BIBLIOTECA CENTRALA
SIBIU

Nr. 1 Sibiiu, Marți 3/15 Ianuarie 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Decemvre 1883, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 2 Ianuariu, 1884.

An nou fericit!

Nu putem începe mai potrivit neobosita activitate a unui an de cât cu salutarea de mai sus adresată cetitorilor ḑiarului nostru. Cu ea am încheiat anul vechiu— trecut deja în domeniul vecinicei uitări, cu ea începem noul an, în care cu nădejde am intrat. Cu nădejde, căci sûntem deciși a lucra fără oboseală, onest, și cu moderațiune bărbătească și deamnă, ținênd cont de factorii politici actuali, cu nădejde, căci noi mai credem încă în triumful adevĕrului și al dreptății.

Nădejdea nu ne va părăsì nici pe viitoriu, deși avem leghioane de necazuri, leghioane de obstacole, cari pun la probă chiar și inima cea mai bărbătească, obstacole, cari sûnt cu atât mai primejdioase, cu cât vin din partea connaționalilor nostri, și ele purcese din rea voință — ca sĕ nu ḑicem mai mult — au de scop totala discreditare a noastră, denegându-ne nu numai bună-voința și buna intențiune, ci folosindu-se de frase tare îndatinate, frase al căror cuprins scade în proporție cu mărimea cercului lor, frase făcute la adresa inimilor agitate cu plan spre a nu putè avè liniștea receruta pentru o judecată matură și serioasă.

Situațiunea noastră e cu atât mai grea, cu cât stăm între două focuri: loviturile ḑiarelor maghiare fără escepțiune și ale ḑiarelor române în parte. În greaua situație, ne-ar părăși nădejdea, dacă n'am avè antecedențe în trecutul de 31 de ani al ḑiarului nostru.

Situația actuală însĕ cu nimica nu e mai precară, ca cea din trecut. Deosebirea e că s'au schimbat persoanele, și asta e totul. Odinioară era clevetit Șaguna, Marele Șaguna, astăḑi e clevetit altul. Odinioară — ca se ne dăm jos — a fost clevetit antecesorul meu, astăḑi nu dênsul este clevetit, ci altul.

Această stare de lucruri nu o va contesta nime. Dacă ne a fost soartea sĕ fim tot invinuiți, nu este vina noastră, vina e a acelora, cari ne învinuesc pentru constanța și neobosirea întru promovarea intereselor noastre bisericesci și naționale.

În asemenea împregiurări nu putem face pretensiuni la mari succese. Când vom ajunge la maturitatea politică sĕ respectăm vederile fie-căruia, când vom fi conduși de toleranță în viața noastră publică și vom crede că încercarea de a ajunge ținta comună și pe alte căi, nu numai pe cea bătută de noi, încă nu ne îndreptățesce sĕ aruncăm în fața fratelui stigma de trădătoriu, atunci și numai atunci vom putè ḑice că calea progresului e curățită de spini și polomiḑi, e pardosită și păḑită de atentări rĕuvoitoare.

Conduși de firma convingere că numai prin muncă neobosită și consciențioasă putem ajunge la ținta noastra, care e înflorirea națiunei noastre și prin ea înflorirea și bunăstarea statului, nu vom lipsì nici odată dela postul nostru, ci ca cetățeni adevĕrați ai statului, cetățeni nu în sens modern, după cum i presentează ḑiaristica maghiară-jidană, nu vom părăsi nici odată stindardul nostru, care este activitate neîntreruptă, activitate pe toate terenele.

Cumcă presa e putere și încă putere mare, nimenea nu se mai îndoiesce astăḑi. Această mare putere a presei însĕ numai atunci aduce roade dacă se întrebuințează cu rațiune și consciențiositate. Ḑiaristica din statul nostru a luat direcțiuni greșite în multe privințe, direcțiuni cari în veci nu vor produce vre-un rod binefăcĕtoriu cetățenilor. Și ca sĕ fim justi, trebue sĕ ne ținem de principiul *„suum cuique“*, și sĕ dăm locul prim ḑiaristicei maghiare jidănite. Cu ce scop și tendențe se fac necurmatele agitațiuni ale ḑiaristicei maghiare, nu e greu de gâcit. Conduse de separatism și egoismul cel mai drastic, ele ḑi de ḑi aduc invectivele cele mai nechipzuite asupra românilor în special, neescepționând în parte nici pe celelalte naționalități. Rola ḑiarelor române s'a redus la apărare, apărare care trecu cu încetul, încetul la recriminări. Astfel pacînicii cetățeni ai statului trăiesc în vecînică agitațiune; ura dintre ei se hrănesce cu multă sirguință, căci folosul e al ḑiaristicei jidane, care *„sine lege vagatur“*, ne mai cunoscênd nici lege, nici dreptate, nu sfințenia familiei, nu a caracterului public și personal, cu un cuvênt nimica. Că și o parte a ḑiaristicei române a luat caracterul arătat jidănesc, tare ne doare, însĕ alunecarea n'a fost anevoioasă, ea se rentează foarte bine, căci nimica nu e mai ușor ca a arunca la invective, și întoarcerea de pe această cale e grea.

În asemenea stare de lucruri ne-am tras seama că ce e de făcut. Prin nesațiul ațîțărei urei între cetățeni aruncăm numai uleiu pe foc, flacările i-au dimensiuni tot mai mari, și aprinderea edificiului e numai întrebare de timp. De va isbucnì focul, — și el va isbucni, dacă i vom da nouă materiă de mistuire, — de va isbucni focul, vom avè de inregistrat numai pagubele. Vorba va fi poate numai de aceea, care perde mai mult. Unii vor perde mai puțin avênd la ei toate cele necesare spre apĕrare, noi vom perde totul. Și se nu ni se mai ḑică, că și așa nu mai avem ce perde.

Am credut de oportun a urmărì ținuta noastră și cu mai mare perseveranță. Am credut și credem că bună și potrivită a fost programa noastră, că bună și acomodată este ea și astăḑi. În loc de a arunca uleiu pe foc, noi i vom detrage materia combustibilă, în loc de a ațîța pe furibundul prin provocări, din cari nu tragi nici un folos, noi ne vom sili a căuta sĕ-l capacităm cu blândețe. Nu ne va succede, ci din contră el va atenta fără curmare la viața noastră, atunci vom sci sĕ ne ocupăm locul și în asemenea posiție.

In acest chip vom lucra pentru salvarea esistinței națiunei noastre, cu asemenea arme vom lupta ca români, și dacă și după acestea vom mai fi obiectul provocărilor din partea surorilor noastre, atunci vom venì la convingerea, că cu ele deocamdată sĕ nu mai stăm de vorbă. Le vom iubì ca surori, le vom stima ca oameni moderați, le vom respecta convingerile, ca oameni associabili, însĕ nu vom mai reflecta la ele.

Politica nu se poate face în teorie fără a reflecta la starea actuală, fără a reflecta la factorii politici de aḑi. După cunoscințele noastre doue căi

FOIȚA.

Un filo-român.

Sibiiu, 1 Ianuarie, 1884.

Un geniu al poesiei germane, amic bun al raselor latine, mai ales al italienilor și românilor, dl profesor Cavaler Uli Schanz, de naționalitate german din Sacsonia, petrecù în vara trecută mai multe sĕptămâni în Transilvania, și anume în Sibiiu, de unde făcù escursiuni pela Rĕșinari, Gurariu, Sĕliște, Deva, Baia de Criș, Brad, Abrud, Câmpeni, s. a. cu scop de a studia datinele și preste tot caracterul poporului român.

Cu asemenea scop petrecuse profesorul Schanz înainte de a venì la noi, mai multe luni în capitala României și în alte orașe principale din statul învecinat, unde a lăsat mai ales în sferele scientifice, cele mai plăcute suveniri. Simpatiile lui vii pentru elementul român le a lăudat profesorul Z. Antinescu într'o schiță literară publicată acum e anul în ḑiariul din Ploesci „Vocea Prahovei.“

Pre cât timp a fost amicul nostru în Sibiiu, nu s'a prea interesat sĕ facă multă cunoscință cu connaționalii sei Sași de aceia, pentru că despre ei avea încă de acasă, din Dresda, informațiuni esacte până la cele mai neînsemnate detaiuri; dar cu atât mai mult a conversat cu românii, și a fost un oaspe bine vĕḑut la celea mai bune case românesci.

Esperiințele și impresiunile de pela noi le va comunica de sigur dl Schanz prin presa Germaniei; deocamdată ne întêlnim cu numele și inima dsale în ḑiarul din Palermo „Rivista italiana“, carea raportează cu datul de 20 a lunei trecute următoarele:

„Un amic vechiu și binemeritat al Italienilor și al tuturor raselor latine, bravul profesor german, Comtur etc. Schanz, se ocupă cu acea, ca în Dresda, capitala cea frumoasă și sanĕtoasă a Sacsoniei, sĕ stabileze un pensionat pentru tinerii italieni și români, cari voiesc sĕ-și facă studiile în Germania doctă. Profesorul Schanz locuesce acum în Dresda. Sperăm că toți Italienii cari-își trimit fiii sei preste Alpi, 'și vor aduce aminte de ilustrul bărbat, care a petrecut aproape 16 ani în frumoasa noastră patrie, și 'și vor concrede lui cu plăcere fiii, spre a profita de o educațiune bună și înțeleaptă. Schanz va mulțămì pre toți, pre părinți și pre băiați. Îi urăm tot binele dela Dumneḑeu.

Credem că va fi de oare care interes pentru cetitorii foaiei noastre, dacă luăm notiță aici de unele din momentele petrecerii domnului Schanz în Sibiiu. Precum atinserăm, dsa era bine veḑut la casele române de aici, și după obiceiul poeților, primea cu plăcere vinurile bune. Sciind aceasta stepânul unei case, la care se opria mai adese ori, îi făcu într'o ḑi la prânḑ surprindere cu un vin vechiu de Micăsasa, într'o butelie menită sĕ și-o iea pe drum, căci avea sĕ plece la munți. Pe butelie era o vignetă cu inscripțiunea „Vin de Transilvania“ (Micăsasa, 1857) ear în loc de cirade, vigneta conținea împregiur dedicațiunea următoare, scrisă cu caractere merunte în limba latină, și adecă în frunte:

Viro clarissimo, Ulio equiti a Schanz, amico charissimo, aetate terquinque diebus minori, ingenio centies millies maori, animo iunctus .... nus.

„Dat pira, dat poma,
Qui non habet alia dona“

Donum meum: hocce vinum
Si non multum, certe bonum.

ear mai la vale:

Ingenio acri
  Studiis incumbens,
Fili Germaniae!
  Vera requirens,
Suscipe stylo
  Aerumnas populi
Divae humanitatis
  Cultoris *oppressi*

Terrae, quam nunc obis,
  Tempora redibunt,
Tibi opitulanti
  Gaudia ferent.
Hoc fata monent,
  Optat amicus;
Hoc praestolatur
  Avide *Romanus.*

Cibini, IV. Id. Iul. MDCCCLXXXIII.

La aceasta surprindere plăcută favoritul muselor prof. Schanz, îndată la re'ntornare grăbì a respunde în următoarele versuri scrise în limba rasei sale docte:

In dem festlichen Getriebe,
  Das mich Tag und Nacht umrauscht,
Ist das höchste doch die Liebe,
  Deren Pfänder wir getauscht.

Salz und Brot habt ihr geboten
  Und dazu den Becher Wein,
Festgeschlungen ist der Knoten,
  Mög' er unauflösbar sein.

207.

1964

sûnt, pre cari putem schimba starea actuală a lucrurilor. Una e acceptarea stărei actuale în stat şi conlucrarea pe terenul constituţional la delăturarea tuturor relelor, cari bêntue naţiunea noastră. Va se ḑică înţelegerea cu factori, cari conduc astăḑi în mod pentru noi maşter destinele statului. Ne va succede sĕ eluptăm ceva, bine. Astăḑi una mâne alta şi cu încetul poate vom câştiga totul, ca astfeliu egala îndreptăţire sĕ nu sté numai pe hârtie. A doua cale e: a astepta schimbarea situaţiunei, vină ea de unde va venì.

Noi sûntem pentru cea dintâi. Clevetirile pentru împlinirea detorinţelor noastre de cetăţeni se resfrâng de credinţa noastră, că pe această cale vom putè arăta resultate imbucurătoare pentru patrie şi naţiune. Vom lupta luptă dreaptă însĕ ca români şi pentru binele naţiunei române, al cărei bine nu se poate închipuì separat de binele comun al patriei. Cine va urma calea a doua va fi condus de alte vederi. Aceasta însĕ pre noi nu ne va îndreptăţì la incriminări, nu ne va seduce la facerea recriminărilor, căci dacă cineva nu e de o convingere cu mine, e dovadă că craniul lui e de o structură streină craniului meu, şi cestiunea că a cui craniu e mai perfect, o va deslega viitoriul.

Revista politică.

Sibiiu, 2 Ianuarie 1884.

Proiectul de lege despre căsătoria mixtă s'a respins de casa magnaţilor în şedinţa de Sâmbătă cu o majoritate de 9 voturi. Decursul celor doue şedinţe, în care s'au discutat asupra proiectului din punct de vedere formal şi meritoric, îl află cetitorii nostri schiţat la alt loc.

Resultatul votării ne arată, că partidele nu au suferit decât o schimbare numerică dela prima discusiune din Decembre. Acuisiţiunea oposiţiunei constà din sucursul membrilor din Austria. Au votat 7 magnaţi austriaci şi 3 croaţi pentru oposiţiune. Mai adaugând la aceste voturi şi pe cei trei episcopi români gr. catolici, cari au lipsit la votarea din Decembre, vom constata îndată, că câştigul şi pe o parte şi pe alta nu e decât numeric, fiindcă ambele partide şi-au sporit contingentul aproape în proporţiune egală.

Toate încercările guvernului de a îndupleca pe ilustrii legislatori oposiţionali sĕ primească proiectul au fost zadarnice. Şeful cabinetului a sondat cu ocasiunea anului nou chiar şi pe nunţiul papal Vanutelli, însĕ în zadar. Atitudinea energică şi resolută a episcopatului catolic a remas nealterată. Cardinalul Haynald, care fusese în Roma, a venit cu un „*Non possumus*“ acasă. Vaticanul nu s'a aflat îndemnat a face compromis într'o cestiune, care atinge un principiu cardinal al bisericei. E un contrast vechiu şi afund între creştinism şi judaism, care nu se poate împăca prin compromisĕ. Şi jidovii, aşa numiţi ortodocsi, cari ţin strins la legea mosaică, nu vreau cu nici un preţ se admită amalgamarea elementului jidovesc cu cel creştin prin mediul căsătoriei mixte. În acest punct rabinii sûnt de acord cu episcopatul catolic.

Quid nunc? se întreabă acum oamenii politici; ce va face guvernul cu proiectul? La această întrebare foaia guvernamentală „Pest. Lloyd“ care se înţelege de sine este foarte indignată de votul casei de sus, respunde, că acest vot nu atinge întru nimic atitudinea cabinetului. Casa de sus nu poate provoca crise ministeriali câtă vreme guvernul se bucură de încrederea Corónii şi a majorităţii din casa de jos. „Casa magnaţilor“, continuă organul numit este o instituţiune, care trăesce numai pentru că nu poate sĕ moară, şi esistenţa ei în forma actuală e numai tolerată, ea n'are nici o influinţă asupra esistenţii sau neesistenţii guvernului.

Dealtmintrea votul casei nu e definitiv, guvernul basându-se pe imposanta maioritate din casa de jos e decis a remânè pe lângă proiect. Indignarea organului guvernamental asupra coaliţiunei feudalilor cu clericalii resuflă în următoarele apostrofări ironice: Frivolitatea politică în alianţa cu demagogia clericală şi feudală şi cu fanatismul de rasă — aceasta e o composiţiune, al cărei efect chemic asupra masselor nu se poate precalcula uşor şi tocma aceasta imposibilitate învolvă primejdia.“ Aceste espectoraţiuni nu prea justifică încrederea de sine cu care se laudă organul liberalilor.

Care va fi soartea projectului, dacă va mai venì şi a treia oară înaintea magnaţilor — nu se poate sci apriat. Ca prognostic caracteristic este împregiurarea, că episcopatul catolic este decis, ca la cas când votul de Sâmbătă sau al treilea vot eventual nu va reuşi în favorul oposiţiunei, se iese în corpore din casă şi se nu se demită în desbatere specială. —

Dieta Croaţiei, după îndelungate şi penibile discusiuni, a adoptat projectul de indemnitate. Nisce scene scandaloase s'au petrecut în dietă mai cu seamă în şedinţele dela 10 şi 11 Ianuarie, scene, care arată în mod drastic lipsa totală de simţ parlamentar si de bună cuviinţă la membrii starceviciani.

Pavlovici impută maiorităţii că-i lipsesce patriotismul, libertatea voinţii şi face toate la comanda ministrului president din Budapesta. Funcţionarii guvernului sûnt buni de a păḑi porcii. (Kamenar întrerumpênd: Nici la porci nu sûnt buni!) Oratorul (continuând): Dacă nu, apoi ei sunt buni în clădirea ce se zidesce în apropierea Agramului (casa smintiţilor). Acesti oameni ca corteşi pot comite toate, pot şi fura.

Aceste cuvinte au fost numai întroducerea pentru Dr. Starcevici. Acesta începu prin cetirea unei scrisori ce i-a trimis-o un advocat din Ungaria din incidentul eschiderei sale. Intr'o ţeară, unde hoţii, defraudanţii, trădătorii de patriă şi bandiţii ridică şefului lor F. Deak un monument, este lucru firesc, ca onorabilii membri din oposiţiune sĕ fie condamnaţi, când numesc pe membrii din maioritate cu numele adevĕrat“. Presidentul îl admoniază, însĕ Starcevici vrea se continue cu citate de acelaşi calibru dintr'o broşură. I se interḑice cetirea, se nasce un tumult mare, se suspinde şedinţa. După redeschidere declară Dr. Starcevici că va spune de rost cele ce vrea sĕ le spună. Aruncă guvernului, că a protegeat pe defraudanţi, hoţi, şi pe tâlhari.

Mai caracteristică este esclamaţiunea acestui rabiat, că va ruga pe Dḑeu se dea un cutremur de pământ, care se îngroape sub ruinele sale majoritatea dietei. Nu-i pasă, dacă vor perì şi alţi nevinovaţi şi cu dênsul împreună. Despre Zsivcovici ḑice, că s'a sters din lista omladinistilor numai după ce s'a convins că nu mai sûnt prospecte ca fratele seu se devină patriarch; ear despre Miscatovici observă, că acest om nu trebue lăsat în nici o casă de omenie, şi majoritatea totuşi l'a ales în delegaţiuni, ca sĕ ajungă şi el la masa imperatului. Acest ex preot, de care i se revoltă consciinţa catolică, a inşelat pe Dḑeu pentru ca se poată înşela mai bine naţiunea. Boncina, care în 1861 declarase că politica maghiarilor e basată pe răpiri, astăḑi stă sub egida maghiară în fruntea instrucţiunei probabil pentru a înveţa copiii croaţi cum se tâlherească mai bine. Starcevici inchee cu cuvintele: Aşi trebuì sĕ fiu cel mai blăstămat om din lume, dacă aşi vota acestui guvern, care are astfeliu de spriginitori un singur cruceriu.

In ḑilele acestea se asteaptă ministrul de esterne al Russiei, domnul Giers la Viena. Mergerea lui la Viena se ascrie invitărei speciale din partea cercurilor normative din monarchia noastră.

Ḑiarele comentează petrecerea lui Giers în Viena în sens favoritoriu păcei şi o aduc în legătură cu ultima lui petrecere în Viena când a preparat terenul pentru congresul din Londra în care s'a regulat cestiunea Dunărei, şi s'au dat Russiei escepţionalele drepturi în braţul Chiliei.

Projectul de lege pentru căsătoriile micste.

Casa magnaţilor s'a întrunit în 10 Ianuarie n. în şedinţă pentru a decide de nou asupra projectului de lege despre căsătoria între creştini şi jidovi. Fisiognomia casei avea ceva grav şi estraordinar. Din faţa fiesce-cărui membru se putea cetì că o cestiune mare e la ordinea ḑilei, — o cestiune de putere aşteaptă deciderea. Magnaţii s'au înfăţişat de astădată în numĕr mai mare decât la prima discusiune. Sala era îndesată, locurile toate ocupate şi unii dintre magnaţii mai tineri au trebuit sĕ stea în picioare sub tot decursul şedinţei. În loge şi pe galerii un public numĕros aştepta cu neastêmpĕr sĕ vaḑă ce soarte va avea urgisitul project. — Numĕrul cel neobicinuit arăta învederat că timpul ultim nu a trecut în zadar, ambele partide şi-au pus toate silinţele pentru a întregì sau a sporì partida. Dintre membrii din Austria era de faţă principele de *Windischgraetz*, un nume, care la naţiunea maghiară e cel mai urgisit — şi marchionele Pallavicini. Sucursul din partea austriacilor era avisat prin presenţa acestor membri.

Şanţele unei lupte se pot cunoasce din primele ciocniri. Deja în prima şedinţă se prevedea încâtva căderea proectului, sigur însĕ nu putea nimenea sĕ scie fiindcă şirurile nu erau completate. Se aştepta se mai sosească pe ḑiua de votare alţi membrii.

Între astfeliu de auspicii se deschide şedinţa primă. Presidentul gratulà mai întâiu casei de anul nou, cere spriginul membrilor ilustri la resolvirea agendelor, comunică casei, că Măjestăţile Sale au primit prea graţios felicitările de anul nou, şi mai pe urmă dedică memoriei lui Gedeon Radai, repausatului ministru de honveḑi, unele cuvinte de condolenţă. În fine anunţă esibitele, dintre cari relevăm cele mai însemnate: O lungă serie de petiţiuni pentru esoperarea literelor de convocare şi o mulţime de petiţiuni şi adrese de aderenţă şi încredere, cari s'au dat comisiunei de trei spre studiare.

Raportorul contele Cziráki arată, că adrese de încredere şi aderenţă sûnt 745, subscrise de mii de cetăţeni crestini şi jidani. (Vivate din partea oposiţională.)

Fiindcă aceste petiţiuni şi adrese au aceeaşi tendenţă, acelaşi spirit, casa primesce propunerea raportorului ca tecstul se fie considerat ca cetit şi sĕ se cetească numai numele comunelor. Se cetesce şi se ia spre sciinţă. Voluminosul fasciclu fu pus apoi pe masa presidială.

După aceasta se ridicară vre o 8—10 membrii ai casei unul după altul şi presentară o mulţime de alte petiţiuni în acelaş sens. (Vivate!

Se cetesce apoi raportul de verificarea membrilor noi. S'au verificat 74 de membrii. Dintre membrii din Austria, cari au indigenat unguresc, s'a respins contele Wolkenstein.

Într'aceea notariul casei de jos Raskovski care întârḑiase în mod neobicinuit se presentă cu nunţiul casei de jos asupra proiectului.

Presidiul întreabă, dacă casa se învoiesce ca acest nunţiu sĕ se dea comisiunei ori vrea se-l ia inmediat în desbatere?

Contele Zichy observă că trebue sĕ se decidă mai întâiu întrebarea: dacă casa voiesce a ocolì comisiunea şi a deschide discusiunea imediată şi apoi se stătorească ḑiua, când sĕ se pună proiectul la ordinea ḑilei.

Bar. N. Vay arată, că în sensul regulamentului de casă un proiect se poate supune la discusiune numai dacă au trecut trei ḑile dela presentare. Cine voiesce o discusiune mai grabnică se substearnă o moţiune de urgenţă. Deci propune sĕ se dea comisiunei.

Contele Keglevici spriginesce propunerea lui Vay reservânduşi dreptul a reveni asupra meritului, dacă se va respinge în formă.

Presidentul admite că după usul de până acum un proiect, dacă nu este urgent, nu se poate lua în desbatere decât după trei ḑile. Se provoacă însĕ la un cas analog pentru a constata că proiectul trebue dat comisiunei.

Contele I. Cziraky dovedesce că nu se poate aştepta ceva nou dela o discusiune nouă în comisiune, prin urmare este de prisos a mai da proiectul la comisiune.

După unele observări pro et contra presidiul formulează întrebarea: voiesce înalta casă ca proiectul sĕ se de comisiunei ori voiesce sĕ-l discuteze inmediat?

Se face votare verbală, însĕ nu se poate constata resultatul. La propunerea contelui Andrássy urmează votarea nominală. Între manifestaţiuni de iritaţiune mare se pune în lucrare votarea nominală. Şanţele votării variau răpede. Contrarii proiectului au susţinut maioritatea. Încordarea şi iritaţiunea crescuse, când presidiul a enunciat, că numerarea voturilor de către cei trei notari nu a dat un resultat conglăsuitor. Un lucru însĕ s'a constatat cu toate aceste diferenţe, că adecă maioritatea s'a declarat contra propunerei de a se da proiectul la comisiune. Dintre 257 membri au

---

Was als Samenkorn der Erden
Wir vertrau'n, es wird vielleicht
Einst zu einem Bunde werden
Der vor keinem Sturme weicht.

Kann der Dichter nichts euch bringen,
Nichts als seine Melodien,
Soll auf seiner Lieder Schwingen
Euer Ruhm die Welt durchziehn.

Und kann's vor Gewalt nicht schützen
Euer Volk als starker Hort:
Doch euch frommen, doch euch nützen
Kann vielleicht mein freies Wort.

Mein Gedanke wohn' und weile
Unter euch von Jahr zu Jahr,
Und wohin mein Fuss auch eile
Bring' ich meinen Gruss euch dar!

Hermannstadt, den 17. Juli 1883.

Uli Schanz.

Eu aflu, că acestea poesii sûnt inspirate de idei sublime pentru românime. Cine le va pricepe va fi de acord cu mine. Sum convins, că dl Uli propriaminte *Iuliu Schanz* va usa ori pe unde îl va duce soartea, de „*freies Wort*“ ul seu în favorul rasei române, de carea îl leagă atâtea simpatii; de aceea acum la întrarea în anul nou al nostru, însoţit de mai mulţi amici şi stimători ai lui, îi trimit din patria noastră salutări cordiale în patria sa!

N. F.

votat *122* pro, *135* contră. S'a constatat o maioritate de *13* voturi.

Presidiul propune după aceasta ca proiectul sĕ se pună la ordinea ḑilei pe Luni. Asupra acestei propuneri se încinge o discusiune înverşunată, care degenerează în sgomote. Contrarii proiectului întrerupeau pe fie care orator cu strigarea: „Mâne! mâne!“ Între aplausele frenetice ale partisanilor sei propune contele Zichy, basându-se pe un cas analog, ca discusiunea sĕ se pună pe a doua ḑi la desbatere. Contele Andrássy abia ajunge la cuvênt, pentru a recomanda casei moderaţiune şi pentru a dovedì, că ar fi lucru precipitat, dacă proiectul s'ar lua în discusiune aşa iute, mai ales după ce mulţi dintre membrii absenţi sûnt informaţi chiar din partea ministrului president, că discusiunea în *plen* se va începe în 14 s'au 15. Trebue sĕ li se dea celor absenţi timp sĕ poată venì. Andrássy impută magnaţilor oposiţionali că nu sûnt destul de prevenitori şi afabili faţă cu partida contrară, — un lucru, care nu convine cu tradiţiunile casei. În fine cere sĕ se aprobeze intervalul de 3 ḑile.

Ministrul president începe sĕ vorbească. Multe voci îl întimpină cu întreruperea: „Mâne, mâne!“ În fine propune un compromis ca discusiunea sĕ se ţină *Sàmbătă.*

G. Apponyi aperă casa contra imputării, cà nu este prevenitoare, ear br. Vay pledează pentru terminul de Luni. Dreapta îl întrerupe, în mod vehement. Contele Szécsén propune ḑiua de Sâmbătă.

Se face un mare sgomot în sală. În urmă se primesce propunerea ca proiectul sĕ se pună la ordinea ḑilei pe Sâmbătă.

Am dat această schiţă despre întrebările prealabile formale, fiindcă ele ne dau încâtva cheia pentru resultatul eventual al votării meritorice. Cu toate că s'au lucrat neîntrerupt şi cu multă stăruinţă din ambele părţi în timpul dinainte de a se convoca casa de sus, totuşi în ḑiua primă nici una parte nu era pe deplin gata cu recrutarea de votanţi. Oposiţiunea vĕḑêndu se în maioritate credea că va fi consult sĕ se grăbească şi se nu lase timp guvernului sĕ şi concentreze toţi factorii, de acea a cerut cu stăruinţă sĕ se ţină discusiunea îndată a doua ḑi.

Sâmbetă în 12 Ianuarie n. casa magnaţilor s'a întrunit earăşi în şedinţă pentru a decide soartea proectului. Era ḑiua de votare. Sala era plină îndesată de membri şi public — mai mulţi oameni decât scaune. Numerul membrilor a crescut în mod considerabil în cele 24 oare din urmă, precum vom vedea din lista votanţilor, — dovadă că silinţele încordate ale partidelor au avut resultatul dorit. Spre care parte se va pleca cumpăna? aceasta este întrebarea ce şi o pune ori cine vĕḑênd aceste douĕ tabere compacte ce'şi dispută terenul.

O tăcere profundă — un neastêmper şi o curiositate în feţele tuturor — când deodată se începe preludiul.

Contele I. Cziraki anunţă vre-o câteva sute de adrese de încredere proveḑute cu 90,000 de subscieri „fără deosebire de confesiune.“

„Mai este cineva? întreabă presidentul“.

Nu se mai însinuă nimenea.

Îndată se începe spectaculul. Din dreapta se ridică principele primatele şi dă pe scurt în numele episcopatului declaraţiunea că nu primesce proectul nici de astădată.

Contele Ant. Szècsèn, un membru distins şi ager al partidei conservative, se basează pe numeroasele adrese şi combate proectul, arată că acest proiect se arată a fi o compensaţiune dată jidovimei pentru .brutalităţile antisemiţilor. În urmă respinge projectul.

Comitele suprem Nic. Perczel se provoacă la impregiurarea, că acest project a fost primit de casa de jos aproape cu unanimitate şi în casa de sus încă se află o minoritate imposantă care-l sprijinesce. Statul are dreptul de a regula dreptul matrimonial. Jidovimea trebue emancipată şi în privinţa socială, cum s'a emancipat în cea politică. În urmă oratorul apelează la ilustrii membrii cu rugarea călduroasă sĕ primească proiectul.

A. Gyürky vede în primirea acestui proect o necesitate politică, trebue a se repara bunul nume al ţerei, compromis cu afacerea dela Tisza Eszlar. Încât pentru numeroasele adrese de aderenţă oratorul observă, că dacă se va presenta un project, care va confisca bunurile preoţesci şi va şterge competinţele stolare, întrun asemenea cas putem fi siguri, că se vor putè colecta şi mai multe adrese de aderenţă. (Contraḑiceri sgomotoase. Oho!) Oratorul, drept amenintare, mai repetă de patru ori aceste cuvinte grave, cari provoacară un orcan de contraḑiceri.

Br. Pongracz pledează pentru proect observând că dacă se va respinge şi de astădată projectul, vom destepta în străinătate convicţiunea că Ungaria se află în Asia.

Br. Nic. Vay se provoacă la luptele protestanlor din anii 1830—40, pentru egala îndreptăţire, cari cu toată oposiţiunea totuşi au reuşit. Aşa va fi şi în casul de faţă. Socialismul bate la uşi şi trebue se ne silim a aduce mişcările ce se pregătesc, în alvia naturală. Oratorul provoacă pe posesori ca mai bine sĕ se alieze cu jidovii decât sĕ-i espună la noue prigoniri prin eludarea legei de emancipaţiune şi recomândă proiectul atenţiunei casei.

După ce mai vorbesc unii oratori însinuaţi, presidiul suspinde şedinţa. După pausă ministrul president îşi ţine cuvêntul de încheere în care arată folosul ce resultă din amalgamarea unei confesiuni care are inteligenţă şi avere, cu celelalte confesiuni în interesul ţerei.

După aceasta urmează votarea, care a durat mai bine de 1 oară. Resultatul a fost: 191 voturi pro şi 200 contra.

Sensaţiunea ce a provocat acest resultat nu se poate descrie. Trebuia sĕ fie cine-va de faţă, ca se'şi poată face o idee despre manifestaţiunile de triumf ale învingetorilor. La 2 oare aceasta memorabilă votare era isprăvită — şi scirea despre acest resultat s'a respândit ca fulgerul în capitală, ear firul electric o a dus cu iuţala fulgerului în toate unghiurile ţĕrei.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Din marginea Campiei, 1 Ianuarie 1884. On. Domnule Radactor! Multe sûnt greutăţile poporului dela ţiară şi numai puţine ale celui din oraşe. Sarcinile publice, carii nu se pot încunjura, trebue împlinite, căci altmintrelea te restringe la împlinirea lor; le poate împlinì numai cu încordarea la muncă şi pe lângă un cumpet bun. Dacă ajunge pre bietul ţeran încă vre-o nenorocire de ii per animalele domestice cât nu poate din acelea face bani ca sĕ implinească sarcinile, sau cade mai cu seamă capul de familie câştigătoriu bolnav şi boala îl ţine timp mai îndelungat legat de pat, devine curênd ruinat în starea economică materială. Anumit poporul rustic în simplicitatea lui şi în lipsa de svaturi îndreptătoare, este ca copii, cari în calea lor prin tină, nu căuta unde e tina mai mică ci păşesc unde ved tina mai mare şi în băltuţe. Ori încătro se întoarce bietul popor cu oreşi cari afaceri devine ciupelit, şi încă fără nici o cruţare! Nu are la cine recurge, singură preoţimea ar potea, sciind că zace şi în interesul ei propriu de ai fi poporanii si cu stare materiale mai bună, sĕ 'l lumineze şi se-l ferească de alunecări cari îl ruinează în aceasta stare; dar dorere că preoţimea acestea nu le ia în socoteală. O împrejurare voiu numai a aduce.

După codicele penal vătămarea de onoare fiind odată pertractată şi adusă sentenţa înculpatul se pedepsesce cu bani, şi banii se scot dacă este judecatul şi numai puţin avut, dacă nu se poate plătì sufere robia. Vatemarea grea sau uşor trupească, delict, se pedesesce cu robie şi cu bani. Svezile şi vătămările trupesci între ţerani sûnt la ordinea ḑilei. Ialbile şi pentru vătămare de onoare se aştern la judecătoriile cercuale în numĕr însemnat.

S'a întêmplat că unii Domni preoţi fiind şi numai puţini atinşi în onoare din partea vre-unui poporan al seu, s'au grăbit al da pe mâna unui advocat, care au causat inculpatului pedepse în bani dictate de judecătoriu şi spesele procesuale sus peste 20 fl. şi fiind-că banii trebue depuşi în timp scurt, a fost silit a vinde din animalele de casă.

Bărbaţi cu bărbaţi şi mueri între sine şi din satele mai depărtate din cercuri, se svădesc ca de petrecanie, se poreclesc şi numai pentru porecliturí, de multe ori se judecă ambele părţi şi plătesc 15—20 floreni, cari bani în scumpetea asta mare le face numai stirbitură în starea materiale.

Este dară o necesitate imperativa ca domnii preoţi se deé în casele lui Domneḑeu poporenilor svaturi prin cuvêntări ca ei se fie în toate mai cu multă băgare de seama, sĕ-şi mai calce pe mănie ferinduse aşa de sveḑi şi bătăi cari încă le aduc lor nnmai pagube tare simţitoare.*)

X.

---

*) Mania de a porta procese începe precum se vede a lua direcţiuni tot mai mari la poporul nostru. Stimabilul corespondent atinge o coardă până acuma puţin considerată la noi. Scim înşine comune, cari din mania de a purta processe, şi seduse de unii advocaţi fără inimă, s'au încurcat în processe preste sute de mii floreni, pre cari se înţelege le a perdut. Atragem atenţiunea cetitorilor asupra rĕului indigetat, şi cerem stêrpirea lui. Red.

Avis!

Domnii prenumeranţi sûnt rogaţi a grăbì cu trimiterea abonamentelor, ca espedarea foiei sĕ nu sufere intreruperi şi iregularităţi. Acei cari nu doresc se mai prenumere, se bine voiască a ne retrimite numĕrul.

Administraţiunea
„Telegrafului Român“.

Varietăţi.

* (Felicitări de anul nou.) Duminecă, 1 Ianuarie a. c. inteliginţa română din Sibiiu sub conducerea domnului protosincel Dr. Ilarion Puşcariu s'a presentat la Escelenţia Sa, P. Archiepiscop şi metropolit Miron Romanul spre al felicita de anul nou. Escelenţia Sa în respunsul dat inteligenţei române la cuvêntarea Părintelui protosincel Dr. Ilarion Puşcariu a prorocit un an mai mănos pentru naţiunea noastră, decum a fost cel trecut, a accentuat că va lucra şi în anul viitoriu nou în care am întrat din resputeri pentru progresarea noastră, şi s'a rugat de inteligenţă că dacă nui poate da succurs activ, sĕ'l dee cel puţin în mod pasiv. Sĕ nu interpreteze paşii Escelenţiei Sale fals supunêndu-le intenţiunea cea mai rea şi antinaţională.

După acestea a ţinut cercle vorbind afabil cu singuraticii indiviḑi presenţi.

* (Postal.) Cu 15 Ianuarie începênd se deschide oficiu de postă în comuna „*Turda-Tur*“, care va comunica în toată ḑiua cu posta din Turda.

Cercul acestui oficiu de postă stă din comunele *Banabic*, *Komjatszeg*, *Pustacsán*, *Pusta Szent-Márton* şi *Torda Tur*. De competenţa acestui oficiu se ţine trimiterea de epistole, asignaţiuni postale pană la 200 fl. epistole recomandate şi alte afaceri postale.

Mersul postei:

Pleacă din Turda-Tur la 8 oare dimineaţa. Ajunge în Turda la 10 oare dimineaţa. Pleacă din Turda la 11 oare 30 minute dimineaţa. Ajunge în Turda-Tur la 1 oară 30 min. după ameaḑi.

* (Avis.) Direcţiunea postelor din Sibiiu prin circulariul din 5 Ianuarie, a. c. Nr. 106 a provocat pe toate oficiile postale din Transilvania se espedeze regulat ḑiarele la adresa respectivilor. Abonenţii ḑiarului nostru se fac atenţi la aceasta împregiurare, şi la cas de neregularităţi în espeditura ḑiariului au se facă arătare imediat la administraţia ḑiarului nostru.

* (Carneval) Reuniunea femeilor române din Sibiiu va arangia în 22 Ianuariu 1884 st. n. în sala hotelului la „Impĕratul român“ balul sĕu. Inceputul la 8 oare seara. Venitul curat este destinat în favorul reuniunei.

Preţul de întrare: *a)* de persoană 1 fl 50 de *b)* membrii de familiă câte 1 fl. 50 cr. de persoană ear dela 3 persoane în sus de fiecare persoană câte 1 fl. Logea mare 8 fl.; logea mică 5 fl.

Suprasolviri se vor cuita cu mulţămită pe calea ḑiuaristică.

Bilete de întrare se vênd Luni în 21 şi Marţi în 22 Ianuarie st. n. dela 10—12 înainte de ameaḑi şi dela 3—5 după ameaḑi la hotelul „Impĕratul român camera Nr. 1 cum şi seara la cassă.

* (Necrolog.) Eri primirăm scirca tristă, că **Herepei Ödön,** fost advocat şi mai pe urmă jude la tribunalul reg. din Sibiiu a repausat in 1/13 Ianuarie a. c. in anul 40 al vieţii şi în al 6 lea al activităţi sale neobosite ca jude. Remaşiţele pămèntesci ale repausatului se vor conduce astăḑi în 15 după ameaḑi la 3 oare la locul de vecinică odihnă.

Rudolf Petric, paroch în opidul Rĕşnov, asesor al scaunului protopresbiteral al tractului Branului, membru al sinodului protopopesc în 29 Decemvre st. v. a. c., s'a mutat la cele eterne.

* (Sciri bucuresce ne). Regele şi regina s'au întors dela Sinaia în capitală Joi şi descinsĕrĕ la palat, care deja este gata, terminându-se clădirile intreprinse în anul trecut. Cu începerea dela 1 Januarie se va pune în aplicare sistemul metric de mĕsuri şi greutăţi în toată ţeara; dela acel timp nu va mai fi permis a întrebuinţa, decât mĕsuri nouĕ sub pedeapsa confiscării mĕsurelor. — Dl N. Jonescu a făcut Joi seara conferenţă în sala Ateneului vorbind despre învĕţămintele din istoria patriei. — Dl. I. Condicescu ţinu Sâmbătă seara la societ. „Concordia română“ o conferenţă asupra frumosului şi uritului,“ după care urmă serată cu joc.

Cutremur s'a simţit în Marţa trecută la Bucuresci precum şi în alte părţi ale României; oscilaţiunile au fost destul de puternice.

* (Dl **Dr Ioan Hotăran**,) din părţile aradane a depus în ḑilele trecute în Budapesta censura de advocat.

* (**Din camerele advocaţiali.**) Camera advoc. din Braşov publică, că adv. Gregoriu **Manaradianu** renunţând de bună voie la eserciţiul advocaturei s'a sters din lista advocaţilor; ear camera din Sibiiu aduce la cunoscinţă, că adv. Gustav **Thalmann** fiind ales vicecomite s'a sters din lista adv. a acestei camere.

* (**Societatea română de cântări şi musică din Caransebeş**) arangează cu concursul musicei militare de acolo sub conducerea dlui Ioan Pospischill Sâmbătă în 31 Dec. 1883 (12 Ian. 1884.) în sala mare dela „Pomul verde" o producţiune estraordinară după următoarea programă: 1. Rosini: Ouvertură din opera „Italiana în Algir", musica militară. 2 Abt: „Serenada" corul vocal. 3. Bolintinean; „Fata dela Cozia" declamată de dsoara E. Jurjinca 4. Gonnod; Fantasia din opera „Faust". musica militară. 5. Ventura: „Ingerul" corul vocal. 6. Brann: „Cântec de pădure", corul vocal. 7. Pospischill: „Mersul festiv" musica militară. 8. Ventura: Hora Sinai" corul vocal.

* (**Despre jubileul lui Luther.**) În anul trecut au apărut 7000 de broşuri despre Dr Martin Luther, s'au ţinut 40,000 de prelegeri. Unele broşuri s'au tipărit în 300,000 de esemplarie şi s'au vêndut toate.

* (**O crimă înfricoşată.**) Poliţia din Viena a pus mâna pe un criminalist rafinat care sub pretestul de căsătoriă au sedus patru femei şi apoi le a omorît în mod clandestin, cu cugetul reservat de a le lua averea. Criminalistul se chiamă Georg **Schenk**. Primul omor l'a sevêrşit în anul 1879.

* (**Impĕratul Chinei.**) „Nord d. allg. Ztg" dă următoarele amĕnunte asupra vieţei intime a impĕratului Chinei, un băiat care trebue se aibă vro treispreḑece ani şi care trăiesce isolat în palatul sĕu: Princeasa, mama sa, vine sĕ-l vadă odată pe lună; ea se pune în genunchi când începe a-i vorbì şi se ridică imediat. Tatăl seu face tot astfel. Impĕratul consacrează în fiecare ḑi doauĕ oare şi jumĕtate studiului limbei chineze şi în acelaş timp limbei mannssu. El petrece doaue oare pe ḑi cu călăria şi tragerea arcului, şi în timpul ernei înlocuesce aceste petreceri prin plimbatul cu sania. Are un frate de cinci ani, pe care mama sa îl aduce regulat de câte ori se aduce la palat. Professorii cari îi dau lecţiuni îngenunchiază înaintea lui când întră, apoi li se permite sĕ şeadă jos. Opt eunuci stau în jurul seu pentru a'l serví. Dacă vrea sĕ guste prea mult dintr'un fel de bucate, eunucii îl impedecă. El doarme într'un pat mare, sculpat frumos, impodobit cu fildeş şi aur şi care în cele din urmă douĕ secole a servit ilustrilor impĕraţi Kang Chsi şi Tsieng-Lin. In numele acestui copil-fetiş mii de oameni sûnt acum pe cale de a fi măcelăriţi.

* (**Omor crunt.**) Sĕptĕmâna trecută Joi seara la 6 oare nisce oameni rei au întrat în lo uinţa unui zaraf din Viena, i-a omorît un prunc de 10 ani, a vulnerat de moarte pe zaraf, pe un prunc mai mic de 8 ani şi pre instructora de limbă franceză o bĕtrână trecută preste 60 ani şi au furat toţi banii. Acest omor a făcut sensaţiune cu atât mai mare, cu cât localitatea se află într'o stradă din cele mai populate.

* (**O carte de folos practic.**) Atragem atenţiunea publicului interesat asupra unei cărţi practice care este anunciată între inseratele foaiei noastre: „*Lexicon mic de conversaţiune*" de **Brockhaus**. Acest lexicon e foarte bun pentru a l folosì în lipsele momentane, şi este eftin, prin urmare se recomândă mai cu seamă acelora ce nu-şi pot procura lexiconul cel mare de Brockhaus, fiind acesta prea scump. Lexiconul cel mic, un op elegant, în douĕ tomuri, — cuprinde 64,754 articuli, cari dau respuns scurt precis şi corect la ori-ce întrebare. Preţul e 15 marce.

Loterie.

Sâmbătă din 9 Ianuarie 1884.

Viena:	**67**	**29**	**74**	**38**	**19**
Timişoara:	**14**	**17**	**5**	**90**	**66**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 12 Ianuarie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	120.90	120.85
Renta de aur ung. de 4%	85.85	88 80
Acţiuni de credit austr.	303.—	303.30
Galbin. .	5.71	5.69
Napoleon.	9 60	9.58
London (pe poliţa de trei luni)	121.15	121.10

---

ad Nr. 496 [636] 3—3

CONCURS.

Neintrând la 1-a publicare nici o petiţiune la cele 2 stipendii pentru studenţi de agricultură în Cluj-Manastur care se întrunească condiţiunile recerute, se escrie prin aceasta de nou concurs *pentru 2 stipendii à 80 fl. v. a. pe anul scolar, pentru studenţi dela scoala de agricultură reg. ung. din Cluj-Manastur.*

Aspiranţii la aceste douĕ stipendii au sĕ-şi trimită suplicele lor la subsemnatul *comitet al asociaţiunei transilvane până la 1-a Februarie st. n. 1884* însoţite de următoarele documente:

a) Carte de botez în original sau în copie legalisată.

b) Testimoniu despre progresul în învĕţătură în semestrul premergĕtor dela institutul în care frecuentează.

e) Testimoniu scolastic despre studiile absolvate înainte de intrarea în institutul de agricultură.

d) Atestat de frecuentare dela direcţiunea institutului în care frecuentează cursurile de present.

e) Atestat de serăcie sau de orfan dacă concurentul e orfan.

f) Adeverinţă, că mai primesce sau nu, de undeva vr'un stipendiu.

Din şedinţa comitetului asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român, ţinută în 21 Decembre n. 1883.

Iacob Bologa, v-preş. **Dr. D. P. Barcianu,** secretar.

---

ad Nr. 497 [635] 3—3

CONCURS.

Neputêndu-se conferì din lipsa de concurenţi un ajutoriu de 100 fl. pe an, pentru care se publică concurs sub Nr. 315. 1883 lit. A. 11, prin aceasta se escrie de nou concurs:

La un ajutor de 100 fl. pe an, pentru tinerii, cari ar voì a se perfecţiona în o maestrie de lemnărie mai perfecţionata (facere de cruci şi colonade, învelisie de case după sisteme moderne, sculptura în lemn, sau strugărie mai perfecţionată).

Aspiranţii la acest ajutor au se trimită suplicele lor la *comitetul asociaţiunei transilvane până la 1 Februarie st. n. 1884*, însoţite de următoarele documente:

a) Atestat de Botez în original sau în copie legalisată.

b) Atestat despre cursurile scolare absolvate înainte de a întra la învĕţătură în una din specialităţile amintite de lemnărit. Atestate de clase inferioare clasei a IV elementare, nu se vor lua în considerare.

c) Atestat că se află lucrând la vre un măestru sau institut de această specialitate şi cu ce succes.

d) Astestat de sărăcie sau de orfan, dacă concurentul este orfan.

e) Atestat de moralitate dela auctorităţile competente.

f) Adeverinţă dela părinţi s'au tutori că se deobligă a lăsa pre fiii sau pupilii lor la învĕţătură până se vor fi perfecţionat pe deplin.

Între concurenţi cu cualificaţiune egală *se vor preferi tinerii născuţi în munţii apuseni* ai Transilvaniei.

Din şedinţa Comitetului asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută la Sibiiu în 22 Decemvre n. 1883.

Iacob Bologa, vice-preşedinte **Dr. D. P. Barcianu,** secretar.

Nr. 211 [639] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch din parochia gr. or. de clasa a III din Lapugiu de sus în protopresbiteratul Dobrei, se escrie prin aceasta concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială.
2. Porţiune canonică 32 jug. de pămênt de a II şi a III clasă, parte arătoriu parte, fênaţ.
3. Folosirea prunelor din cimiteriu.
4. Birul în naturale a 12 cupe grâu, dela 270 familii, şi stola usuată cari toate la olaltă computate dau un venit anual de 500 fl.

Doritorii de a ocupa acest post vor avea a înainta suplicele lor de concurs instruite în sensul prescriptelor statutului organic §. 13 până la terminul de mai sus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Deva în 30 Noemvre 1883.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Dobrei în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. U. 1171/1883 [637] 3—3

Edict de licitaţiune.

În 7 Martie stilul nou 24 Februarie stilul vechiu 1884 se va ţinè la oficiul central al Universităţii săsesci în Sibiiu piaţa mare Nr. 15 dela 9 până la 12 oare a. am. şi la cas de lipsă şi dela 3 până la 6 oare după amiaḑi o licitaţiune publică pentru esarêndarea următorilor munţi de păşunit, pe anii 1884, 1885 şi 1886 şi anume:

Nr. curent	Situaţiunea muntelui	**Numirea**	Arealul de păşunit		Preţul de esclamare	
			Jug.	□°	fl.	cr.
1	Tălmaciu	Cornu Pleschii. .	712	—	250	—
2	„	Negovan mare.	1327	—	925	—
3	„	Negovan mic .			862	—
4	„	Conţu mare .	2245	—	705	—
5	„	Conţu mic . .			895	—
6	Orlat	Stricatu	1750	—	204	—
7	„	Oltiavu	1425	—	625	—
8	„	Furnica	1546	—	258	—
9	„	Bălu	929	1300	651	—
10	„	Balinţu mare . .	1101	900	223	—
11	„	Balinţu mic . .	650	1000	149	—
12	„	Serecinu mare. .	1253	100	206	—
13	„	Serecinu de mijloc	1413	900	813	—
14	„	Serecinu de latere	1141	700	541	—
15	Sibiel	Cotrona	274	1100	94	—
16	Sinna	Goaza de sus . .	1419	600	653	—
17	„	Goaza de jos . .	1387	800	166	—
18	„	Haneşiu de sus .	1676	1400	580	—
19	„	Haneşiu de jos .	1686	1400	203	—
20	„	Steaza de sus . .	389	1000	79	—
21	„	Steaza de jos . .	600	—	33	—
22	„	Gropele de sus .	794	600	31	—
23	„	Gropele de jos .	452	890	121	—

Fie-cine, care doresce a lua arêndă, trebue sĕ depună la mâna comisiunei de licitare înainte de licitaţiune 10% din preţul de esclamare ca vadiu în bani gata, care după terminarea licitaţiunei se va restituì aceluia ce nu a obţinut arênda, ear celor ce au obţinute li se va socotì în preţul arêndei, daca au depus cauţiunea de arêndă conform contractului.

Condiţiunile mai de aproape ale arêndei se pot vedè şi înainte de ḑiua licitaţiunei la oficiul central al Universităţii săsesci în oarele de cancelariă.

Dela oficiul central al Universităţii săsesci.

Sibiiu, în 5 Ianuariu 1884.

Dr. M. Brennerberg,
comite.

Licitaţiune minuendo.

Pentru acoperirea lipsei lemnelor de foc la Institutul regesc al alienaţilor pe timpul 1884/5 în mărime de 904 de metre cubice se prescrie licitaţiunea minuendo adeca:

Intreprinḑĕtorii care au scop lemnele sus numite ale offera au până **în 28 Ianuarie 1884** 12 oare la amiaḑi la cancelarie sus numit Institutului în ofert cu 50 cr. timbru preveḑiut 200 fl. v. a. ca vadium ale trimite, în care ofert lui se respunde câte cubicmetre lemne de stejar, şi câte cubicmetre lemne de fag adeca deosibit şi în ce preţ, în cât stă mărimea darabului adeca lung şi gros. [638] 3—3

Mai târḑiu ca termin sus numit trimise oferte nu se vor lua în consideraţiune.

Sibiiu, în 4 Ianuarie 1884.

Dela Institutul regesc al alienaţilor.

Nr. 368. [640] 1—1

Publicaţiune.

Conform §. 124 din Regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale se aduce la cunoscinţă publică, că Preavenerabilul consistoriu archidiecesan dtto 22 Novembre a. c. Nr. 2699. B. în procesul divorţial dintre Ana Ilie Sorâ ca actoră din Sălişte şi Ioan German din Ocna ambii gr. or. a adus sentenţă cu desfiinţarea casătoriei din motivul pribegirei inctului.

Sălişte, 31 Decembre 1883.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Săliştei.

Dr. Nicolau Maier m. p.,
protopresbiter.

---

[641] 1—4

BROCKHAUS'
Kleines
Conversations-
Lexikon
in 2 Bänden.
Mit Karten und Abbildungen.
☛ 3. Aufl. geb. 15 M. ☚
Weihnachtsgeschenk.

Redactor provisoriu: **Mateiu Voileanu.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 3 Sibiiu, Marți 10/22 Ianuarie 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Decemvre 1883, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Sibiiu, 9 Ianuariu, 1884.

Conflictul dintre casa de jos — guvern și casa magnaților este obiectul discusiunei dela ordinea ḑilei în ambele părți ale monarchiei. Ca două tabere vrășmașe stă față în față casa de sus cu casa de jos, voind a-și validita fie-care forța de care dispune, forța la aducerea de legi spre fericirea patriei. Dela 1867 începênd, rola principală în legiferare o a avut casa de jos. Legile de toată categoria, votate de ea, mergeau la casa de sus mai mult numai pro forma, manifestându-se aceasta numai ca birou de inregistrare a legilor votate de dietă. Apatia casei magnaților devenì proverbială și dieta așa de tare s'a fost dedat cu starea faptică a lucrului, guvernul și maioritatea din camera de jos așa s'a împretenit cu omnipotența lor actuală, încât chiar și posibilitatea unui desastru li se părea vis și ilusiuni cutezate. Astfel stând lucrul, elementele așa numite liberale fiind numai singure active la marea operă a chivernisirei statului, au făurit legile apăsătoare naționalităților, legi pe cari casa magnaților — de multe ori câte 14—15 membrii — le inregistrau, și atâta era totul.

În lungul șir de ani — 16 la numĕr, ne mai dând casa magnaților semne de viață, oamenii o credeau moartă. Cu atâta mai mare a fost însĕ desamăgirea acuma, când ea se arată mai puternică ca nici odată, și face afront nu numai guvernului și maiorității din dietă, pe care se raḑimă guvernul, ci ea și validitează puterea față cu casa de jos, care a decis fără deosebire de partide de două ori o causă, pe care de două ori o a respins casa de sus în mod demonstrativ, fără vre-o motivare în meritul ei. Vitalitatea acestui factor legislativ în statul nostru, vitalitate dovedită atât pe neașteptate, a produs mare încurcătură printre cei ce se credeau omnipotenți. Penibila impresiune s'a manifestat pe toate căile. Și noi tare am greșì, dacă nu am informa pe cetitorii ḑiarului nostru despre starea lucrului în stadiul de astăḑi.

Sĕ recapitulăm decurgerea întregei afaceri, ca sĕ o avem proaspetă înaintea ochilor nostri.

Se presentează în dietă un project de lege pentru căsătoria dintre creștini și evrei. Proiectul fu votat de dietă întrunindu-se toate partidele în părerea, că el trebue votat ca unul ce corespunde unei trebuințe intețitoare. Motivul principal era și aici maghiarisarea. Și sĕ nu ne mirăm, căci motorul principal al tuturor lucrurilor în Ungaria este maghiarisarea, și nime nu mai face secret din aceasta. Destul că presa din toate partidele a făcut din el capital politic: se va oblincì calea pentru mai repedea maghiarisare a evreilor. Pre noi ne-a atins neplăcut imprudența ḑiarelor de a face capital național chiar și din o trebuință intețitoare, cum era votarea amintitului proiect. Votat odată projectul de casa de jos, s'a trimis la casa de sus, la legislatorii nostri născuți. Casa de sus respinge proiectul cu o maioritate de trei voturi. Aristocrația maghiară și clerul catolic s'au temut de mult dorita încuscrire, și au preferit a susținè actuala stare de lucruri. Proiectul respins de casa magnaților se presentează earăși dietei. Jurnalistica, care făcù din primirea projectului capital politic, devenì acuma înfuriată și cu deosebire *neinteresatul „Pester Lloyd“* scuipă foc după cum amintiserăm la timpul seu.

Se presentează de adoua oară projectul în dietă și ea 'l transmite fără observare casei de sus. Motivarea se află prin ḑiare și ea se concentră în puținele dar semnificativele cuvinte: proejctul se va propune spre primire casei de sus de atâtea ori de câte ori ea-l va respinge.

Ca gratulare de anul nou al nostru, firul electric ne aduce scirea că casa magnaților în ședința din 12 Ianuarie nou a respins projectul pentru căsătoria dintre creștini și evrei, a doua-oară, cu o majoritate de 9 voturi, 200 contra 191 pro.

În fața acestei stări de lucruri a amuțit limbuția ḑiarului „Pester Lloyd“, a amuțit manifestarea de omnipotență a partidei liberale dela putere, amuțit și glorificarea idolului: maghiarisarea, și toți se întreabă cuprinși de îngrigiri „*quid nunc*“.

Ḑiarele oposiționale au început a vorbì de căderea ministeriului Tisza, și înlocuirea lui prin altul sub presidența lui Szapary; altele și adecă cele din Viena vorbeau de o fusiune cu partida opposiționalilor mai liberali sub mijlocirea lui Szilágyi Dezsö: ḑiarele guvernamentale ne spun că guvernul n'a făcut cestiune de cabinet din primirea sau neprimirea proectului: că cabinetul actual va pune întrebarea de încredere în sus și în, jos la coroană și la dietă, și că el va remânè până-l vor susținea acesti doi factori. În acest cas va reforma casa magnaților. „Pester Lloyd“ de Duminecă vine în cele din urmă cu date positive.

Guvernul remâne ceea ce a fost. Projectul de căsătorie dintre creștini și evrei se va lua dela ordinea ḑilei, căci nime nuși va sfêrma capul pentru un proiect „*despre care trebue sĕ declare și aderenții lui, că el n'are nici o însemnătate principiară, că lucrul stă tocmai din potrivă, adecă aici nu este nici un principiu, care doar merită apărare, ci din punctul 'de vedere al oportunității prin el se sanau unele înconveniențe momentane*“.

Pe lângă cele înșirate projectul se poate lua dela ordinea ḑilei și din alte motive. „*Legile nu sûnt nealterabile, și dacă dieta actuală aduce o lege, această lege — poate fi modificată prin o altă dietă. Aceia, cari se luptă din convingere, contra acestei legi. convingere, care deșì nu e a noastră, totuși o respectăm (?!) acesti contrari ai proectului vor lucra foarte consecuent, dacă după primirea ei vor mișca toate ca la procsimele alegeri sĕ aducă în parlament o majoritate aplecată a cassa legea care abea a întrat în vieață.*“

Din aceste considerante, bagatele, după cum ḑice „Pester Lloyd“, neînsemnătatea projectului și frica de cădere la viitoarele alegeri, projectul se va lua dela ordinea ḑilei. Prin aceasta se va curma agitațiunea în țeară, se vor calma spiritele și se va restituì buna înțelegere între cele doue corpuri legislative.

Vorbă se fie. Principiele și importanța lor se schimbă după cum suflă vêntul norocului. Ceea ce a fost eri lucru de principiu și de importanță, astăḑi e lucru de oportunitate momentană, dela care putem abstrage. Apoi și legile sûnt ca vremea, le poți schimba după plac, rectius după împregiurări.

FOIȚA.

„Năravurile și Datenele Românilor.“

(Descrise de Francezii: A. Beaure și H. Matorel în opul lor întitulat: „*La Roumanie*“.)

Traducere de **V. S.**

Toți călĕtorii, cari au trecut prin România, toți scriitorii cari au studiat mai mult sau mai puțin documentele ce privesc, sau năravurile poporului românesc, sau literatura lui, sau ideile lui de naționalitate și religiune, toți unanim îl deping cu cele mai frumoase colori. Toți îi atribue calitățile principale a raselor latine: sociabilitate, sinceritate (francheță), onestitate, o firmitate deosebită în convingerile sale, o firmitate, care s'a documentat prin persistența sa în decursul vitregităților timpului (fapt prin care foarte documentă originea sa română); îi atribue o deosebită îndemânare în lucrurile ḑilnice care îndemênare îl apropie de Francez; în fine o dibăcie în comerciu, care demonstrează, că nu este în zadar mărginașul popoarelor grecești și că a fost timp îndelungat în legătură cu acestea. Numai vre-o câteva cărți remase în cercul oamenilor învățați, pe cari poate nu le a cetit toți ne mai revoacă în memorie faptul că acest popor a fost o rasă de eroi, și că dacă Serbia — Albania se poate fălì cu renumitul Scanderberg, România care a dat Ungariei un Huniade ș'a eluptat nemurirea prin Mircea, Stefan cel Mare și Michaiu Viteazul. Nu s'ar putea nici decum contesta, că această rasă s'a conservat pe lângă toate celelalte caractere, deosebitele sale însușiri militare ḑic nu s'ar putea contesta, după ce odată în resboiu din 1877/78 soldați României au dat probe destul de evidente despre vitejia lor. Principele lor a obținut laude meritate din partea țarului Alecsandru II care a fost de sigur competent în astfel de afaceri. Trupele române mergênd pentru prima dată în foc contra trupelor deprinse cu resboiul ale lui Osman Pașa, au dat probă eclatantă despre o soliditate remarcabilă și au luat parte glorioasă la triumful raportat de armața aliata asupra acestor apărători nefricoși a imperiului otoman, redus la ultimele sale forțe. Bine a ḑis, D. Brătian în discursul ținut la deshiderea camerii: Lângă numele glorioase înscrise pe paginile istoriei României sûnt de a se adauge acum: „Grivița și Rahova“. Noi însĕ adaugem și Plevna. Principele Carol Ia ocupat un loc demn în șirul vechilor principi ai Moldaviei și Valachiei, și a eluptat cu arma realisarea visului dorit de mult timp: uniunea celor două principate cu o completă independență.

Acei ce doresc, ca România se-și ajungă scopurile sale, nici nu visează despre (faima) avèntul gloriei sale militare. Sĕ câștige numai în urma resboiului actual toate avantagiele, la care se așteaptă și care cu drept cuvênt îi compet, și va putea (abḑice) înceta cu recrutările, cari au ruinat deja destule popoare și cari aruncă asuprăi o sarcină grea.

Am fi prea cutezători, de altmintrelea, tractând în împregiurările actuale un subiect schimbăcios; evenimentele pot schimba situațiunea mai în fie-care ḑi. Noi vom constata numai că Românul viteaz, ca ori ce om de o rasă puternică, disciplinat ca ori ce om inteligent, nu are spiritul resboinic al vechiului Trac sau Dac, nici (ca se (cităm) aducem esemple mai recente) al Polonulni, Piemontezului sau Ungurului. Cu toate acestea Românul au risipit o grămadă de bani cu resboaiele, fiind așeḑat între doi vecini, cari totdeauna erau în ceartă, esceptionând pe al treilea a cărui neutralitate este momentană sau incidentă. El (Românul) mai bine își cultivă pămêntul, decât sĕ fie soldat: cu deosebire Moldoveanul, care e mai departe de Turc și mai puțin amenințat de fortărețele cu patru laturi, mai puțin cercat în trecut prin o domnie, sub care a fost totdeauna tributar, în vreme ce mica Valachie era în faptu cucerită. Ori cum va fi trupele românesci sûnt considerate între cele mai bune; d. e. regimentele românesci din Transilvania sûnt între cele dintâiu din Austria.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Am mai accentuat încă şi accentuăm şi acuma. Noi nu sûntem amicii desastrelor. Sûntem datori însĕ a constata adevĕrul, după cum este în realitate.

Principiele în statul nostru puţină basă reală au. Bine se fim înţeleşi, principiele moderne propagate de presa jidănită la tot casul nu în interesul statului, al consolidărei lui, şi al cetăţenilor. Principiele moderne se propagă cu toate mijloacele „per fas et nefas“, pentru că ele nu sûnt sfinte, nu purced din legile fundamentale ale statului, nu din cristalinul isvor al eticei de stat; principiele moderne sûnt monopolul unei ḑiaristice fără consciinţă, care terorisează pe bărbaţii de stat, cari au în mânile lor destinele patriei, terorisează pre funcţionarii încredinţaţi cu aplicarea justiţiei şi administraţiei, terorisează pe părinţii patriei, chemaţi a aduce legi ecuitabile, seduc pe bietul popor, aruncând sĕmânţa discordiei între cetăţeni.

Cumcă astfel de principii se pot schimba, şi că se schimbă repede, e lucru natural. Schimbăcioase sûnt şi legile, aşa ḑice „Pester Lloyd. Ne pare bine de această mărturisire.

Da, va trebuì sĕ se schimbe şi la noi cele mai multe legi, căci greşite, tare greşite şi de multeori copilăroase au fost motivele aduse pentru susţinerea lor şi terorisaţi tare terorisaţi au fost legislatorii la votarea lor.

Şi fiindcă la noi cele mai multe lucruri sûnt numai de oportunitate momentană, cari făţă cu vecinicul adevĕr şi dreptate trebue sĕ treacă ca un fulg de nor la suflarea vêntului, aşa vor trebuì se cadă cele mai multe dintre lucrurile de aḑi. Şi noi tare credem că cei chemaţi şi vor trage bine seama, şi nu vor mai lăsa curs liber utopiilor prea pronunţate.

Căderea projectului în casa magnaţilor poate fi de bun augur pentru noi. Şi ea poate destepta pre mulţi din somn, ajutată fiind de selbaticele urlete din Agram, şi de murmurul plin de fiori al naţionalităţilor din statul nostru, murmur fioros, care prevestesce apropierea furtunei, despre care nu se scie unde, cum şi când se va descărca.

Credem că sûntem chiarificaţi şi bine orientaţi în situaţiunea actuală, când din lucrurile întêmplate mai de curênd tragem conclusele cele mai logice. Încrederea în jos pusă de guvernul ţĕrei nu se poate mĕrginì numai la partida sa, respective la naţiunea maghiară. Guvernul unei ţĕri trebue se-şi tragă seama cu toţi locuitorii ei, şi credem a nu greşì în deducţiunile noastre, când faţă cu unele surori de ale noastre de dincoace şi de dincolo de Carpaţi, pretindem respectarea drepturilor noastre şi pretinderea o facem pe cale frăţească cu resoluţie şi bărbăţie. Credem că nu greşim în deducţiunile noastre, că pe această cale vom ajunge mai uşor la scop.

Revista politică.

Sibiiu, 9 Ianuarie 1884.

Situaţiunea internă e predomnită şi acum de combinaţiunile şi conjecturile ce le-a provocat atitudinea casei de sus. Consecuenţele devin tot mai învederate, resultatele oposiţiunei iau deja forme concrete. Ministeriul s'a decis a retrage proiectul despre căsătoria micstă şi a-l păstra pentru timpuri mai favoritoare, când spiritele vor fi mai liniscite. Se vede, că guvernul nu voiesce a forţa lucrul, ca sĕ nu-şi pericliteze posiţiunea în prevederea alegerilor dietale, de care ne desparte numai un interval de vre-o câte-va luni. Mai fi-va acest guvern atât de norocos, încât sĕ iese învingĕtor din situaţiunea actuală încurcată, aceasta nu se poate constata din resultatele de până acum ale campaniei oposiţionale.

Discusiunea se învêrtesce nu atât pelângă fiascul projectului, ci mai mult pelângă combinarea de căi şi mijloace, cum s'ar putè forma o partidă puternică şi în casa de jos pentru a surpa temeliele guvernului actual. Se vorbesce de o fusiune nouă. Lucrurile se află în stadiul de încercare şi pregătire, de o crisă serioasă nu poate fi astăḑi vorba. Omenii din partida liberală se tem — căci numai grigea şi temerea a dictat unor foi guvernamentale manevra de a înfăţişa pe ministrul president ca raḑim al alianţii Austro-Ungariei cu Germania, ear pe conservativii cu Vaticanul ca pe nesce elemente destructive şi oştile acestei legături.

Dieta Croaţiei s'a amânat prin rescript regesc pe timp nehotărît. Această închidere ar fi un bun mijloc pentru a calma spiritele, dacă agitaţiunea din dietă nu s'ar fi străplântat şi în popor. În ḑilele trecute o mulţime de cetăţeni din Agram au dat un banchet grandios în onoarea deputatului Dr. Starcevici, care, cum se scie, este eschis dela şedinţele dietale. La acest banchet s'au ţinut toaste de acelaşi calibru, cum au fost şi discursurile radicalilor din dietă. Publicul dela banchet a dovedit, că aproabă nu numai tactul radicalilor, dar consimte şi cu modul lor de a apera causa croată. Se auḑiră la banchet cuvinte ca acestea: „Celor ce ne au înşelat şi vêndut sĕ li se taie mai ântêiu nasurile şi urechile, apoi sĕ se pună în furci“!“ —

În politica esternă -- linişte şi pace. Cel puţin aşa ni spun foile, că situaţiunea esternă nu oferă nici un simptom de turburarea păcei. Ministrul de esterne al Rusiei Giers a sosit în Viena şi a fost primit în audienţă privată la Maiestatea Sa 40 minute, ear mai târḑiu diplomatul rusesc a conferat o oară întreagă cu ministrul de esterne Kalnoky. În onoarea lui Giers s'a dat un prânḑ mare în castelul dela curte. Această primire distinctivă e considerată ca semn de apropiere mai intimă între Austria şi Rusia.

Din Paris se signalisează o mişcare primejdioasă a lucrătorilor. Motivele acestei mişcări nu sûnt politice, ci lipsa de muncă şi de subsistenţă îi silesce pe muncitori la espediente desperate. Simptom de temere este declararea lucrătorilor, că în starea lipsită în care se află nu le remâne alt mijloc decât revoluţiunea. *Panem et circenses,* aceasta e tot ce cer lucrătorii. Membrii din stânga estremă a camerei vor sĕ iniţieze o acţiune în cameră în favorul lucrătorilor. Guvernul voiesce sĕ prevină mişcarea silindu-se a da muncitorilor lucru şi mijloace de câştig. Spre acest scop guvernul va accelera lucrările pentru capitală şi pentru stat, va sporì liferaţiunile pentru trebuinţele statului, apoi va esopera liberarea grătuită a obiectelor amanetate, deşì acest favor va costa 3 milioane.

Starea aceasta posomorită domnesce şi în provincià. Şi aci lucrătorii duc lipsă mare şi n'au condiţiune. Francia merge spre o crisă economică grea, care devine şi mai acută prin espediţiunea Tonking. —

În Spania este la ordinea ḑilei crisa ministerială. Ministerul cel vechiu a demisionat şi noul guvern constituit sub presidiul lui *Canovas del Castillo* a şi depus jurământul şi a intrat în funcţiune. Partida conservativă a ajuns earăşi la putere. Prima faptă, cu care s'a recomandat guvernul cel nou, este suspendarea şedinţelor în cortes. Liberalii, în frunte cu Castelar, vĕd în situaţiunea actuală incompatibilitatea dinastiei cu instituţiunile liberale. Spania nu se poate emancipa de vecinicile crise prin cari a trecut de atâte ori — în dauna progresului sĕu.

Idea reacţiunei ce frământă aḑi Europa întreagă se vede că cuceresce tot mai mult teren. Invingerea conservativilor din Spania este o nouă dovadă despre curentul antiliberal ce tinde a'şi reocupa terenul politic pierdut.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Sebeş în 15 Ianuarie 1884. On. dle redactor! Până acum am auḑit şi cetit numai de frumoasele producţiuni pline de gust şi artă ale cântăreţului nostru dl George Dima. În 13 Ianuarie însĕ am avut plăcuta ocasiune a'l şi auḑì, arangiand el un concert cu şepte piese alese, între cari trei românesci „Stelele“, „La un ţerm cumplit selbatic“, şi „Seguidila“ (cântec spaniol) toate trei compuse de dl Dima însuşi.

Concertul s'a dat în sala cea mare de esamene a gimnasiului evangelic. Artistul nostru fu acompaniat de virtuosul fortepianist din Sibiiu dl de Heldenberg şi de gentila sa fetiţă domnişoară.

Despre resultatul dobândit nu mĕ încumet a mai înşira multe, de cât numai, că artistul în adevĕr ne a încântat şi ne a ridicat, şi a îndestulit cu producţiunile sale, cu eminenta sa voce, întreg publicul, ceea ce s'a vĕḑut apriat din îndelungatele şi frăgurosele aplause unanime, astfel încât artistul de repeţite-ori a apărut pre podiu şi a mulţămit pentru meritatele ovaţiuni.*)

Programa o alătur aici spre publicare, observând că între impregiurările esistente mai mult românesce nu s'a putut nici dela un artist român. În faţa neîncetatelor ovaţiuni însufleţite, artistul nostru a mai cântat apoi „doi grenadiri,“ cu succes dĕrimetor.

Nu trebue sĕ mai amintesc, că publicul şi săsesc şi românesc emula întru spriginirea şi încuragiarea artistului nostru, care şieşi şi-a câscigat gloria, iară nouĕ bucurie şi fală.

Chiar şi din împregiurime au participat preoţi şi alţi de ai nostri, eară din Alba-Iulia mai mulţi oficeri c. r. români.

Cei ce n'au alt interes, decât numai ale pungei lor, s'au vĕḑut şi cunoscut şi cu aceasta ocasiune sublimă.

După concert apoi o frumoasă şi numeroasă cunună de oaspeţi au făcut la hotelul „Gedeon“ vr'o câteva oare plăcute şi vesele artistului nostru şi socilor sĕi unde, se pricepe, n'au lipsit nici toastele de felicitare şi bucurie.

În 14 Ian. artistul nostru dl Dima a plecat spre Caransebeş. Sùnt sigur că fraţii grăniţeri ne vor întrece, cu toate că noi am oferit numai ce astăḑi am putut. Eară dlui comerciant Ioan Oniţ jun. i se cuvine mulţămita pentru ospitalitatea cu care a primit pre artistul nostru în casele sale demne.

---

*) Veḑi „Varietatea.“ Red.

„Dacă Românul, ḑice Michelet, n'are iritabilitatea, furia ungurească, are însĕ ficsarea de ochi, durabilitatea legiunilor antice. Eată un proverb românesc (demn de Roma): „Dă până la moarte“ „*Donnez jusqu'à la mort*“.

Ca toate rasele, cari au mai trăit după invasiunile şi cuceririle altor popoară Celtii, Galii, Englezi şi cei scoţieni, Bascii, Allobrogii din Dauphin şi Savoia, poporul românesc are neşte caractere tare disdinate, care taie afund în natura şi moralitatea sa. Ce te suprinde la prima ocasiune, dar aceea ce confirmă istoria originei lui, aşa de greu de constatat, este diferenţa dintre Român şi Bulgar. — Acesta n'a emigrat dintre ţinuturile, în cari s'a fost aşeḑat dela început, abia se vĕḑù necesitat a se coaduna în moşie, ca sĕ facă loc colonilor lui Traian, când invasiunea îi respins şi de aci; şi, astfel stabilinduse suferï invasiunea ottomană ca un jug inevitabil, se supuse întru toate, însĕ conservându-şi tradiţiunile sale religioase greceşti sau ori-ce, ocupânduse cu cultivarea pământului, care îi asigură deşi pe lângă sclăvia trupului, independenţa spiritului, care totdeauna e liber sĕ cugete. Bulgarul, din nenorocire, după ce fu supus, n'a mai avut centru de întrunire. Chiar capitala vechiului regat, Tîrnova, devenise reşedinţa unui paşa. În cele două provincii românesci, lucrul nu stă tot aşa. Transformaţiunea, de altmintrelea, n'a întimpinat multe greutăţi la Bulgarul, de origine din Turan, care se vĕḑù necesitat a se acomoḑa obiceiurilor arice spre a se conforma vecinilor sei din România: Sub domnirea Turcului, tot Turan de rassă ca şi el, primì mai uşor jugul şi din causa aceasta transformaţiunea a fost aşa de profundă încât i a schimbat cu totul figura lui fisică abia mai poţi afla la Bulgar, escepţionând relativ mica lui talie câte va semne despre originea lui primitivă. Comparându-l cu maghiarul din Ungaria, te convingi, că acesta a conservat şi încă mai bine tipul turanic ce este aşa de remarcabil şi la Turc.

Românul n'a avut alt ceva de făcut, decât sĕ se întoarcă acolo, de unde a plecat. Dac sau Trac a fost de origine arică; coloniile romane au adus numai un element aric mai civilisat la această generalogie jafetică. Limba de altmintrelea, a servit ca semn distinctiv spre a împedeca această populaţiune sĕ nu iasă din masa mărginaşilor sĕi. Domnia Goţilor, Hunilor, Maghiarilor şi Serbilor au alterat numai terminaţiunile fără de a modifica structura limbagiului: din România n'a devenit ceea ce a devenit din Anglia, a cărei limbă e un mixtum compositum din limbile daneză, latină şi sacsonă: abia poţi afla ici colea câte un cuvênt sêrbesc care s'a strecurat în limba adevĕrată prin scriitori: dar şi pe aceste le scoate din limbă. Aceste două mari elemente limba şi religiunea au fost ziduri de apĕrare poporului român, chiar în epocele de sclăvie spre a resista ori cărei apăsări, ce o făceau cuceritorii cu scop de a-l face sĕ adopteze năravurile lor.

Astfel vedem din toate cele ce se spun şi se scriu despre România oglindându-se în Român, caracterele distinctive ale Rasei latine, şi chiar în timpurile moderne, a rasei latine franceze. Cu deosebire în Valachia acest caractere evident: Iată ce ḑice despre aceasta Michelet în scrierea sa *Legendes démocratiques du Nord*:

„Nu esistă pe lume popor mai bun, şi mai amabil, care sĕ nu se plângă nici odată în viaţa sa, totdeauna mulţămitor, pentru ori ce ar face cineva pentru el. Dulceaţa, sinceritatea inimei române se descoper în limba românului plină de diminutive graţioase, şi măgulitoare (ca latinul şi italianul A. B). Mai plausibile sûnt ele însĕ (dulceaţa şi sinceritatea de inimă) în viaţa casnică, în faptele, care resultă din ele. Foarte puţine, ba de totului tot puţine crime sĕ comit în România, şi pedeapsa de moarte a fost abolită de mult. Nici odată, ori de câte ori a fost aplicată, n'a fost esecutată de un carnefice din sînul poporului; ci chemat dela streini.“

(Va urma).

Ce bine şi măreţ ar fi, dacă în acest oraş totdeauna ne-am putea aduna şi întâlnì astfel emulând în armonie întru cele nobile şi folositoare.

coresp.

Varietăţi.

* În ḑiua arătărei Domnului Escelenţia Sa P. Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul a celebrat Sânta liturghie şi Sânţirea apei în biserica din cetate cu numĕroasă asistenţă. În decursul sântei liturgii a hirotesit întru protopresbiter pre noul ales protopresbiter al tractului Dobrei, Romul de Crainic, paroch în Dobra.

* (Diner de gală) a avut loc alaltăeri, Duminecă la Escelenţia Sa Domnul archiepiscop şi metropolit, Miron Romanul, la care au participat fruntaşii armatei c. r. din loc cu Esc. Sa Domnul comandante al corpului 12 de armată, Mareşal-Locotenent Anton Bar. de Schönfeld în frunte, apoi căpeteniile bisericesci ale confesiunilor şi şefii jurisdicţiunilor şi ai diregătorielor politice. În decursul prânḑului, care a început la 2 oare şi s'a terminat la 5½ oare, se ţinură mai multe toaste, dintre cari amintim ca cel dintâiu pentru armată, ţinut în limba germană de Escelenţia Sa, Domnul ospitante, care salută ca pre primul representante present al ei pre Escelenţia Sa Domnul Comandante, — apoi în limba maghiară pentru şefii diregătorielor politice, şi în limba romană pentru representanţii confesiunilor.

La aceste urmară ca respunsuri toaste tot cu atât spirit şi spontaneitate pentru Esc. Sa, Dl archiepiscop, pentru ideea dreptăţii şi a bunei înţelegeri între locuitorii patriei etc. Tonul înalt diplomatic, ce a dominat la masă, n'a împedecat a se amesteca în decursul conversaţiunii pline de vioiciune şi plăcutul şi familiarul intre distinşii oaspeţi, măcarcă o parte însemnată dintre dênşii ca ajunşi de curênd în posturile lor au avut prima ocasiune a fi plăcuţii oaspeţi ai Escelenţiei Sale, Domnului Metropolit.

* *(Carneval)* Reuniunea femeilor române din Sibiiu arangează astăḑi seara balul sĕu. Scim încă din anul trecut ce frumoasă reuşită a avut balul reuniunei femeilor române de aici. Balul de aḑi promite a fi şi mai splendid şi şi mai cercetat. Pregătirile făcute de către comitetul arangiatoriu, frumoasa cunună de oaspeţi sosiţi deja aici pentru bal, încordarea cu care s'a asteptat ḑiua balului, multele bilete vêndute până acuma, toate aceste ne fac se credem că succesul balului în anul acesta va întrece pre cel din anul trecut.

Noue nu ne licuresce înaintea ochilor lustrul balului Reuniunei femeilor române din Sibiiu. Inima noastră întreagă este pentru măreţul scop, ce urmăresce această reuniune, scoala română de fetiţe în Sibiiu, scop realisat deja de jumĕtate, căci începutul s'a făcut prin deschiderea scoalei în anul scolastic curgĕtoriu.

Această sântă devisă a Reuniunei femeilor române din Sibiiu nu o vom perde din ochii nostri nici în mijlocul plăcerilor, ce ni le ofere balul de aḑi dela care nici proverbialul nostru îndiferentism nu ne va reţinè.

* Ieri, 6 Ianuarie, ḑice „Rom.“ s'a făcut cu ceremonialul obicînuit sfinţirea apelor în pavilionul construit pentru această ocasiune în curtea prefecturei de Ilfov.

Ceremonia religioasă s'a oficiat de I. P. S. S. Mitropolitul primat, înconjurat de un numeros cler.

La această ceremonie au asistat M. S. Regele înconjurat de casa sa militară, dd. ministrii Sturdza Lecca, Aurelian şi Voinov, dd. generali Cernat, Fălcoian, Băruţ, Călinescu, Budişteanu, Arion, Pencovici, Fotino, mai mulţi şefi de corpuri, d. procuror general al Înaltei Curţi de Casaţie, G. Filitis, dd. Stefan Petrescu (Hagi Stoica) şi C. D. Dănescu, membri comisiunei înterimare a Capitalei, d. Radu Mihaiu, prefectul Poliţiei, d. prim procurorde pe lângă tribunul Ilfov, Docrescu, etc.

Momentul când I. P. S. S. Mitropolitul a cufundat sf. Cruce în apă a fost anunţat capitalei prin mai multe salve de tunuri.

După terminarea serviciului religios, M. S. Regele împreună cu I. O. S. S. au mers pe jos până în strada Mihaiu Vodă unde au primit defilarea trupelor, sub comanda domnului general de divisie Cernat.

La această defilare au luat parte scoala militară de infanterie şi cavalerie şi câte un detaşament din toate corpurile aflate în garnisona Capitalei.

Apoi M. S. Regele, după ce a convorbit cu d. general Cernat, 'şi a luat ḑiua bună dela I. P. S. S. şi s'a suit în trăsura deschisă *à la Daumont.* trasă de 4 cai, îndreptându-se la palatul din Capitală.

M. S. Regele era însoţit, atât la venire cât şi la întoarcere, de d. general Creţeanu.

Un public foarte numeros a asistat la această serbare tradiţională.

* (Ḑiua Botezului), s'a serbat Vineri în biserica din suburbiul josefin cu pompa rară. Precum am anunciat, preoţii nostrii au avut în persoana d-lui capelan militar S. Popoviciu un ajutoriu binevenit. Solemnitatea serviciului şi a sânţirei apei a câştigat prin presenţa unui public numeros şi în parte ales, ear salvele ce le a dat compagnia militară în atitudine de paradă, şi musica militară a înăltat valoarea ḑilei festive. Publicul evlavios a fost satisfăcut.

* *(Concert.)* Duminecă 8/20 Ianuarie profesorul George Dima cu concursul binevoitor al Domnilor *I. Scherff, N. Popovici W. Felsmann şi I, Pittauer.* a dat un concert în Caransebeş.

Programa:

1. Loewe C. Archibald Douglas. (Dima).
2. Romberg. B. Concert pentru Violoncello. (Pitauer.)
3. Dima G. a) Meḑul nopţii.
b) Eu simt a ta suflare.
Schumann c) Aus „Dichterliebe“. (Popovici.)
4. Mozart W. A. Terzett aus der Oper „Don Juan“ (Popovici Felsmann şi Dima).
5. Dima G. *a)* Stelele.
b) La un ţerm cumplit selbatic.
Schubert. c) Wer sich der Einsamkeit ergiebt. (Dima.)
6. Jensen G. Nocturno für Pianoforte und Villoncello. (Pittauer.)
7. a) Loewe C. Der Mönch zu Pisa.
b) Schumann R. Grenadirii (Dima.)

Inceputul precis la jumĕtate 8 oare seara.

Felicităm din inimă pre domnul Dima pentru plăcerea ce face iubitorilor de musică, şi fala câstigată numelui de român prin concertele Domniei Sale.

* (Concertul d-lui Dima în Sassebeş) In legătură cu corespondenţa noastră particulară reproducem din „Sieb. d. Tgbl.“ un raport despre acest concert. Corespondentul acestei foi scrie următoarele:

Professorul de cântări la seminariul gr. or., dl George Dima şi-a ales orăşelul nostru ca punct de plecare pentru o călĕtorie mai mică spre a da concerte. In 12 cur — a arangiat cu concursul bine voitoriu al dlui Victor de Heldenberg şi a ficei acestuia dşoara Adele un concert cu următoarea programă: 1. *a)* Schubert Fr. „*Wer sich der Einsamkeit ergiebt*“ *b)* Lőwe C. „*Archibald Douglas.*“ 2. Brahms I. finale din concertul pentru forte piano şi orchestru (d-moll) à 4 m. 3. Dima G. *a)* Stelele *b)* La un ţerm cumplit selbatic, *c)* Seguidila (cântec spaniol) 4 Schuman R. Din scenele de carneval: *a)* „Promenadă,“ *b) Reconaissance* 5. *a)* Schuman R. aus „*Dichterliebe,*“ *b)* Schubert Fr. „*Todtengräber Heimweh*“ 6 *a)* Schumann R. Romanze *b)* Paganini Liszt „*Kaprize*“ 7, Wagner R. arie din opera „*der fliegende Holländer*“ *(Die Frist ist um“.)*

Impresiunea ce a lăsat acest concert la publicul numeros care a luat parte a fost preste tot foarte însemnată la unele locuri chiar copleşitoare.

Pentru a începe cu debutatea arangiatorului, trebue sĕ ḑicem, că modul de cântare al domnului Dima are calităţi mari, ce nu-i sûnt date ori-cărui concertant în asemenea mĕsură. Tonul seu format ocupă locul de frunte între părţile cele bune ale frumoasei sale cântări, un fruct matur, şi este meritul conservatoriului din Lipsca, unde dl Dima a avut o instrucţiune de 4 ani, că acest fruct a ajuns la maturitate într'o mĕsură atât de neobicinuită. Cu mare efect a cântat dsa ariile de Schubert şi Schumann, nu cu mai puţin efect cântecele naţionale de composiţiune proprie (Nr. 3 din programă). „Grenadirii“ de Schubert cu text tradus în limba română le a cântat dsa în afară de programă în urma aplauselor nesfêrşite.

Domnul de Heldenberg a jocat în concertul de clavir (à 4 m.) cu un deplin devotament către aceasta nobilă composiţiune, cu o claritate de tot estraordinară şi cu frasare transparentă aproape pipăibilă. Dacă cu toate acestea aceasta muncă uriaşe de spirit în arta lui Brahms nu a avut efect isbitor şi fărmecător asupra massei, cum a fost de es. jocul seu în Paganini-Liszt „Kaprize“ (op. 32), totuşi poate fi asigurat, că cei cu cualificaţiune musicală din public îi dau cea mai călduroasă mulţemită togma pentru acel numer. Dl Victor de Heldenberg s'a întipărit în inimile celor presenţi, prin estraordinara sa artă de a manua clavirul şi desigur este o dorinţă a tuturor, ca se ni se dea earăşi ocasiune se-i putem admira jocul seu strălucit, fărmecător. Mai că nu avem lipsă se amintim, că nici dsa în urma viforului de aplause nu a putut scăpa fără a da ceva pe deasupra programei.

Dşoara Adele de Heldenberg a jucat bas în composiţiunea Brahm şi s'a portat foarte brav, aşa încât nu putem decât sĕ gratulăm tatălui de tinera sa fică aducândui cele mai bune felicitări. Pre cât de meditativă pe atât de desteră a jocat fica Adele scenele de carneval de Schumann, şi dede dovadă la ce treaptă înaltă a gustului şi a priceperei a ajuns dşoara, care abia numeră 14 ani.

* Ministrul de finanţe austro-ungar a presentat guvernelor ambelor părţi ale monarchiei un proiect de lege pentru construirea unei căi ferate în Herţegovina între Metcovich şi Mostar. Aceasta linie de o lungime de 49 chilom. va pune capitala Herzegovinei, în vecinătatea căreia se găsesc bogate gisemente de lignit, în comunicaţiune cu marea. Pentru acoperirea chieltuelilor guvernul va închieia un imprumut în sarcina Bosniei şi Herţegovinei.

* (O reformă). Ḑiua de Sf. Ioan ni-a adus între altele şi o surprindere. S'a observat că vechiul obiceiu al inteligenţilor nostrii de a năvălì grupe de grupe în casele dlor cari îşi serbează onomastica şi ai copleşì cu cuvinte de felicitare, începe a perde mereu din farmecul sĕu cel vechiu. Modul de gratulare de până acum sau se va sterge de tot sau i se va da altă formă mai ideală. Frugalitatea din anul acesta care spre uimirea gastronomilor contrasta tare cu mesele înbelşugate dintralţi ani, ne arată un progres în această privinţă.

Vorba e cum sĕ se modifice acest obiceiu, aşa încât se nu i se steargă pomenirea? In aceasta privinţă ni se pare mai acceptabilă părerea unui domn gratulant, ca toţi acei domni cari 'şi serbează cu plăcere aniversarea, sĕ contribue, firesce de bună voie, o sumă corespondetoare în favorul unui institut de educaţiune public român. Ori care va fi forma viitoare — obiceiul de felicitare de până acum care samenă mult cu pomenile dela ţeară, trebue sters şi reformat conform timpului.

* (Convocare.) Onoraţi membrii ai subreuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din protopresbiteratul Făgăraşului sunt prin aceasta convocaţi a lua parte la prima adunare generală din anul acesta, care se va ţinea în 15 Ianuarie a. c. st. v. în sala de învĕţământ a scoalei elementare ortodocse din Făgăraş; începutul la 10 oare înainte de ameaḑi.

Obiectele de pertractat sûnt:

1. Însemnetatea, desvoltarea şi tractarea studiului fisic în scoalele elementare, disertaţiune de Nicolau Aron.
2, Critică asupra disertaţiunei „Tractarea sciinţelor naturale“ de Nicolau Aron.
3. Critică asupra disertaţiunei „Sincai ca pedagog“ de Daniil Gabor.
4. Desvoltarea practică a „substantivului“ dintr'o bucată de cetire.
5. Întroducerea elevului în primele cunosciinţe din fisică.
6. Propuneri diverse.
7. Declamarea poesiei: Sentinela română de Nicolau Ludu.

Făgăraş 3 Ianuarie 1884.

Vicenţiu Grama., preşedinte.
Nicolau Aron., notariu.

* (Reuniunea sodalilor români), după cum aflăm din „Leib“ — jurnalul ei cel nou, „Sieb. d. Tageblatt“, şi-a ţinut adunarea sa generală de constituire din anul acesta în serbătorile Crăciunului. S'a reales president dl Nic. Cristea şi vicepres. dl N. Simtion. Adunarea a fost bine cercetată, cuvêntul de deschidere şi de închidere, ţinut de dl president, a fost întimpinat cu aplause însufleţite.

* (Nenorocire la patinat.) În 15 Ianuarie societatea de patinat de aici a arangiat o festivitate. Un public numeros de patinatori şi de privitori asistase la această petrecere veselă şi animată. Musica întona arii voioase. Numeroasele lampioane aruncau o lumină magică pe surfaţa de ghiaţă, pe care sute de patinatori treceau ca fulgerul emulând pe dinaintea privitorilor. — printre aceste lampioane se afla aşeḑate pe rude lungi unele tigăi cu reşină aprinsă.

Una dintre aceste tigăi, aşeḑată pe o rudă la o parte se mişcă şi cade, un domn o spriginesce dar în moment reşina aprinsă se varsă preste capul şi spatele lui şi preste un domn din apropiere. Din norocire focul nu se prinse de vestmântul cel gros de earnă şi fu năduşit repede. Abia trecură două minute şi altă tigae visa-vis sĕ rĕstoarnă şi cade asupra unei fetiţe de 9 ani, care prinse flacări din crescet până în tălpi. Copila se văera grozav de dureri şi rudeniile erau cuprinse de spaimă. Domnul care spriginise prima tigae, fu şi acum ângerul de scăpare a copilei: la moment se desbracă de mantaua şi învelue copila întrênsa şi punêndu-o jos începu a paralisa flacările. În scurt timp copila a scăpat şi fu dusă mai întâiu într'o casă din apropiere unde i s'a dat prìmul ajutor medical şi după această acasă la părinţi. Vieaţa copilei nu e în pericol înse sufere de rane grele de arsură.

* (Membrii români ai juriului pe anul 1884 sûnt următorii: În grupa I: Ioan Crețu, funcționar comitatens, Dem. Munteanu profesor, Gregoriu Mateiu jun. comerciant, Parteniu Cosma advocat. — În grupa II: Anania Trombițașiu, asesor consist. În grupa III: Rom. Petric cassar de bancă, Corneliu Tobias protonotariu comit. George Dima profesor de musică. În grupa IV: Dr. Ioan Moga medic și Ioan Bechnitz privatier.

* (Faime.) Cetim în „Teleg“ din București: O scire gravă ne vine din Belgrad. Radicalii, în ura lor contra regelui Milan au subscris un pact cu principele Petru Caragheorghevici. După acest pact radicali declar că vor întrebuința toate mijloacele pentru resturnarea regelui Milan și vor proclama de rege pe principele Caragheorgevici.

* (La curtea cu jurați.) Președintele face interogatoriul unui tâlhar de frunte.

— Acusatule, dice președintele, tâlhariile ce le ai făptuit au întrecut pe ale lui Serdar.

Acusatul făcênd ghiunghiunele:

— Oh! prea mě lăudați, domnule președinte.

* (Căi ferate.) In cursul anului 1883, rețeaua ferată austro-ungară a crescut cu preste 1000 chilometri; în tot s'au pus în circulațiune în acest an 40 de linii noue de o lungime totală de 1031 chilom. din care 314 în Austria și 717 în Ungaria.

* (Comerciul estern al României.) Direcțiunea generală a vămilor din România a publicat în dilele din urmă tabloul general de comerciu al ei cu statele strěine până la anul 1882. Această lucrare arată starea comerciului în România pe mai mulți ani față cu statele strěine. Din datele statistice ce ni le presentă ea, se constată o crescere aproape constantă în relațiunile comerciului român cu celelalte state europene. Așa valoarea totală a mărfurilor importate și esportate pe anul 1880 se ridică la cifra de 474.255,293 lei; pe anul 1881 această valoare s'a ridicat la 481.275,775 lei și pe anul 1882 la 513.582,120 lei; crescerea prin urmare în trei ani este de 39.326,827 lei. Importul însě după cum ne arată acel volum, întrece cu mult esportul productelor indigene, urcând cel dintâiu suma de 268.851,921 lei și cel de al doilea 244.730,199 lei. Cu toate acestea și în astă privință se semnalează oare-care crescere; căci pe când în anul 1880 balanța comercială se soldează cu un deficit de 36.417,537 lei, 1881 de 68.239,141 lei din contra în anul 1882 numai cu un deficit de 24.121,722 lei. Semnalăm cu plăcere această îmbunătățire pe terenul comercial în statul României.

* (Catastrofa din strîmtoarea Sunda). Ca sě ne putem face o ideiă cât de slabă despre grozava erupțiune vulcanică din anul trecut a vulcanului Cracatau din Asia estragem următoarea corespondență dată din Borneo 8 Noemvre 1883 diarului „Deutsche Zeitung“:

Deja la începutul lunei lui August dădusă vulcanul Cracatau semne de o activitate estrordinară. Piscul muntelui era aproape neîncetat învělit în nour deși de fum și roșeața focului din sinul craterului lumina în nopțile senine până departe de mare. Erupțiuni mai neînsemnate de năsip și cenușe se urmau în câte-va dile și intervale scurte, însě nu presupunea nimeni ceva rěu: astfel de jocuri se manifestau la neastâmpăratul Cracatau foarte adese.

Așa sosì nefericita di de 26 August cu noaptea-i, ce aduse moarte și peire. De seara dela 5 oare începu vulcanul înfricoșata activitate; urmă o erupțiune puternică. Lovituri asurditoare și tunete lungi ce bubuiau în vězduh cutremurau aerul; mii de fulgere împestrițau columna nemăsurabilă de foc cenușe și nori, vomată de vulcan. Presiunea aerului devenì așa de vehementă, încât zidurile edificiilor pocneau și crepau chiar și prin Batavia. Toată noaptea ținù cumplita canonadă; o ploaie deasă de cenușe și ușoară de petricele urmă apoi nelăsând sě străbată în dimineața de 27 August chiar nici o radă de lumină asupra ținutului mult cercat. Pe la 10 oare dimineața erupțiunea se potență, loviturile pocneau cu o iuțeală neîntreruptă prin durduitul necontenit a tunetelor; ear întunecimea crescù tot mai tare. Straturile admosferice erupseră în fine în forma unui orcan peste Serang și ținuturile lui. Venì apoi o ploie, ce închiegă cenușa cea măruntă din aer formând gogoloașe de tină în mărimea pumnului și trântindu-le ca din mâna diavolului pe pământ. Nu numai crengile dar ramurile cele mai puternice a arborilor picau pocnind la pământ de loviturile acestei tine.

Pe la ameadi la 12 oare urmă apoi catastrofa înspăimêntătoare. Marea începù sě fearbă și se spumege; bubuind se asvêrliră munți de valuri în înălțime de câte 100 de urme peste maluri și esundară la moment în depărtare de 3—4 chilometri pe uscat, și deșertându-l la moment, măturau tot ce le era în cale în abisul mării. De douě ori se repetă acest joc cumplit al naturei. Și către seară își isprăvise vulcanul munca sa distrugětoare.

Abia dimineața din 28 August lăsă numai sě facem privire peste locurile cumplitelor evenimente. Reședința Iavei: Bantam mai cu seamă Bantamul de nord, Anjer, Tjaringin, Tangerang și insula Pulu Merac suferiră grozav. Anjer și Tjoringin cu satele lor reslățite sûnt nimicite; întreaga liniă a malului de nord sădită cu păduri, este pleșuvită. Malul districturilor Lampongice o pățì tot așa; capital Teloc Betong, cu numěroasele și împopulatele sale sate sûnt asemenea sterse cu desevêrșire de pe fața pământului. Insula Camposa cu alte insule mai mici au dispărut cu totul și se iviră alte în locul lor pe mare. Insula Avaars este spintecată în cinci bucăți; scurt întreg teritoriul strimtoarei Sunda s'a schimbat.

Numěrul victimelor omenesci întrece în tot casul numerul de 40,000 până 50.000. Perderea în animale domestice e colosală. Cadavrele pe mare insule întregi, prin cari luntrele trebuiau sěși taiă cale în înțelesul strins al cuvêntului, ca sě poată înaintea câte o urmă de loc.

* (Un drum de fer cu cămile). Generalul Cernaief, guvernatorul general din Turkestan, care nu mai e preocupat de alt-ceva decât de a găsì mijloace și căi prin care sě ajute comerciului rus în Asia Centrală, a prelucrat un nou proiect, care a fost primit într'un chip favorabil de guvern. El are de scop stabilirea unei linii ferate între Taskend și Khiva prin Bokhara, și aceasta după sistema lui Blecher, de vreme ce este peste putință construirea unei căi ferate ordinare prin pustietățile Asiei Centrale. Calea ferată după sistema Blecher este un fel de drum nălțat dela pământ, ale cărui șini sûnt pe pari de o construcțiune specială. În loc de locomobilă este vorba de a întrebuința la început cămile, spre ale înlocuì apoi mai târdiu cu altă forță motoară. S'a format deja o societate, care cugetă a esploata această cale ferată ce este vorba a se înființa. Linia va urma aproape aceeași cale pe care o urmează acum marele caravane.

* (Ucigătorii lui Májlát). Sâmbătă s'a publicat în Budapesta în fața unui public numeros sentința Curiei reg. în causa cunoscută a ucigătorilor judelui Májláth. A treia instanță condamnă pe toți trei acusații la moarte prin streang. Se scie, că instanțele prime condamnaseră la moarte numai pe Spanga și pe Pitely, ear pe husariul Berecz la închisoare grea de 15 ani. Instanța a treia însě a considerat pe Berecz de autor al faptului. Sentența se va esecuta în ordinea următoare: Mai întâiu se va spândura Paul Spanga, apoi Mich. Pitely și în urmă ca cel mai vinovat criminalist I. Berecz.

Publicul de față a intimpinat această sentență cu satisfacțiune viuă în credința că pedeapsa de moarte e unicul mod de espiațiune pentru acel fapt de ucidere ne mai pomenit.

* (Anunț diaristic.) Jurnalul „Morgen Post,“ cel mai vechiu în Viena, dă de scire, că din incidentul pertractăriii finale în procesele sensaționale contra ucigătorilor de femei și a tâlharilor din strada Mariahilf — au făcut toate dispozițiile ca rapoartele despre decursul pertractărei sě se publice în fiecare di în suplement separat și după textul stenografic. Prețul de abonare la „M. P.“ e pe lună 1 fl. 10 cr. Un numěr 4 cr. Numitul diuariu e unicul în Viena, care publică în fiecare di 3 romane. Numeri de probă gratuit.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câți sufer de **epilepsie, convulsiuni** (sgârciuri) și de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorități medicinice, așa dicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sě se adreseze cu deplină încredere la susnumitul și mulți și vor dobêndì sănătatea, deși au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toți cei ce sufer de nervi vor afla locuință linistită, cei lipsiți de mijloace vor fi considerați; cum am înțeles din isvor sigur, prețurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament și prin corespondență, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sě mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Sâmbătă din 19 Ianuarie 1884.

Buda: 37 40 31 80 72

Bursa de Viena și Pesta.

Din 19 Ianuarie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.20	121.20
Renta de aur ung. de 4%	88.95	88.80
Acțiuni de credit austr.	303.—	303.30
Renta ung. de hârtie.	86.70	86.40
Renta de aur austriacă	99.65	99.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	139 75	140.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	93.—	92.75
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	116.—	116.—
Obligațiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung..	97.70	79.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	95.25	99.25
Obligațiuni urbariale temeșiane de	99.—	99.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	100.—	100.—
Sorți de stat dela .1860	135.30	138.—
Sorți ungurești cu premii	112.80	112.75
Sorți de regularea Tisei	110.80	115.50
Datorie de credit austr	79.70	284.75
Datorie de stat austriacă în argint.	80.15	80.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	79.70	79.48
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Acțiuni de bancă austro-ung.	843 —	303.10
Acțiuni de bancă de credit ung.	302.75	—.—
Argint	—.—	—.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	26.5	28.103
Galbin.	5.71	5.69
Napoleon.	9 60	9.59
London (pe polița de trei luni)	121.05	121.10

Bilanțul

din 31 Octobre până la 31 Decembre 1883.

„FURNICA“ cassă de economii societate pe acțiuni în Făgăraș.

Active.	fl. cr.	Passive.	fl. cr.
Capital de acțiuni, rate restante	17,595.44	Capital de acțiuni 300 acțiuni a fl. 100	30,000.—
Cassa în numerar	3,138.46	Depuneri pentru fructificare	6,808.18
Cambie escomptate	8,644.85	Creditori	60.62
Împrumuturi pe hipotece	5,179.—	Sald	881.96
Împrumuturi pe obligațiuni cu cavenți	2,290.—		
Spese de fondare	570.63		
Mobiliar	337.38		
Debitori	5.—		
	37,750.76		37,750.76

Făgăraș în 31 Decembre 1883.

Alecsandru Micu m. p.,
președinte.

Ioan Roman m. p.,
comisariu de di dirigințe.

August Cepeș m. p.,
comptabil.

Nr. 342 [644] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa III Galațiu, lângă bătrânul și neputinciosul paroch Iosif Pop, se escrie prin aceasta concurs în înțelesul ordinațiunei venerabilului consistoriu archidiecesan din 13 Decemvre Nr. 4313 B. a. c. cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Roman.“

Emolumentele împreunate cu aceasta stațiune de capelan sûnt jumětate din toate venitele parochiale de peste an.

Doritorii de a se aplica la această stațiune de capelan au de a'și subșterne suplicele instruite cu documentele prescrise de legile în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral susarătat.

Făgăraș, 18 Decemvre 1883.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetul parochial.

Petru Popescu,
protopresbiter.

La subscrisul se află de vêndare

rachiu de drojdii și de prune

în calitatea cea mai fină.

Tot odată se primesc

drojdiile de vin și prunele

spre a le ferbe întru rachiu.

Condițiunile mai de aproape la

[647] 1—3 **Carl Borger,**

Sibiiu, strada Gușteriței Nr. 16.

Demn de atențiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)
ȘI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indivizi vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] **6. Place du Trône, Paris.** 1—4

Redactor provisoriu: **Mateiu Voileanu.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 4 Sibiiu, Joi 12/24 Ianuarie 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măceiarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Decemvre 1883, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 11 Ianuariu, 1884.

Valoarea unei naţiuni în veacul nostru se mĕsură după gradul de cultură ce-l are. O naţiune fără cultură, mai de vreme sau mai târḑiu trebue sĕ apună. Acest adevĕr, această convingere, o vedem afirmându-se la toate naţionalităţile ce compun statul nostru poliglot — dela naţiunea domnitoare până la cel mai neînsemnat fragment de popor.

Cultura însĕ, dacă voim, ca printrênsa sĕ ne păstrăm nealterat caracterul naţional, nu poate fi decât naţională. Naţionalitatea este astăḑi un atribut esenţial al culturei. O cultură pe alte base este imposibilă.

Naţiunea maghiară, care astăḑi se află la cârma statului, ne dă cele mai eclatante doveḑi despre acest adevĕr. Ea a păşit pe calea progresului cu un entusiasm, care este propriu temperamentului celui viu ce o caracterisează — însĕ din nenorocire ea în zelul seu escentric de progres, a trecut deja marginile unei desvoltări firesci şi treptate. Maghiarii de astăḑi nu se mai mulţemesc cu progresul naţiunei lor genetice, ei pretind ca celelalte naţionalităţi din stat sĕ se desbrace de individualitatea lor, sĕ-şi lapede limba şi sĕ se conformeze întru toate caracterului naţional maghiar. Cu alte cuvinte: Pe terenul culturei ca şi pe terenul politic, devisa e: maghiarismul şi maghiarisarea.

Mult a trebuit sĕ sufere naţionalităţile din Ungaria de dragul acestei idei de predilecţiune a maghiarilor. Maghiarisarea este punctul de mânecare, directiva în toate manifestaţiunile vieţii publice, şi acest curent periculos străbate astăḑi toate straturile sociale, chiar şi cercurile normative.

În asemenea stare a lucrurilor nimic mai natural decât necurmatele atacuri din partea maghiarilor asupra condiţiunilor noastre de viaţă şi cultură naţională, atacuri sistematice, cari în loc de a înceta se înmulţesc şi devin tot mai grele şi mai învêrşunate. Presa maghiară-jidană, care se află în servitul acestei idei, nu se mai mulţemesce cu ameninţări, cu suspiţionări şi învinuiri, — ea ne atacă astăḑi cu toată seriositatea pe faţă basele culturei, institutele de învĕţământ de ori ce categorie şi provoacă factorii puterei la nimicirea totală a focularielor noastre culturale.

Vom amintì de astădată un atac, care deşì nu este îndreptat direct în contra noastră a Românilor, dar totuşi impliciter ne atinge şi pe noi foarte de aprope. Este vorba de desfiinţarea Academiei de drepturi din Sibiiu. E lucru vechiu şi publicul scie, că presa maghiară sub pretestul fals de pangermanism şi dacoromanism de ani şi-au concentrat atacurile asupra acestui focularia de cultură mai înaltă, şi prepară necurmat şi sistematic opiniunea publică pentru desfiinţarea acestui institut. Eram dedaţi cu aceste manevre jidovesci şi credeam că esagerarea nu va trece peste coloanele ḑiarelor fanatice. Mai târḑiu însĕ vocea presei a aflat resunet chiar şi în corpul legislativ. Stânga estremă cu patrioţii sei patentaţi s'a făcut mai ântâiu interpretul legal al presei maghiare în dieta ungară. „Stêrpiţi acel cuib de vespi, stergeţi vatra pangermanismului şi a dacoromanismului şi veţi face un serviţiu mare causei maghiare“ — acesta era refrenul unor patrioţi esageraţi şi nechibsuiţi. La desbaterea bugetului stergerea acedemiei era obiect obligat de interpelaţiuni sau remonstraţiuni. Ministrul instrucţiunei publice apĕra acest institut contra violentelor atacuri — şi prin aceasta credeam că avem de a face numai cu un vifor într'un păhar de apă.

Dar *gutta cavat lapidem* — vecinicele atacuri şi denunţări din diferite părţi, au avut totuşi înrîurinţă rea şi au fost în stare sĕ modifice părerile chiar şi în cercurile oficiale. În anul acesta când s'a discutat în comisiune bugetul pe 1884, însuşi ministrul de instrucţiune publică ne-a surprins cu descoperirea intenţiunei de a sterge academia de drepturi din Sibiiu în anul viitor. — Această declaraţiune n'a luat încă forma unui conclus dietal, însĕ tare ne temem că după ce presa maghiară a preparat deja opiniunea publică pentru această lovitură, ministrul nu va mai aştepta cu realisarea unei dorinţe ce o nutresc atâţi patrioţi orbiţi.

Desfiinţarea Academiei din Sibiiu ar fi o lovitură grea nu numai pentru Sasi, dar şi pentru Români, cu atât mai grea cu cât eventuala cassare a acestui institut este o jertfă ce se aduce ideei de maghiarisare. Nu raţiuni de stat, ci fanatismul cere acest sacrificiu, căci ideia de stat lesne se poate împăca cu esistenţa unui institut, care a dat atâte puteri destoinice statului şi probe învederate, că corespunde pe deplin misiunei ce o are. Academia juridică din Sibiiu a dat în trecut un mare şi însemnat contingent de jurişti, cari în viaţa practică au justificat pe deplin asteptările celor ce o au fundat şi susţinut până acum. Cea mai considerabilă parte a juristilor practici, cari şi-au făcut studiile juridice în Sibiiu, 'şi reamintesce cu recunoscinţă meritele acestui institut şi nu va putea sĕ întimpine eventuala închidere a Academiei decât cu adâncă părere de rĕu.

Abstragênd dela esigenţele ideei de stat, aşa precum şi le esplică capetele cele înferbântate — academia din Sibiiu, care astăḑi este organisată pe basa instrucţiunei universitare şi este provĕḑută cu atributele unei facultăţi ce stă sub cărmuirea şi directa controlă a statului, respunde în prima linie unei trebuinţe neaperate a statului. Poporaţiunea săsească şi românească din sudostul Transilvaniei are un interes vital la esistenţa acestui institut, fiind că întrênsul se cualifică personalul trebuincios pentru jurisdicţiune şi administraţiune. Cassânduse Academia, însuşi serviciul public ar suferì o daună ireparabilă, pentru că cei mai mulţi tineri din aceasta parte a Transivaniei lipsiţi fiind de mijloacele materiale nu vor fi în stare a cerceta universităţile şi a se cualifica pentru viaţa publică. Consecuenţele firesce se vor arĕta mai târḑiu.

Ori din ce punct de vedere am considera lucrul, cassarea academiei nu va fi altceva decât ignorarea cu desĕvârşire a intereselor vitale ale cetăţenilor din aceasta parte a ţerei, şi prin urmare ale statului însuşi, un sacrificiu adus fanatismului şi şovinismului naţional maghiar.

Credem că bărbaţii de stat se vor mai socotì înainte de a da acestui institut salutar lovitura de moarte şi vor recunoasce, că şovinismul nu este

FOIŢA.

„Năravurile şi Datenele Românilor.“

(Descrise de Francezii: A. Beaure şi H. Mathorel în opul lor întitulat: *„La Roumanie“.*)

Traducere de **V. S.**

(Urmare.)

„Amabila lor ospitalitate îi face sĕ caute şi sĕ prevină pe necunoscut. In mai multe ţinuturi româneşci, ei au frumosul obiceiu a pune pe la capul uliţelor vase pline cu apă pentru călătoriul care ar trece din întêmplare pe acolo. Intră în ori-care căsuţă vei intra: o femee frumoasă, care torce, îţi vine înainte, te salută graţios în fermecătorul seu limbagiu antic. Ea lasă toate la o parte, îşi dă toate silinţele, ca sĕ te primească, cum ar primi o fiică o soră pe fratele seu iubit, când se'ntoarce din depărtare. Fuge la fântână, şi după obiceiurile vechi îţi oferă apă ne'ncepută, apă curată, de care nu s'a atins mână de om. După ce ţi-ai spălat mânile, ea pune la o parte pânza strălucitoare ca pailetoanele de aur *(de Flitterchen)* care o a făcut pentru bărbatul seu iubit. Îţi ofere tot ce are mai bun în corfa sa, fructele care le păstrase pentru fiiul seu care nu e acasă: strĕinul e trimisul lui Dumneḑeu.“

În căscioară afli idila virgilică şi încă sub o formă mai poetică: primirea ospitală a ţĕranului francez, în cele mai multe ţinuturi, dar cu deosebire acolo unde rasele s'au amestecat mai puţin. Eată o schiţă despre populaţiunea marelui oraş, Bucuresci.

„Bucurescii, capitala României, se numĕră deja între cetăţile mari ale Europei. După Constantinopol şi Pesta, Bucuresci sûnt oraşul cel mai populat din sudorient; el însuşi se numesce pe sine „Parisul Orientului.“ Nu de mult poate n'a fost decât o grămadă de orăşele, din afară privite foarte pitoreşti pentru întorsăturile şi corturi strălucitoare din mijlocul tufişurilor de verdeaţă dar destul de neplăcute înăuntru, sau zidite, traversate de strade totdeauna infectate umplute conform anotimpurilor sau cu praf sau cu noroiu. Dar mulţămită înfluinţei populaţiunei, repedei cresceri a comerciului şi bogăţiei, Bucurescii se tranformă repede în strade mari, curate şi pe de o parte şi pe de alta cu hoteluri frumoase, cu locuri foarte romantice, cu parcuri întinse bine grigite îi dau în centru aparenţa unei capitale europene, cari merită numele de „oraş voios.“ Edificii deosebite şi câte-va ornamente de arhitectură în stil turcesc sau persian îţi revoacă în memorie vechia domnie a osmanliilor.

„Femeile României sûnt graţia însăşi; ori mai poartă modele vechi nationale, cămisuţă largă brodată, laibărul deschis (flotant) cretinţa cu multe colori, între cari predominează roşul şi albastrul, cerceii dela urechia şi acel din păr; ori au adoptat toaleta modernă, ele te farmecă totdeauna prin eleganţa şi gustul lor. La avantagele sale esterne, Româna adaugă o înteligenţă repede, o voioşie comunicativă, un spirit de comunism, cari o fac Parisiana Orientului. Graţioasele femei din România şi nu undele, de o limpeḑime dubioasă a rîului Bucurescilor, au dat nascerea proverbului „Dîmboviţă apă dulce, cine bea nu se mai duce.“

România propriu ḑisă Valachia, ocupă totdeauna în cărţile care tractează despre România un loc mai larg ca Moldavia; de aci s'ar putea deduce că cele douĕ provincii care s'au unit sûnt foarte diferite, şi totuşi moravurile datinele şi tradiţiunile seamână întru toate. Ce e drept numirea „Romania“ se uzitează mai des pentrucă e provincie mai cunoscută Francezilor, pentrucă e mai populată şi situaaţiunea sa lângă rîul cel mare o supune mai uşor investigaţiunilor filosofului sau simplului călător. Moldovanul nu se deosebeşte tare de Românul din România propriu ḑisă; el are aceleaşi caractere, modificate încât-va cum se ḑice prin condiţiunile de traiu. Eată nuanţa de deosebire între cele două capitale. Iaşii nu samână cu Bucuresci, nici chiar ca Lyonul cu Parisul! dar Lijonul e oraş francez ca Parisul, şi Iaşi oraş românesc ca Bucuresci. Mai corect s'ar putè compara cu Marsilia, după tabloul următor:

„Oraşul Iaşii sau Iachi, care ca şi Suceava astăḑi anexată la Austria, a fost capitala Moldovei, ocupă o posiţie mai puţin centrală ca Bucurescii;

bun sfătuitor, când e vorba de temeliele cele tari ale instrucţiunei publice.

Pentru noi desfiinţarea academiei din Sibiiu ar fi şi o dovadă nouă despre acel trist adevĕr, că în Ungaria elementele cele calme şi chibzuite şi-au perdut cu totul nădejdea de a mai da directiva în viaţa de stat.

Revista politică.

Sibiiu, 11 Ianuarie 1884.

Scandalurile din dieta Croaţiei au provocat preste aşteptare suspendarea şedinţelor pre timp nedeterminat. Agitaţiunea ne mai pomenită, neurbanitatea şi limbagiul violent al Starcevicianilor au pus pe gânduri cercurile mai înalte, şi ele au aflat cu cale a lua mĕsurile cele mai severe.

Ţinuta croaţilor a pus la probă prudenţa şi pacienţa politicilor din Budapesta. Prin August ei au credut că e bine ca faţă cu violenţele anticonstituţionale se iee refugiul la armata comună. Astfeliu s'a întrodus regimul militar cu delăturarea organelor legale. Ce va urma acuma, cu greu se poate prevedè. Deocamdată înregistrăm cele întêmplate. În şedinţa de Luni vorbea tocmai deputatul Ivici şi anume într'un mod foarte aspru contra Ungariei. El dise, că nici prin o strictă observare a pactului nu se pot apĕra drepturile Croaţiei, pentru că toate partidele convin asupra pĕrerei, că pactul s'a violat. Câţi ani s'au câte luni, întrebă oratorul, credeţi că va mai ţinè pactul, dacă el în cei 15 ani din urmă a dus poporul la desperare, miserie şi serăcie. Pactul nu se mai poate susţinè şi de jure nici nu mai esistă, pentrucă pactul acesta fiind bilateral fu necurmat violat din partea unui compasciscent. Deci nu ne remâne alta decât se ne plângem la treptele tronului şi se-i implorăm puternicul scut. Regele este în stat un factor constituţional, deci nu este un lucru neconstituţional dacă vom trimite adresa lui Voinovici. Oratorul critică apoi activitatea deputaţilor croaţi în dieta comună şi procederea guvernului comun faţă cu Croaţia, cu privire la comerciu, industrie şi comunicaţiune.

Oratorul fu întrerupt prin o viuă mişcare ce o produse întrarea banului în dietă. Banul făcênd un compliment presidiului dietal îi predă rescriptul reg. prea înalt, care se cetì din partea notariului Popovi. O tăcere adêncă a însoţit cetirea rescriptului, prin care Dieta Croaţiei se închide până la altă dispositiune ulterioară. — Banul declară în numele Măjestăţii Sale şedinţele dietei croate prorogate pe timp nehotărît.

După aceasta se suspinde şedinţa pe timp scurt apoi se cetì şi autentică protocolul.

Ivici: Aşa dară sûntem gata? Când îmi voiu putea continua discursul?

Presidiul: Inchid şedinţa şi mi iau diua bună dela dvoastră — poate pentru totdeauna!

Dintre partidele dietei numai „partidul naţional“ a mai ţinut după disolvarea dietei o conferenţă cu puţini membrii. S'a făcut propunerea, ca partida sĕ se declare disolvată şi se-şi publice testamentul seu politic. In decursul desbaterei a isbutit pĕrerea, că acest pas estrem este cu atât mai puţin recomandabil cu cât principiele legalităţii mai curênd sau mai târdiu tot trebue sĕ învingă, că partida trebue sĕ continue lupta pentru aceste principie, în jos prin combaterea esceselor şovinistice, în sus prin afirmarea pretensiunilor stipulate în propunerea comisiunei de 11 şi în projectul de adresă al majorităţii.

Oficiosul „Nemzet“ scrie despre întâmplările din Croaţia, că pe croaţi nu-i mai stăpânesce mintea luminată, dar nici patima politică, ci amerinţările şi atacurile personale. Ultraistii de acolo nu se mai restring numai la terorisarea masselor şi la sugrumarea libertăţii politice, ci ei nimicesc pacea socială şi voesc a-şi consolida domnia lor prin turburarea elementelor pacinice şi prin periclitarea siguranţii publice. In faţa acestor aparenţe dispare cu totul speranţa pentru guvernul croat de a putè susţinè cu ajutoriul dietei şi cu mijloacele ordinare liniscea şi ordinea în ţeară. Deci sĕ nu ne prindă mirarea dacă audim că in Agram sunt de lipsă şi se şi intentionează mĕsuri estraordinarie. Dintralte — încheie „Nemzet“ — cele ce sau întêmplat până acum acolo nu sûnt un reu ci numai învĕţătură pentru Croaţi şi o chiarificare pentru străinătate. Amêndoue au fost de lipsă. Acum însĕ trebue sĕ se pună un capĕt.

Din faptele amintite mai sus Croaţia se pare a fi earăşi în ajunul unor crise interne. Cel puţin unele semne arată invederat, că bărbaţii dela cârmă se tem de noue complicaţiuni în Croaţia.

Din Viena se scrie, că al doilea regiment de Ulani „principele Schwarzenberg“ din garnisoana de acolo, a primit încă de Vineri ordin sĕ fie gata de plecare. Un asemenea ordin sĕ dice că li s'a dat şi unor trupe din corpul 3 de armată (Stiria, Carintia, Craina şi Litoral). Unde se vor dirigea? aceasta nu este cunoscut trupelor. Mulţi le aduc în combinaţiune cu lucrurile ce se petrec în Croaţia.

Ministrul de esterne al Rusiei dl Giers după ce a petrecut douĕ dile în Viena, s'a dus cătră casă. Petrecerei acestui diplomăt în capitala monarchiei, i se atribue însemnătate politică. Domnul Giers mai ântâiu a dat roată prin Berlin-Friedrichsruhe, şi apoi a venit la Viena. Cele ce s'au făcut la Viena au fost statorite cu dl de Bismarck şi numai după aceea au fost comunicate şi dlui Kálnoky.

Aşa se scrie prin diare şi fiindcă se scrie, sĕ poate se fie şi aşa, căci astădi soartea Europei o conduce oraclul din Friedrichsruhe.

Despre călĕtoria din cestiune în special diarul „*Allgemeine Zeitung*“ din München scrie că dl Giers, a fost în Viena în missiune diplomatică. Chemarea lui era complanarea diferenţelor dintre Rusia şi Aussro-Ungaria in ce privesce regularea Orientului conform tractatului din Berlin.

Ca refrenul modern sĕ nu lipsească nici aici la sfârşitul articlului se dice, că aceste înţelegeri au de scop conservarea păcei europene.

În ţeara turburărilor şi a revolutiunilor, în Spania cea catolică ear a isbucnit o crisă ministerială. Conservativii au ajuns din nou la putere şi prin aceasta s'a dat din nou material Carlistilor de a şi reîncepe cu mai mare rêvnă uneltirile pentru subminarea dinastiei actuale.

Europa urmăresce cu mare îngrigire mişcarea revoluţionară din Spania, căci acolo surprinderile nu se ţin de domeniul raritaţilor.

Ca sĕ fim consecuenţi în enararea de lucruri omogene din Spania sărim dintr'una la Bulgaria, căci si aici dăm de crisă ministerială, ceia ce nu face nimărui durere de cap.

Cu mult mai critic stau lucrurile în Rusia. Nihilismul îşi arată earăşi hidoasa faţă, şi lumea scie de ce e capabilă aceasta hidră a societăţii rusesci. Cruda asasinare a şefului dela poliţia secretă întêmplată în dilele trecute a pus în mişcare cercurile mai înalte, şi s'au luat mĕsuri estraordinare pentru sugrumarea rĕului. Acestea le scim din rostul ţarului Alecsandru al III, care în cuvêntarea sa de anul nou in ce privesce afacerile interne a dis că s'au luat mĕsuri energice pentru liniscea publică.

Cu privire la acest obiect „Romanul“ imprumută după Germania următoarele:

„Poliţia din Petersburg a fost împărţită in dilele acestea, ear drepturile şefului poliţiei au fost sporite într'un chip însemnat. Şeful poliţiei din Petersburg are dreptul a interdice nu numai întruniri poporale, ci şi societăţi private, adunări comerciale şi industriale, precum şi şederea în capitală a vre-unei persoane care i-ar părea bănuită din vre-o causă oare-care. Guvernatorii generali au dreptul din propria lor iniţiativă şi fără nici o respundere de a aresta persoane cari le vor părea bănuite politicesce. Dacă vor esista dovedi, care se arete că bănuiala nu este neîntemeiată, apoi autorităţile locale au dreptul deplin sĕ esecute în închisoare în termin de 24 oare pe cei condamnaţi de tribunalele de resboiu. Perchisiţiuni domiciliare se pot face la ori-ce vreme şi pretutindeni, afară de castelele imperiale, şi ori ce avere privată poate fi secuestrată. Austorităţile poliţienesci şi ale gendarmeriei de prin împregiurimi pot aresta ori ce persoană, pe o simplă bănuială numai sĕ relateze şi mai târdiu guvernatorului despre acest cas. Autorităţile au dreptul, dacă cred că e de trebuinţă depărtarea unei persoane private, sĕ o espedeze în Siberia şi tocmai apoi sĕ raporteze ministrului de interne despre această mĕsură administrativă.“

Fiindcă am accentuat tot lucruri anormale, ca sĕ completăm tristul tablou, vom amintì şi despre cearta religioasă dintre poarta otomană şi patriarchul grecesc. De vre-o doi ani începend poarta otomană a început a cassa drepturile bisericei ortodocse câştigate din timpurile vechi. Începutul l'a făcut cu patriarchul armenesc, care protestând contra răpirei drepturilor bisericei sale, a demisionat. Asemenea a făcut înaintea crăciunului şi patriarchul grecesc, aşa că pe Sântele sĕrbători credincioşii bisericei noastre faptice au fost fără capi bisericesci.

Cestiunea religioasă din Constantinopole foarte uşor poate pune pe tapet cestiunea Orientului. Se pare că poarta otomană caută cu luminarea crisele.

Astfel stau lucrurile: în Croaţia revoluţia e in erumpere, în Ungaria alte necazuri, de cari nu mai vorbim; în Cislaitania certe peste certe, în Spania revoluţie formală, în Rusia doamne feresce, în Turcia tot lucrurile cele vechi, şi în asemenea împregiurări cine se va îndoì de durabilitatea păcei mult predicate.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Braşov în diua de Bobotează, 1884. Domnule Redactor! Încântat de ceremonia bisericească, ce a avut loc astădi la biserica sântului Nicolae de aici

---

însĕ fertilitatea pământului seu, vecinătatea Prutului şi a Rusiei, căreia îi servesce de deposit, situaţiunea sa pe drumul cel mare comercial, care unesce marea Baltică cu marea Neagră, sûnt causele numeroasei sale poporaţiuni; ca şi Bucurescii el a devenit o cetate înfloritoare, deşì unirea ambelor principate românesci într'un singur stat l'a lipsit de titlul sĕu de capitală. Zidit pe colinele din urmă espuse soarelui de meadădì, adăpat de micul rîuleţ Bachlui, care şerpuesce în mijlocul umbrelor, Iaşii se presentă în un aspect destul de grandios, aspect a cărui frumseţe cresce prin frumoasele quartire dinlăuntrul cetăţii. Populaţiunea, în care Jidovii, Armenii, Ruşii, Ţiganii, Tartarii şi Secuii sûnt destul de numeroşi, are deja o fisionomie semiorientală; ţi se pare că te afli sub soarele Asiei.“ (Elisee Reclus).

Câteva parisiene au purtat cu ocasiunea unor soarele costumul graţios şi naţional al femeilor române, costum, care samĕnă aşa de mult celui al Itălienilor. Structura corporală a acestor femei sdravene şi graţioase se nimeresce de minune cu stofele multicolore; părul lor abundant poartă diadema de petri scumpe tot aşa de bine ca şi (la parurea de seguins) urechile cerceii; baltoanele mari de lână lasă sĕ se vadă picioarele de o eleganţă perfectă, ca şi mâna albă ca caşul· La femeiea dela ţeară, si la cea dela oraş, afli aceaaş nobleţă în trăsuri, cari dau feţii lor o espresiune impunătoare, şi cât se poate de amabilă. Arlesienele noastre, femeile din Transtévére şi din Portici, femeile. Pelermului, dacă le-ar putea cineva zugrăvì pe unul şi acelaş tablou n'ar da o icoană vie şi esactă despre diferitele aspecte sub cari se presentă Româna. Modele noastre, cari de sigur nu sûnt menite a servì sculptorilor de modele se pare plăcute dacă le poartă o română, nu doară că rochia îi stă ei totdeauna bine, ci pentru că ea se potrivesce bine totdeauna pentru rochie.

În ce privesce pe bărbaţi dacă i-ai arma pe cei mai mulţi dintre ei cu armatura unui soldat român, frapantul lor portret l'ai afla pe reliefurile columnei lui Traian. El are aspectul unui cioban de statură înaltă, cu peptul larg el e încălţat în opinci legate până la genunchiu cu najite, pieptarul sĕu are forme unui cuirase, cingătoarea sa încinge talia şi multele creţe a cămeşei sale scurte îţi aduce aminte de curele, de pele ale soldatului român destinate a'l împodobì şi totodată a zădarnicì lovitura inimicului. Românul poartă neşte pantaloni (cioareci) ca Dacul şi Tracul pe care orientul Europei nu l'a cunoscut decât numai în urma renumelui lui Alecsandru. Muncitorul, supus acelor necesităţi perpetue, ca şi cel din ţinuturile noastre şi acelor munci cu care nu se poate de loc învoì eleganţă în vestminte. Românul poartă pălărie de pĕr, care îl scutesce de ploaie şi soare, un laibăr, care îi lasa mânile slobode peste păntaloni scurţi şi (ghete) încălţăminte durabile.

Ici colea întâlnesci printre comercianţi câte un om cu barba rasă cu mustaţa deasă groasă, cu un costum celui al Paricarilor, acesta e un suvenir despre domnia Fanarioţilor, Greci însărcinaţi de Poartă sĕ facă pe România sĕ simţă jugul sclăviei. Acest soiu de oameni se aflau până la un timp în numĕr însemnat în armata română, de un timp încoace s'au mai impuţinat.

Viaţa e liberă în mijlocul acestui popor tinĕr în farte nu ca la noi sub o protecţiune prea des suprimătoare, ci pentru că fiecare face aceea ce vrea şi nu vrea decât numai ceea ce convine ori cui. Se-i dică cineva Românului că e fără greseli însuşi ar începe sĕ ridă; României iar plăcea sĕ numiască pe supuşii sei „voluntare“ precum iar numì o Franceză spiritualistă „scumpii mei supuşi (de fauts); în România te duci, cugeţi, vorbesci, scrii, şi taci, (ca sĕ o spunem franc), ceea ce se pare că-i perdut cu totul în Francia Ţi se pare că te afli spre marea ta mirare, în o ţeară, unde dai peste o activitate neobosită ca a statelor unite cu productivitatea lor, cu estensiunea ţĕrilor lor libere, comerciul lor e împreunat în unele momente cu pericule: spiritul latin înse şi nu cel sacson, care inspiră rasa românească, şi cuvêntul leu nu formează basa limbei ca în Nev-York dollar.

(Va urma).

din Scheiu, apuc condeiul în mână pentru a înregistra unele detaiuri despre decursul aceleia. După un interval de vre-o 6—7 ani abia astăḑi vedem apreţiată după merit această sěrbătoare. Meritul se poate atribuì mai mult noului paroch al nostru Părintelui V. Voina, care a sciut sě dee numitei sěrbători un nimb religios cu atât mai pătrunḑětor, căci oamenii dedaţi cu obiceiul anilor trecuţi, nici nu se aşteptau la o solemnitate ca aceasta. Voiu releva deci în scurte cuvinte momentele mai însemnate din decurgerea desnumitei ceremonii bisericesci.

La cererea părintelui Voina comanda militară de aici, a oferit musica pentru ceremoniile rituale împreunate cu sânţirea apei; ear la notificarea părintelui protopresbiter I. Petric s'a conces tuturor soldaţilor români de aici, ca sě meargă la biserică. In urmarea acestei dispoziţii toţi soldaţii români atât infanterişti cât şi artilerişti au fost conduşi la biserică de dl locotenent M Bârsan Compania armată, menită pentru a da salvele ceremoniale a fost comandată de căpitanul Zwianovici (de conf. gr. orient.) Acì observ că şi această companie a fost compusă tot din români. Părea că îţi-e fală, când priveai la acele 2 grupe de românaşi postaţi în faţa podului, pe care se sěvêrşea slujba religioasă, unii stând cu o privire plină de reliogisitate, ear ceilalţi cu o faţă marţială plină de tainică cuvioşie. Trei salve de puşcături s'au dat în decursul serviţului dumneḑeesc; una la cântarea „Mare eşti Doamne şi minunate sûnt lucrurile tale....", a doua la rugăciunea „Şi acuma trimite darul prea sântului şi de viaţă făcătorului těu Duch....", ear a treia când s'a cântat „În Iordan botezândute tu Doamne...."

După fiecare detunătură se presentă arma, în care timp musica intonă o strofă din imnul imperatului, iar apoi în curtea bisericii se mai slobodia câte va piuliţe. După ultima detunătură soldaţii au îngenunchiat la rugăciune, ear Părintele Protopresb. i-a stropit cu apă sfinţită; după ce s'a botezat apoi tot poporul s'a ocolit biserica şi cu aceasta s'a încheiat ceremonia, carea a produs în tot publicul atât român cât şi strein o impresiune dintre cele mai însufleţitoare. *) *G.*

Guşteriţă, 8/20 Ianuarie 1884. Binevoiţi a da loc acestor şiruri în coloanele preţuitului ḑiar ce redigeţi.

Scoala poporală are sě fie totul, a ḑis un bărbat de bun renume. Şi despre aceasta nu se mai poate îndoi niminea. Scoala poporală are sě ne d è tot feliul de bărbaţi, cari fie-care la rêndul seu şi la înălţimea sa fiind necontenit sě lucre pentru prosperarea şi înaintarea in cultură a poporului din a cărui sin au eşit.

Binefacerile culturei s'au simţit încă din întunecoasa vechime şi cei cari le au simţit nici că au întêrḑiat de a o îmbrăţişa cu cea mai mare căldură. Veacul în care trăim este veacul civilisaţiunei, al culturei şi al libertăţii. Este constatat, că viitoriul unui popor atêrnă dela cultura ce o are.

Conscie de acest adevěr, aleargă dar astăḑi popoarele Europei către cultură, cu puterea aburului şi cu iuţimea fulgerului, pre carele isteţimea minţii omenesci, la prins în sirma odinioară întrebuinţată numai pentru nisce lucruri cu totului tot secundare.

Dacă vom consulta cât de cât statisticile şi literaturile diverselor popoare ne vom convinge pre deplin despre cele afirmate aci.

Poporul român, care şi el formează o ză1ă în lanţul de aur al popoarelor din acest continent, avênd odată dreptul de esistinţă, are şi dreptul la cultură. El a înaintat înaintează şi va înainta neîncetat în aceasta direcţiune.

Cumcă şi poporul român e însetat după cultură s'a putut convinge fiecine.

Şi acest popor, acest pământ fertil, va da roade cu atât mai bune şi mai preţioase — cu cât va fi supus unei îngrigiri mai mari, mai raţionale, şi cu cât va fi tractat mai după legile firesci. Numai cu astfel de fructe vom putea sta în faţa curentului culturei de aḑi. Şi sě numai creaḑă nimenea, că ajungerea acelui scop este cu neputinţă, până când pămêntul acela este înzestrat cu calităţile cele mai escelente, calităţi pre cari şi străinii cei nepreocupaţi le recunosc, — ba afirmă cu toată puterea cuvêntului, că fiind calităţile acestui popor cultivate până la cel mai înalt grad, e vrednic a sta în fruntea culturei spirituali a toată omenimea.

Scoala şi numai scoala poporală este locul, unde trebue sě se pună basa culturei, a acelui bun nepreţuibil. Ea are chiemarea de a o promova şi de a escita cu tot preţul îndemnul pentru cultură.

Ne simţim tare satisfăcuţi, când ne convingem că semânţa împrăsciată de pe catedrele noastre scolare, a ajuns în pământ fructifer.

Nu putem decât sě ne bucurăm, când vedem, că junimea noastră studioasă abia eşită în vieaţa practică în cunoscinţă de causa sântă, şi lucră în viia Domnului.

Duminecă seara în 8 ale acestei luni, am avut fericirea a lua parte la o representaţiune teatrală care avu loc în comuna româno săsească Gusteriţă. O representaţiune în care Dl învěţător de acolo: Necşa, cu elevii din scoala de repetiţiune au representat piesa vestitului nostru literat V. Alecsandri intitulată „Cinel Cinel".

Reuşita numitei representaţiuni a fost peste asceptare. La aceasta firesce au contribuit mai multe: o sală destul de spaţioasă, o bină cu toate ale ei care prin satele noastre doar nici că se putea mai bună. În cea mai mare parte a contribuit însě personagiul, care a representat aceea piesă; în speciă dl învěţător prin interesul, zelul, energia şi perseveranţa ce a dovedit şi bunii sei elevi resp. eleve prin ascultarea cu care au întempinat pre dl lor învěţător întru realisarea frumoasei idei.

De a dragul sě fi privit la tinerele ţărăncuţe îmbrăcate romênesce, cum prin o tactică corespunḑětoare îşi juca care de care mai bine rolul.

Cât de bine au sciut sě dee ele espresiune, că nu e deosebire între Muntean şi Moldovean — cela român, cesta român şi prin urmare una trebue sě fie ei; dar şi aceia, că pe fetele de boer nu trebue sě le geneze a se îmbrăca în portul românesc ereḑit dela moşii dela strămoşii şi a petrece cu ţeranii aceia atât de nobili în simţeminte.

O mare bucurie şi mulţămire puteai cetì în feţele părinţilor, care nu se mai puteau sětura de a privì tinerele lor odrasle dovedind aceea ce a putut face scoala din ele. Din peptul fiecărui părinte puteai auḑì câte un oftat însoţit de cuvinte: „No veḑi, apoi sě nu dai copii la scoală?"

Dacă ai fi aruncat un ac şi nu cadea la pămênt atâta public era chiar şi din giur.

Nu puţin interes au arătat şi confraţii sasi, pentru a vedea cu ochii ce a putut face scoala română cu modestele ei puteri doar la a doaua încercare. Timpul a trecut foarte iute şi fiecare dintre cei de faţă a rămas încântat.

După finea actului al treilea a urmat petrecere cu danţ. Venitul curat ni se pare a fost destinat spre scopuri scolare.

Numai câteva cuvinte încă şi voi termina.

Numitul învěţător, a dovedit, că şi el trăesce în veacul al 19 lea şi că interesele omului trebuesc îndreptate.

El a sciut sě arete poporului, că el (poporul) mai are o scoală foarte însemnată — teatrul, fără de care se poate ḑice aproape că n'are scoală. A dat dovadă vie despre aceea ce poate cineva numai sě voiască. Neajunsurile, cu care e împreunată o carieră atât de spinoasă, dar onorifică, se vede n'au fost în stare sě contrabalanseze voinţa lui cea firmă în o direcţiune nobilă.

Înainte! înainte! vom ḑice dară fraţilor învěţători, cu paşi bine cumpăniţi către idealul perfecţiunei, avênd devisa: apostolii adevěrului, ai moralităţii şi respânditorii luminei.

Fie, ca cât mai des, poporul nostru muncitor, prin tinerele lui odrasle, sě fie distras prin asemenea şi alte plăceri şi cu deosebire în nopţile cele lungi de earnă. De dorit este însě, ca sě se aleagă piesele cele mai adecuate pentru copii, — ba cari sûnt anume alcătuite pentru ei.

Ce influinţă binefăcătoare pot avea astfel de producţiuni asupra omenimei, nu se poate aprecia din destul. *Unul dintre cei de faţă.*

Braşov, 7 Ianuarie 1884. Dle Redactor! Eri seara Societatea de lectură a studenţilor români din loc, a ţinut şedinţa sa publică după obiceiul de până acum. Publicul braşovean a manifestat şi de astădată un interes deosebit pentru junimea studioasă. Deşì începutul seratei era anunţat pe 7 oare, totuşi de pe la 6 a început a se aduna lumea în frumoasa şi spacioasa sală a gimnasiului nostru aşteptând cu nerăbdare începutul şedinţei. Punctualitatea aceasta care, până mai de curênd nu se prea observa, a făcut o suprisă plăcută asupra mea. Se vede — mi-am ḑis în mine, — că publicul braşovean progresează pe ḑi ce merge (poate se fie aceasta una dintre bunele urmări a întrunirilor literare despre care cu altă ocasiune.) La 7 oare fiind sala plină de un public ales şi numěros, preşedintele societăţii de lectură, Andreiu Bârsean prof. deschide şedinţa printr'un discurs scurt dar pătrunḑětor, în care accentuează cu deosebire împregiurarea, că junimea studioasă se produce de astădată şi cu musica instrumentală, ceea ce până acum n'a fost, arată în câte-va cuvinte, de ce însemnătate e musica si face apel la părinţi, ca sě dea copiilor lor prilegiu a se ocupa încă de mici cu musica instrumentală, ca în chipul acesta modestul început cu orchestra sě se poată continua şi în viitor. Apelul a fost nimerit; întru cât a fost el simţit de părinţii copiilor, se va vedè. Numěrul mai mare sau mai mic al membrilor orchestrei studenţilor români va fi barometrul, după care se va putea afirma fără eroare, dacă sěmênţa aruncată de dl Bârsean a căḑut pe pămênt bun, sau sterp. Noi încât cunoascem publicul braşovean, ne măgulim cu speranţa, că a căḑut pe pămênt bun roditor! Viitorul va proba.

După acest discurs bine rostit, conform programei orchestra constătătoare din câţi-va studenţi esecută cu precisiune valsul de L. Viest dedicat „României june". Silinţele tinerilor au aflat satisfacţiunea dorită în aplausele publicului. După acest vals cetì D. George G. Teclu studiul sěu istoric întitulat: „Stăruinţa Românilor în Dacia lui Traian."

Dênsul compară părerile diferiţilor scriitori streini şi de ai nostrii, arătând întru cât au şi n'au drept: aduse câteva argumente palpabile, prin care au demonstrat, că nu se poate trage nici decum la îndoială continuitatea românilor în Dacia lui Traian. Tema a fost binişor lucrată şi dovedesce un autor zelos, diligent.

Punctul al 4-lea din program: „Rěmas bun codrului" de F. Mendelssohn — Bartholdy, l'a esecutat corul societăţii sub dirigearea D. Panteleimon Dima destul de corect şi frumos. După aceasta urmă în locul punctului 5, punctul 8 din program. D. Petru Barbu a descris destul de frumos obiceiurile poporale la serbătorile Crăciunului din jurul Lugojului prin reproducerea câtorva colinde obicinuite, dênsul a ştiut distrage publicul ascultător. Din această descriere s'a putut convinge ori şi cine, cât de frumoase sûnt datinile dela strămoşi pe lângă cele streine, cari încep a sě încuiba în mare parte la inteligenţa noastră prin unele locuri.

Corul de bărbaţi „Bucurii nevinovate" de Spotu a fost esecutat de acelaş cor, sub dirigearea Domnului Dima cu mult tact şi frumseţă. Laudă dirigentului care a instruat, şi corului care a cântat!

Punctul 7 din program: „Suveniri din Mehadia" solo de flaută, cântată de D. Petru Barbu şi acompaniat de orchestră, a fost cel mai nimerit. Publicul braşovean şi el merită laudă, prin neîntreruptele aplause au probat, că mai mult preţ pune pre o doină românească decât pe vre-o altă piesă streină. D. Barbu a cântat foarte frumos şi spre mulţămirea publicului a trebuit sě repeteze încă odată.

Nu mai puţin potrivită a fost declamaţiunea dlor George Bogdan şi Lazar Teodor „Papinian şi Vespasian" de Iacob Negruzi. Declamatorii au şciut interpreta destul de bine cuprinsul poesiei şi unul şi celalalt merită toată lauda pentru silinţa ce şi o au dat la învěţarea declamaţiunei. Gesticulaţiunea puţină, dar bine aplicată, schimbarea potrivită a tonului şi peste tot buna accentuare a declamatorilor a secerat aplausele publicului.

Punctul din urmă „Bayona" marş esecutat de orchestra societăţii deşì cam cunoscut totuş a produs un efect bun. La finea seratei D. Dir. Stefan Iosif în câteva cuvinte alese mulţămì conducătoriului societăţii, membrilor acesteia pentru progresul făcut şi publicului pentru zelul şi deosebitul interes pentru junimea studioasă.

În genere ḑis programul seratei literare a fost arangeat cu gust. Publicul ascultător au părăsit deplin mulţămit sala gimnasiului nostru, de sigur fie care cu dorinţa de a li se procura astfel de momente plăcute cât de des.

Cu acest prilegiu societatea de lectură a studenţilor români din loc a dat probe despre progresul, ce l'a făcut până acum. Membrii ei, în frunte cu demnul lor preşedinte, se cultivă pe toate terenele, semne că din acaste mlădiţe vor eşi cândva nesce pomi roditori ai naţiunei şi bisericei noastre! Aşa se fie! *V. S.*

O conferinţă în favoarea României.

ţinută în Bradford (Engtitera).

D. Iames Samuelson, cunoscutul autor al lucrării: România, trecutul şi presentele ei, a ţinut in ḑilele aceste la institutul mecanic din Bradford o conferinţă asupra României. Asistenţa era din cele mai numeroase.

Dăm aci după „The Liverpool Mercury" din 16 Ianuarie, resumatul acestei conferinţe:

„D. Samuelson, în cursul conferinţei sale, a făcut în puţine cuvinte istoricul desvoltării României din timpurile cele mai depărtate, până la incoronarea actualului rege în 1881, amintind evenimentele, prin care fostele principate ale Moldovei şi Mun teniei au trecut prin diferite timpuri. El vorbi despre bravura Românilor în timpul resboiului rusoturc, carea a fost urmat de tratatul din San-Stefano. Cea mai mare parte a discursului d-lui Samuelson a avut de obiect însĕ condiţiunea actuală a regatului, pe care la descris după date geografice şi topografice, însistênd asupra intinderii sale precum şi a numeroaselor sale instituţiuni, făcând şi o descripţiune a capitalei şi a locuitorilor ei, a diferitelor clase ce compun societatea română. Vorbì apoi de constituţiune, care seamănă cu aceea a Franciei, cu deosebire că în România domnesce un Rege în locul unui President. Vorbea de legile penale şi instituţiunile criminale ale ţĕrei, s'a ocupat cu emanciparea ţĕranilor, care s'a întêmplat în 1864. In această epocă peste 40,000 oameni au fost liberaţi dintr'o stare care seamănă cu aceea a sclăviei şi devenirĕ proprietari liberi pe nisce pămenturi în întindere mijlocie de vre-o cinci-şese ectare. În schimbul pămêntului ce li 's'a dat, proprietarii primiră o compensaţiune dela Stat, care s'a plătit în timp de 15 ani. Conferenţiarul a atras luarea aminte a auditorului sĕu asupa condiţiunei actuale a ţĕranilor si a făcut oare care comparaţiuni cu starea micilor proprietari din Englitera si Irlanda. Cea din urmă parte a discursului domnului Samuelson a avut de obiect societatea mai înaltă din România. El a făcut oare-care destăinuiri asupra relaţiunilor ce a avut cu unii din oamenii cei mai însemnaţi ai ţĕrei şi descrise cu deamănuntul visita ce făcu la curte în urma unei învitaţiuni ce primì dela Regele. Întrevederea ce a avut cu Regele şi Regina a avut o strênsă legătură cu afaceri de un interes public. Cu această ocasiune Regina ia arătat mai multe modele din ţeseturile de casă ale ţĕranilor, precum şi câteva costume naţionale, cari sûnt purtate acum de doamnele din cea mai înaltă societate. Conferenţiarul a arătat numeroase ilustraţiuni, consistând în cea mai mare parte din fotografii de ale locuitorilor.

---

*) Gratulăm Părintelui Voina pentru nimbul ce scie se dea serviţiului dumneḑeesc. Red.

„A arătat apoi mai multe lucruri făcute de ţĕrance române, supt priveghiarea Reginei. Aceste ţesĕturi vor fi duse apoi la Liverpool, pentru a fi espuse şi acolo. Materialul ca şi lucrarea sûnt operă ţĕrancelor.

„La sfârşitul conferenţei, Dr. Fraser, preşedintele institulului, a esprimat mulţămirile sale d-lui Samuelson, care a fost aplaudat în modul cel mai călduros.“

Varietăţi.

* (*Carneval).* Balul de Marţi seara al Reuniunei femeilor române din Sibiiu a reeşit preste toată asteptarea bine. Tot ce are Sibiiul mai ales a fost în balul acesta, pe care rar 'l va putè ajunge în frumseţe şi eleganţă alt bal în Sibiiu. Lamura inteligenţei române şi streine din Sibiiu s'a întêlnit la această ocasiune în sala dela „Imperatul Roman“, frumseţea şi eleganţa a dat mână cu vioiciunea şi la sunetul musicei capelei de aici, s'a desvoltat o petrecere animata, rară în orăşelul nostru.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu se poate felicita pentru succesele materiale şi morale ale balului seu. Măreţul scop urmărit de reuniune va înflorì, căci vitalitatea reuniunei se manifesteaza cu mult efect pe toate terenele.

Cu detaiurile balului nu ne ocupăm lăsând loc ḑiarelor belestrice. Venitul brut până eri după cum sûntem informaţi a fost 587 fl. 50 cr. v. a.

Însemnătatea ce se dă balului Reuniunei femeilor române din Sibiiu din partea strĕinilor, ne servesce spre mêndrie, şi aceasta o înregistrăm ca succes, de care ne felicitâm şi pre noi, şi şi pe damele noastre.

* (Sciri din România.) Dumineca în ḑiua de anul nou M. S. Regele merse la oarele $10\frac{1}{4}$ dimineaţa, escortat de un scadron de gendarmi, spre a asista la serviciul divin, ce avea sĕ se oficieze la sfênta metropolie. Acì regele fù întimpinat la întrare de către I. P. S. S. Metropolitul Primat cu crucea şi evangelia, după care începù serviciul divin ce s'a oficiat de P. S. S. archiereul Inocentie, vicariul sf. Metropolii, încungiurat de înaltul cler, faţă fiind Dnii ministrii, mai mulţi domni senatori şi deputaţi, înalţii funcţionarii ai statului şi oficierii generali şi superiori aflaţi în garnisoană.

După terminărea serviciului divin, Majestatea trecênd pe dinaintea gardei de onoare, compusă din garda naţională şi din regimentul 8 de linie, îi ură an bun şi fericit şi primì apoi defilarea.

În urmă regele trecù în apartamentele Metropolitului Primat, unde se aflà întrunită toată asistenţa spre a aduce suveranului urări de anul nou. Acì I. P. S. S. a ţinut în numele înaltului cler o mică cuvêntare.

Întorcêndu-se Majestatea Sa la palat, la oarĕle 2 a primit în salonul alb felicitările şefilor de misiuni diplomatice, care avênd de decan pe Escel. Sa Dnul Sulciman Bey, trimis estra-ordinar şi ministru plenipotenţiar al imperiului otoman, s'au presentat în corpore. Majestatea Sa mulţămindu le a binevoit a se intreţine în modul cel mai afabil cu fie-care din dnii representanţi ai puterilor srĕine.

* (Dl V. Stroescu) din Odesa a dat Academiei romană suma necesară spre a tipărì colecţiunea proverbelor române de Golescu. Manuscrisul se află în archivele academiei. Chieltuelile se vor urca la 20,000 lei.

* (Jurnale noue) „Revista“ este titula unui nou „ḑiar sĕptămânal pentru interese generali“ ce a apărut sub redacţiunea Dlui Simeon Pocrean în Reşiţa Montană (Banat); — preţul de abonamentul pe un an 4 fl. $\frac{1}{2}$ an 2 fl. $\frac{1}{4}$ an 1 fl. pe o lună 40 cr. — „Carpaţii“ ḑiar cotidian, ce a apărut la Craiova: girant responsabil Nae Ionescu, abonamentul: pe an 25 lei, pe o $\frac{1}{2}$ de an 13 lei.

* (Tesaurul de rĕsboiu al imperiului germân). Turnul Iulian din Spandau cu preţioasele sale provisiuni va fi visitat peste câteva ḑile de doi membrii din comisiunea pentru datoriile imperiului germân. Întrarea în acest tesaur de rĕsboiu este foarte bine păzită şi numai atunci poate fi posibilă, când vor întra cei doi membri ai comisiunei de odată, pentrucă numai ei au ideile dela acel tesaur şi lăcatul cel artificial nu se poate descuia decât numai când amendouĕ cheile deodată se bagă întrênsul. Mai întâi întră omul în rotundă, unde se păstrează cele 120 de milioane de mărci pentru casuri de nevoie ale imperiului. Colosala sumă este împărţită în 10 despărţĕminte, dintre cari fie-care se împarte în 12 subdespărţeminte aşa că în fie-care despărţĕmint din aceste 12 se află câte un milion de mărci în argint. Fie-care milion se află în 10 pungi de câte 10 mărci. Îndată ce se începe revisiunea, se numesce un despărţĕmint oare care, din care se indică un subdespărţĕmint spre a numera bani dintrânsul. Pentru lucrul acesta este designată o comandă militară, aşa că numĕrarea cea migăloasă se sevârşeşce într'un timp foarte scurt. Dacă sau revidat doue s'au trei pungi decâte 100,000 mii mărci din diversele despărţăminte şi s'a aflat suma din ele esactă, atunci această parte a revisiunii s'a terminat. După aceea se revidează şi celelalte trei fonduri ale imperiului, cel pentru învaliḑi, cel pentru construcţiunea fortăreţelor şi cel pentru clădirea edificiului pentru parlament, numai cât la revisiunea acestor fonduri se purcede cu mai multă minuţiositate revidându-se mai întâi singuraticele valori şi câutând cupoanele, numerile, seriele şi alte particularităţi asemănându-le cu registrele.

* (Frică, nu glumă.) Din părţile bihorene oare-cine 'şi descrie următoarea păţenie: Se scie cât de plăcut este lupilor muntele Samló, şi cumcă călătorii în acele ţinuturi adesea dau faţă cu dênşii. În ḑiua 2-a a lunei curente avênd trebi într'o comună din acel ţinut, am plecat pedestru învĕlit în bundă şi înarmat cu un revolver. Când înserase binişor am plecat spre casă. Abia făcusem cam 300 paşi la câmp, când auḑii în dĕrĕtrul meu neaua (ometul) pârăind. Întorcêndu-mi privirea îndĕrĕt, vĕd o figură de animal cu patru picioare grăbind către mine. Ăsta e lup, îmi ḑisei eu. Mĕ învĕluii îndată în bundă şi mĕ culcai în nea asceptând în desperare urmările. Lupul mĕ ajunge, începe a mirosì bunda. Sudori de moarte mĕ apucară, nici pentru o lume întreagă nu aşi fi dat semn de viaţă. Lupul se sătură de miros, dar o amar de mine! în loc sĕ'şi continue calea mai departe, el se culcă peste mine, aşeḑându-şi capul sĕu pe al meu, în loc de perină. Sângele începù a mi se închega în vine. N'uḑiam nimic, nu vedeam nimic. Aceastâ panică situaţiune dură câte va momente; după decurgerea lor lupul se ridică, plecă dela mine şi me lăsă cu viaţă Acum me prinsă curiositatea, sĕ sciu dusus'a departe, ori stă în apropierea mea? Ridic niţel capul. Lupul e lângă mine, îmi amiroasă bunda de nou, eară mĕ aripesce, până când eu credeam că se socotesce, din care parte a corpului sĕ înceapă a mĕ sfêrtica. Frica mea se potenţase la un grad nedescriptibil. Lupul eară plecă dela mine. Acum îmi pică în minte că am revolverul încărcat în busunar, intinsei mâna îngheţată de frică până la buzunar, prinsei revolverul, încordai cocoşul şi acum încuragiat, scot capul de sub bundă, vĕd pe inimicul meu la o distanţă de câţi va paşi vigilând asupra mea. Trag, inimicul meu începe a se tăvălì înaintea picoarelor mele, după aceea remâne întins, fără miscare. Acum încep eu a veghia asupra lui cu revorverul în mână şi preparat ca, îndată ce va mai da semne de viaţa se-i mai trag un glonţ. Vĕzênd înse că el nu se mai miscă, aprind un chibrit ca sĕ cunosc bine pe inimicul meu. In mâna stângă ţin lemnuşul arḑător, care-mi luminează, în dreapta revolverul. Ce se ved? Inimicul meu nu era lup, ci fidelul meu câne, care venise în urma mea sĕ me asocieze şi scutească. Sĕrmanul câne, pentru credinţa şi îngrirea sa — şi-a perdut viaţa.

„Luminătorul.“

Mai nou.

Oficiosul „Nemzet“ scrie în Nr. sĕu de ieri, că din călĕtoria ministru-preşedintelui Tisza la Viena pot urma resoluţiuni ponderoase *în toate cestiunile şi afacerile politice, cari privesc ţeara. Alegerile representanţilor dietali* se vor face în anul acesta *în luna lui Maiu.* Scirea aceasta a lui „Nemzet“ a produs sensaţiune mare în casa representanţilor.

În cercul Bogşei fù ales alaltă eri cu unanimitate de deputat dietal fostul vice-comite Simonescu. Contra-candidatura lui Babeş fu revocată din respect faţă de persoana lui Simonescu. Însufleţirea e mare.

Loterie.

Mercuri din 23 Ianuarie 1884.

Sibiiu: 20 59 22 81 74

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 22 Ianuarie n. 1884.

	Viena	B-pesta
Galbin	5.71	5.69
Napoleon	9.61	9.59
London (pe poliţa de trei luni)	121.15	121.15

Nr. 342 [644] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa III Galaţiu, lângă bătrânul şi neputinciosul paroch Iosif Pop, se escrie prin aceasta concurs în înţelesul ordinaţiunei venerabilului consistoriu archidiecesan din 13 Decemvre Nr. 4313 B. a. c. cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman.“

Emolumentele împreunate cu aceasta staţiune de capelan sûnt jumĕtate din toate venitele parochiale de peste an.

Doritorii de a se aplica la această staţiune de capelan au de a'şi subşterne suplicele instruite cu documentele prescrise de legile în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral susarătat.

Făgăraş, 18 Decemvre 1883.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Popescu,
protopresbiter.

Nr. 506. [647] 1—3

EDICT.

Ioan Ienciu din Nocrichiu protopresbiteratul Agnitei, care după o conveţuire scurtă de 7 ani a părăsit pe legiuita lui soţie Ana Ilea dela Gljasa superioară dispărind în lume fără a se sci locul ubicaţiunei lui, — în sensul părintescei încuviinţări consistoriale se provoacă prin aceasta ca in termin de 3 luni dela publicarea acestui Edict sĕ se infăţioşează 'naintea subscrisului for matrimoniale, căci la dincontră se va pertracta şi decide procesul intentat de nevasta lui susnumită şi în absenţa lui.

Nocrichiu în 15 Decemvre 1883.

Scaunul ppteral. gr. or. al Agnitei ca for matrimonial de 1 instanţă.

Gregoriu Maier.,
admstr. ppteral.

La subscrisul se află de vênḑare
rachiu de drojdii şi de prune
în calitatea cea mai fină.
Tot odată se primesc
drojdiile de vin şi prunele
spre a le ferbe întru rachiu.
Condiţiunile mai de aproape la
[647] 2—3 **Carl Borger,**
Sibiiu, strada Guşteriţei Nr. 16.

MORBURI SECRETE
le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 2—4
Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu.
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 5 Sibiiu, Sâmbătă 14/26 Ianuarie 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Decemvre 1883, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 13 Ianuariu, 1884.

După căderea proiectului pentru căsătoria dintre creștini și evrei, parola guvernului era încrederea duplă — la coroană și la maioritatea dietei — pe care avea ași zidì planurile pentru a eșì din încurcătură. Dupla încredere cerută de guvern era asigurată dela început și puțini vor fi fost, cari vor fi creḑut în căderea guvernului. Imposanta maioritate din dietă urmează orbesce ordinelor șefului dela cârmă, și în cestiunea de controversă între casa de sus și cea de jos, toate partidele s'au alipit la ținuta partidei guvernamentale. Încrederea în jos era deci din destul manifestată.

De vre-o câte-va ḑile ministrul president dl Tisza petrece în Viena. Multele călĕtorii ale ministrului president la Viena au început a atrage tot mai mult atențiunea lumei asupra lor. Și aceasta nu fără cuvênt, căci ele se par a devenì permanente și indispensabile și totdeauna sûnt legate de ele lucruri de interes politic.

Conferirea ministrului cu monarchul nostru a avut de scop încrederea în sus — la coroană. După cum ne vestesc ḑiarele din Viena, domnul Tisza se bucură de toată încrederea monarchului. Prin aceasta sau împrăsciat toate scirile despre căderea ministeriului actual, și el va remânea până la viitoarele alegeri, dela a căror resultat va atârna soartea lui în noul period.

Prin sforțările de până acuma guvernul și-a asigurat posiția, și-a oblincit calea, pe care vrea sĕ apuce După starea actuală a lucrurilor, numai calea proiectului căḑut în casa magnaților este cunoscută.

Și pe această cale domnul Tisza face concesiuni, urmând proverbiului nemțesc, *„Der Kluge gibt nach“*. Proiectul se va lua dela ordinea ḑilei atâta e sigur. Când se va mai presenta acest proiect, se va mai presenta el în forma actuală, sau se va introduce căsătoria civilă, nu se scie. Oposiția clerului catolic și a tinerilor magnați este în stare sĕ facă front guvernului și majorităței sale, și va trebuì lung timp spre a se vedea câtă vitalitate are această oposiție, este ea pe basă solidă și bine organisată, sau e numai o manifestațiune de potere, provenită prin intrigi momentane special contra jidanilor, manifestațiune, care va apune deodată cu obiectul, care o a provocat.

Nu tot așa de lină este fortuna descărcată asupra guvernului Tisza în Croația. Starea lucrurilor de acuma cu puțin se deosebesce de cea din Septemvre când s'a denumit Generalul Ramberg de comisariu regesc în Croația.

Și dacă a fost cunoscută calea la conflictul dintre guvern și casa magnaților, e necunoscută și foarte dubie ea în cestiunea Croației. Suspendarea ședințelor dietei croate este numai începutul încurcăturilor. Se poate că un timp oare-care se va guverna fără a funcționa parlamentul, cu atâta mai vêrtos, cu cât banul actual este om de încredere al guvernului. Această stare escepțională însĕ nu va putè dura mult. Parlamentul va trebuì sau convocat sau disolvat. In casul prim discordiile și scandalurile se vor continua și încă cu mai mare înverșunare, căci agitațiunea nici acum nu înceată, în casul al doilea cu greu se va putea impedeca realegerea elementelor turbulente de astăḑi.

Situațiunea este destul de încurcată și posițiunea grea. Esperința prin desastrurile mai recente a putut aduce pre mulți la convingerea, că esistă un rĕu care ca verme neadurmit roade la rădăcina statului nostru. De 17 ani de ḑile bărbați iscusiți, bărbați geniali iscodesc fel de fel de leacuri pentru vindecarea acestui reu, pentru stêrpirea acestui verme și în special actualul ministru president de opt ani de ḑile cu rară bărbăție și iscusință aplică feliu de feliu de mijloace pentru stĕrpirea reului, și mijloacele aplicate în loc de a stêrpì rĕul, contribue la susținerea lui, contribue direct și indirect.

Și pentru ce? Pentru că tot lucrul anormal e fără vieață, stricăcios și distruge pretutindenea fără nici o cruțare. Pentru că tot lucrul nenatural se resbună, mai curând sau mai târḑiu, aceasta puțin importă, dară el tot se resbună.

Maghiarii dela 1867 încoace au slăbit statul și l'au impins până la marginea prăpastiei. A fost anormală intreagă purcederea lor cu asuprirea naționalităților, căci ea a distrus pretutindinea. Anormală este și ideea de stat maghiar și anomalia este cu atât mai mare, cu cât din gura bărbaților dela cârmă am auḑit predicându-se că **„Ungaria nu poate fi stat poliglot“**.

Pelângă anomalii au mai urmat și lucruri nenaturale, maghiarisarea proclamată în ḑiare, proclamată în parlament, proclamată mai ales la justiție și administrație. Aceste pĕcate strigătoare la ceriu se resbună, căci ele sûnt contra firei, se forțează contra firei, și ele trebue sĕ se resbune căci sûnt lucruri contra naturei, lucruri imposibile, pre cari numai fantasia bolnăvicioasă le mai susține și forțează.

Aici trebue cautat reul și din recunoascerea lui poate isvorî și vointa de-al delătura. Noi nu sûntem providențiali, ca odinioară oare-cine, însă putem și ca oameni de rênd — oameni pământeni — sĕ preḑicem, că o politică înțeleaptă și dreaptă, o politică reală ar schimba cu iuțeală fața lucrului. Greutățile actuale — greutăți, pe cari nu le desconsiderăm, ar deveni jucării, dacă în internul Ungariei ar domni pacea încrederea și stima reciprocă între oameni. Mergem cu preḑicerea încă și mai departe. Dacă se va urmări politica de până acuma, neîncrederea și îngrigirea pentru esistența naționalităților va cresce, și Dumneḑeu scie unde se va descărca fortuna. Atunci pre lângă crisa din Croția, va venì și crisa internă în Ungaria și din anul 1884, întorcênd cele douĕ cifre din dărăpt ese 1848.

Noi nu dorim, nu iubim, nu provocăm și nu contribuim la desastre. Vrem sĕ trăim în pace în statul nostru, și de aceia am luat asupra noastră odioasa sarcină de publicist, odioasa sarcină de a ne împăca cu factorii legislațiunei — dieta și domnitoriul, sarcină dictată de sênta noastră datorință ca cetățeni, pentru care am fost denunțați neamului românesc, ca și el sĕ ne urască, după cum ne uresce pressa maghiară pentru alipirea noastră către naționalitatea și patria noastră.

Ne-am ocupat înadins mai de multe-ori cu situațiunea internă, și aceasta în fața greutăților desfășurate mai sus. Ne am ocupat cu ea, căci la tot casul trebue sĕ ne înțelegem noi cu noi, altă even-

FOIȚA.

„Năravurile și Datenele Românilor.“

(Descrise de Francezii: A. Beaure și H. Mathorel în opul lor întitulat: *„La Roumanie“.)*

Traducere de **V. S.**

(Încheiere.)

Europeanul din Occident, cu deosedire Francezul, se dedă ușor cu această viață liberă și ușoară, unde nu se împedecă în fie-care moment de baierile administrative sau polițienesci. Ospitalitatea e așa de mare către streini, ca și în Francia, cu puțină deosebire, ce provine din bunul simț al acestui popor, care nu se lasă la luptă, decât când e sigur de lovitură. Câți francezi n'ar emigra în România, în loc de a umbla prin ținuturile depărtate ale Far-Vestului american, unde nu-ți aduci de loc aminte nici de Lafayette, nici de Rochambeau, nici de esploatori francezi, cari au străbătut mai întâiu continentul marilor lacuri din (golful) sinul Mexicei, dacă ar avè noțiuni precise date de autoritățile competente în privința țĕrei peste tot și în privința resurselor, ce le oferă ea lucrătorului energic! Eată un subiect, asupra căruia atragem atențiunea emigranților francezi cu atât mai serios, cu cât de mai mult timp încoace în Germania s'a stabilit agenții anumite cu scop de a îndrepta spre România o parte din curentul cel mare de Germani, cari se duc în Statele-Unite. Noi credem, că putem ḑice fără a vătĕma vre-o susceptibilitate, că poporul român primesce cu mult mai bine pe Francez, decât pe German.

Țĕrile libere nu sufer lipsă, pentrucă valoarea domeniilor statului se urcă la 500 de milioane, și această valoare se referă numai la domeniile abea puse în lucrare, întocmai cum sau vêndut și pămêntul Statelor-Unite socotit acrul (l'acre) 5 dolari s'au 25 franci.

E constatat, că o licitațiune serioasă sar ridica repede prețul, și că primele concesiuni ar pune pe guvern în posiția sĕ câștige o sumă mare.

C. m. mare valoare s'a stabilit progresiv prin faptica desrobire a țeranilor, prin estensiunea (trenurilor) căilor ferate și prin desvoltarea spiritului de associare. Noi credem tot odată, că până acì Românului foarte răbdător și perseverant ia lipsit acest spirit de ințiativă câte odată aventurieră, care caracterisează pe toți colonii, chiar pe frances — ḑicem în deosebi pe francez, contra prejudețului ce ni se împută nouă, că am ḑice că Francezii nu sûnt colonisatori — și că, dacă câte-va sute de familii s'ar stabilì serios în România, cu ideile și dibăciile agricultorului sau industriașului francez, ar fonda o colonie pacinică din noi Galateni, cari ar fi bine primiți precum au fost altădată Galatenii emigrați din Asia mică primiți de urmașii Tracilor și ai soldaților lui Trajan.

La întrebarea, dacă influențele religioase nu sûnt de natură, de a arunca câte odată acest temperament de regulă vioiu și amabil în escesul fanatismului, rĕspundem, că Românul nu este nici decum fanatic decât numai atunci, când e vorba de autonomia și independența sa. În ce privesce religiunea sa, o a cam negles, grămădind ritul cu forme cari se află în mare parte și în bisericele noastre. Femeile mai puțin negligente, decât ale noastre, ocupate mai mult cu afaceri familiare interne și esterne, nu sûnt dedate a se amesteca în societăți felurite, cari le consumă timpul și altează însușirile lor; bărbații au alte ocupațiuni. Cumcă Românul nu e fanatic provine de acolo, că în țara sa de altmintrelea nimenea nu e necesitat sĕ fie ipocrit, ca în Franța, unde progresul este adeseori contra practicelor religioase și este constatat în deobște, că fanatismul este în mare parte eflusul ipocrisiei.

Însĕ va obiecta cineva, Europa întreagă în mai multe rênduri a fost alarmată de reclamațiunile israeliților, cari au căḑut victime persecuțiunilor tot așa de crâncene, ca cele din evul mediu, ba au fost chiar măcelăriți. Francezul de sigur nu și-a uitat tualitate după ideile noastre constituţionale este imposibilă. Dacă nu ne vom înţelege cu dietă şi domnitoriu cu cine sĕ ne înţelegem, căci alt factor legal nu mai esistă în stat?

Ne-am atras ură duplă pentru sinceritatea şi onestitatea, cu care luptăm. Luptăm şi încercăm a ne capacita reciproc, Luptăm loial, căci sûntem buni patrioţi, şi sûntem buni patrioţi pentru că sûntem români, şi sûntem români căci voim sĕ fim români, şi sûntem tari în convingerea noastră, că şi ca români putem fi buni patrioţi, sûntem tari în credinţa că oamenii se vor lăsa de utopii şi de-o parte şi de alta, şi că atunci vor urma în adev-r **„resoluţiuni ponderoase în toate cestiunile şi afacerile politice, cari privesc ţeara.“**

Revista politică.

Sibiiu, 13 Ianuarie 1884.

Desbaterea specială asupra bugetului decurge în parlamentul unguresc în mod liniscit. Numai ici colea, unde e vorba de vre un institut nemaghiar, se mai încinge câte o desbatere mai interesantă, se ridică câte o voce pentru a contesta naţionalităţilor dreptul de a avè institute cu limba propriă, dar cu subvenţiune dela stat. O asemenea discusiune a urmat la propunerea de a se sterge cursul german dela academia de agricultură din Altenburgul unguresc. Pentru susţinerea acestui curs a pledat cu mult interes deputatul Ivan Simonyi, care a cualificat aceasta stergere de o mĕsură incorectă şi dictată de şovinismul maghiarisării. Votul acestui deputat însĕ nu află nici un sprigin. Cursul german se sterge pentru cuvêntul, că numĕrul ascultătorilor esterni s'au împuţinat astfel încât cursul numai e de nici un folos practic.

Soartea academiilor de drept din Ungaria e ca hotărită. Abea ajunse dieta la titlul „academia de drepturi din Sibiiu“ şi deputatul din stânga estremă G. Ugron se şi grăbì cu propunerea, ca acest titlu sĕ se steargă din buget. Ministrul de instrucţiune respunse că dinsul din principiu nu voesce a mai susţinea academiile de drepturi, dar nu a voit sĕ înceapă cassarea acestora togma cu academia din Sibiiu. Va sĕ ḑică esistenţa acestui institut e numai cestiune de timp.

In fruntea discusiunei publicistice stă călătoria ministrului president Tisza la Viena. „Bud. Cor.“ afirmă, că toate propunerile ministrului s'au aprobat din partea Coronei. Se asteaptă substernerea mai multor proiecte nouĕ în dietă.

Momentul principal însĕ în călătoria ministrului sunt cele doue cestiuni actuale: cestiunea croată, care a luat earăşi o formă serioasă ce insuflă temeri, şi proectul despre căsătoriile mixte. Acest din urmă se va lua simplu dela ordinea ḑilei şi prin aceasta conflictul dintre cele doue corpuri legiuitoare este delăturat de ocamdată.

Dieta de acum sĕ va disolva mai curând ca de altă dată. Se vorbesce că alegerile pentru dieta viitoare se vor escrie în decursul lui Maiu. Această grabă se reduce la o manevră. Partida liberală fiind bine organisată voiesce a lipsì pe cele opoziţionale de posibilitatea de a se organisa şi pregătì şi ele cum sĕ cade pentru campania electorală.

În Austria luptele parlamentarie earăşi iau un caracter mai pronunciat — e vorba: care limbă se fie limba de stat? Partida constituţională — cea germană — voiesce a asigura limbei germane preponderanţa care a avut-o şi până acum. Deputaţii celorlalte naţionalităţi cari compun astăḑi majoritatea senatului imperial nu dispută limbei germane dreptul, însĕ pe de altă parte elementele slave se silesc a lârgì tot mai tare cercul prerogativelor lor naţionale şi a asigura limbelor lor — cel puţin pe teritoriul, undè locuesc — o influinţă, dacă s'ar putea — chiar şi esclusivă. Asalturile asupra limbei germane sùnt la ordinea ḑilei.

Lupta se va încinge în parlament asupra propunerei lui Wurmbrand care pretinde ficsarea unei limbe de stat pentru provinciele austriace.

Asupra acestei propuneri partida din dreapta a propus sĕ se treacă simplu la ordinea ḑilei, dar fiindcă vre o câţiva deputaţi germani-clericali nu vor se primească această trecere simplă, comitetul esecutiv al partidei drepte a proiectat şi adoptat unanim o ordine de ḑi motivată în tecstul următoriu:

„Considerând că senatul imperial nu e competent a fixa o lege de limbă validă pentru provincii, considerând, că valabilitatea limbei germâne ca mijloc de înţelegere pentru afacerile comune nu e contestată de nimenea, ba e recunoscută de bună voie din partea tuturor; considerând necesitatea limbei germâne din punct de vedere al unităţii, senatul imperial trece la ordinea ḑilei peste propunerea lui Wurmbrandt.“

Toate cluburile partidei din dreapta s'au înţeles sĕ voteze pentru aceasta moţiune, care se va subşterne prin contele Hohenwart.

Redactorul şef dela „N. fr. Presse“ avênd o întrevorbire cu Giers comunică publicului seu părerile diplomatului rusesc despre situaţiune. Giers asigură că pacea nu este în prmejdie. — Incât pentru acei politici, cari au prejudeţul că odată totuşi trebue sĕ vină lucrul la un resboiu între Austria şi Rusia, ministrul observă suriḑênd, că nu-şi poate esplica acest lucru altfel, decât prin împregiurarea că ambele state n'au avut între sine un asemenea resboiu. În faptă nu, pentrucă episodul din timpul lui Napoleon nu poate fi luat în considerare. Istoria nu cunoasce un resboiu între Austria şi Rusia escat din contrastul intereselor. Înţelepciunea monarchilor şi a bărbaţilor de stat au sciut depărta greutăţile ce s'au ivit în unele momente din trecut şi a restabilì armonia. — În urmă Giers adauge că nu dênsul ci Impăratul Rusiei conduce politica rusească, dar poate asigura, că aceasta politică e pĕtrunsă de cele mai pacinice intenţiuni.

Înaintarea falsului profet Mahdi spre cetatea Chartum a silit pe englezi seşi arete adeveratele intenţiuni cu privire la Egipt. Din pregătirile ce le fac englezii şi din limbagiul publicisticei se vede vechiul plan al Angliei de a anecta Egiptul. Introducerea sa făcut deja prin declararea, că cetatea Chartum trebue susţinută ca graniţă cu ori ce preţ. Mai caracteristică este dispoziţiunea, că consulul general englez din Cairo, Barring e declarat independent de chedivul, pe timp nehotărit. Vom vedè dacă în ulterioara desvoltare a lucrurilor puterile europene işi vor validita vre un *veto* ori ba.

In Paris crisele lucrătorilor nu s'au terminat. Cu toate acestea presa se ocupă mai mult cu întêmplările din Spania. Discusiunea afacerilor spaniole urmează însĕ cu multă patimă şi iritaţiune. Lucru esplicabil, pentru că republicanii ved în actualul guvern din Madrid introducerea reacţiunei şi un pericol oventual pentru esistenţa republicei.

Varietăţi.

* *(Mulţămită publică).* La balul Reuniunei femeilor române din Sibiiu din 22 Ianuarie a. c. au încurs ca suprasolviri: dela Escelenţia Sa Domnul Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul fi. 15, dela dl Constantin Bugarsky, comerciant fl. 10, dela dl Bar. Urs, colonel în pensiune 8 fl. 50 cr., dela dl Wächter, comite suprem în pensiune, Paul de Dunca, cons. gub. in pens., doamna Josefina Paschievici, vĕduvă, dl Dr. Nicolau Maier, protopresbiter, dl I. F. Hamrody, comerciant, câte 5 fl., dela doamna Aurelia Jurca născ. Bar. de Pop, dl G. Thalmann vice-comite, Parteniu Cosma, adv. dl Ales. Lebu, proprietar, Traian Metianu, preot, Gregoriu Mateiu, comerciant, câte 3 fi. 50 cr., dela domnul Augustin Schwabe, dentist 3 fl. domnul colonel Trapşa, şef de artilerie, domnul Dr. Ioan Moga, medic, domnul Dr. M. Brennerberg, comite suprem, domnul Vic. Sill, advocat, domnul V. Pop de Harşianu adv. d. Ioan Papiu, protopresb. d. Dr Ilarion Puşcariu, protosincel, câte 2 fl. d. I. Petchescu căpitan în pensiune, d. I. S. Winkler, comerciant, d. Hackner, major, d. Ioan Dan, preot în Zernesti, dl G. Dima, profesor seminarial câte 1 fl. 50 cr. dd. Visarion Roman director de bancă. Ioan Ghibu, prof. semin. Dr. V. Preda, cand. de adv. câte 1 fl. dd. Petru Roşca, asesor la trib. reg. Domanovszky, prof. la academia de Drepturi, Georgiu Bariţiu, redactor, Nicolau Henţiu, notariu în Gura-Riului, Fr. Simonis, Cons. Colbasi, proprietariu, Schenkel, locot. Bruszt, conducĕtoriu la cărţile fund. Ieronim Bariţiu, amploiat la bancă, Ioan Popa. adv. Victor de Heldenberg, profesor de musică câte 50 cr. suma 107 fl. 50 cr.

Pentru aceste suprasolviri, comitetul reuniunei le esprima mult simţita sa mulţămită.

Se notifică tot odată că venitul curat al balului se urcă la considerabila sumă de 357 fl. 33 cr. v. a.

Sibiiu 13/25 Ianuarie 1883.

Comitetul.

* *(Avis).* Reuniunea femeilor Române din Zernesci şi jur, va arangia Dumineca în 22 Ianuarie (3 Faur.) a. c. în sala edificiului scolar din loc un bal. Începutul la 7 oare seara precis. Bilet de întrare 1 fl,

* (Necrolog.) **Ioan Fulea,** zelosul paroch din Jabeniţa lângă Reghinul săsesc, care-şi luase asupră-şi sânta misiune de a aduna ofrande pentru o scoală comercială română, ce ar fi a se ridica în Reghinul săsesc, a repausat la Craiova în noaptea de Sâmbătă spre anul nou la oarĕle 12. Bravul paroch se recise într'o escursiune făcută la Calafat. Receala aceasta i-a şi curmat viaţa după o zăcere de câte-va ḑile. Înmormêntarea era sĕ se întêmple Marţi, dar s'a amânat pe Mercuri, fiind-că se aştepta soţia repausatului, care şi sosì cu trenul de marfă noaptea. Ceremonia funebrală se făcù cu o pompă estraordinară, participând aproape Craiova întreagă. S'au ţinut douĕ cuvêntări funebrale. Fie-i ţerina uşoară şi memoria-i binecuvêntată! „G. Tr.“

* (O fată de jidov în mănăstire.) Din Lemberg se scrie: O fată de jidov în etate de 14 ani, cu numele Chane Rifke Philipp, înduplecându-se

---

de elocentele proteste ale escelentului Cremien. Noi regretăm faptele comise, dar tot odată mărturisim, că causa nu este nici decum şi cu nici un preţ religiunea.

Fiind libertatea consciinţei absolută în această ţeară, mai ca n'a fost o persecuţiune, pe care sĕ o poţi numì persecuţiune oficioasă. N'au fost timpuri în care sĕ se fi impus locuitorilor sĕ poarte un anumit costum, anumite încălţăminte (ghette) sĕ nu se căsătorească cu indiviḑi de altă rasă, sĕ nu ocupe oficii, sau se fie eschişi dela institute, unde sĕ predă instrucţia în general sau special (gimnasii şi universităţi). Dacă jidovul din România e murdar, aşa vrea el se fie; dacă locuiesce într'un cuartir separat de rênd, din causa stricării edificiilor nedurabile, pe cari le zidesce dênsul aşa e voinţa lui; dacă ţine la obiceiul de a nu se căsătorì, decât cu o israelită, a nu da pe fata sa decât după un israelit aşa vrea el. Această rasă atât de vioaie, atât de forte, atât de inteligentă în alte ţĕri, n'a produs încă până acum în România un om de valoare. Ea se mărginesce numai a esploata fără de a produce, şi îndată ce esploatează mulţimea fără de a-i renapoia datoriile cu ocasiunea jubileului de 7 ani, îndată ce revine răpitoare şi lacomă şi toate greşelile sale sûnt însoţite de crime, neiertate înaintea Românilor, îndată ce se simt încercări de a anecta un ţinut la alt ţinut, se revoaltă poporul, care de sigur nu e inspirat de legenda creştinească de reprobare — ?

Tot odată însĕ e un adevĕr necontestabil, că jidovii armeni n'au fost nici odată victimele acestor furii neaşteptate, deşì e cunoscut, că jidovul armenesc escelează în tunsul oilor!

Jidovii poloni şi ruşi joacă în România un rol politic, care nu le place locuitorilor, şi din nenorocire costumul şi cele ce se ţin de el fac rolul lor şi mai nesuportabil.

Românul ar răbda încă bucuros sĕ fie despoiat, însĕ nu vrea, ca cineva sĕ se încerce al desnaţionalisa. Sĕ ne revocăm în memorie episodul rĕsboielor noastre din Lusiana. Spaniolii ocupă o fortăreaţă franceză şi spânḑură pe soldaţii, cari o apărau, cu aceasta inscripţie pe spânḑurătoare: „Spânḑuraţi nu ca Francezi ci, ca eretici“.

Un căpitan francez se grăbesce sĕ rĕsbune pe cameraḑii sei, reocupă fortăreaţă, spênḑură pe Spanioli de aceeaşi spênḑurătoare şi schimbă inscripţia astfel: „Spânḑuraţi, nu ca Spanioli, ci ca asasini.“

Românii pot ḑice, că israeliţii sûnt espuşi la persecuţiunile, de cari se plâng nu ca israeliţi, ci ca agenţi (ascunşi) secreţi şi obstinenţi ai dorinţelor mârşave streine.

Sĕ vedem d. e. ce se întêmplă cu lipovenii. Aceştia sûnt creştini de ritul grecesc rus, declaraţi de eretici prin sinod. Persecutaţi în Rusia, ei află un asil în România. Între ei se află aşa numiţii *seopki,* ca sĕ ḑicem aşa imitatori de ai lui Origen, cari se dejosesc la cele mai mârşave mutilări. Maî toţi se ocupă cu comerciul, de unde provin o mulţime de dispute pentru interes între ei şi Români; cu toate acestea n'a auḑit nimenea, că vre-unul dintre ei sĕ fi fost obiectul unei violenţe populare.

Se află totuşi un spirit în popor, pe care nu trebue sĕ-l trecem cu vederea. Se întêmplă uneori că vre-unul sau altul rîde de vre-un popă sau superior al cuvêntului; odată poate că o face şi îi pare reu, altă dată rîde cu plăcere: nu trebue însĕ se stârpim supestituţiunile lui. Credinţa, de origine slavică, în vampirism s'a propagat până în România. Tot odată, cu depărtarea de ţeara, de unde se deduce (Hiria, Dalmaţia, Croaţia,) credinţa într'o nălucă esistentă şi-a perdut din intensitatea sa. Dar nu stă lucrul tot aşa cu unele superstitituţiuni practice, pe cari populaţiunea le conservă cu aceeaşi grige că şi tradiţiunile sale naţionale. Dar lăsăm la o parte acest subiect, căci în ce privesce superstiţiunea, nu esistă popor, căruia se nu i se poată face nici o imputare. Spiritul omenesc are tot deauna partea slabă prin care se strecură minunile, când locul nu e ocupat de cunoscinţa splendorilor naturei şi armoniei legilor acestuia.

în urma stăruințelor sororilor din mănăstire a trece la religiunea creștină, fu botezată în capela conventului basileanelor, cu toate că tatăl neofitei se rogase de ministeriu pentru amânarea botezului. Actul de botez l'a sevêrșit episcopul Sembratovicì în persoană, ca nași au funcționat: deputatul dietei provinciale, secretariul intim contele Russcki și soția locotenentului Zalesca.

* (Camera advocațială din loc) a dispensat la rugarea s'a proprie pe domnul Ioan Pop advocat în Sibiiu dela administrarea cancelariei decedatului Dr I. Borcia, denumind de curator pe Dl Ioan de Preda advocat în Sibiiu.

* (Duel Batthyani - Rosenberg.) Acest duel, în care junele conte Stefan Batthyanyi a cădut lovit de glonțul contrariului seu Dr. Rosenberg advocat în Budapesta, s'a pertractat în dilele trecute înaintea tribunalului din Timișoara și s'a terminat cu condamnarea lui Rosenberg la o pedeapsă de doi ani închisoare de stat.

* (Lup în sat). In satul învecinat Christian a întrat marți în 22 a lunei curente un lup în sat, și cu toate că a fost primit de locuitori cu salve de petrii, a scăpat teafăr, mulțămită legilor de vênat! Asemenea aflăm, că și prin alte comune lupii s'arată în hotar cu cârdurile.

* (O erumpere nouă a Vesuvului). Din Neapole se scrie cu datul 10 al lunei curente st. n: Eri a erupt de nou Vesuvul. Erumperea a fost deja cu 6 dile înainte anunțată din observatoriul profesoriului Palmieri. Un crater nou s'a deschis pe partea nordostică a muntelui. Lava se intinde până la Atiro și mase colosali de fum, pe lângă un vuet vehement din interiorul muntelui, se înalță către cer.

* (Foc pe un tren fulger.) Nu departe de Bradford în Pennsylvania (America de nord) schînteile locomotivei aprinsese pe tren o cantitate de petroleu. In scurt toate vagoanele erau în flacări și partea cea mai mare a pasagerilor s'a prăpădit restul e rănit greu și puțini o se scăpe din ei cu vieața.

* (Culegătorii de sdrențe din Paris). Magistratul din Paris nu de mult a fost oprit din punct de vedere igienic sub pedeapsă în bani anuncarea gunoirilor pe strade nici chiar prin suburbii, în urma acestui conclus culegĕterii de zdrențe din Paris au ținut un meeting sgomotos unde au otărit a inainta o rugare urgentă prefectului de Seine în privința revocării decisului de mai sus.

* Ascultați! dicea un sergent unor recruți cărora sĕ silea sĕ le vâre în cap principiile teoriei. Sûnt trei timpuri: cel dântêiu este acela care vine înaintea tuturor, cel de al doilea este următorul, și cel de a treilea este acela după care numai vine nici unul: Ați înțeles? Am se reîncep pentru dobitoace.

* În Algeria avea sĕ se decapiteze un omorâtor. Gâdele după ce 'și lua frumoasa lui spadă de Damasc, făcu câteva șuerături ca prin aer apoi o puse jos.

— Sfêrșesce odată! strigă judecătorul ce se afla de față!

— Mai iute! urlă chiar condamnatul.

Gâdele atunci 'și scoase încet tabacheria din buzunar, deschise, luă cu două degete tăbac din trênsa și îi apropie de nasul condamnatului care strenutând din resputeri îi sări capul întro parte.

Gâdele, în jocurile lui cu spada prin aer, tăease capul condamnatului fără ca acesta sĕ simță.

Sĕ nu diceți că e minciună!

* (Etate rară.) În Miscolț trăiesce o femee în vêrstă de 97 ani. Înainte de aceasta cu 4 ani, când i căduseră deja toți dinții i-au crescut patru dinți noi, și acum doi ani i-a crescut pe cap în locul perului cărunt per nou negru ca la o fecioară. În anul acesta i a mai crescut un dinte nou lângă cei 4.

* O ghiulea luă capul unui soldat care dormia pe parapetul unei cetăți aședate.

Un altul, martor al acestei întâmplări, strigă cu compătimire:

— Sĕrmanul! cum o sĕ se mire când se va deștepta fără cap.

* (Dl Apostol Mărgărit) cunoscutul luptător pentru românii apăsați din Macedonia se află de câte va dile în Bucuresci.

* (O reclamă bună.) O actriță mică dintr'un orășel în Ungaria era sĕ 'și tae firul vieți înghițind o suliță de fosfor dela chibrituri și anume din causa unui amor. Din fericire medicul venind la timp a putut oprì pe mititica desperată de a părăsì nu numai scena teatrului, ci și a lumei. Mica actriță se întrĕmă în curînd, începând eară sĕ'și facă datoria în teatru. Directorul anunță aceasta publicului prin următoarele cuvinte:

Primul debut al domnișoarei X. după nereușita sa încercare de sinucidere.

Sé înțelege, că teatru a fost plin de lume.

* (Stenograferul). D. M. Bartholomev, din Belleviile (Francia) a inventat o mașină nouă numită de dsa Stenografer: această mașină este destinată a împlinì, după cum numele sĕu o arată îndestul, funcțiunile, astădi atât de grele, ale stenografului. Ea e construită în formă de triunghiu, nu cântăresce mai mult de 1 kilogramm și jumĕtate și nu e lungă de cât de 13 centimetri; ea e pusă pe un cadru de fer. Aparatul constă din un clavir cu opt note, cari formează literile pe banda de hârtie care alunecă pe de desubt.

E, drept vorbind, o serie de dashes, de o lungime uniformă, cari, prin diferitele combinațiuni și posițiuni ce le iau pe bandă, represintă când vocale, când consune. Dacă se suprimă vocalele, și dacă se urmează în scrierea cuvintelor sistemul fonetic, s'ajunge la o repediciune la care nu poate ajunge cel mai îndemânatic stenograf. Acest sistem se învață iute, și se poate forma iute un bun operator.

Au trecut deja doi ani de când mașina dlui Bartolomev s'a isprăvit; inventatorul n'a încetat a se servì de dênsul, (de oare ce e stenograf la curtea din departamentul Illinois) și n'a greșit nici odată.

O companie s'a format spre a esploata noul aparat stenografic.

* *(Bibliografic)* Atragem atențiunea publicului nostru și mai cu seamă a tinerimei studioase și a Dlor profesori respectivi asupra unui op de sigur de mare insemnătate pe terenul la noi foarte puțin cultivat al istoriei literaturei:

„*Istoria literaturei române*“ în usul tinerimei studioase de Ioan Lăzărici profesor la preperandia din Deva. Sibiiu W. Krafft 1884 un volum 174 pagini hârtia fină, tipariul frumos. Prețul 1. fl. v. a.

— A apărut la Bucuresci tipografia Dor. P. Cucu 1883. „Dorin“ dramă în 5 acte și în versuri de Vasile Rusanescu. Prețul 2 lei noi.

— Nrul 10 anul XVII din 1 Ianuar a diarului „Convorbiri literare“ a apărut cu următorul cuprins: „Glossă“; „Odă“; „Sonet“, poesii de M. Eminescu; — „Corespondența dlui Ion Chica cu dl Vasile Alecsandri (XVI)“; „Mehadia“, impresiuni de călătorie de A. D. Xenopol; „Schițe din Moldova“ de A.; „Iarna...“; „Când vei venì...“; „Visam“..; poesii de Stanca; Notițe literare; — Uric dela Petru-Rareș (1546) de Al. Papadopol-Calimach; Lui Iacob Negruzii Poesii de N. Gane. Bibliografie.

— Din analele academiei au apărut următoarele estrase:

1. „Viața și operile lui Petru Maior“ discurs de recepțiune al dlui "At. M. Marienescu“ și respunsurile dlui V. A. Urechia.
2. „Mănunchiu din Manuscrisele“ lui G Săulescu.
3. „Prophylaxia Pelagrei“ de Dr I. Felix.
4. „Raport asupra Călătoriei la ruinele Sarmisagetusei și a informațiunilor adunate la fața locului în anul 1882 de George Barițiu.
5. „Despre icoanele miraculoase dela Athos“, de proveninţă română, de episcopul Melchisedek.
6. „Esposițiunea dela Műnchen“ din anul 1882 de M. Balcaloglo.

* (Rectificare.) „*Conferința în favoarea României*“ reprodusă de noi în Nr 4 al diariului nostru a fort împrumutată din „**Românul**“, ceia ce se rectifică pe calea aceasta.

Mai nou.

După un telegram din Budapesta, *proiectul pentru reformarea casei magnaților* se va presenta în casa representanților *încă în sesiunea aceasta*. Contele Ciráky și primatele Simon la invitare telegrafică au călĕtorit la Viena. Se lucră pentru a se înmuia oposițiunea din casa magnaților față de ministeriul actual.

(Mijloc de cură.) Tuturor câți sufer de **epilepsie, convulsiuni** (sgârciuri) și de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorități medicinice, așa dicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul și mulți și vor dobêndi sănătatea, deși au desperat deja de a o mai reavè În casa dlui profesor toți cei ce sufer de nervi vor afla locuință linistită, cei lipsiți de mijloace vor fi considerați; cum am înțeles din isvor sigur, prețurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament și prin corespondență, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 24 Ianuarie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.65	121.50
Renta de aur ung. de 4%	89.30	89 25
Renta de aur austriacă	100.25	100.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	140 10	140.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	93.30	93.25
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	116.25	116.—
Obligațiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung..	98.70	97.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	99.50	99.25
Obligațiuni urbariale temeșiane de	99.—	99.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	100.—	100.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	845.—	847.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	302.75	—.—
Argint	—.—	—.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	26.5	28.103
Galbin.	5.70	5.69
Napoleon.	9.61½	9.59
London (pe polița de trei luni)	121 20	121.15

Aceea ce lipsesce încă în România, este aceea ce numim noi clasa de mijloc, până ce poporul va fi politicesce bine constituit. Clasa de mijloc a sa, a început a se forma dela 1848: ea se compune aproape esclusiv din aceia, cari erau eschiși dela privilegiile reservate pentru înaltă burgeoazie. E cunoscut că erau unii profesionisti liberali, cari erau eliberați de contribuțiunile statului, și în chipul acesta însĕ ne îndreptățiț de a fi aleși de deputați în Cameră sau senat. Nobilimea și clerul, de altmintrelea, se bucură de privilegi puține și de influința, ce și o au câștigat prin bunurile lor în decursul unui șir lung de ani. În ce privesce pe țeranul care constitue masa poporului, abia dela 1864 încoace nu mai e servus gliae. Gata tot deauna a apĕra independența națională, nici adată n'a pregetat a se lupta pentru libertatea sa, și este unul dintre caracterele bătătoare la ochi a istoriei acestei interesante națiuni, că resboaiele civile nu ocură de loc. Abia se observă nescari mișcări mai mari sau mei mici, mai mult sau mai puțin energice, dar în cari foarte ușor poți vedè, că motivul este numai ura pentru ingerința streinilor, populațiunea orașelor supoartă toate greutățile acesteia,

Dar artele, și literatura?

Artele nu se pot plânge, că sûnt înăbușite de industrie, în o țeară, care încă nu și-a terminat drumurile sale de fer, însĕ care are puține fabrici și exploatează numai unele din minele de tot soiul, pe cari le conțin flancurile Carpaților. Țeranul se află într'o luptă prea obositoare cu pământul și acei cari ajung a face parte din clasa de miljoc, se pomenesc în mijlocul unor ocupațiuni, cari le absorb toată activitatea lor.

Cu atât mai adevĕrat este, că caracterul român de natură, că se retrage dela o încordare continuă. Astfel însușirile lor îi fac sĕ încline mai mult spre musică și poesie, cari pretind inspirațiune și nu admit întârdiere în esecutare. Michelet și Quinet au citat mai multe poesii populare de ale lor, pline de gust, de elegantă și de plăcere fermecătoare; musica lor e melancolică și câte odată suavă, samênă de comun cu ariile noastre britanice, cari se perd prin negligența unor savanți, cari adoară suvenirile. Femeile au mai multă pacientă, ca bărbații, dacă e vorba sĕ le judecăm după frumoasele lucruri de broderie, de țesut și de topiserie, cari au figurat la esposițiunea din 1867.

In ce privesce limbagiul ordinar al țĕranului român, s'a adeverit prin Lafortainul nostru în admirabila sa fabulă. „Țeranul Dunărei.“ Dialectul nu e necunoscut în Francia, cu deosebire în Turenia unde populațiunea întreagă vorbesce franțozeste destul de corect și elegant pentru seculul în care ne aflăm: în unele regiuni de meadă-di, unde elocința este un dar aproape universal. Nu trebue dară sĕ ne mirăm că oameni de rasa latină, avênd o limbă sonoră, dedați la lucru, eserciați în arme, liberi de vițiurile seducătoare și cuprinși de tradițiuni eroice fermecătoare vorbesc în viața dilnică un libagiu.

„In care nu folosesc cuvinte nepotrivite.“

Gesticulațiunea e în armonie cu limbagiul: se potrivesce cu costumul care l'am descris, și care e totdeauna ținut într'o curățenie remarcabilă. România oferă Orientului esemple de vertute cu referință la corp.

Dacă vrea cineva sĕ scie cât de mare a fost influința spiritului frances asupra acestei țĕri se cetească pe Coaillat (Union medicale 1834):

„Nu esistă afară de Francia vre un oraș in Europa escepționând Varșovia și Saint Petersburgul, în care sĕ se folosească mai peste tot limba franceză ca în Bucuresci și Iași.“

In salóne se vorbesce esclusiv limba franceză pe lângă tot amorul nostru propriu tot regretăm acest esclusivism. Dacă limba română este frumoasă în gura unui țeran trebue se fie mai dulce vorbită de o femee bine crescută. Opurile noastre literare sûnt cetite critisate și aprecișate tot așa de iute ca și in Paris.

Nr. 264. [651] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei vacante de clasa a III Richisdorf în protopresbiteral Mediașului, se escrie concurs pe basa inaltei ordinațiuni consistoriale ddto 15 Decemvre 1883 Nro. 4543 B.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu douě încăperi, cuină și pivniță, un șiopron, una șură cu douě grajduri, toate în stare bună și coperite cu țigle.

2. 5 Jugăre 1464☐° pământ arătoriu și fênațe.

3: Dela 40 familii câte o ferdelă de cucuruz sfărmit și dela 6 věduve câte o merță și dela 13 familii neorustici câte 2 ḑile de lucru.

4. Stolarele usitate în tract.

5. 4 stângini de lemne și virfurile dela aceste.

Doritorii de a ocupa această parochiă, au de ași asterne petițiunile lor instruite conform dispozițiunilor Statutului organic și al regulamentului congresual, la subscrisul oficiul protopresbiteral în termin de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs.

Mediaș 31 Decemvre 1883.

Oficiul ppteral al tractului Mediașului în conțelegere cu comitetul parochial din Richisdorf.

Dionisiu Chendi,
admstr. ppresbiteral.

Nr. 369. [650] 1—1

Publicațiune.

Conform § 124 din Regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale, se aduce la cunoscință publică că preavenerabilul consistoriu archidiecesan dto 22 Novemvre 1883 Nr. 2420 B. în procesul divorțial dintre Ioan Cărătuș ca actor și Ioana Ilea ca inctă, ambii de religiunea gr. or. din Topârcea, a adus sentență cu desființarea căsătoriei din motivul pribepirei inctei.

Săliste, 11 Ianuariu 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Săliștei.

Dr. **Nicolau Maier,**
protopresbiter.

Demn de atențiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)
ȘI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 2—4

O catastrofă înfricoșată
în Casamicciola.

În 28 Iulie anul trecut fabricantul de orologe **Johann Demus** din **Chaux de Fonds** — Helveția —

îngropat sub ruine în Ischia

și mort acolo în anul 41 al vieții nădușit. Cu toate cercetările ce le a făcut curatorul denumit, Giacome Bullati în Neapole, nu s'au aflat nici rudenii nici alți mosceni legali și în urma aceasta averea a remas statului. O spedițiune, de 2463 bucăți de adevěrate oroloage de Helveția și aurării, designate pentru orient și transportate *via* Viena, trebuì sě fie reținută în urma aceasta de speditorul dnul Francisc Revaux fils în 7 August (1883) și această spedițiune s'a predat la 15 Octobre an. tr. subscrisei case de comisiune pentru mărfuri de oroloage și aurării pre lângă mandatul, ca sě vênḑă toate mărfurile numai cu rebonificarea speselor de spedițiune și vamă, prin urmare aproape **pe nimica,** pentru ca pertractarea masei ereditarie sě se poată încheia cât mai curênd. Toate oroloagele sûnt repassate și regulate pe minută și gravarea căsulielor și fasonul adevěratelor obiecte de aurărie au costat cât se cere astăḑi pentru tot.

350 **oroloage de buzunariu cilinder,** de cel mai fin aur francez dublé sau cu căsulia de Nickel argint greu, foarte fin gravat și guillochat, împreună cu lanț de argint greu, fason de aur, repassate cât mai fin pe minută. Tot la olaltă numai fl. **4.95,** acelaș de argint curat de 13 loți, probate de oficiul ces. reg. austro-ung. de estimare și aurite greu, numai fl. **6.50.** Aceleși oroloage cilindru de aur greu, de 14 carate, probate de oficiul ces. reg. austro-ung. de estimare mai înainte fl. **45.—** acum cu prețul de batjocură numai cu fl. **17.—.**

250 **fl. oroloage ancher,** cu 15 rubine în căsulie de cel mai escelent aur dublé francez gravate escelent canelate cu uvragiu adevěrat, arată oarele și secundele precis, cu lanț elegant, repasate foarte fin, numai cu fl. **7.—.** Aceleși oroloage **ancher** de argint curat de 13 loți, probate de oficiul de estimare austro-ung., greu aurite, numai fl. **11.50.**

200 **oroloage remontoir** de **Washington** de Nickel-argint greu ori din dublé de aur, se întoarce la mănunchiu fără chee, cu întocmire mechanică pentru arătătoriu, cu uvragiu adevěrat, cu arătătoriu de secunde, escelent regulate pe minută; cel mai escelent orologiu din lume; prețul dimpreună cu lanț elegant numai fl. **8.50.**

180 **oroleage remontoir de argint curat,** greu de 13 loți, probate de oficial ces. reg. austro-ung. de estimare, se întoarce la mănunchiu fără chee, cu întocmire mechanică pentru arătătoriu, uvragiu și arătătoriu de secunde, regulat pe minută, cel mai escelent orologiu din lume. Prețul mai nainte fl. **25.—** acum cu prețul de batjocură numai de fl. **13.50.**

Garanție pe 5 ani.

217 **inele de aur curat, cu imitațiune de brilante,** în toată mărimea, de aur adevěrat de 6 carate, prețuite de oficiul de estimare austro-ung. în etui escelent de catifea, bucata numai cu fl. **3.75.**

184 **părechi de cercei cu brilante ori Boutenieurs** de aur adevěrat de 6 carate, prověḑute cu brilante escelente, în etui fin de catifea, probate de oficiul de estimare austro-ung. părechia numai cu fl. **3.75.**

222 **părechi de cercei** din aur curat probat de oficiul de estimare a. c. de 6 carate prověḑută cu corale escelente în etui părechia numai cu fl. **1.50.**

164 **medalioane** din aur-dublé frances, cu brilante artificioase, numai fl. **2.50.**

150 **Ace pe pept** sau la **cravate** de aur curat de 6 carate probat de oficiul ces. reg. austro-unguresc de estimare prověḑute cu imitațiuni de brilante pompoase, dimpreună cu etui, bucata fl. **1.80.**

250 **Bumbi de Chemisett** de aur curat, probați de oficiul de estimate austro-ung prověḑuți cu imitațiune de brilante de minune frumoase, bucata fl **1.80.** Toate acestea prețioase sûnt prin splendoarea lor așa de frumoase, încât prin ele se pot cruța foarte mari capitale.

Comande postale precum și telegrafice, cari se efeptuesc numai pelûngă trimitere anticipativă a sumei sau cu recepere postală (Nachnahme) sûnt a adresa la

Schweizer Uhren- und Goldwaaren-Commissionshaus
WIEN,
Leopoldstadt, Schiffamtsgasse 20.

[652] 1—4

Nr. 455. [649] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea văcantei parochii de clasa a III Costeni protopresbiteratul Solnocului, în sensul ven. ordin consistorial din 4 August Nr. 2571 B. a. c. se escrie concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sunt.

a) Folosirea porțiunei canonice a 13 jugere 306°☐ pământ arătoriu și 26 jugere 1039☐ de fânaț.

b) Venitele stolare usitate dela 140 de familii, la olaltă acestea toate computate dau în bani un venit anual de 250 florini v. a.

Doritorii de a competa la acest post sě-și astearnă petițiunile lor instruite în sensul statutului organic și al Reg. pentru parochii la acest oficiu protopresbiteral, pănă la terminul susindicat în Cupșeni.

Cupseni în 20 Decemvre 1883.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Samuil Cupșa,
protopresbiter.

Apel urgent!

Către toți locuitorii Austro-Ungariei.

Pentru împărțirea ereditară a marei case comerciale ce esistă deja de 121 ani, **Johann Karl Kunzschmidt,** moscenitorii au luat într'una din ședințele trecute hotărîrea, ca pre cât se va potè mai curênd întreaga provisiune de mărfuri sě se vênḑă numai cu prețul ce costă materialul brut, **așa dară mai pe nimica,** numai pentru a se potè deșerta și preda localitățile.

În deposit se mai află următoarele marfe:

4500 cămăși pentru dame din cel mai fin Chifon englezesc cu frumoase brodării svițiane, o adevěrată artă de brodărie; prețul pentru o cămașă e numai fl. 1 50 pentru 12 = fl. 16.50.

1500 corsete de noapte pentru dame tot de aceeași calitate, cu brodării admirabile și frumoase preste întreaga lor lungime, un vestmênt frumos pentru fie-care damă, una numai cu fl. 1.50; o dusină = fl. 16.50. Tot aceleași din Barchet greu cu fl. 1.60.

5600 rochii pentru dame cu plissè și cu brodării svițiane frumoase cu fl. 1.40; o dusină cu fl. 15.50. Tot aceleași din Creton roșu cu fl. 1.50; o dusină cu fl. 16.50; din filz greu cu fl. 1.75. Tot aceleși din pănură fină și grea cu înfrumsețări de lână colorată, cu plissè, cu prețul de fl. 2.50.

250 duzine de pantaloni pentru dame din barchet de cel mai fin înfrumsețat bine, cu zacuri, complete și mari, părechia cu fl. 1.25, duzinul cu fl. 16.50.

3560 cămăși pentru bărbați din cel mai fin Chifon englezesc cu pept neted cuadruplu sau brodat, în diferite lărgimi ale gulerului; prețul pentru una cu fl 1.50 dusina fl. 16.50.

1500 dusine garnituri de masă, țesute cu desin de flori de damast, constătătoare din 12 serviete și din o față de masă mare, numai cu fl. 2.85, întru adevěr necesar pentre fie care casă și ne mai pomenit de eftin.

2000 dusine de stergare turcesci, toate tivite frumos gata și fie-care pus extra, cu brodării roșii, dusina cu fl. 3.75.

2000 șaluri mari pentru dame din cea mai fină lână de Berlin în colorile cele mai alese și mai frumoase moderne precum: turcesci-șotice, sur, alb-vênět, negru, roșu închis věrgate, etc., bucata cu fl. 1.20; dusina fl. 12.50.

400 șaluri (Plaids) de călětoriă, foarte mari și groase, fabricatul cel mai greu și mai solid englezesc precum: sur, roșu închis, tărcate, acestea șaluri se pot întrebuința din causa mărimei lor estra-ordinare ca **îmbrăcăminte de earnă, acoperemênt** în **călětorie, acoperemênt pentru pat** și ca **shwal pentru dame** și după o întrebuințare de 20 ani, le poți preface în alt **vestmênt elegant,** acestea învělitoare pot înlocuì cu desevêrșire pardesiile și palitonele de earnă. Prima calitate mai înainte 15 fl., acum însě numai cu fl. 5.85 Calitate de a doua mână mai înainte fl. 12 —, acum însě numai fl. 4.85.

300 bucăți pânză de casă — de 30 de coți, țesětura cea mai bună, și mai grea, necesarie pentru ori ce casă, bucata numai cu fl. 5.50. —

Prețul pânzăturilor se ridică foarte iute, pânzătura preste puțin timp va fi cu prețul îndoit, pentru aceea sě comande cât mai îngrabă fie-cine.

500 covoară (coperișe) de pat, din mătasa cea mai fină și mai grea de Lyon (mătasă de shappe) colorate vênět, alb, roșu și galben de minune eftine, bucata numai cu fl. 4.—.

320 de basmale de mětasă din mětasa grea de Lyon — în toate colorile, fie-care basma de diferită coloare. Aceste basmale pot fi întrebuințate și ca șal de grumazi, dusinul numai fl. 3.50.

350 bucăți garnituri de Gobelin, constătătoare din douě covoare de pat foarte fine, din un covor de masă, colorat pompos cu ciucuri de catifea — o garnitură adecă toate trei bucați la olaltă costă numai fl. 7.50

5000 dusine lepedee de pat, fără cusătură din pânza cea mai grea, de in, foarte mari, chiar și pentru patul cel mai mare, bucata cu fl. 1.35; o dusină fl. 15 —.

Fie-care cumpěrătoriu, care cumpěră de odată marfă de cel puțin fl. 15.— primesce o remunerațiune — adecă *gratis* un orologiu svițian de brons-aureu francez elegant cu lanț lung, cu o garanță pe **2 ani.**

Comandele, se fac în bani gata prin asignațiune postală sau cu rambursă, și sûnt a se adresa la:

Administrația ereḑilor Rabinovicz,
VIENA,
II., Schiffamtsgasse 20.

[653] 1—4

Zambach și Gavora.

Fabrica de vestminte și recuisite bisericesci

de rit catolic și grec. [555] 16—30

în Budapesta, strada Vațului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, și pentru societăți industriale (și pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelnițe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărți de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor convenì, se vor schimba cu altele.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 6 Sibiiu, Marți 17/29 Ianuarie 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 50
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe sěptěmână, deschidem pe anul 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Decemvre 1883, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sě nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 13 Ianuariu, 1884.

(X) Nimica nu poate sdrobì mai tare basa morală a cetățenilor unui stat ca abusurile în administrarea justiției. Vie asupriri politice, neîndreptățiri provenite din ura de rassă sau religionarie, prigoniri ca eflucsul resbunărei personale, vie reința provenită din mâncărimea unora de a face rěu numai și numai, ca cel asuprit se simtă puterea celui impetrit la inimă, toate le sufere omul mai ușor, cu toate se împacă, căci este un for, la care apelează cu încredere, și acest for este justiția. Așa este în toate statele omogene. Cu cât mai tare se pretinde aceasta în nu stat poliglot, ca al nostru, în un stat căruia numai justiția, singură justiția, i mai dă oare care aureolă, singură justiția i este sântă încă, singură ea este curată ca lumina soarelui, singură ea este sanctuariul, la care mai privim cu încredere, singură ea, care a mai rěmas neinfectată de ciuma esclusivului privilegiu de îndreptățire ce și-l pretinde rassa domnitoare din Ungaria? Abusurile în justitie în un stat poliglot ca și al nostru unde, rivalitatea între naționalități cresce în directă proporție cu asupririle națiunei domnitoare, vie ele de unde vor venì, nimicesc cu desěvêrșire simțul de dreptate al cetățenilor, produc grozavă neliniscire, și aduc pre sermanul cetățean la marginea prepastiei, la desnădășduire, care la poporul de rênd de cele mai multe-ori se resbună cumplit. Abusurile în justiție în statele poliglote, unde mai ales ca și la noi, domnesce macsima politică: *am puterea în mână, pot face cu ea întrebuințarea ce mi convine*“, tare ușor pot seduce pre oameni în dejudecarea provenienței lor, și ele dânduli se interpretare falsă, însě justificată, tare ușor pot contribuì la neincrederea și dușmănia dintre popoarele conlocuitoare.

În fața unui abus de asemenea natură stăm și astăḑi, abus, care este în stare a ne sdrobì încrederea in justiția Ungariei, și aceasta cu atât mai vêrtos, cu cât el s'a întêmplat în capitala Ungariei la vedere procurorului general de stat, în capitală, pentru înfrumsețarea căreia se spesează an de an mii și miloane, se zidesc fel de fel de edificii pompoase, se fac temnițe după sistemele cele mai noue, ca bieții oameni declarați de nevinovați sě fie uitați cu anii în ele.

Lucru trist, dar s'a întêmplat.

O biată femeie fù arestată sub suspițiunea că a comis furt. În câteva ḑile judele de instrucție s'a convins că asupra femeei nu sě poate documenta nimica și a dispus punerea ei pe picior liber. Certificatul despre eliberarea ei trece prin formele prescrise, se subscrie, se pecetluesce, și apoi dispare de pe fața pământului. Muerea arestată șede în temniță fără a avè ceva vină, și lucrul e gata. Peste două lunì vine afacerea înaintea tribunalului și acesta în credință că persoana respectivă e liberă, dispune sistarea procedurei. Într'aceste biata muere șede în temniță din 7 August începênd. În 24 Ianuarie Dumneḑeu scie cum se descopere că femeia este tot în închisoare, și fu eliberată; adecă la trei luni după sistarea procedurei contra ei, și 6 luni de când cu arestarea ei.

Șese luni de ḑile, o jumětate de an, în capitala Ungariei o femeie a stat în închisoare fără a scì lumea de ea, și ea poate sta până la a doua venire dacă din întêmplare nu se descoperea lucrul.

Acesta este factul, drastic destul, însě el este povestit destul de fidel. În fața lui ne umple groaza. Nu sûnt destul de amare esperiențele ce le facem ḑi de ḑi cu neajunsurile provenite din prinsoarea preventivă care de multe-ori durează câte doi trei ani, prinsoare preventivă, care nimicesce în cele mai multe casuri indiviḑi și familii, și când se descopere nevinovăția respectivului, poate lua în cele mai multe casuri toiagul și sě meargă la cerșit. Nu ne ajunge acest neajuns, de care ne isbim chiar și în statele cele mai civilisate, trebue sě auḑim și lucruri, ca cel din cestiune, lucruri, cari în un stat bine organisat nu se pot întâmpla.

Și ce e mai mult, această anomalia s'a întâmplat în capitală, despre care credeam, că ea va fi model întru toate cele bune. Dacă sûnt posibile asemenea abusuri*) în capitală, și cum că ele sûnt posibile, ne dovedesce casul concret, ce vom ḑice apoi despre eventualele și posibilele abusuri în provincie? Mai mult. Trăim între nesce împregiurări de tot critice. Trăim între împregiurări de tot anormale. Ura între naționalități n'a fost nici odată mai pronunțată ca și acuma. Avem doveḑi dela restaurarea municipielor din luna trecută, când ḑiarele unguresci jidănite ḑi de ḑi scuipau foc asupra românilor, avem doveḑi tot dela această ocasiune, unde justiția s'a pus în serviciul partidei dela putere spre a înfluința alegerile. Avem doveḑi, că ḑiarele partidei dela putere au glorificat în public pre presidenții de trìbunale pentru influințarea alegerilor municipale în doue comitate aproape curat românesci. Avem doveḑi despre separatismul proclamat în fața lumei ca merit deosebit al presidenților dela tribunale. Și adecă în comitatul Caraș Severin presidentul dela tribunal s'a dat jos de pre scaunul Palladei și cu autoritatea sa a realisat dorința celor ce monopolisează astăḑi opinia publică în Ungaria, pentru care merite i s'a cântat Osanna, ca unuia, ce a plantat neghina neînțelegerei, maghiarisarea — în această graniță a statului, și o cultivă fiind aceasta suprema chemare a sa.

În fața acestor lucruri anormale vine casul cu arestul de 6 luni al unei femei în capitală, femeie, care e sânge din sângele lor, femeie asupra căreia nici inima cea de peatră nu va comite act de resbunare, cas întêmplat în capitală, unde pentru propagarea de idei esclusivistice nu se cere degradarea justiției, și glorificarea în public a acestei degradări.

Ca publiciști trebue sě ne ridicăm glasul în contra abusurilor. Noi nu suspițiunăm nu agităm spiritele destul de agitate prin drastica stare de lucruri. Din contră spre linistirea spiritelor ne ridicăm glăsul în fața abusurilor, căci ele sûnt în stare sě ne sdrobească și unicul refugiu, ce am mai avut până acuma.

Cerem cercetare riguroasă față cu abusurile înșirate mai sus. Aceasta o facem pentru linistirea sěrmanului nostru popor, pentru triumfarea adevěrului și a dreptății, pentru salvarea bunului nume a justiției în Ungaria, pentru renumele justiției discreditat prea mult în fața Europei civilisate.

---

*) Stimatul nostru colaborator cualifică casul acesta de abus; noi însě credem că aici subversează numai o nebăgare de seamă regretabilă și chiar punibilă. Cu toate acestea meditațiunile articlului sûnt la loc. Red.

FOIȚA.

Mâncat de Leu.

În cartea sa, „*Pielea Tigrlui*“, ce a apărut de curênd în Paris, dl Louis Rousselet înfățișează pe un marinar marsiliez care istorisesce la masă în ce grozave împregiurări a fost mâncat de un leu. Acest specimen de flecărie meridională este foarte reușită și plină de veselie.

„Da domnilor, v'o repet, eu, Jean Barbarous, aici de față, am fost mâncat de un leu; și, dacă lucrul vi se pare prea de mirat, prietenul meu doctorul Holbeck, omul cu ochelari de aur, pe care vi'l recomand, va putea afirma că ve spui adevěrul, curatul și simplul adevěr.“

La aceste cuvinte, toate privirile se întorseră spre „omul cu ochelarii de aur.“ Acesta se mulțămì sě suriză cu modestie, fără sě se poată ghìcì dacă refusă sě susțină asertiunea „omului roșu“, sau dacă respinge onoarea de a fi fost unul din eroii unei întêmplări așa de estra-ordinare.

Sala atât de sgomotoasă mai adineauri, era acum tăcută. Toată lumea așteaptă cu o vědită curiositate minunata istorie.

Barbarous, mulțămit de resultatul obținut, se așeḑă mai bine și, fără a fi rugat, începù:

„Sûnt de atunci mai mult de ḑece ani. Era pe la 1872 sau 1873; data nu vě privesce. Îmi făcusem terminul la bordul vaporului „Junon“ și mulțămită protecțiunei comandantului meu, întrasem la Menneval ca voiajor.

„Cunoasceți cu toții, fără îndoială, casa aceasta, cea mai mare din Paris pentru vênḑare de pene de paseri de modă, în strada Saint-Denis, la firma „Casoar.“ Ea trimite prin toată lumea călětori, însărcinați sě strîngă pene de struț, paseri rare, marabuți.

„Pentru debutul meu, fuseiu trimis cu Holbek acì de față, pe coasta Africei. Era vorba sě strângem tot ce am fi putut găsì dintr'un fel de granguri cu goșa aurită, tare frumoși în pene, pe care patronii nostrii voiau sě le întrebuințeze ca garnituri de pălěrii.

„Holbek făcuse destule călětorii atât în Africa cât și în cele două Americi. Era un vechiu drumeț, de vreme ce eu nu eram decât un începětor; de aceea am fost trimis cu dênsul. Trebue sě ve mai spun că de atunci n'am călătorit unul fără altul. Holbek și eu, sûntem ca umbra și obiectul.

„Dar sě me întorc la istorie.

„Eată-ne deci plecați amêndoi din Bordeaux, pe un bastel care ne lasă la Gabon. Odată acolo, ne duserăm sě găsim pe regele Denis, cel mai brav negru de pe toată coasta, care ne ḑice: Băeți, de cumva voiți sě aveți granguri auriți, va trebuì sě mergeți pe drum anevoios; pe aici nu mai sûnt, și trebue sě intrați în țeară și sě luați în susul rîului atât de departe cât veți putea. Vě mulțěmim pentru informațiune, ḑiserăm noi. Și ne puserăm pe drum mergênd în susul rîului Gabon.

„În lungul drumului nostru, ne opream prin sate, și acolo trebuia sě tot spunem la palavre câte un ceas și mai bine, numai și numai pentru vre-o duzină de piei de granguri.

„In sfêrșit, spre a completa provisiunea noastră, ne deciserăm sě părăsim rîul spre a întra în țeară.

Vorbind de acestă țeară, vě făgăduesc că nu acolo m'ași duce sě'mi mânc veniturile, dacă vre-odată voiu avea. Nu sûnt decât bălți împuțite, pline de caimani și de crocodili; apoi mai încolo, solul este acoperit cu păduri așa de dese încât de abia poți înainta. Dar de! sûnt în acele păduri cele mai frumoase păseri din lume. Cu un cuvênt, acest țěrm al Gabonului este țeara cea mai urîtă ce cunosc. Locuitorii sûnt așa de leneși încât n'au nici cultură, nici vre-un fel de provisiune, și pentru a avea ce sě mâncăm, trebuia sě vênăm cu ei. Aceasta era, v'o mărturisesc, aspră ucenicie a meseriei. Sau că vînam pentru hrana noastră sau pentru a recolta păsěri, eram totdeauna prin acele mari păduri unde ne amenințau mii de pericole.

„Într'o ḑi pe când nu mai aveam de cât foarte puține de ale mâncării, un negru venì sě ne anunțe

Lupta pentru limbă în senatul imperial austriac.

Cestiunea limbei ţine spiritele din Austria într'o necurmată agitaţiune aproape de 4 ani. Acum a ajuns la desbatere în parlament o propunere făcută de contele Wurmbrand cu privire la regularea acestei cestiuni pendente. Partidele au intrat în focul desbaterei bine pregătite. Discusiunea parlamentară ne a arătat în peripetiile sale cele mari; contrastul cel mare între partida germană şi partida naţionalităţilor. Este o luptă uriaşe: de o parte cerbicoşii representanţi ai preponderanţii germane, de altă parte autonomiştii, cari vor sĕ revindece naţionalităţilor austriace dreptul nealienabil de a se folosì fie-care popor de limba sa proprie în afacerile publice. Lupta pentru limbă are în monarchia noastră o însemnătate cu atât mai mare, cu cât această gravă cestiune nu este încă decisă definitiv şi spre mulţămirea tuturor, mai ales la noi în Ungaria, unde sûntem încă departe de împlinirea dreptelor noastre postulate.

Pentru a orienta publicul nostru asupra luptelor ce se petrec dincolo de Laita, lupte, cari samĕnă cu ale noastre, vom da în cele următoare *per summos apices* decursul luptei parlamentarie în cestiunea limbei.

La ordinea ḑilei e propunerea lui Wurmbrand, care cere ca sĕ se reguleze prin lege pe basa art. de lege XIX din 1867 usul limbelor provinciale în afacerile publice ale ţĕrilor ce compun statul austriac.

Majoritatea comisiunei, însărcinată cu discutarea prealabilă a acestei propuneri, a respins propunerea, ear minoritatea germană naţională a susţinut'o.

În 14 cur. propunerea venì în şendinţa parlamentului.

Raportorul majorităţii Dr. Madejski 'şi reservă a revenì asupra propunerei în cuvêntul seu din urmă.

Raportorul minorităţii Dr. Sturm precisează obiectul de controversă şi ḑice, că minoritatea nu doresce altceva decât ca egala îndreptăţire a limbelor usitate în provincii, recunoscută prin art. de lege 19 din 1867 despre drepturile generale ale cetăţenilor de stat, sĕ se esecute pe calea legei, dar limba germână ca limbă de stat nefiind atinsă prin acel articul şi esistând de *jure et facto* până acum, sĕ se susţină ca atare şi pe viitoriu.

Provocându-se la ordinaţiunile emanate dela guvern în causa limbei raportorul protestează contra stăruinţei de a restringe în mod arbitrar şi mai tare teritoriul limbei germâne. Cerem ḑice, respectarea unui drept valid şi garantat prin lege, fără de a se abroga legea fundamentală de stat, nu numai pentru a apera seminţia germână, ci mai mult pentru a scutì statul imperial austriac (Aplause în stânga), fiindcă una dintre condiţiunile de esistenţă ale acestui stat este limba de stat germână.

Din aceste consideraţiuni recomând votul minorităţii din comisiune.

Primul orator contra majoritaţii (trecerea la ordinea ḑilei) Dr. Tomasciuc: Cestiunea limbei numai într'un stat poliglot se poate ivì; unde statul şi naţiunea sûnt noţiuni identice, nu se simte lipsa unei limbi de stat. Cine doresce unitatea statului austriac acela trebue sĕ ţină in vedere, că puterea şi forţele acestui stat se raḑimă pe simţul cât se poate mai intensiv despre basele statului. Simţul comun austriac însĕ e legat strins de cultura comună, care poate cuprinde mai multe naţiuni de diferit caracter naţional, avênd acestea lipsă de un idiom comun. Isolarea nu a promovat cultura naţiunilor şi naţionalitătile cele mici sûnt avisate a se alipì la un popor mai mare. Dacă chiar şi naţiunile cele puternice şi cu cultură înaltă obleagă tinerimea sĕ înveţe pre lângă limba lor maternă şi o altă limbă cultă cu cât mai mult se va simţì aceasta lipsă la popoarele cele mici? Esperienţa arată că naţionalităţile austriace au făcut cele mai mari progrese togma în perioda germână. Toţi recunosc necesitatea limbei germâne, deci nu este oare ceva caracteristic şi ruşinător pentru noi, când în ţerile Austriei dispositiunea unei legi fundamentale de stat a putut fi interpretată astfel, ca tinerimea se poată fi obligată a învĕţa ori ce limbă numai cea germână nu?

Limba de stat în Austria nu poate fi alta decât cea germană. Astăḑi însĕ am ajuns în Austria atât de departe încât tinerimea 'şi poate completa studiile fără de a scì un cuvênt nemţesce. Firesce aceasta s'a întêmplat numai în Boemia, căci chiar şi maghiarii au dat loc limbei germane în scoalele secundare. Va cresce însĕ o generaţiune, isolată cu totul de limba germană, care va delatura acest idiom şi va înlocuì cultura comună germână cu cea slavă. Dar în mĕsura, în care va scădè cunoscinţa limbei germane, va scădè şi consciinţa de stat austriac. Chiar şi contrarii admit, că funcţiunile vieţii de stat, limba parlamentului, limba legilor, limba oficială la autorităţile centrale, limba în serviţiul militar, în faptă nu pot fi esercitate decât într'una limbă. Noi nu pretindem mai mult şi prin aceasta ni sûnt date criteriele limbei de stat şi limba de stat nu poate fi alta decât cea germană. (Aplause în stânga estremă). Limba germână e cea mai respândità în Austria şi residenţa încă e situată în teritoriul acestei limbi. Se accentuă adese ori preponderanţa numerică a elementelor slave, aceasta accentuare invoalvă pretensiunea de a întipărì monarchiei austriace cu încetul caracterul slav şi prin aceasta cestiunea de cultură devine o cestiune de putere. Slavii cer deocamdată fiind că nu li se pare oportun, numai ca limba de stat sĕ nu fie recunoscută apriat. Îndată însĕ ce se va delătura limba germană pretutindinea statul federativ e înaugurat, dar şi statul federativ va avè lipsă în interesul unităţii de o limbă comună care se înţelege va fi una dintre cele slave.

Primejdia de slavisarea statului austriac e iminentă. Au trecut mai mult de un veac decând Bucovina e încorporată la Austria şi cu toată preponderanţa limbei germane nu sciu sĕ se fi germanisa vre o familie, sau vre-un unic bucovinean *) în decursul acestui timp, precând cei patru ani din urmă decând esistă guvernul actual au fost de ajuns pentru a face din polonisarea cetăţilor mici un pericul pipăit.

Oratorul desvoaltă apoi motivele dilatorice — şi vine la conclusiunea, că în Austria numai limba germană poate fi limba de stat. Apoi face un apel la partida dela cârmă ḑicêndu i sĕ dovedească acum că doresce serios „împăcarea“ 'şi termină — între aplausele partidei din stânga cu cuvintele: „Daţi cele ce sùnt ale statului, statului, ear cele ce sûnt ale naţiunilor, naţiunilor!“ (Va urma).

---

*) Vorba se fie! Dl Tomasciuc are sĕ înceapă cu dsa şi se urce lunga scară a Bucovinenilor germanisaţi. Red.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Braşov, în ḑiua de s-tul Ioan 1884. D-nule Redactor*!) În epistola de eri vĕ descrisei pe scurt decursul ceremoniei bisericesci la sfinţirea apei; aḑi mi se ofere din nou ocasiune a vĕ mai adresa o mică descriere, care va interesa — cred eu — mai mult pe On. public cetitor al „Telegrafului Român.“ Aniversarea ḑilei s-tului Ioan de către societatea studenţilor dela gimnasiul român de aici este de astădată obiectul acestor rênduri.

Ca în toţi anii aşa şi în anul acesta societatea de lectură a studenţilor români din Braşov şi-a ţinut şedinţa sa publică în preseara s-tului Ioan, în onoarea întemeietoriului acestui gymnasiu a P. S. D. Episcop Ioan Popasu şi în memoria intemeietorului numitei societăţi a reposatului director Dr. I. Meşotă precum şi a binemeritatului profesor Dr. I. Al. Lĕpĕdat. Mai nainte însĕ de a vorbì despre şedinţa publică din anul acesta voiu premite pe scurt ceva despre starea şi activitatea societăţii din cestiune.

După lege societatea se compune *a)* din membri ordinari, cari sûnt elevii clasei a VII şi a VIII gimn. şi cei de a II şi a III comercială, *b)* din membrii estraordinari, cari sûnt elevii clasei a V şi a VI gimn. şi a I-a comercială. Dintre cesti din urmă poate fi primit ca membru ordinar numai acela a cărui lucrare de recepţiune va avea norocul a scăpa nescârmănată din critica societăţii. Membru de aceasta categorie este de present precât sum eu informat numai elevul clasei a VI a I. Broju, care figurează ca membru ordinar încă din anul trecut.

Cumcă sûnt foarte însufleţiţi membrii societăţii spre activitate neîntreruptă, aceasta se poate atribuì numai presidentului societăţii, dlui Andreiu Bârseanu, carele prin laboarea sa neîntreruptă scie însufla şi în elevii sei acelaşi zel neobosit în toate direcţiunile culturale. Ca dovadă despre viul interes, cel are pentru societate şi pentru promovarea culturei omnilaterale a tinerimei noastre studioase, poate servi şi împrejurarea, că dela începutul anului n'a fost o singură şedinţă, la care sĕ nu ia parte şi se conducă desbaterile curente ale societăţii. Deja în a doua şedinţă s'a trecut la partea literară, când dl president aduce ca esemplu în astă privinţă pe G. Bogdan (cl. VII g.) G. Teclu (cl. VII) şi pre I. Broju (cl. VI.) Cu deosebire cel dintâi şi cel din urmă în fie-care şedinţă s'au produs cu câte ceva, — acela mai ales cu poesii atât proprii cât şi traduse precum şi cu poveşti de diferit cuprins, ear acesta cu descrierea feluritelor datine şi credinţe de ale poporului român ardelean, scrise în formă de novele. În societate s'au lucrat şi s'au cetit multe şi diferite teme, dintre cari mai numeroase au fost cele de cuprins istoric — naţional şi economic; afară de aceea pe lângă musica vocală s'a mai cultivat şi musica instrumentală, care în anul acesta scolastic a ocupat un loc principal în pro-

---

*) În legătură cu Corespondenţa din Nr. 4 al ḑiariului nostru dăm loc şi acestia, care completează prima noastră corespondenţă. Red.

---

că zărise la mica depărtare de unde ne aflăm, o mare turmă de antilopi graşi cu coarne încovoiate ce se numesc dugali. Plecarăm, Holbeck şi eu, în căutarea lor; dar sĕlbaticul ne păcălise, cel puţin încât privea distanţa, căci trecuse deja douĕ ceasuri de când tot alergam, traversând mocirle şi bălţi printre spini şi ciulini, când în sfêrşit zărirăm turma ce se compunea în total de trei dobitoace. Ele erau la un luminiş de pădure, la vre-o sută paşi de noi; şi fiindcă începuseră a se cam neliniştì, nu puteam sĕ sperăm că ne vom apropia mai mult.

„Holbeck cu ochelarii lui, atunci ca şi acum, n'ar fi fost în stare sĕ trimită un glonţ la cinciḑeci paşi. Fusei dar eu care îmi încercaiu norocul. Mĕ pusei în genunche şi luai la ochi. Glonţul plecă şi, spre bucuria noastră, unul din antilopi căḑû greu la pămênt, pe când ceilalţi o şterseră de a fuga. Puşca neavênd decât o ţeavă, n'am putut sĕ încerc şi a doua oară.

„Ori şi cum, eram foarte mulţămiţi, de oare ce antilopul împuşcat era gras ca un viţel, şi făgădui că ne va ţine câteva ḑile de mâncare. Ne apucarăm deci al jupuì şi fiind că nu ne gândeam sĕ-l luăm întreg cu noi, tăiarăm trei bucăţi, atât de mari încât le puteam duce, luarăm fie-care câte una de care o puserăm pe umer, dând pe a treia se o ducă negrul ce ne însoţise.

„Astfel încărcaţi fiindcă era aproape sĕ înserеze, ne întorceam grăbind pasul spre a venì la gazdă. Mersesem deja jumătate cale, când, trecênd de un stufiş, auḑirăm foarte aproape de noi un groaznic răget.

— În sfêrsit, iată leul, ḑiseră într'un glas toţi asistenţii.

— Da, era el! reîncepù Barbarous, şi aş fi voit sĕ vĕ vĕd în locul meu. Când îl zării, era la ḑece paşi înaintea mea, în mijlocul potecii, şi vĕ asigur că vederea lui nu m'a făcut de loc sĕ rîḑ, căci numai de cât îmi aduseiu aminte că făcusem prostia sĕ nu'mi încarc puşca. De altminteri, n'avuseiu timp sĕ mai cuget. Holbeck, care era în urma mea, 'şi descarcă puşca asupra leului, care, dintr'o săritură, se repeḑi asupra'mi şi, cu un nou răget, mĕ aruncă la pământ,

„Căḑênd, mai avuseiu timpul sĕ vĕd pe Holbeck şi pe negrul fugind cât îi ţineau picioarele, apoi perdui simţirile.

„Viteazul meu tovareş scie bine că nici odată n'am avut pe el necaz fiind că m'a părăsit, căci în fapt el mĕ credea mort şi n'ar fi putut sĕ facă nimic ca sĕ mĕ scape.

„Cât timp am stat leşinat, nu sciu, dar în sfârşit, încetul cu încetul simţiu că mĕ întorc la viaţă. De-ocamdată, n'avui decât o idee confusă de aceea ce mi se întêmplase şi mĕ încercaiu cu greutate sĕ mĕ ridic; când, la mişcarea ce făcui, rĕspunse o mărăitură, şi mĕ simţii strivit la pământ de o greutate enormă. Leul se culcase deasupra mea.

„Descoperirea aceasta m'a făcut sĕ tremur, dar nu era nimic pe lângă aceea ce simţiu când vĕḑui că fiara sĕlbatică începu sĕ mĕ mênce viu viişor. 'Mi auḑiam oasele trăsnind sub groaznicele lui măsele, şi propriul meu sânge curgea pe gât şi în lungul obrajilor.

„Cu toate acestea, lucru ciudat, nu mai simţiam decât o grozavă apăsare. Mi-am amintit atunci că oamenii şi animalele apucate de fiarele sĕlbatice sûnt cuprinşi de o amorţeală aproape providenţială, care le face sĕ nu simţă durere.

„Dar dacă nu resimţiam sfăşierile carnei mele de dinţii fiarei, în schimb creerul meu era cuprins de o aşa spaimă încât lesinaiu iarăşi.

„De astă dată, când îmi venii în fire era întunerec cumplit şi un cerc de negrii cu faclie aprinse în mână era impregiurul meu. Deschiḑând ochii, figurile lor strêmbe, luminate de facle, mĕ făcură sĕ cred că sûnt deja in iad sau cel puţin în locul de ispăsire a pĕcatelor, căci nu'mi aduceam aminte sĕ fi făcut vreo dată fapte rele. Dar îndată zării figura lui Holbeck care, aplecat spre mine, plângea ḑicênd: „Sermane Barbarous!“ Atunci încercai ca se me scol, şi care nu fu mirarea mea când vĕḑui că o fac fără greutate. Odată sculat imi pipăii braţele, pulpele, capul, inima, pieptul. Toate erau neatinse N'aveau decât puţine sgărituri şi nici o rană.“

gramul lucrărilor societăţii. Încă acum un an s'a format o mică orchestră sub conducerea abiturientului Victor Roşca. În anul acesta cumpĕrânduse, din banii societăţii mai multe instrumente musicale studenţii s'au ocupat şi mai serios cu musica instrumentală, aşa încât la şedinţa publică au secerat cele mai vii aplause dela publicul braşovean, ce a luat parte la această serată într'un numĕr atât de imposant încât numai încăpea în sala cea mare a gimnasiului.

Revin la producţiunea publică de aseară. Programul aceleeaşi este următorul: 1. „Cuvênt de deschidere“ ţinut de conducĕtoriul societăţii 2. „România Jună“ vals de L. Wiest, esecutat de orchestra societăţii. 3. „Stăruinţa românului în Dacia lui Traian“ studiu istoric de G. G. Teclu. 4. „Rĕmas bun codrului“, de F. Mendelssohn-Bartoldy, chor de bărbaţi. 5. „Papinian şi Vespasian,“ dialog umoristic de I. Negruzzi reprodus de Lazar Theodor şi G. Bogdan. 6. „Bucurii nevinovate“ de Spohn, chor de bărbaţi 7. „Suveniri de Mehadia“, solo de flaută cu acompaniament de orchestră. 8. „Din jurul Lugojului“ obiceiuri poporale descrise de Petru Barbu. 9. „Bayonno“, marş esecutat de orchestra societăţii.

Vorbind în special despre singuraticii numeri ai programului, constat — cred eu — opiniunea întregului public ascultătoriu care a dat espresiune simţemintelor sale prin necurmatele aplause. Încep cu numerii de orchestră, căci aceasta a format partea cea nouă a programului. La esecutarea numerilor 2, 7, 9 a condus octavanul Boer, care cunoasce bine mai multe instrumente; succesul a fost peste aşteptare mulţămitor, deşi mic numerul instrumentelor cu deosebire însĕ Nrul 7 „suveniri de Mehadia“ a plăcut atât de mult publicului încât nu şi-a mai curmat aplausele până ce nu s'a repeţit. Chiar specialiştii, cari au asistat la această producţiune, s'au esprimat foarte favorabil faţă de resultatul acesta. Nu mai puţin succes au avut şi corurile, cari au fost esecutate cu o precisiune esemplară. Nrul 3 „Stăruinţa românilor în Dacia lui Traian“ a fost o temă lucrată cu mult studiu şi predată într'un ton foarte dulce, n'ar fi stricat însĕ când ar fi fost pronunciamentul mai forte. Lazar Theodor şi G. Bogdan în dialogul „Papinianu şi Vespasian“au dovedit un ton bun oratoric, respicat şi plăcut. În fine obiceiurile poporului „din jurul Lugojului“ descrise de G. Barbu au fost compuse într'un stil uşor şi limbagiu pecât se poate de simplu şi natural, încât n'a lăsat nimic de dorit, ceea ce s'a dovedit prin viile aplause ale ascultătorilor. Producţiunea de aseară a fost o vie dovadă că studenţii nostri pot face foarte mult sub o conducere înţeleaptă: de aceea — „suum cuique“ — meritul succesului atât de frumos al numerilor programului cade în prima linie pe partea conducĕtoriului şi anume asupra domnului Pantelimon Dima, carele a condus corurile — asupra domnului Iacob Mureşan, care a condus eserciţiele orchestrei şi în fine asupra dlui president al societăţii Andrei Bârsanu care se află la locul sĕu ca conducĕtor al junimei noastre studioase de aici: După încheierea producţiunei dl director gimnasial St. Iosif a rostit câteva cuvinte pline de satisfacţiune, mulţămind on. public pentru călduroasa îmbărbătare a încercărilor elevilor acestui institut prin participarea atât de numeroasă la producţiunea deja încheiată. *G.*

Astă revelaţiune fu primită cu neincredere de către asistenţi, şi unul dintre căpitani, făcêndu-se interpretul sentimentului general, ḑise:

„Ce ne tot spui acolo, Barbarous? Ai visat, şi leul a plecat după ce te-a înlăturat din drumul seu“.

— Tocmai aceasta ve înşeală reincepu el. Totul s'a petrecut, avusei onoarea se ve spuiu, aşa că Holbeck când s'a întors sĕ caute cadavrul meu, venind în locul unde căḑusem a găsit pe leu, nici mai mult nici mai puţin, decât mâncându-me cu frumoşii lui dinţi. Fiara selbatică nu m'a lăsat decât după ce s'au apropiat oamenii cu torţele.

— Dar bine atunci?. . . întrebară ascultătorii şi mai mult mirânduse în urma acestei noi afirmaţiuni.

— Doamne! lucrul e foarte simplu ḑise Barbarous cu un ton modest; creḑênd că me mâncă pe mine a mistuit stertul de antilop ce luasem la spinare.“

Tunete de aplause salutară aceasta conclusiune neasteptată şi toţi asistenţii sculându-se cu paharul în mână, salutară pe omul roşu cu un lung:

„Bravo Barbarous! traească voiajorul marsiliez!“

În ce'l privesce, Barbarous se mulţămi sĕ ḑică cu un suris de triumf:

„Nu v'am spus eu?“ „Timpul“

Nr. 77. Scol.

Concurs.

Pe basa emanatului înaltului ministeriu reg. ung. de culte şi instrucţiune publică ddto 7 Ianuarie a. c. Nr. 43,854 1883, se aduce la cunoscinţa celor pre cari i privesce că: din fundaţiunea „*Beşaniană*“ au devenit în vacanţă cu anul scolastic 1883/4 următoarele stipendii pentru elevi şi eleve din institutele preparandiale (de ori ce caracter) din patriă: *a)* un stipendiu cu 300 fl.; *b)* douĕ cu câte 200 fl.; *c)* douĕ cu câte 200 fl.; *d)* unul cu 150 fl. şi *e)* patru cu câte 100 fl. anuali. Dintre aceste compete preparandistilor de secsul bărbătesc numai unul à 100 fl., celelalte sûnt pentru eleve din preparandiile de învĕţătorese.

Se înseamnă mai departe, că în sensul literelor fundaţionali pot competa la stipendii mai mari de 100 fl. numai elevi sau eleve, cari s'au împărtăşit deja de stipendiu mai mic din aceeaşi fundaţiune. Nouĕ conferiri se fac numai la stipendiile de câte 100 fl.

Stipendii de aceste vor fi după arangiările de mai sus ḑece:

La aceste ḑece stipendii pot concurge elevi şi eleve atât din preparandiile de stat, cât şi din cele confesionale. Cererile concursuali sûnt a se instruì cu: estras matricular de botez, atestate despre studii şi despre purtarea morală şi certificate despre starea materială şi de familie a părinţilor concurentelui.

Cererile astfeliu instruite sûnt a se aşterne până în 10 Februarie st. nou la preparandiile de stat direcţiunei, la cele confesionale consistorielor concerninte, cari vor avè ale transpune până la 15 Februarie st. nou curatorelui fundaţiunei numite.

Sibiiu, 16 Ianuarie 1884.

Dela consistoriul archidiecesan gr. or.

Varietăţi.

* (Uneltiri şi clevetiri.) Foaia kossutiană din Cluj „Ellenzék“ în Nr. din 21 Ian. a. c. se produce cu o corespondenţă din Sibiiu, care vermuesce de neadevĕruri şi insinuări. În aceea corespondenţă se ḑice că românii şi sasii din Sibiiu au voit se predea flacărilor scoala elementară ungurească de aici.

După raportul oficial al poliţiei afacerea se reduce la o copilărie, care s'a putut zămislì numai în capul vre-unui şuchiat, de care între români şi sasi nu se află. Învinuirea şi suspiţionarea făcută românilor o respingem cu resoluţiunea, cu care a respins'o în numele sasilor ḑiariul de aici „Sieb. Deutsch. Tageblatt.“

* Mulţămită publică.) Avênd în vedere, că recunoscinţa e caracteristica adevĕratei culturi. Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ îşi împlinesce una dintre cele dintâiu datorinţe ale sale, aducênd mulţămită publică tuturor, cari cu ocasiusiunea şedinţei sale publice o au sprigiuit cu concursul lor, fie în bani, fie în cărţi.

Eată lista binevoitorilor contribuenţi:

Din loc:

Esc. Sa P. Arciepp. şi Metropolit Miron Romanul 10 fl., Ilustritatea Sa P. Archimandrit şi Vicariu archiepiscopesc Nicolau Popea 5 fl. Domnii: Ioan Keil 5 fl.. Gregoriu Mateiu, comerciat 4 fl., Visarion Roman, director de bancă 3 fl., George Mateiu, comerciant 3 fl., Dr. Ioan Moga, medic 3 fl., Elie Măcelariu, consil. în pens. 2 fl., Ioan Bechnitz, ases. consist. 2 fl., Dimitrie Comşa, prof. 2 fl., Simeon Popescu, protopresbiter 2 fl., Dr. Aurel Brote, director de bancă 2 fl., Alecsandru Lebu, proprietar 2 fl., Parteniu Cosma, adv. 2 fl, Ioan Hannia, director 2 fl., Dr. Ilarion Puşcariu, ases. cons. 2 fl., Nicanor Frateş, secr. cons. 2 fl., Ioan Ghibu, prof. 2 fl., Sabin Piso 2 fl., Ioan Alamorean de Alamor, paroch 2 fl., Pavel de Dunca, consiliar în pens. 2 fl., Nicolau Cristea, ases. cons. 2 fl., Toma Ienciu, adj. cat. 2 fl., Anania Trombiţaş, ases. cons. 2 fl., Ioan Popa, adv. 2 fl., Ioan de Preda, adv. 2 fl., Zaharia Boiu, ases. cons. 1 fl., Romul Petric, cas. de bancă 1 fl., L. Binder tipograf 1 fl., George Dima, profes. 1 fl., Dimitrie Cunţan, profesor 1 fl., Petru Drăghiciu, interpr. la trib. 1 fl., Iacob Bologa, cons. în pens. 1 fl., Iuliu Dan, act. metr. 1 fl., Ioan Popa, tip. 1 fl., Isaiia Henteş, învĕţ. 1 fl, Radu Bălaş, ampl. de bancă 1 fl., Iuliu Popescu, ampl. de bancă 1 fl., Filip, jurist 1 fl., George Bobeş, paroch 1 fl., Ioan Pop de Galaţi adv. 1 fl., George Stăneasă, par. 1 fl., V. Pop de Hărşan, adv. 1 fl., Oct. Rus, concip. 1 fl., N. N. 1 fl., I. Bach, căp. în pens. 1 fl., Petru Roşca, jude reg. 1 fl., Nicolae Schiau not. com. 1 fl., Petru Ciora 1 fl., G. M. 1 fl., Nicolae Aleman par. 1 fl., Iacob Greavu, econom 1 fl., Dr. Ioan Nemeş adv. 1 fl., Dr. Nicolau Olariu, adv. 1 fl., Constantin Stejar, cas. cons. 1 fl., Nicolan Borza, învĕţ. 1 fl, Nicolau Ivan, învĕţ. 1 fl., Dnul Nedelcoviciu, comerc. 1 fl., Victor Em. Tordăşan, canc. cons. 1 fl., Ieremie Bica 40 cr., Nicolau Bica 40 cr., Nicolau Muntean, 20 cr., N. N. 50 cr., N. N. 44 cr., Ioan Marciac, jurist 50 cr. Doamnele: Maria Roşca 2 fl., Maria Georgeviciu, învĕţătoreasă 1 fl., Alecsandrina Mateiu 1 fl., Iosefina Răcuciu 1 fl. Domnişoarele: Maria Cunţan 1 fl., Baronesa Elena Pop 1 fl., Elena Pechy 1 fl., dela persoane necunoscute 5 fl.

Din străinĕtate:

Ilustritatea Sa Păr. Episcop Ioan Meţian 5 fl., Ilust. Sa Păr. Archim. Cornel Zsivkovics 10 fl., Ilust. Sa Păr. vic. epp. Ieroteiu Beleş 2 fl. Domnii Ioan Grecu not. cerc. 2 fl., Vasilie Maxim, adm. prot. 2 fl., Vasilie Greavu, subjude 2 fl., Iacob Zorca, not cerc. 2 fl., Ian Danciu, adm. prot 2 fl., Nicolau Henţu, not. com. 1 fl., Michai Gomboş, econom 1 fl., Petru Nicola, paroch 1 fl., Nicolau Candrea, not. cerc. 1 fl., din comuna Chiueşti: Gavriil Lador, par. 1 fl. 30 cr., Tanasie Prunduş 1 fl., Vasilie Lador 20 cr., Domnica Marchiş 1 fl., Maria Prunduş 1 fl. Domnica Lador 20 cr.

Domnul Ioan Popescu a avut bunăvoinţă a ne înmulţì biblioteca cu „Istoria revoluţiunei române din 1821“ şi „Acte justificătoare la istoria revoluţ. române din 1821“ de C. D. Aricescu.

Domnul Ioan Crişan prof. cu „Die Rumänen und ihre ansprüche von P. Hunfalvy“ şi dl Ioan Cristea compactor cu „Protocolul sinodului din anul 1882.

Încuragiată în chipul acesta Societatea „Andreiu Şaguna“ va progresa tot mai mult şi mai mult, şi fie-care dintre membrii ei nu va întârḑia a depune la timpul seu mica sa jertfă pe altarul bisericei şi al naţiunei sale!

Pentru comitetul arangiator:

Vasile Saftu, preş. *Romul Z. Popŭ*, referinte. *Petru Roşca*, cassar.

* (Personal.) Dl B. P. Hajdeu a fost ales membru corespondent al academiei imperiale din Petersburg. Dl Dr. P. Pipoş profesor în Arad a ţinut Sâmbătă în 26 Ianuarie o conferenţă în institutul teologic pedagogic de acolo despre „scoala.“

Mai nou.

Mai nou, şi — după cum simţim noi — mai trist este în momentul de faţă aceea, ce ne aduce buletinul oficial „Budapesti Közlöny“ în Nrul sĕu 23 din Dumineca trecută. Ne aduce un normativ nou ministerial, care prescrie modalitatea, cum sĕ se împartă pe viitoriu ajutorul de stat la preoţimea şi comunele bisericesci din archidiecesa noastră ortodocsă. Normativul culminează într'aceea: că de acum înainte nici un protopop, nici un preot şi nici o comună bisericească nu va avea parte de ajutoriul de stat, dacă nu va suplica immediat la ministeriu. Autorităţile supreme bisericesci, cari până acum împărţa ajutoarele acestea după un plan sistematic, bine combinat cu necesităţile bisericii, de acum înainte vor fi degradate la rolul de a'şi da numai părerea la suplicele, cari li se vor comunica, ear deciderea din posiţiune în posiţiuni şi efectiva împărţire a ajutoarelor este reservată ministeriului, independent de ori-ce părere. Nu vrem sĕ preocupăm vederile celor mai competenţi şi interesaţi mai de aproape în aceasta cestiune gravă şi poate şi delicată; atâta însĕ ne permitem a observa cu toată loialitatea, ce ni-o păstrăm: că nonĕ ni se pare, ca şi când lucrurile ar merge într'acolo, ca de acum înainte sĕ nu se mai împartă ajutoare de stat pe scopuri bisericesci după trebuinţele reali ale bisericii: ci mai vêrtos sĕ se dea remuneraţiuni acelora, cari vor scì sĕ se presinte vrednici de graţia specială a guvernului. Dar se stăm pe loc; sĕ aşteptăm vocea bisericii, şi deocamdată sĕ ne mărginim la un suspin din adêncul sufletului!

(O carte de folos practic.) Atragem atenţiunea publicului interesat asupra unei cărţi practice, care este anunciată între inseratele foaiei noastre: „*Lexicon mic de conversaţiune*“ de Brockhaus. Acest lexicon e foarte bun pentru al folosì în lipsele momentane, şi este eftin, prin urmare se recomândă mai cu seamă acelora ce nu şi pot procura lexiconul cel mare de Brockhaus, fiind acesta prea scump. Lexiconul cel mic, un op elegant, în douĕ tomuri, — cuprinde 64,754 articuli, cari dau respuns scurt precis şi corect la ori ce întrebare. Preţul e 15 marce.

(Reclamă.) Atragem atenţiunea asupra inseratului „*A Fraiss în Viena*“ publicat în numĕrul nostru de astăḑi.

Loterie.

Sâmbătă din 26 Ianuarie 1884.

Viena:	**66**	**3**	**59**	**17**	**38**
Timişoara:	**60**	**5**	**2**	**83**	**23**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 26 Ianuarie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.60	121.60
Renta de aur ung. de 4%	89.70	89.55
Galbin.	5.72	5.69
Napoleon.	9.63	9.61
London (pe poliţa de trei luni)	121.30	121.20

Nr. 506. [648] 2—3

EDICT.

Ioan Ienciu din Nocrichiu protopresbiteratul Agnitei, care după o convețuire scurtă de 7 ani a părăsit pe legiuita lui soție Ana Ilea dela Gijasa superioară dispărind în lume fără a sĕ sci locul ubicațiunei lui, — în sensul părintescei încuviințări consistoriale se provoacă prin aceasta, ca in termin de 3 luni dela publicarea acestui Edict sĕ se înfățișează 'naintea subscrisului for matrimoniale, căci la dincontră se va pertracta și decide procesul intentat de nevasta lui susnumită și în absența lui.

Nocrichiu în 15 Decemvre 1883.

Scaunul ppteral. gr. or. al Agnitei ca for matrimonial de 1 instanță.

Gregoriu Maier.,
admstr. ppteral.

La subscrisul se află de vênḑare

rachiu de drojdii și de prune

în calitatea cea mai fină.

Tot odată se primesc

drojdiile de vin și prunele

spre a le ferbe întru rachiu.

Condițiunile mai de aproape la

[647] 3—3 **Carl Borger,**

Sibiu, strada Gușteriței Nr. 16.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouĕ scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 3—4

Dr. Bella,

membru la societăți scientifice etc.

6, Place de la Nation 6. — PARIS.

[641] 2—4

BROCKHAUS'
Kleines
Conversations-Lexikon
in 2 Bänden.
Mit Karten und Abbildungen.

☞ 3. Aufl. geb. 15 M. ☜

Weihnachtsgeschenk.

OLEIUL PENTRU AUḐ

perfecționat de **Dr. M. Deutsch** vindecă ori ce **asurḑială,** care nu este din nascere; dacă cineva **aude greu, îi cântă urechia, îi țiue sau îi curge** cu oleiu se se poate cura radical.

Mulțămită publică, 12 ani întregi n'am auḑit cu urechia dreaptă absolut nimic. Spre a paralisa acest rĕu, am fost necesitat sĕ călătoresc de două ori la Viena, ca sĕ consult pe renumitul doctor de urechi și profesor vienez. Durere nici el nu mi-a putut ajuta! **Din norocire** însĕ am dat preste **oleiul pentru auḑ** din depositul general a lui Iulius Graetz. Întrebuințând acest remediu **o minune nespusă** se întêmplă cu urechia mea. **După ce am folosit de trei ori** m'am vindecat radical; Dḑeu sĕ-i prelungească viața inventatorului acestui minunat **oleiu de auḑ,** ca sĕ mai poată aduce servicii omenimei.

Plevnic, comitatul Trencsén, Ungaria
Emerich de Zental, proprietar mare.

Acest **oleiu pentru auḑ nefalsificat** impreună cu arătarea modului de întrebuințare se poate căpăta pe lângă prețul de 2 fl. 40 cr. direct dela depositorul general **Iulius Graetz, Viena, Sechshaus, Hauptstrasse 47.** [621] 5

TELEGRAMĂ DIN PARIS.

Noi am fost recercați, de a publica aceasta telegramă pentru speciala sa însemnătate.

Societatea de comerciu franceză a deschis chiar acum în **cetatea principală și reședința Viena** o Filială a articlelor sale și vinde objecte cu prețuri ne mai pomenite, în lumea comercială europeană.

☞ încă ne mai auḑite ☜

și espedează atari în toate părțile de lume pentru bani trimiși înainte (solviți momentan) sau cu rambursă postală, până atunci, până când este încă oare care provisiune de objecte aici.

Marfa constă din objectele cele mai necesarie, lucrate mai bine, mai practice și ne mai pomenit de eftine, de cari are necondiționat lipsă ori ce economiă de casă și fie-ce familiă, și fiind-că societatea are filiale și în: **Paris, Londra, Brusela, Amsterdam, Marsilia, Lille, Kopenhaga, Varșovia, Petrupole, Geneva, Zürich, Mailand** și **Turin,** așa dară unde cumpĕră mai întreagă Europa, sperăm, cum-că și locuitorii monarchiei austro-ungare vor folosi această ocasiune, carea nu sĕ va mai da mai mult, și vor recomanda în interesul lor propriu cât se poate de mult, pentru că eftinătatea aceasta necreḑibilă.

a pus în uimire lumea întreagă.

☞ **Voiește cine-va sĕ aibă ceva întru adevĕr bun, practic, absolut necesariu și prelûngă aceasta încă ceva ne mai pomenit și necreḑibil de eftin, atunci sĕ folosească aceasta ocasiune scumpă, carea nu va mai ocure în decurs de 100 ani și sĕ comande cât se poate de iute și de mult.** ☜ Cu stimă **Societatea de comerciu franceză.**

În magazine este depositat următoriul numĕr de marfe:

5000 **de oroloage de busunariu — Cylinder** din platina cea mai fină de argint, regulate pe minută, mai înainte cu 14 fl., acum numai cu 5 fl. 25 cr — Un object foarte elegant. Cu o garanță pentru mersul acurat de 5 ani.

2325 **oroloage-Anker cu 15 rubine** (curate) adevĕrate, repasate pe secundă escelent, mai înainte cu 21 fl., acum numai cu 7 fl. 25 cr. Coperișurile sûnt fine. Platină de argint, gravat. Cu garanță de: 5 ani.

3650 **oroloage remontoir** de aur doublé, de tras la toartă, fără cheiă, cu uvragiu fin regulat de platină, recunoscut de orologiul cel mai bun și eftin în lume, mai înainte cu 24 fl., acum numai cu 10 fl. 25 cr.

1400 **oroloage adevĕrate-remontoir,** de argint curat și probat de 13 loți, de tras la toartă, fără cheiă, cu întocmire pentru arătătoriu și cu uvragiu adevĕrat de platină privilegiată, repasate pe secundă, un preț necreḑibil, întru adevĕr ne mai pomenit de eftin: mai înainte cu 35 fl., acum numai cu 16 fl. 50 cr.

4200 **oroloage franceze de deșteptat,** și ca oroloage de masă foarte elegante, toate cu aparat de făcut sgomot, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu 4 fl. 80 cr., foarte acomodate pentru fie-care familiă și pentru fie-care meșteraș.

4980 **mantele de ploaie americane de-Kautschuk,** în toate mărimile, de o parte ca palton elegant, de altă parte cu mantea de Kautschuk, prin carea nu străbate frigul și umeḑeala, mai înainte cu 18 fl., acum numai cu 9 fl. 80 cr. Vestmêntul cel mai pratic și mai eftin; o căciulă (coif) elegantă tot la acest vestmênt cu 1 fl.

6500 **dusine de unelte de mâncare de argint de Britania.** Marfa cea mai bună și mai grea adevĕrat engleză. Singurul și unicul fabricat în lume, care și după o folosire de 30 de ani remâne așa de alb ca argintul curat de 13 loți, mai înainte o dusină cu 12 fl. acum 12 bucăți la olaltă numai 3 fl. 25 cr. Toate uneltele de mâncare anunțate de alte firme sûnt numaî imitări.

15000 **dusine de linguri de mâncat de argint de Britania,** de cel mai greu fel (calitate), cari remân totdeauna albe. Aceste linguri nu se pot deosebi de lingurile de argint curat de 13 loți. Mai înainte cu 8 fl., acum numai cu 2 fl. 50 cr. toate 12 lingurile de mâncare; 12 linguri de cafea însĕ, mai înainte cu 4 fl., acum cu 1 fl. 20 cr. Cu deosebire de recomandat.

2000 **de linguri mari de scos supa de argint de Britania,** fabricatul cel mai greu și mai solid, cari remân totdeanna albe, mai înainte cu 5 fl. acum numai cu 1 fl. Linguri mari de lapte mai înainte cu 3 fl. acum numai cu 50 cr

2180 **dusine de tase englezești de Britania,** îmfrumsețate foarte fin, mari o bucată numai cu 1 fl. 75 cr. la olaltă. Important pentru ospĕtării, cafenele și privați.

5000 **părechi de sfeșnice de salon,** de oxyd de argint Britania, își păstrează sub garanță totdeauna coloarea, în fasonul cel mai elegant gotic, mai înainte cu 5 fl. acum o părechiă numai cu 1 fl. 15 cr. Foarte eftin.

6000 **cutii de zăchar,** cu coperiș argințit și cu tasă de argint de Britania, bucata numai cu fl. 1.20.

3570 **fuste pentru dame—Jupon-Moiré,** pompoase cu-plissé duplu colorat, un vestmênt de tot practic neprețuiver, mai înainte cu fl. 7.50, acum cu fl. 2 80.

4780 **năfrămi de iarnă,** pentru dame din lâna cea mai curată, în colorile de brillant cele mai nouĕ precum roșu, alb, sur, brunet, violet etc., în o coloare sau în mai multe colori, bucata numai cu fl. 1.25.

3970 **năfrămi de Cachemir,** negre cu ciucuri de mătasă grei franțozești, de $^{10}/_{4}$ de mare, o năframă de tot elegantă, folositoare și practică. Prețul de mai înainte fl 12, acum numai fl. 3.85. Fie-care damă, fie avută ori sermană sĕ'și procure sub ori ce condiție această năframă admirabilă.

3000 **cămăși pentru bărbați** din cel mai bun Shirting cu pept neted sau după fason, mai înainte fl. 4.50, acum numai fl. 2 50. Pepturile sûnt toate cuadruple.

5250 **cămăși pentru dame** cu multe brodării svețiane și pompoase, mai înainte 6 fl. acum numai fl. 2.50. Premiate pentru calitatea escelentă.

6000 **corsete de noapte pentru dame,** cu brodării admirabile și pompoase preste întreaga lor lungime, mai înainte 7 fl. acum numai fl. 2 50. Un vestmênt pompos pentru fie-care damă.

3460 **ismene pentru dame,** cu plissé și cu brodării, sau din Prima-Chiffon sau din Barcheu greu, mai înainte fl. 4.50, acum numai fl. 2.50. Și pentru bărbați.

6000 **învălitori (Plaids) de călătorie** curat englezești din Londra, fabricatul cel mai greu și mai solid, îndru adevĕr absolut necesar pentru casă, familie, călĕtorie și îmbrăcăminte, bucata numai 7 fl. Mai înainte a costat de 5 ori atâta.

3900 **pânză de casă — de Rumburg** sau de **Sternberg,** de 30 de coți, țesetura cea mai bună și mai necesarie pentru fie-care familie, bucata numai cu fl. 5.40, se vinde sub garanță.

8000 **covoară (coperișe) de pat — Canevas,** garantate de spălat, de 25 coți, în coloare brunetă, albastră, violetă, toate cu vergi cu fl. 5.40, învĕrgate roșu cu fl. 6 40.

5450 **garnituri de masă,** constătătoare din 12 serviete de Damast și din o față de masă mare de Damast, totul cu îmfrumsețări de flori pompoase, mai înainte cu prețul de 7 fl. acum numai totul la olaltă numai cu fl. 4.85, întru adevĕr necesari pentru fie care casă.

10000 **dusine de batiste (năfrămi de buzunariu) franțozesci** cu margini colorate, cari nu'și perd coloarea, toate tivite, o dusină numai cu fl. 1.50.

6000 **dusine de batiste de mătasă,** din mătasa cea mai fină și mai grea de Lyon, fie care bucată de altă coloare, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu dusina cu fl. 3.95. Sĕ pot folosi și ca năfrămi de grumazi.

2450 **dusine de ciorapi (colțuni) de mătasă americani,** comoḑi de purtat, șî sub ciorapi de iarnă, sugători de sudori, mai înainte fl. 8, acum toate 12 prechile la olaltă numai fl. 2.90, necesari pentru fie care.

1400 **dusine de ciorapi de mătasa americani,** sănătos de purtat, de oare-ce recoresc plăcut piciorul și sug în un mod plăcut sudorile, mai înainte cu 12 fl. 12 părechi, acum 3 părechi numai cu fl. 1.30. Ne mai pomenit.

8000 **de pipe din spuma cea mai fină,** cu arămi (verigi) pompoase de argint de China curat, bucata numai cu 1 fl. 95, necesare pentru fie-care fumătoriu.

1100 **sugarete de spumă,** de spumă curată și fină cu înfrumsețări admirabile florentine și cu mamea de succin în Etui de catifee fin, mai înainte cu 8 fl. acum numai cu 1 fl. 50 cr., până când singur Etui-ul este atât demn. Foarte interesant pentru fie-care fumătoriu.

2000 **inele cu brilante.** Imitațiune Fabricatul cel mai nobil și mai imăgitoriu cu splendoarea (luciul) cea mai pompoasă și necreḑibilă, puse în aur doublé, mai înainte cu 10 fl. acum numai cu 3 fl. toate în Etui foarte fin de catifea.

2000 **de părechi de cercei cu briliante.** Imitațiune. Puse (petrile) în argint carat de 13 loți, cu 2 bumbuț, cari nu-i poate deosebi nici un aurariu din lume de cei adevĕrați, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu părechia, în Etui fin de catifea cu 2 fl. 50.

1600 **medailoane cu briliante.** Imitațiune din aur doublé, provĕḑute cu imitațiunile cele mai frumoase de briliante, cari nu se pot deosebi de aurul curat. Mai înainte cu 9 fl. acum numai cu 3 fl. 50. Un obiect pompos.

1200 **braslete cu briliante,** chiar ca cele adevĕrate, nici un aurariu din lume nu le poate deosebi de cele adevĕrate, cu imitațiuni de briliante, mai înainte cu 16 fl. acum numai cu 3 fl. O minune în lucruri de pețioase.

1750 **broșuri cu briliante.** Imitațiune în margini foarte fine de imitațiuni de argint provĕḑute cu mai mult de 20 de petri prețioase imitate, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu 2 fl. 50.

5000 **lanțuri de oroloage** de aur foarte fin imitat, lanț duplu, care nu se poate deosebi de cele adevĕrate, în fasonul cel mai fin de aur, bucata numai 2 fl. 50.

5000 **cămăși de mătase — Finish,** fabricat saxonic, de tot folositoare pentru încungiurarea recelei, bucata numai 1 fl. 50, o trebuință absolută pentru bărbați și doamne.

5000 **corsete cu rețea și cu lână,** fabricat american. Un obiect de trebuință absolută pentru fiecare om. Scut contra recelei, numai cu 1 fl. 50. Escelente pentru bărbați și doamne.

5000 **corsete de lână lucrate cu artă,** fabricat englesesc, necesare pentru bărbați, doamne și copiii bucata cu 1 fl. 50.

5000 **ismene de lână lucrate cu artă,** fabricat francez, o trebuință absolută pentru bărbați și doamne, garanție contra recelei, foarte elegante, bucata cu 1 fl. 50.

5000 **pachete de Himalaya,** fabricat american, necesare pentru bărbați și doamne, se poartă pe corpul gol sau preste cămașă, în timpuri reci și umede, bucata cu 1 . 50.

Ca document al solidității celei mai stricte se primesce fie-care object, care nu convine, îndĕrĕpt, și paralele se reîntorc, fie-care comandă este așa dară fără risico.

Comandele se efectuesc, fiă că se fac cu rambursă postală, sau că sĕ trimite suma mai înainte, chiar așa de consciinţios, ca și când respectivul ar fi de față în persoană.

Sĕ se convingă fie-care prin o probă despre eftinătatea ne mai pomenită.

[654] 1—2

Adresa unde sûnt de a sĕ face toate comandele: A. Fraiss, Hauptdepot internationaler Fabricate, II. Bezirk, obere Donaustrasse Nr. 107, **WIEN**

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 7 Sibiiu, Joi 19/31 Ianuarie 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Decemvre 1883, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Lupta pentru limbă în senatul imperial austriac.

(Urmare.)

Contele Hohenwarth: Am ḑis la prima cetire că această propunere este neoportună; de atunci încoace m'am convins și mai tare despre acest adevĕr, pentru că resolvirea cestiunei de limbă este imposibilă într'un timp când partidele și naționalitățile stau față în față într'o atitudine atât de ostilă. Încât pentru merit, comisiunea încă recunoasce necesitatea limbei germane, însĕ e un lucru problematic, dacă propunerea minorității a ales calea cea adevĕrată pentru a asigura limbei germane posiția ce ea o pretinde. Este treaba administrațiunei militare a se îngrigì de susținerea unității în armată. Partida din dreapta n'a ḑis, că o definițiune a limbei de stat este imposibilă, din contră, noi credem că s'au pus prea multe definițiuni. Dacă ne vom reamintì, că noțiunea despre „limba țĕrilor“, în anii mai dinainte abia capabilă de o interpretare diferită, după 16 ani de când esistă legile fundamentale de stat s'a făcut obiect de controversă, și vĕḑênd reflecsia acestei certe asupra vieții publice intregi: ar fi un lucru ușoratic, ba chiar de grea respundere, a crea în mod artificial un nou obiect de controversă prin stabilirea unei noțiuni noue despre limba de stat, noțiune nelimitată în nici o parte. (Foarte bine! din dreapta). Definițiunea propusă fiind mancă și lucrul nefiind clarificat, comisiunea trebue sĕ enunță un *„non liquet“* și sĕ respingă propunerea, fiindcă nu poate consimțì la o propunere, ale cărei consecuențe sûnt necomensurabile. Guvernul nu poate sĕ ghicească un lucru, care casa deputaților însași nu-l cunoasce. (Aplause în dreapta.)

Abstragênd dela intrebarea, dacă este oportun a sĕ adresa guvernului o provocare relativ la esecutarea art. de lege 19, într'un moment, când chiar și o simplă amintire a acestui obiect provoacă iritațiuni mari, — trebue sè ḑic, că nu avem lipsă de o specială lege despre esecutarea art. 19, pentrucă toate guvernele dela 1867 au esecutat acest articul, fără a avè o asemenea lege. Această părere au împărtășit'o senatul imperial și toate dietele provinciale, ba chiar și comisiunea constituțională dela 1867 a respins o asemenea lege de esecutare ca neoportună și imposibilă. Raportorul minorității și-a uitat sĕ citeze un pasagiu din raportul comisiunei constituționali, în care se ḑice că nu e lipsă a sĕ aduce o lege de esecutare, pentru că legile de esecutare și ordinațiunile se țin sau de cercul de activitate al corpului legiuitor și al dietelor, sau de atributele administrative ale guvernului și din regatele și țĕrile austriace se aud diverse dorințe și pretensiuni cu privire la cestiunea de limbă. Dacă raportorul își reamintea acest pasagiu, nu ar vedè lipsa de principiu în modurile diverse ce le a încercat guvernul pentru a resolvì cestiunea de limbă în țĕrile diverse ale imperiului. Guvernul s'a conformat pe deplin cu spiritul comisiunei constituționale din 1867. Este o contraḑicere în atitudinea de atunci și între cea de acum a dlui raportor Sturm. Nu este mirare, dacă presa liberală a reușit a provoca cel puțin la o parte a poporațiunei germane nelinisce. Trebue însĕ sĕ protestez contra acestor alarmări. Nìci raportul minorității nu poate constata un singur cas, o unică încercare, de a scoate limba germană din posițiunea sa istorică. Deci ar fi neoportun, ba chiar periculos a sforța prin lege un lucru care e în deajuns conservat și scutit mai bine de un veac prin legea necesității de stat. Aceasta lege va esista cât va fi Austria. (Aplause din dreapta), adecă cât timp Austria va fi un stat poliglot, cu diverse naționalități, care au lipsă de un mediu de înțelegere între sine. Deci nu ve precipitați printr'un esces de zel și fiți asigurați, că veți face limbei germane mai bune servițe, làsându-ve de încercarea, de a'i crea în mod artificial o prerogativă, care o are de sine în cursul firesc al lucrurilor. (Aplause vii din dreapta). Pĕtruns de această convingere și în interesul limbei mele materne voiu vota pentru propunerea majorității (Aplause vii din dreapta).

Lienbacher: Cele cuprinse în raportul majorității sûnt o negare categorică a limbei de stat. Ca german trebue sĕ protestez și sĕ me declar pentru propunerea minorității. În cât pentru definițiuni ve voìu da și eu una: Limba de stat este limba statului. (Rîsete). Limba germană nu e limbă de mijlocire sau de conversațiune, ea e limbă de stat și această calitate a sa a resultat din desvoltarea istorică a Austriei. Statul trebue sĕ aibă o limbă, și aceasta trebue respectată. Nu pot sĕ adoptez decât o propunere care nu neagă limba de stat și care nu transmite esecutarea artic. fundamental 19 din 1867 în competența dietelor provinciali.

Nu-mi luați în nume de rĕu dacă sûnt cam îngrigiat; temerea și grigea au ajuns și în partea negermană la un grad așa de mare. Dându-se acest drept de dispunere în competența dietelor provinciale, nu sciu ce s'ar alege din minoritățile germane din Bohemia, Moravia, Silesia, Dalmația, Triest și Kraina. Decât una ca aceasta mai bine me învoiesc cu ordonanțele guvernului, în care am mai multă încredere decât în legislaturile provinciale. O foaie oficioasă a ḑis, că pretensiunea de a stabilì limba germană ca limbă de stat ar învolva periculul unui protest energic din partea Ungurilor. Dlor! Ungurii au făcut din limba lor limbă de stat. Ungurii nu se vor mesteca în trebile noastre, nici vor suferì sĕ ne amestecăm noi înt'ale lor.

În urmă me declar pentru votul minorității.

Grocholski: Este un lucru nepolitic din partea Germanilor, când voiesc a'și proclama limba lor ca limbă de stat prin o lege supusă fluctuațiunilor politice. Limba de stat în forma sa actuală sĕ o lăsăm mai bine sub scutul monarchului. (Aplause din dreapta). În urmă oratorul propune sĕ se treacă la ordinea ḑilei preste propunerea lui Wurmbrand din motivul, că valoarea limbei germane pe terenul intereselor comune, în viața publică, în administrațiune nu e contestată de nimenea, întru cât privesce unitatea imperiului.

Dr. Beer se încearcă a dovedì, că Germanii nu cer prerogative noue pentru limba lor, voiesc numai a se asigura contra ordonanțelor ministeriale prin o lege positivă. Se provoacă la esemple istorice pnntru a face plausibilă părerea, că Germanii n'au avut tendențe de germanisare. (?)

Dr. Rieger: Fără voie iau cuvêntul în această cestiune, pentrucă eu nu aștept nici un resultat dela această desbatere. Antevorbitoriul inmediat a ḑis, că mulți membri chiar din partida sa s'au opus

FOIȚA.

Reîntoarcerea semințiilor lui Israil în patrie.[1]

de

Vasilie Saftu.

(Cuprinsul: Semințiile robite își deplâng amara lor soarte pe țĕrmurii rîurilor Babilonului; profeții își acață sacrele lor harfe de sălciile din loc strein; leviții nu vreau sĕ cânte cântecele Sionului[2].

După 70 de ani de robie, Cir împĕratul îi eliberează prin emiterea următorului edict: „Toate împărățiile pământului au dat mie Domnul Dumneḑeul ceriului, și el a poruncit mie sĕ-i zidesc lui casă în Ierusalimul cel din Iudea; cine dintre voi este dintru tot poporul lui? fi-va Dumneḑeu cu dênsul și sĕ se suie,[3] și sĕ zidească casa Domnului lui Israil, el este Dumneḑeul cel din Ierusalim.[4]

Atunci marele archiereu Iosua, fiul lui Iosedech, se duce înaintea tronului, ca sĕ mulțămească lui Cir în numele concetățenilor sei: Tu ești, ḑise el către Cir, despre care au prorocit profeții. Primesce mulțămirile credincioșilor tei supuși.[5]

Semințiile părăsesc pământul robiei; Zorovavel, fiul lui Salathiel, e conducĕtorul lor; și întreg poporul, străbătênd deșertul Babilonului strigă: Dumneḑeu e bun, mila sa este asupra alesului seu popor: Israil.)

Fiice ale Sionului! Întrerupeți pentru un moment sacrele voastre cântece, și auḑiți, ce suferințe au avut sĕ îndure părinții vostrii. . . . . . . suvenirile robiei sûnt dulci, cântate în templele patriei.

Pe țĕrmurii rîurilor Babilonului noi gemeam gândindu-ne la Ierusalim; plângeam toată ḑiua, ba chiar și noaptea întreagă și nu ne puteam mângăia pentru că patria era de parte. Harfele noastre, acățate de sălciile de pe lângă rîu, semĕnau cu nesce paseri, cari din când în când numai acompaniau suspinele noastre cu suspine și mai jalnice. Babiloniane, sumeț în haina ta de purpură și cu bogata ta tiară, nu pretinde dela noi sĕ cântăm cântecile Sionului pe pământul robiei?

De șeapte ḑeci de ori a produs primăvara flori și noi nu ne am rĕcorit în umbra arborilor Iordanului, și noi n'am auḑit cântecul paserilor lui Segor. Ḑilele întregi le petreceam aducêndu-ne aminte de Sion, și acest suvenir era toată bucuria noastră. Nu arareori rostiam numele Ierusalimului. Ce este acest Ierusalim, care-l plângeți voi totdeauna? ne întrebau tinerele fiice, cari se născuseră în robie. Ierusalimul a fost o cetate puternică între cetățile pământului, a fost orașul Măntuitoriului. Incungiurat de ziduri necuceribile, apărat de turnuri grozave, el își ridica până în nori falnica sa frunte, asemenea Libanului ascuns în străvechile sale păduri. Templele sale erau de marmură, fumul se ridica totdeauna de pe altarele sale udate cu sânge de jertfă; regii sei aveau palaturi de cedru, și șease ḑeci de sentinele veghiau împregiurul tronului lor. Popoarele veniau cu grămada la Ierusalim, ca sĕ aducă ofrandele lor și sĕ înalțe rugăciunile lor către Dḑeu . . . Am pĕcătuit: zidurile necuceribili, grozavele turnuri, palaturile s'au prefăcut în pulbere; popoarele n'au mai venit la Ierusalim și drumurile sûnt în doliu; orașele lui Iuda sûnt numai neste pustiuri isolate; Ierusalimul e asemenea unei vĕduve amar măchnite, căci și-a perdut pe fii sei. Voi cari treceți, pe lângă ruinele lui, spuneți mai e oare vre-o durere asemenea acesteia? Earba cresce pe ruinele palatului lui David, și șerpele se tărăe împregiurul altarului adevĕratului Dumneḑeu.

Jerusalime, nu de mult atât de frumos și atât de puternic, cine va fi în stare sĕ te renască în toate farmecile tale? Cine ne va reda sĕrbătorile și cântecile tale? Vai! Noi am aprins mânia divină; pĕcatul nostru e scris cu fer pe table de diamant, și lacrĕmile noastre nu-l pot șterge. Sabia Mântuitorului e scoasă. Când va întra ea oare în teacă?

Babiloane, Babiloane, tu, care puni în lanțuri desarmatele noastre brațe spre a ne transporta departe de țĕrile noastre, binecuvêntat fie cel ce-ți va la propunerea lui Wurmbrand, pentru că în starea actuală de lucruri şi cu ministeriul de acum nu se poate aştepta o resoluţiune favorabilă. Dacă aţi avut astfel de păreri, pentru ce aţi substernut propunerea aceasta? Această propunere a stat bine şi frumos un an întreg între acte; deodată, fără veste, lucrul devine foarte pressant şi s'a cerut ca propunerea sĕ vină la desbatere. 'Mi-veţi concede, că noi avem alte lucruri de resolvit cu mult mai grave. Tot acest deputat care a stăruit ca această propunere sĕ se pună la ordinea ḑilei, a substernut o moţiune foarte estensivă prin care vrea sĕ vindece toate relele statului. 'Mi vine a crede, că dlui deputat nu-i prea pasă atâta de resolvirea moţiunei sale, fiindcă a cerut ca mai ântâiu sĕ se pună la ordinea ḑilei propunerea lui Wurmbrand. Ce au putut sĕ îndemne pe aceşti domni ca sĕ insiste pentru resolvirea propunerei lui Wurmbrand? Se pare că dênşii voiesc a transplanta neliniscea în mijlocul poporului german, pentru a avè un nou mijloc de agitaţiune. (Bravo! din dreaptă; Oho! din stânga).

---

[1] După Ios. Vict. *Le Clerc.* [2] Psalm 137 (LYX, 136). [3] Paralipomenon II, 36, 23. [4] Esdra I, 1, 2, 3. [5] Isaia 45, 1.

Deputatul Tomasciuc vrea sĕ revindece competenţa de a aduce o lege despre limbă, pentru senatul imperial; dênsul însĕ comite aici un feliu de *petitio principii*; presupunênd, că avem un stat unitar cu o legislativă unitară. Dar lucrul nu stă astfel; la noi au delegaţiunile, are senatul imperial, au dietele provinciale potestate legislativă; şi prelângă aceasta esistă pentru guvern dreptul de a emite ordinaţiuni de esecutare. Deci nu este corect a ḑice: Findcă avem senat imperial, acesta trebue sĕ le facă toate.

Este fapt, că limba germană între oare cari împregiurări are oare care valoare şi acest fapt e atât de constatat prin forţa împregiurărilor, încât abia i-ar trece prin cap unui om cu minte sĕ încerce a altera această stare de lucruri. Şi dacă am vrea astăḑi sĕ delăturăm limba germană şi sĕ proclamăm limba cechică sau polonă ca limbă de stat, aceasta ar fi o imposibilitate absolută chiar pentru forţa împregiurărilor. De acì însĕ se vede apriat că limba germană 'şi are basa sa specială în nealterata stare a lucrurilor, stare, care nu o va putea modifica nici un om, ba nici senatul imperial. Deci a fost lucru zadarnic, când dl Tomasciuc a voit sĕ vĕ sparie prin aceea, că panslavistii vor sĕ întroducă în vre-o câţi-va ani limba boemă sau cea polonă co limbă de stat.

Dl Lienbacher şi-a uşorat definiţiunea limbei de stat ḑicênd că aceasta este limba statului. Dar limba statului în Austria togma e variată. Noi avem şepte limbi în acest stat, care, dacă voiţi, toate sûnt limbi de stat. Dacă afirmaţi, că unitatea statului pretinde absolut, ca sĕ esiste numai o unică limbă, şi dacă ḑiceţi, că aşa a fost din vechime, eu ve respund că nu este adevĕrat, pentru că Austria esistă de mult şi n'a avut nici odată o limbă unitară. Cele mai însemnate acte de stat au emanat în limba latină, ungară, boemă, cele mai însennate pacturi se compun în limba franceză şi apoi noi mai avem şi un imperiu austro-unguresc. Deci dacă statul nu poate sĕ esiste fără o limbă de stat, atunci nici imperiul nu poate esista fără o limbă imperială, şi eată că nu avem limbă imperială.

Deci definiţiunea atât de simplă a lui Lienbacher nu se potrivesce aici. Această definiţiune e ca sacul, care se umple după cum vrea proprietariul seu. Noue nu ne trebue acest cuvênt mare, espansiv şi ecuivoc. Mi s'a făcut imputarea că eu însumi aşi fi esprimat dorinţa de a vedè regulate raporturile de limbă şi naţionalitate. Întrebarea însĕ este, cine sĕ le reguleze, şi pentru care teritoriu? Lienbacher crede, că această regulare nu se poate încredinţa dietelor, căci într'un asemenea cas se vor copleşì minorităţile germane. Dar sancţiunea Coroanei nu este oare garanţie? Va permite Coroana ca resoluţiunea unei diete, care apasă o naţionalitate, sĕ devină lege? În această privinţă domnii din partea germână pot avè în Coroană asemenea încredere ca şi noi. Noi însĕ mânecăm dela acel punct de vedere, că resolvirea cestiunei de naţionalitate nu poate fi posibilă prin maiorisare, ci prin pact liber bilateral între ambele naţionalităţi ale ţĕrei. (Bravo! din dreapta.) Aceasta este dorinţa mea onestă şi sinceră, şi-mi voiu pune toate puterile, ori şi când şi la ori ce ecasiune, ca regularea sĕ se facă pe calea aceasta, pentru că ambele naţionalităţi sûnt prea tari decât sĕ'şi dicteze una alteia legi.

Am ḑis că noţiunea „limba de stat“ e largă. Dvoastră însĕ presupuneţi ca noi sĕ primim sacul ear cuprinsul lui nil veţi aduce Dvoastră în casă. Aci e vorba să sĕ fim precauţi, trebue sĕ scim cu cine avem de lucru. Mărturisesc faţă cu dl Lienbacher, că nu sûnt pe deplin lămurit asupra noţiunei „stat“, pentru că şi în sciinţă sûnt doue opiniuni în această privinţă: de o parte opiniunea autonomistilor, cari vĕd în stat o instituţiune pentru scutinţa dreptului atribuindu i numai misiunea a realisa aceea ce poate sĕ încapă în sfera sa, ce se poate realisa prin conlucrare în populaţiunea întreagă. Părerea contrară e a crede, că statul înainte de toate are sĕ promoveze fericirea şi prosperarea popoarelor sale şi se cuprinḑă în sfera sa tot şi toate. Această părere emană deacolo, că mintea suditilor e mărginită, că altfel oaminii ar perì în nomol şi necurăţenie, dacă nu i-ar comanda statul. Prima părere e hotărît cea corectă şi adevĕrată. Dar liberalii, aşa precum sûnt ei astăḑi la noi, pretind omnipotenţa statului. La dinşii toată puterea se concentrează la masa ministerială. Ministrii firesce sûnt responsabili. Firesce câte odată ministrii chivernisesc în mod neresponsabil, când au adecă majoritatea pe partea lor. Masa ministerială e un fel de claviatură. Când joci pe ea se mişcă toţi funcţionarii administrativi. Un al doilea registru din această claviatură îl joacă gendarmeria şi miliţia, pentru a da registrului de desubt un accent şi mai apĕsat. Este lucru caracteristic, că liberalii îşi află idealul în aceasta procedere. Consecuenţa acestei procederi însĕ este, că lor le place ca statul sĕ se amestece în toate, le place socialismul de stat. Este însĕ lucru firesc că îndată ce se concede statului omnipotenţa, lucrătorii de loc îşi trag consecuenţele şi ḑic: Nu este drept ca noue ḑecimi din tot câştigul sĕ se dea capitalului, ear noi lucrători sĕ perim de foame; nu este ecuitabil, ca oamenii, cari lucră mai puţin sĕ mânce mai mult, şi statul e chemat, a face pe toţi oamenii fericiţi, deci trebue sĕ se îngrigească şi de soartea noastră.

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, 18 Ianuarie 1884.

Cestiunea cea mai arḑĕtoare, care mult a frĕmêntat crerii politicilor nostri, proiectul pentru căsătoria dintre creştini şi everi, se va aduce din nou pe tapet la dietă, însĕ de astădată numai pentru a-i face ultimele onoruri, ca apoi şi ea sĕ treacă în domeniul vecinicei uitări poate pentru totdeauna. Situaţiunea o caracterisează foarte potrivit o foaie umoristică din Viena, care altcum înţelege satira, nu ca multe altele.

Această foaie îndreaptă pre părintele acestui proiect de lege sĕ ducă pe fĕtul în institutul pentru primirea şi adăpostirea băiaţilor cărora nime nu vrea sĕ le fie părinte. O mângăere totuşi mai remâne celor interesaţi şi aceea este impregiurarea, că deşi fără nume fĕtul totuşi va cresce şi recunoascerea paternităţii se poate esopera la timpuri mai bune.

În senatul imperial din Viena lupta pentru decretarea limbei germâne de limbă a imperiului, s'a terminat cu respingerea propunerei contelui Wurmbrand. Prin aceasta s'a pus capet agitaţiunei şi s'a trecut la alte lucruri de un folos mai practic pentru imperiu În faţa furtunoasei priveliste din senatul imperial ḑiarele din Budapesta se laudă mult ca şi fariseul din biblie: *„Mulţĕmescuţi Doamne că nu sunt şi eu ca alţii!“* Guvernamentalul „Nemzet“ relevând luptele pentru limbă din senatul imperial, vine la următoarea conclusie: „Cine se miră observând, că în Austria germână nu este nici o maioritate, care sĕ decreteze limba germână de limbă de stat, va face bine se nu uite ce avantagiu mare este, ca vieaţa publică a Ungariei nu e turburată de astfel de cestiuni, fiind că pe acest teritoriu al contrastelor naţionali mult urgisita direcţiune liberală a fost în stare în cei 17 ani sĕ conserve pentru stat forma care pentru noi are trei însuşiri de o neprecalculabilă valoare: formă ce *conservă statul ca stat unguresc, unitar şi constituţional.* Cine privesce în vecinătate şi vede ce resultate arată direcţiunea politică contrariă, acela îşi va perde pofta de a provoca şi aicì asemenea crisă.

Numai cât fariseul sĕ nu uite trei lucruri: statul unguresc cu nimica nu-şi va putè justifica asupririle ḑilnice aplicate naţionalităţilor fără sfială — căci de milă nici vorbă nu mai poate fi; tot aşa stăm şi cu unitatea; ear cât pentru constituţionalism dacă se va continua neprecugetata sistemă actuală, din atributele constituţionalismului numai numele e justificat.

Dela călĕtoria principelui de coroană al Germaniei la Roma, ḑiarele clericale nu mai înceată cu proclamarea suveranităţii papale. Iniţiativa mai făţiş o a luat acuma partida centrală din parlamentul Germaniei. În faţa acestor pretensiuni păşesce faurul din mithologia antică cu sdrobitoriul de ciocan, sub a cărui loviri s'au turtit aderenţii domnirei lumesci a papei. Ḑiariul „Nord Allg. Zeitung“ ḑice că formarea unei partide politice cu asemenea idei ruginite este un non sens, ca şi cum ar fi formarea unei partide protestante, sau a unei partide jidane.

Ministrul de esterne al Rusiei, domnul Giers a ajuns în pace acasă, şi după el urmează lunga serie de apreţieri a întrevorbirilor, ce au urmat în Viena şi Berlin, la cari ca adnecs se adaogă coniecturele ḑiarelor asupra păcii europene. Ce va urma nu se scie, de va urma resboiu de buna seamă el va fi provocat indirect de ferberea internă din Rusia, care tot mai tare ese la iveală.

Partida nihilistilor prin uciderea lui Sudeikin a păşit pe terenul faptelor. Ḑiarele din London aduc sciri positive despre uciderea lui Sudeikin,

---

face ţie toate relele, ce ni le ai făcut tu nouĕ; binecuvêntat fie, cel ce-ţi va ascunde zidurile tale în pulbere aşa de tare, încât călĕtorul sĕ nu te mai recunoască.

Şi Tu, Dḑeul părinţilor nostrii, Tu ai promis lui Avram urmaşi cu mult mai numĕroşi decât stelele cerìului şi năsipul mărei. Tu ai promis copiilor sei un imperiu etern: şi iată noi ne topim de dureri pe un pământ strĕin şi noi sûntem copii lui Avram! Inimicul a năvălit asupra oraşelor noastre ca vêrtejiul de flacări mistuitoare, şi Babilonianul îşi bate joc de noi îşi bate joc de suferinţele noastre ne tot întreabă: unde e puternicul Dḑeu, Dḑeul forţei şi victoriei, care veghia asupra lui Israil, întocmai cum protegează vulturul din înălţimea cerului puii sei.

Dḑeul nostru e în cer! Sioane tresari de bucurie, deşì eşti ascuns în ruinele tale. Acela care a condus fără pericul pe părinţii nostrii prin mijlocul valurilor mării Roşie; acela, care a făcut sĕ iasă dintr'o stâncă seacă isvoare de apă vie, nu şi-a întors ochii dela poporul seu; el şi-a adus aminte de ḑilele lui Avram şi a lui Jacov. Scoală-te, principe, care eşti ales sĕ redai lui Juda libertatea sa, eşi din sinul mamei tale, nascerea ta poartă deja sigilul degetului lui Dḑeu.

A sosit oara: cuvintele lui Cir au aflat resunet pe drumurile Babilonului: „Mântuitorul, Dḑeul din ceriu, mi-a dăruit toate ţĕrile pămêntului; el mi-a poruncit sĕ ridic templul seu în Jerusalimul, ce se află în Judea. Voi toţi, sûnteţi poporul lui. Mântuitoriul sĕ fie cu voi; întoarceţi-vĕ în Jerusalim şi zidiţi casa Mântuitoriului.“

Marele archiereu Josua, fiul lui Josedech, păşì înaintea tronului spre a mulţămì în numele lui Israil: „Tu eşti — ḑise el cătră Cir — despre care au prorocit profeţii nostrii. Mântuitorul e cu tine, el te va duce de mână prin mijlocul luptelor: el va face sĕ se plece popoarele înaintea ta; pe regi îi va pune pe fugă şi va rupe porţile de aramă. Noi credincioşii tĕi supuşi, ne vom ruga pentru mărirea ta.

Dḑeul ceriului şi al pămêntului va asculta rugăciunile noastre.“

Atunci Israil părăsì pămêntul strein: Zorovavel, fiul lui Salathiel, era în fruntea seminţiilor.

O ḑi de fericire! Cât de tare te deosebesci tu de aceea, în care copii sionului, smulşi din patria lor şi goniţi spre ţeara exilaţilor de un învingĕtor neîmpăcat se întorceau spre a arunca pentru ultima oară ochii asupra căminului părinţilor lor! Ei auḑiau din depărtare pocnetul templelor doborîte la pămênt şi a Ierusalimului, ce se prăvălia în abis. Cât de amar plângeau ei: Cum se amestecau gemetele lor cu vaietele profetului, care ḑicea un ultim adio pămêntului patriei sale! Ḑiua de necas şi suferinţă a trecut: Noi vom revedè în curênd locul unde a fost odinioară palatul lui David şi templul lul Solomon. Vom mai plânge încă pe mormêntul părinţilor nostrii, vom auḑì pe ţĕrmurii Iordanului sunetul harfelor profeţilor; laudele Mântuitorilui vor face sĕ rĕsune câmpurile lui Israil şi cedrii Libanului şi vor pleca sumeţul lor cap.

Cine e aceea, ce înaintează spre noi frumoasă ca şi aurora, majestoasă ca soarele, teribilă ca un câmp încărcat cu lance? Ierusalimul ni se pare asemenea unei mirese, încungiurată de pompa ei nujoţială. O Ierusalime, arată ne cereasca ta faţă, lasă sĕ se audă vocea ta, cântă imnele Mântuitoriului. Vocea ta e aşa de dulce; Faţa ta are atâtea farmece....

Sionul se renasce din mijlocul ruinelor sale; Libanul ne a oferit cedrii sei mirositori; templul s'a ridicat pe o sută de stâlpi de aramă; imnele sacre rĕsună; fumul se înalţă totdeauna de pre altarele lui; dar templul lui Solomon nu mai esistă.

Fiice ale Sionulni, începeţi de nou cântecele voastre; lăudaţi pe Mântuitoriul ceriului şi al pămêntului, mila sa e asupra lui Israil!

sciri, cari devin cu atât mai verosimile, cu cât au eşit dela nihilisti, şi ele varsă tristă lumină asupra situaţiunei interne în Rusia.

„Observatoriul“ nostru reflectează şi el în Nr. sěu de eri la comunicatul organului oficial „Budapesti Közlöny“, de care noi, mâhniţi până în suflet, făcurăm amintire ca de un-ce „Mai nou“ în Nr. nostru din urmă. Decumva „Observatoriul“ în adevěr a cetit atinsul comunicat oficial, va fi trebuit sě afle, că acela privesce esclusiv biserica noastră gr. or. din Transilvania. Şi fiindcă lucrul stă aşa, caută sě o spunem: că în ce privesce archidiecesa gr. or. transilvană, „Observatoriul“ nu grăiesce adevěr când afirmă, că până acum ajutoriul de stat, sau — după „Observatoriul“ — mila împěrătească ori pomană *„se împărţă prin ordinariatele diecesane sub condiţiune, ca fie care sě aibă atestat dela administraţiunea politică de conduită politică bună.“* Astfel de atestate până acum nu s'au cerut dela clerul gr. or., poate însě că s'au cerut dela alte cleruri, ori că se vor cere în viitoriu; de acea noi când facem aceasta rectificare, în celelalte nu vrem sě stricăm umorul bun al „Observatorului,“ nici digresiunile lui sarcastice până la împăcare şi înfrăţire. Vor fi avênd şi acestea locul lor.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Dela Chioar, 16 Ianuarie 1884. Onorată redacţiune! Alegerea de protopresbiter este de o însemnătate importantă în biserica noastră, sě 'mi fie deci permis a descrie pe scurt marsul şi resultatul alegerei de protopresbiter în tractul cetăţii de peatră; urmată la 12 Ianuarie a. c. în biserica parochiel gr. or. Leschia.

În întreg ţinutul acela a făcut mare bucurie, îmbucurătoarea scire că la alegerea de protopresbiter vor fi norocoşi de a primì în sinul lor pe un oaspe aşa înalt cum au fost comisariul consistorial domnul assesor, Nicolae Cristea, care nu numai pe terenul bisericesc, ci şi pe alte căi s'a luptat, şi se luptă pentru promovarea interesului poporului român. În 11 a. l. c. nu numai credincioşii bisericei noastre, ci şi cei de altă confesiune, asteptau cu ne astâmpăr sosirea înaltului oaspe. În comuna Cernesti l'au întîmpinat, clerul şi poporul din acest tract, prin o cuvêntare rostită de părintele administrator Ioan Şovrea, de aici apoi însoţit de vre o 16 trăsuri s'a dus în comuna Leschia, unde era pus locul de alegere, pe toată calea se audia frenetice urări de sě trăiască, aci apoi earăşi de nou l'au întîmpinat, poporul din loc care i-au făcut şi o poartă de triumf. Domnul comisariu rěspundea la toţi cu cuvinte calde, şi bine simţite, cari făcea o impresiune plăcută asupra ascultătorilor.

Inceputul s'a făcut prin sěvêrşirea Sf. liturgii din partea a patru preoţi în frunte cu comisariul consistorial dl asesor Nicolae Cristea. Adâncă impresiune a produs asupra alegětorilor întruniţi cuvîntarea ce a ţinut Domnul comisariu pe la sfîrşitul serviciului dumnedeesc. După chemarea s. Duch membrii sinodului s'a întrunit pentru a alege o deputaţiune, avênd însărcinarea sě învite pe domnul comisariu la deschiderea sinodului electoral, care s'au ţinut în biserică, fiind că localul scoalei era prea îngust.

La 11 oare comisariul însoţit de deputaţiunea, s'a reîntors la biserică, unde a fost întîmpinat cu însufleţite strigări de sě trăiască, acum de nou, prin cuvinte foarte simţite, aduce înaintea alegětorilor momentuositatea lucrului, pentru care sûnt întruniţi; provocând pe membrii sinodului la cordialitate şi frăţietate; şi ca delăturînd toate, sě aibă în vedere numai şi numai promovarea intereselor bisericei, prin aceste cuvinte declară şedinţa de deschisă. Verificarea membrilor, alegerea bărbaţilor de încredere precum şi celelalte pregătiri au mers în ordine esemplară şi în armonie. Cel mai serbătoresc moment au fost proclamarea de protopresbiter ales aproape cu unanimitate a dlui Ioan Şovrea, care în decurs de 9 ani a ocupat şi ocupă şi astădi postul de administrator ppesc al tractului Cetăţii de peatră. Dintre cei 42 membrii presenţi unul a votat pentru un Pasca necunoscut care 41 membrii şi-au întrunit voturile şi încrederea în persoana părintelui Ioan Şovrea.

După aceasta s'a ales o comisiune carea avea sě cheme pre nou alesul în faţa Sinodului, ceea ce s'a şi întêmplat. Domnul Şovrea au respuns sinodului că este foarte mişcat în adêncul inimei de ovaţiunea ce i se face şi promite de a pune toate puterile sale în serviciul scolei şi a bisericei. După ce la $2\frac{1}{2}$ oare era gata cu toate, invitândui nou alesul la masă ce era pregătită în localul scolei acolo s'au dus cu toţi unde apoi în frunte cu comisariul felicitară de nou pre alesul protopresbiter. Aci apoi sau purtat numeroase toaste în sănătatea comisariului, nou alesului protopop şi a altora.

Unul dintre alegători.

Sudeikin.

Despre omorîrea şefului poliţiei secrete din Petropolea am făcut şi noi amintire. Spre completarea celor reportate mai reproducem următoarele după Romanul:

Diarul „L'Indépendance roumaine“ publică după diarul „le Paris“ următoarea relaţiune:

Locotenentele-colonel Sudeihin; şeful poliţiei secrete din Petersburg, omorît la 28 Decemvre anul trecut, era cel mai periculos adversar al teroristilor ruşi. Născut între familie burghesă, era acum cinci ani cu totul necunoscu,t afară de familia şi de tovareşii sei din regimentul în care servea. Puterea estraordinară ce o esercita în timpul din urmă, era datorită numai tăririei de voinţă şi inteliginţei sale puţin comună. În mai puţin de trei ani, simplul oficiar devenise personagiul cel mai însemnat al imperiului după Ţar, mâna dreaptă şi intimul acestuia. Când Alecsandru III — nu pentru teama de el însuşi, ci pentru soţia şi copii lui — trăì aproape duoi ani ca un prisonier de bună voie la Gacina, hotărî cu ori ce preţ a se încorona, căci se dicea în popor că nu numai Alesandru II ci şi fiul seu fusese omorît, şi că Ţarul care trăia la Gacina era un impostor, Sudeikin, care în timpul acesta părăsise armata pentru poliţie, garantă nu numai siguranţa Ţarului la încoronare, ci şi completa stîrpire a nihilismului Prin urmare, fu chiemat la Petersburg şi pus în capul poliţiei secrete.

Până în acel moment fusese oficiar de gendarmerie la Kiew, unde, la 1878, neliniştea foarte mult pe revoluţionari, în unire cu generarele Strelnikov. Nihilistii Ludwig Brandtner (un prusian) şi Spiridenco (spândurat supt numele de Antonov) cădură în mânile lui, precum şi Valerian Ossinski şi soţia sa Sofia Loeschern de Herzfeld. Aceasta din urmă fu de doue-ori scăpată dela moarte prin intervenirea fostei împărătese, dar cei trei oameni fură spândurați, o perdere mare pentru nihilisti. Pentru acest fapt, Strelnikov şi Sudeikin fuseseră condamnaţi la moarte de către revoluţionari şi otărîrea fu esecutată pentru cel dintêi în toamna anului 1882. Strelnikov, care era capul „Teroarei albe“ şi ura pe toţi liberalii ca pe nesce inamici pesonali, recomandase deja Ţarului Alesandru III pe Sudeikin, atunci în etate de 20 de ani.

Sudekin abea întră în funcţiune la Petersburg şi schimbă cu totul organisarea poliţiei secrete, isbutind astfel a împedica mai multe comploturi nihiliste pe cari predecesorii lui nu le ar fi putut descoperì decât după isbucnirea lor. Încrederea Ţarului şi-a curţii în Sudeikin crescea, mai mulţi capi ai revoluţionarilor cădură în mânile lui; el află secretele unora din ei şi câştigă în servicul lui câţiva afilianţi ai partidei teroriste.

Nihiliştii otărîră a nu turbura încoronarea, pentru a lăsa împěratului ocasiunea de aşi descoperi jocul. Fericita urmare a evenimentului fu atribuită lui Sudeikin, şi personagele influenţe încetară dea mai vorbì de reforme. Sudeikin nu se afla acì şi sistema lui nu era oare infalibilă?

Această sistemă nu era nouě; ea era aplicată de mai mult timp în Europa, şi mai cu samă în Francia. Singurul merit a lui Sudeikin era adresa şi energia cu cari o transportase în Rusia.

Planul lui era acesta: A nu aresta nici o dată un om la întâia bănuează, ori cât de compromis ar fi fost el; al supraveghea necurmat, pentru ai găsì amicii şi ai prinde pe toţi de odată, dând drumul chiar la unii din ei pentru a face noue descoperiri. Astfel lucrase în 1878 la Kiew, unde arestase pe toţi revoluţionarii bănuiţi, apoi câte-va dile în urmă liberase pe câţi-va din ei, cei mai compromişi şi mai puţin prudinţi. El îi numea curse; revoluţionarii însě îi numeau bombe. Pentru a angagia spioni, agenţi, şi mai cu seamă agenţi provocatori, Sudeikin nu cruţa nimic: nici bani nici făgădueli, nici minciuni; el însuşi era pretutindeni, scia sě inspire încredere chear celor mai rěu credetori, după modul cum el discuta cestiunile în sensul ideilor lor. De şi umplea închisorile, juca însě rolul de liberal dechiarat, cu tendinţe socialiste; era pentru abusurile pe cari revoluţionarii voeau ale desrădăcina şi mergea chear până a convenì că terorismul era iustificat în Rusia, şi că acesta era singurul leac pentru relele ţěrii. „N'am nimic de obiectat la omorîrea spionilor şi gâdilor ca Trepov, dicea el într'o di, oameni de acest fel nu sûnt demni sě trăească.“ Numai pentru împěratul, el arěta cea mai mare veneraţiune: al protege era singura sea grije.

Împeratul, repeta el, îi disese de mai multe ori că, dacă liniscea avea sě ţină, va face reforme şi va da o amnestie. În acelaşi timp Sudeikin confia intimilor lui că are se nimicească „partida voinţei poporului“ şi că, în scopul acesta se încearcă a'l împinge la o conspiraţie generală pentru a aresta pe toţi vinovaţii în ajunul esecutărei. El fundase la Geneva un diar, care îndemnă pe faţă la omor şi la revoluţiune. Cu lucrătorii, Sudeikin era democrat, partisan al monarchiei slavo-file şi adversar al claselor cultivate. Cu liberalii, era liberal, propagandist cu propagandistii; bun patriot cu toţii. Francheţa şi lealitatea ce areta, şi pe cari scia la ocasiune ale însoţì de lacrămi, înşelau adesea chiar pe cei cari îl cunosceau bine. El învita tineri şi femei a venì sě-l vadă la biroul lui, vorbea cu ei, căuta ale smulge secretele şi sfîrşea prin ale propune sě între în serviciul lui. Dacă ei refusau, îi amenința de a-i denunţa ca spioni — şi de ordinar ameninţarea isbutea.

Adesea şi uneltirile sale nu isbuteau. În 1880 era ataşat pe lângă un oare-care Piotrowski; el îl arestă şi ordonase sě fie condus la Petersburg însoţit de doi gendarmi. La o mică staţiune, nu departe de capitală, cei doi gendarmi şi prisoniarul lor se coborîră din tren; la o distanţă oare-care fură atacaţi de trei persoane; prisoniarul fu scăpat şi fugì spre oraş. A doua di apărea în toate diarele o relaţiune despre aceasta afacere, şi Sudeikin spera că nihilistii vor primì pe Piotrowski cu braţelě deschise. Dar comitetul esecutiv primise la timp un avertisment şi nu întârdiase a-l comunica tuturor afiliaţilor.

Altă dată, Sudeikin propuse unuia din agenţii sei provocători sě organiseze un complot în contra vieţei lui, pentru a putea astfel sě pună mâna pe toţi conjuraţii în momentul esecutărei. El era aproape sě-şi pună viaţa în pericol, şi de mai multe ori a făcut lucruri de felul acesta.

Sudeikin nu era nici crud nici fanatic. El nu avea de cât o singură pasiune: esercitarea marei sale puteri oculte. De altmintrelea, el umbla dile şi nopţi întregi pe stradele Petersburgului prin ploaie şi prin soare, îmbrăcat ca un simplu om din popor, ca un simplu aginte secret. Se dice că, fiind îmbrăcat în lucrător, deté de urmele lui Bogdanovicl (Cobosev), omul care sěpase mina ce era sě facă sě sară în aer mica Sadovaia. Adesea călătoria la Moscva, Karkov, Kiev sau Odesea, şi fie care din acestea călătorii costa libertatea sau viaţa la sute de bărbaţi sau de femei. Această activitate supranaturală nu putea sě mai urmeze, şi de cât-va timp, revoluţionarii otărîseră de a'i pune un capět. Sudeikin scia aceasta foarte bine, şi, vorbind nihilistilor pe cari îi aresta, dicea ridênd că are sě fie omorît mai curênd sau mai târdiu, dar că nu va cruţa nimic pentru a fi omorit cât se poate mai târdiu. Pentru siguranţa lui întrebuinţa aceleaşi mijloace ca şi adversarii sei; numai intimii lui îi cunosceau adevěrata adresă. El lucra ca şi ei întrebuinţând nume închipuite şi facêndu-se cunoscut prin oare cari semne masonice.

Un astfel de om nu putea sě cadă decât sub lovitura unui intim, şi nici odată teroriştii n'au dat o dovadă mai mare de puterea lor de cât omorînd pe omul imperiului cel mai mare după Ţar.

„Cu modul acesta, încheie *Stepniak*, revoluţiunea a protestat cu solemnitate în contra sistemei de represalii, care nu poate face nimic în contra mişcării pricinuite de însě'şi situaţiunea ţěrei. Monarchia rusă trebue se facă concesiuni sau sě se aştepte la reînceperea terorismului politic cu toate urmările lui.“

Varietăţi.

* *(Avis.)* Reuniunea română de cântări din Sibiiu şi va ţinè *Duminecă 22 Ianuarie* (3 Faur) a. c. adunarea sa generală în sala de probe în institutul seminarial din Sibiiu. Începutul şedinţei la 5 oare după ameadi.

Comitetul.

* (Guvernul din România) a comandat construirea a douě vase de rěsboiu in Englitera, cu priveghiarea lucrărilor şi transportarea lor în ţeară a însărcinat pe dl căpitan Corlinschi din flotilă, care a şi plecat în această misiune.

* (Dela camera advocaţială din loc.) Adunarea generală a camerei advocaţiale din Sibiiu este convocată pe 2 Fevruarie a. c. st. n. 10 oare înainte de ameadi. Obiectele de pertractare sûnt: raportul anual al secretariului, darea de seamă a cassarului, bugetul pentru anul 1884, propuneri eventuale, şi noua alegere a comitetului.

Spre validitatea alegerei se recere, ca cel puţin jumětatea tuturor membrilor sě fi votat. Spre a se putè face acestea membrilor esterni li se dă voia a-şi trimite voturile în cuvertă, şi subscrierea se fie pe cuvertă, spre a putè ţinè evidenţa respectivilor.

* Dumínecă în 10 Februariu st. n. a. c. se va arangia un bal filantropìc în sala „Otelului naţionale“ din Blaj intru folosul „fondului pentru ajutorarea studenţilor miseri în cas de morb“.

Preţul întrărei; pentru persoană 1 fl. v. a. pentru familia de trei membrii 2. fl. v. a. pentru familia de preste trei membrii 3 fl. v. a.

Începutul la 7 $^1/_2$ oare seara.

Oferte marinimoase se primesc cu mulţămită, se vor cuita pe cale ḑiuaristică şi sunt a se adresa la casariul Nicolau Popescu profesor.

* (Esposiţiunea internaţională de higienă la Londra) în cursul anului 1884, începând dela 1 Maiu, se va ţinea şese lui în South Kensington în Londra, în localităţile esposiţiunii de acum un an de pescărie, o esposiţiune internaţională sanitară după modelul esposiţiunii igienice din 1883 din Berlin. Esposiţiunea va avea două secţiuni principale: I. igiena şi II educaţiunea.

* (Omor). În pregiurul Vienei se întêmplă lucruri tot mai groasnice. Mai ieri alaltaeri am anunţat omorul unui zaraf şi a doi copii ai sei, omor întêmplat seara la 6 oare în una din stradele principale ale Vienei. Am mai spus apoi că un detectiv — sau policist secret cum s'ar ḑice mai la inţelesul tuturor, s'a aflat mort pe stradă în un suburbiu al Vienei, numit Florisdorf.

Acum avem sĕ inregistrăm tragica soarte a unui detectiv din Florisdorf suburbiu al Vienei, întêmplată în Vinerea trecută. Dimineaţa la 8 oare eşise de acasă detectivul Bloch, ca sĕ meargă în oficiu. După ce făcu vre-o câţi-va paşi pe uliţă se întâlnesce cu un om care trage în el cu revolverul, impuşcă de 6 ori până ce bietul om cade mort.

Ucigaşul fu prins şi dus la poliţie, însĕ nu vrea sĕ spuie cum-l chiamă, de unde e, cine ce, ce a avut cu bietul om. Atâta spune că este pus de o seamă de oameni, cari şi-au pus în cap sĕ omoare pe toţi câţi sûnt chemaţi a ţinè rândueala în ţeară. Acesti oameni omoară, ucid ca cei din ţeara muscanului, ccri se numesc nihilisti. Aceasta sama de oameni au pus pe gânduri poliţia, şi acuma s'au trimis cătane, cari se facă rânduială şi se păzească pe cetăţeni de asemenea urgii.

* (Templul din Jerusalim). Doisprеḑece Yankee (aşa numesc Americanii pe Englezi) toţi Milioneri avuţi s'au aliat între sine a rezidì vestitul templu din Jerusalim şi a-l pune în starea, cum era înainte de nimicirea Ierusalimului prin impěratul Tit. Paralele le sûnt lor condiţiuni laterale. Doi membrii al acestui syndicat au şi pornit deja la Jerusalim pentru a face pregătirile necesare pe sama acestei intreprinderi colosale.

* (*„Nagyszebeni magyar polgári kör.“*) Sub numirea aceasta s'a înfiinţat aici în Sibiiu o reuniune a cetăţenilor maghiari şi semimaghiari din oraşul nostru. Scopul acestei reuniuni este nobil. Ea are în vedere promovarea classei mijlocie, ridicarea forţei ei materiale şi morale şi — după cum se ḑice — promovarea intereselor cetăţenilor din Sibiiu fără deosebire de naţionalitate.

Acesta este scopul vĕdit. El este destul de nobil. Cel ascuns este conservarea elementului unguresc în acest oraş, şi înmulţirea lui cu toate mijloacele. După cât am înţeles noi, aceasta a şi succes în parte, căci cetăţenii de toată categoria se întrec a se înrola ca pioneri ai maghiarismului în mijlocul nostru.

Salutăm din inimă această Reuniune şi o salutăm cu sinceritate. Nĕsuinţa de a se conserva şi a promova interesele speciale, trebue stimată şi apreţiată. Ea ne aduce folos duplu. Învĕţăm din esemplul ei a rumpe cu separatismul şi antagonismul, ce domnesce aḑi între românii din Sibiiu, şi ne curăţim de elementele, cari ca parasite contribuiau la putreḑirea corpului nostru naţional; sau unguresce vorbind: „Ritkulunk de tisztulunk“.

În 20 a lunei curg. această Reuniune s'a constituit alegênd president pe dl Zágoni Gábor, notar public, vice-president pe dl Fesztory Lajos, notariu public dl Székely Károly, comp. la comitat, cassariu Rosenblumm şi econom Gidofalvy Géza.

* (*Ḑiaristica Ungariei in anul 1883)* a fost după V. U. destul de numĕroasă. În anul acesta au apărut în Ungaria 719 ḑiare, dintre cari 481, unguresci; pre 12,704 indiviḑi, cari vorbesc unguresce vine un ḑiariu, pe 13,911 germani, cade un ḑiariu nemţesc, 33,782 slavi unul slăvean, şi unul românesc cade pre 101,034 români. Dintre cele 719 ḑiare 222 au apărut în capitală şi 259 în provincià. Afară de acestea au mai apărut în limba germană 151 de ḑiare contra 136 din anul 1882, în limba slavă 53 ca şi în 1882, în limba română 23 contra 21 din 1882 în limba italiană 5 (contra 4) în limba hebraică 2.

* (Un manuscript rar.) Sultanul Turciei a dobândit printr'o procedură ingenioasă, un manuscript de o valoare foarte mare.

Unul din supuşii sei ţinea dela părinţi, cari şi acestia aveau dela strămosii lor, un manuscript aproape unic din Coran, datând de mai bine de cinci veacuri şi care la început fusese dăruit de sultanul Mahmud moscheei din sfinta Sofia. El ţinea negreşit la dênsul ca la ochii din cap. De curênd un bibliofil îi oferise 150,000 lire. El resufă, otărit sĕ nu cedeze nici odată manuscrisul preţios decât vre unui museu european, care sĕ perpetuese numele donatorului.

Pe acest manuscript Abdul Hamid a pus mână în modul următor:

Acum câteva ḑile proprietariul acestei curiosităţi literare era sĕ plece la Londra, când un vămaş descoperì în bagajele sale faimosul manuscript. Trebue sĕ se scie că vămaşii din Constantinopole nu sûnt lipsiţi de erudiţiune. Vămaşul nostru, în adevĕr, găsind acest antic esemplar din Coran, ridică braţele la cer şi după multe esclamaţiuni pline de evlavie, declară că nu va lăsa sĕ iasă din Turcia nesce asemenea moasce ale mohamedanismului. Căletorul protestă în deşert. Vămaşul confiscă manuscriptul ca „proprietate a Statului,“şi'l trimisă sultanului Abdul Amid, care devenì astfel fericitul seu posesor şi care petrece, negreşit, oare plăcute, comparând tecstul lui cu acel al coranului astăḑi în vigoare.

* (Avis!) Pentru a putea cât mai bine şi mai uşor înlesni desfacerea produselor diferite ale membrilor societăţei cooperative din ţeară, precum şi pentru a pune cât mai încunoscinţă despre aceste produse pe consumatori; câţi-va inşi, membri ei inşii a cooperativei, au creḑut nemerit a înfiinţa în Galaţi, centru important de comerciu, cu începere dela 1 Ianuarie 1884, un biurou de informaţiuni, comison şi publicitate, a căruea menire este pe de o parte de a se pune în relaţiune, cu toţi cooperatorii şi ale înlesni desfacerea mărfurilor lor în condiţiuni cât se poate mai avantagioase, ear pe de alta de a organisa prin ḑiarele din ţeară şi eventual din streinătate o publicitate cât mai intinsă pentru popularisarea acelor produse ale cooperatorilor.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiuni** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Mercuri din 30 Ianuarie 1884.

Brünn: **11 43 7 72 85**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 29 Ianuarie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.60	121.60
Renta de aur ung. de 4%	89.90	89 85
Renta de aur austriacă	100.40	100.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	140 20	140.25
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	93.50	93.25
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	116.50	116.50
Obligaţ uni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	99.—	98.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	99.50	99.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	99.—	99.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	100.25	100.—
Argint	—.—	—.—
Galbin.	5.71	5.69
Napoleon.	9.62	9.60
London (pe poliţa de trei luni)	121 30	121.26

Nr. 380 [656] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei vacante gr. or. Bobĕlna de clasa a III protopresbiteratul Geoagului I. se deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela întâia publicare.

Emolumentele sûnt:

Casă parochială cu grădină de legumi, pădure şi păşune, dela 126 familii câte o ferdelă a 16 cupe cucuruz sfărmit şi stola usuată cari toate computate în bani dau un venit anual de 297 fl. 82 cr. v. a.

Concurenţii au de aşi substerne cererile conform legilor din vigoare vigoare la oficiul protopresbiteratul gr. or. al tractului Geoagului I. şi de sunt preoţi se fie proveḑute cu documentul despre incuviinţarea Preavenerabilului Consistoriu.

Hondol 1 Ianuarie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagului I. în conţelegere cu comitetul parochiali.

Vasiliu Pipoş,
protopresbiter.

Nr. 264. [651] 2—3

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei vacante de clasa a III Richisdorf în protopresbiteral Mediaşului, se escrie concurs pe basa inaltei ordinaţiuni consistoriale ddto 15 Decemvre 1883 Nro. 4543 B.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu două încăperi, cuină şi pivniţă, un şiopron, una şură cu două grajduri, toate în stare bună şi coperite cu ţigle.

2. 5 Jugăre 1464☐ ° pământ arătoriu şi fênaţe.

3: Dela 40 familii câte o ferdelă de cucuruz sfărmit şi dela 6 vĕduve câte o merţă şi dela 13 familii neorustici câte 2 ḑile de lucru.

4. Stolarele usitate în tract.

5. 4 stângini de lemne şi virfurile dela aceste.

Doritorii de a ocupa această parochiă, au de aşi asterne petiţiunile lor instruite conform dispoşiţiunilor Statutului organic şi al regulamentului congresual, la subscrisul oficiul protopresbiteral în termin de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs.

Mediaş 31 Decemvre 1883.

Oficiul ppteral al tractului Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial din Richisdorf.

Dionisiu Chendi,
admstr. ppresbiteral.

Nr. 455. [649] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea văcantei parochii de clasa a III Costeni protopresbiteratul Solnocului, în sensul ven. ordin consistorial din 4 August Nr. 2571 B. a. c. se escrie concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sunt.

a) Folosirea porţiunei canonice a 13 jugere 306°☐ pământ arătoriu şi 26 jugere 1039☐ de fânaţ.

b) Venitele stolare usitate dela 140 de familii, la olaltă acestea toat computate dau în bani un venit anua de 250 florini v. a.

Doritorii de a competa la acest post sĕ-şi astearnă petiţiunile lor instruite în sensul statutului organic şi al Reg. pentru parochii la acest oficiu protopresbiteral, până la terminul susindicat în Cupşeni.

Cupseni în 20 Decemvre 1883.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului.

În conţelegere cu comitetul parochial

Samuil Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 506. [648] 3—3

EDICT.

Ioan Ienciu din Nocrichiu protopresbiteratul Agnitei, care după o conveţuire scurtă de 7 ani a părăsit pe legiuita lui soţie Ana Ilea dela Gijasa superioară dispărind în lume fără a sĕ sci locul ubicaţiunei lui, — în sensul părintescei încuviinţări consistoriale se provoacă prin aceasta, ca in termin de 3 luni dela publicarea acestui Edict sĕ se infăţioşează 'naintea subscrisului for matrimoniale, căci la dincontră se va pertracta şi decide procesul intentat de nevasta lui susnumită şi în absenţa lui.

Nocrichiu în 15 Decemvre 1883.

Scaunul ppteral. gr. or. al Agnitei ca for matrimonial de 1 instanţă.

Gregoriu Maier.,
admstr. ppteral.

Nr. 1700 : 1882 civ. [655] 1—3

Publicaţiune.

Spre a se decide asupra admistibilităţii cererei proprietarilor mai mici nobili ca actori din Leméni contra fiscului ca inct|pentru de proporţionarea dreptului de cârcimărit, se pune ḑi de pertractare pe **24 Marte,** a. c la **10 oare** înainte de ameaḑi la faţa locului în comuna **Lemény** la care se provoacă cei interesaţi a se infăţişa cu observarea, că primul esemplariu al cererei se poate vedé la tribunalul de aici, al doilea la oficiul comunal din **Lemény.**

Deş, din şedinţa tribunalului dela 15 Aprile, 1882.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 3—4

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 8 Sibiiu. Sâmbătă 21 Ianuarie (2 Februarie) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr.. 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru **odată** 7 cr., — **de donĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Decemvre 1883, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Lupta pentru limbă în senatul imperial austriac.

(Urmare.)

Deputatul Dr. Rieger (continuând): Ca criteriu al limbei de stat Lienbacher a amintit numai, că statul dă legile sale în limba germână, că tecstul legilor e german. Ni se va mai ḑice însĕ că nu numai ministeriul, ci și locotenența, judecătoriele, capitanatele cercuale, ba și comunele, policiștii, trebue sĕ fie germâni. Aceasta însĕ ar fi un feliu de aventură. (Ilaritate.) Dvoastră sciți că statul câte odată se face neplăcut. Esecutorul de dare se presentă adeseori ca un simplu grosolan. Trebue sĕ fie acesta germân? (Ilaritate sgomotoasă.) Bănuind că Dvoastră veți primì și astfel de lucruri în lege, eu nu pot vota pentru cuvêntul „limba de stat“. O limbă de stat, cum vi-o închipuiți Dvoastră, este absolut imposibilă astăḑi în Austria, nici chiar într'un sens mai restrins. Astăḑi statul vorbesce încă cu Dalmația în limba italiană, și el vorbesce și prin rostul dietei, cred că nu-mi veți contesta acest fapt. Deci abea ne am putea cugeta cum sĕ se esecuteze limba de stat, ba esecutarea ar fi imposibilă, aceasta se vede și de acolo, că cei din stânga se cugetă la eschiderea Galiției și a Dalmației de sub aceasta lege. Dacă ve interesați numai de unitatea Austriei, cum puteți venì la o astfel de idee, ear noi din necesitate trebue sĕ venim la conclusia, că nu acela ve este scopul, de a esecuta limba de stat pentru unitatea statului. Au fost timpuri, când statul a grăit în mai multe limbi și a fost mai puternic și mai mare decum este astăḑi.

Aflând odată mijloacele pentru a stabilì legătura cu potestatea centrală, ne am îngrigit tot odată și de interesele statului. După cum stau lucrurile astăḑi, la autoritățile centrale se folosesce cu deosebire limba germână; aceasta vine dela împregiurări și nu se poate contesta. Dep. Lienbacher s'a folosit de o asemănare ḑicând, că cu un slovac nu vom vorbì în limba francesă. Limba slovacă este numai un dialect al limbei cechice, precum limba din Salzburg e un dialect al limbei germâne. Deci nu mi vine a crede că dl Lienbacher a voit sĕ'și bată joc de Slovaci, dar afirmațiunea sa arată, că e un nonsens, a vorbì cu un om într'o limbă care nu o pricepe. Nici noi nu voim ca statul sĕ vorbească cu sudiții sei într'o limbă străină de limba, ce o vorbesc acestia, pentrucă un asemenea lucru ar fi o nedreptate. Ce folos are poporațiunea germână din decretarea limbei germâne ca limbă de stat? Înălțaseva simțul național al Germanilor prin acea că ni se face noue o nedreptate? Când ni se octroează o limbă ce nu o pricepem? (Ilaritate sgomotoasă.) Cum că prin o asemenea mĕsură se sporesce numai numerul funcționarilor, a translatorilor, și spesele pentru aceste tradițiuni, despre aceasta ve puteți asigura din buget. (Strigări: Da, da!) Germanii n'au nici un folos de aci, ear noi avem pagubă hotărîtă. Bărbatul, care a lucrat mai mult pentru Germania și pentru unitatea Germaniei v'a sfătuit sĕ vĕ împăcați cu relațiunile din Austria, și eu cred că Bismarck pricepe lucrul mai bine decât dl Tomasciuc. (Ilaritate vină.) Este pălăria lui Gessler ce voiți sĕ o puneți sus pentru a umilì pe Slavi, (Oho! din stânga) pentru a le arăta, că îi stăpênesce o națiune streină. Dacă aveți cuget curat față cu Austria (Sgomote) — și presupun că aveți — apoi nu turburați acele coarde, care vibrează la noi prea tare. Acesta n'ar fi de folos nici statului nici dvoastră. Dacă interesul statului ar cere o unică limbă, acelaşi interes putea pretinde ca Austria sĕ aibă numai una religiune. Ve rog sĕ nu uitați, că după rĕsboiul de treiḑeci de ani era în valoare axioma: „*Cujus regio, illius religio*“ și altă religiune era netolerată, și sub acest principiu s'a îndeplinit la noi contrareformațiunea. Admit, că astăḑi un asemenea lucru ar fi foarte cu greu de realisat. Dar dvoastră voiți o limbă de stat germână, apoi voiți și un stat german în Austria. Austria nu a fost nici odată stat german și nu este nici astăḑi. Naționalitatea germană e în Austria în minoritate; eu însĕ nu atribuiu acestui lucru nici o însemnătate. Eu nu vĕd în Austria un stat de naționalități, Austria e o reuniune de staturi. S'au vorbit totdeauna de staturi austriace și de statele casei de Austria; despre statul austriac s'a vorbit numai sub regimul lui Bach. Astăḑi avem un stat austro-unguresc. Deput. Beer ni-a vorbit de Maria Teresia. Tot respectul pentru această damă distinsă! (Sgomot. Strigări din stânga și din centru: Oho! Pfui! pfui! sgomot și șuerături. (Presidiul trage clopoțelul. Sgomot și șuerături de nou.) Dr Rieger (continuând cu voace înălțată.) Tot respectul pentru această damă distinsă! (Șueraturi de nou)..Noi suntem în parlamentul austriac și eu nu voiu suferì, ca sĕ fiu astfeliu tractat, căci altfeliu ușior ve veți prohodì parlamentarismul. Fiul împĕrătesei Maria Teresia, impĕratul Iosif II, a călcat pe urmele ei și au esecutat toate consecuențele vederilor ei. Dênsul în faptă a și făcut fiasco cu ele (șuerături de nou și nelinisce), pentrucă împĕratul Leopold a trebuit sĕ le revoace toate, și d-voastră sûnteți în rĕtăcire, dacă credeți, că el a promovat causa germană. Pressiunea ce o esercita dînsul cu ajutoriul limbei germane, a deșteptat națiunile, și dela acest timp datează avêntul Ungariei și al Bohemiei, prin urmare interesul statului nu cere limbă de stat. Este rătăcită credința că se va potè da earĕși statului această direcțiune. Se vorbesce adeseori de sufulcarea *Italiei iredente* și că italianisimii vor sĕ cucerească Tirolul de sud. Credeți doară că va fi bine pentru unitatea statului, dacă veți octroa italienilor limba germană?

Voiu sĕ mai refiectez la un moment politic. De regulă un stat esistă în vîrtutea principielor și maximelor, pe basa cărora s'a întemeiat. Dacă Austria voiesce a se estinde oareși cumva în viitor, aceasta va fi posibil numai spre sud. Credeți Dvoastră că vom face cuceriri morale la Slavii de sud, dacă i vom prevenì cu steagul limbei de stat germane? Ni s'a ḑis: Da, țeara mamă e germană, dar ce a făcut această țeară materă a Austriei ca se intemeeze statul Austriei? Statul Austriei s'a fundat astfeliu, că ordinile (status et ordines) Boemiei și după esemplul lor cele ale Ungariei au chemat dinastia austriacă pe tron Întemeerea statului austriac nu este meritul țerei mame, ci aceasta intemeere trebue atribuită politicei prudente de stat a casei de Austria care a sciut totdeauna sĕ se folosească de

FOIȚA.

Vrăjitoarea anului nou.

(Satiră poporană.)

Sûnt oameni ce cred în toate, în strigoi ca și'n stafii,
Cari-alerg la liturghie când aud toaca dintâi,
Și care, pe cât țin minte și din câte li se spun,
De când sûnt, n'a scăpat slujba vr'unui paște s'au crăciun.
Aști oameni sûnt deprinși astfel că de nu se miruesc
La anafură; s'au după posturi de nu se grijesc,
S'au de mănânc Vineri carne, s'au la vremi nu ajunează,
S'au de nu vĕd muind crucea în ḑiua de bobotează,
Artos s'au colivă dacă, pe la hramuri nu mănânc,
Toată viața stau cu gândul de mustrări cuprins adânc!...
Las pe fetele ce ochii îi deschid spre măritiș,
Și pe bietele cucoâne cari practic pe furiș
Fel de feluri de eresuri, care aștept — suferind gerul
Nopților de bobotează — sĕ li se deschidă cerul,
S'au ce stau ca sĕ le apuce mieḑul nopții despoiate
Așteptând — într'o oglindă — bărbățel sĕ li s'arate,
S'au ce smulg din pomătuful preoților busuiocul,
(Căci le spun de'l pun sub pernă nopte, 'nvisuri tot norocul)
Până când dela toți popii, atât busuioc adună
Că'i lasă numai cu bățul pămătufului în mână...
Eu nu sûnt dintr'acei care cred în visuri și 'n eresuri.
Și ce-ascund, sub forme sfinte, necurate interesuri;
Ci sûnt dintr'acei ce nu schimb — ḑi de lucru sĕrbătoare —
Nici batista, nici cămașa, decât dacă sûnt murdare.
Era — țiu minte — ajunul stântului Vasile; diuă
În care toți curtezanii bat pe strade apă în piuă,
Și de sgomot, de cadouri, de urări, de jucării,
Capul și auḑu-'ți urlă, ca într'o scoală de copii..
Din ăst haos doar ciorapul, peste o pulpă fermecată
Ce — într'adins sau din greșală — mii de doamne ți'l arată
Când scoboară din trăsură, te mai poate deștepta,
Ș'a te face mii de taine sĕ doresci a deslega...
Lumea toată era 'n fine, cofundată 'n veselie,
Uitând tot — bărbații, capul la modiste în prăvălie,
Ear nevestele deschisă chiar cutia cu pachete
De bilete dulci, de astăḑi sau din pension, ca fete.....
Eu, în mijlocul acestor fără margini aiurări,
Apucênd, pe gânduri, urma pustioaselor cărări,
Mĕ 'ndreptai tăcut spre casă, lăsând lumea sĕ îngrigească
Și de vremile de astăḑi și de legea strămoșească.
Când, în urmă'mi, vĕd că vine o bĕtrână cerșetoare·
Ce-ar fi vrut sĕ me oprească și din ochi sĕ me mĕsoare
—-Ce vrei babo? — Sĕrut mâna, sĕ'ți dea maica cu ghiocul
Pentru anul nou, cucoane, vino sĕ-ți ghicesc norocul,
Sĕ'ți spui câți dușmani te cată, s'au de ai vre-o amoreză
Ce te înșală; s'au nevastă dacă păn' la bobotează
Ai sĕ iei; și de'i iubi-o, cu căldură și cu sete,
Câți copii sĕ ai în viață, câți băieți și câte fete;
Vin sĕ'ți cate maica în palmă anii câți o sĕ-i trăiesci,
Și de nu ți-oi spune toate pe ales, sĕ nu'mi plătesci...

Auḑind de ce e vorba, c'o privire încruntată:
— Mulțămesc, îi ḑisei, drumul veḑi mai bine de ți'l cată!
Și plecai; dar după mine baba ne'ncetat venea,
Îndrugând verḑi și uscate ce prin minte îi trecea:
— Eu sûnt Nécșa, roabă 'n curte la spătarul Teleguță
Ce din Vrajuri și ghicite are astăḑi o căsuță
Ca oglinda, unde vine — mai cu bani mai cu plocoane
Ca sĕ le ghicesc norocul, fel de feluri de cocoane;
Unele de supĕrare, altele de foc sau dor,
Și puține vin cu grije numai de bărbatul lor.
Eu sciu tot ce vi se'ntêmplă în viață și'n căsnicie,
Sciu ce faceți, ḑi și noapte, și ce lumea nici nu scie!...

Înțelege, babă Nécșo, că de geaba mi te ții
După mine, căci eu nu cred în asemenea prostii..
Dar de geaba, după mine baba, totuși se ținea:
— Vai! sĕ nu ḑici vorbă mare, cocoane, pe legea mea,
Căci la mine dau năvală cuconițele 'n carîte,
Când au foc pe inimioară și gândurile-amărîte;
Dipotații și ministrii și slujbașii mici și mari,
Negustorii și zarafii, chiar și dnii gazetari,
Toți la mine vin; din ușe parcă mii aud cum strig.
„Babă Necșo, sări, mĕ scapă din cuptor, unde mĕ frig!“
Și'nchid ușa după dênșii, împing clanța și zăvorul,
Așa de curat l'e gândul și de necurat l'e dorul,
Încât par'că tot l'e frică sĕ n'aibă zidul urechi,
Hei! măicuță era, lumea mai cinstită în timpii vechi!
După ce se vĕd în casă, singuri, și le scot ghiocul,
Oftez greu ș'apoi începe de'mi destăinuiesc tot focul...
Din câte guri aurite, de boieri cu dări de mână,
N'am vĕḑut eșind noroie, ce de n'ași fi fost stăpâna
Pe ghiocul meu, pe mine, și a,și făcut gălăgie
Le-ar fi rĕmas amintire oasele prin pușcărie...

împregiurări, sĕ închee cu prudenţă pacturi de stat şi de căsătorie şi se şi acuire prin aceasta drepturi ereditarie asupra ţerilor vecine. Prin aceste pacturi s'au întemeiat succesive acest stat mare. Dvoastră ve este cunoscut proverbiul: *„Bella gerant alii tu, felix Austria nube!"* Dar întemeerea Austriei a fost şi o necesitate firească cu deosebire pericolul resboaelor turcesci a adus statul austriac la esistenţă. Ungurii, ca nisce politici buni ce au fost totdeauna şi cum sûnt şi astăḑi, au priceput bine, că contra năvălirilor turcesci au lipsă de ajutoriul statelor vecine. Din această trebuinţă de scutire, din concentrarea forţelor contra invasiunilor turcesci s'a născut statul austriac şi a stat pe această basă până în timpul mai nou.

Astăḑi statul Austriei esistă şi trebue sĕ esiste, şi noi toţi sûntem fericiţi că lucrurile s'au întêmplat astfeliu, pentrucă popoarele impreunate sub sceptrul austriac, au lipsă de acest stat pentru a se scutì imprumutat. Trebuinţa ce o simţim cu toţii, ca acest stat sĕ se conserve, este garanţia cea mai bună, cimentul cel mai bun pentru esistenţa sa şi în viitor, şi nu fără drept a pronunciat Palaczki cuvintele descitate: „Dacă Austria n'ar esista, ar trebuì creată," dând prin aceste cuvinte espresiune unei convingeri, ce o împărtăşim cu toţii, convingere, care în timpul mai nou a aflat în cuvêntul de tron al Împĕratului o espresiune atât de frumoasă, când adecă Împĕratul a declarat apriat că popoarele trebue sĕ locuească în stat împreună în deplina egală îndreptăţire respectânduse şi scutinduse reciproc. În acest sens noi vom stăruì sĕ fim solidari cu celelalte popoare, vom stăruì sĕ trăim împreună cu Germanii ca pretini şi fraţi, pentrucă ei sûnt compatrioţii nostri şi avem lipsă unii de alţii. Vom concede bucuros limbei germâne, întru cât cere trebuinţa şi unitatea statului, ori şi când teritoriul şi valoarea necesară, dar nu pretindeţi dela noi aceea ce pentru noi este o umilire, adecă o violare a drepturilor noastre naţionale. Aici ḑicem cu poetul: „Ticăloasa este naţiunea, care nu jerfesce toate pentru onoarea sa." (Aplause)

În acest sens vom fi totdeauna gata a respecta elementul germân, ve vom face bucuros toate concesiunile; în acest sens vom procede cu elementul german — cum am dovedit la dese ocasiuni — în deplină loialitate şi frăţietate. Numai lucrând astfeliu unii cu alţii putem astepta, sĕ avem pace internă în imperiu, ear nu lupte necurmate prin interpretarea volnică a noţiunilor noue, dar vom fi şi uniţi în afară prin concordie şi putere. (Aplause sgomotoase din dreapta. Şuerături din stânga şi de pe galerii.)

Revista politică.

Sibiiu, 20 Ianuarie 1884.

Proiectul pentru căsătoria dintre creştini şi evrei respins pentru a doua-oară de cătră casa magnaţilor se va presenta dietei cât mai curênd, şi el va fi pus la o parte până la alte vremi mai bune. Din incidentul acesta toate partidele detei ţin conferinţe spre a-şi marca punctul lor de mânecare. Partida liberală a început cu ţinerea conferinţei, în care ministrul president a raportat despre călătoria s'a la Viena. Simburele întregului raport e, că curtea din Viena şi-a pus toată încrederea în destoinicia guvernului domnului Tisza, atât ce privesce capacitatea, onestitatea, cât şi cu privire la energia în aplicarea acelora. Şi fiindcă guvernul actual se raḑimă pe umerii partidei liberale, încrederea preaînaltă se revarsă inmediat asupra partidei liberale. Bucuria a fost mare la auḑul acestora, şi sub impresiunea acestei nemarginite bucurii s'a decis soartea proiectului pentru căsătoria mestecată. Partida liberală va vota pentru luarea proiectului dela ordinea ḑilei. Guvernul nu face din proiect cestiune de cabinet. Intêmple se ce se va întâmpla cu drăguţul de proiect, guvernul rĕmâne unde-e acuma. Despre cestiunea Croaţiei scim numai atâta, că ea s'a discutat la tronul imperătesc, mĕsurile luate nu sûnt cunoscute, căci domnul Tisza n'a aflat cu cale a da deslusiri în conferenţa partidei.

Atâta cu privire la partida liberală.

Oposiţionalii încă sûnt pentru luarea proiectului dela ordinea ḑilei susţinênd principiul introducerei căsătoriei civile.

Partida Kossutistă, sau după numirea oficială, partida independenţilor încă au ţinut conferenţă Mercuria-trecută, şi pelângă discutarea proiectului a primit şi un manifestat, care se va adresa tuturor popoarĕlor din Ungaria. In acest manifest se cuprind dogmele politice ale partidei, care de facto are cea mai mare popularitate în Ungaria. Punctul de mânecare al acestei partide este rumperea Ungariei dela Austria şi absoluta independenţă a ei cu rege ungar care va avĕ residenţa în Budapesta.

Sub aceste auspicii se va îngrigì apoi de binele cetăţĕnilor, egalitatea tuturor înaintea legei, şi apărarea intereselor naţiunei maghiare, căci veḑi doamne interesele naţiunei maghiare se jignesc prin promovarea binelui comun şi mai ales prin egalitatea tuturor înaintea legei, şi astfeliu ele pretind o îngrigire sub rubrica specială.

Cestiunea evreilor încă n'a remas nebăgată în seamă. Partida a decis.

1. Sĕ-şi publice jidanii dogmele lor religioase şi sĕ ţină sinod provincial.
2. Sĕ-şi organiseze bisericele.
3. Sĕ şi organiseze scoalele în spirit unguresc. (Nota bene: Sĕ nu ne prindă mirarea de această pretensiune. In Ungaria nime nu mai pune pond în organisarea scoalelor pre sciinţă şi recerinţele pedagogice. *„Mai ântâiu maghiar, apoi cult, avut, onest"*).
4. Sĕ se pună graniţă năvălirei jidanilor în Ungaria.

Acest manifest se va publica *urbi et orbi*, ca lumea sĕ scie şi sĕ vadă ce trebue sĕ scie şi sĕ facă.

Căderea germânilor în Austria cu propunerea lui Wurmbrand a dat ḑiarelor nouă materie de încriminări la adresa guvernului Taaffe. Decretarea limbei germâne de limba de stat a imperiului pre lângă aceea că nu schimba posiţia partidei constituţionale spre mai bine, provoca nelinişte între popoarele Austriei, nelinisce, care şi aşa este permanentă în ambele jumĕtăţi ale monarchiei.

„Pesţer-Lloyd" e foarte supĕrat pentru votul parlamentului din Viena, vot, care poate avè viu resunet în jumetatea imperiului unde domnesc astăḑi curente opuse înţeleptei politice din Cislaithania. Împregiurări neprevĕḑute au dat naştere pactului dualistic. Împregiurări neprevĕḑute au pus puterea în mânile rasei domnitoare dela noi, putere de care abusează începând cu pactul dualistic Sĕ nu fie „Pestet Lloyd" îngrigiat. Caracterul ce domnesce astădi în Austria vrênd nevrênd va venì şi la noi. El purcede din voinţa împĕratului de a vedè domnind pacea între supuşii sei. Această firmă voinţă a monarchului nostru susţine pe Taaffe la guvern, această voinţă va schimba faţa lucrului şi la noi. Bunăvoinţa unora dela guvern a trebuit sĕ desilusioneze chiar şi pre cei mai optimisti.

Nesiguranţa publică ce s'a născut în Viena în urma omorurilor, au silit pre guvern sĕ iae mĕsuri escepţionale, cari ating pre toţi cetăţenii din Viena şi giur. S'a asprit arestul poliţian, se admit perchisiţiunile de case şi secuestrarea de apistole fără ordin judecătoresc. Se poate sista ori ce întrunire fără espunerea de motive şi se pot confisca ori ce cărţi, despre cari se crede că sûnt periculoase şi contra ordinei sociale.

Scirea cea mai frapantă este o nouĕ incercare din partea nihiliştilor de a omorì pe ţarul rusesc. De astădată cu abstragere dela bombele lui Orsini au voit sĕ otrăvească întreaga familia impĕrătească cu prăjituri, ceia ce însĕ nu a succes nihilistilor.

Cestiunea religionară în Orient.

In revista politică din numĕrul penultim al ḑiariului nostru am făcut amintire despre neînţelegerile escate între poarta otomană şi clerul ortodocs din Constantinopole. Ḑiarele europene s'au ocupat intensiv cu această afacere, din care uşor poate sĕ se aprindă întreg orientul mai ales acuma, când desperata situaţiune internă şi acuma ca şi în 1876 împinge pe Rusia spre Orient.

La locul acesta reproducem articlul ḑiarului „Imparţialul" publicat Mercurea trecută la locul prim al ḑiarului:

„Între Poarta otomană şi capul bisericei crestine ortodocse, patriarchul Ioachim, esistă de câtă-va vreme un conflict, care dacă nu se va căuta din ambele părţi de a i se pune capĕt, lesne poate da nascere la incurcături diplomatice serioase. Unii dintre representanţii marilor puteri la Constantinopol deja au început a se interesa de această afacere căutând pe cale indirectă a înfluinţa într'o direcţiune sau alta.

Causa, care a produs conflictul este reforma, ce guvernul din Constantinopol voesce sĕ introducă în justiţia imperiului otoman. Guvernul otoman voind ca prin noua reformă sĕ introducă uniformitatea în tratarea cestiunilor de drept civil, a fost nevoit sĕ reducă în mod simţitor sfera atribuţiunilor bisericei ortodocse care, în puterea privilegiilor acordate încă din timpul lui Mahomet II şi recunoscute de cătră toţi Sultanii ce s'au succedat până în ḑiua de astăḑi, avea o jurisdicţiune foarte întinsă asupra credincioşilor ortodocsi din imperiul otoman.

Patriarchul Ioachim, îndată ce a luat cunoscinţa despre reforma plănuită, a protestat contra acestor tendinţe ale Poartei şi a ameninţat, că dacă Poarta nu se va abţine de a lovì în drepturile bisericei crestine ortodocse, dênsul va fi nevoit sé-şi dea demisiunea. Dar nici protestele nici ameninţările patriarchului n-au putut face poarta sĕ renunţe la intenţiunea ei, şi de aceea patriarchul în urma înţelegerilor luate cu consiliul naţional şi-a dat demisiunea.

Sultanul ce i drept n'a primit demisiunea patriarchului, dar nici n'a renunţat la reforma ce vo-

---

Dar ce vrei, aḑi fie-care meserie 'şi are taina;
De a'şi avea, măcar un galben, câte pete stau sub haina
Dregătorilor din ţeară, care spânḑur şi omor,
N'aş fi Necşa ghicitoarea, neam calic de cerşitor!
Fraţi cu soră, fiică, vară, fiu cu mumă câte-odată,
Duşi de simţuri grosolane şi de poftă desfrânată,
Uitând sânge, uitând sfinte jurăminte pe altare,
Merg de arunc, în mieḑul nopţei copilaşi pe băligare!..

Îmi vinea sĕ mor şi'n cale'mi, de când baba se ţinea
După mine, pui, în stradă, de sergent nu se zărea...
Furios, ridicai mâna sĕ'i dau brânci şi s'o gonesc
Ş'i strigai dute la dracu, lasă-me că te lovesc,
Lasă mĕ sĕ-mi vĕd de cale, nu voi vraji nu vroi nimic
'Ţi-am mai spus'o!
Dar aceste vorbe n'apuc sĕ le ḑic

Şi sĕ plec, că după mine baba earăşi sĕ ţinu
Şi c'un aer de mândrie ear din capet începu...
Hei! măicuţă, sûnt ţigancă, dar sub haina'mi care pute,
Bate pieptul cum rabate, sub vestmênt'n fir cusute!
Vin mâncate-aşi, dragul mamei, sĕ'ţi dea baba cu ghiocul,
Sĕ'ţi citească, ca'ntr'o carte descuiată, tot norocul...
Căci ghicesc, întreabă lumea, ce e'n lună ce e'n soare;
Ce e'n gândul dtale, cum mai rar e ghicitoare!
Întreabă pe toţi mofluzii, ce-au pus banii la o parte;
Întreabă pe toţi boerii, ce sûnt mari, dar nu sciu care;
Întreabă pe toţi calicii ce au creḑut în zestre mare,
S'au pe acei ce'nchiḑênd ochii, prin neveste au făcut stare;
Pe cucoanele ce în viaţă, le-a fript dorul la ficaţ,
După unul din amicii nătărăilor bărbaţi!..
Ş'ai s'auḑi din mii de locuri: tot şi toate s'a împlinit,
Căci cuvêntul babei Necşa, este sfânt şi aurit!

— I'ascultă, babo, de vorbă bună nu vrei sĕ înţelegi;
Poate vrei cu o ocară s'au vre-o palmă sĕ te alegi...
Dute dracului cu totul, cu ghicit şi cu ghioc,
Şi înţelege n'am pe peptu'mi şi pe capu'mi nici un foc!
Ce, me iei drept vrun desmetic, uşurel şi fără minte,
Care crede în cărţi, în vrajuri, în ghioc şi'n cele sfinte?
Care în loc sĕ ia drept pildă viaţa omului sĕrac,
Plini de patimi ruşinoase, când sĕ'nfundă mâţa în sac,
Merg pela cărturărese, fac acatist, pomeneli,
Când nici Dunărea n'ajunge de păcate ca sĕ'i speli?
Ce fel me creḑi oare în stare sĕ te cred o ghicitoare
Care scie pe de a rostul, câte 'n lună câte 'n soare.
Care scie dinainte, ce-are sĕ se întêmple 'n lume,
În vîrtejul ăst de neamuri şi de lucruri fără nume?
Cum, vrei sĕ mĕ faci a crede că scii tu ce sûnt în stare
Sĕ fac astăḑi, sĕ fac mâne, s'au sĕ fac din întêmplare?
Tu, când simt că am în mine o voinţă de a alege
Într'un lucru care'mi place şi'ntr'un fapt fără de lege?
Sĕ'mi pretinḑi, nenorocit-o, că poţi scì mai dinainte
Ce-am sĕ vreau? dar pieri din ochi'mi hodoroagă fără minte!

Pentru voi, cîrd de vrăşmaşe omenirea nu se poate
Altă lume ş'altă viaţă decât plină de pĕccate;
Acolo mergeţî de faceţi vrajurile voastre pui,
Unde omul, plin de frică, fuge chiar de umbra lui!
Acolo, căci vrajul vostru stă pe-o lume necurată,
Care numai mângăiere ameţirei sale cautâ!
Căci respunde'mi, din aceste toate daruri ce le ţii,
Un grăunt de meiu, din locu'i, pentru ce sĕ mişcă, ştìi?
Şi de ştii, de ai în tine a destăinuirei taină,
Vre-o putere ce'mi lipsesce mie, pentru ce de haină·
Vrei sĕ întinḑi lumea pe strade, pentru ca sĕ poţi trăì,
Şi nu'ţi pui tot meşteşugul la picioare, a te servì?
Dute, babo, de'ţi găsesce lumea ta, ear nu pe mine,
Dut'de caută pe muerea ce sascunde de ruşine,
Sau pe omul ce de patimi sau de sete doborît,
Îi stă bubele pe spate şi hoţiile pe gât!
Dute pela fetişcane ce încă nu cunosc dorul,
Ce au farmecul cu ele şi cu ele şi amorul
Dute la mofluzi; la lumea care ese din gunoiu,
Şi'n carete d'aurite te stropesce cu noroiu!
Dute, dute la cucoane şi vorbesce-le de focul!
Care le-a mâncat onoarea ş'a umplut de lupră locul!
Dar la mine, un biet suflet fără dragoste şi dor,
Ce a'şi vroi sĕ'mi răpesc viaţa, — însĕ nu se mĕ omor;
Nu veni, băbuţo dragă, căci venitu'ţi e în zadar,
Căci de farmecile tale nici nu sciu nici n'am habar!
Şi acum că sûnt la mine — veḑi colo e casa mea,
Ţine doi lei noi de anul nou, şi Dḑeu sĕţi dea
Mai mult!
Baba, d'astădată, avea aerul de mută;
Puse banii 'n punguliţă şi se făcu nevĕḑută!

„Telegraphul." *K. Deşte.*

iesce a întroduce de o potrivă pentru toţi supuşii sei.

Această stare acută în relaţiunile patriarchiei ortodocse cu Poarta otomană negreşit că numai poate dura multă vreme. Cât de curênd trebue sĕ se hotărească la un fel, mai cu seamă că acum a început şi diplomaţia europeană ă se interesa de această cestiune. Guvernul turcesc nu trebue sĕ peardă din vedere că în Europa sunt unele puteri cari abia asceaptă sĕ li se presinte câte o ocasiune de a sĕ amesteca în afacerile interne ale Turciei şi de aceea ar face cu mult mai bine dacă s'ar feri de a merge cu îndărătnicia până la ecstrem.

Fără îndoială dacă ar fi sĕ judecăm conflictul dintre poarta şi patriarchia ortodocsă din punct de vedere al principiilor iuridice, cari sûnt deja puse în practică în celelalte staturi europene, ar trebuì sĕ recunoascem că Poarta este în drept de a restringe sfera iurisdicţiunei patriarchale în ce privesce afacerile de natură civilă. Avênd însĕ în vedere slaba garanţiă ce tribunalele turcesci oferă justiţiabililor, precum şi spiritul de care este însuflată toată iustiţia otomană, sùntem datori sĕ susţinem deocamdată privilegiile acordate bisericei. Aceasta o facem pentru linistea sufletească a crestinului ortodocs, care fie din prejudeţiu, fie cu drept cuvênt, nu găsesce nici o garanţie în justiţia otomană.

În aceleaşi timp însĕ când susţinem privilegiile patriarchiei ortodocse, nu putem ca sĕ nu relevăm o împregiurare, care nu puţin a contribuit la stirbirea autorităţii patriarchului ortodocs din Constantinopol. Încă de multă vreme capii bisericesci din Constantinopol s'au abătut de pe calea cea adevĕvĕrată, ce le este impusă de învĕţăturile bisericei crestine, şi în loc sĕ fie cu adeverată şi egală iubire pentru toţi crestinii ortodocsi, ei au făcut mai mult politică naţională grecească. Scopul lor principal a fost şi este chiar până în ḑiua de astăḑi de a trage în sinul naţiunei grecesci pe toate celelalte naţionalităţi crestine.

In faţa unor asemenea tendenţe din partea acelora, cari sûnt chemaţi a avea aceaşi solicitudine pentru toţi supuşii bisericei, negreşit că naţionalităţile negrecesci nu pre au motive de a sprijinì marea înfluinţă şi întinsa jurisdicţiune a patriarchiei din Constantinopol. Cu toate acestea noi dorim sĕ se menţină privilegiile bisericesci, sperând că cei chiemaţi a onduce afacerile bisericesci pe viitor vor căuta a sĕ inspira de adevĕratele principii cari formează basa credinţei crestine. Cât pentru guvernul turcesc credem că densul se va feri de a da privilegiu unor puteri la o nouă intervenţiune, şi va căuta sĕ ajungă cât mai curênd la o înţelegere cu patriarchul.

Varietăţi.

* (Mulţămită publică.) La representaţiunea teatrală din 15 Ianuarie a. c. preste tacsa de întrare au contribuit: DD. Simion Popescu, prosopresbiter 1 fl., Ioan Hania dir. sem. 1 fl, Cast, preot ev. 1 fl., G. Stăneasa par. 50 cr., T. Necşa Bongard 1 fl., C. Zikeli 30 cr., T. Necşa înv., Ir. Bica, N. Câmpean, T. Olariu, I. Rotariu, I. Buta, I. Dordea, N. Muntean N. Bica sen., N. Chivoiu, G. Necşa. G. Topolog, Ach, Gligor, I. Surdu, I. Saneasă sen. G. Porumbăcean. N. Gligor, Teodor Porumbăcean. I. Staneasă, G. Gligor, G. Tănasĕ, N. Stăneasă, toţi cu câte 1 fl. H. Rucărean 63 cr., M. Palu, M. Mihălţan, Past Gligor câte 50 cr., N. Gligor 40 cr., N. Panţa, Ach. Sirbu, M. Rapiţă, Ach. Rapiţă, I. Surdu, I. Părău, P. Greavu, G. Moldovan jun., câte 38 cr., I. Rotariu I. Şeican jun., I. Şeicaan sen., D. Perea, A. Rădiciu Gl. Murgoiu, I. Chivoiu, T. Chivoiu, I. Părăian, A. Hidu, I. Hidu câte 36 cr., I. Bica, S. Muntenaş, N. Bogorin, G. Radu, Ios. Murgoiu, B. Hidu, N. Albu T. Rotariu, P. Rotariu, N. Bica jun., A. Gligor, I. Bogorin câte 34 cr., P. Rucărean, N. Rucărean, T. Cârpaciu, N. Lascu, P. Ganea, S. Hămbăşan, D. Ganea, N. Marpoḑan, P. Rucărean, Il. Lăcătuş, I. Stăniţ, D. Căian, P. Muntean, I. Marpoḑan, câte 33 cr., Ach. Badiu, N. Săbău, I. Muntenaş sen. G. Moldovan sen, T. Fara, I. Băilă. jun., I. Muntenas jun., I. Stănilă, Ios. Oltean, T. Muntenaş, T. Bogorin, câte 35 cr. M. Murgoiu, M. Câmpean, P. Băra, A. Băra, P. Crican câte 18 cr., G. Cucu, N. Stănilă, M. Pitariu, P. Jangioiu, A. Şerban, P. Bogorin câte 12 cr. — Aceste suprasolviri împreună cu tacsele de întrare ne au dat un venit în bruto de 81 fl. 2 cr., ear abătragênd spesele de 17 fl. 26 cr., ne au remas un venit curat de 63 fl. 76 cr. care a fost destinat şi e deja administrat la fondul scoalei noastre de aici. Pentru această faptă nobilă respectivilor li se aduce mulţămita cea mai călduroasă.

Guşteriţă 19 Ianuarie st. v. 1884.

Pentru Comitet.

Teodor Necşa,
învețător gr. or.

Nicolae Bica,
epitrop.

* *(Carneval)* Ni s'a trimis următoarea „Învitare la balul Juristilor, care se va arangia din partea ascultătorilor dela academia de drepturi reg. ung. din Sibiiu, spre ajutorarea juristilor sĕraci, în 16 Februariu st. n. 1884 în sala hotelului la „Împĕratul Roman".

Începutul la 8 oare seara.

Lady Patronesse: Doamna Adele de *Brennerberg*. Membrii comitetului arangiător: *Albert Arz, Albert* de *Hochmeister, Adolf Albrich, Aureliu Millea, Bela Czia, Geza Kovács, Gustav Czàmpa, Herman Mangesius, Ioan Hentesiu, Iustin Ioanoviciu, Karl Stühler Mihaly Lázár, Moise Savu, Nicolau Vecerdea, Tamás Szabó.*

Bilete de intrare se pot procura pre lăngă arătarea învitărei la tipografia ereḑei de Closius în ḑiua balului la oarele 9—12 a. m. şi 3—6 p. m. precum şi seara la cassă.

Bilet de persoană 1 fl. 50 cr. membri de familie pentru persoană primă 1 fl. 50 cr. ear pentru fie care alta persoană din familie 1 fl.

Logea mare 6 fl.. logea mică 4 fl.

Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Felicităm pe juristii din Sibiiu pentru nobilul scop urmărit prin arangiarea balului şi ne bucurăm că-i vedem uniţi în anul acesta poate cel din urmă în vieaţa acestei academii de drept.

* Duminecă la 3 Februariu 1884 st. n. se va ţine bal în favorul bisericei gr. or. din Deeş în sala casinei cei vechi.

Preţul întrărei de persoană 50 cr. pentru familiă 1 fl.

Începutul la 7 oare seara.

Oferte marinimoase se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică.

P. t. public din depărtare este rugat a-şi adresa binevoitoarele sale oferte la oficiul parochial gr. or.

* (Carneval.) Din partea inteligenţei române din Timişoara, se va arangia Sâmbătă în 18 Februarie (1 Martie) 1884 în sala cea mare a redutei (otelul principele de coroană Rudolf din cetate) bal pentru ajutorarea scoalelor gr. or. române de aici şi a studenţilor sĕraci din institutul alumneal.

In decursul balului se vor produce şi 13 caluseri îmbrăcaţi în costume naţionale.

Preţul intrarei este de persoană 1 fl., de familie 3 fl., şi una loge costă 5 fl.

Contribuiri benevole sûnt a se trămite subscrisului preşedinte. Bilete se pot căpăta în boìta dlui E. Uhrmann şi în localităţile reuniunei de lectură română (fabric 3 rose), ear în seara balului la cassa.

Începutul la 8 oare seara.

* (*Bibliografic.*) Au apărut următoarele volume publicate de Academia română şi se aflâ de vênḑare la librăria Socec et Comp.:

1. Operile Demetriu Cantemiri, Tom. VI. Istoria ieroglifică (opera originală inedită, scrisă în limba românească la 1704). — *Compendiolum universae logices institutionis. — Enconium în I. B Van Helmout et. virtutem physiees universalis doctrinae eius.* Cu mai multe fac-simile şi stampe lucrate de Cantemiri, unele separate şi altele intercalate în tecst. Preţul 10 lei.

Tom. VII *Vita Constantini Cantemirii cognomento senis Moldaviae Principis. — Collectania orientalia.* — Publicate după manuscrisele din biblioteca Museului asiatic din St. Petersburg Preţul 2 lei.

2. Pravila bisericească numită cea mică tipărită întâiu la 1640, în mănăstirea Govora; publicată acum în transcripţiune cu litere latine. Preţul 2 lei.

* (Un om generos). Dimitrie Hagi Vasilie de origine bulgară, carele însĕ a trăit şi murit în România unde-şi făcuse stare, a ţinut sĕ-şi arete recunoscinţa către patria română devenită patria sa, şi prin testament a lăsat sume mari pentru scopuri filantropice românesci. Eată aici lista tuturor donaţiunilor sale: 1. Academiei române 20,000 lei, pentru fundarea din venit a unui premiu de 5000 lei, cari sĕ se dea din 5 în 5 ani pentru cea mai bună scriere în interesul comerciului român; 2. Scoalei de comerciu din Bucuresciu 20,000 lei; 3. Asiliului Elena Doamnă 20,000 lei; 4. Institutului de naştere 20,000 lei; pentru întreţinerea unui numĕr de paturi; 5. Scoalei asociaţiunei costructorilor români 10,000 lei 6. pentru măritarea a 10 fete române dintre cele mai silitoare din asilul Elena Doamna, 20,000 lei; 7. Ajutor pentru construirea localului Ateneului român 10,000 lei; 8. Societăţii tipografilor români, 10,000 lei; 9. Scoalei de meserii din Bucuresci 10,000 lei; 10. Ajutor pentru construirea bisericii de pre proprietatea sa Movilă, din comuna Poenari judeţul Ilfov 10,000 lei. Va se ḑică 150,000 lei (circa 70 de mii de florini) spre scopuri filantropice. În veci pomenirea lui.

* *(Bon-mot).* Un lampagiu din Besancon, om instruit, prinḑênd pasiune de scrierile lui Voltaire, i se deşteptă dorinţa de a vedea pe autor, se duce pe jos până la Femeg. Servitorii i refusară întrarea, el stăruì. Voltaire atras de sgomot deschide fereastra. „Cine eşti Dta? şi cu ce te ocupi?" Sûnt C.... din Besancon, respunse lampagiul, ocupaţiunea mea e ca şi a Dtale, luminez lumea; eu fac lampe." Voltaire încântat de rĕspuns, îl primì cu mare afabilitate.

„Unirea".

* (Scoaterea dinţilor fără durere.) Un dantist din Geneva a găsit un mijloc ingenios de a scoate dinţii. El a fost comunicat societăţii de biologie din Paris de către dl Paul Bert. După această invenţiune nu se mai întrebuinţează nici un instrument pentru scoaterea dinţilor şi ori ce durere este înlăturată.

Mijlocul este foarte simplu. Se ia o bucată mică pătrată de cauciuc, care are în mijloc o gaură prin care trece dintele ce trebue a se scoate; se împinge cauciucul până la partea superioară a rădăcinei, apăsând asupra gingiei. Cauciucul se strânge la influenţa căldurei, slăbesce mai ântâiu rădăcina şi sfêrşesce prin a o scoate din alveola sa, fără ca cel ce sufere sĕ simtă cea mai mică durere. În general trebue patru sau cinci ḑile pentru a avea acest resultat.

Ideea este foarte ingenioasă. Doctorul Galippe a citat, pentru susţinerea acestei proceduri, un fapt căre tinde a demonstra eficacitatea acestei invenţiuni. S'a băgat pentru scop cu totul altul, cele două incisive centrale ale unei june fete în două bucăţi mici de cauciuc. Din nenorocire pentru bolnavă nimeni nu s'a gândit sĕi scoată cauciucurile. Cele două incisive căḑură. Este dar indestul de probabil că aceasta scoatere a dinţilor prin întrebuinţarea cauciucului are sĕ dea în viitor resultatele cele mai neaşteptate.

* (Apă caldă.) Doctorul S. Salisburi din America a întrodus obiceiul la Nev-Yorc sĕ se bea apă caldă. Doctorul Efroim Butter este un susţiitor înfocat al acestei sisteme. Ḑiarele englese susţin serios regimul apei calde. În Paris a ajuns la modă regimul apei calde şi face progrese mari. În New Yorc toţi beau apă caldă.

Apă caldă pare a aduce mari avantage, face pe om sănătos, 'l feresce de boale de stomach şi altele. Ea curăţă stomachul şi intestinele, înlătură fermentaţiile, cari sûnt causele tuturor maladiilor, degage toate gasele, înlesnesce mult digestiunea, absorbiţiunea şi face pe om foarte sănătos.

Doctorul Salisburi recomândă ca apa sĕ fie încălḑită la temperatura de 40 grade, adecă sĕ aibă căldura ceaiului sau cafelei. Apa curată, astfel încălḑită sĕ se ia prin înghiţiri ca ceaiul şi nici odată sĕ nu se bea. Trebue sĕ se ia înainte de masă, cu o oară sau două, şi seara cu o jumĕtate de oară înainte de a se culca. După o cură de 6 luni cel care a făcut cura simte multă schimbare în sine.

* (Un resboiu de Indiani). In Peru s'a încins de nou un rĕsboi cu Indianii din causa violenţelor comise de albi. Pe timpul rĕsboiului dintre Chili şi Peru au fost omorîţi în două luni aproape peste 1500 Indiani. Prin aceasta şi prin crudul tractament al Peruvianilor, impinşi la desperare, Indianii se rescularà şi începură un rĕsboiu de rĕsbunare, care se face de dênşi cu cea mai mare cruḑime! In ţinutul dela Huancayo sute de albi au fost espuşi la cele mai îngrozitoare cruḑimi. Barbaţi şi tinerii fură chinuiţi în chipul cea mai nemilostiv faţă cu rudele lor, iar femeile şi copii fură luaţi prinsioneri. Mulţime de case fură aprinse. Generalul Iglesias fù trimis spre a pune capĕt acestei mişcări de pintre Indiani.

Loterie.

Vineri din 1 Februarie 1884.

Buda: **64** **23** **34** **57** **63**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 31 Ianuarie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.70	121.75
Renta de aur ung. de 4%	89.85	89.75
Renta de aur austriacă	100.40	100.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	140 20	140.25
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	93.50	93.25
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	116.50	116.50
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	99.—	98.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	99.50	99.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	99.—	99.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	100.25	100.—
Sorţi de stat dela 1860.	133.—	138.—
Sorţi ungurescì cu premii	116.—	117.—
Sorţi de regularea Tisei	112.30	112.50
Datorie de credit austr	79.70	84.75
Acţiuni de bancă de credit ung.	307.50	307.70
Acţiuni de bancă de credit ung.	26.5	28.103
Argint	—.—	—.—
Galbin.	5.71	5.69
Napoleon.	9.61½	9.59
London (pe poliţa de trei luni)	121.20	121.26

Nr. 380 [656] 2—3

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei vacante gr. or. Bobĕlna de clasa a III protopresbiteratul Geoagului I. se deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela întâia publicare.

Emolumentele sûnt:

Casă parochială cu grădină de legumi, pădure și pășune, dela 126 familii câte o ferdelă a 16 cupe cucuruz sfărmit și stola usuată cari toate computate în bani dau un venit anual de 297 fl. 82 cr. v. a.

Concurenții au de ași substerne cererile conform legilor din vigoare vigoare la oficiul protopresbiteratul gr. or. al tractului Geoagului I. și de sunt preoți se fie provedute cu documentul despre incuviințarea Preavenerabilului Consistoriu.

Hondol 1 Ianuarie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagului I. în conțelegere cu comitetul parochiali.

Vasiliu Pipoș,
protopresbiter.

Sz. 185 bir. végreh. 1883. [657] 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó ezennel közhirré tesszi, hogy a Szerdahelyi tekintetes kir. járásbiróság 1883 évi 1995 sz. a kelt végzése folytán **Pop Elea** és társái ellen Albina hitelintezet részére 600 frtt. követelés behajtása végett elrendelt kielégitési végrehajtás folytán biróilag lefoglalt és 1393 frt 70 krra becsült ökrök lovak stb.ből álló ingóságok nyilvános árverés utján eladandók, minek a helyszinén Nagy és Kisludoson leendö eszközlésére határidöül 1884-ik **évi Eebruár hó 8 és 9-ik** napjának délelőtt 9-ik órája kitüzetett, melyhez a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel meghivatnak, hogy az érdeklett ingóságok emez árverésen a polg. tk. rdtt. 107. §-sa szerint szükség esetében becsáron alul is eladatni ‚fognak árverési elöleg 12 frt szűséges.

Kelt Szeredahely 1884-ik évi Január hó 24-ik napján.

Maniu Visantiu,
bir. végrehajtó.

MORBURI
SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouĕ scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 4—4

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Anunț public,
cătră toți locuitorii Austro-Ungariei.

În urma imensului numĕr de partecipanți din p. t. public la vênḑarea anunțată prin publicațiunile de mai înainte în foile de ḑi publice, marele deposit de mărfuri al massei ereditarie a marei case comerciale ce esistă de 121 ani — **Karl Kuntz et Schmidt** s'a micșorat mai mult de $^{2}/_{3}$ și moscenitorii au hotărît în ședința din urmă ca vênḑarea provisiunilor de marfă ce se mai află încă, sĕ se continue **numai trei septămâni** începênd de astăḑi. Deci cine voesce a'și procura marfă elegantă și bună mai pe *nimica* sĕ se grăbească în interesul propriu cu comandele.

În deposit se mai află următoarele marfe:

4500 cămăși pentru dame din cel mai fin Chifon englezesc cu frumoase brodării svițiane, o adevĕrată artă de brodărie; prețul pentru o cămașă e numai fl. 1.50 pentru 12 = fl. 16.50.

1500 corsete de noapte pentru dame tot de aceeași calitate, cu brodării admirabile și frumoase preste întreaga lor lungime, un vestmênt frumos pentru fie-care damă, una numai cu fl. 1.50; o dusină = fl. 16.50. Tot aceleași din Barchet greu cu fl. 1.60.

5600 rochii pentru dame cu plissè și cu brodării svițiane frumoase cu fl. 1.40; o dusină cu fl. 15.50. Tot aceleași din Creton roșu cu fl. 1.50; o dusină cu fl. 16.50; din filz greu cu fl. 1.75. Tot aceleși din pănură fină și grea cu înfrumsețări de lână colorată, cu plissè, cu prețul de fl. 2.50.

250 duzine de pantaloni pentru dame din barchet de cel mai fin înfrumsețat bine, cu zacuri, complete și mari, părechia cu fl. 1.25, duzinul cu fl. 16.50.

3560 cămăși pentru bărbați din cel mai fin Chifon englezesc cu pept neted cuadruplu sau brodat, în diferite lărgimi ale gulerului; prețul pentru una cu fl. 1.50 dusina fl. 16.50.

1500 dusine garnituri de masă, țesute cu desin de flori de damast, constătătoare din 12 serviete și din o față de masă mare, numai cu fl. 2.85, întru adevĕr necesar pentre fie-care casă și ne mai pomenit de eftin.

2000 dusine de stergare turcesci, toate tivite frumos gata și fie-care pus extra, cu brodării roșii, dusina cu fl. 3.75.

2000 șaluri mari pentru dame din cea mai fină lână de Berlin în colorile cele mai alese și mai frumoase moderne precum: turcesci-șotice, sur, alb-vênĕt, negru, roșu închis vĕrgate, etc., bucata cu fl. 1.20; dusina fl. 12.50.

400 șaluri (Plaids) de călĕtoriă, foarte mari și groase, fabricatul cel mai greu și mai solid englezesc precum: sur, roșu închis, tărcate, acestea șaluri se pot întrebuința din causa mărimei lor estra-ordinare ca **îmbrăcăminte de earnă, acoperemênt** în **călĕtorie, acoperemênt pentru pat** și ca **shwal pentru dame** și după o întrebuințare de 20 ani, le poți preface în alt **vestmênt elegant,** acestea învĕlitoare pot înlocuì cu desevêrșire pardesiile și palitonele de earnă. Prima calitate mai înainte 15 fl., acum însĕ numai cu fl. 5.85. Calitate de a doua mână mai înainte fl. 12.—, acum însĕ numai fl. 4.85.

300 bucăți pânză de casă — de 30 de coți, țesĕtura cea mai bună, și mai grea, necesarie pentru ori ce casă, bucata numai cu fl. 5.50. —

Prețul pânzăturilor se ridică foarte iute, pânzătura preste puțin timp va fi cu prețul îndoit, pentru aceea sĕ comande cât mai îngrabă fie-cine.

500 covoară (coperișe) de pat, din mătasa cea mai fină și mai grea de Lyon (mătasă de shappe) colorate vênĕt, alb, roșu și galben de minune eftine, bucata numai cu fl. 4.—.

320 de basmale de mĕtasă din mĕtasa grea de Lyon — în toate colorile, fie-care basma de diferită coloare. Aceste basmale pot fi întrebuințate și ca șal de grumazi, dusinul numai fl. 3.50.

350 bucăți garnituri de Gobelin, constătătoare din douĕ covoare de pat foarte fine, din un covor de masă, colorat pompos cu ciucuri de catifea — o garnitură adecă toate trei bucați la olaltă costă numai fl. 7.50.

5000 dusine lepedee de pat, fără cusătură din pânza cea mai grea, de in, foarte mari, chiar și pentru patul cel mai mare, bucata cu fl. 1.35; o dusină fl. 15.—.

Fie-care cumpĕrătoriu, care cumpĕră de odată marfă de cel puțin fl. 15.— primesce o remunerațiune — adecă *gratis* un orologiu svițian de brons-aureu francez elegant cu lanț lung, cu o garanță pe **2 ani.**

Comandele, se fac în bani gata prin asignațiune postală sau cu rambursă, și sûnt a se adresa la:

Administrația ereḑilor Rabinovicz,
VIENA,
II., Schiffamtsgasse 20.

[653] 2—4

Zambach și Gavora.
Fabrica de vestminte și recuisite bisericesci
de rit catolic și grec. [555] 17—30

în Budapesta, strada Vațului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, și pentru societăți industriale (și pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelnițe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărți de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor convenì, se vor schimba cu altele.

O catastrofă înfricoșată
în Casamicciola.

În 28 Iulie anul trecut fabricantul de oroloage **Johann Demus** din **Chaux de Fonds** — Helveția —

îngropat sub ruine în Ischia

și mort acolo în anul 41 al vieții nădușit. Cu toate cercetările ce le a făcut curatorul denumit, Giacome Bullati în Neapole, nu s'au aflat nici rudenii nici alți mosceni legali și în urma acesta a averea a remas statului. O spedițiune, de 2463 bucăți de adevĕrate oroloage de Helveția și aurării, designate pentru orient și transportate *via* Viena, trebuì sĕ fie reținută în urma acestei de speditorul dnul Francisc Revaux fils în 7 August (1883) și această spedițiune s'a predat la 15 Octobre an. tr. subscrisei case de comisiune pentru mărfuri de oroloage și aurării pre lângă mandatul, ca sĕ vênḑă toate mărfurile numai cu rebonificarea speselor de spedițiune și vamă, prin urmare aproape **pe nimica,** pentru ca pertractarea massei ereditarie sĕ se poată încheia cât mai curênd. Toate oroloagele sûnt repassate și regulate pe minută și gravar a căsulielor și fasonul adevĕratelor obiecte de aurărie au costat cât se cere astăḑi pentru tot.

350 oroloage de buzunariu cilinder, de cel mai fin aur francez dublé sau cu căsulia de Nickel argint greu, foarte fin gravat și guillochat, împreună cu lanț de argint greu, fason de aur, repassate cât mai fin pe minută. Tot la olaltă numai fl. **4.95,** acelaș de argint curat de 13 loți, probate de oficiul ces. reg. austro-ung. de estimare și aurite greu, numai fl. **6.50.** Aceleși oroloage cilindru de aur greu, de 14 carate, probate de oficiul ces. reg. austro-ung. de estimare mai înainte fl. **45.—** acum cu prețul de batjocură numai cu fl. **17.—.**

250 fl. oroloage ancher, cu 15 rubine în căsulie de cel mai escelent aur dublé francez gravate escelent canelate cu uvragiu adevĕrat, arată oarele și secundele precis, cu lanț elegant, repasate foarte fin, numai cu fl. **7.—.** Aceleși oroloage **ancher** de argint curat de 13 loți, probate de oficiul de estimare austro-ung., greu aurite, numai fl. **11.50**

200 oroloage remontoir de **Washington** de Nickel-argint greu ori din dublé de aur, se întoarce la mănunchiu fără chee, cu întocmire mechanică pentru arătătoriu, cu uvragiu adevĕrat, cu arătătoriu de secunde, escelent regulate pe minută; cel mai escelent orologiu din lume; prețul dimpreună cu lanț elegant numai fl. **8.50.**

180 oroleage remontoir de argint curat, greu de 13 loți, probate de oficial ces. reg. austro-ung. de estimare, se întoarce la mănunchiu fără chee, cu întocmire mechanică pentru arătătoriu, uvragiu și arătătoriu de secunde, regulat pe minută, cel mai escelent orologiu din lume. Prețul mai nainte fl. **25.—** acum cu prețul de batjocură numai de fl. **13.50.**

Garanție pe 5 ani.

217 inele de aur curat, cu imitațiune de brilante, în toată mărimea, de aur adevĕrat de 6 carate, prețuite de oficiul de estimare austro-ung. în etui escelent de catifea, bucata numai cu fl. **3.75.**

184 părechi de cercei cu brilante ori Boutenieurs de aur adevĕrat de 6 carate, provĕḑute cu brilante escelente, în etui fin de catifea, probate de oficiul de estimare austro-ung. părechia numai cu fl. **3.75.**

222 părechi de cercei din aur curat probat de oficiul de estimare a. c. de 6 carate provĕḑută cu corale escelente în etui părechia numai cu fl. **1.50.**

164 medalioane din aur-dublé frances, cu brilante artificioase, numai fl. **2.50.**

150 Ace pe pept sau la **cravate** de aur curat de 6 carate probat de oficiul ces. reg. austro-ungurese de estimare provĕḑute cu imitațiuni de brilante pompoase, dimpreună cu etui, bucata fl. **1.80.**

250 Bumbi de Chemisett de aur curat, probați de oficiul de estimate austro-ung provĕḑuți cu imitațiune de brilante de minune frumoase, bucata fl **1.80.** Toate acestea prețioase sûnt prin splendoarea lor așa de frumoase, încât prin ele se pot cruța foarte mari capitale.

Comande postale precum și telegrafice, cari se efeptuesc numai pelûngă trimitere anticipativă a sumei sau cu recepere postală (Nachnahme) sûnt a adresa la

Schweizer Uhren- und Goldwaaren-Commissionshaus
WIEN,
Leopoldstadt, Schiffamtsgasse 20.

[652] 2—4

Mihaile Manchen,
vărsătoriu de campane
(Clopote)

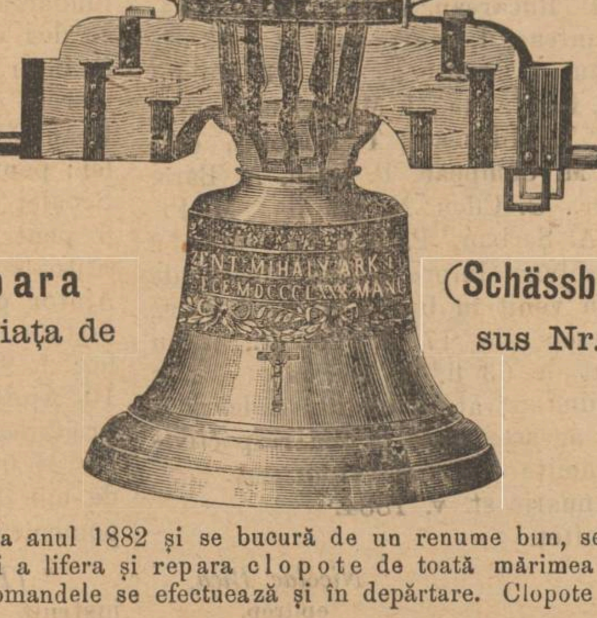

de constructiunea cea mai nouă cu sul sucitor

în Sighișoara (Schässburg - Segesvár)
piața de sus Nr. 168

o firmă ce esistă dela anul 1882 și se bucură de un renume bun, se recomandă tuturor comnnelor bisericesci a lifera și repara clopote de toată mărimea și cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efectuează și în depărtare. Clopote mai mici sûnt în tot timpul gata. [659] 1—3

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu. Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 9 Sibiiu, Marţi 24 Ianuarie (5 Februarie) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl

Pentru abonamente şi insertiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român"

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Decemvre 1883, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Lupta pentru limbă în senatul imperial austriac.

(Încheere.)

Discusiunea asupra cestiunei de limbă s'a desvoltat în cele din urmă în proporţiuni şi peripetii atât de mari, încât ângustimea spaţiului, de care dispunem, nu ne eartă a mai urmărì pas de pas toate evoluţiunile oratorice. Dealtmintrea desbaterea ulterioară n'au produs argumente noue, necunoscute, ear diatribele personale nu contribue la lămurirea causei. De aceea vom atinge pe scurt că şi în stadiul ultim al discusiunei, partidele şi-au apĕrat consecuent punctul lor de vedere. Germanii au continuat sĕ dovedească că ei sûnt chiemaţi a fi elementul directiv în viaţa publică şi a întipărì statului caracterul lor naţional. Din discursurile acestor deputaţi se vede dorerea, ciuda şi necasul pentru pierderea hegemoniei şi neastêmpĕrul de a venì earăşi la cârmă. Acest neastêmpĕr reu ascuns a fost ilustrat în mod şi mai drastic din partea deputaţilor autonomisti, cari au luat cuvêntul după Dr. Rieger. Autonomistii au accentuat consecuent caracterul *poliglot* al statului austriac, un adevĕr care se poate aplica *mutatis mutandis* şi la statul Ungariei, pentru-că nici Austria, nici Ungaria după firea şi antecedenţele istorice nu pot fi decât state poliglote, ori cât s'ar svêrcolì doctrinarii modernì pentru a ne dovedì contrariul.

Cu multă vervă şi cu un succes recunoscut chiar şi de adversarii centralişti germâni s'a accentuat natura poliglotă a monarchiei austriace din partea deputatului cechic Dr. Gregr, capul partidei cechice june. El le a cetit nemţilor centralisti sau mai bine ḑicênd partidei constituţionale germâne tecstul cum se cade şi cuvintele lui au lăsat o impresiune adâncă în senatul imperial. Dăm în estras interesantul şi energicul discurs al acestui deputat.

Dr. Gregr: Nu me voiu demite în esplicaţiuni asupra competenţii factorilor legislativi cu privire la legea de faţă Eu sûnt autonomist şi mĕ învoiesc cu toate câte s'au ḑis în direcţiunea aceasta. Partida constituţională într'un lung şir de ani, cât s'a aflat la cârmă, avênd în mână puterea şi stăpânirea, nu s'a gândit sĕ prefacă trup şi sânge articul 19 al legilor fundamentale de stat prin o lege asupra limbei. Este şi esplicabil, ca o partidă care se află la cârmă, sĕ-şi interpreteze şi sĕ practiseze art. 19 după placul seu; dar cu atât mai adânc simţiau pe atunci popoarele negermane ale Austriei trebuinţa imperativă pentru o lege dreaptă în privinţa limbei, trebuinţa de a pune naţionalitatea şi limba sub scutul unei legi drepte. Firesce nu e lucru uşor a stabilì o lege asupra limbei, care sĕ mulţămească pe toţi. Cu toate aceste eu am convicţiunea, că se află bărbaţi, cari sûnt chemaţi a aduce o asemenea lege, bărbaţi, cari sûnt scutiţi de acel prejudiţiu neferieit, că în Austria esistă unele naţiuni predestinate a domnì, ear altele a fi sclave.

Un guvern curat de partidă nu este în stare a aduce o lege asupra limbei, care sĕ satisfacă pe toţi, pentru că un asemenea guvern este prea supus la influenţele partidei sale şi trebue sĕ ve spun cu mirare, limpede şi respicat, că sûnt foarte surprins vĕḑênd că o partidă, care la ori ce ocasiune impută fără curmare guvernului, că protegează naţionalităţile negermane în socoteala naţionalităţii germane, că este parţial faţă cu Germanii, că o astfel de partidă se apropie tocmai de acest guvern, după ce l'au divulgat în lumea largă de guvern cehic, cu dorinţa ca tocmai acest guvern sĕ emită o lege pentru scutirea limbei şi naţionalităţii germane. (Ilaritate în dreapta). Trebue sĕ ve mărturisesc, că eu, din punctul meu de vedere naţional, n'aşi atribuì guvernului actual atâta încredere cu privire la causa mea naţională. (Strigări din dreapta: Foarte bine!). Dar dv. aveţi într'adevĕr drept sĕ ve încredeţi în guvernul actual, pentru că în lunga serie de ministerii câte s'au succedat dela 1861 abia s'a aflat un guvern care sĕ fi făcut atâte serviţii bune limbei şi naţionalităţii germane câte a făcut guvernul actual. (Rîsete în stânga). Vĕ voiu dovedì aceasta afirmaţiune. Închipuiţive un guvern cât se poate mai german, din parte-mi fie sub presidiul reuniunei scolastice (Schulverein), de esemplu sub presidiul dlui Schönerer — un guvern mai german abia cred că ve veţi putè cugeta — credeţi Dvoastră, că sub un astfel de guvern un bărbat, care a stat viaţa întreagă în fruntea mişcării noastre naţionale, ar fi putut pronunţa cuvêntul, că ori ce om cult trebue sĕ scie nemţesce? Credeţi dvoastră, că sub un astfel de guvern german ar fi emanat cunoscutul emis despre esamene la universitatea boemă? Credeţi Dvoastră, că sub un atare guvern, deputaţii de naţionalitate cechică ar fi votat pentru §. 17 din novela scolară (foarte bine! din dreapta), prin care s'a recunoscut limba germană în scoalele civile ale Bohemiei ca limbă preferită a ţerei? Dacă mai poftiţi esemple, scoateţi din buzunariu o notă de „bancă sau de stat" şi veţi vedè, că sub guvernul actual toate celelalte limbi ale imperiului, afară de cea germană şi maghiară, sûnt sterse de pe notele de bancă — un merit acesta pentru dnul ministru de finanţe ungueresc Slavy.

Profesorii germani dela universitatea din Praga au refusat a primì un script al colegilor lor chechici, pentru cuvêntul că nu pricep idiomul, în care era compus acest script. La gravamenul profesorilor cechi ministeriul a decis, că acestora le este permis a trimite colegilor germâni scripte cechice, acestea însĕ trebue înaintate mai întâiu la locotenenţă pentru a fi traduse. Nu este aceasta o recunoascere şi o preferire a limbei germâne chiar şi în Bohemia? Am amintit toate acestea pentru a respinge imputările ce s'au aruncat ieri şi astăḑi guvernului ḑicênduise, că teritoriul limbei germâne se lărgesce din ce în ce mai tare. Dl Tomasciuc ne a amintit, că într'un timp s'au respândit gramatice rusesci prin Bohemia. Acest lucru s'a întêmplat sub guvernul partidei liberale constituţionale şi aceasta memorabilă aparenţă nu a fost decât consecuenţa asuprirei ce o suferea pe atunci naţionalitatea cechică. Este meritul guvernului actual că acele gramatice au dispărut astăḑi din poporaţiunea germană. (Arătând pre banca ministerială): Dl ministru president îmi suride în mod amicabil. Vederile mele politice şi naţionale însĕ diferesc de ale escelenţiei sale, a dlui ministru pres., atât de mult încât n'am nădejde sĕ figurez vre-odată printre meteorii politici ai partidei sale. (Ilaritate viuă). Este însĕ o neagră ingratitudine, domnilor din stânga, că dv. n'aţi primit încă mai demult pe dl ministru pre-

FOIŢA.

O ḑi perdută

de

Michail Demetrescu.

— Note dela Lacu Sărat. —

. . . .
La băi la Lacu-Sărat
Toată zestrea mi-am tocat.
(*Refrenul unui cântec*).

I.

Pe vremea turcului, balta ce se numesce Lacu-Sărat, situată cale de cinci chilometri de oraşul Brăila, servia başibuzucilor şi ienicerilor de scăldătoare, atât pentru dênşii cât şi pentru acei din caii lor, cari erau pătimaşi de vre-o boală de piete. Şi, lucru minunat! după un scurt şir de scăldături ei eşiau sănĕtoşi din acel loc bine-cuvêntat, care ca un nou Bitezda din Ierusalim, avea aproape acelaşi dar de tămăduire.

Chiar până mai acum doi trei ani, în balta de care ne este vorba, îşi vêrau ciobanii oile cele pline de râie, şi ca şi caii ienicerilor şi ai başibuzucilor, după câte-va băi luate acolo, eşiau însdrăvenite, adecă cu piele curată de ori ce afecţiune morbidă, regenerate cu desĕvêrşire.

Aceste fapte, purtate din gură în gură, dela ciobani la ţĕrani, şi dela ţĕrani la târgoveţii brăileni, ajunseră într'o bună dimineaţă până la urechile iscoditoare ale unui doctor hătru — dacă nu me înşel — care se puse pe lucru, şi puţin după aceea, vĕḑurăm ieşind ca ciupercile, pe una din coastele acestei bălţi, o sumă bunicică de barace, căscioare, case şi căsoie, şi în cele din urmă cârcime... Martie din post nu lipsesce... ḑic: cârcime, beuturi şi ospetării.

Acum Lacul Sărat are o reputaţie bine statornicită, dacă nu în afară din ţeară, cel puţin în mai tot regatul unde se vorbesce românesce.

II.

Cu toate acestea de şi situat în apropiere de oraşul Brăila; de şi mai în toate ḑilele de vară nu auḑiam dela cei cu care me întêlneam decât întrebări şi rĕspunsuri de felul acestora:

— De unde vii?
— Dela lac.
— Unde te duci?
— La lac.
— Ce faci în vara asta?
— Băi la lac.
— Cine i domnul?
— Un strein care a venit la lac.

De şi nu făceam un pas în stradă fără sĕ nu me isbesc piept în piept cu vr'un têrgoveţ din Ialomiţa, cu vr'un boier craiovan sau cu vr'un înalt slujbaş bucurescean, al căror convorbire nu era alta decât minunile ce făcea asupra pătimaşilor aceastâ apă turbure, sărată şi nomoloasă; în fine, de şi pe fie-care oară nu auḑiam alt strigăt pe strada Bucurescilor decât unul singur, ascuţit, plângător şi strident, — strigătul cornului vênătoresc dela cele cinci omnibusuri ce fac cursa până la Lacul-Sărat; ei bine! cu toate aceste sgomote care reuşeau a-i da ḑilnic o importanţă din ce în ce crescênd, totuşi eu brăilean născut-crescut, şi cu urechile şi vĕḑul dea-pururea în contact cu aceste vuete asurḑitoare, eu nu-l vĕḑusem nici odată şi prin urmare eram strein în Ierusalim — dacă îmi este ertat sĕ me servesc de o locuţiune evangelică eşită din întrebuinţare.

Sĕ fi fost lipsă de curiositate din parte'mi?... Încăpĕţânare?. . . Îndărătnicie?. . . Numiţile cum ve va plăcea. Eu unul, ve spun curat că le cufund pe toate în aceeaşi clădire, şi ceea-ce sciu este că me lăsam greu, şi nu-mi venea sĕ me hotăresc a merge la lac. . . şi pace!

Dar într'o ḑi, uritul sau monotonia vieţei dela oraş şi dorinţa de a face o mică variaţiune în unisonul puţin armonios al traiului meu, avu atâta înrîuire asupra voinţei mele, încât reuşì sĕ-mi biruească şi impasibilitatea şi încăpăţinarea şi îndărătnicia.

sident între sfinții dvoastre naționali. (Ilaritate sgomotoasă.)

S'a făcut indicare la Ungaria. Însuși propunětoriul a ḑis, că celelalte naționalități din Ungaria sûnt numai tolerate. Mulțemesc pentru grățioasa perspectivă ce ni se dă, ca în cele din urmă și naționalitatea noastră (boemă) sě fie tolerată în Austria. (Foarte bine! și aplause din dreapta.) Dar dacă togma e sě facem o paralelă între Cis și Translaitania ve rog sě nu asemănați natiuni vechi, puternice, glorioase, cari în decursul veacurilor au format state independente și suverane, cum au fost de esemplu națiunea polonă, boemă, în parte și cea slovenă, — cu astfeliu de fragmente de popoarě, cari nici odată nu au format state independente, cum sûnt de esemplu Slovacii din nordul Ungariei sau Germanii din Sepuș. Dacă tocmai vreți sě faceți o paralelă între țěrile Coroanei ungurescì și între Cislaitania, atunci ar fi lucru mai firesc, dacă ați compara de o parte Ungaria și Croația și de altă parte Boemia, Galiția și Austria; pentrucă în Croația limba oficială e esclusiv cea croată și legile trebue trimise dietei croate în originalul croat. Ve reamintesc întêmplările din timpul mai nou, conflictele pentru pajuri. Dacă noi în Boemia ne-am entusiasma pentru asemenea lucruri, am avè mai mult de lucru. (Ilaritate în dreapta). Minoritatea afirmă, că Germanii nu sûnt scutiți, că sûnt asupriți și de aceea trebue a se aduce o lege în privința limbei (de stat). Aceasta este o gravă învinuire. Dar adus'au minoritatea și dovedi? Ba, pentrucă n'a putut sě aducă. (Aplause în dreapta). Unica dovadă e înființarea Universității cechice. Sě fie vre-o nedreptate când li se lasă Germanilor vechea Universitate întogmită cu lucs și când pelângă ea se înființează o universitate boemă sirmană?

Primirea propunerei lui Wurmbrand ar provoca o neliniscire din cele mai mari și o inverșunare la toate celelalte naționalități negermane, și ar consolida ideea pentru o grupare independentă a naționalităților. Eu respectez națiunea germană cea mare, ea și-a construit un templu de glorie, sublim și înalt. Dar ce au contribuit la acest edificiu Germanii din Bucovina? (Aplause și ilaritate în dreapta). Când Garmanii din Austria vorbesc mereu de cultura lor cea înaltă și de conaționalii lor din imperiu, aceasta mi se pare tocmai așa ca și când nesce rudenii sěrace ar vorbì cu fală despre unchiul lor cel bogat. (Aplause vii în dreapta). Proclamarea limbei germane ca limbă de stat ar avè drept consecuență decretarea inferiorității pentru celelalte naționalități și germanisarea inevitabilă. Minoritatea nu voiesce a mărturisì acest lucru și de aceea ea nu a fost în stare sě ne dea o definițiune despre limba de stat. Nu vreți adecă sě numiți fětul cu numele cel adevěrat și de aceea ați înbrăcat lucrul într'o noțiune nedefinibilă. Limbă de stat se ḑice și germanisare înseamnă.

Ură și discordie veți semena dv. între popoarele Austriei, veți declara lupta națională în permanență, veți paralisa puterea statului, dar nu ve va succede *a despoia popoarele de limba lor maternă.* (Aplause vii în dreapta). Austria a fost numită „edificiu pompos“, aceasta e adevěrat; dar acest edificiu pompos e compus din petrii pătrate uriașe, acestea sûnt popoarele imperiului și cimentul care ține aceste petri închiegate este consciința popoarelor, că-și vor afla aici scutința pentru naționalitatea și limba lor.

Propunerea lui Wurmbrand are sě fie berbecele, cu care vreți sě spargeți lanțul de fer al maiorității, Dv. sciți, că nu veți amăgì cu instrumentul de musică liberal pe domnii din Tirol și Vorarlberg și de acea ve refugiați la fluerul național. (Ilaritate mare în dreapta). Ați creḑut că prin aceasta ve veți procura cel puțin un mijloc de agitațiune pentru alegeri, ați intenționat sdrobirea contrarilor politici și redobândirea hegemoniei, (Aplause viforoase în dreapta,) dar pe calea aceasta nu veți ajunge la țintă. Ați perdut stăpânirea, pentru că v'ați făcut necredincioși causei libertății. V'ați constituit odinioară ca partidă liberală, ați pășit pe arena publică ca bărbați ai progresului și constituționalismului adevěrat dar în ce mod ați justificat încrederea poporațiunei? N'ați fixat dv. drepturile politice după coala de dare și după arborul genealogic? Nu este sufragiul universal primul paragraf în ori care catechism liberal? Și cum stăm cu legea de reuniuni și de întruniri? Și calea național economică ce ați bătuto dvoastră, nu este ea udată de lacrimile veduvelor și ale orfanilor, cari în timpul avêntului național economic și-au perdut toată averea? (Aplause vii în dreapta). Dvoastră ați adus libertatea drept prinos pe altariul stăpânirei și astfel ați perdut toate: libertatea și stăpânirea. (Aplause vii în dreapta.) Dar ați perdut și dreptul de a mai stigmatisa partida dreaptă de retrogradă; ați perdut mai departe dreptul de a mai lua asupra dvoastră în viitor rola directivă și conducerea elementelor (advěrat) liberale din Austria. (Aplausě îndelungate în dreapta). Principiul național, care ne învață a iubì pe un popor, fără de a urì pe altul, principiul național, care stăruesce pentru libertatea poporului seu, fără de a face din alte popoare sclavi, — aceasta este idea de stat a imperiului austriac și fiind că propunerea lui Wurmbrand nu cuprinde o asemenea idee, pentru-că această propunere nu ne aduce pacea și salutea imperiului, ci numai lupte vecinice și asupriri reciproce — eu nu pot sě o primesc. (Aplause frenetice în dreapta.)

Revista politică.

Sibiiu, 23 Ianuarie 1884.

De vre-o trei ḑile proiectul pentru căsătoria dintre creștini și evrei este obiectul de discusiune în parlamentul Ungariei. Partidele toate sûnt întrunite întru a constata necesitatea acestui proiect, sau a unuia asemenea acestuia, care se servească de prolog introducerei căsătoriei civile. Prin aceasta s'ar da un puternic avênt amalgamisărei și epilogul ar fi maghiarisarea diverselor naționalități.

Ori cât de dulce e acest vis de aur al celor ce domnesc astăḑi prin pressă situațiunea în Ungaria, el tot nu poate oprì pre oameni dela manifestarea părerilor. În dieta din Pesta oposiția aruncă în fața ministrului president grele învinuiri de călcarea parlamentarismului, pre de altă parte Istóczy et Comp. se bucură věḑênd că cresce numěrul celor ce věd mare periclu în preponderanța la cari au ajuns jidanii în chiverniseala statului nostru.

Dispositiunile estraordinare ale cabinetului din Viena pentru susținerea linistei și siguranța publică, au dat Vienesilor linistea de care iau fost lipsit omorurile din ḑilele din urmă. Toate ḑiarele sûnt încredințate că guvernul se va folosì de mijloacele esceptionale numai cât timp va domnì esceptionala stare de lucruri care le a provocat.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Concertul dlui George Dima în Caransebeș.

Dle Redactor! La nimic poate nu s'a făcut atâta abus ca în artă, atât la alte națiuni cât și la noi, fiind că legile ei sûnt mai laxe și adevěrații ei înțelegětori puțini. Scoli, odată în splendoare astăḑi sûnt dovedite de false și autori cu renume au intrat la întunerec. Așa se perândă gusturile, așa se schimbă și se desvoaltă arta, după modul de cugetare a generațiunilor. Astăḑi, când lumea a devenit realistă și când idea de naționalitate a prins rădăcini, realistă și națională s'a făcut arta. Arta astăḑi a abḑis de ideale, ea decopiază lucrurile obiectiv, și partea subiectivă a autorului lumea cere se fie națională.

Omul în decursul vieții sale, începe a vedea mai ântêiu părțile ideale a lucrurilor și numai după multe esperiențe le desbracă de idealismul lor și le recunoasce partea adevěrată, partea reală. Prin acest proces trece individul în gusturile și vederile sale și prin acelaşi proces națiunile și lumea chiar.

Mai bine se vede aceasta în desvoltarea artelor. Până în seclul nostru toate artele au zugrăvit ideale, pre cari le-a îmbrăcat în forme, în taine asemenea ideale, în limbagiu retoric; mincinoase au fost idealele și mincinoase hainele artei. Și fiindcă idealul căutat de atâtea sute de ani prin toate artele încă nu le-a aflat nimenea, și fiindcă retorica subiectivă a fost lipsită de ori ce veritate obietivă, e natural că în toate artele, partea cea mai mare a creațiunilor au fost caricaturi. De acì provine că cele mai multe lucrări artistice rele s'au ivit în scoala clasică și romantică. Scoala realistă, carea pentru a fi înțeleasă, cere un grad înalt de emancipare, are mai puține lucrări rele, ba putem ḑice că nici una, fiindcă atunci când o lucrare artistică e reală, rea nu mai poate fi.

Pre calea realistă au plecat toate artele plastice și literatura frumoasă, și în ḑilele noastre și musica. Partea obiectivă a musicei și a ori-cărei arte, astăḑi e realistă, ear idea domnitoare de naționalitate, cuprinde în artă partea subiectivă a autorului. Fără aceste 2 calități, nici o creațiune artistică nu se mai consideră astăḑi de o lucrare bună, serioasă și adevěrată.

La noi la români de artele plastice nu poate fi vorbă, fiindcă puținele încercări ce le avem sûnt resultatele scoalelor strěine. În literatura frumoasă însě „Convorbirile literare“ au făcut deja primul paș, ele au introdus deja partea națională în arta scrierei, nu au introdus însě partea principală adecă partea realistă. Singur Slavici în Novelele sale întrunesce în oare care měsură ambe recerințele artei, după cum se înțelege ea astăḑi, și toți ceilalți Lunimiști se îndestulesc a pune în lucrările lor numai subiectivitatea lor națională. M'aș abate dela scopul meu dacă așì desfășura aceasta mai pe larg. În musică, noi avem puține lucrări adevěrat originale, puținii autori musicali, pre cari îi avem, sûnt puțin îmbrățișați; și încă cu atât mai puțin cu cât lucrările lor sûnt de o valoare mai reală, așa se întêmplă aceasta la noi și în literatura frumoasă, fiindcă

Sunt unele naturi, cari, pentru a se determina sě guste o plăcere oare-care fie cât de mică, fie cât de nevinovată în felul ei, deliberează cu ele înșile timp îndelungat; dar, lucru ciudat! din minutul ce sau hotărit ca sě o guste, acest soiu de oameni se năpustesc asupra ei cu aviditatea unui lup flămând și nu se deslipesc de dênsa până ce mai întâiu nu se vor fi săturat cu prisosință.

Eu am nenorocirea de a fi una din acele naturi.

Nu-i vorbă, îmi mărturisesc pěcatul cu o naivitate cam copilărească, și cu atât mai puțin laudabilă cu cât acest păcat nu este o calitate ci un defect, — și un defect care mi-ar atrage urmări, větămětoare — mai ales în vremea de față când civilisațiunea voește ca omul sě-și ascundă cât se poate de bine cursurile ce va fi avênd, de teamă sě nu facă sminteală printre frați, și a nu pune la iveală de învěțătură și de urmat semenilor sei. Dar ce vreți! așa-mi este felul; nu pot tăcea;

Chases le naturel
Il rivient au galop.

Deci după o lungă consfătuire cu mine însumi, consfătuire în care pusei în cumpěnă pe dě o parte foloasele morale și fisice ce aș trage întreprinḑênd o preumblare până la locul cu pricina, ear pe de altă parte suferințele simțitoare, ce ași pricinui costelivei mele pungi, resitaiu la început, dar la urma-urmei sfêrșiiu prin a me hotărì într'un chip nestremutat pentru preumblare.

III.

Trei mijloace sûnt spre a te transporta la Lac: apostoleasca, trăsura și omnibusul.

Mijlocul dintâiu nu mi se părù practic, fiind că a merge cu piciorul cale de cinci chilometri, pe când soarele e aproape de sfertul călătoriei sale, este mai mult de cât o pedeapsă: este un supliciu; asta va se ḑică a ajunge la ținta ce ți-ai propus, prăjit, acoperit de praf și sdrobit de osteneală. Mijlocul deal doilea, adecă transportul cu trăsura, mar fi costat cam scump, și îmi venea cu greu a deschide sforile punguliței mele spre ai împuțina numěrul francilor cu cinci, și aceasta numai pentru transport, precum ar fi făcut unul din acei bogătași cărora nu li e milă de ban când îl cheltuesce, precum nu are îndurare și compătimire de sudoarea și suspinele adâncite ale sermanului, de pe a cărui spinare dacă nu'l smulge cel puțin îl culege. Deosebirea nu este mare; în termini ciocoești, verbul smulgere și verbul culegere sûnt sinonime cu răpi, răpire,... Mijlocul deal treilea, adecă omnibusul, îmi părù cel mai puțin costisitor, și prin urmare cel mai potrivit cu greutatea mea financiară.

Me hotărâiu deci, sě me încutiez în șandramaoa mai sus pomenită, și într'o Duminecă dimineața eșii în strada Bucureștilor ca sě-mi găsesc un loc. Un *omnibus* se afla acolo gata de plecare. 'Mi plătiiu? locul, și me vêrîiu în el... Ușa lui se închise. Cornul din mâna conductorului suflă pentru numai țiu minte a câtea oară Un mână băete! isbucnì din pieptul cel țeapăn al cornistului, și... șandramaoa pornì, mai întêiu încet, încet, domol ear apoi, în treapătul cadențat al celor patru cai slabi și lihniți de foame.

IV.

Me uitai înprejurul meu spre a vedea tovarășii în mijlocul cărora mě găseam. — Eram 12 la numěr. — Toate locurile fiind ocupate, ve puteți lesne închipuì căldura ce indurăm, cu toate că deschiseserăm ferestuicele omnibusului, în speranța měgulitoare de a ne răcori.

Nimic nu era vrednic de însemnat printre lumea din omnibus: figuri de negustori bulgari cu ceafa roșie și groasă, de fiice ale neamului Izrailtenesc mirosând a ceapă și usturoi — condimentul lor tradițional, — și de trei sau patru creștini de ai nostrii.

Printre acești din urmă onorabili, doi mai cu seamă: un boer și o cucoană.

Cucoana, se vedea cât de colo că era din vr'un târgușor dela poalele munților Carpați. O puteai recunoasce de pe vorbă și de pe îmbrăcămintea sa pretențioasă și de rěu gust: — purta o pălěrie gustul publicului nostru e ruinat şi dus pre căi rele de autorii de profesiune, cari l'au hrănit până acum. O literatură cum se cade şi o musică serioasă va pĕtrunde cu greu în publicul nostru, şi popularisarea lor cere timp îndelungat şi o voinţă de fier dela autori.

Aceste reflecsiuni şi le a făcut publicul de aici, când Dumirecă după bobotează a avut ocasiune a asculta concertul iubitului nostru artist G. Dima.

Programa esecutată de dl Dima şi de ceialalţi domni concertanţi, după cum se vede, e compusă tot din lucrări de o valoare reală, nici o piesă privată de reclam nu se va vedea în această programă. Şi cu adevĕrată mulţămire naţională a constatat publicul nostru că dl Dima a esecutat acest program greu cât se poate de perfect din toate punctele de vedere, dovadă aplausele frenetice. Dl Dima dispune de voce bas plină de melodiă, şi pare că anume creată pentru a esprima sentimente adênci sentimente serioase. Dl Dima pre lângă vocea dsale posede o inimă de artist, care se vede din fie care ton, nici o nuansare nu e rece în cântarea dsale, pretutindenea simţementul e de faţă, un simţemênt puternic şi adevĕrat, care te răpesce cu sine, ce se mai ḑic de scoala dsale, şi de îndemânarea cu care manuază melodia? se vede îndată că dl Dima a făcut studii serioase şi mai mult se vede încă că studiele şi le a făcut în singura scoală adevĕrată, în scoala realistă germană perfecţionată de Wagner, se vede aceasta din ideile dlui Dima, din gusturile şi esecutarea dlui. Veritatea simţemêntului se vede sub fie-care ton şi o idee sub fie-care nuansare.

Păşirea sigură, modestă şi serioasă, lipsită de ori ce mişcare diletantă de reclam, câştigă totdeauna partea serioasă a publicului pentru dnul Dima.

Cu o deosebită artă şi cu mare succes a cântat dnul Dima balada lui Loewe: *„Archibald Duglas“*, o piesă adevĕrată artistică; şi *„Grenadirii“* de Schumann, aceasta din urmă a încheiat concertul şi a făcut coroana lui.

A mai cântat dl Dima piesa: *Der Mönch zu Pisa“* de Loewe şi două cântece compuse de dlui: *„Stelele“*, cântec popular; şi *„La un ţerm cumplit selbatic“* cuvinte traduse din limba germană

Afară de aceste în un „Terzett“ din opera Don Juan de Mozart, a cântat dnul Dima cu multă artă şi succes rola lui Conthur, a statuei; întru adevĕr cântecul dsale serios. serbătoresc şi mişcător a stirnit fiori în vinele publicului. Rola lui Don Juan, a cântat'o simpaticul nostru baritonist dl Nicolae Popovici, coleg de studii a dlui Dima, pre care'l cunoasce şi publicul din Sibiiu şi Braşov din concertele Dsale de acum e anul. Dl Popovici e elevul aceleaşi scoli, şi putem ḑice fără sfială, că face onoare scoalei din Lipsca.

Rola lui Leporello a cântat'o conducĕtorul corului german de aici dl Felsmann, ear acompaniarea la piano a tuturor pieselor din concert, cu o adevĕrată îndemânare de artist, a esecutat-o dl jude dela tribunalul de aici Scherf.

Dl Popovici a cântat încă două composiţiuni de a dlui Dima; *„Miezul nopţii“* cântec poporal şi *„Eu simt a Ta suflare“*, şi *„Aus Dichterliebe“* de Schumann, ca totdeauna dl Popovici a dat doveḑi de rarul seu talent, de scoala făcută şi de rarul ton ce posede.

Un membru al capelei militare din loc dnul Pittauer, a cântat în Violoncello, două piese: *„Concert für Violoncello“* de Romberg şi *„Nocturno für Pianoforte und Violoncello“* de Jensen; ambele bine esecutate.

După concert, publicul mai ales de aici a arangiat o mică petrecere cu joc în onoarea dlui Dima, carea a fost foarte animată.

În timpul scurt de o săptămână cât a petrecut iubitul nostru componist în mijlocul nostru, publicul inteligent de aici i a dat doveḑi de simpatia sa, arangiând mai multe conveniri în onoarea dsale. Un deosebit interes au avut disputele estetice generali despre artă din cari am vĕḑut că dl Dima are şi erudiţiune în materie de estetică şi că prin urmare e sigur pre calea ce o urmează în composiţiunile dsale.

Am observat din composiţiunile dlui Dima şi părerile dlui estetice, că a urmat un proces cu totul contrariu celui urmat în literatura frumoasă din convorbirile literare.

Convorbirile s'au pus în scriere pre basă naţională adecă poporală fiindcă însuşirile sufletesci naţionale, numai în popor sunt nefalsificate, pre aceasta cale au dus o departe, lipsesce însĕ autorilor dela Convorbiri obiectivitatea adecă partea reală a artei; fondul scrierilor din Convorbiri încă e tot cel romantic, deşì estetica modernă a trecut la ordinea ḑilei preste această direcţiune fantastă şi fără trup real.

Dl Dima după înţelegerea noastră a făcut din contră. Cultivat artistice în scoala modernă realistă din Germania, d-lui a întrodus cu deosebit talent, partea reală, adecă fondul real al artei moderne, în composiţiunile dsale.

Aceasta se vede de acolo că nici un ton din o composiţiune a Dsale nu e fantast, fie care esprimă o idee şi sub fie care zace o mişcare sufletească puternică; dlui a sciut dramatisa musica şi a reproduce prin armonie sentimente reale. În aceasta direcţiune a dus-o departe şi avem mult de aşceptat. Stând însĕ pe această basă, numai dl Dima va ajunge un mare music, internaţional, deşì aici terenul e vast şi ocupat şi prin urmare e greu a escela şi tot odată a fi original. Nu cu aceeaşi sirguinţă a cercat dl Dima a se aprofunda în cântecele noastre poporale, ca sĕ şi o prefacă în sânge, şi în composiţiunile dsale poţi observa la tot pasul că partea subiectivă a cântecelor dsale e românească poporală. Adevĕrat că e uşor a constata aceasta, şi greu a îndeplinì. E de lipsă sĕ se culeagă cântecele poporale, pentru a putea fi studiate şi mijloace nu sûnt. Aici ar fi datoria Asociaţiunei Transilvane, sau a Academiei sĕ-şi pună mâna, căci altfel vor trece sute de ani şi noi am rĕmas aceeaşi. Cu deosebită plăcere am aflat aplecarea dlui Dima către cântecul poporal, din cântecele poporale compuse de dsa şi din mărturisirile dsale. Asceptăm şi în această privinţă mult dela dl Dima şi dorim ca cât mai curênd sĕ l revedem. *Sylvio.*

Varietăţi.

* (Provocare), „Furnica“ cassa de economii societate pe acţiuni în Făgăraş. În sensul §-lui 6 din statute, acţionarii societăţii sûnt prin aceasta provocaţi a solvì rata a IV-a ficsată cu 20 fl. v. a. la cassa societăţii noastre, sau la institutul de credit şi de economii „Albina“ în Sibiiu, ori la filiala acesteia în Braşov, cel mult în timp de 3 luni dela datul acestei provocări.

Făgăraş în 1 Februariu n. 1884.

Direcţiunea.

* (Teatrul naţional din Bucuresci) nici în anul acesta nu întră pe calea ce duce la îndeplinirea misiunei sale. Aceste teatru are un comitet, în frunte cu un director general, care ar avea sĕ'l conducă, însĕ în realitate nu poate; căci — dacă misiunea teatrului naţional este mai cu seamă de a face cunoscute publicului cele mai frumoase producţiuni ale literaturei dramatice române şi strĕine, preoţii artei cer sĕ se susţină din produsul muncei lor. Comitetul alege şi admite piesele, însĕ comisiunea financiară a „artiştilor“, care are un vot consultativ în sinul comitetului, face dificultăţi şi piesele recomandate de comitet remân nejucate, căci „artiştii“ vor sĕ joace piese cari aduc venit sigur. Astfel şi în stagiunea actuală s'au jucat mai ales feerii, operete' şi piese spectacoloase, căci numai la aceste se adună lume. Pentru ce numai la aceste? Pentrucă trupa e slabă şi nu e îndemânatică de a representa piese de valoare mai înaltă.... Se anunţă tocmai acum, că direcţiunea a primit şi pus în repetiţiune: „Şahăr Mahăr“, revistă în 4 tablouri de dl D. R. Rosetti, aceasta se va representa la 15/27 l. c. Opera italiană va juca în curênd „Haiducul“, musică străină pe cuvinte românesci. Joi în 12/24 l. c. s'a representat pentru prima oară „Grandomania“, comedie originală în 3 acte, de dl Sava N. Şoimescu; această piesă, precum şi aceea a dlor Diuliu Zamfirescu şi Velescu, întitulată „Prea târḑiu“, a fost aprobată de comitet a se juca, în urma concursului pentru cea mai bună comedie, concurs publicat an.

(Reclamă.) Atragem atenţiunea asupra inseratului *„A. Fraiss în Viena“* publicat în numĕrul nostru de astăḑi.

(Mijloc de cură.) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiun** (sgârciurí) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 1 Februarie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.65	121.75
Renta de aur ung. de 4%	89.90	89.85
Renta de aur austriacă	100.45	100.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	140.30	140.25
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	93.75	93.50
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	116.50	116.75
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung..	98.80	98.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	99.75	99.50
Obligaţíuni urbariale temeşiane de	99.—	99.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	100.25	100.—
Sorţi de stat dela 1860.	136.75	138.—
Sorţi unguresci cu premii	116.—	116.—
Sorţi de regularea Tisei	112.—	112.25
Datorie de credit austr	79.70	84.75
Datorie de stat austriacă în argint.	80.35	80.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	79.25	80.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Acţiuni de credit austr.	305.40	305.90
Renta ung. de hârtie.	87.50	86.60
Acţiuni de bancă austro-ung.	848.—	848.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	308.50	308.70
Argint	—.—	—.—
Galbin.	5.70	5.69
Napoleon.	9.60	9.59
London (pe poliţa de trei luni)	121.15	121.20

împodobită cu tot neamul de flori, zarzavături şi fructe; una din mânele sale era încălţată într'o mânuşă de *peau glacèe*, ear degetele celeilalte se încovoiau sub greutatea a şeapte sau opt inele de aur de mărimi deosebite, deasupra cărora câte-va pietre nestemate rivalizau în strălucire cu razele arḑĕtoare ale soarelui, ce pătrundeau în ciuda noastră printr'o crăpătură din tavanul menajeriei în care ne încutiasem.

Dumneaei — un fel de *Cucoană Ciriţoaca* — ca şi cum ar fi vrut cu ori-ce preţ sĕ ne arete bogăţiile în care-şi vìrise mâna îşi svênta cu un evantaliu de fildeş sudoarea ce pornia în brobonele dela rădăcina frunţii sale pătrate şi se rostogolea încetişor şi în zigzaguri de a lungul obrazului seu lătăreţ şi durduliu.

Me uitam în tăcere la acest chip de cocoană, şi admiram ca un visitator dintr'o galerie de tablouri seninătatea frunţei acestui cap femeiesc şi liniştea sufletească, ce se resfrângea preste toate trăsurile obrazului seu. Dacă ar fi vĕḑut'o cine-va de bunăseamă că ar fi luat'o drept o muceniţă ce îşi aştepta osânda de moarte cu o sublimă resemnaţiune şi linişte de cuget, încredinţată mai de înainte de rĕsplata ce i se va pregătì colo, sus în ceruri.

Boierul ce şedea lângă dênsa era un adevĕrat tip al nepăsărei. Îmbrăcat într'un rând de strae de doc, şi purtând pe cap — un cap pleşug şi ţuguiat — o pălărie de Panama, (ale cărei străşini monstruase puneau în respect privirea iscoditoare ce s'ar fi ispitit sĕ zăriască sprincenele şi ochii proprietariului seu când acesta era acoperit) dl de care ne este vorba avea între degetele mânei drepte un ţigaret de chihlimbar lung de un sfert de cot în vêrful căruia, o ţigare de foi, tămâia cu mirodenia sa neplăcută, nasurile tuturor celor din omnibus... Cocoana strâmbă din nas... Eu tuşam ca un moşneag... Câte va din odraslele neamului lui Israil scoteau capul pe ferestre.

Boerul însĕ 'şi căuta de treabă: adecă se uita ţintă prin cadrul ferestrei din faţa lui, şi nu fácea nici o mişcare alta, afară de aceea de a ridica din când în când de pe genunchiu mâna în care 'şi ţinea tămâia sa blăstĕmată, pe care aducând'o domol în dreptul gurei, cu liniştea unui om ce nu este sbuciumat de nici o patimă, încleşta între buzele sale groase imomeaua ţigaretului, şi mai mult părea că soarbe de cât trage fumul ce se filtra prin chihlimbar; în urmă, descleşta buzele de pe ţigaret... mânai recădea pe genunchiu... ear din gura sa, ce semăna ca un hogeag în formă de pâlnie ieşea o negură deasă de fum cenuşiu, care după ce se învârtia în mici rotocoale, mai înţâiu sub nasul pomenitul boier şi apoi sub acelea ale fiecăruia din noi, se prăbuşa pe una din cele şase ferestre, ca şi cum ar fi fost tras de pĕr, de o mână nevĕḑută şi se perdea în văzduh, răpiţ de curêntul ce făcea şandramaua în mersul cadenţal al mărţoagelor sale.

Rotogoalele de fum aveau farmecul de a mĕ adâncì într'o sfântă şi melancolică meditaţiune. Cu capul plecat pe piept, me gândeam la pribegirea omului pe lumea asta, şi me întrebam tainic: — Ce este el, dacă nu o rotogoală de fum de tutun? Abia ieşit pe vasta scenă a lumei, îl veḑi de-o-camdată învêrtinduse ca un orbeţ în jurul familiei sale, adecă în jurul acelor afecţiuni, ce numai vatra părintească ştie a zămislì; după aceea, puţin câte puţin, şi cu cât înaintează în vârstă, începe a se lovi cu capul de păreţi, şi se loveşte mereu... mereu! Atunci, una câte una ilusiunile tinereţei se sdrobesc cu nemilostivire de colţurile ascuţite ale decepţiunei, el devine mai puţin espansiv, mai flegmatic, se depărtează încetul cu încetul de punctul plecărei sale întocmai ca rotocoala de fum şi... într'o bună dimineaţă observi că ḑilele cele de viaţă dătătoare ale afecţiunilor căminului sûnt departe... prea departe... pentru a putea încălḑì un suflet mort, o inimă nesimţitoare şi un corp ostenit!... Puţin încă şi un curent purtat de o mână nevĕḑută îl înşfoacă de ceafă, şi îl duce cu sine pentru a'l precipita în prăpăstia fără fund a nimicniciei.

Şi în urmă?

În urmă, uitarea!... uitarea pentru deapururea.

(Va urma).

Nr. 264. [651] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei vacante de clasa a III Richisdorf în protopresbiteratul Mediașului, se escrie concurs pe basa inaltei ordinațiuni consistoriale ddto 15 Decemvre 1883 Nro. 4543 B.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu douĕ încăperi, cuină și pivniță, un șiopron, una șură cu douĕ grajduri, toate în stare bună și coperite cu țigle.
2. 5 Jugăre 1464☐ ° pămênt arătoriu și fênațe.
3. Dela 40 tamilii câte o ferdelă de cucuruz sfărmit și dela 6 vĕduve câte o merță și dela 13 familii neorustici câte 2 ḑile de lucru.
4. Stolarele usitate în tract.
5. 4 stângini de lemne și virfurile dela aceste.

Doritorii de a ocupa această parochiă, au de ași asterne petițiunile lor instruite conform dispositiunilor Statutului organic și al regulamentului congresual, la subscrisul oficiul protopresbiteral în termin de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs.

Mediaș 31 Decemvre 1883.

Oficiul ppteral al tractului Mediașului în conțelegere cu comitetul parochial din Richisdorf.

Dionisiu Chendi,
admstr. ppresbiteral.

Nr. 455. [649] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea văcantei parochii de clasa a III Costeni protopresbiteratul Solnocului, în sensul ven. ordin consistorial din 4 August Nr. 2571 B. 1883 se escrie concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sunt.

a) Folosirea porțiunei canonice a 13 jugere 306°☐ pămênt arătoriu și 26 jugere 1039☐ de fînaț.

b) Venitele stolare usitate dela 140 de familii, la olaltă acestea toat computate dau în bani un venit anuale de 250 florini v. a.

Doritorii de a competa la acest post sĕ-și astearnă petițiunile lor instruite în sensul statutului organic și al Reg. pentru parochii la acest oficiu protopresbiteral, până la terminul susindicat în Cupșeni.

Cupseni în 20 Decemvre 1883.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului.

În conțelegere cu comitetul parochial

Samuil Cupșa,
protopresbiter.

Nr. 1700 : 1882 civ. [655] 2—3

Publicațiune.

Spre a se decide asupra admissibilității cererei proprietarilor mai mici nobili ca actori din Leméni contra fiscului ca inct pentru proporționarea dreptului de cârcimărit, se pune ḑi de pertractare pe **24 Marte,** a. c la **10 oare** înainte de ameaḑi la fața locului în comuna **Lemény** la care se provoacă cei interesați a se înfățișa cu observarea, că primul esemplariu al cererei se poate vedé la tribunalul de aici, al doilea la oficiul comunal din **Lemény.**

Deș, din ședința tribunalului dela 15 Aprile, 1882.

Demn de atențiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)
ȘI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 4—4

TELEGRAMĂ DIN PARIS.

Noi am fost recercați, de a publica aceasta telegramă pentru speciala sa însemnătate.

Societatea de comerciu franceză a deschis chiar acum în **cetatea principală și reședința Viena** o Filială a articlelor sale și vinde objecte cu prețuri ne mai pomenite, în lumea comercială europeană.

încă ne mai auḑite

și espedează atari în toate părțile de lume pentru bani trimiși înainte (solviți momentan) sau cu rambursă postală, până atunci, până când este încă oare care provisiune de objecte aici.

Marfa constă din objectele cele mai necesarie, lucrate mai bine, mai practice și ne mai pomenit de eftine, de cari are neconditionat lipsă ori ce economiă de casă și fie-ce familiă, și fiind-că societatea are filiale și în: **Paris, Londra, Brusela, Amsterdam, Marsilia, Lille, Kopenhaga, Varșovia, Petrupole, Geneva, Zürich, Mailand** și **Turin,** așa dară unde cumpĕră mai întreagă Europa, sperăm, cum-că și locuitorii monarchiei austro-ungare vor fólosì această ocasiune, carea nu sĕ va mai da mai mult, și vor recomanda în interesul lor propriu cât se poate de mult, pentru că eftinătatea aceasta necreḑibilă.

a pus în uimire lumea întreagă.

Voiește cine-va sĕ aibă ceva întru adevĕr bun, practic, absolut necesariu și prelûngă aceasta încă ceva ne mai pomenit și necreḑibil de eftin, atunci sĕ folosească aceasta ocasiune scumpă, carea nu va mai ocure în decurs de 100 ani și sĕ comande cât se poate de iute și de mult. Cu stimă **Societatea de comerciu franceză.**

În magazine este depositat următoriul numĕr de marfe:

5000 **de oroloage de busunariu — Cylinder** din platina ce mai fină de argint, regulate pe minută, mai înainte cu 14 fl., acum numai cu 5 fl. 25 cr — Un object foarte elegant. Cu o garanță pentru mersul acurat de 5 ani.

2325 **oroloage-Anker** cu **15 rubine** (curate) adevĕrate, repasate pe secundă escelent, mai înainte cu 21 fl., acum numai cu 7 fl. 25 cr. Coperișurile sûnt fine. Platină de argint, gravat. Cu garanță de: 5 ani.

3650 **oroloage remontoir** de aur doublè, de tras la toartă, fără cheiă, cu uvragiu fin regulat de platină, recunoscut de orologiul cel mai bun și eftin în lume, mai înainte cu 24 fl., acum numai cu 10 fl. 25 cr.

1400 **oroloage adevĕrate-remontoir,** de argint curat și probat de 13 loți, de tras la toartă, fără cheiă, cu întocmire pentru arătătoriu și cu uvragiu adevĕrat de platină privilegiată, repasate pe secundă, un preț necreḑibil, întru adevĕr ne mai pomenit de eftin: mai înainte cu 35 fl., acum numai cu 16 fl. 50 cr.

4200 **oroloage franceze de deșteptat,** și ca oroloage de masă foarte elegante, toate cu aparat de făcut sgomot, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu 4 fl. 80 cr., foarte acomodate pentru fie-care familiă și pentru fie-care meseriaș.

4980 **mantele de ploaie americane de-Kautschuk,** în toate mă imile, de o parte ca palton elegant, de altă parte cu mantea de Kautschuk, prin carea nu străbate frigul și umeḑeala, mai înainte cu 18 fl., acum numai cu 9 fl. 80 cr. Vestmêntul cel mai pratic și mai eftin; o căciulă (coif) elegantă tot la acest vestmênt cu 1 fl.

6500 **dusine de unelte de mâncare de argint de Britania.** Marfa cea mai bună și mai grea adevĕrat engleză. Singurul și unicul fabricat în lume, care și după o folosire de 30 de ani remâne așa de alb ca argintul curat de 13 loți, mai înainte o dusină cu 12 fl. acum 12 bucăți la olaltă numai 3 fl. 25. cr. Toate uneltele de mâncare anunțate de alte firma sûnt numaî imitāți.

15000 **dusine de linguri de mâncat de argint de Britania,** de cel mai greu fel (calitate), cari remân totdeauna albe. Aceste linguri nu se pot deosebì de lingurile de argint curat de 13 loți. Mai înainte cu 8 fl., acum numai cu 2 fl. 50 cr. toate 12 lingurile de mâncare; 12 linguri de cafea însĕ, mai înainte cu 4 fl., acum cu 1 fl. 20 cr. Cu deosebire de recomandat.

2000 **de linguri mari de scos supa de argint de Britania,** fabricatul cel mai greu și mai solid, cari remân totdeanna albe, mai înainte cu 5 fl. acum numai cu 1 fl. Linguri mari de lapte mai înainte cu 3 fl. acum numai cu 50 cr

2180 **dusine de tase englezești de Britania,** îmfrumsețate foarte fin, mari o bucată numai cu 1 fl. 75 cr. la olaltă. Important pentru ospĕtării, cafenele și privați.

5000 **părechi de sfeșnice de salon,** de oxyd de argint Britania, își păstrează sub garanță totdeauna coloarea, în fasonul cel mai elegant gotic, mai înainte cu 5 fl. acum o părechiă numai cu 1 fl. 15 cr. Foarte eftin.

6000 **cutii de zăchar,** cu coperiș argințit și cu tasă de argint de Britania, bucata numai cu fl. 1.20.

3570 **fuste pentru dame—Jupon-Moiré,** pompoase cu-plissé duplu colorat, un vestmênt de tot practic neprețuiver, mai înainte cu fl. 7.50, acum cu fl. 2 80.

4780 **năfrămi de iarnă,** pentru dame din lâna ocea mai curată, în colorile de brillant cele mai nouĕ precum roșu, alb, sur, brunet, violet etc., în o coloare sau în mai multe colori, bucata numai cu fl. 1.25.

3970 **năfrămi de Cachemir,** negre cu ciucuri de mătasă grei franțozești, de $^{10}/_{4}$ de mare, o năframă de tot elegantă, folositoare și practică. Prețul de mai înainte fl 12, acum numai fl. 3.85. Fie-care damă, fie avută ori sermană sĕ'și procure sub ori ce condiție această năframă admirabilă.

3000 **cămăși pentru bărbați** din cel mai bun Shirting cu pept neted sau după fason, mai înainte fl. 4.50, acum numai fl. 2 50. Pepturile sûnt toate cuadruple.

5250 **cămăși pentru dame** cu multe brodării svețiane și pompoase, mai înainte 6 fl. acum numai fl. 2.50. Premiate pentru calitatea escelentă.

6000 **corsete de noapte pentru dame,** cu brodării admirabile și pompoase preste întreaga lor lungime, mai înainte 7 fl. acum numai fl. 2.50. Un vestmênt pompos pentru fie-care damă.

3460 **ismene pentru dame,** cu plissè și cu brodării, sau din Prima-Chiffon sau din Barcheu greu, mai înainte fl. 4.50, acum numai fl. 2.50. Și pentru bărbați.

6000 **învălitori (Plaids) de călătorie** curat englezești din Londra, fabricatul cel mai greu și mai solid, îndru adevĕr absolut necesar pentru casă, familie, călĕtorie și îmbrăcăminte, bucata numai 7 fl. Mai înainte a costat de 5 ori atâta.

3900 **pânză de casă — de Rumburg** sau de **Sternberg,** de 30 de coți, țesetura cea mai bună și mai necesarie pentru fie-care familie, bucata numai cu fl. 5.40, se vinde sub garanță.

8000 **covoară (coperișe) de pat — Canevas,** garantate de spălat, de 25 coți, în coloare brunetă, albastră, violetă, toate cu vergi cu fl. 5.40, învĕrgate roșu cu fl. 6 40.

5450 **garnituri de masă,** constătătoare din 12 serviete de Damast și din o față de masă mare de Damast, totul cu îmfrumsețări de flori pompoase, mai înainte cu prețul de 7 fl. acum numai totul la olaltă numai cu fi. 4.85, întru adevĕr necesari pentru fie care casă.

10000 **dusine de batiste (năfrămi de buzunariu) franțozesci** cu margini colorate, cari nu'și perd coloarea, toate tivite, o dusină numai cu fl. 1.50.

6000 **dusine de batiste de mătasă,** din mătasa cea mai fină și mai grea de Lyon, fie care bucată de altă coloare, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu dusina cu fl. 3.95. Sĕ pot folosì și ca năfrămi de grumazi.

2450 **dusine de ciorapi (colțuni) de mătasă americani,** comoḑi de purtat, și sub ciorapi de iarnă, sugători de sudori, mai înainte fl. 8, acum toate 12 prechile la olaltă numai fl. 2.90, necesari pentru fie care.

1400 **dusine de ciorapi de mătasa americani,** sănătos de purtat, de oare-ce recoresc plăcut piciorul și sug în un mod plăcut sudorile, mai înainte cu 12 fl. 12 părechi, acum 3 părechi numai cu fl. 1.30. Ne mai pomenit.

8000 **de pipe din spuma cea mai fină,** cu arămi (verigi) pompoase de argint de China curat, bucata numai cu 1 fl. 95, necesare pentru fie-care fumătoriu.

1100 **sugarete de spumă,** de spumă curată și fină cu înfrumsețări admirabile florentine și cu mamea de succin în Etui de catifee fin, mai înainte cu 8 fl. acum numai cu 1 fl. 50 cr., până când singur Etui-ul este atât demn. Foarte interesant pentru fie-care fumătoriu.

2000 **inele cu brilante.** Imitațiune Fabricatul cel mai nobil și mai amăgitoriu cn splendoarea (luciul) cea mai pompoasă și necreḑibilă, puse în aur doublé, mai înainte cu 10 fl. acum numai cu 3 fl. toate în Etui foarte fin de catifea.

2000 **de părechi de cercei cu briliante.** Imitațiune. Puse (petrile) în argint curat de 13 loți, cu 2 bumbuț, cari nu-i poate deosebì nici un aurariu din lume de cei adevĕrați, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu părechia, în Etui fin de catifea cu 2 fl. 50.

1600 **medailoane cu briliante.** Imitațiune din aur doublé, provĕḑute cu imitațiunile cele mai frumoase de briliante, cari nu se pot deosebì de aurul curat. Mai înainte cu 9 fl. acum numai cu 3 fl. 50. Un obiect pompos.

1200 **braslete cu briliante,** chiar ca cele adevĕrate, nici un aurariu din lume nu le poate deosebì de cele adevĕrate, cu imitațiuni de briliante, mai înainte cu 16 fl. acum numai cu 3 fl. O minune în lucruri de pețioase.

1750 **broșuri cu briliante.** Imitațiune în margini foarte fine de imitațiuni de argint provĕḑute cn mai mult de 20 de petri prețioase imitate, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu 2 fl. 50.

5000 **lanturi de oroloage** de aur foarte fin imitat, lanț duplu, care nu se poate deosebì de cele adevĕrate, in fasonul cel mai fin de aur, bucata numai 2 fl. 50.

5000 **cămăși de mătase — Finish,** fabricat saxonic, de tot folositoare pentru încungiurarea recelei, bucata numai 1 fl. 50, o trebuință absolută pentru bărbați și doamne.

5000 **corsete cu rețea și cu lână,** fabricat american. Un obiect de trebuință absolută pentru fiecare om. Scut contra recelei, numai cu 1 fl. 50. Escelente pentru bărbați și doamne.

5000 **corsete de lână lucrate cu artă,** fabricat englesesc, necesare pentru bărbați, doamne și copiii bucata cu 1 fl. 50.

5000 **ismene de lână lucrate cu artă,** fabricat francez, o trebuință absolută pentru bărbați și doamne, garanție contra recelei, foarte elegante, bucata cu 1 fl. 50.

5000 **pachete de Himalaya,** fabricat american, necesare pentru bărbați și doamne, se poartă pe corpul gol sau preste cămașă, în timpuri reci și umede, bucata cu 1 . 50.

Ca document al solidității celei mai stricte se primesce fie-care object, care nu convine, îndĕrĕpt, și paralele se reîntorc, fie-care comandă este așa dară fără risico. Comandele se efectuesc, fiă că se fac cu rambursă postală, sau că sĕ trimite suma mai înainte, chiar așa de consciințios, ca și când respectivul ar fi de față în persoană. Sĕ se convingă fie-care prin o probă despre eftinătatea ne mai pomenită.

[654] 2—2

Adresa unde sûnt de a sĕ face toate comandele: A. Fraiss, Hauptdepot internationaler Fabricate, II. Bezirk, obere Donaustrasse Nr. 107, **WIEN.**

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu. **Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 10 Sibiiu. Joi 26 Ianuarie (7 Februarie) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 50.
Epistole nefrancate se refusĕ. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Decemvre 1883, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Din dieta Ungariei.

Budapesta, 1 Februar.

Parlamentul unguresc se află într'o situațiune critică. Se vede că alegerile dietale, deși nu sûnt așa aproape, și-au proiectat deja umbrele posomorite. Spiritele sûnt foarte agitate în prevederea campagniei electorale, partidele se pregătesc de pe acum pentru luptele viitoare, care vor fi foarte inverșunate. Partida liberală care se află la cârma statului de 9 ani, are o tristă presimțire, își vede posițiunea sguduită și se teme de o cădere eventuală. Căderea s'ar părea verosimilă, pentru că o sumă de factori politici cu influență s'au împreunat cu planul vĕdit de a smulge cârma din mânile guvernului actual. Fi va cu putință un lucru ca acesta? cine poate scì. E greu a face de acum un prognostic sigur despre resultatul viitoarelor alegeri, pentru că maioritatea parlamentară de aḑi e compactă, are puterea în mână și pe lângă disciplina de fier ea mai are și esperiențele din trei perioade electorali, are un șef foarte vĕrsat în ale alegerilor, care scie manevra ca nimenea altul.

Cu toate aceste partida liberală se teme și e foarte îngrigiată de viitor. În perioda de când stăpânesce maioritatea de aḑi a dietei, s'au petrecut o mulțime de întêmplărì, cari au sguduit în câtva temeliile guvernului actual.

Pauperismul general și urcarea sarcinilor publice, cari au devenit nesuportabile, — preponderarea elementului jidovesc în viața politică și economică a statului și funestele consecuențe ale acestei preponderanțe, care se manifestează în progresul invederat al antisemitismului — partidul din stânga estremă, kussuthianii, cu programele lor bombastice, cari vĕd isvorul tuturor relelor și miserielor publice cu deosebire în pactul dualistic, — opositiunea moderată, naționalitățile nemulțămite și trântite la părete și în urmă *pro superabundanti* falanga cea nouă a episcopatului catolic aliat cu conservativii și feudalii — toți acești factori în luptă contra partidei liberale sûnt în stare a însufla grigi și temeri chiar și celui mai energic și dibaciu șef de partidă.

Dintre toți factorii politici ostili guvernului actual, cel mai periculos este coalițiunea clerului catolic și a aristocrației înalte a Ungariei, care 'și organìsează puterile pentru a intra în luptă cu devisa de a trîntì cu ori ce preț cabinetul actual. De acest factor se teme partida liberală mai mult, pentru că scie bine, ce influență mare socială are clerul catolic și aristocrația cea înaltă în toate straturile sociale ale țĕrei și de ce mijloace colosale dispune aceasta coalițiune puternică.

Primul resultat positiv l'a obținut coalițiunea prin delăturarea urgisitului project de lege despre căsetoriile cu oveii Acest project este luat dela ordinea ḑilei, ministrul president s'a decis cu greu la acest paș, însĕ a trebuit sĕ l facă, pentru a nu mai sporì numĕrul malcontenților sau pentru a desarma coalițiunea. Acest scop însĕ cu greu se va realisa, pentru că afară de project coalițiunea mai are și alte motive si nedumeriri. Este un ce umilitor, a vedè casa ablegaților degradânduse la rola de organ esecutiv al casei de sus într'o cestiune eminent liberală.

Premițênd aceste vom da în cele următoare în mod estractiv discusiunea asupra nunțiului casei de sus, care s'a început în 30 Ianuarie.

Desbaterea s'a deschis prin o propunere din partea ministrului president, care cere sĕ se decidă prin resoluțiune protocolară, că ne mai potêndu se ascepta vre-un resultat dela o ulterioară remitere a nunțiului la casa magnaților, casa representativă nu doresce a-l mai remite casei de sus și a o provoca sĕ-l primească, fiind inse convinsă despre necesitatea de a se resolvi cestiunile pendente, casa asteaptă dela guvern sĕ substearnă la timp oportun un project corespunḑetoriu acestui scop.

La cuvintele „timp oportun“ deputatul Ugron Ákos întrerupe pe ministrul pres. cu esclamarea: „după alegeri“. Tisza i respunde că este corectă observarea, pentru că națiunea 'și va manifesta vointa sa prin alegeri și apoi va fi și timpul ca aceasta vointă sĕ fie respectată. Tisza recomêndă această propunere, adauge însĕ că la casul când maioritatea casei ar decide remiterea nuntiului, guvernul este gata a'și face datorința, chiar și fără de avè prospecte de reușire.

D. Irányi atinge mai întâiu casul cu indegenii din Austria, cari au votat în casa de sus. Dreptul formal al acestor magnați de a lua parte la ședință și a vota, e necontestabil; este însĕ altă întrebare dacă a fost corect a'și esercita acest drept într'o țeară, în care ei nu sûnt cetățeni de stat, unde ei nu cunosc trebuințele publice și unde ei nu se identifică cu interesele țĕrei. Dacă projectul se substernea mai de vreme putea trece prin casa de sus, cu toată resistenta episcopatului catolic. Dar guvernul unguresc a lăsat sĕ treacă momentul oportun și a venit cu projectul togma în timpul când miscarea antisemitică era la culme. O altă greșală a guvernului este că el cu toate că a fost mereu solicitat, a amânat reformarea casei de sus, care este o cameră cu elemente necunoscute și cu membrii în numer nehotărit. În fie care cuvênt de tron dela 1869 s'a promis reforma casei de sus și totuși aceasta nici până aḑi nu s'a reformat. Casa de sus are membriì inḑigeni născuți în țeară preste 800, dintre acestia abia iau parte la ședință 30—40 membrii ear numĕrul indigenilor e necunoscut și se poate scie numai din Almanacul de Gotha — o cameră compusă astfel nu permite nici unui guvern sĕ facă politică sigură.

Esperiențele cu conflictul ultim impun guvernului datorința de a pregătì o reformă radicală. Dacă guvernul substernea un project despre casatoria civilă, poate că se afla o maioritate și în casa de sus (Contraḑiceri) sau cel puțin cădea cu onoare. Guvernul trebue sĕ introducă acum căsătoria civilă, pentrucă mulți dintre magnații, cari au respins căsătoria mixtă, primesc căsătoria civilă. (Contraḑiceri.) Trebue sĕ înceteze căsătoriile scandaloase și nu trebue ocrotite prin idiferentismul legislativei. Opiniunea publică s'ar concentra întreagă contra casei magnaților, dacă aceasta ar respinge căsătoria civilă.

A doua parte a propunerei lui Tisza e
vagă, fiindcă nu precisea
feliu de căsăto
se intr

FOIȚA.

O ḑi perdută

de

Michail Demetrescu.

— Note dela Lacu-Sărat. —

. . . .

La băi la Lacu-Sărat
Toată zestrea mi-am tocat.
(*Refrenul unui cântec*).

(Urmare.)

V.

Pe când mintea'mi era ocupată de aceste reflecsiuni, pleopele 'mi căḑură peste ochi'mi îngreuiați, și adormind, mi se păru că revedeam încă în imaginațiunea mea de o parte cocoana cu inelele, pălăria și evêntaliul sĕu de fildeș, ear alături de dênsa pe boerul cu țigaretul și norul seu de fum; atât numai că imaginațiunea mea — aprinsă poate de căldura din șandrama — îmi înfățișa toate aceste lucruri sub nesce forme colosale, ear nepăsarea boerului se transformase într'o ilaritate himerică, căci uite! părea că un hohot prelungit și sgomotos îi isbucnea din pept, hohot ce desemna pe buzele sale groase nisce trăsuri vrednice de cel mai șugubăț arlechin, și care avea darul de a me face, acì sĕ pufnesc și acì sĕ me înfiorez.

. . . .

Nu țin minte timpul cât am
acestor vedenii; ceea ce sciu e
glas de stentor ajunse într'un c
chile mele, glas care, după c
mână vênjoasă ce'mi scutura
stâng, își însoțì operațiunea sa
ste cuvinte lingușitoare pronun
jidovesc:

— Lacu-Sărat, cuconașule

Cine era acest obrasnic,
atâta nerușinare din legănarea

Me frecai la ochi . . . Pr

Era conductorul corn
mușterii sei se dăduse jos,
miam dus, fusese silit a în
mai pipăit decât cornul și
Lacu-Sărat, domnilo

Făcui ca ceilalți, și
adecă nu... întraiu pe st
balneare dela Lacu-Sărat

Era nouă ceasuri
Plecasem la opt și un sfer
sit de sdruncinătură, dar
ținta escursiunei mele, și aceș

Me asceptam sĕ întâlne năst
tori; dar fiindcă căldura e tar
ședea ascunsă prin case.
câte o cocoană în vestmi

cială ori voiesce a regula cestiunea în codul civil, care de 14 ani se află in lucrare. Ar fi pecat a mai lăsa neregulate aceste raporturi de căsetorie. În urmă Iranyi propune, a se lua projectul din discusiune dela ordinea ḑilei şi a se întroduce căsetoria civilă. (Aplause în stênga.)

Sf. Nagy se provoacă la adresele şi petiţiunile cele multe inaintate la casa de sus. Acestea dovedesc antipatia ţĕrei contra unei asemenea legi speciale. Sûnt alte mijloace mai acomodate pentru a resolvì cestiunea jidovească. Antisemitismul va dispărè, indată ce jdovii se vor lăsa de tendenţele lor separatistice. De aceea oratorul respinge partea a doua a propunerei lui Tisza.

(Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, 25 Ianuarie 1884.

Desbaterile în parlamentul Ungariei se continuă cu multă vioiciune şi se pare a nu mai avè sfêrşit. In şedinţa de Luni au vorbit între alţii şi Jokai, făcênd apotheosa jidanilor. De astădată abstragem dela apreţiarea vorbirilor, căci ele vor forma obiectul ocupaţiunilor noastre la alt loc. Observăm numai ca apotheosa făcută de cel mai mare romancier al Ungariei nu-şi va perde efectul cel adevĕrat pentru străinătate.

Escursia lui Jokai prin cărţile rituale ale jidanilor a fost numai escursie romantică, care o poate face romaniceriul, nu însĕ omul politic, care trebue sĕ judece bine lucrurile după cum se presentează ele în realitate. Scumpul mărgăritariu al secsului femeiesc din cărţile de religie jidovesci, despre care tare hazliu ḑice domnul Jokai, că femeia trebue se-l peardă după căsătorie, şi cu scumpĕtate trebue se-l păḑască înainte de căsătorie, poate fi obiect de ilaritate spre a mai scutura posomorîtele feţe ale deputaţilor în parlamentul Ungariei, însĕ el nu va fi în stare sĕ delăture cestiunea evreilor, al căror apostol s'a făcut partida dela putere de aḑi. Şi când vorbesce astfel preponderanta maioritate a dietei unguresci în cestiunea evreilor, e îndreptăţită şi lumea din afară a-şi pronunţa verdictul seu, căci ea din depărtare nefiind înfluinţată, poate judeca obiectiv.

Eată ce ḑice in privinţa aceasta ḑiuariul „Telegraphul“:

In camera deputaţilor domineează curentul jidovesc, care a sciut întinde plasa sa cu atâta dibăcie încât a pescuit nu numai pe cei mai mulţi deputaţi maghiari, ci chiar şi pe capul cabinetului pe d. Tisza, acesta a ajuns un fel de esecutor al mai tuturor pretenţiunilor neamului semit, care negreşit face multă paradă de patriotism unguresc când scie că în modul acesta el are parte de bine şi nu Ungurul. Numai încape indoială că va sosi timpul când d. Tisza va fi înlocuit printr'un fiu d'ai lui Israel, căci după cum merg lucrurile nu poate fi alt-fel. Ne esplicăm: cei ce conduc mult svênturata corabie a statului unguresc vĕd prăpastia în carea reaua stare financiară prăvălesce statul; trebue aflat un mijloc, nu de scăpare totală, căci aceasta nu va fi posibil, dar cel puţin un mijloc d'a se trăgăni crisa finală. Fii Palestinei, ca în toate părţile, au

scot cu plăcere pentru stat, dacă vĕd că

şi influinţă în patria ce

Uneltirile socialistilor în Viena şi giur, au avut de resultat disposiţiunile estraordinare despre cari amintirăm în numĕrul trecut. Situaţiunea trebue sĕ fie de tot critică, căci din rostul ministrului president au esit cuvinte cari ne îndreptăţesc la facerea acestei conclusiuni. În comisiunea budgetară deputatul Suess a întrebat pe ministrul president Taafe, că are de cuget sĕ se declare asupra împregiurărilor cari l'au făcut sĕ ia asemenea disposiţiuni. Ministrul a respuns că el la toată întêmplarea va da desluşiri în parlament, tot odată va supune criticei comisiunei bogatul material adunat în aceasta afacere, dacă membrii comisiunei se vor obliga, că vor păstra cea mare indiscreţiune. Deputatul Suess a mulţămit ministrului pentru asigurările binevoitoare şi în numele stângei estreme a promis cea mai strictă indiscreţiune.

Spre mai marea clarificare a lucrului observăm la acest loc, că afacerea socialistă în Viena se pertractează în secret, şi nime nu are cunoscinţă despre resultatul investigaţiunei de până acuma. Cumcă mişcarea e bine organisată şi oamenii decişi a merge până la estrem se vede şi din împregiurarea, că până acuma nu s'a putut constata nici identitatea asasinului.

Se vede că anarchia s'a lăţit peste întreagă Europa, şi nu e mirare că ea vrea sĕ fie plântată şi aici la noi. Anarchiă în Rusia, anarchiă în Austria, anarchiă in Germania, anarchiă in Francia, despre Croaţia, Serbia şi Turcia numai vorbim.

Abia terminaserăm înregistrarea despre cruda ucidere a lui Sudeikin, şi ne vine scirea că Vinerea trecută a fost omorât in Charkow cu lovituri de pumnal oficiarul de giandarmerie Soboljew, care fusese trimis de Sudeikin acolo, spre a cerceta despre organisaţiunea nihilistă. Din această causă poliţia şi-a renoit sforţările sale şi chiar în aceea seară ea descoperì o tipografie secretă, unde fură găsite o mulţime de scrisori de ale căpeteniilor teroriste. Din aceste scrisori reiese că esistă un plan pentru o rescoală generală în Rusia mică, şi că după cum am anunţat şi noi în Nr. 8 tocmai se organisa un complot spre a îndupleca pe un funcţionariu dela brutăria imperială ca sĕ otrăvească cu strihnină prăjiturile destinate pentru familia împĕrătească.

Scirea aceasta o împrumutăm dela „Romanul“, şi el se provoacă la isvoară englezesci, cari în ce privesce scirile anarchice din Rusia, au informaţiunile cele mai autentice.

Paralel cu acestia merg anarhistii din Francia. Tocmai acuma a trecut camera preste cestiunea lucrătorilor, cari voesc ca guvernul sĕ întroducă comunismul de pe vremea apostolilor, împărţind averea statului printre ei, căci la casul contrariu se vor vedè îndreptăţiţi ei înşişi a-şi esecuta modesta lor pretensiune. În sensul acesta au făcut şi apel la aliaţii lor din Germania, Rusia, Italia, Austria etc.

Dacă considerăm acuma şi crisa economică din Irlanda, şi multele omoruri comise acolo trebue sĕ constctăm, că situaţiunea nu e uşoară, şi că miniştrii au ponderoase cuvinte de a fi cu precauţiune şi a pretinde indiscreţiune în materii atât de delicate.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Sibiiu, 24 Ianuarie 1884. Dle Redactor! Alaltăeri sara ş'a ţinut „Reuniunea română de cântări“ din loc adunarea sa generală. Conform anunciului făcut în preţuitul ḑiar, ce redigeţi, după 5 oare membrii activi ai amintitei Reuniuni se întrunirä în numĕr destul de considerabil în sala de probe din „seminariul adreian“. O bucurie sufletească nedescriptibilă se putea cetì de pe feţele vesele ale membrelor şi membrilor, cari se întrunirä acum spre a vedè ce progres au făcut în decursul unui an întreg. Şi cu drept cuvênt! Căci un an în viaţa unei reuniuni nu e togmai puţin! După ce preşedintele Dr. Aurel Brote deschide şedinţa, cu cuvinte puţine, dar bine simţite, secretariul Dr. Ioan Crişan cetì raportul general al comitetului Reuniunei din care 'mi iau libertatea a estrage următoarele:

Reuniunea de cântări s'a ocupat conform scopului seu cu cultivarea musicei vocale. De două ori pe sĕptămână, Lunea şi Joia, s'au urmat sub conducerea dlui dirigent G. Dima — afară de feriile de vară — regulat probele, aşa încât reuniunea fu în stare a-şi împlinì datorinţele sale arangeând două concerte ordinare în 8 Aprile şi 23 Decemvre 1883. Reuşita acestor 2 concerte a fost peste aşteptare, mulţămită zelului membrilor şi înparte binevoitoriului concurs oferit de D. Nicolau Popovici, prof. de musică în Caransebeş şi D. I. L. Bella, director de musică din loc. Mai departe Reuniunea a luat parte şi la concertul arangeat de D. Nicolau Popovici în 13 Aprile 1883. Piesele esecutate a fost parte naţionale, composiţiuni originale ale dirigentului, parte piese de musică streină. Între cele dintâiu amintesc în deosebi „Copilă tinerică“, „Fântână cu trei isvoară,“ „Mieḑul nopţii“, „Ciobanul“ şi „Seguidila“: ear între cele din urmă: „Crăiasa ielelor“, băladă svedică pentru soli, cor şi acompaniare de N. W. Gade“ şi „Psalmul 42“ ptru soli, cor şi acompaniare de Mendelssohn Bartholdy.

Pe lângă aceste corul a mai studiat şi unele cântări funebrale dela parastas, arăngiat pentru cor micst de dl dirig. G. Dima şi le-a esecutat în biserica cea mare din opidul Rĕşinari la serbarea aniversariă arangeată de Ven. Consistoriu archidiecesan în 16/28 Iunie 1883, spre aducerea aminte de neuitatul sĕu Archipăstoriu „Marele Andreiu.“ Cu această ocasiune Reuniunea din partea sa a depus o cunună frumoasă de flori.

Mai departe a studiat ea liturghia de Rand Hartinger, pe care o a esecutat în biserica din cetate la serbători mai mari; a cântat şi la serbarea cununiei a mai multor membrii activi de ai sei, satisfăcênd în chipul acesta conclusului adus; ca la solemnităţi, cari privesc pe membrii activi ai Reuniunei, cântările obicinuite sĕ se esecute din partea corului reuniunei.“

Tot în decursul acestui an Reuniunea a arangiat o escursiune în „Dumbrava“ Sibiiului, cu care ocasiune corul a esecutat mai multe cântări; asemenea a arangiat o petrecere socială în 8 Ianuarie 1884.

Din cele espuse se vedè că Reuniunea a obţinut în decursul anului 1883 un resultat mulţămitor.

albă şi coloarea peliţei obrazului seu!...
tot aşa de nedeslegată pentru
vioara scripcarului cu furculiţa
mpuri!
-l veḑi? Este înaintea unei mese
boer cu ochelari verḑi pe nas,
jumătatea sa. Coşcovată le
câte mărgăritare nu i iese din
g sĕ'l asculţi când pronunţă
carte. Este un farmec ce nu
lu-l vorbinduţi de proiectele

esea; dacă me dedea *tetea*
ajung ce...ce...cel...pu...pu-
fe...fect.
ş această frază *armonioasă*
scara musicală începând
până la *Mi* de sus spre
ână la *Do* de jos, scrip-
se opresce.. face gura
tişor, încetişor, până ce
sitate, întocmai ca nă-
unui şubred om, dar pe
ncetul din causa bătrâne-
inţa de a şi-o realisa.
scovată Cepeleag este un de-
raşnic din vioară şi muscalagiu
f de baragladine din oraşul

Patru lucruri iubesce el în lume asta; vioara, deşertăciunea şuba şi ţigaretul seu, un ţigaret de chilimbar lung de doue scioape şi care nu'l costa de cât o romanţă ce a ḑis din vioara unui kiabur care se chiefăluise la o petrecere.

Sĕ ne depărtăm..

Dar unde sè me duc? Oarele sûnt 12, soarele arde de creapă pietrile, stomacul face reclame stăruitoare el îşi cere tainul ḑilnic, — Se'l satisfacem

. . . .

Cine sĕ fie ţerăncuţa ce se zăresce colo în colţul stradei?

Sĕ me grăbesc a o ajunge. Păsărica 'şi ar lua de seamă poate şi ar sbura.

Ce vreţi? Este un făcut in natura mea de a alerga în totdeauna după lucrurile ce bat la ochi.

Eată-o!... Ea are o statură naltă, un corp mlădios ca o nuia, un cap rotund, o faţă grăsule şi cam smolită, nisce sprincene negre subţiri şi imbinate puţin spre rădăcina nasului sĕu oriental: o guriţă rumenă ca carminul, de pare că te soarbe, printre ale cărei buse provocătoare se zăresc — când rîde — două şiraguri de dinţi mărunţ şi albi ca fildeşul. Pe deasupra acestor podoabe de zină, natura a înzestrat'o cu un păr negru, lucitor şi lûng până după cingĕtoare-i de bete tricolore, care-i cade cu gingăşie pe umeri, împărţit în două coade ce se subţiază cu cât se scoboară spre capĕtul lor ca şi cum ar fi mlădiţele gingaşe ale unui copăcel mândru sau ra-

Membrii activi ai Reuniunei cu finea anului au fost 42, ajutători 70.

Starea casei la 31 Decemvre 1883 a fost 314 fl. 92 cr.

Afară de venitele ordinare adecă tacsele membrilor activi şi ajutători, — Reuniunea a avut şi unele venite estraordinare, între care amintesc ajutorul de 50 fl. conferit de Institutul de credit şi economii „Albina“, căruiă comitetul i-a esprimat mulţămită în scris.

Comitetul a luat mĕsuri pentru sporirea averei Reuniunei; între altele a înaintat o rugare la On. Comitet al „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ pentru un ajutor, cu scop de a-şi procura un clavir. Cu toţii nutrim speranţa, că „Asociaţiunea transilvană“ va întinde mână de ajutor unei fiice a sale, care din parteşi îi ajută la ajungerea marelui scop: cultura şi literatura poporului român.

Starea archivei cu finea acestui an este: 318 piese dela 37 de autori.

Obiectele inventariului reuniunei cu finea anului 1883 sûnt 18 bucăţi, dintre care amintesc frumosul covor, cu care mai multe membre active au impodobit clavirul.

Către sfêrşitul raportului seu comitetul aduce mulţămită Ven. Consistoriu archidiecesan şi On. Direcţiuni seminariale, cari şi în anul 1883 au lăsat în folosire pentru probele de cântări una din salele seminariului Andreian, ear pre de altă parte On. tipografii archidiecesane, care şi în anul espirat a făcut gratuit toate tipăriturile, de care Reuniunea a avut trebuinţă.

Am espus, Dle Redactor, în premise mai în detail raportul comitetului către adunarea generală a Reuniunei de cântări.

După cetirea raportului amintit adunarea generală la cererea comitetului dă acestuia îndemnisare pentru suma trecută peste budget, îi dă absolutoriul, stabileşte budgetul pro 1884, designează comisiunea pentru autenticarea procesului verbal al adunărei generale şi trece la alegerea noului comitet pro 1884, care se făcu în chipul următor: De Preşedinte s'a ales Dr. Aurel Brote; dirigent George Dima; secretar Dr. Ioan Crişan; cassar Romul Petric; archivar Mateiu Voilean; econom Petru Roşca; membrii în comit.: Dr. Daniil P. Barcianu Eugen Brote şi Petru Ciora.

Constituit în chipul acesta comitetul, Reuniunea de cântări începe activitatea sa pentru anul 1884 urmărind ca şi până acum nobilul scop: cultivarea musicei vocale, şi într'adevĕr poate sĕ aibă vre o Reuniune o chemare mai sublimă, ca aceasta?

O mână de oameni români din Sibiiu au dat probe că pot face mult când voiesc. Cu puteri unite şi sub un dirigent ca D. Dima. Reuniunea de cântări cu deosebire în timpul din urmă a atras asupra sa atenţiunea streinilor. Piese grele cari pretindeau studiu mult şi cunoscinţe bune musicale au fost esecutate de corul reuniunei noastre spre uimirea strĕinilor, uimire căreia i s'a dat espresiune în ḑiarele streine la timpul seu. Ea s'a ridicat, laudă zelului membrilor sei, la o astfel de posiţiune socială în Sibiiu încât ori ce român cu simţ bun se poate făli cu drept cuvênt, că avem o astfel de reuniune.

Începutul bun, continuat cu zel şi diligenţă va încorona scopul reuniunei cu succesul dorit. Fie că toţi românii fiind convinşi de folosul ce-l aduce reuniunea de cântări naţiunei noastre şi în specie românilor din loc sĕ caute a o sprigini şi materialminte şi moralminte, fie ca în chipul acesta reuniunea spriginită spre bucuria generală se sboare ca vêntul spre nobila ţintă la care tinde!!!

Tractul Iliei murĕşene, 17 Ianuariu 1884. Cu indulgenţa Onoratei redacţiuni im iau voia a amintì despre multele preschimbări momentuoase publice, ce sau perondat, — har Domnului — şi prin ţinutul nostru întrun timp relativ foarte scurt atât pe terenul politic cât şi pe cel bisericesc.

Astfel pe terenul politic, cu ocasiunea arondărei cercurilor pretoriale şi a restauraţiunei în comitatul nostru Huniadoara sĕvêrşite în decursul şi în ḑilele din urmă a anului trecut, — am fost norocoşi a dobêndì în fruntea afacerilor administrative pentru cercul nostru pretorial, — căruia i sa anecsat şi cel fost al Dobrei, — nesce persoane a căror trecut de bună reminiscenţă ne garantează a ne bucura pre viitoriu de o administraţiune mai conscienţioasă şi mai corespunḑĕtoare intereselor comune.

Pe terenul bisericesc le-a suris norocul deocamdată numai confraţilor şi bravilor nostri vecini ai tractului protop. al Dobrei întregindulise postul vacant de protopresbiter prin alegerea unanimă şi deja hirotesit întru protopresbiter a demnului paroch a Dobrei Romul de Crainic.

Decursul şi resultatul acestei alegeri nimerite se poate numì fără nici o reservă ecsemplară, cea ce le servesce spre onoare atât alegĕtorilor cât şi P. O. Domn fost comisariu cousistorial şi actualul protopop al Devei I Papiu.

Concordia, armonia şi încrederea reciprocă a fost *„spiritus regens“* al întreg actului de alegere, care numai puţin s'a manifestat în toastele, cari de cari mai însufleţite, ce s'au ţinut cu ocasiunea intrunirei la strălucita masă arangiată cu bunul şi frumosul gust a P. st. Doamne de Crainic, amabila consoartă a nou alesului protop. şi la care masă, — după premergerea punctuoasă a formalităţilor legali electorale, — a fost întrunite la 60 de persoane prin afabilitatea şi ospitalitatea indatinate familiei nobile de Crainic.

Asemenea s'a urmat şi la frumosul banchet arangiat de inteligenţa din Dobra în onoarea nou alesului, Dumineca cea dîntâiu după ḑiua „Arătărei Domnului“, când alesul sa fost reintors dela Sibiiu unde a fost spre hirotesire.

La incidentul acesta binecuvêntat a fraţilor din tractul Dobrei, noi cesti din tractul protopop. al Iliei privim, — nu fără cuvênt — cu oareşi care jalusie. Ne nutrim însĕ cu speranţa, că nu poate fi tare indepărtat timpul, când vom fi în plăcuta posiţiune a înregistra şi pentru tractul nostru protop. atari incidente, — prin cari s'ar satisface justelor şi amar indelungatelor asteptări a tractului cât şi St. domn veteran părintelui administratorelui actual, care nu odată şi a esprimat dorinţa de a fi eliberat cât mai curênd de misiunea onorifică, dar în raport cu etatea înaintată atât de grea a conducerei provisorie a tractului protopresbiteral.

Deie ceriul sĕ fie aşa şi cu cât mai curând cu atât mai bine. *pt.*

Varietăţi.

* (Academia română) a înfiinţat un premiu de 5000 lei pentru cea mai completă colecţiune de musică naţională. Dl Vulpean a depus deja o colecţiune de vr'o 800 hore naţionale.

* (D. G. Eminovici,) părintele nefericitului poet Eminescu, a încetat din viaţă la moşia Ipoteşto, jud. Botoşani, în vêrstă de 70 de ani, ḑice V. Botoşanilor.

În cursul vieţii sale, a avut nefericirea a perde mai mulţi fii, ear la bătrâneţe fu atins şi mai mult de cruda nenorocire, ce a lovit pe talentatul poet şi pe un frate al sĕu.

* (Statua lui Lazar.) Comitetul statuei lui Lazar a aprobat definitiv modelul sculptorului Georgescu. Statua va fi de marmoră şi de douĕ ori mai mare de cât mărimea naturală.

* *(Avis)* Subscrisul aduce la cunoscinţă că s'a mutat cu locuiuţa din Sălişte la Sibiiu, Strada turnului Nr. 3.

Ilariu Muciu.
fost pretore al cercului Săliştei

* (Cas de moarte.) Vestitul ministru al lui Napoleon III. şi principalul conducĕtoriu al partidei bonapartiste, Ronher, a murit. Asemenea a murit şi vestita teatralistă din Viena Iosefina Gallmeier.

* (Postal.) In comuna *Réty* comitatul treiscaunelor este de a se ocupa un post de magistru postal pe lângă cauţiune de fl. 100.

Emolumentele pentru acest post sûnt fl. 150 şi fl 40 pauşal de cancelarie. Suplicele sûnt a se adressa în termin de trei sĕptĕmâni la direcţiunea de postă în Sibiiu.

* (De ale vremei.) De aproape o lună vremea e tot domoală, aşa că tare ne apropiem de primăvară. De prin riurile noastre sa dus giaţa şi oamenii umblă după pesti ca în toiul verei. Poporul cu înţelepciunea sa basată pe lungi esperienţe a statorit unele reguli cu privire la cursul vremei. Dacă ḑiua de 2 Faur află ghiaţă pe rîu, ea o duce, şi dacă nu află ghiaţă, aduce. În acest cas prin Martie şi Aprile vom avea earnă.

* (Despre carneval). Se scie că biserica crestină are sĕrbători variabile şi nevariabile; între cele din urmă este serbătoarea Botezul Domnului (Boboteaza, care cade totdeauna la 6 Ianuarie, ḑiua în care incepe carnevalul al cărui început este dar fics şi constant dar nu este tot astfel cu sfêrşitul seu care variază şi atârnă de Dumineca Pascilor. Sinodul din Nicea din Asia mică, care se adunase în anul 325 a ficsat începutul primăverii la 21 Martie şi a decis că Pascile se vor serba totdeauna în cea dintâiu Dumineca, care va venì înmediat în urma lunei pline după începutul primăverei. De aici resultă că Dumineca Pascilor nu poate fi nici odată înainte de 21 Martie ci în casul cel mai apropiat la 22 Martie; în acest cas trebue sè fi fost la 21 Martie lună plină şi totodată şi Sâmbătă; aceasta s'a întâmplat la 1818 şi se va întêmplat la a. 2285. Dacă avem lună plină imediat înaintea inceputului primăverii, adecă la 20 Martie atunci luna plină următoare va fi după 29 ḑile adecă la 18 Aprile şi dacă aceea ḑi va fi o Duminecă, Pascile vor cădea în Dumineca următoare adecă la 25 Aprilie care este ḑiua cea mai târḑie în care poate cădea Dumineca pascilor, precum s'a întêmplat în anul 1734 şi se va mai întêmpla în anul 1886. Dumineca Pascilor, după care se regulează toate sĕrbătorile schimbătoare, variază în mijlocul unui spaciu de 34 de ḑile, ale căror limite sûnt 22 Martie şi 25 Aprilie. Dumineca care precede cu şepte sĕptămâni Duminecei Pascilor, este Dumineca carnevalului şi Mercurea viitoare este Mercurea cenuşelor. În seculul nostru carnevalul cel mai lung va fi după doui ani la 1886 durând 62 ḑile. Generaţiunea noastră remâne scutită de carnevalul cel mai scurt cu durată de 28 ḑile, căci el nu se va întêmpla decât după trecerea de 401 ani adecă la 2285. Chiar de ar trăì până atunci frumoasele noastre domnişoare tot n'ar mai putea merge la baluri.

* (Primul tipograf rusesc.) La 17 Decemvre trecut, s'a serbat în Moscva, Petersburg şi Lemberg jubileul de 300 de ani a înfiinţăreii primei tipografii în Rusia, de către monarchul din Moscva Ioan Tederov. La aceasta serbare, în Moscva s'a decis a se ridica un monument în amintirea primului tipograf rus; pentru care s'a şi subscris imediat o sumă de 11,000 ruble. La aceea din Peterburg s'a hotărît ca remăşiţele mortuare ale lui Ioan Tedorov, ce sûnt îngropate la Lemberg sĕ se aducă la Moscva.

* (Cele mai mari biserici din lume.) Un ḑiar parisian ne aduce următoarele date asupra celor mai mari biserici din lume:

Cea mai mare este S-tul Petre din Roma; ea poate cuprinde 45,000 de oameni.

Catedrala din Milan conţine 37,000; S-tul Paul din Roma, 32,000; catedrala din Colonia, 30,000.

Apoi vine biserica S-tul Paul din Londra şi Petroniul din Bolonia, care are loc pentru 25,000 de persoane.

Hagia Sofia, la Constantinopol, moschea S-ta Sofia, poate conţine 23,000 de oameni; S-tul Ioan-din-Latran din Roma, 22,000; Notre-Dame din Paris, 21,000; noua catedrală de New-York, 17,000; catedrala din Pisa, aceea a S-tului Stefan din Viena, câte 12,000; biserica S-tul Dominie, din Bolonia 11,400; Notre-Dame din Münich, 16,000 şi S-tul Marcu, din Veneţia, 7,001.

* (Un tron de cristal.) In magazinul dlui Osler din Oxford-Street, Londra se află espus acum un tron de cristal pilit. El este o adevĕrată cap d'operă a sciinţei sticlăriei moderne şi au lucrat la el în curs de mai multe luni în fabrica dela Birmingham a dlui Osler, mai mulţi artişti, pilitori şi lucrători de sticlărie, D'asupra scaunului tronului se înalţă un baldachin de sticlă susţinut de patru stêlpi. Totul este în stil maur şi lucrat cu cea mai mare artă, ceea ce măresce şi mai mult efectul întregei lucrări. Braţele scaunului sûnt făcute în forma ananasului, avênd fiecare bucată 324 feţe, tăiate cu o esactitate matematică. Stâlpii sûnt ca şi scaunul

---

murile unui rîu cu apele line şi argintii... O Doamne! Cât e de frnmoasă această ţĕrăncuţă-cucoană!

Cine sĕ fie oare?

De sigur că vre o romăncă de vreme ce numai o romăncă ar sci sĕ poarte cu atâta mândrie catrinţa, mărama de filaiu şi cămaşă de borangic în care albastrul, galbenul, roşul şi fluturaşii de aur armoniseazà atât de minunat; fluturaşii par că sunt nisce stele, ear tricolorul, ca neste bucăţele rupte din curcubeu şi rênduite cu măestrie pe acest straiu naţional.

Da, este o romăncă ţerăncuţa cea frumoasă. Este doamna Z..., soţia înaltului funcţionariu Y.... Uite! vedeţi pe mustăciosul ăla de colo, care o săluta până la pământ şi în urmă se apropie de dênsa şi vorbesce? Este magistratul S... Le aud glasul. Ei vorbesc în românesce.

Bună ḑiua. *ma gracieuse dame!* îi ḑise dumnealui.

— *Bonjour m'sieu*: unde mergi întreabă dumneaei.

— Fuseiu la baie: *j'y ai pris un bain* rece... Of *quel chaleur!*... Dar dumneata...

— *Et moi aussi*, respunde Dumnaei; chiar acum luaiu un *bain chaud.*

— *Apropos!*... *vous ne savez pas* că în astă seara *á l'hotel de ce cher Coşcovata Cepeleag il y aura un bal splendide?*

— *Comment donc*! pe o căldura şi *etouffante*!...

Cu toate acestea *il faut y aller*! ne vom revedea *n'est-ce pas m'seiu?*

— *Sans aucun doute!* respunde dumnealui... şi se despărţesc salutându-se. (Va urma).

acoperiți cu desămnuri tăiate în întru. Acest tron este destinat pentru un principe indian și prețul lui este colosal. Se poate deduce aceasta din faptul, că partea pe care se razimă picioarele, care asemenea e de sticlă costă 11,000 lei.

* (Suntem surprinși) foarte neplăcut de ordinațiunea ministerului de culte și instrucțiune publică, prin care archidiecesei gr. or. din Ardeal i se ia dreptul de a distribuì ea însa-și ajutoriul dat din partea statului preoților gr. or.; — ne vom informa despre causa și natura provisoriă ori definitivă a acestei disposețiuni, și apoi vom revenì la ea.

„Viitoriul“.

* (Ḑiar românesc în Basarbia.) Cetim în „Românul“, că guvernul rusesc a dat voie dlui Drumașcu de a edita un ḑiar sub titlul „Mesagerul Băsarabiei“, însĕ cu urmĕtoarele condițiuni: redactorul ḑiarului va fi numit de către guvern, ḑiarul va fi censurat în Odessa. Editorul primind propunerea, guvernatorul a numit redactor pe dl Riabcic, fost archiavar la poliția locală.

* (Bibliografic). „*Gramatica română*“ în scoalele elementare, aplicată la bucăți de cetire Partea I de Vasilie Mândreanu; edițiunea a doua; -- repetând cele ce s'au ḑis la prima aparițiunea acestei escelente gramatici: „Gramatica dlui Mândrean e unică, în ce privesce obiectul limbei, care părăsind sistemul scientific cu desĕvêrșire, se apropie de băiat, îi presentă în bucăți de cetire forme deja cunoscute, îl îndeamnă ale grupa, a abstrage regulele și a clădì în chipul acesta sistemul legilor limbei. Condus de dênsa copilul se bucură de resultatele dobândite, pentru că el însuși le află“. — Prețul 1 fl. (2 lei 15 bani). — Recomandăm cu tot dinadinsul acest manual învĕțătorilor nostrii, ce au sĕ instrueze clasa a 3 și 4 elementară.

„*Buletinul societății geogr. rom.*“ publicat de G. I. Lahovari; e bine redactat; cuprins interesant, scientific cu mai multe ilustrațiuni în tecst. 1883 Bucuresci.

„*Pentru o pălărie*“ comedie într'un act după Emile de Girardin de St. P Popescu. Cernăuți 1883 — Prețul? — O comedie interesantă într'o traducere bună un limbagiu ușor și fluent.

* *(Erratā.)* În corespondența din Caransebeș Nr. 9 al ḑiarului nostru s'au strecurat unele erori, cari alterează sensul. La pag. 35 coloana a doua alinea ultimă din corespondență șirul al șeptelea coma e a se pune după cuvêntul „*numai*“. Tot acolo la rêndul al 13 în locul cuvintelor „poți observa“ este a se pune „*se poți observa.*“

Loterie.

Mercuri din 6 Februarie 1884.

Sibiiu: **83 54 2 56 40**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 5 Februarie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.60	121.55
Renta de aur ung. de 4%	89.70	89.70
Renta de aur austriacă	100.45	100.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	140 50	140.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	98.75	93.50
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	116.50	116.75
Obligațiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	98.90	98.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	99.75	99.50
Obligațiuni urbariale temeșiane de	99.—	99.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	100.25	100.—
Sorți de stat dela 1860.	135.75	136.50
Sorți ungurosci cu premii	115.75	115.75
Sorți de regularea Tisei	112.—	112.—
Datorie de credit austr	79.80	79.90
Datorie de stat austriacă în argint	80.40	80.15
Datorie de stat austriacă în hârtie	79.25	80.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Acțiuni de credit austr.	306.70	307.70
Renta ung. de hârtie.	87.60	87.60
Acțiun de bancă austro-ung.	849 —	848.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	305.70	306.75
Argint	—.—	—.—
Galbin.	5.70	5.68
Napoleon.	9.61½	9.60
London (pe polița de trei luni)	121 10	121.15

Nr. 353. [660] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Bistriței se escrie concurs pe basa „statutului organic“ §. 63 combinat cu §. 23 punct 5, și a instrucțiunei votate de sinodul archidiecesan la 13/25 Aprile 1877 Nr. 191 §. 7.

Fiitorul protopresbiter ca atare va fi tot odată și paroch în locul central al tractului și anume în comuna Borgo-Prund, însĕ numai după ce parochia protopresbiterală, carea de present e deja ocupată în mod definitiv, va devenì în vacanță.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sûnt: *a)* venitele ordinare protopresbiterali, cari stau din ajutorul de stat și din tacsele ce încurg pentru ședulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractual, pentru procesele divorțiali și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterule; *b)* venitele ordinari ale parochiei Borgo-Prund, după ce aceasta va devenì în vacanță.

La postul acesta pot concurge bărbați apți și binemeritați pe terenul bisericesc și scolar, in special aceia: cari după o pregătire cel puțin de 8 clase gimnasiale sau reale cu testimoniu de maturitate, au terminat studiile teologice la vre-unul din institutele metropoliei noastre, și au susținut cu succes destins esamenul de cualificațiune; sau cari după pregătirea indicată mai sus au terminat studiele teologice la vre-un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualificațiune înaintea comisiunei esaminătoare a constoriului archidiecesan.

Pot însĕ concurge și fără testimoniul de cualificațiune profesorii de teelogiă și preoții chirotoniți înainte de introducerea esamenelor de cualificațiune, dacă în celelalte au cualificațiunea prescrisă de mai sus.

În mod escepțional pot concurge și fără prescrisa cualificațiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul și acurateța manifestată în administrarea protopresbiteratului, vor avea dela consisoriul archidiecesan (plenar) speciala îndreptățire la acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post, au a-și asterne suplicele de concurs la Veneratul Consistoriu archidiecesan în Sibiiu în restimp de 30 de ḑile dela prima aparițiune a acestui concurs în foia „Telegraful Roman“, alăturând câte o tabelă de cualificațiune, care se conțină dâte esacte și speciale în următoarele rubrici: numele, caracterul (rangul bisericesc) și locuința concurentului; anii etății (anul luna și ḑiua nascerei), studiele pregătitoare, afară de cele teologice; (anul locul și categoria acelora), esamenul de maturitate și altele; studiele pregătitoare teologice; (anul și locul acelora și esamenul de cualificațiune) servițiele de până acuma pe terenul bisericesc; (timpul, locul și categoria acelora) în fine cunoscința limbilor și și alte reflecsiuni.

Datele din această tabelă sunt de a se întări cu documente cari sĕ se acludă în original precum: carte de botez; testimonii scolastice și de maturitate: testimonii teologice și de cualificațiune: atestate de servieții bisericesci și eventualmente toate altfeliu de recomandări.

Din ședința comitetului protopresciteral al tractului Bistriței ținută în Borgo-Joseni la 6 Decemvre 1883.

Președintele. Notariul.
I. Buzdug, admstr. ppteral. **Pavel Beșa**, preot catechet.

Nr. 380 [656] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei vacante gr. or. Bobĕlna de clasa a III protopresbiteratul Geoagului I. se deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela întâia publicare.

Emolumentele sûnt:

Casă parochială cu grădină de legumi, pădure și pășune, dela 126 familii câte o ferdelă a 16 cupe cucuruz sfărmit și stola usuată cari toate computate în bani dau un venit anual de 297 fl. 82 cr. v. a.

Concurenții au de ași substerne cererile conform legilor din vigoare vigoare la oficiul protopresbiteratul gr. or. al tractului Geoagului I. și de sunt preoți se fie proveḑute cu documentul despre incuviințarea Preavenerabilului Consistoriu.

Hondol 1 Ianuarie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagului I. în conțelegere cu comitetul parochiali.

Vasiliu Pipoș,
protopresbiter.

Nr. 1700: 1882 civ. [655] 3—3

Publicațiune.

Spre a se decide asupra admissibilității cererei proprietarilor mai mici nobili ca actori din Leméni contra fiscului ca inct pentru proporționarea dreptului de cârcimărit, se pune ḑi de pertractare pe **24 Marte**, a. c la **10 oare** înainte de ameaḑi la fața locului în comuna **Lemény** la care se provoacă cei interesați a se înfățișa cu observarea, că primul esemplariu al cererei se poate vedé la tribunalul de aici, al doilea la oficiul comunal din **Lemény.**

Deș, din ședința tribunalului dela 15 Aprile, 1882.

„FURNICA“

cassă de economii în Făgăraș, societate pe acțiuni.

Domnii acționari ai societății, „**Furnica**“ **cassă de economii în Făgăraș**“ sûnt provocați, ca în sensul §. 6. din statute, sĕ binevoească a plătì a **patra rată** de **20**% asupra acțiunilor dlor, adecă câte **20 fiorini** de acțiune până cel mult în **30 Aprilie a. c.** la cassa societății în Făgăraș, sau la „*Albina*“ *institut de credit și de economii în Sibiiu*, sau la filiala acelui institut în *Brașov*.

Făgăraș, 31. Ianuariu 1884.

[661] 1—3 *Direcțiunea.*

Esploatare de pădure.

Subsemnatul conposesorat al moșiei foaste a contelui **Francisc Haller** din comuna **Zoltan** (lângă Sighișoara) voesce, a da în *esploatare prin tăiere pădurea sa ținĕtoare de numita moșie în comuna Zoltan*, într'un areal de **495 jugere, 1408 stângini** □°, anume:

A) sau în întregul, pe lângă un preț total.

B) sau după stângini, luându-se de basă a prețului, prețul unui stêngin de lemne tăiate.

Condițiunile ambelor modalități se pot vedea la comitetul conposesoratului în Zoltan, la „Albina“ institut de credit și de economii în Sibiiu și la filiala acelui institut în Brașov.

Spre scopul acesta se publică cuncurs cu oferte. Doritorii, de a lua în esploatare pădurea întreagă după una sau alta din modalitățile indicate, au a-și trimite ofertele lor în scris și sigilate la: **Direcțiunea institutului de credit și de economii „Albina“ în Sibiiu, până cel mult în 1 Martie a. c. căl. nou.**

Pe cuverta ofertului din afară este a se însemna: **„Ofert pentru pădurea din Zoltan.“** Ofertul are a conține în cifre și cu litere: la modalitatea *A.* prețul total oferit pentru esploatarea întregei păduri, la modalitatea *B.* prețul oferit pentru un stêngin metric de lemne tăiate; în fine la ofert este a se aclude un vadiu de **200 fiorini în bani.** [662] 1—2

Zoltan în 1 Februarie 1884.

Conposesoratul moșiei foaste a contelui Francisc Haller.

Mihaile Manchen,

vărsătoriu de campane

(Clopote)

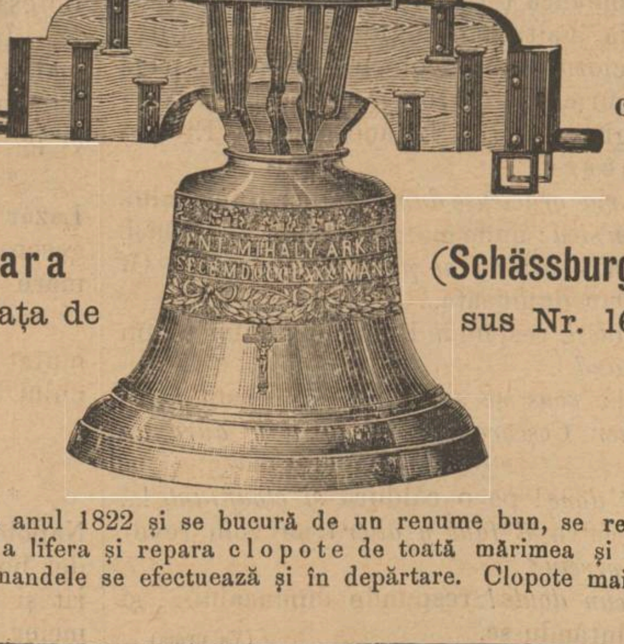
...NT MIHALY ARK...
SECMDCCCLXXX MANC...

de construcțiunea cea mai nouă

cu sul sucitor

în Sighișoara piața de sus Nr. 168 (Schässburg - Segesvár)

o firmă ce esistă dela anul 1822 și se bucură de un renume bun, se recomandă tuturor comunelor bisericesci a lifera și repara clopote de toată mărimea și cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efectuează și în depărtare. Clopote mai mici sûnt în tot timpul gata.

[659] 2—3

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 11 Sibiiu, Sâmbătă 28 Ianuarie (9 Februarie) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

La Nr. 4974. Plen. 1883.

Cercular

cătră onoratele oficii parochiale şi onoraţii membrii ordinari şi estraordinari ai sinodului protopresbiteral electoral din tractul gr.-oriental al Lupşei!

Prin ordinaţiunea Prea-Venerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 2 Ianuarie a. c. Nro 4974 1883. Plen. subscrisul primind însărcinarea de a conduce sinodul protopresbiteral electoral al tractului Lupşei, pentru alegerea de protopresbiter, spre esecutarea acestei ordinaţiuni mai înalte am onoare de a convoca pre onoraţii membri — preoţi şi mireni, — ordinari şi estraordinari, ai sinodului protopresbiteral înmulţit din protopresbiteratul Lupşei, la sinodul electoral ce se va ţinea *Joi în 16/28 Februarie a. c.* începând la 11 oare în biserica noastră din opidul Offenbaia.

În ḑiua alegerei la 9 oare a. m. se va celebra serviţiul divin, cu învocarea Duchului Sânt, în biserica noastră din Offenbaia, la care sûnt poftiţi a participa toţi membrii sinodului.

Tot unadată în conformitate cu prescriptele legei, se covoacă şi Comitetul protopresbiteral al acelui tract, la şedinţă pre *Mercuri, în 15/27 Februarie a. c.* după ameaḑi la 3 oare în localul scoalei, spre esecutarea candidaţiunei.

Acest cercular împreună cu Lista membrilor sinodali alăturată acì ⁒. conform legei, se comunică la toate oficiile parochiali din protopresbiteratul Lupşei — spre al publica în bisericele parochiale — în Dumineca s'au Sěrbătoarea cea mai deaproape, avisând pre deputaţii cercului respectiv, a se presenta şi a participa la actul alegerei.

Abrud, 25 Ianuarie 1884.

Ioan Gall,
comisar consistorial.

Din dieta Ungariei.

(Urmare.)

Victor **Isztoczy:** Ministrul president propune însuşi astăḑi aceea ce antesemiţii au propus la prima discusiune în privinţa acestui proiect de lege.

De altmintrenea e greu a decide, care este mai vinovat în cestiunea judaică, cine are responsabilitate mai grea, partida guvernamentală sau cea opoziţională, pentrucă ambele se întrec în a desmerda pe Jidani. Partida guvernului se poate escusa cel puţin cu situaţiunea financiară, pentru că ea stând sub presiunea deficitelor permanente în bugetul statului e silită a recurge la banii Jidovilor; oposiţiunea însě — cu deosebire cea din stânga estremă — se poate răḑima pe simpatiile poporului; de aceea atitudinea ei filosemită nu se poate justifica. Constat mai departe un fapt regretabil, stânga estremă adecă întrece partida guvernamentală în filosemitism. (Ilaritate viuă.) Nu vreu sě vorbesc mai departe despre acest obiect, alegerile sûnt dinaintea uşii şi naţiunea va fi chiemată a se pronunţa. (Csanady: Ne vom da samă! Ilaritate viuă). Trebue însě sě declar că dacă voim sě resolvim cestiunea judaică, trebue sě reformăm oposiţiunea casei de jos *de capite ac membris*. (Mişcări). Timpuri nouě pretind bărbaţi noi, cari simţesc cu naţiunea dimpreună şi cari voiesc sě o scape de jidani, de cei mai înverşunaţi dujmani ce i-a avut în cursul veacurilor.

În urmă Isztoczy cere ca nunţiul casei de sus sě servească pre cunoscinţă şi sě se ia dela ordinea ḑilei.

Otto **Hermann:** Momentul critic, simburele amar al situaţiunei zace togma in politica tradiţională a lui Col. Tisza. (Aprobări în stânga). Aceasta e prima piedecă de delăturat, ministrul president ar trebuì sě-şi părăsească fotoliul.

Astăḑi ne stăpânesce un liberalism fals. În timpurile vechi poporul ardea pe ruguri şi gemea sub o tirănie cumplită, toată societatea era de sclavi şi iobagi; astăḑi a luat capitalul rola de a asuprì poporul şi al face iobagiu. Pentru popor şi societate este tot una: ori se despoaie sub un titlu ori sub altul. (Aşa e! din stânga.)

Încât pentru judaism observ: O seminţie, care ḑice astăḑi, că stă pe basa pentateuhului, nu se poate asimila cu civilisaţiunea modernă decât sub condiţiunea, ca sě părăsască această basă mozaică.

Cestiunea judaică se înfăţişează şi din alt punct de vedere ca periculoasă şi adecă în forma de imigraţiune. Am avut ocasiune sě cunosc amărăciunea cestiunei jidovesci în totalitatea ei. Jidovimea m'a stigmatisat în presă de un calumniator miserabil, dar cu toate acestea rěmân pre lângă punctul meu de vedere, pentru că voesc o resolvire a cestiunei pendente. Mai amintesc un fapt: Isztozy m'a numit în foaia sa un vagabund netrebnic şi ticălos. (Strigări din stânga estremă: Infam! Sgomot). Între astfel de împregiurări eu ve declar, că mě ţin strict de obiectivitatea punctului meu de vedere. Asprirea cestiunei judaice este o consecuenţă a stărei economice rele de care sufere statul şi a inferiorităţii Ungariei ca stat, şi prima condiţiune, pentru a împiedeca asprirea şi mai tare a cestiunei judaice este validitarea independenţii Ungariei ca stat şi în privinţă economică.

Doresc ca Jidovii sě dea publicităţii aşeḑămintele credinţii lor, cum au făcut protestanţii. Mi pare reu, că cele mai de frunte foi ale jidovimei au numit membrii din casa de sus vlog necioplit şi slugi. Confesiunea judaică nu esistă ca religiune recunoscută de legile ţěrei, şi de acea primul pas ce trebue sě'l facă Jidovii pentru a putea fi primiţi între religiunile recunoscute, este acela: sě-şi creeze toate condiţiunile recerute; sě dovedească, că voiesc a se amalgama cu naţiunea ungurească, punêndu-se pe basa istorică şi etică a acesteia. A se gera de cetăţeni unguresci, ear de altă parte a lamenta pentru pierderea Ierusalimului, această atitudine n'are nici o valoare.

Când antisemitismul şi-a ridicat capul în Germania, provocând crisele cunoscute, bărbaţii eruditţi ai Germaniei şi-au ridicat cuvêntul şi-au făcut diagnosă acestei boale sociale. Unul dintre acesti bărbaţi, Virchov, decorul eruditţilor germani, şi-a formulat opiniunea astfeliu: Esistenţa jidovimei în societate e necesară, pentrucă rasa jidovească este aluatul, care promovează, activitatea neobosită a societăţii. Considerând însě lupta dintre jidovii neologi şi ortodocsi, luptă care provoacă nelinisce la naţiunea germână, şi ţinênd samă de numerul jidovilor imigraţi — trebue sě ḑic: Aluatul e rěu şi în cuantitate prea mare. (Aplause în stânga estremă).

Terminez cu cuvintele: Nu noi, ci jidovii sûnt chiemaţi a lua iniţiativa: Sě lucre sincer şi franc şi naţiunea ungurească nu le va pune piedeci.

Des. **Szilágy:** Guvernul a voit ca legea matrimonială sě treacă în fuga mare prin casa de jos, ear în casa magnaţilor acelaşi guvern, când s'a discutat acolo legea a doua oară, s'a rugat ca o fecioară simţitoare pentru amânarea discusiunei pe vre-o câte-va ḑile. Proiectul l'a substernut ministrul de justiţiă, ear la discusiunea meritorică l'a apěrat ministrul president, şi neputênd isprăvì nimic nici şeful cabinetului, astăḑi vine în dietă cu o propunere de cinci rênduri cerênd sě se ia dela ordinea ḑilei. — Dismembrând şi detailând propunerea oratorul aflǎ că aceasta este una dintre cele mai nenorocite propuneri, fiind că se poate esplica după plac; deci propune sě se retragă şi prin aceasta

---

FOIŢA.

O ḑi perdută

de

Michail Demetrescu.

— Note dela Lacu-Sărat. —

. . . .
La băi la Lacu-Sărat
Toată zestrea mi-am tocat.
(*Refrenul unui cântec*).

(Încheiere.)

Eată cum ne schimonosesc limba! Şi cine? Tocmai aceia cari, prin posiţiunea lor socială, prin cultura lor, ar putè reuşi sě o facă sě fie şi ea, sêrmana, tot aşa de armonioasă şi de respândită ca şi alta, şi de sigur mai mult de cât cea ungurească, de pildă.

Cum doamnă? Te îmbraci în strae românesci si ne induplеci a crede că faci asta din dragoste pentru ţară, limbă şi tradiţiuni? dar dumneata, cucoană dragă; ne mistifici, căci, când colo ce se veḑi?.. Schimonoseală şi de limbă şi de costum!

— Da, ne schimonosesci limba, căci nu scoţi o frază cât de mică din rumena ta guriţă fără ca sě tragi de păr trei sau patru vorbe franţuzesci... Creḑi că 'ţi şeade frumos? Te înşeli cuconiţă; te înşeli, cum s'a înşelat Nastratin Hogea de hazlie memorie, când a cumpěrat săpun în loc de caşcaval.. Creḑì poate că e de *bon ton?* O fi! dar dacă 'ţi-a auḑi un strěin talmeş-balmeşul ce ticluesci când grăiesci, pre legea mea! ar pufni într'un hohot de rîs,- ar trage de mânecă pe cel dintâiu trecător, şi dându'l mai la o parte, l'ar întreba: — Ce limbă sugrumă doamna asta când vorbesce?...

Ne caricaturezi costumul naţional, doamnă, findcă alături de catrinţă, măramă şi cămaşă ai vêrît ca un *intrus*, mănuşa de *fil d'Ecosse*, ciobotelele *á la Louis Quinze*, umbreluţa de mătase şi evantaliul de abanos... Nu merge! S'a stricat şi armonia colorilor, şi tradiţiunea costumului şi.,.. totul. — Din două una: ori te poartă cum ţi-e vorba, ori vorbesce cum ţie portul; ori de nu... ori de nu, imbracăte ca toţi strěinii, şi de 'ţi vine pofta sě toci bureţi în franţuzesce, toacăi franţuzeşte *sadea*; numai amesteca şi pe biata românească, care, zěu! sě 'ţi spun drept se simte tot aşa de jignită şi nepusă la locul seu, precum se simte jignită o ţěrancă de la plug ce pentru prima oară a întrat într'un salon din lumea cea mare...

Uf! ce căldură!...

Me duc sě me adăpostesc pentru câteva oare sub căsuţa maiorului Ciocârlie Pleşcuţă.

Căldura mě trage spre somn... Adorm... Dorm... Dorm dus...

VII.

Dormisem până la nouě seara. Seara era bal la Coşcovată Cepeleag, şi fiind-că scăpasem cursa omnibusului, am rěmas sě me întorc în oraş cu omnibusul dela mieḑul nopţii. — Am luat un bilet de bal, am întrat acolo, şi.. şi m'am plictisit de zăpuşală. Când fù oara 12, un strigăt se auḑi pe stradă: era strigătul de corn al conducětorului omnibusului, care 'şi chiemă muşterii. — Îmi luai pălăria şi bastonul, strânseiu mâna cea vênjoasă a maiorului meu, şi me vêrîiu în şandramă.

Peste o oară eram tolonit în patu-mi, cu ţigara în gură, cu ochii în tavan şi cu mintea preocupată de aceste cugetări:

Că Lacul Sărat este o galerie de tablouri vii; că acolo plictiseala vine repede pentru cei ce n'au punga plină; că secsul predomnitor este cel femeesc; că femeile... dar sé nu mai rădicăm vělul ce acopere tainele ce le privesc...; că în fine ḑiua ce am petrecut'o la renumitul Lac-Sărat, a fost o ḑi perdută....

Nu apucai sě încheiu în minte ultima'mi gândire şi Morfeu îmi închise pleopele. Zeul îşi făcu datoria întocmai ca un slujbaş neamţ foarte conştiinţios. Adormiu...

Brăila, 1882 Iuliu 16. *„Adevěrul“*

remâne în valoare resoluţiunea mai dinainte a casei.

La sfêrşitul cuvêntărei oratorul se ocupă cu un incident delicat şi adecă cu călĕtoria primatelui Simor şi a contelui Cziraky la Viena. Ministrul president, continuă Szilágyi, s'a declarat în clubul liberal, că mai întâiu s'a asigurat de încrederea Coroanei şi numai după aceasta a propus chiemarea magnaţilor numiţi, nu ca sĕ informeze pe Majestatea sa despre situaţiune, ci Regele sĕ informeze pe magnaţi. Dacă astfeliu stă lucrul, aceasta ar fi o reîntroducere a vechei praxe cancelarie când se chiemau *ad audiendum verbum regium*. Aceasta este o praxă contrară principiului fundamental constituţional.

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, 27 Ianuarie 1884.

După crâncenă luptă de 5 ḑile proiectul pentru căsătoria dintre creştini şi evrei a luat calea veciniciei. Însoţit de lacrimile fiilor lui Israil odichna i va fi lină, căci ce este mai onorific, ca a fi jelit de poporul cel ales, împregiurul căruia s'a învêrtit toată desbaterea în ḑilele din urmă în parlamentul Ungariei? Talente mari, am putea ḑice fără sfială genii, bărbaţi cu trecut politic maculat şi nemaculat, imposanta maioritate a parlamentului Ungariei sub cuvênt de liberalism s'au pus în serviţiul seminţiei lui Avram. Talentul, geniul, mintea şi mulţimea numerică sûnt stăpânite toate de un neam, asupra căruia se ḑice că stă blăstămul lui Dumneḑeu, precând noi din contră constatăm, că el deşì împrăştiat ca făina orbului preste toată faţa pămêntuliui, stăpânesce neamuri şi cârmuesce împĕrăţiile. Prin luarea acestui obiect dela ordinea ḑilei s'a delăturat şi cearta dintre casa de sus şi casa de jos, şi lucrurile se vor pertracta — se ḑice cu obiectivitatea şi indiferentismul de până acuma. Aceasta este părerea ḑiariului „Pester Lloyd,“ şi noi nu avem cuvînt de a ne îndoì despre starea lucrurilor, după cum ele ni se presentează. Scim că oportunitatea joacă rolul princincipal în toate afacerile politice la noi. În ajunul alegerilor nu este oportun a avea un mijloc de agitaţiune precum era amintitul proiect de lege. Din contră, oportunitatea cere ca sĕ se angajeze pentru viitoarele alegeri întreg organismul statului, şi preste aceasta dacă se poate încă şi alte organisme, a căror împĕrăţie — după credinţa noastră — nu este din lumea aceasta.

Ni s'a făcut imputări că ne ocupăm prea cu inteţire de cursul afacerilor în Cislaitania. Respect convingerei! Noi credem că în Viena tocmai în ḑilele din urmă s'au petrecut lucruri, cari merită sĕ fie amintite, căci ele varsă drastică lumină şi preste jumĕtatea monarchiei, stăpânită astăḑi fără leac de iubire faţă cu naţionalităţile. Teoriile constituţionale desvoltate de majoritatea parlamentului din Viena vor avè rĕsunet şi la noi. Din aceste motive reflectăm la intenţiunea partidei germâne din Senatul imperial de a observa şi ea de aci încolo politica abstinenţei pasive. Ìdea aceasta s'a ventilat în vara trecută printre germânii din Bohemia, şi ea s'a discutat în 6 a lunei curgătoare de partida germână a senatului imperial. Resultatul a fost că ea nu este oportună în escepţionala stare actuală de lucruri — cum se ḑice în ḑiarele din Viena.

Suntem în ultimul pătrariu al seclului al 19. Incă câţiva ani ne despart numai de aniversaria de 100 de ani a revoluţiunei francese, şi cu durere trebue se constatăm, că principiele proclamate înainte de aceasta cu 100 de ani n'au prins rădăcini nici la popoarele de cultură superioară. La noi vor străbate ele cu greu, căci pasurile din Carpaţi sûnt binepăḑite şi cultura ne vine ferecată în obeḑi şi falsificată, încât este cu neputinţă sĕ cucerească. Se vede că sângele vărsat la 1848 n'a fost în stare sĕ satisfacă pretensiunilor soartei nemiloase, şi ea se pare a cere noue jertfe, până ne va fi dat sĕ aplicăm şi noi principiele de acuma 100 de ani.

Relaţiunile dintre Ungaria şi Croaţia fură date uitărei de când cu disolvarea dietei în mod atât de neaşteptat. Firul evenimentelor întrerupt prin disolvarea dietei se va continua în curênd, căci banul Croaţiei negociază de câteva ḑile cu ministrul president unguresc în Budapesta. După rapoartele ḑiarelor din capitala Ungariei banul fu foarte bine primit de către ministrul unguresc, şi se dă cu socoteala că pe la sfârşitul lui Martiu se va deschide din nou dieta Croaţiei. In acest cas bucuria cea mare cade asupra lui Starcevici, căruia i se dă din nou ocasiune de a se produce. Se ḑice că se va alege cu această ocasiune şi o comisie, care sĕ studieze toate afacerile pendente dintre Ungaria şi Croaţia.

Aşteptăm cu mare interes desfăşurarea lucrurilor şi vom urmărì cu atenţiune direcţiunea lor, căci în Ungaria propriu ḑisă, singuri Croaţii au făcut până acuma cu succes afront utopiei ridicată la rang de dogmă politică de a maghiarisa toată suflarea de pe faţa pămêntului.

Pressa din Germania se ocupă şi ea cu desbaterea pentru limbă din senatul imperial din Viena şi ea dă acestor desbateri o importanţă de tot mare. „*National Zeitung*“ luând în apărare ţinuta nemţilor austriaci între altele scrie:

Faţă cu representanţii dreptelor, oratorii stângelor au produs impresiunea că sûnt nisce cetăţeni onesti, cari ţin cu tărie la manţinerea imperiului. Propunerea Wurmbrand n'are de fapt alt cuprins de cât acela că voiesce sĕ ridice caracterul istoric al Austriei mai pre sus de discuţiunile ḑilnice. Aceasta nu o voiesce însĕ actuala maioritate din Camera deputaţilor şi de aceea ea a sciut sĕ tărăgăiască mai bine de un an aducerea la ordinea ḑilei a unei propuneri care nu'i convenia. Nu este esact că dnii Plener şi Sturm au făcut alusiuni reutăcioase la Germania şi la intenţiunile principelui de Bismarck în privinţa germanilor din Austria. Cei doi oratori au ḑis: Astăḑi se află în Austria la cârmă elemente filo-slave; pentru principele de Bismarck este de o mare însemnătate alianţa cu Austria, deci el ţine seamâ de simpatiile şi antipatiile acelor elemente şi de aceea dsa a desaprobat pe liberalii germani din Austria, cu cari de almintreli nu e prea prietin.

Nu aşa însĕ ḑiariul principal al principelui Bismarck, „Nord d. Allg. Zeitung“. În ţinuta nemţilor marele cancelar al imperiului german vede periclitate drepturìle monarchici. După judecata domnului de Bismarck, germânii din Austria în loc de a căuta dupĕ domnire esclusivistică ar trebuì sĕ se silească a face din monarchia austriacă sau mai bine din dinastia actuală o dinastiă puternică, fiind aceasta unicul lor scut faţă cu naţionalităţile din Austria. Cât timp va conduce coroana afacerile, ele vor merge bine, şi îndata ce va lua maioritatea parlamentului conducerea în mâna ei, lucrurile vor degenera în luptă de rassă, de unde va venì ruinarea statului.

Ce ar fi oare când şi-ar lua cineva osteneala şi ar voì se aplice la noi lecţiunea dată de cancelarul de fer nemţilor din Austria? Noi credem că teoria oare-cuiva **„Ungaria nu poate fi stat poliglot“** ar trebuì sĕ se considere de ceea ce este, aiurare fantistică, şi ea poate sĕşi fericească pe oamenii cari trăiesc din profesarea de fantasii.

Cuvêntarea de tron, prin care s'a deschis parlamentul Angliei constată bunele relaţiuni ale Angliei cu toate puterile. Negoţiările cu Francia în privinţa Madagascarului s'au terminat, şi ele au întărit din nou bunele relaţiuni din aceste douĕ ţĕri. Negoţiările cu Mexico sûnt în curgere. Perderile desastroase ale Egiptenilor în resboiul din Sudan, au împiedecat retragerea armatei englese din Engipt, cu toate acestea Anglia urmăresce cu tenacitate scopul de până acuma. Regina a trimis pe Gordon la Sudan, provĕḑindul cu putere discreţionară. Situaţiunea internă se îmbunătăţesce pe ḑi ce merge. In fine se însinuă mai multe proiecte referitoriu la organisarea diferitelor dicasterii.

Posiţia guvernului engles e una dintre cel mai grele. Pe lângă crisa din Ìrlanda se mai adaogă desastrele cu politica din Egipt.

După telegramele cele mai noue lucrurile merg ciudat în Sudan, armata lui Bocker paşa a fost nimicită cu desĕvêrşire. Mai mulţi oficeri englesi, 10 oficeri europeni au remas pe câmpul de luptă şi Sudanul e ca şi perdut. Un corespondent al ḑiariului Standard, fiind de faţă în această luptă, ìstorisesce că miliţia egipteană la vederea arabilor sau pitulat şi a tulito la fugă ca oile. Norocul cu voluntarii italiani şi miliţia turcească, căci altmintrenea se nimicea întreagă armata. Până acuma se mai susţin Tokar şi Sinkat. Suakin s'a provĕḑut cu trupe de mărină spre a nu se nasce vre-o turburare din causa fricei ce domnesce.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Zarand în 4 Februariu 1884. În tot decursul anului 1883 denunciantii în cercurile pretoriali, Brad şi Baia de Criş, şi-au alergat caii în fuga mare. Nu înceta o denunţiare şi cercetare criminală, şi se începea alta. Lucrurile au ajuns acolo încât chiar şi relaţiunile sociali dintre maghiari şi români s'au recit. La timpul seu în coloanele „Telegrafului Roman“ s'a scris despre arestarea unor economi pacinici din comunele, Şesuri, Zdrapţi şi Vaca, apoi despre mârşavele denunţări asupra gimnasiului din Brad, croite din chiar senin. Resultatele acelor denunţări, şi respective cercetări criminale, pe cât sûnt cunoscute, ne au dovedit că oameni fără nici o vină au fost aruncaţi în temniţă pe câte 10—25 ḑile, spre dauna familiară, şi spre compromiterea administraţiunei şi justiţiei ungare.

Prin luna lui Decemvre 1883, cu ocasiunea alegerei membrilor municipali în cercul Vaţa de jos, au fost denunţaţi ca agitatori: P. Gligor, V. Tomuţa, şi Cosperda. S'a şi început o cercetare din cele mai severe, în Baia de Criş, prin un comisar trimis din Deva, s'au ascultat martorii, şi în urmă numiţii inculpaţi au fost citaţi la tribunal la Deva. Resultalul după cât sciu a fost acela că numiţii agitatori, între marginile legei s'a opus preşedintelui comisiunei alegĕtoare, când aceasta, în mod brusc a voit a călca legea, şi a face ca în un cerc curat românesc se reese aleşi membri municipali numai Maghiari. Ce se ţine de spesele avute, de îngrigirea, şi amărăciunea familiară, în atari casuri, tac astădată, căci devisa unor şiuchiaţi maghiari de pe aici este: „se şicanăm şi înnegrim inteligenţa română şi pe fruntaşii români, căci numai aşa vom putè purta poporul după placul nostru.“

Se finì anul 1883, şi câte unul din cei naivi, începea sĕ creadă, că anul 1884 va fi mai liniscit, că denunţiaţii, şi vor fi vĕḑut lungul nasululi, şi nu vor mai continua. Mai erau unii şi sûnt, cari cred că denunţianţii sûnt plătiţi şi cum că venitoriul românilor din aceste douĕ cercuri pretoriali, va mai fi încă pus la mari probe, şi atacuri maliţoase. — Şi sĕ vede că au drept ceşti din urmă.

În ḑilele trecute au fost traşi în cercetare criminală şi numai decât arestaţi fostul vicepretore Emil Cosperda, şi comerciantul Beoviciu, ambii din Baia de Criş. Aceşti domni petrecêndu-şi în o seară între pocale — nu se scie cu securitate ce vor fi ḑis ce nu asupra maghiarilor — destul că numai decât au fost denunţiaţi, s'au arestat, şi s'a început cercetare asupra lor. S'au ascultat mai mulţi martori, cari erau presenţi în cârcîmă. Cine ce a fasiunat este un secret până acum. Se afirmă că respectivii s'ar fi esprimat că: Românii din Zarand în numĕr de vreo 65 mii, sûnt în stare ori când sĕ nimicească pre cei vre-o 200 maghiari.

La început românii de pe aici, nu luară lucrul serios; dar după ce s'a vĕḑut că sùnt citaţi mai mulţi martori, şi că sĕ cearcă nod în papură, din toate părţile au remas consternaţi toţi cei bine simţitori.

Joi în 13/25 Ianuarie, au fost escortaţi cu gendarmi numiţii Cosperda şi Beoviciu până la Deva, unde au remas până astăḑi arestaţi. Cine scie încă până când.

Cine sûnt acei: Cosperda şi Beoviciu — se va întreba cetitoriul, — cari au fost răpiţi din sinul familiei lor pentru nesce vorbe dintre pocale? Sunt acestia nesce români, cari au turburat neîncetat apa maghiarilor din Zarand? Au fost ei conducĕtorii politicei şi ai românilor din Zarand? sau apoi doară sûnt acestia de natura unui Spanga, ca sĕ scoale pre Zarandani în o noapte spre a sugruma pre toţi maghiarii, şi ale răpì bani precum s'a întâmplat lui Mailath? Ori doară au arătat acei domni faţă de maghiari ura pre care buna-oară ni-o arată maghiarii la toată ocasiunea? Nu şi earaşi nu!

Domnul Cosperda a fost vicepretore în perioda trecută în Baia de Criş. La alegerea trecută însĕ a caḑut. Acesta nici când nu a turburat apa maghiarilor nostri, ba la alegerea de deputat detal în 1881, a lcruat mai mult ca unealtă la reusirea candidatului maghiar. A fost primul corteş. La ultimele alegeri înse a mers cu partida română, ce pactase cu comitele suprem. Aceasta nu a plăcut preşedintelui dela tribunalul din Deva, Dr. Solyom Fekete. De aici unii vreau a sci că denunţianţii au căutat ocasiune spre a-şi resbuna. De almintrea, cine scie resultatul şi urmările acestei arestări? Domnul Cosperda la diferite ocasiuni au aretat epistole dela preşedintele tribunalului din timpul alegerei de deputat dietal. Epistole compromiţetoare, cari în cele din urmă vor trebuì sĕ ese la lumină. Comerciantul Beoviciu, are o familie grea a fost omul cel mai pacînic, de acì arestarea lui cât şi a lui Cosperda este de tot neprevĕḑută şi surprinḑĕtoare, ce mirosă tare a resbunare, şi terorism. Nu vreau se profeţesc, domnule redactor, dar cred că după câteva septemâni numiţii domni vor fi eliberaţi neesistând nici un motiv pentru deţinere în arest.

S'au mai întêmplat casuri de aceste în anul trecut în Zarand. Eată unul destul de drastic, şi care reversă lumină asupra stărei teroristice din Zarand.

În comuna Zdrapţi, doi fruntaşi ai comunei au făcut arĕtare asupra parochului lor I. Comşa la Consistoriu, pentru unele scandaluri. S'a început investigaţiunea, şi prin martori actorii au probat afirmaţiunile lor. Ce era se facă parochul? Ne aflând alt mijloc de resbunare a denunţat pe cei doi fruntaşi ca agitatori ai poporului contra autorităţilor comunale şi contra statului. În urma denunţărei au fost escortaţi cu gendarmi cei doi fruntaşi până în arest în Baia de Criş, unde au stat 25 de ḑile până ce s'a făcut investigaţiunea la faţa locului. Era tocmai în postul pascilor, şi în loc de a merge oamenii la mărturisire, au fost provocaţi a merge înaintea comisiunei de investigare. Nu a fost de ajuns atâta! După ce au eşit din arest cei doi fruntaşi — pe când era timpul lucrului — secerea — parochul face a doua denunţare şi unul din cei 2 fruntaşi mai şede 10 ḑile în arest — fără vină.

Ei dară adevĕrul tot triumfă.

În luna lui Decemvre an. trecut fù alegerea de jude în comuna Zdrapţi şi ce se veḑi! Comuna întreagă alese jude pre Mateiu Avram a Sonului fruntaşul care a fost în 2 rênduri închis ca agitator. De faţă a fost notariul şi pretorele S. Piso, cari au confirmat alegerea.

La aceste fapte ne vine a întreba, oare judele ales pe dreptul a fost arestat ori ba? Eu cred că jude nu poate fi un agitator, ci numai un om onest. Şi apoi oare ce s'a întêmplat denunciantului când o comună 'l desaprobă! Ce ḑice administraţiunea, la a căreia mandat au fost arestaţi fruntaşii cei doi, ce ḑice justiţia când un denunciant i-a purtat pela icoane — fără tămâie. —

Prin casul present nu am voit alta a arĕta, decât că: denunţările provin din resbunare şi ură personală; a doua, că justiţia şi administraţiunea în comitatul nostru în casuri de aceste este prea credulă*) şi dă prea mult creḑĕmênt oamenilor fără caracter, cari şi-au luat rolul de denuncianţi. —

Corespondentul.

Isvoarĕle istoriei Românilor.

Ântâia conferenţă ţinută la Ateneu de dl Gr. G. Tocilescu. Dare de samă datorită dlui C. C. Dobrescu.

În seara de 6 Ianuarie, dl Gr. G. Tocilescu, profesor la facultatea noastră de litere, a ţinut o conferenţă la Ateneu despre „Isvoarĕle Istoriei Românilor“.

Dela început d-sa face declaraţiunea, că aparţine acelora, cari consideră istoria ca o sciinţă, a cărei fiinţă se recunoasce în metodul criticei cu ajutorul cărei restabilim „faptele reale“; ear nu o artă, în care ar predomnì retorica, espunerea artistică, tablourile vii şi mişcătoare, discursurile plăsmuite, cu un cuvênt imaginaţiunea înflăcărată a celui, care scrie ori vorbesce despre un eveniment istoric. După ce arată, că atât la greci, cât şi la romani cu mici escepţiuni, precum şi în evul mediu, istoria a făcut mai mult o gimnastică de cuvinte cu scop de petrecere, dl Tocilescu ne spune, că scoala istorică dela Gölting, Niebur şi alţii, au pus basele metodului istoric, cari se razimă pe studiul critic al isvoarĕlor. Acesta este metodul german cu totul deosebit de cel care mai domnesce încă în Francia, Italia şi Spania.

În adevĕr arta istorică mişcă inimile, înflăcărează minţile, aprinde fantasia mulţimii, deşteaptă entusiasmul momentan în sufletele amorţite, rătăcesce opiniunea publică, a cării putere e imensă şi astfel cere ca adevĕrul real sĕ se închine ideilor artistului, în loc ca artistul se-şi modifice ideile după realitatea faptelor

Dacă prin noi înşine nu putem cerceta trecutul, apoi prin studiul critic al isvoarelor ne apropiăm de dênsul, îl pricepem, aşa cum reese din mărturisirile istoriografilor. Prin urmare cestiunea de a se scì dacă noi avem sau nu o adevĕrată istorie naţională, depinde în mare parte de studiul aprofundat al isvoarelor istorice, adecă de valoarea ce au ele în lămurirea faptelor.

Dar în ce costă metodul critic! Metodul critic cerne cu deamĕruntul toate fântânele istorice. Cu ajutorul lui trebue sĕ aflăm mai dinainte pe autorul documentului, se i ficsăm data, sĕ ne asigurăm de autenticitatea lui, sĕ cunoascem gradul de autoritate al mărturiei, în fine sĕ facem o analisă filologico-literară, pentru a ne convinge pe deplin de însemnătatea documentului.

In întâia conferenţă d. Tocilescu sa ocupat numai cu Cronicele. După ce face o enumerare destul de completă a cronicelor până acum publicate distinsul conferenţiar adauge, că o comparare critică a codicelor unui manuscript o confruntare făcută cuvênt cu cuvênt, cu observaţiunea celor mai mici puncte de diferinţă, chiar de ortografiă, fără determinarea vêrstei, patriei şi gradului de credinţă a fiecărui codice, ediţiunea manuscriptului nu poate fi critică, ear fără ediţiunea critică analelor nu este nimic de început în istorie. D. Tocilescu iea apoi în cercetare cronicile publicate până acum pentru a ne convinge dacă tipărirea lor a fost făcută cu acea fidelitate critică şi delicateţă de consciinţă, care reclamă une ori atenţiunea asupra unui cuvênt ori unei litere. Analisând şi dând mereu esemple, dsa dovedesce că în tipărirea cronicelor d. Cogalniceanu n'a urmat nici decum poveţele metodului critic deşi a întrebuinţat 40 maruscripte la publicarea a 11 cronice, câte au apărut până acum. Erori de date, de multe ori de fapte, strămutări de domnii lipse de evenimente, fapte cu totul întortochiate se vĕd la tot pasul în Letopişiţele ţerei Moldovei, provenite negreşit din causa multelor variante şi de aceea e absolut necesar o nouĕ grupare a materialului acestor cronice pentru a se putè completa testurile originale. Dlui Cogălnicnanu însĕ, care încă de pe la 1833 a adunat manuscripte şi a lucrat asupra lor nu i se poate imputa lipsa de metod, de oare ce dsa fără a ambiţiona sĕ ne dea o ediţiune critică, a scăpat de uitare şi perire scrierile vechilor cronicari ai Moldovei, cu cari totdeauna se poate mândrì literatura noastră istorică.

Despre cronicele publicate în Magasinul istoric pentru Dacia, se poate ḑice, că au aceleaşi pĕcate, adecă lipsa de metod, erori însemnate de lectură, omisiuni de rênduri întregi, estropieri de frase, cari fac utilisarea lor imposibilă, uneori chiar periculoasă.

Tot aceleaşi observaţiuni face şi celor publicate de librarul George Iónid. D. Tocilescu ilustrează aserţiunile sale cu esemple — de multe ori hăslii — şi în privinţa cronicelor publìcate prin reviste şi ḑiare.

În fine ne vorbesce de un manuscript sau codice istoric dela bibliotecă centrală din Bucuresci, care complectează cele publicate în Magasinul istoric de Cronica lui Murgul, despre care vorbesce Ragusanul Luccari pela 1600 şi de o altă cronică scrisă în limba slavoană bisericească, care face parte din colecţiunea patriarchului Nicon şi publicată în Rusia pela 1793. D. Tocilescu terminând, ḑice că: necesitatea unei ediţiuni critice a cronicelor noastre e cu totul imperioasă, pentru că până când isvoarele nu se vor culege, compara, critica studia şi scoate la lumină, nu vom avè o adevĕrată istoriă naţională. Şi fără istoriă naţională un popor nu va avè nici odată consciinţa trecutului seu, care — după ḑisa unui istoric rus — sĕ serve de tălmăcire timpului de faţă şi poveţuire timpului viitor.

Întrunul din numerile viitor voiu face darea de seamă şi a celei de a doua conferinţe asupra părţii documentate a isvoarelor istorice.

„Românul.“

Varietăţi.

* (Hymen. Domnul Dr. Ioan Cloaje medic în România şi a încredinţat de soţie pe domnişoara Maria I. Stănescu din Braşov.

Domnul Alecsandru Brădean invĕţătoriu în Satul nou Bănat şi-a încredinţat de soţie pe domnişoara Iuliana Militariu tot de acolo.

* *(Avis.)* Din almanachul edat de societatea academică „România Jună“ se mai află esemplare de vênḑare.

Doritorii se pot adresa către comitetul societăţii, Viena, VIII Langegasse, Nr. 4. Preţul unui esemplar împreună cu porto 2 fl. 15 cr. v. a. Pentru România 5 lei 70 bani.

* (Carneval). Casina română din Oraviţa montană, va arangia Joi în 2 (14) Februariu 1884 un bal în sala casinei, adecă la hotelul „Cerbul de aur“

Întrarea pentru membrii casinei de persoană 50 cr. ear' pentru nemembrii 70 cr.

Începutul la 8 oare seara.

* (Advocat nou.) Camera advocaţială din Alba-Iulia anunţă că domnul *Dr. Ioan Mihu*, advocat în Orăstie este indus în lista advocaţială. Felicităm pe domnul advocat pe noua carieră şi ţinutul Orăstiei pentru spriginul moral ce l'a găsit în persoana domnului Mihu.

* (Neplăceri şi secături la vama din Turnul roşu) se întêmplă atât de des încât comerciul reciproc sufere pagube simţite. De astă dată comunicăm un cas, care dovedesce că şi autorităţile nostre vamale fac perplesităţi şi greutăţi comerciului: Arendatorul de regale F. din Rîmnic a sosit cu carul seu propriu în Sibiiu. Din causa drumurilor rele carul, fiind şi cam vechiu, era stricat astfel încât arendatorul nu s'a mai putut reîntoarce cu acest car. F. a cumpĕrat un car nou şi pe cel vechiu l'a lăsat aici socotinduse în preţul celui nou cu 30 fl. Reîntorcêndu-se F. fu oprit la vamă şi aci fu pedepsit cu horenda sumă de 465 fl. pentru că autorităţile dela vamă au considerat drept defraudaţiune vamală importarea carului celui nou ce-l schimbase resp. cumpĕrase F. în Sibiiu. Arendatorul avênd grabă sĕ ajungă acasă în Rîmnic a voit a se adresa către otelierul M. din Sibiiu, prin telegraf, însĕ fără succes, pentru că nu a putut sĕ afle pe telegrafista în oarele oficioase în birou. Abea a doaua ḑi a putut se ceară dl F. intervenţiunea otelierului M. Acest din urmă s'a adresat către direcţiunea financiară din Sibiiu, care a redus pedeapsa de 465 fl. la 112 fl. însciinţând oficiul vamal dela turnul roşu prin telegraf. Spre surprirderea sa hotelierul M. a primit a doua ḑi dela arendatorul F. un ţipet nou telegrafic. I s'a comunicat adecă că oficiul de vamă din Turnu roşu a statorit pedeapsa cu 240 fl. O nouă schimbare de depeşe între direcţiunea financiară din Sibiiu şi între oficiul vamal din Turnu roşu. Resultatul este că arendatorul F. a trebuit sĕ peardă 5 ḑile la Turnu roşu pentru o daraveră atât de simplă şi se plătească 114 fl. 70 cr.

* (Căsătorie americană). Vĕduva Bruce ḑice „Curierul statelor-unite“ are o moşie la câte-va mile departe de satul Learville, Pensilvania, şi o fată Lizzia, care îşi dedese inima în secret unui argat Lucian Bond.

Lucian a cutezat sĕ ceară mâna Lizziei şi a fost îndată depărtat de mâna ei, foarte superată că un muncitor de pământ 'şi a permis sĕ aspire a devenì ginerele sĕu.

Joi, 13 Ianuarie, Lizzia Bruce eşì din casă spunând mamei ei, că are sĕ se ducă sĕ vadă pe una din amicele sale, fata unui arendaşi din vecinătate.

La 7 oare seara, încă nu se întorsese. Vĕduva banuind atunci o înţelegere între Lizzia şi argat, pusă caii la trăsura şi însoţită de o prietină, apucă drumul spre Learviile.

Presimţemêntul doamnei Bruce n'o înşelase câtuşi de puţin. La un cuart de milă departe de Learville aceste doamne puseră mâna pe Lizzia, care mergea repede pe jos spre sat.

Ea a fost pus de-asila în trăsura, între mama ei şi prietina acesteia şi condusă spre casă.

La jumĕtatea drumului, trăsura întêlnesce o căruţă în care se află tênerul.

În momentul în care aceste douĕ trăsuri se încrusişiau, Lizzia recunoscu că têuerul era Lucian Bond şi sărind jos îndată alergă strigând:

„Lu! (diminutiv din Lucian) Lu! Ele vor sĕ me ducă cu de-asila“

La vocea junei fete, Lucian îşi opresce căruţa sare jos şi aleargă naintea Lizziei.

Cele două doamne opriră asemene trăsura, se coborîră şi alergară după Lizzia. Têuerul, ajungênd cel dintâiu lângă ea, o luă în braţe şi o puse în căruţa lui, al cărui cal pornì în fuga mare spre Learville.

Cele două doamne bĕtrâne, urcându-se şi ele repede în trăsură, porniră în urmărirea tinerilor.

Căruţa lui Lucian ajunse cea dintâiu în sat şi se oprì naintea casei primariului Daves. Cei doi tineri, întrând în salonul primariului, stăruiră sĕ-i căsătorească fără a perde un minut.

Bĕtrânul gentilom mormăi repede formula sacramentală, şi de abia sfirşise când se deschise cu sgomot uşa salonului şi întră vĕduva Bruce şi cu tovarăşa ei.

Ele înţeleseră îndată că totul sĕ sfêrşise. Vĕduva nu putea sĕ naibă un atac de nervi, înse dete dovedă de bun simţ, făcênd sĕ nu ţină acest atac mai mult de cât trebuia pentru a scăpa situaţiunea. Relu-ându'şi vocea naturală, dechiară cu multă demnitate că 'şi pleacă capul naintea faptului îndeplinit şi că, de vreme ce nu mai poate împedeca această nenorocire lacrimele ei de durere se preschimbau în lacrimi de bucurie. Apoi s'aruncă în braţele fiicei sale şi ale ginerelui seu, şi toată societatea se întoarse, veselă acasă.

Mai nou.

În noaptea dintre Mercurea şi Joia trecută a ars cu totul casa lui Rosetti în Bucuresci dimpreună cu întreg mobiliarul şi cu multe documente de mare preţ pentru istoria României. Camera a votat un credit pentru reconstruirea casei lui Rosetti, ca present naţional.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 7 Februarie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.70	121.65
Renta de aur ung. de 4%	89.95	89.80
Renta de aur austriacă	100.10	100.10
Acţiuni de bancă austro-ung.	850.—	848.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	307.50	306.50
Argint	—.—	—.—
Galbin.	5 69	5.68
Napoleon	9.61	9.59
London (pe poliţa de trei luni)	121.10	121.10

---

*) Calamităţi de acestea vedem şi în alte părţi ale ţerii, nu numai în comitatul dvoastre. Trist adevĕr! Red.

Nr. 368. [663] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a III-a Vultoriu, în protopresbiteratul Abrudului, se deschide concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare a acestuia în „Telegraful Roman.“

Emolumentele împreunate cu aceasta parochie sûnt:

1. Venitul stolariu regulat dela 134 familii, şi folosirea cimiteriului bisericei, care dau un venit anual de 350 fl.

2. Folosirea unor pământuri ca porţiune canonică, care se vor cumpĕra ulterioare, din suma de 300 fl. donată spre acest scop, de Prea-Venerabilul consistoriu archidiecesan sub Nr. 3172 B.

Doritorii de a competa la această parochie, au de a'şi aşterne petiţiunile instruite conform „Statutului Org. şi Regul. pentru parochii“ la subscrisul, până la terminul mai sus indicat.

Abrud în 10 Ianuarie, 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial gr. or. din Vultoriu.

Ioan Gall,
protopresbiter.

Nr. 75, 1884. [664] 1—3

Publicaţiune.

Conform planului pentru **esploatarea pădurilor din fondul regiu,** este a se esploata **o pădure de lemne de fag de 70 de ani pe un teritoriu de 41.71 jugĕre pe anul 1884 și 1885.** Esploatarea pe calea licitaţiunei se va da unui întreprinḑĕtoriu.

Licitaţiunea se va face în **8 Martie, 1884.** în cancelaria universităţei, tot aici se pot vedé în oarĕle de oficiu și condiţiunile de licitaţiune.

La pertractarea de licitaţiune însĕ nu trebue depus Vadiu.

Sibiiu, 5 Februariu, 1884.

Dela oficiul central al universităţii săsesci.

Dr. M. Brennerberg.
comes.

Esploatare de pădure.

Subsemnatul conposesorat al moșiei foaste a contelui **Francisc Haller** din comuna **Zoltan** (lângă Sighişoara) voesce, a da în *esploatare prin tăiere pădurea sa ţinĕtoare de numita moșie în comuna Zoltan*, într'un areal de **495 jugere, 1408 stângini □ °**, anume:

A) sau în întregul, pe lûngă un preţ total.

B) sau după stângini, luându-se de basă a preţului, preţul unui stêngin de lemne tăiate.

Condiţiunile ambelor moḑalităţi se pot vedea la comitetul conposesoratului în Zoltan, la „Albina“ institut de credit și de economii în Sibiiu și la filiala acelui institut în Brașov.

Spre scopul acesta se publică cuncurs cu oferte. Doritorii, de a lua în esploatare pădurea întreagă după una sau alta din modalităţile indicate, au a-și trimite ofertele lor în scris și sigilate la: **Direcţiunea institutului de credit și de economii „Albina“ în Sibiiu, până cel mult în 1 Martie a. c. căl. nou.**

Pe cuverta ofertului din afară este a se însemna: **„Ofert pentru pădurea din Zoltan.“** Ofertul are a conţine în cifre și cu litere: la modalitatea *A*. preţul total oferit pentru esploatarea întregei păduri, la modalitatea *B*. preţul oferit pentru un stêngin metric de lemne tăiate; în fine la ofert este a se aclude un vadiu de **200 fiorini în bani.** [662] 2—2

Zoltan în 1 Februarie 1884.

Conposesoratul moșiei foaste a contelui Francisc Haller.

O catastrofă înfricoșată
în Casamicciola.

În 28 Iulie anul trecut fabricantul de orologe **Johann Demus** din **Chaux de Fonds** — Helveţia —

îngropat sub ruine în Ischia

și mort acolo în anul 41 al vieţii nădușit. Cu toate cercetările ce le a făcut curatorul denumit, Giacome Bullati în Neapole, nu s'au aflat nici rudenii nici alţi mosceni legali și în urma aceasta averea a remas statului. O spedițiune, de 2463 bucăţi de adevĕrate oroloage de Helveţia și aurării, designate pentru orient și transportate *via* Viena, trebuì sĕ fie reţinută în urma aceasta de speditorul dnul Francisc Revaux fils în 7 August (1883) și această spediţiune s'a predat la 15 Octobre an. tr. subscrisei case de comisiune pentru mărfuri de oroloage și aurării pre lângă mandatul, ca sĕ vênḑă toate mărfurile numai cu rebonificarea speselor de spediţiune și vamă, prin urmare aproape **pe nimica**, pentru ca pertractarea massei ereditarie sĕ se poată încheia cât mai curênd. Toate oroloagele sûnt repassate și regulate pe minută și gravar a căsulielor și fasonul adevĕratelor obiecte de aurărie au costat cât se cere astăḑi pentru tot.

350 oroloage de buzunariu cilinder, de cel mai fin aur francez dublé sau cu căsulia de Nickel argint greu, foarte fin gravat și guillochat, împreună cu lanţ de argint greu, fason de aur, repassate cât mai fin pe minută. Tot la olaltă numai fl. **4.95**, acelaşi de argint curat de 13 loţi, probate de oficiul ces. reg. austro-ung. de estimare și aurite greu, numai fl. **6.50.** Acelești oroloage cilindru de aur greu, de 14 carate, probate de oficiul ces. reg. austro-ung. de estimare mai înainte fl. **45.—** acum cu preţul de batjocură numai cu fl. **17.—.**

250 fl. oroloage ancher, cu 15 rubine în căsulie de cel mai escelent aur dublé francez gravate escelent canelate cu uvragiu adevĕrat, arată oarele și secundele precis, cu lanţ elegant, repasate foarte fin, numai cu fl. **7.—.** Acelești orologe **ancher** de argint curat de 13 loţi, probate de oficiul de estimare austro-ung., greu aurite, numai fl. **11,50.**

200 oroloage remontoir de **Washington** de Nickel-argint greu ori din dublé de aur, se întoarce la mănunchiu fără chee, cu întocmire mechanică pentru arătătoriu, cu uvragiu adevĕrat, cu arătătoriu de secunde, escelent regulate pe minută; cel mai escelent orologiu din lume; preţul dimpreună cu lanţ elegant numai fl. **8.50.**

180 oroleage remontoir de argint curat, greu de 13 loţi, probate de oficial ces. reg. austro-ung. de estimare, se întoarce la mănunchiu fără chee, cu întocmire mechanică pentru arătătoriu, uvragiu și arătătoriu de secunde, regulat pe minută, cel mai escelent orologiu din lume. Preţul mai nainte fl. **25.—** acum cu preţul de batjocură numai de fl. **13.50.**

Garanţie pe 5 ani.

217 inele de aur curat, cu imitaţiune de brilante, în toată mărimea, de aur adevĕrat de 6 carate, preţuite de oficiul de estimare austro-ung. în etui escelent de catifea, bucata numai cu fl. **3.75.**

184 părechi de cercei cu brilante ori Boutenieurs de aur adevĕrat de 6 carate, provĕḑute cu brilante escelente, în etui fin de catifea, probate de oficiul de estimare austro-ung. părechia numai cu fl. **3.75.**

222 părechi de cercei din aur curat probat de oficiul de estimare a. c. de 6 carate provĕḑută cu corale escelente în etui părechia numai cu fl. **1.50.**

164 medalioane dîn aur-dublé frances, cu brilante artificioase, numai fl. **2.50.**

150 Ace pe pept sau la **cravate** de aur curat de 6 carate probat de oficiul ces. reg. austro-unguresc de estimare provĕḑute cu imitaţiuni de brilante pompoase, dimpreună cu etui, bucata fl. **1.80.**

250 Bumbi de Chemisett de aur curat, probaţi de oficiul de estimate austro-ung provĕḑuţi cu imitaţiune de brilante de minune frumoase, bucata fl **1.80.** Toate acestea preţioase sûnt prin splendoarea lor așa de frumoase, încât prin ele se pot cruţa foarte mari capitale.

Comande postale precum și telegrafice, cari se efeptuesc numai pelûngă trimitere anticipativă a sumei sau cu recepere postală (Nachnahme) sûnt a adresa la

Schweizer Uhren- und Goldwaaren-Commissionshaus
WIEN,
Leopoldstadt, Schiffamtsgasse 20.

[652] 3—4

Anunț public,
cătră toţi locuitorii Austro-Ungariei.

În urma imensului numĕr de partecipanţi din p. t. public la vênḑarea anunţată prin publicaţiunile de mai înainte în foile de ḑi publice, marele deposit de mărfuri al massei ereditarie a marei case comerciale ce esistă de 121 ani — **Karl Kuntz et Schmidt** s'a micșorat mai mult de ²/₃ și moscenitorii au hotărît în ședinţa din urmă ca vênḑarea provisiunilor de marfă ce se mai află încă, sĕ se continue **numai trei septămâni** începênd de astăḑi. Deci cine voesce a'și procura marfă elegantă și bună mai pe *nimica* sĕ se grăbească în interesul propriu cu comandele.

În deposit se mai află următoarele marfe:

4500 cămăși pentru dame din cel mai fin Chifon englezesc cu frumoase brodării sviţiane, o adevĕrată artă de brodărie; preţul pentru o cămașă e numai fl. 1 50 pentru 12 = fl. 16.50.

1500 corsete de noapte pentru dame tot de aceeași calitate, cu brodării admirabile și frumoase preste întreaga lor lungime, un vestmênt frumos pentru fie-care damă, una numai cu fl. 1.50; o dusină = fl. 16.50. Tot aceleași din Barchet greu cu fl. 1.60.

5600 rochii pentru dame cu plissè și cu brodării sviţiane frumoase cu fl. 1.40; o dusină cu fl. 15.50. Tot aceleași din Creton roșu cu fl. 1.50; o dusină cu fl. 16.50; din filz greu cu fl. 1.75. Tot acelești din pănură fină și grea cu înfrumseţări de lână colorată, cu plissè, cu preţul de fl. 2.50.

250 duzine de pantaloni pentru dame din barchet de cel mai fin înfrumseţat bine, cu zacuri, complete și mari, părechia cu fl. 1.25, duzinul cu fl. 16.50.

3560 cămăși pentru bărbaţi din cel mai fin Chifon englezesc cu pept neted cuadruplu sau brodat, în diferite lărgimi ale gulerului; preţul pentru una cu fl. 1.50 dusina fl. 16.50.

1500 dusine garnituri de masă, ţesute cu desin de flori de damast, constătătoare din 12 serviete și din o faţă de masă mare, numai cu fl. 2.85, întru adevĕr necesar pentre fie-care casă și ne mai pomenit de eftin.

2000 dusine de stergare turcesci, toate tivite frumos gata și fie-care pus extra, cu brodării roșii, dusina cu fl. 3.75.

2000 șaluri mari pentru dame din cea mai fină lână de Berlin în colorile cele mai alese și mai frumoase moderne precum: turcesci-șotice, sur, alb-vênĕt, negru, roșu închis vĕrgate, etc., bucata cu fl. 1.20; dusina fl. 12.50.

400 șaluri (Plaids) de călĕtoriă, foarte mari și groase, fabricatul cel mai greu și mai solid englezesc precum: sur, roșu închis, tărcate, acestea șaluri se pot întrebuinţa din causa mărimeilor estra-ordinare ca **îmbrăcăminte de earnă, acoperemênt** în **călĕtorie, acoperemênt pentru pat** și ca **shwal pentru dame** și după o întrebuinţare de 20 ani, le poţi preface în alt **vestmênt elegant,** acestea învĕlitoare pot înlocuì cu desevêrșire pardesiile și palitonele de earnă. Prima calitate mai înainte 15 fl., acum însĕ numai cu fl. 5.85. Calitate de a doua mână mai înainte fl. 12.—, acum însĕ numai fl. 4.85.

300 bucăţi pânză de casă — de 30 de coţi, ţesĕtura cea mai bună, și mai grea, necesarie pentru ori ce casă, bucata numai cu fl. 5.50. —

Preţul pânzăturilor se ridică foarte iute, pânzătura preste puţin timp va fi cu preţul îndoit, pentru aceea sĕ comande cât mai îngrabă fie-cine.

500 covoară (coperișe) de pat, din mătasa cea mai fină și mai grea de Lyon (mătasă de shappe) colorate vênĕt, alb, roșu și galben de minune eftine, bucata numai cu fl. 4.—.

320 de basmale de mĕtasă din mĕtasa grea de Lyon — în toate colorile, fie-care basma de diferită coloare. Aceste basmale pot fi întrebuinţate și ca șal de grumazi, dusinul numai fl. 3.50.

350 bucăţi garnituri de Gobelin, constătătoare din douĕ covoare de pat foarte fine, din un covor de masă, colorat pompos cu ciucuri de catifea — o garnitură adecă toate trei bucaţi la olaltă costă numai fl. 7.50

5000 dusine lepedee de pat, fără cusătură din pânza cea mai grea, de in, foarte mari, chiar și pentru patul cel mai mare, bucata cu fl. 1.35; o dusină fl. 15.—.

Fie-care cumpĕrătoriu, care cumpĕră de odată marfă de cel puţin fl. 15.— primesce o remuneraţiune — adecă *gratis* un orologiu sviţian de brons-aureu francez elegant cu lanţ lung, cu o garanţă pe **2 ani.**

Comandele, se fac în bani gata prin asignaţiune postală sau cu rambursă, și sûnt a se adresa la:

Administraţia ereḑilor Rabinovicz,
VIENA,
II., Schiffamtsgasse 20.

[653] 3—4

Zambach și Gavora.
Fabrica de vestminte și recuisite bisericesci

de rit catolic și grec. [555] 18—30

în Budapesta, strada Vaţului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, și pentru societăţi industriale (și pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelniţe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărţi de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor conveni, se vor schimba cu altele.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 12 Sibiiu, Marți 31 Ianuarie (12 Februarie) 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Sibiiu, 31 Ianuariu, 1884.

Luptele din timpul nostru au de basă diverse substrate. Lupta cea mai uriașă, cea mai înverșunată, este lupta națională, lupta pentru conservarea limbei și a naționalității. Idealul naționalității este astăḑi un ideal comun tuturor națiunilor desteptate, pentru realisarea acestui ideal se luptă popoarele cu un entusiasm și cu un devotament care dovedesce, că ele sûnt convinse și petrunse de însemnătatea ce trebue sĕ aibă un popor în viața organisată a statelor.

În sgomotul asurḑitor al acestor lupte naționale cei mai mulți nu se interesează decât de aparențele ḑilei și de curentele momentane. Motorii ascunși ce esercitează o înrîurință indirectă asupra luptelor naționale remân neînțeleși înaintea masselor.

Doi factori sûnt cari-i vedem în arena luptelor naționali, factori cari luptă sub aceleși devise, însĕ cu cugete reservate și pentru alte scopuri. Acesti doi factori sûnt judaismul și papismul, ei se amestecă cu un entusiasm ipocrit printre representanții ideilor naționale, înoată cu curentul general, se conformează împregiurărilor și situațiunilor, însĕ nici când nu perd din vedere scopurile lor ascunse. Judaismul și papismul sûnt curente istorice vechi, pe când ideea de naționalitate este un product al timpului mai nou. Iudaismul și papismul sûnt organisațiuni consolidate de mii de ani și ambele au caracter cosmopolit. Elementul cosmopolit le a conservat prin toate vicisitudinile vremilor și acest element conservativ le garantează viața și în viitor. Această natură în sine indiferentă față cu curentele actuali dă representanților acestor doue direcțiuni o rolă cu totul deosebită în luptele timpului nostru. Nu pentru triumful ideiei naționale luptă rabinii și jesuiții, ci pentru alte scopuri.

De aceea nimic nu superă pe omul cu minte și inimă mai mult decât zelul ipocrit, cu care jidovii și jesuiții se înrolează sub steagul național.

Sĕ ne ocupăm întâiu cu Jidanii. Idealul Jidanului este aservirea economică a întregei societăți și prin aceasta o stăpânire universală.

Alungat din vatra Palestinei Jidovul este astăḑi cetățeanul ori și cărui stat, fiul ori și cărei națiuni, pe care o poate esploata. Isolat de ai sĕi, legat însĕ de dênșii prin tradițiunile cele mari istorice dintr'un trecut strălucit, Jidovul se aclimatisează ușor țerilor, în care l'a aruncat soartea, după principiul *„ubi bene ibi patria“*, însĕ rĕmâne în caracterul seu jidovesc nealterat și cu privirile pururea pironite asupra idealului israiltean: Ierusalimul alias domnia universală. La acest scop tind Jidanii, pentru realisarea acestui ideal întipărit cu litere nesterse în sufletele lor, lucră cu toții și solidari, folosind ori ce mijloc ertat sau neiertat, în mod consecuent și sistematic. Cu toate că sûnt risipiți în diverse părți ale lumei unitatea credinții lor mosaice le-a conservat impliciter și unitatea de rasă. De aceea Jidovul, ori unde va fi este și rĕmâne Jidov, ear acei ce cred, bună oară ca Maghiarii, că vor absorbì această rasă într'una sau altă naționalitate, se află în mare rătăcire. Absorbirea elementului jidovesc în elemente străine este o imposibilitate, câtă vreme Jidovimea va păstra așeḑĕmintele sale religionarie, care l'au scăpat de ori ce transformism în decursul a cinci mii de ani în mănia tuturor prigonirilor ce le-a suferit. Aceasta tenacitate de rasă ne esplică aparența tristă, că Judaismul a ajuns astăḑi la o preponderanță simțită în multe state și cu deosebire în statul nostru, unde mai că am putea ḑice că ne stăpânesce indirect ca clasă plutocrată. Predomnind lumea financiară Jidovii predomnesc și viața economică și politică a statului. Influența jidovească este pipăibilă astăḑi pretutindenea și curentul cel slab antisemitic este numai o dovadă nouă despre această fatală și puternică influență. Jidovii identificându se la părere cu aspirațiunile naționale ale poporului, printre care se află risipiți și isolați, promit că se vor amalgama cu elementele ce-l împresoară și cari îl copleșesc cu numĕrul, în faptă însĕ ei remân — tot ce au mai fost — Jidovi. Promisiunea de asimilare e o speculă.

Pentru a nu merge mai departe, vom constata un singur lucru din mijlocul vieții noastre politice, un lucru, care dovedesce preponderarea jidovilor. — Proiectul despre căsĕtoria mixtă, în diferitele sale fase ne arată în mod drastic această precumpănire politică a elementului judaic. Se nu ni se ḑică, că căderea proiectului ar dovedì contrariul. Modul, cum s'a luat acest proiect dela ordinea ḑilei, ne arată și mai mult progresul ce l'au făcut jidovii. Proiectul s'a prohodit cu nesce ceremonii parlamentare atât de solemne, încât omul nepreocupat trebue sĕ vadă un triumf al jidovimei în această cădere a proiectului. Toate celebritățile parlamentarie l'au însoțit la mormêntul provisoriu cu manifestări de adâncă condolență și cu laude pentru jidovime. Plăsmuitorii ascunși ai proiectului se pot felicita de acest resultat, care numai la aparență e negativ, în faptă înse luptele cele înverșunate pentru și contra proiectului, au arĕtat învederat, că jidovimea a ajuns în statul nostru a fi un factor politic indespensabil, de care sûnt silite a tinea samă toate partidele cari au aspirațiuni serioase. Jidovul e astăḑi în Ungaria un *noli me tangere politic.*

Și prin asociațiunea ideilor venim impliciter la al doilea factor de putere subversivă: la papism. Papismul avênd ca și judaismul un scop universal luptă cu aceeași consecuență și tenacitate pentru realisarea unui ideal mare: domnia universală pe basa unității confesionale.

Ierarchia catolică are influință foarte mare, ea este întradevĕr o eclesie militantă cu combatanți puternici, doctrinele jesuitice au apărători iscusiți și dibaci. Politica Vaticanului cuprinde lumea întreagă; influința bisericei catolice se află la un grad înalt.

Și cu toată această influență netăgăduită puterea universală a Romei catolice se coboară din zenit spre apunere — astăḑi biserica apuseană numai face cuceriri noue ci se află în defensivă, ea își apĕră pas de pas terenul ce i se dispută consecuent și succesiv. Ponteficele actual, cu toată atitudinea sa înțeleaptă și calmă n'a putut oprì curentele contrare ce se isbesc mereu de zidurile vechi ale Vaticanului — în faptă resultatele politicei sale sûnt neinsemnate. Pe întreg continentul european papismul se află într'o luptă înverșunată pentru esistență, în luptă defensivă, și stêrsitul acestei lupte nu se poate prevedè. — Resistența cea mai serioasă, puterea cea mai considerabilă ce i se opune papismului este judaismul, care sub steagul liberalismului, lucră la subminarea dominațiunii papale.

Cea mai grea lovitură și primul pas spre decadență este fără îndoială: substituirea Romei naționale, italiane, în locul Romei clericale.

Întemeerea statului național a impus Italienilor datorința de a smulge vechea capitală din mânile clericalilor. Statul național se îngrădesce tot mai tare cu atribute nouĕ în socoteala papismului. De curênd se comunică un nou desastru pentru curia română. Curtea de casațiune din Roma a decis definitiv conversiunea bunurilor institutului „de propaganda fide“ în rentă de stat. Vaticanul vede în acest pas o ingerență în sfera spirituală a puterei papale și face sgomot diplomatic. Noi însĕ vedem o restringere salutară, o reducere de influență la un institut, care în misiunea sa cosmopolită a înfipt națiunei române din Dacia ripensis cuțitul până la os și ne a adus o desbinare, a „cărei plăgi fatale le simțim de un veac și jumĕtate“.

FOIȚA.

Basm persan.*)

A trăit odată de mult timp în Capitala marelui imperiu Iran un cismar, ciobotar sau pantofar. Era un om învĕțat și înțelept, dar avea un defect care în împregiurările sale și pentru profesiunea sau meseria lui era un defect capital: încălțămintele câte eșiau din mâna învĕțatului cismar erau cele mai proaste și mai rĕu confecționate din toată Persia. Toată înțelepciunea lui și toate silințele sale de a lucra bine și de a satisface clientela sa erau zadarnice, cismele sale nu puteau sĕ mulțămească pe nimeni. Astfel fiind nu mai putea găsì de lucru și neavênd nimic a face, devenì un om pios.

La ce se mai fac acasă, își ḑise într'o ḑi piosul cismar, păpuci sau cisme proaste, pe cari nimeni nu le cumpĕră? Mai bine se fac pelerinagiul la Meka la mormêntul profetului; aceasta este o faptă pioasă și îmi va dobêndì considerațiunea și stima concetățenilor mei. Se puse îndată pe drum, sevêrșì depărtatul pelerinagiu și revenì depă câtva timp acasă, unde fu primit de drept-credincioși cu mari laude; dar nici chiar cei mai buni musulmani nu voiră a'i încredința confecționarea încălțămintelor lor și aveau cuvênt, căci în timpul pelerinagiului seu nu învĕțase mai bine meseria lui, din contra mai uitase puținul cât scia. Neputênd găsì de lucru, nici măcar cărpeli și urându-i-se cu o viață trîndavă, se otărî a face un al doilea pelerinagiu.

Întorcêndu-se din al doilea pelerinagiu fu venerat de concetățenii lui ca un sfânt. Negreșit că aceasta era o mare mângăiere pentru dênsul, dar fiind că în calitatea sa de sfânt făcea dacă se poate și mai proaste încălțăminte și fiindcă starea lui materială ajunsese foarte rĕu și era amenințat de a murì de foame, făcu în desperarea sa un al treilea pelerinagiu la Meka la mormêntul profetului. Pelerinul găsesce în calea sa totdeauna un ajutor din partea credincioșilor și esistența lui, bine s'au rĕu este ori cum asigurată; pe de altă parte a casă n ul aștepta decât miseria, de aceea își prelungì călĕtoria visitând mormintele diferiților sfinți și șeici renumiți. Intr'o ḑi călduroasă, după ce își făcuse devoțiunea la mormêntul sfântului Șeic Alladin, se odihnea culcat pe peatra mormentală sub umbra unui palmieri când auḑì vocea sfântului eșind din mormênt: „Cismarule, ḑicea vocea, ești un om pios, aproape un sfânt; ai făcut de trei ori pelerinagiul la mormêntul profetului și afară de aceasta ai onorat și pe ceilalți sfinți. Ești un hagiu și ai dreptul de a purta turbanul verde ce-l poartă urmașii și descendenții profetului. Dar ai meritat mai bine. Ca se afle oamenii câtă putere și înțelepciune procură pietatea credincioșilor îți voiu comunica secretul de a face pe smintiți cu minte și pe noroḑi înțelepți“. După aceasta sântul Șeic Alladin îi șoptì la ureche secretul ca sĕ nu afle nimeni. Se vade că secretul s'a păstrat bine până în ḑilele noastre.

Cismarul, plin de bucurie își frecă mânile de plăcere. He, he! își ḑicea voiu putea sĕ fac pe smintiți cu minte pe noroḑi înțelepți! Voiu avea dar destul a face, mult mai mult de cât dacă ași fi însărcinat se cârpesc toate cismele rupte din lumea întreagă! Cu mândrie cuvenită unui om înzestrat cu un asemene dar ceresc, apucă spre Ispahan, unde fu primit în triumf ca un om care făcuse de trei ori sântui pelerinaglu. Concetățenii lui se bucurau de a poseda un haghiu cu dreptul de a purta turbanul verde. Ce e drept, ḑiceau, face cisme foarte proaste dar e un om sânt și poartă turbanul verde cu tot dreptul și aceasta face onoare orașului nostru. Veselia poporului însĕ ajunse nemărginită când anunciă secretul ce-i comunicase sântul Șeik Alladin că va putea face pe smintiți cu minte și pe noroḑi înțelepți și că din filantropie va sfîrși o asemene cură numai pentru mica sumă de ḑece tomani de argint. „Și dacă nu vei lua de cât un singur toman de argint“, îi ḑicea amicii, lui „tot vei ajunge în cel mai scurt timp, omul cel mai avut al Iranului, atât de mult vei avea de a face!“ Și cismarul însuș era de aceeași părere. Se duse acasă și făcu

---

*) Pov stit după M. Hartmann.

Precând constatăm regresul papismului în genere sĕ nu ne amăgească succesele parţiale ici colea şi anumit succesul ce l'a obţinut clerul catolic din Ungaria în campania sa energică contra proiectului de lege despre căsătoriile micste. Acest resultat este parţial şi efemer şi trebue atribuit mai multor factori politici cari au conlucrat deodată spre acelaşi scop. Sûnt o mulţime de influenţe cari au adus cu sine acest resultat. Noi ne mulţemim a constata că influenţa clericală catolică, dela care naţiunea română în întregitatea sa istorică a suferit lovituri grele, nu e nici pe departe atât de periculoasă, cum este Judaismul, care a devenit astăḑi un pericul comun pentru stat şi pentru cetăţeni. Pe urmele judaismului vine pauperismul şi cu pauperismul demoralisarea, ear prin demoralisare decădenţa generală şi sguduirea baselor vieţii sociale şi ale statului. — Acesta este duşmanul — de acesta sĕ ne ferim!! *Hic niger est...*

Revista politică.

Sibiiu, 30 Ianuarie 1884.

Momentul politic din capitala Ungariei se reduce la moartea Tavernicului Ioan Cziráky. Catolicii au perdut pe apĕrătorul lor cel mai aprig, care după cum ne spune ḑiarul „Pester-Lloyd“, înainte de toate şi preste toate a fost maghiar.

În congregaţiunea comitatului Caraş-Severin la 28 Decembre, anul trecut cu ocasiunea alegerei vece-comitelui, dl Coriolan Bredicianu a fost făcut propunerea, ca ministeriul de interne sĕ fie rugat a introduce cercetare pentru unele abusuri comise de către organele administrative la alegerea de amploiaţi, şi depunerea jurământului de către amploiaţii aleşi sĕ se amâne până după terminarea acestei cercetări. Comitele suprem n'a pus propunerea la desbatere, şi propunĕtoriul a însinuat recurs la ministeriu contra procedurei comitelui. Sub datul 30 Ianuariu, a. c. ministrul de interne dnul Tisza prin un rescript ministerial adresat universităţii comitatului Caraş-Severin aproabă procedura comitelui suprem şi respinge recursul dlui Brediceanu.

Dintr'altele spiritele s'au mulcomit şi în comitatul Caraş-Severin, şi oamenii se vede că s'au aflat satisfăcuţi prin credeul politic al candidatului lor la alegerea de deputat dietal în cercul Bogşei. Noi n'am făcut sfară în ţeară din toată afacerea dela Caraş-Severin. Nici pe departe nu ne atingem de convingerile politice ale bărbaţilor nostri naţionali. Observăm numai în treacăt, ca în fuga mare, că credeul politic al dlui Simonescu este aşa de vag şi profund politic, încât el poate fi esplicat după plac, şi în optimism întrece chiar şi pre respectivul publicist, care cu adevĕrată satisfacţiune glorifică dorinţele realisate dela introducerea erei constituţionale încoace, dorinţe, cari după cum se ḑice, astăḑi sûnt fapte împlinite. Noi sûntem tare mărginiţi în vederile noastre politice şi interesele noastre speciale românesci după vederile noastre illustrează de tot drastic *Osannalele* cântate în duet la adresa celor chemaţi. Însĕ se nu uităm că astăḑi este deosebit merit a prepune interesele generali intereselor noastre speciali, despre cari ḑi de ḑi se scrie că ele sûnt diametral opuse unele altora.

În desbaterea budgetără din Vinerea trecută contele Apponyi a ţinut o aprigă filippică contra cabinetului actual, dela care numai asteaptă nici un bine pentru Ungaria. Impresiunea vorbirei domnului Apponyi a fost atât de puternică, încât ea a scuturat temeliile tuturor partidelor politice din Ungaria. Cuvintele: că Croaţia cumpănesce mai mult de cât Ungaria au produs miscare în parlament şi ele vor produce mişcare şi în ţeară. Constatăm, că maghiarisarea cu forţa şi nebuniile unor amploiaţi scrintiţi, despre cari cetiserăm de curând în „Gazeta Transilvaniei“, împing statul tot mai mult spre prepastie, şi pintre unguri nu afli oameni, cari sĕ aibă nobila putere sufletească de a se opune torentului şi a i pune stavilă.

În Austria era mare frică pentru suspendarea legei de reuniuni. Mai ales germanii vedeau în nouele mĕsuri o asuprire a reuniunilor politice germane. Loialitatea guvernului în păḑirea cu sânţenie a legilor s'a documentat eclatant. Prin un emis ministerial se face cunoscut că mĕsurile escepţionale se reduc numai la reuniunîle lucrătorilor.

Ca caracteristică a intoleranţei ultramontanismului înregistrăm la acest loc scirea adusă de „Neue freie Presse“ în telegramele de eri.

Administratorul metropolitan rutean din Lemberg episcopul Sembratovici, va publica în ḑilele aceste un circulariu, în care sub pedeapsă de escomunicaţiune interḑice credincioşilor greco-catolici de a merge în oraşul din graniţa rusească Joczajow. Tot odată s'a adresat episcopul şi la locotenenţa ţĕrei cu rugarea sĕ nu dea creştinilor pas de trecere preste graniţă. Motivul e faima lăţită că din acest oraş se lăţesce *schisma,* sau ortodocsia. Mare pacoste pe ruthenii greco catolici şi sĕ fie buni bucuroşi dacă vor scăpa de procese ca în trecut cu Naumovici et Comp.

Despre desastrele englezilor eată ce ne raportează „Românul“:

Corespondentele ḑiarului „Standard,“ care a fost martor ocular la înfrângerea lui Baker-paşa, telegrafează că această înfrângere este cea mai ruşinoasă din câte s'a vĕḑut vreodată. Egiptenii, cari se băteau contra unui numĕr mai mic de inamici, steteau ca împetriţi şi dovediră că sûnt soldaţi fără nici o valoare. La cel dintâiu atac ei se aruncară la pământ şi apoi fugiră ca neşte nebuni. In schimb arabii luptară şi manevrară în chipul cel mai strălucit şi arătară cel mai mare dispreţ pentru Egipteni. Un numĕr de soldaţi turci şi italiani împedecâ nimicirea totală a tuturor trupelor, care fugiră până când intrară în întăriri. Pe lângă un numĕr de oficiari englezi mai periră şi ḑece oficiari străini. Acum, adaogă corespondintele, tot Sudanul este perdut în mod definitiv.

Asupra acestei înfrângeri a lui Baker-paşa la Tokar, mai găsim următoarele amănunte într'o telegramă din Londra, cu data de 6 Februarie, adresată ḑiarului „Neue freie Presse:

Bătălia s'a dat la şepte mile aproape de Trinkikat. Egiptenii erau în numĕr de peste 3500 oameni şi avea 300 cămile. Lupta începu de dimineaţă, pe o ploaie furtunoasă, care era în avantagiul inamicului. Artileriştii egipteni traseră numai un foc, fără a făce vreo pagubă inamicului. Infanteria mergea în cea mai mare neregulă, ca nesce cete înarmate, fără cea mai mică disciplină. Chiar la cel d'ntâiu atac al puţin numeroasei cavalerii inamice, Egiptenii îşi perdură de tot cumpătul, aruncară armele şi căḑură în genunchi cerĕnd iertare. Totuş inamicul îi omorî pe toţi şi toate rugăciunile oficiarilor englezi fură zadarnice; cei cari au scăpat de măcel, fugiră ca nesce sĕlbateci până la Trinkikat. Oficiarii fură nevoiţi sĕ ameninţe pe fugari cu revolvĕr de a se arunca în vase. Ar fi fost de ajuns o jumĕtate regiment de cavalerie indiană ca sĕ cureţe câmpul de inamic, care a scăpat în casul acesta cu perderi neînsemnate.

Din dieta Ungariei.

(Urmare.)

E. Mezey: Proiectul din discusiune n'a mulţămit nici pe liberali nici pe conservativi. Ca mijloc de a pune capet esclusivismului jidovesc o astfel de lege n'ar fi rea, fiind că prin delăturarea disparităţei confesionale s'ar da un impuls mai puternic maghiarisărei. Israeliţii se maghiarisează (?) mereu dela emancipare încoace, ei au luat parte activă la luptele noastre naţionali şi vĕḑênduse insultaţi sûnt pĕtrunşi de un simţĕmânt amar, cu mult mai dureros decât presimţul morţii. — Jidovii stau neclintiţi faţă cu ori ce furtună. Acest aluat social a galvanisat de nou o instituţiune învechită, cum e casa magnaţilor, care în timpul din urmă a dat un semn de viaţă printr'o lumină bengalică. Antesemitismul e în contra spiritului şi tradiţiunilor liberale ale unui Széchenyi, Deák, Eötvös şi Kossuth. Argumentele antisemiţilor sûnt: bătăile şi jafurile. Aceste sûnt comentariul la principiile lui Istoczy et consortes. (Se scie, că dl Mezey este jidov.)

Al. Dárday: regretă că proiectul, cu toate că corespunde oportunităţii totuşi se ia dela ordinea ḑilei. Aceasta delăturare va mâna apa earăşi pe moara antisemiţilor.

L. Mocsáry: Prin delăturarea proiectului se eludează chiar şi un conclus adus de dietă în timpul guvernului lui Deak, conclusul care privesce căsetoria civilă Ministrul president se pleacă înaintea unei forţe majore şi acest „vis major“ se afirmă totdeauna contra voinţii naţiunei. Pentru a împăca reacţiunea şi pe clericali, ministrul abḑice şi de postulatele liberalismului. Din aceste consideraţiuni nu primesc propunerea ministrului.

M. Jókay: face apoteosă neamului jidovesc. El ḑice: Partida radicală din Ungaria vrea sĕ reformeze o confesiune dintre cele mai prigonite şi asuprite ale ţĕrei, cerĕnd dela evrei sĕ-şi publice credeul lor confesional. Dar catechismul israeltenilor se află în cele cinci cărţi ale lui Moise, în cele 10 porunci de pe Muntele Sinaia, cari sunt tot odată şi basa religiunei crestinesci.

Un lord englez a întrebat odată pe Moise Montefiore că ce deosebire este între religiunea creştină şi cea mosaică, fiind basele lor identice? Respunsul ce l'a dat Montefiore, a fost acesta: Deosebirea este că noi ţinem poruncile fundamentali. Israeliţii mai au carte numită Schulchan Aruch, care cuprinde ceromoniile religioase până la cele mai neînsemnate minuţiosităţ. Jidovii ortodocşi se deosebesc de neologi şi în acest punct, cei dintâiu ţin strict şi aceste ceremonii cei din urmă trec la ordinea ḑilei preste ele. Statul însĕ n'are a se amesteca în aceste certe interne.

Otto Hermann pretinde ca jidovii sĕ se lapede de datinile lor strămoşesci, sĕ nu plângă perderea Ierusalimului — dar creştinii nu fac tot astfel în septămâna patimilor? Oare jidovilor sĕ nu le fie ertat a'şi aduce aminte de locurile patriei lor? Dacă

---

o listă de toţi smintiţii şi nerozii câţi cunoscea şi era convins că va avea de lucru pentru mulţi ani. Dar, lucru ciudat! trecu o ḑi, trecură douĕ, trei şi multe ḑile şi nu se arată la dênsul nici un singur om.

Se vede, 'şi ḑise atunci, că oamenii în uşurinţa lor au uitat minunatul dar ce am dobândit, trebue sĕ le aduc aminte. Fiindcâ pe atunci nu esista în Persia nici un ḑiar şi prin urmare nici reclamele şi anunciurile, hagiul cismar făcu cunoscut prin strigători publici la toate respêntiile cu sunetul tobelor cu ce artă folositoare şi tămăduitoare s'a întors din ultimul seu pelerinagiu, şi că se mulţămesce cu plata de cinci tomanì de argint pentru vindecarea fie-cărui smintit sau nerod, un preţ fără îndoială foarte mic pentru dobândirea unei raţiuni sĕnătoase. Dar cu toată reducţiunea preţului nu se înfăţişă nici un pacient. Ce era de făcut? — Cismarul se consultă cu vecinii, cu amicii şi cunoscuţii lui şi atunci înţelese că în toată Persia fie-care priveau pe toţi cei-lalţi, afară de sine, de smintiţi şi neroḑi, pe sine însĕ însuşi de foarte înţelept şi cu minte. Trebuia dar sĕ găsească un alt mijloc: dacă va isbutì se tămăduiască de neroḑia sa o persoană mare de o înaltă posiţiune, atunci se va vorbì de cura lui şi oamenilor de o posiţiune inferioară, nu le va mai fi ruşine a devenì mai înţelepţi şi a se de în cura lui. Aruncă dar privirea pe întâiul ministru al Şahului, care în fapt se distinsese prin marea lui neroḑie şi luă decisiunea a-l face înţelept, prin aceasta spera a face un mare serviciu ţĕrei şi a binemerita dela patrie. Ceru şi dobânḑi o audienţă la Şahul Persiei şi-i dovedì colosala neroḑie a primului seu ministru, făgăduind tot de odată, că în puţine minute îl va face într'un ministru foarte înţelept. Ministrul, care era de faţă la audiinţă sĕ revoltă şi se înfuriă de obrăsnicia cismarului care pretindea a-l face mai înţelept şi era p'aci al condamna la falangă; Şahului însĕ îi plăcu propunerea şi i-ar fi părut bine, dacă ar putea sĕ dovedească ministrului sĕu că până aci n'a fost de cât un mare neghiob Îi ordonă dar, sĕ se supuie fară contradicţiune tratamentului, căci ori-ce opunere va fi considerată ca un semn de năroḑie incurabilă. Bietul ministru n'avea ce face, trebuì sĕ se supuie tratamentului cismarului. Cura nu era dureroasă; cismarul îi suflă în gură, îi şoptì la urechie, îl unse cu o alifie pe frunte şi pe genele ochilor, — ministrul se scutura ca cum s'ar fi deşteptat din somn, de o dată se schimbă fisonomia lui şi începù a vorbì atât de bine şi de înţelept cum nu vorbise nici odată; astfel cu Şahul şi toată curtea erau cuprinşi de mirare. O mulţime de ordonanţe date în ḑilele trecute fură abrogate şi înlocuite cu altele a căror înţelepciune sărea în ochii celui mai prost.

Cura isbutise cu desĕvêrşire şi renumele cismarului se respândì în toată Persia. Acum se împlinì speranţa lui. Fiind că ministrul ajunsese, din neghiob ce fusese, om înţelept, nimenui nu-i mai fu ruşine a deveni şi el mai înţelept şi casa cismarului era asaltată de doritori de înţelepciune. Chiar şi oameni cu minte sănĕtoasă aduceau tomanii lor, înţelegênd că un prisos de minte nu poate fi vĕtĕmător şi fie-care voia sĕ fie de o potrivă cu primul-ministru care acum dedea în toate ḑilele doveḑi de marea sea înţelepciune. Astfel în scurt timp nu mai rĕmase în capitală nici un singur nărod, şi se putea prevede că neroḑia va fi stîrpită din tot imperiul.

Atunci înţeleptul ministru increţindu-şi fruntea ḑise Şahului: Sire! ne aflăm în pericol, dacă nu vom lua grabnice mĕsuri. Dacă toţi persianii vor ajunge atât de înţelepţi ca majestatea Ta şi ca mine, ei vor fi foarte anevoe de guvernat; vor critica tot ce vom face, şi după ce tot poporul îşi va fi deschis ochii, nu va mai avea trebuinţă de noi. Acum, când s'a înţelepţit capitala am destulă greutate a guverna ce va fi atunci când toată ţeara va fi de o potrivă înţeleaptă? Trebue sĕ împiedecăm meseria cismarului. Şahul, care avea acum o încredere nemărginită în sagacitatea ministrului seu, aproba dinainte ori ce mĕsură ce acesta gasea cu cale a lua. Resultatul fu aruncarea cismarului în temniţă. — Vai mie! îşi ḑicea cismarul în închisoarea lui, pertru ce n'am început a me face înţelept pe mine însumi! Pentru ce nu m'am gândit că trebuia sĕ fac înţelept în rîndul dintâi poporul şi apoi pe ministru?

„Românul.“

catolicii gravitează cu simţemintele lor spre Roma, Jidovii încă pot sĕ-şi reaminteascâ suvenirile patriei lor de odinioară.

Antisemiţilor nu le trebue nici jidovi botezaţi.

Oratorul arată greutăţile prin cari a trebuit sĕ treacă căsătoria civilă în alte state europene. În Francia s'au esilat milioane de aristocraţi şi preoţi, s'au confiscat averi mari, în Italia un Garibaldi a trebuit sĕ ocupe statul papal. Scopul acestor mĕsuri a fost fundarea republicei în Francia şi unitatea naţională a Italiei. Dar noi ce scop, ce folos am putè avè dintr'o asemenea ceartă sau luptă, când la noi aristocraţia şi clerul, sûnt temeliele statului?

Toate religiunile sûnt bune, un picur din graţia dȡeescă te fericesce mai curând de cât o mare de filosofie omenească. Trebue conservată libertatea consciinţii, care nu e legată de constelaţiuni de partidă. Eu vreau pacea între confesiuni şi fiind că propunerea din discusiune corespunde acestei intenţiuni a mele o spriginesc în tot cuprinsul sĕu.

După cuvêntarea lui Iokai, care a fot întimpinată cu vii aplause, presidiul suspinde şedinţa pe 5 minute. (Va urma.)

Incendiul redacţiunii „Românului.“

În numĕrul de eri am dat oare care amĕnunte asupra acestui incendiu, care, într'un timp atât de scurt, a distrus cu desĕvêrşire redacţiunea „Românului“.

Focul, după cum am spus, a isbucnit pe la oara 12 şi jumĕtate din noapte prin resturnarea unei lampe. Toate încercările pentru a-l stinge dela început a rĕmas zadarnice; cu toate aceste mult timp el nu cuprinsese de cât numai o parte din apartamente şi, dacă ar fi sosit ajutoare la timp, negreşit că n'ar fi luat proporţiunile la care s'a urcat mai târȡiu.

Poliţia a sosit preste vr'o jumĕtate de oară şi a luat imediat toate mĕsurile trebuitoare pentru a mĕnţine ordinea, şi a organisa ajutoarele. Citâm de asemenea printre persoanele cari au alergat între cele dintâiu la incendiu pe dl T. Rădulescu, sub-director la ministerul de finance, Manolescu, procuror, I. Rădulescu, primarul Pitescilor şi alţii.

Pompierii au sosit după vr'o douĕ oare, ear nu după jumĕtate de oară după cum din eroare de tipar s'a spus în numĕrul de eri. Causa acestei întârȡieri e că nici un oficiar nu se putea găsì nicăiri, doi dintr'ênşi fiind la arest ear ceilalţi aiurea şi sciut este că pompierii nu pot eşì fără de oficiari.

Când ei au sosit la faţa locului, incendiul luase deja nisce proporţiuni din cele mai mari şi toate silinţele lor trebuiau sĕ remână zadarnice. Cu tot devotamentul bieţilor soldaţi, nu s'a mai putut face nimic; grinȡile şi parte din ziduri cădea din toate părţile: într'un moment surpându-se acoperişul, un pompier ce se afla deasupra dispărù; ajutoare venind îndată cu mare greutate fu scos de sub dărămături, într'o stare îngrijitoare la vedere dar nici decum periculoasă pentru dênsul, căci n'avea de cât câte-va contusiuni.

Din apartamentul dnei Sofia Rsetti nu s'a putut scoate mai nimic; totul a ars cu desevêrşire, fără a se scăpa cel mai mic obiect.

Din apartamentele dlui Vintilă Rosetti, situate alături cu acele ale dnei Sofia Rosetti, s'au putut scoate un oare-care numĕr de cârţi; mare parte însĕ, dintr'ênsele frumoasele sale colecţiuni de lucrări de architectură, cărţi de mare valoare adunate de Mircea Rosetti, precum şi o mulţime de documente preţioase pentru istoria noastră, au fost distruse sau împrăştiate.

Din redacţiune s'a scăpat o mare parte din colecţiunea „Românului“; se speră că părţile ce mai lipsesc încă se vor putea găsì.

Din apartamertele d-nei şi dlui C. A. Rosetti, unde a focul a pătruns mai târȡiu, sau putut scăpa mai multe obiecte, parte din mobilier şi tablouri; unele dintrênsele însĕ au suferit oare care stricăciuni. Incendiul nu s'a potolit decât la oarele 5. Pompele n'au încetât însĕ se lucreze mai toată ȡiua, căci flacări şi fum mai eşa din unele părţi ale fostei redacţiuni.

De cu ȡiuă nenumĕrată lume venì din toate părţile capitalei sĕ vadă de aproape locul sinistrului: un cordon de soldaţi fu stabilit imediat pentru a oprì mulţimea curioşilor, care se îndesa din toate părţile sĕ între înăuntru.

Casa numai era de cât o ruină.

Administraţiunea şi legătoria de cărţi n'au suferit decât perderi mici. Stabilimentul tipografic al dlui Carol Göbl, unde e instalată provisoriu redacţiunea „Românului“, a fost cruţat de foc şi n'a suferit cea mai mică stricăciune.

De cu ȡiuă, un mare numer de pretini şi cunoscuţi veniră la otelul Bulevardului spre a esprima familiei Rosetti părerea lor de rĕu pentru această nenoricită întêmplare care n'o lovesce numai pe dênsa.

În tot timpul ȡilei s'au făcut cercetări prin curte şi prin dărămături pentru a sĕ regăsì cel puţin resturi din documente precum şi obiecte scumpe familiei. Cu cea mai mare greutate şi graţie concursului binevoitor al dlui Victor Petrescu, s'au putut găsì unele scrisori şi acte însemnate, împrăştiate prin curte. Prin ruine nu s'au găsit de cât câte-va scule arse.

Toate obiectele scăpate au fost transportate în casa dlui Crissoveloni, situată în strada Lipscani, unde şi d-na şi d. Rosetti îşi vor instala în curênd locuinţa.

Cu toată neorênduiala ce a domnit neapărat în administraţiune, ȡiarul a apărut şi a fost împărţit la aceeaşi oară şi cu aceeaşi regularitate ca şi în trecut.

Abonaţii ȡiarului, prin urmare, au trebuit toţi sĕ primească ȡiarul. Dacă, din întêmplare, s'a făcut vr'o neregularitate, dnii obonaţi sûnt rugaţi din nou sĕ adreseze imediat reclamaţiunile lor la administraţiune, situată tot în strada Doamnei Nr. 14. „Românul.“

Şedinţa din 26 Ianuarie 1884.

Şedinţa se deschide la oara 1 şi jum. p. m. fiind presenţi 84 dd. deputaţi.

D. P. Grădişteanu depune o propunere iscălită de un mare numĕr de deputaţi ca sĕ se cumpere o casă dlui Rosetti în sumă de 150 000 lei în urma nenorocirei ce i s'a întêmplat. — Votându-se urgenţa asupra acestei propuneri, Adunarea trece imedìat în secţiuni spre a se ocupa de ea.

La redeschiderea şedinţei se procede la desbaterea pentru verificarea alegerei colegiului I de Argeş. Se proclamă cu unanime aplause, d. D. Bratianu. D. C Dumitrescu e proclamat deputat al colegiului III din Iaşi.

D. Gheorghian cetesce raportul asupra propunerei dlui Grădişteanu de a sĕ cumpĕra o casă dlui Rosetti.

Eată acest raport:

Domnilor deputaţi! Comitetul delegaţilor, compus din dnii Codrescu Ioan, Iorgu Radu, Porumbar I. Ianov, I. Rădulescu, N. Drăghici şi subsemnatul:

Luând în deliberare propunerea făcută de un mare numĕr de deputaţi de a sĕ oferì ilustrului cetăţian C. A. Rosetti o casă de locuinţă pentru sine şi familia sa, ca un semn de recunoscinţă pentru imensele servicii aduse ţĕrei;

avênd în vedere că d. C. A. Rosetti este unul din bărbaţi, cari s'au consacrat operei de redesceptarea consciinţei naţionale, de regenerare şi reconstituire a statului român;

avênd în vedere că între simţemintele recunoscinţei către aceia cari se devotează binelui obstesc;

comitetul deputaţilor, în unanimitate, a admis propunerea menţionată şi m'a însărcinat sĕ formez alăturatul proiect de lege, pe care am onoare al supune deliberărilor dvoastră.

Raportor, *V. Gheorghian.*

Proiect: Art. 1. Se oferă dlui C. A. Rosetti în deplină proprietate o casă pentru locuinţa sa şi a familiei sale.

Art. 2. Se deschide pe seama ministeriului de domenie un credit estraordinar de 150.000 lei pentru construirea acestei case.

Art. 3. Acest credit se va acoperì din fondul pentru deschidere de credite suplimentare şi estraordinare pe eserciţiul anului curent.

D. Iepurescu se teme ca nu cumva oposiţiunea sĕ apuce această ocasìune şi sĕ 'şi dirigă armale nu în contra celor ce votează acest proiect ci în contra dlui C. A. Rosetti, care, poate va fi silit sĕ refuse. — De aceea dsa propune a se face o subscriere publică spre a se înapoia Statului creditul ce se acoardă astăȡi.

D. prim-ministru nu ar voi sĕ atribue nici chiar adversarilor sei intenţiuni nedrepte; căci cea dintâiu propunere de recompensă pentru d. Rosetti s'a făcut din partea dreaptă. Când naţiunea face un act mare şi drept toate partidele sûnt de acord. — D. Lăţescu e de părere că actul va fi mai mare, când va veni din mĕruntaiele naţiunei, decât din partea deputaţilor; mai sinceră ar fi espresiunea de gratitudine din partea camerei. Pentru aceste motive dsa propune subscrierea naţională.

N. Ionescu ȡice că se discută ca şi cum ar fi sĕ acordăm recompensă naţională unui cetăţean. Ne aflăm însĕ în faţa unei familii pe care focul a aruncat-o pe uliţă şi pe care o lăsăm sĕ întindă mâna aiurea decât în casa sa. Fostul preşedinte al adunărei are drept la recunoscinţa adunărei. Suma e miserabilĕ; eu aşi propune se-i daţi nu casă, căci casă găsesce la toţi amicii sĕi, daţi-i însĕ sumă, căci alte nevoi are el pe care trebue sĕ le întimpine. Deliberaţi mai puţin şi faceţi nu demonstraţiune, ci probă că inima dvoastră e la înălţimea convingerilor dvoastră politice.

Discuţiunea se închide şi proiectul se ia în considerare cu 62 bile albe pentru şi 10 negre contra din 72 votanţi. Articolul se adoaptă fără modificare şi proiectul în total se primesce cu bile albe 57 şi negre 14. „Adevĕrul.“

Varietăţi.

* (*Adunarea generală*) a „Societăţei de lectură română din Sibiiu“ se convoacă prin aceasta pe *Duminecă*, 17 Februarie 3 oare d. m. în localităţile Societăţei, la care 'mi ieu voiă a învita pe onoraţii membri.

Obiectele de pertractat vor fi:

1. Revisiunea socoţilor pe anul trecut.
2. Staverirea bugetului pe anul curinte.
3. Staverirea cotisaţiunei pe anul curinte.
4. Luarea mĕsurilor definitive pentru incasarea sau ştergerea restanţiilor vechi.
5. Propuneri eventuale din partea membrilor.
6. Alegerea comitetului.

Sibiiu 10 Februarie 1884.

Parteniu Cosma,
directorul societ.

* *(Balul român din Viena).* Junimea română din Viena după întrerupere de doi ani de ȡile va arangia la 11/23 Februarie a. c. balul român în Grand Hotel. Venitul curat este destinat în folosul studenţilor români din Viena lipsiţi de mijloace.

În acest obiect ni se scrie din Viena: „Subsemnatul comitet 'şi permite a Ve face cunoscut, că la 11/23 Februarie a. c. va arangia balul român în *Grand Hotel.* în folosul studenţilor români de aici lipsiţi de mijloace, sub Înaltul protectorat al Alteţei Sale I. R. *Archiducele Rainer*, şi sub distinsul patronat al Stimatelor doamne Sevastia de Carp, Maria Dumba Matilda Dumba n. Germani, Victoria de Grigorcea Clairisse de Lindheim Vivenot, Aurelia de Trapşa-Kron, Contesa Traun-Abensperg, Victoria de Umlauff-Frankwell. Br. Catinca de Vasilco.

Însemnătatea unui bal român în Viena şi scopul, pentru care el este destinat, sûnt pentru noi garanţiă deplină, că compatrioţii nostri nici de astădată nu ne vor lipsì de un generos sprigin, cu atât mai mult, că după doi ani de întrerupere — când împregiurările erau nefavorabile — acum cu puteri unite suntem decişi a continua o operă, care a contribuit în deajuns la ridicarea prestigiului nostru.

Studenţii români lipsiţi aşteaptă ajutoriu.

Cerênd deosebitul D-Voastră sprigin, ne permitem a ve ruga sĕ binevoiţi a deschide o colectă în cercul cunoscuţilor D-Voastre. Lista presentă ori ce resultat ar avea, Ve rugăm a o înapoia cel mult până la 11|23 Faur, a. c. sub adressa St. Ciurcu. IX. Krünulgasse 6.

Primiţi etc.

Pesidentul de onoare: *Aleco baron de Vasilco* membru senatului etc.

Pentru comitet *St. N. Ciurcu*, presiȡent“.

Nime n'a regretat mai tare ca noi nearangiarea balului român in Viena în anii 1882 şi 1883, şi nime nu se bucură mai tare ca noi vĕȡênd că junimea română din Viena s'a resolvat la greaua sarcină împreunată cu arangiarea balului. Înaltul protectorat va atinge inima fie-cărui român adevĕrat. Patronesele şi presidiul de onoare ne garantează că balul român din Viena va fi cât se poate de bine cercetat, ear comitetul arangiator ne dă dovadă, că e consciu de importanţa balului român în Viena, şi n'a perdut din vedere interesele materiale şi morale împreunate cu el.

Felicitâm pe fraţii din Viena şi le dorim succes strălucit.

Şi fiindcă scopul arangiărei balului este ajutorarea studenţilor români din Viena — de seraci nu mai amintim — căci puţini se susţin din mijloace proprii — deschidem prin aceasta colectă pentru balul român din Viena. Banii eventual întraţi până la 11/23 faur, se vor trimite la destinaţiunea lor, şi primirea lor se va cuita publice.

Redacţiunea.

* (Cas de moarte). În 28 Ianuarie a. c. a reposat în Cluş **Michail Ianchi** cive urban, măestru de pardosit, curatore primariu a bisericei rom. gr. or. din loc, membru fundator al societăţii sodalilor români, membru a societatei pompierilor sc.

* (Concurs). Pentru 8 tineri, cari doresc a fi aplicaţi la măestriă din partea Reuniunei sodalilor

români din Cluș, pe basa §-lui 6 din regulamentul Reuniunei, subscrisa comisiunei prin aceasta escrie concurs.

Dela concurenți, cari pot fi ori din care parte a Transilvaniei, cu preferința din partea nordică și vestică, se recere:

1. Carte de botez că au etatea de 14 ani și că sunt de origine români.

2. Atestat că au cunoscințele, ce se predau în scoalele primare și pre lângă limba maternă posed și elementele unei limbe streine (germană s'au maghiară).

3. Sĕ producă obligațiune dela părinți sau tutori, că i vor lăsa în tot timpul statorit la măiestrie unde i-a asedat comisiunea și în cas de lipsă i vor provedè cu imbrăcaminte, ear la cas când i vor lua dela maestru, vor reîntoarce Reuniunei toate spesele.

4. Elevii se vor aședa la maestrie la datorința lor, ori și în care cetate a Transilvaniei mai cu preferință însĕ în Cluj pentru a putea fi supraveghiați din partea comisiunei conform regulamentului.

5. Concurenții au de a produce atestat legal despre paupertatea părinților lor.

6. Acei concurenți, cari din causa depărtărei nu se pot presenta naintea comisiunei subscrise, au de a produce atestat medicale despre desvoltarea lor corporală și întregitatea organelor lor.

7. În suplica au de ași descoperi dorința că la ce maestrie doresc a fi aplicați.

Între mai mulți concurenți se vor preferì conform § lui 20 din regulament:

a) Pruncii dela sate despre cari se poate presupune că în urma necsului lor familiar eventualmente se vor aseda ca maestri în comuna lor natale sau în altă comună rurală.

b) Între condițiuni egali vor fi preferiți orfanii de ambii părinți, apoi cei de tată.

c) Între diversele măestrii la care doresc a fi aplicați, se vor preferì aceia, cari doresc a fi aplicați la rotăriă, faurăriă, butnăriă, mesariă, carpentăriă sau lemnăriă, cojocăriă, cismăriă groasă, pelariă, curelariă și funăriă.

Suplicele istruite conform acestui concurs sûnt de a se substerne la președintele acestei comisiune în Cluș până în 25 Martie st. n. a. c. când cei ce se vor presenta în persoană, se vor și esamina prin comisiune conform regulamentului, și după aceea se vor aședa pre la maestri, pre cari i plătesce comisiunea amesurat contractului, ce se va încheia cu respectivii maestri.

Comisiunea Reuniunei sodalilor români din Cluș încredințată cu așeḍarea învĕțăceilor români pre la maestriă:

Cluș în 22 Ianuariu 1884.

Basiliu Podoabă,
pres. com.

D. Isac,
secretar.

* (O călătorie fără voie pe tren separat). Un comerciant din Germania călătorise la Andermach sĕ'și procure mărfuri. După ce și-a finit agendele vine la gară; întrând pe peron așteaptă plecarea trenului. Într'aceea sosesce o locomotivă încălḍită: mașinistul și fochistul descalecă de pe dênsa și o părăsesc, până când comerciantele vĕḍênd-o înaintea sa, ca sĕ'și scurte timpul, se apropia de dênsa ca s'o admire din apropiere. Comerciantele o esamină la ambele părți, și pe dinainte și pe dinapoi, îl prinse apoi curiositatea ca s'o cunoască și pe deasupra, deci se urcà pe dênsa. Acì puse mâna când pe o limbă, când pe alta, când mișca un mâneri, când altul și toate se mișcau cu înlesnire. Însĕ ce se veḍi! Deodată resună o fluerătură teribilă și fără finit, și în același moment colosul dracului se pune în mișcare și croesce o fugă sănătoasă. Sĕrmanul comerciant remâne încremenit, astupându'și urechile cu mânile, nu mai avù timp sĕ sară jos, ci se vĕḍù pus la cale. Nu se scie cât de departe a călătorit; altă nenorocire nu i s'a întêmplat călătoriului, de cât c'a a plătit spesele călătoriei cu 1300 de marce (circa 700 florini), și se întoarse apoi pe jos până la gară, și de acì până acasă — tot *„per pedes apostolorum.“* Scumpă călătorie!...

* (Spanga et. Comp.) Senatul curiesc pentru agrațiarea condamnaților — după cum cetim în ḍiarele din capitală a propus ca în procesul Spanga et Comp. se se dee curs liber justiției. Scim că curia cu modificarea sentinței forului al doilea, a adus sentință: strang pentru delicuenți. Fiindcă pertractările acestui senat se țin secret, și secretul se observă până la semnatura mai înaltă faimele escate le reproducem și noi ca faime.

* Descoperirea unui hoț. — O asemănare mare. Balmaison s'a plâns Tribunalului pentru furtul unui portmonetă conținênd 200 lei. Cu această ocasiune, eată ce ciudată întâmplare a povestit el magistraților:

— Acum trei luni, dupĕ o plimbare de câte-va vreme pe bulevard cu prietenul meu Petrus, am întrat amêndoi într'o cârcmă ca sĕ bem un pahar de vin. In buzunar aveam un portofel cu 200 lei. Fiind că era cald, mi am scos pardisiul, l'am pus pe spatele scaunului și am eșit afară pentru o trebnință. Peste un ceas am plătit ce consumaserăm și ne-am despărțit. Seara căutêndu-mi punga am băgat de seamă că dispăruse. Mi-am ḍis în mine că o sĕ întreb a doua ḍi pe Petrus când va veni la lucru; însĕ de atunci nu lam mai vĕḍut pe la atelier.

Președintele: Ce fel ai aflat că el ți-o furase.

Reclamantul: Printr'o curată întêmplare. Camaraḍii mei îmi spuseseră că Petrus a plecat în America și că trebuiă sĕ-mi iau gândul dela parale. Adevĕrul este că aproape uitasem lucrul, când într'o ḍi mia venit gust se me plimb pe partea Observatorului. Ajungênd la un loc dau peste o mulțime de lume adunată imprejurul unei căruțe. In mijloc, un selbatic, impodobit cu pene de struț pe cap și avênd o placă de tinichea pe burtă, striga cât îi lua gura că are o pastă minunată pentru vindecarea durerilor de măsea. La spatele lui se afla un flașnet, care începea sĕ cânte îndată ce se aplica doctoria vre unui client.

Președintele: Vin'o la fapte:

Reclamantul. Me oprisem și eu sĕ privesc ca și ceialalți, când de odată selbaticul își ridică de cap tichia de pene ce purta ca sĕ salute lumea, și ce sĕ vĕḍ pe Petrus al meu! „Sĕ scii că negustoria și-o face cu paralele mele“, îmi ziseiu eu în mine. Mĕ gândiu cum aș face ca sĕ pun mâna pe ce avea. Tocmai în minutul acela el învita pe cineva sĕ se urce în căruță. Vĕzêndumi pe masă portofelul puseiu mâna pe el și începuiu sĕ strig: E un pungaș! Agenții sosiră numai decât și ne duseră la comisie pe amêndoi.

Președintele: Ți-ai luat cumva paralele înapoi?

Reclamantul: Ferit-a sfântul!

Președintele: către prevenit: Va se ḍică numele d-tale adevĕrat este Petrus?

Prevenitul: Eroare, domnule președinte! Seamănă om cu cu om. Eu m'am născut în America și mĕ chiamă Wiliam Newruski.

Președintele: Cu toate acestea, o mulțime de camaraḍii de ai d-tale te au recunoscut la moment.

Prevenitul: Cestiune de asemănare.

Președintelei Tot asemănare e și pormonetul găsit asupră'ți?

Prevenitul: Dupe cum am avut onoarea sĕ vĕ spun

Pe lângă această onoare ex-sĕlbaticul va avé și pe aceea de a face trei-spre-ḍece luni de închisoare corecțională.

Dreptul.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câți sufer de **epilepsie**, **convulsiun** (sgârciuri) și de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorități medicinice, așa ḍicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul și mulți și vor dobêndì sănătatea, deși au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toți cei ce sufer de nervi vor afla locuință linistită, cei lipsiți de mijloace vor fi considerați; cum am înțeles din isvor sigur, prețurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament și prin corespondență, dacă se va trimite istoricul detaiat a boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie

Sâmbătă din 9 Februarie 1884.

Viena:	50	8	27	67	72
Timișoara:	41	9	59	5	76

Bursa de Viena și Pesta.

Din 9 Februarie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.80	121.65
Renta de aur ung. de 4%	90.52	90 10
Galbin	5.70	5.68
Napoleon	9.61	9.59
London (pe polița de trei luni)	121 30	121.20

Nr. 353. [660] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Bistriței se escrie concurs pe basa „statutului organic“ §. 63 combinat cu §. 23 punct 5, și a instrucțiunei votate de sinodul archidiecesan la 13/25 Aprile 1877 Nr. 191 §. 7.

Fiitorul protopresbiter ca atare va fi tot odată și paroch în locul central al tractului și anume în comuna Borgo-Prund, însĕ numai după ce parochia protopresbiterală, carea de present e deja ocupată în mod definitiv, va devenì în vacanță.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sûnt: *a)* venitele ordinare protopresbiterali, cari stau din ajutorul de stat și din tacsele ce încurg pentru ședulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractual, pentru procesele divorțiali și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterule; *b)* venitele ordinari ale parochiei Borgo-Prund, după ce aceasta va deveni în vacanță.

La postul acesta pot concurge bărbați apți și binemeritați pe terenul bisericesc și scolar, in special aceia: cari după o pregătire cel puțin de 8 clase gimnasiale sau reale cu testimoniu de maturitate, au terminat studiile teologice la vre-unul din institutele metropoliei noastre, și au susținut cu succes destins esamenul de cualificațiune; sau cari după pregătirea indicată mai sus au terminat studiele teologice la vre-un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualificațiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Pot însĕ concurge și fără testimoniul de cualificațiune profesorii de teologiă și preoții chirotoniți înainte de introducerea esamenelor de cualificațiune, dacă în celelalte au cualificațiunea prescrisă de mai sus.

În mod esceptional pot concurge și fără prescrisa cualificațiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul și acurateța manifestată în administrarea protopresbiteratului, vor avea dela consisoriul archidiecesan (plenar) speciala îndreptățire la acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post, au a-și asterne suplicele de concurs la Veneratul Consistoriu archidiecesan în Sibiiu în restimp de 30 de ḍile dela prima aparițiune a acestui concurs în foia „Telegraful Roman“, alăturând câte o tabelă de cualificațiune, care se conțină dăte esacte și speciale în următoarele rubrici: numele, caracterul (rangul bisericesc) și locuința concurentului; anii etății (anul luna și ḍiua nascerei), studiele pregătitoare, afară de cele teologice; (anul locul și categoria acelora), esamenul de maturitate și altele; studiele pregătitoare teologice; (anul și locul acelora și esamenul de cualificațiune) servițiele de până acuma pe terenul bisericesc; (timpul, locul și categoria acelora) în fine cunoscința limbilor și și alte reflecsiuni.

Datele din această tabelă sunt de a se întări cu documente cari sĕ se acludă în original precum: carte de botez; testimonii scolastice și de maturitate; testimonii teologice și de cualificațiune: atestate de servićii bisericesci și eventualmente toate altfeliu de recomandări.

Din ședința comitetului protopresciteral al tractului Bistriței ținută în Borgo-Joseni la 6 Decemvre 1883.

Președintele.
I. Buzdug,
admstr. ppteral.

Notariul.
Pavel Beșa,
preot catechet.

Nr. 368. [663] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a III-a Vultoriu, în protopresbiteratul Abrudului, se deschide concurs, cu termin de 30 ḍile dela prima publicare a acestuia în „Telegraful Roman.“

Emolumentele împreunate cu aceasta parochie sûnt:

1. Venitul stolariu regulat dela 134 familii, și folosirea cimiteriului bisericei, care dau un venit anual de 350 fl.

2. Folosirea unor pământuri ca porțiune canonică, care se vor cumpĕra ulterioare, din suma de 300 fl. donată spre acest scop, de Prea-Venerabilul consistoriu archidiecesan sub Nr. 3172 B.

Doritorii de a competa la această parochie, au de a'și așterne petițiunile instruite conform „Statutului Org. și Regul. pentru parochii“ la subscrisul, până la terminul mai sus indicat.

Abrud în 10 Ianuarie, 1884.

În conțelegere cu comitetul parochial gr. or. din Vultoriu.

Ioan Gall,
protopresbiter.

Nr. 75, 1884. [664] 2—3

Publicațiune.

Conform planului pentru **esploatarea pădurilor din fondul regiu,** este a se esploata **o pădure de lemne de fag de 70 de ani pe un teritoriu de 41.71 jugĕre pe anul 1884 și 1885.** Esploatarea pe calea licitațiunei se va da unui întreprinḍĕtoriu.

Licitațiunea se va face în **8 Martie, 1884.** în cancelaria universităței, tot aici se pot vedé în oarĕle de oficiu și condițiunile de licitațiune.

La pertractarea de licitațiune însĕ nu trebue depus Vadiu.

Sibiiu, 5 Februariu, 1884.

Dela oficiul central al universității săsesci.

Dr. M. Brennerberg.
comes.

Demn de atențiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ȘI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indivịḍi vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 5

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 13 Sibiiu, Joi 2/14 Februarie 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Sibiiu, 1 Februariu, 1884.

Fericirea statului e condiționată dela fericirea și prosperarea popoarelor, din care el este compus. Și fericirea e de tot relativă. Ea atârnă dela gradul de desvoltare al omului, și dela condițiunile pre care i le garantează basa morală predomnitoare în stat.

Ignotis nulla cupido — ḑiceau cei vechi. Această străveche ḑicere se vede că strălucesce înaintea ochilor multora. Numai astfel ne putem esplica necurmatele pedeci ce se pun desvoltărei noastre naționale, numai astfel ne putem esplica persecutările sistematice și bine chipsuite, de cari ne împedecăm ḑi de ḑi, și la tot pasul. Poporul prost e bun, îndelung răbdătoriu, sute de ani a răbdat sclăvia feudalismului, fără a cârti, fără a se revolta contra tiranelor asupriri provenite parte din spiritul timpului de atunci, parte din blândul și pacinicul seu caracter. De vom ține în prostie acest neam, vom domnì tirănesce asupra lui, și împedecarea progresărei lui trebue aplicată ori și unde, ori și când, cu ori ce mijloace. Această falsă dogmă politică se practică de mulți funcționari ai statului nostru, și ea e în stare sĕ ne sdrobească și ultima speranță în îndreptarea lucrurilor. Nu trece ḑi, în care sĕ nu cetim despre vătămarea simțului nostru național prin călcarea de legi, abus de putere în oficiu abstragênd dela ținuta ḑiaristicei, care fără a'și trage seama de însemnătatea cuvintelor, predică dușmănia pe față și atacă în mod necruțătoriu tot ce e mai sânt înaintea noastră.

Constatăm cu multă părere de rĕu această stare de lucruri. Și ea ne doare cu atăt mai tare, cu cât toate injuriele și batjocurile grămădite asupra românilor purced din malițiosul plan de a ne provoca, ca astfeliu sĕ ne poată presenta ca pe nesce resvrătitori, oameni ai disordinei, ca cu chipul acesta sĕ-și justifice apăsarea neamului nostru și sĕ paraliseze nesuințele puținilor români, cari și-au pus la inimă salvarea intereselor națiunei prin fapte reale și nu numai prin vorbe.

Se constatăm faptele. Un preot român, pacinic și blând ca vai de el, călĕtoresce pe calea ferată. Plătesce și el ca toți oamenii tacsa prescrisă pentru călĕtorie, pretinde a i-se da bilet de călĕtorie și amploiatul respectiv dela calea ferată nu-i eliberează bilet din motivul că preotul român a cerut bilet în limba sa românească. Bietul preot indignat de purtarea amploiatului subaltern, se plânge la șeful dela gară pentru nedreptatea ce i se face. Și ce sĕ veḑi, șeful pretinde ca călĕtoriul pentru a putè umbla cu drumul de fer, sĕ scie unguresce, la din contră: „În America cu el.“ Cel cu neîndreptățirea cerea sĕ i se presente cartea, în care sĕ-și facă gravamenele sale, și șeful dela gară-l dă afară pe ușă.

Espedientul: Dacă e sĕ călĕtoresci prin Ungaria cu drumul de fer du cu tine un jidan, ce scie ungaresce, ca sĕ-ți poți elibera bilet de călĕtorie.

Mintea omului stă pe loc și nu scie pe ce cale sĕ mai apuce. Nu scii maliția — ca sĕ nu ḑicem obrăsnicia — are aici rolul principal sau oarba ignoranță, nu scii ce sĕ admiri mai tare: escesul de zel, sau șovinismul, ce se manifestează în mod atât de dejositoriu. Acest cas specific varsă lumină drastică asupra culturei amploiaților dela gara Copșamică, și e în stare se compromită întreg funcționarismul dela căile ferate ungaresci, vestit de altmintrenea prin manierele neîndatinate în țerile culte.

Trecem dela administrațiune ear la administrațiune. Bieții notari de naționalitate română sûnt espuși la chinuri vecinice, poate mai amare ca cele espuse în epistolia căḑută din ceriu. Terorisarea e sistematică și bilaterală.

Principiul e: notariul e funcționariul guvernului, ergo el e supus caprițielor celor dela cârmă. Încât va contribuì acest sistem la promovarea moralei în stat și la promta administrațiune, judece lumea nepreocupată. Noi indigităm la espunerile contelui Apponyi, reproduse la alt loc al ḑiariului nostru. Aceasta în ce privesce convingerea politică a bietului notariu. A doua și nu mai puțin nedeamnă rolă, la care e condamnat bietul funcționariu, e împregiurarea, că pentru el nu esistă lege. Voința superiorului este pentru el legea supremă. Așa vedem, că vin comiți supremi cu ucase diametral opuse legilor sancționate, și bietul notariu trebue sĕ se supue, căci veḑi doamne administrațiunea la noi nu e chiemată a esecuta legea, ci ea e chiemată a o modifica. Casurile de asemenea natură nu sûnt sporadice. Cu ele ne întâlnim ḑi de ḑi și comitele suprem al comitatului Bistrița-Nasĕud prin introducerea limbei maghiare în toate afacerile administrative de bună seamă a intenționat înlesnirea administrațiunei, avênd în vedere specialele interese ale bravilor grănițeri, cari sute de ani au stat cu pușca la picior pentru salvarea patriei, ca apoi astăḑi comitele suprem Br. Banffy se facă pașalic din țeara Bârgăului, și se o cârmuiască în mod volnic după planul seu.

Pre lângă asemenea călcări de lege și abusuri în oficiu mai vine și nesiguranța în libertatea individuală. Denunțările sûnt la ordinea ḑilei, asemenea și arestările oamenilor celor mai pacinici. Se nu vorbim în vênt. Un biet băiat de pe sate a învĕțat a scrie și a cetì. Și a descris poesiile ce le cânta cu dascălul seu în sat. Mare sacrilegiu a comis bietul băiat. I s'a confiscat cartea spre a împodobì archiva tribunalului din Alba-Iulia, s'a călcat casa părinților bietului băiat, s'a călcat casa bietului dascăl, i s'a luat „Ciaslovul“ și alte cărți și Dumneḑeu scie ce încă, și toate acestea vor servì de basă unui proces criminal; căci veḑi Doamne, cine va mai cuteza sĕ cânte cântări de laude lui Dumneḑeu din Ciaslov sau Psaltire tipărite românesce?

N'ajunge nici atâta. Doi oameni se îmbată, și vorbesc prostii. Pentru vorbele scăpate în asemenea stare neconscie, ei sûnt puși la închisoare, căci vorbele aruncate în beție sguduesc statul.

Ce vom ḑice apoi despre jurnalistica jidănită? Ḑi de ḑi ea ne presentează publicului maghiar ca pre inimici ai statului. *Cine sûnt vrăjmașii nostrii?* Naționalitățile. Și în special românii, românii cei proști, românii cei bădărani, romêni cei selbatici, românii cei...... și din *vad oláh, büdös oláh, paraszt oláh* nu mai află ocasiune se easă.

Atâtea provocări ar fi în stare se scoată din minte pe ori și cine. Și dacă ele s'ar mărginì numai la unele organe inferioare și la pressa jidănită, calea valea. Spre marea noastră mâchnire constatăm înse, trebue se constatăm că provocarea noastră nu se mărginesce numai la sferele inferioare.

In loc de pace dușmanii neamului nostru prin cuvinte și fapte seamănă discordia și ura între cetățenii statului. Cu chipul acesta ei zădărnicesc nisuințele noastre de a oblincì calea spre a se putè realisa dorința Monarchului: pace între cetățenii statului.

Constatăm abusurile și cerem pedepsirea celor culpabili, cerem respectarea legilor actuale, ca pe basa lor sĕ putem fi în stare a vindeca ranele din trecut și a pregătì un viitoriu mai demn pentru dinastie și popoarele din acest imperiu.

Revista politică.

Sibiiu, 1 Februarie 1884.

În dieta din Budapesta desbaterea asupra budgetului se întêmplă fără mult sgomot. Atențiunea este îndreptată asupra celor două broșure politice despre cari facem amintire și noi la alt loc.

Comisiunea pentru studiarea actelor guvernului din Cislaitania în privința mesurilor escepționale luate față cu mișcările socialistice din Viena și giur,

---

FOIȚA.

CLAUDIU

de

Victor Hugo, 1836.

Sûnt șepte sau opt ani, un om numit Claudiu Miserul, lucrător sărac, trăia la Paris. Avea cu dênsul o fată, care era țiitoarea sa, și un copil cu această fată. Eu spun lucrurile așa cum sûnt, lăsând pe cititor sĕ culeagă moralitățile, după cum faptele le presară în drumul lor. Lucrătorul era îndemănatic, isteț, priceput la minte, foarte rĕu tratat de educațiune, foarte bine tratat de natură; nesciind sĕ cetească, și sciind sĕ cugete. Într'o earnă n'avù ce muncì. Deci, pâne în căsuță lipsì. Omul, fata și copilul, avură frig și foame. Omul fură. Nu sciu ce fură, nu sciu de unde fură. Ceea-ce sciu este, că din acest furtișag resultă trei ḑile de pâne și de foc pentru femeiă și pentru copil, și cinci ani de închisoare pentru om.

Omul fù trimis sĕ'și facă osânda în casa centrală din Clairvaux. Clairvaux!... schit, din care oamenii au făcut o Bastilie; chilie din care oamenii au făcut o colivie!.. Când vorbim de progres, astfel îl înțeleg și îl esecută unii oameni. Eată lucrul ce pun ei sub cuvêntul nostru.

Sĕ urmăm...

Ajuns acolo, el fù pus într'o închisoare întunecoasă în timpul nopții într'un atelier în timpul ḑilei... Eu nu defaimez atelierul...

Claudiu Miserul, lucrător onest odinioară, tâlhariu de acum înainte, era o figură deamnă și gravă. Avea fruntea înaltă, deja încrețită; cu toate că tinĕr încă, câți-va peri cărunți erau pierduți în stufișul de pĕr negru; ochiul, dulce și foarte mult cufundat sub o arcadă a sprincenei bine modulată; nările deschise, bărbia eșită înainte, buza desprețuitoare. Era un cap frumos. Ceea ce a făcut societatea din acest cap se va vedea.

El avea cuvênt rar, gestul mai des ceva poruncitor în toată persoana sa și căruia te supui fără voie; aerul gânditor mai mult serios decât suferind. Cu toate aceste el suferise prea mult.

În depositul, în care Claudiu era închis, era un director al atelierelor, o specie de funcționariu propriu temnițelor; care aparține temnicerului și negustorului, care face o comandă lucrătorului, și în același timp o amenințare prisonierului; care îți pune unealta în mână și fearele de picioare. Acesta era chiar o varietate în specie: un om scurt tiranic, supuindu-se ideilor sale, avênd neîncetat autorității sale un frêu ținut de scurt; de altmintrelea, la împregiurări, bun tovareș, vesel une-ori, și glumind cu haz; mai mult tare decât firm; neraționând cu nimeni, nici chiar cu el însuși; bun părinte, bun soț, fără îndoială, ceea ce este datorie, ear nu virtute; într'un cuvênt nu rĕutăcios, ci rĕu. Era unul din acei oameni cari n'au nimic care vibrează, nimic elastic, cari sûnt alcătuiți din molecule inerte, care nu raționează la ciocnirea unei idei, la atingerea nici unui simțemênt, cari au mănii înghețate ure posomorîte, supărări fără emoțiune; cari se aprind fără sĕ se încălḑească, a căror capacitate de calori este nulă, și cari adese-ori se ḑice că sûnt făcuți din lemn; ei au flacări la un capĕt și sùnt reci la celalalt. Linia principală, linia diagonală a caraterului acestui om era tenacitatea. Era mândru de a fi tenace, și se compara cu Napoleon. Aceasta nu este o ilusiune de optică; sûnt o mulțime de oameni cari se înșală întru aceasta, și cari la oare-care distanță, iau tenacitatea drept voință, și o candelă drept o stea. Deci când ăst om a fost potrivit aceea ce el numia voința sa unui lucru absurd, el merge cu capul în sus; și printre ori ce mărăcini, pănă la sfîrșitul lucrului absurd. Încăpățìnarea fără inteligență este neghiobia lipsită de capĕtul prostiei și servindu-i de nadă. Asta merge departe... În general, când o catastrofă privată sau publică s'a surpat sub noi, dacă examinăm, după dărâmăturile ce zac pe pământ, în ce chip s'a fost zidit ea, — găsim mai totdeauna că a fost clădită de un om mediocru și obstinat, care şi-a terminat lucrările sale, şi afacerea a venit la pertractare în parlament. Majoritatea comisiunei propune luarea mĕsurilor la cunoscinţă, ear minoritatea propune revocarea lor. Cuvintele din propunerea minorităţii că mesurile luate de guvern nu sûnt justificate, va da partidei nemţesci nouă materie de a ataca guvernul. Resultatul final va fi, că parlamentul va încuviinţa paşii guvernului.

În ḑilele din urmă ear a început lumea a vorbi despre Serbia. Ansă la aceasta mare distincţiune au dat nouele alegeri pentru scupcină. E lucru caracteristic cum se joacă soartea cu coincidenţele. Aşa despre Serbia începe lumea a vorbì tocmai acum, când toată atenţiunea e îndreptată asupra Angliei. Şi se scie că Anglia e ţeara cea mai constituţională, şi Serbia cea mai despotică, căci şi ea are constituţiune.

Despre aceste alegeri s'au scris fel de fel de versiuni. După versiunile cele mai noue dintre 179 de deputaţi 153 sûnt de partida regimului, care în acest cas poate fi sigur de soartea politicei sale.

Bulgaria încă nu mai easă din calamităţi; abia s'au domolit frecările escate din demisiunea funcţionarilor rusesci, şi acuma e la ordinea ḑilei calamitatea în armată. Au demisionat adecă toţi oficierii rusesci aplicaţi în armata rusească, şi nu este prin cine se fie inlocuiţi. Noul ministru de rĕsboiu, generalul rusesc Cantacuzino, a sosit de 10 ḑile la Odessa, şi acuma şi-a perdut urma; lumea l caută prin România şi Rumelia orientală.

Curia romană s'a pus pe facerea de enciclice. Încă nu s'a uscat bine cerneala de pe hârtia, pe care s'a scris protestul contra sentenţei curţei de cassaţiune pentru convertirea fondului *„de propaganda fide"* şi deja se anunţă o nouă enciclică adresată clerului din Francia, în care Preasânţia Sa, Părintele Episcop Leo XIII, se plânge asupra guvernului republicei pentru duşmănie faţă cu biserica catolică.

După cum se desvoaltă lucrurile în parlamentul din Berlin aḑi mâne va urma o altă enciclică contra lui Bismarck, şi aşa mai departe.

Resultatul acestor proteste -l vom comunica la timpul seu.

Politica guvernului englez urmărită până acum în Egipt se apropie tot mai tare de fiasco, care uşor poate decide soartea cabinetului actual. Desbaterile cari vor urma în ḑilele acestea în parlamentul Angliei ne vor lămuri. Judecând insĕ după ţinuta ḑiarelor căderea bĕtrânului Gladstone e mai mult ca sigură.

Discursul

deputatului c. Albert Apponyi, ţinut în camera Ungariei în 7 Februarie n.

Onorată Casă! Douĕ puncte predomnesc situaţiunea actuală: 1) perderea morală a Croaţiei sau acel grad de decadenţă în politica unei naţiuni, când vine vorba despre deslipirea provincielor şi 2) respândirea antisemitismului sau înmulţirea acelor aparenţe, care înseamnă începutul decomposiţiunei. Aceste sûnt cele douĕ puncte de desvoltare, la care guvernul a fost atât de norocos sĕ aducă patria după o activitate de 9 ani. (Aplause din stânga). Guvernul a aflat în anul al nouĕlea al activităţii sale că a sosit timpul ca prin sforţarea unei afaceri formale, în sine de valoare secundară, sĕ facă cuceriri pe terenul croat pentru idea de stat ungnresc şi numai în urma neliniscirilor provocate de aceasta dragonadă a putut se vadă limpede situaţiunea. Plebea din Agram i a deschis guvernului ochii ca sĕ scie cum stă cu Croaţia. Şi cum poate sĕ vaḑă guvernul mai înainte modul cum se vor desvolta spiritele în Croaţia când toate organele ei optice şi acustice, toată măiestria svadei sale erau absorbite de resolvirea unei probleme şi mai mari, de problema, cum s'ar putea asigura în mod statornic ajutorul din partea deputaţilor croaţi pentru asigurarea propriei maiorităţi. Lucrurile din Croaţia nu ajungeau aşa departe, dacă nu le premergea o aparenţă generală: scăderea integrităţii morale şi a valoarei politice a statului unguresc. (Aplause vii din stânga). Numai pe acest teren s'a putut desvolta cangrena al cărei simptom îl vedem în Croaţia. S'a ḑis deja de un orator premergĕtor, că independenţa politică, credinţa în principiele politice, independenţa opiniunilor în aceasta ţeară, se află în epocha guvernului actual într'o tristă decadenţă; guvernul a făcut tot pentru a slăbì la rădăcină pomul vieţii constituţionale libere, în sensul politic al independenţii individuale, sau pentru a esploata aceasta slăbire. (Aplause vii în stânga).

Această tristă aparenţă a trecut în cele din urmă dela particulari la ţeara întreagă. Astăḑi am ajuns la stadiul, ca Ungaria sĕ nu mai poată voì, sĕ nu mai fie în stare a'şi validita voinţa. (Aprobări din stânga). Această stare îşi are isvorul într'o acţiune politică nenorocită, ea derivă dela ocupaţiunea Bosniei. Acel an nefericit, anul capitulaţiunei, a stabilit între mine şi guvern un abis ce ne va despărţì pururea. (Aprobări din stânga). Scim cu toţii că întreagă ţeara a condamnat această ocupaţiune (Aprobări vii în stânga), că toţi deputaţi afară de vre-o trei patru, cari se bucură cu atât mai mult de stimă din partea mea, au condamnat ocupaţiunea Bosniei într'un mod categoric înaintea alegătorilor lor, dar cu toate aceste proectul acela a reuşit. Acest moment nu-l voiu erta guvernului actual nici odată, în toată viaţa mea. (Aplause frenetice din stânga.) O politică, care o desaprob, poate sĕ fie bună şi corectă, dar în faţa noastră s'a aflat atunci o majoritate, care deasemenea condamna foarte aspru acel plan, dar aceea majoritate a capitulat în momentul de hotărîre. (Aprobări vii din stânga). Dela acel moment datează scăderea înfluenţii politice a Ungariei şi ministrul president nu poate sĕ observe o politică energică nici faţă cu Croaţia, togma pentrucă înfluenţa politică a Croaţiei e mai mare decât a Ungariei. (Aprobări din stânga).

Din asemenea punct de vedere trebue judecat şi al doilea moment ce l'am amintit: antisemitismul. Nu trebue sĕ ve desfăşur mai pre larg părerea mea despre agitaţiunea antisemitică. (Strigări: Dar totuşi va fi bine sĕ ne o spuì! Sĕ auḑim!) Fiind crescut în cultul egalităţii de drept nu voiu renega nici când dogma politică de libertate şi drept, (aplause sgomotoase în stânga), ţin cu statornicie la învĕţăturile credinţii mele creştinesci, a cărei poruncă de căpetenie este iubirea de aproapelui, (aplause generale), şi de aceea trebue sĕ condamn în modul cel mai categoric, atât din punct de vedere politic cât şi moral, o asemenea agitaţiune, care prin scopurile sale subiective şi propagatoare de ură se improtivesce cu acele învĕţături fundamentale. (Aprobări generale sgomotoase). Dl deputat Eötvös între altele s'a provocat şi la antisemitismul episcopatului şi în genere al clerului. Nu sciu de unde a scos domnul deputat această convingere. După cât sciu eu — şi ar fi foarte trist, dacă n'ar fi aşa — în Ungaria nu se află un singur preot de rang mai înalt, între toţi câţi mărturisesc confesiunea creştină nu esistă o singură individualitate mai de frunte,, care sĕ fi încuragiat câtuşi decât mişcarea antisemitică şi la cas când în clerul de jos s'ar afla unul sau altul, care merge mână în mână cu această mişcare — sciu că în unele locuri s'au întêmplat asemenea casuri — eu nu pot decât sĕ regret o asemenea aparenţă nespus de tristă şi precât îmi ajunge influenţa şi întru cât respectivii vor fi aplecaţi sĕ-mi asculte cuvêntul voiu ruga cu stăruinţă togmai pe servitorii bisericei şi în deosebi pe servitorii bisericei creştinesci şi în prima linie pe servitorii acelei biserici, de care mĕ ţin şi eu, ca sĕ nu ignoreze tendenţa în esenţă necreştinească a acestei mişcări şi sĕ respingă ori ce solidaritate cu ea. (Aprobări sgomotoase. Sgomot în unghiul antisemiţilor). Rĕul, al cărui simptom se arată în această mişcare cunoscută, este mai cu seamă un rĕu de natură naţional-economică. Acest rĕu consistă într'aceea, că în transacţiunea precipitată a poporului nostru dela temeliele economice naturale la conomia financiară, nu s'a purtat grige totodată şi de o organisaţiune a creditului, care sĕ împartă în mod proporţional şi drept pretutindenea binecuvêntările capitalului. Prin aceasta negrige capitalul de bani, cu deosebire în ramificările sale provinciale, s'a ridicat la o astfel de preponderanţă faţă cu posesorii cei mici, ba faţă şi cu întreprinḑĕtorii industriali mai mici, încât aceste clase simţesc mai curênd periculii, influenţele devastatoare decât roadele capitalului. Şi fiindcă proprietarii de capital prin ocupaţiunea lor de până acum firesce în cea mai mare parte au fost jidovi, agitaţiunei antisemitice i-a fost uşor a dirigea iritaţiunea escată din escesele şi periculii capitalului, contra Jidovilor ca rasă. Şi eu sûnt convins că până nu se va delătura aceasta unilateralitate economică prin o organisaţiune sănătoasă, vitală a creditului care sĕ împartă creditul în mod proporţional, până nu se va afla un asemenea espedient — (mişcări în dreapta) şi până nu li se va da ţerenilor un oare care scut în această privinţă: până atunci antisemitismul în mânia tuturor articulilor ademenitori din jurnale şi a discursurilor, se va întinde şi mai departe şi în cele din urmă va lua nisce dimensiuni, încât va degenera în acel caracter amabil şi lipsit de confesiune, care l'am esperiat în turburările din strada kerepeşiană şi în tumultele din comitatul Somogy. (Mişcări).

Imputarea ce se poate face guvernului în această privinţă, e numai de natura negativă; în altă direcţiune însĕ guvernul promovează distrugerea socială şi în mod positiv, adecă prin acea, că nu ridică administraţiunea la acel nivou ca legea sĕ fie necondiţionat respectată, ca administraţiunea fiind neîntinată şi dreaptă sĕ fie o scoală, în care poporul sĕ înveţe a respecta legile, o scoală de moralitate. (Aplause frenetice în stânga şi în stânga estremă) Deasupra capului celor mai mulţi notari, cari au o înfluenţă foarte mare, atêrnă sabia lui Damocles — cercetarea disciplinară. Dacă un notariu spiginesce cu bărbăţie la alegeri interesele partidei guvernamentale, guvernul închide ochii în altă privinţă, dacă nu se poartă bine, pacostea cu cercetarea disciplinară e acì. (Aprobării vii din stânga şi din stânga estremă; nelinisce în dreapta). Oare nu s'au ivit casuri de acelea, că un pretor a închis oameni de omenie şi pacinici numai pentru că nu au voit sĕ voteze pentru canditatul de jude designat de dênsul, care avea sĕ ducă satu întreg în tabera partidei guvernamentale? Aceasta este signatura timpului de guvernare a regimului actual; şi despre acest guvern se poate ḑice: Uricios lucru este când un moşneag nu-şi poate dovedì vêrsta cea aduncă prin alt ceva decât prin numĕrul anilor sĕi. (Aplause vii în stângă).

Dela acest guvern nu se poate aştepta vre-o îmbunătăţire, nici financiară, nici morală, nici politică. O întêmplare decurênd ni a dovedit, că colosul guvernial stă numai pe picioare de lut. Casa magnaţilor a respins o lege, care era trimbiţată în lumea largă de presa oficioasă şi esternă ca un act de progres liberal.

---

avea în credinţă el, şi care se admira. În lume se găsasc multe din aceste fatalităţi îndărătnice, cari cred că sûnt providenţe.

Eată dar ce era directorul atelierelor închisorei centrale din Clairvaux. Eată din ce era făcut amorul cu care societatea lovia în fie-care ḑi pe prisonieri spre a scote din ei scântei.

Scânteia ce smulgea nisce astfel de amnare din niste astfel de cremene, aprinde adese ori incendiuri.

Am ḑis că odată intrat în Clairvaux, Claudiu Miserul, fu numerotat într'un atelier şi pironit pe lucru. Directorul atelierului făcu cunoscinţă cu dênsul, recunoscu că e bun lucrător, şi'l trată bine. Se pare chiar, că într'o ḑi, fiind în bună disposiţie, şi vĕḑênd pe Claudiu Miserul foarte trist, — căci omul ăsta se gândea mereu la femeia sa, — el, directorul îi istorisi, într'un chip vesel şi de treacă-vremea şi tot-odată ca sĕ'l mângăie, că această nenorocită se făcuse prostituată. Claudiu întrebă cu răceală ce se făcuse copilul. Nu se scia.

În câteva luni Claudiu se obicînui cu aerul închisoarei, şi părea că nu se mai gândeşce la nimic. Un fel de seninătate severă, proprie caracterului seu revenì earăşi în firea sa.

În vremea cam aceluiaşi spaţiu de timp, Claudiu dobândise o înrîurire ciudată asupra tuturor tovarăşilor sĕi. Ca printr'un fel de convenţiune tăcută, şi fără ca vre unul sĕ stie pentru ce, nici chiar el, toţi aceşti oameni se sfătueau cu dênsul, îl ascultau, îl admirau şi 'l imitau, ceea ce este cel din urmă grad de urcare al admiraţiunei. Ar fi ascultat de toate aceste naturi nesupuse, nu era o glorie mediocră. Astă putere poruncitoare, îi venise ca din senin, fără sĕ se fi gândit la ea. Ochiul unui om este o fereastră, prin care cineva vede cugetările ce vin şi se duc în cap.

Puneţi pe un om care are idei, printre oameni cari nu au; la sfêrşitul unui timp dat, şi printr'o lege de atracţiune neresistibilă, toţi aceşti creeri întunecoşi vor gravita cu smerenie şi adoraţiune în creerului în giurul radiind. Sûnt oameni cari sûnt fier, şi oameni cari sûnt magnet. Claudiu era magnet.

Deci în mai puţin de trei luni, Claudiu devenise sufletul, legea şi ordinul atelierului. Toate aceste ace, se întorceau spre cadranul seu. Intunele minute, el trebuia sĕ se îndoească dacă era rege sau prisonier. El era un fel de papă captiv cu cardinalii sei.

Şi, printr'o reacţiune cu totul firească — al cărui efect se împlinesce pe toate scările, — iubit de prisonieri, el era urât de temniceri. Aşa e în totdeauna. Popularitatea nu merge nici odată fără defavoare. Iubirea sclavilor este totdeauna căptuşită cu ura stăpânilor.

Claudiu Miserul era mare mâncăcios. Asta era o particularitate a organisaţiunei sale. El avea stomacul făcut în aşa chip, că hrana a doi oameni de rênd abea îi ajungea pentru o ḑi. Domnul de Cotadilla avea unul din aceste gusturi, şi ridea; dar ceea-ce pricinuesce veselie pentru un duce Mare de Spania, care are cinci sute de mii de berbeci, este o povară pentru un muncitor, şi o nenorocire pentru un prisonier.

Claudiu Miserul, liber în căsuţa sa lucra toată ḑiua câştîga pănea sa de patru libre şi o mânca. Claudiu Miserul în temniţă, lucra toată ḑiua, şi primea neschimbat pentru osteneala sa, o libră şi jumetate de pâne şi patru unţii de carne. Foamea este neinduplecabilă. Aşa dar lui Claudiu îi era vecinic foame în închisoarea din Clairvaux.

Îi era foame şi s'a isprăvit socoteala... De asta el nu vorbea nimenui. Aşa era firea lui.

Într'o ḑi Claudiu îşi înghiţise micul seu tain şi se pusese a lucra meşteşugul seu creḑênd sĕ înceteze foamea prin lucru. Ceilalţi prisonieri mâncau cu veselie. Un tênăr palid, bălan, slab, venì şi se puse lângă dênsul.

El ţinea în mână tainul seu de care nu se atinsese încă, şi un cuţit. Rĕmase în picioare lânga Claudiu, avênd aerul de a vorbì şi neîndrăsnind.

Acest om, pânea şi carnea sa, turburau pe Claudiu.

Ivan **Simonyi** (stând lângă tribună): Cu ajutoriul presei jidovesci. (Mişcări şi ilaritate).

Raportorul **Hegedüs:** Mergi la loc şi sbeară de acolo!

Simonyi: Ori-şi cine scie, că Hegedüs nu strigă asemenea lucruri. (Sgomot mare şi ilaritate),

Contele **Apponyi** (continuând). Eu nu consider discusiunile parlamentare de o comedie. (Aprobări vii în stânga.) Casa magnaţilor, cum am ḑis, a respins acel proiect şi maioritatea precumpĕnitoare a ţĕrei a salutat cu bucurie această atitudine a casei de sus. Ţeara s'a disgustat de aservirea ce domnesce în viaţa publică, astfel, încât a salutat cu bucurie prima manifestare de independenţă faţă cu guvernul actual, fără de a mai întreba de ce e vorba. (Aprobări vii în stânga.) Noi nu putem aştepta dela guvernul actual reforme economice, ameliorarea administraţiunei: spiritul sânt nu se va coborî preste dênsul togma în anul al ḑecelea al guvernării. (Ilaritate în stânga).

Guvernul din contră face din ori ce rĕu, de care naţiunea doresce a scăpa o piatră nouă în edificiul esistenţii şi puterei sale. Dacă n'ar fi stagnaţiune în cultul principiilor şi ideilor, guvernul nu s'ar putè susţinea nici nouĕ luni de ḑile. (Aprobări vii). Dacă ar fi simţ independent, guvernul n'ar fi esistat nici jumĕtate din timpul în care a încărcat cu forţa sarcini în spinarea naţiunei. (Aprobări în stânga). Dacă n'ar fi presiune oficială, dacă libertatea n'ar fi redusă la o formalitate goală, guvernul n'ar mai esista după o unică alegere dietală. (Aprobări vii în stânga). Toate interesele naţiunei pretind ca acest guvern sĕ fie delăturat cât maì curênd şi de acea eu nu-i votez bugetul. (Aplause frenetice şi îndelungate, strigări de éljen în stânga şi în stânga estremă).

Timoleon

(cea mai nouă modă politică).

Anti-Timoleon,

(cel mai nou scandal politic).

Curentul politic din cercurile mai înalte ale Ungariei au născut doi feţi-logofeţi, cari tare se deosebesc de logofeţii din povestile poporului nostru. Cel bĕtrân s'a născut abia de vre-o 10 ḑile. Nascerea lui se atribue unei corciri politice — liberalismul şi judaismul. După numele naşului seu el a luat numele Timoleon. Al doilea acuma este în faşie, şi poartă numele Anti-Timoleon. Ultramontanismul şi conservatismul ar fi se fie părinţii acestuia. Celalalt s'a născut cu liberalismul în gură şi cu judaismul în inimă: acesta poartă conservatismul pe limbă şi ultramontanismul în pept. Ambii se caracterisează prin ḑicerea: „*Aliud clausum in pectora habent, aliud apertum in ore.*"

Timoleon vede periclitat liberalismul prin noul curent, ce domnesce acuma în Ungaria. Aristocraţia feudală a dat mâna cu catolicismul, şi ele împreună duc ţeara la perire. Dovadă căderea proiectului pentru căsătoria dintre creştini şi evrei, dovadă antisemitismul intolerant, căruia clerul catolic nu i se opune.

Cu provocare la istorie Timoleon arată că aristocraţia şi catolicismul n'au făcut nimica pentru causa maghiară Din contră ei fac pedeci maghiarismului. Cosmopolitismul catolicilor mână în mână cu indiferentismul magnaţilor în seclul trecut şi-au fost uitat cu totul de naţiune. În anii 50 clerul catolic participă la conferenţele comune în Viena, şi prin aceasta recunoasce uniunea reală a imperiului.

Pentru scopurile lor, ambele dau mână cu elementele cele mai heterogene. In Austria feudalii şi catolicii au dat mâna cu slavii, şi domnesc situaţiunea. Aşa vor face şi la noi, vor da mâna cu naţionalităţile şi atunci e pace bună de Ungaria, pace bună de maghiarism, pace bună de judaismul maghiar, dela care mai este mântuir.

Liberalismul actual este basa maghiarismului, şi cine e contra lui, acela e inimicul maghiarismului

Ca sĕ terminăm: cuintessenţa liberalismului este judaismul şi maghiarisarea.

Anti-Timoleon este în nascere. In faţa atâtor idei scrintite el vine cu grandomania pe lume. Din piscurile Carpaţilor indreptându şi privirea asupra Ungariei, nu vede pre Timoleon, ci află 12 milioane de unguri, dintre cari 9 milioane sûnt catolici şi 3 protestanţi.

După această nouă descoperire Anti-Timoleon trece la combaterea lui Timoleon. Şi el mai ântâi de toate face o bună distincţiune între liberalismul actual şi între libertate, cari numai câteva litere le au comune alt ceva nu.

Ungaria după Anti-Timoleon a esistat până acuma fără liberalii moderni, şi dacă va fi ca ea se mai esiste, va esista pe basa instituţiunilor sale, cari nu sûnt opera liberalilor de aḑi. Căci în ce stă liberalismul de aḑi. In Judaism! A căḑut proiectul pentru căsătoria dintre creştini şi evrei, pentru că el nu respundea nici unei trebuinţe reale. Şi pentru că acesta a căḑut, va cădea şi Ungaria? De când e condiţionată soartea Ungariei de judaism?

Anti-Timoleon constată că în Ungaria toate partidele au lucrat pentru scopuri comune, binele patriei comune şi liberalismul de aḑi nu va avè lungă vieaţă dacă va urmărì scopuri separatistice şi vor suge poporul prin favorisarea jidanilor.

Anunţăm apariţiunea lor, ca ea se fie anunţată. Din ele vedem că pentru noi nici pre Timoleon nici pre Anti-Timoleon nu-l doare capul. Nici unul nu se atinge de adeveratele rele, ce bântue ţeara. Ambii servesc unei şi aceleaşi cause, maghiarisărei, şi la aceasta ca adnecse se adaog judaismul şi catolicismul, doue curente cari s'au încins în luptă, al cărei sfêrşit este ascuns în viitoriul nesigur.

Varietăţi.

* (O captivitate nouă — un nou Avignon). Curtea de casaţiune din Roma a decis ca bunurile cele mari imobile ce le posede congregaţiunea de „propaganda fide" sĕ se converteze în rentă de stat. Mare ferbere, mare frământare, mare turburare a provocat această sentinţă în lumea jesuiţilor de profesiune şi a jesuiţilor în frac. Papa captiv — şi acum vin şi congregaţiunile papale la rondul captivităţii! Ce e de făcut acum? Jesuiţii vor se strămute centrul congregaţiunei de propaganda fide — după cum se dă cu socoteala — lângă Têrnava mică în Blaj. Roma mică cum se vede, are destinuri mari istorice — ea va fi un loc de captivitate ilustru, cum a fost odinioară Babilonul pentru poporul cel ales sau Avignonul pentru papism.

* (M. S. Regina României) după ce a isbutit a face ca frumosul costum naţional, exilat între munţi şi prin baluri mascate, sĕ fie purtat astăḑi cu plăcere şi chiar cu oare-care mândrie de femeile române din toate clasele societăţii, se gătesce acum ḑice „Noua Revistă", se adune toate numele de botez adevĕrat românesci, pe care apoi sĕ le respândească în locul numelor strĕine pe care mulţi români nici nu le pot pronunţa bine.

Nu putem decât se felicităm din partene din toată inima pe greţioasa suverană pentru aceatsă frumoasă ideiă, urându-i deplină isbândă.

* (Cas de moarte). Baronul **Conrad Schmidt,** fost comite suprem al naţiunei săsesci au reposat în 6 Faur la Viena. Născut la 24 Aprilie 1810 el fu mai ântâiu advocat, apoi sub absolutism procurator de finanţe. Dela 1861 consiliariu de guvern, comite al naţiunei săsesci, fost membru la patru diete, pensionat la 1868, s'a mutat la Viena unde a funcţionat până la moartea sa ca president al bisericei evangelice. În semn de doliu Universitatea săsească a arborat flamura neagră pe edificiul comitelui suprem. Contele **Ioan Cziráky** senior, vicepresidentul casei magnaţilor şi vestitul conducătoriu al partidei conservative în casa de sus a reposat în 2 Faur a. c. în etate de 65 de ani. Ca catolic pronunţat a păşit pe arena politică la anul 1843 în dieta de atunci şi ca catolic pronunţat a părăsit valea plângerei. Ultimul act public a fost combaterea projectului de căsătorie dintre creştini şi evrei apărând interesele bisericei catolice. Înainte cu câteva ḑile fu chemat dimpreună cu primatele Ungariei Simor la Majestatea Sa spre a marca punctul de mânecare al catolicilor.

* (Carneval). Joi în 2 Faur a. c. se va arangia petrecere cu joc din partea Reuniùnei meseriaşilor din Sălişte în sala scoalei gr. or. din opidul Sălişte.

Inceputul la 7 oare seara. — La 12 oare masa comună.

Intrarea de persoană 1 fl. v. a. Damele şi garde de damele sunt scutite de tacsa întrărei.

Venitul curat e destinat pentru fondul Reuniunei.

Oferte marinimoase se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

* (Poetul Eminescu). Ni se comunică o scire îmbucurătoare: Poetul Eminescu este acum deplin sănătos. Amicul seu domnul Al. Chibici Rîvneanu, a primit o scrisoare din partea lui Eminescu, scrisă într'un stil limpede şi cu mult bun simţ. Înregistrăm cu bucurie această plăcută scire.

* *(Avis).* Toţi aceia cari vor a-şi procura opul „Herman şi Dorotea" scris de W. Ghoethe şi tradus în versuri de Const. Morariu sûnt avisaţi a-şi face abonamintele până cel mult în 14/26 Februarie trimiţênd si preţul de abonament — de esemplariu 65 cr. — Însemnăm din nou că acoperind noi toate spesele de ediţiune, tot ce va incurge din abonamentele acestui op se va întrebuinţa spre înfiinţarea unui fond din care va fi a se ridica prim'a scoală românească de fetiţe în Bucovina. — La capetul opului se va face o dare de seamă specifică de toate abonamentele şi contribuirile incurse la noi spre scopul indicat.

Cancelaria *Negruţiu în Gherla.*

* (Feriţive de petroleu). La o familie aici în Sibiiu s'a întâmplat o mare nenorocire. Din negrige la aprinderea lampei cu petroleu, acesta s'a aprins, a plesnit sticla, petroleul aprins a stropit pe hainele găzdoaiei şi a unei servitoare şi ele au început a

---

— Ce vrei tu? ḑise el răstit.

— Sĕ-mi faci un serviciu, ḑise cu timiditate tênărul.

— Care? întêmpină Claudiu

— Sĕ-mi ajuţi a mânca asta: Eu am prea mult.

O lacrămă se rostogolì în ochiul măreţ al lui Claudiu.

El luă cuţitul, împărţì tainul tânĕrului în douĕ părţi egale, şi se puse sĕ mânce.

— Îţi mulţămesc, ḑise tênerul. Dacă vrei vom împărţì astfel în toate ḑilele.

— Cum te numesei tu? ḑise Claudiu.

— Albin.

— Pentru ce esci tu aici?

— Am furat.

— Şi eu asemenea, ḑise Claudiu.

În adevĕr ei împărţiră aşa în toate ḑilele. Claudiu Miserul avea 26 de ani, şi în unele minute părea de 50, — atât de severă era căutătura sa obicnuită. Albin avea 20 de ani; cine va i-ar fi dat 17, aşa de multă nevinovăţie era în privirea acestui tâlhar. O amiciţie strânsă se înodă între acesti doi oameni, mai mult amiciţie de tată cu fiu de cât de frate cu frate. Albin încă era aproape un copil; Claudiu era deja aproape un bătrân.

Ei lucrau în acelaşi atelier se culcau sub aceaşi cheie de boltă, se plimbau prin aceeaşi curte, muscau din aceaşi pâne. Fie-care din amêndoi prietini, era universul pentru celalalt. Se părea că erau fericiţi.

Noi am vorbit deja de directorul atelierelor. Acest om urît de prisonieri, era adesea ori obligat spre a fi ascultat de ei, se aibă recurs la Claudiu Miserul, care era iubit de ei. În mai multe ocasiuni când a fost vorba de a împedeca o rebeliune sau o gâlceavă, autoritatea fără titlu a lui Claudiu Miserul ajutase pe autoritatea oficială a directorului. În adevĕr, spre a liniscì pe prisoneri, ḑece cuvinte ale lui Claudiu preţuiau cât ḑece jandarmi. Claudiu dăduse acest serviciu directorului adeseori. De aceea directorul îl pismuia din inimă. El era gelos de acest tâlhar. El avea în fundul inimei o ură de suveran de drept contra suveranului de fapt, de putere timporală contra puterei spirituale.

Aceste ure sunt cele mai rele.

Claudiu iubea mult pe Albin, şi nu se gândea la director.

Într'o dimineaţă, în minutul când purtătorii de chei ai temniţei treceau pe prisonerii doi câte doi din dormitor în atelier, un temnicer chiemă pe Albin care era lângă Claudiu şi-l prevenì că directorul voia sĕ i vorbească.

— Ce vrea cu tine? ḑise Claudiu.

— Nu sciu ḑise Albin. Temniceriul luă pe Albin.

Dimineaţa trecu, Albin nu revenì în atelier. Când sosi oara prânḑului, Claudiu credea că va găsi pe Albin în curte. Albin nu era în curte. Intrară în atelier Albin nu se ivì în atelier. Ḑiua se scurse astfel. Seara, când prinsonierii fură duşi în dormitorul lor, Claudiu căută din ochi pe Albin, şi nu-l vĕḑù. Păr că suferă mai mult în acel minut, căci se adresă unui temnicer, ceea ce nu făcea nici odată:

— Nu cumva Albin este bolnav ? ḑise el.

— Nu, respunse temnicerul.

— Cum se face dar, întêmpină Claudiu că el nu a reapărut astăḑi?

— A! ḑise cu îngrijire purtătorul de chei el a fost schimbat întralt loc.

Martorii cari au depus mai târḑiu despre aceste fapte, observară că la acest respuns al temnicerului mâna lui Claudiu care purta un felinar aprins tremură uşor. El replică cu liniste:

— Cine a dat acest ordin?

— Domnul D..., respunse temnicerul.

Directorul atelierilor se numia domnul D.

Diua următoare se petrecu ca ḑiua precedentă fără Albin. (Va urma.)

arde cumplit. Bietele femei între vaiete cumplite fugeau pe stradă, învăluite în mare de flacări. Un neguțătoriu a sosit din prăvălie, a trântit pre mueri la pământ și cu hainele de pe sine au înnecat focul. Servitoarea e toată scrum, și nu-i nădejde de mântuirea ei. Ranele celeilalte femei încă sûnt grave, dar se crede că se vor vindeca.

* (Conferințe). Dumineca în 29 Ian. v. dl Pan a ținut o conferință la „Ateneul român“ despre „Fantasie și realitate.“ — Luni în 30 Ian. dl N. P. Bălănescu presidentul societății scientifice-literare „Lorile“ a ținut o conferință în sala facultății de litere despre poeții Stamati și Crețeanu.

(O carte de folos practic.) Atragem atențiunea publicului interesat asupra unei cărți practice, care este anunciată între inseratele foaiei noastre: *„Lexicon mic de conversațiune“* de Brockhaus. Acest lexicon e foarte bun pentru al folosì în lipsele momentane, și este eftin, prin urmare se recomândă mai cu seamă acelora ce nu și pot procura lexìconul cel mare de Brockhaus, fiind acesta prea scump. Lexiconul cel mic, un op elegant, în două tomuri, — cuprinde 64,754 articli, cari dau respuns scurt precis și corect la ori-ce întrebare. Prețul e 15 marce.

Loterie

Mercuri din 13 Februarie 1884.

Brünn: **60 82 55 62 27**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 12 Februarie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.70	121.75
Renta de aur ung. de 4%	90.10	90.05
Renta de aur austriacă	101.05	101.25
Galbin	5.70	5.68
Napoleon	9.61	9.59
London (pe polița de trei luni)	121 20	121.45

Nr. 353. [660] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Bistriței se escrie concurs pe basa „statutului organic“ §. 63 combinat cu §. 23 punct 5, și a instrucțiunei votate de sinodul archidiecesan la 13/25 Aprile 1877 Nr. 191 §. 7.

Fiitorul protopresbiter ca atare va fi tot odată și paroch în locul central al tractului și anume în comuna Borgo-Prund, însĕ numai după ce parochia protopresbiterală, carea de present e deja ocupată în mod definitiv, va devenì în vacanță.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sûnt: *a)* venitele ordinare protopresbiterali, cari stau din ajutorul de stat și din tacsele ce încurg pentru ședulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractual, pentru procesele divorțiali și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterule; *b)* venitele ordinari ale parochiei Borgo-Prund, după ce aceasta va deveni în vacanță.

La postul acesta pot concurge bărbați apți și binemeritați pe terenul bisericesc și scolar, in special aceia: cari după o pregătire cel puțin de 8 clase gimnasiale sau reale cu testimoniu de maturitate, au terminat studiile teologice la vre-unul din institutele metropoliei noastre, și au susținut cu succes destins esamenul de cualificațiune; sau cari după pregătirea indicată mai sus au terminat studiele teologice la vre-un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualificațiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Pot însĕ concurge și fără testimoniul de cualificațiune profesorii de teelogiă și preoții chirotoniți înainte de introducerea esamenelor de cualificațiune, dacă în celelalte au cualificațiunea prescrisă de mai sus.

În mod escepțional pot concurge și fără prescrisa cualificațiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul și acurateța manifestată în administrarea protopresbiteratului, vor avea dela consisoriul archidiecesan (plenar) speciala îndreptățire la acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post, au a-și asterne suplicele de concurs la Veneratul Consistoriu archidiecesan în Sibiiu în restimp de 30 de ḑile dela prima aparițiune a acestui concurs în foia „Telegraful Roman“, alăturând câte o tabelă de cualificațiune, care se conțină dăte esacte și speciale în următoarele rubrici: numele, caracterul (rangul bisericesc) și locuința concurentului; anii etății (anul luna și ḑiua nascerei), studiele pregătitoare, afară de cele teologice; (anul locul și categoria acelora), esamenul de maturitate și altele; studiele pregătitoare teologice; (anul și locul acelora și esamenul de cualificațiune) servițiele de până acuma pe terenul bisericesc; (timpul, locul și categoria acelora) în fine cunoscința limbilor și și alte reflecsiuni.

Datele din această tabelă sunt de a se întări cu documente cari sĕ se acludă în original precum: carte de botez; testimonii scolastìce și de maturitate; testimonii teologice și de cualificațiune: atestate de servițiì bisericesci și eventualmente toate altfeliu de recomandări.

Din ședința comitetului protopresciteral al tractului Bistriței ținută în Borgo-Joseni la 6 Decemvre 1883.

Președintele. Notariul.
I. Buzdug, **Pavel Beșa,**
admstr. ppteral. preot catechet.

Nr. 368. [663] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a III-a Vultoriu, în protopresbiteratul Abrudului, se deschide concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare a acestuia în „Telegraful Roman.“

Emolumentele împreunate cu aceasta parochie sûnt:

1. Venitul stolariu regulat dela 134 familii, și folosirea cimiteriului bisericei, care dau un venit anual de 350 fl.

2. Folosirea unor pământuri ca porțiune canonică, care se vor cumpĕra ulterioare, din suma de 300 fl. donată spre acest scop, de Prea-Venerabilul consistoriu archidiecesan sub Nr. 3172 B.

Doritorii de a competa la această parochie, au de a'și așterne petițiunile instruite conform „Statutului Org. și Regul. pentru parochii“ la subscrisul, până la terminul mai sus indicat.

Abrud în 10 Ianuarie, 1884.

În conțelegere cu comitetul parochial gr. or. din Vultoriu.

Ioan Gall,
protopresbiter.

Nr. 75, 1884. [664] 3—3

Publicațiune.

Conform planului pentru **esploatarea pădurilor din fondul regiu,** este a se esploata **o pădure de lemne de fag de 70 de ani pe un teritoriu de 41.71 jugĕre pe anul 1884 și 1885.** Esploatarea pe calea licitațiunei se va da unui întreprinḑĕtoriu.

Licitațiunea se va face în **8 Martie, 1884.** în cancelaria universitățeì, tot aici se pot vedé în oarĕle de oficiu și condițiunile de licitațiune.

La pertractarea de licitațiune însĕ nu trebue depus Vadiu.

Sibiiu, 5 Februariu, 1884.

Dela oficiul central al universității săsesci.

Dr. M. Brennerberg.
comes.

„ALBINA“ Institut de credit și de economii în Sibiiu.

Convocare.

Domnii acționari ai **Institutului de credit și de economii „ALBINA“** se invită prin aceasta, în vêrtutea §. 20 al statutelor societății la

a XI-a adunare generală ordinară

care se va ținè la Sibiiu, în **28 Martie 1884** stilul nou înainte de ameaḑi la 10 oare în casa institutului (*strada Baier Nr. 1*).

Obiectele:

1. Raportul anual al Direcțiunei, bilanțul anului 1883, și raportul comitetului de supraveghiare.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea prețului marcelor de presență.
5. Alegerea a doi membrii în consiliul de direcțiune în sensul §. 36. din statute.
6. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiare.

Domnii acționari, cari în sensul §§. 22, 23 și 24 din statutele societății voesc a participa la adunare în persoană, sau prin plenipotenți, sûnt rogați, a-'și depune la cassa institutului acțiunile lor și eventual doveḑile de plenipotență cel mult până în **25 Martie 1884** stilul nou după ameaḑi la 6 oare.

Sibiiu, 11 Februarie 1884.

[665] 1—3 **Direcțiunea institutului.**

„FURNICA“

cassă de economii în Făgăraș, societate pe acțiuni.

Domnii acționari ai societății, „Furnica“ **cassă de economii în Făgăraș**“ sûnt provocați, ca în sensul §. 6. din statute, sĕ binevoească a plătì a **patra rată** de **20**% asupra acțiunilor dlor, adecă câte **20 fiorini** de acțiune până cel mult în **30 Aprilie a. c.** la cassa societății în Făgăraș, sau la *„Albina“ institut de credit și de economii în Sibiiu,* sau la filiala acelui institut în *Brașov.*

Făgăraș, 31. Ianuariu 1884.

[661] 2—3 ***Direcțiunea.***

---

[641] 3—4

BROCKHAUS'
Kleines
Conversations-
Lexikon
in 2 Bänden.
Mit Karten und Abbildungen.
☛ 3. Aufl. geb. 15 M. ☚
Weihnachtsgeschenk.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouĕ scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 5

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Mihaile Manchen,

vărsătoriu de campane
(Clopote)

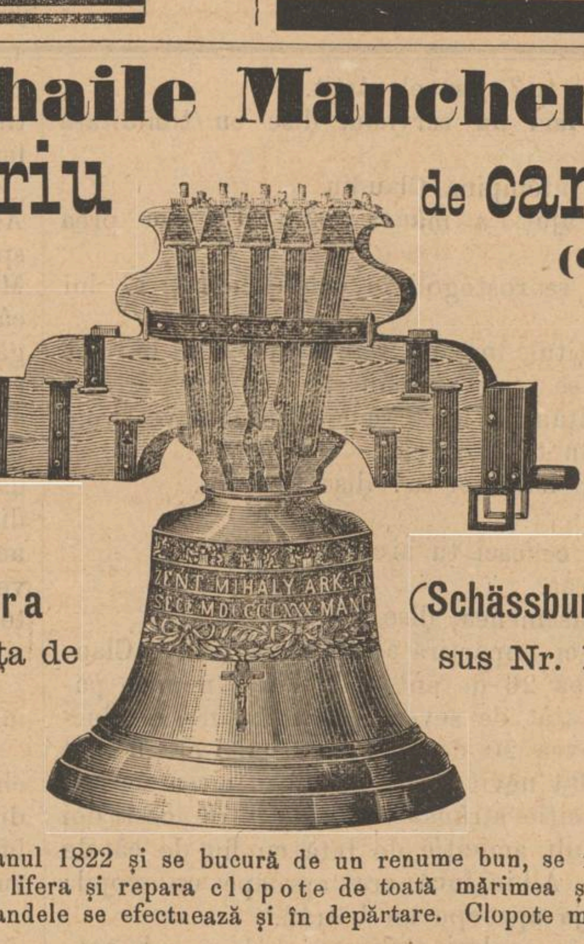

de construcțiunea cea mai nouă — cu sul sucitor

în Sighișoara (Schässburg-Segesvár)
piața de sus Nr. 168

o firmă ce esistă dela anul 1822 și se bucură de un renume bun, se recomandă tuturor comunelor bisericesci a lifera și repara clopote de toată mărimea și cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efectuează și în depărtare. Clopote mai mici sûnt în tot impult gata. [659] 3—3

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 14 Sibiiu, Sâmbătă 4/16 Februarie 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiasă.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, 13 Februarie 1884.

În Austria mĕsurile estraordinare luate contra uneltirilor socialistice preocupă toată activitatea politică a parlamentului. Ministrul a depus la comisiunea pentru studiarea acestei afaceri un lung și detaiat raport, din care se vede, că uneltirile socialistilor sûnt bine preparate de ani de ḍile. Cu provocare la ḍiarele socialiste raportul ministerial arată pas de pas întreaga desvoltare. Mai ântâiu s'a recomandat lucrătorilor studiarea chemiei, pentru ca sĕ poată face dynamit, apoi sau născut grevele în masse. Pe urmă s'au recomandat omorurile singuratece, și astăḍi au ajuns lucrurile așa de departe încât nu e sigură vieața amploiaților pentru siguranța publică.

Cu privire la mĕsurile luate de guvern partidele din parlament sûnt impărțite în două tabere opuse. Partida germană — așa numită Stânga întrunită respinge mĕsurile luate de guvern, cea guvernamentala de bună seamă va fi în maioritate. Comisia esmisă cu maioritate de voturi a luat următoarea resoluțiune:

considerând că în aceste din urmă timpuri s'au făcut pe față agitațiuni de înaltă tradare și care pun în cel mai mare pericol sicuranța personală de cătră o partită anarchistă de prin unele părți din Austria de jos, ceea ce face trebuincioasă aplicarea legii din 5 Mai 1869;

Considerând ca ordonanța întregului minister publicată la 30 Ianuarie 1884 în temeiul acestei legi și prin care se proclamă starea de asediu pentru circunscripțiunile Viena, Korneuburg și Wiener Neustadt se află în limitele suscitatei legi ;

luând act de declarațiunea positivă a guvernului că nu va usa de această ordonanță decât numai cu scopul dea năbușì agitațiunile anarchiste și că, îndată ce își va ajunge la scop, o va suspenda;

se declară ca iustificată ordonanța întregului minister dela 30 Ianuarie 1884 prin care se proclamă starea de asediu în circumscripțiunile Viena, Korneuburg și Wiener-Neustadt, ordonanță care e în limitele legii dela 5 Maiu 1869.

Aceasta resoluțiune s'a luat cu 13 contra 9 voturi.

In urma acestei resoluțiuni partida oposițională se pregătesce la luptă până la estrem. Alaltăeri a ținut clubul stângei întrunite o conferență în care s'a decis ca sĕ între pe arena de luptă bărbații cei mai destoinici. S'a decis ca întreagă partida sĕ voteze contra luatei resoluțiuni.

In ḍilele din urmă s'a scris mult despre retragerea guvernatorului din Alsația și Lotaringia, Manteuffel. S'a ventilat și un fel de plan al principelui Bismarck, în sensul căruia Lotaringia era sĕ se incorporeze la Germania, ear Alsația sĕ vină sub guvernator nou. Vine acuma ḍiariul principal al principelui Bismarck „Nord. d. Allg. Ztg“ și desminte tote scirile de soiul acestora. Delăturarea lui Manteuffel nu s'a intenționat nici odată. El este preten de cruce cu domnul Bismarck de mai mult ca 50 de ani, unul dintre cei mai iscusiți politici ai Germaniei. Astfel nici vorbă nu mai încape despre delăturarea lui.

Soartea cabinetulni Glastone e acațată de un fir de ață tare subțire, și dacă greutatea în Egipt va continua a cresce în proporțiunile de până acuma, ea tare ușor poate deveni gertfa imensei greutăți. Casa de sus a primit propunerea lordului Salisbury prin care se dă vot de blam regimului pentru politica urmată până acuma în Egipt. In asemenea sens va propune și în camera comunelor Nordcothe un vot de blam pentru politica guvernului, ce resultat va avea desbaterea în casa de jos, vom vedè.

În Rusia se intêmplă ferberi preste ferberi și schimbări preste schimbări. La alt loc reproducem după „Romanul“ un articlu al ḍiarului „Times“ din care ne putem face icoană clară despre situațiunea internă. În timpul din urmă ni se vorbesce despre noue schimbări în corpul diplomatic. Scopul acestora se ḍice că țintesce la lucrarea terenului pentru intrarea Rusiei în alianța austro ungară-germană-italiană. Deocamdată e vorba despre strămutarea ambasadorului Orlow dela Paris la Berlin. O corepondență din Petropole adresată ḍiariului *„Național Zeitung“* între altele scrie:

Dintr'un isvor foarte sigur mi se comunică, că după toate probabilitățile, principele Orlow va schimba actualul seu post de ambasador cu un altul. Principele pleacă din Petersburg la 9 sau cel mai târḍiu la 10 ale curintei spre a sĕ duce la Paris; este prea cu putință ca el sĕ treacă tot prin Berlin. Reîntoarcerea d-lui Giers a mai redat oare care viață lumii diplomatice. Se vorbesce pe ici pe colea despre resultatele recintei căletorii a ministrului și se ḍice că pe cât impresiunea produsă și luată cu sine din Friedrichsruhe a fost cea mai bună și cea mai satisfăcĕtoere, pe atât a fost și de contrară cea din Viena, D. de Giers ar fi ḍis că, dacă ar fi vorba numai de voința sa și a principelui de Bismarck, Rusia ar întra numai decât în alianța europeană de pace. In Germania, vederile marelui cancelar se acopere cu acelea ale împĕratului și ale țĕrei, pe când în Rusia lucrurile stau cu totul altfel, de și se scie că Țarul voesce pacea. Se pare că dl Giers își dă cea mai mare osteneală spre a câștiga în diplomația rusească cât mai mulți partisani pentru politica sa de pace care constă în întrarea Rusiei în așa numita întreită alianță, sau și mai bine, în restabilirea alianței celor trei împĕrați. In această privință, ministrul a găsit un aliat energic în principele Orlow, ambasedorele acreditat pe lângă guvernul republicei franceze. Aceasta a și făcut ca principele Orlow, sĕ vie din Friedrichsruhe aci. Dela reîntoarcerea dlui de Giers s'a urmat necontenit lungi intrevorbiri între d-sa și principele Orlow, și chiar generalul Schweinitz, ambasadorul german de aici și comitele Herbert Bismarck au dese întrevorbiri cu principele Orlow. Se înțelege de sineși că lunga ședere a principelui aici dă loc la tot felul de presupuneri.

O telegramă din Berlin, vorbind despre aceasta relațiune publicată de „Național Zeitung“, ḍice că principele de Bismarck nu este în bune relațiuni cu dl de Saburow, ambasadorul rus de acolo și că Rusia voesce sĕ strămute în locu-i pe principele Orlow, amic al marelui cancelar.

In Roma catolicilor mari lucruri se crede că se întâmplă. Sântul Părinte în loc de binecuvêntări la toată ocasiunea împarte blăstămuri și anatheme, când Italiei Italienilor, când ereticilor de schismatici, când întregei crestinătăți, catolice și necatolice. S'a întêmplat că în ḍilele aceste mai făcênd Preasânția Sa doi Sânți, ținù o cuvêntare, în care anathemisează lumea, pentru că nu înțelege virtuțile ca Sânții cei papisti, și a pornit resboiu contra ordinelor și congregațiunilor. In Italia corporațiunile religioase fură subjugate și despoiate, acuma însĕ le răpesc și liniscea fără nici un motiv, amărâudu-le ḍilele ce le-au mai rĕmas. Aceste cutezanțe au umplut de mâhnire inima Preasânției Sale, și de aceia se roagă, că Dumneḍeu se le întoarcă inima și cugetele spre bine, și se nu le ajute a-și ajunge scopul cu proiectele lor cele nebune.

În Orient încă se face tot mai mare încurcătură. Cearta dintre biserica orientală și poarta otomană încă tot durează, și consecuențele ei pot fi de tot dureroase. Deja se observă o mare mișcare printre greci. Fitilul aruncat de ambasadorul rusesc poate aprinde tot orientul. După scirile cele mai nouĕ poarta otomană a voit sĕ calce mănăstitirile din Muntele Atos sub cuvênt că sûnt arme în ele, ceia ce n'a conces ambasadorul rusesc.

Nu vom aduce în legătură cu acestea versiunea cea mai nouă. Se ḍice că principele Karage-

---

FOIȚA.

CLAUDIU

de

Victor Hugo, 1836.

(Urmare.)

Seara, la oara închiderei lucrului, directorul, domnul D..., venì sĕ facă raita sa obicĭnuită în atelier. Claudiu, cum îl vĕḍù de departe, își scoase de pe cap cușma sa de lână groasă, își îmbunghiă vesta sa cenușie, tristă livrea a celor din Claivaux, — căci este de principiu în temnițe că o vestă îmbunghiată într'un chip respectuos previne favorabil pe superiori, — și stătù în picioare și cu cușma în mână, așteptând trecerea directorului pe lângă banca sa. Directorul trecù.

— Domnule, ḍise Claudiu.

Directorul se oprì și se întoarse pe jumĕtate.

— Domnule! urmà Claudiu, adevĕrat e că Albin a fost schimbat într'alt loc?

— Da, respunse directorul.

— Domnule, urmă Claudiu, ca sĕ trăiesc am trebuință de Albin. — El mai adaugă: Dumneata sci că eu nu me satur cu tainul ce mi se dă acì, și că Albin împărția cu mine pânea sa.

— Asta era treaba lui, respunse directorul.

— Domnule, nu s'ar găsì vr'un mijloc ca Albin sĕ fie pus la un loc cu mine?

— Preste putință! S'a luat hotărîre!

— De cine?

— De mine.

— Domnule D..., pentru mine aceasta este viața sau moartea, și asta atârnă de dumneata.

— Eu nu revin nici odată asupra hotărîrilor mele.

— Domnule, făcutu-ți-am ceva?

— Nimic.

— Atunci pentru ce me separezi de Albin?

— Pentră că, respunse directorul.

Această esplicațiune dată, directorul trecù înainte.

Claudiu își plecà capul, și nu replică. Sĕrman leu în cușcă, căruia i se răpesce câinele!...

Sûntem siliți a spune cu părere de rĕu că această separațiune nu schimbă într'un nimic nesațiul întru cât-va bolnăvicios al prisonierului. De altmintrelea, nimic simțitor nu părù schimbat în el. El nu vorbea de Albin nici unuia din camaraḍii sei. Se blimba singur prin curte, în oarĕle de recreațiune, și îi era foame. Nimic mai mult.

Cu toate acestea, cei carei'l cunosceau bine observau ceva sinistru și întunecos, ce se îngroșa pe fie care ḍi, din ce în ce mai mult, pe obrazul seu. De altfel, el era mai dulce de cât ori-când.

Mai mulți voiră sĕ împarță tainul lor cu dênsul. El refuză suriḍênd.

In toate serile, dela esplicațiunea ce'i dăduse directorul, făcea un fel de lucru nebun care uimea pe toți pentru un om așa de serios ca el. În minutul când directorul, rechiemat la oara fixă, de raita sa obicĭnuită, trecea pe dinaintea meșteșugului lui Claudiu, Claudiu ridica ochii și'i privea țintă, după aceea îi adresa, cu un ton plin de strimtorare și de mânie, care aparține și rugăciunei și amenințărei, acestea două cuvinte numai: *Și Albin?* Directorul se prefăcea că nu aude, sau se depârta dând din umeri.

Acest om n'avea dreptate sĕ dea din umeri, căci era evident pentru toți spectaterii acestor scene ciudate că Claudiu Mizerul era determinat la ceva în interiorul seu. Toată închisoarea ascepta cu nerăbdare resultatul acestei lupte între o tenacitate și o resoluțiune.

S'a constat, între altele, că odată Claudiu ḍise directorului: — Ascultă domnule, dămi pe camaradul meu. Dumneata ai face bine, te încredințez. Observă bine, că eu îți spun asta.

Altă dată, într'o Duminecă, el se găsia în curte șeḍênd pe o piatră, cu coatele pe genunchi, și fruntea pe mâni, nemișcat de mai multe ciasuri în aceorgevici va fi denumit guvernator în Rumelia Orientală. Simpatiile lui către Bulgaria şi cele ale socrului seu sùnt garanţii că el 'şi va împlinì cu succes missiunea în orient. Atunci se va putè ḑice că Orientul e al Slavilor.

„Gazeta Transilvaniei“ publică mai alaltăeri în fruntea Nrului sĕu 13 pe o pagină întreagă multe verḑi-uscate sub titlul „Afacerea milei împĕrătesci.“ Este lucru preanatural, ca „Gazeta“ şi astădată sĕ isbească în „Telegraful român“; dar o face aceasta într'un mod foarte prost, în cât cetitoriul nepreocupat trebue sĕ afle îndată, că toate resoanele „Gazetei“ nu sûnt altă, de cât espresiunea nouă a unei ure învechite şi atacuri personali fără nici o basă, la cari însĕ preabine se pricepe „Gazeta“. De astădată nu-i place „Gazetei“ de „Telegraful român“, pentrucă noi reflectând într'o notiţă a noastră la un normativ nou ministerial privitoriu la împărţirea ajutoriului de stat, ni am sciut modera indignaţiunea şi am ḑis „sĕ aşteptăm vocea bisericii.“ După logica „Gazetei“ „Tel. rom.“ trebuia numai de cât sĕ taie predinaintea autorităţilor competente bisericesci şi sĕ bombardeze după gustul „Gazetei“ pre ministeriul din Budapesta, pentru „teribilul plan de a distruge organismul bisericii autonome romane greco-orientale“. Noi însĕ lăsăm voinicoasei „Gazete“ sĕ facă ea astfel de bravure, şi în cestiunea aceasta gravă şi chiar delicată aşteptăm şi mai departe vocea bisericii, singură competente a constata gravaminele sale şi a le căuta lecuire. Una o scim deja de sigur: scim, că biserica interesată în aceasta cestiune, se ocupă de ea cu toată seriositatea, şi tot pĕcatul ei este poate numai acela, că nu cere sfat dela „Gazetă“. Dealtmintre publicul nostru cunoscênd din tot trecutul „Gazetei“ chiar şi de pe vremea când era în viaţă marele archiereu Andreiu, interesarea cea mare a numitei foi pentru biserica noastră ortodocsă, durerile şi dorinţele ei faţă de această biserică, va scì judeca prea bine valoarea întreg articulului din „Gazetă“ şi în special a apelului, ce-l face ea sinoadelor noastre parochiale şi protopresbiterale. Dumneḑeu sĕ ne ferească biserica de amici buni, cum este „Gazeta“, apoi de duşmanii declaraţi doară doară ne vom scì apera!

Situaţiunea în Rusia.

„Le Temps“ din 6 Februariu primesce din Petersburg următoarea corespondenţă plină de amĕnunte interesante:

Emoţiunea în Rusia de şi e numai interioară, nu e mai puţin adâncă pentru aceasta. Pe când toată lumea se nutrea cu speranţa că testamentul politic al lui Alecsandru II va fi esecutat de succesorul seu şi că ţeara nu va mai fi lipstită de drepturile sale dobândite, se pregătea în urmă o conspiraţiune care nu tinde la alt ceva de cât la anularea generoaselor silinţi ale defunctului Ţar. Reacţiunea triumfează, ea impinge ţeară spre absolutismul autocratic şi arbitrariul administrativ. Naţiunea este impărţită în două tabere: de o parte, Rusia oficială, nobleţa, clerul ortodocs, de alta, partea luminată şi neatârnată, cu vederi şi interese opuse. Puterile sunt prea neegale; lupta este aproape cu neputinţă. Cu o durere sfâşietoare patrioţi ruşi asistă la sfârmarea speranţelor lor legitime. Semnalul atacului şi cuvêntul de ordine al reactiunii: jos cu reformele! pleacă din Moscova oraşul sfânt. Atitudinea luată de nobleţa guvernului din Moscva este plină de înţeles. Ea s'a adunat în acest moment în adunare generală.

Afară de zemstvos, nobleţa se adună la fie care trei ani: în aceste întruniri se discută cestiunile care stau în strânsa legătură cu interesele proprietarilor nobili cu scoalele, cu tutelele şi fundaţiunile lor. Adresa pe care adunarea moscovită a votat'o împĕratului manifestează un zel înflăcărat pentru apărarea drepturilor sacre ale absolutismului. Nobleţa se dechiară gata sĕ servească de scut şi sprigin suveranului autocrat în toate întreprinderile sale pentru binele ţerei în contra uneltirilor duşmanilor statului. Scim ce însemnează aceasta. Împĕratul a esprimat recunoscinţa sa nobleţei şi guvernatorelui general al Moscovei. Această miscare absolutistică e cu atât mai însemnată cu cât ea se spriginâ pe discursul pronunţat de împĕratul cu ocasiunea încoronărei, şi în care făcea apel la devotamentul claselor privilegiate şi le invită sĕ se grupeze în jurul Tronului.

Proiectul de reorganisare administrativă, destinat sĕ redea nobililor preponderenţa în toate ramurile autonomiei locale, pe care comitele Tolstoi, ministrul de interne îl va presenta in curând sancţiunei impĕratului, confirmă temerile publicului.

Toată lumea scie însĕ că nobilii în cea mai mare parte ruinaţi, nu sûnt de cât representanţii unui trecut dispărut.

Nu e tot astfel cu acţiunea reală pe care „Gazeta de Moscva“ o esercită asupra afacerilor şi a politicei guvernului.

D. Katkof, redactorul şef al acestui ḑiar este o adeverată putere. Din causa acestei situaţiuni escepţionale, articolul apărut la 12 Ianuariu în „Gazeta de Moscva“ a mişcat opiniunea publică din Petersburg. Toţi acei cari cunosc condiţiunile la cari este supusă presa rusească nu se vor înşela afirmând că programa politică a gazetei a fost redactată sub inspiraţiunea, sau cel puţin cu invoirea împĕratului. Ea este resultatul întrevederilor pe care redactorul şef al acestui ḑiar le a avut cu suveranul în audienţele private ce i sau acordat cu ocasiunea ultimei sale călătorii la Petersburg. Din causa condiţiunilor făcute presei rusesci, publicarea unui articlu care atacă cu mare sgomot instituţiunile esistente, reformele judiciare, universităţile, senatul, consiliul imperiului, care pune pe socoteala iniţiative lui Alecsandru II, toţi germenii de turburare cari neliniştesc spiritele, ea proporţiunile unui eveniment.

D. Katkof desminte mai întâiu sgomotele rĕspândite de unele ḑiare strĕine asupra unor proiecte de organisare constituţională ce s'ar fi meditând înaltele sfere guvernamentale. Mai nainte de toate el voesce sĕ distrugă eroarea că reformele din domnia precedentă au limitat puterea monarhică. Suveranul însuşi după d. Katkof, n'are drept sĕ se atingă de prerogativele sale.

Apoi, redactorul-şef al „Gazetei de Moscva“ atacă reformele judiciare precum şi pe d. Nabokof, ministru al justiţiei. D. Katkof combate cu putere „monstruoasa“ doctrina care pune tribunalele astfel cum funcţionează dela reformă, în situaţiunea neatârnată a unei republice în miḑlocul Statului.

Senatul de asemenea nu este lăsat în pace şi domnul Katkof întreabă cum se face că s'a impodobit în Rusia despotismul puterilor colective cu numele resunător de instituţiune liberală şi el se grăbesce de a adăoga că aceasta s'a întêmplat fiind că aceste instituţiuni s'au desvoltat într'un spirit de oposiţiune „şi în Rusia ori-ce oposiţiune trece de liberală.“

Apoi vin Universităţile la rênd. Autorul manifestului nu admite că trebue sĕ se permită corporaţiunilor de invĕţămênt sĕ se organiseze într'un mod neatârnat, în afară de controlul Statului, sĕ numească ele înşile pe membrii lor, sĕ şi aleagă programele şi sĕ modaleze după placul lor tinerile generaţiuni.

Consiliul imperiului, nici dênsul nu e cruţat. El voesce sĕ se joace dea Parlamentul, sĕ aibă o majoritate şi o minoritate şi crede că e o putere legiuitoare.

„Acest consiliu însĕ nu e o individualitate colectivă politică; ea e o întrunire de oameni cari se bucură de încrederea monarchului şi cari au datoria sacră de-al servì prin luminele lor. Poporul rus respectă legea numai întru cât dênsa este emanaţiunea voinţei Ţarului.“

Documentul pe care l'am analisat se termină printr'o rugăminte solemnă adresată guvernului dea lua c'o mână sigură direcţiunea afacerilor. E timpul, ḑice dênsul, dea se desbara Rusia de spectrul liberal; e de neapĕrată nevoe dea se desvolta instituţiunile domnitoare în sensul tradiţiunelor istorice şi a se pune în acord cu drepturile imprescriptibile ale Statului.

Ferberea provocată prin această declaraţiune continuă. Toată lumea se asteaptă la o reacţiune. Legea din Mai 1883, în favoarea toleranţei religioase, numai e respectată. Poliţia din Karkof a închis capela disidenţilor; ea a luat obiectele cultului şi cărţile de rugăciuni.

Varietăţi.

* *(Avis).* La librăria M. Klein, jun. în Arad se află de vênḑare „Nu me uita“ Cadril compus de Ersilia Lazar născ. Nicora. Asemenea „Primul bal“ polca mazur, tot de Ersilia Lazar, şi „Federaţiunea Danubiană“ polcă de Maria Nicoară.

* (Cel mai vechiu ḑiar). — Cel mai vechiu ḑiar cunoscut este, fără îndoială, ḑiarul întitulat “*Acta populi romani diurna*“, din care mai esistă încă un numĕr datând din anul 168 înainte de Christos; eacă traducerea lui:

„La 29 Martie, consulul Livinius a esercitat astădi funcţiunile guvernamentali. — O furtună violinte s'a escat astăḑi, trăsnetul a căḑut p'on stejar puţin după ameaḑă, aproape de colina Veli şi l'a despicat în mai multe bucăţi. — S'a întêmplat o ceartă într'o cârciumă care are drept firmă un urs aproape de colina lui Janus. Cârcimarul a fost greu rănit.

„Edilul Filinius a condamnat pe măcelarii cari jupoaie carnea de vreme ce au vêndut poporului carne care nu fesese supusă mai întâiu inspecţiunii autorităţilor. Cu produsul ameḑilor s'a ridicat o capelă ḑeiţei. Zaraful Ausidius, al cărui biurou are drept firmă o povază, a fugit luând cu dênsul o sumă însemnată. Peste câtva timp i s'a dat de urmă şi s'au găsit toţi bani la dênsul. Pretorul Fontejus l'a

---

iaşi atitudine. Condamnatul Faillete se apropie de el şi'i strigă riḑênd: Ce dracu faci tu acolo, Claudie? Claudiu ridică încetinel capul seu sever, şi ḑise: — Judec pe cineva.

În fine, într'o seară, 25 Octomvre 1831, în minutul când directorul făcea raita sa, Claudiu sfêrma sub piciorul seu, cu sgomot, un geam dĕ ciasornic ce găsise dimineaţa în coridor. Directorul întrebă de unde venea acest sgomot.

— Nu e nimic, ḑise Cloudiu; eu sunt domnule director... dămi pe camaradul meu.

— Peste putinţă, ḑise stăpânul.

— Cu toate acestea, trebue, ḑise Claudiu cu un glas încet dar statornic, şi privind pe director în faţă: adaugă: Gândesce-te; astăḑi sûntem la 25 Octomvre. Iţi dau termin până la 4 Noemvre.

Un temnicer observă domnului D.:... că Claudiu îl amenința, şi că acesta era un cas de reclusiune. — Nu, nu reclusiune, ḑise directorul cu un suris despreţuitoriu, trebue sĕ fiu bun cu astfel de oameni.

A doua ḑi, condamnatul Pernot vorbì în aceşti termin lui Claudiu, care se plimba singur şi gânditor, lăsând pe ceilalţi prisonier la celalalt capĕt al curţii. — Ei bine, Claudie la ce te gândesci? tu pari trist!

— Mi-e teamă, ḑise Claudiu, sĕ nu se întêmple în curênd vre-o nenorocire acestui bun domn D.

Dela 25 Octomvre până la 4 Noemvre, sûnt tocmai nouĕ ḑile. Claudiu nu lăsă sĕ treacă nici o ḑi fără sĕ însciinţeze cu gravitate pe director despre starea din ce mai dureroasă în care îl punea dispariţiunea lui Albin. Directorul, obosit îi aplică odată 24 de oare de reclusiune, fiind că rugăciunea se asemĕna foarte mult cu o somaţiune. Eată tot ce Claudiu obţinù.

Patru Noemvre sosì. In ḑiua aceea Claudiu se desceptă cu un obraz senin cu care prisonierii nu'l vĕḑuse încă din ḑiua când hotărîrea domnului D..... îl separase de prietenul seu. Sculându-se, el rescoli într'un fel de cutie de lemn alb care era la piciorul patului seu, şi care conţinea câte-va sdrenţe ale sale. Scoase din lăuntru o păreche de foarfece de cusătorească. Un volum fără scoarţe din Emile şi aceste foarfe ce erau singurele lucruri ce'i rĕmase dela femeia ce iubise el, dela muma copilului seu, dela fericitul seu mic menaj de odinioară. Două mobile foarte netrebnice pentru Claudiu: foarfecele nu puteau servì decât unei femei, cartea nu putea servì decât unui om învĕţat. Claudiu nu scia nici se coase nici se cetească.

În minutul când tăia dea curmeḑiş vechiul gang desonorat şi albit cu var care servesce de loc de plimbare în timpul iernei, el se apropie de condamnatul Ferrari, care privea cu băgare de seamă drugii de fer ai unei ferestre. Claudiu ţinea în mână mica păceche foarfece; el o arătă lui Ferrar, ḑicêndu-i: Astă-seară am se taiu acei drugi cu aceste foarfece.

Ferrari, incredul, se puse pe rîs, şi Claudiu aşijderea.

În dimineaţa aceea, el lucra cu mai multă ardoare decât de obicinuit; nici odată nu lucrase aşa de bine şi aşa de iute. Se părea că pune un oare care preţ spre a termina în aceea dimineaţă o pălărie de paie ce i se plătise dinainte de către un têrgoveţ din Troies dl Bressier.

Puţin înainte de ameaḑă, se coborì, sub un pretecst, în atelierul têmplarilor, situat în rêndul de jos, de desuptul etagiului unde lucra el. Claudiu era iubit acolo, ca şi pretutindeni, dar întra arareori. — Uite! uite Claudiu!... Toţi îl încogiurară. Fu ca o sĕrbătoare pentru ei. Claudiu aruncă o căutătură de ochi repede în sală. Nici un supravrghetor nu era acolo.

— Cine are o bardă sĕ-mi împrumute? ḑise el.

— Ce sĕ faci cu ea, întrebară ei.

— Se omor pe directorul atelierelor în seara asta, respunse el.

I se înfăţişă mai multe securi, ca sĕ aleagă. El luă pe cea mai mică, care era foarte ascuţită, o ascunse în pantalonii sei, şi ieşì. Acolo erau 27 de prisonieri. Nu le recomandase secretul. Dar toţi îl păstrară. Nici chiar între ei nu vorbiră de condamnat sě restituie imediat acesti bani acelor cari îi depusese la dênsul. Şeful de bandiţi Denniphon arestat de legatul Neava, a fost crucificat astăḑi. Flota cartaginesă a întrat astăḑi în portul Ostiei.“

Navem decât se schimbăm numirile şi aceasta mică gazetă va deveni plină de actualitate.

* (Cas de moarte). Redactorul şef dela „Times“, profesorul **Chenery**, a reposat în London la 12 curent. — Deputatul dietei unguresci **Emeric László** a reposat la moşia sa în comitatul Szilágy în etate de 72 de ani.

* (Normativ de pensionare). În curênd se va subşterne dietei un proiect de lege despre pensionarea funcţionarilor de stat ungurescí

* (Încercare de omor). În noaptea din 6 spre a 7-lea ḑiua a. l. c. s'au trezit din somn Pásztor János în Paritul din Câmpiă, 3 oare depărtare de M-.Oşorheiu, la deschiderea uşei casei, Pásztor a întrebat: Cine e? atunci doi bărbaţi au năvălit asupra lui în pat, unul cu un topor, celalalt cu o bătă în mâni; i-a dat mai multe lovituri şi cu tăişul toporului. Muerea care dormia în alt pat cu doi copii a început de loc a sbera, ei i-a succes a eşì pe fereastă afară, de unde ţipând vaiete în gura mare, făptuitorii de rěu au eşit din casă şi au fugit.

Năvăliţii au cunoscut pre unul dintre acei doi indiviḑi, sătean de acolo, în contra căruia, această muere fasionază la judecătoriă cu câte-va ḑile mai nainte ca martoră. Pre al doilea cu şapca trasă pe faţă nu l-a cunoscut. Înculpatul este dat la judecătoriă bătutul nu este în pericul de moarte. Ei, oameni dintre cei mai sěraci, au dormit totdeauna cu uşa casei descuiată. Nu este dar cu sfat a dormì cu uşa descuiată nici acolo, unde sûnt lacomoşi banii.

* (Omor). În Suceag lângă Cluj doi flăcăi maghiari s'au încăerat într'o ceartă, care a avut un sfêrşit nenorocit. Unul a împuns pe celalalt de moarte.

* (Proces de presă în perspectivă). In ḑiua de 26 cur. se va pertracta la tribunalul de aici un proces de presă, dacă cumva acusatorul nu'şi va revoca acusa. Advocatul din Braşov M. Klogner a intentat contra advoc. H Horvath şi contra redactorului dela „Kronstädter Zeitung“ H. Gött (repausat deja) un proces de presă pentru un raport despre o şedinţă publică a representanţii oraşului. — Acusatorul s'a simţit vătămat in onoarea sa prin acel raport. Vom vedea întru cât un raport despre o şedinţă poate fi substrat de urmărire judecătorească, — abstragênd dela casul, dacă reportorul nu a voit întradins sě falsifice faptul în paguba contrariului seu.

* (Un institut medico-militar) se crează în Bucuresci, cu începere de 1 Octomvre 1884, pentru a forma medici militari trebuincioşi armatei. În acest institut se primesc studinţi inscrişi la facultatea de medecină şi durata studiului este de cinci ani. Regulamentul institutului s'a publicat în foaia oficioasă.

* (Esposiţiunea artistică din Bucuresci) se va face în palatul Academiei, în sala unde se află actualminte „Cloşca cu pui“ şi colecţiunea Mavros, şi în sălile unde se află museul eclesiastic. Se crede, că se va adăoga la aceste săli şi spăţioasa salà unde se aflâ oficina de chiemie a dlui profesor Marin. Cooperatorul român este informat, că această esposiţiune va fi pusă la disposiţiunea publicului în luna lui Martei. Ea va cuprinde toate fasele industriei şi beleartelor aplicate industriei, plecând dela epoca cea mai primitivă până aḑi; chiar dela epoca uneltelor de peatră numită epoca paleolithică.

* (671 jurnale într'o cafenea). Intre toate cafenelele din lume cele mai multe jurnale se află în cafeneaua „Bauer“ din Berlin. Şi anume din Germania sunt 367 abonate, din Austro Ungaria 106, din Francia 58, din Anglia şi America 63, din Rusia 16, din Italia 11, din Polonia 10, din Holandia şi Belgiu 7, din Svedia 5, din România 5, din Grecia 5, din Elveţia 4, din Spania 3, din Dania 3, din Turcia 3, din Sêrbia 2, din Portugalia 1, din China 1, şi în fine din Japonia 1. — Prenuměraţiunile anuale se urcă la suma de 14,409 marci (circa 8000 fl.)

* (Bărbaţii şi femeile). — Pe golul pământesc, numěrul femeilor este aproape egal cu acel al bărbaţilor; dar dela o regiune la alta, esistă mari deosebiri.

Lucru îndestul de însemnat: din toate ţěrile din lume, Francia este acea unde raportul e mai aproape de egalitate; pentru 1,007 femei sûnt 1000 bărbaţi. Pentru acelaş numěr de representanţi ai secsului tare, se găsesc 4,064 Suedeze si numai 933 de Grece. Aceste sûnt estremele din Europa.

La Canari, 1000 de tineri îşi pot alege logodnicele lor din 1208 fete. Dar pentru aceste din urmă lucrurile se schimbă în Australia, în Tasmania şi la Noua-Zelanda, unde 317 domnişoare pot lăsa sě li se ceară mâna de 1000 de aspiranţi; la insula Maurice pentru 648 femei sûnt 1000 de bărbaţi.

La insula Réunion, 547 creole sau mulatrese pot sě aleagă din 1000 Francesi (şi de cei cu pelea neagră), în sfîrşit, la Hong-Kong, pentru 1000 de bărbaţi nu se găsesc decât 366 de femei.

* Cât îi moşul de bětrân. Tot ar mânca měr din sîn. În comuna Kissoda comitatul Timişului a încercat sě se spânḑure un om de 73 de ani din motivul că o ḑînă de 22 de ani n'a fost aplicată a i se face nevastă.

Ciudate mai sûnt bětrâneţele!

* (Vêntul). Intro ḑi dl X. se reîntoarce dela vênat cu traista goală, cânele lui era plin de sânge. Intrebândul soţia sa despre causa acestei stări a cânelui, el respunse: — Blăstămatul cest de vênt e causa la toate. Eu iau la ochi un epure şi — ce gêndesci — acest vênt turbat abate şireţii din direcţiunea luată şi îi mână asupra bietului Hector.

* (Glume). În scoala de repetiţie învěţătoriul esplică elevelor morala evangeliei. Era tocmai pe la locul unde se ḑice că dacă îţi dă cineva o palmă pe partea dreaptă sě-ţi întorci şi pe cea stângă.

O elevă mai ageră întreabă atunci pe învěţător:

Dacă me va săruta cineva pe partea dreaptă a obrazului sě i întorc şi partea cea stângă?

Nu scim ce va fi respunse învěţătoriul. Noi ḑicem: „*fiat aplicatio*“.

* (Fidei comis pentru un cal). Un om bogat din Schottland, care a murit după anul nou, a lăsat în testamentul seu suma de 500,000 punţi sterling pentru armăsariul seu numit „Osmin“ şi pentru decendenţii direcţi ai acestuia. Moscenitorii n'au sě facă nici un serviciu, ci sě trăiască din rente cum trăiesc capitaliştii, fără de a lucra. Poftim un testator scrintit! Familia testatorului va cere anularea testamentului.

* (Un hoţ furat de hoţ). Ḑilele trecute un hoţ se introduse în camera ocupată de d. D.... student în drept. După ce trecù în reviḑie tot ce ar fi putut lua de acolo şi găsind că cu Mourlon nu are ce face, sé hotără sě'şi schimbe sdrenţele după el cu un rênd de haine noui nouleţe ale bietului student. Nu voì însě sě astepte mult: el şi începù sě se desbrace şi merse până la cămaşe; pe toate voì sě le schimbe. Din nenorocire, tocmai când era sě înceapă a se îmbrăca din nou aude pe cine-va la uşe; iute se repede sub pat, după câte-va momente de aşteptare importunul visitator pleacă, ear pungaşul ese de sub pat. Vrea sě se îmbrace, dar cu ce? nu numai hainele furate dar chiar ale lui dispăruseră. Acel ce intrase în casă fusese un al doilea hoţ. Desperat bietul om asteaptă cu resemnaţiune întoarcea stăpânului. Când acesta venì fu surprins de vederea unui necunoscut în hainele lui Adam. După esplicaţiuni dl D.... se îndură ai da o mantă cu care'l trimise până la secţie. Ce va fi făcut acolo nu scim.

* (O bibliotecă colosală). „*Bibliothèque naţional*“ din Paris cuprinde după inventariul cel mai nou douě milioane 500 mii de tomuri de cărţi. Francezii ţin aceasta bibliotecă de cea mai bogată din lume.

* (Urmările îmbogăţirei). O domnişoară tineră şi frumoasă de 18 ani, a câştigat în loteria din Paris 100,000 de franci. Îndată după ce a ajuns la cunoscinţa publică acest noroc, tinera domnişoară au avut aproape una sută de peţitori. Lucru foarte caracteristic pentru timpul nostru!

* (Nuntă sub ghiaţă). Un june din Domrad lângă Tisa, ş'a ţinut cununia în ḑilele trecute într'o comună de preste Tisa. Intorcênduse nuntaşii, ameţiţi de veselia nuntei — poate pe lângă sunetele vesele ale musicei şi-a mânat căruţele pe ghiaţa Tisei ca sě treacă acasă; însě odată se sparse ghiaţă. . . . câteva momente se aud strigăte de disperare şi. . . . 7 căruţă de pe ghiaţă au ajuns sub ghiaţă dimpreună cu 34 oameni ce erau in ele.

* (Oauě artificile). Unt artificial esistă de mult. Acum au început sě se fabrice şi oauě. O fabrică din America a ajuns atât de departe, încât prepară pe ceas câte 1000 de oauă. Substanţa oului se prepară pe cale chemică din aceleaşi elemente, din cari se compune substanţa oului natural. Coaja se face din gips de Paris şi din lăuntru se unge cu gelatină. — Prin urmara din punct de vedere higienic nu se poate imputa nimic acestor oauě. Fabricaţiunea merge — cum se scrie, cu mare iuţeală şi după un metod foarte simplu.

(Mijloc de cură.) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiun** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sě se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat a boalei. Trebue sě mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 14 Februarie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.70	121.60
Renta ung. de hârtie.	87.75	87.70
Argint	—.—	—.—
Galbin.	5.70	5.68
Napoleon.	9.61	9.59
London (pe poliţa de trei luni)	121.45	121.35

---

acest lucru. Fie-care aştepta sě vadă ce se va întêmpla. Treaba era straşnică, dreaptă şi simplă. Nici o încurcătură putincioasă. Claudiu nu putea fi nici sfătuit, nici denunţat.

O oară după aceea, el se apropie de un tiner osândit în vârstă de 16 ani, care căsca prin locul de plimbare, şi-l sfătuì sě înveţe carte. În acest minut, deţinutul Faillete se apropie de Claudiu, şi-l întrebă ce drac ascundea acolo în pantalonii sei. Claudiu ḑise: Este o secure cu care o sě ucid pe Domnul D..., astă seară. El adaugă: Nu care cumva se vede.

— Puţin, ḑise Faillete.

Restul ḑilei fù ca de obicinuit. La 7 oare seara prisonierii fură închişi fie-care în atelierul care i era desemnat, şi supraveghietorii ieşiră din salele de lucru, după cum este obiceiul, pentru a nu reîntra de cât după raita directorului.

Claudiu fû zărit, ca şi cei-lalţi, în atelierul seu, cu tovareşii sei de meşteşug.

Atunci se petrecu în acest atelier o scenă extraordinară, o scenă care nu este nici fără măreţe, nici fără spaimă, singură din acest soiu, ce nici o istoria nu poate povestì.

Erau acolo, — după ce a constata instrucţiunea judiciară care avut în urmă — optzeci şi doi de tâlhari cu Claudiu.

O dată ce sapraveghietorii iau fost lăsat singuri, Claudiu se ridică în picioare pe banca sa, şi anunţă tuturor că avea cevă de ḑis. Se făcu tăcere.

Atunci Claudiu ḑise cu glas tare;

— Şciţi cu toţii că Albin era fratele meu. Cea ce mi se dă aici ca sě mânc nu'mi este de ajuns. Cu puţinul ce câştig, chiar de n'aşi cumpěra de cât pâne, asta tot 'mi ar fi de ajuns. Albin 'şi împărţia tainul cu mine; eu l'am iubit, mai întâiu pentru că m'a hrănit; în urmă pentru că m'a iubit. Domnul D..., directorul, ne-a seperat; nu-i făcea nimic de eram la un loc; dar Domnu D... este un om reutăcios carě se bucura de a muncì inimile. I-am cerut din nou pe Albin. Aţi věḑut? N'a voit. 'I-am dat rěgaz până la 4 Noemvre, ca sě 'mi dea pe Albin. Pentru că ì-am spus asta domnialui m'a pus în înahisoare întunecoasă. Eu, în acest timp, l'am judecat şi l'am osândit la moarte. — Suntem la 4 Noemvre. — El o sě vie preste douě ceasuri sě-şi facă raita. Ve previn că am sě-l omer. Aveţi ceva de ḑis la asta?

Toţi păstrară tăcerea.

Claudiu urmă.. El vorbì pe cât se pare cu o elocinţă singulară care de altmintrelea îi era firească. El declară că scie bine că avea sě facă o acţiune violentă, dar credea că are dreptate. El luă de martor consciinţa a 81 de tâlhari care îl ascultau. Că se găsea într'o aspră necesitate. Că necesitatea de a'şi face singur dreptate era o înfundătură în care se găsea cineva prins câte-o-dată. Că în aděvěr, el nu putea sě ia viaţa directorului, fără a o da pe a sa proprie, dar că găsia de cuviinţă sě dea viaţa sa pentru o causă dreaptă. Că cugetase sănătos, şi numai la aceasta de doue luni. Că credea a nu se lăsa sě fie tărît de rěsbunare, dar că, în casul când aceasta s'ar întâmpla, el se ruga sě fie însciinţat. Că spunea într'un chip onest motivele sale, oamenilor drepţi care'l asculta... Că avea deci, sě omoare pe domnul D..., dar dacă cine-va ar avea vre-o obiecţiune de făcut, el era gata a-l asculta.

Numai un glas se ridică, şi ḑise că înainte de a ucide pe director, Claudiu trebuia sě mai încerce o ultimă oară, de a'i vorbì şi de al îndupleca.

— Este drept, ḑise Claudiu, şi o voiu face.

Opt oare sunară la marele orologiu. Directorele trebuia se vină la nouě oare.

O dată cu această ciudată curte de casaţiune a fost ratificat întru câtva sentinţa ce el pronunţase. Claudiu reluă toată seneniitatea sa.

El puse pe o masă tot ce poseda în albituri şi vestminte — sěrmană despoiere a prisionierului! — şi chiemând unul după altul pe acei din tovareşii sei pe care'i iubea el după Albin, le distribuì tot El nu opri de cât mica pereche de foarfece,

(Va urma.)

Nr. 90. [667] 1—3

EDICT.

Ioan **Banciu** din Sălişte protopresbiteratul Sĕliştei, care după o convețuire scurtă a părăsit pe legiuita lui soție Ana n. Nicolae **Floruş** tot din Sălişte pribegind în lume fără de a se scì ubicațiunea lui, — în sensul încuviințărei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan dto 24 Ianuariu a. c. Nr. 5270 B. se citează prin aceasta ca în termin de *trei luni de ḑile* dela prima publicare a acestui edict sĕ se înfățoşeze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absența lui se va pertracta şi decide procesul divorțial intentat de soția lui.

Sĕlişte, 1 Februariu 1884.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Sălıştei ca for matrimonial de I instanță.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 89. [668] 1—3

EDICT

Ioan Beju din Sălişte protopresbiteratul Sĕliştei, care după o convețuire scurtă a părăsit pe legiuita lui soție Ana n. Moisin tot din Sălişte pribegind în lume fără de a se scì ubicațiunea lui, în sensul încuviințărei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan dto 4 Ianuariu a. c. Nr. 4816 B. se citează prin aceasta ca în termin de *un an şi o ḑi* dela prima publicare a acestui edict sĕ se înfățoşeze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absența lui se va pertracta şi decide procesul divorțial intentat de soția lui.

Sĕlişte 1 Februarie 1884.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliştei ca for matrimonial de I. instanță.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Demn de atențiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 6

„ALBINA" Institut de credit și de economii în Sibiiu.

Convocare.

Domnii acționari ai **Institutului de credit și de economii „ALBINA"** se invită prin aceasta, în vêrtutea §. 20 al statutelor societății la

a XI-a adunare generală ordinară

care se va ține la Sibiiu, în **28 Martie 1884** stilul nou înainte de ameaḑi la 10 oare în casa institutului (*strada Baier Nr. 1*).

Obiectele:

1. Raportul anual al Direcțiunei, bilanțul anului 1883, și raportul comitetului de supraveghiare.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea prețului marcelor de presență.
5. Alegerea a doi membrii în consiliul de direcțiune în sensul §. 36. din statute.
6. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiare.

Domnii acționari, cari în sensul §§. 22, 23 și 24 din statutele societății voesc a participa la adunare în persoană, sau prin plenipotenți, sûnt rogați, a-'și depune la cassa institutului acțiunile lor și eventual doveḑile de plenipotență cel mult până în **25 Martie 1884** stilul nou după ameaḑi la 6 oare.

Sibiiu, 11 Februarie 1884.

[665] 2—3 **Direcțiunea institutului.**

O catastrofă înfricoșată
în Casamicciola.

În 28 Iulie anul trecut fabricantul de orologe **Johann Demus** din **Chaux de Fonds** — Helveția —

îngropat sub ruine în Ischia

şi mort acolo în anul 41 al vieții năduşit. Cu toate cercetările ce le a făcut curatorul denumit, Giacome Bullati în Neapole, nu s'au aflat nici rudenii nici alți mosceni legali şi în urma acestea averea a remas statului. O spedițiune, de 2463 bucăți de adevĕrate oroloage de Helveția şi aurării, designate pentru orient şi transportate *via* Viena, trebuì sĕ fie reținută în urma acestei de speditorul dnul Francisc Revaux fils în 7 August (1883) şi această spedițiune s'a predat la 15 Octobre an. tr. subscrisei case de comisiune pentru mărfuri de oroloage şi aurării pre lângă mandatul, ca sĕ vênḑă toate mărfurile numai cu rebonificarea speselor de spedițiune şi vamă, prin urmare aproape **pe nimica**, pentru ca pertractarea massei ereditarie sĕ se poată încheia cât mai curênd. Toate oroloagele sûnt repassate şi regulate pe minută şi gravarea căsulielor şi fasonul adevĕratelor obiecte de aurărie au costat cât se cere astăḑi pentru tot.

350 oroloage de buzunariu cilinder, de cel mai fin aur francez dublé sau cu căsulia de Nickel argint greu, foarte fin gravat şi guillochat, împreună cu lanț de argint greu, fason de aur, repassate cât mai fin pe minută. Tot la olaltă numai fl. **4.95,** acelaşi de argint curat de 13 loți, probate de oficiul ces. reg. austro-ung. de estimare şi aurite greu, numai fl. **6.50.** Aceleşi oroloage cilinder de aur greu, de 14 carate, probate de oficiul ces. reg. austro-ung. de estimare mai înainte fl. **45.**— acum cu prețul de batjocură numai cu fl. **17.**—.

250 fl. oroloage ancher, cu 15 rubine în căsulie de cel mai escelent aur dublé francez gravate escelent canelate cu uvragiu adevĕrat, arată oarele şi secunḑele precis, cu lanț elegant, repasate foarte fin, numai cu fl. **7.**—. Aceleşi oroloage **ancher** de argint curat de 13 loți, probate de oficiul de estimare austro-ung., greu aurite, numai fl. **11,50.**

200 oroloage remontoir de **Washington** de Nickel-argint greu ori din dublé de aur, se întoarce la mănunchiu fără chee, cu întocmire mechanică pentru arătătoriu, cu uvragiu adevĕrat, cu arătătoriu de secunde, escelent regulate pe minută; cel mai escelent orologiu din lume; prețul dimpreună cu lanț elegant numai fl. **8.50**

180 oroleage remontoir de argint curat, greu de 13 loți, probate de oficial ces. reg. austro-ung. de estimare, se întoarce la mănunchiu fără chee, cu întocmire mechanică pentru arătătoriu, uvragiu şi arătătoriu de secunde, regulat pe minută, cel mai escelent orologiu din lume. Prețul mai nainte fl. **25.**— acum cu prețul de batjocură numai de fl. **13.50.**

Garanție pe 5 ani.

217 inele de aur curat, cu imitațiune de brilante, în toată mărimea, de aur adevĕrat de 6 carate, prețuite de oficiul de estimare austro-ung. în etui escelent de catifea, bucata numai cu fl. **3.75.**

184 părechi de cercei cu brilante ori Boutenieurs de aur adevĕrat de 6 carate, provĕḑute cu brilante escelente, în etui fin de catifea, probate de oficiul de estimare austro-ung. părechia numai cu fl. **3.75.**

222 părechi de cercei din aur curat probat de oficiul de estimare a. c. de 6 carate provĕḑută cu corale escelente în etui părechia numai cu fl. **1.50.**

164 medalioane din aur-dublé frances, cu brilante artificioase, numai fl. **2.50.**

150 Ace pe pept sau la **cravate** de aur curat de 6 carate probat de oficiul ces. reg. austro-unguresc de estimare provĕḑute cu imitațiuni de brilante pompoase, dimpreună cu etui, bucata fl. **1.80.**

250 Bumbi de Chemisett de aur curat, probați de oficiul de estimate austro-ung provĕḑuți cu imitațiune de brilante de minune frumoase, bucata fl. **1.80.** Toate acestea prețioase sûnt prin splendoarea lor aşa de frumoase, încât prin ele se pot cruța foarte mari capitale.

Comande postale precum şi telegrafice, cari se efeptuesc numai pelûngă trimitere anticipativă a sumei sau cu recepere postală (Nachnahme) sûnt a adresa la

Schweizer Uhren- und Goldwaaren-Commissionshaus
WIEN,
Leopoldstadt, Schiffamtsgasse 20.

[652] 4—4

Anunț public,
cătră toți locuitorii Austro-Ungariei.

În urma imensului numĕr de partecipanți din p. t. public la vênḑarea anunțată prin publicațiunile de mai înainte în foile de ḑi publice, marele deposit de mărfuri al massei ereditarie a marei case comerciale ce esistă de 121 ani — **Karl Kuntz et Schmidt** s'a micşorat mai mult de ²/₃ şi moscenitorii au hotărît în şedința din urmă ca vênḑarea provisiunilor de marfă ce se mai află încă, sĕ se continue **numai trei septămâni** începênd de astăḑi. Deci cine voesce a'şi procura marfă elegantă şi bună mai pe *nimica* sĕ se grăbească în interesul propriu cu comandele.

În deposit se mai află următoarele marfe:

4500 cămăşi pentru dame din cel mai fin Chifon englezesc cu frumoase brodării svițiane, o adevĕrată artă de brodărie; prețul pentru o cămaşă e numai fl. 1.50 pentru 12 = fl. 16.50.

1500 corsete de noapte pentru dame tot de aceeaşi calitate, cu brodării admirabile şi frumoase preste întreaga lor lungime, un vestmênt frumos pentru fie-care damă, una numai cu fl. 1.50; o dusină = fl. 16.50. Tot aceleaşi din Barchet greu cu fl. 1.60.

5600 rochii pentru dame cu plissè şi cu brodării svițiane frumoase cu fl. 1.40; o dusină cu fl. 15.50. Tot aceleaşi din Creton roşu cu fl. 1.50; o dusină cu fl. 16.50; din filz greu cu fl. 1.75. Tot aceleşi din pănură fină şi grea cu înfrumsețări de lână colorată, cu plissè, cu prețul de fl. 2.50.

250 duzine de pantaloni pentru dame din barchet de cel mai fin înfrumsețat bine, cu zacuri, complete şi mari, părechia cu fl. 1.25, duzinul cu fl. 16.50.

3560 cămăşi pentru bărbați din cel mai fin Chifon englezesc cu pept neted cuadruplu sau brodat, în diferite lărgimi ale gulerului; prețul pentru una cu fl. 1.50 dusina fl. 16.50.

1500 dusine garnituri de masă, țesute cu desin de flori de damast, constătătoare din 12 serviete şi din o față de masă mare, numai cu fl. 2.85, întru adevĕr necesar pentre fie-care casă şi ne mai pomenit de eftin.

2000 dusine de stergare turcesci, toate tivite frumos gata şi fie-care pus extra, cu brodării roşii, dusina cu fl. 3.75.

2000 şaluri mari pentru dame din cea mai fină lână de Berlin în colorile cele mai alese şi mai frumoase moderne precum: turcesci-şotice, sur, alb-vênĕt, negru, roşu închis vĕrgate, etc., bucata cu fl. 1.20; dusina fl. 12.50.

400 şaluri (Plaids) de călĕtoriă, foarte mari şi groase, fabricatul cel mai greu şi mai solid englezesc precum: sur, roşu închis, tărcate, acestea şaluri se pot întrebuința din causa mărimei lor estra-ordinare ca **îmbrăcăminte de earnă, acoperemênt** în **călĕtorie, acoperemênt pentru pat** şi ca **shwal pentru dame** şi după o întrebuințare de 20 ani, le poți preface în alt **vestmênt elegant,** acestea învĕlitoare pot înlocuì cu desevêrşire pardesiile şi palitonele de earnă. Prima calitate mai înainte 15 fl., acum însĕ numai cu fl. 5.85. Calitate de a doua mână mai înainte fl. 12 —, acum însĕ numai fl. 4.85.

300 bucăți pânză de casă — de 30 de coți, țesĕtura cea mai bună, şi mai grea, necesarie pentru ori ce casă, bucata numai cu fl. 5.50. —

Prețul pânzăturilor se ridică foarte iute, pânzătura preste puțin timp va fi cu prețul îndoit, pentru aceea sĕ comande cât mai îngrabă fie-cine.

500 covoară (coperişe) de pat, din mătasa cea mai fină şi mai grea de Lyon (mătasă de shappe) colorate vênĕt, alb, roşu şi galben de minune eftine, bucata numai cu fl. 4.—.

320 de basmale de mĕtasă din mĕtasa grea de Lyon — în toate colorile, fie-care basma de diferită coloare. Aceste basmale pot fi întrebuințate şi ca şal de grumazi, dusinul numai fl. 3.50.

350 bucăți garnituri de Gobelin, constătătoare din două covoare de pat foarte fine, din un covor de masă, colorat pompos cu ciucuri de catifea — o garnitură adecă toate trei bucați la olaltă costă numai fl. 7.50

5000 dusine lepedee de pat, fără cusătură din pânza cea mai grea, de in, foarte mari, chiar şi pentru patul cel mai mare, bucata cu fl. 1.35; o dusină fl. 15.—.

Fie-care cumpĕrătoriu, care cumpĕră de odată marfă de cel puțin fl. 15.— primesce o remunerațiune — adecă *gratis* un orologiu svițian de brons-aureu francez elegant cu lanț lung, cu o garanță pe **2 ani.**

Comandele, se fac în bani gata prin asignațiune postală sau cu rambursă, şi sûnt a se adresa la:

Administrația ereḑilor Rabinovicz,
VIENA,
II., Schiffamtsgasse 20.

[653] 4—4

Zambach și Gavora.
Fabrica de vestminte și recuisite bisericesci
de rit catolic și grec. [555] 19—30

în Budapesta, strada Vațului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, și pentru societăți industriale (și pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelnițe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărți de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor convenì, se vor schimba cu altele.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu. **Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 15 Sibiiu, Marţi 7/19 Februarie 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiasă.

INSERŢIUNILE
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

La situaţiune.

Natura omului a adus cu sine ca sĕ se desvoalte doue organisme pentru satisfacerea duplelor sale trebuinţe. Aceste organisme le aflăm la toate popoarĕle din lume. Incepênd dela statul cel mai puternic până la cea mai mică familie patriarchală, dela poporul cel mai desvoltat până la cei mai inferiori în desvoltarea lor fisică şi inţelectuală, pretotindenea esistă aceste doue organisme, şi ele se deosebesc numai prin gradul de desvoltare, după cum e gradul de desvoltare al poporului respectiv. Aceste doue organisme sûnt statul şi biserica.

Istoria acestor doue organisme e bogată în fase măreţe, şi ea ne dă modele demne de timpul, în care ele au trăit, demne de admiraţiunea şi stima noastră, cari rar, tare rar ne mai aducem aminte de greutăţile şi obstaculele opuse liberei desvoltări a acestor organisme. Da. In locul studiului istoriei acestei desvoltări cei mai mulţi dintre noi cu desconsiderarea stărei faptice a lucrurilor s'au dat pĕcatului celui mai uricios, *urei*, din care au resărit toate celelalte cu ridicata. De asemenea pĕcate e plină astăḑi atmosfera organismului statului şi a bisericei la noi, bătrânii nostri fără a-şi mai consulta consciinţa, fără a consulta trecutul şi presentul, fără a cugeta la tinera generaţiune, care fie ea cât de bună şi acessibilă la tot ce e nobil şi moral, se înveninează, şi periclită tot viitoriul organismului, din care face parte, fără nici o considerare au pus în permanenţă duşmănia şi passiunile de tot soiul. In această scoală întră junimea noastră, în ea 'şi câştigă junimea, ceea ce şi câştigă, din ea ese junimea cu diploma subsuoară şi cu capul plin — ce aduce ea şi în inimă — nu ne incumetăm a întreba.

Această tristă stare de lucruri, e adevĕr, şi tare ne doare constatarea acestui adevĕr, căci noi cu mintea şi inima noastră nu ne putem esplica provenienţa lui.

Remânem pe terenul organismului bisericesc. În trecutul bisericei noastre sûnt atâtea pete negre, încât la contemplarea lor — îl iau pre om sudori de moarte, şi el nu şi le poate esplica decât prin ferocitatea şi adversitatea timpului trecut. Petele negre în organismul bisericei noastre sûnt rodul împărechierei noastre, al certelor dintre noi, care au adus cu sine robirea noastră pe sute de ani. În decursul acestei robiri maiestatica faţă a bisericei noastre a prins rugină, care s'a îngroşat tot mai tare, aşa că în timpul din urmă din vechia splendoare numai cadrul a remas.

A venit un om providenţial, care şi-a înţeles timpul, şi s'a sciut folosì de împregiurări. Ajutat de talentele sale, condus de inima sa, favorisat de împregiurările date, acest bărbat providenţial a început a desgropa icoana cea maiestatică a bisericei sale şi a o curăţì de rugină. Condus de o voinţă de fer şi lucrând fără întrerupere ḑi şi noapte — după cum însuşi ne spune — eroul seclului nostru a dat organismului splendoarea de odinioară, a instituit încă unele organe conform spiritului timpului de aḑi şi a împregiurărilor date, şi cât a trăit se părea că trăim şi noi în timpurile vechi, normale de odinioară, timpuri normale, ale căror urme dispar faţă cu leghioanele de pete negre, roade ale furtunoaselor vremi.

Consciu că pe basele organismului lăsat de el vom putè progresa bătrânul gigante al timpului nostru ar fi putut avè la bĕtrâneţe ḑile senine. Insĕ lui i zăcea trecutul bisericei noastre înaintea ochilor; în inima lui fiori de moarte cutrierau fiecare unghiuleţ la vederea negrelor pete din trecutul bisericei noastre. Şi cunoscênd el causele acestor pete negre, şi poate avênd şi prea bogată cunoscinţă de oameni, când s'a mutat din lume, s'a mutat cu cuvintele: „Fiţi pe pace.“ . . . .

„Nu vĕ sfădiţi!“

Temerile reintemeiătorului bisericei noastre s'au realisat. Ca şi în timpul trecut, a dispărut dintre noi spiritul păcei, blândeţa, iubirea, increderea şi stima reciprocă şi locul acestora l'au ocupat animosităţile, încriminările şi diatribele. Ca şi în timpurile vechi dusmani declaraţi ai bisericei noastre, contra cărora bărbatul cel providenţial a ridicat gravamine până la cea mai înaltă stăpânire în lume, simulează pre procurorul şi salvatorul bisericei noastre spre a o şi dejosì prelângă ruinare, şi încearcă a arunca neghină în straturile inferioare, blânde şi innocente ale credincioşilor nostri.

Ca şi în timpurile vechi se găsesce câte un închipuit înţelept în biserica noastră, care se lasă a fi folosit ca instrument contra bisericei de fariseii constituţionalismului nostru. Ca şi în timpurile trecute puterea stă cu ghilţul întins, ca împinşi de resvrĕtitori, se ne poată sugruma cu mai mare uşurinţă. Duşmani în casă, duşmani în tindă, duşmani afară. Aceasta e situaţiunea actuală.

În asemenea situaţiune reflectăm la §. 45 din Statutul Organic, care prescrie ca în I. sau a II Duminecă din luna lui Faur sĕ se ţină sinoadele protopresbiterale. Multe şi importante sûnt agendele acestor sinoade. Bisericile noastre în cea mai mare parte încă şi acuma poartă haina cea mohorîtă, cu care o a imbrăcat maştera soarte a ei din trecut. Preoţii nostrii şi au toată imbunătăţirea numai pe hârthie între condiţiunile din concurs. Pe lângă multele agende impreunate cu oficiul ei trebue se'şi agonisească pânea cu sudori de sânge şi se sufere prelângă neplăcerile provenite din ignoranţa poporului şi sicanările duple dela mulţi dintre superiori.

Scoalele noastre. Sermanele noastre scoale! Favorisate de un vêntuleţ călduţ de primăvară ca mlădiţe pline de vieaţă, ele au inceput a progresa. Dacă este permisă o asĕmenare ḑicem, ele cresceau. Cresceau neobicinuit — în două ca în nouĕ, — grădinariul le cultiva cu mult interes, şi mai cu multă băgare de seamă. Le săpa, le uda, le da direcţiunea cea dreaptă şi ele progresau.

Timpul frumos s'a schimbat. În loc de căldură vênt rece, brumă, ghiaţă, aşa că grădinariul e bun bucuros, dacă le va putè ţinè în vieaţă. Ostenelele lui sunt de douĕ ori mai mari ca odinioară, atenţiunea e ridicată la pătrat, îngrigirea e permanentă, căci ele prin rodurile de până acuma ne-a dat sĕ gustăm poame, ce nutresc şi dau vieaţă.

Vaḑa bisericei noastre! Bine că s'a îngrigit legislatorul prin § 50 punct 4. din Statutul Organic despre această esigenţă a bisericei noastre, căci dintre noi puţini sûnt pătrunşi de sânţenia acesteia. Un blăstăm vechiu asupra neamului nostru a dat mâna cu ambiţiunea personală şi invidia fără mărgini, şi ele au dat nascere unui puternic curent îndreptat asupra veḑei bisericei noastre. Manifestaţiunea acestui curent a băgat groază în tot credinciosul binesimţitoriu al bisericei noastre. El s'a zămislit aici în centru şi, dirigiat tot de aici, bate la uşa inimei tinerei generaţiuni. Avem temeri fundate, şi temeri mari. Inima junilor nostri preoţi este deja înveninată, şi foarte puţin se lucră pentru îndreptarea acestui rĕu.

O paralelă între trecut şi present ne va clarifica lucrul. Preoţii nostri cei bĕtrâni crescuţi în scoala suferinţei aveau un caracter de diamant, stimă şi respect către superiori şi o alipire către religiunea străbună, alipire isvorită din vistierul bunătăţii inimei lui, pe care nu o au putut stêrpi prigonirile din trecut. El s'a născut în legea aceea, ea era sântă înaintea lui, cu ea se nascea, pentru ea trăia şi în muria.

Nu aşa generaţiunea actuală. Crescută relativ între comodităţi, avu nefericirea de a auḑi şi vedea ḑi de ḑi despectarea bisericei, de cei chemaţi a o apăra. Inrolaţi cu voie fără voie în vêrtegiul partidelor, tinerul preot încă sub decursul studielor primì direcţiunea sa pentru viitoriu. Şi fiind că

FOIŢA.

CLAUDIU

de

Victor Hugo, 1836.

(Urmare.)

După aceia îi îmbrăţişă pe toţi. Unii plângeau; el suridea acelora.

În acea eră ultimă, fu minute în care le vorbì cu atâta linişte şi chiar cu veselie, că mulţi din cameraḑii lui sperau în mintea lor — după cum mai în urmă au declarat — că poate ar părăsì hotărîrea sa. El se amusă într'un rênd, stingênd una din candelele rare ale atelierului, cu suflarea nărilor sale: căci el avea obiceiuri rele de educaţie, care sdruncinau demnitatea sa firească mai adese-ori de cât ar fi trebuit.

Nimica nu putea face pe acest vechiu gamin al stradelor sĕ n'aibă în unele momente odoarea mahalalelor din Paris.

El zărì un tinĕr condamnat care era palid, care îl privea cu ochii ţintă, şi care tremura, fără îndoială, în aşteptarea celor ce avea sĕ vaḑă.

— Aide, curaj, tinere, — îi ḑice Claudiu cu dulceaţă; asta nu va fi de cât treabă de un minut.

După ce-şi distribuì toate boarfele, sfêrşì toate îmbrăţişerile, strînse toate mânile, el întrerupe câteva convorbiri îngrijate ce se ţineau ici colea în colţurile întunecoase ale atelierului, şi poruncì tuturor sĕ se pună pe lucru. Toţi îl ascultară în tăcere.

Atelierul în care se petrecea aceasta, era o sală lungureaţă: un paralelogram lung; găurit cu ferestre pe cele douĕ mari părţi şi cu douĕ uşi ce se priviau la cele douĕ estremităţi ale sale. Meşteşugurile erau rênduite de fie-care parte lângă ferestre; băncile atingeau zidul în unghiul drept, şi spaţiul remas liber între cele douĕ rênduri de meşteşuguri forma un fel de drum lung, care mergea în linie dreptă dela una din cele douĕ uşi la ceealaltă, şi traversa astfel toată sala. Directorul făcêndu-şi inspecţia sa, avea sĕ percurgă acest drum lung, destul de îngust; el trebuia sĕ între prin uşa de sud şi sĕ iase prin uşa de nord, după ce a fost privit pe lucrători la dreapta şi la stânga. De obicînuit, el făcea această trecere foarte repede şi fără a se oprì.

Claudiu se pusese şi el pe banca sa şi începuse sĕ lucreze întocmai cum Iacob Clement s'ar fi pus sĕ se roage.

Toţi aşteptau. Momentul se epropia. Numai de cât se auḑì o lovitură de clopot. Claudiu ḑise: Este bătaia ce precede sfertul ceasului. Atunci se sculà, traversă cu gravitate o parte din sală şi merse sĕ'şi pună coatele pe unghiul celui întâiu meşteşug, la dreapta alături cu uşa de intrare. Figura sa era foarte liniştită şi binevoitoare.

Nouĕ oare sunară. Uşa se deschise. Directorul întră.

În acel moment, în atelier se făcu o tăcere de statuă.

Directorul era singur, ca de obiceiu.

El întră cu figura sa veselă, satisfăcută dar neînduplicată, nu vĕḑù pe claudiu care era în picioare la stânga uşei, cu mâna dreaptă ascunsă in pantalonii sei, şi trecù repede înaintea celor dintâiu meşteşuguri dând din cap, mestecându-şi cuvintele, şi aruncând ici colea privirea sa banală, fără a observa că toţi ochii care'l încungiurau erau ficsaţi pe o ideiă teribilă.

De odata se întoarse brusc, surprins de a auḑì un pas înapoia lui.

Era Claudiu care îl urma în tăcere de vre-o câte-va minute.

— Ce fel tu acolo, hei! ḑise directorul, hei! pentru ce nu eşti tu la locul teu?

Căci un om, acolo numai este un om, este un câne; el este tutuit.

Claudiu Mizerul respunse cu respect:

— Pentru că vreau sĕ ve vorbesc domnule director.

— De cine?

între partide esistă cel mai mare despect, tinerul preot a supt doctrinele cum i s'au dat. Şi findcă i sau dat inveninate, şi le-a însuşit inveninate. Astfeliu vedem în ḑiua de astăḑi încercări de reforme în biserică, năpăstuiri asupra autoritătilor ei, insulte mârşave de către bărbaţi, cari până acuma se considerau de oameni de inimă: şi toate acestea care pe faţă, care cu reservă sûnt îndreptate contra vaḑei bisericei.

Autonomia bisericei. Vorbă frumoasă, nu scim până când ne vom mai putè servì de ea la adresa bisericei noastre. Viclenia vrăşmaşilor, neprecauţiunea şi crassul egoism al unora dintre fii bisericei noastre au accelerat furtunele, valurile o isbesc în dreapta şi stênga, naia se apropie de cufundare, şi om se fie cârmaciul şi matrozul, cari o vor scoate la liman.

Grea problemă zace înaintea sinoadelor noastre protopresbiterale. Şi ea devine cu atât mai grea cu cât tentativa se urmăresce cu scop vedit. Noi dorim sinoadelor protopresbiterale spiritul păcei al blândeţelor, păzinduse ca se nu între în ispită. Domnind în sinul lor roada duchului, lucrările le vor fi încoronate cu succes, căci nobil e scopul pentru care ele sûnt instituite, morale sûnt mijloacele de cari dispun, şi vecinică resplătirea, pentru împlinirea datorinţei cu consciinţă.

Sibiiu, 6 Februariu, 1884.

⁂. Se face din ce în ce tot mai multă lumină ca publicul român sĕ vadă odată în realitatea sa toată situaţiunea politică — ce e drept foarte tristă pentru români, dar se vadă tot odată şi căile, pe cari ne mai putem mêntuì interesele naţionale şi bisericesci.

Lumina aceasta nu-i place de fel „Gazetei Transilvaniei“; ochii ei sûnt dedaţi cu întunerecul passivităţii, ea vrea sĕ remână şi publicul român orbecând întru întunerec, sĕ se pună cu totul pe visuri şi ilusiuni ca „Gazeta“ şi sĕ continue absurdităţile de până acuma, legându-şi toate interesele sale naţionale de macsima passiviştilor: *totul au nimica, autonomie politică au perire*; un ce mijlociu nu admite „Gazeta“ odată cu capul.

Apoi „Gazeta“ nu e numai de eri de alaltăeri; ea nu numai scie sĕ apere cu zelul unui fanatic dogma sa de passivitate, ci ea se pricepe cât de bine şi la intoleranţă, ba chiar la persecuţiuni vehemente faţă cu toţi alţii, cari cutează a professa altă credinţă politică.

Dovadă mai nouă despre această virtute a „Gazetei“ aflăm în numĕrul ei 14 din Vinerea trecută, unde într'un articlu intitulat „*Act nou de înfrăţire*“ isbesce earăşi în „Telegraful“ din Sibiiu; îl mai înfrăţesce cu „Viitoriul“, pentru care cumetrie noi, spunênd adevĕrul, nu ne supĕrăm; îl insultă cum scie mai bine, şi preste toate acestea îi atribue pĕcatul de a lupta contra românilor.

Incidentul şi la acest articlu din „Gazetă“ este normativul mai nou ministerial referitoriu la ajutoriul de stat. Veḑi bine că toate cele ce privesc pre „Telegraful Roman“ în articlul „Gazetei“ fac numai un fel de întroducere, şi ici-colea câte o variaţiune în strategia „Gazetei“ mai nouă, ear berbecele cel mare, sau vorbind în frasele de astăḑi, tunurile lui Krupp sûnt îndreptate în contra persoanei actualului archiepiscop şi metropolit al nostru, care după „Gazeta“ ar fi unul din „*slugile ce şi le-a ridicat* (ministrul) *prin influenţă pre tronurile sânţite din Sibiiu şi Carloviţ*“, ca cu ajutoriul acestora domnul ministru sĕ-şi poată „*duce la desevêrşire măreaţa ideă maghiară de a stêrpî naţionalităţile de pe teritoriul cel sacru al Transilvaniei şi Ungariei.*“

Unde-ţi poţi afla arme mai teribile ca acestea? Dar apoi publicul nostru cetitoriu nu are trebuinţă ca sĕi spunem noi: care este motivul cel adevĕrat al acestor calumniări infame, precum nici prea sânţitul archiepiscop şi metropolit nu are trebuinţă de al lua noi în apărare. Tot omul cu minte va vedea şi fără al reflecta noi: că „Gazeta“ cu toţi pasiviştii sei ne mai putênd justifica politica lor cea de tot greşită, acum nu are alt mod pentru salvarea reputaţiunei sale de erostrat al naţiunei, decât acela ca sĕ apuce şi sĕ continue cu suspiţionări, calumnii, şi cu însulte personali, creḑênd ea că va afla public destul de credul, şi destul de mărginit, care sĕ le creadă toate acelea pe omenia „Gazetei.“

Articlul din cestiune poartă subsemnarea „Diamandi I. Manole deputat al sinodului“. Adeverat că această subsemnare singură de sine s'ar părea de ajuns, ca sĕ dea oare care însemnătate articulului, pentrucă numele subsemnat este al unui bărbat recunoscut şi stimat la români nu pentru vre-o specialitate de erudiţiune scientifică, carea nici dênsul nu şi o aroagă, ci pentru inima bună, generositatea, iubirea de adevĕr şi sinceritatea sa. Dacă însĕ cetim acel articul plin de patimi, de suspiţionări, de învective personali, trebue sau se tragem la îndoeală, că adevĕratul autor al articlului ar fi însuşi domnul Diamandì Manole, sau se credem că Dsa a încetat a mai fi gentilomul cunoscut de până acum şi s'a prefăcut un instrument sau o mască în mâna unor oameni conduşi de patimi, şi conduşi de ele pentru interese mai mult personali. In tot casul trebue se repetăm că pamfletele din acel articul s'au publicat sub o firmă până acum de o reputaţiune, de un credit bun.

Noi nu putem crede, că domnul Diamandi Manole va fi avênd mandat dela sinod pentru a se subsemna ca „*deputat al sinodului*“ la această pasquilă compusă probabil nu în biroul Dsale de comerciant, ci în cancelaria părăsită a vre-unei redacţiuni pensionate, ceea ce dovedesce preadeajuns unele date din articlu, precum de esemplu cu amestecul ministrului în unele procese divorţiale, cari nu credem se le aibă în evidenţă domnul Diamandi, dar le vor avè alţii din apropierea consistoriului.

Nu se poate lua în nume de rĕu dela domnul Diamandi Manole, dacă îl doare casul retragerei cumnatului seu dela redacţiunea „Telegrafului Român“, din contră noi ţinem că e o atacere pură a simţemêntului de cumnat, când domnia sa remâne supĕrat pentru „micimea sufletească a Preasânţiei Sale, a archiepiscopului actual“ şi pentru „neprevederea câtorva sateliţi desertaţi din garda şaguniană“ cari au produs toată nefericirea „Telegrafului“, va se ḑică din garda aceea, pe care domnul Diamandi Manole mai anţerţiu o batjocurea numind-o „clica piţigoilor“.

Dacă însĕ Domnia Sa de acolo din Braşov vede bine tot ce se petrece pe la noi, chiar şi cu postarii din Sibiiu, şi dacă Dsa a vĕḑut împrumutul de 14,000 fl. despre care face publicului „Gazetei“ revelaţiuni atât de horibile: a trebuit negreşit se veadă şi aceea, cum cumnatul seu, după ce însuşi s'a retras dela redacţiunea „Telegrafului Român,“ a ridicat anticipative dela cassa consistorială nici mai mult nici mai puţin decât 400 fl. va se ḑică întreagă provisiunea redacţiunei „Telegrafului Roman“ pe doue luni, în cari el nu era redactor, nici a contribuit batăr o iotă la redactarea foaiei.

De bună seamă domnul Diamandi Manole va fi sciind şi acest incident, dar nu-l amintesce de fel în referata sa jurnalistică despre schimbările întêmplate în redacţiunea „Telegrafului Roman“ mergând cu ele chiar până la „inaltpreasânţitul seu redactor“. În locul acestui incident însĕ Dsa pune nisce basme băbesci: că a auḑit asta, că a auḑit ceea, că va fi aşa, că va fi almintrelea, şi că după „Tegraful“ de aḑi ar fi la loc o adresă de mulţămire către părintescul ministru, care ne iubesce aspru, şi altele, şi altele.

Dar se ne întoarcem şi se ḑicem şi noi cu dl Diamandi Manole: „La o parte cu gluma! Timpul în care trăim este serios“. In adevĕr aşa este. Interesele generale ale naţiunei noastre române şi cele speciali bisericesci ale românilor ortodocsi sûnt periclitate. Sûnt periclitate pentrucă se joacă cu ele foile passivistilor şi unii şi mai alţii din cei ce sûnt „deputaţi ai sinodului.“ Jocul acesta de vabanque nu poate avè alt sfêrşit, decât perdere, şi perderea va fi în partea noastră a românilor ortodocsi duplă; ne vom perde ce avem mai scump: puterea de vieaţă naţională şi bisericească dacă oamenii noştri nu se vor lăsa de jocul lor hasard. Aceasta se şi-o noteze bine domnul Diamandi Manole şi încă toţi, cei din dosul Dsale, cari pelângă paguba comună mai pot avè şi alte pagube particulari pentru sine şi pentru ai sei.

Cât pentru celelalte, noi constatăm; că domnul Diamandi Manole ne rĕmâne datoriu a dovedi afirmaţiunea Dsale, că foaia noastră, pre carea de altcum Domnia sa nu o cetesce, luptă contra românilor; totodată înse sûntem convinşi din capul locului, că Dsa ne va rĕmâné detoriu cu astfel de doveḑi pe vecie şi se va mulţămi cu aceea că negoţul seu cel mai proaspĕt dela Sibiiu l'a depus spre vênḑare în cinci coloane ale „Gazetei“ şi că firma e destul de solidă pentru a putea conta la cumpĕrători. Se poate că vom vedea şi noi ce noroc va avea cu el.

Prospectele tinerimei române.

Grigele şi greutăţile vieţii, luptele ḑilnice, certele şi diatribele personale ocupă pe bărbaţii noştri competenţi astfel, încât abia le mai remâne timp pentru a se ocupa şi cu alte lucruri, cari merită a fi luate în considerare mai serioasă. Cu deosebire însĕ publicistul trebue sĕ ţină samă de toţi factorii vieţii noastre naţionale şi sociale, sĕ arete publicului calea cea adevĕrată a progresului, sĕ dea publicului directiva în evoluţiunile pripite ale veacului actual.

Voim sĕ ne ocupăm de astădată cu un factor al vieţii noastre naţionale, care este temelia viitorului nostru naţional: cu tinerimea. Îndată ce vorbim de tinerime, ni se impune întrebarea: Ce feliu de oameni sûnt tinerii de aḑi, succesorii legitimi ai generaţiunei betrâne, cari aḑi mâne vor avè sĕ completeze şirurile rărite? Sûnt tinerii de astăḑi un element solid, un factor destoinic, pentru a primì cu deplină garanţie patrimoniul generaţiunei bĕtrâne, care se gată a'şi face testamentul şi a instituì pe succesori? —

Înainte de a rĕspunde la această întrebare, trebue se constatăm: ce moscenire ne lasă genera-

---

— De Albin.

— Totdeauna de el! ḑise directorul.

— Tot dea-una ḑise Claudiu.

— Aidede! reluă directorul continuându-şi mersul; aşa dar nu ţi-a fost de ajuns 24 de oare de reclusiune?

Claudiu respunse continuând de a'l urma:

— D-le director dămi pe cameradul meu.

— Peste putinţă!

— D-le director, ḑise Claudiu cu un glas ce ar fi îndoioşit şi pe dracul; te rog fierbinte, pune pe Albin la un loc cu mine; şi sĕ veḑi atunci ce bine voiu lucra. Pentru d-ta, că eşti liber, asta este tot-deauna, d-ta nu sci ce va sĕ ḑică un amic; dar eu, eu nam decât cele patru ziduri ale temniţei. D-ta... o! d-ta poţi sĕ te duci şi sĕ vii: eu n'am decât pe Albin. Dămi-l. Albin mĕ hrănia; dta scii foarte bine. Asta nu te va costa de cât osteneala de a ḑice da. Ce-ţi pasă dtale dacă in aceiaşi sală esistă un om care se numesce Claudiu Mizerul sau un altul care se numesce Albin? D-le director, bunul meu D... te rog fierbinte... în adevĕr... în numele ceriului.

Claudiu poate nu vorbise nici odată aşa de mult temniceriului. După această silinţă sleit de puteri. aşteaptă. Directorul replică cu un gest de nerăbdare.

— Peste putinţă! Sa ḑis. Sĕ vedem... nu'mi mai vorbi. Me plictisesci.

Şi fiindcă grăbia îndesă paşii. Claudiu aşijderea. Vorbind astfel ajunseră aproape amêndoi de uşa de ieşire, cei 81 priveau cu toţii şi ascultau găfăind.

Claudiu atinse binişor braţul directorului.

— Dar cel puţin vreau sĕ sciu pentru ce sunt osăndit la moarte. Spunemi pentru ce dta m'ai separat de Albin?

— Ţi-am spus deja, ḑise directorul pentrucă.

Şi intorcênduse cu spatele spre Claudiu întinse mêna către clanţa uşei de ieşire.

La respunsul directorului, Claudiu făca un pas înapoi. Cele 81 de statue care erau acolo vĕḑură ieşind din pantalanul seu, mâna cea dreaptă armată de secure. Această mână se ridică, şi înainte de a scoate directorul un strigăt, trei lovituri de secure lucru înfricoşĕtor de a spune date câte-şi trei în aceleaş loc îi deschise craniul. În momentul când cădea pe spate o a patră lovitură îi rănì obrasul! după aceia fiindcă o furiă îndată lăsată în voie nu se mai opresce. Claudiu Mizerul îi despică coapsa piciorul drept cu o a cincea lovitură; netrebnicu. Directorul era mort.

Atunci Claudiu asvêrlii securea şi strigă:

— La celelalt acum.

Celalalt era el.

Îşi scoase din vestă micele foarfece ale femeei sale, fără ca cineva sĕ se gândească a'l impedca, el şi le băgă în pept. Lama era scurtă peptul era adênc. Rescolì acolo multă vreme şi mai mult de douĕḑeci de ori strigând: — Inimă de osândit aşa dar nu te voiu găsì! În fine căḑu scăldat în sângele seu leşinat pe cel care murise.

Care din doi era victima celuilalt?

Când Claudiu işi venì în fire, era într'un pat acoperit cu albituri şi cu legături încongiurat de îngrigiri. El avea la căpĕtul seu surori de caritate; şi pe deasupra, un jude de instrucţie care instrumenta şi care 'l întrebă cu mult interes: „Cum te găsesci?“

El pierduse o mare cătăţime de sânge; dar foarfecele cu care avusese atingĕtoarea superstiţiune de a se lovi: işi făcuse rĕu datoria: nici una din loviturile ce 'şi dăduse nu erau primejdioase. Rănirile ce făcuse cu ele, nu erau mortale decât pentru domnul D..,

Interogatoriele începură. Fu întrebat dacă omorise el pe directorul atelierelor temniţei din Clairvaux.

El rĕspănse: Da. Fu întrebat pentru ce. El rĕspunse: Pentru că.

(Va urma.)

ţiunea betrână? care sûnt acuisiţiunile de apĕrat şi conservat?

Este un fapt necontestabil, că generaţiunea betrână, care a fost martorul deşteptării noastre naţionale, care a luat parte activă la luptele de regenerare naţională, a îmbrăţişat cu multă căldură, cu mult devotament, ba cu entusiasm idealul nostru naţional: conservarea limbei şi a naţionalităţii române în mijlocul unui ocean de seminţii străine, cari au voit şi voiesc se ne sterpească de pe faţa pămêntului. Bĕtrânii nostrii s'au silit a conserva intact acest tesaur scump, pe care strămoşii nostrii l'au preţuit mai mult de cât viaţa şi l'au apĕrat cu statornicie prin toate vicisitudinile unui trecut amar şi plin de suferinţe. În timpurile trecute străbunii nostri fiind desmoşteniţi politicesce ni 'au conservat limba si naţionalitatea prin cultul religiunei, care era identică cu naţionalitatea, şi prin puternicile tradiţiuni şi suveniri ale unui trecut strălucit, cari nu le au putut sterge din sufletul lor nici vitregitatea veacurilor întunecoase. Luptele noastre din trecut şi-au împrumutat tăria de resistenţă dela puternicul simţ naţional, care a fost isvorul nesecat al vieţii românesci chiar şi în epocele de cotropire şi esterminare.

Abia în timpul mai nou acea resistenţă ìa forme mai concrete, substrate mai reale. În veacul nostru Românii s'au silit sĕ vină la valoarea ce li se cuvine în stat ca factor social politic, sĕ-şi asigureze prin legi o posiţiune care se le garanteze pentru toate timpurile conservarea individualităţii naţionale. Aceasta a fost parola, drapelul, în giurul căruia s'au grupat luptacii din generaţiunea bĕtrână. Lupta pentru realisarea acestui scop însĕ mai cu samă de două decenii încoace în loc de a arĕta nisce resultate positive şi salutarie, se pare că ne împinge tot mai tare spre prăpastie. — Lipsiţi de o scoală politică istorică care nasce şi cresce caractere destoinice pentru lupta politică, Românii din statul nostru n'au aflat încă stratagema cea adevĕrată, forma cea corectă pentru a se afirma cu destulă tăriă în viaţa publică. Aproape de doue deceniuri căutăm forma unui *modus procedendi* şi nu scim nici astădi, care cale ar fi mai nimerită.

Starea actuală e: o situaţiune complicată, cu greutăţi foarte mari. Această situaţiune e prima posiţie din testamentul generaţiunei betrâne — o moscenire oneroasă. A doua posiţie, care de altmintrelea a fost o moscenire permanentă pentru mai multe generaţiuni, este ura şi certele noastre casnice. Moscenire şi mai oneroasă.

Şi tinerii ca succesori legitimi cum vor esecuta ei acest testament? — Se cumpănim şanţele! Nu voim a detrage nimic din valoarea adevĕrată a tinerimei de adi. Ea este fără îndoială în multe privinţe mai înaintată decum a fost generaţiunea bătrână, care şi-a făcut studiele în timpuri de prigoniri sistematice şi a luptat cu nespuse greutăţi până ce au putut sĕ ajungă la oare care stare. Tinerul de adi cunoasce acele greutăţi numai din audite. Abnegaţiunea generaţiunei vechi înzedar o vei mai căuta la generaţiunea cea nouă. Viaţa de atunci a betrânilor ni se pare astădi un nonsens, şi totuşi este un adevĕr constatat. Tinerul de adi îmbrăcat elegant, nutrit bine şi adjustat cu cele de lipsă, când stă cu tacul ridicat şi amerinţător lângă bilard, combinând şi controlând evoluţiunile variate ale carambolelor, nu samănă nici pe departe cu tinerul smerit, plecat şi aproape gârbovit de sarcina unei vieţi amare şi de grigea pentru viitoriul sĕu — din timpul dinainte de anul revoluţiunei. Departe e dela noi sĕ pretindem dela tinerimea de astădi ca se urmeze şi în acest punct pe cei betrâni. Timpurile s'au schimbat şi noi trebue sĕ ne acomodăm progresului social. Aceea ce trebue însĕ se pretindem dela tinerime este: abnegaţiunea pe alt teren, pe terenul vieţii publice — naţionali şi bisericesci. Dar aceastĕ virtute e rară astădi. Tinerimea de adi crescênd în mijlocul unor lupte, cari mai pe urmă au degenerat în diatribe şi ure personale, în certe şi frecări uricioase, e atacată deja în simburele seu cel sănătos. Signatura luptelor noastre este astădi personalitatea, şi vai de acel tinĕr care va îndrăsnì sĕ se amestece *inter duos litigantes.* Tinerimea de adi are numai rola tristă de a spori şirurile partidelor, de a satisface ambiţiuni personale şi a se sfêrtica şi ea la rondul sĕu *more patrio.* Îndată ce însĕ idealul unei naţiuni este întunecat de umbrele luptelor de partidă, egoistice, i se ia tinerimei substratul activităţii şi valoarea reală a aspiraţiunilor sale. — În asemenea stare e greu a forma o generaţiune devotată causei comune şi cualificată a fi depositarul acuisiţiunilor noastre.

Dar nu numai luptele noastre interne sûnt isvorul nesiguranţii pentru viitor. Este un pericul şi mai mare pentru tinerime, pericul, care 'şi are isvorul seu în sistema consecuentă de desnaţionalisare ce s'au inaugurat în statul nostru. Această funestă sistemă va rări şirurile tinerimei şi mai tare decât certele şi diatribele noastre personale de adi. Dujmanii nostrii au pus securea la rădăcina ştejarului nostru naţional. Astădi ni se atacă temeliele instrucţiunci şi omnipotenţa statului vrea sĕ dea progresului nostru o direcţiune cu totul contrară fiinţei noastre. Aceea ce n'a putut încă sĕ strice şi sĕ nimicească ura dintre noi — va nimicì curentul cel vrăjmaş şi tinerii de simţ şi convingeri solide cari vor mai scăpa din acest potop — vor fi mai rari decât corbii cei albi — vor fi *rari nantes în gurgite vasto.*

Revista politică.

Sibiiu, 13 Februarie 1884.

In parlamentul unguresc decurg discusiunile într'un tempo mai tardiv şi linistit. Lucru firesc pentru că după desbaterea cea înverşunată şi intensivă asupra cestiunei judaice a trebuit sĕ urmeze o depresiune esplicabilă. Dealtmintrea e un ce caracteristic pentru corpul nostru legiuitor, că în cestiuni positive şi de organisaţiune internă, puterea sa productivă nu se afirmă cu atâta tărie ca în cestiuni secundarie şi de chivernisire personală.

Această aparenţă s'a vĕdut şi la discusiunea asupra proiectului despre înmulţirea judecătorielor cercuale. Până acum această discusiune n'a avut nici un resultat positiv. Organisaţiunile în justiţia ţĕrei merg foarte încet, cu toate că togma regularea justiţiei e una dintre cele mai cardinale şi vitale cestiuni.

In Austria senatul imperial a discutat mĕsurile escepţionale iniţiate de guvern pentru siguranţa persoanei şi a averei. Partida stângă constituţională s'a folosit de ocasiune pentru a isbì în guvern şi în majoritatea parlamentară. Discusiunea a avut momente interesante înse mai mult de natură polemică.

In Germania s'a petrecut un lucru care ocupă presa întreagă. Camera representativă din America a trimis parlamentului german o adresă de condolenţă pentru decedatul Lasker. Principele Bismark a dispus ca aceea adressă sĕ se trimiţă înapoi adresatorilor. E mare sgomotul şi indignaţiunea ce a produs în pressa liberală a Germaniei această mĕsură a cancelariului. „National Zeitung“ vede intrênsa o vătămare a parlamentului, o emanaţiune a simţemintelor personale, care nu va fi aprobată în Germania.

Bismarck se va reîntoarce în luna aceasta la Berlin.

În Anglia sûnt la ordinea dilei meetinguri în massă, puse la cale cu scopul de a condamna politica guvernului şi a provoca disolvarea parlamentului.

Din Rusia se comunică o scire de mare importanţă. Ruşii au făcut o mare acuisiţiune în Asia centrală. Patru canate de ale seminţiei turcmenilor din Merv au hotărit a se supune necondiţionat imperiului rusesc. Prin aceasta acuisiţiune Rusii au dat Angliei o nouă lovitură. Rusia se apropie tot mai tare de Indii şi prin aceasta înaintare accelerează conflictul cel teribil, care va trebuì se isbucnească între aceste doue puteri universale. Se vede că diplomaţia rusească scie repara în alte locuri desastrele sale din Europa.

Miscări electorali.

Comitetul electoral permanent al partidei naţionale române a îndreptat către bărbaţii sei de încredere de prin comitatele şi cercurile electorali din patrie următoriul apel:

„Apropiindu-se timpul, în care prin nouĕ alegeri de deputaţi se dă civilor statului ocasiunea a 'şi esprima verdictul asupra situaţiunei politice din ţeară partida naţională română are şi de astădată cele mai temeinice motive de a se consolida de nou, de a aduna şi conduce sub drapelul sĕu pre toţi alegătorii români, care se interesează în mod sincer şi loial de binele patriei şi de soartea patriei lor.

„Pâşirea resolută şi solidară a partidei la anul 1881 a contribuit mult la aceea, ca cestiunea ronilor din patria noastră se afle apreciare în cercuri mai largi ca mai nainte, ceea-ce în sine e impuls destul de ponderos spre a lucra mai departe pentru apărarea intereselor noastre naţionali.

„Drept aceea e o sântă datorinţă patriotică pentru fie-care membru al partidei de a se folosì de toate mijloacele legali ca cel mai fundamental drept politic, dreptul de alegere, sĕ nu se esploateze în detrimentul nostru, folosindu-se chiar voturile alegătorilor nostri spre înmulţirea numĕrului celor mai aprigi contrari ai intereselor noastre vitali, cari sûnt identice cu interesele binepricepute ale patriei.

„Mânecând din aceste puncte de vedere, subscrisul comitet electoral permanent, află de necesitate imperativă, ca aderenţii partidei naţionale române sĕ se organiseze precum se organisează şi celelalte partide politice din patrie.

„Spre acest scop recomândăm, ca în fie-care municipiu, la locul cel mai potrivit, sĕ se ţină conferinţe electorali, în care aderenţii partidei naţionali sĕ se constitue, alegându-şi câte un comitet central care se conducă mişcările electorali în toate cercurile din municipiu, şi subcomitete cercuali pentru fie-care cerc electoral, cari se efectuiască disposiţiunile comitetului central.

„Recomândăm mai departe tuturor membrilor partidei, ca nici într'o privinţă nu sĕ se angajeze cu nimene până când vor cunoasce conclusele conferenţei generali electorale, carea se va ţinea la timpul seu.

„Spre luarea mĕsurilor necesare pentru organisarea partidei, în comitatul — ne permitem a Ve ruga pe p. t. Domniavoastră rugându-ve şi în special a ne împărtăşi cu posibilă urginţă: numerul esact al alegĕtorilor români şi acelor neromâni din singuraticele cercuri electorale aparţinătoare acelui comitat, apoi numele şi locuinţa cu posta ultimă a preşedinţilor comitetului central şi a subcomitetelor cercuale ce se vor alege.

„Fiind foarte verosimil că alegerile dietali vor urma de astădată mai curând ca de alte ori, urginţa organisărei respective a constituirilor mai sus îndigitate e de sine evidentă; drept aceea ne luăm voia a Vĕ ruga, că de cumva p. t. Domniavoastră a-ţi fi împedecat a primì această sarcină, se binevoiţi a ne încunosciinţa despre această în termin de 8 dile dela primire recomandându-ne tot odată altă persoană aptă de a conduce organisarea partidei.

Primiţi espresiunea distinsei noastre stime.

Sibiiu, 10 Februarie st. n. 1884.

Comitetul electoral permanent al parsidei naţionale române.“

Fără de a discuta de astădată, dacă drapelul ridicat de partida naţională la constituirea sa în anul 1881, şi respective programul statorit atunci e apt de a uşura situaţiunea politică a naţiunei noastre, consimţim pe deplin cu această, că dacă a fost cândva de lipsă buna înţelegere şi păşirea solidară a naţiunei, apoi de sigur se recere aceea între împregiurările de astădi, când mai că nu trece di, în care se nu întimpinăm tot noue asupriri şi neîndreptăţiri cari ne ajung pre toţi de opotrivă.

Consolidarea naţiunei înt'run corp politic, gruparea pre lângă un centru creat de însaşi naţiunea, ar fi unicul mijloc care în dificila situaţiune ne ar putè salva de periculul ca pre lângă altele sĕ mai devenim şi sfâşiaţi în partide şi sĕ se poată aplica faţa de noi şi axioma: *divide et impera.*

Întru interesul bine priceput al patriei şi spre salvarea intereselor noastre vitali sprigioim şi recomandăm şi noi organisarea naţiunei într'un corp politic, şi ne reservăm a revenì asupra celorlalte la timpul seu.

Varietăţi.

* (Hymen). Domnul Ioan Gârbacea, manipulant la librăria tipografiei archidiecesane de aici, şi a serbat cununia Dumineca 5/17 Februarie cu domnişoara Maria Ioan Pinciu din Sibiiu.

— Domnul Grigorie Sima al lui Ioan, teolog absolut în 12/25 Februarie a. c. 'şi va serba cununia cu Domnişoara Tiluţa Şoit în biserica română gr. or. din Cărpiniş la oarele 3 după ameadi.

* (Carneval) La 11/23 Februarie a. c. se va arangia în edificiul şi favorul scoalei române din Orăştie o petrecere socială. Preţul întrărei de persoană 1 fl. de familie 1 fl. 50 cr.

Începutul se va face cu o producţiune literară la 8 oare seara.

* (Bal) Balul juriştilor dela academia de aici s'a ţinut Sâmbeta trecută. În anul trecut balul juristilor, care cu drept cuvênt figurează prntre balurile de frunte şi am putea dice obligate ale carnevalului, nu s'a ţinut în forma de acum, din causa unor împregiurări şi greutăţi indiferente pentru publicul din afară, care e dedat mai mult a merge la acest bal decât a scruta piedicele ivite. Drept isbândă pentru întreruperea din anul trecut — balul din carnevalul acesta a fost şi mai cercetat din partea unui public numeros şi ales din categoriile societăţii sibiene. Ne mărginim a constata că balul a corespuns pe deplin ambelor scopuri: a fost o adevĕrată petrecere şi a promovat şi scopul salutar pentru care s'a arangiat.

* (Foc). Vineri noaptea s'a escat în Turnişor un foc mare care a consumat 10 căsi 2 bivole şi un bou. Sâmbătă seara pela 10 oare a ars în Cristian o şură.

* (Un nenorocit în Cibin). Sâmbătă noaptea târḑiu un cărăuş din Gusteriţa a plecat din Sibiu către casă. Trecând peste podul Cibinului şi voind a'şi adăpa caii s'a dat jos de pe cal, însĕ fiind beat a căḑut în apă şi s'a înecat.

* (Tribunalul din Deva) a pus pe naţionaliştii improvisaţi Cosperdea et. cons. pe picior liber.

* („Societatea pentru cultura şi literatura română în Bucovina".) Mercuri în 15 Ian. st. v. a. c. a ţinut Dl Dionisiu Olinescu o prelegere în sala societăţei „Armonia", vorbind despre „Tesaurul dela Petroasa" sau „Cloşca cu puii sĕi", studiu archeologic.

* Deale judecătorilor de gâlceavă.

Nenea Stan trase la judecată pe Bran pentru că acesta îi dete o palmă.

Judecătorul spune lui Bran sĕ'i plătească lui Stan pentru palma aceia 10 franci.

Bran ḑice că nare la dênsul.

Dute şi adù, îi ḑise judecătorul, Stan te va ascepta aici.

Stan asceaptă asceaptă, dar vĕḑênd că Bran nu mai vine trage o palmă judecătorului, spunêndu'i:

Poftim domnule judecător, ia dta cei ḑece franci că n'am vreme sĕ aştept, trebue semi adăp boii.

Şi plecă. *Tândală.*

* (O republică de femei). Districtul Viandoţilor, o seminţie de indiani din America, de pe teritoriul statelor unite, se află, după cum spun foile americane, numai şi numai sub stăpânire femeească. La acel popor ocupă femeia o posiţiune socială mai înaltă decât bărbatul. Supremaţia femeilor de aici aduce cu sine, că consiliul fie cărei cocomune constă din patru femei, cari au pe lângă dênsele un fel de organ esecutiv şi ca consiliar technic. Consiliul naţional se formează din întrunirea tuturor consiliilor sătene. Între membrii consiliului sûnt dar de patru ori atâtea femei cât bărbaţi. Pe „Sochemul" capul seminţiei, îl aleg consiliarii bărbătesci ai satelor, cari trebue sĕ voteze după instrucţiunile, ce le primesc dela maioriratea femeeascâ a colegiului lor. Femeile sûnt destul de înţelepte, ca alegerea conducătorilor şi a membrilor consiliului superior de resbel sĕ o încredinţeze bărbaţilor liberi, cari merg la luptă. Dreptul de împamêntenire în comună nu se mostenesce dela tată ci dela mamă. La fie-care serbătoare de seceriş sĕ adună femeile primăriei sătesci spre a da nume tuturor copiilor născuţi în decursul anului. Dacă moare vre o mamă, atunci o soră, sau cea mai de aproape rudenie a ei trebue sĕ ia copii la sine şi sĕ fie în locul mamei. Tot femeile lucrează şi pămêntul, pe când bărbaţii sĕ ocupă cu pescuitul, cu vênatul şi cu afacerile militare. Viandoţilor maiorisaţi de femeile lor de mult timp nu li se mai dă prilegiu de a purta resbel, un serviciu militar la ei e numai după nume: femeile lor îl conced numai ca o jucărie nevinovată. „Vigvamul" şi coliba cu tot mobiliarul e al femeei, care e privită ca adevĕratul cap de familie. Murind femea moştenesce fica ei cea mai mare sau ruda ei femenină cea mai de aproape. Tatăl de familie nare nimica alta decât hainele. În repuclica indiană de femei bărbatul are dreptul de a avea mai multe femei, numai sĕ fie fie-care din altă comună, pe când femea trebue sĕ se mulţămească cun singur bărbat. „Gaz. Trans."

* (Concerte de plugari). Cumcă şi românii nostri sûnt capabili de a se cultiva în musică şi pot ajunge la resultate îmbucurătoare, ne o dovedesc plugarii români din Banat. Aşa „Luminătoriul" în Nrul seu de Mercuri ne aduce scire despre 2 concerte. Unul se va ţinea mâne în comuna Pecica rom. sub conducerea învĕţătoriului Iosif Iosa cu o programă din 13 puncte, între cari 5 declamări. Programa se încheie cu „Deşteaptăte române". Ear Joi în 2 Februarie v. plugarii din Ciacova au arangiat un concert al cărui venit curat e destinat fundaţiunei scoalei gr. or. rom. de acolo. — Oare când vom putea înregistra lucruri de acestea şi din ţinuturile noastre?

* („Un scop bun.") Românii din Pecica rom. s'a adunat Marţi în numĕr de vreo 50 pentru de a înfiinţa o „societate de ajutorare„ cu vreo 100 de acţii de câte 30 fl. Adunarea a ales o comisiune, care sĕ compună sau sĕ câştige dela alte societăţi astfel de statute.

* (Fecunditate şi viaţă lûngă). O femee din Cholet (Maine-et-Loire) care ăcuma are opt-ḑeci şi şese de ani, a dat nascere la 11 copii dintre cari unul singur a murit. Cei-lalţi ḑece 5 băeţi şi 5 fete, trăesc şi acuma; cea mai mare e de şei ḑeci şi opt de ani, cel mai tinĕr de patruḑeci şi trei. Toţi sûnt însuraţi şi măritate şi taţi sau mame de familie.

Bunica a vĕḑut astfel născêndu-se 66 de nepoţi dintre cari 51 trăesc încă. Cel mai în vêrstă are trei-ḑeci şi unu de ani; mai mulţi ating vêrsta de trei-ḑeci de ani şi cel mai tinĕr are şepte-spre-ḑece luni. Trei sûnt căsătoriţi şi doi deja în capul câte unei familii.

Strănepoţi sûnt astăḑi în numĕr de 5, dintre cari cel mai vêrstnic e de şese ani.

Bunica are deci vii şi morţi, 11 copii, 66 de nepoţi şi 5 strănăpoţi în total 82; 95 cu ginerii şi nurorile. Chiar scoţênd pe morţi, tot ajungem la cifra respectabilă de 79 descendenţi.

* (O distinţiune). Principele George Bibescu a fost numit de către universitatea din Paris „oficier al instrucţiunei publice" pentru scrierile sale militare şi politice; „Retragerea celor cinci mii," „Sedanul" „Istoria unei fruntării" etc. „Felicităm pe principele Bibescu pentru înalta onoare ce i se face cu atât mai mult, că ea se resfrânge asupra tuturor românilor."

* (Bibliografic). A eşit de sub tipar volumul I din „*Tratatul obligaţiunilor*" cuprinḑênd comentarul art. 942 până la 976, Codul civil de Gregoriu G. Peucescu, advocat. Acest valum, format în 8⁰ mare, cuprinde 510 pagini şi se află de venḑare cu preţul de 10 lei plus portul postal pentru cererile din provincie, la: Redacţiunea „Dreptului", Pasagiul Român; Librăriele, Socec şi Comp. calea Victoriei şi Fraţii Ioaniţiu, strada Lipscani şi Şelari. Doritorii de a cumpĕra dela ḑece esemplare în sus se pot adresa deadreptul la autor, strada Clemenţei, 2, şi vor beneficia de un rabat de 15%.

* (Mulţămită publică). Avênd biserica noastră gr. or. română din comuna Tamaşa trebuinţă de mai multe utensilii, următorii crestini ai parochiei noastre, îndemnaţi de sêmţul lor adeverat crestinesc au procurat pentru numita biserică în decursul anului espirat: 1. Gavriil Şoutelecan o cruce în valoare de 16 fl., Nicolau Lungu cu soţia s'a un chivot pentru păstrarea stei cuminecături în valoare de 16 fl. Gavriil Meseşan un clopoţel pe sântul prestol în valoare de 3 fl., toate aceste din Pesta şi în fine, Gavriil Meseşan împreună cu fratele seu Nicolau o evanghielie legată în lucs din librăria Tipografiei archidiecesană în preţ de 18 fl.; pentru care fapte marinimoase subsemnatul comitat parochial le aduce în numele bisericei prin aceasta cea mai adênc simţită mulţămită.

Comitetul parochial al bisericei gr. or. din Tamaşa.

Loterie

Sâmbătă din 16 Februarie 1884.

Buda: 14 50 37 81 57

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 16 Februarie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.75	121.65
Renta ung. de hârtie.	87.80	87.70
Renta de aur ung. de 4%	90.25	90.15
Renta de aur austriacă	101.45	101.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	140 50	140.25
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	93.60	93.65
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	116.50	116.50
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung..	99.—	99.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	99.75	98.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.—	101.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	100.50	100.50
Sorţi de stat dela 1860.	135.50	135.50
Sorţi unguresci cu premii	115.50	115.50
Sorţi de regularea Tisei	112 70	112.75
Datorie de credit austr	79.80	79.80
Datorie de stat austriacă în argint.	80.70	80.45
Datorie de stat austriacă în hârtie	79.80	79.80
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	100.80
Acţiuni de bancă austro-ung.	844.—	842.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	308.50	308.25
Acţiuni de credit austr.	306.70	307.50
Argint	—.—	—.—
Galbin.	5.70	5.68
Napoleon.	9.61	9.59
London (pe poliţa de trei luni)	121 45	121.45

CONCURS.

Avênd lipsă de *un adjunct*, notarialul prin aceasta public concurs. Salariul este 10—12 fl. v. a. pre lună şi costul; acei tineri cari vor fi absolvat 6 clase gimnasiale şi voesc aşi afla viitoriul pre calea notarială vor avea preferinţă.

Bozes (lângă Algyógy) în 11 Februarie 1884.

Candin Cristea,
notariu cercual.

[666] 1—1

Nr. 89. [668] 2—3

EDICT

Ioan Beju din Sălişte protopresbiteratul Sĕliştei, care după o convetuire scurtă a părăsit pe legiuita lui soţie Ana n. Moisin tot din Sălişte pribegind în lume fără de a se scì ubicaţiunea lui, în sensul încuviinţărei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan dto 4 Ianuariu a. c. Nr. 4816 B. se citează prin aceasta ca în termin de *un an şi o ḑi* dela prima publicare a acestui edict sĕ se înfăţoşeze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat de soţia lui.

Sĕlişte 1 Februarie 1884.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliştei ca for matrimonial de I. instanţă.

Dr. **Nicolau Maier,**
protopresbiter.

Nr. 90. [667] 2—3

EDICT.

Ioan Banciu din Sălişte protopresbiteratul Sĕliştei, care după o convetuire scurtă a părăsit pe legiuita lui soţie Ana n. Nicolae Floruş tot din Sălişte pribegind în lume fără de a se scì ubicaţiunea lui — în sensul încuviinţărei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan dto 24 Ianuariu a. c. Nr. 5270 B. se citează prin aceasta ca în termin de *trei luni de ḑile* dela prima publicare a acestui edict sĕ se înfăţoşeze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat de soţia lui.

Sĕlişte, 1 Februariu 1884.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Săliştei ca for matrimonial de I instanţă.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

„ALBINA" Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Convocare.

Domnii acţionari ai **Institutului de credit şi de economii „ALBINA"** se învită prin aceasta, în vêrtutea §. 20 al statutelor societăţei la

a XI-a adunare generală ordinară

care se va ţinè la Sibiiu, în **28 Martie 1884** stilul nou înainte de ameaḑi la 10 oare în casa institutului (*strada Baier Nr. 1*).

Obiectele:

1. Raportul anual al Direcţiunei, bilanţul anului 1883, şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea preţului marcelor de presenţă.
5. Alegerea a doi membrii în consiliul de direcţiune în sensul §. 36. din statute.
6. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiare.

Domnii acţionari, cari în sensul §§. 22, 23 şi 24 din statutele societăţei voesc a participa la adunare în persoană, sau prin plenipotenţi, sûnt rogaţi, a-'şi depune la cassa institutului acţiunile lor şi eventual doveḑile de plenipotenţă cel mult până în **25 Martie 1884** stilul nou după ameaḑi la 6 oare.

Sibiiu, 11 Februarie 1884.

[665] 3—3 **Direcţiunea institutului.**

MORBURI
SECRETE

le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 6

Dr. Bella,

membru la societăţi scientifice etc.

6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu, Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 16 Sibiiu, Joi 9/21 Februarie 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 10
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Sibiiu, 8 Februariu, 1884.

Ḑi de ḑi trebue sĕ inregistrăm la miserii de ale justiţiei, şi aceasta o facem, ca sĕ nu perdem firul chronologic în inşirarea acestora. Ele devin permanente şi illustrează destul de drastic basa morală, pe care e zidită artificiala şi nenaturala procedură a celor chiemaţi la ocârmuirea diverselor seminţii din statul nostru. Nu trebue sĕ o mai repeţim că aceste miserii în justiţie sdrobesc fără cruţare credinţa noastră în sânţenia legilor, şi nu e lucru consult a întărì şi mai tare în noi credinţa despre netemeinicia instituţiunilor în stat cu asemenea organe, pe care nu ne vine la socoteală a le caracterisa.

Fiecare om cu mintea şi inima la loc trebue sĕ fie tare îngrigiat de soartea noastră. Contemplăm cursul lucrurilor cu sânge rece, şi constatăm o coincidenţă de calamităţi asupra sĕrmanei noastre naţiuni. Aceste sûnt persecuţiunea sistematică dela streini şi sfâşierea dintre noi. Ambele sapă la rădăcina stejarului vieţii noastre naţionale, şi una e mai periculoasă decât ceialaltă. Ele stau în necs causal una cu alta şi nu scim care din ele a născut pre ceialaltă. Se pare că planează un blăstĕm asupra noastră şi asupra statului nostru, aşa că nici el, nici noi nu ne înţelegem adevĕratele interese.

E putred ceva şi în stat, şi e putred ceva şi în sinul naţiunei noastre. Prelângă utopia de maghiarisare şi stat unitar maghiar se adaogă multele abusuri în justiţie şi administraţie, cari rar vor avea părechie în alte ţĕri civilisate. Miseriele noastre interne le trecem acum cu vederea.

Nu pentru prima dată ne ocăpăm la locul acesta cu miseriile justiţiei în statul ungar. In Nr. 6 din 17/29 Ianuarie am accentuat din destul această stare de lucruri. O sermană femeie fu uitată în una din temniţele capitalei noastre, şi ea poate şi astăḑi ar fi la umbră, dacă din întâmplare nu se descoperea ubicaţiunea ei. Casul în sine destul de drastic l'am considerat atunci de *„nebăgare de seamă.“* Sĕ nu se creadă însĕ că din 17/29 Ianuarie până astăḑi vre-o faptă batăr ne-ar fi justificat cualificarea casului concret. Din contră sau descoperit o sumă de asemenea miserii în justiţie, şi noi astăḑi vom vorbì de cel mai proaspĕt, la care prelângă abus, se mai constată încă şi persecuţiune contra românilor şi violarea legei.

Sĕ vedem casul. La 23 August 1883 tribunalul din Sighetul-Marmaţiei era adunat la divan. Pe scaunul acusaţilor şedea Georgiu Mureşanu — sau după ortografia ungurească — Marosán — după neam român din satul *„Nántfalva“*. Şi se aduse pêră asupra lui. Sĕ ḑice că bietul om a furat. Tribunalul îl condamnă la închisoare pe un an de ḑile. Omul nostru însinuă contra sentinţei recurs, şi procurorul de stat considerând bagatelul lucru instreinat — sau dupa „Pester Lloyd“ vorbind — *„mit Rücksicht auf das geringe Vergehen“* propune a se dimite bietul om acasă până la resolvirea recursului. Presidentul tribunalului se învoesce cu propunerea procurorului, şi aduce decisiunea aceasta la cunoscinţa românului. Insĕ sciţi cum? În limba ungurească. Georgiu Mureşianu nu scie nici o boabă ungouresce, prin urmare el n'a înţeles nici un cuvênt din cele ce iau spus presidentul tribunalului în limba ungurească. Acesta nu şi a putut închipui rătăcirea legislatorului, care a dispus ca acusatului sĕ i se cuminece sentinţa şi în limba sa. Prin urmare punânduse preste lege n'a spus românului în limba sa, ceea ce trebuia sĕ-i spună. Urmarea cea mai naturală a fost, că bietul om când fu dus din sala divanului erăşi la închisoare n'a mai resonat. Ungouresce i s'a spus că dênsul poate merge acasă, ceea ce el n'a înţeles. Ungouresce fu condus din nou în temniţă, ceia ce pe el nu l'a surprins, creḑênd că aşa a hotărît judecătoria. Justiţia şi a urmat cursul seu, şi omul nostru şedea la umbră pe vreme de earnă.

Într'acestea tabla regească aduce sentenţă în causa lui Murĕşanu prin care ea-l declară de nevinovat. La 7 Faur trebuia sĕ se publice sentenţa aceasta lui Georgiu Mureşianu, însĕ el ca în palmă.

Caută în dreapta caută în stânga şi Murĕşianu nicăiri. La urma urmelor găsiră pe Murăşianu în temniţa din Sighetul Marmţiei. Acesta e *„species facti“*

Românul pentru că e român şi nu scie ungouresce şede în temniţă din 23 August 1883 până la 7 Faur, 1884 şi aceasta din graţia drăgălaşei de justiţie din Mara-Murĕş. Bine sĕ fim înţeleşi, din Maramurĕş, unde s'a întêmplat casul, întocmai ca şi cele din Nr. 13 ale ḑiariului nostru, sevêrşite în Alba-Iulia şi Deva, căci noi nu aruncăm vina asupra justiţiei în genere ci constatăm numai casurile concrete. Cine vrea apoi din cele multe concrete generaliseze.

Ceia ce a făcut o legislaţiune cu multe ostenele spre binele şi vaḑa statului o nimicesce într'o clipă fanatismul unui om, condus bona fide de macsima celui cu: *„Mai ântâiu maghiar apoi cult*, *onest*, *avut* etc.

Faptul se comentează dela sine şi prin sine şi el e atât de drastic, ilustrează atât de minunat miseria justiţiei prin Mara-Murĕş care de altmintrelea e în Ungaria, încât noi prin comentările noastre am slăbì efectul. Îl presentăm aşa dară în toată golătatea sa, ca comentariu totodată şi la teoria dlui cutare, care ḑice că **„Ungaria nu poate fi stat poliglot.“**

Revista politică.

Sibiiu, 8 Februarie 1884.

In politica internă nu s'a petrecut lucruri mai de ceva insemnătate. Merită a se înregistra mişcarea ce s'a produs în ţeara noastră prin novela pentru legea industrială. Inovaţiunile ce se vor întroduce în legea pentru a promova causa industrială sûnt obiect de vie discusiune în cercurile competinte. — Vom revenì.

Din ţerile streine Italia ocupă în moment primul loc. In noaptea din 16 spre 17 Februarie nou patru indiviḑi înarmaţi au făcut un atac asupra gendarmeriei care servia drept sentinelă pe linia Montalto-Correto, pe unde avea sĕ treacă trenul de curte. Se presupune că aceia indiviḑi ar fi avut intenţiunea sĕ atenteze la viaţa regelui. Detaiuri antentice despre acest cas lipsesc. Presa se ocupă mereu şi cu mult interes cu întêmplarea aceasta, care din norocire s'a zedărnicit. Ḑilele cele mai de aproape ne vor aduce informaţiuni mai detaiate.

Intre Berlin şi Petersburg se desvoaltă din ce în ce o comunicaţiune mai viuă, care ocupă foarte mult atenţiunea lumei politice dând ansă la diverse conjecturi. Mulţi vĕd în aceste visite dese o restaurare a vechei intimităţi dintre aceste douĕ imperiuri. In ḑilele trecute am comunicat deja, că ambasadorul rusesc dela Paris dl Orlow va fi strămutat la Paris. Acest diplomat este persona grata în ochii dlui Bismark încă din vremile vechi. Acum ni se spune că un plenipotenţiat militar rusesc, principele Dolgorucki a adus în persoană imperatului german Wilhelm asigurările de pace şi de prietenie ale ţarului. Principele a visitat şi pe cancelariul Bismark în Friedrichsruhe şi i-a făcut si acestuia asemenea declarări amicabile.

Consecuenţa inmediată a restabilirei vechilor raporturi între aceste douĕ împeriuri va fi „Isolarea Franciei“. — Alianţa celor trei împĕraţi se pare că vrea sĕ reapară în constelaţiunea cea nouĕ politică — nu togma sgre bucuria unora şi altora cari au dorit ca aceasta alianţă sĕ fie îngropată pentru totdeauna.

FOIŢA.

CLAUDIU

de

Victor Hugo, 1836.

(Urmare.)

Cu toate acestea, într'un rĕnd, rănile se înveninară; fu apucat de neşte friguri rele din causa cărora era sĕ moară.

Novembre, Decembre, Ianuarie şi Februarie, se petrecură în îngrigiri şi în pregătiri; doctorii şi judecătorii se grăbiau în giurul lui Claudiu; unii îi vindecau rănile alţii îi ridicau eşafodul.

Sĕ prescurtăm.

La 16 Martie el apărù fiind pe deplin vindecat înaintea curţii cu juraţii din Troies. Toată mulţimea acelui oraş era acolo.

Claudiu avu o bună atitudine înaintea Curţii. El sĕ resese cu îngrigire, avea capul gol, purta haina cea posomorită a prizonierilor din Clairvaua, făcută jumĕtate de un soiu de cenuşie şi jumĕtate de alt soiu.

Procurorul regelui umpluse sala cu toate baionetele plăsei spre a înfrêna — ḑise el la adienţă — pe toţi sceleraţii ce erau sĕ figureze ca martori în această afacere.

Când era sĕ inceapă desbaterile se înfăţişă o pedecă ciudată. Nici unul din martorii evenimentelor dela 4 Noemvre nu voia sĕ depună în contra lui Claudiu. Presidentul îi ameninţă cu puterea sa discreţionară. Fu în zadar. Atunci Cladiu le poruncì sĕ se supună. Toate aceste limbi se deslegară. Ei spuseră cele ce vĕḑuseră. Cladiu îi asculta cu o adâncă băgare de seamă. Când vre unul din uitare sau din afecţiune pentru Claudiu suprima fapte în sarcina acusatului, Claudiu le restabilia.

Din mărturisire, seria faptelor ce am desvoltat până acum, se desfăsură înaintea curţii.

Fu momente în care femeile cari erau acolo, plânseră. Aprodul chiemă pe condamnatul Albin. Era rindul sĕu de a depune. El intră şovăind; el suspină. Gendarmii nu'l putură împedeca de a nu cădea în braţele lui Cladiu. Claudiu îl susţinù şi ḑise suriḑând procurorului regal;

— Iată un scelerat care împarte pânea sa cu cei cărora le ie foame.

După aceea sĕrută mâna lui Albin.

Lista martorilor sfêrşită, procurorul se sculă şi luă cuvênt în aceşti termini:

—Domnilor juraţi! Societatea ar fi sguduită până în temelie, dacă resbunarea publică n'ar atinge pe marii vinovaţi ca aceia cari... etc...

După acest discurs memorabil, advocatul lui Claudiu vorbì. Pleduaria contra şi pleduaria pentru, făcură, fie care la rêndul seu, evoluţiunile ce ele au obiceiu sĕ facă în acest soiu de ipodrom (circ) ce se numesce un proces criminal.

Claudiu judecă că nu se spusese tot. Se ridică şi el la rêndul seu. El vorbì în aşa chip, că o persoană inteligentă, care esistă la această audienţă, se duse acasă lovită de uimire. Se pare că acest sĕrman meşteşugar conţinea în sine mai mult un orator de cât un asasin. El vorbì în picioare, cu un glas pătrunḑĕtor şi bine mânuit, cu un ochiu limpede, onest şi hotărît, cu un gest mai totdeauna acelaş, însĕ poruncitor. El spuse lucrurile cum erau într'un chip simplu, serios, fără a încărca sau împuţina faptele. El se învoì la tot. Privì articolul 296 în faţă, şi 'şi puse capul deasupra. El avu momente de adevĕrată elocinţă înaltă, cari făcea sĕ mişce mulţimea, şi în care momente se repeta la urechie în auḑitoriu ceia-ce spusese el. Asta făcea un murmur în vremea căruia Claudiu resufla puţin, aruncând o privire mândră asupra asistenţilor. In alte momente, acest om care nu scia sĕ cetească, era dulce, politicos, ales la cuvinte, ca un om învĕţat; după aceia, în alte momente era modest, luător aminte, mĕsurat la vorbă, mergênd pas cu pas spre partea stêrnitoare a discuţiunei, binevoitor pentru judecători.

Numai o singură dată se lăsà a fi sguduit de mânie.

„Cea mai nouă modă politică“ *).

Într'unul din numerii nostrii trecuţi (Nr. 13) am anunţat deja publicului broşura ce a apărut nu de mult în Budapesta sub titlul de sus. Broşura, scrisă în limba maghiară, de pseudonimul Timoleon a făcut mare sensaţiune în cercurile politice interne. Efectul acestei broşuri se cunoasce între altele şi din împregiurarea, că magnaţii şi clerul cel înalt catolic, contra cărora sûnt îndreptate săgeţile pseudonimului autor, au şi dat publicităţii respunsul sub titlul „Anti-Timoleon“ cu scopul de a paralisa efectul broşurei prime.

„Timoleon“ este o aparenţă caracteristică pentru timpul nostru. Pseudonimul autor cunoasce din propria sa esperienţă şi din isvor inmediat lucrurile ce se petrec după culisele politice. Scrierea e foarte instructivă pentru noi Românii. Din ea putem vedè ce soarte voiesc sĕ prepare Maghiarii naţionalităţilor din Ungaria şi în deosebi Românilor.

În cele următoare vom da în trăseturi principale cuprinsul broşurei lui Timoleon, ca sĕ vedă şi publicul nostru cetitor tendenţele şi scopurile ce le urmăresc în genere Maghiarii şi în deosebi Maghiarii din partida liberală, cari au aflat în „Timoleon“ un iscusit interpretator al dorinţelor şi gravamenelor liberale şi un energic aperator al pseudo-liberalismului.

Necunoscutul autor, un mare şovinist, se gerează de un combatant al liberalismului, care e amerinţat de feudali şi ultramontani. Firesce în ochii pseudonimului autor liberalismul şi maghiarismul sûnt lucruri identice. Cea mai gravă învinuire ce o face magnaţilor şi episcopilor catolici este, că impedecă maghiarisarea şi lucră ca naţionalităţile nemaghiare sĕ resufle mai uşor. Îndată la introducere (pag. 4) el constată cu părere de rĕu că: Starea cea vechie, constituţiunea cea veche a Ungariei a conservat naţionalităţile, nu rassa maghiară, căci aceasta a fost împiedecată prin aceea stare în espansiune. Ori ce încercare de a restaura Ungaria cea veche sub ori ce formă folosesce naţionalităţilor şi strică rassei maghiare. De aceea feudalismul şi în legătură cu acesta politica agrară sûnt directiuni antinaţionale. Din acest motiv autorul combate cu ură intensivă moda cea mai nouă politică, sub care înţelege popularitatea ce şi-a câştigato oposiţiunea din casa magnaţilor prin învingerea ei asupra cabinetului Tisza.

Favoarea cea schimbăcioasă a poporului (aura popularis) care astăḑi strigă „Osana“, ear mâne „Restigniţi-l“, face ca ori ce direcţiune politică din Ungaria sĕ apară în ochii pseudonimului autor, ca o „modă“. Modă firesce cam învechită, a fost şi liberalismul de pe la 1860, sub a cărui drapel s'a restaurat constituţiunea dela 1848. Moda s'a întins atunci chiar şi asupra hainelor: toţi umblau cu pantaloni strimţi şi cu cisme cu pinteni. Cei mai mulţi din patriotism, alţii de frică, căci patriotismul şi liberalismul erau cusute de calpac şi Attila. Păláriele cele înalte erau abandonate. Fracul cel roşu l'ar fi bătut atunci cu baltacul (fokos) avitic. Dar pe atunci nu se arĕta fracul cel roşu de loc. Clasa cea înaltă sĕ îmbrăca unguresce. Ea umbla cu „nastori roşi“ pentru a se înfrăţì cu latinii. Saloanele se închinau la moda egalităţii. Magnaţii nu ceteau autorii maghiari, se mêndreau însĕ cu dinşii. Aristocraţia de nascere şi de spirit era *frêre et cochon.*

Dar moda n'a ţinut mult, ci a încetat în gradaţiunea, în care s'a ivit. După împăcare eşiră din modă mai întâiu pantalonii cei strimţi. Acei ce i-au îmbrăcat mai întâiu i-au desbrăcat mai cu grabă Apoi se închiseră uşile saloanelor. Comedianţii dispărură, ear secietateaea remase de sine. Aristocraţia devenì o clasă isolată, cum a fost dela început. Ogarii căpăii, cărţile de joc, caii, şi femeile îşi căpetară earăşi posiţiunea lor de mai înainte. Toate se făcură cum au mai fost. Fracul cel roşu începu sĕ prevaleze de nou, politica liberală, democratică încetă de a mai avea trecere prin saloane, ba chiar şi de politică în genere era puţină vorbă. Aristocraţii, cu unele escepţiuni, trăiau în pasiunile lor boeresci. Ei mai aveau simţ numai pentru posturi pe lângă guvern, şi pentru posturi de consilieri de administraţiune. Nici odată n'au fost atâţi conţi şi baroni în posturi de prefecţi, ministri, consiliari de administraţiune, ca în timpul după restaurarea constituţiunei. Apoi a resărit din clubul economilor agrarismul, cu el s'a aliat antisemitismul. Purtători de nume mari istorice se căsătoriră în familii jidovesci — şi în acest punct au purces corect dar cu toate acestea numele istorice au delăturat prin votul lor căsătoria dintre evrei şi creştini. Astfel venì la modă agrarismul şi antisemitismul. Şi din această modă s'a născut altă modă nouă: cultul fracului roşu şi al reverendei. Cultul acesta e cu atât mai periculos cu cât îl sprigìnesce opiniunea publică. De acea „Timoleon“ întreprinde o campanie teribilă în contra reverendei, în contra nobilimei dela curte şi a episcopatului, cu scopul de a întoarce pe cei orbiţi: burgesimea şi pe nobilii de clasa de mijloc, cari s'au lăsat sĕ fie îmbĕtaţi cu apă rece de către oposiţiunea casei de sus, din calea perirei. Inainte de ai urma in lupta sa patimaşe în contra celor „doue calumne puternice ale reacţiunei“ vom privì în genere înfricoşata icoană ce o desfăşură Timoleon despre viitoriul Ungariei pentru casul când ar învinge „năluca cea albă şi neagră“ (reacţiunea.)

(Va urma.)

---

*) Legujabb politikai divat. Irta Timoleon. Budapest 1884. Zilhy Samuel.

În urma conclusului representanţii municipiului Sibiiu proiectul de statut penal despre abateri pentru comunele mari şi mici din comitatul Sibiubiiului s'a tipărit în toate trei limbile protocolare şi s'a trimis membrilor representanţii. Comunicăm tecstul proiectului:

Statut penal

despre abateri pentru comunele mari şi mici din comitatul Sibiiului.

Partea I.

Dispoşiţiuni generale.

§. 1. Călcarea disposiţiunilor şi interdictelor statorite prin statutul acesta se va pedepsì ca abatere poliţiană.

§. 2. Acest statut va avè valoare pentru toate comunele mari şi mici din comitatul Sibiiului.

Partea II-a.

Despre soiul abaterilor şi modalitatea pedepsirii.

CAPITULUL I.

Abateri contra siguranţii publice.

§. 3. Acelora, cari sau pedepsit pentru violenţă contra autorităţii sau particularilor, pentru omor, rapt, presiune, furt sau de 2 ori pentru călcarea legei de vênat, le este interḑis a avea arme de foc. Cei ce vor călca acest interdict se vor pedepsì conform §-fului 61 al articulului de lege XL din anul 1879.

§. 4. Minorenilor, cari n'au împlit anul al 20 lea al etăţii, nu le este permis sĕ aibă arme de foc fără concesiunea autorităţii; aşisderea nu le este permis nici alienaţilor sĕ aibă astfel de arme.

La cas, dacă se va călca acest interdict, se vor pedepsì părinţii, tutorii, curatorii sau îngrigitorii, cărora sûnt încredinţaţi minorenii sau alienaţii, cu pedeapsă de bani până la 50 fl.

§. 5. Cerşitul este permis numai pe basa concesiunei date de primăria acelei comune în care vrea cineva sĕ cerşească. Cine va cerşì fără concesiune, se va pedepsì în sensul §-lui 66 al articulului de lege XL: 1879.

§. 6. Şi sub condiţiunile din §-ul al 5-lea cerşitul este permis în lunile Aprilie, Maiu, Iunie, Iulie, August şi Septemvre numai dela 7 oare dimineaţa până la 6 oare seara; in celelalte luni numai dela 8 oare dimineaţa până la 4 oare seara. Cel ce va cerşì afară de timpul acesta, se va pedepsí conform §-lui 68 al articulului de lege XL: 1879.

§. 7. Cine va primì streini la sine şi nu-i va insinua în restimp de 24 de oare dela primire la primăria comunală sau cine nu va insinua în restimp de 3 ḑile sodalii şi învĕţăceii de industrie, servitorii sau lucrătorii luaţi, se va pedepsì cu pedeapsă de bani până la 50 fl.

CAPITULUL II.

Abateri contra ordinii şi liniscii publice şi contra moralităţii.

§. 8. Cine va turbura prin larmă, cântare sau musică pe uliţă sau în loc public liniscea publică, sau va provoca prin purtare imorală scandalisare publică se va pedepsì cu pedeapsă de bani până la 20 fl.

§. 9. Pentru închiderea cârcĭmelor, hotelor şi cafenelelor se statoresce pentru lunile Noemvre, Decemvre, Ianuarie şi Februarie oara a 9 seara; pentru celelalte luni oara a 10 seara; ear pentru închiderea şeḑĕtorilor oara a 11 seara.

Pretorul poate da proprietarilor de cârcĭme, hotele şi cafenele licenţie, de a'şi ţinea localităţile deschise un timp hotărît peste oara de închidere.

Călcarea acestor disposiţiuni se va pedepsì conform §-lui 74 al art. de lege XL. 1879.

§. 10. Cel ce va arangia sau va lăsa sĕ se arangeze în casa sa sau a altuia petreceri publice cu joc fără licenţie se va pedepsì conform §-lui 76 'al art. de lege XL: 1879.

Licenţia o dă pretorul după ascultarea părerii primăriei comunale şi o poate revoca în urma unei plânsori basate.

§. 11. Cărcĭmarii, hotelierii şi cafetarii, cari vor întrebuinţa meseria lor spre respândirea imoralităţii, se vor pedepsì cu pedeapsa de bani până la 20 fl.; ear în cas de recitiva, dacă n'au trecut 2 ani dela împlinirea pedepsii, cu pedeapsa de bani până la 50 fl.

CAPITULUL III.

Abateri contra sănătăţii şi integrităţii trupesci.

§. 12. Când se prăpădesce un animal în intravilanul sau pe teritoriul comunei, proprietarul animalului este obligat al îngropa îndată; neputându-se erua proprietariul, cade aceasta datorinţă în sarcina primăriei comunale.

Cei ce nu vor ţinea disposiţiunile acestea se vor pedepsì conform §-lui 124 al art. de lege XL: 1879; membrul vinovat al primăriei comunale însĕ se va pedepsì pe cale disciplinară.

§. 13. Este interḑis a aduna în cantitate mai mare în căsi, curţi sau în apropierea lor nemijlocite gunoaie sau

---

Procurorul regelui statornicise, în discursul ce am citat mai sus, că Claudiu Mizerul asasinase pe directorul altelierelor fără drum de fapt, nici violenţă din partea directorului prin urmare fără provocaţiune.

— Cum! strigă Claudiu; eu nam fost provocat? A! da, in adevĕr, este drept, ve înţeleg! Un om beat îmi dă o lovitură de pumn: eu îl omor, eu am fost provocat, dumneavoastră ve faceţi milă cu mine: me trimiteţi la galeră. Dar un om care nu este beat, şi care 'şi are toată raţiunea, îmi apasă inima în timp de patru ani, me umilesce în timp de patru ani, me înţeapă în toate ḑilele în toate oarele, în toate minutele, cu un bold într'un loc neaşteptat, în timp de patru ani! Aveam o femeie pentru care furasem, — el me muncesce cu această femeie; aveam un copil pentru care furasem, — el me muncesce cu acest copil; nu am pâne în deajuns, un prieten îmi dă, — el îmi răpesce şi pânea şi prietenul. Îi cer pe prietenul meu, — el me bagă în închisoarea cea întunacoasă. Eu îi ḑic: dumneata, lui, spionul, — el îmi ḑice tu. Eu îi ḑic că sufer, — el îmi ḑice că'l plictisesc. Atunci, ce vreţi dumnea-voastră sĕ fac? Îl omor. Bine; sûnt un monstru; am omorît pe acest om, n'am fost provocat, dumnea-voastră îmi tăiaţi gâtul. Faceţi ce vreţi!

Miscare sublimă, după noi, miscare care facea sĕ se ivească de o dată — deasupra sistemului provocaţiunei materiale, pe care se sprijină starea rĕu proporţionată a circonstanţelor atenuane, — o teorie uitată de lege: teoria provocaţiunei morale.

Desbaterile închise, presidentul îşi făcu resumatul, imparţial şi luminos. Din el resulta acestea: — O viaţă rea; în adevĕr un monstru; Claudiu Mizerul începuse prin traiul în concubinat cu o fată prostituată; după aceea furase după aceea omorîse. Toate acestea erau adevĕrate.

În minutul de a trimite pe juraţi în camera lor, presidentul întrebà pe acusat de avè ceva de de ḑis asupra punerei cestiunilor.

— Puţin lucru, ḑise Claudiu. Cu toate acestea ìată: Eu sûnt un hoţ şi un ucigaş; am furat şi am omorît. Dar pentru ce am furat? Pentru ce am omorît?.., Puneţi-vă aceste două întrebări, alături cu celelalte, domnilor juraţi.

După un sfert de ceas de deliberaţiune, pe consciinţă a 12 oameni ce se numeau domnii juraţi Claudiu Mizerul fu osândit la moarte.

Ei bine statornicit că dela deschiderea desbaterilor, mai mulţi dintre juraţi observase că acuzatul se numea Mizerul, ceia ce le pricinuise o adâncă întipărire de milă.

Lui Claudiu i se cetì sentinţa, şi el se mulţămì sĕ ḑică:

— Bine! Dar pentru ce a furat acest om? Pentru ce a omorît acest om? Eată doauĕ întrebări la cari ei nu respund!

Întrat în închisoare el cină aproape cu veselie, şi ḑise: — Trei ḑeci şi şase de ani de fapte!

El nu vru sĕ apeleze în casaţiune. Una din surorile de caritate venì şi 'l rugă cu lacrimi pentru ca sĕ apeleze. El apelă, pentru ca sĕ-i facă pe plac. Se pare că se împrotivì la aceasta până în cel din urmă minut, căci în momentul când iscălì apelul pe registrul grefei, terminul legiuit de trei ḑile era espirat de câteva minute. Sermana soră, recunoscătoare, îi dădu cinci franci. El luă banii şi-i mulţămì.

Pe când apelarea sa era pendinte; oferiri de evadare îi fură făcute de către prizonierii din Troies, cari i se devotaseră cu toţii. El refuză. Deţinuţii aruncară succesiv în închisoarea sa, prin resuflătoare un piron o bucată de sirmă şi o toartă de cofă. Fie-care din aceste trei unelte ar fi fost îndestulătoare unui om aşa de inteligent ca Claudiu spre aşi pili fiarăle. El încredinţă temnicerului toarta pironul şi sirma.

La 8 Iunie 1832 şeapte luni şi patru ḑile după fapt, espiaţiunea sosì, pede claudo şi fu însciinţat că nu mai avea de cât o oară de trăit. Apelul seu era respins.

(Va urma).

alte obiecte, ce trec uşor în putrejune; mai departe este interḑis a arunca astfel de obiecte pe uliţă sau pe realitatea vecinului; aşişderea este interḑis a lăsa se curgă pişălăul pe uliţă sau pe proprietatea vecinului. Proprietariul, resp. locuitoriul casei e datoriu a duce gunolul şi a curăţii privada, de câte ori va fi de lipsă, sau fără întârḑiere în urma unui manḑat al primăriei comunale.

Cel ce va călca aceste disposiţiuni, resp. interdicte, se va pedepsì conform §-lul 125 al art. de lege XL: 1879.

§. 14. Este oprit a sparge prin materii esplosive edificii, stânci, petri, pămênt sau alte obiecte fără licenţie dela autoritate.

Cel ce va călca acest interdict sau nu va observa disposiţiunile preventive prescrise în licenţie, se va pedepsì conform §-lui 110 al art. de lege XL: 1879.

§. 15. Cel ce va descărca sau pune pe uliţă sau pe un loc public mărfuri, căḑi, lăḑi, lemne de foc sau de clădit, petri sau alte obiecte de un volum mai mare, fără de a avè concesiune dela primăria comunală se va pedepsì conform §-lui 119 al art. de lege XL: 1879.

§. 16. Cine lasă pe uliţă sau în loc public fără pază cară cu vitele prinse, se va pedepsì cu pedeapsa de bani până la 5 fl.

Cel ce va trage cu puşca în comună sau în apropierea ei fără motiv plausibil, se va pedepsì conform §-lui 115 al art. de lege XL:

CAPITULUL IV.

Abateri contra proprietăţii.

§. 18. În timpul când se coc strugurii şi cucuruzul, cânii de curte trebue ţinuţi legaţi. Timpul, în care trebue sĕ se lege cânii, 'l hotăresce pretorul în conţelegere cu primăria comunală şi se publică în comună.

Cel ce nu va observa disposiţiunile făcute în privinţa aceasta se va pedepsi cu pedeapsă de bani până la 20 fl.

§. 19. Neguţătorii şi meseriaşii, cari vor ţinea obiecte aprinḑĕcioase în poduri sau în alte locuri espuse periculului de foc, se vor pedepsì cu pedeapsa de bani până la 50 fl.

§. 20. Celce va ţinea fên, paie, lemne de foc sau alte obiecte aprinḑĕcioase lângă horn (fumariu) sau lângă cuptoriu sau în alte locuri unde se face foc, sau în pod, se va pedepsi cu pedeapsa de bani până la 50 fl.

§. 21. Cenuşa trebue conservată în vase şi în locuri scutite de foc. Cel ce va călca disposiţiunea aceasta, se va pedepsì cu pedeapsa de bani până la 50 fl.

§. 22. Cel ce va umbla cu luminarea liberă, cu lampă sau cu foc prin grajdiuri, şuri, cameri, de lemne sau alte locuri espuse periculului de foc, sau va fuma în asemenea locuri, se va pedepsì cu pedeapsa de bani până la 50 fl.

Sub aceeaşi pedeapsă va cădea şi acel proprietariu de casă, cap de familie sau cărcîmariu, care nu va îngrigì, ca acest interdict sĕ se observe strict de către chiriaşii, membrii familiei, servitorii şi oaspeţii lui. Tot cu pedeapsa aceasta se va pedepsì şi acela, care va călca disposiţiunile valide, cari opresc fumatul pe uliţele şi locurile publice ale comunei.

§. 23. A frânge, a meliţa şi a peptena cânepă sau a tăia paie şi a îmblătì la lumină deschisă este oprit sub pedeapsă de bani până la 50 fl.

§. 24. A pârlì porci cu paie în apropiere de obiecte espuse în incendiului este oprit sub pedeapsă de bani până la 50 fl.

§. 25. Cel ce va face foc în apropierea unei şuri, lângă o grămadă de fên, de paie sau de bucate, lângă un pod de lemn, lângă un gard sau aproape de alte obiecte aprinḑĕcioase, mai departe acela care va îmblătì cu maşina de abur în apropierea edificiilor espuse incendiului, se va pedepsì cu pedeapsa de bani până la 50 fl.

§. Părinţii, tutorii, curatorii sau îngrigitorii, cari îşi vor lăsa copii, minorenii sau curanḑii acasă pe timp mai îndelungat fără îngrigrigire, se vor pedepsì cu pedeapsa de bani până la 50 fl.

CAPITULUL V.

Disposiţiuni finale.

§. 27. Forurile competente în casuri de abateri cuprinse în statutul acesta sûnt autorităţile administrative conform §-lui 8 din instrucţiunea ministrului de interne şi justiţie, edată cu cercularul ministrului de interne în 17 August 1880 sub Nr. 38547.

§, 28. Pedepsele de bani se vor administra la fondul pentru înfiinţarea de institute corecţionale conform §-lui 27 din cod. pen. ung. despre crime şi delicte.

În caus de insolvenţie pedepsele de bani se vor preface în pedeapsă de închisoare conform §-lui 22 a cod ponal ung. despre abateri.

§. 29. Statutul acesta aprobâudu-se din partea locurilor mai înalte va întra în vigoare în ḑiua a 10-a după publicare.

§. 30. Disposiţiunile penale cuprinse în celelalte statute ale comitatului remân în vigoare, întru cât nu se află în contraḑicere cu statutul de faţă.

Adresă de mulţămită *).

Ilustrităţei Sale dlui Baron Ursu colonel pens. şi preşedintele comitetului administrativ al fondului scolastic fost 1 regiment român de graniţă.

Nobilele simţeminte ce nutriţi pentru naţiunea română şi viul interes naţional, cari sûnt scrise cu litere aurite în istoria noastră ne-au făcut cunoscuţi mai de aproape cu bunătatea şi marinimositatea inimei Ilustrităţei Voastre. Ne-au arătat că după ce v'aţi sacrificat pentru rescumpĕrarea binelui comun naţional, adecă după ce nu a-ţi cruţat ostenele şi spese enorme proprii pentru redobândirea fondului grăniţăresc — a-ţi păşit eroicesce pentru salvarea poporului din lanţul întunerecului nesciinţei. Aţi aflat dreapta cale a întoarce interesele frumosului fond pentru ajutorarea intelectuală a inşişi proprietarilor sei şi a poporului român, — adecă înfiinţând pretutindeni scoli frumoase le-aţi prevĕḑut cu docenţi demni şi devotaţi chiemărei lor.

Ilustrisime! Nu putem trece cu vederea momentele cele mai esenţiale în viaţa omenească. Nu putem trece cu vederea osteneala şi sacrificiele ce le aţi întimpinat pentru prosperarea culturei şi a civilisaţiunei în sinul poporului nostru şi în special cu edificarea scoalelor noastre din Haţeg.

Câte şi mai câte mii de firicele se vor ridica la viaţă privind cu faţa veselă către raḑele căldurosului soare luând în apărare îmbrăţişarea sciinţei şi a culturei.

Deci! nu putem trece cu vederea aceasta mare bunătate pentru care aḑi neputând altcum a o resplătì decât numai prin mulţămite piue şi vii de recunoscinţă provenitoare din adêncul inimei tuturor fosti graniţeri din compag. II.

Permiteţi-ne ca cu ocasiunea aceasta binevenită pentru atâtea sacrificii fără de a ve măgulì, se ve cerem dela pronia divină viaţă îndelungată în deplină sănătate rugându-ve sĕ binevoiţi a ne favorisa şi mai departe de înalta ve consideraţiune.

Mii de suflete ve vor preamărì pentru clădirea acestui edificiu pompos scolar (cu aproape 14 mii fl.)

Ear noue acestor de aḑi concedeţi-ne a ve ḑice din inimă curată:

„Sĕ trăiţi la mulţi ani sĕmănătorul culturei şi civilisaţiunei! şi în special patronul scoalei noastre de reuniune grăniţerească din Haţeg".

Din şedinţa adunării generale a fost. graniţeri din compag II a fost. I Regiment român de graniţă ţinută în Haţeg la 9 Faur 1884.

Ioan Casan, preşedinte. *Nîcolau Sanzian,* secretariu.

Declaraţiune.

Începênd dela 11/23 Noemvre a. tr. până la 18/30 Ianuarie a. c. subscrisul am absentat mult din Sibiiu în misiuni oficiale. In timpul absentărei, din partea celor esterni; în timpul aflărei mele în Sibiiu, din partea celor din loc, în deosebite rênduri, mi s'a atras atenţiunea, că în „Teleg. Rom." sûnt apostrofat în forme diverse. Atenţiunea mea însĕ fiind acum îndreptată spre alte lucruri şi nu spre ḑiaristică, n'am luat mai departe notiţă, despre cele ce mi se spunea. Eri după ameaḑi mi s'a spus însĕ din mai multe părţi, că un p. t. corespondent de aici din Sibiiu al „Tel. rom." în Nr. 15 a. c. ear se ocupă cu neînsemnata mea persoană, înfăţişându me publicului ca pe unul ce pe nedrept am mâncat 400 fl. Faţă cu această defăimare declar, că banii din cestiune i am încassat cu cuietanţă în regulă, dela cassă în regulă, pe basa unei decisiuni a comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane, nerevocate, pentru trebuinţe de ale redacţiunei (chiria biroului, ḑiare etc. etc.) de pe timpul când încă nu îmi puteam închipuì că sûnt redactori cari sĕ „plătesc" pe ḑi şi nu aveam divinaţiunea, că voiu fi, după cum înţeleg acum din corespondenţa „Tel. Rom." preste noapte suspendat şi dat afară ca un ordinar făcĕtor de rele.

Sibiiu 8/20 Februarie 1884.

N. Cristea,
fost redactor.

În interesul adevĕrului constatăm din parte-ne: că „Telegraful Roman" nu a apostrofat pe domnul fost redactor Nicolau Cristea nici într'un mod; că „Telegraful Roman" se trimite regulat dlui Nicolau Cristea în semn de onoare, prin urmare s'a putut convinge din propria intuiţiune, dacă a fost dsa vre odată apostrofat sau nu? şi în fine că dsa dela ḑiua *retragerei* dsale dela redacţiune — 8 Octomvre 1883 n'a mai colaborat de loc la ḑiariul nostru. Încât a fost îndreptăţit domnul fost redactor Nicolau Cristea a scoate întreagă remuneraţiunea de câte 200 fl. şi pe lunile Noemvre şi Decemvre 1883 aceasta e o cestiune, care pe noi nu ne privesce.

Redacţiuuea.

Varietăţi.

* (Personal). Escelenţia Sa. P. Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul cu trenul de Luni a plecat la Budapesta în afaceri bisericesci.

* (Cas de moarte). Familia stimatului medic Dr. Werner din Sibiiu a fost greu cercată. Marţi în 7/19 faur la 12 oare a reposat dşoara Selma Werner, fica cea mai tânĕră, în etate de 19 ani. Dacă condolenţa cunoscuţilor poate contribuì la alinarea durerei, rugăm pe familia domnului Werner sĕ primească condolenţa noastră.

* Reţeaua căilor ferate Austro-Ungare a crescut în 1884 cu 40 linii noi în lungime 1,031 km. din care 314 sûnt situate pe teritoriul Austriac şi 717 pe acela al Ungariei.

* (Mort viu). În comuna Ocna Dejului în ḑilele acestea murì femeia lui Ioan Cosma. S'au tras clopotele ca de obiceiu i s'a făcut sărăcusta fu pusă în cosciug, şi ca mâne era se o petreacă la locul de odichnă vecinică. Inse muerea nu era moartă ci, numai amorţită şi spre norocirea ei s'a treḑit înainte de a fi petrecută acolo de unde şi dacă se treḑia nu mai putè eşi.

* (Descoperire ciudată). Un medic a făcut o descoperire menită a produce o mare sensaţiune în universul întreg.

Nu e vorba de altceva decât de a trata gâtlegiul omenesc în aşa mod încât sĕ fie în totdeauna lesne de a se dobândì voci de bas, soprano, tenor sau bariton, după voia operatorului!

Ar fi de ajuns, se pare de a se practica o operaţiune îndestul de simplă în larynx pentru a se dobândì aceste resultate.

Aceasta operaţiune se face fără durere şi fără pericol, şi acel care o sufere este sigur că va putea emite, peste douĕ septemâni cel mult, cele mai frumoase sunete.

De acì nainte cântăreţii vor fi eclipsaţi de nesce Tamberlic, Faure şi Patti, improvisaţi după un preţ fics.

* Guvernul bulgar a cumpărat pe comptul statului calea ferată Rusciuc-Varna pentru suma de 48 milioane lei.

* După date oficiale, reţeaua căilor ferate spaniole avea o întindere de 7,908 chilometri la 17 Ianuarie 1883. În cursul acestui an s'a pus în circulaţie 538 chil.

* (Erori de tipariu). În numerul 15 de Marţi 7/19 Februarie al foaei noastre pagina 59 articulul „Miscări electorali" sau străcurat următoarele erori de tipariu: În coloana II alinea a II şirul ultim sĕ se cetească „de soartea *naţiunei*" lor. Coloana III alinea III şirul II sĕ se cetească: *sĕ nu se* angajeze.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiun** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat a boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie

Mercuri din 21 Februarie 1884.

Sibiiu: 15 11 71 5 48

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 19 Februarie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.80	121.60
Renta ung. de hârtie	87.95	90.40
R-nta de aur ung. de 4%	90.55	87 80
Renta de aur austriacă	101.—	101.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	140 40	140.25
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	93.90	93.75
II emisiune de obigaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	116.25	115.50
Obligaţuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	98.10	99.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	99.75	100.
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.50	100.05
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	100.50	100.50
Sorţi de stat dela 1860.	13 .75	135.50
Sorţi ungurescì cu premii	115.75	115.75
Sorţi de regularea Tisei	112.90	113.—
Datorie de credit austr	79.80	79.80
Datorie de stat austriacă în argint.	80.60	80.45
Datorie de stat austriacă în hârtie	79 .60	79.80
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	100.80
Acţiuni de bancă austro-ung.	842.—	842.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	311.—	310.75
Acţiuni de credit austr.	309.10	309.—
Argint	—.—	—.—
Galbin.	5.70	5.68
Napoleon.	9.62½	9.60
London (pe poliţa de trei luni)	121.65	121.40

---

*) Celelalte redacţiuni ale noastre sûnt rugate sĕ binevoiască a reproduce această adresă.

Nr. 294. [670] 1—3

CONCURS.

Deoarece în urma concursului publicat în „Telegraful Român Nr. 85 şi următorii din 1883, la postul de capelan în parochia de classa III-a din Berghin cu fiilia Colibi cu venit anual de 200 fl. până la terminul prefipt n'a suplicat nici un individ cualificat; aşa terminul concursului supramenţionat se prolungesce până la finea lunei Februariu 1884.

Sebeş în 4 Februarie 1884.

In conţelegere cu comitetul par.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 192. [669] 1—3

CONCURS.

Pentru indeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Câmpenilor pe basa „Statutului organic“, §. 63 combinat cu §. 23 punct 5 şi şi a „instrucţiunei“ votate de sinodul archidiecesan la 13/25 Aprile 1877 Nro 191 §. 7 se publică prin aceasta concurs.

Fiitorul protopresbiter ca atare va fi totodată şi paroch în locul central al tractului, anume în Opidul Câmpeni.

Emolumentele impreunate cu acest post protopresbiteral sûnt: *a*, venitele ordinari protopresbiterali ,cari stau din ajutoriul de stat şi din tacsele, ce încurg pentru şedulele de cununiă, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorţiali şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterali; *b)* venitele ordinari ale parochiei de clasa a II-a.

Lá postul acesta pot concurge bărbaţi apţi şi binemeritaţi pe terenul bisericesc şi scolar, în special aceia cari după o pregătire cel putin cu 8 clase gimnasiale sau reale cu testimoniu de maturitate, au terminat studiile teologice la vre unul din institutele metropoliei noastre şi au susţinut cu succes bun esamenul rigoros de cualificaţiune; sau cari după pregătirea indicată mai sus au terminat studiile teologice la vre un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualificaţiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Pot însĕ concurge şi fără testimoniul de cualificaţiune profesorii de teologie şi preoţii hirotoniţi inainte de introducerea esamenelor de cualificaţiune, dacă în celelalte au cualificaţiunea prescrisă de mai sus.

În mod escepţional pot concurge şi fără prescrisa cualificaţiune gimnasială acei administratori protopresbiterali cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul şi acurateţa manifestată în administrarea protopresbiteratului vor avè dela consistoriul archidiecesan (plenar) speciala îndreptăţire la acest concurs.

Cei ce voesc a concurge la acest post au de aşi ascerne suplicele de concurs la Venerabilul consistoriu archidiecesan în Sibiiu în restimp *de 30 ḑile dela prima publicare* a acestui concurs în foaia „Telegraful Roman“ alăturând câte o tabelă de cualificaţiune carea se conţină date esacte şi speciali în următoarele rubrici, numele caracterul (rangul bisericesc) şi locuinţa concurentului, anii etăţii, (anul, luna şi ḑiua nascerei,) studiile pregătitoare afară de cele teologice (anul, locul şi categoria acelora), esamenul de maturitate, doctorat şi altele, studiile pregătitoare teologice (anul şi locul acelora, şi esamenul de cualificaţiune), serviţiile de până acuma pe terenul bisericesc (timpul locul şi categoria acelora;) în fine cunoscinţa limbelor şi alte reflecsiuni.

Datele din această tabelă sûnt de a se întărì ca documente cari sĕ se acludă în original, precum carte de botez, testimonii scolastice, maturitate testimonii teologice şi de cualificaţiune atestate de serviţii bisericesci şi eventualmente toate altfeliu de recomandări

Câmpeni în 13 Octobre 1883

Comitetul protopresbiteral gr. or.

Preşedinte **Ioan Gall,** protoppresb. ca adm. prot.

Notariu **Nicolan Candrea,**

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)

ŞI

BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] **6. Place du Trône, Paris.** 7

Unicul cel mai avantagios şi mai bun mod de comandare!

Articulii şi lucrurile înşirate se pot comanda dela firmele numite de primul rang mai **avantagios** şi **mai sgur** numai şi esclusiv dela redacţiunea

„NEMZETKÖZI HIRDETŐ“

(Budapesta VII. Károlykör 7).

Se garantează următoarele **avantagie:** 1. Articuli şi lucruri numai de cualitatea cea mai bună se espedează dela firmele de primul rang celor ce fac comande numai cu preţurile originale, după curant original. — 2. Comandatorul poate sĕ-şi acopere toate trebuinţele printr'o singură cartă de corespondenţă şi poate economisa separat spesele de espediţiune. — 3. Din preţul **fixat** pentru articulii şi lucrurile marcate cu o stea **dăm rabat** 10 % şi dela 10 fl. în sus espedăm toate franco. — 4. Comandele şi corespondenţele respectivului le efectuim gratuit. Spediţiunile le îngrigesce Vajda Bela speditor de prima clasă.

Pentru fie-care comandă oferim garanţie întreită: din partea firmei, a spediţiunei şi a „redacţiunei „Nemz. H.“

I. Specialităţi de cură.

Spirt de vin acid Brázay, pentru 42 de boale diverse, de un efect ne mai pomenit, neapărat de lipsă în ori ce casă. Preţul 80, 40 cr.

Cafea Ungaria. Dela Szalady Antal. Pentru doreri de stomach, dissenterie. Efect minunat de bun. Pentru sĕnătoşi de nepreţuit. Un chilo 1 fl. 20 cr.

Plastru universal pentru rane, Forty, vindecă ori ce rană la moment. După curant. Unsoarea de rane universală de M. Weisz, preţul 30 şi 50 cr.

Beri sanitare Hoff János 1 ploscă 60 cr. Zacharicale smăltuite 20 cr., esenţă de malt 70 cr. Strausz B. bere de piept, pilule recoritoare şi pastile de pe piept. După curant **Pilule sanitarie carpatine** contra tusei, scrofulelor şi contra durerilor de piept din magazinul principal al lui Friedrich cu 21 cr.

Specialităţi de cură din magazinul principal a lui Török József: Pentru prăsirea de barbă 2 fl. 60 cr. Vas bravais 3 fl. Recomandăm în deosebi;

Esenţă de ochi de Dr. Lebois, apă de cură pentru ochi franceză, de un efect mare şi pentru întărirea ochilor sănătoşi, indispensabilă pentru ori ce familie îngrigiată de organele vederei la membrii sei; nepĕrat de lipsă pentru ochi slabi, bolnavi şi căşunători de dorere şi în genere pentru ori ce boală sau încomoditate de ochi, ca o medecină din cele mai escelente de soiul acesta de cură şi recunoscută ca cea mai bună şi recomandată din partea celor mai autorisaţi doctori de medecină. Afară de Török József se mai poate procura dela depositarul principal: Müller L. strada Soroksár 4. Preţul unei sticle 90 cr.

Esenţă de pelin. Medicament premiat cu medelia de aur, bun pentru emoroide, lipsă de apetit etc. Amestecat cu vin dă pelinul cel mai escelent. Afară de Török I. se poate încă procura dela inventatorul Müller Iacob (Strada Rostély, casa proprie) preţul 50 cr. Plosca mare (de 1 1/2 litră) 3 fl. 50 cr.

Flanel pentru reumatism din fabrica lui Török Josef.

„Săpun din planta „Sultana“, soiul Nemencsek, pentru boale de piele, pete de ficat, pete pe faţă, mătreaţă şi contra migrenei. Preţul 35 cr.

Preste acest preţ toate specialităţile de medicamente după curant.

II. Parfumĕrii.

Puder-Blaha din parfumĕria lui M. Müller. Tot acolo se află ori ce feliu de pudere şi parfumuri. „Juno-crême“ **Jaulus** din materie fără ingredienţe minerale şi nestricăcioase, contra petelor, pete de ficat, 1 fl. 50 cr. „Juno-pasta“ pentru albirea ca neaua a feţii — 2 fl. — „Juno-puder“ 60 cr. Recomandate în modul cel mai favorabil de institutele chemice din Viena şi Budapesta. Parfumĕrii indispensabile pentru toaletă.

Medicament nou unguresc pentru coloratul pĕrului pentru redobêndirea coloarei naturale. Specia Tokody preţul 2 fl. 50 cr.

Sapun parfumat Sultanua. Indispensabil în ori ce budoar, de un efect recunoscut estraordinar. Preţul 3 bucăţi 1 fl. Soiul Nemencsek.

Medicament pentru crescerea pĕrului. Secretul familiei 1 fl. 40 cr.

Preste acest preţ ori ce parfum după curant.

III. Articuli de economia casei.

Fabricatele **„Első m. fekete börkenöcs ggyár“** („Prima fabrică ung. de pomăḑi negre.) Pomade neagră pentru pei 1 fl. 20 cr., galbină 1 fl. 50 cr. Lac duplu veneţian 60 cr. de Nemencsek, speditorul de curte a archid. Iosif. Speditor la mfliţiă.

Cleiu universal rece de Singer. Pentru cleirea buţilor, sticlelor, pipelor, bucăţilor de lemne şi a peilor. 20 cr.

Poleitură de lac Mosánsky. Pentru curăţirea metalelor — soiul Nemencsek 10 cr. Prav contra insectelor — Polsch — 1 fl. Prav pentru stêrpirea cloţanilor de Reiss 1 fl.

Articuli de modă, vestminte.

Articuli de modă pentru bărbaţi şi schimburi de Ludovic Karikás. Vestminte albe sanitari şi îmbrăcăminte de Dr. August Jäger din magazinul principal din Budapesta. Pălării din magazinul principal al lui Nyerges.

Articuli de modă pentru femei dela speditorii de curte Monasterlii şi Kuzmik. Vestminte femeesci dela Friederich, din croitoria principală a fostilor Alter şi Kiss.

Papuci din fabrica lui Lőrincz István, pentru dame şi copii.

Preste acest preţ curantul normal.

Felurimi.

Se recomandă productele de spirt, drojde de bere, liqueur, rum şi esenţa de oţet, din fabrica societăţii Gschwindt. Fabrică şi baiă: Józsefváros, Üllöi ut. Magazinul principal: Károly körut 17, în casa br. Orczy.

Mobilii de casă, dela prima societate industrială de mobile. Scaun **exceilentiar,** pentru 16 scopuri de C. Schöberl. **Căssi de bani,** de Fr. Wiese, speditor de curte. **Mobile de fer,** de H. Stitz. **Vestminte de pat,** dela speditorul de curte T. Hüttl.

Sticlării din fabrica lui Stölzle şi fii, din fabrica lui B. Kocsik. **Recuisite pentru căi** de L. Szigeti. **Recuisite din gimnastică,** unelte, petri de moară, recuisite de cuină, de Geitner şi Rausch.

Biliard şi mese de joc de J. Gyöngyössy. „Ariston“ instrument musical ce cântă de sine, 25 fl., din magazinul principal. **„Orchestrion“** orchestru admirabil, cântă de sine, dela 1000 fl. în sus, din fabrica principală. **Clavire** din fabrica lui Lédeczy.

Pusci de vênat, pistoale etc. la speditorul de curte Kirner. **Recuisite de vênat** şi pentru călĕtoria, dela T. Kertész

Maşini economice, de N. Fehér. **Maşini de cusut** de Neidlinger. Instrumente necesarii la măiestrii de Geitner şi Rausch.

Cele mai eminente vinuri spumegătoáre din Franeia, dela L. Müller, representantele firmei Jaques Louis Fréres în Budapesta Grand vin dela courone 3 fl. 80 cr. Carte blanche 1-ére chois 3 fl. 50 cr.

Essentii pentru gătirea liqueur-elor de ori ce soiu, din fabrica lui A. Watterich.

Portrete succese frumoase, die laboratoriul lui J. Neumann, Zugrăviă de cărbune 3 fl., de cretă 6 fl., de oleu (mărimea întreagă) dela 8 fl. în sus. Icoanele se remit nevătĕmate. Stindarde cu portrete pentru alegeri, din laboratoriul lui J. Neumann.

Lucruri de gravură, sigile, stampilii, marce de sigil, monograme, cu preţul cel mai eftin.

Din farmacia lui Fáczányi se capetă următoarele specii de cură: 1. **Mustarul dulce** de Fáczányi. Cu efect estraordinar şi eminent sigur contra catarului de gât, intestine şi stomac etc. în casuri de lipsă de apetit, recunoscut de mai mulţi cu recomandaţiuni numeroase, veritabile şi sincere. Preţul: 1 fl. sau 50 cr. — 2. **Săpun Fhenil,** cel mai bun săpun de cură 1 fl. 3. **Spirt de vin serat** în composiţiunea cea mai veritabilă unicul cu efect sigur, 80 şi 40 cr. 4. **Papir contra reumei,** vindecă momentan ori ce durere de dinţi, cap şi reumă.

Cu un cuvênt, ori ce obiect şi articlu, se gătesce şi tramite conform tarife tipărite.

Primul loc de central de speduire a tuturor productelor, articlilor şi fabricatelor de esport din Ungaria (vin de Tocai, ménes, din ţinutul balaton, prin L. Vomossy, bere de Kóbánya, dela Dittrich şi Gottschling, pipe de Semnitz dela F. Heller fer unguresc, otiel etc. dela P. C. Vadhus, lampe, papir, sapun, paprica (ardeiu) de Seghedin etc). procurêndule toate dela isvoarele cele mai directe, cu preţuri ficsate şi cu preţul stabilit în tarifa respectivelor firme. E de ajuns a adresa o cartă de corespundinţa la redacţiunea:

„Nemzetközi Hirdetö“.

(Budapesta VII. Károly körut 7.)

[671] 1—7

Efeptuire promptă, onorabilă şi grabnică.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu,

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane, Nr. 17 Sibiiu, Sâmbătă 11/23 Februarie 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusĕ. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. **rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.**

Sibiiu, 10 Februariu, 1884.

În lumea diplomatică europeană domnesce de un timp încoace o linişte, o pace, care se pare a fi mai mult precursorul unui vifor. S'au făcut ce e drept asigurări din partea factorilor competenţi, că pacea e asigurată şi drept garanţiă despre o situaţiune pacĭnică durabilă, oficioşii indică cu încredere şi satisfacţiune la alianţa europeană centrală, ce a încheiato Germania cu Austro-Ungaria şi mai pe urmă şi cu Italia. Această columnă a păcei europene însĕ începe deja a se clătina. Diplomatia rusească şi germână a desvoltat după culise o activitate intensivă, a cărei resultate încep deja a se vedè în apropiarea pe faţă a Russiei la Germania. Între Berlin şi Petersburg s'a observat în ḑilele ultime o comunicaţiune diplomatică atât de viuă şi intimă încât bărbaţii politici prevĕd deja că se lucră într'ascuns la alterarea sau cel puţin la o modificare esenţială a alianţei centrale. Se ivesce deja în conture pipăite restaurarea raportului intim de odinioară dintre Germania şi Rusia. Lucrul nu e numai simplă conjectură, ci s'a remarcat deja prin unele îmtêmplări constatate, cari arată învederat, că diplomaţii rusesci, cari de un timp încoace bat mereu la uşile vechilor prietini din Berlin şi la uşa puternicului cancelar în Friedrichsruhe, au aflat ascultare. Primul pas spre apropiere s'a făcut prin strămutarea ambasadorului rusesc dela Paris, Orlow, la ambasada din Berlin. Acest diplomat este bine vĕḑut în cercurile diplomatice din Berlin şi o persoană grată in ochii dlui Bismarck. Cum se vede, asigurările rusesci sûnt serioase, Rusia cearcă cu stăruinţă sĕ redobândească pe vechiul aliat, de care s'a înstrăinat în timpul din urmă pentru a'şi cauta alte proptele. Vechiul aliat din parte-şi încă se arată prevenitor şi accesibil pentru dorinţele rusesci. Rusia, care cochetase în în mod demonstrativ cu Francia, pentru a paralisa cu ajutoriul acesteia alianţa europeană centrală s'a convins că republica franceză nu-i poate oferì ajutoriul aşteptat. Francia este slăbită prin desastrul cumplit dela 1870, şi mai e şi sfăşiată de certele monarchistice. Pretendenţii cei puternici din Francia, crisele interne şi politica colonială absorb toate puterile statului şi Rusia ar vrea sĕ aibă un aliat care sĕ oferă toate garanţiile unui ajutor reciproc efectiv. Germania de altă parte, cu toate că a dat Austro Ungariei multe semne de prietenie, se pare că în cele din urmă nu vede în monarchia noastră un factor de alianţă destul de puternic şi sigur pentru toate eventualităţile. Luptele interne care mistue statul nostru dualistic, dacă nu se vor curma printr'un compromis satisfăcător, vor slăbi forţa monarchiei şi prin aceasta slăbire monarchia nu oferă aliatului german destule garanţii. Prelângă aceasta în Austria sûnt nisce factori la cârma statului, a căror aspiraţiuni rĕu ascunse nu convin nici Russiei nici Germaniei. In Austria sûnt mai cu samă Polonii, cari deşteaptă temeri, sciindu-se din esperienţă că acesti conspiratori de profesiune, pot sĕ provoace la un moment oportun crise serioase. Apoi nemulţămirea Germanilor din Austria încă nu poate trece în imperiul german de un lucru indiferent. Mai adauge la acestea atitudinea cea şovăitoare şi nesigură a Maghiarilor, politica lor violentă faţă cu naţiunalităţile nemaghiare şi îndată vom avea o sumă întreagă de elemente, cari se presentă politicilor din străinătate ca nisce factori puţin ponderători în conbinaţiunile politicei reale. Drept are Timoleon, când ḑice că statul numai ca factor cu putere impunĕtoare poate fi primit în combinaţiuni de alianţe serioase şi durabile. După cum se vede nu suntem încă un asemenea factor sau cel puţin străinătatea nu vrea sĕ ne cunoască de un asemenea element.

În stadiul de aḑi al lucrurilor restabilirea vechei alianţe dintre Rusia şi Germania are deja o consistenţă pipăită şi într'o bună dimineaţă oficioşii ne vor surprinde cu un fapt împlinit. Ce înseamnă această alianţă? la această întrebare respund evenimentele din cele doue deceniuri din urmă.

Revista politică.

Sibiiu, 10 Februarie 1884.

În lumea mare domnesce linişte perfectă şi ici colea numai câte o temere fundată conturbă pacĭnica linişte. La noi curg lucrurile cu iuţeală mare şi linişte şi mai mare. Câte o veste din Herţegovina mai variează amorţeala, în care a căḑut lumea politică după cearta dintre Timolen şi Antitimoleon. Sĕ ḑice adecă că prin Herţegovina iarăşi se arată bande de hoţi, cari sûnt premergĕtori revoluţiei, şi totodată se ḑice, că ele sunt comandate de autorităţi muntenegrene. Ca lucru sĕ pară şi mai verosimil se ḑice că conducĕtoriul e un anume Lipovac Popoviciu, adjutantul principelui de Muntenegro Nichita.

Atâta in ce privesce Herţegovina. Dela cuibul revoluţiunilor din statul nostru trecem la al doilea nu mai puţin renumit. Rumelia orientală ear preocupă opiniunea publică. Se ḑice că principele Vogorides va fi dat jos din domnie şi înlocuit prin Caragheorgeviciu. Lucrul s'a oblincit încă de mult. Călĕtoria principelui socru — Nichita — la Constantinopole şi splendida primire din partea sultanului, toate acestea au pregătit calea pretendentului de tron al Serbiei la domnie în Rumelia orientală. Încât va cuprinde în sine această versiune şi verosimilitate, nu scim. Credem însĕ că Serbia nu mult va câştiga prin această combinaţiune.

Fiindcă am ajuns la Serbia, sĕ ne oprim puţintel. Ministeriul reacţionariu Cristici a căḑut în mânia înmensei maiorităţi, ce i se asigura din incidentul nouelor alegeri. Noul cabinet a şi luat în mână frênele. Ce va mai fi, vom vedè.

Cearta dintre poarta otomană şi patriarchatul ortodocs ia forme tot mai concrete. În oraşul Monastir, Ochrida, Pelagrina şi Debri domonstraţiunile au luat caracter agressiv. Asemenea în insula Creta. Se simte magica putere a sântei Rusii. Se ḑice că Sultanul s'a muiat la inimă, şi că va înceta cu asupririle.

In centrul Europei se pregătesce calea spre lucruri mari. Germania va da mâna cu Rusia, se înţelege — luândune pre noi la mijloc. Noi vom ţinea Italia în braţe. Va atârna dela cele doue puteri cu ce putere ne vor stringe. Lumea ḑice că din această legătură va resulta pace universală. Vom vedè.

Parlamentul Angliei cu 49 de voturi a votat încredere guvernului Gladstone. Situaţiunea din Sudan până acuma nu s'a limpeḑit, se poate că casa de jos a Angliei va fi ales între doue rele pre cel mai mic.

„Gazeta Transilvaniei“ comunică în Nr. seu 16 reflecsiunile noastre din Nr. 14 în cestiunea ajutoriului de stat, şi le face un comentariu cum se poate aştepta numai dela urbanitatea „Gazetei.“ Ea ḑice, că am întrebuinţat în reflecsiunile noastre *„un limbagiu pasionat şi neurban.“* Mulţămită „Gazetei“ pentru că a comunicat tecstul întreg al acelor reflecsiuni şi a dat cea mai bună ocasiune publicului seu de a putea face comparaţiune între limbagiul nostru şi între al ei; apoi la judecata publicului *„cu mintea sănĕtoasă şi nepreocupat“* ne supunem bucuros, recomândându-i numai, sĕ şi aducă aminte dimpreună cu colega redacţiune de limbagiul „urban“ al Gazetei, ce l'a folosit ea şi mai nainte, mai ales de vre-o trei — patru luni, de câte ori se ocupá de „Telegraful român,“ d. e. când ne vinea cu *„gogoşii dela Sibiiu“* cu *„precupeţa care vinde gogoşi pe podul minciunilor din Sibiiu“*, şi altele, tot vorbe serioase,

---

FOIŢA.

CLAUDIU

de

Victor Hugo, 1836.

(Urmare.)

— Aide! ḑise Claudiu cu răceală, am dormit bine în noaptea aceasta fără sĕ me îndoesc că aşi dormì şi mai bine încă în cea viitoare.

Se pare că cuvintele oamenilor forţi trebuesc sĕ primească la apropierea morţii o oare care măreţie.

Preotul sosì. După aceia, calăul. Claudiu fu smerit cu preotul, dulce cu celalalt. El nu refuză nici sufletul seu, nici corpul seu.

Păstra o presenţă de spirit desevêrşită. In timpul când i se tăia pĕrul, un oare care vorbì, într'un unghier al închisorei, despre holera ce ameninţa oraşul Troes în acel moment. Cât despre mine, ḑise Claudiu cu un suris, eu n'am frică de holeră.

De astfel, el ascultă pe preot cu o foarte mare luare aminte, învinovăţindu-se mult, şi părându-i rĕu că n'a fost învĕţat într'ale religiunei.

După cererea sa, i se dădu foarfecele cu care se lovise. Lipsia o lamă ce se sfărămase în pieptul seu. Rugă pe temnicer sĕ dea aceste foarfece lui Albin, din partea sa. El ḑise de asemenea că ar dorì sĕ se adauge la acest testament al seu tainul de pâne ce ar fi trebuit sĕ mânce în ḑiua aceea.

El rugă pe cei cari 'i legară mânile sĕ-i pună în mâna dreaptă piesa de cinci franci ce-i dedusă soră, singurul lucru ce i remânea de acum înainte.

La opt oare fără un sfert, el ieşì din închisoare împreună cu tot alaiul cel trist, ce se obicinuesce la osândiţi. El era pe jos, palid, cu ochiul ţintit pe crucea preotului dar mergênd cu un pas statornic.

Se alesese pentru esecuţiune, ḑiua aceea pentru că era o ḑi de têrg, în scopul de a fi cât s'ar putea mai multă lume în trecerea sa căci mi se pare că încă sûnt în Francia têrguleţe, pe jumĕtate selbatece, unde când societatea omoară un om, ele se laudă de asta.

El se urcă pe eşafod cu gravitate cu ochiul mereu pironit pe crucea popei. Vru sĕ sărute pe preot după aceea pe calău; mulţămind unuia, iertând pe celalalt. Calăul îl respinse încetişor, ḑice o relaţiune. In minutul când ajutorul lui îl legă pe uricioasa maşină, el făcu semn preotului de a lua piesa de cinci franci ce o avea în mâna dreaptă, şi îi ḑise: „Pentru sĕraci.“ Fiind că opt oare sunau în acest minut, sgomotul clopotului orologiului acoperì glasul seu, şi duhovnicul îi respunse că n'auḑia. Claudiu aşteptă intervalul de douĕ lovituri şi repetă cu dulceaţă: „Pentru sĕraci.“

A opta lovitură nu sunase încă, şi acest nobil şi inteligent cap căḑuse.

Admirabil efect al esecuţiunilor publice! În aceea di chiar maşina fiind încă în picioare în mijlocul lor şi nespălată, oamenii poporului se resvrătiră pentru o cestiune de tarifa, şi cât pe acì era sĕ măcelărească pe un impiegat dela vamă. Dulce popor; care faci astfel de legi!...

Noi am creḑut de datoria a povestì cu amĕnuntul istoria lui Claudiu, pentrucă, după noi, toate paragrafele acestei istorii ar putea sĕ serve de capete de capitol la cartea unde s'ar resolva marea problemă a poporului în veacul al XIX-lea. În această viaţă importantă, sûnt douĕ fase principale: înainte de cădere, după cădere; şi sub aceste douĕ fase douĕ cestiuni: cestiunea educaţiunei cestiunea penalităţii, şi între aceste douĕ cestiuni societatea întreagă.

Acest om de bună seamă, era bine născut, bine organisat, bine înzestrat. Deci, ce i-a lipsit? Reflectaţi.

Acolo este marea problemă de proporţiune, a cărei soluţine, încă de găsit, va da echilibrul universal: „Că societatea se facă totdeauna pentru individ, atât cât şi natura.“

Vedeţi pe Claudiu Miserul. Creeri bine făcuţi, inimă bine făcută, fără nici o îndoială. Dar soartea îl pune într'o societate aşa de rĕu făcută că el sfârşesce prin a omrî.

tot frase urbane, care noi atunci le am lăsat la gustul publicului cetitoriu.

Îi pare reu „Gazetei“ pentru că nu i-am comunicat verdi-uscatele sale, la cari se refer reflecsiunile noastre; noi înse credem, că ar trebuì se-i pară bine pentru că nu le-am comunicat, căci comunicându-le, ele erau dovadă *ad occulos* despre suciturile „Gazetei“ de cari se folosesce ea când susţine, că biserica s'a pronunciat deja în cestiunea ajutoriului de stat şi vocea bisericii ar fi şi astădi pentru o deputaţiune la Maiestate, pe când chiar din conclusele sinodali provocate de „Gazeta“ vedem, că sinoadele noastre archidiecesane din anii 1878 şi 1879 a recunoscut, că între impregiurările politice de atunci nu erá oportun a se esecutá conclusul sinodal din 1877 ci erá sĕ se aştepte o ocasiune mai binevenită.

Aceasta este vocea din urmă a bisericii în cestiunea gravă, ce privesce modalitatea împărţirei ajutorului de stat; cel puţin noi nu scim sĕ se fi pronunţat biserica de atunci încoace în aceasta cestiune fie în sinod, fie în consistoriu; dar scim aceea şi o simţim, că impregiurările politice de atunci, cari s'au considerat ca pedecă pentru o deputaţiune la Maiestate, cu nimic nu s'au întors spre bine în decursul anilor; apoi mai scim şi aceea, că redacţiunea „Tel. român“ nici pe la anii 1875—1879 n'a tăiat pe dinaintea autorităţilor bisericesci cu discusiuni meritorii în acea cestiunne, precum pretinde dela noi „Gazeta“ şi în aceasta parte ne poate fi mărturie bună preameritatul redactor al foaei noastre de pe acel timp, despre care nu ne îndoim că are trecere bună la „Gazetă“.

Are drept „Gazeta“, că între cele multe diare, ce ne vin la mână, noi cetim pre cât ne ajunge timpul, şi o parte bunicică din *„diaristica jidano-magiară“*, carea este cea mai lăţită în ţară; şi chiar pentru că o cetim, putem constata înrudirea cea mare între acea diaristică şi între „Gazeta“ în ce privesce atât limbagiul, cât şi spiritul „Gazetei“ intolerant, care esceleazǎ în suspiţionări, în calumnii, în restălmăciri şi sofisme, va se dică în arta de a îmbĕta publicul cetitoriu nu numai cu apă rece, cum ne învinuesce ea pre noi, ci chiar şi cu alcohol veninos.

Noi pricepem bine dorinţa cea mare, „din inimă,“ ce o are „Gazeta“ pentru *„prosperarea bisericii române fără deosebire de confesiune,“* de bună seamă după cunoscutul proiect al părintelui protopop Marc din Satmare. Această dorinţă se manifestează prea des din partea „Gazetei“; ea se manifestează cu deosebire şi acum, când pretinde dela „Telegraful român“ ca dela un organ de publicitate al Bisericii, ca cunoscuta cestiune — o numim mai odată gravă şi delicată — sĕ o discutăm în merit fără a ascepta se vedem şi se audim, ce posiţiune vor lua în acesta cestiune şi ce vor dice autorităţile competente: sinodul, sau cel puţin consistoriul archidiecesan.

Este una din apucăturile jidane maniera dumnevoastră cinstită „Gazetă“, prin care voiţi se acoperiţi la vedere o rană vechiă în corpul naţiunei române, dar când o acoperiţi chiar atunci o sfăşiaţi de nou în loc de a-i aplica balsamul vindecĕtoriu, ca corpul sĕ devină earăşi întreg şi sănătos, cum a fost înainte cu 200 de ani. Noi vĕdênd agitaţiunea spiritelor, fĕtul passivităţii, care se încearcă se calce şi pragul consistoriilor, — nu dicem, că „Gazeta“ cu ai sei nu va putea face propagandă ideii sale de „uniunea bisericească a tuturor românilor“ după projectul părintelui Marc; dar o dicem, şi o credem, că biserica ortodocsă română faţă cu astfel de propagandă va susta desvoltânduse pe basele ei canonice, şi va avea în tot timpul apĕrătorii sei în contra tuturor intrigilor ce au de scop slăbirea şi nimicirea ei.

„Gazeta“ într'altele ne dă epitetul de *„Organ Nr. 2 al consorţiului frăţietăţii“*; noi înse vrem sĕ scie „Gazeta“: că dacă e vorba de a lucra pentru o adevĕrată frăţietate între noi românii şi apoi şi între toate popoarĕle din ţară, din care se urmeze mulţămirea tuturor şi o siguritate în desvoltarea noastră naţională: atunci noi ţinem că avem drept de a pretinde sĕ fim recunoscuţi în această direcţiune de organ Nr. 1; totuşi pentru binele păcii ne mulţămim şi cu clasificarea, ce ni o face „Gazeta“; speculele însĕ cu acţiuni şi poate şi cu unele subvenţiuni pentru un consorţiu de înfrăţire după vederile şi aspiraţiunile „Gazetei“, le lăsăm bărbaţilor de specialitate din Braşov.

„Cea mai nouă modă politică“.

(Urmare.)

Timoleon vine cu apreciările sale la biserica catolică sau la clerul catolic. „Biserica catolică, diceau contrarii sei, se apropie de sfêrşit. Şì instituţiuni din cele mai tari şi mari îşi vecuesc veacul şi dispar. Miile de ani surpă piramidele. Prorocia nu s'a împlinit ci s'a întêmplat tocma contrariul. Biserica catolică şi papismul s'au înalţat din decădenţa mai puternică decum au fost vreodată. Papa detronat e mai puternic ca odinioară. Se reîntoarce oare veacul lui Gregor fără Gregor? Unde este aşa numitul catolicism vechiu? Unde e Döllinger unde contrapapi, urzitorii şismei? Sunt acolo unde sunt şi ceilalţi şismatici, ba nici acolo pentru că acestia au fundat cel puţin secte. Ei au dispărut fără a li se mai cunoasce urma şi sunt daţi uitării, ear papismul şi biserica catolică sûnt mai mari şi mai puternice ca odinioară, căci au învins pe toţi duşmanii lor, pe cei mai recenţi i au împrăştiat şi au desceptat spiritul confesional. Jesuitismul, biserica catolică şi „ecclesia militantă“ au reocupat şanţurile. Tunurile pressei catolice universale sûnt aşedate în aceste şanturi. Şi ultramontanismul bombardează earăşi statele acestea ripostează, lupta „culturală“ s'a încins. Priveghieze guvernele şi corpurile legiuitoare, mai ales înse clasa de mijloc, care merge în fruntea culturei şi a civilisaţiunei cu atât mai vêrtos cu cât deodată cu ultramontanismul s'a mobilisat şi aliatul seu natural, feudalismul. Năluca albă şi neagră, revereanda şi mantila cavalerească apar de odată pe scenă. In Austria şi la noi nimenea nu poate ignora raportul intim dintre acesti aliaţi. În Austria se alătură lângă dênşii un al treilea aliat: interesele naţionalităţilor. Feudalism, clericalism şi slavism: acesta e numele alianţei întreite de dincolo de Laita. Această alianţă a înfrânt domnia Germanilor şi liberalismul în Austria. Această alianţă va aduce federalismul în Austria şi va înfrânge unitatea statului austriac. Nu va eşì şi la noi din alianţa duplă cea triplă? Nu va adopta feudalismul şi pe slavism? Dacă nu l vom chiema, vine el de sine. Locul lui e în tabera acelora cari voiesc sĕ distrugă unitatea internă a Ungariei, sĕ împrăscie semênţa discordiei, sĕ sugrume liberalismul, care e salvarea naţiunei şi a rassei, şi cultura, care promovează sporirea rassei maghiare. Şi dacă alianţa clericală feudală a chiemat indigenii din Austria, pentru ce sĕ nu primească şi sucursul naţionalităţilor? Cine face pasul prim pentru ce sĕ nu facă şi pe al doilea? Dar, repet, slavismul se impune ca aliat şi atunci, când liga feudală ultramontană vrea sĕ l respingă, ceea ce se şi aşteaptă sĕ facă, în numele patriotismului unguresc. Ce a încuragiat pe Croaţi? Certele interne ale Ungariei. Indată ce a început lupta socială şi îndată ce pacea internă a fost turburată prin înrîurinţa mijlocită şi nemijlocită a feudalismului Croaţii au tras jos pajurile ungurescì. Resvrătirea dincoace de Drava a fost resunetul la turburările dincolo de Drava. In mesura în care slăbesce Ungaria prin luptele interne, se intăresce Croaţia şi cu atât mai mult curagiu capetă şi agitatorii naţionalităţilor de dincoace de Drava. Ca sĕ tăcem de situaţiunea esternă — ce se va alege din politica ungurească internă? Austria este în apropierea noastră. Esemplul acesteia este molipsitor. Preste graniţa austriacă au trecut la noi, deodată cu decadenţa spiritului european, agrarismul, antisemitismul, feudalismul şi ultramontanismul. Pentru ce sĕ nu vină, drept suplement, şi slavismul? El ar putea sĕ vină. S'ar putea face şi la noi o încercare cu un Taaffe. Şi cine ar fi acesta? Kallay sau Cziráky? (Acest din urmă a repausat deja). Şi atunci ar face concessiuni Croaţilor cum au făcut Taaffe Cechilor şi Polonilor. Sêrbii, Românii şì Slovacii ar trebuí numai sĕ se misce ca se capete şi ei concesiuni, dacă nu altele, cel puţin validarea limbelor lor în administraţiune şi justiţie în socoteala limbei oficiale a statului.

Şi la un asemenea cas unde am ajunge cu interesele maghiare, cu maghiarisarea, cu idea de stat? Ce relaps ar suferì politica maghiară, ca sĕ tăcem de căderea liberalismului şi a democraţiei. Prin aceasta s'ar dĕrîma tot ce am clădit în decursul unui deceniu şi jumĕtate, ba în cei cincideci de ani din urmă. Cele douĕ clădiri laterale şi vechile columne ale ideiei de stat maghiar s'ar dĕrima cu totul. Şi politica esternă? Ungaria sfâşiându-se prin certe de partidă şi naţionalitate, ar merge slăbită şi ruinată în lupta decidĕtoare contra slavismului. Este adevĕrat că Ungaria se află în raport de stat cu Austria şi în alianţă politică şi militară cu Germania. Dar certele naţionalităţilor au slăbit şi pe Austria. O serie întreagă de resboaie contra slavismului asteaptă pe monarchia noastră cum le a avut odinioară cu Turcii. In aceste resboie punctul de greutate, pondul monarchiei, trebue sĕ fie Ungaria, dacă voim se asigurăm victoria. Numai însufleţirea şi geniul militar al naţiunei maghiare poate sĕ culce la pămênt colosul dela nord. Şi ce se va întêmpla dacă Ungaria prin încurcăturile sale interne va cădea sub nivoul Austriei? Aci este Germania. E adevĕrat, dar noi vom fi aliaţi preţuiţi ai Germaniei numai dacă vom fi tari. Bismarck nu s'a aliat cu noi numai din filantropie ca cu sabia germană sĕ ne apere în impotenţa noastră faţă cu Francezii el a avut sĕ aleagă între noi şi Rusia. El ne a ales pe noi credêndune mai tari. Dar dacă se va constata, că Rusia va fi un aliat mai de folos pentru Germania, aceasta se va împreună cu Rusia, se va reintoarce la tradiţiunile saleistorice. (Va urma).

Cine este realmente vinovat? Sĕ fie oare el? Sĕ fim oare noi?

Cestiuni severe, cestiuni sfâşietoare, care solicită la această oară toate intelingenţele care ne trag aşa cum sûntem, de pulpana hainei noastre, şi care ne vor impedeca într'o di atât de cu desevĕrşire drumul, că va trebuì sĕ le privim bine în faţă, şi sĕ scim ce voesc ele dela noi.

Acela care scrie aceste rênduri, va cerca sĕ spună, în curênd poate, în ce chip le înţelege el.

Când cineva cugetă la chipul cu care aceste cestiuni ne îmboldesc, me întreb: la ce se gândesc cei cari guvernează, dacă nu se gândesc la asta?

Camerele, în toţii anii, sûnt ocupate cu gravitate. Este foarte important, fără îndoeală, de a desumfla sinecurile, şi de a curăţi bugetul de omidi; este foarte important sĕ faci legi cari sĕ me trimită, deghizat în soldat, sĕ fac de gardă în mod practic la poarta domnului Conte de Lobau pe care nu-l cunosc şi pe care nu voiu sĕ-l cunosc, sau sĕ me constrângi sĕ fac paradă în careul Marigny, după gustul băcanului meu, din care aţi făcut ofiţerul meu!*)

Este important, deputaţi sau ministri, de a obosì şi de a trage toate lucrurile şi toate ideile acestei ţĕri prin discuţiuni plin de chicsuri; este esenţial, spre pildă, de a pune pe banca acusaţilor, şi de a interoga şi chestiona cu mare sgomot şi fără a sci ce spuneţi, arta veacului al XIX-lea, acest mare şi sever acusat care nu se înjosesce a rĕspunde şi care face foarte bine; este uşor de a ve perde vremea, guvernanţi şi legiuitori, în conferinţe clasice, cari fac pe dascălii scolilor din Mahalale sĕ dea din umere; este folositor de a declara că drama modernă a inventat incestul, adulteriul, uciderea de tată, prunc-uciderea, otrăvire, şi de a proba prin asta că nu cunoasceţi nici pe Phedru, nici pe Zocaste, nici pe Edip, nici pe Medeea, nici pe Rodoguna; este indispensabil ca oratorii acestei ţĕri sĕ se ciorovoiască, cătră trei dile, cu prilejul bugetului, pentru Corneille şi Racine, contra nu mai sciu cui, şi sĕ se folosească de astă împrejurare literară spre a'şi înfunda în gât, unii altora, care mai de care greşeli mari de limba ţĕrei lor.

Toate astea sûnt importante; noi credem, cu toate astea, că ar putea fi lucruri şi mai importante.

Ce ar dice Camera, — în mijlocul neînsemnatelor certuri cari apucă aşa de des de guler, pe minister de cătră minister, — dacă, de o dată, din băncile camerei sau ale tribunei publice, s'ar rădica cine-va şi ar dics aceste cuvinte serîoase:

„Taci, domnule B..., taci, domnule C..., dvoastră credeţi că sûnteţi în cestiune, dar nu sûnteţi. Cest stiunea, eată-o. Iustiţia este abea un an, a scrijelape un om la Pamiers cu un cuţit; la Dijon, ea a smuls capul unei femei; la Paris, ea face la bariera Sant-Jaques egzeaţiuni inedite; uite! asta'i cestiunea. — Ocupaţive de asta. Certaţive apoi, ca sĕ sciţi dacă trebue ca nasturii gardei naţionale au sĕ fie galbeni sau albi, şi dacă siguranţa este un lucru mai drăgălaş de cât certudinea.

„Domnilor dela centruri, domnilor dela ecstremităţi, mulţimea poporului suferă. Numiţi-l republică, numiţil monarchie, — poporul suferă. Acesta este un fapt.

„Poporului îi este foame, poporului îi este frig. Miseria îl împinge la crimă sau la viţiu, după secs. Aveţi milă de popor, căruia puşcăria îi răpesce fiii şi casa de prostituţie fetele. Aveţi prea mulţi puşcăriaşi aveţi prea multe prostituate. Ce probează aceste doauĕ ulcere? Că corpul social are un viţiu în sânge. Eată-ve întruniţi în consulaţiune la căpătêiul bolnavului; ocupaţive de boală.

(Va urma.)

---

*) Fără îndoială noi nu înţelegem aci a atăca patrula urbană: lucru trebuincios, care păzesce strada, pragul şi căminul; ci numai parada, pomponul, gala şi gălăgia militară: lucruri vrednice de rîs, care nu servesc decât a face din têrgoveţ o parodie a soldatului. *Victor Hugo.*

Varietăți.

* (Personal.) Escelenția Sa P. Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul cu trenul de eri, a sosit în mijlocul nostru.

* **(Un nou jurnal în perspectivă.)** De un timp încoace circulă o sumă de faime și sgomote printre Românii de aici. Se vorbesce că unii dintre fruntașii inteligenței noastre se frământă și se sbuciumă mereu pentru a pune la cale un jurnal de toate ḑilele, care sĕ fie fără păreche în publicistica română dincoace de Carpați — unic în feliul seu. Nu se scie până la ce stadiu a progresat consorțiul organisat deja — cu preparativele de editare și redactare. După cât am putut esperia — factorii directivi ai acestei intreprinderi jurnalistice sûnt partida așa numită „șaguniana“, cari se cred esclusivii representanți ai tradițiunilor nemuritorului archiereu. Acesti bărbați nu se mulțămesc numai cu mărturisirea simplă a acestei credințe, ci ținênd seamă și pe partea reală a lucrului, mai ales într'un veac materialistic cum este al nostru, — ar vrea bucuros sĕ împreune plăcutul cu folositorul — și doresc ca și lumea din afară sĕ nu peardă din evidență pe purtătorii unui drapel atât de ilustru și pe acei ce vor sĕ se grupeze în giurul acestui drapel. Le trebue acestor oameni, dedați cu condeiul ca țiganul cu scânteile, un jurnal, în care sĕ și depună cu dobândă comorile lor sufletesci le trebue un depositar asigurat contra tuturor vicisitudinilor. Necesitatea unui jurnal nou provine poate din convingerea, că o comoară așa bogată de idei spontane nu se poate fruptifica în alte foi, că mai ales biroul „Gazetei Transilvaniei“ nu se potrivesce pentru a se păstra într'ênsul un drapel, care tocmai în acest loc a fost întinat și pângărit sistematicesce într'un șir de ani. Și în urmă e mai bine a fi jupân în casa proprie decât domn în casă străină. Atât credem că va fi de ajuns deocamdată. Îndată ce foia in spe va lua forme mai concrete nu vom întârḑia a informa publicul despre această nouă aparență în viața noastră publicistică.

* (Hymen.) Clericul absolut dl Procopiu Cloanță și-a serbat cununia cu domnișoara Marta N. Potmolea, Dumineca trecută în Viștea superioară.

* (Necrolog.) *Maria Bădilă* născ. *Oniț*, veduvă după protopresbiterul *Petru Bădilă* în etate de 79 de ani, după lungi și grele suferințe, impărtișită fiind cu SS. Taine, eri la 2 oare dimineața și a dat nobilul suflet în mânile creatorului.

Remășițele pământesci, se vor transporta Duminecă în 12/24 curg. la 3 oare după ameaḑi, din casa proprie, Strada Ureḑului Nr. 19 în cimiteriul gr. res. dela Porta turnului spre repaus etern. Fiei țĕrina ușoară!

* (Ḑiar nou.) În Rîmnicul-Sărat a apărut un ḑiar nou cu titlul: „Gazeta săteanului“ sub direcțiunea dlui C. C. Datculescu. Scopul acestei foi populare este: a instruì, informa și moralisa poporul român prin publicarea celor mai alese materii. Apare de 2 ori pe lună. Dee Domnul sĕ'și ajungă scopul ce și la propus.

* (Omor cumplit.) Joi seară s'a întâmplat un omor cumplit și ne mai pomenit în pacinicul nostru oraș. Seara la oarele 10 s'a dat signal de foc. Ajunsi pompierii la fața locului au intrat în casă și acolo au aflat patru cadavre, cel al Dr. de regiment în pensiune, Friedenwanger, al soției lui, al unui băiat, și al servitoarei, toate 4 mutilate cumplit. Lui Dr. Friedenwanger i-au tăiat gâtlejul iau vulnerat mânile, și i-au spintecat stomachul, la celelalte persoane le-au tăiat gâtul și le-au tocat în cap ca pe nisce vite. Apoi au aprins casa pe ei. Tot-odată au dat foc unei șuri într'altă parte a orașului spre a atrage atențiunea publicului dela locul de crimă. Poliția urmăresce pe ucigași.

* (Omoritorii lui Mailáth) vor fi astăḑi spênḑurați în prinsoarea din Budapesta.

* (Mulțămită publică.) Lipsit de mijloacele necesari, cari se recer, pentru de a-mi putè continua fără jignire studiul, de oare ce trista soarte în care a ajuns neputinciosul meu tată, în deosebi după moartea neuitatei mele mame, nu-i permit acestuia a me provedè cu cele de lipsă: unul dintre generoșii domnii din Sibiiu a binevoit a întreprinde o colectă, care avù resultatul neașteptat de 57 fl.

Atât Preaonoratului colectant cât și următorilor P. T. domni contribuenți îmi permit ale esprima și pe calea aceasta cea mai adâncă mulțămită.

Au binevoit a contribuì:

Esc. Sa Miron Romanul 10 fl., Nicolau Popea 2 fl., Constantin Stezar 2 fl., N. N. 1 fl., N. Cristea 1 fl., Nicanor Frateș 1 fl., D. Cunțan 1 fl., Ioan Bechnitz 1 fl., Parteniu Cosma 2 fl., A. Bac 1 fl., Elia Macelariu 5 fl, I. Bădila 1 fl., Basiliu Hărșan 1 fl., Moise Lazar 1 fl., Dr. Aureliu Brote 1 fl., Br. Urs 2 fl., I, Hannia 1 fl., Iuliu Dan 1 fl., Dr. I. Moga 1 fl., Dr. I. Nemeș 1 fl., Ioan de Preda 1. fl, P. Dunca 2 fl., Simeon Popescu 1 fl., Ioan Ghib., 1 fl., Dr. D. P. Barcianu 1 fl., G. Dima 1 fl., I. Popescu 1 fl., D. Comșa 2 fl., Dr. I. Crișan 1 fl., Vis. Roman 1 fl., Romul Petric 1 fl, Ios. St. Șuluț 1 fl., Gr. Mateiu 1 fl., A. Trombițaș 1 fl., Mateiu Voileanu 1 fl., Corneliu Tobias 1 fl., Dr. Ilarion Pușcariu 2 fl. Suma 57 fl.

Victor Lazar,
student de a IV-a clasă la gimnasiul ev. luteran din loc.

* (Revoltă.) Din comuna Zorlențul mare, comitatul Caras-Severin, se anunță o revoltă escată din incidentul alegerei de jude. Din patru aspiranți pretorul candidase numai trei. Partida concurentului eschis s'a revoltat contra pretorului, voind a-l insulta, însĕ gendarmii i-au împedecat. Poporul întărîtat a dat apoi asalt asupra gendarmilor, cari mai pe urmă veḑênd pericul a tras asupra mulțimei. Doi oameni sûnt greu răniți. Dar mulțimea nu s'a liniscit, ci a atacat cu bâtele pe gendarmi, cari împresurau și escortau cu baionetele scoase căruța pretorului. Alegerea s'a amânat și la timpul seu se va face de nou cu asistență militară.

* (Carneval.) Pompierii voluntari din Săliște vor arangia la 11/23 Faur a. c. în edificiul scoalei din Săliște un bal.

Venitul curat este destinat pentru fondul reuniunei.

Întrarea de persoană 1 fl, de familie 1 fl. 50 cr.

Inceputul la 8 oare seara. Suprasolviri se primesc cu mulțămită și se vor publica pe cale ḑiaristică.

* (Conferință.) Mercuri 8 Februarie dl B. Hăsdĕu, eruditul profesor, a ținut o conferență în sala Ateneului despre: „Cel din urmă cronicariu român din epoca fanarioților.“

* (Limba spaniolă.) Intr'un discurs, pe care generalul Guzman Blanco la pronunțat decurând cu ocasiunea instalărei Academiei Venezuelane la Caracas, găsim o curioasă statistică a celor 16000 de cuvinte, ce compun limba spaniolă: 5400 provin din limba latină, 1800 din limba euscariană, 1600 din limba arabă, 800 din limba gotică, 300 din franțozesce, 100 din limba hebraică, 100 din limba italiană, 100 din feliurite limbi din America, 50 din englezesce, 30 din limba germână, 20 din limba persană, 20 din limba sanscrită și 5680 de cuvinte, a căror origine este necunoscuta.

* (Nea în România.) În 3/15 cur. a nins în Craiova, Verciorova, Turnu-Severinului, Filias, Roman, Mihaileni și Stefănesci. A început sĕ ningă și în Bucuresci, dar ninsoarea a încetat îndată.

* (Un amic al Românilor.) Artur Baligot de Beynes, a murit la Paris în 7 Ianuarie. El a scris mult în favorul Românilor prin ḑiarele din Paris. A fost secretariul lui Cuză-Vodă și ca atare a redactat o mare parte din corespondință aceluia cu cabinetelele străine. Se asigură, că el ar fi scris și un memorial asupra domniei lui Cuză-Vodă, care se va publica în curênd.

* (O femee ca profesor de universitate.) Doamna Kovalevsky din Rusia a sosit în ḑilele aceste la Stockholm în Svedia spre a ocupa catedra pentru matematică la universitatea de acolo.

* (Statua lui Ovidiu). Artistul Ferrari din Roma, care a primit sĕ toarne în Bronz figura poetului Ovidiu, a trimis deja la prefectura de Constanța tabloul statuei, care este a sĕ ridica acolo, gata în gips. În primăvara aceasta ea va fi terminată definitiv și poate, că până în luna lui Iunie viitor se va și așeḑa pe una din cele mai frumoase piețe ale Constanței. Statua represintă pe poet în picioare, mărime naturală (2¼ metri înălțime afară de piedestal) îmbrăcat cu toga strinsă peste umĕr ținênd condeiul în mâna dreaptă. Se află în momentul unei concepțiuni poetice. Privirea e tristă și serioasă așa, cum ne arată prin „Tristele“ sale, că a trăit plin de nemulțămiri, în acest loc. Represintă fidel figura unui esilat.

* (Anghina.) După cum sûntem informați în satul Brețcu (aproape de Brașov) domnesce anghina acest periculos morb epidemic. Un locuitor de acolo Francisc Dimény perdu patru copii; și însuși părintele familiei sufere de această boală epidemică..... asemenea scoala mai înaltă de fete a statului din Buda-Pesta atăcată de acest morb lipicios, ba chiar după ce se iviră casuri de moarte fu închisă.

* (Electricitatea și vinul.) „Electric Sigour Company“ din California impărtășesce ca vinul cel nou prin electricitate în câte va oare se face așa de vechiu ca și când ar fi un vin vechiu de mai mulți ani păstrat cu îngrijire. Vinul cel roșu în 3—6 oare 'l produce ca vechia ear cogneacul în 60 de oare.

* („Gazete de Roumaine“) asigură că într'una din cele mai apropiate ședințe se va cere camerei un credit de 5,000,000 lei pentru clădirea unei catedrale în Bucuresci.

* (Cât se chieltuesce cu scoalele în alte state.) In Saxonia un liceu în termin mediu costă 110,000 franci (plata profesorilor și material didactic.) O scoală reală 80,000.

* (Ciudați mai sûnt bĕtrânii.) Domnul M. un bĕtrân de 76 de ani, iustificând proverbul că bĕtrânețele nu apără de nebunie, se căsătorise cu o fată de 24 de ani și instalase fericirea sa casnică într'un apartament spațios. După trecerea lunei de mire domnul M, care prin strămoșii lui se rudesce cu renumita familie a lui Arpagon, observă că are mai multe camere decât îi trebuesc și luă otărirea a sub închiria o cameră mobilată din ale sale. O hotărire mai lesne de luat decât de esecutat; căci avênd în vedere juneața și frumsețea soției sale, escluse din capul locului pe ori-ce tênĕr ca prea periculos ordinei sale casnice; pe de altă parte însĕ nu prea se găsesc oameni înaintați în vêrstă cu o posițiune socială, care sĕ se mulțămesc cu'o singură cameră pentru locuință. Cu toate acestea isbutise în fine a găsi un chiriaș întocmai după cum îi trebuia, corespunḑĕtor dorințelor sale. Era un căpitan în retragere ajuns în vîrsta respectabilă de 74 de ani, domnul B., care perduse brațul stâng și câștigase înloc câteva centimetre d'o panglică vărgată de mătase. Economul și gelosul M. se bucură de achisițiunea unui asemenea chiriaș model, dar nimeni nu poate scăpa de ursita lui. Asmodi, acest frate vitreg al amorului își viri coada în liniscita căsnicie și înplântă în capul lui M. cea mai tristă și cea mai chinuitoare din toate patimile omenesci, gelosia. Bănuiala nu mai lăsa odihnă bĕtrânului M. Când era silit a eși din casă își închipuia că chiriașul seu va profita de absența lui spre a face curte soției sale. Catastrofa era inevitabilă. Intr'o ḑi, întorcêndu-se fără veste a casă găsi pe căpitanul în retragere șeḑênd lângă stăpâna casei curățind cu briceagul seu nisce mere ce-i adusese. Gelosul M. se supără, se ivi o ceartă între ambii bĕtrâni; de la vorbe ajunseră la pumni și căpitanul, care nu se putea apĕra decât cu'o singură mână își scrânti în luptă mâna. D'aci resultă o cură medicală de opt ḑile și intentarea unui proces naintea judecătoriei pe ocol unde găsim acum pe înpricinați: căpitanul B., gelosul M. și soția lui.

După citirea plângeri, judecătorul întreabă pe domnul M. ce are a ḑice spre apărarea sa.

M. Domnule judecător, sûnt acusat, dar fără cuvênt căci după toată dreptatea ar trebui sĕ me aflu aici ca acusător. Domnul căpitan B. mi-a turburat liniscea casei, a făcut curte și a amăgit, a scos din minți pe consoartea mea.

Judecătorul. Cum așa? Vĕd, că d-sa e bĕtrân ca și d-ta, afară d'aceasta e slut, îi lipsesce un braț.

M. Asta nu face nimic, dar a fost în armată și, ce e mai mult, a servit în cavaleriă.

Jud. Dar ce are a face aceasta cu pricina?

M. Nu veḑi d-le? oficiarii toți și mai cu seamă cei din cavalerie sûnt deprinși sĕ învingă, sĕ birue, fie pe câmpul de bătălie, fie pelângă femeile frumoase; fac atacuri, pândesc slăbiciunile adversarului, năvălesc și triumfă. Și așa, prin tactica și prin strategia lui, căpitanul B. a amăgit pe consoarta mea.

Jud. Nu-mi povestesci decât bănuelile d-tale. Dacă n'ai sĕ-mi arĕți fapte, ai face mai bine sĕ ceri ertăciune domnului căpitan.

M. Fapte? O! destule; a făcut daruri soției mele.

Jud. Ce fel de daruri?

M. Ia adus adese poame, când pere, când struguri când mere.

Dna M. Fiind că bărbatul meu e prea sgârcit și nu mi aduce nici odată poame sau alt-ceva.

M. Consoarta mea! dumneata sĕ taci!

Jud. Dar estea sûnt nimicuri și nu dovedesc nimic.

M. Nimicuri? me iartă, domnule; pentru mere a fost, gonit Adam din raiu; merele sûnt foarte potrivite pentru amăgire.

Jud. Uiți că a fost Eva care a amăgit pe Adam. Dar nu s'atinge d'aceasta: ai scrântit mâna domnului căpitan; vrei sĕ-i ceri ertăciune seau vrei sĕ te osêndesc la amendă?

M. Parcă n'am fost bătut și eu? Dupĕ ce căpitanul și-a scrântit mâna bătêndu-me, soția mea a luat bastonul meu și m'a bătut pe mine astfel de tare că me doare încă spatele.

Jud. Pentru asta poți sĕ faci o plângere. Pentru astăḑi trebue sĕ te osândesc la o amendă de...

M. Stați domnule! voiu cere scuse d-lui căpitan. Atât mi-ar mai lipsi; după ce m'a înșelat nevasta, după ce am fost bătut, acum sĕ mai plătosc și amendă!

„Romanul“

Posta Redacțiunei.

Domnului Ioan Lungu, paroch și as sor protopresbiteral în Bran.

Corespondența Dtale în formă cum ni-o ai trimis, nu se poate publica. Redacțiunea n'are timp, ca se o prelucre. Ești rugat sĕ o prelucri din nou, și noi o vom publica cu multă plăcere.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 21 Februarie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.70	121.25
Renta ung. de hârtie.	87.95	90.40
Argint	—.—	—.—
Galbin.	5.70	5.68
Napoleon.	9.61	9.59
London (pe polița de trei luni)	121.45	121.20

Nr. 14. [273] 1—3

CONCURS.

În sensul ven. ordinațiuni consistoriale din 13 Decemvre 1883 Nr 4309 B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul și bětrânul preot Iacob Tărchilă din Șeica mare, parochie de a 3-a clasa în protopresbiteratul gr. or. al Mediașului, cu terminul de 30 ḑile dela 1-a publicare.

Emolumentele:

a) Cuartir liber cu edificiile necesarie asigurat din partea parochului.

b) Toate venitele stolare unde va servì capelanul computate cu 50 fl. v. a.

c) O leafă asigurată din partea parochului Iacob Trănchilă de 150 fl. v. a. pe tot anul.

d) O soarte de lemne din pădurea comunală computată cu 10 fl. v. a.

Concurenții înstruinduși concursele în ințelesul legilor vor avè înainte de espirarea terminului a și le așterne subscrisului oficiu protopresbiteral.

Mediaș, în 20 Ianuariu 1884.

Cu impreună ințelegerea respectivului comitet bisericesc.

Dionisiu Chendi,
adm. protopresb.

Nr. 4. [675] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante gr. or. de clasa III din Săcel (Andrasfalěul rom.) în protopresbiteratul Têrnavei superioare, se deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială corespunḑětoare cu grădină de legumi.
2. Edificiile necesare pentru economiă corespunḑětoare.
3. 8 jugere pămênt arătoriu și fênaț.
4. 65 de ferdeli cucuruz sfărmit și 35 ferdeli ověs.
5. Stola usuată computată în bani gata 50 fl. v. a.

Concurenții au de a-și așterne cererile conform legilor din vigoare la oficiul protopresbiteral al tractului Têrnavei superioare în terminul indicat mai sus.

Alma, 21 Ianuarie 1884.

În conțelegere cu comitetul parochial gr. or.

Ioan Almășan,
protopresbiter.

Nr. 117. [672] 1—3

CONCURS.

Ne concurând nimenea, în urma concursului publicat pe basa resoluțiunei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan ddto 4 August 1883 Nr. 2350 B. la postul de paroch, în parochia vacantă de clasa a III. Bodogaia inferioară cu filiile Fiatfalěu și Uisechel, protopresbiteratul gr. or. al Sighișorei; prin acesta se escrie concurs nou, cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială, cu grădină de legumi și pomet, pentru îndeplinirea edificatelor economice, cari lipsesc în present, s'au făcut dispozițiunile necesarie.
2. Folosirea a cinci dărabe de pămênt, din cari unul fênaț celelalte patru de arat cu un venit anual de 65 fl.
3. Dela 12 familii câte o claie de grâu, claie de 30 snopi, computate în bani 37 fl.
4. Dela 41 familii socotiți și věduvii și věduvele, 164 ferdele cucuruz nesfârmat měsură vechie, cari dau un venit anual de 74 fl.
5. Folosirea cimiteriului cu un venit anual de 5 fl.
6. Dela 25 familii prestarea de ajutoriu, drept clacă de lucru, amăsurat stărei parochienilor cu carul sau cu palma, care dau un venit anual de 20 fl.
7. Venitele stolari, preste tot computate aduc un venit anual de 30 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie au de a-și așterne petițiunile instruite conform dispozițiunilor „Statutului Organic“ și a „Regulamentului Congresual“ la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat. Concurenții cari vor posede cunoscința limbei maghiare, vor fi preferiți.

Sighișoara, 27 Ianuarie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișorei.

În conțelegere cu comitetul parochial concerninte.

Demetriu Moldovan,
adm. ppresb.

Nr. 294. [670] 2—3

CONCURS.

Deoarece în urma concursului publicat în „Telegraful Român Nr. 85 și următorii din 1883, la postul de capelan în parochia de classa III-a din Berghin cu fiilia Colibi cu venit anual de 200 fl. până la terminul prefipt n'a suplicat nici un individ cualificat; așa terminul concursului supramenționat se prolungesce până la finea lunei Februariu 1884.

Sebeș, în 4 Februarie 1884.

În conțelegere cu comitetul par.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 192. [669] 2—3

CONCURS.

Pentru indeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Câmpenilor pe basa „Statutului organic“, §. 63 combinat cu §. 23 punct 5 și și a „instrucțiunei“ votate de sinodul archidiecesan la 13/25 Aprile 1877 Nro 191 §. 7 se publică prin aceasta concurs.

Fiitorul protopresbiter ca atare va fi totodată și paroch în locul central al tractului, anume în Opidul Câmpeni.

Emolumentele impreunate cu acest post protopresbiteral sûnt: *a*) venitele ordinari protopresbiterali cari stau din ajutoriul de stat și din tacsele, ce încurg pentru ședulele de cununiă, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorțiali și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterali; *b)* venitele ordinari ale parochiei de clasa a II-a.

La postul acesta pot concurge bărbați apți și binemeritați pe terenul bisericesc și scolar, în special aceia cari după o pregătire cel puțin cu 8 clase gimnasiale sau reale cu testimoniu de maturitate, au terminat studiile teologice la vre unul din institutele metropoliei noastre și au susținut cu succes bun esamenul rigoros de cualificațiune; sau cari după pregătirea indicată mai sus au terminat studiile teologice la vre un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualificațiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Pot însě concurge și fără testimoniul de cualificațiune profesorii de teologie și preoții hirotoniți înainte de introducerea esamenelor de cualificațiune, dacă în celelalte au cualificațiunea prescrisă de mai sus.

În mod escepțional pot concurge și fără prescrisa cualificațiune gimnasială acei administratori protopresbiterali cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul și acurateța manifestată în administrarea protopresbiteratului vor avè dela consistoriul archidiecesan (plenar) speciala îndreptățire la acest concurs.

Cei ce voesc a concurge la acest post au de ași ascerne suplicele de concurs la Venerabilul consistoriu archidiecesan în Sibiiu în restimp *de 30 ḑile dela prima publicare* a acestui concurs în foaia „Telegraful Roman“ alăturând câte o tabelă de cualificațiune carea se conțină date esacte și speciali în următoarele rubrici, numele caracterul (rangul bisericesc) și locuința concurentului, anii etății, (anul, luna și ḑiua nascerei,) studiile pregătitoare afară de cele teologice (anul, locul și categoria acelora), esamenul de maturitate, doctorat și altele, studiile pregătitoare teologice (anul și locul acelora, și esamenul de cualificațiune), servițiile de până acuma pe terenul bisericesc (timpul locul și categoria acelora;) în fine cunoscința limbelor și alte reflecsiuni.

Datele din această tabelă sûnt de a se întărì ca documente cari sě se acludă în original, precum carte de botez, testimonii scolastice, maturitate testimonii teologice și de cualificațiune atestate de servițiĭ bisericesci și eventualminte toate altfeliu de recomandări.

Câmpeni, în 13 Octobre 1883.

Comitetul protopresbiteral gr. or.

Președinte	Notariu
Ioan Gall, protoppresb. ca adm. prot.	**Nicolau Candrea,**

Nr. 59. [684] 1—3

EDICT.

Marina născută Nicolau Blidariu din Codlea, protopresbiteratul Branului de religiunea gr. or. a părăsit de 10 ani pe legiuitul ei bărbat Iosif Kurth din S. Sz.-György de biserica reformată, fără de a sě sci locul unde se află și de mai trăesce, este prin aceasta citat, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict sě se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră, și în absența ei se va pertracta și decide procesul divorțial intentat asupră-i de către bărbatul ei.

Brașov, 2 Februariu 1884.

Scaunul protopresbiteral gr. or al tractului Branului ca for de I instanță.

Nr. 89. [668] 3—3

EDICT.

Ioan Beju din Săliște protopresbiteratul Sěliștei, care după o convețuire scurtă a părăsit pe legiuita lui soție Ana n. Moisin tot din Săliște pribegind în lume fără de a se scì ubicațiunea lui, în sensul încuviințărei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan dto 4 Ianuariu a. c. Nr. 4816 B. se citează prin aceasta ca în termin de *un an și o ḑi* dela prima publicare a acestui edict sě se înfățoșeze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră și în absența lui se va pertracta și decide procesul divorțial intentat de soția lui.

Sěliște, 1 Februarie 1884.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Sěliștei ca for matrimonial de I. instanță.

Dr. **Nicolau Maier,**
protopresbiter.

Sz. 226. 1883. [678] 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó, az 1881 évi LX. t. cz. 102. § a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a Balásfalvi kir. járásbiróság 1159 számu végzése által a nagyszebeni „Albina“ hitelintézet végrehajtató javára **Puskás Iuon l. Vaszilie** ellen 270 frt tőke, ennek 1881 év September hó 1-ső napjától számitandó $8^{0}/_{0}$ kamatai és eddig összesen 19 frt 98 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás alkalmával biróilag lefoglalt és 388 frtra becsült 35. kalangya tiszta buza, 3. boglya széna 2 drb 7 éves fijér tehéu, 1. drb ünő borju és 1 drb egy éves fijér kocza 4. kis malaczczal alatta, mely fennebbi targyakból álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek az 1159 1883 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a hely szinén, vagyis Veresegy házan alperes lakásán leendő eszközlésére 1884-ik év Februar hó 27-ik napjának dél elött 11 óraja határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingósagok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet igérőnek becsaron alul is eladatni fognak.

Az elárverenzedő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapitott feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Balásfalván 1884-ik évi Februar hó 18 napján.

Thát György,
kir. birósági végrehajtó.

Licitațiune publică.

Se va ținea Mercuri **22 Februarie (5 Martie a. c.)** la 9 oare înainte de ameaḑi în casa Nr. 24 strada Macelarilor spre vênḑarea mai multor prețioase, precum: oroloage de aur, inele cu petri scumpe, și mai multe alte argintării, remase de repausatul Domn **D. Andronic** pe lângă solvirea prețului în bani gata.

Sibiiu, 10/22 Februarie 1884.

Administrațiunea fundațiunei Andronic. [676] 1—3

Cele mai bune

Clavire de Proksch

cu prețul de

400 fl., 500 fl., 580 fl.

și garanție pentru întreagă **Transilvania** se află esclusiv numai la

depositul lui Heldenberg

în Sibiiu.

Epistole sûnt a se adressa francate.

Unele păreri dela artistii cei mai renumiți despre aceste clavire ale lui Proksch.

Spre marea mea uimire în escellentul fabricat al domnului A. Proksch am aflat clavire de prima calitate și frumseţe, cari în ce privesce poesia tonului și modul perfect de esecutare țin concurența cu cele mai renumite producte de acest soiu. 'Mi place a crede, că aceste fabricate escellente — de un preț cu totul moderat în timpul cel mai scurt se vor lăți tot mai tare, și bucuria mea cea mai mare va sta în aceia, dacă voi putè contribuí și eu la popularisarea lor.

(677) 1 **Sofia Menter-Popper,**
pianista curței ces. reg. aust.

Elegantul D-tale clavir mi-a sosit eri, și me aflu îndemnat a-ți comunica, că frumsețea tonului lui a pus pre toți în uimire

Gustav Walter,
artist la opera ces. reg.

Clavirul firmei Proksch, pe care avui ocasiunea a'l auḑi astăḑi, este unul dintre cele mai bune instrumente, ce am auḑit până acuma.

Jules de Schwert,
Virtuos de curte al Maiestății Sale împěratului din Germania.

Raportul esposițiunei imp. din Gratz.

Constatăm cu satisfacțiune, că clavirele espuse de această firmă au atras asupra lor deosebit interes. La locul prim se distinse un clavir mic de sistem american cu coperis negru de tot elegant. Tonul lui era brillant și conserva sunetul frumos în toate posițiile. Preste aceasta esecutarea era egală și de tot corespunḑětoare. Instrumentul al doilea era un pianino de sortă mai mică, înse asemenea celui dintâi și el avè tonuri de tot frumoase, esecutare lesnicioasă și adjustat cu eleganță. Etablisementul în ce privesce technica stă la nivoul timpului nostru; ḑi de ḑi câștigă mai mare importanță, și în cercurile competente se bucură de recunoscință măgulitoare.

MORBURI

SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouě scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pěcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 7

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 18 Sibiiu, Marți 14/26 Februarie 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Sibiiu, 13 Februariu, 1884.

În capitala Ungariei atențiunea generală este îndreptată asupra alianței oposițiunei din casa de sus cu cea din casa de jos. Și aceasta nu fără cuvênt, căci sûntem în fața unei fapte necunoscute încă până acuma în viața mai nouă a constituționalismului Ungariei. Gruparea casei magnaților după partide, și pactarea acesteia cu casa de jos, eată două lucruri, de cari n'am mai audit până acuma, și cu cari merită sě ne ocupăm, căci nu sûnt fără de însemnătate.

E caracteristică figura ce ne dau persoanele, cari stau în fruntea acestei noue grupări. Lângă liberalul profesor dela universitatea din Budapesta Desideriu Szilágyi, magnatul cu oficii înalte din altă epocă Georgiu Apponyi. In cealaltă parte a portretului revoluționariul de odinioară Pulszky braț la braț cu cel mai incarnat ultrmontan, contele Zichy, carele de facto după moartea lui Czyráky, conduce partida catolică în casa de sus. In adevěr curioasă grupă, și decât ea numai situațiunea actuală ne pare mai curioasă. Dicerea străbună: „*Quot capita, tot sensus*“ nici odată nu s'a putut aplica mai nimerit, ca și la grupa politică de mai sus.

Câte persoane, atâtea direcțiuni, tendențe politice pentru viitoriu. Scopul cel mai de aproape le este tutorora comun, buctarea guvernului actual, și aceasta este, ceia ce i-a unit la acțiune comună.

Pe lângă scopul indigitat ni se pun în vedere și mijloacele cu cari e a se realisa scopul. Aceste ar fi sě fie viitoarele alegeri. Planul e [illegible] ușor se poate realisa. Înalta aristocrație dispune de averi însemnate, prin cari poate influința în mod însemnat asupra alegětorilor, influința clerului catolic încă e mare, și dacă la aceste două vom mai adauge și agitațiunea antisemitică atât de lățită în Ungaria putem conta la resultate însemnate.

Diarele din capitală și cele din Viena discută cu mare foc această nouă aliantă. „Neue freie Presse“ din Viena dice, că miscarea aceasta a oposițiunei din casa de sus și cea de jos e cu atât mai caracteristică, cu cât și naționalitățile incep a se prepara pentru fiitoarele alegeri, și că inițiativa o au făcut românii din Transilvania. Liniștea prefăcută cu care întimpină regimul aceste mișcări nici decum nu e a se considera ca încredere prea mare în forțele propri, ci mai mult ca tactică spre a nu-și trada slăbiciunea, ca contrariul sě se poată orienta. E foarte probabil că în fața aristocrației din oposițiune în frunte cu contele Zichy se va pune o partidă de aristocrați tot atât de însemnată sub conducerea lui Andrássy. Această partidă a aristocraților secundată de puternicul și disciplinatul apărat administrativ va susținea lupta.

Astfel sûnt grupate partidele în Ungaria și așteaptă cu sete disolvarea dietei, care va urma probabil prin luna lui Maiu.

În toată afacerea cu noua partidă de aristocrați și iesuiți, revoluționari și liberali, partea cea mai bună este lipsa totală de programă politică. Aceasta e de tot natural, căci formarea unei asemenea grupe politice cu bărbați de diferite colorituri e posibilă numai prelângă programă nedecisă, și aceasta ne face sě vedem în întreagă afacerea numai animosități și pasiuni.

La genesa acestei noue partide politice au contribuit mai mulți factori. Projectul de căsătorie dintre creștini și evrei a deschis calea percursă până la stadiul de astădi. Catolicismul a dat mâna cu feudalismul și din ele două s'au ales maioritatea în casa magnațiior la prima pertractare a citatului project. Projectul se presentează a doua oară și guvernul își comandă toți comiții supremi la votare. Catolicii și feudalii își aduc aliați din Anstria și formaază earăși maioritatea.

Conducětorul catolicilor de pe atunci taverniacul Ungariei Cziráky, vice-presidentul casei magnaților, a încetat din viață. Perderea se simte mai tare în tabera catolicilor. Immediat după moartea lui la propunerea ministrului president Tisza se denumesce de vicepresident al casei magnaților cel mai aprig luptătoriu pentru [illegible] vay. Denumirea aceasta a desgropat vechia rivalitate între catolici și protestanți. Stadiul cel din urmă este alianța de care fù vorba.

Sûntem curioși a vedè odată și programa acestei partide. Ea va vărsa oare-care lumină în încurcătura politică de adi, din care nu ne-a scos nici „Timoleon“ nici „Antimoleon,“ și nu va fi fără urmări nici în ce privesce gruparea politică de acuma, care e basată numai pe favoruri personale. Conservatismul în Ungaria nu și a mai ridicat glasul din anii patrudeci începênd, ear liberalismul a degenerat în esclusivism și șovinism desmățat. Toate instituțiunile patriei sûnt puse la dispositiunea a câtor-va patrioți moderni, cari conduși de macsima „*ubi bene ibi patria*“ adi sûnt maghiari cu maghiarii, mane austriaci cu austriacii, poimâne poleci cu polecii. Sûntem curioși a le vedè programa, dar tare ne temem că în loc de principii sěnătoase vom intâlni numai persoane, în locul șovinismului sub mască de liberalism vom intâlni șovinism sub masca conservatismului fáurit de catolicism și feudalism. Care e mai periculos pentru noi, nu o spunem, dar cum că nici unul nu ne voesce binele aceasta o vědem cu ochii. Desideriu Szilagyi se radimă pe „Pesti Napló“ care între fanatici e cel mai fanatic, și tot acolo e secundat de contele Apponyi. Pulszky vorbesce prin rostul diariului „Neues Pester-Journal,“ și acesta avênd natura de jidan pândesce ocasiunea unde poate vâna în turbure, contele Zichy face apoteose în „Magyar Korona“ care e mai ultramontană, și mai papistă ca papa însuși. Cu câteva cuvinte situația viitoare e: Feudalismul și ultramontanismul de odinioară dirigiat de judaismul omnipotent de astădi. Acesta e prospectul cel mai proaspět.

Roma Italienilor și Roma Papilor.

În momentul, când Russia face încercările cele mai serioase pentru a se apropia de vechiul seu aliat, de Germania, se observă în Vatican o miscare neobicinuită. Politica Romei clericale s'a distins pururea prin tactul, precauțiunea, desteritatea și prevederea diplomaților sei. Această diplomație rutinată și tenace nu se înfrânge nici în urma celor mai grele desastre, ci acomodânduse împregiurărilor reale se retrage din câmpul deschis de luptă și lucră pe căi subversive, într'ascuns, până ce i se dă de nou ocasiune a păși earăși pe față cu pretensiunile sale anticuate.

Se scie, că Pio Nono rupsese mai toate legă- [illegible] tură apriga, întrasigent și neaplecat la concesiuni în paguba suveranității papale, așa precum se desvoltase ea în teoriile jesuitice. Succesorul seu, actualul pontefice, om mai calm, calculator și inspirat de idea de a restabilì vechile raporturi între Vatican și dinastii a înaugurat o politică de împăcare, care a urmărit'o consecuent și nestrămutat până astădi. Numai Italia era a priori eschisă din combinațiunile sale de împăcare. Cu toată natura sa cea calmă actualul pontefice a acceptat necondiționat ficțiunea de „prisonier în Vatican“ și a observat atitudinea predecesorului seu în cestiunea cu Italia. *Tolerari non posse* — acesta a fost respunsul permanent la ori ce încercare de a împăca Roma națională cu Roma clericală, pe basa relațiunilor de stat actuale. Stând astfel lucrul diplomația Vaticanului a cercat împăciuirea mai ântâiu cu celelalte state, ca la cas de reușire sě facă o pressiune concentrică asupra regatului italian în favorul prerogativelor papale. Mai ântâiu privirile agere ale papei Leo s'au îndreptat asupra Germaniei, unde

---

FOIȚA.

CLAUDIU

de

Victor Hugo, 1836.

(Încheiere.)

„Această boală, dumneavoastră o tratați rěu. Studiați-o mai bine. Legile ce faceți — când le faceți — nu sûnt de cât paliative și ecspediente. Jumětate din codicele dumnea-voastră este rutină, cea l'altă jumětate empirism. In fie-care era o cuaterisare ce cangreniza rana; — pedeapsă nebună! care pecetluia și țintuia crima pe criminal pentru toată viața lui; care făcea din criminal și crimă doui amici tovareși, doui inseprabili!... Pușcăria este o visicătoare absurdă, care produce resorburi, făcênd rana și mai rea. Pedeapsa cu moarte este o amputație barbară.

„Așa dar, în fiecare, pușcărie, pedeapsă cu moarte: trei lucruri care sě țin unul de altul. Ați suprimat înfierarea; de sunteți logici, suprimați restul. Fierul roșu, ghiuleaua de picioare și satîrul, erau cele trei părți ale unui silogism. Ați luat fierul roșu; ghiuloaua și satîrul numai au înțeles. Farinace era atroce, dar el nu era absurd.

„Desfaceți din închieeturi această scară vechie schioapă de crime și de pedepse, și prefaceți codicele, prefaceți temnițele, prefaceți judecătorii. Puneți legile pe urmela moravurilor.

„Domnilor! se taie prea multe capete pe fiecare an în Frarcia. Pentru că sûnteți pe drum de a face economii, faceți economii în această parte. Pentra că sûnteți în vorbă de a suprima, suprimați călăul. Cu solda celor 80 de călăi ai Dv, veți plătì șease sute de dascăli

„Gândiți-vě la masa poporului. Scoli pentru oameni. Sciți că Francia este una din țerile Europei unde sûnt mai puțin locuitori cari sě scie sě cetească? Cum!... Elveția scie sě cetească, Belgia scie sě cetească, Danemarca scie sě cetească, Grecia scie sě cetească, Irlanda scie sě cetească, și Francia nu scie sě cetească!!... Rușine!

Mergeți prin pușcării. Chiemați în jurul dumneavoastră pe toți osândiții. Cercetați unul câte unul pe toți acești osândiți ai legei omenesci. încalculați clinațiunea tuturor acestor profiluri, pipăiți toate aceste crainuri. Fie-care din acești oameni căduți are dedesubtul seu tipul lui bestial; pare că fie-care din ei este punctul de intersecțiune a cutărei sau a cutări specii animale cu omenirea. Iată lupul sělbatec, iată pisica, iată maimuța, iată vulturul, iată hiena. Deci cea dintâiu vină a acestor capete rěu conformate, este a naturei, fără îndoială; cea de a doua a educațiunei. Natura a făcut rěu conturul, educațiunea a desvoltat reu conturul. Intoarceți-ve îngrigirile în partea aceasta. O bună educațiune poporului. Desvoltați pe cât se poate mai bine aceste capete nenorocite, pentru ca inteligența ce este înăuntru sě poată încolți și cresce. Națiunile au craniul bine sau rěu făcut, după instituțiunile lor. Roma și Grecia avea fruntea lată. Deschideți cât veți putea mai mult unghiul facial al poporului.

„Când Francia va sci sě cetească, nu lăsați fără direcțiune această inteligență ce veți fi desvoltat. Asta ar fi o altă neorânduială. Ignoranța prețuesce mai mult de cât sciința cea rea. Nu. Aduceți-ve aminte că este o carte mai filosofică de cât Cumetrul Mateiu, mai populară de cât Constituționalul, mai vecinică de cât Charta din 1830. Este Sfânta Scriptură. Și aici, un cuvênt de esplicațiune. Ori ce ați face, soartea marei mulțimi, a multitudinei, a majorităței, va fi dea pururea relativ sěracă, nenorocită și tristă. Ei (mulțimei), lucrul cel greu; ei, sarcine de împins; ei, sarcine de tras, sarcine de purtat. Examinați această cumpěnă: toate bucuriile în tipsia bogatului, toate ticăloșiile în tipsia seracului. Cele două părți nu sûnt oare neegale? cumpăna nu trebue oare sě se aplece, și cu dênsa Statul? Și acum, în lotul seracului, în tipsia miseriilor, aruncați certudinea unui viitoriu ceresc, aruncați năsuința unei clerul catolic se simţea tare asuprit prin mĕsurile esceptionale ce le provocase lupta pentru cult. Încercările de a restabilì pacea cu Germania au ajuns la stagnaţiune, ba s'au zădărnicit chiar, după cum se vede din evoluţiunile cele mai noue ale politicei papale. Visita principelui clironom german în Roma a risipit şi cele din urmă ilusiuni ale clericalilor.

Statul italian se întăresce din ce în ce mai tare. De concesiuni nu poate se mai fie vorbă. Ba diplomaţii regatului au început a păşì agresiv cu neîmpăcaţii sei adversari clericali. Prima agresiune s'a arĕtat în lovitura ce a dato potestatea lumească congregaţiunei de propaganda fide, prin convertirea bunurilor ei în rentă de stat. Această mĕsură nu este o spoliare, cum se trimbiţă în lumea largă, pentrucă proprietariul a rĕmas tot cel vechiu, congregaţiunea, numai titlul s'a modificat. Adevĕrat, că convertirea a adus fiscului italian o dobêndă de 30 percente, însĕ aceasta neînsemnată dobândă nu este spoliaţiune, ci un câştig resultat din operaţiunea conversiunei.

Dar Curia romană se simte lovită în atributele suveranităţii sale, în caracterul cosmopolitic al instituţiunilor sale, şi de aceea a dat un ţipet de dorere. Ea a protestat nu contra părţii financiare ci contra părţii politice a acestei mĕsuri prin o notă adresată tuturor nunţielor, în care arată, că sentinţa curţii de cassaţiune din Roma vatemă aşeḑĕmintele cele mai sacre ale bisericei şi privesce lumea întreagă. Nici propaganda nici papalitatea nu este institut italian ci internaţional şi legile italiene n'au drept sĕ decidă asupra lor. Această mĕsură vatemă legea de garanţiă, puterea spirituală a papei şi-l împedecă în esercitiul puterei sale.

Guvernul italian *sua sponte* a respuns la acest protest prin unele instrucţiuni ce le a dat ambasadorilor, arătând apriat şi respicat, că congregaţiunea de propaganda fide e supusă la legile civile ale statului italian şi declară neadmisibilă ori ce ingerenţă străină în justiţia Italiei.

Protestul Vaticanului nu va afla nici un ecou la guvernele străine. De aceea mânia clericalilor e mare şi aprigă. Aceasta e şi lucru esplicabil, pentru că congregaţiunea de propaganda fide e cel mai vechiu, mai bogat şi mai de influinţă institut catolic cu caracter eminent universal. E o potere de credincioşilor. Venitele acestui institut întrec resursele unui regat mic. Deci Curia nu poate suferì o ingerinţă togma în atributele celui mai eminent factor al politicei sale.

Spre a paralisa această judecată a forului civil papa se arată aplecat a strămuta congregaţiunea în străinătate şi a înfiinţa centrale în London, Paris, Viena, Bombay şi într'o cetate din America de Nord. Prin aceasta împărţire se asigură legatele sau donaţiunile ce se vor face în viitoriu propagandei. Curia vrea se-şi resbune asupra guvernului italian şi prin alte represalii.

Din acest motiv se esplică şi tonul cel conciliant, cu care s'a adresat Curia cătră Francia în altă notă, în care începe a linguşì pe francezi cu reînprospetarea serviţielor ce le a făcut clerul catolic Franciei şi vice versa. Le vorbesce francezilor *de gesta dei per Francos* şi le stimulează vanitatea naţională. De sigur politica Vaticanului făcênd o diversiune în mişcările sale politice vrea sĕ lovească de odată şi pe Italia şi pe Germania.

Dar pare-ni-se că Roma clericală nu va mai fi în stare sĕ dea amerinţărilor sale şi o espresiune pregnantă prin fapte. Punctul de culminaţiune a trecut şi în urmă ori ce suiş are şi coboriş, ori ce înălţare şi cădere.

Revista politică.

Sibiiu, 10 Februarie 1884.

Mĕsurile esceptionale luate de guvernul din Cislaithania au ajuns la desbatere în casa seniorilor şi după cum se vede din semnele de până acum vor fi aprobate fără mult sgomot.

Principele de coroană Rudolf în luna lui Aprile va intreprinde o căletorie în orient. La 15/27 Aprile principele şi principesa vor fi oaspeţii curtei regale din Bucuresci.

Serbia — dupĕ cum se ḑice — începe a se consolida sub noul guvern. Despre programa acestuia nu se scie încă nimica. Se dă cu socoteala, că el se va apropia încâtva de radicali şi astfel cu un pas vor fi mai aproape de curentul domnitoriu in sferele de jos.

Rusia face cuceriri mari fără ascuţişul sabiei. Se vede că greşala dela San Stefano sau reparat cu dobêndă. Deodată cu renoirea alianţei celor trei împĕraţi, pe basa carea s'a făcut crâncenul rĕsboiu din 1877/78 telegrafful ne aduce scirea, că Rusia a făcut mari cuceriri în Merw. Început lucrul încă la 1858 prin cuceriri în Turchestan, s'a continuat prin ocuparea porturilor pe Marea caspică, străbaterea în Caucas până la munţii Hiodac în presma Afghanistanului. Aici collidează interesele Angliei pentru posesiunea Indiei cu setea de cucerire a ruşilor. Când va isbucnì rĕsboiul, el va fi crunt, căci mari sûnt interesele din ambele părţi.

La programele române.

Dela anul nou începênd s'a înmulţit numĕrul ḑiarelor române încă cu unul. Cetitorii ḑiariului nostru sciu că în Budapesta apare un nou ḑiariu românesc, „Viitoriul“, care şi a pus de problemă a rumpe cu tactica unor ḑiare românesci de până acuma, şi a vorbi şi la inimă, dar totodată şi la raţiune. Findcă o asemenea ţintă deamnă poate strica popularitatea celor ce dau cu măciuca în lună, o parte mare a ḑiaristicei noastre la luat la goană, încă de când era numai embrion.

[illegible] apucată, şi scrie cu multă chipzueală articli meniţi a clarifica situaţiunea.

Ca se cunoască şi publicul nostru metodul de cugetare al celor dela „Viitorul“ reproducem la locul acesta un articlu din Nr. 19 al „Viitoriului,“ intitulat *„La programele române.“* Din partea noastră nu adaugem nimica. Publicul cetitoriu 'şi va face însuşi comentările, fie-care după dispositiunea sa individuală. Credem că cu chipul acesta nu superăm nici pe unul, nici pe altul: nu lăudăm nici defaimăm dupăcum ne taie capul, ci dăm ocasiune cetitoriului a vedè lucrurile nefalsificate: nu preocupăm pre nimenea, nu impunem vederile noastre, căci nu este lucru mai primejdios, ca şi intoleranţa faţă cu ideile şi vederile altora. Eată ce ḑice „Viitoriul“:

„Un popor mai setos pentru cultură, învĕţământ şi progres nu cunoascem, ca pre poporul român. Abia a căḑut murii redicaţi de sistema feudală, şi junimea română a alergat cu gloata la institutele de învĕţământ pentru ca sĕ suplinească, ceea ce s'a negligat secoli întregi. În anul 1848 era un episcop tiner şi luminat în Sibiiu, care avênd o cultură distinsă, câstigată în parte chiar în sinul familiei din care s'a născut, şi în societăţile din Viena şi Pesta unde şi-a petrecut tinereţele, — era chiemat prin posiţiunea sa inaltă sĕ dea direcţiune bisericei şi poporului român.

Afară de el mai era episcopul din Blaş, Lemenyi, care dispunea de mijloace materiali de ajuns, pentru ca sĕ poată împlini lacunele cele mai simţite în cultura Românilor şi a bisericei sale.

Pe lângă ei erau numai teologii din seminarie, junimea de bună speranţă, care ardea de simţul libertăţii şi a culturei. Câţiva amploiaţi subalterni scrietori pe lángă tabla reg. din Tirgul Mureşului.

La Oradea episcopul Erdelyi, cu canonicii sei, alumneul (internatul) studenţilor, şi gimnasiul din Beiuş era de unde se respândea lumina în părţile Ungariei.

Atâta era totul, când a venit preste capetele noastre marile evenimente din anul 1848. Mai erau doue foi, una a lui T. Cipariu în Blaş şi alta alui G. Bariţ în Braşov, ca sĕ fim esacţi, sĕ le amintim şi pe aceste prime organe de publicitate a românilor. Dar nici ele nu erau orientate de ajuns, şi nu putea se dea direcţiune hotărită poporului român.

Lupta încinsă de seculi între cercurile din Viena şi cele din Pojon, respective din Pesta, era în ferbere, şi degeneră tot mai tare încât sguduia temeliile ţĕrii şi a monarchiei.

Fie-care parte luptătorie umblă prin ţeară după adicti. În miḑlocul turburărilor erupte a avut loc în 3/15 Maiu adunarea din Blaş care s'a pronunciat pentru cercurile din Viena.

S'a format un feliu de programă naţională după impregiurările agitate de atunci. Şi unii Românî ţìn şi astăḑi, că aceasta programa ar fi bună şi în timpul de acuma. Dar de atunci în coace multe şi mari evenimente a trecut preste capetele noastre şi ale monarchiei. Duşmănia dintre Ungaria şi Austria a dispărut. Românii dar se află încă dela 1861 dar mai vêrtos dela 1867 încoace inaintea unei situaţiuni noue. Împăcăţiunea din 1867 a întărit monarchia în intru şi in afară şi sistema de astăḑi este deja inchegată.

Eată pentru ce nu e corespunḑĕtoare programa din Blaş, făcută la sunetul armelor, şi în preseara unui teribil resbel civil.

Evenimentele au şters şi urma lucrărilor dietei din Sibiiu şi Cluş. Şi înzadar ar voì cineva sĕ reimprospeteze astăḑi starea timpurilor de atunci care era provisorie, când între regimul vienez şi naţiunea ungară era o neinţelegere.

Programele din aceste timpuri ori cât ar mai ţinè cineva la memoria lor istorică astăḑi — după pĕrerea noastră — nu ne pot conduce la bine, decât poate numai la desastru.

Prin urmare nici pronuciamentul din Blaş nici conclusiunile din Mercuria ori cele din Sibiiu publicate şi într'un memorand, ce enumeră lucrurile politice cunoscute de toţi în ordine cronologică, nu pot forma programa Românilor în timpul de astăḑi.

Cine crede, că dualismul se poate surpa prin români; cine crede că autonomia Transilvaniei se poate recâstiga prin pasivitatea românilor, — acela — se înţelege — are detorinţa convicţiunilor sale sĕ ţină la aceste programe şi concluse şi mai departe.

Noi nu credem în valoarea acestor programe, ba credem din contră că aceste sûnt astăḑi lucruri invechite în istoria omenimei. Şi prin aceasta diferim noi de passivistii români. Credinţa noastră, convicţiunile noastre produc această diferenţă şi nici decât gradul mai puţin de iubire şi consideraţiune pentru bunăstarea poporului român.

Credem că prin programele şi manierele vechi ce nu corespund situaţiunei în care ne aflăm, putem fi numai daunoşi intereselor române.

De aceea s'a format programa publicată în numĕrul prim a foaiei acesteia despre care avem convicţiunea că este mai corespunḑĕtoare timpului în care trăim. Credem că interesele noastre de esistenţă naţională prin ea le asigurăm cari interese sunt legate cu binele patriei şi a monarchiei.

Avem convicţiunea, că patriotismul şi simţul de dreptate al Românilor va fi considerat de cercurile mai inalte a ţĕrii, cari vreu se vadă popoarele odată mulţămite şi linistite. Nu vom cere însĕ nici odată plăcerea şovinismului maghiar ori român. Pe oamenii cari dorm şi visează nu-i vom turbura în visurile lor frumoase. Faptele reali însĕ credem că i vor descepta şi pe ei: când odată vor vede: că pe români nime nu-i poate desnaţionalisa nici pe unguri „valachisa“

Este acest şiovinism una marfă eftină, ce s'a născut încă dela anii 1840 şi câţiva, fără ca sĕ fie putut produce până astăḑi alt ceva decât disgust şi greaţă el este un terorism al elementelor radicali, cari nu pot figura altfel, decât numai pentru escentrităţi. La unguri e cultivat de câţiva renegaţi speculanţi şi „jurnalisti ingeniosi“, cari fac tîrg bun cu foile lor la publicul de slabă credinţă. La români şiovinistii sûnt, cari cred în invierea lucrilor moarte şi ţin la programe neesecutabile, bune de material de petrecere pentru şiovinistii magiari ca se sparie publicul cu ele şi se aţiţe pe unguri în capul poporului român ce muncesce, luptă şi 'şi implinesce toate datorinţele sale cu credinţă şi loialitate.

Prin urmare la formarea ţinutei şi programei noastre nu am putut lua de basă larma ce o fac pe toată ḑiua şiovinistii prin foile lor sensaţionali in realitate însĕ foarte petrecàtoare şi ridiculoase.

Am luat de basa situaţiunei politica în care ne aflăm, legile de astăḑi; bunăvoinţa Monarchului şi a cercurilor politice ce o au pentru poporul român, care nu poate fie nici stirpit, nici ignorat; pentru că el este o temeliă sănĕtoasă a monarchiei şi a patriei.

S.

„Cea mai nouă modă politică“.

(Urmare.)

Cine ne va apĕra, întreabă Timoleon îngrigiat, când doue mase atât de colosale, Rusia şi Germania, cu care stăm în nemijlocită atingere, se vor resto-

---

fericiri vecinice, aruncaţi raiul, contra greutate măreaţă! Dumneavoastră veţi restabilì echilibrul. Partea sĕracului este atunci tot aşa de bogată ca şi partea bogatului. Eată ce scia Isus, care scia mai mult decât Voltaire.

„Daţi poporului, care lucrează şi suferă; daţi poporului — pentru care lumea aceasta este rea — credinţa într'o lume mai bună făcută pentru dênsul. El va fi liniscit, el va fi răbdător. Răbdarea este acoperişul speranţei.

„Aşa dar, semănaţi satele cu Evanghelie. O biblie pentru fie-care bordeiu. Fie care carte şi fiecare rând, sĕ producă amêndouĕ un lucrător moral.

„Capul omului din popor, eată cestiunea. Acest cap este plin de germeni trebuincioşi. Pentru al coace şi al face bun, întrebuinţaţi tot ce e mai luminat şi mai temperat în virtute. Cutare, care a asasinat pe drumul cel mare, ar fi fost cel mai escelent servitor al cetăţei, de era bine călăuzit. Acest cap al omului poporului, cultivaţi-l, priviţi-l, udaţi-l fecundaţi-l, luminaţil moralisaţil întrebuinţaţi-l; dumnea-voastră nu veţi mai avea nevoie sĕ'l tăeţi“.

Brăila 10 Septemvre 1880. „Adevĕrul.“

golì asupra noastră? Ele ne vor copleşì chiar prin greutatea lor, noi vom devenì obiect de pradă şi împărţire...

Slavismul, esceptând pe Slavii din Austria şi pe Croaţi, stă acum pe loc, dar el numai se odichnesce, stă numai pitulat pentru ca sĕ se intindă cu atât mai departe. Russia se organisează, îşi regulează finanţele, pentru a realisa visul lui Fadiev: o jumĕtate de milion cavalerie şi o armată de doue milioane. Rusia are destui oameni în împărăţia sa de 80 milioane de locuitori, până acum i-au lipsit banii. Şi resursele Rusiei sûnt nesecate, numai abisul corupţiunei e mai adênc decât acele resurse. Dacă (Russia) va sci se astupe abisul şi se dechidă resursele sale, ea va fi o putere îngrozitoare. Puterea nihilismului nu trebue sĕ o esagerăm, ea nu va apĕra Europa occidentală. Dacă Russia va sci sĕ se organiseze va devenì o putere mai teribilă decât a fost a Turcilor în epoca lor de strălucire. Şi oare noi în faţa unei asemenea puteri sĕ punem o Ungarià subminată de certele de partidă şi sguduită în puterea sa internă? Mohaciul slavic ar fi mai funest de cum a fost cel turcesc. Sĕ nu creadă cineva că turburările interne, complicate cu luptele naţionalităţilor, n'ar putea sĕ ne paraliseze. Croaţia a fost de curând în rescoală formală. Dincolo de Dunăre poate sĕ isbucnească o rescoală armată, dacă Croaţii vor asculta de radicalii maghiarofagi. Naţionalităţile de dincoace de Drava nu se mişcă acum pentru că simţesc apĕsarea unei mâni puternice şi ţin statul maghiar de tare şi compact, ba chiar şi pentrucă patriotismul — şi aceasta e un lucru înbucurător — face progrese între naţionalităţi. Astăḑi avem earăşi Români şi Sêrbi patrioţi: Slovaci am avut totdeuna. Noi credem, că maioritatea naţionalităţilor noastre este cu credinţă, şi compusă din fii adevĕraţi ai patriei maghiare. Dar agitatorii pot se foloseasca cu succes încurcăturile interne. Şi ce se va întêmplă, dacă agitaţiunea dacoromână şi panslavistă se va arunca asupra statului unguresc desbinat? Rassa maghiară formează maioritatea absolută numai în 29 de comitate (nu oraşe) precând naţionalitatea română singură formează majoritatea absolută în 19 comitate, în patru comitate ea trece peste 90, în trei peste 80 de procente. Naţionalitatea slovacă formează în 9 comitate maioritatea şi în patru (Arva, Liptau, Trencin, şi Sohl) se aproapià de 100 procente. Cu alte cuvinte: Naţionalitatea română şi slovacă cuprind la olaltă un teritoriu egal cu acela ce-l ocupă rasa genetică maghiară. Şi tot mai remâne naţionalitatea ruteană, care are maioritatea absolută în trei comitate. În alte 12 comitate nu este nici o naţionalitate în maioritate absolută, dar rasa maghiară se află în minoritate relativă. În contra periculului ce zace în aceste cifre nici o împărţire a cercurilor electorale nu dă siguranţă, dacă odată agitatorii vor putea sumuţa massele cele mari ale naţionalităţilor în contra statului maghiar slăbit.

Rassa maghiară uninduse cu oraşele şi cu germanismul ar putea asigura maghiarismului o majoritate parlamentară însemnată chiar şi într'un timp critic. Şi aşa nu o va păţì ca germanii din Austria. Dar cât de uşor ar putea 80 sau fie şi numai 50 de deputaţi ai naţionalităţilor sĕ altereze ecuilibrul partidelor, ba chiar şi al parlamentarismului maghiar! Şi frecările naţionalităţilor cum ar nimicì soliditatea, ba chiar şi puterea de apărare a ţĕrei. Cugetarea la viitoriul ţerei sĕ reţină pe fie care dela un pas funest care ar putea prăvălì Ungaria în prăpastia încurcăturilor interne.

După ce ni a zugrăvit pe părete năluca „Mohaciului slavic, Timoleon îşi îndreaptă atacurile sale înveninate contra episcopilor (catolici) şi a magnaţilor. Luând drept basă posesiunea clerului de o întindere de 128 mile pătrate — pseudonimul autor constată că episcopii catolici au contribuit foarte puţin sau mai nimic pentru scopurile naţionale maghiare. La fundarea academiei de sciinţe, a museului naţional prelaţii au dat sume de tot neînsemnate. Ba n'au contribuit nici chiar pentru ciangăi sau pentru monumeutul sântului Stefan. (Va urma).

Ucigaşii lui George Májláth justificaţi.

I. *Ḑiua publicării sentinţii.*

Drama cea îngrozitoare de omor din primăvara anului trecut a ajuns la actul din urmă. Sentenţa judecătorească s'a aprobat de înaltul monarch şi ucigaşii au trebuit sĕ-şi ia pedeapsa meritată. Monarchul nu a aflat demn pe nici unul dintre delincuenţi de înalta Sa graţiă, ci a dat curs liber justiţiei.

Sentenţa aprobată de Majestatea Sa Regele li s'a publicat ucigaşilor Vineri dimineaţa. Un public numĕros şi din clasele mai de frunte ale capitalei se îmbulḑia mai ântâiu pe strade, apoi în sala judecătorească pentru a asculta sentenţa. Pe la 7 oare dim. membrii tribunalului întră în sală şi presidiul dispune sĕ se aducă acusaţii. Interesul publicului cresce şi în urmă se preface într'o curiositate febrilă. Un murmur surd străbate prin sală, când deodată uşa se deschide şi delincuenţii întră încungiuraţi de o escortă înarmată. Întâiu Spanka, după el Pitély şi în urmă Berecz: toţi trei în haina mohorîtă a temniţelor. Publicul îşi pironise privirile sale curioase asupra fisionomiei acestor criminalişti perduţi. Spanga, care prin mărturisirea sinceră a fărădelegei sale şi prin căinţa adevĕrată îşi uşorase consciinţa, aştepta cu resignaţiune smerită şi adêncă sĕ şi ia pedeapsa meritată.

Berecz, autorul intelectual al omorului, acela, care tăgăduia de moarte complicitatea sa, era gata la ori ce; o iritaţiune îl agita în întru, pre care cu greu se silea se o stăpênească; fisionomia sa însĕ nu trăda prin nici o mişcare vitorul ce-i agita sufletul. El arunca nesce priviri reci şi esaminătoare asupra publicului. Pitély sta cufundat într'o apatie desperată.

Se cetesce sentenţa Publicul privesce cu deosebire la Berecz. Toată lumea credea, că acest acusat va face remonstrări sgomotoase, însĕ el fără a presimţì soartea ce-l ascepta asculta sentinţa în linisce, cu capul ridicat şi cu mânile întoarse la spate. Atitudinea acestui pĕcătos împietrit esprima o încăpăţinare ironică şi faţa sa era rece şi liniscită ca o statuă de marmură.

Se cetesc motivele. Lui Spanga şi Pitély nu mult le pasă de motivele sentinţei, Berecz îşi pierde pe un moment liniscea şi 'şi şterge sudorile de pe faţă. Apoi se reculege şi ascultă mai departe cu mare atenţiune.

Sentenţa cunoscută e: moarte prin streang. Presidiul tribunalului cu glas înalt comunică timpul şi ordinea, în care se vor spânḑura ucigaşii: Sâmbătă în 23/11 Februarie dimineaţa la 7 oare în temniţa din strada Kerepeşiană, şi anume mai intâiu Spanga, apoi Pitely şi în urmă Berecz.

Presidiul le spune apoi delincuenţilor că n'au ce mai aştepta decât sĕ apeleze la graţia dḑească şi sĕ se pregătească cu toată seriositatea de moarte. Spre acest scop le recomândă sĕ primească cu bunavoinţă pe preoţii designaţi deja.

După acestea Berecz vrea sĕ vorbească, el ḑice că e nevinovat si vrea sĕ critice motivele, însĕ presidiul îl întrerupe reflectându'l că nu mai are nici un drept de a mai vorbì, decât sĕ-şi esprime poate vre-o dorinţă ultimă.

Cu aceste pertractarea s'a terminat şi delincuenţii fură escortaţi din sală.

Apĕrătoriul lui Berecz adv. Győrffy a adresat Majestăţii sale o depeşe implorând graţie pentru clientul seu din motivele tablei reg. care 'l condemnase numai la 15 ani temniţă grea.

Vineri, în ḑiua publicării sentinţei, după escortarea delincuenţilor din localul tribunalului, advocatul Györffy la dorinţa lui Berecz s'a dus cu muma şi cu cele două surori ale acestuia în temniţa din strada kerepeşiană. Berecz a primit visita mumei şi a surorilor sale la aparenţă liniscit, dar când dênsele se aruncară suspinând greu în braţele lui, lacrămile i înundară faţa cea pălită. Sorusa cea mai tinĕră, nemăritată, în vêrstă de 18 ani, se văiera şi tânguia amar, aşa încât a trebuit se o ducă alţii din localul de jale, unde abia s'a putut reîntoarce după un interval mai îndelungat.

Muma lui Berecz mângăia plângênd pe nefericìtul seu fiu ḑicêndu-i sĕ se pregătească de calea cea grea în care merge. Berecz i respunse, că este nevinovat, că n'a meritat pedeapsa de moarte, că este o victimă, un martir. „Nu mĕ plângeţi, adause Berecz, şi mângăiaţivĕ cu cugetul, că am murit nevinovat. Pe mine m'au nimicit acei blăstĕmaţi şi judecătorii încă au voit perirea mea.“

Preotul Degen care e dat ca asistent spiritual lui Berecz, e uimit de atitudinea liniscită a acestuia. Pe adv. Győrffy l'a primit Berecz cu manifestări de recunoscinţă ca pe unicul scutitor în nenorocirea sa. Berecz a susţinut şi faţă cu Győrffy că este nevinovat şi întrebându-l acesta despre cele ce voia se mai ḑică înaintea tribunalul după publicarea sentenţei şi cetirea motivelor el a respuns că voia sĕ dovedească că sûnt false datele şi faptele pe basa cărora e judecat la moarte. În urmă apărătorul i dă deslușirea că e puţină speranţă de agraţiare ci se fie gata de moarte. Ceilalţi doi delincuenţi n'au dorit visite.

II. *Ḑiua spânḑurărei.*

Sâmbătă la 7 oare dimineaţa cam la 150 de oameni stau jur împregiurul furcilor. Se deschide uşa prinsonierilor, li se dau jos cătuşele de fer şi fiescecare îşi părăsesce chiliuţa pentru totdeauna. Spanga liniscit şi frânt trupesce şi sufletesce. Asemenea şi Pitély. Singur Berecz şi scutură capul şi face afront în faţa furcilor. Pe fiecare l'a aşeḑat sub pociumpul, de care era sĕ spânḑure preste câteva minute. Li s'a mai cetit încă odată sentinţa. După acestea judecătoriul i-a dat procurorului, acesta hoheriului.

Mai întâiu a luat la rênd pe Spanga. Şi el în conscienţa vinovăţiei sale când se urcă pe trepte plângênd a pronunţat cuvintele: „Ertare dela familia Mailath şi dela domnii de faţă“ atunci hoheriul i-a aruncat ghilţul în gât. Obrazul lui Spanga mai întâi s'a roşit ca sângele, apoi a început a se învineţì şi îngălbeni. Atunci hoheriul i-a pus mâna pe faţă, i-a sters lacrimile din ochi cu năframa sa cea albă şi ca lumea se nu vadă sbuciumările l'a acoperit cu nisce scânduri.

Acuma a venit Pitély la rênd, cu care încă s'a lucrat ca şi cu Spanga. Pe urmă au spânḑurat pe inaşul lui Mailàth Berecz, care se jura necontenit că e nevinovat. Sub furci a mai strigat: *„Afurisiţi se fie cei ce m'a judecat“*. Atunci ca se nu se mai auḑă vorbele lui, au început cătanele a bate dobele. Preste 20 de minute trei oameni cu vieaţă devenirà trei trupuri moarte.

Scene sângeroase a trecut pre dinaintea ochilor nostri. În seclul nostru toate au luat avênt spre umanitate. Doară vom ajunge şi noi timpurile când se va cassa şi la noi pedeapsa de moarte, şi astfel vom putè constata un nou pas spre civilisaţiune şi umanitate.

Varietăţi.

* (Necrolog). Inmormêntarea Mariei Oniţ vĕduvită prot. Bădilă s'a făcut Duminecă la 3 oare. Ca preoţi au funcţionat P, Zacharie Boiu prot. şi asesor cons. P. Protopr. Simeon Popescu, Petru Simtion şi Georgiu Bobeş. Cântările funebrale le-au esecutat elevii seminariului Andreian sub conducerea P. Dumitru Cunţan, prof. de cântări.

După stropire cadavrul fù petrecut la biserica din Poarta turnului, unde s'a cântat prohodul. Cuvêntarea funebrală o a rostit P. Prot. Z. Boiu.

Un public foarte numĕros şi ales a petrecut pe repausata la locul de odichnă!

Repausata a fost model de mamă, bunică iubitoare şi matroană cu rari calităţi sufletesci; calităţi nobile cari insuflă respect şi ne revoacă în memorie ḑilele din trecut fĕrite de falsa civilisaţiune modernă.

Fie-i ţĕrîna uşoară şi memoria eternă.

Sub decursul prohodului tare ne-au bătut la urechi unele neologisme şi novisări întrebuinţate de către preoţii, cări au funcţionat. Fără a atinge câtu şi de puţin în merit cestiunea îndreptăţirei neologismelor şi a novisărilor în ritul nostru, observăm că — după cunoscinţele noastre modificarea ritului cade în competenţa altora — şi nu este dat fie-căruia a face neologisme, după cum îl taie capul. Aceasta procedură are triste urmări, când ea se urmăresce de oameni, cari din respect faţă cu posiţia lor, sûnt aplecaţi a pretinde, ca cei inferiori sĕ-i imiteze. Cu chipul acesta vom ajunge în doaga fraţilor gr. cat.!

* (Necrolog.) Venerabilul par. gr. or. din Cara, Ioan Moldovan, după ce a păstorit cu zel şi devotament biserica lui încredinţată în decurs de 33 de ani, a reposat în etate de 63 de ani la 11 Faur s. v. Moartea sa o deplâng jalnicii sĕi fii şi fiice: Ioan cu soţia sa Rosalia Moldovan; Anania cl. a III Simion fost ped. a. I şi Rebeca Moldovan; Maria măr. Szabo.

* (Omor). Victimele de Joia trecută, despre cari făcurăm amintire în Nr de Sâmbată, fură înmormêntate în cimiteriul militar de aici. O mulţime de oameni i-a petrecut până la locul de odichnă.

Poliţia urmăresce pre făptuitori. S'au făcut multe arestări şi investigaţiunea ulterioară poate va constata totul. Până acum nu scim nimica cu positivitate. Vom urmărì casul cu atenţiune şi nu vom întârḑia a informa publicul cetitoriu despre diferitele fase ale acestei investigaţiuni.

(Mijloc de cură.) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiuni** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă liniştită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie

Sâmbătă în 23 Februarie 1884.

Viena:	**90**	**64**	**12**	**56**	**6**
Timişoara:	**41**	**67**	**11**	**73**	**7**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 21 Februarie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.75	121.60
Renta de aur ung. de 4%	90.30	90.39
Galbin	5.71	5.69
Napoleon	9.61	9.60
London (pepoliţa de trei luni)	121.50	121.50

Nr. 14. [273] 2—3

CONCURS.

În sensul ven. ordinaţiuni consistoriale din 13 Decemvre 1883 Nr 4309 B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul şi bětrânul preot Iacob Tărchilă din Şeica mare, parochie de a 3-a clasa în protopresbiteratul gr. or. al Mediaşului, cu terminul de 30 ḑile dela 1-a publicare.

Emolumentele:

a) Cuartir liber cu edificiile necesarie asigurat din partea parochului.

b) Toate venitele stolare unde va servì capelanul computate cu 50 fl. v. a.

c) O leafă asigurată din partea parochului Iacob Trănchilă de 150 fl. v. a. pe tot anul.

d) O soarte de lemne din pădurea comunală computată cu 10 fl. v. a.

Concurenţii înstruinduşi concursele în inţelesul legilor vor avè înainte de espirarea terminului a şi le aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral.

Mediaş, în 20 Ianuariu 1884.

Cu impreună înţelegerea respectivului comitet bisericesc.

Dionisiu Chendi,
adm. protopresb.

Nr. 4. [675] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei va cante gr. or. de clasa III din Săcel (Andrasfalĕul rom.) în protopresbiteratul Têrnavei superioare, se deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială corespunḑĕtoare cu grădină de legumi.
2. Edificiile necesare pentru economiă corespunḑĕtoare.
3. 8 jugere pământ arătoriu şi fênaţ.
4. 65 de ferdeli cucuruz sfărmit şi 35 ferdeli ovĕs.
5. Stola usuată computată în bani gata 50 fl. v. a.

Concurenţii au de a-şi aşterne cererile conform legilor din vigoare la oficiul protopresbiteral al tractului Têrnavei superioare în terminul indicat mai sus.

Alma, 21 Ianuarie 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial gr. or.

Ioan Almăşan,
protopresbiter.

Nr. 117. [672] 2—3

CONCURS.

Ne concurând nimenea, în urma concursului publicat pe basa resoluţiunei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan ddto 4 August 1883 Nr. 2350 B. la postul de paroch, în parochia vacantă de clasa a III. Bodogaia inferioară cu filiile Fiatfalĕu şi Uisechel, protopresbiteratul gr. or. al Sighişorei; prin acesta se escrie concurs nou, cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială, cu grădină de legumi şi pomet, pentru îndeplinirea edificatelor economice, cari lipsesc în present, s'au făcut dispoşiţiunile necesarie.
2. Folosirea a cinci dărabe de pământ, din cari unul fênaţ celelalte patru de arat cu un venit anual de 65 fl.
3. Dela 12 familii câte o claie de grâu, claie de 30 snopi, computate în bani 37 fl.
4. Dela 41 familii socotiţi şi vĕduvii şi vĕduvele, 164 ferdele cucuruz nesfârmat mĕsură vechie, cari dau un venit anual de 74 fl.
5. Folosirea cimiteriului cu un venit anual de 5 fl.
6. Dela 25 familii prestarea de ajutoriu, drept clacă de lucru, amăsurat stărei parochienilor cu carul sau cu palma, care dau un venit anual de 20 fl.
7. Venitele stolari, preste tot computate aduc un venit anual de 30 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie au de a-şi aşterne petiţiunile instruite conform disposiţiunilor „Statutului Organic“ şi a „Regulamentului Congresual“ la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat. Concurenţii cari vor posede cunoscinţa limbei maghiare, vor fi preferiţi.

Sighişoara, 27 Ianuarie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişorei.

În conţelegere cu comitetul parochial concerninte.

Demetriu Moldovan,
adm. ppresb.

Nr. 294. [670] 3—3

CONCURS.

Deoarece în urma concursului publicat în „Telegraful Român Nr. 85 şi următorii din 1883, la postul de capelan în parochia de classa III-a din Berghin cu fiilia Colibi cu venit anual de 200 fl. până la terminul prefipt n'a suplicat nici un individ cualificat; aşa terminul concursului supramenţionat se prolungesce până la finea lunei Februariu 1884.

Sebeş, în 4 Februarie 1884.

În conţelegere cu comitetul par.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 192. [669] 3—3

CONCURS.

Pentru indeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Câmpenilor pe basa „Statutului organic“, §. 63 combinat cu §. 23 punct 5 şi şi a „instrucţiunei“ votate de sinodul archidiecesan la 13/25 Aprile 1877 Nro 191 §. 7 se publică prin aceasta concurs.

Fiitorul protopresbiter ca atare va fi totodată şi paroch în locul central al tractului, anume în Opidul Câmpeni.

Emolumentele impreunate cu acest post protopresbiteral sûnt: *a*) venitele ordinari protopresbiterali cari stau din ajutoriul de stat şi din tacsele, ce încurg pentru şedulele de cununiă, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorţiali şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterali; *b)* venitele ordinari ale parochiei de clasa a II-a.

La postul acesta pot concurge bărbaţi apţi şi binemeritaţi pe terenul bisericesc şi scolar, în special aceia cari după o pregătire cel puţin cu 8 clase gimnasiale sau reale cu testimoniu de maturitate, au terminat studiile teologice la vre unul din institutele metropoliei noastre şi au susţinut cu succes bun esamenul rigoros de cualificaţiune; sau cari după pregătirea indicată mai sus au terminat studiile teologice la vre un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualificaţiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Pot însĕ concurge şi fără testimoniul de cualificaţiune profesorii de teologie şi preoţii hirotoniţi înainte de întroducerea esamenelor de cualificaţiune, dacă în celelalte au cualificaţiunea prescrisă de mai sus.

În mod escepţional pot concurge şi fără prescrisa cualificaţiune gimnasială acei administratori protopresbiterali cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul şi acurateţa manifestată în administrarea protopresbiteratului vor avè dela consistoriul archidiecesan (plenar) speciala îndreptăţire la acest concurs.

Cei ce voesc a concurge la acest post au de aşi ascerne suplicele de concurs la Venerabilul consistoriu archidiecesan în Sibiiu în restimp *de 30 ḑile dela prima publicare* a acestui concurs în foaia „Telegraful Roman“ alăturând câte o tabelă de cualificaţiune carea se conţină date esacte şi speciali în următoarele rubrici, numele caracterul (rangul bisericesc) şi locuinţa concurentului, anii etăţii, (anul, luna şi ḑiua nascerei,) studiile pregătitoare afară de cele teologice (anul, locul şi categoria acelora), esamenul de maturitate, doctorat şi altele, studiile pregătitoare teologice (anul şi locul acelora, şi esamenul de cualificaţiune), serviţiile de până acuma pe terenul bisericesc (timpul locul şi categoria acelora;) în fine cunoscinţa limbelor şi alte reflecsiuni.

Datele din această tabelă sûnt de a se întărì ca documente cari sĕ se acludă în original, precum carte de botez, testimonii scolastice, maturitate testimonii teologice şi de cualificaţiune atestate de serviţii bisericesci şi eventualminte toate altfeliu de recomandări.

Câmpeni, în 13 Octobre 1883.

Comitetul protopresbiteral gr. or.

Preşedinte **Ioan Gall,** protoppresb. ca adm. prot.
Notariu **Nicolau Candrea,**

Nr. 59. [684] 2—3

EDICT.

Marina născută Nicolau Blidariu din Codlea, protopresbiteratul Branului de religiunea gr. or. a părăsit de 10 ani pe legiuitul ei bărbat Iosif Kurth din S. Sz.-György de biserica reformată, fără de a sĕ sci locul unde se află şi de mai trăesce, este prin aceasta citat, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră, şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupră-i de către bărbatul ei.

Braşov, 2 Februariu 1884.

Scaunul protopresbiteral gr. or al tractului Branului ca for de I instanţă.

Nr. 90. [667] 3—3

EDICT.

Ioan Banciu din Sălişte protopresbiteratul Sĕliştei, care după o conveţuire scurtă a părăsit pe legiuita lui soţie Ana n. Nicolae Floruş tot din Sălişte pribegind în lume fără de a se scì ubicaţiunea lui, — în sensul încuviinţărei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan dto 24 Ianuariu a. c. Nr. 5270 B. se citează prin aceasta ca în termin de *trei luni de ḑile* dela prima publicare a acestui edict sĕ se înfăţoşeze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat de soţia lui.

Sĕlişte, 1 Februariu 1884.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Săliştei ca for matrimonial de I instanţă.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Licitaţiune publică.

Se va ţinea Mercuri **22 Februarie (5 Martie a. c.)** la 9 oare înainte de ameaḑi în casa Nr. 24 strada Macelarilor spre vênḑarea mai multor preţioase, precum: oroloage de aur, inele cu petri scumpe, şi mai multe alte argintării, remase de repausatul Domn **D. Andronic** pe lângă solvirea preţului în bani gata.

Sibiiu, 10/22 Februarie 1884.

Administraţiunea fundaţiunei Andronic. [676] 2—3

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 8

„FURNICA“
cassă de economii în Făgăraş, societate pe acţiuni.

Domnii acţionari ai societăţii, „Furnica“ cassă de economii în Făgăraş“ sûnt provocaţi, ca în sensul §. 6. din statute, sĕ binevoească a plătì a **patra rată** de **20**% asupra acţiunilor dlor, adecă câte **20 fiorini** de acţiune până cel mult în **30 Aprilie a. c.** la cassa societăţii în Făgăraş, sau la *„Albina“ institut de credit şi de economii în Sibiiu*, sau la filiala acelui institut în *Braşov.*

Făgăraş, 31. Ianuariu 1884.

[661] 3—3 *Direcţiunea.*

Zambach şi Gavora.
Fabrica de vestminte şi recuisite bisericesci
de rit catolic şi grec. [555] 20—30
în Budapesta, strada Vaţului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, şi pentru societăţi industriale (şi pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelniţe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărţi de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor conveni, se vor schimba cu altele.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu,

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 19 Sibiiu, Joi 16/28 Februarie 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. **rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.**

Sibiiu, 15 Februariu, 1884.

Întrunirea elementelor hetorogene în o partidă și scopul pronunțat de a esploata viitoarele alegeri dietali pentru a putea ajunge la cârma statului — eată signatura ḑilei în politica internă. Pre noi nu ne poate lăsa în apatie curentul actual în politica internă a țerei, căci sûntem în ajunul alegerilor și dacă nu ne vom orienta, tare ușor poate trece și perioda aceasta neesploatată preste capul nostru, cum au trecut celelalte multe, ale căror triste urmări iau pe ḑi ce merge dimensiuni tot mai mari.

E foarte caracteristic pentru timpul actual, că aproape peste întreagă Europa s'a estins un curent puternic reacționariu în sensul cum se esplică astăḑi reacțiunea Şi ce e mai caracteristic este impregiurarea că preste tot locul au dat mâna elementele cele mai eterogene și au format partide mai toate cu scopul vĕdit de a produce schimbare în sistema de guvernare, însĕ fără a-și formula precis programa, ca lumea sĕ cunoască adevĕratele tendențe și scopuri urmărite. Şi ce e mai caracteristic e preponderanța catolicismului rĕvnitoriu către domnirea lumească.

În numĕrul trecut am schițat în conturi generale icoana nouei partide conservative, ce se plămădește în Ungaria. Elemente mai eterogene cu greu va afla omul la o partidă, ce vrea sĕ stăpânească situațiunea. Prin pășirea ei pe terenul vieței publice s'a născut din nou antagonismul între confesiuni. E caracteristică această apariţiune, însĕ ea e fapt și nu noi sûntem chemați a o delătura.

De 9 ani de ḑile guvernul actual a chivernisit statul după cum a creḑut el că trebue sĕ chivernisească. Pas de pas am perdut toate posițiunile cari ne mai scuteau încâtva și ne ocroteau în desvoltare noastră națională românească, cu toată ḑiua ne apropieam tot mai tare și încă ne apropiem de momentul, când vom putea ḑice: nu mai avem ce perde, și atunci vom recurge la mijloacele estreme de apărare; aceasta a fost adevĕrata stare a lucrului, și toate partidele, fără deosebire de coloare cânta osana guvernului, și nu se auḑia un singur cuvênt ca obiecțiune contra acestei proceduri distrugĕtoare. Şi ce sĕ veḑi acuma când pe toate terenele este introdus esclusivismul maghiarismului, un merit nedisputabil al guvernului actual, unde justiția, comunicațiunea, administrațiunea, învĕțămêntul public, cultele cu un cuvênt, când nu mai este nimic de câștigat un nor de vijelie se descarcă asupra Ungariei. Sermanii de catolici sûnt amenințați de moarte prin tiranicul de calvinism al dlui Tisza, care de 9 ani de ḑile n'a făcut altceva decât a scurtat biserica catolică. *„Dela întrarea erei celei noue grele lupte trebue sĕ supoarte catolicismul în Ungaria spre ași putea asigura posițiunea publică din care vrea sĕ o scoată calvinismul. Şi cine va nega, că zelului calvinic constanței și lăcomiei acestuia, asemenea armonicei conlucrări a confesiunilor surori le-a succes a ocupa în pace mai multe posițiuni? Se esaminăm numai personalitățile din oficiile publice dela ministeriu până la servitorii de cancelarie, și vom afla că pretutindinea calvinismul e în preponderanță. Tot așa se află lucrul și la institutele publice de învĕțămênt începĕnd dela universitate, până la cea din urmă scoală de pre sate, sau până la grădinile pentru copii mici, asemenea la denumirea judecătorilor și la cea a savanților în academia ungurească de sciințe. Pretutindenea sûnt numai calvini încât pretutindenea te isbesci de ei. La privirea acestei priveliște ce se repețesce de ani de ḑile fără scrupuli chiar și la omul cel mai liniștit i se urcă sângele în față“*. Așa se tênguesce o foaie clericală.

Auḑi minune. Cine ar fi creḑut că după un trecut atât de glorios de 9 ani de ḑile sĕ auḑim asemenea învinuiri la adresa unui ministeriu, din care partea instrucțiunei publice și a culturilor este încredințată unei persoane ce face parte din una dintre multele congregațiuni catolice? Apoi oficiele publice în mâna calvinilor! Noi credeam că dacă cineva face pretensiune la spunerea adevĕrului, apoi el numai față cu naționalitățile poate face imputare confratelui franciscan din guvernul actual.

Acest antagonism confesional e de tot neobicinuit chiar acuma când noua partidă oposițională aspirează la cârma statului. Dacă față cu bisericile necatolice din stat nu s'a făcut destul de către cei de acuma ce vom astepta dela cei ce vor, venì în urma lor.

Dacă nu s'a distrus destul până acuma, și cum că mult s'a distrus — noi o simțim cu durere prea cumplit — la ce avem sĕ ne așteptăm în viitoriul cel mai de aproape sub noul sistem ultramontan feudal?

In adevĕr sûnt de tot posomorite prospectele cele mai de aproape Şi aceasta nu numai la noi ci precum am ḑis în Europa întreagă se petrece cu mult sgomot. Germania de 12 ani ne arată spectacolul cel mai drastic în privința aceasta, și astăḑi am ajuns sĕ vedem pre catolici luptând braț la braț cu protestantismul contra bărbatului de fer, care a făcut unitatea Germaniei. Francia abia și-a emancipat învĕțămêntul public din mânile iesuiților, și ultramontanismul pe două canale a năvălit din nou asupra ei. Italia se ține bărbătesce și scim în ce stadiu au ajuns astăḑi lucrurile. În România lucrurile au ajuns până la gradul suprem, așa că Sântul Sinod a trebuit se ia mĕsuri energice pentru salvarea ortodocsismului. În Austria ultramontanismul e la cârmă, și doară numai Spania e mai pre sus decât ea. În Bosnia și Erțegovina egemonia ultramontană provoacă discusii în delegațiunile întrunite.

În fața acestei pofte de domnire lumească și intoleranță religioasă, dacă mai adaugem și feudalismul aristocraților nostrii, trebue se ne întrebăm: ce situațiune ne mai așteaptă pe viitor? Se vor reactiva poate timpurile „cu trei națiuni și patru religiuni recepte“, sau doară se va reactiva numai concordatul introdus prin patenta din 8 Octomvre, 1856?

La tot casul va fi bine sĕ urmărim cu atențiune cursul lucrurilor, căci prospectele nu se recomândă din nici o parte, și egalitatea nu se mai predică în tot locul nici de bisericele creștine.

Revista politică.

Sibiiu, 15 Februarie 1884.

În politica internă a statului nostru, dacă vom abstrage dela cursul normal al lucrărilor parlamentarie, nu sûnt momente mai de însemnătate și vrednice de înregistrat. O miscare mai viuă se observă însĕ în publicul neinteresat direct la afacerile publice. În prima linie merită a se amintì preparativele pentru campania electorală. Fie care partidă ține revistă peste contingentul seu cu cugetul nu numai de a ținea laolaltă pe aderenții sei de până acuma ci și pentru a sporì dacă se poate numerul acestora. Aceste pregătiri se arată deocamdată în desele adunări de constituire a comitetelor și în pregătirea de programe și manifestări, care mâne poimâne vor fi adresate publicului alegetoriu.

În politica esternă obiectul de interes e și acum „reconstruirea alianței dintre Rusia și Germania“ sau pentru a nu descepta susceptibilități ḑicem: alipirea Rusiei la alianța europeană centrală. Mai tare se simte efectul acestei modificări în Francia, care cu drept cuvênt se poate ḑice că este astăḑi isolată; republicanii se mângăe cu speranța că schimbările diplomatice din urmă nu vor altera întreagă politica rusească. Într'aceea temerea de o substituire a alianței centrale prin vechea alianță a celor trei împĕrați resuflă și din inimele unor concetățeni din imperiul nostru, cărora nu le vine la socoteală sĕ mai facă earăși tovărășie cu Rusul.

Anecsiunea Mervului din partea Rusiei a deșteptat temeri în Anglia. În Sâmbăta trecută aceasta acuisițiune rusească a fost obiect de discusiune în parlament. Cu aceasta ocasiune s'a constatat că sûnt mulți bărbați politici cu prevedere, care nu se învoiesc cu aceasta cucerire rusească, temêndu-se cu drept cuvênt, că Rusii mâne poimâne vor periclita Indiile. Partea cea mare a Englezilor și între acestia și guvernamentalii, se mângăe cu ideea, că Asia e destul de mare, pentru ca sĕ poată încăpea întrânsa și Rusia și Englitera.

Ḑiarele din România ne aduc scirea despre fusiunea tuturor fracțiunilor oposiționale în o singură partidă. Inceputul la făcut domnul Dumitru Brătian prin un manifest public, unde a încheeat cu cuvintele; *„Jos regimul corupțiunei și al minciunei.* Acestui manifest , care a făcut ronda prin toate ḑiarele dincolo a urmat un al doilea manifest al prințului G· Bibescu. Devisa domnului Bibescu este *toți sub acelaşi drapel, avênd un cap unic, conservativii și liberalii cu Catargiu Cogălnicean și Vernescu se nu formeze decât o partidă se naibă decât un cap*“.

Tot din acest isvor ni se pare că și-a luat și „Pester Lloyd“ informațiunile când ne spune că ḑiarul „Timpul“ se va contopì în *„Binele Public.*“

„Resboiul“ în Nr. din 14 Faur ne aduce scirea despre moartea generalului Cristian Tell. Generalul Tell a jucat rolă însemnată în viața politică a României. După Boerescu Tell. Unul câte unul dispar luceaferii României libere, ducênd cu ei binecuvêntarea țerei și lăsând-ui moștenire roadele ostenelor lor.

Dela teatrul de resboiu din Africa se confirmă scirea, de nou că Tocarul este predat. Suakim e amenințat, trupele negrilor revoltându se refusă a preda armele amenințând că vor trece în tabera rebelilor. Din acest motiv admiralul englez Hewett ține trupele marine la sine și va trimite numai o brigadă de flotilă la Trinkikat. Soartea resboaielor în aceste locuri e cu totul neprecalcubilă pentru că semințiile fanatice africane sûnt schimbăcioase ca vremea și la primul desastru se risipesc ca pulberea în vênt.

Mai una.

Domnului Diamandi Manole „deputat al sinodului“ i-a venit poftă mare de a-și face unele și altele socotele în afaceri administrative bisericesci nici în coaci nici în colo, ci deadreptul cu Preasânția Sa actualul archiepiscop și metropolit al nostru, și ca sĕ le și facă, nu mai are pacienţa de a ascepta întrunirea sinodului procsim archidiecesan și mai apoi a congresului, unde acelea poate că ar avea locul lor: ci-'și pune la moment conturile sale într'o foaie periodică străină de biserica noastră, adecă în „Gazeta Transilvaniei“, creḑind a bună seamă după priceperea dsale, că acolo este forul competent pentru desfacerea unor astfel de socotele.

Pornirea aceasta a dlui „deputat sinodal“ poate că noi o am trece deocamdată cu vederea, fără a lua notiță de ea în coloanele foaei noastre, dacă dl Diamandi Manole și ar face de lucru numai cu persoana preasânțitului nostru archiepiscop, care de sigur va fi sciind locul și modul, unde și cum sĕ întimpine ori-ce afront, chiar și din partea celor supuși jurisdicțiunei sale canonice; dar fiindcă dl Diamandi Manole în Nr. 18 al „Gazetei“ unde-și face socotelele, identifică de nou redacțiunea noastră cu persoana preasânțitului archiepiscop și metropolit, și ne cuprinde și pre noi în acelea socotele: caută sĕ mai grăim și noi două-trei cuvinte, pentru a termina cu dl Diamandi Manole.

Dsa, genial cum este, a inventat o apucătură nouă, cu carea crede că îi va succede a ne discredita sau cel puțin a ne mai vecsa pe noi, și a da o lovitură nouă supremului demnitariu al nostru bisericesc, sau cel puțin a mulțumì gustul celor dela „Gazeta“. Productul cel mai nou al genialității dsale este mistificarea ce o amintirăm mai sus, cu „înaltpreasânțitul redactor“ al foaiei noastre „Tel. Rom.“ În adevĕr genialitate, și încă chiar originală genialitate!; numai cât trebue sĕ o spunem dlui autor, că s'a cam întârḑiat cu ea, pentrucă dsa o putea aplica preabine acea frasă a sa genială de o mie de ori tot așa cum o aplică astăḑi, începând încă dela intemeiarea foaiei noastre, adecă dela anul 1853 încoacea, o putea aplica tot cu atâta drept, cu cât o aplică astăḑi, la toţi archiepiscopii nostri, şi pe timpul vacanţelor la ori-care vicariu archiepiscopesc, cari toţi au avut dacă nu mai multă, dar de sigur atâta influinţă asupra foaei noastre, câtă o are astăḑi preasânţitul archiepiscop actual; va sĕ ḑică au avut supraveghiarea şi controla în ce privesce direcţiunea generală a foaei noastre, şi această influinţă mai ales dela moartea neuitatului fundator al acestei foi este şi remâne pentru totdeauna nu numai un drept, ci chiar o datorinţă oficială pentru toţi cei ce stau şi vor sta în fruntea comisiunei administrative a tipografiei noastre archidiecesane.

Noi am ḑis-o deja într'alt Nr. al nostru, că dl Diamandi Manole poate fi superat pentru schimbările intêmplate în personalul redacţiunei foaiei noastre; o ḑicem şi acum că da, poate fi supĕrat, de vreme ce nime nu'l poate silì sĕ aibă altă inimă faţă de ai sei şi apoi faţă şi de alţii, de cât aceea ce o are; însĕ dogma sa despre inamovibilitatea absolută a redactorului instituit la „Telegraful Român“ de marele archiereu Andreiu, dsa nici când nu o va putea dovedí nici cu însĕşi cuvintele testamentului fericitului fundator, nici cu logica sănĕtoasă, nici cu invocarea unei sau altei autorităţi de oameni muritori, fie ei de altmintre cât de mult stimaţi şi din partea noastră. Tot ce mai putem atesta dlui Diamandi Manole celui de aḑi, este: preocupaţiunea dsale preste mĕsură, cu carea strică mult în loc de a dirige, apoi în loc de a fi fericitul făcĕtor de pace cum era mai nainte cu câţi-va ani, acum insuşi seamănă sĕmînţa, si nutresce burueana discordiei în sinul bisericei, căreia aparţine. La preocupaţiunea dsale vor contribuì probabil între altele şi afecţiunile sale de rudenie, dar mai mult va contribui proverbul citat de dsa, şi aplicat la dsa: „*Wie der Schelm ist, so denkt er.*“

In celelalte, dl Diamandi Manole ne ofere concursul seu la aceea, ca sĕ discutăm cestiunile sulevate de dsa „din punctul de vedere al principiilor“. Ce ispită grea pentru noi! A nu asculta pre dl Diamandi Manole când dsa se pune pe principii, pe interese generali ale naţiunei şi bisericii, în scurt: pe piedestalul de unde se propagă doctrinele înalte şi toate luminile conducĕtoare chiar şi pentru prelaţii bisericii noastre, — ar fi un lucru dacă nu neurban, dar de sigur nepopular, pe când astăḑi draga de ea popularitate este un scop principal pentru cei mai mulţi din cei ce fac vorbe mari, şi poate că chiar nici nouĕ nu ni-ar strica puţină venătoare de popularitate, fie măcar cu armele şi isteţimea dlui Diamandi Manole celui de aḑi. — Dar apoi a ne pune noi la discusiuni de principii cu genialul nostru universal, cu dl Diamandi Manole: aceasta ar fi o întreprindere de tot riscată, pentru carea noi nu avem destul curagiu. Recunoascem că între noi şi intre dl Diamandi Manole, cât pentru principii şi deducţiuni logice, esistă o prăpastie mare, carea dsa nu o vede şi în carea deci nu am vrea sĕ cadă dl Diamandi Manole; pentru aceea credem că va fi mai bine sĕ terminăm cu dsa, lăsându l în pace, sănĕtos şi curagios acolo, unde se află.

Din România.

Nicăiri n'au fost doară atâţia oameni marinimoşi ca în România. Această nobilă însuşire a caracterului românesc o am ereḑit dela străbunii nostri, şi ea stă neatinsă de spiritul crassului materialism de astăḑi, — neatinsă, curată ca lumina soarelui, şi se manifestează în fapte măreţe, spre uimirea lumei streine şi spre mulţămirea noastră.

In ḑilele trecute murise la Nizza un venerabil patriot român cu numele Vasile Paapa, care urmând străbunilor nostri — au lăsat o frumoasă avere pentru scopuri filantropice.

Credem că facem bun serviciu publicului nostru reproducênd unele părţi din testamentul rĕposatului.

Reproducem deci după „Telegraful“:

(Litera C.) „Via tot din Nigoveni, alături cu şoseaua rĕscumpărată de plata embaticului, care se va vinde imediat după moartea mea de către esecutorul meu testamentar şi de suma ce se va prinde din vênḑarea ei se va da scoalei de meserii din Ploiesci pentru desvoltarea şi încuragiarea elevilor care se vor destinge.“

(Litera D). „Moşia numită din Valea Boului din dis. Prahova. Venitul acestei moşii evaluat de mine la 3000 fr. îl destin pentru întreţinerea scoalei primare şi a bisericei de acolo fondate amêndouĕ de mine, întrebuinţându-se după cum prin anexatul aci buget scris de mine, ear moşia se va arenda sau prin licitaţie sau cu buna învoire după cum va crede mai avantagios esecutorul meu testamentar.“

Din averea mobilă.

1. „15,000 franci „Asilului Elena“ pentru a se dota 5 eleve din cele ce au terminat studiele cu succes.

2. „10,000 franci scoalei de meserii din Ploescì pe lângă valoarea viei după ce se va vinde.

3. „10,000 franci pentru gimnasiul din Giurgiu.

4. „60,000 franci pentru construirea unui internat de băieţi şi crearea unei scoli profesionale în Valea Boului acest internat se va întreţine cu venitul anual ce îi destin din dobânda efectelor inalienabile.

5. „20,000 franci pentru completa mobilare a internatului.

6. „12,000 franci pentru trimiterea în Francia a unui elev admis prin concurs dintre cei mai buni ai gimnasiului din Ploiesci spre a studia ingineria în curs de 4 ani.

7. „5000 fr. pentru de a se dota 10 fete de ţĕrani din comuna Gorut, (valea Boului) din cele mai serace şi orfane.

8. 5000 fr. pentru a se distribuì cu ocasiunea înmormêntărei mele la familiile din Valea Boului, dându-se orfanilor şi vĕduvĕlor îndoit.

9. „10,000 fr. donaţiune scoalei pentru învĕţătura poporului român dela sf. Ecaterina.

10. „5,000 fr. pentru scoala fröbeliană tot de acolo.

11. „50,000 fr. se vor depune la Casa de consemnaţiuni pentru construirea unui observator, pe lângă alte sume ce ar da guvernul sau particularii.

12. „10,000 fr. pentru construirea unei scoli primare în comuna Valea Călugărească din Prahova.

13. „400,000 fr. vor constituì un fond inalienabil, depus la casa de Consemnaţiuni spre a se întrebuinţa venitul lor după cum mai jos menţionez:

„Destinaţiunea venitului celor 400,000 fr. care vor sta depuşi la casa de Consemnaţiuni va fi cum urmează: cu venitul lor, care calculându-se pe 5 la sută produce 20,000 pe an se va întreţine pe tot anul internatul ce se va construì cu cei 60,000 ce am destinat mai sus avênd 20 paturi pentru 20 elevi şi calculându-se larg, câte una mie fr. pe an de fie-care, — nutriment, vestminte, cărţi şi celelalte mărunte spese precum: încălḑit, luminat, spălat şi celelalte.

În această mie de fr. pe an se va cuprinde şi salariul a doi servitori pentru curăţirea localului, precum şi micele reparaţiuni anuale; se va da preferinţă în admiterea elevilor familielor din comunele circumvecine din Valea Boului adecă: Apostolache, Popeştii, Gornetul cu Chirculeşti Udreşti şi Morlogea.

Mobilatul, avênd a se face odată pentru totdeauna cu cei 20,000 lei, ce destin ad hoc, suma de una mie fr. pe an se crede a fi suficientă.“

Acestea sûnt toate legăturile care privesc pe Stat propriu ḑis, pe judeţe şi comune.

In testament se mai dispune următoarele: Acolo unde sĕ vorbesce de evaluarea averei mobile se ḑice:

„Adecă 438,700 fr a se distribui odată pentru totdeade esecutorul meu testamentar.“

Apoi se adaugă: „Esecutor testamentar las pe d. Constantin Vrana, pe care îl rog sĕ îndeplinească cu consciinţă cele stabilite aci de mine, lăsându i toată latitudinea de a lucra cum va crede mai nemerit, spre a reuşì sĕ facă binele.“

„Averea fiind în valoare nominală, se înţelege că şi legăturile se vor distribuì tot nominal şi în efecte.

„Actele epitropiei sûnt în lada de fer din odaia din colţu, ear cheea în cassa de fer din odaia de dormit.“

„Incă odată rog pe Costică Vrana a lucra cu conşciinţă a renunţa la servicii publice şi a se ocupa sĕ esecute acest testament.“

„Pentru o mai întinsă cunoscinţă şi de toate 'cele-lalte dispoşiţiun testamentare şi legături, alături şi o copie nelegalisată de pe testament scoasă şi scrisă de subsemnatul.“

Din suma de 438,700 reposatul întru fericita memorie Basile Paapa a lăsat sĕ se dea: 6,000 servitorilor din casa sea, 2,000 vierului seu, 6,000 unui arendaş dela Valea Boului, 4,000 unei servitoare dela moşie, 4,000 bucătăresei.

Omorul din 9/21 Februarie.

Îndată ce s'a respândit scirea despre omorul ne mai pomenit în oraşul nostru, autorităţile competente au început a face cu toată energia cercetările necesarie de o parte pentru a erua pe făptuitori şi ai da în mâna justiţiei, de altă parte pentru a liniscì opiniunea publică, care e cuprinsă de spaimă şi indignaţiune justă în faţa unei crime atât de oribile.

Sâmbătă s'a făcut din întêmplare o descoperire, menită a da directiva pentru cercetările ulteriori. In aceasta ḑi s'au îngropat, după cum am anunţat deja, cadavrele ucise şi mutilate ale nenorocitelor victime din familia Friedenwanger. Inainte de îngropăciune se adunase o imensă mulţime de popor lângă spitalul civil, de unde avea sĕ pornească conductul funebrar. Cu această ocasiune un om din public veḑù sub boltitura podului celui mic, de lângă grădina spitalului, un obiect alb. Unii copii se băgară sub pod şi scoaseră afară un lepedeu mare de pânză, un cuţit, un stilet şi douĕ picioare de sobă (cuptor). Toate obiectele, afară de stilet, erau mângite de sânge. Se dă cu socoteala că aceste obiecte le-au aruncat ucigaşii în fuga lor dela locul crimei până la moara din strada firezelor (Schneidmühlgasse), unde ucigaşii de asemenea puseseră foc pentru a abate atenţiunea publicului dela incendiul din strada, unde s'a comis omorul. Cuţitul aflat poartă marca „*Szabo Sibiiu*“ şi fu recunoscut de acest cuţitar, ca product al seu fără ca sĕ-şi poată aduce aminte, cui l'a vêndut. Cuţitul e de cele mari, foarte ascuţit şi cu vêrful rupt, se vede a fi folosit de multă vreme. Lungimea e de 17 cmt., lăţimea de 2 ctm. Prăselele sunt de corn de bou, coada cuţitului avea mai multe urme de sânge, dar şi mai multe stirbături. Picioarele de sobă sûnt dela o sobă veche, fiind ruginite tare. Capul deasupra e l'a ambele plin de sânge, un picior are şiroful, care la legat de sobă. Pe acesta se vĕd pieri lipiţi cu sânge, cu deosebire se cunoasce o buclă brunetă deschisă, de bună samă din capul copilului ucis.

Stiletul fabricat din oţel, fiind strâmb la vârf se pare că a fost întrebuinţat la spargerea dulapurilor. Pe stilet nu se află urme de sânge, ear pe lepedeu puţine.

În acelaşi timp a aflat la acelaşi pod un copil alt cuţit, dar un om necunoscut din public i l'a smâcit din mâni, fără de a l depune însĕ la poliţie. Ar fi bine când s'ar putea erua acest individ suspect.

Tot Sâmbĕtă s'au mai aflat în altă strada într'o groapă nesce pantaloni roşii învechiţi, care au pete de sânge şi arsură. Şi aceşti pantaloni se poate se fie ai unuia dintre ucigaşi.

Publicul încă desvoaltă mare activitate, căutând prin unghiuri ascunse, unde crede că s'au putut pitula obiecte de corpora delicti. S'a pus în circulaţiune o listă de subscripţiune pentru a colecta o sumă suficientă drept premiu pentru cine va afla pe făptuitori. Un asemenea premiu de 200 fl. a asignat şi ministeriul de interne prin comitele suprem din loc spre acelaşi scop.

Luni s'a făcut o perchisiţiune de casă într'un loc şi s'au constatat nisce momente agravatoare contra proprietariului, care fu de loc arestat din partea poliţiei şi predat tribunalului. Scirea aceasta s'a respândit ca un fulger prin cetate şi urmarea a fost că un public numeros şi curios s'a îngrămădit în strada Urezului înaintea tribunalului.

Când veḑi această mulţime mare, discurând şi gesticulând cu foc, ţi se pare că te afli într'o epocă de baricadări.

Altă scire şi mai sensaţională este arestarea a doi complici în Sas-Sebeş, cărora le a trebuit doue ḑile până ce au sosit în Sibiiu cu escorta. Nu pricepem, cum într'o causă atât de gravă, unde tot momentul e decisiv pentru soartea ulterioară a investigaţiunei criminale, escorta târêe după sine pe drum douĕ ḑile întregi pe înculpaţii prinşi.

Cei doi complici arestaţi în Sas-Sebeş: M..... june şi G........ însurat, de naţionatitate sasi, au plecat de acolo cu escorta Luni dimineaţa şi sosind în Mercurea un fotograf i-a fotografat de bună voie. De acolo a plecat legaţi, unul cu un cofer în mână, şi ajungênd la Sălişte au petrecut noaptea în prinsoarea judecătoriei de acolo. Un public imens aglomerat în strada Urezului ascepta cu neastêmpĕr sgomotos sĕ sosească înculpaţii Marţi înainte de ameaḑi, însĕ escorta a întârḑiat. Se vorbesce, că în comuna Cristian, de unde e născută servitoarea ucisă, poporul era pe aci sĕ facă însuşi în modul seu justiţiă escortaţilor.

Direcţiunea de aici voind a accelera treaba a trimis un sergent de poliţiă cu fiacru închis la Sĕlişte, pentru a aduce pe înculpaţi. Aceasta mĕsură era dictată de consideraţiuni serioase. Transportarea pedestră potea sĕ provoace în massele de public adunat tumulte sau alt pericul. Fiacrul poliţian a sosit la 5 oare în Sibiiu cu înculpaţii, însoţit de o mulţime de alte căruţe private ce merseseră în calea escortei, şi de alţi curioşi. Transportul s'a oprit mai ântâiu la caserna gendarmeriei, unde fù însciinţat, de aci apoi fiacrul a plecat încungiurat de gendarmerie către tribunal in strada Urezului, unde abia se străcură printre massele compacte ce-l împresurau. Numĕrul publicului se sporì şi mai tare, era o îmbulḑală teribilă, nu puteai străbate sĕ veḑi obiectul curiosităţii neastêmpĕrate. Gendarmeria a trebuit sĕ cucerească pas de pas tot terenul. Înaintea porţii tribunalului situaţiunea era chiar critică, fiacrul sta locului, cei din întrul fiacrului încă nu se puteau coborî. Deodată se deschide poarta şi fiacrul întră în curte şi cu acesta şi publicul inmediat împins de masele dinapoi. — In urmă poarta se închise și inculpații fură predați judecătoriei, în ale cărei mâni se află încă de Duminecă cel mai agravat inculpat Kleeberg.

Insinuațiuni malițioase.

Se revoaltă sângele în tot omul binesimțitoriu când vede cu câtă maliție esploatează ḑiarele maghiare ori ce ocasiune spre a înegrì națiunea română, și aceasta sistematicesce fără nici un scrupul de consciință. Ori ce faptă ticăloasă odată comisă se aruncă în spatele națiunei noastre cu tendența cea mai vĕḑită. Tot așa și ḑiarele nemțesci din loc, despre cari se scie că ele vor besc tot la adressa lumei germâne. Procedura aceasta nedeamnă de oameni cu inima la loc, trebue sĕ scoată din tăcere și pre omul cel mai pacinic. Din incidentul cruntului omor de aici ḑiarele maghiare primesc corespondențe din Sibiiu, în care se ḑice că făptuitorii acestui omor crunt sûnt țĕrani români. Așa ḑiariul guvernamental „Nemzet“ așa „Magyar Polgár“ din Cluș; alte ḑiare unguresci nu am cetit, căci ne am disgustat preste mĕsură vĕḑînd atâta ușurință din partea ḑiarelor, cari pretind a fi serioase, și nu pregetă a presenta publicului lor niște insinuațiuni și calumnii atât de nefondate. Ansă la aceste denunțiațiuni au dat ḑiarele germane din loc, cari nu află cu cale a descoperì numele și starea familiară a persoanelor compromise în această afacere, au creḑut însĕ de oportun a spune lumei că în seara omorului la casa masacraților un oare-cine a apostrofat românesce pe o servitoare sĕ nu cânte, ci sĕ și caute de drum, apoi că s'a aflat o cămașă de pânză grobă; ca apoi din aceste cui i place a cetì printre șire, și are și dispositiune a ne calumnia, sĕ dee curs liber meseriei atât de detestabile în era înfrățirei. În interesul adevĕrului trebue se spunem că persoanele arestate păna acuma sûnt din societatea *săsească* și anume din clasa inteligentă.

Contra acestor persoane ce se află deja în arest preventiv, sûnt o sumă de momente agravatoare. Mai multe *corpora delicti* ce s'au aflat în urma investigațiunei pe la locuințele acestor criminali, se consideră de indicii sigure pentru eruarea înculpaților. Opiniunea publică, sub care de astădată nu înțelegem și pre neobosiții și tendențioșii colaboratori la statistica criminală a Germaniei, a și fiscat deja în mod instinctiv pe individii arestați de făptuitori ai crimei teribile.

Trebue sĕ vină și ḑiarele germane de aici odată la convingerea sĕnătoasă, că nu este lucru onest a stigmatisa la ori ce ocasiune pe întreg poporul român în totalitatea sa, ca pe unul ce apriori este destinat a nasce numai subjecte perverse, stricate și criminale. Numai reutatea rafinată generalisează casurile concrete singuratice și deduce prin conclusiuni trase ca de pĕr netrebnicia unui neam întreg de oameni.

Ne am vĕḑut siliți a face aceste observațiuni pentrucă cu indignațiune am trebuit sĕ observăm într'un șir de ani, că în rubrica locală a unei foi de aici de câte ori se înregistra casuri de criminalitate, totdeauna când respectivul din nenorocire era român, se accentua în mod consecuent, sistematic și demonstrativ caracterul de naționalitate a criminalistului, pe când în casurile când crimele erau comise de sasi sau germani, această calitate se retăcea earăși în mod consecuent, sistematic și demonstrativ, probabil pentru a face lumea cultă din Germania sĕ creaḑă că din trupina germanilor din orient nu pot încolțì asemenea mlădițe uscate și bune de a fi aruncate în foc.

Premițĕnd aceste observări atragem atențiunea publicului nostru asupra detaiurilor ce le publicăm la alt loc despre acest omor și despre cele ce sau putut constata până astăḑi în această causă criminală fără părechie în analele criminale din Orașul nostru.

Varietăți.

* În ḑilele acestea a sosit la Tipografia archidiecesană în Sibiiu primele esemplare dela **Portretul** fericitului archiepiscop și metropolit **Andreiu bar. de Șaguna** în format mare de 50×66 cm. din *atelierul* de *fototipie* al Dnului Carl Divald în Budapesta. Portretul e lucrat cu multă măiestriă și este un adevĕrat decor pentru fie-care casă română. — Prețul se poate vedea din anunciul foaiei noastre de astăḑi.

* (Regina României în Stockholm). Din capitala Svediei se scrie: Peste câteva luni orașul Stocholm se asteaptă la o interesantă visită princiară. Regina României Elisabeta rudă de aproape cu regina Svediei și Norvegiei va fi oaspele curții noastre. Regina voesce a asista la representarea operei „Nĕaga“ al cărei tecst e compus de regina României și a cărei musică e arangiată de dl I. Halström. De curênd au sosit costumele pentru această operă din România unde se petrece acțiunea și soliștii noștri sunt deja gata cu studiarea părților lor. Regina Elisabeta a mai stat acum vre o optspre ḑece ani câtva timp la rudele sale svediane și ea de âtunci incoace se interesează foarte mult de țeara noastră și mai ales de literatura noastră“.

* **(Balul român din Viena.)** Până ce ne va sosì un raport despre balul tinerimei române din Viena ne mulțemim cu cele ce aflăm de ocamdată în foile capitalei austriace. Eată cum descrie „Neues Wiener Tageblatt“ acest bal:

„De vre-o câțiva ani Românii joacă un rol însemnat în istoria carnevalelor vienese; ei și-au cucerit aici o posițiune de elită și nu se mulțemesc numai a și-o conserva, ci caută a și-o întărì din ce în ce mai tare, o intențiune, care în anul acesta le a succes prea bine.

Sala dela „Grand Hotel“ unde s'a ținut Sâmbetă seara „Balul Românilor“ s'a aretat cel puțin cu jumĕtate prea mică pentru puterea atractivă a festivității distinse și plăcute de carneval, o impregiurare care a avut consecuența sa, că Românii au ajuns în prima jumetate a balului într'o strimtorare mai mare decât în ori și care ciocnire din ultima campanie ruso-turcească; abea după prima pausă, când o parte din societate s'a depărtat din câmpul de luptă al jocului retrăgânduse în urma unor crise în garderobe în disordine, situațiunea a devenit mai plăcută și mai acomodată pentru joc. Cu toate simpatiile pentru academicii români lipsiți, cărora le vine bine însemnatul venit curat al balului în suma de 3000 fl., totuși ar fi fost la loc o moderațiune cu privire la invitări; când oaspeții balului trebue sĕ 'și elupte formal ori ce pas de joc și la supeu, scaun și ori ce beutură, scopul de petrecere al balului se pare totuși încâtva păgubit. Sau e de lipsă ca nesuințele espansive de bal ale Românilor sĕ se restringă încâtva sau trebue sĕ se aleagă pentru ele un teren mai larg decât poate sĕ-l oferă sala dela „Hotel Grand“.

După această mică și acomodată predică dojenitoare trebue totuși sĕ constatăm, că balul Românilor a avut în anul acesta un resultat mai strălucit decât ori când întrunind un public cât se poate mai distins. Pentru patronese dl Giani arangiase în aripa laterală a salei, despărțită prin columne, un cort improvisat cu gust și abundanță, în mătasă roșiă și în aur, în care ocupaseră loc doamnele Maria Dumba împreună cu tênera și afabila sa fică Clarisse de Lindheim, contesa Traun-Abensperg și baronesa Catinca de Vasilco; dintre celelalte patronese damele Sevastia de Carp, Victoria de Grigorcea și Victoria Umlauf de Frankwell au fost impedecate a venì prin indisposițiune, Matilda Dumba Germani și Aurelia de Trapșa-Kron prin absentare dela Viena.

Pe la $^3/_4$ 11 oare a venit dela festivitatea costumată din casina militară protectorul balului archiducele **Rainer** și a remas în sală, în conversațiune viuă cu patronesele și cu alte personalități până după meḑul nopții; ear la despărțirea sa a esprimat comitetului deosebita sa bucurie despre succesul strălucit al balului. Dintre notabilități am veḑut pe ministrul baron Conrad și Pino, intendantul baron Hoffman, fam. baron Tiller, conții Schönborn și Schlick, ambasadorul francez Foucher de Careil, legatul persian Neriman-Khan dimpreună cu secretariul seu Awtaky-Bey, secretariul dela ambasada turcească Reșad Bey, ambasadorul român domnul Carp, deputatul Nicolau Dumba consiliarul aulic Brachelli și alți. Lumea teatrală era representată prin damele Hohenfels și Albrecht și dl Girardi. La promenada de deschidere dl president de onoare al comitetului, baronul Vasilco a condus pe contessa Traun, după dênsul a urmat dl Nic. Dumba cu doamna de Lindheim s. a. Jocul l'a deschis presidentul comitetului Dr. Ciurcu cu domnișoara Maria Dumba. Programa jocurilor nu oferia decât trei dedicațiuni: Promenadă: „Arii românesci F. Reise protectorului archiduce Rainer — polca francaise: „Cher ami“ de magistrul dela capela de curte Eduard Strauss, a căruì capelă s'a îngrigit de musica de joc în urmă Walzer: *Suspinul Carpaților* de d. Scheletti dedicat patroneselor. Darul damelor, un album foarte elegant cu coperiș de metal ornamentat în mod abundant, înfățișa în relief columna lui Traian — de asemenea și frumușelele *„fasces“*, care era purtate ca cocarde ale comitetului, o reminiscență la vechii Romani, dela cari Românii își derivă originea — cu drept ori nu, despre aceasta n'are sĕ decidă cronistul balului; acesta e numai istoricul pentru desvoltarea balurilor române, care din an în an face progrese. Sperăm și accentuăm încă odată, că la balul cel mai deaproape patria de bal a Românilor va fi mai mare — e lucru hotărît că avem lipsă de un spațiu mai mare pentru evoluțiunile sufletului de joc al Românilor.“

* (Dșoara Agatha Bârsescu). despre care am fost anunțat în unul din nrii. trecuți că a debutat cu cel mai strălucit succes în Viena, — a jucat de curênd la Burgtheater, unde e angajată, rolul Iuliei din clasica tragedie a lui Shakespeare „Romeo și Iulia“. Ḑiarele din Viena precum și altele din Germania scriu cu multă recunoscință și admirațiune chiar despre debutul artistei române. Deosebit a produs mare efect în scena de pe balcon, în momentul când Iulia aude că Romeo e mort, precum și în visiunea despre groapă și putrejimĕ. „N. freue Presse“ constatează ca dra Bârsescu a întrecut pe vastita artistă, care a jucat până acum rolul acesta.

* (Spre sciință celor ce se cuvine a o scì). Ḑiarul „Timpul“ ne vine de tot neregulat. În anul acesta am primit Nrii. 3. 5. 6. 7. 15. 19. 23, și 32 ceialalți nu ne-au mai venit. Nu scim unde zace causa acestei irregularități. Am vrea sĕ scim causa ca sĕ ne putem orienta.

* (Pendent la omorul din Sibiiu). Un individ înrudit cu nenorocitele victime din familia ucisă, de naționalitate evreică, o persoană binecunoscută prin conecsiunile sale permanente cu proprietarii de haine vechi, în loc de a'și pune prav și cenușe pe cap, ca semn obicnuit la evrei de adevĕrată dorere în urma unui desastru atât de teribil, mergênd la casa nenorocirei au început mai întâiu a esamina cu rutină semitică valoarea obiectelor ce s'au mai aflat nearse în casă. După aceea și-au adus aminte că în casul de față lucru mai de capetenie pentru dênsul e asigurarea eredității și de aceea de loc a și colindat pe la toți oamenii de specialitate pentru a'și procura informațiuni esacte despre ordinea de succesiune eredetară în averea remasă. Casul e complicat și Jidanul îngrigiat nu de eruarea ucigașilor ci de profitul ce poate sĕ-l aibă dintr'un asemenea cas.

* (Revistă). Aruncând o privire preste vechii nostri prenumeranți vedem pre masa biroului nostru un numer returnat prin postă dela un abonat vechiu, care între altele se ocupă și cu fierberea de rachiu pentru însetații sei fii sufletesci. Nu scim: avem de lucru cu un alter martir ori cu un speculant iscusit căruia i pare bine că prin o ciudată întêmplare i s'a dat ocasiune sĕ treacă costul abonamentului din rubrica erogatelor în rubrica venitelor.

* (Istoria tricolorului frances). Flamura francesă în timpurile regelui Carol I, a fost de coloare vânĕtă, ce după căderea dinastiei carolingiane s'a înlocuit cu drapelul St-Denis de coloarea carmin-roșie. Pe lângă aceasta a mai fost în drapelul roșulistic, câmp vênăt cu crini arii. Sub Carol al VII-lea s'a schimbat coloarea vênătă în coloarea albă. În anul 1789, înainte de demolarea Bastiliei, Camille Desmoulins a fost adus insigniu foaia verde în modă. Ear în timpul revoluțiunei s'a folosit colorile orașului Paris adecă roșu și vânăt. La aceasta apoi la propunerea lui Lafayette s'a mai adus coloarea vechei monarchii: coloarea albă, și așa s'a compus tricolorul frances.

* (De ale timpului). De doue luni de ḑile am avut timp frumos, încât ne-am fost uitat de earnă. Acuma de doue ḑile a început earăși a fi mai rece, și ieri ne-am pomenit cu coperișele caselor albe. Bine că n'a mâncat lupul earna, căci mai bine acuma, ca mai târḑiu.

* (O căsătorie în familia Garibaldi). Ḑiarele din Turin spun că Sâmbătă s'a făcut la primăria de acolo prima strigare pentru apropiata căsătorie a fiicei lui Garibaldi, Clelia, cu Victor Gradziani, profesor de literatura italiană la colegiul internațional din acel oraș. A doua și a treia strigare se vor face la 17 și 24 ale curentei și după doue ḑile, adecă la 26, se va face căsătoria numai civil. Naș va fi ministrul de esterne al Italiei, Dl Mancini. Cu ocasiunea acestui eveniment se va întruni în Turin toată familia Garibaldi, afară de Dl Riciotti, care se află în Australia. Logile masonice din Italia vor trimite cu această ocasiune logodnicilor, printr'o deputațiune, un dar foarte însĕmnat.

Loterie

Mercuri în 27 Februarie 1884.

Brünn:	**60**	**4**	**6**	**56**	**83**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 26 Februarie n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	121.90	121.60
Renta de aur ung. de 4%	90.30	90 25
Galbin	5.71	5.70
Napoleon	9.60½	9.59
London (pepolița de trei luni)	121.50	121.0

Nr. 30. [680] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III Craiva protopresbiteratul gr. or. al Albei-Iuliei cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială din nou clădită cu celariu sub ea, grădină de legumi, şi pomi nobilitaţi.

2. Porţiune canonică 4 jugăre 776 °☐ arătură, 5 jugăre 526 °☐ fênaţiu şi 1282 °☐ vinee.

3. Dela 60 familii una ferdelă de cucuruz sau una ferie must: precum şi câte una ḑiua de lucru clacă numită.

4. Venitele stolari regulate în sinodul parochial ţinut în 22 Maiu 1883.

5. Toate acestea emolumente aduc la an venit curat preste 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie, au de a-şi aşterne petiţiunile instruite conform disposiţiunilor „statutului organic“ şi a regulamentului congresual din 1879, la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat. În conţelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia 27 Ianuarie 1884.

Ales. Tordoşan,
protopresbiter gr. orient

Licitaţiune publică.

Se va ţinea Mercuri **22 Februarie (5 Martie a. c.)** la 9 oare înainte de ameaḑi în casa Nr. 24 strada Macelarilor spre vênḑarea mai multor preţioase, precum: oroloage de aur, inele cu petri scumpe, şi mai multe alte argintării, remase de repausatul Domn **D. Andronic** pe lângă solvirea preţului în bani gata.

Sibiiu, 10/22 Februarie 1884.

Administraţiunea fundaţiunei
Andronic. [676] 3—3

MORBURI SECRETE

Morburi secrete le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 8

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Cărţi bisericesci, literarie şi scolare.

Acte oficioase.

Dela
TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ ÎN SIBIIU
strada Măcelarilor Nr. 47
se poate procura:

Protretul fericitului archiep. şi metrop. **Andreiu** bar. de **Şaguna** în mărime de 50 × 66 cm. Preţul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.
Protretul Esc. Sale archiep. şi metrop. **Miron Romanul.** Preţul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.
Protretul marelui mecenate **Emanoil Gojdu.** Preţul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Condice scolare: **Registrul, Matricula scolarilor,** legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr.; **Catalog de clasă** legat din 10 coale 35 cr., din 15 coale 45 cr., din 20 coale 55 cr.; **Chronica scolară, Protocol de clasificaţiune,** legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr. — **Consemnarea pruncilor obligaţi a frecuenta scoala, Conspect despre absenţii, Conspect sumaric despre absenţii scolarilor** pentru protopresbiteri, coala à 2 cr.
Instrucţiunea pentru manuarea condicelor scolare 20 cr.
Litere mobile pentru maşina de cetire, după ortografia fonetică, 145 bucăţi. Preţul 2 fl. 50 cr.

[679] 1

Catalogul cărţilor gratis şi franco.

Comandele se efectuesc numai prelângă **rambursă** (*Nachnahme, Posta felvétel*), computând 10 cr. pentru pachetare.

O înlesnire mare la comande mai mici sûnt asignaţiunile postale, cu cari se poate trimite suma pentru cărţi comandate, adaugêndu-se şi porto postal.

Caiete de seris.

Tipărituri pentru protopresbiteri şi parochi.

Unicul, cel mai avantagios şi mai bun mod de comandare!

Articulii şi lucrurile înşirate se pot comanda dela firmele numite de primul rang mai **avantagios** şi **mai sigur** numai şi esclusiv dela redacţiunea

„NEMZETKÖZI HIRDETŐ“

(Budapesta VII. Károlykör 7).

Se garantează următoarele **avantagie:** 1. Articuli şi lucruri numai de cualitatea cea mai bună se espedează dela firmele de primul rang celor ce fac comande, numai cu preţurile originale, după curant original. — 2. Comandatorul poate sĕ-şi acopere toate trebuinţele printr'o singură cartă de corespondenţă şi poate economisa separat spesele de espediţiune. — 3. Din preţul **fixat** pentru articulii şi lucrurile marcate cu o stea **dăm rabat** 10 % şi dela 10 fl. în sus espedăm toate franco. — 4. Comandele şi corespondenţele respectivului le efectuim gratuit. Spediţiunile le îngrigesce Vajda Bela speditor de prima clasă.

Pentru fie-care comandă oferim garanţie întreită: din partea firmei, a spediturei şi a „redacţiunei „Nemz. H.“

I. Specialităţi de cură.

Spirt de vin acid Brázay, pentru 42 de boale diverse, de un efect ne mai pomenit, neapărat de lipsă în ori ce casă. Preţul 80 şi 40 cr.

Cafea Ungaria. Dela Szalady Antal. Pentru dureri de stomach, dissenterie. Efect minunat de bun. Pentru sĕnătoşi de nepreţuit. Un chilo 1 fl. 20 cr.

Plastru universal pentru rane, Forty, vindecă ori ce rană la moment. După curant. Unsoare de rane universală de M Weisz, preţul 30 şi 50 cr.

Beri sanitare Hoff János 1 ploscă 60 cr. Zacharicale smăltuite 20 cr., esenţă de malt 70 cr. Strausz B. bere de piept, pilule recoritoare şi pastile de pe piept. După curant. **Pilule sanitarie carpatine** contra tusei, scrofulelor şi contra durerilor de piept din magazinul principal al lui Friedrich cu 21 cr.

Specialităţi de cură din magazinul principal a lui Török József: Pentru prăsirea de barbă 2 fl. 60 cr. Vas bravais 3 fl. Recomandăm în deosebi:

Esenţă de ochi de Dr. Lebois, apă de cură pentru ochi franceză, de un efect mare şi pentru întărirea ochilor sănătoşi, indispensabilă pentru ori ce familie îngrigiată de organele vederei la membrii sei; neapĕrat de lipsă pentru ochi slabi, bolnavi şi căşunători de durere şi în genere pentru ori ce boală sau incomoditate de ochi, ca o medicină din cele mai escelente de soiul acesta de cură şi recunoscută ca cea mai bună şi recomandată din partea celor mai autorisaţi doctori de medicină. Afară de Török József se mai poate procura dela depositarul principal: Müller L. strada Soroksár 4. Preţul unei sticle 90 cr.

Esenţă de pelin. Medicament premiat cu medelia de aur, bun pentru emoroide, lipsă de apetit etc. Amestecat cu vin dă pelinul cel mai escelent. Afară de Török J. se poate încă procura dela inventatorul Müller Iacob (Strada Rostély, casa proprie) preţul 50 cr. Plosca mare (de 1 ½ litră) 3 fl. 50 cr.

Flanel pentru reumatism din fabrica lui Török Josef.

„Săpun din planta „Sultana“, soiul Nemencsek, pentru boale de piele, pete de ficat, pete pe faţă, mătreaţă şi contra migrenei. Preţul 35 cr.

Preste acest preţ toate specialităţile de medicamente după curant.

II. Parfumĕrii.

Puder-Blaha din parfumĕria lui M. Müller. Tot acolo se află ori ce feliu de pudere şi parfumuri. — **„Juno-crême“ Jaulus** din materie fără ingredienţe minerale şi nestricăcioase, contra petelor, pete de ficat, 1 fl. 50 cr. **„Juno-pasta“** pentru albirea ca neaua a feţii — 2 fl. — **„Juno-puder“** 60 cr. Recomandate în modul cel mai favorabil de institutele chemice din Viena şi Budapesta. Parfumerii indispensabile pentru toaletă.

Medicament nou unguresc pentru coloratul pĕrului pentru redobêndirea coloarei naturale. Specia Tokody preţul 2 fl. 50 cr.

Sapun parfumat Sultana. Indispensabil în ori ce budoar, de un efect recunoscut estraordinar. Preţul 3 bucăţi 1 fl. Soiul Nemencsek.

Medicament pentru crescerea pĕrului. Secretul familiei a lui R. Hausner. Preţul 1 fl. 40 cr.

Preste acest preţ ori ce parfum după curant.

III. Articuli de economia casei.

Fabricatele **„Első m. fekete börkenöcs ggyár“** („Prima fabrică ung. de pomăḑi negre.) Pomade neagră pentru pei 1 fl. 20 cr., galbină 1 fl. 50 cr. Lac duplu veneţian 60 cr. de Nemencsek, speditorul de curte a archid. Iosif. Speditor militar, poliţian etc.

Cleiu universal rece de Singer. Pentru cleirea buţilor, sticlelor, pipelor, bucăţilor de lemne şi a peilor. 20 cr.

Poleitură de lac Mosánsky. Pentru curăţirea metalelor — soiul Nemencsek 10 cr. Prav contra insectelor — Polsch — 1 fl. Prav pentru stêrpirea cloţanilor de Reiss 1 fl.

Articuli de modă, vestminte.

Articuli de modă pentru bărbaţi şi schimburi de Ludovic Karikás. Vestminte albe sanitari şi îmbrăcăminte de Dr. August Jäger din magazinul principal din Budapesta. Pălării din magazinul principal al lui Nyerges.

Articuli de modă pentru femei dela speditorii de curte Monasterlii şi Kuzmik. Vestminte femeesci dela Friederich, din croitoria principală a fostilor Alter şi Kiss.

Papuci din fabrica lui Lőrincz István, pentru dame şi copii.

Preste acest preţ curantul normal.

Felurimi.

Se recomandă productele de spirt, drojde de bere, liqueur, rum şi esenţa de oţet, din fabrica societăţii Gschwindt. Fabrică şi baiă: Józsefváros, Üllői ut. Magazinul principal: Károly körut 17, în casa br. Orczy.

Mobilii de casă, dela prima societate industrială de mobile. Scaun **excellentiar,** pentru 16 scopuri de C. Schöberl. **Cassi de bani,** de Fr. Wiese, speditor de curte. **Mobile de fer,** de H. Stitz. **Vestminte de pat,** dela speditorul de curte T. Hüttl.

Sticlării din fabrica lui Stölzle şi fii, din fabrica lui B. Kocsik. **Recuisite pentru căi** de L. Szigeti. **Recuisite din gimnastică,** unelte, petri de moară, recuisite de cuină, de Geitner şi Rausch.

Biliard şi mese de joc de J. Gyöngyössy. „Ariston“ instrument musical ce cântă de sine, 25 fl., din magazinul principal. **„Orchestrion“** orchestru admirabil, cântă de sine, dela 1000 fl. în sus, din fabrica principală. **Clavire** din fabrica lui Lédeczy.

Pusci de vênat, pistoale etc. la speditorul de curte Kirner. **Recuisite de vênat** şi pentru călĕtoria, dela T. Kertész

Maşini economice, de N. Fehér. **Maşini de cusut** de Neidlinger. Instrumente necesarii la măiestrii de Geitner şi Rausch.

Cele mai eminente vinuri spumegătoare din Francia, dela L. Müller, representantele firmei Jaques Louis Fréres în Budapesta Grand vin dela courone 3 fl. 80 cr. Carte blanche 1-ére chois 3 fl. 50 cr.

Essenţii pentru gătirea liqueur-elor de ori ce soiu, din fabrica lui A. Watterich.

Portrete succese frumoase, din laboratoriul lui J. Neumann, Zugrăviă de cărbune 3 fl., de cretă 6 fl., de oleu (mărimea întreagă) dela 8 fl. în sus. Icoanele se remit nevătĕmate. Stindarde cu portrete pentru alegeri, din laboratoriul lui J. Neumann.

Lucruri de gravură, sigile, stampilii, marce de sigil, monograme, cu preţul cel mai eftin.

Din farmacia lui Fáczányi se capetă următoarele specii de cură: 1. **Mustarul dulce** de Fáczányi. Cu efect estraordinar şi eminent sigur contra catarului de gât, intestine şi stomac etc., în casuri de lipsă de apetit, recunoscut de mai mulţi cu recomandaţiuni numeroase, veritabile şi sincere. Preţul: 1 fl. sau 50 cr. — 2. **Săpun Fhenil,** cel mai bun săpun de cură 1 fl. — 3. **Spirt de vin serat** în composiţiunea cea mai veritabilă unicul cu efect sigur, 80 şi 40 cr. — 4. **Papir contra reumei,** vindecă momentan ori ce durere de dinţi, cap şi reumă.

Cu un cuvênt, ori ce obiect şi articlu, se gătesce şi tramite conform tarife tipărite.

Primul loc de central de speduire a tuturor productelor, articlilor şi fabricatelor de esport din Ungaria (vin de Tocai, Ménes, din ţinutul Balaton, prin L. Vomossy, bere de Köbánya, dela Dittrich şi Gottschling, pipe de Semnitz dela F. Heller, fer unguresc, otiel etc. dela P. C. Vadhus, lampe, papir, sapun, paprica (ardeiu) de Seghedin etc.), procurêndule toate dela isvoarele cele mai directe, cu preţuri ficsate şi cu preţul stabilit în tarifa respectivelor firme. E de ajuns a adresa o cartă de corespundinţa la redacţiunea:

„Nemzetközi Hirdetö“.
(Budapesta VII. Károly körut 7.)

[671] 2—7

Efeptuire promptă, onorabilă şi grabnică.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 20 Sibiiu, Sâmbătă 18 Februarie (1 Martie) 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 c. pentr fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, 17 Februarie 1884.

Ḑiaristica maghiară a căpětat nouă materie de esploatat, şi ea se folosesce cu prisos de ocasiunea binevenită. Este vorba de noua partidă anunciată în ḑilele din urmă a membrilor din casa magnaţilor cu diferitele grupe oposiţionale din casa de jos, care s'a presentat publicului fără programă, şi vrea sě apuce frênele guvernărei fără programă, şi odată ajunsă în fotoliul cel roşu, ea va scì guverna tot fără programă. Lucrul în sine e de tot neînsemnat, căci programa tuturor programelor, după cum cetim în „Pesti Napló", este trântirea guvernului.

Din acest incident s'a născut o crâncenă luptă de condeiu, care ca toate luptele de condeiu în materie politică, se rotesce în giurul unor anumite persoane. Cele guvernamentale prelângă şeful guvernului actual, celelalte invocând ţinuta politică a lui Deák de prin anul 1860, prelângă Apponyi et Comp. Centrul acestora este ḑiariul „Pesti Napló."

Noi deocamdată înregistrăm lucrurile fără a le apreţia. La timpul seu nu vom întârḑia a ne face şi noi reflecsiunile noastre, dând caracteristica partidelor politice din Ungaria.

Mai caracteristic de cât această luptă de condeiu, şi tot odată şi mai importantă, este o ordinaţiune a ministrului de interne adresată tuturor municipielor din ţeară. Ordinaţiunea e datată din 24 Faur a. c. şi sună în chipul următoriu: *„Din mai multe părţi ale ţěrei am primit încunoscinţarea, că în timpul mai proaspět s'au pornit din nou agitaţiunile, pentru respândirea urei între rasse şi confesiuni şi pe calea aceasta se conturbă pacînica conveţuire a acelora, şi că agitaţiunea se continuă parte din consciinţă rea, parte din neprecugetare.*

„Impregiurarea aceasta 'mi impune de datorinţă, ca cu provocare la circulariele mele din 2 Octomvre 1882 Nr. 3397 şi 28 August 1883 Nr. 3484 sě provoc pe oficiele municipale a urmărì cu cea mai mare atenţiune agitaţiunile eventuale contra ori-cărei confesiuni sau a vre unei rasse din patrie, acele sě le sugrume încă în embrion, şi pe vinovaţi — fără privire la persoane — sě-i pedepsească cu toată rigoarea legei, respective sě provoace din acest incident fără amânare intrevenirea oficielor competente în fie-care cas concret.

„Amploiaţii comitatensi, comunali şi de oraşe sûnt a se îndruma sě fie cu cea mai mare atenţiune şi asprime faţă cu asemenea agitaţiuni, şi tot ce ei au făcut sau au esperiat în privinţa aceasta, sě o facă cunoscut oficiolatelor municipale.

„Dela oficiolat însě pretind ca sě-mi facă raport mai ântâiu despre disposiţiunile făcute în urma acestui ceculariu al meu, şi apoi din cas în cas despre cele esperiate şi disposiţiunile luate în urma acelora."

O conscienţioasă esecutare a acestei ordinaţiuni ar avea roade mănoase pentru biserica şi naţiunea noastră. În special: comitetele administrative a le comitatelor au larg teren de aşi desvolta binefăcătoarea activitate în aceasta direcţiune contra legioanelor de amploiaţi subalterni, cari prin necurmatele lor agitaţiuni ḑi de ḑi ruinează tot mai mult scoalele noastre naţionale pentru ura lor de rasă.

Nu putem prevedea ce efect va avea disposiţiunea ministerială asupra acelora, cari sûnt dedaţi a se svêrcoli în arena electorală şi a recruta votanţi pentru una sau alta partidă. Atât însě vedem că se fac promisiuni în dreapta şi în stânga, se promite marea cu sarea; publicul surprins ḑi de ḑi cu manifeste electorale, care de care mai ademenitoare. Cei creduli au ce culege din miile de promisiuni câte le fac corifeii partidelor organisate.

Printre proclamaţiunile electorale găsim una care se presentă sub formă foarte amăgitoare. S'a organisat un comitet al partidei independente — kossuthiane pentru părţile transilvane. Acest comitet s'a şi presentat publicului cu o programă strălucită. Dealtmintrenea partidele estreme din toate ţěrile se pricep de minune a stabilì programe frumoase, însě de regulă nerealisabile. Vorba e mai întâiu a seduce publicul, apoi vor vedea radicalii ce vor face. De acest calibru e şi programa kossuthianilor din Transilvania. Ei promit independenţa Ungariei şi desfacerea totală de Austria în privinţa politică, economică şi financiară; stat independent înzestrat cu toate atributele de suveranitate ce le are un stat independent. Apoi li se promite cetăţenilor vindecarea tuturor relelor administrative interne, şi altele. Ce e mai caracteristic — kossuthianii apelează cu multă căldură la concursul tuturor naţionalităţilor pentru a apěra libertatea şi unitatea statului unguresc contra puterilor omogene ce-l împresoară. Pentru acest serviciu generos kossutianii cei entusiasmaţi sûnt destul de sireţi şi reservaţi pentru a nu face naţionalităţilor drept resplată vre-o concessiune serioasă, cel puţin sě le asigureze măcar pe hârtie conservarea limbei şi naţionalităţii fie şi numai între marginile legali de astăḑi. Regatul României şi al Serbiei turbură mult liniscea independenţilor; *esempla trahunt* şi de acea kossuthianii accentuară cu atât mai tare idealul unui stat unguresc independent.

Pentru noi programele estreme nu au nici o valoare reală şi cu atât mai puţin bombasticele proclamaţiuni ale kossuthianilor din întreagă Ungaria.

Din ţěrile esterne sunt puţine sciri însemnate.

În România s'a deschis sesiunea estraordinară a parlamentului prin următoriul mesagiu regal:

> „Sesiunea legislativă ordinară a anului 1883 — 84 încheindu-se la 15 Februarie şi considerând că corpurile legiuitoare, pe lângă alte lucrări legislative, n'au terminat încă opera reviḑuirei unor articole din constituţiune;
>
> „In virtutea art. 95 din constituţiune, Eu declar deschisă sesiunea extraordinară."

Urmează apoi iscălitura regelui şi a primului ministru.

Va sě ḑică, sesiunea extraordinară e deschisă: dar pănă când? Mesagiu nu ne o spune. Nu încape însě îndoială că această sesiune va sta deschisă până când îi vine gust s'o închiḑă.

Fasa actuală a relaţiunilor dintre Vatican şi Germania e ilustrată prin şovăirea ce se observă deodată în cercurile clericale înalte din Roma. Era vorba de a declara vacant scaunul archiepìscopesc din Posen-Gnesen şi a denumi pe Ledochowski, înverşunatul antagonist în lupta Curiei cu Prussia, de episcop suburbicar în Palestrina. Acuma deodată se signalisează că negoţările în privinţa aceasta stagnează. Pedeca e că Rusia voesce în Posen un episcop german, ear Vaticanul propune pe Naumovicz, ca sě satisfacă încâtva pe Poloni.

Apropierea dintre Rusia şi Germania ia proporţiuni tot mai concrete. Se înmulţěsc semnele care confirma simburul real al raporturilor amicabile. Organul de influinţă „P. Wiedemosti" se folosesce de ocasiunea unei festivităţi militare pentru a reamintì Rusilor frăţietatea de arme russo germană de odinioară, care şi astăḑi mai este basă legăturelor intime dintre Rusia şi Germania.

Sânge reu a făcut această apropiere neaşteptată în Pesta, unde această constelaţiune nouă a întimpinat displăcere la toţi politicii. Ungaria nu se arată aplecată a accepta vechia alianţă a celor trei imperaţi într'o ediţiune nouă. Dar esigenţele politice sûnt în cele din urmă mai puternice decât dorinţele patriotice.

„Cea mai nouă modă politică".

(Urmare.)

Oare prelaţii nostri, scrie Timoleon, fac ei un serviţiu mare causei naţionale prin aceea că propagă maghiarisarea? Este oare fie-care episcopat o bastiune a maghiarismului, fie-care biserică catolică o espositură a maghiarisării. Într'adevěr organisaţiunea bisericei catolice ar fi chiar bună pentru a realisa astfel de misiune. Biserica catolică stă în legătură strînsă cu statul, ba este şi astăḑi o parte întregitoare a statului unguresc. Episcopul este un mare domn. El are în mânile sale o disciplină mai aspră decât un comandant. Fie-care preot i jură supunere necondiţionată, el este dator a asculta orbesce. La cas de neascultare episcopul are putere neţărmurită asupra lui, îl poate pedepsì, punându-l în statul preoţilor deficienţi sau trimiţêndu-l într'o monăstire. Clerul nu este ales de popor, deci este independent de acesta. Credincioşii mireni catolici n'au nici o înrîurinţă asupra regimentului bisericesc. Şi nici este cu putinţă sě aibă. Aşeḑemêntul fundamental al bisericei catolice este puterea episcopească. Tesele din dreptul canonic ce privesc acest atribut sûnt înarticulate în *corpus juris.* Biserica catolică ca institut absolutistic ar fi deci de minune aptă pentru a realisa scopuri politice de stat şi prin aceasta maghiarisarea. Autonomia protestanţilor e cu totul altceva. La protestanţi are şi elementul mirean un rol. Autoritatea superioară nu are putere necondiţionată asupra preoţimei subalterne. De acea nu e mirare, că panslavismul s'a încuibat în autonomia bisericei evangelice din Ungaria de sus. Atât însě trebue sě recunoascem, că autorităţile superioare şi conventul bisericesc fac tot ce pot pentru a stêrpì neghina. Şi nisuinţele lor în această privinţă au succes. Dacă s'ar întêmpla sě n'aibă resultat deplin, eu sûnt convins, că bărbaţii cari stau în fruntea bisericei evangelice, mai curând s'ar arěta aplecaţi a restringe autonomia decât se sufere în biserica lor sub masca religiunei o organisaţiune contrară causei maghiare. Dară prelaţii catolici arunca-vor oare organisaţiunea absolutistică a poterii lor în cumpănă pentru maghiarisare? N'am vědut încă nici un prelat care sě fi preferit scopurile maghiare scopurilor bisericesci. Repetăm ce am ḑis şi de altă dată, că aşa ceva nu zace în natura bisericei catolice; ea vorbesce către credincioşii sěi într'o limbă, pe care aceştia nu o pricep. Şi ea nici că poate vorbì altfeliu. Nu mai încape nici o îndoială, că ea nici nu se va grăbì a folosì ocasiunea spre maghiarisare în mod sistematic. Nici nu vreu sě vosbesc despre împregiurarea, că liturghia latină, dominaţiunea limbei latine în biserică şi în educaţiunea preoţilor în genere nu este priincioasă maghiarisărei. Predica nu va fi maghiară pănă ce credincioşii nu vor dorì sě fie. Maghiarisarea are mult de a mulţămì numai unor preoţi (plebani) singuratici, nu însě şi prelatilor. Unicul Arnold Ipolyi scie sě împreune maghiarisarea cu scopurile bisericesci în folosul maghiarilor. El prigonesce slavismul cu toată puterea organismului bisericesc. Dacă toţi episcopii nostri, în a căror jurisdicţiune se află teritorii locuite de mai multe naţionalităţi, ar lucra astfeliu, biserica catolică ar face serviţii estraordinarie causei maghiare.

Afirmaţiunea, că episcopii catolici nu fac nimic pentru maghiarisare, nu se potrivesce de loc cu laudele, ce li s'au dat adese ori, în dieta ungurească. Între alţii dl Jokai a ḑis nu demult în dietă, că episcopatul catolic este una dintre columnele maghiarismului. Dar nici faptele nu adeveresc afirmaţiunea de mai sus. Prin aceasta autorul se arată ca şovinist estrem, stăpânit de un neastêmpěr în privinţa maghiarisărei. Pseudonimul autor impută episcopatului nestatornicie în politică şi înclinarea spre Austria, ce au dovedit'o după revoluţiune la începutul absolutismului. Drept resplată pentru această atitudine şovăitoare Timoleon amerinţă episcopatul cu confiscarea averilor bisericesci scriind unele ca aceste: „Tisza a făcut în anul trecut citând pe lordul Beaconsfield alusiune la bunurile bisericesci. Cestiunea despre natura juridică a fondurilor religionare şi al studielor ocupă de mult timp dieta Ungariei. Însě cu toate acestea cestiunea tot nu doarme încă. Un lucru însě e sigur, că calvinistul Tisza nu va lua bunurile episcopilor catolici. Aceasta o va face odată un ministru president şi guvern catolic. Eu însě nu vreau sě deştept această cestiune din somn. Ba eu cred că în timpul cel mai deaproape nu este permis nimenui a se atinge de aceste bunuri. Adûncul deficitului le ar înghițì pe toate și deficitul tot va remânea, din contră s'ar nimicì și cea din urmă reservă de avere națională. Pentru aceea această reservă trebue păstrată pentru tìmpuri de crise mari, când de cumva ar sosì aceste timpuri — ea ar fi de lipsă ca pond în cumpănă națională, căci e de prisos a mai documenta, istoria popoarelor apusene dovedesce aceasta că bunurile preoțesci nu formează avere sau proprietate privată, de care nu este iertat a se atinge nimenea, la nici o împregiurare. Biserica a primit bunurile sale spre scopuri politice de stat nu ca proprietate privată. Biserica era atunci statul însuși, bunurile ei erau togma așa ale statului, precum erau bunurile Coroanei. Deci dacă statul unguresc și biserica catolică se vor desface definitiv unul de către altul, biserica nu va avè decât sĕ ceară o despăgubire, însĕ bunurile nu le va putea lua cu sine. Deci nu este în interesul bisericei ca prin renitența sa în contra progresului sĕ accelereze despărțirea definitivă. Voci singuratice au atras atențiunea espiscopatului la ori ce conflict ivit dela anii 1840 încoace asupra acestei cestiuni. Dacă episcopatul doresce sĕ mai poseadă pe multa vreme bunurile sale atunci sĕ nu se pună în cale nisuințelor statului și societății."

La alt pasagiu Timoleon istorisesce despre primatele Simor: „Se ḑice — cu drept cuvênt sau nu, nu vreu sĕ constatez — că el sĕ teme de confiscarea bunilor bisericesci și a imenselor venite ce le aduce archiepiscopatul Strigoniu și de aceea el depune acele venite în banca națională din Anglia în favorul bisericei sale. Atât e sigur că el trăesce cât se poate de simplu, ba chiar într'o sĕrăcie modestă, ceea ce te pune în uimire la o avere atât de mare.

Timoleon compune din istoria Ungariei un pomelnic întreg de pĕcate ale clerului. Archiepiscopul Gregoriu din Strigoniu a vrut sĕ prefacă Ungaria la începutul seculului al 14-lea într'un stat papal, în *Regnum Marianum*; tot ajutoriul ce l'a dat papismul înainte de bătaia dela Mohaciu consistă în 1000 de galbini pentru înarmare în contra Turcilor; primatele Colonici a voit pe la finea veacului sĕ degradeze Ungaria în provincie austriacă. Episcopii catolici au dirigeat prigonirile protestanților, tribunalul de sânge din Pojon, care a despoiat 300 familii de avere, libertate și viață. In anii 1830 și 1840 tot dênșii se luptară în contra căsătoriei micste între catolici și protestanți, tocmai precum se luptă și astăḑi în contra proiectului de lege pentru căsătoria intre Creștini și Jidovi. Cu un cuvênt: ei au fost mai ultramontani decât sființii părinți, și mai papisti decât papa".

(Va urma).

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman".

Zernesci, în 14/26 Faur 1884. Stimate D-le redactor! Scoala formează generațiunile tinere eară generațiunile sûnt speranța viitoriului națiunilor. Că aceasta este așa și nu poate fi altfeliu ne este martoră istoria. Spre a avea deci speranțe bune în viitoriul nostru, cu deosebire noi românii, căci deși am făcut în un timp așa scurt progrese îmbucurătoare, totuși însĕ trebuie sĕ o recunoascem, că stăm mai în urmă celorlalte națiuni conlocuitoare, noi românii ḑic considerând la referințele sociali în cari traim trebue sĕ îngrigim și sĕ ne jertfim mai mult pentru cultivarea și pentru crescerea generațiunei tinere, cea-ce o putem ajunge prin susținerea de scoale bune în comune și în alte locuri unde cer lipsele instrucțiunei. Scoalele elementari însĕ trebue îngrijite și dotate mai bine, ca așa făcênduse posibile salare mai bunicele, sĕ se poată aplica în tot locul învețători cualificați și apți din toate punctele de vedere, cari prelângă datoria lor de scoală sĕ fie tot deodată lumină între popor învĕțândul și arătândui calea pe carea trebuia sĕ purceadă în afacerile vieții sale sociale, căci aci la massa cea mare și necultă a poporului un învĕțătoriu bun și consciu de chiemarea sa poate ajuta foarte mult, poate vindeca multe rele. Me veți scuza Domnule redactor că ating în aceasta cestiune de o așa mare însemnătate, atât pentru patrie în genere, cât și pentru națiunea noastră română în specie, că ating respective repețesc unele momente, cari sau tractat de atâtea ori de bărbați competenți și esperți, cred însă că chiar și a repețì ce e bun nu strică și nu este superflu nici odată. Dacă ne punem o întrebare, că oare românii făcutușau datoria către scoalele lor confesionale poporale sau nu, apoi trebue sĕ respundem că în cea mai mare parte și-o au făcut după cât lea stat în putere și aceasta, atât ca indiviḑi, cât și ca comune confesionale și ca comune politice, și arată un zel împreunat cu un devotament ce le poate fi spre toată onoarea, a aduce și pe viitoriu pe altariul instrucțiunei publice posibilele lor jertfe pentru a cresce națiunei fii devotați și patriei cetățeni folositori și laborioși.

Ḑiseiu mai sus că neam făcut datoria, atât ca indiviḑi etc. cât și ca comune politice. Da așa este, căci sûnt în patria noastră atâtea și mai atâtea comune, cari sûnt locuite de români, sau numai de o confesiune, sau de ambele confesiuni, cari în puterea legei dau bucuros cele de lipsă pentru scoală și pentru instrucțiunea poporului. Art. de lege XXXVIII. din anul 1868 în §-ul 25 dispune că: în privința acelor scoale confesionali, cari până acuma au fost susținute din averea și venitul comunității îi stă în voia liberă respectivei comune a susținea și mai departe usul de până acum; în cas însĕ dacă în o comună sûnt mai mute scoale confesionali ajutoriul comunei este a se împărțì în proporțiune dreaptă, și nu se poate detrage dela nice o scoala confesională până nu se sistează și dela toate celelalte. În §-l 143 tot al acestei legi se ḑice că salariul, emolumentele învĕțătoriului le încasseză și le predă la locul lor primăria comunală. În § l 45 se ḑice că dacă în o comună numĕrul copiilor de altă confesiune nu ajunge până la 30 și părinții nu s'ar îngrigì pentru instrucțiunea lor în alt mod, și acești copii afară de instrucțiunea în religiune, au sĕ umble la scoala confesională esistentă, și părinții lor sûnt datori a concurge la spesele acestei scoale ca și ceilalți membrii ai confesiunei. În fine §-l 23 al Art. de lege LIII din 1868 dispune că: în comune și orașe locuite de indiviḑi de cofesiuni religionare diferite, comunele cari dau din cassa alodială ajutoare spre scopuri bisericesci s'au în favoarea oare-cărei scoale confesionale are sĕ împărtășească din aceste ajutoare pe fie-care confesiune religionară în proporțiune dreaptă.

Deci dară sĕ vede eclatant cumcă legea concede ba lasă în libera voie comunelor ca sĕ ajute după plac și posibilitate scoala și biserica, și aici se vede buna intențiune a legei spre promovarea învĕțămêntului. Cu durere o scim însĕ cu toții că în multe locuri și cu deosebire aici la noi în comitatul Făgărașului în vre-o câți-va ani din urmă nu se poate scì din ce motive s'au șters din ratiociniile comunelor astfel de ajutoare benevole, ba în o bună dimineață ne-am pomenit, că li s'a interḑis comunelor, ca pre viitoriu sĕ mai dea atari ajutoare. Aceasta încă poate fi un ce mare, dar nu-i mai ḑic pe nume.

Legea eartă, adevĕratele interese ale instrucțiunei și ale patriei pretind, eară comunele dau de bună voie și cu mare pietate ajutoriu și cele de lipsă scoalelor și pre lângă toate acestea fără ca din partea contribuenților sĕ se fi făcut nici cea mai mică contra ḑicere, — nu sciu cine sterge și trage cu peana după plac prin rațiocinii și preliminarele comunelor ajutoarele date s'au preliminate confesiunilor. Mulți dintre ai nostri pre lângă marea politică ce o fac, s'ar putea jertfì și pentru afaceri ca de natura celor de sus și se-și ia cât de puțin timp și cât de puțină osteneală, căci vedem că în multe locuri față de atare procedere cei chemați tac nu ḑic nimica deși se fac poate toate în fața și cu conlucrarea lor și poate însĕ-și „ḑic mai scii așa o fi că aceste ajutoare nu sûnt ertate" nu și eau însĕ osteneala ca sĕ se uite și sĕ cerceteze lucrul că cum trebuie sĕ fie.

Fie-ce neajuns, fie-ce eroare însĕ trebue îndreptată până nu este prea târḑiu. Vom vedea că la noi cum se va îndrepta lucrul.

La omorul din 9/21 Februarie.

Pre lângă cele scrise de noi în numĕrul trecut adaugem, că cercetarea asupra celor prinși se continuă neintrerupt. Constatam tot de odată, că publicul Sibian a contribuit și contribue la descoperirea urmelor crimei. Prinși sûnt până acum 5 inși, cari nu s'au aflat însĕ cu nimic vinovați; dar au convenit între sine și înainte și după întêmplarea omorului: Anton Kleeberg, în etate de 22 de ani, calfă de curelariu, în timpul din urmă scriitor pre la catastru; Robert Marlin, de 23 ani, mai pre urmă agent de mașine, și 3 frați Gruninger, dintre cari unul bărbier, altul strugariu și al treilea chelner în Sebeș. Cest din urmă susține, că pe timpul omorului n'a fost în Sibiiu, ci a plecat către Sibiiu numai în noaptea de Joi spre Vineri. Despre Marlin se ḑice că înainte cu câteva septămâni a umblat sĕ vândă pumnalul, care s'a aflat; e rănit la mână și s'a aflat o cămașă de a lui spălată, dar totuși cu unele pete de sânge. Atât e tot ce putem comunica publicului.

(Convocare). Pe basa § fului 13. din Statute am onoarea a convoca adunarea generală ordinară a Reuniunei femeilor române din Sibiiu Duminecă 26 Faur vechiu, a. c. după ameaḑi la 3 oare în localitățile cassinei române din loc.

Ordinea ḑilei:

1. Raportul comitetului despre întreg periodul de trei ani.
2. Revisiunea rațiociniului pre anul 1883.
3. Alegerea noului comitet conform §-fului 18 din statute.
4. Propuneri eventuale.

Sibiiu, 17/29 Februarie 1884.

Maria Cosma,
presidentă.

Varietăți.

* (Noul ḑiariu în perspectivă). Despre aparițiunea acestui ḑiariu am luat și noi notiță într'un Nr al foaei noastre, fără a mai reflecta la el. Mai mulți amici ai nostri ne au atras atențiunea că ḑiariul din perspectivă are de țintă numai scopuri personale și că scopul principal este sugrumarea ḑiariului nostru.

Ni s'a spus că în profitul acestui ḑiariul s'a făcut propagandă formală nu numai în statul nostru ci mai mult în România, prin conecsiunea unor membri din consorțiu cu unele cercuri din România.

Noi n'am dat creḑĕmênt la asemenea șoapte, căci dela oamenii din consorțiu nu putem aștepta atâta reință.

Vine însĕ „Viitoriul" din Budapesta și în numĕrul 21 din 13/25 faur, scrie între altele următearele: *„Adevărul e după scirile cari le am primit noi de adreptul din Sibiiu, că acolo sa hotărit scoaterea unui jurnal opozițional sub redacțiunea dlui Cristea și angajându-se de colaboratori Dl Bechnitz frații Brote, Dr. Barcianu și alții, și că tendența foaiei ar fi sĕ doboare pre „Telegraful Român" și pre tipografia archidiecesană". Dacă asta e tendența, atunci intreprinderea nu e salutariă.*

Noi deși vedem tipărit negru pe alb, nu credem, căci toată espunerea e prea personală, și ea vine dela un ḑiariu, despre care unora le place a afirma, că el ar vrea sĕ zădărnicească causele naționale românesci.

Trecem mai departe. Competenți sûnt cei din Bucuresci pe cari se va răḑima ḑiariul din perspectivă. Eată ce cetim în **„Romanul"** *de Joia trecută 16 Faur.*

„România liberă" este informată că în Sibiiu are sĕ apară în curênd, supt direcțiunea unui comitet, un ḑiar român cotidian (primul de acest fel în Transilvania).

Vom saluta cu bucurie nesfârșită aparițiunea acestui nou organ de publicitate trans-carpatin. Între cele-lalte servicii ce el va aduce națiunii, va fi de sigur și acela de a amuțì cu desevêrșire glasul foaei metropolitane, care de câtva timp condusă în ideile mironiane (dacă idei se pot numì), nu poate contribuì decàt la încurcarea spiritelor și compromiterea causei.

Ḑiarele „România Liberă" și „Românul" vor fi sciind ele pentru ce scriu așa după cum scriu. Ne prinde însĕ mirarea, cum de oamenii serioși ca cei dela „România liberă" și „Românul" prin călduroasa lor salutare și incuragiare vin și discreditează în public o întreprindere, care de-și e îndreptată spre nimicirea unui ḑiariu românesc și a unei tipografie a bisericei ortodocse române, în fruntea căreia stau toți matadorii din consorțiu, totuși nu se poate ḑice despre ea cu positivitate că va avea numai acestea tendențe contra bisericei noastre.

După părerea noastră cei de dincolo mai mult strică noului ḑiariu în spe, decât i folosesc.

Ce vom face noi cei amenințați de acest vifor „in spe", aceea e treaba noastră, și sĕ nu ni se iae în nume de rĕu dacă, până ce nu vom vedea viforul anunțat și salutat, presupunem la oamenii nostri *„cuget bun și inimă curată."*

* (*„Viitoriul"* și dragostea lumei față cu el). N'a fost ḑiariu românesc, și nici că va fi curênd, care sĕ fi fost onorat cu atâta distincțiune și interesare, ca și fratele din Budapeste. Aproape toate ḑiarele românesci sau ocupat cu el, și mai nou este testimoniul ce-i-l face gratuit ḑiariul „Frăția-Română Italiană" în Nr 4 din 15/27 Faur a. c.

Eată ce ḑice acest ḑiariu între altele:

„Ḑiarul „Venitorul" apărut în Budapesta, din îndemnul domnului Tisza, a luat asuprași sarcina a împăca pe Românii cu Ungurii. Prefecții de prin comitate au început a impune cu forța prin comune prenumĕrarea „Venitorului." Lucru ne mai auḑit ca Ungurii sĕ impună un ḑiar român. Cu toate aceste „Venitoruil" nu află sprigin. Semn invederat că o împăcare cu Maghiarii este imposibilă până când va dura șovinismul maghiar. Semn invederat că până când „Venitorul" va pica la comandele lui Tisza şi va adopta de basă a programei sale: starea actuală, până atunci Românii îl vor despreţuì".

Profunḑi politici sûnt cei dela frăţia-Italiană-română, şi şi mai adênc este fratele „Germanicus." El ca german scie ce scie, şi ca român nu scie ceia ce ar trebuì sĕ scie. El e supărat pe ḑiarul **(Venitoriul???)** pentru că spre a putea lucra şi a luat de basă a programei sale starea actuală, şi până va sta pre această basă, românii îl vor despreţuì.

Dacă ar avea „Venitoriul" inţelepciunea politică a lui Germanicus şi forţa brută a celor ce stau cu burta la soare spre a le pica fript în gură porumbul din poveste, ar pune în mânile românilor 10 oca de dynamit şi ar asvêrli Ungaria în aer cu cele 6 milioane de români cu tot. Şi atunci aceea în adevĕr ar fi stare escepţională modernă de a înţelepţilor moderni.

* (Postal). In urma ordinaţiunei ministrului unguresc de comunicaţiune dto 15 Febr. a. c. Nr. 5955, posta cu un cal dintre Homorod şi Făgăraş dela 1 Martie a. c. începênd se schimbă în postă cu 2 cai, ear posta dintre Făgăraş şi Braşov se reduce la stafetă simplă cu 2 cai.

Mersul acestora va fi:

Intre Făgăraş Homorod:

Pleacă din Făgăraş la 9 oare 30 min. înainte de ameaḑi, ajunge în Homorod la 3 oare după ameaḑi.

Pleacă din Homorod dimineaţa la 8 oare, ajunge în Făgăraş după ameaḑi la 1 oară 30 min.

Intre Făgăraş-Braşov.

Pleacă din Făgăraş după ameaḑi la 5 oare, ajunge în Braşov noaptea la 1 oară 20 min.

Pleacă din Braşov după ameaḑi la 4 oare 30 min., ajunge în Făgăraş noaptea 12 oare 50 min.

Tot direcţiunea postală din Sibiiu mai comunică că cu 1 Martie a. c. se deschide oficiu postal în comuna *Esztelnek*, comunicaţiune în toată ḑiua cu Kézdi Vásárhely prin cariolă.

Cercul acestui oficiu se estinde preste comunele Bélafalva, Csomorány, Esztelnek şi Kurtapatak.

Competenţa acestui oficiu e: comunicarea de pachete, asignaţiuni postale, ramburse şi epistole cu bani.

Mersul: Pleacă din Esztelnek dimineaţa la oarele 4 şi 30 minute, ajunge la Kèzdi-Vasarhely oarele 6 30 minute. Din Kezdi-Vásárhely pleacă la oarele 8 dimineaţa şi ajunge în Esztelnek la oarele 10.

Comunicaţiunea între Sibiiu şi Braşov se susţine încă neschimbată pentru luna lui Martie. a. c.

* (Convocare). Adunarea generală ordinară a despărţământului al III-lea al Reuniunei (Corporaţiunei) inveţătorilor români gr. or. din districtul al X-lea, se va ţinea Joi în 23 Februarie a. c. st. v. la 10 oare a. m. în localul scoalei capitale. gr. or. din centrul Branului. La această adunare sûnt învitaţi a lua parte toţi On. membrii ordinari, fundatori şi ajutători ai acestui despărţământ.

Obiectele sûnt:

a) Desbatere asupra temei: „Cum sĕ se propună studiul geografiei în an. I şi II-lea din punct de vedere metodic." ?

b) Disertaţiune: Motorii principali pentru conservarea unui popor sûnt religiositat a şi moralitatea."

c) Opinări asupra modalităţei în introducerea unor producţiuni literare musicale cu ocasiunea ţinerei adunărilor generale.

d) Alegerea unui Vice preşedinte substitut al despărţământului.

e) Propuneri de sine statore.

Zernesci în 14 Februarie 1884.

Vartolomeu Bude, presed. desp. III-lea.

Nicolau Pană, notariul desp.

* (Mulţămită publică). Domnul Constantin Colbasi proprietariu a proveḑut pre 3 copii de scoală din Spring cu vestminte şi le-a procurat şi cărţile trebuincioase la 10 elevi din numita comună.

Pentru aceasta binefacere i se esprimă pe calea această mulţămită din partea celor competenţi.

* (Carneval). Serată Musicală impreunată cu danţ se va arangia Sâmbătă în 18 Februarie st. v. 1884 de către Reuniunea femeilor române din Braşov şi săcele pentru ajutorarea vĕduvelor sărace în sala otelului „La soarele de aur" în Satulung (Săcele).

Inceputul la 8 oare seara. Bilete de întrare à 80 cr. de persoană. *Comitetul arangiator.*

* (Carneval). „Reuniunea română de cântări şi musică" din Oraviţa arangează Dumineca în 2 Martie (19 Faur) 1884 în sala otelului „Coroana ungurească" din Oraviţa „Bal mascat" impreunat cu producţiunea corului seu vocal:

1. *„Un cormaistor cu talent"*. Scenă comică, cor bărbătesc şi acompaniare de piano-forte, tecst şi musică de Richard Genée.
2. *„Cocoana Chiriţa"* în voiagiu, cântec comic de V. Alecsandri.

În oara de pausă se va juca: „Bătuta şi Căluşeriul" de tinerimea din Oraviţa rom.

Preţul de întrare este pentru membri reuniunei şi familia lor de persoană 60 cr., pentru membrii de persoană 80 cr., ear seara la cassă fără deosebire 1 fl. de persoană.

Bilete de întrare se capĕtă la dd. Atanasiu Stepan, Dimitrie Popovici, Dimitrie Pocrean neguţătoriu, Ioan Mateserian şi seara la casă. Inceputul precis la 8 oare seara.

Comitetul.

* (Înfiinţarea unei academii ortodoxe pentru literatura, retorica şi musica bisericească în seminariul clerical din Cernăuţi). Cetim în „Candela": Spre a deştepta a învioşa şi a întărì zelul tineretului clerical pentru interesele scientifice şi morale ale bisericii noastre şi mai cu seamă ale archidiecesei bucovinene, Inalt Preasânţia Sa archipăstorul Silvetstru îngrigit de viitorul bisericii, binevoì a convoca o comisiune compusă din 17 membrii, ca sĕ delibereze un statut corespunḑĕtor pentru activarea unei academii ortodocse pentru literatura, retorica şi musica bisericească în seminariul clerical de aici şi sĕ l supue consistoriului spre aprobare. Comisiunea respectivĕ constituinduse la 4/16 Ianuariu a. c. şi alegêndu-şi un comitet de 7 membrii, l'a însărcinat cu deliberarea statutului menţionat. Inregistrăm aici cu mare bucurie aceasta scire şi salutăm cu deplină satisfacţiune iniţiativa I. P. S. la înfiinţarea acestei academii.

* (Un comentariu precaut). Cât de bine sciu jesuiţii sĕ nu încurce persoana suverană a monarchului în certele politice, despre aceasta ne dă dovadă instructivă ḑiarul „Vaterland", care deşi e înverşunat de moarte pentru denumirea calvinului Vay la postul de president al casei de sus totuşi se feresce a se atinge de persoana monarchului, scriind: „Catolicii Ungariei se pleacă cu tot respectul înaintea actelor suverane ale Coroanei, nu pot trece însĕ cu vederea caracterul şi tendenţele sfaturilor şi faptelor ministrilor responsabili şi de aceea vor lua mĕsuri în consecinţă. Cei 9 ani ai regimului calvinist şi jidano francmazon au umplut cu desevêrşire cupa necasurilor. A mai tăcea, ar însemna a lăsa sĕ scadă iubirea şi credinţa pentru religiune, tron şi patrie. Aceasta este pentru noi importanţa faptului că după contele Cziraky urmează (calvinul) baronul Nicolau Vay."

* (Mĕsurile decimale în România). În unul din nrii nostrii trecuţi am fost anunţat că în România cu începerea dela 1 Ianuarie 1884 s'au introdus mĕsurile decimale. Cetim acum în ḑiarele de dincolo că dl ministru al instrucţiunei publice invită printr'o circulară pe toţi revisorii scolari de judeţe ca sĕ puie în vederea invĕţĕtorilor sĕ facă conferinţe cu locuitori în toate Duminicile şi sĕrbătorile, şi cu scolarii cei mai înaintaţi cel puţin de două ori pe sĕptămână, până ce şi unii şi alţii vor pricepe foloasele practice şi înlesnirea de a compara mĕsurile nouĕ cu cele vechi aflate încă în fiinţe.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Iubirea şi atragerea copiilor către factorul principal al învĕţământului, scoala.

Tot s'au discutat, şi se discută asupra temei, cum s'ar putea sĕ se înrădăcineze în copii „iubirea şi atragerea către factorul principal al învĕţământului scoala"? Ba am putea ḑice: că mai nici la o conferenţă învĕţătorească, n'a fost ca punctul acela sĕ nu se fi luat la desbatere; şi totuşi nu s'au înregistrat ceva referitoriu la punctul acela; de oarece toţi discutanţii şi-au dat opiniunile diferite despre punctul acela, şi opiniunile lor fiindcă difereau una de alta; astfel se începè mai ântâiu o critică, după aceea o discusiune, şi discutându-se se perdea timpul, în urmă nu se poate lua la protocol nici o opiniune de discusiune.

Astfel avênd eu câte-va minute libere pe lângă postul meu, am meditat asupra acestei teme atât de importantă, şi am avut înainte numai aceea ca sĕ-l fac pe copil amicul scoalei, şi succeḑêndu-mi am ajuns la resultat favoritoriu, şi acel resultat favoritoriu m'a îndemnat, ca sĕ înregistrez ceva referitoriu la aceasta temă, ca punêndu-o înaintea on. cetitoriu cu deosebtre colegilor mei sĕ-l poată servì de îndreptariu.

Momentul cel mai important pentru un copil e acela, când întră el ântâia oară în scoală, şi se înfăţoşază învĕţătoriului seu.

Cei mai mulţi copii când păşesc prima oară către scoală duc cu sine oare care disgust către scoală şi învĕţătoriu; de oare-ce scim că poporul nostru cea mai mare parte e necultivată, şi necunoscênd părţile acestei calamităţi, ameninţă pe copii pentru ori ce faptă petulantă, că se vor da la scoală unde predomnesce asprimea dacă nu se vor purta bine.

Astfel copii când ajung etatatea de a merge la scoală este înrădăcinat în ei disgustul către scoală pentru ameninţările înrădăcinate în ei din partea părinţilor în etatea fragedă; nu voiesc a merge la scoală, cu toate că părinţii se nevoiesc în urmă ale arăta folosul cel mare care 'l au toţi acei cari umblă la scoală şi învaţă bine, totuşi impresiunea dintâiu remân în mintea şi inima lor fragedă.

Ne punem întrebarea că cine este chemat de a desrădăcina din copii toate impresiunile cele ameninţătoare? Şi cine este chemat de a delătura din copii ura faţă de scoală?

Negreşit că toţi acei cari sûnt pătrunşi de misiunile lor, vor da respuns precis, ca învĕţătoriul ca factorul principal al învĕţământului poate sĕ le suplinească, şi este chemat sĕ le suplinească.

Dela învĕţătoriu atêrnă tot progresul învĕţământului, el este chemat de a pregătì o generaţiune mai bună, de a deschide calea spre mântuire prin întemeiarea şi promovarea culturei naţionale. Dela el atêrnă toată educaţiunea bună sau rea. Invĕţătoriul este acel factor principal al învĕţământului, carele e prim respunsabil pentru nevenirea copiilor la scoală; de oare-ce dela el atêrnă iubirea, şi atragerea copiilor către scoală.

Învĕţătoriul carele e consciu de chemarea sa sublimă va scì cum sĕ păşească cu micii lui cât mai afabil, ca astfel sĕ înrădăcineze în ei iubirea, şi atragerea către scoală; şi folosindu-se în tractarea cu scolarii de maniera cea afabilă, va putea conta cu siguritate la scopul dorit.

Învĕţătoriul trebue sĕ cuvinteze cu astfel de cuvinte către copii ca sĕ producă în ei cugete nouĕ, că el îi iubesce pe dênşii şi sĕ nu aibă teamă de dênsul; şi iubindu-i sĕ-i iubească pe fie-care asemenea din inimă curată sĕ nu facă deosebire între copii, punênd pond pe frumuseţele esterioare, ci mai vêrtos pe cei mai slăbuţi sĕ-i iubească mai tare, dovedind în afabilitatea sa demnitatea părintească; de oare-ce el este ca un părinte substitut al copiilor. Maniera învĕţătoriului trebue sĕ fie pătrunsă de moralitate, că numai aşa va fi mai temeinică, şi va putea sĕ străplânte în copii moralitatea. Şi ca copii se posadă aceasta virtute cardinală, înveţătorul trebue sĕ fie esemplul demnităţii morale. Învĕţătoriul carele e cu privire în tractarea cu scolarii, şi e cu iubire şi alipire către ei din inimă curată, şi copii dovedesc aceea iubire, după maniera învĕţătoriului faţă de ei; atunci şi în ei se nasce asemenea iubire, şi eată se nasce iubirea reciprocă, care e de mare importanţă la succesul educaţiunei şi instrucţiunei. Copilul iubesce pe mumă sa, de oare-ce scie că l'a născut, şi că'l iubesce. Însĕ pe învĕţător îl iubesce dacă el însuşi arată iubire faţă de el. Ear învĕţătoriul carele este totdeauna moros unul ca acela nu poate aştepta dela elevii sei; prin urmare nici iubire şi atragere către scoală! Scoala aceea care posede această virtute cardinală e înfrumseţată cu tot darul, şi cu tot binele; de oare ce scoala aceea devine loc plăcut pentru copii şi copii caută toate acele mijloace numai pentru a merge la scoală, făcêndu-i diligenţi încât şi cei leneşi devin diligenţi. Şi cât de important e aceea că copii sûnt diligenţi şi activi la toate cele predate din partea învĕţătoriului şi se silesc ca toate cele predate sĕ le însuşască şi ei, şi la ori ce vine din partea învĕţătoriului sûnt atenţi ascultând cu plăcere cuvintele cari le împărtăşesce învĕţătoriul. Astfel ascultândule cu toată plăcere va se ḑică fiind atenţi au cunoscinţă despre materia esplicată; şi întrebându-i învĕţătoriul, vĕḑênd că sciu ce'i întreabă, atunci indemnul diligenţei se desvoaltă şi mai tare în ei, şi aşa se apucă de lucru voioşi, şi la toate mandatele ce vin din partea învĕţătoriului sûnt cu supunere voioasă, nu cu supunere măiestrită precum şi aḑi domnesce în cele mai multe scoale!

(Va urma).

Posta Redacţiunei.

Domnului Ioan Lungu paroch şi asesor protopresbiteral în Bran. Corespondenţa Dtale nici la a doua recercare nu o putem publica. Aceasta tocmai din respectul faţă cu domnul administrator ppresb. Traian Meţian, pe care noi îl stimăm foarte mult, căruia însĕ Dta prin celea prea multe complimente, am putea ḑice servile, numai-i strici.

Ne pare rĕu că Dta prelângă naivitate mai documentezi faţă cu noi şi un fel de ameninţare şi multă aroganţă

Cetesce în fruntea foaiei şi vei vedea tipărit, că articlii nepublicaţi, nu se înapoiază. Ameninţarea că vei merge la alte jurnale ortodocse din Braşov, pre noi nu ne supĕră.

Atragem atenţiunea asupra inseratului A. Fraiss în Viena publicat în numĕrul nostru de astăḑi.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiuni** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndi sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 28 Februarie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.80	121.75
Renta de aur ung. de 4%	90.20	90.10
Galbin	5.71	5.70
Napoleon	9.60½	9.59
London (pe poliţa de trei luni)	121.45	121.45

Nr. 14. [273] 3—3

CONCURS.

În sensul ven. ordinațiuni consistoriale din 13 Decemvre 1883 Nr. 4309 B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul și bĕtrânul preot Iacob Tărchilă din Șeica mare, parochie de a 3-a clasa în protopresbiteratul gr. or. al Mediașului, cu terminul de 30 ḑile dela 1-a publicare.

Emolumentele:

a) Cuartir liber cu edificiile necesarie asigurat din partea parochului.

b) Toate venitele stolare unde va servì capelanul computate cu 50 fl. v. a.

c) O leafă asigurată din partea parochului Iacob Trăchilă de 150 fl. v. a. pe tot anul.

d) O soarte de lemne din pădurea comunală computată cu 10 fl. v. a.

Concurenții, înstruindu-și concursele în ințelesul legilor vor avè înainte de espirarea terminului a și le asterne subscrisului oficiu protopresbiteral.

Mediaș, în 20 Ianuariu 1884.

Cu împreună ințelegerea respectivului comitet bisericesc.

Dionisiu Chendi,
adm. protoppresb.

Nr. 117. [672] 3—3

CONCURS.

Ne concurând nimenea, în urma concursului publicat pe basa resoluțiunei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan ddto 4 August 1883 Nr. 2350 B. la postul de paroch, în parochia vacantă de clasa a III. Bodogaia inferioară cu filiile Fiatfalĕu și Uisechel, protopresbiteratul gr. or. al Sighișorei; prin acesta se escrie concurs nou, cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială, cu grădină de legumi și pomet, pentru îndeplinirea edificatelor economice, cari lipsesc în present, s'au făcut dispozițiunile necesarie.

2. Folosirea a cinci dărabe de pămênt, din cari unul fênaț celelalte patru de arat cu un venit anual de 65 fl.

3. Dela 12 familii câte o claie de grâu, claia de 30 snopi, computate în bani 37 fl.

4. Dela 41 familii socotiți și vĕduvii și vĕduvele, 164 ferdele cucuruz nesfârmat mĕsură vechie, cari dau un venit anual de 74 fl.

5. Folosirea cimiteriului cu un venit anual de 5 fl.

6. Dela 25 familii prestarea de ajutoriu, drept clacă de lucru, amăsurat stărei parochienilor cu carul sau cu palma, care dau un venit anual de 20 fl.

7. Venitele stolari, preste tot computate aduc un venit anual de 30 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie au de a-și așterne petițiunile instruite conform dispozițiunilor „Statutului Organic“ și a „Regulamentului Congresual“ la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat. Concurenții cari vor posede cunoscința limbei maghiare, vor fi preferiți.

Sighișoara, 27 Ianuarie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișorei

În conțelegere cu comitetul parochial concerninte.

Demetriu Moldovan,
adm. ppresb.

Nr. 59. [684] 3—3

EDICT.

Marina născută Nicolau Blidariu din Codlea, protopresbiteratul Branului de religiunea gr. or. a părăsit de 10 ani pe legiuitul ei bărbat Iosif Kurth din S. Sz.-György de biserica reformată, fără de a sĕ sci locul unde se află și de mai trăesce, este prin aceasta citat, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră, și în absența ei se va pertracta și decide procesul divorțial intentat asupră-i de către bărbatul ei.

Brașov, 2 Februariu 1884.

Scaunul protopresbiteral gr.-or. al tractului Branului ca for de I instanță.

Demn de atențiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)
ȘI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] **6. Place du Trône, Paris.** 9

TELEGRAMĂ DIN PARIS.

Noi am fost recercați, de a publica aceasta telegramă pentru speciala sa însemnătate.

Societatea de comerciu franceză a deschis chiar acum în **cetatea principală și reședința Viena** o Filială a articlelor sale și vinde objecte cu prețuri ne mai pomenite, în lumea comercială europeană.

încă ne mai auḑite

și espedează atari în toate părțile de lume pentru bani trimiși înainte (solviți momentan) sau cu rambursă postală, până atunci, până când este încă oare care provisiune de objecte aici.

Marfa constă din objectele cele mai necesarie, lucrate mai bine, mai practice și ne mai pomenit de eftine, de cari are necondiționat lipsă ori ce economiă de casă și fie-ce familiă, și fiind-că societatea are filiale și în: **Paris, Londra, Brusela, Amsterdam, Marsilia, Lille, Kopenhaga, Varșovia, Petrupole, Geneva, Zürich, Mailand** și **Turin,** așa dară unde cumpĕră mai întreagă Europa, sperăm, cum-că și locuitorii monarchiei austro-ungare vor folosì această ocasiune, carea nu sĕ va mai da mai mult, și vor recomanda în interesul lor propriu cât se poate de mult, pentru că eftinătatea aceasta necreḑibilă.

a pus în uimire lumea întreagă.

Voiește cine-va sĕ aibă ceva întru adevĕr bun, practic, absolut necesariu și prelûngă aceasta încă ceva ne mai pomenit și necreḑibil de eftin, atunci sĕ folosească aceasta ocasiune scumpă, carea nu va mai ocure în decurs de 100 ani și sĕ comande cât se poate de iute și de mult. Cu stimă **Societatea de comerciu franceză.**

În magazine este depositat următoriul numĕr de marfe:

5000 **de orologe de busunariu — Cylinder** din platina cea mai fină de argint, regulate pe minută, mai înainte cu 14 fl., acum numai cu 5 fl. 25 cr — Un object foarte elegant. Cu o garanță pentru mersul acurat de 5 ani.

2325 **orologe-Anker** cu **15 rubine** (curate) adevĕrate, epasate pe secundă escelent, mai înainte cu 21 fl., acum numai cu 7 fl. 25 cr. Coperișurile sûnt fine. Platină de argint, gravat. Cu garanță de: 5 ani.

3650 **orologe remontoir** de aur doublè, de tras la toartă, fără cheiă, cu uvragiu fin regulat de platină, recunoscut de orologiul cel mai bun și eftin în lume, mai înainte cu 24 fl., acum numai cu 10 fl. 25 cr.

1400 **orologe adevĕrate-remontoir,** de argint curat și probat de 13 loți, de tras la toartă, fără cheiă, cu întocmire pentru arătătoriu și cu uvragiu adevĕrat de platină privilegiată, repasate pe secundă, un preț necreḑibil, întru adevĕr ne mai pomenit de eftin: mai înainte cu 35 fl., acum numai cu 16 fl. 50 cr.

4200 **orologe franceze de deșteptat,** și ca orologe de masă foarte elegante, toate cu aparat de făcut sgomot, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu 4 fl. 80 cr., foarte acomodate pentru fie-care familiă și pentru fie-care meseriaș.

4980 **mantele de ploaie americane de-Kautschuk,** în toate mărimile, de o parte ca palton elegant, de altă parte cu mantea de Kautschuk, prin carea nu străbate frigul și umeḑeala, mai înainte cu 18 fl., acum numai cu 9 fl. 80 cr. Vestmêntul cel mai pratic și mai eftin; o căciulă (coif) elegantă tot la acest vestmênt cu 1 fl.

6500 **dusine de unelte de mâncare de argint de Britania.** Marfa cea mai bună și mai grea adevĕrat engleză. Singurul și unicul fabricat în lume, care și după o folosire de 30 de ani remâne așa de alb ca argintul curat de 13 loți, mai înainte o dusină cu 12 fl. acum 12 bucăți la olaltă numai 3 fl. 25 cr. Toate uneltele de mâncare anunțate de alte firma sûnt numai imitāți.

15000 **dusine de linguri de mâncat de argint de Britania,** de cel mai greu fel (calitate), cari remân totdeauna albe. Aceste linguri nu se pot deosebì de lingurile de argint curat de 13 loți. Mai înainte cu 8 fl., acum numai cu 2 fl. 50 cr. toate 12 lingurile de mâncare; 12 linguri de cafea însĕ, mai înainte cu 4 fl., acum cu 1 fl. 20 cr. Cu deosebire de recomandat.

2000 **de linguri mari de scos supa de argint de Britania,** fabricatul cel mai greu și mai solid, cari remân totdeanna albe, mai înainte cu 5 fl. acum numai cu 1 fl. Linguri mari de lapte mai înainte cu 3 fl. acum numai cu 50 cr

2180 **dusine de tase englezești de Britania,** înfrumsețate foarte fin, mari o bucată numai cu 1 fl. 75 cr. la olaltă. Important pentru ospĕtării, cafenele și privați.

5000 **părechi de sfeșnice de salon,** de oxyd de argint Britania, își păstrează sub garanță totdeauna coloarea, în fasonul cel mai elegant gotic, mai înainte cu 5 fl. acum o părechiă numai cu 1 fl. 15 cr. Foarte eftin.

6000 **cutii de zăchar,** cu coperiș argințit și cu tasă de argint de Britania, bucata numai cu fl. 1.20.

3570 **fuste pentru dame — Jupon-Moiré,** pompoase cu-plissé duplu colorat, un vestmênt de tot practic neprețuiver, mai înainte cu fl. 7.50, acum cu fl. 2 80.

4780 **năfrămi de iarnă,** pentru dame din lâna ocea mai curată, în colorile de brillant cele mai nouĕ precum roșu, alb, sur, brunet, violet etc., în o coloare sau în mai multe colori, bucata numai cu fl. 1.25.

3970 **năfrămi de Cachemir,** negre cu ciucuri de mătasă grei franțozești, de $^{10}/_4$ de mare, o năframă de tot elegantă, folositoare și pactică. Prețul de mai înainte fl 12, acum numai fl. 3.85. Fie-care damă, fie avută ori sermană sĕ'și procure sub ori ce condiție această năframă admirabilă.

3000 **cămăși pentru bărbați** din cel mai bun Shirting cu pept neted sau după fason, mai înainte fl. 4.50, acum numai fl. 2 50. Pepturile sûnt toate cuadruple.

5250 **cămăși pentru dame** cu multe brodării svețiane și pompoase, mai înainte 6 fl. acum numai fl. 2.50. Premiate pentru calitatea escelentă.

6000 **corsete de noapte pentru dame,** cu brodării admirabile și pompoase preste întreaga lor lungime, mai înainte 7 fl. acum numai fl. 2.50. Un vestmênt pompos pentru fie-care damă.

3460 **ismene pentru dame,** cu plissè și cu brodării, sau din Prima-Chiffon sau din Barcheu greu, mai înainte fl. 4.50, acum numai fl. 2.50. Și pentru bărbați.

6000 **învălitori (Plaids) de călătorie** curat englezești din Londa, fabricatul cel mai greu și mai solid, întru adevĕr absolut necesar pentru casă, familie, călĕtorie și îmbrăcăminte, bucata numai 7 fl. Mai înainte a costat de 5 ori atâta.

3900 **pânză de casă — de Rumburg** sau de **Sternberg,** de 30 de coți, țesetura cea mai bună și mai necesarie pentru fie-care familie, bucata numai cu fl. 5.40, se vinde sub garanță.

8000 **covoară (coperișe) de pat — Canevas,** garantate de spălat, de 25 coți, în coloare brunetă, albastră, violetă, toate cu vergi cu fl. 5.40, învĕrgate roșu cu fl. 6 40.

5450 **garnituri de masă,** constătătoare din 12 serviete de Damast și din o față de masă mare de Damast, totul cu înfrumsețări de flori pompoase, mai înainte cu prețul de 7 fl. acum numai totul la olaltă numai cu fi. 4.85, întru adevĕr necesari pentru fie care casă.

10000 **dusine de batiste (năfrămi de buzunariu) franțozesci** cu magini colorate, cai nu'și perd coloarea, toate tivite, o dusină numai cu fl. 1.50.

6000 **dusine de batiste de mătasă,** din mătasa cea mai fină și mai grea de Lyon, fie care bucată de alt coloare, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu dusina cu fl. 3.95. Sĕ pot folosì și ca năfrămi de grumazi.

2450 **dusine de ciorapi (colțuni) de mătasă americani,** comoḑi de purtat, și sub ciorapi de iarnă, sugători de sudori, mai înainte fl. 8, acum toate 12 prechile la olaltă numai fl. 2.90, necesari pentru fie care.

1400 **dusine de ciorapi de mătasa americani,** sănătos de purtat, de oare-ce recoresc plăcut piciorul și sug în un mod plăcut sudorile, mai înainte cu 12 fl. 12 părechi, acum 3 părechi numai cu fl. 1.30. Ne mai pomenit.

8000 **de pipe din spuma cea mai fină,** cu arămi (verigi) pompoase de argint de China curat, bucata numai cu 1 fl. 95, necesare pentru fie-care fumătoriu.

1100 **sugarete de spumă,** de spumă curată și fină cu înfrumsețări admirabile florentine și cu mamea de succin în Etui de catifee fin, mai înainte cu 8 fl. acum numai cu 1 fl. 50 cr., până când singur Etui-ul este atât demn. Foarte interesant pentru fie-care fumătoriu.

2000 **inele cu brilante.** Imitațiune Fabricatul cel mai nobil și mai amăgitoriu cu splendoarea (luciul) cea mai pompoasă și necreḑibilă, puse în aur doublé, mai înainte cu 10 fl. acum numai cu 3 fl. toate în Etui foarte fin de catifea.

2000 **de părechi de cercei cu briliante.** Imitațiune. Puse (petrile) în argint curat de 13 loți, cu 2 bumbuț, cari nu-i poate deosebì nici un aurariu din lume de cei adevĕrați, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu părechia, în Etui fin de catifea cu 2 fl. 50.

1600 **medailoane cu briliante.** Imitațiune din aur doublé, provĕḑute cu imitațiunile cele mai frumoase de briliante, cari nu se pot deosebì de aurul curat. Mai înainte cu 9 fl. acum numai cu 3 fl. 50. Un obiect pompos.

1200 **braslete cu briliante,** chiar ca cele adevĕrate, nici un aurariu din lume nu le poate deosebì de cele adevĕrate, cu imitațiuni de briliante, mai înainte cu 16 fl. acum numai cu 3 fl. O minune în lucruri de pețioase.

1750 **broșuri cu briliante.** Imitațiune în margini foarte fine de imitațiuni de argint provĕḑute cu mai mult de 20 de petri prețioase imitate, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu 2 fl. 50.

5000 **lanturi de orologe** de aur foarte fin imitat, lanț duplu, care nu se poate deosebì de cele adevĕrate, în fasonul cel mai fin de aur, bucata numai 2 fl. 50.

5000 **cămăși de mătase — Finish,** fabricat saxonic, de tot folositoare pentru încungiurarea recelei, bucata numai 1 fl. 50, o trebuință absolută pentru bărbați și doamne.

5000 **corsete cu rețea și cu lână,** fabricat american. Un obiect de trebuință absolută pentru fie-care om. Scut contra recelei, numai cu 1 fl. 50. Escelente pentru bărbați și doamne.

5000 **corsete de lână lucrate cu artă,** fabricat englezesc, necesare pentru bărbați, doamne și copiii bucata cu 1 fl. 50.

5000 **ismene de lână lucrate cu artă,** fabricat francez, o trebuință absolută pentru bărbați și doamne, garanție contra recelei, foarte elegante, bucata cu 1 fl. 50.

5000 **pachete de Himalaya,** fabricat american, necesare pentru bărbați și doamne, se poartă pe corpul gol sau preste cămașă, în timpuri recì și umede, bucata cu fl. 1.50.

Ca document al solidității celei mai stricte se primesce fie-care object, care nu convine, îndĕrĕpt, și paralele se reîntorc, fie-care comandă este așa dară fără risico.

Comandele se efectuesc, fiă că se fac cu rambursă postală, sau că sĕ trimite suma mai înainte, chiar așa de consciințios, ca și când respectivul ar fi de față în persoană.

Sĕ se convingă fie-care prin o probă despre eftinătatea ne mai pomenită.

[681] 1—2

Adresa unde sûnt de a sĕ face toate comandele: A. Fraiss, Hauptdepot internationaler Fabricate, II. Bezirk, obere Donaustrasse Nr. 107, **WIEN.**

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 21 Sibiiu, Marți 21 Februarie (4 Martie) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 20
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Sibiiu în 20 Februarie 1884.

Apropierea Rusiei de Germania, și multele manifestațiuni de dragoste reciproacă, au produs neliniste între politicii din statul nostru, și aceasta neliniste ia formă tot mai concretă. Diarele din Viena și Budapesta se ocupă cu noua stare a lucrurilor făcênd fel de fel de coniecturi adi, ca apoi mâne sě le restoarne. Se sciricesce după causele cari au produs aceasta nouă dragoste între cele doue colosuri, se trag conclusiuni logice sau inchipuite și această fără întrerupere de vre-o câteva dile. Se vede că se pregătesce ceva earăși, și lumea cu mirare se întreabă, ce va mai fi voind principele de Bismarck? Apropierea Rusiei de Germania face-se oare ea pe alianța dintre Austro-Ungaria și Germania sau se va rennoì din nou alianța a celor trei împěrați îngropată în congresul din Berlin? În casul dintâi ce ținută va lua statul nostru față cu puternicii aliați? În casul al doilea unde se va opri politica orientală a statului nostru. Ne vom mărginì la ocuparea definitivă a Bosniei și Herțegovinei sau vom înainta pe calea apucată cu sistemul de pănă acuma?

Aceste și alte intrebări s'au ventilat cu prisos în diaristica din Budapesta și Viena. Diarele principale „Pester Lloyd" și „Neue freue Presse s'au esplicat destul de respicat. După acestea, reinoirea alianței celor trei impěrați ar fi anachronism în timpul de față, și ea ar dovedì că diplomația austro-ungară n'a invěțat nimica din pățaniile trecutului, care o a împins la politica de compensațiune atât de urgisită pentru Ungaria. De altă parte prin rennoirea vechei alianțe s'ar strica bunaințelegere dintre Austro-Ungaria și Germania și în loc de a se lucra pentru conservarea păcei, s'ar provoca antagonismul dinainte de 1876 și s'ar aprinde de nou, focul în Orient.

Nu va fi deci alianță, însě ce va fi, căci fiindcă este ceva, acel ceva trebue se aibă și nume? La aceste întrebări nu se poate da respuns positiv însě se dice: va fi, ceia ce va voí Bismarck. Și aceasta din pricina că el poartă în mâni soartea Europei de astădi, el este centrul, de unde se dirigă toate acțiunile politice.

Miraculoasă aparițiune este principeie de Bismarch și nestatornică trebue sě fie temelia păcei europene, dacă ea atêrnă numai dela voința dênsului. Și nu fără cuvênt se întreabă diariul „Pesti Napló" de Sâmbăta trecută, pănă când vor mai fi secrete planurile bětrânului Bismarck.

Dacă consultăm istoria rěsboiului oriental și reînprospetăm faptele trecute, ne perdem în labirintul lucrurilor împlinite și nu ne mai scim orienta. După erumperea resboiului principele Bismarck lasă Rusiei mână liberă de a lucra după plac în Turcia. Mai întâiu Rusia pune la cale rescularea provincielor supuse Turciei, cari susținură lupta fiecare după puterile sale. După înfrângerea totală a Serbiei păși însuși Rusia pe terenul de luptă, și ea greu strimtorată la Plevna, chiamă în ajutoriu armata României. La 29 Noemvre cade Plevna și se deschide Rusiei calea prin Bulgaria fără a mai întimpina vre-o resistență. De sub murii Constantinopolei dictă apoi Ignatieff stipulațiunile păcei delâ San-Stefano. Și la toate acestea ce făcea principele Bismarck? În loc de a oprì pre Rusi în mersul lor, el se află îndemnat a-i apěra sub cuvêntul, că ei luptă pentru eliberarea crestinilor de sub jugul turcesc.

Pacea dela San-Stefano a provocat congresul dela 1878 în Berlin și cu acesta se începe o nouă eră a politicei lui Bismarck față cu Rusia. Aceasta imbătată de strălucitele resultate, vědindu și nimicite toate ilusiunile stipulate în pacea dela San-Stefano, privì congresul din Berlin de opera lui Bismarck îndreptată contra ei. Și s'a pornit apoi vechiul antagonism între Garmania și Rusia, și dela 1879 încoace el luă forme tot mai concrete.

Cochetarea Rusiei cu republica francesă începu a se privì ca pericul pentru Europa centrală, diaristica Germaniei a dat signalul de alarmă, și Bismarck încheie alianța cu Austro-Ungaria. Signatura dilei de atunci și pănă acum fu: Isolarea Franciei și a Rusiei, care amenință pacea europeană.

Lucrurile însě sau schimbat. A murit incarnatul de panslavist, după cum îl botezase lumea, Gorciacof. Murì Scobeleff, care într'un păhar de apă și varsă tot veninul asupra Germaniei. Ignatieff cădù în disgrație și fù transferat în Asia, unde lucră spre a se apropia tot mai mult de India. Pre drumul acestora a urmat și aliații lor din Francia. După Gambetta nu mult a mai aşteptat Chancy. Și atâta nu fù destul repubicei francese. Prelângă lupta partidelor au mai urmat desastrele în colonii.

S'ar fi putut crede că după aceste schimbări în politica celor fără de sațiu, nime nu se va mai teme de turburarea păcei europene. Cursul lucrurilor demonstră contrariul. Chiar pe vremea aceasta se puse la ordinea dilei cestiunea dunăreană resolvită în congresul din Londra, după care a urmat noue alianțe. Italia intră în alianța austro-ungară germană, asemenea Serbia. În vara trecută regelui Spaniei i se dă ocasiune sě participe la manevrele din Germania. Distincțiunea ce se făcuse regelui Alfonso provocă amărăciunea francesilor, demonstrațiuni contra regelui Spaniei pe stradele din Paris și schimbări ministeriale în Madrid.

Acesteia a urmat visita principelui de coroană a Germaniei în Madrid și Roma spre a sigila alianța Germaniei, Austro-Ungariei, Italiei, Spaniei, a Sântului părinte prisonier din vatican, alianță la care a aderat și România.

Politicii nostri toată nědeșdea o aveau în forța și durabilitatea acestei alianțe. Și această oarbă încredere în sinceritatea și dragostea lui Bismark pentru starea actuală de lucruri la noi se manifesta nu numai în nefasta politică internă din Ungaria ci și în politica esternă. Ne aducem aminte de ministrul de esterne contele Kálnoky, care în delegațiunile de astă toamnă a pronunțat semnificativele cuvinte: *„La cas de atac nu vom fi numai noi de noi!"*

Lucrurile s'au schimbat ear ca din senin. Vechia alianță dintre Germania și Rusia e restabilită. Ministrul de esterne al Russiei, domnul Giers cercetează pe oraculul din Friedrichsruhe, unde toate se pun la cale. Asicurările de stimă și iubire ale bětrânului Wilhelm față cu nepotul din Gatschina, identitatea de interese, legăturile de rudenie spriginite de cele a le gloriei ambelor armate au umplut lumea de mirare, și toți se întreabă uimiți, ce este?

Politica Germaniei cade tot din estrem în estrem căci ea este politică de interese, și de aceea nui poți restabilì nici o armonie. Astădi mi convine una mâne poate alta tocmai contrarie celei dintâi. Aceasta bine se-și o noteze politici nostrii, cari nu și trag seama cu împregiurările, și țin morțiș la lucrurile paraginite.

Toată lumea se întreabă, cari sûnt planurile lui Bismark? Unii dic una, alții alta. Noue ni se pare mai nimerit părerea celor ce dic, că planurile lui Bismark numai istoria le va descoperì. Asemenea nimerită este părerea celor ce dic, că Germania a folosit pre Austro-Ungaria numai de instrument pentru scopurile sale.

Austro-Ungaria s'a tredit din vis și a vědut că ea nu se mai poate rădima necondiționat pe vechea sa aliată. Va trebuì sě vină la convingerea că radimul ei cel mai puternic sûnt popoarele ei. Odată ajunsă la această convingere va trebuì sě se urmărească altă directivă politică și în Ungaria față cu naționalitățile tractate atât de mașter. Sě fim precauți și sě ne folosim de ocasiunile date.

FOIȚA.

LAUDA.

Nu poate fi un contrast mai mare de cât cel între laudă și dojană; omul cel mai prost, copilul cel mai mic îl simte și l cunoasce din esperință; fie-care se bucură când e lăudat și se supěră când e dojenit. Se vede că e una din numěroasele slăbiciuni omenesci, că ceea ce ne place atât de mult pe seama noastră, ne vine atât de greu sě o acordăm semenilor nostrii, pe când ceea ce ne displace a îndura o distribuim cu cea mai mare dărnicie celorlalți. Descoperim foarte lesne slăbiciunile, defectele și greșelile altora, dar foarte anevoie bunele lor calități. Indulgenți sûntem numai pe seama noastră. Malițiositatea, în diferitele sale nuanțe, dela fineța mușcătoare pănă la rěutatea veninoasă, a ajuns o însușire comună, un defect organic al societății moderne, care, ca un product al egoismului nostru, cresce și se desvoaltă cu progresul civilisațiunei. Fie-care din noi condamnă în principiu această tendență, acest obiceiu de a critica, mai cu seamă când i se aplică, dar aceasta nu-l opresce a se arăta sever pe seama celorlalți. Nu se poate tăgăduì, că o critică sinceră și dreaptă produce mai mult bine de cât rěu, că, dacă se ține în limitele bunei cuviințe, poate contribuì la îndreptarea multor greșeli și defecte. Fără îndoială, dojana, critica, poate sě fie și nedreaptă, chiar în casul estrem înveninată, dar nu poate devenì nici odată atât de perfidă cum este une-ori, am putea dice adesea, frumoasa sa antipodă, lauda: căci lauda este de două feluri: cea sinceră și cea perfidă. Cât despre mine, îmi place de două mii de ori mai bine o spadă amenințătoare de cât o bomboană care sub o coajă dulce de zăhar ascunde un grăunte de cyancali ucidător, prefer critica cea mai severă și chiar nedreaptă unei laude perfide.

Lauda sinceră care isvoresce dintr'o inimă curată care provine dintr'un simțemênt binevoiitor, procură lăudătorului tot atâta plăcere ca și celui lăudat. Din nenorocire a devenit o escepțiune în societatea modernă și nu se mai găsesce de cât în sufletele june și entusiaste sau la acele inimi simple și necorupte cari n'au perdut încă credința în bunătatea omenirii. Foarte numěroase însě sûnt surogatele laudei, căci și cea perfidă se subîmparte în mai multe varietăți, dela simplă formă egoistă pană la cea insinuătoare și pănă la cea rafinat — veninoasă. Sě întrăm într'un salon oare care și vom întâlnì de sigur mai multe din aceste varietăți.

Eată o doamnă, frumoasă de minune, lungită într'un fotoliu, în conversațiune animată cu doi domni, un oficiar și un advocat. Nu comitem nici o indiscrețiune apropiindu-ne de aceea grupă și ascultând.

Cu toată divergința opiniunilor și ideilor ambelor domni, erau aci de aceași părere, admirând de o potrivă frumsețea și farmecul încântător al d-nei elegante ascultând-o cu cea mai mare atențiune. Și care era cuprinderea cuvintelor ce esistau din busele rumene? Lauda frumuseții unei fete june, lipsită de ori ce atracțiune esterioară. În sală se aflau multe fete toate mai frumoase, mai demne de laudă decât aceea viorea modestă care câscigase bunăvoința ei. Cât de încântătoare e Zoița! dicea ea câtă dulceață in aceste trăsuri fără vre o espresiune marcata și mâna ei (aci doamna intinde brațul seu cel alb de o formă perfectă și învêrtesce între frumoasele sale degete un evantaliu) în ce contrast cochet cu slăbiciunea delicatului seu braț. Cât imi place acest pěr blond cenușiu, fără lustru! — Oficiarul, înfocat ca cum s'ar fi atins a lua o baterie inamică, protestă din toate puterile sale și apără cu vitejie maiestatea unei frumseți desvoltată în perfecținnea sa. Advocatul, de și aproba și el frumsețea de un stil maiestos, se ținea mai reservat însě pe busele sale se arată o trăsură sarcastică. Se vede că nici în salon nu putea sě părăsească deprinderea ocupațiunii sale dilnice de a descoperì în cuvintele cele mai simple un motiv ascuns. Ori cum surisul seu sardonic făcea dovadă că nu era departe a ghici motivul pentru care acea frumsețe maiestoasă lăuda atât de mult o biată fată, fără nici o atracțiune. Egoismul, dorința de a străluci mai mult prin contrast.

Revista politică.

Sibiiu, 20 Februarie 1884.

Dacă nu ar fi aproape alegerile dietali, cari de regulă aduc o miscare mai viuă în publicul politic, cronicariul ḑilei n'ar avea sĕ însemne vre un lucru mai de interes din viaţa publică internă. Dieta viitoare preocupă pe bărbaţii politici mai mult decât cea actuală, care şi aşa funcţionează acum numai în mod mechanic, sciindu-se că aḑi mâne se va închide. Partidele politice se cugetă serios la alegeri şi fac pregătiri energice, cum am amintit şi în numerii trecuţi. Kossuthianii au fost ca de regulă cei dintâiu, cari sau presentat cu manifesturile lor înaintea publicului alegătoriu. Programa lor e cunoscută, pentru că e stabilită din vremi mai vechi de marele emigrant şi părinte al ideei independenţei unguresci, de însuşi Kossuth.

Acum se aşteaptă sĕ iese în public partida conservativă cu aliaţii sei cei noi şi sĕ ne arete într'o programă formală scopurile ce vrea sĕ le realiseze în periodul viitor al dietei. Conservativii însĕ sunt oameni mai reservaţi şi până a vedea programa lor într'un manifest electoral trebue sĕ ne mărginim cu cele ce le scriu în această privinţă foile inspirate de matadorii lor. Din aceste foi se vede, că devisa conservativilor este delăturarea sistemei guvernamentale de aḑi, ca una ce este distrugĕtoare pĕntru stat şi societate şi promit o reformă sănătoasă în viaţa întreagă publică. Partida conservativă voiesce a păstra caracterul istoric-politic al Ungariei cu naţiunea maghiară în frunte, ceea ce însĕ, cum ḑic, nu invoalvă prigonirea celorlalte naţionalităţi. După cum se vede, nici conservativii nu s'ar lipsi bucuros de spriginul naţionalităţilor mai ales într'o luptă în contra unei partide care are încă în mâni frênele şi nu vrea sĕ capituleze, decât invinsă.

Călătoria principelui de coroană Rudolf şi a princesei Stefania la Constantinopole, Bucuresci şi Belgrad preocupă cu inteţire jurnalistica din ţeară. Mai minunat este „Egyetertés“ în informaţiunile sale. După o telegramă a acestui ḑiuariu inalţii oaspeţi în Constantinopole *vor fi oaspeţii* Sultanului, la Rusciuc *vor întâlnì* pre principele Bulgariei, la Bucuresci **vor da faţă** cu regele Carol, la Belgrad vor şedea numai o ḑi, şi apoi *vor face visită* regelui Milan. Cine-nu e versat în eticheta curţilor europene creadă în versiunea informaţiunilor celor dela „Egyetertés.“

Ḑiariul român din Budapesta „Viitoriul“ salutând cu multă bucurie proiectata călătorie a principelui de coroană reproduce unele passage din un articlu al ḑiarului „Pester Lloyd.

Eată aceste passagie;

Despre această călĕtorie scrie „Pester Lloyd“ cu datul din 21 Febr. următoarele: „Foile bucurescene salută cu simpathie mare scirea despre venirea principelui de coroană la Bucuresci, şi vestesc, că înfăţoşarea personală a principelui de coroană şi a serenissimei princesse de coroană va contribui mult de a treḑi simpathiele poporului României către Austro-Ungaria. — Am desfăşurat odată mai nainte, că n'are vre-un scop politic direct şi preste tot luat n'are de a face cu politica. Înfăţoşarea sa în Costantinopole, Bucuresci şi Belgrad va câştiga însĕ negreşit monarchiei representate prin dînsul, simpatii noaue, şi aşa nu va fi fără efect favoritoriu nici în privinţa politicei.

Ce se atinge în specie de România e o ivire, ce nu se poate abnega ca dela visita mai din urmă a regelui Carol în Viena, aşa dară dela Septemvre anul trecut încoace, nu numai între guverne în relaţiunile lor, ci şi în limbagiul jurnalelor s'a făcut de modă un ton mai bun şi amicabil, care ne dă semnele cele mai bune pentru desvoltarea amicabilă a relaţiunilor ambelor state. Jurnalele intransigente ce e drept cearcă a conturba această harmonie, ni se par însĕ de mai mare preţ asigurările foilor bucurescene mai de frunte, că opiniunea publică începe a cunoasce tot mai mult necesitatea şi folosul bunei înţelegeri între regatul României şi între monarchia austro ungară.

Dacă călĕtoria aceasta n'are nici un scop politic, totu-şi după visita înaltă relaţiunile ambelor state ar devenì mai intime, barem pre un timp anumit. Augustii călĕtori facênd visita Măiestăţilor Sale şi astfeliu României întregi, noi ne putem măguli şi tot odată a constata, ca în lunile acuşi decurse relaţiunile noastre cu relaţiunile vecinilor sau ameliorat. Nici nu este de lipsă a demustra, că starea încordată în carea ne-am aflat până auma, era spre dauna vecinătăţii. Fiă pretrecerea viitorilor monarchi cât de scurtă pe teritoriul românesc, ei totuşi vor avè timp şi ocasiune, ca sĕ cunoască însuşirile noastre şi ospitalitatea Românilor, se vor putè convinge despre aceea, că sĕ poate conta la amiciţia lor îndată ce drepturile sale sûnt respectate ca şi drepturile unei naţiuni, carea nimica nu doresce atât de ferbinte ca relaţiunile cele mai bune cu vecinii sei, ce este atât de necesariu spre desvoltarea internă a ţĕrii. Convinşi, că părechia înaltă cu astfeliu de convingere va părăsì teritoriul nostru, i-putem ḑice din toată inima: „bine aţi venit!“

„Cea mai nouă modă politică“.

(Urmare.)

Mai greu şi mai aspru atacă Timoleon aristocraţia cea inaltă. Sub titlul „Oligarchia ilustrată din punct de vedere istoric şi al codului *„Corpus juris“* pseudonimul autor sbicuiesce fără milă rola ce a jucat această clasă politică în istoria Ungariei. „Prepotenta oligarchie, scrie Timoleon între altele, nu a ruinat nicăiri puterea statului aşa ca la noi. Conjuraţiunile şi machinaţiunile în contra regatului nicăiri n'a fost aşa de sistematice ca la noi în Ungaria. Puternicii magnaţi n'au despoiat statul şi societatea nicăirea astfel ca la noi. Dacă clasa nobilimei de mijloc şi cei trei regi mari ai nostrii Robert, Ludovic I şi Matia nu-i aducea pe câtva timp la strimtorare, statul unguresc cădea cu mult mai curênd în prăpastia peirei. Nu esistă nici un popor, în a cărui istorie contrastele cele mai mari, mărimea surprinḑĕtoare şi dejosirea cea mai umilitoare sĕ nu se fi succedat atât de răpede. Sub regii din casa Anjou Ungaria subminată de certele de partide, sub domnia Arpaḑilor s'a ruinată de oligarchisti, a devenit fără veste prima putere în Europa. Dar după Ludovic cel mare ea a scăpetat cu aceaşi răpĕjune la rangul al doilea, ba chiar şi treilea. Sub regele Matia a urmat al doilea avênt puternic, pentru ca cu atât mai mare sĕ fie earăşi contrastul teribilei decadenţă. O singură armată turcească mai considerabilă putea se străbată ca învingĕtoare în fortăreaţa Budei în palatul pompos regal al lui Matia, a cărui atmosferă era încă încălḑită de vapaia geniului şi de patriotismul marelui rege. Catastrofa a venit mai târḑiu numai, pentru că Turcii fiind ocupaţi întraltă parte nu sciau cât de slabă este Ungaria. Această oligarchiă s'a arătat puternică numai aici acasă, dar faţă cu duşmanii esterni ea era neputincioasă. Deşi nu se alia cu cei ce atacau patria totuşi se bătea reu. Ea a distrus vechia organisaţiune a armatei unguresci.

Sistema de banderii s'a aretat că este cât se poate de rea. Oligarchii voiau sĕ se elibereze după putinţă chiar şi de servitul obligat militar. Precând nourii pericolului turcesc se îngrămădeau pe orisontul sudostic, oligarchii aduceau o lege după alta, că ei nu sûnt obligaţi sĕ apere patria, ci numai atuncì când aceasta era neînarmată. La început oligarchii pretinseră numai şi creară o lege, ca ei sĕ meargă la bătaie contra duşmanilor numai atunci când însuşi regele se va pune în fruntea armatei. Indată după aceea sub regele Matia — ajunseră a decide, ca banderiile sĕ se mobileseze numai atunci, când mercanarii regelui nu vor mai fi în stare sĕ apere patria. Rivalitatea Ujlakistilor, Bathoristilor, Garaistilor, Hedervaristilor, apoi a Zapolyaistilor au ruinat ţeara mai tare decât Tatarii, Germanii şi Turcii. Fie care voia se fie sau însuşi rege sau sĕ aibă un rege, prin care voia sĕ domnească. De aceea ori ce crisă de tron era însoţită de resboaie civile îndelungate. Şi cum alergau înalţii egoisti dela un drapel, dela un pretendent la altul, după cum cerea interesul! Şi dacă este ceva ce poate sĕ stigmatiseze această periodă a istoriei unguresci, apoi aceasta nu este atât sângele cel vărsat în resboaiele civile cât mai mult dejosirea, perfidia, călcarea cuvêntului şi trădările. Dacă istoria oligarchiei engleze este sângeroasă, apoi istoria oligarchiei unguresci este murdară.

Cum a fost această oligarchie, aceasta ne ar potea o spune *„corpus juris“*, dacă nu o înregistra istoria. Ea fura, răpia şi camătarea. Cine împrumuta bani celor din urmă doi regi nenorociţi acela storcea dela dînşii drept interese donaţiuni. Ei defraudau de asemenea şi banii de pe altariul patriei şi al bisericei. Când papa Hadrian din causa pericolului turcesc permisese sĕ se topească vasĕle de aur şi de argint, ei au furat acele vase sfinte. Pergamentul cel putred al codului *„corpus juris“* reflectează bine tabloul acestei oligarchii, această carte de legi este un cod creat în contra criminalistilor de posiţiune înaltă. Oligarchia se luptă cu nobilimea de mijloc pe toate paginele acelui cod. Despre aceea, că jobagii nu figurează în acest cod decât ca nisce pariă, nu voim sĕ mai vorbim. Ei au fost veacuri întregi victimele unei falsificaţiuni. La început iobagii aveau dreptul de proprietate asupra moşiei lor, oligarchia înse a şters din corpus juris acest fapt juridic. Verbőczy a codificat deja pe o basă alterată şi el a codificat tripartitul seu in interesul nobilimei de mijloc. Teoria sântei Coroane unguresci a fost cea mai bună modalitate de a validita nobilimea mică. Teoria aceasta a întrodus egalitatea în nobilimea ungurească. Intre aristocraţia înaltă şi cea de mijloc articulii constituţiunei nu au stabilit nici o deosebire juridică. Dar de ce folos au fost legile pe hârtie şi teoricile?

Lângă cămin era adunată o prupa de o coloare literară, în cea mai mare parte bărbaţi juni avênd pe consciinţa lor sau câte o cărticică de poesii sau câte o dramă tipărită ca manuscript în foarte puţine esemplare, refusată de toate ditec-ţiunile teatrale, dar care toţi sa cred încălḑiţi de sărutarea muselor, de şi producţiunila lor n'au isbutit sĕ încălḑească pe nimeni alt. Ei încongiură pe un mai norocos aspirant la templul lui Apolon, care scrisese o piesă de ocasiune ce a avut un oare care succes momentan. Acest aspirant la parnas, în simţĕmêntul superiorităţii sale şi a arangiat cuvêntul. Vorba e de un autor nou, un adevĕrat poet şi junele cu gloria sa de patrusprăḑsce ḑile, adoptând aerul unui cunoscător, ḑice; „Amicul B? Da, admit că este un talent, de şi imitează prea mult pe Shakespeare, atât de mult că-i s'ar prutea denega originalitatea; cu toate acestea tragedia lui dovedesce fără îndoială un talent, un dar natural. Ve pot asigura că ve întrece pe toţi. Dacă va continua a studia şi a lucra cu stăruinţă, s'ar putea sĕ găsesc într'ênsul un rival. Chiar de acum se vorbesce de el. Varietatea — laudei invidioase.

Soţul doamnei elegante, căreia îi place a lăuda frumseţea fetelor urîte şedeau lângă o doamnă cam trecută, care a avut destul timp a îngrigì de cultura spiritului fără sĕ neglige cetirea sântei scripturi şi care scie a sĕ conforma prescripţiunei că nu este bine a-şi ascunde lumina supt obroc. Şi acum a făcut sĕ lucească această lumină în toata splendoarea sa, căci ascultătorul ei, domnul F., surîde cu mulţămire şi nu fără temei. D-sa nutresce neplăcuta dar cam întemeiata presupunere, că alături cu soţia sa junonică nu prea joacă rolul lui Jupiter în societate. Spre a evita dar umilinţa de a nu fi băgat în seamă şi spre a documenta esistenţa sa, îi place a întrerupe din când în când obicinuita lui tăcere printr'o frasă spirituală împrumutată. „Într'adevĕr, scumpa mea amică, ḑice el, o conversaţie cu dta este o plăcere pentru mine! Scii că-mi lipsesce timpul de a alerga după petreceri; studiile, chiar cetirea îmi sûnt interḑise de medicul meu, nu-mi rĕmâne de cât conversaţiunea cu o doamnă spirituală. Secsul frumos are avantagiul de a putea satisface înclinările mele.“ — „Tocmai pentru aceasta, respunde doamna trecută în vârstă cu spirit cultivat, îmi pot închipuì cât de nepreţuită trebue sĕ ţi fie Iulia d-tale. Ce, nu-i place cetirea? Da o fi, doamnele elegante sunt atât de frumoasă că este foarte natural că toaleta ei îi absoarbe cam mult timp. Apoi, şi admiraţiunea ce provoacă frumseţele dominante le răpesce mult timp. Soţia d-tale e prea amabilă, are o inimă prea compătimitoare ca sĕ poată supĕra pe cineva printr'o purtare aspră. Veḑi chiar acum: sĕrmana drăgălaşa Iulia, care este atât de obicinuită cu societatea dtale, cât trebue sĕ o supere omagiul îndrăsneţ al căpitanului, şi cu toate acestea e prea bună ca sĕ-i arete displăcerea sa. Într'adevĕr sûnt bărbaţi nedemni de o asamenea bunătate sufletească: indulginţa o iau drept incuragiare şi amabilitatea drept cochietărie. Admir pe frumoasa Iulia şi o apăr totdeauna în contra adversarelor sale.“ Perfidă curată!

Într'un alt unghiu al salonnlui era vorba de o capacitate medicală. Când discusiunea era la culme sosì medicul casei, medicii vin totdeauna târḑiu. Întrebat de pĕrerea lui despre acea capacitate nouă ḑise: „Cunoasceţi ca şi mine renumile europeau al colegului meu. În relaţiune personală, doctorul B. mi a părut de o amabilitate perfectă, e un bărbat de multă sciinţă şi de o cultură universală, precum anevoe se găsesce la un medic practic care ia în serios datoriile funcţiunii sale. El e un adevĕrat artist în douĕ instrumente musicale. Co inimă sângerândă am fost silit, sûnt mai bine de ḑece ani, sĕ părăsesc vioara mea, fiindcă practica mea crescêndă şi studiul literaturei moderne de medicină nu mi-a lăsat timp a mĕ mai ocupa de musică, căci noi sûntem datori a ţinea pas cu progresul sciinţei. Pentru noi medicii ar trebuì ca ḑiua sĕ fie de treiḑeci şi şese de oare ca sĕ ne putem îndeplinì datoriile însărcinării noastre.“ Învidie reutăcioase ascunsă supt lauda perfidă!

O altă grupă se ocupa de politică. Era vorba de capacităţile oratorice ale Camerei şi se cerea pĕrerea unui deputat prosinte. „Domnul M.“ ḑicea deputatul, Oligarchia s'au folosit de resboiele civile și de certele pentru tron spre a jefuì nobilimea, precând iobagii deveniserĕ sclavi; ea voia sĕ asupreascĕ nobilimea, sĕ restoarne ultima columnă a patriei. Oligarchii au ocupat pe rênd moșiile lor și s'au așeḑat bine în posesiunea acelora. Nobilimea decâte ori ajungea la putere, crea legi în contra înalților têlhari. Despre usurpatorii neîndreptățiți vorbesc articulii de lege din 1453: 7, 1458: 1, 1464: 12, 1421: 23, 27, 1486: 26 1498: 10, 1522: 87, 1536: 9, 1542: 1, 1546: 24, 1547: 22, 1563: 54.

Epoca lui Matia e plină de legi în contra insurgenților. Sub marele rege nobilimea mică își reocupă bunurile dela oligarchi. Și ce au făcut oligarchii? Îndată ce a murit Matia ei au declarat prin lege, că bunurile ocupate (mai bine: reocupate) sub matia fără procedură legală sĕ se restitue posesorilor de mai înainte. Magnații însĕ continuau cu ocupările de moșii. Și pentru a-și apĕra ocupațiunile nedrepte au reușit sĕ stoarcă dela dieta țerei declarațiunea că aceia care ocupă moși după moartea lui Matia, comit un act de volnicie. Cu această măsură s'a învoit și nobilimea de mijloc, sciind, că după decadența puterei centrale oligarchii își vor continua jafurile după voia lor. Cu toate acestea a avut folos din art. de lege din 1495: 14,1495: 10, pentru că acești articuli scuteau pe magnați în bunurile ocupate *intra dominium.*

După desastrul dela Mohaciu ajutoriul propriu dreptul pumnului înlocuiră judecata și legea. În aceasta luptă partea cei mai tare au fost tat oligarchii, căci ei se ocupa cu falsificarea de monetă și țineau bande de hoți.

Art. de lege din 1523: 40 statorì drept pedeapsă pentru nobilii falsificători de monetă, confiscarea bunurilor. Aceeași pepeapsă i amerința și art. de lege din 1548: 49 pe acei domni cari țineau bande de hoți.

Nu trebuia se peară țeara avênd în trânsa astfel de oligarchi și în genere asfel de relațiuni?

(Va urma).

Varietăți.

* (Adevĕrul doare). Apărarea noastră față cu insinuările unor ḑiare de aici a supĕrat pe ḑiarul *„Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt"*, și sub titlul „Zu dumm", sau pe românesce *„prostii"* reproduce observările noastre din Nr. 19 *„Insinuațiuni malițioase."*

Sora noastră germană de aici califică de „Zu dumm sau românesce „prostii" îndrăsneala noastră. Da, recunoascem și noi că e îndrăsneală, căci „Telegraful Roman" numai acuma s'a resolvit a lua posiție de apărare față cu leghioanele de insinuări ale provocateî sorori. În supĕrarea ei sora noastră se mângăie cu aceia, că românii cei mai cu minte nu vorbesc prin rostul „Telegrafului Roman", sau pe limba ei vorbind: *„Wir getrösten uns damit, dass wir die Stimme der einsichtsvollsten Romänen nicht aus dem Spalten des „Telegraful Roman" zu hőren gewohnt sind."*

Da, recunoascem și noi că sûntem cam prostuți, pentru că îndrăsnim a ne apĕra față cu atacurile sororei din loc, și spre uimirea noastră vedem că bărbații cei cu minte, cari vor fi scriind la alte ḑiare află cu cale a înghițì găluște cu ḑecile de ani, fără a comite prostia de a se apĕra. Fie însĕ pe pace sora noastră de aici. Ḑiarele române cu bărbații cei mai *einsichtsvoll* vor răbda insultele în înțelepciunea lor, ear noi le vom respinge cu demnïtate în prostia noastră.

* (Profesori unguri??) „Egyetértés de Duminecă înșiră pre profesori unguri aplicați la universități streine. Eată numele unora: *Sigmund, Stricker, Irarcic, Politzer, Schnitzer Utzmann, Braun, Rosenthal, Lang, Wienek* etc. Neaoși unguri mai sûnt acesti profesori, toți capacități în medicină. Mai trebuiau înșirați âncă *Momsen,* Stein Unger, Mancini, Jhering, Tocilescu, Hasdeu, pentru istorie și junisprudență, vre-o câțiva din limbile clasice și filosofie, și învĕțații lumei, erau toți în catalogul lui Egyetèrtès. Cu chipul acesta se poate maghiariza lumea întreagă în câteva oare.

* (Balul Curții) ce s'a dat în 10 l. c. la Bucuresci a fost — precum aflăm — visitat de preste 500 persoane, M. L. L. regele și regina au binevoit sĕ stea de vorbă mai mult timp și cu d. Dinca Schiler deputatul țĕranilor din Gorj și cu soția sa, care au luat parte la acest bal îmbrăcați amêndoi în frumoase costume naționale.

* (Bal). În 30 Ianuarie a. c. st. v. s'a ținut în comuna Mogoaja un bal poporal în favorul bisericei gr. or. din loc Publîcul aștepta cu atât mai mare dor aceasta petrecere cu cât începu a circula imbucurătoarea scire, că în decursul aceleia vor fi norocoși a auḑì intonându-se și câteva poesii naționale române. Balul care — după forma în care s'a ținut — a sĕmânat mult cu un concert, s'a deschis prin o cuvêntare bine simțită, rostită din partea zelosului nostru paroch George Cupșa. A urmat intonarea unor poesii frumoase naționale române de către onorabilele Doamne: Domnica Iuga născută Cupșa și Lidia Șovrea născută Hangea. Încheerea o făcu tot numitul paroch prin o altă cuvêntare însuflețitoare.

Publicul a salutat aparința acestui eveniment cu totul nou în mijlocul seu cu bucurie și prelundite strigări entusiastice de „se trăească"; — ear după terminarea jocului, ce s'a încins acum la rêndul seu, ne depărtarăm cu toții încântați, ducênd cu noi suvenirile cele mai plăcute.

Venitul curat 29 fl. și 30 cr. v. a.

* (Bal). Zelosii noștrii învĕțători din Brașov suburbiul Brașovu-vechiu D. D, Candit Mujlea și Florea Șoneriu a arangiat și în anul acesta un bal care s'a dat la hotelul „Union" în 2 Februarie a. c. în folosul copiilor seraci dela aceea scoală.

Fiindcă balul acesta despre care cu permisiunea On. Redacțiuni voesc a vorbì nu a fost numai o simplă petrecere de dans a învitaților ci și o producțiune a tinerimei scolare din scoala de repitițiune a celor învĕțate în oarele de prelegere și afară de acestea anumit spre scopul acesta și de aceea cred a fi de interes a sĕ scì modul arangiărei balului Astfel de intreprinderi cred că ar fi bine sĕ se imiteze și în alte părți căci așa e mai multă speranță că publicul se va interesa mai bine și mai de aproape decât dacă s'ar da numai un simplu bal în folosul scoalei etc. Venitul acestui bal nu l'am putut afla sper însĕ că va frumușel; se vin la obiect.

Balul din cestiune s'a început ca toate balurile românesci de pe aici cu „hora" și la un semnal dat încetând musica elevii și elevele scoalei de repetițiune sub conducerea bravului învĕțător C. Mujlea a format o horă mai mică în mijlocul celeilalte, ș'a cântat hora Sinaei și hora Severinului cu cari sa finit, sub aplausele publicului Nr. 1 din programă adecă „hora".

După aceasta a urmat mai multe dansuri rotunde, s'a cântat unele poesii de tinerimea scolară s'a jucat cuadrilul tot în o grupă separată de tinerimea scolară apoi a urmat jocul „Calușarul", care fu esecutat de tineri scoalei de repetițiune. Acesti tineri dansători pentru acurateța și focul cu care a jucat acest joc au stors aplause prelungite dela public. —

După pausă s'a declamat de unele eleve nisce poesii apoi sa cântat de întreaga tinerime scolară nisce marșuri, sub conducerea dlui C. Mujlea, cari earăși au fost aplaudate și cerute cu stăruință de a sĕ mai repeta. După acestea s'au jucat earăși un cuadril, hațegana, brăul etc., cari au durat pănă dimineața la 5 oare pănă când au rĕmas la petrecere mai toți oaspeții veniți de cu seară.

La acest loc observ cu plăcere că, după informațiunile ce le am, domnii învĕțători au fost ajutați in instruirea călușarului de bravii studenți gimnasiali. Corneliu și Aureliu Perșinar, era în instruarea cuadrilului de stimat Domnișoare Elena, Eugenia și Melania Perșinar, fii și ficele zelosului paroch G. Perșinar din Brașovechiu și apoi că la balul din cestiune am vĕḑut cu multă bucurie sufletească uniți membrii din toate societățile de aici preoți advocați, profesori, oficieri, neguțători, economi etc. etc. — cari toți și au aflat deplina mulțămire. Onoare domnilor învĕțători! *Un oaspe.*

* (Noue descoperiri în Roma). Pe locul ce se află față cu Porto-Maggiore s'a descoperit un vechiu cimiter israelit. Localurile subterane sûnt foarte spațioase și au galerii și morminte zidite. Se vĕd pe păreți, cari sûnt dați cu văpșia roșia. Ca simbol figurează mai nainte de toate candelabrul cu șepte luminări și formula Șalom scrisă cu litere ebraice. Foarte des se vĕd aceste cuvinte: În pace dormitio eius. D. G. B. de Rosi a găsit în catacomba care poartă numele de Domitilla o espunere cu totul nouĕ, minunată, Un copil care se roagă stă între doi porumbei; el e desemnat de tot gol și numai peste pept se încrucișează doue petele (panglici) și are o păreche de aripi mari în spinare. Este probabil ca și acì imaginile au fost luate, ca și în multe părți creștine, din mitologie. Copilul represintă negreșit pe Icar, cărui, tatăl seu Dedal îi făcu aripi spre a putea fugì din Creta.

* (Subscripție națională). S'a format în Bucuresci un comitet de 16 membrii, care adresează un apel către națiune pentru o subscripție în favorul dlui A. Rossetti, cu scop de a reda „veteranului seu soldat o vatră pentru familie, un adăpost în earna vieții lui și a doioasei sale soții. Comitetul se compune din Dnii Gr. M. Sturza, general V. Haralambie, D. Giani St. Ioanid, V. A. Ureche, Stancu Bechian, G. Cantili I. I, Manoah, D. Pruncu, Al. Băicoian, C. Nacu, P. Euciulescu, A. Carp, D. Bălcescu, Dr. Al, Marcovici, P. Buescu și M Blanc. Gratulăm nobililor domni acestui comitet pentru marinimosul fapt patriotic și le urăm cel mai strălucit succes.

* (Esposițiunea cooperatorilor). Vorbind de viitoarea esposițiunea ce se va deschide în anul acesta la Iași, unele jurnale de dincolo și au esprimat dorința de a se preface aceasta esposițiune universală românească, adecă sĕ aibă drept a espune nu numai cei închiși între frontierele României libere ci sè sĕ facă învitări pentru aceasta esposiție la toată suflarea românească. Nu putem decât sĕ gratulăm pentru fericita idee unei esposițiuni universale naționale române în România.

(O carte de folos practic.) Atragem atențiunea publicului interesat asupra unei cărți practice, care este anunciată între inseratele foaiei noastre: *„Lexicon mic de conversațiune"* de Brockhaus. Acest lexicon e foarte bun pentru al folosì în lipsele momentane, și este eftin, prin urmare se recomândă mai cu seamă acelora ce nu și pot procura lexìconul cel mare de Brockhaus, fiind acesta prea scump. Lexiconul cel mic, un op elegant, în două tomuri, — cuprinde 64,754 articli, cari dau respuns scurt precis și corect la ori-ce întrebare. Prețul e 15 marce.

Loterie

Mercuri în 1 Martie 1884.

Buda: 69 82 74 18 81

Bursa de Viena și Pesta.

Din 1 Martie n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	121.80	121.75
Renta de aur ung. de 4%	90.55	90.45
Galbin	5.71	5.70
Napoleon	9.60½	9.59
London (pe polița de trei luni)	121.50	121.45

„este un orator strălucit, el captivă totdeauna atențiunea auḑitorului; aceasta dă naturalminte consciința puterii sale. Este oare de mirare că, cu un bun călăreț, împinge pe cursierul seu la curbete și sărituri surprinḑĕtoare? că elocința sea se poticnesce câte o dată? E foarte anevoe pentru un orator a remânea totdeauna consecinte. Domnul T. e unul din cei mai capabili deputați, un lucrător neobosit și un spirit profund, pĕcat numai că Camera nu-i acordă destulă atențiune; ce e drept; discursurile sale sûnt seci și ostenitoare. Cât pentru domnul L. ați băgat de seamă conduita lui în cestiunea vamală? Sciu că este un caracter onest și patriotic, care voesce binele țĕrei și progresul industriei; e de mirare, că un liberal atât de pronunțat sĕ nu fie pentru liberul schimb. Are el oare în țeară fabrici? Nu că ași voì sĕ însinuez.... Nu, cunosc pe L. de un patriot. Colegul meu V. a făcut guvernului un mare serviciu înlăturênd alaltă-eri desbaterea interpelării lui F. Se ḑice că a fost poftit eri la masă la președintele consiliului, care scie sĕ prețuească capacitatea lui. Eu din partemi, fug de or ce relațiune cu lumea oficială; cemi pasă, dacă sûnt poreclit „nepractic" dar nu voiu acusa pe nimeni care e de altă părere. Nu încape îndoeală că V, e credincios partidei, dar dacă limbele rele ar afla de intimitatea lui cu prim ministrul, ar putea se facă are-cari observațiuni malițioase. El e un talent însemnat și nu e de mirare, că guvernul se muncesce a câștiga sprijinul seu".

Îmi ajungeau atâtea surogate de laudă și eram sĕ-mi iau pălăria, când ma trase la o parte un fost ministru: „Ai înțeles că toți sûnt bărbați însuflețiți de cea mai bună voință, dar care nu vor lipsì a împinge patria în prăpastie. Puțini oameni, ori cât de bune ar fi opiniunile lor, sûnt desevêrșit liberi de intențiuni personale. Dacă n'ar fi căḑut ministerul meu, altfel ar sta astăḑi lucrurile. Nu voiu sĕ numesc pe nimeni, dar sûnt unii cari în cestiunea de cabinet au votat în contra noastră numai fiind că erau amețiți de licurirea unui portofoliu. Crede-mĕ domnule, ca un minister e un martir și cu toate acestea mulți îl ambiționează! Interesele personale vor prima tot dea una interesul general. O, vanitas în infinitum!"

Salutând în tăcere pe domnul ex ministru, mi am luat pălăria și mi-am ḑis în gêndul meu: „Scapăme, Doamne, de asemene laude, de critică voi scì sĕ me apăr însumi". Acum am onoarea a saluta cu respectul cuvenit pe onorați cetitori, remânênd al dlor *Contimporan.*

După „Romanul".

Nr. 368 ex. 1883. [683] 1—3

CONCURS.

Conform ordinaţiunei Venerabilului Consistoriu diecesan din 2 Noemvre 1883 Nr. 762 B. şi în urma avutei conţelegeri cu prea On. domn protopresbiter tractual Andrei Ghidiu se escrie concurs pentru deplinirea postului de paroch în parochia vacantă de classa I. Docnecea protopresbiteratul Oraviţei în diecesa Caransebeşului; cu termin de concurare pănă inclusive 24 Martie 1884.

Emolumente împreunate cu acest post sûnt:

a) 300 fl. v. a. în rate lunare dela societatea calei ferate de stat austriece ca relut pentru sesiunea parochială.

b) Venitele stolare sistemisate dela 380 familii, cari computate după calculul mediu al celor 5 ani din urmă fac 480 fl. v. a.

c) 2 jugere de livadă cu un venit curat la an 20 fl. v. a.

Doritorii de a concura la acest post de paroch au a dovedì qualificaţiunea prescrisă în § 15 din regulamentul pentru parochii precum şi o purtare morală esemplară.

Suplicele de concurs instruate conform statutului organic şi adresate comitetului parochial sûnt a se trimite Prea On, domn protopresbiter Andrei Ghidiu în Oraviţa până la terminul sus indicat.

Dintre concurenţi ca români vor fi preferiţi aceea, cari cunosc bine limba germână şi maghiară.

Docnecea în 29 Ianuarie 1884.

Comitetul parochial.

În conţelegere cu mine: Andreiu Ghidiu,
protop. gr. or. rom.

Nr. 4. [675] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante gr. or. de clasa III din Săcel (Andrasfalĕul rom.) în protopresbiteratul Têrnavei superioare, se deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială corespunḑĕtoare cu grădină de legumi.
2. Edificiile necesare pentru economiă corespunḑĕtoare.
3. 8 jugere pămênt arătoriu şi fênaţ.
4. 65 de ferdeli cucuruz sfărmit şi 35 ferdeli ovĕs.
5. Stola usuată computată în bani gata 50 fl. v. a.

Concurenţii au de a-şi aşterne cererile conform legilor din vigoare la oficiul protopresbiteral al tractului Têrnavei superioare în terminul indicat mai sus.

Alma, 21 Ianuarie 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial gr. or.

Ioan Almăşan,
protopresbiter.

Nr. 30. [680] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III Craiva protopresbiteratul gr. or. al Albei-Iuliei cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială din nou clădită cu celariu sub ea, grădină de legumi, şi pomi nobilitaţi.
2. Porţiune canonică 4 jugăre 776 °☐ arătură, 5 jugăre 526 °☐ fénaţiu şi 1282 °☐ vinee.
3. Dela 60 familii una ferdelă de cucuruz sau una ferie must: precum şi câte una ḑiua de lucru clacă numită.
4. Venitele stolari regulate în sinodul parochial ţinut în 22 Maiu 1883.
5. Toate acestea emolumente aduc la an venit curat preste 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie, au de a-şi aşterne petiţiunile instruite conform dispoşiţiunilor „statutului organic“ şi a regulamentului congresual din 1879, la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat. În conţelegere cu comitetul parochial.

Alba Iulia 27 Ianuarie 1884.

Ales. Tordoşan,
protopresbiter gr. orient.

MORBURI
SECRETE

Le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 9

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

---

[641] 4—4

BROCKHAUS'
Kleines
Conversations-Lexikon
in 2 Bänden.
Mit Karten und Abbildungen.
3. Aufl. geb. 15 M.
Weihnachtsgeschenk.

Cele mai bune

Clavire de Proksch

cu preţul de

400 fl., 500 fl., 580 fl.

şi garanţie pentru întreagă **Transilvania** se află esclusiv numai la

depositul lui Heldenberg
în Sibiiu.

Epistole sûnt a se adressa francate.

Unele păreri dela artistii cei mai renumiţi despre aceste clavire ale lui Proksch.

Spre marea mea uimire în escellentul fabricat a domnului A. Proksch am aflat clavire de prima calitate şi frumseţe, cari în ce privesce poesia tonului şi modul perfect de esecutare ţin concurenţa cu cele mai renumite producte de acest soiu. 'Mi place a crede, că aceste fabricate escellente — de un preţ cu totul moderat în timpul cel mai scurt se vor lăţì tot mai tare, şi bucuria mea cea mai mare va sta în aceia, dacă voi putè contribuí şi eu la popularisarea lor.

(677) 2

Sofia Menter-Popper,
pianista curţei ces. reg. aust.

Elegantul D-tale clavir mi-a sosit eri, şi me aflu îndemnat a-ţi comunica, că frumseţea tonului lui a pus pre toţi în uimire

Gustav Walter,
artist la opera ces. reg.

Clavirul firmei Proksch, pe care avui ocasiunea a'l auḑi astăḑi, este unul dintre cele mai bune instrumente, ce am auḑit până acuma.

Jules de Schwert,
Virtuos de curte al Maiestăţei Sale împĕratului din Germania.

Raportul esposiţiunei imp. din Gratz

Constatăm cu satisfacţiune, că clavirele espuse de această firmă au atras asupra lor deosebit interes. La locul prim se distinse un clavir mic de sistem american cu coperis negru de tot elegant. Tonul lui era brillant şi conserva sunetul frumos în toate posiţiile. Preste aceasta esecutarea era egală şi de tot corespunḑĕtoare. Instrumentul al doilea era un pianino de sortă mai mică, înse asemenea celui dintăi şi el avè tonuri de tot frumoase, esecutare lesnicioasă şi adjustat cu eleganţă. Etablismentul în ce privesce technica stă la nivoul timpului nostru; ḑi de ḑi câştigă mai mare importanţă, şi în cercurile competente se bucură de recunoscinţă măgulitoare.

Cărţi bisericesci, literarie şi scolare.

Acte oficioase.

Dela

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ ÎN SIBIIU

strada Măcelarilor Nr. 47
se poate procura:

Protretul fericitului archiep. şi metrop. **Andreiu** bar. de **Şaguna** în mărime de 50 × 66 cm. Preţul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Protretul Esc. Sale archiep. şi metrop. **Miron Romanul.** Preţul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.

Protretul marelui mecenate **Emanoil Gojdu.** Preţul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Condice scolare: **Registrul, Matricula scolarilor,** legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr.; **Catalog de clasă** legat din 10 coale 35 cr., din 15 coale 45 cr., din 20 coale 55 cr.; **Chronica scolară, Protocol de clasificaţiune,** legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr. — **Consemnarea pruncilor obligaţi a frecuenta scoala, Conspect despre absenţii, Conspect sumaric despre absenţii scolarilor** pentru protopresbiteri, coala à 2 cr.

Instrucţiunea pentru manuarea condicelor scolare 20 cr.

Litere mobile pentru maşina de cetire, după ortografia fonetică, 145 bucăţi. Preţul 2 fl. 50 cr.

[679] 2

Catalogul cărţilor gratis şi franco.

Comandele se efectuesc numai prelângă **rambursă** (*Nachnahme, Posta felvétel*), computănd 10 cr. pentru pachetare.

O înlesnire mare la comande mai mici sûnt asignaţiunile postale, cu cari se poate trimite suma pentru cărţi comandate, adaugêndu-se şi porto postal.

Caiete de scris.

Tipărituri pentru protopresbiteri şi parochi.

Zambach şi Gavora.

Fabrica de vestminte şi recuisite bisericesci

de rit catolic şi grec. [555] 21—30

în Budapesta, strada Vaţului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, şi pentru societăţi industriale (şi pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelniţe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărţi de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor conveni, se vor schimba cu altele.

După desemnul de aici mai sûnt de vêndut:

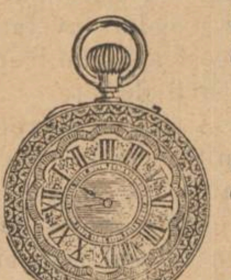

8766 bucăţi de oroloage-remontoir Washington veritabile à 9 fl. 78 cr. şi 3967 bucăţi oroloage verit. Elveţiane à 4 fl. 85 cr.

În mărime pentru domni şi dame.

Aceste oroloage sûnt toate regulate pe secundă. Cifrele strălucesc de sine şi noaptea aşa încât în ori şi care timp, poţi vedea fără lumină la câte oare este

Un orologiu pentru dame, veritabil de 14 carrate, probat de oficiu costă: mai înainte fl. 75 — **acum numai fl. 28.**—; **un orologiu mare pentru domni,** mai înainte fl. 90.—, **acum numai fl. 35.**—; în 13 carrate argint, probate prin oficiu, suflate cu aur, foarte fine, pentru **dame,** mai înainte fl. 30.— acum numai **fl. 14.**— pentru **domni,** mai înainte fl. 25.—, acum numai **fl. 12.50**; **oroloage de argint de Geneva (Genf),** veritabile, cu căsulie de aur, mai înainte fl. 15.— acum numai **fl. 8.50. Oroloage remontoir Washington patentate,** veritabile, mai înainte fl. 36.— acum numai **fl. 9.78, Oroloage-Anker de Geneva,** cu 17 rubine, cu căsulie de nikel de argint verit. sau de aur dublu, regulat cu aparat de nikel patentat, cu curs solid, mai înainte fl. 22.— acum numai **fl. 8.75, un orologiu elveţian** foarte bun, frumos decorat, cu Anker, mai înainte fl. 15.— acum numai **fl. 4.85.**

Prelângă aceasta ori cine va face comande va căpeta

de tot pe nimica, gratuit, ca cadou

din depositul nostru o păreche de cercei pentru dame din aur de 14 carrate, probaţi de oficiul de punciare principal c. r., cu corale veritabile, mărgele sau rosete; mai departe 1 cruce de gât cu lanţ-Collier, 1 brouş gravat foarte fin, 1 medaillion cu camea frumoasă, 1 inel de briliant-Simil veritabil, 8 garnituri de bumbi de chemisette-şi manchette din nikel de argint. cu gravură de maşină fină, 1 lanţ de orologiu din cel mai fin aur dublu cu medaillion cu 12 fotografii fine şi picante de Paris sau cu Georg-Taleri, 1 cigaretă de spumă de mare cu ambră galbină, cu figuri fin gravate sau sculptate, cu etui, 2 albumuri, cel dintâiu cu 50 de fotografii, al doilea cu 291 bucăţi de diversi articuli de lucs.

Album de fotografiă, în formă cuart, cualitate prima, cu jucărea veritabilă de Geneva, joacă douĕ piese, cumpĕrat singur fl. 7.50 ca adaos la oroloagele de mai sus numai **fl. 6.**

Pentru fie-care orologiu se dă **garanţie de 5 ani.** Ce nu convine se primesce retour sau se preschimbă, prin urmare ori ce comandă e fără risico.

Spediţiuni se fac în fie-care ḑi, afară de ḑilele de sĕrbători creştinesci, pasci, rusalii şi crăciun.

Adressa: Uhren-Alianz din Genf, [682] 1—12
Viena I. Adlergasse Nr. 1.

NB. Scrisori de apreţiare favorabilă se primesc ori şi când cu mulţămită însĕ nu se publică.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu,

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 22 Sibiiu, Joi 23 Februarie (6 Martie) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Sibiiu în 22 Februarie 1884.

Fiori reci ne străbat inima la scrierea acestor rênduri. Fiori reci stêrnesce în noi urîta hìdră de care este stăpânit aproape intreg continentul, şi care cu nume comun se numesce anarchie. Pretutindenea şi-a infipt ea cortul domnirei sale, armele ei sûnt dynamithul, arme teribile, cari nimicesc vieaţa, averea, produc disordine în vieaţa socială, restoarnă toate temeliile aşeḑemintelor statului, şi sdruncină siguranţa publică a classei muncitoare. În urma ei rĕmâne pustie şi amar spriginite de sĕlbătăcia naturei omului aduse la marginea desperărei.

Cu începutul acestui seclu sciinţa a luat un avênt puternic, şi dacă ne sûnt permise gradaţiunile, trebue sĕ punem la locul prim chemia. Acest avênt îmbucurătoriu se vede astăḑi rĕsbunat preste mĕsură, şi nu scim în care parte cumpănesce greutatea. Desfrĕnul passiunilor omenesci şi-a ales de mijloace productele sciinţei cu cari vrea sĕ restoarne ordinea socială de pre continent. În adevĕr tristă apariţiune. Anarchia şi-a lăţit terenul de activitate pretutindenea, bombele de dynamit sûnt aşeḑate din distanţă în distanţă pe reţeaua căilor ferate, şi esplodând distruge vieaţa elementelor celor pacînice chemate a susţinea prin muncă societatea omenească.

Ca product al destrăbălărei morale potenţate la fanatism anarchia nu mai cunoasce margini. Şi ceea ce ne însuflă serioase îngrigiri este gradul la care a ajuns ea estăḑi. Proclamată în timpuri şi între impregiurări anormale, şi lăţită cu multă sirguinţă, anarchia începù a lua forme mai pronunţate, şi a se manifesta în toată cruḑimea ei. Urmarea naturală a fost reacţiunea din partea puterei statului. Odată ajunsă aceste forţe faţă în faţă au început a se oţeli şi una şi alta. Şi astăḑi vedem că anarchiştii lucră la opera lor de desastru cu o tărie sufletească, pre care noi o numim fanatism, ei însĕ se consideră de martiri, şi vedem că şi lumea începe a-i privì cu asemenea ochi.

Priveliştea îngrozitoare ni se prevestea din depărtare cu vuet asurḑitor. Russia fu mai mănoasă în această privinţă. Nihilismul în Rusia a luat în timpul mai nou dimensiuni enorme, căruia nu i a putut resista nici formidabila putere armată, de care ea dispune. Şi a trebuit sé suferim sdruncinări anunciându-ni-se din ḑi în ḑi atentate peste atentate până la 1 Martie 1881, când ne-a adus firul telegrafic scirea despre asasinarea ţarului Alecsandru II.

Faţă cu repressaliile cele mai severe s'au pus în mişcare fanatismul jertfirei de sine şi Russia ne-a dat probe până unde poate merge un asemenea fanatism.

Paralel cu nihilismul din Russia şi-a urmat calea socialismul în Germania, indreptat şi el contra ordinei sociale. Şi a trebuit sĕ vedem cele mai teribile atentate contra bĕtrânului Wilhelm, sub care s'a făcut unitatea Germaniei, a trebuit sĕ vedem repressalii din partea puterei statului, a trebuit sĕ se proclame starea de assediu asupra principalelor cuiburi ale sciinţei moderne, stare de asediu, care se promulgă din an în an şi este în vigoare şi astăḑi.

Ce s'au intêmplat prin Francia e în stare se închiege sângele în om. Între impregiurările cele mai critice când vrăjmaşul strein domnia în ţeară hydra terrorismului işi ridică capul ca vrăşmaş intern, şi ea a distrus toate făra privire în dreapta şi stânga. Starea escepţională fu sistată prin proclamarea amnestiei generale. Republica se creḑù destul de puternică spre a întimpina pericolul anarchistilor. Dictatorul de odinioară,, incarnaţiunea revanchei, Gambetta, 'şi lăsă scaunul presidenţial spre a spune parlamentului Franciei că republica se simte destul de tare spre a putea strânge la sinul ei de mamă pe fii cei rătăciţi. Şi astăḑi dupa doi ani de ḑile parlamentul Franciei a făcut lege pentru oprirea manifestaţiunilor anarchistice, primul pas spre represalii.

Mai multe decât toate se pare că va avea de suferit Anglia. Omorurile crunte sevêrşite de Fenieni, esplosiunile fără numĕr de bombe au umplut de teroare toată lumea, şi Anglia a trebuit sĕ ceară şi conlucrarea Americei în apărarea contra selbatecei anarchii.

Singuri noi eram cruţaţi de aceasta lepră universală. Întruniţi în loialitate către monarch şi instituţiunile ţĕrei numai după nume cunosceam anarchia. Răbdurii dela natură şi dispuşi prin religie la sperarea lucrurilor tot mai bune, cetăţenii Austro-Ungariei trăiam între impregiurări normale scutiţi de anarchie prin iubirea şi stima reciprocă pe de o parte şi ingrigirea părintească a guvernului de altă parte. Acuma insĕ ne vedem şi noi isbiţi de hidra anarchismului. Casurile criminale din Viena şi giur au silit pe guvern la luarea de mĕsuri esceptionale. Destrăbălarea generală e boală lipicioasă, şi ea mai ales în timpul din urmă ni s'a presentat ca epidemie cronică universală.

Din Austria anarchia a trecut la noi, şi cu durere am observat, că ea fu provocată de unii oameni singuratici fără inimă, şi esploatată de unii fanatici, pentru ce scopuri, nu scrutăm acuma. Cunoscută sub numele de antisemitism, anarchia la noi se făcù stăpână asupra inimilor domoale şi blânde a le junimei. Şi ne este încă în proaspetă memorie propaganda printre junimea dela universitatea din Budapesta. S'au pornit apoi resvrătirile prin prigonirea jidanilor. Şi am vĕḑut scene ca cele dela Pojon, Zala-Egerszeg etc. cari cu puţin diferau de cele de prin seclul trecut.

Trebue sĕ ne tragem seama cu curentul anarchic mai ales acuma, când după cum ne arată semnele, el nu se opresce numai pe terenul de până acuma, adecă de a lucra contra formei guvernărei de stat, ci a întrat deja şi în viaţa socială şi cea privată, distrugând şi aici fără cruţare.

Reacţiunea faţă cu acest curent primejdios se raḑimă în mare parte şi pe umerii scoalei şi ai bisericei. Scoala este chemată a forma caracterele, a predica din catedră iubirea de-aproapelui, iubirea de ordine, iubirea şi stima faţă cu legile statului. Chemarea bisericei nu o mai accentuăm.

Fiori reci străbat inima noastră contemplând tristul tablou, ce ni se înfăţişează înaintea ochilor nostri. Da. In scoală pe căi furişe au băgat oamenii politica, care întru nimica nu va contribuì la formarea caracterului băiatului. In biserică mâni nechemate meşteşugesc fără nici un scrupul şi vreau se provoace cu forţa anarchia. Semne sûnt de ajuns până acuma.

Trist, de tot trist şi posomorît tablou, la a cărui contemplare vrênd nevrênd trebue sĕ esclamăm; „*Videant consules*“......

Semne şi minuni.

„*De nu veţi vedea semne şi minuni nu veţi crede.*“ După această sentenţă biblică ar trebuì se credem serios, căci semnele s'au ivit, şi minunile încă pot urma. Şi dacă am crede, ar trebuì se spunem tuturor, celor ce li se cuvine a scí, că jurnalul cel nou în perspectivă, despre care luasem o scurtă notiţă, se va înfiinţa, şi mâne-poimâne ne vom întâlnì în arena publicistică cu un contrar înverşunat, care îşi va îndrepta săgeţile sale înveninate togma în contra noastră. Aşa a eşit vestea în ţară şi până una alta ea se susţine cu multă cerbicie. Cu toate că e vorba de o întreprindere, despre care acum nu putem scì cu siguritate, dacă se va realisa sau ba, de creḑut însĕ putem crede, căci a crede nu este pĕcat, totuşi nu va fi lucru de prisos a cumpĕní serios mai ânteiu necesitatea apoi motivele, ce îndeamnă pe domnii anteprenori a fonda un jurnal nou. Osteneala ni se va resplătì cu prisos în lumea aceasta de către fondatorii cu intenţiunea, în cealaltă de către cel atotputernic, care cunoasce intenţiunea.

Se vedem deci cum stăm în stadiul de acuma al lucrului.

Oare este necesitate de a se mai înfiinţa un jurnal nou şi încă togma din partea unor bărbaţi de ai noştri, a căror vederi politice şi bisericesci, judecând după antecedenţele din trecut, până ieri alaltă ieri erau identice cu ale noastre? Înţelegem şi noi dorinţa esprimată mai în anii trecuţi de a se da publicului român un ḑiariu, care se apară în toate ḑilele şi se ţină mai cu înlesnire seamă de toate aparenţele politice de ḑi, *) — dar noi credem, că representanţii acestei idei de altmintrenea salutarie, nu sûnt bărbaţii cari umblă cu jalba în proţap mai cu samă dela finea anului trecut, bărbaţii, cari sûnt în fruntea afacerilor noastre bisericesci. Idea unui jurnal de toate ḑilele a emanat din altă parte şi cu scopul învederat, de a da ideei passive, politicei de negaţiune absolută un sprigin şi mai puternic. Nu voim sĕ discutăm, dacă idea de passivitate politică, aşa precum s'a manifestat ea în evoluţiunile sale la Românii din Transilvania, mai are lipsă sĕ fie acentuată şi într'un jurnal de toate ḑilele. Pentru afirmarea unei negaţiuni politice, care nu mai are nici o îndreptăţire actuală, după ce faptele şi resultatele au desminţito de mult încă, — nu mai este lipsă de un asemenea jurnal. A sta cu mânile în sin si a privì pasiv, cum se domoralisează ḑi de ḑi poporul român din Transilvania prin neparticipare la alegeri sau mai bine ḑicênd prin participare în folosul străinilor şi în paguba noastră — pentru astfel de joc hasard politic sûnt prea de ajuns cele trei foi, cari representă politica pasivităţii. Şi totuşi scopul, ce vrea sĕ-l urmărească consorţul, de care ne este vorba, este apărarea principiului de passivitate proclamat de nou în conferenţa din anul 1881. Aceasta o scim din întreita desminţire în un ḑiariu german din loc, desminţire, cu care au păşit pentru prima dată ca pasivisti atleţii principielor de activitate ale fericitului Şaguna. Va se ḑică contingentul pasivistilor se sporesce cu nesce elemente, cari au representat dela început un principiu cu totul contrar celui de astăḑi. Nu scim cum va întimpina generalitatea pasivistilor aceasta trupă desertată, care vrea sĕ fie acum ea în fruntea luptei, purtătoarea drapelului. De altmintrenea nu e treaba noastră a constata creditul ce-l au anteprenorii la prietenii lor de nou încuscriţi. Va fi destul sĕ ḑicem, că vechii pasivisti nu vor privì fără oare care geloşie la zelul precipitat al neofiţilor. Dar după semnele de până acuma scopul adeverat al anteprenorilor este cu totul altul. Pasivitatea va fi numai firma cea ademenitoare, un fel de captatio benevolentiae a publicului, ear scopul reservat este a nimicì „Teleg. Rom.“ şi cu acesta deodată şi tipografiia archid. gr. or. veḑi doamne, pentru că foaia noastră în urma unui incident şi a schimbat personalul vechiu conservându-şi însĕ intactă programa staverită în mod testamentariu de fundatorele ei — fericitul Şaguna. Deci resbunare cu ori ce preţ — Romanus injuriae memor esse solet şi de aceea jos cu toate acuisiţiunile positive bisericesci dacă, acele nu mai sûnt concreḑute în mânile acelora, cari au conlucrat însişi la fundarea şi susţinerea acestui organ şi a tipografiei noastre.

Este o mare ficţiune, când anteprenorii se cred a fi *unicii* representanţi ai ideilor, principielor şi tradiţiunilor şagunaiane, pe care voiesc sĕ le apere ca noi militanţi într'o oaste, care mereu a dat năvală asupra principielor nemuritoriului archiereu. Într'adevĕr mare vanitate şi ficţiune! Şi dacă aceastä ficţiune nu s'ar presenta în forma, în care ea ni s'a presentat, am lăsa pe respectivii sĕ se legene în acest deliriu dulce, i am lăsa sĕ creadă, că e de ajuns ca cine-va sĕ se adăpostească la umbra unui bărbat mare cât timp trăesce acesta, pentruca după moartea lui sĕ se considere de esecutor legal esclusiv al testamentului. Dar ni se pare că succesiunea în principiele şi ideile unor bărbaţi mari diferesce foarte mult de succesiunea comună. În averea unui părinte trupesc poate succede şi un fiu ingrat, dar în moscenirea ideală ce ne o lasă un bărbat mare şi meritat nu putem succede decât luându-ne acele idei salutarie ca îndreptariu pentru atitudinea noastră. Numai prin fapte ne putem areta demni şi legitimi succesori ai marelui Archipăstoriu. Şi oare bărbaţii, cari vor se fie sufletul organului ce are sĕ se înfiinţeze, sûnt dînsii adevĕraţi representanţi ai ideei şagunaiane când ei, după cum s'a dat alarma prin ḑiarele de preste munţi, intenţionează a'şi îndrepta atacul togma asupra tipografiei archid. şi a organului nostru? Oare au uitat aceşti oameni luptele cele mari şi grele ce le au avut marele archiereu cu ministrul ultramontan absolutistic Thun şi cu alţi ultramontani, până ce au putut înfiinţa tipografia archid., care era o necesitate simţită de toţi credincioşii nostri? Înfiinţarea tipografiei noastre a fost o acuisiţiune, a cărei valoare a fost apreciată de toţi — pe atunci — astăḑi însĕ ea este un spine togma în ochii acelora, cari au fost mai entusiasmaţi pentru dînsa. *Quantum mutatus ab illo!* ne vine a esclama, când auḑim numai, că oamenii nostrii proiectează un asemenea plan — pentru a'şi stêmpera mănia şi pofta de resbunare.

---

*) Această ideiă se pare a se apropia de realisare. A se vedea Anunciul publicat la alt loc. Red.

Dar sĕ ne oprim! Un asemenea plan totuşi în cele din urmă nu se va pune în lucrare şi numai mâncărimea şi maliţia unor ḑiaristi neastêmpăraţi poate presupune, că nesce oameni, cari numai ieri alaltăieri bătură pe la uşile vechilor lor contrari, pentru a'şi resufla mănia şi resbunarea în public şi a'şi discredita tot trecutul lor, pot aluneca în impasul de a recurge la o asemenea programă destructivă.

De vrut vor vrea dênşii ceva, căci ispita e mare, şi omul e om, însĕ ei sûnt toţi oameni cu scriptura în sin, şi sciu că intoarcerea şi în oara a unspreḑecea încă se primesce. Apoi sĕ nu uităm că marfa s'a anunţat prin doba cea mare în Bucuresci, şi e lucru vechiu, că dacă ajunge marfa la dobă, puţină nădejde mai este.

Onoratei redacţiuni a „Telegr. Rom.“ în Sibiiu.

Ne permitem rugarea sĕ binevoiţi a primì în coloanele stimatului Dvoastre ḑiar alăturata încunosciinţare a publicului despre înfiinţarea unui institut tipografic în Sibiiu sub numele „Ateneul român“ şi a ne da concursul D-voastre la realisarea acestei întreprinderi.

Ai Onorabilei Redacţiuni
Sibiiu, 2 Februarie 1884.
Comitetul electoral central.

P. Cosma, preşedinte.
A. Trombiţaş, secret.

Ateneul român

institut tipografic în Sibiiu.

Subsemnaţii aducem la cunoscinţa onoratului public, că provocaţi de către mai mulţi bărbaţi de frunte ai naţiunei noastre şi de către unele din metingurile române, ţinute in anul trecut, dorind a corespunde opiniunei publice, şi a mulţămì una din cele mai simţite trebuinţe la românii din Austro-Ungaria, ne-am unit într'un consorţiu, cu scopul de a înfiinţa o societate pe acţiuni sub firma „Ateneul român“, institut tipografic, cu scop de a desvolta şi înavuţì literatura română şi a fonda un ḑiar cuotidian totdeuna organ al partidei naţionale române.

Capitalul social va fi de una sută mii florini v. a. compus din 1000 acţiuni à 100 fl,

Timpul şi locul subscrierei acţiunilor se va face cunoscut in ḑilele aceste conform legei comerciale.

Sibiiu, 2 Februarie 1884.

Vincenţiu Babeşiu,
proprietariu, membru al Academiei române.
George Bariţiu,
membru al Academiei române.
Parteniu Cosma,
advocat.
George Pap,
proprietariu.
Dr. Ioan Raţiu,
advocat.
Visarion Roman,
director al institutului de credit şi de economii „Albina“
membru corespondent al Academiei române.
George Secula,
advocat.
Anania Trombiţaş,
referent scolar in consistoriul archidiecesan gr. or. din Sibiiu.

Convocare.

Inteligenţii români cu drept de alegere, cari voiesc a desvolta activitate pe terenul legal, sûnt invitaţi a lua parte la conferenţa pregătitoare ce se va ţinea la Budapesta în 14 Martie c. n. după ameaḑi la 5 oare în sala hotelului la „cornul vênătoriului“ (Vadászkürt.) *Deputaţii dietali români.*

„Viitoriul“.

Omorul din 9/21 Februarie.

Făptuitorii cruntului şi groaznicului omor comis contra familiei Dr. Friedenwanger sûnt descoperiţi. Marţi după ameaḑi se respândise cu iuţeala fulgerului prin cetate scirea, că cei doi ucigaşi juni: Anton de Kleeberg şi Robert Marlin au mărturisit înaintea judelui de instrucţiune crima. Particularităţile ce compun această dramă infiorătoare se transplantară din grupă în grupă la oamenii din public ce aşteptau cu neastâmpăr sĕ cunoască aceste detaiuri crunte. Neliniscea şi nerăbdarea, de care era stăpânit publicul în ḑilele din urmă, au dispărut deodată. Direcţiunea poliţiei, procurorul şi judele investigator au purces cu multă precauţiune şi au urmărit mai departe momentele de suspecţiune aproape copleşitoare ce agravau pe înculpaţii Kleeberg şi Marlin, fără de a pierde din vedere posibilitatea că pot sĕ mai fie şi alţi complici la acest omor înfricoşat. Investigaţiunea judecătorească s'a întrodus şi îndeplinit după prescrisele legei. După ce prin o norocoasă întêmplare se descoperiseră instrumentele de omor, s'au cercetat legătura dintre acestea şi eventualii făptuitori, s'au făcut arestările necesarie, s'au cules şi asigurat momentele de suspecţiune. Până alaltăeri au mai lipsit numai unele fire în rociul pregătit cu multă îngrigire pentru a prinde pe vinovaţi. Marţi după ameaḑi directorul poliţiei şi procurorul de stat au făcut o perchisiţiune de casă, care a completat rociul dând judelui de instrucţiune dlui Iahn în mână materialul pentru a opera contra inculpaţilor şi a-i face sĕ mărturisească faptul tăgăduit cu multă cerbicie. Fraţii Gruninger constatându-se a fi nevinovaţi se vor pune pe picior liber.

Atât în genere — acum vom începe in detaiu.

Marţi după ameaḑi, s'a făcut de nou o perchisiţiune de casă în locuinţa lui Marlin şi într'a lui Kleeberg. S'au cercetat mai cu de amĕruntul toate unghiurile, în şop şi în pivniţă, săpânduse padimentul etc. In locuinţa lui Marlin nu s'a aflat nimic. Mai norocoasă a fost cercetarea la locuinţa lui Kleeberg. Acì s'au cercetat cu deameruntul un şop de lemne, în care pre lăngă alte învechituri s'au aflat o masă veche de cuină, încungiurată de douĕ părţi cu lăḑi, străiţi ş. a. Depărtândule pe acestea lucrătorii măturară gunoele şi paele de sub masă. Un lucrător dede săpând de un obiect tare, care fu cercetat mai de aproape.

Acesta era un pantalon negru legat la amêndoue capetele şi umplut cu obiecte grele. Când procurorul deschise pantalonul află întrênsul un revolver de busunariu, nisce ochianuri, nisce fărfurii de argint şi diverse preţioase, braţelete, ceasuri, medalioane şi alte lucruri. Pantalonul era atât de îndesat cu aceste obiecte, încât nu-l puteai îndoì. Gaura, în care era ascuns, era lungă şi îngustă. Lângă aceasta gaură, mai era alta goală coperită numai puţin cu paie şi gunoae. Aceasta parte a şopului nu fusese cercetată la prima perchisiţiune.

Fiind acest pantalon agnoscat că este a junelui Kleeberg, nu mai era nici o îndoeală, că Kleeberg l'a îngropat cu obiectele acolo, coperind groapa cu paie şi gunoaie şi punênd masa şi alte învechituri peste locul suspect.

Acest *corpus delicti* grav descoperit pe la oarele 11 ante. am. fu dus la tribunal şi predat judelui învestigătoriu Iahn. Acesta, acoperind obiectul cu un vestmênt, luă de loc pe Kleeberg la interogatoriu. Kleeberg întimpină momentele de suspecţiune ce'l agravau cu atâta cerbicie şi lipsă de preocupaţiune încât făcea sĕ se îndoească şi cel mai esperimentat jude criminal de vinovăţia lui. Deodată judele investigatoriu trase vĕlul de pe obiectele răpite — Kleeberg îngălbinesce ca ceara îşi perde pe vre o câte-va minute presenţa şi graiul, până ce la stăruinţa judelui se înduplecă şi începu a mărturisì crima cu toate detaiurile cele groasnice.

Cei doi făptuitori, Anton Kleeberg şi Robert Marlin au plănuit crima încă cu vre o câte va septemâni mai inainte; ei au făcut visite dese în casa lui Friedenwanger, cu cugetul de omor. Pretest la aceste visite era însaşi ocupaţiunea ucisului, care da bani imprumut şi pe amanete. Dar intenţiunea de omor n'au putut o îndeplinì din causă că nu li s'au părut împregiurările favorabile. În 21 Februariu (Joi) seara pe la 8 oare ambii după ce mai întâiu au beut vre-o câte-va litre de vin, s'au dus earăşi în casa lui Friedenwanger proveḑut fiecare cu un picior dela tripodul unui cuptor; prelângă aceasta Kleeberg mai era înarmat cu un cuţit furat din ospĕtăria Neumüller ear Marlin cu un stilet. Ei aflară familia lui Friedenwanger şeḑênd la masă cu lampa aprinsă; Friedenwanger joca şach cu soţia sa, lângă ei sta servitoarea care ţinea în braţe pe baiatul cel mic de patru ani. Nimic nu prevestea reutatea ucigaşilor când acestia întrară în casă. Kleeberg avea ferul în busunariul din lăuntrul căputului preste care era imbumbat căputul cel de asupra, ear Marlin avea ferul seu în mâneca stângă a căputului. Marlin aretă că vrea sĕ rescumpere un medailion amanetat (zălogit). Doamna Friedenwanger care de regulă purta cheile dela cassa Werthemiană la sine, deschise cassa şi scoase dintrinsa o cutie, în care era păstrat medalionul împreună cu alte preţioase. În vreme ce doamna puse cutia pe masă şi se uita împreună cu soţul seu, plecaţi în cutie, canibalii la un semn dat scoaseră fie-care fierul seu şi Kleeberg dede lui Friedenwanger, ear Marlin doamnei câte o lovitură în cap atât de teribilă, încât nenorocitele victime au căḑut cu capetele sfărmate la pămênt. Servitoarea cuprinsă de spaimă a scăpat copilaşul din braţe, ear după aceasta cei doi ucigaşi se răpeḑiră amêndoi asupra servitoarei şi a copilaşului şi-i loviră şi culcară la pămênt. Marlin se duse la cassa Werthaimiană şi o despoià, ear într'aceea Kleeberg comise contra victimelor moarte bestialităţile cunoscute, tăindu-le gâturile cu cuţitul şi spintecând lui Friedenwanger pântecele ş. a. Cânele, care scăpase neucis, se afla pe timpul omorului în curte. Precând Marlin era ocupat cu raptul şi cu spargerea dulapurilor, se aude o sgărietură pe părete. Marlin easă afară şi vede că este cânele, care şi întră în casă după Marlin, unde se aşeaḑă pe divanul odăiei, in care erau cadavrele mutilate. In acel moment, după mărturisirea lui Marlin, Kleeberg tocmai tăia gâtul doamnei Friedenwanger. Ucigaşii pachetară apoi obiectele răpite, preţioasele şi vre-o doi bani gata, învĕliră instrumentele de omor mângite de sânge, într'o cârpă, (aflată la podul de lângă spital), care era destinată pentru păstrarea preţioaselor şi a fărfuriilor în cassa werthemiană, Marlin dede foc cu o lumină de stearin unui străjac, ear Kleeberg aruncă lampa cu petroleu arḑênd in păcel, unde aruncaseră mai înainte hărtii şi cărţi, şi după aceasta s'au depărtat. Cu cheia ce o luară din cuină încuiară uşa dela stradă, svêrliră cheia (care până acum nu s'a aflat încă), preste zid în curte şi ca şi când nu s'ar fi întêmplat nimic, şi-au vĕḑut de cale, trecênd prin strada sărei şi pre la bastiunea Haller, unde Kleeberg s'a încercat sĕ arunce cuţitul de omor preste zid în grădina parochială catolică, dar fără resultat. Acì şi-a căpetat cuţitul stirbătura. Apoi au ascuns cârpa şi instrumentele de omor sub podişorul de lângă spitalul civil şi fie-care s'a dus acasă. Marlin deduse partea sa răpită lui Kleeberg, afară de unele inele, care lunecaseră în cuptuşala căputului. O jumĕtate de oară după sevêrşirea acestui omor crunt s'a observat focul în casa lui Friedenwanger. Kleeberg şi Marlin alergară la locul incendiului se stingă şi dînşii focul pus de ei înşişi.

A doua ḑi (Vineri) Marlin avea sĕ călătorească din Sibiiu în afaceri de agentură. În aceasta ḑi dînsul fù arestat togma în momentul când era se plece, însĕ neconstatându-se alte momente agravatoare fù liberat. Inelele ce lunecaseră în căptuşală, le au fost ascuns Marlin după o bârnă dela privadă în locuinţa sa şi le a dat apoi după ce interogatoriul prim n'avut resultat, şi pe acelea lui Kleeberg. Interogatoriul cu Kleberg a ţinut dela 12 până la 2 oare d. m. După o pausă fu adus Marlin la interogatoriu. Acesta nega în mod neruşinat şi cerea sĕ fie eliberat. Abia după ce i se produse cuţitul furat dela Neumüler şi modul cum a urmat omorul, începù sĕ şovăiască, fără însĕ de a face o fasiune deplină. Dar când fu confrontat cu Kleeberg, despre care nu scia că este arestat, şi când acesta indigitând la obiectele răpite ḑise: „eu nu me trădam nici pe mine nici pe tine dar e prea târḑiu — s'au dovedit toate“ — Marlin începu a tremura şi îl trecură lacrămile, apoi ḑise şi el că e prea târḑiu şi făcu depunerea.

Era un ce sguduitoriu a vedea pe acesti criminali împetriţi completând detaiurile cruntului omor şi corigêndu se reciproc cu un *aequo animo*, ca şi când ar fi vorba de un lucru de toate ḑilele.

Marlin s'a portat înainte de a mărturisi într'un mod insolent, ear după depunere a început a plânge şi se arata frânt. Kleeberg pare mai mult têmpit. Ambii se ḑice că şi-ar fi esprimat Marţi dorinţa sĕ vaḑă pe nenorociţii lor părinţi.

Incendiul al doilea dela moară neagă a-l fi pricinuit ei, de asemenea ori ce altă crimă ce li se mai impută.

După mărturisirea criminalilor nu mai sûnt alţi complici la acest omor.

După ce faptul e constatat drama înfiorătoare va merge cu paşi repeḑi pe calea sa spre încheere.

Varietăți.

* (Convocare). În urma scriptei Preaonoratului Comitet electorale permanent al partidei naționali române din Sibiiu de dto 10 Febr. a. c. alegătorii români din municipiul Clușului adunându-se în 2 Martie a. c. la o consultare, au decis sĕ se țină adunarea generala a alegătorilor români din Comitatul Coșognei și municipiul Clujului în 12 Martie (ḑiua têrgului) la 11 oare a. m. în localitatea casinei române (casele parochiali rom. gr. cat.) pentru constituirea clubului electorale.

Subscrișii avem onoare a invita prin aceasta la adunarea amentită pre toți alegătorii români susmemorați, și în special pre on. membrii ai congregațiunei comitatense, rugându-i ca sĕ se înfațișeze în numĕr cât de complet.

Cluj, în 2 Martie 1884.

Din însărcinarea conferinței.

Iuliu Coroianu, președ. adhoc.
Basiliu Podoba, secretar adhoc.

* (Victor Napoleon). „Pesti Napló“ comunică după un telegram din Paris, că **Victor Napoleon** fiiul lui Jerome Napoleon, va intra in armata română la servіții militari. Mult ne place că putem inregistra și noi aceasta scire despre simpaticul june prinț în care se concentrează cele mai bune speranțe ale francesilor și preste tot ale rasei latine; dar și mai mult ne-ar plăcea sĕ o putem constata ca fapt complinit.

* (Cronica Judiciară). Baba Ileana, recte Ileana Popească, pețitoare de profesiune, a fost propusă ca martoră în procesul intentat de o camaradă a ei unui oare-care Durduc pentru neplata remisei de 3% din valoarea zestrei ce a primit acesta la căsătoria sa cu dșoara Lina Hagiu.

Întrebată cum o chiamă, baba Ileana privesce cu oare care compătimire pe președinte;

Ei! cum sĕ me cheme: eacă, baba Ilena! Cine nu cunoasce pe baba Ilena? Aș vrea sĕ am atâța galbini câți flăcăi am însurat și câte fete am măritat! Toți boerii dela Curte mĕ sciu pe mine, și chiar dela Divan, că la mulți le am făcut vorba și au nemerit bine. Dvoastră, de! sunteți mai tineri, și nu cunoasceți pe baba Ileana...

Președintele: Acuma ți-am făcut și noi cunoscința. Ea spnne-ne, babă Ileano, ce sciință ai dta despre căsătoria dlui Durduc cu dșoara Lina?

Baba Ileana: Uite, Domnilor, sĕ'mi fie cu ertăciune: sûnt acum doi ani, m'am pomenit cu kir Durduc că vine la mine acasă și 'mi ḑice: „Sci una, mâmă Iléno? — Sciu maică, dacă mi oi spune. Me am pus gând sĕ me insor cu fata Hagiului, și voiu sĕ te trămit se-mi aduci foaia. — Ceas bun sĕ'ți dea Dumneḑeu, maică!“ Peste vr'o douĕ ḑile, într'o Duminecă, după eșirea dela biserică, m'am și dus la Hagiu, pe care l'am găsit singur. „Ei! ce mai faci, babă Ileano? ce vênt te aduce pe la noi? m'a întrebat Hagiul. — Mulțămim Dtale, Hagiule; am venit sĕ 'ți cer fata.“ Hagiul mi-a ḑis că nu e gata; că a mai venit și Marghioala tot pentru chestia asta, dară că a dat'o afară fiindcă i-a vorbit vorbe necuviincioase. „Apoi, bine, Hagiule, i-am ḑis eu, tocmai Dta sĕ ții în seamă astfel de clevetiri? nu sci Dta că la o fată mare (sĕ 'mi fie cu ertăciune, cinstiți boeri!) și un măgar sbeară?“ Tura vura, Hagiul s'a înduplecat și a ḑis că dă fetei 500 galbeni ferecați și nimica alta. Eu am mai stăruit sĕ'i mai dea măcar și casele dela Mahala, fiindcă băeatul e bun și la adecăte le, tot fii sei aveau sĕ'i remâe. În sfêrșit ce sĕ ve mai spuiu? am luat foaia și am arĕtat-o lui Durduc. El, la început, cam făcea nazuri: că e puțin; că Hagiul e kiabur și trebuia sĕ dea mai mult; că e traiul scump foc și în ḑiua de astăḑi numai e ca în vremile de demult când te duceai în piață la têrgueală cu câteva parale și 'ți mai da și cusur înderĕt. Însĕ lam înduplecat și pe el, și nunta s'a făcut, așa că după Pasci se împlinesc doi ani. Durduc mi-a dat 7 napolioni, eară Hagiul 2. Eu am fost mulțămită și cu atât, căci așa e meseria noastră: dela unii mai mult, dela alții mai puțin; cum dă dumneḑeu!

Grație depositiunei babei Ileanei, Tribunalul a a respins apelul celei dea doua pețitoare ca nefundat.
„Dreptul“.

* (Peana de aur celui mai bun scriitoriu beletristic roman). Administrațiunea ḑiariului „Amicul Familie“ ce apare în Gherla, a destinat o peană de aur pentru premiarea celei mai bune scrieri beletristice (poesia, novela, piesa tearală s. a.) publicânda în acest ḑiariu. Se vor preferì scrierile acelea a căror sujet va fi scos din istoria noastră națională, ori din vieața socială a poporului român. Terminul concursului e 18/30 Octomvre 1884, pe când manuscrisele, nesubscrise de auctor proveḑute cu oare care devisa, sûnt a se trămite la „Cancelaria Negruț în Gherla (Sz. ujvár — Transilvania), alăturând la ele și o epistolă sigilată cu sigil străin, care în lontru se arete numele auctorului ear din afară se poarte devisa operatului.

Peana aceasta este o lucrare de arta a unei dintre cele de întâia firme din Paris. Cotorul întreg e lucrat din aur în forma penei de gêscă, ear vêrful penei e din diamant. După adjudecarea premiului, se va tăia în cotor o inscripțiune potrivită impreună cu numele premiatului.

* (Justiția militară rusă). Guvernatorele militar din Varșovia locotenintele mareșal Berg ține foarte ca militarii sĕ fie curăt și regulat îmbrăcați. Acum câte va ḑile el vĕḑu pe un locoteninte de infanterie că purta pinteni, îl ocără și-l trimise pentru opt ḑile la arest. Toate rugăciunile de al erta remaseră zădarnice și generalul ḑise: „Dacă vei vedea vrodată că eu calc regulamentele iți dau voie sĕ me pui la arest.“ La 17 Februar locotenintele întêlni pe mareșalul Berg și ḑise superiorului seu: „Escelenția Sa mi a permis sĕ-i fac și eu imputări. Escelența Sa este general de cavalerie și cu toate acestea nu poartă pinteni.“ Generarul rise, și apoi rĕspunse: „Ai dreptate și merit o îndoită pedeapsă. Dar fiindcă n'am vreme sĕ fac arestul și fiindcă dta 'ți petreci vremea numai bênd, dantând și jucând cărți, apoi te însărcinez pe Dta sĕ faci pentru mine acest arest de două sĕptămâni.“

* (O punte care cântă). Unul din corespondenții ḑiariului „La nature“ a dat la lumină faptul curios, al punții Filsit dela Lyon, care emite sunete foarte distincte pe diferitele puncte ale ei, când vêntul este indestul de tare. Aceste sunete, care uneori au multă intensitate, sûnt în genere de același ton, și dulceața lor este deamnă de observat. Ar putea crede cineva în unele momente, ca această punte este locuită de legiuni întregi de naia nevĕḑute. Eată esplicarea acestui fenomen, după corespondentul ḑiariului „La nature“: Parapetul punți este format de lespeḑi de peatră, de patru metrii lungime și 21 centimetrii grosime, unite la extremitățile lor și străpunse de o serie de deschiḑĕtori avênd forme unui dreptunghi terminat prin două semicercuri. Puntea fiind îndreptată dela Ost la Vest, vênturile din Nord și din Sud vin sĕ lovească dea dreptul fețele exterioare ale parapetului. Curentele aeriane, lovinduse de vêrfurile deschiḑĕturilor acestui parapet, produc nisce undulățiuni analoage cu acele ale instrumentelor de vênt; deschizetura din parapet formează tubul și lespedea îndeplinesce rolul de resunătoare.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Iubirea și atragerea copiilor către factorul principal al învĕțămêntului, scoala.

(Urmare și încheere din Nr. 20)

Mai departe iubirea reciprocă ușurează soartea învĕțătoriului, sĕ nu-și imagineze învĕțătoriul, că el va petrece bine în viața aceasta, ci trebue sĕ'și împlinească misiunea sa, și împlinindu-o sĕ fie cu băgare de seamă la tractare cu scolarii, sĕ nu fie dur ci cu manieră fină; că numai astfel se va înrădăcina în copii iubirea și atragerea către scoală!

Vĕḑurăm cum poate învĕțătoriul sĕ atragă copii către scoală prin însușirile și manierele fine ale sale; sĕ vedem cum poate sĕ le atragă iubirea și alipirea către scoală cu privire la învĕțămênt, de oare-ce și dela învĕțămênt atêrnă iubirea și atragerea copiilor către scoală.

Vor fi de aceia cari vor ḑice: că ei purced cu toată afabilitatea cu copii, și totuși nu vin la scoală. Ce e drept dacă purcede cineva cu toată afabilitatea și copii nu vin la școală, negreșit că a căḑut în alta greșală adecă: în predarea materiei de învĕțămênt; de oarece scim că dacă vin copii la școală și-i primim sub scutul nostru trebue sĕ le predăm pe lânga toată afabilitatea și ceva învĕțături, cari necunoscêndu-le cum sĕ-le predăm rătăcim în vastul întreg al educatiunei. Invĕțătorii mai de etate mai că am potea spune in general că îndată ce vin copii la școală la 2, 3 ḑile și încep cu predarea obiectului de învĕțămênt, cetitul și scrisul (în loc de scrisul și cetitul) și'i cheamă la tablă sĕ-i învețe numele literei (în loc de sunet), care pentru copii ce vin prima oară la școală este o sarcină prea grea, și nu sûnt în stare cu spiritul lor cel fraged, a cuprinde aceea materie împărtășită din partea învĕțătoriului. Atunci învĕțătoriul sĕ superă veḑênd că copii nu pot sĕ cuprindă materia împărtășită, și 'i dojenesce, ba capătă și de bătut; altul pentru că nu a putut lua în cap materia împărtășită altul pentru că a făcut ceva, altul pentru alta; de oare ce este sciut, când vin copii prima oară la scoală sûnt mai neînvĕțați, mai nestatornici, și fac ceva, atunci învĕțătoriul sĕ ia cu o gură mare pre copii greșeți îi dojenesce si 'i bate atunci în copii se nasce ura față de scoală, merge acăsă po vestesce părinților, apoi ba se mai tragă el către scoală.

Dovadă destul de învederată despre aceea ne arată: când te iei a vorbì cu cineva din popor desspre scoală, auḑi ḑicênd pe unul și pe altul „și eu am fost o ḑi la scoală, și cum a mers mi-a dat dascălul o nuia, apoi ba se fi fost acel om care sĕ mĕ fi putut duce mai mult la scoală“

Apoi unul ca acela care purcede astfel mai poate oare sĕ se plângă pentru nevenirea copiilor la scoală? De sigur că nu! De oare-ce pe lângă o tractare așa animalică nu mai poate fi nici vorbă, ca copii sĕ aibă iubire si atragere către scoală.

Mai ântâiu trebue desvoltate cugetele copiilor prin diverse raporturi, și apoi avênd cugete sĕ le poată esprima prin cuvinte care se numesce vorbire sau limbă; și astfel avênd copii cugete și vorbe, cari sûnt elementele limbei sûnt capaci pentru cele de învĕțat. Toate aceste cer timp mai îndelungat și o trăctare fină și mai multe alte esercitie*) până se începe cu scrisul și cetitul și așa succesive la celelalte obiecte de învățămênt.

Încât privesce pre învĕțătoriu cu privire la predarea obiectului de învĕțămênt, ca copii sĕ aibă iubirea și atragerea către scoală, și cele de învĕțat, voiu amintì acì pe scurt. Învĕțămêtul sĕ se predea în mod metodic**) conform naturei copiilor, că neținênd cont de aceste atunci educațiunea și instrucțiunea nu ar devenì nici când la scopul dorit. Sĕ nu pretindă dela toți progrese de asemenea, de oare ce nu toți oamenii sûnt dotați dela creatorul cu calități egale; altul a primit mai mult, altul mai puțin, altul e dotat cu minte ageră, altul cu geniul artei, de aceea învĕțătoriul trebue sĕ fie cu privire la fiesce-care individ instrucționându-l conform puterilor sale.

Mai departe învĕțămêntul sĕ se predea în astfel de mĕsură ca spiritul copiilor sĕ poată pătrunde și prelucra bine, că astfel va devenì învĕțămêntul solid, și ca învĕțămêntul sĕ devină solid și temeinic, se mai recere ca învĕțătoriul sĕ nu grăbească cu propunerea altui obiect de învĕțămênt, până când scolarii au priceput bine cele predate mai nainte. Sĕ mergem cu paș mai lini și vom ajunge mai sigur la scopul dorit. Dar sĕ ne grigim sĕ nu prea scurtăm obiectul, căci nu produce soliditate, de oare-ce presupune cunoscințe mai înalte. Soliditatea pretinde ca cunoscințele necesare sĕ se împărtășască elevilor în mod nescurtat, și în cât mai ușor. Învĕțătoriul carele scie face învĕțămêntul ușor, ținênd cont de personalitatea elevilor, este cu mult mai stimat, și astfel produce resultat mai favorabil. Învĕțătoriul sĕ grigească sĕ nu prea lățească materia, sĕ nu creadă prin aceasta că va produce resultat mai favorabil; ci din contră puterile energice ale copiilor vor slăbì, și se pot timpì sub sarcina materialului; ci sĕ grigească sĕ nu prea însărcineze poterile copiilor, că va produce resultat mai favorabil decât acela ce grămădesce la materie și pretinde ca spiritul copiilor sĕ pătrundă, fără ca puterile copiiilor sĕ poată suporta aceasta sarcină.

Mai presus de toate sĕ recere dela învĕțătoriu în privința învĕțămêntului, ca sĕ nu propună copiilor multe cunoscințe, ca ei sĕ nu fie în stare ale suporta; că aruncând asupra lor o sarcină prea grea, ei vor cuprinde materia aceea numai pe deasupra, fără ca spiritul lor sĕ o poată pĕtrunde, prelucra bine și cum se cuvine și copii vor învĕța atunci numai din frică fără înțeles; și atunci învĕțămêntul nu e învĕțămênt ci numai drăsură, și copii prin aceea se torturează, și vĕḑend că nu o pot petrunde materia predată, se nasce în ei ura față de învĕțămênt, ura față de scoală, și prin urmare nici că poate fi vorba de progres.

Din toate aceste rosultă: că învĕțătoriul trebue sĕ-și satisfacă înaltei sale misiuni, că nu mai astfel va devenì organ folositor omenimei; și satisfăcându-și nu se va căì nici când, că nu are pe cine sĕ instrucționeze pentru nevenirea copilor la scoală.***)

---

*) Veḑi „Scriptologia“ de B. Petri, pag. 58, 59—94.

**) Veḑi „Instrucțiunea“ tot de același autor.

***) Disertațiunea aceasta s'a cetit de către domnul învĕțătoriu Ioan Costa în conferența învĕțătorilor din 22 August 1883 la Oradea mare. Din ea vor trage multe foloase învĕțătorii nostri de pe sate. O publicăm în haina, în care ni s'a trimis. Originalitatea formei încă va avè influența asupra învĕțătorilor nostri.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câți sufer de **epilepsie, convulsiuni** (sgârciuri) și de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorități medicinice, așa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul și mulți și vor dobêndì sănătatea, deși au desperat deja de a o mai reavè În casa dlui profesor toți cei ce sufer de nervi vor afla locuință linistită, cei lipsiți de mijloace vor fi considerați; cum am înțeles din isvor sigur, prețurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament și prin corespondență, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie

Mercuri în 5 Martie 1884.

Sibiiu: 40 45 83 54 51

Bursa de Viena și Pesta.

Din 4 Martie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.85	121.90
Renta de aur austriacă	102.25	101.75
Acțiuni de bancă austro-ung.	843.—	844.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	311.—	310.75
Acțiuni de credit austr.	309.10	309.—
Renta ung. de hârtie.	88.20	88.10
Argint	—.—	—.—
Renta de aur ung. de 4%	90.75	90 65
Galbin	5.71	5.70
Napoleon	9.60	9.59
London (pe polița de trei luni)	121.45	121.45

Nr. 81. B. [685] 1—3

CONCURS.

De oare ce în urma concursului publicat în „Telegraful român“ Nr. 5 şi următorii din anul curent, la postul de paroch în parochia de clasa a III din Costeni cu venit anual de 250 fl. v. a. până la terminul prefipt n'a suplicat nici un individ cualificat, aşa terminul concursului supramenţionat se prolungesce cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Cupşeni în 18 Februariu 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Samuil Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 60. [684] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Zarand se escrie concurs pe basa „Statutului organic“ §. 63. combinat cu §. 23. punct 5 şi a instrucţiunei votatate de sinodul archidiecesan la 13/25 Aprilie 1877 Nr. 191 §. 7.

Fiitoriul protopresbiter, ca atare va fi tot odată şi paroch în parochia vacantă în locul central al tractului, anume în opidul Brad, director la gimnasiul român gr. or. cu 4 clase gimnasiale, şi preşedinte al representanţei gimnasiale.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sînt: *a)* venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutoriul de stat şi din tacsele ce încurg pentru şedulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorţiali şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterali; *b)* venitele ordinari ale parochiei de clasa a III din Brad.

La postul acesta pot concurge bărbaţi apţi şi binemeritaţi pe terenul bisericesc şi scolar, avênd totodată a documenta o pregătire cel puţin de VIII classe gimnasiale sau reale cu testimoniu de maturitate, ca au terminat studiile teologice la vre unul din institutele metropoliei noastre şi au susţinut cu succes bun esamenul rigoros de cualificaţiune, sau cari după pregătirea indicată mai sus au terminat studiile teologice la vre-un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualificaţiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Pot însĕ concurge şi fără testimoniul de cualificaţiune profesorii de teologiă şi preoţii chirotoniţi înainte de introducerea esamenilor de cualificaţiune, dacă în celelalte au cualificaţiunea prescrisă de mai sus.

În mod escepţional pot concurge şi fără prescrisa cualificaţiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul şi acurateţa manifestată în administrarea protopresbiteratului vor avè dela consistoriul archidiecesan (plenar) speciala îndreptăţire la acest concurs.

Cei ce veiesc a concurge la acest post, au a-şi aşterne suplicile de concurs la veneratul consistoriu archidiecesan în Sibiiu, *în restimp de 30 dc ḑile* deta prima apariţiune a acestui concurs în foaia „Telegraful Roman“, alăturând câte o tabelă de cualificaţiune, care sĕ conţină date esacte şi speciali în următoarele rubrici: numele caracterul (rangul bisericesc) şi locuinţa concurentului, anii etăţii, (anul, luna şi ḑiua nascerei) studiile pregătitoare, afară de cele teologice (anul, locul şi categoria acelora) esamenul de maturitate şi altele; studiile pregătitoare teologice) anul şi locul acalora şi esamenul de cualificaţiune), servițiile de până acuma pe terenul bisericesc şi scolar (timpul, locul şi categoria acelora) în fine cunoscinţa limbelor şi alte reflecsiuni.

Datele din aceasta tabelă sînt de a se întări cu documente, cari sĕ se acludă în original, precum carte de botez, testimonii scolastice şi de maturitate, testimonii teologice şi de cualificaţiune, atestate de serviţii bisericesci şi eventualmente toate altfel de recomândări.

Brad din şedinţa comitetului protopresbiteral ţinută la 30 Ianuarie 1884.

Preşedinte **George Părău,** adm. protopresb.

Notariu **Stefan Albu,** profesor gimn.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 10

Unicul, cel mai avantagios şi mai bun mod de comandare!

Articulii şi lucrurile înşirate se pot comanda dela firmele numite de primul rang mai **avantagios** şi **mai sigur** numai şi esclusiv dela redacţiunea

„NEMZETKÖZI HIRDETŐ“

(Budapesta VII. Károlykör 7).

Se garantează următoarele **avantagie:** 1. Articuli şi lucruri numai de cualitatea cea mai bună se espedează dela firmele de primul rang celor ce fac comande, numai cu preţurile originale, după curant original. — 2. Comandatorul poate sĕ-şi acopere toate trebuinţele printr'o singură cartă de corespondenţă şi poate economisa separat spesele de espediţiune. — 3. Din preţul **fixat** pentru articulii şi lucrurile marcate cu o stea **dăm rabat** 10 % şi dela 10 fl. în sus espedăm toate franco. — 4. Comandele şi corespondenţele respectivului le efectuim gratuit. Spediţiunile le îngrigesce Vajda Bela speditor de prima clasă.

Pentru fie-care comandă oferim garanţie întreită: din partea firmei, a speditureí şi a „redacţiunei „Nemz. H.“

I. Specialităţi de cură.

Spirt de vin acid Brázay, pentru 42 de boale diverse, de un efect ne mai pomenit, neapărat de lipsă în ori ce casă. Preţul 80 şi 40 cr.

Cafea Ungaria. Dela Szalady Antal. Pentru dureri de stomach, dissenterie. Efect minunat de bun. Pentru sĕnătoşi de nepreţuit. Un chilo 1 fl. 20 cr.

Plastru universal pentru rane, Forty, vindecă ori ce rană la moment. După curant. Unsoare de rane universală de **M. Weisz,** preţul 30 şi 50 cr.

Beri sanitare **Hoff János** 1 ploscă 60 cr. Zacharicale smăltuite 20 cr., esenţă de malt 70 cr. **Strausz B.** bere de piept, pilule recoritoare şi pastile de pe piept. După curant. **Pilule sanitarie carpatine** contra tusei, scrofulelor şi contra durerilor de piept din magazinul principal al lui Friedrich cu 21 cr.

Specialităţi de cură din magazinul principal a lui Török József: Pentru prăsirea de barbă 2 fl. 60 cr. Vas bravais 3 fl. Recomandăm în deosebi:

Esenţă de ochi de Dr. Lebois, apă de cură pentru ochi franceză, de un efect mare şi pentru întărirea ochilor sănătoşi, indispensabilă pentru ori ce familie îngrigiată de organele vederei la membrii sei; neapĕrat de lipsă pentru ochi slabi, bolnavi şi căşunători de durere şi în genere pentru ori ce boală sau incomoditate de ochi, ca o medicină din cele mai escelente de soiul acesta de cură şi recunoscută ca cea mai bună şi recomandată din partea celor mai autorisaţi doctori de medicină. Afară de Török József se mai poate procura dela depositarul principal: Müller L. strada Soroksár 4. Preţul unei sticle 90 cr.

Esenţă de pelin. Medicament premiat cu medelia de aur, bun pentru emoroide, lipsă de apetit etc. Amestecat cu vin dă pelinul cel mai escelent. Afară de Török J. se poate încă procura dela inventatorul Müller Iacob (Strada Rostély, casa proprie) preţul 50 cr. Plosca mare (de 1 ½ litră) 3 fl. 50 cr.

Flanel pentru reumatism din fabrica lui Török Josef.

„Săpun din planta „Sultana“, soiul Nemencsek, pentru boale de piele, pete de ficat, pete pe faţă, mătreaţă şi contra migrenei. Preţul 35 cr.

Preste acest preţ toate specialităţile de medicamente după curant.

II. Parfumĕrii.

Puder-Blaha din parfumĕria lui M. Müller. Tot acolo se află ori ce feliu de pudere şi parfumuri. — **„Juno-crême“ Jaulus** din materie fără ingredienţe minerale şi nestricăcioase, contra petelor, pete de ficat, 1 fl. 50 cr. **„Juno-pasta“** pentru albirea ca neaua a feţii — 2 fl. — **„Juno-puder“** 60 cr. Recomandate în modul cel mai favorabil de institutele chemice din Viena şi Budapesta. Parfumerii indispensabile pentru toaletă.

Medicament nou ungurese pentru coloratul pĕrului pentru redobêndirea coloarei naturale. Specia Tokody preţul 2 fl. 50 cr.

Sapun parfumat Sultana. Indispensabil în ori ce budoar, de un efect recunoscut estraordinar. Preţul 3 bucâţi 1 fl. Soiul Nemencsek.

Medicament pentru crescerea pĕrului. Secretul familiei a lui R. Hausner. Preţul 1 fl. 40 cr.

Preste acest preţ ori ce parfum după curant.

III. Articuli de economia casei.

Fabricatele **„Első m. fekete börkenöcs ggyár“** („Prima fabrică ung. de pomăḑi negre.) Pomade neagră pentru pei 1 fl. 20 cr., galbină 1 fl. 50 cr. Lac duplu veneţian 60 cr. de Nemencsek, speditorul de curte a archid. Iosif. Speditor militar, poliţian etc.

Cleiu universal rece de Singer. Pentru cleirea buţilor, sticlelor, pipelor, bucăţilor de lemne şi a peilor. 20 cr.

Poleitură de lac Mosánsky. Pentru curăţirea metalelor — soiul Nemencsek 10 cr. Prav contra insectelor — Polsch — 1 fl. Prav pentru stêrpirea cloţanilor de Reiss 1 fl.

Articuli de modă, vestminte.

Articuli de modă pentru bărbaţi şi schimburi de Ludovic Karikás. Vestminte albe sanitari şi îmbrăcăminte de Dr. August Jäger din magazinul principal din Budapesta. Pălării din magazinul principal al lui Nyerges.

Articuli de modă pentru femei dela speditorii de curte Monasterlii şi Kuzmik. Vestminte femeesci dela Friederich, din croitoria principală a fostilor Alter şi Kiss.

Papuci din fabrica lui Lőrincz István, pentru dame şi copii.

Preste acest preţ curantul normal.

Felurimi.

Se recomandă productele de spirt, drojde de bere, liqueur, rum şi esenţa de oţet, din fabrica societăţii Gschwindt. Fabrică şi baiă: Józsefváros, Üllői ut. Magazinul principal: Károly körut 17, în casa br. Orczy.

Mobilii de casă, dela prima societate industrială de mobile. Scaun **excellentiar,** pentru 16 scopuri de C. Schöberl. **Căssi de bani,** de Fr. Wiese, speditor de curte. **Mobile de fer,** de H. Stitz. **Vestminte de pat,** dela speditorul de curte T. Hüttl.

Sticlării din fabrica lui Stölzle şi fii, din fabrica lui B. Kocsik. **Recuisite pentru cài** de L. Szigeti. **Recuisite din gimnastică,** unelte, petri de moară, recuisite de cuină, de Geitner şi Rausch.

Biliard şi mese de joc de J. Gyöngyössy. „Ariston“ instrument musical ce cântă de sine, 25 fl., din magazinul principal. **„Orchestrion“** orchestru admirabil, cântă de sine, dela 1000 fl. în sus, din fabrica principală. **Clavire** din fabrica lui Lédeczy.

Pusci de vênat, pistoale etc. la speditorul de curte Kirner. **Recuisite de vênat** şi pentru călĕtoria, dela T. Kertész

Maşini economice, de N. Fehér. **Maşini de cusut** de Neidlinger. Instrumente necesarii la măiestrii de Geitner şi Rausch.

Cele mai eminente vinuri spumegătoare din Francia, dela L. Müller, representantele firmei Jaques Louis Fréres în Budapesta Grand vin dela courone 3 fl. 80 cr. Carte blanche 1-ére chois 3 fl. 50 cr.

Essenţii pentru gătirea liqueur-elor de ori ce soiu, din fabrica lui A. Watterich.

Portrete succese frumoase, din laboratoriul lui J. Neumann, Zugrăviă de cărbune 3 fl., de cretă 6 fl., de oleu (mărimea întreagă) dela 8 fl. în sus. Icoanele se remit nevătĕmate. Stindarde cu portrete pentru alegeri, din laboratoriul lui J. Neumann.

Lucruri de gravură, sigile, stampilii, marce de sigil, monograme, cu preţul cel mai eftin.

Din farmacia lui Fáczányi se capetă următoarele specii de cură: 1. **Mustarul dulce** de Fáczányi. Cu efect estraordinar şi eminent sigur contra catarului de gât, intestine şi stomac etc., în casuri de lipsă de apetit, recunoscut de mai mulţi cu recomandaţiuni numeroase, veritabile şi sincere. Preţul: 1 fl. sau 50 cr. — 2. **Săpun Fhenil,** cel mai bun săpun de cură 1 fl. — 3. **Spirt de vin serat** în composiţiunea cea mai veritabilă unicul cu efect sigur, 80 şi 40 cr. — 4. **Papir contra reumei,** vindecă momentan ori ce durere de dinţi, cap şi reumă.

Cu un cuvênt, ori ce obiect şi articlu, se gătesce şi tramite conform tarife tipărite.

Primul loc de central de speduire a tuturor productelor, articlilor şi fabricatelor de esport din Ungaria (vin de Tocai, Ménes, din ţinutul Balaton, prin L. Vomossy, bere de Köbánya, dela Dittrich şi Gottschling, pipe de Semnitz dela F. Heller, fer ungurese, otiel etc. dela P. C. Vadhus, lampe, papir, sapun, paprica (ardeiu) de Seghedin etc.), procurêndule toate dela isvoarele cele mai directe, cu preţuri ficsate şi cu preţul stabilit în tarifa respectivelor firme. E de ajuns a adresa o cartă de corespundinţa la redacţiunea:

„Nemzetközi Hirdetö“.
(Budapesta VII. Károly körut 7.)

[671] 3—7

Efeptuire promptă, onorabilă şi grabnică.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu,

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 23 Sibiiu, Sâmbătă 25 Februarie (8 Martie) 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 2 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Sibiiu în 25 Februariu 1884.

Diariul din Budapesta *„Viitoriul“* publică convocarea conferenței prealabile reprodu-se și de noi în Nr. trecut al foaei noastre, la locul prim al seu, și o comentează în modul următoriu:

Convocarea aceasta are de scop a da ocasiunea ca partida română moderată sě-și poată formula programa sa cu concursul câtor mai mulți bărbați aleși și věrsați în treburi politice; și ca față de alegerile viitoare sě între în luptă cu o programă cât mai chiară.

Abia că s'a hotărît acest paș, și eată că vine nrul 14 al „Luminatoriului“ în care cetim convocarea unei conferențe a alegătorilor români din Timișoara, pre 5/17 Martiu, însě numai a acelor alegători, cari țin la programa conferenței ținute la Sibiiu în 13 și 14 Maiu 1881.

Prin urmare nu au ce participa la aceea, dar nici nu sûnt chiemați alegătorii români, cari nu țin la aceea programă, ci la a noastră. — Lucru smintit acesta, pentru că eschide îndată dela început o capacitare reciprocă.

De mulți ani se ocupă dnii dela „Luminatoriul“ cu politica, fără de a ne potè arăta vre un resultat, sě vedem acum ce vor face?

Maioritatea alegătorilor români din Ungaria, fie causa ce va fi, la alegerile dietali, ce s'au chiămat în Iuniu 1881 îndată după adunarea din Sibiiu, prin votul seu n'a primit programa din Sibiiu.

Nici un candidat de deputat, care a pășit înaintea alegătorilor cu acea programă, nu fu ales de deputat; toți au cădut cu programă cu tot.

Și de ce?

Pentru că programa aceea nu e făcută cu cumpěnirea aměsurată împregiurărilor, între cari ne aflăm, nu ia în privire legile aduse și întărite de împěratul și regele nostru apostolic, nu ia în privire, că nu noi sûntem puternicii dilei, cari se ni le putem întocmì toate după placul nostru, și cuprinde două lucruri, ce sûnt considerate ca îndreptate în contra națiunei maghiare; pentru cari două lucruri ne urgisesc și privesc de vrășmași ai țěrei. Ear pre vrășmași n'are nime obiceiu ai hrănì cu plăcinte, ci caută a-i stânge, de aceea acele două puncte și prin urmare programa din Sibiiu numai ni-a stricat, dar nimic nu ni-a folosit.

Aceste doue lucruri sûnt: 1 că conferința din Sibiiu, la care însě n'au luat parte mulți români fruntași, s'a pus în luptă cu toată națiunea maghiară, s'a pus așa dicênd afară de barierele constituțiunei, nevrênd a recunoasce dualismul și uniunea Ardealului, cari amêndoue sunt adi basa statului nostru, sûnt legi întărite de împeratul și regele nostru apostolic, care a și pus jurămênt solemn de a ținea constituțiunea țerei. — 2. Conferința din Sibiiu a pretins sě se introducă sufragiul (votul) universal, adecă sě se dea drept la alegere fiecărui om, ori are ceva avere, ori nu, cerșitoriul cel de pe urmă sě aibă tot asemena drept de alegere, ca și țeranul cu moșie; ce — cum ni se pare — prin multe locuri nici țeranilor români nu li-ar prea plăcea; în Ardeel dacă s'ar da acest drept, și s'ar despărțì dieta Ardealului de cătră a țerei ungurесci, românii ar ajunge la o maioritate preponderantă, la ce, vedi bine, maghiarii nu se vor învoì nici când.

Acum cine poate crede cu minte sănetoasă, că împeratul și regele nostru apostolic, în contra voinței maghiarilor, ca acelor mai puternici din țeară și în contra voinței celorlalte popoară, pentru placul nostru va schimba dualismul și uniunea.

Apoi se vede, că nici aceea n'au cugetat cei adunați la Sibiiu, că după constituțiune împeratul și regele nostru apostolic nu poate schimba legile fără învoirea dietei și a casei magnaților, — apoi poate cineva crede, că se va afla dietă ungurească, care de dragul românilor sě-și surupe fundamentul vieței sale? sě restoarne dualismul prin care și-a recâscigat puterea, sé desființeze uniunea Ardealului, și sě primească o lege electorală cu vot universal prin care Ungurii din Ardeal ar fi preponderați de români?

Ori dacă au cugetat, apoi de ce au pretins așa ceva, ce nu e cu putință a ajunge? Și sě ne închipuim pe un moment, că ar fi posibil, ce ar urma dacă s'ar strica dualismul? Doară am apuca noi de asupra? Nici decât! Nemții ar ajunge eară deasupra și ne-ar silì la Reichsratul din Viena, de unde ne-au scos odată cu batjocură afară, când am cerut drepturile noastre, dicênd că „mergeți acasă și cereți-le dela unguri.“

Va se dică am ajunge mai rěu, decât cum sûntem.

Ear cu despărțirea dietei Ardealului de cea a Ungariei ce am ajunge? căutați la aprobate și conpilate căutați pe jobagii care au fost în Ardeal.

Nu ni-ajută nimic, că vom tot striga cumcă nu vrem sě scim de dualism și uniune, acele sûnt lege și pentru noi, ori că voim a le cunoasce ori nu, și nu le putem restorna ori ce facem, căci legea numai dieta o poate schimba.

În loc de a perde vremea cu atacuri fără de folos în contra atâror legi, prin ce ne dușmănim numai tot mai tare cu întreaga națiune maghiară, fără sě putem învinge; ar fi mai bine sě ne ocupăm cu aplicarea legei de naționalități sě ne concentrăm programele prelângă validitarea drepturilor noastre naționali date în aceea lege anume: ca sě se respecteze limba noastră la oficii, sě se aplice amesurat și intelingința română în toate deregătoriile politice și judecătoresci sě se respecteze autonomia bisericei sě se ajute din venitele statului și scoalele noastre așa cum sûnt ajutorate și celelalte neamuri și confesiuni; censul de alegere din Ungaria sě se introducă și în Ardeal; sě se împartă din nou cercurile; asemnea poporului nostru, sě i se înlesnească desvoltarea materială prin scoale agronomia și multe alte midloace de cari dispune statul.

La atare programă, la atare luptă ne putem unì cu toții, și alegêndu-ne deputați destui în dietă, aceia ar putea lupta întruniți cu totul în alte împregiurări mai favoritoare cu bune prospecte la un resultat; ar câștiga naționalitații noastre române tot mai multă simpathiă și vadă; ar putea lupta în interesul naționalităței noastre cu mai mult succes; pentrucă atunci n'ar avea nime nici un pretest, nici un cuvênt de a ne privì de vrășmași ai țěrei pentrucă atunci stând pre basa constituțiunei țěrei causa noastră poate câștiga amici și între maghiari, poate câștiga în partea sa și spriginul unei partide politice maghiare până când astădi ne resping toate; ar înceta încordarea și iritațiunea în care ne aflăm, și ar devenì toată viața noastră politică cu mult mai naturală, mai de suferit.

Intrebarea înaintea căreia ne aflăm e dar aceea, sě repetim eară sminta cu programa din Sibiiu sě ne sdrobim puterile cu asalturi noauě asupra unei cetăți ce scim bine că nu o putem învinge? Sě ne îngreunăm și mai tare noi înșine positiunea aședând-ne afară de barierele constituțiunei? sě ne mistuim înzedar puterile? sě ne aruncăm din mână dreptul de alegere? ce ni se cuvine după legile de acum, pentru votul universal?

Ori mai bine sě ne lăsăm de planul cel smintit a conferenței din Sibiiu și sě ne folosim poterile, de cari dispunem, pe terenul luptelor politice, pentru îmbunătățiri a soartei poporuui nostru, cari îmbunătățiri putem spera sě le eluptăm, și în protiva cărora nici nu se află puse pedeci așa de grozave.

Cei ce țin la programele vechi își pot lua esemplu dela fruntașii de atunci cari vědênd că numai e cu putință ale esecuta, ca oameni consciențioși mai bine s'au retras de pe ternul politic, decât sě încurce poporul nostru și mai departe în lupte politice fără de scop.

Avem și noi dureroase plângeri pentru neaplicarea corectă a legei de naționalitate, cari însě cad în parte și pre conta relațiunilor încordate, în cari ne aflăm în urma programelor ale adunărilor române din trecut.

Pre locuitorii comitatului Timișiani facem mai ales atenți sě-și precugete bine ce fac față de conferința convocată la Timișoara.

Intelegința maghiară și română din acest comitat a început a se apropia, a trăi în armonie mai bună: equitatea mult meritatului comite suprem de Ormos arătată și față de inteligența română întâlninduse cu buna direcțiune a intelingenților nostri moderați, cari s'au fost pus în fruntea mișcărei cu ocasiunea restaurațiunei trecute, a avut un resultat favoritoriu pentru români, așa cât toți cari au avut mai nainte posturi s'au aplicat din nou, numěrul deregătorilor români s'a înmulțit și preste tot și din aceia conpetenți cari nau fost mai nainte în oficiu numai cererile a doui inși, cari sunt notari dela sate, și au vrut se innainteze de amploiat de notabilitate, s'a respins.

Administrațiunea preste tot a luat o direcțiune bună în acest comitat, așa cât poporul se símte ușorat. Acum oare fi-ar lucru înțelept, ca inteligința română a comitatului sě rădice pretensiunile sale până la programa din Sibiiu, până la denegarea fundamentului constituțiunei țerei?

Aceasta credem că nu o va face cu atât mai vârtos nu, pentrucă altcum ar da drept deputatului Madarász din opoșițiunea estremă, care cu ocasiunea pertractărei legei despre învěțămêntul gimnasial, după ce a dis ministrul președinte Tisza, că nu se învoiesce sě se steargă llmba română ca limba de învěțământ din gimnasiele noastre l'a amerințiat că duce țeara la prăpastie dacă face concesiune naționalităților, pentrucă după fiecare concesiune, naționalităților le cresce numai vâlfa tot mai tare, cer tot mai mult, și nu vor fi amice sincere a maghiarilor ori câte drepturi li se vor da, de oarece mintea lor la alt ceva bate, ele vreau sě se rupă de țeara ungurească nu vreau sě scie de stat unguresc.

Ar striga atunci cum dic toți asupra românilor din acest comitat, că eată în loc de a se bucura de tractarea frățească, au căpătat numai curagiu de a păși eară ca vrășmași maghiarilor; prin ce vedi bine li s'ar strica soartea pentru venitoriu.

Fostii grănițeri mai ales, au multe cestiuni mari de adus în ordine, ei pot perde mult prin aderarea la programe, ca cea dela 1881 din Sibiiu.

Cestiunea gimnasiului e încă neresolvită; tribunalul e încă numai provisoriu aședat în Caransebeș apoi mai multe altele ar fi de precugetat, ce nu voim a amintì astădată în public.

Guvernele se înțelege că nu caută a îndulcì cu bunătăți pe opoșiționali.

De aceea frații granițeri din Caransebeș și împregiur sě-și tragă bine de seamă ce fac, sě precugete oare n'ar fi mai bine a urma esemplului fostilor granițeri români din Năsěud, cari prin ministeriul unguresc sub Kerkápolyi si-au recâștigat averile confiscate de Schmerling cu germanii centralisați, cari sub ministeriul unguresc și-au căpětat concesiunea pentru înființarea gimnasiului și l'a completat, și adi e cu 8 clase, dar cari s'au și reținut dela ori ce manifestare contra maghiarilor.

Din toate aceste deducem, că tot omul, care nu e răpit de patimi ori nu se ține legat prin trecutul seu, va afla, că e pagubă a perde vremea cu esperimentări nouĕ de a da vieaţă programei din Sibiiu ce s'a dovedit de neconducătoriă la scop şi sĕ ne întrunim puterile singur numai la validitarea drepturilor a egalei îndreptăţiri garantate prin art. de lege XLIV din 1868, ear ce se atinge de românii din Transilvania pre lângă aceasta încă pentru schimbarea censului şi cercurilor de alegere.

Astfeliu ne-ampune pre un teren unde putem avea speranţă de reuşire, altcum ne încurcăm în vrăşmaşii, prin cari ni se mistue puterile şi ne vor aduce numai amar şi persecuţiune pre cap.

De aceea încă odată ḑicem alegătorilor cari ţin la programa noastră sĕ nu se lase a fi seduşi cu vorbe dulci, cu frase bombastice ci sĕ ţină înaintea ochilor ce e posibil, ce recere buna înţelegere, interesul naţiunalităţii noastre şi adeveratul patriotism; se caute aşi trămite bărbaţii de încredere încoace la Pesta la conferinţa ce se va ţinea în 14 Martie a. c.

Revista politică.

Sibiiu, 25 Februarie 1884.

Apropierea Rusiei de Germania şi prin ea şi de Austro-Ungaria fu ventilată de mult şi de mulţi. În şedinţa de luni a dietei unguresci, ministrul president domnul Coloman Tisza atingênd această apropiere a Rusiei de noi, a ḑis că scopul principal al ei este susţinerea păcei, cea ce se garantează prin noua constelaţiune politică. „Memorial diplomatique“ reduce alianţa celor trei imperaţi la împărţirea Poloniei şi deduce consecuent, că neînţelegerea între ele vor aduce pre tapet din nou cestiunea Poloniei, cea ce nu este în interesul nici uneia. Sub asemenea condiţiuni trebue contemplate lucrurile şi în ce privesce direcţiunea politică în cestiunea orientală.

Dintr'altele apropierea Rusiei de Germania se discută mereu şi de către foile din Germania. Acestea sûnt unite în a afirma că prin noua constelaţiune nu s'a alterat întru nimica alianţa austro ungară-germană, din contră chiar ea a induplecat pe Rusia a cere primirea ei în această alianţă. Noua constelaţiune politică completează nisuinţele politicei germane croite la 1871 şi urmărite pănă astăḑi. Prin ea s'a isolat unica putere europeană, care a plănuit vrăşmăşiile, şi s'a făcut imposibilă

În 3 Martie st. n. şi-a serbat papa din Roma a şesea aniversariă a încoronărei sale de cap al bisericei catolice. Ca în toţi anii, aşa şi acuma această ḑi fu destinată pentru demonstraţiuni contra Italiei. In anul acesta era cu unul mai multe motive de recriminări. Preasânţia Sa P. epipscop Leo XIII s'a plâns şi cu această ocasiune despre soartea bisericei sub regimul Italiei, accentuând mai ales sentinţa curţei de cassaţiune în procesul contra institutului „*de propaganda fide*, contra cărei sentenţe el va protesta la puterile europene. Melodia aceasta este vechie şi protestele politice nu vor aduce curiei papale nici un folos practic. Aceasta o au recunoscut şi politicii din Vatican, căci se ventilează cu mult sporiu ideia de a se înfiinţa filiale pentru institutul sântei propagande în staturile străine, unde n'are valoare legea pentru renta de stat a Italiei.

America de Nord a recunoscut justeţa plângerii Angliei faţă cu opera de distrugere a partidei fenilor, şi ḑiarele principale americane au început a lupta contra acestei partide. Departe a trebuit însĕ sĕ meargă degenerarea unor ḑiare anarchistice, dacă ele se folosesc de limbagiu atât de violent faţă cu Anglia. Între altele se află unele contribuiri ale anarchistilor pentru susţinerea agitaţiunei şi cu provocare la suma ce se trimite, se acentuează şi destinaţiunea ei. Aceasta este distrugerea formală a Angliei. Ca plus se mai adauge regretul că bombele de dynamit de pănă acuma n'au omorît destui oameni.

Când ajunge agitaţiunea la acest grad, nici un guvern nu mai poate păstra tăcerea, şi bărbaţii de stat trebue se ia mĕsuri pentru asigurarea statului contra acestor agitaţiuni fără numĕr.

Încoronarea regelui Serbiei se va întêmpla în vara viitoare. Detaiurile lipsesc încă, deocamdată se fac numai preparativele.

Intre aceste preparative cele mai de interes actual au fost de bună seamă preparativele pentru aniversarea de Joia trecută a proclamărei Serbiei de regat. Din acest incident „Pester Lloyd“ face articlu de fond şi ne mai asigură încă odată că monarchia noastră nu se amestecă în afacerile interne a le Serbiei, însĕ are interes a vedea în parlament şi la guvern bărbaţi devotaţi noue. Ce vor ḑice la aceasta Serbii din Serbia, nu e treaba noastră.

Diarele din Bucuresci ne comunică scirea că românii, sêrbii şi bulgarii vreau sĕ facă o federaţiune şi că în curênd va eşi la lumină un manifest în toate trei limbile: românească, serbească şi bulgară.

Scopul e apărarea reciprocă a acestor trei naţiuni contra ori cărui atac. Dacă e vorba de federaţiunea popoarelor din peninsula balcanică, trebuia luaţi în combinaţiune şi grecii, cel puţin scăpau românii de persecuţiuni religioase.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Ofenbaia, 18 Februariu 1884 v. Dle Redactor! Cu bucurie iau condeiul amână pentru a ve relata decursul alegerei de protopresbiter al tractului Lupşa sĕvêrşite la 16/28 Faur în opidul Ofenbaia.

Da, mare ne este bucuria noastră, pe deplin mulţămiţi sûntem astăḑi când am avut norocirea ca, după o administrare de 10 ani a actualului adm. ppesc, şi alţi 10 ani de administrare a predecesorului actualului, — sĕ fim în aceea posiţie plăcută de a ne putea alege pe fiitorul nostru protopresbiter.

După cum se scie din coloanele acestui ḑiar de comisar consistorial pentru conducerea acestei alegeri, a fost denumit din partea Venerabilului consistoriu archid. părintele protopresbiter al tractului Abrudului Preonoratul domn Ioan Gall, pe carele cu bucurie am avut onorul al saluta în mijlocul nostru Mercuri în 15/27 Faur, în care ḑi conform instrucţiunei pentru alegerea de protopresbiteri a ţinut şedinţă cu comitetul protopresbiteral.

Joi în 16 Faur la 9 oare în faţa unui public numĕros, carele consta parte din membrii sinodului electoral, parte din alţi poporeni, s'au celebrat serviciul divin pontificat din partea dlui comisar consistorial asistat de 4 preoţi, — la finea cărui serviţiu dl comisar ni-a ţinut o cuvêntare tare potrivită, în care purceḑênd dela misiunea preotului arată, că aceea e cu mult mai mare asupra unui protoereu (protopresbiter), la sfêrşitul acestei cuventări, care a fost cu mare atenţiune ascultată din partea celor presenţi şi care a făcut cea mai bună impresiune asupra noastră, — sau invocat spiritul sânt.

După acestea dl comisar anunţă membrilor sinodului că, şedinţa pentru actul alegerei se va începe la 11 oare în scoala confesională gr. or. din loc.

La 11 oare o deputaţiune de 5 învită pe dl comisar la locul destinat, unde fu întimpinat cu întreit „sĕ trăiască“ din partea membrilor sinodali, ocupând locul presidial, în urma unei cuventări în care se arată scopul întrunirei după o salutare de bine a'ţi venit declară şedinţa de deschisă.

De notar se alege părintele A. Cioran. După cari se procede la verificarea nou aleşilor membrii contra cărora ne întrând nici un protest sĕ declară toţi de verificaţi.

Se constată numĕrul celor presenţi în suma de 39 din 48 de membrii.

La propunerea membrului A. Sava se alege comisiunea scrutinătoare în persoanele părint. Manciu şi domnii notari Muntean şi Pasca.

Pentru scrierea şedulelor se suspinde şedinţa pe 15 minute.

După redeschiderea şedinţei sĕ purcede la actul alegerei, chemaţi fiind pe rênd toţi membrii pentru a'şi pune şedulele în urnă.

Severşindu-se votarea d. comisar suspinde şedinţa pe $^{1}/_{2}$ oară, după cari se procede la scrutinare, de unde se vede că părint. adm. ppesc Ioan Danciu a întrunit toate voturile în sumă de 39.

Învitat prin o deputaţiune, părint. adm. Ioan Danciu dl comisar îi aduce la cunoscinţă că dsa, a întrunit toate voturile, felicitându-i în nesce cuvinte alese, îi poftesce zel şi energie în greaua misiune ce are a o îndeplini. La care parint. adm. respunde mulţămind sinodului pentru încrederea arătată în dsa promiţênd că încât îi va fi cu putinţă şi contând şi în viitor la spriginul atât a preoţimei cât şi a membrilor mireni, va fi totdeauna la înălţimea misiunei sale atât în afacerile bisericesci scolare, cât şi naţionale.

Aceasta cuvêntare cu vii aplause fu primită din partea tuturor celor de faţă.

Dl comisar la finea actului constată cu bucurie că membrii sinodului au fost conduşi de spiritul păcei şi după ce ne recomândă ca şi în viitor sĕ trăim în armonie unii cu alţii căci numai astfel vom putea lucra în binele tractului, între vii aplause de sĕ trăiască declară şedinţa de închisă.

În numele sinodului par. A. Cioran îi mulţămesce dlui comisar pentru bunul tact arătat în conducerea acestui sinod, poftindu-i ca bunul Dumneḑeu sĕ i lungească firul vieţei la mulţi ani pentru a putea conduce precum a condus şi pănă acum, afacerile atât bisericesci scolare, cât şi naţionale.

Membrii sinodului în corpore merg de grâtulează nou alesului protopresbiter la casa acestuia, unde membrul Simeon Pasca în o cuvêntare frumoasă, — punêndu-i la inimă interesele tractului, faţă de cari precum în trecut aşa şi în viitor sperează că va desvolta tot acea activitate, îi poftesce mulţi ani în deplină sănătate spre bucuria noastră.

Nou alesul protopresbiter mulţămesce din nou pentru încrederea ce sinodul o a pus în dsa.

După toate acestea a urmat un banchet la care a luat parte peste 60 de persoane, un banchet carele poate servì spre onoarea părint. adm. Ioan Danciu.

Sĕ înţelege că toastele încă n'au lipsit primul ridicat din partea dlui comisar pentru Escel. Sa Miron Romanul apoi pentru dl comisar, nou alesul protopresbiter etc.

Astfel a decurs acest act de alegere precum şi banchetul, în spiritul păcei, în spiritul blândeţelor, aflându-ne pe deplin mulţămiţi de tactul dlui comisar, carele cred că nu va lua în nume de rĕu dacă şi pe calea aceasta îmi iau libertatea aí esprima mulţămirile pentru tactul arătat.

După cum se poate vedea, aceea persoană carea în decurs de 10 ani a condus acest tract spre deplina noastră mulţămire, acea persoană carea n'a cruţat nici o osteneală numai şi numai pentru a'şi vede înflorind tractul, constatând cu bucurie că acest tract de când îl conduce dsa a şi înflorit, este ales de protopresbiter cu unanimitate de voturi.

Da, am avut şi avem încrederea în acestă persoană, ba ne place a crede că în viitor ne mai aflându-se între ciocan şi nicoveulă, va putea cu mai mare energie păşì spre a estirpa ori ce rĕu îl va vedea în tractul.

Un membru.

C. Giurgeşti, la 18 Februariu 1884. Onorate domnule Redactor! Benevoiţi ve rog, a publica în foaie ce redactaţi următoarele:

Comuna bisericească C. Giurgeşti în decurgerea anilor 1882 şi 1883 au avut, în asemenare cu mijlocele de cari au dispus foarte multe spese, şi anume cu repararea turnului bisericei 250 fl., ear cu reedificarea scoalei asemenea 250 fl. la olaltă 500 fl. O sumă respectabilă, încassată, în lipsa de fond bisericesc de pre o comună satească prin repartiţie de pe popor şi în timpul acesta nefavoritor când şi acei ce trag ceva venite sau îngrozit de dările şi spesele comunali cele grele mai insuportabile, cu atât mai vêrtos poporul de rênd care trăesce numai din economia câmpului. Şi e de însemnat că toate acestea spese bisericesci şi scolari s'au încassat fără esecutuţiune. Dovadă că poporul din Giurgesti contribue bucuros de şi cu mare greutate pe seama bisericii şi scoalei.

În anul trecut cu ocasiunea pertractărei bugetului anual, comitetul parochial de aici vĕḑând că biserică tot în continuu are spese şi acelea în lipsă de fond bisericesc, numai prin repartiţie de pre popor, care e destul de îngrecat din partea politică, se putea acoperi, au aflat de bine a hotărì înfiinţarea unui fond stabil bis. din a cărui interese la timpul seu sĕ se acopere spesele bisericesci şi anume prin arangiarea de petreceri poporali.

In urma acestei hotăriri comitetul bis. au aranjat în decurgerea anului trecut 2 petreceri a căror venit curat după detragerea speselor, au fost de 30 fl. v. a.

Vĕḑând comitetul bis. că aranjarea acestor petreceri au avut ceva resultat, au hotărît ţinerea lor şi în a. c. Petrecerea din a. c. au avut loc în 16/2 a. c. st. v. în edificiul scolar şi au fost dintre toate cea mai cercetată, şi prin urmare cu resultat mai imbucurătoriu. Venitul preste tot au fost de 39 fl. v. a. din care subtragânduse spesele de 14 fl. 70 cr. au resultat un venit curat de 24 fl. 30 cr. cari adăugânduse la fondul bis. astăḑi comuna noastră bis. dispune de un fond bis., stabil de 60 fl. v. a. compus numai din petrecerile amintite.

Petrecerea au decurs în cea mai esemplară şi perfectă ordine ceea ce servesce spre onoare participătorilor. Cu toate că beutură, vin au fost destul, nimenea nau fost îngrecat de ea. La o oară după meḑul nopţii sau întins mesele, uspătânduse fie-care din ale sale. Sub decursul acesta n'au lipsit nici toastele şi anume din partea parochului locului pentru participători, din partea capelanului din C. Poieni şi din partea parochului din Negrileşti Vasiliu Bodea şi din partea învăţătoriului din Giurgeşti Gregoriu Gavriş pentru parochul locului, comitetul bis. şi pentru participătorii din poporul de rênd.

Petrecerea au fost cercetată şi de indiviḑi din clasa inteleginţilor şi anume: din patea domnului notariu cercual din loc Weintraub Rudolf, şi domnul sub notariu Ioan Oltean cu soţia sa şi de dl învĕţătoriu Gregorie Gavriş tot de acì apoi afară din loc, de domnii Vasiliu Bodea şi soţia sa paroch în Negrileşti, Alecsandru Sighiartău capelan în C. Poieni. Ladislau Gáborfi sub notariu cerc. in Negrileşti cu surorile dsale domnişoarele Rozalia şi Amalia, Constantin Cosma scriitoriu la cancelaria notarială din Negrileşti, Meşter Mafteiu cantor la biserica gr. or. din Negrileşti, Iosif Turturean şi soţia cantor gr. cath. din Retteag şi crâsnicul biserici gr. cath. din Rettiag cu fiica dsale.

Comitetutul bisericesc îşi ţine de sânta datorinţă a esprima şi pe aceasta cale tuturor participătorilor şi în special dlor din clasa inteliginţilor de religiune gr. or. şi streină din şi afară de comuna noastră, cea mai cordială mulţămită pentru participare la modesta noastră petrecere, urândule la toţi mulţi ani şi că ofertele dlor sale pe seama bisericei noastre se fie bineprimite ca denariul văduvei din sânta Evangelie.

În numele comitetului bis.

Constantin Bodea,
parochul locului.

(Convocare). In inţelesul apelului onor. Comitet electoral permanent al partidei naţionale române ddto 10 Februarie a. c. avem onoarea a învita pe alegĕtorii români din comitatul Sibiiului la o conferenţă electorală, carea se va ţinea *Marţi la 6/18 Martie a. c. la 11 oare* antemeridiane în Sibiiu în strada morei grădina „Herman.“

Sibiiu în 24 Februarie (7 Martie) 1884.

Clubul representanţilor români ai comit. Sibiiului,

A. Trombiţaş, notariu.
N. Cristea, preşedinte.

(Convocare). Pe basa § fului 13. din Statute am onoare a convoca adunarea generală ordinară a Reuniunei femeilor române din Sibiiu pe Duminecă 26 Faur vechiu, a. c. după ameaḑi la 3 oare în localităţile cassinei române din loc.

Ordinea ḑilei:

1. Raportul comitetului despre întreg periodul de trei ani.
2. Revisiunea raţiociniului pre anul 1883.
3. Alegerea noului comitet conform §-fului 18 din statute.
4. Propuneri eventuale.

Sibiiu, 17/29 Februariu 1884.

Maria Cosma,
presidentă.

Mulţămită publică.

Balul juristilor dela academia reg. ung. din loc are un venit curat de 171 fl. 93 cr.

La suma aceasta care se va inpărţì conform scopului balului intre juristii seraci, au contribuit cu donari şi suprasolviri în suma de 114 fl.

Doamna Josefina de Brennerberg cu 50 fl., Ecselenţia Sa Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul cu 6 fl., Domni Gregor Matey, Ioan Meţianu episcop gr. or. în Arad, şi N. Popea archimandrit şi vicar cu câte 5 fl., Domnul Dr. Alois Sentz director la acad. de drept. cu 4 fl., Domni vicecomitele Gustav Thalmann şi Dr. Ioan Nemes cu câte 3 fl 50 cr., Doamna Maria Sill cu 2 fl. 50 cr., Domni A. Fabini, I. Krombholz, V. Mihalyi episcop în Lugos, Dr. Ioan Moga, şi Petru Rosca jude reg. cu câte 2 fl., Dr. August Arz, Dr. Oswald Denk, W. Hufnagel, Alecsandru Lebu şi Prof. Dr. Emil Neugeboren cu câte 1 fl. 50 cr., N. N., Doamna S. Baráth, Domni Arthur Czikány, Petru Dregiciu, Gregorie Maieru adm. prtoppesc şi Firma Gross et Zinz cu câte 1 fl., Domni I. Altrichter, Dr. D. Barcianu, prof. Andrei Domanovsky, N. Henţiu, Kolbaszy., Dr. Fried. Moes, N. N., Doamna Rosa Őszy, Domni I. Siegler, Carol Szekely, I. Szentpeteri şi Gustav Tribus cu câte 50 cr.

La acesti marinimoşi donatori şi la toţi aceia care prin participarea lor la bal au promovat scopul balului mulţămesce în numele ascultătorilor de drept din loc. Comitetul arangiator.

Varietăţi.

* (Convocare). Despărţĕmêntul I. al reuniunei învăţĕtorilor români din districtul al X lea Braşov îşi va ţinea adunarea sa generală Vineri la 9/21 Martie a. c. în clasa I dela scoala capitală din Satulung, biserica SS. Archangeli, dela 9—12 oare a. m. şi dela 2—5 oare p. m.

La care sûnt toţi membrii reuniunei învitaţi a participa. Tema de desbătut va fi conform conclusului comitetului central: „Cum sĕ se tracteze studiul geografiei în anul I şi aII. de şcoală din punct de vedere metodic.?“

Satulung, 20 Februarie 1884 st. v.

Ioan Dorca, preşedinte,
Ioan Dariu, secretariu.

* (Omorul din Sibiiu). Prin fasiunile făptuitorilor cruntului omor s'a înlesnit mult greaua sarcină a judelui investigător. Până la scrierea acestor rênduri n'a întrevenit nici un moment nou.

Iustiţia-şi urmăresce calea sa şi noi la timpul seu vom lua notiţă despre fasele acestui detestabil cas.

Cei trei fraţi Gruninger fură eliberaţi şi fără concessiunea tribunalului nu vor putea părăsì Sibiiul.

Cu acestea încheem rubrica aceasta de ocamdată.

* (Mulţămită publică). La petrecerea socială împreunată cu o modestă producţiune literară, arangiată în edificiul şi favorul scoalei române din Orăştie, la 11/23 Februarie, a. c. venitul brut au fost: 109 fl. 50 cr, v. a. adecă o sută noauĕ floreni şi 50., spesele împreunate cu arangiarea: 69 fl. 39 cr. ad. şaseḑici şi nouĕ floreni 39 cr. v. a.

Substrăgêndu-se spesele din venitul brut, resultă un venit curat de: 40 fl. 11 cr. v. a. adecă patruḑeci floreni şi 11. cr. v. a. — care sumă s'a transpus deja eforiei scoalei române din Orăştie.

In urma acesteia, subsemnatul comitet îşi ţine de scumpă datorinţă, a aduce pe calea aceastā, adênc simţita sa mulţămită publică, tuturor acelor contribuenţi, cari din depărtare sau apropiere, au alergat cu obolul lor — drept sacrificiu — pentru cel mai preţios tesaur al mult cercatei noastre naţiuni.

In special subscrişii domni, cari avură marinimositatea a contribuì şi preste preţurile prefipte după cum urmeaḑă:

Nicolae Popoviciu protopr. 50 cr. G. Oprea 50 cr. I. Orbanaş 50 cr. Dr I. Mihu 1 fl., I. Mihaiu 3 fl 50 cr., G. Muntean 50 cr., dna Vlad 50 cr., N. Boldea 2 fl., Mih. Avram 50 cr., Friedman Albert 1 fl., Ieronim Uieţ 50 cr., — sûnt rugaţi, din partene sĕ binevoiască a primi cea mai cordială mulţămită.

Comitetul arangiatoriu.

* (Postal). În raionul direcţiunei de postă din Sibiiu sûnt mai multe posturi pentru adjuncţi de classa I. vacante. Sariul e fl. 600 şi fl. 100 pauşal de cuartir pe lângă cauţiune de fl. 200. Eventual se află în vacanţă mai multe posturi de practicanţi cu salariu de fl. 300.

Suplicele sûnt a se trimite în termin de 3 sĕptamâni.

Asemenea sûnt vacante mai multe posturi de oficiali de postă eventual servitori la postă, cu salariu de fl. 400 resp. 300 şi fl. 60 bani de cuartir cu costum cu tot, cauţiune se recere fl. 200 respective 100.

Suplicele instruite în sensul articlului de lege II. din 1873. sûnt a se adresa în termin de şese septămâni la direcţiunea de postă din Sibiiu.

* În Nocrichiu este vacant postul de magistru postai. Condiţiile sûnt contract de oficial şi cauţiune de 100 fl.

Emolumente 200 fl. salariu, 40 fl. pauşal de cancelarie şi 1280 fl. pauşal de transport.

Suplicele sûnt a se trimite în termin de trei septămâni la direcţiunea de postă din Sibiiu.

* (Întreprinderile literare a moştenitoriului de tron Rudolf). Cetim, că alteţa Sa clironomul Rudolf a pus basa pentru lucrarea şi edarea unui mare op etnografic austro maghiar, şi în privinţa aceasta s'a şi pus în conţelegere cu contele Iosif Wilczek şi Mauriţ Iokai. Alteţa Sa se ocupă mai de mult cu idea această şi adese şi-a esprimat părerea: „cât de bine ar fi a eda un op „mai mare etnografic despre monarchia austră ungară.“ În fine se decise a începe el însuşi lucrarea imposantă, înainte asta cam cu patru septămâni. Contelui Wilczek şi lui Iókai i-a comunicat clironomul dântâi planul seu cu toate amănuntele lui, consultându-i în causă. De atunci în coace fură rugaţi încă vr'o 17 literaţi şi artişti a participa ca colaboratori, şi probabil, ca o sĕ fie angajaţi şi mai mulţi. Conform planului Alteţei Sale, opul ar avè sĕ fie oglinda fidelă a trecutului monarchiei, a ţĕrilor şi tuturor popoarele ei. Toate popoarele monarchiei participă prin scriitorii şi artiştii lor la alcătuirea acestui op, ce va sta sub inaltulpatronagiu al Alteţei Sale, şi o se apară de odată în 5 limbi, în limba germană, polonă, cehă, maghiară şi croată, în genere şi în privinţa esteriorului va fi îngrigit sĕ fie acest op un model. Inceputul feptic al lucrării se va face după efectuirea pregătirilor necesare abia peste un an, ear terminarea ei va recere un restimp de 10 de ḑece ani.

* Cetim, că în Bucuresci au trecut de curênd mai mulţi tineri gr. or. români, la religiunea rom. cat. metropolitul Paoli i-a trimis la Roma, ca sĕ fie sfinţiţi de preoţi: după ce se vor chirotonì respectivii o sĕ fie puşi preoţi la catolicii maghiari din România. Se vede că Dl Paoli ajungênd metropolit, primeşte cu bucurie astfel de proseliţi cu chemarea de a romanisa Ciangăii. Avis fraţilor unguri!

* (Iubileu). După cum ni se scrie, P. Dumitru Şandru din Tibru în 8/20 Faur şi-a serbat iubileul de 50 de ani dela sânţirea sa de preot. Frumoase şi cinstite bĕtrâneţe a ajuns Părintele Şandru. Noi 'l felicităm cu cuvintele scripturei: *„Slugă bună şi credincioasă!“*

* (Foc.) Mercurea trecută un foc teribil a mistuit edificiele a 8 economi din Sânpetru de lângă Braşov. Între acestea au fost şi ale preotului şi învĕţătoriului nostru. Sermanii oameni au rĕmas fără nutremênt pentru sine şi vitele lor, şi aceasta li s'a întêmplat tocmai acuma în toiul ernei.

* (Societatea geografică română) sub Augusta Presedinţie a Majestăţii Sale regelui.

Conform art. 13 din Statutele Societăţii, subsemnaţii, în numele comitetului, au onoare a convoca pe toţi domnii Societari, a se întrunì în Adunarea generală, obligatoare la 26 şi 27 Februarie 1884, la 8 $^1/_2$ oare seara, în sala şedinţelor Senatului.

Programa lucrărilor. În seara de 26 Februare 1884, 8 şi jumĕtate oare.

1. Darea de seamă a dlui Secretar General al Societăţei.
2. Împărţirea diploamelor de onoare de către *Maiestatea Sa regele* la elevii cari au rĕuşit la concursul de geografie din Septemvre anul trecut.
3, Raportul Comisiunei pentru premiul „Socec“ şi proclamarea de către *Maiestatea Sa Regele* a autorului premiat.
4. Conferenţa dlui Tocilescu Grigore, asupra Geografiei Daciei-Române.
5. Conferinţa dlui Hepites Stefan asupra Meteorlogiei practice. Formarea chartelor synoptice pentru prevederea timpului.

În seara de 27 Febr. 1884 la 8 şi jumĕtate oare.

1. Raportul dlui Casier al Societăţii pentru eserciţiul 1883 şi propunerea budgetului pe anul 1884.
2. Aprobarea socotelilor pe anul 1883 şi votarea bugetului pe 1884.
3. Alegerea diferitelor Comisiuni.
4. Votarea de membrii noui.

Vice-Presedinte, *General George Manu.*
Secretar General, *George Lahovari.*

* Un ministru condamnat). Din Cristiania (Svedia-Norvegia) se anunciă, că ministrul de stat Selmer este condamnat la perderea oficiului şi la solvirea a 18,225 de coroane.

* (Clironomul Rusiei ca bătăuş pe strade). Din notiţele lui Artinow despre viaţa Curţii rusescii aflăm următoriul episod foarte picant din vieaţa lui Alaxandru al II. — Pe timpul copilăriei lui Alexandru l-a fost dus instructorul seu sĕ se sanie pe stradele St. Petersburgului. Instructorul întêlnindu-se în drum cu oare care dintre cunoscuţii sei, s'a acoborît jos şi mergea încet pe lângă sanie. Micul Ţarevici cărui i se păru urît singur în sanie încă s'a dat jos şi s'a asociat instructorului seu. Pe cale însĕ prinţişorul fără multă ceremonie s'a dat la prieteşug cu un alt prunc, de şi nu prinţ de coroană, dar tot aşa de „al naibii“ ca şi alteţa sa ruso-imperială; lucru firesc, că pretenia alor doi cameraḑi nu a putut sĕ fie de lungă durată. De ce, de ce nu, destul că ei s'au încăerat la stade, mai în urmă la bătaie formală, aşa, încât consternatul instructor numai cu mare nĕcas putu sĕ despartă pe micii viteji de către olaltă. Pe cari apoi punêndu-i frumuşel în sanie, nici ca s'a mai oprit cu dênşii până la palat. Bietul tată al adversariului fiului de împĕrat, — un serman trecut prin serviciul militar, — a încremenit de spaimă, înţelegênd despre cele întêmplate. Dar cu atât mai mare i fu bucuria, când voinicosul seu fecioraş, fu dăruit cu 300 ruble, şi apoi condus la părinţească. În palat, adecă cercetară cele intimplate şi după ce s'a dovedit ca într'adevĕr micul Ţarevici în altisima Sa persoană a început lupta, — pe adversariul seu mi'l ospetară şi 'l şi dăruiră pentru curagiul ce a arătat.

* (Industrie indigenă.) *A. G. Őszy*, născut în Sibiiu, după ce s'a cualificat pe deplin în străinătate în profesiunea sa de lăcătariu, şi-a stabilit aici o fabrică de casse de bani şi cărţi. Aceste casse, de o formă şi construcţiune solidă, sûnt provĕḑute prin o combinaţiune inventată de domnul Öszy însuşi, cu un zar, pe care numai cumpărătorii cei iniţiaţi din partea fabricantului însuşi le pot descuia Cei neiniţiaţi nu le pot descuia nici în casul, când din întêmplare ar pune mâna pe cheie. Mai mulţi industriali de aici şi din alte părţi cumpĕrând asemenea casse din fabrica dlui Öszy recunosc unanim atât soliditatea acestor casse cât şi eftinătatea relativă a preţului lor. După aceste observări atragem atenţiunea publicului asupra inseratului respectiv din foaia nuastră.

☞ **Atragem atenţiunea asupra inseratului A. Fraiss în Viena publicat în numĕrul nostru de astăḑi.**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 6 Martie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.90	121.85
Renta de aur ung. de 4%	91.30	91.10
Renta de aur austriacă	102.05	102.25
Renta ung. de hârtie.	88.60	38.60
Acţiuni de bancă austro-ung.	845.—	844.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	328.80	327.75
Acţiuni de credit austr.	321.75	321.30
Împrumutul drumurilor de fer ung.	141 50	141.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	95.80	95.75
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	117.25	117.—
Obligaţuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung..	100.—	99.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	99.75	99.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.—	100.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	99.50	99.50
Sorţi de stat dela 1860.	136.—	135.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.71	5.70
Napoleon	9.60$^1/_2$	9.59
London (pe poliţa de trei luni)	121.45	121.45

Nr. 18. [684] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de classa a III-a Ciuruleasa, lângă neputinciosul paroch de acolo, pe basa decisiunei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan Nr. 4362. B. din 1883 se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt, jumĕtate din toate venitele parochiale de preste an, dela 1214 suflete.

Doritorii de a ocupa acest post, au de a-și subșterne petițiunile instruite conform legilor din vigoare, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul mai sus indicat.

Abrud în 10 Februariu 1884.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Abrudului în conțelegere cu comitetul parochial concerninte.

Nr. 81. B. [685] 2—3

CONCURS.

De oare ce în urma concursului publicat în „Telegraful român“ Nr. 5 și următorii din anul curent, la postul de paroch în parochia de clasa a III din Costeni cu venit anual de 250 fl. v. a. până la terminul prefipt n'a suplicat nici un individ cualificat, așa terminul concursului supramenționat se prolungesce cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Cupșeni în 18 Februariu 1884.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Samuil Cupșa,
protopresbiter.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouĕ scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 10

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

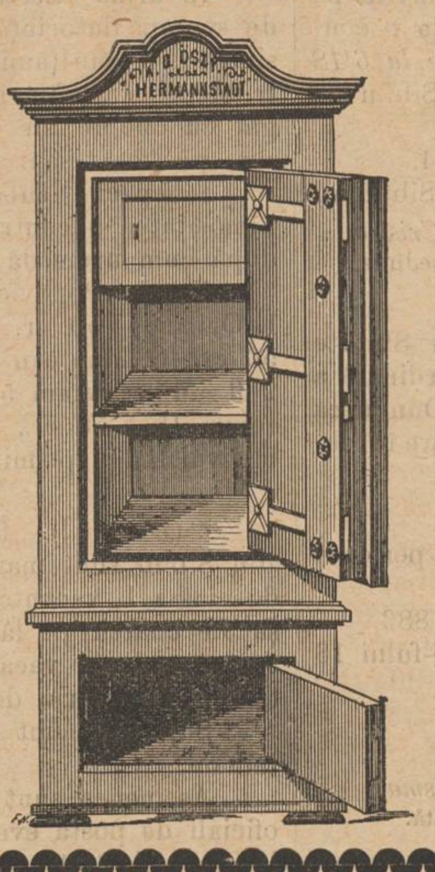

[687] 1—5

A. G. Öszy,

fabricant de casse,
în Sibiiu, Neustift Nr. 9,
recomandă ca fabricat propriu

Casse de bani și cărți

construite de dênsul însuși astfel încât **nu se pot descuia decât numai prin cumperătoriul inițiat,**

solide și sigure contra periculului de foc și de spargere,

în forme și mărimi diverse, cu prețurile mai eftine decât în alte fabrici.

CASSELE

se pot vedea în susnumitul **local de fabrică** de cătră toți câți doresc a reflecta.

TELEGRAMĂ DIN PARIS.

Noi am fost recercați, de a publica aceasta telegramă pentru speciala sa însemnătate.

Societatea de comerciu franceză a deschis chiar acum în **cetatea principală și reședința Viena** o Filială a articlelor sale și vinde objecte cu prețuri ne mai pomenite, în lumea comercială europeană.

☛ încă ne mai auḑite ☚

și espedează atari în toate părțile de lume pentru bani trimiși înainte (solviți momentan) sau cu rambursă postală, până atunci, până când este încă oare care provisiune de objecte aici.

Marfa constă din objectele cele mai necesarie, lucrate mai bine, mai practice și ne mai pomenit de eftine, de cari are necondiționat lipsă ori ce economiă de casă și fie-ce familiă, și fiind-că societatea are filiale și în: **Paris, Londra, Brusela, Amsterdam, Marsilia, Lille, Kopenhaga, Varșovia, Petrupole, Geneva, Zürich, Mailand** și **Turin,** așa dară unde cumpĕră mai întreagă Europa, sperăm, cum-că și locuitorii monarchiei austro-ungare vor fólosì această ocasiune, carea nu sĕ va mai da mai mult, și vor recomanda în interesul lor propriu cât se poate de mult, pentru că eftinătatea aceasta necreḑibilă.

a pus în uimire lumea întreagă.

☛ **Voiește cine-va sĕ aibă ceva întru adevĕr bun, practic, absolut necesariu și prelûngă aceasta încă ceva ne mai pomenit și necreḑibil de eftin, atunci sĕ folosească aceasta ocasiune scumpă, carea nu va mai ocure în decurs de 100 ani și sĕ comande cât se poate de iute și de mult.** ☚ Cu stimă **Societatea de comerciu franceză.**

În magazine este depositat următoriul numĕr de marfe:

5000 **de oroloage de busunariu — Cylinder** din platina cea mai fină de argint, regulate pe minută, mai înainte cu 14 fl., acum numai cu 5 fl. 25 cr — Un object foarte elegant. Cu o garanță pentru mersul acurat de 5 ani.

2325 **oroloage-Anker** cu **15 rubine** (curate) adevĕrate, epasate pe secundă escelent, mai înainte cu 21 fl., acum numai cu 7 fl. 25 cr. Coperișurile sûnt fine. Platină de argint, gravat. Cu garanță de: 5 ani.

3650 **oroloage remontoir** de aur doublé, de tras la toartă, fără cheiă, cu uvragiu fin regulat de platină, recunoscut de orologiul cel mai bun și eftin în lume, mai înainte cu 24 fl., acum numai cu 10 fl. 25 cr.

1400 **oroloage adevĕrate-remontoir,** de argint curat și probat de 13 loți, de tras la toartă, fără cheiă, cu întocmire pentru arătătoriu și cu uvragiu adevĕrat de platină privilegiată, repasate pe secundă, un preț necreḑibil, întru adevĕr ne mai pomenit de eftin: mai înainte cu 35 fl., acum numai cu 16 fl. 50 cr.

4200 **oroloage franceze de deșteptat,** și ca oroloage de masă foarte elegante, toate cu aparat de făcut sgomot, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu 4 fl. 80 cr., foarte ac modate pentru fie-care familiă și pentru fie-care meseriaș.

4980 **mantele de ploaie americane de-Kautschuk,** în toate mărimile, de o parte ca palton elegant, de altă parte cu mantea de Kautschuk, prin carea nu străbate frigul și umeḑeala, mai înainte cu 18 fl., acum numai cu 9 fl. 80 cr. Vestmêntul cel mai pratic și mai eftin; o căciulă (coif) elegantă tot la acest vestmênt cu 1 fl.

6500 **dusine de unelte de mâncare de argint de Britania.** Marfa cea mai bună și mai grea adevĕrat engleză. Singurul și unicul fabricat în lume, care și după o folosire de 30 de ani remâne așa de alb ca argintul curat de 13 loți, mai înainte o dusină cu 12 fl. acum 12 bucăți la olaltă numai 3 fl. 25. cr. Toate uneltele de mâncare anunțate de alte firma sûnt numai imități.

15000 **dusine de linguri de mâncat de argint de Britania,** de cel mai greu fel (calitate), cari remân totdeauna albe. Aceste linguri nu se pot deosebì de lingurile de argint curat de 13 loți. Mai înainte cu 8 fl., acum numai cu 2 fl. 50 cr. toate 12 lingurile de mâncare; 12 linguri de cafea însĕ, mai înainte cu 4 fl., acum cu 1 fl. 20 cr. Cu deosebire de recomandat.

2000 **de linguri mari de scos supa de argint de Britania,** fabricatul cel mai greu și mai solid, cari remân totdeanna albe, mai înainte cu 5 fl. acum numai cu 1 fl. Linguri mari de lapte mai înainte cu 3 fl. acum numai cu 50 cr

2180 **dusine de tase englezești de Britania,** înfrumsețate foarte fin, mari o bucată numai cu 1 fl. 75 cr. la olaltă. Important pentru ospĕtării, cafenele și privați.

5000 **părechi de sfeșnice de salon,** de oxyd de argint Britania, își păstrează sub garanță totdeauna coloarea, în fasonul cel mai elegant gotic, mai înainte cu 5 fl. acum o părechiă numai cu 1 fl. 15 cr. Foarte eftin.

6000 **cutii de zăchar,** cu coperiș argințit și cu tasă de argint de Britania, bucata numai cu fl. 1.20.

3570 **fuste pentru dame — Jupon-Moiré,** pompoase cu-plissé duplu colorat, un vestmênt de tot practic neprețuiver, mai înainte cu fl. 7.50, acum cu fl. 2 80.

4780 **năfrămi de iarnă,** pentru dame din lâna ocea mai curată, în colorile de brillant cele mai nouĕ precum roșu, alb, sur, brunet, violet etc., în o coloare sau în mai multe colori, bucata numai cu fl. 1.25.

3970 **năfrămi de Cachemir,** negre cu ciucuri de mătasă grei franțozești, de $^{10}/_4$ de mare, o năframă de tot elegantă, folositoare și pactică. Prețul de mai înainte fl 12, acum numai fl. 3.85. Fie-care damă, fie avută ori sermană sĕ'și procure sub ori ce condiție această năframă admirabilă.

3000 **cămăși pentru bărbați** din cel mai bun Shirting cu pept neted sau după fason, mai înainte fl. 4.50, acum numai fl. 2 50. Pepturile sûnt toate cuadruple.

5250 **cămăși pentru dame** cu multe brodării svețiane și pompoase, mai înainte 6 fl. acum numai fl. 2.50. Premiate pentru calitatea escelentă.

6000 **corsete de noapte pentru dame,** cu brodării admirabile și pompoase preste întreaga lor lungime, mai înainte 7 fl. acum numai fl. 2.50. Un vestmênt pompos pentru fie-care damă.

3460 **ismene pentru dame,** cu plissè și cu brodării, sau din Prima-Chiffon sau din Barcheu greu, mai înainte fl. 4.50, acum numai fl. 2.50. Și pentru bărbați.

6000 **învălitori (Plaids) de călătorie** curat englezești din Londa, fabricatul cel mai greu și mai solid, întru adevĕr absolut necesar pentru casă, familie, călĕtorie și îmbrăcăminte, bucata numai 7 fl. Mai înainte a costat de 5 ori atâta.

3900 **pânză de casă — de Rumburg** sau de **Sternberg,** de 30 de coți, țesetura cea mai bună și mai necesarie pentru fie-care familie, bucata numai cu fl. 5.40, se vinde sub garanță.

8000 **covoară (coperișe) de pat — Canevas,** garantate de spălat, de 25 coți, în coloare brunetă, albastră, violetă, toate cu vergi cu fl. 5.40, învĕrgate roșu cu fl. 6 40.

5450 **garnituri de masă,** constătătoare din 12 serviete de Damast și din o față de masă mare de Damast, totul cu îmfrumsețări de flori pompoase, mai înainte cu prețul de 7 fl. acum numai totul la olaltă numai cu fi. 4.85, întru adevĕr necesari pentru fie care casă.

10000 **dusine de batiste (năfrămi de buzunariu) franțozesci** cu magini colorate, cari nu'și perd coloarea, toate tivite, o dusină numai cu fl. 1.50.

6000 **dusine de batiste de mătasă,** din mĕtasa cea mai fină și mai grea de Lyon, fie care bucată de alt coloare, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu dusina cu fl. 3.95. Sĕ pot folosì și ca năfrămi de grumazi.

2450 **dusine de ciorapi (colțuni) de mătasă americani,** comoḑi de purtat, șî sub ciorapi de iarnă, sugători de sudori, mai înainte fl. 8, acum toate 12 prechile la olaltă numai fl. 2.90, necesari pentru fie care.

1400 **dusine de ciorapi de mătasa americani,** sănătos de purtat, de oare-ce rĕcoresc plăcut piciorul și sug în un mod plăcut sudorile, mai înainte cu 12 fl. 12 părechi, acum 3 părechi numai cu fl. 1.30. Ne mai pomenit.

8000 **de pipe din spuma cea mai fină,** cu arămi (verigi) pompoase de argint de China curat, bucata numai cu 1 fl. 95, necesare pentru fie-care fumătoriu.

1100 **sugarete de spumă,** de spumă curată și fină cu înfrumsețări admirabile florentine și cu imamea de succin în Etui de catifee fin, mai înainte cu 8 fl. acum numai cu 1 fl. 50 cr., până când singur Etu-ul este atât demn. Foarte interesant pentru fie-care fumătoriu.

2000 **inele cu brilante.** Imitațiune Fabricatul cel mai nobil și mai amăgitoriu cu splendoarea (luciul) cea mai pompoasă și necreḑibilă, puse în aur doublé, mai înainte cu 10 fl. acum numai cu 3 fl. toate în Etui foarte fin de catifea.

2000 **de părechi de cercei cu briliante.** Imitațiune. Puse (petrile) în argint curat de 13 loți, cu 2 bumbuț, cari nu-i poate deosebì nici un aurariu din lume de cei adevĕrați, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu părechia, în Etui fin de catifea cu 2 fl. 50.

1600 **medailoane cu briliante.** Imitațiune din aur doublé, provĕdute cu imitațiunile cele mai frumoase de briliante, cari nu se pot deosebì de aurul curat. Mai înainte cu 9 fl. acum numai cu 3 fl. 50. Un obiect pompos.

1200 **braslete cu briliante,** chiar ca cele adevĕrate, nici un aurariu din lume nu le poate deosebì de cele adevĕrate, cu imitațiuni de briliante, mai înainte cu 16 fl. acum numai cu 3 fl. O minune în lucruri de pețioase.

1750 **broșuri cu briliante.** Imitațiune în margini foarte fine de imitațiuni de argint provĕḑute cu mai mult de 20 de petri prețioase imitate, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu 2 fl. 50.

5000 **lanturi de oroloage** de aur foarte fin imitat, lanț duplu, care nu se poate deosebì de cele adevĕrate, în fasonul cel mai fin de aur, bucata numai 2 fl. 50.

5000 **cămăși de mătase — Finish,** fabricat saxonic, de tot folositoare pentru încungiurarea recelei, bucata numai 1 fl. 50, o trebuință absolută pentru bărbați și doamne.

5000 **corsete cu rețea și cu lână,** fabricat american. Un obiect de trebuință absolută pentru fiecare om. Scut contra recelei, numai cu 1 fl. 50. Escelente pentru bărbați și doamne.

5000 **corsete de lână lucrate cu artă,** fabricat englezesc, necesare pentru bărbați, doamne și copiii bucata cu 1 fl. 50.

5000 **ismene de lână lucrate cu artă,** fabricat francez, o trebuință absolută pentru bărbați și doamne, garanție contra recelei, foarte elegante, bucata cu 1 fl. 50.

5000 **pachete de Himalaya,** fabricat american, necesare pentru bărbați și doamne, se poartă pe corpul gol sau preste cămașă, în timpuri recì și umede, bucata cu fl. 1.50.

Ca document al solidității celei mai stricte se primesce fie-care object, care nu convine, îndĕrĕpt, și paralele se reîntorc, fie-care comandă este așa dară fără risico. Comandele se efectuesc, fiă că se fac cu rambursă postală, sau că sĕ trimite suma mai înainte, chiar așa de consciințios, ca și când respectivul ar fi de față în persoană. Sĕ se convingă fie-care prin o probă despre eftinătatea ne mai pomenită.

[681] 1—2

Adresa unde sûnt de a sĕ face toate comandele: A. Fraiss, Hauptdepot internationaler Fabricate, II. Bezirk, obere Donaustrasse Nr. 107, **WIEN.**

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu,
Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 24 **Sibiiu, Marţi 28 Februarie (11 Martie) 1884.** *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi insertiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — de **două ori** 12 cr., — de **trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Sibiiu în 27 Februariu 1884.

Alegerile la dietă pentru un nou period se apropie tot mai tare, şi cu cât sûntem mai aproape de ele, cu atâta se înăspresce şi discusiunea ḑiaristică asupra lor. Fiindcă alegerile fiitoare vor decide şi soartea guvernului actual ḑiarele diferitelor partide unguresci desvoaltă activitate întru a capacita pre locuitorii ţĕrei despre temeinicia sau netemeinicia programei lor. Scopul lor e unul şi acelaşi, cârma în stat, celelalte sûnt lucruri de a doua ordine.

Pre noi nu ne pune în mirare lupta ḑiaristică pentru putere, căci sûntem dedaţi a vedea în Ungaria diferenţa la partidele politice numai în ce privesce întrebarea, cine şede în fotoliul ministerial, direcţiunea politică la toate partidele este una şi aceeaşi, esclusivismul naţional potenţat prin totala neînteresare a noastră, neînteresare căreia i dăm esprisiunea prin demonstraţiunea prea bogată în vorbe şi prea seacă, — ca sĕ nu ḑicem de tot seacă — în fapte. Este lucru uşor a ne aduna tot din trei în trei ani, a ne plânge că sûntem din ḑi în ḑi mai strimtoraţi, a constata că direcţiunea croită la 1867 ne-a dus dela rĕu tot la mai mare rĕu, şi recunoscênd că ea ne duce la totala nimicire a nu căuta căi şi mijloace pentru salvarea naţiunei. Greutatea ce s'ar ivì din schimbarea direcţiunei actuale în politica noastră nu este a se desconsidera, căci în lungul period de 16 ani am eşit cu desĕvêrşire din disciplină, poporul ni s'a demoralisat fiind dat pradă celor ce speculau cu credilitatea lui, şi nu ne mirăm de bărbaţii nostri, cari din frica de fiasco ţin morţiş şi astăḑi la direcţiunea comoadă a aşa numitei resistenţe passive.

Ne pune în mirare numai o impregiurare, şi aceia este amărăciunea cu care a năvălit o parte a ḑiaristicei noastre asupra bărbaţilor, cari vreau sĕ încerce alte căi opuse celor de până acuma, spre care scop au început a prepara opiniunea publică în ambele direcţiuni, şi au şi convocat o conferenţă prealabilă la Budapesta.

Nu ne putem esplica în nici un chip această amărăciune, şi nu credem că va fi cineva în stare sĕ ni o esplice din nici un punct de vedere. Căci sĕ presupunem că nisuinţele bărbaţilor, cari au apucat pre cărarea abandonată la 1867 vor avea resultatul cu care păşesce înaintea noastră tabĕra passivistilor, atunci vom constata, că au ajuns şi ei la resultatul vechilor passivisti, adecă la nimica bun. Acest resultat dacă nu supĕră pe oamenii nostri fiind el productul lor, pentru ce cuvênt va trebuì sĕ-i supere, dacă el va fi şi productul altora. Sau invers, se presupunem, ceea ce şi presupunem, şĕ presupunem că direcţiunea reluată acuma va produce resultate, de şi nu momentane; se presupunem că prin esploatarea impregiurărilor pas de pas vom recâştiga terenul perdut, vom vindeca enormele rane din trupul naţiunei noastre, vom arĕta lumei ce capacităţi sau nulităţi are naţiunea română, încât sûnt justificate şi încât nu multele insulte aruncate asupra capului nostru de către cei ce esplică abstînenţa politică a noastră cu gravitarea în afără, cu un cuvênt ne vom rehabilita şi moralicesce şi materialicesce, se presupunem şi acestea, căci dacă e permisă presupunerea în o direcţiune, atunci ea e permisă şi în altă direcţiune — ne va supĕra atunci noua stare de lucruri? Ne va gena situaţiunea rea după o lungă şi oneroasă activitate dacă ea nu ne supĕră astăḑi după o pasivitate de 16 ani, sau ne va gena îndreptarea situaţiunei esoperată pe calea urgisită şi abandonată de noi?

In adevĕr nu putem sci de unde atâtea invective asupra bărbaţilor din tabera contrarie, căci ei nu turbură liniştitele valuri, în cari sĕ leagănă vasele pasivistilor nostri, făcêndu-i se viseze visuri de aur, cari se interpretează ḑi de ḑi prin fortune asupra sermanei noastre naţiunii. Ei nu se ating de credinţa politică a pasivistilor, remână ei ca români în credinţa lor, şi acestia-lalţi sĕ lucre ear ca români tot în credinţa lor. Cei vechi sĕ creaḑă că crearea unei situaţiuni mai bune este imposibilitate absolută şi sĕ şi contempleze roadele neactivităţii lor, activistii de aḑi sĕ susţie că încă mai sûnt căi pentru îndreptarea situaţiunei şi salvarea intereselor noastre naţionale, se-şi urmărească calea după cum cred ei că e mai bine, şi la timpul seu sĕ se bucure de roadele ostenelelor lor, sau dacă resultatul va fi cel de astăḑi al pasivistilor, se-şi pună cenuşe pre cap şi se plângă ca odinioară prorocul Ieremia pe ruinele Erusalimului.

Cu chipul acesta fie-care va trăi cu convincţiunile sale şi-dacă are poftă poate şi murì în convincţiunile sale, creḑênd că politica este dogmă, şi dacă astăḑi ai ḑis „da", cu acest da vei trece preste Acheron în imperiul spiritelor, fie-care va lucra după cum crede el că este bine, pe căi diverse, însĕ pentru un scop comun salvarea naţiunei noastre.

Amărăciunea din ambele părţi e mare şi ḑiarele noastre ne dau eclatante doveḑi despre gradul la care a ajuns înverşunarea spiritelor. Limbagiul violent, neales, şi nespălat întrebuinţat de unele dintre ele varsă drastică lumină asupra caracterului şi culturei redactorilor respectivi, servind totodată de trist model tinerei generaţiuni, carea-şi face scoala caracterului şi a culturei sale ţintind ochii asupra spectacolului, care ne umple de disgust, şi ne insuflă îngrigiri.

Cu chipul acesta nu înaintăm causa naţională. Cu invective, suspiţionări secondate de multeori şi de ura personală nu ne vom capacita nici pe noi, nici pre cei ce voim sĕ i dispunem la aplicarea legilor, în cari ni se mai dau şi noue unele îmbunătăţiri. Din contră ne îmvrăşbim noi între noi, ne împărechiem, ne înglodăm în noroiu, ca vădindune vrăşmaşii nostri, sĕ poată ḑice: blăstĕmul vechiu intineresce în ei ḑi de ḑi.

Privind priveliştea, vrênd ne vrând ne punem întrebarea, unde vom ajunge? Amărăciunea e mare astăḑi când pasivistii au la spatele lor un trecut de 16 ani, plin de suferinţe pentru naţiune, şi activistii moderni în faţa furtunei vreau sĕ-şi dea spumegêndelor valuri corabia lor, însoţită de Dumneḑeu scie câţi matroḑi.

Dacă acuma când unii işi contemplează roadele politicei lor şi alţii cu nădeşde sau fără nădeşde intră în foc, dacă astăḑi este aşa de mare inverşunarea, ce va fi când vor mai da faţă aceste două tabere? La ce grad va ajunge pasiunea, dacă luptacii de aḑi se vor reîntoarce invingători, sau dacă se vor reîntoarce cu amara esperinţă, că lucrurile nu se mai pot îndrepta? Ce rolă vor avea atunci diversele pasiuni, pre cari acuma nu le numim cu numele? Cu ce cuvinte ne vom mai saluta atunci unii pre alţii.?!

Revista politică.

Sibiiu, 27 Februarie 1884.

In dieta Ungariei Helfy a interpelat în privinţa alipirei Rusiei de Germania şi prin aceasta de Austro-Ungaria. Interpelarea aceasta va da ansă ministrului president Tisza de a caracterisa situaţiunea europeană fără a-i da colorit unguresc. Curentul politic din ḑilele din urmă comentat de întreaga pressa europeană a pus pe gânduri pe unii politici unguri, şi cei din stênga estremă nu mai privesc spre Berlin cu increderea de până acuma. Rĕspunsul ministrului nostru president va fi liniştitoriu, el însĕ nu va putea scoate din vinele Kussutistilor groaza de Russia. Aceasta e şi lucru natural, căci „Világos"-ul e proaspĕt încă în memoria maghiarilor în general şi aceasta in special la autonomistii din tabĕra domnului Helfy. Cu privire la alianţa dintre Russia şi Germania cetim în „Românul".

Ḑiarul „Le Temps" primesce dela corespondentele seu particular din Viena informaţiunile următoare:

Coincidenţa apropierii între curţile din St-Petersburg şi Berlin şi publicarea cărţii dlui Busch a causat aici o adêncă impresiune. În cercurile politice vieneze s'a obsvat că, într'un pasagiu din cartea sa, el Busch lasă sĕ se înţeleagă că alianţa austro-germană nu este încă reinnoită. Dl Busch făcênd istoria negociărilor ce procedară, în 1879 încheierea acestor alianţe, aduce asemene aminte că dl Bismarck ceruse ca o uniune vamală sĕ lege Cislaitania de imperiul german şi că marele cancelar german dorea în acel moment ca alianţa sĕ fie consacrată de parlamentele celor două ţĕri. Dl Andrassy nu voì sĕ primească această propunere din urmă; cât pentru uniunea vamală, mitivele cari otărîseră pe dl Beust a o respinge nu perduseră nimic din însemnătatea lor

Nu cumva oare dl de Bismarck a voit a ne lăsa sĕ prevedem că ar pune aceleaşi condiţiuni la reînoirea alianţei austro-germană, şi că, dacă Austria le respinge din nou, Germania se va întoarce spre Rusia? Aceste ipotese şi aceste îngrigiri sûnt fundate, dacă cum ḑice dl Bucsh, alianţa între cele două imperii dela 1879 încoaci n'a fost reînoită. Faptul este că cugetările inspirate de evenimetele din urmă au creat o stare de nemulţămire generală."

Ultramontanismul şi acuma joacă rola principale în presa europeană. Ḑiarul principelui de Bismarck polemisând cu centralistul Windhorst ḑice că astăḑi nime nu mai crestează tăria bisericei catolice, şi că ultramontanismul dă mâna cu ori ce direcţiune politică, şi dacă ea e revoluţie, cu ătâta mai bine.

Paralel cu aceasta Monitoriul de Roma se plânge asupra Italiei pentru robirea bisericei catolice, carea din aceasta causă nu'şi poate susţinea vaza de a primì ca în evul mediu visitele capetelor incoronate şi ale feciorilor de imperaţi.

In România se petrec tocmai acuma lucruri de interes şi pentru noi. După cum este cunoscut cetitorilor nostri Sântul sinod din România a pornit goană formală asupra archiereului Calistrat cu pricină fără pricină, nu cercetăm acuma — destul că l'a isgonit din Sinod în mod nu cam creştinesc, şi la dat în judecata unei comisiuni. Archiereul prigonit a luat refugiul la forurile civile apelând la curtea de cassaţiune. Vinerea trecută curtea de cassaţie a luat la pertractare apelul. Vom revenì asupra resultatului.

In numĕrul precedent al ḑiariului nostru am reprodus în toată estensiunea sa comentarea, care o face ḑiariul din Budapesta Viitoriul conferenţei convocate pre 14 Martiu nou la Budapesta, şi o am reprodus fără vre-o observare din partea noastră ca publicul cetitoriu sĕ o ceteascâ fără de a fi preocupat în vre-o direcţiune sau alta.

Deşi consimţim cu direcţiunea luată de Viitoriul, direcţiune, care după părerea noastră va fi mai roditoare pentru naţiunea română decât cea urmată de o mare parte a inteligenţei noastre dela 1867 începênd, totuşi nu putem lăsa sĕ treacă fără observare escesul de zel al fraţilor dela Viitoriul de a ne desbrăca de curentul liberal domnitoriu astăḑi în toată Europa. Şi fiindcă aceasta este credinţa noastră politică, nu putem condamna direcţiunea liberală a românilor cu privire la votul universal ţĕrmurit după cum este el ţĕrmurit în actele respective. Aderarea la asemenea prea mare zel ni s'ar potea imputa de reacţiune, ceia ce nu ni-o au făcut nici ḑiarele unguresci chiar.

Problematică şi de tot modernă este şi afirmarea că numai acelora li se face dreptate, cari ţin cu stăpânirea. In modul acesta atât de absolut espus acesta ca adevĕr, nouĕ nu ne poate convenì, şi nu ne va convenì nici odată. Adevĕrul şi dreptatea sûnt sfinte şi la impărţirea lor nu trebue sĕ scrutim că ce ochi şi coloare are cel îndreptăţit la ele.

Alunecaţi odată pre această clină, putem cădea cu repeḑiciune, căci numai avem de ce sĕ ne spriginim.

Fraţii dela Viitoriul n'au lipsă sĕ alunece nici chiar din consideraţiuni politice, căci precauţiunea şi demnitatea bine se potrivesc la capacitate şi argumente puternice. Demnitatea şi precauţiunea li este de lipsă mai ales acuma, când li se invinuesce chiar şi buna intenţiune; un lucru acesta care psychologicesce ne face sĕ cunoascem inimile oamenilor.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Sibiiu, 27 Februariu 1884. Domnule Redactor. Toată lumea insetează după lumină şi cultură. Lumina şi cultura sûnt caracteristica seclului nostru, după cari şi-a şi luat el numele. Aceste doue caracteristice ale timpului modern sau pus pe basa naţionalităţii. Va se ḑică lumină şi cultură în limba maternă. Acest curent general a trecut şi preste înalţii Carpaţi şi a dat de poporul român, pre care se părea al fi uitat soartea aici, a dat de noi, şi ne-a însuflat nouă vieaţă. Şi era timpul suprem sĕ dee de noi, căci vai doamne multe au mai trecut preste capul nostru.

Amorţiţi sub vitregitatea timpurilor, am trăit traiu cu amar şi suferinţe, însĕ tot am trăit, şi spiritul dătătoriu de vieaţă ne a fost femeea română. Legată de îngustul cerc al vieţei sociale, ce ne era ţermurit în vremile mai de demult, femeea română ne a conservat dulcea limbă strămoşească, ne a păstrat intact caracterul nostru naţional şi l'a transplantat din generaţiune în generaţiune. Timpul a înaintat şi caldul vêntuleţ al primăverei din era nouă a produs curentul general şi în vieaţa internă a statului nostru. S'a proclamat libertatea, şi naţiunea noastră însetată după sciinţă şi civilisaţiune a început a se cultiva cu trup şi suflet. Şi ea a luat sciinţa şi cultura unde ea s'a aflat. Aşa s'a urmat în trei decenii, şi tare s'a simţit necesitatea de institute naţionale pentru creşterea şi ulterioara desvoltare a tinerei generaţiuni. Cu deosebire s'a simţit tare lipsa unui institut român de creştere pentru fetiţe. Este îndeobşte cunoscut însemnata rolă a femeei în societatea omenească. Şi e cunoscută în special la noi românii marea şi binefăcĕtoarea înriurinţă a femeei asupra întregei noastre vieţi spirituale. Lipsa totală a scoalelor românesci pentru creşterea fetiţelor ḑi de ḑi ni se presenta ca necesitate absolut îndispensabilă, şi aceasta mai amar o simţeau femeile române, mamele române îngrigiate de soartea ficelor lor, îngrigiate de viitoriul naţiunei.

S'a simţit lipsa scoalei române de fetiţe, s'a recunoscut necesitatea de a se înfiinţa o asemenea scoală, şi a început a se ventila idea înfiinţărei unei reuniuni a femeilor române din Sibiiu pentru înfiinţarea unei scoale de fetiţe. Ajunsă odată idea pe mâni bune, începu a se studia lucrul şi s'a vĕḑut că idea nu e nerealisabilă. Femeile române din Sibiiu au format o reuniune pentru înfiinţarea unui institut de fetiţe şi această reuniune în scurtul timp de trei ani şi-a vĕḑut visul cu ochii, şi a înfiinţat scoala de fetiţe, pentru care scop s'a fost înfiinţat.

Eri în 26 Februarie această reuniune şi-a ţinut a VII adunare generală. Înainte însĕ de a vorbì ceva despre această adunare generală, cu permisiunea On. Redacţiuni voi schiţa în liniamente generale istoricul acestei reuniuni, începênd cu prima conferenţă din 7 Noemvre, 1880 până în ḑiua de astăḑi, creḑênd că prin aceasta fac serviţii cetitorilor „Telegrafului Român.“

Pe ḑiua de 7 Noemvre 1880. dna Maria Cosma a convocat pe doamnele şi domnişoarele române din Sibiiu la o conferenţă cu scopul de a se consulta, cum s'ar putè înfiinţa o reuniune a femeilor române din Sibiiu, a cărei chiemare sĕ fie înfiinţarea unui institut românesc de crestere pentru fetiţe. Idea a fost îmbrăţişată cu multă căldură, femeile române din Sibiiu sau constituit provisoriu în reuniune, alegênd pre doamna Maria Cosma de presidentă ad hoc şi pre doamna Alecsandrina Mateiu de secretariu ad hoc. S'au primit apoi un proiect de statute şi s'a aşternut la Înaltul regim spre aprobare.

La 13 Martiu, 1881 presidenta interimală, dna Maria Cosma din nou convoacă pre doamnele şi domnişoarele române din Sibiiu la o conferenţă, şi le comunică, că statutele au sosit dela Înaltul regim, şi se recer unele modificări. Fiind doamna secretariu ad hoc Alecsandrina Mateiu absentă din Sibiiu, se alege de secretariu ad hoc doamna Ana Moga, apoi luându-se la desbatere din nou statutele, se primesc cu amandamentele cerute de ministeriu, şi în chipul acesta intregite se retrimit din nou la locurile mai înalte spre aprobare.

Sub datul 4 Maiu, 1881 Nr. 20,119 sosesc statutele reuniunei dela Înaltul ministeriu provĕḑute cu clausula de aprobare.

Pre basa acestora la 8 Iunie 1881 se ţine prima adunare generală a Reuniunei sub preşedinţa doamnei Maria Cosma, ca secretariu a funcţionat domnul Anania Trombiţaş. Din Raportul presidentei interimale, a doamnei Maria Cosma se constată că numĕrul membrilor se urcă la cifra de 59 dintre cari 2 fondatori cu câte 50 fl. 9 membrii ajutători, 5 pe viaţă şi 43 ordinari. Tot din raportul presidial se constată că averea Reuniunei s'a urcat la considerabila sumă de fl. 856.93.

În această adunare generală s'a ales comitetul reuniunei în perseana doamnelor: Iohanna Bodilă, Minerva Brote, Maria Cosma, Eleutera Cristea, Iudita Măcellariu, Alecsandrina Mateiu, Ana Moga, Iosefina Paschevici, Elena Br. Pop, Elena Popescu, Maria Roşca, Irena Trombiţaş, ear membrii de încredere domnii, David Br. Ursu, colonel în pens. Parteniu Cosma, adv., Iacob Bologa, cons. aulic ces. reg. în pensiune, Nicanor Frateş, asesor consistorial.

Acest comitet la 3 Iuliu şi-a ţinut prima şedinţă, în care s'a constituit în modul următoriu: De presidentă s'a ales doamna Maria Cosma, vice-presidentă, doamna Iohanna Bădilă, secretariu, domnul Visarion Roman, director la institutul de credit şi economii „Albina“, cassariu domnul Dr. Aurel Brote, director la banca „Transilvania“.

Odată constituit comitetul şi-a început activitatea sa. Consciu de greaua misiune ce şi-a luat asupră-şi şi de sânţenia causei, a cărei realisare va încălḑì inima fiecărui adevĕrat român, el, comitetul a făcut, ceea ce a creḑut mai folositoriu pentru Reuniune.

În luna lui Octomvre 1881 s'a făcut un călduros apel către publicul român pentru spriginirea Reuniunei noastre. Acest apel s'a publicat prin toate ḑiarele noastre. Şi ca efectul sĕ fie şi mai mare şi înscrierea de membrii şi mai lesnicioasă sub datul 28 Novembre, 1881 s'au trimis în toate colţurile locuite de români Statutele reuniunei, apelul, liste de înscriere ca membrii şi alte asemenea liste la anumite persoane cunoscute şi distinse în zelul lor pentru causa noastră. Cu chipul acesta scopul urmărit de reuniune s'a făcut cunoscut prin toate unghiurile românismului şi s'a înlesnit în mod simţitor inscrierea de membru la reuniunea noastră.

Activitatea comitetului a fost incoronat cu succes. La a doua adunare generală dela 30 Octobre 1881 s'au constatat deja un pas inainte.

Numĕrul membrilor s'a urcat la 63 şi averea totală la suma de fl. 1159.19.

La a III adunare generală din 28 Faur, 1882 numĕrul membrilor a fost 63 ear averea la suma de 1666 fl. 57. cr.

În interval de un an vedem o sporire şi mai imbucurătoare. Deja la a IV adunare generală din 25 Faur 1883 reuniunea inregistrează 2 membrii fundatori, 13 pe vieaţă 96 ordinari şi 64 ajutători, ear averea în bani face fl. 2523.35.

Comitetul a căutat căi şi mijloace pentru înmulţirea fondului şi prin arangiarea de baluri. Aşa încă înainte de constituirea reuniunei, respective întrarea ei în vieaţă, damele române din Sibiiu întrunite în comitet la 21 Faur 1881 au arangiat un bal „calicot“, primul bal de această categorie în Sibiiu care atât din punct de vedere material, cât şi moral a reeşit foarte bine. Venitul curat al acestui bal e suma fl. 576.43. Apoi la anul 1882 în 15 Faur sa arangiat balul calicot, din care a resultat venit curat fl. 97.08. La 23. Ianuariu 1883 s'a arangiat bal şi comitetul a avut bucuria a constata că venitul curat din acest bal s'a urcat la suma de fl. 340.22

Trebue se observăm că balul reuniunei din 23 Ianuariu 1883 a fost unul dintre cele dintâiu baluri de elită în Sibiiu şi el nu puţin a contribuit la ridicarea renumelui de care se bucură astăḑi reuniunea. Nu mai puţin splendid a fost balul reuniunei acesteia în anul curent. El a intrecut în frumseţe pre cel din 1883 şi a produs venit curat suma de fl. 357.83. Semn invederat că reuniunea ocupă un onorific loc în vieaţa socială din Sibiiu, şi aceasta nu este a se desconsidera mai ales astăḑi când la ori ce ocasiune trebue sĕ ne silim a unì frumosul cu folositoriul şi a ne susţinea şi în vieaţa socială la nivoul cerinţelor timpului.

Ne salta inima domnule redactor la auḑul acestor părţi ale raportului comitetului şi eu tare cred că bine a făcut comitetul că a schiţat istoricul reuniunei. Din el am învĕtat şi noi şi va putea învĕţa şi publicul român că numai prin unirea tuturor forţelor noastre putem ţinea concurenţa cu naţiunile conlocuitoare.

Voiu omite părţile acestui istoric privitoare la ajutoarele dela corporaţiuni şi privaţi şi voiu trece la infiinţarea scoalei de fetiţe, principala chemare a reuniuniunei femeilor române din Sibiiu.

La 8 Iuliu 1883. Comitetul a decis înfiinţarea şcoalei de fetiţe şi a compus planul de învĕţământ conform principielor pedagogice şi legei pentru instrucţiune din Statul nostru. La 1 August 1883 presidenta Maria Cosma sa adresat la Eforia Asilului „Elena Doamna“ din Bucuresci cu rugarea sĕ binevoiască a recomanda o învĕţătoreasă. La rugarea doamnei presidente domnul delegat al Eforiei general Davila rĕspunde că în consideraţiunea frumosului scop, una dintre cele mai bune profesoare ale Asilului, absolventa cursului normal, care a funcţionat doi ani ca institutoare în classele III. şi IV. primară şi un an în clasa I. normală superioară primesce cu plăcere a îndeplinì missiunea de institutoare în scoala reuniunei femeilor române din Sibiiu. Cu chipul acesta s'a câştigat pentru scoală directora actuală, domnişoara Eleonora Tănăsescu.

Fiindcă budgetul reuniunei nu permitea salarie mari şi puteri didactice trebuiau angagiate cu ori ce preţ şi âncă puteri, cari dela început sĕ dea garanţii de progres, şi sĕ atragă fetiţele ţinênd scoala noastră concurinţa cu altele de soiul ei, comitetul s'a adressat la profesorii din institutul pedagogic o-teologic din Sibiiu Dr. D. P Barcian şi Dr. Ioan Crişianu şi la actualul secretariu al reuniunei domnul Mateiu Voileanu redactoru provisoriu al „Tel. Rom“ cu rugarea, sĕ binevoiască a primi sarcina de profesori în scoala Reuniunei pe anul scol. 1883/4 pentru salariul de fl. 400 care se va impărţi între dênşii după o cheiă staverită de ei.

Numiţii domni primiră cu plăcere sarcina ce li se oferise.

In 23 Septembre s'a aşternut, prin inspectoratul regiu de scoale de aici planul de învĕţĕmênt la Inaltul ministeriu de culte şi instrucţiune publică în sensul §-fului 28 din Statute.

Astfeliu fiind toate în ordine venì şi ḑiua mult dorită, deschiderea festivă a scoalei de fetiţe.

La 1 Novembre nou 11 oare înainte de ameaḑi toată inteligenţa română din Sibiiu se afla în localul unde se află astăḑi scoala de fetiţe a Reuniunei. Sosì şi preotul dela biserica din cetate P. asesor consistorial Zacharie Boiu şi sĕvêrşi sfinţirea apei, stropì edificiul, şi astfeliu cu Dumneḑeu s'a deschis scoala de fetiţe, scopul principal al întrunirei femeilor de aici în reuniune. Ne este în vie memorie âncă classica cuvêntare ocasională rostită de doamna Alecsandrina Mateiu şi publicată de ḑiriul DVoastre în Nr 123. din 1883. O inimă de mamă, inimă de română a făcut şi rostit aceea cuvêntare şi adânca impressiune a lăsat urme nesterse în inima celor presenţi.

Din viaţa reuniunei femeilor române din Sibiiu vom mai amintì încă datele statistice cu finea anului 1883. Membrii fundatori sûnt 2, ordinari cu tacsa pe viaţă 20, ordinari cu tacsa anuala 111 ajutători cu tacsa pe viaţă 25, ajutători cu tacsa anulă 50. Starea averei e fl. 3927,42.

Numĕrul elevelor ordinare din scoala de fetiţe română este 17, dintre cari 11 sûnt cu domiciliul din Sibiiu, ear 6 din provincie. Ca eleve estraordinare ascultă în această scoală religiunea fetiţele de român dela scoalele germâne de aici.

Acestea lineamente generale varsă mulţă lumină asupra întreprinderei reuniunei femeilor române din Sibiiu, şi ele sûnt foarte instructive din ori şi ce punct de vedere vor fi ele privite.

Adunarea generală de Dumineca trecută s'a ţinut în localităţile casinei din loc în faţa membrilor întruniţi în numĕr frumos.

Doamna presidentă Maria Cosma deschide şedinţa adunărei generale prin o scurtă dar frumoasă cuvêntare, după care urmă cetirea raportului comitetului, schiţat în estras şi de noi în cele de mai sus.

Ca membrii onorari s'au denumit domni respective doamnele: general Davila, Adelina Olteanu din Craiova, George Constantinescu, Ioan Faur, I. Bombacilă, Elena Pamfilie, Elisa Cheţianu, Octovia M. Strajan, Iuliana Pop toţi din Craiova, apoi Dr. Alecsandrescu Dr. Eugen, Georgiu şi Antoniu de Mocsonyi. Visarion Roman, director de bancă şi Iosif Vulcan redactor.

Raţiociniul pe anul 1883 se află în ordine şi se aproabă dânduse comitetului absolutoriu.

Comitetul s'a reales prin aclamaţiune, ear în locurile vacante — domnişoara Elena Br. de Pop, doamnele Alecsandrina Mateiu şi Iosefina Paschievici — s'au ales domnişoarele Sabina Brote, Nina de Dunca şi doamna Anastasia Toma.

Doamna fostă presidentă Maria Cosma mulţămesce în numele comitetului pentru încrederea reuniunei în fostul comitet, domnul Dr. Puşcariu protosincel mulţămesce comitetului pentru zelul şi acurateţia în purtara oficiului, ear domnul Visarin Roman în special doamnei Cosma pentru multele ostenele în interesul scopului parte mare realisat deja.

Acesta a fost în puţine cuvinte esprimat cursul adunărei generale din 26 Faur.

Am urmărit cu viu interes domnule redactor decursul intregului decurs şi cu entusiasm m'am depărtat dela această adunare generală.

Soartea fetiţelor noastre este pusă în mânile noastre. Ele studiază românesce, se cultivă românesce şi de pe acuma vedem roadele binefăcĕtoare ale acestei creşteri. Micele noastre fetiţe, cari între sine vorbiau tot nemţesce în scoală, acuma au început a conversa românesce mai des, desi încă doue din trei părţi a conversaţiunei lor şi acuma sûnt germâne.

Stăruinţele corpului didactic însĕ pas de pas se manifestează prin cucerirea terenului pentru limba românească.

Spre caracterisarea situaţiunei vĕ voi spune domnule Redactor că o parte din fetiţele noastre cercetează şi acuma institutele streine din loc, şi între micele eleve sau format partide formale — nu scim a câtea în Sibiiu? unde partidele resar ca ciupercile. Şi ce sĕ veḑi, ale noastre sûnt apostrofate de cătră mititelele tovareşe, cu cuvintele: *„Ihr gehet in die walachische Schule.“*

De altădată şi mai multe şi şi mai precis.

G. D.

Sighişoara, 28 Februariu, 1884 v. În ḑiua de 21 Februarie a. c. la oarele 12 eşiiu la preumblare prin piaţa oraşului Sighişoara. Pe strade nu te întâlnea, nu te ajungea nimenea, cu toate că têmpul era plăcut, cerul curat. Mai schimbând câţiva paşi confundat în conversări plăcute cu un amic, într’un moment aud un strigăt de „Vai! Vai! tatăl meu!“ Repede rădic capul în sus. Nu departe înaintea mea în partea despre răsărit a piaţei oraşului, vĕd o mulţime de oameni de unde mereu se auḑeau strigăte. Amicul meu începe a grăbì cătră mulţime, eu după el. Ajunşi în locul propus ce vedeam oare? Ah! În mijlocul mulţimei de oameni era un sicriu aşeḑat pe un car ţĕrănesc tras de 2 junci slabi. Înapoia sicriului o femee devenită veduvă şi 5 orfani între strigăte şi vaete, vărsau lacrămi de udau pământul. Vărsa lacrămi pentru iubitul seu soţ, vărsau lacrămi pentru iubitul lor tată, care zăcea mort tăiat în bucăţi în acel sicriu negru. Nute mira cetitoriule iubite când îţi comunic, că chiar şi ochii străinilor din jurul carului, erau scăldaţi în lacrămi de mila vĕduvei şi a orfanilor. Sicriul sĕ aducea dela spitalul din Sighişoară şi sĕ ducea la un creştin de aici, pentru că de acolo conform usului creştinesc sĕ se ducă la locul de odihnă.

În acest sicriu sĕ afla mort, secţionat un creştin rom. gr. or. din vecina comună Şaes, în etate de vre-o 42 ani Achim Boholţ, care fu omorît de tâlhari Sâmbătă în 19/2 c. pela 11 oare noaptea între hotarele Gaeşului şi Sighişoarei.

Trista întêmplare pre scurt a fost în feliul următoriu:

În. 19/2 c. Sâmbătă a fost têrg de vite la Sighişoara. Bietul om din cestiune a venit şi el la têrg cu doue vaci.

Pe una a vêndut’o pre una însĕ nu. Era cu soţia sa. Pela oarele 5 seara ambii erau gata a merge cătră casă. Soţia sa, s’a dus în oraş ca sĕ cumpere ceva pe ḑiua de mâne, — lăsarea secului de carne, şi bărbatul păşea cu vaca nevêndută cătră casă. Erau înţeleşi ca la capĕtul oraşului sĕ se întâlnească şi ambii apoi sĕ meargă cătră casă.

Întêmplarea aduse cu sine de soţia grăbind, a apucat înaintea bărbatului pe drum creḑând că acesta va fi înainţea sa grăbi sĕ’l ajungă, durere însĕ că nu la ajuns ba nici acasă nu la aflat. Bărbatul cu vaca, întărḑiind în capetul oraşului şi a aşteptat nevasta, carea era înaintea lui, conversând el cu nisce preteni.

De acì pre vacă o a îndreptat singură căci avênd viţel era sigur omul că va merge drept acasă. Aşteptânduşi soţia a înserat în Sighişoara. In fine vĕḑênd că soţia sa nu mai vine s’a decis a pleca catră casă. A ajuns acasă. Soţia întrebă de vacă. „Na venit“ ḑice el. Nu! respunde nevasta.

Vaca era la primariul din comună, care cunoscându-o a cui e, o a scăpat din mânile unor oameni rĕi, ce voiau a o fura şi o a băgat în grajdul seu. Bietul om nesciind unde e vaca, fără a mai ḑice ceva pune straiţa cu sumanul (zechiea) jos, şi cu mânile goale, plecă înapoi, după vacă. Sârmanul! El n’a sciut, că se desparte din braţele preaiubitei sale soţii, din mijlocul scumpilor sei copilaşi iese din casa sa fără a sĕ mai reîntoarce, nici — mort! Vine pănă în capĕtul hotarului Sighişoarei. Acì avu sĕ se lupte cu moarte cumplită! — Acì îl întâlniră nisce tâlhari cari ca pre cel din S. Evangelie l’au bătut şi chinuit, lăsându-l abia viu! — Pe semne tâlharii au creḑut, că banii primiţi pentru vacă vor fi la el dar rĕu sĕ înşelară căci banii îi rămăsese în straiţa lăsată acasă escepţie făcênd dela câţi-va cruceri. Bietul om, mai mort de loviturile celor fără de milă cum a putut a purces cătră Sighişoară, şi la o depărtare considerabilă de aceasta scăldat în sânge, slăbit de dureri a picat la pământ. Aci l’a aflat o muere streină, Duminecă în ḑiori de ḑi şi făcênd cunoscut în oraş s’a mijlocit de nenorocitul s’a adus în spitalul civil. Acì spălat de sânge s’au vĕḑut ranele lui. Sa vĕḑut că sĕrmanul a căpătat o lovitură de ciumag (bâtă) sau peatră peste gură aşa în cât o buză î-i era de tot sdrănţuită si ’i-au picat dinţii, cari sau aflat în locul unde l’au bătut. Mai departe s’a vĕḑut lovit cu deosebire în partea stângă a obraḑului încât ochiul stâng îi era foarte umflat, şi sgârciul nasului sdrobit precum şi altele. Destul că nenorocitul când s’a aflat, n’a mai putut vorbì nimic. Astfeliu rănit, în spital, a mai trăit vre-o câteva oare căci în aceeaş ḑi (Duminecă) la oarele 3 d. a. şi-a dat blândul seu suflet în mânile creatoriului. Dus de a aici la un crestin Marţi la 21 Faur, c. 3 oare d. a. doi preoţi i-a sĕvârşit slujba D-ḑeiască dela morţi la care ocasiune Reverendisimul Domn Zacharie Boiu sen. prot, emer a rostit o cuvântare, care a stors şiroaie de lacrămi din ochii auḑitorilor. De acì reposatul a fost dus la locul de odihnă.

Despre tâlhari nu se scie nimic.

Astfeliu din causa unor oameni rĕi se nenoroci atât de amar o familie sĕrmană. — O! cum mai poţi Doamne suferì pe atari oameni a mai respira aerul teu.! În astfeliu de împrejurări foarte triste, onorabili cetitori, n’avem decât a ne esprima şi noi din preună cu psalmistul ce ḑice: De te vei uita la fărădelegi Doamne! „Doamne cine va sufuri! — că la tine este milostivirea.“

La omorul din 9/21 Februarie.

Cercetarea judecătorească contra ucigaşilor Marlin şi Kleeberg s’a continuat cu toată stăruinţa din partea judelui de instrucţiune Iahn. Sun tem în posiţiunea de a comunica publicului resultate noue sensaţionale. Duminecă pe la ameaḑi fu arestat advocatul Rudolf Marlin. Arestatul se purtă în temniţă în urma acestui act judecătoresc preventiv ca un om turbat, gerânduse în gura mare de nevinovat. Sâmbĕtă s’au aflat în casa lui cinci inele de ale lui Friedenwanger, care se ḑice că le a ascuns feciorul fără scirea tatâ-seu. Prelûngă aceasta Kleeberg îl agravează pe advocatul Marlin deadreptul ca pe autorul intelectual al omorului, mărturisind, că acesta le a proiectat planul cu toate detaiurile cunoscute. Advocatul Marlin n’a asistat la omor nici ca păḑitor pe stradă dinaintea casei, dar după mărturisirea lui Kleeberg a fost tovarăş cu altă ocasiune, când toţi trei plecară la casa lui Friedenwanger cu cugetul de omor. Planul nu s’a putut realisa atunci fiindcă era o domnişoară streină în casă. Pretestul a fost ca şi cel din urmă: şi atunci au însinuat că vor sĕ scoaţă un orologiu amanetat, însĕ neavând bani s’au îndedepărtat.

Fiul Marlin neagă categoric ori ce complicitate a tată-seu. Şi Kleberg a negat pănă acum însĕ Sâmbĕtă a mărturisit apriat că adv. Marlin este autorul intelectual al omorului. Numai cercetarea ulterioară va revărsa lumină de ajuns şi asupra acestei grave şi surprinḑetoare inculpări.

Se revenim la indiciile ce au provocat arestarea adv. Marlin. Sâmbĕtă a mărturisit Marlin junior că a ascuns cinci inele între cari patru erau de briliant, într’o fereastă oarbă din cămara locuinţei tatăseu. Comisiunea judecătorească presentându-se îndată la locuiuţa adv. Marlin i ceru cheia, descuiară cămara şi aflară inelele la locul indigitat. Kleeberg se ḑice că nu au avut cunoscinţă despre aceste inele tăinuite şi de aceea e foarte înverşunat asupra complicelui seu. Între aceste inele de briliant se află unul în preţ de 200 fl. pe care îl amanetase adv. Marlin la Friedenvanger. Inelul a fost mai ainte proprietatea unei cliente de ale sale.

Încât pentru hârtiile de valoare ce s’ar fi aflat printre obiectele răpite dela Friedenwanger, se presupune că acelea sûnt ascunse undeva de Robert Marlin.

Inculpaţii au mărturisit şi unele furturi mărunte. Kleeberg a spus că a furat un căput de iarnă dintr’un loc de petrecere cu joc. Acest căput l’a predat lui Robert Marlin, care l’a descusut şi a vêndut pănura. A mai furat Kleeberg un notes cu 12 fl. — Prelângă aceasta ei au avut o serie întreagă de planuri criminale, spre care scop Robert Marlin sub diverse preteste şi ocupaţiuni făcea esploraţiunile necesarie, sondând terenul şi însemnându-şi toate locuinţele, persoanele şi alte împregiurări.

Un progres şi mai considerabil a făcut cercetarea judecătorească prin altă mărturisire de mare gravitate. Anton Kleeberg şi Robert Marlin au mărturisit, că ei sûnt făptuitorii raptului comis contra doamneî Elise Göckel, în 22 Octomvre 1883 seara pe la oarele 8.

D. Gőckel făcuse atunci arĕtare la poliţie despre obiectele preţioase ce i s’au răpit, însĕ necunoscênd persoanele răpitorilor n’a putut da decât o descriere personală nesigură. Abia omorul contra lui Friedenwauger a putut se reverse lumină şi asupra acestui punct întunecat.

În pantalonierul ce sau aflat în şop la locuinţa lui Kleeberg s’au aflat şi unele preţioase răpite dela d. Gőckel, şi anume funestul medailon, care a dat ansă la omorul din 9/21 Februarie. Robert Marlin amanetase acest medailon la Dr. Friedenwanger. Judele de instrucţiune Iahn a arĕtat criminalilor Sâmbetă acest medailion şi acestia au şi afirmat faptul. — Trebue sĕ observăm că Robert Marlin avea încredere la Friedenwanger, fiindcă acesta fusese un şir de ani clientul advocatului Marlin. Această împregiurare a risipit ori ce suspiţiuni ce putea sĕ se nască în sufletul lui Fredenwanger în urma deselor visite şi afaceri ale junelui ucigaşiu.

Raptul contra doamnei Gőckel sa sevêrşit în următoarele impregiurări:

Robert Marlin sondase cu deamĕruntul mai întâiu locuinţa d. Gőckel din strada Pintenelui sub pretecst de a căuta locuinţă pentru tată-seu. In seara dela 28 Octobre când d. Elisa Göckel era numai singură acasă veniră complicii amêndoi: Kleeber sĕ ridică pe umerii lui Robert Marlin şi intră în casă ear acesta din urmă remase-se afară ca pază, Kleeberg era proveḑut cu o barbă falsă ca se remână necunoscut. D. Gökcel sedea în linişte la masă cu o lampă aprinsă. La intrebarea, că ce poftesce, Kleeberg o lovi cu nu fer gros în cap incât la moment căḑu leşinată la pământ lângă masă. Kleeberg poate a creḑut că e moartă apoi a jefuit dulapurile a răpit preţioasele şi banii, a resturnat lampa şi poate că a şi impins cu piciorul trupul doamnei Elisa Göckel în petroleul vărsat şi aprins pentrucă pieptul şi braţele doamnei Gückel au aretat urme de lovituri ca victimele din casa Friedenwanger. Se poate că petroleul aprins ajungând la spatele doamnei Göckel şi simţind ea durere sau întors şi a stins petroleul. In modul acesta a scăpat de pericolul de a murì arsă. Pe la 9 oarc nepoata d. Göckel reintorcênduse acasă voì sĕ intre pe uşa de cătră stradă însĕ aceasta era incuiată Intraceea d. Göckel îşi veni în fire se têrêì mereu pănă la o fereastră din odaia de cătră stradă şi spuse nepoatei cele întêmplate rogându-o se chieme poliţia. Poliţia a şi venit a făcut toate cercetările insĕ fără resultat. D. Gőckel s’a mutat de acolo la alţi cunoscuţi şi nici aḑi nu s’au mai restaurat pe deplin de loviturile lui Kleeberg.

Modul cum a purces Kleeberg contra familiei Friedenvanger arată că el sa perfecţionat în criminalităţile sale.

Vĕḑênd că lovitura ce a aplicat-o d. Göckel nu a fost de moarte precum a creḑut, — el la omorul contra lui Friedenvanger a aflat de lipsă se mutileze trupurile ucisilor sĕ fie asigurat despre moartea viptimelor.

Conspectul operaţiunilor Institutului de credit şi de economii „Albina“ în lunile Ianuarie şi Februarie 1884:

Intrate.	fl. cr.
Numerariu din 31 Decembre 1883	57,640.60
Depuneri	248,169.28
Cambii rescumpĕrate	318,143.18
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	120,377.67
Interese şi provisiuni	27,871.50
Fondul de pensiuni	77.—
Monetă vêndută	144,967.35
Efecte	38,831.45
Conturi curente	46,140.57
Diverse	811.59
	fl. 1,003,030.19
Eşite.	fl. cr.
Depuneri	187,002.02
Cambii escomptate	402,881.54
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	139,155.—
Interese pentru depuneri	395.83
Contribuţiuni şi competinţe	4,829.91
Salarie şi spese	4,553.25
Monetă cumpĕrată	103,772.51
Conturi curente	92,085.77
Diverse	744.85
Saldo în numerariu cu 29 Februaric 1884	67,629.51
	fl. 1,003,030.19

Sibiiu în 29 Februarie 1884.

Visarion Roman, director esecutiv.

Iosif Lissai, comptabil

Varietăţi.

* (Crudelitate.) Ni se scrie că în comuna Rodbavul Braşovului în Joia trecută mai mulţi sasi tineri înarmaţi cu cuţite au junghiat un june român tinĕr, care a avut îndresneală a cumpĕra o casă săsească în sat şi a se aşeḑa între ei. Sasii după ce l’a provocat şi ameninţat sĕ-le dea casa înapoi şi romanul n’a vrut sĕ facă aceasta, — iau spart noaptea mai ântâiu ferestrile apoi l’au pândit ḑiua pela meaḑăḑi şi pe uliţă lângă cârcimă l’au

atacat cu cuţitele aplicându i vre-o trei împunsături dintre care una mortală, şi numai naturei celei tari a acelui tinĕr român e a sĕ mulţămì că până astăḑi încă n'a murit, însĕ e puţină spuranţă. Culpaţii sûnt pe picior liber.

* **Esplosiune**) Moara de praf de puşcă din Laculeţ (România) a esplodat. La această esplosiune a constat viaţa a 5 oameni.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiuni** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6.; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie

Sâmbătă în 8 Martie 1884.

Viena:	27	79	14	7	3
Timişoara:	5	56	34	50	68

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 8 Martie n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	121.95	121.25
Galbin	5.70	5.70
Napoleon	9.60½	9.39

Nr. 81. B. [685] 3—3

CONCURS.

De oare ce în urma concursului publicat în „Telegraful român“ Nr. 5 şi următorii din anul curent, la postul de paroch în parochia de clasa a III din Costeni cu venit anual de 250 fl. v. a. până la terminul prefipt n'a suplicat nici un individ cualificat, aşa terminul concursului supramenţionat se prolungesce cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Cupşeni în 18 Februariu 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Samuil Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 60. [684] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul **Zarand** se escrie concurs pe basa „Statutului organic“ §. 63. combinat cu §. 23. punct 5 şi a instrucţiunei votatate de sinodul archidiecesan la 13/25 Aprilie 1877 Nr. 191 §. 7.

Fiitoriul protopresbiter, ca atare va fi tot odată şi paroch în parochia vacantă în locul central al tractului, anume în opidul Brad, director la gimnasiul român gr. or. cu 4 clase gimnasiale, şi preşedinte al representanţei gimnasiale.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sûnt: *a)* venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutoriul de stat şi din tacsele ce încurg pentru şedulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorţiali şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterali; *b)* venitele ordinari ale parochiei de clasa a III din Brad.

La postul acesta pot concurge bărbaţi apţi şi binemeritaţi pe terenul bisericesc şi scolar, avênd totodată a documenta o pregătire cel puţin de VIII classe gimnasiale sau reale cu testimoniu de maturitate, ca au terminat studiile teologice la vre unul din institutele metropoliei noastre şi au susţinut cu succes bun esamenul rigoros de cualificaţiune, sau cari după pregătirea indicată mai sus au terminat studiile teologice la vre-un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualificaţiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Pot însĕ concurge şi fără testimoniul de cualificaţiune profesorii de teologiă şi preoţii chirotoniţi înainte de introducerea esamenilor de cualificaţiune, dacă în celelalte au cualificaţiunea prescrisă de mai sus.

În mod esceptional pot concurge şi fără prescrisa cualificaţiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul şi acurateţa manifestată în administrarea protopresbiteratului vor avè dela consistoriul archidiecesan (plenar) speciala îndreptăţire la acest concurs.

Cei ce veiesc a concurge la acest post, au a-şi aşterne suplicile de concurs la veneratul consistoriu archidiecesan în Sibiiu, *în restimp de 30 de ḑile* deta prima apariţiune a acestui concurs în foaia „Telegraful Roman“, alăturând câte o tabelă de cualificaţiune, care sĕ conţină date esacte şi speciali în următoarele rubrici: numele caracterul (rangul bisericesc) şi locuinţa concurentului, anii etăţii, (anul, luna şi ḑiua nascerei) studiile pregătitoare, afară de cele teologice (anul, locul şi categoria acelora, esamenul de maturitate şi altele; studiile pregătitoare teologice) anul şi locul acalora şi esamenul de cualificaţiune), serviţiile de până acuma pe terenul bisericesc şi scolar (timpul, locul şi categoria acelora) în fine cunoscinţa limbelor şi alte reflecsiuni.

Datele din aceasta tabelă sûnt de a se întări cu documente, cari sĕ se acludă în original, precum carte de botez, testimonii scolastice şi de maturitate, testimonii teologice şi de cualificaţiune, atestate de serviţii bisericesci şi eventualmente toate altfel de recomândări.

Brad din şedinţa comitetului protopresbiteral ţinută la 30 Ianuarie 1884.

Preşedinte	Notariu
George Părău, adm. protopresb.	**Stefan Albu,** profesor gimn.

Nr. 18. [684] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de classa a III-a **Ciuruleasa**, lângă neputinciosul paroch de acolo, pe basa decisiunei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan Nr. 4362. B. din 1883 se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt, jumĕtate din toate venitele parochiale de preste an, dela 1214 suflete.

Doritorii de a ocupa acest post, au de a-şi subşterne petiţiunile instruite conform legilor din vigoare, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul mai sus indicat.

Abrud în 10 Februariu 1884.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial concerninte.

Nr. 30. [680] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III Craiva protopresbiteratul gr. or. al Albei-Iuliei cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială din nou clădită cu celariu sub ea, grădină de legumi, şi pomi nobilitaţi.
2. Porţiune canonică 4 jugăre 776 °☐ arătură, 5 jugăre 526 °☐ fênaţiu şi 1282 °☐ vinee.
3. Dela 60 familii una ferdelă de cucuruz sau una ferie must: precum şi câte una ḑiua de lucru clacă numită.
4. Venitele stolari regulate în sinodul parochial ţinut în 22 Maiu 1883.
5. Toate acestea emolumente aduc la an venit curat preste 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie, au de a-şi aşterne petiţiunile instruite conform dispositiunilor „statutului organic“ şi a regulamentului congresual din 1879, la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia 27 Ianuarie 1884.

Ales. Tordoşan,
protopresbiter gr. orient.

Nr. 368 ex. 1883. [683] 2—3

CONCURS.

Conform ordinaţiunei Venerabilului Consistoriu diecesan din 2 Noemvre 1883 Nr. 762 B. şi în urma avutei conţelegeri cu prea On. domn protopresbiter tractual Andrei Ghidiu se escrie concurs pentru deplinirea postului de paroch în parochia vacantă de classa I. **Docnecea** protopresbiteratul **Oraviţei** în diecesa **Caransebeşului**; cu termin de concurare până inclusive 24 Martie 1884.

Emolumente împreunate cu acest post sûnt:

a) 300 fl. v. a. în rate lunare dela societatea calei ferate de stat austriece ca relut pentru sesiunea parochială.

b) Venitele stolare sistemisate dela 380 familii, cari computate după calculul mediu al celor 5 ani din urmă fac 480 fl. v. a.

c) 2 jugere de livadă cu un venit curat la an 20 fl. v. a.

Doritorii de a concura la acest post de paroch au a dovedì qualificaţiunea prescrisă în § 15 din regulamentul pentru parochii precum şi o purtare morală esemplară.

Suplicele de concurs instruate conform statutului organic şi adresate comitetului parochial sûnt a se trimite Prea On, domn protopresbiter Andrei Ghidiu în Oraviţa până la terminul sus indicat.

Dintre concurenţi ca români vor fi preferiţi aceea, cari cunosc bine limba germână şi maghiară.

Docnecea în 29 Ianuarie 1884.

Comitetul parochial.

În conţelegere cu mine: Andreiu **Ghidiu**,
protop. gr. or. rom.

Nr. 154. [688] 1—3.

EDICT.

Maria n. Nan de religiunea gr. or. din Tilişca, care de 4 ani de ḑile şi-a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Ioan Găvoşdea tot din Tilişca nesciinduse până astăḑi ubicaţiunea ei, — în sensul incuviinţărei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan ddto 14 Februariu a. c. Nr. 4817 B. se citează prin aceasta, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze la subscrisul for matrimonial căci la din contră şi în absenţa ei se va decide procesul intentat de bărbatul ei.

Sălişte, 24 Februariu 1884.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Sălişţei ca for matrimonial de I instanţă.

Dr. **Nicolau Maier,**
protopresbiter.

Nr. 1073/1874 civ. [689] 1—3

Publicaţiune.

În causa de regularea posesiunei pcto commasarea hotarului şi segregaţiune în comuna **Cuştelnic** ḑiua pentru începerea lucrărilor pregătitoare, anume pentru regularea representanţii, alegerea inginerului şi pentru progătirea preliminariului de spese, s'a statorit **pe 24 Aprilie 1884 la 9 oare ante am.** în comuna Csüdötelke în locuinţa judelui comunal; sûnt citaţi toţi cei interesaţi cu observarea, că neînfăţişarea părţilor nu va împedeca această pertractare.

Dela tribunalul reg.

Elisabetopole 1 Martie 1884.

Géza Háptány,
asesor de tribunal ca judeesmis.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 11

Cele mai bune
Clavire de Proksch
cu preţul de
400 fl., 500 fl., 580 fl.
şi garanţie pentru întreagă **Transilvania**
se află esclusiv numai la
depositul lui Heldenberg
în Sibiiu.
Epistole sûnt a se adressa francate.

Unele păreri dela artistii cei mai renumiţi despre aceste clavire ale lui Proksch.

Spre marea mea uimire în escellentul fabricat a domnului A. Proksch am aflat clavire de prima calitate şi frumseţe, cari în ce privesce poesia tonului şi modul perfect de esecutare ţin concurenţa cu cele mai renumite producte de acest soiu. 'Mi place a crede, că aceste fabricate escellente — de un preţ cu totul moderat în timpul cel mai scurt se vor lăţi tot mai tare, şi bucuria mea cea mai mare va sta în aceia, dacă voi putè contribuí şi eu la popularisarea lor.

(677) 3 **Sofia Menter-Popper,**
pianista curţei ces. reg. aust.

Elegantul D-tale clavir mi-a sosit eri, şi me aflu îndemnat a-ţi comunica, că frumseţea tonului lui a pus pre toţi în uimire

Gustav Walter,
artist la opera ces. reg.

Clavirul firmei Proksch, pe care avuì ocasiunea a'l auḑi astăḑi, este unul dintre cele mai bune instrumente, ce am auḑit până acuma.

Jules de Schwert,
Virtuos de curte al Maiestăţei Sale împĕratului din Germania.

Raportul esposiţiunei imp. din Gratz

Constatăm cu satisfacţiune, că clavirele espuse de această firmă au atras asupra lor deosebit interes. La locul prim se distinse un clavir mic de sistem american cu coperis negru de tot elegant. Tonul lui era brillant şi conserva sunetul frumos în toate posiţiile. Preste aceasta esecutarea era egală şi de tot corespundĕtoare. Instrumentul al doilea era un pianino de sortă mai mică, înse asemenea celui dintâi şi el avè tonuri de tot frumoase, esecutare lesnicioasă şi adjustat cu eleganţă. Etablismentul în ce privesce technica stă la nivoul timpului nostru; ḑi de ḑi câştigă mai mare importanţă, şi în cercurile competente se bucură de recunoscinţă măgulitoare.

Zambach şi Gavora.
Fabrica de vestminte şi recuisite bisericesci
de rit catolic şi grec. [555] 22—30
în Budapesta, strada Vaţului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, şi pentru societăţi industriale (şi pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelniţe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărţi de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor convenì, se vor schimba cu altele.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu,

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 25 Sibiiu, Joi 1/13 Martie 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Austro-Ungaria şi rĕsboiul oriental din urmă.

Restabilirea vechilor legături de prietinie între cele douĕ puteri nordice este obiect permanent nu numai pentru cele mai variate coniecturi, ci tot odată şi pentru unele descoperiri interesante despre fasele rĕsboiului oriental din urmă. Foaia guvernamentală „Pest. Ll.“ a aflat de lipsă sĕ iese în public cu unele descoperiri, avênd de scop a accentua de nou influenţa şi puterea monarchiei noastre într'un moment, când se pune în lucrare o nouă grupare a alianţelor. Aceste descoperiri se ḑice că au emanat dintr'un isvor din cele mai acreditate.

Când armata rusească trecu Dunărea, Rusia dăduse deja după toate formele promisiunea că nu vrea (?) sĕ ocupe nici un petec de pământ pe ţermul drept al Dunărei, că 'şi va retrage toate trupele din ţerile balcanice şi din România, ear la finea campaniei militare va supune regularea tuturor raporturilor unui congres european. După căderea Plevnei Rusia a dat asigurarea în mod obligatoric, că nu va ocupa la nici un cas Constantinopolea. Ori ce vătămare a acestor învoeli, în deosebi ocuparea Constantinopolei avea sĕ fie un *Casus belli* pentru Austro-Ungaria.

În ḑilele cele grele dela Plevna şi după acea, când toate puterile disponibile ale armatei rusesci erau angagiate în luptele dintre Balcani, Rusia a dat o mulţime de semne de temeri faţă cu atitudinea statului austro-unguresc, dovadă desele misiuni diplomatice rusesci în Viena, cari aretau slăbiciunea şi dependenţa Rusiei de Austro-Ungaria în acele momente grave. Puciul secuesc din Transilvania a fost singur (?) în stare sĕ deştepte perplesităţi serioase.

Când Ruşii trecură Balcanii, împrăsciind cele din urmă fragmente ale armatei turcesci, şi apropiânduse de Constantinopole, cabinetul din London a întrevenit în Viena pentru a se face paşii nesesari, ca sĕ se evite o eventuală ocupare a Constantinopolei. Austro-Ungaria a aflat a fi lucru de prisos a mai reaminti Rusiei observarea promisiunilor solemne ce le a dat de repeţite ori. Rusia a simţit gravitatea situaţiunei, şi calculând foarte bine consecuenţele ce le putea avea ocuparea Constantinopolei, a resignat dela planul de a întra în capitala turcească.

Din cele arĕtate se vede că nici în această fasă a resboiului oriental nu era prea târḑiu pentru Austro-Ungaria sĕ intervină. Meritul esclusiv pentru neocuparea Constantinopolei îl revindecă autorul pentru Austro-Ungaria, pentru că Anglia nu ar fi putut isprăvì nimic cu flota sa.

Armata rusească era redusă prin campania cea grea risipită fiind într'o ţeară cu resursele secate şi depărtată de basa operaţiunei la 100 mile, avênd la spatele sale un lanţ de munţi acoperiţi de ninsori groase şi un fluviu de primul rang, în faţa unei capitale cu un milion de locuitori, dintre cari partea cea mai mare se compunea din contrarii cei mai neîmpăcaţi. Ruşii gândinduse la aliaţii lor trebuia sĕ presupună, că pe Sêrbi nu se poate răḑima, ear Românii făcuseră în timpul campaniei cabinetului din Viena repeţite şi categorice declaraţiuni de alipire; prin urmare o diversiune era posibilă. Rusia nu mai avea acasă trupe disponibile, cu toate demonstrările jurnalelor, ea nu putea dispune de alte 50,000 soldaţi buni de campanie. Rusia devenind în necesitatea de a'şi schimba frontul, ar fi avut sĕ se lupte cu fanatismul masselor turcesci deoparte, ear de alta parte i eşia întru intimpinare armata austro-ungurească. În asemenea cas ea putea se devenì captivă şi sĕ se întoarcă preste bulevardul Vienei şi al Pestei acasă.

Din aceste consideranţe Russia n'a luat Constantinopolea. N'a fost în stare sĕ pună crucea grecească pe biserica sântei Sofii.

Dar Rusia a observat şi celelalte puncte ale învoelei, pentru că afară de Basarabia n'a ocupat nici un petec de pământ etc. Ear la congresul din Berlin Rusia a suferit naufragiu în urma politicei austro-ungare.

Autorul descoperirilor de mai sus crede a fi dovedit, că Austro-Ungaria spriginită de celelalte puteri au tras dungă preste planurile rusesci în orientul european şi a pus realisarea proiectelor rusesci într'o depărtare respectabilă.

Este irelevant pentru noi acea ce ḑice autorul în conclusiunile sale politice dupăce a făcut descoperirile de mai sus. Autorul cearcă adecă, în care fasă a resboiului ar fi fost mai oportună interventiunea Austro Ungariei?

Sûnt de prisos asemenea scrutări ce 'şi dau aerul de profundă înţelepciune politică. Autorul lasă din calculii sei un factor impunător şi decisiv: pe Germania. Pare-ni-se că declaraţiunea principelui Bismarck în Reichstag cu privire la legătura de prietenie dintre ambele puteri nordice şi esclamaţiunea sa „*Beati possidentes!*“ togma într'o fasă decisivă a resboiului oriental arată destul de invederat, că Rusia se raḑimă pe vechiul seu aliat şi până când era ocrotită din partea acestuia, n'avea sĕ se teamă cel puţin în decursul resboiului nici de curagiul precipitat al Secuilor nici de alte surprinderi fără veste dela Viena. *Est modus in rebus*..

Revista politică.

Sibiiu, 29 Februarie 1884.

Nu se scie încă cu positivitate când vor fi alegerile viitoare pentru dieta Ungariei şi s'au şi început deja agitaţiunile şi candidările cu contra candidări. Cu mai mai multă rêvnă lucră oposiţionalii şi între aceştia partida independenţilor. De sine se înţelege că semitismul şi antisemitismul încă îşi are rola ce i se cuvine în corteşirile pentru alegeri.

Ca simptomă sensaţională pentru curentul domnitoriu în Ungaria vom amintì ovaţiunea făcută deputatului Verhovay de către alegătorii sei din Czegléd în Dumineca trecută. După antecedenţele de până acuma şi fiindcă numitul deputat este în mâna justiţiei pentru dilapidare de bani, toată lumea ar fi creḑută, că tribunul de pe stradele din Pesta de odinioară nu va mai fi de curênd obiect de ovaţiune cel puţin până la terminarea procesului. Aceasta însĕ se nu ne pună în mirare. Aḑi mâne vom auḑì lucruri şi mai cu coarne, căci pe timpul alegerilor rar umblă oamenii cu capul la locul seu.

Principele de Bismark se aşteaptă sĕ sosească cât mai curênd la Berlin spre a lua parte la sesiunea parlamentului deschis prin un mesagiu de tron cetit de ministrul de interne Boeticker, şi care se ocupă la locul prim cu organisarea internă. Mesagiul constată binefăcătoarele roade ale activităţii parlamentare şi culminează în proclamarea păcii între toate clasele naţiunii. Trecând preste proiectul pentru asigurarea lucrătorilor în cas de accidente, proiect căḑut de doue ori, şi despre care împĕratul crede că acuma el se va primì, anunţă alt proect de lege privitoriu la societăţile pe acţiuni. Apoi speră că se va primi şi proectul de lege pentru pensiunile funcţionarilor ne schimbându-se întru nimica înpregiurările din anul 1882. Cu privire la asigurarea reciprocă a proprietăţii literarie şi a modelelor industriale guvernul a legat negoţieri cu Belgia, cari vor fi obiecte de desbatere şi în parlament. În ce privesce politica esternă a imperiului Germaniei mesagiul se esprimă astfeliu:

„Relaţiunile imperiului cu celelalte state constituesc pentru Maiestatea Sa motivul celei mai înalte mulţămiri, mai cu seamă faţă cu temerile şi prorociile cari, după constituirea Imperiului, puneau în îndoială caracterul pacinic al politicei sale.

„Aceeaşi dorinţă de pace, însufleţind statele vecine şi amice noue, formează între noi şi acele state o solidaritate care, după cât omenesce e prin putinţă a prevedea, arată manţinerea păcii asigurată nu numai pentru Germania. Întărirea tradiţionalei amicii care leagă Germania şi pe principii sei cu curţile imperiale vecine şi primirea ce s'a făcut în Italia şi Spania Alteţei Sale principelui mostenitoriu ca representant al Imperatului, dovedesce că pe lângă vaḑa naţiunii germane în străinătate se adauge încrederea ce principii şi popoarele pun pe politica noastră. M. S. Imperatul are credinţa că cu ajutoriul lui Dumneḑeu va păstra sie-şi această încredere şi Germaniei pacea!“

Dela deschiderea parlamentului german încoace s'a format o partidă parlamentară, cea mai numeroasa şi mai puternică între partidele parlamentare din Germania. În ea se întrunesce majoritatea dietei, ceia ce făcu ca în şedinţa din 7 Martie sĕ se voteze mulţămită parlamentului Statelor unite pentru adressa de condolenţă din incidentul morţei lui Lasker. Partida poartă numele „*Deutsche freisinnige Partei*“ şi şi-a luat de basă următoarele puncte:

1. Desvoltarea unei adevĕrate vieţi constituţionale garantânduse cooperarea dintre guvern şi representaţiunea naţională prin organisarea legală a unui minister responsabil; respingerea tutor atacurilor contra drepturilor represintaţiunii naţionale, mai ales manţinerea perioadei financiare de un an; libertatea cuvêntul.

2. Apărarea drepturilor poporului; manţinerea secretului atât la votul universal cât şi la cel direct; garantarea libertăţii în alegeri şi mai ales prin aprobarea de dicte; libertatea presei, a întrunirilor şi a societăţilor; egalitatea naintea legilor, fără nici o consideraţiune de persoană sau partidă; deplină libertate a consciinţei şi a religiunii; regularea prin legi a relaţiunilor dintre stat şi societăţile religioase dânduse aceleaşi drepturi tuturor confesiunilor.

3. Ajutorarea prosperităţii publice în temeiul societăţilor esistânde, respectânduse cu totul drepturile egale, independinţa şi libertatea de întruniri ale claselor muncitoare; combaterea socialismului de stat, precum a mĕsurilor care au de scop punerea la epitropie şi a încătuşa produsul muncei şi libertatea.

4. În sistema contribuţiunilor dreptate şi menagiare a forţelor poporului; despovărarea articolilor trebuincioşi pentru vieaţă; nici un fel de politică vamală sau economică în serviciul intereselor laturalnice, nici un monopol; legiferare şi serioasă supraveghiare a imperiului asupra căilor ferate.

5. Manţinerea completei înarmări a poporului; deplina esecutare a serviciului militar obligatoriu scurtânduse pe cât se va putea durata serviciului; stabilirea, în fie care perioadă legislativă, a numĕrului forţelor ce vor trebuì sĕ fie supt drapel pe timp de pace.

Toate acestea pentru întărirea unităţii naţionale a Germaniei, cu credinţă către împĕrat şi pe têrâmul constituţional al statului federativ.

Călĕtoria principelui de coroană în Orient o salută cu multă simpathie ḑiariul „Turquie.“ Înalţii oaspeţi vor avea ocasiune a cunoasce situaţiunea politică în orient, vor cunoasce însuşirile popoarelor şi apreciându-le vor lega amiciţia durabilă între aceste douĕ state. Nu aşa înse Moniteur de Rome al Vaticanului. Urcându-se la un nivou mai înalt ḑiariul papal face politică eclesiastică. Misiunea Austriei în Orient este a lăţi catolicismul între schismatici. Prin aceasta se măgulesce ultramontanistilor din Viena şi se provoacă totodată susceptibilitatea Rusiei. La astfel de stratageme mai bine se pricepe seaunul papal şi mulţi politici ar putea lua de model diplomaţia din Vatican.

In Francia monarchistii au început a se misca cea ce a pus la pândă poliţia din Paris. Pretendentului la tronul franciei, contelui de Paris, i s'a dat sĕ înţeleagă, că la cas când uneltirile antirepublicane vor paşì la organisaţiune practică, contra lui vor lua mĕsurile prescrise de lege. Dintraltele ḑiariul „Paris“ promite că la procsima ocasiune va publica detaiuri interesante despre uneltirile contelui de Paris.

Curtea de apel din Bucuresci a denegat competenţa în judecarea recursului archiereului Calistrat. După cum ne spune un ḑiariu de preste munţi la sinodul procsim Părintele Calistrat va fi dat afară din ceata călugărească, va fi catirisit şi conform principiului evangelic. „Nu voiesc moartea pĕcătosului“ va fi trimis în vre-o ocnă la spăsanie. Aşa cere spiritul bisericei orientale!

La omorul din 9/21 Februarie.

Evoluţiunile infricoşatei drame din 9/21 faur în diferitele lor peripeţii varsă tot mai multă lumină asupra deplorabilei stări sufletesci a bandei de hoţi şi asasini din Sibiiu. Arestarea advocatului Marlin a provocat o nespusă miscare în populaţiune, şi toată lumea aşteptă cu sete descoperirea adevĕrului, fie el în ori ce parte va fi, numai sĕ se facă lumină şi sĕ înceteze starea de agitaţiune provenită din nesiguranţă.

Cu privire la advocatul Marlin şi greaua acusă adusă asupra lui de urḑitoriu intelectual al cruntului omor, noi nu ne încumĕtăm a preocupa opiniunea publică nici din respect la decădinţa morală a lui Kleeberg, nici cu întrebarea că; este oare posibilă o astfel de degenerare a simţĕmêntului omenesc, ca tatăl se-şi crească pre fiul seu Robert de asasin, şi sĕ-l impintenească la aşa ceva, nici cu privire la documentele rĕmase după Dr Friedenwanger, în cari se compromite greu advocatul invinuit. Iustiţia criminalistică, şi va urma cursul seu nepreocupată de părerile ḑiaristicei şi ea va vărsa lumină în aceasta tristă causă, lumină, care ne va face sĕ vedem inimile fiecăruia dintre cei prinşi până acuma.

Luni fu confrontat Kleeberg cu bĕtrânul Marlin, Kleeberg a spus acestuia în faţă toate minuosităţile urḑirei omorului şi încă cu o indrăsneală ne mai pomenită. E ceva ingroḑitoriu a urmărì grozavele invinuiri aduse de Kleeberg bĕtrânului Marlin. Sĕ trecem preste principala invinuire de urḑitoriu intelectual al omorului şi sĕ remânem la amenunte.

După fasiunile lui Kleeberg la prima încercare de omor când bĕtrânul Marlin a stat strajă la poartă, după ce au eşit afară, acesta ia numit mişei şi fricoşi, cari nu sûnt în stare sĕ esecute ceia ce odată şi-au propus. Apoi i-a instruat cum sĕ esecute omorul. Mai întâi trebue tocaţi în cap, apoi sĕ li se taie gâtlejul cu cuţitul. La esecutarea acestei operaţiuni sĕ şi lege bine mânecele vestmintelor, ca sângele sĕ nu poată intra prin mânecă, în faţa acestor invinuiri bĕtrânul Marlin s'a purtat ca şi turbat, n'a recunoscut nici o învinuire şi s'a plâns că prin asemenea fapte imputate vreau oamenii sĕ-i strice viitoriul.

Confrontat cu tinĕrul Marlin Kleeberg a mărturisit togmai aşa şi în faţa acestuia, eară Marlin neagă vinovăţia tatălui seu.

Ca momente agravătoare asupra bĕtrânului Marlin mai servesce şi corespondenţa lui cu Dr. Friedenwanger. Acela era advocatal medicului omorît, întrat la acesta în detorii până în gât, cerea dela el bani împrumut de multe-ori în ton de tot ameninţătoriu.

Precum am mai accentuat încă odată, noi nu vom produce dela noi nici momente agravătoare nici circumstanţe atenuante, căci noi credem, că prin aceasta dăm publicului ansă la bănueli şi nu facem nici un servit publicului. Resultatul justiţiei va fi pentru noi normativ, şi-l aşteptăm cu mare nesaţiu.

Varietăţi.

* (Personal). Escelenţia Sa P. Archiepiscop şi metropolit Miron Romanul insoţit de P. protosincel Dr. Ilarion Puscariu a plecat cu trenul de alaltăeri la Budapesta.

* (*Scolar*). Din o mână bineacreditată ni se scrie că scoala noastră din Branisca, comitatul Uniadoarei, face progresse de tot imbucurătoare. Inregistrăm cu satisfacţiune această scire plăcută mai cu seamă din motivul că asupra scoalelor noastre mai mult s'au plâns oamenii din comitatul susnumit.

* (*Nagyszebeni magyar polgári kör*“). Sub titlul acesta s'a înfiinţat o reuniune a cetăţenilor unguri din Sibiiu cu scopul de a promova interesele clasei de mijloc a cetăţenilor din Sibiiu fără osebire de naţionalitate şi confesiune.

Constituirea acestei reuniuni s'a făcut Duminecă seara cu care ocasiune presidentul ei domnul notariu public **Zágoni** rosti o cuvântare foarte frumoaşă, care ni s'a trimis şi noue spre publicare. Din lipsa de spăţiu nu ne putem îndeplinì dătorinţa de a publica cuvêntarea şi a da unele detaiuri din viaţa acestei tinere reuniuni. O vom face aceasta însĕ cu multă plăcere în numĕrul procsim.

* (Postal). In Sânpaur (Kerellő-Szent-Pál), comitatul Ternavei mici e de ocupat postul de magistru postal. Condiţiuni: Contract şi 100 fl. cauţiune în bani gata. Emolumente: Leafa 120 fl. pauşal de cancelarie, şi 180 fl., pauşal pentru curier. Petiţiunile de concurs sûnt a se adresa la direcţiunea postală în terminul de trei septămâni.

* (*Concert*). Corul plugarilor români gr. or. din comuna Valea mare (cercul Murăşului), au ţinut concert în 12 Februariu a. c. în scoala din loc, venitul este în favorul chorului. Publicul aştepta cu cea mai mare plăcere a auḑì programa care s'a şi început pre la 8 oare seara. Programa s'a compus din 8 declamaţiuni şi 13 cântări:

PROGRAMA.

1. „Se mergem fraţi la scoală“, declamată de Samoil Todor.
2. „Versul împĕratului“, cântat de chor.
3. „Scolariul îndreptat“, declamat de George Tripa.
4. „Deşteaptăte romane“, cântat de chor.
5. „Sergentul“ declamat, de Nicolae Todor.
6. „Fii României“ cântat de chor.
7. „Movila lui Burcel“ declamată de Maria Spinanţi.
8. „Steaua nopţii“ cântată de chor.
9. „Visul lui Petru Rareş“, declamată de Elisaveta Todor.
10. „Calcă române“, cântată de chor.
11. „Brancoveanul Costantin“, declamată de Iochim Todor.
12. „Hora dela Plevna“, cântată de chor.
13. „Concesionariu“, declamat de Ioan Popovici.
14. „Pe a ţării noastre zori“, cântat de chor.
15. „Moş Martin“, declamat de Nicolae Todor.
16. „Hora Sinaiei“, cântat de chor.

După aceasta au mai urmat jos de pe bină în mijlocul publicului roată şeḑênd pe lângă bravul nostru învĕţătoriu Macsin Balan, următoarele cântări. „Ciobanul“ împreună cu declamaţiune de Ioan Popovici. „Hora Griviţei“, „Cât e ţeara românească“, „Bravi ostaşi“ şi ultima cântare au fost „Latina Gintă“.

După aceasta a urmat jocul la care a luat parte 25 părechi şi s'au terminat pe la 6 oare dimineaţa. Jocul sau început cu „Ardeleana“.

Publicul a salutat aparenţa acestui eveniment cu totul nou în mijlocul seu cu bucurie şi prelungite strigări entusiastice de „sĕ trăiască“.

Public a fost de tot mult cât n'au mai încăput în sala de învĕţămênt ci au stat prin ocol şi au ascultat.

Ear după terminaree jocului ce sa încins acum la rêndul seu ne depărtarăm cu toţi încântaţi ducênd cu noi suvenirile cele mai plăcute.

Venitul este înbucurătoriu.

* (Esport). În 25 a. l. c. avu loc têrgul de primăvară în Orăştie, acesta fu foarte cercetat, cu deosebire din partea bănăţenilor, neguţători de vite.

Nici nu se mai povestesce despre un asemenea têrg. Ce-i drept şi timpul i-a favorisat. Preste 1800 drabe de vite sau esportat din ţară cu acest prilegiu. Lucru neobicinuit. Câte cu 400—500 fl. v. a. se plătea părechea boilor de frunte crescuţi în curţile ţeranilor nostrii. Dispoşiţia lor laudabilă dintraltele de a creşte vite frumoase şi marea răbdare cu care le îngrijesc o vĕḑurăm de astă dată bogat resplătită. Vorba cea: numa ce, munca dreaptă nu remâne neresplătită.

* (Balomir). In 9 l. c. sau ţinut cu elevi dela scoala română esamenul pre I Semestru; fiind dl protopop cam morbos sau substituit prin parochul local Nicolae Suciu; carele a avisat poporul sĕ ia parte cât de numeros la esaminarea copiilor. La 2 oare după ameaḑi dănduse semn cu clopotul bisericei sau adunat în biserică o parte însemnată din popor, unde aştepta deja învĕţătoriul cu toţi elevii 65 la numer.

Directorul susnumit a ţinut o cuvêntare potrivită şi după căntarea „împărate ceresc“ sau început esamenul. Din toate obiectele a dat elevii, atât la intrebarea invĕţătoriului, a directorului şi a altor locuitori, cele mai limpede respunsuri ori care fu esaminat din toate obiectele, elevii arătau o faţă veselă şi se inbiiau cu nerăbdare a fi întrebat.

Esamenul a durat 3 oare; cu mare atenţiune ascultau părinţii respunsurile limpede a micilor elevi. Resultatul esamenului a fost peste aşteptare şi deosebit bun progres sau constatat în comput şi istoria patriei.

Actul se finì eară prin o cuvêntare. Dl director indemnă elevii sĕ fie şi mai departe tot aşa de deligenţi, că numai prin învĕţămênt pot venì la o stare bună şi pot fi cetăţeni bravi; după aceea se întorsă domnul director cătră învĕţătoriul Ioan Balomiri şi în numele poporului i mulţemì cu cuvinte alese pentru progresul constatat, observênd că in timpul de 3 luni numai prin un învĕţătoriu diligent şi versat se poate constata un astfel de progres neaşteptat.

* (Mapa ţerilor ţinetoare de coroana Ungariei) de Eugeniu Bordeaux este eliminată din scoalele românesci în urma unei ordinaţiuni a ministrului de instrucţiune publică. Motivul se ḑice a fi împărţirea ţerilor, care nu ar corespunde cu starea actuală de drept public.

* (Conferenţe la Ateneul român) din Bucuresci. În sĕptămâna trecută Joi Dl. G. Pan vorbì despre „Morala în roman şi la teatru, dl I. Crăciunescu profesor la facultatea de filosofie şi litere din Bucuresci, vorbì Duminecă despre „scoală şi naţionalitate;“ de Dr. Gaster a ţinut în curênd o conferinţă despre apocrifele în literatura română.

* (Incercare de Spargere). Pe la sfêrşitul sĕptămânii trecute patru indiviḑi necunoscuţi au asaltat poarta grădinariului din strada morii Heberlein. Li s'a ameninţat cu tragerea revolverului dar strengarii nu s'a întimidat ci au continuat cu bombardamentul, asupra porţii, până ce au venit morariul din vecinătate cu servitorii sei. Atunci asaltatorii o tulîră la fugă.

* (Un atentat) s'a încercat la 1 Martie asupra lui Andreiu Köpe Falnagy, membru în comisiunea forestieră administrativă a celor şepte judeţe. Doi prevaricanţi de lemne aretaţi la autoritate, voind a se resbuna pentru aceasta însinuare l'au urmărit când venia cătră casă. Intrând în casă începură al bate cu o peatră ascuţită, până ce în urma ţipetelor un flecău robust venì într'ajutoriu şi-l mântuì de primejdie.

* (Rapt postal). In noaptea de 26 spre 27 Februarie nisce furi făcênd o spargere în oficiul postei din Orlat au înstrăinat suma de 100 fl. Criminalii cei adeveraţi nu sau descoperit încă.

* (Pentru negustorii de vite). Pentru têrgul de vite din Viena va întra cu ḑiua de 15 Martiu a. c. în vigoare un regulament nou de têrg. În înţelesul §-lui 14 al acestui regulament este oprită conlucrarea agenţilor pe lângă negoţiaţiunile de têrg, şi numai proprietariului sau increḑutului seu i va fi ertat a-şi vinde vitele. Aceasta dispoşiţiune, precum şi celelalte, prin care se îngreunează şi respective se face imposibilă vinderea după greutate, sûnt aşa de nefavoritoare pentru îngrăşătorii din Ungaria, încât aceştia în şedinţa din 27 Februariu au decis că după întrarea în vigoare a regulamentului nou de têrg nu vor mai trimite vite la Viena, ci vor înfiinţa un têrg în Poşion, unde vor venì şi macelarii din Viena pentru ca sĕ-şi recuireze cele de lipsă. In sensul acestei decisiuni, o comisiune de 10 membrii se va îngrigì ca în Poşion cât de curênd sĕ se facă dispoşiţiunile pentru organisarea têrgului şi interesaţii vor înapoia între sine un contract obligatoriu, în înţelesul căruia până ce regulamentul din Viena nu se va shimba pentru dênşii mai favorabil, îşi vor duce vitele la Poşion. Considerând ca ingrasiatorii din Ungaria au foarte mare parte în provederea cu carne de vita a Vienesilor, şi că absentarea lor de pre piaţa de Viena ar produce o lipsă, care cu greu s'ar putea acoperì din alte părţi, acest respuns a înteresaţilor este foarte la loc cu atât mai vêrtos, cu cât au fost constrênşi la aceasta prin dispoşiţiunile reformei, cari pe alta cale nu s'au putut strămuta.

* (Hârtii nouĕ de corespondinţe) provĕḑute cu marce postale s'au înventat şi pus decurênd în circulaţie în statele unite din America de Nord. Hârtia care este invenţiunea unui anumit Ehrlich serveşte de odată şi ca hârtie de scris şi ca cuvertă; coala de hârtie se îndoaie, ear marginile sûnt făcute spre a se lipì. Într'o parte se află marca postală tipărită, şi anume la aşa un loc, unde nu se mai poate desface hârtia defel, fără a nu rumpe şi marca. Astfel de epistole deci nici n'au lipsă de a mai fi stampilate la postă şi sûnt tot de odată scutite de periclul, a le desface vr'o mână străină. — Spirit american!

* (Pompieri femei). Junele cari îşi fac educaţia lor în Girton-Collegium din Londra, fură astfel spăriate sĕptămâna trecută din sgomot fals de foc, încât otărîră cu cea mai mare veselie şi în unanimitate sĕ formeze o trupă de pompieri. Directoarea pensionatului, după ce resolvă cestiunea principală a costumului ce trebue sĕ poarte junele pompiere se adresă căpitanului Shaw şeful pompieerilor din Londra, sĕ-i procure un profesor, ca se instrueze tinerele fete, dar comandantul respinse cererea. In fine găsì directoarea un profesor şi fără mijlocirea căpitanului Shaw, care esercitase pe june intr'un timp foarte scurt. Ele dirig acum pompele cu atâta dibăcie, se urcă cu toată incomoditatea hainelor, cu atâta precisiune, încât însuşi dl căpitan Shaw într'o inspecţie ce făcù acestea june pompiere, fu nevoit sĕ mărturisească, că în-

tregul corp este foarte bine eserciat şi îl felicită că şi-a ajuns scopul dorit.

* (Fabrica română naţională de hârtie) de lângă Bacău în România va începe fabricaţiunea pe la începutul lunei ce vine. Această fabrică înzestrată cu cele mai bune maşinerii va fi una din cele mai mari din Europa şi astfel nu numai statul care a contractat a-şi cumpĕra hârtia trebuiucioasă din ţară, dar şi particularii vor putea avea în curênd hârtie românească. Toate maşinăriile se pun în mişcare cu apa Bistriţei şi cu timpul materiele fabricării hârtiei vor fi tot din ţeară; cârpele nu lipsesc prin oraşe cu tot zorul ce'l pun străinii d'ale aduna păn ce mai pot, adecă păn la inceperea fabricării, cetim că se adună chiar prin porturi, pentru a se încârca în vapoare până şi sacii rupţi. — Eată maliţie din partea parasiţilor ce se hrănesc cu sângele român!

* (Cum se fac dinţii?) Fabricaţiunea dinţilor este o mare industrie. Esistă în Statele Unite douĕspreḑece manufacturi de dinţi artificiali; ele produc în fie-care an ḑece milione, adecă în mijlociu un dinte pentru cinci persoane. Jumĕtate din aceşti dinţi sûnt fabricaţi de o casă întemeiată în 1864. Produsul vênḑĕrilor acestor dinţi sĕ ridică la un milion de dolari pe an. Materialele, cari întră în confecţiune sûnt: feldspathul, kaolinul şi cristalul de stâncă. Materia colorantă este platina, titaniul şi aurul. Feldspathul şi cristalul sûnt supuse la o temperatură roşie şi apoi aruncate în apă rece. Aceste substanţe sûnt sfărîmate la un loc în apă pănă ce devin în destul de uşoare pentru ca sĕ poata plutì, atunci sûnt combinate cu materia colorantă şi sûnt supuse la o căldură intensă în nisce forme de aramă. Dintele este făcut din douĕ bucăţi.

* (Un ḑiar arab în Paris). In privinţa ḑiarului arab care va apĕrea în fiecare Joi în Paris din iniţiativa Şeicului Gernal Ed-Din-El-Afghan, „l'Intransigeant“ spune că el este organul unor persoane indiane şi egiptene foarte însemnate din Hedşas şi are de scop a face sĕ se respecteze drepturile încălcate ale orientului. Titlul ḑiarului al cărui redactor şef va fi Şeicul Mahomed Abdo, fost şef al biroului de presă din Egipet şi profesor la Universitatea El-Azar, este: „El-Urnat-El-Uska“ care vrea sĕ ḑică: Strinsa legătură.

* (Un recept). Când mangeta ţi se umple de cerneală — ce în lumea de aḑi a „scriitorilor“ nu se întêmplă tocmai rar — aplică pe dênsele cu ajutorul unei perii, o soluţiune săturată cu cyanură de potasium: stropiţi apoi mangeta cu puţină apă rece şi lăsaţi sĕ se usuce.

* (O căsătorie israelită.) Ḑiarul „La Vigie Algérienne“ narează o istorie foarte ciudată petrecută la Bône.

Dşoara Z... era sĕ se căsătorească cu junele Mardochée X..., israelit din Tunis. Căsătoria era otărîtă mai de mult timp şi cei doi viitori soţi se iubiau foarte mult.

Nunta plecase spre Sinagogă însoţită de amici şi de rude. Mulţimea se grămădea pe strada pe unde trecea cortegiul pentru a vedea pe juna soţie care se ḑicea că este foarte frumoasă. Totul era gata de ceremonie şi rabinul era sĕ oficieze, când tinĕrul avu idea de a reclama viitorului seu socru sĕ i se dea zestrea.

Socrul, care nu prevĕḑuse aceasta, voì sĕ amâne pentru a doua ḑi îndeplinirea acestei formalităţi; dar fiitorul soţ foarte îngrijit de viitorul seu stăruì în cererea lui, şi în cele din urmă după ce fu refusat de mai multe ori, plecă din Sinagogă părăsind mireasa şi lăsând foarte uimiţi pe cei adunaţi aci...!

Când juna fată se vĕḑu astfel părăsită, cugetă puţin şi inspirată de acel spirit practic al rasei sale, se întoarse către adunare declarănd că nu voia sĕ se mai întoarcă singură şi că este gata sĕ se căsătorească cu unul din cei de faţă, care ar voì sĕ fie soţul ei.

Atunci cinci sau şese tineri israeliţi năvălesc rĕsturnând scaunele spre mireasă. Cel dintâiu care sosì lângă ea fu tinerul Benjamin Maalem de meserie cismar. Fără se mai aştepte vr'un rospuns luă îndată de mână pe juna Z..., îngenunchiă şi primì binecuvêntarea divină.

În urmă, nunta plecă mai veselă ca nici odată aruncându-se parale şi cofeturi în trecerea ei.

Astfel se celebrau căsătoriele în Palestina, pe timpul lui Avram, Iacob şi Sara! „Rom.“

* (Apa Vinerii) Şibot în 6 l. c. sau ţinut alegerea de notariu; între concurenţi au fost un reformat un gr. cat. un gr. or. şi un fiu a lui israel; poporul curat românesc — fiind de vre-o câţiva ani fără păstoriu sufletesc — creḑênd că mai curênd şi va căpăta mântuirea sufletului a ales pre următoriul lui Moisi*).

* (Un ce unic în arta tipografică). Ḑilele acestea a apĕrut o carte unică în arta tipografică; ea a fost scrisă de un medic de nebuni, ear zeţuită, tipărită şi legată chiar de nebuni. Eacă istoricul acestei rare lucrări: În institutul de nebuni Konradsberg din Stockholm, se află un zeţar tipograf bolnav spre a cărui distracţie se aduseră acolo mai multe cutii cu litere şi o maşină de tipărit de mână. Un alt bolnav vecin cu zeţarul arată un mare interes pentru aceasta ocupaţiune şi zeţarul începu a-i da lecţiuni de tipografie. Nu mult după aceasta mai mulţi nebuni prinseră gust la aceasta ocupaţiune şi fură instruiţi cum trebue de junele zeţar. Medicul sef al institutului, dr. Björnstrom, încuragiă aceste silinţi în prevederea că o asemene ocupaţiune este nu numai o distracţiune plăcută şi folositoare dar încă ca ori ce lucrare mecanică regulată, ea putea sĕ aibă o înriurire bine-făcĕtoare pentru reînsănĕtoşirea nenorociţilor bolnavi. El stăbilì deci în institut o tipografie completă, a cărui conducere o încredinţă unui tipograf sănătos de minte. Acesta adună în giurul seu pe toţi bolnavii cari arătau oarecare înclinare pentru acest fel de ocupaţiune. Prima carte ce eşi din aceasta ciudată tipografie, este aceea scrise de d. dr. Björnstrom asupra boalelor mintale

Aceasta carte are 202 pagini, şi atât compunerea cât şi tipărirea şi legătura ei sunt minunate. şi corespunde la toate cerinţele technice; dacă nu s'ar spune pe ea, nici nu s'ar închipui cineva că aceasta carte este opera unor nenorociţi nebuni.

„Romanul“.

---

*) Cine scie, ce suprinderi mai au se aştepte pe Şiboteni. Fiindcă tocma e vorba de biblie, mai adaugem şi noi o sentinţă biblică: „Perirea ta din tine Israile“. Red.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Dare de seamă

asupra broşurei „Aretarea despre spitalul din Baia de Criş din anul 1882, de Dr. Andreiu Adam dr. de medicină şi de chirurgie etc. tip. la Adolf Hirsch în Deva 1883“.

În ḑilele trecute mi-a venit la mână broşurica amintită, tipărită în 8° mic pre 16 pagine. Un lucru bagatel, pentru un om comod. Cu toate acestea am fost surprins. Şi eată pentru ce! Broşura e scrisă de un maghiar în limba română — lucru curios! În locul al doilea, am fost surprins, de interesul ce se vede că poartă numitul Doctor faţă de spitalul încredinţat lui, şi faţă de morboşi, cari mai toţi sûnt români, neaoşi Zarandeni. Am cetit broşura într'o resuflare — cum s'ar ḑice. — A trebuit sĕ o cetesc apoi şi a doua oară, ca sĕ-mi formez şi eu părerea mea, despre aceasta broşură venită la timp. Precând cetiam, pre atunci un amic, 'mi dă aceeaşi broşură în limba maghiară.

Acum am înţeles! Broşura apărută românesce, este dară o traducere. La aceasta convingere am venit — fiind înformat că Dr. Adam nu posede — în scris — limba română numai o vorbesce cu defecte. Dar acestea puţin impoartă. Autorul a ţinut cont că se adresează la Români, şi de aceea a îngrigit ca sĕ se traducă şi în românesce. — Acum ad rem.

Ce se ţine de limbagiul traducerei — române — este foarte greoiu aşa încât abia 'l poţi înţelege. Traducătorul se vede că mai nu a reflectat de loc la firea limbei române. Eată douĕ specimene de limbagiu de pe pagina primă. „A câştiga pe cel cu casa ca sĕ primească la sine, a dobândì, pe cel sănătos ca sĕ grigească de cel bolnav a costat osteneala de ajuns; dar a câştiga pe conducătoriu comitatului la înfiinţarea unui spital, al provedea (pe cine? pe conducătoriu?) cu cele necesare materiale şi morale, ca un cuvênt ai face (pe cine?) sĕ primească un astfel de plan carei asigurează esistenţa pentru totdeauna nu e temă mică! Pentru care primesce recunoscinţa“. Apoi continuă: „Nece planul înfiinţărei nu de toate ḑilele, acela se basează pe principiul „ajutăte pe tine înseţi,“ vĕḑênd adecă că: prin contribuiri benevole, numai preste un timp mai îndelungat i s'ar putea asigura esistenţa prin autoritatea comitatensă a făcut sĕ primească (cine?) şi sĕ se impună comunităţilor“ etc. Acest model de stil încurcat românesc se continue până la fine; şi nu face onoare traducătoriului.

Dar se vin la cuprinsul material al broşurei.

Cuprinsul broşurei este destul de interesant — şi dacă era mai mult sistem în ordinea lui — ar fi câştigat foarte mult în valoare. Broşura împărţită gratuit între unii preoţi şi învĕţători din Zarand ar trebuì cetită şi recetită.

Dar câţi sûnt, cari au cetit-o? S'ar putea numĕra pe degete. Nu este destul interes faţă de popor!!

Eată motivul pentru ce fac darea de seamă despre broşura amintită. Poate că în acest mod sĕ descept atenţiunea celor competenţi, cari trăiesc dela popor. „Telegraful Roman“ îl cetesc mulţi, şi poate unul sau altul va medita asupra celor relatate.

Autorul îşi începe scrierea cu istoricul înfiinţărei spitalului din Baia de Criş. Spitalul s'a înfiinţat la anul 1872 pe timpul când în fruntea comitatului Zarand erau Românii. S'a aruncat pentru fie-care casă din comitat câte 10 cruceri s'a mai prestat şi lucru public de către comune astfel s'a făcut edificiul spitalului şi locuinţa medicului, cari valorează 9000 fl. v. a. Spitalul cuprinde 40 paturi.

Oamenii cu stare cari întră în spital solvesc pe ḑi 60 cruceri.

Între factorii principali la înfiinţarea spitalului autorul amintesce în locul prim pe fostul vice comite Amos Frăncu pe advocatul Ribiczey Ferencz şi pe medicul de atunci Dr. Reichenberger. Spitalul este proprietatea celor trei cercuri din care era format comitatul Zarand şi anume din cercul Baiei de Criş, Brad şi Halmagiu.

După împărţirea Zarandului la anul 1877; suprainspecţiunea spitalului se esercitează prin comitatele: Arad şi Huniadora; ear spitatulu! a remas tot proprietatea fundatorilor. Au funcţionat 3 medici la spital şi anume din 1872—1877 Dr. Reichenberger; de atunci 1877—1881 Dr. Erdely — român —; ear din 1881 până în presente Dr. Adam.

Ce se ţine de datele istorice amentite am se reflectez numai că a pune pe advocatul Ribiczey între factorii principali la înfiinţarea spitalului este o cutesanţă prea mare. Advocatul Ribiczey a fost şi este un inimic al Românilor şi eu carele îl cunosc de mult, nu pot sĕ spun o faptă bună de a dlui Ribiczey, în favorul Românilor.

Tot trecutul seu l'a folosit întru a strica Românilor.

La influenţa dênsului a fost alungat Dr. Erdely dela spitalul din Baia de Criş. Nu me mir de altmintrea!

Autorul — fiind aproape numai un an în Baia de Criş nu cunoasce pe advocatul Ribiczey. Ribiczey nici când n'a avut trecere la Români, şi nu va avè.

Dênsul rĕmâne ceea ce a fost un om fără nici o încredere la Români.

Nu pot a nu amintì că toţi subalterni domnului Frăncu au îmbrăţişat cu mare căldură înfiinţarea spitalului, tot astfel şi parochii, învĕţătorii şi inteligenţa dela sate. Altmintrea nici nu se putea efectuì cevaşi.

Aceste sûnt lucru necunoscute autorului, cari în interesul adevĕrului trebuia amintite.

Dar sĕ trecem mai departe.

La pagina 5 ni se dă un trist conspect despre suma morboşilor începênd din anul 1872—1882.

Numĕrul morboşilor a mers crescênd din an în an. Spitalul a devenit mai frecuentat, cum se vede în următoarele;

Anul	Suma morboşilor	Syphilitici	morburi naturali	vindecaţi	în parte vindecaţi	morţi	remaşi morboşi
1872	238	126	112	184	37	7	10
1873	279	146	133	213	34	17	15
1874	370	141	229	283	58	12	17
1875	437	152	285	321	90	7	19
1876	433	152	281	281	130	3	19
1877	405	130	275	346	28	7	24
1878	437	166	271	375	23	8	31
1879	415	189	226	371	13	5	26
1880	433	203	230	380	17	16	20
1881	489	239	257	415	29	18	27
1882	503	219	284	429	38	13	23

Datele sûnt [illegible] elocente. Un rĕu mare atacă poporaţiunea Zara[illegible] morburile syphilitice.

În primii 3 ani precum observă auturul (pag. 6) din suma totală mai mult de jumĕtate au fost syphilitici, în 3 ani următori mai jumĕtate în 5 ani din urmă o terţialitate au fost syphititici. În 11 ani între 4439 morboşi, 1856 au fost syphilitici.

(Va urma).

Loterie

Mercuri în 12 Martie 1884.

Brünn:	19	82	77	53	84

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 11 Martie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.95	121.80
Renta de aur ung. de 4%	91.30	91 25
Renta ung. de hârtie	88.25	88.40
Împrumutul drumurilor de fer ung.	141 80	142.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	95.60	95.50
II emisiune de obigaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	117.—	117.—
Obligaţuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	100.25	99.85
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	99.50	99.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.—	100.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	99.50	99.50
Sorţi ungurescí cu premii	115.75	116.75
Sorţi de regularea Tisei	11410	114.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	79 75	79.75
Datorie de stat austriacă în argint	8085	80.80
Renta de aur austriacă	101.80	101.75
Sorţi de stat dela 1860	136.—	136.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	325.75	326.—
Acţiuni de credit austr.	321.75	321.30
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Datorie de credit austr	79.80	79.80
Galbin	5.70	5.70
Napoleon	9.62	9.60
London (pe poliţa de trei luni)	121.55	121.55

Nr. 1064. [691] 1—3

CONCURS.

La institutul archidiecesan pedagogico-teologic din Sibiiu, au devenit vacante două posturi de profesori. Pentru îndeplinirea acestora se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare a acestui concurs.

Concurenții vor avè a substerne la consistoriul archidiecesan petițiunile lor instruite cu documentele:

1. Că sûnt români gr.-orientali;
2. Că au absolvat gimnasiul și au depus esamenul de maturitate;
3. Că au absolvat cursul pedagogico-teologic la vre-un institut gr. oriental, și preste tot că întrunesce cualificațiunea prescrisă în statutul organic §. 122 p. 10 atât pentru secțiunea teologică cât și cea pedagogică.

Salariul împreunat cu fie-care din aceste două posturi este în primii trei ani (de probă) câte 800 fl. și 150 bani de cortel; ear după trei ani de probă făcênd alesul esamenul de cualificațiune și devenind întărit definitiv va avé salariu anual 1000 fl., 200 fl. bani de cortel și cuincuinalele.

Din ședința plenară estraordinară a consistoriului archidiecesan gr. or. ținută în Sibiiu la 28 Febr. 1884.

Nr. 156. [690] 1—3

EDICT.

Nicolae Beju din Apoldul inferior, protopresbit. Mercurei, carele după o scurtă convețuire a părăsit de 12 ani pre legiuita sa soție Ana Radu tot deacolo, pribegind în lume fără a se sci ubicuțiunea lui în sensul încuviințărei consistoriali dtto 1 Noemvre 1883 Nr 3374, se citează prin aceasta a se presenta în termin de trei luni de ḑile, dela prima publicare a acestui edict înaintea subsemnatului for matrimonial căci la din contră procesul divorțial intentat asuprai se va pertracta și decide și în absenția lui.

Dela scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei ca for matrimonial de 1-ia instanță.

Mercurea la 24 Fabruariu 1884.

I. Droc,
protopresbiter.

Nr. 51. [692] 1—3

EDICT.

Maria n. Bogdan din Arpașul de jos protopresbiteratul Avrigului, carea cu necredință au părăsit pe legiuitul seu bărbat Vasile Nicolae Vas tot din Arpașul de jos, mai bine de 8 ani fără de a se scì locul unde se ține și de se mai află în viață, — în urma încuviințărei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 14 Februariu a. c. Nr. 769. B. se citează prin aceasta, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subscrisului scaun protopresbiteral în Avrig, căci la din contra și în absența ei se va pertracta și decide procesul divorțial urḑit în contrai de către legiuitul ei bărbat.

Avrig, 18 Februariu 1884.

Scaunul protopresbiteral ca for matrimonial de instanța I-a al tractului Avrigului.

Vasilie Macsim,
adm. prot.

Nr. 154. [688] 2—3.

EDICT.

Maria n. Nan de religiunea gr. or. din Tilișca, care de 4 ani de ḑile și-a părăsit cu necrediuță pre legiuitul ei bărbat Ioan Găvoșdea tot din Tilișca nesciinduse până astăḑi ubicațiunea ei, — în sensul incuviințărei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan ddto 14 Februariu a. c. Nr. 4817 B. se citează prin aceasta, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze la subscrisul for matrimonial căci la din contră și în absența ei se va decide procesul intentat de bărbatul ei.

Săliște, 24 Februariu 1884.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Săliștei ca for matrimonial de I instanță.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouĕ scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 11

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Unicul, cel mai avantagios și mai bun mod de comandare!

Articulii și lucrurile înșirate se pot comanda dela firmele numite de primul rang mai **avantagios și mai sigur** numai și esclusiv dela redacțiunea

„NEMZETKÖZI HIRDETŐ“

(Budapesta VII. Károlykör 7).

Se garantează următoarele **avantagie:** 1. Articuli și lucruri numai de cualitatea cea mai bună se espedează dela firmele de primul rang celor ce fac comande, numai cu prețurile originale, după curant original. — 2. Comandatorul poate sĕ-și acopere toate trebuințele printr'o singură cartă de corespondență și poate economisa separat spesele de espedițiune. — 3. Din prețul **fixat** pentru articulii și lucrurile marcate cu o stea **dăm rabat** 10 % și dela 10 fl. în sus espedăm toate franco. — 4. Comandele și corespondențele respectivului le efectuim gratuit. Spedițiunile le îngrigesce Vajda Bela speditor de prima clasă.

Pentru fie-care comandă oferim garantie întreită: din partea firmei, a spediturei și a „redacți[illegible] „Nemz. H.“

I. Specialități de cură.

Spirt de vin acid Brázay, pentru 42 de boale diverse, de un efect ne mai pomenit, neapărat de lipsă în ori ce casă. Prețul 80 și 40 cr.

Cafea Ungaria. Dela Szalady Antal. Pentru dureri de stomach, dissenterie. Efect minunat de bun. Pentru sĕnătoși de neprețuit. Un chilo 1 fl. 20 cr.

Plastru universal pentru rane, Forty, vindecă ori ce rană la moment. După curant. Unsoare de rane universală de M. Weisz, prețul 30 și 50 cr.

Beri sanitare Hoff János 1 ploscă 60 cr. Zacharicale smăltuite 20 cr., esență de malt 70 cr. Stra[illegible]B. bere de piept, pilule recoritoare și pastile de pe piept. După curant. **Pi[illegible]nitarie carpatine** contra tusei, scrofulelor și contra durerilor de piept di[illegible]zinul principal al lui Friedrich cu 21 cr.

Specialități de cură din magazinul principal a lui Török József: Pentru prăsirea de barbă 2 fl. 60 cr. Vas bravais 3 fl. Recomandăm în deosebi:

Esență de ochi de Dr. Lebois, apă de cură pentru ochi franceză, de un efect mare și pentru întărirea ochilor sănătoși, indispensabilă pentru ori ce familie îngrigiată de organele vederei la membrii sei; neapĕrat de lipsă pentru ochi slabi, bolnavi și căşunători de durere și în genere pentru ori ce boală sau incomoditate de ochi, ca o medicină din cele mai escelente de soiul acesta de cură și recunoscută ca cea mai bună și recomandată din partea celor mai autorisați doctori de medicină. Afară de Török József se mai poate procura dela depositarul principal: Müller L. strada Soroksár 4. Prețul unei sticle 90 cr.

Esență de pelin. Medicament premiat cu medelia de aur, bun pentru emoroide, lipsă de apetit etc. Amestecat cu vin dă pelinul cel mai escelent. Afară de Török J. se poate încă procura dela inventatorul Müller Iacob (Strada Rostély, casa proprie) prețul 50 cr. Plosca mare (de 1 1/2 litră) 3 fl. 50 cr.

Flanel pentru reumatism din fabrica lui Török Josef.

„Săpun din planta „Sultana“, soiul Nemencsek, pentru boale de piele, pete de ficat, pete pe fată, mătreață și contra migrenei. Prețul 35 cr.

Preste acest preț toate specialitățile de medicamente după curant.

II. Parfumĕrii.

Puder-Blaha din parfumĕria lui M. Müller. Tot acolo se află ori ce feliu de pudere și parfumuri. — **„Juno-crême“ Jaulus** din materie fără ingredienţe minerale și nestricăcioase, contra petelor, pete de ficat, 1 fl. 50 cr. **„Juno-pasta“** pentru albirea ca neaua a feții — 2 fl. — **„Juno-puder“** 60 cr. Recomandate în modul cel mai favorabil de institutele chemice din Viena și Budapesta. Parfumerii indispensabile pentru toaletă.

Medicament nou unguresc pentru coloratul pĕrului pentru redobêndirea coloarei naturale. Specia Tokody prețul 2 fl. 50 cr.

Sapun parfumat Sultana. Indispensabil în ori ce budoar, de un efect recunoscut estraordinar. Prețul 3 bucăți 1 fl. Soiul Nemencsek.

Medicament pentru crescerea pĕrului. Secretul familiei a lui R. Hausner. Prețul 1 fl. 40 cr.

Preste acest preț ori ce parfum după curant.

III. Articuli de economia casei.

Fabricatele **„Első m. fekete börkenöcs ggyár“** („Prima fabrică ung. de pomăḑi negre.) Pomade neagră pentru pei 1 fl. 20 cr., galbină 1 fl. 50 cr. Lac duplu venețian 60 cr. de Nemencsek, speditorul de curte a archid. Iosif. Speditor militar, polițian etc.

Cleiu universal rece de Singer. Pentru cleirea buților, sticlelor, pipelor, bucăților de lemne și a peilor. 20 cr.

Poleitură de lac Mosánsky. Pentru curățirea metalelor — soiul Nemencsek 10 cr. Prav contra insectelor — Polsch — 1 fl. Prav pentru stêrpirea cloțanilor de Reiss 1 fl.

Articuli de modă, vestminte.

Articuli de modă pentru bărbați și schimburi de Ludovic Karikás. Vestminte albe sanitari și îmbrăcăminte de Dr. August Jäger din magazinul principal din Budapesta. Pălării din magazinul principal al lui Nyerges.

Articuli de modă pentru femei dela speditorii de curte Monasterlii și Kuzmik. Vestminte femeesci dela Friederich, din croitoria principală a fostilor Alter și Kiss.

Papuci din fabrica lui Lőrincz István, pentru dame și copii.

Preste acest preț curantul normal.

Felurimi.

Se recomandă productele de spirt, drojde de bere, liqueur, rum și esența de oțet, din fabrica societății Gschwindt. Fabrică și baiă: Józsefváros, Üllői ut. Magazinul principal: Károly körut 17, în casa br. Orczy.

Mobilii de casă, dela prima societate industrială de mobile. Scaun **excellentiar,** pentru 16 scopuri de C. Schöberl. **Căssi de bani,** de Fr. Wiese, speditor de curte. **Mobile de fer,** de H. Stitz. **Vestminte de pat,** dela speditorul de curte T. Hüttl.

Sticlării din fabrica lui Stölzle și fii, din fabrica lui B. Kocsik. **Recuisite pentru căi** de L. Szigeti. **Recuisite din gimnastică,** unelte, petri de moară, recuisite de cuină, de Geitner și Rausch.

Biliard și mese de joc de J. Gyöngyössy. „Ariston“ instrument musical ce cântă de sine, 25 fl., din magazinul principal. **„Orchestrion“** orchestru admirabil, cântă de sine, dela 1000 fl. în sus, din fabrica principală. **Clavire** din fabrica lui Lédeczy.

Pusci de vênat, pistoale etc. la speditorul de curte Kirner. **Recuisite de vênat** și pentru călĕtoria, dela T. Kertész.

Mașini economice, de N. Fehér. **Mașini de cusut** de Neidlinger. Instrumente necesarii la măiestrii de Geitner și Rausch.

Cele mai eminente vinuri spumegătoare din Francia, dela L. Müller, representantele firmei Jaques Louis Fréres în Budapesta Grand vin dela courone 3 fl. 80 cr. Carte blanche 1-ére chois 3 fl. 50 cr.

Essenții pentru gătirea liqueur-elor de ori ce soiu, din fabrica lui A. Watterich.

Portrete succese frumoase, din laboratoriul lui J. Neumann, Zugrăviă de cărbune 3 fl., de cretă 6 fl., de oleu (mărimea întreagă) dela 8 fl. în sus. Icoanele se remit nevătĕmate. Stindarde cu portrete pentru alegeri, din laboratoriul lui J. Neumann.

Lucruri de gravură, sigile, stampilii, marce de sigil, monograme, cu prețul cel mai eftin.

Din farmacia lui Fáczányi se capetă următoarele specii de cură: 1. **Mustarul dulce** de Fáczányi. Cu efect estraordinar și eminent sigur contra catarului de gât, intestine și stomac etc., în casuri de lipsă de apetit, recunoscut de mai mulți cu recomandațiuni numeroase, veritabile și sincere. Prețul: 1 fl. sau 50 cr. — 2. **Săpun Fhenil,** cel mai bun săpun de cură 1 fl. — 3. **Spirt de vin serat** în composițiunea cea mai veritabilă unicul cu efect sigur, 80 și 40 cr. — 4. **Papir contra reumei,** vindecă momentan ori ce durere de dinți, cap și reumă.

Cu un cuvênt, ori ce obiect și articlu, se gătesce și tramite conform tarife tipărite.

Primul loc de central de speduire a tuturor productelor, articlilor și fabricatelor de esport din Ungaria (vin de Tocai, Ménes, din ținutul Balaton, prin L. Vomossy, bere de Köbánya, dela Dittrich și Gottschling, pipe de Semnitz dela F. Heller, fer unguresc, otiel etc. dela P. C. Vadhus, lampe, papir, sapun, paprica (ardeiu) de Seghedin etc.), procurêndule toate dela isvoarele cele mai directe, cu prețuri ficsate și cu prețul stabilit în tarifa respectivelor firme. E de ajuns a adresa o cartă de corespundința la redacțiunea:

„Nemzetközi Hirdetö“.
(Budapesta VII. Károly körut 7.)

[671] 4—7

Efeptuire promptă, onorabilă și grabnică.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 26 Sibiiu, Sâmbătă 3/15 Martie 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Sibiiu în 2 Martiu 1884.

Pe când scriem aceste rênduri o seamă de oameni, întruniți în conferență la Budapesta, se sfătuesc ce ținută sĕ ia față cu alegerile, cari ne stau la ușe, în ce chip sĕ-și împlinească mai cu efect datorințele de cetățeni într'un stat constituțional, și pre ce căi sĕ purceadă pentru a pune stavilă lavinei pornite cu repeḑiciune asupra neamului nostru.

E lucru natural ca într'un stat constituțional partidele de diferită coloare se țină conferențe sĕ se înțeleagă asupra modului de procedură, spre a alege mijloacele permise, cari duc mai cu înlesnire la scop, a cunoasce forțele, de cari dispune, și astfeliu bine-pregătită, sĕ intre pe terenul de luptă, ocupându-și locul, ce crede că-i este mai priincios, ca puterile aplicate sĕ nu fie risipite în vênt. Aceasta o fac partidele politice în fie care stat constituțional. Și cumcă sûnt diferite partide unite într'un singur scop, pe care fie care crede a-l realisa după părerile sale, pe calea apucată de ea, aceasta încă este faptă.

La noi românii încă sûnt în respect politic două partide unite într'un singur scop: adecă salvarea intereselor națiunei române din Austro-Ungaria — și aceasta fie care după cum crede ea că se poate mai cu efect. Ambele sûnt partide naționale, și după cum înseși s'au botezat, una este partida activiștilor alta a passiviștilor. Aceste partide s'au format numai pentru Transilvania și ele începênd cu conferența din Mercurea, unde s'a declarat pasivitatea pentru Transilvania, au început a lua posițiune tot mai pronunțată.

In fruntea pasivistilor a stat și stă încă și astăḑi decanul presei române dela noi, venerabilul bĕtrân domnul Georgiu Barit pe atunci cu „Gazeta Transilvaniei“ ca organ de publicitate, în fruntea activistilor era Marele și nemoritoriul Archiereu Andreiu Baron de Șaguna cu ḑiarul „Telegraful Român.“ După moartea Marelui Andreiu moștenirea ideală a lui, moștenire ideală, care n'a fost capriţiul unui moment, al unei însuflețiri, sau depresiuni morale, ci rodul bogatelor esperiențe de ḑeci de ani, esperiențele unui spirit înalt, prevĕḑĕtoriu și foarte calm, această mostenire ideală o ereḑiră succesorii în ideile marelui nostru bărbat, manifestată prin ḑiariul „Telegraful Român“. Și ca moștenirea ideală sĕ-și afle espresiune și mai fidelă, fericitul Șaguna a dispus în testamentul seu, ca ḑiarul sĕ fie redactat în spiritul dênsului.

Dintre partidele politice pasivitatea s'a avantat și a predominat situațiunea de 16 ani încoace. În acest lung interval națiunea română fu dată pradă volniciei guvernelor ungurесci succedate unul altuia, și ele se încercau pre întrecute a ne despoia de toate drepturile noastre naționale. Ca sĕ fim cât mai scurți la vorbă și cât mai preciși în părerile noastre, vom formula starea actuală în următoarele: Sûntem escluși dela binefacerile justiției, căci legea s'a eludat pretutindenea, escluși dela administrație, comunicație, plus ni s'au demoralisat scoalele, căci oamenii au vêrît politica în ele, și acuma se încercă a ne demoralisa și biserica. Cu un cuvênt s'au făcut tot posibilul ca sĕ ne slăbească, sĕ ne ruineze, și aceasta în parte mare li a și succes guvernatorilor nostri. Cu aceste roade pășesce în fața națiunei partida politică de până aḑi dominantă la noi.

Contra acestei direcțiuni a lucrat cu multă bărbăție ḑiarul nostru „Telegraful Roman“, a lucrat cu bărbăție și demnitate, ceea ce a fost arma cea mai fidelă a ḑiarului nostru. Și dacă sûnt trecătoare și pline de fățărnicie adressele de felicitare comunicate domnului fost redactor al ḑiarului nostru Nicolau Cristea din incidentul retragerei sale dela redacțiunea „Telegrafului Roman“ de prin părțile Satmarelui pe unde în veci nu s'a cetit ḑiariul, nostru „Telegraful Roman“, pe unde politica acestuia de activitate a fost condamnată, și flamura ḑiariului nostru persiflată și persecutată nu numai pentru că ea ne a rĕmas nouĕ ca moștenire ideală dela nemoritoriul Șaguna, ci și pentru că ea era susținută de oamenii fericitului archiereu, dacă sûnt trecĕtoare toate acestea, vecinică va fi recunoscința noastră, căci dl Cristea a apărat flamura activității cu bărbăție, demnitate, și pe noi tare ne doare că vechii activiști prin o întâmplare prea naturală se fac a arăta lumei, că ei acuma condamnă tot trecutul Marelui Șaguna, condamnă și aruncă în foc flamura susținută cu multă demnitate de ei, și se arată lumei ca oameni, cari din pasiuni personale condamnă acum tot trecutul lor, și ei inșiși se desbară de ai mai numì lumea următorii și moștenitorii ideilor și ai spiritului Marelui Șaguna.

Cât timp a decurs lupta între partidele politice dela noi, ḑiaristica noastră a observat un ton demn, ceea ce dovedea că oamenii sunt conduși de convingeri politice, susținute cu argumente, și unde sûnt argumente, acolo n'au loc cuvintele nespălate, prin cari se dejosesce pressa română.

Așa a fost până acuma, durere numai a fost, dar acuma nu mai este.

În fața tristei situațiuni politice o seamă de oameni s'au format în partidă, vreau sĕ incerce a umbla pe alte căi, a se folosì de miḑloacele legale date spre a opri fatalul curent, ce ne amenință cu cutropire. Spre acest scop s'au format un consorțiu în Budapesta din oamenii cei mai luminați ai națiunei noastre, au fundat un ḑiariu, făcênd și ei ca toată lumea, au fondat un ḑiariu spre ași lățì ideile, spre a prepara opiniunea publică română pentru activitate pe toate terenele constituționale. Aceasta fiind și politica noastră tradițională, am salutat cu multă simpathie noul ḑiariu și l'am spriginit pas de pas încât politica lui a coincidat cu a noastră, și l'am desavuat de câte ori a scris lucruri, cari nu convin cu tradiționala noastră programă.

Acesti bărbați pe ḑiua de astaḑi au convocat o conferență prealabilă la Budapesta spre a se ințelege cei de o părere cu ei asupra pașilor ce vor fi a se lua în fața nouelor alegeri la dietă.

Acest pas provocà o grea furtună în ḑiaristica românească dela noi. Ḑiarele noastre ca și când s'ar fi intêmplat un ce ne mai pomenit, ne permis, ne usitat în vieța constituțională, și-au eșit cu totul din fire, au început a înproșca cu noroiu în bărbații din fruntea partidei dela „Viitorul“, se folosesc de limbagiu nespălat, ceea ce varsă drastică lumină asupra caracterului ḑiarelor noastre. Escepție face foaia domnului Georgiu Barit „Observatoriul“ dând eclatantă dovadă că combaterea se poate face și cu demnitate și și cu efect.

E și comic a privì până unde poate merge furia unor oameni cu pretensiune de oameni culți. Passivitatea și activitatea sûnt două curenturi vechi în politica românească din Austro-Ungaria. Una are un trecut prea trist, prea posomorît, prea deprimătoriu pentru noi, ceealaltă are înaintea sa un viitoriu nu mai puțin trist, nu mai puțin posomorît. Una ne-a dus dela rĕu tot la mai mare rĕu, alta vrea se-și încerce acuma norocul. Passivitatea cu tristele ei urmări ca tot atâtea roade amare nu *„a profanat nobilul sânge al martirilor români din trecut, vărsat pentru libertatea și învierea neamului românesc“*, conferența pentru o ințelegere spre a lucra pre terenul legal cu armele legale va profana națiunea română, căci ḑice-se: *„Rușine, de trei ori rușine acelora, cari vor profana prin presența lor* — (se ințelege la conferență) *trecutul splendid al națiunei române“.*

De când și până când atât esclusivism și atâta fanatism în ḑiaristica noastră? De unde minunata logică și până la ingrețoșare murdarul limbagiu al presei noastre? De unde fanaticul zel de „audacter calumniare?“ În adevĕr triste timpuri am ajuns. Triste căci începem a nu mai pricepe cu mintea sĕnătoasă ținuta presei române, începem a ne perde ḑi de ḑi lustrul, demnitatea și ne tăvălim prin noroiu, dând scoală poate modernă de tot generațiunei, care se adapă la noroiul ḑiaristicei noastre, se îmbogățesce din ideile respândite de noi, și-și formeaḑă caracterul luând de model cele proclamate de noi.

Noi stimăm părerile fiecăruia, creḑênd că ele sûnt convingeri, și isvoresc din inimă românească, care sângeră la vederea ranelor din corpul națiunei noastre. Din aceste motive salutăm din adâncul inimei noastre convocările diferitelor cluburi naționale din Transilvania la conferența prealabilă pentru a se organisa. Am salutat conferența din 1881 care a decis asupra sorței poporului după cum a creḑut ea că e mai bine. Salutăm cu bucurie conferența convocată la Timișoara, salutăm cu viuă satisfacțiune conferența de astăḑi din Budapesta, despre care credem că va avea resultate mai folositoare pentru noi decât cum au fost cele ale conferențelor naționale cu pasivitatea, ținute până acuma.

Revista politică.

Sibiiu, 2 Martie 1884.

Dieta Ungariei a ținut ḑilele trecute o ședință, în care s'au desbătut propuneri de puțină însemnătate. Mai de interes a fost interpelarea deputatului Rohonczy către ministrul de justiție în causa abusurilor comise la regularea Tiszei. Publicul poate că-și mai aduce aminte că acest deputat păşise înainte cu vre-o câți-va ani cu nisce acusări foarte grave contra ministeriului de comunicațiune și anume contra secretariului de stat Hieronimi, spunênd în fața dietei, că s'au comis defraudări mari la aceasta regulare. De atunci această afacere senșațională, care aruncase o drastică lumină asupra administrațiunei ungurесci, a adormit și după cum se vede nu s'a mai interesat nimenea de ea decât forurile competente. Rohonczy însĕ ca unul care a sorocit spiritele n'a pierdut din evidență desvoltarea ulterioară a causei și de aceea s'a aflat îndemnat a cere deslușiri. Tribunalul din Becicherecul mare a sistat cercetarea, fără de a mai considera datele agravatoare ce i s'au pus la disposițiune. Rohonczy a atins unele fapte positive constatate, care pot servì drept basă pentru urmărirea judecătorească, deci provoacă pe ministru sĕ facă cele de lipsă pentru lămurirea causei.

Vom vedea din rĕspunsul ministrului, dacă se va mai reasuma aceasta afacere sau se va îngropa ca multe altele în pravul archivelor judecătoresci și administrative. — Thaly a interpelat în afacerea unei părueli sângeroase întêmplate în Bosnia între Germani și soldați ungurесci.

Reforma casei de sus nu va mai fi obiect de discusiune în sesiunea actuală a dietei. Proiectul e amânat pe altă sesiune. Se vede, că ministrul president nu voesce ași mai spori adversarii tocma acum când alegerile dietale sûnt la ușe. Fiindcă e vorba de alegeri, observăm, că se fac din toate părțile pregătiri mari și serioase. După cât se poate prevedea corifeii parlamentari din toate nuanțele politice vor fi realeși. Cercurile electorale ale acestora sûnt asigurate. Până acum s'au declarat cercurile lui Apponyi, Max Falk. Iokai și Horanszky — tot pentru representanții numiți. De asemenea este ca asigurat cercul baronului Senyey în Poșon, cu toate că ministrul Trefort sondase terenul pentru a-și încerca norocul ca contra candidat. Din aceste date puține nu ne putem orienta cu privire la resultatul alegerilor — dar în timpul cel mai de aproape se vor cristalisa massele fluide și vom putea mai ușor sĕ calculăm, care partidă are mai multe prospecte de a ajunge la majoritate în dieta viitoare.

Apropierea Rusiei de Germania a avut un efect asupra unor factori politici, cari de regulă au simțul cel mai desvoltat pentru situațiuni politice. Acesti factori sûnt Polonii din Austria. Polonii preved sau presimțesc instinctiv, că din alianța Rusiei cu Germania nu poate isvori nici un bine pentru starea internă a Austriei. Această stare internă poate sĕ se altereze astfel în cât toate partidele câte s'au perondat la cârma statului dela inaugurarea dualismului încoace sĕ nu fie mulțămite. Austria a fost, este și va rĕmânea țeara surprinderilor.

Principele Bismarck s'a reintors la Berlin și a și luat parte la desbaterile parlamentarie. E foarte drastică deslușirea ce a dat'o cancelariul în cunoscuta afacere cu adresa de condolenţă americană. Bismarck ḑise că clausula din resoluţiunea americană, care cualifică activitatea lui Lasker de estraordinară, este de natură provocatorică şi îndreptată contra politicei ce o poartă Bismarck în numele Împeratului, politică, pe care Lasker a combătut'o. Eu, ḑise Bismarck, nu pot fi purtătoriu de epistole pentru Lasker. Amicii lui Lasker sunt causa înstrăinării şi acum eu, închee Bismark, se ve fiu mijlocitoriul unei adrese de recunoscinţă?

Din Paris se comunică scirea imbucurătoare că trupele franceze au ocupat Bac-Ninh unde au aflat o mulţime de praf de puşcă şi o baterie de tunuri Krupp. Deodată cu aceasta învingere a trupelor franceze în espediţiunea Tonking se comunică şi o victoriă a trupelor engleze din espediţiunea africană. Englezii au reportat la Suakim o învingere strălucită — ocupând tabera duşmană.

La omorul din 9/21 Februarie.

Cercetarea ce se continuă riguros asupra cumpliţilor ucigaşi, Anton Kleeberg şi Robert Marlin, varsă lumina şi asupra unor furturi şi focuri întêmplate de curênd în oraşul nostru. Aşa se scie că cu ocasiunea unui concert s'au furat din antişambra Redoutei doue rocuri şi o citeră, fără ca sĕ se fi prins hoţii; tot asemenea s'au furat din mai multe locuri la alte petreceri arangiate în sala „Împeratul Romanilor," şi astfel de furtişaguri n'au încetat până ce nu s'au încuiat uşile dela ambit. Acum s'au constatat, că atât amintitele două rocuri cât şi citera le au furat Robert Marlin. Tribunalului i s'a dat din partea unui librar voiageor din Sibiiu o epistolă, în care Robert Marlin l'a rugat sĕ-i vêndă o citeră frumoasă în Braşov, o rugare, pe care librarul i-a respins o.

Relativ la focul din 4 Sept. a. tr. în grajdul închiriat de contele Wenkheim în aşa numitul hotel „Cetatea Viena" circulă următoarea versiune: se ḑice că indată ce s'a escat focul tinĕrul Marlin tăbări în casa dlui Mös din dosul hotelului strigând „arde!" şi voia se ajute la scoaterea mobilelor. Dna Mös şi ficele sale, fiind singure acasă, nu primiră ajutoriul oferit, ear Marlin observă la aceasta, că doar nu vor presupune, că vrea sĕ fure ceva.

Intr'aceea mai veniră unii pretini de ai familiei „Mös" ear Marlin dispărù. Dna Mös a recunoscut în fotografia luată de Mainhard pe Robert Marlin, care s'a îmbiat ai da ajutor. Dnul Mös plecase tocma în aceea ḑi din Sibiiu pentru nesce afaceri.

După o altă versiune contele Wenkheim a plecat din Sibiiu cu câte-va ḑile mai nainte lăsând un ornament scump de al seu în îngrigirea familiei Mös. Se poate că Marlin a sciut de acel preţios, căci se ḑice că după ce s'a oferit a făcut o repede revistă prin casă, apoi a dispărut. In urma celor amintite se poate presupune, că ambii ucigaşi cumpliţi se fie cei, cari au comis atâtea focuri în August şi Septemvre, şi o învestigaţie cu tact îi poate aduce sĕ fasioneze şi relativ la focurile întêmplate. Marlin junior e un bastard. El a căpătat la naştere numele de Robert Aste şi schimbă numele în Marlin după căsătoria mamei sale cu advocatul Marlin. Incât pentru omor nu s'a mai aflat până acum nimic deosebit. Cumcă şi adv. Marlin ar fi luat parte intelectuală la omor, aceasta nu s'a constatat până aḑi; unele cercetări făcute pe la casele încusaţilor, au remas fără resultat. Alaltăieri a cercetat Dna Marlin pe soţul seu în temniţă; conversaţiunea între ei s'au făcut în presenţa unor oamenii dela tribunal.

La situaţiune.

De vre-o câteva ḑile au sosit în Sibiiu domnul Dr Aurel Muresianu, redactor la „Gazeta Transilvaniei" din Braşov, şi domnul Ioan Slavici din Bucuresci. Aceste personage distinse le vĕḑurăm când promenând pe stradele noastre, când ospitând pe la unii domni din tagma jurnalului în perspectivă. Ori ce om cu combinaţiune sănătoasă presupunea cu drept cuvênt că e vorba de angagiamente în tabera ḑiariului proiectat. Până acì nu e nimic surprinḑĕtor, căci asemenea lucruri sûnt usitate la asemenea întreprinderi, dar lucru straniu este a vedea lângă oaspele din Braşov un ataşat, pe dl Dr. Ioan Neagoe, care te pune în ispită sĕ creḑi că angagiatul presumptiv din Braşov a voit sĕ se informeze mai ântâiu despre starea psichică a antreprenorilor sau despre un plan de a crea prelângă biroul redacţional şi o casă pentru invaliḑii eventuali meritaţi în serviţiul jurnalului viitor. Destul că ataşatul te face se presupuni lucruri ce taie în sfera lui. Oaspele din Bucuresci e împresurat de acuisitorii sei ca o mireasă frumoasă şi bogată de peţitori. El e luat formal sub escortă şi deşi ar vrea se mai convină şi cu alţi oameni din societatea română de aici, totuşi guardianul obligat al consorţului nu slăbesce de loc din dragoste şi mereu îl ţine în evidenţă ca nu cumva sĕ-l peardă şi sĕ se retăcească în altă taberă. Guardianul dispune de timp în abundanţă şi nu i se poate lua în nume de rĕu, dacă vrea sĕ-şi probeze fecunditatea spiritului seu dacă nu la locul completent cel puţin prin gesticulaţiuni pe stradă. Se scie că oamenii din consorţiu şi-au făcut şi-şi fac cele mai sublime planuri pe stradă, la largul, sub ceriul liber — dar şi meniţiunea escortei e asigurarea persoanei captive contra esceselor de stradă.

Nu inţelegem această asaltare sau confiscare a persoanelor în favorul esclusiv al unora şi în paguba altora, cari cu plăcere ar fi petrecut vre-o câte va oare în mijlocul unor oaspeţi ilustri. Aceasta graţie însĕ este pusă astăḑi la discreţiunea unei autorităţi în sciinţele camerei obscure.

Varietăţi.

* (Teatru.) „Reuniunea de diletanţi" dela casina din Sibiiu a arangiat Joi seara o representaţiune teatrală în folosul societăţii „Crucea roşiă". Sala teatrului era plină până la îndesuire.

Esecutarea piesei „Roderich Heller" s'a făcut cu toată promptitudinea, şi mai ales unele roluri fură interpretate cu măestrie proprie numai artiştilor probaţi.

Seara de Joia trecută a fost o adevĕrată recreaţiune sufletească după bogata secetă în lucruri de artă în agitatul nostru oraş atât de pacinic odinioară.

* (Necrolog). In 12 Februariei a. c. a trecut la cele eterne: **Georgiu Popovici** paroch gr. or. în Sântămăria de peatră în etate de 62 şi în funcţiune de 42 ani, pre care'l jălesc, veduva soţia sa: Iuliana, fii şi ficele respective ginerile şi norile: Georgiu cu soţia Maria Popovici născută Ungur, Georgiu cu Ana Şinca născută Popoviciu, Petru cu Sofia născută şi căsătorită Popoviciu, cumnatul preotul Stefan Şinca, nepoţii şi nepoatele: Nicolau cu Maria Şinca. Petru cu Maria Şinca. La înmormêntarea defunctului a funcţionat părintele protopresbiter Ioan Raţiu cu o asistenţă de şepte preoţi, care prin cuvêntul seu petrunḑetoriu funebral udă cu torenţi de lacrimi feţele ascultătorilor. Viaţa cea morală a defunctului, bine accentuată în cuvêntul funebral, va remânea în inima poporului neuitată. Fiei ţerîna uşoară!

* (Mulţămită publică). Reuniunea pompierilor voluntari Sălişteni a ţinut la 11/23 Faur un bal în sala scoalei gr. or. din loc, cu care ocasiune au incassat 102 fl. 60 cr. şi din cari bani au spesat pentru arangiare 48 fl. 45 cr., deci resultă un venit curat destinat pentru fondul Reuniunei în bani gata 54 fl. 15 cr. v. a.

Subscrisul comitet în numele Reuniunei pompierilor voluntari Sălişteni mulţămesce la toţi p. t. Dnii marinimoşi, cari prin presenţă, prin trimiteri de banii cât şi prin suprasolviri preste preţul întrărei au binevoit a contribuì la crescerea înfiinţândului fond; mulţămesce Onoratului Comitet parochial care în şedinţa ţinută la 4/16 Faur au binevoit a încuviinţa ţinerea petrecerei în sala scoalei.

La suma suspomenită au binevoit a contribuì următorii p. t. Dnii: Dumitru V. Popa 5 fl., Liviu Bran de Lemeny 3 fl., Ioan de Preda 2 fl, Bucur Comşe 2 fl., Dumitru Roman 2 fl., Stan Herţa 2 fl. Nicolau Peligrad 2 fl. Nicolae Sirbu 1 fl. 60 cr., Dr. Nicolau Maier 1 fl 50., Stefan Millea 1 fl 50., George Vraciu 1 fl 50 cr., Dna Maria B. Dancăş 1 fl., Ioan Popa presbiter, 1 fl., Nicolae Steflea 1 fl., Avram Acilenescu 1 fl., Ioan Răcuciu 1 fl., — la cari li se aduce o cordială mulţămită.

Comitetul arangiatoriu.

* (Mulţămită publică). Reuniunea femeilor române din Zĕrneşti şi giur încuragiată de succesul cel bun, ce l'a avut cu arangiarea balurilor în anii precedenţi, a arangiat şi în anul acesta unul. Interesul cel mare, ce la arătat mulţi St. Domni parte prin participare, parte prin trimitere de oferte marinimoase, îl dovedesce venitul cel destul de frumos ce lea resultat în sumă de 101 fl. şi 21 cr., după subtragerea speselor.

Lista marinimoşilor contribuenţi este următoarea:

Din Zĕrneşti: Domnii N. Garoiu, adv. 5 fl., Traian Meţian, adm. ppesc 5 fl., N. Penciu, jude reg. 3 fl., I. Dan, paroch 3 fl., Gidofalvy, magistru post. 4 fl., Const. Pop, pretore 2 fl., L. Hudak, forestr. 3 fl., V. Veber, (director de fabrică) 2 fl., L. Papolczi, v.-not. 2 fl., Ioan Gogonea 2 fl., Dim. Ioanoviciu 2 fl., St. Garoiu 2 fl., Vincentio 2 fl., Schuch 2 fl., Bucur Comşa 1 fl. 20 cr., Ioan C. Baiu 1 fl. 20 cr., V. Bude, inv. dir. 1 fl., Nic. Dan, învĕţător 1 fl., Nicolau Pană, învĕţător 1 fl., Const. Ioanoviciu sen. 1 fl., Const. Ioanoviciu jun. 1 fl. Dşoara Anastasia H. Petru, învĕţătore 1 fl, Iosefine Hazuca 1 fl., Nicolau Cintea, medic 1 fl., Andreiu Senchea 1 fl., N. Pană 1 fl., I. Molnár, cancelist 1 fl., Max. Heitzmann 2 fl., Ioan Gărniţă 2 fl., St. Bulmez 1 fl, Andreiu Dan 1 fl., Ioan Bidu 1 fl., St. Meţian 1 fl., B. Meţian 1 fl., Nicolau Dărdăicea 1 fl., Ioan Giurgiu 1 fl. 40 cr., Iarca Şona 1 fl, Ioan Şona 1 fl., Stoica Garoiu 1 fl., Irimie Nan 1 fl., Dionisie Ionică 1 fl, Ioan Comşa 1 fl., Ioan Strevoiu 1 fl., Stan Strevoiu 1 fl., N. N. 1 fl., N. N. 1 fl., Ioan Strevoiu, învĕţător 1 fl.

Din Tohanul vechiu: Dnii Nicolau Pop, proprietariu 2 fl., I. Pandrea, paroch 2 fl., Stefan Joson, învĕţător 1 fl., Toma Simu, învĕţ. 1 fl., Ioan Vlad, v.-not 1 fl.

Din Braşov: Dnii Vasilie Voina, paroch 5 fl., G. Chr. Ovanes 5 fl., Iosif Puşcariu, adv. 2 fl., Cassa Eremias 3 fl., G. Pop, comers. 2 fl., P. Nemes, not. public 1 fl. I. Lenger, adv. 1 fl., P. Fara, cand. la cărţile fund. 1 fl., S. Dămian, adv. 1 fl., L. Massimilian, comisariu pol. 2 fl., I. Muntean 2 fl., Sterie Stinghe 2 fl., D. I. Pascu 2 fl., Dum. N. Căpăţina 2 fl., Orghidan şi Furnica 2 fl., Nicolau Ciurcu 1 fl., Szabo S. comis. pol. 1 fl., Ioan Dobrean prof. 1 fl., Geeorge Belissimus dir. 1 fl., Ioan Duşoi 1 fl, Ioan Taflan 1 fl., I. Paraschivu 1 fl., T. Bernard 1 fl., Firma Zell 1 fl., Ioan Massimilian învĕţ. 1 fl.,

Din Sibiiu; Claris. Domn Ilarion Puşcariu protosingel 1 fl., P. Iuliu Dan 1 fl.,

Din Arad. Ilustritatea Sa D. episcop Ioan Meţian 10 fl. Dnii August Hamzea 1. fl, Ignatie Pop 1. fl., Dr. Vuia 1 fl.

Din România: Dnii Bart. Comşa capit. 20 fr. Nicolau Iaja asistent 1 fl.

Tuturor acestor binefăcĕtori generoşi le aduce reuniunea prin subscrisul cea mai vie mulţămită publică pentru ofertele marinimoase.

În legătură cu această multămită 'mi permit a face şi un mic raport despre starea presentă a reuniunei — în credinţă că voiu satisface dorinţei multora. — Reuniunea femeilor române din Zĕrneşti şi giur s'a înfiinţat în anul 1879. După putinţă şi după împregiurările locale face din ḑi în ḑi paşi îndestulitori spre înaintare. Această înaintare se poate atribuì zelului celui mare al membrelor acestei reuniuni şi sucursului binevoitoriu prestat din partea multor binefăcĕtori. Între cei dintâi binefăcĕtori reuniunea a avut onoare a numera şi pe preaonoratul domn Ioan Popescu director în Bărlad, pe care aceiaşi cu mare bucurie l'a proclamat în şedinţa din 1 Ianuarie a. c. ca membru onorariu.

Basa înaintărei acestei reuniuni este înmulţirea fondului ei, care de present a ajuns la suma de 865 fl. 36 cr.

Reuniunea conform scopului şi statutelor a ajutorat în fie-care an câte 15—20 copile orfane şi paupere din reionul ei, împărţindule vesminte. Bucuria cea mare, ce li s'a făcut acestor copile, poate servì de destulă mulţămire tuturor ajutătorilor acestei reuniuni.

Zerneşti în 26 Faur 1884.

Pentru comitetul reuniunei.

I. Strevoiu.
not reun.

* (Comitatul Sibiiului). In şedinţa comisiunei permamente, care se va ţinea în 22 Martie n. în sala comitatului, se vor decide următoarele obiecte:

1. Emisul ministeriului de interne r. despre ocuparea presidiului în comisiunea de candidare cu ocasiunea alegerilor de funcţionari Nr. 14599/1883. 2. Emisul ministeriului de interne relativ la crearea unui statut despre modul cum sĕ se încuviinţeze funcţionarilor antecipaţiuni din leafă. Nr. 1142/1884. 3. Emisul ministeriului de comunicaţiune şi lucrări publice, relativ la preliminariul de spese pentru construirea de şosele (drumuri) şi la unele recurse contra obligămêntului de concurenţe Nr. 2656/1884. 4. Proiectul vicecomitelui despre zidirea unei case comitatense. Nr. 2724/1884. 5. Raportul pretorului din Sas-Sebeş, despre esarendarea cambiaturei de preiuntură. Nr. 13724/1883. Raportul despre esarendarea morei scaunale din Săsciori. Nr. 11,629/1883. 6. Propunerea pretorului din Nocrichiu pentru ştergerea unor tacse de rescumperarea concurenţei Nr. 2268/1884. 7. Resoluţiunea representanţii comunale din Săcel despre modalitatea cum sĕ se solveze o sumă de bani din casa comunală şi recursul contra acestei resoluţiuni. Nr. 15,718/1883. 8. Recursul contra alegerei de notariu în Omlaş. Nr. 1533/1884. 9. Alegerea unui membru în comisiunea centrală electorală (art. 33 ex 1874. §. 18:) 10. Alegerea unui membru în comisiunea administrativă

(§ 4. art. 6 din 1876). 11. Alegerea unui membru în comisiunea de verificare (§. 22 art. 42:1870) 12. Alegerea: *a)* comisiunei comitatense pentru prăsirea vitelor, a 12 membri, *b)*a cinci comisiuni cercuale cu câte 4 membri pentru prăsirea vitelor. § 11 al statutului pentru tauri; 13. Alegerea unui president în comisiunea pentru asentarea cailor. 14. Alegerea unui president în comisiunea centrală de estimare pentru cercul Sas Sebeşului Nr. 2644/1884. 15. Rogarea pentru relaxaţiunea arendei dată de arendatorul aşa numitei „grădini scaunale“ din Mercurea. Nr. 138,41/1883. 16. Resoluţiunea representanţii comunale din Slimnic pentru stergerea de restanţe active neincassabile. Nr. 14,709 1883. 17. Resoluţiunea representanţii comunale din Nocrichiu despre petiţiunea fostului colector de dare pentru stergerea speselor de licuidaţiune. Nr. 185/1884. 18. Resoluţiunea comunei Sibiel pcto. încassarea de tacse dela păşunitul oilor. Nr. 419.1884 19. Resoluţiunea comunei Guşteriţa pentru esarendarea unor locuri de păşunit în favorul scoalei de acolo. Nr. 10,708/1883. 20. Resoluţiunea comunei Alţina pcto încuviinţarea unui ajutor pentru Mich. Berger tot deacolo. Nr. 13,433/1883. 21. Rosoluţiunea comunei Mohu pentru relaxaţiuni de arêndi de mori. Nr. 14,902/1883. 22. Resoluţiunea comunei Corneţel pentru stergerea mai multor restanţe active Nr. 14,766/1883. 23. Resoluţiunea comunei Chirper pentru regularea păşunitului şi recursul contra acestui statut. Nr. 14,765/1883. 24. Statutul comunei Cisnădiă despre primirea de streini în legămêntul comunal. Nr. 14,725/1883. 25. Resoluţiunea comunei Săcel pcto contractarea unui imprumut spre scopuri comunale. Nro 15,717 1883. 26. Resoluţiunea comunei Ruşi pentru contractarea unui împrumut pentru procurarea unei zidiri comunale. Nr. 1726/1884. 27. Resoluţiunea comunei Vurper despre regularea poliţiei de siguranţa publică şi de foc. Nr. 1658/1884. 28. Resoluţiunea comunei Caşolţ despre petiţiunea de relacsaţiune a arendatorului de mori de acolo. Nr. 2483/1883. 29. Resoluţiunea comunei Orlat pcto încuviinţarea unui ajutoriu de 2 fl din cassa allodială pentru o familie lipsită. Nr. 1871/1884. 30. Resoluţiunea comunei Mohu pto regularea păşunitului şi recursul contra acestei resoluţiuni. Nr. 1205/18884. 31. Resoluţiunea comunei Gârbova despre arendarea unei cârcime şi a unei prăvălii. Nr 14,327/1883. 32. Recursul comunei bisericesci gr. cat. din Săseuş contra resoluţiunei comunităţii de acolo pcto escinderea unei porţiuni canonice. Nr. 14,018/1883 34. Statut pentru regularea pescăritului pentru cetăţile şi comunele acestui comitat, Nr. 1254/1884. 36. Statut penal despre abateri pentru comunele mari şi mici Nro 415/1884. Socotelile oraşului Sibiiu despre constructiunea şoselelor. Nr. 14,594/1883 37. Socotelile despre fondul de reservă a cassei orfanale comitatense pro 1876 — 1882. Nr. 293/1884. 38. Adresa reuniunei cercuale agronomice din Sibiiu pentru stîrpirea vrăbiilor Nr. 2177/1884. 39. Diverse socoteli anuale, preliminarie dela mai multe comune, Alte obiecte ce vor mai întra până la ḑiua de şedinţă.

* (Invitare de prenumeraţiune). In controversa despre genesa şi originea poporului român, despre continuitatea lui pre teritoriul Daciei traiane, cât şi despre latinitatea limbei române, care mai mult de un seclu ocupă lumea scientifică străină şi română — opiniunea scrietorilor români s'a luat tare puţin în considerare; causa se poate uşor esplica prin aceea, că scriitorii strĕini, cu prea rari esceptiuni nu ne cunosc limba, şi aşa nici literatura noastră, privitoare la această controversă; de aici provine că în acest proces scientific unde se dispută despre atributele cele mai sânte şi preţioase ale unui popor, despre titlurile de drept de origine şi descindinţă — mândria şi gloria fiecărui popor, se judecă şi se decide de noi fără noi, pe basa unor suposiţiuni false şi fictive, produse de contrarii noştri drept material istoric pentru susţinerea asertiunilor lor arbitrare, siguri a nu întêmpina din partea noastră nici o respingere în opiniunea publică neromână.

Sulzer, Engel, Roesler, Hunfalvy, Iirecek, Schafarik, Pic ş. a. s'au nisuit din resputeri a mistifica această controversă cu espresul scop, de a revindeca dreptul de moştenire pre pămêntul Daciei în favoarea conaţionalilor lor slavi, maghiari şi germano-sasi.

Impregiurarea semnificativă şi caracteristică, că mai toate scrierile suscitaţilor învĕţaţi au apărut numai în limba germână, ne îndrumează a presupune cu drept cuvênt că ţinta acestor scrieri e îndreptată esclusiv intracolo, a seduce şi a falsifica opiniunea poporului german în favorul respectivelor popoară şi firesce, în contra noastră.

Importanţa representării şi a apărării intereselor noastre în limba germană este dară evidentă şi nedubitabilă; noi trebue sĕ păşim pe aceleaşi teren pe care se luptă contrarii nostri şi sĕ-i combatem în aceeaşi limbă.

Au apărut în decursul anului 1883 un studiu istoric-critic şi etnologic sub titlul: „Românii în literatura streină“ de eruditul şi binemeritatul nostru compatriot domnul V. Maniu, membru academiei române şi secretariu al secţiunei istorice: acest op tratează între altele despre:

Memoriul asupra societăţii archelogice din Bănat şi asupra scrierilor istorice din 1880—1881;

Anonimul Notariu al Regelui Bela de Réthy istoria cuvintelor: biserica şi mântuire din limba română; material lecsic românesc în vocabularul maghiar.

Ce erau Comanii, Picenii, Bisenii, Ausonii din Oltenia, Timişiana, Transilvania, Bucovina, Basarabia? din Comania Panonică şi Comania Moldovei? Opiniunile lui Schafarik, Gebhardy, Pray, N. Choniates, A. Comnena, Roesler, Rethy. — Craiul Ion. Datinele şi credinţele Comane;

Latinitatea limbei Romane, de părintele Goldis, însoţite de recensiunea critică;

Istoria poporelor din Europa resăriteană, de L. Diefenbach, cu glosse;

Originile Românilor (*Abstammung der Romänen*) de Pic, însoţit de un tratat istorico critic şi etnologic, asupra punctelor: vechimea şi originea Românilor din peninsula Hemului; continuitatea neîntreruptă, individualitatea naţională a poporului românesc în Dacia Traiană, Domniile române în ambele Dacii, Expansiunea Romanilor; vechimea bisericei românesci în Dacia Traiană etc.

Precum se poate uşor înţelege din acest sumariu dl Maniu le respunde cu o rară eloquenţă şi cu arguminte neresturnabile la toţi acei învĕţaţi streini, demascându-le ţinta şi scopul lor, egoistic în scrierile lor, constatând falsificarea şi rĕtăcirile lor şi chiarificând faptele şi adevĕrul istoric; acest studiu este însĕ scris în limba română, de şi el e îndreptat în prima linia la adresa adversarilor noştri, dintre cari, cum ḑiseiu mai sus, prea puţini vor posede atâta cunoscinţă a limbei noastre, spre a putea înţelege pre deplin cuprinsul acestui studiu.

Cugetând aşa dară că acest studiu, tradus în limba germană s'ar înălţa la adevĕrata valoare, m'am însărcinat cu autorisarea lui dlui Maniu, a efectui această traducere.

Durere însĕ, cercările mele pentru publicarea acestei traduceri în organele periodice germane pentru sciinţele istorice au rĕmas zadarnice şi astfel nu-mi remâne, decât a mĕ însărcina acuma şi cu tipărirea şi edarea acestui studiu în forma unei broşuri, recurgând la spriginul publicului român pentru acoperirea speselor de tipariu etc. prin prenumeraţiunea anticipativă la acest op, care va aparè în limba germană sub titlul:

Zur Geschichtsforschung über die Romänen.

Historisch-kritische und ethnologische Studien von V. Maniu.

coprinḑênd cam la 10 coale, format octav. Preţul unui esempl. broşurat 1 fl. 50 cr., sau lei 3.50.

Nevoind a profita din edarea acestui op, observ numai pentru orientarea onor. prenumeranţi, că din escedentul, care ar resulta din vênḑarea opului, se vor tipărì un numĕr equivalent de esemplare spre distribuire gratuită pe la academii, Universităţi şi alte institute şi societăţi scientifice, pe la ḑiarie şi alte organe periodice, cât şi pe la bărbaţi de sciinţă şi litere în Austro-Ungaria, Germania etc.

Apelând aşa-dară în interesul causelor noastre celor mai sânte, atât de hulite şi tras împinse de adversarii nostri — la ajutoriul inteliginţei şi p. t. public român, vin prin aceasta a-i rerecca sĕ binevoiască a sprigini întreprinderea noastră prin prenumeraţiuni anticipative cât de numeroase.

Prenumeraţiunile sûnt a se trimite la adresa: P. Brosteanu, Reşiţa (Bănat), cel mult până la finea Martie st. v. a. c.

Preţul de prenumeraţiune se va solvi la primirea opului

Reşiţa-mont, Faur 1884.

P. Brosteanu.

* (Un irlandez şireţ) a săpat într'un loc o fântână. Ca sĕ nu se surpe pămêntul săpat, el a pus nisce stavile de scânduri. A doua ḑi venind sĕ-şi isprăvească lucrul vede spre neplăcuta sa surprindere că pămêntul s'a rostogolit tot în fântână şi a astupat'o, de tot deci lucrătoriul trebuia sĕ înceapă munca cea grea de nou. In acest moment şiretul muncitor aflâ un espedient practic pentru a scăpa de această muncă. El îşi atêrnă pălăria şi căputul de o rudă şi nevĕḑênḑul nimenea s'a pitulat într'un tufiş din apropiere. Vecinii vĕḑênd vestmintele atêrnate şi fântâna astupată, de loc venirâ la idea, că lucrătoriul este îngropat sub pămêntul surpat şi începură a săpa fântâna ca se desgroape pe nenorocitul lucrătoriu. Săpară până la fund, însĕ nu aflară nimic, când de odată lucrătoriul eşì din tufiş şi ḑise vecinilor: vĕ mulţemesc pentrucă m'aţi scăpat de o muncă grea.

* (O soarea antispiritistică). Mr. Stuart Cumberland a învitat în 6 l. cur. o societate distinsă în sala dela „hotel metropole“ din Viena şi a dat unele probe nimerite despre virtuositatea sa de a esecuta manifestaţiuni spiritistice cu aparenţa deplină a supranaturalităţii şi de a amăgì în mod foarte surprinḑetor simţurile persoanelor îngagiate.

Prima personalitate, ale cărei cugete voia Cumberland sĕ le ghicească, fu ministrul president contele Taaffe. Declinând acesta a fi un obiect de esperimentare Cumberland rugà pe ministrul Pino sĕ şi ficseze cugetul asupra uneia dintre persoanele de faţă. Cumb. fu legat apoi la ochi, prinse pe ministrul Pino de mână, şi-o puse la frunte, îşi ridică capul în sus, dânduşi aerul ca şi când ar vrea sĕ miroase ceva, şi începu a fugì giur împregiur cu bar. Pino de mână. Mai târḑiu lăsà în jos mâna sa şi a ministrului dela frunte şi târâì pe ministrul după sine din ce în ce mai repede şi mai iritat. La capul din sus al salei dinaintea caminului şedeau mai mulţi membrii din aristocraţie într'un şir; Cumberl. fugì cu Pino mai de multe ori pe dinaintea lor în sus şi în jos şi în urmă se oprì înaintea contesei Taaffe şi o atinse la braţ. Baronul Pino se postă în mijlocul salei şi ḑise; „La dorinţa domnului Cumberland, de a'mi ficsa cugetul asupra unei persoane dintre cele de faţă eu mi am concentrat cugetele asupra contesei Taaffe, şi dînsul într'adevĕr m'a şi condus togma la dînsa.“

După aceasta Cumberland rogă pe principele Rich. Metternich sĕ se supună la o probă şi-i dede un ac. Acest ac avea sĕ fie ascuns la oare care loc în sală, ear Cumberland se însărcinase a'l afla cu ochii închişi. Dinsul, însoţit de principele Trauttmansdorf şi de principele Khevenhűller, părâsì sala şi se duse sub privigherea acestora într'alt local depărtat. Într'acea principele Meternich în faţa societăţii ascunse acul în dosul unui divan ce se afla în sală Cumberlain venì în sală cu ochii legaţi, condus de ambii cavaleri, prinse pe principele Metternich de mână începu earăşi sĕ alerge în jurul salei şi în urmă se apropriă de divan şi începênd a pipăi în dreapta şi stênga a aflat acul.

Cumberland a mai făcut şi un alt esperiment cu un briceag. C. fu depărtat din sală cu aceleşi precauţiuni ca şi în casul precedent. În sensul instrucţiunei principele Khevenhüller atinse cu briceagul douĕ persoane şi apoi l'a predat unei a treia persoane. C. venind în sală începu sĕ caute în feliul seu şi spre uimirea tuturor află în cele din urmă briceagul în busunariul unde era păstrat.

* (Esecuţiune militară). In 11 Martie au plecat din Braşov douĕ compagnii de soldaţi la Biksad, unde poporul s'a revoltat contra familiei contelui Mikes din causa unei controverse agrarie pendente de mulţi ani între numita familie şi între locuitorii comunei Biksad.

Mai nou.

(Telegramă originală a „Telegrafului Român“.)

Conferenţa numeros cercetată. Alegĕtori din toate părţile. După conferenţe mai restrînse astăḑi se ţinù conferenţă generală sub presidiul metropolitului Miron Romanul. O comisiune de 5 va presenta în şedinţa de mâne programa partidei.

(Mijloc de cură.) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiun** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 13 Martie n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	122.20	122.10
Renta de aur ung. de 4%	91.55	91.60
Renta ung. de hârtie	88.45	88.60
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142 —	142.25
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	95.30	95.50
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	117.—	117.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	325.50	326.50
Acţiuni de credit austr.	322.40	324.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Datorie de credit austr	79.80	79.80
Galbin	5.70	5.70
Napoleon	9.61½	9.60
London (pe poliţa de trei luni)	121.45	121.55

Nr. 18. [684] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de classa a III-a Ciuruleasa, lângă neputinciosul paroch de acolo, pe basa decisiunei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan Nr. 4362. B. din 1883 se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt, jumĕtate din toate venitele parochiale de preste an, dela 1214 suflete.

Doritorii de a ocupa acest post, au de a-şi subşterne petiţiunile instruite conform legilor din vigoare, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul mai sus indicat.

Abrud în 10 Februariu 1884.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial concerninte.

Nr. 1073/1874 civ. [689] 2—3

Publicaţiune.

În causa de regularea posesiunei pcto commasarea hotarului şi segregaţiune în comuna **Cuştelnic** ḑiua pentru începerea lucrărilor pregătitoare, anume pentru regularea representanţii, alegerea inginerului şi pentru pregătirea preliminariuluì de spese, s'a statorit **pe 24 Aprilie 1884 la 9 oare ante am.** în comuna Csüdötelke în locuinţa judelui comunal; sûnt citaţi toţi cei interesaţi cu observarea, că neînfăţişarea părţilor nu va împedeca această pertractare.

Dela tribunalul reg.
Elisabetopole 1 Martie 1884.

Géza Háptány,
asesor de tribunal ca jude esmis.

Sz. 4721 tkvi 1883 [693] 1—1

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbiroság mint tkönyvì hatóság részéről közzététetik hogy az „Albina“ nagyszebeni takarék és hitelintézet végrehajtató 250 frt tőke ennek 8% kamata kielégitèse végett végrehajtást szenvedök Stéf Mihailla és neje Buta Zmeada, Stef Nicolai és neje Czon Ányisziának a Diomáli 25 sz. tjkvben A + 1—37 rd. sz. alatt foglatt fekvőségei 1377 frt. kikiáltási árban Diomál község elöljárosági helyiségében **1884-évi márczius hó 24-ik dételőtti 9 orakor** tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alol is eladatnak.

Venni szándékozók végrehajtató Albina hitelintezet kivételevél kötelesek a kikiáltási ár 10% készpénzben vagy pedig az 1881-évi X cz, 42 §. jelzett árfolyammal számitott ovadékképesnek nyilvánitott értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételárt vásárló három egyenlő részletben és pedig az elsöt az árverezés jogerőre jutasa után 15 nap alatt a másodikat 30 nap és a harmadikat 45 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Külömben az árverezés mégallapitott feltételei alolirt telekkönyví hatoságnál a hivátalos órák alatt és Diomál község elöljáróságánál megtekinthetök.

A kir. járásbiróság mint tkvi hatóságtól.
N.-Enyeden 1883 november 15 én.

Szentpály,
kir. aljbiró.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indivịdi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 12

Cele mai bune

Clavire de Proksch

cu preţul de

400 fl., 500 fl., 580 fl.

şi garanţie pentru întreagă **Transilvania** se află esclusiv numai la

depositul lui Heldenberg
în Sibiiu.

Epistole sûnt a se adressa francate.

Unele păreri dela artistii cei mai renumiţi despre aceste clavire ale lui Proksch.

Spre marea mea uimire în escellentul fabricat a domnului A. Proksch am aflat clavire de prima calitate şi frumseţe, cari în ce privesce poesia tonului şi modul perfect de esecutare ţin concurenţa cu cele mai renumite producte de acest soiu. 'Mi place a crede, că aceste fabricate escellente — de un preţ cu totul moderat în timpul cel mai scurt se vor lăţì tot mai tare, şi bucuria mea cea mai mare va sta în aceia, dacă voi putè contribuí şi eu la popularisarea lor.

(677) 4 **Sofia Menter-Popper,**
pianista curţei ces. reg. aust.

Elegantul D-tale clavir mi-a sosit eri, şi me aflu îndemnat a-ţi comunica, că frumseţea tonului lui a pus pre toţi în uimire

Gustav Walter,
artist la opera ces. reg.

Clavirul firmei Proksch, pe care avuì ocasiunea a'l auḑi astăḑi, este unul dintre cele mai bune instrumente, ce am auḑit până acuma.

Jules de Schwert,
Virtuos de curte al Maiestăţei Sale împĕratului din Germania.

Raportul esposiţiunei imp. din Gratz

Constatăm cu satisfacţiune, că clavirele espuse de această firmă au atras asupra lor deosebit interes. La locul prim se distinse un clavir mic de sistem american cu coperis negru de tot elegant. Tonul lui era brillant şi conserva sunetul frumos în toate posiţiile. Preste aceasta esecutarea era egală şi de tot corespunḑĕtoare. Instrumentul al doilea era un pianino de sortă mai mică, înse asemenea celui dintâi şi el avè tonuri de tot frumoase, esecutare lesnicioasă şi adjustat cu eleganţă. Etablismentul în ce privesce technica stă la nivoul timpului nostru; ḑi de ḑi câştigă mai mare importanţă, şi în cercurile competente se bucură de recunoscinţă măgulitoare.

Zambach şi Gavora.

Fabrica de vestminte şi recuisite bisericesci
de rit catolic şi grec. [555] 23—30

în Budapesta, strada Vaţului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, şi pentru societăţi industriale (şi pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelniţe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărţi de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor convenì, se vor schimba cu altele.

După desemnul de aici mai sûnt de vêndut:

8766 bucăţi de oroloage-remontoir Washington veritabile à 9 fl. 78 cr. şi 3967 bucăţi oroloage verit. Elveţiane à 4 fl. 85 cr.

În mărime pentru domni şi dame.

Aceste oroloage sûnt toate regulate pe secundă. Cifrele strălucesc de sine şi noaptea aşa încât în ori şi care timp, poţi vedea fără lumină la câte oare este

Un orologiu pentru dame, veritabil de 14 carrate, probat de oficiu costă: mai înainte fl. 75 — **acum numai fl. 28.**—; **un orologiu mare pentru domni,** mai înainte fl. 90.—, **acum numai fl. 35.**—; în 13 carrate argint, probate prin oficiu, suflate cu aur, foarte fine, pentru **dame,** mai înainte fl. 30.— acum numai **fl. 14.**— pentru **domni,** mai înainte fl. 25.—, acum numai **fl. 12.50**; **oroloage de argint de Geneva (Genf),** veritabile, cu căsulie de aur, mai înainte fl. 15.— acum numai **fl. 8.50. Oroloage remontoir Washington patentate,** veritabile, mai înainte fl. 36.— acum numai **fl. 9.78, Oroloage-Anker de Geneva,** cu 17 rubine, cu căsulie de nikel de argint verit. sau de aur dublu, regulat cu aparat de nikel patentat, cu curs solid, mai înainte fl. 22.— acum numai **fl. 8.75, un orologiu elveţian** foarte bun, frumos decorat, cu Anker, mai înainte fl. 15.— acum numai **fl. 4.85.**

Prelângă aceasta ori cine va face comande va căpeta

de tot pe nimica, gratuit, ca cadou

din depositul nostru o păreche de cercei pentru dame din aur de 14 carrate, probaţi de oficiul de punciare principal c. r., cu corale veritabile, mărgele sau rosete; mai departe 1 cruce de gât cu lanţ-Collier, 1 brouş gravat foarte fin, 1 medaillion cu camea frumoasă, 1 inel de briliant-Simil veritabil, 8 garnituri de bumbi de chemisette-şi manchette din nikel de argint, cu gravură de maşină fină, 1 lanţ de orologiu din cel mai fin aur dublu cu medaillion cu 12 fotografii fine şi picante de Paris sau cu Georg-Taleri, 1 cigaretă de spumă de mare cu ambră galbină, cu figuri fin gravate sau sculptate, cu etui, 2 albumuri, cel dintâiu cu 50 de fotografii, al doilea cu 291 bucăţi de diversi articuli de lucs.

Album de fotografiă, în formă cuart, cualitate prima, cu jucărea veritabilă de Geneva, joacă două piese, cumpĕrat singur fl. 7.50 ca adaos la oroloagele de mai sus numai **fl. 6.**

Pentru fie-care orologiu se dă **garanţie de 5 ani.** Ce nu convine se primesce retour sau se preschimbă, prin urmare ori ce comandă e fără risico.

Spediţiuni se fac în fie-care ḑi, afară de ḑilele de sĕrbători creştinesci, pasci, rusalii şi crăciun.

Adressa: Uhren-Alianz din Genf, [682] 2—12
Viena I. Adlergasse Nr. 1.

NB. Scrisori de apreţiare favorabilă se primesc ori şi când cu mulţămită însĕ nu se publică.

---

[687] 2—5

A. G. Öszy,

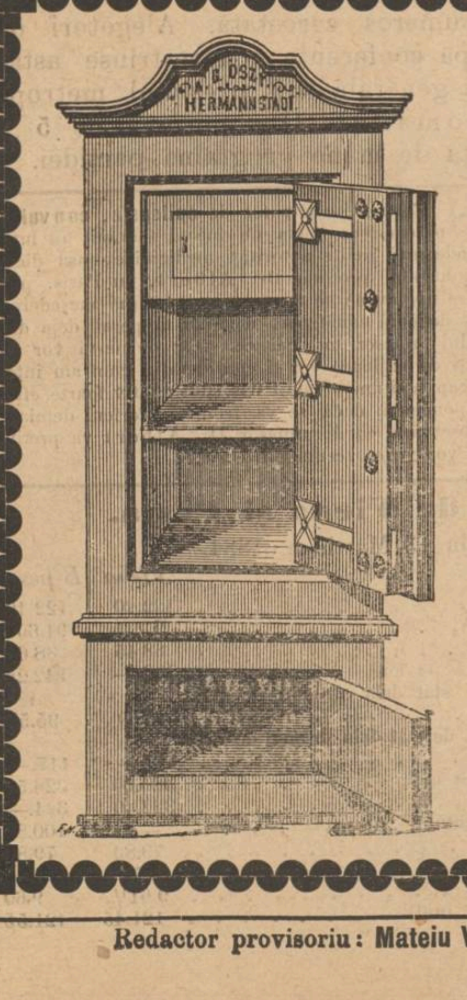

fabricant de casse,
în Sibiiu, Neustift Nr. 9,
recomandă ca fabricat propriu

Casse de bani şi cărţi

construite de dênsul însuşi astfel încât **nu se pot descuia decât numai prin cumperătoriul iniţiat,**

solide şi sigure contra periculului de foc şi de spargere,

în forme şi mărimi diverse, cu preţurile mai eftine decât în alte fabrici.

CASSELE

se pot vedea în susnumitul **local de fabrică** de către toţi câţi doresc a reflecta.

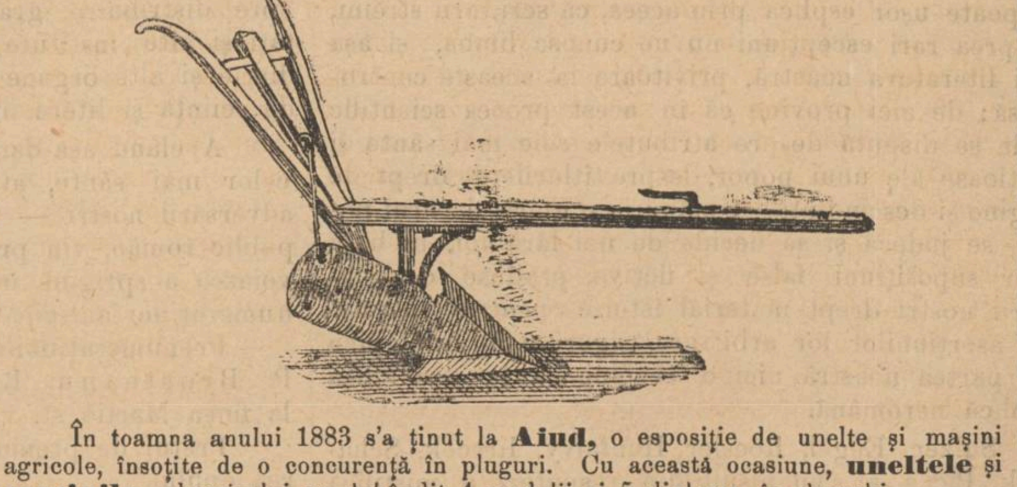

În toamna anului 1883 s'a ţinut la **Aiud,** o esposiţie de unelte şi maşini agricole, însoţite de o concurenţă în pluguri. Cu această ocasiune, **uneltele** şi **maşinile** subscrisului au dobândit 4 medalii şi 5 diplome, în deosebi

Plugul meu schimbătoriu,

din causa mersului uşor (cerênd cu 62 chilo mai puţină putere de tras de cât plugurile schimbătoare din celelalte fabrici), a reuşit întâiul premiu o medalie de stat şi alta din partea reuniunei.

Aceste pluguri schimbătoare foarte trainice şi bine întocmite le vênd deocamdată cu preţul de câte **8 fl.** loco fabrica mea.

Sìbiiu, în Faur 1884.

Andreiu Rieger,
Fabrică de unelte şi maşini agricole.

[694] 1

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 27 Sibiiu, Marţi 6/18 Martie 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Voci streine despre atitudinea Românilor.

Despre preparativele electorale pentru dieta viitoare apar în public diverse apreciàri, şi comentarie. De astădată reproducem un articul din „Neue freie Presse“ care comentează atitudinea şi şansele Românilor în campania viitoare. Eată cum ne înfăţişează pe noi românii înaintea lumei principalul organ al partidei constituţionale din Austria:

„Pregătirile pentru alegeri se continuă în Ungaria mereu; cu cât se sciricesce mai puţin despre aceste alegeri, cu atât mai mult se lucră în tăcere. Partidele se organisează şi încep a se înarma pentru lupta electorală; şi guvernul lucră serios şi Col. Tisza nu lasă sĕ treacă nici o ḑi, fără de a face pregătiri pentru formarea casei de jos şi de astădată poate şi pentru reformarea casei de sus, deşì această din urmă e numai plănuită. Dar nu numai cercurile maghiare, ci şi cele naţionale se pregătesc din bun timp pentru lupta electorală, şi în ḑilele aceste ţin în Pesta notabilii sêrbesci şi corifeii partidelor românesci conferenţe, care au o însemnătate mai pre sus de ori ce îndoeală. Aceste conferenţe ţinênduse în capitala Ungariei, aşa ḑicênd sub ochii guvernului, ne dau prin acest fapt însuşi dovada, că Tisza îşi vêră mâna la timp în agitaţiunea naţionalilor; faptul, că metropolitul sêrbesc Anghelici, pe care guvernul l'a înălţat atât de sus, a luat asupra sa conducerea partidei guvernamentale, este un semn bun pentru Tisza, dar de sigur nu „o fericire fără veste“ ci un resultat obţinut de acest bărbat de stat cu minte şi cu calcul. Dacă se aude deja acum, că Sêrbii, cari în majoritatea lor se supun la conducerea metropolitului, vor încheia un compromis cu partidul guvernamental unguresc, de acì se poate cunoasce, că Tisza nu a stat până acum cu mânile în sîn ci s'a gândit serios a împărţi curentul mişcărei naţionale şi a-l restringe într'o alvie, pe care o supraveghiază influenţa guvernului unguresc. Ministrul president unguresc are destule motive, pentru a nu desconsidera mişcările naţionale, el a putut sĕ observe în lunile din urmă crescerea valurilor slave, a putut sĕ cunoască din incidentele din dieta croată şi din casa magnaţilor unguresci când cu desbaterea asupra legei despre casătoriile micste, că învingerile elementelor slave feudale în Austria au avut un efect încurăgietor asupra factorilor opoziţionali din Ungaria, şi era de prevĕḑut, că naţionalităţile vor păşì de astă dată cu mai multă energie în lupta electorală. Condus de această prevedere, cunoscênd, că nu este bine a se lăsa sĕ fie surprins, deprins a prevenì pe adversar, Tisza s'a apucat de lucru şi astfel a procurat guvernului o partidă dintre Sêrbi, deasemenea a organisat sau mai bine ḑicênd a iniţiat organisarea unei partide de politici activisti, care se întrepune pentru participarea activă a Românilor la politică, în contrast cu partida română, care îşi are în Sibiiu scaunul şi direcţiunea sa. Astfel e probabil, că dela alegeri va eşi o fracţiune ungarofilă dintre Serbi şi alta dintre Români, nu fără lupte cu conaţionalii proprii, ear dintr'asta va resulta cel puţin o desbinare şi o slăbire a factorilor de opoziţiune slavi şi români.

Dacă i va succede lui Tisza se spargă pasivitatea Românilor, apoi va dispare din dieta ungurească lacuna, ce o pricinuesce abstinenţa Românilor şi Românii vor fi conduşi pe terenul politicei de activitate, pe care nu-l vor mai părăsì. Nu le va fi greu activistilor se dovedească alegĕtorilor lor, că sufragiul universal, pretensiunea politicilor de pasivitate de până acum nu a adus ţerei decât stricare. „Naţiunea valachică“ se află şi astăḑi încă tot în starea aceea miserabilă, servilă, care deşteptase compătimirea împĕratului Iosif, deşì în decursul timpului au trebuit sĕ se schimbe multe lucruri spre mai bine. Românii sûnt şi astăḑi poporul cel mai retrograd în desvoltarea economică din imperiu, reu nutriţi, nelucrători (?) fără bunăstare şi cultură, îndoit nenorociţi prin isolarea lor dela viaţa publică. Ei credeau şi sperau nebunesce într'o diversiune de „eliberare“ dela Viena, popii lor nu le puteau povestì îu deajns, că dînşii, fiind „columnele tronului“ în anii 1848—1849 nu vor putea rĕmânè pentru totdeauna estradaţi la graţia „rebelilor“ unguresci; au repetat probabil adeseori cuvêntul lui Şaguna: „răbdare!“ Astfel conducĕtorii au ţinut cu destulă lipsă de consciinţă pe aceşti sirmani alpini din ţeara Carpaţilor, părăsiţi de natură şi lipsiţi de cultură, într'un cuietism din cele mai rele, perhorescênd înişi înţelegerea cu Maghiarii, sperând într'un Messiaş militar (cum au fost Schwarzenberg, Wolgemuth, Puchner) s'au într'o reacţiune cislaitanică, care şi-ar asvêrlì valurile şi în Ungaria. Idea libertăţii civile este încă străină românilor; cumcă capul statului, Împĕratul care e şi Regele Ungariei, a pus jurămênt pe libertăţile ţĕrei, acest lucru trebue sĕ i se esplice mai întâiu Românului. Dar mai de căpetenie ar fi, sĕ i se spună odată, cum neuitatul episcop Şaguna (reposat în 1873), creatoriul metropoliei greco orientale române, cel mai puternic promovator al bisericei, scoalei şi limbei române, a cărui loialitate era atât de recunoscută în Viena pe timpul resboiului civil, după ce lucrase politicesce atât de mult timp în sens antimaghiar, un apĕrător al patentei din Februarie, membru al casei de sus austriace: a încheeat pace cu Ungaria, a mers la dietă ca membru al casei Magnaţilor în Pesta, a luat parte la desbaterile despre încoronare şi a acceptat „legea de naţionalităţi.“ Influenţa lui Şaguna n'a mai avut'o nici unul dintre succesorii sei. Naţionalii sau pasivistii s'au amăgit pe sine şi pe popor, un popor de doue milioane şi jumĕtate, cum sûnt Românii, nu trebuia sĕ se retragă bosumflaţi. In Ungaria s'au trecut la ordinea ḑilei preste pasivisti sau fură denunciaţi ca partisani ai imperiului dacoroman, cari asteaptă cu dor alipirea lor la regatul României. Acesti conducători se pare că nu observă cele ce se petrec în şirurile celor conduşi de dênşii. Partea cea mai mare a tinerimii cercetează scoale secundarie maghiare; de acestea ei abia au vre o câteva; poporul a părăsit lupta de doue veacuri contra maghiarismului el nu simţesce atât lipsa de libertate politică cât mai mult a bunei stări economice, lipsa de nutriment spiritual şi material. După cum ne spune Slavici numai emigraţiunea din archidiecesa Sibiiului într'un an numĕră 20,000 suflete!? Acest fapt trebue sĕ se simtă printre Români în Ungaria şi în Transilvania. Tisza socotesce cu treispreḑece comitate române şi activiştii ungureni i ies întru intimpinare. Cei din Transilvania vor trebui se i urmeze neapĕrat. Cei dintâiu cer observarea strictă a legei de naţionalităţi, introducerea limbei române în oficiu şi la judecătorii, autonomia bisericei, subvenţionarea scoalelor, cu un cuvênt subvenţiuni dela stat. Pe acest teren ei pot pacta cu Tisza: cumcă această naţionalitate nu aduce nici o primeşdie interesului de stat unguresc, e uşor de priceput.“

Revista politică.

Sibiiu, 2 Martie 1884.

Conferinţa română ţinută la Budapesta este obiect de variate comentarie în presa ungurească. In genere pressa capitalei a întimpinat cu plăcere stăruinţa bărbaţilor, cari au luat asupra lor sarcina grea de a realisa o împăciuire sinceră şi ecuitabilă între elementul român şi cel maghiar. De sine se înţelege că o asemenea problemă nu se poate deslega la moment, pentru că se cere multă moderaţiune, răbdare, sirguinţă şi constanţă până ce se vor delătura stavilele şi piedecile ce ne despart. — Dintre foile unguresci amintim de astădată pe „Pest. Lloyd“ care se ocupă într'un articul de fond cu punctele din programa conferenţei române. Organul guvernamental află discutabile, toate punctele programei afară de punctul, care privesce estinderea legei electorale a Ungariei şi asupra Transilvaniei. Acesta însĕ este un punct cardinal în programă şi noi trebue sĕ ne mirăm de receala cu care intimpină „Pest. Ll.“ această justă pretensiune a Românilor din Transilvania. Legea electorală pentru Tranşilvania nu se poate justifica decât prin tendenţa învederată, de a ignora cu desĕvêrşire un factor constituţional puternic din temerea vagă, că Românii ar putea sĕ devină periculoşi pentru stat, dacă li se va da o lege electorală fie şi numai cum este a Ungariei. Estinderea acestei legi asupra Transilvaniei este un postulat al constituţiunei însĕşi şi de aceea nonsensul celor douĕ legi diverse trebue se dispară. Aceasta anomaliă nu se mai poate susţinea, şi despre acest adevĕr sûnt convinşi mulţi bărbaţi de stat ai Ungariei cari judecă *sine ira et studio* starea actuală internă.

Atât deocamdată despre apreciările jurnalistice cu privire la programa conferenţii.

Din streinătate sûnt puţine sciri de importanţă. Italia a perdut pe unul dintre bărbaţii sei de stat de frunte, pe Sella. Numeroasele adrese de condolenţă, înmormêntarea cea solemnă şi imposantă, votul camerei italiane, de a ridica fostului ministru şi bărbat de stat un monument, sûnt doveḑi despre adêncul simţ de dorere pentru pierderea unui cetăţean ilustru şi binemeritat de patrie şi despre recunoscinţa poporului italian către bărbaţii sei distinşi.

Intre Anglia şi Russia s'au început negociările cu privire la teritoriul Mervului. Este vorba de a delătura susceptibilităţile ce le a provocat Rusia prin aceasta cucerire nouă, care însamnă un pas nou spre Indii.

Invingerile francezilor în Tongking şi ale englezilor în Sudan anunciate în numĕrul trecut se confirmă prin scririle din urmă. Espediţiunea franceză se apropie de sfêrşit prin învingerea reportată la Bac Ninh pentru că Chinezii sûnt siliţi a pacta. Englezii însĕ vor mai avea de lucru în Africa, ei sunt abia la începutul unei campanie serioase.

Între guvernele europene se discută unele mĕsuri comune internaţionale contra anarchiştilor, cari au devenit un pericol comun pentru pacea internă a statelor europene. Resultatul acestor mĕsuri atêrnă dela o procedere unanimă şi energică din partea tuturor statelor.

Conferenţa alegătorilor români în Budapesta.

Budapesta, 14 Martie 1884.

Şedinta primă.

Asupra acestei conferenţe vom vorbì mai pre larg cu altă ocasiune, acuma ne restringem la o scurtă schiţare a şedinţelor şi la publicarea programei.

Conferenţa pre lângă toată alarmarea pasivistilor pornită în contra ei, a fost bine cercetată şi după cum cetim în ḑiarele din capitală ea fu salutată prin telegrame de aderenţă dela Blaş, Székely Udvarhely, Şomcuta mare, Iam, Lugoş etc.

Şedinţa se deschide la 5 $^1/_4$ oare p. m. prin dl Dr. Iosif Gall care, după ce salută pe cei presenţi propune constituirea ei. Se alegede preşedinte Esc. Sa metropolitul Miron Romanul, de secretari dnii George Serb şi Dr. Cornel Diaconoviciu. Sunt presenţi 50 de inteligenţi, alegĕtori, mai din toate părţile locuite de români. Dl Dr. Iosif Gall înainte de constituire ia cuvêntul şi desvoaltă scopul convocării în liniamente generali. Ḑice între altele ca sĕ ne mărginim şi sĕ stăm între barierele constituţiunei actuali, sĕ luăm de basă atari scopuri, care produc încredere ear nu dispreţiu între cetăţenii patriei.

Scopul principal este, ca terenul de desvoltare al naţionalităţii noastre sĕ-l căutăm pe basa actualităţii în conţelegere cu aceia, cu cari avem sĕ trăim în acest stat. Statul este care ne poate da şi apĕra condiţiunile esistinţei noastre în general, între aceste generali apoi datorinţa noastră este, ca noi sĕ căutăm cele speciali, prin cari ne putem promova starea noastră atât materială cât şi spirituală. Sĕ nu purcedem după idealuri cari foarte a rare ori se pot realisa aşa după cum acele au fost descrise din partea mai multor conferinţe electorali române. Recerinţele esistenţei noastre sûnt mai cu seamă egalitatea, dreptatea şi frăţietatea, susţinerea naţionalităţii noastre, a autonomiei noastre bisericesci şi scolastice.

In aceasta privinţă, contând şi la celelalte elemente din stat, avem tot dreptul ca sĕ pretindem ajutoriu dela stat acolo unde puterile noastre nu sunt de ajuns.

După aceste vorbitoriul trece la desbaterea programelor române esistente până acum şi în special la desbaterea punctelor din programa Sibiiană.

Accentuă, că această programă n'a produs resultatele dorite din causa că la formularea pretensiunilor cuprinse în trênsa, nu s'a ţinut cont nici de factorii politici reali, nici de puterile noastre de cari dispunem ca sĕ putem realisa o atare programă. Ce e drept programa din Sibiiu nu atacă dualismul deadreptul însĕ în motivarea programei 'l respinge. Aici observă vorbitoriul, că dacă vom conlucra la rumperea dualismului, atunci poate va urma o centralisare, care ar fi cu mult mai periculoasă pentru noi, de cât starea actuală în care ne aflăm. Deci este de lipsă, ca sĕ ne impăcăm şi cu dualismul dacă voim o conţelegere deplină cu naţiunea maghiară De aici trece la punctul care privesce autonomia Transilvaniei, cetesce motivarea acesteia, cum se află ea în motivarea memorialului Sibiian apoi continuă: Ungurii au primit cu mare entusiasm uniunea Transilvaniei cu Ungaria, şì acum dacă am voì ca sĕ rumpem Transilvania de cătră Ungaria, ni-ar fi preste putinţă ca sĕ ajungem la o inţelegere perfectă cu fraţii maghiari. Ei uniunea Transilvaniei cu Ungaria o privesc ca o condìţiune absolută a esistenţiei şi consolidării statului nostru. Sunt chiar şi unele avansuri mai cu seamă în privinţa judiciară, cari stau în legătură cu această uniune, dacă vom privì confusiunea ce domnia în această privinţă sub absolutism. Era o mulţime de foruri. Mai cu seamă causele urbariali au produs multe rele pentru popor. Aderarea la unitatea constituţională a statului ne feresce de relele la cari eram espuşi şi ne întăresce. Ce se ţine de votul universal ḑice ca acesta d. e. şi in Francia produce numai anarchiă şi desastru. Noi nu-l dorim.

Întroducerea limbei române în oficii şi municipii o cerem şi noi.

Cu un cuvênt diferinţa între noi şi între cei cari au compus programa din Sibiiu este numai aceea, că noi urmâm altă modalitate şi recunoascem dualismul şi uniunea Transilvaniei cu Ungaria fără nici o reservă.

Cerem esecutarea legii de naţionalitate, din anul 1868. Propune a se alege o comisiune pentru statorirea punctelor programei pe basa principielor desvoltate.

Sigismund Pop aproabă direcţiunea iniţiata de Dl Gall şi speră o împăcare frăţească între elementul român şi cel maghiar, dacă guvernul şi partidele maghiare vor ţinè cont, că aceste doue elemente sûnt avisate prin interesele lor de esistenţă a trăì în armoniă. Cere ca comisiunea ce se va esmite, sĕ se pună în atingere cu guvernul ţerii şi cu partidele din dietă.

Demetriu Bonciu. Salută din inimă iniţiativa patriotică a deputaţilor români, cari ne-au convocat. Aderăm întru toate la cele espuse cu precisiune rară de dl Dr. Iosif Gall, şi crede că toţi consimt la aceea, ca să dechiarăm o mulţămită solemnă pentru conchiemarea adunării presinte. — Sĕ dea Dḑeu, ca nu numai iniciatorii şi adunarea presintă, ci şi naţiunea română sĕ ajungă resultatul dorit prin activitatea noastră.

Ludovic Csato întreabă, oare adunarea de faţă vrea sĕ aducă decisiune definitivă şi sĕ stabilească o programă independentă, ori voiesce numai a pregătì materìalul pentru o conferenţă mai numeroasă, ce s'ar ţinè în centrul cetăţenilor români d. e. Arad Cluş, sau Alba-Iulia. Ce garanţie şi prospecte avem din partea partidelor maghiare şi în special dela guvernul ţerei, oare ei vor sprigìnì ori ba tendenţele noastre? Dacă ei nu ne spriginesc, ar fi un paş greşit, am compromite prestigiul naţional, dacă noi astăḑi am rupe solidaritatea naţională de până acuma. Căci astfel am uşora numai posiţiunea celor dela putere, pentru a ne apăsa şi mai tare. Aderează şi el la direcţiunea activă şi moderată, dar numai atunci, dacă sûntem siguri, că din partea regimului şi factorilor politici vom fi intîmpinaţi cu bunavoinţă, şi stăruinţele noastre vor avè resultate practice. Programa din Siibiu ori cât ar fi de idealistă, ea până acum n'a compromis prestigiul naţional.

Petru Opriş aproabă direcţiunea înaugurată, care deacă însĕ n'ar avè nici un resultat, atunci solidaritatea naţională a românilor va fi şi mai tare. Cere ca în parlamentul ţĕrii se între din toate cercurile locuite de români deputaţi români, cari cunosc trebuinţele şi dorinţele poporului român.

Dr. Iosif Gall reflectând la antevorbitori accentuă că conferenţa aceasta nu represintă naţiunea întreagă, ea este conferinţă particulară a alegătorilor români. Garanţia reuşitei noastre este numai iubirea de dreptate a noastră şi încrederea, ce avem în naţiunea maghiară, care în cele din urmă are interese vitali identice cu noi.

Sigismund Catoca aproabă direcţiunea şi salută pe deputaţii români şi în special pe dl Gall pentru iniţiativa de mare însemnătate, el scì din pracsă, că ungurii cu românii numai în armonie bună pot trăì; aduce esemple din cottul Satu-mare, unde românii cu ungurii au trăit totdeauna în amiciţiă şi sau fericit ambele popoare.

Athanasiu Cimponeriu luând cuvêntul ḑice ca nici soldaţii în bataia n'au garanţia înainte că vor învinge, luptă însă cu barbaţiă pentru caus'a dreaptă ce o represintă. Sĕ paşim şi noi cu încredere şi resoluţiune, căci ce vom intreprinde pe acest teren patriotic, va produce resultate însemnate şi astăḑi necalculabile, patriei şi poporului român.

Grigoriu Venter aderă la noaua direcţiune şi cere a se pregătì material pentru o adunare generală a alegĕtorilor români, ce se va ţinea într'un oraş din provinciă în centrul românilor, ca astfeliu fie-căruia sĕ i se facă possibil de a lua parte la conclusiunile ce se vor aduce.

Se alege comisiunea de 5 membrii, pentru presentarea unei resoluţiuni, respective programe, în persoanele dlor: Dr. Iosif Gall, Demetriu Bonciu, Ludovic Csató, Sigismund Catoca şi Lazar Ionescu.— Şedinţa se închide la 8 oare, cea viitoare se anunciă pe ḑiua următoare, la oarĕle 11 a. m.

II.

Şedinţa a doua.

Esc. Sa metropolitul Miron Romanul deschide şedinţa la 12 oare a. m. Dl Dr. Iosif Gall ca preşedintele comisiunei de cinci cetesce următoriul elaborat de programă:

Programa.

Alegetorii români adunaţi la conferenţa din Budapesta în 14 şi 15 Martie 1884 constatând necesitatea de a forma o partidă română moderată se constitue de atare pe lângă următoarea programă.

1. Partida stă pe basa dreptului public actual şi pe terenul legal al constituţiunei patriei şi va participa la alegerile dietali în toate ţinuturile locuite de Români.

2. Partida va conlucra întracolo ca sĕ se esecute legea de naţionalitate conscienţios în toate ramurile ei, şi anume; în privinţa respectărei limbei române în oficii, în privinţa aplicărei inţelegenţiei române, şi în privinţa înfiinţărei iustituţiunilor culturali.

3 Partida va lucra într'acolo, ca sĕ se estindă legea de alegere din Ungaria şi preste Transilvania

4. Partida va lucra pentru egala îndreptăţire în stat a tuturor confesiunilor recunoscute şi pentru libertatea şi înlesnirea lor de aşi regula ele înseşi afacerile lor bisericesci, scolari şi fundaţionali în sfera de drept a autonomiei lor.

5. Va conlucra la desvoltarea constituţiunei ţĕrei în direcţiune liberală spre a validita tot mai mult marele principii ale libertăţei, frăţietatei şi egalitatei, cum şi la perfecţionarea administraţiunei, şi fiind că partida liberală a ţĕrei are de base aceste principii, partida noastră se alătură la partida liberală a ţĕrei.

6. Spre esecutarea programei se alege un comitet central în Budapesta, pentru de a lucra într'acolo, ca se fie aleşi de deputaţi atari bărbaţi, cari consimţesc cu direcţiunea liberală desfăşurată.

Conferenţa primesce programa cu unanimitate şi alege un comitet central pentru esecutarea ei în persoanele domnilor Dr. Iosif Gall, Georgiu Serb, Ionescu, Dr. Corneliu Diaconoviciu (din Budapesta), Dem. Bonciu (Arad), Ludovic Ciato (Blaş), Leontin Simonescu (Lugoş).

„Viitoriul“ se declară de organ al partidei.

O resoluţiune ministerială de importanţă şi pentru noi.

Luptele Sasilor în Universitatea fundului regiu pentru modificarea statutelor organisatorice se părea că vor înceta cu totul prin prevenirea ce o aretase ministrul de interne cu denumirea noului comite săsesc. În timpul din urmă sub cârmuirea fostului comite Wächter acele lupte luaseră un caracter foarte învĕrşunat. În urma asigurărilor noului comite statutele organisatorice s'au luat de nou la desbatere în sesiunea trecută a Universităţii şi modificându-se în unele părţi s'au înaintat ministrului spre aprobare. Sasii credeau că acele modificări se vor aproba aşa precum s'au votat, dar ministrul nu s'a aflat îndemnat a primì statutele aşa precum s'au modificat din partea Universităţii. Spre orientarea publicului comunicăm în punctele principale tecstul ordinaţiunei ministeriali:

Representaţiunea Universităţii săsesci pretinde, ca §. 13 din regulamentul de afaceri interne pentru adunarea generală, care dispune, că „votul seperat însinuat contra unei resoluţiuni a adunării generale trebue alăturat la protocol şi că acest vot are valoarea unei apelaţiuni sĕ se modifice astfel, ca asemenea voturi separate sĕ se alăture la protocol, sĕ se susţină dreptul de recurs la ministeriul de culte sau la cel de interne, dar consecuenţa acelor recurse sĕ nu treacă preste dreptul guvernului de a anula resoluţiunea Universităţii.

Guvernul însĕ are nu numai dreptul negativ, de a desvalidita din oficiu sau în urma unui recurs resoluţiuni şi disposiţiuni dificultate, ci şi dreptul *positiv*, de a înlocuì resoluţiunile şi disposiţiunile anulate prin disposiţiunile legale, după cum va cere trebuinţa, şi acest drept positiv este emanaţiunea logică din dreptul de suprema inspecţiune şi din aplicarea practică a legei, pentra că în casul când guvernul nu ar putea dispune în mod positiv, s'ar putea întêmpla ca în urma unei resoluţiunei desvaliditate sĕ stagneze interesele culturali din causă, că Universitatea se întrunesce numai una dată pe an. Din aceste considerante ministrul nu poate sĕ aprobeze modificarea propusă de Universitate relativ la §. 13 din statut.

Cu privire la votul separat ministrul recomândă următoriul tecst: „Votul separat însinuat contra „unei resoluţiuni a adunărei generale se altătură „la protocol şi acel vot dispensează pe insinuatorul „dela respunderea pentru resoluţiunea adusă de adu„narea generală în causa subversantă.“

Contra resoluţiunilor adunărei generali poate recurge ori şi cine la ministeriul de interne, resp. la ministeriul de culte şi instrucţiune publică; ministrul respectiv poate sau pe basa unui asemenea curs sau *din oficiu* desvalidita resoluţiunile sau disposiţiunile dificultate şi indrumează adunarea generală sĕ supună causa unei noue apreciări şi se aducă conclus nou, ear dacă s'ar dificulta şi acest conclus nou, ministeriul poate lua disposiţiuni legale necesari.

În casuri urgente, ce nu sufer amânare ministrul poate dispune fără de a mai aştepta un conclus nou din partea adunărei generale a universităţii săsesci.

Această ordinaţiune ministerială a produs impressiune deprimătoare asupra fraţilor saşi, cari s'au apărat cu multă resoluţiune contra arbitriului în cestiuni de drept, cum este şi cea de faţă. Cestiunea se învêrte prelângă întrebarea: Se estinde puterea ministrului şi la disposiţiuni positive faţă cu averea universităţii săsesci, sau că dreptul de supraveghere se mărginesce numai la cassarea unui conclus al Universităţii săsesci, în cas când el se abate dela destinaţiunea averei marcată în literile fundaţionale pentru scopuri hotărîte. Sciinţa juridică a deslegat de mult această cestiune, şi noi n'avem destule cuvinte de a felicita din destul pre organul confraţilor nostri pentru tenacitatea la principiul juridic statorit prin sciinţă, şi care la urma urmelor va fi — trebue sĕ fie normativ în ori ce stat bine organisat. Curentul domnitoriu în Europa întreagă poartă signatura domnului de Bismarck „*Macht geht vor Recht*“. Domnul atotpotinte din Friedrichsruhe, principele de Bismarck, a localisat numai principiul vechiu roman: „*Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo*“, pe care biserica romano-catolică voind sĕ-l pună pe temeiu etic creştinesc la formulat astfel: „*Finis sanctificat media.*“ Politica încă nu prea alege mijloacele şi de aici multele afronturi făcute sciinţei positive şi eticei creştinesci. Însĕ ea, fiindcă se basează numai pe împregiurări momentane, nu poate face pretensiune la durabilitate. Adevĕrul şi dreptatea numai ele sûnt vecinice, toate celelalte ca lucruri trecătoare, oportune pot fi, dar trăinicie vecinică nu vor avea nici odată.

„Nagyszebeni magyar polgári kör“.

În Nr. de Joi al foaiei noastre am anunţat deja publicului cetitoriu constituirea unei Reuniuni aici in Sibiiu sub titlul de mai sus. Publicăm în cele ce urmează cuvêntarea domnului notariu public de aici Zágoni, ţinută în calitate de president al acestei Reuniuni.

Eată cuvêntarea domnului Zágoni:

Domnilor! Bine a-ţi venit. Primiţi sincera salutare şi adânca stimă ce ve esprim în numele Reuniunei noastre. Din partemi simt espresiunea bucuriei tuturor la inaugurarea serbătorească neaşteptată şi nesperată a Reuniunei cetăţenilor din Sibiiu. Voinţa de fer, care face minuni, a adus cu sine, că cuvêntul s'a prefăcut în trup, de acum încolo nu mai trăim numai în dorinţe, ci şi în realitate. Binecuvêntată fie provedinţa, care ne-a arătat terenul pentru lucrare comună, şi a insuflat în noi focul umanităţii spre a ne întrunì în Reuniune.

Care este scopul într'unirei noastre? despre aceasta nime nu mai întreabă, căci el este destul de dovedit, trăiesce în consciinţa inimei noastre, şi el privesce mai mult pe patrioţii nostri, cari nu sûnt membrii în această reuniune, din care motiv aflu de lipsă a-l clarifica în câte-va cuvinte, şi aceasta cu atât mai vêrtos, cu cât în statul nostru poliglot abia se poate face vre-o mişcare privată sau socială, căreia se nu i se insinue din o parte sau alta intenţiuni politice. Eu o spun fără nici o şovăire şi toată francheţa că scopul Reuniunei noastre, după cum e şi în statute precisat, este: a generalisa artele şi cunoscinţele folositoare sub drapelul progresului în seclul nostru, a procura seri plăcute oamenilor prin cetirea de lucruri literarie, a ridica la noi pe consoţii nostri comercianţi şi meserieşi, ale promova interesele lor morale, a depărta păretele, ce ne stă în cale la unirea frăţiască, a oblincì calea încrederei reciproce, a înţelegerei reciproce, şi a conveţuirei pacinice între compatrioţii nostri de altă limbă, din care motive i vom saluta cu plăcere în mijlocul nostru, ca sě se convingă din intuiţiune proprie despre amiciţia şi loialitatea noastră.

Vor întreba mulţi pentru ce am înfiinţat o asemenea Reuniune tocmai acuma? Noi vom respunde lăsând cu totul la o parte politica. Referinţele noastre locale — asupra cărora astădată nu mě estind — au provocat aşa ḑicênd aceasta reuniune. Convenind mai des în viaţa de toate ḑilele am esperiat că noi simpatisăm unii cu alţii, că stimându-ne unii pe alţii ne şi înţelegem, că dacă ne vom grupa mai compact ne putem face o plăcută casă comună, unde obosiţi de munca ḑilei între simpatii reciproce vom putea căuta oare de repaus, după cari recreaţi ne vom relua întreruptul fir al activităţii noastre. Cu asemenea prospecte, cu asemenea dulce speranţă ne-am într'unit noi în Reuniune şi am zidit altarul umanităţii şi al patriotismului fără privire la naţionalitate, sau la castre sociale, am zidit altarul încălḑit de focul onestităţii şi al siguranţei civile.

Sě susţinem cu bărbăţie speranţa realisărei scopului nostru. Zelul fără păreche şi gertfele aduse întru realisarea acestui scop sě fie cu noi şi mai departe şi ca soare binefăcětoriu ḑi de ḑi sě ne dea noua viaţă şi tărie. Sě privim reuniunea noastră ca pe o casă părintească, care fără privire la naţionalitate sau confesiune salută pe fiecare cetăţean onest. Sě o susţinem totdeauna, alipindu-ne de ea cu credinţă, ca şi de viaţa noastră, şi dacă o vom scutì şi apăra noi, o va avea şi Dumneḑeu în scutul seu, şi pentru alipirea noastră vom câştiga stima naţiunei, şi mulţămirea nepoţilor nostri. Şi cumcă aşa va fi, noi o credem şi o mărturisim, căci dela noi depinde numai, ca fiecare membru singuratic sě se afle acasă între noi. Şi noi o putem crede aceasta cu atât mai vêrtos, cu cât toţi stăm pe o treaptă de cultură încât putem împedeca egoismul şi mâncărimea de a juca rola cari ca schintei fără saţiu aprind casele oamenilor, putem delătura scalele sociale, cari durere în viaţa de toate ḑilele ne despart unii de alţii. Sě trecem peste acest prag totdeauna ca fraţi demni, cari stăm sub stindardul păcei, amiciţiei şi al bunei înţelelegeri, ca astfel pacea cea cerească sě domnească în mijlocul nostru.

Sě poate sě ne cerce şi ḑile grele, de cari Dumneḑeu ne ferească. Şi atunci jertfele noastre aduse acestei reuniuni vor fi resplătite. Ea ne va fi fortăreaţa noastră în care ne vom retrage între luptele sociale, fortăreaţă pe care o vom apăra cu puteri unite, şi care ne va mângăia în supěrarea noastră.

Aşa sě fie, şi aşa va fi! Şi vĕḑênd grupul social din jurul nostru onestitatea noastră, nu ne vor putea denega stima socială. Noi din partea noastră şi ca reuniune vom folosì toată ocasiunea, spre a ne documenta simpatiile noastre ca patrioţi faţă cu naţionalităţile conlocuitoare cea ce ne va îndreptăţì şi din partea lor la simpatii reciproce.

În fine cu privire la starea materială a Reuniunei am onoare a ve face cunoscute următoarele date. La prima convenire s'au inscris ca membrii 120 de indiviḑi. La constituirea reuniunei pe basa statutelor întărite de înaltul ministeriu numěrul membrilor se urcă la 167. La încassarea tecselor de membrii dăm preste suma de 241. Astăḑi avem preste 250 de membrii şi numěrul lor cresce pre ḑi ce merge

Pentru arangiare şi alte trebuinţe am spesat până acuma 800 fl. care spese sau acoperit din tacsele întrate dela membrii şi astăḑi dispunem de avere activă în fl. 100—150.

Din datele înşirate se vede că noi nam zidit pre năsip căci gertfa în bani şi voinţa Dvoastre au dat reuniunei noastre o basă, la care ca la fructul ostenelelor Dvoastre, cu fală puteţi privì. Eu vě mulţemesc în numele Reuniunei pentru viul interes faţă cu Reuniunea noastră şi sûnt foarte recunoscătoriu acelora, cari prin jerfe mai mari au realisat idea, şi a căror nume nefiind autorisat la aceasta nu-l pot spune fără a le vătăma modestia.

La acest loc 'mi vin în minte cuvintele poetului nostru eroic celui mai mare. Greuntele de năsip, dacă e singuratic îl duce o mică suflare de vênt, însě dacă din grăunţe de năsip se formează stâncă pre aceasta nici torentele nu o poate mişca.

Grăunte de năsip am fost până acuma, astăḑi prin Reuniunea noastră am făcut stâncă unianităţii, şi pot proteţì eternul adevěr, că cât timp vor fi virtuţi pe acest pământ, reuniunea noastră va avea vieaţă. Punênd la inima Dvoastre, scutirea şi viitoriul reuniunei noastre, se strigăm cu toţii. Se trăească".

Salutăm din toată inima şi cu adevěrată sinceritate noua reuniune. E timpul suprem sě ne cugetăm la căi şi miḑloace spre înaintare şi înţelegere între noi. Prin cultură ne nobilităm inima, ne uşurăm soartea şi prin increderea reciproacă sigilăm înţelepciunea provedinţei care ne a pus aicì unii lângă alţii.

Noue încă ne vine în minte ḑicerea poetului unguresc. Pre largul pămênt nici noi n'avem altă patrie, fie cum ne va fi soartea, aici suntem aici vom fi.

La omorul din 9/21 Februarie.

Asupra junilor delicuenţi din oraşul nostru s'au descoperit fărădelegile cu ridicata, în cât pre omul cu mintea sĕnătoasă l prinde mirarea de unde poate provenì atâta depravaţiune în nisce oameni aşa de tineri. Ce s'ar fi ales din aceşti oameni dacă soartea i-ar fi favorisat se mai înainteaze în etate, şi cu ea în crimele de tot soiul.

De multele casuri de foc din toamna trecută am făcut şi noi amintire. Acuma Kleeberg şi Marlin au mărturisit, că ei au pus foc pretutindenea, şi în special în grădina Esc. Sale P. Archiepiscop şi metropolit al nostru au aprins fênul pentru a strica o petrecere a pompierilor.

Mai pe larg în alt numěr.

Varietăţi.

* (Personal). Escelenţia P. Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul cu trenul de Duminecă la 2 oare a sosit în mijlocul nostru.

* (Cas de moarte). Familia dlui Anania Trombiţaş, asesor referent la consistoriul nostru archidiecesan, fu foarte greu cercată. Al doilea băiat al Dsale, Dumitru, după o boală grea de câte-va ḑile, s'a mutat la cele ceresci. Sincera noastră condolenţă va servì ca dovadă despre simpatia noastră faţă cu familia dlui Trombiţaş.

Din partea familiei s'a dat următoriul anunciu funebral:

Cu inima înfrântă de durere vě încunoscinţăm că preaiubitul nostru fiu **Mitru Trombiţaş** de **Bethlen** născut la 20 August 1881, a reposat astăḑi la 3 Martie. Înmormêntarea va urma Luni la 5/17 Martie, 3 oare p. m.

Sibiiu, 3/15 Martie 1884.

Anania Trombiţaş de *Bethlen.*
Irina născ. *Moga* de *Chiheriu.*

* (Postal). In comuna *Bikszád*, comitatul Trei-scaunelor cu 21 Martie, a. c. începând se institue oficiu de postă care din 16 Septemvre până la 15 Iuniu stă în legătură cu posta de ḑi din *Szepsi Szent György* ear din 16 Iunie până la 15 Septemvre cu cea *Szepsi Szent György Tusnád.*

Cercul de comunicaţie stă numai din comuna Bikszád.

Acest oficiu este îndreptăţit a esopera trimiterea de epistole, asignaţiuni postale până la fl. 200 asemenea alte lucruri ţinětoare de postă.

Mersul:

Pleacă din Sepsi-Szt György 4 oare 30 minute dimineaţa. Ajunge la Málnás 6 oare 45 min. Pleacă din Málnás 6 oare 50 minute. Ajunge la Bikszád 8 oare 20 min. Pleaca din Bikszád 11 oare dim. Ajunge la Málnás 12 oare 30 m. Pleacă din Málnas 12 oare 45 min. Ajunge la Szepsi-Szt György 2 oare 50 min.

Sunt a se ocupa locurile de magistrii postali.

1. În **Köpecz** (com. treiscaune) cauţiune fl. 100 Salariu fl. 120. pauşal de cancelarie fl. 40 pauşal de transport fl. 120.

2. **Al-Torja** (com. treiscaune) cauţiune fl. 100. Salariu fl. 120 pauşal de cancelarie fl. 40. pauşal de transport fl 200.

3. **Gidófalva,** (Comit. treiscaune) Cauţiune fl. 100. Salariu fl 120 pauşal de cancelarie fl. 40 pauşal de transport fl. 240

Sepsi-Kőrös-Patak (Com. treiscaune) cauţiune fl 100. salariu fl 120. pauşal de cancelarie fl 40. pauşal de transport fl 240.

Bikfolva. (Com. treiscaune) cauţiune fl. 100 Salariu fl. 120 pauşal de cancelarie fl. 40. pauşal de transport fl. 200.

Suplicele sûnt a se trimite în timp de 3 sěptămâni la direcţiunea postelor din Sibiiu.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Dare de seamă

asupra broşurei „Aretarea despre spitalul din Baia de Criş din anul 1882, de Dr. Andreiu Adam dr. de medicină şi de chirurgie etc. tip. la Adolf Hirsch în Deva 1883".

(Urmare.)

Comparând numěrul morboşilor de syphilis cu poporaţiunea Zarandului (după datele statistice din 1880) — care face 58,502 locuitori, se vede că pe fie-care an numai syphilitici îşi află la 200 inşi scăpare la spital. Datele despre numěrul morboşilor ar câştiga mai multă valoare, dacă în o rubrică speţială s'ar fi pus espres câţi syphilitici au remas nevindecaţi, şi câţi au murit sau au fost vindecaţi în parte pe fie-care an? Autorul broşurei şi-ar fi câştigat un merit prin aceasta.

La pagina 7, autorul se ocupă cu scăderea populaţiunei din fostul comitat Zarand, în ultimul deceniu.

În cercul Baia de Criş la 1870 au fost 19,985, la 1880 au fost numai 17,093 suflete; în cercul Brad au fost la 1870, suflete: 26,230, ear în 1880 au fost 24,154; în cercul Halmagiu la 1870 au fost 17,404; ear în 1880 au fost 16,355 adecă în deceniul din urmă au scăḑut poporaţiunea comitatului dela 63,619 la 58,502 tocmai cu 5117 suflete.

Autorul, de o parte se mângăie cu aceea, că pela 1850 poporul se împuţină cu mult mai tare ca în deceniul din urmă; dar de altă parte ḑice autorul că: se află prin comune căsi pustii, din cari familii întregi au dispărut. Edificii noue de locuinţe şi economii se află puţine.

La acest punct numai atâta ar fi de observat că: locuinţele deşerte de locuitori datează cele mai multe din anul 1874 când colera a secerat cu sutele oameni de prin comune. Edificie noue e adevěrat că se fac puţine, dar asta e ceva general pe la sate, şi încă nu poţi deduce de aici că mortalitatea întrece nascerile. Scăderea populaţiunei dar în grad aşa mare în deceniul din urmă e a se ascrie şi colerei şi morbului diphteritis, care grasează des pe aici, între prunci.

La pag. 8 şi 9 arată autorul causa împuţinării poporului, de unde provin morburile syphilitice şi cum s'ar putea acele delătura.

1. „Din unele comune mustoase (poate băltoase morastinoase) vin morboşi syphilitici mai cu grămada, de oare ce nu sciu sě încungiure contagiul".

2. „Oamenii mai miseri merg vara la lucru în locuri depărtate şi chiar în ţěri streine, de unde adese ori aduc contagiul la case şi la familiele lor.

3. „Sterilitatea pămĕntului, carele nu produce cât consumă locuitorii; de aceea capii de familie iau lumea în cap, spre a câştiga cele necesari familiei, pe când muerea, pruncii şi cei bětrâni remân acasă în grigea sorţii."

4. „Cei atacaţi de morburi syphilitice numai atunci merg la spital când se arată pe ei simptoame esterne grave şi după ce sau inficiat familii vecine etc."

5. „Beţia, şi în urmă postul (pag. 10). Eată cum sě esprimă autorul despre post: „Dacă individul scie cumcă lui timp mai îndelungat nu-i este iertat a mânca altceva decât nesce producte de un preţ bagatel, cari conţin în mare parte întăreala (amil) cu puţin pesce uscat, mai de multe ori stricat, atunci nici în timpul lucrului nu se silesce a-şi câştiga nutreţ bun şi suficient pe timpul ernei. Esperienţa învaţă că indiviḑii ernaţi bine, la lucrul de vara pot desvolta o putere mai mare, şi cum sě nu fie poporul unui ţinut, silit la astfel de post, cu începutul lucrului de primăvară debil, când detragerea nutremêntului 'l slăbesce şi consumă puterea".

6. În ultima analisă autorul se arunca cu veliemenţă asupra preoţilor. Eată cum se esprimă însuşi: „Cu cât cinism aşteaptă preoţii acestui popor moartea mai cu seama acelor mai avuţi credincioşi ai lor, ca pentru actul îngropărei sě ia stolele cele grase din cari trăiesc!! Nu e interesul că cu împuţinarea mortalităţii, prin nasceri sě se arete înmulţirea populaţiunei, ci ca sě peară cât de mulţi, şi mai cu seamă dintre cei mai avuţi." Aceste sună la adesa preoţilor din Zarand, primo loco. Incât sûnt adevěrate, altădată vom vedea.

Autorul — după arĕtarea causelor — trece la modul cum s'ar putea delătura rěul.

Mijloacele ar fi: 1. Toţi locuitorii duşi la ţeară pentru vinderea manufacturilor casnice şi parte la lucru cu mâna; la reîntoarcere sě se visiteze cu medicul; ba sě se visiteze odată în an toţi locuitorii comunelor inficiate, numai astfel s'ar delătura morbul veneric din popor.

2. Preoţii şi învěţătorii sě îndrepte pe cei morboşi la medicul căci ei sûnt în contact cu poporul.

În aceasta privinţă sě se facă presiune asupra preoţilor şi învěţătorilor din partea capilor bisericesci.

Deşi datele statistice ale autorului arată scăderea poporaţiunei române totuşi el mărturisesce (pagina 10) că: „şi în asemenea împregiurări poporul român nu scade, şi aceasta e a sě atribuì împregiurărei că e foarte spornic".

La pagina 11 se arată averea spitalului la finea anului 1882. Întreg statul activ în edificie, mobile etc. şi capitalul fundatore face: 16,867 fl. 47 cruceri.

Pe paginile 11 și 12 se arată întratele în sumă de 5637 fl. 20 cr. față de eșite cu 4596 fl. 4 cr. pro 1882. La pagina 13 se arată porțiunile date la morboși, și numĕrul celor împărtășiți de ajutor medical și anume din cercul

Baia de Criș au fost morboși	258 inși
Din cercul Brad	150 „
Din cercul Halmagiu	71 „
Streini numai	24 „
Suma . .	503 inși.

De morburi naturali au fost 284 (pag. 14) dintre cari au murit 13; Syphilitici au fost 219 din cari sau curat 192; și anume 144 cu hidrargir și 48 cu preparate de jod (pag. 15 și 16) ar fi remas dar nevindecați 27 syphilitici, ce s'a întêmplat, cu aceștia nu ne spune autorul. Probabil vor fi remas în spital și pe anul 1883. Până acì cuprinsul broșurei.

Din el se vede cât de mult folosesce un spital în mijlocul poporului și tot odată se arată unele rele, care au început a se incuiba în poporațiunea din Zarand. (Va urma).

Loterie

Sâmbătă în 15 Martie 1884.

Buda: 48 81 58 9 13

Bursa de Viena și Pesta.

Din 15 Martie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.10	122.10
Renta de aur ung. de 4%	91.50	91.45
Renta ung. de hârtie.	88.45	88.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	141 75	142.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	85.10	95.50
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	116.50	116.60
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Datorie de credit austr	79.80	79.80
Galbin	5.70	5.70
Napoleon	9.61½	9.60
London (pe polița de trei luni)	121.50	121.50

Nr. 1064. [691] 2—3

CONCURS.

La institutul archidiecesan pedagogico-teologic din Sibiiu, au devenit vacante douĕ posturi de profesori. Pentru îndeplinirea acestora se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare a acestui concurs.

Concurenții vor avè a substerne la consistoriul archidiecesan petițiunile lor instruite cu documentele:

1. Că sûnt români gr.-orientali;
2. Că au absolvat gimnasiul și au depus esamenul de maturitate;
3. Că au absolvat cursul pedagogico-teologic la vre-un institut gr. oriental, și preste tot că întrunesce cualificațiunea prescrisă în statutul organic §. 122 p. 10 atât pentru secțiunea teologică cât și cea pedagogică.

Salariul împreunat cu fie-care din aceste douĕ posturi este în primii trei ani (de probă) câte 800 fl. și 150 bani de cortel; ear după trei ani de probă făcênd alesul esamenul de cualificațiune și devenind întărit definitiv va avé salariu anual 1000 fl., 200 fl. bani de cortel și cuincuinalele.

Din ședința plenară estraordinară a consistoriului archidiecesan gr. or. ținută în Sibiiu la 28 Febr. 1884.

Nr. 60. [684] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Zarand se escrie concurs pe basa „Statutului organic“ §. 63. combinat cu §. 23. punct 5 și a instrucțiunei votatate de sinodul archidiecesan la 13/25 Aprilie 1877 Nr. 191 §. 7.

Fiitoriul protopresbiter, ca atare va fi tot odată și paroch în parochia vacantă în locul central al tractului, anume în opidul Brad, director la gimnasiul român gr. or. cu 4 clase gimnasiale, și preşedinte al representanței gimnasiale.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sûnt: *a)* venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutoriul de stat și din tacsele ce încurg pentru ședulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorțiali și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterali; *b)* venitele ordinari ale parochiei de clasa a III din Brad.

La postul acesta pot concurge bărbați apți și binemeritați pe terenul bisericesc și scolar, avênd totodată a documenta o pregătire cel puțin de VIII classe gimnasiale sau reale cu testimoniu de maturitate, ca au terminat studiile teologice la vre unul din institutele metropoliei noastre și au susținut cu succes bun esamenul rigoros de cualificațiune, sau cari după pregătirea indicată mai sus au terminat studiile teologice la vre-un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualificațiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Pot însĕ concurge și fără testimoniul de cualificațiune profesorii de teologiă și preoții chirotoniți înainte de introducerea esamenilor de cualificațiune, dacă în celelalte au cualificațiunea prescrisă de mai sus.

În mod escepțional pot concurge și fără prescrisa cualificațiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul și acurateța manifestată în administrarea protopresbiteratului vor avè dela consistoriul archidiecesan (plenar) speciala îndreptățire la acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post, au a-și aşterne suplicile de concurs la veneratul consistoriu archidiecesan în Sibiiu, *în restimp de 30 de ḑile* deta prima aparițiune a acestui concurs în foaia „Telegraful Roman“, alăturând câte o tabelă de cualificațiune, care sĕ conțină date esacte și speciali în următoarele rubrici: numele caracterul (rangul bisericesc) și locuința concurentului, anii etății, (anul, luna și ḑiua nascerei) studiile pregătitoare, afară de cele teologice (anul, locul și categoria acelora, esamenul de maturitate și altele; studiile pregătitoare teologice) anul și locul acalora și esamenul de cualificațiune), servițiile de până acuma pe terenul bisericesc și scolar (timpul, locul și categoria acelora) în fine cunoscința limbelor și alte reflecsiuni.

Datele din aceasta tabelă sûnt de a se întări cu documente, cari sĕ se acludă în original, precum carte de botez, testimonii scolastice și de maturitate, testimonii teologice și de cualificațiune, atestate de serviții bisericesci și eventualmente toate altfel de recomândări.

Brad din ședința comitetului protopresbiteral ținută la 30 Ianuarie 1884.

Preşedinte	Notariu
George Părău, adm. protopresb.	**Stefan Albu,** profesor gimn.

Nr. 368 ex. 1883. [683] 3—3

CONCURS.

Conform ordinațiunei Venerabilului Consistoriu diecesan din 2 Noemvre 1883 Nr. 762 B. și în urma avutei conțelegeri cu prea On. domn protopresbiter tractual Andrei Ghidiu se escrie concurs pentru deplinirea postului de paroch în parochia vacantă de classa I. Docnecea protopresbiteratul Oraviței în diecesa Caransebeşului; cu termin de concurare până inclusive 24 Martie 1884.

Emolumente împreunate cu acest post sûnt:

a) 300 fl. v. a. în rate lunare dela societatea calei ferate de stat austriece ca relut pentru sesiunea parochială.

b) Venitele stolare sistemisate dela 380 familii, cari computate după calculul mediu al celor 5 ani din urmă fac 480 fl. v. a.

c) 2 jugere de livadă cu un venit curat la an 20 fl. v. a.

Doritorii de a concura la acest post de paroch au a dovedì qualificațiunea prescrisă în § 15 din regulamentul pentru parochii precum și o purtare morală esemplară.

Suplicele de concurs instruate conform statutului organic și adresate comitetului parochial sûnt a se trimite Prea On, domn protopresbiter Andrei Ghidiu în Oravița până la terminul sus indicat.

Dintre concurenți ca români vor fi preferiți aceea, cari cunosc bine limba germână și maghiară.

Docnecea în 29 Ianuarie 1884.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: Andreiu Ghidiu,
protop. gr. or. rom.

Nr. 156. [690] 2—3

EDICT.

Nicolae Beju din Apoldul inferior, protopresbit. Mercurei, carele după o scurtă convețuire a părăsit de 12 ani pre legiuita sa soție Ana Radu tot deacolo, pribegind în lume fără a se sci ubicuțiunea lui în sensul încuviințărei consistoriali dtto 1 Noemvre 1883 Nr 3374, se citează prin aceasta a se presenta în termin de trei luni de ḑile, dela prima publicare a acestui edict înaintea subsemnatului for matrimonial căci la din contră procesul divorțial intentat asuprai se va pertracta și decide și în absenția lui.

Dela scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei ca for matrimonial de 1 ia instanță.

Mercurea la 24 Fabruariu 1884.

I. Droc,
protopresbiter.

Nr. 51. [692] 2—3

EDICT.

Maria n. Bogdan din Arpaşul de jos protopresbiteratul Avrigului, carea cu necredință au părăsit pe legiuitul seu bărbat Vasile Nicolae Vas tot din Arpaşul de jos, mai bine de 8 ani fără de a se scì locul unde se ține și de se mai află în viață, — în urma încuviințărei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 14 Februariu a. c. Nr. 769. B. se citează prin aceasta, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subscrisului scaun protopresbiteral în Avrig, căci la din contra și în absența ei se va pertracta și decide procesul divorțial urḑit în contrai de către legiuitul ei bărbat.

Avrig, 18 Februariu 1884.

Scaunul protopresbiteral ca for matrimonial de instanța I-a al tractului Avrigului.

Vasilie Macsim,
adm. prot.

Nr. 154. [688] 3—3

EDICT.

Maria n. Nan de religiunea gr. or. din Tilişca, care de 4 ani de ḑile și-a părăsit cu necredință pre legiuitul ei bărbat Ioan Găvoşdea tot din Tilişca nesciinduse până astăḑi ubicațiunea ei, — în sensul incuviințărei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan ddto 14 Februariu a. c. Nr. 4817 B. se citează prin aceasta, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze la subscrisul for matrimonial căci la din contră și în absența ei se va decide procesul intentat de bărbatul ei.

Săliște, 24 Februariu 1884.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Săliștei ca for matrimonial de I instanță.

Dr. **Nicolau Maier,**
protopresbiter.

Nr. 1073/1874 civ. [689] 3—3

Publicațiune.

În causa de regularea posesiunei pcto commasarea hotarului și segregațiune în comuna **Cuștelnic** ḑiua pentru începerea lucrărilor pregătitoare, anume pentru regularea representanții, alegerea inginerului și pentru pregătirea preliminariului de spese, s'a statorit **pe 24 Aprilie 1884 la 9 oare ante am.** în comuna Csüdötelke în locuința judelui comunal; sûnt citați toți cei interesați cu observarea, că neînfățișarea părților nu va împedeca această p rtractare.

Dela tribunalul reg.
Elisabetopole 1 Martie 1884.

Géza Háptány,
asesor de tribunal ca jude esmis.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouĕ scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 12

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Bilanțul anual

din 31 Decemvre 1883 al societății „Albina“ Institut de credit și de economii în Sibiiu.

Active.	fl. cr.	fl. cr.
Cassa în numerar		57,640.60
Monetă		56,582.40
Cambie de bancă		924,862.99
Cambie și obligațiuni dela reuninni de credit		17,151.56
Împrumuturi pe hipotece:		
a) în scrisuri fonciar . .	752,413.13	
b) în numerar	98,283.29	850,696.42
Credite ficse		80,930.15
Avansuri pe effecte publice .		42,970.—
Cridite de cont-curent . . .		14,380.78
Împrumuturi pe producte . .		1,000.—
Realități		98,521.44
Effecte publice		120,278.93
Effectele fondului de garanță ale scrisurilor fonciare		229,235.01
Effectele fondului de pensiuni al funcționarilor institutului		7,152.90
Mobiliar	5,343.39	
după amortisare de . . .	534.34	4,809.05
Diverse conturi debitoare . .		96,601.16
		fl. 2,602,813.39

Passive.	fl. cr.
Capital social 3000 acțiuni a fl. 100 .	300,000.—
Fondul de reservă al acționarilor	37,895.20
Depuneri pentru fructificare .	1,473.799.24
Scrisuri fonciare în circulațiune	710.000.—
Fondul de garanță al reuniunilor de credit	6,249.03
Fondul de garanță al împrumuturilor hipotecare	667.15
Fondul de pensiuni al funcționarilor	8,715.93
Dividende neridicate	1,740.—
Tantieme neridicate	155.—
Interese anticipate pro 1884 .	18,833.90
Diverse conturi creditoare . .	5,718.76
Profit curat	39,039.18
	fl. 2,602,813.39

Sibiiu, 31 Decemvre 1883.

Iacob Bologa m. p., preşedintele direcțiunei.	**Iosif St. Șulut** m. p., membru al direcțiunei.	**Visarion Roman** m. p., director esecutiv.	**Iosif Lissai** m. p., comptabil.

Subsemnatul comitet am esaminat bilanțul present și confrontându-l cu registrele principale și ausiliare ale societății ținute în buna regulă, l'am găsit în consonanță cu aceleși și esact.

Sibiiu în Martie 1884.

Comitetul de revisiune: [695] 1—1

August Senor m. p. **Dr. Aurelie Brote** m. p. **Cornelie Tobias** m. p. **Michail Kabdebo** m. p.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 28 Sibiiu, Joi 8/20 Martie 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Sibiiu, 7 Martiu, 1884.

„Az oláhok mozognak“. Cu aceste cuvinte a întimpinat pressa maghiară ori-ce mişcare națională a noastră. Se mişcă românii, aceasta e alarma, şi la semnul dat toate ḑiarele fără privire de partidă tăbărau asupra noastră. Cu vreme fără de vreme, cu pricină fără pricină, fățiș și pe ascuns eram suspiționați, învinuiți și bănuiți, încât starea noastră începù a devenì aproape nesuportabilă.

În astfeliu de împregiurări nu e mirare dacă popoarele unei și aceleiași patrii stau față în față ca tabere dușmane și intrebarea era numai, care e mai tare, considerațiunile nu mai aveau loc. Sau me omor, sau 'l omor. Aceasta era devisa dușmanului închipuit, și la privirea acestei devise dispărea legea sânțită de monarch, dispăreau toate simțemintele inimei omenesci, dispăreau considerațiunile politice, dispăreau toate considerațiunile sociale și în locul lor domnia singură rĕsbunarea ca fică a instinctului de conservare.

Așa stam preste tot înainte de aceasta cu câteva ḑile numai.. Astăḑi vedem o rază, mititică rază de lumină pe orisontul vieței noastre naționale. Acesta este simpatia, cu care a întêmpinat presa maghiară conferența din Budapesta. Dedați la apostrofări nemeritate, apostrofări, în cari ni se imputau tendențe de gravitare în afară, neloialitate față cu patrie și tron, dusmănie și ură asupra confraților nostri, cu cari avem a împărțì caprițele sorței, ne atinge de tot plăcut simpatia foilor maghiare. Și noi credem în sinceritatea acestei intimpinări cu simpatiă, căci lungul șir de ani de dusmănie a putut convinge pre fie care om cu mintea sănătoasă despre funestele fructe ale semênței sĕmĕnate în asemenea pămênt, căci se sĕmĕna tot vênt, ca sĕ resară furtuna.

Cetitorii nostrii au înaintea ochilor lor programa conferenței din Pesta. Maturitatea cetitorilor nostri va trage paralelă între programa conferenței bărbaților întruniți la Pesta și între conferența din 1881 respective programa aceleia. Și încă una. Cetitorii nostrii își vor pune mai ântâiu în ecuilibru mintea și inima. Aceasta pentru a nu rătăcì. Cu chipul acesta va judeca după cum 'l va tăia capul asupra programei din Budapesta, și se va orienta și după birocratica dare de seamă despre decursul acelei conferențe.

Atâta asupra acestui obiect pentru priceperea esactă a lucrului. Atâta numai și nu mai mult. Așteptăm pronunțarea criticei obiective. Causa este de interes vital pentru noi și ea merită sĕ fie discutată obiectiv și cu sânge rece. Riscăm a crede că pressa română se va ocupa serios și în mod demn cu programa conferenței din Budapesta, și dacă mai putem vorbì de capacitare, ne vom capacita reciproc. Avem trecut foarte trist la spatele noastre. Reflectăm la domeniul ḑiaristicei. Ne-am luat de basă ficțiunea, că toată lumea e greșită *„ab initio“* numai eu nu, toată lumea e perfiidă, numai eu sûnt cu inima și fața curată, și deja am ajuns așa de departe încât după cum prea nimerit observă apelul unui ḑiariu, ce este în stadiul înființărei, dacă stai și asculți cele mai multe ḑiare de ale noastre, *„ai crede că toți românii sûnt trădâtori de țeară și nebuni, vreânici de streanguri, de balamuc, căci astfeliu se califică reciproc cele mai multe din ḑiarele noastre.“*

La noi încă este ca în alte locuri. Cine nu e de o credință politică cu mine, acela e trădâtoriu. S'a scris aceasta destul la adresa bărbaților dela ḑiariul Viitoriul, se ḑice încă și acuma, dară credem că cel puțin la discutarea programei ne vom îmbrăca în haine de serbătoare, și vom discuta cu demnitatea, ce trebue sĕ caracteriseze naținnea noastră.

Revista politică.

Sibiiu, 7 Martie 1884.

În 5/17 a lunei curgĕtoare s'a ținut conferența electorală a românilor în Timișoara. După cum cetim în ḑiarele din capitală la această conferență au luat parte aproape la 200 de români, partea cea mai mare țĕrani. Conferența s'au constituit alegĕnd pre P. Protopop Meletiu Drăgici de president, pre advocatul Vincentiu Popp de vice-president și pre domnul Teodor de Pacațianu, de profesiune poet de secretariu. Redactorul „Luminătoriului“ Paul Rotariu a făcut propunerea: ca alegĕtorii români din comitatul Timișului prin conclus formal sĕ primească de a sa programa națională a conferenței din 1881 dela Sibiiu în care conclus sau resoluțiune sĕ se ḑică apriat, că alegĕtorii români din comitatul Timișului cred că a sosit timpul, spre a întra și ei în acțiune. După ce a vorbit și advocatul Vincențiu Popp tot în acest sens, propunerea fù primită unanim și pentru prepararea acțiunei s'a ales un comitet central în persoana domnilor Paul Rotariu, Ungurianu, Foica Damșia și advocatul din Vinga Lazar, mai departe s'au ales comitete în fiecare cerc de alegere. Conferența a mai decis, ca în cercurile, unde românii sûnt în minoritate, ei sĕ voteze cu partida opozițională moderată.

La încheiere Vicențiu Papp a mulțămit celor presenți pentru participare, ear țeranul-Poian cu numele, mulțămì în numele țĕranilor pentru inițiarea acțiunei și a făcut asigurarea că classa țĕranilor aproabă toate conclusele conferenței.

Atâta cetim în ḑiarele din capitală cu privire la această conterență. Încă odată salutăm conferența dela Timișoara, nu pentru conclusele ei, ci pentru interesul și zelul documentat față cu alegerile viitoare. La meritul concleselor vom vorbì la timpul seu, putem pune însĕ de pre acuma câte-va semne de întrebare, ca frații din Timișoara sĕ ne spună ce așteaptă ei dela opozițiunea moderată.

În Ungaria la toate alegerile se întêmplă scandaluri așa că alegerile de deputați și capetele sparte sunt condiționate una de alta. Acuma alegĕtorii din Czegléd au anticipat bătaia și scandalul. În 3/15 a lunei curgĕtoare în cercul lui Verhovay a voit sĕ și cerce norocul Ugron Gábor, care însoțit de deputații Otto Herman, Hoitsy, Br. Pronay și Carl Hegedűs s'au dus la Czegléd spre a ținea el cuvântarea obicinuită la ḑiua de 15 Martie. Poporul i-a primit între ploaie de ouĕ clocite, petri, așa că bietul Ugron abia a scăpat cu vieața.

Ciocărlia anunță sosirea primăverii și scandalurile din Czegléd sosirea alegerilor dietali.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Sibiiu, 7 Martie 1884. Alegĕtorii români din comitatul Sibiiului, în urma convocărei publicate în Nr. 22 al ḑiarului „Telegraful Roman“ s'au într'unit eri în conferență și s'au organisat spre a întimpina ca corp massiv și bineorganisat viitoarele alegeri dietali, de cari numai câte-va luni ne mai despart. Salutăm cu toată căldura inimei noastre procedura bărbaților din fruntea alegĕtorilor români și am dorì ca astfel de pași sĕ se intreprindă pretutindenea, și resultatul, fie el cum va fi, noi vom avea mângăerea că am intimpinat toate eventualitățile bine pregătiți, și aceasta încă este un merit al comitetului central din Sibiiu, ales la anul 1881.

În cele următoare schițăm decurscul conferenței.

Începem cu frumosul timp de primăvară, și constatăm că pre cât era ceriul de senin, pre atât de posomorîtă era fața noastră la privirea atleților

---

FOIȚA.

Cetatea dela fântânele.

Eram mic la anul 1848 și mi-a povestit mama, ear mamii spusui-a tata când a plecat cu Iancul la oaste — de unde nici n'a mai venit, că în vremile de demult când în cetatea dela Fântânele, dintre Crișul alb și Crișul negru în munții Abrudului, domnea Menomorot, domnul munților, atunci și moțul românul era stăpân în țeara lui.

Cu armele se juca ca cu alunele. Paserea din sbor o dobora și de nimenea nu-i păsa. Ca el om liber numai cerbul în mijlocul braḑilor și vulturul pe vêrful piscurilor mai era și chiar și lui Menomorot domnul, mai mult de cât „Tu și Măria Ta!“ altă cinste și dare nu-i dădea.

Arătatu-sa însĕ din spre rĕsărit o mare stea cu coadă și primeșdie mare a vestit. Cerul sau întunecat. Văile s'au turburat și munții Metercul, Surul și Retezatul gemeau de se cutremura pămêntul.

Vijelia a sosit... Hunii bat la ușă.

Popoarele fug dinaintea lor. Singur romànul a stat pe loc. Din nenorocire Domnii lui erau despărțiți și desbinați; cad unul câte unul, singur Menomorot mai urmênd cu lupta, pept îndelungat n'a putut ținea, și a trecut preste Crișuri.

Îngâmfat de atâtea învingeri, Arpad ducele ungurilor trimite soli sĕ pețească pentru Soltan fiiul seu, pe tinera Domniță, floarea florilor ḑina Codrilor.

Menomorot Domnul, chiamă pe toți cârturarii și fariseii câți în „Bucoavne și în Ceasloave“ sciau cetì și sfătuindui aceștia ce ḑic:

„Măria Ta! nu respinge cererea. Mielul blând suge două oi și e cu mult mai bună o pace strâmbă decât o judecată dreaptă.“

Nunta s'a făcut. Ospețul a ținut trei ḑile și trei nopți și mai toți „cărturarii și fariseii“ pentru bunele lor povețe, mari boerii și nemeșii dela Arpad au primit.

După această incuscrire, care după cum ḑic ai nostri a adus pe dracul cu ceteraș în casă, alesau boiarii și nemeșii ca domn peste toată țeara Ardealului, pe Tuhutum, unchiul lui Zoltan și ficiorul lui Huba din Skythia.

Noul domn, impreună cu boiarii și nemeșii dusu-s'a la Turda, unde și cumĕtrul Michel dela Brașov a fost poftit și alcătuitau cu toții constituțiunea nemeșească si săsească *„Tripartitum“* numită împărțind pămêntul Ardealului în trei părți: luând una ungurul, una săcuil și una cumĕtrul sas; ear românului nu i-a lăsat de cât a „treia parte din prețul muncei sale“ și astfel a ajuns **moțul** sĕracul iobag în țeara lui.

În cetatea dela Fântânele s'au schimbat boiarii. Acolo nu mai era cel cu chica oltănească și cu căciula țurcănească. Se încuibase ca ocărmuitor un strĕin cu pălărie pe cap, cât o ciupercă și o pană de vultur în ea de un cot de lungă. Avea un mănecar scurt de postav albastru, cusut cu șinoare negre și cu nasturi de cusutor cât oaĕle de găină de mari. Nădragii erau strimți și băgați în cisme la ale căror calcâie zorzonea nisce pinteni cât ingirile de mari. Statura lui era scurtă și groasă părea a fi bine hrănit. Nasul turtit și vinețiu, obrazul roșu cu nisce mustăți unse cu rășină, lungi răsucite, te înțepa în ochi cu ele, în gură cu o pipă de spună cât o pătlăgea vinătă. În mână dreapta ținea un topor cu coada lungă pe a cărui parte lată era săpat cu slove mari: „Nu atăca nemeșul:“ ear pe muchiă „Dă in iobag“ Era noul ocărmuitor baronul de Vasváry dela Debrețin care numai în ḑiua de 31 Făurar era treaz.

Amară era iobăgia, dar ocărmuitorul dela Făntănele o făcea și mai amară. Bărbații cât era septĕmâna de lungă, de dimineața de când cânta rêndunica și până resărea luceafărul de seară erau tot în brasda boerească cu argații boiarului după ei, care din când în când îi pocnea cu biciul ca pe boi. De apăsătoarele rădicături cămășile erau tot sdrob în spete de pe care părlindu-le arsița soarelui se lua pelea ca de pe șarpe. Femeile toată ḑiulica spălau, torceau, țesau, cerneau și altele în curtea boerească nostri ţĕrani ticsuiţi grupe de grupe în grădina „Hermann“ sub ceriul liber, unde s'a ţinut şi conferenţa. Nu frumseţea trupului lor şi deamna ţinută era pricina posomorîrei noastre, ci deplorabila stare politică, şi cu ea cea economică financiară şi morală, la care este redus poporul nostru, din a cui vină — nu scrutăm la acest loc.

Conferenţa o a deschis la oarele 11½ demnul president al clubului alegĕtorilor din acest comitat Nicolau Cristea prin o cuvêntare acomodată gradului de inteligenţă al poporului adunat cam în numĕr de 150. După cuvêntarea presidiului urmâ constituirea şi resultatul fu că domnul Cristea s'a ales president ad hoc, de secretariu fù propus şi ales domnul Georgiu Bobeş, paroch în Sibiiu, ear de secretariul al doilea s'a ales domnul Anania Trombiţaş, asesor consistorial.

Terminată constituirea domnul president dă cuvêntul domnului Anania Trombiţaş pentru a face istoricul lucrărilor clubului şi a espune pentru ce scop este conferenţa convocată. Domnul Trombiţaş în cuvinte bine respicate a spus alegetărilor, că sciu bine dênşii despre conferenţa romăna din 1881 dela Sibiiu, la care naţiunea remână de prin toate părţile şi-au trimis delegaţii sei. Această conferenţă a formulat o programă, care s'a observat de către aderenţii acestei partide, tot conferenţa din cestiune a esmis un comitet permanent în Sibiiu a cărui chiemare a fost îngrigirea de a esecuta programa, şi de a pregătì lucrurile pentru viitoarele alegeri. Acest comitet permanent s'a adresat la clubul representanţilor români din comitatul Sibiiului ca sĕ convoace o conferenţă a alegĕtorilor, al cărei resultat este întrunirea de aḑi.

Scopul conferenţei de astăḑi este organisarea alegĕtorilor în partidă naţională română, alegerea unui comitet central şi a cinci subcomitete în respectivele cercuri electorale. Chemarea acestora este sĕ instrueze pe alegĕtori ca la alegerile de deputaţi dietali sĕ păşească solidar.

Comitetul permanent din Sibiiu a sfătuit pe alegĕtorii români, ca până la o conferenţă generală a românilor ei sĕ nu se angageze cu nici una din partidele actuale.

Astfel precisat scopul conferenţei s'a purces la votarea resoluţiunei în ce privesce ţinuta politică a alegĕtorilor români din acest comitat şi la alegerea comitetului în centru şi la a subcomitetelor.

Desbaterea în partea principală au fost de tot interesantă, noi însĕ preferim a publica tecstual protocolul conferenţei după cum la stilisat biroul ei. La timpul seu nu vom întârḑia a revenì asupra principiului şi în ce privesce basa politică şi cu privire la solidaritatea anticipată pentru un lucru, despre care nu se scie cum se va decide.

Eată protocolul tecstual:

Protocolul

conferenţei alegĕtorilor români din comitatul Sibiiului ţinute în Sibiiu la 6/18 Martie 1884.

1. Presentându-se la această conferenţă alegĕtorii români din toate cercurile electorale ale comitatului Sibiiului preşedintele clubului representanţilor români ai comitatului Sibiiului dl Nicolau Cristea ca convocător al conferenţei după ce mulţămesce alegĕtorilor pentru zeloasa participare la acest act însemnat, şi arată că scopul conferenţei este: ca conform apelului comitetului electoral permanent al partidei naţionale române dto 10 Faur st. n. a. c, alegĕtorii români din comitatul Sibiiului sĕ se organiseze pentru un nou period electoral, esmitând un comitet central esecutiv pentru întregul comitat al Sibiiului şi sub comitete esecutive pentru fie-care cerc (colegiu) electoral, învită conferenţa sĕ se constitue şi se proceadă la pertractarea ordinei ḑilei.

ad. 1. Se alege prin aclamaţiune de preşedinte dl Nicolau Cristea ear de notari George Bobeş şi Anania Trombiţaş.

2. La provocarea preşedintelui notariul Anania Trombiţaş espune în trăsuri generale istoricul conferenţei de astăḑi arătând că: naţiunea română de pe teritoriul coroanei ungarice, dela începutul erei constituţionale a sciut păstra principiul solidarităţii faţă de cestiunea alegerilor dietali, ear în special la anul 1881 întreaga naţiune română s'a organisat într'un partid politic, carele în conferenţa din Sibiiu dela 12—14 Maiu a statorit prin representanţii sei legali programa sa politică luând şi aici de basă solidaritatea în toate întreprinderile politice. De aici resultă că ori ce direcţiune politică s'ar lua faţă de nouĕle alegeri dietali o împregiurare e neîncungiurat de lipsă pentru ca sĕ putem apĕra cu efect şi demnitate drepturile şi interesele noastre naţionali, şi aceasta e: solidaritatea şi bunaînţelegere între alegĕtorii români.

Pe basa acestora propune ca conferenţa sĕ aducă următoarea resoluţiune:

„Spre scopul apărărei drepturilor politice, ce se cuvin naţiunei române de pe teritorul coroanei ungarice, alegĕtorii români din comitatul Sibiiului se constitue pentru noul period electoral într'o corporaţiune electorală a cărei programă se va statorì la timpul seu prin conferenţa electorală generală a partidei naţionale române. Scopul constituirei este: păşirea solidară a tuturor alegĕtorilor români din acest comitat în cestiunea alegerilor dietali şi esecutarea esactă a concluselor ce le va lua în acest merit conferenţa generală.

Spre acest scop se institue un comitet central esecutiv de 10 membrii şi in fie-care cerc electoral un sub comitet stând în continuă atingere şi conţelegere între sine şi cu comitetul electoral permanent al partitdei naţionale române, vor provedè toate cele de lipsă spre esecutarea programei partidei.

În sensul acesta alegĕtorii români din comitatul Sibinlui a primit solemnel şi prelângă parola lor de onoare că nu se vor angagia în ce privesce viitoarele alegeri dietali cu nici una dintre celelalte partide politice din patrie până când conferenţa generală a partidei naţionale române nu va ficsa programa acesteia,ear după aceea vor esecuta conscienţios această programă“.

Dl Visarion Roman propune ca spre indigitarea basei pe care s'a într'unit conferenţa de astăḑi, alinea 1 din propunerea de mai sus sĕ se formuleze astfel:

„Alegĕtorii români din comitatul Sibiiului ca parte întregitoare a partidei naţionale române din Transilvania şi Ungaria în urma apelului comitetului electoral permanent al partidei, dto 10 Februariu 1884 şi pe basa programei partidei stabilite în conferenţa dela 12—14 Maiu 1881 se organisează pentru un nou period electoral spre procedere solidară în cestiunea alegerilor dietali şi spre susţinerea programei dela 1881, eventual a unei noue programe carea se va stabilì în viitoarea conferenţă generală a partidei naţionale române. Combinându-se ambele propuneri. Conferenţa ia următoarea resoluţiune:

Alegĕtorii români din comitatul Sibiiului, ca parte întregitoare a partideî naţionale române din Transilvania şi Ungaria, în urma apelului comitetului electoral permanent al partidei dto 10 Faur 1884 şi pe basa programei partidei stabilite în conferenţa dela 12—14 Maiu 1881, se organiseaz ă pentru un nou period electoral spre procederea solidară în cestiunea alegerilor dietali şi spre susţinerea programei dela 1881, eventual a unei noue programe, care se va stabilì în viitoarea conferenţă generală a partidei naţionale române.

Spre acest scop se institue un comitet central esecutiv de 12 membri şi în fie care cerc electoral un sub comitet decâte 3 membrii, cari comitete stând în continuă atingere şi conţelegere între sine şi cu comitetul electoral permanent al partidei naţionale române, vor provedea toate cele de lipsă pentru esecutarea programei partidei.

În sensul acesta alegătorii români din comitatul Sibiului apromit solemnel şi pe lângă parola lor de onoare că nu se vor angagia în ce privesce viitoarele alegeri dietali cu nice una dintre celelalte partide politice din patrie până când conferinţa generală a partidei naţionale române nu ar stabilì altfeliu programa partidei; ear după aceea vor esecuta conscienţios aceasta programă.

Purceḑênduse la alegerea comitetelor sĕ aleg prin aclămaţiune.

1. În comitetul central esecutiv D. D. N. Cristea; V. Roman; D. Comşa; S. Popescu; A. Leb; I. Părau; I. St. Şuluţ; Fulea; Dr. Al. St. Şuluţ: Dr. N. Maier; C. Stejar; I. de Preda.

2. În subcomitetul pentru cercul electoral Sibiiu Dr. A. Brote; I. de Preda; Dr. N. Olariu.

3. În subcomitetul pentru cercul electoral al Cisnădiei: Dr. Al. Şuluţ; I. Cloaje; N. Florian.

4. În subcomitetul pentru cercul Cristianului; D. Calefariu; Dr. N. Maier; A. Leb.

5. În subcomitetul pentu cercul electoral al Sebeşului: N. Fulea adv., I. Măcelariu: N. Diac.

6. În subcomitetul pentru cercul electoral al Nocrichului: D. Cutean; Fil. Orosz; I. Părău.

Cu aceşte preşedintele dechiară ordinea ḑilei de eshauriată şi închide şedinţa cu o scurtă cuvêntare, în care recomândă alegătorilor români din acest comitat solidaritatea, buna înţelegere şi iubirea frăţească, cea ce şi în afacerile politice e unica basă solidă pentru ajungerea scopului.

Braşov, 25 Februarie v. 1884. La douĕ reuniuni ale românilor braşoveni. Era un timp şi nu de mult, când nu visa nimenea de întruniri humanitare permanente, basate sau pe anumite norme validitate prin vre-o autoritate superioară, sau provocate de îndatoriri, urmate numai din us. Nu erau cu toate acestea oameni tocmai atât de separatişti şi strĕini unii de alţii, încât sĕ ducă o viaţă aşa numită pustnică, remânênd în necunoscinţă de schimbările produse în giurul lor şi a semenilor lor, — se întâlniau din când în când pentru câte-o distracţie binefăcĕtoare recreaţie atât corporală cât şi spirituală; întâlnirile — după împregiurări — se făceau parte în familie, parte în cerc mai larg la case private sau ce e mai firesc — chiar şi în localuri publice. Discuţii, dispute, chiarificări, cari aveau nascere la atari ocasiuni şi cari escitau un viu interes în inimile participanţilor, erau tot atâtea puncte atractive pentru cei ce-şi cunosceau chiemarea lor în societatea omenească. La astfel de ocasiuni sĕ dedea nascere la multe întreprinderi de interes nepreţuit atât pentru contimporani cât şi pentru posteritate, Din acelea eşind la iveală convingerea, că într'unirile mai multor indiviḑi pentru sfaturi reciproce în anumite cestiuni sûnt foarte binefăcĕtoare, n'a fost nimic mai natural de cât nascerea

---

ear copilaşii morţi de foame si golaşei ca vai de ei, rătăceaù dela un loc la altul ca puii părăsiţi de clocă, fără se găsească hrană şi adăpost.

Duminecile şi în sĕrbători se făceau judecăţile. Slugile nemeşului-judecător îşi cunosceau bine meseria şi datoria lor. Se aruncau ca tigrii asupra fiinţelor nenorocite. Ţipetele umpleau aerul în cât chiar pămêntul plângea de mila lor, şi preoţii a căror soarte era ca şi a iobagilor adese oftau şi afurisau dela altar nemeşia şi iobăgia.

Într'una din ḑile la curtea dela Fântânele fiind mare chef şi cărmuitorul pe de o parte pentru a face şi mai mare petrecere nemeşilor chefuiţi, ear pe de alta pentru a se resbuna asupra preotului dela Fântânele, pentru cuvintele c'ar fi afurisit baronia şi nemeşia îl cheamă grabnic la curte şi îi poruncesce cu un ton sĕlbatic sĕ boteze nisce căţei.

Păstorul sufletesc blând la fapte şi cumpĕtat la vorbe, privindul drept în faţă, îi respunde cu multă chibzuinţă.

„Bine, Măria ta! Dacă or fi de legea mea îi botez, dar dac'or fi de legea Măriei Tale sĕ-i boteze popa calvinesc.

„*Nooo kuthia teremthethe oolák popa!* Apoi *kinye* cum scim ce lege are?

„Uşor. Legea românească ḑice sĕ postim, ear legea ungurească se mâncaţi carne. Puneţi pe masă un blid cu fasole şi altul cu carne. Dacă căţeii vor merge la cel cu fasole îi botez eu: dac'or merge la cel cu carne sĕ-i botezi Măria Ta.

Aşa spun bĕtrânii că trăeau iobagii în ţeara Ardealului.

Cupa suferinţelor s'a umplut... Buciumul sună:

„Fraţi la bătălie
„Bucium a sunat
„Ţeara în robie
„Plânge neîncetat“.

La acest puternic sunet, moţii aleargă cu mic cu mare la „Iancul viteaz din Câmpeni, dintre moţi şi dintre săteni“ cum cântă moţul şi în dimineaţa ḑilei de 7 Iuliu 1848, o oaste mică la numĕr, dar puternică în bătae, cumpusă din 123 vênători, 317 lănceri cu 3 tunuri de lemn legate cu cercuri de fer, comandată de Nicolae Corteş tribun dela Câmpeni, împresoară Fântânelele, unde baronul de Vasváry comanda 3000 honveḑi, cu 10 tunuri ghintuite.

În ajunul luptei mai pleacă dela Cluş şi generalele Ghelei încă cu 2000 honveḑi.

Femeile muntene din riul-Calata presimţind marea primeşdie, încalecă pe cai, pun pe cap pălării bărbătesci se aşează în şir cavaleresc şi comandate de Palagia Roşiă, mama tribunului cu numele Roşu, urcă muntele Grohotul şi la Vĕrful-Bĕtrânei bărbaţii lor fiind resfiraţi printre braḑi, pândesc miscările inimicului.

Viteaza munteană, Palagia Roşiă, zărind apropiarea generarelui Ghelei suflă în bucium. La semnalul dat prin bucium, bărbaţii lor se aruncă ca smeii asupra inimicului pe care într'o clipită l'a sorbit. După aceasta femei şi bărbaţi, toţi moţi şi muntene dela Riul-Calata, Rogoşel, Marişel, Albac şi altele, aleargă la oastea lui Corteş şi după o mare, crâncină şi înverşunată luptă, spulberă în aer Făntănelele în cât peatră pe peatră n'a mai rĕmas.

Focul luptei şi dreptatea causei pentru care se băteau părinţii nostrii, a învăpăiat atât de mult şi pe bătrânul moşneag de 70 de ani Matei Filip din Albac, în cât despreţuind moartea, se aruncă ca un leu turbat asupra 12 honveḑi, smăcind cu iuţeala trăsnitului puşca dela unul din ei; trântesce cu patul ei pe baronul de Vasvàry în cât nici „vai“ n'a mai ḑis.

Luptele acestora, cari cu adevĕrat cuvênt se pot numì: „Unul contra ḑece“ cum şi victoriele reportate la Abrud, Zlatna, Belgrad, Tarcâu, Iara şi altele făcut-au sĕ strălucească cu mândrie în toate părţile numele de „moţ“.

Regretaţii patrioţi români, între care Bălcescu şi Alecsandru Golescu, fiind în acele vremuri de grea vijelie la noi în munţi, de care mi-aduc bine aminte venind la unchiul meu în Ofenbaia, unde eram şi eu ca mic copil, priveau cu admiraţiune abnegaţiunea ostăşească a moţilor. Într'una din ḑile, neuitatul Alecsandru Golescu, plimbându-se pe ţĕrmii Arieşului şi vĕḑênd cât de drăgălaş şi cu ce unei avidităţi arḑĕtoare după întemeierea de reuniuni permanente.

Mult şi încă foarte mult se ajută causa înfiinţării astorfel de corporaţiuni prin impintenarea societăţii oamenesci din partea unui sau altui individ insufleţit şi pătruns de scopurile binefăcătoare ale convenirilor regulate şi permanente. Ba în multe casuri se poate mulţămì nascerea unuì astfel de focar al progresului naţional numai zelului şi perseveranţei unei anumite persoane, carea pătrunsă de idea, ce urmăria, jertfia şi timp şi osteneală, ba chiar şi mijloace materiale fără leac de pretensiune resplătitoare.

Binele sĕ'l facă omul, pentru că i bine, ear nu pentru onoruri, favoruri sau alte profite egoiste şi prin urmare condamnabile. Pentru un bine apriorì sĕ se astepte omul la nemulţămiri căci, fie acel bine cât de mare, tot nu poate mulţămí pe toţi de oare ce nu au toţi aceleaşi vederi; mai târḑiu însĕ chiar şi duşmanii vor venì la convingerea adevĕrată despre faptul condamnat de ei poate mai inainte dacă ne a favorisat norocul a reuşi cu planurile prefipte. Cine aşteaptă resplata binefacerilor sale până ce e în vieaţă, acela nu merită considerarea semenilor sei. Adevĕrata resplată a faptelor urmează numai după moartea autorului. Perseveranţă de fer, muncă neintreruptă şi contribuiri nemărginite sunt aşa dară tot atâtea jertfe aduse de întemeietorii astorfel de instituţiuni humanitare, cari 'şi varsă binefacerile sale nu atât pentru dênşii cât mai vêrtos pentru generaţiunile următoare. De aci ar urma, ca ceea ce au adus în fiinţă şi au promovat prin imbunătăţiri antecesorii pentru următori, acestia cu atât mai vêrtos sĕ susţină şi sĕ imbunătăţească căci mai întâiu fac pentru dênşii aceea ce fac şi numai după dênşii vor avea a sĕ folosì alţii, cari le vor urma şi cari pot fi chiar fii lor; acestia earăşi la rêndul lor sĕ lucre cu toate puterile în aceeaşi direcţiune astfel în cât viaţa acelor „fiinţe“ colective sĕ fie susţinută în perpetuă vigoare. De comun însĕ realitatea se poate asemĕna cu starea unei creaturi omenesci, carea la început are o esistenţă cu totul sprintenă, veselă viguroasă şi plină de vieaţă, cu timpul însĕ aceste insuşirii decresc tot mai mult şi mai mult până ce ajung la horibila melancolie şi neputinţă a bătrâneţelor; în acest stadiu sĕ mai mişcă, cât sĕ mai mişcă cu iuţeala melcului, până ce-i scad total puterile şi vieaţa i apune. Punênd acum faţă în faţa inceputul cu sfêrşitul nu sĕ poate tăgădui că meritul începĕtorilor unei instituţiuni remâne acelaşi, nu sĕ perde şi cu atât mai puţin sĕ ruginesce prin vechimea veacurilor, ci remâne pentru următori un tesaur istoric şi demn de toată considerarea; recunoscinţa pentru fĕtul lor e nedisputabilă, de asemenea şi a acelor, ce au conlucrat pentru conservarea ulterioară a aceluia. Cu atât însĕ e mai grea respunderea pentru cei ce au privit în nelucrare apunerea şi stingerea vieţii acelui fĕt.

Esistă în Braşov două reuniuni al căror început în privinţa timpului nu diferă aşa mult, dar cu atât mai mult samănă în privinţa vieţii şi activităţii ce sĕ desvoaltă în mijlocul lor. — Reuniunea de gimnastică şi de cântări şi Asociaţiunea pentru sprijinirea învăţeceilor şi sodalilor români meseriaşi.

Am ḑis, că aceste două reuniuni diferă puţin, încât privesce timpul nascerii lor, ear pe de altă parte seamănă, încât se atinge de vieaţa, ce domnesce astăḑi în sinul amêndurora. Mi voiu permite a schiţa fugitiv pentru fie-care în special unele momente referitoare la punctele atinse, comparaţiunea apoi nu va fi de loc dificilă.

I. Cam pela anul 1861 se află în Braşov un gimnastic foarte bun, ba cel mai bun atât între români cât şi între sasi — dl N. Teclu de present prof. de chiemie în Viena. Acesta a stăruit cu tot de-adinsul de a întemeia şi între românii de aici o reuniune de gimnastică, după cum era a conlocuitorilor sasi, unde fusese şi dênsul ca membru. Lapta nu-ia fost tocmai incordată, căci elita societăţii române, s'a lăsat curând convinsă de ideea profesată de zelosul gimnastic. Reuniunea s'a înfiinţat. Considerarea persoanei intemeietorului acestei reuniuni s'a păstrat prin oferirea onorului presidenţial. În modul acesta a funcţionat ea cu o însufleţire nedescriptibilă.

(Va urma.)

Budapesta, 16 Martiu 1884. Dle Redactor! Cu plăcere profit de ocasiune a Ve roga sĕ binevoiţi a publica în jurnalul ce redigeţi o reasumare despre şedinţa publică ţinută din partea societăţii de lectură „Petru Maior“ în 15 Martiu a. c. în sala hotelului „Archiducele Stefan“.

Programa *) compusă în parte preponderantă din bucăţi de natură literară conform scopului societăţii, a fost esecutată spre deplina mulţămire a publicului, şi încât privesc cele 2 disertaţiuni cetite de domnii G. Sêrb şi R. Furduiu ne îndreptăţesc a spera dela respectivii domni autori, cu timp luptători buni pe terenul literar, numai puţin a succes şi poesia declamată de autorul seu P. Avrămescu.

Pe lângă aceste puncte de caracter mai mult serioase, în mare parte a contribuit succesului punctele: càntarea dlui D. Florescu şi jocul pe piano de dna Alecsandru Liuba n. Babeş şi A. br. Popp, precum şi jocul pe violină a tinĕrului de bună speranţă pe acest teren I. Florian.

Spre ilustrarea bunei impresiuni, ce a produs această producţiune, ajungă a amintì, că distinsul public s'a animat pentru o cină comună, care s'a prefăcut într'o adevĕrată petrecere familiară.

Trebe sĕ dau de altă parte espresiune bunei impresiuni ce a făcut asupra fiesce căruia veḑênduse într'o societate curat românească de o parte, ear de altă parte compusă aproape din întreaga mica colonie română de aici, — a'şi putê ḑice fără escepţiune, domni, şi doamne, tineri şi bĕtrâni: — şi fiind că împregiurarea au adus cu sine de în ḑiua precedentă s'a ţinut şi conferinţa partidei naţionale activiste aşa am vĕḑut în şirul publicului şi mai mulţi domni din provincie.

Dintre distinsul public participante ajungă a a amintì pe D. D. Escel. Sa Miron Romanul archiep, şi metropolit, Ales. Mocioni, Eug. Mocioni, I. cav. de Puscariu Dr. Gall, At. Marienescu, Dr. Il. Puscariu, Fara, Dl. Grama, Cimponeriu, G. Sêrb, V. Babeş, Dragonescu, Bărlogia, T. Pop, Simonescu, Doamnele; Puşcariu, Wlad, Fara, Dragonescu, Pop, Liuba Puscariu, Babeş Lui ş. c. l.

Domnişoarele: Poruţ, Lui, Torma ş. c. l.

Energiei dlui pres. a societăţii Dr. Crĕnicean şi zelului membrilor societăţii se poate atribuì, că după interval îndelungat, a mai dat semn de viaţă societatea numită, care cândva ocupa locul prim între societăţile de natura sa. Ca unul care cunosc de aproape referinţele numitei societăţi, trebue sĕ recunosc, că era timpul suprem se iasă din letargia în care trăgăna de câţiva ani. Causele prin cari devenise societatea „Petru Maior“ în aceasta stare de stagnare, le cunosc cei, pe cari i privesc mai de aproape.

Ţinerea ataror şedinţe publice este mijlocul cel mai practic atât pentru de a deprinde pe tineri la păşire în publicitate, cât şi pentru de a ridica prestigiul tinerimei în faţa unui public, care în locul prim este chiemat şi are interes, de a ţinea cont de desvoltarea tinerimei noastre, şi cu deosebire aici în capitală în torentul cosmopolitismului unde mai uşor e de a aluneca pe terenul indiferentismului naţional.

Unica observare ce a-şi avea se fac cu privire la arangiare este, că pe viitoriu la atari ocasiuni în comitetul arangiatoriu sĕ se aleagă cât de mulţi membri şi cu deosebire cu evitarea celor angagiaţi la producţiune, pentrucă s'a observat că publicul n'a fost intimpinat cu destulă prevenire tocmai din motivul că unii din comitetul arangiator erau ocupaţi cu producţiunile.

În fine cu părere de rĕu trebue sĕ amintesc, că luând şi foile maghiare notiţe despre aceasta producţiune n'a aflat cu cale nici de astădată evitarea şicănărilor şi cu deosebire foaia „Nemzet“ care nu numai că mistifică scopul acestei şedinţe dar numele unuia şi altuia 'l schimonosesce cu cel mai mare arbitrui, fie din ignoranţă, fie cu intenţiune destul că şi într'un cas şi intr'altul e un fapt vrednic de reprobă şi indignare.

---

*) Neprimind noi programa nici nu o am putut publica. R.

Varietăţi.

* (Bal). Reuniunea *Crucea roşie*“ de aici la 22 a lunei curgetoare arangiază bal, al cărui venit curat este destinat pentru scopurile urmărite de ea. Instituţiunea aceasta umanitară urmăresce scopurile cele mai filartropice. Ne înplinim o prea plăcută datorinţă anunţând aceasta publicului cetitoriu, şi nu ne îndoim că balul va fi cât se poate de bine cercetat.

* (Postal). Postul de magistru postal în „*Mezö Rücs* comitatul Mureş Torda este de ocupat

Cauţiune fl. 100. Salariu fl. 120 pauşal de cancelarie fl. 40. pauşal de transport fl. 700.

Suplicele sunt a se adressa în termin de trei sĕptămâni la direcţiunea de postă din Sibiiu.

* (Ḑiariu nou). După cum cetim în ḑiarul „Sieb. Deut. Tagblatt“ de aici noul ḑiariu românesc despre care s'a scris mai multe va apărea cu 1 Maiu a. c. Redactor va fi cunoscutul nostru novelist domnul Ioan Slavici.

* „*Viitoriul*“ şi *anarchistii.* Ḑiariul „Resboiul“ din România în Nr. 2389 ne aduce scirea că între anarchistii din Budapesta este arestat şi redactorul „*Viitoriului*,“ Mateiu Russ.

În Budapesta este numai un singur ḑiariu sub acest nume. Lumea uşor poate fi sedusă prin această mistificare, şi astfeliu fratele dela „Viitoriul“ şi poate numai gratula pentru onorifica distinţiune.

Mistificarea se esplică. Esistă în Budapesta un ḑiariu socialistic sub titlul „*Zukunft.*“

Zukunft pe românesce însemnează „Viitoriul.“ Eată ce încurcătură poate face obiceiul unora de a traduce şi numele streine pe limba lor.

(Convocare). În urma scriptei comitetului permanent electoral din Sibiiu ddto 10 Februariu a. c. şi faţă de alegerile apropiinde, avem onoare a conchema pe alegĕtorii români inteligenţi din partea de sus a comitatului Mureş-Turda la o conferenţă pregătitoare ţinêndă aici în Reghin la 27 Martie st. n. 2 oare d. a.

Comitetul clubului alegĕtorilor români.
Reghin în 18 Martie 1884.

Patriciu Barbu, preşedinde.
G. Maier, secretar.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiun** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sînt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm. că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie

Mercuri în 19 Martie 1884.

Sibiiu:	**26**	**81**	**32**	**17**	**37**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 18 Martie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.15	122.20
Renta de aur ung. de 4%	91.95	91.85
Renta ung. de hârtie.	88.65	88.75
Datorie de credit austr	79.80	79.80
Galbin	5.69	5.70
Napoleon	9.61½	9.60
London (pe poliţa de trei luni)	121.45	121.50

---

mişcări pline de viaţă se jucau copilaşii sau „puii de moţ“ a oftat şi-a esclamat din adêncul inimei ḑicênd: „Românaş copil de brav, până când vei fi tu sclav“?

Şi mare presimţire a dovedit acest patriot român când a suspinat şi a esclamat astfel; căci abia se potolise focul şi sub cuvênt de a face rênduială în ţeară,vine dela Viena baronul Zahlmaister cu o grămadă de §§§-paragrafi încârligaţi, cărora „Absolutism Austriac“ le ḑicea. Mai avênd şi în jurul lui o droie de „financi şi gendarmi“ înhăţă pe prefectul tribunilor de eternă amintire Avram Iancul şi înfundatul'a în bastilia cetăţii Belgradului. Pămêntul şi pădurile luate cu sângele, până chiar şi pescii din Arieş a declarat a fi ai „Fiscuşului“, cum ḑicem noi, sau ai „Statului“ cum ḑic în alte părţi şi „Fiscuşul“ este el, Zahlmaisterul.

D. baron de Zhalmaister recrutat a apoi pe toţi voinicii ca braḑii şi trimisui-au în ţeara leşească şi în ţeara nemţească sĕ se bată cu Piemontesul cu care „moţul“ de când e lumea n'a avut nici o ceartă; ear pe noi copii silitune-au a ḑice la culegĕtor de litere zetzar; la unghiuleţ winkeleş; la cafea schwartz; la pedeapsă strof; la păḑitor-boakter; la socoteală zahl şi la Posadă-Puksendorf.

Vĕḑênd însĕ Zahlmaisterul, că nu prea dăm înainte cu nemţeasca şi că din „pui de moţ“, nu poate eşì altceva decât tot „moţ“, împăcatu-s'a pe socoteala noastră cu grofii, baronii şi nemeşii dela Pesta, încheind împreună, după toate formele nemeşesci constituţionale, un contract înregistrat la Viena, care „Dualismul Austro-Ungar“ se numesce. Împărţitau între ei pămêntul în două şi noi trebue sĕ dăm doue părţi din preţul muncei noastre „Fiscuşului“.

Constituţiunea aceasta luatune-a chiar şi straiul şi mălaiul şi juraţii tot mai cerêndu-ne ear; noi ne mai avênd nici casă nici masă, nici cenuşe în vatră, spusu-nea constituţionalicesce şi unguresce, şi de nu vom mai plătì luane vor limba din gură ca sĕ nu mai putem vorbì Pentru a ne scăpa însĕ, limba noastră românească, neţinênd nici la boiării nici la ispravnicii pusune-am pe lucru şi făcutuneam unii băieşi, sau lucrători de mine, şi dulgheri, alţii spătari, zidari şi dogari şi cei mai mulţi doniţari şi ciubărari; apoi fie ḑi cu soare, ploi sau ninsoare, nu ne spăimêntă. Cât e lumea tot veseli şi cântând:

„Noi urlăm *) în jos la ţeară
„Cu doniţi şi cu ciubare
„Sĕ adunăm bucăţele
„La copii şi la muiere“

Moţul.

---

*) Cuvêntul a urla se usitează în munţi în loc de scoburi.

Nr. 1064. [691] 3—3

CONCURS.

La institutul archidiecesan pedagogico-teologic din Sibiiu, au devenit vacante două posturi de profesori. Pentru îndeplinirea acestora se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare a acestui concurs.

Concurenţii vor avè a substerne la consistoriul archidiecesan petiţiunile lor instruite cu documentele:

1. Că sûnt români gr.-orientali-

2. Că au absolvat gimnasiul şi au depus esamenul de maturitate;

3. Că au absolvat cursul pedagogico-teologic la vre-un institut gr. oriental, şi preste tot că întrunesce cualificaţiunea prescrisă în statutul organic §. 122 p. 10 atât pentru secţiunea teologică cât şi cea pedagogică.

Salariul împreunat cu fie-care din aceste două posturi este în primii trei ani (de probă) câte 800 fl. şi 150 bani de cortel; ear după trei ani de probă făcênd alesul esamenul de cualificaţiune şi devenind întărit definitiv va avé salariu anual 1000 fl., 200 fl bani de cortel şi cuincuinalele.

Din şedinţa plenară estraordinară a consistoriului archidiecesan gr. or. ţinută în Sibiiu la 28 Febr. 1884.

Nr. 156. [690] 3—3

EDICT.

Nicolae Beju din Apoldul inferior, protopresbit. Mercurei, carele după o scurtă conveţuire a părăsit de 12 ani pre legiuita sa soţie Ana Radu tot deacolo, pribegind în lume fără a se sci ubicuţiunea lui în sensul încuviinţărei consistoriali dtto 1 Noemvre 1883 Nr 3374, se citează prin aceasta a se presenta în termin de trei luni de ḑile, dela prima publicare a acestui edict înaintea subsemnatului for matrimonial căci la din contră procesul divorţial intentat asuprai se va pertracta şi decide şi în absenţia lui.

Dela scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei ca for matrimonial de 1 ia instanţă.

Mercurea la 24 Fabruariu 1884.

I. Droc,
protopresbiter.

Nr. 51. [692] 3—3

EDICT.

Maria n. Bogdan din Arpaşul de jos protopresbiteratul Avrigului, carea cu necredinţă au părăsit pe legiuitul seu bărbat Vasilo Nicolae Vas tot din Arpaşul de jos, mai bine de 8 ani fără de a se scì locul unde se ţine şi de se mai află în viaţă, — în urma încuviinţărei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 14 Februariu a. c. Nr. 769. B. se citează prin aceasta, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subscrisului scaun protopresbiteral în Avrig, căci la din contra şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial urḑit în contrai de către leguitul ei bărbat.

Avrig, 18 Februariu 1884.

Scaunul protopresbiteral ca for matrimonial de instanţa I-a al tractului Avrigului.

Vasilie Macsim,
adm. prot.

Acuisițiune rentabilă.

Pentru **vênḑarea de losuri pe lângă solvirea lunară** pe basa legei **de quotă din 1883,** se caută persoane solide și harnice, fie de ori ce clasă. Ofertele sûnt a se trimite la

Societatea principalei zaraferii în Budapesta.

[696] 1—3

Demn de atențiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)
ȘI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele sŭccese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 13

Unicul, cel mai avantagios și mai bun mod de comandare!

Articulii și lucrurile înșirate se pot comanda dela firmele numite de primul rang mai **avantagios** și **mai sigur** numai și esclusiv dela redacţiunea

„NEMZETKÖZI HIRDETŐ“

(Budapesta VII. Károlykör 7).

Se garantează următoarele **avantagie:** 1. Articuli și lucruri numai de cualitatea cea mai bună se espedează dela firmele de primul rang celor ce fac comande, numai cu preţurile originale, după curant original. — 2. Comandatorul poate sĕ-și acopere toate trebuinţele printr'o singură cartă de corespondenţă și poate economisa separat spesele de espediţiune. — 3. Din preţul **fixat** pentru articulii și lucrurile marcate cu o stea **dăm rabat** 10 % și dela 10 fl. în sus espedăm toate franco. — 4. Comandele și corespondenţele respectivului le efectuim gratuit. Spediţiunile le îngrigesce Vajda Bela speditor de prima clasă.

Pentru fie-care comandă oferim garantie întreită: din partea firmei, a spediturei și a „redacţiunei „Nemz. H.“

I. Specialităţi de cură.

Spirt de vin acid Brázay, pentru 42 de boale diverse, de un efect ne mai pomenit, neapărat de lipsă ín ori ce casă. Preţul 80 și 40 cr.

Cafea Ungaria. Dela Szalady Antal. Pentru dureri de stomach, dissenterie. Efect minunat de bun. Pentru sĕnătoși de nepreţuit. Un chilo 1 fl. 20 cr.

Plastru universal pentru rane, Forty, vindecă ori ce rană la moment. După curant. Unsoare de rane universală de M. Weisz, preţul 30 și 50 cr.

Beri sanitare Hoff János 1 ploscă 60 cr. Zacharicale smăltuite 20 cr., esenţă de malt 70 cr. Strausz B. bere de piept, pilule recoritoare și pastile de pe piept. După curant. **Pilule sanitarie carpatine** contra tusei, scrofulelor și contra durerilor de piept din magazinul principal al lui Friedrich cu 21 cr.

Specialităţi de cură din magazinul principal a lui Török József: Pentru prăsirea de barbă 2 fl. 60 cr. Vas bravais 3 fl. Recomandăm în deosebi:

Esenţă de ochi de Dr. Lebois, apă de cură pentru ochi franceză, de un efect mare și pentru întărirea ochilor sănătoși, indispensabilă pentru ori ce familie îngrigiată de organele vederei la membrii sei; neapĕrat de lipsă pentru ochi slabi, bolnavi și cășunători de durere și în genere pentru ori ce boală sau incomoditate de ochi, ca o medicină din cele mai escelente de soiul acesta de cură și recunoscută ca cea mai bună și recomandată din partea celor mai autorisaţi doctori de medicină. Afară de Török József se mai poate procura dela depositarul principal: Müller L. strada Soroksár 4. Preţul unei sticle 90 cr.

Esenţă de pelin. Medicament premiat cu medelia de aur, bun pentru emoroide, lipsă de apetit etc. Amestecat cu vin dă pelinul cel mai escelent. Afară de Török J. se poate încă procura dela inventatorul Müller Iacob (Strada Rostély, casa proprie) preţul 50 cr. Plosca mare (de 1 1/2 litră) 3 fl. 50 cr.

Flanel pentru reumatism din fabrica lui Török Josef.

„Săpun din planta „Sultana“, soiul Nemencsek, pentru boale de piele, pete de ficat, pete pe faţă, mătreaţă și contra migrenei. Preţul 35 cr.

Preste acest preţ toate specialităţile de medicamente după curant.

II. Parfumĕrii.

Puder-Blaha din parfumĕria lui M. Müller. Tot acolo se află ori ce feliu de pudere și parfumuri. — **„Juno-crême“ Jaulus** din materie fără ingredienţe minerale și nestricăcioase, contra petelor, pete de ficat, 1 fl. 50 cr. **„Juno-pasta“** pentru albirea ca neaua a feţii — 2 fl. — **„Juno-puder“** 60 cr. Recomandate în modul cel mai favorabil de institutele chemice din Viena și Budapesta. Parfumerii indispensabile pentru toaletă.

Medicament nou unguresc pentru coloratul pĕrului pentru redobêndirea coloarei naturale. Specia Tokody preţul 2 fl. 50 cr.

Sapun parfumat Sultana. Indispensabil în ori ce budoar, de un efect recunoscut estraordinar. Preţui 3 bucâţi 1 fl. Soiul Nemencsek.

Medicament pentru crescerea pĕrului. Secretul familiei a lui R. Hausner. Preţul 1 fl. 40 cr.

Preste acest preţ ori ce parfum după curant.

III. Articuli de economia casei.

Fabricatele **„Első m. fekete börkenöcs ggyár“** („Prima fabrică ung. de pomăḑi negre.) Pomade neagră pentru pei 1 fl. 20 cr., galbină 1 fl. 50 cr. Lac duplu veneţian 60 cr. de Nemencsek, speditorul de curte a archid. Iosif. Speditor militar, poliţian etc.

Cleiu universal rece de Singer. Pentru cleirea buţilor, sticlelor, pipelor, bucăţilor de lemne și a peilor. 20 cr.

Poleitură de lac Mosánsky. Pentru curăţirea metalelor — soiul Nemencsek 10 cr. Prav contra insectelor — Polsch — 1 fl. Prav pentru stêrpirea cloţanilor de Reiss 1 fl.

Articuli de modă, vestminte.

Articuli de modă pentru bărbaţi și schimburi de Ludovic Karikás. Vestminte albe sanitari și îmbrăcăminte de Dr. August Jäger din magazinul principal din Budapesta. Pălării din magazinul principal al lui Nyerges.

Articuli de modă pentru femei dela speditorii de curte Monasterlii și Kuzmik. Vestminte femeesci dela Friederich, din croitoria principală a fostilor Alter și Kiss.

Papuci din fabrica lui Lőrincz István, pentru dame și copii.

Preste acest preţ curantul normal.

Felurimi.

Se recomandă productele de spirt, drojde de bere, liqueur, rum și esenţa de oţet, din fabrica societăţii Gschwindt. Fabrică și baiă: Józsefváros, Üllői ut. Magazinul principal: Károly körut 17, în casa br. Orczy.

Mobilii de casă, dela prima societate industrială de mobile. Scaun **excellentiar,** pentru 16 scopuri de C. Schöberl. **Cässi de bani,** de Fr. Wiese, speditor de curte. **Mobile de fer,** de H. Stitz. **Vestminte de pat,** dela speditorul de curte T. Hüttl.

Sticlării din fabrica lui Stölzle și fii, din fabrica lui B. Kocsik. **Recuisite pentru căi** de L. Szigeti. **Recuisite din gimnastică,** unelte, petri de moară, recuisite de cuină, de Geitner și Rausen.

Biliard și mese de joc de J. Gyöngyössy. „Ariston“ instrument musical ce câută de sine, 25 fl., din magazinul principal. **„Orchestrion“** orchestru admirabil, cântă de sine, dela 1000 fl. în sus, din fabrica principală. **Clavire** din fabrica lui Lédeczy.

Pusci de vênat, pistoale etc. la speditorul de curte Kirner. **Recuisite de vênat** și pentru călĕtoria, dela T. Kertész

Mașini economice, de N. Fehér. **Mașini de cusut** de Neidlinger. Instrumente necesarii la măiestrii de Geitner și Rausch.

Cele mai eminente vinuri spumegătoare din Francia, dela L. Müller, representantele firmei Jaques Louis Fréres în Budapesta Grand vin dela courone 3 fl. 80 cr. Carte blanche 1-ére chois 3 fl. 50 cr.

Essenţii pentru gătirea liqueur-elor de ori ce soiu, din fabrica lui A. Watterich.

Portrete succese frumoase, din laboratoriul lui J. Neumann, Zugrăviă de cărbune 3 fl., de cretă 6 fl., de oleu (mărimea întreagă) dela 8 fl. în sus. Icoanele se remit nevătĕmate. Stindarde cu portrete pentru alegeri, din laboratoriul lui J. Neumann.

Lucruri de gravură, sigile, stampilii, marce de sigil, monograme, cu preţul cel mai eftin.

Din farmacia lui Fáczányi se capetă următoarele specii de cură: 1. **Mustarul dulce** de Fáczányi. Cu efect estraordinar și eminent sigur contra catarului de gât, intestine și stomac etc., în casuri de lipsă de apetit, recunoscut de mai mulţi cu recomandaţiuni numeroase, veritabile și sincere. Preţul: 1 fl. sau 50 cr. — 2. **Săpun Fhenil,** cel mai bun săpun de cură 1 fl. — 3. **Spirt de vin serat** în composiţiunea cea mai veritabilă unicul cu efect sigur, 80 și 40 cr. — 4. **Papir contra reumei,** vindecă momentan ori ce durere de dinţi, cap și reumă.

Cu un cuvênt, ori ce obiect și articlu, se gătesce și tramite conform tarife tipărite.

Primul loc de central de speduire a tuturor productelor, articlilor și fabricatelor de esport din Ungaria (vin de Tocai, Ménes, din ţinutul Balaton, prin L. Vomossy, bere de Köbánya, dela Dittrich și Gottschling, pipe de Semnitz dela F. Heller, fer unguresc, otiel etc. dela P. C. Vadhus, lampe, papir, sapun, paprica (ardeiu) de Seghedin etc.), procurêndule toate dela isvoarele cele mai directe, cu preţuri ficsate și cu preţul stabilit în tarifa respectivelor firme. E de ajuns a adresa o cartă de corespundinţa la redacţiunea:

„Nemzetközi Hirdetö“.
(Budapesta VII. Károly körut 7.)

[671] 5—7

Efeptuire promptă, onorabilă și grabnică.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 29 Sibiiu, Sâmbătă 10/22 Martie 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiasă.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Sibiiu, 9 Martiu, 1884.

Se apropie frumoasele ḑile de primăvară şi cu ele alegerile dietali cu toate apartinenţele lor. Şi cumcă alegerile dietali la noi au multe amenunte, noue nu ne este necunoscut.

Inceputul amenuntelor, ce premerg alegerilor dietali sau făcut deja în Czegléd, şi noi scim deja ce s'a întêmplat acolo. Capete sparte de deputaţi dietali, cărora inmunitatea de deputat le asigură inviolabilitate, am mai vĕḑut noi şi scim şi aceea, că după capete sparte au urmat încriminări în dietă, şi acestora va urma întreitul duel al deputatului Szél. Aceste fapte sûnt prima rêndunea care ne vestesce primăvara alegerilor dietali, a doua sûnt multele manifeste electorale despre cari noi ne vom da silinţă a vorbì cu demnitate şi seriositate. Şi aceasta pentru cuvêntul, ca în ḑiaristica noastră românească sĕ fim noi rêndunеaua albă, sĕ fim noi unicii, cari credem că lumea română e condusă de principii la formularea pretensiunilor sale în faţa alegerilor, şi la ţinuta politică ce are de gând sĕ urmeze spre aşi validita pretensiunile.

Cu astfel de credinţă vom vorbì noi la adresa conferenţelor electorale ţinute de români până acuma.

Conferenţa de Marţa trecută din Sibiiu în meritul lucrului n'a decis nimica. Basată deocamdată pe conclusele conferenţei din 1881, urmând sfatului comitetului permanent central din Sibiiu, ea a decis că până la o eventuală conferenţă naţională, nu se va angaja cu nici una din partidele actuale. Această decisiune corectă dă conferenţei din Sibiiu o aureolă de bărbaţi serioşi, cari vrênd a studia încă situaţiunea, aşteaptă întrunirea mai multora. Despre ei credem că sûnt dispuşi la capacitare, şi aceasta cu atât mai mult cu cât tot trecutul bărbaţilor, cari au condus conferenţa din Sibiiu, vorbesce pentru părerea emanată de noi. Noi nu credem sĕ fie fost coincidenţă oarbă impregiurarea, că la conferenţa din Sibiiu de Marţa trecută rola conducĕtoare o au dus bărbaţii, cari au învêrtit sabia retoricei şi a condeiului tot pentru activitate în întreagă viaţa lor. Acest fapt în sine şi prin sine este în stare a ne esplica solidaritatea anticipată ridicată la valoare de conclus. Din partea noastră considerăm această solidaritate anticipată ridicată la valoare de conclus ca inţelepciune politică, prin care s'a făcut possibilul sĕ se realiseze promisiunea făcută de către vechii passivişti actualilor conducĕtori politici, recunoscuţi ca activişti aprigi, că passivitatea românilor se va îngropa în noianul veciniciei, la mormêntul căreia periodul parlamentar de acuma va cânta prohodul, şi căreia conferenţa de aici de Marţa trecută i-a mâncat colacul, după proverbul vechiu: *„Obrasnicul mănâncă prasnicul.“*

Conferenţa din Sibiiu a documentat lumei că ea e condusă de principiul *„tacere aureum“*, căci n'a spus ce voesce. Pro forma s'a legat de conferenţa din 1881 şi prin anticipata solidaritate ne-a indigetat că are în vedere ḑicerea străbună„ *„Sapientis est in melius mutare consilium.“*

Nu putem afla asemenea consecuenţe şi principiu la conferenţa ţinută Luni în Timişoara, despre care făcurăm şi noi amintire. Timişorenii sûnt cunoscuţi ca oameni de caracter sanguinic, cari nu judecă cu sânge rece, prin urmare tare uşor pot aluneca, după cum au şi alunecat. Aceasta este o parte umbroasă a purtărei conferenţei din Timişoara şi umbra este cu atât mai întunecoasă, cu cât este mai sclipicioasă credinţa din care s'a născut, şi validitat această umbră întunecoasă. Incepênd dela „Telegraful Român“ de odinioară până la „Gazeta Transilvaniei“ actuală, şi dela „Telegraful Român“ de aḑi până la „Viitoriul“ present toată lumea a recunoscut şi în conferenţe şi afară de conferenţe, că rĕu stăm, apăsaţi şi neîndreptăţiţi sûntem, şi că apăsarea neamului nostru merge progresiv. „Luminătoriul“ în limbagiul seu totdeuna a strigat asupra asupritorilor şi noi o recunoascem cu mâna pe inimă că „Luminătoriul“ a lucrat pentru uşurarea soartei poporului.

Vine însĕ conferenţa din Timişoara şi crede că va alina soartea poporului prin aceea, că la alegerile viitoare românii de pre acolo, unde nu sûnt ei în maioritate îşi vor pune sufletul şi inima sub umbra stindardului ridicat de *„Pesti Napló“*.

Şi pentru ce? Pentrucă principiele profesate de „Pesti Napló“ sûnt mântuitoare. Pentru că „Pesti Napló“ ajungênd la cârma statului va esecuta legile mai de *„dă doamne“* pentru că în ḑiariul pomenit dă curs liber ideilor sale o seamă de oameni, cari sûnt mai prieteni ai nostri, cel puţin din gură. Aşa va resona fie care om, a cărui minte e condusă de logică, şi care vrea sĕ representeze vre un principiu politic. Şi aceasta o va crede tot omul de rênd chiar şi badea *Ioan Paian* din Beregseu pentru cuvêntul că sufletul conferenţei a fost domnul Redactor al „Luminătoriului“ care va fi cunoscând confesiunea politică a opoşiţiunei moderate din dieta Ungariei.

Noi stăm pe gênduri şi nu scim ce se credem. Ambele la olaltă nu ni le putem închipuì, căci nu ne vine a crede că domnul advocat Paul Rotariu, redactor al Luminătoriului dacă va fi cetit „Pesti Napló“ şi între alţii numerii 50 şi 51 din a. c. va fi putut propune spre primire jurămênt românesc sub steagul lui „Pesti Napló“ şi apoi sĕ mai pretindă ai mai atribuì consecuenţă şi logică în judecată.

Dacă nu vor fi cetind fraţii din Timişoara ḑiariul „Pesti Napló“ noi le vom cita unele şi altele.

După ḑiariul la care s'au înrolat românii din comitatul Timişului pre unde ei nu sûnt în majoritate, domnul Tisza este miel faţă cu naţionalităţile.

„Ministeriul Tisza nu este ministeriu unguresc; aceasta o scie lumea întreagă.

„Au nimicit cel puţin de o sută de ori în dietă pe inimicii statului unguresc, în dietă da, însĕ în Agram şi pe airea nu.

Bun testimoniu în două direcţiuni, pagubă numai că lumea nu l'a cunoscut şi pe la Timişoara.

Aşa scrie numitul ḑiariu din incidentul alegerei domnului Simonescu de deputat dietal în cercul Bocşei, apoi continuă:

„la spatele maghiarismului din comitatul Caraşului au pactat (Tisza şi Tabaidy) cu dacoromânii ca şi ei sĕ fie de partida liberală în Pesta, pentru cari au primit mai multe cercuri în Caraş, dintre cari celdin tàiu al Bocşei, în care cerc preponderează ſorţa maghiarismului, fu dat de către comitele suprem conducĕtoriului naţional doborît de el şi de partida maghiară, lui Leontin Simonescu“.

Mai multă ură asupra românilor respiră din articlul lui „Pesti Napló“ *„Krassóból“*, publicat în Nr. 50 din 1884.

Dispositiunile guvernului faţă cu leghioanele de asupriri asupra noastră au fost tot atâtea Osanale la adresa ministrilor respectivi. Cu cât era şovinismul cutărui ministru mai cinic, cu atât crescea în volum lauda ce-i făcea opoşiţiunea moderată, al cărui sânt în viaţă este actualul ministru de culte.

Ni se va face obiecţiunea că aceste fură părerile oposiţiei moderate până acuma, însĕ conferenţa din Timişoara prin aderarea sa, le va fi schimbat cel puţin la aparenţă.

Doamne feresce. Din contră luând notiţă despre conclusul conferenţei din Timişoara de a o sprigini la fitoarele alegeri oposiţiunea moderată îşi mai clarifică încă odată posiţiunea sa ca partidă naţională şi in Nr. 78 de Mercurea trecută între altele scrie:

Am criticat, i-am luat ín nume de rĕu, am condamnat guvernul actual pentru că sa lăsat în pactare cu naţionalităţile şi sau înţeles unii cu alţii primind condiţiunile românilor spre aşi putea susţinea maioritatea care i asigură puterea şi n'avem causă se renovăm nici o literă din toate câte am scris.

Lam condamnat şi i am luat în nume de reu **concesiunile făcute** *pentru preţul deputaţilor câscigaţi.*

Când sa dimis vreodată la asemenea pactare opoşiţionea moderată? Cine va cuteza sĕ afirme că ea ar fi acceptat condiţiunile făcute de vre-o partidă a românilor? Când a pactat ea cu ei? Cari sunt concesiunile cari le-au făcut oposiţiunea moderată pentru ei?

După ce condamnă mai de parte programa guvernului actual, care e comună cu a românilor (???) trage conclusia că oposiţiunea moderată nici odată nu şi-a scris pe firma sa principiul *„do ut des“*.

In urma acestor confesiuni ḑice, că bine a făcut conferenţa din Timişoara când a decis că va vota pentru candidaţii ei.

Facem ca în treacăt aceste observări fraţilor din Timişoara şi ca sĕ nu fie traşi încă odată în ispită pentru ţinuta noastră, ţinută pentru care bucuros ne-ar sucì gêtul, mărturisim sincerilor nostri confraţi, că mare dragoste nu întimpinăm la nici una din partidele dietei unguresci; tot aşa stăm şi cu simţul lor de dreptate. Dacă însĕ maturitatea politică va cere ca noi sĕ ne folosim de împregiurările date, ne vom da pe lângă cei ce sûnt dispuşi a ne respecta drepturile şi tot odată sûnt şi în stare a ne face îmbunătăţiri. Cu chipul acesta vom repara ceea ce vom putea, vom oprì selbaticul curent de astăḑi şi dacă se poate vom îmbunătăţì soartea poporului, pentru care faptă de bună seamă tot cu acel drept şi tot din asemenea motive ne va striga „Pesti Naplo“ et comp. ceea ce ne strigă astăḑi, ear ḑiaristica noastră patentată ea dela sine de singură naţională, serioasă şi cu tărie naţională ne va întimpina tot cu cuvintele drăgălaşe, *„netrebnici, miserabili“* şi altele de soiul acestora, ca tot atâtea floricele în buquetul literaturei ḑiaristicei naţionale liberale.

Revista politică.

Sibiiu, 9 Martie 1884.

Societatea Sântului Stefan şi-a ţinut alaltăeri a XXXI adunare generală. Sĕ nu surprindă pe nimenea împregiurarea că despre această societate luăm notiţă la locul acesta. Societatea aceasta per eminentiam catolică are interes duplu pentru noi mai ales astăḑi când catolicismul şi-a ridicat din nou capul şi dând mâna cu feudalismul s'a dovedit ca putere în stat.

Primatele Simor la deschiderea adunărei generale a rostit câte-va cuvinte de condolenţă pentru cei doi presidenţi mutaţi la cele ceresci, Mailáth şi Cziráky. Punênd în paralelă catolicismul şi patriotismul primatele afirmă că ele sûnt condiţionate unul de altul şi nu concede că biserica protestantă a făcut mai mari serviţii Ungariei decât catolicismul. In această privinţă se provoacă la decedaţii presidenţi, cari conduşi de patriotismul crestinesc, făcură statului mari serviţii.

De tot acut şi putem ḑice demonstrativ a accentuat punctul de vedere catolic nou alesul president contele Alecsandru Károlyi. Cu provocare la trecutul bisericei catolice de prin anii 1840 şi de precând tatăl dênsului era presidentul societăţii, contele Károlyi constată că misiunea societăţii este tot cea veche, deşi referinţele sociale de astăḑi nu mai sûnt cele de odinioară. Vorbitoriul ca sĕ poată venì la referinţele actuale din Ungaria aruncă privirea mai întâiu asupra evoluţiunilor mai noue din statele civilisate. In toate statele cari au trecut prin revolţiuni se deosebesc trei stadiuri, sau trei epoci: idealismul şi sanguinicele speranţe, cari premerg revoluţiunei; revoluţiunea însaşi cu toate scenele sale grozave; şi în fine materialismul favorisat prin desvoltarea economică, unde apoi domnesce capitalul. Preste acestea inundă filosofia materialistică, care îneacă religia şi credinţa, şi atunci stăm în faţa grozavului nihilism. Acest nihilism încă n'a oprimat Ungaria întreagă, însĕ aceasta uşor se poate întêmpla.

In timpuri enorme nime n'ar înregistra ductul ideilor domnului conte, acuma însĕ nu le putem desconsidera din motivul cunoscut prea bine. In două rênduri casa magnaţilor sub conducerea catolicilor în revereandă şi frac a făcut afront casei de jos, care afront a dat nascere lui Timoleon, şi acesta lui

Anti-Timoleon În sensul cestui din urmă a vorbit contele Károlyi la inaugurarea presidenției sale în societate Sântul Stefan, presidată la această ocasiune de capul vĕḑut al bisericei catolice din Ungaria.

Se înțelege că felicitarea pămĕntescului Dumneḑeu, P. episcop Leo XIII încă n'a lipsit.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Brașov, 25 Februarie v. 1884. **La două reuniuni ale românilor brașoveni.** (Urmare). După vr'o doi ani de ḑile se făcu o mică dar salutară schimbare cu societatea din cestiune. Veniră dela universitate tocmai atunci D-nii Dr. N. Pop, actual conrector gim. și P. Dima prof. gim. și dir. al scoalei gremiale, ambii acestia, avênd și scoală musicală se hotărâră a încopcia la reuniunea de gimnastică și o secțiune de cântări întemeindu se astfel reuniunea română de gimnastică și de cântări, precum o avem astăḑi. Apoi după ce s'au esoperat întărirea statutelor de către guvern a funcționat numita reuniune cu un zel și însuflețire precum numai se poate esplica prea ușor, căci dacă ar fi lipsit căldura pentru dênsa, pe ce basă s'ar fi făcut atâtea reforme laudabile întrênsa și cu dênsa? ba atunci nici nu s'ar fi făcut progresul cel înfloritor, care a animat și a îndemnat și pe alți români din alte părți a îmbrăţișa cu tot focul musica vocală. Atâta relativ la vieața numitei reuniuni la începutul esistinței sale. Cât se atinge de spiritul, ce domnesce aḑi în sinul ei, las sĕ vorbească chiar comitetul, carele cărmuesce destinele acestei corporațiuni. În 12/24 Februarie a. c. s'a ținut adunarea generală a acestei reuniuni după a doua convocare, de oare-ce la cea dintâiu n'a fost de ajuns numĕrul membrilor presenți în înțelesul statutelor, ca sĕ se poată aduce concluse valide.

Ce e drept în acest an au participat la adunarea gen. ca la vre-o 45 de membrii, dar în anii trecuți erau adunările generale cam slăbuț cercetate. La acest loc voiu amintì pe scurt desbaterile și conclusele acestei adunări generale.

Presidiul condus de astădată de dl vicepresident profesor Ip. Ilasievici, — deschide ședința printr'o cuvêntare, în care accentuează mângăierea, că sĕ pot aduce concluse și cu membrii mai puțini — dacă nu sûnt mai mulți — (căci la începutul ședinței erau foarte puțini membrii) — și intre altele ḑice: „Înțelepciunea zace într'aceea de a afla mijloace adevĕrate pentru un scop bun; nu mulțimea membrilor dă însemnătatea cuvenită unei adunări, ci gravitatea lucrărilor făcute de acestia.

La ordinea ḑilei — raportul comitetului. Cele mai momentoase puncte din acesta sûnt următoarele: *a)* s'a acuirat un steag foarte potrivit și frumos, *b)* secțiunea de cântări a arangeat 2 conveniri colegiale și un concert; acesta cu ocasiunea adunării generale a Asociațiunei transilvane pentru lit. rom. Cât se atinge de acuirea steagului adunarea gener. o ia la cunoscință cu însărcinarea comitetului de a arangea o solemnitate a reuniunei pentru consacrarea aceluia.

Cestiunea convenirilor eată cum o comentează comitetul ipsissima verba: „Prima convenire s'a arangeat în 22 Maiu a. tr. aceasta convenire era un bun augur pentru bunul mers al cântărilor; convenirea ultimă de a treia ḑi de Crăciun nu se poate compara cu producțiunea precedentă din causă, că membri au fost puțini (!) și obosiți pentru multele producțiuni de mai nainte“ apoi mai adauge că succesul nemulțămitor al acestei conveniri a urmat și din causă, că n'a corespuns localul de probe și alte înpregiurări. Relativ la secțiunea de gimnastică a mers cu mult mai bine ca în anul trecut, cu toate acestea unii membrii au cercetat esercițiile de gimnastică cam neregulat ear alții de loc (!!)“ De aci își ia îndemn comitetul a propune: ca adunarea gener. sĕ decidă a se întroduce pe viitor pe lângă esercițiile gimnastice, și esercții de tir și serimă și de pompieri dar dacă prin întroducerea acestor esercitii noue sĕ va vêrî oareși care viață și atragere spre esercițiile aparținătoare secțiunei de gimnațică. Aceasta propunere s'a primit cu entusiasm, alegênguse e comisiune de 5 pentru studierea ei. Mai departe raportează comitetul că în anul espirat s'a ținut și un curs teoretic de cântări; aceasta disposiție sĕ ia la cunoscință*). Se mai raportează, că unii membrii, sûnt inscriși ca membri activi, dar nu cercetează nici probele de cântări nici de gimnastică, cu care ocasiune dl I Socaciu, propune a sĕ însărcina comitetul, ca sĕ ia mĕsurile necesari, pentru delăturarea acestui înconvenient; propunerea sĕ primesce. Ce e drept, nimic, nimic mai neplăcut decât a nu corespunde omul chemării sale după ce și a luat asupră și un angageament; la astfel de împrejurări numai două espediente esistă: sau sĕ satisfacă omul angageamentului luat, sau apoi sĕ se absoalve de el la timpul seu. O tristă datorie își împlinesce comitetul, când aduce la cunoscința adunării generale, scirea, că reuniunea în decursul anului espirat a perdut din sinul ei doi membrii activi foarte zeloși pe C. Porumbescu și dșoara Cornelia Roman — precum și un membru ajutător pe comerciantul G. Boambean. Comitetul și-a înplinit datoria față de decedați depunênd pe coscingul lor în numele reuniunei, câte o cunună de flori. La rugarea presidentului, adunarea încă își esprimă simțemintele de condolență prin sculare. Urmează la ordinea ḑilei raportul casarului, de unde sĕ vede, că în anul espirat au fost fl. 1011,94 întrări, ear eșiri fl. 720 de aci resultă în numerar la scontrarea casei un rest de fl. 291.94; averea fondului fl. 1860.85 la care sĕ mai adauge o pretensiune dubie de fl. 460. pentru a cărei încasare s'a însărcinat comitetul a lua și mĕsuri judiciare. În fine se cere îndemnitate căci comitetul a cheltuit preste cifra bugetului suma de 25 fl. pentru cumpĕrarea dreptului de a representa opul musical al d-lui G. Dima, „Iată hora sĕ'nvêrtesce,“ — indemnitatea sĕ acoardă. La interpelarea d lui not. reg. relativ la ofertul promis de comitetul arangeator cu ocasiunea adunării gen. de aḑivară a Asociațiunei trans. pentru concursul dat de reuniunea noastră la numita festivitate prin arangearea unui concert — după o lungă desbatere — sĕ decide a sĕ trece la ordinea ḑilei, asceptându se dechiarațiunea numitului comitet în afacerea aceasta. După terminarea raporturilor, cari au dovedit zelul și activitatea comitetului pentru promevarea intereselor reuniunei, sĕ dă absolutoriu comitetului anului espirat aducêndu-i-sĕ mulțămită protocolară. Se dispune alegere nouă, care a avut următorul resultat:

Dl advoc. Ioan Lenger president; Ip. Ilasievici vicepresident; Th. Alexi cassar; S. Zănescu vicecassar; Dr. T. Bozocean secretar; A. Bârsean vicesecretar: Dr. N. Pop, conducĕtor al convenirilor; Dr. G. Baiulescu v. conducător al convenirilor: Iacob Murășan jun. conducĕtor al corului, Pant. Dima v. conducĕtor al corului; I. Panțu conducĕtar al esercițiilor gimnastice, G. Moian vice conducător al esercițiilor gimn ; N. Ciurcu archivar. Funcționarii aleși sûnt tot cei vechi afară de dl A. Bârseanu, Dr. G. Baiulescu, Iul. Murășan și G. Moian, cari au fost aleși acuma pentru întâiadată. Urmeaza staverirea bugetulu în sumele următoare; venite 590 fl. cheltueli ordinari 768 fl. și estraordinari pentru procurarea unui clavir nou 700 fl. v. a. Prețul clavirului se va lua din fond, ear supraplusul de 178 fl. din chieltueli sĕ va acoperì prin colecte și prin producțiuni. Cât se atinge de îmbrățișarea acestei reuniuni din partea membrilor ei actuali, sĕ-mi fie permis a mai adange ceva la cele adeverite de comitet.

S'a accentuat slaba cercetare a probelor de cântări și a celor de gimnastică; aceasta nu se poate afirma față de unii membrii, cari merită toată reverința pentru necurmatul lor zel atât în trecut cât și în present față de interesele reuniunei, între cari sûnt cei dintâi: Ioan Lenger, Pant. Dima și Ip. Ilasoirei, cari n'au lipsit aproape nici o probă, cel dintâiu dela gimnastică și cei din urmă dela cântări, și pe lângă dênșii și unii mai tineri, cari formeaze numai escepțiune. Iată dar, că și aḑi sĕ susține reuniunea tot prin veteranii acesteia. Ba încă dacă n'ar fi mai circulat pe la membrii dese și înfocate liste convocătoare din partea presidentului, de mult ar fi amorțit aceasta salutară reuniune. Meritul că totuși nu a amorțit până acuma, cade așadară în cea mai mare parte asupra celor amintiți și asupra zelosului president d. I. Lenger. Dl I. Lenger a întrodus și întrunirile lunare a membrilor activi în câte un local amintit, unde sĕ discută afaceri curente relativ la cercetarea probelor. În acele întruniri semioficioase se iau mĕsuri de pedepse cu deosebire pentru negligențele dela gimnastică din acăror sume în timpul din urmă s'a decis a se forma premii pentru scopuri culturale; astfel de premii s'a destinat în una din întrunirile ultime pentru cea mai bună declamațiune a poesiei „Deșteaptăte române.“ De aci cercetarea mai regulată a esercițiilor de gimnastică în timpul din urmă.

(Va urma).

Sĕliște, 7 Martie Dle Radactor. Pre ḑiua de 5 Mărțișor st. v. a. c. a fost conchemat sinodul ppresbiter ordinariu în Sĕliște. Diua aceasta o asceptară sĕliștenii cu mare dor și toți cei ce se interesează de progresul scoalei și al bisericei din ppresbit. Sĕlistei cu atâta mai vêrtos, căci acesta este primul Sinod ordinariu ppresb. conchemat aci de noul nostru protopresbiter

Des de dimineață se puteau observa fețe cinstite de preoți și mireni din jur indreptânduși pașii spre biserica cea mare de aici — ca acolo luminânduse de duhul sfânt — sĕ se întoarcă cu duhul blândeților în sala cea mare a scoalei noastre, ca loc destinat pentru ședință.

Premergând ședința comitetului ppresbit. sinodul s'a putut deschide numai la 11 oare a. m. în presența a 28 membrii și a unui public numĕros.

Se aleseră ca bărbați de incredere dl părinte Onisifor Borcia și dl notariu Stefan Millea. La ordinea ḑilei se pune raportul dlui ppresbiter despre starea tractului Sĕliste. Și ca on. public cetitoriu sĕ-și poată face idei de cuprinsul acestui raport iatal pre scurt.

1 Protopresbiteratul numĕră 17.700 suflete cu 22 preoți și 25 învĕțători

2. Biserecile în genere sunt în stare bune dispunând și de oare care fond — cu escepțiunea celei din comuna Săcel — care financialiter este ruinată. —

3. Edificiele scolare sunt corespunḑĕtoare cu escepțiunea celei din comunele; Amnașiu, Aciliu, Topârcea și Alămor, ear în cele financiare unele scoale dispun de fonduri frumușele altele sûnt susținute din alodiu.

4. Moralitatea preste tot e bună. Până acum au întrat 19 procese divorțiale — 11 s'au resolvat — 8 neresolvate. Concubinate 27 părechi.

5. Fondul ppresb. se urcă la suma de 1220 fl.

6. Archiva ppresbiteratului — fiind în stare primitivă și negligată de antecesorul dlui protopresbiter (? Red.) încă nu o a putut până de present pune în ordine.

Ceea ce nu s'a putut face păna acuma se va face pe viitor. Spre scopul acesta se cere îndemnitate dela sinod — de a putea spesa întru procurarea mobilelor de lipsă pcto de a putea regula archiva.

Raportul se ia spre plăcuta sciință pre lângă unele observări și amendamente.

Edificiele scolare din comunele amintite întru cât nu corespund, sĕ se adapteze până în anul viitor scolastic.

Ceea ce privesce starea financiară a scoalelor cari nu dispun de fonduri se primesce propunerea dlui Stefan Millea; Fie care parochie moralicesce e obligată a forma pre viitor fonduri scolare — ear acolo unde scoala se susține din alodiu — quota votată scoalei — sĕ se administreze la începutul fiecărui an — epitropiei parochiale — și de aci sĕ-și ridice învĕțătoriul salariu seu. Dacă s'ar putea însĕ emancipa scoala pentru totdeauna de sub alodiu foarte bine ar face.

Bunăoară dacă comuna va da scoalei în loc de quota anuală — odată pentru totdeauna un capital sau o realitate care sĕ aducă atâta venit anual — cât e de mare quota anuală. Pre calea aceasta scoalele noastre s'ar putea asigura.

Referitoriu la fondul protopresb. se hotăresce a se administra în terminul cel mai scurt epitropiei protopresbiterale de aci. — Referitoriu la archiva — i se dă indemnitate ppresbiterului a face spese pre care le va justifica cu cuite în ședința procsimă sinodală.

In locul defunctului membru al comitetului ppresb. Dr I. Borcia se alege dl not. Dumitru Florian — la scaunul protopresb. se aleg cu maioritate de voturi dl diac. și înveț. Nicolau Ivan, ca defensor matrimonial — de notariu dl paroch Ioan Popa.

Decursul acestei ședințe, precum și pertractările au decurs minunat de bine — și aceasta sĕ atribue în linia prima mult stimatului Domn Ioan Maxim, carele la ori și cari deslușiri era disponibil. Voind sĕ fiu drept, nu pot trece cu vederea acea împrejurare, că unii din membrii sinodului nu s'au putut desbrăca de omul cel vechiu și de pasiuni personale și cu deosebire aceia dela cari mai mult sĕ ar fi pretins după posițiunea lor a fi cu duhul blândeților și a înădușì spiritul de partidă.

Ședința ridicându-se la 3 oare publicul se departă mulțămit în sufletul seu pentru zelul ce l'a vĕḑut la membrii sinodului întru resolvarea problemelor puse la ordinea ḑilei.

Membrii sinodului cu toții au luat parte la banchet în localitățile dlui ppresbiter.

Ca la toate banchetele — nici aci nu au lipsit toastele.

Șirul toastelor la început dl părinte din Cacova Ioan Hanzu, care cu oratoriai cunoscută, mulțămesce Escelenţiei Sale Dlui Archiepiscop şi Metropolit, că s'a îndurat preagraţios a ne trimite ca protopresbiter, pre cel mai însemnat dintre prof. seminariali, pre dl Dr. Nicolae Maier, a cărui zel şi activitate i-o cunoascem. Alte toaste s'au mai ţinut din partea dlui jude cerc. reg. Ioan Maxim pentru dl protopresb. Dr. N. Maier şi dl I. Hania, ear dl N. Ivan pentru zelosul şi neobositul membru al sinodului protopresbiteral dl Ioan Maxim. jud. reg.

---

*) Cursul din cestiune, decât care nu poate fi nimic mai plausibil, încă este una din întreprinderile de ameliorare cu scop de a sĕ însufla membrilor mai mult înteres față de cercetarea probelor dar e de observat, că de vr'o 3—4 ani, de când a decis adunarea generală, instituirea unui curs pentru pregătirea teoretică a membrilor noi cu scop de a sĕ înmulți membri cântăreți, abea în anul acesta se vede că a fost în plăcută posiție comitetul de a raporta ceva înbucurător, în care afacere de sigur, că a avut a sĕ lupta comitetul cu multe obstacule.

S'au mai ţinut şi toaste înflorisate cu umor şi satiră.

De acì sau despărţit toţi mulţâmiţi ducênd cu ei suveniri plăcute dela sinodul protopopresbiteral.

Argus.

La omorul din 9/21 Februarie.

În Nrul penultim al ḑiarului nostru am amintit despre fasionarea delicuenţilor cu privire la multele focuri, ce s'au întêmplat de o vreme încoace în Sibiiu. Ambii au mărturisit, că au avut o listă formală, conform căreia au pus foc pretutindenea

Robert Marlin şi Anton Kleeberg au început cu focurile deja de prin anul 1881.

In 18 Ianuariu 1881 au pus foc la 4 şopuri din uliţa peptenului; în 2 Februariu 1881 tot în aceeaşi uliţă la 3 case; peste vre o câteva ḑile în casa lui Baier din uliţa raţelor.

După aceea a încetat focurile din motivul, că Robert Marlin au fost asentat şi dus în Bosnia; după rentoarcere s'au început de nou.

În 31 Iulie 1883, ca sĕ dispară ori-ce suspiţiune Anton Kleeberg se făcupompier voluntar.

În 31 August deteră foc la un şop din uliţa Ocnei.

În 4 Septemvre 1883 la grajdul numit mai nainte „cetatea Viena", şi Kleeberg (nu Marlin cum am amintit în nrul penultim) a năvălit în casa dlui Mös ca sĕ fure. Din causa că aceasta nu lea succes, ambii se duseră în groapă şi puseră foc ca sĕ-i aducă aici pe pompierii, ce erau ocupaţi la focul din uliţa morii.

În 6 Septemvre 1883 deteră foc la casa dlui Baier din uliţa raţelor, care foc fiind observat s'a înăbuşit curênd; în aceeaşi sară încercară a aprinde şi hotelul „Impĕratul Romanilor" aruncând din strada Brukenthal material de aprins în grajd.

În 9 Octomvre 1883 puseră foc în uliţa bisericii şi în 2 Noemvre 1883 în uliţa câmpului (la dnul Nussbächer).

În 5 Noemvre 1883 au aprins claia de fên din grădina Escelenţiei Sale P. archiepiscop şi metropolit al nostru.

În 8 Noemvre 1883 încercară a pune foc în uliţa morţilor la dl advocat Dr. Brukner; focul s'a stins îndată.

În 9 Noemvre 1883 în grajdul dlui advocat Ioan de Preda pe pămêntul mic. Cu trei ḑile înainte s'a fost dus Kleeberg la dnul de Preda şi s'a oferit ca cancelist dar n'a fost primit, în ḑiua când s'a pus foc s'a dus Robert Marlin în cancelaria Dlui de Preda şi-i presentă o cuitanţă pentru 3 fl. care ne fiind corectă nu-i s'a solvit. Sara la opt oare au pus foc.

Afară de enumeratele focuri au mai încercat rĕutăcioşii ucigaşi şi în alte locuri însĕ fără succesul dorit.

Motivele acestor mişelii, cari au ţinut pe locuitorii cetăţei noastre într'o iritaţiune grozavă ba pe mulţi i-au nenorocit au fost diferite. Uneori au voit sĕ fure de alte ori au pus foc, ca anunţând ei mai întâiu la poliţie „se câstige" premiul de 5 fl. Claia de fên din grădina Escelenţiei sale, P. nostru archiepiscop şi metropolit o au aprins precum am amintit în 5 Nov. 1883 pentru că au voit sĕ strice o petrecere de dans ce se arangease în restauraţiunea „Spaneck" la care Kleeberg nu fusese învitat. La d. advocaţii Dr. Bruckner şi Dr. Ioan de Preda le au pus foc pentru că nu au primit pe Kleeberg ca cancelist.

Totdeuna s'a folosit de câte un burete arḑibil învĕlit într'o hârtie muiată în petroleu, pe care 'l băgau printro crepătură acolo unde voiau sĕ dea foc. Kleeberg aprindea de regulă buretele cu ţigarea, ear Marlin avea în busunar alţi bureţi de reservă. Când se isprăviau bureţii, pe cari-i cumpĕrau în comun se foloseau de alt material arḑibil.

Afară de aceste focuri despre cari ei înşisi n'a negat, mai sunt unele relativ la cari nu vreau sĕ fasioneze nimic. Se poate că la acelea va fi participat şi vre o a treia persoană, pe care ei cu ori ce preţ deocamdată nu vreau se o dea la lumină. Lucru neesplicabil este, cine se fie fost acela, care a luat din mâna copilului cuţitul care-l găsise acesta sub podul de lângă spitalul civil Francisc Iosif, investigaţiunea îşi va urma cursul seu şi e speranţă sĕ se deseopere toate.

Se ḑice mai departe, că Robert Marlin în luna lui August 1883, în care sau întâmplat multe focuri şi în Mediaş, a petrecut în acel oraş.

Mai că nu esistă crime, în eare sĕ nu se fi deprins Robert Marlin şi Kleeberg. Astfel au fasionat Marlin, că a înşelat pe un ţeran român în piaţa mare cu 2 bancnote de 50, fl. sub pretecst că vrea sĕ i schimbe.

Asemenea şi Kleeberg înşelă dela un ţeran monete de aur românesci sub pretecstul ca sĕ i schimbe. Odată a furat Kleeberg în târgul vitelor dela un ţeran din busunar 200 fl. Crimele comise de ambii delicuenţi sûnt grozav de multe.

Din lucrurile furate dela doamna Gökel s'au aflat alaltăeri unele. Robert Marlin şi Anton Kleeberg au susţinut mai nainte, că afară de medalionul luat dela Dr. Friedenvanger, inelul purtat de Kleeberg, şi preţioasele aflate de poliţie celelalte toate le au nimicit, de frică ca sĕ nu fie descoperiţi. Această aserţiune a lor s'a documentat de falsă. S'a aflat adecă, că Robert Marlin a zălogit orologiul de aur furat dela dna Gőkel la dl M. şi cest din urmă citat înaintea judecăţii predase în mânile judecătoriului orologiul amintit şi douĕ inele zălogite de R. Marlin, care nu au fost ale dnei Gökel. Dl M—ci adause, că el n'a putut observa nimic suspect la Marlin, de oarece era de aproape cunoscut cu dênsul. La câteva ḑile Marlin a mai adus la dênsul douĕ braslete — probabil cele furate dela dna Gőkel — că amanete, dar el nu le a primit.

Se speră, că încetul cu încetul se vor afla toate lucrurile furate dela dna Gőkel.

De altmintrelea din zălogirea orologiului se vede, că ambii ucigaşi s'au înşelat unul pe altul. Se ḑice, că Kleeberg ar fi dat orologiul lui Marlin ca sĕ l pună amanet sub pretecstul, că e proprietatea surorei sale, şi nu e furat dela dna Gökel.

Cu privire la focuri ei n'au fasionat mai mult nimic decât am amintit. Se spune, că în Septembre anul trecut, când s'au organisat vigilile cetăţenesci pentru paḑa de noapte, Kleeberg luase asupră-şi a păḑì strada Neustifft şi s'a purtat faţă de conpăḑitorul seu foarte uman, recomândânu-i sĕ se ducă sĕ se culce, căci va păḑì el (Kleeberg) singur. Interesant este şi faptul, că o pompă de foc, de care era trebuinţă la un foc escat la moara de scoarţă nu s'a putut folosì fiind înfundată cu năsip şi petricele. Anton Kleeberg încă era unu din cei ce aveau sĕ lucre cu pompa amintită.

Cu focul din moara de scoarţă stă în legătură posibil şi răpirea cuţitului aflat sub podul de lângă spitalul civil. Sĕ ḑice, că cel ce a luat cuţitul avea un copil în braţe, pe care i l'a predat unei femei de lângă el. Legenda, că omul de cestiune sĕ fi fost advocatul Rudolf Marlin, nu e basată, pentru că dênsul în ḑiua îmormântărei victimelor era la o pertractare în Nocrich.

Rudolf Marlin susţine sus şi tare, că nu e vinovat şi afirmă, că Kleeberg l'a pârît, ca sĕ-şi uşureze pedeapsa sa. În timpul comiterii omorului, se afla în birtul, în care mergea de regulă, pe la 8¼ oare a eşit din el şi după obiceiul seu s'a întors cătră 9 oare earăş, şi a remas acolo cât a ţinut focul. — De altă parte Kleeberg espune cu deamăruntul toată ţesătura crimei. Astfel mărturisesce el, că Rudolf Marlin la prima incercare nesucceasă de omor (16 Februarie), când au eşit Robert Marlin şi Kleeberg din casă petrecuţi de Dr. Friedenwanger până afară, a stat sub poarta dela casa lui Löv şi că cânele a sărit pe stradă la el, l'a lătrat, până ce l'a chiemat înapoi Dr. Friedenwanger. O investigaţiune cu tact şi scrupulositate va stoarce din gura ucigaşilor fasionarea asupra tuturor crimelor comise de dênşii. Vom vedea!.

Varietăţi.

* (Convocare) In inţelesul apelului onorabilului comitet electoral permanent al partidei naţionale române din Sibiiu dto 10 Februarie a. c. avem onoare a învita pre toţi alegĕtorii români din comitatul Făgăraşiului la o conferenţă electorală, care se va *ţine Vineri în 4 Aprile 1884* st. n. 11 oare a. m. în hotelul „Paris".

In deosebi sunt rugaţi toţi preoţii, învĕţătorii, notarii, primarii comunali cu un cuvênt toţi inteligenţi români din oraşul şi comitatul Făgăraşului nu numai sĕ se înfăţoşeze dară a îndeamna şi pe alţi alegĕtori se participe în numĕr cât se poate de imposant la proiectata adunare electorală.

Naţiunea română n'a avut dela 1865 încoace nici odată mai mare lipsă de fii ei credincioşi decât în momentul de faţă. Deci e de dorit că nici un alegĕtoriu român sĕ nu absenteze dela conferenţa electorală din 4 Aprile.

Programa conferinţii.

1. Constituirea clubului electoral.
2. Alegerea subcomitetelor pentru ambele cercuri electorali.

Desbaterea altor propuneri faţă de alegerile viitoare.

Făgăraş în 19 Martie 1884 st. n.

Comitetul clubului alegĕtorilor români al Comitatului Făgăraşului.

A. Micu, preşedinte. *I. Roman*, secret. *I. Duvlea*, membru com.

*) Rectificare). Foiţa din numĕrul trecut o am reprodus după „Românul". Ceia ce se notează pentru evitarea de neplăceri.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Dare de seamă

asupra broşurei „Aretarea despre spitalul din Baia de Criş din anul 1882, de Dr. Andreiu Adam dr. de medicină şi de chirurgie etc. tip. la Adolf Hirsch în Deva 1883".

(Urmare.)

Cu permisiunea redacţiunei voiu coutinua încă puţin, ca sĕ vedem încât autorului i-a succes a afla causele morbului syphilis — şi în genere a decrescerii poporului din cele 3 cercuri ale Zarandului.

Ad. p. 1. Este adevĕrat că comunele situate în locuri baltoase (mustoase cum ḑice traducĕtorul) sûnt cercate de morburi syphilis, tot astfel însĕ şi de alte morburi.

Atari comune însĕ sûnt puţine în Zarand, căci posiţiunea locurilor este muntoasă peste tot. Aerul se curăţiă uşor de miasme. Astfel locul mai puţin ar fi causa morbului syphilis, şi a altor morburi.

Eu din contra cred că casele cele strimte, nevăruite, locuite de câte 8—10 persoane ar fi una din causele morbului syphilis. Te cnprinde mirarea călĕtorind prin Zarand şi vĕḑênd locuinţele — casele — poporului preste tot mici scunde cu nesce feresci, încât abia 'ţi întră capul. În lăuntrul casei un pat cu 2—3 perini şi câte o laviţă lungă. De altă parte apoi veḑi grajdul şi şura economului spaţioase încât ai putea se bagi douĕ trei casi. Se vede că timpurile trecute când sermanului popor român i era ertat a-şi pune ferestre numai din burduf de oaie, au lăsat urme neşterse. Poporul în nesciinţa sa necondus de nime când îşi edifică casele, le face tot după mustra veche ruginită deşì lemne din ce se facă — har domnului — în Zarand se află destule. Aici ar avea teren preoţii învĕţătorii, şi comitetele comunali — în specie — ca se intrevină, decâte ori edifică cineva în comună:

Ad. 2. Că oamenii miseri, cari vara merg la lucru ar aduce contagiul la case şi în familie, s'ar putea admite atunci, când cei reîntorşi s'ar visita îndată sau când cei întraţi în spital ar mărturisì-o aceasta.

Şi apoi sĕ vedem, unde merg Zarandenii la lucru?

Ei merg în ţinutul Murĕşului prin Banat, şi o parte trec chiar şi în România, între maghiarii de pe pustele Ungariei nu călĕtoresc Românii Zarandeni. Şi apoi în aceste ţinuturi morburile syphilitice sûnt rari. De almintrea poporul merge vara la lucru, şi acest anotimp nu favorisează mult morburile venerice, din contra prin scaldă se curează mulţi. Şi apoi încă una, când muncesce ţĕreanul din ḑiori şi până în seară nu-i mai vine timpul şi pentru fapte immorale.

Ad. 2. Este adevĕrat că fiind steril pămêntul, capii de familie părăsindu-şi vetrele lor, uşor poate întra immoralitatea în familie şi prin ea morburile venerice de unde mai târḑiu provine şi syphilis.

Ad. 4. Este un adevĕr pe carele însu-mi mi s'a dat ocasiune al constata. Am îndreptat mai mulţi inşi la spital.

Ad. 5. Beţia. Aceasta este isvorul principal după opiniunea mea — a morburilor venerice, a syphilisului. A nu merge în cârcimă, a nu bea, în Zarand cineva este considerat de om debil — slăbănog — din contra a bea cu „părechile" până nu mai veḑi calea pe unde sĕ mergi a devenit o virtute. Morbul beţiei s'a generalisat binişor şi la inteligenţă. Ei dar unde nu beau oamenii?

Aşa e. Am călĕtorit în ţinutul Cluşului, tot ţinutul Mureşului, Têrnavelor, apoi în fundul regiu, dar nu am vĕḑut nicăiri morbul beţiei aşa înrădăcinat ca şi în Zarand. Şi oare pentru ce? În tot ţinutul Zarandalui se produc multe poame, prune, mere etc. Toamna mai fie-care om face vinars. Astfel avênd fie-care, bea fără a intreba pe cineva. Asta ţine până prin postul Crăciunului începênd de prin August. Acum începe arĕndaşul cu de al seu. Acì sĕ ivesce rĕul mai ântâiu.

Este o datină blăstemată mai în tot Zarandul.

Poporul în ḑilele de sĕrbătoare, şi Dumineca se adună în cârciumă. Aici joacă, aici îşi petrece. Aici vine blăstemul lui Dumneḑeu asupra lui. Joacă tineretul şi bea, joacă femeea şi bea, şi ace sta ţine până cătră mezul nopţii, în serbători până în ḑiuă. Am avut ocasiune a vedea familii întregi din popor, petrecênduşi până la ḑiuă — în sĕrbătorile Crăciunului — în cârcimă. În ţinutul Mureşului de mijloc apoi in ţinutul Secaşului am vĕḑut datina frumoasă.

că îndată ce trage Dumineca seara la vecerne*) tineretul cu deosebire femeile, fie-care se întoarnă la casa sa.

Este raritate după apusul soarelui a mai vedea vre-o fată la locul de petrecer. Și apoi nici nu-și petrec tineretul în birt, ci vara joacă sau în mijlocul satului, sau la case private. A vedea fete sau femei măritate bete de vinars este o raritate, și merge lucrul a poveste din sat în sat.

Nu așa în Zarand. Meargă cine-va în Haimagiu, Baia de Criș, Brad sau Băiția, în dilele de mărturie, sau la sěrbători, și va vedea pe femee stând beată lângă bărbatul seu — așa poate vedea dela 30—40 părechi. Beau femeile alăturea cu bărbații în cârcimă diua și noaptea se începe corupțiunea. Aici își au începutul morburile venerice, cari pe urmă devin în morb syphilitic. Nu va nega nimenea că în beție își au începutul morburilor venerice.

Vine apoi nesciința. Morbul veneric se ascunde, până ce famila întreagă se infectează, sau apoi fiind cineva june sau jună comunică morbul mai departe.

(Va urma.)

---

*) În Zarand vecerne se ține numai la Crăciun, Pasci și Rusali — preste tot.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 20 Martie n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	122.25	122 20
Renta de aur ung. de 4%	92.—	92 10
Renta ung. de hârtie	88.60	88 75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	85.10	95.50
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	116.50	116.60
Datorie de credit austr	79.80	79.80
Galbin	5 68	5.70
Napoleon	9.61½	9.60
London (pe polița de trei luni)	121.45	121.50

Anunciu.

Am onoare a atrage atențiunea On. public asupra **depositului** meu

de încălțăminte

provědut acum de curênd **cu tot feliul de păpuci** pre lângă prețul cel mai moderat.

Mihael Bachholzky,
[697] 1—3 păpucariu.
Sibiiu, Rosenanger Nr. 16.

Acuisițiune rentabilă.

Pentru **vêndarea de losuri pe lângă solvirea lunară** pe basa legei **de quotă din 1883,** se caută persoane solide și harnice, fie de ori ce clasă. Ofertele sûnt a se trimite la

Societatea principalei zaraferii în
[696] 2—3 **Budapesta.**

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouě scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pěcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 13

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Cele mai bune

Clavire de Proksch

cu prețul de

400 fl., 500 fl., 580 fl.

și garanție pentru întreagă **Transilvania** se află esclusiv numai la

depositul lui Heldenberg

în Sibiiu.

Epistole sûnt a se adressa francate.

Unele păreri dela artistii cei mai renumiți despre aceste clavire ale lui Proksch.

Spre marea mea uimire în escellentul fabricat a domnului A. Proksch am aflat clavire de prima calitate și frumsețe, cari în ce privesce poesia tonului și modul perfect de esecutare țin concurența cu cele mai renumite producte de acest soiu. 'Mi place a crede, că aceste fabricate escellente — de un preț cu totul moderat în timpul cel mai scurt se vor lăți tot mai tare, și bucuria mea cea mai mare va sta în aceia, dacă voi putè contribuí și eu la popularisarea lor.

(677) 5 **Sofia Menter-Popper,**
pianista curței ces. reg. aust.

Elegantul D-tale clavir mi-a sosit eri, și me aflu ndemnat a-ți comunica, că frumsețea tonului lui a pus pre toți în uimire

Gustav Walter,
artist la opera ces. reg.

Clavirul firmei Proksch, pe care avui ocasiunea a'l audi astădi, este unul dintre cele mai bune instrumente, ce am audit până acuma.

Jules de Schwert,
Virtuos de curte al Maiestăței Sale împěratului din Germania.

Raportul esposițiunei imp. din Gratz

Constatăm cu satisfacțiune, că clavirele espuse de această firmă au atras asupra lor deosebit interes. La locul prim se distinse un clavir mic de sistem american cu coperis negru de tot elegant. Tonul lui era brillant și conserva sunetul frumos în toate posițiile. Preste aceasta esecutarea era egală și de tot corespundětoare. Instrumentul al doilea era un pianino de sortă mai mică, înse asemenea celui dintâi și el avè tonuri de tot frumoase, esecutare lesnicioasă și adjustat cu eleganță. Etablissmentul în ce privesce technica stă la nivoul timpului nostru; di de di câștigă mai mare importanță, și în cercurile competente se bucură de recunoscință măgulitoare.

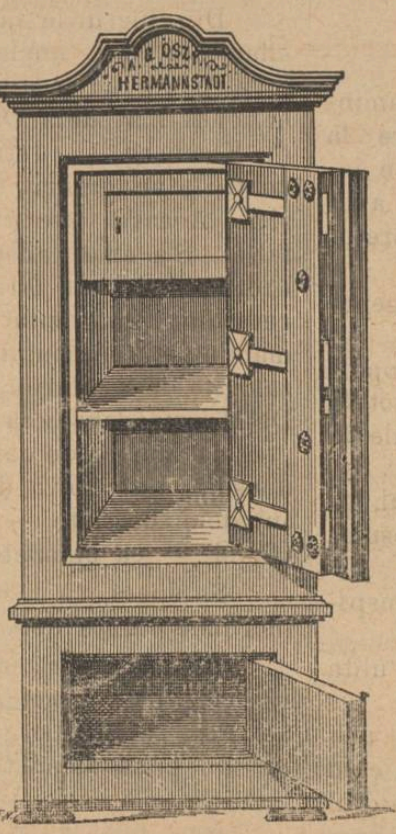

[687] 3—5

A. G. Öszy,
fabricant de casse,
în Sibiiu, Neustift Nr. 9,
recomandă ca fabricat propriu

Casse de bani și cărți

construite de dênsul însuși astfel încât **nu se pot descuia decât numai prin cumperătoriul inițiat,**

solide și sigure contra pericului de foc și de spargere,

în forme și mărimi diverse, cu prețurile mai eftine decât în alte fabrici.

CASSELE

se pot vedea în susnumitul **local de fabrică** de către toți câți doresc a reflecta.

Zambach și Gavora.

Fabrica de vestminte și recuisite bisericesci
de rit catolic și grec. [555] 24—30
în Budapesta, strada Vațului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, și pentru societăți industriale (și pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelnițe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărți de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor conveni, se vor schimba cu altele.

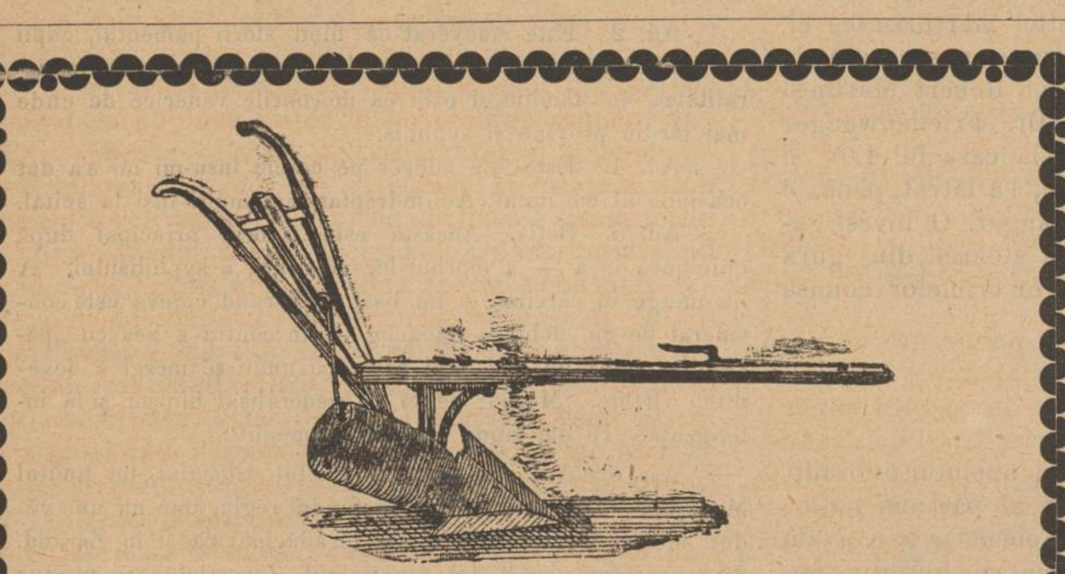

În toamna anului 1883 s'a ținut la **Aiud,** o esposiție de unelte și mașini agricole, însoțite de o concurență în pluguri. Cu această ocasiune, **uneltele** și **mașinile** subscrisului au dobândit 4 medalii și 5 diplome, in deosebi

Plugul meu schimbătoriu,

din causa mersului ușor (cerênd cu 62 chilo mai puțină putere de tras de cât plugurile schimbătoare din celelalte fabrici), a reușit întâiul premiu o medalie de stat și alta din partea reuniunei.

Aceste pluguri schimbătoare foarte trainice și bine întocmite le vênd deocamdată cu prețul de câte **8 fl.** loco fabrica mea.

Sibiiu, în Faur 1884.

Andreiu Rieger,
[694] 2 Fabrică de unelte și mașini agricole.

Cărți bisericesci, literarie și scolare.

Acte oficioase.

Dela
TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ ÎN SIBIIU
strada Măcelarilor Nr. 47
se poate procura:

Portretul fericitului archiep. și metrop. **Andreiu** bar. de **Șaguna** în mărime de 50 × 66 cm. Prețul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.
Portretul Esc. Sale archiep. și metrop. **Miron Romanul.** Prețul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.
Portretul P. S. domnului episcop al diecesei Caransebeșului **Ioan Popasu.** Prețul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.
Portretul marelui mecenate **Emanoil Gojdu.** Prețul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Condice scolare: Registrul, Matricula scolarilor, legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr.; Catalog de clasă legat din 10 coale 35 cr., din 15 coale 45 cr., din 20 coale 55 cr.; Chronica scolară, Protocol de clasificațiune, legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr. — Consemnarea pruncilor obligați a frecuenta scoala, Conspect despre absenții, Conspect sumaric despre absenții scolarilor pentru protopresbiteri, coala à 2 cr.
Instrucțiunea pentru manuarea condicelor scolare 20 cr.
Litere mobile pentru mașina de cetire, după ortografia fonetică, 145 bucăți. Prețul 2 fl. 50 cr.

[679] 3

Catalogul cărților gratis și franco.

Comandele se efectuesc numai prelângă **rambursă** (*Nachnahme, Posta felvétel*), computând 10 cr. pentru pachetare.

O înlesnire mare la comande mai mici sûnt asignațiunile postale, cu cari se poate trimite suma pentru cărți comandate, adaugêndu-se și porto postal.

Caiete de seris.

Tipărituri pentru protopresbiteri și parochi.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 30 Sibiiu, Marți 13/25 Martie 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Sibiiu, 12 Martiu, 1884.

În domeniul politicei militante toate mijloacele sunt bune, dacă ele ne duc la scopul dorit. Această credință de tot modernă se adeveresce pas de pas în ḑiaristica românească încât ea se ocupă cu afacerile noastre naționale. În locul adeveratei critice intêmpinăm pretutindenea numai calumniări, și ca calumniările sĕ aibă mai mare efect, ele se basează pre espunerea eronată a lucrurilor.

Pre fie-care om cu inima la loc îl ia groaza când vede atâta reință în jurnalistica noastră, și nu trebue sĕ fie omul proroc spre a putea prevestì unde vom ajunge pornind cu toții în direcțiunea ḑiaristicei noastre.

Dacă mai este ertat a presupune onestitate și simț de dreptate la ḑiaristica noastră, noi ne mai întreținem încă pe terenul capacitării reciproce; când înse vom ajunge la convingerea, că în fața calumniărilor cel mai bun respuns este tăcerea, ne vom supune acestei convingeri a noastre

Am admis din capul locului că ambele direcțiuni politice dintre românii ardeleni pot fi greșite, căci oameni sunt cei ce stau în fruntea lor, și după cunoscințele noastre ultramontanii nostri politici încă nau pășit pe față cu dogma infalibilității și în cele politice. Enunciăm dar după cele de mai sus ca possibilitate: pot greșì activistii pot greșì și passivistii.

Admițênd în ambele tabere rĕtăcirea, am accentuat necessitatea de a ne capacita riciproc, cu motive, fie-care după cum ne taie capul, însĕ sĕ ne capacităm în mod onest, ca frați, și ca oameni culți și numai atunci sĕ pășim la lucru. Aceasta o am făcut mai de multe-ori, conduși de credința, că trecutul politicei noastre dela dualism încoace ne dă destulă materie, care ar merita sĕ fie tractată cu sânge rece și în mod onest. Mai trăim și în credința că oamenii, cari cu peana în mână își câștigară pânea de toate ḑilele, în restimp de preste treiḑeci de ani, stând și astăḑi în fruntea presei noastre, vor combate cu demnitate, ca sĕ aibă pretensiunea de a fi prețuiți cu demnitate și aprețiați cu demnitate, dând esemplu celor mai tineri cum au sĕ tracteze cestiunile naționale.

Ne-am înșelat însĕ amar, căci în întreagă presa română rari mai sûnt oamenii cei cu sânge rece, și cari reflectând la demnitatatea lor și a presei române sĕ scrie obiectiv, și cu chipul acesta sĕ pună pe cetitor în posițiunea de a putea judeca nepreocupat.

De o septemână avem deja înaintea noastră programa conferenței din Budapesta. Ḑiarele române din Austro-Ungaria n'au scris nimica în meritul acestei programe, ci s'au mărginit numai la partea practică a lucrului: au injurat și calumniat în toate direcțiunile. Și ele sciu că calumniile prind la mulți oameni, și produc efect la mulțime, în locul căreia judecă tot cei cu calumniările. Călărind pe frase mari și busumflate, cred a-și fi făcut datorința față cu interesele vitale ale națiunei și încheie astăḑi cu calumniări și înjurii ca mâne sĕ poată începe din nou.

Așa ḑiaristica noastră din Ungaria și Transilvania. Frații de dincolo secondează și ei după cum i taie capul. La locul acesta vom amintì de astădată numai ḑiariul **„Adevĕrul“** despre care noi am riscat și riscăm încă a scrie, că el este ḑiariu serios cu care poate sta omul la vorbă. În acest ḑiariu s'a mai scris încă despre partida politică română pela intemeierea ḑiariului „Viitoriul“ și s'au aruncat feliu de feliu de învinuiri asupra unor persoane din inteligența noastră. Noi am tăcut căci era vorba de personalități, și nu ne credeam îndreptăți a ne amesteca în afaceri pur personale. Vine însĕ „Adevĕrul“ și în Nr. 503 din 10 Martie a. c. la locul prim se ocupă cu programa conferenței din Budapesta, și se ocupă cu ea într'un mod de tot copilăresc. Singură această impregiurare ne face se stăm de vorbă cu frații dela „Adevĕrul“. Purceḑênd dela solidaritatea națională trece în revistă pre cei 50 de alegători români dela conferința din Budapesta, despre cari ḑice că *„unii sûnt deputați* eșiți din fabrica guvernamentală, *ear ceialalți* (?) *funcționari.*

„Acești oameni, cari prin posițiunea lor sûnt lipsiți de independența trebuincioasă, au avut curagiul sĕ desfășure, în paguba poporului român, un drapel deosebit de acela al conferenței naționale din Sibiiu, și astfel sĕ presinte lumei din afară tristul spectacol al desbinărei ce ar esista în sinul națiunei române. Fără sĕ ia privire la interesele vitale ale poporului român, fără sĕ țină compt de prigonirile necurmate, la cari sûnt espuși Românii din partea sferelor dominante din Ungaria, și în contradicție cu dorința esprimată de totalitatea poporului român, pretinsii conducători români întruniți la Budapesta au stabilit un program de acțiune, care este o curată parodie a drepturilor și intereselor românesci.

Politicii români din Buda-Pesta recunosc ideea de stat maghiar, prin care Maghiarii nu înțeleg alt-ceva decât că ei sûnt îndreptățiți de a maghiariza pe toate popoarele nemaghiare din patria lor, și, în semn de recunoscință pentru multele beneficii, de cari românii s'au împărtășit sub guvernul actual, hotăresc sĕ lupte alăturea cu partisanii dlui Tisza. *Mein Liebchen, was willst du noch mehr*, scumpul meu ce mai vrei... 'și vor fi ḑis alegătorii români din Buda-Pesta, când se vor fi gândit la Tisza, și satisfăcuți că toți sûnt de acord în a recunoasce meritele lui Tisza s'au despărțit cu speranța, că ajungênd acasă, vor găsì pocloanele marelui cârmuitor al Ungariei. Realitatea însĕ iute a venit sĕ'i deștepte din ilusiunile ce-și făceau. D-nul Tisza primesce bucuros, dar de dat nu prea are obiceiu, de cât atunci când este silit, astfel ne spun organele lui, care față cu neînsemnata grație ce alegătorii români au cutezat sĕ ceară dela dênsul, ḑic că nu li se poate acorda, findcă ei sunt români și idea de stat maghiar pretinde sĕ fie numai maghiari.

Trist în adevĕr este rolul ce politicii „români moderați“ au luat asuprăși. A se pleca înaintea asupritorilor și a nu avea nimic în schimb; a dezerta de sub drapelul pe care sunt înscrise drepturile și dorințele poporului român și a presenta astfel, înaintea celor cari nu cunosc adevărata stare a lucrurilor, națiunea română desbinată în doue tabere, este un fapt pe care numai trebue sĕ-l calificăm, căci ori-ce român care mai ține ceva la demnitatea lui națională, va înțelege ce merită autorii acelui fapt; disprețul și înfierarea.“

Am reprodus tot cea fost scris la adresa programei, ca sĕ se vadă aprețiarea fraților din Bucuresci. Ei au scris fără a consulta programa și noue ne vine a crede, că cel ce a scris articlul provocat nici n'a cetit programa conferenței din Pesta. Și aceasta din motivul, că punctele cardinale din programa din Budapesta sûnt tot cele ale conferenței din 1881 dela Sibiiu. Deosebirea este că programa din Budapesta recunoasce starea actuală de lucruri în stat sau vorbind cu cuvintele ei: *„stă pe basa dreptului public actual și pe terenul legal al constituțiunei patriei, va participa la alegerile dietali în toate ținuturile locuite de români“*.

Acceptarea basei de drept public actual și folosirea mijloacelor legale întru apărarea naționalității noastre, aceasta sĕ fie oare în paguba poporului român? Ce sĕ facem, ce vreau frații dela „Adevĕrul“? Se nu acceptăm basa actuală de drept în stat? Bine! Ne stau deschise două căi. Sau perseverăm în politica pasivității de până acuma și luăm asupra noastră respunderea pentru totala distrugere națională, asteptând ca Russia sau Germania sĕ vină sĕ distrugă statul unguresc, sau dacă nu, luăm coasa și sapa și făcênd revoluțiune distrugem noi statul.

Aceasta este urmarea logică a lucrului. Pasivistii nostrii sau decis pentru una, frații din Bucuresci se vor decide poate pentru ceialaltă, noi înse în credința că numai în conțelegere cu maghiari putem trăi în acest stat, suntem pentru programa din Budapesta.

Atâta în ce privesce basa de drept în stat. Pasivistii își vor urma politica lor despre care cred că ea este singură mêntuitoare, întocmai ca și credința lor, frații dela „Adevĕrul“ vor seconda după cum va convenì politicei lor de partidă, noi vom urma convingerei noastre.

Cumcă programa din Budapesta este parodia drepturilor și intereselor românesci, „Adevĕrul“ o ḑice și tot el nu o crede. Dacă esecutarea legei de naționalitate în toate ramurile ei, dacă estinderea dreptului electoral din Ungaria și asupra Transilvaniei, dacă egala îndreptățire a tuturor confesiunilor recunoscute, dacă desvoltarea constituțiunei în direcțiune liberală, sunt contrarie drepturilor și intereselor românesci, atunci sûntem și noi de credința fraților din Bucuresci, numai cât atunci noi nu mai înțelegem drepturile și interesele românesci între impregiurările actuale. Și frații din Bucuresci încă sunt de un gând cu noi, căci altcum vor venì la idealismul domnului Babeș, ca în întreagă Europa românii sĕ domnească, ceea ce ca dorință poate avea trecere, și dacă ne punem pe terenul acesta, apoi noi suntem în stare a pretinde domnire românească și asupra Americei, lăsând din grație și din respecte de rassă Asia pe seama fraților maghiari.

„Politicii români din Budapesta recunosc idea de stat maghiar“ ḑice ḑiarul „Adevĕrul“ și în realitate numai el o ḑice, căci conferența din Pesta în programa s'a nici cu o literă n'a vorbit despre recunoascerea ideei de stat unguresc. Asemenea insinuațiuni ne dau dovadă despre ușurința cu care se obicinuesc frații dela „Adevĕrul“ a tracta lucrurile cele mai serioase. Ei ne vor remânea în veci detori cu documentarea aserțiunei lor.

De tot cu reson vorbesce fratele dela „Adevĕrul“ judecând pre domnul Tisza că de voie nu dă nimica ci numai silit fiind. Și Tisza silit ne va da ceva, și-l vom silì noi sĕ ne dea pe basa legei, numai cât prin pasivitate sau revoluțiune nu-l vom silì în veci sĕ ne dee. Ne vom ruina noi pre noi cu desevêrșire fără a ne da el, sau cu forța ajungênd deasupra, nu ne va mai da el, ci ne vom lua noi.

Trist în adevĕr este rolul ce politicii „români moderați“ au luat asuprăși, așa închee fratele din Bucuresci. Noi'l rectificăm și ḑicem: greu, de tot greu este rolul, ce politicii români moderați au luat asuprăși. A repara ceea ce s'a stricat prin atacare violentă în curs de 16 ani, a lupta contra unui torent pornit cu înverșunare asupra noastră, nu este tocmai lucru comod. A dispune la concesiuni pre o maioritate parlamentară, care din prigonirea neamului nostru făcea paradă, și în ochii căreia fiecare român trecea de trădătoriu, dușman al statului, încă nu e lucru tocmai plăcut, mai ales atunci când și ai tei aruncă în tine cu petrii. E cu mult mai ușor a imbĕta lumea cu apă, a scrie la invective asupra tuturor celor ce nu sunt de o părĕre cu mine, a fi naționalist din gură și a vedea națiunea lănțuită la pămênt, a provoca pe nebunul fără intrerumpere pentru prețul de a me numì cutare fantast naționalist, liberal, și mai Dumneḑeu scie ce.

Am făcut aceste reflecsiuni la adresa celor dela ḑiarul „Adevĕrul“ pentru că-i ținem de oameni serioși, cu cari poți sta la vorbă. Și noi sûntem tari în credința noastră că frații din Bucuresci pricep foarte bine situațiunea la noi, scriu însĕ în sensul de mai sus spre a se face populari la ḑiarele de aici și prin ele la o parte a publicului românesc, care crede că face serviții națiunei aruncând cu tină în toți, câți și-au pus la inimă esploatarea situațiunei intru apĕrarea intereselor noastre naționale.

⁂ La 14 și 15 Martiu nou a. c. s'a întrunit la Budapesta o parte valoroasă din inteligența română din patrie, și sub conducerea Escelenției sale preasânțitului metropolit Miron Romanul a statorit un program politic de partidă între Români; acest program publicându-se în ḑiarele românesci este astăḑi cunoscut publicului. Efectul ce la produs acel program dimpreună cu acea întrunire la unii politici de profesiune și în deobște la ḑiaristii nostri dela „Gazeta Transilvaniei“ dela „Observatoriul“ și dela „Luminătoriul“ este unul dintre cele mai tragicocomice. Încă nici unul din acei politici, cari de 17 ani încoace de când se închină la idolul pasivităţii, nu şi-a luat osteneală a studia serios situaţiunea politică critică a Românilor în statul nostru, niminea nu s'a aprofundat în un studiu, care cu cunoscinţă de causă şi tot cu atâta obiectivitate sĕ arate cu sinceritate modalitatea cea corespunḑĕtoare pentru salvarea intereselor noastre naţionali.

În locul unui atare studiu aflăm ḑi de ḑi o sbuciumare tristă, continuă în ḑiaristica română, o polemie greţoasă, o învêrtire şi sucitură de vorbe mari şi bombastice, suspicionările cele mai maliţioase, ba şi minciuni şi scornituri servesc de multe ori ca ruşinoasă armă în lupta politică. Ce poate resulta din astfel de ţinută a ḑiaristicei şi a politicilor de profesiune în decurs de ḑeci de ani? De sigur nici un bine pentru bietul popor românesc, ci veḑênd cu ochii tot mai rĕu şi mai rĕu.

În timpul de faţă ḑiarul de curênd înfiinţat în Budapesta „Viitoriul“ ne-a presentat o icoană tristă dar adevĕrată a trecutului nostru proaspĕt. Articulii suprascrişi: „Pasivitatea“ pentru datele istorice cuprinse acolo, pentru claritatea lor, pentru obiectivitatea lor şi pentru că sûnt oglindă fidelă a faptelor întêmplate, dacă n'ar avè nici un efect asupra inimilor împetrite, aceea scriere va înlesnì mult istoricului român lucrarea sa, căci la multe fire perdute în istoria naţională se va afla căpătâiul, multe puncte obscure şi mistificate îşi vor afla lămurirea lor. Durere însĕ, chiar lumina, înţelegerea şi învĕţătura din trecut nu trebue politicilor nostri de profesiune. Ei au fost înţelepţi de când au început a face politică, şi astăḑi sûnt tot aşa de înţelepţi ca şi când au început, ei n'au avut ce învĕţa nici ce uita. Numai aşa ne putem esplica înverşunarea ḑiarelor române asupra „Viitoriului“ din Budapesta, asupra bărbaţilor, cari aparţin la partida politică a „Viitoriului“.

Politicii nostri dela „Gazeta Transilvaniei“ dela „Observatoriul“ şi dela „Luminătoriul“ ca muşcaţi de streche strigă, ca şi aiuraţi, din toate puterile asupra pasului, ce l'au făcut unii din fruntaşii neamului românesc adunaţi la Budapesta, ca şi când acestia ar fi causa la toată starea noastră cea deplorabilă, ca şi când politica ar fi un drept esclusiv al acelor ḑiarişti, un patrimoniu ereḑit, un *nolli me tangere*. De unde atâta aroganţă, pe câtă vreme este sciut că politica statorită de ei în forma pasivităţii ne-a adus la starea deplorabilă în care ne aflăm astăḑi!

Politicii nostri dela numitele ḑiare nu analisează programa statorită de conferenţa politică din Budapesta, pentru că dacă ar începe de acolo poate că ar ajunge la resultat, că programa statorită, în împregiurările date, este cu mult mai românească, mai reală şi mai folositoare de cât multe programe efemere făcute la Mercurea în anul 1869, cu Lonyai la 1872 şi la anul 1881 în Sibiiu.

Ei nu ne arată ce foloase putem avea dela dogma lor de pasivitate de şi cu toţii vĕd relele şi asupririle, ce vin asupra poporului român din causa fatalismului mohamedanicesc în care s'au aruncat.

A mărturisì adevĕrul cu risicul de a renunţa la infalibilitate, este o însuşire a bărbaţilor modesti, sinceri şi plini de resignaţiune; eară nu a celor ambiţioşi şi fanatici. Urmarea este, că mulţi dintre ḑiaristii nostri, pentru a nu scăpa cu vre-o treaptă în jos dela nivelul popularităţii, la care cu frase mari şi late s'au sciut ridica, tot cu atari mijloace vor şi mai departe a se susţinè acolo.

„Gazeta Transilvaniei“ în loc sĕ vorbească la obiect, şi sĕ spună lumii pentru ce programul românilor întruniţi la Budapesta nu este bun, ea înfierează pe toţi cari au luat parte de trădători ai intereselor românesci şi nici un cuvênt din cunoscutul ei dicţionariu al bombastului n'a remas nefolosit, — căci calculează la efect ear nu a folosì. „Observatoriul“ observând că articlii suprascrişi „Pasivitatea“ au spart oul clocit al pasivităţii, încât au umplut de putoare nasurile, celor ce lau clocit, nu caută a combate ce n'ar fi adevĕr în acesti articlii, ci crede a fi aflat pe autorul acelor articlii şi fiind mai uşor a ocărì şi a calumnia, se ocupă fără îndreptăţire de o preavenerabilă persoană, care au făcut mai mult bine pentru neamul seu, decât toţi acei scriitori din ḑiare. Apoi ca sĕ aibă efect şi mai mare „Observatoriul“ susţine, că careva dintre bărbaţi în Budapesta ar fi vorbit unguresce în conferinţa dela 14 şi 15 Martiu etc. Eată o minciună, grosolană cu care vrea sĕ seducă publicul şi sĕ discrediteze conferinţa română din Budapesta, falsificând faptele şi suspiţionând intenţiunile participanţilor! Până când tot cu de acestea? Acelaş ḑiar mai vrea sĕ scie că în conferenţa din Budapesta nu au fost representate autorităţile politice românesci, ci numai nisce tineri diletanţi, pe cari cu petrecerea arangiată acolo i-a atras la conferinţă, apoi pe cei bĕtrâni i-a atras cu conchemarea representanţii fundaţiunei „Gozsdu“ conchiamete chiar pe acel timp. Aşa dară şi pe tineri şi pe bĕtrêni i-a amăgit a merge la conferinţă! Cum nu, când s'au presentat le conferinţa în un numĕr atât de frumos! N'a fost dară lucru curat, a trebuit sĕ fie vre o miscolanţă, ca sĕ meargă atâţa la Budapesta. O, mai bine aţi face domnilor politici dela „Observatoriul“ sĕ lăsaţi barem pe tinerime nesuspiţionată, necalumniată, fie cea din Budapesta, s'au de aiurea şi sĕ nu infectaţi în ea veninul urei şi al discordiei, ci sĕ cugetaţi, că aceea tinerime şi dacă nu scie face politică, dară a învêrtì şi a sucì adevĕrul încă nu scie şi nu voiesce a învĕţa dela politicii de profesinne. Acei scribleri de ḑiare precum i aflăm în „Observatoriul“ în loc sĕ insinue tinerimei din Budapesta a fi inscenat serata societăţii „Petru Maior“ la 15 Martiu a. c. cu scop a înmulţí numĕrul conferinţiarilor politici — mai bine ar fi sĕ se chivernisească pre sine în privinţa naţională şi sĕ vorbească românesce în cercul familiei sale. căci de aici se începe naţionalismul, ear nu din vorbele de paradă purtate cu ostentaţiune în toate părţile pe strade şi prin broşuri, cari desteaptă greaţă la cetirea lor.

Raportul ḑiariului „Luminătorul“ în Nr. 18 face impresiune de product al unui om desperat. După ce toate intenţiunile participanţilor la conferenţa din Budapesta le întortocă, şi conferenţei i atribue un caracter antinaţional, vorbesce despre iniţiatorii şi conducĕtorii conferenţei şi mai ales despre persoana metropolitului nostru cu multă neurbanitate. Aşa este spiritul timpului! Este o manie şi de un timp încoace se ţine de bon ton a isbì cât mai rĕu în unele persoane, cari după posiţiunea lor sûnt chemate a conduce şi a da direcţiune bună ţinutei poporului român pentru salvarea intereselor sale; şi oare pentru ce acest trist fenomen? Eată pentru ce. În timpurile grele sub care au trăit poporul român din Transilvania, archiereii au fost cari după posiţiunea lor socială mai înaltă — căci Românilor a lipsit aristocraţia — a intrevenit între marginile restrinse pentru vindecarea ranelor poporului păstorit; au şi succes după timpuri şi impregiurări a esopera anumite îmbunătăţiri ca sĕ nu vorbim de drepturi. Îmbunătăţirea sorţii bisericei gr. or. din metropolia română a Ungariei şi Transilvaniei este o viuă dovadă despre aceasta, şi o mare şi neperitoare faptă a fericitului metropolit Andreiu. Jos cu archiereii a devenit devisa unor pigmei, cărora li s'a părut că sûnt şi ei ceva. Prorocii adevĕraţi au început a fi bătuţi cu petrii şi în locul lor s'au ridicat proroci mincinoşi. Ei au ocupat locul, dar nu sûnt în stare a lucra ceva sau a arăta vre un resultat: dar nu sufere nici pe alţii a face sau a încerca ceva. Ei au aflat element de ajuns pentru scopurile lor în mulţimea credulă, care nu cugetă, ci se lasă în nădeşdea altora a cugeta şi în locul lor. Aşa a fost posibil că mulţi bărbaţi de ai nostrii, cari puteau fi buni gregari, voind fie-care a fi conducĕtoriu şi un luceafĕr national a mânat lucrurile în situaţiunea tristă de astăḑi, din care nu ne mai putem smulge. Nu ne mai putem smulge pentru că ei nu voiesc a recunoasce rătăcirea în care se află şi nu voesc pentrucă falsul nimb în care se cred, şi pe cari istoria neparţială îl va spulbera îndată ce va întra decepţiunea şi deşteptarea, — îi gidilă, şi pentru-că meseria a figura şi strălucì prin vorbe mari şi bombastice este atât de uşoară şi costă muncă mai puţină. — De ce nu spun însĕ pasivistii nostri politici, ce foloase putem trage acum s'au cândva din ţinuta noastră politică pasivă? Au doară poate crede cineva, care pătrunde cât de cât în situaţiunea statului, în care trăim, că ţinuta noastră pasivă poate resturna sau schimba sistemul de astăḑi de stat? Sau înşelat la început când au creḑut, că Românii ori-ce ţinută ar fi avut ei, ar fi putut împedeca întroducerea sistemului de astăḑi; sĕ înşeală astăḑi când sistemul este consolidat, dacă cred că prin pasivitate pot sĕ influinţeze ceva.

Dară dacă ar cădea sistemul dualismului de stat, cine ar putè sĕ ne asigure în noua situaţiune un Eldorado al fericirii noastre naţionale. De sigur numai o activitate energioasă şi nu pasivitatea. Românii din Austro-Ungaria au lipsă de „pânea noastră cea de toate ḑilele“. Nu pâne trupească, ci pâne de viaţă, a se strecura adecă cu viaţă ca popor şi naţiune prin grelele timpuri şi împregiurări aşa, că dacă va fi scris în cartea vieţii popoarelor sĕ vină timpuri şi mai bune, sĕ ne afle în fiinţă. Pasivitatea politică inaugurată şi ridicată la dogmă între români ne seacă puterile, ne nimicesce, ne omoară vĕḑênd cu ochii, — ne apasă limba, ne sugrumă scoala, ne strimtoresce biserica. Trebue sĕ mântuim, ce se poate mântuì, dacă nu se poate totul, cel puţin o parte.

O parte aleasă din inteligenţa română s'au adunat la Pesta la 14 şi 15 Martiu; ea cu sinceritate şi-au desfăşurat inima cătră poporul român stătorindu-şi un program politic, cu care nu şi-au îngreunat consciinţa sa, şi pentru care nu se va ruşina înaintea naţiunei sale şi a istoriei, căci binele i'l voiesce. Alegătorii romani în patrie se întrunesc în comitete particulare pentru lucrările pregătitoaer la alegeri pentru dieta ţĕrii în sesiunea următoare, şi în curênd după cum dăm cu socoteala alegĕtorii români vor convenì la conferinţă politică şi mai generală pentru a decide eară despre ţinuta ce vor avè sĕ o observeze pe viitoriu. Este dară la timp a cugeta mai cu deadinsul la deciderea sorţii sale eară conducĕtorii nostri a rumpe cu trecutul de tristă aducere aminte şi a nu mai juca va banque cu soartea poporului român.

Revista politică.

Sibiiu, 12 Martie 1884.

Privirile Europei sunt indreptate asupra mĕsurilor energice contra anarchistilor, cari distrug fără milă în toate statele. Uneltirile lor s'au dechiarat de crime comune şi astfel ele nu vor mai sta sub scutul convenţiunilor făcute pentru casuri de atentate politice. Şi îngrigirea poliţiei pentru siguranţa publică nu este nemotivată, căci uneltirile anarchice nici odată n'au luat dimensiunile de astăḑi. Pre noi special trebue sĕ ne pună pe gânduri impregiurerea că în ḑilele din urmă statul nostru încă fu bêntuit de această lepra a seclului al 19.

Italia tocmai acuma trece prin crisă ministerială. Bĕtrânul Depretis se ḑice că a primit misiunea de a forma ear dênsul noul ministeriu.

Sgomotul că papa Leo XIII va părăsì Italia şi se va muta alt undeva cu residenţa începe a se privì de serios. Din incidentul sentenţei curţei de casaţiune cu privire la averea imobilă a institutului de propaganda fide, papa s'a supus curentului iesuitic şi a înfiinţat filiale în Viena, München, Paris, Madrid, Lissabon, Haag, London, Dublin, Constantinopole, Sidney, New-York, San-Francisco, Quebek, Toronto, Rio-Ianeire, Buenos-Ayres şi în Onito. Aici se vor primi donaţiunile şi legatele în favorul propagandei. În necs cu acestea se colportează scirea despre intervenţia diplomaţiei noastre în favorul iesuinţilor. Dacă se va indentifica ministeriul de esterne cu ultramontenii din Insbruck, atunci scirea aceasta ar fi adeverată.

„Observatoriul“ din Sibiiu în numĕrul de Sâmbăta trecută a aflat cu cale a se pune din nou pe vechiul teren de luptă lovind în marele archiereu al bisericei noastre, fericitul Şaguna. De astădată „Observatoriul“ pune pe Şaguna în ce privesce iubirea şi meritele lui pentru noi românii pe o treaptă cu jidanii dela „Neue Freie-Presse“. Nu scim ce va fi intenţionând „Observatorul“ prin noua sa provocare. Sĕ scie „Observatoriul“ că nu şi-a aflat adresa la noi. Lovirile îndreptate asupra noastră de cătră unii şi alţii, şi schimbarea vederilor politice în şirul amicilor nostri sĕ nu seducă pe „Observatorul“ a crede că umbra marelui bărbat nu va mai afla stimători şi apĕrători. Noi nu l'am desavuat şi nu-l vom desavua niciodată. Ca ereḑi în moştenirea ideală a Marelui Şaguna şi ca oameni de omenie totdeauna vom respinge calumniile îndreptate asupra bărbatului providenţial al bisericei noastre.

Deocamdată atâta spre scire şi orientare domnilor dela „Observatoriul.“ Ne ajung noue luptele politice. Sĕ nu mai scuturăm cestiunile vechi, cari se ţin de domeniul istoriei. Nu ne provocaţi, căci după cum vedeţi noi evităm provocările.

Conferenţa din Pesta în comentariu strĕin.

Cetim în „Telegraphul“ din Bucuresci:

Atât telegramele cât şi ḑiarele ne au adus scirea despre o întrunire de mai multe notabilităţi române de peste Carpaţi la Pesta, spre a se sfătuì şi a se organisa în vederea viitoarelor alegeri ce trebue sĕ aibă loc în Ungaria şi statele dependinte de ea.

Acum avem şi resultatul final al acestei întruniri.

In şedinţa a doua s'a citit de Mitropolitul Miron Romanul şi s'a primit cu unanimitate următoarea programă. (Urmează programa)

Nu cunoascem toate aceste persoane, cari compun comitetul partidei de acţiune al fraţilor noştrii de preste munţi, dar ne pare că vedem înfiinţarea lui. Noi am fost totdeauna pentru luptă fiindcă din ea ese negreşit un câştig, mai, curând sau mai târḑiu. Dacă natură nu poate sĕ esiste fără mişcare cu atât mai cu samă omul care este un produs al naturei. Şi dacă omul singur e dator sĕ lupte pentru esistenţă, cu atât o colectivitate care se numesce naţiune sau ţară.

Esemplele sûnt nenumĕrate că din acţiune sau născut naţiuni, s'au format unele state şi altele au scăpat dintr'o stare nenorocită. Esemple sûnt earăşi că din nepăsare, din moliciune alte naţiuni au murit, au dispărut.

Dar ce sĕ ne mai ducem aşa departe, ce sĕ mai căutăm în istoria timpilor trecuţi esemple, când le avem faţă chiar din colo peste Carpaţi.

Statul ungar se compune de mai multe naţionalităţi dela dualism încoace. Toate aceste naţionalităti au luptat în alegerile trecute şi au avut representanţii lor în camera din Pesta. Acesti representaţi au luptat, şi dacă au câscigat puţin sau nau câstigat nimic pentru naţiunea lor, cel puţin drepturile şi libertăţile trecute ale acelora pe cari i representau n'au perdut câtu-şi de puţin. Aceasta totuşi este un câscig.

Nu tot aşa s'a întêmplat cu românii. Deacă Banatul a fost representat întru câtva, un mic numĕr nu poate se facă ceea-ce ar fi făcut un numĕr mai mare. Representanţii bănăţeni au fost puşi chiar într'o posiţiune încurcată şi puterea ungurească a nesocotit cererile lor isolate şi a făcut aceea ce a voit acolo unde nu întâlnea opunere; negreşit vorbim de opunere legală, căci, după cum am mai ḑis şi altă dată, nu sûntem pentru acţiuni violenţi cari de mai multe ori aduc pagube decât câştig, ci pentru acţiuni înţelepte şi în cercul drepturilor şi legilor.

Aceasta nu este numai opiniunea noastră ci încă şi a unui însemnat organ de publicitate din Viena, „Neue Freie Presse“. Acest ḑiar, vorbind despre pregătirile acestea din Ungaria pentru noauĕle lupte electorale şi bănuind că şi primul ministru ungurese, d. Tisza, le încuragiază ca sĕ paraliseze acţiunea oposiţiunei radicale şi slave, ḑice între altele. (Aici reproduce cele espuse şi de noi după ḑiarul „Neue freie Presse“ apoi încheie:)

Deci, afară din câteva cuvinte improprii din acest articol, fondul este plin de adevĕr şi întră cu totul în vederile noastre, cum sperăm că va întra în vederile tuturor oamenilor, cari doresc prosperitatea fraţilor noştri de peste carpaţi.

La luptă dar români, şi Dumneḑeu sĕ ve ajute a triumfa pe calea pacinicei desvoltări.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Braşov, 25 Februariu v. 1884. **La douĕ reuniuni ale românilor braşoveni.** (Urmare). II. Asociaţiunea pentru spriginirea învĕţăceilor şi sodalilor meseriaşi români, după cum constată istoricul ei, compus de comitet cu ocasiunea încheerii primului deceniu al esistinţei aceleia la 30 Decemvre 1881 şi tipărit în broşură la 1882, s'a înfiinţat prin îndemnul şi marea stăruinţă a mult meritatului nosstru paroch şi catechet, Păr. Bart. Baiulescu, carele n'a slăbit din încordătoarea sa activitate nici în momentele cele mai critice, n'a perdut din vedere nici o inprejurare avantangioasă acestei asociaţiuni fără ca sĕ tragă din aceea un folos practic pentru corporaţiune, şi mijlocit pentru poporul român. Numita asociaţiune este esclusiv opera dlui Bart. Baiulescu; esclusivul merit, căci a persistat aceea până acuma nevătămată ba chiar în îmbucurătoare prosperare, încă nu compete altuia, decât Dsale. Spriginul, ce la primit dela unii membrii ai numitei Asociaţiuni i-a înlesnit numai lucrările sale sĕvêrşite cu mari jertfe. E adevĕrat că ideea dlui Părinte Baiulescu de a sĕ înfiinţa o reuniune pentru spriginirea meseriilor la popor, a fost primită de publicul rom. cu cel mai mare entusiasm în prima şedinţă, convocată anume pentru înpărtăşirea acelei idei şi pentru esecutarea ei. Ce vom ḑice însĕ de această institutiune, când este constatat, că căldura şi însufleţirea, cu care a fost îmbrăţişat apelul părintelui Baiulescu la prima convocare, nu mai departe decât la a doua conchemare, unde avea sĕ desbată proiectul de statute, s'au respuns din toate părţile cu cea mai aprigă indolenţă şi indiferentism? Astfel pentru desbaterea proiectului de statute lucrat de comisiunea deja aleasă, au fost de lipsă, nici mai mult nici mai puţin decât cinci convocări a membrilor inscrişi, ear mai apoi vin şi şicanările guvernului esclusivist de atunci, relativ la întărirea statutelor. Cinci apeluri s'au făcut la membri, până ce s'au vĕḑut statutele votate de către membrii inscrişi şi tot atâtea rugări s'au înaintat apoi la guvern până ce în fine s'au provĕḑut acelea cu clausala aprobării. Când întâmpini desaprobare dela cei din afară dela duşmanii deja cunoscuţi ai înaintării neamului teu calea valea, dar când ţi se respunde cu dispreţ la promovarea unei cause naţionale, de interes comun, chear din partea confraţilor tei, trebue sĕ ţi se causeze rane înveninate, destructoare şi nevindecabile. Din anul 1869 de când s'a făcut cea din tâiu încercare pentru punerea petrii fundamentale a nobilului edificiu meserial, abia în 1874 şi-a vĕḑut părintele Baiulescu, începută pe base legale opera obositoarelor sale încercări. De acì înainte avea sĕ urmeze greutăţile edificării. De acì înainte a avut a îndura ne-ajunsuri această nobilă instituţiune a se lupta pe lângă apaţia şi nepăsarea masei celei mari a poporului precum constată însuşi comitetul cu adêncă durere în istoricul sus amintit „şi cu detracţiunile unor oameni dintre cei mai luminaţi, cari în loc de-a căuta, s'o inăduşască (apatia) încă în embrionul seu, deja prin meritorul lor trecut erau datori, sĕ-i dea tot puternicul lor sprigin. Pe acestia cade o mare parte din vină, căci poporul sĕ afla separat în douĕ caste aproape fără nici un contact între sine, de o parte proletariatul literar cu toate categoriile sale, ear de altă parte proletariatul agricol care îşi are importanţa sa numai întru cât servesce direct s'au indirect de mediu de esploataţiune celui dintâi.“

Mult ar fi de dorit în această direcţiune, cred însĕ că prin cele espuse e destul de invederată nepăsarea, ba indolenţa, celor chemaţi a se jertfi pentru prosperarea poporului pe toate terenele de inaintare şi în special pe cel al meserielor. Cu multă scrupulositatea şi cunoscinţă de lucru au fost căutate şi aflate din partea Păr. Baiulescu toate mijloacele posibile pentru inaintarea acestei cause, acelea le a pus apoi la dispoziţia celor competenţi pentru de a lucra impreună la ajungerea nobilului scop; toate planurile aflate de mult meritatul president erau apreţiate şi aplaudate de dênşii, când era vorba însĕ de esecutarea lor, remâne a tot numai presidentul singur. Disertaţiuni pentru chiarificarea causei apeluri în publicul cel mare român, colecte în cercuri mai restrênse şi alte multe, a încercat părintele Baiulescu, resultatul cu toate acestea a fost redus la minimum, căci nici chemaţii nu leau îmbrăcişat propunerile şi cu atât mai puţin cei nechemaţi.

Pentru ilustrare casul ce urmează. Idea presidentului de a introduce aici un atelier pentru perfecţionarea măiestrilor români cu scop de a-şi însuşì acestia destarităţile unei măiestrii mai estetice, ce se pretind aḑi, dovedesce vederile cele mai agere intrun viitor mai îndreptăţit al bunei stări a poporului român, căci prin învĕţarea măiestrielor dure remâne poporul nostru tot în urma celorlalte popoare conlocuitoare, cari il silesc pe acela prin estetica maiestrilor lor a sĕ perde prin locurile cele mai scunde ale satelor inlocuind astfel pe măiestrii neorustici de astăḑi. Onoare euscitatorului acestei idei mareţe. Cred că nimenea nu va contesta acest merit; dar în consecinţă întreb? Ce vor merita aceia cari nu au considerat acest ingenios plan? Resolvarea acestei intrebări o las la apreţiarea cetitorului, constat numai, că în adevĕr nimenea nu s'a aflat care sĕ secundeze aceea idee; ci din contră o au desaprobat-o deşi era foarte uşoară posibilitatea esecutării acestei idee după planul tip. la pag. 4 din desnumitul istoric. Ajutoriul dat în 5 ani de Dl Dr. Pop şi Dr. Meşota părăsindul i-au lipsit şi consultătorii întru înaintarea acestei cause remânênd pe lângă sine numai cu secretariul asociaţiunei dl. prof. Dr. I. Bozocean.

(Va urma.)

Mikoujfalu în 6/18 Martiu 1884. Onorate dle Redactor! În Nr. 26 a preţuitului ḑiar ce redigiaţi, aţi luat notiţă de casul din Bicsad comitatul Treiscaunelor. Vĕḑênd că var interesa casul acésta mi permit a Ve arăta cum stă şi cum au decurs.

Comuna Bicsad, ecsistă încă din seclul al 16-lea, are o populaţie de 1500 suflete, jumĕtate români maghiarisaţi, de relegea gr. or., ceealaltă jumĕtate maghiari, nemţi şi boemi, cesti din urmă sûnt lucrători la fabrica de sticle cam 100 suflete.

Românii şi ungurii ca economi de pământ, poartă un proces cu proprietariul Contele Mikes Benedek, de vre-o 14 ani. Dênşii plătesc tacsa pentru proprietate ca tacsalist. Procesul s'au prelungit Dumneḑeu scie din câte şi mai câte cause. Destul că în cele din urmă s'a decretat prin sentinţă că poporul n'are nici o palmă de pământ. — Pe basa acestei sentinţe au cerut ereḑii contelui Mikes sĕ se preţuiască toate edificiile ce le are poporul, că apoi se-i plătească dacă nu se vor inpăca aşa după cum le place ereḑilor. Tribunalul reg. din Kèzdi-Vásárhely, prin sentinţa dto 8 August 1883. Nr. 3314. pune ḑi de pertractare in faţa locului în 17 Martiu a. c. st. n. Acesta sentinţă trebuia dar imanuată la fiesce care locuitor — de antistia comunală — dar nici unul nu voia a primì acea sentinţă, despre ce sĕ face arĕtare la pretore, şi un subpretore ese în faţa locului cu 4 gendarmi şi începe a împărţì sentinţele. — Mai mulţi copii, mueri şi bărbaţi urmăriau pe gendarmi — odată provocă gendarmul pe mulţime sĕ nui urmărească, un băieţandru de vre o 11 ani ḑice că le este ertat a umbla pe uliţă, la ce gendarmul cu baionetul pustiei l'au atins fără ai face rană. Acum de odată au început a striga cu toţii: afară din sat, firesce că pretorele cu gendarmii la moment au sistat împărţirea şi sau întors voind a părăsì satul, dar mulţimea i-au urmărit paş de paş, ba gendarmii fură constrinşi în cele din urmă a lua puşca la mână şi a retara cu dosul înainte, mulţimea s'a înfuriat, se înarmase de bredere şi alte obiecte, şi în chipul acesta au eşit din sat dl pretore cu gendarmii fără sĕ li se întêmple ceva, şi cu aceasta s'a terminat toată comedia. Şi în urma acestui scandal sub-comitele numai de cât au cerut asistenţă pentru susţinerea ordinei. Astfel sosiră în comună 2 campanii de cătane şi douĕḑeci gendarmi, cari aḑi postează în Bicsad. Firesce când au înţeles oamenii că ce urmări i-a aştepta pentru această volnicia, a treia ḑi au trimis o deputaţiă la Föispán (comitele suprem) sĕ se roage a nu trimite nici un soldat, stând buni că ordinea nu se va mai strica. Comitele suprem s'ar fi învoit, dar sub-comitele nici ca cât.

Cine cunoasce pre poporul de pre aici, acela va susţinea împreună cu mine ca în casul concret era destul 10 soldaţi. Poporul nu credea că s'ar putea a aduce o astfel de sentenţă asupra lui, cu scirea şi învoirea regelui şi împĕratului că adecă o comună sĕ se desfiinţeze — şi credea dênşi că soldaţi numai la învoirea Maiestăţii Sale Regelui şi Împĕratului se dau, prin urmare dacă sentinţa nu s'a făcut cu scirea împĕratului, poporul în credinţa lui era tare, că nici esecuţie nu venì pe capul lui.

Îndată după cele întêmplate o deputaţiă din doi oameni au fost trimişi la Maiestatea Sa Reg. şi Împĕratul cu o rugare, şi deputaţia au fost primită în audienţă la Maiestate, i-au predat rugarea, şi Prea Graţiosul rĕspuns au fost, sĕ fie în pace căci Va studia causa.

În 17 Martie au eşit în faţa locului judele dela tribunal în sensul sentinţei sĕ-şi înceapă lucrarea. Mai nainte au încercat o pace, feresce fără succes, căci condiţiile sûnt foarte grele, şi acum vor aştepta până ce va sosì resultat dela Maiestatea Sa, ear judele reg. ne conturbat îşi continuă lucrarea.

Îndată după ce s'au întêmplat casul acesta în 13 Martiu st. n. au eşit şi un jude investigător reg. şi procurorul reg. şi au început învestigare, în 17 Martie a. c. au fost reţinuţi doi firesce unul este din cei ce au fost la Maiestatea Sa.

Acum vom vedea ce va mai urma, poporul este aplicat aşi părăsì locul nascerei şi a emigra ori unde numai sĕ vaḑă că poate trăì, poporul în genere este sârguitoriu şi nu-i tocmai serac. *)

A. C.

Varietăţi.

* (Postal). In comuna Budatelec, comitatul Cluşului se institue post de magistru. Condiţiunile contract de oficial şi fl. 100 ca cauţiune.

Emolumentele: Salariu fl. 120. pauşal, de cancelarie fl. 40, şi pauşal de transport fl 400.

Asemenea şi în comuna Bodola, comit. treiscaunelor. Condiţiunile tot cele mai sus.

Emolumentele: Salariu fl 120 pauşal de cancelarie fl 40. pauşal de transport fl. 200.

Suplicele sûnt a se trimite în termin de trei sĕptĕmâni la direcţiunea de postă din Sibiiu.

* (Mulţămită publică). Locuitorul din comuna Gioagiul de sus, *Moise Petruţ Albu* a dăruit pe seama bisericei noastre de acolo o pretensiune ce are la unii creştini în sumă de fl. 16. Pentru aceasta faptă creştinească comitetul parochial i esprimă mulţămită pe calea aceasta.

* Balul reuniunei crucea roşie din 8/20 a lunei curgătoare a avut reuşită bună. Sĕ nu se mire evlavioşii nostri cetitori că aducem rapoarte despre bal la jumĕtatea postului mare, când fie-care creştin face pregătiri pentru spăsănia sufletului seu. Scopul filantropic pentru care s'a arangiat balul ne impune sĕ luăm asupra noastră pĕcatul.

Representate au fost toate autorităţile civile şi militare. Sortirea tombolei au adus frumuşel venit, aşa că toate spesele sau acoperit.

Veselia a fost completă şi jocul cu atât mai cu animo, cu cât părechile se puteau misca negenate căci îmbulḑeala a fost modestă de astădată.

* (Conferenţe literare). Primim din Braşov următoarele; Sûnt vesel a putea constata că femeile române braşovene arată un deosebit zel pentru tot ce e bun şi folositor.

A seară s'a ţinut a doua conferenţă din ciclul de primăvară. Marea sală a gimnasiului român gemea de mulţimea damelor române, căci bărbaţi erau puţini.

---

*) Causele urbariale sûnt şi vor fi încă mult timp obiect de despoiare a bietului popor. Preoţii şi învĕţătorii vor face foarte bine, dacă 'şi vor procura „Datele referitoare la regularea de posesiune în Transilvania şi părţile ad necse“ culese de dl Parteniu Cosma, Sibiiu tipariul tipografiei archidiecesane 1880. Din această carte vor vedea, ce au făcut iuristii români în aceasta causă şi unde are a se adresa poporul în asemenea casuri. Red.

La 7 oare d. conferenţiar prof. A. Bărsan se urcă la tribună şi cu o voce sonoră citesce tratatul dsale despre istoria Românilor.

Stilul era limpede şi clar espunerea pipăită şi floricelele atât de alese şi poetice încât încânta pe auditori şi feţele frumoaselor d-ne şi dnişoare zimbiau cu satisfacţiune.

Tratatul ajunge până la Tuhutum şi Gellu, unde se întrerupse pentru a se continua în procsima conferenţă.

După o foarte scurtă pauză se urcă la tribună dl. prof Ion C. Panţu. Acesta după ce spune că în cilcul de toamnă s'a vorbit despre diferite ramuri ale literaturei române cetindu-se o legendă de Carmen Sylva, acum va ceti o altfel de scriere prosaică o novelă; apoi cetesce încet şi inţeligibil, novelă istorică. Auditoarele ascultară cu mare atenţiune pe cetitor, aşa că se părea ai smulge din gură fie-care cuvênt. Conferenţa ţinu până la 8½ oare, când deşì onor. d. profesor Popea voia sĕ mai trateze ceva d. prof. Dr Pop o închise sub cuvênt că primele două teme au fost cam lungi.

Ceva este de observat. Dnii conferenţiari ar trebui ca pentru a fi mai bine şi mai uşor memorizate materiile ce propun sĕ facă câte o introducere mai detaliată şi totdeauna la finitul, sau la întreruperea materiei sĕ recapituleze în câte-va cuvinte partea tratată şi în puţine cuvînte sĕ arată materia ce vor trata în şedinţa următoare, descriind'o astfel încât să escite curiositatea în auditoare.

Ce e drept, un tinĕr conferenţiar se află într'o stare ceva critică. Pe de o parte auditoriul căruia i prelege, pe de altă parte în faţa unor bărbaţi cari se află p'o scară mai înaintată decât dênşii.

Cu toate acestea avênd în vedere pur şi simplu scopul prelegerilor trebue sĕ meargă cu paşi siguri spre ţintă, căci critica aci n'are loc şi nici nu o vor face acei d-ni auditori, pentru a nu vătăma scopul.

* **„Indreptare“,** In nr. 23 al acestui jurnal s'a publicat lista marinimoşilor contribuenţi, dela petrecerea socială arangiată la 11/23 Februariu a. c. în folosul scoalei române din Orăştiă. Insĕ — din eroare s'a emis, din aceea, numele dlui Ion Botean paroch cu 50 cr. v. a.

Deci spre încunjurarea legitimei bănueli, cuităm de nou aceasta sumă, între vii mulţămite.

Comitetul arangiator.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Dare de seamă

asupra broşurei „Aretarea despre spitalul din Baia de Criş din anul 1882, de Dr. Andreiu Adam dr. de medicină şi de chirurgie etc. tip. la Adolf Hirsch în Deva 1883“.

(Încheiere.)

Mai este încă un rĕu. Beuturile ce se vênd în Zarand cu puţine escepţiuni, sûnt fabricate din câte şi mai câte esenţii. Aceste le sciu bine medicii din Zarand, le sciu organele poliţiane de prin comune, dar cine întrevine în favorul poporului? Vinarsurile fabricate — căci poporul cu deosebire vinars bea — îl predispun la tot feliul de morburi, stricându-i sângele.

Lângă beţie mai vine şi concubinatul ca sĕ mărească numĕrul morburilor venerice. Concubinatele decând sûntem sub administraţiunea ungurească se înmulţesc înspăimêntator. Oficiile ppresbiterali nu sûnt ajutorate de oficiile pretoriali şi comunuli la sterpirea concubinatelor. Vine vara, bărbaţii merg la ţară, concubinele remân singure şi propaga imoralitatea. Controlă nu-i ca în palmă.

Ei dară sĕ nu las afară ceva. Măritişul prea de timpuriu cu 16—17 ani încă aduce multe rele.

Junele nu sûnt destul de desvotate şi coapte pentru a guverna familia. Multe devin sterpe, altele cad în morburi grele. Mai este şi un preot apoi în Zarand, carele cunună pe cine merge la dênsul — fără a fi genat de cineva. — Nu este raritate a vedea în părţile Tomnatecului tîneri de câte 13—16 ani logodiţi şi cununaţi clandestin. Tot isvor de corupţiune şi de morburi şi acesta!!

Ce sĕ mai ḑic apoi despre lucs! Se lăţesce cu paşi repeḑi. Mergi în oraşele Zarandului şi chiar la poporul mai cu stare şi vei vedea că femeile noastre poartă tot vestminte cumpĕrate începênd dela cămaşa până la ceapsa de pe cap. Cele sermane imitează şi cumpĕrându-şi pe o cale imorală vestmintele de pe ele.

Ad. 5. Ce se ţine de post al declara categorice de un rĕu, ce aduce debilitate şi morburi este o afirmaţiune numai relativă adevĕrată. Sûnt câteva secole de când postesc Românii, şi pentru aceea tot ei au lucrat pămêntul Transilvaniei; ear pe câmpul de bătaie au fost la locul lor câştigând glorie numelui de Român. Este apoi un adevĕr constatat că nutriţiunea vegetală produce destulă forţă musculară. Cine sûnt mai răbdurii ca Românii? Pentru ce ei au fost trimişi în locurile selbatice ele Bosniei?

Este deosebire între post şi post. Autorul broşurei se pare a nu observa aceasta.

Zarandeanul în mare parte postesce cu pesce uscat, în cele mai multe casuri stricat şi cu „chisăliţă“ (chisăliţa se numesce în Zarand prunele ferte şi zama ce remâne cu ele în căldare după ferberea vinarsului.)

Zama aceea luată în bute se înacresce cât de abia o ţini în gură. Ca sĕ o poţi mânca iarna, primăvara şi vara trebue sĕ o lungesci cu apă. Aceasta „chisăliţa“ o mâncă serăcimea în Zarand cu mălaiu.

Mămăliga dela ţeară e raritate prin Zarand.

Dacă acest post îl înţelege autorul, atunci afirm şi eu că el dă ansă la multe morburi, şi produce mari slăbiciuni. —

Sûnt apoi chiar în Zarand — bunaoară comunele Cebea, Vaca, Ribiţia, unde femeile cultivă legumi — în grad mare. —

Aici poţi merge şi în post şi vei fi îndestulit cu costul românului. Carnea ce o are o ţine pe timpul lucrului. Oamenii sûnt bine desvoltaţi, şi cred că nici morburile venerice şi syphilitice nu-i prea atacă. Nu contra postului sĕ strigăm, ci asupra femeilor din Zarand ca se cultive — încât sĕ poate — grădinele şi sĕ înveţe a pregătì mâncările. Preutesele române cari convin adese cu ţerenele nu-şi ţină lucru de jos ale mai învĕţa câte ceva. Aibă numai legumi destule românul, postească şi va fi în stare sĕ şi lucre.

Ad. 6. Ce se ţine de cinismul, care se imputa preotului român, că abia asceaptă sĕ moară cei avuţi ca sĕ-şi ia stolele cele grase arĕta o mare nesciinţa a autorului.

Nu domnule autor! Nu are preotul român, şi nu ia sto'a grasă ca preotul romano-catolic şi cel reformat. Nu este atâta cât este afirmaţiunea dtale. Noi până trăiesce un om avut avem venite dela el, şi am dorì sĕ trăiască cât de mult. La om avut: cununi, botezi, faci feştanii, masle, deslegări la lenḑie, umblì cu crucea la Apabotează, capeţi liturgii şi altele, dacă moăre ai gătat o. Nu facem ca dvoastră medicii sĕ luăm după cum e de avut omul câte 40—100 fl. La noi sûnt stabilite încâtva stolele şi dacă cineva se simte apĕsat, avem foruri spre a fi traşi la respundere. Dar destul cu atâta!

Ce se ţine de mijloacele, prin cari s'ar putea delătura morburile venerice şi în specie syphilis, autorul recomândă, cercetarea în fie-care an prin medic, a comunelor infectate precum şi intrevenirea preoţilor şi a învĕţătorilor spre a lumina poporul. Me unesc şi aceste păreri. Aceasta însĕ n'ar fi de ajuns şi nu ar duce la scop.

Mijloace eficace — după părerea mea ar fi: —

a) Organele bisericesci, preotul şi învĕţătoriul apoi comitetele comunali în frunte cu antistia comunală, sĕ fie în deosebită băgare de seamă la facerea locuinţelor, din partea economilor. Casele edificânde sĕ fie spaţioase, şi luminoase.

2. Întrevină parochii nostri în fruntea comitetelor parochiali ca tineretul precum şi cei căsĕtoriţi sĕ nu-şi ţină petrecerile în cârcîmă lângă butea cu vinars, ear încât aceasta nu ar succede cel puţin sĕ se oprească strict — prin antistii comunale — birtaşii, ca dela o oară anumită — la 10 seara sĕ se închidă cârcima —

3. Sĕ se urmărească cu rigoare concubinatele, ca corupţiunea sĕ se poâtă cassa dintre popor.

4. Este o strictă datorie a organelor comunale — ca sĕ vegheze asupra beuturilor ce se vênd poporului ca acele sĕ nu conţină materii otrăvitoare. Aici ar avè şi ar putea lucra mult medicii cercuali, dacă ar voì sĕ lucre. Ei dar medic maghiar între Români!

5. Sbicuească preoţii şi toţi fruntaşii comunei, femeile unde aceste beau şi petrec în cârcimă, ca şi barbaţii.

Pentru că unde femea a remas necoruptă, acolo familia nu e pe calea ruinării. Faceţi cei competenţi în scoală, şi în biserica, pe femeile Zarandene sĕ înţeleagă că lucsul — cu vesminte streine — este moartea familiei lor. Industria de casă sĕ o cultive şi nu sĕ uite la eftinătatea negoţului cel cumpĕră din boltă. De altă parte cultivarea grădinelor, cari în multe comune sûnt pustii, este o datorie a femeii, pe care cu scumpătate trebue sĕ o împlinească. A trăì cu „pesce uscat“ adus de pe la Arad, şi chisăliţă de prune, este o viaţă amară ce aduce morburi şi tot felul de slăbiciuni.

6. De oare-ce pămêntul e steril aplice-se la meserii tineretul. Despărţĕmêntul asociăţiunei din Zarand — carele doarme somunul morţii iae asupraşi aceasta şi ar binemerita dela popor. —

7. Este de dorit mai multă înteresare faţă de popor din partea întregei inteligenţe Zarandene.

Ruina ţĕranului este ruina naţiunei române.

După ce în necs cu broşura s'a arĕtat relele de care pătimesce poporul Zarandean, şi mijloacele de cură; nu pot decât sĕ mulţămesc autorului broşurei căci ne-a atras atenţiunea a descoperì rĕul ce se încuibă între popor. A despera nu e în natura românului.

Dintre 219 morburi syphilitice în 1882 numai două casuri sûnt înăscute. Celelalte au prevenit sau din morburi venerice, sau apoi prin comunicaţiune, ori contagiu.

Rĕul ar fi incurabil când morbul ar fi trecut din generaţiune în generaţiune.

Prin o conlucrare armonică a organelor bisericesci în cele administrative — comunale — totul s'ar putea îndrepta în 10—20 ani. Numai voinţa ne trebue.

Unul din popor.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiun** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicêne minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, placa du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndi sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afld locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie

Sâmbătă în 22 Martie 1884.

Viena:	25	77	40	65	31
Timişoara:	1	54	19	84	61

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 22 Martie n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	122.40	122 20
Renta de aur ung. de 4%	92.—	91.90
Renta ung. de hârtie	88.65	88.55
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	95.40	95.25
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	117.—	117.—
Datorie de credit austr	79.80	79.80
Galbin	5.68	5.68
Napoleon	9.61	9.60
London (pe poliţa de trei luni)	121.40	121.50

Nr. 1228 Plen. [698] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de profesor estraordinariu pentru musica vocală şi instrumentală la seminariul archidiecesan pedagogico-teologic din Sibiiu cu salariu anual de 800 fl. prin aceasta se publică concurs sub următoarele condiţiuni:

Chemarea acestui profesor este a instrua pe elevii seminariali în elementele teoriei musicale şi în special în musica vocală şi în metodica acesteia; apoi a forma din elevii seminariali un chor bisericesc şi pe acesta a-l conduce în toate Duminecile şi sĕrbătorile la esecutarea cântărilor artistice bisericesci în biserica catedrală; în fine a instrua pe elevii seminariali în armoniu şi în vioară ca instrumente aucsiliari la instruirea în musica vocală.

Cei ce doresc a ocupa acest post profesoral au sĕ-şi astearnă suplicele lor, istruite cu atestate de cualificaţiune în această specialitate, la consistoriul archidiecesan în termin de 30 de ḑile dela prima publicare a acestui consurs în foaia arhidiecesană „Telegraful Român“.

Dat din şedinţa plenară a consistoriului archidiecesan ţinută în Sibiiu la 5 Martie 1884.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA.“

A XV-a adunare generală ordinară

va avè loc **Dumineca în 6 Aprile 1884 c. n.** la **3 oare** după prânḑ în casa proprie (strada Cisnădiei Nr. 5.)

Obiecte:

1. Darea de samă despre afacerile anului 1883 şi bilanţul anual.
2. Raportul comitetului de revisiune.
3. Întregirea consiliului administrativ,
4. Propuneri incurse.
5. Sorţiri de obligaţiuni ale fondului de întemeiare.

Sibiiu în 17 Martie 1884.

[699] 1—2 **Consiliul administrativ.**

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 13

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu, **Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane,**

Nr. 31 Sibiiu, Joi 15/27 Martie 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or
15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr
fie-care publicare.

Sibiiu, 14 Martiu, 1884.

Fundamentul vieţei noastre naţionale este poporul, sau cu domnul Cogălniceanu vorbind „ţĕranul este talpa ţĕrei“. Acest adevĕr va trebuì sĕ fie recunoscut de toată suflarea românească. Şi în adevĕr el şi este recunoscut. Întreagă ḑiaristica noastră — şi cea dela sine şi prin sine liberală naţională botezată, — şi cea reacţionariă — prin care după cum se ḑice şi se scrie se dejosesce naţiunea noastră — întreagă ḑiaristica noastră în numele poporului se sbuciumă, pentru el şi sub firma lui se trag în tină bărbaţii naţiunei noastre, pentru el şi sub firma lui s'a dechiarat infalibilitatea politică a unor oameni, pentru el şi sub firma lui ne spălăm rufele înaintea lumei culte, ca ea sĕ aibă din ce şi pentru ce sĕ ne osândească. Da, în numele ţĕranului se face politica *„en gros,“* soartea lui provoacă ori ce impuls al inimei Gazetarilor nostrii din toate colţurile patriei, şi puţini sûnt oamenii, cari punĕnd la o parte ambiţiunea personală, — isvorul tuturor relelor — şi reflectând cu inima curată la realitate, sĕ pipăie şi sĕ vadă unde este buba, pericului, şi care este calea mêntuirei. Da, puţini sûnt oamenii, pe cari i doare inima de ticăloasa soarte a poporului nostru. Şi ea este tare ticăloasă, şi bătaia lui Dumneḑeu nu va întârḑia, dacă nu vom lua în mâna noastră soartea poporului, ca în loc de politică fantastică, care tare seamănă a reclamă cu toba cea mare, se vedem ca sĕ salvăm pre acela, în numele căruia vorbim multe multe, şi pentru care facem puţine, puţine, ca sĕ nu ḑic aproape nimica.

In numerii 25, 27, 29 şi 30 ai ḑiariului nostru din anul curent am publicat o lucrare interesantă şi de tot instructivă: **„Darea de seamă** *asupra broşurei „Aretarea despre spitalul din Baia de Criş din anul 1882 de Dr. Aureliu Adam dr. de medicină şi chirughie etc. tip. la Hirsch, Deva 1883“.*

Stimabilul nostru corespondente a făcut mari servitii naţiunei prin darea aceasta de seamă. În adevĕr trist tablou ne înfăţişează populaţiunea în Zarand şi mult a trebuit sĕ fie fost negles acest popor, ca sĕ ajungă la trista stare în care ni se presentează el astăḑi.

Crunt ne plesnesce realitatea şi amară satiră varsă ea asupra amărăciunei cu care luptăm sub firma ţĕranului. Neobservată de noi şi poate neconsiderată s'a furişat în poporul nostru inmoralitatea, şi ea astăḑi ni se presentează ca cangrenă adênc înrădăcinată în corpul naţiunei noastre. Şi noi nu putem sci care rĕu e mai periculos, decadinţa populaţiunei atât de repentin sau selbatica inmoralitate cu hîdoasele ei fiice. Ambele au prins rădăcini, au infectat sângele şi moralitatea poporului şi acuma se transplantă din generaţiune în generaţiune.

Reflectăm pre cetitorii ḑiariului nostru la tabela din Nr. 25. Ea vorbesce eclatant şi ne umple de fiori. Din 1872 începênd cangrena primejdioasă a mers tot progressiv şi numĕrul syphiliticilor la 1882, adecă la 10 ani se duplică. Nu mai puţin infiorătoriu este soiul boalelor cari bântue pre ţĕranul nostru. În 11 ani dintre 4439 de bolnavi 1856 au suferit de syphilitică. Cifrele se vorbească, căci noi tăcem.

Ce vom ḑice apoi asupra tristului tablou despre moralitatea ţĕranului. A auḑì că s'a înrădăcinat în poporul nostru beţia în gradul cum ni se presentează ea în comitatul Zarandului, e ceva îngrozitoriu. Te umple însĕ de spaimă, chiar şi ca afirmaţiune, decadinţa femeei române zugrăvită de corespondentele nostru. Dacă s'a încuibat şi în femee beţia, isvorul tuturor relelor, atunci *„periculum in mora“* şi cu o ḑi mai curênd trebue sĕ ne întrebăm: ce e de făcut?

Scăderea populaţiunei se aduce în legătură cu aceste rele încuibate în sinul ţĕranului nostru, şi nu fără cuvênt. Basa poporului nostru este, a fost şi va fi moralitatea. Ea l-a susţinut în trecut, pe ea zidim noi astăḑi, şi ea ne va susţinea şi în viitoriu. Scăderea repentină a populaţiunei stă în direct raport cu decadinţa morală, şi aceasta ar fi de ajuns ca sĕ ne tragem seama cu noi înşine.

Atragem atenţiunea ḑiaristicei noastre asupra réului signalisat din Zarand. E bine că oamenii cu inimă ni lau signalisat. Noi credem că bine ar fi când presa română s'ar ocupa mai indetaiu cu starea igienică a poporului nostru, ca sĕ ne cunoascem adevărata basă, sĕ scim cum stăm cu talpa căsei. În privinţa aceasta mare serviţiu ne-ar face preoţii, invĕţătorii şi ceealaltă inteligenţă a noastră, care vine mai des în contact cu poporul. Apelăm la cunoscutul şi mult probatul zel al ḑiaristicei noastre. „Gazeta Transilvaniei“ ne-ar putea da cele mai autentice date statistice de prin Sat-mare, Selagiu, Mara-mureş şi câmpia Transilvaniei, fiind ea mai lăţită pe acele locuri. Fratele din Timişoara ne-ar face cunoscuţi cu graniţa militară, Bănatul şi părţile Crişului. „Observatorul“ şi „Viitoriul“ ar întregì pe ceste douĕ în mod însemnat. „Biserica şi Scoala“ din Arad după posiţia ei ar putea face serviciele cele mai însemnate. În fine ḑiarul nostru ar îmbrăţişa pe credincioşii nostri şi cu chipul acesta ne-am câştiga date positive despre starea poporului nostru, şi poate ne-am orienta mai cu siguritate în lucrările noastre.

Pericolul este mare şi el este comun. Noi putem fi de păreri contrarie în direcţiunea politică, ne putem combate cu inverşunare, sau moderaţiune, după cum ne taie capul şi ne permite gradul de cultură. Putem sĕ ne disgustăm unul de altul încât se nedorim unul altuia moartea, nu vom fi desbinaţi însĕ nici odată în ce privesce starea highienică şi morala a ţeranului, care e basa tuturor lucrărilor, nisuinţelor, aspiraţiunilor şi idealului nostru. Apelăm încă odata la ḑiaristica noastră, signalisând pericolul comun, care ameninţă basa esistenţei noastre.

Un rĕsunet

din părţile banatice la articlul publicat în Nr. 29 al „Telegrafului Român.“

Lângă Timişoara in 13/25 Martie 1884. Domnule Redactor! Se ḑice, şi se recunoasce în genere, că mai mulţi ochi vĕd mai multe şi că de multe ori mai bine vĕd şi judecă lucrurile cei ce stau departe decât cei ce se află în apropiere fiind acestia preocupaţi de focul luptei. Aceasta este impresiunea, ce o a făcut asupra mea articlul Dvoastre publicat în Nr. 29 al „Telegrafului Român“ din anul curent în partea, carea privesce conferinţa electorală, ţinută la Timişoara.

Lupta electorală, ce agită întreaga ţară nu ne lasă nici pre noi cei dela sate sĕ ne vedem numai de lucrurile şi necasurile noastre; ci vrĕnd nevrĕnd ne silesce a ne ocupa şi noi din când în când de politică. Este adevĕrat, că ocupaţiunile noastre nu ne permit a face minuni pre acest teren; dar sĕ me ierte ori cine — dacă cutez a afirma, că nimenea în lume nu simte şi nu poate simţì nici odată mai bine consecinţele unei politice bune, sau rele, decât ţĕranul şi cel ce trăesce şi muncesce alăturea cu el. Noi cei dela sate plătim dările cele multe, noi simţim mai bine părţile bune şi rele ale administraţiei şi justiţiei, precum şi toate disposiţiunile guvernului şi autorităţilor din ţară. De aceea sperez, că nu mi se va lua în nume de rĕu, dacă cutez ami ridica glasul şi a spune câte o vorbă douĕ domnilor nostrii dela oraşe, cari ne fac programe şi ne provoacă sĕ le esecutăm.

Lucrul bun se judecă totdeauna după resultate. Acum resultatele politicei domnilor nostrii dela Timişoara dela anul 1865 încoace se vĕd, şi dacă faptele nu înşeală, cred că nici judecata, basată pre ele, nu poate fi falsă.

Bĕtrânii ne spun, că bune ḑile a trăit odinioară poporul românesc aici în Banat. Acum însĕ lucrurile s'au schimbat, şi pre unde umbla odată plugul românului, acum ară şi seceră neamţul; şi precum ne spune şi „Luminătoriul“ nostru în fiecare numer, acum am sĕrăcit şi tăbărît, şi ne merge cât se poate mai rĕu cu toate.

Şi bine ne spune „Luminătoriul.“ Aşa este. Pre când le spune acestea atât de nimerit, pre atunci adese stăm, şi ne mirăm, că nici dl Rotariu, nici alţi gazetari şi fiscali de principele dênsului, nu ne luminează, şi nu ne arată în programele lor politice, că ce sĕ facem, şi ce sĕ începem ca sĕ ne meargă lucrurile mai bine.

Mie mi se pare, că cu programa de astăḑi dela Timişoara o vom păţì tocma aşa ca şi cu cea dela 1869, a căreia fructe atât de bine le simţim astăḑi.

La anul 1869 ne spunea „Albina“ şi dl Babeş sĕ stăm morţiş pre lângă programa făcută de domnii nostrii adunaţi la Timişoara, şi sĕ votăm cu candidaţii, cari ne spun între altele după acea programă, că vor grijì de independenţa Croaţiei, de intreţinerea amiciţiei cu serbii, de sufragiul universal şi de alte multe; ear astăḑi ne spune dl Rotariu şi „Luminătoriul,“ că în cercurile, în cari sûnt românii în maioritate sĕ votăm pre candidaţii români cu programa din Sibiiu din 1881, ear unde sûntem în minoritate sĕ grigim din rĕsputeri sĕ nu pice cumva vr'un candidat al oposiţiunei maghiare moderate.

Când am auḑit şi această programă pre aici pe la sate, noi, cari nu sûntem iniţiaţi în firele politicei înalte, gândeam, că dl Rotariu şi consoţii au făcut vr'o înţelegere cu acei oposiţionali maghiari, şi lupta noastră pentru candidaţii lor se va rĕsplătì cu vre-o îmbunătăţire a sorţii poporului. Mărturisesc însĕ, că amar ne-am vĕḑut inşelaţi, când am cetit în „Telegraful Roman“, că acei oposiţionali nici nu vreau sĕ scie nici sĕ stea în vorbă cu noi, dacă sûnt drepte cele reproduse acolo din „Pesti Napló“.

La anul 1869 am ascultat toţi de „Albina“ şi de dl Babeş. Am făcut aşa precum ni s'a ḑis, ear resultatul, ce nu se poate tăgăduì a fost, că ne-am făcut duşmane cu voia toate autorităţile din ţară. Nu se uită astăḑi nimenea cu ochi buni la noi, precum bine scie şi ne spune şi dl Rotariu; şi pentru ce? Pentrucă toţi ne spun că ne-am aliat cu sêrbii cu croaţii, agităm în afară şi sûntem duşmani statului unguresc. Ei bine, credinţa mea şi a multora de pe aici este, că nu este interesul nostru, ca sĕ se susţină şi pe mai departe această stare de lucru, de oare-ce precum în cei 15 ani trecuţi a trebuit sĕ indure multe poporul românesc de dragul domnilor nostri faţă de sêrbi şi de croaţi: tocmai aşa o vom păţì şi acum cu programa de astăḑi dela Timişoara.

Faptele şi suferinţele din trecut ale poporului românesc de aici ne spun şi demustră, că n'a sgodit-o dl Babeş la anul 1869, când a pus în programă, că sĕ ţinem cu sêrbii, pe cari bine îi cunosceam şi atunci ca şi acum din biserică, şi mai cu seamă din causa despărţirei ierarchice; şi mai departe sĕ grigim de croaţi, cari de atunci şi până astăḑi n'au ridicat nici un sìngur cuvinţel nici în dietă nici aiurea pentru causa românească. Tocmai aşa ni se pare, că n'a sgodit-o nici dl Rotariu cu programa sa de astăḑi, când ne mână tot pe aceaşi cale şi direcţiune.

Ca sĕ fiu bine înţeles, declar, că noi bănăţenii am ţinut, şi ţinem mult la domnii Babeş şi Rotariu, le stimăm bunele intenţiuni, şi le scim apreţuì şi zelul şi diligenţa ce desvoaltă; dar sĕ me ierte, dacă îmi permit a declara pe basa faptelor întêmplate, că precum gresite au fost prevederile dlui Babeş la 1869, tocmai aşa se poate conchide cu siguritate, că greşite sunt prevederile dlui Rotariu cu programa de astăḑi. Apoi dacă ne-am înşelat odată, şi am mers pe o cale carea s'a constatat deja, că a fost greşită, cred că nu este bine şi nu este in interesul românului, ca numai el sĕ nu înveţe nici din păţania lui şi sĕ meargă şi mai departe pe o cale, carea nu-l duce la nici un fel de scop.

Se poate însĕ foarte uşor, că eu şi cei de o credinţă cu mine sĕ ne înşelăm şi greşite sĕ fie combinaţiunile noastre. Chiar pentru aceasta doresc ca sĕ fim luminaţi, deci rog pe dl Rotariu sĕ ne arete cât mai limpede, că ce garanţiă ne dă dênsul prin programa sa de o îmbunătăţire a soartei poporului, care nu mai poate suferì starea de astădi ca să ne închinăm şi mai departe şi sĕ lucrăm din resputeri la esecutarea acelei programe.

Până atunci însĕ sĕ me ierte dacă constat acì, că bine a judecat „Telegraful Roman“ asupra conferenţei din Timişoara, şi nimerite sûnt conclusiunile şi vederile ce desvoaltă în numĕrul amintit faţă cu ţinuta noastră la alegerile ce ne stau la uşă.

Bine ar fi dacă ar înţelege aceasta şi domnii nostrii din Timişoara, că timpul ilusiunilor a trecut şi poporul dela sate asceaptă îmbunătăţiri reale. Deci ascultând sfaturile „Telegrafului Român“ care cred că nu me înşel, a vedut şi judecat mai bine cele petrecute la Timişoara, decât domnii nostrii de acolo — „sĕ ne folosim de împregiurările date, şi sĕ ne dăm pre lângă cei ce sunt dispuşi a ne respecta drepturile şi tot de odată sûnt şi în stare a ne face îmbunăţiri.“

O astfel de politică ni-o dictează atât înţelepciunea noastră de vieaţă, cât şi starea, în carea se află poporul nostru; ear situaţiunea ni se arată favorabilă mai cu seamă în considerarea luptei celei inverşunate ce s'a încins astădi ca nici odată între partidele maghiare din dietă.

Sĕ cumpenim deci bine şi fără preocupaţiune lucrul, şi dacă iubim poporul sĕ facem numai aceea ce ne dictează îmbunătăţirea soartei lui viitoare.

Un bănăţan.

Revista politică.

Sibiiu, 14 Martie 1884.

După cum cetim în diarele din capitală, românii din comitatul Mureş-Turda au ţinut Sâmbĕta trecută conferenţă electorală în Reghin şi s'au organisat alegêndu-şi comitete de acţiune. Meritorice n'au decis nimica, reservêndu-şi votul până conferenţa generală, care va decide ţinuta românilor faţă cu viitoarele alegeri.

Italia începe a lua rubrică permanentă în revista diarelor europene. Ministrul Dépretis a murit, trăiască ministrul Dépretis. Aceasta este variaţiunea situaţiunei încât privesce pe Roma italienilor. Lucruri mari şi însemnate se prepară, însĕ şi în Roma papilor. Diarele papale discută cu multă amărăciune eventualitatea mutărei residenţei din Roma. Unde e papa, acolo e buricul pământului — aşa resonează diarele ultramontane. Lumea crede, şi noi împreună cu ea, că Părintele Leo XIII, va cumpăni bine lucrul înainte de a sĕ decide a părăsì Roma.

Despre schimbarea ministeriului în România circulă scirile cele mai variate. Vinerea trecută s'a scris diarelor din Viena că domnul Cogălniceanu ar dorì se între în ministeriul Brătian. Diarele de eri ne aduc scirea că se va forma guvern nou sub presidenţia domnului Sturdza, în care vor întra domnii Carp, Negruzzi şi Maiorescu. Diarele din Viena se provoacă la *„Indépendance Roumaine“* ca la isvor nu prea autentic. Ca sciri vor fi avênd şi acestea locul lor.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Braşov, 25 Februariu v. 1884. **La două reuniuni ale românilor braşoveni.** (Încheere). Lipsindu-i şi mijloacele, se vedu silit a-şi căuta de acestea la alte locuri.

S'a adresat cu o rugare la societ. „Transilvania din Bucuresci. Aceasta şi schimbă statutele pentru a putea satisface cererei aceleia, incepênd a ajutora în tot anul nu numai pe asoţiaciunea meseriaşilor de aici, ci şi pe cea din Sibiiu şi Cluş. Ba, după cum sunt informat presidiul societăţii „Transilvania“ îl roagă ai comunica şi vederile sale relativ la căile pe cari s'ar putea lucra mai cu succes la alegerea şi formarea tinerilor aplicaţi la comerciu, industrie şi meserii. De atunci în tot anul sĕ trimit de acolo câte 532 fr. pentru înpărţirea de ajutoare la învĕţăceii de aici lipsiţi de mijloace. Ajutoriu anual în bani a mai căpĕtat asociaţiunna şi dela biserica stului Nicolae de aici — mai nainte câte 100 fl. pe an — ear de 2 ani încoace câte 200 fl. Numai aşa s'a mai putut produce micul progres ce s'a produs. Cultivarea învĕţăceilor era o necesitate neapĕrată, mijloace nu erau şi jertfa în aceasta direcţiune au adus'o câţi-va prof. şi anume DD: I. Popea. I. C. Tacit. L. Nastase, Dr. I. Bozoceanu, Ip. Ilasievici, Dr. V. Glodariu şi I. Dobreanu, ear de present dl A. Bârsan, cari au predat lecţiuni gratuite în decurs de mulţi ani elevilor dela meserii.

Cred că este la locul seu a releva aci deşì cam târdiu câte-va momente ale adunării generale din acest an a desnumitei asociaţiuni. Adunarea gen. din cestiune s'a convocat şi s'a ţinut la 8 Ian. v. a. c, şi dintr'un incident, care trebuie sĕ'l regrete ori ce român simţitor a fost necesitate imperioasă a sĕ ţinea încă o şedinţă, carea s'a ţinut la 22 Ian. a. c. În cuvêntarea de deschidere a acelei dintâiu şedinţe şi-a arĕtat presidentul durerile sale adênc simţite, cari provin din causa nesprigîninirei acestei folositoare iustituţiuni din partea românilor, căci nu sĕ ajută a sĕ face progresul ce-l reclamă timpul. Din raportul comitetului se constată, că între alte încercări pentru procurarea de mijloace în favorul asociaţiunei s'au trimis 105 apeluri către cei mai însemnaţi bărbaţi, dar numai din trei locuri a venit respuns cu o sumă de 305 franci.*) În anul 1883 s'au aşedat 25 elevi la 11 felurite meserii: cu vesminte s'au ajutat 33, ear 8 învăţăcei orfani cu câte un rênd întreg de vestminte nouĕ dela un anonim; în spital s'au aşedat 7 bolnavi, ear alţi 11 au fost căutaţi gratuit de dl Dr. Baiulescu: stipendisti sûnt 12 elevi, dar stipendiile pentru meseriile de fer şi de postav s'au publicat în trei rênduri fără sĕ se afle concurenţi; pentru procurarea cunoscinţelor necesari s'a mijlocit prin comitet, ca sĕ cerceteze şi invеţăceii dela meserii scoala comercianţilor, carea se ţine de douĕ ori pe septămână; aceasta scoală au cercetat'o 83 de învĕţăcei, dintre cari abia 33 au depus esamen mulţămitor, din causa slabei cercetări ce o causează măestrii: din România s'au aşedat la 10 feliurite meserii 21 de elevi, dintre cari au remas 17; aceştia au dat foarte mult de lucru cu deosebire d-lui president; sodali au eşit 7, dintre cari 3 s'au trimis cu ajutor în streinătate pentru de a se perfecţiona. Societatea de lectură a sodalilor, carea încă este opera părintelui Baiulescu, sĕ plânge că nare încăpere pentru ţinerea şedinţelor lor; — O pedecă şi aceasta pentru progresul meseriaşilor, tot aşa se plâng şi măestri români, că nu sunt sprijiniţi de publicul român. Sĕ alege o comisiune pentru premiarea obiectelor espuse de învĕţăcei. În legătură cu aceasta adunarea decide, a se provoca toţi elevii a espune cu aceasta ocăsiune un obiect lucrat de ei. Urmează raportul cassarului din care se vede că averea societăţii sĕ urcă la cifra de fl. 3366,07 Adunarea după esaminarea numitelor raporturi votează comitetului absolutoriu şi mulţămită la procesul verbal.

Comisiunea aleaşă la începutul acestei şedinţe pentru înscrierea de membrii noi, raportează la acest loc, că nu s'a inscris nici un membru; — ceea ce se ia cu regret la cunoscinţă. În fine dl president după ce a dat fiinţă acestei indispensabile asociaţiuni după ce a susţinut'o în intregritate şi înflorire aproape esclusiv numai prin sine în decurs de 13 ani fără de a-şi putea câstiga cel puţin atâta mângăere, ca sĕ vadă odată spartă ghiaţa indiferentismului insolent al publicului român faţă de o instituţiune atât de binefăcĕtoare, şi atât de necesară în Braşov, ca nicăirea înalt loc, după ce face atâta esperienţă seacă şi disgustătoare — îşi dă dimisiunea din motivul nesprigîninirei acestei corporaţiuni. Acest incident a făcut o impresiune foarte rea asupra tuturor membrilor asociaţiunei, recunoscênd cu toţii, că singur D-sa e cu trup şi suflet pentru această idee, ceea ce dovedesce din destul studiele sale publicate. Toate stăruinţele adunării de a îndupleca pe Păr. Baiulescu sĕ rĕmână în funcţiunea de president şi mai departe, au fost zădarnice, căci resoluţiunea d-sale era întărită cu cea mai mare mâhnire din causa împrejurărilor aretate, esprimânduse în mai multe rânduri, că după un timp oare care sĕ va vedea copleşirea românilor braşoveni de streini şi d-sa nu voesce sĕ fie osândit. Cu toate acestea cei ce cunosc — cum a dis dênsul — beţia în această direcţiune, sûnt nutriţi de convingerea că, când se vor interesa oamenii, d-sa ear va fi cu ei. În urmarea aceasta s'a convocat a doua şedinţă pe 22 Ian., în care sĕ întregì postul de pretident prin părintele V. Sfetea.

Sĕ reflectăm puţin şi la trecut şi sĕ vedem ce spor a făcut această asociaţiune dela începutul esistenţei sale. După istoricul societăţei, amintit mai sus, şi după raporturile comitetului din anii următori sĕ vede, că până adi seu aşedat 377 de copii la 19 feliurite meserii; mai cu toţi aceşti copii au umblat păr. Baiulescu aşa dicênd de mână, de i-a aşedat pe la meserii, si numai ei vor scii le câte necesităţi şi necasuri i-a ajutat şi i-a ocrotit, braşovenii români şi streini au vĕdut, cum umblă cu copii sdrănţoşi şi goli după sine pe la măiestrii în tot timpul, fie frumos, fie furtunos.

Dintre învĕţăceii aşedaţi câţi n'ar fi eşit ca calfe şi ca maiestrii cu cunoscinţe frumoase, dacă ar fi fost şi alţii cu zelul acestui bărbat neobosit; între împregiurările actuale însĕ de abia au eşit 115 sodali şi din aceştia 26 de măiestrii. Sciu din raporturile anilor trecuţi, că idea presidentului era sĕ lucrăm şi sĕ susţinem cu seriositate şi cu ori ce jertfă scoala de meserii şi, precum s'a dis mai sus, sĕ înfiinţăm ateliere de meserii, căci, dacă nu-i vom face înlesnire poporului a mai învĕţa şi alte ocupaţiuni pentru câştigarea pânei de toate dilele, ei vor remânè tot numai aceea ce au fost părinţii şi moşii lor, atunci plaga ce ameninţă pe poporul dela ţară şi mai mult pe cel de aici — miseria întunerecului — faţă de paşii gigantici ce-i fac în toate direcţiunile culturali naţiunile conlocuitoare, îl va ameninţa tot mai mult cu distrugere, atât prin inspăimântatul proletariat cât şi prin emigrare; tractatul dsale publicat în „Transilvania“ constată aceasta în mod statistic. Dsa mai cerea, că pe basa programei sale publicate în numitul tractat după principiul patronării, toţi cei 600 de bărbaţi, cari pot fi membrii sĕ între în sinul asociaţiunei şi sĕ o ajute cu contribuiri ori cât de mici, — mai departe toţi membri asociaţiunei sĕ lucre numai la maiestrii români. Cu toate acestea nu şi-au bătut oamenii capul întru nimic, ca şi când acestea ar fi nisce lucruri cu totul bagatele şi lipsite de ori ce valoare.

Apoi sĕ nu-i se altereze omului simţitor tot ecuilibrul intern la privirea astorfel de impregiurări?

Astfel sunt astădi susţinute aceste douĕ reuniuni aici în Braşov, unde e mai mare trebuinţă de promovarea culturei populare în genere şi în special a celei sociale şi meseriale.

Lumea din afară cunoasce Braşovul ca cel dintâiu centru transilvănian, unde e concentrată mai multă forţă naţională, mai multă inteligenţă. Da! E prea adevĕrat, că Braşovul român (înţeleg românimea din Braşov) dispune de multe puteri intelectuale de diferite branşe — medici, advocaţi, profesori, comercianţi, funcţionari etc. — numai e pĕcatul mare, că puterile intelectuale cu energie de fer, cu abnegare de sine, când e vorba de jertfe în favorul progresului massei poporale, sûnt reduse la un numĕr minimal. Abstracţiune făcênd dela jertfa dovedită în trecut la înfiinţarea scoalelor medii de P. S. D. episcop Popasu şi comercianţii rom., — în timpul mai nou un Diamandi, un Baiulescu, un Lenger şi în specialitatea sa un Murăşan — atâta e tot, ear păşind mai departe cu mici escepţiuni te împedeci de indiferentism. Nu dic şi nu pot dice, că oamenii nu şi împlinesc datoria; dar a-şi împlinì omul datoria numai faţă de oficiul, ce-l ocupă, nu este de ajuns ci se mai cere dela el jertfă şi pentru promovarea intereselor comune, de unde nu-i se ofere remuneraţiuni. În privinţa aceasta dacă afli apatie, nepăsare la masa cea crudă a poporului, nu te prinde mirare, dar, când vedi dispreţ şi lâncezire la clasa inteligentă, atunci tot internul ţi sĕ tulbură, ţi se revoaltă şi graiul îţi amuţesce.

Dacă am făcut aceste esclamaţiuni, sunt numai, că e de dorit şi e timpul suprem, când ar trebuì, sĕ se entusiasmeze inteligenţa numeroasă de aici pentru ridicarea massei poporului braşovean, carele — după cum am audit la o ocasiune dela unul dintre d-nii învĕţători de aici — e atât de părăsit şi uitat, încât esistă chiar tineri şi tinere cari n'au cercetat scoala de loc, de care ce nu i-a silit nimenea şi cu atât mai puţin sĕ-i fi înpintenat cineva la vre una dintre ocupaţiunile rentabile şi onorifice.

7. —

Satulung (Săcele), 9 Martie v. 1884. Domnul Redactor! Astădi s'a tinut aici adunarea generală a despărţemêntului I. (protopopiatul Braşovului) al Reuniunei învеţătorilor români ort. din districtul X (Braşov). Eu cred a nu fi lucru de aşa puţin interes pentru publicul român comunicarea desbaterilor astorfel de adunări; ceea ce mă îndemnă a ve şi adresa aceste rânduri.

Mai multe adunări de acest fel s'au ţinut aici în Satulung la biserica vechie; cea de faţă însĕ pare a nu întra în resortul celor de mai nainte încât privesce îngrigirea celor competenţi de primirea oaspeţilor şi preste tot de preparativele adunării. Dl Dorca directorul scoalei de aci şi presidentul despărţemêntului de astădată a arĕtat mai mult interes şi considerare faţă de aceste adunări, de aceea a şi meritat mulţămirile adunării aduse la încheierea şedinţei ultime.

Conform statutelor s'a convocat această adunare pentru desbaterea unei teme didactice, care de astădată a fost: „Geografia în clasa I. şi II. resp. în anul I. şi II. de scoală.“

Nau fost trecut multe minute preste ora 9 a. m., carea era prefiptă şi anunţată prin circularul de convocare, pentru începerea discuţiunilor şi sĕ şi adunaseră mai toţi membrii obligaţi, ear dintre neobligaţi DD.: St. Iosif director gimnasial şi I. Popea prof. Din partea comitetului despărţemêntului se presintă tema de mai sus lucrată de zelosul învеţătoriu I. Dariu. Tema a fost desvoltată în modul următoriu. Mai întâiu s'a arĕtat materialul de propus în fiecare an de scoală, apoi a urmat desvoltarea metodică a lui. Tot astfel s'a făcut şi critica elaboratului din partea adunării în ambele şedinţe din nainte şi de după prânḑ, primindu-sĕ unanim pe lângă unele modificări. Onoare autorului cu atât mai vêrtos, că e în continuă activitate. — După încheierea desbaterii numitului elaborat urmară propuneri de sine stătătoare, dintre cari sĕ-mi fie permis a releva una de o valoare regretabilă faţă de mult cercata noastra scoală. „Absenţiile urmate din motive nescusabile sĕ se arete autorităţilor superioare bisericesci şi scolare spre pedepsirea vinovatului". Această propunere s'a făcut din causă, că a ajuns la cunoscinţa adunării — pe cale privată — scirea, cumcă într'o parochie s'a întêmplat un cas, unde li s'a denegat invĕţătorilor viaticul şi diurnele chiar din partea parochului. Parochia este cea din Braşovul vechiu; întêmplarea — precât este cunoscută până acum — e următoarea. Zeloşii învĕţători Mujlea şi Şoneriu făcură la timpul seu quitanţa pentru liquidarea banilor de drum şi de diurne, o înaintară la epitrop, carele şi voì sĕ o solvească, dar intracea i veni ceva în gând, şi rugă pe învĕţători, sĕ fie puţin cu răbdare până va întreba despre această solvire şi pe Părintele. Se duse deci la acesta şi-i făcu cunoscut lucrul, arătêndu-i quitanţa. Rĕspunsul „Părintelui" — sĕ înţelege era deciḑĕtor precum a şi fost: „lasă-i sĕ meargă şi pe jos că şi eu mergeam pe jos, când eram învĕţătoriu, ear bani nu avem! "Sĕ întoarse epitropul şi aduse învĕţătorilor rĕspunsul negativ dar regretabil al „Părintelui", în urma căruia învĕţătorii fură nevoiţi a rĕmânè acasă.

---

*) Adunarea gener. din anul trecut alesese o comisiune de 5 membrii, pentru de a studia şi a afla mijloace, prin cari ar putea ajunge asociaţiunea la progresul reclamat de timp: aceea comisiune, neprimind idea Părintelui Baiulescu, de a înfiinţa ateliere pe acţiuni, au recomandat spre scopul amintit numai modalitatea de a se face apeluri la publicul român; de aci vine comitetul în raportul seu cu referada despre apeluri.

E trist lucru, dar când s'ar cunoasce toate găluscile nemistuibile, câte au fost nevoiţi sĕ înghiţă numiţii învĕţători numai ei vor fi sciind şi D-ḑeu, plătinduli se pe lângă aceea faţă de scumpetea cea mare din Braşov un salariu abea de 300 fl. şi cu toate acestea numiţii învĕţători au arătat atâta tărie de spirit, încât nu făcură întrebuinţare de nici un necaz al lor, ca sĕ nu supere cumva pe şeful lor şi sĕ urmeze apoi alte bombe mai esplosive.

Încheiu cu speranţa că sĕ vor mai schimba timpurile în viitoriu, dacă nu s'au schimbat mai spre bine până acuma.

Varietăţi.

(Postal) În comuna *Homorod Heviz*, comitatul Târnava mare este de ocupat postul de magistru postal. Condiţiuni contract de oficial şi cauţinne fl. 100.

Emolumentele: salariu fl. 150 şi pauşal de cancelarie fl. 40.

Suplicele sunt a se adresa în termin de trei sĕptămâni la direcţiunea de postă în Sibiiu.

* (Prelegeri literarie). Cu datul 9 Martie a. c. ni se scrie din Braşov: A seară — Joi — la 7 oare precisi spaţioasa şi eleganta sală a gimnasiului român era îndesuită de femei de toate etăţile; după acest termin n'a mai intrat nimenea. Nu sciu dacă caracterisează şi pe bărbaţii de aici această precisiune! La aceeaşi oară începù dl A. Bârsan disertaţiunea sa despre invasiunea popoarelor. Dsa vorbì despre Daci, Goţi, Vandali, Gepeḑi, Huni şi în fine, ceva despre venirea şi aşeḑarea Maghiarilor în ţerile noastre. Disertaţiunea a fost lucrat cu mult tact şi eleganţă. În istoricul scurt şi bine legat se mai oprea din când în când la câte o descriere mai detaliată pentru de a apăsa unele caractere mai importante ale acelor popoară; aşa descrie ferocitatea Hunilor, apucăturile înfricoşate ale Maghiarilor şi altele. Mai pe urmă atinse esistenţa câtor-va ducate române în Ungaria şi în Transilvania.

Urmă apoi novela istorică „Alecsandru Lăpuşneanul", cetită de dl I. Panţu într'un ton atât de plăcut şi bine accentuat încât toate momentele descrise în aceea, impresionară pe auḑitoare. Conform programului hotărît deja mai nainte vĕḑui, că avea se mai urmeze cetirea numitei ceva după novele, dar din causacă numerii esecutaţi fiind ceva lungi şi obositori pentru ascultătoare se anunţă, că programul s'a încheiat cu atâta. În general observ, că damele urmăriră în tăcere mormentală şi cu mare atenţiune toate amĕnuntele obiectelor percurse făcêndu-şi reserva — de sigur — de a discuta despre acele materii la alte ocasiuni. O mică obiecţiune sĕ-mi fie pesmisă faţă de disertaţiunea istorică. Tăietura finală acestei disertaţiuni a fost făcută aşa de repentin, încât publicul se află cu cea mai mare încordare în ascultarea urmărirei evenimentelor, când observarăm pe disertante, că coboară treptele tribunei. Întroducerea unei disertaţiuni — cred eu — are pretensiunea de a capta pe pe auḑitori, ear încheiere a-i mulţămì.

Acestea sûnt impresiunile mele din seara trecută. De astă dată încheiu comunicările mele în aparenţă, că ne vom mai revedea pe această cale.

* (Necrolog). Junimea română univeritara din loc în numele seu, al părinţilor şi consângenilor aduce la trista cunoscinţa, că **Ioan Tipeiu**, medicinist de anul II la universitatea regiă din Cluş, născut în Zerneşti în 20 Ianuarie 1862, şi-au dat sufletul în mânile creatoriului în 21 Martiu 1884.

Remăşiţele pămêntesci s'au aşeḑat spre repausul etern Dumineca în 23 Martie la 3 oare p. m. în cimiteriul orăşenesc.

Cluş, 22 Martiu 1884.

Fie-i ţerâna uşoara şi memoria binecuvântată.

* (*Rectificare.*) Onorate D-le Redactor! În Nr. 29 al „Telegrafului Român" din 10/22 Martie a. c. a apărut o corespondenţă din Sălişte 7 Martie subscrisă de dl Argus.

În această corespondenţă s'au strecurat unele erori nu sciu cu, sau fără intenţiune. Spre constatarea adevĕrului 'mi permit a face următoarele reflecsiuni:

La pct 6 unde se ḑice că dl protopresbiter Dr. Niculau Maier în raportul seu către sinód au raporţat: „că fiind archiva în stare primitivă şi negligată de antecesorul dênsului încă nu o a putut până de present pune în ordine." Acesta nu este esact. Dl protopresbiter imi aduc foarte bine aminte, în raportul dênsului nau amintit de loc de nici o archivă. Pentru constatarea adevĕrului cred că dl protopresbiter la cas de lipsă va avea bunatate a pune la disposiţia On. Redacţiuni raportul seu.

Mai la vale ḑice dl Argus, că toţi membrii sinodului au luat parte la banchet în localităţile d-lui protopresbiter. Aci îmi permit a reflecta numai atâta dlui Argus că n'au fost banchet în localităţile dlui protopresbiter ci numai un prânḑ. Eu nici nu cred că dl protopresbiter al tractului Săliştei s'ar învoì ca în localităţile dênsului sĕ se dee banchet*)

Mai departe l'aş ruga pe respectivul Argus, sĕ nu mistifice adevĕrul precum au făcut cu cele ḑise de părintele Hanzu că în toastul seu au mulţămit numai Escel. Sale că ce ne au trimis de conducĕtoriu pe un bărbat demn de chiemarea sa, ear nici decum cuvintele cari ile substitue Dl Argus**)

Acestea mĕ simt datoriu a le aduce la cunoscinţa On. public cetitoriu.

Unul dintre cei de faţă.

* La 13 Martiu st. n. a. c. a avut loc alegerea de medic cercual în cercul Arpaş, unde a fost afară de subscrisul, care mi am retras petiţiunea, numai un competent şi acela de naţioualitate evreu. Alegĕtorii acelui cerc cari sunt români au preferit a absta dela vot decât a alege un strĕin şi după cum sunt informat şi acel competent veḑêndu se înşĕlat în asceptarea sa şi-au retras petiţiunea.

Făcêndu-ve cunoscut cu causa Vĕ rog a da loc în preţuitul dvoastre ḑiar următoarei mele mulţămite.

Subscrisul vin a aduce sincera mea recunoscinţă şi mulţămită tuturor alegĕtorilor din cercul Arpaş la alegerea de medic cercual, cari retragându-mi eu petiţiunea, au preferit a absta cu toţii dela vot decât a alege un strĕin.

Nu pot sĕ trec cu vederea fàra ca sĕ nu laude aderinţa acelor alegĕtori către un conaţional dorindule asemenea sentimente si aderinţa faţă de toate alegerile şi asigurându-i tot odată că pentru încrederea pusă în mine cu astă ocasiune m'a deobligat ca pe viitor cu un zel şi putere îndoită sĕ lucru pentru binele şi înaintarea lor încât mĕ ajută puterile mele spirituale şi phisice.

Rogându-i încă odată a primì cordiala mea mulţămită provenită din abundanţă sincerităţii mele i salut şi remân până la revedere la noua alegere.

Avrig, 17 Martiu 1884.

Stimătoriu.
Philipovits Ioan,
medic cercual.

* (Anecdote despre Young). Young vestit prin scrierea sa „Nopţile" se duse într'o ḑi sĕ se preumble pe Tamisa cu mai multe doamne pe cari le cunoscea. Ca se le facă se petreacă mai bine cântă diferite arii cu fluerul, instrument în care el escela. Vĕḑênd însĕ, că o barcă în care erau mai mulţi oficeri, se ţinea de luntrea în care era el, se oprì din cântat şi puse fluerul în buzunar.

„Pentru ce nu vrei sĕ mai cânţi? îl întreba un oficer, restit.

— Pentru ce mĕ întrebi? rĕspunse Young. Nu vreau sĕ mai cânt.

— Sĕ faci bine se începi sĕ cânţi ear, ḑice oficeriul.

— Dar....

— Începe, îţi ḑic! ori te arunc în Tamisa!"

Young vĕḑênd că doamnele cu care era se speriaseră foarte tare, s'a hotărì sĕ facă pe voia oficeriului; scoase fluerul şi începu sĕ cânte.

Când ajunseră amêndoue bărcile la mal, luă pe oficer de o parte:

„Dacă esci om de onoare îi ḑice Young sĕ-mi dai cuvênt de glumele dtale obraznce. Te aştept mâne, fără martori, şi armat numai cu sabia."

Oficerul primì. Hotărîră ceasul şi un loc retras, pe urmă se despărţiră ca doi buni prieteni.

A doua ḑi Young venì cel dintâiu la locul de întêlnire. Cum ajunse oficerul, Young scoase un pistol din puzunar şi ochì pe adversar.

— Ce fel! vrei sĕ mĕ ucíḑi! ḑise acesta indignat.

— Nici de cum! Numai, te poftesc sĕ joci un moment, rĕspunse Young.

— Cum?...

— Dacă nu joci chiar acum, îţi sdrobesc creerii!

Oficierul vru sĕ se mai împotrivească, însĕ înzadar; fu silit sĕ joace.

— Bine! ḑise Young, după ce jucà oficerul. Eri dta mai făcut sĕ cânt fără voie din fluier, aḑi te-am silit sĕ joci; una pentru alta. Dar dacă vrei şi altfel de satisfacţie, sûnt gata sĕ-ţi dau.

Oficerul işi cunoscu greşala, şi îmbrăţişà pe Young. Din ḑiua aceea remaseră buni preteni.

* (Dracu în capcană). În satul Csatár — scrie „Nyitravidéki Lapok" — s'a întêmplat nu de mult o istorie foarte ciudată: Noaptea târḑiu se află la patul unei ţerance, a cărui bărbat nu era acasă, un viţel care o destepta din somn şi-i cerù bani în limba slovacă. Ori cine işi poate închipuì spaima, ce o cuprinse pe beata femee, stând faţă în faţă cu un viţel, care îi spuse verde numai decât că el este dracul. Spĕriată îi dete la moment 200 fl., cari îi avea în ladă; dar dracul nu s'a mulţămit, ci mănios începù a face larmă, smulse copilul din leagăn şi cu gura mare cerea dela dênsa mai mult. Sermana femee sĕ rugă plângând sĕ-i dea copilul înapoi, spunêndu-i de repeţite ori că bani numai are, dar se afla carne în pod destulă, s'o ia şi se o ducă cu sine. Deşì se scie, că dracul când u'are alt ceva mănâncă şi musce, totuşi blăstĕmatul luă o lumină şi caută prin pod după carne.

Din nenorocire tocmai atucnci trece patrola de geandarmi prin sat şi vĕḑênd lumină în pod, întrebară dela fereastră pe sermana femee, ce lumină e în pod. Pălăria cu pene a gendarmilor mărì spaima nenorocitei, care credea că dracul a trimes după slujbaşii sei, sĕ vină sĕ-i ajute; drept aceea îi ruga plângênd, sĕ i dea pace, căci dracul cel mai bĕtrân, adecă jupânul Scaraoţki s'a suit în pod se ia carne. Geandarmi intrară cu toate acestea în lăuntru şi când erau sĕ se urce în pod dracul scăpa de pe trepte jos, ei îl primiră amicabil şi-l duseră la judele comunal ca sĕ-l lege. Judele însĕ nu era acasă şi judeceasa nu scia sĕ le spună unde s'a dus. Intraceea dênsa privì mai de aproape la dracul prins şi strigă înspăimêntată că clare cismele bărbatului seu." Gendarmii luară pelea jos şi ce sĕ veḑi, era Domnul jude în persoană, care în aceeaşi noapte fu transportat la Ár-Maroth şi predat în mânile tribunalului. Astfel s'a prins dracul, cât a fost de viclen în cleşte!

Numĕrul de aḑi conţine un inserat interesant. Cu evitarea unui mijlocitoriu ajunge cumpĕrătoriul şi consumantul a şi procura nemijlocit. 1. Fie-care firmă trebue sĕ fie isvor nemijlocit. 2. Sĕ estradee la dorinţă mărfuri eftine şi de valoare. 3. Mărfurile însemnate cu stea la administraţiunea anunţiului se capĕtă cu 10% mai eftine ca procurate directe. 4. O carte de corespondenţă ajunge ca omul se poată procura ori şi ce. Mărfurile se trimet după putinţă în un pachet. 5. Cu cine comandă mărfuri corespundem gratuit. 6. Mărfurile peste 10 fl. până la 5 chilo se espedează gratuit. 7. Reprimim mărfurile cari nu convin. 8. Vênḑĕtorii primesc rabatele ca şi dela firme. 9. Se poate solvì în rate. 10. La comande trimitem carte de corespondenţă, pe care cumpĕrătorul ne încunoscinţează despre complăcerea sau jalba sa. A se vedea inseratul „Unicul" etc.

Loterie

Mercuri în 26 Martie 1884.

Brünn: **25 10 3 77 53**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 24 Martie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.50	122.20
Galbin	5.68	5.68
Napoleon	9.60½	9.60
London (pe poliţa de trei luni)	121.40	121.45

---

*) Ce înţelegeţi D-voastră în Selişte sub banchet? şi ce sub prânḑ? Red.

**) Susceptibili trebue sĕ mai fiţi D-voastră prin Sălişte, dacă şi la punctul acesta faceţi escepţiune, şi nu vedeţi că voind a rectifica pre corespondentul nostru, în realitate 'l întreceţi în zelul seu de a înfrumseţa lucrul

Red.

Nr. 1228 Plen. [698] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de profesor estraordinariu pentru musica vocală și instrumentală la seminariul archidiecesan pedagogico-teologic din Sibiiu cu salariu anual de 800 fl. prin aceasta se publică concurs sub următoarele condițiuni:

Chemarea acestui profesor este a instrua pe elevii seminariali în elementele teoriei musicale și în special în musica vocală și în metodica acesteia; apoi a forma din elevii seminariali un chor bisericesc și pe acesta a-l conduce în toate Duminecile și sërbătorile la esecutarea cântărilor artistice bisericesci în biserica catedrală; în fine a instrua pe elevii seminariali în armoniu și în vioară, ca instrumente aucsiliari la instruirea în musica vocală.

Cei ce doresc a ocupa acest post profesoral au să-și astearnă suplicele lor, instruite cu atestate de cualificațiune în această specialitate, la consistoriul archidiecesan în termin de 30 de ḑile dela prima publicare a acestui consurs în foaia archidiecesană „Telegraful Rom.“

Dat din ședința plenară a consis. archid. ținută în Sibiiu la 5 Martie 1884.

Nr. 248 – 1884. [700] 1—3

Edict.

Pentru vênḑarea a lor **2000 lemne de brad vii** (pe picioare) cu diametrul la trupină dela 12. policari în sus (lemne merunte de caule-plute mici) din pădurea bisericei și a scoalei confesionali gr. or. a comunei **Poleți,** protopresbiteratul Reghinului — prețuit dărabul în 90 cr. v. a. prin pricepători de lucru, — se publică prin aceasta — în urma concediului Preaven. Consistoriu archidiecesan dto 23 Ianuariu a. c. Nr. 380. Epitr. — licitațiune pe **8 Aprile a. c. st. n. la 2 oare postmeridiane ținêndă la casa comunală în Poleț.** — O terțialitate din prețul de cumpărare are a-se depune la închierea Contractului, ear' celelalte în 10 August și 12 Octombre a. c.

Condițiunile mai de aproape se pot erua dela subscrisul Oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Reghinului.

Idicel, 9/21 Martiu, 1884.

Galaction Șagău,
protopresbiter.

Anunciu.

Am onoare a atrage atențiunea On. public asupra **depositului** meu

de încălțăminte

provëḑut acum de curênd **cu tot feliul de păpuci** pre lângă prețul cel mai moderat.

Mihael Bachholzky,
păpucariu.
[697] 2—3
Sibiiu, Rosenanger Nr. 16.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA.“

A XV-a adunare generală ordinară

va avè loc **Dumineca în 6 Aprile 1884 c. n.** la **3 oare** după prânḑ în casa proprie (strada Cisnădiei Nr. 5.)

Obiecte:

1. Darea de samă despre afacerile anului 1883 și bilanțul anual.
2. Raportul comitetului de revisiune.
3. Întregirea consiliului administrativ,
4. Propuneri incurse.
5. Sorțiri de obligațiuni ale fondului de întemeiare.

Sibiiu în 17 Martie 1884.

[699] 2—2

Consiliul administrativ.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouë scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pëcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 14

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Unicul, cel mai avantagios și mai bun mod de comandare!

Articulii și lucrurile înșirate se pot comanda dela firmele numite de primul rang mai **avantagios** și **mai sigur** numai și esclusiv dela redacțiunea

„Anunciul internațional“

(Budapesta VII. Károlykör 7).

Se garantează următoarele **avantagie:** 1. Articuli și lucruri numai de cualitatea cea mai bună se espedează dela firmele de primul rang celor ce fac comande, numai cu prețurile originale, după curant original. — 2. Comandatorul poate să-și acopere toate trebuințele printr'o singură cartă de corespondență și poate economisa separat spesele de espedițiune. — 3. Din prețul **fixat** pentru articulii și lucrurile marcate cu o stea **dăm rabat** 10 % și dela 10 fl. în sus espedăm toate franco. — 4. Comandele și corespondențele respectivului le efectuim gratuit. Spedițiunile le îngrigesce spedițiunea română a Dlui **Stănescu.**

Pentru fie-care comandă oferim garantie întreită: din partea firmei, a spediturei și a redacțiunei „Anunciul internațional“.

I. Specialități de cură.

Spirt de vin acid Brázay, pentru 42 de boale diverse, de un efect ne mai pomenit, neapărat de lipsă în ori ce casă. Prețul 80 și 40 cr.

Cafea Ungaria. Dela Szalady Antal. Pentru dureri de stomach, dissenterie. Efect minunat de bun. Pentru sënătoși de neprețuit. Un chilo 1 fl. 20 cr.

Plastru universal pentru rane, Forty, vindecă ori ce rană la moment. După curant. Unsoare de rane universală de **M. Weisz,** prețul 30, 50 cr. și 1 fl.

Beri sanitare **Hoff Ioan** 1 ploscă 60 cr. Zacharicale smăltuite 20 cr., esență de malt 70 cr. **Strausz B.** bere de piept, pilule recoritoare și pastile de pe piept. După curant. **Pilule sanitarie carpatine** contra tusei, scrofulelor și contra durerilor de piept din magazinul principal al lui Friedrich cu 21 cr.

Specialități de cură din magazinul principal a lui Török József: Pentru prăsirea de barbă 2 fl. 60 cr. Vas bravais 3 fl. Recomandăm în deosebi:

Esență de ochi de Dr. Lebois, apă de cură pentru ochi franceză, de un efect mare și pentru întărirea ochilor sănătoși, indispensabilă pentru ori ce familie îngrigiată de organele vederei la membrii sei; neapërat de lipsă pentru ochi slabi, bolnavi și cășunători de durere și în genere pentru ori ce boală sau incomoditate de ochi, ca o medicină din cele mai escelente de soiul acesta de cură și recunoscută ca cea mai bună și recomandată din partea celor mai autorisați doctori de medicină.

Esență de pelin. Medicament premiat cu medelia de aur, bun pentru emoroide, lipsă de apetit etc. Amestecat cu vin dă pelinul cel mai escelent. Plosca mare (de 1 ½ litră) 3 fl. 50 cr.

Flanel pentru reumatism din farmacia lui Török Josef.

„Săpun din planta „Sultana“, soiul Nemencsek, pentru boale de piele, pete de ficat, pete pe față, mătreață și contra migrenei. Prețul 35 cr.

Din farmacia lui Fáczányi se capetă următoarele specii de cură: 1. **Mustarul dulce** de Fáczányi. Cu efect estraordinar și eminent sigur contra catarului de gât, intestine și stomac etc., în casuri de lipsă de apetit, recunoscut de mai mulți cu recomandațiuni numeroase, veritabile și sincere. Prețul: 1 fl. sau 50 cr. — 2. **Săpun Fhenil,** cel mai bun săpun de cură 1 fl. — 3. **Spirt de vin serat** în composițiunea cea mai veritabilă unicul cu efect sigur, 80 și 40 cr. — 4. **Papir contra reumei,** vindecă momentan ori ce durere de dinți, cap și reumă.

Preste acest preț toate specialitățile de medicamente după curant.

II. Parfumërii.

Puder-Blaha din parfumëria lui M. Müller. Tot acolo se află ori ce feliu de pudere și parfumuri. — **„Juno-crême“ Jaulus** din materie fără ingrediențe minerale și nestricăcioase, contra petelor, pete de ficat, 1 fl. 50 cr. **„Juno-pasta“** pentru albirea ca neaua a feții — 2 fl. — **„Juno-puder“** 60 cr. Recomandate în modul cel mai favorabil de institutele chemice din Viena și Budapesta. Parfumerii indispensabile pentru toaletă.

Medicament nou unguresc pentru coloratul përului pentru redobêndirea coloarei naturale. Specia Tokody prețul 2 fl. 50 cr.

Sapun parfumat Sultana. Indispensabil în ori ce budoar, de un efect recunoscut estraordinar. Prețul 3 bucâți 1 fl. Soiul Nemencsek.

Medicament pentru crescerea përului. Secretul familiei a lui R. Hausner. Prețul 1 fl. 40 cr.

Preste acest preț ori ce parfum după curant.

III. Articuli de economia casei.

Fabricatele din **„Prima fabrică ung. de unsoare neagră de piele“.** (Schuhwichse). Unsoare neagră pentru piei 1 fl. 20 cr., galbină 1 fl. 50 cr. Lac duplu venețian 60 cr. de Nemencsek, speditorul de curte a archid. Iosif. Speditor militar, polițian etc.

Cleiu universal rece de Singer. Pentru cleirea buților, sticlelor, pipelor, bucăților de lemne și a peilor 30, 50 și 80 cr.

Poleitură de lac Mosánsky. Pentru curățirea metalelor — soiul Nemencsek 10 cr. **Prav contra insectelor** de Polsch 1 fl. **Prav pentru stêrpirea cloțanilor** de Reiss 1 fl.

Articuli de modă, vestminte.

Articuli de modă pentru bărbați și schimburi de B. Roman, croitor. Vestminte albe sanitari și îmbrăcăminte de Dr. August Jäger din magazinul principal din Budapesta. Pălării din magazinul principal al lui Nyerges.

Articuli de modă pentru femei dela speditorii de curte Monasterli și Kuzmik. Vestminte femeesci dela Friederich, din croitoria principală a fostilor Alter și Kiss.

Papuci din fabrica lui Lőrincz István, pentru bărbați, dame și copii.

Preste acest preț curantul normal.

Felurimi.

Se recomandă productele de spirt, drojde de bere, liqueur, rum și esența de oțet, din fabrica societății Gschwindt.

Mobilii de casă, dela I. Benyovics. Scaun **excellentiar,** pentru 16 scopuri de C. Schöberl. **Cässi de bani,** de Fr. Wiese, speditor de curte. **Mobile de fer,** de H. Stitz. **Porțelan și vase** dela speditorul de curte T. Hüttl.

Sticlării din fabrica lui Stölzle și fii. **Trăsuri și calesce** din fabrica lui Iosif Bogdan. **Recuisite pentru cai** de L. Szigeti. **Recuisite din gimnastică,** unelte, petri de moară, recuisite de cuină, de Geitner și Rausen.

Biliard și mese de joc de J. Gyöngyössy. „Ariston“ instrument musical ce cântă de sine, 25 fl., din magazinul principal. **„Orchestrion“** orchestru admirabil, cântă de sine, dela 1000 fl. în sus, din fabrica principală. **Clavire** din fabrica lui Lédeczy.

Pusci de vênat, pistoale etc. la speditorul de curte Kirner. **Recuisite de vênat** și pentru călëtoria, dela T. Kertész

Mașini economice, englezesci, franțozesci, nemțesci, americane și din patrie ale Dlui G. Tarnóczy, recunoscute ca cele mai bune în monarchie. Decorate la toate esposițiunile cu medaliele de clasa primă. **Mașini de cusut** de Neidlinger. Instrumente necesarii la măiestrii de Geitner și Rausch.

Cele mai eminente vinuri spumegătoare din Francia, dela L. Müller, representantele firmei Jaques Louis Fréres în Budapesta Grand vin dela courone 3 fl. 80 cr. Carte blanche 1-ére chois 3 fl. 50 cr.

Essenții pentru gătirea liqueur-elor de ori ce soiu, din fabrica lui A. Watterich.

Portrete succese frumoase, din laboratoriul lui J. Neumann, Zugrăviă de cărbune 3 fl., de cretă 6 fl., de oleu (mărimea întreagă) dela 8 fl. în sus. Icoanele se remit nevătëmate. Stindarde cu portrete pentru alegeri, din laboratoriul lui J. Neumann.

Lucruri de gravură, sigile, stampilii, marce de sigil, monograme, cu prețul cel mai eftin.

Cu un cuvênt, ori ce obiect și articlu, se gătesce și se trimite conform tarifei tipărite.

Primul loc central de speduire a tuturor productelor, articlilor și fabricatelor de esport din Ungaria (vin de Tocai, Ménes, din ținutul Balaton, prin L. Vomossy, bere de Köbánya, dela Dittrich și Gottschling, pipe de Semnitz dela F. Heller, fer unguresc, otiel etc. dela P. C. Vadhus, lampe, papir, sapun, paprica (ardeiu) de Seghedin etc.), procurêndule toate dela isvoarele cele mai directe, cu prețuri ficsate și cu prețul stabilit în tarifa respectivelor firme. E de ajuns a adresa o cartă de corespundința la redacțiunea:

[671] 6—7

„Anunciul internațional“.
(Budapesta VII. Károly körut 7.)

Efeptuire promptă, onorabilă și grabnică.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu.
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

La numerul acesta se adauge un suplement.

Nr. 32 Sibiiu, Sâmbătă 17/29 Martie 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiasă.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Sibiiu, 14 Martiu, 1884.

Miscările electorale preocupă atențiunea întregei presse din monarchie și putem dice fără sfieală și pre cea străină. Conferența românilor din Budapesta a produs un cumplit vifor în pressa română și neromână, și a turburat ecuilibrul minței sănătoase așa, că fulgerele și trăsnetele de până acuma anunță numai vijelia, la care avem sĕ ne așteptăm în viitorul cel mai de aproape.

Paralel cu conferența românilor din Budapesta înregistrăm conferența alegĕtorilor sêrbi, ținută Marța trecută, tot la Budapesta sub presidenția deputatului dietal Dr. Macsimovici, ca secretariu a funcționat Theodor Bekici, redactorul dela Zastava. La această conferență au participat la 70 de alegători sêrbi, partea cea mai mare advocați, apoi medici și proprietari.

Conferența după lungi și înfocate desbateri a primit următoarea programă:

„Pe basa articlului de lege 12 din 1867, sêrbii, însuflețiți de spirit patriotic, ca cetățeni constituționali ai statului unguresc, în comuniune cu toți ceialalți cetățeni ai statului, și corespondênd modernelor principii liberale, vor lucra pentru ampla desvoltare și întărire a statului unguresc, promovând cu chipul acesta binele comun.

2. Vor pretinde stricta esecutare vor articlului de lege 44 din 1868, despre egala îndreptățire a naționalităților.

3. Vor pretinde completa folosire a autonomiei naționale — bisericesci, asigurată serbilor și articulată prin articlul de lege IX. din 1868.

4. Între marginile acestea vor pretinde sanarea vătămatelor drepturi naționale autonome bisericesci.“

Programa aceasta se va presenta conferenței generale a tuturor sêrbilor, care se va convoca mai târdiu la Chichinda mare.

Precum vedem conferența sêrbilor din Budapesta este numai prealabilă, o conferență generală va avea a se pronunța cu privire la ținuta sêrbilor la viitoarele alegeri. Tot acea conferență va decide și cu privire la alipirea sêrbilor lângă una sau alta partidă din dieta Ungariei.

Combinând programa conferenței sêrbesci dela Budapesta cu cea a Românilor ținută tot la Budapesta, cadi în ispită a crede că sûnt surori, avênd ambele unul și același tată. Spiritualii (?) nostrii inventatori, de bună seamă nu vor perde din vedere că și conferența sêrbilor s'a ținut în Budapesta, ca și cea a românilor. Apoi în Budapesta șede și dl Tisza, ergo: cine are cap, combineze. Noi riscăm a crede că multe diare vor eși pe față cu afirmațiunea că toată comedia (?) serbească e inscenată de marele registor Tisza, care a cădut în disgrația monarchului și a țerei, și vrea sĕ se rehabiliteze prin concesiuni pe hârthie românilor și sêrbilor, cari dejosesc națiunea. Pentru aceasta vorbesce și forma și fondul. Minune de vom greși în presupunerile noastre.

Asupra programei sêrbesci s'au pronunțat deja diarele din capitală.

Noi vom urmărì pre guvernamentalul „Pester Lloyd“ și opoșiționalul „Pesti Napló“ și din ele vom judeca modul în care fu primită programa sêrbilor.

„Pester Lloyd“ sĕ bucură de noul curent politic manifestat în timpul din urmă. Ca cetățeni loiali ai statului, sêrbii numai acceptând basa constituțională pot lucra pentru fericirea neamului lor. Nu admite că legea pentru egala îndreptățire a naționalităților nu s'ar fi esecutat cu ecuitate, și nici vătămarea autonomiei bisericesci serbesci nu intră în capul celor dela „Pester-Ll“. El pretinde ca pretensiunile sêrbesci sĕ se formuleze cât mai concret, ca sĕ se scie ce voesc dênșii. Prin aceasta nu dice că punctele programei sêrbesci nu sûnt discutabile. Atâta e tot în meritul lucrului. După cum vedem întru nimica n'a dis la adressa sêrbilor mai bun sau mai rĕu ca și la adressa românilor.

Trista realitate fu însĕ plesnită fără crutare în fața sêrbilor, și aceasta o face diariul din Budapesta fără nici o reservă. Recunoasce că vor fi fost dorințe neîmplinite față cu sêrbii, li s'a putut face nedreptate, și aceasta sĕ nu surprindă pre nimenea, căci între sêrbii din Ungaria a fost o parte, care n'a recunoscut basa de drept în stat, s'a dechiarat ea pe sine de inimică statului. În acest cas statul a trebuit sĕ se apere, și în apărare n'a cam crutat. Atâta ad notam.

Și „Pesti Napló“ se bucură pentru noua direcțiune a lucrurilor în statul nostru. Salută conferența și se bucură că ea nu e făcută la poruncă ca și cea a **valachilor** (??) sub presidenția metropolitului Miron Romanul. La acest punct se opresce și în câteva cuvinte schițează programa, însĕ fără a o compara cu cea a conferenței românilor, căci în acest cas trebuia se dică că și aceasta s'a făcut la comandă, sau sĕ și revoace espresiunea colosalei sale dragoste față cu drăgălașii de valachi, cari prin comitatul Timișiu vor abate apă pe moara lui.

În locul unei critice detaiate diarul aristocraților unguri se îndestulesce cu aprețiări generale. „Programa actuală a sêrbilor e mai bună ca cea vechie. Și ea e mai bună pentru că e prudentă, e patriotică, ceea ce la sêrbi e raritate.“

Cum stăm însĕ cu partea practică a lucrului? Aceasta zace în interesul celor dela „Pesti Napló.“ Programa sêrbească ne spune: atâta trebuie sĕ ne dee și retace ceea ce pretinde serbismul din Ungaria.

„Ce vor pretinde sêrbii pe basa acestei programe, ce pretensiuni vor face ei în această eră a concesiunilor, aceasta trebue sĕ scim, pentru aceasta sûntem curíoși. Și până nu vom fi în curat cu aceasta, ne pronunțăm cu multă reservă“.

Precum vedem oamenii se feresc de a se pronunția în principiu. Și bine fac căci mai sunt încă oameni, cari cred în principiele politice ale oposițiunei moderate.

Noi stăm în reservă cu părerea noastră, și nu vom întârdia a ni-o formula la timpul seu. Deocamdată vom urmărì cu atențiune ori ce manifestațiune politică, și vom ținea publicul cetitoriu în curent cu toate afacerile. Enararea faptelor împlinite și reproducerea genuină a lor, va pune pe publicul român în posițiunea de a judeca el însuși, formulând astfel convingeri proprii. Pe calea aceasta vom forma judecata poporului nostru, ca sĕ judece cu timpul și el și nu vom mai fi siliți a vedea esploatată nesciința și neorientarea publicului în direcțiune, despre care di de di ne convingem că ea ne duce la perire.

Revista politică.

Sibiiu, 16 Martie 1884.

Constatăm cu bucurie că alegătorii români din Transilvania și Ungaria în fața alegerilor au eșit din pasivitatea de până acuma. În toate comitatele s'au ținut conferențe — și, încât cunoascem noi decursul lor, pretutindenea s'au format subcomitete, a căror chemare este pregătirea alegĕtorilor pentru viitoarele alegeri. Cu privire la ținuta alegĕtorilor români nu s'au decis oamenii decât cei dela conferența din Timișoara, ci în consonanță cu sfatul dat de comitetul permanent din Sibiiu alegătorii români din Transilvania așteaptă glasul conferenței generale a românilor, care se va întêmpla, — după cum se aude — în primele dile ale lunei lui Maiu, fiind că Aprile stă în nume rĕu.

În România s'a scris mult despre o apropiere între diferitele cluburi opoșiționale. Astădi diarele ne aduc scirea despre contopirea Conservatorilor cu grupul Sincer liberal. Astfel partida intrunită va avea doi capi — Lascar-Catargiu și George Verne-

---

FOIȚA.

PĂDUREA MIZERIEI.

Într'o seară rece de iarnă, un tînĕr era în fața unei păduri a cărei vedere numai băga frică în vine.

Nu se vedea de cât copaci înalți cu scoarța îngălbinită și cu crăcile fără frunze, tufe groase la a căror rădăcini cresceau spini, poteci înguste și întortochiate, pe unde te loveai de bolovani, și care se desfăceau ici pentru ca sĕ se lege mai încolo, întocmai ca firele unei rețele, și mărăcini.

Tênĕrul nostru umbla iute; era foarte cufundat în gânduri, pentru că nu băga de seamă că cu cât se înfunda mai mult în pădure, copacii erau mai aproape unii de alții și potecile se rărea u.

Și se tot duce înainte.

O dată însĕ desnădăjduit de a mai putea eșì din labirintul acela, se trântì pe pământ sdrobit de osteneală.

Stete multă vreme în locul acesta, pentru că membrele-i înghețase de frig, osteneala de multul umblet îi tăiase puterile și nu mai putea de foame.

De-o dată, durerea îl făcu se țipe și țipetul lui resună departe.

Ridică capul: trei femei stau în fața lui, fără ca sĕ le fi vedut ori sĕ le fi audit venind.

Tresări: câte trele femei se uitau țintă în ochii lui.

⁂

Una era îmbrăcată cu o rochie lungă de postav de fir de aur, și încinsă cu o cingătoare a cărei cătăramă de diamante strălucia cu o lumină fosforescentă; purta și o sabie.

Cea de a doua un halat negru și o cingătoare roșie.

Cea de a treia avea o tunică de pânză albastră și o cingătoare de piele; în mână ținea o măciucă pe care se sprijinea.

— Ce faci aci? diseră într'un glas câte trele.

— Sûnt în agonia morții, fie-ve milă de mine — rĕspunse tinĕrul.

— Ce vrei? îl mai întrebară.

— Sĕ es mai iute din pădurea aceasta blăstemată.

— Alege dar dintre noi pe cine vrei tu sĕ te ducă, pentru că numai de o călăuză ai trebuință și tu trebue sĕ o alegi.

Tînĕrul se uită la toate care așteptau în tăcere sĕ vadă pe cine are sĕ aleagă el; și el puse ochii pe cea care era îmbrăcată cu rochia de postav de aur pentru că catarama arunca focuri cari luminau prin prejur.

Pre tine te aleg dise el.

Atunci un zimbet ciudat trecu pe buzele reci ale necunoscutei și întinse tinĕrului mâna, pe când celelalte două tovarășe pieriră ca o nălucă.

Tinĕrul, mut de groază, luà de mână pe călăuză și porniră.

⁂

Oh! groasnic fugiau amêndoi, copacii fugiau înapoia lor, și sgomotul pașilor lor resuna necontenit; cu toate acestea, preste un ceas, erau tot în pădure.

— Oh! ce obosit sûnt! murmurà tînĕrul oprindu-se într'o rĕspântie unde se încrucișau mai multe drumuri.

— Drumul este lung încă, și picioarele ne sûnt prea slabe ca sĕ ne ducă până la capĕt; dar, acum îndată, trebue sĕ treacă un călător călare. Ia sabia aceasta; cum îl vei vedea aproape de tine, sĕ i-o înfigi în inimă și sĕi iei calul pe care vom încălică amêndoi.

— Grozăvie! Dar cine ești tu care me sfătuesci sĕ omor?

— Sûnt *Crima*, rĕspunse necunoscuta.

— Fugi! fugi! dise tînĕrul cădênd cu fața la pămênt.

Lângă dênsul se audì un rîs diavolesc și tînĕrul rĕmase singur.

Nu stete mult astfel: când se sculà vĕdu înainte-i pe celelalte două.

⁂

— Ce faci? îl întrebară.

— Mĕ lupt cu moartea, rĕspunse tînĕrul: fie-vĕ milă de mine!

scu și ḑiarele de pănă acuma „Timpul“ și „Binele-Public“ vor înceta pentru a lăsa loc noului ḑiariu al partidei — România.

Revoluțiunea militară din Spania începe a se lua în serios. Eată ce scrie în privința aceasta ḑiariul „Romanul“ după „Standard“:

Chiar amicii guvernului mărturisesc acum, că autoritățile au otărît sě aresteze pe generalii republicani și pe civili fiind că guvernul a primit din străinătate, ear nu dela poliția locală, scirea că în multe garnisoane se face o mare propagandă revoluționară. S'a creḑut atunci naturalmente că ea e condusă de o societate militară republicană secretă pe care o formase d. Zorilla acum trei ani. Din nenorocire acum se dovedesc că scrierile și documentele secuestrate pela locuințele bănuiților, nu aruncă nici o lumină asupra întinderii întrigilor de prin provincii. Numai în Badajoz au fost arestate Luni, persoane care au luat deja parte la rescoala din August 1883. În Madrid au fost arestați de Sâmbătă pănă aḑi, patru generali, trei oficieri subalterni 23 sergenți cari făceau parte din regimente, și șepte civili. Ei au fost trimiși înaintea unui tribunal militar sub acusațiunea că fac parte dintr'o societate secretă, care are de scop de a provoca revoluțiuni. Sergințiі dela ministerul de resbel au fost în mare parte isgoniți, bănuiți fiind că au comunicat aginților revoluționari documente cari conțineau corespondența urmată între ministerul de resboiu și comandanții militari de prin provincii. Totuși, fiindcă autoritățile din țeară n'au fost în stare sě descopere urmele complotului în provincii, pressa oposițiunei blamează guvernul că a luat měsuri preventive și că voiesce a și iustifica asprele mesuri contra presei și contra candidaților liberali în ajunul alegerilor generale prin înventarea unei conspirațiuni, deși poliția n'are în mânile ei mai nici o probă despre aceasta.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Din tractul Sěliștei în 12 Martie 1884 Domnule Redactor! Ca unul, carele am luat parte activă la ședințele comitetului și sinodului ppresbiteral gr. or. al tractului Săliștei din 5 Martie a. c., asupra cărora s'a publicat o corespondență — raport în „Tel. Rom“. Nr 29 din est an, me simt îndreptățit a susținè, că cunosc din propria autopsie întreg decursul acelor ședințe și a celor ce s'au petrecut după ședință.

Deci fiind-că dl „Argus,“ autorul corespondenței amintite pare a se încerca sě înfățișeze lucrul din un punct lateral, propriu vederilor sale, dar nu tocmai esact și nu cu seriositatea cuviincioasă astorfel de obiecte, mi ieu libertatea, cu permisiunea D-voastre sě restabilesc adevěrul care, după Jean Paul este ca firul de pěr, încât nu se poate despica.

Sě analisăm corespondența.

Dl Argus mărturisesce însuși, că „decursul ședinței — sinodului — și pertractările au decurs minunat de bine“ ceea-ce după d-sa „are a i se atribuì în linia primă m. st. domn Ioan Maxim“. Dl Maxim, carele cunoasce bine nestatornicia oamenilor, mai ales a celor de soiul partisanilor dlui Argus, răḑimat pe esperințele din trecutul nu prea îndepărtat, va scì, credem, ce preț se pue pe atari manifestațiuni făcute cu calcul.

Recunosc din parte-mi cu plăcere hărnicia, zelul și puterea intelectuală și morală de care dispune dl Maxim. Totuși voind a fi drept, trebue se adaog, că la „decursul minunat de bun“ a contribuit cel puțin în aceeaș měsură tactul și blândeța, cu care dl actual Protopresbiter Dr. Nicolae Maier a condus, ca președinte ședința sinodului. De dênsul se ocupă de altcum și dl corespondent, dar în mod preocupat punându-i în gură espresinni, de cari d-sa nu s'a folosit, cum sûnt cele din punctul 5. referitoare la starea archivei ppresbiterale.

Cine cunoasce fasele, prin cari a trecut tractul nostru pănă când — de abia 4—5 luni a devenit al Săliștei cu reședința în centru, acela nici se va mira, dacă se găsesc ici colea iregularități, nici va improșca asupra acelor persoane venerabile, care l'au condus pănă acum.

Dar dl Argus e unic în feliul seu; dă, ca mai apoi sě aibă ce lua.

Nu i s'a rěcit bine aerul din gură, lăudând decursul cel bun al ședinței, și imediat vine și ne spune, ca cei cu „pasiuni personale“ nu au purces cu duhul blândeților, și că prin urmare. . . . . au conturbat decursul cel bun. Dacă dsa înțelege aici pre acei membrii, cari totodată erau aspiranți și s'au candidat înșiși la posturile de notariu și defensor în scaunul ppresbiteral, apostrofarea ar fi aproape la loc adeverindu-se proverbul poporal „omul trage foc la oala lui“...

Luase-va însě în ori ce înțeles, contraḑicerea e evidentă de oare-ce, sau că au lipsit „pasiunile personale“, sau decursul nu a fost „minunat de bun.“

Merită însě a se nota, că în aceeaș ședință acea minoritate, carea nu a votat pentru persoanele alese de notarîu și defensor, a fost ales deja ca maioritate pentru postul de defensor pe păr. Nicolae Alăman paroch în Topârcia. Și dacă la a 2 votare majoritatea a devenit minoritate, membrii remași în minoritate tocmai au dovedit: nu parțialitate sau pasiuni personale, ci din contră: tărie de caracter, care este eflucsul unui principiu bine stabilit, propriu bărbaților maturi, conduși de convingeri tari și temeinice. Atari bărbați se pot majorisa, dar combate nu!

Dl Argus se ocupă în sêfrșit și de toaste.

Dar și acì părăsesce terenul adevěrului genuin.

Parochul din Cacova Ioan Hanzu în toastul seu pentru actualul Protopresbiter a adus omagii și Escl. Sale Dlui Archiepiscop și Metropolit, înse nu în forma relatată în corespondență, încât nu a putut descepta susceptibilități asupra foștilor colegi ai dlui Dr Nicolau Maier*).

Apoi retace corespondentul în mod de asemenea tendențios un toast, l'am putè numì discurs istoric instructiv, ținut de veteranul paroch Ioan Iosof din Tilișca asupra restauratei reședințe ppresbiterale a tractului Săliștei. Din cele espuse se vede, că dl Argus ar putè face studii despre „pasiuni personale“ cu bun succes chiar asupra persoanei dsale.

Acestea sûnt pe scurt reflecsiunile, cu cari mi-am ținut de datorință în interesul adevěrului sě însoțesc corespondența menționată. *A.*

Din comitatul Treiscaunelor. (Miscări electorale. Un duel între doi redactori). Cu apropierea alegerilor dietale sě observă și în părțile acestea o ferbere și miscare obicînuită la astfel de ocasiuni, prin care se pune la probă puterea partidelor politice, ce se par a se pregătì la o luptă mai inverșunată ca păn'aci pentru noul period de alegere.

Matadorii partidei independente din ardeal, numiți „repülő hazafiak“ (patrioți sburători) de către o foaie din S.-Szt.-György, umblă în ruptul capului când prin Ungaria, când prin părțile secuesci, sciind a se folosì de ocasiuni binevenite, ca și ḑiua de 15 Martiu, — spre a-și asigura cercurile avute pănă acuma, sau a câștiga altele noue prin vorbirile lor vehemente „patriotice“ la adresa guvernului actual. Bieții alegětori siculici, nu mai sciu nici ei ai cui sûnt și cărei partide sě-i dea mai mult creḑěmênt, când aud vorbirile care de care mai însuflețitoare ale unui Iokai în Ilyefalu, sau ale lui Ugron Gábor, și Bartha Miklós în K.-Vásárhely și prin Ciuc.

În 15 Martie sosì la K.-Vásárhely deputatul Acațiu Ugron, insoțit de redactorul ḑiarului „Ellenzék“ Barta Miklós, cărui dintâiu îi acuirase acest cerc de alegere în rêndul trecut fratele seu Ugron Gábor numit cu mare emfasă pe atunci și „Kossuthul Ardealului“. Darul oratoric, cu care combătea convențiunile vamale și ilustra acest bărbat, pe cât încă de têner, pe atâta și de înfocat, stagnarea comerciului și a industriei — electrisă curênd pe locuitorii acestui oraș, per eminențiam de industrie, și creḑênd că pe viitoriu vor transporta mai fără vamă cismele și pălăriile lor în România trântiră pe fostul deputat liberal, născut între dênșii, care cu toate acestea astăḑi este consiliar ministerial. Eată cât de lesne este a seduce pre cei ușor credincioși prin promisiuni nedependente de voința și puterea celor ce le fac! — De altcum primirea dep. Ugron Ákos în K.-Vásárhely o fost acuma cu atât mai cordială, cu cât dênsul cu ocasiunea pertractării proiectului de lege pentru darea de spirt, încă și-a ridicat cuvêntul mai de curênd în cameră, contra mărginirei dreptului de a ferbe cu căldărușa în Sěcuime, căci din lipsa acestui favor sěcuii ar emigra în România. Ar mai fi stat dênsul între alegătorii sei dar l'a cam indispus vestea despre malheur-ul fratelui seu din Czegléd și astfel a doua ḑi a plecat: ear tovarășul seu Bartha Miklós, redactorul ḑiarului oposițional din Cluș „Ellenzék“ avea sě dueleze în 16 l. c. cu Málik Iózsef redactorul foaiei guvernamentale „Székely Nemzet“ din S.-Szt.-György.

Brețcanii pot fi mândrii că din interes către dênșii se deciseră la atare încăerare cei doi redactori. Și adecă ansă la aceasta a dat o scurtă reflecsiune apărută în „Székely Nemzet“ la articulul lui „Ellenzék“ publicat sub titlul „Bereczki Vásár“ că adecă postul de deputat în Brețcu s'a declarat vênḑětor, pecând în reflecsiune se neagă aceasta, arătând că în Brețcu sunt și oameni de aceia independenți, cari desprețuiesc cu totul o foaie ca „Ellenzék“ și ar fi și gata a o arde.

Aceasta declarațiune, privită de „casus belli“ într'atâta irità pe d. Bartha Miklós din Cluș, încât pe cale telegrafică ceru satisfacțiune dela redactorul lui „Székely Nemzet“, care cu toate că n'a fost dênsul autorul articulului primì provocarea. În 16 Martie st. n. sě věḑură și întêlniră pentru prima oară față în față, dară și atunci cu pistoalele în mână, cei doi atleți de principii contrare politice, în pădurea Szemeriei de lângă S. Szt.-György. Puscară amândoi de câte doue ori pe deasupra capului în arbori și după ce se věḑură ambii nevătămați, secundanții încheeară protocolul că s'a satisfăcut onoarei de oare ce nici n'a fost cas de atare vătămare, ear contrarii se despărțiră fără a schimba un cuvênt. Astfel se termină această luptă ḑiaristică — cu pistolul ear nu cu condeiul.

Și acuma, fiind că am vorbit despre miscările electorale din comitatul neaoș maghiar, fiemi permis ca spre incheiere, a amintì ceva numai *„per tangentem“* și despre atitudinea romänilor față de fiitoarele alegeri. Românii din acest comitat numai în opidul Brețcu sûnt representați într'un numěr mai considerabil de 150 alegětori față de 350 maghiar (în tot comitatul apoi, la olaltă socotiți numai sunt atâța alegětori). Legea electorală resp. dreptul nobilitar vechiu siculic este causa acestei disproporțiuni, pentru care românii numai în cas de impărechieri ar putea decide alegerea. Dar considerând că acest opid n'a fost nici-odată oposițional, temânduși privilegiile și din causa stărei sale sdruncinate finanțiare, românii încă vor trebuì se fie oportunisti adoptânduse majorității fără de care ținută, în starea lor cea isolată ar avea sě-și atragă numai ură și șicanări. De altcum foile guvernamentale și de pe acì contează de acuma mai mult la cooperarea românilor preste tot și salută cu bucurie partida patriotică română *(a román hazafias párt)* intrunită în conferința din B-pesta pentru inițiativa de apropriere și dechiarațiunea de aderare la partida liberală.

Numai de ar fi și domnii situațiunei sinceri în dorințele lor pentru români și sě traducă odată și în faptă favorurile ce le pun în perspectivă la o eventuală împăciuire între cele două elemente avisate a trăi la olaltă. Vederemo! *C-n.*

---

*) Sinodul protopresbiteral din Săliște, din modest ce este, începe a devenì celebru. Noi cu aceasta încheiăm ori ce discuție în coloanele ḑiariului nostru cu privire la acest sinod protopresbiteral. Între noi fie ḑis, constatăm că între profesorii dela secțiunea teologică dl Dr. Maier fu cel mai cualificat ca Dr. în philosophie. În acest sens a scris corespondentul nostru, și el adevěrul l'a grăit. Red.

— Ce vrei?

— Sě es mai iute din pădurea aceasta blăstemată.

— Alege pe una din noi, care se te ducâ, pentru că numai o călăuză îți trebue.

Și tinerul se uită la amêndouě și alese pe cea cu rochia neagră și cu cincětoare roșie.

— Pe tine te aleg! îi ḑise.

Atunci necunoscuta, fără sě mai ḑică o vorbă, zimbi numai și întinse mâna tiněrului și porniră.

* * *

Umblară un ceas și ajunseră pe marginea unei prăpăstie de unde eșiau țipete și suspine.

— Oh! ce obosit sûnt! murmură tiněrul oprindu-se.

— Drumul e lung și picioarele noastre sûnt cam slabe ca sě ne ducă pănă la capět! de aceea te-am adus acì, ca sě-ți dau singurul mijloc de a eșì din pădurea asta; în fundul prăpăstiei aceștia este moartea care scapă de ori ce chinuri și suferințe.

— Grozăvie! dar cine ești tu de me sfătuesci astfel.

— Eu sûnt *Desnădeșdea,* respunse necunoscuta.

— Fugi de lângă mine! fugi! ḑise tinérul căḑênd cu fața la pămênt.

Lângă el resună un rîs diavolesc și tiněrul rěmase singur.

Când se sculà, věḑu înaintei pe cea de a treia femee.

* * *

Tiněrul nostru aducênduși aminte cum le chiamă pe celelalte douě, vru sě fugă, însě necunoscuta îl oprì.

— Vino cu mine drumul este încă lung, însě Dumneḑeu ajută pe cel ce sufere.

Tiněrul se uită la dênsa și întinse mâna.

Însě necunoscuta nu-l luă de mână ci merse încet înaintei; cu ajutorul măciucii își făcù drum nou prin pădure doborînd copacii cari le tăiau drumul, pe urmă ḑise tiněrului:

— Ea pe umeri un copaciu de aceștia.

Tiněrul o ascultă; deșì era rupt de ostenit, însě mai că nu simțì că era greu copacul. Necunoscuta ajunse la urma urmii împreună cu tiněrul în marginea pădurii: în fața lor se întindea o câmpie mare în mijlocul căreia era un castel

Atunci necunoscuta ḑise tiněrului:

— Pădurea prin care ai trecut sě chiamă pădurea Miseriei. Adu-ți aminte de dênsa, și acuma pune jos povara.

Tiněrul aruncă jos copaciul din spinare, insě, căḑênd, copaciul se prefăcu într'un fișic lung de bani de aur.

— Cine ești tu care m'ai sfătuit așa bine? întrebă tiněrul în culmea mirării...

— Eu sûnt *Munca,* respunse necunoscuta.

„Timpul“.

De pe malul mureşului, 23 Martiu n. 1884. Se vorbesce, că nişte capitalisti din Anglia voescu a cumpera minele (băile) de aur din Roşia montană, şi din alte locuri în Transilvania.

Ni ţinem de datorinţa patriotică a face atenţi pre posesorii de astfeliu de mine, de case şi alte realităţi dela locurile unde sûnt astfeliu de mine, fie ei români, maghiari sau de alte naţionalităţi, dacă însĕ sûnt transilvăueni, sĕ cugete serios, se nu lăcomească la bani, căci o cât este de uşor aşi vinde omul averea, dar odată vêndută o realitate, însemnează atâta ca şi când cineva scapă o pasere din mână în liber, care nu o mai poate prinde.

Ni este în proaspetă memoriă vênḑarea munţilor cu pădurile cele frumoase in districtul Năsăudului plănuită numai de districtuali, dacă îmi aduc bine în minte unui consorţiu englez, care numai stăruinţa de fer a unor bărbaţi preveḑetori din District au putut-o nimici. Şi oare ce ar fi adus acea vênḑare dacă ea se efectua? una cutropire a districtului cu streini, rĕu! Acum însĕ acel district ca singur posesor acelor frumoase realităţi, pre lângă o administraţiune înţeleaptă şi conscienţioasă şi pre lângă o controlare acurată va înflorì în privinţa intelectuală şi materială.

Dar sĕ revenim la minele cestionate.

La casul, dacă înaltul regim voesce a vinde minele de aur din Roşia, Abrud şi jur, posesori de mine privaţi, români, maghiari şi germâni, născuţi ei şi părinţi lor acolo, capitalisti, deşì nu capitalisti mari ca cei din Anglia ar trebuì sĕ se facă punte-munte şi sĕ le cumpere ei şi; deşi noi nici nu putem dar nici nu vrem a impune oarecui avem îndrĕptăţita părere ca acesti posesari ar trebuì sĕ se împulpeze, căci: *„frisch gewagt, halb gethan“* dacă din 20—30 nu ar fi de ajuns sĕ se formeze un consorţium din 50—60 inşi, şi oferindu-se ca cumpĕrători, înaltul regim, eu sûnt de firma credinţă ar preferì vênḑarea supuşilor sei, cari contribuesc la sarcinile impuse de stat şi la cele comune, a cărora părinţi şi poate fii înrolaţi la miliţiă şi-o vărsat sângele pe câmpul de luptă pentru înaltul regim şi pentru patrie, alţii servesc în miliţiă gata aşi-l versa cerênd trebuinţa.

Statul, credem noi va face şi ceva favor, le-ar vinde unui consorţiu din supuşii sĕi cu un preţ mai moderat şi poate s'ar învoì şi la plătirea în câteva rate. Consorţiul amintit cunoscătoriu de mine pre lângă una lucrare a acelora cu diligenţă şi pre lângă una administraţiune raţională şi controlă strictă, cât dacă vre un membru sau funcţionariu s'ar slobozi până la atâta, cât se cerce a păgubì consorţiul se nu-i succeadă aşa uşor; va esploata el acel suc scump al pămêntului şi nu străinii. *Dixi et salvavi animam meam.*

X.

Bacifalu (Săcele) Martiu 1883. Domnule Redactor! Vêrtutea străbună a poporului nostru a rĕmas bine păstrată până în ḑilele noastre. Iubirea frumseţei casei lui Dumneḑeu se trage ca fir roşu în întreagă vieaţa poporului nostru iubitoriu de pace şi laborios ca nu altul între impregiurările noastre. Această vêrtute a străbătut inima cea blândă şi nobilă a veteranului şi încăruntitului bărbat Eremiă E. Popa de aici, care are o familie distinsă în Săcelele noastre; şi afară de ţeara noastră aşa d. e. în regatul României, membrii familei ocupă locul de frunte în societate, ca cei dintâiu arândaşi de moşii şi proprietari în oraşul Brăila; unul din familia veteranului Eremiă Popa s'a aşeḑat cu familia sa în oraşul München în Bavaria pentru ca copii stimatului d. sĕ guste din nectarul sciinţelor de acolo, dar nu încetează a lucra din inimă pentru a fericì pe deaproapele seu. După ce veteranul şi-a fericit copii sei, şi-a adus aminte şi de poporul în mijlocul căruia a vieţuit peste optḑeci de ani. În conţelegere cu fii sei puse base noue la desvoltarea culturală a acestui popor, — anume a creat un fond cu destinaţiunea a remunera pe preotul şi învĕţătorii meritaţi de aci pentru popor, în următorul mod: două din trei părţi din interese sĕ capete preotul şi învĕţătorii şi una parte din interese sĕ se capitaliseze. Deosebit s'a bucurat sĕricimea pe care a scutit'o dela aruncul scoalei ce trebue sĕ se facă în tot anul pentru acoperirea lefelor învĕţătorilor, îndatorind'o a plătì trei florini v. a. de copil. Bunătatea acestui veteran merge şi mai departe, voesce eventual a forma şi alte sucursuri la ridicarea Altariului cultural al acestui popor.

Deci acest popor dela această biserică, prin mine presbiterul vine a esprima profundă recunoscinţă veteranului crescut în fapte bune şi întregei sale familii pentru fapta cea nobilă, prin care se asigură viitoriul generaţiunei. Bucură-te de fructele trudelor tale! bucurăte de bucuria noastră! Fii ferice! Dee Dḑeu sĕ putem încununa earăşi fruntea ta nobilă cu laurul neveste ḑit al admiraţiunei, al recunoscinţei şi al iubirei unui popor, pentru a cărui desceptare atât de mult te ostenesci.

La sunetul acestui fapt măreţ s'au mai întâlnit şi alte inimi, nu mai puţin măreţe tot din această comună. Şi aceste inimi au alergat cu dinariul lor, a impodobì candela spre a lumina Altariul progresului, aceste inimi mai intinerite dar promiţĕtoare mult în viitoriu sunt: Epitropul George Eremia cu 50 fl. v. a. Dumitru Comşa 60 fl. v. a. George Rĕu 50 fl. v. a. Ioan Rĕu 50 fl. v. a. Ioan Niţescu 50 fl. v. a. Şi acest fond s'a creat spre scopul cultural. Cu deosebire destinaţiunea acestui fond e, ca din o parte din interese sĕ se procure cărţi şi alte recuisite pentru elevii sĕrmani.

Primească şi acesti lucrători in via domnului ce lucră pentru prosperarea şi înaintarea neamului sĕu acea ce a primit şi cel de mai nainte. Fie şi acesti lucrători credincioşi Domnului încredinţaţi, că Dḑeu nu caută la timpul cât lucrăm şi cât ne rugăm, dară caută la acea cum am lucrat, cum ne am rugat şi cu ce inimă isprăvim o faptă.

Toma Frateş,
presbiter.

Varietăţi.

* (Întêmpinare şi rĕspuns). Cu posta de aḑi am primit o scrisoare dela domnul Ioan Slavici datată în Braşov, la 15 Martiu st. n. Cele 9 stampile de pe cuvertă ne fac sĕ credem că 10 ḑile au trebuit sĕ se strecoare până ce trecênd scrisoarea de două ori prin Viena, a ajuns în Bohemia la oraşul *Liban* lângă riul Bistriţa, şi de aici la Braşov, de unde fu trimisă apoi la *N. Szeben.* Pĕcatul celor dela postă nu e tocmai strigătoriu la ceriu, şi cine a scris cuverta încă n'a făcut altă greşală, decât că în mod oval la cuvêntul Sibiiu a legat coada literei „S“ cu „i“ şi a eşit un „L“. De aici oraşul „Liban“ revindecat pentru români. Avis Bohemilor!

Eată scrisoarea simpaticului nostru novelist:

Braşov, 17 Martiu n. 1884.

Domnule Redactor.

„„Telegraful Român“ publică în numĕrul dela 15 l. c. o notiţă, prin care i se dă petrecerei mele în Sibiiu o importanţă, pe care ea nu poate s'o aibă. Am petrecut la Sibiiu în afaceri curat literare şi n'am venit în atingere de cât cu amicii mei literari; ori cât de mult aşi fi dorit sĕ me pun în relaţie şi cu alte persoane, interesul causei, în care a trebuit sĕ petrec două ḑile la Sibiiu, cerea sĕ păstrez oare care reservă faţă cu cercurile politice din Sibiiu, cu atât mai vêrtos, cu cât nu mĕ îndoiesc, că şi aceste spriginesc întreprinderea, în interesul căreia am conferit cu amicii mei, în partea ei curat literară, care mĕ privesce pe mine.

Rugându-vĕ sĕ binevoiţi a face în preţuitul ḑiar ce redactaţi o rectificare în acest sens, Ve rog tot odată sĕ primiţi etc.“ *Ioan Slavici.*

„Telegraful Român“ în Nr. 26 vorbind despre presenţa Domnului Slavici la noi a ḑis verbal; *Ori ce om cu combinaţiune sănătoasă presupunea cu drept cuvênt că e vorba de angagiamente în tabera ḑiariului proiectat*“.

N'avem deci nimica de rectificat, ci recunoscĕtori domnului Slavici pentru bunăvoinţa cu care ne scrie, completăm în mod positiv presupunerile noastre şi ne bucurăm că domnul Slavici e angagiat la noul ḑiariu în partea curat literariă, carea-l privesce pre dsa.

* *(Homes şi Mademoiselle Fey).* În teatrul oraşului de aici Dumineċă, Luni şi Marţa viitoare se va da câte o representaţiune antispiritistică de persoanele provocate mai sus. Publicul din Sibiiu cunoasce pe domnul *Homes* după producţiunile sale din anii trecuţi. Facem deci atent la afişurile publicate.

* (Scrisorile d-lui Ioan Ghica către V. Alexandri). Volumul cu acest titlu, apărut ḑilele din urmă, ne-a pricinuit o emoţiune din cele mai plăcute. Respândite în convorbiri, aceste scrisori atrăseseră atenţiunea generală; adunate într'un volum, ele vor umplea oarele libere ale iubitorilor frumosului.

Deşi despărţiţi pe terenul politic, aceşti doi oameni au remas uniţi prin amintiri comune şi simpatii adênci, prin inteligenţa şi iubirea binelui. Păstrând în amiciţia lor suflarea clasicismului, ei au eşit din banalitatea ḑilnică şi şi-au urmat corespondenţa fără întrerupere, găsind în trecut destule amintiri, în present multe cestiuni, în viitor mari speranţe demne de condeiul lor.

Amintiri, cugetări, speranţe, eată fondul corespondenţei. Nu ne vom încerca sĕ citām, căci asemenea lucruri sau se citesc în totul sau de loc.

Un lucru însĕ, în două cuvinte, şi pe care de mult voiam sĕ-l spun bĕtrânilor dela 48.

Sciu ei că fac un rĕu ţerei? Poate da, poate nu. Aceşti bĕtrâni au trăit într'o periodă a vieţei naţionale cea mai măreaţă ş'aşi da anii mei de tinereţe pe cei 60 de ani ai lor, în schimbul lucrurilor ce au vĕḑut. Istoria veche a României, nu e încă alcătuită; dar s'ar fi putut scrie istoria noastră contimporană. Printre noi se mai află oameni ca C. A. Rosetti, Dumitru şi Ioan Brătianu, Ioan Ghica, Vasilie Alexandri şi alţii, şi n'avem încă istoria contimporană a României. Aceşti veterani ar putea sĕ uite, pentru un moment măcar, neînţelegerile lor politice, şi într'o comună înţelegere sĕ redigeze nesce anale cum nici o ţeară nu lea avut. Pentru urmaşi, lucrul va fi de 10 ori mai greu, căci aḑi istoria nu se mărginesce numai la înregistrarea faptelor vĕḑute şi cunoscute de toţi; între aceste fapte se întinde un timp şi un spaţiu pe care nimeni nu le poate cunoasce mai bine dĕ cât cei ce au ţinut în mână destinele unui popor; numai Rosetti, Brătienii, Ghica şi alţii câţi-va, vor putea spune lucruri pe cari alt-fel nici odată nu le vom sci.

„Telegraphul.“

(Cas de moarte). Ioan fiul preotului nostru gr. or. Simeon Gibu, în etate de 10 ani şi 8 luni, Vineri la 11 oare a. m. şi-a dat sufletul în mâna creatorului, înmormêntarea s'a ţinut în 11 Martiu la 3 oare d. a.

* (Mulţămită publică). Ilustritatea Sa Preasânţitul Episcop al Caransebeşului Ioan Popasu rĕspunḑênd la hârtia subscrisului comitet, prin care Ilustritatea Sa este încunosciinţat, că este denumit de membru onorariu al Asociaţiunei pentru sprigirea învĕţăceilor şi sodalilor români meseriaşi în Braşov, prin stimata scrisoare de dto 8 Martie a. c. a binevoit a trimite pentru fondul numitei Asociaţiuni un frumos ajutor în sumă de 50 fl. v. a.

Subscrisul comitet îşi împlinesce una din cele mai plăcute datorinţe aducând Ilustrităţii Sale Preasânţitului Episcop Ioan Popasu cea mai profundă şi sinceră mulţămită pentru acest marinimos ajutoriu.

Braşov, 13/25 Martie 1884.

Comitetul Asociaţiunei pentru spriginirea învĕţăceilor şi sodalilor români meseriaşi în Braşov.

Vasile Sfetea, preşed. *Ioan Bozocean,* secret.

* *(Foc şi alarmă noaptea).* Cu datul de eri ni se scrie din Braşov. Ceva compătimitoriu vĕ înregistrez de astădată. Aseară pe la oara 10 s'a alarmat toată cetatea Braşovului şi tot suburbiul Şcheiu. După numĕrul signalelor se anunţa foc în suburbiul amintit. Un şop cu fên dela moara oraşului aproape de biserica de pe Tocile sĕ aprinsese; graţie ligioanei de pompieri, ce posede Braşovul — focul a fost înăduşit până la oara 12 din noapte.

Alaltă-seară încă isbucnise focul în suburbiul Blumĕnau, multă pagubă însĕ n'a făcut. Nu sciu ce dispoziţii vor fi cuprinḑênd statutele societăţii pompierilor de aici, dar dacă acestia au urmat lor cu ocasiunea focului de aseară, apoi nu sciu, ce se cred despre toată organisaţiunea numitei societăţi. Signalul de foc a conturbat toată liniscea şi odichna locuitorilor, aceasta a fost un ce neinconjurabil. La reintoarcerea pompierilor dela foc de pe la oara 12¼ abia adormiţi şi linisciţi după încetarea alarmei de foc, fură din nou spăriaţi şi desceptaţi din somn; — căci d-nii pompieri neputênd — veḑi Doamne — sĕ ţină pasul în alt mod, se veḑură îndemnaţi a bate neîntrerupt tobele din fundul Scheiului şi până în centrul cetăţii la depositul central al d-lor lor. Apoi nu este oare şi aceasta un ce compătimitor??

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiuni** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm. că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 27 Martie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.75	122.15
Renta de aur ung. de 4%	91.65	91 60
Renta ung. de hârtie.	88.60	38.55
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	95.80	95.50
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	117.25	117.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	325.50	326.50
Acţiuni de credit austr.	322.40	324.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	141 75	142.—
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	100.25	100.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	99.75	99.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.—	100.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	99.50	99.50
Sorţi ungurosci cu premii	116 75	117.75
Sorţi de regularea Tisei	11420	114.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	79 75	79.75
Datorie de stat austriacă în argint.	8085	80.90
Renta de aur austriacă	101.95	101 75
Sorţi de stat dela 1860.	136.—	135.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Datorie de credit austr	79.80	79.80
Galbin	5.68	5.69
Napoleon	9.61	9.60
London (pe poliţa de trei luni)	121. 35	121.45

Nr. 1228 Plen. [698] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de profesor estraordinariu pentru musica vocală și instrumentală la seminariul archidiecesan pedagogico-teologic din Sibiiu cu salariu anual de 800 fl. prin aceasta se publică concurs sub următoarele condițiuni:

Chemarea acestui profesor este a instrua pe elevii seminariali în elementele teoriei musicale și în special în musica vocală și în metodica acesteia; apoi a forma din elevii seminariali un chor bisericesc și pe acesta a-l conduce în toate Duminecile și sĕrbătorile la esecutarea cântărilor artistice bisericesci în biserica catedrală; în fine a instrua pe elevii seminariali în armoniu și în vioară, ca instrumente aucsiliari la instruirea în musica vocală.

Cei ce doresc a ocupa acest post profesoral au sĕ-și astearnă suplicele lor, instruite cu atestate de cualificațiune în această specialitate, la consistoriul archidiecesan în termin de 30 de ḑile dela prima publicare a acestui consurs în foaia archidiecesană „Telegraful Rom.“

Dat din ședința plenară a consis. archid. ținută în Sibiiu la 5 Martie 1884.

Nr. 248—1884. [700] 2—3

Edict.

Pentru vênḑarea a lor **2000 lemne de brad vii** (pe picioare) cu diametrul la trupină dela 12. policari în sus (lemne merunte de caule-plute mici) din pădurea bisericei și a scoalei confesionali gr. or. a comunei **Poleți,** protopresbiteratul Reghinului — prețuit dărabul în 90 cr. v. a. prin pricepĕtori de lucru, — se publică prin aceasta — în urma concediului Preaven. Consistoriu archidiecesan dto 23 Ianuariu a. c. Nr. 380. Epitr. — licitațiune pe **8 Aprile a. c. st. n. la 2 oare postmeridiane ținêndă la casa comunală în Poleț.** — O terțialitate din prețul de cumpĕrare are a-se depune la închierea Contractului, ear' celelalte în 10 August și 12 Octombre a. c.

Condițiunile mai de aproape se pot erua dela subscrisul Oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Reghinului.

Idicel, 9/21 Martiu, 1884.

Galaction Șagău,
protopresbiter.

Anunciu.

Subscrisul comitet aduce la cunoscința Onoratului public român cum că în Brașov se află mai multe locuri vacante la diferiți măiestrii pentru copii, cari voesc a se aplica la meserii.

Condițiunile sûnt: Copii sĕ fie de 13—14 ani, sĕ scie cetì și scrie, sĕ servească 4 ani ca învĕțăcei, în acesti 4 ani părinții sĕ le dea hainele de lipsă.

Părinții sau tutorii copiilor sĕ se adreseze la subscrisul comitet în Brașov.

Brașov, 13/25 Martiu 1884.

Comitetul asociațiunei pentru spriginirea învĕțăceilor și sodalilor români meseriași în Brașov. [702] 1—3

Vasilie Sfetea, președ. **Ioan Bozoceanu,** secret.

Anunciu.

Am onoare a atrage atențiunea On. public asupra **depositului** meu

de încălțăminte

provĕḑut acum de curênd **cu tot feliul de păpuci** pre lângă prețul cel mai moderat.

Mihael Bachholzky,
[697] 3—3 păpucariu.

Sibiiu, Rosenanger Nr. 16.

Acuisițiune rentabilă.

Pentru **vênḑarea de losuri pe lângă solvirea lunară** pe basa legei **de quotă din 1883,** se caută persoane solide și harnice, fie de ori ce clasă. Ofertele sûnt a se trimite la

Societatea principalei zaraferii în Budapesta.
[696] 3—3

! Important !

Cititorii nostri cari doresc a avea **gratis** un **ziar-Popular** precum și un supliment de modă care coprinde și note musicale, să bine-voiască a trimite o cartă postală cu adressa D-lor, cătră administrația **„Necesarului“** Bucuresci. [701] 1—5

Demn de atențiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)
ȘI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] **6. Place du Trône, Paris.** 14

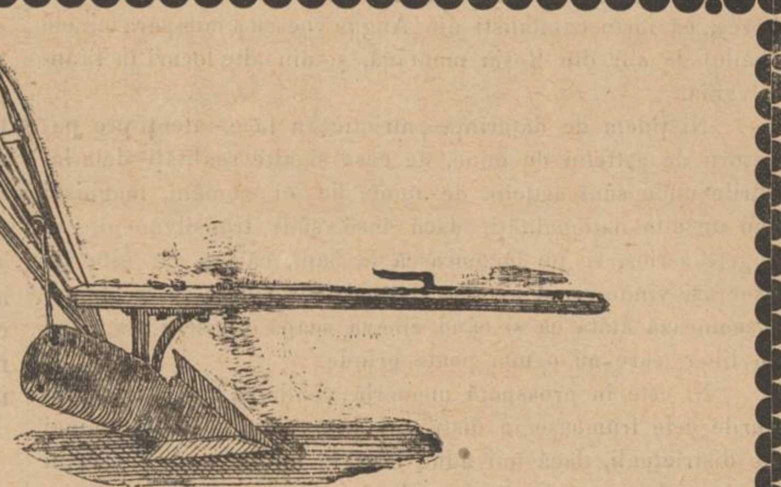

În toamna anului 1883 s'a ținut la **Aiud,** o esposiție de unelte și mașini agricole, însoțite de o concurență în pluguri. Cu această ocasiune, **uneltele** și **mașinile** subscrisului au dobândit 4 medalii și 5 diplome, în deosebi

Plugul meu schimbătoriu,

din causa mersului ușor (cerênd cu 62 chilo mai puțină putere de tras de cât plugurile schimbătoare din celelalte fabrici), a reușit întâiul premiu o medalie de stat și alta din partea reuniunei.

Aceste pluguri schimbătoare foarte trainice și bine întocmite le vênd deocamdată cu prețul de câte **8 fl.** loco fabrica mea.

Sìbiiu, în Faur 1884.

Andreiu Rieger,
Fabrică de unelte și mașini agricole.
[694] 3

După desemnul de aici mai sûnt de vêndut:

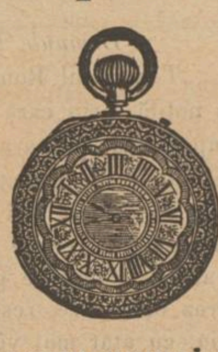

8766 bucăți de oroloage-remontoir Washington veritabile à 9 fl. 78 cr. și 3967 bucăți oroloage verit. Elvețiane à 4 fl. 85 cr.

În mărime pentru domni și dame.

Aceste oroloage sûnt toate regulate pe secundă. Cifrele strălucesc de sine și noaptea așa încât în ori și care timp, poți vedea fără lumină la câte oare este

Un orologiu pentru dame, veritabil de 14 carrate, probat de oficiu costă: mai înainte fl. 75 — **acum numai fl. 28.**—; **un orologiu mare pentru domni,** mai înainte fl. 90.—, **acum numai fl. 35.**—; în 13 carrate argint, probate prin oficiu, suflate cu aur, foarte fine, pentru **dame,** mai înainte fl. 30.— acum numai **fl. 14.**— pentru **domni,** mai înainte fl. 25.—, acum numai **fl. 12.50; oroloage de argint de Geneva (Genf),** veritabile, cu căsulie de aur, mai înainte fl. 15.— acum numai **fl. 8.50. Oroloage remontoir Washington patentate,** veritabile, mai înainte fl. 36.— acum numai **fl. 9.78, Oroloage-Anker de Geneva,** cu 17 rubine, cu căsulie de nikel de argint verit. sau de aur dublu, regulat cu aparat de nikel patentat, cu curs solid, mai înainte fl. 22.— acum numai **fl. 8.75, un orologiu elvețian** foarte bun, frumos decorat, cu Anker, mai înainte fl. 15.— acum numai **fl. 4.85.**

Prelângă aceasta ori cine va face comande va căpeta

de tot pe nimica, gratuit, ca cadou

din depositul nostru o păreche de cercei pentru dame din aur de 14 carrate, probați de oficiul de punciare principal c. r., cu corale veritabile, mărgele sau rosete; mai departe 1 cruce de gât cu lanț-Collier, 1 brouș gravat foarte fin, 1 medaillion cu camea frumoasă, 1 inel de briliant-Simil veritabil, 8 garnituri de bumbi de chemisette-și manchette din nikel de argint, cu gravură de mașină fină, 1 lanț de orologiu din cel mai fin aur dublu cu medaillion cu 12 fotografii fine și picante de Paris sau cu Georg-Taleri, 1 cigaretă de spumă de mare cu ambră galbină, cu figuri fin gravate sau sculptate, cu etui, 2 albumuri, cel dintâiu cu 50 de fotografii, al doilea cu 291 bucăți de diversi articuli de lucs.

Album de fotografiă, în formă cuart, cualitate prima, cu jucărea veritabilă de Geneva, joacă două piese, cumpĕrat singur fl. 7.50 ca adaos la oroloagele de mai sus numai **fl. 6.**

Pentru fie-care orologiu se dă **garanție de 5 ani.** Ce nu convine se primesce retour sau se preschimbă, prin urmare ori ce comandă e fără risico.

Spedițiuni se fac în fie-care ḑi, afară de ḑilele de sĕrbători creștinesci, pasci, rusalii și crăciun.

Adressa: Uhren-Alianz din Genf, [682] 3—12
Viena I. Adlergasse Nr. 1.

NB. Scrisori de aprețiare favorabilă se primesc ori și când cu mulțămită însĕ nu se publică.

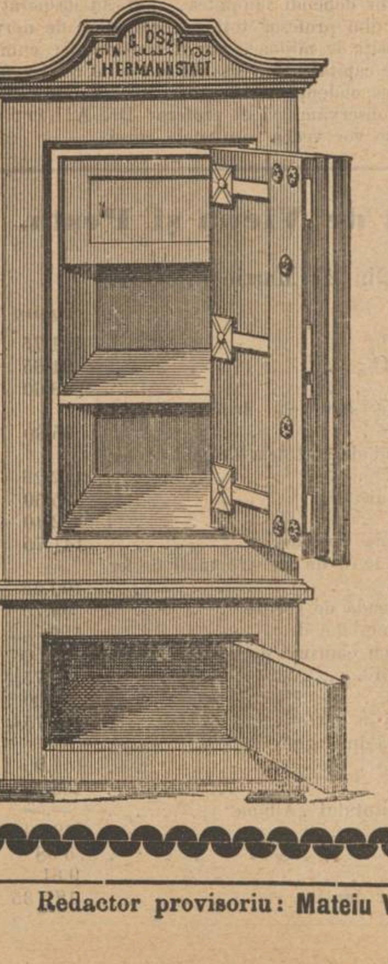

[687] 4—5

A. G. Öszy,

fabricant de casse,

în Sibiiu, Neustift Nr. 9,

recomandă ca fabricat propriu

Casse de bani și cărți

construite de dênsul însuși astfel încât **nu se pot descuia decât numai prin cumperătoriul inițiat,**

solide și sigure contra pericului de foc și de spargere,

în forme și mărimi diverse, cu prețurile mai eftine decât în alte fabrici.

CASSELE

se pot vedea în susnumitul **local de fabrică** de către toți câți doresc a reflecta.

Zambach și Gavora.

Fabrica de vestminte și recuisite bisericesci

de rit catolic și grec. [555] 25—30

în Budapesta, strada Vațului, Váczi utcza Nr. 17.

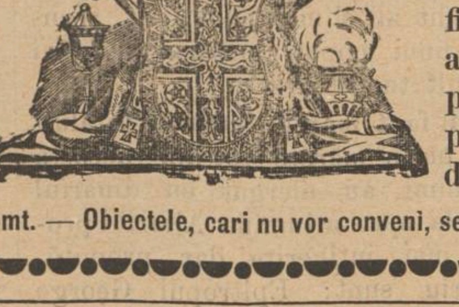

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, și pentru societăți industriale (și pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelnițe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărți de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor conveni, se vor schimba cu altele.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu,

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 33 Sibiiu, Marți 20 Martie (1 Aprilie) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei** **or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe trimestrul Aprilie-Iunie al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Decemvre 1883, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sě nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 19 Martiu, 1884.

Două curente politice s'au avêntat mai ales în timpul din urmă și încep a predomnì situațiunea în întreagă Europa. Însemnătatea lor e cu atât mai mare, cu cât ambele sûnt îndreptate contra baselor de stat, ambele intenționează slăbirea domnirei lumesci și înlocuirea ei cu anarchia pre de-o parte, și prin domnirea lumească a evului mediu, din care numai anarchie se va nasce, pre de altă parte. Acest scop comun se urmăresce cu o tenacitate potențată până la fanatism, așa că mintea sănătoasă incepe a slăbì dând teren de luptă passiunei. Cumcă statele amenințate in basele lor trebue sě se apere, este preste toată indoiala. Și că apărarea recere și aplicarea de měsuri escepționale, despre aceasta ne-am convins în timpul mai nou din destul.

Succesele sciinței moderne au dat în mâna unui curent materialul cu care se nimicesc toate productele minței omenesci — dynamithul. În fața dynamithului totul se pleacă și mai nimicitoriu de cât el este numai selbatecul foc al resbunărei celor ce se folosesc de dynamith. Pe basele sciinței moderne bine stabilit curentul anarchistic de astăḑi a trecut de mult preste marginile ce i le croise chiar și fantasia cea mai inferbântată, și guvernele din Europa au fost silite sě iae mijloacele cele mai drastice pentru a putea susținea lupta.

Succesele sciinței moderne de stat in special au produs curentul al doilea: sforțarea bisericei pentru domnirea lumească, asemenea celeia din evul mediu.

Ambele ca puternice torente s'au descărcat asupra ordinei de stat din Europa, ambele sunt periculoase, căci n'aleg în mijloace la esecutarea planului lor. Unul îți nimicesce fisicul, celalalt îți ruinează spiritul, unul te face mort trupesce, celalalt mort sufletesce.

E minunată coincidența aceasta a curentelor, însě ea esistă și noi trebue sě o constatăm. Și trebue sě o constatăm căci noi nu ne putem esplica chemarea bisericei pe terenul, unde o aflăm astăḑi.

Am mai vorbit la locul acesta despre anarchia cu care au a se lupta guvernele din Europa. Ea e mai indrăsneață astăḑi ca nici odată până acuma și s'a věḑut a fi de lipsă acțiunea comună a Europei contra uneltirilor ei. Și aceasta după lungi și triste esperiențe s'a putut numai realisa.

Dela sine și prin sine marele colos nordic, s'a documentat de neputincios față cu nihilismul seu special. Formidabila putere militară n'a putut ocrotì vieața suveranului autocrat, și el fu ucis în modul cel mai crâncen în toiul ḑilei sub ochii escortei militare de care era păḑit.

Marele Bismarck a învins pre vechia și puternica rivală a Prussiei și sparse federațiunea germană. La 4 ani în urmă umilesce Francia și la 18 Ianuarie 1871 în apropierea inimei Franciei supuse, la Versailles, proclamă unitatea Germaniei. Bărbatul de fer al Germaniei a învins pre inimicii esterni și nu a putut învinge pe cei interni, socialistii de tot soiul.

Anglia Eldorado industriei și al comerciului prin uneltirile fenienilor e adusă la desperare, și a cerut întrevenirea Statelor unite din America spre a putea da piept atentatelor fără numěr.

Austria fu inundată de socialistii veniți din Germania. Silințele de fer a le organelor pentru siguranța publică fură întêmpinate cu asasinarea acestor organe.

S'au luat měsuri estraordinare s'au cassat juriul și în decursul unei sěptămâni șese sentențe judecăresci s'au terminat în cuvintele *„Ștrang!“*.

Energicele měsuri luate de guvernul nostru, multele escortări preste graniță și procesele intentate contra anarchistilor de tot soiul ilustrează drastic situațiunea.

Singuratice aceste měsuri n'au ajuns nimica și s'au luat měsuri pentru o activitate colectivă a tuturor puterilor europene.

Astfel stând lucrurile, ne vine de tot suspectă reacțiunea din partea bisericei, reacțiune care în timpurile din urmă devenì tot mai acută.

Biserica catolică dela perderea puterei lumesci a trăit tot în protestări și ear protestări. În ascuns au uneltit contra statului, și nu tocmai fără succes. Din incidentul sentenței curtei de cassațiune în cestiunea cu averile societății *„de propaganda fide“* cercurile din Vatican și-au perdut tot cumpětul și rumpênd cu moderațiunea observată sub actualul episcop din Roma, au început a agita din puteri, amenințând cu mutarea residenței din Roma.

Scopul acestei agitațiuni este amețirea și înferbêntarea spiritelor și indirecta inpintenare la resvrătiri contra puterei statului.

Încât e scusabilă această nouă manevră a Vaticanului tocmai acuma când destrăbălarea și anarchia a ajuns la culme, lesne o va ghicì ori ce om cu mintea sănătoasă. Noi am sulevat cestiunea și ne-am ocupat cu ea numai pentru a clarifica situațiunea. Însemnătate politică nu i se atribue acestei manevre din nici o parte. Fictiunea cu captivitatatea papei fictiune va remânea și faptul împlinit cu unitatea Italiei nu se va mai schimba pentru pofta de domnire ca și în evul mediu. Asemenea dorințe ca dorințe pot avea trecere, când ele însě iau forma agitațiunei ca și acuma, și aceasta în fața anarchiei de astăḑi, ori ce om nepreocupat trebue sě se întrebe care este chemarea bisericei?

În lumea de astăḑi observăm progresse în toate direcțiunile și pe toate terenele. Sufragiul universal începe a cucerì terenul treptat cu progresul în sciință. Organisarea internă a bisericei încă va trebuì sě țină cont de acest progres. Reacțiunea ne socotită și incăpăținarea prelaților, cari stau tare jos sub nivelul culturei moderne, pot aduce numai lovituri și sguduituri mult stricăcioase pentru biserică.

Nu vom vorbì decât despre organisațiunea bisericei ortodocse române avênd în vedere deplorabila stare a ei în regatul România, și aceasta încă numai la altă ocasiune. Deocamdată ca anticipațiune observăm că tenacitatea la practica de prin vremile Apostolilor întru nimica nu va fi spre binele clerului și poporului din România, setos de cultură ca Cerbul de isvoarele apelor.

FOIȚA.

„CURIERUL LITERAR.“

Sumariu: Notiță biografică și bibliografică asupra lui Nicolae Spătar Milescu din Vaslui, de onor. d. Emile Picot. O scurta recensiune a vieței Milescului. — Elenismul în România la finele secolului XVII și la începutul celui de a-l XVIII — Greșalele primilor bocri învěțați români.

Onor. d. Emile Picot, profesor de românesce la scoala din Paris a limbilor orientale vorbite, publicase mai întâiu în revista acestei scoale numită *Mélanges Orientauz,* și publică aḑi într'o frumoasă broșură, o interesantă „notiță biografică și bibliografică“ asupra lui „Nicolae Spătar Milescu“. — D. Picot urmează în notița d-sale, pas cu pas, un studiu publicat asupra lui Milescu de d. Hasdeu în ḑiariul „Traian“ adăogênd pe lângă datele eruditului român și altele noue culese de d-sa din deosebite sorginți.

Nu sûnt multe personage în fastele istoriei române a căror viață sě presinte, prin diversitatea și agitațiunea ei, un interes egal cu acela al vieții Spătarului Milescu din Vaslui.

Cu toate nehotărîrile și întunerecul, cari domnesc asupra unora din părțile vieței sale, Nicolae din Vaslui remâne în istoria română ca un tip de aventurar inteliginte, dibaciu, fără scrupule, neînfrânat de loviturile soartei, găsinduși loc, prieteni și mijloace de vieață în China ca și la Stocholm, în câmpiele nisipoase a le Brandeburgului ca și pe marginea Bosforului, la Moscva ca și la Iași și la Bucuresci. Cetind paginele biografice ale d-lui Picot spiritul îți aduce înainte fără voe pe alți doi aventurari celebrii: pe svăpăiatul comite de Bonneval, Francesul turcit sub numele de Schmet-pașa, și pe comitele de Valcroissant, Francesul care în 1770, fiind la Giurgiu, da zor d-lui de Choiseul la Paris sě-l numească domn în Valachia. Paralelul se stabilesce cu ușurință între acești trei oameni, cari nu-și găsiră odihna vieței decât numai la adênci bětrânețe, când trupul numai poate s'ajute avêntul, sbeguelile și salturile spiritului. Bonneval, Valcroissant și Milescu e un trio capabil a înfierbânta și alimenta îndelung imaginațiunea unui romanciar.

*

Cel din urmă, Milescu se născu, ne spune d. Picot, cam pe la 1625 în districtul Vaslui dintr'o familiă, care pare a fi fost de neam din Laconia. Milescu își ḑice *Moldo-Lacone,* într'o scriere ce compuse pentru d. de Pomponne după cum vom vedea mai la vale. Învěță carte la Constantinopole, trecu apoi în Italia, unde, după teologia, istoria si filosofia câștigate la Țarigrad, mai învěță matematicele și sciințele naturale.

Intors în Moldova, după alte slujbe mai mici, Milescu câștigă favoarea lui George Stefan, în urmă pe a lui George Ghica și'n fine atinge culmea iubirei domnesci în timpul domniei lui Stefăniță B. Lupul, următorul lui George Ghica. Domnul iubea foarte pe deșteptul boer, ear acesta vindea pe Domn lui Constantin Basarab fost Domn al Munteniei și fugit în 1659 în Polonia. Basarab scrise lui Stefăniță de necredință Milescului, ear Domnul cârnì pe Milescu care, fără nas, se mulțămì cu vieața și reușì a se retrage la Grigorie Ghica în țeara Românească.

Ghica îl numì capuchekaia la Stambul; aci Milescu vêndu interesele Domnului muntenesc lui Șerban Cantacuzen și contribuì, după 1664 în rěsboiul dintre Nemți și Turci, a trântì pe Ghica jos de pe tron.

In urmă se certă și cu Cantacuzinescii și ne mai fiind capuchekaia la Constantinopole, ne mai putênd întra nici în Valachia, nici în Moldova, Milescu apucă spre meaḑănoapte și se oprì în Brandeburg. Acì electorul Frederic-Guilom îl primi întâiu cu bunătate ș'apoi îl dede afară din Statele sale în urma destăinuirilor ce-i făcu în privința Milescului regele Poloniei. Totu-și deșteptul moldovean se folosì și de scurta-i ședere în Brandeburg căci un doctor al electoruluĭ îi puse nasul la loc. Modul cum șăgalnicul cronicar Niculcea istorisesce această operațiune de rhinoplastiă e plină de haz.

Era cu nas și mai neînfrânat decât totd'a-una, Milescu gonit din Brandeburg se duce la Stetin în Pomerania unde trăia retras, cu voia regelui Svediei Carol XI, fostul domn al Moldovei George Stefan. Acesta trămite pe Milescu la Stocholm spre a-i fi acolo aginte ș'a apăra interesele. George Stefan voia sě recapete domnia Moldovei prin mijlocirea Svediei și Franciei.

In Stocholm Milescu, mulțămită deșteptăciunii și sciinței sale, câștigă pe ministrul lui Ludovic XIV regele Franciei, pe d. de Pomponne. După rugăciunea acestuia, Milescu ia parte cu condeiul la lupta dintre Jansenisti și Iesuiți, luptă care ocupa atunci întreagă Francia.

Totuși afară de esplicațiunile teologice ce trămitea în Paris și'n Holanda lui Arnaud și lui Nicole, Milescu nu uita afacerea diplomatică a Domnului seu.

Nu sciu dacă d. Picot cunoasce vr'o 5, 6 documente din colecțiunea Odobescu asupra acestei afaceri, cu data 1667, când Milescu se afla la Stockholm. Dintrênsele se poate lesne vedea că Spătarul din Vaslui reușise a interesa pe d. de Lionne și chiar pe regele Franciei în cestiunea lui George-Stefan. D. de Pomponne la Stockholm și d.

Revista politică.

Sibiiu, 19 Martie 1884.

Diarele noastre discută cestiunea de ḑi dela noi cu multă passiune şi foarte puţină seriositate. Ar crede omul că vede înaintea sa copii cari se joacă cu alune, şi nu oameni al căror cuvênt bine precugetat sĕ pondereze şi sĕ însufle respect. Se ḑice că provocarea s'a făcut de ambele părţi şi că omenia nu mai are loc în ḑiaristica noastră. Se ḑice, noi însĕ nu scim, nu credem şi nu cercetăm. Ajunge a constata.

Cu mai multă seriositate discută ḑiarele maghiare cestiunea unei sincere apropieri între români şi maghiari. În special guvernamentalul „Magyar Polgár“ din Cluş în numĕrul de Dumineca trecută aduce un articlu scris cu multă moderaţiune şi şi mai multă precauţiune. Articolul vorbesce la adresa maghiarilor şi îndeamnă la moderaţiune, căci în acest chip ne vom putea înţelege şi mai uşor şi mai mult vom folosì patriei.

Cam nemulţămitoare rolă şi a luat asuprăşi ḑiariul din Cluj. „*Quis contra torrentem*“? A inota contra torentului care se rostogolesce de 15 ani acuma e greu, întocmai ca şi rola noastră faţă cu unele dintre ḑiarele noastre, dedate a călărì pe vechile frase din cari a resărit şi pre cari se basează popularitatea lor.

Sora noastră din Braşov, bĕtrêna dar sburdalnica „*Gazeta Transilvaniei*“ în Nr. 32 dăscălesce fără cruţare pre comitetul electoral permanent din Sibiiu pentru nĕtângia lui dovedită în organisarea cluburilor electorale.

Asemenea dojeni fără nici o cruţare la adresa supremului for politic al românilor naţionali (?) liberali (??) strică foarte mult vaḑa lui şi ele nu se scuză decât cu vechiul proverb: „E mai înţelept puiul decât cioara.“

Adunarea generală XI din 28 Martiu 1884 a Institutului de credit şi de economii „Albina.“

Preşedintele societăţii Dl Iacob Bologa deschide adunarea la 10 oare înainte de ameaḑi, constată presenţa a 24 acţionari, cari representă 131 voturi, cum şi că sunt depuse cu totul pentru participare la această adunare 375 acţiuni: denumesce în sensul §. 25 din statute pe DD. Corneliu Tobias şi Visarion Roman de notari ai adunării, ear pe DD. Nicanor Frateş şi Aureliu Brote de scrutatori şi dechiară adunarea în sensul §. 26 din statute de constituită.

Conform publicaţiunei de convocare din 11 Februarie 1884 preşedintele pune la ordinea ḑilei raportul anual al direcţiunei. Directorul esecutiv dl Visarion Roman dă cetire acelui raport în următorul cuprins:

Domnilor acţionari!

Cu anul espirat 1883 institutul nostru a început al doilea deceniu al activităţii sale.

În historicul ce am făcut în raportul nostru precedent, am arătat desvoltarea continuă şi progresul crescênd, de care institutul nostru s'a bucurat în primii ḑece ani ai activităţii sale.

Constatăm cu mulţămire, că acea desvoltare, acel progres continuă şi în deceniul al doilea şi se confirmă încă în proporţiuni mai mari.

După cum ve veţi convinge din detaiurile de mai jos, în anul 1883 toate operaţiunile institutului au luat o mare estensiune, ear venitul brut a ajuns la o cifră, ca nici când în trecut, la 183,850 fl. 41 cr.

Dacă cu toate acestea dividenda nu se va putea ficsa mai mare, ca cea din anul trecut, aceasta se atribue împregiurării, că pe lângă venitul seu considerabil, anul 1883 ne-a adus şi greutăţi mari. Le vom amintì pe scurt.

Mai întâiu anul 1883 va însemna o tristă epocă în istoria desvoltării casselor de economii din Ungaria; în acest an adecă a întrat în valoare articolul de lege VII. 1883, care impune casselor de economii şi altor institute de bani, care primesc capitale spre fructificare, o contribuţiune de 10% dela interesele depunerilor, stând în voia instituteler, de a subtrage această contribuţiune dela deponenţi. Împregiurările, nepermiţênd, ca sĕ punem această contribuţiune în sarcina deponenţilor nostri, a trebuit sĕ primim, ca sĕ o plătească institutul, după cum au făcut şi celelate institute de bani din loc. Această sarcină grea însĕ a influinţat în mod foarte simţitor asupra resultatului gestiunei noastre, micşorând cu aproape 2300 fl. profitul curat al anului trecut.

Preste tot contribuţiunile şi competinţele de stat ce plătesce institutul sûnt atâţ de mari, încât deşì venitul dela edificiul institutului este în partea cea mai mare scutit de contribuţiune, cifra acelora a ajuns anul trecut la fl. 11,438. 88 cr., care împărţită pe cele 3000 acţiuni ale institutului face aprope 4 fl. de acţiune.

Al doilea moment de influinţă asupra resultatului final al anului trecut a fost, că bilanţul special al sucursalei noastre din Braşov a încheiat cu o perdere de fl. 2838. 71 cr. Causele sûnt cele espuse în raportul nostru din anul trecut: greutăţile începutului, fiind „primul an de activitate, periodul cel mai dificil al fiecărui stabiliment.“ După ce însĕ acel an al sucursalei s'a împlinit numai la 1 August 1883, cele cinci luni trecătoare, deşì au fost productive, constituesc un period mult mai scurt, de cât sĕ poată coperí toate sarcinile primului an. Administraţiunea D-voastre, însĕ nu va intrelăsa nimica din cele de făcut, ca filiala noastră din Braşov sĕ-şi confirme utilitatea prin atingerea scopului ei; de a fi o sorginte de beneficii pentru institut.

Al treilea moment apăsător al anului 1883 au fost starea mare a numerariului la mai multe epoce, oferindu-ni-se adecă capitalele în mai mare mesură, de cum se puteau întrebuinţa în sfera operaţiunilor noastre. Adevĕrat, că aceasta nea făcut posibilă o noauă reducere a intereselor la depuneri în cursul anului; efectele acestei mĕsuri din urmă însĕ se vor arăta mai mult în anul curent.

Avêntul nou ce au luat operaţiunile institutului şi crescerea însemnată a venitului seu în anul 1873 faţă de anul premergĕtor se manifestă tocma în împregiurarea, că toate amintitele greutăţi considerabile s'au putut învinge în cursul anului, fără ca venitul Dlor acţionari sĕ se reducă.

În comparaţiunea anului 1883 cu anul premergĕtoriu însĕ sĕ nu perdeţi, Dlor acţionari, din vedere, că pe când d. e. la profitul anului 1882 a concurs o provisiune dela realităţi vêndute de 9672 fl. 54 cr., venitul anului 1883 n'are asemenea câştiguri ocasionale, ci întreg este produsul operaţiunilor noastre curente.

Premiţênd aceste, ne luăm voia a trece la espunera tabloului despre mişcarea afacerilor anului trecut.

Depunerile.

Cu finea anului 1882 erau la institut
1210 depuneri în sumă de fl. 1.176,660 65
în cursul anului 1883 s'au mai făcut
1067 depuneri în sumă de fl. 1.455,874.98
Deci starea totală a fost de
2277 depuneri în sumă de fl. 2.632,535.63
Din aceste s'au ridicat
673 depuneri în sumă de fl. 1.158,736.39
remânênd starea lor cu 31 Decembre 1883 de
1604 depuneri în sumă de fl. 1.473,799.24
cu fl. 297,138.59 mai mare ca în anul 1882.

Escomptul de cambie.

Starea portfoiului cu finea anului 1882 era de
2742 cambie în valoare de fl. 751,192.17
în cursul anului s'au mai escomptat
6378 cambie în valoare de fl. 2.079,902.76
Starea totală a portfoiului a fost prin urmare de
9120 cambie în valoare de fl. 2.831,094.93
din aceste s'au rescumpĕrat în cursul anului
5861 cambie în valoare de fl. 1.906,231.94
remânênd starea portfoiului cu finea anului 1883 de
3259 cambie în valoare de fl. 924,862.99
Faţă de anul trecut o crescere de fl. 173,670.82

Cambie în suferinţă avurăm cu totul patru, care s'au trecut la profituri şi perderi ca pagubă în suma de fl. 1275.93.

Creditul hipotecar.

Împrumuturile pe hipotece au stat la finea anului 1882 din
578 obligaţiuni în sumă de fl. 597,064.88
în anul 1883 s'au mai acordat
186 împrumuturi în sumă de fl. 207,016.80
a resultat prin urmare un total de
764 împrumuturi în sumă de fl. 804,081.68
în cursul anului s'au achitat
8 împrumuturi în sumă de fl. 51,668.55
şi au remas cu 31 Decembre 1883
756 împrumuturi în sumă de fl. 752,413.13
o crescere de fl. 155,348.25 faţă de anul trecut.

Scrisuri fonciare.

Cu 31 Decembre 1882 au fost în circulaţiune scrisuri fonciare în valoare de	fl. 561,600.—
în cursul anului 1883 s'au emis . .	fl. 169,000.—
au fost deci cu totul în circulaţiune .	fl. 730,600.—
din cele trase la sorţi s'au rescumpĕrat în cursul anului	fl. 20,600.—
rĕmân prin urmare cu 31 Decembre 1883 în circulaţiune	fl. 710,000.—

Operaţiunea împrumuturilor pe hipotece în scrisuri fonciare ne-a realisat deplin speranţele, desvoltându-se pe base sănĕtoase tot mai mult la operaţiunea principală a institutului.

Scrisurile noastre fonciare au ajuns a fi o valoare foarte căutată, în cât în timpul din urmă, institutul neputênd mulţămì toate cererile, se fac prenotări cu ḑecile de mii pentru emisiunea, care urmează. În urma acestei căutări cursul la bursă al scrisurilor noastre fonciare este în urcare. Ele notează astăḑi preste nominal fl. 101. 50 cr.

---

dela Haye-Vantelec la Constantinopole primiseră ordine a sprijinì candidatura lui George-Stefan.

Cât despre rolul ce avu teologia bisericei resăritului în luptele dintre Jansenişti şi Iesuiţi, el se poate găsì în publicaţiunile d-lui dela Croix, secretar tocmai pe vremurile acelea la ambasada francesă din Stambul, publicaţiuni date la lumină la Paris între 1680—1695 şi pline de amenunte, interesante pentru istoria Românilor.

*

Sĕ revenim însĕ la Milescu.

După moartea lui George-Stefan, Spătarul se întoarce în Moldova unde domnea atunci Iliaş, fiul lui Alecsandru Vodă Iliaş. Din nefericire însĕ pentru odichna mult umblatului boiar, Iliaş e destituit, Duca se numesce în locui, ear Milescu reia drumul esilului şi se îndreptă spre Rusia. În 1672, Spătarul e la Moscva, Ţarul Alecse şi alţi puternici boiari sûnt protectorii Milescului, care lucrează de sêrg la diferite tratate şi scrieri didactice, filosofice şi teologice, căutând, cum observă d. Picot după d. Hâsdeu, a monetisa bunavoinţa Ţarului şi a boiarilor ruşi.

In 1674, Milescu e însărcinat co ambasadă în China. După 3 ani şi douĕ luni, îndrăsneţul Moldovean se întoarce în Rusia unde domnea Teodor, fiul lui Alecse. Pentru a câştiga protecţiunea noului Ţar, Milescu compune ḑiarul călĕtoriei sale şi termină c'o repeḑiciune estra-ordinară o „descripţiune a Chinei“; în acelaşi an 1678, în care revenise din Peking.

In 1689, Francesul la Neuville, care călĕtorea în Oriinte din ordiuile regelui seu, cunoasce pe Milescu. Acesta îl încântă ca pe toţi străinii cu care fusese în contact. La Neuville îi consacră un capital în cartea ce publică la întoarcere în patria sa.

În timpul acesta. Milescu stabilit la Moscva, scrie şi publică lucrări peste lucrări. Clerul rus se îngrijesce de activitatea neobositului Moldovean şi, firesce, 'l acusă că e vrăjitor. Farmecile şi vrăjile au esplicat multe în lume pentru sufletele cele slabe.

Milescu scapă din ghiarele popilor şi între 1684 şi 1689, se ḑice că ar fi făcut o a duoa călĕtorie în China.

Reîntors el câstigă o reputaţiune europeană. Toată lumea recunoasce autoritatea lui în ceea ce privesce afacerile asiatice; toţi îl consultă, toţi vor sĕ scie părerile lui, ear Milescu nu spune nimenui, nimic căci tot ce scie, ḑice el patriarchului Dosisteiu al Erusalimului, tot ce scie sûnt secrete de Stat.

În 1694, Milescu e represintantele eruditiunei ruse, ear dela 1696 şi până la 1714, epoca morţei sale în vêrstă de apoape 80 ani, Milescu cinstit şi lăudat de tot, conduce corespondinţa diplomatică a Ţarilor Ioan şi Petru şi în urmă numai pe a lui Petru singur, — cu întreaga Europă, cu Papa, cu împĕratul Germaniei, cu dogii Veneţiei, etc. etc.

*

Astfel se stinse, după o vieaţă mai mult decât plină şi în bine şi în reu Nicolae Milescu, spătar dela Vaslui. Cele mai multe din conacele acestei vieţi se pot bine vedea în notiţa dlui Picot.

Când însĕ datele asupra ultimei jumĕtăţi a secolului XVII vor fi mai numeroase, şi când scriitorii viitori vor studia: 1) evoluţiunea ce se opera în acest timp dela Oriinte spre Occidiute; 2) întrarea pe scenă a unei nuoi puteri menite a înfluinţa adênc mersul politicei oriintale europene; 3) şi în fine, pătrunderea sciinţei occidintale în ţĕrile ortodocse ale resăritului, — istoria Milescului şi partea ce luà şi dênsul în preschimbările Oriintelui se vor impune cercetătorului cu aceiaşi putere cu care se impun deacum istoria şi activitatea literară ale lui Dumitru Cantemir în aceleaşi preschimbări orientale.

Ca aventurar, după cum ḑiserăm la începutul acestei scurte recensiuni, Milescu stă alături cu comitele de Bonneval, — adecă de Achmet-paşa, — şi de comitele de Valcroissant, candidatul frances la tronul Valachiei. Cine scie dacă, în timpul, lui Stefăniţă Lupul, Nicolae Spătarul, ajuns în culmea puterei, — nu credea foarte posibilă urcarea sea pe tronul Moldovei!

Ca boiar român, deştept şi întrigant, Milescu ia o parte însemnată la lupta Cantacuzineştilor şi Ghikulestilor, luptă fatală ţerilor române căci ea prepară în ultimii 30 de ani ai secolului XVII dispariţiunea dela cârma statului a boiarilor pămênteni şi venirea Fanarioţilor. Milescu şi toată boerimea moldoveană şi muntenească, despărţiţi în doue tabere vrăsmaşe, se osteniră în delung şi se slăbiră adênc unii pe alţi, mai mult în Moldova decât în Valachia deşì, chiar în aceasta din urmă, domnia Brâncoveanului fu un repaos da 25 de ani urmat îndată de nisce chinuri tot atât de teribile ca şi acelea de cari suferea încă de mult Moldova.

Ca om învĕţat — şi aceasta este partea cea mai importantă a vieţei Spătarului, din puntul de vedere românesc — ca om învĕţat şi ca scriitor, Milescu premerge pe Cantemir şi se află în fruntea boiarilor cari, ca stolnicul Constantin Cantacuzin, Grecenii amândoi, Radu dela Popesci şi alţii, cunoscură cei dintâiu sciinţa occidentală şi orientală. Cu acestia începe în principatele române epoca literară care năbuşind activitatea propriu ḑisnaţionolă, va alcătui Elenismul pe marginile Dâmboviţei şi ale Bahluiului, în tot secolull XVIII, şi va străluci cu putere în timpul domnie-

Creditele ficse

au stat cu finea anului 1882 din
174 împrumuturi în sumă de fl. 64,684.42
în cursul anului espirat s'au mai dat
59 împrumuturi în sumă de fl. 27,131.80
totalul lor a fost deci
233 împrumuturi în sumă de fl. 91,816.22
din aceste s'au rescumpĕrat
9 împrumuturi în sumă de fl. 10,886.07
remânênd cu 31 Decembre 1883
224 împrumuturi în sumă de fl. 80,930.15

În comparaţiune cu anul trecut
o crescere de . . . . fl. 16,244.73

Împrumuturi pe efecte.

Starea cu 31 Decembre 1882 a fost de
71 împrumuturi de fl. 23,803.—
în cursul anului s'au mai dat
122 împrumuturi de fl. 54.333.30
resultând un total de
193 împrumuturi de fl. 78,136.30
din care s'au achitat
84 împrumuturi de fl. 35,166.30
remânênd la finea anului 1883
109 împrumuturi de fl. 42,970.—
adecă o crescere de fl. 19,167.—

Partea cea mai mare a acestor împrumuturi s'a efectuit la sucursala noastră din Braşov.

Reuniunile de credit.

s'au redus dela fl. 24,792.05 la fl. 17.151.56 fondul de garanţie al lor este de fl. 6249.03 ca dubioase am amortisat în bilanţ fl. 994.96.

Schimbul de monetă.

Transportul cifrei de monetă din anul trecut a fost de	fl.	49,910.65
în cursul anului s'au mai cumpĕrat de	fl.	1.043,843.43
total . . .	fl.	1.093,754.08
Din aceste s'au vêndut	fl.	1.037,171.68
şi au rĕmas cu 31 Decembre 1883	fl.	56,582.40

Mai mult lucrează în această afacere filiala noastră din Braşov, afacerea însĕ a fost puţin productivă.

Creditele de cont-curent.

cu coperire (numai la filiala din Braşov) s'au desvoltat în cursul anului dela fl. 2080.— la fl. 14,380.78

Mişcarea cassei în cursul anului 1883.

Întrări	fl.	5.242,099.59
Eşiri	fl.	5.259,026.77
Total	fl.	10.501,126.36

cu fl. 3.077,623.73 mai mult ca anul trecut.

După toate acestea avem onoare, a ve presenta însuşi bilanţul anului 1883 revĕdut şi aprobat din partea comitetului Dvoastre de supraveghiare (se cetesce).

Suma activelor institutului este deci cu fl. 371,746.55 ear suma venitului brut cu fl. 27,528.24 mai mare ca în anul premergĕtor.

Subtragênd din venitul brut al anului de fl. 183,850.41
totalul eşirilor cu . . . . fl. 144,811.23
resultă un profit curat al anului de fl. 39,039.18

Conform § 62 din statute propunem următoarea distribuire a acestui profit:

5% dividendă după capitalul social . fl. 15,000.—
restul de . fl. 24,039.18
sĕ se împartă cum urmează:
10% fondul de reservă . fl. 2,403.92
ca tantiemă pentru consiliul Direcţiunei, directorul esecutiv şi oficiali institutului . . . . fl. 3,846 26
3% pentru scopuri de binefacere . . . . . . fl. 721.17 fl. 6,971.35
din restul de fl. 17,067.83
propunem a se da ca supravedendă . . . . fl. 15,000.—
ear fondului de pensiuni al funcţionarilor institutului fl. 2.067.83 fl. 17,067.83

Pe basa acestei distribuţiuni dividenda anului 1883 se ficsează cu 10% adecă 10 florini de o acţiune.

Fondul de reservă al acţionarilor instutului cu adaosul sumei de astădi din profit a ajuns la suma de fl. 40,299. 12 cr. ear fondul de pensiuni la suma de fl. 10,783. 76 cr.

În sensul §. 36 din statute sûnt eşiţi din consiliul Direcţiunei Domnii Ioan Hania şi Ioan Popa: veţi binevoi a întregi aceste vacanţe prin alegere, asemenea şi locul unui membru în comitetul de supraveghiare în urma demisiunei Dlui Ioan Bădilă.

Avem onoare a vĕ propune, sĕ aprobaţi bilanţul anului 1883 cum şi propunerile noastre pentru distribuirea profitului curat şi sĕ binevoiţi a da administraţiunei absolutoriul de gestiunea sa pe acel an.

Se dă apoi cetire următoriul raport al comisiunei de supraveghiere;

Onorabilă adunare generală!

Subsemnatul comitet de revisiune, esaminând conform §§ 57 şi 58 din statute contul profitului şi perderilor, precum şi bilanţul institutului de credit şi de economii „Albina“ pentru anul 1883, a aflat toate posiţiunile în deplină consonanţă cu registrele respective, purtate cu toată esactitatea.

Ne luăm dar voie a ve propune, a aproba compututul anual pro 1883 şi a da direcţiunei absolutoriul.

În privinţa impărţirei profitului curat suntem de acord cu propunerea Direcţiunei de a se împărţi conform § 62 din statute (urmează proiectul de distribuire ca mai sus).

Sibiiu, în 17 Martie 1884.

Comitetul de revisuire al institutului de credit şi de economii „Albina“

August Senor m. p. Dr. Aurelie Brote m. p.
Michael Kabdebo m. p. Cornelie Tobias m. p.

Adunarea generală:

a) ia spre sciinţă raportul anual al Direcţiunei;

b) aproabă compturile şi bilanţul anului 1883;

c) dă Direcţiunei institutului şi comitetului de supraveghiare absolutoriul pe timpul anului 1883;

d) adoptă prropunerile Direcţiunei pentru distribuirea profitului de fl. 39,039 18 cr., în sensul § 62 din statute şi ficsează dividenda anului 1883 cu 10% prin urmare cuponul al unspredecelea dela acţiunile institutului exigibil la 1 Iuliu 1884 se va rescumpera cu 10 florini.

Suma de fl. 721 17 cr. resultată din bilanţ în sensul § 62 lit. *e)* din statute pentru scopuri de binefacere, se va distribuì precum urmează:

1. Pentru înfiinţarea unei reuniuni române de agricultură..	fl.	200.—
2. Reuniune femeilor române din Sibiiu	„	221.17
3. Reuniunei femeilor române din Abrud	fl.	100.—
4. Alumneului naţional din Timişoara	„	100.—
5. Reuniunei române de cântări din Sibiiu	„	50.—
6. Reuniunei pentru înfrumseţarea oraşului Sibiiu	„	50.—

1937
1913
=24

Preţul marcelor de presenţă pentru anul 1884 se ficsează cu patru florini.

În consiliul Direcţiunei se realeg dd. Ioan Hannia şi Ioan Popa.

În locul dlui Ioan Bădilă, care a demisionat se alege în comitetul de supraveghiare al institutului d. Ioan Creţu, vicenotariu la oficiul orfanal al comitatului Sibiiului.

Cu aceste adunarea se încheiă.

Varietăţi.

* (Concert). Reuniunea română de cântări din Sibiiu va arangia Sâmbătă la 31 Martiu a. c st. v. concert în sala dela Musikverein. Programa şi detaiurile la timpul seu.

* (Postal). Postul de magistru postal este de a se ocupa:

1. In comuna „*Olasztelek*“, comitatul Udvarhely pelângă cauţiune de fl. 100 cu salariu fl. 150 şi fl. 40 pauşal de cancelarie.

2. În comuna *Kobár Demeter Szt. Falva*“, comitatul Udvarhely cauţiune fl. 100. Salariu fl. 120. pauşal de cancelarie fl. 40 pauşal de transport fl. 500.

Suplicele sunt a se trimite în termin de trei sĕptĕmâni la direcţiunnea de postă din Sibiiu.

* Sub 16 Martie ni se scrie din Braşov: A treia prelegere literară a damelor noastre braşovene avu loc aseară. Obiectele percurse au fost: Disertaţiune despre lumina electrică, urmată de câteva esperimente toate esecutate de dl prof. Ios. Macsim şi cetirea biografiei lui C. Nepruzzi de V. Alecsandri, esecutată de dl prof. I. Popea. Punctualitatea întrunirii persoanelor secsului frumos ca de regulă. Foarte interesantă şi variată a fost disertaţiunea dlui Macsim. Următoarele puncte principale au constituit lucrarea dsale: cele mai primitive şi mai vechi mijloace de iluminaţiune întrebuiuţate atât în saloanele cele mai elegante cât şi în colibele cele mai scunde; perfecţionarea materiei (grase) de ardere în stearin, spermancet etc. mai târdiu întrebuinţarea uleurilor mineralice (a petroleului etc.) pentru dobêndirea unei iluminaţiuni mai intensive; invenţiunea gasului (numit aerian) la 1814 în Lyon, trecerea lui la Francezi, Germani şi mai departe; în fine colosalul progres al electrotechnicei prin invenţiunea luminei electrice. S'au esplicat trei sisteme de iluminaţiune incandescentă (Glühlicht) şi anume: Edinson, Swan şi Maxim, apoi un sistem cu arc voltaic şi prin contact (Bogenlicht). Câte-va din aceste flacări s'au şi produs printr'o maşină electrică reversivă mânate de braţe. Apoi pentru documentarea reversităţii curentului electric se produse şi puterea mechanică, carea învêrtì o roată, arĕtându-se, că acea rotiţă, pusă în circulaţiune prin electricitate, sĕ poate întrebuinţa după plac la anumite scopuri bună-oară la miscarea unei maşine de cusut ş. a. s'au topit douĕ sârme; s'au descompus apa în elementele sale (Oxigen şi Hidrogen)

---

lor celor doi Mavrocordaţi, Nicolae şi fiul seu Constantin amêndoi amici ai tuturor învĕţaţilor Europei occidentale.

*

Scriitorul viitor, care va face istoria elenismului român ne va arăta înfluinţa capitală ce avură sus-numiţii boiari, şi alţii ale căror nume ne scapă, asupra acestei nuoi literaturi care venea chemată între Carpaţi şi Dunăre.

Sciinţa bizantină, ca şi sciinţa occidentală trecută însĕ tot prin sita bizantină, n'au venit singure în ţerile românesci, în cei din urmă ani cari despart secolul XVII de următorul lui. Influinţele literare nu dau năvala, nici sĕ impun cu forţa; ele vin aduse, înaintează cu încetul, şi când ţara care le primesce are destulă virtute ale transforma şi a şi le apropia conform trebuinţelor geniului seu ele sûnt ca un stimulant binefăcĕtor, care redă vieaţa literaturilor bĕtrâne sau inimează pe cele slabe şi serace.

Elenismul chiemat în Ocidinte, în Italia şi în Francia în timpul Renascerii a devenit frances şi italian. În România boiarii români, — Milescu, Stolnicul Constantin Cantacuzin, Grecenii, Popesci, Cantemirii şi alţii, — au adus Elenismul dar nu lau schimbat de loc, nu l'au încetăţenit nici romanisat. Adi când dicem Elenismul român al secolului XVIII e numai pentru al deosebì de celelalte, cari au domnit la anumite epoce prin alte ţeri. Elenismul român, nu e român de cât pentru că s'a desfăşurat în ţerile românesci ear nu pentru că s'a înfrăţit cu literatura română nu pentru că a dat acestia ceva, sucul restaurator de care avea trebuinţă.

Cantemir dicea în „Istoria Ieroglifică“ celor cari începeau a scrie elenisaţi pe moldovenesce — cum, în timpul Renascerii apusene, se pindarisa în Italia şi în Francia şi se petrarchisa în pleiada lui Ronsard. „Elenisaţi pe moldovenesce“, voia sĕ dică cu tipica'i frasă Dumitru Cantemir, preschimbaţi elenismul importat în Moldova după cerinţele geniului naţional îmbrăcaţi sciinţa elenă cu haine române: daţi'i apucăturile de Români pricepute şi practicaţo.

Nu sciu bine dacă el însuşi, prea învĕţatul scriitor, a urmat întocmai şi îndelung acest consiliu pe care 'l da cetitorilor sei. Ca şi ceilalţi, Cantemir la uitat, cred dela început şi drept aceea, atât el care stă în fruntea învĕţaţilor români din secolul XVIII cât şi boiarii cari lau premers, au despărţit din capul locului ceea ce era naţional de ceea ce aduceau din afară.

Paguba a fost mare şi pentru unii şi pentru alţii, vreau sĕ dic şi pentru Elenism şi pentru literatura română. Cel dintâi n'a putut sĕ şi esercite înfluinţa lui binefăcătoare şi, rĕmas singur în ţară străină, chinuindu-se pe el însuşi s'a perdut cu timpul în fraseologia, subtiilităţile şi minuţiile copilăreşti ale profesorilor şi pseudo-scriitorilor greci dela Iaşi şi dela Bucuresci; cea de a doaua, părăsită de următorii lui Milescu şi lui Cantemir, vegetează în întunerecul şi ignorinţa poporului de jos, i-e frică sĕ se arate în tot decursul secolului XVIII, se teme de lumina dilei întocmai cum una din părţile ei, istoria, scrierile istorice române, se temeau de lumina dilei în secolul XVII.

De altă parte, pe lângă aceste consecinţe depărtate, greşala primilor boiari învĕţaţi români avu şi altele mult mai apropiate. Acestea isbiră crunt şi greu chiar în boiarii cari comiseră greşeala.

Oameni citiţi, „cu minte subţire“ cum va dice în urmă Văcărescu; plini de dorinţe cu atât mai numeroase cu cât capitalul lor intelectual era mai mare; în curinte cu toate publicaţiunile apusene şi'n corespondinţă cu învĕţaţii Italieii Olandei şi cu cei dela Ţarigrad; uitând realitatea şi privind totul prin luneta unei civilisaţiuni pe care naveau s'o mai găsească la Iaşi şi la Bucuresci, — toţi aceşti boier, români, întorcêndu se în ţeară dau de adevĕrata stare şi îşi perdeau cumpătul, sĕ rătăciau, erau nefericiţi căci după cum dice poetul:

Ils ètaieut trop vieuz dans un monde trop jeune.

Necăjiţi şi desgustaţi, ei voiau sĕ imite pe Fanarioţii din Constantinopole, sĕ pună adecă literatura în serviciul luptelor politice. Credeau că condiţiunile erau aceleaşi în amêndouĕ părţile, şi-şi diceau că, de oare-ce Mavrocordaţii se ridicaseră sus de tot printre turcii ignoranţi şi barbari, mulţămită numai sciinţei şi destoiniciei lor, şi ei vor putea face acelaşi lucru la Bucuresci şi la Iaşi.

Sĕ înşelarĕ şi sĕ înşelară amar.

Milescu nu şi mai găsi loc printre compatrioţii sei şi rătăcì mult în lumea largă până sĕ poată sĕ se acioleze în Rusia. — Cantemir o păţi tot ast-fel. Stolnicul Cantacuzen cel mai învăţat dintre crescinii Răsăritului cum îi diceau învĕţaţii Apusului, după ce în timpul lui Grigore Ghica (a doua domnià) primì la tălpi câte douĕ sute de nuele pe fie-care di, murì sugrumat la Constantinopole împreună cu fiul seu Stefan-Vodă. Toţi cei-lalţi amuţiră şi se perdură în faţa Grecilor victorioşi, ear literatura, ca şi starea socială ca şi afacerile politice, mai avură sĕ sufere mult în ţările române.

Gion.

După „Romanul.“

ş. a. În fine s'a esperimentat şi influenţa electrităţii asupra organismului omenesc, electrisându-se damele printr'altă maşină electrică. Limbagiul dulce simpatic şi usor al dlui Macsim pe lângă materialul interesant ce s'a espus au răpit inimele auditorului celui numĕros într'atâta, încât se părè că nimenea n'ar fi dorit sĕ se mai sfêrşască acel obiect. Dar, fiindcă timpul apucase pas cam prea înaintat, sĕ încheiară esperimentările şi urmă esecutarea punctului doi din programă. Nu mai puţin interesant şi nici mai puţin scurt a fost şi materialul cetit de dl Popea. Scrierea dlui V. Alecsandri numită „Biografia lui C. Negruzzi“ sau „Întroducere la scrierile lui“ nu este alt ceva decât caracteristica timpului de atunci, ceea ce, pare-mi-se, că posede multe adevĕruri foarte semnificative şi faţă de împregiurările noastre locale de aici; căci titulaturi ca „evghenestate“ şi „kera mù“ s'ar putè asemăna cu „Gnädige“ şi „meine liebe“ şi altele da acestea, cari se întrebuinţează cu mare predilecţiune printre cercurile mai alese ale societăţii române de aici. Sĕ-mi ierte stimatele dame braşovene această observare, căci nu cred, că îmi vor contesta-o îndată ce vor fi atente la deasa schimbare a conversaţiunei dlor din limba maternă în cea germană — şi câte odată şi în cea francesă! Ceea ce nu însemnează decât dispreţul limbei, ce a supt-o de odată cu laptele mamei dlor. Limbagiul respicat şi forte al dlui Popea a făcut, ca sĕ fie bine înţelese toate amĕnuntele scrierei. Pĕcat că şi de astădată fiind numerii statoriţi ai programului cam lungi şi cam încordători pentru atenţiunea publicului, a trebuit sĕ se încheie programul cu material mai puţin, decât a fost proiectat, de oare ce a remas afară tema istorică a dlui A. Bârsan; cu atât mai cu sete şi curiositate sĕ va astepta însĕ prelegerea procsimă, carea va fi Joi în septĕmana viitoare. Până atunci — dar la revedere pe calea aceasta!

* *(Rectificare).* Conferenţa electorală română din Făgăraş din cause ponderoase nu se va ţinè cum s'a ḑis în convocarea publicată în 4 Aprilie ci în 11 Aprilie st. nou.

I. Roman.

* (Representaţiune antispiritistă). Representaţiunea de Duminecă seara a domnului *Homes* şi a d-şoarei Fey a fost foarte bine cercetată şi a produs mare efect. Seriositatea impreunată cu gluma a animat pre public şi gradul de memorisare la pus în respect. Nu mai puţin efect a produs desteritatea domnului Homes odinioară Gottlieb — în escamaterie şi producţiunile lui antispiritistice.

Mâne se va da ultima representaţiune şi noi recomândăm cetitorilor nostri se meargă şi vĕdă representaţiunea antispiritistică a domnului Homes.

* (*Încause electorale*). Inteligenţa română din Arad a esmis următoriul apel;

Ţara se află în faţa alegerilor de deputaţi dietali.

În curênd cetăţenii vor fi chemaţi sĕ se pronunţe prin votul lor asupra situaţiunei politice şi asupra destinelor sale, şi sĕ se usueze astfeliu de cel mai frumos şi mai sânt drept cetăţenesc.

În deosebi poporul şi alegĕtorii români sunt chemaţi sĕ-şi manifeste credinţele lor politice sĕ afirme de nou şi puternic esistenţa sa, şi sĕ reclame prin votul seu **dreptate, egalitate** şi **frăţietate** pentru toţi de o potrivă spre binele comun şi fericerea patriei noastre comune.

Spre acest scop este mai pre sus de toate lipsă de inţelegerea şi consolidarea tuturor, celor de un principiu ši de o credintă, — deci în vederea acestei trebuinţe şi în urma invitării venite dela comitetul electoral permanent al partidei naţionale române din Sibiiu, pentru a hotărì asupra atitudinei noastre faţă de alegerile de deputaţi dietali, subsemnaţi prin aceasta convocăm şi Ve învităm împreună cu toţi soţii de un principiu la conferinţa electorală a românilor din comitatul Aradului ce se va ţine aici în Arad în sala I. Krispin (strada Deák Ferencz, domnească Nr. 28) în *10 Aprile* calendariu nou 1884 la 4 oare după ameaḑi, — recomândându-Ve totodată că până la hotarârea conferinţei sĕ nu luaţi nici un feliu de angagament în cestiunei alegerilor viitoare.

Primiţi espresiunea deosebitei noastre stime!

Arad 25 Martiu st. n. 1884.

Ioane P. Dessean, Constantin Gurban, Ignatiu Pap, Aureliu Suciu, Romul Ciorogariu, Georgiu Purcariu, David Nicora.
asesor referinte consistorial.
M. B. Stănescu,
advocat şi membru comit. elect. perman. din Sibiiu.
Georgiu Telescu, Dr. Nicolau Oncu, Dr. G· Vuia, Atanasiu Tuducescu, Lazar Tescula, Simeone P. Desseanu,
advocat.
Nicolau Philimon, Dr. Ioan Papu, Dr. Demetriu Magdu, Terentiu Raţiu, Teodor Ceontea, Ioan Beleşiu, Dr. Petru Piposiu.

* (Fecunditate de gemeni şi o dorinţă realisată). In comuna Mateiaş aproape de Cohalm în luna lui Dec. an tr. născând o femee doi gemenii după ce i sau mai alienat durerile causate de nasceri, de bucurie ar fi ḑis: aşa de ar nasce şi capra ši vaca noastră, că indată ne-am înmulţi“. N'a trecut mult şi cuvêntul trup sa făcut, căci în luna curinte capra şi fĕtă patru ieḑi frumoşi, dintre cari doi se aplecă la alte capre şi doi se nutresc de mumăsa. Casuri de copii gemeni sau mai întêmplat aici de un jumetate de an încoace încă trei.

* (Cassă de păstrare). După cum sûntem informaţi în ḑilele acestea la Săliste s'a deschis cassa de păstrare pentru popor. Cu procsima ocasiune credem că vom putea servì cu amĕnunte.

* Una din plagele cari de ani întregi bântue mahalalele capitalei este şi hoţia de paseri, întreprinsă cu o rară cutezanţă de o seamă de indiviḑi cari şi-au făcut din acest soiu de furt o adevărată specialitate. Frica bieţilor mahalagii se îndoesce mai cu seamă pe la prasnice şi serbători, în ajunul Crăciunului şi al Pascilor, căci, la asemenea epoce psichologice, raţele, gâscele, şi cu deosebire curcani îngrăşaţi cu mare chieltuială, dispar de prin coteţe parcă n'ar fi lucru curat.

Doi din aceşti onorabili industriali, Niţă Tăchină şi Stoica Dobrescu, tineri borfaşi avênd deja antecedente judiciare, au fost prinşi cu mâţa în sac sau, mai bine ḑis cu raţa în traistă, şi daţi pe mâna judecăţei. Ei au compărut, ḑilele trecute, înaintea secţiunei IV a Tribunalului Ilfov.

Din instrucţiune, basată pe propriile lor mărturisiri, resultă că fie-care din ei reuşise a-şi crea, cu această periculoasă meserie, un venit ḑilnic de 10—15 lei. Spargerea coteţelor avea loc, de ordinar, în murgul serei, între 6 şi 7 oare, mai înainte de a se aşeḑa sergenţii de noapte pe strade. Spre a împedeca gârâitul gâscelor şi măcăitul raţelor, cari il puteau sĕ-l tradeze, Tăchină — căci obicinuit acesta opera, Dobrescu stând la pândă — Tăchină le sucea binişor gâtul, la vêra într'un sac, apoi, eşind în stradă, le destăcea pe preţuri de nimic, dându-se de „precupeţ“ întârḑiat cu marfa pe drum, şi împărţia câştigul cu tovareşul seu.

Astfel în decurs de şese septămâni, aceşti pungaşi n'au furat mai puţin de 75 gâsce, 50 raţe şi 19 curcani (puii de găină îi despreţuiau,) independent de furturile ce nu s'au putut descoperì!

Dintre toţi păgubaşii — şi numerul lor e un adevĕrat pomelnic — s'au constituit ca parte civilă urmutoarele persoane: d-na Catinca Paleologu, pentru trei curcani, 20 lei: dna Ecaterina Papadopolu, pentru cinci raţe şi douĕ gâsce, 20 lei; Dna Catinca Stefanescu, trei raţe, 10 lei; D Leibu Moise, opt gâsce 40 lei; Dna Rezi Moise, patru gâsce 20 lei, etc.

Modul cum au fost prinşi aste destul de original pentru a merita sĕ fie povestit.

D. Burach Leiba, pacînic israelit din strada Palestinei, Nr. 29, în seara de 13 Decembre trecut, aude un sgomot neobicînuit în fondul curţei. Fiindcă i se furaseră deja mai multe paseri în ḑilele precedente, evreul se duce, în vêrful degetelor, sĕ vadă ce este şi da preste Tăchină scoţind capul din coteţ; pe pămênt, alături, află o traistă, cu douĕ gâsce într'ênsa.

— Dar ce cauţi dumneata acolo? îl întreabă Burach.

— Caut pe Moise, îi rĕspunde borfaşul.

— Dar Moise nu e conteneaţă! replică Burach apucându-l de guler şi chiemând în ajutor.

Înaintea tribunalului, preveniţii nu numai au recunoscut toate faptele ce li se imputau, dară încă le-au povestit magistraţilor cu o vĕdită complăcere.

În faţa mărturisire lor, tribunalul a condemnat pe Tăchină la trei luni, pe Dobrescu la o lună de închisoare corecţională, şi pe amêndoi solidaricesce la despăgubirile reclamate de cei în drept. „Dreptul“.

Loterie

Sâmbătă în 29 Martie 1884.

Buda: **16 23 38 20 72**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 29 Martie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.50	121.70
Renta de aur ung. de 4%	91.60	91 50
Sorţi ungurescі cu premii	116.75	117.—
Sorţi de regularea Tisei	114 10	114.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.—	79.90
Datorie de stat austriacă în argint.	81.05	81.05
Renta de aur austriacă	101.90	101 75
Sorţi de stat dela 1860.	136.50	136.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Datorie de credit austr	79.80	79.80
Galbin	5.68	5.69
Napoleon	9.61	9.60
London (pe poliţa de trei luni)	121.30	121.45

Anunciu.

Subscrisul comitet aduce la cunoscinţa Onoratului public român cum că în Braşov se află mai multe locuri vacante la diferiţi măiestrii pentru copii, cari voesc a se aplica la meserii.

Condiţiunile sûnt: Copii sĕ fie de 13—14 ani, sĕ scie cetì şi scrie, sĕ servească 4 ani ca învĕţăcei, în acesti 4 ani părinţii sĕ le dea hainele de lipsă.

Părinţii sau tutorii copiilor sĕ se adreseze la subscrisul comitet în Braşov.

Braşov, 13/25 Martiu 1884.

Comitetul asociaţiunei pentru sprigінirea învĕţăceilor şi sodalilor români meseriaşi în Braşov. [701] 3—3

Vasilie Sfetea, preşed. **Ioan Bozoceanu,** secret.

Nr. 248—1884. [700] 3—3

Edict.

Pentru vênḑarea a lor **2000 lemne de brad vii** (pe picioare) cu diametrul la trupină dela 12. policari în sus (lemne merunte de caule-plute mici) din pădurea bisericei şi a scoalei confesionali gr. or. a comunei **Poleţi,** protopresbiteratul Reghinului — preţuit dărabul în 90 cr. v. a. prin pricepători de lucru, — se publică prin aceasta — în urma concediului Preaven. Consistoriu archidiecesan dto 23 Ianuariu a. c. Nr. 380. Epitr. — licitaţiune pe **8 Aprile a. c. st. n. la 2 oare postmeridiane ţinêndă la casa comunală în Poleţ.** — O terţialitate din preţul de cumpărare are a-se depune la închierea Contractului, ear' celelalte în 10 August şi 12 Octombre a. c.

Condiţiunile mai de aproape se pot erua dela subscrisul Oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Reghinului.

Idicel, 9/21 Martiu, 1884.

Galaction Şagău,
protopresbiter.

Cele mai bune
Clavire de Proksch
cu preţul de
400 fl., 500 fl., 580 fl.
şi garanţie pentru întreagă **Transilvania**
se află esclusiv numai la
depositul lui Heldenberg
în Sibiiu.
Epistole sûnt a se adressa francate.

Unele păreri dela artistii cei mai renumiţi despre aceste clavire ale lui Proksch.

Spre marea mea uimire în escellentul fabricat ai domnului A. Proksch am aflat clavire de prima calitate şi frumseţe, cari în ce privesce poesia tonului şi modul perfect de esecutare ţin concurenţa cu cele mai renumite producte de acest soiu. 'Mi place a crede, că aceste fabricate escellente — de un preţ cu totul moderat în timpul cel mai scurt se vor lăţi tot mai tare, şi bucuria mea cea mai mare va sta în aceia, dacă voi putè contribuí şi eu la popularisarea lor.

(677) 6 **Sofia Menter-Popper,**
pianista curţei ces. reg. aust.

Elegantul D-tale clavir mi-a sosit eri, şi me aflu îndemnat a-ţi comunica, că frumseţea tonului lui a pus pre toţi în uimire

Gustav Walter,
artist la opera ces. reg.

Clavirul firmei Proksch, pe care avuì ocasiunea a'l auḑi astăḑi, este unul dintre cele mai bune instrumente, ce am auḑit până acuma.

Jules de Schwert,
Virtuos de curte al Maiestăţei Sale împĕratului din Germania.

Raportul esposiţiunei imp. din Gratz.

Constatăm cu satisfacţiune, că clavirele espuse de această firmă au atras asupra lor deosebit interes. La locul prim se distinse un clavir mic de sistem american cu coperis negru de tot elegant. Tonul lui era brillant şi conserva sunetul frumos în toate posiţiile. Preste aceasta esecutarea era egală şi de tot corespunḑĕtoare. Instrumentul al doilea era un pianino de sortă mai mică, înse asemenea celui dintăi şi el avè tonuri de tot frumoase, esecutare lesnicioasă şi adjustat cu eleganţă. Etablismentul în ce privesce technica stă la nivoul timpului nostru; ḑi de ḑi câştigă mai mare importanţă, şi în cercurile competente se bucură de recunoscinţă măgulitoare.

! Important !
Cititorii nostri cari doresc a avea **gratis** un **ziar-Popular** precum şi un supliment de modă care coprinde şi note musicale, să bine-voiască a trimite o cartă postală cu adressa D-lor, către administraţia „**Necesarului**“ Bucuresci. [701] 2—5

MORBURI
SECRETE
le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 15
Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu, **Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 34 Sibiiu, Joi 22 Martie (3 Aprilie) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Aprilie-Iunie al anului 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Decemvre 1883, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 21 Martiu, 1884.

Ḑiariul „Adevĕrul“ din Bucuresci ocupându-se din nou în formă cu politica românilor din Austro-Ungaria, vorbesce la adresa noastră, reflectând de tot superficial la respunsul ce i lam dat în numĕrul 30 al acestui ḑiariu.

Deducţiunile ḑiariului din Bucuresci sûnt precât de copilăreşti pe atât de lipsite de adevĕr, şi dacă mai reflectăm încă odată, o facem din respectul către bărbatul, sub a cărui firmă se presentează ḑiariul „Adevĕrul“.

Constatăm că fratele, care deocamdată scrie în provocatul ḑiariu din Bucuresci, nici cu un cuvênt nu ne-a chiarificat în privinţa atitudinei, ce ar fi sĕ luăm în ticăloasa stare politică dela noi. În locul acestora a aflat cu cale a suspiţiona din nou, a arunca învective asupra bărbaţilor nostri politici, şi în special află o deosebită predilecţiune a vorbì cu dispreţ despre actualul nostru archiepiscop, şi metropolit. Pre noi nu ne pune în mirare manevra fraţilor dela „Adevĕrul“ căci calumniările, invectivele şi suspiţionările s'au ridicat la dogmă politică în ḑiaristica noastră, şi fraţii dela „Adevĕrul“, ca oameni moderni, încă nu vor face escepţiune dela regula generală în această meserie cu mare trecere. Vom primì deci de caracteristica timpului purtarea confratelui din Bucuresci, şi vom mai reflecta încă odată la unele şi altele, cari poate vor fi în folosul dreptei cause pentru care am luat condeiul.

Şi noi trăim în credinţa că direcţiunea politică, ce românii din Ungaria şi Transilvania trebue sĕ urmeze, nu poate sĕ fie decât resultanta dorinţelor şi aspiraţiunilor poporului român. În această credinţă am trăit şi cu această credinţă stăm şi acuma la vorbă cu fraţii nostrii din Bucuresci. Pe aceasta credinţă basaţi ne permitem a ruga pre fraţii din Bucuresci sĕ ne spună cu sinceritate, care sunt doriuţele şi aspiraţiunile poporului român — şi ca sĕ ţermurim noţiunea poporului român ḑicem noi — din Ungaria şi Transilvania? Cerem respuns precis ca sĕ ne luminăm, şi fraţii dela „Adevĕrul“, dacă se interesează de soartea poporului român dela noi nu se vor ascunde sub frase ca acestea: „*Noi am scì discuta în modul cel mai obiectiv* (va se ḑică recunoasceţi că până acuma n'aţi fost obiectivi, Red. T. R.) *în ce privesce direcţia politică ce ar trebuì sĕ urmeze Românii ardeleni, dar a ne încurca la vorbă cu oamenii de seama celor dela „Telegegraful Român“, ar fi o adevĕrată perdere de vreme.*“ Asemenea frase stereotipe se potrivesc în gura unor oameni ignoranţi, cari evită ori ce discuţie în meritul lucrului, sûnt de tot nepotrivite însĕ în gura oamenilor de talia celor dela „Adevĕrul“, şi ele nu probează nici caracter, nici inimă pentru suferinţele poporului nostru, din contră vorbesc pentru presupunerea noastră, că fraţii din Bucuresci vênează popularitate în sarcina românilor din Austro-Ungaria.

Aspiraţiunile poporului român din statul nostru numai sûnt secretul viitoriului. Dorinţele şi aspiraţiunile poporului român, dacă e vorba sĕ le esprimăm noi în câte-va cuvinte, sûnt: **„a trăi şi a prospera ca români aicia unde ne-a pus Dumneḑeu.“** Prin urmare rĕu, de tot rĕu lucră publiciştii cari vreau sĕ ne presenteze lumei ca popor antidinastic, antipatriotic, gravitant în afară, turbulent, leneş, viclean, asemenea şi cei ce ne presentează ca popor esclusivist, neconsciu de sine şi de chiemarea sa, şuchiat, care nu-şi trage seama cu împregiurările, şi nu scie învĕţa din păţaniile trecutului.

Solidaritatea şi rumperea dela trupul naţiunei sûnt douĕ noţiuni, pre cari călăresce pressa română cu multă predilecţiune şi se înţelege şi fraţii dela „Adevĕrul.“ La acestea se mai adaoge „totalitatea“, la care reflectează Onorabilul domn Tr. în corespondenţa din Sibiiu.

Nime nu trage la îndoială că solidaritatea poate face minuni, numai cât solidaritatea în direcţiune bună. Maioritatea inteligenţei noastre — ḑicem inteligenţa şi poporul îl lăsăm în amărăciunea lui, căci toate desastrele luândui numele în deşert le am adus asupra lui fără voia şi consciinţa lui, majoritatea inteligenţei noastre dela dualism încoace a observat aşa numita resistenţă passivă.

Stimăm convingerile fie-căruì om politic al naţiunei noastre. Şi tocmai pentru că stimăm convingerea fiecăruia, constatăm în sinceritate resultatele politicei de până acuma. Înşişi pasiviştii recunosc că rĕu stăm, ticălos stăm, recunosc că cu pasivitatea am provocat toate desastrele asupra sermanului popor. Urmarea logică este că inteligenţa română recunoscênd că stăm rĕu, simte necesistatea de a se îndrepta rĕul. În aceasta sûntem solidari, sûntem una. Vine o nouă întrebare, cum se esecutăm îndreptarea rĕului? Aici neam desbinat, şi desbinarea nu datează numai dela conferenţa din Pesta, ci ea s'a manifestat deja în conferenţa din Mercurea până la cea din Sibiiu la 1881. O parte mare a ḑis: persistăm în pasivitate şi stăm sĕ ne ruineze. Va da Dumneḑeu de vre-o forţă va sfărma statul ungar, şi atunci vom păşì şi noi. Ceialaltă n'a asceptat această modalitate ci privind de faptă şi cu cuvêntul starea actuală de drept în stat, caută căi şi mijloace pentru repararea rĕului. Nu căutăm care parte se poate legitima în posiţia sa de drept. Nici aceea nu discutăm ce datorinţă are statul ca stat faţă cu supuşii sei între asemenea împregiurări; nu cercăm fostam noi în stare sĕ împedecăm carul statului, făcut'a gaură în ceriu abstinenţa noastră politică, încât am fost consideraţi la coroană şi încât are dreptul ḑiariul „Neue freie Presse“ când ḑice că legislativa Ungariei a trecut preste noi la ordinea ḑilei? Nu le discutăm acestea, ci întrebăm pe fraţii dela „Adevĕrul“ au fost dorinţele şi aspiraţiunile poporului român directiva aces ei politice, este ea tot aceea şi astăḑi? Sĕ nu se uite fraţii din Bucuresci la împregiurarea că „Telegraful Roman“ de aḑi le pune astfel cestiunea. Dacă i doare inima de soartea poporului român, studieze bine situaţiunea şi deiene rĕspuns.

Astfel stăm cu solidaritatea. Maioritatea inteligenţei şi-a urmat politica croită, pentru care ea este responsabilă. Activiştii de odinioară păşesc astăḑi cu mai multă putere şi nu se vor lăsa a fi seduşi nici cu solidaritatea observată până acuma, nici cu succesele politicei de până acuma nici cu terorisările fără nici o cruţare a pressei române. Tot aşa stăm şi cu totalitatea naţiunei. Vorbă mare este ea, şi Onorabilul domn scie că ea la noi cu oamenii nostri şi inteligenţa noastră tot vorbă va rĕmânea.

Succesiunea în politica Marelui Şaguna este „*captatio benevolenţiae*“ *la* adresa cuiva, şi noue mult ne pare bine că fraţii din Bucuresci au venit cu această „captatio“ în momentele cele mai potrivite.

Discutaţi obiectiv asupra direcţiunei politice dela noi. Pune-vĕţi mâna pe inimă, dacă nu ve convine ḑiariul nostru, nu reflectaţi la noi, dar lucrati în interesul poporului nostru, şi noi vom avea mângăerea că şi pe această cale am contribuit la vindecarea ranelor din corpul naţiunei române.

Revista politică.

Sibiiu, 22 Martiu 1884.

Capitala Ungariei ne presentează scene de tot picante. Afacerea dela Czegléd a întrat în al doilea stadiu al desvoltărei sale. Deputatul Széll fù insultat şi bătut pe strade în ḑiua mare. Asemenea şi deputatul Ottó Hermánn. Bătăuşii de astădată nu sûnt anarchistii vestiţi în aplicarea vergilor ci ei sunt parte deputaţi dietali paarte oamenii de condeiu, propagatori ai culturei în Orient.

Coincidenţa nu e tocmai stranie. Purtătorii de cultură în Orient prelângă legătura de sânge cu turcii, legătură botezată de când cu peregrinagiul softalelor — mai au şi omogenitatea preteşugului. Turcii cu sfoara, cei din Pesta cu fokoşul.

În lume multe sunt posibile. Dacă va merge civilisaţiunea progresând aḑi mâne ne vom trezì cu bătaia nu numai în dietă ci şi în biserică după principiul biblic: ochiu pentru ochiu.

Ca un ce caracterictic al timpului de faţă la scirile politice amintim silinţa ce-şi dau o seamă dintre asesorii consistoriului nostru archidiecesan de a surpa toate instituţiunile fericitului Şaguna. Acestia agitaţi de unii membrii din comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane şi din fundaţiunea „Şaguna“ au emis un apel către publicul român cerênd spriginirea spre a surpa instituţiunile la a căror conservare i deobligă postul lor şi jurămêntul pus pe sânta cruce şi sânta evangelie. Mai pe larg în articlul următoriu.

Tipografii peste tipografii.

Publicul nostru cunoasce deja din Nrul 22 al acestui ḑiariu, că membrii comitetului central naţional dd. Babeş V., Bariţ G., Cosma P., Pap G., Secula G., Trombiţaş A., Raţiu 1. şi Roman V., înfiinţează aici în Sibiiu un institut tipografic sub numele de „Atheneul Roman“ societate pe acţiuni cu un capital social de fl. 100.000 cu scop de a desvolta literatura română prin edarea şi tipărirea de tot felul de cărţi folositoare poporului român, şi a unui ḑiar cuotidian.

Se vorbea pe aici, şi s'a scris şi în foaia noastră, că se mai formează în Sibiiu un alt consorţiu, care dela ieşirea dlui Cristea dela redacţiunea Telegrafului au capătat gust de a întemeia un ḑiariu cuotidian.

Până acuma nu s'a manifestat acest consorţiu în publicitate, ca sĕ scim cu positivitate persoanele din cari constă; de astădată însĕ sûntem în posiţiune de a comunica şi numele şi intenţiunea.

Avem în mânile noastre adecă un „Prospect“ ddto Sibiiu 1 Martie st. n. 1884 subscris de către dd. „Ioan Bechnitz particulariu în Sibiiu, Dr. Aurel Brote directorul bancei „Transilvania“, Eugen Brote proprietariu, Nicolae Cristea asesor consistorial, Ioan Duşoiu comerciante în Braşov, Diamandi Manole comerciante şi president al camerei comerciale în Braşov, George B. Pop comerciante în Braşov, Simeon Popescu protopresbìter în Sibiiu Ioan de Preda advocat în Sibiiu şi Ioan Slaviciu particulariu în Sibiiu.“

Acesti domni încă promit tot aceea ce au promis consorţiul dela „Atheneul Român“ — va se ḑică: nici Dlor nu se mulţămesc numai cu ḑiuariul cuotidian precum se afirma la început, ci imitând pe Atheneisti, voesc şi dênşii „un istitut tipografic“ — înfiinţarea unei „tipografie naţionale *independinte*,“ care va avea chiemarea sĕ editeze cărţi, broşuri şi foi de toată mâna etc. şi o foae politică ḑilnică.“ Diferinţa între ambele consorţiuri este numai că:

„Atheneul Român“ spune din capul locului, că pentru realisarea scopului seu are trebuinţă de un capital social de 100,000 fl. Bechnitz et cons. însĕ se mulţămesc deocamdată cu un capital social de 40,000 fl. din care la subscriere au sĕ se numere numai 10%.

Consorţiul „Atheneului“ este compus din bărbaţi cu trecut politic cunoscut, carii nu sûnt rudiţi între sine, ear cestalalt numĕra în sinul seu numai doi membri de acestia, cu atât mai mulţi însĕ rudiţi între sine.

Atheneistii n'au aflat de lipsă a accentua, că tipografia are sĕ fie „independente“ căci aceasta se înţelege de sine; cestialalţi însĕ cugetă că este necesar ca publicul sĕ scie, că tipografia lor va fi „independentă“ ceea ce după părerea noastră este îndreptată la adresa tipografiei archidiecesane.

Atheneistii nu au anunciat că din cine va consta prima „direcţiune“. Cestial'alţi însĕ ḑic „Fundatorii subsemnaţi îşi reservă dreptul a fi ei în trieniul dintâiu Direcţiunea societăţii.“

Prin urmare, dacă fundatorii „Ateneului“ încă ar face tot aşa, cel puţin direcţiunea aceluia ar sta din bărbaţi independenţi fără nici o legătură de sânge sau de cumnaţie între sine, — din contra între cestialalţi din 10 inşi sunt:

a) doi fraţi: Dr. Aureliu Brote şi Eugeniu Brote;

b) trei cumnaţi: Nicolae Cristea, Diamandi Manole şi Ioan Duşoiu;

c) cinci membrii ai consistoriului gr. or. din Sibiiu: Ioan Bechnitz, Eugen Brote, Nicolau Cristea, Simeon Popescu, şi Ioan de Preda, cari ca atari au datorinţa a tinde la înflorirea tipografiei archidiecesane;

d) un membru al comîsiunei tipografiiei archidiecesane, dl I. Preda, şi Secretariul comisiunei dl Ioan Bechnitz;

e) secretariul fundaţiunei Şaguna Dr. Aureliu Brote;

f) doi inşi scutiţi de asemene necsuri; G. B. Pop din Braşov şi d. Slaviciu din Bucuresci, câci în prospect se afirmă un neadevĕr când se ḑice că acest domn ar fi Sibian.

Pentru paritate între fraţi şi între cumnaţi mai lipsesce numai ca al treilea frate, dl Liviu Brote, care este absolut tipograf se devină conducĕtoriul tipografiei, apoi la conducerea afacerilor acestei întreprinderi reclamate de o necesitate urgenţă vor fi 3 fraţi şi 3 cumnaţi.

Honnis soit qui mal y pense!

Programa conferenţei din Budapesta nu le place acelora, cari nu se pot desface de idea: că românii numai pre lângă autonomia transilvaniei se pot susţinè; acestia privesc pre românii din părţile ungurene ca de jumĕtate perduţi şi se nutresc cu speranţa, că pre lângă o perseveranţă mai îndelungată, totuşi mai curênd ori mai târḑiu, în grad mai mare ori mai mic se va putè recâştiga autonomia şi apucând atunci românii la predomnire în Transilvania vor atrage către sine uşor şi pre românii ungureni. Despre când şi cum, nu sciu se dea desluşire, pentru-că după direcţiunea în care s'au cristalisat constelaţiunile politice a noastre şi a Europei preste tot n'au nimic positiv, pre ce s'ar potè răḑima precalcularea înplinirei acestei dorinţe; e mai mult numai o speranţă dulce, de care nu vor sĕ se deslipească nici atunci, când vor vedea ei singuri, că a devenit cu totul nerealisaveră, de oare ce toate visurile de aur a unui viitor ferice le-au legat de această speranţă, alt viitoriu ferice nu-şi pot închipuì; lor li-se pare că deslipindu-se de aceasta speranţă, poporul român ar trebuì sĕ se deslipească de viaţă; ar trebuì sĕ peară.

Pre atari oameni, cari nu vreau sĕ vadă realitatea, schimbarea colosală în toate relaţiunile politice, dela nascerea acelor visuri până aḑi, nu-i poţi capacita, pentru-că deşì vĕd starea adevĕrată, nerealisaveritatea idealului lor, totu-şi le mai place a se ţinea de vis. Acestia se vor desmetăcì mai târḑiu, poate aşa de târḑiu, când într'adevĕr se vor închide apoi toate celelalte posibilităţi de mântuire, de ce sĕ ne ferească ceriul!

Nu le place mai încolo unora programa conferinţei din Budapesta dar numai în punctul acela care enunciă sĕ ne alăturăm la partida liberală, de oare ce ei n'au încredere către astă partidă, şi numai prin oposiţiune cred a se putè validita înteresele române. De oare ce însĕ oposiţiunea moderată e cu totul neamică causei noastre naţionale, ear despre oposiţia estremă despre Cossuthiani, cum ni-ar vre binele, scie tot românul din trecut, nu sciu ce sĕ facă, ce partidă se alcătuească: ca partidă de sine stătătoare nu pot reuşì cu nimic, ci provoacă numai toate trei partidele contra sa, ear alăturarea la ori care partidă oposiţională i aduce în contra-ḑicere cu ei însu-şi, de aceea stau mare parte neresoluţi şi numai unii din ei vor a se alătura la oposiţiunea moderată, prin ce însĕ vor lucra tocmai în contra intereselor naţionalităţii noastre, de oare ce oposiţionalii până n'ajung la cârmă, întru nimic nu pot ajuta causei, ear cumcă la cas când ar ajunge la cârmă, ar fi cu totul duşmani naţionalităţii noastre o arată şi acum pre faţă.

Sûnt mai încolo mulţi de aceia, cari consimţesc pre deplin cu programa conferenţei din Budapesta, — dar le vine greu a se cobori depre piedestalul de buni naţionalisti, pre care se cred a fi ridicaţi până ce stau pe basa programei conferenţei din Sibiiu — dacă nu sûnt siguri, că programa pestană va fi acceptată în toate punctele din partea maghiarilor.

Cetatea în care se cred îngrădiţi până ce stau pre lângă conferenţa din Sibiiu e numai o închipuire, de oare-cê prin pretensiuni, cari nu e omul în stare a le elupta, nu-şi câştigă omul nici un nimb, nu-şi întăresce posiţiunea nici decât, cu atât mai puţin şi-o slăbesce dacă reduce acele pretensiuni la aceea ce e posibil a elupta din contră şi întăresce tocmai puseţiunea prin aceasta reducere, de oarece prin aceasta i se face contrariului cu mult mai greu a ataca asta posiţiune cu arme onorifice, cu armele moralităţei şi raţiunei, cari fie lupta cât de inverşunată, mai curênd ori mai târḑiu trebue sĕ învingă.

Pre acestia i provocăm dar în interesul causei naţionale, care le ḑace la animă a bună seamă mai mult, decât celor cu gura mare, sĕ treacă preste scrupulul amintit, sĕ nu se îngrozească nici de tuşul rece, care sĕ va vărsa asupra capului lor din gurile ce le cască „Gazeta“ „Observatoriul“ şi „Luminătoriul“ în care i va insera de naţionalisti rĕi, venatori după posturi, orduri etc. căci tot aceste foi vor striga mai târḑiu osana, dacă ne va succede a secera resultate bune pentru poporul nostru;

sĕ nu uite în fine că activitatea politică stă din lupte continue, că fără luptă nu poate fi învingere, că auspiciile, între cari am inceput acţiunea noastră politică sunt foarte bune, fiind salutată programa conferinţei din Budapesta cu bucuria din partea tuturor foilor maghiare afară de oposiţionalul „Pesti Napló“ prin urmare aşa ḑicând din partea întregei opiniuni publice maghiare, că trebue sĕ ne folosim de asta bună disposiţiune spre a ajuta şi causei noastre române;

ear în casul neasceptat, când n'am reuşì nici noi a înbunetăţì soartea popopului nostru întru nimic, ce însĕ nu o putem crede, atunci ne putem retrage fără de a fi scirbaţi cât de puţin în onoarea noastră, de oare ce lupta e onorifică, pentru interesele comune a naţionalităţii şi patriei noastre.

Sĕ nu întârḑie a păsì în acţiune cu toată vêrtutea, de oarece întârḑiarea poate aduce cu sine ca sĕ se facă imposibilă, zedarnică, acţiunea începută prin conferinţa din Budapesta, pentru că opiniunea publică maghiară ar începe a se instreina ear de către români, dacă ar vedea că direcţiunea noauă nu prinde rădecini intre români, şi nu e susţinută barem de o partidă însemmnată, ce representă o putere considerabilă.

Din douĕ direcţiuni opuse e combătută direcţiunea noatră cu vehemenţiă.

Întâiu din partea acelora, cari nu vor se vadă deputaţi români în dieta din Pesta, cărora li jele, ca sĕ reocupe cercurile române; inteligenţa română; sĕ se aleagă şi din români bărbaţi de stat, oameni de influenţă în trebile publice, în trebile ţĕrei, cum au fost înainte de 1848 cancelarii de curte br. Iozsica şi br. Nopcea, consiliariul guvernial Costea, secretariul guvernial Vajda şi alţii; a doua din partea acelora, cari se dau de naţionalişti mari, dar numai de aceea, pentru ca sĕ-l indulească pe popor către sine şi apoi sĕ-l belească gros, ori pentru ca sĕ dispună peste cercuri sĕ le poată vinde, sĕ facă geschefturi ca în trecut, — oamenilor din ambele direcţiuni le vine mai bine pasivitatea; aceştia tremură nu cumva se ajungă deasupra direcţiunea nouă, şi cei din urmă gescheftari sûnt cei mai neobrasnici în atacurile lor, cum ne atacă de esemplu sub numele de „Camill“ un cameleon politic şi gescheftariu cunoscut din Budapesta, carele fiind discreditat cu totul şi la români şi la maghiari nu ese sub numele seu ci şi-a ales numele anonim de Camill spre a calumnia asupra bărbaţilor de direcţiunea noastră în modul cel mai infam şi greţos înşirând la minciuni preste minciuni.

„Viitoriul“.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Sibiiu, 21 Martiu. Onorată Redacţiune! În corespondenţa „Din comitatul Treiscaunelor“ publicată în Nr. 35 de Sâmbătă, 17/29 a. l. c. al „Telegrafului român“ aflu un feliu de mărturisire de pĕcate, carea de sigur e la timpul seu în postul pascilor în care ne aflăm. Vin ḑilele pocăinţei, vine septămâna luminată şi ca crestini buni ne este datorinţa a ne lumina unul pre altul. Permiţimi dar a me ocupa puţin de aceea mărturisire.

Se ḑice acolo că „de oare ce cutare cerc electoral temênduşi privilegiile şi din causa sdruncinatei sale stàre financiare nice odată n'a fost oposiţional — ergo şi românii din acel cerc electoral vor trebui sĕ fie oportunisti adoptânduse (?) maiorităţii fără de care ţinută, în partea lor cea isolată, ar avè sĕ şi atragă numai uri şi şicănări.“ Logica aceasta îmi esplică multe împregiurări şi apariţiuni din acel comitat şi cerc electoral, cari eu până acum nu le am putut pricepe.

Nu voiesc sĕ discut aici, care ţinută e oportună pentru românii din Transilvania. Spre aceasta eu ca om singuratic tocmai asa de puţin sunt competent, ca şi corespondentele din Treiscaune *C—n.* şi eventualii soţi ai sĕi. Atitudinea politică a unei naţiuni are de a-o decide ea însĕşi în mod legal, la locul şi têmpul sĕu.

Fără îndoială că şi în politică poate unul şi altul sĕ-şi aibă interesele sale proprii, particulari, şi pe basa acestora vederile sale separate.

Nu se poate nega nice aceea că oportunitatea e cel mai practic princip în politică. Dară a lucra spre promovarea intereselor proprii cu vĕtămarea intereselor generali ale naţiunei, căreia aparţini; a validita vederile proprii diametral opuse vederilor totalităţii, aceasta nu mai e oportunitate, ci speculă condamnabilă din punct de vedere moral.

Analisànd pe basa acestora credeulpolitic al corespondentului C—n din Treiscaune eată unde ajungem.

„Secuii din Treiscaune, temânduşi privilegiile, spre a le susţinè aceste au fost totdeauna şi sunt şi astăḑi guvernamentali.“ Cari sûnt acele privilegii?

Dreptul electoral *„jure vetere“*. Dreptul, ca ori-ce nobil, şi dacă nu contribue cu nici un cruceriu la greutăţile statului, sĕ fie alegĕtoriu. Ce urmează din acest privilegiu pentru naţiunea română din Transilvania? Aceea că ea deşì în numĕr preste 1½ milion sforţându-şi toate puterile nu poate scoate mai mult de 2—3 deputaţi dietali. Mai evidente sûnt fruptele acelui privilegiu în secuime. În partea de jos a comitatului Murĕş-Turda d. e. locuesc preste 20,000 români fosti iobagi, cari astăḑi toţi au moşioara lor destul de încărcată cu dare. Şi totuşi din 20,000 locuitori în 3 cercuri electorali abia sûnt alegĕtori români 225, pe când în singurul sat sĕcuesc *Kibéd* cu 2000 suflete (460 familii) sûnt 235 de alegĕtori. Nu e satiră de drept, nu e batjocură aceasta asupra neamului românesc?!

„Românii, ca sĕ nu intimpine ură şi persecuţiuni, trebue sĕ meargă şi ei cu sĕcuii“ — aşa resonează corespondentele C—n din Treiscaune. Va se ḑică: românii trebue sĕ apere în Treiscaune acel privilegiu al sĕcuilor, care sugrumă şi nimicesce întreaga naţiune română din Transilvania.

E oportun aceasta? Pentru naţiunea română de sigur nu. Dar pentru fraţii nostri din Treiscaune? — Sĕ vedem! Ei de 15 ani încoace au fost tot oportunişti, tot guvernamentali:

Au jucat cum li s'a fluerat, şi au conlucrat spre apĕrarea privilegiului sĕcuilor; şi unde au ajuns astăḑi? Luaţi statistica oficială a mână şi la conscrierea populaţiunei din 1880 căutaţi cu lampa lui Diogene după vre-un român în comitatul Trei scaunelor. Nu'l veţi afla. Dar veţi afla o mulţime de „secui dĕ religiunea greco-orientală şi greco-catolică cari înainte de 1880 nu esistau. Funcţionarii regimului când e vorba despre români în Treiscaune se provoacă la împrogiurarea aceasta, şi mai adaugă că însuşi românii la conscrierea populaţiunei sau dechiarat de secui. Scie dl *C—n* despre aceste? Dacă nu scie, întrebe pe colegul seu în oficiu, sau întrebe pe inspectorul regesc de scoale din acel comitat, ambii i vor da deslușiri detaiate.

„Sĕcuii din Treiscaune sûnt materialminte scăpătaţi, aşa dară trebue sĕ aleagă deputat guvernamental“ — susţine dl *C.—n* mai departe. Ei bine, aduce alegerea de deputat guvernamental foloase materiali? Ce feliu, şi cui? Nu putem crede că acolo alegerile se fac cu bani. Şi dacă totuşi s'ar face aşa: păstoriul, care pasce turma sa la astfeliu de păşune, strică mai mult aceleia ca cea mai cruntă feară sĕlbatică. El călbezesce turma întreagă, pre când feara sugrumă numai o parte.

Da şi eu ţin sĕ fim înţelepţi, sĕ fim oportunişti în politică. Dar nu Herostraţi şi Catilinari. Sĕ fim activişti, dacă aceasta ne aduce folos; dar nu cu preţul de a abḑice la esistenţa noastră naţională. Sĕ participăm la deciderea sorţii patriei noastre, dar nu ca poltroni terorisaţi, sau unelte oarbe câştigate cu bani; ci unul pentru toţi şi toţi pentru unul, ca naţiune conscie de sine şi de demnitatea sa.

Sĕ fim buni patrioţi; dar patriotismul sĕ nu consiste din specula cu cele mai sânte drepturi ale poporului, până la metamorfosarea lui în secui de religiunea greco-orientală. *„Perim mai bine în luptă cu gloria deplină, de cât sĕ fim robi iarăş în vechiul nost pământ."*

Mai presus de toate însĕ sĕ căutăm a fi toţi dimpreună acolo, unde ne va lumina Dumneḑeu. Vai noue, dacă pre lângă toate celelalte ne vom mai sfăşia şi în fracţiuni, cari sĕ se opugneze între sine. Snopul nu-l poate frânge nici mâna de fer, până mănunchele le strivesce si un copil.*) *Tr.*

Varietăţi.

* (Concert). Reuniunea de musică din Sibiiu a arangiat alaltăeri un concert cu succes strălucit. Programa a stat din doue piese *„des Sängers Fluch"* de Schumann şi *„Harpa"* balladă de Felix Dahn, compusă pentru soli, chor şi orchestru de Willem de Haan. Esecutarea a fost de model şi domnul director de musică Bella şi-a vĕḑut resplătite neobositele ostenele puse în esecutarea acestor piese. Ca soli s'au distins celebrităţile musicale din Sibiiu.

Când vom fi noi românii în stare sĕ arangiăm un concert ca şi „Musikverein" Marţa trecută. (!)

* (Necrolog) Din Satulung ni se trimite următoriul anunciu funebral:

Jalnicii şi neconsolaţii fii orfani *Ioan*, *Emilia* şi *Alecsandru I. Petric*; fraţii: *Nicolae* şi *Georgiu Petric*; surorile; *Maria şi Ana*; corpul didactic român din Săcele, cu adêncă durere anunţă încetarea din vieaţă a preaiubitului lor tată, frate, şi coleg **Ioan Petric,** directorul şi învĕţătorul scoalei române din Satulung, biserica St. Adormiri, vice-president şi membru al mai multor corporaţiuni.

Şi roagă totdeodată pre amicii şi cunoscuţii, sĕ binevoiască a asista la serviţiul funebru, care se va oficia Marţi în 20 Martie (1 Aprile) a. c. la oarele 11 a. m. în biserica St. Adormiri din Satulung şi în cimiteriul căreia se vor astruca şi rămăşiţele sale pămêntesci.

Satulung 19 (31) Martie 1884.

* (Representaţiuni antispiritistice). Luni seara domnul Homes a arangiat a doua representaţiune antispiritistică. Desteritatea în escamoterie a pus pre public în uimire, nu mai puţin eleganţa în esecutare.

Ce poate Mnemotechnica ne-am convins la representaţiunea de Luni.

Representaţiunea ultimă de aseară încă n'a lăsat nimica de dorit şi publicul din Sibiiu va vorbì încă mult timp despre representaţiunile domnului Homes.

* (Donaţiune). Dl Iacob Livescu, advocat în Bucuresci a oferit museului naţional de antichităţi mai multe documente (hrişoave vechi) şi anume;

1. Din 1434 al Domnilor Moldovei Iliaş şi Stefan fii lui Alecsandru cel bun.
2. Din 1519 al lui Stefaniţă Vodă.
3. Din 1554 al lui Alecsandru Lăpusneanu.
4. Din 1569 al lui Bogdan, fiiul lui Lăpuşneanu.
5. Din 1575 al lui Petru Schiopu.
6. Din 1649 al lui Vasilie Lupu.

* (Un filoromân) Cetim în „Fraţia rom. ital." că după iniţiativa cunoscutului filo-român Dl. M. A. Canini profesor de limba română la scoala superioară de comerciu din Veneţia s'a instituit în acel oraş un comitet pentru a stringe cărţi şi a le dona apoi bibliotecei centrale din Bucuresci, ca semn de vie simpatiă către naţiunea română. Şi tot din iniţiativa Dlui prof. Canini se vor constituì pentru acest scop comitete şi în alte oraşe mai însemnate ale Italiei.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Ordinea în scoală pe timpul prelegerei între oarele de prelegere şi la finitul oarelor de prelegere.

(Disertaţiune prelucrată după autori germani, şi cetită în adunarea generală a despărţementului Reuniunei din districtul Zarand la 23 Iunie 1883].

Onorată adunare! După pracsa de 8 ani ca învĕţătoriu parte la scoale de fetiţe, parte la scoala de prunci, şi după ce în acest restimp am luat parte unde numai am putut la conferenţele învĕţătorilor; am venit la convingerea că: disertaţiunile, ce sĕ învêrt numai în sfera teoriei învĕţământului — deşi ele sûnt bine primite de către învĕţători; totuşi aduc foarte puţin folos. Eată un motiv, pentru carele am prelucrat tema, ce v'am cetit mai înainte, şi anume: „Ordinea în scoală pe timpul prelegerei, între oarele de prelegere şi la finitul prelegerei." Cuprinsul acestei teme este de natură mai mult practică, şi stă în cea mai strênsă legătură cu progresul în învĕţământ. Cugetasem şi sper a nu me înşela că: asupra acestei teme vom putea vorbì liber ca fraţi — avênd fie-care din noi ceva de spus.

Un alt motiv la prelucrarea temei a fost şi acela că: în scoalele noatre abia vor fi 20% unde sĕ se observe o anumită ordine, carea sĕ corespundă principielor didactice — deja recunoscute de bune. — La cei mai mulţi dintre noi ordinea în scoală este ceva raritate. Sĕ nu ne genăm a o spune.

Ordinea este sufletul lucrurilor — *ordo est anima rerum* — ḑice proverbul latin. Aceasta macsimă e aplicaveră în toate lucrurile omenesci.

Nicăiri lipsa de ordine nu are resultat aşa funest ca în scoală, unde e vorba de instruire şi educaţiune. Şi până când simţul de ordine nu va pătrunde în sângele şi carnea fie-cărui învĕţătoriu, până atunci în scoală instrucţiunea şi moralul elevilor vor fi lucruri problematice, de realisat.

Dacă sufletul este acela, care dă viaţă corpului, tot astfel se poate ḑice că ordinea în scoală este carea dă viaţă instrucţiunei şi educaţiunei.

După aceasta introducţiune sĕ vedem dela ce atârnă ordinea în scoală; pentru-că ţinerea ordinei în scoală nu e un lucru uşor, din contră e foarte anevoios.

Ţinerea ordinei în scoală atârnă dela următoarele împregiurări, şi anume:

1. Dela ţinuta învĕţătorului şi modul cum vorbesce.
2. Dela deosebitele forme de înveţământ.
3. Dela modul cum scie sĕ proceadă înveţătoriul cu elevii, pre timpul deosebitelor discipline.

Relativ la ţinuta înveţătoriului primul postulat este: *a)* înveţătoriul pre timpul prelegerei trebue sĕ-şi aibă locul seu stabilit, de unde se poată privì în faţă pe toti elevii. Tocmai de aceea este de recomandat, că în ori ce scoală de dai domne! masa şi scaunul pentru înveţătoriu sĕ fie aşeḑate la un loc mai ridicat — pre catedră —. Aşa ḑicându-se înveţătoriul la scaunul seu, sĕ rĕmână acolo, cât durează oara — escepţionând casul când are se lucre la tablă, sau când incepe a scrie cu începătorii. —

Eată şi motivul pentru ce nu e bine că înveţătoriul sĕ şi schimbe locul, sĕ se preumble, sĕ privească pre fereastră, seu sĕ se aşeḑe intr'un ungiu, de unde nu poate privi în fată pre toţi elevii.

Este lucru prea cunoscut că cugetând mai adênc asupra unui lucru ni se pare că şi ochiul ne este ficsat spre acel lucru. Astfel şi din căutat numai, poţi cunoasce pe omul cugetător. De altă parte, când auḑim pe cineva vorbind şi cuvintele lui ne interesează, dorim şi sĕ-l vedem, şi sĕl avem înaintea ochilor. În tocmai aşa se întêmplă în scoală. Toţi elevii trebue sĕ vaḑă faţă în faţă pre învĕţătoriul.

Privirea directă a învĕţătoriului asupra elevilor ţine în ordine întreagă clasa. Unde sûnt ţintiţi ochii elevilor acolo e îndreptată şi atenţiunea lor. Din contra preumblânduse învĕţătoriul sau shimbânduşi locul, adeseori el însuşi dă ansă la neatenţiune. Precât va fi învĕţătorul de neastemperat pre atât vor fi şi elevii. Şi precum ochii elevilor vor privì acum în un loc, acum în altul după învĕţătoriu; tot astfel va fi distras şi spiritul lor. Preumblându se învĕţătoriul, elevii uşor pot se facă câte o glumă copilărească, bună oară a se trage de per a se imboldì a şi intoarce ochii etc. Un învĕţătoriu, carele nu-şi mai află repaus este asemensa paserilor din colivie.

Numai învĕţătoriul liniscit, poate susţine liniscea.

Acomodeze-sĕ învĕţătoriul în acest punct, capitanului, carele se postează înaintea campagniei sale; de unde poate privì pre fiecare indìvid, şi deunde comandă se se poate auḑì, de către toţi.

Aibe-şi deci fiecare înveţătoriu masa şi scaunul seu anumit.

Relativ la ìnveţătoriu ar mai fi multe de ḑis, cu privire la îmbrăcăminte, la cureţenia ce trebue sĕ se observe în tot esterionul seu, pre timpul prelegerei, dar aceste sûnt de natură secundară. *b)* Un alt punct tot aşa de însemnat, dela cerele atârnă susţinerea ordinei în scoală este modul cum vorbesce învĕţătoriul. Se scie că primul mijloc prin carele impărtăşim altora ideile noastre este: cuvêntul. Pentru ca cuvêntul sĕ-şi ajungă scopul, trebue ca elevul, sĕ ne înţeleagă, când vorbim. De acì apoi şi este gângăvia, sau şi numai siscairi un defect mare pentru învĕţătoriu. Formulând primul postulat acela ar urma că: organele vorbirei trebuie sĕ le aibă fiecare înveţătoriu deplin desvoltate. Este posibil însĕ şi acea, că cineva sĕ vorbească destul de curat şi cu toate aceste sĕ nu-l înţeleagă nici un elev. De aici apoi se ivesce al doilea postulat: 2. înveţătoriul sĕ nu vorbească prea încet, căci atunci nime nu-l înţelege, şi totul e îndeşert; cu atât mai puţin, sĕ nu vorbeasca prea iute înveţătoriul, căci atunci nu'l pot urmărì elevii, şi el va devenì o moară, ce umblă fără bucate.

Vorbească aşa înveţătoriul, încât cel din urmă cuvênt sĕ-l poată auḑì întreg, fie-care elev. Ferească-se înveţătoriul a nu mânca cuvintele sau a le rostì de jumĕtate

Relativ la limbagiul înveţătoriului: elevul trebue sĕ înţeleagă fiecare cuvênt.

Este cu totul greşită procedura învĕţătorilor tineri, a vorbì cu pruncii în o limbă mai înaltă, căci ce ne va folosì a ḑice unor începetori: „nu fiţi petulanţi, moralitatea voastră nu me satisface etc." Sĕ nu uităm că limba cultă nu o învĕţăm într'o ḑi, ci în timp de mai mulţi ani, şi pre lângă studiu continu. Ar fi cu totul greşit a păşì cu cuvinte neînţelese de elevi.

Tot aşa de trist este a folosì cuvinte pe cari inşine nu le înţelegem pe deplin. Nu mai puţin trebue sĕ se ferească învĕţătoriul, ca sĕ nu folosească provincialismi, cuvinte triviale; ear de cuvinte de origine străină sĕ se ferească, buna oară cum se feresce de foc. În acesta categoria ar fi cuvinte ca următoarele: *ugyan*, *tisztás*, *richtig*, *járásbirău*, *abros*, *tecărău*, *cheschenyeu*, *sau provincialismi că: jin* (vin) *pcee* (cheie) *pcita* (pita) *faşe* (face) etc.

Mai departe vorbirea învĕţătoriului sĕ fie fluentă adecă cuvintele în propuseţiune, sĕ nu fie ḑise unul după altul în prea lungi intervale. În acest cas elevii uşor îşi perd pacienţa în urmărirea ideilor ce desvoaltă învĕţătoriul.

Învĕţătoriul sĕ nu strige prea tare în propunere, pentru că prin aceasta numai şi încordă îndeşert plămânile; şi apoi elevii din contră vor respunde prea domol. Strigătul în scoală, produce tremă în prunci, aşa încât adeseori, pruncii 'ţi ḑic: mi frică sĕ rĕspund.

Învĕţătoriul sĕ întoneze şi accentueze vorbele după geniul limbei sale. Astfel este rea întonarea cuvêntului: America cu accentul pre primul *a*, sau Africa, cu accentul pre *i*. (Va urma).

Notificare din partea redacţiunei.

Domnul **Nicolau Ivan,** diacon şi învĕţĕtoriu în Sălişte cu provocare la multele neplăceri ce i se causează sub cuvêntul că dênsul ar fi scris corespondenţa publicată de noi în Nr. 29. şi subsemnată „Argus" ne roagă sĕ facem dechiaraţiune în ce privesce raportul dintre amintita corespondenţă şi persoana DSale. Din partea noastră dechiarăm că nu domnul **Ivan** ne-a trimis aceea corespondenţă, ci o persoană onorabilă, care nu este a se căuta în Sălişte.

[*Redacţiunea.*

Numĕrul de aḑi conţine un inserat interesant. Cu evitarea unui mijlocitoriu ajunge cumpĕrătoriul şi consumantul a-şi procura nemijlocit. 1. Fie-care firmă trebue sĕ fie isvor nemijlocit. 2. Sĕ estradee la dorinţă mărfuri eftine şi de valoare. 3. Mărfurile însemnate cu stea la administraţiunea anunţiului se capĕtă cu 10% mai eftine ca procurate directe. 4. O carte de corespondenţă ajunge ca omul se poată procura ori şi ce. Mărfurile se trimet după putinţă în un pachet. 5. Cu cine comandă mărfuri corespundem gratuit. 6. Mărfurile peste 10 fl. până la 5 chilo se espedează gratuit. 7. Reprimim mărfurile cari nu convin. 8. Vênḑĕtorii primesc rabatele ca şi dela firme. 9. Se poate solvì în rate. 10. La comande trimitem carte de corespondenţă, pe care cumpĕrătorul ne încunoscinţează despre complăcerea sau jalba sa. A se vedea inseratul „Unicul" etc.

(Mijloc de cură.) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiuni** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6 ; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavĕ. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie

Mercuri în 2 Aprilie 1884.

Sibiiu: 41 50 56 20 64

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 1 Aprile n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	121.75	121.50
Renta de aur ung. de 4%	91.80	91 80
Sorţi ungurescí cu premii	116.75	117.—
Sorţi de regularea Tisei	114 10	114.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.—	79.90
Datorie de stat austriacă în argint	81.05	81.05
Renta de aur austriacă	101.90	101.75
Sorţi de stat dela 1860	136.50	136.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	100.80
Datorie de credit austr	79.80	79.80
Galbin	5.68	5.69
Napoleon	9.61	9.61
London (pe poliţa de trei luni)	121.30	121.30

---

* La corespondenţa aceasta reflectarăm în primul articlu din numĕrul present. Red.

Nr. 122. [704] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de paroch devenit vacant în parochia de a III clasă Cărgiţ cu filia Bretelin în protopresbiteratul Devei se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în foaia archidiecesană „Telegraful Român.“

Emolumentele impreunate cu acest post sunt:

1. birul in naturale dela 140 numeri de case à o mĕsură de cucuruz sfărmit, şi stola usuată.

2. Un loc de 2 jug. în matera arătoriu şi fênaţ şi eventual şi în filia. Toate aceste computate dau un venit anual de 250 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele lor de concurs instruite în sensul Statutului organic şi a Regulamentului cungresual dela 1870 pentru parochii, la subsemnatul oficiu ppresbiteral în terminul ficsat.

Deva, 14 Martiu 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresb.

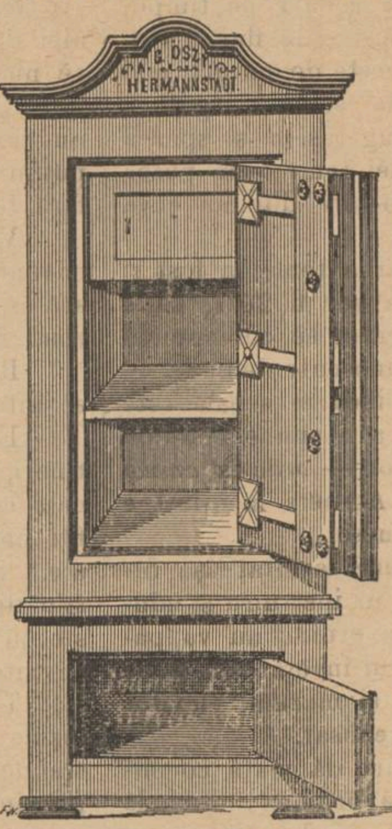

[687] 5—5

A. G. Öszy,

fabricant de casse,

în Sibiiu, Neustift Nr. 9,

recomandă ca fabricat propriu

Casse de bani şi cărţi

construite de dênsul însuşi astfel încât **nu se pot descuia decât numai prin cumperătoriul iniţiat,**

solide şi sigure contra periculului de foc şi de spargere,

în forme şi mărimi diverse, cu preţurile mai eftine decât în alte fabrici.

CASSELE

se pot vedea în susnumitul **local de fabrică** de către toţi câţi doresc a reflecta.

! Important !

Cititorii nostri cari doresc a avea **gratis** un **ziar-Popular** precum şi un supliment de modă care coprinde şi note musicale, să bine-voiască a trimite o cartă postală cu adressa D-lor, către administraţia **„Necesarului“** Bucuresci. [701] 3—5

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] **6. Place du Trône, Paris.** 15

Unicul, cel mai avantagios şi mai bun mod de comandare!

Articulii şi lucrurile înşirate se pot comanda dela firmele numite de primul rang mai **avantagios** şi **mai sigur** numai şi esclusiv dela redacţiunea

„Anunciul internaţional“

(Budapesta VII. Károlykör 7).

Se garantează următoarele **avantagie:** 1. Articuli şi lucruri numai de cualitatea cea mai bună se espedează dela firmele de primul rang celor ce fac comande, numai cu preţurile originale, după curant original. — 2. Comandatorul poate sĕ-şi acopere toate trebuinţele printr'o singură cartă de corespondenţă şi poate economisa separat spesele de espediţiune. — 3. Din preţul **fixat** pentru articulii şi lucrurile marcate cu o stea **dăm rabat** 10 % şi dela 10 fl. în sus espedăm toate franco. — 4. Comandele şi corespondenţele respectivului le efectuim gratuit. Spediţiunile le îngrigesce spediţiunea română a **Dlui Stănescu.**

Pentru fie-care comandă oferim garantie întreită: din partea firmei, a spediturei şi a redacţiunei „Anunciul internaţional“.

I. Specialităţi de cură.

Spirt de vin acid Brázay, pentru 42 de boale diverse, de un efect ne mai pomenit, neapărat de lipsă în ori ce casă. Preţul 80 şi 40 cr.

Cafea Ungaria. Dela Szalady Antal. Pentru dureri de stomach, dissenterie. Efect minunat de bun. Pentru sĕnătoşi de nepreţuit. Un chilo 1 fl. 20 cr.

Plastru universal pentru rane, Forty, vindecă ori ce rană la moment. După curant. Unsoare de rane universală de **M. Weisz,** preţul 30, 50 cr. şi 1 fl.

Beri sanitare **Hoff Ioan** 1 ploscă 60 cr. Zacharicale smăltuite 20 cr., esenţă de malt 70 cr. **Strausz B.** bere de piept, pilule recoritoare şi pastile de pe piept. După curant. **Pilule sanitarie carpatine** contra tusei, scrofulelor şi contra durerilor de piept din magazinul principal al lui Friedrich cu 21 cr.

Specialităţi de cură din magazinul principal a lui Török József: Pentru prăsirea de barbă 2 fl. 60 cr. Vas bravais 3 fl. Recomandăm în deosebi:

Esenţă de ochi de Dr. Lebois, apă de cură pentru ochi franceză, de un efect mare şi pentru întărirea ochilor sănătoşi, indispensabilă pentru ori ce familie îngrigiată de organele vederei la membrii sei; neapĕrat de lipsă pentru ochi slabi, bolnavi şi căşunători de durere şi în genere pentru ori ce boală sau incomoditate de ochi, ca o medicină din cele mai escelente de soiul acesta de cură şi recunoscută ca cea mai bună şi recomandată din partea celor mai autorisaţi doctori de medicină.

Esenţă de pelin. Medicament premiat cu medelia de aur, bun pentru emoroide, lipsă de apetit etc. Amestecat cu vin dă pelinul cel mai escelent. Plosca mare (de 1 $^1/_2$ litră) 3 fl. 50 cr.

Flanel pentru reumatism din farmacia lui Török Josef.

„Săpun din planta „Sultana“, soiul Nemencsek, pentru boale de piele, pete de ficat, pete pe faţă, mătreaţă şi contra migrenei. Preţul 35 cr.

Din farmacia lui Fáczányi se capetă următoarele specii de cură: 1. **Mustarul dulce** de Fáczányi. Cu efect estraordinar şi eminent sigur contra catarului de gât, intestine şi stomac etc., în casuri de lipsă de apetit, recunoscut de mai mulţi cu recomandaţiuni numeroase, veritabile şi sincere. Preţul: 1 fl. sau 50 cr. — 2. **Săpun Fhenil,** cel mai bun săpun de cură 1 fl. — 3. **Spirt de vin serat** în composiţiunea cea mai veritabilă unicul cu efect sigur, 80 şi 40 cr. — 4. **Papir contra reumei,** vindecă momentan ori ce durere de dinţi, cap şi reumă.

Preste acest preţ toate specialităţile de medicamente după curant.

II. Parfumĕrii.

Puder-Blaha din parfumĕria lui M. Müller. Tot acolo se află ori ce feliu de pudere şi parfumuri. — **„Juno-crême“ Jaulus** din materie fără ingredienţe minerale şi nestricăcioase, contra petelor, pete de ficat, 1 fl. 50 cr. **„Juno-pasta“** pentru albirea ca neaua a feţii — 2 fl. — **„Juno-puder“** 60 cr. Recomandate în modul cel mai favorabil de institutele chemice din Viena şi Budapesta. Parfumerii indispensabile pentru toaletă.

Medicament nou unguresc pentru coloratul pĕrului pentru redobêndirea coloarei naturale. Specia Tokody preţul 2 fl. 50 cr.

Sapun parfumat Sultana. Indispensabil în ori ce budoar, de un efect recunoscut estraordinar. Preţul 3 bucâţi 1 fl. Soiul Nemencsek.

Medicament pentru crescerea pĕrului. Secretul familiei a lui R. Hausner. Preţul 1 fl. 40 cr.

Preste acest preţ ori ce parfum după curant.

III. Articuli de economia casei.

Fabricatele din **„Prima fabrică ung. de unsoare neagră de piele“.** (Schuhwichse). Unsoare neagră pentru pei 1 fl. 20 cr., galbină 1 fl. 50 cr. Lac duplu veneţian 60 cr. de Nemencsek, speditorul de curte a archid. Iosif. Speditor militar, poliţian etc.

Cleiu universal rece de Singer. Pentru cleirea buţilor, sticlelor, pipelor, bucăţilor de lemne şi a peilor 30, 50 şi 80 cr.

Poleitură de lac Mosánsky. Pentru curăţirea metalelor — soiul Nemencsek 10 cr. **Prav contra insectelor** de Polsch 1 fl. **Prav pentru stêrpirea cloţanilor** de Reiss 1 fl.

Articuli de modă, vestminte.

Articuli de modă pentru bărbaţi şi schimburi de B. Roman, croitor. Vestminte albe sanitari şi îmbrăcăminte de Dr. August Jäger din magazinul principal din Budapesta. Pălării din magazinul principal al lui Nyerges.

Articuli de modă pentru femei dela speditorii de curte Monasterli şi Kuzmik. Vestminte femeesci dela Friederich, din croitoria principală a fostilor Alter şi Kiss.

Papuci din fabrica lui Lőrincz István, pentru bărbaţi, dame şi copii.

Preste acest preţ curantul normal.

Felurimi.

Se recomandă productele de spirt, drojde de bere, liqueur, rum şi esenţa de oţet, din fabrica societăţii Gschwindt.

Mobilii de casă, dela I. Benyovics. Scaun **excellentiar,** pentru 16 scopuri de C. Schöberl. **Cássi de bani,** de Fr. Wiese, speditor de curte. **Mobile de fer,** de H. Stitz. **Porţelan şi vase** dela speditorul de curte T. Hüttl.

Sticlării din fabrica lui Stölzle şi fii. **Trăsuri şi calesce** din fabrica lui Iosif Bogdan. **Recuisite pentru căi** de L. Szigeti. **Recuisite din gimnastică,** unelte, petri de moară, recuisite de cuină, de Geitner şi Rausch.

Biliard şi mese de joc de J. Gyöngyössy. „Ariston“ instrument musical ce câută de sine, 25 fl., din magazinul principal. **„Orchestrion“** orchestru admirabil, cântă de sine, dela 1000 fl. în sus, din fabrica principală. **Clavire** din fabrica lui Lédeczy.

Pusci de vênat, pistoale etc. la speditorul de curte Kirner. **Recuisite de vênat** şi pentru călĕtoria, dela T. Kertész

Maşini economice, englezesci, franţozesci, nemţesci, americane şi din patrie ale Dlui G. Tarnóczy, recunoscute ca cele mai bune în monarchie. Decorate la toate esposiţiunile cu medaliele de clasa primă. **Maşini de cusut** de Neidlinger. Instrumente necesarii la măiestrii de Geitner şi Rausch.

Cele mai eminente vinuri spumegătoare din Francia, dela L. Müller, representantele firmei Jaques Louis Fréres în Budapesta Grand vin dela courone 3 fl. 80 cr. Carte blanche 1-ére chois 3 fl. 50 cr.

Essenţii pentru gătirea liqueur-elor de ori ce soiu, din fabrica lui A. Watterich.

Portrete succese frumoase, din laboratoriul lui J. Neumann, Zugrăviă de cărbune 3 fl., de cretă 6 fl., de oleu (mărimea întreagă) dela 8 fl. în sus. Icoanele se remit nevătĕmate. Stindarde cu portrete pentru alegeri, din laboratoriul lui J. Neumann.

Lucruri de gravură, sigile, stampilii, marce de sigil, monograme, cu preţul cel mai eftin.

Cu un cuvênt, ori ce obiect şi articlu, se gătesce şi se trimite conform tarifei tipărite.

Primul loc central de speduire a tuturor productelor, articlilor şi fabricatelor de esport din Ungaria (vin de Tocai, Ménes, din ţinutul Balaton, prin L. Vomossy, bere de Köbánya, dela Dittrich şi Gottschling, pipe de Semnitz dela F. Heller, fer unguresc, otiel etc. dela P. C. Vadhus, lampe, papir, sapun, paprica (ardeiu) de Seghedin etc.), procurêndule toate dela isvoarele cele mai directe, cu preţuri ficsate şi cu preţul stabilit în tarifa respectivelor firme. E de ajuns a adresa o cartă de corespundinţa la redacţiunea:

[671] 7—7

„Anunciul internaţional“.
(Budapesta VII. Károly körut 7.)

Efeptuire promptă, onorabilă şi grabnică.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 35 **Sibiiu, Sâmbătă 24 Martie (5 Aprilie) 1884.** **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Aprilie-Iunie al anului 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Decemvre 1883, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 24 Martiu, 1884.

Morala este basa fie-cărei instituţiuni omenesci. De aici trebue sĕ-şi ia începutul toate lucrurile omenesci, şi aici trebue sĕ se sfârşească. Ea trebue sĕ fie indemnul acţiunilor noastre, cu ea sĕ le începem şi sub egida ei trebue sĕ le terminăm. Fără morală nu este trainicie în lucrurile omenesci şi esperienţa de toate dilele ne arată destul de vĕdit unde ne poate duce destrăbălarea.

În jurul nostru s'au petrecut multe lucruri trecĕtoare şi unele din ele au fost în stare a ne pune pe gânduri. Nu pentru importanţa lor dela sine şi prin sine, ci pentru efectul lor şi fructele, la care avem sĕ ne aşteptăm. Eram obicinuiţi a vedea că oamenii când se apucă de vre-un lucru, se însemează cu semnul sântei cruci, şi cu inima cătră ceriu esclamă: *„Doamne ajută causei drepte“*. Aşa am eredit noi dela moşii şi strămoşii nostrii aşa fac încă şi acuma părinţii nostri, aşa face poporul nostru, în sinul căruia nu s'a încuibat încă demoralisarea modernă, neconscienţiositatea şi nemoralitatea, pre cari noi cei cu crescere le-am îmbrăcat în pompoasa mantelă: cultură şi civilisaţiune.

Cultură şi civilisaţiune! Ce satiră. Am ajuns aşa de departe, încât simţindune dispensaţi de a mai reflecta la vocea consciinţei, lucrăm conduşi de oarba passiune şi labirintul intereselor egoistice şi astfel, cu provocare la cultură şi civilisaţiune prin faptele noastre, probăm că civilisatiunea poate conrumpe pre om.

Nenorocirea noastră este că prea tare a străbătut morala jidovească în sinul societăţii. Această morală jidovească eliminând moralitatea creştinească *conditio sine qua non* — a tuturor acţinnilor omenesci, a întrodus egoismul pretutindine, şi astădi trebue sĕ constatăm fapte, de cari trebue sĕ roşească cinstita faţă a societăţii omenesci, şi aceasta pre toate terenele.

Noi avem mare predilecţiune de a ne ocupa cu grozava anarchie, de care e copleşită societatea omenească. Şi predilecţiunea ni se preface în datorinţă sântă când vedem că ea câştigă di de di teren, şi că înaintea ei nu mai e sântă nici inmunitatea de deputat, nici vada parlamentului, nici biserica, nici ultima voinţă a oamenilor providenţiali, nici veduvele şi orfanii preotilor, loviţi de cruda moarte la treptele altariului, cu un cuvênt nimica. Ni se impune datorinţa a ne ocupa cu grozava de anarchie când vedem că ea s'a făcut stăpân asupra inimilor oamenilor chiemaţi a conduce societatea omenească, a-i purta făclia luminei şi a moralului creştinesc, şi a-i vestì suprema vêrtute:

„Iubiţi pre vrăşmaşii vostrii, faceţi bine celor ce ve urăsc şi vĕ asupresc pe voi.“

Am sĕmnalat deja cetitorilor nostri scandalurile din capitala Ungariei. Un deputat dietal în pragul parlamentului fu ameninţat cu ciomagul şi revolverul. Altul ceru asistinţă poliţială pentru a-şi putea împlini datorinţele sale ca deputat.

Caracteristic este un lucru, că şi atăcătorii şi cei atacaţi sunt oameni din societatea aleasă, deputaţi dietali, cari din aceste scandaluri au făcut cestiune de onoare. Aceste semne ale timpului sûnt roadele destrăbălărei generale, despre care diariul „Pester Lloyd“ dice că ea a cuprins întreagă viaţa statului unguresc, şi care cu numele ei cel adevĕrat se numesce antisemitism.

Genesa acestei destrăbălări este următoarea. Câţi-va oameni obscuri, Dumnedeu scie de unde au rĕsărit şi cum au picat între aleşii legislatori ai Ungăriei, destul că aceşti oameni începură a face gură mare ca naţionalisti patentaţi. Naţionalismul lor aşa era de mare, încât numai scandalurile comise de ei le întreceau. Ei însĕ păşeau cu frase mari, şi tot a treia frasă era maghiarisare şi ear maghiarisare. Farmecul acestor cuvinte au produs minuni şi despre ele mai bine vor sci vorbì ferestrile casinei magnaţilor, cele ale locuinţei actualului ministru president şi alte edificii publice. Demagogia crescù repede. Puse mâna pre pressă, şi în câţiva ani ea a înfectat întreagă opiniunea publică ungurească. Roadele ei le vedem în scandalurile de pre stradă, şi nu fără cuvênt dice „Pester-Lloyd“ că în faţa acestor spectacole nu trebue sĕ punem întrebarea: Cine poartă vina la acestea? ci se ne întrebăm: Cine nu poartă vina la scandaluri? Da! aşa este. Patrioţii adevĕraţi s'au retras dând loc parveniţilor de tot soiul. Şi aceştia au făcut politică ungurească *„en gros,“* ale cărei fructe se manifestează în sleirea finanţelor ţĕrei, nemulţămirea generală în ţeară, discreditare în afară, blamagiu în faţa Europei, revolvĕr şi ciomag pre stradele capitalei, poliţisti la uşa parlamentului şi prin coridoare şi beţie formală în pressă. Tabloul este destul de variat, delecteze-se lumea la privirea lui.

Aşa stăm în statul nostru şi sub asemenea auspicii vom purcede la viitoarele alegeri pentru un nou period parlamentariu. Se vor trezi din letargie adevĕraţii patrioţi? vor păşì ei cu bărbăţie în faţa puternicului torente al corupţiunei şi demagogiei? nu scim. Atâta scim ca destrăbălarea a ajuns la culme, şi nu multe i mai trebue până la erumperarea crisei, signalisate deja prin mai multe locuri.

Fatal este în toată afacerea impregiurerea, că anarchia din stat, ca boală lipicioasă a infectat aproape toate păturile sociale şi cine are urechi de audit şi ochi de vĕdut, poate audì şi vedea. La noi românii incă începe a se manifesta anarchia. Ca şerpe subit şi viclean ea 'şi caută căi şi mijloace, prin cari străbătând în corpul nostru naţional-bisericesc cu timpul sĕ ajungem la scenele din capitală. Şi fiind că la ori ce lucru numai inceputul este greu şi noi am trecut deja preste început, putem fi mândrii că am trecut şi preste greutăţi.

Clina este mare şi terenul alunecos. Lunecăm cu repediciune, căci scruplii consciinţei nu ne mai fac pedeci. Şi când vom fi în vale în noroiu, şi vom vedea din ce înălţime am cădut, şi cât de tare ne-am înglodat, va fi ferice de noi dacă vom mai putea dice: Moralitatea este basa tuturor lucrărilor omenesci, şi unde lipsesce această basă, acolo sĕ nu te astepţi la nici un bine.

FOIŢA.

Gîcitoarea.

(Portret.)

Cocoana Mariţa gîcesce în cărţi. Ea e instalată în calea Plevnei, nu tocmai departe de centru. În ateliere şi magazii se recrutează muşterii cucoanei Mariţei, sau mai bine partea femeească a muşterilor sei.

Gîcitoarea are o iufăţişare ordinară. E o femee de cinci-deci şi cici de ani, care seamănă mai mult cu o cârciumăreasă decât cu o vrăjitoare. Dacă i s'ar face pasportul, epitetul ordinar ar caracterisa toate trăsurile sale. Ochii ei verdi aruncă câte odată fulgere, gura zimbesce într'un mod foarte bănuitor.

Dar aceste semne de negrime a sufletului, rari, furişe, nu sûnt prinse de oameni neesperienţi.

Mobilare foarte prostuţă. Cele mai multe mahalagioaice au aşa mobile. Citul verde cu flori roşii strălucesce într'o stupidă banalitate.

Ori cât de ordinar e mobialiarul Mariţei prin colorile lui vii, ameţesce pe naivele şi ignorantele finţe asupra cărora operează ea. Şi e de ajuns.

Ca toate gîcitoarele Mariţa are două feluri de dătături în cărţi. Dătătura mică şi cea mare. Cea mare e scumpă straşnic. Poate s'ajungă la preţuri cu totul mari, şi de aceea e puţin cercată. Dătătura mică costă un franc sau doi.

Modesta plată ce o ia Mariţa pentru dătătura ei, i-ar da cu totul mici foloase, dacă n'ar avea şi alte resurse. Pentru ale cunoasce sĕ asistăm la consultaţiunea pe care Mariţa o dă la trei fetiţe, — Liliţa, Mimiţa şi Fifiţa, — venite acolo după eşirea din atelier, şi pentru ca sĕ mai ridă, şi în fond pentru că tot credeau puţin în cărţi....

Odaia în care sĕ petrecea şi care se numesce „odaia cea mare“ e cam întunecoasă. Nu e luminată decât de o lampă mică şi de o candelă care stă atârnată deasupra mai multor sf. icoane.

Două dintre fete, Liliţa şi Fifiţa sûnt destul de urîte. Acestora Mariţa le face predicerile obicinuite:

— „O scrisoare cu bucurie.... Cine-va îţi vrea rĕul; dar feresce-te o se scapi.... Bani dela drum de seară.... Bucurie la aşternut.... etc“.

Mimiţa e o blondă frumoasă de sorbitcu ochii. Mestecând cărţile. Mariţa lesne a putut s'o încerce şi se vadă că e destul de sburdalnică, „că trăiesce cu cineva“. De aceea i vestesce că un „boier de verde e înamorat“ de dênsa.... că e foarte bogat.... că o va face fericită.... că i se va arăta peste puţină vreme....

— „Unde am sĕ-l vĕd?“ o întrebă Mimiţa ameţită de gândul acestui „boer de verde bogat ce o va face fericită...,“

Cucoana Mariţa 'şi amestecă cărţile.

— „Nu pot sĕ-ţi spui adi, draguţă, rĕspunse ea. Cărţile s'au supĕrat. Poimâne oi mai spune câte ceva.... Vino poimâne, domnişoară.“

Mimiţa dă francul şi se duce, foarte mişcată, cu tovareşele sale.

Îndată ce eşiră, cocoana Mariţa deschide uşa unui ietăcel ce dădea în „odaia cea mare.“ Capul unui boer de verde se arată. Un cap de pşutos. Îmbrăcat pe sprânceană. Ascuns în ietac, el audise şi vĕduse tot prin o crepĕtură a uşei.

— Ei! întrebă cocoana Mariţa, îţi placu bălăioara?

— Da.

— Atunci, când va venì, voiu spune că te va vedea, unde?

— La grădina, Sf. George, pe la şeapte ceasuri.

— Bine.

Domnul dă doi galbini Mariţei ş'o sterge.

Poimâne, cocoana Mariţa va spune Mimiţei locul şi oara în care va întêlnì pe „boierul de verde“ şi când Mimiţa în adevĕr îl va vedea, în nevinovăţia sufletului seu, se va crede împinsă de soarte în braţele pşutosului, în vreme ce în realitate ar fi svêrlită de cocoana Mariţa. Şi va mai fi o prostituată pe pavelele Bucurescilor.

Aceste sùnt adevĕratele isvoare — mai oculte decât pretinsa ei sciinţă — ale bĕtrânii proroace. Ea dă în cărţi femeilor, şi face p... pentru bărbaţi.

După „Telegraphul“. *Al. Paigrot.*

Revista politică.

Sibiiu, 24 Martiu 1884.

Atentatele din Budapesta se discută cu mult foc în jurnalistica din monarchie. Immunitatea deputaţilor nu e asigurată în Ungaria prin lege formală, respective nu este normat ce for are se urmărească pre cei ce atacă această immunitate. Deputatul Mocsáry s'a provocat la o lege de acum 151 de ani, despre care noi nu credem că ea va putea fi aplicată la casul concret.

Interesant este că la destrăbălarea generală numai guvernului i se aruncă vina. Şi aceasta tocmai din partea oposiţiunei, de unde îşi audise guvernul cele mai mari invinuiri din incidentul asprelor mesuri la persecutarea celor cari au înscenat turburările antisemitice în anul trecut.

Această afacere preocupă în momentele de faţă pressa neromână. Cea românească face glosse conferenţei din Budapesta. In special fraţii dela Luminătoriul s'au simţit agravaţi prin reflecsiunile noatre în ce privesce ţinuta politică a conferenţei din Timişoara, şi domnul Rotarin după ce ne spune într'un lung articol că d-sa n'are nici convingeri nici păreri politice, ci orbesce primesce de bun tot ce i se dictează din o parte sau alta, după-ce şi deneagă chiar şi raţiunea ca om de a cugeta, resona şi combina, promite că în numerii viitori va respunde în detaiuri la provocările făcute de către „Viitoriul“ şi diariul nostru. Noue ni s'au spus multe despre stimatul nostru colegă din Timişoara, însĕ noi nu credem nici chiar d-sale că ar fi o simplă unealtă oarbă în mâna cutărui bărbat, după cum i place d-sale a se preserta în faţa lumei.

„Viitorul“ din Budapesta continuă cu articlii despre passivitate, material nepreţuit pentru istoria noastră naţională. In numĕrul ultim redacţiunea ne spune, că redactorul de pănă acuma, fiind silit a părăsì capitala din cause familiare, şi-a dat demisiunea de redactor al „Viitoriului“ şi locul dsale l'a ocupat domnul **Dr. Corneliu Diaconovich.** Fraţii dela „Viitorul“ chiar şi prin anunţarea acestei schimbări în personalul redacţional se dovedesc de iuristi teoretici. Numai după ficţiunea *„haereditas jacens“* ne putem esplica cum poate redacţiunea anunţa caredacţiune mergerea redactorului *Rozescu* şi venirea dlui Diaconovich. Tot ca iuristi teoretici trebue priviţi domnii dela „Viitorul“ şi când ne spun că ei sĕ închină ideei de stat unguresc, fără a ne spune cum pricep ei idea de stat unguresc, căci noi bine scim că ei nu convin cu diaristica ungurească în noţiunea lor despre idea de stat unguresc.

Observatoriul din Sibiiu dă mai mare atenţiune desbaterilor parlamentului din Bucuresci despre afacerile învĕţământului public. Inţelepţesce lucră „Observatoriul. Şi noi ne vom da silinţa a aduce rapoarte cât mai detaiate despre luptele englezilor cu sudanii şi zuluşii şi ale francesilor cu chinezii şi liberii selbatici de pre ţermurii riului roşu. Cu chipul acesta vom fi scutiţi de multele neplăceri, ce ne causează politica militantă cu activistii şi pasivistii, mai ales acuma când faţă cu reutăcioasa încăpăţinare vorba înţeleaptă e mazere în părete.

În fine „Gazeta Transilvaniei“ şi-a lăpĕdat hainele ei de toate dilele, a lăpedat ciomagul şi praşca, a îmbrăcat haine de salon, mănuşi glaçè, şi-a tras la respundere Blaşul pentru ţinuta sa politică. Ne-a surprins mult resonul, înţelepciunea şi finul tact observat de „Gazetă“ în tractarea Blaşului. Noi draguţii de pravoslavnici ne-am fost desvăţat a mai audì pre sora din Braşov vorbind în ton atât de urban. Sibiiul, renegatul de Sibiiu, era dedat tot la bombe, şi el nu-şi putea închipuì tractare cu reson dela sora din Braşov. Mângăerea noastră e mare şi credem că colega din Braşov va mai lucra şi cu mintea, şi punêndu-şi pre aceasta în ecuilibru cu inima va putea face mari serviţii neamului românesc. Noi avem numai sĕ gratulăm Blaşului la astfel de întimpinare, şi sĕ-i gratulăm din inimă curată românească.

Despre politica europeană nu avem a raporta multe. Italia trecù în pace preste crisă. Remaniarea ministeriului Depretis se făcù acuma pentru a cincia-oară. Programa lui nu s'a alterat intru nimica. Se vorbesce că dela esposiţiunea din Turin părechia regală va merge la Berlin in visită la bĕtrânul imperat Wilhelm, de unde regele Umberto se rentoarce acasă, Margaretha insĕ va merge la Madrid se visiteze pre regina Christiana.

Bĕtrânul Bismarck vrea sĕ mai facă loc altora. Sĕ nu se creadă însĕ că el vrea sĕ meargă serios. Doamne feresce. El este în deplină sănătate şi se simte încă în putere. Se dice numai că 'şi va conserva postul de cancelar al imperiului, celelalte oficii le va preda altor oameni mai în putere.

Cu privire la starea internă a Angliei cetim în „Telegraphul“ din Bucuresci:

Cât-va timp ne-au lipsit sciri despre starea internă a Engliterei; în fie-care depeşă se dicea că dl Gladstone e tot bolnav şi nimic mai mult. Acum, găsim în sfêrşit în „Neue freie Presse“ o corespondenţă din Londra asupra luptei politice interne.

Doi dintre conducĕtorii conservatorilor, lordii Salisbury şi Churchill, se silesc, atât în parlament cât şi afară, se constringă pe guveru la retragere sau la disolvarea camerei comunelor. Trebue sĕ se recunoască, dice corespondenţa, că guvernul uşurează foarte mult silinţele oposiţiunii. Căci cu greu îşi poate cine-va închipuì o mai mare contradicere între declaraţiune, făgăduelile dlui Gladstone la Midlothian şi actuala sa politică.

Şi nu e numai această neconsecinţă, căci un om în oposiţiune promite şi lucruri pe care nu le împlinesce ca ministru şi conducĕtor al afacerilor, dar dl Gladstone şi colegii sei îşi schimbă politica în fie-care moment, nu numai contradicênd programa dela Midlothian, dar chiar declaraţiunile lor proprii de când sûnt în funcţiune şi adese chiar după 48 oare dela o profesiune solemnă.

Ar fi foarte greu de reprodus toate declaraţiunile contradicĕtoare ale ministerului în privinţa politicei egiptene; se poate însĕ afirma că, în ultima fasă a acţiunii din Londra guvernuì şi-a schimbat politica cel puţin de vre-o douĕ-spredece ori. Eri pace şi numai pace, adi reboiu; eri părăsirea desăvêrşită a Sudanului; adi ocuparea militărească a drumului dela Berber la Suakim; eri simţeminte filantropice, desfiinţarea sclaviei, adi proclamaţiunea lui Gordon şi candidatura lui Ziber. In scurt, nimeni nu poate prevedea ce va face guvernul măcar peste câteva oare. Şi firesce că Salisbury, Cramebrooc, Randolph, Churchill şi Labouchère se folosesc de aceste neconsecinţe ale guvernuluì pentru a formula cele mai violente acusări.

Dar nu numai torii atacă guvernul, ci şi radicalii. Oameni ca Corvon, Lawson, Baxter, sprijinitori ai d-lui Gladstone, fac oposiţiune politicei egiptene a guvernului. Camera comunelor e cu desevêrşire încurcată, şi cabinetul are nevoie de o nouă impulsiune dacă voesce sĕ se ţie la putere.

D. Gladstone e tot în neputinţă de a părăsì odaia cel puţin aşa declară doctorul; nu e vorbă că lumea nu crede şi toţi numesc boala primului ministru diplomatică. Lipsind însĕ el, lordul Hartington n'are destulă influenţă pentru a ţine pept unei furtuni, şi e prea moale, spre a o face, chiar când ar avea influenţa trebuitoare.

Varietăţi.

* (Convocare). Avem onoare a învita cu toată stima pre alegĕtorii români, aderenţi ai partidei naţionale române din comitatul Têrnavei mari cercurile electorali Agnita, Cohalm, Mediaşi, Sighişoara (oraş şi cerc) la conferinţa electorală ce se va ţine în Sighişoara (scoală română) Joi la 10 Aprilie st. n. (29 Martie st. v.) 1884 la 10 oare a. m. cu următoarea ordine de di.

1. Organisarea partidei în acest comitet.
2. Alegerea de doi delegaţi din fiecare cerc electoral pentru conferinţa generală a partidei ţinêndă în Sibiiu.
3. Eventuale prepuneri în cestiunea alegerilor dietali.

Sighişoara în 29 Martie 1884.

pentru comitetul ad hoc.

Z. Boiu, protopop em. *Demetriu Moldovan,* adm. protopresbit. *I. Şandru,* senator.

* (Promovaţiune). La universitatea din Viena fură promovaţi astădi de doctori în medicina universală domnii Corneliu Moldovan şi Ioan Anca. Felicităm cu toată căldura pe junii nostri doctori în medicină şi le dorim succesele cele mai strălucite spre folosul omenimei în general şi al naţiunei noastre în special.

* Societatea literară „Petru Maior“ a junimei române din Budapesta, în urma ofertelor întrate cu ocasiunea seratei literare-musicale ce a ţinot-o la 25 Martiu a. c., îşi ţine de plăcută dorinţă a da espresiune mulţămitei sale acelor prea stimabili domni, cari au binevoit ale contribuì, şi anume:

Escel. Sale Dlui Miron Romanul, archiepiscop şi metropolit gr. or. 25 fl., Alesandru Farra, consul român 20 fl., Nicolae Popea, archimandrit şi vicariu archiepiscopesc 5 fl., Ioan cav. de Puşcariu, septemvir 10 fl., Dr. Iosif Gall, deputat dietal 50 fl., Vincentiu Babeş, 10 fl., George Mocsonyi 15 fl., Alesandru Mocsony 10 fl., Eugeniu Mocsonyi 10 fl., Ioan Vornica, major ces. reg. 20 fl., Samuil Poruţ, consiliariu ministerial 10 fl., Atanasiu Cimponeriu, jude la tabla reg. 5 fl., Dr. Ilarion Puşcariu, protosincel archiepiscopesc şi asesor consistorial 1 #., Iuliu cav. de Puşcariu 10 fl., George Stupa, farmacist 5 fl., D. Dragonescu 5 fl., Teodor Pop, proprietariu în Lugoş 10 fl., Gerasim Raţ 5 fl., George Sêrb, deputat dietal 5 fl., Dimitrie Ionescu 5 fl., Lazar Ionescu 5 fl., Dr. Carol de Thorma, profesor la universitate 5 fl., D. Bonciu, notariu public în Arad 5 fl, Leontin Simonescu, deputat dietal 3 fl. Dimitrie Mihailescu, agent român 3 fl., Beleş 3 fl., Dr. Alesandru Grama, profesor de teologie în Blaş 3 fl., Ioan Poruţ, secretariu la consulatul român 2 fl., Dr. Atanasiu Marienescu, jude la tabla reg. 2 fl, Ioan Suciu 2 fl., Silviu Suciu 2 fl., Dr. Constantin Radulescu 2 fl., Vasiliu Harşan, advocat 1 fl., Cadariu 1 fl., Schelegian 1 fl., Ioan Dragoş 1 fl., Adam Mihailoviciu 1 fl., Remus Roşca, rigorosant în drept 1 fl., George Chicin, drd. în drept 1 fl., N. N. 1 fl, X. X. 1 fl.

Repeţind mulţămita societăţei noastre: profităm cu plăcere de ocasiunea de a ruga pre numiţii oferenţi sĕ binevoiască a primì asigurarea osebitei stime ce li-o păstrăm.

Dr. Creniceanu, preşedinte. *Gerasim Sêrbu,* secretariu.

(Rectificare). In nru 30 din a. c. al preţuitului diar „Tel. Rom.“ în rubrica „Varietăţi“ sau publicat o „Mulţămită publică“ în care sau străcurat o eroare esenţială care altereazá întreg înţelesul. Pretensiunea amintită acolo s'au dăruit de respectivul crestin pre seama Bisericei din Cristesci şi nu din Gioagiu de sus.

Ioan Moruşca, înveţătoriu.

* (Fabricele de hârtie). După o statistică oficioasă a fabricelor de hârtie resultă că în lume sûnt 3985 fabrici de hârtie, cari produc 900 de milioane de chilograme de hârtie şi jumĕtate din această cantitate este hârtie de tipariu. Jurnalistii consumează peste 300 de milioane de chilograme de hârtie pe an! Naţiunea care produce şi consumă mai multă hârtie este de sigur aceea a Yankeeilor din Statele Unite, unde sûnt 900 de fabrici de hârtie. Cea mai veche fabrică este aceea fundată la 1699 în Boxbarough; vine apoi Anglia cu 800 de fabrici şi Francia cu 300 etc. O descoperire foarte importantă pentru fabricarea hârtiei a făcut'o dl Heddebaull: El a găsit mijlocul de a despărţì lâna de bumbacul ce se află în peticele ce se întrebuinţează la fabricarea hârtiei. Această despărţire sau mai bine dis alegere, se efectuează făcênd sĕ treacă peste petice aburi caldi sub o presiune de cinci atmosfere. Atunci lâna se topesce şi se depune pe fundul vasului, în care se face operaţiunea, în timp ce celelalte fibre de origină vegetală ca bumbacul, cânepa etc., resiste şi rĕmân preparate gata, pentru a fi întrebuinţate la fabricarea hârtiei.

* (O hotărîre ciudată). Diariul „Gil Blas“ publică următoarea otărire a parlamentului frances din a, 1700: „Ori care femee va atrage în căsĕtorie vr'un supus de secs bărbătesc al Maiestăţii „Sale dând pe obraz cu roşu sau cu alb, sau în„trebuinţând mirosuri, esenţe, dinţi artificiali, păr „fals, corsete de fer, pantofi cu tocurile înalte sau „şolduri false, va fi urmărită naintea justiţiei şi că„sătoria va fi dechiarată ca nulă şi neavenită.“

* (Comete). Dilele acestea s'a descoperit de observatoriul meteorologic din Berlin trei comete, care doue sûnt visibile fåra nici o greutate cu ochiul liber, fără trebuinţa vr'unui tereoscep. Aceste douĕ comete se mişcă în direcţiuni contrare şi se pot observa: una în constelaţia Lebedei lângă steaua alfa, şi cealaltă în constelaţia Orisonului. Astronomii prevestesc furtuni mari şi vênturi din causa apariţiunei acestor comete. Vom vedea?

* (Cărţile de joc) sûnt în România impuse prin lege la o tacsă de timbru de 3 lei pentru fiecare pàreche. Contravenienţii sûnt supuşi la pedeapsa confişcării cărţilor netacsate şi la o amendă egală cu de zece-ori tacsele datorite. Amenda în nici un cas nu va fi mai mică de 200 lei. Ce bine ar fi de s'ar face şi la noi aşa!...

* (Oleiul de nafta şi petroleul) descoperit în valea Bacului (Rusia de sud) sûnt atât de immense în ce privesce cantitatea că întreaga Rusia este garantată pentru un veac cel puţin de a fi bine aprovisionată de acest luminat.

* (Descoperirea germenului cholerei). Comisiunea medicală germană care a fost trămisă în Egipet şi apoi în India pentru a studia originea şi natura cholerei, pare a fi elucidat această cestie însemnată. In toate cadavrele şi în toate difecţiunile cholericilor s'a găsit un microb sau baccil, care nu se găsesce la nici o altă boală şi care nu părea că esistă airea decât la persoane atacate de acest flagel.

La Calcutta isbucnind o epidemie sporadică de choleră, comisiunea a descoperit microbul în apele unui resevoiu, de care locuitorii se serveau pentru a se spăla și dênsa a putut sĕ determine, că de acolo isvorise epidemia. Dar toate esperințele făcute pentru a inocula cholera cu ajutoriul microscopului nu isbutise. O telegramă primită ḑilele acestea de „Daily News“, anunță că doctorul V. Richard, a isbutit sĕ-l inoculeze unui porc, care a murit după trei oare cu toate simptoamele cholerei. Germenul este deci descoperit. Medicii englezi speră că vor isbutì astfel, vaccinând pe locuitorii țĕrilor în cari epidemiile i-au în totdeauna nascere, sĕ împedece propagarea boalei.

* D. C. C. Dobrescu, profesor de istorie la liceul Sf. Sava, cursul superior, va ținè o conferență Dumineca viitoare în sala Ateneului.

Dsa va vorbì despre Petru Rareș Vodă Domnul Moldovei.

* Cetim în „Telegraphul“:

Aflăm cu plăcere că în curênd vom avea în mijlocul nostru pe simpatica noastră artistă, dra A. Bârsescu, care va da vre-o 3 representațiuni.

In ședința dela 19 curent, Academia română a discutat modul de a se scrie vocalele *ă* și *î* în casurile când limba română nu oferă vocala clară originală în flecsiunea sau filiațiunea unui cuvênt. După o lungă discuțiune s'a hotărit că: „tonul espres prin litera cirilică ѣ se se scrie cu ă, iar tonul espres de litera cirilică ѫ sĕ se scrie cu *î*, rĕmâind a se precisa esceptiunile după ce dl Chintescu va presenta un raport special, care se reglementeze acest mod de scriere cu esemple multiple.

D. Alexandri, marele nostru poet, a avut fericita ideie de a cere sĕ se pue în discuțiune cestiunea suprimării lui *ŭ* final. D. Maiorescu a fost însărcinat a venì cu un raport în această privință.

Hotărîrile în privința ortografiei date de academie presintă un interes mare mai cu seamă pentru că această ortrografie e obligătoare în toate scoalele publice. Vineri, Academia română va ținè ședință publică.

* (Têrg de țeara) s'au ținut în Mureș-Oșorheiu acum Luni, Marți și Mercuri de vite: ear Joi 3 Aprilie n. a fost ḑiua têrgului. Têrg de vite mari, boi și vaci, dar mai multe vite mărunte, junci, juninci și viței, de acestia au cumperat multe jidani veniți din maramureș și alte părți. Toate sau vândut scump. Asemenea s'au vêndut mulți cai cu preț bun. Ḑiua têrgului încă a fost vie, sa cumperat bucate acestea însĕ nu scumpe, lemne de lucru cioplite și alte article ca când lar fi măturat. Timpu încă a fost favorabil.

* (Florile simbolice). O revistă francesă de horticultură publică o cronică interesantă privitoare la florile simbolice. Estragem din această cronică următoarele; „Sub cuvênt că făceau poesie, câți-va orientali, cărora le lipsea hârtia de scris, sĕ gândiseră sĕ o înlocuească prin anume buchete de flori, pe cari le botezase Selam. Din aceste producțiuni vegetale făcuseră simbolul nu numai al simțemintelor dar chiar și al tuturor trebuințelor de comunicațiune cari rees din viața socială. Ei au numit aceasta limbagiul florilor, și astăḑi s'a găsit un om care avea destul timp de perdut, ca sĕ umple un dicționar cu aceste esplicări. — Cetirea acestui vocabular nu te împinge spre melancolie din contră, găsesci în el lucruri cari sunt demne de a fi publicate. Dacă destăinuirile noastre nu împing pe cetitori de a se servì de un asemenea mijloc de corespondență, cel puțin îi vor oprì de a oferì flori fără sĕ se gândească și fără sĕ fie cercetat care este ințelesul fiecărei flori; căci urmând altfel li s'ar putea întêmpla multe neajunsuri! De esemplu, dacă o femee bătrână, pe când își umple nasul de tăbac îți spune că găsesce încântător dulcele miros de cliotrop nu te apuca se rupi o ramura și sĕ i o dai. O femee cinstită, dacă cunoasce suptilitățile limbagiului florilor nu poate sĕ respundă unui asemenea present decât dându-ți o ramură de salcăm, al cărui înțeles este: „esci un craiu“, sau dându-ți o garoafă roșie, care semnifică, nu pot sĕ te sufer“, sau o altă floare care inseamnă: „cinstesce bĕtrânețea“! Dacă însĕ sermana femee n'ar cunoasce decât elementele acestui limbagiu, ar putea drept respuns sĕ-ți tragă numai o palmă“

Ceea ce este încă de admirat în limbagiul florilor, este laconismul lor: „Într'o simplă fucsie albastră sau roșie, găsesci următoriul avertisment de mare folos: „un gelos caută sĕ se impotrivească proiectelor tale“. O altă floare îți spune: „me mângăi de toate suferințele mele“, sau: „frumsețea dtale e întipărită în inima mea“.

„Rĕmâne bine înțeles că toate acestea amabilități sûnt mai cu seamă întrebuințate în folosul iubirei: pe ici pe colea tot mai găsesci însĕ câte-va pentru împregiurările cele mai obicinuite ale vieței. Din toate aceste simboluri, nici unul nu este mai nimerit decât următoriul: autorul a simbolisat politica prin floarea gura lupului“.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Ordinea în scoală pe timpul prelegerei, între oarele de prelegere și la finitul oarelor de prelegere.

(Disertațiune prelucrată după autori germani, și cetită în adunarea generală a despărțemêntului Reuniunei din districtul Zarand la 23 Iunie 1883).

(Încheere.)

Ce se ține de formele de învĕțămênt, dacă învețătoriul se folosesce de forma acroamatica — adecă propune fără întrerupere — atunci după finitul prelecțiunei, se repeteze încă odată prelecțiunile cel puțin în leniamente generali. Numai așa va putea avè elevul un prospect general asupra întregului. Șirul ideilor desvoltate numai așa și-l va putea imprima în memoriă elevul.

Dacă invețătoriul se folosesce de forma dialogică, atunci la punerea întrebărilor trebue sĕ aibă următoarele în vedere.

1. Ori ce întrebare va pune invețătoriul sĕ o adreseze către clasa întreagă, deoarece instrucțiunea este generală și nu individuală. Punênd astfel întrebarea, classa întreagă va fi provocată a cugeta, din contră adresând întrebarea unui elev, pre carele l-am și provocat; atunci atențiunea celorlalți nu e ținută în încordare.

2. elevii, cari ar voì sĕ respundă, și cari pot sĕ rĕspundă, trebue se ridice doue degete dela mâna dreaptă. Aceasta se întêmplă așa. Elevul așeḑa călcâiul palmei pre masă și ridică doue degete în sus. Scularea în picioare, ridicarea preste bance și chiar respunsurile cu: „eu sciu, eu sĕ respund.“ nu trebue suferite în scoală, ca unele ce produc disordine și nelinisce. Urmându-se vechia procedură cu scularea pe bance etc. totdeauna se nasce în scoală prav, murmur. Tot astfel nu e ertat a rĕspunde în chor — afară de casuri escepționali când demândă învĕțătoriul.

3. După ce a pus învĕțătoriul întrebarea ține o revistă scurtă, asupra întregei classe și apoi provoacă după connune pre un elev ca sĕ respundă. A provoca pre elevi sĕ respundă cum șed în bance nu e consult, numai la repetițiuni, când se presupune că fie carele elev scie prelecțiunea. După numele de botez nu e iertat a provoca pre elev: de oare ce fiind mai mulți de același nume se nasce numai confusiune.

4. Învĕțătoriul nu va întreba numai pre elevii, cari și-au ridicat degetele, ci și pre alții, cari nu le au ridicat. Prin aceasta încuragiăm și pre cei mai fricoși cari poate au sciut și nu au cutezat sĕ-și ridice degetele.

5. După-ce a provocat învĕțătoriul pe un elev sĕ respundă, acela e datoriu sĕ se scoale numai decât și sĕ stè drept privind în ochii învĕțătoriului, mânile sĕ și le țină pre bancă. Nu este ertat a lăsa pruncii sĕ privească în jos, sĕ se joace cu mânile sau sĕ schimbe din picioare. Numai așa dedăm pre pruncii a vorbì corect, precum și a cugeta logice. Elevul sĕ respundă respicat fără a striga, sau a lungì vorbele cum fac secuii.

6. Când respund elevii — dacă au avut ceva de rost — cărțile trebue sĕ le închidă. Elevul trebue sĕ fie avisat la propriele puteri. Suflarea sau șoptirea trebue sĕ fie strict oprită, și pedepsită. Greșesc acei invețători, cari se fac a nu auḑì pre elevii ce șoptesc. Și eată pentru ce!

Prin șoptire este înșelat însuși invețătoriul, deoarece el nu va fi nici odată în stare a sci că: oare cutare elev ce cunoscinție are. Pre lângă acest rĕu se adaoge încă un altul. Elevii nu-și învață pre acasă lecțiunile, ci sĕ leagănă în speranța, că în clasă i va șoptì cineva. Nu mai puțin se înșală invețătoriul și cu ocasiunea clasificărei elevilor. Nu arare-ori se întâmplă, că un elev, ce a respuns după șoapte, este mai bine classificat, ca altul, ce a studiat prelegere de prelegere.

Cu atât mai puțin trebue sĕ suferim, ca elevii sĕ-și pună cărțile unul pre spatele altuia și așa se respundă. Atari invețători comoḑi, nu sûnt pentru scoală, ci pentru patul de durmit. Trebue sĕ notăm că atari casuri obvin numai unde invețĕtorii sûnt atât de comoḑi, de nu controlează cu ochii pe elevi.

7. Dacă elevul nu scie, sau nu poate sĕ respundă la întrebare, trebue sĕ tacă. Învețătoriul însĕ va trebui să cerce, pentru ce nu rĕspunde elevul? Nu a învĕțat? Nu a fost atent la întrebare? A fost pusă rĕu întrebarea? Aflând învĕțătoriul, care e causa nerespunderei, sĕ cerce a vindeca rĕul.

Acum sĕ trec la al 3-lea punct: cum trebue sĕ proceadă învĕțătoriul pe timpul deosebitelor discipline. Și anume.

1. Dacă e oara de cetire sau de scriere atunci învĕțătoriul are sĕ îngrigească ca cărțile și recuisitele de scris sĕ se scoată cât mai iute, și în linisce. Aceasta are sĕ se facă la comandă 1, 2, 3, când sûntem la începetori. Urmează apoi cetirea, sau scrierea. Dacă ordinea s'a conturbat, atunci singur cuvêntul atențiune sau mai bine cuvêntul „linisce“ rostit de învĕțătoriul, are sĕ aducă totul în ordine.

2. În oara de cetire, elevul provocat are sĕ cetească: respicat, fluent, bine intonând, sĕ observe interpuncțiunile; căci numai așa va cetì elevul logice adecă sĕ înțelegă, ceea ce cetesce.

3. Pe timpul cetirei, elevul trebue sĕ țină cartea sus în o anumită depărtare dela ochi.

Elevii, cari nu cetesc, au se țină cărțile jos pre bancă, urmând cu un stil sau cerusă rêndurile.

Nu trebue sĕ suferim că elevii sĕ meargă cu degetele pe rênduri.

4. Elevul când cetesce, sĕ nu repeteze unul și același cuvênt de douĕ ori; de altă parte sĕ desvățăm pre prunci a ḑice: „ăsta ăla, sau ă-ă-ă, cea ce strică foarte mult cetirei.

5, Dacă e oara de scris, composițiuni, de desemn, sau pentru lucrarea temelor din compt — (dacă libelele sûnt la invețătoriu) împarte însuși invețătoriul recuisitele de scris, la comandații puși anume în fie-care bancă. Apoi la comanda dată 1, 2, 3, comandanți împart recuisitele la ceialalți elevi din bancă. Învețătoriul are sĕ fie numai cu atențiune, ca sĕ nu se conturbe ordinea.

6. Când avem în scoală de lucru cu computul mental, sau cu escugetarea unei teme stilistice, trebue că întreaga atențiune a elevului sĕ fie concentrată la tema dată. Nu e permisă mișcarea cu mânile, numerarea pre degete (escepțiune la începători), căutarea incoace și încolo spre ai șoptì cineva. Toae acestea produc un învĕț rĕu.

7. Fiind oară de cânt, învĕțătoriul va grupa pre elevii ce cântă prim de o parte; ear pe cei ce cântă secund de altă parte în giurul seu.

8. Cu ocasiunea, declamărei elevul trebue sĕ-și scie bine pensul seu. Repețirea unui cuvênt impedecarea elevului în declamare, sûnt semne, că elevul nu-și scie bine piesa sa, și dă ansă la disordine în clasă.

Învĕțătoriul încă trebue sĕ fie cu atențiune. Timpul învĕțărei unei piese pentru declamare sĕ nu fie prea scurt. Nici când nu vom putè declama bine o poesie, carea numai cu 2—3 oare mai înainte am studiat'o.

9. La facerea ocupațiunilor scripturistice învĕțătoriul are sĕ controleze pe elevii ca sĕ nu decopieze unul dela altul, sau sĕ fure din carte. Dacă elevul nu e în chiar cu ceva întrebe pre învĕțătoriul, și acesta i va da deslușire.

10. Nu este ertat elevului a-și face notițe, pe timpul propunerei din partea învĕțătorului, sau sĕ decopieze ceva. Pentru decopiare, sau facerea de notițe e bine sĕ folosească învĕțătoriul $^1/_4$ de oară la finitul prelegerei. Notițele și le vor face elevii sau după memorie, sau după spusa învĕțătorului. A-și face elevii notițe la fie-care obiect de propunere este cu atât mai bine cu cât și învĕțătoriul se poate convinge, dacă l'au înțeles elevii sau ba. Aceasta privesce despărțemintele 4, 5, și 6.

11. Pre timpul propunerei nu e ertată nici o întrerumpere, sau conturbare. Astfel nu e iertat: a intra părìnții sau alți indiviḑi în scoală spre a face unele sau altele arătări. Chiar și elevii, dacă au o acusă unul asupra altuia, sĕ o facă aceasta la finitul oarei de propunere.

Nu esta iertat a pedepsì în decursul propunerei, spre a nu întrerumpe cursul.

12. Când elevii sûnt ocupați în clasă ori-cine ar intra sĕ nu se ridice — afară de casuri grave, când învĕțătoriul ar da semn.

Tot așțfel nu e iertată esirea afară — afară de unele casuri. —

13. În oara primă înainte de ameaḑi și după ameadi 5 minute înainte de închierea oarei învĕțătorul va nota în protocolul de absenții pe cei absenți, ear în cronica scolară va nota ce a predat în decursul oarei.

14. Când se finesce oara se trage clopoțelul, și atunci instrucțiunea trebue finită.

15. Între oarele de prelegere e pausă 5 minute după oara primă; ear după a II-a oară pot fi 15 minute, când elevii i scoatem afară la aer liber.

Ordinea în scoala între oarele de prelegere.

Pre cât e de necesarie ordinea pre timpul prelegerei, tot astfel trebue sĕ fie și între oarele de prelegere. În scoala, în fiecare moment totul trebue sĕ fie bine regulat.

Indată ce s'a finit oara de prelegere învĕțătoriul are sĕ de signalul pentru ridicarea elevilor de pe bance. După comanda apoi ies pruncii din bance afară. In pausa de 5 minute elevii stau în curtea scoalei sau pe coridor — dacă are scoala coridor. După trecerea celor 5 minute eară merg în lăuntru în ordine.

După oara a 2-a de prelegere învĕțătoriul — fiind pausă 15 minute — conduce pre elev în curtea scoalei, unde face deprinderi gimnastice, sau lasă pre pruncii a se juca jocuri copileresci d. e. de a cloca, de a gaia etc.

În timpul pausei nu este iertat pruncilor: a părăsì curtea scoalei, a merge sĕ-și cumpere poame sau altceva. Tot astel nu e iertat învĕțătoriului a trimite pe prunci în cause de a le sale d. e. sĕ-i cumpere sugări, sĕ-i aducă aprinḑioare sĕ-i cumpere carne etc.

Pe timpul, cât sûnt elevii afară, unul aerisează odaia scoalei, deschiḑênd ușa și ferestrile.

Prelungirea pausei nu e iertată, și dacă un elev nu se întoarce punctual în scoală, trebue pedepsit; la din contră elevul ve crede că e liber a face după placul seu, și atunci ordinea a dispărut din scoală.

În fine direcțiunea scolară va veghia ca atât învĕțătoriul, cât și elevii sĕ fie foarte punctuoși.

Ordinea la încheierea oarelor de prelegere.

Încheierea oarelor de prelegere se face prin sunarea clopoțelului. Nu este consult a prelungì propunerea după baterea oarei; căci aceasta ar da ansă elevului a cugeta, că învĕțătoriul ține oarele de prelegere după caprițiul seu. Atențiunea elevilor încă începe a se discorda.

Precum începutul așa și finitul prelegerei sĕ face prin ḑicerea unei rugăciuni, sau cântarea unei poesii — cu deosebire la începĕtori. —

După ḑicerea rugăciunei, elevii luânduși cărțile și vestmintele ies în ordine din scoală precum s'a întêmplat la între pause.

După eșirea elevilor din scoală, învĕțătoriul observă nu cumva vre-un prunc a uitat ceva acolo, sau nu a mângit cu negreală ori altceva banca, unde a șeḑut.

Pe stradă elevii vor merge în ordine.

În fine ca sĕ se poată observa cele amintite mai sus, cu stricteță; elevii trebue dedați în prima sĕptămâna, când vin ca începători.

Făcênd aceste, disciplina, și respective ordinea va fi un ce ușor în scoală, progresul va fi îmbucurătoriu, moralul elevilor se va consolida, învĕțătoriul încă se va simțì măngăiat vĕḑênd resultatele dorite.

Eremitul.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 3 Aprile n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	121.75	121.80
Renta de aur ung. de 4%	91.65	91.70
Renta ung. de hârtie	88.50	88.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	95.80	95.75
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	117.50	117.50
Acțiuni de bancă de credit ung.	319.25	319.50
Acțiuni de credit austr.	324.90	324.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	141 25	121.25
Obligațiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	100.80	100.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	99.75	100.–
Obligațiuni urbariale temeșiane de	100.—	100.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	99.50	99.50
Sorți unguresci cu premii	116.75	116 75
Sorți de regularea Tisei	115 25	114.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	79.85	79.90
Datorie de stat austtriacă în argint	80.85	81.—
Renta de aur austriacă	101.90	101 75
Sorți de stat dela 1860	136.50	136.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	100.80
Datorie de credit austr	79.80	79.80
Galbin	5.68	5.69
Napoleon	9.61	9.60
London (pe polița de trei luni)	121.35	121.30

---

ad. Nr. 588. [703] 1—3.

Citațiune edictată.

Ana Fleșiariu din Cloasterfu de religiunea gr.-or. cottul Târnavei mari, carea de 3 ani de ḑile a părăsit în mod clandestin pre legiuitul ei bărbat Ioan Sêrb din Trapold în prementionatul comitat, fără a se sci ubicațiunea ei prin această este citată, ca în termin de 3 luni de ḑile dela subscrisul dat sĕ se înfățioșeze sau în persoană sau prin vre-un apărătoriu înaintea subsemnatului scaun protopresbiteral căci la din contra procesul în contră-i intentat, se va pertracta și în absența dênsei, conform prescriptelor în vigoare.

Cohalm, 14 Martiu 1884.

Scaunul prot. gr. or. resărit. al Cohalmului ca for matrimonial de I. instanță.

Nicolau D. Mircea,
adm. prot.

Nr. 122. [704] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de paroch devenit vacant în parochia de a III clasă Cărgiț cu filia Bretelin în protopresbiteratul Devei se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în foaia archidiecesană „Telegraful Român."

Emolumentele impreunate cu acest post sunt:

1. birul in naturale dela 140 numeri de case à o mĕsură de cucuruz sfărmit, și stola usuată.

2. Un loc de 2 jug. în matera arătoriu și fênaț și eventual și în filia. Toate aceste computate dau un venit anual de 250 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicele lor de concurs instruite în sensul Statutului organic și a Regulamentului cungresual dela 1870 pentru parochii, la subsemnatul oficiu ppresbiteral în terminul ficsat.

Deva, 14 Martiu 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei, în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresb.

---

[707] 1—6

TASCHEN UHREN fl2.78. Oroloage de busunariu

Orologiul cel mai bun pe lume,

cu lanț și etui **fl. 2.78.** **Un orologiu de busunariu de Genf** din cel mai fin Nickel, cu căsulia de cylinder dintre cele mai frumoase, se trage tot la 36 de oare, cu lanț de maill frumos **fl. 4.46.**, același **orologiu Anker,** pe 15 rubine, cu lanț de maill cu tot **fl. 5.96.** **Oroloage de busunariu remontoir** din Nikel fin fără cheie, cu lanț fin de maill **fl. 8.95.** Același din argint curat **fl. 11.20.** Cele mai fine **oroloage de busunariu pentru dame** cu lanț cu tot **fl. 4.80, fl. 5.80, fl. 6.80.** **Lanțuri de maill** singuratice **fl. 1.20.**

Rix, orologieriu, Viena, II.

Zambach și Gavora.

Fabrica de vestminte și recuisite bisericesci

de rit catolic și grec. [555] 26—30

în Budapesta, strada Vațului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, și pentru societăți industriale (și pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelnițe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărți de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor conveni, se vor schimba cu altele.

Esaminați și păstrați ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite și probate prin documente dela autorități medicale și folosite cu bun succes de mulți privați:

Sucul de mușchiu al Drului **Miller** are un efect neașteptat la tuse, răgușală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respirațiune. În borcane pentru copii și oameni mari. Prețul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile și convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée și umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esențial mistuirea. Acest escelent remediu sĕ nu lipsească din nici o casă țĕrănească. Prețul pentru 1/1 Flacon **1 fl. 50 cr.**, pentru 1/2 Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sĕu la petele, ce es vara pe pele, la înroșire, peste tot la ori-ce necurățire a feței. Succesul e sigur după o întrebuințare regulată. Prețul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ți face în scurt timp mânile albe, delicate și moi. Și pentru coloarea feții încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături și îngroșeri de piele. Prețul unei sticluțe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuințare și un penel **60 cr.** [706] 1—16

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger; în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele și băcâniile mai mari din Ungaria și Transilvania, precum și la depositul central de espediție, J. de Miller, farmacist, Brașov. (Transilvania).

! Important !

Cititorii nostri cari doresc a avea **gratis** un **ziar-Popular** precum și un supliment de modă care coprinde și note musicale, să bine-voiască a trimite o cartă postală cu adressa D-lor, către administrația „**Necesarului**" Bucuresci. [701] 4—5

12 sortiri pe an!

Losuri

de cele mai bune și mai eftine!

În fie-care lună o sortire; primele căștiguri de câte **fl. 100.000, 50.000, 5000, 1000** etc.

Proxima sortire va avè loc deja în 15 Aprile a. c.

Câștigul prim fl. 50.000.

Cu ocasiunea sortirii din 15 Aprile a. c.

a losurilor premiate cu 3% la 100 fl.

ale institutului privat ces. reg. de credit fonciar recomand **numai** pe cele date de mine după o combinațiune riguroasă.

Un los credit fonciar 3 percente

6 sortiri pe an. Proxima sortire deja în **15. Aprilie** a. c.

Câștigul prim fl. 50.000.

Un los crucea roșie austriacă

3 sortiri pe an. Proxima sortire deja în **1. Maiu** a. c.

Primul câștig fl. 100.000.

Un los crucea roșie ungară

3 sortiri pe an. Proxima sortire deja în **1. Iulie** a. c.

Primul câștig fl. 50.000.

Losuri de aceste se pot cumpĕra solvind suma recerută și în rate de tot mici lunare à **5 fl.** **în decursul a 28 de luni.**

Aceste documente foarte eftine ofer cea mai mare speranță posibilă de câștig și cumpĕrătorul prin cumpĕrarea lor ajunge în posesiunea a 3 losuri de cele mai bune, cari sortindu-se până se va liquida întreg împrumutul de câștiguri, constitue până atunci **hârtii de valoare libĕre de spese și valabile pentru 50 de ani.**

La depunerea ratei prime primesce cumpĕrătorul documentul timbrat conform legei, provĕḑut cu seria și numĕrul losurilor și își asigurează prin aceasta dreptul de a juca **nealterat** și încontinuu pentru toate câștigurile principale și secundare. [705] 1—4

Comandele se fac mai avantagios prin asignațiuni postale și se vor efectui prompt până unde ajunge sortimentul. Prospecte despre grupele combinate emise de mine din **losurile Crucea roșie austriacă și ungară** cu 6 sortiri pe an, proxima sortire în 1 Maiu, se trimit la cerere gratuit.

Listele de sortire și Calendarul de sortire gratis. Toate însărcinările privitoare la negoțul de bancă și polițe se efectuesc promt și repede.

Casă de schimb și împrumut.

A. Gutfeld, mai nainte Leutholtz & Co.

(esistentă dela 1870).

Wien. Stadt. Wipplingerstrasse 27.

Cele mai bune

Clavire de Proksch

cu prețul de

400 fl., 500 fl., 580 fl.

și garanție pentru întreagă **Transilvania** se află esclusiv numai la

depositul lui Heldenberg

în Sibiiu.

Epistole sûnt a se adressa francate.

Unele păreri dela artistii cei mai renumiți despre aceste clavire ale lui Proksch.

Spre marea mea uimire în escellentul fabricat ai domnului A. Proksch am aflat clavire de prima calitate și frumsețe, cari în ce privesce poesia tonului și modul perfect de esecutare țin concurența cu cele mai renumite producte de acest soiu. 'Mi place a crede, că aceste fabricate escellente — de un preț cu totul moderat în timpul cel mai scurt se vor lățì tot mai tare, și bucuria mea cea mai mare va sta în aceia, dacă voi putè contribuí și eu la popularisarea lor.

(677) 7 **Sofia Menter-Popper,**
pianista curței ces. reg. aust.

Elegantul D-tale clavir mi-a sosit eri, și me aflu îndemnat a-ți comunica, că frumsețea tonului lui a pus pre toți în uimire

Gustav Walter,
artist la opera ces. reg.

Clavirul firmei Proksch, pe care avuì ocasiunea a'l auḑi astăḑi, este unul dintre cele mai bune instrumente, ce am auḑit până acuma.

Jules de Schwert,
Virtuos de curte al Maiestăței Sale împĕratului din Germania.

Raportul esposițiunei imp. din Gratz.

Constatăm cu satisfacțiune, că clavirele espuse de această firmă au atras asupra lor deosebit interes. La locul prim se distinse un clavir mic de sistem american cu coperis negru de tot elegant. Tonul lui era brillant și conserva sunetul frumos în toate posițiile. Preste aceasta esecutarea era egală și de tot corespunḑĕtoare. Instrumentul al doilea era un pianino de sortă mai mică, înse asemenea celui dintâi și el avè tonuri de tot frumoase, esecutare lesnicioasă și adjustat cu eleganță. Etablismentul în ce privesce technica stă la nivoul timpului nostru; ḑi de ḑi câștigă mai mare importanță, și în cercurile competente se bucură de recunoscință măgulitoare.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouĕ scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 16

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.

6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 36 Sibiiu, Marți 27 Martie (8 Aprilie) 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român"

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Aprilie-Iunie al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Decemvre 1883, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 26 Martiu, 1884.

> Motto: IV. Tipografia archidiecesană fundată de mine cu spesele mele, și donată bisericei noastre din Ardeal, în ḑiua înființărei din 27, August, 1850, carea până la moarte-mi o am grigit, și o am administrat, și numai Dumneḑeu scie, cu câte greutăți o am apărat și susținut fâță cu dușmanii bisericei și ai națiunei noastre române — o dechiar și acum, ca fundatorele ei, de averea bisericei, adecă a archidiecesei noastre ardelene, și fiindcă scopul principal al intențiunei mele la înființarea tipografiei archidiecesane a fost și este: a da cărți bisericesci scolari și scientifice cu un preț cât se poate mai moderat, și a înlesnì auctorilor edarea opurilor lor și a retipărì opuri classice bisericesc; apoi cu reservațiune mentală am dorit, ca cu timp din prisosința veniturilor anuale ale tipografiei archidiecesane sĕ se dee nesce ajutoare manuali pe seama vĕduvelor preotese serace din archidiecesa noastră; pentru aceea este voia mea ultimă, ca a fundatorelui, ca sĕ așeḑ o comisiune administrativă a tipografiei archidiecesane, care strêns sĕ susțină scopurile de mine ca fundatore prefipte ale Tipografiei archidiecesane etc.
>
> Testamentul fericitului **Șaguna** dto. 1-August, 1871.

Oamenii cei mari trebue sĕ moară, ca sĕ-i poată cunoasce bine lumea, cine au fost ei, și oamenii conduși de passiuni trebue sĕ trăească, sĕ lucre, ca sĕ i poată cunoasce lumea după adevĕratul lor nume. Partea primă a acestei ḑiceri o aflăm pe pagina a 2 în biografia fericitului Șaguna, scrisă de domnul arhimandrit și vicariu archiepiscopesc Nicolau Popea; a doua o a stêrnit în noi „Prospectul", despre care făcurăm amintire în numĕrul 34 al ḑiarului nostru. Mare adevĕr cuprind în sine aceste două părți a le construcției de mai sus. Una o dovedesce tot trecutul, gloriosul trecut al bărbatului providențial, trecut eternisat de către P. archimandrit în biografia Marelui nostru archiereu, ceealaltă o ilustrează fapta cea mai nouă a bărbaților, pe a căror consciință s'a basat Marele Șaguna, când a pronunțat memorabilele cuvinte; *„fiți pe pace, nu vĕ sfădiți!"*

Da! Oamenii mari numai după moarte sunt prețuiți; și lumea numai după moarte le prevede adevĕratele lor intențiuni. Este enigmă până în ḑiua de astăḑi impregiurarea, pentru ce n'a lăsat Șaguna tipografia archidiecesană în administrațiunea consistoriului, pentru ce a dispus prin testament instituirea unei comisiuni speciale pentru tipografia archidiecesană, copilul desmerdat al Marelui Șaguna? Enigma a remas enigmă și pareni-se acuma începe a se face lumină, ḑicem pareni-se începe a se face lumină, și nu cutezăm a vorbì categoric în speranță, că va da Dumneḑeu și ne vom înșela în părerile noastre.

Tipografia archidiecesană de ani 33 provede trebuințele noastre în privința cărților, și acest glorios trecut al tipografiei noastre nu va puté fi tras de nimenea la îndoială. Întemeiată în timpurile cele mai critice, după cum cetim în testamentul fericitului Șaguna, ea fu îmbrățișată cu căldură de puternicul ei părinte. La nascerea ei s'a dat mărire lui Dumneḑeu din partea preoților crescuți în frica lui Dumneḑeu și din partea unui încă neajuns geniu, inspirat de Dumneḑeu. La moartea sa părintele acestei tipografii nu se indestulează cu consistoriul archidiecesan constătătoriu astăḑi din 27 membrii, ci o pune încă sub curatela unei comisiuni de 8 respective 9 membrii, care comisiune ca anomalie în organismul bisericei noastre sĕ întregesce dela sine și prin sine. A trebuit sĕ aibă fericitul Șaguna mare predilecțiune și și mai mare temere de viitoriul tipografiei și aceasta l'a silit sĕ facă atâtea precautele.

Sub controlă, îngrigire și economie duplă tipografia noastră înflorea și înfloresce. Ea ne provede cu cărți bisericesci și scolare, ea cu toate tipăriturile trebuincioase la administrațiunea bisericească preste tot. Din venitul ei se dau însemnate ajutoare preoteselor vĕduve remase pe strade cu gingașii copilași și astfel durerile crâncene a le preoților nostri în ceasurile din urmă se alinează cu consciința, că vĕduva sa și orfanii sei vor fi ajutorați după moartea sa și nu vor remânè pe strade.

Consistoriul archidiecesan după natura lucrului este chemat a căuta căi și mijloace pentru înflorirea tipografiei archidiecesane, asemenea și comisiunea administrativă a tipografiei. Aceasta este atât de evident, încât nouă ni se părea, ni s'au părut a fi contrariul o impossibilitate absolută. Și toată lumea așa va crede și așa va mărturisì. Sub nici o eventualitate nu se va putè susținè, că consistoriul archidiecesan și comisiunea tipografiei archidiecesane va veni și va provoca direct sau indirect la ruinarea acestei instituțiuni.

Astăḑi însĕ constatăm, ca lucru positiv un ce, despre care nimenea n'a cutezat ași cugeta până acuma. Mai mulți membrii atât ai consistoriului archidiecesan din Sibiiu, cât și ai comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane, chiemați după oficiul lor a promova pe căi oneste și deschise bunăstarea tipografiei archidiecesane, vin, și pe căi oculte provoacă publicul român la ruinarea tipografiei archìdiecesane. Consciința și caracterul oamenilor din numitele corporațiuni pretinde ca ei, cât timp sûnt ca asesori chiemați la cârma bisericei, sĕ lucre pentru binele obștesc al acesteia, și cât timp sunt membrii în comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane sĕ lucre special pentru binele și înflorirea ei. Aceasta este chiemarea lor și cumcă interesele personale n'au loc în afacerile lor pe terenul bisericesc, noi o credeam până acuma.

Ce vedem însĕ în prospectul amintit și schițat de noi în numĕrul citat. Se provoacă publicul român a se angagia ca acționari la un institut tipografic, unde se vor tipărì cărți pentru popor, și unde va eșì și un ḑiariu ḑilnic. Se mai ḑice, că s'a constatat imperativa necesitate de a se înființa un asemenea institut tipografic. Ei bine, sĕ analisăm puțin lucrul. Tot respectul spiritului de intreprindere al românilor. Facă-se nu numai o tipografie ci și mai multe. Și noi vom saluta cu bucurie întreprinderile naționale, și din acest îndemn stimăm pre oamenii din consorțiu, cari prin oficiul lor nu sunt chiemați a lucra pentru biserică; nu stă însĕ astfel lucrul cu toți bărbații subscriși la prospect. Între acestia 5 sunt asesori consistoriali. Prin ei sûnt representate toate 3 senatele bisericesci. Prospectul e subscris de doi din 6 membrii ai comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane între care și secretariul ei. Aceasta ni-a îndreptățit sĕ vorbim la adresa comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane.

Se ḑice, că s'a constatat suprema necesitate pentru o specială tipografie independentă. Asesorii nostri consistoriali totdeauna au lucrat pentru instituțiunile noastre bisericesci, și între acestea mult s'au interesat de soartea tipografiei archidiecesane.

FOIȚA.

CURIERUL LITERAR.

Sumar: Dacul din Carpați naintea Senatului Romei, și Horea Cloșca și Iancu în Sorbonna Parisului. Cursul dlui Alf. Rambaud la Sorbonna.— 1784—1884.— Centenariul lui Horia, — O modă la Paris în 1784. — Sciința apuseană și istoria micelor naționalități orientale.

Dacă cine-va ar sta de vorbă cu'n pictor — român, bunioară — și ar aduce șirul vorbei sale asupra minunatei fabule a lui La Fontaine, le Paysan du Danube, pictorul ar vedè îndată înfățișindu-i-se naintea ochilor tabelul, pe care nemuritorul fabulist al Franciei l'a făcut în versurile sale. Simțindu-și fantasia că-i vibră cu putere ca la ori-ce adevĕrat artist, pictorul român și-ar așeḑa îndată personagele scenei sale. În mijloc, Dacul mândru drept și mare făcênd sĕ resune templul lui Jupiter Capitolinul de adevĕrurile omenirii suferinde; împregiuru-i, senatorii Romei imperiale, doborîți supt mulțimea corupțiunilor decădinței, privind pe țeranul Dunării cu nisce ochi, în cari s'a stins până și amintirea virtuților strămoșesci.

Pictorul ar surprinde imediat din versurile lui la Fontaine frumusețea și învĕțămêntul contrastului ce nasce din această scenă. Adênc pătruns de acest contrast, el ar realisa versurile poetului într'un tablou alcătuit poate cu mai multă artă decât, bunioară, acela în care, după câteva admirabile versuri ale lui Racine (Britannicus) el ne ar arăta în același Senat roman pe Agripina, mama lui Nerone, ascunsă după un vĕl — invisible et présente — și conducênd ea, femeie, deliberațiunile pseudo-stăpânitorilor lumii.

Ce ar ḑice însĕ același pictor, când i s'ar vorbì de un tablou, în care, în locul senatorilor, ar trebuì sĕ pună pe toți aleșii istoriei universale: în care ar alege drept scenă, nu templul lui Jupiter Capitolinul, ci străvechia Sorbonnă a Parisului; și în care, în fine în locul „țĕranului dunărean" ar pune pe Horia, pe Cloșca și pe Iancu, capii revoluțiunilor transilvane, rude de aproape ale Dacului din vremile bĕtrâne?

*

Pictorul ar ḑice poate, și cu drept cuvênt, că tabelul lui n'ar fi posibil. Cum? în Sorbonna, alături de Condè și de Bossuet, de Virgilie și de August, cei trei obscuri eroi ai libertăților transilvane? Lucrul nu poate, lucrul n'a putut sĕ fie.

Și cu toate acestea a fost.

În trei sĕptămâni de a rêndul, în fie-care luni după aceeași catedră, după care un magistru al sciinței vorbise cu o oară mai înainte tinerilor și bĕtrânilor studioși de mărirea lui Bossuet și de poesia lui Virgiliu, un alt magistru le povestea istoria lui Horia, lui Cloșca si lui Iancu.

Auḑindu-l cum desfășoară înainte-ne sumbrele peripeții ale tragedielor transcarpatine, noi românii, care l-ascultam ne uitam unii la alții într'o tăcere mai vorbitoare decât toate discursurile; ne întrebam prin ochii, dacă ne aflăm într'adevĕr la Sorbona, dacă onor. d. Alf. Rambaud vorbea și dacă nu cumva eram noi jucăria unora din acele visuri strălucite și înșelătoare, cari îngână și alintă uneori tinerile imaginațiuni.

Mirarea noastră devenea mai mare, cu cât profesorul întra în mai multe amĕnunte, din cari unele, chiar pentru noi, auḑitorii români, nu erau cunoscute. Și câte din ele vai! nu le scim încă și nu voim sĕ le învĕțăm.

*

Profesorul își urma desvoltările; espunea mersul revoluțiunilor, și din când în când, făcea sĕ reeasă înaintea auḑitorilor câte una din acele epice scene ale luptelor române, auḑea înpregiuru-i freametul discret, dar elocinte, care arată tot deauna oratorului că cei ce-l ascultă merg cu dênsul într'aceeași simțire.

La finele lecțiunilor, bĕtrânii prieteni ai Sorbonei, cei cari au aplaudat pe Michelet și aplaudă acum pe d. Rambaud, plecând spre casă, vorbesc de acest nou subiect. Auḑeam pe unul din acești vechi universitari ḑicênd cu mirare și ca și cum s'ar fi certat cu spiritul Sorbonei, că cunoscea personalitatea Spartacus, pe acelea ale unora din țĕranii Franciei din evul mediu, dar că nu auḑise încă de Horia și de Iancu, — două nume, pe cari bĕtrânul în curte ca și profesorul pe catedră se silea și lucru bisar! reușea ale ḑice foarte bine, cu pronunțarea și intonațiunea românească.

Ascultaserăm pe profesor și ascultai comentariele auḑitorilor cu acea nemărginită mulțămire sufletească, pe care o înțeleg cei cari perduți în mijlocul străinilor, aud uneori voci amice vorbind de țeara lor, Nici odată nu scim sĕ se fie plâns pentru vre-o scădere sau independenţă a tipografiei noastre. În ea se tipăreau cărţi de tot feliul şi lucrurile mergeau strună. În Octombre anul trecut s'a schimbat personalul în redacţiunea „Telegrafului Român“ şi cu această schimbare s'a întunecat orisonul naţiunei românesci. N'avem cărţi, n'avem ḑiare, n'avem tipografie independentă, n'avem ceea ce e mai scump inimei noastre — cărţi românesci, cu un cuvênt se prăpădesce naţiunea. Mare minune poate face o mică schimbare în redacţiunea unui ḑiariu. Fără această schimbare toate ar merge pe ogaşia cea veche, şi bărbaţii din consistoriul nostru ar arunca cu petrii în nesocotitul, care ar cuteza sĕ atace aşeḑămintele marelui Şaguna, fie ele atacate direct, fie indirect.

Am mai ḑis că omul e om şi poate aluneca tare uşor. O mai repetăm încă odată cu adausul, că alunecarea e cu atât mai lesnicioasă, cu cât e întunecată mintea şi inima omului prin preocupaţiune. Judecata turburată prin preocupaţiune nasce totdeauna anomalie.

Anomalie este şi greşitul pas, al unora dintre asesorii nostri, cari provoacă publicul român nu la susţinerea şi spriginirea tipografiei archidiecesane fundate de Şaguna şi încredinţate îngrigirei lor, ci la înfiinţarea unei tipografii independente. Accentuăm cuvêntul „*independente*“, căci el ne poate esplica multe, multe. Tipografia archidiecesană e dependentă dela îngrigirea celor chemaţi a o ocrotì şi la înflorirea ei privesce cu ochii în lacrimi vĕduvele şi orfanii preoţilor mutaţi la cele ceresci. Despre tipografia cea nouă vom tăcè.

Este anomalie această apariţiune în biserica noastră.

O anomalie ca aceasta nu putem constata încă până acuma în analele bisericei noastre. Şi sĕ nu ni se ia în nume de rĕu, dacă constatăm această anomalie. Un organism normal nu va produce în veci astfeliu de abnormităţi nejustificabile. Şi ele ne dau vie dovadă, că organismul bisericei noastre începe a se descompune. Această descompunere ne însuflă temeinice îngrigiri, căci asesorii consistoriali alunecaţi la greşitul pas ca oameni înţelepţi, au trebuit sĕ rumege bine lucrul şi sĕ se asigure despre brevet de îndemnitate din partea forurilor competente.

Cu chipul acesta se provoacă „lovitura de stat“ în sinul bisericei noastre şi atunci — însĕ sĕ tăcem căci pre noi şi ideea despre erumperea unei asemenea crise ne umple de fiori.

Incendiul dela palatul universităţei din Bucureşti.

O nenorocire mare s'a întêmplat aḑi noapte. Cetăţenii Capitalei au fost desceptaţi aḑi de dimineaţă de sinistra scire: Arde Palatul Universităţei, scire, care se respândì cu iuţeala fulgerului şi care produse o adêncă durere în inimile tuturor românilor şi chiar în acelea ale streinilor.

Eacă informaţiunile, pe cari raportorul nostru le-a putut culege la faţa locului în privinţa acestui desastru.

Aḑi noapte pela oarele 2 şi ½ d. comisar al secţiunei 18 trecênd pe lângă palatul universităţei observă că la catul al treilea, dela pavilionul despre strada academiei, unde se află scoala de belearte, eşeau pela două ferestre nisce flacări. Imediat se duse sĕ între în localul Universităţei, corpul de gardă însĕ, conform ordinelor militare, nu-i permise sĕ poată pătrunde înăuntru, aleargă la prefectura poliţiei, dete alarma, şi împreună cu mai mulţi geandarmi se reîntoarse, isbutì sĕ între în palatul Universităţii, se suiră în catul-al treilea, şi acì, deschiḑênd cu forţa uşile, pĕtrunseră în cancelaria scoalei de bele arte, unde focul se ivise şi care era cu totul cuprinsă de acest înspăimântător flagel. Peste câteva minute sosì şi o secţiune de pompieri, sub comanda dlui locotenent de artilerie, Niculescu, precum şi d. sublocotenent de gendarmi Albescu, împreună cu un pluton de soldaţi.

Flacările se întinseseră cu o foarte mare iuţeală şi ele se comunicară întregei aripi despre strada Academiei, şi încetul cu încetul cuprinseseră acoperişul palatului până la sala de şedinţă a Senatului.

Fiind cuprinşi din toate părţile de flacări, comisariul secţiunei 18 abea putu sĕ scape pe uşă, căḑêndu-i pe picioare tavanul, ear doi soldaţi se aruncară pe ferestre şi fură prinşi în pânza de scăpare şi oficerii Niculescu şi Albescu scăpară tot pe ferestre pe frânghii.

Se aduseră toţi pompierii şi soldaţi, şi parte din ei căutară a stinge focul şi al localisa, ear parte a deşerta museele, Pinacoteca, bibliotecele Senatului, Societăţii geografice şi a Academiei Române, precum şi archiva şi cancelaria Senatului.

Abea la 10 oare pompieri au fost stăpâni pe incendiu şi au putut sĕ-l localiseze.

Dacă şi cu această ocasiune s'a putut constata că organisaţiunea pompierilor lasă mult de dorit, un simţemênt de dreptate însĕ ne obligă sĕ recunoascem că atât soldaţii, cât şi oficerii au desfăşurat un mare curagiu espunêndu-şi chiar vieaţa lor.

Mulţimea imensă, care staţiona pe bulevard, s'a putut convinge despre aceasta şi a putut vedè cum nisce bieţi soldaţi cu capetele goale, în mijlocul flacărilor distrugiau acoperişul şi aruncau jos bârne aprinse. Nici flacările, cari îi încungiurau, nici fumul cel gros ce-i îneca, n'au putut sĕ 'i facă sĕ-şi peardă curagiul.

În asemenea triste impregiurări însĕ, dacă curagiul joacă un mare rol, tot atât de important rol joacă şi buna organisaţie a acestui serviciu.

Focul a provenit dela un coş dela soba din cancelaria scoalei de belearte, unde dormea îngrigitorul acelei scoli. Se ḑice că mai de vreme se aprinsese acest coş şi îngrigitorul isbutise sĕ-l stingă din casă, fără a anunţa pe nimeni. Se vede însĕ că el n'a fost bine stins şi a ars înfundat. Îngrigitorul n'a fost găsit în cancelarie, care era închisă cu cheia, când sosiră oamenii poliţiei.

Din norocire s'a putut scăpa Pinacoteca, museele de sciinţe naturale, de antichităţi, ale căror obiecte a fost scoase de soldaţi şi depuse în jurul statuei lui Mihai Viteazul. Tot aci s'a depus şi archiva şi bibliotecele Senatului, bibliotecele Academiei şi a Societăţei Geografice.

A ars însĕ biblioteca şi sala museului de botanică. Toată flora României, diferite colecte cumpĕrate şi schimbate de pe la museele din streinătate, precum şi instrumentele, cu care se face cursul de botanică au fost distruse de flacări. D. Dr. Brânză, care privea, cu lacrămile în ochi, la această nenorocire este în adevĕr de plâns. Pe lângă că i sau ars colecţiunile sale, cărţile şi instrumentele, pe care le împrumutase, instalându-le în laboratoriurile şi biblioteca Botanicei, apoi o muncă de 15 ani a fost distrusă numai în câteva momente.

Toţi ministrii, între cari am observat pe dd. I. C. Brătianu, Chiţu, P. S. Aurelian, d. Sturzea, G. Leca precum şi mare numĕr de deputaţi şi senatori vestiţi de acest desastru, se aflară acolo până în ḑiuă.

Cel dintâiu fu d. D. Gr. Ghica, presidentul Senatului, care asistă la scoaterea tuturor actelor şi obiectelor din Senat. În momentul când scriem aceste rênduri, toate aceste lucruri au fost transportate la eforia spitalelor; ear celelalte obiecte ce se aflau pe piaţa din jurul Statuei lui Mihaiu Bravul fură transportate în casa de lângă Eforie, care se aflá goală.

La oara 9 sosì şi M. S. Regele însoţit de adjutantul de serviciu.

M. S., însoţit de dd. ministrii, între care am observat pe dd. I. C. Brătianu, D. Sturdzea, G. Chiţu, P. S. Aurelian, de mai mulţi militari superiori de dd. V. Alexandri, Ioan Ghica, general Fălcoianu şi alţi se urcà sus şi visită chiar sălile de asupra cărura ardea.

M. S. Regelo s'a interesat apoi sĕ afle, dacă averea ţerei, cuprinsă în acest edificiu a putut fi scăpată.

Ea a scăpat de flacări mai mult decât se credea, dar cât timp si căte sume mari şi chiar sacrificii nu vor necesita spre a se ajunge la starea de mai nainte.

Toate bibliotecele şi actele Senatului sunt amestecate şi zăpăcite; se susţine că s'au găsit indiviḑi miserabili cari, profitând de nesce asemenea momente au mers cu perversitatea lor păna acolo, în cât au sustras sau au căutat sĕ sustragă acte şi obiecte mici din museul de antichităţi.

Asemenea oameni perverşi ar trebuì pedepsiţi cu toată asprimea legilor, pentru ei ori ce indulgenţă ar fi o crimă.

O anchetă se va face de sigur şi aceşti criminali nu vor scăpa de cea mai aspră pedeapsă.

În momentul acesta, 12 oare, tot mai arde în etagiul al treilea dela pavilionul din spre strada Academiei.

Am auḑit că d. D Gr. Ghica a luat dispositiuni că Senatul se poată lucra aḑi in sala Ateneului.

Prin mulţimea care înconjura pe M. S. am obserbat şi pe d. Withe, ministrul plenipotenţiar al Angliei, care venise încă dela 6 oare.

Lipsa de apă şi faptul că toate sălile universităţii erau închise cu chieia au contribuit foarte mult la această mare nenorocire.

Când s'a dat alarma de foc, nu s'a putut găsì nici un sacagiu, şi aceasta din causa unei dispositiuni luată de d. primar actual N. Fleva, care a oprit de vre-o 5 ḑile ca sacagii sĕ nu mai staţioneze în curtea primăriei, sub un grajd improvisat, care a şi fost dărâmat, trimiţêndu-i se staţioneze pe o piaţă dela vechia casarmă a pompierilor snb cerul libĕr.

Se înţelege de sine că bieţii sacagii, cari fac acest sacrificiu numai pentrucă sûnt scutiţi de bir, nu pot merge cu abnegaţia — şi nici nu li s'ar putea pretinde aceasta, — ca sĕ îndure în timp de o noapte, ei împreună cu caii lor, rigorile timpului, pe cari d. N. Fleva nu le poate simţì, şeḑênd într'o casă acoperită şi bine încălḑită.

Sacagii au protestat contra acestei dispositiuni a d-lui primar, d, Fleva însĕ se ḑice că dênsulii ar fi respins nevoind sĕ ia în consideraţiune justa lor plângere.

Horia şi Cloşca la Paris, la Sorbona în 1884! S'ar crede că incomparabilul oraş are un geniu, care-i şoptesce în fie-care an, în fie care ḑi pentru cine trebue sĕ-i bată inima, cătră cine e drept sĕ-şi aţinte privirile sale.

Sûnt o sută de ani, de când în Carpaţii Românismului se auḑì aceste cuvinte: „şi ţĕranul e om“ cuvinte cu atât mai monstruoase cu cât erau mai umane.

Geniul Parisului sciu-ta oare că astăḑi după o sută de ani, în 1884, se va celebra centenariul omului, careşi jertfi înfiorător vieaţa, stăruind a crede că „şi ţĕranul e om?“

Nu sciu; ceea ce sciu însĕ este că nainte de-a se fi celebrat în mijlocul Carpaţilor centenariul lui Horia, Parisul, capul lumii, l'a celebrat spunênd într'unul din admirabilele sale institute istoria eroului transilvan, auditorilor veniţi din toate părţile lumii. Cum se poate onora mai demn vieaţa unui luptător al libertăţii, dacă nu povestind urmaşilor, fără laude, fără panegirice, vieaţa lui, dacă nu lăsând sĕ vorbească a lor elocinţă iresistibilă numai faptele sĕvêrşite de luptător?

Ast-fel a celebrat Parisul centenariul primei revoluţiuni transilvane. S'ar crede că acel geniu, de care vorbeam mai sus, a şoptit unuia din profesorii Sorbonei sĕ facă în anul scolariu 83—84 istoria micelor naţionalităţi dintre Carpaţi şi Balcani, pe urmă a potrivit ca tocmai în primele sĕptĕmâni ale lui 1884 lecţiunile sĕ fie închinate lui Horia şi astfel nu înaintea unui public numeros, care nu l'ar fi înţeles, ci înaintea a 40 — 50 de auditori, Parisul în Sorbona a salutat, după o sută de ani, pe unul din martirii libertăţilor române.

„Fură Atenele, a fost Roma şi este Parisul;“ ḑice Victor Hugo; şi Parisul va fi ori-ce s'ar ḑice încontră-i, va fi mereu până când inima lui va bate d'o potrivă cu şi pentru întreaga omenire; până când întrînsul va trăi mereu aceea *caritas generis humani* de care vorbia, oratorul Romei republicane.

*

Timpul trece şi cu dênsul se duce şi apreciaţiunile nedrepte, ne ḑiceam noi ascultând pe simpaticul d. Rambaud.

Acum o sută de ani, în 1784, Parisul lui Ludovic XVI celebra pe martirul libertăţii transilvane în acelaş mod copilăresce cum celebra şi pe Franklin, pe Rousslau, pe Voltaire şi pe Montesquieu.

Erau atunci la modă bastoane à la Franklin, jachete à la Rousseau — culoare cu un nume bizar, purtată după nascerea Delfinului, cum spune d. Quicherat în „Istoria costumului frances“; — erau tabachieri şi scaune à la Voltaire; erau gulere à la Législateur, adecă à la Montesquieu, şi erau pentru dame peptănături à la Horia.

În Paris, atunci, rĕsuna ca un fel de iuruş de petreceri şi chiote de veselii. Temeliele regalităţii se clătinau bătute de vijelii ascunse, vechea stare de lucruri se desfunda din toate părţile, ear grădina dela Tuilleries şi arcadele dela Palais-Royal erau mai animate şi mai pline decât totdeauna. Modele urmau unele după altele cu o iuţeală ameţitoare. Când una ţinea câte o sĕptămână se ḑicea că face parte din cele eterne. Cei ce le inventau se chinueau ḑi şi noapte sĕ le schimbe pe iute. Peptĕnătura à la Horia dăinui cât şi soaţele lei. Gazetele belgiane vorbeau de dânsa şi o esplicau cetitorilor lor spunêndu-le că e făcută pentru a celebra evenimentele din Transilvania.

Parisul îşi însĕrcina pe atunci pe perucorii sei de a actualisa cele ce se petrec în Europa. Lucrul aḑi pare năsdrăvan; pe atunci era foarte firesc. — Jules Janin şi fraţii de Goncourt, în operile lor asupra societăţii secolului XVIII, arată cât de însemnată era corporaţiunea perucorilor. Dagé, Dumont şi Léonard, artisti în mânuirea peptenului erau la Paris, pe la finele secolului XVIII, ceia ce erau, în palatele Cesarilor la Roma liberţii şi sclavii cu multe însuşiri. Ei făceau reputaţiunea poeţilor şi autorilor dramatici ei numiau în funcţiuni, ni demonstrau spiritul doamnei X. şi criticau salonul doamnei Y: în fine, ei îşi arogaseră dreptul de a ţinè pe Parisiani, dacă nu cu condeiul, cel puţin cu peptenul, în curent cu cele ce se petreceau în Europa.

De aici, peptenătura à la Horia, purtată de damele francese în 1784.

În 1884, Horia e celebrat de unul din cei mai luminaţi dintre tinerii istorici ai Franciei republicane; şi în auditoriu, printre Francesi şi Germani, printre Români şi Englesi, printre Suedesi şi Rusi trei fii ai cavalerescei Ungarie ascultă istoria iobagiului român.

*

Afară de această potriveală între lecţiunile dlui Alf, Desastrul de aḑi a probat, din nenorocire însě cu o pagubă foarte mare cât de rea este dispositiunea primariului.

Apoi nu înţelegem ca un local atât de mare, unde se aflâ o avuţie imensă a ţěrii, sě fie lipsită de un post de pompieri, şi sě naibă nici măcar un birou telegrafic sau telefonic.

Convingerea a multor persoane este că acest desastru a provenit numai din negligenţă. Sě se cerceteḑe dar aceia, cari se vor fi făcut culpabili de o asemenea negligenţă criminală şi sě se dea pe mâna justiţiei.

Ar trebuì dat un esemplu sever pentru viitor.

Intendentul unui asemenea edificiu, în care se află avuţia istorică şi sciinţifică a ţěrei, are o mare rěspundere şi trebue sě fie cu ochii în patru.

Făcutu-s'a inspecţiuni noaptea, cum trebue sě se facă?

De sigur că nu, căci dacă s'ar fi făcut ţeara, n'ar fi suferit aḑi o pagubă atât de mare.

Ne oprim aci, promiţênd cetitorilor a-i ţinè în curent asupra acestui mare desastru.

Sě mai spunem că peste 2000 soldaţi din diferite corpuri, cu ofiţerii lor, au dat ajutor, probând o mare activitate. Am věḑut ofiţeri muncind şi espunêndu-se tot ca şi soldaţii. „Telegraphul“.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Braşov, 23 Martiu v. 1884 D-le Redactor! După cum m'am convins din dările de seamă de pănă acum despre conferinţele literare a le femeilor rom. de aici, nu mě îndoesc că şi materia de faţă va fi relevată de către vre-o anumită persoană. Cu toate acestea cred că nu mi-se va refusa cu această ocasiune ospitalitatea acestor rânduri în coloanele preţuitului ḑiar, ce redigeţi. — A seară se ţinu penultima prelegere literară a femeilor române de aici. Mulţămirea ce-mi încălḑia peptul la eşirea din sala gimnasiului, mě face, sě nu pot tăcè simţemintele, de cari eram cuprins. Programul prelegerii: *a)* Disertaţiune din istoria românilor, continuare din o prelegere antecedentă, de dl conrector Dr. N. Pop, *b)* Disertaţiune din economia naţională de dl prof. I. Socaciu şi *c)* Declamaţiunea poesiei de V. Alecsandri „Legenda ciocârliei“ esecutată de Dşoara Elena G. Perşenar.

Dl conrector după o scurtă reprivire asupra materialului, pertractat în disertaţiunea primă a sa din Istoria Românilor, începe cu timpul întemeierii mai multor ducate române în Ungaria şi Transilvania, tractează apoi trecerea lui Radu-Negru (1210) dela Făgăraş la Câmpulung şi întemeierea principatului Munteniei, trecerea lui Bogdan Dragoş din Maramurăş preste munţi (1360) şi întemeierea principatului Moldovei. Această trecere e îmbrăcată într'o legendă, care ḑice, că Dragoş alergà după un zimbru numit bour, pe care-l vêná lângă un rêu, numit Moldova; de aci numele ţerii „Moldova“ şi tot de aci capul de bou cu stea în frunte în marca Moldovei. Apostrofà în scurte cuvinte domnia lui Mircea cel mare, luptele lui cu Ungurii şi cu Turcii viaţa şi faptele lui Vlad Ţepeş, precum şi foloasele şi desastrele domnirii lui, domnia lui Stefan cel mare cu mai multe episode de mare interes din viaţa lui luptele şi eroismul lui Ioan Corvin de Huniade şi alte evenimente istorice pănă pela seculul al 15-lea. Vorbirea clară, variată şi plină de figuri, ce răpesc auḑul, încoardă atenţiunea publicului ascultător într'o astfel de měsură, încât se puté cetì de pe întinsa atenţiune, cu care sě urmăriau cele mai aměnunte descrieri, că nimenea n'ar fi dorit sě se mai sfêrşească materialul. Dl Socaciu începe cu anutimpul de faţă, care a început sě vâre vieaţă în lucrurile naturei, arată trebuinţele omului de acuma în combinaţiune cu cele dela inceputul esistenţei sale, când nu avè lipsă de alte lucruri (artificiale), oferindu-i se totul dela natură, asemenea vieaţa omului de atunci cu cea a unui animal şi în special cu a furnicii, carea e idealul activităţii necurmate, dar în lipsă totală de precalcul pentru o acumulare de lucruri, cari sě constitue capitalul destinat pentru acoperirea trebuinţelor vieţii într'un viitoriu mai depărtat. Numai mai târḑiu au venit oamenii la idea întemeierii unui capital (în înţeles scientific), la esercitarea schimbului, a negoţului şi a divisiunei muncei, cari impregiurări sûnt atât de trebuincioase astăḑi pentru înlesnirile reclamate de viaţă. Abia în cei mai de aproape seculi au ajuns oamenii la cunoascerea şi necesitatea şi în special a economiei naţionale. Scoţianul Adam Smids a scris în materia aceasta mai întâiu cu multă cunoscinţă de causă. Tema a fost lucrată într'un mod inductiv şi atât de plastic, încât chiar şi un individ cu cunoscinţele cele mai rudimentare a putut, sě cuprindă uşor toate aměnuntele temei şi sě-i chiarifice ideile în această direcţiune. Limbagiul domol şi uşor al d-lui Socaciu încă a contribuit foarte mult la mărirea însemnătăţii temei desvoltate şi a interesului arětat faţă de ea. Sunt prea convins, că promisiunea d-lui disertant, cum că în viitoriu va mai vorbì despre obiectul început, a fost luată la plăcută cunoscinţă din partea publicului ascultătoriu *)

Urmează al treiiea Nr. din program — declamaţiunea. Amabila d-şoară Elena Perşenar, carea a mai pâşit şi altă dată pe tribună în faţa publicului braşovean, a arătat in declamaţiunea de a seară un bun talent declamatoric; variile momente, ce obvin în frumoasa poesie „Legenda ciocârliei“ a Bardului dela Mircesci, au fost intonate într'un mod foarte nimerit şi pătrunḑětor; se vede că cu ocupaţiuni de acestea se îndeletnicesce stimabila d-şoară cu mare predilecţiune, căci numai aşa sě poate esplica siguranţa şi resoluţiunea, cu carea pâşesce pe scena împrejmuită de un public numěros şi ales. Astfel a decurs conferenţa literară din seara trecută. Pentru completarea celor premise, fie-mi permis a mai adauge unele chiarificări. Publicul ascultător de a seară ca şi de altă dată a fost compus din un frumos numěr de dame; numěrul damicelelor însě cari, au luat şi iau parte cu un viu interes la aceste conferenţe, nu este mai puţin însemnat. Această impregiurare îşi are însemnătatea sa.

Spiritul de asociare şi zelul după tot ce este nobil, folositor şi frumos au pětruns inimile gentilelor noastre d-şoare de aici; ardoarea după progresul, ce'l cere timpul, a însufleţit pe nobila generaţiune adultă a secsului frumos pentru formarea unui club, care funcţionează deja dela Ianuariu a. c., întrunindu-se pe rênd la casele părinţilor fiecăreia dintre d-lor. Acolo se ocupă cu feliurite lucruri folositoare; de acolo a şi emanat cele douě produceri la conferenţele femeilor, dintre cari una în cea dintâiu conferenţă de d-şoara Elena Dimitriu, ear a doua, cea memorată mai sus. Onoare secsului frumos de aici şi în special frumoasei cunune de Damicele, care împodobesce societatea aleasă română a braşovenilor, cu atât mai vêrtos, căci dd-lor sûnt cele dintâiu, cari au făcut acest pas laudabil!!! *G.* —

Varietăţi.

* (Necrolog) **Ioan Hincea,** neguţătoriu în Avrig, după un morb greu şi dureros de aproape 2 ani, s'a strămutat la cele eterne Marţi în 1 Aprilie (20 Martie) a. cur. la 9 oare seara în al 30-lea an al etăţei şi al 4-lea al fericitei sale căsětorii.

Remăşiţele pămêntesci s'au înmormêntat Joi în 3 Aprilie sau 22 Martie la 3 oare postmeridiane în cimiteriul gr. or. din Avrig.

Ceea ce se aduce la cunoscinţa amicilor şi a cunoscuţilor, din partea jalnicei şi neconsolatei socii, Ana născ. Preda, a fraţilor din Huniadoara, cari nu au avut fericirea nici a arunca ultima mână de ţerînă pre cosciugul iubitului lor frate, şi a numeroaselor rudenii.

Avrig la 4 Aprilie 1884.

Fie-i ţerâna uşoară şi memoria eternă!

* (Convocare!) În înţelesul apelului onorabilului comitet electoral permanent al partidei naţionale române din Sibiiu ddto 24 Martie a. c. cât şi pe basa decisiunei conferenţei alegătorilor români aparţinětori partidei noastre naţionale române din întreg comitatul Huniadoarei ţinută în Deva la 21 Martie a. c. am onarea a învita pe toţi alegătorii români ḑin cercul de alegere „Orăscie“ la o conferinţă electorală, care se va ţinè Sâmbătă în 12 Aprilie 1884 st. nou la 2 oare post meridiane în Orăscie, în hotelul „Stefan Széchény.“

În deosebi sûnt rugaţi toţi D-nii notari, preoţi, înveţători, primarii comunali, cu un cuvênt toţi inteligenţi români din oraşul şi cercul de alegere Orăscie, nunumai sě se infaţoşeze, dar a îndemna şi pe alţi alegători sě participe în numěr cât se poate de mare la proiectata adunare electorală.

Programa conferenţei:

1. Constituirea subcomitetului electoral.
2. Alegerea a 2 sau trei membrii în clubul electoral central din Deva.
3. Alegerea a doi delegaţi la conferenţa generală a partidei noastre naţionale din Sibiiu.
4. Desbaterea altor propuneri faţă de alegerile viitoare.

Orăscie în 30 Martie 1884.

Samuil Pop,
advocat.

* (Casse de păstrare). În ḑiua de 2/14 Faur 1884 s'a pus temeiu la o „cassă de păstrare şi de împrumuturi în Sělişte“, carea s'a trecut şi în registrul de firme comerciali la tribunalul reg. din Sibiiu conform resoluţiunei acestuia ddto 21 Faur 1884 Nr. 895 civ. şi a întrat şi în viaţă.

Condiţiunile de căpetenie relative la depunerile şi primirile de bani la acest institut sunt: că se primesc bani spre păstrare pe lângă dobânda de 6% şi sě dau cu 8% pe an.

Rambaud dela Sorbonna şi centenariul lui Horia, ceea ce ne bucură şi mai mult pe noi, e că lumina începe a pătrunde în istoria poporaţiunilor orientale, până acum atât de rěu cunoscute.

Micele naţionalităţi, cari s'au ostenit şi se ostenesc continuu între Carpaţi şi Balcani nu cer decât lumina atât pentru ele, cât şi pentru istoria lor. Cu cât se va cunoasce mai bine, ce au făcut şi prin urmare la ce au dreptul sě pretindă în şi pentru ţeara lor, cu atât ele se vor considera mai fericite. Destul, cred, s'au věḑut pană acum puse la uitare, sacrificate unele altora pe nedrept şi din causa necunoscinţei istoriei lor. Până mai anii trecuţi — şi din când în când şi astăḑi, — nu erau şi nu sûnt oare scriitori, cari întocmind neîntocmita peninsulă balcanică, dau tot Grecilor în dauna Albanesilor, Serbilor, Românilor şi Turcilor, pe cari par că nici nu-i socotesc în aşeḑările lor?

Cestiunea Orientului, tratată astfel s'ar putea prelungì până dincolo de domeniul fantasiei. Fiind dat că ea e calul de bătaie al scriitorilor şi diplomaţilor, care-şi fac cariera şi ţin sě se arete toate insuşirile trebuincioase viitoarei lor funcţiuni, e de dorit foarte, ca aceşti scriitori şi diplomaţi sě cunoască bine factorii, cari alcătuesc ecuaţiunea sau mai bine confusiunea balcanică. Se poate lesne inţelege că omul de stat, fie dênsul mai profund decât Richelieu, şi mai dibaciu de cât Talleyrand, e fatalminte condamnat a greşi când îi lipsesce cunoscinţa acestor factori.

In ultimii ani ai vieţei sale Ludovic XIV, gândindu-se la greşelele îndelungei sale domnii — şi una din cele mari ale politicei sale esterne fu modul, cum sě purtă cu Turcia şi cu principatele Carpatine, — Ludovic XIV, ḑic, scria în „memoriele“ sale: „ori-ce om rěu înformat nu se poate oprì d'a nu judeca rěu.“

*

Se vede că rěu înformat fusese scriitorul, care ḑicea anul trecut într'un ḑiar frances ultra-academic: „nu ne displace a vedè astăḑi Constantinopole pe mâna Grecilor.“

Foarte măguliţi de nemărginită încredere, ce le arěta numitul scriitor, Grecii trebue sě fi suris la cetirea combinaţiunilor, cari le aruncau în braţe capitala Sultanilor. Şi ei, credem cu putere, preferă, ca şi noi, în locul acestor daruri doboritoare, cunoascere fidelă a ţěrei şi istoriei lor; şi ei citesc cu mai multă plăcere studii făcute după documente şi în cunosciinţă de causă, decât momeli scrise de învěţaţii apusului, cari când vorbesc de Grecia actuală, îi dau zor cu secolul lui Pericle şi cu învingětorii de la Maraton.

Scriitorii apuseni fac foarte rěu de momesc tinerile popoare orientale cu asemenea vedenii fermecătoare. Tinerii se înflacără mai lesne decât bětrânii.

Mai anii trecuţi, în cestiunea fruntarielor turco-grece, când scriitori ca cel de sus, pentru a pacifica diferendul între cei doi vecini, cântau mereu bătălia dela Termopile şi pe cea de la Salamina, nu věḑurăm oare pe primarul Atenei, molipsit şi dênsul de entusiasmul apusean, că telegrafează în toată Europa istoricele rînduri: „Când Grecia întreagă e supt arme, am descoperit pe Minerva Polisrcetă a nemuritoriului Fidias?“

In urmă, nici Minerva d-lui Soutzos nu fu Minerva lui Fidias, nici Grecii nu fură mulţămiţi de finea diferendului.

*

In locul acestor visări, — a căror dispariţiune e atât de crudă, după ḑisa poetului; — în locul imnurilor entusiaste şi ipoteselor fără şir, micele poporaţiuni orientale cer adevěrul, chiar cu riscul de aşi simţi adese-ori amorul propriu mortificat, susceptibilităţile naţionale jicnite şi umilite.

Credem că Grecii nu se supără, când nuoile publicaţiuni şi studii istorice nu recunosc Grecilor bizantini nici un merit în luptele în contra invasiunelor turcesci în secolii XIII şi XIV şi dau toată lauda Bulgarilor, Sêrbilor, Albanesilor, Românilor, Ungurilor, şi Polonilor.

Tot astfel Românii, când li s'ar spune că rivalitatea familiilor pămêntene şi împămêntenite dela finele secolului XVII şi începutul secolului XVIII prepară îngenunchiarea ţěrilor române subt mânile hrăpitoare ale Fanarioţilor.

Tot astfel Ungurii, când scriitorii apuseni încep sě scie că dela bătălia de Mohaci şi până la tratatul dela Carlovici, Ungaria fu un simplu paşalic turcesc, şi că, în locui, în instrumentele tratatului dela Westphalia, se numěră printre statele cu prerogativele suveranităţii, nu Ungaria, ci numai şi numai *regnum Transilvaniae* — Transilvania, patria lui Horia.

Dacă acesta e adevěrul, pentru ce sě nu-l recunoascem?

După „Romanul“. *Gion.*

---

*) După cum aflăm din o altă corespondenţă trimisă din Braşov tot despre acest obiect diametral opusă cu impresiunea disertaţiunei fu purtarea domnului disertant faţă cu publicul. Fiindcă purtarea se judecă de multe ori după moda cea mai nouě în manieri noi dăm loc corespondenţei acesteia, care ni se pare mai obiectivă. Red.

Inriurinţa bine sau reufăcĕtoare a acestui institut asupra afacerilor economice în cercul, în care îşi va desvălì vieaţa, se va constata numai în decursul unui timp, după ce se va vedè produsul efectelor lui.

Salutând întreprinderea, îi dorim viaţă îndelungată mai cu seamă şi până atunci, până când va avè în vedere nestrĕmutabilă scopul principal nu de a câstiga numai bani, ci de a subveni într'adevĕr şi în mod vedit deşteptării comerciului şi industriei, încuragiând munca şi simţul de cruţare.

* (Cel din urmă Stuart.) — Fanfula spune că de curênd a murit în Roma Carlo Tocco, principe de Montemilello, duce de Popoli, ultimul descendinte al familiei Stuarţilor, după o scurtă boală în vêrstă de 57 de ani. Dênsul era un gentilom în înţelesul vechiu ai cuvêntului. Credincios religiunei familiei sale, dela moartea tatălui sĕu a ţinut mereu închis primul cat al palatului sĕu din Toledo. Pe patul de moarte a primìt binecuvêntarea papală. El lăsă o avere de aproape cinci-sute de mii de franci pe an.

* (O descoperire epochală.) „Berliner Tageblatt“ scrie că astronomului Dr. Blendmann i-a reuşit a face nisce descoperiri interesante şi totodată diametral opuse părerilor de până acuma ale învĕţaţilor relativ la lună şi locuitorii ei. El adecă se convinse, că avênd atmosfera lunei o putere deosebită de a refrânge rasele soarelui, observaţiunile învĕţaţilor sunt false sau de nu foarte defectuoase. Mânecând de aici el inegrise lintea obiectivă a marelui refractor al telescopului, dar fără se poată nimerì înegrirea. După sute şi sute de esperimente în fine statorise proporţia înegririi şi aşa putu sĕ studieze luna neconturbat de refracţiunile luminoase, atmosferei ei. Profesorul Blendmann cu refractorul inegrit câstigă tabloul lunei în colorile cele mai vii şi puse de 'l fotografă. Apoi cu ajutoriul unui microscop solar reproduse acest tablou înaintea unui public numĕros pe o pânzătură albă. Pe pânzătură se vedea luna avênd un diametru de 18·52 de metrii şi presentând o icoană feerică ochilor uimiţi. Părerile noastre de până acum despre Luni erau false, căci chiar locurile acele plane, pe cari le ţinurem până de acum mare lacuri, şi ape în genere sûnt câmpii mănoase, ear regiunile despre cari ḑiceau astronomii că 'si destânci şi munţi s'au dovedit că sûnt pustii de năsip sau mare. Pe aceasta copie a lunei se pot observa chiar cetăţi, colonii, şi urme de industrie şi comunicaţie. În scurt se vor face fotografii nouĕ şi descoperitoriul se va folosì de un microscop solar şi mai mare. În tot casul descoperirile dlui Blendman sûnt epochale.

* (Bălaur.) S'a întâmplat în Ungaria în comitatul Ung. Comuna Lehoţ a înaintat la oficiul protopresbiteral al ei cu subscrierea primariului, a juraţilor şi cu conlucrarea invĕţătoriului din sat o petiţie, în care'l roagă pre protopop — promiţêndu-i 10 fl. în bani gata — ca sĕ isbăvească comuna de bălaurul, carele 'şi are reşedinţa în apropierea satului la poalele unei stânci, care periclitează toată esistenţa şi bunăstarea poporului. Petiţia interesantă e dată publicităţii prin ḑiarele maghiare şi ne dă un trist tablou despre mult cântata cultură a părţilor ungurene.

* (Otel şi observator elefant.) S'a format o companie cu un capital de 250.000 de dolari pentru a face la Coney Island aproape de New-York o construcţie de lemn în formă de elefant. Esistă un edificiu de feliul acesta la Coney Island, dar dimensiunile noului elefant vor fi cu mult mai mari 150 piciare lungime 122 nălţime şi 168 ca circumferinţă. Gâtul va fi lung de 10 picioare, picioarele de 40, urechile de 34, trompa de 52 şi dinţii de 32. Se va pune câte un telescop în fie care ochi al monstrului, al cărui interior va fi împărţit în camere de culcare, birturi, sale de bilard, galerii etc... Calul, pe care Grecii îl construiră pentru a introduce trupele lor în mândrul Ilion nu era decât un pitic pe lângă elefantul, care va atrage în vara viitoare admirarea tuturor în Corney Island... — American!

* (Pipa lui Traian.) Topolniţa raportează despre următoriul fapt curios. In ḑilele trecute se presentă un sêrb la autorităţile din Severin şi arătă, că în pivniţa unei case de moară de foc ştie că sûnt antichităţi. Imediat se trimit acolo oameni spre a săpa sub paza agenţilor poliţiei. Sê sapă pivniţa şi în adevĕr se găsesce o lulea (pipă) pe care oamenii poliţiei o păstrează cu sfinţenie sub cuvênt că ar fi o antichitate de mare preţ, adecă pipa din care fuma Traian!

(Mijloc de cură.) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiuni** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm. că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Sâmbătă în 24 Aprilie 1884.

Viena:	20	58	62	10	72
Timişoara:	14	38	73	61	4

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 5 Aprile n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.—	121 60
Renta de aur ung. de 4%	91.95	91.75
Renta ung. de hârtie.	88.60	38.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	95.80	95.75
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	117.50	117.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	319.95	320.—
Acţiuni de credit austr.	321.20	320.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	141 25	121.25
Obligaţ uni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung..	100.60	100.60
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	109.—	100.–
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.—	100.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	99.50	99.50
Sorţi unguresci cu premii	117.—	117.—
Sorţi de regularea Tisei	116 75	115.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	79.85	79.80
Datorie de stat austriacă în argint	80.95	80.75
Renta de aur austriacă	101.70	101.30
Sorţi de stat dela 1860.	137.—	137.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Datorie de credit austr	79.80	79.80
Galbin	5 69	5.69
Napoleon	9.60½	9.60
London (pe poliţa de trei luni)	121.35	121.30

☞ **La Nrul acesta se adaugc un suplement: Învitarea la abonament la „Gazeta ilustrată“, foaie universală de petrecere şi instrucţiune.**

---

ad. Nr. 588. [703] 2—3

Citaţiune edictată.

Ana Fleşiariu din Cloasterfu de religiunea gr.-or. cottul Târnavei mari, carea de 3 ani de ḑile a părăsit în mod clandestin pre legiuitul ei bărbat Ioan Sêrb din Trapold în premenţionatul comitat, fără a se sci ubicaţiunea ei prin această este citată, ca în termin de 3 luni de ḑile dela subscrisul dat sĕ se înfăţioşeze sau în persoană sau prin vre-un apărătoriu înaintea subsemnatului scaun protopresbiteral căci la din contra procesul în contră i intentat, se va pertracta şi în absenţa dênsei, conform prescriptelor în vigoare.

Cohalm, 14 Martiu 1884.

Scaunul prot. gr. or. resărit. al Cohalmului ca for matrimonial de I. instanţă.

Nicolau D. Mircea,
adm. prot.

Nr. 122. [704] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de paroch devenit vacant în parochia de a III clasă Cărgiţ cu filia Bretelin în protopresbiteratul Devei se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în foaia archidiecesană „Telegraful Român.“

Emolumentele impreunate cu acest post sunt:

1. birul in naturale dela 140 numeri de case à o mĕsură de cucuruz sfărmit, şi stola usuată.

2. Un loc de 2 jug. în matera arătoriu şi fênaţ şi eventual şi în filia. Toate aceste computate dau un venit anual de 250 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele lor de concurs instruite în sensul Statutului organic şi a Regulamentului cungresual dela 1870 pentru parochii, la subsemnatul oficiu ppresbiteral în terminul ficsat.

Deva, 14 Martiu 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresb.

☞ Neîncungiurat de lipsă la economia de vite. ☜

Pravuri de Transilvania pentru cai şi vite cornute.

Pregătite din cele mai aprobate mijloace de casă, corespunḑĕtoare relaţiunilor noastre economice şi puseţiunei ţĕrei noastre, cari atât ca mijloc de cură, cât şi ca mijloc preservativ nu ar trebuì sĕ lipsească la nici un econom adevĕrat.

Pentru cai.

Contra ciumei, şoreceilor şi altor boale periculoase, precum: catarhoea organelor de respiraţiune, catarhoea de stomach, nemistuire, colică, tusă, marasma (Abmagerung) preste tot, contra celor mai decidĕtoare boale; mai departe servesc pravurile acestea la cal spre crescerea frumoasă şi-l susţin sănĕtos şi înfocat.

Pentru vite cornute.

Contra deosebitelor aprinderi şi alte boale, precum: flatulentia şi colică, mai departe la vaci, dacă dau lapte puţin şi slab, contra marasmei (Abmagerung) contra apetitului perdut şi cu deosebire la vitele de îngrăşat.

1 pac. à ¼ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à ½ Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru oi.

Un obiect neăpĕrat de lipsă în economia raţională de oi, preparat din cele mai aprobate şi practice mijloace de casă, cel mai bun mijloc de cură şi preservativ contra boalelor epidemice, cari domnesc mai adese ori, precum: Genuriu vermele de plămênă (Lungenwurm), călbează, clorosea (Anaemie Bleichsucht), tusă, diarhoea, bubat (vĕrsat) mai departe restitue apetitul perdut şi vindecă toate boalele de stomach şi a organelor din lăuntru ş. a. m.

1 pac. à ¼ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à ½ Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru rîmători.

Cel mai aprobat mijloc de cură pentru rîmători. Curează diarhoea, colica, branca, precum şi feliurite aprinderi. — E de mare folos şi pentru rîmătorii de îngrăşat, fiind-că face apetit şi tot odată şi îngraşă.

1 pac. à ¼ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à ½ Kilo 60 cr. v. a.

[708] 1—10

Depositul principal de espediţiune la
Albert Wachsmann,
apotecar în Borgo-Brund. (Transilvania).

Mai departe în deposit: în **Sibiiu, Cluj** şi **Sighişoara** la J. B. Misselbacher sen., în **Braşov** la J. L. & A. Hesshaimer, în **Bistriţa** la A. Kollmann.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 16

Kais. k. Privilegium.
SCHUTZ-MARKE
ECHT NICKELSTAHL
GARANTIE FÜR ewig Weissbleiben

Numai pentru 8 fl. 62 cr.

se capĕtă o garnitură de masă, ca ceea ce o vom areta mai jos, din nicol fin. Nicolul este metalul de toţi lăudat şi premiat, care remâne totdeauna alb ca argintul. Nicolul nu se face negru, nicolul nu ruginesce, nicolul păstrează luciul argintului, chiar dacă s'ar întrebuinţa garnitura 30 de ani, nicolul nu lipsesce unei econoame bune, nicolul întrece argintul de China, argintul fin, şi aşa numitul argint de Britania, pentru că e mult mai elegant mai durabil şi mai alb şi lucrul principal e că e de totului tot eftin, cu neînsemnatul preţ de **8 fl. 62 cr.** se capĕtă următoarele 49 **tacâmuri.**

Toate cu 8 fl. 62 cr.

- 6 cuţite de mâncare din argint nicol
- 6 furculiţe „ „ „ „
- 6 linguri „ „ „ „
- 6 linguri de cafea „ „ „
- 1 strecurătoare de supă din nicol greu
- 1 strecurătoare de cafea „ „
- 6 taste pentru pahare cu apă din nicol
- 1 cleşte din nicol pentru zahar.
- 1 corfiţă de poame din nicol
- 2 sfeşnice de masă frumos impodobite
- 1 presărătoare de zahar din nicol
- 2 pahare pentru ouă din nicol
- 6 verigi de nicol pentru servite
- 1 cutie de lemn pentru zahar, care se poate închide
- 1 tasă mare pentru servit
- 1 pânzătură de masă ţăsută cu nicol
- 1 clopoţel electric.

Toate cu 8 fl. 62 cr.

Nickel-Stahl-Manufacturie II., Wien, RIX. [709] 1—6

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 37 Sibiiu, Joi 29 Martie (10 Aprilie) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru **odată** 7 cr.. — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român"

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Aprilie-Iunie al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Decemvre 1883, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 28 Martiu, 1884.

În urma urmelor am prins și noi românii la minte. Era și timpul suprem sĕ ne venim în ori, căci și noi sûntem din falnica tulpină a puternicei semințiì romane, și noi ne tragem dela Roma vechie, ai cărei bărbați în momente lucide urmau proverbiului *„Sapientis est în melius mutare consilium"*.

Da, ḑiaristica noastră din sburdalnică și fanatică ce era ea până acuma a prins minte și o a luat pe altă coardă. Onoarea și aici cade asupra bĕtrânei Gazete, care față cu Blașul ne spune, că stimează părerile altora, și că va sta la vorbă de omenie cu domnii blășeni Csató și Grama. Salutăm cu multă satisfacțiune pre sora din Brașov pentru înțeleptul pas de a vorbì într'un ton mai urban și mai cu reson. Fanatismul nici odată nu dă omului timp sĕ judece limpede, și el nu capacitează decât numai ajungênd cu forța la suprafață. Și în urma urmelor trebue se concedem, că și alții pot avè vederi, și că cu tot omul cu vederile sale se fericesce. Apoi a te strica toată lumea încă nu e lucru prea înțelept.

Noi credem că lucrurile vor lua altă față și nu tragem la îndoeală seriositatea și bunăvoința Gazetei mai ales acuma, când cu prima Aprile începênd va eșì la lumină în toate ḑilele de lucru, și sûntem tari în credință, că vechii ei abonanți pretind cu tot dreptul ca deodată cu avansarea din Aprilie a ei se înceteze a face politică personală cu devisa: Eu sum alfa și omega.

„Seriositatea promisă de „Gazeta Transilvaniei" ș'a reluat locul de odinioară și în „Observatoriul" din Sibiiu. În adevĕr alunecarea „Observatoriului" pre noi ne-a fost pus pe gênduri. Și în special articlul scris de Iunius Brutus la adresa domnului Dr. Ilarion Pușcariu ne făcea sĕ credem că la „Observatoriul" s'au furișat nesce elemente streine, cari abusând de încrederea domnului redactor Barițiu mânjesc coloanele acestui ḑiariu cu lucruri ne mai pomenite în ḑiare serioase. Înțelegem combaterea politicei opuse politicei urmărite de noi, și între împregiurările noastre, înțelegem și agitațiunea cea mare a bărbaților nostri politici. Nu înțelegem însĕ direcțiunea observată în ḑilele din urmă, direcțiune urmată de ḑiarele anarchist botezate ḑiare de revolvĕr. Nici odată n'am avut mai mare lipsă de a ne arĕta bărbați cu caracter și demnitate ca tocmai în criticele timpuri de acuma, și noaua față a presei române ne umple de bucurie.

Bucuria noastră cresce vĕḑênd sincera mărturisire a fratelui din Timișoara. Ca ḑiariu ortodocs „Luminătoriul" se mărturisesce înaintea feței națiunei românesci. Suntem în preseara septemânei patimilor și prin sinceră mărturisire dovedim, că suntem pătrunși de însemnetatea ḑilelor ce vor urma. Da septămâna patimilor se apropie și în vieața noastră politică. E bine sĕ ne mărturisim cu mâna pe inimă, ca sĕ pășim cu fața curată la împlinirea datorințelor noastre ca cetățeni ai statului. Ce vom face, nu scim încă, dar una o scim, și aceea este, că ori ce ținută politică vom avè, o vom urma cu fața cinstită. Onoare „Luminătoriului."

Trăim în timpurile cele mai critice. Situațiunea politică 'și urmăresce calea, și noi facem ḑi de ḑi esperiența, că soartea noastră merge tot spre mai reu. Ca națiune plină de viață cu trecut destul de trist și cu viitoriu de aur după-cum ḑice poetul nostru, ca națiune avem și noi dreptul sĕ fim considerați, se participăm la dirigerea soartei noastre proprie și a statului. Tristul nostru trecut însĕ apasă și acuma cu greutate de fer asupra umerilor nostri. În era robiei noastre — până la anul mântuirei — inteligența noastră trecea în castrele streine ca ea sĕ înmulțească numĕrul apăsătorilor nostri. Din ea se recruta tot ce avea Ungaria mai nobil, și nouĕ încă și astăḑi ni se umflă peptul când pronunțăm numele bărbaților deșertați din castrul nostru. Unica noastră scusă este: așa era spiritul timpului. Și cu aceasta trebue sĕ ne mulțămim, dacă voim sĕ susținem cu ori ce preț onoarea stindardului național, după cum o a stipulat ḑiarele noastre cari trăiesc și astăḑi în ilusiuni. Așa stam în trecut. Acuma când ar fi sĕ ne impunem și noi, când ar fi sĕ luăm parte la dirigerea soartei noastre facem nesocotita greșeală, că ideile noastre despre cum, înțelegem politica, le îmbrăcăm în haine de tot murdare, și astfel ne presentăm, în fața lumei ca oameni cu puțină demnitate și și mai puțină seriositate.

Această stare de lucruri nu se mai putea susțìnè și nouĕ ne saltă inima veḑênd îndreptarea ḑiarelor românesci. Lucrul de treabă se poate apăra cu demnitate și seriositate, și cine recurge la mijloacele de până acuma, dovedesce că nu este pătruns de sfințenia causei, în numele căreia și dă pe față toată golătatea caracterului și a educațiunei sale.

Revista politică.

Sibiiu, 28 Martiu 1884.

Trăim în era criselor ministeriale. Abia s'a complanat cea din Italia și firul telegrafic ne aduce scirea despre demisionarea ministeriului Brătianu. În ședința de Luni a camerei române domnul Brătianu a propus ca camera sĕ iae proiectul pentru revisiunea constituțiunei în desbatere specială. Față cu această propunere domnul C. A. Rozetti, a propus desbaterea generală. Discuțiunea asupra cestor doue propuneri a fost foarte animată și în cele din urmă se primì cea a domnului Rozetti. Urmarea fu că domnul Brătianu și-a dat dimisiunea.

Nu se scie cum s'a complanat această afacere. Divergința de păreri între cei doi amici politici se observă mai de mult. În special în privința revisiunei constituțiunei ḑiariul domnului Rozetti a atacat cu violență guvernul domnului Brătianu.

După telegramele de aḑi senatul cu unanimitate a votat încredere cabinetului Brătianu și l-a rugat sĕși revoace dimisiunea. Asemenea și camera cu 98 de voturi contra 25 cari sau abținut dela votare și-a manifestat încrederea în cabinetul actual. Se crede că în urma acestor manifestări de aderință cabinetul 'și va retrage demisiunea.

A doua crisă a erupt în Berlin. Bĕtrânul Bismarck voesce sĕ-și reserve numai portofoliul esternelor imperiului toate celelalte se le pună în alte mâni mai puternice.

FOIȚA.

Conferența dlui Marian.

Generațiunea veche și generațiunea noauă.

Conferența anunțată de d. Marian pentru Marți, 21 Marte, era așteptată cu nerăbdare.

Titlul era bine ales și de natură a lumina pe cei din feluritele clase ale societății, care erau presenți. Fie-care s'aștepta sĕ asiste la un studiu social bine definit între vechea și noua generațiune.

După noi conferența n'a rĕspuns tocmai bine adăstării publicului.

Ași avè prea multe critice de făcut plăcutului conferențiar, pentru ca sĕ nu încep prin a da lui Cesar ceea ce aparține lui Cesar oprind o mică parte din apreciațiunile ce voi face și impresiunile mele personale, pentru sfêrșitul acestui articol.

Dechiar prin urmare că conferența d-lui Marian este un pamflet politic, care amintesce pana lui Cormenin, însĕ — pe cât îmi vine în ajutor memoria — îmi pare că marele pamfletar frances nu-și recita producțiunile literare de această natură în sala unui Atheneu, adecă înaintea unui public care caută se 'nlocuească lupta politică prin cea intelectuală și care nu vine acolo spre a asculta cetirea unui violent articol de ḑiar.

Defectul capital al conferenței d-lui Marian este tocmai tendința generațiunei actuale — tendința, pe care conferenciarul a căutat s'o biciuească — aceia d'a face din literatură, din studiul social și economic, un fel de saladă politică, un fel de pomelnic al credințelor ș'al paraponului politic.

Partea cea mai frumoasă a conferenței d-lui Marian este cea dintâi. Aici, a uitat un moment pe cei „mânjiți d'o văpsea politică" și s'a preocupat de vechea generațiune. Cuvintele d-sale sunară la urechile auditorului ca o plăcută și armonioasă melodie, când ocupându-se de d-nii Golescu, Eliade, Alecsandri, Câmpineanu, Ioan Ghica și alții, urmărindu-i pas cu pas în viața lor intelectuală, își ridică ochii cu o amoroasă adorațiune asupra acestei constelațiuni, care în timp de o jumĕtate de secol a lucrat pentru reînviarea naționalității noastre și-a făcut pe străini sĕ înceapă sĕ cunoască pe vechia, nobila și uitata fiică a Romei.

Pe cât se urcase Domnul Marian, în partea cea dintâiu a conferenței sale, pe cât găsise cu succes cuvinte poetice și patriotice, pe atât s'a coborît în partea a doua. Luat de vêrtejul politic, care'l preocupă, a uitat cu desevêrșire scopul conferenței pentru a recita ceea ce cetim în toate ḑilele în ḑiarele noastre, păstrând însĕ — o recunosc — un limbagiu distins, o formă corectă plină de spirit și de anecdote, care i-a atras aplausele publicului.

Domnul Marian n'a vĕḑut în generațiunea actuală de cât o adunătură de parveniți făcĕnd politică practică, și sacrificând totul pentru interesul personal.

După d-sa, generațiunea s'a legănat în leagânul de mătase, ce i-a țesut vechia generațiune și seamână astăḑi cu omul în vêrstă care nu încetează de a trăì în casa și din munca părintească.

Multe adevĕruri a grăit dl Marian, însĕ a fost prea esclusiv în conferența d-sale și-a arătat cum ḑice francezul: *„Ou le bât le blesse."* Ar fi trebuit, credem sĕ aleagă neghina din grâu, precum făcuse pentru vechia generațiune și sĕ-și aducă aminte de nume ca acelea ale lui Laurian, Hașdĕu, Maiorescu, Pogor, I, Negruzzi, Mircea Rossetti, Scheletti, Misser, Aman, Grigorescu, Georgescu, Urechie, Eminescu, Aron Florian, Șerbănescu și mai mulți alții. Ar fi trebuit sĕ nu uite că pe lângă cei cu cismele ascuțite, cu tocurile late și pantaloni lipiți pe pulpă, care umblă după o funcțiune bănească sûnt și cei cu cismele ordinare, cari sacrifică măririle politice pentru producțiunile intelectuale; că pe lângă câți va *pshutteux* cu pĕrul lipit pe frunte sûnt și câți-va poeți cu pĕrul neticluit. Ar fi trebuit sĕ nu uite că chiar d-sa a avut câte-va ceasuri de desmierdare literară și că în acelea ceasuri a uitat ceea ce numesce astăḑi „văpseaua politică." Sub aceasta fasă ar fi trebuit sĕ ne facă la Ateneu un studiu comparativ între vechia și noua generațiune. Ear dacă frământat de boala unei părți a generațiunei, despre care se plânge, voia cu ori ce preț sĕ-și verse focul, ar fi fost mai nimerit sĕ ceară ospitalitatea vr'unui ḑiariu, ce este contra tuturor celor care nu merg cu drapelul sĕu și această ospitalitate nu i-ar fi fost refusată.

După „Telegraphul". *Max.*

Motivul retragerei domnului de Bismarck ar fi se fie sdruncinata lui sănătate. Cu privire la acest obiect ḑiariul „Nord deutsche Allgemeine Zeitung“ scrie că pasul acesta al omului de fer nu va schimba întru nimica constelaţiunea politică. În ḑilele din urmă principele de Bismarck a fost de tot bolnăvicios şi se temea lumea că el nu va mai putea eşì din vara aceasta. Întoarcerea sănătăţei spre bine ’l silesce sĕ se abstină dela preamari încordări. ’Şi reservă deci numai afacerile imperiului din pricină, *că puterile respective guvernele europene au încredere în persoana dênsului şi această încredere este de natură personală, care nu se poate transmite asupra altei persoane.*

Nu sa îndoit nimenea despre încrederea cu care privesc guvernele europene asupra domnului de Bismarck, întrebarea poate fi numai: cu ce încredere privesce dênsul la guvernele europene. Un asemenea limbagiu satiric din partea bărbatului care dirige soartea Europei încă va fi însemnând ceva. Noue ne vine în minte ilustraţiunea unui ḑiariu vienez unde e presentat Bismarck gol goluţ, cum la lăsat Dumneḑeu despoiat de toate titlurile şi rangurile. In această positură ḑice el către cei din jurul lui: Acum nu mai am nici un titlu, stă numai Bismarck înaintea Voastră. Mai aveţi ceva de a pretinde. Mai la vale se ḑice că Bismarck nici odată n’a fost mai puternic ca în acel moment.

E ceva caracteristic că de câte ori se vorbesce de crise în Berlin, totdeauna se verbesce de crise şi în Belgrad. Coincidenţa aceasta ne revoacă în memorie mania unor bărbaţi de stat unguri de a pune Ungaria în paralelă cu Englitera, în ce privesce instituţiunile liberale. Dacă e permisă una, de ce se nu fie permisă şi ceialaltă. Destul că de astădată e vorba de demisionarea primariului din Belgrad. Luni a votat toţi locuitorii din Belgrad îndreptăţiţi la votare. Resultatul fù neresultat, căci numĕrul voturilor n’a dat majoritatea absolută. Unde va ajunge această crisă vom vedea la adoua votare a alegĕtorilor din Belgrad. De sĕ va complana în pace această crisă, atunci ne putem ascepta la o pacinică deslegare şi a celei din Berlin.

Moderaţi şi şiovinişti *)

Când am infiinţat această foaiă, şi am desfăşurat programa moderată publicată în numĕrul prim, am făcut aceasta în credinţa, că vom pune şi noi o peatră la conţelegerea popoarelor, ce locuesc în această ţeară şi vom mijlocì ca românii sĕ easă dintr’o direcţiune greşită, ce nu li-a adus până acuma, decât pe tot anul numai desastre din ce în ce mai mari.

De o parte binele general al ţĕrei, prosperarea patriei: de altă parte progresul românilor, ridicarea stării lor scăpetate, ne au îndemnat sĕ întrâm pe terenul luptelor politice.

Am sciut noi înainte, că greutăţì se vor ridica şi din partea Ungurilor, cari nu bucuros stau la vorbă, când este a se discuta de lărgirea drepturilor naţionale; şi din partea românilor, cari până acuma erau dedaţi la unele „ilusiuni“ nutrite încă de pe timpul impĕratului Napoleon dela care aşteptau ridicarea popoarelor latine, şi în special şi a poporului român din Orient. Ilusiuni încă de pe acel timp, când şi Ungurii esilaţi luptau în străinătate pentru deplina independenţă a Ungariei.

După ce însĕ faptele împlinite de atunci au trecut la ordinea ḑilei atât asupra ilusiunilor maghiare cât şi celor române, noi am cugetat, că timpul a sosit deja, ca aceste douĕ elemente sĕ studieze situaţiuuea cu sânge rece punênd la o parte speranţele vane din trecut, şi sĕ vadă; că interesele mai inalte de esistenţă ale ambelor popoare pretind imperios această bună-inţelegere.

Dela unguri, cari au o scoală mai vechiă în politică şi au o esperienţă mai mare decât românii am asceptat şi asteptăm cu tot dreptul; că ei, cari sunt atât de buni şi înfocaţi patrioţi, sĕ prevadă, că chiar în interesul patriei comune este, ca poporul maghiar şi cel român sĕ încete odată cu duşmăniele şi se caute firele naturali ale unei bune-inţelegeri.

Elementul românesc e mult mai numeros, mult mai valoros, mult mai docil şi inteligent în această ţeară, decât ţinuta lui sĕ nu aibă pond în vieaţa publică politică a acestei ţĕri. Românii ca în trecut pot mult bine face şi în viitoriu ţĕrii şi elementului maghiar în specie, ce are chiemarea conducerei în întru: dar românii şi ungurii împărechiaţi pot strica mult intereselor generale a ţĕrii; neinţelegerile pot venì uşor în favorul inimicilor noştri.

De aceea ori ce ar bucina foile din Timişoara şi Braşov, maturitatea politică a Ungurilor nu poate un moment declina de a vedè şi constata, că aceste doue elemente sunt chiemate a se înţelege şi încă acuma, când prima scenă din cestiunea orientală s’a terminat, şi scena a doua, ce ar avè sĕ se joace pe conta noastră a românilor şi ungurilor, încă nu s’a început.

Foile romăre provinciale menţionate fac încercarea cea din urmă, şi vin ce e drept, în luptă în contra noastră ceşti dela „Viitoriul,“ mai mult însĕ pentru „onoarea drapelelor“ de cât din convingere firmă (tonul lor iritat aceasta dovedesce). Rĕu ni au făcut destul, atât şiovinsmul maghiar cât şi cel român! În cât astăḑi mulţi oameni scurţi la vedere încep a trage la îndoeală, că între Români şi Unguri, — după cele întêmplate — se mai poate ajunge oare vr’o înţelegere?

Prin urmare noi dela unguri aşteptăm că ei în casuri concrete sĕ-şi arete bunavoinţa, dreptatea şi equitatea faţă de români. Aceste doveḑi din partea Ungurilor vor desarma cu desevîrşire pe ultraistii români, cari se nutresc numai din ilusiuni vechi, şi luptă mai în colo „numai pentru-că şi în trecut tot aşa au luptat, departe însĕ de a avè convicţiunea, că lupta lor poate se aibă cândva vre un resultat bun.....

Alegerile dietali, ce se apropie vor da ocasiunea binevenită Ungurilor, ca şi ei din a lor parte sĕ şi manifesteze ecuitatea şi dreptatea faţă de candidaţi români moderaţi. Cerem şi aşteptăm, ca bărbaţii moderaţi români, acolo unde maioritatea alegătorilor e compusă de români, fiind candidaţi, sé fie susţinuţi chiar şi din partea Ungurilor.

Estremii dintre naţionaliştii români cu estremii dintre naţionalistii magiari, precum vedem, şi dau mâna bucuros. Ei vor lupta împreună; şi credem, că simţiul bun al alegătorilor i va lăsa pe jos „împreună.“

Numai atunci se pot aduce aşeḑăminte bune în această ţeară, dacă odată elementele moderate îşi vor concentra puterile: ca sĕ se scape de politicii visiunilor şi ilusiunilor. Aceasta este, ce noi aşteptăm dela Românii moderaţi, precum şi dela Ungurii moderaţi!

Dar sĕ spunem, ce am aştepta noi chiar şi dela românii cei mai înfocaţi naţionali. Aşteptăm, ca ei în a lor jurnale sĕ ia la critică obiectivă programa noastră din punct în punct; sĕ ne arete, care punct este greşit, şi după a lor pricepere, ce ar fi sĕ punem în locul lui? Sĕ ne demonstre cu argumente sănĕtoase: istorice, etnografice, statistice, politice, că elementul magiar şi român nu sûnt avisate a trăì în armoniă, ci în ceartă şi duşmăniă? Noi suntem capacitaveri, dacă ne vor convinge, că a lor modalitate şi procedere e bună, noi declarăm, că vom fi atât de înţelepţi, în cât ne vom schimba opiniunea în mai „bine.“

Nu aşteptăm însĕ, că în loc de a ne face o critică serioasă, în loc de a ne spune, cum şi în ce punct al programei noastre suntem în rĕtăcire; sĕ vină în jurnalele lor (de trei ori pe sĕptĕmână) pentru a ne face invective personali, că umblăm după graţia de sus, că sûntem slugile altora, că ţinem conferinţe anti-române; că n’avem stilistică şi ortografiă; că sûntem slabi de politică, mai slabi încă şi ca dlor. Lucruri, cari nime nu le crede, nici cei cari le scriu, si din cari noi alt-ceva nu putem profita de cât că dlor sûnt incapabili de a purta o luptă politică serioasă cu alţii, cari nu aderă la părerile lor.

Invectivele personali sûnt armele celor slabi în credinţă. Noi ne-am dat nisuinţa a face o critică objectivă şi serioasă a direcţiunei passive de până acuma; n’am recurs însĕ la personalităţi grosolane, nici chiar atunci, când unii politici de ai nostri suspiţionau chiar inima noastră şi caracterul nostru românesc.

Poftim sĕ citeze din foaia noastră enunciaţiuni, puncte din programa partidei ce o representăm, şi sĕ ne spună cu sânge rece, care este greşala noastră, în care am intrat după părerea dlor?

Terminăm cu aceea, că elementele moderate române şi magiare sĕ-şi dea mân’a pentru a împedeca eşirea la iveală a şovinismului! Că avem interese înalte de esistenţă pentru a căuta buna înţelegere între elementele moderate române şi magiare: prin urmare în casuri concrete, şi în special la alegerile venitoare sĕ ne arĕtăm bunăvoinţa unii faţă de alţii, sprigindu-ne reciproc. Că opintirile oamenilor şovinişti în loc de a ne descuragia, sĕ ne îmbărbăteze tot mai tare: — Cu toţii sĕ manifestăm: că vrem sĕ trăiască ţeara, şi sĕ dispară şovinismul!...

După „Viitoriul“ — *S.*

Academia română.

Cetim în „Resboiul“:

Vineri 23 Martie MM. LL. regele şi Regina au asistat la şedinţa publică a Academiei române, care sub presidenţa M S. Regele a ţinut dela oarele 1 şi jumĕtate până la oarele 4 şi jum.

La deschiderea şedinţei M. S. Regele a adresat membrilor Academiei următoarea cuvêntare:

„Avênd onorul de a fi membru al acestei înalte „adunări Regina şi Eu venim totdeauna cu bucurie în „mijlocul d-voastre spre a asculta discuţiile voastre sci„entifice, care le urmărim cu un interes neîncetat. Însĕ „cum poate sĕ fie altfel, când lucrările de căpetenie „ale Academiei sûnt istoria şi limba, temeliele esi„stenţei noastre naţionale? Ţeara datoresce astăḑi „Academiei un şir de documente istorice, ascunse „până acuma şi care au fost scoase din întunerec, „prin ostenelile neobosite ale membrilor ei, respân„dind astfel o nouă lumină asupra trecutului nea„mului românesc. Nu mai puţin însĕ trebue sĕ ne „ocupăm de viitor..... de limba noastră, care s’a pă„strat neatinsă în câmpiile roditoare ale Dunărei în „plaiurile măreţe ale Carpaţilor, aceste ţinuturi în„cântătoare descrise cu măiestrie şi în o limbă aşa de „curată de poetul nostru popular V. Alecsandri. Ce „sarcină mai dulce poate avè Academia, de cât a lua „sub pasa sa aceasta limbă veche, pe care poporul „o înţelege şi iubesce? Menţinem dar aceste frumoase „espresiuni întrebuinţate de străbuni şi nu ne temem de „cuvinte, care au căpătat de veacuri împămêntenirea.

„*Superflua non nocent*“.

„Ce limbă are norocul de a dispune de patru „cuvinte pentru o însuşire, care trebue sĕ fie mân„dria fie-cărui popor, care trebue sĕ fie scrise pe „steagul fie-cărei armate: voinicie, vitejie, bravură, „eroism? Sĕ ne ferim însĕ de o îmbelşugare de es„presiuni moderne, care, nepunênd o stavilă la timp, „va înstrăina poporului limba sa.

„Am fost îndemnat a rostì aceste câte va cu„vinte prin dragostea, care o am pentru frumoasa „şi bogata limbă română şi fiind încredinţat că do„rinţa Mea — îndrăsnesc a ḑice şi a Academiei — „nu va rĕmânè un „*pium desiderium*!“

„Supun dar la chipsuirea D-voastre, dacă nu ar „fi folositor de a face un fel de *Etimologicum mag*„*num Romaniae*,“ conţinênd toate cuvintele vechi, „care altmintrelea vor fi perdute pentru generaţiu„nile viitoare.

„*Verba volant, scripta manent.*“

„Spre a sprijinì această întreprindere, pentru „care patru, cinci, şese ani vor fi trebuincioşi, pun „în fie-care an modesta sumă de şese mii lei la di„sposiţia Academiei.

„Într’adevĕr lucrarea aceasta este foarte în„tinsă, poate că nemărginită, sĕ ne amintim însĕ „cuvêntul lui Horaţiu: „*Est modus in rebus, sunt certi* „*denique fines*“ şi sûnt convins că opera Academiei, „care ’şi va ridica sie-şi un monument neperitor, va „fi încoronată de o isbândă fericită“.

Această cuvêntare a fost primită cu un mare entusiasm.

MM. LL. Regele şi Regina cu această ocasiune au felicitat pe dl V. Alecsandri pentru meritatul succes ce a obţinut representarea pe scena teatrului a piesei sale în versuri — Fêntîna Blanduziei — esprimând regretul de a nu fi putut asista la această representare din causa doliului curţei.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Dobra la 29 Martie (10 Aprilie) Stimate domnule redactor! Dumineca în 6 Aprilie c. n. confraţii maghiari din cercul electoral al „Dobrei“ au ţinut o conferenţă în opidul Ilia, cu care ocasiune după cum am auḑit — au candidat de deputat dietal pentru cercul nostru electoral pe Szereday Aladár, fost pretore în periodul trecut aici. Am primit şi eu un convocătoriu subscris de Br Bornemisza Tivadar şi m’am dus impreună cu alţi doi tovarĕşi la Ilia, nu însĕ de a participa la conferenţă, ci fiindcă era ḑi de têrg, când firesce se învêrtesce şi acolo mai multă lume decât de obiceiu — pentru de a veghia, ca sĕ nu rĕtăcească unii dintre cei mai puţin iniţiaţi, după cum dorere! am trebuit sĕ aud că ar fi şi rătăcit. Nu vorbesc de oficiali, căci aceştia pot fi buni români, dar le sûnt mânile legate, ci de oameni independenţi. Nu m’am înşelat în presupunerea mea, căci starea noastră culturală în ţinutul Iliei e în adevĕr de plâns.

După cum sum informat conferenţa a ales pe subscrisul pentru ţinutul Dobrei de vicepreşedinte al unei comisiuni, carea sĕ lucre în direcţiunea conclusului de sus.

Nu înţeleg cum aceea adunare a putut alege în comisiuni persoane, despre cari n’a fost convinsă că primesc atare onoare, nu înţeleg, cu deosebire cum a putut cădè o asemenea onoare asupra persoanei mele, despre care susţineau păn'aci că sum în stare a înghiţi toţi maghiarii, Dar ce se faci multe se pot în sesonul campanielor electorali! — Afle onorata conferinţă, că chiemarea mea de preot român şi trecutul familiei mele nu'mi permit a primi atare onoare din partea compatrioţilor maghiari până atunci, când vor începe, a cunoasce că trebue sĕ facă românului acele concesiuni, ce le pretinde dreptatea şi equitatea! In fine ḑice proverbul român că: „nu este bine a mânca dintr'un blid cu domnii."

---

*) Recomandăm acest articlu alegătorilor.

Aceste şiruri, vĕ rog Dle redactor sĕ binevoiţi ale publica în jurnalul ce redigeţi ca nu cumva, dânduse alarmă ca după obiceiu — despre conclusul conferenţei amintite, publicul nostru cetitor sĕ mĕ creadă desertor din castrele noastre.

Primiţi Dle redactor încredinţarea deosebitei mele stime.

Romul de Crainic.
protopresbiter.

Incendiul dela palatul universităţei din Bucureşti.

În şedinţa de Sâmbătă a adunării deputaţilor, d. I. Rădulescu semnalând incendiul dela universitate ḑice, că acest incendiu ca şi cel dela d. Roseti dovedesce, că rea e organisarea actuală a pompierilor, cari sunt artilerişti, ear nici de cum pompieri. Dsa roagă Camera a trece în secţiuni spre a se rosti asupra unei moţiuni de mult depusă în privinţa reorganisării corpului pompierilor.

D. N. Istrati declară, că pompierii îşi-au făcut datoria, dar din cele urmate se dovedesce că numai avem oameni speciali pentru stingerea focului. Dsa depune un proiect de lege pentru scutirea pompierilor de serviciul artileriei teritoriale.

D. T. B. Lăţescu găsesce, că pompierii şi-au făcut datorinţa la focul dela d. Rosetti, cât şi la universitate şi nu poate primi de a se arunca sistematic şi totdeauna acusări acestui corp de oameni, cari îşi espun vieaţa de sute de ori pe fie-ce an.

D. N. Ionescu ḑice, că nu e numai un sinistru material, ci un sinistru moral. Senatul numai poate funcţiona. Senatul nu poate delibera, numiţi dar o comisiune, care sĕ ajute pe guvern a găsì midloacele, pentru ca sĕ pue machina legislativă în posiţiune de a funcţiona. Perderile de altă parte sunt mari şi ireparabile, căci colecţiunile sciinţifice perdute, nu se pot lesne înlocuì.

Discusiunea urmează, mai luând parte d. I. Rădulescu, care propune Camerii, sĕ treacă în secţiuni de urginţă şi d. prim ministru, care ḑice că e de părere a se despărţì serviciul de pompieri de cel al artileriei teritoriale şi scie că în favoarea armatei va fi aceasta, nu înse poate şi în favoarea oraşelor. Dsa se aşteaptă se aducă omagie pompierilor pentru curagiul ce a arătat, căci i'a vĕḑut asvîrlindu-se dela al treilea etagiu. Dsa primesce, ca artileria sĕ fie desfiinţată din serviciul pompierilor dar respunderea sĕ fie a Camerei.

Îndată ce incendiul a început a se mai potolì s'au luat mĕsuri din cele mai serioase pentru asigurarea colecţiunilor museului de antichităţi, care s'au scos în intregime din edificiul incendiat.

Informaţiunile noastre de Sâmbătă dim. sunt confirmate prin scirile, ce primim acum în urmă. Erbariul dlui Brânḑă, care era adus şi aseḑat numai de câte va ḑile în localul museului de sciinţe naturale şi care represintă o muncă neintreruptă de aproape douĕ-ḑeci de ani, a ars cu desevêrşire împreună cu o parte din biblioteca museului, care cuprindea lucrări de mare însemnătate privitoare la sciinţele naturale.

Colecţiunile museului de antichităţi au început a se aşeḑa în localul Creditului funciar rural, care au fost pus la disposiţiunea direcţiunii museului de către d. Dim. Sturdza, preşedintele acestui credit. Obiectele, care fusese transportate în mod provisoriu la Eforia spitalelor, precum şi la spitalul Colţii, se aduc de asemene la Creditul rural.

Până acum nu s'a putut constata nici o perdere în colecţiunile museului, care au fost păḑite cu cea mai mare îngrigire. În tot timpul, d. Tocilescu, directorele museului de antichităţi, a supraveghiat de aproape atât transportarea, cât şi aşeḑarea colecţiunilor în noul local, ce li s'a destinat. Dacă esistă în adevĕr vr'o perdere, aceasta nu se va putè constata de cât mai târḑiu, când se va face inventariul obiectelor.

Scoala de frumoase arte a suferit câte-va perderi; mai multe tablouri şi vre-o câteva mulagiuri de statue au fost deteriorate. Galeria de tablouri şi colecţiunile museului de sciinţe naturale au fost mai norocoase; până acum nu s'a putut constata nici o lipsă în colecţiunile lor.

Pe de altă parte, colecţiunile Academiei române, cari ocupau aripa stângă a palatului universităţii şi care de asemene pentru un moment au fost duse la Eforie şi la Colţea, au şi început a fi aşeḑate din nou în localul, pe care-l ocupau mai nainte. Şi aci nu s'a constatat încă nici o perdere cu toate acestea multe documente se ḑice că au fost deteriorate din causa trecerii lor prin multe mâni.

Biblioteca centrală, din care după cum am spus nu s'a scos nimic în tot timpul, cât a ţinut focul, n'a suferit cea mai mică perdere, aripa în care dênsa e instalată fiind cu totul cruţată de incendiu.

— D. locot. N. Niculescu, care s'a distins mai cu deosebire cu ocasiunea incendiului, a fost dus la spital în urma unei răceli serioase, provenite din causa multei ape turnate asupră'i.

— S'a luat otărîrea ca în trei sau patru ḑile sĕ se repare sala cea mare a şedinţelor Senatului, ear până atunci şedinţele se vor ţinè la Ateneu. Pentru această reparare Senatul a cerut dela ministerul de finance un credit de 2000 lei spre a se putè începe lucrările.

— In momentul de a pune ḑiariul supt pressă focul dela palatul Universităţii este cu totul stins; pompierii se ocupă a curăţi partea incendiată, plină de dărămături, de scânduri şi de bârne arse.

Obiectele scoase, şi cari se aflau în faţa palatului, sûnt toate ridicate.

Din norocire, nu s'a întêmplat nici un grav accidinte de persoane, trei pompieri au suferit numai oare-cari contusiuni cari nu presintă nici o gravitate.

— „Naţiunea" de aḑi publică în capul foii că în urma arderii palatului Universităţii, toţi românii trebue sĕ pună umĕrul, ca sĕ ridice din cenuşe templu sciinţei şi al luminei. Sĕ se deschiḑă supt-scripţiuni în toate masele, sĕ se organiseze sĕrbări şi representaţiuni teatrale spre a se clădì din nou palatul Universităţii.

D. Dimitrie Brătianu se înscrie cu 1000 lei.

„Românul."

La situaţiunea scaunului Papal.

Lugoşel, 4 Aprilie 1884.

În secul al 19-lea fu acest scaun în chip necruţător scuturat la anul 1802 Papa Piu al VII-lea încoronà pe împĕratul Napoleon, ear la anul 1808, după păcea dela Tilsit, începù Napoleon prin generalul Trias a gigana pe Papa, ordinând acestuia sĕ introducă miliţia papală restrângându-i chiar şi presa, în fine isgonì câţi-va Cardinali, în 7 Aprilie venì un oficer frances şi cere dela garda papală intrarea în palat, oficerul Svizeran i permisă dar numai lui singur nu şi companii ce-l însoţia, ear acesta vĕḑêndu-se in portal face semn companii, şi aceştia cu brachiul ocupà palatul, ordinând miliţiei papale că pre viitoriu va sta sub comanda celei franceze, atunci ordonà că el Napoleon numai sufere, ca Papa şi Diecesani sĕ nu fie supuşi împĕratului, în a căruia ţară sûnt nascuţi, şi el doresce ca Papa sĕ fie ca şi în cele opt secle prime numai episcopul Romei. La toate ilegalităţile acestea Papa rĕspunde că se mângăe în speranţă, că toţi câţi pentru dreptate sûnt persecutaţi, vor fi fericiţi. Ear despre curăţenia bisericei Galìcanice, Papa mult se răḑimà pe clerul Galican, că acela nu va rupe cu Papa făcênd Schismă, declarând înalt şi tare, că nici când nu va intra în confederaţia Italiei neprimind codecsul Napoleon. El doresce numai pacea popoarelor, pentru care din teritoriul papal renunţă la benevent şi *Ponte-Coro.* Ear ocuparea statului papal nu e învingere, ci usurpare.

Prin acesta se declarà resbelul şi generalul Miolis ocupà statul papal dând apanasi de 300 mii de scuzi Papei. Prin ocupaţiunea aceasta se mărì statul Italiei.

Acest secul dar avea sĕ pună sub picioare puterea papală, care de secul o posede. Înfrânt cum era în timpul acela, Papa ordonà prin cardinalul Gabrieli tuturor oficianţilor papali, ca pre viitoriu ca şi până acì, numai în numele lui sĕ le poarte, ear nu în numele francezului, ordonând totodată tuturor supuşilor papali ca jurămêntul de fidelitate sĕ nu-l depună, ci numai pentru o pasivitate, pentru că dacă ar jura credinţă neclătită ar fi în contra legilor D-ḑeesci. Acest ordin cu mare supunere l'au esecutat supuşii papali. De aceea Napoleon ordonă ca Papa sĕ fie transportat la Savona, ear de acì la Fontainebleau în Francia. Acì fu la anul 1812 cercetat de împĕratul şi împĕrăteasa, unde i s'a pus spre signare un nou concordat, care şi remase lumii necunoscut, se ḑice că în acela ar fi cerut Napoleon ca Papa se desfacă nunta, când aceea după 10 ani de vieţuire ar remânè nefructiferă. Cu toate că împĕratul la anul 1810 s'a espeptorat în faţa înaltului cler în mod supĕrătoriu ḑicênd: Nu sciţi ce a ḑis Christos: Împĕrăţia mea nu-i din lumea aceasta, şi voi vĕ amestecaţi în împĕrăţia mea lumească, voi nu voiţi sĕ fiţi fideli supuşi împĕratului, dacă voi nu vĕ supuneţi, veţi fi pedepsiţi în lumea aceasta de legile ţĕrei, ear în cealaltă lume condemnaţi, voi m'aţi pus sub anatemă. Cine a dat papilor puterea aceasta, arătaţi-mi în Evangelie? Sub Ierarchia papală s'a aprins focul în Europa, voi visaţi cu puterea Papilor Gregor al 7-lea, Bonifaţiu al 8-lea, Benedict al 14 lea şi Clemente al 12-lea. Vĕ înşelaţi vermilor şi încăpăţinaţilor.

Acest resonament l'a făcut Napoleon întărîtat de epistola papală din 7 Martie, în carea se cuprindea procesul pentru ocuparea statului papal, în care întrebuinţă Papa espresiunile: Tu abuseḑi de puterea ta, călcând în picioare cele mai sânte datorinţe, punêndu-mĕ în neplăcuta posiţiă a întrebuinţa, atot puternicia D-ḑeească, care e pusă în mâna mea, adecă: (deslegarea de jurămênt.) Căci însuşi Napoleon recunoasce, că Christos a ḑis: Împĕrăţia mea nu-i din lumea aceasta, prin urmare dela D-ḑeu este, căci ḑis'a: „Au nu voiu putè ruga pe tatăl meu şi-mi va pune mai multe legioane de îngeri spre apĕrarea mea" dar aceasta n'o fac pentrucă aşa se cade sĕ pătimească fiul omenesc.

Împĕratul Napoleon puse deci jurămêntul la încoronare, că va apĕra şi respecta biserică catolică, ear prin sceptrul a crea legi şi în numele lui D-ḑeu a guverna, pentrucă apostolul Pavel ḑis'a: tot omul sĕ fie plecat stăpânirei, că aceea dela D-ḑeu e rênduită. Şi domnitoriul, care pune jurămênt în numele legei creştinesci a guverna nu e datoriu cu stimă către biserica creştină? pe această putere Papa însărcinat cu Custodia între popor şi domnitor împlinesce misiunea de sus a împĕrăţiei ceriului. Că a abusat Papii de sus semnaţi de puterea lor e adevĕrat, căci sub regele Spaniei Ferdinand al V-lea numit catolicul la a. 1480 se permise Papei Sicstus al IV-lea investigaţia care mult sânge inocent costa Spaniei, acesta după părerea Papilor e a se computa scopului, şi era îndreptat în contra Arienilor şi Africanilor păgâni. Deci seculul present are sĕ judece faptele Papilor, şi Papa Leo al XIII-lea se supune fără condiţie acestei judecăţi seculare. El va părăsì Roma, pentru ca sĕ ceară scutul Austriei.

Deci sub timpul împĕraţilor Idoli puţină vĕrsare de sânge s'a făcut pe conta D-ḑeirei, oare sĕ fie cea de sub investigaţia numită mai multă?

Deci cine ar fi chemat acuma, după ce potestatea şi independinţa Papei va fi ruptă, a recurge în ajutoriul vre-unui popor asuprit, cine ar mai sta în serviţiul omenimei, cu îi poate omenimea mulţămì libertatea, civilisaţia şi cultura? Cine ar mai trimite misionari la popoarĕle selbatice, din Africa, India şi China, deci perirea şi nimicirea bisericei creştinesci va fi mare scădere omenimei.

Se poate, ca sĕ ḑică cine-va, că prin sciinţă, cultură şi civilisaţiă presentă, chiar sĕ peară biserica creştină, omenimea tot nu va perì. Acela se înşală, căci despărţită fiind omenimea fără de credinţa libertăţii creştinesci, căci ḑice Hristos: Cine vrea sĕ se mântuiască, sĕ-şi ia crucea sĕ vină după mine, şi nu este pĕcătos, care pocăindu-se sĕ nu dobândească împĕrăţia ceriului. Deci când aceste percepte vor perì, cine va mai putè oprì curentul nenorocirilor în care s'ar arunca omenimea, căutând fie cine interes particular, aceasta ne învaţă Istoria evreilor căci vĕnând interese particulare, se resfirară pe faţa pămêntului. Ce ar face aceştia, dacă ei într'o ţeară singuri ar locuì, aceştia ca amfibiele s'ar sfărtica. Căci ei n'au credinţa în pocăinţă, şi nu sperează la viaţa eternă sufletească. Deci dar că biserica creştinească nu va sta liberă pe temeiul perceptelor D-ḑeesci, ci va atêrna absolut dela puterea lumească, aceea o vor trage pe valurile nenorocirilor lumesci şi ea nu va mai putè fi casa lui D-ḑeu pe pămênt, ca sĕ scutească seminţia omenească.

Ioan Bontilă,
preot.

Varietăţi.

* (Convocare.) Alegĕtorii români din ambele cercuri electorale ale Oraşului Sibiiu, aderenţi ai programei naţionale din 1881 sûnt invitaţi a sĕ întrunì **Dumineca în 13/1 Aprilie a. c. la 4 oare d. p.** în sala **„Grădinei Flora"** (Schewisgasse Nr. 3), pentru alegerea alegĕtorilor la conferenţa generală naţională.

Sibiiu în 9 Aprilie 1884 st. n.

Dr. *Aurel Brote,*
president.

Dr. *Nicolau Olariu.*
secretariu.

* (Diariu de ḑi.) „Gazeta Transilvaniei“ cu 1 Aprile a. c. începênd va apărè în toate ḑilele de lucru. Domnul Aurel Mureşianu anunţând aceasta publicului român, ne spune, că constituirea biroului redacţional se va face cunoscută preste câteva ḑile. Salutăm din inimă această îmbucurătoare scire, şi când vom scì pre cine se salutăm în biroul redacţional, îl vom saluta cu toată căldura inimei noastre.

* (Convocare). În urma însărcinărei conferinţei mai multor alegători români din Cottul Hunidoarei ţinută în Deva la 21 Martie a. c. avem onoare a convoca pre toţi alegătorii români din cercul electoral al Dobrei la o adunare pe 3/15 Aprilie a. c. la 4 oare p. m. în otelul din Dobra.

Obiectele acestei adunări vor fi *a)* constituirea comitetului cercual electoral *b)* alegerea a doi membrii pentru clubul central electoral cu reşedinţa în Deva; *c)* alegerea a doi delegaţi la conferinţa generală, ce se va ţinè în Sibiiu.

Dobra în 8 Aprilie 1884.

R. Crainic, protopresbiter. *G. Susman*, dir. scol. *I. Petroviciu*, comerciante.

* (Concert.) Concertul Reuniunei române de cântări din Sibiiu anunţat pe Sâmbăta floriilor s'a amênat din cause neprevêḑute. Timpul, când se va arangia acest concert şi programa se vor anunţa la timpul seu.

* (Cas de moarte). Ioan Misiciu deputat dietal a reposat în ḑilele acestea în Budapesta.

* (De ale timpului). Frumosul timp din ḑilele trecute s'a schimbat în ploaie şi vênt. Falnicii Carpaţi sunt încărcaţi de zăpadă până în poale şi din când în când ei ne trimit şi nouĕ din prisosul lor, ca sĕ nu ne uităm prea curênd de earnă.

* (Cronica Iudiciară). La judecătoria de ocol Alsergrund, spălătoreasa Anna Blau a intentat un proces în contra bucătăresei Rosa Roth, plângêndu-se că numita iar fi sustras o scrisoare, la care era alăturat un bilet de intrare pentru balul de casarme, arangiat de supt-oficerii regimentului. „În timp de mai multe luni (ḑice actul de acusare) am făcut mari economii, adunênd crucer cu crucer, aḑi unu mâne doi, pentru ca se me pot duce cu iubitul meu serginte la balul supt-oficierilor. Acusata nu numai, că mi a stricat toată plăcerea prin sustragerea scrisorii, ci mi-a pricinuit şi o pagubă pecuniară foarte simţitoare pentru mine, care 'mi câstig esistinţa cu sudoarea fruntei mele, căci după ce a trecut carnavalul şi am intrat în post n'am ce sĕ mai fac cu toaleta de bal, şi toată cheltuiala făcută pentru dênsa e perdută. Afară de aceasta m'a vătêmat şi în simţemintele mele cele mai delicate: fiind că n'am făcut onoare învitaţiunii cu venirea mea la bal s'a supĕrat amantul meu şi m'a părăsit“.

După cetirea acusaţiunei, judecătorul întrebă pe Rosa Roth, ce întêmpinare are sĕ facă. „Domnule judecător“ respunde bucătăreasa, „întreabă pe toate slugile din casă şi din vecinătate şi vei afla, domnule, că nu sûnt o femeie rea, cum vrea se mĕ arate jăluitoarea, nu sûnt nici pismaşă, nici intrigantă şi nu e vina mea, dacă sergintele şi-a schimbat gândul şi nu mai vrea se scie de Anna. Sĕ vedeţi cum s'a petrecut lucrurile şi vĕ veţi convinge că m'acuză pe nedrept. Trebuie sĕ sciţi că bucătăria mea e cam întunecoasă, şi numai acest întunerec este de vină că n'am putut cetì adresa scrisorii, ce mi-am înmânat'o factorul. Negreşit că mi-am închipuit că biletul de bal trebuie sĕ fie pentru mine, fiind că balul era arangiat de supt-oficieri şi fiind că sergintele meu mĕ întrebase, dacă nu mi-ar plăcè sĕ mĕ duc la bal.“

Jeluitoarea: „Minte neruşinata; sĕ nu creḑi dle judecător ceea ce ḑice. A făcut'o intradins, de pismă, intriganta, ca sĕ 'mi ea pe amoresul meu şi vai! a isbutit în scopul ei, reutăcioasa. (Lăcrămând). M'am bucurat aşa de mult, mai mult de cât aşi putè eu sĕ spui, gândindu-mĕ la acest bal; l'am visat în toate nopţile; am cheltuit şese ḑeci de florini pentru toaleta mea şi nici n'am plătit'o toată, mai fiind datoare vr'o douĕ-ḑeci de florini. Ei bine, sosesce ḑiua balului; aştept, Dumneḑeu scie, cu ce nerăbdare, dar în zadar, biletul ce mi-l făgăduise amoresul meu. Cu inima sfâşiată am petrecut toată noaptea în lacrămi. (Plângênd mai tare) A doua ḑi, drept bal, ah! ah! primesc o scrisoare dela iubitul meu — ah! ah! el nu mĕ mai iubesce! — în care îmi ḑice, că, dacă cine va nu voiesce sĕ facă onoare unei invitaţiuni, buna-cuviinţă cere ca cel puţin sĕ rĕspunḑă şi sĕ înapoieze biletul, caracterul lui nu-i permite a mai fi în relaţiune cu o fată, care nu cunoasce nici cele mai simple regule de bunăcuviinţă şi că — o! ah! ah! — de acum nainte sĕ l las în pace şi nu mai vrea sĕ scie de mine. Ce ḑic, acum d-le judecător? Tocmai după ce am primit această scrisoare, s'a descoperit lucrurile; tocmai atunci, când era prea tárḑiu, am aflat cum că Rosa mi-a sustras scrisoarea şi biletul, şi vai de mine! n'am fost la bal, am chieltuit o sumă de bani şi mi-am perdut şi amantul. Ea a făcut toate acestea; pe când eu plângeam acasă, ea a dănţuit la bal cu biletul, ce mi l-a sustras şi cu sergentele meu!“

Ana Blau a dobêndit o slabă mângăere: judecătorul a osândit pe Rosa Roth la un arest de trei ḑile pentru violarea secretului scrisorilor.

„Telegraphul.“

Loterie.

Mercuri în 9 Aprilie 1884.

Brünn: 72 26 6 32 17

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 8 Aprile n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6°/₀	122.—	121.90
Renta de aur ung. de 4°/₀	91.50	91 85
Renta ung. de hârtie.	88.60	89.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	95.90	95.75
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	117.50	117.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	319.25	319.70
Acţiuni de credit austr.	321.20	320.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	141 40	141.25
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	100.40	100.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	100.25	100.–
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.—	100.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	99.50	99.50
Sorţi ungurescì cu premii	116.90	117.90
Sorţi de regularea Tisei	114 80	115.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	79.85	79.80
Datorie de stat austriacă în argint.	80.95	80.75
Renta de aur austriacă	101.70	101.30
Sorţi de stat dela 1860.	137.—	137.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Datorie de credit austr	79.80	79.80
Galbin	5 69	5.69
Napoleon	9.60½	9.60
London (pe poliţa de trei luni)	121.35	121.30

Nr. 301—1884. [701] 1–3

Prolungire de concurs.

În urma concursului publicat în foaia archidiecesană în Nrii 86, 87 şi 88 ex 1883 neivindu-se nici un concurent la staţiunea vacantă de paroch în Osoiu, în urma încuviinţărei Preavenerabilului Consistoriu dela 15 Novembre a. c. Nr. 3948 B. se prolungesce concursul încă cu 30 de ḑile dela prima publicare pre lângă condiţiunile espuse în primul concurs.

Cs. Giurgesci la 1 Martie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului D. eşului.

Constantin Bodea,
adm. ppresbiteral.

! Important !

Cititorii nostri cari doresc a avea **gratis** un **ziar-Popular** precum şi un supliment de modă care coprinde şi note musicale, să bine-voiască a trimite o cartă postală cu adressa D-lor, către administraţia **„Necesarului“** Bucuresci. [701] 5—5

MORBURI
SECRETE

le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 17

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.

6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Cărţi bisericesci, literarie şi scolare.

Acte oficioase.

Dela
TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ ÎN SIBIIU
strada Măcelarilor Nr. 47
se poate procura:

Portretul fericitului archiep. şi metrop. **Andreiu** bar. de **Şaguna** în mărime de 50 × 66 cm. Preţul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.
Portretul Esc. Sale archiep. şi metrop. **Miron Romanul.** Preţul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.
Portretul P. S. domnului episcop al diecesei Caransebeşului **Ioan Popasu.** Preţul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.
Portretul marelui mecenate **Emanoil Gojdu.** Preţul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Condice scolare: Registrul, Matricula scolarilor, legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr.; **Catalog de clasă** legat din 10 coale 35 cr., din 15 coale 45 cr., din 20 coale 55 cr.; **Chronica scolară, Protocol de clasificaţiune,** legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr. — **Consemnarea pruncilor obligaţi a frecuenta scoala, Conspect despre absenţii, Conspect sumaric despre absenţii scolarilor** pentru protopresbiteri, coala à 2 cr.
Instrucţiunea pentru manuarea condicelor scolare 20 cr.
Litere mobile pentru maşina de cetire, după ortografia fonetică, 145 bucăţi. Preţul 2 fl. 50 cr.

[679] 4

Catalogul cărţilor gratis şi franco.

Comandele se efectuesc numai prelângă **rambursă** (*Nachnahme, Posta felvétel*), computând 10 cr. pentru pachetare.

O înlesnire mare la comande mai mici sûnt asignaţiunile postale, cu cari se poate trimite suma pentru cărţi comandate, adaugêndu-se şi porto postal.

Caiete de seris.

Tipărituri pentru protopresbiteri şi parochi.

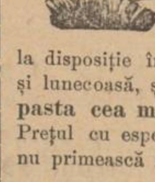

Eu Wilhelmina Rix

declar prin aceasta **publice**, că ca vĕduva Drului **A. Rix** sûnt singura şi unica, care prepar Pasta originală, fină şi nefalsificată. Această Pasta cunoscută în toată lumea, de 100 de ani încoace cunoscută şi în cercurile cele mai înalte, delătură cu garanţie, **petele de pele, ce ies vara, coşurile, semnele de vĕrsat, delătură roşaţa de nas şi de mâni, găurile de vĕrsat,** cu un cuvênt ori ce necurăţenie din faţă. Fel de fel de documente dela profesori renumiţi despre bunătatea şi folosul acestei Pasta stau la disposiţie în destilerie ori cui ar voì sĕ le vadă. Pielea devine prin pastă de nou moale şi delicată şi lunecoasă, şi e **ferită de creţe** până la bătrîneţa cea mai înaintată. Această pastă, numită de popor **pasta cea minunată**, este adorată foarte mult de damele din Viena, căci succesul e surprinḑĕtor. Preţul cu espediţie cu tot într'un pachet sigilat **1 fl. 50 cr.** Fără sigilul şi subscrierea Dr. Rix sĕ nu primească nimenea pasta. [710] 1—6

● **Wilhelmine Rix,** vĕduva Doctorului. ●

Wien, Stadt, Adlergasse, 12, im eigenen Hause, 1. Stiege, I. Stock.

În Transilvania: **Alba-Iulia** Sieg. Michellyes, Apoth.; **Cluj** Nicol. v. Szeky, Apoth.

12 sortiri pe an!

Losuri
de cele mai bune şi mai eftine!

În **fie-care** lună o sortire; primele căştiguri de câte **fl. 100.000, 50.000, 5000, 1000 etc.**

Proxima sortire va avè loc deja în 15 Aprile a. c.
Câştigul prim fl. 50.000.

Cu ocasiunea sortirii din 15 Aprile a. c.

a losurilor premiate cu 3% la 100 fl.
ale institutului privat ces. reg. de credit fonciar recomand **numai** pe cele date de mine după o combinaţiune riguroasă.

Un los credit fonciar 3 percente
6 sortiri pe an. Proxima sortire deja în **15. Aprilie** a. c.
Câştigul prim fl. 50.000.

Un los crucea roşie austriacă
3 sortiri pe an. Proxima sortire deja în **1. Maiu** a. c.
Primul câştig fl. 100.000.

Un los crucea roşie ungară
3 sortiri pe an. Proxima sortire deja în **1. Iulie** a. c.
Primul câştig fl. 50.000.

Losuri de aceste se pot cumpĕra solvind suma recerută şi în rate de tot mici lunare à **5 fl. în decursul a 28 de luni.**

Aceste documente foarte eftine ofer cea mai mare speranţă posibilă de câştig şi cumpĕrătorul prin cumpĕrarea lor ajunge în posesiunea a 3 losuri de cele mai bune, cari sortindu-se până se va liquida întreg împrumutul de câştiguri, constitue până atunci **hârtii de valoare libĕre de spese şi valabile pentru 50 de ani.**

La depunerea ratei prime primesce cumpĕrătorul documentul timbrat conform legei, provĕḑut cu seria şi numĕrul losurilor şi îşi asigurează prin aceasta dreptul de a juca **nealterat** şi încontinuu pentru toate câştigurile principale şi secundare. [705] 2—4

Comandele se fac mai avantagios prin asignaţiuni postale şi se vor efectui prompt până unde ajunge sortimentul. Prospecte despre grupele combinate emise de mine din **losurile Crucea roşie austriacă şi ungară** cu 6 sortiri pe an, proxima sortire în 1 Maiu, se trimit la cerere gratuit.

Listele de sortire şi Calendarul de sortire gratis. Toate însărcinările privitoare la negoţul de bancă şi poliţe se efectuesc promt şi repede.

Casă de schimb şi împrumut.

A. Gutfeld, mai nainte **Leutholtz & Co.**
(esistentă dela 1870).

Wien. Stadt. Wipplingerstrasse 27.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 38 **Sibiiu, Sâmbătă 31 Martie (12 Aprilie) 1884.** ***Anul XXXII***

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr.. — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Aprilie-Iunie al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Decemvre 1883, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Nr. 1626 Pres.

MIRON,

prin îndurarea lui Dumneḑeu archiepiscop al bisericei ortodocse în Transilvania, și metropolit al românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor al archidiecesei Noastre transilvane; iubiților și onorabililor deputați la sinodul archidiecesan: dar și milă dela Dumneḑeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos!

Avênd în vedere §§. 89 și 90 din statutul organic, convocăm, și prin acestea dechiarăm de convocat sinodul ordinariu al archidiecesei Noastre transilvane la biserica catedrală din cetatea Sibiiu, **pe Dumineca Tomei,** adecă **pe 15 Aprile vechiu** a. c. la 9 oare nainte de meaḑăḑi, în care ḑi după terminarea ritualelor bisericesci va urma deschiderea sinodului în localitățile seminariului archidiecesan, și numai decât se vor începe lucrările sinodali conform regulamentului afacerilor interne.

De altmintre împărtășim tuturor binecuvêntare archipăstorească!

Sibiiu, la 30 Martiu, anul Domnului 1884.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Revista politică.

Sibiiu, 30 Martiu 1884.

În fața alegerilor dietali din anul acesta românii fac pretutindenea pregătiri serioase. Conferențele diferitelor cluburi locali ținute până acuma ne umple de bucurie și înregistrăm cu plăcere activitatea comitetului permanent din Sibiiu ales la 1881. Credem, că noi ne-am clarificat din destul posițiunea noastră față cu alegerile viitoare. Comitetul permanent din Sibiiu n'a decis, precum nici n'a putut decide în meritul lucrului privitoriu la ținuta politică a românilor, cari deocamdată stau pe basa programei dela 1881. Prin apelul din 10 Faur 1884, publicat de ḑiariul nostru în numĕrul 15 a. c. comitetul a dispus organisarea partidei cu programa din 1881 și noi încă atunci am ḑis, că acest pas al comitetului din Sibiiu este de tot corect. În „Gazeta Transilvaniei“ numĕrul 34. vedem publicat un apel destinat a servì spre orientare membrilor acestei partide, cari au luat parte activă la conferența din 1881. Suntem recunoscĕtori domnului redactor al „Gazetei“ pentru indiscrețiunea observată față cu acest act nemenit pentru publicitate. Noi și acest apel 'l aflăm la loc, și tonul suveran observat în alinea a doua nu ne turbură așa de tare, ca din acest incident sĕ protestăm în fața Europei. Ca ori care partidă, și partida românească cu programa statorită la 1881 are dreptul a se organisa și a ținè conferențe, întocmai ca și cea națională românească cu programa statorită la Budapesta. Ar fi anachronism a provoca la conferența acestei partide și pre cei aderenți la partida cu programa statorită în Budapesta. Din punct de vedere al partidelor este aroganță și numai aroganță va remânè pretensiunea că conclusele conferenței, ce se va convoca la Sibiiu vor fi *„de fapt espresiunea opiniunei publice a națiunei române“*. Nu înțelegem deci, pentru ce „Viitoriul“ din Budapesta dă așa de mare importanță acestor cuvinte improprii din apelul comitetului central din Sibiiu. Noi stimăm foarte mult pre subscriitorii acestui apel și tocmai aceasta este motivul, pentru care ne ocupăm cu partea improprià din acest apel. Ca oameni cu trecut politic dênșii vor scì, ce va se ḑică a pretinde, că cutare și cutare partidă politică este espresiunea opiniei publice a națiunei române. O asemenea pretensiune în mod absolut este ridiculositate, și noi tare ne îndoim, că domnii subscriși au cetit, ceea ce au subscris și trimis membrilor conferenței dela 1881. Relativ au tot dreptul. Ca partidă compusă din români conclusele ei sûnt espresiunea românilor aderenți acestei partide, întocmai după cum sunt conclusele conferenței din Budapesta espresiunea acelei părți a națiunei române, care adereazâ la această partidă. Jos deci cu aroganța donchișetoria jos cu susceptibilitatea, care numai confusie poate aduce, și sĕ susținem cu tărie cumpĕna dreptății după principiul: *„Suum cuique“*.

În timpul din urmă s'au tinut multe conferențe ale alegĕtorilor români, așa la Turda, Reghin și Bistrița, apoi Bocșa și alaltăeri în Arad. Ele s'au pronunțat toate în sensul apelului comitetului central din Sibiiu. Până la conferența viitoare, care va decide, după cum o va lumina Dumneḑeu, conferențele locale stau pe basa programei din 1881, și au anticipat solidaritate cu ori ce va decide această confererență. Noi și în această privință ne-am esprimat opiniunea noastră. N'avem nimica contra basei, pe care se raḑimă de ocamdată această conferență, căci ea și așa nu mai are nici o însemnătate. Solidaritatea anticipată însĕ tare seamănă a terorism și noi suntem tare curioși a sci adevĕratele motive ale acestei solidarități anticipate. În politică asemenea anticipații joacă o rolă contrară anticipațiilor prea bine cunoscute țĕranilor nostri inițiați în secretul proceselor de tot soiul.

Crisa ministerială din Bucuresci s'a complanat remăind tot domnul Brătianu la Cârmă. Camera și-a revocat conclusul cu dimisiunea, asemenea votà și senatul vot de încredere domnului Brătianu. În urma acestor acte publice nu mai era motiv de dimissiune. De Mercuri corpurile legiuitoare desbat în special proiectul revisiunei. La alt loc publicăm desbaterea de Vinerea trecută, din care a rĕsărit dimissiunea cabinetului.

În cele din urmă s'a complanat și cearta între poarta otomană și patriarchatul din Constantinopole. După o telegramă a ḑiariului „Neue freie Presse“ patriarchul a primit un nou *„Berat“* din partea sultanului, subscris de sultanul însuși, în care se întăresc toate privilegiile bisericei ortodocse câștigate încă din vechime. În urma acesteia patriarchul pe Marța trecută a convocat sinodul micst și i-a comunicat cuprinsul beratului. Despre celelalte minuțiosități ale acestui sinod nu mai vorbim, căci ele nu sûnt de interes pentru noi. Destul că bisericei ortodocse i s'a redat din nou liniscea trebuincioasă pentru sfintele sĕrbători înviind dreptatea și adevĕrul în preseara sĕptĕmânei reînvierei neamului omenesc prin învierea Mântuitoriului Cristos.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Agnita. în 26 Martie v. 1884. Protopopiatul nostru după calculul mai nou numĕră preste 18 mii suflete în 39 comune parochiale.

Comunele politice sunt mai toate amestecate cu populațiuni de naționalitate și confesiune diferită. Scopul acestei corespondențe nu este, ca sĕ arăt starea cea deplorabilă, în care ne aflăm politicește; căci de aș și arĕta în toată golătatea ei, tot n'aș putè spera vre-o îmbunătățire între impregiurările actuali; de-oare-ce cârma statului se află la aceia, cari nu doresc progresul românului, ci ar voì mai bucuros sĕ stăm pasivi și cu mânile în sân, ca sĕ dispună cu noi după bun placul dênșilor.

Dacă în cele politice n'am speranță a vedè pre român rĕsuflând mai liber, cu atât mai multă speranță 'mi remâne, că aḑi mâne o sĕ vedem și în acest tract că merg lucrurile bine și facem progres în cele bisericești și scolare, care progres depinde dela zelul și interesarea noastră față de acestea două instituțiuni sânte și salutare. O dorință ferbinte pentru fiecare om cu inima și cu mintea la loc din acest tract protopopesc trebue sĕ fie: ca cât mai curênd sĕ vaḑă în fruntea acestui protopopiat, un bărbat luminat și zelos ca protopop definitiv, căci doamne, multe sûnt de făcut! și nu este de mirat când acest tract stă mai mult ca de 20 ani sub administațiunea actualului administrator protopopesc.

Nimica nu va fi mai consult decât a scrie obiectiv în astfeliu de afaceri delicate, ca sĕ nu deșteptăm pasiuni din vre-o parte sau altă. Scopul meu prin această corespondență este curat numai dorința de a vedè și în acest tract dispărênd întunerecul și ignoranța, și în locul lor lumină și progres, cari sûnt proprii seclului presinte.

Nu voiu sĕ vorbesc la adresa nimĕruia, ci voiu descrie numai starea bisericilor și scoalelor din acest tract, starea morală și intelectuală a poporului și cetitoriul nepreocupat va judeca apoï drept și fără părtinire.

S'au ḑis de multe ori în publicitate, că pre noi românii numai biserica și scoala ne mai pot scăpa de perire; vrem așa dară sĕ nu perim, trebue sĕ ne îngrigim de acestea instituțiuni mai tare ca de lumina ochilor. Nu este de ajuns pentru un protopop, dacă umblă în tot anul odată în fie-care parochie din tractul sĕu, ași lua diurnul, a conversa puțin cu parochul, învĕțătoriul, doar și cu comitetul parochial; ci trebue veḑută lipsa bisericei sau scoalei, trebue consultare pentru delăturarea rĕului, aflarea mijloacelor și punerea în lucrare a acelora cu toată seriositatea.

Deși parochiile nu sûnt fără de classa a treia mai jos, tot pot sĕ ḑic fără a măgulì, că preoțimea partea cea mai mare are pregătirea recerută și ar fi la nălțimea ei, dacă ar avè un bun conducătoriu.

Ce folos pentru o armată bună cu oficieri apți de ea dacă, comandantele suprem nu o scie conduce bine și la victorie ea își perde încrederea și devine lașă și fricoasă. Ce folos pentru un paroch, că ar vrè sĕ facă ceva în parochia sa și nu este sprijinit de protopopul sĕu, ba este chiar paralisat prin acela în realisarea scopului folositoriu.

Poporul din acest tract contribue în multe parochii în naturale pentru susținerea parochului, a dat din pămênturile alodiale porțiuni canonice, și în comune mestecate cu sasi, mai au pe ici pe colea și fonduri bisericești și scolare create din avere alodială, și acestea toate s'au făcut fără îndemnul și sfatul protopopesc, oare nu se făcea de 10 ori mai mult, dacă și dênsul ș'ar fi pus toată înfluința în direcțiunea de a face ceva?

Pre când bisericile și preoțimea sunt fără merit protopopesc în stare mai bunișoară, pre atunci scoala și învĕțătorii stau precât se poate numai de rĕu. Dela o margine până la alta învĕțătorii rĕu dotați sûnt avisați a trăì după economia câmpului, negligă scoala, negligă lectura, și așa unii mai mult au știut acum sûnt 20 de ani, când s'au instituit de învĕțători ca acum.

Cărți de învĕțămênt abia din 10 elevi are unul o cărticică sau o tabliță, băncile de scoală în tot tractul nu numai într'o scoală sau două, s'ar potrivì mai mult pentru altă localitate. Ce ḑice dl protopop la acestea toate, când vine în parochie, nimica, sûnt toate bune, sûnt toate în ordine. Şi ce mai poate face un paroch faţă de atâtea neajunsuri, dacă protopopul este mulţămit cu toate, unul ca acela ş'ar atrage numai ură din partea poporului; căci poporul pe drept ţine pre un protopop mai învĕţat decât pre parochul sĕu, şi de aceea, ce protopopul nu impune poporului cu ocasiunea vizitaţiunei canonice, parochul n'are ce-ş cerca norocul sĕ facă mai cu seamă când-l deobligi la contribuiri. De aci apoi urmează că în comună nu afli decât pre cantorul de scie cetì; ear cetì şi scrie singur pe învĕţătorul.

Cu un astfeliu de popor cunoscĕtoriu de carte şi cu un comitet ales din sinul lui, are parochul sĕ conducă biserica şi scoala după prescrisele statutului organic şi regulamentelor sustătătoare, ne spriginit de protopopul sĕu.

Pre cât isprăvesce parochul în parochia sa cu poporul, pre atâta ispravă se face şi în sinodul protopopesc, căci deşi acolo este barem preoţimea şi învĕţătorii, cu cari s'ar putè lucra ceva, dară lipsesce şi aci conducĕtoriul. Nimica nu se lucră nici acolo pentru binele şi folosul poporului din tract, care plătesce din sudoarea sa pre tot anul diurnele deputaţilor sinodali.

Dacă s'ar publica o statistică separată după protopopiate despre toate părechile, ce trăiesc în concubinat, de sigur numĕrul acelora ar fi mai mare în protopopiatul nostru, căci sunt comune, în care sûnt şi până la 20 părechi ce trăesc în concubinat, şi cari din an în an se înmulţesc şi cu atât scade mai tare religiositatea şi moralitatea în popor. E drept, că autorităţile politice nu spriginesc organele bisericesci pentru stirpirea concubinaţiunilor, dară pentru aceea trebue îngrigit, ca ele barem sĕ nu se mai înmulţască. Causele, divorţiali atât de numeroase în acest tract sûnt un isvor însemnat de venit protopopesc, partidele se spesează până se sărăcesc şi cel ce trece odată prin acel purgatoriu scie sĕ istorisească multe aventuri; astfeliu oamenii, pre cari i-ar ajunge nefericirea sĕ înceapă divorţiu, prefer a trăì în concubinat, decât a se ruina materialminte.

Un protopop nu trebue sĕ privească şi considere protopopiatul ca un obiect de esploatare pentru înavuţirea sa, ci trebue sĕ ingrigească şi pentru binele şi naintarea din tract; căci apoi „vrednic este lucrătorul de plata sa“ ḑice s. scriptură şi earăşi: „nu lega limba boului ce treeră“.

Scoală, lumină trebue sĕ dorim cu toţii în acest tract, până nu este prea târḑiu, şi în fruntea afacerilor protopopesci un bărbat bine pregătit pentru oficiul sĕu prea onorific.

Dee Dḑeu, ca sĕ vie timpul de alegeri de protopop cât mai curênd şi spiritul sânt sĕ lumineḑe pre deputaţii sinodali, ca sĕ uite interesele particulari alegênd un bărbat deştept şi zelos, apt spre a ne conduce la limanul mântuirei. *i.*

Breţcu, 27. Martie 1884. Mult Onorate Dle Redactor! În Nr. 32 al preţuitului D-voastre ḑiar „Telegraful Român“ avurăţi bunatătea a publica o corespondinţă a mea „Din comitatul Trei-Scaunelor“, a cărei părticică din urmă, relativă la treaba alegerei de deputat în opidul Breţcu şi la eventuala atitudine a locuitorilor români faţă de aceasta, într'atâta se vede, că a îndignat pe onorabilul domn Tr. încât află de lipsă în corespondinţa d-sale din Sibiiu, apărută în Nr. 34 al acestuiaşi ḑiar, a forfeca din deosebite puncte de vedere cestiunea, ce am cutezat a o atinge şi a-mi atribuì intenţiuni mărşave, egoistice şi antinaţionali.

Nu voiu putè susţinè o luptă ḑiaristică, din punct de vedere de princip, cu un bărbat de erudiţiunea on. domn Tr. — sûnt cu mult mai modest, decât sĕ-mi fie acesta scopul — dar vĕḑênd interpretarea atât de vagă a cuvintelor mele din citata corespondinţă, nu pot sĕ nu cer permisiunea on. Redacţiuni pentru a observa spre rectificare următoarele:

Dl Tr. în corespondinţa d-sale atât de instructivă, a binevoit a supune unei aspre critice espunerea nevinovată, ce o făcui eu pe scurt, a cestiunei alegerei de deputat în Breţcu, ear fiindcă am constatat acì fapte vechi împlinite, nedependente de voinţa mea, presupune, că eu aşi fi causa unei direcţiuni greşite, spre detrimentul naţiunei mele în întreg comitatul. Presupunerea aceasta o basează d-sa pe cuvintele mele, la cari singure se provoacă din întreaga corespondenţă — că „considerând că acest opid n'a fost nici odată oposiţional, temêndu-şi privilegiile şi din causa stărei sale sdruncinate financiare, românii încă vor trebuì sĕ fie oportunişti, adoptându-se maiorităţii, fără de care ţinută, în starea lor cea isolată, ar avè sĕ-şi atragă numai ură şi şicanări“. Acest pasagiu din corespondinţa mea, pe care Stim. Dn. Tr. avu bunăvoinţa al desfira în atâtea părţi, îi dedu destulă materiă de a-mi înfăţişa în fine chiar earăşi faptele Herostraţilor şi Catilinarilor, fără sĕ fi avut norocirea a fi fost pe deplin înţeles.

Mĕ tem ca nu cumva şi prin această espresiune sĕ deştept oare care susceptibilitate şi de aceea urmând după putinţă invectivele aduse asupra mea, sĕ-mi fie permis a mĕ esplica pe lângă modestele mele reflecsiuni.

„Secuii din Treiscaune, temêndu-şi privilegiile, spre ale susţinè acestea au fost tot deauna şi sûnt şi astăḑi guvernamentali, susţine că am ḑis eu dl Tr. pre când în corespondenţa mea din Nr. 32 al „Telegr. Rom.“ se vede apriat că se referă aceste numai la opidul Breţcu şi nu la comitatul întreg, în care sûnt şi oposiţionali. Întreabă mai departe dsa, cari sunt acele privilegii? în firma credinţă că eu lucrez spre susţinerea acelora în paguba dreptului electoral, spre sugrumarea românilor.

La această provocare 'mi permit spre desluşire a observa, că eu, când am făcut amintire despre privilegiile opidului Breţcu, am înţeles sub acestea: magistrat organisat (rendezett tanács) cu drept de alegere de deputat. Aceasta este ceva „*nolli me tangere*“ a ambiţiunei sĕcuilor din opidul mărginaş, cari sûnt foarte mândrii pe starea lor exemtă, ceea ce însĕ după a mea părere, nu poate fi păgubitor pentru nici o parte din locuitori. Căci chiar şi pentru români este mult mai avantagios a fi mai compacţi sub primar (polgármester) decât, când acest opid ar abḑice de posiţiunea sa privilegiată şi s'ar subimparţi szolgăbărăuatului. Dar aceasta nu este numai părerea mea, ci o esperienţă veche a tuturor românilor din Breţcu, a cărui locuitori deşi în parte mare streini, veniţi din Moldova în contra contigentului nostru, ce il dăm acolo şi din causa ocolirei serviciului militar, — trăesc în condiţiunile cele mai uşoare decât toţi românii din celelalte comune, poate şi din alte comitate.

Sĕ fie evident acuma acì şi procederea cu stabilirea listei alegătorilor şi sĕ vedem întru cât mi se poate împuta, că am apărat privilegiul sĕcuilor, sugrumând dreptul electoral al românilor? E drept că după art. de lege XXXIII ex 1874 în conformitate cu § ful 2-lea au toţi ungurii drept de alegere de deputat, carii au fost înscrişi în lista alegătorilor până la a. 1872, dară stă şi aceea, că aplicând noi în Breţcu şi asupra românilor punctul *a)* al §-lui 3 din aceeaşi lege, am putut scoate din mai puţini ca 300 bărbaţi capi de familiă (între cari sûnt şi mulţi taxalişti.) aproape 150 alegători români; va se ḑică fie-care om, care are o căscioară măcar a sa propriă, sub care sĕ se adumbrească, este alegător la noi. Aceasta nu este analog cu casul Murĕş-Turda, unde, precum ḑice dl Tr. din 20.000 locuitori români, în trei cercuri electorale abia sûnt alegători 225. Resultatul obţinut însĕ la noi a fost urmarea înţelegerei între membrii comitetului central de alegere, în care privinţă, dacă am greşit 'mi voiu mărturisì pĕcatul totdeauna şi nu numai în „postul pascilor şi sĕptĕmâna luminată.“

„Luaţi statistica oficială a mână“ ḑice mai departe dl Tr. „şi la conscrierea populaţiunei din anul 1880 căutaţi cu lampa lui Diogene după vre'un român în comitatul Treiscaunelor.“ — La aceasta observ, că eu şi un coleg al meu scim positiv, că cel puţin în Breţcu, în blanquetele de conscriere s'a indus preste tot limba maternă a respectivului cap de familiă şi a membrilor aparţinĕţori, ear dacă oficiul statistic din B pesta a trecut preste naţionalitate şi a găsit numai sĕcui de ritul oriental, aceasta încă cred că nu se poate împuta mie.

Adaog mai departe că eu la toate ocasiunile date mi-am ridicat vocea chiar în coloanele acestui ḑiar pentru conservarea elementului românesc din acest comitat, atrăgênd atenţiunea autorităţilor bis. scolare asupra diferitelor apariţiuni amenințătoare; — este foarte greşită prin urmare adresa, când mi se impută că aşi fi poltron terorisat şi a'şi specula cu drepturile poporului, pană la metamorfosarea lui ca unealtă oarbă, câştigată cu bani, căci la această ambiţiune încă nu m'a lăsat şi nici giurstările mele încă nu m'au silit. — De altcum românii situaţi în partea resăriteană a comitatului, carii şi prin economia de vite, ce o poartă stau în contact continuu cu România, nu vor devenì nici odată sĕcui de religiunea gr. or. măcar deşì li-ar denega naţionalitatea toate statisticele din Ungaria.

Şi acuma spre încheiere sĕ mai viu la o parte grea din învinuirile, ce mi-le face dl Tr. „Sĕcuii din Treiscaune sunt materialminte scăpătaţi, aşa dară trebue sĕ aleagă deputat guvernamental“ — astfel îmi citează d sa cuvintele mele, dându-le un înţeles, pe care eu nici cum nu l'am avut în vedere, când am ḑis în corespondenţa mea din Nr 32 că „opidul Breţcu n'a fost nici odată oposiţional temêndu-şi privilegiile sale şi din causa stărei sale sdruncinate financiare.“ Amintii mai înainte despre privilegiile acestui opid, pe care nu eu sûnt chemat al apăra acuma, dar de oare ce persoana mea este adusă într'o combinaţiune de gescheftărie, mĕ esplic şi în această privinţă.

Breţcu, ca persoană morală, este al doilea în tot comitatul, care are cea mai mare estindere de teritoriu cu deosebire pădure, dela care nu sunt ţĕrmuriţi de loc nici românii, ci poate fiecare pădurì când vrea şi cât vrea, astfel că breţcanii vênd mai multe lemne ca 20 comune la olaltă. Cu toate proprietăţile însĕ, ce le are acest opid, nu i se urcă venitul la mai mult ca 9000 fl. fiindcă nu i s'a esploatat toate resursele spre a nu fi locuitorii încărcaţi — ear acest venit nu prea este destul spre a susţinè în toată regula un magistrat organisat. Pentru aceste scăderi se tem dară sĕcuii din Breţcu, că dacă nu vor fi guvernamentali, li se va lua magistratul, precum li s'au şi ameninţat şi au respins de mai multe ori candidaţii oposiţionali, renumiţi de avuţi, cari au ajuns cu cuartirul general până în oraşul vecin K. Vásárhely. Şi ca sĕ se vadă în mod şi mai credibila că la alegerea din Breţcu dela 1875 încoace, de când sciu eu că nu s'a făcut geschefturi, ajunge sĕ amintesc că în trei perioade a fost ales prin aclamaţiune d, Gabor Péter, fiul primariului, care nici că a putut, nici a avut lipsă sĕ jertfească vrun crucer măcar. A deoblegat însĕ în mai multe rênduri chiar pe români întrevenind la ministeriu în causa delăturărei sau mărginirei carantinei oilor (provĕḑută în art. de lege XX ex 1874) şi a scăderei dărei de venit după acestea.

Eată dară că nu pentru foloasele materiale au fost şi sunt secuii din Breţcu guvernamentali şi nu pot sta prin urmare combinaţiunile, în care sunt adus.

Resumând în fine toate cele espuse constat, că eu în corespondenţa mea dintâiu, am înfăţoşat numai posiţiunea românilor din Breţcu faţă de alegerea de deputat, nici decât nu m'am ridicat la aceea, ca sĕ discut „*care ar fi atitudinea politică mai oportună a naţiunei*“ la ceea ce nu mĕ simt chemat. Vorbind dară eu numai despre Breţcu s'a putut vedea, că aci alegerile s'au făcut tot prin aclamaţiune fără sĕ fi fost lipsă de concursul românilor cari au fost mai mult indiferenţi nici pro nici contra. În aceasta privinţă eu n'am făcut un pas mai mult ca colegul meu şi nici am îndemnat până acuma preunul măcar sĕ ea parte la alegere; aceasta nu o pot susţinè nici cei mai aprigi contrari ai mei. Dar intr'atâta am fost activ ca membru al comitetului central de alegere din acest opid, că la verificarea listei alegĕtorilor, românii sĕ fie representaţi cât de bine. Oportunitatea, pe de altă parte, care o observă românii din Breţcu întru buna convieţuire cu conlocuitorii lor în majoritate fără a abḑice de interesele şi individualitatea lor, o poate aprecia mai bine acela, care vede şi cunoasce mai de aproape toate împregiurările, în care trăiesc dênşii.

Dacă am avè norocire vre'odată de onorabilul domn Tr. prin părţile noastre ceea, ce ar fi de dorit şi din alte privinţe, cred că foarte iute ar pricepe situaţiunea şi nu ar descărca de odată atâtea atribute, grav învinuitoare, care pot numai sĕ descuragieze pe ori cine s'ar interesa încâtva de împregiurările poporului, căci întimpinăm şi altcum pe alte căi destule greutăţi. *C-n.*

Adunarea deputaţilor.

Sesiunea estra-ordinară

Urmarea şedinţei dela 24 Martie 1884.

După cetirea raportului asupra revisuirei, d. preşedinte roagă Adunarea a ficsa, când se va începe discusiunea.

D. G. Ianoli observă, că nefiind oposiţiune în Cameră respunderea este mai mare înaintea ţĕrei şi trebue a întra în aplicarea strictă a regulamentului şi a se acorda terminul de trei ḑile libere, prevĕḑut de regulament. Raportul conţine 44 pagine, deputaţii n'au avut timp al studia şi crede că revisuirea Constituţiunii trebue sĕ urmeze cel puţin filiera regulamentară a ori cărei legi de un interes secundar.

D lor, ca sĕ vĕ arăt, până unde a mers dorinţa noastră de a se face revisuirea, vĕ voiu spune că în secţiunea mea, înainte de a termina discusiunea asupra tuturor articolilor, înainte chiar de a se face procesul verbal constătător de lucrarea comisiunei, fiind că comisiunea însărcinată de Senat era constituită şi gata de a lucra, şi fiind că nu putea sĕ aştepte pe delegatul nostru noi am ḑis sĕ numim un delegat, căruia sĕ-i dăm mandat, că toate cestiunile netranşate în secţiunea Senatului, sĕ le transeze împreună cu comitetul Senatului, precum şi de a susţine din toate puterile libertatea presei.

Nu voiu atinge acum cestiunea libertăţii presei, dar voiu spune că delegatul nostru a avut mandat special, ca sĕ fie pentru libertatea presei, şi n'am vĕḑut figurând, între delegaţii, cari au votat pentru libertatea presei, pe d. Stolojan.

Dar vĕ spun numai, că discusiune nu a urmat conform regulamentului în secţiunea 5-a decât numai asupra câtorva articole, şi desfid pe d. raportore sĕ arete procesul verbal al acelei secţiuni, sau sĕ spună că delegatul nostru nu a promis, că va discuta cestiunea libertăţei presei şi va fi pentru dênsa. Nu fac proces nimĕnui, dar cred, că şi acesta este un argument suficient în favoarea celor trei ḑile, cari se accardă chiar pentru o simplă lege ordinară.

Mĕ raportez dar la buna voinţă a dv. vĕ rog, sĕ nu ne pripim; fac apel la d. prim ministru, ca sĕ pună toată înfluinţa sa pentru a obţine dela onor. Cameră ca cestiunea reviḑuirei sĕ se ia în discuţiune Mercuri.

D. N. Dimancea crede că legiuitorul, care a făcut regulamentul acesta, a avut gânduri înalte şi serioase; el şi-a ḑis: Camera are necesitate de 3 ḑile libere înainte de a începe discusiunea asupra unui proiect presintat, pentru ca sĕ ia deplină cunoscinţă de legea, pe care este chemată sĕ o voteze; dar tot atunci legiuitorul avênd în vedere că se poate ivì casuri, cari nu pot suferì întârḑiere, el a adăugat: Camera poate scurta acest termen, poate decide altfel.

Raţiunea pentru care legiuitorul a dat Adunării cele trei ḑile, este ca ea sĕ poată studia legile; însĕ pentru legile cele mari şi importante, care sûnt înscrise nu numai în inima cetăţanului, dar şi în inteligenţa deputatului, şi pe care fie care din noi scim, cum avem sĕ le resolvăm, pentru aceste legi, legiuitorul regulamentului a ḑis; este de onoarea şi de demnitatea Camerei, ca se dau ei aplicarea acestui articol, sĕ poată deroga dela regula generală, şi cu aceasta sĕ probeze că ea s'a identificat cu ceea ce are sĕ delibereze.

Raportul este espresiunea în resumat a opiniunii delegaţilor de secţiuni, şi mai cu seamă opiniunea raportorului; prin urmare, poate fi trebuinţă de cele trei ḑile pentru a studia acest raport, dacă noi nu avem intenţiunea de a ne agăţa de cuvintele, de espresiunile din raport, ci de a face reviḑuirea Constituţiunii?

Noi toţi cunoascem pulsul ţĕrei. Am lucrat aici în cameră şi ne am luat şi am avut destul timp de gândire în aceste 10 luni; prin urmare, acum nimenì din noi numai poate ḑice, că ar fi o surprindere punerea în discusiune a legii chiar aḑi.

Raportul a început sĕ se depună de Mercuri... (Sgomot, întreruperi) şi Vineri s'a depus în total şi s'a împărţit. (Sgomot).

Voci. Nu este esact.

D. G. Panu. Fac apel la d. raportore sĕ declare d-sa categoric, când s'a împărţit raportul. (Sgomot).

D. N. Dimancea, Dlor este adevĕrat, că raportul s'a depus Mercuri, şi s'a împărţit Vineri cea mai mare parte dintrênsul. Este dar un suptertugiu neiustificat, este a ne ascunde după deget, când supt pretest că s'a scăpat o frasă sau s'a adoptat alta, se cer trei ḑile de amânare (întreruperi).

Aşa dar, dlor, vĕ rog sĕ întrăm în discusiunea acestei cestiuni.

D. preşedinte al consiliului. Dlor, am luat cuvêntul, fiind că onor. d. Ianoli a făcut apel la mine, şi mĕ cred dator ai rĕspunde.

Dlor, mai ântâi sĕ constatăm, că Mercuri s'a depus partea ântâia a raportului.

Voci. Vineri.

D. preşedinte al consiliului. Mĕ ertaţi, dlor, partea ântâi s'a depus în manuscris Mercuri, s'a trămis la tipar şi Vineri a venit tipărit şi s'a împărţit la unii din dnii deputaţi; partea a doua s'a presentat Vineri, s'a trămis la tipar şi s'a împărţit; unii din dnii deputaţi au primit'o alţii nu; acei cari au binevoit, au luato, alţii nici nu s'au uitat la ea.

Acum d-lor, ce este în discusiune? Este în discusiune o lege? Aveţi sĕ discutaţi raportul asupra unei legi, pe care unii au sĕ o combată, alţii sĕ o susţină şi apoi sĕ se iea în consideraţiune? Eu cred, că nu este o lege, ci sûnt atâtea legi câte articole aveţi sĕ modificaţi din Constituţiune. Prin urmare nu aveţi sĕ discutaţi raportul, ca sĕ vedeţi dela început, dacă trebue sĕ respingeţi sau sĕ luaţi în considerare legea. Aşi înţelege, când ar fi cine-va contra reviḑuirei, sĕ ḑică că trebuie ne-apărat sĕ facem o discusiune generală, pentru că după aceea sĕ respingem legea încă dela luarea în considerare şi prin urmare sĕ nu o mai discutăm articol cu articol; dar până acum n'am vĕḑut nici pe unul, care sĕ ḑică că este în principiu contra reviḑuirii.

Onor. d. Ianoli ḑice: daţi-ne timpul ca cel puţin asupra articolelor, cari vin cele întâi în discusiune sĕ putem face un studiu, ca sĕ ne pronunţăm în cunoscinţă de causă, şi de aceea eu am luat cuvêntul, ca sĕ vĕ rog sĕ amânaţi discusiunea până mâne, spre a se da timp celora, cari vor sĕ vorbeasca asupra articolului întâi.

Voci. Dar discusiunea generală?

D. preşedinte al consiliului. Apoi pentru ce sĕ mai faceţi o discusiune generală?.. (Întreruperi, sgomot).

D-lor, aveţi sĕ luaţi cuvêntul la fiecare articol, asupra fiecărui articol se vor propune amandamente, cari au sĕ se primească sau sĕ se respingă. Prin urmare, asupra articolelor înţeleg discusiune, dar o discusiune generală asupra ce?... Asupra revisuirii Constituţiuni? Dacă voiţi sĕ o faceţi sau nu.

D. G. Panu. Asupra luări în consideraţiune.

D. preşedinte al consiliului. Onor. d. Panu ḑice: asupra luării în consideraţiune. Eu înţeleg pe acei, cari sunt contra revisuirii Constituţiunii sĕ ceară aceasta, şi vĕd că ne-reviḑuirea şi-a făcut mulţi adepti, dar unii au avut curagiul de a o spune pe faţă, pe când alţii au căutat ca prin mijloace indirecte sĕ ajungem tot acolo, cel puţin în ceea ce privesce legea electorală. Însĕ tocmai în privinţa acestei legi ar fi trebuit sĕ fiţi mai...

O voce. Cavaleri.

D. preşedinte al consiliului. Eu nu voiu ḑice cuvêntul de cavaleri; dar voiu ḑice ceea ce ḑice Românul: oameni de omenie, pentru că în sinceritatea şi în curagiul opiniunilor stă cavalerismul românesc.

O voce. Dar cine e contra reviḑuiri?

Dl preşedinte al consiliului. D-voastră, cei cari ḑiceţi că mai bine sĕ nu se facă de loc de cât sĕ se facă altfel, de cum o voiţi d-voastră.

D. D. Giani. Şi d-voastră tot aşa ḑiceţi.

D. preşedinte al consiliului. Onor. d. Giani ḑice: că şi noi tot aşa ḑicem. Dar eu v-am spus de mai multe ori, că atunci când aş crede că sunt într'un singur punct în desacord cu alegĕtorii mei, mĕ voiu duce sĕ-i consult din nou. Aceasta v-am spus-o atunci, când esitam de a primì mandatul alegătorilor mei din Dolj.

D-lor, ţeara, în mare majoritate, s'a pronunţat în cestiunea reviḑuirii, aşa precum o susţinem noi (Aplause).

D-voastră poate credeţi că ţeara de atunci până astăḑi şi-a modificat vederile sale, şi prin urmare aţi voì poate ca din nou sĕ se facă apel la ţeară. Ei bine, dacă voiţi aceasta atunci spuneţi lucrurile într'un mod clar, pentru ca sĕ nu ne mai perdem timpul în ḑadar.

Dacă voiţi aceasta, atunci faceţi-o d-v. noi nu am voì sĕ o facem.

Ḑiceţi că aveţi trebuinţă ca sĕ vĕ luminaţi, sĕ vĕ formaţi opiniunile: dar sûnt 10 luni, de când aceasta cestiune se discută şi agită ţeara, mai ales cu ocasiunea alegerilor, când unii nu prea aveaţi încredere în dispositiunile alegerilor şi nu prea aţi spus pe faţă, cu omenie, cum ḑice românul, tot ceea ce gândiţi şi acum, după ce aţi fost aleşi, veniţi sĕ vĕ daţi pe faţă părerile d v. (Aplause).

Aţi esplotat mult pe aceia, cari au avut încredere în d-voastră

D. D. Giani. Nu noi am făcut pronunciaminte cu 600... (Sgomot).

D. preşedinte al consiliului. Eu fac apel la toţi acei, cari au luat parte la lucrările comitetului, şi-i rog sĕ declare pe onoarea dumnealor, dacă nu au fost în gândul nostru că nu ne vom coborî mai jos de 600.

O voce. Nici mai sus de 800.

D. preşedinte al consiliului. Onor. d. Giani caută de a găsì un echo în acei, cari sûnt la un gând cu dsa şi voiesce a se face un nou apel la ţeară, pentru ca ţeara sĕ se pronunţe între dumnealor şi noi.

D. D. Giani. Eu?!

D. preşedinte al consiliului. Negreşit; fiind că aţi declarat că şi dv. ca şi noi, şi noi ca şi d-voastră ţinem ca mai bine sĕ nu se facă de loc reviḑuirea, de cât sĕ se facă altfeliu de cum o voim. Prin urmare, cine are sĕ decidă între noi de cât ţeara? Vedeţi dar că aveam dreptate sĕ vĕ cer sĕ spuneţi lucrurile în sinceritate.

Eu cred, d-lor, că până mâne aveţi tot timpul ca sĕ cetiţi raportul, cel puţin în părţile acelea, cari privesc articolele ce se vor discuta mâne, şi pe urmă, treptat, 'l veţi cetì în întregul sĕu, căci discuţiunea nu are sĕ se termine într'o ḑi sau două.

De aceea sper a da o satisfacţiune acelor d-ni, cari au cerut un termin de 3 ḑile. Gândesc că de s'ar amâna până mâne discusiunea, este un timp suficient spre a cetì raportul, şi apoi cum ḑice proverbul frances: *la nuit parte conseil* (Aplause).

Poate până mâne vĕ veţi gândì, că nu este folositor pentru ţeară de a o mai ţinè în agitaţiunea aceasta, care durează de 10 luni. (Aplause).

D. D. Giani. Noi agităm ţeara?

D. preşedinte al consiliului. Eu nu am ḑis că d. Giani o agită.

D. Giani nu este nici tribun, nici demagog, ci cum ḑice francesul: *tant s'en faut.* Dar cestiunea este pusă la ordinea ḑilei de 10 luni înaintea ţerei, şi ce tristă opiniune ar trebuì sĕ ne facem despre ţeară, când ea ar sta indiferentă, când n'ar fi îngrijată în faţa unei cestiuni care atinge interesele ei cele mai mari, care atinge viitorul ei? (Aplause).

De aceea cred că a venit timpul, sĕ facem a înceta odată aceste frământări, aceste îngrigiri.

Vĕ mai puteţi chipzuì şi la noapte, ca mâne sĕ începem această discusiune aci, în şedinţa publică, şi în faţa ţerei, şi discutând astfel, vĕ veţi putea da mai bine seama despre consecinţele opiniunilor d-v., când ele s'ar realisa, de cât disputând în cercuri mititele.

Aceasta o ḑic mai cu seamă pentru acei cari susţin un singur colegiu, care este raţionamêntul ce se aduce în favoarea acestei idei? Este că în cercuri mici se strimtează ideile, şi în cercuri mari se lărgesc. (Aplause). Sĕ discutăm dar şi noi astfel cestiunea în cercul cel mare al întregei representaţiuni naţionale şi în faţa publicului. (Aplause).

Voci. Da, da, mâne. (Va urma).

(Convocare.) Alegĕtorii români din ambele cercuri electorale ale Oraşului Sibiiu, aderenţi ai programei naţionale din 1881, sûnt invitaţi a se întrunì **Duminecă în 13/1 Aprilie a. c. la 4 oare d. p.** în sala **„Grădinei Flora“** (Schewisgasse Nr. 3), pentru alegerea alegĕtorilor la conferenţa generală naţională.

Sibiiu în 9 Aprilie 1884 st. n.

Dr. *Aurel Brote*, president.
Dr. *Nicolau Olariu.* secretariu.

(Convocare) Alegĕtorii români din cercul electoral al **Cisnădiei,** aderenţi ai progamei naţionale din 1881, sûnt invitaţi a se întrunì **Marţi** în **3/15 Arilie** a. c. la 11 oare înainte de ameaḑi în sala grădinei, **„Flora“** (Schewisgasse Nr. 3) pentru alegerea alĕgĕtorilor la conferenţa generală naţională.

Subcomitetul.

Conspectul operaţiunilor Institutului de credit şi de economii „Albina“ în Sibiiu în luna Martie 1884.

Intrate.	fl. cr.
Numerariu transpus din 29 Februarie a. c.	67,629.51
Depuneri	67,138.37
Cambii rescumpĕrate	240,781.14
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	52,766.99
Interese şi provisiuni	13,824.48
Fondul de pensiuni	2,103.91
Monetă vêndută	65,273.13
Efecte	3,387.79
Conturi curente	65,737.—
Diverse	12,620.57
	fl. 591,262.89

Eşite.	fl. cr.
Depuneri	104,185.33
Cambii escomptate	218,460,13
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	62,084.—
Interese pentru depuneri	563.77
Competenţe de timbru	6.65
Salarie şi spese	1,877.41
Monetă cumpĕrată	57,521.37
Conturi curente	63,228.88
Diverse	19,546.75
Saldo în numerariu cu 31 Martie 1884.	63,783.60
	fl. 591,262.89

Sibiiu în 31 Martie 1884.

Visarion Roman, director esecutiv.
Iosif Lissai, comptabil

Varietăţi.

* (Dar prea'nalt.) Majestatea Sa ces. şi reg. apostolică s'a îndurat preagraţios a dăruì din şatula s'a privată 100 fl. pe seama scoalei confesionale gr. or. din Banpatoc, protopresbiteratul Gioagiului I.

* (Alegeri supletorie la sinodul archidiecesan). În cercul mirenesc al III Sebeş s'a ales deputat sinodal dnul Simeon Muntean, notariu cercual în Săşciori: în cer. mir. al X Abrud d. Gerasim Candrea, advocat în Câmpeni; în cerc. mir. al XIII Solnoc, d. Grigoriu Pletos prof. gimn. şi catechet în Năseud; în cercul preoţesc al XV Têrnava d. Ioan Almăşan, protopresbiter în Alma.

* (Postal.) Cariola postală între Zah şi Murăş-Ludoş cu prima Mai începênd va comunica în toate ḑilele după mersul de până acuma.

* (Concurs.) In comitatul Sibiiului a devenit în vacanţă postul al doilea de veterinariu. Acest post are un salariu anual de fi. 400. şi pauşale de călătorit fl. 200.

Pentru înaintarea concurselor corespunḑĕtoriu instruate se defige ḑiua de 21 Aprile a. c.

Sibiiu, 9 Aprile, 1884.

Dela vicecomiţiatul comitatului Sibiiului.

* (Statistica alienaţiunei mintale.) Marţi seara a avut loc, în micul amphiteatru Gersor, la Sorbona, o conferenţă asupra statisticii alienaţiunii mintale, de D. doctor L. Lunier.

Trei puncte principale au fost desvoltate succesiv: numĕrul alienaţilor după recensimente; numĕrul alienaţilor internaţi în stabilimentele speciale; causele nebuniei.

Dela 1835, în fie-care cinci ani se face câte un recensiment. După această statistică, numĕrul internaţilor, care era în 1835 de 16,000 aproape, s'a mărit fără încetare şi s'a ridicat în 1876 la 83,000. Numĕrul alienaţilor la domiciliu, idioţilor, tîmpiţilor inofensivi, a fost de 54.000 în 1866, de 50,000 în 1872 şi de 39,000 în 1876.

Mărimea unei părţi şi scăderea celei lalte provine din causa, că din 10 bolnavi aduşi astăḑi în stabilimentele publice, 7 ar fi fost respinşi altă dată. Creşterea totală este aproape $20_0/^0$.

Calificarea de alienat se aplică în stabilimentele speciale tuturor categoriilor, cuprinḑênd pre têmpiţi şi pre idioţi. Aceştia erau în 1856 în proporţiune de $65\,^0/_0$.

Cele din urmă recensimente dă 1 alienat la 444 de locuitori, dar aceasta ţifră este slabă şi în realitate se găsesce 1 alienat la 300 sau 350 de locuitori.

Causele nebuniei şi ale timpelii provin mai mult din densitatea populaţiunii, din stagnaţiunea în unele ţĕri de câmp sau de munte şi din intensitatea civilisaţiunii.

S'a remarcat că femei, cari au născut idioţi în oare-cari înfundături puţin aerisate şi pline de miasme, au procreat fiinţe complect sănătoase pre un alt pământ. S'a mai remarcat asemenea, că două ţĕri de o potrivă civilisate aveau mai acelaşi numĕr de nebuni pentru un acelaşi numĕr de locuitori.

D. doct Lunier a constatat, că în Englitera şi în Olanda ţifra nebunilor e mai mare de cât în Francia, că în Elveţia este de 1 nebun pentru 202. Nu sûnt de cât trei ţĕri în Europa, Spania, Italia şi Elveţia care au un numĕr mai mare de cât Francia.

În definitiv, se pare a resulta din observaţiunile făcute că, crescerea nebunii este puţin considerabilă, şi că în acelaşi timp tîmpeala a scădut simţitor.

„Carpaţii.“

Posta Redacţiunei:

Domnului Georgiu Pop Gridean şi Consoţii. Cestiunea sulevată de DVoastră nu este obiect pentru interpelare în diare. Binevoiţi a vĕ adressa la locurile competente, şi dacă nu vi se va satisface, preste două sĕptĕmâni se deschide sinodul archidiecesan, şi acolo vi se dă ocasiune a vĕ aduce jalba în formă convenabilă.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiuni** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa dicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm. că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Nr. 805 [712] 1—3

CONCURS.

Pentru administrarea corespundĕtoare a pădurilor comunali şi bisericesci, cari se află pre teritoriul comunelor Selişte, Gurariului, Orlat, Cacova, Sibiel, Vale, Tilişca, Galeş, Aciliu, Săcel şi Mag, aparţinetoare de cercul Seliştei, comitatul Sibiiului, precum şi pentru facerea planurilor de exploatare silvanale, cari vor mai fi de lipsă prin aceasta se deschide concurs pentru împlinirea unui post de silvi cultor cercuale.

Reşedinţa oficioasă: Sĕlişte

Venitele împreunate cu acest post salariu, bani de cuartir, pauşal de cancelarie şi călătoria face la olaltă 1265 fl. anuali.

Pentru facerea planurilor de exploatare afară de aceasta va venì o remnueraţiune corespundĕtoare.

Competenţi, cari afară de recerinţielepr escrise în §. 36 A. L. XXXI. ex 1879 şi cunoscinţa limbei oficioase maghiare, poşed şi limba română şi germană, şi tot-deodată sûnt versaţi şi în afaceri de administraţiune silvanală, sûnt provocaţi aşi înainta cererile înzestrate cu documente în termin de şese septĕmâni la subscrisul pretor.

Alegerea se va îndeplinì în 2 Iuniu a. c. 10 oare dimineaţa şi oficiul va fi sĕ se ocupe prin alesul în 15 Iunie a. c.

Selişte 8 April 1884.

Pretorele cercual.

---

ad. Nr. 588. [703] 3—3

Citaţiune edictată.

Ana Fleşiariu din Cloasterfu de religiunea gr.-or. cottul Târnavei mari, carea de 3 ani de dile a părăsit în mod clandestin pre legiuitul ei bărbat Ioan Sêrb din Trapold în premenţionatul comitat, fără a se sci ubicaţiunea ei, prin această este citată, ca în termin de 3 luni de dile dela subscrisul dat sĕ se înfăţioşeze sau în persoană sau prin vre-un apărătoriu înaintea, subsemnatului scaun protopresbiteral căci la din contra procesul în contră i intentat, se va pertracta şi în absenţa dênsei, conform prescriptelor în vigoare.

Cohalm, 14 Martiu 1884.

Scaunul prot. gr. or. resărit. al Cohalmului ca for matrimonial de I. instanţă.

Nicolau D. Mircea,
adm. prot.

---

4 fl. şi 93 cr.

costă următoarele lucruri preţioase, cari au fost mai nainte de 3 ori mai scumpe lucruri, despre cari se susţine că produc mare efect privitoriului.

1 orologiu, care te deşteaptă noaptea, de bronz, **1 telescop optic,** cu care poţi vedè la 3 miluri distanţă, **1 orologiu de soare,** care se poate întrebuinţa la ori şi ce casă, **3 borcane de cristal pentru compot, 4 tasse de apă din metal alb, 1 imitator de sbierete, 1 album de tot elegant de piele** pentru 50 de fotografii, **12 bucăţi alese de săpun** precum de ierburi, viorele, rose etc. bucata cu 20 cr., **1 giuvaer elegant pentru domni şi dame** din aur bun de calitatea a doua, precum broş, cercei, botoni pentru mangete, 3 botoni de cămeşă, **1 păreche de papuci (de casă) tărâşi-rococco** eleganţi, pentru domni şi dame, **1 pănzătură de masă** în stil rococco cu ţeseturi de aur, **12 linguri** din metal cu patentă, care remâne totdeauna alb, **1 cassetă mică pentru cusut şi ca mobil frumos de casă** cu degetare, ace etc., **1 cutie foarte fină pentru zahar, 1 scăpărătoare de foc pentru vênători** cu un cap de vulpe, ornament frumos pentru casă, **1 părechie de cele mai nouĕ bete cu patentă, elastice, 1 briceag necessar** cu scobitoare de dinţi, lingură pentru curăţirea urechei, tăietor de unghii, **1 părechie elegantă de candelabre de salon,** acestea toate împreună numai **cu 4 fl. 93 cr.**

La comandare sĕ se mai trimeaţă pe lângă suma aceasta încă **46 cr.** pentru ladă. [711] 1

Fabrica: Viena, II., Praterstr. 16.

Im grossen Rix-Ausverkauf.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indivizi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] **6. Place du Trône, Paris.** 17

Zambach şi Gavora.

Fabrica de vestminte şi recuisite bisericesci

de rit catolic şi grec. [555] 27—30

în Budapesta, strada Vaţului, Váczi utcza Nr. 17.

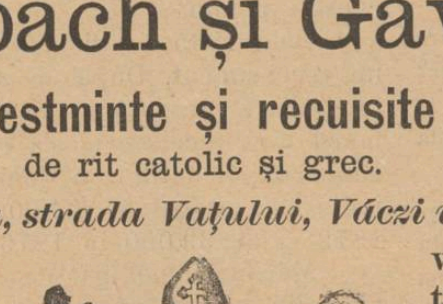

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, şi pentru societăţi industriale (şi pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelniţe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărţi de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor convenì, se vor schimba cu altele.

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încărunţire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia C. Bugarsky. *Bucuresci*: Rud. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta*: Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeş*: M. Vlad, farmacist. *Lugoş*: L. Vértes, farmacist. *Timişoara*: Stefan Tárczay, farmacist. *Verşeţ*: Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 1

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Esaminaţi şi păstraţi ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite şi probate prin documente dela autorităţi medicale şi folosite cu bun succes de mulţi privaţi:

Sucul de muşchiu al Drului **Miller** are un efect neaşteptat la tuse, răguşală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respiraţiune. În borcane pentru copii şi oameni mari. Preţul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile şi convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée şi umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esenţial mistuirea. Acest escelent remediu sĕ nu lipsească din nici o casă ţĕrănească. Preţul pentru ¹/₁ Flacon **1 fl. 50 cr.,** pentru ¹/₂ Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sĕu la petele, ce es vara pe pele, la înroşire, peste tot la ori-ce necurăţiri a feţei. Succesul e sigur după o întrebuinţare regulată. Preţul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ţi face în scurt timp mânile albe, delicate şi moi. Şi pentru coloarea feţii încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături şi îngroşeri de piele. Preţul unei sticluţe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuinţare şi un penel **60 cr.** [706] 2—16

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger; în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele şi băcăniile mai mari din Ungaria şi Transilvania, precum şi la depositul central de espediţie, J. de Miller, farmacist, Braşov. (Transilvania).

După desemnul de aici mai sûnt de vêndut:

8766 bucăţi de oroloage-remontoir Washington veritabile à 9 fl. 78 cr. şi 3967 bucăţi oroloage verit. Elveţiane à 4 fl. 85 cr.

În mărime pentru domni şi dame.

Aceste oroloage sûnt toate regulate pe secundă. Cifrele strălucesc de sine şi noaptea aşa încât în ori şi care timp, poţi vedea fără lumină la câte oare este

Un orologiu pentru dame, veritabil de 14 carrate, probat de oficiu costă: mai înainte fl. 75 — **acum numai fl. 28.**—; **un orologiu mare pentru domni,** mai înainte fl. 90.—, **acum numai fl. 35.**—; în 13 carrate argint, probate prin oficiu, suflate cu aur, foarte fine, pentru **dame,** mai înainte fl. 30.— acum numai **fl. 14.**— pentru **domni,** mai înainte fl. 25.—, acum numai **fl. 12.50**; **oroloage de argint de Geneva (Genf),** veritabile, cu căsulie de aur, mai înainte fl. 15.— acum numai **fl. 8.50. Oroloage remontoir Washington patentate,** veritabile, mai înainte fl. 36.— acum numai **fl. 9.78, Oroloage-Anker de Geneva,** cu 17 rubine, cu căsulie de nikel de argint verit. sau de aur dublu, regulat cu aparat de nikel patentat, cu curs solid, mai înainte fl. 22.— acum numai **fl. 8.75, un orologiu elveţian** foarte bun, frumos decorat, cu Anker, mai înainte fl. 15.— acum numai **fl. 4.85.**

Prelângă aceasta ori cine va face comande va căpeta

de tot pe nimica, gratuit, ca cadou

din depositul nostru o părechie de cercei pentru dame din aur de 14 carrate, probaţi de oficiul de punciare principal c. r., cu corale veritabile, mărgele sau rosete; mai departe 1 cruce de gât cu lanţ-Collier, 1 brouş gravat foarte fin, 1 medaillion cu camea frumoasă, 1 inel de briliant-Simil veritabil, 8 garnituri de bumbi de chemisette-şi manchette din nikel de argint, cu gravură de maşină fină, 1 lanţ de orologiu din cel mai fin aur dublu cu medaillion cu 12 fotografii fine şi picante de Paris sau cu Georg-Taleri, 1 cigaretă de spumă de mare cu ambră galbină, cu figuri fin gravate sau sculptate, cu etui, 2 albumuri, cel dintâiu cu 50 de fotografii al doilea cu 291 bucăţi de diversi articuli de lucs.

Album de fotografiă, în formă cuart, cualitate prima, cu jucărea veritabilă de Geneva, joacă două piese, cumpĕrat singur fl. 7.50 ca adaos la oroloagele de mai sus numai **fl. 6.**

Pentru fie-care orologiu se dă **garanţie de 5 ani.** Ce nu convine se primesce retour sau se preschimbă, prin urmare ori ce comandă e fără risico.

Speditiuni se fac în fie-care di, afară de dilele de sĕrbători creştinesci, pasci, rusalii şi crăciun.

Adressa: Uhren-Alianz din Genf, [682] 4—12
Viena I. Adlergasse Nr. 1.

NB. Scrisori de apreţiare favorabilă se primesc ori şi când cu mulţămită însĕ nu se publică.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 39 Sibiiu, Marţi 3/15 Aprilie 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusĕ. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or
15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr
fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sěptěmână, deschidem pe trimestrul Aprilie-Iunie al anului 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Martie 1884, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 2 Apriliu 1884.

Am dat sinceră espresiune mişcărei inimei noastre din incidentul viuelor mişcări electorale observate între români în ḑilele din urmă. Am dat tributul nostru de recunoscinţă comitetului central din Sibiiu pentru paşii făcuţi în competinţa sferei sale de activitate, şi i-am dat şi rectificarea trebuincioasă, încât el trecând preste marginile competenţei sale, se gera de organul întregei naţiuni române. Aceasta o am făcut cu toată consciinţa, căci cine altul dacă nu noi, era chemat a-şi ridica glasul contra pretensiunei, că din gura comitetului central din Sibiiu vorbesce întreagă naţiunea română? Cine altul dacă nu noi, cari încă representăm ceva, şi luptăm pe teren politic contra torenului pus în mişcare la 1881? Cine era mai chemat ca şi „Telegraful Român“ sĕ vină, şi sĕ spună, că comitetul central din Sibiiu numai în numele acelora vorbesce, cari aderează la basa politică statorită în conferenţa din 1881, şi că aceia pot sĕ fie cât de mulţi, cu toate acestea sûnt numai o partidă, şi ca atare neîndreptăţită a vorbì în numele întregei naţiuni.

Aşa am resonat la 31 Martie. a. c. Şi noi ca oameni cu credinţă religioasă, trebue sĕ credem în provedinţa dumneḑeească, căci altcum nu ne putem esplica coincidenţa cea minunată, care a doua ḑi după apariţiunea numĕrului din ḑiariul nostru, în care făcuserăm această rectificare, vine şi ne illustrează resonarea încă prea drastic, după cum n'am dorit, şi nu puteam dorì noi.

Din capul locului am condamnat tendenţa passivistilor, de a se presenta înaintea lumei ca singura espresiune a naţiunei române. Şi aceasta trebuia sĕ o facem, căci, la cas de teribil fiasco noi trebuia sĕ păşim şi sĕ luăm comanda oastei împrăştiate şi destrăbălate. Trebuia sĕ condamnăm ţinuta ḑiarelor acestei partide, ţinută nedeamnă de ḑiare serioase, ţinută copilărească aptă a ne discredita în faţa lumei, şi a ne mai învrăşbì între noi. Şi ne-a fost de tot greu a ne păstra sângele rece, vĕḑênd mania lor de a presenta conferenţa politică din Budapesta în formă de comedie. Bunul simţ însĕ s'a făcut stăpân preste noi şi ne-am esprimat fără reservă dar cu demnitate regretul nostru faţă cu această ţinută.

Tot aşa facem şi astăḑi. Condamnăm procedura bărbaţilor nostri politici, cari provocară scandalul din conferenţa alegĕtorilor români de Dumineca trecută. Condamnăm neesplicabilă ţinută a acestor bărbaţi politici, cari prin primul pas făcut în cele politice ne-au discreditat tare în faţa lumei, şi ne-au nimicit tot creditul nostru politic în şi afară de patrie. Aceasta suntem datori sĕ o facem noi, cari am disputat veteranilor şi neofiţilor din Sibiu dreptul arrogat de ei de a vorbì şi lucra în numele naţiunei române, trebue sĕ o facem noi, cari combatem paşii greşiţi fie în tabera noastră, fie în tabera contrariă, noi cari apreţiăm fără părtinire meritele, fie la noi fie la alţii, şi suntem conduşi de principiul: „*Suum cuique.*“

În luptele politice încă ar trebuì sĕ se documenteze sfinţenia caracterului şi mai pe sus de toate adevĕrul, sântul adevĕr şi dreptatea sĕ fie parola noastră pe marea viforoasă a vieţei noastre politice. Ar trebuì sĕ dispară neînţelegerile şi urile, passiunile şi scopurile particulare, ca astfel sĕ documentăm în faptă că numai causa naţională ne zace la inimă.

Ce fac bărbaţii nostri? ce făcură în special bărbaţii politici din Sibiiu în conferenţa de Dumineca trecută? Sĕ vedem. Mai întâi se proclamă ex praesidio aderarea la conclusele conferenţei din 1881; plus presidiul enunciă că delegaţii aleşi vor avea a apăra cu toate mijloacele aceste concluse la conferenţa din Sibìiu. Pe această basă se dispune alegerea delegaţilor. Votarea a fost secretă. Toate au decurs în cea mai mare ordine. Când la scrutiniu bărbaţii nostrii politici, luceferii naţiunei române, căci sĕ susţine că din Sibiiu se dirigează naţiunea noastră — bărbaţii nostri politici nu fac scrutiniul, ci-şi aruncă cele mai necălite invective reciproc, fac galagie ne mai pomenită în faţa bietului ţĕran, presidiul provoacă în cele din urmă disolvarea conferenţei prin comisariul de poliţie, acesta apoi duce la poliţie ţidulele cu speranţa luceaferilor nostri, botezaţi dela ei şi prin ei „*oi* şi *capre*“. Scena a fost sfăşietoare, şi ar trebuì sĕ plângem dacă identificând pre corfeii din Sibiiu cu naţiunea română: ar trebuì sĕ încărcăm acest scandal public în cârca sĕrmanei naţiuni. Norocul nostru că am prevenit rĕului cu apreţiarea noastră în numĕrul penultim al ḑiariului nostru.

Demnitatea naţiunei noastre va suferì mare stirbire prin deplorabila şi necualificabila înscenărie dela conferenţa din Sibiiu de Dumineca trecută. Şi stirbitura va fi cu atât mai bătătoare la ochi, cu cât Sibiiul a fost centrul tuturor mişcărilor noastre în timpul din urmă. Şi dacă poate fi vre-o scusă, aceea este împregiurarea că în frutea trebilor, dela conferenţa din Sibiiu au stat bărbaţi, cari în politică sunt ca „*homo novus*“ şi primul pas politic lau început prin nenorocitul scandal de Duminecă. Prin acest nenorocit pas la nici un cas nu se va întărì nouă firmă politică, despre care fraţii dela „Observatoriul“ ne spun în ḑiariul lor Nr. 26 că ea va fi cunoscută lumei prin apărarea în coloanele noului ḑiariu „Tribuna“. Noi regretăm din inimă acest incident. Nu sûntem dedaţi a vorbì despre lucruri, cari nu le cunoascem, nu sûntem dedaţi a discredita întreprinderi, cari în urma urmelor pot fi salutare, regretăm însĕ din toată inima netactica bărbaţilor, cari prin necualificabila purtare din conferenţa de Duminecă au blamat naţiunea întreagă şi şi-au discreditat toată întreprinderea politică, despre a cărei trăinicie şi onestitate noi până Duminecă nu ne-am îndoit.

Dacă am fi şi noi de pănura celor dela „Gazeta Transilvaniei“ ne-am folosi de acest desastru al vechilor şi neofiţilor pasivisti, şi ne-am indigna de faptele lor întocmai ca fraţii dela „Gazetă,“ care şi-au esprimat indignaţiunea faţă cu noi pentru cuvêntul, că am reprodus nişte amare adevĕruri din „Neue freie Presse“ la adresa naţiunei române, şi din acest incident ḑiariul „Romanul“ despre care lumea risca a crede că este ḑiariu serios, a făcut capital politic scriind multe neesactităţi la adresa noastră. Noi însĕ sûntem modesti. Nu ne luăm refugiul la denaturarea lucrului, nu esploatăm nici chiar ocasiunile date, ci regretam din inimă rătăcirea în care conduce passiunea pre oameni, despre cari am putea pretinde sĕ fie şi mai precauţi, şi mai con-

FOIŢA.

Demosthene şi Cicero*).

După „Dialogul des morts“ adecă „Dialoguri între morţi“ de Fénelon, traducere de *V. S.*

Paralelă între acesti doi oratori.

Demosthene. — De mult doriam sĕ te vĕd am auḑit vorbindu-se despre elocinţa ta; mi-a spus şi Cesar, care numai decât-va timp a venit acì.

Cicero. — Ce-i drept numai, elocinţa a fost unul din cele mai mare talente ale mele.

Demostene. — Te rog vorbesce-mi în detail despre acest obiect.

Cicero. — La început am apĕrat mai mulţi cetăţeni acusaţi pe nedrept; am mijlocit ecsilarea lui Verres, pretorul Siciliei; am vorbit pentru legi şi contra lor; am nimicit pe Catilina cu partida lui; am pledat pentru Sextiu, tribunul poporului, care a fost totdeauna pentru mine, chiar şi cât a stat în ecsil; în fine mi-am încoronat viaţa cu aceste Filipice atât de renumite, încât. . . . . . .

Demostene. — Vrei sĕ ḑici, că Filipicele tale au întrecut pe ale mele: nici că me aşteptam sĕ mergi aşa departe cu vanitatea ta; dar lăsăm acestea la o parte; spune-mi cum ai devenit aşa mare orator?

Cicero. — Am făcut opuri, cari sunt vecinice în valoarea lor; am vorbit despre oratorii cei mai celebrii; am. . . . . .

Demostene. — Cum mi se pare tot mereu vrei sĕ revii la oraţiunile tale; nu crede că mĕ înşel. Sciu şi eu atât ca altul şi. . . . .

Cicero. — Toate bune; dar tu mi-e-mi atribui vanitate; şi tu însuţi te lauḑi pe tine!. . . .

Demosthene — E adevĕrat; eu n'am drept o mărturitesc; m'am lăsat sĕ fiu sedus; dar tu însusi mărturisesci că te lauḑi un pic prea mult. Nimic nu e mai necuviincios ca lauda, care-ţi-o faci singur la începutul oraţiunei a treia Catilinarie ḑicând; „Dacă Romul fundatorul Romei a fost ridicat între ḑei ce i se cuvine oare aceluia care a conservat aceasta cetate şi o a întârit?“

Cicero. — Ei bine judecând lucrul din fundament, oare n'ar trebui sĕ ne lăudăm, voind a ne apăra contra unor astfel de inimici? Noi amêndoi am avut de a face cu bărbaţi foarte puternici. Tu ai avut pe Filip, regele Macedoniei în contra ta; şi eu pe Marcu Antoniu, care după ce a împărţit imperiul în douĕ părţi cu August, a avut fără îndoeală partea cea mai frumoasă şi mai înfloritoare.

Demosthene. — Da însĕ când ai pledat tu contra lui, el era numai triumvir; poporul teu privia la tine ca la un miracul şi se încredea pe deplin în vorbele tale. Eu însĕ am avut sĕ conving pe un popor slab, supersticios, incapabil pentru lucruri serioase şi cu atât mai vêrtos am vorbit cu forţă „Ai avut şi tu forţă recunosc: dar te-ai folosit mai mult de ornamente, înfrumseţări; sau se nu vorbesci de loc sau trebue sĕ studiezi cu fundament adevĕrata artă a elocinţii.“

Cicero şi Demosthene.

Paralela între acesti doi oratorî; caracterele distinctive ale adevĕratei elocinţe.

Cicero. — Ce! doar susţii că eu am fost un orator mediocru?

Demosthene. — Nu, nici decum; căci nu este mediocru acel orator, cui pretind a-i fi superior. Tu fără îndoială ai fost un orator celebru! tu ai avut partide mari, însĕ adeseori ai perdut din vedere aceea ce se numesce perfecţiune.

Cicero. — Şi tu n'ai avut greşeli?

Demosthene. — Eu cred că nu-mi va afla nimenea vre o greşală în elocinţă.

Cicero. — Poţi tu compara bogăţia geniului teu cu a mea, tu care esci sec, fără ornamente; tu care esci totdeauna închis între limite înguste; care scienţioşi şi şi mai esacţi in afacerile lor publice, căci ei blamându-se pre sine, vrênd nevrênd cu ei sĕ blamează şi o parte a naţiunei, care şi-a pus acţiile creditului lor politic la această firmă atât de sdruncinată.

---

*) Locul de întâlnire al oamenilor după moarte.

Pentru a preveni ori ce 'presupunere greşită, accentuăm la acest loc: că scandalul de Dumінecă s'a întêmplat în conferenţa passivistilor, la carea — precum se înţelege de sine — n'au participat nime din cei ce sûnt declaraţi pentru politica activităţii.

Sĕ fim cu cuget bun şi inimă curată, sĕ lucrăm cu mâna pe inimă căci ḑilele grele sûnt, şi la privelіştea de Dumineca trecută vrăşmaşii neamului nostru nu vor sădì în inimile lor simţul respectului şi al încrederei in maturitatea noastră politică.

Revista politică.

Sibiiu, 2 Aprile 1884.

Partida oposiţională a emis un manifest cătră alegĕtori, în care cu frase obicinuite îşi desvoaltă programa sa. Noue ne ajunge a lua notiţă despre acest manifest şi a spune cetiriior nostri că manifestul nu cuprinde nimica nou. Dragostea lui „Pesti-Napló“ faţă cu tot ce nu e unguresc nu ne mai este secret. Şi manifestul e plin de asemenea dragoste.

Mişcările electorale, îşi urmăresc calea lor. Noi vom lua notiţă despre toate şi vom ţinea publicul în curentul lucrărilor acestor mişcări.

Cu apropierea primăverei s'au pus în mişcare şi cestiunea orientală. Întrunirea Rumeliei Orientale cu Bulgaria este pusă la ordinea ḑilei şi numeroasele metingurì ţinute în această direcţiune a dat ansă guvernului turcesc de a conscrie miliţia şi a se opune cu forţa armelor contra tendenţelor unionistice.

În legătură cu aceste calamnităţi se vorbesce de nou de neinţelegeri între poarta otomană, şi Montenegro pentru neresolvirea cestiunei cu graniţa. In ḑilele acestea domnul Bukovici, representantele Muntenegrului dela poarta otomană prin o notă a solicitat pre Sultanul sĕ dispună întrunirea comisiunei internaţionale pentru regularea graniţei.

Ce va resultă din aceste soliciitări vom vedea la timpul seu. Caracteristic este că mişcările slavilor în peninsula balcanică totdeauna se reduc la uneltirile Rusiei, cu motiv sau fără motiv aceasta e secretul viitoriului.

Conferenţa electorală a alegĕtorilor din Sibiiu.

Românii alegĕtori din Sibiiu aderenţi ai partidei naţionale din 1881 fură convocaţi pe Duminecă 1 Aprile a. c. după ameaḑi la 4 oare la o conferenţă în grădina „Flora“. M'am dus la conferenţă cu firma convingere că se va face vre-un lucru bun, de model, caci suntem în Sibiiu, cuibul vechilor passivişti şi al vechilor activişti deveniţi acuma ca din ceriul senin cei mai învăpăiaţi passivişti. Me aşteptam la lucru de model căci la această conferenţă era intrunită lamura inteligenţei noastre, conducĕtorii nostri politici, şi eram quasi obligat a onora această conferenţă cu neînsemnata mea persoană ca om privat şi importanta mea posiţiune de redactor la „Telegraful Român“. M'am dus şi am vĕḑut lucruri minunate, de tot minunate, pe cari le reproduc aici întocmai şi tot odată şi subscriu.

Înainte de 4 oare grădina „Flora“ era plină de oameni. Ţeranii mestecaţi printre inteligenţă conpuneau frumos tablou, şi preoţi nostri albi la faţă ca şi rassa de pre ei mi revoca în memorie vechile ḑile de odinioară când persoanele cu brâne roşii nu se presentau înaintea bunului şi credinciosului popor decât în sensul fericitului Mureşanu. M'am tost transpus în timpurile vechi, când civilisaţiunea se presenta cu primele sale roade.

Trec direct la partea materială a lucrului. Domnul president Dr. Aurel Brote deschide adunarea prin o cuvêntare potrivită. 'Şi esprimă satisfacţiunea pentru ascultarea dată apelului. Spune că conferenţa va alege 4 delegaţi, cari delegaţi în conferenţa ce se va convoca la Sibiiu vor avea a apăra cu foc programa statorită la 1881.

După acestea dechiară că domnul Dr. Nicolau Olariu va redigia protocolul conferenţei, apoi se roagă a alege doi bărbaţi pentru scrutiniu. De aici am dedus că se va şi face scrutiniu, cărui scrutiniu va trebuì sĕ-i premeargă votarea, ca sĕ fie substrat pentru scrutinare.

Domnul profesor seminarial Dumitru Comşa a luat cuvêntul la locul prim şi a propus de bărbaţi scrutinători pre domnii: Greg. Mateiu, comerciant şi Nicolau Cristea, asesor consistorial.

După ce domnul Mateiu, cu provocare la bĕtrâneţele sale declină dela sine această onoare, la propunerea domnului Măcelariu, se alege în locul al doilea domnul Visarion Roman.

Făcută odată constituirea urmează votarea cu şedule. Comitetul n'a produs lista alegătorilor, va se ḑică fiecine vota după plac. N'a făcut nici ceia ce se presupunea: adecă sĕ scrie la protocol pre cei votanţi ca sĕ aibă la mână ceva lucru real şi positiv. S'a afirmat că toate alegerile aşa s'au făcut la conferenţele naţionale. Prin urmare am venit la convingerea că ar fi lucru şi plăcut şi s'ar şi renta când oare cineva om mai scrupulos — ar cerca sĕ construeze o procedură la aceste alegeri naţionale indicând bună-oară şi remediile de drept la cas de abusuri tare obicinuite mai ales la alegeri. Destul că s'a făcut alegerea.

Sala dela grădina Flora era plină de români. O parte mare din mulţime erau alegĕtori, ceialaltă public, adus de curiositate. In fine junimea studioasă, făcea studii constituţionale, parlamentare şi de caracter.

Pentru simetria lucrului alegători veniau la urnă — cylindru fasonul cel mai nou — voturi de naţie în cylindru — destul că alegĕtorii veniau pre lângă păretele din stânga şi se depărtau pe lângă cel din dreapta. Inteligenţa făcea spalier. S'a terminat votarea. La fiecare ţidulă aruncată în urna-cylindru domnul Dr. Olariu striga din resputeri 1, 2, .3 etc. S'au numĕrat 149 de ţidule, şi ne mai fiind alegători s'a încheiat actul votărei.

Acuma era sĕ urmeze scrutinarea. Cylindrul — urna era plină de ţidule de toate colorile. Românii din Sibiiu s'au despărţit în douĕ tabere şi fie-care şi-a pus candidaţii sei. In principiu erau toţi uniţi în pasivitate. Vorba era numai la nomenclatură: Pasivisti vechi şi pasivisti noi. Cesti din urmă au pus pe ţidulele lor pe domnii: Dr. Aurel Brote, Nicolau Cristea, Dumitru Comşa şi Ioan Bechnitz, cei vechi. Elia Măcelariu, Ioan Hanea, Visarion Roman, şi Ioan Popa. Cei dintâi la ţidule şi-au ales coloare vênătă cesti din urmă vênătă galbenă, roşie — oameni mai şireţi şi prin coloarea ţidulei voiră sĕ demonstreze pentru titlul naţional. Destul că cylindrul-urna era impestriţat cum numai se poate închipuì.

Era ajuns lucrul la facerea scrutiniului. Într'aceea s'a născut vorba, că o parte mare dintre alegĕtori nu sûnt alegători. Una şi bună. Preste aceasta s'a mai afirmat că unii dintre acesti alegĕtori îndreptăţiţi şi neîndreptăţiţi au votat de câte douĕ ori. Atâta încă n'a ajuns. S'a ḑis că unul şi acelasi individ a dat mai multe ţidule, şi în special domnul president făcu descoperirea că domnia sa a vĕḑut cu ochii pre un alegătoriu, care a dat de odată patru bilete.

Poftim acum orientare. In învălmăşeala cea mare domnul Eugen Brote făcù propunerea ca votarea de astăḑi sĕ se considere de nullă sĕ se procure lista alegĕtorilor şi sĕ se convoace la altă conferenţă. Faţă cu această propunere domnul Visarion Roman a propus că de oarece în decursul votărei nime n'a făcut obiecţiuni şi numai acuma după ce s'a încheiat votarea se ivesc învinuiri, sĕ se facă scrutiniul şi sĕ se anunce resultatul. In pregiurul acestor propuneri s'a învêrtit turbulenta desbatere ce a urmat.

Noi nu vom mai urmărì pre alegĕtori. Constatăm numai resultatele.

S'a pus la vot propunerea domnului Brote. Mai întâi s'a făcut votare prin graiu viu. Sute de glasuri s'au pronunţat contra propunerei domnului Brote. Acuma trebuia constatat din nou identitatea şi îndreptăţirea acestor voci. S'a provocat mulţimea a se desface în doué părţi, alegătorii se rĕmână în sală, nealegătorii se părăsească sala. S'a făcut şi aceasta. Din nou se pune la îndoeala identitatea şi îndreptăţirea celor rĕmaşi. Preste aceasta îndoeală s'a trecut şi s'a dispus ca cei ce sûnt de opiniunea domnului Brote sĕ se dee la stênga, cei de opiniunea domnului Visarion Roman de-a dreapta. Imensa majoritate se dă de-a dreapta.

Domnul president şi acuma are nedumeniri în ce privesce identitatea şi îndreptăţirea celor presenţi. Lucru de tot natural, căci această nedumerire e generală pentru întreagă basa electivităţii aderenţilor la partida naţională din 1881. Din aceste motive presidiul nu admite votare asupra facerei s'au nefacerei scrutiniului ci disoalvă conferenţa.

Din mare ce era confusia şi iritaţiunea, ea deveni acuma şi mai mare. Era o învălmăşeală ca cea biblică dela turnul Vavilonului. Om sĕ fie cine se va orienta.

Conferenţa disolvată se constitue din nou proclamând de president pre dl Trombiţaş. Se scoală însĕ în acest moment comisariul de poliţie şi anunţă ca conclus antifinal: De oare ce dl president mi-a comunicat că dênsul a disolvat conferenţa, eu nu mai pot permite desbateri ulteriori, disolv deci eu conferenţa.

Comitetul permanent electoral ales la conferenţa din 1881 a rĕmas încremenit. Ori ce încercare de complanare fù fără resultat. S'a decis ca comisariul sĕ ducă şedulele la poliţie şi sĕ le păstreze acolo de suvenir. Eată şi conclusul final.

Acesta este *„species facti.“* Nu voi cerceta încât este justificată şi încât nu animositatea, care în cele din urmă se sfêrşì cu disolvarea conferenţei. Constat că în principiu au fost toţi de o părere, era vorba numai de veterani sau neofiţi. Nu cercetez încât este şi încât nu este justificată procedura presidiului. Nu caut ce valoare legală are basa întregului operat, din care ar avè sĕ resulteze *„espresiunea întregei naţiuni române.“* Aceasta o vor face cei chemaţi şi cei aleşi ai naţiunei.

Am scris starea lucrului cu toată obiectivitatea ca lumea sĕ vadă ce s'a întêmplat în Sibiiu. Şi ca ea sĕ se poată orienta cu mai multă înfallibilitate, adaog că comedia nimica nu perde din actualitate prin împregiurarea, că ea fu înscenată la 1 Aprile.

Se servească spre orientare tuturor celor ce li se cuvine a sci, că la 1 Aprile sĕ nu se mai intreprindă lucruri naţionali, şi dacă se vor mai şi întreprinde sĕ se întreprindă la alt loc şi nu în Sibiiu, căci am voì ca Sibiiul sĕ nu mai compromită la ḑile însemnate causele naţionale.

Mateiu Voileanu,
redactor.

Sibiiu, 2/14 Aprilie. Onorată Redacţiune! Faţă de corespondenţa din Breţc dat 27 Martie, aduse în Nr. 38 al „Teleg. rom.“ îmi ţin de datorinţă a dechiara: că cele ḑise de mine în Nr. 34 al acelui ḑiariu, nu se refer de loc la persoane private, şi cu atât mai puţin la corespondintele *C—n*, pe care eu îl stimez mult togmai pentru multele dovezi de simţiu naţional, ce le-a dat — în trecut.

Cele ḑise de mine se refer la acei politici din toată ţeara, cari pentru un blid de linte dau ce au mai scump: consciinţa naţională. Eu pe acestia i asamăn cu Herostrat şi Catiliniştii — şi cu acei păstori rei cari numai mulg şi tund dar nu păşunesc turma cuvêntătoare.

---

nu tractezi nici un subiect; tu din a cărui tractate nimic nu ţi se poate prescurta, atât este de nepractic modul teu de lucrare, în vreme ce eu dau tractatelor mele o estensiune, care probează o abondanţă şi productivitate a geniului meu, motiv pentru care se ḑice că nu se mai poate adăoga nimic la operile mele?

Demosthene. — Tot aceea ce nu se mai poate prescurta se numesce perfect.

Cicero. — Acelui lucru la care nu mai este de adaus nimic, nu-i lipsesce nici cea mai mică particică din aceea ce l'ar pute înfrumseţa.

Demosthene. — Nu ţii tu cumva discursurile tale mai de spirit ca ale mele? Spune bună-oară nu-i acesta resonul ce te face sĕ te înalţi peste mine?

Cicero. Dacă vorbesci tu aşa, îţi voi spune. Piesele mele sûnt cu mult mai mult înfrumseţate ca ale tale; ele se disting prin mai mult, spirit, figuraţiune, artă şi facilitate. Eu am înfăţişat acelaş obiect sub douĕḑeci de forme diferite. Ori cine ar auḑi oraţiunile mele nu s'ar pute reţine de a admira spiritul meu de a fi în continuu surprins de arta mea, de a-mi striga vivate, de a me întrerumpe aplaudându-me şi lăudându-me. Tu esci ascultat cu foarte mare linişte şi auḑitorii tei nu te intrerup.

Demosthene. — Ceea ce ḑici tu despre noi e adevĕrat: tu nu te înşeli şi nu greşeşti, decât numai în conclusiunea, care o faci. Tu atrăgeai atenţiunea adunărei, cărei i-ai vorbit, la persoana ta; eu la afacerile despre care-i vorbiam şi nu la mine. Pe tine te admira ascultătorii: şi eu eram trecut cu vederea de auḑitorii mei, care nu sĕ gândiau decât la acel obiect, ce voiam sĕ li-l fac pipăibil. Tu îi înveseliai cu însuşirile spiritului teu: şi eu îi frapam, îi combăteam, şi îi trântiam la pămênt cu săgeţile fulgerului. Despre tine ḑicea lumea: „oh ce bine vorbesce“, după ce vorbiam eu, ḑicea: „Aidĕţi mergem contra lui Filip!“ Pe tine te lăudau, şi pe mine peste măsură când le vorbiam serbătoresce. Tu apărai împodobit, la mine nu se putea observa nici un ornament, în piesele mele erau numai resoane precise, puternice, clare, prin urmare tot atâtea mijloace, de a mişca inimele asemenea fulgerelor, cărora nu li se puteau opune. Tu ai fost un orator perfect, când ai fost ca mine simplu, ponderos, auster, fără artă în aparenţă cu un cuvênt, când ai fost demostenic: şi când in discursurile tale au jucat rol spiritul, figura oratorică şi arta, ai fost numai Cicero, care te ai depărtat de perfecţiune atât de tare, cât te ai depărtat de caracterul meu.

(Va urma.)

Scopul propriu al şirelor mele a fost de a reîncuragia pre fraţii nostri din acel comitat, cari, după cum sciu şi din alte isvoare foarte autentice, în timpul din urmă au lânceḑit în urma terorismului şovinistic. *Tr.*

Adunarea deputaţilor.

Sesiunea estra-ordinară

Urmarea şedinţei dela 24 Martie 1884.

(Încheere.)

D. **preşedinte.** Acum, la rênd este înscris d. Giani.

D. Giani are cuvêntul.

D. D. **Giani.** Dacă d. Rosetti voesce sě vorbească, eu îi cedez rêndul.

D. C. A. **Rosetti.** Nu am nici o grabă, (Aplause, ilaritate).

O **voce.** Puneţi la vot închiderea discusiunei.

D. **preşedinte.** Nu s'a cerut închiderea discusiunei.

D. D. **Giani.** Eu schimb rêndul cu d. Rosetti.

D. **preşedinte.** Atunci d. Rosetti are cuvêntul.

D. C. A. **Rosetti.** Nu mě ocup în acest moment de cele trei ḑile preserise de regulament căci tot regulamentnl ḑice: „Afară dacă Camera va hotărì altfel:“ Prin urmare, îţi dă trei ḑile îţi dă una, nu-ţi dă nici una, sûntem în regulament. De cât în treacăt voi esprima mirarea mea că onor. d. Dimancea a ḑis, că regulamentul este făcut pentru legile cele mici ear nu pentru cele mari (Aplause). Eu credeam din contra că atunci când e vorba de o lege mică şi urgintă, putem scurta terminul de 3 ḑile. D-sea ḑice din contră, că legiuitorul s'a gândit ca tocmai cestiunile cele mari sě le tratăm în aceiaşi ḑi. (Aplause).

D. N. **Dimancea.** Cer cuvêntul.

D. C. A. **Rosetti.** Încă ceva, d-lor, în privinţa celor trei ḑile. Noi astăḑi avem un raport în care se spune pentru prima oară opiniunea guvernului. N'am sciut-o până astăḑi: toţi am desbătut în vênt. Fie-care îşi spunea ideile lui, bune rele, cum îi părea lui; se poate însě ca cei mai mulţi dintre noi sě primim o opiniune sau alta, mai cu seamă când am věḑut că guvernul, care este unul din premii factori, susţine aceea idee. Dar repet, până astăḑi n'am sciut ce susţine guvernul. Ei bine, lăsaţine sě vedem şi noi bine ce susţine guvernul. (Aplause). Mai cu seamă când învelatul nostru raportore ne a preumblat prin tot locul. Ne-a spus însuşi că a primit această sarcină într'o cestiune atât de însemeată ca o datorie, şi cere ertare că n'a putut, asupra unei cestiuni de aşa mare însemnătate şi într'nn timp aşa de scurt, de cât a face un sacrificiu. Însě onor. raportore a fost în întrunirile Senatului cu Camera, şi noi nu scim nimic. D-sa la toate cestiunile ne arată legile din toate ţěrile, din Belgia, din Englitera, din Egipet. (Ilaritate, aplause). Şi face citaţiuni de mulţi oameni şi autori. Ei bine noi, care nu sûntem atât de învěţaţi ca d-sa, cari nu cunoascem pe toţi acei autori, ne trebue mai mult timp; şi apoi cine scie dacă cetind şi noi pagina a doua, nu vom găsì acolo contrariul. (Aplause.) Se poate întêmpla ca eu însumi sě spun că se înşeală d. raportore în ceea ce ne-a spus despre Gladstone. Poate sě aibă dreptăte d. rapotore, dar deacă se va dovedì că am şi eu?

D. raportore, aţi věḑut, că ne-a dus şi la actele preistorice, la museele cari sûnt pline de industria omului preistoric, că s'au desgropat chiar locuinţele morţilor din antichitate. Ei bine, acì sûnt lucruri grave d-lor. (Aplause). Nu sciu cum o sě facem sě învěţăm noi până mâne toate aceacestea. (Aplause ilaritate).

Nu s'ar putea oare ḑice că aceasta este un abus de putere din partea maiorităţii în favoarea raportoreului? (Aplause.) Şi nu cred că e bine când reformăm o Constituţiune din causa abusurilor sě începem, noi Camera, sě facem abusuri. (Aplause). Acum este o cestiune pentru mine şi mai gravă de cât aceasta. Nu-mi este iertat nici într'un mod sě fac presupuneri şi sě ḑic că unii din noi sûnt contra revisuirei, ca alţi vor sě facă cestiune ministerială.

Dlor, pe mine personal nu mě poate atinge aceste aiurări. Toată lumea scie că, de când sûnt, n'am umblat sě capăt un loc în minister, ci din contră, am fugit cât am putut. Mai scie lumea că, cum am ḑis'o necontenit şi o repet am cea mai mare stimă şi iubire personală pentru preşedintele nostru, şi prin urmare, nu pot fi bănuit de nimeni că aşi voì sě iau locul, şi cine ar bănuì ar rîde el însuşi de dênsul. Nu acum, la gura groapei 'mi voi schimba o vieaţă întreagă şi me voi face şef al unei partide, care vrea numai sě vie la minister, şi mai cu seamă al unei partide care n'are nici candidaţi. Însě, dlor, îmi pare că este nedrept ca pe simple bănueli poate sě ne băsăm poliţia sě fie mai bine informată decât noi (aplause), poate ca poliţia sě facă raporturi mai sincere de cât acelea cari le facem noi deputaţii, (aplause) dar voi cuteza chiar poliţiei sě-i ḑic: te-ai înşelat; funcţionarii dtale ţi-au dat raporturi greşite. Tot asemenea voi ḑice preşedintelui nostru, care astăḑi avea dreptul sě se supere că din gura unui coleg al nostru a scăpat cuvinte „nu este esact“. Preşedintelui, eu i-aşi fi ḑis: că este esact, dar că i s'a raportat rěu. Căci acesta e adevěrul. Pot se dovedesc chiar cu lista tipărită unde am scris eu că am primit proectul la 9 şi jumětate oare seara Sâmbătă.

D. D. Giani: Eu l'am primit la 10 oare.

D. C. A. **Rosetti,** Şi acei funcţionari, uşierii, pe cari toţi îi cunoascem, vin pela noi de multe ori şi negăsind pe nimeni, nu se mai întorc fiind osteniţi şi dênşii; aşa în cât sûnt mulţi domni deputaţi cari n'au primit raportul decât Dumineca.

E însě o cestiune gravă, atinsă de primul ministru astăḑi. A ḑis: nu aveţi trebuinţă sě faceţi discusiune generală.

Dar acì însuşi onor. d. Dimancea nu poate sě ḑică că legiuitorul, în înţelepciunea sea, a vorbit numai pentru legile mici. Aci e net; nu mai e nici o escepţiune.

Art. 65 ḑice curat că la fie-care proiect de lege se face mai întâiu desbaterea generală şi apoi se votează pe articole.

Vedeţi că nici înainte nici în urmă, nu se mai află vr'un articol contraḑicětor.

Ce ḑice însě onor. preşedinte al consiliului? Aceasta nu e lege ca toate legile. Fie-care articol e o lege în sine şi prin urmare numai trebue discusiune generală. Dar oare, d-lor teate aceste articole nu compun inelele unui singur lanţ? Putem oare noi sě ne votăm un articol într'un fel şi altul într'alt fel; cum vom putea noi sě desbatem un articol fără sě vedem în ce legătură se află cu celelalte articole? Şi aci nu e trebuinţă sě mergem la timpurile preistorice; aci avem numai sě vedem noi înşine că votând astfel articol cu articol, nu vom face un lanţ ci nesce vergele cari nu se vor mai lega unele cu altele.

Eu ḑic, d-lor, că nu poate sě fie un singur om care sě ḑică că se poate discuta isolat odată fiecare articol al unei Constituţiuni fără desbatere generală.

Dar ḑice d. preşedinte al consiliului: Ce? Voiţi sě respingeţi luarea în considerare? Negreşit, că nu! Dar oprind desbaterea generală, voiţi oare ca fie-care articol sě faceţi desbateri generale? Apoi oare d. preşedinte al camerei ne va permite aceasta? Şi dacă ne o va permite, vedeţi bine că astfel va ţinea desbaterea câte douě-trei sěptămêni.

Deci, desbaterea generală la fie-care articol e peste putinţă. Trebue desbatere generală pentru luarea în considerare, şi la fiecare articol sě facem apoi discuţiune în parte; sě propunem amendamente, sě primim sau sě respingem articoli, căci negreşit că sunt articoli, pe cari îi vom respinge, aşa e spre esemplu art. pressei care l'aţi propus d-voastră, pe care nu-l voiu vota nici odată. Dar avem sě-l discutăm cu d. raportore; îi vom spune că a greşit. D-sa ne va da argumentele sale şi poate ne va convinge. De aceea d-lor, sě facem discuţiune generală, căci alt-fel vom perde un timp înḑecit mai mare şi cu drept cuvênt o sě ni se ḑică că pentru o lege aşa de mare n'am vrut sě lăsăm nici două ḑile pentru studierea raportului, nici sě facem desbaterea generală prescrisă categoric pentru ori-ce lege. Sfârşesc dar, cerêndu-ve douě ḑile şi desbaterea generală, fără de care, mai repet, este peste putinţă (Aplause).

Se pune la vot, ca mai depărtată propunere de a se pune Mercuri, în discusiune revisuirea Constituţiunii, şi neputênduse constata maioritatea prin sculare şi şedere, se pune lă vot prin bile.

Votanţi	105
Maioritatea regulamentară	53
Bile albe	57
Bile negre	48

D. **preşedinte.** Adunarea a primit propunerea pentru Mercuri. (Aplause sgomot).

D. **preşedinte al consiliului.** D-le preşedinte, am luat cuvêntul ca sě fac o dechiaraţiune.

D-lor deputaţi, când unii dintre dv. astăḑi, au maltratat pe preşedintele maiorităţi me aşteptam ca maioritatea îndată se protesteḑe, şi eu chiar am provocat-o. În urmă, am cerut ca sě se amâne discusiunea pentru mâne, şi oposiţiunea a cerut pentru Mercuri. Oposiţiunea a avut maioritate.

De ḑece luni de ḑile port o sarcină prea grea, fiind că vam dechiarat că ţara este agitată şi întârḑiind de a da o soluţiune acestei cestiuni, ar putea din aceasta sě resulte agitaţiuni mai mari şi chiar o desordine morală.

Aţi věḑut d-lor, că eu, cu toate neorênduelile ce s'au făcut — asasinate, procese scandaloase — am făcut şi am luat toată respunderea, fiind că era o cestiune de viitor pentru ţeară. Dar acum sûnt nevoit sě recunosc că cu mine nu se poate face reviḑuirea; eu nu mai sûnt espresiunea maiorităţii Camerei... (protestând sgomot).

D-lor, fac o dechiaraţiune, ca sě sciţi ce am de gând sě fac. Am sě depun demisiunea dimpreune cu colegii mei în mânile Regelui, şi las sě vină un minister care sě ia respunderea situaţiunii şi a agitaţiunii în care se află ţara; sě ia respundere reviḑuirii Constituţiunii. Eu nu mai pot lua această respundere în faţa unei maiorităţi care trece dela dreapta la stânga. (sgomot).

(D. preşedinte al consiliului şi toţi ministrii părăsesc sala).

D. **preşedinte.** Ne mai fiind ministrii presidenţi ridic şedinţa, şi cea vittoare vi se va face cunoscut când se va puteă ţiné.

Şedinţa se ridică la 5 oare.

Spre orientare.

Din ḑiare publice precum şi din foarte numeroase întrebări dela bărbaţii nostri de încredere ni a venit la cunoscinţă că consorţiul anonim care s'a format din vre-o câţi-va domni aici în Sibiiu, cu scopul de a înfiinţa pe acţiuni un ḑiar cuotidian, parte sě confundă de către onoratul public cu „Ateneul român“ a cărui înfiinţare e problema subscrisului comitet; parte sě abusează anume de firma noastră spre a înduce în eroare publicul. Aflăm deci a dechiara: că acest comitet nu stă în nice o legătură cu acel consorţiu anonim nice cu fiitoriul seu ḑiariu cuotidian.

Sibiiu în 2/14 Aprilie 1884.

Comitetul electoral permanent al partidei naţionale române.

Parteniu Cosma,
preşedinte.

A. Trombiţaş,
secret.

Varietăţi.

* (**Convocare.**) Alegătorii românii din cercul electoral **Deva**, sûnt învitaţi a participa la conferenţa electorală, care va avè loc în **Deva**, în **localitatea şcoalei române**, la 12/24 **Aprile** a. c. adecă **Joi după s. pasci**, a. m. la 10 oare. Obiectele acestei conferenţe vor fi:

1. Constituirea comitetului electoral cercual.
2. Alegerea a doi membri pentru clubul electoral central cu reşedinţa în Deva.
3. Alegerea a doi delegaţi la conferenţa generală, ce se va ţinè în Sibiiu.

Deva 1/13 Aprile 1884.

Din încredinţare:

Ioan Papiu, protopresbiter. *George Secula,* Dr. *Lazar Petco, F. H. Longin, Alesiu Olariu,* advocaţi.

* (**Convocare.**) În sensul apelului On. comitet electoral permanent al partidei naţionale române dtto **10 Februariu a. c.** avem onoare a invita pe toţi alegětorii români aderenţi partidei noastre din comitatul Albei inferioare, cercurele electorale Aiud, Ighiiu, Uioara, Vinţul de jos şi orasele Alba-Iulia, Abrud la una conferinţă electorală ce sě va ţine **Joi în 24 Aprilie c. nou la 2 oare d. m. Alba-Iulia otetul „la soare“** spre pertractarea următoarelor obiecte:

1. Alegerea de comitete esecutive pentru comitat şi subcomitete pentru cercurile electorale.
2. Alegerea de delegaţi la conferinţa generală ţinêndă în Sibiiu.
3. Eventuali propuneri în cestiunea alegerilor dietali.

Alba-Iulia în Aprilie 1884. n.

Comitetul ad hoc.

Gregoriu Elechesiu, Iosif B. Roman, Alecsandru Tordoşan, Nicolau Barbu, Mihaiu Cirlea.

* (**Ḑiariu de ḑi**). Am anunţat deja că „Gazeta Transilvaniei cu 1 Aprile începend va apărè în toate ḑilele de lucru. La locul acesta publicăm şi apelul făcut din partea redacţiunei cu această ocasiune. Salutăm din nou pre fratele din Braşov şi-i dorim succes strălucit la cutezata întreprindere ḑiaristică.

Eată apelul:

„Gazeta Transilvaniei“, ḑiariu cuotidian.

Ca mâne se împlinesc 50 de ani de când „*Gazeta Transilvaniei*“, sub cea mai cumplită prigonire a neamului românesc, a arborat în mijlocul valoroşilor şi patrioticilor comercianţi din *Braşov*, acest emporiu al Transilvaniei, drapelul redeşteptărei naţionale.

Toată suflarea rumânească cu bucuriă şi cu căldură a îmbrăţişat acest ḑiar-apostol al poporului şi grupatu-sau cu toţii sub drapelul arborat de el şi lucrat'au cu însufleţire şi bărbătească statornicie pentru înălţarea românismului.

Grea şi amară era lupta. Tendenţele de a desnaţionalisa pe Români îşi ajunsese culmea. Legea dela 1832 adusă de dieta maghiară glăsuia că în seminariul românesc din Arad sě se înveţe şi unguresce şi că: „*de aici încolo la toate confesiunile sě se admită şi sě funcţioneze numai astfel de preoţi, predicatori şi vicari, cari sciu unguresce.*“

Apěratus'au cu bărbăţiă Românii dintre Tisa şi Carpaţi în confra acestor uneltiri duşmane şi sosita după noapte şi vijelia şi o ḑi cu soare, dar numai o ḑi, căci în ceialaltă dimineaţă se iviră iarăşi nuori furtunoşi pe ceriu. Roata sorţii aduse din nou prigonirile de odinioară asupra capului nostru. Par' că soartea a voit sě încerce până unde merge tăria şi perseveranţa Românului.

Cu toate uneltirile şi prigonirile însě „*Gazeta Transilvaniei*“ îşi ridică fruntea şi unind sufletesce pe toţi Românii luptă necurmat şi fără preget pentru drepturile şi libertăţile opincii românesci.

Adversarii noştrii neperdênd din vedere această luptă şi preţuind resultatele dobêndite de pănă acum după adevĕrata lor valoare şi-au îndoit puterile, şi acum după 50 de ani, şi-au perfecţionat şi rafinat mijloace pentru sugrumarea şi stingerea noastră. Prin urmare, şi noi cei de stădi, credincioşi scolari ai românismului, asemenea sĕ ne stringem rêndurile, şi sĕ ne îndoim puterile de apĕrare.

Adversarii nostri, avênd ei puterea ţĕrii în mână le-a fost prea uşor de a ne lovì în toate interesele politice, comerciale şi economice, şi acum atăcându-ne în scoală ca şi în biserică, în limbă ca şi în avere, nouĕ nu ne-a mai rĕmas alt mijloc de apĕrare de cât *condeiul* cu care toţi Românii datori sûnt de a striga în lumea largă şi de a cere dreptate şi libertate pentru poporul român dintre Tisa şi Carpaţi.

Astfel împinşi de dorul de a ne foloşi dilnic şi cu energiă de acest pacînic mijloc apelăm la publicul cel mare român pentru a ne susţinè în dilnica noastră luptă naţională şi în firma noastră speranţă de a fi încuragiaţi, deschidem abonament la *diarul nostru cuotidian.*

„Gazeta Transilvaniei“

care precum acum 50 de ani a fost *primul organ de publicitate român,* tot asemenea şi astădi e *primul organ cuotidian român,* ce apare dincoace de Carpaţi.

Sûntem siguri că publicul român e pe deplin convins de principiile ce le profesează acest diar şi de modul cum acest organ al Românilor dintre Tisa şi Carpaţi a sciut chiar şi în cele mai grele împregiurări se ţie sus stindartul naţionalităţii române.

Privind dar cu încredere la viitoriu, „*Gazeta Transilvaniei*“ în luna viitoare va eşì în toate dilele, afară de Dumineci şi serbători, şi pentru a putea cu înlesnire străbate pănă chiar şi în sĕraca colibă a ţĕranului român, va fi cel mai eftin diar din monarchia Austro-Ungară:

Abonamente:

Pentru Austro-Ungaria pe an *12 fl.* pe 6 luni *6 fl.*, pe 3 luni *3 fl. Pentru România* pe an *36 lei,* pe 6 luni *18 lei,* pe 3 luni *9 lei.*

Domnii abonaţi, cari au plătit abonamentul cu stimă sûnt rugaţi a ne trimite diferenţa.

Cel mai uşor mijloc de abonare este prin *mandat postal.*

Ne permitem a ruga pe confraţii nostri dela diarele naţionale sĕ bine voiască a reproduce apelul nostru. *Redacţiunea.*

* (Carmen Sylva ungouresce). „Jehova.“ poema filosofica religioasă de Carmen Sylva a eşit în traducere unguresca făcută de dl I. Goldiş, profesor de limbă şi literatura română la liceiul din Arad. Traducerea e făcută în prosă. Broşura e tipărită elegant.

* (Prelegerile publice în Cernăuţi) arangiate de societatea pentru cultura şi literatura română în Bucovina se continuară Marţi în 1 Aprile. Cu ocasiunea aceasta Dl prof. I. Bumbac vorbì „despre dominaţiunea Goţilor şi Gepedilor în Dacia Traiană şi influinţa limbei lor asupra limbei daco-române.“ Un public frumos asistă la această conferinţă interesantă. „Familia“.

* (Victor Hugo) publică prin diarele francese următoarea scrisoare: „Brasilia declară că sclăvia a fost desfiinţată. Aceasta este scirea cea mare. Sclăvia însemnează că omul inlocueşte animalul prin oameni. Inteligenţa omenească ce mai poate remânea în om, în urma acestei vieţi dobitocesci, aparţine acelui domn după a cărui voinţă şi disposiţie trebue sĕ lucreze sclavul. Din aceasta resultă nişte relaţiuni înspăimêntătoare. Brasilia a dat sclăviei o lovitura otăritoare. Brasilia are un împĕrat care este mai mult ca un impĕrat; este un om. Meargă el numai aşa înainte îl felicităm şi îl onorăm. Mai înainte de a sĕ sfêrşì acest secol va perì sclăvia de pe lume. Libertatea este o lege a omenimei. Constatăm înt'run cuvênt situaţia, barbaria se dă înapoi civilisaţia merge înainte Victor Hugo“.

* (O invitaţiune originală). Regele Carol al României, membru al secţiuni St. Gallen a clubului Alpilor, a petrecut anul trecut în Axenfels. Într'o di primì dela secţia Schwyz următoarea epistolă: „Schwyz, 28, Iulie 1883. Majestăţii Sale Carol, regele României în hotelul Axenfels. Majestate şi iubit coleg! Secţia clubului Alpiţilor va face la la 2 şi 3 August escursia sa de vară pe muntele Hochstock. Comitetul, pe care'l presidez, primind scirea despre presenţa unui membru al secţiei St. Gallen, m'a însărcinat sĕ ve comunic, că ne-am bucura, dacă a-ţi lua parte la escursiunea noastră. Programa este: Sambătă după ameadi 2 oare întrunirea în birt la cerb. Plecarea la bordeiu Hack. Cina. Fên de durmit pentru toţi, Duminecă 4 oare plecarea spre pisc, unde se va prândì. Coborîrea a Rothenthurn. Seara 5 oare întoarcere la Schwyz cu căruţa pe ţeară. De oare ce veţi sosì târdiu aici şi nu veţi ajunge la Axenfels, îmi permit sĕ ve ofer un pat la mine. Primiţi, Majestate şi iubite coleg, salutările clubistice ale comitetului şi ale devotatului vostru, Fr. Schnüriger, coşar în Schwyz.

* (Unde duce sărăcia). — Un cismar din Viena, anume Iosef Marech, de 54 de ani, de origine din Boemia, a fost arestat dilele trecute ca înculpat de tentativă de asasinat asupra fiilor lui. Diarele vieneze descriu aşa amĕnuntele: — Marech, ajuns într'o stare completă de sărăcie, fusese anunţat de proprietariul casei în care şedea, că va fi dat afară dacă peste două dile nu-şi va plătì chiria. Neputênd lua de nicăiri parale, el luă teribilă otărire sĕ'şi ucidă pe cei trei capii ai sei, Iosif în etate de 10 ani, Iuliu de 4 şi Eurieta de 2 ani. El vedea în nevinovaţii copii o piedecă pentru progresul meseriei lui şi în special pentru căpătarea unei alte locuinţe de oare-ce mulţi proprietari nu voiau sĕ primească în casa lor o familie aşa de numeroasă. Luni voia Marech sĕ-şi esecute îngrozitoarea lui otărire şi spre acest scop luă un cuţit mare şi bine ascuţit. Din norocire el îşi spusese planul la mai mulţi vecini, cari îl denunţară la poliţie. Aceasta îl arestă înainte de a ajunge la fapte. La comisariul de poliţie Marech nu negă că avea de gând sĕ-şi omoare copii. Descrise miseria în care sĕ afla şi scopul sĕ urmărea prin crima ce voia sĕ comită. „De cât sĕ suferìm cinci inşi — dise el mai bine suferim numai doi şi suferim mai puţin.„

* (Armata anglesă). Autorităţile militare angleze au decis sĕ uşureze povara ce poartă pe dênşii soldaţii Britaniei. Unul din resultatele cele mai însemnate al comitetului însărcinat cu deslegarea acestei probleme, este hotărirea luată de a se înlocuì a doua părechе de cisme ce aveau soldaţi cu ei, printr'o păreche de pantofi uşori impermeabili de dril. Fie-care batalion va avè după sine un furgon, care pe lângă celelalte utensilii, va purta şi o mică provisie de asemenea pantofi cari sĕ poată înlocuì pe cei stricaţi prea de vreme. Se crede bine demonstrat ca o păreche de pantofi, buni poate dura pe ori-ce pământ şi pe ori-ce vreme, cel puţin 2 luni. Pe lângă aceasta uşurinţa acestor încălţăminte face mersul cu mult mai lesne, neobosind mult pe soldaţi.

* (Sfêrşitul lumii în anul 1886).

Când George pe Ddeu va crucifica,
Când Marcu îl va învia
Şi sfântul Ioan îl va căra
Sfêrşitul lumii va suna.

Eată cum interpretează „l' Univers illustrè“ acess pătran (quatrain) al lui Nostradamus. Nu presentează un înţeles clar. Dar in totdeaunea oracolele au fost obscure. Cu toate acestea, cu oare care atenţiune, se va putea obţine o interpretare satisfăcătoare acelor patru versuri.

Când George pe Dumnedeu va crucifica

trebue sĕ se înţeleagă astfel: când Vinerea sfêntă va cădea în diua de sfêntul George, adecă la 23 Aprile:

Când Marcu îl va învia

vrea sĕ dică: când diua Pascilor consacrată a sĕrbătorii învierea Domnului, va cădea în diua de sfêntul Marcu, adecă la 25 Aprile:

Şi sfântul Ioan îl va căra

însemnează: când diua Domnului (Joia verde), în care grijania sfântă este purtată în procesiune pe strade, va cădea în diua nasceri sfântului Ioan Botezătoru, adecă la 24 Iunie;

Când aceste trei conjocţiuni se vor fi produs în calendar,

Sfârşitul lumi va suna

Şi aceste conjocţiuni se vor produce în 1886.

În 1886 dar trâmbiţele îngerilor vor deştepta pe morţi din morminte şi sufletele vor fi date la judecată.

Lumea mai are dar numai un an şi jumĕtate de trăit, s'au Nostradamus este un mincinos.

(România).

* (Fântăna Blandusiei)' comedie antică în 3 acte şi în versuri a dlui V. Alecsandri s'a presentat pentru prima oară joi la 22 Martie (3 Aprilie) pe scena Teatrului Naţional din Bucuresci. Piesa a făcut un efect mare, de care de mult nu s'a vĕdut pe aceea scenă. Artiştii au emulat a întreperta cât mai fidel rolurile lor, ear publicul încântat a chiemat mai de multe-ori pe ilustrul autor înaintea lampei oferindu-i cununi frumoase şi numĕroase. A fost o sara de naltă şi bine simţită ovaţiune pentru bardul nostru naţional.

* (Omul preistoric este el numit). Cu ocasiunea surpărei unei galerii din mina dela Bully-Grenay, s'a descoperit o cavernă în care s'a aflat cinci corpuri de oameni fosili: un bărbat doue femei şi doi copii avênd o mărimea de doi metrii douĕdeci şi septe cm. un metru 96 cm. un metru 30 cm. un metru 18 cm. S'au mai găsit asemenea sfărămituri de arme ţi uneite de lemn petrificat şi de peatră şi numeroase fragmente dn manifere şi pesci. Într'o a doua cameră subterană sau găsit unspredece corpuri de oameni de dimensiuni mari, mai multe animale şi un mare numĕr de obiecte diverse şi pietre preciose. Pe ziduri se aflau desemnate tot felul de lupte de oameni cu animale gigantice. O a treia cameră mult mai mare pare că este goală. Pănă acuma n'a putut sĕ între nimeni în năintru din pricina gazului carbonic. Corpurile fosile s'au scos afară: cinci din ele se vor trimite la Lille pentru a fi studiate şi espuse în amfiteatrul facultăţii de scinţe. Sĕ aşteaptă representanţi dela academia de scinţe şi dela Britist Museu preveniţi deja prin telegraf pentru esamina aceste descoperiri, cari sunt de sigur dintre cele mai însemnate.

Loterie.

Sâmbătă în 12 Aprilie 1884.

Buda: 66 42 34 27 69

Nr. 805 [712] 2—3

CONCURS.

Pentru administrarea corespundĕtoare a pădurilor comunali şi bisericesci, cari se află pre teritoriul comunelor Selişte, Gurariului, Orlat, Cacova, Sibiel, Vale, Tilişca, Galeş, Aciliu, Săcel şi Mag, aparţinetoare de cercul Seliştei, comitatul Sibiiului, precum şi pentru facerea planurilor de exploatare silvanale, cari vor mai fi de lipsă prin aceasta se deschide concurs pentru împlinirea unui post de silvicultor cercuale.

Reşedinţa oficioasă: Sĕlişte

Venitele împreunate cu acest post salariu, bani de cuartir, pauşal de cancelarie şi călătoria face la olaltă 1265 fl. anuali.

Pentru facerea planurilor de exploatare afară de aceasta va venì o remnueraţiune corespundetoare.

Competenţi, cari afară de recerinţielepr escrise în §. 36 A. L. XXXI. ex 1879 şi cunoscinţa limbei oficioase maghiare, poşed şi limba română şi germană, şi tot-deodată sûnt versaţi şi în afaceri de administraţiune silvanală, sûnt provocaţi aşi înainta cererile înzestrate cu documente în termin de şese septĕmâni la subscrisul pretor.

Alegerea se va îndeplinì în 2 Iuniu a. c. 10 oare dimineaţa şi oficiul va fi sĕ se ocupe prin alesul în 15 Iunie a. c.

Selişte 8 April 1884.

Pretorele cercual.

Nr. 301—1884. [710] 2—3

Prolungire de concurs.

În urma concursului publicat în foaia archidiecesană în Nrii 86, 87 şi 88 ex 1883 neivindu-se nici un concurent la staţiunea vacantă de paroch în Osoiu, în urma încuviinţărei Preavenerabilului Consistoriu dela 15 Novembre a. c. Nr. 3948 B. se prolungesce concursul încă cu 30 de dile dela prima publicare pre lângă condiţiunile espuse în primul concurs.

Cs. Giurgesci la 1 Martie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Deeşului.

Constantin Bodea,
adm. ppresbiteral.

MORBURI
SECRETE

le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 18

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 40 Sibiiu, Joi 5/17 Aprilie 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Aprilie-Iunie al anului 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Martie 1884, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 4 Apriliu 1884.

Soartea neamului nostru zace în mâna noastră, şi în cea mai mare parte noi sûntem respunḑĕtori pentru desastrele descărcate cu îmbelşugare asupra capului nostru. Despre acest adevĕr trebue sĕ ne convingem ḑi de ḑi, şi urmarea logică ar fi, că învĕţând din desastrele trecutului, sĕ căutăm cu energie a umbla pe calea cea adevĕrată, ca cel puţin la leghioanele de neajunsuri venite dela duşmanii neamului nostru sĕ nu mai adăogăm şi noi altele, cari cu atâta distrug cu mai mare vehemenţă, cu cât ele provocate fiind de noi, lovesc în inima poporului nostru.

Politicii nostri dela era dualismului încoace au putut face politică cât de bună după ideile unora şi cât de rea după ale altora, au putut fi teoretici buni sau rei, strategi geniali sau mărginiţi, una însĕ nu o au considerat în nici o privinţă, şi aceasta este basa esistenţei noastre ca naţiune, basa politicei lor — bune sau rele nu cercetăm — este poporul. În privinţa aceasta a făcut mai puţin decât puţin, şi astăḑi în direcţiune rea fac mai mult, de cât ar cere precauţiunea şi inima curată.

Noi trăim în credinţă că fără popor putem face politică cât de fantastică în coloanele ḑiarelor, putem sĕ înşirăm la frase cât mai sforăitoare, fantasia va remânea fantasie, şi sêrmanul nostru popor — basa esistenţei noastre — se va ruina pre lângă toate teoriile şi frasele noastre.

Am accentuat de mai multe ori decandinţa materială şi morală a ţeranului şi am făcut apel la cei chemaţi, ca sĕ vadă care e causa rĕului, şi daca pentru generaţiunea actuală nu mai este mêntuire, sĕ salvăm cel puţin generaţiunea viitoare. Apelul nostru a resunat în pustie. Şi sĕ nu se mire nimenea de acest lucru. Politica ne absoarbe astăḑi toată activitatea. Politica e suprema cestiune de viaţă şi în faţa ei dispar toate condiţiunile de esistenţă ale naţiunei noastre. Şi dacâ stă aşa şi nu altcum lucrul în general, ce vom ḑice atunci despre publicişti, cari trebuind sĕ ţină cont de gustul publicului, sûnt avisaţi a se susţinea pre sine şi ai sei din rodul după amara, mult amara muncă a condeiului lor. Ce vom ḑice despre ḑiarele noastre, cari voind a se opune curentelui, şi a arăta rana unde ea sângeră mai tare — 'şi pun în cestiune esistenţa lor.

Nu ne mirăm deci de ḑiarele noastre că ele în escepţionala şi de tot anormala situaţiune actuală n'au luat notiţă de relele indigitate de noi. Ne insuflă grijă cursul lucrurilor anapoda şi uşurinţa, cu care tractează inteligenţa noastră cestiunile naţionale în faţa poporului şi astfel în loc de a căuta căi şi mijloace pentru zidirea ţeranului, contribuesc înşişi direct şi indirect la demoralisarea lui. Scriem sub impressiunea scenei dela conferenţa alegĕtorilor români de Dumineca trecută. Am avut înaintea ochilor nostri pre sêrmanul şi nevinovatul popor de o parte, şi junimea studioasă pre de altă parte. Impresiunea făcută asupra lui nu va contribuì întru nimica la zidirea lui, şi nici scoala parlamentară a junimei studioase nu va fi invidiată de nici un om de inimă.

Asemenea scene sûnt cu atâta mai regretabile cu cât ele se repetează mai des. Poporul adus la urnă fără a i se spune ce are sĕ facă şi pentru ce are sĕ facă, se mişcă în faţa locului ca automat, şi dacă'l întrebi pentru ce au venit, îţi rĕspunde: M'au chiemat domnii. Dacă vede scene ca cele de Duminecă ḑice: S'au sfĕdit domnii, şi el se disgustă, căci şi el are raţiune după ce ajunge în cercul seu la ai sei. Dacă se mai adauge preste acestea şi corupţiunea, ea poate contribuì cu mai multă eficacitate la demoralisare.

După Scylla Caribdis. După conferenţa de Duminecă vine cea de Marţi. Ambele au fost convocate la Sibiiu, ambele convocate de oameni inţelepţi şi ambele s'au amênat din causa nepriceperei bărbaţilor din fruntea trebilor noastre naţionale. Neţinerea lor nu ne-ar supera mult, ne genează însĕ împregiurarea că ambele au fost interḑise de poliţie. „*Nulla calamitas sola.*“ N'ajunge calamitatea că prin asemenea lucruri demoralisăm poporul, aşa că nu vom mai dispune de ei nici la afaceri importante naţionale, mai trebue sĕ vină pas de pas sĕ ne regulariseze poliţia din Sibiiu, şi sĕ rîdă lumea de noi. În adevĕr ne sângeră inima vĕḑênd atâtea desastre descărcate în capul nostru, descărcate tocmai aici în Sibiiu, sub ochii comitetului central ales de conferenţa din 1881, sub ochii şi supravegherea clubului naţional din comitatul Sibiiului. Unde vom ajunge pre această cale, ce se va alege din noi dacă vom merge tot aşa, şi până când tot aşa?

Conferenţa convocată pe Marţi fu interḑisă din partea poliţiei din motivul că n'a fost insinuată la timp. Lucru bagatel, aşa ni s'a resonat din partea luceaferilor neamului nostru, lucru bagatel şi atât tot! Au dară n'am făcut trista esperienţă că conferenţa de Duminecă s'a disolvat tot din un incident de tot bagatel. Nu apărau cu aceiaşi rêvnă şi veteranii ca şi neofiţii passivitatea pe basa conferenţei din 1881? Şi e bagatel oare indignaţiunea bietului ţeran adus cu mălaiu în traistă de prin toate ţinuturile comitatului, ca apoi sĕ-i dai drumul spre casă, ca sĕ l poţi cita din nou pre alte termine. E bagatel a auḑì pre ţĕranii resonând: „*Sĕ sfădesc* „*domnii*“, sau „*pre noi nu ne vor mai face nebuni sĕ* „*ne aducă la Sibiiu pre nimica*“ sau e bagatel oare a da junimei studioase scoală parlamentară şi de caracter, ca şi cea de Dumineca trecută?

O scânteie mică poate aprinde o comună întreagă. Un lucru bagatel în ochii bărbaţilor nostri politici poate distruge încrederea poporului în onestitatea causelor noastre, şi deasa repeţire a desastrelor ne subminează, şi puţinul credit în vitalitatea politicei noastre.

Sĕ bage bine de seamă conducĕtorii nostri politici, şi sĕ nu se mai joace va banque cu soartea naţiunei. Dacă nu este altă îndreptare reiae din nou veteranii activisti rola de conducĕtori şi nu mai permită neofiţilor ca sĕ ne blameze pas de pas în faţa lumei. „*Videant consules.*“

Revista politică.

Sibiiu, 5 Aprile 1884.

Principele de coronă Rudolf cu trenul de Luni seara a plecat în călĕtorie spre Constantinopole. După cum scim Alteţa Sa se va întâlni în Rusciuc cu principele Bulgariei, şi va face visită la Bucuresci

---

FOIŢA.

Demosthene şi Cicero*).

După „Dialogul des morts“ adecă „Dialoguri între morţi“. de Fénelon, traducere de *V. S.*

(Încheere.)

III. Cicero şi Demosthene.

Diferenţa între un orator şi un filosof.

Cicero. — Deşì ai trăit pe timpul lui Plato şi ai fost chiar discipulul lui, totuşi mi se pare, că puţin ai profitat de acest avantagiu.

Demosthene. — N'ai observat tu nimic în oraţiunile mele, tu care le ai cetit aşa de bine, din care se zăresci mascinele lui Plato şi maniera lui de a convinge?

Cicero. — Eu n'am voit sĕ ḑic aceasta. Tu ai fost cel mai mare orator al Grecilor, dar în fine n'ai fost decât un orator. În cât me privesce pe mine, deşì n'am cunoscut nici odată pe Plato decât numai din scrierile lui, şi am trăit aproape 3 seculi mai târḑiu, totuşi mi-am dat silinţa sĕ-l imitez în filosofie; eu lam făcut cunoscut Romanilor şi eu am fost cel dintâiu, care am într'odus la ei ramul filosofic; în chipul acesta eu am într'unit, încât am fost capabil, în aceeaşi persoană, elocuinţa şi filosofia.

Demosthene. — Şi d-ta creḑi că ai fost un filosof mare?

Cicero. — Pentu de a fi filosof, e de ajuns a iubi înţelepciunua, şi a te nizui sĕ-ţi câştigi sciinţa şi virtutea. Eu cred, că-mi pot da acest titlu, fără de a fi deşert.

Demosthene. — Ce-i drept, me învoesc şi eu, tu ai fost cel dintâiu orator al naţiunei tale; şi chiar Grecii contimporani ţe-au admirat; că ai fost şi filosof, asta nu-mi vine la socoteală; ai mers prea departe.

Cicero. — Dar tu nu sci ce m'a costat pe mine filosofia: destule priveghieri până noaptea târḑiu lucrări, meditaţiuni; cărţile care le-am cetit, profesorii, pre cari i-am ascultat, tractate; care le-am scris...

Demosthene. — Toate acestea nu sûnt nici de cum filosofie.

Cicero. — Ce-ţi mai trebue dar?

Deosthene — Sĕ faci aceea ce ai ḑis despre Cato, riḑênd de el: sĕ studiezi filosofia, nu pentu a conversa cu alţii despre dênsa, cum fac cei mai mulţi oameni, ci pentru de a o sci şi aplica în viaţă.

Cicero. — Da n'am făcut aşa? n'am trăit conform doctrinei lui Plato şi Aristot, pe care o am îmbrăţisat eu?

Demosthene. — Lăsăm pe Aristot: eu poate trag la îndoială calitatea lui de filosof; şi de altă parte eu nu-mi pot face o opiniune bună despre un Grec, care s'a ataşat lângă un rege, şi încă lângă Filip. Din maximele lui Plato, eu susţin că n'ai urmat nici uneia.

Cicero. — E adeverat, că în tinereţa mea şi partea cea mai mare din viaţa mea, eu am dus o viaţă activă şi labrioasă, cum o numesce Plato politică, dar când am vĕḑut, că patria mea şi-a schimbat fisionomia şi că eu nu-i mai puteam folosì prin crearea de legi însemnate am cercat sĕ-i servesc cu sciinţele, m'am retras în casele mele dela ţeară dedicându-me contemplaţiunei şi studiului adevĕrului.

Demosthene. — Va sĕ ḑică filosofia a fost asilul, la care ai alergat, după ce n'ai mai avut parte de domnie şi când ai vrut sĕ te distingi prin studiile tale; pentru că tu ai umblat mai mult după glorie, decât după adevĕr.

Cicero — N'am ce sĕ mint; mie mi-a plăcut totdeauna mai mult gloria, decât un pic de vêrtute.

Demosthene. — Ḑi mai bine: gloria ţi-a plăcut mult şi virtutea puţin.

---

*) Locul de întâlnire al oamenilor după moarte.

şi Belgrad. Însoţit de simpathiile popoarelor de sub sceptrul Habsburgilor principele de coroană prin visite la curţile suverane va întărì legăturile de pretenie între popoarele din aceste state şi noi. Cu procsima ocasiune vom publica programa călĕtoriei.

Conferenţele electorale 'şi urmează calea. Cea convocată pe Marţi la Sibiiu nu s'a putut ţinea nefiind însinuată la poliţie in terminul legal. Românii din Timişoara şi giur asemenea ţinură conferinţă în care se pronunţară pentru programa conferenţei din Budapesta. Despre celelalte mişcări electorale nu maî raportăm, amintim însĕ pre cea a sêrbilor şi o schiţăm la alt loc mai îndetaiu.

Sănţia Sa P. episcop de Roma Leo XIII. a îndreptat de curênd o fulminantă encyclică contra francmasonilor. In această phylippică îndreptată contra tuturor instituţiunilor liberale papa se provoacă la dreptul de graţie al lui Dumneḑeu ereḑit esclusiv de vatican. Basat pre acest drept Prea-Sânţia Sa aruncă fulgere asupra Italiei, care l'a despoiat de puterea lumească. Despre o eventuală fugă din Roma nu se mai vorbesce nimica.

La Cahors, locul nascerei lui, fu desvălit luni monumentul lui Gambeta. Până acuma sunt cunoscute vorbirile lui Iules Ferry şi a generalului Champenon. Asupra lui Gambetta mai împarţial va judeca istoria şi ea va trebuì sĕ recunoască dacă nu altceva cel puţin patriotismul lui Gambetta, patriosm propriu numai străbunilor nostrii din republica romană.

Cestiunea bisericei ortodocse din Constantinopole s'a încurcat când se credea ea mai aproape de realisat. Sinodul a respins dispoşiţile porţei otomane cu privire la drepturile bisericei ortodocse şi a însărcinat pre patriarch cu comunicarea acestui conclus la guvernul turcesc. Fiindcă patriarchul n'a voit sĕ comunice portei decisiunile sinodului şi acesta stăruia pe lângă couclus, patriarchul şi a dat demisiunea. Sĕ ḑice că acest conclus al sinodului grecesc lovesce în drepturile suverane ale sultanului şi patriarchul preferì a demisiona, decât se comită un act de neloialitate.

Ce va mai urma, nu scim destul că noi ne am fost bucurat anunţând complanarea afacerei, şi credeam că grecii din Constantinopole vor serba cu bucurie şi în pace paşcile Domnului.

Conferinţa electorală a Sêrbilor din Ungaria.

În Chichinda mare s'a ţinut în Dumineca trecută o adunare generală a sêrbilor alegători din Ungaria. Adunarea se pronunţă cu entusiasm pentru programa stabilită de alegătorii sêrbii în adunarea din Budapesta la 24 şi 25 Martie n. a. c. cu modificaţiunile propuse de representanţii partidei liberale sêrbeşti.

Cu această ocasiune sêrbii au manifestat în mod împunĕtor vederile lor politice. Din toată purtarea lor s'au putut vedea că ei ţin la ideea de stat unguresc, şi că sûnt gata sĕ conformeze pretensiunile lor cu privire la interesele culturali, bisericesci şi naţionale legilor statului, sĕ împărţească binefacerile şi sarcinile statului de o poţrivă cu ceialalţi cetăţeni şi sĕ lucre din resputeri, la înflorirea patriei.

Peste 1000 de alegători sêrbi din Sudul Ungariei, representanţi ai elitei inteligenţe sêrbesci au fost presenţi la aceasta adunare.

Interesul cel mare al sêrbilor s'a putut vedè şi din aceea împregiurare, că 40 de inşi au venit pe Tisa cu un vapor separat tocmai din Panciova, care e cam departe de Chichinda. Noua mişcare politică a serbilor se pare că în butul ameninţărilor vechei partide a lui Miletici ia dimensiuni tot mai mari; între cei adunaţi erau bărbaţi din cei mai de frunte: Advocaţi, medici, preoţi, profesori, comercianţi, profesionisti etc.

De president fu ales advocatul din Ciacova Michail Sabolievici ear de referent advocatul din Panciova Dr. S. Casapinovici.

Presidentul binevêntă în câteva cuvinte bine simţite numĕrul considerabil al celor presenţi; ear referentul cu deosebitai elocinţă combătù aprig politica teribilă de pănă acum a sêrbilor nefasta programă statorită în Becĭkerek la anul 1869 şi convinse pe auḑitori că înţelepciunea şi precauţiunea politică pretinde, că ei sĕ ţină cont de împregiuările actuale; acum este timpul adause vorbitorul — că luând o altă ţinută politică sĕ documentăm prin faptele noastre că n'am meritat imputări, ca acelea, că suntem neloiali, nepatrioţi etc. fiind siguri că în chipul acesta interesele noastre naţionale vor fi spriginite de cei competenţi.

În urma escelentei vorbiri a referentului se parè că noua programă a partidei va într'unì consesul întregei adunări.

Dar Dr. G. Milosavlievici un spriginitor credincios al politicei Mileticiane apără programă din Becikerek anul 1869 arătând că şi aceasta nu este antilegală nu cuprinde nimic neloial, şi împreună pretensiunile celorlalte naţionalităţi.

După aceasta sĕ începù o discusiune generală.

Mai curios lucru a fost, că representanţii partidei socialiste a tinerilor sêrbi, cari la 1881 s'au luptat cu atâta foc contra lui Miletici, încât într'o adunare era sĕ ajungă pănă la cuţit, Dumineca trecută s'au întrepus tocma pentru aceeaşi programă a partidei mileticiane, ca pentru singura dogmă mântuitoare.

S'au vorbit mult pentru şi contra nouei programe. După încheerea desbaterei generale primì conferenţa aproape cu unanimitate programa cunoscută statorită în Budapesta. Se începe desbaterea specială.

Punctul 1 al programei în care noua partidă a sêrbilor documentează simţul lor patriotic şi concursul lor cetăţenesc pentru binele statului, fu primit fără modificare.

La punctul 2 în care sêrbii se obligă la stricta împlinire a articulului de lege XLIX: 1868 cu respect la drepturile naţionalităţilor, advocatul G. Vuchicevici din Neoplanta, propune: o revisiune favorablă a articului de lege cu privire la egala îndreptăţire a limbei, precum şi la spriginul deopotrivă al statului în interesele culturali ale sêrbilor. Propunerea aceasta se primì.

Punctele 3 şi 4, care tractează despre esecutarea articulului de lege IX: 1868 cu privire la autonomia bisericească se primiră fără modificaţiune.

În urma acestora se pune sub discusiune interesanta întrabare: la car din cele două partide mari din dietă se va alipi noua partidă a sêrbilor?

Alegĕtorii sêrbi din Chichinda mare sau pronunţat espres:

„Partida sêrbiască se alipesce la acea partidă din dietă, stătătoare pe basa dreptului actual din stat, care îi dă garanţie pentru esecutarea programei cunoscute sêrbeşti“.

Aceasta politică s'ar putea numì politică din mână. Ce e mai însemnat din această convertire a partidei naţionale sêrbeşti, este că: acepteazǎ cu încredere şi din patriotism idea de stat maghiar, şi abḑice cu totul de separatismul ei de păn'acum... Teoria pusă în pracsă, va fi, că alegĕtorii sĕrbi se vor pune în înţelegere cu deputaţii lor dietali cărora le lasă apoi mână liberă, sĕ se alăture sau la partida guvernamentală liberală, sau la partida opposiţională moderată.

Întru cât este aceasta politică adevĕrată şi corespunḑĕtoare, nu mai încape discusiune, din urmările politicei trecute însĕ s'a putut observa că acum e timpul ca şi sêrbii sĕ lapede pe omul vechiu, care nu le a adus nici un folos, şi sĕ îmbrace pe cel nou, care le promite un viitoriu mai bun.

Ceca ce nu putem treca cu vederea este, că adunarea a luat mĕsuri pentru o organisaţiune puternică a partidei noue sêrbeşti.

Spre esecutarea concluselor conferenţii şi apărarea intereselor partidei s'a ales un comitet esecutiv în frunte cu Dr. R. Maximovici că preşedintele partidei.

Numai încape îndoială că Dr. S. Casapinovici şi Dr. N. Maximovici sunt conducĕtorii partidei noue sêrbeşti. In restimpul dintre conferenţa din Budapesta şi Chichinda mare contrarii politici ai acestor doi conducĕtori, dar cu deosebire ai lui Maximovici au întrebuinţat fel de fel de mijloace ca sĕ-l converteascǎ dela conferenţa budapestană. Se ḑice că a mers lucrul aşa de departe, încât 2 poeţi nepoeţi vechi ar fi fost încordat coardele slăbite a lirei lor spre a satirisa pe domnii conducĕtori ai sêrbilor. In butul însĕ a tuturor contrarilor adunarea votà cu unanimitate încredere deplină în persoană dlui Maximovici.

Jurnalul „Zastava“, organul de pănă acum alui Dr. Miletici — spre marea mirare a tuturor — fù ales, ca organ al direcţiunei noue politice a sêrbilor.

Curioasa alegere a acestei foi, ca organ al partidei celei noue, provine de acolo, că după conferenţa din Budapesta jurnalul: „Srbsko Kolo“ a combătut programul conferenţei, ear „Zastava“ a început sĕ-l apere declarând, că se acomodează concluselor conferenţei din Chichinda, ca unele ce representă voia întregului popor sêrbesc.

Astfel se esplică alegerea acestei foi, ca organ oficios al partidei. *Habent sua fata et libelli!*

Constatăm şi noi cu alte jurnale, că ţinuta alegĕtorilor in decursul şedinţelor a fost deamnă de laudă şi patriotică!

După aceste premise lăsăm se urmeze programa făcută în Budapesta şi acceptată în Chichinda mare cum s'a stilisat ea mai pe urmă:

1. „Pe basa art. de lege XII: 1867 sêrbii conduşi de spiritul patriotic, ca cetăţeni confesionali ai statului maghiar, alăturea cu toţi ceilalţi cetăţeni, conform principiilor liberale acomadate timpului, vor lucra pentru desvoltarea şi întărirea statului maghiar, spre á promova prin aceasta binele comun.

Cicero. — Pe ce basă judeci aşa rĕu despre mine?

Demosthene. — Me basez chiar pe cuvintele tale. Tot atunci, când jucai pe filosotul, n'ai rostit acele frumoase discursuri, prin cari linguşai pe Cesar tiranul teu, într'un mod mai dejositor, decum era linguşit Filip de sclavii sei? Cu toate acestea toată lumea scia, cum îl iubiai; el a fost mai apreciat după moarte, şi în viaţă nu lai cruţat în epistolele tale catră Aticus.

Cicero. — Trebuia sĕ te acomodezi timpului şi sĕ cerci a îmblânḑi pe tiran, de teamă, ca sĕ nu se facă şi mai rĕu.

Demosthene. — Tu vorbesci ca un orator bun şi ca un filosof rĕu. Dar ce s'a făcut filosofia ta după moartea s'a? Cine te-a obligat sĕ întrì earăş în afaceri?

Cicero. — Poporul roman care me privea pe mine ca unicul seu raḑim.

Demosthene. — Vanitatea ta te-a făcut sĕ creḑi aşa ceva, şi te-ai predat unui tinĕr, care te-a sedus. D'ar în fine sĕ revenim la obiect; tu ai fost totdeauna orator, şi nici odată filosof.

Cicero. — Dar tu ai fost altceva?

Demosthene. — Nu, eu mărturisesc; dar n'am purtat nici odată altă profesiune; n'am înşelat pe nimenea. De bună seamă am înţeles că trebuie sĕ aleg între retorică şi filosofie, şi că pentru fiecare din aceste două se recere un om întreg. Pofta de glorie o am avut şi eu; am creḑut că e frumos a domina un popor prin elocinţa mea şi a resista potestăţii lui Filip fiind numai un simplu cetăţian, fiul unui profesionit. Eu iubiam binele public şi libertatea Greciei însĕ o spun acum, că me iubiam încă şi mai mult pe mine însumi şi tare mişcat eram primind o coroană când teatrul era plin şi tare-mi plăcea sciind că după moartea mea mi se va ridica în piaţa publica o statuă cu o inscripţiune frumoasă. De altmintrelea eu iau lucrul din alt punct de vedere şi înţeleg că Socrate a avut reson când susţine cătră Gorgias că: „elocinţa nu e aşa frumoasă precum şi-a închipuit-o el, sĕ şi-o însusească numai cineva pe deplin şi poate ajunge stăpân absolut în republica s'a“. Noi doi neam însuşit-o; spune drept n'am fost noi mai fericiţi?

Cicero. — Dar e adevĕrat că viaţa noastră a fost înpreunată cu nenumerate osteneli şi pericule. Abia operaserăm pe Rosciu din Ameria şi am fost silit sĕ fug în Grecia spre a încongiura indignaţiunea lui Scylla. Acusa lui Verres mi-a născocit destui inimici. Consulatul meu, timpul gloriei mele celei mai mari, a fost totodată timpul celor mai mari osteneli şi pericule; de mai multe ori era sĕ mi perd vieaţa şi ura ce me persecuta, se dete pe faţa când am fost exilat. In fine nu numai elocinţa mi-a causat moartea mea; şi de n'aş fi prigonit atât pe Antoniu, aş fi trăit mai mult. Nu vorbesc nimic despre nenorocirile tale tu le scii mai bine decât mine; dar şi unul şi altul trebue sĕ ascriem destinului, sau dacă-ţi place mai bine sorţii, împregiurarea că ne-am născut în timpuri atât de corupte, încât era imposibil de a redesa republicele noastre şi de a împedeca ruina lor.

Demosthene. — Veḑi dară, că n'am raţionat când ne-am apucat de un lucru imposibil; căci nu ne a silit poporul nostru a ne îngrigì de afacerile publice, şi n'am fost angagiaţi la aşa ceva nici prin nascere. Conced unui principe născut în purpură a guberna cât se poate mai bine un stat, pe care i l'au încredinţat lui deci dispunênd a se nasce dintr'o astfel de rasă, încât el nu poate sĕ părăsească statul, fie el cât de miserabil; însĕ un simplu particular sĕ nu se cugete la alt ceva decât a se regula pe sine şi a conduce familia sa; sĕ nu poftesci nici odată sarcini publice, şi şi mai puţin sĕ umblii după ele. De cumva este cineva silit sĕ le primiască, le poate primì din iubire de patrie; dar îndată ce vede, că el nu are libertate de a face bine, şi că cetăţenii sei nu se mai supun legilor nici raţiunei, sĕ se retragă în viaţa privată, şi sĕ se mulţămiască a deplânge calamităţile publice, pe care el nu le mai poate îndrepta.

Cicero. — Bine ḑici, amicul meu, Pomponiu Atticus era mai înţelept decât mine şi chiar decât Cato,

2. Se vor nizuì a împlinì cu stricteţă art. de lege XLIV: 1868 cu privire la egala îndreptăţire a naţionalităţilor, totdeodată vor nizuì într'acolo, ca sĕ se facă această egală îndreptăţire cu respect la limbă precum şi la spriginul şi scutul statului în interesele culturali ale sêrbilor.

3. Se vor folosì pre deplin de autonomia naţional-bisericească asigurată sêrbilor prin articlul de lege IX: 1868, şi

4. Vor pretinde între marginile legei revindecarea drepturilor călcate naţionale bisericesci.

„Deputaţii alesi pe basa acestui program ai partidei naţionale sêrbesci se vor alipi de acea partidă dietală stătătoare pe basa dreptului de stat care se obligă a împlinì dorinţele esprimate în programul de mai sus.“

Din cele premerse se poate vede că sêrbii după ce s'au săturat de politica stearpă a pasivităţii recunoscênd urmările ce le a avut şi le poate avea o astfel de politică, au abandonat-o luând o direcţiune corespunḑĕtoare timpului şi împregiurărilor actuale. La oameni, ca şi în natură peste tot, activitatea şi numai activitatea e mijlocul de esistenţă semnul şi dovada cea mai vie de vieaţă!

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Sibiiu, 16 Aprilie. 1884, Domnule Redactor! In Nrul 39 al Telegrafului ai aflat cu cale a descrie în doi articuli lungi decursul alegerei de Duminecă.

Se-mi permiţi a-ţi face observarea, că sau ai scris prea mult, sau ai scris prea puţin.

D-ta afirmi că eşti obiectiv, în faptă însĕ obiectivitatea D-tale merge atât de departe, încât publicul cel mare, care n'a vĕḑut cu ochii cele întêmplate, ci-şi va trage informaţiuni numai din Telegraf, va afla că D-ta eşti prea subiectiv faţă de întreaga inteligenţă română din Sibiiu; căci faci imputări întregei inteligenţe şi o faci respunḑĕtoare pentru faptele unei fracţiuni şi în special pentru procedura necorectă a dlui preşedinte Dr. Aureliu Brote.

Insuţi constatezi că votarea a decurs în cea mai mare ordine şi numai la scrutiniu s'a escat gălăgia.

Eu ţin că D-ta te puteai mulţămì cu mai puţin, dar dacă totuşi ai considerat, că faci un serviţiu causei comune prin acea că combaţi abusul, cel puţin se nu fi batjocorit pre întreagă inteligenţa, sau cum te esprimi D-ta pe toţi „bărbaţii nostri politici“ ci sĕ te mărginesci a trage la judecata opiniunei publice numai pe aceia cari sunt de vină.

Nu spuneai nici un neadevĕr dacă scrieai:

Că dacă presidentul dl Dr. A. Brote a voit sĕ fie atât de sever la un meeting de alegători, ca un presedinte la actul alegerei de deputat, în prima linea D-lui avea datorinţa sĕ-şi procure lista alegătorilor şi sĕ facă disposiţiuni ca numai alegĕtorii înscrişi în listă sĕ între în localul conferinţei. O severitate, care la astfel de întruniri nicăiri în lume nu se observă. Dar în fine dacă o făcea, nime n'avea drept sĕ-i facă imputări pentru aceasta.

N'a făcutu o, ear dacă n'a făcutu-o, n'a fost corect ca pentru omiterea D-sale sĕ pedepsească adunarea întreagă.

Domnul preşedinte chiar pentru că se făcea vorbă că pot obvenì casuri, ca sĕ voteze şi nealegători, după o preconsultare cu cei ce erau în giurul lui, nainte de a se procede la votare a provocat pe membrii adunărei ca la urnă numai aceia sĕ vină cari sûnt alegĕtori.

Aceasta pentru decorul causei a fost de ajuns.

Poteai sĕ scrii căci ai vĕḑut şi D-ta, că în decursul votărei s'a constatat douĕ casuri necorecte, şi respectivii la moment s'au respins dela votare.

Mai puteai sĕ scrii, căci ai veḑut şi aceea, că dl preşedinte care totodată era şi unul dintre candidaţii fracţiunei sale, sub decursul votărei, din curiositate a băgat mâna în urnă şi a scos câte o şedulă din toate colorile şi s'a uitat ce nume sûnt pe ele, pe când în acela-şi timp nici înşişi scrutinătorii n'aveau drept sĕ visiteze voturile.

Cetindu-le acestea publicul, deşì n'a fost de faţă şi n'a vĕḑut cu ochii cele ce se petreceau şi pe după culise, totuşi 'şi poate închipui ce a fost causa? de după terminarea votărei, s'a sculat chiar fratele dlui preşedinte Dl. Eugen Brote, şi a făcut propunerea că: deorece D-lui a vĕḑut votând şi de acei-a carii nu sûnt alegători, ear pe unii câte de doue ori, sĕ se anuleze alegerea, sĕ se procure lista alegĕtorilor şi sĕ se facă altă alegere.

Ce a fost causa de chiar cumnatul d-lor dl Dumitru Comşa al doilea candidat din lista pe care figura şi numele d-lui preşedinte, l'a spriginit mai aprig folosindu-se de delicatele espresiuni ce le-ai eternisat şi D-ta în „Telegraf“?

Ce a fost causa de ceia-lalţi doi candidaţi de pe aceeaşi listă, DD. N. Cristea şi I. Bechnitz încă nu s'a putut reţinea sĕ nu spriginească propunerea lui E. Brote? ba dl Cristea a renunciat şi la onoarea de scrutinătoriu.

Ai vĕḑut şi aceea, că dl preşedinte a pus la vot propunerea d-lui E. Brote, — prin urmare trebuia sĕ se enuncie conclusul aproape unanim al adunărei.

N'a făcuto, ci constatând şi insuşi că a vĕḑut pe unul punênd mai multe şedule în urnă, fără ca atunci la moment sĕ se fie folosit de dreptul seu de preşedinte, n'a permis nici măcar numĕrarea şedulelor, ca sĕ se constateze cel puţin dacă sûnt mai multe şedule de căţi votanţi au fost sau ba, în care cas numai decât se putea face votare nouă, ci a disolvat adunarea.

Ai veḑut în fine şi aceea, ca după ce adunarea a proclamat alt preşedinte însuşi dl Dr. Brote a strigat că el na renunciat la presidiu, şi a provocat pe comisariul poliţaiu ca sĕ întrevină.

Acestea sûnt faptele dl meu, cari au provocat scandalul, dar pentru acestea nu se poate trage la respundere întreaga inteligință română din Sibiiu. Casul este foarte regretabil pentru toţi, vina însĕ nu o poartă toţi. *Un alegătoriu.*

Dealul Geoagiului (Cristesci) în 30 Martie 1884. Stimate domnule Redactor! Nu sûnt rari ḑilele în cari asupririle poporului se repeţesc, şi greutăţile ḑilnice iau tot mai mari dimensiuni. Asupririle acestea, cari provin parte dela indiviḑi singuratici, parte dela corporaţiuni îl mâchnesc şi îi causează amărăciune inimei lui. Astfel şi comuna noastră primì ḑilele trecute prin notariul concerninte dnul N. Grişan trista faimă că, contribuţiunea de pămênt după clasificarea ultimă a crescut încă odată pre cât a fost; ceea ce îl mâchnì pre bietul popor până la suflet, şi îi preocupă spiritul, acum tocmai când sêrmanul creştin îşi face pregătire pentru spăsania sa. Şi oare ce sĕ fie causa la aceasta? că otarul unei comune de munte, precum e şi a noastră care se află situată în ţinutul de către rĕsărit a Munţilor apuseni, resfirată pre întreg otarul, printre rîpile, prăpăstiele cele mai mari, şi locurile cele mai stîncoase, sterile, spălate şi mânate de povoiuri; unde afară de puţinul grâu de primăvară, altă nimic nu rodesce — sĕ fie clasificat asemenea otarelor dela ţeară*) de lângă Murĕş.

Nimic altă de cât că cinstita comisiune, care a fost însĕrcinată cu această afacere, nefiind de naţionalitatea noastră ci..... presĕntându-se în comună nu fu primită tocmai conform pretensiei sale; pentru că era timpul lucrului de câmp, şi bieţii oameni erau ocupaţi, nu le prisosea têmp pentru ospĕtare, dar nici nu prea aveau cu ce îi ospĕta după poftă, căci vinul şi alte asemenea pe aici lipsesc.

Aceasta se adeveresce din destul de acolo, că comisiunea a luat la întrebări pre judelele, că „pentru ce nu a câscigat vre-un miel de belit, şi ceva beutură“?

În urma acesteia comisiunea în mănia sa, sau purtat într'un mod foarte brut, părăsind comuna şi postându-se pre otarul unei comune învecinate, de unde apoi privì preste o parte a otarului nostru şi îşi făcù clasificarea pe care o isprăvì în 3—4 oare. Oamenii nostri cari umblară pre otar cu această comisinne fiind bĕtrânii satului, şi nefiind cărturari şi de altă parte ne cunoscênd limba în care această comisiune 'şi ducea lucrurile sale, în ḑădar a insistat ca sĕ se facă clasificarea drept, căci li sĕ respundea cu înjurături; ea aşadară a lucrat după placu-şi în detrimêntul nostru. Eată dar şi aici sĕ adeveresce tristul proverb „Cine nu învaţă la tinereţe, se va căì la bĕtrâneţe.“

Întristarea e cu atât mai mare căci după cum sûntem informaţi clasificarea odată făcută, contribuţiunea va rĕmânea astfel şi 30 de ani, şi bietul muntean care se susţine cu îmblăcii pre ţeară cum va mai fi în stare a mai suporta atâtea greutăţi? Situaţiunea e critică, poporul a serăcit şi au ajuns aproape la desperare. Vom bate şi la uşa forurilor mai înalte, doar ni se va mai deschide, şi vom primi de acolo un resultat mai favorabil în această privinţă; căci de nu snntem perduţi.

Cunosc însumi comune din ţeară unde se află vinie şi unde pămênturile sunt cu mult mai bune, şi acolo în urma clasificări contribuţiunea anuală de pămênt a scăḑut cu câte 5—600 fl. v. a.

Unut dintre asupriţi.

Scrisori din Austria.

Viena, Leopoldstadt, 7 Aprilie.

Austria faţă cu popoarele slave care o compun. Ministerul actual. Discursul lui Ries. Dnul Gregr. „Neue freie Presse“.

De multe ori v'am vorbit despre neajunsurile, despre greşelile neiertabile pe cari le a comis guvernul lui Taafe. Aşa fiind, voiu trece peste acest trecut şi voiu conchide pentru astă dată că actuala majoritate parlamentară precum şi ministerul Taafe nefiind puse în comparaţiune cu alţi factori mai puternici ai vieţei politice de acì, ci din punctul de vedere al cerinţelor abstracte, pe cari avem datoria şi dreptul a le pune unui parlament sau unui regim constituţional, sûnt în ajnnul unei crise neînlăturabile. Despre valoarea acestui minister, precum şi despre valoarea actualului parlament putem sĕ ne facem deja o idee cu desăvêrşire esactă comparându le cu elementele liberale ale partidei centraliste, care în decursul celor 18 ani, cât a stat la putere n'a făcut nimic decât a pune stavile imperiului vecin spre a-şi curăţì calea pentru transformarea statului central într'un stat federal. Şi apoi cine mai scie dacă cabinetul Taafe nu va părăsì întrun moment neasceptat de nimeni şi simplamente sub o impresiune vagă pnterea, care imediat va fi acaparată de oamenii regimului trecut.

Cugetând asupra politicei imperiului habsburghes nu trebue sĕ perdem din vedere, că sub anspiciul unei cesiuni preponderente, care domnesce aci şi care este cestiunea naţională, aci nu poate domni decât unul din cele douĕ regimuri; sau regimul centralist care domnì peste întregul imperiu până la 1870 şi representanţii căruia sunt actualii membri ai oposiţiunei actuale; sau regimul autonomiei naţionale, care în decursul acestui secol şi-a întemeiat puterea sa din ce în ce într'un mod temeinic aşa că la 1878 maioritatea camerei (Reichstag) a fost deja compusă de o majoritate care impuse coroanei schimbarea guvernului.

⁂

Sistemul centralist ţintea şi ţintesce la crearea unui stat puternic în capul căruia sĕ fie un guvern central cu un parlament central, capabili a sdrobì ori-ce tendenţă autonomă a popoarelor de sub coroana Habsburgesă. Elementul din care trebue sĕ se compuie stratul dominator era desemnat poporul german — poporul cârmuitor; ear toate celelalte popoare aveau sĕ se asimileze, perḑênd tipul seu etnografic, cu poporul dominator, compuind în acelaş timp stratul de jos — cel cârmuit.

Sistemul federalist sau autonomist luptă din contră sub un stindard diametralminte opus celui centralist. Tendenţele acestui partid au de scop crearea sau mai bine ḑis transformarea actualului stat într'un stat federalist, al cărui centru politic nu va fi concentrat în departamentul central al statului ci în organele legiferatoare ale fie-cărei provincii sau provincielor ce sunt populate de aceleaşi popor, aparţinênd aceleiaşi rase. Ţinta unui asemenea stat după opinia autonomistilor, se concepe în lărgirea garanţiilor desvoltărei naţionale a fiecărai stat din care se compune federaţiunea.

Acestea sunt trăsurile dealtmintrea opuse ale ambelor sisteme care se combat aḑi pe arena parlamentară.

Demostene. — Da, fără îndoială, Atticus a fost un adevĕrat filosof. Cato era statornic în voinţa sa de a îndrepta un popor, care nu mai voia sĕ trăiască în libertate, şi tu credeai foarte uşor lui Cesar: cu atât mai puţin ţi-ai conservat demnitatea ta.

Cicero. — Dar în fine elocuinţa nu este o bună însuşire şi un present mare dela ḑei?

Demosthene. — Ea (elocuinţa) în sine este foarte bună; numai întrebuinţarea ei poate fi rea precum când linguseşti pasiunile poporului sau satisfaci pasiunilor tale. Şi ce facem noi altceva în amarele noastre esclamări contra inimicilor noştrii, eu contra lui Midias şi Eschine, tu contra lui Piso, Vatiniu sau Antoniu? De câte ori n'a vătĕmat pasiunile noastre mai pe sus de toate şi interesele noastre adevĕrul şi dreptatea!

Adevĕrata întrebuinţare a elocinţii constă în: a pune adevĕrul mai pesus de toate şi a convinge pre alţii despre aceea, ce întradevĕr le poate fi folositor, adecă despre dreptate şi celelalte vârtuţi; astfel a întrebuinţat Plato elocinţa sa, şi noi nu l'am imitat nici unul.

---

*) Ţeară numesc munteni din jur ţinuturile începênd de pre sub poalele munţilor şi până departe unde se află viţa de vinie şi rodesce cucuruzul. Coresp.

Polonii, Cehii, Croaţii au început deja lupta pe faţa cu centralistii luptênd pentru autonomia naţionalităţilor lor reciproce. Sĕ nu se ḑică că aceasta luptă intestină se află semănată de Rusia. Primo ce nu trebue sĕ se pearḑă din vedere este ura neinduplecată a polonilor contra Rusiei, aceasta ură nu va dispărè decât în ḑiua când se va renasce Polonia autonomă: slavo-polon şi slavo-tartar-ruso esistă o prăpastie plină până la suprafaţa cu sângele vĕrsat de tipul cel mai curat al slavilor pentru a se emancipa de sub jugul slavo-tatar al Rusiei; Cehii din altă parte au o ură mare în contra rusilor această ură esistă de mult şi a fost destul de bine manifestată prin visita delegaţilor cehi la fosta esposiţiune antropologică din Moscva, când naivul Aksakof reproşă delegaţilor cum că trecerea lor la religiunea cehă, care diferă de cea ortodoxă, este o greşeală a poporului rus, pe care acest popor nu va putea nici odată ierta fraţilor sei.

După acest scandal sunt şi alte motive mult mai plausibile care depărtează Boemia de Rusia, şi între aceste din urmă cel mai bătător la ochi este diferenţa de cultură ce esistă între rusi şi cehi, acesti din urmă au onoare de sistemul de guvernare al imperiului moscovit, care impunea chiar delegaţilor boemi datoria de a vorbì rusesce la Moscva.

Aḑi cehii numai gândesc la rusi, ci se lupt simplaminte în contra germanismului care voesce distrugerea acestei vigoroase naţiuni. Ve aduceţi poate aminte de curiosul incident care s'a întêmplat pe timpul când s'au discutat budgetele imperiului. Dl Russ, unul din leanderei partidei centralisate vestind un discurs în contra cabinetului Taafe finisă lungul seu discurs pentru a declara cehilor că partida centrlistilor este gata a pactisa cu partidul ceh, dar cu condiţiunile stabilite într'un program tipărit şi distribuit deputaţilor cehi. Cehii prin şefii lor declarară că primesc pactisare dar cu condiţia *sine-qua non* că programul sĕ fie discutat împreună.

Lucru s'a descurcat apoi când clubul partidei centralisate a declarat într'un mod evasiv cum că cele ḑise de d. Russ nu sunt decât *lapsus linguae*, care nu trebue sĕ fie luate în consideraţiune. *N-o*

„Telegraphul."

Protest.

Subsemnaţii membri ai direcţiunii „Institutului tipografic în Sibiiu" protestează pentru scutirea intereselor acestuia în contra ori cărui abus, ce cumva s'a făcut sau s'ar face prin confundarea intenţionată a numitului institut cu o întreprindere „naţională" în a cărei frunte se pun dnii Parteniu Cosma şi Anania Trombiţaş.

Sibiiu în 16 Aprilie 1884 st. n.

Ioan Bechnitz, particular. *Dr. Aurel Brote*, directorul băncii „Transilvania" din Sibiiu. *Eugen Brote*, proprietar. *Ioan Duşoiu*, comerciante. *Diamandi Manole*, comerciante şi president al camerii de comerciu şi industrie din Braşov. *Simeon Mărginean*, advocat. *Dr. Ioan Neagoe*, medic. *George G. Popp*, fabricant. *Ioan de Preda*, advocat. *Ioan Slavici*, particular.

Varietăţi.

* (Conferenţa domnului V. Alècsandri). Bardul dela Mirceşti nu se mulţămesce numai sĕ ne farmece prin producţiunile Musei sale, ci dênsul pune lira sa în serviciu operilor de caritate.

Cine nu-şi aduce aminte că prima publicaţiune a poesiilor sale popolare, principele poeţilor noştri a făcut-o pentru şi în folosul asilului „Elena Doamna?"

Astfel l'am vĕḑut şi eri în sala Ateneului venind sĕ încânte un public deşi nu foarte numeros dar distins şi cu dorinţa de a se asocia la apelul ce le făcea poetul gintei latine pentru a venì în ajutoriul scoalelor poporului ale societăţii din capitală.

Mai nainte de a începe conferinţa, elevii normalisti împreună cu cei din clasele primare (îmbrăcaţi în mici curcănaşi) din scoalele societăţii au cântat imnul „Gintei latine" şi d. general Florescu a făcut o dare de seamă de mersul societăţii pentru învĕţătura Poporului Român din capitală. Din darea de seamă se vede că membrii societăţi au lucrat şi lucrează cu zel pentru rĕspândirea învĕţăturii de carte în popor de şi nu dispune decât de mijloace foarte restrinse.

Astfel societatea dela 1870, de când s'a înfiinţat şcoala ei normală a dat 170 normalişti, care acuma funcţionează ca învĕţători prin şcoalele săteşti. Astăḑi societatea întreţine o şcoală normală cu 4 clase şi una pregătitoare cu 3 clase cu 139 elevi din care 76 interni şi 63 externi asemenea şi o scoală primară cu 4 clase în care urmează 106 elevi. In total numĕrul elevilor care urmează în scoalele societăţii este de 245. D-nul general Florescu a amintit că în ajutorul societăţii a venit şi guvernul, primăria capitalei precum şi mai multe persoane generoase precum rĕposatul Vasile Paapa, protopopul Tudor, Mache Christescu, d. Iene, Celebis şi alţii.

După darea de samă a preşedintelui societăţii bardul dela Mircesci se urcă la tribună în aplausele tuturor şi ḑice că nu găsesce alt subiect mai nimerit sĕ întreţie pe cei care se întruniseră la această operă caritabilă, decât vorbindule despre poesia populară pentru fii poporului. Apoi domnul Alecsandri a cetit mai multe poesi populare, ca sĕ arete cum Românul scie sĕ-şi esprime în poesie sentimentele sale de iubire de ură şi de vitejie. Terminând, lauriatul nostru poet face un apel la toate inimile generoase, ca sĕ vie în ajutorul scoalelor poporului, acest popor, care ne-a păstrat atâtea comori nepreţuite de poesie, de datine străbune şi care scie pe câmpul de luptă se arete lumei ce poate vitejia românească.

Cuvintele dlui Alecsandri au fost însoţite de vii aplause. Publicul s'a despărţit emoţionat de apelul călduros şi de sentimentele ilustrului poet pentru causa poporului.

* (Mi-e foame) — Se scrie din Paris: De astă dată poliţia din Paris face pe lume sĕ rîdă. În ḑilele trecute s'au vĕḑut afişuri roşii pe colţurile stradelor oraşului, pe cari era scris numai atât: „Mi-e foame!" Poliţia observă aceste afişuri. Lumea când vede ceva ce nu înţelege, întreabă sĕ i se esplice şi dacă nimeni nu e în stare s'o facă pleacă fie-care dând din umeri. Poliţia face alt-fel. Bilete roşii! Aha! Astea vin dela revoluţionari! „Mi-e foame!" Această e un strigăt incendiar — negreşit! — Şi poliţia începe se rupă anunţurile de pe ziduri.

De ce rupeţi afişurile? Aşa am ordin. — Dar dacă în loc de „Mi-e foame" ar fi stat tipărit „Mie sete" le-ai fi rupt şi atunci? — Da, dacă mi se ordonă. — În fine enigma se deslegă. O gazetă mică anunţă prin acele afişuri un Romanţ mare întitulat „Mi-e foame" sau mai bine *J'ai faim* şi în care este vorba de o frumoasă fată, care nici o dată nu e sătulă de fragi, mure, căpşuni, stridii şi alte delicatese rafinate.

„Resb."

Tabela Pascilor

pe anii 1884—1900.

Anul	În biserica ortodocsă-orientală		În bisericile occidentale	La evrei	Diferenţa între pascile creştine orientale şi occidentale
	Datul Iulian	Datul Gregorian	Datul Gregorian	Datul Gregorian	
1884	8 Aprilie	20 Aprilie	13 Aprilie	10 Aprilie	1 Sept.
1885	24 Martie	5 „	5 „	31 Martie	— „
1886	13 Aprilie	25 „	25 „	20 Aprilie	— „
1887	5 „	17 „	10 „	9 „	1 „
1888	24 „	6 Maiu	1 „	27 Martie	5 „
1889	9 „	21 Aprilie	21 „	16 Aprilie	— „
1890	1 „	13 „	6 „	5 „	1 „
1891	21 „	3 Maiu	29 Martie	23 „	5 „
1892	5 „	17 Aprilie	17 Aprilie	12 „	— „
1893	28 Martie	9 „	2 „	1 „	1 „
1894	17 Aprilie	29 „	25 Martie	21 „	5 „
1895	2 „	14 „	14 Aprilie	9 „	— „
1896	24 Martie	5 „	5 „	29 Martie	— „
1897	13 Aprilie	25 „	18 „	17 Aprilie	1 „
1898	5 „	17 „	10 „	7 „	1 „
1899	18 „	30 „	2 „	26 Martie	4 „
1900	9 „	22 „	15 „	14 Aprilie	1 „

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie**, **convulsiuni** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Mercuri în 16 Aprilie 1884.

Sibiiu: **89 20 41 61 85**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 15 Aprile n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.10	121.90
Datorie de credit austr	79.85	79.80
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.—	100.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	99.50	99.50
Sorţi unguresci cu premii	116.90	117.90
Sorţi de regularea Tisei	114.80	115.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	79.85	79.80
Datorie de stat austriacă în argint.	80.95	80.75
Renta de aur austriacă	101.70	101.30
Sorţi de stat dela 1860.	137.—	137.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	100.80
Galbin	5.71	5.69
Napoleon	9.62	9.61
London (pe poliţa de trei luni)	121.35	121.40

Nr. 288.—1883. [714] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan, pe lângă neputinciosul paroch gr. or. din Tilişca Ioan Iosof, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

A treia parte din toate venitele parochiei de clasa a III, cari toate computate dau un venit cam de 200 fl. v. a.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform „Stat org." şi Regulamentului pentru parochii din an. 1879 subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Sĕlişte, 21 Martie 1884.

Comitetul parochial gr. or. din Tilişca în conţelegere cu Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliştei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Nr. 805 [712] 3—3

CONCURS.

Pentru administrarea corespunḑĕtoare a pădurilor comunali şi bisericesci, cari se află pre teritoriul comunelor Selişte, Gurariului, Orlat, Cacova, Sibiel, Vale, Tilişca, Galeş, Aciliu, Săcel şi Mag, aparţinetoare de cercul Seliştei, comitatul Sibiiului, precum şi pentru facerea planurilor de exploatare silvanale, cari vor mai fi de lipsă prin aceasta se deschide concurs pentru împlinirea unui post de silvi cultor cercuale.

Reşedinţa oficioasă: Sĕlişte

Venitele împreunate cu acest post salariu, bani de cuartir, pauşal de cancelarie şi călătoria face la olaltă 1265 fl. anuali.

Pentru facerea planurilor de exploatare afară de aceasta va venì o remnueraţiune corespunḑetoare.

Competenţi, cari afară de recerinţielepr escrise în §. 36 A. L. XXXI. ex 1879 şi cunoscinţa limbei oficioase maghiare, poşed şi limba română şi germană, şi tot-deodată sûnt versaţi şi în afaceri de administraţiune silvanală, sûnt provocaţi aşi înainta cererile înzestrate cu documente în termin de şese septĕmân la subscrisul pretor.

Alegerea se va îndeplinì în 2 Iuniu a. c. 10 oare dimineaţa şi oficiul va fi sĕ se ocupe prin alesul în 15 Iunie a. c.

Selişte 8 April 1884.

Pretorele cercual.

Nr. 301—1884. [710] 3—3

Prolungire de concurs.

În urma concursului publicat în foaia archidiecesană în Nrii 86, 87 şi 88 ex 1883 neivindu-se nici un concurent la staţiunea vacantă de paroch în Osoiu, în urma încuviinţărei Preavenerabilului Consistoriu dela 15 Novembre a. c. Nr. 3948 B. se prolungesce concursul încă cu 30 de ḑile dela prima publicare pre lângă condiţiunile espuse în primul concurs.

Cs. Giurgesci la 1 Martie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Deeşului.

Constantin Bodea,
adm. ppresbiteral.

Nr. 140 1884. [715] 1—3

EDICT.

Ioan Şandru din Nou protopresbiteratul II al Braşovului, care a părăsit de 8 ani pre legiuita s'a soţie Elisafta Olaianos tot de acolo, pribegind în lume fără a se scì ubicaţiunea lui se citează prin aceasta a se presenta în termin de 3 luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict înaintea subsemnatului formatrimonial căci la din contra procesul divorţial intentat asupruí se va pertracta şi decide şi în absenta lui.

Dela scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Braşovului II ca for matrimonial de I-a istanţă.

Braşov în 24 Martie 1884.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze distins cu medalia cea mare de aur clasa I-mă,

[646] 6. Place du Trône, Paris. 18

Redactor provisoriu: **Mateiu Voileanu**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 41 Sibiiu, Sâmbătă 7/19 Aprilie 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

☞ **Din causa ss. sĕrbători nrul cel mai de aproape va aparè Joi în 12 Aprilie.**

Sibiiu, 7 Apriliu 1884.

Toată lumea ortodocsă serbează mâne învierea Domnului. Și cu această serbare creștinească sûnt legate o serie de frumoase amintiri și evenimente în viața noastră bisericească. Pentru noi românii din Ungaria și Transilvania mai importantâ și mai potrivită este provocarea ce ne face biserica la această ḑi însemnată: „Sĕ ne luminăm și sĕ ne îmbrățișem.“ Da sĕ ne luminăm, și ear sĕ ne luminăm, căci mai mare lipsă pentru luminare n'am avut nici odată. Da! Sĕ ne luminăm, reflectând internul nostru, consultând vocea consciinței, și luminându-ne sĕ ne îmbrățișem, sĕ ertăm toate pentru înviere, și atunci vom putea fi siguri, că va învia și națiunea noastră și va străluci asupra ei căldurosul soare al primăverei, răsĕrite de odată cu învierea Domnului.

O boală dintre cele mai urîte, dar tot odată cea mai lățită între noi, oarba pasiune s'a încuibat în inima noastră și ne a întunecat ochii minței și ai inimei. Passiunea de a juca cu ori ce preț rolă politică, passiunea de a ne susținea cu ori ce mijloace falsul nimb al nefastei noastre politice, passiunea de a nu recunoasce posibilitatea rĕtăcirei noastre, passiunea de a pretinde că toată lumea e greșită, toată lumea e coruptă, toată lumea e — ca sĕ ne folosim de o espressiune adoptată de curênd de „Gaz. Trans“ — ianiciască — numai noi sûntem pe calea cea adevĕrată, întregi și cinstiți, passiunea de a calumnia, passiunea de a ne rĕsbuna, toate acestea s'au descărcat cu îmbelșugare asupra sufletului nostru, și ele ne-au întunecat mintea, întunecatuneau și inima.

Întunecimea a produs roade, și ele sûnt rele, întocmai ca și sĕmênța, din care au rĕsărit. Ne-am desbinat pe terenul politic și antagonismul ne au răpit până la estremități. Din popor bun și înțelept, din frați de un sânge ce sûntem, vorba passiune ne-a făcut aproape rabiați, simțul de dreptate și onestitate în noi se vede că adênc s'a cufundat în întunecimea inimei și a minței noastre, căci numai așa se poate esplica ținuta ḑiaristicei noastre pe terenul politic. — Sărim tot din estravaganțe în estravaganțe Nu admitem cuget bun și inimă curată la contrarii noștri politici din pricina că inșine n'avem aceste calități. Facem politică estravagantă și forța ḑiarelor zace în a da probe despre desteritatea în invective, calumniare și înnotarea prin noroiu. Aceasta este actuala stare de lucruri și numai o luminare ca cea provocată de biserică ne poate ridica, numai ea ne poate învia, ca sĕ ne îmbrățișem frățesce.

Dacă antagonismul sar fi mărginit numai la vrășmașii în publicistică, calea-valea. Puind ḑiariul din mână am rĕmânea frați în sens creștinesc. La noi însĕ lucrul nu stă așa. Antagonismul în cele politice se manifestează tot cu aceeași forță și în vieața socială. E trist a vedea asemenea aparițiuni, însĕ faptul e fapt și el nu se poate nega.

In timpul din urmă am mai făcut trista esperiență că antagonismul s'a dat pe față și în cestiuni pur naționale, la cari deși principiul era unul, dar considerantele laterale cereau cu insistință provocarea antagonismului cu toate scenele sale. Și ca toate terenele sĕ ne fie molepsite pasiunile s'au încuibat și în biserică.

Astfel împărechiați ne vor suna în urechi cuvintele de înfrățire ale bisericei în ḑiua învierei Domnului. Pe când biserica serbează pretutindenea învierea adevĕrului, învierea iubirei de aproapelui, la noi constatăm decadință pre toate terenele, decadință provenită din domnirea pasiunilor peste mintea si inima noastră.

Vindecarea rĕului nu se poate considera de greutate mare, nesuportabilă. Ḑiua de mâne cere dela noi foarte puțin și puținul acesta la unii poate fi macsimul obnegațiunii. „*Se ertăm toate pentru înviere*“. A mai vorbì în ḑiua de astăḑi despre abnegațiune, despre ertare, și alte virtuți creștinesci însemnează a te espune risului general. Curentul de astăḑi este diametral opus moralei evangelice, și ori cine se va opune acestui curent trebue sĕ fie preparat la întâmpinări, ca cele obicinuite la noi în ḑiarele de tot soiul. Învierea domnului poate sĕ mai accelereze agilul curs al passiunilor, cari dominează astăḑi vieața noastră sufletească, nu va putè da însĕ nouă vieață nobilei abnegațiuni.

„*Sĕ ne luminăm cu prăsnuirea, și unul pre altul se îmbrățișăm*“ vor trece prin urechile noastre fără a prinde rădăcini în inimă. „*Sĕ ertăm toate pentru înviere*“ preoții le vor cânta ca apoi eșind din biserică sĕ poată meștesugì cu atât mai tare contra deaproapelui seu, contra bisericei consciinței lui încredințate, cu un cuvênt contra tuturor persoanelor fisice și morale nesimpatice pasiunei, de care e condus.

Noi am vĕḑut ce poate produce pasiunea și pentru aceea am reflectat la serbarea învierei Domnului. Scim cum stăm politicesce. Scim că cuvêntul înțelept numai prinde la noi. Esemplele date de alții pentru noi sûnt literă moartă, desastrele noastre provocate din direcțiunea de până acuma nu ne îndeamnă la încercarea mântuirei pe altă cale, căci nu voim sĕ ne luminăm, nu voim sĕ fim conduși de spiritul luminei și al înfrățirei. Și pentru ce? Pasiunea ne va scì spune.

Scim cum stăm în viața socială și scim cum stăm și în biserică. La ḑiua învierei Domnului nu se va ridica oare vocea consciinței în fața Sântului altariu, vor fi oare cuvinte goale goluțe, cele citate de noi mai sus? Sĕ nu mai străbată la inimă cuvintele bisericesci? Vom mai fi espuși oare a vedè farisei în fața sântului altariu, farisei vorbind din amvon, cari servind în biserică se hrănesc dela biserică, și cari hrănindu-se dela biserică în inima lor și-au pus ruinarea bisericei, lucră deja cu succes în aceasta direcțiune își păstrează postul în biserică pentru că el e isvor de venit și ca la învierea Domnului vĕḑênd resultatele uneltirilor lor, sĕ dee curs liber inimei prin cuvintele bisericei: *Aceasta este ḑiua, care o a făcut Domnul sĕ ne bucurăm și sĕ ne veselim într'ênsa?* Vom mai fi espuși oare la asemenea tristă priveliște?

Noi rugăm pe Dumneḑeu sĕ ne lumineze căci încă n'am trecut preste ceasul al unspreḑecelea, și dacă ne vom lumina, ne vom îmbrățișa ca frații, și la aceea ḑi luminată a învierei națiunei noastre, vom pronunța în sens adevĕrat cuvintele bisericei „Aceasta este ḑiua care o a făcut Domnul sĕ ne bucurăm și sĕ ne veselim într'ênsa“.

Revista politică.

Sibiiu, 7 Aprile 1884.

Conferența sêrbilor a dat ansă ḑiarelor maghiare sĕ reflecteze din nou la situațiunea politică din statul nostru. În special ḑiariul „Pester Lloyd“ în numĕrul de Mercuri apreciează cu multă cunoscința de causă și și mai multă bunăvoință conclusele conferinței sêrbesci din Cichinda mare. In momentul când au acceptat serbii basa publică de drept în stat — ḑice provocatul ḑiariu, au făcut posibilă înțelegerea reciprocă și-au pregătit terenul pentru împlinirea aproape a tuturor pretensiunilor lor.

De acì încolo pot fi preparați la luarea în considerațiune a cererilor lor. Ce privesce gravaminele sêrbesci pe terenul bisericesc „Pester Lloyd“ spune sêrbilor sĕ nu se mire de mijloacele escepționale la care a recurs guvernul. Luând sêrbii posițiunea de atacători, guvernul a fost silit sĕ se apere

FOIȚA.

CURIERUL LITERAR.

Sumariu: Istoriele poporațiunilor din imperiul austro-ungar. D. Hunfalvy și d. Slavici. Critica ungară și acesti scriitorii. „Esci român, deci nu esci sincer.“ Erudițiunea ungară în fața cestiunilor de limbă și istorie română.

Un mare editor din Viena, Proschaska, a întreprins de câți-va ani o publicațiune foarte folositoare, mai cu seamă pentru lumea apuseană până acum puțin deprinsă cu etnologia și istoria diferitelor naționalități din imperiul Austro-Ungar.

Din această colecțiune, care poartă titlul de *Etnologische und Culturhistorische Schilderungen der Voelker Oestereichs-Ungarn*, au apărut până acum vr'o cinci, cuprinḑênd istoria din toate puntele de vedere a Austriacelor, Ungurilor, Românilor, Bohemilor și Slovenilor din Austro-Ungaria. Cu volumul care trebuia sĕ tracteze despre Români fusese însărcinat d. Slavici, cu cel ungur Hunfalvy.

Critica ungară le-a apreciat pe amendouĕ. Lucrarea dlui Hunfalvy a fost judecată drept un cap de operă destinat a mărì numĕrul capetelor de operă cari, parese, sûnt numeroase în tinera literatură ungară. D. Hunfalvy, ḑic criticii unguri și după dênșii și unii din cei apuseni, se înalță pe fie-ce ḑi și peste puțin întreaga Europă va avea plăcerea de a hărăzì pre învĕțatul scriitor cu glorioasa poereclă de Bopp al limbelor ugro-finesce.

Pentru a fi Bopp, d. Hunfalvy a reușit, ḑice c'o măestrie incomparabilă a ștergo din istoria nobilei națiuni maghiare până si urma vr'unei rudenii între Hunii lui Atila și Ungurii lui Arpàd. Ungurii sûnt turaniani, bunioară ca Turcii.

După această descoperire, noi ne așteptăm la tesa vr'unui tiner erudit maghiar, care va susține, întemeindu-se pe lucrările dlui Hunfalvy, că Ungurii sciind de această frăție cu Turcii, primiră de bună voie pe acestia din urmă și-i lăsară a domnì asupra cavalerilor S-tului Stefan dela 1536 până la 1691, și că pașalicul dela Buda-Pesta în timp de un secol și jumătate fù un pașalic consimțit.

Demonstrațiunea nu va întârḑia; precedentele sûnt numĕroase; sĕ cităm numai unul: sûnt vr'o 20 de ani de când dnii Iraniy și Louis Chassin, schingiuind istoria, documentele, bunul simț și adevĕrul, și aretară sdraveni, că regele Curuților Tököly Imre scia acum 200 de ani că Ungurii sûnt frații cu Turcii și că de aceea, se unise cu Sultanul.

*

Ori cum ar fi, pentru ḑiua de astăḑi, se scie că monografia dlui Hunfalvy asupra etnologiei, isteriei și geografiei ungare e un cap de operă. Cetind aceasta și noi Românii ca și toate națiunile mai mult sau mai puțin luminate, ne vom bucura adênc; întâiu, pentrucă adevĕratele capete de operă nu nasc pe iute și multe ca ciupercile sau ca pamfletele de înaltă erudițiune, și al doilea, pentrucă lucrarea dlui Hunfalvy, fiind cap de operă, constitue o nouă bogăție destinată a îmulțì comoara comună a spiritului uman.

Vom profita deci toți de dênsa și vom fi totdeauna, mai cu seamă noi vecinii, recunoscĕtori autorului cărței *die Ungarn oder Magyaren.*

Ingratitudinea nu și-a găsit nici odată locul în inima Românului. Și aḑi, ca și acum o mie de ani, Românul, țĕran ori têrgoveț, a dat tot ce a putut, și laude, și bani și mână de ajutor; nadragă! esclama dênsul acum o mie de ani dându-și până și ițarii; ia na, vere! sau poftim, frate! ḑice și astăḑi, cu atât mai multă inimă, cu cât primesce și el în schimb ceva bun, ceva folositor ca bunioară, în casul de față, capul de opera dlui Hunfalvy.

*

Tot astfel, ne ḑiceam noi în româneascane credință, tot cu inimă bună trebue sĕ fi fost primită de către criticii unguri și lucrarea d-lui Slavici asupra Românilor din Transilvania și din tot imperiul austro-ungar. Nici vorbă, d. Slavici n'o fi facut un cap de operă, nu va fi numit nici Bopp, nici Dietz, nici Corssen al vre-unei limbi, dar totuși avêndu se în vedere servițiile ce va aduce cartea dlui Slavici învĕțaților apuseni în studiele lor asupra orientului european, critica ungară, cu profunda-i nepărtinire sciințifică, va judeca lucrarea scriitorului român și va spune învĕțaților, cum e de datoriă ori cărei critice, că această lucrare merită increderea studioșilor; că adevĕrul istoric e respectat de autor; că în fine, dacă comoara spiritului uman nu se îmbogățesce c'un nou cap de operă, totuși sciința càstigă un instrument modest dar folositor.

Sancta simplicitas! strigă odinioară Ion Hass, ear cronicarul moldovean scria cu multă dreptate: „mințile moldovonesci se buiguesc cu primejdioasă înlesneală.“

Ne buiguiserăm și noi, ne încurcaserăm și judecaserăm lucrurile cum le ar judeca ori cine crede că adevĕrul e adevĕr pretutindeni, în Paris, în Londra, în Viena, dela Sena până la Marea de Azof. Uitaserăm că trebuia sĕ facem o escepțiune absolută pentru mĕrsul lucrurilor și chiar pentru mersul sciinței pure când e vorba de Unguri și și de Români; uitaserăm că d. Slavici e vinovat și demn de furcile Brașovului ori de pimnițele Gherlei, de vreme ce a scris istoria Românilor.

şi în apĕrarea sa el s'a folosit de mijloacele cele mai eficace. Incât ele vor fi fost simţite de sĕrbi aceasta are a se atribui bărbaţilor sêrbi, cari cu toată ocasiunea au demonstrat contra dreptului public în stat.

Trecênd preste serbi la adresa noastră scrie:

„Tot acestea sûnt a se ḑice şi despre români. De tot însemnata importanţa numerică a elementului românesc, care cu mult întrece pre cea a sêrbilor aduce cu sine, că politicilor unguri cu judecată sĕnătoasă nu li se impută dacă nu vor desconsidera sau doară chiar vătăma importanţa acestui factor. În primele timpuri ale constituţionalismului nostru românii au esperiat, că unele dintre cele mai vechi şi mai de însemnătate dorinţe a le lor fură împlinite prin bunăvoinţa plină de încredere a guvernului ungurese, şi dacă într'aceea s'au schimbat referinţele, aceasta nu s'a făcut din causa schimbărei de păreri sau de ţinută a guvernului unguresc. Se putea oare ascepta dela un regim, ca el sĕ ridice preste necesitatea siguranţei şi a autorităţei statului dorinţele unei oposiţiuni naţionale, care la toată ocasiunea şi-a documentat neconciliarea“.

După ce spune că dorinţa politicilor unguri nu este a vedea pre români totdeauna în asemenea stare esceptională, ḑiariul „Pester Lloyd“ ḑice: „Dacă va succede adevĕratelor elemente politice a lăţì printre români principiile moderate şi conciliante şi a supune populaţiunea românească la acceptarea fără reservă a dreptului constituţional din vigoare, atunci românii la locurile competente vor fi consideraţi cu adevĕratele lor pretensiuni şi opiniunea publică a ţerei i va sprigini în acţiunile lor.“

Noi credem că vor ajunge deocamdată aceste citaţiuni şi încheiăm reservêndu-ne opiniunea noastră pre timpuri mai potrivite.

La alt loc publicăm programa călĕtoriei principelui de coroană al nostru. Joi a ajuns la Constantinopole şi fù primit cu mare pompă.

In „Gazeta Transilvaniei“ de Mercurea trecută domnul Tr. din Sibiiu prin o lungă corespondenţă dă espresiune neplăcerei ce ia causat „Viitorul“ căntând şi noi ţinêndu-i „isonul“. Plăcerea sau neplăcerea domnului Tr. e cestiune de gust şi de apreţiare. Că nu-i va plăcea isonul nostru ortodocs, ci mai mult alte sbierături neortodocse, aceea încă o cestiune de gust. Din causa sântelor serbători nu vom respunde domnului Tr. în numĕrul de astăḑi. Însĕ pe numerul viitoriu ne vom chiarifica mai îndetaiu încât privesce isonul nostru.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Braşov, 3/15 Apriliu 1884. D-le Redactor! După cursul evenimentelor detestabile, ce sĕ succedează una pe alta, pare că-ţi pare a crede, că numai sistema patronărei de rasă, emanată dela „tatăl nostru“ cel din Pesta este causa atâtor rele, ce ne bântuia.

Eri-noapte s'a spart biserica cea nouă română ortod. din Satulung. Făptuitorul, se afirmĕ cu toată siguranţa, că este un secuiu, carele este şi arestat. Faptul este următorul. Alaltă-seară pe la 9 oare s'a încheiat serviciul divin — Denia. Eri dimineaţă observară vecinii, că grătarul unei ferestrii e stricat; se anunţă parochul; se cercetează şi se constată că într'adevĕr oameni cu cuget diavolesc au întrat, sĕ jefuiască din casa lui D-ḑeu. Se face arĕtare la gendarmerie, care la rêndul seu şi face visită unui vecin, carele era suspect de mai demult căci iubea tare carnea de găină, de raţe şi de totfelulul de galiţe de pe la vecini. Gazda nu era acasă ci la un prietin al lui unde-l aflară gendarmii. Întrebat fiind secuiul rotariu de profesiune şi venit acì de din „Hárcmszék“, că unde a fost a seară, respunse că acasă; fù întrebat servitoriul lui despre aceasta, acesta dedù desluşirea următoare: s'a dus de acasă aseară pe la 10 oare, după ce a luat cu sine un topor o baltă un sfredel şi numai scie ce: el era încălţat cu cismele când a plecat, s'a întors însĕ ceva mai târḑiu desculţ şi a întrebat pe slugă că unde i sunt clescele? Apoi a plecat earăşi.

Când au prins pe tâlhar s'au aflat la el în busunar vreo 10 fl. ear când lau închis s'au găsit 21 fl. cusuţi în cuptuşala hainei lui. Intrebat fiind că de unde are acei bani, el a respuns că i are dela o soră a lui din Treiscaune pentru un porc. De bună samă că organele competente se vor îngrigì ca sĕ întrebe de timpuriu sora lui despre aceasta afacere şi mai mult e că sigur, că respunsul ei nu va consuna cu al încarceratului.

Paguba se ḑice că e numai de vre-o 120—130 de flor., căci atâta mărunţiş era în lada din altariu. De argintării şi de alte preţioase sfinţite, sĕ vede, că na avut lipsă, căci le-a lăsat neatinse, de asemenea şi alţi 400 fl. în hârtie, cari se aflau într'o carte, de bună seamă, că pe hoţ nu la tăiat capul că se pot păstra bani şi printre foile unei cărţi. Se presupune că sûnt mai mulţi companioni la faptul din cestiune: cercetările judecătoresci vor lămurì lucrul la timpul seu.

G.

Echou la Protest.

Onorată Redacţiune! Ve rog sĕ binevoiţi a da loc în „Telegraful Român“ următoarelor reflecsiuni:

Domnul *Ioan Bechnitz*, „particular“ et cons. de toţi ḑece domni, ca membrii ai direcţiunei „Institutului tipografic în Sibiiu“ publică în numĕrul trecut al acestui stimat ḑiar un „protest“ precum se esprimă d-lor „pentru scutirea intereselor acestuia în contra ori cărui abus, ce cumva s'a făcut sau s'ar face prin confundarea intenţionată a numitului institut cu o intreprindere „naţională“ în a cărei frunte se pun domnii Parteniu Cosma şi Anania Trombiţaş.“

Nu scieam ce va se ḑică acest protest la adresa mea şi a dlui Trombiţaş, pentru că eu însumi n'am nici o scire despre vr'o „intreprindere naţională“ în a cărei frunte m'aş fi pus eu şi dl An. Trombiţaş, nu scieam deci pentru ce atâţa domni, ca prin farmec s'au adunat din toate părţile, ca sĕ persifleze o intreprindere care nu esistă? — mi s'a spus însĕ, că acest protest l'ar considera domnii cari l'au subscris, drept rĕspuns la anunciul publicat în Nrul 39 al acestei foi sub titlu „*Spre orientare.*“

Dacă este astfel, apoi sĕ ierte domnii protestători, dar publicul care nu poate pĕtrunde în adêncimea diplomaţiei d-lor nu cred că l va considera de atare.

Anunciul acela este actul „Comitetului electoral permanent al partidei naţionale române“, privesce pe „Ateneul roman“ iniciat de acel comitet, şi este îndreptat la adresa unui consorţiu anonim.

Dacă d-lor sûnt direcţiunea acelui consorţiu anonim, au greşit adresa, căcipersoanele, cari au subscris acel anunciu nu l'au subscris în numele lor, ci în calitatea ce o ocupă ele în comitetul amintit.

Aşa se vede însĕ că dl Bechnitz şi soţii, au avut intenţiunea numai, de a se ocupa de persoane, ca din acest prim act, cu care s'au manifestat d-lor în publicitate sĕ poată deduce naţiunea la problema principală a organului cu carea vor se o fericească.

Fie-le de bine!

Sibiiu 5/17 Aprile 1884.

Parteniu Cosma m. p.,
advocat.

(Convocare). Neputêndu-se face în adunarea convocată pe 1/13 Aprilie a. c. alegerea delegaţilor la conferinţa generală, domnii alegători din ambele cercuri ale oraşului Sibiiu, aderenţi la partida naţională, se convocă de nou **pe Joi 12/24 Aprilie la 4 oare d. p.** în sala grădinei **„Flora“** (Schewisgasse Nr. 3) pentru a alege delegaţii la susnumita conferinţă.

Subcomitetul electoral pentru ambele cercuri ale oraşului Sibiiu.

Sibiiu în 5/17 Aprilie 1884.

Dr. Aur. Brote, preşedinte.

Dr. Nicolau Olariu, secretariu.

(Convocare.) Subscrisul sub comitet are onoare a convoca pre toţi alegĕtorii dietali români, din cercul electoral al Cristianului, cari aderează la programa partidei naţionale române din 1881 a participa la conferenţa electorală, ce se va ţinea **Luni în 28/16 Aprilie 10 oare a. m.** în sala **„Scoalei“** din Sĕlişte.

Obiectele de pertractare vor fi:

1, Alegerea a 2 delegaţi la conferenţa generală din Sibiiu.

2. Propuneri eventuali.

Sĕlişte, 4/16 Aprilie 1884.

Sub-Comitetul.

Programa

definitivă a princîpelui de coroană.

În 14 spre 15 l. a. au plecat Alteţele Lor din Viena la oarele 12 şi 45 m. din noapte, ajungênd Marţi dim. la 6 oare 45 m. în Budapesta, ear seara la 7 oare 35 m. în Orşova. Mercuri dimineaţa la 6 oare trecerea prin Bucuresci fără a se oprì, ear la 8 oare ajungerea în Giurgiu. Pe urmă se continuă călĕtoria pe linia Rusciuc-Varna unde vor ajunge la 4 oare 30 m. după ameaḑă-ḑi. De acolo se vor pune pe vaporul „Miramare“ şi Joi dim. vor întra în Bospor, după ameaḑă-ḑi escursiune pănă la Bujugder. De Vineri începênd pănă Marţi (în 22) vor petrece în Constantinopol, cu care ocasiune Vineri şi Duminecă va fi prânḑiu de gală la Sultanul; ear Luni pe „Miramare“. Marţi Alteţele Lor 'şi vor lua remas bun dela Sultanul şi vor pleca de cu seară către Mudaniah, unde vor ajunge Mercuri dimineaţa ear de acolo vor merge la Brusa. După ameaḑă-ḑi reîntoarcere la Mudaniah. Joi plecare prin Bospor la Varna unde vor ajunge seara târḑiu, ear Vineri la 2 oare ajungere în Rusciuc, de unde vor pleca seara la 6 oare, ear la 9 oare întrare în Bucuresci, de

---

Criticul ungur, cetind lucrarea scriitorului român, trebue sĕ se fi gândit cu jind la puterea şi timpurile predecesorelui seu, censorul ungur din 1808, criticul oficial de pe atunci, care scria pe manuscricriptul Cronicei lui Şincaii: *opus igne, auctor patibulo dignus* (opera 'i demnă de foc, ear autorul de spânzurătoare).

*

D. Slavici e Român, ḑice criticul ungur, după cum ne spune d. Sayous în *la Revue Historique*; d. Slavici e Român deci d-sea nu poate sĕ fie sincer.

Deşì cetitorul remâne ca trăsnit în faţa acestui silogism unic în felul seu, totuşi mintea lui mai are un pic de putere pentru a întreba: dacă d. Slavici, care e Român şi scrie istoria Românilor nu poate fi sincer, cum d. Hunfalvy care e Ungur şi scrie istoria Ungurilor poate sĕ fie sincer?

Rĕspunsul urmează a fi de acelaşi calibru ca şi întrebarea d. Hunfalvy e sincer pentrucă e Ungur şi face capete de operă tot pentru acelaşi cuvênt; ear Românul nu e sincer pentru că e român şi publică scrieri demne de furci tot pentru acelaş cuvênt.

Şi apoi ar continua vecinii nostrii pe aceeaş gamă, sĕ scie în Europa că din punctul de vedere al facultăţilor spiritului, Românii sunt cei mai jos puşi pe scara naţionalităţilor cari împestriţeză imperiul austro-ungar. Afirmaţiunea vecinilor nostrii va fi poate în curênd demonstrată de vrun têner craniolog sau antropolog ungur venit cu sciinţa proaspătă, adunată *à la hongroise* de prin ţĕrile apusului, şi gata a pune în serviciului unor asemeni afirmaţiuni gingaşe metafisica şi erudiţiunea, gramatica comparată şi filologia.

In asceptarea acestui nou Beniamin al sciinţei ungare principiul! „facultăţile Românilor sunt mai mici decât ale celorlalţi locuitori ai Austro-Ungariei,“ a vĕḑut lumina mai acum un an într'un ḑiar din Paris, în „*le Jornal des Dèbats*“ care prin peana imparţialului seu corespordente din Pesta tipărea afirmaţiunea de mai sus.

Nu ḑicem nimic, căci ne aducem aminte că acelaş ḑiar în timpuri mult mai falnice pentru dênsul, scria, după 1848 asupra aceloraş Români transilvăneni:

„O! dacă istoria acestor glorioase resturi ale măririlor
„romane ar fi bine-cunoscută, cu ce superbe pagine s'ar mai
„îmbogăţì istoria universală! Nu le-o cunoascem însĕ...
„*carent quia vate sacro.*“

Lipsesce, adeca, Vatele, poetul sacru, care ar fi trâmbiţat în lumea mare faptele sevêrşite de Românii transcarpatini. Şi dela 1848 pănă la 1883, „le Journal des Débats“ a căutat mereu pe acest *sacru vate* şi l'a găsit în fine în persoana corespondintelui seu din Pesta, care îi scria: Românii nu sûnt înzestraţi cu aceleaşi facultăţi ca Ungurii si celelalte popore ale imperiului.

Dacă şi d. Slavici ar fi împodobit şi ilustrat monografia sa asupra Românilor cu aceleaşi adevĕruri, poate că ar fi câştigat aprobaţiunea criticei ungare şi, cine scie, s'ar fi pomenit cu calificativul cap d'operă lipit pe titlul lucrării d-niei sale.

*

Sĕ găsesc certe şi înăsprite vrăşbi în istoriele literare ale tuturor popoarelor. *S*'au certat şi se ceartă învĕţaţii în cestinnea încă neresolută a supremaţiei anticilor sau modernilor; se luptă încă wolfistii şi anti-wolfistii în Francia şi în Germania pentru sau în contra esistenţei lui Omer; pe fie-care ḑi discusiunile răpăie între spiritualistii şi materialistii, problemele istorice cari din causa lipsei de documente, trebuesc deslegate prin deducţiune şi argumentări critice, ocupă în sensuri contrarie ḑecimi de învĕţaţi: — şi totuş, toate aceste întreceri, aceste certe, aceste folositoare neînvoeli nu neagă faptele, nu susţin imposibilul, nu năbuşesc adevĕrul, ci din contră toate nisuesc din resputeri a lumina şi earăşi lumina cestiunile, cari par încă în certe, confuse, obscure, spiritelor sciinţifice.

Mereu, însĕ chiar când tonul discusiunei se înalţă, faptele remân aceleaşi, ear curtenia şi demnitatea adversarilor nu se micşorează de loc; lealitatea şi adevĕratul cavalerism al luptătorilor nu pĕcătuesc întru nimic, căci e vorba de onoarea sciinţei şi scoalei ce fie-care represintă. Înainte de toate, în republica literilor, respectul adevĕrului liniscea morală, gravitatea şi corecţiunea desbaterilor sûnt condiţiunile esenţiale ale succesului.

În regatul s-tului Stefan, mulţămită întâi calităţilor intrinsece ale limbei, a cărei incomparabilă souoritate ar face sĕ se cutremure Olimpul, şi al doilea mulţămită stilului ungur, stilul cel focos — căci nu e mai vêrstnic decât de 53 de ani, de când Ungurii, au *cabulipsit* a-şi primì limba din gura poporului de jos, care singur o vorbise până la 1830 — mulţămită, ḑic, acestor ungare calităţi, ceartă istorică şi literară (nu vorbim de cea politică şi socială) între Unguri şi Români îşi schimbă natura, nu mai seamănă nici de frică cu certele istorice şi literare de prin alte părţi, pe unde istoria e studiată numai pentru triumful adevĕrului, ear literatura pentru cunoascerea şi mai adêncă a *frumosului*.

*

Un învĕţat ungur, în ori-ce altă cestiune istorică, filosofică sau literară afară de cea română, este şi remâne, pare-se un adevĕrat erudit în tocmai ca aceia pe cari tinerii 'i ascultă şi admiră prin toate capitalele sciinţifice ale lumei. El discută, ḑice se, cu multă autoritate cestiunile pendente; ia, bunioară, parte la resoluţiunea sau luminarea loacì în ḑiua următoare (Sâmbătă seara) vor pleca la 10 oare către Turnu-Severin unde vor ajunge Duminecă dimineaţa; de acì călĕtoria cu vaporul prin poarta de fer, ear Luni sosire în Belgrad la 8 oare dimineaţa, de unde seara vor pleca prin Zimony şi Budapesta înapoi. — În Giurgiu la gară se face pentru întimpinarea Alteţelor Lor un pavilon în preţ de 50,000 franci, ear Calea Victoriei şi a Griviţei din Bucuresci vor fi decorate serbătoresce. Cu ocasiunea aceasta vor face o escursiune la castelul Peleş din Sinaia.

Programa

pentru serbarea sântelor Pasci şi a ḑilei de 8 Aprilie, aniversarea nascerei şi proclamărei de domnitor a M. S. Regelui.

În seara de Vinerea-Mare, Maiestatea Sa Regele, însoţit de casa sa civilă şi militară, va merge, la oarele 7 ½ la biserica Metropoliei spre a asista la sânta ceremonie.

La această serbare se vor afla la Metropolie, la oarele 7 ¼, dnii ministrii, dnii preşedinţi şi membri ai Corpurilor legiuitoare, cari se vor afla în capitală, înaltele curţi de casaţiune şi de compturi, curţile şi tribunale, corpul profesoral, dl primar cu consiliul municipal, camera de comerciu, funcţionarii superiori şi dnii oficeri superiori din garnisoană.

La scoaterea sântului Epitaf, ocolirea bisericei de către toţi cei de faţă se va face în ordinea următoare:

1. Clericii cu faclele:
2. Dl prefect al poliţiei Capitalei;
3. Dnii adjutanţi regesci;
4. Clerul oficiant cu Sf. Epitaf.

Apoi:

M. S. Regele cu I. P. S. S. Mitropolitul Primat.

În urmă:

1. D-nii ministri;
2. Membrii Corpurilor legiuitoare;
3. Inaltele curţi de casaţiune şi de escompturi;
4. Curţile şi tribunalele;
5. Corpul profesoral;
6. D. primar cu consiliul municipal;
7. Camera de comerciu, d-nii funcţionari superiori şi domnii oficeri superiori.

Un adjutant regesc ajutat într'aceasta de doi oficeri da ordonanţă, este însărcinat a privegia stricta păḑire a ordinei prescrise pentru procesiune.

În Sâmbăta pascelor, la oarele 12 din noapte, M. S. Regele urmat de casa Sa civilă şi militară, escortat de escadronul de gendarmi al Capitalei, va merge la Metropolie la Sânta Înviere.

D-nii ministrii, înaltele corpuri ale Statului, magistraţii şi funcţionarii mai sus arătaţi, vor asista la această serbare.

Liturgia se va sluji de către I. P. S. S. Mitropolitul Primat, încungiurat de înaltul cler. Momentul când Înalt Prea sânţia Sa esclamă: „Christos a înviat!“ se va anunţa Capitalei prin 101 tunuri de pe dealul Spirei.

Conform vechilor tradiţiuni se va scrie evangelia sântului Ioan, pe care M. S. Regele o va semna şi se va învestì la urmă cu sigiliul statului.

M. S. Regele va lua apoi în mână Sânta Cruce, înaintea căreia se va vor închina asistenţii. La sfêrşitul sântei liturgii se va celebra un *Te Deum* pentru aniversarea ḑilei de 8 Aprile, atât în Capitală cât şi în toate judeţele.

Detaşemente de corpuri de armată vor sta înşiruite în curtea Mitropoliei pe tot timpul cât va dura ceremonia Sântei Invieri.

Varietăţi.

* (Sânţire de mir). Sub sânta liturgie din Joia mare Escelenţia Sa Pr. Archipiepiscop şi metropolit Miron Romanul a sĕvêrşit sânţirea Sfintului mir asistat de P. protosincel Nicanor Frateşiu, asesorii consistoriali Zacharie Boiu şi Moise Lazar P. Dumitru Cunţan profesor de cântări P. Ioan Ghibu profesor seminarial şi de ḑiaconul ceremonial.

* (Postal). Ministrul de comunicaţiune prin ordinaţiunea din 8 Martie, a. c. Nr. 8334. introduce ambulanţe pe linia dintre Budapesta, Czegléd, Szolnoc, Cluş, Braşov. Aceasta va comunica între Braşov Budapesta, şi Bpesta-Braşov. Comunicaţia se începe cu 15 Aprile, şi afară de epistole simple se vor primì şi epistole cu bani. Ambulanţele cu 15 Aprile a. c. 'şi încep activitatea atât în Braşov cât şi la Budapesta cu trenul accelerat la oarele 2 şi 6 minute, respective 10 şi 10 minute. Ambulanţa trenului de persoane Nr. 203 şi 204, remâne în deplina ei valoare de până acuma în ce privesce espedarea de epistole, bani şi pachete.

Cu ambulanţa trenului accelerat stau în legătură următoarele oficii de postă: Hoidin, Cluş-oraşul, Cluş-peronul garei, Apahida, Válasz-ut, N. Iklod, Szamos-Ujvár, Deèş, Galgó, Reteag, Cicio-Cristur, Beclean, Somkerek, Bistriţa, Gyéres, Torda, Sz. Kocsárd, M. Ludos, M. Vásárhely, Soromberke, Reginul sĕsesc, Aiud, Alba-Iuliă, Sebeş, Blaş, Copşa-mică, Sibiiu-cetate, Sibiiu peronul dela gară, Mediaş, Dicső. Szt. Márton, Ibaşfalĕu, Sighişoara, Homorod peronul gară, Comana inferioară, Şarcaia, Făgăraş, Apaţa peronul dela gară, Feldioara peronul dela gară, Elõpatak, S. Szt. Gyõrgy, Kézdi-Vásárhely, Braşov-cetate, Braşov peronul dela gară, Timiş, Predeal.

Cele resfirate comunică în ambele direcţiuni, celelalte numai în o direcţiune.

Pe linia Arad Czegléd încă se transpoartă asemenea espediţiuni. Ele sûnt a se înainta la postă, în Braşov până la 12 oare, Sighişoara 4 după ameaḑi Ibaşfaleu 7 oare 30 minute, Mediaş 5 oare, Sibiiu cetate 3 oare, Sibiiu peronul dela gară 3 oare 30 minute, Blaş, Aiud 6 oare, M. Vásárhely 12 oare ḑiua, Turda 4 oare 30 minute după ameaḑi, Cluş cetate, Cluş peronul dela gară şi Hodin 6 oare seara.

* (Postal). În comuna „*Doboca*“ comitatul Solnoc-Doboca cu *21 Aprile* începênd se deschide oficiu de postă, şi în locul comunicaţiunei postale între *Pánczél Cseh* şi *Mayyar Ujfalu* se deschide comunicaţiune cu cariola postală între *Pánczélcseh* şi *Válaszut.*

Acest oficiu este autorisat a primì toate transporturile postale şi epistole cu bani până la fl. 200

Mersul postei.

Pleacă din Pánczélcseh preste Doboca dim. 4. 45 min.
Ajunge la Válaszut dim. 8. 30 minute.
Pleacă din Válaszut preste Doboca dim. 10. 30 min.
Ajunge la Pánczélcseh d. a. 2.15 minute.
Pleacă din Magyarujfalu prin Borsa dim. 5.15 min.
Ajunge la Válaszut 8.20 minute.
Pleacă din Válaszut prin Borza 10.30 minute.
Ajunge la Magyarujfalu d. a. 1.35. min.

* (Postal). Pentru postul de magistru postal în Topliţa română, se deschide concurs. Condiţiuni contract de oficial şi cauţiune fl. 100.

Emolumentele: Salariu fl. 400 pauşal de cancelarie fl. 40. pausal de transport fl. 414.

Suplicele sûnt de a se trimite în termin de trei sĕptămâni la direcţiunea de postă în Sibiiu.

* Societatea de lectură a tinerimei dela institutul teologic-pedagogic gr.-oriental românesc din Arad, Ve învită respectuos la „*Şedinţa publică*“, ce o va ţinè Duminecă în 15 April (27 Apr.) a. c. seara la 7 oare în sala cea mare a institutului.

Ofertele benevole pentru biblioteca societăţii se vor primì cu mulţămire seara la cassă, şi se vor chita pe calea jurnalistică.

Programa.

1. Dl profesor Vasilie Mangra, ca preşedinte-conducĕtoriu, deschide şedinţa.

2. „*Salutare*“, tecst şi musică de C. G. Porumbescu, chor bărbătesc; esecutată de chorul vocal al societăţii sub conducerea lui A. Tuducescu, cleric de cursul I.

3. „*Importanţa istoriei naţionale pentru cultura limbei matenne*“, disertaţiune de Ilie Moţ, cleric de cursul II.

4. „*Ardeleana*“, esecutată de chorul instrumental al societăţii, sub conducerea lui Virgiliu Pap, teolog abs.

5. „*Amor şi patriotism*“, poesiă de P. Dulfu; declamată de A. Spătan, cleric cursul III.

6. „*O privire istorică asupra femeilor antecităţii*“, disertaţiune de I Vaïda, cleric curs. III.

7. „*Coroana Moldovei*“, cuartet, chor bărbătesc esecutată de chorul vocal.

8. „*Vespasianu şi Papinian*“, dialog humoristic de I. Negruzzi; predat de T. Non, cleric curs. III., şi de I. Iercan, cleric în curs. I.

9. „*Cine merge seara în sat*“, esecutată de chorul instrumental.

10. Preşedintele-conducĕtoriu închide şedinţa.

Comitetul.

* (Asupra unui atentat de jaf), comis lângă Teplitz în Boemia, unu dintre cei jefuiţi Aurelius Müller povesteşte urmĕtoarele: După ce se informaseră în Weisskirchlitz unde era situată moara noastră, un gendarm şi un comisar în uniformă şi înarmaţi au venit seara la moară. In curte au ordonat servitoriului sĕ între în grajd sĕ se culce şi sĕ nu se miscе, dacă nu vrea sĕ fie împuşcat. Tot aşa au făcut şi cu servitoarea. Cânele de curte era în lanţ. Pretinsul gendarm şi pseudo-comisariul, au intrat în odaea lui Nöhring în etate de 82 ani. Comisarul îi spuse că este arestat pentru falsuri. Apoi începù sĕ scotocească prin odae luând tot ce-i venea la socoteală. Apoi întrebă când se va întoarce Müller, care era tovarăş cu bĕtrînul. Acesta respunse că la 11 oare noaptea. Comisariul ḑise bĕtrânului sĕ se culce şi sĕ nu facă gură, căci el va aştepta pe Müller.

Müller este de 30 ani consilier comunal în Weisskirchlitz. Când sosì acasă gendarmul îi ḑise aspru: „Dute în casă. că te aşteaptă consilieriul împĕrătesc!“ Müller intră; pseudo-comisarul îl declară arestat pentru agitaţiuni socialiste. Müller respunse hotărît, că aşa ceva nu poate fi şi că a fost amăgit comisariul de cine-va. Insĕ acesta îi arătă un mandat de arestare. Apoi începù sĕ caute şi prin odaia lui Mülller, ḑicând că este bănuit şi pentru bani falzificaţi. Müller respunse că nu-l cunoasce şi că trebue sĕ anunţe pe primariul. Atunci comisariul ordonă gendarmului sĕ întrebuinţeze arma. Acesta ridică puşca, gata sĕ tragă foc. Müller nu se putù opune. Comisariul luă scrisori, lozuri efecte de valoare şi bani ca în sumă de 40,000 fl, şi ḑicênd lui Müller sĕ nu facă gură, căci va fi împuşcat, ear lucrurile şi banii îi va primì înapoi a doua ḑi, plecă dimpreună cu gendarmul. Mai târḑiu Müller trecù în odaia bĕtrânului care fusese deasemenea jefuit. Apoi Müller se duse noaptea la Teplitz, unde poliţia s'a pus îndată în mişcare; casul s'a telegrafat la Viena, Peşta şi Praga.

* (Un advocat jidan păcălit). Se cetesce în ḑiarul „Függetlenség“ din B.-Pesta.

Un jidan botezat, cu diplomă de advocat, dorea sĕ-şi deschiḑă cu ori ce chip cancelaria chiar în carnavalul trecut, nu avea însĕ bani. S'a hotărît dar sĕ se însoare. Această otărire a comunicat-o şi unui prieten al seu creştin care iute i-a sciut recomanda o partidă bună din satul vecin.

— Proprietarul S..., frate, are o fată frumoasă şi bună, din a cărei ḑestre vei deschide 6 cancelarii.

— Prea bine, prietene, e chiar de potriva mea! respunse advocatul jidan. Te rog, dumă acolo; restul îl privesc eu, ca advocat, prea uşor.

— Bine, sûntem învoiţi!

A doua ḑi plecară ambii în satul vecin, unde proprietarul îi primì foarte prietenesce, mai ales că cunoscea de mai naite pe pretenul jidanului.

---

mantismului clasicilor în Francia, nouei psichologii englese, actualului misticism espaniol, teorielor romane ale lui Mommsen şi corecţiunilor de testuri ale lui Madvig. După spusa unora, nimeni nu e mai just în discusiune, mai tenace în surprinderea adevĕrului decât el, învĕţatul ungur.

De s'ar schimba însĕ cestiunea şi, în locul celor de sus, s'ar pune o cestiune de istorie sau limbă română; de s'ar susţine bunioară latinitatea limbei române şi, cu dênsa, consecinţele istorice cari nasc de sine din primul adevĕr, îndată învĕţatul ungur numai e ceea ce se numesce pretutindeni un învĕţat, ci un fel de om, un fel de fiinţă *une étrange créature* — care şi va perde cumpătul, liniscea, demnitatea; îşi ese din pepeni cu o furie pe care observatorul neprevenit o ia întâiu drept delirul adevĕrului. Cum sĕ nu admiri pe acela căruia Apolon e atât de favorabil încât îi inspiră cu grămada adevĕrurile sciinţei? Cum se nu te uiţi lung la omul care spumează voind sĕ le spună toate de odată?... Tocmai pe urmă observatorul vede că omul care a scris sau vorbesce cele ce dênsul ascultă sau cetesce, e un luat din iele, un chinuit de delirium tremens al urei.

Cartea cade din mâna cetitorului; mintea şi inima sûnt scârbite de atâta fanatism şi de atâtea răcnete. Spiritul se întreabă cu durere dacă lumea nu zace încă în buimăceala evului mediu, când învĕţaţii şi teologii nu se îndeletniceau decât cu îndreptăţirea împĕraţilor, cari sugrumau libertatea, şi a nobililor dela rescruciile drumurilor cari jefuiau pe călĕtori.

*

Din fericire, nu numai sciinţa şi eruditunea ungară luminează secolul în care trăim. Academia din Pesta nu constitue Areopagul suveran care taie şi spânḑură în republica literilor. Doctisima adunare ungară poate asculta şi considera ca nisce adevĕruri matematice afirmaţiunile dlui Kállay care'i demonstră tot matematic, într'un memoriu cetit prin Maiu 1883, că nici un popor n'are mai multă putere de asimilare şi unificaţiune decât poporul ungur; aceiaşi doctismă adunare poate tresalta de sgomotoasa bucurie la auḑul unui memoriu asupra lui Mihai Viteazul, făcut de un tinĕr istoric „care dă bune speranţe“, şi care, ḑicem noi, debută în arena istoriei printr'o infamie pentru a sfêrşi de sigur în mocirla falsificaţiunilor istorice. Academia ungară însĕ nu e oracolulul sciinţei europene, şi până acum, spre binele tuturor, al lor ca şi al nostru, faptele rĕmân fapte astfel cum au fost sûnt şi vor fi, ear istoria remâne istoriă totdeauna şi pretutindeni.

Sĕ escaladăm noi piscurile cele mai prăpăstioase ale erudiţiunei — chiar cu risicul de a ne tocì pintenii şi de a ne blegì mustăţile; sĕ enunţăm afirmaţiuni ca cea de sus: eşti Român, deci nu eşti sincer; sĕ voim a năbuşì trecutul şi presintele, cu alte cuvinte „a clădì în calea lacteă tot palate de magnaţi“ — şi totuşi, şi earăşi totuşi nu vom putea schimba faţa adevĕrului. Din toatoată această obositoare muncă nu ne vom alege decât cu ridiculul, care astăḑi ucide mai iute şi mai greu decât armele cele mai omorîtoare.

Şi apoi, Europa învĕţată a început sĕ bănuiască gustul bucatelor cari ies din cuhnia erudiţiunei ungare, şi le găsesce prea ardeiate cu fantasiă şi turbată polemică. Cât despre noi Românii sûntem obicĭnuiţi de mult ale vedea trecênd pe dinainte-ne şi a auḑì răcnetele celor cari le poartă.

Sciinţa română privesce la convulsiunile erudiţiunei ungare cu aceeaşi privire liniscită şi mândriă cu care acum o sută de ani, la satul Bradului, pe apa Crişului, în ţinutul Zarandului, ţerănimea română privea la ameninţările pandurilor şi vice-comiţilor unguri.

După „Romanul“. *Gion.*

Seara, după masă, s'a dat advocatul de o parte cu părintele familiei, si descoperindu-și planul seu, îi cerù fata în căsĕtorie.

Bĕtrânul rĕspunse numai aceste cuvinte:

— Dacă se va învoì și fia mea, bine, ne vom înțelege.

— Dar, ve rog domnul meu, sciți că eu sûnt advocat, și aș dorì sĕ-mi deschid cancelaria; câtă va fi dar ḑestrea, căci lucrul de căpetenie sûnt banii!

— Așa! ḑise bătrânul. Trăgênd apoi la o parte pe prietenul seu, îl întrebă: „Ei nepoțele, nu-i jidan pețitorul nostru?

— Ba jidan, dar botezat.

— Trei mii de draci în el, jidanul tot jidan rĕmâne, măcar sĕ-l boteze antichrist.

Ii mai șoptì apoi la ureche câte-va cuvinte, și înainte de a le poftì noapte bună, le spușe că în odaia de alături se gătesc duoĕ paturi pentru amândoi, cel de către fereastră pentru advocat, celalalt pentru prietenul seu.

— Blagoslovit sĕ fi frate că mai adus la așa un loc bun. Bĕtrânul mai că își eșa din piele de bucurie că capătă ginere advocat.

— Tocmai așa! rĕspunse celalalt.

Trecură apoi în odaia de-alături, unde prietenul advocatului, desbrăcându-se în grabă se aruncă în patul moale și curățel.

Și jidanul isprăvì în scurtă vreme cu desbrăcatul și grăind, „sciu că voiu dormì de minune,“ se aruncă în patul seu Dar cu strigăte de ahai-avai, sărì mai până în plafon, țipând ca și un nebun.

Patul era foarte fromos pregătit, dar sub plapomă se afla o coroană țĕsută din spini, care prìn aruncàtura repede a jidanului în pat i-a pătruns în spinare până la măduvă.

Ce s'a întêmplat după aceea? nu mai întrebați: destul că a doua ḑi rabinul l'a curățit pe jidanul nostru de apa botezului, și el a remas tot ce era: „un jidan nebotezat.“

„Poporul“.

* (Ce pungași.) Dacă în Bucuresci se află mulți pungași, specialisti mai cu seamă în spargeri; dacă în capitala regatului român se comit asemenea furturi violente mai în toate nopțile, sûnt alte orașe, ca de esemplu Viena, în care lucrul mai rar se întêmplă dar e făcut cu o disteritate și sciințe demne de admirat. În strada Rothenturmstrasse locuesce înt'ro casă mare și bine clădită un inginer cu soția sa. In noaptea de 26 Martie pe la oarele două, doi indiviḑi se introduseră în casă în următorul mod:

Întrară în grădină și de acolo tăiară cu un diamant într'un geam o gaură mică, însĕ destul de mare ca sĕ poată băga degetul printrênsa. Apoi tăiară giamul jur împrejur și trăgénd cu degetul prin gaură, îl desfăcură fără sgomot. Pe acolo ei desfăcură încuietoarea și deschiseră o fereastră. Apoi făcură aceiași operație și la al doilea rând de geamuri și se introduseră fără cel mai mic sgomot înauntru. Furară totul din odăi evitând cu îngrigire de a întra în aceia în care se aflau soții. Oara fiind târḑie, puseră în busunare toate lucrurile ușoare ear restul, făcênd repede o groapă, îl ascunseră în grădină și dispărură.

Se înțelege încremenirea inginerului și a soției sale când vĕḑură odăile goale. Ei găsiră o mulțime de chei false lăsate prin broasce și imĕdiat pusera în curent poliția care nu scia nimica despre cele întêmplate.

Fapt ciudat! A doua noapte, cu tot sgomotul făcut și frica produsă prin împregiurimi, hoții îndrăsnì sĕ vină în grădină și sĕ care tot ce era acolo fără a atrage vre o bănuealǎ, neîngrijindu-se de faptul că groapa s'ar fi putut descoperì și ar fi putut fi prinși.

Și a doua întreprindere a reușit de minune ear poliția, ca un simplă biurou de constatare, nu putù sĕ-și mărturisească neputința față cu nesce așa dibaci pungași.

Ea face active cercetări convingându-se din ce în ce mai mult că, pentru ca o poliție sĕ fie bună, trebue sĕ fie compusă din tâlhari în retragere.

A. P.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 16 Aprile n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.10	121.90
Datorie de credit austr.	79.85	79.80
Obligațiuni urbariale temeșiane de	100.—	100.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	99.50	99.50
Sorți unguresci cu premii	115.80	115.25
Sorți de regularea Tisei	115.75	115.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	79.85	79.80
Datorie de stat austriacă în argint	80.95	80.75
Renta de aur austriacă	100.90	101.30
Sorți de stat dela 1860.	137.—	137.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Galbin	5.72	5.69
Napoleon	9.62	9.61
London (pe polița de trei luni)	121.30	121.40

Nr. 288.—1883. [714] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan, pe lângă neputinciosul paroch gr. or. din Tilișca Ioan Iosof, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

A treia parte din toate venitele parochiei de clasa a III, cari toate computate dau un venit cam de 200 fl v. a.

Concurenții au a-și aștерne suplicele lor instruite conform „Stat org.“ și Regulamentului pentru parochii din an. 1879 subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Sĕliște, 21 Martie 1884.

Comitetul parochial gr. or. din Tilișca în conțelegere cu Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliștei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouĕ scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 19

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Nr. 140 1884. [715] 2—3

EDICT.

Ioan Șandru din Nou protopresbiteratul II al Brașovului, care a părăsit de 8 ani pre legiuita s'a soție Elisafta Olaianos tot de acolo, pribegind în lume fără a se scì ubicațiunea lui se citează prin aceasta a se presenta în termin de 3 luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict înaintea subsemnatului for matrimonial căci la din contra procesul divorțial intentat asuprui se va pertracta și decide și în absenta lui.

Dela scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Brașovului II ca for matrimonial de I-a istanță.

Brașov în 24 Martie 1884.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Cele mai bune
Clavire de Proksch
cu prețul de
400 fl., 500 fl., 580 fl.
și garanție pentru întreagă **Transilvania**
se află esclusiv numai la
depositul lui Heldenberg
în Sibiiu.
Epistole sûnt a se adressa francate.

Unele păreri dela artistii cei mai renumiți despre aceste clavire ale lui Proksch.

Spre marea mea uimire în escellentul fabricat ai domnului A. Proksch am aflat clavire de prima calitate și frumsețe, cari în ce privesce poesia tonului și modul perfect de esecutare țin concurența cu cele mai renumite producte de acest soiu. 'Mi place a crede, că aceste fabricate escellente — de un preț cu totul moderat în timpul cel mai scurt se vor lăți tot mai tare, și bucuria mea cea mai mare va sta în aceia, dacă voi putè contribuí și eu la popularisarea lor.

(677) 8 **Sofia Menter-Popper,**
pianista curței ces. reg. aust.

Elegantul D-tale clavir mi-a sosit erì, și me aflu îndemnat a-ți comunica, că frumsețea tonului lui a pus pre toți în uimire

Gustav Walter,
artist la opera ces. reg.

Clavirul firmei Proksch, pe care avui ocasiunea a'l auḑi astăḑi, este unul dintre cele mai bune instrumente, ce am auḑit până acuma.

Jules de Schwert,
Virtuos de curte al Maiestății Sale împĕratului din Germania.

Raportul esposițiunei imp. din Gratz.

Constatăm cu satisfacțiune, că clavirele espuse de această firmă au atras asupra lor deosebit interes. La locul prim se distinse un clavir mic de sistem american cu coperis negru de tot elegant. Tonul lui era brillant și conserva sunetul frumos în toate posițiile. Preste aceasta esecutarea era egală și de tot corespunḑĕtoare. Instrumentul al doilea era un pianino de sortă mai mică, înse asemenea celui dintăi și el avè tonuri de tot frumoase, esecutare lesnicioasă și adjustat cu eleganță. Establismentul în ce privesce technica stă la nivoul timpului nostru; ḑi de ḑi câștigă mai mare importanță, și în cercurile competente se bucură de recunoscință măgulitoare.

Esaminați și păstrați ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite și probate prin documente dela autorități medicale și folosite cu bun succes de mulți privați:

Sucul de mușchiu al Drului **Miller** are un efect neașteptat la tuse, răgușală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respirațiune. În borcane pentru copii și oameni mari. Prețul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile și convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée și umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esențial mistuirea. Acest escelent remediu sĕ nu lipsească din nici o casă țĕrănească. Prețul pentru 1/1 Flacon **1 fl. 50 cr.**, pentru 1/2 Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sĕu la petele, ce es vara pe pele, la înroșire, peste tot la ori-ce necurățire a feței. Succesul e sigur după o întrebuințare regulată. Prețul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ți face în scurt timp mânile albe, delicate și moi. Și pentru coloarea feții încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături și îngroșeri de piele. Prețul unei sticluțe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuințare și un penel **60 cr.** [706] 3—16

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger: în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele și băcăniile mai mari din Ungaria și Transilvania, precum și la depositul central de espediție, J. de Miller, farmacist, Brașov. (Transilvania).

Infallibil.

Retrimitem banii primiți tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“
(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu același efect la **căpățina goală** (pleșugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** și la **încăruntire.**

După întrebuințare mai deasă garantăm succesul. Espediția în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** și la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu:* numai la băcănia C. Bugarsky. *Bucuresci:* Rud. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta:* Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeș:* M. Vlad, farmacist. *Lugoș:* L. Vértes, farmacist. *Timișoara:* Stefan Tárczay, farmacist. *Verșeț:* Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumsețǎ din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase și albe la trup,** depărtează petele de piele și de vĕrsat. — Prețul 85 cr. [713] 2

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuința și ca presente. Prețul fl. 1.50.

Nu este înșelătorie.

Zambach și Gavora.

Fabrica de vestminte și recuisite bisericesci
de rit catolic și grec. [555] 28—30

în Budapesta, strada Vațului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, și pentru societăți industriale (și pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelnițe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărți de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor conveni, se vor schimba cu altele.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 42 Sibiiu, Joi 12/24 Aprilie 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei o 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Sibiiu, 11 Apriliu 1884.

Între multele dovedi de dușmănie reciprocă între noi ca mângăiere înregistrăm din când în când câte o apretiare de către streinii nepreocupați, cari nu sûnt în curent cu deplorabila desbinare dintre noi. Aprețiarea streinilor o înregistrăm cu atât mai vêrtos, cu cât una și aceași apretiare la contrarii principielor noastre servesce de basă spre a funda pe ea și mai departe fantasticul și idealul edificiu al pasivității, în noi însĕ întăresce credința, că bună, salutară este calea, pe care am dorì sĕ purceadă oastea națiunei noastre, că buni la inimă și înțelepți la cap sûnt conducĕtorii, cari ajunși în fruntea acestei ostiri, deocamdată ar putea oprì demoralisarea, ar introduce ordinea și disciplina printre desolatele rênduri al armatei noastre și cu o tactică înțeleaptă ar putea reporta și unele victorii parțiale.

Nu se poate tăgăduì că dela era dualismului încoace am făcut mari și dureroase esperiențe pe terenul politic, însĕ și aceia e fapt, că oamenii înțelepți învață mult din pățăniile altora și de două ori așa de mult din a le lor proprii. La noi încă ar fi sĕ fie așa și noi încă credem cu cei streini neamului nostru, că da, vom învĕța din esemplele altora și din pățăniile noastre, și nu vom mai umbla orbecând.

De câtva timp încoace diarele din Viena sĕ ocupă cu viu interes de cestiunea naționalităților în Ungaria.

Ansă la aceasta a dat mișcarea naționalităților în fața alegerilor dietali. Și dintre acestea românii și sêrbii au atras mai mult atențiunea publicistilor asupra lor. Diariul „Neue freie Prese“ în special a tratat cestiunea naționalităților la noi, și noi o am mărturisit fără reservă, o a tratat în cunoscință de causă; și nu a fost invențiunea celor dela „Neue freie Prese“ când au afirmat că sûntem seraci, demoralisați și decăduți politicesce, și că soartea noastră asceaptă grabnică îndreptare. Da. Așa este. Sûntem sărăciți până la os, pasivitatea noastră a dat poporul pradă în mâna contrarilor noștri, și cu mâna pe consciință sĕ spunem unde am ajuns. Am decădut materialicesce, am decădut moralicesce și este pĕcat de moarte a mai ascunde rĕul, a ne legăna în visuri deșarte și a înpinge sub masca naționalismului și a solidarității naționale națiunea la perire.

Avem repoarte detaiate despre soartea țeranului. In special ne-am interesat despre românii din comitate. Am consultat alegerile dietali de vre o câteva periode numai, și ne-am înspăimântat de soartea, care ne așteaptă, de nu vom cerca îndreptare.

Ne-am dedat a vorbì cu cuvinte mari, cari sună a ceva, și fiind că sună, lumea s'a adunat înpregiurul nostru. Nesciind ce este, ea stă contemplând și noi îmbătați de succesul momentan batem mai tare. Și dacă altul din depărtare, privind la jocul nostru, ne reflectează la adevĕrata stare a lucrului, noi din speculă sau doară miopie — nu scim care din două e mai mare — destul că atunci noi ne indignăm și aruncăm cu noroiu în toate părțile, credênd că prin aceasta am îndreptat rĕul.

Dacă doare adevĕrul presentat în toată golătatea sa, și cumcă el doare ne arată di de di iritațiunea diarelor noastre — dacă doare adevĕrul, trebue sĕ doară și trista realitate a lucrurilor. Și cei indignați pentru espunerea adevĕrului binevoiască a merge la țeară printre popor, și se vor convinge că trist este adevĕrul și că îndreptarea nu mai sufere amênare.

Noi am salutat din inimă mișcarea unei părți a inteligenței române îndreptată spre ameliorarea soartei poporului între marginile constituțiunei actuale. Și o am salutat și spriginit cu atâta mai vêrtos, cu cât diarele noastre dedate a face monopol cu soartea națiunei, la aparițiunea „Viitorului“ au sbierat ca mușcate de șerpe, și de atunci încoace s'au folosit de toate posibilele mijloace ertate și neertate spre a zădărnicì nisuințele bărbaților dela „Viitorul“.

De atunci și până astădi s'au strecurat multe pre lume. După români au venit sêrbii. Basa de stat acceptată de români în conferența din Budapesta, fu acceptată de sêrbi în conferența din Kikinda mare. Acceptarea basei de drept în stat au dat ansă diarelor strĕine sĕ aprețieze acest fapt al naționalităților. Deosebirea între români și sêrbi și aici este mare. La sêrbi aproape totalitatea națiunei lor se vede aș fi tras seamă cu împregiurările și forța lor materială și morală, la noi până acuma partea cea mai mare a națiunei se pare că va resista pre lângă stadiul de până acuma. Cu toate acestea și noi sûntem de credința celor dela „Neue freie Presse“ — „*sunt o samă de notabilități între români, cari recunoscênd precaria situațiune politică, socială și economică a poporului lor și au ridicat cuvêntul pentru reîntrarea pe terenul politic activ.*“

Am dis și o repetăm: înțelegem agitațiunea diarelor noastre, și până la un punct oare care o scim și scusa. Nu mai putem însĕ tăcea în fața fanfaronadei donchișoțiane observată în timpul din urmă de unii bărbați politici ai nostri.

Cu cuvinte mari și late, cu lamentațiuni și aiurări, înjurături și calumnii nu vom îndrepta soartea poporului. Puțină bănăvoință și mai puțină abnegațiune va ajunge spre a ne putea orierta în labyrinthul politicei noastre, Sĕ ne tragem seama cu împregiurările și cu forța noastră materială și morală. Sĕ nu perdem din vedere soartea poporului decădut și esploatat de streini, sĕ judecăm cu mintea luminată și cu inima la loc, și mai pre sus de toate sĕ învățăm din pățăniile noastre și din esemplele altora.

Au trecut sfintele sĕrbători și putem rĕspunde cu inima liniștită la articlul domnului Tr... din Sibiiu publicat în numĕrul 41 al „Gazetei Transilvaniei“. Se înțelege că noi vom vorbì numai în ce privesce „isonul,“ ear' „Viitorul“ va face după cum-l va tăia pre el capul.

Ni s'a dis că ținem puternic isonul când e vorba de a submina partida națională și a nimicì solidaritatea în sinul națiunei române.

Noi am vorbit de tot clar și pe față fără nici o reservă. Reflectăm pe dl Tr. la Nr. 38 din diariul nostru, și nu ne îndoim că domnia sa de vorbele noastre s'a folosit în alinea a 16 din provocatul seu articlu. Naționalitatea partidei cu programa dela 1881 încă o am definit o reducêndu-o la adevĕrata ei valoare. Ce se atinge de subminarea acestei partide noi am făcut mai puțin decât cerea dela noi chemarea de publicisti. În loc de a o submina, o am apărat contra atacurilor din Gazetă și nu i-am publicat scandalurile, prin cari s'a subminat ea pre sine.

Solidaritatea în sinul națiunei! Domnul Tr. se face a nu sci ceea ce ar trebuì sĕ scie. Am recunoscut posibilitatea rĕtăcirei și în partea pasivistilor și în partea noastră. Chemarea noastră este ca toți sĕ fim una, solidari pe terenul de activitate. Chiemarea comitetului din Sibiiu ales la 1881, în numele căruia vorbesce cu atâta arcganță dl Tr. este: a lucra pentru solidaritate pe terenul pasivității. Națiunea este dl Tr. națiunea este și „Telegraful Român“. Și dacă domnul Tr. nu strică solidaritatea în sinul națiunei române dela T. R. cum vine de T. R. făcênd ceea ce face domnul Tr. din Sibiiu, strică și nimicesce prin ison soliderarea în sinul națiunei domnului Tr.?

Ce privesce „*fracțiunile*“ încă am fi clarificați din cele premerse.

Ca și în Nr. 38 susținem și acuma că domnul Tr. n'a cetit, ceea ce a subscris. Asemenea susținem și despre domnul president al comitetului ales la 1881. Și mai repetăm odată: nu ne aflăm îndemnați a revenì la basa electorală observată la conferența din 1881 și la cea din est an probabilă în Sibiiu. Ilustrațiunea din 1 Aprile nu servesce spre onoare nici unui român, și nici comitetului, în numele căruia vorbesce prin rostul Gazetei dl Tr.

Atâta în spiritul păcei. Și isonul ortodocs trăesce în speranță, că domnul Tr. va sci apreția moderațiunea și tactul nostru ortodocs, și le va reduce la stima și respectul față cu persoana domniei sale. Când nu ne va mai fi permis sĕ stăm între aceste granițe vom scì vorbì și cu ison mai pronunțat în neortodocsie.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Brașov, 30 Martie v. 1884. Dle Redactor! Am ajuns a vedè încheat și ciclul al doilea (de primăvară) al conferențelor literare inițiat de bravele noastre Dame de aici. Conferența de a seară a fost cea din urmă din acest ciclu. Dați-mi voie a-mi descărca povara cea mare a entusiasmului, ce apasă peptul meu din momentele, de când făceam și eu parte din publicul ascultător al memoratei conferențe. Moțiunea, de care sûnt cuprins din incidentul splendoarei succesului conferenței numite, este atât de mare, în cât îmi oprimă chiar espresiunile.

Scurt program dar cu toate acestea copios și cuprindĕtor. *a)* Legenda dlui V. Alesandri „Înșirate mărgărite“ declamată de d-șoara Sevastița Murășan; *b)* „Disertațiune despre importanța și foloasele cetirei scrierilor bărbaților literați probați, cu deosebită apostrofare asupra opurilor scrise în limba maternă“ de dl prof. I. Popea; *c)* „Încheerea ciclului ultim de conferență“ rostită de d-na Neagoe.

Sûnt declamațiuni între declamațiuni, dar declamațiunea d-șoarei S. Murășan, nu păcătuesc întru nimic, dacă o numĕr între cele mai nimerite și cele mai bine intonate.

E cunoscut, că poesia cea mai sublimă, dacă e rĕu declamată, nu te impresionează de loc, pe când o poesie bună și bine intonată îți mișcă inima într'o astfel de mĕsură încât îți uiți, unde te afli. În casul de față declamațiunea a corespuns întru toate sublimității poesiei.

Inima fie cărui ascultător resp. ascultătoare a fost atât de răpită de declamatoare prin tonul ei cel dulce si flecsibil, încât se părè că esci transpus tocmai în acele regiuni, cari obveneau în poesiă.

Dl Popea în disertațiunea sa începe cu enumerarea mai multor opuri clasice, cari constitue inceputul bibliotecei, la care au dat nascere aceste întruniri literare ale bravelor Dame române de aici; între aceste opuri sûnt scrieri de ale lui Alesandri, Bolintinian, Negruzzi etc. După ce aruncà o privire serioasă asupra clasicilor vechi, asupra celor din evul mediu, și asupra celor moderni francezi, germani, englezi ș a., din cari din toți presentă publicului numeroase și interesante citațiuni, analisează într'un mod foarte entusiastic scrierile noastre naționale și le aduce în combinațiune cu multe evenimente și schimbări, ce au oferit mari avantage prosperării noastre naționale în toate direcțiunile. Face interesante deducțiuni, dintre cari amintesc numai două. Ioan Văcărescu scoate la lumină ideile sale naționale pe la 1818; poporul se însuflețesce pentru libertate și pe la 1821 Tudor Vladimirescu se pune în fruntea oștenilor români pentru scuturarea jugului fanariotic. Puschin, poetul rus prin scrierile sale însuflețesce pe V. Alesandri, carele a devenit astădi rege al poeților, și altele multe. Preste tot dl Popea a espus auditorului, ce i sta în față, un material atât de interesant și pĕtrundĕtor, încât chiar și cel mai mare ignorant ar fi trebuit, sĕ fie mișcat și câștigat pentru îmbrățișarea progresului literar, chiar și cel lipsit total de interesul cultural, ar fi trebuit sĕ fie încăldit de vorbele entusiastice ale dsale însuflându-i cea mai ardĕtoare sete spre cetit și anume spre cetitul scrierilor naționale, apostrofând într'un mod foarte nimerit pĕcatul încuibat la unele cercuri românesci, cari se ocupă cu multă predilecţiune de scriitori strĕini şi desconsideră pe cei naţionali. În fine n'a lăsat ne apostrofat nici zelul şi punctualitatea, ce caracterisează pe bravele şi respectabilele noastre Dame de aici în asemĕnare contradictorică opusă cu cea a bărbaţilor.

În fine urcă treptele tribunei Doamna Veturia Dr. I. Neagoe, una dintre demnele Dame, cari n'au cruţat osteneli şi timp pentru întroducerea acestor conferenţe şi pentru promovarea intereselor reuniunei femeilor române pentru spriginirea copilelor sĕrace.

D-sa dă următoriul raport: Doamne şi D-şoare înscrise pentru aceste douĕ cicluri de conferenţe au fost 105, dela cari sau încassat fl. 125, de oare ce multe au solvit şi preste tacsa de 1 fl. Din aceşti bani, sau spesat pe cărţi de ale celor mai renumiţi scriitori români fl. 76, alte spese la fl. 29; ear restul de circa fl. 20 este depus la „Albina" spre păstrare. Acesta este succesul material al conferenţelor; cât pentru succesul moral, constată D-sa cu multă satisfacţiune — ceea ce constată toată suflarea braşoveană, care a urmărit cu atenţiune cursul acestor conferenţe — că este foarte îmbucurător cu atât mai vêrtos, că de acì şi-au luat impuls şi demoiselele a se întrunì şi a forma un club literar. În urmă aduce călduroase mulţămiri On. corp profesoral pentru jertfa, ce au adus-o prin disertări, cetiri şi istorisiri în aceste conferenţe, aduce cordiale mulţămiri şi Doamnelor şi D-şoarelor pentru zelul, cu care au cercetat numitele conferenţe şi închee esprimând acestora „nu un adio" ḑice D-sa „ci la revedere!"

Posiţia maiestatică şi resoluţia, cu care a păşit Doamna Neagoe înaintea publicului, care era mai numeros, ca ori când altă dată, însufleţirea ce se putea cetì pe faţa D-sale, erau vii doveḑi, că causa, ce o profesează şi pentru care se jertfesce, a fost încununată cu succes; apoi limbagiul, carele i-a fost adevĕratul interpret al ideilor D-sale îţi însufla respect faţă de secsul frumos, care luptă cu atâta abnegaţie şi entusiasm pentru promovarea culturei naţionale. Cumcă entusiasmul Doamnei vorbitoare a fost espresia tuturor Doamnelor şi Domnişoarelor s'a dovedit prin viele aplause, ce au succedat vorbirei.

În modul acesta s'au încheiat cele douĕ cicluri ale conferenţelor demne de toată considerarea a nobilei societăţi de dame şi damicele, cari sûnt fala braşovenilor.

La acest loc sĕ-mi fie permis a arĕta pe scurt şi desvoltarea acestor conferenţe. La adunarea generală ultimă a reuniunei femeilor române pentru ajutorarea copilelor sĕrace între alte conclusiuni s'a adus şi decisiunea de a contribuì pentru înmulţirea claselor de fetiţe dela gimnasiul român, de oare ce timpul pretinde o cultură cu mult mai întinsă dela mamele române. Scoala însĕ va forma astfel de mame numai pentru viitor din generaţiunile crude. De scoală au lipsă încă şi cele, ce sûnt astăḑi mame, pentru ca acestea sĕ conlucre de odată cu scoala pentru promovarea progresului junelui secs frumos. Scoala la aceasta nu poate fi altfel de cât numai în formă de conferenţe; aşa dară conferenţe literare sûnt de neaperată trebuinţă pentru noi! — îşi ḑiseră dlor. Acì se poate vedè temeinicia înnaltei culturi ce o au onorabilele noastre dame de aici „Cuvêntul trup s'a făcut"! Întrevenira la corpul profesoral, ca sĕ binevoiască ale oferì, sucursul necesar prin prelegeri, ear între dlor a circulat o listă de înscriere şi contribuire pentru acoperirea speselor împreunate cu acele conferenţe. Corpul profesoral primì cu plăcere angagiamentul acesta şi astfel luară parte activă la acele prelegeri: dd. St. Iosif, director, Dr. N. Pop, conrector, I. Popea, Ipolit Ilasievici, Ios. Macsim, A. Bârsean, I. Panţu, I. Socaciu, ear în timpul din urmă şi trei damicele din clubul literar, dşoarele: El. Perşenar, Sevastiţa Murăşan şi El. Dimitriu. În modul acesta sĕ făcù începutul conferinţelor literare sub forma deja cunoscută. De acì însĕ s'a făcut un pas mai departe; — s'a conceput şi între damicele o societate literară, despre care vorbiiu în una din corespondenţele mele anterioare. Conferenţele literare se vor continua numai în postul Crăciunului, întrunirile clubului literar al damicelelor însĕ îşi urmează nealterat cursul de până acum şi e probabil, că nici nu se va întrerupe ci poate numai pentru lunile de vară. Dee Dumneḑeu nesfêrşită viaţă acestor nobile asociaţiuni, ear întreprinderile lor sĕ fie încoronate cu cele mai splendide succese!!!

G.

De lângă Someş în 4/16 Aprilie 1884. In 2/14 Aprilie s'au într'unit în Gherla alegĕtorii români din cottul Solnoc Doboca într'o conferinţă conchemată prin fiscalul consistoriului greco-cat. din Gherla cu numele Stetui, prin advocatul Muntean şi Man, spre a se consulta relativ la ţinuta românilor faţă cu alegerea viitoare a deputaţilor la dieta ţĕrei.

După ce s'au ales preşedinte şi notariu ad hoc, fiscalul consistorial Stetiu propune faţă cu ţinuta politică a românilor, aderarea la programa pasivităţii dechiarate în conferinţa generală din Sibiiu în anul 1881.

Titu Geaja face contra propunerea: conferinţa aderează la programa conferei naţionale ţinute în Budapesta în 3/15 Maiu a. c. Motivêndu-o şi aparându-o pe scurt propunĕtoriul Geaja constată, că pasivitatea nu au adus nici baremi un folos îmbucurătoriu pentru români, ci urmările cele triste şi dăunoase ale pasivităţii le simţim tot mai mult. Pasivitatea este numai o decisiune pre hărtie, şi nu stă nici decum în acord cu realitatea, căci cu puţine escepţiuni preste tot, şi cu deosebire în acest comitat totdeauna au participat la alegere nu numai poporul dară şi inteligenţa, preoţii, învĕţătorii etc. Escepţiunile sûnt prea puţine. Ba unele cercuri curat române au ales deputaţi magiari. Ce sens are dară pasivitatea carea se neagă prin fapte. Este logic, este bărbătesc şi corespunḑĕtoriu demnităţii naţionale, a aduce relativ la ţinuta politică a românilor o astfeliu de dicisiune, carea sĕ nu fie o frasă goală, ci sĕ fie realisavera, sĕ ste în acord cu realitatea. Insuşi mintea sănătoasă dicteaḑă omului ca apucând şi mergênd sau mai bine ḑis rătăcind timp îndelungat pre o cale, carea nu duce la ţinta dorită sĕ o părăsim şi sĕ apucăm pre altă cale, pre calea activităţii, sĕ participăm la alegeri, ca prin aceasta sĕ câştigăm şi simpatia confraţilor maghiari, şi sĕ folosim naţiunii, şi ca la locul competinte, în dietă sĕ lucre deputaţii nostri în alianţă cu alţii pentru realisarea dorinţelor şi juste şi legali ale românilor.

După o desbatere înfocată, conferinţa primesce propunerea lui Stetui, şi a lui Geaja cade.

Conferinţa alege un comitet central, de preşedinte pe advocatul Muntean, precum şi pentru fie-care cercu electoral câte un subcomitet.

Trebue se observ, că dintre toţi canonicii profesorii de teologie şi preparandie şi preoţii gr. cat. din Gherla nici unul nu au participat la alegeri. Acestia toţi sûnt activisti. Acesti activisti formează un numer foarte considerabil între inteligenţii alegători români din acest comitat; şi după părerea mea dênşii au făcut rĕu, ca nu au participat, căci atuncea prea cred, ca decisiunea conferinţei eşea pentru activitate.

Foarte notaveră este impregiurarea, că propunerea pentru pasivitate, respective pentru aderarea la programa de pasivitate a conferinţei din Sibiiu au fost făcută din partea lui Stetiu, fiscalul Consistoriului gr. cat. din Gherla de lângă episcopul Szabó; şi nota bene fiscalul parimise încă 'şi scoate plata dela perceptoratul regiu ung. Aşa dară nu trebue sĕi cadă în ochii oficiali statului.

Tot fiscalul consistorial Steţiu au făcut propunerea, sĕ se voteze vot de încredere „Gazetei Transilvaniei" „Observatoriului" şi „Luminătoriului."

Mai amintescu şi aceea, că o parte foarte mare a conferinţei o au format-o preoţii şi învĕţătorii gr. cat. din diecesa eppului patriotic Szabó*), carii toţi au sprijinit propunerea fiscalului consistorial pentru pasivitate.

Someşanul.

Zarand în 17 Apriliu st. n. 1884. Conferinţe electorale! Prin Zarand avem mai multe conferenţe ca în alte părţi. Ele se succed una după alta. Una este mai interesantă, decât alta, privite din deosebite puncte de vedere.

În 6 Apriliu st n. câţi-va alegĕtori maghiari, împreună cu oare câteva oi rătăcite ale Israilului român intrunindu-se în otelul „Transilvania" în Brad, au candidat de deputat dietal pre viitoriul period, pre Sigismund Fekete — fostul deputat al cercului Baia de Criş, în perioda trecută.

Abia vre-o 20 inşi s'au putut aduna. Între acestia trei notari români, cel din Vaţia de jos, carele ca student a trăit din colectele Românilor Zarandeni, pentruca astăḑi sĕ figureze ca corteş, şi după împregiurări şi ca denunţiant. Al doilea cel din Risculiţa — carele după o suspendare de doi ani, a fost restituit la întrevenirea unui advocat român din Baia de Criş T. P. Tac de al 3-lea notariu din Mihăleni, pre carele nu sciu ce poate sĕ-l îndemne, ca sĕ-l vedem totdeauna în castre streine. Unii afirmă că lar deochia hârtiile cu douĕ feţe.

Dar în fine candidarea nu ar fi un lucru atât de interesant. Sĕ te miri ca tot astfel a fost candidat Sigismund Fekete în 1881, şi totu-şi a reuşit faţă de Borlea candidatul partidei naţionale. Deosebirea a fost numai în aceea, că atunci pentru Sig. F. s'a pus în mişcare întreg aparatul administrativ, s'a mai deschis şi fondul de disposiţiune, căpĕtând votisanţii câte doi floreni, până la 500 fl. cu totul astăḑi se vorbesce a se fi spesat 5000 fl.

Precând Borlea nu a spesat nimic. Probabil că candidatorii din 6 Apriliu 'şi vor fi făcut atari speranţe şi pre venitoriu. Nu sciu nu cumva se vor înşela? Administraţiunea s'a schimbat — oameni noi au venit! Banii sûnt tot bani însĕ....

Candidarea devine un ce cutezat, când pre basa listelor alegĕtorilor pro 1884, din 1342 alegĕtori, abia 83 adecă optḑeci şi trei sûnt maghiari; cealalţi toţi Români. Aici nu poate fi lucru curat la mijloc. Corupţiunile din 1881 — Dee Dḑeu — dar me tem că se vor repeţì. — Mergênd astfel lucrul — împăcarea noastră cu maghiarii nu se va efeptuì nici odată. — Se vorbesce, că va candida şi un oposiţional maghiar, în acest cerc. Esistă o mică fracţiune de maghiari în Zarand, cari în urma alegerilor municipali — nereuşind oficiali candidaţii lor — s'au măniat foc. — Ţin şi acestia consultări dar până acum nu şi-au pus candidatul.

Precând a fost candidat deputatul guvernamental S. F. asceptam se cetesc în ḑiuarele române, convocarea vre unei conferinţe a alegătorilor români. Asceptarea mea fu satisfăcută în alt mod.

Advocaţii: Teodor Pop şi Petru Truţa, au convocat pre cale privată, la o conferinţă pre toţi alegătorii români pre 10 April st. n. Brad.

Joi în 10 Aprilie pe la oarele 11 antemeridiane sala dela scoala elementară română din Brad era plină de alegători. Întru aceea sosiră advocaţii convocatori. Publicul tot crescea. Preoţi, învĕţători, alegĕtori săteni din toate comunele cercului erau presenţi. Mulţi au trebuit sĕ remână în ambitul scoalei. O parte se depărtară, neavând unde sĕ încape. Într'aceea sosì şi comisariul dnul subpretore B. K. — carele asistă până în fine la conferenţă.

După sosirea comisariului, advocatul Petru Truţia deschide conferenţa arĕtând carele este scopul ei: organisarea alegĕtorilor pe un nou period electoral.

Pentru conducerea agendelor s'a constituit biroul: preşedinte Teodor Pop adv. în Baia de Criş, ear secretar Vasiliu Damian şi Ioan German, cari fură aleşi prin aclamaţiune. S'a constatat apoi numĕrul alegĕtorilor presenţi, carele a trecut preste 160 inşi — listele alegĕtorilor erau presente, şi s'au notat după cum sum informat şi numele alegĕtorilor presenţi.

La ordinea ḑilei urmă: constituirea unui comitet electoral esecutiv pentru cercul de alegere Baia de Criş.

În acest comitet, pe lângă birou s'au ales 36 membrii din cele 12 notariate ale cercului. Acest comitet va avè a aduce în îndeplinire conclusele, ce se vor lua în conferenţa generală ţinêndă, încât acele concluse se vor referì la cercul de alegere. În comitet pe cât a fost posibil s'au ales persoane cari s'au interesat şi în trecut de causele naţionale.

Pentru a lua parte la comitetul central din Deva s'au ales membrii: Teodor Pop, Petru Truţia, Georgiu Părău şi Francisc Ulain.

Alegerea delegaţilor la conferenţa generală ţinêndă în Sibiiu s'a făcut în persoanele:

Teodor Pop, advocat în Baia de Criş, Petru Truţia, advocat şi eventualmente al treilea delegat: Francisc Ulain.

Referitoriu la ţinuta alegĕtorilor din acest cerc electoral s'au ivit douĕ propuneri, una care sună: avênd în vedere resultatul trist al alegerei din 1881 când în urma corupţiunei şi a terorismului neauḑit a căḑut candidatul nostru naţional Sigismund Borlea — deşì aproape totalitatea alegĕtorilor e română, sĕ ne declarăm a fi cu totul pasivi în faţa alegĕrilor de deputaţi dietali, o altă propunere care s'a ridicat la valoare de conclus, cu unanimitate este:

„Românii alegetori din cercul electoral Baia de Criş aderează la programa partidei naţionale statorită în anul 1881 în Sibiiu, eventual se vor supune necondiţionat şi vor lucra solidari pentru realisarea concluselor, ce se vor aduce în conferenţa generală, în obiectul acesta."

În fine s'a luat la desbatere propunerea: sĕ se candideze de ablegat astă-dată ori nu? Conferenţa avênd în vedere că corteşirile în acest cerc au început, şi s'a candidat deja un deputat guvernamental, de o mică fracţiune de alegĕtori maghiari, avênd în vedere că în 1881 acest cerc a fost activ s'a primit cu maioritate propunerea sĕ candidăm. S'a şi candidat apoi la propunerea alegĕtorului Fr. Ul. de ablegat dietal: Petru Truţia, advocat, carele a dat promisiunea solemnă, că va respecta cu sânţenie ori-care va fi conclusul conferenţei generale eventual programa partidei naţionale va fi programa sa.

---

*) Alusiunile la P. Sa dl episcop nu credem sĕ fie justificabile. Câte o ţîră de anarchie în politică mai vedem şi în alte eparchii, nu numai la Gherla. Red.

Conferenţa a decurs în ordine bună. Comisariul B. K., carele şi-a câştigat până acum simpatiile locuitorilor din acest ţinut, prin purtarea sa strictă în sensul legilor, a fost multămit de ordinea ce a domnit în adunare.

La revedere. *Eremitul.*

Cincu-mare, în 4 Aprilie 1884. Onorate Domnule Redactor! Deşi nu sûnt versat a scrie în diaristică ba multe sûnt pe care nici nu le înţeleg bine cetindule la preotul nostru, fiind ca n'am putut fi norocos a studia în scoli mai înalte, ci a rĕmânea plugariu pe lângă cele învĕţate în scoala noastră confesională gr. or. din Cincu-mare dela pe timpul acela fostul învĕţătoriu Ignaţiu Mandocea de presinte paroch, din care scoală mulţi contemporani ai mei şi conscolari ai mei atât din Cincu-mare cât şi din alte comune cu stări materiali mai bune, înaintând atât în gimnasiul românesc din Braşov cât şi în cel de stat din Sibiiu, aḑi sûnt învĕţători preoţi şi unii îmbracă alte posturi mai mici în biserică sau în comună, totuşi îmi aduc aminte de cele ce de multe ori ne ḑicea învĕţătoriul nostru.

Că devisa noastra sĕ fie „Înainte“ pentru-că aşa au auḑit dela Metropolitul Andreiu Baron de Şaguna când au fost dênsul Comisar la conferenţele învĕţătoresci, şi când vĕd sau aud de o faptă carea aţintesce spre prosperarea sau înaintarea naţiunei noastre cei mult cercate, fie acea faptă numai ca grăunţul de muştariu, căci din mic se face mare şi ziditoriul au făcut lumea din nimic.

Cetind în Nr. 32 al „Telegrafului Român“, că, românii din Transilvania şi Ungaria în faţa alegerilor dietali o parte mare au eşit din pasivitatea de până acum, în cele ce privesce politica, tot odată în acelaşi Nr. am cetit, că veteranul popuran din Bacifalĕu Eremie Popa au înfiinţat un fond scolar în aceia comună spre scopuri culturali, a cărui faptă filantropică vĕḑêndu o şi alţi bărbaţi marinimoşi din aceia comună n'au lipsit a se alătura lângă dênsul aruncându-şi dinarul seu pe altariul progresului şi înmulţirea acelui fond scolariu.

Am dorì ca toţi românii din unghiurile patriei noastre părăsind pasivitatea sĕ fie activi în cele ce sĕ referesc la cultura şi progresul poporului şi atuncea deşì mai târḑiu şi pe lângă toate pedecile ce li se pun totuşi vor ajunge la limanul cel dorit.

Poporul de confesinnea noastră greco orientală din Cincu-mare avênd până în anul 1859 scoala numai de nume urmând sfatului Domnului Ioan Codru Drăguşanul fost atunci adjunct pretorial, deşì fără vreun capital sau fond, au zidit o scoală poate că cea mai frumoasă din protopresbiterat la care sûnt aplicaţi 2 învĕţători cualificaţi în limbile patriei Ioan Bonea şi Emil Mândocea, al cărora progres cu tinerimea o las spre dejudecarea celor ce au participat la esamenele semestrali de până acum.

Preotul nostru Ignaţiu Mandocea funcţionând mai mulţi ani ca cel dintâi învĕţătoriu primariu la aceasta scoală, îmbrăcând tagma preoţască, vĕḑênd, că biserica respec. comuna bisericească e eliberată de datoriile pasive în care devenì prin edificarea scoalei, şi în present se bucură de un capital de vro una mie florini, în una din serbătorile anului acestuia prin cuvêntare bine nimeriţă au convins pe popor despre inperativa necesitate a înfiinţărei unui fond scolar separat de a bisericei spre scopul progresului premergênd cu esemplul.

Cuvêntarea aceasta pătrunḑênd inimile poporanilor, care posed car şi plug cu mică escepţiune, că nu în ḑadar ḑice sânta evanghelie: „Că bogatului i este cu anevoie sĕ între întru împărăţia ceriului“, au contribuit cei mai mulţi pe o cârare la care nime nu şi-au cugetat, încât îndată sau adunat 45 fl. v. a. care sumuliţă sau şi elocat la loc sigur cu interese şi care va cresce din an în an prin astfel de contribuiri nesinţibile, neavênd a da contribuitorii poporani nici bani nici bucate.

Această întreprindere de şi mică la vedere dar spre un scop măreţ veḑêndu o chiar şi străinii o au aplaudat, căci domnul comerciante Gregor Potozchi deşì armean de naţionalitate nu numai că face mult bine bisericei noastre dar şi la înfiinţândul fond scolar au contribuit doi floreni pot ḑice că mai mult ca unul din poporeni.

Scopul scrierei acestor şiruri nu este altul decât întâi a aduce mulţămită publică tuturor contribuirilor ear a doua ca vĕḑênd şi alţii această mică întreprindere a preotului nostru sĕ -l imiteze înfiinţând fonduri scolare de care avem lipsă ca de pânea de toate ḑilele în toate comunele noastre bisericesci, care fonduri crescênd prin adaogare de tot feliul de contribuiri benevole cât de mici din an în an, se vor putea acoperì lipsele de toate ḑilele ale scoalelor la timpul seu fără a simţi cineva.

Dacă veţi binevoì domnule Redactor a primì în coloanele preţuitului dvoastre ḑiar „Telegraful Român“ acestea şiruri cu permisiunea d-voastră a-şi face şi unele reflecsiuni la corespondinţa din Agnita din 26 Martie a. c. publicată în „Telegraful Român.“ Nr. 38.

Domnul corespondente din Agnita ca unul din centrul tractului se vede că cunoasce de aproape toată starea tractului în toate direcţiunile; eu ca unul cu puţină sciinţă, cu totul neînteresat, carele nici comunele toate nu le sciu cu atât mai vêrtos scoâlele şi alte giurstări reflectez numai atâta: domnul corespondente între altele vorbind în genere despre tractul întreg dela o margine până la alta ḑice că învĕţătorii negligă scoala, ceea ce nu-i adevĕrat, fiindcă în comuna noastră Cincu-mare învĕţătorii nu negligă scoala, afară de casul când sunt bolnavi, dar şi atuncea au suplenţi şi scoala sau învĕţământul se ţine regulat în timpul prescris de lege, poate că de multe ori unii elevi din oare care cause; vor fi absentând câte odată; ḑice, că în comună nu aflì decât pe cantorul de scie cetì; ear a cetì şi scrie numai pe învĕţătorul; ceea ce ear nu e chiar adevĕrat, fiindcă la noi afară de mine toţi indiviḑii de ambe secsele, care au cercetat scoala de 25 de ani încoaci sciu cetì şi scrie unul mai bine altul mai rĕu, afară de aceia cari au negligat cu totul lectura şi nu s'a mai interesat de ea, ba sûnt mulţi şi ţigani cari pot şi cetì şi scrie, fiind acì şi o societate de lectură românească înfiinţată nu din anul acesta numai.

Mai ḑice dl corespondente că sûnt comune în care se află până la 20 părechi ce trăiesc în concubinat.

Eu cred că vor fi, dară comuna noastră Cincumare e poate a doua sau a treia după Nrul sufletelor şi în concubinat trăiesc însĕ numai douĕ părechi români şi aceea tatăl şi fata dênsului tot sub un coperiş şi spre desrădăcinarea acestui rĕu au făcut administratorul protopopesc actual cât şi preotul paşii necesari, însĕ dregătoria politică escusă, că nu are ce le face.

Altmintrelea în cele ce nu le sciu nu me amestec. *Cantorul.*

Dela comitetul electoral permanent al partidei naţionale române.

Apropiinduse timpul convocărei conferinţei generali a partidei noastre, rugăm pe acei d. d. preşedinţi ai conferinţelor din cercurile electorale, cari încă nu ni-au raportat: sĕ binevoiască a ne comunica cât mai curênd resultatul alegerilor de delegaţi la acea conferinţă, arătând numele, posiţiunea socială, locuinţa şi posta ultimă a fie-cărui delegat şi a eventualilor suplenţi aleşi.

Sibiiu 18/22 Aprilie 1884.

Comitetul electoral permanent al partidei naţionale române.

Anania Trombiţaş m. p., secretariu.
P. Cosma m. p., preşedinte.

Varietăţi.

* (Serbarea învierei). Duminecă dimineaţa la 4 oare s'a celebrat în biserica din cetate serbarea învierei domnului, de către Escelenţia Sa. P. Archiepiscop şi metropolit Miron Romanul. La 9 oare Escelenţia Sa însoţit de domnii asesori consistoriali, a celebrat sânta liturghie în biserica din cetate. Luni a doua ḑi de pasci Escelenţia Sa a slugit sânta liturghie la biserica din Sibiiu poarta turnului, Cântările liturgice le-a esecutat corul teologilor din institutul andreian sub conducerea domnului Dima. La priceasna „*Cu trupul*“ composiţia domnului Dima partea solo a cântat-o domnia Sa.

Constatăm cu multă plăcere îmbucurătoriul progres făcut de corul seminarial dela intrarea domnului Dima ca profesor în seminariul nostru.

* „Observatoriul“ de eri scrie: În conferinţa alegătorilor cercului Cisnădia ţinută în 22 crt. în Sibiiu tot în grădina „Flora“ s'au ales cu unanimitate, ca delegaţi la conferenţa generală candidaţii vechilor pasivişti dnii: E. Macelariu şi Ioan Popescu, protopop şi profesor seminarial. Candidaţii „passivistilor de contrabandă“ au fost Dr. Daniel P. Barcianu şi Simeon Popescu, protopop.

* Cetim cu bucurie, că talentatul nostru poet Mihail Eminescu, după ce a făcut o călătorie prin Italia, s'a întors în Bucuresci şi se află în deplină sĕnătate.

* (Convocare). Alegĕtorii români, din colegiul electoral **Cocota (Orczydorf)** sûnt rugaţi a participa la conferinţa electorală, care se va ţinea în **Jadani (Zsadány) în Dumineca Tomei 27 Apriliu n. 1884 d. a. la 3 oare.**

Obiectele conferenţei sûnt:

1. Constituìrea partidei naţionale române pe basa programei dela Sibiiu şi alegerea comitetului cercual-electoral.
2. Alegerea a doi delegaţi pentru cenferinţa naţională din Sibiiu.
3. Propuneri.

Vinga-Jadani la 17 Apriliu 1884.

Georgiu Lazar, advocat, *Teodor V. Păcătian*, *Joan Istinu*, *Petru Augustinu*, *Jiva Stevi*, *Nicolau Rancu*, *Toma Secoşan*, alegători în colegiul electoral Cocota.

* (Necrolog), *Iosif Vulcan* cu soţia sa născută *Aurelia Popovici* şi în numele numeroşilor consângeni, cu inima sfăşiată de durere anunciă încetarea din vieaţă a preabunului şi neuitatului tată şi socru **Nicolau Vulcan** canonic-cantor la biserica catedrală gr. c. din Oradea mare, urmată după o boală îndelungată şi după grele suferinţe provĕḑut cu sfintele sacramente ale moribunḑilor, astăḑi la 3 oare dimineaţă în etate de 79 ani şi în al 53-lea al preoţiei sale.

Osemintele adormitului în Domnul se vor înmormênta mâne la 21 Aprile, după meaḑăḑi la 4 oare din fosta sa locuinţă în strada de mijloc nr. 395 în cimiteriul gr. c. din Ujváros. La această ceremonie funebră se învită consângenii, amicii şi cunoscuţii repausatului.

Oradea-mare 20 Aprile st. n. 1884.

În etern amintirea lui.

* *Elisaveta* preoteasa fostului paroch greco-or. Ioan Stanca din Pianul de sus, — după ce cu multă resignaţiune şi între foarte grele împregiurări, au dat după putinţă o crescere corespunḑĕtoare copiilor sei, după un morb abia de 6 ḑile sa mutat în noaptea de 2/14 Aprile a. c. la cele eterne, în anul 65 al vieţii şi 7 al veduvii.

Pre repausata o jelesc copii Ioan şi Avram preoţi, şi Elena cu soţiile lor şi o mulţime de consângeni, vecini şi cunoscuţi.

Fie-i ţĕrina uşoară şi memoria binecuvêntată!

* (Necrolog). Din Făgăraş primim următoriul anunciu funebral: **Victoria Elena Cipu,** după lungi suferinţe in crudai etate de $14\,{}^{1}/_{2}$ ani, şi-a dat nobilul suflet în mâna creatoriului aḑi la ${}^{3}/_{4}\,12$ oare seara.

Remăşiţele pămêntesci se vor aşeḑa în cemiteriul comun din loc după ritul gr. or. poimâne în 4/16 Aprilie, după ameaḑi la 4 oare.

Fiei ţĕrîna uşoară!!

* (Cas de moarte). A doua ḑi de pasci a repausat în institutul alienaţilor de aici bĕtrânul preot **Ioachim Băcilă,** cunoscut tuturor cercetătorilor acestui institut sub numele de „*Domnule Principal.*“ Dênsul află în acest institut adăpost dela înfiinţarea lui. În lungul şir de ani, 21 la numĕr, bĕtrânul nenorocit din fereastra sa privea la apusul şi resăritul soarelui fără de a putea resărì apusul soare al fericirei sale perdute.

Fiei ţerina uşoară.

* (Foc). In seara ḑilei de 3/15 Aprile a isbucnit în Zernesci un foc dintre cele mai vehemente tocmai pe când petrecea acolo comisiunea de asentare. Focul era atât de mare şi se părea atât de aproape încât a sedus vederile vigeliei de foc din Braşov, carea creḑênd că e în Şcheiu a dat alarmă de foc; ear când erau pompierii gata de plecare observară că nu arde în Braşov, — ci doară în Reşnov. Sau mistuit 6 şuri, cari toate au fost asigurate.

* (Academia română) a primit un studiu istoric, etnografic şi limbistic asupra vechilor daci în Asia trămis de membrul Marienescu. Asemenea a primit, pe seama bibliotecii sale o traducere în limba maghiară a opului Iehovah compus de Carmen Sylva. Tot odată cetim că ar fi decis academia se scoată o nouĕ ediţie a operii lui Nicolae Bălcescu Mihai Viteazul.

* (Fătâna Blandusiei). Piesa aceasta minunată a bardului naţional va fi tradusă cât mai curênd şi în limba francesă de dl Bengescu spre a fi presentată pe una din scenele Parisului.

* (Herbariu nou). Fl. Porcius, membru al academiei române, în urma mistuirei de foc a herbariului dlui Dr. Brânză, a consimţit după stăruinţa acestuia, de a vinde herbariul seu compus din preste 10,000 specie. Aflăm că dl Porcius a făcut un preţ foarte mic, 5000 lei.

* Cetim în jurnale din România că coşariul (hornariul) care în ajunul sinistrului dela academie măturase coşurile, chiemat fiind la parchet Sâmbătă s'a contradis în fasiunile făcute. Procurorul i-a dat atunci termin până astăḑi ca sĕ se mai gândească; dar coşariul, un polonez, chiemat fiind şi aḑi luni, de teamă de vre-o pedeapsă, şi-a tăiat gâtul cu un briciu. El a fost condus la un spital. Dar rana nu se vede a fi chiar mortală.

* Ḑiarul „Times“ scrie, că un amator de antichităţi a descoperit în biblioteca imperială din Petersburg un manuscris al vechiului testament foarte antic, scris cu nişte caractere cu totul particulare, care are o mare valoare.

* (Universitatea vienesă) a fost frecuentată în semestrul trecut de 4477 studenţi ordinari şi de 744 estraordinari, preste tot de 5221 de studenţi. Numĕrul teologilor face 226 (189 ordinari şi 37 estraordinari), al iuriştilor 2266 (1988 ordinari şi 278 estraordinari), al mediciniştilor 2013 (1892 ordinari şi 121 estraordinari), al filosofilor 716 (406 ordinari şi 310 estraordinari). Asemănênd aceste cifre cu cele din semestrul de iarnă din 1882/3 resultă, că numĕrul studenţilor a crescut în anul acesta cu 221, cercetând facultatea jurisdică cu 22 studenţi mai mulţi, la cea medicinică cu 363, din contră la facultatea filosofică au fost 67 studenţi mai puţin.

* Foile revoluţionare) din Rusia conţin următoarele amenunte asupra ultimelor espulsiuni şi arestări: Doamna Vinitzky, o publicistă a adresat către un funcţionar înalt o scrisoare, în care îl rugă sĕ fie scăpată de supraveghierea poliţienească, ce se decretase în contra ei. Ea fu arestată şi apoi gonită din Petersburg. Un student Klopsay, a fost gonit în urma unui raport al inspectorilor. Preşedintele unui comitet de Semstvo a fost arestat, se menţionează, între altele arestarea unui funcţionar din ministeriul comunicaţiunilor Antonensky, a doi literaţi Stocalici şi Afanaskiew şi a unui maşinist din fabrica de pulvere în Obuchof, cu numele Sergie. Poliţia a fost foarte activă în Chiev în timpul din urmă. Doi nihilişti arestaţi într'o tipografie secretă au scăpat. Se vorbesce că în prinţul Andronikow, o rudă a prinţului din Mingrelia, a fost arestat, pentrucă i s'a găsit numele pe o listă aflată la un revoluţionar arestat.

* (Nemeşugul la turci). Sultanul din Constantinopol umblă sĕ înfiinţeze la Turci, ceea ce la alte popoare începe sĕ se desfiinţeze anume: aristocraţia. În acest scop el a poruncit familiilor celor înalte se-şi adopte nume statornice; nobleţa va fi ereditară din tată în fiu.

* (Deschiderea parţială a graniţei către România). Conform unui esmis al ministeriului de agricultură, industrie şi comerciu a încetat în România bovina orientală şi se pot importa;

1. Cu observarea procedurei normate în §-ul 12 din Art. de lege XX 1874 producte crude de animal şi alte obiecte espuse infecţiunei.

2. Oi şi capre în modul statorit în § 11 din art. d. l. citat după lazaret de 24 oare.

Importul de vite cornute remâne însĕ pe basa art. d. l. XXVI 1880 şi de acì încolo oprit.

* (La furtul din Satulung). Cu privire la acest obiect ni se scrie: Nu de mult ve încunoscinţaiu despre spargerea bisericei rom. ort. din Satulung. De atunci s'au mai desvălit unele amĕnunte prin cari sĕ întregesc cele deja comunicate.

Rotarul Dávid, acesta este numele secuiului suspect şi arestat deja — nu este numai singur operator la jefuire.

Arestarea lui David, carele e orb de un ochiu a însuflat frică între companionii lui astfel, încât acestia n'au lăsat, sĕ treacă mult timp la mijloc şi se hotărîră a prevenì ei cu înapoiarea părţilor ce li s'a venit lor din prada făcută. Din partea comitetului parochial sau pus noaptea strajă pentru păzirea spărturei grătarului dela fereastră. Straja urându-sĕ dela un timp a se învêrtì întrun singur loc tot numai pe lângă fereasta cea spartă, sĕ depărtă şi făcu o roată împregiurul bisericei şi când ajunse la altar i sĕ atrase atenţiunea de un obiect alb pe una din ferestrile altariului. Sĕ apropriă lua obiectul îl privi bine — era un servet care sĕ păre a conţine ceva sunător în sine; îl desfăcu şi află mai multe monete parte austriace parte române, cari le putu bine distinge la lumina lunii. În ḑiua următoare le predă oficiului parochial, care constatând că erau tocmai banii furaţi din biserică, i predă judecătoriei. Suma acelor monete a fost 25 fl. În ḑiua următoare venì un indìvid secuiu dintre cei de frunte de acolo din comună şi predă o sumă de 30 fl. v. a. la oficiul parochial ḑicând că i-a dat încarceratul şi el văḑênd că sunt bani de furat, nu voiesce sĕ-i ţinà.

Şi acesti bani fură înaintaţi judecătoriei. Se asteaptă scrutările judecătoresci, cari de sigur vor fi încoronate de succes. *G.*

Loc deschis*)

Măgăreiu în 5 Aprilie 1884.

Dle Redactor! În interesul dreptăţii şi al românilor din Transilvania şi Ungaria — ve rog ca sĕ binevoiţi a da loc acestor litere, în coloanele „Tegrafului roman“ sub responsabilitatea mea.

Pe lângă publicul român cred că şi Tiberul — şi ambele Têrnave, cari dau mână frăţească din jos de Blaş — vor face o privire serioasă asupra activului şi milostivului Paroch gr. cath. din Măgăreiu Iosif Suciu, care ca propoveduitor al crestinismului în sânta unire — au urmat învĕţăturei lui Christos când au poruncit învĕţăceilor sei pe marea Tiveriadei, ca sĕ arunce dea dreapta mrejile, şi după ce sau făcut cuvêntul faptă, îndată au tras mulţime de pesci.

Doară după esemplul acesta au slobozit numitul apostol din Măgărei — năvodul seu cel spart în birtul comunal între ţiganii cei mai ordinari din această comună. Intru adevĕr că după ce au slobozit Dlui cu mare zel rociul seu au ameţit cu binecuvêntatul vinars o mulţime de suflete ţigănesci gr. or. cari cu această ocasiune — au trecut la sfânta unire.

În Sâmbăta lui Lazar — a. c. pe timpul când sĕ face pomenire pentru cei reposaţi dl paroch Suciu vĕḑânduşi mizĕrul popor, că au devenit la neputinţă, că s'au micşorat încât e aproape constător din ţigănet şi mâhnit de aceasta esistenţă au întrat disperat în birt între (cordovani) ţîgani, unde au strigat din resputeri: „care vĕ daţi uniţi? daţivă uniţi, daţivă toţi că vĕ servesc ca Preot gratis! Ve aduc învĕţător care scie: românesce, unguresce şi nemţesce. Nu aveţi de a plătì nimic, nu aveţi nici o datorinţă numai sĕ fiţi uniţi.“ Aceste promisiuni duhovnicescesci au îmuiat inimile a vro 17 familii ţigănesci, care la sfatul D lui Duhovnic Suciu s'au învoit de ş'au apăsat toţi degetele pe un cuartal de hârtie adresată către Oficiul Parochial gr. or. care au servit drept mărturisire de trecere..

Dl paroch Suciu în calitate şi de agent al soc. „di sicurta“ dela Triest şi negustoriu de feliurite mărfuri deşì voiesce aşi împărţì talentul, ca lumina razele; nu poate! căci, pănà funcţionează ca preot, agentura odichnesce; ear pănă asigurează după agentură — cresc în parochie porumbei ţigănesci etc.

Dl paroch presupun că sĕ va înşela în speranţa sa când promite că va aduce un învĕţător cualificat pre cum au promis: căci de presente, n'are nici scoală nici învĕţător; ci un bet de cantor de vreo 65 ani care a învĕţat dela dl agent a cânta: „doamne îndurăte spre noi!“.

Din aceste semne revoluţionare în interesul naţiunei române, este uşor a crede cumcă resboiul cel din lăuntru e mai rĕu, ca cel din afară.

Pe lângă care remân etc.

Ioan Suciu,
învĕţător greco-oriental.

---

*) Pentru cele publicate sub această rubrică redacţiunea nu e responsabilă.

Posta Redacţiunei:

Domnului Dr. G. Baiulescu Braşov.

Particularii braşoveni subscrişi în dechiaraţiunea trimisă spre publicare întru nimica n'au fost provocaţi în ḑiarul nostru. Spre a evita animosităţile sûntem siliţi a denega publicarea ei, căreia ar urma numai alte înbolditnri, cari noi după putinţă le evităm.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie**, **convulsiuni** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6.; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndi sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm. că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Sâmbătă în 19 Aprilie 1884

Viena:	**89**	**67**	**11**	**61**	**37**
Timişoara:	**29**	**21**	**78**	**38**	**49**

Mercuri în 23 Aprilie 1884.

Brünn:	**29**	**65**	**66**	**85**	**90**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 22 Aprile n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.30	122.10
Datorie de credit austr	79.85	79.80
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.50	100.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	100.50	100.25
Sorţi unguresci cu premii	115.80	116.—
Sorţi de regularea Tisei	115 90	116.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	79.90	79.80
Datorie de stat austtriacă în argint.	81.05	81.—
Renta de aur austriacă	100.75	100.75
Sorţi de stat dela 1860.	136.50	136.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Galbin	5.73	5.71
Napoleon	9.64	9.62
London (pe poliţa de trei luni)	121.45	121.45

„FURNICA“ cassă de economii societate pe acţiuni în Făgăraș.

Bilanţul cu 31 Martie 1884.

Active.	fl. cr.
Capital de acţiuni, rate restante	13,679.67
Cassa în numerar	2,806.08
Cambie escomptate	15,683.85
Împrumuturi pe hipotecă	8,125,50
Împrumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi	6,385.—
Avansuri pe efecte publice	300.—
Spese de fondare	626.28
Mobiliariu	340.38
Debitori	1,678.33
	fl. 49,625.09

Passive.	fl. cr.
Capital de acţiuni 300 acţiuni a fl. 100	30,000.—
Depuneri pentru fructificare	17,608.16
Creditori	89.41
Saldo	1,927.52
	fl. 49,625.09

Făgăraş în 31 Martie 1884.

Alecsandru Micu m. p.,
preşedinte.

Ioan Roman m. p.,
comisariu de ḑi diriginte.

August Cepeş m. p.,
comptabil.

Nr. 288.—1883. [714] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan, pe lângă neputinciosul paroch gr. or. din Tilişca Ioan Iosof, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

A treia parte din toate venitele parochiei de clasa a III, cari toate computate dau un venit cam de 200 fl. v. a.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform „Stat org.“ şi Regulamentului pentru parochii din an. 1879 subscrisului oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Sĕlişte, 21 Martie 1884.

Comitetul parochial gr. or. din Tilişca în conţelegere cu Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliştei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Nr. 140 1884. [715] 3—3

EDICT.

Ioan Şandru din Nou protopresbiteratul II al Braşovului, care a părăsit de 8 ani pre legiuita s'a soţie Elisafta Olaianos tot de acolo, pribegind în lume fără a se scì ubicaţiunea lui se citează prin aceasta a se presenta în termin de 3 luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict înaintea subsemnatului for matrimonial căci la din contra procesul divorţial intentat asuprui se va pertracta şi decide şi în absenta lui.

Dela scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Braşovului II ca for matrimonial de I-a istanţă.

Braşov în 24 Martie 1884.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze distins cu medalia cea mare de aur clasa I-mă,

[646] 6. Place du Trône, Paris. 19

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 43 Sibiiu, Sâmbătă 14/26 Aprilie 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiasă.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr.. — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

În faţa sinodului din estan.

Ne vin în minte timpurile vechi cu toate fasele bisericei noastre pre atunci tolerate. Viaţa ei era redusă, atât de redusă, încât nici a resufla nu-i era ertat la auḑul lumei. Românul ortodocs trăia în credinţa sa, că va da Dumneḑeu timpuri mai bune, şi aceasta credinţă l'a susţinut pre atunci, l'a susţinut în timpurile mai proaspete, şi-l susţine şi astăḑi.

Soartea noastră în trecut a fost tristă, căci ne apăsau contrarii bisericei noastre. Ca apăsarea sĕ fie mai cu efect ne-au desbinat între noi, şi sub noul titlu ne-au causat dureri duple. Noi tot am răbdat, şi în aşteptarea îndreptărei spre bine a lucrurilor, ne-am conservat strămoşeasca credinţă.

Pre atunci în sinul bisericei noastre domnea duchul păcei. Şi fiindcă domnea duchul păcei între noi, susţineam şi apăram cu tărie ce este şi ce era al bisericei. Biserica noastră avea duşmani mulţi şi apărarea noastră se mărginea numai la credinţa şi alipirea noastră către biserică şi la caracterul nostru de oameni cu inima la loc.

Erau critice timpurile din vechime. „*Az oláh vagy görögök sectáján levők pro tempore szenvedtetnek*“ era scris în legile ţerei, şi noi eram asupriţi. Episcopii trebuiau sĕ depună jurămênt că nu vor avea la inimă soartea bisericei, că nu vor da poveţe turmei cuvêntătoare, că vor închide ochii şi vor lăsa câmp deschis vênătorilor celor cu meseria de a vêna. Aşa erau timpurile pe atunci. Şi episcopii nostri lucrau pentru biserică, căci turma era cu mintea şi inima la loc.

Timpuri rele, de tot rele, şi fiind ele rele, de tot rele, preoţii altariului erau buni, de tot buni.

Deatunci timpurile s'au schimbat spre bine. Şi fiindcă ele sau schimbat spre bine, urmarea logică era ca oamenii sĕ se schimbe spre rĕu. Lucru mai natural nici că se poate închipuì. Dacă timpurile rele au produs oameni buni, timpurile mai bune trebuia sĕ producă oameni rĕi. În casul contrariu nu ni-am sci da seamă de soartea şi ursita bisericei noastre.

Avênd înaintea ochilor minţei şi ai inimei noastre aceste contraste vom putea judeca cu temeinicie crisele prin care trecem astăḑi. Şi trebue se ni le revocăm acestea în memorie în preseara ḑilei însemnate a deschiderei sinodului anual al bisericei noastre Trebue sĕ resuscitām tristul trecut, se desvălim negrele pete din corpul bisericei noastre spre a putea apreţuì după merit meseşugirile uneltite astăḑi din partea bisericei asupra bisericei.

Membrii sinodului nostru archidiecesan se vor întrunì mâne impregiurul archiereului bisericei noastre. Implorând darul celui preainalt, ei 'şi vor începe lucrările cu Dumnezeu şi tare credem că ei şi le vor şi termina cu Dumnezeu.

Şi, chemarea lor sublimă fiind, n'avem causă a ne îndoì că ei nu şi-o vor împlinì cu demnitate. Şi trebue sĕ o credem aceasta pentru că sinodul nostru după cunoscinţele noastre este instituit spre a apĕra întru toate interesele şi vaḑa bisericei, şi interesul şi vaḑa bisericei cere, ca cu ḑiua de mâne la membrii sinodului nostru sĕ înceteze interesele particulare, duchul desbinărei, egoismul, pofta de resbunare antipatiile, şi în locul lor spiritul sĕ fie cuprins de neobositul zel pentru interesele generale şi speciale ale bisericei.

Sinodul din est an are sĕ deslege grele probleme. Organismul bisericei cere perfecţionare, şi sinodul ca for legislativ are chemarea a perfecţiona şi datorinţa a căuta ca perfecţionarea sĕ se facă sub inspirarea spiritului condus numai de interesul bisericei.

Sinodul stă în preaşma unei cumplite vijelii. Contrastul amintit de noi s'a ridicat ca vifor ce nimicesce. Timpul prigonirei începe a se reîmprospeta şi fruntaşii bisericei şi-au uitat de jurămêntul oficiului lor. Vrăşmaşii esterni şi neprietenii interni braţ la braţ au dat năvală asupra instituţiunilor în biserica noastră.

Sinodul din est an va decide asupra soartei bisericei şi în ce privesce disciplina şi moralitatea în biserică. Sinodul scie că biserica totdeauna a provocat pre crestini la contribuiri şi îngrigiri serioase spre scopul instituţiunilor ei. Sinodul scie şi aceia, că în timpurile mai proaspete biserica a provocat pre creştini sĕ contribue spre scopuri şi întreprinderi particulare contra instituţiunilor bisericesci. Sinodul va trebuì sĕ vină în curat cu biserica care lucră pentru sine, şi cu biserica care lucră contra sa.

Sinodul din est an va aduce lumină ca crestinii sĕ scie cine e chemat a lucra pentru biserică, cine lucră ca biserică pentru biserică şi cine sub masca bisericei lucră contra bisericei. Sinodul nu va mai lăsa pre credincioşii bisericei în rătăcire şi nu va permite ca biserica sĕ mistifice şi sĕ seducă pre crestini în detrimentul material şi moral al bisericei.

Şi sinodul nu se va mârginì numai la atâta. Institutul pedagogic-teologic recere îngrigiri serioase. Sinodul va întregì posturile vacante de profesori condus de interesele tinerei generaţiuni setoase după lumină, sinodul va lua mĕsurile necesari pentru edificarea seminariului conform trebuinţelor noastre particulare şi veḑei archidiecesei noastre.

Dorinţa noastră veche şi justă de a vedea iniţiată zidirea bisericei catedrale zace în mâna sinodului din anul acesta. Asemenea şi dorinţa comună de a vedea la un loc biserica catedrală cu residenţa episcopală şi seminariul pedagogic teologic.

Multe şi varii obiecte privitoare la biserică şi scoală mai sûnt încă, cari privesc cu mare încredere la sinodul ce se va deschide mâne. Biserica şi-a ţintit privirea asupra lui şi ea privesce cu încredere în viitoriu, căci sinodul nostru totdeauna a fost la înălţimea chiemărei sale.

Noi încă salutăm din inimă sinodul nostru archidiecesan şi sûntem liniştiţi în sufletul nostru cât privesce soartea bisericei. Înţelepciunea şi tactul membrilor sinodali va împrăştia norii ridicaţi asupra bisericei şi va lumina din nou asupra ei soarele păcei interne, din care se vor revarsă asupra ei raḑele luminei şi ale căldurei. Ear viforul ce ne amenință din partea vechilor duşmanii ai bisericei la consolidarea noastră internă va dispărea şi noi ne vom putea continua pacînica desvoltare.

Cu asemenea simţeminte şi dorinţe creştinesci salutăm sinodul nostru în ultima sesiune a periodului actual.

Revista politică.

Sibiiu, 13 Aprile 1884.

Principele de coroană Rudolf a seară a sosit la Bucuresci unde se făcură mari pregătiri pentru primirea înaltului oaspe. Conform programei statorite reproduse şi de noi, principele nostru de coroană va petrece astăḑi în capitala României de unde va merge apoi la Belgrad.

Mişcările electorale formează rubrică permanentă în ḑiarele din ţeară. Noi deocamdată ne restrigem la simpla lor amintire. Alaltăeri s'a ţinut o asemenea conferenţă de români în Timişoara despre care telegramele ne aduc scirea, că ea a fost bine cercetată. Conferenţa s'a pronunţat pentru programa din 3/15 Maiu statorită la Budapesta.

Ḑiarul din Bucuresci „Adevĕrul“ în partea esterioară a numĕrului de Mercuri şi Joi scrie următoarele:

> „Pester Lloyd“ vorbind despre Românii din Monarchia Austro-Ungară, zice: „Însemnĕtatea numerică a elementului român fiind foarte mare şi întrecând cu mult pe a Sêrbilor nici unui om politic maghiar nu i s'ar putea imputa că ar fi inclinat sĕ micşoreze valoarea insemnătăţii acestui factor sau chiar sĕ-l ofenseze cu intenţiune. In cele dintâiu timpuri ale constituţionalismului nostru, românii au făcut esperienţa, că unele din dorinţele lor cele mai vechi şi mai de valoare au fost luate în consideraţiune prin buna voinţă plină de încredere a guvernului unguresc, şi dacă după aceea s'au schimbat împregiurările, aceasta n'a isvorit dintr'o idee s'au atitudine schimbată. Dar oare se putea ascepta dela un guvern, ca dorinţele unei oposiţiuni facţioase care la fie-care ocasiune a dovedit neîmpăciuirea sa, sĕ le pună mai presus de trebuinţele siguranţei şi autorităţii statului? Nu e vorbă, statul unguresc dispune de destulă putere şi vigoare ca sĕ resiste ori cărei oposiţiuni ce sĕ ridică în contra supremaţiei lui, de aceea în prima linie chiar Românii au avut sĕ sufere de urmările politicei lor secesioniste, dar cu aceasta nu s'a zis că politicii unguri *„de coeur lèger“* iar fi vĕḑut în această posiţiune sau că au voit sĕ-i lase a stăruì în aceasta. Dacă elementele în adevĕr politice isbutesc sĕ lăţească în cercul Românilor principiele moderate şi împăciuitoare şi sĕ facă ca populaţiunea română sĕ se supună dreptului constituţional în vigoare, atunci ori-ce pretensiune dreaptă a lor se va lua sigur în considerare de locurile competinte şi întreaga opiniune a ţĕrei o va sprijini cu putere. De aceea cu plăcere luăm cunoscinţă de fie-care eveniment ce privesce lăţirea ideilor formulate în conferenţa Românilor din Pesta. Un fapt mic, dar care nu se poate trece cu vederea este în această direcţiune mersul adunării electorale, ce s'a ţinut eri în Sibiiu, care negreşit în urma unui act de violenţă aproape comic al preşedintelui, n'a putut duce la nici un resultat. În tot casul însĕ, sĕ poate privì ca un ce însemnat dacă neîmpăciuirea Românilor într'un astfel de loc se mai poate ţinea deasupra apei numai cu ajutorul loviturilor de stat. De aceea aşteptăm în deplină linisce conferinţa generală română. Sperăm că ea se va abţine dela toate excentricităţile fantastice ca sĕ rĕmână pe tărâmul principielor sănătoase ale statului. Noua pretenţiune de a se deslipì Ardealul de a se întroduce votul univevsal şi asemenea absurdităţi fără gust şi naive, abea ar cere o apĕrare serioasă din partea Ungurilor; prin aceasta s'ar deprima posiţia Românilor până la cel mai de jos nivel. Cu toate acestea repetăm că nu renunţăm la speranţă de a întâlni majoritatea inteligenţei române pe acea basă, pe care e posibilă o înţelegere durabilă“.

Este bine cel puţin că „Pester Lloyd“ recunoasce însemnătatea numerică a elementului român. În cât pentru ilusiunile ce 'şi le face asupra resultatului conferinţei generale a Românilor, credem că „Pester Lloyd“ se înşeală. Atitudinea Românilor de până acuma nu lasă îndoeală că 'şi vor susţinea drepturile lor de atât timp călcate în picioare de Unguri şi că vor respinge ofertele ipocrite de „luare în consideraţiune a unelor din dorinţele lor“ cari nu pot fi de cât o cursă întinsă celor creduli.

Ne pare bine că fraţii din Bucuresci sĕ interesează de soartea nostră. Curios este numai modul cum cred ei că prin pasivitatea de până acuma s'au apărat drepturile noastre, şi prin programa activităţii ele sûnt abandonate. Vorba e vorbă, şi ea vorbă este şi în gura fratilor dela „Adevĕrul“.

Uneltirile revoluţionarilor încep a se da pe faţă la noi. Din feriţi ce eram până acuma devenim tot mai ameninţaţi de această lepră a omenirei. În Kracovia Mercurea trecută un individ voind a arunca pe fereastra edificiului poliţiei o bombă cu dynamit, o a isbit numai de zid. Bomba a esplodat şi a rănit greu pe junele Anarchist. El este numai de 20 de ani, numele lui este Boleslaw Malankiewicz, şi de present se află în spital. Până acuma a mărturisit, că a voit sĕ omoare pre comisariul de poliţie Kostozevszky din motivul, că acesta persecutează pre socialisti şi-i aresteazā.

În legătură cu aceasta vom amintì că parlamentul din Germania pertractează tocmai acuma prolungirea legei esceptionale contra socialistilor. După semnele de până acuma ea va fi primită şi focularele sciinţei. — Berlinul şi Lipsca vor sta încă în esceptionala stare de astăḑi.

Cestiunea cu mutarea residenţei papale din Roma, a fost mult discutată în ḑiaristica europeană. Versiunea cea mai noauă este că Preasânţia Sa P. Episcop din Roma Leo XIII nu va merge în Tirol sau Voralberg, ci el se va adăpostì în Francia cea liberă şi antiiesuitică. La această versiune un ḑiariu însemnat „Paris“ salută pre Papa, şi îşi deschide braţele în numele Franciei, primind în ele pre Preasânţia Sa, care s'a urît de captivitatea benevolă. Lumea e rea şi verbesce multe. Pănă şi vrabiele pe sub garduri îşi bat joc de mutarea residenţei, respective părăsirea Romei de către scaunul papal şi în limbagiul lor de paseri ciripesc: Vorbă sĕ fie.

Mai importantă se pare a fi convocarea puterilor europene la un congres spre a regula Egiptul. Se ḑice că în privinţa aceasta Anglia a şi trimis cerculară la toate puterile Europene. Scopul conferenţei ar fi regularea finanţelor egiptene. Lumea privesce această conferenţă cu ochi geloşi şi se teme că în ea se va pune pe tapet şi cestiunea orientală. Se ḑice că Turcia face pretensiuni esagerate asupra Egiptului, şi aceasta la împintenarea Rusiei. Apoi nu mai este secret nici împregiurarea că Rusia şi-a băgat fitilul în turbulenta cestiune a unirei Rumeliei orientale cu Bulgaria. Terminul gubernărei lui Aleko Paşa a espirat şi este a se alege guvernator nou. Congresul din Berlin s'a îngrădit cu dispoşiţiunea din articlul 17. În sensul acestui articlu guvernator poate fi numai persoana, asupră căreia se vor învoì toate puterile representate la congres. Contra lui Aleco Paşa a ridicat Rusia escepţiuni. Pe dealtă parte Aleko Paşa era acela, care a ḑis că mişcarea unionistă din Rumelia orientală o inscenà Rusia pe basa programei dela San-Stefano.

Incurcătura nu e tocmai neînsemnată, şi ḑiaristica ne pune în perspectivă o întâlnire a monarchului nostru cu imperatul Rusiei şi al Germaniei. Din această întêlnire ar fi sĕ resulte deslegarea cestiunea rumelitane-bulgare asupra căreia stau ţintiţi ochii Europei.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Sibiiu, 13/25 Aprilie. Onorată Redacţiune! La cele ce „Telegraful Roman“ în Nrul 42 le ḑice la adresa mea personală me vĕd necesitat a observa:

Că eu în Nrul 41 al „Gazetei Transilvaniei“ nu am vorbit despre „ison ortodocs“, ci numai despre „ison“ şi am voit sĕ esprim numai aceea că ḑiariul dvoastre secondează „Viitoriului“ aproape în toate cestiunile politice. Dacă însĕ Onorata Redacţiune prin aditamentarea cuvêntului „ortodocs“ voesce a traspune lucrul pe terenul bisericesc, eu acolo nu îi voiu urma. În politică trebue sĕ fim cu toţii români, şi eu nu a-şi cunoasce mai mare nenorocire astăḑi pentru noi, decât rĕsuscitarea urei confesionale între noi, şi prin aceasta mai departea sfăşiare a naţiunei în partide ostile. E destul dacă am ajuns până acolo, ca eu sĕ am o naţiune, „Telegraful Roman“ altă naţiune —! Se le mai *dividăm* şi aceste?

Cuvêntul „fracţiune“ nu l'am inventat eu. Cei dela „Viitoriul“ sĕ numesc ei pre sine aşa în „articulul“ din Nrul...., ceea ce ei pre lângă toată lipsa de „aroganţă“ nu ar face dacă numĕrul lor ar trece numai cu unul preste o jumĕtate de sută; ear' 50 faţă de 2,999,950 e de sigur fracţiune şi anume $\frac{1}{60,0000.}$

Nu pricep de loc ce vrea sĕ ḑică „Tel. Rom.“ prin aceea că eu nu am cetit ceea ce am subscris.

Doresc sĕ se deslușească cestiunea aceasta.

Preste tot aflu că „Telegraful Roman“ e prea misterios în cestiunea subversantă, la care mai venind şi un pic de ameninţare, mi se presintă scena unui munte, în lăuntrul căruia ferbe şi clocotesce. Ce va nasce muntele? Atotbunul Duneḑeu sĕ ne ferească de ḑile grele!

Apreciez pe deplin moderaţiunea şi „tactul ortodocs“ al „Telegrafului“, dar *„aroganţa“*, ce mi o atribue şi după sfintele serbători, atinge în mod dureros perii mei cei cărunţi şi a-şi poftì a o vedea documentată. *Tr.*

Intenţiunea ce ni o imputá noue domnul Tr... i-o am putea atribuì noi domniei sale cu mai multă indreptăţire. Dsa voesce sĕ ne pună în spate noue cestiunea confesională, ca sĕ aibă cu ce ne apăsa.

Sĕ ne clarificăm. Domnul Tr. ne-a ḑis că ţinem isonul „Viitoriului“ aproape în toate cestiunile politice. Se lapădă apoi de *„isonul ortodocs“*. Dsa va fi sciind că isonul ca ison numai ortodocs este. Prin urmare d-sa s'a folosit de o nomenclatură bisericească voind a ne discredita pre noi în faţa lumei, şi acuma vine şi se lapădă de ea, sub ce cuvênt, noi nu pricepem.

Noi nu ne supărăm pentru ison, nici pentru afirmaţiunea că secundăm aproape întru toate „Viitoriului“. Voim numai a constata că noi chiar şi în obiectul din care s'a născut controversa între noi şi domnul Tr. am fost contrari „Viitoriului“ şi ca pe copil tênĕr l'am mustrat poate prea aspru.

Ce privesce *„fracţiunea“* fiind ḑise ea la adresa „Viitoriului“ noi stăm deocamdată în reservă.

Noi cesti dela „Telegraful Roman“ am accentuat deja în Nr. 38 al ḑiariului nostru că din punct de vedere al partidelor este arogantă pretensiunea, că conclusele conferenţei ce se va convoca la Sibiiu, a conferinţei, despre care domnul Tr. în „Gazeta Transilvaniei“ Nr. 41 însuşi ḑice că e numai a partidei cu programa dela 1881 vor fi: „de *fapt espresiunea opiniunei publice a naţiunei române*“. Apoi am ḑis:“

Nu înţelegem deci, pentru ce „Viitoriul“ din Budapesta dă aşa de mare importanţă acestor cuvinte împroprii din apelul comitetului central din Sibiiu. Noi stimăm foarte mult pre subscriitorii acestui apel şi tocmai acesta este motivul, pentru care ne ocupăm cu partea improprie din acest apel. Ca oameni cu trecut politic dênşii vor scì, ce va se ḑică a pretinde, că cutare şi cutare partidă politică este espresiunea opiniei publice a naţiunei române. O asemenea pretensiune în mod absolut este ridiculositate, şi noi tare ne îndoim, că domnii subscrişi au cetit ceea ce au subscris şi trimis membrilor conferenţei dela 1881. Relativ au tot dreptul. Ca partidă compusă din români conclusele ei sûnt espresiunea românilor aderenţi acestei partide, întocmai după cum sûnt conclusele conferenţei din Budapesta espresiunea acelei părţi a naţiunei române, care aderează la această partidă. Jos deci cu aroganţa, donchişoteria, jos cu susceptibilitatea, care numai confusie poate aduce, şi sĕ susţinem cu tărie cumpĕna dreptăţii după principiul: „Suum cuique“.

Aceasta o susţinem şi acuma în faţa problematicei proporţiuni de 50:2.999,950. Proporţiunea pusă de domnul Tr... din Sibiiu şi pe noi, cei fără peri cărunţi ne atinge dureros, şi încă cu atât mai dureros, cu cât ni se ḑice că noi suntem misterioşi, noi cei modesti şi nu domnul Tr... care din prea mare modestie presupune că lumea şi împreună cu ea şi noi vom crede că domnia sa vorbesce în numele întregei suflări românesci din Ungaria şi Transilvania *minus 50* din conferenţa dela Pesta. Regretăm aceasta din adêncul inimei şi nu ne putem lăpăda nici acum de cuvêntul „aroganţă.“

„Ameninţarea“ şi „muntele“ sĕ nu supere pre domnul Tr... Pot venì ḑile grele asupra „Telegrafului Roman“ el înse le va suporta cu resignaţiune, căci are trecut plin de suferinţe, şi e dedat a întêmpina lupte. Apoi ne mângăem cu testimoniul dat de către P. archimandrit şi vicariu al nostru, care prin cuvintele fericitului Şaguna: că „Telegraful Roman“ trăiesce cu cinstea şi omenia sa.

Cohalm, 9 Aprilie 1884. Onorată Redacţiune! Ḑiarul sibian „Tageblatt“ de un timp încoace publică mereu la corespondenţe din Cohalm, una mai neadevĕrată decât cealaltă. În interesul adevĕrului voiu releva aici causele principale, cari îndeamnă pe corespondentul numitului ḑiar a înnegrì pe locuitorii români de aici şi a-şi vărsa furia sa asupra „unui tinĕr“ după cum ḑice dênsul căruia îi atribue câte rele-s pe lume.

Românii din Cohalm, oameni muncitori şi vrednici — nu laşi după cum ne caraterisează un ḑiar vienez, — în timpul mai nou au cumpĕrat parte mare din moşiile săsesci, moşii vêndute cea mai mare parte prin licitaţie pentru datorii, de oare-ce „jupânului“ îi ruşine a merge cu coasa, sapa şi secerea, îi place a se ţinea de modă şi a trăì bine.

„Nui bine!“ ḑiseră sasii, „noi în chipul acesta în curênd vom fi siliţi a părăsì Cohalmul“. „De unde au Românii bani? — Din crescerea vitelor. — Aide sĕ-i împedecăm!“

Au ḑis şi au făcut. La 1871 iscodesc un statut agrar, prin care restrîng numĕrul vitelor la 1860; dispunênd ca după fie-care 10 fl. venit curat sĕ se ţie o vită pe pămêntul privat şi pentru fiecare 10 fl. contribuţie directă şi 1 fl. 50 cr., tacsă o vită pe pămêntul comunal.

Bieţii români luptară în timp de 12 ani contra acestui regulament nedrept şi cheltuiră mult în zadar, neavênd un conducĕtor sincer în capul lor. În fine în anul trecut le succese nimicirea statutului, ear prin mari greutăţi şi cu trimiterea unei deputaţiuni conduse de „tinĕrul“ corespondentului lui „Tageblatt“ la Pesta.

Bucuria era mare pe bietul popor român; dar spiritul rĕu, cel neadormit îndată începù a clocì în capetele duşmanilor tot felul de iscodiri pentru îngreunarea şi mai mai mare a culturei vitelor, atât de folositoere nu numai particularilor, cari îşi câştigă printr'ênsa mijloacele de traiu, contribuţiile ce solvesc statului, ci şi statului însuşi. Nu se mulţămesce cu vecsarea bietului popor în comună, ci prin condeiul unui închipuit învĕţat, cearcă a-l înnegrì în faţa lumei prin fel de fel de neadevĕruri ba merge aşa departe încât nu cruţă nici chiar biserica.

Astfel în corespondendenţa apărută în numitul ḑiar 3 Aprilie st. n. demnul şi sincerul (!) corespondent, după ce se vaietă de spesele Românilor cu esterminarea statului, amintesce despre o ceartă în biserica gr. or. de aci şi ḑice, că cu ocasia sĕrbătorii celor 40 de mucenici s'a ţinut un serviciu dḑeesc deosebit şi la împărtăşirea cu sf. taine, o partidă ar fi cârtit asupra unuia dintre preoţi, ḑicênd „nu primiţi taina dela acela, căci cine o va lua n'a luat-o“. Aceasta este un neadevĕr din cele mai grosolane demne de un corespondent ca cel din cestiune. Nu s'a împărtăşit în aceea ḑi nimeni şi este datina la noi, ca în acea ḑi sĕ se boteze oamenii. Preotul oficiant puse sĕ boteze capelanul protopresbiterial, un om neiubit de popor, care acum este provisoriu suspendat din biserica noastră; poporul cerù numai dela parochul locul sĕ boteze dênsul şi ne acordându-i se cererea o parte eşì fără a se boteza. Acesta este adevĕrul şi este foarte trist ca un teolog sĕ nu scie deosebì între împărtăşire cu sf cuminecătură şi botez, (tropire cu apă sânţită) căci parenise corespondentul din vorbă este un teolog.

Se ne întoarcem acum la afacerea păşunitului cauza tuturor certelor. Sĕ cercăm a da publicului cetitor o idee chiară despre starea Cohălmenilor şi despre necasurile ce ei îndur dela conlocuitorii sasi.

Resoluţia ministerială sterge statutul, lasă majorităţii proprietarilor, resp majoritaţii posesiunei regularea păşunei pe pămêntul privat şi ḑice, că partea aceea a pămêntului comunal, care s'a folosit de către privaţi remâne în folosul lor şi nu poate face comuna un statut relativ la aceea avere comunală.

Corpul representativ din Octomvre anul trecut numai în 6 Martie a. c. se îndeletnicesce a aduce în şedinţă afacerea păşunei, după cererea românilor de a li se permite sĕ scoată oile. Hotăresce consiliul comunal sĕ convoace pe posesorii de pămênt pentru regularea păşunei pe pămêntul privat. Posesorii aleg o comisiune care în timp de sĕptămâni nu poate face nici o pace şi remâne la votisaţie propunerea sasilor de 10 fl. venit curat o vită şi propunerea românilor ca pe fie-care 3 jugere sĕ pască o vită.

Se ţine o adunare generală sub preşedinţa dlui pretore Baltes, care cearcă încă odată dar fără succes a aduce pace între partida română şi săsească. Se alege o comisiune ca sĕ primească voturile, pe susḑisele propuneri. Dar ce sĕ veḑi; pecând sasii votează pe moarte propunerea lor, pe români 'i pun la cale pe afară, sĕ dea o declaraţie de pace, ḑicênd că dênşii fiind propunerea de pace a lor o vor susţinea şi aproba.

Se ţine a doua adunare generală tot sub presidenţa d. pretore. Românii vĕḑêndu-şi eroarea făcută cer nulificarea votului lor de oare ce era contra conclusului adunărei generale: d. pretore înfuriat de această cutezanţă ridică sedinţa spontaneu şi părăsesce sala adunărei remânênd lucrurile încurcate. Românii aduc protestul în scris şi abia acum după două sĕptămâni vom putea purcede de nou la votare după conclusul adunărei generale.

D-le Redactor! Noi românii sûntem aci o minge în mânile unor oameni unici în felul lor. Nu scim cine e mai mare, pretorele, judele comunal, ori vre un membru din consiliul comunal. Sûnt opt ḑile de când d. pretore dete ordin judelui comunal a pune păstori şi a scoate vitele, ceea ce s'a făcut în faţa a doi români, cari tocmai voiau sĕ-l roage a face aceasta.

A doua ḑi ordinul numai avea valoare; căci vitele nu s'au scos, păstori nu s'a numit. După alte câteva ḑile aceleaşi asigurări din partea pretorelui şi anume, că în ḑiua de pascile noastre se vor regula păşunile, s'a publicat chiar că toţi cei ce vor a fi, păstori sĕ însciinţeze consiliul comunal. A trecut şi ḑiua de pasci şi a doua şi lucrul stă baltă. Consiliul comunal nu ascultă de ordinile pretorelui şi acesta tace, ori pretorele se supune placului unor consilieri comunali. Aşa însĕ nu putem trăì şi întrebăm pe cei în drept: Cine e mai mare pretorele ori consilierii comunali? Trebue ori nu sĕ asculte cesti din urmă de cel dintâi? Dacă trebue, pentru ce nu-i silesce pretorele sĕ se supună ordinilor sale? Dacă nu voiesce a-i silì rugăm pe cei îndrept, sĕ binevoiască a lua mĕsuri în aceasta privinţă, căci cui este încredinţată administrarea a o mulţime de comune credem noi că este dator a îngrigì de ele, a le apăra interesele mai cu seamă cele mai vitale, căci ori ce periclitare a lor aduce pagube nu numai particularilor, ci şi statului. Poporul subjugat şi tras în datorii prin ţinerea vitelor în grajd până la finea lui Aprilie se sĕrăcesce şi cine i va purta greutăţile?!

Domnul corespondent vede şi scie toate acestea se feresce însĕ de a scrie adevĕrul. Tendenţele sale sûnt numai de a arunca noroiu în ori cine nu e de naţiunea sa, după cum se poate dovedì cu colecţia lui „Tageblatt“. Pe când aveam pe pretorele precedent ori ce lucruri bagatele ale aceluia le ceteam în „Tageblatt.“

În momentul din urmă pretorele a dat nouĕ promisiuni românilor că se vor scoate vitele. La insistenţa acestora îi trimite la primar cu ordinul ca mâne, Marţi, sĕ iasă vitele, în cas contrar sĕ i se anunţe la 9 oare. Primarul refusă numirea păstorilor sub pretecst că consiliul comunal nu e complet. Un consilier e la tîrg, altul în câmp, altul la alte afaceri private. Dar ca sĕ avem o idee de temerea primarului, eată cum e compus consiliul:

1. Primarul om onest, dar fără energie, instrumentul consilierilor.
2. Adjunctul aceluia, om onest fără nici o iniţiativă şi tot odata inrudit cu tatăl orfanal (Weisenvater).
3. Notarul înrudit cu acelaşi.
4. Casierul comunal înrudit cu consilierul comunal.
5. Cassariul contribuţiilor înrudit cu acelaşi consilier.
6. Comisarul de poliţie un român.
7. Comisarul pieţii.

Afară de primar şi comisarii de piaţă şi poliţie, consiliul comunal consistă numai din cumetrii. Sub un astfel de consiliu negreşit că nu se poate aştepta oraşul la mari isprăvi.

Tot aşa de încrucişaţi sunt şi membrii corpului representativ şi între sine şi cu consiliul comunal aşa că s'ar putea ḑice că cam în familie se urmăresce prosperarea comunei.

Voiu revenì. *Silviu.*

Braşov în 9 Aprilie 1884. Mult stimate dle Redactor! În Nr. 31 al „Telegrafului Român“ din 15/27 Martie a. c. sub rubrica Sutulung, Săcele ddto 9 Martie st. v. 1884 au apărut o corespondenţă, în care după ce se descriu cele petrecute în adunarea generală a despărţământului I-lea al reuniunei învĕţătorilor din protopopiatul Braşovului între altele, ca cu siguritate se istorisesce că au venit la cunoscinţa acelei adunări cumcă învĕţătorilor Mujlea şi Şioner din Braşovul vechiu, s'ar fi denegat viaticul şi diurnele chiar din partea parochului, ceea ce este un neadevĕr mai mare decât toate neadevĕrurile câte sau putut scrie până acuma.

Deci pentru ca sĕ nu fie sedusă opiniunea publică şi sĕ se ia de bani buni asemenea insinuaţiuni maliţioase, Ve rog prea frumos mult stimate dle Redactor sĕ binevoiţi a da loc în coloanele preţuitului jurnal „Telegraful Român“ următoarelor şire:

Insinuaţiunea, că învĕţătorilor Mujlea şi Şioner din Braşovul vechiu s'ar fi denegat viaticul şi diurnele din partea parochului, în interesul adevĕrului me vĕd silit a o desminţì şi dela început a o tacsa de invenţiune tendenţioasă demnă de autorii ei, vie apoi aceea la cunoscinţă pe cale privată sau neprivată, tot atâta. Una ca aceea numai dela învĕţători poate venì. Da! trebue sĕ o tacseḑiu astfel; fiindcă dl nostru paroch neavĕnd pe mâna sa nici un ban, nu au denegat şi nu putea sĕ denege acelora nimic. Afle dar Domnul corespondent pe această cale că zeloşii sei clienţi învĕţătorii din Braşovul vechiu nu s'au adresat la timpul seu pentru licuidarea speselor de drum şi diurne la organul competent, comitetul parochial, ci numai în oarĕle din urmă când nu se mai putea conchiema comitetul, venirǎ la mine şi ca de porunceală cerură sĕ le dau 6 fl. v. a. Suma aceasta pentru o jumĕtate de ḑì şi distanţa de o palmă de loc, pǎrĕndumi-se cam esagerată nu m'am simţit dispus a o solvì din propria mea putere fără de autorisaţie.

M'am dus deci la onoratul Paroch şi după ce îi am împărtăşit pretensiunea învĕţătorilor mi a ḑis: „Dacă aveţi bani la disposiţie daţi-le cât voiţi şi cu cât credeţi că se vor ajunge, ear despre sumă pe mine nu mĕ întrebaţi, că fără consimţementul comitetului nu sciu ce sĕ ḑic.“

Acesta e rĕspunsul deciḑĕtor al Părintelui şi nimic mai mult, ear cuvinte ca cele din corespondenţa numită „lasă-i sĕ meargă şi pe jos că şi eu mergeam pe jos când eram învĕţător“ sûnt cuvinte făurite şi tendenţioase chiar ale învĕţătorilor. Întorcêndu me acum la învĕţători pe basa rĕspunsului primit m'am oferit ale da până în 3 fl. cu cari credeam că se vor ajunge. Ear cumcă nu prea avem abundanţă de bani ca sĕ putem ale pune la disposiţie calesci şi bani pentru banchete, o sciu zeloşii învĕţători tot aşa de bine cum o sciu eu, prin urmare cu cât li s'a oferit, puteau fi mulţămiţi căci dacă nu voiau a se însoţì cu alţi învĕţători la vr'o trăsură puteau prea bine pentru câţi-va cruceri a se abona la omnibusul ce cerculează în toate ḑilele între Braşov şi Săcele şi sĕ se fi dus acolo unde-i chiamă datoria; sau dacă s'au creḑut a fi în drept sĕ pretindă mai mult de cât li s'a oferit, învĕţătorii au avut bani; fiindcă tocmai atunci le numerasemsalarele, şi afară de aceasta învĕţătoriul Mujlea mai avea la sine bani încassaţi din didactre şi alţi 30 fl. v. a. pe cari demult trebuia ai preda epitropiei dar pe cari încă şi astăḑi îi ţine la sine. Din acestia putea prea bine spesa atât pentru sine cât şi pentru colegul seu Şioner precum a făcut când cu participarea la cursul de limba maghiară din Cristurul sĕcuesc, şi apoi sĕ vină la comitetul parocial cu cererea, care de sigur le-ar fi încuviinţat ce ar fi fost cu dreptul.

Veḑi dar Dle corespondente că la nici un cas nu se poate justifica remânerea acasă, a învĕţătorilor cu lipsa de parale. Dar, nu! zeloşii învĕţători preferiră a rĕmânea acasă a medita şi născocì minciuni ca cele din corespondenţă cu scop infernal chiar în contra celui mai activ şi mai zelos paroch dintre toţi, câţi ia avut până acum Braşovul vechiu şi carele mai mult de cât toţi antecesorii sei sau ostenit întru promovarea binelui bisericei şi scoalei noastre; în contra bărbatului meritat, carele cu stăruinţa de fer şi zel neobosit au lucrat în via Domnului, ne-a înfrumseţat biserica si scoala de care ne bucurăm astăḑi.

Că ce găluşti nemistuibile vor fi înghiţit învĕţătorii nostrii, poate scii numai dl corespondente şi cu zelosii sei clienţi, noi însĕ una scim şi aceea e prea adevĕrat, că dacă învĕţătorii nostrii de astăḑi sĕ bucură de salare de câte 3 şi 400 fl. v. a. acelea sûnt de a se mulţămì în prima linie ear numai acestui demn părinte. Dacă însĕ acestia nu sûnt mulţămiţi cu aceste salare, pofteascǎ în întreg protopopiatul şi dacă le place chiar la parochiile cele mai bogate din Braşov şi las — dacă în proporţie cu prea modestele mijloace ale parochiei noastre vor afla salare mai bune. Noi după modestele noastre puteri am făcut şi facem ce putem la mai mult nu ne putem întinde dacă nu voim sĕ ne pomenim într'o bună dimineaţă cu scoala închisă.

E trist însĕ în adevĕr prea trist a fi cineva nemulţămitor către făcătorii sĕi de bine, şi cu atât mai trist! a lovì în cei ce au purtat şi poartă greutatea şi zăduful ḑilei!

Cu aceste încheiu şi eu în speranţă că zelosii nostrii învĕţători până când se vor schimba timpurile mai spre bine în viitor, vor fi mai indulgenţi şi mai cu consideraţiune. *George Puiu*, epitrop.

Varietăţi.

* (Concert). Reuniunea română de cântări din Sibiiu va arangia concert Mercuri. Programa în Nr. viitoriu.

* Înmormêntarea lui **Ioachim Băncilă,** s'a făcut Joi la 4 oare după ameaḑi cu 3 preoţi şi diaconul ceremonial. Mort sufletesce de preste 20 de ani părintele Băncilă a încetat de a mai trăi şi trupesce. Fie-i ţĕrina uşoară.

* (Basaconii) Ḑiarul „Hermannstädter Zeitung“ de aici aduce un ciclu de articlii sub rubrica *„Despre lupta românilor activisti şi pasivisti“*. Articlii sunt puşi la locul prim. Autorul imitează pe cei dela „Viitorul“ cu Pasivitatea. Suntem la numĕrul *X.* şi până acuma dintre multele basaconii ne-am notat numai aceia, că Sibienii nu apreţiează din destul capacitatea bănăţenilor veniţi la Sibiiu, căci şi fericitul Şaguna a fost bănăţian *„Difficile est satiram non scribire“*.

* (Foc) După cum suntem informaţi în comuna Şoimoşul românesc — comitatul Têrnava mică a isbucnit foc în Sâmbăta Pascilor şi ajutat de un vênt puternic în câteva oare a mistuit comuna jumĕtate.

Şoimuşul Românesc este comună curat românească şi avù nefericirea, că prelângă multele procese urbariale şi sărăcia generală prin comitate, la 1876 spre Pasci fu cercetată de un foc teribil, care mistuì aproape comuna întreagă. Sermanii oameni abea sau recules şi acuma eară fură nimiciţi doară pe vecie. Dacă a făcut vre-odată presa română apel la marinimositatea publicului, în casul de faţă după duple nenorociri ale sermanilor oameni, cu drept ar putea apela la ajutoriul oamenilor de inimă.

* (Alegeri electorale). Cercurile electorale din Sibiiu în conferenţa de Joi au ales de representanţi pentru conferinţa viitoare pre domnii: Ioan Hannia, Iosif Sterca Şuluţ, Visarion Roman şi Ioan Popa. Alegerea sa făcut prin aclamaţiune.

Cu privire la secuestrul voturilor din conferinţa dela 1 Aprilie a. c. avem a comunica cetitorilor nostri, că la acea conferinţă sau dat 151 de voturi. Dintre acestea 3 voturi fiind duple nu s'au considerat. Au rĕmas deci voturi valide 148 cari s'au împărţit astfeliu: Dr. Aurel Brote, Nicolau Cristea, Dumitru Comşa şi Ioan Bechnitz câte 50. Elia Măcellariu, Visarion Roman câte 98. Ioan Hania şi Ioan Popa câte 97 Parteniu Cosma şi Dr. Nicolau Olariu câte 1.

Epilog. Scrutiniul pentru constatarea stărei faptice a lucrului varsă lumină în întunecosul labyrinth al gălăgiei. Din el se vede că neadevĕrul au grăit cei ce au tras la îndoeală onestitatea alegĕtorilor din Sibiiu. Şi acest neadevĕr trebuia sĕ fie invocat spre a se putea disolva conferenţa în modul cum s'a disolvat.

Constatăm faptul şi ne oprim. Aşa am făcut şi în rêndul trecut. Şi pentru ce?

Sora din Braşov se va convinge ce facem noi când se mână apă pe moara noastră şi a soţilor nostri de un gând.

* Regimentul de husari *Emerich Prinz von Thurn und Taxis Nr. 3.* va arangia *Luni, 16/28 Aprile* curs de *cai* pe teritorul de lângă *casarma cavaleriei* în Sibiiu.

Călăritul începe dimineaţa la 9 oare şi durează până la 12 oare. După ameaḑi se continuă dela 3 până la 6 oare.

Condiţiunile sûnt cuprinse în Statutele reuniunei pentru premiarea călăreţilor de campanie.

Cei cari în anul trecut au câştigat premiul prim nu mai pot concurge şi în acest an pentru acest premiu.

Juriul este compus din domnii General Maior Ritter von *Laszowski,* Oberst von *Galgóczy,* Oberstlieutenant Ritter von *Görger,* Oberstlieutenant *Géza,* Graf *Pálffy,* Major von *Szerviczky,* Rittmeister *Gábor* von *Radnotfay* şi Oberlieutenant Graf *Bolza.*

În celelalte a se vedea programa statorită, care se va afla la faţa locului.

* (Festivitate de inaugurare) Secţiunea vieneză *a reuniunei Carpaţilor transilvani* 'şi va ţinea Mercuri, în 18/30 Aprilie festivitatea de inaugurare în hotelul *„Goldenes Kreuz“* VI. Mariahilfer strasse Nr. 99.

Programa:

1. Mai multe piese esecutate de capela regimentului Nr. 31.
2. Salutare din partea presidiului şi mai multe cântări esecutate de membrii reuniunei.
3. Piese esecutate de capela Militară.

* (Mulţămită publică). Duminecă în 8/20 Apriliu c. una societate de diletanţi din Sibiiu, au avut o representaţiune teatrală în Reşinari, cu venitul destinat în favorul bibliotecei scolare gr. or. de acolo. La aceea representaţie au binevoit următorii Domni a contrebui preste preţul întrării, şi adecă: dl S. Popescu protopresb. 1 fl., dl Dr. D. P. Barcianu, prof. sem. Sibiiu 1 fl., dl. I. Goga paroch gr. or. în Reşinari 1 fl., la olaltă 3 fl., care sau şi immanuat resp. direcţiuni scolare spre administrare în folosul bibliotecei. Şi prin aceasta se aduce respect. Domni cea mai cordială mulţămită.

Societatea arangiatoare.

Onoraţii domni cari sau interesat şi se interesează de acea bibliotecă, ne vor scusa, dacă ḑicem că regretăm şi noi, că din venitul brut de 34 fl. s'au putut numai atâta sacrifica pentru bibliotecă. Dară ca sĕ nu fim noi acusaţi, ḑicem, că dacă am fi sciut că în sala hotelului vom primi un aşa estra petroleu, care se coste pre vr-o 3—4 oare 80 cr. într'o lampă, şi atâtea alte nimicuri de spese, care s'au pus toate în spinarea bieţilor diletanţi; sum sigur că ar fi întreprins alte pasuri. Într'adevĕr, sala au fost frumos decorată cu braḑi verḑi, însĕ dacă am trebuit a plătì pentru vr'o câteva crenguţe 3 fl., acolo unde tocmai e locul braḑilor, firesce că trebuia sĕ ne pomenim cu deficit. Sau poate că dl anteprenor al hotelului, M... s'au acomodat cu spesele după venitul nostru? Mi se pare că dacă ar fi întrat la 50 fl. tot cu 3 fl. ne-am fi pomenit rĕmaşi, ca sĕ putem contribui la un aşa măreţ scop, precum e biblioteca. Însĕ vorba ceea: omul cât învaţă totuşi moare neînvĕţat.

Unul din societate.

Posta Redacţiunei:

Mai multora în Cinadie. Necaḑurile DVoastre cu scoala sûnt mari, şi ele sûnt cu atât mai mari, cu cât vi le causează tocmai cei ce ar trebuî se ne sprigineascǎ, adecă unii creştini din Cinadie. Noi ve credem pe cuvênt, însĕ nu vĕ putem publica corespondenţa trimisă, aparţinênd ea competenţei consistoriului. Am făcut us de ea la locurile competente.

---

[716] 1—3

CONCURS.

Pre basa resoluţiunei venerabilului consistoriu archidiecasan dela 4 Ianuarie 1884. Nr. 4946 B. 1883 se escrie concurs la parochia vacantă din Viştea inferioară protopresbiteratul Avrigului cu terminul de 15 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sûnt.

Stola statorită în şedinţa comitetului parochial ţinută în 10 Aprilie 1884 ameliorată la 400 fl. v. a.

Concurenţii au de a'şi aşterne cererile cônform statutului organic la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Avrig.

Avrig în 10 Aprilie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Avrig în conţelegere cu comitetul parochial

Vasiliu Macsim,
adm. protop.

Cărți bisericesci, literarie și scolare.

Acte oficioase.

Dela

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ ÎN SIBIIU

strada Măcelarilor Nr. 47

se poate procura:

Portretul fericitului archiep. și metrop. **Andreiu** bar. de **Șaguna** în mărime de 50 × 66 cm. Prețul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Portretul Esc. Sale archiep. și metrop. **Miron Romanul.** Prețul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.

Portretul P. S. domnului episcop al diecesei Caransebeșului **Ioan Popasu.** Prețul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.

Portretul marelui mecenate **Emanoil Gojdu.** Prețul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Condice scolare: Registrul, Matricula scolarilor, legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr.; **Catalog de clasă** legat din 10 coale 35 cr., din 15 coale 45 cr., din 20 coale 55 cr.; **Chronica scolară, Protocol de clasificațiune,** legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr. — **Consemnarea pruncilor obligați a frecuenta scoala, Conspect despre absenții, Conspect sumaric despre absenții scolarilor** pentru protopresbiteri, coala à 2 cr.

Instrucțiunea pentru manuarea condicelor scolare 20 cr.

Litere mobile pentru mașina de cetire, după ortografia fonetică, 145 bucăți. Prețul 2 fl. 50 cr.

[679] 5

Catalogul cărților gratis și franco.

Comandele se efectuesc numai prelângă **rambursă** (*Nachnahme, Posta felvétel*), computând 10 cr. pentru pachetare.

O înlesnire mare la comande mai mici sûnt asignațiunile postale, cu cari se poate trimite suma pentru cărți comandate, adaugêndu-se și porto postal.

Caiete de seris.

Tipărituri pentru protopresbiteri și parochi.

Zambach și Gavora.

Fabrica de vestminte și recuisite bisericesci

de rit catolic și grec. [555] 2?—30

în Budapesta, strada Vațului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, și pentru societăți industriale (și pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelnițe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărți de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor conveni, se vor schimba cu altele.

Neîncungiurat de lipsă la economia de vite.

Pravuri de Transilvania pentru cai și vite cornute.

Pregătite din cele mai aprobate mijloace de casă, corespundĕtoare relațiunilor noastre economice și pusețiunei țĕrei noastre, cari atât ca mijloc de cură, cât și ca mijloc preservativ nu ar trebuì sĕ lipsească la nici un econom adevĕrat.

Pentru cai.

Contra ciumei, șoreceilor și altor boale periculoase, precum: catarhoea organelor de respirațiune, catarhoea de stomach, nemistuire, colică, tusă, marasma (Abmagerung) preste tot, contra celor mai decidĕtoare boale; mai departe servesc pravurile acestea la cal spre crescerea frumoasă și-l susțin sănĕtos și înfocat.

Pentru vite cornute.

Contra deosebitelor aprinderi și alte boale, precum: flatulentia și colică, mai departe la vaci, dacă dau lapte puțin și slab, contra marasmei (Abmagerung) contra apetitului perdut și cu deosebire la vitele de îngrășat.

1 pac. à $^1/_4$ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à $^1/_2$ Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru oi.

Un obiect neăpĕrat de lipsă în economia rațională de oi, preparat din cele mai aprobate și practice mijloace de casă, cel mai bun mijloc de cură și preservativ contra boalelor epidemice, cari domnesc mai adese ori, precum: Genuriu vermele de plămênă (Lungenwurm), călbează, clorosea (Anaemie Bleichsucht), tusă, diarhoea, bubat (vĕrsat) mai departe restitue apetitul perdut și vindecă toate boalele de stomach și a organelor din lăuntru ș. a. m.

1 pac. à $^1/_4$ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à $^1/_2$ Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru rîmători.

Cel mai aprobat mijloc de cură pentru rîmători. Curează diarhoea, colica, branca, precum și feliurite aprinderi. — E de mare folos și pentru rîmătorii de îngrășat, fiind-că face apetit și tot odată și îngrașă.

1 pac. à $^1/_4$ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à $^1/_2$ Kilo 60 cr. v. a.

[708] 2—10

Depositul principal de espedițiune la
Albert Wachsmann,
apotecar în Borgo-Brund. (Transilvania).

Mai departe în deposit: în Sibiiu, Cluj și Sighișoara la J. B. Misselbacher sen., în Brașov la J. L. & A. Hesshaimer, în Bistrița la A. Kollmann.

MORBURI SECRETE

Mle vindec pe basa esperiențelor celor mai nouĕ scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 20

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Cele mai bune

Clavire de Proksch

cu prețul de
400 fl., 500 fl., 580 fl.
și garanție pentru întreagă **Transilvania**
se află esclusiv numai la
depositul lui Heldenberg
în Sibiiu.
Epistole sûnt a se adressa francate.

Unele păreri dela artistii cei mai renumiți despre aceste clavire ale lui Proksch.

Spre marea mea uimire în escellentul fabricat ai domnului A. Proksch am aflat clavire de prima calitate și frumsețe, cari în ce privesce poesia tonului și modul perfect de esecutare țin concurența cu cele mai renumite producte de acest soiu. 'Mi place a crede, că aceste fabricate escellente — de un preț cu totul moderat în timpul cel mai scurt se vor lăți tot mai tare, și bucuria mea cea mai mare va sta în aceia, dacă voi putè contribuí și eu la popularisarea lor.

(677) 9 **Sofia Menter-Popper,**
pianista curței ces. reg. aust.

Elegantul D-tale clavir mi-a sosit eri, și me aflu îndemnat a-ți comunica, că frumsețea tonului lui a pus pre toți în uimire

Gustav Walter,
artist la opera ces. reg.

Clavirul firmei Proksch, pe care avui ocasiunea a'l audi astădi, este unul dintre cele mai bune instrumente, ce am audit până acuma.

Jules de Schwert,
Virtuos de curte al Maiestăței Sale împĕratului din Germania.

Raportul esposițiunei imp. din Gratz.

Constatăm cu satisfacțiune, că clavirele espuse de această firmă au atras asupra lor deosebit interes. La locul prim se distinse un clavir mic de sistem american cu coperis negru de tot elegant. Tonul lui era brillant și conserva sunetul frumos în toate posițiile. Preste aceasta esecutarea era egală și de tot corespundĕtoare. Instrumentul al doilea era un pianino de sortă mai mică, înse asemenea celui dintâi și el avè tonuri de tot frumoase, esecutare lesnicioasă și adjustat cu eleganță. Etablissmentul în ce privesce technica stă la nivoul timpului nostru; di de di câștigă mai mare importanță, și în cercurile competente se bucură de recunoscință măgulitoare.

Infallibil.

Retrimitem banii primiți tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu același efect la **căpățina goală** (pleșugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** și la **încărunțire.**

După întrebuințare mai deasă garantăm succesul. Espediția în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** și la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia C. Bugarsky. *Bucuresci:* Rud. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta:* Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeș:* M. Vlad, farmacist. *Lugoș:* L. Vértes, farmacist. *Timișoara:* Stefan Tárczay, farmacist. *Verșeț:* Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumsețā din care se nasce **frăgedie, forme frumoase și albe la trup,** depărtează petele de piele și de vĕrsat. — Prețul 85 cr. [713] 3

„Bouquet du Serail de Grolich.“
parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuința și ca presente. Prețul fl. 1.50.

Nu este înșelătorie.

După desemnul de aici mai sûnt de vêndut:

8766 bucăți de oroloage-remontoir Washington veritabile à 9 fl. 78 cr. și 3967 bucăți oroloage verit. Elvețiane à 4 fl. 85 cr.

În mărime pentru domni și dame.

Aceste oroloage sûnt toate regulate pe secundă. Cifrele strălucesc de sine și noaptea așa încât în ori și care timp, poți vedea fără lumină la câte oare este

Un orologiu pentru dame, veritabil de 14 carrate, probat de oficiu costă: mai înainte fl. 75 — **acum numai fl. 28.**—; **un orologiu mare pentru domni,** mai înainte fl. 90.—, **acum numai fl. 35.**—; în 13 carrate argint, probate prin oficiu, suflate cu aur, foarte fine, pentru **dame,** mai înainte fl. 30.— acum numai **fl. 14.**— pentru **domni,** mai înainte fl. 25.—, acum numai **fl. 12.50; oroloage de argint de Geneva (Genf),** veritabile, cu căsulie de aur, mai înainte fl. 15.— acum numai **fl. 8.50. Oroloage remontoir Washington patentate,** veritabile, mai înainte fl. 36.— acum numai **fl. 9.78, Oroloage-Anker de Geneva,** cu 17 rubine, cu căsulie de nikel de argint verit. sau de aur dublu, regulat cu aparat de nikel patentat, cu curs solid, mai înainte fl. 22.— acum numai **fl. 8.75, un orologiu elvețian** foarte bun, frumos decorat, cu Anker, mai înainte fl. 15.— acum numai **fl. 4.85.**

Prelângă aceasta ori cine va face comande va căpeta

de tot pe nimica, gratuit, ca cadou

din depositul nostru o păreche de cercei pentru dame din aur de 14 carrate, probați de oficiul de punciare principal c. r., cu corale veritabile, mărgele sau rosete; mai departe 1 cruce de gât cu lanț-Collier, 1 brouș gravat foarte fin, 1 medaillion cu camea frumoasă, 1 inel de briliant-Simil veritabil, 8 garnituri de bumbi de chemisette-și manchette din nikel de argint, cu gravură de mașină fină, 1 lanț de orologiu din cel mai fin aur dublu cu medaillion cu 12 fotografii fine și picante de Paris sau cu Georg-Taleri, 1 cigaretă de spumă de mare cu ambră galbină, cu figuri fin gravate sau sculptate, cu etui, 2 albumuri, cel dintâiu cu 50 de fotografii al doilea cu 291 bucăți de diversi articuli de lucs.

Album de fotografiă, în formă cuart, cualitate prima, cu jucărea veritabilă de Geneva, joacă douĕ piese, cumpĕrat singur fl. 7.50 ca adaos la oroloagele de mai sus numai **fl. 6.**

Pentru fie-care orologiu se dă **garanție de 5 ani.** Ce nu convine se primesce retour sau se preschimbă, prin urmare ori ce comandă e fără risico.

Spedițiuni se fac în fie-care di, afară de dilele de sĕrbători crestinesci, pasci, rusalii și crăciun.

Adressa: Uhren-Alianz din Genf,
Viena I. Adlergasse Nr. 1. [682] 5—12

NB. Scrisori de aprețiare favorabilă se primesc ori și când cu mulțămită însĕ nu se publică.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 44 Sibiiu, Marți 17/29 Aprilie 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sesiunea sinodului archidiecesan.

Dumineca s'a într'unit sinodul nostru archidiecesan în ultima sesiune a periodului actual. La 9 oare Escelenția Sa Părintele archiepiscop și metropolit Miron Romanul a celebrat în biserica parochială din cetate sânta liturghie, asistat de P. Archimandrit și vicariu archiepiscopesc Nicolau Popea, P. P. protosinceli Dr. Ilarion Pușcariu și Nicanor Frateșiu, P. protopresbit. Petru Popescu din Făgăraș, asesorul consitorial Zacharia Boiu, P. Protopresb. Simeon Popescu P. Prot. hirotesit sub decursul sântei liturghii Ioan Danciu și diaconul ceremonial. Inainte de începerea liturghiei Escelenția Sa a hirotesit întru ceteți 2 candidați la preoție și 5 elevi ai institutului andreian, ear la sfêrșitul liturghiei s'a făcut invocarea spiritului sânt. Cântările liturghice le-a esecutat corul institutului pedagogico-teologic sub conducerea domnului George Dima.

La 12 oare Escelenția Sa P. Archiepiscop și metropolit Miron Romanul deschide sinodul cu următoarea cuvêntare:

„Preastimaților Domni! Iubiților frați, iubiților fii sufletesci!

Biserica ortodocsă română din Ungaria și Transilvania, ca în toți anii pe acest timp, așa și astăḑi se întrunesce prin representanții clerului și ai poporului în sinoadele sale eparchiale, pentru a se consulta asupra mijloacelor necesari la desvoltarea vieții noastre bisericesci.

Măreț este scopul care'l urmăresce biserica în general, și bine sûnt combinate instituțiunile, prin cari în special biserica noastră ortodocsă română se susține pe basele canonice ale bisericei universali și se desvoaltă în spiritul întemeiătoriului bisericei prin propriele sale puteri, prin concursul tuturor credincioșilor sei.

La un scop măreț avem sĕ lucrăm și noi, cari ne întrunim astăḑi aicia în sinodul archidiecesei noastre; avem sĕ lucrăm la perfecționarea organismului nostru administrativ bisericesc, ca prin acela sĕ se reverse lumina cea curată a evangeliei lui Christos preste toate clasele poporului, și sĕ prindă tot mai adênci rădĕcini în poporul nostru virtuțile sublime creștinesci: credința, caritatea și speranța, fără de cari nu esistă fericire durabilă.

Ca sĕ putem corespunde misiunei noastre cei de mare importanță, se recere din capul locului, ca cu preferență noi în consultările noastre sinodali sĕ manifestăm atinsele virtuți sublime creștinesci și sĕ delăturăm tot ce ar repugna acelora; sĕ ne unim în spiritul crescinătății și sĕ contribuim toți prin o conlucrare armonioasă la prosperarea sântei noastre biserici, a unicului institut de origine divin, care ne poate adăpostì între tote valurile vieții omenesci.

Aceste se recer dela noi mai ales între împregiurările de astăḑi foarte nefavorabili progresului, când adecă spiritele agitate prin certe și lupte amărițioase pe terenul politic, 'și caută rĕsbunare, și în pofta lor de isbêndă, perd adese ori din vedere chiar și sânțenia bisericei, carea înainte de aceasta poate că de strĕini, dar de fii sei cei adevĕrați nici când n'a fost profanată.

Sĕ nu perdem din vedere, Preastimaților Domni, Iubiților frați și iubiților fii sufletesci! adevĕrul constatat prin istoria popoarĕlor: că asupririle din partea strĕinilor ne adună și ne întăresc, ear certele și împărecherile din sinul nostru ne resipesc și ne consumă puterile. Celea mai grele fatalități ale bisericei au provenit totdeauna din discordia nutrită între aceia, cari erau chiemați a propaga pacea și buna înțelegere. Dumneḑeu sĕ ferească sânta noastră biserică de fatalitățile, în cari o ar putè împinge lipsa de tact sau chiar împietatea fiilor sei!

Premițênd acestea ca sfaturi archieresci, purcese din inimă rêvnitoare pentru păstrarea și perfecționarea instituțiunilor liberali ale bisericei noastre ortodocse române din Ungaria și Transilvania, ședința ordinară a sinodului nostru archidiecesan pentru anul curent 1884 o dechiar de deschisă.“

După aceasta cuvêntare presidiul aduce la cunoscința sinodului archidiecesan, că unele cercuri electorale, parte prin repausarea fostilor deputați, parte în urma conclusului din anul trecut devenirĕ vacante, și consistoriul a dispus întregirea acelora. Provoacă deci pre deputații aleși a-și presenta credenționalele.

La ordinea ḑilei urmeaḑă constituirea biroului. Presidiul denumesce de notari interimali pre deputații Nicanor Frateșiu, Dr. Nicolau Olariu și Dumitru Comșa.

După această constituire se nasce o lungă desbatere cu privire la constituirea definitivă a biroului, la care a luat parte 9 vorbitori dintre cari numai trei au vorbit odată.

Domnul deputat Truța cu provocare la conclusul din anul trecut — care dispune că constituirea se face pentru întregul period — propune a remânea prelângă biroul vechiu. Constatându-se înse că dintre membrii biroului vechiu numai trei sûnt presenți și accentuându-se că pentru conclusul citat s'a căit sinodul și în sesiunea trecută, deputatul Iosif Pușcariu propune a se constituì biroul de nou.

Împregiurul acestor două propuneri s'a învêrtit lungă desbatere și ea se prelungia încă dacă domnul Eugen Brote nu propunea încheiarea discusiunei.

S'a votat, și pentru propunerea domnului Truța fură date numai 15 voturi. S'a cerut contraprobă sub cuvêntul că trebue sĕ fie mai multe.

S'a făcut contraprobă și s'a constatat faptul că pentru propunerea dlui Pușcariu s'au dat 19 voturi.

Astfel s'a decis constituire nouă atât pentru birou cât și pentru comisiuni. S'a suspendat apoi ședința pentru a se consulta asupra alegerilor și după redeschidere sinodul s'a constituit în modul următoriu:

În birou: de notari din cler s'a ales: Nicanor Frateșiu și Simion Popeccu, ear dintre mireni Dr. Nilau Olariu Dr. D. P. Barcianu, Gerasim Candrea și Gregoriu Pletosu.

În comisiunea verificătoare se aleg deputații: Ioan Raț G. Părău, Rub. Patița. Dr. L. Petco, Eugeniu Brote și Petru Truța.

În comisiunea organisătoare: Nicolau Cristea, Sim. Popescu, R. Crainic, Iacob Bologa, Parteniu Cosma, Anania Trombitaș, G. Candrea, Dem. Comșa și Ioan de Preda.

Comisiunea Bisericească: I. Almășan, T. Geaja, Ioan Gall, Nicolau Gaetan, Ilariu Duvlea, Dim. Muntean, Const. Stejariu, Dr. I. Pop, și Petru Truța.

Comisiunea scolară: Dr. I. Pușcariu, Z. Boiu, Vas. Roșescu, V. Almășan, Dr. N. Pop, Ioan Popea, Dr. D. P. Barcianu, El. Macelariu, Liviu de Lemeni.

Comisiunea financiară; Nic. Popea, Al. Tordoșan, Sam. Cupsa, Dr. L. Petco, Sabin Piso, Rub. Patița, Iosif Pușcariu, N. P. Petrescu, Pet. Gligor.

Comisiunea petiționară; M. Lazar, Nic. Lazar, Alecsiu Olasiu, Eugen Brote, Sim. Damian și Zah. Pușcariu.

Comisiunea pentru bugetul cassei: Petru Popescu, Ioan Zaharia și Daniil David.

Deputații aleși în cercurile vacante și anume: Ioan Almășan, în cercul preoțesc a XV. Têrnava; apoi Simion Muntean, în cercul al III. mirenesc Sebeș; Gerasim Candrea, în cercul X. mirenesc Abrud, și Gregoriu Pletosu, în cercul al XIII. Deeș, își presentează credinționalele.

După constiturea biroului credenționale nou aleșilor deputați Ioan Almașian, protopresbiter Gerasim Candrea, Gregoriu Pletos, S. Muntean, se predau comisiunei verificătoare, cu însărcinarea ca sĕ se constitue și sĕ raporteze încă în ședința de mâne.

Se presentează cererile pentru concediu și anume: dela deputatul Iosif Barac pentru întreagă sesiunea, Ioan cav. Pușcariu, asemenea, Diamandi Manole tot pentru sesiunea întreagă și Petru Nemeș pentru 6 ḑile. Concediile cerute se acoardă.

Presidiul presentează următoarele esibite:

a) Raportul consistoriului de dto 4. Aprilie 1884 Nr. 1786 plen. despre activitatea s'a în ședințele plenarie din anal 1883;

b) Raportul consistoriului dto 18 Octombre 1883 Nr. 3904 B. 1883 cu privire la primirea elevilor în Seminariul Andreian;

c) Hârtia consist. ddt. 11 Aprilie Nr...... prin care se subșterne un proiect nou de regulament pentru afacerile interne ale cosist. archidiecasan.

d) Raportul consistoriului din 13 Ianuarie 1884 Nr. 5488 Ep. din 1883 prin care înaintează actul fundațional despre fundațiunea Dimitrie Andronic.

e) Propunerea consistoriului din 25 Ianuarie 1884 Nr. 4163 plen. din 1883 de a se încuviința emeritatului protopresbiter S. P. Moldovan un ajutoriu anual de 200 fl.

Se transpun comisiunei organisătoare.

Se presentează:

a) Raportul consistoriului archidiecesan ddto 11 Aprilie 1884 Nr. 1870 a. c. despre activitatea în senatul strins bisericesc.

b) Raportul consistoriului ddto 20 Martie a. c. Nr. 2903 B. privitoriu la dotațiunea preoțimei, în urma conclusui sinodal din 6/18 Maiu 1883 Nr. protocolului 166.

Se transpun comisiunei bisericesci.

Se presentează:

a) Raportul consistoriului ddto 11 Aprilie Nr. 1863 Scol., despre activitatea sa în senatul scolar în decursul anului 1883;

b) Raportul consistoriului ddto 20 Octomvre 1883 Scol. privitoriu la censurarea cărții „Elemente de istoria naturală“ cursul al II-lea de Dr. D. P. Barcianu.

c) Raportul consitoriului din 11 Aprilie a. c. Nr. 2870 scol. 1883 la conclusul sinodal din 29 Aprilie 1883 Nr. 74 cu privire la cestiunea fondului regnicolar de pensiune a învețătorilor.

d) Raportul consistoriului din 11 Aprilie a. c. 1858 scol. prin care se propune spre aprobare manualul: „Noua metodă practică pentru a învĕța cu înlesnire limba germană“, prelucrată de M. Rudinescu.

e) Raportul consistoriului din 11 Aprilie a. c. Nr. 2873/1883 scol. în urma conclusului sinodal din 30 Aprilie 1883 Nr. prot. 97, ca din stipendiile de câte 500 fl. din fundațiunea „Francisc Iosefină“ sĕ se creeze stipendii mai mici pentru studenți de la scoalele gimnasiale, reale și pedagogie.

f) Raportul consistoriului din 4 Aprilie a. c. Nr. 1610, privitoriu la îndeplinirea a două posturi de profesori la seminariul „Andreian“.

Se transpun comisiunei scolare.

Se presentează:

a) Raportul consistorial din 11 Aprilie a. c. Nr. 1864 Ep. despre activitatea sa in senatul epitropesc.

b) Raportul consistoriului din 21 Ianuarie a. c. Nr. 2893 din 1883, la conclusul sinodal din 4/16 Maiu 1883 Nr. prot. 147 privitoriu la scutirea elevilor pedagogi dela solvirea tacsei seminariale.

c) Hârtia consistorială din 31 Martie a. c. Nr. 2875/1883 Ep., privitoriu la rectificarea conclusului sinodal din 2/14 Maiu 1883 Nr. prot 112 încât privesce crescerea averei archidiecesane.

d) Raportul consistoriului din 11 Aprilie a. c. Nr. 1857, prin care se subștern rațiociniele consistoriului pe anul 1883.

e) Raportul consistoriului din 11 Aprilie a. c. Nr. 1860 Ep., prin care se subșterne bugetul consistoriului pe anul 1885.

Se transpun comisiunei financiare.

Se presentează:

a) Rogarea comitetului parochial din comuna biser. Bêrlad pentru a fi împĕrtășită din fondul bisericelor serace cu un ajutoriu de 300 fl. spre scopul reparărei edificielor parochiale.

b) Cererea comunei bisericesci M. S. Georgiu pentru întregirea parochiei prin concurs.

c) Rogarea mai multor parochieni din Zdrapţi, pentru resolvirea causei lor cu parochul Ioan Comşa.

d) Cererea comitetului parochial din comuna bis. Şard pentru anectare la protopresbiteratul Sighişoarei.

e) Cererea parochului din Şelimber Ioan Cintea pentru un ajutoriu de 100 fl.

Se transpune comisiunei petiţionare.

Şedinţa următoare se anunţă pe Luni în 16/28 Aprilie a. c. la 11 oare înainte de ameaḑi. La ordinea ḑilei raportul Comisiunei verificătoare. Şedinţa se încheia la 1½ oare după ameaḑi.

Revista politică.

Sibiiu, 16 Aprile 1884.

Principele de coroană Rudolf fù primit în România cu entusiasm. Regele şi regina României a întêmpinat pe fiitorii nostri monarchi la Comana. Intrevederea a fost foarte călduroasă din ambele părţi. La 8 oare trenul a sosit în gara Filaret şi după presentările oficiale cortegiul a pornit spre palat.

Festivităţile au decurs în modul cel mai sêrbătoresc. La balul dat din partea oraşului Bucuresci, principesa de coroană Stefania, regina României şi întreagă suita de dame s'a presentat în costum naţional românesc.

Părechia princiară a părăsit capitala României Sâmbătă seara la oarele 11. Asupra amĕnuntelor vom reveni.

Pentru primirea prìncipelui de coroană se fac pregătiri mari în Serbia. Caracteristic este modul cum presentează ḑiarele streine capitala Serbiei. Se ḑice că în Serbia nu este nimica de Doamne ajută şi că acùma s'au comandat toate din strĕinătate. Trăsurile de gala sunt din Florenţa, caii din Hanovera şi mobilele din Francia.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Patria lui Radu-Negru, 15/27 Aprilie 1884. Dle Redactor! E cam de mult, de când nu s'a mai auḑit nimica important din mult cercata şi mult năpăstuita patrie a lui Radu-Negru. E cam de mult — dar totuşi nu aşa de mult, căci numai eri alaltăeri s'au înregistrat în analele acestui ţinut faimoasele alegeri ale lui Nagy Sándor, Herszényi etc.

Sĕ nu cumva sĕ ve „împingă pĕcatul“ a crede, că de astădată ve voiu comunica ceva opus celor premerse!

Nu, căci cu casul ce-l voiu releva mai la vale s'au înmulţit numai punctele negre ale istoriei acestui comitat curat român.

— Este cunoscut deja din jurnalistică, că în periodul acesta al alegerilor municipale în urma unui pact între români şi maghiari, au intrat în funcţiune mai puţini români decât în periodul trecut. Dar sciţi că nici acesti puţini români nu sunt aşa de norocoşi ca sĕ-şi încheie în pace serviţiul periodului întreg! În ḑilele acestea s'a slobozit dela comitele suprem un ordin prin care toate alegerile municipali par a fi ilusorie.

In cercul Branului fù ales de pretore dl C. Pop şi sub pretore dl Csia. Ordinul care a produs schimbare bătătoare la ochi mai în toate cercurile pretoriale a dispus suspendarea pretorului numit din motiv de lenevire (?) în oficiu, afirmându-se, că sûnt 503 de acte neresolvite. Din acest incident s'au făcut următoarele permutaţiuni: dl Bele pretorul din Arpaş, ca substitut în Bran; dl Kloss, v-pretor în Şarcaia, ca pretor substitut în Arpaş; dl Aldulea Meţian, espeditor comitatens, ca v-pretor substitut în Şărcaia.

E sciut că la moartea pretorului I. Tulcea, au remas preste 1000 de acte grămădite şi neresolvite, substitutul pretorial dl Csia, actualul v-pretor de acolo afirm cu toată tăria când ḑic, că n'a putut fi în stare sĕ aducă lumină în afacerea acelor restanţe. Decum va dela 1 Ian. a. c. numĕrul actelor neresolvite s'a redus prin dl C. Pop e constatat şi nu este lucru de mirare dacă nu s'a putut termina resolvirea acelui colosal numĕr de restanţe. Deci poate pricepe ori cine, că aici nu poate fi vorba de lenevire în oficiu, ci de alte cause suspicionate, cu cari nu pot eşì pe faţa puternicii ḑilei, ear motivul arĕtat este numai pretecst orbitor al lumei din afară. Cine cunoasce „inalta persoană,“ a d-lui Csia nu sĕ poate mira de cursa de faţă. Denumirea acestuia de v-pretor în Bran a fost anume intenţionată pentru frângerea gâtului vrednicului funcţionar ales ca pretor. Câte amărăciuni i s'a causat d-lui Pop prin renitenţa intenţionată a adjuntului seu, până ce în fine eată unde a ajuns lucrul a căror basă pentru noi este un secret. Joi 12/24 l. c. a venit în Făgăraş o deputaţiune compusă de mulţi honoraţiori din Zernesci şi din Bran în frunte cu dd. Traian Meţian şi advocatul Garoiu, care deputaţiune a stăruit cu toată bărbaţia românească la dl comite suprem pentru revocarea decretului de suspendare şi pentru permutarea dlui Csia carele singur este causa acestor calamităţi.

Se poate oare crede, că a fost încoronată aceastӑ „cutezĕtoare“ întreprindere? Nici de cum! Cum se poate ascepta ca mâna credincioasă a puternicilor ḑilei sĕ fie mutată dela locul de supraveghere şi de denunţiare? Eată acestea sûnt urmările indulgenţei prea mari a românilor nostri în general, ear în special acelor, ce au stat în fruntea alegătorilor români de aici dela noi! Resultatul final al dramei din cestiune îl vom vedea în curând dupa cercetarea disciplinară, carea s'a început şi carea s'a promis din partea comitelui suprem că nu va dura mai mult ca 4 septĕmâni.

Atâta în obiectul de faţă! cât despre viaţa ce domnesce aici pe la noi, seamĕnă cu acelui ce-şi teme curmarea vieţii dela ori ce mişcare ce se produce în giurul seu. În special capitala noastră Făgăraşul, parecă nu mai e centrul romanismului, cum a fost şi cum ar trebuì sĕ fie, ci fundul maghiarismului.

Vegetaţiunea înaintează cu paşi gigantici, numai o ploaie rece şi cu vênt de cătră ost ne-a făcut sĕ îmbrăcam earăşi vestminte de earnă; ne temeam de zăpadă, astăḑi însĕ apărând soarele, a început a se mai îndulci atmosfera. Economii lucră pe întrecute la câmp.

G.

Nerasteu, 14/26 Aprilie. (Conferenţa electorală a alegĕtorilor români din comitatul Murĕş-Turda partea inferioară). Onorată Redacţiune! Măiestria şi tendinţa ce-a avut puternicii ḑilei, când cu aşa numita „arondare“ a comitatelor şi cu împărţirea cercurilor electorale, se manifestă destul de chiar la cea mai mică mişcare politică a românilor. Prelângă greutăţile create prin faimoasa lege separată electorală pentru Transilvania, împărţirea comitatelor şi a cercurilor electorali au fost menite a sfăşia trunchiul poporului român în sute de părţi, pentru ca sĕ fie absolut imposibil sĕ ajungă la valoare undeva preponderanta lui maioritate.

Nicăiri manevra aceasta nu se arată mai chiar ca faţă de câmpia transilvană. Aceasta parte a ţĕrei se pare a fi fost obiect al deosebitei atenţiuni al spiritului sfărmătoriu de naţionalităţi şi distrugătoriu de bunăstarea, liniscea şi pacea patriei şi a popoarelor conlocuitoare. Locuinţa de o populaţiune compactă română de preste 400,000 suflete aceasta parte a ţĕrei, granariul Transilvaniei, a fost preste seculi acropolea romanismului în Transilvania. Călătoreai ḑile întregi prin sate mari şi bogate fără ca sĕ auḑi un singur cuvênt în altă limbă decât românesce. Populaţiunea e cea blândă, onestă şi laborioasă ce esistă în întregul regat unguresc. Ea ţine strins la moravurile străbune si la „legea românească“ — religiunea sa, nesciind a face deosebire între riturile române şi alfa şi omega tuturor mişcărilor şi întreprinderilor sale e păstoriul seu sufletesc. Instinctiv şi de seculi încoace ea se feresce de „domni de oraş“ nu merge bucuros la ei ci îşi vede de lucrările sale.

Aceste sunt motivele din cari şovinismul maghiar s'a aruncat cu toată vehemenţa asupra Câmpiei transilvane. Problema i este a sparge solidaritatea naturală a rasei române şi a sfăşia compacţiunea poporului spre a putea nimicì în fracţiuni, ceea ce nu se poate atăca în corp. Câmpia transilvaniei fu dară împărţită între patru comitate, cele mai pronunciat şovinistice: Cluş, Turda,-Arieş, Mureş-Turda şi Solnoc-Doboca punêndu-se românilor în coaste cunoscuta pleavă istorică din oraşele Cluş, Turda şi M. Oşorheiu, apoi secuii din fostul odinioară scaun al Arieşului şi al M.-Oşorheiului. De şefi politici sĕ pun cei mai pronunciaţi Bánffiesci şi Keményesci, ear de funcţionari se caută pe cât se poate renegaţii tuturor naţionalităţilor.

De aici a prevenit, că o conferenţă electorală a alegĕtorilor români din partea inferioară a comitatului Murĕş-Turda s'a putut convoca numai cu mari greutăţi şi s'a putut efectuì numai prin delegarea unui membru al comitetului electoral permanent din Sibiiu.

Cu prealabilă concesiune în scris a autorităţilor comitatense conferenţa s'a întrunit în Riciu la 10/22 Aprile în urma convocărei unei comitet ad-hoc. Preste 200 de participanţi din cele mai mari depărtări sĕ presentară în vestminte serbătoresci în frunte cu vre-o 30 preoţi (gr. catol.) şi cu numeroşi „proprietari de mijloc“ inteligenţa rurală, a carei numĕr se sporesce în acel ţinut pe ḑi ce merge. Onoră conferenţa cu presenţa sa şi domnul suprefect (solgăbirĕu) al cercului carele în urma bunului seu tact şi a atitudinei pline de demnitate apare ca un corb alb în ḑilele noastre*).

Conferinţa sĕ deschisă prin unul dintre convocători arătând acesta însemnătatea ei, apoi necesitatea şi urginţa ca „români dìn patru unghiuri“ sĕ se consolideze şi organiseze spre apĕrarea celui mai înalt şi sânt drept al lor, al dreptului de esistenţă ca naţiune, care nici odată nu a fost în aceea mesură atacat, ca în ḑilele noastre.

După aceasta se constituì conferenţa alegênd de preşedinte pre dl Ioan Balint, paroch gr. cat. în Sânt-Martin şi de notariu pre dl Augustin Aldea, proprietariu în Bozet.

Deschiḑêndu-se ordinea ḑilei, membrul comitetului ad hoc Radu Fogaraşi, proprietariu în Nirasteu mânecând din punctele de vedere: că naţiunea română de seculi încoace e consolidată prin multele suferinţe ce o au ajuns, dar mai ales în timpul mai nou mărindu-se suferinţele ei, a aflat la 1881 a se organisa formalminte într'un partid politic; că în ori ce ţeară poliglată, cum e şi patria noastră mai largă, o naţiune poate ajunge la valoare numai deacă păşesce solidară şi bine organisată întru apărarea drepturilor sale, face următoarea moţiune:

„Alegĕtorii români din ţinutul inferior al comitatului Mureş Turda, ca parte întregitoare a partidei naţionale române primesc principiul de solidaritate în toate acţiunile politice ale acestei partide şi se constitue pe basa programei statorite în conferenţa generală din Maiu 1881 pentru un nou period de alegeri dietali într'un club de partidă, instituind un comitet esecutiv de 15 membrii pentru toate trei cercuri electorali: M.-Oşorheiu, Acaşfaleu şi N.-Szereda.

Tot-odată acesti alegători recunosc necesitatea ca spre statorirea ulterioarelor acţiuni în sensul programei partidei sĕ se convoace una conferenţă generală, la care alegătorii români din aceste trei cercuri voesc a participa prin câte 2 delegaţi din fie-care cerc aleşi de conferenţa de astăḑi!

Dl Eremia Lodoşan fost suprefect până la alegerile din earna trecută adoptă în principiu propunerea d-lui Fogaraşi, dar considerând că naţiunea română în urma abţinerei sale dela alegerile dietali, a fost dechiarată de inimică a statului maghiar şi a constituţiunei; considerând că numai prin participarea la detă putem spera de a câştiga bună voinţa şi favorul regimului şi numai astfeliu poate ajunge şi inteligenţa română la valoarea capitalului seu intelectual; considerând că numai astfel putem convinge pre conlocuitorii nostri maghiari despre iubirea noastră frăţască cătră ei propune: ca delegaţilor, ce sĕ vor trimite la conferenţa generală sĕ li se dee instrucţiunea de a pleda prelângă activitate în cestiunea alegerilor dietali, precum şi aceasta conferenţă întreagă sĕ se esprime pentru activitate.

Sub decursul vorbirei dlui Lădoşan conferenţa şi-a esprimat neconsimţirea s'a prin dese interclamări, cari se finiră cu unanimul „nu ne trebue“.

Preşedintele pune întrebarea: dacă poftesce conferenţa sĕ se pună la vot şi propunerea dlui Lădoşan, la care urmă de nou sonorul „nu ne trebe“.

Membrul comitetului ad hoc A. Trombiţaş observă mai întâiu, că e contra regulelor usitate, ca o propunere făcută în orice adunare sĕ nu se pună la vot ect. detrage aceasta nu numai demnităţii conferenţei, ci şi causei noastre naţionale.

Reflectează apoi la cele ḑise de Dl Lădoşan, că în ochii Europei culte şi ai factorilor politici deciḑĕtori, nu impoartă nimic timbrarea de inimici ai statului şi ai constituţinnei, ce ni se face fără de tot temeiul. Tot omul cu pracsa politică scie că fie care partidă politică numesce: duşmani pe adirenţii la altă partidă cu principii eterogene de ale sale. Noi nu sûntem duşmanii patriei şi ai constituţiunei, ci suntem duşmanii nedreptăţilor, apăsărilor şi persecuţiunilor, ce le îndurăm în patrie şi sub constituţionalism, si cari sûnt mai mari şi mai amare ca sub sistemul absolutistic. Respinge ideea de ane dechiara pentru politica unui regim cu scopul oare-care de a ajunge favoruri particulare dela acela, pentrucă în patria liberă poporul liber, nu are de a cerşì favoruri şi graţia dela acel factor a cărui chemare şi datorinţiă e esecutarea legilor create de liberul popor. Noi voim dreptate şi egalitate pentru naţiunea noastră întreagă şi nu căutăm favoruri pentru singuraticii membrii ai aceleia. Şi noi dorim pace şi iubire frăţească cu celelalte naţiuni, însĕ pacea şi iubirea poate sĕ esiste şi sĕ fie adevĕrată şi durabilă numai pe basa morală pe dreptate şi egalitate şi sincera respectare reciprocă a intereselor sociali şi culturali ale fie-carei naţiuni. E dată basa aceasta, atunci iubirea frăţească va venì de sine; nu e dată iubirea nu se poate forţa şi locul ei îl ocupă ipocritismul. Şi noi scim că aceste doauě popoară — românii şi maghiarii — sûnt avisate unul la altul şi că ambele au tot acei puternici duşmani streini; şi noi scim că ambele popoară situate prin soarte într'o ţeară, au sau a trăì dimpreună, sau vor perì unul cu altul devenind pradă unui al treilea; dar legătura lor poate fi intimă şi durabilă numai prin dreptate şi sinceră echitate reciprocă faţă de interesele vitali a fiecăreia; fără de acestea onoarea frăţească nu are basă, e ipocritism e minciună. Ce privesce părerea dlui Lădoşanu, că delegaţilor la conferenţă sĕ li se dee anumite instrucţiuni, aceasta o dechiară cu totul neusitată şi nelogică. Ori participăm la conferenţă pe basa programei partidei şi atunci delegaţii nostri în aceea programă au totodată instrucţiunea lor, sau nu acceptăm programa şi atunci nu avem de a ne trimite delegaţi. Cu toate acestea doresce, că propunerea d-lui Lădoşanu sĕ se pună la vot cu atâta mai vêrtos fiind că conţine un principiu deciḑĕtoriu

---

*) Vor mai fi ei şi alţii buni. Şi apoi în şovinism pe mulţi dintre noi nu ne întrec funcţionarii aşa numiţi „renegaţi.“ Red.

Punênduse propunerea dlui Lădoşanu la votisare nu o sprigineşce nimeni. Punênduse la vot propunerea lui Fogaraşi sĕ primesce unanim cu aclamaţiuni entusiastice.

Se purcede apoi la alegerea comitetului esecutiv aclamânduse de membrii: Vasiliu Hossu protop. gr. cat. în Mureş-Oşorheiu, Radu Fogaraşi proprietariu în Nirasteu, Dumitru Man comerciant în M. Oşorheiu, Zacharie Baciu preot gr. or. în Nasna, Ioan Codarcea, proprietariu în Proiu, Filip Pop, paroch gr. cat. în Band, Ioan Manu proprietariu în Riciu, Ioan Pauşea paroch gr. cat. în Riciu, Ioan Balint paroch gr. cat. în Săntmartin, Alexiu Viciu paroch gr. cat. în Nirasteu, Eremia Lădoşan proprietariu în M. St. Georgiu, Maximilian Codarcea paroch gr. cat. în Pogaceaoa, Demetriu Cormoş propriet. în M. Sântana, Michail Bucşa preot în St. Lörincz, Mihail Piroşca invetătoriu în Erdősântgiorgiu.

De delegaţi se aleg: Radu Fogaraşi, A. Trombiţaş, Ioşif St. Suluţ, Ioan Rusu, P. Cosma, şi V. Roman, ear de suplenţi: Jeronim Bariţiu, Dr. Nicolau Olariu, Simion Căluţ, şi Eremia Lădoşan.

După aceste membrul comitetului convocătoriu mulţemesce alegĕtorilor pentru viul interes ce l arată faţă de soartea noastră şi-i asigură că conferenţa generală a partidei şi de astădată va lua în serioasă deliberare, care din ambele direcţiuni e mai avantagioasă pentru noi. Ar fi neprudentă acea conferenţă, dacă aflând în activitate garanţie pentru drepturile ce ni se cuvin, ar persiste la pasivitate: ear tot aşa de neprudentă ar fi a resigna pentru vorbe goale la unicul remediu (?? R. T. R.) faţă de nedreptate, la resistinţa pasivă. Deacă conferenţa generală a partidei va decide participarea la dietă şi densul şi toţi delegaţii acestor cercuri vor accepta aceea pentru că toti dorim ca se ni se facă posibil a ne împărtăşì şi de foloasele constituţiunei aşa, după cum suportăm pe deopotrivă greutăţile cu celelalte popoară.

Astfeliu vêntul de primăvară a topit ghiaţa de pe Mureş şi neaua de pe culmii înalţi ai Câmpiei Transilvaniei. Dee ceriul, ca reînvieţii muguri ai simţului naţional se prospereze în aceea „ţeară a Canaanului", care a produs atâtea celebrităţi ale neamului nostru în timpurile cele mai triste!

Un alegătoriu.

Cincu-mare, 5 Aprilie 1884. Onorate Domnule Redactor! Venindu-mi Nr. 38 din 31 Martie a. c. numai aḑi la mână spre cetire şi cetindul după obiceiu din fir în pĕr, odichnindu-me puţin de osteneala cea mare, ce o au toţi preoţii nostri în această septămână a patimilor Mântuitorului lumei, precum şi de lucrul câmpului cu care acum în primăvară trebue toţi sau mai toţi preoţii români sĕ se ocupe dacă voesc a se susţinea pe sine şi familia, căci „de nui lucra nui mânca" ḑice proverbul; şi tot odată primind şi Nr. 39. despre cele întêmplate în Sibiiu cu ţinuta bărbaţilor nostrii politici, cărora le este soartea naţiunei mult cercate încredinţată, ca pe unul din cei mai de jos m'a indignat cetind despre neînţelegerile şi coninţelegerile lor, am cugetat numai la ḑicerea: „Perirea ta din tine Israile". — M'a indignat ḑic şi unile pasagii ale corespondenţei din Agnita, publicate în Numerul 38 al „Telegrafului Român" la care nu pot a nu face unile reflecsiuni. Domnul corespondente afirmă că dela o margine până la alta a protopresbiteratului, învĕţătorii negligă scoala; că din 10 elevi din scoală abia unul are o cărticică sau o tăbliţă, că în comune n'au aflat domnul corespondente din Agnita decât pe cantorul a sci cetì.

Toate acestea neajunsuri în comună şi scoală le atribue presintelui administrator protopresbiteral resp. nehărniciei dênsului, ceea ce nu e adevĕrat, căci în linia primă sĕ atacă preotul, sĕ atacă comitetul parcchial din sìnguraticele comune ale întregului tract de şi lucrurile cu scoala şi imoralitatea nu stau în toate comunele după cum afirmă domnul corespondente, căci în comuna mea natală am fost şi eu învĕţătoriu un şir frumos de ani încă înainte de zidirea scoalei de aḑi, şi în Cincu-mare nu aflì numai pe cantorul carele scie şi scrie, sĕ scie cetì, dar mai pe toţi cari au cercetat scoala mai de vr'o 30 de ani, ba mulţi păşind din aceasta scoală deadreptul în gimnasii aḑi înbracă posturi onorifice, şi în comitetul şi epitropia parochială se află bărbaţi, care sciu binişor cetì şi scrie, — dacă mulţi după eşirea din scoală negligă cu totul lectura la aceia nu poartă vina preotul cu atât mai puţin protopopul resp. administratorul în presinte actual al protopresbiteratului Agnitei, ba nici chiar înveţătoriul despre care vorbinduse: „că dela o margine a tractului până la alta numai el poate şi scrie."

Cum-că şi în Cincu-mare elevii nu sûnt provĕḑuţi cu cărţile prescrise ci numai din 10 unul cu câte o cârticică sau tăbliţă, aceia e un neadevĕr pe carele atât eu ca preşedinte al comitetului, cât şi întreg comitetul şi epitropia, ba şi administraţiunea tipografiei archidiecesane îl poate numì un „Mislete" fiindcă afară de ce şi le-au procurat părinţii elevilor din Sibiiu şi Făgăraş, în urma unui conclus al comitetului făcut în presenţa administratorului protopopesc actual cu ocasiunea visitaţiunei canonice din anul trecut, s'au cumpĕrat cărţi scolare de 26 floreni pentru elevii care atunci n'au avut parale, din micul fond scolar resp. bisericesc, care preţ al cărţilor se va depune la locul lor prin membrii comitetului: Iosif Bastea şi Avisalon Bastea, cari încă pot pe lângă alţi colegi ai lor puţin cetì şi scrie; şi toate acestea s'au făcut numai ca învĕţământul sĕ nu sufere scăderi, pe lângă toată sĕrăcia poporului din lipsa de bucate ce au fost şi este pe la noi pe lângă sarcinile cele grele, ce are poporul, fiind că în Cincu mare nu este ertat din anul acesta a mai fi o cocină acoperită cu paie ci numai cu ţiglă. În fine ce se lucră în sinodul protopopesc deocamdată nu sciu şi cum e aḑi comandantele nu sciu, nefiind membru al sinodului. Sciu atât că dela intrarea în vieaţă a „Statului organic" am fost neîntrerupt membru a aceluia şi în periodul acesta am fost dat afară numai prin soarte, care fù scoasă din urnă de un neam al părintelui administrator. Fostau părintele administrator de vină, fostau neamul dênsului de vină, carele a prins ţidula mea, s'au au fost nenorocul meu? aceea nu sciu, căci s'au întêmplat în presenţia mea; destul cu sciu atâta că protopresbiteratul nostru sĕ bucură de un fond frumuşel faţă cu alte protopopiate mai avute; am auḑit tot odată că dl administratore actual în sinodul din anul acesta au blamat pe Cincani pentru băncile necorespunḑetoare din scoală şi încă cum?

Că scoala din Cincu încă până aḑi n'are băncile corespunḑetoare nu sûnt nici eu ca preşedintele comitetului şi nici dl administratore protopopesc de vină ci alte împregiurări pe care dl corespondinte al „Telegrafului Român" nu le cunoasce. Asigurez însĕ pe tot interesatul că băncile scoalei noastre sûnt deja în lucrare, — dar apoi bănci!

Toate acestea le-am înşirat îngrabă ca Onoratul public sĕ nu-şi facă o închipuire chiară despre toate comunele din protopresbiterat în ginere după cum ḑice corespondintele „dela o margine până la alta" şi me rog ale publica Mult onorate domnule Redactor în coloanele stimatului Dvoastre ḑiariu, dacă aflaţi de bine, şi până la alta me subscriu.

Ignaţiu Mândocea
paroch.

Accidentul dela circul Sidoli.

O adevĕrată nenorocire s'a întêmplat în seara de 8 Aprile. Acoperişul circului Sidoli, în care se afla preste 2000 persoane, a căḑut pe public, producênd o panică dintre cele mai îngrozitoare.

Era oarĕle 9 trecute; vêntul sufla cu putere şi pănza, care acoperea circul se legăna tocmai ca valurile unei mări furioase; lămpile cu petroleu începuse sĕ se atingă şi publicul se arăta foarte neliniscit, temêndu-se sĕ nu se întêmple vr'o nenorocire.

Unele persoane îşi părăsise deja locurile şi se grămădise la întrare, pe când altele căutau cum sĕ se strecoare printre băncile îndesate şi rĕu construite, de unde cu mare greutate ar fi putut sĕ iese. De odată, pânza se rupe în partea dreaptă dela întrare şi vêntul suflà cu putere în întrul circului.

— Nu este nimic, ḑic unii.

— Sĕ plecăm, strigă alţii.

— Staţi pe loc, nu ve temeţi, se aude strigând câte-va voci de pe băncile dela întrare; Circul este bine construit şi n'aresĕ se întêmple nici o nenorocire.

Dar abia se auḑiră aceste cuvinte şi pânza se rupse şi în partea stângă.

Acum publibul fu cuprins de spaimă; mai toţi se ridicară în picioare, înpingêndu-se unii pe alţii şi nesciind încătr'o se apuce.

În această învălmăşeală, s'aude de o dată un sgomot înspăimêntător, urmat de ţipetele cele mai disperate. Cei doi stâlpi, cari susţineau pânḑa şi cari erau uniţi printr'o traversă, se rupseseră. Pânza, înpreună cu traversa şi cu sfărămăturile celor doi stâlpi, căḑură pe public, panica fu dintre cele mai mari şi mai îngrozitoare. Unii căutau sĕ taie pânza şi sĕ poată scăpă; alţii, cei mai aproape de întrare, se înbrânceau, se grămădeau unii peste alţii şi se călcau în picioare. Cei mai mulţi însĕ erau înăbuşiţi de pânza cea grea a Circului şi nu mai puteau sĕ se misce din loc, nici nu scieau în cătr'o s'a puce. Pe aceastia îi ameninţa o nenorocire şi mai mare: pânza luase foc în mai multe locuri. Din fericire însĕ ea a putut sĕ fie stinsă la timp chiar de către oamenii dlui Sidoli, cari au sărit cu toţii spre a preîntâmpina o mare nenorocire.

În întunerecul cel mai mare, cei cari se aflau apucaţi supt pânză se sbuciumau în toate părţile: unii săreau pe deasupra Circului, alţii năvăleau spre întrarea din faţă, ear alţii îşi căutau scăparea spre întrarea din dos, unde se afla grajdul Circului.

La 10 oare şi jumĕtate, numai era nimeni în Circ; toţi scăpară cum putură: contuzionaţi, stâlciţi cu urechile rupte, cu braţele şi cu picioarele jupuite cu hainele sfăşiate, fără pălării, etc.

Se ḑice că sûnt peste o sută de persoane, cari au suferit după urma acestui accidinte. Poliţia poate scì mai bine numĕrul lor, şi ar fi bine sĕ-l comunice.

În urma acestui trist accidinte, am căutat sĕ avem toate informaţiunile spre ale putea comunica cetitorilor noştrii.

Am fost la sala de autopsie dela Colţea şi am vĕḑut pe femeia, care a fost omorîtă. Ea este de statură înaltă şi corpolentă şi se vede că era o femee voinică. Acest amănunt poate sĕ facă ori cui convingerea că nu era din femeile fără putere şi că trebue sĕ fi luptat mult ca sĕ scape, dar că a căḑut victima unei resistenţe mai pre sus de puterile ei. Pe peptul ei am vĕḑut urmele încercărilor făcute de medici spre a se încradinţa dacă moartea era reală. In partea superioară a stomachului avea o pată galbenă de mărimea unei piese de 5 lei, făcută se vede cu acid sulfuric sau vre-o altă substanţ; o altă asemenea pată, dar mai mică, se afla lângă sfircul sinului stêng. Pĕrul blond, şi cu toată lupta ce va fi avut, se mai vedea acăţat de rochia ei sfăşiată un buchet de micşunele.

După informaţiunile ce ni sau dat la franzelăria d-lui Alois Müller, dela Radu Vodă, această femee era în etate de 32—35 de ani, se numea Peppi Hemper şi era soţia unui frămêntător din acea fabrică.

Ni s'a spus de mai multe persoane, că o fetiţă ca de 12 ani a unei doamne necunoscute, ar fi murit pe când o trânsporta acasă pe strada Batiştea.

Fiul maiorului dela Manutanţa militară ni se spune că a fost foarte rĕu strivit.

D. Alfred Buchner are un picior frênt. Un alt tinĕr israelit l'am vĕḑut pe când îl punea în trăsură; ni se spune că el are asemenea piciorul rupt.

Ni se mai spune că d. Odobescu şi un copil al d-lui colonel Filitis au capetele sparte.

Fiica d-nei G..., în etate ca de 15 ani, din causa lesiunilor suferite, a avut de alaltăeri sara şi până eri trei atacuri de epilepsie, de care n'a suferit nici odată, şi dacă va scăpa cu viaţa cu greu se va putea vindeca de acest rĕu.

Vom pune pe cetitorii nostri în cunoscinţă de cele ce vom mai afla.

E natural sĕ ne punem întrebarea acum în sarcina cui cade rĕspunderea acestui accidinte?

Primăria a căutat de mai nainte sĕ înlăture ori-ce acusaţiune la adresa ei trămiţêndu-ne o întâmpinare prin care voiesce sĕ ne dovedească că dênsa nare cea mai mică rĕspundere în această cestiune.

„Autoritatea noastră comunală a dat d-lui Sidol autorisaţiunea d'a construì un Circ cu obligaţiunea pentru dênsul de'a lăsa ca înainte de începerea representaţiunilor, Circul sĕ fie supus visitărei architectului şef al Primăriei spre a esamina atât modul de construcţiune cât şi soliditatea stalurilor şi a logelor."

La 4 Aprile a. c. Circul fu gata şi el cerù sĕ fie visitat de architectul primăriei. Acesta din urmă întocmì o comisiune cu însărcinarea se esamineze Circul în ḑiua de 11 Aprile p. m.

Primăria fu informată însĕ că d. Sidoli a dat o representaţiune în Circ în ḑiua de 8 Aprile (la oara 12 din ḑi) cu trei ḑile adecă nainte de terminul otărât pentru visitarea localului şi că o a două representasiune era anunţată pentru seara aceleiaşi ḑile.

Toate aceste amenunte sunt luate din întêmpinarea dlui locoţiitor de primar. Amănuntele ce urmează le cităm tecstual:

„Primăria somă atunci prin şeful poliţiei municipale, pe d. Sidoli de a nu mai lăsa sĕ între publicul în localul seu, înainte de visitarea lui. D. Sidoli însĕ nesupunênduse somaţiunei şefului poliţiei municipale, acesta a alergat la prefectura poliţiei spre a solicita închiderea Circului prin forţa publică. Din nenorocire publicul intrase în Circ cu mult înainte de oara ficsată pentru representaţiune şi astfel tristul accidente nu putu sĕ fie evitat."

Eacă o declaraţiue de cea mai mare însemnătete şi care nu va servì sĕ precisăm bine respunderile.

Cum! Representaţiunile în Circ încep cu trei ḑile înaite de ḑiua ficsată pentru visitare, se dă o representaţiune, se anunţă alta şi primăria n'are mijlocul de a le oprì! Cu alte cuvinte, dênsa se declară incapabilă de a lua o mĕsură grabnică şi energică, în nesce împregiurări în care viaţa a sute de oameni a fost periclitată.

Şi e natural sĕ ne întrebăm ce fel de agenţi are poliţia municipală şi cum îşi înţelege datoria d. locţiitor de primar, când dela oara 12 din ḑi (când s'a început prima representaţiune) până la 9 şi jumĕtate oare seara, (când s'a întâmplat accidentul) dênşii n'au isbutit sĕ închidă circul.

În tot casul, ce însemnează declaraţiunea din urmă că „din nenorocire publicul intrase în circ cu mult mai nainte de oara ficsată pentru representaţiune şi astfel tristul accident nu putea sĕ fie evitat".

Aceasta ar însemna că Primăria n'a luat mĕsurile cuvenite decât în momentul din urmă. În casul cel mai rĕu, când nu s'ar fi desceptat decât în urmă, de când s'a început representaţiunea şi până în momentul accidentului (9 şi jumĕtate seara) Primăria avea tot timpul se înlăture nenorocirea.

Din toate aceste se poate vedea cine este respunḑĕtor pentru acest accident, căruia puţin i-a lipsit sĕ nu coste viaţa a sute de oameni.

„Romanul".

Varietăţi.

* („Tribuna") Noul ḑiariu „Tribuna" a apărut Sâmbătă. El va eşì în toate ḑilele de lucru. Salutăm cu căldură noul ḑiariu cuotidian şi pre redactorul domnul **Ioan Slavici**.

Din apelul către public, subscris de directoriul cunoscut deja publicului prin prima manifestaţiune a sa în coloanele ḑiariului nostru, vedem că noul ḑiar „Tribuna" şi-a luat de basă programa statorită la 1881 şi va stăruì a îndupleca prin resistenţă pasivă pe puterea publică la respectarea drepturilor noastre. Pe basa programei citate dela 1881 „Tribuna" va lupta pentru pasivitate şi va discredita înaintea poporului pe toţi cei ce vor fi contra acesteia.

Punctul cardinal în ţinuta „Tribunei" este moderaţiunea. Şi redacţiunea la locul prim ne spune că, în propagarea spiritului de moderaţiune, remânênd în cele din urmă isolată, ea se va retrage *„lăsând terenul de luptă pentru cei ce cred, că numai prin violenţă se poate restabilì ecuilibriul în vieaţa publică a patriei noastre."*

Asupra programei vom revenì.

Ne pare foarte rĕu că bucuria în faţa moderaţiunei noului ḑiariu ni se conturbă prin displăcerea ce ne causează o mistificare a „Tribunei", făcută cu intenţiune la adresa noastră. Notiţa despre alegerea delegaţilor în cercul Cisnădie o am împrumutat întocmai după „Observatoriul" şi dela noi n'am ḑis nici un cuvênt.

Stând astfel lucrul sperăm că domnul redactor Slavici va rectifica acea notiţă, care descopere „Pĕcatele noastre" în sinul „Tribunei."

* La concertul *„Reuniunei române de cântări din Sibiiu"*, care s'a anunţat la acest loc pe *Mercuri în 30 Aprilie a. c.* în sala dela *„Musickverein"* se va esecuta

Următorul program:

1. *Hai în horă de-a juca..*, cor micst à capella de *G. Dima.*

2. *Plângerea Kolmei*, cântec pentru alt cu acomp. de *Schubert.*

3. *Cânturi de iubire* (Liebeslieder), pentru cor si acomp. de piano a 4 m. *de Iohannes Brahms*;

4. Trei cântece pentru bariton cu acompaniare de piano de *G. Dima: a)* La un loc cumplit selbatic; *b)* Stelele; *c)* Ceriul meu.

6. *Mama lui Stefan cel Mare* baladă pentru solii, cor şi acomp. de piano de *G. Dima*;

6. *Solia primăverei* pentru cor şi acompaniare de piano de *N. W. Gade*;

Concertul se va începe precis 7½ oare seara, biletele de intrare, *numerisate*, se vor elibera în ḑiua concertului (Mercuri în 30 Aprilie) după prânḑ *dela 4—6 oare în localul scoalei romane de fetiţe, strĕda Cisnădiei Nr. 7.* *Comitetul*

* (Cas de moarte). Sâmbătă trecută a reposat aici în Sibiiu fostul comite suprem al comitatului Sibiiului **Friedrich Wächter** şi eri la 10 oare antemeridiane fu transportat la Braşov spre odichna vecĭnică.

* (Societatea română de cântări şi musică) din Caransebeş arangiază Marţi în 17/29 Aprilie 1884 în sala dela „Pomul verde" producţiunea constătătoare din următoarea

Programă:

1. Humpel. „Ḑiua triumfală."
2. N. Popovici. „Un regret".
3. *a)* G. Dima „Mezul nopţii."
   b) G. Cavadia. „Dămi pace."
   c) „ „Dor de resbunare."
   cântece pentru bariton cântate de N. Popovici.
4. L. Beethoven. „Imnul nopţii".
5. N. Popovii „M'am plâns odată".
6. *a)* H. Brückler. „Aus dem Trompeter von Säkkingen,"
   b) Fr. Schubert. „Erlkönig"
   cântate de Nicolae Popovici
7. * „Doina şi Hora."

Începutul la 8 oare seara. După producţiune urmează joc. Membrii reuniunei au intrare liberă, pentru nemembri de persoană 80 cr de familie 1 fl. 60 cr. *Comitetul.*

* (Convocare). Alegătorii români din cercul electoral Hunedoara sûnt invitaţi a participa la conferenţa electorală, care va avea loc în **Hunedoara localitatea „Sala bererie" la 21 Aprilie 3 Maiu a. c. adecă Sâmbătă a. m. la 10 oare.** Obiectele acestei conferinţe vor fi:

1. Constituirea comitetului electoral cercual.

2. Alegerea a doi membrii pentru clubul electoral central cu reşedinţa în Deva.

3. Alegerea a doi delegaţi la conferinţa ce se va ţinea în Sibiiu.

Hunedoara 12/24 Aprilie 1884.

Din încredinţare.

A. Pecurariu. *Bontescu.*

* (Convocare). Subcomitetul cercului electoral Sebeş conchiamă adunarea generală a alegĕtorilor din acest cerc pre ḑiua de 8 Maiu 1884 la 3 oare după ameazi în Oraşiul Sebeş.

Drept aceia sunt rugaţi toţi alegĕtorii din acest cerc a lua parte la aceia adunare convocată pentru de a alege doi delegaţi la viitorea conferinţă generală a alegĕtorilor ţinêndă la Sibiiu.

Adunarea se va ţinea în scoala greco orientală.

Sebes, în 21 Aprile 1884.

Subcomitetul electoral

Fulea. *Ioan Deac.*

* Ni se scrie din Cincul-mare O calamitate economică a bântuit eri în mare parte speranţele semănăturilor de toamnă. O grindină, rară pe aici a sdrobit holdele mai multor hotară: Agnita, Prostea, Mergindeal, Şulumbergiu. Tempestatea a ajuns până pe hotarul Cincului dar la noi n'a făcut nici o stricăciune de oare ce a căḑut pe hotarele ne semănate încă. Pe aici au fost gloanţele grindinei atât de multe încât îţi ajungeau prin unele locuri mai până la genunchi, un ce îngrozitor, de va fi fost tot aşa şi pe celelalte hotară, pe unde a căḑut pe holde, atunci întradevĕr s'au causat economilor de pământ pagube nereparabile. In Agnita a ars: se ḑice că focul a fost causat de fulger: focul a fost aşa de mare de se vede chiar şi din Cincu.

De altfel semănăturile de toamnă dau speranţă de o recoltă îmbelşugată, cele de primăvară acuma se fac cu multă diligenţă, câmpurile sunt toate arate.

* (Bibliografic). „Şcoala Practică" Magazin de lecţiuni şi materii pentru instrucţiunea primară, de Vasile Petri, şi-a încheiat cu numĕrul pro Mărţişor a. c. tomul II şi deschide prenumeraţiune la tomul III (April 1884 — Mărţişor 1885), tom carele, până se va înfiinţa în Năseud tipografia proiectată, va apărè şi el, ca şi tomurile precedente, în 12 numere mensuale, de câte două coale fie-care, şi va costa pe anul întreg: pentru Austro-Ungaria 3 fl, pentru România 10 lei noi, respunşi înainte. Pe credit foaia nu se dă nimenui, fiindcă abonamentele neachitate mai fac încă şi astăḑi: dela tomul I. 66 fl. 75 cr, dela tomul II. 215 fl. cr dela „Scoala Română 408 fl. 50 cr."

„Scoala Practică" este unica foaie la noi Românii, care cultivă pracsa scolară pe o scară atât de întinsă. Avênd în vedere dictul lui Disterweg, că „puterea învĕţătoriului este mĕtodul seu, „Scoala Practică" şi-a propus din capul locului, a ţinè pre învĕţătorii nostri necurmat în curentul metodicei raţionale de astăḑi, şi a-i smulge din cătuşile unor deprinderi învechite, bune de a timpì, dar nu de a lumina spiritul pruncilor.

În scopul acesta, foaia aduce lecţiuni şi materii practice, compuse astfel, ca învĕţătorii sĕ le poată aplica numai decât în scoală; lecţiunile şi materiile sûnt alese din toate obiectele de învĕţământ, de un timp încoace chiar şi din Religiune, obiect de cea mai mare importanţă pentru scopurile scoalei, dar care la noi este negligiat afară din cale. Din consideraţiunile acestea recomandăm „Scoala Practică" tuturor catecheţilor şi învĕţătorilor nostri.

Abonamentele a se adresa la redacţiune în Năsĕud (Naszod, Transilvania).

(Mijloc de cură.) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm. că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Sâmbătă în 26 Aprilie 1884

Buda:	83	42	31	20	25

[716] 2—3

CONCURS.

Pre basa resoluţiunei venerabilului consistoriu archidiecasan dela 4 Ianuarie 1884. Nr. 4946 B. 1883 se escrie concurs la parochia vacantă din Vişte inferioară protopresbiteratul Avrigului cu terminul de 15 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sûnt.

Stola statorită în şedinţa comitetului parochial ţinută în 10 Aprilie 1884 ameliorată la 400 fl. v. a.

Concurenţii au de a'şi aşterne cererile conform statutului organic la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Avrig.

Avrig în 10 Aprilie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Avrig în conţelegere cu comitetul parochial

Vasiliu Macsim,
adm. protop.

Nr. 78 [118] 1—3

Publicaţiune.

Conform§ lui 124 din Regulamentul pentru procedura judecătorească în causa matrimoniali se aduce la cunoscinţă publică că venerabilul Consistoriu diecesan gr. or. al Caransebeşului cu datul 2 Martie Nr. 49 B a aprobat întru toate sentinţa adusă la 24 August 1883 de forul matrimonial de I. instanţă al Orăvîţei, în procesul divorţial edictal al actorei Varava Velcota din Bania de presente locuitoare în Bozovici, contra soţului ei Iosit Velcota, cu desfiinţarea totală a căsătoriei din motivul pribegirei de 15 ani a inctului Iosif Velcota şi admiterea ambelor părţi la altă căsĕtoriă mai fericită.

Deci conferm §§. 126 şi 127 din sus numitul regulament, stă în voia liberă a fiecăruia a face cunoscut subscrisului for ubicaţiunea pribegitului.

Oraviţa în 12/24 Aprilie 1884.

Andreiu Ghidiu,
protopresb. şi preşed. al scaunului.

Tărâţe şi făină roşie
se **capetă eftină** la
Stefan Moga,
franselariu.
Strada Bahngasse Nr. 4.
[717] 1—1

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 20

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 45 Sibiiu, Joi 19 Aprilie (1 Maiu) 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi insertiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiasă.

INSERŢIUNILE
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sesiunea sinodului archidiecesan.

Şedinţa II din 16/28 Aprilie.

La 11 oare a. m. Escelenţia Sa P. archiepiscop şi metropolit deschide şedinţa.

Notariul: Dr. Nic. Olariu cetesce protocolul şedinţei prime, care se autentică după unele modificări propuse de dnii: Comşa şi Cosma.

Deputatul Nicanor Frateşiu aduce la cunoscinţa venerabilului sinod următoarele cereri:

a) A deputatului Simeon Demian, din Braşov, pentru concediu pe timp nedeterminat din causă de morb.

b) A deputatului Daniil David din Sebeş pentru concediu până în 2 Maiu st. n. fiind ocupat în oficiu.

Ambele cereri se acoardă; mai departe următoarele rapoarte:

a) Raportul consistoriului cu privire la un sistem nou de salarisare a funcţionarilor consistoriali. — Se transpune comisiunei organisătoare.

b) Raportul consistoriului privitoriu la edificarea seminariului. — Se transpune comisiunei organisătoare.

c) Raportul consistoriului archidiecesan Nr. 1352 ex 1884 cu privire la arondarea cercurilor electorale pentru alegerea de deputaţi la sinoade şi congresul naţional bisericesc. — Se transpune comisiunei organisătoare.

d) Se presentează raportul consistoriului archidiecesan ddto 13/4 1884 Nr. 4247. 1883, privitoriu la manualele de catechisaţiune, la planul de învĕţământ din studiul religiunei în scoalele medii. — Se transpune comisiunei scolare.

e) Se presentează raportul consistoriului archidiecesan din 14 Aprilie 1884 Nr. 4375 1883 în privinţa contopirei fondului „*Rudolfian*“ cu fondul de 30 mii şi fondul preoţimei archidiecesane. — Se transpune comisiunei financiare.

S'au presentat următoarele petiţiuni:

1. Cererea comitetului parochial din parochia Pescerea, tractul Zarandului pentru asemnarea ajutorului de 100 fl. v. a. votat deja.

2. Rugarea sinodului parochial din Malomfaleu, pentru un ajutoriu la repararea edificiului parochial.

3. Rugarea comitetului parochial a parochiei filie Bălanii mari pentru acordarea unui ajutoriu la edificarea bisericei.

4. Rugarea parochienilor din Berghia tractul protopresbiteral al M. Oşorheiului pentru constringerea fostului lor preot Petru Morariu la rebonificarea unei daune de 392 fl.

5. Rugarea sinodului parochial din filia Jimbor, tractul Cohalmului pentru a li se da un ajutoriu la scoală şi biserică.

6. Rugarea învĕţătoriului Stefan Hădĕrĕu din Berghia, pentru acordarea unui ajutoriu în bani.

7. Rugarea lui Ioan Hurubau, învĕţătoriu şi cantor gr. or. în Corunca pentru dobêndirea unui ajutoriu în bani. — Se transpun toate comisiunei petiţionare.

Trecênd la ordinea ḑilei, Escelenţia Sa în sensul § 5 din regulamentul afacerilor interne denumesce dintre cei 6, de notariu general pe d. protosincel Nicanor Frateşiu: după aceea 'şi esprimă dorinţa, ca comisiunile sĕ urmeze cu referada în rêndul, în care sau constituit, adecă întâiu com. verificătoare apoi organisătoare etc.

Şedinţa se suspinde pentru câteva minute.

Şedinţa redeschisă: se începe referada comisiunei verifitoare. Raportorul acesteia dep. Petru Truţa, aduce la cunoscinţa venerabilului sinod că comisiunea a luat la pertractare actele celor 4 membrii aleşi de nou şi propune verificarea dep. clerical Ioan Almăşan pentru cercul Târnavei — deşi lipsesce dintre acte lista preoţilor alegători şi nu este indicat locul unde s'a făcut alegerea

Se verifică

Pentru cercul X electoral al Abrudului în locul d-p. Candrea, care nu s'a presentat la timp şi nu şi-a cerut nici concediu în anul trecut, s'a ordinat alegere nouă; în urma cărei a întrunit Gerasim Candrea 170, Mateiu Voileanu 123 voturi, comisiunea deşi dintre acte lipsesce lista alegĕtorilor îndreptăţiţi la alegere propune verificarea dep. Gerasim Candrea, care a într'unit 170 voturi.

Raportorul adauge că instrucţiunea consistorială privitoare la alegerea deputaţilor prescrie evident, ca lista alegĕtorilor sĕ se acludă la celelalte acte.

Dep. N. Lazar accentuează, că e greu a forma lista şi a judeca pe cel ce e îndreptăţit la alegere. Comitetul parochial de o va face e înrudit cu toată comuna, poate face şi favoruri; crede că ar fi consult sĕ se facă un normativ anume pentru scopul acesta din partea Venerabilului consistoriu.

Dep. Eugen Brote cetesce instrucţiunea consistorială privitoare la alegere şi arată, că în aceasta se ḑice espres, ca sĕ se acludă lista de alegere la celelalte acte; comisiunea a trebuit sĕ ia această în considerare fiind un lucru esenţial şi prescris prin instrucţiune.

Dep. Ilarion Puşcariu crede, că, dacă la verificarea dep. clerical Almăşan nu s'a pus pond pe lista preoţilor alegĕtori, care lipsesce, deşi e mai uşor de făcut; aşa sĕ nu se pue acum pond decidĕtor pe lista alegĕtorilor mireni, care e mai greu de făcut, ci sĕ treacă preste lucru.

Escelenţia Sa P. Archiepiscop şi Metropolit ḑice, că ar fi de dorit, ca procedura la alegerea deputaţilor sinodali sĕ se perfecţioneze din ce în ce tot mai mult, şi spre acest scop sĕ se observe esact instrucţiunile decretate de sinod pentru astfel de alegeri; însĕ de altă parte sĕ nu perdem din vedere starea culturală şi alte împregiurări ale preoţimei noastre, din care provin şi la alegeri unele şi altele defecte. Listele generali ale alegĕtorilor contribue mult la corectitatea alegerilor, totuşi între împregiurările noastre actuali lipsa lor la verificare nu o putem lua ca un defect esenţial, mai ales pentru că ele nici nu sunt prescrise prin Statutul, Organic. Sĕ nu ne legăm mânile pe viitoriu, căci altcum cu greu ne vom putea constituì pentru procsimul period sinodal.

Dp. Nicolau Popea observă: ca sinodul sĕ nu greşiască în viitoriu, sĕ se decidă, cari sûnt defectele esenţiali şi care neesenţiali, căci altmintrelea la verificare totdeauna va avê de lucru cu cualificarea unui defect într'un cas de esenţial, şi altul neesenţial — deci sĕ se decidă odată.

Dep. Gerasim Candrea fiind alegerea s'a sub discusiune roagă pe Escelenţia Sa sĕ l dispenseze dela redactarea protocolului şedinţei de aḑi. — Mai multe voci, — nu împoartă:

Dep. I de Preda nu consideră lista alegĕtorilor ca un lucru esenţial, fiind numai un instrument de probă. Considerată ca lucru esenţial comisariul într'un cas o ar putè aclude, favorisând pe vre-unul într'altul nu; şi făcêndu se protest şi lipsind şi lista ar trebuì sĕ se facă cercetare şi astfel s'ar îngreuia lucrul.

Dep. Sabin Piso afirmă, că până ce regulamentul prescrie acluderea listei nu mai încape discusiune.

Dep. Parteniu Cosma observà, că instrucţiunile consistoriale în mai multe casuri nu află ascultare, sau pentru că cei ce au sĕ le cetească nu le cetesc, sau că nu le au priceput. Ar fi bine odată sĕ se reguleze cestiunea aceasta, şi sĕ se dispună investigaţiuni, acolo unde instrucţiunile consistoriului nu se pun în lucrare. În casul de faţă nefiiind protest, lista nu o consideră ca lucru esenţial.

Dep. Nicolau Cristea: în cas, când s'ar trece numai aşa cu una cu două peste listă, are nedumerirea, că sinodul însuş nu ia în considerare conclusele aduse de dênsul şi în viitoriu se pot ivì mai multe neregularităţi. Mai bine sĕ se observe instrucţiunea cu rigoare.

Dep. Gregoriu Pletos află essenţialitatea listei în neascultarea celor competenţi de instrucţiunea consistoriului. În casul de faţă dênsul e de părere, ca sĕ se treacă preste lucru, pre viitoriu sĕ se însărcineze oficiile protopresbiterale sĕ urmeze cu rigoare căci se fac multe abusuri cu lista.

Ref. Petru Truţa reflectând la unii dintre dnii antevorbitori susţine, că lista e un lucru esenţial conform instrucţiunei. Escelenţia Sa reasumând singura propunere a comisiunei o supune la votare, îşi reservă drepturile fiind obiectul momentuos a-şi face observările sale şi după enunciare.

Raportorul adauge că de 3 ani e în comisiunea verificătoare şi tot pe basa instrucţiunei a purces la verificare.

După o scurtă vorbire a dnilor dep. Brote, Bran de Lemenyi, şi Gheaja se verifică dep. Gerasim Candrea pe basa scrutiniului făcut la faţa locului.

Raportorul propune verificarea dep. S. Muntean din cercul Sebeşului.

Dep. Eugen Brote, nu face contrapropunere, dar obsearvă că domnul raportor a uitat unele lucruri, şi anume că comisariul consistorial însărcinat cu facerea scrutiniului la Sebeş a observat normativul — instrucţiune în toate punctele şi că numai cu chipul acesta s'a ajuns la resultatul în faţa căruia stăm. La casul că în cestiunea precedentă sinodul decidea neesenţialitatea acluderei listei de alegĕtori, în casul concret el ar trebuì sĕ considere de valide toate protocoalele respinse din Sebeş din defecte formale, şi resultatul ar fi altul. Aceasta o ḑice numai ca sĕ fie constatat şi mai mult nimica.

Se verifică dep. Muntean.

Şedinţa se ridică şi cea proximă se anunţă pe mâne la 10 oare.

Şedinţa III din 17/29 Aprilie 1884.

Şedinţa se deschide la 10½ oare a. m.; se cetesce protocolul şedinţei a II-a şi — se autentică.

Presidiul presentează cererea de concediu pe 8 ḑile a deputatului Dr. Lazar Petco, — concediul cerut se acoardă.

Presidiul presentează:

a) Rugarea comitetului parochial din Mihăesci protopresbiteratul Dobrei, pentru un ajutoriu în bani pe seama bisericei de acolo.

b) Rugarea comitetului parochial din Călătele, pentru un ajutor pe seama scoalei de acolo.

c) Rugarea comunei bisericei Budila, pentru a fi arândată la protopresbiteratul Braşovului.

d) Rugarea învĕţătorului din Sumeşul rece Vasilie Lupu pentru un ajutoriu.

e) Rugarea comitetului parochial din Banpotoc şi Chichinda pentru un ajutoriu de 300 fl. spre zidirea scoalei de acolo.

f) Arătarea învĕţătorului Vasilie Pop din Petea de câmpie contra preotului de acolo Ioan Vătăşan.

g) Rugarea parochului din Mărişel Teodor Lungu pentru a i se decide causa de controversă cu parochienii sei.

h) Rugarea învĕţătorului din Cucerdea română Vasilie Seulea, pentru ajutoriu bănesc.

i) Rugarea parochului din Şard Georgiu Marian pentru un ajutoriu anual de 70 fl. pe seama scoalei. — Se transpun comisiunei petiţionare.

Dep. Dr. Daniil P. Barcianu face următoarea propunere:

Avênd în vedere că scoala ca institut de crescere, are sĕ contribue la desvoltarea omnilaterală a elevilor, prin urmare a desvolta nu numai partea intelectuală şi morală, ci şi partea materială, prin însuşirea de desterităţi;

avênd în vedere că în general în toate scoalele, în special scoalele noastre românesci atenţiunea şi-a fost îndreptat'o cu deosebire şi aproape esclusiv asupra desvoltărei facultăţilor intelectuale şi morale, asupra însuşirei de cunoscinţe, şi mai puţin sau mai de loc nu, asupra modului cum cunoscinţele teoretice sĕ se aplice în şi pentru viaţa de toate ḑilele;

avênd în vedere că scoala pentru a'şi îndeplinì chiemarea sa, nu poate sĕ desconsidere legătura, în care ea trebue sĕ stee cu viaţa practică, şi ea trebue sĕ influenţeze asupra vieţei poporului, şi desvoltarea vieţei poporului sĕ influenţeze asupra desvoltărei scoalei;

Este de neapărată trebuinţă ca noi ca factori ai legislativei în trebile scolare ale archidiecesei, sĕ facem dispositiuni pentru introducerea invĕţămêntului profesional în scoalele noastre poporale şi prin urmare şi în institutul nostru pedagogic.

Prin conclusul sinodal de sub Nr. 83. 1880 ad Nr. raportului scol. 6, adevĕrat că, o propunere, ce ţintea în cât-va în această direcţiune, a fost resolvită într'acolo, că acum odată nu se poate face nimic în această privinţă.

Luând însĕ deaproape considerare desvoltarea, ce instrucţiunea în învĕţămêntul profesional a luat în alte ţĕri mai înaintate, şi chiar în patria noastră, precum şi foloasele ce au resultat din acel invĕţămênt, atât pentru scoală, cât şi pentru scolari în privinţa adevĕratei lor desvoltări omnilaterale şi şi pentru viaţa economică politică a poporului, va trebuì ca şi noi sĕ luăm în considerare cestiunea învĕţămêntului profesional şi sĕ facem dispositiuni pentru introducerea lui în institutele noastre de învĕţămênt:

Pentru a putè face însĕ în această direcţiune dispositiuni practice şi practicabile, cestiunea trebue bine studiată din toate punctele de vedere.

În acest scop deci îmi iau voie a propune:

a) „Venerabilul Sinod sĕ autoriseze pe Consistoriu a esmite din sinul seu, sau şi afară din gremiu vr'o persoană capabilă, care se studieze cestiunea învĕţămêntului profesional în scoalele noastre, atât în mod teoretic cât şi în mod practic prin participarea la vreunul din cursurile practice de 6 septĕmâni etc. instituite în mai multe locuri — în Germania şi alte ţĕri.

b) Sĕ pună la dispositiune spre acest scop în budgetul anului viitoriu o sumă de 300—400 fl. pentru acoperirea speselor cu esmisiunea amintită în punctul precedent.

c) Pe basa esperienţelor câştigate atât pe cale teoretică cât şi pe cale practică, sĕ se presenteze Sinodului un proiect motivat despre modalitatea cum învĕţămêntul profesional sĕ se introducă şi la noi atât în scoalele poporale, cât şi în institutul pedagogic. — Se predă comisiunea scolară.

Conform ordinei de ḑi statorite în şedinţa a II urmează continuarea referadei comisunei verificătoare; referentul Petru Truţa: privitoriu la alegerea din cercul XII mirean Deeş arată, că dupa cum se vede din acte scrutiniul din cercul numit luând toate protocoalele de bune a dat valoare tuturor voturilor, în urma căreia s'a proclamat de dep. ales şi proveḑut cu credenţional dl Grigoriu Pletos prof. în Năsĕud, care a întrunit maioritatea voturilor; însĕ comisiunea scrutând actele a aflat că la scrutiniu au participat 35 comune cu 2932 voturi, dar actele care trebue sĕ servească de basă scrutiniului numai din 12 comune sunt instruite conform instrucţiunei cu lista alegĕtorilor; deci comisiunea făcênd scrutarea voturilor din aceste 12 comune, ca unele ce singure se pot considera; a constatat pentru G. Pletos 149 voturi, pentru M. Voileanu 147 voturi, ear pentru Nicolau Cosma notariu 998 voturi; propune deci verificarea lui Nicolau Cosma de deputat sinodal pentru cercul XIII mirean.

Escelenţia Sa D. Archiepiscop şi metropolit insistă la observările sale făcute în şedinţa trecută din incidentul unui cas analog, şi atrage de nou atenţiunea sinodului asupra împregiurărilor noastre actuali, care ne impun un fel de indulgenţă faţă de unele defecte neesenţiali, cum este lipsa listei alegĕtorilor.

Deputatul Dr. Ioan de Preda: nu află de recerinţă esenţială lista alegătorilor, care dovedesce numai suma şi identitatea alegĕtorilor; după părerea dênsului, esenţial este votarea şi dacă totuşi sinodul voiesce a condiţiona verificarea dela anectarea listelor alegĕtorilor carea conform instrucţiunei pentru alegeri trebue sĕ se alature la respectivele protocolele, face propunerea: ca verificarea deputatului Pletos sĕ se ţină în suspens până la acuirarea listelor.

Deputatul N. Cristea: cere respectarea strictă a instrucţiunei şi spriginesce propunerea comisiunei verificătoare si ar dorì, a se decreta ca unde se începe esistenţialitatea în asemenea casuri.

Deputatul Tit Geaja: din considerare la marea maioritate a voturilor şi cu provocare la pracsa sinodală de până acum, propune verificarea deputatului G. Pletos.

Deputatul Parteniu Cosma: cu provocare la prescrisele regulamentului privitoare la cassarea alegerilor din oficiu şi din consideraţiune că alegerea nu este dificultate şi contra ei n'a intrat protest este pentru verificare.

Deputatul Eugeniu Brote: arată că comisiunea cu asemenea rigoare a purces şi la verificarea deputatului din cercul III. al Sebeşului, arată urmările triste ce ar obvenì dacă sinodul nu va observa strict conclusele sale, spriginesce propunerea comisiunei.

Dep. Nicanor Frateşiu: dacă alegerea nu este corectă, comisiunea trebuia sĕ propună cassarea alegerei si ordinarea unei alegeri nouă, ear nici decum verificarea altui canditat; se provoacă la pracsa de mai nainte şi se dechiară pentru verificare.

Dep. Dr. Nicolau Pop spriginesce propunerea deputatului Ioan Preda.

Propunêndu se închierea desbaterei, se primesce şi dintre deputaţii insinuaţi mai vorbesce dl A. Trombiţaş: doresce a se respecta instrucţiunea de oare-ce aceasta este lege, este contra oricarei alterări a vreunei instrucţiuni, sau conclus sinodal, — primesce propunerea comisiunei însĕ fără a se verifica Nicolae Cosma, ci propune alegere nouă.

Escelenţia S'a doresce a se face deosebire între lege şi instrucţiune, arătênd că alta este legea şi alta instrucţiunea, normativul şi conclusele.

Dep. T. Geaja recomêndă de nou propunerea sa pentru verificare.

Dep. Ioan Preda schiţând propunerea s'a de mai sus o recomenda spre primire.

După o desbatere aşa de lungă în acest obiect urmă în fine cuvêntul de încheere a deputatului referinte Petru Truţa, carele constată ca vorbitorii pentru propunerea comisiunei au eshauriat pe deplin obiectul şi astfel dênsului i-a remas foarte puţin de ḑis; doresce a reflecta la cele ḑise de presidiu şi susţine că pentru archidiecesa forul suprem legislativ este sinodul şi nu congresul, conclusele sinodali sûnt legi şi trebue sĕ fii ca atari respectate, recomândă propunerea comisiunei.

Presidiul: nu poate a nu observa dlui referent în ce privesce afirmaţiunea de mai sus, constată că; congresul este legislaţiunea supremă a întregei metropolii gr. or. române; accentuază unitatea metropoliei şi a baselor organismului pentru toate eparchiile, cari uşor s'ar altera, dacă am primì propunerea comisiunei, şi am sancţiona aceea, ce nicăiri într'alte eparchii nu se întêmplă, ca adecă un cerc electoral de 35 de comune sĕ fie representat în sinodul nostru numai prin alesul alor 12 comune, cu desconsiderarea voturilor celorlalte 23 de comune, nedificultate prin vre-un protest. După aceste premise pune la vot propunerea dep. T. Geaja, care obţinênd numai 18 voturi nu se primesce; votându-se pentru propunerea deputatului Preda cu 22 voturi aceea se primesce şi se enunciă ca conclus; la care Escelenţia S'a Dl Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul insinuă vot separat.

Finind comisiunea verificătoare referada s'a, presidiul comisiunei organisatoare dechiara a fi în stare a refera asupra unor obiecte, dar cu referada întreagă nu este gata; ear dl Dr. Puşcariu aduce la cunoscinţa presidiului ca comisiunea scolară s'a constituit şi este în posiţiune a refera fiind gata cu lucrurile sale.

Presidiul crede a se aştepta referada asupra raportului general, astfel nefiind alte obiecte se ridică şedinţa la 12½ oare şi se anuncie şedinţa procsima pe Mercuri la 10 oare a. m. punêndu-se la ordinea ḑilei raportul comisiunei organisătoare.

Revista politică.

Sibiiu, 18 Aprile 1884.

Principele de coroană Rudolf a sosit Luni la oarele 12 în Viena în deplină sĕnătate. Primirea lor în Serbia fu strălucită. La locul acesta după ḑiariul „Romanul“ dăm unule amĕnunte despre petrecerea lor în Bucuresci.

Sâmbătă, 14 curinte, AA. LL. şi RR. Archiducele Rudolf şi Archiducesa Stefania, Augustii oaspeţi ai Maiestăţilor Lor, au primit în audiinţă oficială, la oarele 11 antemeridiane, pe d-nii ministrii cu doamnele domniilor lor şi corpul diplomatic acreditat pe lângă persoana M. S. Regelui.

Esc. S'a d. baron de Mayr, trămis estraordinar şi ministru plenipotenţiar al M. S. împĕratului Austriei şi Rege al Ungariei, a presentat Alteţelor Lor imperiale şi Regale pe d-nii ministrii împreună cu d-nele domniilor lor.

Alteţele lor imperiale şi regale, au primit asemenea în audiinţă oficială pe Em. S'a Monsegniorul Paoli, archiepiscopul catolic, precum şi delegaţiuni ale coloniei austro-ungare.

In urmă, AA. LL. RR. şi II. au asistat la defilarea corpului II despre care am vorbit în numĕrul de Sâmbătă. Găsim în ḑiarul oficial amănuntele următoare:

La oarele 4, Maiestăţile Lor şi Alteţele Lor imperiale şi regale, au mers împreună de au visitat pe I. P. S. S. Metropolitul Primat.

La oarele 6½ avu loc, în sala Tronului, un prânḑ de gală în onoarea Augustilor oaspeţi, la care au fost invitaţi I. P. S. S. Mitropolitul Primat, d nii ministrii, întreaga suită a Alteţelor Lor imperiale şi regale, dnii ministru al Austro Ungariei şi al Belgiei domnii presidenţi ai senatului şi ai camerei, domnii preşedinţi al înaltei curţi de casaţie şi al înaltei curţi de compturi, comandantul corpului II de armată împreuna cu mai mulţi d-ni generari, delegatul consiliului comunal, d. prefect al poliţiei şi alte notabilităţi peste tot 60 persoane.

La acest prânḑ, M. S. Regele, adresându-se către Nalţii Sĕi oaspeţi, a ridicat toastul următor:

„Ţeara întreagă se bucură cu Noi că avem onoarea a „primì în capitala României pe Augustul moştenitor al Co„roanei Habsburgilor, însoţit de gracioasa Sa consoartă. „Visita Alteţelor Voastre Imperiale va remânea pentru tot„deauna neştearsă din aducerea aminte a Noastră ca un „eveniment scump inimei Noastre. 'L salutăm cu o satisfa„cere cu atât mai mare, că vedem în el o nouĕ do„vadă a legăturilor de amiciţie, întemeiate spre fericirea lor „între Statele Noastre şi la care punem un mare preţ. For„mând urări cele mai călduroase pentru fericirea Casei Im„periale a Austriei beau în sănĕtatea Măiestăţilor Lor Au„gustilor Vostrii părinţi şi în sănătatea Alteţelor Voastre „imperiale Augustilor Nostrii oaspeţi.“

La acest toast A. S. I. şi R. Archiducele a respuns:

„Rog pe Maiestăţile Voastre Sĕ binevoiască a primì „cea mai sinceră a Noastră recunoscinţă, pentru graţioasa „primire ce Ni s'a făcut în România. Profit de ocasiunea „de faţă spre a închina în sănătatea Maiestăţilor Lor Rege„lui şi Reginei, precum şi pentru prosperitatea frumosu„lui şi marelui Lor Regat, cu care sûntem legaţi prin „mari interese şi prin cea mai cordială simpatie“.

După sĕvĕrşirea mesei, Maiestăţile Lor şi Alteţele Lor Imperiale şi Regale S'au intreţinut în modul cel mai gracios cu toţi domnii invitaţi.

La oarele 9, Maiestăţile Lor Imperiale şi Regale, cu suitele, au mers la balul dat în onoarea Augustilor oaspeţi.

Acì, au fost întimpinaţi de principele D. Ghica şi d-nele comitetului societăţei „Elisaveta“, cari au oferit A. S. I. şi M. S. Reginei frumoase buchete de flori.

Augustii visitători, după ce au făcut intrarea în sală în mijlocul unui numĕros public, care se înţesa prin parter şi loge şi s'au întreţinut în mod afabil cu mai multe persoane, s'au urcat apoi în logea regală de unde au privit cu un viu interes danţurile naţionale şi frumosul aspect al sălei splendid iluminată, care prin variaţiunea şi bogăţia costumelor naţionale oferea privelişcea cea mai încântătoare.

La oarele 11, Maiestăţile Lor şi Alteţele Imperiale şi Regale s'au retras la Palat, de unde după cât-va timp de odichnă au pornit la gara Têrgovisce.

Trasurile de gala erau escortate de un escadron de gendarmi. Stradele percurse de cortegiu erau frumos iluminate şi pavoasate şi un numeros public, aşeḑat de a lungul lor, saluta prin vii aclamaţiuni trecerea Augustilor călĕtori.

La sosirea în gară care era feeric iluminată şi pe peronul căreia se ridicase un frumos pavilion, Alţele lor Imperiale şi Regale au fost întêmpinate de dnii ministri cu doamnele domniilor-lor, de dnii presidenţi ai Senatului şi ai Camerei, de d. ministru al Austro-Ungariei cu personalul legaţiunii, de dnii ministrii ai Belgiei şi al Germaniei, de Em. Sa archiepiscopul catolic, de d. delegat al consiliului comunal şi de un mare numĕr de notabilităţi ale ţĕrei şi ale coloniei austro-ungare.

Alteţele lor Imperiale şi regale şi-au luat ḑiua bună dela toţi asistenţii, întreţinêndu-Se în mod gracios.

În momentul cel din urmă, MM. LL Regele şi Regina au condus pe Augustii călĕtori, cari, la rêndul Lor, mulţumind de frumoasa primire ce Li S'au făcut în ţeară, Şi-au luat rĕmas bun în terminii cei mai cordiali şi afectuoşi de la Augustii nostri Suverani.

La oarele 12, trenul se puse în mişcare spre Turnu-Severin; ear la oarele 12¼ Maiestăţile Lor S'au întors la Palat.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Sălişte, 10/22 Aprilie 1884. Onorată Redacţiune! În unul din numerii recenţi ai preţuitului Dvoastre ḑiariu, am cetit o corespondenţă din altă parte a archidiecesei noastre unde se constatează cumcă multe casuri de concubinat se ivesc pe acolo. Şi noi pe aici trebue sĕ ne plângem de aceasta cangrenă, care periclitează mult moralitatea poporului nostru.

Nu voiu acuma sĕ cercetez causele a acestui rĕu, însĕ este o datorinţă sântă a fie-căruia, care se interesează de binele poporului şi mai cu seamă a organelor bisericesci şi a diregătorielor publice de a pune toată stavila posibilă acestor referinţe immorale, cari ne oprite se pot lăţì ca un contagiu.

Astfeliu 'mi pare bine că pot constata cumcă cel mai chiemat în aceasta privinţă, protopopul nostru a luat iniţiativa dând preturei un conspect despre toate persoanele, cari trăiesc în concubinat şi cerênd interventiunea administrativă.

Pretorele nostru încă a recunoscut însemnătatea afacerei şi din punct de vedere al moralităţii generale, care este interconfesională şi în cadrul competenței sale oficioase a dat primăriilor mandat, ca în conțelegere cu representanțele comunali sĕ lucre întru stirpirea sau cel puțin micșorarea rĕului, în specie a ordinat ca acele persoane, cari nu aparțin de comună, ci sûnt din comune streine, în interesul moralităței publice sĕ se escorteze în comuna lor de aparținere.

Această activitate salutară a și produs unele resultate și sperez că de aici înainte cu încetul dară sigur tot mai bine se va face.

Cu părere de rĕu însĕ trebue sĕ constat și aceea, cumcă nici umbra nu lipsesce dela lumină încât sa găsit și aceia, cari nu înțeleg din ce motiv nepersonal, sûnt gata a paralisa acțiunea sus amintită și încă atari oameni, a căror posițiune și probabilă cultură ai crede că ar eschide așa ceva.

Astfeliu în una din comunele protopopiatului nostru o persoană nu sciu cum sĕ i ḑic, femee sau fată — trăiesce în concubinat nelegitim cu un bărbat de neam strein, care nici că este despărțit de legitima lui muere. Această relațiune imorală este cunoscută înaintea tuturor și servesce cu atâta mai mult ca esemplu rĕu, căci se tractează în loc public fiind bărbatul birtaș.

Aceasta persoană, care se numesce servitoare, aparține unei comune din alt comitat.

Primaria comunală în urma ordinului pretorial a voit deci sĕ o escorteze în comunâ ei de aparținere. Dară birtașul neputêndu-se despărți de quasi — servitoarea sa, după ce fără succes s'a încercat a îndupleca pe pretor de a-si retrage ordinul seu s'a pus luntre și punte pentru a'și salva servitoarea sa mult prețuită și s'a plâns la vice-comite.

Aceasta nu ar face nimica, căci interesarea respectivului bărbat este cu totul naturală și în decisiunea domnului vice comite nu punem nici o îndoială. Lucrul surprinḑĕtoriu însĕ este, că respectivului bărbat ia succes a primì un atestat, în carele atât dênsul cât și așa numita servitoare sĕ dechiară de esemple de moralitate și persoane fără prihană.

Lucrul cel mai surprinḑĕtoriu este însĕ acela, că acest atestat a fost făcut de o persoană, a căreia posițiune socială și oficioasă revarsă asuprai o vază însemnată, o persoană care poartă tot deodată o sarcină onorifică în constituțiunea noastră bisericească.

Cu ajutoriul acestui atestat, bărbatul a voit sĕ dovedească în contra adevĕrului că purcederea protopopului și a pretorelui sûnt numai nisce sĕcături volnice față de o servitoare esemplară, despre a căreia moralitate mai dă dovadă viuă și o copilă de vr'o 10 ani care-i ḑice mamă.

Poate că necompetentul făptuitoriu al atestatului de moralitate are altă noțiune, părerile sûnt relative, despre purtarea morală, — poate că pentru salvarea proprià a trebuit sĕ-și formeze alte noțiuni cugetându-se că poate și dênsul a greșit și apoi s'a pocăit.

În tot casul salutăm pe aceia, cari lucră în interesul moralităței publice și le dorim succes deplin.

Apel

către sub-comitetele cercuali ale partidei politice naționale române și în genere către toți alegătorii români din comitatul Aradului.

Steagul sĕ lucească pentru el trăim
Țeara sĕ 'nflorească pentru ea murim!

Fraților! A bătut oara a unspreḑecea, momentul suprem, ca sĕ ne ridicăm din starea de umilire și amorțeală, în care ne-au ținut de 12 ani greutatea împregiurărilor.

Astăḑi vĕḑêndu ne în ajunul alegerilor de deputați dietali, trebue sĕ profităm de ocasiune, și sĕ înălțăm cu curagiu și speranță de învingere steagul sub care sĕ luptăm toți în unire și solidaritate pentru apĕrarea intereselor naționale, și pentru binele și prosperarea patriei, ai cărei fii sûntem!

Conferența alegĕtorilor români din comitatul Aradului coadunată la 10 Aprilie a. c. st. n. în Arad, în numĕrul de preste 400 de oameni, cumpănind cu maturitate starea lucrurilor, a aflat și a recunoscut numai o singură cale pe care putem înainta în împregiurările actuale, aceasta este: programa partidei naționle române din Ungaria și Transilvania, statorită în conferența electorală din Sibiiu la 12—14 Maiu 1881, și solidaritatea românilor pe basa acestei programe. De aceea conferența a adus cu unanimitate următoriul conclus:

1. „Conferența alegĕtorilor români din comitatul Aradului ține la programa națională din Sibiiu dela 1881 și la partida națională română constituită pe basa acelei programe.

2. În fața alegerilor viitoare se constitue un comitet central esecutiv în Arad, și în fie-care cerc electoral câte un sub-comitet cercual, acestea din urmă ca organe esterne ale comitetului central.

3. Comitetul central se autorisează și însărcinează ca pe basa și în sensul programei din Sibiiu sĕ conducă alegerile de deputați și sĕ hotărască atitudinea alegĕtorilor români din comitat față cu procsimele alegeri în mod solidar".

Sĕ nu ne sfiim, nici sĕ ne temem a lupta cu aceasta programă, care scie sĕ îmbine în modul cel mai perfect interesele naționale cu interesele patriei! O programă întemeiată pe marile principii ale seclului XIX: libertatea, egalitate și frățietate, nu poate decât sĕ onoreze pôporul și națiunea, carea și-o însușesce și stărue pentru validitarea ei! Astfel este programa partidei naționale române, în privința căreia părerile oamenilor pot fi deosebite și chiar opuse, dar un puternic simțĕmênt este cari ne ține în strînsă unire, este: iubirea patriei comune!

Iubirea de patrie sau patriotismul face că toate părțile ori cât de opuse ni s'ar părea în stat, concurg la binele general al societății, precum disonanțele în musică concurg la acordul total, cum ḑice Montesquieu. Patriotismul nu este privilegiul cuiva, este legea naturei, care din disonanța părților formează armonia întregului, precum părțile universului prin acțiunea unora și reacțiunea altora formează admirabila lui unire și armonie. Patriotismul este zelul pentru interesele generale ale patriei, de care însuflețindu-se poporul român a contibuit și va contribuì totdeauna pentru fericirea și gloria patriei sale!

Acestea premițênd pentru orientare și cunoascererea situațiunei noastre, nu ne remâne decât sĕ mergem înainte cu consciința liniscită pe calea ce ne o indegeteazză programa partidei naționaln române! Conferența noastră dela 10 Aprilie a. c., au făcut toate preîngrigirile necesare ca la alegerile deputaților dietali sĕ procedem toți solidari spre a pute scoate scoate un numĕr posibil de deputați dietali români de partida națională în comitatul nostru. Spre scopul acesta conferența a înființat în centru un comitet esecutiv de 30 de membri și în fie-care cerc electoral câte un subcomitet de 5 membrii, alegênd în comitetul central pe:

1. Ioan P. Dessean, 2. M. B. Stanescu, 3. Nicolau Philimon, 4. Constantin Gurban, 5. Georgiu Telescu, 6. Dr. Ioan Pap, 7. Moise Boeșian, 8. Dr. Nicolau, Oncu, 9. Dr. Demetriu Magdu, 10. Dr. Georgiu Popa, 11. Simeon Dessean, 12. Ioan Beleș, 13. Dr. George Vuia, 14. David Nicoara, 15. Teodor Ceontea, 16. Ioan Câmpian, 17. George Purcar, 18. Grigoriu Venter, 19 George Dogariu, 20. Aureliu Suciu, 21. Pavel Truța, 22. Terențiu Raț, 23. Vasilie Mangra, 24. Adalbert Mihailoviciu, 25. George Feier, 26. Teodor Coloja, 27. Mihaiu Veliciu, 28. Ioan Moldovan, 29. Stefan Tamașdan, 30. Vasilie Beleș; ear în subcomitete:

1. În cercul Șiriei: Adalbert Mihailoviciu, George Popoviciu, Ioan Morariu din Maderat, Avram Popoviciu, din Agriș și Ioan Curea din Covĕsinți;

2. În cercul Boroșineului: Ioan Cornea protopop, Georgiu Feier, George Balta, Florian Monța și Zaharie Milian;

3. În cercul Iosașului: Teodor Coloja, Maxim Bășcărĕu, Lazar Oprea, din Vasoaea, Niculau Butariu și Ioan Nicula din Hălmăgel;

4. În cercul Chișineului: Mihaiu Veliciu, Ioan Pap, protopop în Chereluș, Ilie Bozgan, Gavriil Lazar și Alecsandru Pașca;

5. În cercul S. Ana: Ioan Moldovan, Ioan Codrean, Alecsiu Popoviciu, Constantin Popoviciu și Ioan Popaviciu, din F. Varșand;

6. În cercul Peșca: Dimitre Popa, Stefan Tamașdan, Ioan Cioara, Dimitrie Tamașdan și Lazar Adamoviciu;

7. În cercul Radna: Vasilie Beleș, Dimitrie Roman, Vasilie Zoelențan, Iosif Vuculescu și Paul Milovan.

În urma acestora comitetul central esecutiv se adresează cu amoare frățească către toate sub comitetele cercuale și în genere către toți alegĕtorii români din comitat ca în interesul sântei noastre cause sĕ spriginească și sĕ susțină cu tărie și cu credință rograma națională, respingênd ori-ce ademeniri, promisiuni și terorisări, de cari cineva s'ar folosì spre a ve înstrĕina de programa aceasta și a rumpe solidaritatea națională.

Comitetul central va face la timpul seu toate dispusețiunile și pregătirile necesarie referitoare la alegerile de deputați dietali în respectivele cercuri, până atunci se recomêndă tuturor perseveranță și statornicie, ferindu-se a face angajamente cu oare-care partidă, afară de partida națională.

La lucru dar fraților! Causa noastră e sântă și dreaptă! Tendința noastră e legală și loială! Programa noastră e precisă și clară! Pășirea noastră nu este îndreptată nici în contra Tronului nici în contra întregitătii patriei. Din moși strămoși românul au moștenit credința nestrămutată către Tron și adevĕrata iubire de patrie. Dacă luptăm pentru drepturile naționale și îmbunătățirea stărei sociale, luptăm între marginile constituțiunei și ale lĕgilor cu mijloace legale. Devisa sĕ ne fie: conservarea individualității noastre naționale și fericirea patriei!

Arad, 15. Aprile st. n. 1884.

Comitetul central executiv:

Ioan Popoviciu Deseanu, preș dinte.
Vasilie Mangra, notariu.

Varietăți.

* (Mistificare). Sora noastră din Brașov a apucat pe cale greșită. Și fiind-că a apucat pe această cale, și se poate discredita, noi din inimă sinceră o vom scoate la calea cea adevĕrată.

Se fim sinceri. In Nr 43 al ḑiariului nostru sub rubrica a cincea la varietăți am comunicat resultatul conferenței din 1 Aprile. Și spre constatarea adevĕrului am ḑis că neadevĕrul au grăit cei ce au tras la îndoeală onestitatea alegĕtorilor din Sibiiu ca apoi sub acest cuvênt se disoalve conferența.

„Gazeta Transilvaniei" în Nr 49. comunicând după noi resultatul voturilor secuestrate se plânge că noi am vorbit la adressa ei când am ridicat cuvêntul pentru onestitatea alegĕtorilor din Sibiiu. De unde a venit sora din Brașov la această conclusiune, noi nu pricepem.

Mai departe ne impută cu întortocarea cuvintelor noastre că noi profităm de neînțelegerile lor ca sĕ ne facem mendrele. Dacă sora din Brașov mai ține ceva la simțul de onoare se va rectifica reproducând cele scrise de noi cu privire la conferența din 1 Aprile. Aceasta cu atâta mai tare, cu cât redactorul dela acest ḑiariu a iscălit acel raport care în obiectivitate și precisiune a mers până la granițele possibile. Și sora din Brașov a putut ceti că ni sa făcut imputare chiar în foaia noastră pentru obiectivitatea noastră în espunerea lucrului.

* (Postal). În comuna *Frata* comitatul Clușului este a se ocupa postul de magistru postal.

Condițiuni contract de oficial și fl. 100 cauțiune.

Emolumente: Salariu fl. 120 paușal de cancelarie fl. 40 și paușal de transport fl 420.

Suplicele sûnt a se înainta în termin de trei sĕptĕmâni la direcțiunea de postă în Sibiiu.

— Asemenea este de a se ocupa un post de concipient practicant la oficiul de postă în Sibiiu.

Emolumentele sûnt: salariu fl. 480 și bani de cuartir fl. 100.

Suplicele sûnt a se înstruì cu testimoniu despre absolvarea științelor juridice și de stat și despre depunerea cu succes a esamenului, și a se înainta în termin de trei sĕptĕmâni la direcțiunea de postă din Sibiiu.

În comuna *Réty* comitatul Treiscaunelor — începênd cu 1 Maiu se deschide oficiu de postă, și va sta în legătură cu cariola ce comunică între Nagy-Borosnyó și Szepsi Szt. György.

Acest oficiu este îndreptățit a espeda și primi pachete și asignațiuni până la fl. 200.

Mersul.

Pleacă din Nagy-Borosnyo prin Réty 8 oare 40.
Ajunge la Szepsi Szt. György 11 oare — a. m.
Pleacă din „ „ „ prin Réty 2 oare d. a.
Ajunge la Borosnyó 4 oare după ameaḑi.

* (Mulțămită publică.). Subscrișii primind în 14 l. c. dela Onorabilul Institut de credit și economii „Albina" din Sibiiu una sumă de 100 fl. v. a. una sută fiorini valută austriacă, votați în adunarea generală a acționarilor ținută în 28 Martie a. c. adecă că beneficiu pentru „Reuniunea femeilor" pentru înființarea unei scoale de fetiție române în Abrud prin aceasta ne ținem de o plăcută datorința — în numele Reuniunei a aduce cea mai călduroasa și sincera mulțămită publică atât Onorabililor Domni acționari cât și onorabilei Direcțiuni ai susläudatului Institut pentru bună voința și generositatea arĕtată față de „Reuniunea noastră" dorind că pronia divină sĕ încoroneze toate agendele Onorabilului Institut cu succesul cel mai strălucit.

Abrud în 12/24 Aprile 1884.

În numele comitetului

Alecsandru Ciura, secretariu.
Anna Gall, președinta.

* (Lucruri americane). Câte lucruri ciudate și de necreḑut mai inventează americanii. — La New York s'a descoperit de curênd o societate compusă din băieți de băcanie. Scopul societății este; a fura pe stăpân!. . . Asociațiunea funcționa regulat: ea avea un president, secretariu, asesori. Fie-care membru vĕrsa cu religiositate produsul furturilor sale în casa comună, care în momentul când sa descoperit esistența societăței, conținea 70,000 franci.

* (Teatru). In 9 a lunei curente s'a dat în Turnișor o representațiune teatrală; „Cinel-Cinel" de V. Alecsandri în localul scoalei de acolo prin stăruința și conlucrarea zelosului invĕțător I. Duma. Piesa a fost jucată de către tinerimea de acolo cu succes foarte bun. Venitul e destinat în folosul fondului scoalei. La finea representațiunei a fost pe-

trecere cu joc, care a ţinut până târḑiu. Ne-am bucura mult dacă am putea înregistra cât de des representaţiuni de soiul acesta, prin cari se desvoaltă şi cultivă gustul de cetire şi simţul estetic în popor pe de o parte, ear de pe altă se dă îndemn părinţilor de a-şi trimite regulat copii la scoală....

* (Schintei). Cugetare intimă a unui sgârcit: „Dacă voesci, ca binefacerea se ţi sĕ resplătească... nu dăruì nici odată nimic!“

* Municipalitatea din Viena a luat hotărârea de a desgropa remăşiţele lui Beethowen, Schubert, Gluk şi Haydn, cari se află lângă capitala austriacă, şi de a le transporta la cimitirul central din Viena. Mormintele acestor patru mari măestri de musică vor fi aşeḑate în jurul monumentului, ce se va ridica memoriei lui Mozart.

* (Cât costă în Englitera a'şi bate soţia). Cronicarul ḑiarului „La République française“ publică traducţiunea unui ciudat manual ce a apărut în Englitera, sub semnătura dlui Henry Romeike.

Acest manual este al bărbaţilor, cari îşi bat soţiele: „Manual pentru corecţiunile matrimoniale, cu o listă a preţurilor corespunḑĕtoare“. Această carte, editată la Baker, este dedicată baroului H. de Worms.

Reproducem tarifele acestor *connubial corrections.* Aceste tarife sûnt luate de dl Romeike din dările de seamă judecătoresci ale diferitelor ḑiare din Englitera; dl Romeike pune după fie care estras numele vinovatului, dată delictului, iurisdicţiunea, etc.

Doi şelingi şi şease pence: A arunca clescele în capul soţiei sale.

Cinci şelingi: A-şi lovì soţia în cap cu o bucată de lemn; — a-şi bate soţia, într'o ḑi de curse, după douĕ luni de căsĕtorie.

Ḑece şelingi: A-şi bate soţia de mai multe ori — (de câte ori? ne întreabă d. Romeike); — a lovì cu peciorul în pept sau a smulge pĕrul; — a strânge de gât cu violenţă; — a-şi îmbrânci soţia de trei ori spre foc şi a-i arde mâna.

O liră: Un ochiu umflat; — a sgăria gâtul amantei sale; a da lovituri de cap şi în pept; — a arunca o ceaşcă de ceaiu în faţa soţiei sale după ce îi-ai dat palme; — a arunca un vas cu apă murdară în capul soţiei sale; — a i da pumni în cap şi lovituri de picior în gură.

Douĕ lire: Doi ochi umflaţi; — răni la cap cu o cană; — lovituri de picioare; — lovituri cu clescele.

Trei lire: Lovituri de picior dând nascere la incapacitatea de a lucra.

Cinci lire: Lovituri de pumn în nas; — a arunca apă ferbinte în capul soţiei sale.

Patru-spre-ḑece ḑile de închisoare: Lovituri cu pumnul în faţă, răniri grave.

O lună de închisoare: A umfla ochiul soţiei sale lovindu o cu cleştele; — a-şi lovì soţia cu capul de cămin şi ai face cucui; — a-şi fi strâns soţia de gât; — a-i fi rupt o jumĕtate de ureche; — lovituri cu piciorul.

O lună de ḑile închisoare cu muncă silnică: „Jeremia Ahert şi-a trântit soţia jos îi dete lovituri cu piciorul în faţă şi în pept, a lovit-o în cap cu un scaun până când scaunul a fost sfărâmat în bucăţi.“ (*Cook examiner* dela 1 Noemvre).

„Eduard Preston şi-a apucat soţia de pĕr, a dat-o jos din pat şi a lovit-o cu piciorul în faţă.“ (*West London examiner* dela 24 Noemvre).

„Charles Hickmore, a dat o lovitură violentă soţiei sale, a tras-o de picioare din pat pe când se afla cu un copil în braţe, a dat-o jos şi a bătut-o.“ (*Sussex Daily News* dela 12 Decemvre).

„Patrick Toomey şi-a bătut soţia şi s'a încercat sĕ şi taie copilul în patru bucăţi.“ (*Daily Chronich* dela 1 Ianuarie).

Trei luni de închisoare: „Wiliam Eduard şi-a trântit soţia jos, i-a dat o lovitură cu cuţitul în cap i-a umflat ochii; mai nainte rupsese un deget dela mâna dreaptă a soţiei sale.“ (*Mitlard Echo de Birmingham* dela 26 Decemvre).

Patru luni de închisoare: A-şi fi tras soţia de pĕr şi a-i fi rupt doi dinţi; — a fi rupt braţul soţiei sale lovind o cu clescele.

Şease luni de închisoare: Lovituri cu cuţitul în faţă; — a-şi fi bătut soţia cu o lampă, a-i fi rupt braţul şi ai fi dat lovituri cu piciorul; — a şi fi bătut soţia, a-i fi rupt hainele; —a-i fi ars aceste haine şi a-i fi dat mai multe lovituri cu piciorul.

(Judecătorilor le-au părut rĕu că legea nu prevede o pedeapsă mai mare. Şi noi asemenea adaugăm cu drept cuvênt d. Romeike).

Un an de muncă silnică: A fi aruncat vitriol în faţa amantei sale şi a-i fi ars un ochiu.

Cinci ani de muncă silnică: A se fi încercat sĕ-şi omoare soţia, dându-i în cap ḑece lovituri cu ciocanul.

* (Bibliografie) „Aurora Română“ nrii 3 şi 4 din 1884 a apărut cu următoriu cuprins; „Din istoria limbei române“ (influinţa gotică şi paleoslavă) (urmare); Din pedagogie: „Despre factorii cei mai însemnaţi la educaţiunea intelectuală şi morală“ de Dim. Socoleanu. „Maryam în pustie“ tradiţiune arabă după Zschokke traducere de Doamna Letiţia A., Necrolog.

— „Convorbiri literare“ Anul XVIII Nr. 1 a apărut cu următoriul cuprins: „Juga Voda“ Domn al Moldovei la 1374 şi 1400, dare de seamă de D. Onciul; „Corespondenţa dintre Domnii Vasile Alecsandri şi Ioan Ghica (XVII); „Hassan călugărul“, naraţiune de T. V. Stefanelli; „Dormi în pace“; „Din trecut“; „Oblonitu-mia fereasta“ „La aniversarea „Junimei“ din 1884“, poesii de A. Vlahuţa; „Icoane de viaţă“, IV Beţia, poesie de N. Valenti; „Budhaisul“ (Ce este şi cum se capĕtă Nirvana) de V. Pogor: „Gramatica română“ de Ioan Nădejde, notiţă bibliografică de M. Pompiliu: „Poesii populare din Moldova“ de Elena Sevastes; „Bibliografie“.

Loterie.

Mercuri în 30 Aprilie 1884

Sibiiu: **51 63 55 61 47**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 29 Aprile n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6°/₀	122.65	122 30
Galbin	5.72	5.71
Napoleon	9.64	9.63
London (pe poliţa de trei luni)	121.40	121.40

---

[716] 3—3

CONCURS.

Pre basa resoluţiunei venerabilului consistoriu archidiecasan dela 4 Ianuarie 1884. Nr. 4946 B. 1883 se escrie concurs la parochia vacantă din Viştea inferioară protopresbiteratul Avrigului cu terminul de 15 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sûnt.

Stola statorită în şedinţa comitetului parochial ţinută în 10 Aprilie 1884 ameliorată la 400 fl. v. a.

Concurenţii au de a'şi aşterne cererile conform statutului organic la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Avrig.

Avrig în 10 Aprilie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Avrig în conţelegere cu comitetul parochial

Vasiliu Macsim,
adm. protop.

Nr. 78 [118] 2—3

Publicaţiune.

Conform § lui 124 din Regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniali se aduce la cunoscinţă publică că venerabilul Consistoriu diecesan gr. or. al Caransebeşului cu datul 2 Martie Nr. 49 B a aprobat întru toate sentinţa adusă la 24 August 1883 de forul matrimonial de I. instanţă al Orăviţei, în procesul divorţial edictal al actorei Varava Velcota din Bania de presente locuitoare în Bozovici, contra soţului ei Iosif Velcota, cu desfiinţarea totală a căsătoriei din motivul pribegirei de 15 ani a inctului Iosif Velcota şi admiterea ambelor părţi la altă căsĕtoriă mai fericită.

Deci conform §§. 126 şi 127 din sus numitul regulament, stă în voia liberă a fiecăruia a face cunoscut subscrisului for ubicaţiunea pribegitului.

Oraviţa în 12/24 Aprilie 1884.

Andreiu Ghidiu,
protopresb. şi preşed. al scaunului.

Licitaţiune publică,

se va ţinè Sâmbătă la **3 Maiu c. n. 3½ oare după ameaḑi în casa Nr. 24 Strada măcelarilor** spre vênḑarea şi sub preţul stimarei a mai multor preţioase din remasul repausatului Domn **D. Andronic** pe lângă solvirea preţului în bani gata.

Sibiiu, 30/18 Aprilie 1884.

Administraţiunea fundaţiunei
Andronic. [720] 1—3

Esaminaţi şi păstraţi ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite şi probate prin documente dela autorităţi medicale şi folosite cu bun succes de mulţi privaţi:

Sucul de muşchiu al Drului **Miller** are un efect neaşteptat la tuse, răguşală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respiraţiune. În borcane pentru copii şi oameni mari. Preţul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile şi convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée şi umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esenţial mistuirea. Acest escelent remediu sĕ nu lipsească din nici o casă ţĕrănească. Preţul pentru ¹/₁ Flacon **1 fl. 50 cr.**, pentru ½ Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sĕu la petele, ce es vara pe pele, la înroşire, peste tot la ori-ce necurăţire a feţei. Succesul e sigur după o întrebuinţare regulată. Preţul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ţi face în scurt timp mânile albe, delicate şi moi. Şi pentru coloarea feţii încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături şi îngroşeri de piele. Preţul unei sticluţe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuinţare şi un penel **60 cr.** [706] 4—16

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger; în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele şi băcăniile mai mari din Ungaria şi Transilvania, precum şi la depositul central de espediţie, J. de Miller, farmacist, Braşov. (Transilvania).

„FURNICA“

cassă de economii, societate pe acţiuni în Făgăraş.

Domnii acţionari ai societăţii, „Furnica“ cassă de economii societate pe acţiuni în Făgăraş“ sûnt provocaţi, ca în sensul §. 6. din statute, sĕ binevoească a plătì a **cincea rată** de **20**°/₀ asupra acţiunilor dlor, adecă câte **20 fiorini** de acţiune până cel mult în **31 Iulie a. c.** la cassa societăţii în Făgăraş, sau la *„Albina“ institut de credit şi de economii în Sibiiu*, sau la filiala acelui institut în *Braşov*.

Făgăraş, în 30 Aprilie 1884.

[721] 1—3 ***Directiunea.***

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 21

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Deschidere de etablissement.

SINGER
THE SINGER MFG. CO. N.Y.

Buna primire generală a **maşinelor** noastre **de cusut,** căştigată prin soliditatea şi practicabilitatea lor, ne a îndemnat sĕ înfiinţăm **depouri** proprii în mai multe oraşe mari din Europa, şi fiindcă ele erau căutate şi în **Transilvania,** am deschis **o filială în Sibiiu** spre a ajuta lipsei acestui oraş industrial şi economic pedeoparte şi spre a înlesni şi facilita şi cele ale provinciei.

Aducem deci la cunoscinţa Onoratului public, că

filiala maşinelor noastre originale de cusut
se află
în Sibiiu numai Strada Cisnadiei Nr. 20
şi că vindem maşinele
sub deplină garanţă cu preţul de fabrică şi sub condiţiuni favorabile de solvire (în rate).

The Singer Manufakturing Co., Newyork
G. NEIDLINGER. [719] 1—3

Instrucţiunea în manipulare se dă **gratuit.** Deposit mare **de părţi din maşinele** originale Singer, mai departe **ace, oleiu şi aţă.**

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 46 Sibiiu, Sâmbătă 21 Aprilie (3 Maiu) 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. [illegible] luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni [illegible] luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sesiunea sinodului archidiecesan.

Ședința IV din 18/30 Aprilie.

La 10 oare a. m. președintele deschiḑênd ședința, protocolul sedinții din 17/29 Aprilie 1884, — Se cetesce și autentică.

Presidiul presentează următoarele esibite:

a) Cererea pentru concediu până la 20 Maiu a. c. a lui Nic. P. Petrescu:

b) de asemenea până la 20 Maiu a. c. a lui Alexiu Olariu. — Concediile cerute se acoardă.

c) Consistoriul archid. înaintează concursul pentru postul de profesor la musica vocală și instrumentală în seminariul andreian. — Se predă comisiunei scolari.

d) Rugarea comitetului ppresbiteral al Reghinului, pentru un ajutoriu pe seama bisericei de acolo.

e) Rugarea parochiei Paloș, pentru a fi arondată la tractul Cohalmului.

f) Rugarea lui Mihail Contes, administrator parochial în Câmpeni pentru ajutor, în casul când remânerea lui și mai departe ca administrator ar devenì imposibilă.

g) Rugarea lui Ioan Mețiu notariu în Sibiel pentru a se resolvì procesul seu disciplinar.

h) Rugarea învĕțătoriului din Rusciori Vasile Apolḑian pentru un ajutoriu. — Toate aceste rugări se predau comisiunei petiționari.

Escelenția Sa P. Archiepiscop și Metropolit presentă votul, seu separat însinuat în ședința precedentă, care sună astfel:

„Prin conclusul luat în sedința de astăḑi sub Nr. .... Venerabilul sinod archidiecesan, fără a întrevenì vre-un protest, a făcut pendentă verificarea deputatului mirenesc ales mai decurênd în cercul Bistriței, dela presentarea supletorie a listelor de alegĕtori, care altcum lipsesc la celea mai multe protocoale electorale.

Acest conclus involvă în sine teoria: că la verificarea deputaților sinodali este o recerință esențială, ca la protocoalele electorali, în cari se induc numele tuturor votanților, sĕ fie aclusă și lista completă a membrilor sinodului parochial, adecă a tuturor acelora cari au dreptul de alegere, fără considerare dacă ei au participat sau nu au participat la alegere.

Eu din posițiunea mea de archiepiscop și metropolit am dechiarat sub decursul discusiunilor în general: că lipsa de astfel de liste la protocoalele electorali nu o consider de un defect esențial, care ar împedeca verificarea aleșilor deputați, și am reflectat la urmările ce în stadiul de acum al desvoltării vieții noastre constituționale bisericesci ar putè provenì în prejudiciul alegĕtorilor, dacă fără astfel de liste nu s'ar admite verificarea, cea ce se illustrează de ajuns în casul concret din cestiune, unde din 35 de protocoale electorali numai 12 sûnt provĕḑute cu listele recerute prin instrucțiunea sinodală din anul 1878, ear la celelalte 23 de protocoale, de bună seamă din nepriceperea respectivelor organe parochiali, lipsesc aceleași liste.

Ori câtă silință 'și va da consistoriul pentru a perfecționa procedura la alegerea deputaților sinodali, astfel de defecte neesențiali în starea culturală și materială de astăḑi a clerului nostru parochial nu se vor putè în curênd delătura, și mare este îngrigirea mea, că la întrarea în procsimul period sinodal sinodul nostru archidiecesan ca eflucsul cel adevĕrat al alegĕtorilor va venì în inposibilitatea de a se constituì, dacă listele din cestiune se vor considera ca o recerință esențială.

Pentru a-mi salva consciința față de provocatul conclus sinodal, vederile mele în acest obiect le presentez la protocol în formă de vot separat.“

Votul separat se aclude la protocol.

Deputatul dr. Nic. Pop face următoarea propunere; Considerând că alegerea asesorilor consistoriali, cari nu locuesc în Sibiiu numai așa are înțeles dacă pot participa la ședințele consistoriului; Considerând că participarea asesorilor esterni este împreunată cu spese; — 'mi iau voie a face următoarea propunere: Sĕ se provadă în budgetul ordinariu o posițiune pentru diurnele și spesele de călătoria ale asesorilor esterni ca sĕ poată participa cel puțin la ședințele plenare ale consistoriului. Se predă comisiunei financiare.

La ordinea ḑilei este raportul comisiunilor. — Comisiunea organisătoare prin raportorul seu Anania Trombițaș raportând asupra raportului general al Consistoriului plenariu de ddto 4 Aprilie 1884 Nr. 1786 Pl., propune că după ce acel raport este deja împărtășit membrilor sinodali sĕ se considere de cetit și sĕ se primească de basă la desbaterea specială. — Propunerea se primesce și raportul se aclude sub C.

Sub discusiune se pune raportul general al consistoriului plenar. Privindu-se ca cetit, după ce s'a fost distribuit pe la deputați, comisiunea propune ca raportul sĕ se primească în general și sĕ se ia de basă la desbaterea specială; după aceea raportorul cetesce următoriul raport general despre activitatea asesorilor consistoriali:

La Nr. 1786 Plen.

Conspect sumariu

despre causele resolvite în ședințele consistoriale în decursul anului 1883.

Numĕrul curent	Numele referentului	Causele in plen.	Senatul strins bisericesc	Senatul scolariu	Senatul epitropesc	Cu totul	Resolvite 31 Decembre 1883	Restanțe la finea 1883	Resolvite în decursul an 1884	Restanțele la 4 Aprilie 1884	Neespedate	Observări
1	Dr. Ilarion Pușcariu .	53	48	—	120	221	pl. 41 bis. 38 ept. 102	12 10 18	11 10 18	1 — —	2 1 —	Causa întregirei protop. Iliei și conclusul sinodal 158/1883 Causa parochiei Paloșiu
2	Zacharia Boiu. . . .	1	206	—	—	206	178	28	21	7	—	
3	Moise Lazar		154	—	—	155	pl. 1 bis. 130	24	24	—	—	
4	Nicolau Cristea . . .	—	157	—	—	157	90	67	49	18	—	Cause divorțiale și disciplinare întârḑiate din causa morbului și morții defensorelui matr.
5	Anania Trombițaș . .	5	—	533	—	538	plen. 5 scol. 409	124	105	19	—	
6	Eugen Brote	5	—	—	33	38	pl. 5 ept. 20	13	8	5	—	Afară de acestea a referat rațiociniile comunelor bisericesci pro 1881 și 1882
7	Acte presidiali. . . .	—	—	—	—	322	322	—	—	—	—	Mai cu seamă dispensațiuni archieresci
	Suma .	64	565	533	153	1637	1341	296	246	50	—	

Sibiiu, 4 Aprile 1884.

Nicanor Frateșiu,
secretariu cons.

Se încinge o mică discusiune în privința formei raportului.

Escelenția S'a spre chiarificarea lucrului observă că aceste cifre se referesc la tot atâtea obiecte, cari cuprind în sine mai mulți numeri.

Dep. Dr. Ilarion Pușcariu propune: pentru mai bună evidență pe viitoriu raportul sĕ se facă și după numeri și după piese — deoarece nu este nici o proporțiune între piese și numeri, căci sûnt cause cu mai mulți nri, cari se pot refera în scurt timp și cause cu câțiva numeri, cari dau de lucru și 5 ḑile — propunerea se primesce.

Se trece la raportul general al consistoriului plenar. Introducerea se ia spre sciință. Raportorul cetesce punctul I din raport, care este următoriul.

În ședințele plenare din anul 1883 s'a pertractat actele întregirei protopresbiteratelor vacante: Sibiiului, Sĕliștei, Mercurei, Iliei, Dobrei, Zarandului Câmpenilor, Lupșei, Bistriței și Cetății de peatră. Dintre aceste s'au finalisat în anul 1883 actele întregirei protopresbiteratelor Sibiiului, Sĕliștei și al Mercurei, apoi ale protopresbiteratelor Dobrei, Lupșei și Cetății de peatră în primele ședinte ale anului 1884, așa încât astăḑi avem în următoarele protopresbiterate foste vacante protopresbiteri aleși, denumiți și chirotesiți: 1. În tractul Sibiiului pe Simeon Popescu, fost profesor seminarial; 2. În al Sĕliștei pe fostul profesor seminarial Dr. Nicolau Maier. 3. În al Mercurei pe fostul administrator al aceluiași tract Ioan Droc. 4. În al Dobrei pe parochul din Dobra Romul de Crainic. 5. În al Cetății de peatră pe fostul administrator al aceluiași tract Ioan Șovrea. 6. În al Lupșei alesul de protopresbiter Ioan Danciu, fost administrator al aceluiași tract, este denumit de protopresbiter, chirotesirea va urma în ḑilele acestea. Pentru protopresbiteratele Câmpenilor, Bistriței și Zarandului sûnt denumiți comisari consistoriali, ear pentru toate celelalte protopresbiterate, și anume: Agnita, Avrig, Bran, Cohalm, Deeș, Mediaș Sighișoara, Ternava și Treiscune s'au dispus a se face pregătirile necesare pentru constituirea sinoadelor protopresbiterale electorali și pentru escrierea de concurs.

La această alineă comisiunea propune următoriul conclus:

Deșì consistoriul nu justifică pentru ce nu a esecutat întogmai conclusul sinodului archidiecesan din sesiunea anului trecut 1883 Nr. prot. 40, partea aceasta a raportului sĕ in spre sciință, se însarcină însé consistoriul ca in decursul anului acestui-a se satisfacă pre deplin acelui conclus.

Dep. Nicanor Frateșiu e de părere, sĕ nu se ḑică în conclus cuvêntul: „negreșit“, după ce Venerabilul sinod s'a putut convinge din raport că consistoriul și-a dat toată silința în această causă.

Dep. Parteniu Cosma observă, că Comisiunea s'a aflat îndemnată a ḑice „negreșit“ din motivul, că consistoriul n'a motivat de loc împregiurarea de ce n'a întregit toate protopresbiteratele. — Se primesce propunerea comisiunei.

Raportorul cetesce alinea II din raport, care este următoarea:

Cu privire la îndeplinirea protopresbiteratului Iliei ne permitem a aduce la cunoscința Preavenerabilului sinod: că sĕvêrșindu-se alegerea de protopresbiter la 2 Iunie 1883, dintre 7 concurenți admiși la alegere au întrat în ternariu preotul Avram

Pĕcurariu, paroch în Huniadoara cu 39 voturi, Ioan German, cleric absolut și învĕțătoriu la scoala normală din Brad cu 7 voturi și preotul Ioan Ghibu, de presinte profesor interimal la seminariul Andreian cu 1 vot. Dintre acesti candidați consistoriul în ședința plenară din 11 August 1883 cu maioritate de un vot a denumit pe Ioan German de protopresbiter. Față de acest conclus consistorial președintele archiepiscop și metropolit a enunciat: că de oare-ce teologul Ioan German încă nu are nici un grad al preoției, denumirea lui de protopresbiter e un act anticanonic, din care causă conclusul consistorial, care conține astfeliu de denumire, nu-l poate și nici nu-l va esecuta. La acest enunciat arhieresc, cuprins și într'o notă presidială separată, consistoriul în sedința plenară din 5 Septemvre 1883 a adus următoriul conclus: „Consistoriul, fără a se pronunța în meritul enunciatului Escelenției sale, îl ia acela la cunoscință ca un incident, prin care în mod neatârnătoriu dela consistoriu se alterează situațiunea în ce privesce alegerea și denumirea de protopresbiter în tractul Iliei. Și de oare-ce prin același enunciat consistoriului 'i este luată posibilitatea de a putea denumì după propriele sale vederi, conforme regulamentului sinodului archidiecesan din 1877 pentru procedura la alegerea de protopresbiter, pre ori-care din cei trei, cari la alegerea sinodală a întrunit cele mai multe voturi, consistoriului nu-i remâne alta, decât cu privire la enunciatul de sus a anula actul alegerei petrecut în sinodul protopresbiteral, și a ordina alegere nouă cu concurs nou, pe lângă punerea în vedere a enunciatului Escelenției Sale Părintelui archiepiscop și metropolit." Întrevenind acestea, protopresbiteratul Iliei până astădi încă nu s'a întregit.

Față de această alineă Comisiunea are două propuneri. Propunerea majorității din comisiune este de cuprinsul următoriu:

Partea aceasta a raportului se ia spre sciință cu adaosul că pentru casuri venitoare Esc. Sa Păr. archiepiscop și metropolit este rugat a recede dela enunciatul din casul subversant, conformându-se conclusului sinodal din 1882 Nr. prot 154.

Ear a minorității: Partea aceasta a raportului se ia spre sciință cu aceea că controversa: dacă un individ, care nu are nici un grad ierarchic pre basa premersei alegeri se poate denumì ori nu de protopresbiter, și dacă o atare denumire e anticanonică, sĕ se subștearnă spre decidere sinodului episcopesc, care după analogia conclusului congresual din anul 1878 Nr. 217 e forul competinte în asemenea cestiune.

Raportorul aparținĕnd minorității își reservă dreptul a motiva propunerea acesteia; ear

Dep. Ioan de Preda, aparținĕnd maiorității, ia cuvĕntul pentru a motiva propunerea acesteia. Domnia sa crede că nu e bine sĕ se treacă ușor peste incidentul ivit cu ocasiunea întregirei protopresbiteratului Ilia, ca în viitor în chipul acesta sĕ nu se îngreuneze agendele Consistoriului. După o scurtă espunere a casului, afirmă, că consistoriul a usuat în cestiunea de față de dreptul ce i-l dă conclusul Nr.... din 1882, a denumì din 3 aleși pe unul, presupunĕnd că cei ce au odată dreptul de a candida, au negreșit și dreptul de a fi denumiți. După părerea sa enunciatul Escelenției Sale este contra conclusului din 1882, unde nu se dice, că candidatul de protopresbiter sĕ aibă și treaptă ierarchică; de altă parte consistoriul încă a greșit, când a anulat alegerea odată făcută. Modalitatea propusă de minoritate nu o poate admite, din causă că sinodul archieresc — crede dênsul — nu e for superior sinodului archidiecesan; că dacă ar fi, atunci conclusul din 1882 încă ar fi trebuit sĕ aștepte aprobarea sinodului archieresc; nu s'a întêmplat atunci aceasta, de ce sĕ se întêmple acum. Din aceste motive spriginesce propunerea maiorității.

Escelenția Sa invită pe raportor a cetì conslusul din 1882, la care se face atâta provocare.

Raportorul îl cetesce.

După aceasta ia cuvĕntul dep. Trombițaș pentru propunerea minorității: Domnia sa crede, că în casul de față este o divergență de păreri între consistoriul și archiepiscop. Consistoriul are părerea, că nu este anticanonic a denumì din cei trei aleși pe unul, care încă n'a intrat în cler, ear archieppul susține, că e anticanonic. În ce privesce că este sau nu anticanonic, este competent a judeca sinodul episcopesc.

Din acest punct de vedere a purces minoritatea comisiunei propunĕnd, ca sĕ se transpună causa sinodului episcopesc; la cea ce s'a aflat cu atât mai vêrtos îndemnată, cu cât și congresul a predat cause canonice sinodului episcopesc. Recomândă propunerea minorității.

Dep. Iosif Pușcariu 'și esprimă dorința, ca înainte de a-și da părerea s'a, sĕ-i se facă cunoscute motivele, ce au îndemnat pre Ven. Consistoriu a nu întărì pre cel ce au într'unit o maioritate imposantă de voturi. Lucrul e bătătoriu la ochi cu atât mai tare, cu cât — după cum scie dênsul — cualificațiunea celui cu 39 voturi și a celui cu 7 nu e atât de diferită, încât sĕ fi apăsat greu în cumpănă. Se roagă deci, pentru delăturarea ori cărei nedumeriri, se spună motivele consistoriul, ca apoi sĕ poată vorbì în merit în cunoscință de causă.

Dep. Ioan de Preda observă, că rugarea dlui Pușcariu nu e la loc; dênsului îi stă în drept, nu se ceară motivele, ci sĕ facă o interpelare în această causă.

Escelenția S'a afirmă, că cererea dlui dep. Pușcariu e în necs strîns cu cestiunea de sub discusiune, Escelenția S'a crede, că în sinod e locul, ca sĕ se lămurească causa și împregiurarea, cum se poate în organismul nostru bisericesc, ca resultatul unui sinod protopresbiteral înmulțit sĕ aibă de urmare în consistoriu, ca votul sinodului într'unit cu atâta solenitate sĕ fie desconsiderat?! după părerea Escelenției S'ale o astfel de procedură nu convine cu spiritul statutului organic. De altmintrelea cestiunea se poate și separa și anume a se pronuncia sinodul mai întâiu în ce privesce enunciatul președintelui archiepiscop față de denumirea de protopresbiter a unui individ, care încă n'are nici un grad preoțesc: apoi a trece la cestiunea sulevată de dl Pușcariu.

Dep. Demetriu Comșa susține, că întrebarea dlui Pușcariu nu e la loc. Consistoriul în casul dela Ilia s'a basat pe conclusul sinodal 1882, va fi avut vederile sale, pentru care nimenea nu-l poate trage la dare de seamă. Îndată ce sinodul ar pretinde așa ceva dela Consistoriu, ar apuca pe un povêrniș periculos.

Dep. Iosif Pușcariu cere, ca sĕ se lămuriască odată lucrul într'acolo: că are consistoriul drept absolut de a denumì din cei intrați în ternariu pe cine vrea sau nu are? Al doilea: îi stă consistoriului în putere de a judeca, dacă o causă este sau nu este anticanonică? In interesul publicului din afară și al bisericei cestiunea trebue resolvită.

Ilustritatea Sa dep. Nic. Popea afirmă, că propunerea dlui Pușcariu e o propunere de sine stătătoare, care după regulamentul din vigoare, peste care sinodul nu poate trece, nu are loc acum.

Dep. Ilie Măcelariu tot asemenea susține, că propunerea dlui Pușcariu nu e la loc din motivul, că ori ce asesor are dreptul a-și da votul seu după convingere, basată pe acte. Când s'ar ventila cestiunea, ar însemna a trage pe fiecare asesor la dare de seamă, de ce și-a dat votul așa și nu altmintrelea, ceea ce nu compete, ba nici nu-i stă în drept sinodului. Vorba este: e sau nu e anticanonic a denumì de protopresbiter pe unul, care n'a intrat încă în cler.

Escelenția Sa P. Archiepiscop și Metropolit constată încă odată, că cestiunea se poate separa, și se angagiază Escelenția Sa a venì într'una din ședințele viitoare cu o propunere separată în privința aceasta.

Dep. Rubin Patița e convins, că în zadar se va strădui sinodul sĕ separeze cestiunile unele de altele, totuși nu se va putè pronunța cu consciința liniscită, dacă nu cunoasce motivele, cari — dacă nu se pot spune în ședință publică — s'ar putè spune în conferență. Neprivind lucrul de puțină însemnătate, propune esmiterea unei comisiuni de 12, ca sĕ ia deslușirile necesare și sĕ raporteze în ședința viitoare.

Dep. Eugen Brote consideră cestiunea destul de complicată și se pare că nici comisiunea n'a precisat-o din destul. Vorba este despre esplicarea și aplicarea unui conclus sinodal privitoriu la alegerea de protopresbiter. A cere dela un om care a votat, motivele de ce a votat așa și nu altmintrelea nu se poate. Domnia sa crede că fără privire la persoane s'ar putè decide cum este de a se purcede în viitor în causa alegerei de protopresbiter. Cestiunea principială este: Are consistoriul drept a denumì pe ori care din cei intrați în ternariu, al doilea poate fi denumit și unul neintrat în cler?

Asupra acestor 2 întrebări ar trebuì sĕ se discute. După părerea sa conform celei mai naturale interpretări a conclusului din 1882, Consistoriul a fost în drept sĕ purceadă așa cum a purces.

Dep. Simeon Popescu permite că va desbrăca cestiunea de partea ei personală și va avea în vedere numai pe cea principală.

În sinodul din 1873 — dice dênsul — s'a hotărît, ca un candidat de protopresbiter sĕ aibă 5 ani de serviciu ca preot apoi sĕ fie diacon, protodiacon etc. nu impoartă. În 1882 din îngrigirea, că nu se vor afla atâți preoți, câte protopresbiterate vacante erau, sinodul cu considerare la profesorii de pe la gimnasiile din Brașov, Năsĕud și Brad cari încă n'au avut ocasiune a purta reverendi, a abrogat conclusul din 1873. (Voci nu l'a abrogat). Domnia sa își aduce bine aminte, căci chiar dênsul a fost referent, de aceasta abrogare, o mărturisesce pe onoarea sa și roagă pe toți dnii din comisiune sĕ constate de vorbesce adevĕrul sau ba, și afirmă că așa și nu altmintrelea s'a înțeles conclusul din 1882. Își aduce aminte că a prins de reverendă și a dis: că nu e merit a purta reverenda 3 sau 4 ani, ci a lucra neobosit în via domnului pentru biserică și scoală. A dis acestea reflectând la profesorii gimnasiali, cari de sigur aduc mai mare folos bisericei decât un biet preot dela sat! în acest sens s'a a dus conclusul din 1882, nu s'a cerut 5 ani de servit ca preot, ci se aibă cap și un trecut cinstit.

În casul dela Ilia s'a făcut alegerea în regulă. Conform conclusului au candidat și mireni. Alegerea făcută s'a așternut consistorului, care când a denumit pe unul dintre cei 3 aleși, nunumai a usuat de dreptul sĕu, ci și-a împlinit datoria sa. A cere acum sama dela consistoriu de ce a denumit pre unul și nu pre celalalt, ar însemna a face o investigațiune de conscimță. Ceea ce nu e frumos. Consistoriul a denumit pre unul, care de și n'a tărît reverendile dar totuși .....

Escelenția Sa P. archiepiscop și metropolit: poftesce pre vorbitoriu a folosì altfel de espresiuni mai cuviincioase pentru marquarea statului preoțesc.

Dep. Simion Popescu: Denumirea s'a făcut, dar lucrul este tot neisprăvit, căci Escelenția Sa a susținut și susține, că este anticanonic a denumì de protopresbiter pre unul, care încă n'a intrat în cler. Vorbitorul crede, că nu e anticanonic; căci dacă aceasta ar fi anticanonic, atunci și parochi ar trebuì sĕ se faca numai din diaconi, și nici decum și din laici, pentru că laici sûnt și clericii absoluți, până nu sûnt preoți. Cu toate acestea s'au ales și sĕ aleg și adi și din laici parochi, fără sĕ i fi plesnit cuiva prin minte sĕ dică că e anticanonic. După alegerea făcută în sinodul parochial, alesul se presintă la archiereu și primesce gradurile sacramentali sărind câte o treaptă într'o di, două, fără sĕ se dică, că e anticanonic. Tot așa stă lucrul și cu protopresbiterul; el nu capătă prin hirotesire *ius in sacra*. De altmintrelea nu este canon pentru protopresbiteri, căci nu esistau protopresbiteri, când s'au făcut canoanele

Cu privire la aserțiunea, că singur sinodul archieresc e competent a judeca canonicitatea ei, obsearvă, că de ce nu s'a reflectat la aceasta, când s'a făcut legea? De atunci și până acum nu s'au schimbat canoanele.

A mai merge la sinodul episcopesc ar însemna întâiu a amâna cestiunea pre timp nedeterminat, al doilea a lipsì pe sinod de dreptul de a alege el pe cei mai cualificați, supunĕnd astfel alegerea aprobării sinodului archieresc. Vorbitoriul constată că cel ce e îndreptățit de a candida, are și dreptul de a fi denumit. Din motivele pe scurt espuse dep. Simeon Popescu se pronunță pentru propunerea majorității.

Escelenția S'a dechiară: că din discusiunile ce au premers conclusului din 1882 n'a înțeles de fel că s'ar intenționa admiterea mirenilor la concurs pentru protopresbiterate; din contră a credut că se înțelege de sine, că concurenții trebue sĕ fie din statul preoțesc. Și chiar de i s'ar fi dat conclusului din 1882 esplicarea ce i se dă adi de unii deputați, nici atunci și nici acum în posiția de archiereu, Escelenția S'a nu poate lucra în contra canoanelor; aceasta i-o impune datorința s'a dela care nu se poate abate.

Dep. Bran de Lemenyi împărtășesce nedumeririle d-lui Pușcariu, și presupune, că consistoriul a avut unele motive grave, și Escelenția S'a tot asemenea.

Consistoriul are drept a denumì din 3 pe unul, dar nu a alege; deșì litera nu-l leagă, natura lucrului însĕ aduce cu sine, ca sĕ denumească pe cel cu majoritate de voturi; numai în cas când denumirea celui cu majoritate ar fi periculoasă pentru biserică, numai atunci o poate denega. Așa își esplică domnia s'a conclusul din 1882. Toată cestiunea este, că nu consună 2 factori: absolutismul vechiu al canoanelor și constituționalismul cel nou. Constituționalismul nou dă drept consistoriului, serviciul preoțesc de 5 ani și după părerea s'a e abrogat. Totuși Dniei sale nu-i convine propunerea majorității, căci nu e corespundĕtoriu cu demnitatea sinodului a adresa către Escelenția S'a o rugare, despre a cărui resultat dubitează. Din aceste considerante propune: alinea II din raport se ia spre sciință, cu adausul sĕ se facă pașii necesari pentru deslegarea cestiunei pe calea congresului.

Dept. Petru Truța regretă, că nu trece sesiune sinodală fără ca sĕ nu se peardă mai tot timpul cu controverse și esplicarea canoanelor. Eu ca totdeauna me basez și de astădată pe conclusele sinodale. În casul de sub discusiune, alegerea s'a făcut, consistoriul a denumit de protopresbiter pe unul din ternariu, pe care Escelenția Sa nu l'a întărit. E intrebare, care din aceste 2 foruri a avut drept: Eu cred că consistoriul, care şi-a facut datorinţa conform conclusului din 1882. Că a ales pe unul cu 7 voturi, nu sûntem îndreptăţiţi a-l trage la dare de seamă. Se pune întrebarea: Fost-a consistoriul îndreptăţit a denumì, pe cine va vrea? şi al doilea fost-a Escelenţia Sa în drept a nu-l întărì? La cea dintâiu respund cu da, la a doua cu nu. Motivul Esc. Sale este că lucră contra canoanelor. Noi rugăm — ḑice vorbitorul — pe Escelenţia Sa sĕ ne spună şi noue canonul, ca se scim şi noi. Eu m'am pus în conţelegere cu canonişti, cari toţi mi au spus că nu esistă canon în privinţa aceasta. Am deplina convingere că consistoriul a purces corect şi spriginesc propunerea maiorităţii.

Escelenţia Sa observă, că în sinod se vorbesc lucruri de care trebue sĕ se ruşineze, şi că oameni fără cunoscinţă de elementele canonice pretind imposibilităţi; chiar dacă ar primì sinodul propunerea, Escelenţia Sa declară că nu recede dela enunciat, căci nu l'a făcut din capriţ, ci din respect către instituţiunile canonice neviolabile şi în puterea iurisdicţiunei canonice, ce-i compete.

Dep. Truţa în cestiune personală respinge reproşurile făcute şi susţine, ce a ḑis pănă ce nu i se va arĕta canonul.

Dep. Nic Lazar, făcênd amintire de casul de pe timpul lui Fotie, şi cu alegerea lui Vasilie Moga când episcopul din Carloviţ n'a vrut sĕ chirotonese pe George Lazar, fiindcă era laic, propune sĕ se escrie concurs nou pentru protopresbiteratul Iliei, cu condiţiunea, ca candidaţii sĕ fi în cler.

Dep. Nicolau Cristea constată, că deşì cestiunea e destul de clară, totuşi provoacă discusiune până la emoţiune. Nu a trĕcut mult, decând s'a adus conclusul din 1882. Domnia sa îşi aduce aminte că avênd a se întregì o mulţime de protopresbiterate, şinodul a făcut o revistă asupra inteligenţei şi şi-a ḑis, sĕ se facă cât mai în grabă posibilă întregirea protopresbiteratelor după ce s'a amânat destul dela 1874 — aproape până la 1884. S'a ḑis că sûnt tineri, cari ne avênd ocasiune de a fi parochi, ocupau postul de profesori pe la gimnasii, sĕ se deschidă calea şi pentru dênşii, avênd cualificaţiunea recerută. Fiind împregiurările astfel, cestiunea este numai de oportunitate. — Astfel s'a făcut conclusul din 1882, căruia i-a satisfăcut consistoriul şi în casul dela Ilia. Actul alegerei gata s'a aşternut la consistoriu. Aci scim, ce s'a întêmplat. Eu — ḑice vorbitorul — fac deosebire între lucrul administrativ şi promovarea sacramentală. Ar fi anticanonic, d. e. ca un tinĕr sĕ între în biserică, când Esc. Sa servesce liturgia şi sĕ se ducă sĕ-l chirotesască de protopresb.; aceasta ar fi anticanonic. In ce privesce gradurile dela cetitoriu în sus, vorbitorul e de părere sĕ se susţină în toată forma; dar în acelaş timp sĕ se facă deosebire între denumire şi chirotesire. Consistoriul a denumit pre unul apoi e treaba archiereului ca sĕ-l provadă cu gradurile sacramentale şi dacă cel denumit n'are desteritatea recerută în cele bisericesci, are drept archiereul sĕ-i denege chirotesirea; dreptul acesta nu i se poate denega. Făcênd dar deosebire între partea administrativă şi sacramentală, Consistoriul şi-a împlinit datorinţa sa şi din acestea considerante priginesce propunerea maiorităţii.

Dep. Dr. Nic. Pop cere, sĕ se reasume conclusul, spunêndu-se clar, sĕ fie candidatul de protopresbiter din cler, sau ba, ca sĕ fie un prescript clar pentru viitoriu.

Dep. Eugen Brote susţine, că Consistoriul a purces corect, ceea ce trebue s'o recunoască ori ce om nepreocupat. In conclusul din 1882 nu stă că candidatul sĕ fie din cler, ergo candidaţi au putut fi şi mireni. S'a compus lista candidaţilor, fără sĕ se facă obiecţiuni, s'a aşternut sinodului ppresbiteral, sa făcut alegerea, resultatul ei s'a aşternut la Consistoriu. Acesta a votat pe un mirean, împregiurare, ce a tras după sine enunciatul Escelenţiei Sale. Acest enunciat consistoriul n'a putut sĕ-l desconsidere, nici nu s'a esprimat că vrea sĕ-l ignoreze ci a cassat alegerea, şi a dispus întregirea cu condiţiunea enunciatului episcopesc. Alta procedură mai corectă nu cred că sĕ se afle.

Din aceste considerate spriginesce propunerea maiorităţii din comisiune.

Fiind timpul inaintat şedinţa se ridică la 1½ oară şi proscima se anunţă pe mâne la 9 oare.

Revista politică.

Conferenţa generală pentru regularea finanţelor ţĕrei faraonilor propusă de Englitera, fu primită de toate guvernele Europene cu escepţiunea Franciei. Respingere formală nu s'a făcut din partea Franciei, ci ea pretinde, ca conferenţa sĕ nu se mărginească numai la regularea finanţelor. Nota Franciei la invitarea Angliei a şi sosit la Londra, şi în stadiul de aḑi al lucrurilor această notă se consideră de refus. După scirile mai nouĕ va fi de lipsă consultarea cabinetelor europene, cari au consimţit ca fiitoarea conferenţă sĕ se ocupe numai cu finanţele abstrăgênd dela politica din Egipt.

Cu privire la acest obiect „Romanul" după „Kölnische Zeitung" ne comunică următoarele:

Astfel dar — scrie acest corespondinte — pe când se confirmă faptul că nu se propune pur şi simplu Londra ca loc pentru întrunirea conferenţei, ci chiar Constantinopole sau vre o altă localitate în privinţa căreia s'ar stabilì o înţelegere între puteri, apoi unii presupun că atât Londra cât şi Constantinopole ar putea fi prea interesate în această cestiune. De aceea este probabil că se va alege o localitate neutră. S'a propus de esemplu Geneva. Cestiunea principală este ca Conferinţa sĕ cerceteze dacă şi ce schimbări trebuesc întroduse în legea de lichidaţiune dela 1880. Acum guvernele vor espune pe cale ordinară diplomatică vederile lor în această privinţă şi cei din Berlin sunt de părere că, până când se va întrunì Conferenţa, vor mai trece încă multe sĕptămâni. Nu mai încape nici o îndoială că cel puţin otăririle Conferenţei vor fi supuse spre aprobare tuturor guvernelor, cari au luat parte la legea de lichidare. De asemenea va trebuì sĕ se ţină seamă de dechiaraţiunea făcută la finele lui Martie de cele cinci puteri, Germania, Englitera, Francia, Italia şi Austria şi de decretul Kedivului cu aceeaşi datĕ, pe care ministrul preşedinte frances de pe atunci, d. Freycinet, le comunică într'o circulară dela 28 Aprile 1880 ambasadorilor francesi din Madrid, Petersburg, Atena, Bruxeles, Kopenhaga, Haga, Lisabona, Stockholm şi Washington îndemnând pe diferitele guverne sĕ adere la acele acte şi prin aceasta sĕ împuternicească comisiunea de lichidare spre a lucra cunoscuta lege din 17 Iuliu 1880, care trebuie sĕ fie modificată acum. Toate puterile aderară, ear Grecia cu reserva ca şi ea, în toate desbaterile viitoare asupra acestei cestiuni sĕ fie chiemată a lua parte, dar Rusia nu aderă decât la 24 Iuliu 1880, după ce esamină mai întâi legea.

Rusia a luat însĕ parte nu numai la legea de lichidare ci şi la tribunalele micste, pe care le recunoscea legea şi le impunea.

Situaţiunea în Romelia orientală nu se mai lămuresce. Este lucru sciut că poarta otomană a avut credincios organ în guvernatorul Aleko paşa, şi nu se mai face secret din faptul că Rusia a făcut obiecţiuni contra acestui bărbat adict sultanului. Versiunea cea mai nouă este, că postul guvernatorului nu se va mai îndeplinì, ci va rĕmânea ca suplent actualul vicegubernator, care este instrument în mâna Rusiei. În casul acesta avem sĕ ne aşteptăm la noue conflicte în peninsula balcanică. Mişcarea unionistă din ḑilele din urmă încă se aduce în strinsă legătură cu aceste succese ale politicei rusesci în orientul ce clocotesce.

Varietăţi.

* (*Concert*). In sgomotoasa viaţă din Sibiiu unicul moment de recreaţiune în sĕptĕmâna aceasta a fost concertul arangiat de Reuniunea română de cântări Mercuri sara. Succesul concertului a fost strălucit şi numĕrosul public a simţit adevĕrată plăcere ascultând reuniunea în producţiunile sale. Ca totdeauna aşa şi acuma frumos, de tot frumos a cântat doamna Agnes Brote părţile solo, numai puţin domnul Popa rola de solo în Stefan cel mare, composiţia originală a domnului Dima.

Despre cor nu voi mai face nici o amintire. El a cântat escellent şi aplausele fără sfêrşit a le publicului vor servì de indemn de a se înrola cât mai mulţi printre laborioşii soldaţi a tinerei şi vigoroasei armate, care sub o disciplină de fer din toată inima se luptă către adeverata perfecţionare.

Domnul Dima şi-a esecutat composiţiile proprii. Mulţi vor fi cari vor sta în dubietate ce se admire mai tare în Domnul Dima, pre cântăreţ ori pre compositor. Noi admirăm în domnul Dima de o potrivă ambele calităţi ridicate la o perfecţionare ne pomenită până acuma la români şi constatăm în special că ballada Stefan cel mare va remânea mărgăritariu nepreţuit în literatura artei noastre musicale.

Acompaniarea pe piano o a esecutat domnii I. I. Bella, director de musică şi Friedsmann advocat, pentru care bunăvoinţă ne simţim îndemnaţi a le aduce şi pe calea aceasta sincera noastră mulţămită.

* (Convocare). Domni membrii ai comitetului central al Reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din districtul Sighişoarei şi anume: Ioan Muntean director la scoala elementară din Sighişoară; Ioan Berescu învĕţătoriu în Sighişoara; Ioan Rondolean învĕţătoriu primariu în Daneş; Demetriu Stuchirean învĕţătoriu în Biertan; Nicolau Muntean învĕţătoriu în Saschiz, Emanuel Florea învĕţătoriu în Daneş, Dionisiu Chendi capelan şi învĕţătoriu în Şaroşul sĕsĕsc, Ioan Florea învĕţătoriu în Hetur; Ioan Oprea învĕţătoriu în Laslea mare; Eremia Bucşia învĕţătoriu în Feleag; — şi preşedinţii despărţemintelor tractuali, — sĕ învită prin aceasta conform §-lui 18 din „Statutele Reuniunei" a sĕ presenta la a doua şedinţă anuală ţinêndă la 3 Maiu a. c. v. 2 oare după ameaḑi în localul Oficiului protopresbiteral din Sighişoara.

Obiectele de pertractat vor fi:

1. Referada notarilor Comitetului central asupra rapoartelor despărţămintelor tractuali §. 14 din „Statute";
2. Raportul cassariului Reuniunei districtuale §. 15 din „Statute";
3. Raportul bibliotecariului;
4. Staverirea dispoziţiunilor pentru sporirea bibliotecei;
5. Statorirea temelor de pertractare în despărţemintele tractuale; şi a
6. Pregătirea de proiecte şi propuneri relative la înaintarea scopului Reuniunei.

Sighişoara 14 Aprilie, 1884.

Demetriu Moldovan, adm. prot. ca preşedinte.
Ioav Rondolean, not.

* (Academia română) ţinù ultima sa şedinţă la 4/16 Aprilie sub presidiul regelui şi în fiinţa de faţă a reginei asistând un public nu prea numeros. Dl Gr. Tocilescu vorbì despre un document autograf al lui Mihaiu Viteazul datat din Belgrad (Alba-Iulia) şi despre vre-o câteva inscripţiuni epigrafice aflate în timpul din urmă în apropierea Dunărei. Dl secretar general D. Sturdza dete cetire raportului general despre activitatea desvoltată în sesiunea actuală. Acest rapor a fost subscris de toţi cei de faţă impreună cu Măestăţile lor regele şi regina. După şedinţă suveranii sĕ întreţinură în modul cel mai cordial cu deosebiţii membri ai Academiei urându-le petrecere şi călătoriă bună. Dintre acestia din Ardeal şi din Ţeara-Ungurească erau presenţi domnii Babeş, Bariţ, Roman şi Porcius. Academia într'o şedinţă posterioară a numit o comisiune compusă din dnii Ionescu, Fălcoian, Ghica, Brândză, Fĕt şi Sion care se proiecteze misiuni cu scop de a repara pagubele pricinuite de incendìu colecţiunei de plante a museului botanic adunate de Dl dr. Brânză în curs de 20 ani şi colecţiunile de cuvinte poporale şi subiecte geologice.

* (Ḑiar nou). În Bucuresci a apărut un ḑiar „Proprietatea" care are de scop a apĕra proprietatea şi drepturile ei, a propaga iubirea de muncă şi înfrăţirea între proprietari şi muncitori ca unii ce au aceleaşi interese de a sporì bogăţia ţĕrei şi bunul lor traiu.

* (Cutremur). La 26 Martie dimineaţa la 5 oare oraşul San-Francisco a fost scuturat de cel mai puternic cutremur de pămênt, pe care l'a resimţit dela 1868 încoace. Acest cutremur a ţinut 20 de secunde. Într'o clipă stradele au fost pline de sute de oameni, pe jumĕtate îmbrăcaţi şi buimăciţi de groază. — Cuartirul chinez a fost mai cu seamă în prada unei groaze neauḑite. Vr'o 50 de case au fost dărâmate şi se crede, că mai multe persoane au fost îngropate sub dărâmături. — Două alte cutremure mai slabe sau simţit la 5 oare 20 m. şi la 5 oare 30 m.

* (Fracul roş) a întrat ear la modă în Paris. Domnii din elita societăţii Parisului de un timp încoace se presintă prin saloane numai în fracuri roşii carmin, câci fracul negru în urma abusurilor ce'l fac cu el chelnerii şi slujitorii de îngropăciuni s'a prea vulgarisat. Chiar şi o parte a presei auglese salută cu bucurie această înnoire.

Posta redacţiunei.

Mai multora. Din lipsa de spaţiu sûntem siliţi a amâna publicarea corespondenţelor în numĕrul de aḑi

(Mijloc de cură.) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm. că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 1 Maiu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.70	122 30
Renta de aur ung. de 4%	92.—	92.—
Renta ung. de hârtie	88.75	88.75
Gaibin	5.71	5.71
Napoleon	9.65	9.63
London (pe poliţa de trei luni)	121.35	121.40

Nr. 78 [118] 3—3

Publicațiune.

Conform § lui 124 din Regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniali se aduce la cunoscință publică că venerabilul Consistoriu diecesan gr. or. al Caransebeșului cu datul 2 Martie Nr. 49 B. a aprobat întru toate sentința adusă la 24 August 1883 de forul matrimonial de I. instanță al Orăvìței, în procesul divorțial edictal al actorei Varava Velcota din Bania de presente locuitoare în Bozovici, contra soțului ei Iosif Velcota, cu desființarea totală a căsătoriei din motivul pribegirei de 15 ani a inctului Iosif Velcota și admiterea ambelor părți la altă căsătoriă mai fericită.

Deci conform §§. 126 și 127 din sus numitul regulament, stă în voia liberă a fiecăruia a face cunoscut subscrisului for ubicațiunea pribegitului.

Oravița în 12/24 Aprilie 1884.

Andreiu Ghidiu,
protopresb. și președ. al scaunului.

„FURNICA“

cassă de economii, societate pe acțiuni în Făgăraș.

Domnii acționari ai societății „Furnica“ cassă de economii, societate pe acțiuni în Făgăraș“ sûnt provocați, ca în sensul §. 6. din statute, sĕ binevoească a plătì a **cincea rată** de **20**% asupra acțiunilor dlor, adecă câte **20 fiorini** de acțiune până cel mult în **31 Iulie a. c.** la cassa societății în Făgăraș, sau la *„Albina“ institut de credit și de economii în Sibiiu*, sau la filiala acelui institut în *Brașov.*

Făgăraș, în 30 Aprilie 1884.

[721] 2—3 ***Direcțiunea.***

Nr. 883. 1884 [722] 1—3

Publicare de licitațiune.

Comitetul administrativ al magistrului Ocnei (Vizakna) pe basa planului statorit în ședința din 28 Aprilie a. c. Nr. 52 și aprobat de ministrul de lucrările publice și comunicațiune, a conces regularea și săparea alviului părâului **Toporcea,** ce curge prin fênațul allodiului cu numele **„Nádas“** și regularea împreunărei părâului **Visa** cu **Toporcea** cu suma de **fl. 3285.** 13 pentru lucrările de pământ și **fl. 373.** 8. pentru cele de regulare. În urma acesteia pentru începerea lucrărilor, la **14 Maiu c. a. înainte de ameadi la 10 oare** se va face licitațiune verbală în cancelaria acestui magistrat.

Planul și condițiile de parțiale de zidit sûnt la magistrat și pot fi consultate în toate dilele în oarele de oficiu.

Cei ce doresc a competa sûnt poftiți a pune vadiu **5**% din prețul de licitațiune în bani sau hârtie de preț și sĕ se presenteze în persoană pre diua prefiptă.

Ocna, 29 Aprilie 1884.

Magistratul orașului.

Demn de atențiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)
ȘI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indivịdi vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 21

Licitațiune publică,

se va ține Sâmbătă la **3 Maiu c. n. 3½ oare după ameadi în casa Nr. 24 Strada măcelarilor** spre vêndarea și sub prețul stimarei a mai multor prețioase din remasul repausatului Domn **D. Andronic** pe lângă solvirea prețului în bani gata.

Sibiiu, 30/18 Aprilie 1884.

Administrațiunea fundațiunei
Andronic. [720] 2—2

Cele mai bune

Clavire de Proksch

cu prețul de

400 fl., 500 fl., 580 fl.

și garanție pentru întreagă **Transilvania** se află esclusiv numai la

depositul lui Heldenberg

în Sibiiu.

Epistole sûnt a se adressa francate.

Unele păreri dela artistii cei mai renumiți despre aceste clavire ale lui Proksch.

Spre marea mea uimire în escellentul fabricat ai domnului A. Proksch am aflat clavire de prima calitate și frumsețe, cari în ce privesce poesia tonului și modul perfect de esecutare țin concurența cu cele mai renumite producte de acest soiu. 'Mi place a crede, că aceste fabricate escellente — de un preț cu totul moderat în timpul cel mai scurt se vor lățì tot mai tare, și bucuria mea cea mai mare va sta în aceia, dacă voi putè contribuí și eu la popularisarea lor.

(677) 10 **Sofia Menter-Popper,**
pianista curței ces. reg. aust.

Elegantul D-tale clavir mi-a sosit eri, și me aflu îndemnat a-ți comunica, că frumsețea tonului lui a pus pre toți în uimire.

Gustav Walter,
artist la opera ces. reg.

Clavirul firmei Proksch, pe care avui ocasiunea a'l audi astădi, este unul dintre cele mai bune instrumente, ce am audit până acuma.

Jules de Schwert,
Virtuos de curte al Maiestăței Sale împĕratului din Germania.

Raportul esposițiunei imp. din Gratz.

Constatăm cu satisfacțiune, că clavirele espuse de această firmă au atras asupra lor deosebit interes. La locul prim se distinse un clavir mic de sistem american cu coperis negru de tot elegant. Tonul lui era brillant și conserva sunetul frumos în toate posițiile Preste aceasta esecutarea era egală și de tot corespundĕtoare. Instrumentul al doilea era un pianino de sortă mai mică, înse asemenea celui dintâi și el avè tonuri de tot frumoase, esecutare lesnicioasă și adjustat cu eleganță. Etablismentul în ce privesce technica stă la nivoul timpului nostru; di de di câștigă mai mare importanță, și în cercurile competente se bucură de recunoscință măgulitoare.

Infallibil.

Retrimitem banii primiți tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu același efect la **căpățina goală** (pleșugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** și la **încăruntire.**

După întrebuințare mai deasă garantăm succesul. Espediția în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** și la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia C. Bugarsky. *Bucuresci:* Rud. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta:* Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeș:* M. Vlad, farmacist. *Lugoș:* L. Vértes, farmacist. *Timișoara:* Stefan Tárczay, farmacist. *Verșeț:* Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale pentru frumsețà din care se nasce **frăgedie, forme frumoase și albe la trup,** depărtează petele de piele și de vĕrsat. — Prețul 85 cr. [713] 4

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuința și ca presente. Prețul fl. 1.50.

Nu este înșelătorie.

Deschidere de etablissement.

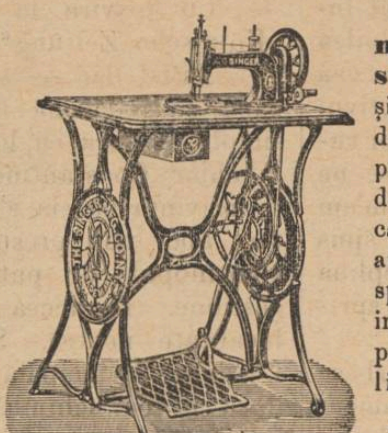

Buna primire generală a **mașinelor** noastre **de cusut,** câștigată prin soliditatea și practicabilitatea lor, ne a îndemnat sĕ înființăm **depouri** proprii în mai multe orașe mari din Europa, și fiindcă ele erau căutate și în **Transilvania,** am deschis **o filială în Sibiiu** spre a ajuta lipsei acestui oraș industrial și economic pedeoparte și spre a înlesni și facilita și cele ale provinciei.

Aducem deci la cunoscința Onoratului public, că

filiala mașinelor noastre originale de cusut

se află

în Sibiiu numai Strada Cisnadiei Nr. 20

și că vindem mașinele

sub deplină garanță cu prețul de fabrică și sub condițiuni favorabile de solvire (în rate).

The Singer Manufakturing Co., Newyork

G. NEIDLINGER. [719] 2—3

Instrucțiunea în manipulare se dă **gratuit.** Deposit mare **de părți din mașinele** originale Singer, mai departe **ace, oleiu și ață.**

Zambach și Gavora.

Fabrica de vestminte și recuisite bisericesci

de rit catolic și grec. [555] 30—30

în Budapesta, strada Vațului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, și pentru societăți industriale (și pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelnițe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărți de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor conveni, se vor schimba cu altele.

Neîncungiurat de lipsă la economia de vite.

Pravuri de Transilvania pentru cai și vite cornute.

Pregătite din cele mai aprobate mijloace de casă, corespundĕtoare relațiunilor noastre economice și pusețiunei țerei noastre, cari atât ca mijloc de cură, cât și ca mijloc preservativ nu ar trebuì sĕ lipsească la nici un econom adevĕrat.

Pentru cai.

Contra ciumei, șoreceilor și altor boale periculoase, precum: catarhoea organelor de respirațiune, catarhoea de stomach, nemistuire, colică, tusă, marasma (Abmagerung) preste tot, contra celor mai decidĕtoare boale; mai departe servesc pravurile acestea la cal spre crescerea frumoasă și-l susțin sănĕtos și înfocat.

Pentru vite cornute.

Contra deosebitelor aprinderi și alte boale, precum: flatulentia și colică, mai departe la vaci, dacă dau lapte puțin și slab, contra marasmei (Abmagerung) contra apetitului perdut și cu deosebire la vitele de îngrășat.

1 pac. à ¼ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à ½ Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru oi.

Un obiect neapĕrat de lipsă în economia rațională de oi, preparat din cele mai aprobate și practice mijloace de casă, cel mai bun mijloc de cură și preservativ contra boalelor epidemice, cari domnesc mai adese ori, precum: Genuriu vermele de plămênă (Lungenwurm), călbează, clorosea (Anaemie Bleichsucht), tusă, diarhoea, bubat (vĕrsat) mai departe restitue apetitul perdut și vindecă toate boalele de stomach și a organelor din lăuntru ș. a. m.

1 pac. à ¼ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à ½ Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru rîmători.

Cel mai aprobat mijloc de cură pentru rîmători. Curează diarhoea, colica, branca, precum și feliurite aprinderi. — E de mare folos și pentru rîmătorii de îngrășat, fiind-că face apetit și tot odată și îngrașă.

1 pac. à ¼ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à ½ Kilo 60 cr. v. a.

[708] 3—10

Depositul principal de espedițiune la
Albert Wachsmann,
apotecar în Borgo-Brund. (Transilvania).

Mai departe în deposit: în **Sibiiu, Cluj** și **Sighișoara** la J. B. Misselbacher sen., în **Brașov** la J. L. & A. Hesshaimer, în **Bistrița** la A. Kollmann.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 47 Sibiiu, Marți 24 Aprilie (6 Maiu) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr.. — de **două ori** 12 cr., — de **trei** or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sesiunea sinodului archidiecesan.

Ședința a V-a din 19 Aprilie (1 Maiu).

Ședința de Joi s'a prefăcut în conferență pentru pertractarea cestiunei cu protopresbiteratul Iliei. În reasumat dăm decursul acestei ședințe.

După deschidere se dă concediu deputatului V. Almășian și se ia la cunoscință raportul presidial despre încunosciințarea deputatului Artemiu Fenesan, că nu poate venì la sinod din motivul că n'are concediu.

Se fac mai multe interpelări și propuneri.

Dep. Dr. Nicolau Pop interpelează pre presidiu în ce privesce blanchetele despre datele statistice scolare, cari se fac ănumai în limba maghiară. Presidiul va rĕspunde după ce se va informa.

Dep. G. Candrea constatând că scoalele comunale de prin comunele parte curat românesci parte în mare maioritate române nu se propune religiunea noastră și nu figurează nici limba română ca obiect de învĕțămênt, întreabă ce pași s'au făcut sau se vor face în privința aceasta. Presidiul declară că va respunde în altă ședință.

Dep. Gregoriu Pletosu propune, că actele sinodali sĕ se trimită gratuit gimnasielor din Brașov, Brad și Năsĕud apoi ca institutul pedagogic-teologic din Sibiiu sĕ-și tipărească în tot anul programă despre cursul învĕțămêntului.

Propunerea se dă comisiunei scolare.

Presidiul propune următoriul proiect de conclus: „Din incidentul casului alegerei de protopresbiter în tractul Iliei, cuprins în raportul general al consistoriului plenar, comisiunea organisătoare se însărcinează a presenta sinodului cât mai curênd un proiect de instrucțiune specială, prin care sĕ se reguleze procedura consistoriului la denumirea protopresbiterilor așa, ca prin denumirea unuia din cei trei aleși sĕ nu devină ilusoriu dreptul de alegere al sinodului protopresbiteral.“

Asupra acestui proiect de conclus se decide, a se transpune comisiei organisătoare.

La ordinea ḑilei urmează desbaterea asupra raportului comisiunei organisătoare în causa întregirei protopresbiteratului Iliei.

Dep. Dr. Pușcariu propune, ca desbaterea asupra proiectului sĕ se curme până ce va presenta comisiunea organisătoare raportul asupra propunerei Escelenției Sale P. archiepiscop.

Sinodul pentru stabilirea unei propuneri acceptabile de toți membrii sinodului, preface ședința publică în conferență, după a cărei ridicare la propunerea deputatului Ilarie Duvlea se ia următoriul conclus:

Sinodul ia spre sciință partea din raportul consistoriului plenar care privesce afacerea intregirei protopresbiteratului Iliei.

În contra acestui conclus deputatul Simeon Popescu insinuă vot separat.

Se ia spre sciință raportul consistoriului în ce privesce renunciarea protopresbiterului Simeon P. Moldovan din causa bĕtrânețelor și instituirea de profesori suplenți în seminariul archidiecesan.

Ședința a VI-a din 20 Aprilie (2 Maiu).

După autenticarea protocolului se deneagă concediul cerut prin telegramă de dep. Ioan Cipu din lipsa de motive.

Dep. Rubin Patița interpelează în privința instituirei de capelan în parochia Tĕu, protopresbiteratul Mercurei. Presidiul promite că va rĕspunde la timpul seu.

Dep. Simion Popescu 'și cetesce votul separat insinuat în ședința precedentă. — Se aclude la protocol.

La ordinea ḑilei urmează acuma raportul consistoriului cu privire la ajutorul de stat. Ministrul de culte și instrucțiune publică comunică consistoriului o ordinațiune ministerială, în care sĕ regulează împărțirea ajutoriului de stat. În sensul statutului aprobat și de Maiestatea Sa, acest ajutoriu împĕrătesc pe viitoriu se va împărțì de către ministru. Acolo sûnt a se adresa cererile pentru ajutoriu, și tot acolo se va decide în cele din urmă luarea sau neluarea lor în considerațiune. Biserica va fi și ea ascultată, însĕ părerea ei nu va fi deciḑĕtoare pentru ministru la împărțirea ajutoarelor.

Raportorul comisiunei organisătoare, dl Anania Trombitaș cetesce hârtia ministrului privitoare la acest obiect și actele întregitoare. S'a deschis apoi discusiunea.

Raportorul spune că consistoriul a pertractat acest obiect și că el a compus o representațiune la ministru, în care sĕ cere a se susținea și în viitoriu resoluțiunea preaînaltă dela anul 1861.

Presidiul aduce la cunoscința sinodului, că representațiunea nu s'a putut încă așterne ministrului din causă că traducerea în limba maghiară, făcută în cancelaria consistorială, nefiind într'u toate satisfăcătoare, presidiul însuși a trebuit sĕ o ia la revisiune, dar n'a fost în stare a o termina, fiind ocupat cu afacerile ce trebuiau pregătite pentru sinod. Dealtmintrenea află că este în interesul causei, că sinodul ca representanța bisericei are ocasiune acum a se pronunța asupra obiectului.

Comisiunea organisătoare propune, ca sinodul aprobând representațiunea consistoriului, sĕ și-o facă de a sa, și sĕ o aștearnă încă în decursul acestei sesiuni la ministeriu La cas că aceasta n'ar avea efect, consistoriul se recurgă la dietă și în rêndul din urmă la Maiestate prin deputațiune. Dacă toate ne vor fi zădarnice, sinodul declară că renunciă la ajutoriul de stat. Despre aceste sĕ se încunosciințeze clerul și poporul.

Dep. Eugen Brote este contra comisiunei și nu primesce de cât punctul prim din propunere. Începênd dela anul 1875, arată că sinodul prin 1877 și 1878 a decis sĕ se facă representațiuni și se meargă deputațiuni, însĕ toate au fost în zadar, căci nu s'au esecutat.

Revenind la representațiunea consistoriului ḑice că motivele invocate de presidiu pentru neespedarea representațiunei nu-i par destul de serioase, și dênsul cât timp comisiunea organisătoare nu-i va da garanții că representațiunea se va și espeda, e contra comisiunei.

Presidiul rĕspunde domnului Brote în ce privesce seriositatea motivelor. Nu pot — ḑice — regula eu modul de cugetare al dlui Brote, însĕ nu i permit sĕ-mi tragă la îndoială seriositatea vorbelor mele. Representațiunea s'a făcut cu concursul și ajutoriul meu. Sum pentru representațiune, și declar că este necesitate sĕ o facem, aceasta este datorință pentru noi dela care nime nu ne poate dispensa. Cred că toți sûntem de o părere în privința aceasta și domnul Brote încă. Cât pentru garanții, presentați-mi mâne representațiunea, și eu o subscriu.

Dep. Brote: reflectează în cestiune personală, arătând că nici pe departe n'a avut în cuget a vătăma persoana Esc. Sale.

Dep. Dr. Nic. Pop: În raportul consistoriului stă că a venit la Sibiiu un comisariu ministerial în aceastǎ afacere. Sĕ ni se dee deslușiri.

Pres. În primele ḑile a le lui Septembre anul trecut, a venit aici un comisariu dela ministeriu și a cercetat cum s'a distribuit ajutoriul de stat cu 1861 începênd. Eu în presența secretariului consistorial i-am dat informațiunile cerute, însĕ numai oral. A fost o greșală că nu am luat despre toate protocol, însĕ nici prin minte nu mi-a venit că ce sĕ prepară pentru biserică. Credeam că ministrul își eserciază dreptul de suprainspecțiune și bona fide am lucrat după cum am istorisit.

Dr. N. Pop, se declară îndestulit cu deslușirile date.

Dep. Truța află mare greșală în neespedarea representațiunei, căci acum nu am sta unde stăm, dacă representațiunea consistoriului s'ar fi espedat. Representațiunea consistoriului e bună și o primesce.

Pres. Și aici este o mică imputare. Reflectează pe domnul Truța că dacă domnia sa era la centru și veḑea ocupațiunile consitoriului și a le presidiului acuma n'ar fi vorbit astfel. In fine roagă pe deputați a nu repețì imputări fără temeiu.

Dep. Cosma constată că actul ministerial e plin de necorectități. S'a lucrat cu atâta necunoscință de causă la ministeriu, încât dacă ne-am lua după forme și cuprinsul actelor ministrului, n'ar trebuì sĕ ne batem capul cum sĕ-i rĕspundem mai demn.

În actele ministeriale se vorbesce acum de metropolie, acum de metropolit, încât după starea faptică statutul se ocupă cu un lucru ce nu esistă, regulează un fel de ajutoriu al metropoliei, care nu esistă.

Este pentru propunerea comisiunei organisătoare. Deșì sûntem sĕraci ținem mai mult la autonomia bisericei noastre, și nu primim umilitoriul ajutoriu împărțit prin solgăbirăi.

Dep. Cristea regretă că un ajutoriu ce ni s'a dat din grație pe un timp făra constituțiune, ni se ia astăḑi prin un ministeriu constituțional. Consimte ca representațiunea consistoriului „*mutatis mutandis*“ sĕ se primească și sĕ se espedeze. Cu privire la garanții ḑice că Escelenția Sa le numesce imputări. D sa încă se espune a ḑice în termini aleși că cele petrecute dela 1875 începênd ne fac sĕ credem că nici aceastǎ representațiune nu se va espeda. Nu se poate nega că lucrurile pertractate au rĕmas ne espedate. Domnia sa nu face imputări însĕ trebue sĕ regrete că lucrurile pe noi ne-au surprins. Esc. Sa ca consiliar intim de stat trebuia sĕ prevadă lucrurile și sĕ prevină încă la 1875 și de atunci până acuma.

Primesce propunerea sperând că sinodul va afla modalitatea cum sĕ se espedeze representațiunea.

Presidentul: Domnul Cristea este în rătăcire când crede că eu ca consiliar intim trebuia sĕ sciu intențiunile și pașii ministrului. Nu sciu mai cuprinde oare-cineva astfel rangul meu. E rătăcire a crede așa ceva. Despre pașii ministrului n'am sciut nimica nici la 1875 nici acuma.

Ce privesce venirea comisariului ministerial, eu i-am dat toate actele, creḑênd că-și esercieazǎ dreptul de inspecțiune supremă ministrul.

Eu nu pot penetra în inima oamenilor. Darul meu archieresc nu merge până acolo. Dacă crede cineva că eu contribuiu la stricarea bisericei și me suspiționează, trebue sĕ resping asemenea suspițiune.

Dep. Cristea: Credeam și am presupus că Escel. Sa ca consiliar intim are cunoscință despre cele ce se intenționează asupra bisericei. Dacă Esc. Sa ne spune că n'a sciut despre tot lucrul nimica, trebue sĕ o cred, pentru că Esc. Sa 'și cunoasce mai bine posiția. De suspiționat, n'am suspiționat.

După ce mai vorbesce deputatul Patița, se închide desbaterea generală asupra acestui obiect, și se începe desbaterea specială.

Dep. Iosif Pușcariu propune că representațiunea sĕ fie presentată de o deputațiune de 9 membrii.

Dep. Preda propune ca representațiunea sĕ o facă și trimită consistoriul, ca sĕ nu punem în joc constituțiunea bisericească.

Dep. Eugen Brote propune ca sĕ se primească numai punctul prim din propunerea comisiunei organisătoare, adecă sĕ se trimită representațiunea. Ce va mai face consistoriul, va vedea.

Dep. Zacharie Boiu este pentru representațiune însĕ așa, ca cea a consistoriului sĕ fie adoptată de sinod mutatis mutandis. E contra deputațiunei, căci prin representațiune nu este finalisat actul.

Dep. Truța este pentru representațiune la ministru și pentru deputațiune la tron.

Deput. Nic. Pop e pentru propunerea deput. Pușcariu. Prin deputațiune dăm mai mare ponderositate actului și ministrul nu-l va pune la dosariu.

Mai vorbesc deputații Duvlea și Dănilă apoi Cosma contra deputațiunei, care nu face nici o impressiune.

Contra mergerei la dietă au vorbit deputaţii Brote, Preda, Cristea, archimandritul Popea, Truţa, Dr. Nic. Pop şi Raţ. Pentru, Cosma, Piso şi raportul.

Încheiându-se desbaterea sinodul cu unanimitate de voturi a luat conclusul următoriu:

1. Pe basa informaţiunilor, că representaţiunea consistoriului încă nu s'a espedat, sinodul acceptează representaţiunea făcută de consistoriu, o declară de a sa, şi însărcinează comisiunea organisătoare: a presenta biroului sinodal representaţiunea aşa, ca sĕ se poată numai decât espeda sub durata acestei sesiuni siondale; totodată sinodul ca representanţa legală a bisericei gr. or. române din archidiecesă declară în mod solemn: că sub astfel de condiţiuni, cum sûnt cele cuprinse în hârtia ministerială susprovocată, cari vatĕmă adênc autonomia bisericei noastre garantată prin legile patriei, nu poate primì ajutorul de stat de 25,000 fl., şi acestui enunciat sĕ se dea espresiune clară în representaţiunea sinonodului.

2. Pentru casul unui resultat nefavorabil consistoriul se însărcinează, a face în numele sinodului o prea umilită representaţiune la prea'naltul tron, carea sĕ se subştearnă Maiestăţii Sale prin o deputaţiune.

3. Consistoriul sĕ însărcinează, a încunoscinţa fără amânare pe preoţimea şi comunele bisericesci din archidiecesă despre acest conclus sinodal şi ale poftì, ca pănă la definitiva decidere a acestei cause sĕ fie în aşteptare.

Revista politică.

Dieta ungurească se va disolva la 20 a lunei curgĕtoare, aceasta este vestea cea mai nouă ce ne aduce „Cor. Pol". Se ḑice că turbulentele desbateri din ḑilele din urmă au determinat pre guvern la luarea acestei decisiuni.

Conferenţa în cestiunea finanţelor Egiptului dă bogată materie ḑiarelor mari şi mici. Nu este eschisă posibilitatea, că afară de cestiunea finanţelor va venì pe tapet şi starea politică a ţĕrei Faraonilor.

Despre călĕtoria principelui de coroană Rudolf în Orient şi în special despre petrecerea lui în Belgrad cetim fel de fel de rapoarte. Cu deosebire se ocupă ḑiaristica din Viena cu mare predilecţiune de toastul regelui Milan, în care se accentuează, că Serbia are sĕ mulţămească monarchiei noastre actuala sa stare înfloritoare şi parte mare şi independenţa.

Lucru mai natural ca recunoscerea acestui adevĕr. Unii 'si câştigă independenţa prin vitejia bravei armate, alţii prin bunăvoinţa vecinilor. Care are mai solidă basă, viitoriul ne va arăta.

Germania este ţara cea mai espusă curentelui socialistic anarchistic, şi ea se apără din rĕsputeri cu legi votate aproape la poruncă şi esecutate cu mână de fer. Cu privire la desbaterile din parlamentul din Berlin privitoare la acest obiect cetim în „Romanul" de Sâmbăta trecută:

În fine guvernul german a ḑis, în şedinţa dela 28 Aprile a comisiunei însărcinate cu cercetarea legei contra socialistilor, cuvêntul seu din urmă în privinţa acestei legi. D. de Putkammer declară în numele guvernului, că respinge toate amendamentele şi că nu cere decât un *da* sau *nu*. Este probabil că această atitudine a fost adoptată în urma consiliului de ministrii ţinut cu o ḑi mai nainte sub presidenţa principelui de Bismarck. Guvernul voesce prelungirea legei contra socialistilor fără nici o modificare şi poate că, pe lângă aceasta va presenta şi un proiect de lege contra anarchistilor, de vreme ce partida liber-cugetătoare a elaborat deja un asemenea proiect şi l-a pus în vedere dlui ministru Boticher. Astfel dar, eventualitatea unei disolvări a Reichstagului devine din ce în ce mai vĕdită. Ea a devenit cu atât mai probabil, cu cât d. Windhorst a declarat în comisiune că va susţine amandamentele sale chiar şi în şedinţă publică. Eată în adevĕr, ce relaţiune aduce din Berlin o depeşă cu data de 29 Aprilie:

A devenit mai îndoioasă ca pănă acum admiterea legii contra socialistilor, în urma şedinţii de eri seara a comisiunii în care d. de Putkammer declară încă odată că respinge ori-ce amandament, de vreme ce legea contra socialistilor este minimul ce guvernul poate pretinde, pe când d. Windhorst afirmă că prin urmare este peste putinţă o înţelegere, că va susţine şi în şedinţa publică amendamentele sale şi va arĕta naţiunii buna voinţă a Reichstagului, pe care guvernul o respinge.

Merită o deosebită atenţiune dechiaraţiunea d-lui de Putkammer, că această lege a împedecat o mai mare întindere a social democraţiei, mărturind însĕ în acelaşi timp că aceasta a dispărut numai dela suprafaţa, întărind agitaţiunile secrete. Majoritatea de 13 voturi contra 7, cu care comisiunea a primit amendamentul d lui Windhorst, care opresce interḑicerea preventivă a întrunirilor, arată destul de lămurit care a fost soartea legii în comisiune.

Dechiaraţiunea d lui Botticher, că în zadar guvernul a negociat în 1881 cu Rusia şi Austria pentru protegiarea contra atentatelor, fiind că Rusia şi Austria n'au putut sĕ se unească, n'a produs nici o impresiune.

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung" publică astăḑi un nou articol fulgerător, care nu este tocmai fără însemnătate pentru actuala situaţiune politică. Organul cancelarului imperiului acusă pe centru, sub formă de polemică contra ḑiarului „Germania," că e în legătură cu partida revoluţionară polonă. În acest articol se dechiară că soldaţii de naţionalitate polonă 'şi vor vĕrsa sângele lor contra protivnicilor revoluţionari ai regelui lor, precum şi l'au vĕrsat şi pe câmpiile de resboiu ale Franciei.

„Naţional Zeitung" afirmă că Germania a acceptat mai întâiu invitaţiunea de a lua parte la conferenţă, în privinţa Egipetului; după dênsa au venit Austria şi Italia, ear Rusia n'a consimţit încă.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman".

Braşov, 16 Aprilie 1884. Dle Redactor! În Vinerea tecută 13/25 l. c. s'au într'unit alegĕtorii români din cele 4 cercuri electorale ale comitatului Braşovului la hotel Nr. 1, a cărui sală deja pe la 2 oare p. m. gemea de mulţimea poporului, în mijlocul căruia se vedea multă inteligenţă — preoţi, învĕţători etc. Presidiul a fost condus de dl advocat O. Sorescu, carele a accentuat în scurte cuvinte decisiunile conferenţei generale naţionale din 1881, din care a resultat Memorandul nostru politic cunoscut. Mai accentuă dl presid. şi preîngrigirea inimicilor faţă de aceşti paşi întreprinşi de naţiunea noastră.

După deschiderea şedinţei se cetesce ordinul restrictiv poliţian, prin care se dispune a nu se abate dela programă şi a nu se tulbura liniscea publică (curat ca în Siberia!!), sĕ cetesce apoi programa obiectelor de desbătut:

a) constituirea ad-hoc a adunării, *b*) espresiunea alegĕtorilor asupra atitudinei naţionale pe viitoriu, *c*) alegerea membrilor comitetului central de acţiune şi în fine *d*) alegerea delegaţilor pentru conferenţa naţională politică, ce se va ţinea în curênd la Sibiiu.

La *a*) Se aclamà de president ad-hoc dl O. Sorescu şi de secretari ad-hoc dnii V. Voina şi Dr. I. Bozaceanu,

La *b*) Dl Diamandi Manole arată avantagele hotărîrilor conferenţei naţionale ţinută la Sibiiu în Maiu 1881 a cărei programe o şi cetesce, apelează apoi la bunul tact al alegĕtorilorilor de a nu părăsì cu nici un preţ solidaritatea, căci numai aşa vom fi consideraţi de streini, dar despărţiţi în partide vom fi parţial înfrânţi. În înţelesul acestor cuvinte propune şi adunarea primesce următoarea

Declaraţiune:

Alegĕtorii români din oraşul şi comitatul Bruşovului, întruniţi aḑi Vineri la 13 Aprilie în conferenţa generală, declară solem şi unanim, că aderează la programa statorită de adunarea generală dela 12—14 Maiu 1881 în Sibiiu; declară şi se obligă a fi solidari întru toate cu hotărîrile, ce se vor lua în viitoarea conferenţă a partidei naţionale române din Transilvania şi Ungaria care conferenţă se va ţinea în primăvara aceastui an earăşi în Sibiiu.

La *c*) ca membrii în comitetul central de acţiune la propunerea dlui Dr. G. Baiulescu se aleg prin aclamaţiune următori domni:

Cercul I. Dr. N. Pop, Dr. Aureliu Murăşan, O Sorescu, G. Perşenariu, G B. Pop, Gl Porescu, Dr. I. Neagoe.

Cercul II. Diamandi Manole, Ioan Lenger, L. Roman, Ioan Stinge jun. D. Pascu, Sterie Stinghe, S. Mărginean, V. Voina, G. Navrea, Th. Zêrnovean.

Cercul III. Radu Popea, Alecse Verzea, G. Ludu, Er. Verzea, G. Dogariu, G. Urdea, Anast. Bârsean, Mat. Grama.

Cercul IV. Ios. Comanescu, Ios. Micu, Al. Măieruşan Marin învĕţ., G. Proca, D. Nan, St. Taus.

De president al acestui comitet sĕ alege dl advocat Octavian Sorescu.

La *d*) Alegerea delegaţilor pentru conferenţa naţională din Sibiiu s'a efectuit tot prin aclamaţiune. Resultatul aclamărilor este:

Cercul I. Diamandi Manole şi V. Voina;
„ II. Dr. A. Murăşan şi G. B. Pop;
„ III. Al. Verzea şi Victor, Popea parochi;
„ IV. Sim. Marginean şi Dr. I. Neagoe.

După eschauriarea obiectelor de desbătut, presidiul mulţămesce alegĕtorilor pentru ascultarea, ce au dat-o cerculariului de convocare, participând la această adunare un numĕr atât de imposant de alegători, mulţămesce pentru liniscea, ce s'a păstrat în decursul desbaterilor şi pentru spiritul solidar, ce i-a condus într'u aducerea concluselor, apoi dechiară şedinţa de închisă.

Acestea lucruri de interes am aflat cu cale — a ve împărtăşì din desbaterile oficioase a le adunării. La adunări de acestea mari şi rari, însĕ unde se aglomereaḑă multă inteligenţă, nu sûnt de interes mic nici discuţiile neoficioase, conversări şi dispute în cercuri private. Cred că nu-mi veţi refusa unele amĕnunte şi din desbaterile de această categorie, cari desbătêndu-se într'un mod prea serios, m'au făcut sĕ le apreţiez şi eu la acest loc cu atât mai vêrtos căci sûnt în interesul bisericei şi scoalei.

Era adecă vorba între mai mulţi inşi despre brânele roşii. Espresiunea: „pela Bran a plouat brâne roşii" îmi atrase atenţiunea. Întâi nu me încredeam în corectitatea sunetelor ajunse la urechea mea, se părè a fi glumă sau satiră. Dar apoi cestiunea s'a limpeḑit. S'a istorisit din mai multe părţi întrebând, că oare pentru ce sĕ dau brânele roşii? Se dau ele oare ca ordurile pentru merite? S'au doară s'a dat pentru a distinge în ranguri pe preoţi, cari au oficii mai înalte şi ca sĕ se distingă pentru merite?

O normă ar trebuì sĕ se păḑiască şi aci; şi nu e suficientă în constituţiune numai recomandarea protopopilor sau a Venerabilului consistoriu ci precum este pentru învĕţători sĕ-şi dea părerea asupra meritelor cutărei sau cutărei persoane Sinoadele protopopesci, cari sciu şi vĕd ceea ce a făcut şi face x — y. Cunoascem preoţi de câte 30 de ani în oficiu, cari prin lupta lor au înfiinţat şcoale normale au făcut şi alte fapte demne de recunoscinţă, cari sûnt prea cunoscute de autorităţile bisericesci, dară n'au fost consideraţi; alţii earăşi prin lupte neobosite şi jertfe de tot fefelul au organisat şi îmbunătăţit salariile învĕţătorilor sau chiar posiţia următorilor lor în chemarea preoţească. Lucrările au fost lăudate şi admirate de căpeteniile eclesiastice atât de cele mari cât şi de cele mici, de făptuitor insĕ carele a avut o viaţă mucenicească, până ce au eluptat atari fapte, nu şi-a adus aminte nici şeful de jos nici cel de sus. Casuri de acestea câte vor fi în Archidiecesă şi — fiind-că omul e om şi preotul încă e om, rari zeloşi de aceştia vor fi cari sĕ nu se disguste a mai face ceva, din ceea ce nu e dătoriu! Nu cu consideraţiuni unilaterale se cresce o pepinerie de oameni cu caractere religioase morale şi cu aderinţă la virtuti ci din considerarea religiosităţii, a moralei şi a însuşi virtuţilor. Nu sciu, când va venì şi acel timp ca sĕ se apreţize şi premieze virtuţile după adevĕrata lor valoare şi fără consideraţiuni de interes personal!*).....

Satulung, 18 Aprilie 1884 Dle Redactor! Sum provocat de Părintele Perşenariu din Braşovul vechiu a me înfăţişa faţă în faţă cu dsa la acest loc înaintea celui mai drept şi imparţial judecătoriu de pe relivul pământesc — înaintea publicului cetitoriu. Cu inima liniscită şi cu faţă veselă îi privesc în faţă deşì fără bucurie, căci cu toată modestia şi respectul ce l am faţă de stimata dsale persoană, ca faţă bisericească me vĕd silit a constata adevĕruri, cari nu sĕ prea potrivesc cu vaḑa şi cu demnitatea ce o poartă. Promit însĕ, că numai pănă atunci voiu sta de vorbă cu d-sa, până când va ţine cont de aceste nobile caractere, cari nu le a prea considerat în corespondenţa din 9 Aprilie a. c. publicată în Nr. 43 al acestui ḑiar şi subscrisă de „George Puiu epitrop". Faţă de această corespondinţă ne vom lumina îndată.

Corespondenţa numită — ca combatentă a modestelor mele rênduri din 9 Martie v. a. c. publicate în Nr. 31 al „Tel. Rom.," e subsemnată cum am ḑis, de dl epitrop G. Puiu; dar oare crede Părintele Perşenariu, cumcă aşa va ametì priceperea publicului cetitoriu, sĕ creadă, cumcă într'aderĕr acela e conceptul sau cel puţin scrisoarea d-lui Puiu? ale cărui puteri spirituale nu sûnt de loc accesibile pentru priceperea unui concept atât de măiestrit şi forţat ca cel din corespondenţa apĕrătoare şi cu atât mai puţin pentru facerea lui. Când ai pus ideile d-tale, spectabile Părinte, în peana prefăcută dibace a d-lui Puiu, cugetatu-teai la posiţia d-tale în asemănare cu „înalta" personalitate a dumnialui al cărui client te-ai făcut şi a cărui faţă e bine cunoscută de la tribunal criminal? Veḑi aici poate fi vorba de client şi apĕrătoriu, dar nu la relaţiunea nevinovatei male notiţe din corespondenţa-mi citată. Dar sĕ mergem mai departe! Când ai grămădit d-ta laudele acelea pe „zelosul, activul, neobositul binevoitoriul şi binefăcătorul" paroch din Braşovul vechiu carele a lucrat în „via Domnului" pentru binele...... cugetatu-teai la necompatibilitatea nobilului caracter a bunului simţ şi a adevĕratei consciinţe cu faptă ca aceasta? Dacă îţi place a-ţi validita atari nobile jertfe, atunci ţi-ai făcut numai datoria, cu toate că ridicarea scoalei şi alte îmbunătăţiri îşi au isvorul din activitatea anumitor parochieni de ai dtale ca dl Gligor Porescu şi Ogea, cu cari ve împungeaţi la toate ocasiunile, de oarece acestia nu înţelegeau jertfa pentru binele comun aşa precum o înţelegi dta. Dacă toate jertfele pentru biserică şi scoală le-ai adus domniata, pentru ce nai făcut aceasta şi după eşirea domnului Porescu din parochia d-tale, din care timp ţi-ai jucat mendrele cum ţi-a plăcut.

---

*) Omul virtuos se îndestulesce cu resplata linistitei sale consciinţe. Şi cei fără resplată aici, vor afla resplatirea în ceriu, căci pre pământ nu este adevĕrată perfecţiune.
Red.

Sĕ analisăm puţintel corespondinţă apărătoare a dlui Puiu! In aceasta vin multe isbucnituri, cari lovesc nu numai în nevinovata mea notiţă şi îndirect în mica mea persoană ci şi în zeloşii şi vrednicii învĕţători din Braşovul vechiu, cari fără nici o vină şi cu toată modestia d-lor sunt traşi şi tăvăliţi în noroiu prin corespondenţa „apĕrătoare“ a dlui Puiu. Cât pentru invectivele prin cari sĕ intenţionează înnegrirea feţelor d-niilor învĕţători susnumiţi, nu cade în competinţa mea; d-nilor vor sci mai bine cum stau lucrurile şi cred, că barem la această ocasiune vor părăsì positia avută până acì — a tăcea şi a răbda — şi vor păşì cu toată bărbăţia la constatarea adevĕrului. Referitoriu la modesta mea persoană, aflä spectabilul Părinte, că regret din suflet, căci nu sum învĕţătoriu, precum afirmi dta ḑicênd că „... invenţiunea tendenţioasă... numai dela un învĕţătoriu poate venì.“ Ţin mult la tagma preoţească şi învĕţătorească, în a căror mâni stă fericirea omenimei întregi, în acestora fericirea şi bunăstarea pe acest pământ, ear în a acelora dincolo de de mormênt. Respectez pe cei, ce s jertfesce cu trup şi suflet pentru luminarea prosperarea şi fericirea poporului. De acì vine, că ajutat de modestele mele cunoscinţe, îmi place a me ocupa cu cestiuni scolastice şi bisericesci, îmi place a petrece între învĕţători şi preoţi, deşì ocupaţiunea mea me silesce a face dese alergături, dese călătorii într'o parte şi întra'alta.

La astfel de ocasiuni nu pot trece cu vederea unele rane, de cari sufere scoala şi biserica, ci îmi fac notiţe în ḑiarul meu de călătorie, care îmi servesce şi acum ca o oglindă jalnică a multelor întêmplări petrecute în Braşovul vechiu. Acest ḑiuar me face de multe ori pe lângă toată veneraţiunea, a incrimina *mihi Deus veniam* — pe unele, ḑic unele persoane bisericesci, cari îşi uită de cuvintele scripturei: „Fugi de certe şi vei împuţina pĕcatele; omul mănios va aţâţa certe“ (Is. Sir. 28, 8.) „Slugii Domnului nu i se cade, sĕ se sfădească, ci blând sĕ fie către toţi, învĕţătoriu, suferitoriu.“ (II. Tim. 2, 24.) Işi uită, ḑic, de aceste precepte şi pornesc cele mai mari prigoniri asupra învĕţătoriului, care duce cea mai grea — dar sublimă — sarcină.

Câtu-i pentru aserţiunea, că adunarea învĕţătorilor ar fi ţinut numai o jumĕtate de ḑi, aflä, sfinţite Părinte, că în corespondenţa mea din 9 Martie stau şi cuvintele: „.... ambele şedinţe, înainte şi după prânḑ...“, precum s'a întêmplat. Apoi „banchetele“! Câţi învĕţători s'au adunat aici în Satulung, s'au adunat oare pentru de a face banchete, beţii? Această însemnătate au la d-ta adunările învĕţătoresci hotărîte de autorităţile noastre bisericesci şi scolare, sub a căror disciplină te afli şi d-ta? Fii convins, că, dacă s'ar fi întêmplat una ca aceea, sĕ vină învĕţătorii aici pe la noi sĕ corumpă poporul prin desfrânare, eu aşi fi fost cel dintâiu, care aşi fi resculat toată mocănimea noastră şi am fi scos cu petrii pe nisce netrebnici luminători ca aceia. În fine încă una, carea nici eu nu o pot mistuì! Ḑici, cinstite Părinte, că, dacă nu sûnt mulţămiţi dnii învĕţători cu salarile de câte 3 şi 400 fl. (???), atunci sĕ poftiască în întreg protopopiatul şi, dacă le place chiar la parochiele cele mai bogate! Va sĕ ḑică acì e buba! acì sĕ vedem scopul, ce-l urmăresci sfinţia ta! Adecă domniata le amăresci viaţa cu totdeadinsul, ca în urmă săturându-se ei de „voie bună“, sĕ ia lumea în cap, sĕ meargă unde-or vedea cu ochii numai de Braşovul vechiu sĕ nu mai audă şi atunci ..... atunci Dta.... ai cu un isvor devenit mai mult pentru binele.... „comun“!...... Apoi Dumneḑeu sĕ-ţi Ajute!

Cohalm, 16 Aprilie 1884. Onorată Redacţiune! Am promis în corespondenţa precedentă a revenì. Nu voiu sĕ ţin în aşteptare publicul cetitoriu.

Am ḑis că conform hotărîrei posesorilor din Cohalm, o comisiune aleasă avea sĕ primească voturile asupra propunerei săsesci şi române. Comisiunea prin declaraţia de pace înceată activitatea şi preşedintele adunărei generale d. pretore, nu avù vreme a dispune cele necesare până în ḑilele Pascilor noastre. Prin un circulariu nulifică declaraţia de pace şi hotăresce ḑilele de 12 şi 13 l. c. pentru votare.

In timpul cât afacerea remase baltă sosiră foile catastrale şi conlocuitorii nostri lucrară pe moarte la calcularea pământului săsesc, ba ce e mai mult fără scirea comisiunei luară listele de votare şi introduseră pe lângă fie care nume posesia aceluia. Vĕḑênd că nu ies la cale cu pământul privat supus păşunei, iscodesc ca sĕ introducă la vot totalul posesiunei, adecă şi intravilanul şi toate locurile comasate şi închise cu gard sau uluci, precum şi cele substrase păşunei prin hotărîre legală.

Înzadar protestară membrii români ai comisiunei, înzadar alergară la pretore că nu putură reuşì cu justa lor cerere, unică logică, de a se eschide dela vot tot teritoriul sustras păşunei.

Perḑênd ori-ce speranţă d'a putea ajunge la înţelegere cu membrii traşi în majoritate cu unul, înaintară protestul înscris pretorelui, care este dator a chiarifica şi a susţinè hotărîrile subpretorilor sei. Vom vedea resultatul.

Majoritatea comisiunei vĕḑênd pasul acesta al minorităţii hotăresce ceva, ce pune vîrf tuturor cererilor ei absurde, adecă d'a introduce în lipsele ei de votisare pământul comunei ce se aflä în cuprinsul posesiei private!! şi aceasta cu toate esplicaţiunile date de pretore că aşa ceva nu se poate face.

Pentru ca sĕ fiu mai înţeles eată ce conţine punctul referitoriu la această cestiune din decisia ministerială Nr 57654/83:

„A szabályrendelet nem terjedhet ki a magán birtok mikénti használatának meghatározására mert
„erre a birtokosok a birtok aránylagos többsége van hivatva, etc.“

Ori cine scie citì şi judeca nu poate înţelege acest punct ca confraţii nostrii sasi. Dar scopul dênşilor nu este altul decât a împiedeca scoaterea vitelor, cel mai detrectabil mijloc de rĕsbunare. Boii şi caii bieţilor locuitori d'aci sbiară în graşd acum când în toate părţile turmele sûnt de mult la iarbă, sbiară cei mai mulţi de foame şi toţi vĕḑênd şi mirosind timpul frumos de primăvară!

Atât despre pământul privat. Cu acestea însĕ nu se umple cupa suferinţelor românilor Cohalmeni.

Comuna noastră dispune de o avere alodială însemnată. Parte din aceea avere s'a folosit din timpuri vechi pentru păşune, fără nici o tacsă, aducênd partea cealaltă venituri destul de însemnate pentru acoperirea cheltuelilor comunale. Nu numai că veniturile acoperea cheltuelile, dar sub primarul M. Ickeli până la 1881 cassa comunală dispunè de preste 15000 fl. v. a.

Dela 1871 păşunitul în pământul comunal aducea câte 1200 fl. pe an şi aḑi cassa comunală cu tot plusul venitelor totuşi n'are nici un ban, ba mi se pare că are datorie.

Căḑênd statutul agrar cu toate că în punctul 2 al resoluţiunei ministeriale se ḑice:

„Nem terjedhet ki a szabály rendelet a lakósoknak
„valamely községi vagyonhoz való haználati jogának szabalyozására sem, mert a mennyben égy ily rendezés ba-
„rátságos uton el nem érhető a biroság van hivatva
„határozni az 1871 évi XVIII. t. cz. 197 §-a szerint“;

Corpul representativ s'apucă şi pe basa §. 105 din legea comunală hotăresce după cheia tot a rĕposatului statut, numerul vitelor şi tacsa de fiecare, separează spre înfruntarea ori cărui us şi drept, nesocotind punctul citat, păşunitul pe pământul comunal de cel privat, dispune ca o vită cu licenţă în pământul comunal n'are drept a călca pe pământul privat şi viceversă, apoi ca sĕ încoroneze şi sĕ arete şi mai evident rea voinţă adauge clausula: *extra dominium* pentru recurs.

Acestea sunt fapte scrise pe hârtie ce nu se pot nega dle Redactor, fapte care ilustrează greutăţile cu cari trebue sĕ lupte bietul plugar român din Cohalm, fapte care ilustrează simţul de dreptate cu care oamenii cultivaţi tractează pe prostii de români (?)

Toate acestea nu le vede corespondentul ḑiarului nemţesc din Sibiiu. Nu-şi ridică puternicul seu glas prin publicitate contra atâtor necazuri şi neîndreptăţiri, ci se ocupă de personalităţi.

Ve rog dle Redactor a primì în coloanele stim. ḑiar ce redactaţi aceste rênduri şi a usua de faptele descrise şi în alt loc, căci strigătele noastre pe alte căi sunt zadarnice. *Silviu.*

Din marginea Câmpiei, 30 Aprilie n. 1884. Noi şi ei! Inteligenţa noastră, mai bine ḑis, unii membri ai inteligenţei noastre s'au interesat de soartea meserieşilor români în trei oraşe principale ale ţĕrei; înfiinţânduse, dacă 'mi aduc bine aminte, mai întâiu reuniunea sodalilor români în Sibiiu prin zelul şi activitatea de comun cunoscutului domn asesor consistorial Niculae Cristea, sub a căruia preşedinţă continuă dela înfiinţarea reuniunei, ea a prosperat şi prosperează. Asemenea prosperează cea din Braşov şi cea din Cluş, fie ḑis spre lauda înfiinţătorilor şi conducătorilor lor.

Una necesitate imperativă este crearea unei reuniuni mai întâiu în al 4-lea oraş principal M. Oşorheiu, care oraş cu numeroasa populaţiune română din jur şi până afund în Campie stă în directa comunicaţie, şi meserieşii români sûnt de tot nedisciplinaţi, fără ceva aşeḑământ, cum se ḑice fără căpĕtuiu, în o stare materială foarte deplorabilă, cât trăiesc numai din mană în gură fără ca sĕ-şi poată da crescere copiilor.

In M.-Oşorheiu sûnt doi domni protopopi, sûnt câţiva funcţionari, particulari, în jur preoţimea şi posesori de mijlocul din inteligenţă, cari de sigur nu s'ar retrage a contribuì şi la înfiinţarea unui fond pentru ajutorarea reuniunei. Ar fi dar o faptă măreaţă, umană şi creştinească dacă oare-care din inteligenţă din M.-Oşorheiu ar lua iniţativa în direcţiunea aceasta.

Inteligenţa noastră, de şi nu este fericită a fi aplicată în funcţiuni cardinale ale statului, în secundare — şi subalterne încă foarte rari; cu toate ca numerosul popor român contribue în parte mare cu paralele la tesaurul statului, şi şi-a dat fii în numĕr însemnat la armată, — cari s'au luptat şi în ultimele bătălii voinicesce şi au cules lauri străluciţi pe câmpurile de luptă. Dar poate aceasta desconsiderare a venit de acolo: că noi am avut darul divin, de numai ne-am uitat în cărţile de studiu, şi am sciut lecţiunile, nu ne-am sfărmat capul cu învĕţatul ca alţii, opurile de studiu ni-au căḑut din aer nu le-am cumperat cu bani, de tacsele scolare am fost eliberaţi, *victum et amictum* l-am avut gratis şi prin urmare părinţii nostri nu au avut spese cu noi, nu şi-au tras chiar şi dela gură ca sĕ putem învĕţa?!

Inteligenţa noastră totuşi a mai fost aplicată la institutul nostru de credit „Albina“ la gimnasiile noastre ca profesori şi docenţi şi în un mod sau altul îşi câştiga pânea de toate ḑilele.

Rĕu, foarte rĕu stau însĕ ţĕranii nostri rustici! Ei după ce au trecut prin foc şi prin apă în anii de trista aducere aminte 1848/9 au fost ajunşi de alte varii şi grele lovituri, căci curênd după încetarea acelei revoluţiuni, s'au început asupra lor persecuţiunile din partea fostilor lor domni pământesci, din partea dregĕtorilor lor de curţi, cari în mod astut au stors dela fostii jobagi creduli contracte artificioase, de cari apoi s'au folosit la timpul seu în detrimentul acelora dela cari leau fost stors. Au început venirea jidanilor în ţeară, cărora fostii domni pămêntesci parte în mănia lor că s'au sters jobăgia, parte din lupoasa lăcomie, au preferit a da cârcimele jidanilor, apoi acestia au făcut pârjol din bieţii săteni în câţiva ani. S'au început lucrurile catastrale cu mĕsurarea pământurilor, cari au causat bieţilor oameni asemenea mari spese. S'au început procesele urbariali, cari s'au decis mai mult spre dauna fostilor jobagi. Locuitorii de sate întregi fosti curat jobagi, au fost spoliaţi de realităţile imobile, averea mobila perdută cu purtarea proceselor! Sûnt sate isolate a cărora locuitori au luat lumea în cap, lăsându-şi în ele preotul.

S'au început limitaţiunile, şi Comasaţiunile, cu cari ocasiuni puternicii domni şi-au primit partea cea bună a otarului.

Acum bieţii ţĕrani au se plătească sarcinile grele impuse de stat căci aşa se ḑice: „da imperatului ce este a împĕratului şi lui Dumneḑeu ce este a lui Dumneḑieu“ au se poarte şi sarcinile comunale, şi ei sûnt supuşi la toate dar nu le pot împlinì, şi aşa li se iau şi aşternuturile din paturi, cari se vênd la licitaţia. Trista privelişte! *X.*

Varietăţi.

* (Părăstas). Sinodul nostru archidiecesan în şedinţa a VII la propunerea Escelenţiei Sale Părintelui archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a decis a celebra în Dumineca următoare părăstas pentru odichna nemuritoriului nostru archiepiscop şi metropolit Andreiu Baron de Şaguna, a mecenaţilor Gozsdu şi Adronic. Părăstasul s'a celebrat în ḑiua citată la 10 oare sub conducerea Escelenţiei Sale cu asistenţă numeroasă.

* (Postal). Sunt a se ocupa mai multe posturi de magistrii postali, şi adecă:

1. *Csik-Várdófalva*, contract de oficial, cauţiune fl. 100., salariu fl. 120 şi fl. 40 pauşal de cancelarie.

2. *Csik Sz. Simon*, cauţiune fl. 100., salariu fl. 120, pauşal de cancelarie fl. 40 şi pauşal de transport 200 fl.

3) *Kászon-Altiz*, cauţiune fl. 100, salariu fl. 120, pauşal de cancelarie fl. 40 pauşal de transport fl. 240.

4. *Gyergyó-Békás* cauţiune fl. 100, salariu fl. 120, pauşal de cancelarie 40 fl. pauşal de transport fl. 800.

Suplicele sunt a se trimete în trei septămâni la direcţiunea de postă în Sibiiu.

(Cas de moarte). Medicul cercual al Mercurii Dr. **Clementie Munteanu**, în urma unui greu şi îndelungat morb de plumâni în al 40-lea an al etăţei, al 9-lea al funcţiunei şi al 4-lea al fericitei sale căsătorii, la 17 a le curentei şi-a dat nobilul seu suflet în mânile creatoriului.

Rĕmăşiţele pământesci s'a depus în 18 curent, spre vecinica odichnă în cimiteriul evangelico luteran din loc, ear ceremonialul religios funebral s'a îndeplinit după ritul gr. cath. prin reverendisimul domn Ioan Rusu, protopop gr. cath din Sibiiu.

Un public numĕros din loc şi giur a dat decedatului onoarea din urmă.

Douĕ vorbiri binesimţite s'a ţinut la mormênt, una de preotul funcţionante şi alta de Dl. Dr. Calefariu, medic comunal în Sĕlişte, în numele seu şi a colegilor sei.

Vĕduva rĕposatului, *Matilda Dr. Muntean*, născută *Löv* a binevoit în loc de usitata „pomană“ a dărui bisericei gr. or. din loc spre procurarea de vestminte bisericesci 20 fl., v. a. pentru care dar binevoească a primì mulţămita publică.

* (Electorale). Alegerile pentru viitoarea conferenţă, care se va convoca pe prima Duminecă după Dumineca Orbului, sûnt în curgere după cum sûntem informaţi, la Haţeg fură aleşi protopopii Răţiu şi Densuşianu.

La Nocrichiu comitatul Sibiiului s'a făcut alegerea Dumineca trecută. Aleşi au fost Cosma adv. şi Cuteanu protopresbiter contra domnilor Eugen Brote proprietariu şi Ioan de Preda adv.

* (Alecsandri e de vină). Panaiot Guşter este acusat de furtul unui scaun. Reclamantul istorisesce astfel faptul: „Pe la douĕ-spreḑece oare din noapte începusem sĕ strîng scaunele depe trotuar ca sĕ închiḑ cafeneaua, când me pomenesc cu un trecĕtor care îmi spune: „Va furat un pungaş un scaun.“ Dau fuga şi-l prind pe dlui la colţul stradei cu scaunul nostru.“

Acusatul: Dle preşedinte, ve rog sĕ me ascultaţi cu bunăvoinţă care ve caracterisează.... Alecsandri este de vină.

Preşedinte: Care Alecsandri?

Acusatul: Poetul.... Nu-l cunoasceţi, acel care a făcut „Fântâna“.

Preşedintele: Ce are a face una cu alta?

Acusatul: O sĕ vedeţi acum ce are a face. Ve rog sĕ me ascultaţi cu bunavoinţă care ve caracterisează.

Eu m'am dus la teatru ca sĕ vĕd „Fântâna“ lui Alecsandri. Pe drum m'am întâlnit cu Tasache, Spirea, Marfet şi alţii. Aşa, în loc sĕ mergem la teatru m'am pomenit la bereria de vale. Am plătit eu o halbă, a plătit Tasache alta.

Peşedintele: Ajunge. Ai furat scaunul, da sau nu?

Acusatul: Ve rog sĕ me ascultaţi cu bunavoinţă care ve caracterisează. A mai plătit şi Marafet o jumĕtate, am plătit şi eu alta.... ajunsesem turlac.

Preşedintele: Cauţi sĕ te scuzi sub cuvêntul că ai fost beat?

Acusatul: Staţi sĕ vedeţi acum. Spirache era sĕ me ducă acasă, pentru că eu nu prea me ţineam bine pe picioare; fiindcă Spirache era însĕ şi mai beat decât mine, el a plecat cu birja.

Preşedintele: Recunosci furtul?

Acusatul: Ve rog sĕ me ascultaţi cu bunavoinţă care ve caracterisează. N'am furat. Fiindcă nu puteam nici decât sĕ me ţin pe picioare, am luat un scaun de afară şi când simţeam, ca mi se moie vinele me aşeḑam pe scaun de me odihneam, ca sĕ pot ajunge până acasă. De! spune dle reclamant, aşa e că m'ai găsit şeḑênd pe scaun?

Reclamantul: Asta aşa e!

Acusatul: Ei, vedeţi! Alecsandri e de vină. Dacă nu me duceam sĕ vĕḑ „Fântâna“, nu o pătem. Ve rog sĕ me judecaţi cu buna-voinţă care ve caracterisează.

Tribunalul, considerând că intenţiunea frauduloasă n'a esistat, achită pe Panaiot Guşter.

* (Sinucidere). Ni se scrie din Braşov cu datul de Duminecă. Aḑi s'a înmormêntat cadavrul unui agent de asigurare cu numele **Ioan Murăşan,** un tinĕr bine făcut şi inteligent în etate de 33 de ani. El e de nascere din „Magyar Sárd.“ Viaţa lui era asigurată foarte bine, căci se ḑice, că avea un venit cam de 100—200 fl. pe lună, cu toate acestea nu i a mai mai plăcut, sĕ trăiască, căci Mercuri în septămâna aceasta şi-a curmat firul vieţii prin otrăvire cu fucsin. În hârtiile lui a lăsat o epistolă, unde face el ultimile disposiţii ale sale, arătând şi causa sinuciderii sale. El ḑice, că era pe deplin mulţămit cu soartea sa, dar, cât a trăit a trăit destul şi mai mult nu voesce sĕ trăiască. Spune că are numai o soră măritată careia îi lasă toată averea lui în realităţi de un preţ cam de 2000 fl. Moşia însĕ, carea o are pe numele seu petrecută dela o femee, pe carea a scăpat-o prin acea de un nĕcaz mare, sĕ o dea înapoi, căci nu e a lui. Datoriu nu este nimĕnui; pretensiuni încă nu are dela nimeni, decât dela banca maghiară de asigurare din Cluş vr'o 30 fl., această pretensiune sĕ o ridice. Inventariul lui specifică numĕrul hainelor sale un cofer şi unele mărunţişuri, cari se află aici în Braşov, uliţa căldărarilor în restauraţiunea „la 3 porumbi“, de unde va avea a lua şi acestea în primire. Despre sinuciderea sa ḑice, că a luat fucsin Marţi, dar n'a avut efect; dosa aceea a repetat o şi Mercuri; nu scie, dacă 'şi va arĕta efectul a doua încercare. Realitatea a dovedit, că a doua dosă l'a mutat la cele eterne, căci Joi în 19 l. c. v. s'a aflat corpul seu fără viaţă. Poliţia a făcut toţi paşii necesari pentru îndeplinirea testamentului regretatului bărbat, care ar fi putut sĕ mai trăiască, dacă nu-l ajungeau închipuirile nebuniei, cari l'au mutat dela aceasta viaţă.

* Un domn îmbrăcat în negru dela cap până la picioare, se duce la un autor dramatic şi îi cere un bilet gratis pentru teatru.

— Nu ve cunosc domnule; îi ḑise autorul dramatic.

— Cum se poate! M'aţi uitat aşa curênd. Eu am avut onoare sĕ ve pui secuestru pe mobile acum un an. „Romànul“.

* (Un proces monstru). — Sĕ telegrafează din Catana (Italia), că în acest oraş sĕ caută un local foarte mare pentru a putea sĕ se judece un proces monstru, în care sûnt implicaţi 280 — 300 indiviḑi, afiliaţii societăţei Mano Fraterna. Numĕrul martorilor este d'aproape 1500. Vor fi 100 advocaţi ca apărători. — Pare, că marea biserică a Benedictinilor are sĕ fie transformată în Curte cu juraţi şi se va construì o mare colivie de fer pentru acusaţi.

Loterie.

Sâmbătă în 3 Maiu 1884.

Viena:	**57**	**37**	**79**	**36**	**16**
Timişoara:	**68**	**67**	**56**	**87**	**47**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 3 Maiu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.45	122 30
Renta de aur ung. de 4%	91.85	91 85
Renta ung. de hârtie.	88.75	88.70
Galbin	5.71	5.71
Napoleon	9.64½	9.64
London (pe poliţa de trei luni)	121.40	121.40

Concurs.

Devenind în vacanţă staţiunea de medic în cercul Mercurea, comitatul Sibiiului, pentru îndeplinirea acestui post se escrie concurs.

Această staţiune este împreunată cu un salariu anual de 300 fl. şi 150 fl. pauşal de călĕtorie.

Terminul pentru presentarea concurselor se prefige pe ḑiua de 14 Maiu nou a. c. [724] 1—3

Sibiiu, 31 Apriliu 1884.

Vice-comitele comitatului Sibiiu.

„FURNICA“

cassă de economii, societate pe acţiuni în Făgăraş.

Domnii acţionari ai societăţii „Furnica“ cassă de economii, societate pe acţiuni în Făgăraş“ sûnt provocaţi, ca în sensul §. 6. din statute, sĕ binevoească a plătì a **cincea rată** de **20**% asupra acţiunilor dlor, adecă câte **20 fiorini** de acţiune până cel mult în **31 Iulie a. c.** la cassa societăţii în Făgăraş, sau la *„Albina“ institut de credit şi de economii în Sibiiu*, sau la filiala acelui institut în *Braşov.*

Făgăraş, în 30 Aprilie 1884.

[721] 3—3 *Direcţiunea.*

Nr. 1864/1884 civ. [723] 1—3

Publicaţiune.

Tribunalul reg. din Elisabetopole aduce la cunoscinţa publică că terminul de pertractare pentru comasarea hotarului comunei **Kiskund** s'a fipsat pe ḑiua de **16 Iuniu a. c. la 9 oare a. m.** în comuna Kiskund la locuinţa judelui comunal; pe care termin se citează toţi posesorii comunali cu aceea observare, ca părţile absente se vor considera ca învoiţi cu comasarea, — şi că esemplariul I al cererei se poate privì la tribunalul reg. numit.

Pertractarea o va efectuì jud. reg. Nicolau Székely.

Din şedinţa tribunalului reg din Elisabetopole ţinută la 21 Apriliu 1884.

Ludovic Nagy,
preşedinte.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 22

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS

---

[707] 2—6

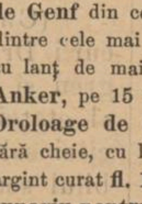

TASCHEN UHREN fl.2.78. Oroloage de busunariu

Orologiul cel mai bun pe lume,

cu lanţ şi etui **fl. 2.78. Un orologiu de busunariu de Genf** din cel mai fin Nickel, cu căsulia de cylinder dintre cele mai frumoase, se trage tot la 36 de oare, cu lanţ de maill frumos **fl. 4.46.**, acelaşi **orologiu Anker,** pe 15 rubine, cu lanţ de maill cu tot **fl. 5.96. Oroloage de busunariu remontoir** din Nikel fin fără cheie, cu lanţ fin de maill **fl. 8.95.** Acelaşi din argint curat **fl. 11.20.** Cele mai fine **oroloage de busunariu pentru dame** cu lanţ cu tot **fl. 4.80, fl. 5.80, fl. 6.80. Lanţuri de maill** singuratice **fl. 1.20.**

Rix, orologieriu Viena, II.

Nr. 883. 1884 [722] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Comitetul administrativ al magistrului Ocnei (Vizakna) pe basa planului statorit în şedinţa din 28 Aprilie a. c. Nr. 52 şi aprobat de ministrul de lucrările publice şi comunicaţiune, a conces regularea şi săparea alviului părăului **Toporcea,** ce curge prin fênaţul allodiului cu numele **„Nádas“** şi regularea împreunărei părăului **Visa** cu **Toporcea** cu suma de **fl. 3285.** 13 pentru lucrările de pământ şi **fl. 373.** 8. pentru cele de regulare. În urma acesteia pentru începerea lucrărilor, la **14 Maiu c. a. înainte de ameaḑi la 10 oare** se va face licitaţiune verbală în cancelaria acestui magistrat.

Planul şi condiţiile de parţiale de zidit sûnt la magistrat şi pot fi consultate în toate ḑilele în oarele de oficiu.

Cei ce doresc a competa sûnt poftiţi a pune vadiu **5**% din preţul de licitaţiune în bani sau hârtie de preţ şi sĕ se presenteze în persoană pre ḑiua prefiptă.

Ocna, 29 Aprilie 1884.

Magistratul oraşului.

Deschidere de etablissement.

Buna primire generală a **maşinelor** noastre **de cusut,** câştigată prin soliditatea şi practicabilitatea lor, ne a îndemnat sĕ înfiinţăm **depouri** proprii în mai multe oraşe mari din Europa, şi fiindcă ele erau căutate şi în **Transilvania,** am deschis **o filială în Sibiiu** spre a ajuta lipsei acestui oraş industrial şi economic pedeoparte şi spre a înlesni şi facilita şi cele ale provinciei.

THE SINGER MFG. CO. N.Y. TRADE MARK

Aducem deci la cunoscinţa Onoratului public, că

filiala maşinelor noastre originale de cusut

se află

în Sibiiu numai Strada Cisnadiei Nr. 20

şi că vindem maşinele

sub deplină garanţă cu preţul de fabrică şi sub condiţiuni favorabile de solvire (în rate).

The Singer Manufakturing Co., Newyork

G. NEIDLINGER. [719] 3—3

Instrucţiunea în manipulare se dă gratuit. Deposit mare de părţi din maşinele originale Singer, mai departe ace, oleiu şi aţă.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 48 Sibiiu, Joi 26 Aprilie (8 Maiu) 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Maiestatea Sa **Maria Ana,** vĕduva împĕratului și regelui de pie memorie Ferdinand I, a rĕposat Duminecă în 4 Maiu c. n. în castelul seu Hradsin din Praga, în etate de 81 de ani.

Sibiiu, 25 Aprilie 1884.

Când fu vorba de noul proiect de statut, prin care ministrul unguresc de culte și instrucțiune publică regulează în mod definitiv împărțirea ajutoriului de stat, noi am oftat din adêncul inimei noastre, și am așteptat vocea bisericei.

Adênc fu suspinul nostru și amară, de tot amară, maștera tractare, care ne-a provocat adêncul nostru suspin. Și ca suspinul nostru sĕ fie și mai adênc, ca greutatea de pe inima noastră, causată de părinții mașteri, sĕ fie și mai simțită, au venit oamenii nostri și pentru suspinarea noastră au aruncat cu petrii în noi, și pentru cuvêntul că am așteptat vocea bisericei cu tină și noroiu au aruncat asupra noastră prin ḑiarele noastre conduse de binele (?) și prosperarea (?) bisericei noastre.

Așteptat'am sĕ se pronunțe biserica, și ea s'a pronunțat. N'am voit sĕ influințăm cu părerile noastre, căci pentru noi vocea bisericei este normativă în această importantă cestiune, și vocea bisericei ne dispensează de tăcerea observată până acuma.

Durerea adêncă cât timp stă ascunsă în inimă, roade la temeliele vieței acesteia, și cu cât e condamnată a roade la ascuns, cu atât distruge mai tare organismul omenesc, fie el cât de compact.

Biserica s'a pronunțat și a sosit momentul, ca sĕ ne descărcăm și noi amarul de pre inima noastră.

In numĕrul de eri am dat un reasumat asupra ședinței sinodului cu privire la acest obiect, și am publicat conclusul sinodului.

Ne a prins mirarea la vederea cu câtă superficialitate s'a lucrat la ministeriu, și cu câtă necunoscință de causă s'a compus și pus în lucrare noul statut pentru împărțirea ajutoriului de stat. Despre rĕință nu mai facem deocamdată amintire.

Acel nou statut ministerial regulează ajutoriul dat metropoliei ortodocse române, un lucru ce nu esistă, și-l regulează cu atâta necunoscință de causă, încât omului sănătos i stă mintea în loc. Dacă la locurile competente nu sunt oamenii în clar nici cu noțiunile „metropolie, archidiecesă, metropolit, archiepiscop“ atunci sĕ nu ne mirăm de ne mai pomenita cutezanță, cu care astfel de acte nechipsuite se subștern la sacra persoană a Maiestăței Sale spre aprobare. Un asemenea abus cu încrederea maiestatică n'ar fi permis nici chiar oamenilor dedați a lucra după curentul șovinistic, care stăpânesce astăḑi situațiunea. Mai puțin ne putem esplica asemenea procedere dela prima persoană chemată a ținè în dreaptă cumpĕnă adevĕratele interese ale tronului și patriei, interese, cari la nici o întêmplare nu pretind abus de persoana maiestatică și neîndreptățirea unei biserici vecinic credincioase dynastiei și patriei, a unei biserici, care cu loialitate a suferit asupririle în trecut, cu loialitate îndură prigonirile de acuma, cari numai în privința timpului diferesc de cele din trecut.

O asemenea atitudine față cu biserica noastră noue ne este cu totul neesplicabilă. Neesplicabilă, căci noi așteptam ca cel puțin terenul bisericesc sĕ rĕmână curat de uneltiri tendențioase. Avem noi destule rane în trupul națiunei noastre. Vindecarea acestora prin o înțeleaptă conduită politică — aceasta a fost tendența noastră și credem și principala chemare a părintescului guvern. Biserica noastră așteaptă și pretinde perfecționare și consolidare internă, căci multe sûnt lipsele ei, și și mai multe puterile centrifugale, cari s'au furișat și lucră cu voie și fără voie în detrimentul bisericei. În asemenea disolare ca trĕsnet din senin vine noul statut ministerial spre a zădărnici ori ce nisuință spre bine și în cele politice și pe teren bisericesc.

Dela 1861 până la 1875 biserica noastră trăgea un ajutoriu de 24,000, și din acesta se îndulceau preoții nostri. Biserica împărția ea însași ajutoriul împărătesc după trebuințele preoțimei. Și ea era chiemată a distribuì acest ajutoriu, căci ea cunoscea mai bine trebuințele credincioșilor sei servitori la altariul Domnului. Dela 1875 începĕnd îngerința ministerială jignì pas de pas acest drept al bisericei noastre și noul statut ia această afacere din mâna bisericei și o dă la disposiția organelor statului.

Consistoriul în frunte cu archiepiscopul se degradează la un simplu birou informativ și statistic, care va avè a-și da părerea asupra suplicelor întrate la ministeriu, acesta apoi după cum va fi dispus va considera sau desconsidera părerea informativă a bisericei. Biserica va fi redusă la umilita rolă de a face însași servițiì intereselor egoistice ale cèlora ce lucră pe căi, când piezise, când oable pentru ruinarea bisericei, accelerând demoralisarea în sinul ei prin organele administrative a le statului, cari sunt chemate a judeca despre vrednicia sau nevrednicia preoților nostri ca preoți, căci preoții numai ca preoți au a fi împărtăsiți din acest ajutoriu.

O asemenea vătămare a bisericei pre noi ne a măchnit adênc, pentru aceea am suspinat din adêncul sufletului, și am așteptat vocea bisericei. Fostam înjurați, suspiționați și ear înjurați, noi însĕ am așteptat vocea bisericei.

Biserica s'a pronunțat. Deamnă și resolută este vocea bisericei. Și efectul ei va fi cu atât mai mare, cu cât clerul și poporul nostru sunt de acord cu representanța sa, cu sinodul archidiecesan.

Plăcut atinși de demnitatea și resoluțiunea bisericei întru apĕrarea autonomiei și conservarea nimbului ei, ne legănăm în dulcea speranță, că clerul nostru va pricepe vocea bisericei și nu va fi preot, care cu desconsiderarea vocei bisericei se va adresa pentru asemenea ajutoare la ministeriu. Noi credem că preoțimea noastră ține mult la demnitatea sa, la drepturile și demnitatea bisericei și la disciplina, ce trebue sĕ caracteriseze biserica noastră.

Se vor face poate încercări pentru a seduce pe preoți ca contra vocei bisericei, sĕ caute ajutoriu pe umilitoarea cale propusă de noul statut. Și seducĕtorii se vor folosì de mijloacele ce le stau la disposiție.

Noi însĕ nu credem că vor fi preoți, cari vor desconsidera vocea bisericei. Și biserica preferă a abḑice la asemenea ajutoriu, decât sĕ abḑică la autonomia sa, la nimbul seu și sĕ se umilească. Asemenea vor face și preoții nostri. Și noi tare credem, că spre salvarea bisericei protopresbiterii nostri vor fi în fruntea clerului și vor da indrumările necesarie, ca clerul sĕ nu se degradeze, sĕ nu se umilească.

Umilirea e umilire, și caracterele se probează prin cele mai grele ispite. Ne închinăm bisericei pentru resoluțiune și demnitate și sûntem tari în credință, că și clerul nostru parochial va ținea mult la demnitatea sa, la demnitatea bisericii.

Ḑiaristica noastră are ocasiune sĕ demonstre că ea este, a fost și va fi condusă de binele și prosperarea bisericei noastre, și că în cestiunile interne vitali între noi nu este divergență de vederi.

FOIȚA.

CURIERUL LITERAR.

Sumariu: *Mélusine*; primul fascicul. — Comicul latin Plaut și limba română. Latinitatea limbei române după credințele unui diplomat engles. — Cestiunea originelor la micele popoare. — Destoinicia Grecilor în aceasta privință.

Anunțaserăm mai septămânele trecute apropiata reaparițiune a ḑiarului de literatură și mitologiă poporală, *Mélusina* sub direcțiunea dlui Gaidoz și E. Rolland. Primul numĕr din al doilea volum a apărut la Paris, la librăria Chevalier (39, Quai des Augustins). Ca și în volumul apărut în 1877, directorii *Mélusinei* s'au silit a da numĕrului de față aceași instructivă și internațională varietate.

După manifestul adresat cetitorilor, găsim în acest dintâiu fasciclu un articol al dlui Bogisici asupra importanței datinelor poporale, juridice; o snoavă, adecă o istorioară asupra „încurcăturei picioarelor“ la Basci; o mănunțită cercetare asupra curcubeului și credințelor poporale, cari țin de dênsul în toată lumea; o legendă sêrbească asupra țînțarilor, și alte articole unele mai interesante decât altele; — cu atât mai interesante, cu cât cetitorul român vĕḑênd cele ce se crede asupra curcubeului seu „încurcăturii picioarelor“, în țĕri multe și depărtate, e tentat la fie-ce rênd a esclma: așa e și la noi!

Nu vom mai revenì asupra importanței acestei părți de literatură, nici asupra folosului ce nasce din comparațiunea uneia și aceleiași legende sau datine, unuia și aceluiași mit, conservate la diferite popoare, cu variantele inspirate de geniul particular al fie-căruia din ele. — Ne mărginim a semnala studioșilor Români de literatură poporală ḑiarul dlor Gaidoz și Rolland, și ne permiten ale spune că ori ce comunicațiune asupra ori-cărui gen de literatură poporală română este și va fi primit cu cea mai mare bunăvoință și mulțămire de redactorii *Mélusinei.*

*

Ocasiunea e potrivită și minunată de bine-venită a se arĕta folkloristilor din apus bogățiile literaturei poporale române, și în acelasi timp ale spune că multe din legendele, datinele, obiceiurile și dictoanele ce li se da numai și numai ca sêrbe, bulgare ori muntenegrene, sûnt și române.

Pentru ce, ne am întrebat mai adesea, și mulți din compatrioții nostrii sĕ se fi întrebat tot astfel, pentru ce sĕ nu se scie că și geniul poporului român a fost capabil sĕ cânte s'au sĕ creeze cutare poesie s'au cutare legendă? Bunaoară, pentru a da un esemplu dintr'o miiă, n'ar fi oare cu drept și bine ca, vre-odată când vr'un folklorist frances ar studia peregrinațiunea legendei așa numitului „Maître Jean“, al catedralei din Strasbourg, sĕ se scie că avem și noi un poetic „Mesterul Manole“ și că legenda nu se găsesce numai în Alsacia, în Britania și paremise în Serbia după cum cetesm in nu sciu ce Revistă? Tot astfel de ce sĕ nu se scie că snoava din Lotaringia *„la Flave du Rouge Couchot“* (basmul cu Cocoșul roșu) sĕ află și la Românii ciscarpatini, ear nu numai la Sasii din Transilvania cum a spus o nu sciu ce scriitor din partea locului citat de folklorist frances?

*

Dnii Gaidoz și Rolland, în studiul făcut în colaborațiune asupra curcubeului și credințelor poporale privitoare la dênsul, ne vorbesc în treacât de Plaut și de dictonul pe care veselul comic latin îl pune în gura unuia din personagiele sale.

Sĕ scie că, în ceea ce privesce credințele si locuțiunile poporului de jos dela Roma și din campania romană, Plaut a fost și este o comoară nesecabilă pentru învĕțații tuturor tipurilor — comoară poate mai bogată decât Aristofan în ceia ce privesce poporul de jos al Atenei. Cu dênsul, cu Plaut, s'a putut reconstituì viața plebei, ocupațiunile și obiceiurile ḑilnice, esclamațiunile șirete, strîmbăturele și în fine toată fierea espansivă și sgomotoasă a Latinilor sĕraci. Plaut a fost studiat din toate punctele de vedere din timpul renascerii și până aḑi.

Punctul de vedere neesplorat încă este — și cred că nu me înșel — cel remânesc. Pucine studii române ar presenta, cred un interes mai viu de cât studiul care s'ar întitula pe drept: „Comediele lui Plaut în vedere cu limba și obiceiurile poporului român“. Ar fi nenumĕrate apropiările ce s'ar face. Cercetătoriul și după dênsul noi cetitorii, am rĕmânea înmărmuriți vĕḑênd fidelitatea cu care poporul român a păstrat intacte, cu minime preschimbări, sute și sute de numiri, locuțiuni și obiceiuri latine. De s'ar cetì în treacât și pe iute numai unele din comediele nemuritoriului scriitor latin, adevĕrul ce enunciarăm mai sus ar apare cu putere.

Revista politică.

În statul nostru se petrec lucruri importante, şi va fi bine sĕ fim cu luare aminte ca ele sĕ nu ne surprindă. Împăcarea naţionalităţilor, sau în termin modern vorbind — aflarea unui *„modus vivendi“* nici odată dela dualism încoace nu s'a ventilat cu mai mare rêvnă, ca şi acuma. Ḑiariul „Neue freie Presse“ în numĕrul de Luni seara aduce o corespondenţă din Sibiiu, în care se pune in vedere împăcarea guvernului cu sasii. Pre noi aceasta ne umple de bucurie şi n'am reflecta cu îngrigire dacă aceea corespondenţă n'ar păşì cu denunciaţiunea, că românii pasivişti neagă terenul de drept în stat 'şi cresc pruncii în spirit contrariu statului şi că de preste munţi aşteaptă mântuirea. Este preste putinţă ca un singur om sĕ resbească cu toate şi la toate. Deocamdată atâta, şi apoi vom revenì.

Sesiunea sinodului archidiecesan.

Şedinţa a VII-a din 21 Aprilie (3 Maiu).

Şedinţa a VII-a s'a început dimineaţa la 9 oare. Autenticarea protocolului a cerut timp aproape o oară. În cele din urmă protocolul s'a autenticat.

Votul separat insinuat de dl Simion Popesc şi înaintat şi cetit numai în numele seu, la predare fu subscris de mai mulţi, şi adecă de domnii P. Truţa, Zaharie Puşcariu şi Petru Gligor. Această împregiurare a dat ansă la desbateri. În urma urmelor protocolul s'a autenticat cu redactarea următoare: Protocolul se verifică cu acel adaus, că votul separat dat şi înaintat în scris de deputatul Simion Popescu, deputaţii Petru Truţa, Zacharia Puşcariu şi Petru Gligor l'au subscris fără a fi insinuat şi dênşii vot separat, ori sĕ se fi alăturat la acela la timpul seu.

Se presentează cererea deputatului Grigorie Pletosu pentru concediu pe restul sesiunei, si se încuviinţeze.

Protestul parochului din Bucerdea vinoasă, Teodor Pop, contra ţinerei de cărcîmă în o casă situată în apropiarea bisericei, şi cererea învĕţătoriului Ioan Botean din Gioagiu pentru a fi repus în postul seu de învĕţătoriu, se predau comisiunei petiţionare.

Din partea biroului se raportează că deputatul Nicolau Cipu din cercul XIX mirenesc nici s'au presentat, nici şi-au cerut concediu, ear deputatul din cercul at XIII. Ioan Cipu nu şi-a justificat cu nimica absentarea. În urma acestui raport sinodal conform §. 8 din regulamentul afacerilor interne dechiară de vacante posturile de deputaţi ale numiţiţilor domni.

La invitarea Escelenţiei Sale P. Archiepiscop şi metropolit sinodul ia conclusul:

„Din simţul de gratitudine şi pietate ce datorim memoriei fericitului mare archiepiscop şi metropolit Andreiu Baron de Şaguna, a întemeiatoriului vieţei noastre constituţionale bisericesci, pre cum şi binefăcĕtorilor bisericei noastre Emanuil Gozsdu şi Dimitriu Andronic, pentru odichna şi repaosul sufletelor acestor binefăcĕtori se va celebra mâne dimineaţă la 10 oare după terminarea Sântei liturghii în biserica parochială părăstas solemn, la care au se asiste membrii sinodului.“

Despre celebrarea părăstasului am raportat în numerul trecut.

La ordinea ḑilei urmează apoi desbaterea asupra punctelor IV. şi V. din raportul consistoriului cu privire la împărţirea de ajutoare la învĕţători şi scoale, şi cu privire la celebrarea părăstasului solemn în Reşinari la 16 Iuniu, anul trecut ca a X. aniversare a morţei fericitului archiepiscop şi metropolit Andreiu Baron de Şaguna. Raportul se ia spre sciinţă.

Cu privire la punctul VI din raportul consistorial, despre deputaţiunea consistoriului nostru la Maiestatea Sa din incidentul reedificărei Seghedinului pentru formularea corectă a unuia conclus sinodal, punctul acesta se ia dela ordinea ḑilei şi pertractactarea asupra lui se amână pe altă şedinţă.

Punctul VII., referitoriu la fundaţiunea „Andronic“ se ia spre sciinţă; punctul VIII., privitoriu la disposiţia luată în privinţa îndeplinirei postului de fiscal în mod provisoriu în urma morţii fostului fiscal consistrial Dr. Ioan Borcea, asemenea se ia spre sciinţă şi sinodul pentru perderea suferită prin moartea fostului fiscal şi deputat sinodal Dr. Ioan Borcia dă espresiune condolenţei sale prin sculare.

Punctul IX., în care se ḑice că cu privire la alte obiecte vor urma rapoarte speciale, se ia spre sciinţă.

Se pune apoi la ordinea ḑilei raportul senatului scolariu al consistoriului arcidiecesan. Raportor Dr. Nicolau Pop. Fiind raportul împărţit printre deputaţi se privesce de cetit şi se pune de basă la desbaterea specială.

Raportul se ia la cunoscinţă cu acel adaus, ca de oare-ce învĕţătorii cercetează foarte rĕu conferenţele învĕţătoresci şi în special fiind-că în protopresbiteratul Bistriţei din 23 învĕţători au fost numai unul la conferenţa acelui district, la Alba-Iulia din 29 numai 2., Gioagiu din 21 numai 3., Cetatea de peatră din 10 învĕţători 4., Lupşa din 22 numai 5. Consistoriul se ia mĕsurile posibile faţă cu protopresbiterii din citatele protopresbiterate, ca sĕ se facă posibilă cercetarea conferenţelor învĕţătoresci. Apoi s'a mai dispus ca la diferitele scoale sĕ se specifice câte sûnt cu câte 1. câte cu 2, câte cu 3—4. 5, învĕţătorii; sĕ se facă evident şi numĕrul fetiţelor, cari au primit catichisaţiune în scoli strĕine.

La punctul, visitarea scoalelor s'a constatat şi acuma necesitatea de a se visita scoalele prin comisariu din centru. La nedumerirea că pentru ce nu s'a satisfăcut acestei necesităţi tare simţite în anul trecut, s'a dat desluşirea că mulţimea agendelor în senatul scolariu cu un singur referent a făcut imposibilă visitarea scoalelor în mĕsură mai mare, acuma însĕ după noul regulament în senatul scolariu vor fi distribuite mai multe puteri şi se va putea satisface şi acestei necesităţi.

Regulamentul afacerilor interne ale consistoriului archidiecesan se pune acuma la ordinea ḑilei. Raportor deputatul Parteniu Cosma: Fiind deja împărţit între membrii sinodului se privesce de cetit, se pune ca basă la desbaterea specială şi se primesce cu unele modificări până la §. 26.

Cu acestea şedinţa se ridică.

Şedinţa a VIII-a din 22 Aprilie (4 Maiu).

Se deschide la 11½ oare. Protocolul şedinţei premergătoare se cetesce şi autentică.

Cererea deputatului Zacharie Puşcariu pentru concediu pe restul sessiunei, se încuviinţează.

La ordinea ḑilei urmează raportul comisiunei organisătoare. Raportorul deputatul Parteniu Cosma referează cu §. 27 începênd asupra acelui regulament, care se primesce şi cu 1 Ianuariu 1885 va intra în valoare abrogênduse regulamentul vechiu cu escepţiunea părţii ce tractează competenţa senatelor, care se susţine până la altă regulare.

Finit astfel acest obiect se pune la ordinea ḑilei raportul comisiei organisătoare cu privire la salarisarea funcţionarilor consistoriali, şi constatându-se că consistoriul n'a înaintat sinodului proiect separat despre sistemisarea funcţionarilor consistoriali, raportul se ia dela ordinea ḑilei până când v'a intra dela consistoriu proiectul pentru sistemisarea posturilor.

Cu acestea şedinţa se încheie la 2 oare după ameaḑi.

Corespondenţe particulare

ale *„Telegrafului Roman“*.

Chirpĕr, 17/29 Arilie 1884. Stimate d-le Redactor! Nu sciu când va venì şi timpul acela, ca sĕ pot scrie şi ceva îmbucurătoriu de pre la noi, mai cu seamă în cea ce ne privesce pre noi românii, cari conveţuim în comună mestecată cu sasi şi formăm numai o terţialitate a locuitorilor comunei: fraţii sasi nu s'au mulţămit numai cu aceea că ne asupresc unde numai ne pot, îngreunâdu-ne traiul şi esistenţa, şi tot pasul trebue sĕ-l cucerim cu sacrificii de bani şi timp până dobândim vreun drept de pre la autorităţile mai 'nalte: dară mereu eram timbraţi şi de oameni inmorali, dedaţi la furturi şi mişelii.

In anul 1880 s'au înfiinţat şi la noi o societate de pompieri esclusiv dintre sasi, acestia pre lângă problema de a stânge focul, mai aveau sĕ servească şi ca păḑitori de noapte, şi spre mare uimire de atuncea încoace s'au întêmplat cele mai multe furturi în comună. S'au furat: bucate, rîmători, haine, ba chiar şi casa parochului evàng. A. Gottschling unde suflet de român nu s'au putut apropia, a fost despoiată de nisce vestminte şi bani, dela alt individ sas s'au furat deodată 5 cai.

Toată lumea întreba cu uimire cine potea sĕ fie hoţul; eară sasii ḑiceau în genere că numai românii au fost.

În noaptea da 8 spre 9 Aprilie st. v. serbătorile s. Pasci s'au furat 2 cai dela un sas; abia s'au lăţit bine faima în comună despre furt, şi sasii au şi început a ascrie si aceia faptă românilor, auḑiai numai pe sasi: „Au putut postì românii 7 sĕptămâni, şi acum abia au aşteptat sĕ vină Pascile ca sĕ fure cai.“

Atât sasul păgubit, cât şi publicul era interesat spre a afla pre furul. Abia Joi în 12 se descoperiră toate: Martin Drottlef, care nici după nume nu e român, dar asigurez pre ori şi cine că e sas

---

Mai anii trecuţi la diferite lecţiuni făcute de profeserii Sorboniei asupra comediei plautine *Rudens*, un spectator indiferente ar fi surîs uitându-se la cei 3—4 studenţi români, cari urmau esplicaţiunile şi cari se întrebau mereu din ochi, cu o mirare atât de viuă pe cât de comică, dacă profesorul nu esplica vr'un autor din vremurile bĕtrâne.

E incontestabil şi un bĕtrân romanist german care cunoasce limba română din dicţionerul dlui de Cihac ne-o mărturisea mai ḑilele trecute spre marea noastră bucurie — incontestabil, că pentru esplicaţiunea adevĕrată nu fantasistă a testului plautin, limba română cu bogăţia locuţiunilor sale ţĕrănesci ar fi de mare ajutor celui care ar cunoasce-o. Pentru a ve convinge, luaţi *Captivi* sau ori-ce altă comediă a lui Plaut şi preumblându-ve la ţeară — la munte nu la baltă — ascultaţi cu atenţiune doi ţĕrani cum se ceartă o babă cum descântă, un mosneag cum povestesce. Cele ce veţi auḑì, vor fi de ajuns a ve proba că nici un scriitor latin nu dă limbei române titlul mai puternic de latinitate decât bĕtrânul Plaut.

Nici vorbă, după această încercare nu vom conclude că la noi, la ţară şi munte, se vorbesce latinesce curat; adecă nu vom face ca acel secretar al ambasadei englese din Constatinopole care, străbătênd România dela Giurgiu la Turnu-Roşu, pe la 1818 ori 1819, da zor la Căineni cu latineasca lui Cicerone (ḑisă pe englezesce, ce armoniă!) în casa postei şi — frumosul acì e! — era priceput. Conversaţiunea diplomatului engles cu un cioban e epică; ear culmea hazului e observaţiunea ce face englesul după ce reproduce în cartea sa acea conversaţiune; „Limba p'aci e latină, ḑice dênsul, dar cu destule barbarisme şi solecisme“. Intr'adevĕr, e de regretat că sluşnica care i fripsese puiul de găină, aşteptând sĕ vină caii dela iarbă şi ciobanul care trecea cu oile pe dinaintea poştei, nu s'au esprimat pe latinesce cu puritatea lui Virgil.

Ori-cum ar fi însĕ, noi sûntem convinşi că un studiu consciincios al comedielor plautine din punctul de vedere român, ar procura cercetătorului român surprinderi peste surprinderi, şi pe lângă acestea o profundă mulţămire sufletească.

Cercetătorul român ar vedea la fie-care pas cu câtă neinvinsă tenacitate poporul român a conservat şi conservă încă moştenirea ce i-a încredinţat acum 18 secole legionarii Romei, pe care, cu toate vijeliile hordelor barbare, el a scăpat-o teafără nevătămată.

Europa învĕţată admiră tenacitatea poporaţiunei basce din munţii Pirenei, aceea, a Bretonilor din peninsula armoricană, aceea a Celţilor din provincia Cornouailles a Angliei, aceea a Elveţianilor din cantoanele primitive. Scriitorii cari studiază istoria şi folklorul acestor poporaţiuni sĕ simt datori a întona la începutul publicaţiunilor lor câte un imn spre lauda ţĕranului, care a sciut sĕ păstreze străvechia tradiţiune, de ḑece ori seculara legendă. Pentru ce nu s'ar cuvenì oare şi poporului român aceleaşi laude dacă nu şi mai mari, avêndu-se în vedere peripeţiile prin cari dênsul a trecut şi desastroasele influinţe la cari limba şi obiceiurile sale a fost supuse în decurs de secole?

Pentru aceasta, ar trebuì ca noi sĕ atragem întâiu luarea aminte a învĕţaţilor apuseni, noi sĕ dăm semnalul cercetărilor într'un teren încă neesplorat. Pe urmă sĕ fim siguri că, îndată ce se va auḑì de bogâţia lui, folkloristii ca şi tot felul de învĕţaţi vor alerga spre noua mină cu aceaşi ardoare cu care aleargă aḑi muncitorii spre terenurile aurifere ale Australiei.

*

Cei cari se uită cu bunăvoinţă şi iubire la ale literaturei române au observat de vre-o 10 ani încoace un lucru bizar în mersul acestei literaturi. S'a veḑut şi se vede că pasiunea românilor pentru Roma antică, pentru limba şi tradiţiunile ei a decrescut foarte, ca sĕ nu ḑicem că a dispărut cu desĕvârsire. După generoasele încercări de latinisare peste mĕsură, atât de justificate pe atunci de grelele circumstanţe politice ce străbătea romanismul; după ce voirăm ca toţi Românii, ţĕrani şi târgoveţi, sĕ vorbească mai latinesce decât legionarii lui Scipione şi lui Cesar; după ce în fine, o mulţime din oamenii apusului se convinseră că suntem latini, mulţămită muncei şi oboselilor generaţiunei, care ne-a preces şi a cărei tenacitate ar trebuì sĕ ni-o urăm noue şi sĕ o urăm următorilor nostrii: — mai toţi credem astăḑi că lucrul s'a sfêrsit, că Roma antică şi limba latină trebuesc lăsate în pace. Ba încă cei cari ar voì sĕ mai revie asupra unor cestiuni considerate ca lămurite cu prisos, sunt întêmpinaţi adesea cu un suris de comiseraţiune sau de ironică glumă,

Comisiunea şi ironia ar fi legitime când cestiunea s'ar presenta într'adevĕr ca terminată, şi când şi după nascere, din aceasta comună, au furat cei 2 cai, iau dus la un têrg mai îndepărtat şi iau vêndut.

La reîntoarcere au fost prevenit ca suspect, şi după ce au luat o bătaie bună, dela cel care 'i sau furat mai nainte cei 5 cai, au mărturisit singur faptul întorcênd sasului pagubit 95 fl. spunênd totodată că 16 fl. iau spesat pe drum.

Se vorbesce din multe părţi că respectivul ar fi culpabil pentru mai multe furturi, şi e speranţă că prelângă un bun interogatoriu le va mărturisì singur toate.

Se scie şi aceea cu toată positivitatea, că notariul nostru comunal G. Imrich, au făcut respectivului şeduli de têrg în ordine pentru cei doi cai furaţi ca aşa acela ne genat sĕ-i poată vinde sub firma de om onest. N'ar fi fost datorinta notariului sĕ se convingă dacă acela într'adevĕr are astfel de cai cu acele semne, şi apoi sĕ-i facă şeduli de têrg? rĕspunsul nu poate fi altul decât da! însĕ dl notariu tot este de escusat fiind că dênsul încă e sas, şi el numai pe români iau considerat ca furi de cai, şi în tot sasul au vĕḑut un om de omenie. Oare n'ar merita preademnul nostru notariu ca pentru fapta comisă sĕ fi tras picuţ în cercetare? Vom vedea ce mĕsuri va lua dl pretore, ca consetean al nostru faţă de primăria comunală şi în special de notariul. Scim din esperinţă că domnia sa când e vorba de a pedepsì pre un român consĕtean aplică toată rigoarea legei, căci fuserăm norocoşi a vedea pe mulţi români din Chirpĕr escortaţi cu gendarmeria la Nocrichiu fără vină, şi numai căci sûnt români şi nu sûnt pe pofta domniei sale şi a domnului notariu Imrich, slugi prea plecate.

Dacă şi faţă de clientul seu va aplica mĕsuri corespunḑĕtoare, vom vedea şi dacă nu, ne vom face datorinţa la locul competent.

În fine poporul român din Chirpĕr model de moralitate deşì clevetit de inimicii fără scânteie de vină se consolează: că n'au fost şi nu este vinovat de atributele ce i se dădeau, şi că lumea sĕ vaḑă că sasii încă pot fura şi când fură ar face bine sĕ ne dea nouă pace şi sĕ nu ne mai facă rĕspunḑĕtori pentru pĕcatele şi fărădelegile lor *b.*

Nr. 421/1884.

Onoratelor direcţiuni ale scoalelor gr. or. din protopresbiteratul Sibiiului.

Voind subsemnatul de o parte a participa la toate esamenele ce se vor ţinè în acest tract la sfêrşitul anului scol. curent, de alta a face ca aceste esamene sĕ influinţeze în mod instructiv asupra învĕţătorilor tractuali şi prin aceasta sĕ contribue la înaintarea învĕţămêntului, — a aflat de lipsă a aduce la cunoscinţa onoratelor direcţiuni scolare, şi prin trênsele a tuturor învĕţătorilor tractuali următoarele:

1 Esamenele anuale se vor face fără privire la ḑilele de dumineci şi sĕrbători, după un program ce se va statorì ulterior.

2. Fie-care învĕţător este îndatorat a participa la esamenele din cel puţin douĕ scoale învecinate.

3. La fie-care esamen vor participa câte doi învĕţători ca delegaţi din partea despărţemêntului I (Sibiiu) al Reuniunei învĕţătoresci, şi anume:

a) Iosif Aron şi Gregoriu Suciu la scoalele din Boiţa, Guşteriţa, Rîu-Sadului, Cornăţel, Roşia;

b) Ambrosie Tătar şi Teodor Necşa la scoalele din Sadu, Tălmăcel, Bungard Poplaca, Turnişor;

c) Coman Hambaşan şi Ioan Mera la scoalele din Mohu, Şelimber, Sibiiu, Slimnic;

d) Nicolae Todoran şi Simeon Secărea la scoalele din Cristian, Şura mare, Ocna, Rusciori;

e) Ioan Marian şi Isaia Henteş la scoalele din Ruşi, Vurper, Vesĕud, Loamneş;

f) Gregoriu Suciu şi Ioan Mera la scoala din Reşinari.

La sfîrşitul fie-cărui esamen învĕţătorii participanţi, sub conducerea subsemnatului se vor într'unì în conferenţă didactică, în care îşi vor face observările asupra resultatuluì obţinut, constatând defectele şi indicând modul de îndreptare. Ear după încheerea tuturor esamenelor învĕţătorii delegaţi vor face rapoarte în scris, în cari vor espune în detail cele esperiate, împreună cu eventualele propuneri pentru emendarea defectelor. Aceste rapoarte se vor face în duplu: un esemplar se va înainta subsemnatului, altul la presidiul despărţĕmêntului.

4. Fie-care învĕţător este îndatorat a notifica subsemnatului până la finea lunei cele 2 scoale învecinate la a căror esamene voesce a participa.

5. Învĕţătorii participanţi nu vor primì nici diurne şi nici pauşale de călĕtorie. Comunele bisericesci vor fi însĕ moralicesce îndatorate a se îngrigì ca cu ocasiunea esamenului învĕţătorii participanţi sĕ fie proveḑuţi cu vipt. Spre acest scop comitetele parochiale pot vota o mică sumă din lada bisericei pe care sĕ o asigneze epitropiilor parochiale. Dacă însĕ în vreo parochie averea bisericească-scolară n'ar fi în stare sĕ supoarte aceste mici spese şi nici s'ar afla vre-un particular, carele sĕ spendeze cele trebuincioase pentru viptul învĕţătorilor: direcţiunea scolară respectivă are sĕ încunoscinţeze de timpuriu pe subsemnatul spre a se îngrigì însuşi.

6. Până la sfêrsitul acestei luni fie-care direcţiune scolară va notifica subsemnatului *a)* ḑiua în care s'au început prelecţiunile anului scolar curent, *b)* timpul aprocsimativ când ar fi sĕ se ţină esamenul.

După sosirea acestor date se va restabilì definitiv programul esamenelor, carele se va comunica on. Direcţiuni scolare spre orientare.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractulu Sibiiu ca inspectorat districtual de scoale.

Sibiiu, 22 Aprilie 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Varietăţi.

* (Concertul Reuniunei române de cântări din Sibiiu). Cu privire la concertul Reuniunei române de cântâri din Sibiiu, preabine cunoscutul critic dl. Victor de Heldenberg în ḑiariul „Tageblatt“ de Sâmbăta trecută publică următoarea recensiune: Dirigentul reuniunei dl G. Dima ne-a delectat cu arangiarea unor piese alese cu gust şi atrăgătoare. Concertul s'a mărginit la cântări numai şi alegerea potrivită a pieselor, buna preparare şi în parte escelenta esecutare încă dela început ne-a scutit de naturala şi inevitabila monotonie. Corul micst, poliphon lucrat de dl Dima după o poesie poporală româneascâ, apoi o piesă pentru alt din cântările lui Ossian de Schubert, a cărei esecutare (doamna A. Brote) magică şi sensuală, se ḑice, că făcu mare efect, pre noi nu ne-a delectat cu desĕvêrşire. La locul al treilea a urmat Brahms cu cântările sale de amor, şi acompaniare pe clavir cu patru mâni, care în cea mai mare parte fură bine esecutate, şi lumea s'au putut convinge din nou despre originala lor frumseţe estraordinară. Trei cântări pentru Bass compuse şi esecutate de Dima de tot măestru, între cari una „*ceriul meu*“, poesie de Regina României, nouă, au secerat multe aplause, la cari noi cu plăcere ne-am alăturat. După acestea a urmat un op mai mare al lui Dima, aşteptat cu oare-care încordare.

Acestuia a premers Solia primăverei de Gade, care cu privire la corul încă mic la numĕr, făcù bună impressiune. A urmat apoi „*Mama lui Stefan cel mare*“, poesie de Bolintineanu, musică pentru Mezzo-Sopran, Bass Solo şi cor mestecat şi acompaniare pe piano de G. Dima. Este preste toată îndoiala, că aici avem de lucru cu un specialist cu adênci cunoscinţe, preste acestea se adoagă un frumos talent ajutat de inspiraţiuni naturale nemesteşugite. Claviatura în efectele orchestrale ne arată că ea suplinesce orchestra numai de lipsă şi că efectul trebue cugetat în lipsa orchestrei. Cu motivul din cântarea poporală corul istorisesce cu efect ḑicerea poporală, prin Bass Solo — (seminaristul Popa) vorbesce însuşi Stefan eroul bătut şi vulnerat, şi Sopranul Solo — doamna Brote — cu eroism de maică îndeamnă pre fiul seu sĕ se întoarcă la bătaie sĕ învingă sau sĕ moară pentru patrie.

Renumitul motiv a lui Coriolan în Beethoven din substratul orchestral ne dă o paralelă a ambilor eroi. Nu scim cu intenţiune sau fără intenţiune s'a făcut această paralelă. Destul că aplausele n'au fost vehemente, altcum recunoscinţa pentru autor trebuia sĕ se potenţeze până la viforul unei apotheoze naţionale. Nu va trece multă vreme şi juna generaţiune română în privinţa entusiasmului se va mĕsura aḑi mâne cu cea ungurească, şi încă cu succes*). Prin aceasta arta nu va spera mare câstig, căci arta şi resboiul nu se unesc între sine, în artă însĕ trebue sĕ fie luptă. Această nevinovată luptă o vom purta cu plăcere şi onest asemenea cu compatrioţii nostri români, şi în stimabilul nostru amic G. Dima încă de acuma recunoscem un brav general a cărui mică armată va cresce, îndată ce bărbaţii din fruntea societăţii române vor începe a nu mai considera musica de amusare a oamenilor dăruiţi de Dumneḑeu cu auḑ.**)

După această prestare a lui Dima *inteligenţa română şi afară de Sibiiu şi în special cea din Romă-*

---

*) Sûntem recunoscĕtori dlui Heldenberg pentru simpaticele apreţiări faţă cu noi junimea. Şi regretăm numai că strĕinii trebue sĕ ne facă atenţi ce mărgăritare scumpe avem în mijlocul nostru, şi cât de puţin le cunoascem şi apreţiăm.
Red.

**) În privinţa indiferentismului junimea stă pe o treaptă cu bĕtrânii nostri. Pe ei i poate scusa maştera soarte din trecut şi greutăţile cu ridicata. Noi sûntem prea uşurei.
Red.

---

toată lumea, şi noi şi strĕinii, am cunoasce-o şi am privi-o ca trecută în rêndul axiomelor, adecă printre adevĕrurile desĕvêrşite. Cu oare-care dreptate şi cu foarte mult optimism, s'ar putea susţinea că pentru noi, la noi acasă, cestìunea s'a discutat şi s'a hotărît de mult. Putea se-va însĕ susţinè acelaşi lucru şi pentru strĕini? Tot aceiaşi strĕini, cari erau înferbântaţi acum 25—30 anì de representanţii generaţiunei trecute, pentru causa şi latinitatea românească, ţin şi aḑi în mânile lor peana de scriitor şi frânele guvernelor? Tot ei vorbesc pentru noi în parlamente, în întruniri, în cabinetele ministrilor şi în saloanele suveranilor? Nu; aceia s'au dus, alţii le-au luat locul; prin urmare, cei de aḑi ne mai fiind cei de eri, munca trebue sĕ continue, mai uşoară poate, dar tot muncă.

Statele cele mici sûnt condamnate în literatură, ca şi în politică, a repeţì mereu la auḑul celor mari drepturile şi adevĕrurile, cari le apără şi le sunt folositoare. Dreptatea celui slab se perimă atât de iute şi se uită atât de lesne, încât trebue mereu spusă, cu riscul chiar d'a importuna liniscea celor puternici. Trecutul glorios al popoarelor celor mici nu e meditat de cei, ce sûnt chiemaţi a se pronunţa în tribunalele cele mari. E de datoria şi folosul celor interesaţi a-l spune şi earăşi spune la urechea judecătorilor.

*

Amicii noştri, Greci, nu uită acest practic adevĕr în nici o ocasiune, şi ori de câte ori aceasta se presintă, copii luptătorilor dela 1821 repetă Europei glorioasa cantilenă în care numele lui Platone, lui Aristofane, Demostene, Botzaris, Capo d'Istria şi Canaris se înfrăţesc şi se amestecă spre cel mai mare bine al Grecilor de astăḑi.

Ḑiarele au vorbit mai ḑilele trecute de banchetul dat la Paris de colonia greacă pentru sĕrbătorirea aniversărei independenţei grecesci, şi printre discursurile pronunţate la această ocasiune atât de cei mai ilustrii representanţi ai sciinţei francese, cât şi de membrii coloniei grecesci, s'a notat unul, care reînoesce sau mai bine readuce aminte refrenul de mai sus.

Nu noi, de sigur, vom ţinè de rĕu pe patriotul Grec, care, în toastul seu în numele lui Platone şi Aristofane, în numele Atenelor lui Pericle, a dat parisianilor de aḑi brevetul de oameni de spirit, numele de Ateniani ai timpului nostru. Din contră, noi aplaudăm din inimă pe acest grec patriot, pentru că ne-a arătat, cum un popor mic, în faţa unui popor mare, nu numai că poate sĕ se apere şi sĕ se facă cunoscut pre el însuşi, dar şi reuşesce, intemeindu-se pe gloriile trecutului şi pe drepturile unei filiaţiuni mai mult sau mai puţin justificate, se ridice de'asupra poporului celui mare şi sĕ se hărăzească acestuia titluri primite cu aplause şi şi cu recunoscinţă.

De am lua acelaşi esemplu în ceva mai mic, şi de am pune scena la Pesta nu la Paris, ear în locul grecilor şi francesilor, colonia română din Pesta şi pe amicii noştri Unguri; de am presupune că un orator român în toastul seu ar ura cavalerilor s-tului Stefan, în vîrtutea unei filiaţiuni latine poate ceva mai drepte decât cea elină a grecilor, fericirile lui August, bunătatea lui Traian şi blândeţa lui Antoniu Piul, — tare ne vine a crede că cu greu s'ar găsì printre unguri vr'un bĕtrân erudit ca Egger care se plângă de bucuriă, ori vr'un altul ca marchisul de St Hilaire, care sĕ se scoale şi sĕ rĕspundă românului pe verde românesce la toastul seu. Mai lesne ne-am prinde că în loc de ovaţiune, românul s'ar pomenì cu vro *defenestratio de more antiquo.* Ungurii sûnt atât de espansivi la masă şi airea!

*

Nu pentru vecini dorim noi ca studiele şi cercetările române, linguistice şi istorice, sĕ se facă cu mai multă ardoare. Nu cu dênşii ne cunoascem şi în bine şi în rĕu. Părerile ce avem unii de alţii nu ni se vor schimba lesne cu un comentariu asupra lui Plaut sau cu vr'un studiu de literatură poporară. Sĕ ţinem ca lucrările noastre sĕ fie cunoscute acolo, unde suntem siguri, că vor fi pe drept judecate, şi de unde scim, că ne va eşì folos pe urmă.

Ast-fel au făcut tot-deauna Grecii de aḑi. Ei n'au supus la judecata turcilor, macedonenilor, albanesilor şi bulgarilor lucrările lor literare şi erudite, ci la judecata apusului. Cu mult puţinul ce a adunat până aḑi, sciinţa greacă e cunoscută în toată Europa, şi nu e revistă sau ḑiar erudit din Europa, care sĕ nu aibă rubrica grecia sau „sciiţa greacă“ în coloanele sale.

Folosul practic al acestui fapt se vede ḑilnic în ajutoriul, ce dau învăţaţii şi publicişti apuseni grecilor în toate cestiunile lor politice, sociale şi economice.
Gion.

După „Românul“.

nia are sě-şi esprime admiraţiunea sa faţă cu primul ei compositor propriu naţional, şi în propriul ei interes sě-l îmbărbăteze la lucru.

Frumoasele voci soliste şi eleganta acompaniare a directorului de musică Bella şi a advocatului Friedsmann sub conducerea lui Dima au asigurat deplinul succes al concertului.

* (Cas de moarte). Aducem la trista cunoscinţă, ca astăḑi în 4 Maiu 1884 c. n. după grele şi îndelungate suferinţe a adurmit în Domnul în anul al 24-a al etaţi sale **Ecatarina Groza** născ. **Bancilă,** socia lui Ioan Groza, preot şi oficial al Consistoriului diecesan gr. or. în Arad. Rěmăşiţele rěposatei se vor îmmormênta după ritul gr. or. Marţi în 6 Maiu a. c. după ameaḑi la 4 oare conducêndu-se din locuinţa strada radială Nr. 78, la cimiteriul Kerepeş din Budapesta.

Budapesta, 4 Maiu 1884.

Fie-i ţěrina uşioară!

Consângenii şi tristul ei soţ.

* („Academia Română“) a plătit ḑece mii de franci pentru descoperirea documentelor istorice din archivele Franciei; tot pentru acest scop a mai votat cinci mii de franci. Dl Bariţ a fost însărcinat cu aceeaşi misiune în Transilvania. S'au mai votat 6000 lei pentru săpături şi transport de monumente cu inscripţiuni, dându-se misiune d-lor Tocilescu şi Babeş. S'a destinat o sumă şi pentru colecţiunea numismatică. Premiul pentru culegerea de arii poporane nu s'a dat nimenui, căci cea mai bogată culegere (de 769 piese) a întrat la douě sěptěmâni după termin, ear calelalte n'au fost vrednice de premiat.

* (Ospitalitatea Sultanului). Din Pera se scrie în privinţa cheltuelilor causate listei civile a Sultanului de visita prinţului austriac, că pe fiecare ḑi s'au cheltuit ca la 5000 lire otomane şi că reparaţia palatului din Brussa şi arangiarea stradei de Mudonia au costat 25,000 lire preste tot 60,000 lire. Sabia dăruită prinţului de cătră Sultanul representă o valoare de un milion franci ear colierul dăruit princesei Stefania, costă ca la 800,000 franci. Încheetoarea acestui colier e o turchisă în formă de migdală şi în mărimea unui ou de porumbel.

* (Un şoarece care cântă). Intr'un jurnal german cetim următoarele: Acuariul din Berlin posedè în acest moment un fenomen zoologic: *mus musculus* pe care i l'a dăruit un amic al dobitoacelor. Acest şoarece, care este aproape domesticit, cântă ca şi un canar şi produce o impresiune plăcută. El cântă mai cu seamă când găsesce o pedecă peste care nu poate sě treacă şi atunci accentele sale plângătoare sunt foarte plăcute. Pus într'o colivie de sticlă, în zadar s'a încercat sě se poată urca şi věḑênd că sforţările sale nu-i folosesc la nimic şi-a esprimat nemulţămirea printr'un lung cântec plângětor, pe care îl repetă ori de câte ori un visitator lovesce în geamurile coliviei sale.

* (Cel mai bătrân om din Austro-Ungaria). Se crede că cel mai betrân om din Austro-Ungaria trăesce în colonia germană Vama de lângă Câmpu-Lung in Bucovina. Acest unchiaş sě numesce Mendler şi este în vêrstă de 115 ani (sa născut în 1769), cu toate acestea e în deplină sănătate şi puternic. Mendler a věḑut pe regele Stanislaw Poniatowski şi pe împeratul Napoleon I şi vorbesce bucuros despre dênşii.

* (Sciri din România). D. Apostol Mărgărit cunoscutul intemeietor şi propagator al scoalelor române din Macedonia, după o şedere de mai multe septămâni în Bucuresci, va pleca peste câteva ḑile din nou spre Clisura. Indată după sosirea sa în Macedonia, dl Mărgărit va căuta sě îndemne pe micii comercianţi şi meseriaşi români din Turcia, cari cu greu îşi mai câştigă pânea dela rěsboiul ruso-turcesc încoace, sě vină sě se stabilească în câte-va din oraşele de peste Milcov.

* (D. Gr. Tocilescu), directorele ministeriului cultelor şi al instrucţiunei publice s'a întors eri seară din escursiunea ce a interprins sěptămâna trecută în Dobrogea. Dsa a continuat săpăturile la monumentul dela Adamklissi, unde a desgropat încă 17 bas-reliefuri, un leu, mai multe piese architectonice şi a luat měsuri pentru aducerea în capitală a tuturor bas-reliefuri cari păna acum se urcă la numěrul de cinci-ḑeci şi patru. D. Tocilescu a fost apoi la Constanţa, unde a colecţionat peste 50 de inscripţiuni grece şi latine dispunênd ca ele sě fie aduse şi depuse în colecţiunea statului din Bucuresci.

* (Presa în Englitera). În timpul celor din urmă trei-ḑeci de ani, presa din Englitera aproape s'a întreit. În 1846, erau 551 ḑiare. În Ianuariu 1884, erau, 2015. Din acest numěr, 401 apar în Londra, 181 în Scoţia, 156 în Irlanda şi 20 în insule, 137 ḑiare cotidiane în Englitera propriu ḑisă, 4 în ţeara Walles, 22 în Scoţia, 15 în Irlanda şi 1 însule. Adăogându-se şi revistele trimestriale, numěrul revistelor şi magasinelor cari se publică astăḑi în Englitera se urcă la 1,265.

* (Tetovat de nascere). Un fenomen foarte ciudat ne este semnalat din America. Soţia saltimbacului Marard din Baltimora, acum ḑece luni s'a tetovat într'un mod foarte ciudat, în scopul de a face economie soţului seu de leafa ce trebuia sě plătească unei persoane, care se fie în stare se atragă publicul în baraca sa. Această femee în etate de douě-ḑeci şi şese de ani a născut un copil a cărui faţă, pept, mâni şi braţe sûnt acoperite de desemnuri albastre şi rosii, întocmai ca acelea cari se află pe corpul mamei sale. Doctorul Scherges, un medic renumit în Europa ca şi în America, atribuie acest fenomen preocupaţiunei constantă a d-nei Morard, care în tot timpul însărcinărei sale, gândea într'una şi îi părea rěu că s'a tetovat, temându-se ca copilul ce va nasce se nu fie desfigurat prin greşala ei. După cum se vede, această preocupaţiune a fost cu totul justificată.

* (Asociaţiunea naţională din Arad), care — durere! — numai odată pe an mai poate da semn de vieaţă, a ţinut adunarea sa generală la 28 Aprilie sub presidiul Pr. S. Sale părintelui episcop diecesan Ioan Meţian, luând parte un numěr mic de membrii. Direcţiunea sa constituit pe cei trei ani următori astfel: director prim advocatul dr. Nic. Oncu, director al doilea profesorul V. Mangra, cassariu secretariul Ignatie Pop, esactor profesorul Teodor Ceontea, bibliotecar advocatul Aurel Suciu, econom profesorul Petru Popoviciu. Membrii în comitet; administratorul protopopesc Moise Bocşan, referintele David Nicoara, advocatul dr. Ioan Pap, referintele Augustin Hamsea, profesorul Petru Popovici, directorul institutului pedagogico-teologic Constantin Gurban, docentele Elia Dogar, advocatul George Lazar, profesorul Lazar Tescula, profesorul dr. Petru Pipos, advocatul Ioan Beles şi profesorul Romul Ciorogar. Averea associaţiunii se urcă la suma de 1112 fl.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6 ; deci fie-care bolnav sě se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndi sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sě mai observăm. că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Mercuri în 7 Maiu 1884.

Brünn: **5 83 62 66 79**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 6 Maiu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.55	122 25
Renta de aur ung. de 4%	91.95	91 85
Renta ung. de hârtie.	88.70	88.75
Datorie de credit austr	79.85	79.80
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	101.50	101.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	101.50	100.50
Sorţi ungurescì cu premii	117.80	117.75
Sorţi de regularea Tisei	116 20	116.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.35	81.25
Datorie de stat austriacă în argint.	81.40	81.25
Renta de aur austriacă	100.45	101 25
Sorţi de stat dela 1860.	136.75	136.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96. –	96.—
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	118.50	118.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	319.25	319.70
Acţiuni de credit austr.	321.20	320.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	141 40	141.25
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung..	100.40	100.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	100.25	100.–
Galbin	5.72	5.71
Napoleon	9.65	9.64
London (pe poliţa de trei luni)	121.50	121.55

Concurs.

Devenind în vacanţă staţiunea de medic în cercul Mercurea, comitatul Sibiiului, pentru îndeplinirea acestui post se escrie concurs.

Această staţiune este împreunată cu un salariu anual de 300 fl. şi 150 fl. pauşal de călětorie.

Terminul pentru presentarea concurselor se prefige pe ḑiua de 14 Maiu nou a. c. [724] 2—3

Sibiiu, 31 Apriliu 1884.

Vice-comitele comitatului Sibiiu.

Nr. 883. 1884 [722] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Comitetul administrativ al magistrului Ocnei (Vizakna) pe basa planului statorit în şedinţa din 28 Aprilie a. c. Nr. 52 şi aprobat de ministrul de lucrările publice şi comunicaţiune, a conces regularea şi săparea alviului părăului **Toporcea,** ce curge prin fênaţul allodiului cu numele **„Nádas“** şi regularea împreunărei părăului **Visa** cu **Toporcea** cu suma de **fl. 3285.** 13 pentru lucrările de pămênt şi **fl. 373.** 8. pentru cele de regulare. În urma acesteia pentru începerea lucrărilor, la **14 Maiu c. a. înainte de ameaḑi la 10 oare** se va face licitaţiune verbală în cancelaria acestui magistrat.

Planul şi condiţiile de parţiale de zidit sûnt la magistrat şi pot fi consultate în toate ḑilele în oarele de oficiu.

Cei ce doresc a competa sûnt poftiţi a pune vadiu **5%** din preţul de licitaţiune în bani sau hârtie de preţ şi sě se presenteze în persoană pre ḑiua prefiptă.

Ocna, 29 Aprilie 1884.

Magistratul oraşului.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)

ŞI

BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de individi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 22

Nr. 1864/1884 civ. [723] 2—3

Publicaţiune.

Tribunalul reg. din Elisabetopole aduce la cunoscinţa publică că terminul de pertractare pentru comasarea hotarului comunei **Kiskund** s'a fipsat pe ḑiua de **16 Iuniu a. c. la 9 oare a. m.** în comuna Kiskund la locuinţa judelui comunal; pe care termin se citează toţi posesorii comunali cu aceea observare, ca părţile absente se vor considera ca învoiţi cu comasarea, — şi că esemplariul I al cererei se poate privì la tribunalul reg. numit.

Pertractarea o va efectuì jud. reg. Nicolau Székely.

Din şedinţa tribunalului reg din Elisabetopole ţinută la 21 Apriliu 1884.

Ludovic Nagy,
preşedinte.

Kais. k. Privilegium.
SCHUTZ-MARKE
ECHT NICKELSTAHL
GARANTIE FÜR
ewig Weissbleiben

Numai pentru 8 fl. 62 cr.

se capětă o garnitură de masă, ca ceea ce o vom areta mai jos, din nicol fin. Nicolul este metalul de toţi lăudat şi premiat, care remâne totdeauna alb ca argintul. Nicolul nu se face negru, nicolul nu ruginesce, nicolul păstrează luciul argintului, chiar dacă s'ar întrebuinţa garnitura 30 de ani, nicolul nu lipsesce unei econoame bune, nicolul întrece argintul de China, argintul fin, şi aşa numitul argint de Britania, pentru că e mult mai elegant mai durabil şi mai alb şi lucrul principal e că e de totului tot eftin, cu neînsemnatul preţ de **8 fl. 62 cr.** se capětă următoarele 49 **tacâmuri.**

Toate cu **8 fl. 62 cr.**

6 cuţite de mâncare din argint nicol
6 furculiţe „ „ „ „
6 linguri „ „ „ „
6 linguri de cafea „ „ „
1 strecurătoare de supă din nicol greu
1 strecurătoare de cafea „ „ „
6 taste pentru pahare cu apă din nicol
1 cleşte din nicol pentru zahar.

1 corfiţă de poame din nicol
2 sfeşnice de masă frumos împodobite
1 presărătoare de zahar din nicol
2 pahare pentru ouă din nicol
6 verigi de nicol pentru serviţe
1 cutie de lemn pentru zahar, care se poate închide
1 tasă mare pentru serviţ
1 pânzătură de masă ţăsută cu aur
1 clopoţel electric.

Toate cu **8 fl. 62 cr.**

Nickel-Stahl-Manufacturie II., Wien, RIX. [709] 2—6

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 49 Sibiiu, Sâmbătă 28 Aprilie (10 Maiu) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 27 Aprilie 1884.

Când se pune rĕul pe om, necaḑurile rĕsar ca ciupercile primăvara. Sĕ nu se iae în nume de rĕu această ḑicere nu tocmai estetică, și neusitată între poianul de frase în ḑiaristica noastră. Nu ne scuturăm bine de o calamitate, și alta dă năvală asupra noastră. Ne asupresce puterea statului pentru ținuta noastră politică, fiindcă nu voim sĕ ne lăpădăm de limba noastră, de obiceiurile și tradițiunile noastre. Ni se face nedreptate în biserică tot din aceste motive, și în cele din urmă dragostea către noi, și iubirea față cu adevĕrul dau mână și ne denunță în fața lumei, ca pre niște elemente când netrebnice, fără viață, fără vitalitate, când turbulente, nepatriotice, și periculoase statului.

Copilă desmerdată și sburdalnică cum este ea — soartea se desfătează în jocurile ei, și noi trebue sĕ suferim caprițiele acestei copile sburdalnice.

Numai așa ne putem esplica întreagă viața noastră națională, ca pilă în mâna sorței. Astăḑi sûntem aruncați ici, mâni colea, și sûntem aruncați, căci nu sûntem încă chiarificați noi între noi, nu ne am documentat până acuma de oameni destul de destoinici, și destul de bărbați în dejudecarea lucrurilor, cari au a regula viața noastră națională.

De nenumerate ori s'a scris și s'a ḑis că stăm rĕu politicesce, că stăm rĕu bisericesce, că suntem asupriți pretutindenea, că lumea se alarmează cu fel de fel de denunciațiuni contra noastră, și toți am strigat: „Stăm rĕu“.

Da, stăm rĕu am ḑis și mai mult nimica. Și astăḑi încă așa ḑicem. Stăm rĕu, căci cum sună ḑicerea poporului: *„turcul ne bate, turcul ne judecă“*.

Stăm rĕu, pentru că stăm rĕu. Stăm rĕu, pentru că încă putem sta. Sau mai la înțeles vorbind așteptăm îndreptarea rĕului, căci mai putem încă aștepta. Preste acestea mai adăogăm; vom aștepta căci sûntem buni încă de așteptat și vom aștepta, până va venì cineva și ne va scoate din strimtorare. In câteva cuvinte cuprins lucrul: Eu nu fac nimica pentru ușurarea sortei mele, căci în suferințe am crescut, în suferințe m'am oțelit, în suferințe voi sta așteptând dela alții mêntuire.

Stimăm convingerile fie-căruia. Și fiindcă le stimăm, pretindem ca și alții sĕ judece asupra convingerilor noastre. Fie-care cu capul seu, fiecare cu inima sa.

Noi sûntem de părerea că avem detorința de a lucra pe toate terenele pentru conservarea naționalității noastre. Suntem pătrunși de convingerea că nu mai putem aștepta, că am așteptat prea mult și până acuma, și că dacă nu ne vom ajuta noi, streinul nu-și va sparge capul pentru suferințele noastre.

Aceasta este convingerea noastră, și o spunem fară sfială. Cei cu credința că putem încă aștepta, s'au esprimat și ei fără nici o sfială.

Și e bine sĕ ne spunem ce vrem și ce credem, că dacă se poate, sĕ ne capacităm cu cea mai bună sciință și consciință.

Am plecat dela sumetenia de neajunsuri ce au năpăstuit asupra noastră. Cea mai puternică și doară și mai periculoasă scădere era antagonismul între bărbații nostri de vederi politice opuse.

Și era mare acest antagonism. Principiele opuse degenerară în passiuni personale, și presa devenì aproape rabiată.

Nu mai era om cu influință, care sĕ aducă pressa la adevĕrata ei chemare: tractarea obiectivă a cestiunilor naționale.

Betrânal și Venerabilul Barițiu cu „Observatoriul“ nu mai rĕsbia, căci dênsul ocupat pe alt teren național nu mai ajungia și la cele politice. Era o lacună în ḑiaristica noastră, și acestei necesități pareni-se va respunde noul ḑiariu „Tribuna.“ Avem deci o soră în Sibiiu, până acuma virgină și curată. Ea e cu minte și concede din capul locului că și alții pot avea vederi poate opuse celor professate de ea. Ne vom înțelege reciproc, și credem că aceasta nu va fi în detrimentul causei comune, pentru care neam băgat în luptă.

Trecênd preste multe altele necaḑuri și salutând pre sorioara din Sibiiu în sensul cum o cuprindem noi, ne oprim la mârșava denunciațiane din ḑiariul „Neue freie Presse“ despre care am făcut amintire în numĕrul trecut. Maniera de a calomnia este vechiă, și ea mai mult fu aplicată față cu noi românii, și ne doare că denunciațiunea se face cu scopul de a ridica vaḑa și bunăstarea fraților sași, așa că lumea foarte ușor poate crede că denunciațiunea a eșit din partea vecinilor nostri osândiți asemenea cu noi de a suferi toate asupririle. Ca ispita sĕ fie și mai mare, corespondența din „Neue freie Presse“ e datată din Sibiiu, tractează afacerile administrative a fostei universități săsesci, divergențe de păreri cu guvernul actual și noua stare de lucruri dela venirea noului comite suprem.

Noi nu sûntem în drept a învinovățì pre frații din Sibiiu, că dela ei au eșit asemenea denunciațiune și credem că dênșii vor protesta asemenea cu noi contra apucăturilor — credem noi — ale celor ce doresc sĕ ne vadă încăerați, ca apoi profitând de lupta între noi, sĕ ne apese deopotrivă.

Mârșavă este denunciațiunea, că noi crescem junimea în spirit contrariu statului, mârșavă este insinuațiunea că românii prin passivitatea de până acuma, au intenționat și intenționează surparea statului, și ticăloasă va fi soartea fraților sasi dacă ei numai pe spatele noastre se vor putè susținea.

Vieața noastră este publică și fie cine ne poate privì ca într'o oglindă Noi am fost și suntem cei mai devotați tronului, cei mai credincioși cetățeni și când s'a cerut sĕ luptăm pentru țeară, am luptat, am vĕrsat sângele nostru cu vitejia proprie neamului nostru.

N'am spriginit nici odată, și nici acuma nu ne convine passivitatea susținută încă de o mare parte a românilor. Sûntem însĕ în drept a protesta contra celor ce ḑic că sub firma de passivitate s'a înveninat inima junimei, și i s'a mutilat iubirea pentru patrie și tron.

Asemenea calumnii ne simțim îndreptățiți a le respinge în numele românilor passivisti noi românii, cari dela passivitate nu sperăm mêntuire.

Revista politică.

Se apropie tot mai tare ḑiua închiderei dietei și cu ea mișcările electorale devin tot mai pronunțate. Românii țin pretutindenea conferențe și aleg deputați pentru conferența ce se va convoca aici în Sibiiu. După cum am mai spus la acest loc conferența se va convoca pe prima Duminecă după Dumineca Orbului.

Conferențele parțiale se esprimă pentru programa dela 1881, și unele au aflat de lipsă a vota încredere ḑiarelor noastre, cari sunt pentru passivitate.

Suntem oameni cari adeseori rĕsfoim prin biblie. La aceste scene arangiate ca pupăză pe colac ne vine în mintea purtarea evreilor din timpul lui Christos. Duminecă i-a strigat „Osanna“ Vineri: „ia-l-ial restignește-l pre el.“ Cu asemenea fanfaronade nu se va îndrepta soartea poporului.

După cum scim sêrbii din Ungaria ținură conferență mare la Chichinda și se pronunțară pentru acceptarea stărei actuale de lucruri. Comitetul esecutiv prin organul seu oficios „Zastava“ ne comunică manifestul sêrbilor. El e subscris de corifeii partidei naționale sêrbesci: Dr. Macsimovici, Dr. Casapinovici și Theodor Bekici, redactorul foiei „Zastava“. Manifestul ia de basă legea positivă după cum este ea astăḑi și pe această basă va lucra pentru binele comun și cel particular al sêrbilor. Nu fără cuvênt se accentuază în manifest acceptarea basei

---

FOIȚA.

CURIERUL LITERAR.

Sumar: Sciința francesă la al treilea centenar al Universității din Edimburg, — Adressa d-lui Mézières și Irlanda. — Vechiul cartier latin din Paris și Petru Movilă. — Noul cartier latin și istoria română. — Istoria Franciei și societățile erudite.

Universitatea din Edimburg a serbătorit sĕptĕmânile trecute al treilea centenar al întemeierii sale. Fundată la 1584, universitatea din capitala scoției a purtat în timp de trei sute de ani tot-deauna cu glorie stindardul sciinței. — Filosofia, sciințele fisice, chimice și matematice, au nemurit în analele lor numele profesorilor scoțiani dela Edimburg, Glasgov și Aberdeen.

Toate universitățile Europei, cari au fost învitate la această mândră sĕrbătoare s'au grabit a trimite în patria lui Walter Scott pe representanții lor cei mai ilustri. Francia a fost față, în cele trei ḑile cât au ținut sĕrbătorile, în persoanele d-lor de Lesseps, Pasteur, Caro, Mézières, Perrot, Gréard și Abbadie. Acesti învĕțați, în numele institutului Franciei, au înmânat, în ședința solemnă dela 17 Aprile, corpului universitar din Edimburg o adressă care se sfîrșesce cu aceste frumoase și înalte cuvinte:

„Mărirea unei națiuni se mesoară după bogăția și fe„conditatea ideilor ce-a semănat în lume. O astfel de sĕr„bătoare va escita o nobilă întrecere între popoarele cari „năḑuesc cu toată mândria și credința lor a bine merita „prin silințele cugetării în ochii genului uman.“

In aceeași ḑi, d. Mèzières a cetit în numele ministrului instrucțiunii publice, mare magistru al universității francese, o altă adressă în care, cu scurte dar pline cuvinte, simpaticul profesor deputat a făcut istoricul străvechilor relațiuni dintre Scoția și Francia.

La 1326, adecă acum 558 de ani, tinerii scoțiani veneau cu burse sĕ studieze la universitatea Parisului, tocmai cum studenții români vin aștăḑi, — așa că peste 558 de anii, adecă la 2442 după Crist, representanții universității române din vremurile acelea, învitați la al 15 lea centenar al universității Parisului, vor putea ḑice în adressele lor că în 1884 studenții români veniau cu burse sĕ se lumineze în scoalele Franciei. — Până atunci, *grande patientiae documentum!*

*

D. Mézières amintesce în adressa sa, ca rĕmășițe din acele bĕtrâne timpuri, strada englesilor și colegiul scoțianilor dela Paris, amêndouĕ în cartierul latin, pe clinul muntelui S-te Geneviève — *mons ambitions*, muntele tinerilor ambițiuni, cum i se ḑicea în evul mediu, pe la 1135, când numĕrul studenților veniți din toate părțile lumii sĕ asculte pe Abèlard, era atât de mare încât numai încăpea otelurile și ulițele.

De ce însĕ, pentru a proba mai bine și mai tare fraternitatea sciintifică ce a esistat între Anglo Sacsonii și Celții dela Nord, și între Franco-Normandii și Galo-Romanii din Francia, d. Mézières n'a citat și strada Irlandesilor tot pe nălțimele muntelui S-te Geneviève? N'ar fi fost oare oportun? Irlanda oare nu face parte din ceea ce se numesce Regatul-Unit al Marii-Britanii? Ori devisa *Viribus unitis* din Nord-Vestul Europei se potrivesce cu realitatea faptelor tot atât de bine ca și devisa *Viribus unitis* din centrul Europei? Se pare că învĕțații francesi, cu tactul și delicateța care i-au distins tot-deauna, n'au voit sĕ pronunțe un nume care ar fi inorat frunțile multora din representanții universității scoțiane, oameni politici și capi de partite în parlamentul engles.

De vreme ce nu s'a vorbit numai de scoțiani ci și de englesi, irlandesi, își aveau locul lor în istoricul relațiunilor universitare ale franciei cu cele trei state ale regatului unit. Rolul Irlandei în scolastica evului mediu și frecuența relațiunilor sale filosofice și teologice cu învĕțații franciei sûnt mai mari și mai importante decât ale altor popoare.

Nu scim dacă alți învĕțați strĕini vor fi pomenit de dênsa la aceste sĕrbători: ne vine tare a crede că nu. Sĕrmana Erin! Sûnt popoare care n'au nici odată noroc. Amărita Irlandă pare că merge în fruntea lor de sunt ani la mijloc.

*

D. Mézières ne mai spune că tot din secolul XIV englesii, și cu dênșii scoțianii, alcătuiau una din cele patru de drept în stat. De sute de ori li s'a aruncat în faţă sêrbilor, că ei sûnt inimicii Ungariei, că aşteaptă mântuire nu dela lege şi prin lege, ci din afară. În faţa acestor acusări sêrbii acceptând basa de drept, au aflat de bine a reflecta la această împregiurare, ca sĕ nu mai fie sub suspiţiune.

Sêrbii, ca oameni înţelepţi, primesc basa actuală ca sĕ aibă teren de lucru, şi sĕ-şi realiseze planurile. Ei nu spun ce vreau şi nu pretind ce cred de neesecutabil deocamdată. Noi românii? Batem toba, ca sĕ nu facem nimica.

Croaţia încă se apropie de terminul deschiderei dietei. Banul petrece de mult la Budapesta în afaceri de importanţă politică — după cum se ḑice. În faţa deschiderei dietei radicalii din nou şi au ridicat capul. Starcevicianii dau din nou semne de vieaţă. Ḑiariul însuflat de spiritul Starcevician, „Sloboda“ — ne pune în perspectivă, scenele cele mai picante. Se vor continua scandalurile şi când nu le va mai fi permis sĕ se servească cu gura, vor lua refugiul la măciucă. Frumoasă privelişte. Doamne ajută.

Cestiunea religioasă preocupă spiritele sêrmânilor rutheni din Galiţia. Latinisarea lor se face cu forţa, ca prin ea se ajungă mai cu înlesnire la polonisare. Este vorba ca iesuiţii sĕ pună mâna pe ordinul basilican şi sĕ economiseze după plac.

Ruthenii se apără cu bărbăţie şi o numeroasă conferenţă a bărbaţilor lor de influinţă au decis că mai bine se întorc la biserica mamă-ortodocsă decât sĕ sufere amestecarea iesuiţilor ca mască pentru polonisare.

Sermanii rutheni. Ei nu sciu că la Hajdu-Dorogò se va face episcopie greco-catolică ungurească pentru credincioşii greco-catolici spre a se putea mai uşor mêntuì trecênd la altă ceată.

Europa se sbuciumă. Russia tace şi face. Candidatul ei Chrestovici fù denumit de guvernator în Rumelia orientală în locul lui Aleko, paşa.

„*Roma deliberante Sagunthum periit.*“ Aplicat: Până la într'unirea conferenţei Anglia perde posiţie de posiţie terenul în Sudan.

Sesiunea sinodului archidiecesan.

Şedinţa a IX-a din 23 Aprilie (5 Maiu).

1. Şedinţa se deschide la 10 oare înainte de ameaḑi.

Notariul: S. **Popescu** cetesce protocolul şedinţei VIII.

După cetirea protocolului, dep. A. **Trombiţaş** face propunerea: ca numai propunerile primite sĕ se ia la protocol, care primindu-se, protocolul cetit pe lângă modificările făcute în sensul propunerei de mai sus, — sĕ autentică.

Presidiul presentează:

a). Conspectul posturilor cardinali, superiori şi inferiori pe cari consistoriul le află necesari în gremiul seu, precum şi conspectul salariilor, cari după vederile consistoriului ar fi de a se sistemisa pentru singuraticii demnitari şi funcţionari consistoriali, — se transpune comisiunei organisătoare.

b) Hârtia presidială ddto 22 Aprilie a. c. Nr. 2024 Pr., prin care se înaintează cererea comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane pentru încuviinţarea sumei de 5600 fl. spre scopul lărgirei localităţilor de astăḑi ale tipografiei, — se transpune comisiunei financiare.

c) Cererea comitetului parochial din Sec pentru încuviinţarea unui ajutoriu de 400 fl. spre scopul reparărei bisericei de acolo, — se transpune comisiunei petiţionare.

Dep. Simion **Muntean** face următoarele interpelaţiuni:

1. Are Escelenţia Sa cunoscinţă cumcă în comuna Ciugud, protopresbiteratul Sebeşului, care este de confesiune mestecată adecă gr. or. şi gr. catolică, — deşì maioritatea o formează cei de confesiunea noastră şi cu scoală proprie, comitetul parochial cu maioritate de voturi pro anul scolar 1883/4, au ales de învĕţătoriu pre un individ necualificat şi de confesiune gr. catolică?

Are Escelenţia Sa cunoscinţă, cumcă contra acestei alegeri făcêndu-se protest la inspectoratul regesc de scoale, acesta în conţelegere cu oficiul pretorial, au denumit pre alt individ de învĕţătoriu, dar cualificat şi de confesiunea noastră?

Are Escelenţia Sa cunoscinţă cumcă in vălmăşala acestor proceduri din toate părţile necorecte şi ilegale în anul scolar curinte scoala au stat închisă.

Are Escelenţia Sa cunoscinţă cumcă în comuna aceasta contra legei în tot anul se face alegere de învĕţătoriu după licitaţiune minuendo? şi dacă are despre toate aceste ilegalităţi cunoscinţă, ce mĕsuri s'au intreprins pentru cercetarea şi delăturarea lor?“

2. După ce încă în anul 1882 s'a făcut alegere de paroch pentru intregirea parochiei vacante Rechite-Porcareţi, alegêndu-se ca atare clericul absolut Nicolau Savu din Pianul de jos, care parochie însĕ nici până astăḑi nu este intregită, din acest motiv îmi iau voiă a face următoarea interpelaţiune:

Cari sûnt causele, de parochia Rechita-Porcăreţi nu se mai intregesce spre liniscirea parochienilor? Cari sûnt causele şi motivele, pentru cari alegerea clericului Nicolau Savu, făcută în toate ordinea nu este resolvită de atâta timp? cu toate că în contra acestei alegeri în ce privesce procederea nu au întrat nici un protest?

Presidiul declară că va rĕspunde în altă şedinţă.

Dep. R **Patiţa** propune: ca pentru câştigarea în timp şi cruţarea de spese, sĕ se ţină câte două şedinţe înainte şi după prânḑ cu atâta mai vêrtos, căci deputaţiii încă doresc ca sesiunea sĕ se finească cât mai curênd pentru că prin petrecerea lor îndelungată în Sibiiu, sufere mult afacerile lor private.

Escelenţia Sa dechiară, ca este gata a conchema şi conduce câte două şedinţe pe ḑi, îndată ce comisiunile vor fi gata cu lucrările lor.

La ordinea ḑilei raportul comisiunei bisericesci.

Dep. Petru **Truţa** referând asupra raportului consistoriului achidiecesan ca senat strîns bisericesc ddto 12 Aprilie a. c. Nr. 1870 B., propune ca raportul consistoriului fiind împărţit între deputaţii sinodali sĕ se privească de cetit şi sĕ se ia de basă la pertractarea specială.

Raportul consistoriului se ia de basă la pertractarea specială, şi se alătură la protocol sub lit....

Punctul 1 din raport, despre numĕrul şedinţelor, despre numĕrul pieselor neresolvite şi acelor restante şi despre împărţirea referadei, la propunerea comisiunei; — se ia spre sciinţă cu aceea că pre viitoriu consistoriul sĕ substearnă sinodului un conspect specific atât despre restanţele din curenţie cât şi despre cele din anii premerşi cu datul însinuărei fie-cărei piese.

La punctul 2 din raport despre conspectul general al clerului şi poporului pe anul 1883, despre mişcamêntul populaţiunei, despre numĕrul celor cunoscători de cetire şi scriere, precum şi despre convieţuiri nelegiuite comisiunea propune: datele statistice sĕ se ia la cunoscinţă cu aceia, ca în contra administratorelui protopresbiteral Ioan Buzdug din a cărui protopresbiterat lipsesc datele statistice despre cei cari sciu cetì şi scrie, numai decât sĕ se pună în curgere cercetare disciplinară; ear ceea ce privesce resultatul nefavoritoriu al numerului sciitorilor de cetit şi scriere, consistoriul se însărcinează, sĕ ia mesurile necesari, pentru delăturarea acestui rĕu; în fine ceea ce privesce numerul cel considerabil al convieţuirilor nelegiuite, după ce întrevenirea consistoriului de până aci n'a avut nici un resultat, consistoriul se încredinţează a inteţì causa la congresul nostru bisericesc pentru a întrevenì la guvern spre a regula şi împedeca convieţuirile nelegiuite prin lege generală parlamentară.

Dep. Nicanor **Frateşiu** arată că administratorul protopresbiteral al Bistriţei, la ursorul primit dela consistoriu a dechiarat, că n'a primit ordinaţiunea consist. în acest obiect, şi astfel dênsul nu poate fi vinovat; deci este contra întroducerii certării disciplinare.

Dep. Z. **Boiu**, crede că datele respectivie încă pot întra până la tipărirea protocolului şi întrând acele, consistoriul nu va pute esecuta conclusul ce s'ar aduce pentru întroducerea cercetării disciplinare.

Dep. L. **Bran**: nu află lucrul destul de momentos pentru întroducerea cercetării disciplinare.

Deputatul S. **Popescu** în privinţa datelor observă, că acele numai atunci pot fi esacte, dacă se vor compune la finea anului, deci propune ca preoţii sĕ aştearnă datele la oficiele ppresbiterali cu 1 Ianuariu, ear acestia la consistoriu cu 1 Februariu a fie-cărui an.

Dep. L. **Bran** cu privire la convieţuirile ilegale crede a se ajunge scopul, dacă se va mijlocì la guvern emanarea unei ordinaţiuni cătră organele politice pentru a întrevenì şi dênşii în asemnea casuri.

La acest punct dechiarându sĕ sinodul contra întroducerei cercetărei disciplinare asupra administratorului ppresbiteral I. Buzdug, se aduce următoriul conclus:

Sinodul ia punctul acesta din raportul consistoriului spre sciinţă, cu acea că: încât pentru convetuirile nelegiuite, consistoriul se însĕrcinează a inteţì causa la congresul naţional bisericesc, pentru de a întrevenì la guvern spre a împedeca convieţuirile nelegiuite prin legi generali respective ordinaţiuni pe calea administrativă.

9. Punctul III. despre numerul preoţilor chirotoniţi, punctul IV. despre bisericile nou edificate şi sânţite şi despre paşii întreprinşi pentru crearea mai multor planuri de biserici cu scopul uniformităţii şi cu spese mai puţine de edificare, — la propunerea comisiunei, — se iau spre sciinţă.

Privitoriu la parochiile vacante de sub punctul V., şi la paşii întreprinşi pentru întregirea acestora, — se ia acest punct la sciinţă cu aceia, ca consistoriul sĕ insiste şi mai departe pentru cât mai grabnica întregire a acelora.

Punctul VI. privitoriu la numerul elevilor seminariali în anul scolar 1889/3, punctul VII. privitoriu la esamenul de cualificaţiune, punctul VIII IX şi X despre trecerile confesionali, despre procesele matrimoniali şi tacsele incurse dela acestea, de-

---

naţiuni (Francia, Picardia, Normandia şi Anglia) ale facultăţii de arte din vremurile acelea.

In aceste patru naţiuni se contopiau celelalte, care veneau din toate părţile lumii sĕ se lumineze la Paris. Mulţămită limbei latine — cum astăḑi limbei francese — toţi strĕini se simţeau în Paris ca la ei acasă, ba încă de multe ori prea ca la ei acasă şi din aceasta, nasceau acele epice încărcări, dueluri şi pumnuieli dela Pré aux Clercs, cari siliau adesea pe membrii corpului universitar sĕ fie pe sĕptĕmâna de mai multe ori judecători în tribunalul facultăţilor decât profesori pe catedră. Se scie că studenţii nu erau judecaţi decât de tribunalul univensitar. Sorbona, „fiica primogenită a regilor Franciei“ forma un stat din toate puntele de privire. Procesele verbale ale tribunalului universitar, bunioară cele dela sfîrşitul secolului XVI, sunt pline de interes pentru istoricii, cari voiesc sĕ afle dacă eroii lor, studenţi în tinereţe la Paris, fuseseră sburdalnici, căutaseră cearta cu luminarea şi dacă traşi în judecata facultăţilor sciuseră sĕ se apere bine înaintea judecătorilor.

Foiletam incidentul anul trecut vr'o câte-va din aceste procese-verbale, precum şi un fel de cataloage ale strĕinilor, cari urmau cursurile facultăţilor din Paris între 1560 şi 1600. Petru Movilă, fiul lui Simeon şi nepotul lui Irimia Domnul Moldovei; atenţiunea ce fusese atrasă asupra acestui personagiu român de recensiunile publicaţiunilor rusesci făcute în „la Revuo des Questions Historiques“ de părintele Martinov. Sciam de mai nainte dint'ro prefaţă a nu sciu cărei publicaţiuni a dlui Barbu Constantinescu că învĕţatul metropolit al Kievului, Petru Movilă, fusese studente în Sorbona Parisului, dar nu cunosceam nici data nici amĕnuntele şederii sale la Paris. Cetind, dăm preste un proces verbal ăl şedinţei din 8 Iunie 1599 în care rectorul facultăţii spunea colegilor sei că n'a eliberat testimoniul de scolaritate unui studente pentru că acesta nu voise se depună jurĕmêntul cerut de religiunea catolică.

Ce ne făcea atunci pe noi se credem că acest tinĕr era Petru Movilă? Nesciind dată şederii sale la Paris, cine ne împuternicea a crede că la 8 Iunie 1599 Movilă era la Paris? Aḑi surîdem aducêndu-ne aminte de focul în care ardea consultănd venerabilele in-folio ale lui Launoy, Du Boulay şi Jourdan, şi nu ni-l putem esplica decât cu nemărginita dorinţă ce aveam ca toată lumea de a ne găsì şi pe noi jucênd un rol oare-care în istoria lumei.

Speranţa că vom putea afirma presenţa şi povestì studiele la Sorbona ale unui student român pe la finele secolului XVI; speranţa că vom reuşì a găsì în bogăţiele bibliotecei naţionale presenţa altor români la Paris, la universitate în cele două secole următoare, şi prin urmare că ne va fi dat a lega şirul strămoşilor cu acela al strĕnepoţilor, alcătuiau o perspectivă răpitoare. Resultatul asceptărilor noaatre fu negativ. Din fericire biblioteca naţională a Parisului n'a procurat totdeauna decepţiuni cercetătorilor români.

Totuşi dacă nu e lesne aḑi a scì când şi în ce stradă locuia Petru Movilă la Paris, la finele secolului XVI, n'ar fi rĕu sĕ facem astfel încât, cum sciu astăḑi Englesii şi Scoţianii, sĕ scie şi următorii nostri istoria contimporană a cartierului scoalelor, cartierul latin din Paris, din punctul de vedere românesc — nu numai al sciinţei ci şi al politicii şi luptelor române.

Îmi pare că istoricul român care, ca Louis Blanc va face româneasca „istorie de ḑece ani“, adecă pe cea dela 1848 până la 1858, nu va avea puţin de făcut şi de studiat în cartierul latin. Căci în loc de a se petrece şi de a se întocmì pe marginile Dâmboviţei şi pe acelea ale Bahluiului, istoria română se făcea atunci în bĕtrânele uliţe ale cartierului latin.

Multe din aceste uliţe au disparut aḑi cu aliniările şi înfrumseţările Parisului. D. Mézières găsesce pe Englesi şi pe Scoţiani în uliţele cari poartă numele lor şi cari vor dispărea peste curênd, cum au dispărut pentru noi uliţele Laharpe, Soufflot (cea veche) Mézières, des Francs-Bourgeois, des Macons-Sorbonne; cum va dispare, în apropiata reconstrucţiune a Sorbonei, partea cea mai clasică a bunicei tuturor uliţelor din cartierul scoalelor — străvechia, venerabila şi strêmta Rue st. Jacques. Strada Racine s'a dus; înainte-i câte n'au perit dimpregiurul Odeonului cu mărirea grădinei Luxenbourg.

Singura uliţă Tournon a remas şi aḑi cum era între 1848 şi 1858; aceasta era pe atunci cea mai frumoasă stradă a cartierului latin; într'ênsa locuiau numai cei bogaţi. Poate că tocmai pentru acest cuvênt, strada Tournon nu va atrage spre procesele disciplinari şi punctul XI despre împărţirea ajutoriului de stat pe a. 1883, — la propunerea comisiunei, se iau spre sciinţă.

Punctul XII. privitoriu la împărtăşirea de ajutoare bisericelor din fundaţiunea Şagunaiană şi despre paşii făcuţi în privinţa aceasta la comisiunea administrativă a acestei fundaţiuni, — se ia spre sciinţă cu aceea, că consistoriul sě soliciteze la comisiunea fundaţiunei împărţirea ajutoarelor la comunele bisericesci suplicante, avênd despre resultat a raporta sinodului procsim.

Acelaş raportor refereazâ asupra raportului consistoriului din 20 Martie 1884 Nr. 2903 B. 1883, în urma conclusului sinodal din 6/18 Maiu 1883 Nr. 166 prin care consistoriul a fost însărcinat a studia propunerea deputatului sinodal Nicolau Lazar, pentru elaborarea unui plan de dotaţiune a preoţimei şi încât idea ar fi realisabilă, a formula şi subşterne sinodului un regulament. Consisistoriul raportează că propunerea numitului deputat o a aflat neesecutablă, deoarece isvoarele, cari după amintita propunere ar fi sě incurgă la înfiinţarea fondului pentru dotarea preoţimei, s'au luat în combinaţiune la crearea fondului de pensiune pentru preoţimea archidiecesană, — se ia spre sciinţa.

14. La ordinea ḑilei se pune raportul comisiunei organisătoare.

Raportorul aceleiaşi, deputatul Dem. Comşa, refereazâ asupra hârtiei consistoriului din 11 Octobre 1883 Nr. 2904. B. în cestiunea modificărei regulamentului seminarial pentru primirea elevilor în secţiunea teologică a seminariului archidiecesan, în firul căreia consistoriul propune: în secţiunea teologică a seminariului archidiecesan se primesc pelângă condiţiunile prevěḑute în regulamentul seminarial.

1. Tinerii cari au terminat cu succes bun gimnasiul şi a obţinut atestat de maturitate.

2. Locurile remase restante până la numěrul de 30 se îndeplinesc prin concurenţi; cari:

a) au terminat 8, respective 7 sau 6 clase gimnasiale cu succes bun;

b) au terminat 4 clase gimnasiale şi cursul pedagogic cu succes bun;

c) au terminat 4 clase gimnasiale, au servit cel puţin 5 ani consecutivi ca învěţătoriu la vre-o scoală confesională gr. or. cu succes bun şi a obţinut atestat de cualificaţiune învěţătoresc. Cu aceste dispositiuni de odată cursul clerical estra-ordinar prevěḑut în §. 80 al regulamentului seminarial încetează. La aceasta comisiunea organisătoare face următoarea propunere: În secţiunea teologică a seminariului Andreian se primesc pelângă condiţiunile prevěḑute în regulamentul seminarial:

1. Tinerii cari au terminat cu succes bun gimnasiu şi a obţinut atestatul de maturitate.

2. Locurile remase vacante până la numěrul de 30 se indeplinesc prin concurenţi cari:

a) au terminat 8 respective 7 sau 6 clase gimnasiale cu succes bun;

b) au terminat 4 clase gimnasiale şi cursul pedagogic cu succes bun şi tot odată au servit cel puţin 3 ani ca învěţători la o scoală confesională gr. or. cu succes bun, obţinênd atestat de cualificaţiune învěţătoresc.

Aceste dispositiuni întră în valoare cu 1 Septembre 1884 şi cu ele de odată cursul clerical estraordinar prevěḑut în § l 80 al regulamentului seminarial încetează, ear dispositiile sinodale ddto 5/17 Maiu 1880 Nr. 79 lit. L. şi ddto 6/18 Maiu 1883 Nr. 167 ies din valoare.

Presidiul se esprimă în contra acestei propuneri, de oare-ce cursul estraordinar este reclamat prin împregiurări. Sûnt parochii, cari nu pot dota parochi pe deplin cualificaţi.

Dep. Truţa basat chiar pe aceste vederi propune în contra comisiunei susţinerea cursului estraordinar.

Dep. Cristea arată, că ar fi un regretabil regres a mai susţinè acel curs şi că prin aceasta am crea douě caste între preoţi, unii cualificaţi şi alţii mai de a doua mână. A provedè casuri estraordinare adecă a ocupa parochii de tot slabe mai remân destule alte mijloace.

Dep. Frateşiu susţine cu motive luate din praxa administraţiunei bisericesci cursul estraordinar pentru candidaţii de preoţi, şi propune a se estinde valoarea dispositiunilor din regulamentul seminarial de sub §§ fi 79 şi 80 încă pe 3 ani consecutivi incepând din 1 Septemvre 1884.

Dep. Preda vorbesce pentru propunerea consistoriului recomandată de comisiune, ear deputatul Ghiaja în contra acestei propuneri.

Încheindu-se discusiunea, dep. A. Trombitaş arată, că nu este nevoie a sporì numěrul candidaţilor de preoţie, fiind şi aşa un superplus; numai la scoale sûnt aplicati preste 170 candidaţi de preoţie. Cursul estraordinar s'ar susţinè numai în paguba şi pe contul statului învetătoresc: a accentuat cu diferite ocasiuni şi acentuează şi acum că este un interes vital pentru biserica noastră a sporì statul învetatoresc. Prin urmare lucrăm chiar în contra intereselor noastre, dacă susţinem o instituţiune, care slăbesce în mod însemnat sucrescenţa învetătorilor.

Dep. Dr. N. Pop: Necesitateà susţinerei cursului estraordinar este reclamată prin 106 parochii ce sûnt astăḑi vacante. Dacă se ḑice că superplusul de 170 candidaţi de preoţie, cari au apucat cariera învěţătorească în loc a concura la parchii este tocmai eclatantă dovadă, că acele 106 parochii vacante sûnt astfel de rěu dotate, încât nici unul din cei 170 candidaţi de preoţie disponibili, nu se simte aplicat a ocupa acele parochii. Prin urmare trebue sě ne îngrigim pentru candidaţi mai puţin cualificaţi, cari se mulţămesc şi cu parochii rěu dotate şi acestea se poate numai prin cursul estraordinar.

Presidiul de nou arată necesitatea cursului estraordinar.

Raportorul comisiunei, dep. Comşa, arată că cursul estraordinar, creat prin sinodul din 1877 n'a esistat şi nu esistă decât pe hârtie. Consistoriului i-a lipsit şi-i lipsesc mijloacele pentru susţinerea unui astfel de curs, ear sinodul nu poate da consistoriului acele mijloace fiindcă n'are de unde.

Nu înţelege cum se poate susţine un lucru care de faptă nu esistă. A dovedì necesitatea cursului estraordinar prin numěrul parochielor vacante încă este greşit, fiindcă parochiile nu sûnt vacante numai din lipsa concurenţilor. Sunt multe parochii vacante din causă, că sûnt prea mulţi concurenţi, cari folosindu se de toate mijloacele de recurs, ce le oferă biserica noastră, fac pentru un timp oare care imposibilă ocuparea parochiei. Sunt parochi cari din causa reducerei lor se însemnează ca vacante.

Presidiul declară că trebue sě insiste la părerile sale.

Punêndu-se la vot, propunerea dep. Frateşiu se ridică 16 deputaţi pentru aceasta propunere, şi tot atâţi în contra ei. Se nasce o discusiune asupra resultatului, dacă propunerea s'a primit sau nu. În sfêrsit presidiul se alătură la cei 16, cari susţin cursul estraordinar şi în acest înţeles se enunţă conclusul.

Şedinţa se încheie la 2 oare d. a.

Mai nou.

Douě acte de mare însemnătate s'au votat în şedinţa de eri a sinodului nostru archidiecesan, anume: un conclus pentru o adresă de loialitate la preanaltul tron, din incidentul respunsului dat deputaţiunei bisericei noastre la depunerea omagiilor sale în toamna trecută cu ocasiunea festivităţilor dela Szegedin; apoi tecstul întreg al unei representaţiuni către ministrul cultelor, prin care sinodul cere restabilirea normelor din 1861 pentru distribuirea ajutoriului de stat, dechiarând în modul ce mai respicat: că sub condiţiunile umilitoare cuprinse într'un statut nou ministerial archidiecesa noastră nu poate primì astfel de ajutoriu. Amêndouě aceste acte s'au votat în cea mai deplină unanimitate. Momente măreţe şi impunătoare! Seriositatea esprimată pe feţele membrilor sinodali şi preste tot ţinuta lor virilă, atestà în mod eclatant, că representanţa bisericei noastre este conscie de sfinţenia causei şi de puterea morală a solidarităţii manifestate în ambele cestiuni. Vom revenì la ele în referatele noastre dela sinod; de astădată ne esprimăm mulţămirea noastră cea mai deplină şi implorăm binecuvêntarea lui Dumneḑeu pre aceste acte măreţe!

Varietăţi.

* (Cas de moarte). *Dr. Dimitrie Răcuciu*, advocat, *Maria* vědv. *Coman Lăpădat*, ca fii, *Iosefina Răcuciu*, născută *Lobonţ*, ca noră, aduc cu inima înfrântă de durere la cunoscinţa tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor perderea mult iubitului lor părinte, socru **Dimitrie Răcuciu,** etc. membru fruntaş al comunei Sělişte, un lung şir de ani fost epitrop al bisericei cei mari şi membru al comisiunei fundaţiunei Şaguna, carele în etate de 78 ani, după un morb greu şi lung, astăḑi în 8 Maiu st. n. şi au dat blândul suflet în mânile Creatorului.

Înmormêntarea va fi Sâmbătă în 10 Maiu st. n. în cimiteriul gr.-orient. dela biserica cea mare din Sělişte. Pe repausatul îl jelesc încă nepoţii:

Stana Lăpădat căs. *Ioan Răcuciu, Dimitrie Lăpădat*
şi *Maria Lăpădat* căs. *Dimitrie Bloţu.*

* (Postal). Pentru postul de magistru postal în comuna Imecsfalva comitatul Treiscaunelor se escrie concurs cu terminul de trei sěptămâni.

Emolumente fl. 150., pauşal de cancelarie fl. 40.

Suplicele sûnt a se adresa la oficiul de postă în Sibiiu.

* (Un chilpirigiu). De când a dat Dumneḑeu păpuci şi oameni se poarte păpuci, de atunci s'a lăţit pre lume şi bătăturile drept barometru pentru ḑile nesenine. Contra acestor leghioane medicina cea mai bună şi cea mai eftină este lămăia. Taie omul lămăia felii o pune la bătături seara când se culcă, şi dimineaţa bătăturile sunt muiate, încât se pot curăţì cu mare înlesnire.

Ca omul sě ajungă mai uşor la acest leac vrênd ca şi pre sine sě se lecuiască, n'are decât se facă ca un cunoscut chilipirigiu burlac aici în Sibiiu. Sě meargă adecă la restauraţiune, se şi ceară un *Schnitzel* acesta se-l mânânce acrit cu bere, ear lămăia se o păstreze de leac.

Avis junilor însurăţei.

* (Bibliografic). „*Aus allen Weltheilen*“ Illustrirte Monatshefte für Länder und Völkerkunde Leipzig, Fuess Verlag (R. Reisland) conţine în Nr. 7 un articlu: „*Die Romänen in Macedonien, Thracien Thessalien, Epirus und Grichenland*“ de P. Broşteanu, îl recomandăm Românilor, cari se ocupă cu literatura germană, privitoare la Români. Preţul unui Nr. 45. cr.

* (Îndreptare). Varietatea din numěrul 47 intitulată „Alecsandri e de vină“ o am imprumutat după „Românul“.

În numěrul 48 faţa 191 coloana a 3. rêndul al septelea în locul cuvintelor „*cu desěvêrşire*“ este a se pune: „nefiind de faţă“.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 8 Maiu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.50	121.40
Renta de aur ung. de 4%	92.20	92 10
Renta ung. de hârtie.	88.90	88.80
Datorie de credit austr	79.85	79.80
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	101.50	101.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	101.50	100.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.20	96.25
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	118.50	118.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	320.—	320.25
Acţiuni de credit austr.	320.20	320.60
Împrumutul drumurilor de fer ung.	141 40	141.25
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	100.40	100.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	101.25	101.—
Galbin	5.72	5.71
Napoleon	9.64½	9.64
London (pe poliţa de trei luni)	121.50	121.65

---

atenţiunea istoricului român, căci după cum se scie, cei cari făceau istoria român din vremurile acelea erau, cei mai mulţi, tot atât de uşori în pungă cât erau de grei în credinţe, în speranţe şi în entusiasm.

Ce de scene, ce de peripeţii emoţionătoare şi ce de doioase bucurii se vor presenta penei istoricului român în acest timp vijelios de ḑece ani, adecă de când în corpore, pe piaţa Sorbonei, Românii plecară la Hotel-de-Ville sě presinte steagul cu colorile viitoarei Românii, şi până când celor cari se mai aflau în Paris, le sosì scirea, care era întruparea celor mai iubite ale lor visuri, scirea unirei.

*

Până atunci însě, până când acel prea fericit istoric va zugrăvi cu colori românesci istoria cartierului român din Paris, câte monografii vor trebuì publicate, câte documente date la lumină s'au consultate, câte suveniruri evocate. Istoria se scrie astăḑi atât de greu. Istoricul se teme atât de mult sě nu scape sě nu uite ceva din cele ce e dator sě cunoască, încât cu multă greutate se hotăresce a da tiparului lucrarea sa.

Pentru a înlesnì istoricilor francesi scrierea istoriei glorioasei lor ţěri, ilustrul Guizot înfiinţase acum 50 de ani o societate pentru stringerea şi publicarea documentelor privitoare la istoria Franciei. Această societate, la început

În vacanţele Pascilor, membrii acestor diferite clase se strâng din toate oraşele la Paris, în Sorbona. Acì se cetesc lucrările membrilor, se dă seamă de observaţiunile, cercetările şi memoriurile făcute peste an. Toate acestea lucrări sûnt publicate în colecţiunea consacrată ad-hoc acestor societăţi erudite, a căror preşedinţă o are ministrul instrucţiunei publice. Aceste lucrări şi această colecţiune continuă aḑi monumentala colecţiune de documente privitoare la istoria Franciei. De 50 de ani de când societatea muncesce s'au publicat în colecţiune 280 de volume în 4° mare.

D. Fallières, actualul ministru al instrucţiunei, în discursul de închidere a sesiunei societăţilor erudite pe 1884, spunea membrilor că toate instituţiunile academice şi sciinţifice ale Europei au solicitat cu grăbire dela guvernul frances ca sě li se dea această preţioasă colecţiune. Recunoscinţa cu care toate au mulţămit ministerului pentru darul ce li se făcea, probează importanţa şi folosul lucrărilor erudiţiunei francese. D. Falliéres a felicitat pe membrii societăţii pentru această onoare căştigată în toată lumea de sciinţa francesă, atât de bine primită, a adaus ministrul, la serbătorile universităţii din Edimburg. *Gion.*

După „Românul“.

Concurs.

Devenind în vacanţă staţiunea de medic în cercul Mercurea, comitatul Sibiiului, pentru îndeplinirea acestui post se escrie concurs.

Această staţiune este împreunată cu un salariu anual de 300 fl. şi 150 fl. pauşal de călĕtorie.

Terminul pentru presentarea concurselor se prefige pe ḑiua de 14 Maiu nou a. c. [724] 3—3

Sibiiu, 31 Apriliu 1884.

Vice-comitele comitatului Sibiiu.

Nr. 1864/1884 civ. [723] 3—3

Publicaţiune.

Tribunalul reg. din Elisabetopole aduce la cunoscinţa publică că terminul de pertractare pentru comasarea hotarului comunei **Kiskund** s'a fipsat pe ḑiua de **16 Iuniu a. c. la 9 oare a. m.** în comuna Kiskund la locuinţa judelui comunal; pe care termin se citează toţi posesorii comunali cu aceea observare, ca părţile absente se vor considera ca învoiţi cu comasarea, — şi că esemplariul I al cererei se poate privì la tribunalul reg. numit.

Pertractarea o va efectuì jud. reg. Nicolau Székely.

Din şedinţa tribunalului reg. din Elisabetopole ţinută la 21 Apriliu 1884.

Ludovic Nagy,
preşedinte.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 23

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS

Esaminaţi şi păstraţi ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite şi probate prin documente dela autorităţi medicale şi folosite cu bun succes de mulţi privaţi:

Sucul de muşchiu al Drului **Miller** are un efect neaşteptat la tuse, răguşală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respiraţiune. În borcane pentru copii şi oameni mari. Preţul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile şi convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée şi umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esenţial mistuirea. Acest escelent remediu sĕ nu lipsească din nici o casă ţĕrănească. Preţul pentru $^1/_1$ Flacon **1 fl. 50 cr.**, pentru $^1/_2$ Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sĕu la petele, ce es vara pe pele, la înroşire, peste tot la ori-ce necurăţire a feţei. Succesul e sigur după o întrebuinţare regulată. Preţul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ţi face în scurt timp mânile albe, delicate şi moi. Şi pentru coloarea feţii încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături şi îngroşeri de piele. Preţul unei sticluţe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuinţare şi un penel **60 cr.** [706] 5—16

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger; în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele şi băcăniile mai mari din Ungaria şi Transilvania, precum şi la depositul central de espediţie, J. de Miller, farmacist, Braşov. (Transilvania).

Clavire de Proksch

cu preţul de

400 fl., 500 fl., 580 fl.

şi garanţie pentru întreagă **Transilvania** se află esclusiv numai la

depositul lui Heldenberg

în Sibiiu.

Epistole sûnt a se adressa francate.

Unele păreri dela artistii cei mai renumiţi despre aceste clavire ale lui Proksch.

Spre marea mea uimire în escellentul fabricat a domnului A. Proksch am aflat clavire de prima calitate şi frumseţe, cari în ce privesce poesia tonului şi modul perfect de esecutare ţin concurenţa cu cele mai renumite producte de acest soiu. 'Mi place a crede, că aceste fabricate escellente — de un preţ cu totul moderat în timpul cel mai scurt se vor lăţi tot mai tare, şi bucuria mea cea mai mare va sta în aceia, dacă voi putè contribuí şi eu la popularisarea lor.

(677) 11 **Sofia Menter-Popper,**
pianista curţei ces. reg. aust.

Elegantul D-tale clavir mi-a sosit eri, şi me aflu îndemnat a-ţi comunica, că frumseţea tonului lui a pus pre toţi în uimire

Gustav Walter,
artist la opera ces. reg.

Clavirul firmei Proksch, pe care avui ocasiunea a'l auḑi astăḑi, este unul dintre cele mai bune instrumente, ce am auḑit până acuma.

Jules de Schwert,
Virtuos de curte al Maiestăţei Sale împĕratului din Germania.

Raportul esposiţiunei imp. din Gratz.

Constatăm cu satisfacţiune, că clavirele espuse de această firmă au atras asupra lor deosebit interes. La locul prim se distinse un clavir mic de sistem american cu coperis negru de tot elegant. Tonul lui era brillant şi conserva sunetul frumos în toate posiţiile. Preste aceasta esecutarea era egală şi de tot corespunḑĕtoare. Instrumentul al doilea era un pianino de sortă mai mică, înse asemenea celui dintâi şi el avè tonuri de tot frumoase, esecutare lesnicioasă şi adjustat cu eleganţă. Etablismentul în ce privesce technica stă la nivoul timpului nostru; ḑi de ḑi câştigă mai mare importanţă, şi în cercurile competente se bucură de recunoscinţă măgulitoare.

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încărunţire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia C. Bugarsky. *Bucuresci*: Rud. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta*: Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeş*: M. Vlad, farmacist. *Lugoş*: L. Vértes, farmacist. *Timişoara*: Stefan Tárczay, farmacist. *Verşeţ*: Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 5

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Cărţi bisericesci, literarie şi scolare.

Acte oficioase.

Dela

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ ÎN SIBIIU

strada Măcelarilor Nr. 47

se poate procura:

Portretul fericitului archiep. şi metrop. **Andreiu** bar. de **Şaguna** în mărime de 50 × 66 cm. Preţul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Portretul Esc. Sale archiep. şi metrop. **Miron Romanul.** Preţul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.

Portretul P. S. domnului episcop al diecesei Caransebeşului **Ioan Popasu.** Preţul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr

Portretul marelui mecenate **Emanoil Gojdu.** Preţul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Condice scolare: Registrul, Matricula scolarilor, legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr.; **Catalog de clasă** legat din 10 coale 35 cr., din 15 coale 45 cr., din 20 coale 55 cr.; **Chronica scolară, Protocol de clasificaţiune,** legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr. — **Consemnarea pruncilor obligaţi a frecuenta scoala, Conspect despre absenţii, Conspect sumaric despre absenţii scolarilor** pentru protopresbiteri, coala à 2 cr.

Instrucţiunea pentru manuarea condicelor scolare 20 cr.

Litere mobile pentru maşina de cetire, după ortografia fonetică, 145 bucăţi. Preţul 2 fl. 50 cr.

[679] 6

Catalogul cărţilor gratis şi franco.

Comandele se efectuesc numai prelângă **rambursă** (*Nachnahme, Posta felvétel*), computând 10 cr. pentru pachetare.

O înlesnire mare la comande mai mici sûnt asignaţiunile postale, cu cari se poate trimite suma pentru cărţi comandate, adaugêndu-se şi porto postal.

Caiete de seris.

Tipărituri pentru protopresbiteri şi parochi.

Eu Wilhelmina Rix

declar prin aceasta **publice**, că ca vĕduva Drului **A. Rix** sûnt singura şi unica, care prepar Pasta originală, fină şi nefalsificată. Această Pasta cunoscută în toată lumea, de 100 de ani încoace cunoscută şi în cercurile cele mai înalte, delătură cu garanţie, **petele de pele, ce ies vara, coşurile, semnele de vĕrsat, delătură roşaţa de nas şi de mâni, găurile de vĕrsat,** cu un cuvênt ori ce necurăţenie din faţă. Fel de fel de documente dela profesori renumiţi despre bunătatea şi folosul acestei Pasta stau la disposiţie în destilerie ori cui ar voi sĕ le vadă. Pielea devine prin pastă de nou moale şi delicată şi lunecoasă, şi e **ferită de creţe** până la bătrîneţa cea mai înaintată. Această pastă, numită de popor **pasta cea minunată**, este adorată foarte mult de damele din Viena, căci succesul e surprinḑĕtor. Preţul cu espediţie cu tot într'un pachet sigilat **1 fl. 50 cr.** Fără sigilul şi subscrierea Dr. Rix sĕ nu primească nimenea pasta. [711] 2—6

● **Wilhelmine Rix,** vĕduva Doctorului. ●

Wien, Stadt, Adlergasse, 12, im eigenen Hause, 1. Stiege, I. Stock.

În Transilvania: **Alba-Iulia** Sieg. Michellyes, Apoth.; **Cluj** Nicol. v. Szeky, Apoth.

După desemnul de aici mai sûnt de vêndut:

8766 bucăţi de oroloage-remontoir Washington veritabile à 9 fl. 78 cr. şi 3967 bucăţi oroloage verit. Elveţiane à 4 fl. 85 cr.

În mărime pentru domni şi dame.

Aceste oroloage sûnt toate regulate pe secundă. Cifrele strălucesc de sine şi noaptea aşa încât în ori şi care timp, poţi vedea fără lumină la câte oare este

Un orologiu pentru dame, veritabil de 14 carrate, probat de oficiu costă: mai înainte fl. 75 — **acum numai fl. 28.—**; **un orologiu mare pentru domni,** mai înainte fl. 90.—, **acum numai fl. 35.—**; în 13 carrate argint, probate prin oficiu, suflate cu aur, foarte fine, pentru **dame,** mai înainte fl. 30.— acum numai **fl. 14.—** pentru **domni,** mai înainte fl. 25.—, acum numai **fl. 12.50**; **oroloage de argint de Geneva (Genf),** veritabile, cu căsulie de aur, mai înainte fl. 15.— acum numai **fl. 8.50. Oroloage remontoir Washington patentate,** veritabile, mai înainte fl. 36.— acum numai **fl. 9.78, Oroloage-Anker de Geneva,** cu 17 rubine, cu căsulie de nikel de argint verit. sau de aur dublu, regulat cu aparat de nikel patentat, cu curs solid, mai înainte fl. 22.— acum numai **fl. 8.75, un orologiu elveţian** foarte bun, frumos decorat, cu Anker, mai înainte fl. 15.— acum numai **fl. 4.85.**

Prelângă aceasta ori cine va face comande va căpeta

de tot pe nimica, gratuit, ca cadou

din depositul nostru o păreche de cercei pentru dame din aur de 14 carrate, probaţi de oficiul de punciare principal c. r., cu corale veritabile, mărgele sau rosete; mai departe 1 cruce de gât cu lanţ-Collier, 1 brouş gravat foarte fin, 1 medaillion cu camea frumoasă, 1 inel de briliant-Simil veritabil, 8 garnituri de bumbi de chemisette şi manchette din nikel de argint cu gravură de maşină fină, 1 lanţ de orologiu din cel mai fin aur dublu cu medaillion cu 12 fotografii fine şi picante de Paris sau cu Georg-Taleri, 1 cigaretă de spumă de mare cu ambră galbină, cu figuri fin gravate sau sculptate, cu etui, 2 albumuri, cel dintâiu cu 50 de fotografii al doilea cu 291 bucăţi de diversi articuli de lucs.

Album de fotografiă, în formă cuart, cualitate prima, cu jucărea veritabilă de Geneva, joacă douĕ piese, cumpĕrat singur fl. 7.50 ca adaos la oroloagele de mai sus numai **fl. 6.**

Pentru fie-care orologiu se dă **garanţie de 5 ani.** Ce nu convine se primesce retour sau se preschimbă, prin urmare ori ce comandă e fără risico.

Spediţiuni se fac în fie-care ḑi, afară de ḑilele de sĕrbători creştinesci, pasci, rusalii şi crăciun.

Adressa: Uhren-Alianz din Genf, [682] 6—12
Viena I. Adlergasse Nr. 1.

NB. Scrisori de apreţiare favorabilă se primesc ori şi când cu mulţămită însĕ nu se publică.

Nr. 50 Sibiiu, Marţi 1/13 Maiu 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr.. — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru de-care publicare.

Sibiiu, 30 Aprilie 1884.

Lucru mai neplăcut ca a scrie despre politică şi situaţia politică a românilor din Ungaria şi Transilvania nu se poate închipuì. Dacă scrii obiectiv, nime nu-ţi cetesce ceia ce-ai scris. Dacă eşti bombastic în espresiuni şi cuvêntul naţionalitate nu ţi mai cade din gură, eşti înălţat până în slava ceriului. Nu se mai întreabă oamenii de reson, nu de posibilitate, nu de practicabilitate. Facem politică cu vorbe, ca ele tot vorbe se rĕmână, sau în limbagiul bănăţănesc vorbind: facem politică românească, fie ea bună, fie rea — nu mai încape sub discusiune.

De alt soiu se pare a fi redacţiunea dela „Tribuna“. Abstragênd dela unele animosităţi la adresa capului bisericei noastre până acum sora din Sibiiu impune omului detorinţa de a sta cu dênsa la vorbă.

„Tribuna“ şi-a luat de basă programa politică statorită la 1881. Se deosebesce de programa din Budapesta în douĕ puncte cardinale şi această deosebire îi uşurează posiţia în mod simţitoriu.

Maioritatea politicilor nostri este pentru aşa numita resistenţă passivă. „Tribuna“ acceptând principiul pus de fundatorii ei, ne spune că-l va apăra cu toată tăria fiind el impus de situaţiune, şi unicul, care ne va duce la scop. Prin resistenţa passivă vom îndupleca puterea publică a respecta drepturile noastre şi vom aştepta o situaţie, în care ne vom putea impune prin o activitate susţinută cu energie.

Avem înaintea noastră un trecut de 16 ani. În 16 ani se ḑice că am observat resistenţa passivă. Scopul acestei resistenţe se ḑice că a fost tot cel al fraţilor dela „Tribuna“: înduplecarea puterei publice a respecta drepturile noastre.

Deopotrivă cu fraţii dela „Tribuna“ constatăm şi noi că nu se observă legile sancţionate, şi noi am vorbit afirmativ şi tot afirmativ vorbim şi acuma. S'au călcat în picioare cele mai multe legi aduse în favorul nostru. Atâta n'a fost destul. Preste călcarea legilor noue favoritoare s'au adus legi tare asupritoare pentru noi.

Am observat resistenţa passivă în restimp de 16 ani, şi înduplecatu-sa ea la respectarea drepturilor noastre? „Tribuna“ ne dă respunsul cuviincios:

Din ḑi în ḑi mergem tot spre mai rĕu, căci, „turcul ne bate, turcul ne judecă“ şi prin resistenţa passivă în veci nu vom ajunge acolo, ca dacă „turcul ne bate, legea sĕ ne judece.“

Rĕspunsul pentru ce nu vom ajunge la ţinta dorinţelor noastre e ilustrat tot în „Tribuna“.

Esecutarea legilor nu este pusă în mânile noastre. Se fac deci abusuri, şi contra abusurilor esistă şi remedii de drept. Şi dacă voim sĕ ne folosim de remediele de drept, ear trebue sĕ facem esperienţa, că turcul ne judecă prin aplicarea acestor remedii.

Unicul for unde am avea şi noi cuvêntul este parlamentul. Noi însĕ nu mergem la parlament, căci de acolo vorbind, ne-ar auḑì Europa. Preferim a scrie în ḑiarele noastre, a le căror glas se opresce în piscurile Carpaţilor şi ne legănăm în copilărească speranţă, că Europa în congres întrunită va delibera asupra Memorandului nostru.

Ne învêrtim în un *„circulus vitiosus.“* Nu ne tragem seama cu starea faptică a lucrurilor, şi pentru acea stăm unde stăm.

Sûntem un popor vêrtos, cu vitalitate. Am îndurat multe neajunsuri, şi s'a adeverit ḑicerea: apa trece, petrile remân. Stăm încă şi astăḑi pe sacrul pământ, unde ne-a aşeḑat divul Traian.

Din Roma veche am adus în peptul nostru legea crestinească. S'a înrădăcinat în noi cardinalele esigenţe ale religiunei creştinesci: credinţa, dragostea, nădejdea. Ca popor de viţă latină le-am transpus şi în cele politice. Cu iubire evangelică ne-am alipit de pămêntul patriei noastre. Trecut'au multe valuri preste noi, asupriţi fiind, o am iubit, lipsiţi fiind ne-am jertfit pentru ea, supĕraţi fiind ne-am vĕrsat sângele pentru patria noastră. O am iubit am avut credinţă că lucrurile se vor îndrepta spre bine, şi speranţa că vom merge dela bine tot spre mai bine.

Acest adevĕr servesce de basă fraţilor dela „Tribuna“ când se basează pe resistenţa passivă.

Noi apreţiăm din destul speranţa fraţilor dela „Tribuna“. Şi fiind că ei sûnt toţi ortodocşi buni, parte mare preoţi şi ocârmuitori bisericesci, ne scim şi esplica ţinuta lor, care din ortodocsie nimica nu perde prin predestinaţiunea ridicată la dogmă. Nu mai cât dênşii, nu mai pot face pretensiuni de a vorbì şi scrie în cele politice. Trista esperienţă din trecut ne arată că ţinuta noastră politică ne-a dus dela rĕu tot la mai mare rĕu, şi urmarea logică este, că numai putem aştepta pe lângă toată speranţa noastră, căci factorii puterei publice de 16 ani păşesc tot mai violent contra noastră, şi ni se pare că ei nu simt lipsa autorităţii lor înaintea noastră.

Nici noi n'avem garanţii că pe viitoriu ni se vor respecta drepturile noastre, şi sancţiunea în materie de drept public şi la noi e apreţiată în sensul fraţilor dela „Tribuna“. Nu credem însĕ că passivitatea ne dă garanţia că nu vom decădea şi mai grozav, şi dacă fraţii dela „Tribuna“ cu provocare la trecutul trist in era noastră constituţională ne vor da garanţii că prin passivitate vom promova soartea neamului nostru, dacă ei vor fi în stare cel puţin se oprească furia puterei publice îndreptată spre nimicirea noastră, noi vom fi cei dintâi, cari ne vom inchina principiului „resistenţă passivă,“ şi vom rumpe cu tot trecutul de 32 de ani al ḑiariului nostru.

Esperienţa noastră însĕ ne îndeamnă a face contrariul. E trist, de tot trist că suntem isolaţi noi de noi, lăsaţi la disposiţia celor dela putere, cari din resistenţa noastră passivă au făurit arma cea mai periculoasă pentru noi, blasfemia că noi neacceptând basa de drept în stat suntem illoyali, duşmani ai statului; şi că statul scie cum are sĕ urmeḑe faţă cu duşmanii sei. E şi mai tristă impregiurarea, că de această armă se folosesc faţă cu noi concetăţenii nostri spre a ne apăsa pre noi, şi a se ridica ei pre umerii noştri. Şi denunciarea se face în faţa lumei, unde vocea noastră nu străbate. Clevetirea se face cu sistem şi abstinenţa noastră se folosesce de motiv pentru ţinuta puterei publice faţă cu noi. Asemenea şoapte rĕu-voitoare străbat până la urechile monarchului constituţional, care întăresce legile asupritoare pentru poporul cel mai dedat cu suferinţele.

Pre noi ne doare această stare de lucruri. Sûntem toţi români, şi în noi toţi se revoaltă sângele. Passivisti s'au activisti români cum sûntem facem adresse de loialitate. Nu ne putem însĕ decide a lovì cuiul în cap, a documenta clevetitorilor că blasfemie este a esploata în mod modern o ţinută politică imitată de cei slabi dela puternicii de odinioară, cari prin abstinenţă parlamentară, au oprit în normala sa mergere carul statului.

Am admis — o repetăm — am admis, că greşiţi putem fi noi, greşiţi pot fi cei cu resistenţa passivă.

Mai admitem că prin întrarea în parlament încă nu vom câştiga mult, deosebirea este că trecutul de 16 ani ne-a împins tot spre mai rĕu. Aici avem a lucra cu cifre. Ce va fi în viitor urmănd o politică pasivă o putem deduce din tristul trecut. Tot din acest trecut putem deduce şi posibilitatea urmărilor unei eventuale politice mai înţelepte.

Deocamdată atâta la adressa fraţilor dela „Tribuna“ cari în întreagă viaţa lor au urmat politica susţinută de noi, şi cari în timpul din urmă după cum ne spun — au venit la convingerea, că — politica resistenţei passive este impusă de situaţiune.

Revista politică.

Parlamentul Ungariei earăşi fu teatrul unor scene picante şi scandaloase. Deputatul Ugron în o interpelaţiune făcută asupra abusurilor unui pretore în secuime a adus pe deputatul Dobránszky în legătură cu Dobzsánsky din renumitul proces pentru vătămare prea-înaltă. Deputatul Dobránszky este profesor de economia naţională la polytechnicul din Budapesta şi patriot după conceptele de astăḑi. Dênsul a negat că stă sau ar fi stat vreodată în legătură cu acest Dobránszky. În şedinţa de Vineri deputatul Ugron a cetit nesce epistole trimise lui din Ungaria superioară de către o nepoată a deputatului Dobránszky. Din epistole se vede că Dobránszky nu numai că a stat în legătură cu acest renumit panslavist, ci încă a şi umblat după vre un post în Rusia.

Această faptă dela sine şi prin sine de tot innocentă a provocat mare scandal în parlamentul Ungariei. Dobránszky s'a lăpădat şi acuma ca şi mai nainte şi autenticitatea epistolelor fiind trasă la îndoieala, asupra ei va avea sĕ judece tribunalul.

Noi învĕţăm multe din turbulenta scenă a parlamentului unguresc. Renegatul tot unealtă rĕmâne în toată vieaţa sa. Apoi dacă se vor lua deputaţii după trecutul bărbaţilor lor dela 1848 începênd până pre la anii 1867, în curênd vor curăţì parlamentul de toată lamura naţiunei maghiare, remăind tinerii neofiţi jidani, cari n'a trecut âncă prin foc şi apă, ci au făcut gură abusând de credulitatea oamenilor dedaţi a fi tămăiaţi la toată ocasiunea.

Despre durata sesiunei parlamentare nu se poate scrie nimica cu posivitate. Ministrul president Tisza, interpelat fiind, a rĕspuns că nu scie ḑiua, când va trebuì sĕ propună Maiestăţii sale închiderea sesiunei parlamentare.

La tot casul ea va urma cam preste vre-o 10 ḑile. În acest interval se va decide şi soartea convocării sau neconvocărei parlamentului Croaţiei la sesiune, reluând afacerile de unde au rĕmas ele la disolvare. Noi am ḑis în numĕrul precedent că toate semnele sûnt pentru convocarea parlamentului în Croaţia. În acest obiect „Romanul“ după „N. freie Presse“ ne comunică următoarele:

Presenţei Banului în Pesta i se acoardă de astă dată prin cercurile politice o mai mare însemnătate, căci nu este vorba numai despre stabilirea proiectelor de lege ce trebuesc presentate Landtagului croat, ci şi despre alte afaceri însemnate. Se vorbesce că Banul ar fi dispus sĕ se înţeleagă cu capii maiorităţii partidei naţionale croate asupra lucrurilor ce ar trebuì sĕ se ceară dela Ungaria când s'ar trimite deputaţiunea regnicolară, adecă, sĕ se preciseze acele mĕsuri care trebuesc revocate ca fiind anti-constituţionale, totuşi fiind că nu se poate trimite deputaţiunea regnicolară, de vreme ce Reichstagul comun ungur va fi disolvat şi chiar mandatul Landtagului croat espiră la 23 Septembre, apoi este probabil că Banul se va silì sĕ ajungă la o înţelegere cu maioritatea partidei naţionale în privinţa unei repede resolvări a Adressei şi a stabilirii bugetului, pentru că disolvarea Landtagului şi otărîrea nouĕlor alegeri sĕ se poată efectuì la vreme, fiind că numai astfel se va putea trimite o delegaţiune în noul Reichstag ungur.

Partida naţională croată este otărâtă a combate cu otărâre escesele parlamentare şi va fi susţinută în aceasta de guvern. Ea nu se va da înlături, la cas de trebuinţă, nici din înaintea unei imediate disolvări a Landtagului croat. In conferinţele ce se ţin aici, se discută mai cu seamă durata Landtagului croat şi atitudinea ce trebuie sĕ se adopte faţa cu Starcevicianii.

Conferenţa pentru regularea finanţelor în ţeara Faraonilor înaintează cam încetişor. Oposiţiunea Franciei a venit cam pre ne aşteptate. Ḑiarele streine ne-au comunicat condiţiunile puse de Francia. Cu privire la pertractarea acestei cestiuni „Neue freie Presse“ în ediţiunea de seara din 7 Maiu a. c. scrie următoarele:

Pentru astăḑi se aşteaptă în Paris contra-respunsul engles la observaţiunile ce guvernul frances a adaos la aderarea sa în principiu la propunerea pentru într'unirea unei conferenţe.

D. de Courcel, ambasadorele Republicei la Berlin, a amânat plecarea la postul seu până când va sosì în Paris rĕspunsul Engliterei. Între acestea a devenit cunoscut atât testul propunerii pentru conferinţă cât şi cel al anecsei ce i s'a alăturat. Eată testul propunerii:

„Guvernul Maiestăţii Sale crede că, spre a deplinì sarcinile ce incumbă unui bun guvernămênt şi spre a satisface îndatoririle ce cad în sarcina tesaorului egiptean, este de trebuinţă a se face oare-cari modificări în legea de lichidare. De aceea guvernul Maiestăţii Sale propune ca conferinţa sĕ se întrunească în Londra sau Constantinopole, spre a otărî dacă este trebuinţă de o modificare şi în ce chip trebuia sĕ se facă."

Acum însĕ se vorbesce şi despre o depeşă ce Aarifii-paşa, fostul minstru turc de esterne, a adresat'o lordului Granville şi prin care se espunea încă dela 19 Februariu punctul de vedere turcesc în afacerea egipteană. Turcia se dechiară atunci gata pentru o intrevenire, spre a protege integritatea Egipetului şi a restabili ordinea în Sudan. Ea voia de asemenea sĕ se îndatoreze ca, într'un restimp otărît în comun de ea şi de Englitera sĕ evacueze Egipetul. In cas contrariu ea protestà contra ori-cărei soluţiuni dată fără consimţemêntul Sultanului şi desaproba ori-ce trămitere de trupe englese la Suakim. Din toate acestea se poate deduce într'un chip aproape positiv ce atitudine cugetă a observa poarta faţă cu conferenţa.

Am reprodus acestea după „Romanul" din Bucuresci, ca cetitorii nostri sĕ vadă condiţiunile unei puteri rivale Angliei nu numai în Engipt ci pre întreaga linie a marei mediterane.

Parlamentul Germaniei a trecut peste cestiunea mult agitată a prelungirei legei contra socialistilor. Principele Bismarck ca Jupiter tonans s'a descărcat cu vehemenţă asupra liberalismului şi în cele din urmă a învins cu 32 de voturi. Această neînsemnată maiorìtate perde mult din însemnătatea ei dacă nu vom perde din vedere cele 51 voturi ale deputaţilor, cari s'au abţinut dela votare. Câstigul moral este al liberalilor şi în 2 ḑile poate şi acest numĕr de 51 se va adaoge la numĕrul 157, pronunţat contra prelungirei acestei legi escepţionale.

Slabe picioare are pacea internă a Germaniei dacă principele de Bismark din înălţimea tribunei e silit a dechiara urbi et orbi că el va prigonì absolutismul până la ultima s'a respirare. Şi ea devine cu atât mai problematică cu cât este întrebare dacă preste 2 ani de ḑile va mai putea urca tribuna parlamentului bărbatul de fer, spre a striga în faţa Europei: *Ouos ego.*

Cestiunea orientală începe a nelinişti din nou pre bărbaţii interesaţi. Nu trebue sĕ spunem că în prima linie Ungurii sûnt cei mai interesaţi, dar totodată şi cei mai neliniştiţi. Rumelia orientală este vatra focului şi tăciunele tot de Rusia va fi aprins. Noul guvernator Chrestovici este unealta Rusiei. Aleko paşa a trebuit sĕ cadă, căcì el nu suferea uneltirile rusesci. Noul guvernator trebuì denumit, căci el e persoana cea mai adictă planurilor Rusiei pravoslavnice. Scandalul din parlamentul Ungariĕi în afacerea Dobránszky ne întăresce în presupunerile noastre şi certele religionarie din Fanar încă şi vor fi avênd necsul lor causal.

Europa are lipsă de pace. Şi pentru că ea are lipsă da pace în orient trebue sĕ sufere prepararea terenului pentru o nouă isbucnire a flacărilor.

Acsioma: „*şi vis pacem para bellum*", se urmăresce cu mare consecuenţă. „Viitoriul" cel mai de aproape va vĕrsa lumină în cestiunea orientală regulată în congresul din Berlin.

Sesiunea sinodului archidiecesan.

Şedinţa a X-a din 25 Aprilie (6 Maiu).

Şedinţa se deschide la 9 oare înainte de ameaḑi.

Protocolul şedinţei premergĕtoare se cetesce şi — se autentică.

Presidiul în mod oficios face cunoscut, că Maiestatea Sa împĕrăteasa Maria Ana, vĕduva rĕposatului împĕrat Ferdinand I, a repausat în 4 l. c. în Praga. Avênd în vedere credinţa şi iubirea neclintită, care poporul român şi biserica ortodocsă le-au arătat totdeauna către dynastie, propune şi sinodul dă prin sculare espresiune sincerei sale condolenţe.

Dep. Iosif Puşcariu, fiind silit prin afaceri de oficiu a se depărta din Sibiiu, cere concediu pentru restul sesiunei, — concediul cerut se acordează.

Presidiul presentă hârtia consistorială Nr. 2036 Scol. prin care se recomandă spre admitere. „Curs metodic de istoria naturală pentru scoalele poporale de I. Ilasieviciu. Partea I. Braşov 1882," — se transpune comisiunei scolare.

Dep. P. Truţa face următoarea interpelaţiune:

Considerând că foaia „Telegraful Român" ca proprietate a archidiecesei, conform testamentului Marelui Andreiu are a se redacta prin dl Nicolau Cristea, până ce el va voì;

considerând că sinodul ca for suprem administrativ are dreptul de a dispune asupra averei bisericei noastre fie aceea de ori-ce soiu sau natură;

considerând că după ce sinodul nu are nici o cunoscinţă despre schimbarea condamnabilă în redacţiunea amintitei foi şi causa ce o a produs, — ca representant legislativ al bisericei noastre, întreabă:

Are Escelenţia Sa cunoscinţă despre schimbările condamnabile şi contrare dispositiunilor Marelui Andreiu, intrevenite în ridigiarea foaiei „Telegraful Român" sau nu? Dacă are, ce împregiurări au causat aceasta? Abḑis'a dl Nicolau Cristea de voiă liberă, ori forţat, sau i-au abḑis comisiunea administrativă? Ce cause l-au îndemnat pre dl Nicolau Cristea, eventual pre comisiunea administrativă de a abḑice sau de a-i abḑice? Întreprins'a condamnarea părţii vinovate pentru abrogarea dispositiunilor testamentare ale Marelui Andreiu? Ear dacă nu, are de cuget a face dispositiunile trebuincioase pentru restituirea „Telegrafului Roman" sub redacţiunea de mai nainte sau ba? Cum a putut Escelenţia Sa sĕ sufere starea şi schimbările aceste fără a face cel puţin raport sinodului din acest timp pentru intrevenire?

Presidiul rĕspunde: că retragerea redactorului N. Cristea s'a întêmplat în modul cel mai corect, din ce motive s'a făcut această retragere va scì dênsul mai bine. Că „Telegraful Român", s'ar redacta acum în contraḑicere cu spiritul intemeetoriului o neagă, şi susţine, ca redactarea de aḑi se face cu totul după intenţiunile reposatului intemeetor, şi că interpelantul nu este în drept, când ḑice că direcţiunea de aḑi este condamnabilă. De altcum despre corectitatea purcederei la demisionare se poate convinge prin informaţiuni dela comisiunea tipografiei. Ce privesce întrebarea, despre restituirea „Telegrafului Român" în ce privesce redactarea la statul dinaintea demisionărei, declară că nu va face această restituire. Ear cât privesce raportul ce se cere pentru sinod, rĕspunde că comisiunea a raportat consistoriului şi acesta are sĕ presinte raport sinodului.

Dep. P. Truţa fiind nemulţămit cu rĕspunsul dat, îşi susţine dreptul a face o propunere la timpul seu, — sinodul ia rĕspunsul presidiului spre sciinţă.

Dep. Ioan Popea face următoarea interpelaţiune:

În una din şedinţele sinodului din a. 1879 s'a făcut din parteşi o propunere ca sĕ se scurteze serviciul bisericesc, pentru ca sĕ se câştige timp pentru cuvêntări. Escelenţia Voastră ni aţi asigurat, că nefiind sinodul competent a lua în desbatere cestiunea aceasta şi a o delibera, veţi îngrigì a o resolvì pe calea sinodului episcopesc. Până aḑi însĕ nu sciu în ce stadiu se află cestiunea, ce paşi s'au făcut din partea Escelenţiei Voastre în privinţa aceasta, nu sciu dacă Escelenţia Voastră o aţi adus înaintea sinodului episcopesc ca obiect de desbatere şi dacă o aţi făcut, nu sciu cu ce resultat?

Avênd convingerea că biserica noastră rom. ort. nu-şi poate ajunge scopurile ei salutifere, de a fi o instituţiune de propăşire a poporului credincios în moralitate şi o adevĕrată cultură, decât numai prin aceea, ca cuvêntul s'au predica va fi cum au fost la începutul întemeerei ei, partea esenţială sau centrală în viaţa ei internă;

Avênd în vedere, că biserica ort. rom. fără acest element indispensabil pentru viaţa şi avêntul ei, nu poate avea viitor, că biserica lui Christos, de care ne ţinem şi noi, prin cuvênt s'a întemeiat, prin cuvênt s'a lăţit, prin cuvênt a înflorit în timpul clasicităţii ei, şi nu prin forme felurite esterne;

Avênd deplina convingere că şi astăḑi numai acele biserici creştine se întăresc şi 'şi conservă esistenţa lor în viitor, cari cuvêntului sau predicei i dau locul cel mai de frunte în întreg serviciul bisericesc;

Avênd convingerea, că fără cuvênt biserica noastră numai vegetează şi că perirea ei este numai o cestiune de timp, de oare ce în proporţiune cu respândirea instrucţiunei în massele poporului nostru e constatat, că cresce ḑilnic totdeodată şi indiferentismul pentru biserică, astfel că după cum stau lucrurile, aceia, cari stau în fruntea bisericei: preoţi, protopopi şi episcopi, voind se conserve esistenţa bisericei, ar trebuì, cumpĕnind împregiurările factice, sĕ fie în contra înmulţirei şi prosperărei scoalelor, în contra respândirei instrucţiunei prin scoale.

Convins deplin, că poporul nostru aşteaptă şi e în drept sĕ aştepte dela representanţii bisericei sale, ca ei se intimpine necesităţile lui religioase, morale şi materiale revĕrsând lumină în afacerile lui feliurite ca nesce adevĕraţi părinţi spirituali ai sei.

Pĕtruns de astfel de convingere, de trebuinţele feliurite ale poporului nostru pe terenul vieţei sale religioase, morale şi materiale şi plin de îngrigire pentru viitorul bisericei noastre dreptmăritoare, şi al poporului nostru credincios, pus în cea mai mare parte în mânile preoţilor, părinţilor sei spirituali;

îmi iau voia a face interpelaţiunea:

Escelenţia Sa părintele archiepiscop şi metropolit sĕ binevoiască a arăta, ce paşi a binevoit a face la sinodul episcopilor spre resolvirea acestei cestiuni, care interpelantul o află a fi de cea mai mare importanţă pentru progresul intelectual moral şi material al poporului nostru.

Presidiul respunde: că schimbări în cele rituale, ori cât s'ar arăta de necesare aḑi, nu se pot face cu graba căci poftesc o studiare adêncă, înţelegere între archierei, nu numai a celor din metropolia noastră, ci şi a celor vecini, şi în fine luarea în seamă a dorinţelor poporului. Declară mai departe că însuşi s'a ocupat mult cu aceasta cestiune fără de a fi putut ajunge la un punct oare care de mânecare pentru a face ceva în aceasta direcţiune. De altcum ritualul bisericei noastre nu eschide ţinerea de cuvêntări, ci ele se ţin pe cât ajunge zelul şi capacitatea preoţimei noastre, — sinodul ia respunsul presidiului spre sciinţă.

Dep. I. Popea, nemulţămit cu respunsul dat face propunerea:

Escelenţia Sa metropolitul se însărcinează a aduce propunerea în privinţa scurtărei serviciului bisericesc ca o cestiune de cea mai mare importanţă, la desbatere înaintea sinodului episcopesc cât mai în grabă, şi a stăruì, sĕ se delibereze asupra-i; ear Venerabilul Consistoriu archidiecesan sĕ atragă prin o circulară atenţiunea preoţilor şi protopopilor asupra necesităţii de a se ţinea cuvêntări Duminecile şi serbătorile în toate bisericele din archidiecesă şi a avè în evidenţă, prin organele sale pe toţi acei preoţi, cari vor fi esacţi în împlinirea datoriei lor în privinţa ţinerei cuvêntărilor.

Propunerea sĕ transpune comisiunei bisericesci.

Deputatul V. Roşescu propune: Prea Venerebilul sinod archidiecesan sĕ concludă, ca venerabilul Consistoriu sĕ fie poftit a îngrigi de posibila urgenta compunere şi tipărirea blanchetelor corespunḑĕtoare pentru carte postale de espediţiune şi prìmire, pentru bilete de citaţiune şi admanuare dela oficiile parochiale şi protopresbiterale, — se transpune comisiunei organisătoare.

Urmează la ordine raportul comisiunei organisătoare, cu privire la sistemisarea posturilor în gremiul consistoriului archidiecesan. Raportorul comisiunei Parteniu Cosma, propune pe basa raportului presentat în această materie de consistorul archidiecasan.

Sinodul primesce ca posturi în gremiul consistoriului archidiecesan:

1. Un archiepiscop,
2. Un vicar archiepiscopesc,
3. Patru asesori ordinari în senatul strîns bisericesc.
4. Un asesor ordinar în senatul scolar.
5. Un secretariu,
6. Un fiscal.
7. Un defensor al matrimoniului,
8. Un cassar,
9. Un controlor; ca sistemisate prin statutul organic şi prin concluse speciale sinodale.

Pe lângă aceste se mai sistemisează:

10. Un archivar-protocolist,
11. Un espeditor;
12. Un oficial de cassă.
13. Patru canceli̧şti,
14. Un econom,
15. Un servitor de cancelarie.

Ce privesce postul de asesor ordinar în senatul episcopesc, cuprins în propunerea consistoriului, sinodul, nefiind din rapoartele generale presentate evidentă necesitatea instituirei lui, nu-l încuviinţeaza.

Aceeaşi comisiune, raportează asupra sistemisărei salarielor archiepiscopului şi ale funcţionarilor amintiţi în conclusul precedent. Cu abatere dela propunerea consistoriului, dto 29 Martie 1884 Nr. 76 Plen. care, abstragênd de astădată, din causa insuficienţei mijloacelor materiale, dela scărirea dotaţiunei după anii de serviciu mai îndelungat, sistemisează aceste salarii în următorul mod.

1. Archiepiscopului salariu anual .	12,000	fl.
2. Vicar archiepiscopesc sal. an. .	2,400	„
3. La 6 asesori referenţi consistoriali câte cu 1,400 fl. sal. an.	8,400	„
4. Secretariului consistorial sal. an.	800	„
5. Fiscalului consistorial	600	„
6. Defensorului matrim. consist. . .		
7. Casariului sal. an.	800	„

8.	Controlorului sal. an.	800 fl.
9.	Archivariului-protocolist sal. an.	700 „
10.	Espeditorului sal. an.	600 „
11.	Oficialului de cassă	600 „
12.	La doi cancelisti câte 500 fl. .	1000 „
13.	La doi cancelisti câte 400 fl. .	800 „
14.	Economului	300 „
17.	Unui servitoriu	240 „

adăogând ca ajutoare estraordinare:

1. Asesorului Z. Boiu, ajutor anual 400 fl.

2. Asesorului N. Cristea 400 fl. ca despăgubire pentru beneficiile laterali, cari ambii le-au folosit cu voia bisericii.

3. Secretariului N. Frateşiu ajutor anual 200 fl. Comisiunea, avênd în vedere, că este just ca un funcţionar, care nu mai poate înainta în rang, după un serviciu mai îndelungat sě înainteze în dotaţiune, mai departe avênd în vedere că, principiul cuincuenalielor în a 1877 s'a aplicat faţa de profesorii seminariali, propune.

Şi sinodul decide: salariul fie-cărui asesor consistorial ordinar, tot la cinci ani de serviciù continuu se înmulţesce cu 100 fl. v. a.

La punerea în lucrare a acestui conclus se socotesc anii de serviciu dela 1 a Ianuarie a anului în care a intrat în funcţiune respectivul asesor. Incontra conclusului acestuia Esc. Sa părintele archiepiscop insinuă vot separat la care se alătură deputaţii N. Popea, I. de Preda şi R. Patiţa.

Şedinţa se închee la 2 oare d. a.

Sasii din Transilvania şi cabinetul lui Tisza.

(Corespondenţă din „Neue Freie Presse").

Superintendentul bisericei evangelice A. C. Dr. G. de Teutsch şi comitele suprem al Sibiiului totodată şi Comesul Sasilor, Dr. M. de Brennerberg, petrec de present prin Pesta cu scop de a se înţelege cu guvernul în diferite afaceri bisericesci, scolare şi politice, ce privesc pe sasi din Transilvania şi respective pe locuitorii ţêrei de odinioară săsesci preste tot. Faptului acestuia i se dă în acest timp o însemnătate duplă. Dacă adecă astăḑi încetul cu încetul diferitele naţionalităţi din ţeară îşi supun posiţiunile lor politice de până acum unui esamen nou şi dacă sûnt aplicate, sě ţină cont şi de impregiurările actuale, se poate uşor pricepe, că şi în poporul săsesc şi în conducětorii lui s'a desvoltat mai puternic dorinţa, de a stabilì cu guvernul, un *modus vivendi* mai suportabil. Acestei intenţiuni i au dat sasii une-ori espresiune; căci sasii s'au basat dela început pe terenul egalităţii garantate de stat din anul 1867; ei au acceptat, deşì cu mare durere legile dualismului în Austro-Ungaria, şi s'au năzuit numai, ca în cadrul nou creat al ideei unguresci de stat sě-şi susţină biserica şi poporul lor naţional.

Că ei şi au apărat cu tărie marcată instituţiunile lor municipale, nu o poate nega nici un om cu dreptate, pentru că aceste instituţiuni au format pentru poporul isolat armele de sprigin ale esistenţei sale naţionale.

Un isvor spiritual abundant pentru poporul săsesc este de seculi cestiunea bine regulată scolară.

Nezuinţa principală a tuturor Sasilor este de a o susţinè aceasta şi desvolta cât se poate mai bine. Din nenorocire însě această nězuinţă nu mai întêmpină în sinul ministeriului nostru de instrucţiune totdeauna aceeaşi bunăvoinţă şi aceeaşi clară înţelegere, care este de lipsă pentru promovarea acestei desvoltări. Chiar ministrul de instrucţiune însuşi în înalta sa apreciare a culturei europene peste tot şi a culturei scolare germâne în deosebi s'a arătat totdeauna gata şi învoit a se opune îndreptăţitelor dorinţe ale sasilor şi de acì se esplică unele apucături ale sale, precum şi asprimea sfaturilor sale. La aceasta ne aşteptăm şi în casul de faţă, căci superintendentul nostru, are sě propună supremului conducětoriu al instrucţiunei şi culturii un şir de însărcinări. Acestea privesc ordinea cea mai nouă a esamenului de maturitate la gimnasii şi scoalele reale, statutul de esaminare al profesorilor pentru scoalele medii, cărţile de învěţământ în scoalele medii şi altele. În ce privesce cărţile de învěţământ ministeriul a luat în nume de rěu, că acestea sûnt în mare parte din Germania şi Austria. De present în gimnasiile şi scoalele reale săsesci limba de instrucţiune e cea germană; cărţile de scoală în Ungaria apar aproape esclusiv în limba maghiară; este mirare deci, dacă profesorii dela gimnasiile şi scoalele reale săsesci îşi aţintesc privirea la têrgul de cărţi din Germania şi Austria, spre a-şi satisface trebuinţele lor? Legea permite aceasta, până când cărţile folosite nu sûnt de un cuprins „periculos pentru stat şi opus legilor". De aceea aceste cărţi înainte de toate au fost sě se esamineze din aceste puncte de vedere. Ministeriul însě a făcut escepţiuni contra acelor de provenienţă neungurească, ear consistoriul evangelic a aşternut o representaţiune motivată întru apărarea cercului seu legal de activitate. Poate că-i succede superintendentului sě delăture cu pace şi repete toate greutăţile ivite mai de curênd.

Aceasta ar fi foarte de dorit în interesul bine înţeles de ambe părţile. N'ai decât se arunci o privire numai asupra situaţiunilor politice naţionale şi culturale din Transilvania pentru de a cunoasce de acì îndată însemnătatea cea mare a naţiunei săsesci. Elementul românesc afară de aceea progresează din an în an şi ocupă teren nou. Dar tocmai Românii transilvăneni de douě decenii încoace urmează cu consecuenţă statornică politica de passivitate, contra statului unguresc; ei lasă se treacă peste ei orice putere, se supun, fiindcă trebue, îşi cresc totuşi copii lor în principala aversiune faţă de acest stat. . . .

Cine călătoresce prin ţinuturile românesci sau convine cu românii, poate face în aceasta privinţă esperienţe foarte surprinḑětoare, dar totodată instructive. Din contră Sasii sunt un element de popor, care susţine statul. Din acest motiv nici odată n'am putut pricepe de ce li se pregătesc sasilor atâtea piedeci din partea guvernelor unguresci.

Sasii nu tind doară a trece dincolo de Transilvania sau afară de Ungaria; ei n'au nici o vecinětate periculoasă şi într'un numer de abea 200,000 suflete nu sunt nici decum un pericul amenințător pentru statul unguresc. Şi cu toate acestea Sasii nu pot ajunge la nici o consolidare a administraţiunei proprie reduse la un minimum în universitatea naţiunei săsesci.

Precum am amintit, sub datul de 9 Decembre a. c. s'a aşternut ministeriului o representaţiune din partea universităţii săsesci, în care întrevenirea poporului săsesc cere într'o formă binemotivată declinarea octroatului §. 13 al „regulamentului afacerilor pentru adunarea generală a universităţii." Petiţiunea se referia cu deosebire la acel punct din regulament, care dă votului minorităţii „însemnětatea unui apel" către ministeriu, prin care de sine se înţelege că întreaga pertractare şi conclusul maiorităţii din universitate se face ilusorică. Universitatea n'a voit sě i conceadă votului minorităţii o astfel de însemnătate neîndreptăţită, ci a cerut declinarea într'acolo, ca „acest vot al minorităţii sě se acludă simplu la protocolul şedinţei respective şi cei ce l'au predat sě decline dela ei ori ce responsabilitate pentru conclusul luat de adunarea generală."

Conclusele acestei adunări generale îşi susţin totuşi valoarea lor, care şi fără aceasta întră în vigoare numai după aprobarea ministeriului. In rescriptul seu către universitate Ministrul respinge aceasta cerută modificare în regulament şi accentuează tot deodată, că „guvernului îi compete faţă cu conclusele adunării generale nu numai acel drept negativ, că guvernul poate nimicì din oficiu sau în urma unei consultări formatele concluse şi disposiţiuni ale acesteia, ci că-i compete şi ori ce drept positiv, în puterea căruia în locul concluselor şi disposiţiunilor nimicite poate face ordinaţiunile legale, cari vor fi de lipsă". Acest drept positiv sau aşa numit de disposiţiune, ministeriul îl privesce şi recunoasce, că un „eflux logic al dreptului de inspecţiune al guvernului şi aplicării practice a legii".

Noi o spunem pe faţă, că această interpretare este în oposiţie cu textul § 7. din articlul de lege VII din anul 1873; căci această lege dă în mod espres dreptul de disposiţiune peste averea universităţii, precum în §. 5 al aceleaş legi lasă intact dreptul de proprietate al acestei universităţi. De sine se înţelege acum că nu pot fi pentru aceeaş avere doi proprietari diferiţi fiecare cu dreptul positiv de disposiţiune de sine stătător. Avênd adunarea generală a universităţii săsesci dreptul recunoscut şi prin lege de proprietate şi disposiţiune, nu poate sě-l aibă în acelaşi timp ministeriul, şi dreptul de inspecţiune garantat prin lege nu poate fi nici decum identic cu dreptul positiv de disposiţiune. A inspecţiona, a administra şi dispune, sûnt în toată lumea lucruri de tot diferite, şi din dreptul de inspecţiune sau supraveghiere nu urmează nici decum „în mod logic" dreptul positiv de disposiţiune, ce şi l însuşesce ministrul.

Această decisiune a ministrului, precum şi ţinuta lui totodată puţin afabilă cu privire la dreptul de a avisa cassa şi pregătì actele, au atins foarte neplăcut cercurile săsesci. Deja se aştepta lumea sub noul comes, a căruia fiinţă conciliantă află puţină recunoscinţă, la o aplanare finală a diferenţelor supěrăcioase şi păgubitoare. Cei ce au purtat lupta s'au ostenit, pentru că are în toată ḑiua înaintea ochilor, urmările cele rele. Însě poporul săsesc cu toate acestea nu voiesce sě comită nici o sinucidere naţională nu voesce sě renuncie dela averea naţională moştenită dela strămoşi şi garantată prin lege, şi de dreptul de disposiţiune, ce-i compete.

Comitele suprem şi Comesul Dr. de Brenerberg a aflat în decursul activităţii sale de o jumětate de an acì destulă ocasiune, spre a se convinge cu siguranţă, că sasii în Transilvania n'au nici un fel de tendenţe secesioniste, că ei nu voesc şi nu doresc nimic mai mult, decât ca între relaţiunile cele nouă sě-şi poată continua esistenţa lor naţională şi materială şi sě se bucure de acele drepturi şi posesiuni, cari le-au câştigat părinţii, şi le-au păstrat succesorii lor. Legea le acoardă aceste condiţiuni de esistenţă; de ce nu se lasă legei cursul ei? E speranţă, ca sě-i succeadă şi comesului sasilor a îndupleca pre guvern a pricepe astfel lucrurile.

Atunci un nou curagiu de viaţă va umplea pre poporul săsesc, şi prin aceasta cade ori ce îndreptăţire şi pentru sustinerea unei partide săsesci separate, politice. Aceasta ar fi foarte de dorit în interesul unei consolidări finale a relaţiunilor din'năuntru Ungariei, precum şi în interesul vaḑei din afară.

Reproducem aici în traducere întreaga corespundenţă din Sibiiu, publicată în „Neue freie Presse" mărginindu-ne a adauge numai atât, că nu este un semn de cultură acela, când cineva vrea sě-şi apere naţiunea sa invinuind pe alta pe nedrept, când cineva se ridică cu alte cuvinte pe spatele altuia! *Sapienti satis!*

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman".

Lupşa. Domnule Redactor! Una dintre caracteristecele seculului nostru este şi năsuinţa bărbaţilor de renume, de a afla căi şi mijloace prin cari sě poată străbate cu multă uşurinţă cultura în straturile cele mai de jos a-le poporului, cu drept cuvênt aşa numit talpa ţĕrii.

S'a convins omenimea în decursul timpului că aceasta este problema scoalei. De acì interesarea cea mare faţă de scoală, desvoltată la ori care popor care aspirează numai câtu-şi de puţin la progres şi nu voesce sě se peardă în chaosul celorlalte popoară. Scoala înse numai atunci va putè satisface înaltei sale misiuni; numai atunci va putea sě aducă sacrificiile dorite pe altariul naţiuni, când învěţătorii vor fi adevěraţi apostoli ai progresului, stând pe o treaptă înaltă de cultură şi fiind capabili de a satisface tuturor aşteptărilor. Fericitul metropolit „Marele Andreiu" din iubirea cea mare ce o nutria faţă de neamul seu, peste capul căruia au trecut atâtea viscole şi furtune, nu pregeta ḑiua şi noaptea de a căuta mijloace pentru îmbunătăţirea sorţii acestuia.

Infiinţând o mulţime de scoli venì şi la sublima ideiă a „reuniunilor învěţătoresci."

Asistând în 23 şi 24 Aprile la adunarea generală a subreuniunei învěţătoresci din protopresbiteratul Lupsei, ţinute în comuna Lupşa, am simţit o bucurie věḑênd că în cursul unui scurt timp de abia doi ani dela înfiinţarea ei a făcut progrese bunişoare. Protopresbiterul Ioan Danciu are un titlu la recunoscinţa tuturor din acest protopresbiterat pentru zelul ce la desvoltat la înfiinţarea subreuniunei. Deschiḑêndu-se adunarea la douě oare d. m. prin o cuvêntare potrivită din partea protopresbiterului ca preşedinte al subreuniuni s'a purces mai departe conform programei statorite de comitet.

In decursul adunării s'a ţinut mai multe disertaţiuni dintre cari amintesc acì pe a domnului Ioan Bota „De ce însemnătate este computul pentru poporul român" şi alta „despre chiemarea învěţătorească" precum şi a domnului Ioan Muntean tot „despre chiămarea învěţătorească." Ambii învěţători dovedesc că sunt pătrunşi de înalta lor misiune şi nu-o privesc aceasta numai de un *„modus vivendi"* precum durere se întêmplă aceasta la cei mai mulţi din învěţătorii nostri. Tot asemenea s'a ţinut prelegeri de model din comput pentru diferite cursuri făcêndu-se critică la fie-care din partea membrilor. La critică a luat parte şi părintele Cioran něsuindu sě a contribuì şi dênsul la luminarea şi chiarificarea unor şi altor puncte. Dacă ar fi sě observ ceva aceea ar fi ca la astfel de ocasiuni prelegerile practice sě se ţină cu copii nu însě cu învěţătorii.

Aceasta din acel punct de vedere căci a te străpune în starea psichologică a unui copil e una din cele mai mari greutăţi, carea se poate delătura de foarte puţini ba cutez a afirma că întru toate mai din partea nici unuia. Nu ar costa cine scie ce mare greutate a aduce câte trei patru copii şi a propune acestora, în modul acesta ar profita pe de o parte învĕţătorii mai mult: ear pe de altă parte s'ar pute vede apucăturile copiilor, şi s'ar pute da îndreptări în una sau alta privinţă. Adunarea condusă cu mult tact şi înţelepciune s'a terminat a doua ḑi.

In cuvêntarea de închiare domnul preşedinte punêndu-le la inimă învĕţătorilor interesarea faţă de cariera apucată i face atenţi că în propunerile din scoală sĕ se silească a se conforma după cele vĕḑute şi auḑite.

Lupşanul.

Cercularîu

cătră onorata preoţime din protopresbiteratul gr. or. al Sibiiului.

Spre pertractarea unei cestiuni de cel mai înalt interes pentru preoţimea noastră, onorata preoţime tractuală este invitată a se într'unì *Marţi la 8/20 Maiu a. c. la 10 oare a. m.* în o conferenţă confidenţială, în Sibiiu, biserica din suburbiul iosefin.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Sibiiu, 27 April 1884.

Simeon Popescu
protopresbiter.

Varietăţi.

* (Sinodul archidiecesan) s'a încheiat Sâmbătă seara după ce a terminat aproape toate obiectele de pertractat.

* (1 Maiu.) Frumosul şi plăcutul Maiu ni s'a presentat astăḑi în toată splendearea s'a. E frumoasă natura primăvara, şi ea 'şi ajunge culmea frumseţei la 1 Maiu. Ḑiua de astăḑi nu ne-a înşelat. Cu frumseţea naturei contrastează în mod prea drastic ceata lăutarilor peregrinând dela casă la casă, şi revocând omului în memorie vechia datină că ḑiua de 1 Maiu e ḑi de veselie şi pentru lăutariu, contrasteze cântarea cu frumseţea naturei chiar şi în modul cel mai violent.

* (Casuri de moarte). **Candit Albini,** subjude regiu în pensiune a rĕposat la 9 Maiu a. c. în Sibiiu.

Ioan Stoicoviciu, cleric absolut al archidiecesei transilvane, a rĕposat la casa părintească în Medeşfalĕu tot în 9 Maiu.

Samuel Bodrogi, preot evangelic-reformat din Sibiiu a reposat la 10 Maiu aici în Sibiiu. Înmormêtarea i s'a făcut eri pelângă asistenţa publicului sibian fără deosebire de naţionalitate sau confessiune.

* (Nedumeririle şi basaconiile). Colegii dela ḑiariul „Hermanstädter Zeitung“ de aici trăiesc în nedumeriri pentru cuvêntul *„basaconii“* nesciind ce însemnătate are el în limba românească. Basaconia este basaconie. Şi toţi cei ce scriu basaconii prin citatul ḑiar sùnt în drept a nu fi în chiar cu cuvêntul basaconie, şi cu ceia ce ei scriu, căci altcum n'ar scrie basaconii, şi nu ne ar lăsa în nedumerire în ce privesce „lupta între românii activisti şi pasivisti“, care din graţia numitului ḑiar deveniră basaconie. Este basaconie când cineva scrie unele lucruri, despre care nefiind el însuşi în chiar, lumea zimbesce, şi ḑice: acestea sûnt basaconii. Basaconia e soră dulce cu naivitatea. Cine scrie basaconii, are dreptul ca lumea sĕ-l numească naiv s'au prostuţ. Naivitatea lui produce ilaritate, omul ride cu plăcere, şi nu se supără, căci basaconia este basaconie şi cine scrie un întreg ciclu de basaconie trebue sĕ dispună de o bunicică dosă de naivitate.

* (Un tinĕr român sinucis). Isaia Boţco, fost adjunct notarial în comuna Kétegyháza comitatul Békés s'a sinucis la 6 Mai noaptea împuşcându-se cu un revolver. Dênsul a fost de 33 de ani şi în anii trecuţi a publicat prin unele ḑiare poesii sub numele „Iason Biano“. Nefericitul tinĕr a lăsat după sine 5 epistole adresate cunoscuţilor sei, una din aceste adresată fostului seu principal sună astfel: „Domnul meu! Intre împregiurările actuale a stărei mele morale şi psichice am scurtă „vreme sĕ vorbesc multe. Mai nainte de toate mulţămindu-ve de stima şi iubirea dovedită faţă de „mine în timpul ce lucrai alăturea cu Dta în greu „şi odiosul oficiu. Acum ne despărţim pentru totdeauna! Doresc, ca cei ce me vor urma în post „sĕ meriteze mai mult încrederea dtale, şi doresc „sĕ-ţi fie fideli ca mine barem, sciind, cât de puţin mai poate omul adevĕrat conta aḑi pe fidelitatea, parola şi caracterul acestei lumi ticăloase şi „miserabile. Groasnic m'am înşelat în credinţa mea „pusă în lume, căci am cugetat, că tot omul este „om cu inimă şi cu bună socoteală, dar la fine esperinţa mi-a desfăşurat un trist contrar. M'am îngreţoşat de lume şi vieaţa observând din grelele lovituri suferite, că sau eu nu sunt pentru lume sau lumea „nu e pentru mine, sau zămislirea mea e o greşală „dumnezeească. Deie cerul însĕ poporului şi patriei „mele mulţi indiviḑi cu talentul ce eu l'am avut! „dar nu dee cu norocul ce eu l'am avut! Eu nu „mai pot remânea. N'am la ce şi pentru ce mai fi. „Mişelia altora ma despoiat de onoare de viitor. Dumneḑeu — e drept că toate-s cu voia lui — m'a despoiat de sănătate, şi în fine am perdut şi ultima „rază de speranţă, că vre odată voi ajunge o ḑi „bună pe pămênt! M'am resolvit dar sĕ plec acolo „de unde nu mai este reîntoarcere! Acolo me va „judeca judecătoriul ceresc, dar judecători lumesci „mişei şi briganţi, ca ori care muritor, cu mine nu „vor ave de afacere! Lumea me poate judeca cum „îi place nu-mi pasă, că nu e mai bună decât mine „Cu cât cineva are inima mai rea, cu atâta e mai „reu judecător. Cu aceasta finesc şi ve rog iertaţime şi în urma mea ce las luaţile în grije părintească. Isaia Boţco.“

* Cetim în „Telegraful“. Guvernul otoman întocmind un nou regulament asupra paspoartelor, se publică pentru generala cunoscinţă următoarele dispoziţiuni privitoare la îndatorirea pusă supuşilor streini călătorind ori staţionând în întrul Imperiului paspoarte în regulă:

Art. 11. „Supuşii statelor streine amice şi aliate ale Turciei, sûnt datori sĕ aibă la intrarea lor pe pămêntul imperiului otoman, un pasport în regulă. Acest pasport *trebue sĕ fie visat de către un representat diplomatic sau consular al guvernului imperial stabilit în streinătate.* În casul când nu va fi o misiune diplomatică ori consulară în ţeara de unde vine purtătorul pasportului, *visa autorităţii de care depinde streinul va fi considerată ca îndestulătoare.* Cu toate acestea dacă purtătorul întâlnesce un representant diplomatic sau consular al guvernului imperial în percursul căletoriei sale el e ţinut a-şi visa pasportul de către dênsul. Taxa visei este de 20 piastre (4 lei 44 bani).

Art. 16 supuşii streini, cari nu vor fi purtătotori de paspoarte ori a căror paspoarte nu vor fi în regulă, vor fi daţi afară de pe teritoriul otoman, după o înţelegere cu cancelariele de cari ei atêrnă. Se va face totuşi o escepţiune în folosul celor cari la sosirea lor, vor justifica aceasta neregularitate presentându-se în Constantinopol la prefectura poliţiei şi în provincii la autoritatea competinte împreună cu o garanţie la cancelaria lor. În acest cas cei ce nu au paspoarte vor plătì îndoita taxă a dreptului de visă.

Art. 18. „Este oprit comandanţilor de vapoare şi de vase cu pânze cari întră în porturile otomane, precum şi batelierilor şi acelora cari transportă pe călĕtori pe uscat, de a-i debarca şi de a-i conduce aiurea decât la punctele acelea ce sûnt destinate pentru inspecţiunea paspoartelor. In cas de a contravenì acestei prescripţiuni, comandanţii vapoarelor şi vaselor cu pênze vor suferì o amendă dela 10—15 livre turcesci; ear batelierii şi chirigii o amendă de 2 livre turcesci şi închisoare dela o sĕptâmână până la 15 ḑile. Cu toate acestea căpitanii de vapoare şi de vase cu pânze vor fi scutiţi de această respundere în porturile unde sûnt ţinuţi de a opera desbarcarea remânênd la larg şi acolo unde în lipsă de cheiu ori desbarcader nu vor putea atinge ţĕrmul. In aceste casuri batelierii iau asuprăle această respundere şi ei vor fi condamnaţi la pedepsile precitate.“

* Efectul cetirei romanelor.

Ledru este dat în judecată pentru furtul unor rufe.

Chiemată se dea esplicaţiuni tribunalului, martora, o tineră fată de opt-spreḑece ani, se esprimă astfel asupra celor întêmplate:

— Mătuşă-mea e spĕlătoreasă la mahala. Acum o lună, întinḑênd rufele în bătătură, m'a pus sĕ le păzesc, ca sĕ nu vie vr'un borfaş sĕ fure din ele. Fiind că mi-era urît sĕ stau aşa cu mânile în sîn ceasuri întregi, m'am apucat sĕ cetesc o carte...

Preşedintele: Şi tot cetind, ţi-ai uitat de rufe.

Martora: Oh! Domnule preşedinte de ai scì ce bine scria acolo! Costică iubia la nebunie pre Elena, însĕ părinţii nu voiau cu nici un chip sĕ-i cunune împreună, aşa că...

Preşedintele (întrerupênd'o): Pe când dta te ocupai de dragostea lui Costică şi a Elenei, prevenitul profita de ocasiune şi-ţi sfeterisea rufele.

Martora: Apoi, sĕ vedeţi, eu nu credeam că el venise pentru astfel de lucru.

Preşedintele: Şi ce te făcea să nu-l bănuesci?

Martora: De! Domnule preşedinte, îl vedeam că sĕ uită la mine cu sfială, apoi că se apropie încetul cu încetul lăsând sĕ cadă câte-va cămăşi pe pămênt; mi-am închipuit că vrea sĕ-mi facă curte şi m'am arĕtat că nu-l vĕd.

Preşedintele: Noroc că ţi-ai luat sama mai târḑiu.

Martora: Noroc ḑĕu! Me sculasem în sus creḑênd că o sĕ prindă curagiu şi o sĕ vie la mine. Aşi! Cum m'a vĕḑut că me scol, a luat'o la sănătoasa cu un vraf de rufe în braţ. Am început sĕ strig: hoţii! hoţii! şi am rupt'o la fugă după el. Un soldat, care trecea din întêmplare pe acolo a pus mâna pe el.

Preşedintele: Când a fost prins, mai avea rufele în braţe?

Martora: Nu, domnule president; rufele le-am găsit într'un şanţ: se vede că le aruncase acolo de frică.

Presidentul (cătră prevenit): Ei? mai ai curagiul, acum, sĕ tăgăduisci furtul, cum ai făcut la instrucţiune?

Prevenitul: Ba sĕ ve spuiu drept, luasem patru cămăşi şi douĕ părechi de ciorapi, nu cu gând sé le fur, dar fiind că iubesc pe domnişoara şi vream sĕ-mi pregătesc trusoul de nuntă. Numai amorul m'a împins la asemenea faptă, ve jur pe ce am mai scump în lumea asta...

Presidentul: Şi ai creḑut că domnişoara o sĕ ia de bărbat un pungaş?

Prevenitul: Eu nu sunt pungaş, domnule preşedinte: când fură cineva nu mai dă îndărĕt: pe când eu, dacă me lua de bărbat, era sĕ aduc înapoi şi cămeşile, şi ciorapii, tot trusoul cum s'ar ḑice.

Preşedintele: Atunci, cum se face că ai sterş o la fugă când martora s'a sculat în picioare, şi, mai cu seamă, de ce ai aruncat rufele în şanţ, când te-ai vĕḑut urmărit?

Prevenitul: Dragostea e de vină, bat'o crucea! Când iubesci faci toate lucrurile pe dos. Uite, întrebaţi pe domnişoara dacă nu me iubesce niţel; aţi vĕḑut cu ce foc vorbea de mine adineaori. Când amorul întră în joc, omul îşi perde, ḑeu! minţile.

Cu toată melancolica reflecsiune a prevenitului, Tribunalul la condemnat la trei luni din închisoare.

„Dreptul“

* („Petit Journal“). Foaia, care are cel mai mare venit — afară de „Times“ din Londra — este „Petit Journal“: La ultima adunare a acţionarilor s'a arătat pentru 1883 un profit de 3,850,000 franci, ceea ce nu e mirare, când foaia se trage în 730,000 esemplare. De trei ani încoaci tiragiul s'a înmulţit cu 50,000 esemplare.

Conspectul operaţiunilor Institutului de credit şi de economii „Albina“ în Sibiiu în luna Aprilie 1884.

Intrate.	fl. cr
Numerariu din 31 Maatie a. c.	63,788.60
Depuneri	130,701.09
Cambii rescumpĕrate	264,892.62
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	36,957.80
Interese şi provisiuni	20,125.66
Fondul de pensiuni	240.50
Monetă	71,557.03
Efecte	30,850.—
Conturi curente	66,611.93
Diversi	23,991.23
	fl. 709,716.46

Eşite.	fl. cr.
Depuneri	108,856.56
Cambii escomptate	293,870.30
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	80,434.50
Interese pentru depuneri	773.75
Scrisuri fonciare eşite la sorţi şi rescumperare	16,300.—
Interese de scrisuri fonciare	17,793.—
Competenţe de stat	252.20
Salarie şi spese	1,953.22
Monetă	69,902.82
Conturi curente	69,225.89
Diverse	11,643.79
Saldo în numerariu cu 30 Aprilie 1884	38,710.37
	fl. 709,716.46

Sibiiu în 30 Aprilie 1884.

Visarion Roman,
director esecutiv.

Iosif Lissai,
comptabil

Posta Redacţiunei:

Mai multora din protopresbiteratul Agnitei. În privinţa lucrurilor dela Dvoastră am publicat deja 4 corespondenţe. Mai avem încă 5 dar nu le putem publica. S'a făcut deja destulă lumină. Când le-am publica, am ajunge la Nr. 9 cel al fericirilor, şi în tractul Agnitei nu este mare fericire.

Loterie.

Sâmbătă în 10 Maiu 1884.

Buda:	**84**	**66**	**75**	**56**	**62**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 10 Maiu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.50	122.40
Galbin	5.73	5.71
Napoleon	9.64	9.64
London (pe poliţa de trei luni)	121.55	121.55

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 51 Sibiiu, Joi 3/15 Maiu 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

3|15 Maiu.

> Motto: Scoateve-vor pe voi din Sinagogă,
> și va veni vremea, că tot cine ve
> va ucide pre voi i se va părea că
> aduce jertfă lui Dumnedeu.
> Ioan, cap 15 vers 15.

Ḑilele din vechime licuresc înaintea ochilor noștri sufletesci.

Istoria ne spune că odinioară puternici erau protopărinții noștri, și că ei s'au luptat cu neamuri și au biruit împĕrății.

Istoriei noastre naționale i-a contradis istoria scrisă de strĕini. „Și ea fu scrisă cu tendență, căci resonul acelor oameni pretindea ca ei sĕ scrie cu tendență.

Timpul și-a urmat calea sa. In cartea destinului scris a fost, că multe are a suferì românul. Și suferințele și-au început cursul lor.

În vremea veche — scrie fericitul Bălcescu — ceriul era limpede, soarcle strălucea ca un flăcău tinĕr... Câmpiile frumoase, împregiurate de munți verḑi, se întindeau mai mult decât poate prinde ochiul . . . . păduri tinere umbreau dealurile . . . . Turmele se auḑiau mugind de departe . . . . și armăsarii nechezau jucêndu-se prin rărişti . . . . Pe o pajiște verde **Libertatea**, *copilă bălioară cu cosițe lungi și aurite se juca cu un arc distins. Ferice de oameni din câmpie, ferice de cei dela munte.*

Așa era în vremile vechi, și frumoase, de tot frumoase erau ele.

Urmă apoi lungul șir de suferințe. Dumneḑeu scie care robie era mai mare, cea nepecetluită prin lege formală de peste 1150 de ani, sau cea sancționată de preste ani 410. Asupra uneia se întinde negrul vĕl al nesciinței, și el cu cât e mai nestrăbătut, cu atât devine mai scump inimei noastre, căci trăim în măguliri dulci și visuri plăcute, ca ori ce vis liniscit. Cea din urmă fasă a vieței noastre naționale o am petrecut sub scutul de robie al legilor din patrie.

Și în aceasta tristă stare a vieței noastre s'au schimbat toate. Ceriul din limpede și senin ce era odinioară acum devenì întunecat și încărcat de nori grei, din cari fulgere și trăsnete se descărcau pre pămêntul patriei noastre.

Frumoasele câmpii nu mai erau pentru oamenii fericiți de odinioară și fericirea din munte se schimbà în plângere pentru timpurile trecute.

Libertatea devenì lănțuită. Pretutindenea pustiire ocupă locul binelui din trecut. Poporul rĕmâne și cu el răbdarea și viitoriul. Răbdarea în speranța viitoriului, și speranța în viitoriu, căci răbdarea și speranța au mers braț la braț cu vitalitatea noastră.

Aruncați vĕl negru asupra trecutului, căci trist este el, și greu apasă asupra inimei noastre.

An după an s'au strĕcurat. Ceriul începù a se limpeḑì raḑele lui străbătură pămêntul, și ele încălḑiră și luminară inimile oamenilor robiți. Venì anul mântuirei și ḑiua de 3/15 Maiu.

Vremea de odinioară se face stăpână preste inima noastră, și la lumina și căldura soarelui de primăvară am frânt lanțurile, cu cari era lănțuită „**Libertatea**“, copila bălăioară cu cosițe aurii de odinioară, care se juca sburdalnică cu un arc distins.

Cât de dulce este ḑiua de 3/15 Maiu inimei noastre, cât de scumpă este ea sufletului nostru, și cu ce putere stêrnesce ea în noi reminiscențele trecutului vechiu și nou.!

Ce sântă e ḑiua în care românul sfărmându-și lanțurile robiei și-a proclamat libertatea, demnitatea s'a de om, și ce puținele cuvintele noastre întru glorificarea acestei ḑile mărețe!

3/15 Maiu, ḑi epocală în vieața națiunei noastre, și isvor de luptă internă în peptul nostru. Trecutul vechiu, trecutul robiei a trecut în noianul veciniciei, și noi l'am acoperit cu negrul vĕl al uitărei.

Am pășit în era nouă, așa numită a libertăței. Și aici lucrurile sĕ repețesc.

Am scris de multeori despre suferințele noastre și sânțenia ḑilei de aḑi nu ne iartă repețirea. Ca apostolii odinioară fostam și noi prigoniți, fostam asupriți, lănțuiți pentru credința noastră în legea și naționalitatea noastră, și în cele din urmă am fost scoși și din Sinagogă.

Boierii popoarĕlor chipsuitau multe asupra noastră, și a sosit vremea, când se crede de hulă contra patriei a mai ținea la naționalitatea și legea ta.

O turmă și un păstoriu. Mântuitoriul a ḑis că la vremea sa va fi o turmă și un păstoriu. S'a tradus politesce turma și păstoriul în stat unitariu maghiar și o singură națiune: cea maghiară.

Fanatismul religios de odinioară isvorît din principiul „o turmă și un păstoriu“ se practică în statul nostru mai ales de omeni, a căror basă morală este: „*ubi bene, ibi patria*“. Fanatismul acesta a pătruns aproape toate păturile societății maghiare și a sosit vremea că tot cine încearcă a ucide în noi simțul național, i se pare că aduce jertfă idolului: maghiarisare.

Lucrurile se repețesc. În vremea veche a remas poporul, și în sinul lui răbdarea și speranța în viitoriu. Toate celelalte erau perdute, și noi scim ce s'a întêmplat cu ele.

Ḑiua de 3/15 Maiu 1848 ne-a redat libertatea și de atunci începând lucrăm pentru conservarea ei și câștigarea celorlalte. Suferințele ne-au întărit, ne-au învêrtoșat, ne-au oțelit la luptă, ne-au lipsit de una numai, și aceea este: înțelepciunea câștigată prin esperiență.

În asuprire nu ne deosebim întru nimica de vremile din trecut, și dacă totuși este deosebire, aceia se reduce numai la timp.

Efectele ei sûnt diametral opuse. Spiritul timpului modern străbătu și la noi, și simțul nostru național se manifestează mai puternic ca nici când altă-dată.

Asuprirea de odinioară n'a reflectat la inteligența înnăscută românului. Cea de acuma este îndreptată contra individualităţii noastre ca români.

În trecut am răbdat și am sperat. Se răbdăm și sĕ sperăm ni se ḑice și acuma. Sĕ răbdăm și sĕ sperăm, până ce vor venì oamenii la convingerea că noi nu mai putem fi desconsiderați. Sĕ răbdăm și sĕ sperăm până va venì vremea ca și noi sĕ ne putem impune.

Bine. Este vorba de „*modus procedendi.*“ Și vom mai avea ocasiune sĕ reflectăm asupra trecutului nostru înainte de 3/15 Maiu, și asupra celui de după 3/15 Maiu. Vom avea ocasiune sĕ mai vorbim multe, căci va trebuì sĕ mai vorbim multe. Vom spune ce am putut perde pre atunci și ce putem perde acum. Vom spune ce am perdut atunci și ce perdem ḑi de ḑi sub presiunea situațiunei actuale.

Le vom ḑice acestea de altă dată, nu însĕ în ḑiua de 3/15 Maiu. Ḑiua aceasta este sântă tuturor românilor, și dacă nu altă putere, cel puțin ḑiua de astăḑi ne va unì pre toți și nu va mai fi între noi deosebire de principii. Libertatea deslănțuită la 3/15 Maiu 1848 ne va încălḑì inimile tuturora, și astăḑi vom fi toți una în idei, una în cugete, una în simțiri. Și aceasta în amintirea ḑilei mărețe, unice în viața noastră națională.

Evreii în legea vechiă purtau tablele legei tipărite în inima lor. Noi purtăm memoria ḑilei de 3/15 Maiu tipărită pe lespedele inimei noastre. Și tăcem căci tăcerea este de aur. La ḑile însemnăte însĕ spunem ce este tipărit pe lespedele inimei noastre, ca lumea sĕ scie, că noi n'am uitat, și nu vom uita.

FOIȚA.

Siebenbürgen, eine Darstellung des Landes und der Leute.

Acesta este titlul unui op în limba germână edat în Lipsca de Rudolf Bergner cu 410 pagini 8° a. 1884. Domnul Rudolf Bergner, pe care am avut onoarea a'l cunoasce în persoană pe timpul petrecerii sale în Sibiiu, este un bărbat tinĕr plin de talent și cunoscințe frumoase — calități, cari ridică valoarea omului, când sûnt însoțite ca la numitul autor, de modestie și nepreocupațiune în judecată. Ceea ce ne-a inspirat d. Bergner cu persoana sa, aceeași arată în mĕsură și mai mare în opul seu citat.

Înainte de toate constatăm la autor, o pătrundere corectă a lucrurilor și referințelor noastre din patrie, încât a fost numai posibilă în timpul relativ scurt al petrecerii lui în țeara noastră. La aceasta constatare ne îndreptățesce dreapta judecată a autorului despre locuitorii țerii, descrierea fidelă a esperiențelor sale și espunerea în modul cel mai atrăgĕtoriu a caracterelor deosebitelor naționalități. Tot cu atâta satisfacțiune constatăm la autor obiectivitate și iubire de adevĕr, prin ce promisiunea sa din prefață n'au devenit numai o frasă goală aruncată ca de modă a orbì pre cetitoriu, ci o realitate. Eram dedați a cetì dela scriitori streini, precum Charl B ner, Wattenbach etc. lucruri, de cari numai ei sciu cum și le-au câștigat călĕtorind în țeara noastră, și despre cari lumea astăḑi cel puțin este în clar, că au fost nesce scrieri tendențioase — inspirate de conlocuitori sasi. Autorul opului din cestiune cunoscênd gustul acelora, și riscând a cădè din grația conaționalilor sei, spune fără reservă toate esperiențele sale bune și rele, favorabile și nefavorabile. Deci ce putem oare aștepta dela un autor de felul acesta mai mult, decât onestitate, franchetă și independență în părerile sale:

Profesorul Rudolf Bergner călĕtoresce dela Maramureș în Transilvania prin Rodna, Bistrița, Năsĕud, Deeș, Gherla, Cluș, Turda, Ujoara, Blaș, țeara Moților, Zalatna, Alba-Iulia, Hațeg, Petroșeni, Sibiiu, Turnu roșu, Mediaș, Sighișoara, Cohalm, Făgăraș, scaunul Nocrichului, Sibiiu, Brașov, Bran, Secuime până în Csik, Borszék, Reghin, Mureș Oșorheiu. El descrie Transilvania ca o țeară dintre cele mai romantice; ici-colea devine chiar entusiasmat de frumseța unor regiuni, ceea ce-l face a se avânta în stilul scrierii sale la o vioiciune estraordinară, — proprie inimilor caste.. Cetitoriul crede a vedè cu ochii sei proprii acele locuri și devine însuși entusiasmat.

În descrierea caractere[illegible] deosebitelor naționalități, autorul face o parte bună femeii, române pe care el o află dotată dela Dḑeu cu cele mai favorabile însușiri. Nu mai puțin favorabil vorbesce el despre poporul român preste tot. La pagina 182—184 autorul se esprimă așa „La puține popoară poate afla omul așa multe femei dacă nu frumoase dară frumușele și grațioase precum se află la Români etc... Cu deosebire femei frumoase sûnt la Brașov și Sibiiu; destul de atrăgătoare sûnt și femeile Moților, a căror vioiciune și sănătate atrage pre om. Despre femeile române din orașe putem ḑice preste tot, ceea ce se poate ḑice despre rasa romanică. Cât de fermecătoare apare o astfel de damă cu ochii negri! ect.“ Despre femeile din Sĕliște se esprimă astfel după o impresiune câștigată după ieșirea din biserică:

„Oamenii s'au retras în casele lor; unii mai șed pela poartă, în hainele lor de serbătoare. La apropierea noastră se ridică, și pe când bărbații salută luânduși pălăriele, pe atunci femeile ne privesc dragălaș cu ochii lor ca migdalele. Cât de frumoase sûnt! Ar crede omul, că din întreaga monarchiă s'au ales în adevĕr romancele cele mai frumoase și s'au adus aici. Formele trupului sûnt proporționate, părul câte odată blond, mai de multe-ori negru, ochii strălucesc cu foc; trăsăturile obrajilor sûnt fine, adeseori ca laptele și ca sângele. Ce privire îndulcitoare dă o

Revista politică.

Parlamentul Ungariei se apropie cu pași repeḑi spre sfêrșitul sesiunei actuale, abia mai sûnt încă vre-o 10 ḑile, dacă putem crede scirile mai recente, că el se va închide între 20 și 30 Maiu. Aceste 10 ḑile ne mai pot aduce încă scene picante. Între aceste am putea înșira cu drept cuvênt și cea de Luni, înscenată de deputatul Csanády, cel mai sprinten dintre toți kossutiani. În privința aceasta ḑiariul „N. f. P.“ Nr. 7079, comunică o telegramă din Pesta de cuprinsul următoriu: „În parlament s'a întêmplat astăḑi o scenă de tot panică și totodată și caracteristică. Din motivul vigilielor pentru reposata fostă impërătească Maria Anna, presidentul Pechy a amânat deschiderea dietei dela 10 pe oarele 11. După deschiderea ședinței presidentul a spus camerei causa amânărei și a cerut îndemnisare, fiindcă a fost anunțat ședința pe 10 oare. La aceasta se scoală deputatul Csanády și observă că față cu arbitrarietatea presidentului, camera trebue sé-și esprime desaprobarea sa, căci prin purcederea arbitrariă s'a călcat conclusul camerei. Ministrul president Tisza escusă purcederea presidentului ḑicênd, că s'a mai întêmplat ca ședințele anunțate sĕ se amâne. Voind sĕ vorbească presidentul Péchy, l-au luat suspinuri convulsive și n'a putut ḑice nici un cuvênt.“

Din cele de până aici se poate esplica scenăria din parlament. Noi nu ne mirăm de ținuta stêngacilor, căci scim că ei puțin respect arată față cu dynastia habsburgică, și că de câte ori se deschide dieta Ungariei dênșii nu vreau sĕ meargă la Buda ci pretind sĕ vină impëratul la ei.

Lupta între partide însĕ nu sĕ mărginesce numai la scene ca cele memorate în ḑilele din urmă. Oposiția într'unită începe a se organisa, și basată pre aristocrația bisericească și lumească din casa Magnaților, voesce sĕ însceneze a doua cădere a guvernului în casa de sus. Cor. Pol. comunică scirea că oposiția a pus din nou în mișcare pre membrii din casa de sus și prepară o respingere a proiectului pentru edificarea unui nou edificiu a parlamentului, proiect trecut deja prin cameră. Spre acest scop fură invitați la ședințele casei magnaților indigenii din Austria. Precum s'a vede vom avea de a înregistra în a doua ediție scenele de când cu votarea proiectului de căsătorie între creștini și evrei. Inregistrăm această versiune și ne alăturăm și noi la părerea colegilor dela „Sieb. d. Tageblatt“ de aici. Așa este: prin respingerea proiectului poporul ar fi scutit de dare pe seama lucrurilor de lucs, din care nici el, nici țeara nu trage Dumneḑeu scie ce foloase.

In Germania s'a decretat definitiv încă pentru o durată de doi ani starea esceptională contra socialistilor. Mare fu lupta principelui Bismarck, și ca pe viitoriu sĕ-și poată odihnì oasele frânte de oboseală, s'a decis a eșì din Prusia și părăsindu-o pe aceasta sĕ se așeḑe în Germania, îndestulindu-se cu agendele acesteia. Se ḑice că bĕtrânul Wilhelm și-a dat consimțemêntul la acest pas al vrășmașului liberalismului.

Conflictul dintre Francia și China s'a delăturat. Telegramele mai nouĕ ne aduc scirea despre încheerea unei convențiuni între aceste douĕ puteri. În sensul convențiunei, Francia a eșit din neplăcuta sa posițiune de până acuma, și încă a eșit învingĕtoare. Cabinetul domnulu[illegible] Jules Ferry prin acest succes al armelor și al [illegible]lomației franceze și-a întărit vaḑa în mod însem[illegible], și ținuta dictatorică a ministrului president de bună seamă nu se va slăbì prin aceste succese.

Conform convențiunei încheiate China recunoasce protectoratul Franciei asupra Tonkingului și Anamului. Provinciile Yünnan, Kuang-Și și Canton se vor regula prin o noauă convențiune comercială și vor fi deschise comerciului frances. China 'și va revoca toate trupele din Ton-King, în urma căreia și Francia va putea reduce forța armată aflătoare acuma în Tonking. Convențiunea s'a transpus guvernelor din Peking și Paris spre ratificare prin delegații Fournier și Li-Hung Chang.

Sesiunea sinodului archidiecesan.

Ședința a XI-a din 24 Aprilie (6 Maiu).

Ședința se deschide la 5 oare după ameaḑi.

Protocolul ședinței premergĕtoare nefiind redigiat, — se va autentica în altă ședință.

Se presentează votul separat al Escelenției Sale contra conclusului adus în ședința a X, cu privire la cuincuenalele votate pentru asesorii consist. — se aclude sub ·/. la protocol.

La ordinea ḑilei continuarea raportului comisiunei organisătoare.

Raportorul acesteia dep. Parteniu Cosma refereză asupra proiectului pentru salarisarea funcționarilor consistoriului.

Comisiunea propune și sinodul decide:

În necs cu conclusul precedente, — dotațiunea archiepiscopului și funcționarilor consistoriali se sistemisează în modul următoriu:

Archiepiscopul:	
a) salariu anual	12,000 fl.
b) cuartir în natură (reședința archiepiscopească);	
a) usufructul grădinilor Nr. . . . din strada Schewis.	
d) usufructul livadii din otarul Sibiiului Nr. . . . cărții fond. Nr. . . . parcel.	
Vicariul archiepiscopesc:	
a) salariu anual	2,400 fl.,
b) cuartir în natură.	
Asesorii ordinari:	
Fie-care asesor, fără de diferență de senat:	
c) salariu anual	1,200 fl.
care după cinci ani de serviciu continuu ca asesor ordinariu cresce cu câte	100 fl.
b) relut de cuartir	200 „
Secretariul consistorial:	
a) salariu anual	800 fl.
b) relut de cuartir	200 „
Fiscalul consistorial:	
a) salariu anual	400 „
Defensorul matrimonial:	
a) Salariu anual	200 „
Cassariul:	
a) salariu anual	800 fl.
Controlorul:	
a) Salariu anual	800 fl.
Archivariul-protocolist:	
a) salariu anual	700 fl.
Espeditorul:	
a) salariu anual	600 fl.
Oficialul de cassă:	
a) salariu anual	600 fl.
Cancelisti: Salariu anual:	
a) cancelist de clasa I.	500 fl.
b) cancelist de clasa II.	400 „
Economul:	
a) salariu anual	300 fl.
Servitoriul:	
a) salariu anual	240 fl.

Acest normativ întră în viață la 1 Ianuarie 1885.

Cu privire la cuincuenaliele votate în ședința premergĕtoare se decide:

a) realegerea nemijlocită a unui asesor referente salarisat, se consideră ca continuitate în oficiu;

b) anul în care au întrat un asesor salarisat în funcțiune, se consideră întreg.

Urmează raportul aceleiași comisiuni.

Raportorul. dep. N. Cristea referează asupra actului consistorial — cu privire la noaua arondare a cercurilor electorale:

Comisiunea propune, — și sinodul decide; alegerile pentru periodul procsim sĕ se facă pre basa cum au fost până acum cercurile statorite, și proiectul pentru noua arondare sĕ se aștearnă procsimului sinod.

Ședința se încheie la 7 oare.

Ședința XII la 25 Aprilie (7 Maiu) 1884.

Ședința se deschide la $10^1/_4$ oare a. m. și cetindu-se protocoalele ședințelor X și XI din 24 Aprilie (6 Maiu), — se autentică.

Dep. Dem. Comșa face următoarea interpelațiune:

„Biserica noastră din suburbiul Iosefin în Sibiiu este patronată sau nu? dacă este, atunci întreb: este sau nu este patronatul o instituție, care se potrivesce cu spiritul Statutului organic și așeḑĕmintele bisericei noastre ortodocse? Ear dacă amintita biserică nu este patronată, atunci cum de conclusele comitetului și sinodului parochial, deșì aprobate prin consistoriu, adese remân literă moartă?

Are Înaltul presidiu de cuget a regula cât mai în grabă posiția acestei biserici pseudo-constituționale prin acordarea drepturilor ce ofere statutul organic tuturor celorlalte biserici din provincia metropoliei noastre.

Are înalt același cunoscință că biserica aceasta a suferit pagube considerabile străbătând ploile prin coperișul bisericei și a casei parochiale, și fiind necesitate a intreveni poliția locală spre a se derâma sopronul cu totul ruinat din curtea parochială? In fine întreb: cui sûnt a se atribuì aceste mari neajunsuri, în parte ireparabile?

Presidiul respunde:

Biserica din Sibiiu suburbiul iosefin, dela inceputul ei au stat sub patronat. Acest patronat l'au eserciat întemeetorii ei până au fost în viață. După moartea lor s'au transpus archiepiscopului. Afacerea însĕ este în referată la consistoriu spre a se regula și aduce în armonie cu dispositiile Statutului organic. Sperez că la procsimul sinod voiu presenta o propunere pentru regularea relațiunilor acelei parochii.

Despre întrevenirea poliției locale nu are nici o cunoscință. Ear cât pentru posiția parochiei față cu Archiepiscopul, se va regula cu ocasiunea propunerei ce se va așterne Ven. Sinod.

Interpelantele, în considerare că Escel. Sa în fața sinodului a declarat, că în procsima sesiune sinodală va presenta o propunere de regulare, se declară mulțămit cu respunsul, ear sinodul ia respuunsul spre sciință.

Dep. Elie Macelariu face următoarea interpelațiune:

1. S'a satisfăcut din partea Venerab. Consistoriu archid. conclusului sinodal din anul 1883 Nr. 164?

trupă de astfeliu de fete și cum zimbesc ele la cel mai mic semn cu capul; ele sciu prea bine, că mai ales pentru ele merge omul cu plăcere la Seliște. Acum trece pre lângă noi o femee tineră, ea salută; am trecut unii de alții, ca sageata a trecut chipul ei și totuși privindune în tacere, ne stă pe buze întrebarea, dacă această frumsețe junonică este numai o fantomă a fantasiei noastre escitate! Grațiositate perfectă, finețā în trăsăturile obrajilor, plăcere de viață plină de farmec, consciință de propria frumsețe, amabilitate răpitoare, și preste toate vioiciune eterică erau atributele nobilei ființe“ (pag 309).

Autorul combate unele faime rele ce pe nedreptul s'au colportat în țĕri străine despre romani, ca despre oameni rĕi dela natura lor; astfel ia în nume de reu lui Charl, Boner, cari a scris despre români atât de nefavorabil fără sĕ-i cunoască, ci numai după inspirațiunile acelora, cari l'a cuprins în mijlocul lor și i au legat ochii, ca sĕ nu vadă adevĕrul. Povestea despre têrgul femeilor la Gaina în țara Moților, prin ce unii au incercat a presenta lumii pe români ca pre un popor barbar, o reduce la adevĕrata valoare.

Autorul vorbesce fără partinire despre insușirile bune și rele ale locuitorilor din Transilvania; laudă cu deosebire ospitalitatea romanului, preste care pune mai pre sus pe a maghiarului; condamnă netoleranța acestuia în politică, laudă iubirea de ordine și așeḑămêntul sasului; condamnă conservatismul acestuia, care l face uricios, biciuesce „sistemul de doi copii“ păstrat la sasi „de unde cu durere de inimă prorocesce perirea lor și domnirea fiitoare a elementului român, care se sporesce în mod însemnat.

Cartea este scrisă cu mult spirit; autorul întrețese multe episoade din timpul petrecerii sale în Transilvania, multe anecdote popoarele, cari sûnt apte a caracterisa pe un popor și altul; icoanele sale sûnt pline de viață și nunumai instructive dară interesante și plăcute.

Față de aceste însușiri ale opului din cestiune atingem și unele scăderi. Unde autorul a remas pe terenul descripțiunei și s'a raḑimat pe autopsiă a prestat lucrul cel mai perfect; unde dênsul a trecut la combinațiuni și deducțiuni ni se pare a nu fi fost tot așa de norocos și doară nici nu era indegetat fără un studiu mai aprofundat, a se demite la acelea. Trecând preste supozițiuni ca ceea că Buciumanii din munții Abrudului sĕ fie după origine colonisti nemți, numim acì mai ales partea istorică despre originea românilor, la care autorul fără critica basându-se pe unele argumente de tot debile adereză la teoria lui Roesler despre necontinuitatea românilor în Dacia Trajana.

In ce privesce actualitatea mai face autorul unele erori mai mărunte; însĕ cunoscênd bunele intențiuni ale lui suntem mai aplicați a crede, că a fost sedus în erore ici colea prin informațiuni sinistre și tendențioase, ce unii și alții i le-au însuflat; eara dênsul fără informațiuni mai deaproape le-au primit de bani buni. Acì numĕrăm cele atinse în treacăt despre metropolitul din Sibiiu, lucruri neadevĕrate, ce și altcum de fel nu cadrează în un op de acest fel. Nu mai puțin ne-am putut esplica, cum autorul poate ḑice la pag. 199, că metropolitul Șaguna ar fi înființat metropolia din Blaș, după ce dênsul, precum se poate vedea la pag. 197, se pare a fi în clar cu metropolia din Sibiiu și Blaș, mai ales, că dênsul a participat și la parastasul de 10 ani dela moartea fericitului metropolit Andreiu ținut în vara trecută în Reșinari.

Aceste scăderi însĕ dispar pre lângă multe însușiri bune ale cărții; de aceea noi recomandăm cu căldură publicului român cetitoriu opul acesta, ca pre unul plin de interes și instructiv. *I. P.*

2. Finalisitu-s'a procesul disciplinar contra protopresbiterului I. Hanea în afacerea fondului bisericesc din Gurariului, şi cu ce resultat?

3. E adevĕrat că cu scirea şi consensul Ven. Consistoriu archid. s'a purtat proces la tribunalul reg. din loc în afacerea amintită, şi cu ce resultat?

4. Ce paşi a făcut V. Consistoriu în contra părţii vinovate?

Presidiul declară că va respunde după ce-şi va trage informaţiunile de lipsă.

Dep. Simion Demian face următoarea propunere:

Considerând că în şedinţa de eri s'a stabilit întroducerea principului de cuincuenalii pentru sistemisarea salarielor funcţionarilor consistoriali ordinari;

considerând că vicariul archiepiscopesc, carele asemenea este funcţionariu şi încă cel mai vechiu la consistoriul archidiecesan, şi care a adus servicii însemnate pentru biserică atunci, când aceasta era lipsită de averi, nu e luat în consideraţiune la îmbunătăţirea salariilor funcţionarilor prin cuincuenalii;

considerând că postul de vicariu, împreună cu salariul ce-l are acuma este sistematisat încă dela început de când s'au sistemisat toate posturile şi salariile după norma stabilită atunci;

în fine considerând că ar fi o mare nedreptate ca tocmai vicariul, carele este unul dintre cei mai însemnaţi funcţionari, carele a gustat amărăciunea lipselor bisericei din trecut, carele şi-a câştigat merite însemnate pentru biserică şi la diferite ocasiuni deplina încredere a archidiecesei în deobşte cunoscute, însemnate de mai multe ori în protocoale sinoadelor noastre, sĕ fie eschis dela îmbunătăţirea salariului prin cuincuenalii. În considerarea tuturor acestora fac propunere:

Veneratul sinod archidiecesan se decidă: Vicariul archiepiscopesc încă are drept la cuincuenaliile salariului seu, care i se şi încuviinţează, începênd dela întrarea lui în oficiul seu de vicariu. — Se predă comisiunei organisătoare.

Presidiul respunde la interpelaţiunea dep. Dr. Nicolae Pop.

Din relaţiunile mai multor oficii protopresbiterale, a venit la cunoscinţa consistoriului, că dela anul scol. 1883/4 încoace sau distribuit din partea mai multor inspectori regii de scoale blanchete pentru adunarea de date statistice scolare compuse numai în limba maghiară.

Consistoriul a îngrigit însĕ ca atari blanchete sĕ se gătească în limba oficială a bisericei noastre şi distribuind aceste organelor noastre scolare le-a indrumat a se folosì de aceste blanchete.

Tot odată Consistoriul a recercat pe concernenţii inspectori regii de scoale ca în sensul instrucţiunei ministeriale ce au în acest merit, sĕ distribue blanchete compuse în limba română în comunele gr. or. române.

Cestiunea nu e încă finalisată.

Interpelantelele se declara mulţămit cu respunsul, ear sinodul îl ia spre sciinţă.

Presidiul respunde la interpelaţiunea deputatului G. Candrea.

Consistoriul are cunoscinţă despre aceea că în scoalele populari de stat în comune gr. or. române precum şi în multe scoale comunale din atari comune limba de învĕţământ nu e limba maternă a pruncilor de scoală, şi că limba maternă nu se propune nici ca obiect de învĕţământ în acele scoale.

Spre punerea în lucrare a prescriselor legilor din vigoare, referitoare la acest merit, consistoriul a făcut paşii necesari la autorităţile competente, şi mai pe urmă la dl ministru reg. ung. de culte şi instrucţiune publică.

Lucrul însĕ încă tot nu e finalisat.

Interpelantele se declară mulţămit cu respunsul, — sinodul ia respunsul presidial spre sciinţă.

La ordinea ḑilei: Raportul comisiunei scolare.

Referentul comisiunei Ioan Popea raportează la Nr. 22 Sinod. asupra raportului consistorial, în carele se arată că pentru ocuparea definitivă a doue posturi de profesori la seminariul andreian s'a escris concurs; că şi-au aşternut concursele 5 concurenţi: Dr. Ioan Crişan, Ioan Ghibu, Matei Voilean, Gregoriu Pletos şi Dionisie Făgărăşan, a căror listă de cualificaţiune consistoriul o alătură.

La propunerea comisiunei, — sinodul decide: lista candidaţilor se ia spre sciinţă, şi alegerea se va pune la ordinea ḑilei mâne în 26 April (8 Maiu) a. c.

Acelaş raportor referează asupra raportului consistoriului archidiecesan (Nr. 58 Sinod,) în carele se arată că pentru ocuparea definitivă a postului de profesor de musică instrumentală şi vocală la institutul Andreian s'a escris concurs şi un singur candidat domnul George Dima şi-a înaintat concursul, carele are cualificaţiunea cuprinsă în concurs.

La propunerea comisiunei, — sinodul decide: cele efectuite de consistoriu se iau spre sciinţă, şi alegerea se va pune la ordinea ḑilei mâne în 26 Aprilie (8 Maiu) a. c.

Acelaş raportor referează asupra raportului consistorial (Nr. 40 sinod), prin care se aşterne planul de învĕţământ din studiul religiunei pentru scoalele medii.

La propunerea comisiunei, — sinodul decide:

Consistoriul se însărcinează a escrie concurs pentru manualele de religiune în scoalele poporale, pe basa planului cuprins în normativ.

Planul de învĕţământ din studiul religiunei pentru scoalele medii proiectat de consistoriu se aprobă.

Tot odată se însărcinează Consistoriul, ca într'o instrucţiune specială sĕ schiţeze materialul ce are a sĕ preda în fie care clasă, şi pe basa acestei instrucţiuni sĕ se publice concurs pentru manuale.

Invĕţământul religiunei în scoalele medii după planul proiectat are a se întroduce succesiv începênd cu anul scol. 1884/5 cu clasa I.

a) Consistoriul archidiecesan se îndrumă a publica concurs pentru cele mai bune manuale din studiul religiunei pentru scoalele poporale şi medii conforme planului de învĕţământ pentru studiul religiunei, pe lângă premii de 200—500 fl. obţinênd archidiecesei proprietatea manuscrisului.

b) Pentru acoperirea acestor premii, sinodul archid. deschide un credit din fondurile archidiecesane eventual se îndrumă consistoriul a întra în pertractări cu comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane pentru ca aceasta sĕ primească proprietatea şi edarea cărţilor premiate, prelângă condiţiune ca sĕ anticipe din averea ei premiile necesarie.

c) Cărţile premiate se declară de proprietate esclusivă a archidiecesei respective a tipografiei archidiecesane cu toate fiitoarele ediţiuni avênd autorul a primì pentru cedarea dreptului seu 20 percente din câştigul curat la fiitoarele ediţiuni, fiind îndatorat a face el însuşi revisiunea.

d) După acoperirea speselor obvenite cu premiarea şi tipărirea cărţilor, precum şi a cametelor capitalului investit, câstigul ulterior, după detregerea celor 20 percente din câştig la fiitoarele ediţiuni, cade în folosul archidiecesei resp. tipografiei archidiecesane.

e) Introducerea acestor manuale consistoriul o va face de timpuriu cunoscută administraţiunei tipografiei archid. ca aceasta sĕ nu dispună ediţiuni noue la manualele vechi, cari neputându-se vinde, ar causa pagube mari tipografiei archid.

f) Pentru esaminarea cărţilor (manuscriselor), întrate la concurs, se institue o comisiune consistorială, carea va avè a face rapoartele sale la consistoriu despre censurarea manuscriptelor (cărţilor) întrate la concurs, şi va lua asupră-şi însăş tipărirea cărţilor din cestiune.

Pentru lucrarea la care se va supune comisiunea, membrilor ei se vor da anumite remuneraţiuni.

Tot acelaş referent raportează asupra carţii: „Elemente de istoria naturală pentru scoale poporale de Dr. D. P. Barcian. curs II.,“ aşternută prin esibit consistorial (Nr. 3 Sinod).

La propunerea comisiunei, — sinodul aprobă cartea: Elemente de istoria naturală, curs. II, de Dr. D. P. Barcian şi o admite ca manual pentru scoalele poporale.

Acelaş raportor raportează asupra cărţei „Noua metodă practică pentru a învăţa cu înlesnire limba germană, curs. I, II, III, după F. Ahn. prelucrată de M. Rudinescu“ aşternută prin esibit consistorial (Nr. 11 Sinod).

La propunerea comisiunei — sinodul aprobă cartea; Noua metodă practică pentru a inveţa cu înlesnire limba germană curs I. II. III, după F. Ahn de M. Rudinescu „şi o admite ca manual pentru scoalele poporale.

Acelaş raportor raportează asupra propunerei deputatului Gregoriu Pletos (Nr... Sinod 68) referitoare la publicarea raportului anual din partea direcţiunei institutului andreian.

La propunerea comisiunei, — consistoriul se îndrumă a stăruì pentru îndeplinirea §-lui 64 p. 17 din regulamentul seminarial, carele prescrie edarea unei programe a institutului andreian în fie-care an.

Acelaş raportor raportează asupra propunerei deputatului Greg. Pletos (Nr. 67 Sinod) referitoare la distribuirea actelor sinodului pentru bibliotecele gimnasielor din Năsĕud, Braşov şi Brad, — se transpune consistoriului archid. spre considerare.

Tot acelaş raportor raportează asupra propunerei deput. Dr. D. Barcian (Nr. 54 Sinod), pentru întroducerea învĕţământului profesional, — aprobându-se în princip se transpune Consistoriului spre ulterioară afacere.

Acelaş raportor asupra cărţii: „Curs metodic de istoria naturala pentru scoalele poporale de Ipolit Ilasievici“ aşternută prin raport consistorial (Nr. 87 Sinod).

La propunerea comisiunei, — Sinodul aprobă cartea „Curs metodic de istoria naturală pentru scoalele poporale de Ipolit Ilasievici“ şi o admite ca manual pentru scoalele poporale.

Raportorul comisiunei scolare Zacharia Boiu raportează asupra raportului consistorial (Nr Sinod 10) în privinţa revindecărei fondului de pensiune învĕţătoresc.

La propunerea comisiunei, — consistoriul archid. se însărcinează a solicita la consist. metropolitan resolvirea causei acesteia atât de momentoase eventual a cere informaţiune despre stadiul, în carele se află ea, precum şi despre împregiurările, ce împedecă promovarea şi resolvirea ei, şi a raporta sinodului procsim.

Acelaş raportor referează asupra raportului consistorial în causa stipendiilor din fundaţiunea Francisc Iosefină.

La propunerea comisiunei, — sinodul decide:

Avênd în vedere votul motivat al consistoriului în acest obiect, cele două stipendii actuale à 500 fl. din fundaţiunea Francisc Iosefină îndată ce vor devenì vacante, sûnt a se preface în 16 stipendii à 60 fl. şi a se adauge din fundaţiunea numită încă 200 fl. spre a se face 20 stipendii á 60 fl. cari sĕ se conferească jumĕtate într'e scolarii de gimnasii, scoale reale şi comerciale, ear jumĕtate pentru ascultători de pedagogie în seminariul archidiecesan andreian.

Cu esecutarea acestui conclus se însĕrcinează consistoriul archidiecesan.

Şedinţa se ridică la 12 ³/₄ oare.

Nr. 91—1884.

Către toţi alegĕtorii români aderenţi ai partidei naţionale române din Ungaria şi Transilvania.

Comitetul electoral permanent al partidei naţionale române, esmis de către conferenţa alegĕtorilor români ţinută în Sibiiu în ḑilele din 12, 13 şi 14 Maiu 1881, convoacă prin aceasta o **conferenţă generală a partidei pe 1 Iuniu călindariul nou** (20 Maiu călindariul vechiu) la 10 oare a. m. la **Sibiiu**, otelul „*Împĕratul Romanilor*“.

Spre acest scop învităm pre d. d. delegaţi din cercurile electorale, aleşi în sensul apelului nostru de ddto 12/24 Martie anul curinte Nr. 51, sĕ binevoiască a se presenta la aceea conferenţă, avênd a se legitima cu literele credenţionali primite dela comitenţii lor.

Obiectul conferenţei va fi statorirea atitudinei partidei noastre faţă cu procsimele alegeri dietali.

Din şedinţa comitetului electoral permanent al partidei naţionale române ţinută în Sibiiu la 4 Maiu (22 Aprilie) 1884.

Partenie Cosma m. p., preşedinte.
A. Trombiţaş m. p., secretariu,

Varietăţi.

* (Cas de moarte). Primariul cetăţii Sibiiu, **Gustav Kapp,** a rĕposat Marţi la 4 ¹/₂ oare. Rĕposatul a fost unul dintre stêlpii naţiunei sale, căreia cu credinţă i-a servit până la moarte.

Fie-i ţĕrina uşoară.

* (Midhat paşa) renumitul reformator al Turciei moderne, a rĕposat în Taif. Cu prepus că a luat parte la asasinarea lui Abdul Aziz, dênsul fù esilat, şi în esil şi-a aflat şi stêrsitul.

Istoria va înregistra ca curiosum încercarea dela 1876 a lui Midhat paşa de a întroduce şi în Turcia parlamentarismul după metoda din vestul Europei.

* (Postal.) Se escrie concurs pentru următoarele posturi de magistrii postali.

1.) *Săsciori*, comitatul Sibiiului, cauţiune fl. 100, salariu anual fl. 120 pauşal de cancelarie fl. 40. pauşal de transport fl. 300.

2.) *Poiana* com. Sibiiu, Cauţiune fl. 100 salariu anual fl. 120 pauşal de cancelarie fl. 40, pauşal de transport fl 360.

3.) *Slimnic*, comitatul Sibiiu, Cauţiune fl. 100 salariu anual fl. 120, pauşal de cancelarie fl. 40. pauşal de transport fl. 200.

Suplicele sunt a se trimite la direcţiunea postei din Sibiiu în termin de trei sĕptĕmâni.

* (Maial). Scoalele evangelice de aici serbară eri festivitatea escursiunei de primăvară. La 7 oare dimineaţa oraşul Sibiiu gemea de mulţimea oame-

nilor, cari inundau stradele. Imposantul conduct de băeţi şi băete s'a desvoltat foarte pompos. La privirea speranţei naţiunei săsesci ne-a saltat peptul de bucurie, şi am oftat din adêncul inimei constatând faptul că noi în Sibiiu n'avem scoală ca în palmă. Scoala parochială de aici nu va fi făcênd ea pretensiune de scoală faţă cu cele săsesci. Cea de fetiţe a reuniunei femeilor române din Sibiiu abia a făcut inceputul. Despre altele tăcem deocamdată.

* Acum câteva ḑile s'a celebrat în Spania aniversarea insurecţiunei din Madrid contra armatei francese, comandată de Murat în 1808. Intr'o proclamaţiune ce a fost afişată pe zidurile capitalei, primariul Madridului aduse aminte această dată naţională şi sfârşesce cu cuvintele următoare: „Sĕ învĕţăm pe copii nostri vitejia strămoşilor lor; sĕ facem însĕ aceasta pentru a le inspira iubirea de patriă, ear nu pentru a întreţinea, o ură ce n'are cuvênt de a esista între naţiuni cari sĕ stimă şi se respectă.“

* (Mulţămită publică). Subsemnatul comitet în numele bisericei gr. or. române din oraşul Deeş, îşi esprimă mulţămita sa călduroasă tuturor, cari din incidentul balului, ţinut la 3 Februariu a. c. st. nou, a binevoit a contribuì la crescerea fondului ei bisericesc.

Lista marinimoşilor contribuenţi este următoarea şi anume:

Din loc:

Dd. Paul Roth, primariu, Francisc Halász, inspector reg. de scoale, Augustin Muntean, advocat, Iacob Voith, senior, proprietariu, Iacob Voith junior, proprietariu, Ladislau Lészay, adv., Adolf Szarvadi, amploiat, Alecsandru Rákoczi, amploiat, Samuil Kremer, comerciant, Francisc Nik, comerciant, fraţii Bocsànczy comerc., Ioan Hering, proprietariu, Alecsandru Brad, econom, Darie Şincai, propr., câte 1 fl., dd. Ignatie Brust, procuror reg., Gavriil Man adv., Karácsony Tüzes, notariu public, Br. Pőllnitz, amploiaţ, Ludovic Szalánczy, asesor la trib. reg. Ludovic Ronai, Victor Szombatfalvi, Podoaba, Alesiu Bogdan, Andreiu Stupa, Ludovic Ilosvay, sen., Alecsandru Tohati, Eugen Kászonyi, Fraţii Görőg, Eugen Pap, Ernö Pap, Ioan Léner, Francisc Ehrnkauff, Carol Gőczi, Emanuil Haragay, Ioan K., Stefan Eperiesy, Ludovic Kustár, Ioan Bota, Ioan Tohati, Georgiu Anca, sen. Ioan Zichişan, Vas. Racolţa, Ioan Silaşi jun. I. Galea, St. Bene, I. Székely, Catalina Tot, Dan. Petrovan, Ana Almaşan, Ladislau Zakács, I. Măşcăşan, Paul Ohfel, Clara Szénási, Vasiliu Ciurtean, Alesandru Câmpean, Alecsandru Székely, Gavriil Roman, Alecsandru Silaşi, Ioan Silaşi senior, Simeon Câmpean, Rudolf Leber, Iosif Todica câte 50 cr; Carol Katona, Nicolau Erös, Iosif Römer, câte 30 cr; — Vasiliu Vasiac, Dalnoky, Bela Hosszu, Francisc Babb, Fabian Ioan câte 20 cr; — Carol Budai, N. N. câte 10 cr.

Din depărtare:

Ilustritatea Sa Domnul episcop Ioan Meţian 5 fl., P. O. d. Nicolau Cristea, asesor const. în Sibiiu 5 fl., p. t. Domni: Antoniu Mocioni, proprietariu mare în Verpelet; Dr Alesandru Mocioni, proprietariu mare în Capolnaş; Dr Eugeniu Mocioni, proprietarin mare în Capolnaş câte 3 fl., — dd. Ioan cav. de Puşcariu septemvir în Budapesta; Constantin Stezariu capitan în pens. în Sibiiu; Constantin Bodea adm. ppresbiteral în C. Giurgesci; Georgiu Cupşa paroch în Mogoaja; Gavriil Cupşa, proprietariu în Mogoaja câte 1 fl.,

Totodată se notifică, că venitul curat se urcă la suma da 91 fl., v. a.

Deeş, 26 Aprilie, 1884.

Comitetul parochial.

* Ḑiariul „Standard“ primesce din Roma scirea că universitatea din Neapole a fost închisă în urma unor turburări între studenţi. Un mare numĕr dintre ei sûnt liberi cugetători (francmazoni) şi au protestat contra creărei unei societăţi religioase de către un mic numĕr de studenţi clericali.

* (Bibliografic). Numĕrul 18 a ḑiariului *„Familia“* anul XX, a apărut cu următorinl cuprins: *„Sabin şi Peponila“* poesie de At Marienescu; — *„faţa cea frumoasă“* poveste din munţii apuseni ai Ardealului de I. Boto. — *„Aş dorì“* poesie de Sevasta Chirica; — *„Buna dispositiune“* de J. A.; — *„Me iubesce nu me iubesce!“* ilustraţiune; *„Moartea lui Tudor Vladimiresc,“* schiţă de B.; — *„Doine din Ardeal“* culese de Laura Veturia Murăşan; — *„Salon“* *„Scrisori din Bucovina“* de Dionisiu O. Olinescu; *„Lucrările în grădină,“* în luna lui Maiu de C. C. Datulescu; — *„Literature şi arte“*; *„Ce e nou?“*; *„Călindariul sĕptămânei“*. — Proprietariu, redactor rĕspunḑĕtoriu şi editor: Iosif Vulcan în Oradea mare.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm. că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Mercuri în 14 Maiu 1884.

Sibiiu: **24 87 77 79 84**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 13 Maiu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.55	122.40
Renta de aur ung. de 4%	92.60	92.40
Renta ung. de hârtie.	89.20	89.15
Datorie de credit austr	79.85	100.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.—	101.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	99.75	100.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.50	96.50
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	116.80	217.—
Sorţi unguresci cu premii	116 30	116.75
Sorţi de regularea Tisei	116 30	116.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.85	80.75
Datorie de stat austriacă în argint.	81.45	81.59
Renta de aur austriacă	101.60	101 75
Sorţi de stat dela 1860.	137.20	137.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Acţiuni de bancă de credit ung.	321.—	322.—
Acţiuni de credit austr.	321.60	322.40
Împrumutul drumurilor de fer ung.	141 75	141.75
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung..	101.90	102.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	102.30	102.25
Galbin	5.73	5.71
Napoleon	9.65	9.63
London (pe poliţa de trei luni)	121.60	121.60

Nr. 136. [727] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa II din Vingard se escrie concurs pe basa ordinului preaveneratului consistoriu archidiecesan din 27 Martie 1884 Nr. 490. B. cu termin de *30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sûnt:

a) Dela 130 familii câte o ferdelă de cucuruz în grăunţe şi câte o ḑi de lucru (clacă).

b) Folosinţa porţiunei canonice de 5 jugere 544°□ arătură 3 jug. 437°□ fênaţ şi un juger 15° grădina.

c) Venitele stolari usitate şi regulate; acestea venite computate la olaltă dau o sumă aproape la 600 fl. v. a.

Doritorii de a se aplica în această parochie au sĕ-şi adreseze suplicele lor înzestrate cu documentele de moralitate şi celea prescrise de statutul organic şi regulamentul congresului din anul 1878, oficiului protopresbiteral subsemnat pănă la terminul supra arătat.

Sebeş în 27 Aprilie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 95 [728] 1—3.

Concurs.

Prin moartea parochului Ioan Oprea devenind vacantă parochia de a III clasă Cerghidului mare din protopresbiteratul Têrnavei inferioare; pentru întregirea aceleia prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela 1-a publicare în „Teleg. Rom.“

Emolumentele impreunate cu acest post sunt:

1. Locuinţă în casa parochială cu o încăpere şi o cuchnă, pre fundul intern se mai află o şură cu poiată, o pivniţă şi un coşer pentru cucuruz.
2. Porţiune canonică 10 jugere 127°□ dintre cari 4 jugere 266°□ arătoriu, 3 jugere 444°□ cositoriu, 2 jugere 133°□ păşiune şi 884°□ pădure.
3. Dela 116 familii câte două mĕtrete de cucuruz cu tuleul şi câte o ḑi de lucru.
4. Venitele stolari îndatinate din cari terţialitatea e a Cantorelui.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi instruì suplicele de concurs în sensul statutului organic şi a regulamentului congresual pentru parochii şi ale aşterne oficiului protopresbiteral subsemnat pănă la terminul prefipt.

Deag 27 Aprile 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Têrnavei inf. în înţelegerea cu comitetul parochial.

Daniil de Tamaş,
adm. prot.

Nr. 78. [730] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan, în parochia de clasa III. Vidra de jos, prelângă neputinciosul paroch de acolo, pre basa decisiunei Preaven. Consistoriu archidiecesan Nr. 871 B. din a. c. se escrie concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt: jumĕtate din toate venitele stolare sistemisate de peste an, dela 190 de familie.

Doritorii de a ocupa acest post, au de a-şi subşterne petiţiunile instruite conform legilor din vigoare, subscrisului oficiu protopresbiteral, pănă la terminul mai sus indicat.

Abrud în 28 Aprilie 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial gr. or. din Vidra de jos.

Ioan Gall,
protop. ca adm.

Nr. 85. (729) 1—3

CONCURS.

Deoarece în urma concursului publicat în „Telegraful Roman“ Nrii. 5 7 şi 9 a. c., la postul de paroch în parochia de clasa a III din Richisdorf protopresbiteratul Mediaşului cu venit anual de 249 fl. 50 cr. v. a.; până la terminul prefipt n'a suplicat nici un individ cualificat: aşa concursul supramenţionat se publica de nou cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Mediaş 28 Aprile, 1884.

In conţelegere cu comitetul parochial

Dionisiu Chendi,
adm. prot.

Nr. 231. [725] 1—3

EDICT.

Ioan Popenciu din Calbor, protopresbiteratul Agnitei, care a părăsit pre legiuita lui soţie Floarea născută Ion Crastavete aproape de 6 ani cu una pruncă, fără a se scì ubicaţiunea lui, se citează prin aceasta, a se presenta în termin *de 3 luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict* înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul divorţial intentat asuprai se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Dela scaunul protopresbiteral gr. or. al Agnitei ca for matrimonial de I. instanţă.

Nocrich în 24 Aprilie 1884.

Grigorie Maier,
adm. ppresb.

Nă. 232. [726] 1—3

EDICT.

Ana născută Anghel din Agnita, protopresbiteratul Agnitei, care a părăsit pe legiuitul ei bărbat Ioan Naicu din Agnita aproape de 4 ani, fără a se sci locul ubicaţiunei ei, se citează prin aceasta a se presenta în termin *de trei luni de ḑile dela prima publicare* a acestui Edict înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul divorţial intentat asuprai se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Dela scaunul protopresbiteral gr. or. al Agnitei, ca for matrimonial de I. instanţă.

Nocrich în 24 Aprilie 1884.

Grigorie Maier,
adm. presb..

4 fl. şi 93 cr.

costă următoarele lucruri preţioase, cari au fost mai nainte de 3 ori mai scumpe lucruri, despre cari se susţine că produc mare efect privitoriului.

1 orologiu, care te deşteaptă noaptea, de bronz, **1 telescop optic,** cu care poţi vedè la 3 miluri distanţă, **1 orologiu de soare,** care se poate întrebuinţa la ori şi ce casă, **3 borcane de cristal pentru compot, 4 tasse de apă din metal alb, 1 imitator de sbierete, 1 album de tot elegant de piele** pentru 50 de fotografii, **12 bucăţi alese de săpun** precum de ierburi, viorele, rose etc. bucata cu 20 cr., **1 giuvaer elegant pentru domni şi dame** din aur bun de calitatea a doua, precum broş, cercei, botoni pentru mangete, 3 botoni de cămeşă, **1 părechе de papuci (de casă) tărâşi-rococco** eleganţi, pentru domni şi dame, **1 pănzătură de masă** în stil rococco cu ţeseturi de aur, **12 linguri** din metal cu patentă, care remâne totdeauna alb, **1 cassetă mică pentru cusut şi ca mobil frumos de casă** cu degetare, ace etc., **1 cutie foarte fină pentru zahar, 1 scăpărătoare de foc pentru vênători** cu un cap de vulpe, ornament frumos pentru casă, **1 păreche de cele mai nouĕ bete cu patentă, elastice, 1 briceag necessar** cu scobitoare de dinţi, lingură pentru curăţirea urechei, tăietor de unghii, **1 păreche elegantă de candelabre de salon,** acestea toate împreună numai **cu 4 fl. 93 cr.**

La comandare sĕ se mai trimeaţă pe lângă suma aceasta încă **46 cr.** pentru ladă. [711] 2

Fabrica: Viena, II., Praterstr. 16.

Im grossen Rix-Ausverkauf.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] **6. Place du Trône, Paris.** 23

Redactor provisoriu: **Mateiu Voileanu**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 52 Sibiiu, Sâmbătă 5/17 Maiu 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr.. — **de douě ori** 12 cr., — **de trei** or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 4 Maiu 1884·

Sciri triste ne sosesc de prin părţile cele mai multe ale Transilvaniei. Între acestea cea mai tristă este cea dela Cluş. Se capriţiază studenţii, fac demonstraţiuni unii contra altora şi în cele din urmă pun întreg oraşul în mişcare, se încaeră, intrevine poliţia şi gendarmeria, pe urma urmelor se consignează miliţia.

Lucru mare şi ciudat! Ḑiaristica din Cluş face din toate acestea capital politic. Şi cum sě nu facă, când aḑi mâne ajungem, ca în statul nostru direcţiunea politică sě fie pusă în mâna studenţilor, şi esperienţa oamenilor încărunţiţi în lupte, posiţiunea socială şi legăturile naturale cu cercurile decidětoare în stat, se facă loc fantasiei inferbêntate şi dorinţei de a devenì slăvit şi apetheosat pe socoteala sěrmanului popor, despre care ne place tot noue a ne lăuda, că sûntem numai adevěraţii interpreţi ai sentimentului domnitoriu în sinul lui.

Ḑiaristica română în parte dă alarma cu clopotul cel mare.

Mai natural lucru nici că esistă. Curentul şovinistic nici odată nu s'a manifestat cu atâta violenţă, ca şi în ḑilele din urmă.

Nu e lucru curat. La români s'a petrecut un ce ne mai pomenit. Douě ḑiare de ḑi deodată apar pe orisontul publicisticei în Transilvania. Ambele în punctele cele mai periculoase strategice. Unul stă în legătură cu Predealul prin calea ferată, celalalt o săritură numai dela Turnul roşu.

Nu este lucru curat. Ambe aceste ḑiare luptă pentru una şi aceaşi programă. Ambele lucră, şi ele lucră cu atât mai cu sporiu, cu cât ele şi-au înpărţit rolurile cu o admirabilă diplomaţie.

Nu este lucru curat. Passiviştii devenirâ oameni *„prudentes et circumspectes.* Activiştii de odinioară au dat mâna cu pasiviştii, şi din această înfrăţire au resărit noua diplomaţie în ḑiaristica românească. Un ḑiar irridentist dă cu băta în lună, agitează spiritele mai june şi în fruntea puternicului curinte face valuri mari, încât se pune în periclu de a se înneca însuşi în mijlocul valurilor. Acesta are meniţiunea a înrola junimea în jurul seu.

Altul lucră cu moderaţiune. Analisează încât'i convine starea faptică a lucrului, combate rěul la alţii, netezesce sau retace cu desěvêrşire defectele în sinul la ai sěi, şi face progrese. Acesta are chiemarea a lucra pentru oamenii maturi. Diplomaţia e bine inscenată.

Nu este lucru curat. S'a întêmplat ceva.

Acesta este resonamentul curentului şovinistic din partea ḑiaristicei maghiare. Urmarea fu sěcătura de mercuri inscenată în Cluş. S'a dat zori junimei universitare maghiare, aceasta dela fire sburdalnică şi turbulentă, agitată şi de alţi pretinşi patrioţi, năvălesce asupra junimei române. De s'au încăerat sau nu, noi nu scim încă, ajunge că s'a dat signalul.

Alarmă la noi, alarmă la ei.

La rêndul nostru vorbim şi noi. Nu este lucru curat. Conducerea politicei în statul nostru se vede a fi pusă la discreţiunea junimei studioase. Sě nu se mire omul apoi de resultate.

Curios este numai că lumea împinge junimea pe asemenea clină periculoasă.

Chemarea junimei după a noastră părere nu este a se ocupa cu politica, mai puţin a face politică ea de capul ei. Junimea are sě studieze. Şi ea are insemnatul privilegiu, că cât timp studiază e scutită de greutăţile impreunate cu vieaţa publică.

Nu înţelegem deci nechipsuinţa ḑiarelor din Cluş, cari din certele tinerilor fac capital politic. Nu pricepem pentru ce atâta agitaţiune, atâta susceptibilitate, atâta arroganţă din partea oamenilor cu minte, dacă e permis sě credem, că cei dela ḑiarele din Cluş pretind a presupune despre ei, că sunt oameni cu minte. Esperienţa de toate ḑilele este cu mult mai amară, ca noi sě mai putem fugì după visuri deşerte. Şi aceasta în ambele tabere. Junimea întru nimica nu va schimba faţa lucrurilor.

Inţeleptul învaţă din păţăniile altora. Aceasta o am recomanda şi ḑiarelor ungurescí din Cluş, şi junimei studioase de acolo. Esemple avem destule.

Ce va fi acuma prin Cluş, noi ne putem închipuì. Inşine am trecut prin asemenea stadiu al vieţei. Demonstraţiunile politice a le junimei din Viena din anul trecut în afacerea Maassen s'au desfăşurat înaintea ochilor nostri, şi am trecut personal prin toate momentele pacinice legate cu asemenea scene turbulente. Am věḑut că din ele n'au câştigat nimica inscenătorii lor. Din contră junimea a perdut mult, foarte mult, căci pe timpul când omul e la studii, demonstraţiunile sgomotoase au urmărì rele intreite.

Politicii din Cluş au alunecat pe pověrnişul cel mai periculos. *„Magyar Polgár“* în numěrul de aḑi sub titlu *„A tegnapigyülés“* la locul prim aruncând multe invective la adresa ultraistilor? români între altele scrie:

„Ca parte immediat interesată a păşit junimea universităţii în această afacere — agitaţiunea.

Un profesor dela universitate şi o reuniune (Iulia) a luat parte faptică la asemenea demonstraţiuni ultra-românesci. Societatea „Iulia“ a făcut dechiaraţiune nelegală gratulănd „Gazetei“: ca resultatele luptei ei sě fie recâştigarea drepturilor răpite. Telegrama aceasta a dat impulsul de imensa maioritate de unguri dela această universitate a păşit pe faţă contra mişcărei nepatriotice, contrarie statului, ce se lăţesce şi nutresce de o mică fracţiune între zidurile universităţii.“

„Junimea academică ţinu eri o şedinţă publică şi a condamnat cu tărie această mişcare. Bine a făcut. Ea a pretins vindecarea rěului, şi a decis că face tot posibilul spre curmarea neghinei ultra române. Decisiune patriotică, bărbătească este aceasta, care va trebuì se ducă la scop.“

„Reacţiunea junimei universitare — încât ea va remânea între marginile legei — şi noi despre aceasta nu ne îndoim — merită cea mai călduroasă spriginire. Şi ea merită a se lăţì în cercuri cât de mari. Pressa maghiară 'şi face datoria în cestiunea românească. Aceasta însě nu este destul“.

În fine încheiă cu speranţa că şi guvernul va fi de acord cu junimea.

Neplăcut, foarte neplăcut ne-atins ţinuta pressei maghiare. Nesocotinţa ei poate seduce pre ḑiarele noastre, ca şi el sě scrie în acest sens. Cu chipul acesta vom impintena pre tineri la luptă cu ciomagul şi i vom ridica la factori politici în viaţa noastră. Urmarea va fi neînţelegerei la „Alma-Mater“ în Cluş, vecsaţiuni reciproce şi introducerea politicei militante în locul studielor serioase. Ce vom câştiga din aceasta, noi nu scim.

Uşurinţa politicilor dela „Magyar Polgár“ nu se poate scusa cu nimica. Ea purcede din şovinism şi calculează la popularitate. Şovinismul şi popularitatea vor fi avênd şi ele efect momentan şi poate personal pentru domnul H—s, autorul articlului, nu va folosì însě întru nimica universităţii. E secret public că slăbuţă, de tot slăbuţă este universitatea din Cluş şi aceasta este de tot natural, căci 10 ani în proporţiune cu 3—4 sute de ani în viaţa unui institut public de învěţământ dispar. Trebuia sě mai bage oameni fără socoteală curentul politicei militante între zidurile universităţii, ca ea apoi sě pună de mămăligă.

Imitaţia e împrumutată după cum am amintit deja dela universitatea din Viena. Aceasta ne revoacă în memorie fabula cu broasca şi boul.

În Viena capacităţi europene au condamnat publice în sala de prelegeri demonstraţiunile politice. Ce vor urma la noi, vom vedea. Suntem curioşi de ţinuta pressei noastre întru această afacere copilărească.

Condamnăm ţinuta pressei ungurescí din Cluş pentru oleul vêrsat pe foc, condamnăm şovinismul junimei universitare din Cluş în ambele părţi. Când oamenii tineri, făcênd demonstraţiuni politice, vreau sě devină oameni bětrâni — lumea din afară suride şi e sedusă a crede că: *„inter arma silent musae“*.

Sesiunea sinodului archidiecesan.

Şedinţa a XIII-a din 25 Aprilie (7 Maiu).

Şedinţa se deschide la 5 oare d. a.

Se cetesce protocolul şedinţei ţinute înainte de ameaḑăḑi şi — se autentică.

Deputatul Rubin Patiţia 'şi presentează votul seu separat insinuat la conclusul Nr. 94, prin care asesorilor consistoriali ordinari pe lângă salariu li s'a încuviinţat şi cuincuenalii, — se alătură la protocol.

Se pune la ordinea ḑilei referata comisiunei organisătoare asupra raportului consistorial ddto 13 Februarie 1884. Nr. 5488/1883 epitr. în causa fundaţiunei Demetriu Andronic şi la propunerea comisiunei:

Proiectul consistoriului archidiecesan de act fundaţional pentru fundaţiunea Andronic, se primesce de basă la desbaterea specială.

Luându-se în desbatere specială: proiectul consistorial se acceptează în tecstul ce se alătură la protocol sub ·/.

Raportul comisiunei organisătoare asupra cererei fostului protopresbiter al Turdei Simeon Pop Moldovan, pentru aplacidarea unui ajutor anual din fondurile archidiecesane, şi asupra propunerei consistoriului archidiecesan ddto 25 Ianuarie a. c. Nr. 4163 ca numitului protopresbiter sě i se încuviinţeze din fondul preoţimei archidiecesane un ajutor anual de câte 200 fl. v. a.

Din acest raport se constata că în comisiune s'au ivit douě păreri: una a minorităţii pentru încuviinţarea ajutoriului şi alta a maiorităţii carea merge într'acolo ca: după ce suplicantele n'a dovedit că s'ar afla într'o stare materială miseră, sě nu i se acoarde ajutoriul.

Terminêndu-se discusiunea asupra acestor propuneri, — propunerea maiorităţei din comisiune se primesce,

Cu acestea fiind timpul înaintat la 7$^1/_2$ oare seara, şedinţa procsimă se anunţă pe mâne dimineaţa la 10 oare şi la ordinea ḑilei punênduse rapoartele comisiunilor şedinţa s'a închis.

Şedinţa XIV din 26 Aprilie (8 Maiu) 1884.

Şedinţa se deschide la 10 oare ante-ameaḑi, se cetesce protocolul şedinţei XIII şi — se autentică.

Presidiul respunde la interpelaţiunea deputatului Simeon Muntean de sub Nr. prot.....

„Avem în archidiecesă o categorie de scoale elementare populare, cari n'au basă nici în statutul organic nici în legile statului. Aceste sûnt scoalele ce se susţin de douě comune bisericesci de diferite confesiuni şi anume, de cea gr. orientală şi cea gr. catolică. La astfeliu de scoale obvin la instituirea de învěţători adeseori incoveniente, cari se esplică din posiţiunea neclarificată a acelor scoale. O astfeliu de scoală e şi cea din Ciugud la carea au obvenit unele inconveniente cu ocasiunea instituirei de învěţătoriu.

De altcum consistoriul şi până acum a stăruit pentru regularea posiţiunei de drept a acelor scoale şi eu voiu îngrigì ca cestiunea aceasta sě se reguleze pe deplin cât mai curênd şi la scoala din Ciugud.“

Interpelantele în speranţă că cestiunea se va regula spre mulţămirea comunei bisericesci de acolo se declară mulţămit cu respunsul presidiului, — sinodul ia respunsul presidiului spre sciinţă.

Deputatul Petru Truţa face următoarea propunere:

În urma respunsului Escelenţiei Sale înaltului presidiu, dat la interpelaţiunea mea referitoare la strămutările obvenite în redigiarea organului de publicitate „Telegrafului român“ şi violarea dispositiunilor testamentare a nemuritoriului archiepiscop Marele Andreiu.

După ce respunsul nici în parte nu m'a îndestulit încât nu numai că nu a desfăşurat causele intrevenite şi luate de basă la delăturarea redactorului Nicolau Cristea, dar fără a produce cel puţin un motiv acceptabil şi just, a declarat franc că nu voiesce a restituì redacţiunea în stadiul de mai nainte, conform dispoşiţiunilor testamentare a fundatorelui. După ce păstrarea motivelor secrete par a învoìva astfeliu de împregiurări, cari ne îndreptăţesc a presupune o incorectitate de purcedere a cărei tăinuire şi altcum este încompatibilă cu sfera de activitate a representaţiunei noastre bisericesci.

Considerând că depărtarea dlui Nicolau Cristea dela redigiarea foaiei „Telegralui român“, fie aceea obvenit prin abḑicere proprie ori delăturare, — invoalve in sine violarea dispoşiţiunilor testamentare a fundatorelui, încât conform testamentului s'a dispus că „Telegraful român“ are a se redigia tot în direcţiunea de până atunci de redactorul Nicolau Cristea, şi încât cu delăturarea acestuia, dispoşiţiunile, cari au servit de basă la susţinerea „Telegrafului român“ ca foie şi organ archidiecesan sûnt abrogate.

Considerând că foaia „Telegraful român“ prin delăturarea lui Nicolau Cristea şi ideilor lui politice nutrite dela Marele fundator, — pe basa cărora s'au instituit şi susţinut autonomia şi constituţiunea noastră bisericească de astăḑi, şi prin acceptarea principiilor noue uşor s'ar putè periclita însăşi constituţiunea noastră bisericească; — sau a nasce resensul poporului faţă de biserică.

Considerând că „Telegraful român“ prin violarea dispoşiţiunilor testamentare nu mai representă nici ideile şi principiile Marelui fundator Andreiu, nici acelea cari până astăḑi ne-au garantat autonomia şi constituţiunea noastră bisericească; — în urma cărora încetând a mai representa interesele poporului şi ale bisericei noastre, — precum şi legătura de interese între poporul nostru gr. or., biserică şi scoală.

Pentru desvălirea adevĕratei cause precum şi pentru delăturarea periclului ce poate urma, 'mi iau voie a face următoarea propunere:

Sinodul declară că „Telegraful român“ ca foaie politică nu este organul archidiecesei noastre, — şi consistoriul se însărcinează a întroduce cercetare în contra comisiunei administrative a Tipografiei pentru violarea dispoşiţiunilor testamentare a Marelui fundator Andreiu, avênd a raporta sinodului procsim.

Sinodul decide a se da aceasta propunere unei comisiuni anume de trei. În această comisiune se aleg deputaţii Ioan Raţiu, Dr. Lazar Petco şi Dr. Nicolau Pop.

La ordinea ḑilei se pune alegerea a doi profesori la seminariul Andreian, şi a unui profesor estraordinar pentru musică vocală şi instrumentală.

Se purcede la alegerea a doi profesori ordinari la seminariul Andreian.

La apel nominal respund 47 deputaţi, maioritatea absolută 24 voturi.

Scrutinându-se voturile date resultatul este următoriul:

Ioan Ghibu	a într'unit	40	voturi,
Dr. Ioan Crişian	„	38	„
Mateiu Voileanu	„	7	„
Gregoriu Pletos	„	6	„
Dionisiu Făgărăşan	„	1	„
1 Şedulă albă		—	

În conformitate cu resultatul acestei votări, —

Presidiul declară de aleşi profesori ordinari la seminariul Andreian pre presbiterul Ioan Ghibu şi şi pre Dr. Ioan Crişan.

Se purcede la alegerea profesorului estraordinariu pentru musica vocală şi instrumentală la seminariul Andreian.

La apel nominal respund asemenea 47 deputaţi maioritate absolută 24 voturi.

Scrutinânduse voturile resultă că candidatul George Dima a într'unit 46 voturi, ear o sedulă a fost albă.

Presidiul declară de ales profesor estraordinar pentru musica vocală şi instrumentală la Seminariul Andreian pe George Dima.

La ordinea ḑilei se pune raportul comisiunei finanţiali.

Raportorul aceleaşi, deputatul Nicolau Petra Petrescu referează asupra raportului general al consistoriului archidiecesan ca senat epitropesc pe anul 1883.

Raportul fiind tipărit şi împărţit între deputaţi se ia de basă la desbaterea specială şi se alătură la protocol sub Lit. . . . .

În special punctele 1. 2. 3. 5. 6. 7. 8. 9. şi 10. din raport, — se iau spre sciinţă, ear la pct. 4 se însărcinează consistoriul a trimite fără amĕnare instrucţiunile pregătite comunelor bisericesci din archidiecesă şi ale provoca, ca sĕ facă de timpuriu reclamaţiunile de lipsă pentru rectificarea noului catastru acolo unde se vor fi strecurat erori. Fiind timpul inaintat deja faţă cu terminele prescrise de lege pentru reclamare prin urmare fiind causa urgentă consistoriul sĕ se îngrigească că aceste instrucţii sĕ se esmită cât mai ingrabă.

Relativ la partea a II din raport privitoare la afacerile esactorali la propunerea comisiunei, — Sinodul regretă că unele oficii protopresbiterale n'au aşternut raţiociniile comunelor bisericesci spre revisiune la timpul seu; de aceea se însărcinează consistoriul a provoca de nou pre respectivele oficii protopresbiterale ca sĕ facă tot posibilul spre a corespunde însărcinărilor primite în causa raţiocinielor bisericesci, avênd despre resultat a raporta la procsimul sinod.

Relativ la hârtia consistoriului din 21 Ianuarie a. c. Nr 2893 Epitrop. 1883, în causa propunerei făcute de deputatul Anania Trombiţaş de sub Nr. prot. 34 din 1883 de acel înţeles ca într'un period de 9 ani consecutivi sĕ se primească în despertămêntul pedagogic al seminariului Andreian câte 30 elevi în fiecare an cu jumĕtate tacsa seminarială statorită, se decide:

Din motivele aduse de consistoriu, precum şi din causă că sub Nr.... s'au sistemisat 10 stipendii decâte 60 fl pentru elevii de pedagogiă, propunerea deputatului Anania Trombiţaş de sub Nr. 34 din 1883 nu se primesce.

Consistoriul cu hârtia ddto 31 Martie a. c. Nr. 2875 Ep. din 1883 arată, că în conclusul sinodal din anul trecut Nr. 112, s'a străcurat o eroare însemnată. afirmânduse că averea archidiecesei ar fi crescut în anul 1882 cu 2894 fl. 6 cr. precând în faptă aceaşi a crescut cu: 41699 fl. 69 cr. deci la propunerea comisiunei, carea şi din partea sa a constatat aceasta eroare, conclusul sinodal susprovocat se rectifică astfeliu:

Venitul total al fondurilor archidiecesane pe anul 1882 este de	fl. 91,000.73
Spesele au fost	„ 49.301.04
Deci crescĕmentul total a fost .	„ 41,699.69

La propunerea deputatului Dr. Nicolau Pop pentru a se provede în budgetul anual un post permanent, din care sĕ se acopere spesele de călătorie şi diurnele asesorilor consistoriali esterni când participă la şedinţele plenari consistorial, — se decide:

Fiind casul acesta provedut prin conclusul sinodal Nr. 142 din 1881, se trece la ordinea ḑilei.

Cu privire la hârtia consistoriului din 14 Aprile a. c. în causa regulării fondului „Rudolfiu“ în sensul conclusului sinodal din 3/15 Maiu 1883 Nr. 121 şi a contopirei acestui fond cu fondurile de „30 mii“ şi al „preoţimei archidiecesane“ sub numirea de „fondul Rudolfiu“ se decide:

Sinodul primesce propunerile cuprinse în hârtia consistoriului susprovocată, asemenea primesce şi actul fundaţional în tecstul, ce se alătură la protocol sub Nr....

Fiind timpul înaintat şedinţa procsimă se anunţă pe aḑi după ameaḑi la 5 oare: la ordinea ḑilei continuarea raportului comisiunei finanţiale.

Şedinţa se încheie la 1 oară după ameaḑi.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

De pe malurile Arieşului. Domnule Redactor! Poporul nostru muntean a moştenit de seculi tradiţionala ură faţă de tot ce e strĕin neamului seu, deşi aceasta e în contra principiului religiunei creştine care 'ţi impune „iubirea deaproapelui“ fără de nici o deosebire.

Aceasta nu ne-o putem esplica de airea, decât din tractarea cea vitregă de veacuri practicată faţă cu neamul românesc nu de altcineva decât de strĕinii rĕuvoitori, pentrucă „neamul teu, te duce la groapă dar nu te ţipă (aruncă)“ după ḑisa atât de des usitată pe aceste scumpe locuri românesci.

Ba ura lui a mers atât de departe, încât chiar şi cei de neamul seu nu-i sûnt binevĕḑuţi îmbrăcaţi fiind în vestminte nemţesci.

Pre atari i botează cu curioase-le numiri de „ciohol㓠„buleandră“ chiar şi când respectivul ar fi din mijlocul lor.

Nu-i mirare dar că o neplăcută sensaţiune a produs în toţi sosirea unor englesi pentru a esplota minele de aur dela Abrud şi Roşia montană.

Se vede că temerea esprimată de un corespondent tot în acest ḑiar a fost fundată.

După cât am fost asigurat din o parte şi alta, chiar unul dintre fruntaşii români din Abrud le-ar fi vêndut acestora un pămênt pe care voesc al folosì pentru scopurile lor.

Au nu vĕd abrudenii că astăḑi Abrudul numai este cel de odinioară, un oraş românesc unde se manifesta simţul naţional cu ori şi ce ocasiune?

Au nu s'au convins din trecutul nostru destul de tragic, că strĕinul când sĕ apropie prima dată de casa ta, se apropie cu duch de blândeţe şi smerenie după ḑisa scripturii, dar apoi dupăce l-ai primit cu bunăvoinţă, pune el piciorul pe scară şi te dă afară?

Nu e plin Abrudul de elemente strĕine aşa încât aḑi inteligenţa noastră de acolo e foarte puţină în proporţie cu ceea ce s'ar putea pretinde dela un oraş situat în nesce locuri cu trecut naţional atât de frumos; care inteligenţă de altcum este la culmea misiunii sale când e vorba de interes comun naţional.

Tare me tem deci, că aşeḑêndu-se acesti strĕini pe aceste locuri se va face o mare rĕutate tuturor şi în special „băiaşilor“, cari vor fi siliţi sĕ ia lumea în cap neavênd nici o propietate.

Bine sĕ ne notăm că proverbul „tot omul trage foc la oala sa“ se va adeverì şi faţă cu acestia, cari de sigur vor aduce lucrători eară-şi de ai lor.

Se vorbesce pe aici că aceştia s'ar fi esprimat că numai apa sĕ le o lase liberă dênşii nu se tem de perire

Aceste cuvinte pronunţate de dênşii ne lasă sĕ presupunem mult.

La tot casul Englezii, cari au putut face lucruri admirabile în America, unde natura a fost versat bunătăţile din abundanţă, vor putea face şi aici dar firesce aceasta numai şi numai în favorul lor şi în detrimentul celor de pre aici.

Deşi în timpul de acum lucrurile nu mai merg aşa de bine ca odinioară când galbenii erau la ordinea ḑilei ca monedele de ḑece cruceri astăḑi, cu toate acestea nu trebue sĕ despereze nimenea căci:

„când o vrea norocul
sĕ-ţi întorcă nasul
nu aduce anul
ce aduce ceasul,“

(Povestea vorbei: *Anton Pan.)*

Şi apoi trebue sciut că aceia cari lasă intrare liberă strĕinului 'şi-vor atrage blastămul posterităţii.

Veghieze cu ochii neadormiţi toti aceia, cari sûnt puşi ca sentinele la porţile fortăreţei noastre naţionali, facă fie-care tot posibilul şi atunci fie siguri, că zădarnice vor fi toate încercările de nimicire pornite cu atâta furie contra noestră. Amin. Aşa sĕ fie. *Lupşanul.*

Academia română.

Însciinţare.

După decisiunile luate de Academia Română în sesiunile de până la anul 1884, concursurile propuse de academie sûnt cele următoare:

1. *Marele premiu Năsturel-Herescu* din Seria B. în suma 12,000 lei, se va decerne în cursul sesiunii generale din Martie-Aprilie 1885, unei cărţi scrise în limba română, cu conţinut de ori ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1881 până la 31 Decemvre 1884.

NB. În privinţa premielor „*Năsturel-Herescu*“ se pun în cunoscinţa publicului următoarele dispoşiţiuni din codicele rĕposatului întru fericire C. Năsturel-Herescu.

B. Premie pentru opere publicate.

„În tot anul Societatea Academică Română, va avè a „premia, din veniturile fondului *Năsturel*, o carte tipărită „originală, în limba română, care se va socotì de către Societate ca cea mai bună publicaţiune apărută în cursul anului.

„Aceste premie vor fi de două specii:

„1. În trei ani consecutivi, dea rândul, se va decerne câte un premiu de patru mii lei, Nr. 4000 L. n. *minimum*, la cea mai bună carte apărută în cursul anului espirat;

„2. Eară în al patrulea an se va decerne câte un pre„miu fics de lei 12,000, carele se va numì, „*Marele premiu* „*Năsturel*“, operei care va fi judecată ca publicaţiunea de „căpetenie ce va fi apărut în cursul celor patru ani prece„denţi. Acest premiu nu se va decerne unei lucrări, care „va fi obiţinut deja unul dintre premiele anuale, de cât de„falcând dintr'ênsul valoarea premiului precedinte.

„Operele care se vor recompensa cu această a doua „serie de premie vor tracta cu preferinţă despre materiile următoare:

a) Scrieri serioase de istorie şi sciinţele accesorii ale „istoriei, preferindu-se cele atingătoare de istoria ţerilor „române;

„*b*) Scrieri de religiunea ortodocsă, de morală practică „şi de filosofie;

„c) Scrieri de sciinţe politice şi de economie socială;

„*d*) Tractate originali despre sciinţele esacte;

„e) Scrieri enciclopedice, precum Dicţionare de istorie „şi geografie, în cari sĕ între şi istoria şi geografia Româ-

„niei; Dicţionare generale sau parţiale de sciinţe esacte de „arţi şi meserii, de administraţie şi jurisprudenţă, şi alte asemeni lucrări utile şi bine întocmite;

„*f*) Cărţi didacţice de o valoare însemnată ca metod „şi cu cuprins;

„*g* Dicţionare limbistice în limba româneascǎ, mai ales „pentru limbele antice şi orientale, adecă limba latină, elenă, „sanscrită, ebraică, arabă, turcă, slavonă vechie şi altele;

„*h*) Publicaţiuni şi lucrari artistice de o valoare seri„oasă, adecă relative la arţile plastice, architectură, pictură „gravură şi chiar opere musicale serioase, pe care aceste „toate Societatea Academică Română le va putè apreţia atunci când îş va întinde activitatea ei şi asupra tuturor materiilor de Bele-Arţi;

„*i*) Scrieri de pură literatură română, în prosă şi în „versuri, precum poeme, drame şi comedii serioase, — mai „ales subiecte naţionale, — şi ori-ce alte opere de înaltă „literatură. Acestora mai cu seamă aşi dorì sě se acoarde „*Marele Premiu Năsturel*; când vor fi judecate ca avênd „un merit cu totul superior, spre a se da astfel o încura„giare mai puternică desvoltărei literaturei naţionale."

La acestea se mai adaug următoarele disposiţiuni luate de societatea academică.

1. La concursurile acestor premii se pot presenta şi opuri preînoite în noaue ediţiuni, cari se vor fi retipărit în cursul anului de autori în viaţă.

2. După cuprinderea chiar a testamentului, traducţiunile din limbi strěine sûnt escluse dela concurs; se va face însě escepţiune pentru acele traducţiuni de pe opuri strěine clasice, cari;

a) sau prin dificultaţile învinse ale unei perfecte reproduceri în versuri românesci, vor constituì adevěrate opuri literare ale limbei române;

b) sau prin anecsarea de elucidări şi de note scientifice, cu totul proprie traducětorului îşi vor fi însuşit meritele unor lucrări originale în limba română.

3. Cărţile premiate de Academia română din alte fonduri ale sale sau cele tipărite din iniţiativa şi cu spesele ei nu pot întra la concurs pentru premiele Năsturel din seria B.

4. Premiile Năsturel din seria B. se pot acorda nunumai unor opuri complete, ci şi părţii unui op tipărit în cursul anului, cu condiţiune însě ca această parte sě fie de valoare şi de întindera unui volum şi nu de ale unei simple făscioare, (minimum 400 pag. format în 8⁰ garmond).

5. Premiarea unei parţi a unui op la un concurs anual nu împedecă premiarea unei alte părţi a aceluiaşi op la un concurs posterior.

6. Opurile anonime şi pseudonime vor putea fi admise la concursul cărţilor tipărite, ear autorii lor, spre a primì premiile acordate, vor trebuì sě justifice proprietatea lor.

II. *Premiul Statului Heliade Rădulescu* de 5,000 lei se va decerne în cursul sesiunii generale din Martie Aprilie 1885, unei cărţi scrise în limba română cu conţinut literar, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1883 până la 31 Decembre 1884.

NB. Concurenţii la aceste premii vor bine-voì a trimite la cancelaria Academiei Române în Bucuresci — Palatul Universităţii — operele lor, cari vor fi în condiţiunile de timp aci însemnate, în câte 12 esemplare, până la 31 Decembre 1884.

III. *Premiul Statului Lazăr*, de 5,000 lei se va decerne, în sesiunea generală a anului 1885, celei mai bune disertaţiuni scrise în limba română asupra următoriului subiect:

„Studiu asupra agriculturei, industriei şi comerciului în România."

Lucrarea va trata despre starea actuală a acestor trei ramure de producţiune şi despre mijloacele de a le ameliora. O ochire asupra istoriei economice a României în seculi 17 18 şi 19 va precede acestui studiu. Studiul va fi făcut din punctul de vedere economic şi technic. Manuscrisul trebue sě cuprindă materie pentru cel puţin 300—400 pagine de tipariu în 8⁰ *garmond*. Termenul presentării manuscriptelor la concurs va fi până la 31 Decembre 1884.

IV. *Premiul Statului Heliade Rădulescu* de 5.000 lei se va decerne, în sesiunea generală din Martie-Aprilie 1886, celei mai bogate colecţiuni de arii popurale române.

Colecţiunile vor trebuì sě întrunească următoarele condiţiuni:

1. Ariile sě fie arangiate pentru clavirul şi la melodiile cântate din gură, pentru clavir şi voce cu însemnarea cuvintelor sub note.

2. Sě fie însoţite de o indicare pe cât se va putea mai completă a publicărilor anterioare de melodii române.

3. Sě se arete locul şi imprejurările în cari au fost adunate melodiile cele nouě.

Terminul presentării colecţiunilor la concurs va fi până la 31 Decembre 1885.

V. *Premiul Statului Lazar* de 5000 lei se va decerne în sesiunea generală din Martie — Aprilie 1887 celei mai bune lucrări în limba română asupra următoriului subiect.

„Flora descriptivă a unui judeţ din România" după alegerea concurentului.

Manuscrisul trebue sě cuprindă materie pentru 300 — 400 pagine de tipar în 8⁰ *garmond*.

Terminul presentării manuscriselor la concurs va fi 31 Decembre 1886.

VI *Premiul Alexandru Ioan Cuza*, de 4,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1887 celei mai bune disertaţiuni în limba română asupra următoriului subiect:

„Istoria Romanilor în Dacia Traiană, dela Aurelian până la fundarea principatelor Moldova şi ţara Românească."

Intinderea operatului va fi de 20 de coale de tipariu în 4⁰ mic s'au 8⁰ ordinar, cu litere *cicero*. Terminul presentării manuscriselor va fi 31 Decembre 1886.

NB Manuscrisele relative la premiile de sub Nrii III. IV, V şi VI se vor presenta anonime, purtând o devisă, care va fi reprodusă pe un plic sigilat conţinênd numele concurentului.

Academia 'şi reservă dreptul de a tipărì în publicaţiunile sale lucrările ce se vor premia.

Varietăţi.

* (*3/15 Maiu*). Inteligenţa română din Sibiiu a serbat în mod festiv memoria ḑilei de 3/15 Maiu 1848.

* Invitare la adunarea generală împreunată cu Maialul, care se va arangia de societatea de lectură „*Julia*" a junimei române dela universitatea reg. Franciscu Iosif I. din Cluş, la 24 Maiu st. n. 1884. În sala din grădina „*Stadler*". Începutul la 4 oare p. m.

Programa.

1. „Cuvêntul de deschidere" rostit de preşedintele Dr. Aureliu Isac.
2. Raportul anual al comitetului:
   a) Despre activitatea societăţei, de Aug. Chetianu, secret. int.
   b) Destre starea cassei, de Georgiu Moga cassar.
   c) Despre starea bibliotecei, de Demetriu Cosmulei, bibliotecariu.
3. Distribuirea solemnelă a premielor.
4. Domnitorii Basarabi şi epoca lor — tractatul istoric — de Silvestru Moldovan philos.
5. „Codreanul" poesie de V. Alecsandri, declam. de Dionisiu Login jun.
6. Cuvênt de închidere.

Comitetul:

Dr. Aureliu Isac, presid. societ.
Georgiu Prunaş, secret. est.

Preţul întrărei: 1 fl. de persoană. Suprasolvirile se vor quita cu mulţămită pe cale ḑiuaristică.

* (Falsificători de bani de hârtie). S'au făcut cercetări în Aiud în 5 Maiu n., cari au descoperit urma unei bande de falsificatori. Petru Duna cismar, la care s'au aflat 20 bucăţi de note de bancă de 10 fl. fu arestat îndată. Se ḑice că mai sunt şi alţii amestecaţi în afacere.

* (Bibliografic) Din publicaţiunile „Academiei Române" au apărut următoarele volume cari se află de vênḑare la librăria: Socec et Comp, în Bucuresci V. Krafft în Sibiiu.

„*Istoria română*" de Titu Liviu tradusă de Nicolae Barbu, — Tom I, cărţile I VI. Preţul 6 lei.

„*Vegetaţiunea Dobrogei.*" Relaţiune de Dl Dr D. Branză; cu 2 stampe colorate. Preţul 1 leu.

Grigorie Urechă, contribuiri pentru o biografie a lui, de Dl Ion Sbiera Preţul 1 leu.

Loc deschis*)

Sălişte 16/28 Aprlliu 1884.

Onorată Redacţiune! Adunarea alegětorilor din cercul Cristianului ţinută la 16/28 Aprilie in Sělişte este momentoasă din mai multe puncte de vedere. Adunarea a fost cercetată de 144 alegětori! Cercul Sěliştei Dle Redactore a fost cercul acela, care s'a ţinut mândru a avè de representanţi ai sei, ce are naţiunea română mai bun. Nu era vorbă nici când de alegeri prin şedule, ci oamenii serioşi şi cu minte alegeau după o inţelegere prealabilă aceia ce aveau mai bun. Nu astfeliu s'a urmat şi sě urmează de un timp încoace în Sělişte. Timpurile acele unde oamenii din Sělişte şi din jur erau statornici — s'au schimbat — şi astăḑi un Şaguna, deputatul de odinioară al dietei transilvane, un Hannia, Măcelariu deputaţii sinodali şi congresuali, un Cosma fostul delegat al acestui cerc electoral în conferenţa din 1881, nu mai sunt şi de ar trăì n'ar mai fi siguri de alegerile lor — pentru că protopopul din Sělişte n'a învěţat în Beciu de giaba ca sě nu scie ţinea adunări nocturne şi sě comandeze pre preoţii sei, că aşa preoţii în alianţa cu unii meşteşugari din Sělişte a căror preşedinte e dl protopop sě se alieze în contra ce are cercul mai bun, în contra învěţătorilor în contra proprietarilor, în contra oierilor din Sělişte şi Poiană, în contra plugarilor din Apoldul mare şi mic şi în genere în contra factorilor cari au condus şi conduc de facto poporul din cerc — cum e un notar Florian şi Ciugudean, cest din urmă decorat cu medalia bine merenţi, este astăḑi un nimica faţă de un biet měsariu din Sělişte, care pentrucă are o calfă şi un suflet în el — e alegětoriu şi nu ascultă de nimenea nu vrea sě-şi vadă de meseriă, doarme când n'are de lucru şi când are lucru face politică, de piţigoiu, căci aceea e cea mai rentabilă aḑì. — Premergênd acestea, cred că nu ne va surprinde dacă după constituirea biroului şi a bărbaţilor de încredere faimosul popă Muntean din Gurareilor s'a învineţit ca un camelion şi a propus, fără de a se fi decis modul alegerei şi forma ei, pe dl fost redactor Cristea, pretenul seu de cruce din faimosul proces şi pre dl Leb Alecsandru din Cacova.

Oamenii înţelepţi erau deprimaţi la auḑul numelui dlui Cristea, nu însě şi la auḑul dlui Lebu, care se bucură de stima generală a cercului. Dar piţigoii invenţioşi — voiau ca sě pună pre contul popularităţiei celei mare şi bunei reputaţiuni de care se bucură dl Lebu — sě-i pună pre dl Cristea în spate — pre acel domn, pre carele măierenii din Sibiiu nu-l voiau cu nici un preţ, pentrucă n'aveau pertru ce sě se entusiasmeze. Dar ce sě veḑi! Dl Cristea e naş dlui Maier şi dl Maier scia că candidând dsa — păţesce ca calul botarului! Dici strategia a fost de minune. Dl Nicolau Ivan învěţătoriu şi diacon în Sělişte, prin o vorbire escelentă a adus propunerea lui Muntean la căderea absolută, şi aşa era de preveḑut că candidatul partidei române naţionale, demnul preşedinte al clubului naţional, fost ales în rêndul trecut cu unanimitate va reuşì dimpreună cu candidatul din cerc dl Alecsandru Lebu — ambii aderenţi ai vechilor pasivişti. Dar comedia acì s'a început. Şedulele din partea alegětorilor şi nealegětorilor, cum e dl Pulca, se dau în licitaţiune celor ce umblau şi umblă sé se facă preoţi ear învěţătorii, cari stau în cercetări disciplinare şi preoţii, cari stau deasemenea în astfel de cercetări mare parte căutau spre robul dlui Polca şi aşa firma Maier devenise o firmă căutată. Feţele imposante ale poenarilor, oamenilor cu trecut dispăreau faţă de un Aleman — fost notar popă — faţă de Acilenescu arêndaşul de cârcîme şi de popa Hanzu din Cacov,a unul vindea că e arêndaş — unul că are dar de a cetì psaltirea şi molitfelnicul, şi unul că avea interes ca se reese dl Leb cu toate, că dl Leb n'avea lipsă de votul seu.

Aşa apoi Topârcenii comandaţi şi cu afiliaţiii din Poplaca — au învins cu o maioritate de 4 ḑi patru voturi şi dl Cosma onorabilul bărbat — care a trebuit sě îndure la pre alegere imputări că e angajat cu „Viitoriul" că e una cu ungurii —, că e unealtă oarbă a Escelenţiei Sale Dlui archiepiscop, a fost picat de preoţimea din tractul Sěliştei, de aceia preoţii cari sunt cunoscuţi dela alegerile de deputaţi sinodali cum aleg aici cu unanimitate pre un Hannia, că venind Moise Lazar sě-l aleagă pre acesta şi aşa sě şi bată ei joc de sine! Întreb acuma Unde este consistoriul — ce cugetă sě facă faţă de şeful tractului şi preoţii sei*), cari în loc sě se sue pre amvon care e părăsit, întrebuinţază epitrafilul spre alte scopuri în dauna bisericei, scoalei şi naţiunei? Oare un popă ca Aleman şi Muntean n'ar putea fi puşi la respect? Oare Dr. Maier de aceia a venit în Sělişte, ca sě neglige parochia, bisericile şi scoalele şi sě fie agent la alegeri întreabă?

Argus.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 13 Maiu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.50	121.30
Renta de aur ung. de 4%	92.55	92 45
Renta ung. de hârtie.	89.10	89.15
Renta de aur austriacă	101.60	101.75
Datorie de credit austr	79.85	100.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	101.—	101.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	100.50	100. –
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.50	96.50
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	119.—	119.10
Sorţi ungurescì cu premii	117.—	117.—
Sorţi de regularea Tisei	115 30	116.35
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.70	80.75
Datorie de stat austtriacă în argint.	81.45	81.59
Împrumutul drumurilor de fer ung.	141 75	141.75
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung..	102.50	102.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	102.30	102.25
Galbin	5.73	5.71
Napoleon	9.66	9.65
London (pe poliţa de trei luni)	121.70	121.70

---

*) Pentru cele publicate sub această rubrică redacţiunea nu e responsabilă.

* Biserica dă voiă liberă preoţilor în afacri politice. De consciinţa lor ca civi ai statului — după credinţa noastră — ea nu se poate atinge. Red.

Nr. 78. [730] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan, în parochia de clasa III. Vidra de jos, prelângă neputinciosul paroch de acolo, pre basa decisiunei Preaven. Consistoriu archidiecesan Nr. 871 B. din a. c. se escrie concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt: jumĕtate din toate venitele stolare sistemisate de peste an, dela 190 de familie.

Doritorii de a ocupa acest post, au de a-şi subşterne petiţiunile instruite conform legilor din vigoare, subscrisului oficiu protopresbiteral, pănă la terminul mai sus indicat.

Abrud în 28 Aprilie 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial gr. or. din Vidra de jos.

Ioan Gall,
protop. ca adm.

Nr. 95 [728] 2—3.

Concurs.

Prin moartea parochului Ioan Oprea devenind vacantă parochia de a III clasă Cerghidului mare din protopresbiteratul Têrnavei inferioare; pentru întregirea aceleia prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela 1-a publicare în „Teleg. Rom.“

Emolumentele impreunate cu acest post sunt:

1. Locuinţă în casa parochială cu o încăpere şi o cuchnă, pre fundul intern se mai află o şură cu poiată, o pivniţă şi un coşer pentru cucuruz.
2. Porţiune canonică 10 jugere 127 °□ dintre cari 4 jugere 266 °□ arătoriu, 3 jugere 444 °□ cositoriu 2 jugere 133 °□ păşiune şi 884 °□ pădure.
3. Dela 116 familii câte două mĕtrete de cucuruz cu tuleul şi câte o ḑi de lucru.
4. Venitele stolari îndatinate din cari terţialitatea e a Cantorelui.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi instruì suplicele de concurs în sensul statutului organic şi a regulamentului congresual pentru parochii şi ale aşterne oficiului protopresbiteral subsemnat pănă la terminul prefipt.

Deag 27 Aprile 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Têrnavei inf. în înţelegerea cu comitetul parochial.

Daniil de Tamaş,
adm. prot.

Nr. 136. [727] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa II din Vingard se escrie concurs pe basa ordinului preaveneratului consistoriu archidiecesan din 27 Martie 1884 Nr. 490. B. cu termin de *30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sûnt:

a) Dela 130 familii câte o ferdelă de cucuruz în grăunţe şi câte o ḑi de lucru (clacă).

b) Folosinţa porţiunei canonice de 5 jugere 544 °□ arătură 3 jug. 437 °□ fênaţ şi un juger 15° grădina.

c) Venitele stolari usitate şi regulate; acestea venite computate la olaltă dau o sumă aproape la 600 fl. v. a.

Doritorii de a se aplica în această parochie au sĕ-şi adreseze suplicele lor înzestrate cu documentele de moralitate şi celea prescrise de statutul organic şi regulamentul congresului din anul 1878, oficiului protopresbiteral subsemnat pănă la terminul supra arătat.

Sebeş în 27 Aprilie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 85. (729) 2—3

CONCURS.

Deoarece în urma concursului publicat în „Telegraful Roman“ Nrii. 5 7 şi 9 a. c., la postul de paroch în parochia de clasa a III din Richisdorf protopresbiteratul Mediaşului cu venit anual de 249 fl. 50 cr. v. a.; până la terminul prefipt n'a suplicat nici un individ cualificat: aşa concursul supramenţionat se publica de nou cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Mediaş 28 Aprile, 1884.

In conţelegere cu comitetul parochial

Dionisiu Chendi,
adm. prot.

Cele mai bune

Clavire de Proksch

cu preţul de

400 fl., 500 fl., 580 fl.

şi garanţie pentru întreagă **Transilvania** se află esclusiv numai la

depositul lui Heldenberg

în Sibiiu.

Epistole sûnt a se adressa francate.

Unele păreri dela artistii cei mai renumiţi despre aceste clavire ale lui Proksch.

Spre marea mea uimire în escellentul fabricat a domnului A. Proksch am aflat clavire de prima calitate şi frumseţe, cari în ce privesce poesia tonului şi modul perfect de esecutare ţin concurenţa cu cele mai renumite producte de acest soiu. 'Mi place a crede, că aceste fabricate escellente — de un preţ cu totul moderat în timpul cel mai scurt se vor lăţi tot mai tare, şi bucuria mea cea mai mare va sta în aceia, dacă voi putè contribuí şi eu la popularisarea lor.

(677) 12 **Sofia Menter-Popper,**
pianista curţei ces. reg. aust.

Elegantul D-tale clavir mi-a sosit eri, şi me aflu îndemnat a-ţi comunica, că frumseţea tonului lui a pus pre toţi în uimire

Gustav Walter,
artist la opera ces. reg.

Clavirul firmei Proksch, pe care avui ocasiu ea a'l auḑi astăḑi, este unul dintre cele mai bune instrumente, ce am auḑit pănă acuma.

Jules de Schwert,
Virtuos de curte al Maiestăţei Sale împĕratului din Germania.

Raportul esposiţiunei imp. din Gratz.

Constatăm cu satisfacţiune, că clavirele espuse de această firmă au atras asupra lor deosebit interes. La locul prim se distinse un clavir mic de sistem american cu coperis negru de tot elegant. Tonul lui era brillant şi conserva sunetul frumos în toate posiţiile. Preste aceasta esecutarea era egală şi de tot corespunḑĕtoare. Instrumentul al doilea era un pianino de sortă mai mică, înse asemenea celui dintâi şi el avè tonuri de tot frumoase, esecutare lesnicioasă şi adjustat cu eleganţă. Etablimentul în ce privesce technica stă la nivoul timpului nostru; ḑi de ḑi câştigă mai mare importanţă, şi în cercurile competente se bucură de recunoscinţă măgulitoare.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 24

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS

Nă. 232. [726] 2—3

EDICT.

Ana născută Anghel din Agnita, protopresbiteratul Agnitei, care a părăsit pe legiuitul ei bărbat Ioan Naicu din Agnita aproape de 4 ani, fără a se sci locul ubicaţiunei ei, se citează prin aceasta a se presenta în termin *de trei luni de ḑile dela prima publicare* a acestui Edict înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul divorţial intentat asuprai se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Dela scaunul protopresbiteral gr. or. al Agnitei, ca for matrimonial de I. instanţă.

Nocrich în 24 Aprilie 1884.

Grigorie Maier,
adm. presb..

Nr. 231. [725] 2—3

EDICT.

Ioan Popenciu din Calbor, protopresbiteratul Agnitei, care a pără it pre legiuita lui soţie Floarea născută Ion Crastavete aproape de 6 ani cu una pruncă, fără a se scì ubicaţiunea lui, se citează prin aceasta, a se presenta în termin *de 3 luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict* înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul divorţial intentat asuprai se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Dela scaunul protopresbiteral gr. or. al Agnitei ca for matrimonial de I. instanţă.

Nocrich în 24 Aprilie 1884.

Grigorie Maier,
adm. ppresb.

Cărţi bisericesci, literarie şi scolare.

Acte oficioase.

Caiete de scris.

Dela

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ ÎN SIBIIU

strada Măcelarilor Nr. 47

se poate procura:

Portretul fericitului archiep. şi metrop. **Andreiu** bar. de **Şaguna** în mărime de 50 × 66 cm. Preţul 1 fl, cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.
Portretul Esc. Sale archiep. şi metrop. **Miron Romanul.** Preţul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.
Portretul P. S. domnului episcop al diecesei Caransebeşului **Ioan Popasu.** Preţul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr
Portretul marelui mecenate **Emanoil Gojdu.** Preţul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Condice scolare: **Registrul, Matricula scolarilor,** legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr.; **Catalog de clasă** legat din 10 coale 35 cr., din 15 coale 45 cr., din 20 coale 55 cr.; **Chronica scolară, Protocol de clasificaţiune,** legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr. — **Consemnarea pruncilor obligaţi a frecuenta scoala, Conspect despre absenţii, Conspect sumaric despre absenţii scolarilor** pentru protopresbiteri, coala à 2 cr.
Instrucţiunea pentru manuarea condicelor scolare 20 cr.
Litere mobile pentru maşina de cetire, după ortografia fonetică, 145 bucăţi. Preţul 2 fl. 50 cr.

[679] 7

Catalogul cărţilor gratis şi franco.

Comandele se efectuesc numai prelângă **rambursă** (*Nachnahme, Posta felvétel*), computând 10 cr. pentru pachetare.

O înlesnire mare la comande mai mici sûnt asignaţiunile postale, cu cari se poate trimite suma pentru cărţi comandate, adaugêndu-se şi porto postal.

Tipărituri pentru protopresbiteri şi parochi.

Esaminaţi şi păstraţi ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite şi probate prin documente dela autorităţi medicale şi folosite cu bun succes de mulţi privaţi:

Sucul de muşchiu al Drului **Miller** are un efect neaşteptat la tuse, răguşală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respiraţiune. În borcane pentru copii şi oameni mari. Preţul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile şi convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée şi umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esenţial mistuirea. Acest escelent remediu sĕ nu lipsească din nici o casă ţĕrănească. Preţul pentru $^1/_1$ Flacon **1 fl. 50 cr.**, pentru $^1/_2$ Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sĕu la petele, ce es vara pe pele, la înroşire, peste tot la ori-ce necurăţire a feţei. Succesul e sigur după o întrebuinţare regulată. Preţul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ţi face în scurt timp mânile albe, delicate şi moi. Şi pentru coloarea feţii încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături şi îngroşeri de piele. Preţul unei sticluţe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuinţare şi un penel **60 cr.** [706] 6—16

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger; în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele şi băcâniile mai mari din Ungaria şi Transilvania, precum şi la depositul central de espediţie, J. de Miller, farmacist, Braşov. (Transilvania).

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încăruntire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcânia C. Bugarsky. *Bucuresci*: Rud. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta*: Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeş*: M. Vlad, farmacist. *Lugoş*: L. Vértes, farmacist. *Timişoara*: Stefan Tárczay, farmacist. *Verşeţ*: Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 6

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 53 Sibiiu, Marţi 8/20 Maiu 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr. — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 7 Maiu 1884.

Pueri sunt pueri. Pueri puerilia tractant. Pe românesce sună ḑicerea de mai sus astfeliu: Copii tot copii rĕmân, şi când vreau sĕ facă ceva bun, fac prostii.

Aşa am caracterisa cravalul junimei universitare maghiare din Cluş, dacă ea s'ar mărginì numai la basaconie inscenată de copii.

Şi n'am avea sĕ mergem mai departe, căci dela nisce oameni cu un grad de cultură înapoiat după cum este cel al junimei maghiare universitare din Cluş, nu putem sĕ aşteptăm ceva mai bun.

Noi însĕ nu ne putem oprì la atâta. In scandaloasa afacere o parte însemnată a cravalului cade asupra patrioticei presse din Cluş, şi noi trebue sĕ ne tragem seama şi cu acest factor decisiv în vieaţa publică a statului nostru.

Prostia tinerilor cu tot fanatismul ei prostie remânea, dacă pressa sĕ ţinea la demnitatea ce i s'ar fi cuvenit. Despre ţinuta poliţiei tăcem de astădată.

Secundată de pressă basaconia tinerilor s'a avantat la însufleţire. Şi fiindcă însufleţirea potentează însuşirile spirituale a le individului, şi ele 'şi află espresiune în forma coincisă, armonică şi estetică a poesiei, aşa şi însufleţirea junimei maghiare din Cluş, s'a manifestat în urlete şi strigăte — ţspargerea de feresci şi fabricarea de poesii la adressa naţiunei române.

Fie-cine din fântâna minţei şi a inimei sale scoate productele sale. Junimea maghiară din Cluş încă a produs din fecunditatea minţei şi a inimei sale o apoteosă a vredniciei sale, pentru care noi nu o invidiem, şi pressa din Cluş, încă nu va sta cu faţa cinstită înaintea Europei civilisate.

E bine că la ocasiuni date mai facem cunoscinţă cu bogăţia sufletească dintre zidurile universităţii din Cluş. Şi e îmbucurătoriu faptul că aceste problematice producte ale minţei şi inimei sûnt aplaudate de pressă şi propuse părintescului regim spre premiare.

Lucru straniu, însĕ nu se poate nega, căci el esistă. Vandalismul oamenilor desmăţaţi fu aplaudat de pressa din Cluş. Şi în numĕrul trecut am vĕḑut ce scrintite păreri frământă crerii publicistilor maghiari despre ḑiaristica noastră. Am vĕḑut că guvernamentalul *„Magyar Polgár"* a aplaudat purcederea junimei, a aţiţat populaţiunea din Ardeal la fapte analoage acestora, şi asupra lor a învocat sancţiunea guvernului.

Ca lucru sĕ devină şi mai straniu, pressa din Cluş făcea bine sĕ recomânde spre premiare academiei de sciinţe unguresci şi următoarea drăgălaşă poesie făcută într'un esces de fanatism scientific naţional unguresc şi cântată pe toate strunele la adressa naţiunei române.

Kerek ez a zsemle,
Tedd vad oláh zsebre,
Dugd be vele szádat
S tiszteld a hazánkat:
O te büdös bocskor!

Kerek ez a világ,
Sok helyt nyilik virág,
Oláhnak csak egy a:
Bitofa fa virágja.
O te büdös bocskor!

Kerek ez az ország,
Tiszta magyar ország:
Ki ellene bödül,
Kergesd ki e földröl,
Azt a büdös bocskort.

(Rotondă-i franzela aceasta,
Pune-o Românule selbatic în busunar,
Astupă-ţi gura cu ea
Şi cinstesce patria noastră:
O tu opincă puturoasă;

Rotundă e lumea aceasta;
În multe părţi cresce flori;
Pentru Români nu e decât una:
Floarea furcilor:
O tu opincă puturoasă!

Rotundă-i ţeara aceasta,
Ţeară curat maghiară,
Cel ce urlă contră-i
Gonesce-l de pe acest pământ,
Pe acea opincă puturoasă.) *)

Curioşi oameni mai sûnt cei dela pressa din Cluş. Sub scutul legei provoacă revoluţia şi sumuţă pe guvern la inscenarea revoluţiei de strade.

Şi face bine pressa maghiară că propagă revoluţia. Ar face bine sĕ o sancţioneze şi guvernul. În acel cas fraţii din Cluş ar avè a se trage numai spre munţi şi a da năvală cu moţii asupra Cluşului şi giur. Problema de assimilare — *rectius* maghiarisare cu forţa — şi aşa s'a arătat de utopie, sĕ facem cură radicală, şi apoi care va remânea pe urmă — după proverbul maghiar — închidă uşa după sine.

E curios că ḑiarele din Cluş au alunecat pre clina primeşdioasă caracterisată de noi în cele mai de sus.

Şi e şi mai curios, că ḑiariul jidan-maghiar — „Pester-Lloyd" în numĕrul de Sâmbăta trecută, vorbind despre cravalul inscenat de junimea maghiară din Cluş, cu o naivitate deamnă de a fi patentată, bagă într'o oală cu acest craval cestiunea ajutoriului de stat al bisericei noastre. Caracteristic este modul, cum tractează ḑiariul amintit această cestiune. Sĕ vedem: *„Statul maghiar ḑice „Pester Lloyd" — care după cum e cunoscut persecută naţionalităţile în mod barbar, în tot anul pune la disposiţiunea bisericei ortodocse o sumă de fl 100.000 pentru subvenţionarea preoţimei. La împărţirea acestei subvenţii pe care foile române o numesc cu rară consecuenţă* **„ajutoriu impĕrătesc"** *s'au ivit mai multe inconveniente, aşa că din mijloacele budgetului unguresc au fost subvenţionaţi de multe-ori indiviḑi, cari nu servesc spre onoare tagmei preoţesci. In consecuenţă guvernul s'a aflat indemnat a pretinde, sĕ i se arete lista celor ce ar fi a se împărtăşì. Subvenţiunea nu se restringe cu nimica, numai cât ea nu va mai sta la libera disposiţiune a sinodului, ci la propunerea autorităţii bisericesci se va încuviinţa din partea ministrului. Pretensiunea aceasta s'a respins în sesiunea sinodului archidiecesan din anul acesta, şi foile românesci de partidă provoacă pe preoţi, ca ei sub nici o condiţiune sĕ nu primească dela regim acest ajutoriu"*.

Pănă aici „Pester Lloyd." Românul ḑice că minciuna încă e vorbă. Şi dacă ea e făcută cu tendenţă, noi i ḑicem pe adevĕratul ei nume: denunciaţiune.

Sĕ stăm la vorbă şi în ce privesce aceste 2 soiuri de vorbe. Din budgetul statului pentru biserica noastră se votează pe an numai câte 50,000 florini. Jumĕtatea scie bine „Pester Lloyd" unde merge.

Dacă guvernul unguresc cu „Pester Lloyd" în frunte, vor scutì pre cele trei milioane de Români de ori ce dare directă şi indirectă, atunci ajutoriul destinat bisericei noastre va fi din mijloace neromâne. Dacă ar fi sĕ le numim cu numele am ḑice mijloace din budget unguresc, nemţesc, săsesc, slovac, sêrb, jidan etc. etc. sau budgetul statului ungar — care **polyglott** a fost, **polyglott** este şi **polyglott** va rĕmânea.

Vrednicia sau nevrednicia preoţilor nostri ca preoţi, o va judeca biserica şi nu organele administrative ale statului.

Ajutorul impărătesc şi înpărţirea lui. Noue ne este scump şi sânt numele împĕratului, scump

---

* Poesia şi traducerea o am împrumutat după „Tribuna" Nr. 18. Red.

FOIŢA.

Carmen Sylva.

Supt acest titlu, d. I. Fastenrath scrie în „Revista internaţională a d-lui Angelo de Gubernatis, următoarele:

În ḑilele noastre, mai mult ca nici odată, poesia, fica adorabilă a cerului, care, în Francia, a sĕrutat de o mie de ori fruntea lui Victor Hugo, în patria regelui-poet Alfons X, pe aceia a lui Zorilla, Campoamor şi Nunez de Arce, şi care în Germania a inspirat pe Geibel şi Freiligrath,-poesia, ḑicem, îşi găsesce câte o dată locul în palatele regilor. Oscar al Şvediei, demn urmaş al fratelui seu, artistul şi poetul Carol XV, scriè versuri foarte frumoase şi traduse imitaţiunea germână a romanţelor spaniole ale Cidului, făcută de Herder după o traducţine francesă în prosă. Regele Ludovic I al Portugaliei face sĕ vorbească limba lui Camoens pe eroii lui Schakespeare, pe principele sceptic şi visătoriu al Danimarcei şi pe maurul Veneţiei, pe când în Alcazarul din Madrid resună lira armonioase a principesei Lous Ferdinand a Bavariei, şi dona Paz de Bourbon vorbesce limba unei inimi curate şi simţitoare în poesiile sale către Virgina din Almudine vara sa Mercedes, mama sa regina Isabela şi fratele seu regele Alfons XII. La palatul din Dresda va trăì în tot-deauna suvenirea acestor studii ale regelui Ioan al Sacsoniei, care, ca tovarăş de călĕtorie, lua în totdeauna cu sine poemele nemuritoare ale lui Omer. Principele George al Prusiei, prin *Fedra* sa a rĕmas cu talentul literar credincios urmaşilor lui Frideric cel Mare; şi'n castelul din Miramar, care este un rai pământesc, ca generalitul regilor poeţi ai Grenadei, vom auḑì neîncetat cântecile romantice ale nenorocitului principe Macsimilian. Sĕ mai citām încă pe principele Nicolae al Muntenegrului, care scrie dramele naţionale cele mai frumoase.

Dar adevĕratul fenomen al epocei noastre regina Parnasului principilor, care a cântat atâtea cânturi în cât rĕsună printre fagi, este coragioasa renană căreia îi place blondul Rin german, chiar în furia lui, şi care, în pădurile dela Monrepos şi în pădurile de braḑi dela Sinaia, cântă pădurea ca pe eroul şi tatăl ei, ca pe amicul şi stăpânul ei, — această Regină Elisabeta a României, al cărui rigat cel mai scump este pădurea, această biserică verde a lui Dumneḑeu, şi al cărei nume de resbel ca poetă este *Carmen Sylva,* adecă poeta pădurii.

În această lume pe care ar voì s'o sdrobească pentru că ura oamenilor a corupt-o, cântă un om adevĕrat şi cântă furtuna care, găsind că lumea este prea strimtă, că soarele merge prea încet, că luna este prea slabă, aerul prea dulce şi marea prea liniscită, voesce sĕ aţiţe, sĕ sgudue, sĕ se pună în mânie şi sĕ rîdă. Ce suflet de foc, ce putere nesecată în acest torent de munte! Ce talent, plin de viaţă, plin de energie are această regină atât de mare în simţemintele şi cugetările sale şi în acelaşi timp atât de delicată, primind dela supuşii sei cari o adoră numele de mama răniţilor, un nume dulce pe care-l merită, după cum fratele seu, principele de Vied, ar trebuì sĕ fie numit „părintele inundaţilor!" Umplêndu-şi castelul de lumină şi de parfumuri, de cânturi şi de poveşti, de toate florile încântătoare, cari înfloresc în inima sa, de acelea mii de poesii ce vin unele după altele în tocmai ca undele unui rîu, frumoasa regină, cu pĕrul negru şi ochii albastri, cari au plâns atât de mult, simte în vinele sale focul sacru şi pe fruntea sa serutarea lui Appolon.

Meine Ruh (odihna mea) este titlul poesiilor ce au apărut şi cari o pun în întâiul rang al poeţilor nostrii lirici. Mâna sa împarte tesaure preţioase. Ea ḑice cu modestia ce trebue sĕ însoţească geniul: „Nici odată sborul spiritului teu nu va fi prea înalt, şi fineţa ta cea mai profundă abia este îndestul de bună pentru fraţii tei." Ea ar voì sĕ fie regină în regatul cugetărilor, avênd o coroană de flori, picăşi sânt numele regelui, scump şî sânt numele de: Mare principe al Transilvaniei. Şi vom fi loyali totdeauna, chiar şi în mânia celor dela „Pester Lloyd.“

Impărţirea ajutoriului şi inţelepţii dela „Pester „Lloyd.

Până în anul acesta a fost după cum ḑice „Pester Lloyd.“ Consistoriul făcea proiectul pentru împăţire 'l asternea ministrului spre aprobare şi conform proiectului aprobat se făcea distribuirea. După distribuire cuitanţele preoţilor despre banii primiţi împreună cu un raport al consistoriului se trimiteau înaltului regim spre duplă controlare. Aşa s'a urmat până acuma. Sinodului se făcea în tot anul raport despre această impărţire, şi el o lua la cunoscinţă. Ḑiarele de partidă (?) aprobau starea faptică a lucrului.

Aşa s'a făcut până în anul acesta. Şi „Pester Lloyd“ adevěrul vorbia dacă ḑicea că aşa a pretins guvernul până acuma.

Mare neadevĕr vorbesce însĕ numitul ḑiariu, afirmând că ministrul acuma are asemenea gust.

Noi înţelegem tendenţa celor dela „P. Lloyd.“ Ei denunciă conform vechiului obiceiu, şi, ca denunciaţiunea sĕ aibă mai mare efect, ne bagă într'o oală cu rebelii de studenţi unguri din Cluş.

Dacă se fac cei dela numitul ḑiariu a nu scì care e pretensiunea ministrului cu privire la ajutoriul de stat, noi îi vom lumina în câte-va cuvinte.

Prin noul statut ministerial se pretinde, ca preoţii nostri din partea autorităţii bisericesci sĕ fie îndrumaţi a suplica după ajutoriu direct la ministeriu. Se cere sĕ aibă aceşti preoţi tabelă de cualificaţiunea lor limbistică. Molitvelnicul şi Psaltirea pot sta după sobă.

Suplicele întrate la ministeriu prin provocarea consistoriului se vor trimite apoi de către ministeriu tot consistoriului spre opinare.

Consistoriul va delibera în special asupra fiecărei cereri, o va esamina, şi va da verdictul seu, care verdict se va trimite la ministeriu împreună cu protocolul despre deliberarea în consistoriu. Ministrul dacă va voì va reflecta la opinia consistoriului, dacă nu, va distribuì subvenţiunea preoţilor, despre cari va crede dênsul că sûnt vrednici.

Atâta pe scurt.

În faţa acestor umiliri dejositoare, biserica a protestat prin representanţa sa legală. Şi noi am fost cei dintâiu cari am salutat vocea bisericei, cei dintâiu, cari am aşteptat vocea bisericei, şi unicii, cari am fost calumniaţi pentru cutezanţa noastră, cu care am aşteptat vocea bisericei.

Am salutat din inimă vocea bisericei şi am făcut apel la preoţii nostri. Pentru aceasta „Pester Lloyd“ s'a supĕrat pre noi şi ne a numit ḑiariu de partidă.

Sûntem plăcut atinşi de această distincţiune. Da! Vom respinge totdeauna o umilire de care se ruşinează şi organele guvernului şi recurg la mistificări şi neadevĕruri, ca pe basa acelora sĕ poată ajunge la denunciaţiuni.

Vom lucra cu demnitate ca români şi ca ortodocşi şi nu ne vom pleca capul înaintea celor ce voesc sĕ ne umilească, şi la urma urmelor vĕḑênd bărbăţia noastră, recurg la neadevĕruri şi mistificări.

Destrăbălare din partea studenţilor, perfidie şi denunciaţiune din partea pressei maghiare — limba în care e scris nu impoartă. Aceasta este caracteristica ḑilei. Nu cercăm în cât este improvisată această situaţie, nu dacă ea e inscenată cu plan în faţa alegerilor dietali; nu ne întrebăm pentru ce s'a făcut asemenea craval tocmai în presearea memorabilei ḑile de 3/15 Maiu, care e scumpă inimei noastre.

Noi ne-am spus la timpul seu tot ce avem la inimă. Suntem români şi tot cine ne jicnesce în simţĕmêntul nostru de români va întêmpina la noi bărbăţia, ce trebue sĕ caracteriseze pre ori şi ce om fălos de originea şi neamul seu.

Am condamnat şovinismul în ambele tabere. Condamnăm cravalele vandalice, destrăbălarea şi corupţiunea, fie ea în ori şi ce uniformă, condamnăm şi denunciaţiunea ca una ce nu recomêndă reputaţia calumniatorilor.

Şi încă ceva mai avem de condamnat.

Suntem români. Prin aceasta am esprimat totul. Suntem oameni blênḑi iubitori de ordine, iubitori de dreptate, oamenii progresului, cu un cuvênt oamenii lui Dumneḑeu.

Dacă credem că a venit timpul sĕ agităm şi noi, sĕ provocăm fără voia noastră, atunci sĕ avem resoluţiunea de a înfrunta toate consecuenţele purtărei noastre, altcum devenim ridiculi, şi va trebuì sĕ condamnăm din nou una alta şi în tabĕra noastră.

Sesiunea sinodului archidiecesan.

Şedinţa a XV-a din 26 Aprilie (8 Maiu).

Şedinţa se deschide la 5 oare după ameaḑi.

Protocolul şedinţei a XIV-a se cetesce şi — se autentică.

Dep. Dr. Ioan Pop, face următoarea interpelaţiune: În urma conclusului sinodal Nr. 140 din 1882, consistoriul ca senat strins bisericesc avè sĕ aştearnă sinodului archidiecesan încă în sesiunea anului espirat un raport separat despre comuna Sĕcătura. De oare ce aceea nu s'a întêmplat nici în decursul sesiunei presente, îmi permit a interpela pre înaltul presidiu, că în ce stadiu se află causa comunei Sĕcătura şi pentru ce nu s'a raportat şi nu se reportează nimic? — Presidiul dechiară că va da rĕspuns în altă şedinţă.

Dep. Dr. D. P. Barcianu, face următoarea propunere: Avênd în vedere că multe comune de ale noastre, mai cu seamă în părţile muntoase, parte din causa estinderei teritoriale, parte din causa sĕrăciei, nu sûnt în stare a-şi susţinè o scoală proprie şi învĕţătoriu propriu; avênd în vedere că multe comune afiliate se află în aceeaşi posiţiune şi astfel în multe părţi se împedecă progresul în cultură spre paguba nu numai a poporaţiunei din acelea ţinuturi, ci şi spre paguba bisericei şi a patriei, venerabilul sinod sĕ însărcineze pre consistoriu a presenta la sesiunea procsimă sinodală un raport motivat, încât este cu putinţă şi practicabil a se introduce şi la noi, mai cu seamă în părţile muntoase ale ţĕrei, sistemul svedian cu învĕţători ambulanţi, susţinuţi de mai multe comune, — se transpune comisiunei scolare.

Urmează la ordinea ḑilei, continuarea raportului comisiunei financiare.

Raportorul comisiunei N. Petra-Petrescu în legătură cu raportul consistoriului de ddto 11 Aprilie a. c. Nr. 1857 Epitr. de sub Nr. 19 sinod, şi în legătură cu rapoartele anului 1882 arată:

a) că averea propriă a archidiecesei a crescut în a. 1883 cu 66,029 fl. 60 1/2 cr., ear depositele, concreḑut administrărei consistoriului au crescut cu 13,950 fl. 20 cr.;

b) că o subcomisiune esmisă din sinul comisiunei financiare pentru scontrarea cassei, facênd scontrarea a aflat teate în cea mai bună ordine.

Relativ la bilanţul anului 1883 şi cererea de absolutoriu a consistoriul pentru administrarea averei în a. 1883; comisiunea financiară, avênd în vedere că în raportul general al consistoriului ca senat epitropesc se face numai amintire despre raţiociniile bisericilor din afară;

că nu se atinge întrênsul importanta cestiune a fondurilor archidiecesane şi a fondurilor încredinţata consistoriului spre administrare; că nu este nicăiri evident dacă bugetul votat pe anul curent s'a consumat întreg sau a rĕmas vre-un plus din sumele preliminate;

că contul despre profit şi perderi este compus pe basa aflărei fondurilor înainte de acumulare, ear bugetul s'a compus pe basa aflărei fondurilor după contopirea lor;

că nu se arată dacă s'au făcut vr'o şcontrare în decursul anului espirat;

că sau găsit posiţiuni de erogate, cari nu sûnt în consonanţă cu bugetul votat pro 1883, ba unele sûnt cu totul afară de cadrele acelui buget, fără ca consistoriul sĕ ceară îndemnisare, — propune:

Absolutoriul cerut pentru raţiociniul anului 1883 nu se dă până nu se va presenta bilanţul pro 1883 şi nu se vor motiva posiţiunile de spese, facute preste bugetul votat.

La propunerea dep. P. Cosma, — sinodul decide: de oarece raţiociniile nu sûnt provĕḑute cu datele recerute, şi nici într'o privinţă nu sûnt presentate astfel ca sĕ se poată face o revisiune esactă, ear de altă parte pentru sumele supraerogate nu s'a cerut îndemnisare, — revisiunea lor, prin urmare şi darea absolutoriului se suspende până când se vor presenta în mod acceptabil; ceea ce pentru timpul înaintat nu se poate efectuî în sesiunea presentă. Deci se încărcineaz consistoriul ca la sinodul procsim sĕ subştearnă şi raţiociniile anului 1883 adjustate în mod acceptabil, şi sĕ-şi justifice supererogatole făcute preste buget.

Acelaşi raportor, cu privire la hârtia presidială dto 24 Aprilie a. c. Nr. 2024 Pres. de sub Nr. sinod. 80, prin care se transpune cerĕrea comisiunei administrative a tipografiei archidiecesan în causa clădirei unui local la tipografie şi unui magazin, cu un preliminar de spese în suma de 5,600 fl.— propune în numele comisiunei:

De oare ce pre anii trecuţi, încă nici până aḑi nu s'au presentat nici un raţiociniu a tipografiei, precum se ceruse prin conclus sinodal, astfel că nu se cunoasce starea averei, şi de oare ce actul amintit nu s'a presentat prin consistoriu, care are a-şi da părerea asupra lucrului din cestiune, — cererea presentă se transpune consistoriului spre dare de părere. La cas de trebuinţă neapĕrată se autorisează consistoriul a închiria airea lucalul de trebuinţă.

La propunera dep. P. Cosma, — sinodul decide; actul se transpune consistoriului, care este autorisat, ca, aflând în interesul tipografiei archidiecesane această investiţiune, se licuideze mijloacele trebuincioase bănesci pentru construcţiunile cerute.

Fiind timpul înaintat şedinţa procsimă se anuncie pre ḑiua următoare la 9 oare dimineaţa. La ordine ḑilei continuarea raporturilor comisiunilor.

Şedinţa se închee la 7 1/2 oare seara.

Adunarea comitatensă a comitatului Sibiiu.

Comitatul Sibiului şi-a ţinut Joi şi Vineri, sĕptĕmâna trecută adunarea generală ordinară.

La ordinea ḑilei au fost 117 de obiecte, dintre cari noi vom suleva numai cele de mai mare înportanţă.

Înainte de a trece la decursul acestei adunări generale, vom face unele observări cu privire la situaţia noastră în acest comitat.

---

turi de rouă ca diademă, o manta regală de pânză de păiajen, Appolon ca mareşal al curţii, Musele ca doamne de onoare, şi ca trăsură norul. Şi neputênd sĕ-şi împlinească această dorinţă, ar voì sĕ fie un rîu, care se curgă de desuptul unei stânci acoperită de muschi.

Regina poetă, de şi este născută pe înălţimile vieţei, găsesce în totdeauna accente juste, cuvinte adevĕrate pentru bucuria şi suferinţele muncitorilor. Neapărat că ea are asemenea o coroană de lauri pentru viteazul ei soţ, căruia îi place sgomotul bombelor ca cea mai bună dintre musici. Dar el trebue sĕ fie asemenea simţitoriu la dulcea melodie a poesiilor reginei, care scrie sonete în iambe de patru picioare în loc de cinci, ceea ce dă compunerilor sale o intonaţiune mult mai lirică.

Câte-va din aceste cânturi au pentru autorul acestor pagine o atragere cu totul particulară, căci a avut onoarea sĕ le auḑă recitate de regina însaşi în pavilonul de vênătoare dela Sinaia.

Poeţii spanioli au obiceiul sĕ şi reciteze versurile în Ateneul din Madrid: Campoamor, Nunez de Arce şi Manuel dela Palacio au încântat de multe ori publicul care îi asculta, şi tinerii poeţi: Emil Ferrari şi Fernandez Shaw au imitat cu succes esemplul profesorilor. Dar, ca o regină, îmbrăcată ca o ţĕrancă română, cu costumul seu bogat şi ţesut cu aur, cu vĕlul seu pe cap, sĕ cetească oaspeţilor sei după prânḑ versurile sale melodioase cu'o voce dulce şi cu arta cea mai mare, acesta este un spectacol îndestul de rar şi cu adevĕrat încântătoriu Era aniversarea luàrii Griviţei. Se dedese un banchet pe-o colină lângă mânăstirea din Sinaia.

Era un mare entusiasm în aer, şi acest entusiasm ajunse la culme când regina ne recită câte-va din versurile sale.

Ea a cântat în prosă germană, în *Pelesch märchen* (Povestile Peleşiului) plăcuta parte plină de frumseţe şi de poesie, Peleşiul acest riu cu apă albastră, care isvoresce din Bucegi, şi-ale cărui murmure se aud la noul „Castel Peleş.“

In *„Povestile Carpaţilor,“* apărute în 1883, regina poetă ne zugrăvesce pe cea mai jună dintre junele fete de pe pământ, încântătoarea Puiu, cu ochii negrii care n'a avut dela mama ei decât o mică grădină închisă între munţi, rîul şi marea, o grădină udată de ploaie, rĕcorită de zăpadă, cu rîuri, câmpii verḑi şi vii riḑĕtoare. Cine nu recunoasce în această jună fată simbolul României, ai cărei ochi negri, reflectă un mare viitor? Regina ne narează toată poesia pădurii Carpaţilor şi tristele legende ale stâncilor, lacurilor şi cascadelor.

O altă culegere de povesti formênd un volum publicat în 1883 şi întitulat: *„Leidens Endergang“* (Mersul suferinţei pe pământ, a fost botezată de eminentul critic Rudolf din Gottschall o „Divină comedie“. Totul este acì alegoric dar de o alegoriă pentru a ḑice astfel plastică şi plină de o naivitate foarte originalăşi nu se poate mai plăcută. In una din paginele cele mai mişcătoare ale acestei culegeri, îşi pune chiar viaţa sa.

Artele devenirá refugiul seu, când moartea îi răpì frumoasa sa copilă. Atunci, începu sĕ scrie, fără a băga de seamă că cultivă o artă; şi povestea română, îmbrăcat cu costum oriental, fu amicul ei. Activitatea sa este minunată: aurora o găsesce deja la lucru, în legătură intimă ca Musele. In timpul ernei, se scoală încet pentru a nu turbura liniscea soţului ei, îşi aprinde lampa şi se pune la masa sa sculpată, scriind până la ḑiuă; căci îndată ce se face ḑiuă încep datoriile sale de regină.

Suvenirea copilei sale, care iubea atât de mult cânturile române, scrise într'o limbă atât de musicală, a inspirat-o a traduce câte-va poesii ale patriei sale adoptive. Traducênd versurile lui Alecsandri, Eminescu Şerbănescu, Negruţi şi Bolitineanu, aducea un omagiu geniului naţional al Românilor. Regina îmbracă adesea costumul pitoresc al ţĕrancelor române, ca şi d-rele sale de onoare.

D. I. Fastenrath încheie articlul seu în modul următor:

Regina cunoasce limbele vechi şi moderne şi a scris pentru societatea din Bucuresci o comedie în

Este sciut că passivitatea românilor la granițele afacerilor comitatense încetă, și în locul ei pășesce folosirea terenului după împregiurările date. Natura lucrului aduce cu sine ca românii, fiind activi pe teren administrativ, sĕ facă și ei ca toată lumea, sĕ se consulte între sine, sĕ-și clarifice ideile cu privire la obiectele puse la ordinea ḑilei în adunările generale ale representațiunei comitatense. Astfel cu obiecte bine studiate și cu roluri împărțite sĕ se presenteze în adunare. Nu numai disciplina o cere aceasta, ci și buna organisație, căci cu chipul acesta am câștiga mult în ochii streinilor și în încrederea atribuită forței noastre ca element de ordine în stat.

Românii aleși în representanța comitatensă sau constituit în club după toate regulele parlamentare. Au rĕmas însĕ numai cu constituirea. Dela membrii esterni am primit mai de multe-ori solicitări la adressa domnilor din fruntea comitetului pentru neconvocarea ședințelor clubului. Noi nu le-am pupublicat, căci ḑiarul nostru prin persoana din fruntea acestui club e osêndit la tăcere spre a nu i se putea imputa provocări tendențioase.

Și acuma avem înaintea noastră o corespondență din afară, în care se plânge lumea amar asupra clubului care nu lucră nimic, și că adunarea generală de acuma cu multe obiecte de importanță a aflat pre români împrăsciați ca făina orbului.

Trebue sĕ trecem peste aceasta cestiune. Rĕul esistă și nu noi 'l vom vindeca. Atâtea elemente centrifugale ca în Sibiiu nu vei mai găsì în lume. Ajunge a amintì că aici nu sunt 2 oameni de un gênd și de o înțelegere. A cui e vina??

Adunarea generală fu presidată de domnul comite suprem. S'a luat la cunoscință însciințarea despre doliul din familia domnitoare prin repausarea împărătesei reginei Maria Anna. Asemenea s'a luat la cunoscință trecerea din vieață a fostului comite suprem Wächter, a fiscalului comitatens Göllner și a primariului orașului Gustav Kapp.

S'au promulgat mai multe legi și s'a luat la cunoscință raportul vicecomitelui privitoriu la administrația comitatului în anul 1883.

O cestiune mult agitată s'a terminat prin ordinațiune ministerială.

Era vorba, că la alegerea de oficiali comitatensi în absența comitelui suprem în conducere urmează vicecomitele ca substitut legal sau ministrul deleagă? Comitatul a decis că da. Ministrul că ba, și că din cas în cas asemenea casuri se vor regula prin delegațiune din partea ministrului.

S'a primit statutul prelucrat de comisiunea permanentă privitoriu la încuviințarea de anticipațiuni pe seama oficialilor, și pentru facerea unui statut despre pensionarea oficialilor comitatensi și a vĕduvelor și orfanilor lor, s'a ales o comisiune de 5 în persoanele domnilor Thalmann, Mangesius, Sigerius, Dr. Aurel Brote și Herzberg.

Statutul penal pentru neobservarea terminelor statorite în lucrurile câmpului se ține în suspens până se va face un statut agrar pentru poliția de câmp.

În comisia pentru reclamărea de dare, ministrul a denumit de president pre domnul Dr. Sentz, substitut al acestuia pre Mihail Kabdebo. Adunarea alege de membri ai comisiunei pe domnii Iosif Möfert și Albert Neugeboren, suplenți W. Krafft și Anton Schopf.

Devenind mai multe locuri de amploiați vacante pentru îndeplinirea acelora se constitue comisiunea candidătoare. Comitele suprem denumesce din partești trei: Bőmches, Dr. Sentz, Dr. August Arz, adunarea generală alege earăș trei: Dr. Bruckner Schuster și Fabrițius.

Pentru postul de medic cercual în Mercurea au fost trei concurenți: Dr. Iulius Lehrmann, Dr. Man și Dr.. Corneliu Moldovan. S'a ales Dr. Lehrmann.

Pentru cel de veterinariu tot în Mercurea suplicanți, Weinhold, Büsch, și Freidl. S'a ales Weinhold.

Find vacante mai multe locuri în comisiunile comitatense s'au îndeplinit. Și adecă.

a) Comisiunea centrală Stefan Krafft

b) Comisiunea administrativă Dr. Aurel Brote.

c) Comisiunea verificătoare Gustav Henrich.

d) Comisiunea statistică Martin Schuster.

e) Comisiunea justificătoare Friederich Schneider.

f) Comisiunea pentru dare de pământ: în cercul catrastal al Sebeșului pres. Wilhelm Lőw, asesor Eduard Bock; Cercul Sibiiului Senor și Ferenczi.

g) În comisia pentru crescerea vitelor. La centru: Iosef Binder, Eugen Brote, Iosef Drottleff, Simon Fuss, Iohann Georg Gőbbel, Michael Hoprich Iohan Kessler, Iosef Konnerth, Karl Mőss, Iohann Nusbächer, G. Thalmann, I. Fr. Zeibig.

h) pretura Sibiiu: Ioh. Weiss, Peter Fleischer, Mich. Lősch, Martin Halman.

i) pretura Sebeș: Fr. Fronius, Iohan Erd, Stefan Morariu, Teodor Vulc.

l) Pretura Mercurei. Karl Göllner, Iul. Harasser, Ioan Orăștean, Michail Valentin.

m) pretura Sĕliște. Al. Lebu, Stefan Milia, Nic. Mosora, Oprea Bêrza.

n) pretora Nochrichiului: Ioh. Krauss, Mich. Lienerth, Georg Schemmel, Iosef Schulerus.

După aceste alegeri obiectul mai însemnat fu statutul penal pentru comitat, care după unele propuneri ale d-lui Petru Brote s'a transpus comisiunei permanente spre întregire.

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Brașov, 2 Maiu v. 1884. Dle Redactor! Sâmbătă seara, 28 Aprilie v. a. c. sĕ aranjă convenirea colegială a reuniunei noastre de gimnastică și de cântări. Această converire e cea dintâiu din acest an și cea dintâiu sub conducerea actualului dirigent al corului reuniunei — Iacob Murășan jun. Programul a fost următoriul: 1. *„Frunzuliță, fruzuliță verde de stejar“* chor mestecat, musica arangeată în cuartet de Iacob Murășan; 2. *„Trecui valea“* (cântec popular) chor mestecat, musica de același; 3. Romanță din opera *„Linda“*, solo pentru alt de Donizetti, esecutată de doamna Mărginean; 4. *„Doina iubirei“* chor cu sopran și cu tenor, tecst de V. Alecsandri, musică de Iacob Murășan; 5. Declamațiune: *„Coroana vieții“* din poesiile lui V. Alecsandri, esecutată de domnișoara Elena I. B. Popovici; 6. *„Hymne“*, chor mestecat cu sopran solo de Mendelsson. Părțile de sopran solo din Nrii 4 și 6 ai programului au fost cântate de domnișoara S. Murășan: Tenor-solo din Nr. 4. de părintele Voina; ear acompaniamentul de Piano de domnișoara Elența Pruncu.

Cât pentru succesul întru esecutarea singuraticilor numeri ai programei, constatat cu satisfacțiune, că a corespuns așteptărilor publicului.

Prin viua aplaudare a pieselor 1, 2 și 4 s'a putut vedea cât de mult sĕ însuflețesce publicul român la ascultarea unor melodii curat naționale. Nrul 3 fiind esecutat de D na Mărginean cu o deosebită precisiune, făcù asupra publicului o astfel de plăcută impresiune, încât aplausele nu mai încetau. Aplausele ce au urmat după esecutarea Nrului 6, au fost vie dovadă, că publicul român brașovean nu apreciază mai puțin cântările clasice ca cele estetice naționale. În fine declamațiunea. D-șoara Lenci Popovici, a dovedit pătrundere deplină în spiritul poesiei eternisat de autor. Suava și flecsibila voce a d-sale, a influințat atât de plăcut asupra ascultătorilor cu deosebire la esclamațiunile eroice, încât bătăile inimei fie căruia deveneau tot mai accelerate de entusiasmul insuflat prin intonările resolute și pătrunḑĕtoare.

La această însuflețire a rĕspuns un torent de aplause, care nu mai lua sfârșit.

Atâta relativ la producțiune; după espierea programului a urmat dans, care a ținut până pela 5 oare dimineața.

In general despre spiritul cu care a decurs întreaga petrecere s'a putut observa, că n'a fost tocmai așa cu foc ca altădată. Causele — poate — timpul, care era mai potrivit pentru o petrecere deschisă în liber decât pentru una închisă. Obiecțiune — carea s'a accentuat și la alte ocasiuni — nu o pot trece cu vederea: In anumite cercuri prin sală se auḑiau în conversațiune adeseori espresiuni în limba germană; pare, că limba noastră maternă ar fi tocmai atât de săracă în termini, încât sĕ nu se poată esprima cu ea aceea, ce simte și cugetă omul! sau doară e mai de salon a amesteca în conversațiune cuvinte germ. ba chiar a vorbì germânesce decât românesce?

— Prea multă disconsiderare față de noi înșine și față de aceea ce este al nostru!

Convenirea a fost — așa ḑicênd o petrecere parțială; frumseța ḑilei de eri (1 Maiu) însĕ ne-a adus o petrecere generală — serbătoarea scolastică de primăvară — maialul. Aproape tot românașul din Brașov s'a îndulcit de această sĕrbătore, ba chiar strĕinii de alte naționalități luară parte la veselia aceasta a primăverii așa, încât frumoasa poeniță a Stejărișului era prea mică pentru încăperea unei lumi de oameni ca aceea. Pela 9 oare sara abia sĕ întoarse publicul; când se mai esecutară câteva piese naționale de către banda militară înaintea gimnasiului nostru. N'ar fi fost nimic mai frumos ca serbarea maialului în memorabila ḑi de 3/15 Maiu, dar temerea de schimbarea timpului pe de o parte și mai mult suspicionările șovinistice maghiare, cari putea fi detestabile pentru nobilul nostru focular de cultură — pentru gimnasiu — au fost tot atâtea cause, cari ne-au îndemnat la alegerea ḑilei de ieri pentru maial. Sperăm într'un timp — fie și mai depărtat — dar mai accesibil pentru libera cugetare. (!!!). *G.*

Zarand, 2 Maiu 1884. Un esamen în Valeabrad. In 29 Aprilie st. v. s'a ținut esamenul la scoala populară din Valeabrad, aparținĕtoare la protopresbiteratul Zarand. Aceasta comună curat gr. or. este abia ½ oară departe de Brad.

La esamenul început la 3 oare postm. și finit la 6 oare, au luat parte toți fruntașii satului cu parochul T. F., din Brad, erau presenți profesorii: Costin, Damian, Rimbaș, German, și corespondentul D-Voastre. Acest esamen ca și multe altele trebue sĕ umple inima de durere la fiecare inteligent, și neinteligent, carele se mai interesează de starea culturală a poporului nostru.

Intrând în scoală — carea este un edificiu corespunḑĕtor — mi a bătut la ochi murdăria. Păreții nevĕruiți, podelele pline de prav și tină, ferestrele cu geamurele sparte. Douĕ bance lungi, în cari erau îndesuiți 16 prunci și 2 fetițe, — atâți elevi erau presenți — o tablă pentru comput, toată stearsă, o mașină de comput, nefolosită de nimenea, tabele de cetire, o mapă maghiară deja antiquată — și o masă lungă de aproape 2 metrii pentru învĕțătoriu; toate acestea formau mobilieriul scoalei.

Aspectul scoalei intern este al unei locuințe fără stăpân.

Dar sĕ trecem la esamenul pruncilor, carele s'a început cu religiunea. Despărțĕmântul prim cu 9 prunci sciu se reciteze rugăciunile: Tatal nostru Născătoarea, Credeul etc. fără nici o legătură, cu totul mechanice.

Despărțĕmêntul al doilea — 9 prunci — respund din istoria biblică — binișor — după manual.

Al doilea obiect de esaminare a fost: cetirea română. Vre-o 5 prunci, cetesc bine mechanice, — după cartea de cetire de Z. Boiu, până la piesa „copilul somnuros“. De aci încolo cetirea mergea tare cu greu. Ceialalți prunci au abecedariul de Popescu și au percurs partea până la literile mari. Vre o 4 sûnt fără cărți. Cetirea nu s'a luat în legătură cu scrierea, pruncii din acest despărțămênt nu sciu sĕ ți scrie un singur semn. De recuisite de scris nici n'au auḑit. Deprinderi intuitive pe basa cuvintelor morali, nu s'au fácut de loc. In cetire învețătoriul nu a avut nimic în vedere — preste tot — afară de mechanismul cetirei. Doamne feresce de o cetire lógică sĕ fie vorba! Facultățile intelectuali aù remas cu totul neglese. Vre-o poesie — sĕ scie de rost pruncii nici pomeană!

Al treilea obiect e computul. Sûnt 4 prunci, cari sciu face computul și pre tablă, acestia provocândui învețătoriul ies la tablă. Invețățoriul Avr. Z. dă un esemplu de adițiune cu miile — numeri neaplicați — carele cu greu îl resolvesc doi prunci. Alți doi un esemplu de subtragere. In propunerea computului s'a observat vechia șiablonă — cu numeri numai pe tablă —fără a se da esemple din viață nici unul.

Ceialalți prunci 14 inși au fost întrebați, din computul mental. Și aici esemplele practice au fost cu totul neglese. Abia până la 20 s'a percurs adițiune și subtracțiunea. In colo nimic.

Al patrulea obiect maghiara. Șeasă prunci au abcdarul de Putnoky, cetesc mediocru și sciu traduce vre o 4 paradigme. Ceilalți prunci spre fericirea lor nu au cărți.

Al cincilea obiect: Cântul. Pruncii sciu cânta cântările liturgice dară așa de discordant, încât 'ți vine sĕ fugi. Poesii naționale nu sciu se cânte nici una.

Din aceste obiecte s'au esaminat. Aceste obiecte s'au propus și mai mult nimic.

---

limba francesă, întitulată; „Revenants et Revenus“, Ea face asemene versuri engleze ca Felìx Dahn.

Carmen Sylva, autoarea atâtor lucruri admirabile, merită un pelerinagiu la Sinaia. Un ilustru scriitor frances, dl Louis Ulbach, a visitat-o în 1881 și a publicat la Paris, în 1882, „Cugetările unei regine“. Aceste cugetări sunt nisce aforisme ale unui cugetătoriu profund, scrise în limba franceză de regina însuși. Eată una care va face simpatică pe autoarea ei: „Este un fel de frățietate ce se formează la ântâia vedere între cei loviți de nenorocire. Când ați purtat doliu mai mult timp, ve simțiți atrași către fiecare rochiă neagră ce întâlniți.“

D. Ulbach a adaogat la prefața sa biografiea Carmen Sylvei; și amicul nostru Tubino a dedicat reginei un articol în ilustrațiunea spaniolă și americană (Madrid 22 Iuliu 1883). Biografia sa însĕ cea mai completă este datorită penei dnei Mite Kremnitz. „Romanul“.

Era sĕ uit scrierea! Din 19 înşi 5 inşi aveau nesce probe scriptali — pentru esamen — de tot neregulate. Ceialalţi prunci nu sciu scrie nimic. Acesta este progresul în scoala din Valeabrad.

Judecând cineva ţinuta pruncilor şi a învĕţătoriului, pe timpul esamenului, întrebările şi respunsurile, veḑi îndată că esci în o scoală unde totul e negles.

Şi oare cine se poarte vina, faţă de progresul deplorabil, dela scoala numită. Sciu că nori negri ridic asupra capului meu, spunênd adevĕrul, dară trebue sĕ arĕt ranele.

In un conspect pre o coală de hârtie ce era pre masa învĕţătoriului am cetit înduşi 22 insi adecă douĕḑeci şi doi inşi, presenţi erau 18 inşi, dintre cari douĕ fetiţe.

Câţi prunci sunt obligaţi la scoală? întrebai pe învĕţătorul. N'am căpătat estras despre pruncii obligaţi dela directorul scolar — fu respunsul. Obligaţi sunt la 100 inşi adause parochul. Judele şi apoi alţi secundanţi începură a se văera de serăcie şi de aceea nu-şi trimit pruncii la scoală. Aci am putut constata că; parochul şi comitetul parochial nu au făcut absolut nimic faţă de scoală.

Nu s'au procurat pentru scoală registrele recerute deşì parochia dispune de o avere frumoasă la biserică, nu sau pedepsit absenţiile de scoală nici decât cel puţin nu se vede nici o urmă:

Pruncii ce erau presenţi la scoala aveau etatea dela 6—10 ani mai mari nici unul. dară şi acestia au crescut neregulat. Apoi sĕ nu te miri de aşa puţin progres.

Invĕţătoriul din partea sa, chiar şi la cas de a poşede mai multe cunoscinţe, şi ar poşede zelul pre carele nu-l are — totuşi cu greu ar pute face cevaşi sporiu.

Directorul — har domnului — nu se prea abate pre la scoală, se vede că pentru aceea nu a nisuit sĕ procure registrele scolari, ca sĕ nu poată fi controlat.

M'am informat asupra salariului învĕţătoresc. Acesta abia se urcă la 120 fl. v. a. dar trebue sĕ notăm că aici salariu a fost 200 fl. v. a. şi pre încetul a fost scărit de vre o 3 ani încoace la 160 fl apoi 140 fl. şi în urmă 120 fl.

Aşa merge unde sĕ licitează secret învĕţătorii şi unde parochul nu dispune de nici o autoritate.

Ce se mai ḑic de autorităţile comunali, cari pescuesc în tulbure, spre aşi face trebile lor, lăsând poporul sĕ doarmă somnul cel de moarte al nesciinţei.

Vor mai fi şi alţii de vină — în locul al doilea, dar destul pentru acum, cu cei interesaţi în locul prim.

La revedere. *Corespondentul.*

Varietăţi.

* (Denunciaţiune). Organul Kosuthianilor din Cluş „Ellenzék“ şi după el oficiosul „Hermannstädter Zeitung“ în Nri 116 şi 117 afirmă ca dl asesor consistorial şi referinte în senatul scolar al consistoriului nostru A. Trombiţaş ar primi din cassa statului salariu anual de 800 fl. In urma demintirei pretinse de numitul domn ambele foi modifică aserţiunea lor într'acolo, că acei 800 fl. ar proveni din ajutoriul ce sĕ votează în tot anul în bugetul statului bisericei noastre. Publicul nostru cetitoriu scie că salariul referintelui scolar se prestează din fondul general administrativ, care e proprietatea esclusivă a archidiecesei noastre. Astfeliu credem că funcţionarii nostri salarisaţi din acest fond pot sĕ-şi aibă vederile lor politice nedependente de cassa statului, ear maliţioasa denunciaţiune a numitelor foi române o puşcătură în vênt, care nu ve spăria pe nimeni,

* *(Bibliografic).* Invitare de prenumeraţiune. Şese ani ce am petrecut la Roma pe lângă studiarea sciinţelor filosofice şi teologice, în timp liber m'am ocupat şi cu adunarea documentelor referitoare la istoria bisericească şi politică a românilor, spre ce mi-a dat impuls şi dl C. Essarcu pre atunci Agintele României la curtea italiană, ḑicêndu-mi că în Archivul Propagandei de Fide trebue sĕ se afle multe manuscripte relative la starea bisericească a Moldovenilor şi a Valachilor, scrise de misionarii romano-catolici, cari încă din timpuri antice se aşeḑaseră în principatele romane. Domnul C. Essarcu nu s'a inşelat în presupusul sei, căci permiţêndu-mi-se a întra în Archivul Propagandei de Fide, aflai spre mare suprindere nenumĕrate documete adunate în ordine chronologica cu inscripţiunile următoare:

A. Moldavia.
1629—1676 vol. I.
1677—1695 „ II.
1696—1740 „ III.
1741—1760 vol. IV.
1761—1797 „ V.

B. Bulgaria Valachia.
1638—1699 vol. I.
1700—1727 „ II.
1728—1740 „ III.
1741—1760 „ IV.
1761—1768 „ V.
1769—1797 „ VI.
1778—1797 „ VII.

C. *Ungaria et Transilvania.*
1622—1676 vol. I.
1676—1695 „ II.
1696—1707 „ III.
1708—1727 vol. IV.
1728—1760 „ V.
1761—1777 „ VI.
1777—1843 „ VII.

D. *Greci di Croazia Dalmazia, Schiavonia, Transilvania, Ungheria.*
1642—1760 vol I.
1761—1845 „ II.

E. Miscellanea rerum Valachiarum graeci ritus Generalia. tom. I—II.

Din aceste volumuri am scos multe documente atât pentru istoria bisericească a Românilor cât şi pentru cea politică, din cele din urmă au subministrat şi dlui C. Essarcu.

Din aceste premise, publicul român poate fi asigurat, că opul, la care prin aceste vin a deschide abonamentul e destul de interesant, căci în acela se publică multe documente needite, cari până acum jăceau în pulberea Archivului de Propaganda Fide.

Titlul opului e: „Istoria diecesei române gr. cat. a Oradiei mari“, de Dr. Ioan Ardelean. Partea I. Scurtă privire asupra faselor credinţei creştine catolice la Români, dela creştinarea lor până la inceputul seclului XVIII.

Partea aceasta primă a opului va cuprinde 10—12 coale tipărite şi va eşì de sub tipariu în primele ḑile a lunei Aprile a. c.

Praţul unui esemplariu 80 cr. şi se poate abona atât la autor în Beiuş cât şi la „Cancelaria Negruţiu“ în Gherla.

Beiuş, 1 Martie 1884.

Dr. *Ioan Ardelean.*

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** (sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lum a întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm. că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Sâmbătă în 17 Maiu 1884.

Viena:	**68**	**20**	**83**	**16**	**76**
Timişoara:	**32**	**37**	**88**	**64**	**38**

Nr. 142 [731] 1—3

CONCURS.

Pentru reintregirea parochii de classa a III. din Berghin cu filia Colibi devenită vacantă, se escrie conform ordinaţiunei preaveneratului consistoriu archidiecesan din 27 Martie 1884 Nr 1307 B. acest concurs cu termin de 30 *de ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sûnt:

1. Dela 160 familii câte o ferdelă de cucuruz în grăunţe şi câte o ḑi de lucru (clacă) de familie.

2. Venitele stolari îndatinate şi regulate, cari toate la olaltă dau suma aprocsimativă de 350 fl., v. a.

Doritorii de a se aplica în această parochie au sĕ-şi subştearnă rugările inzestrate cu toate documentele prescrise de statutul organic şi regulamentul congresului din 1878, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul supra indicat.

Sebeş în 3 Maiu 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipei,
protopresbiter.

Nr. 95 [728] 3—3

Concurs.

Prin moartea parochului Ioan Oprea devenind vacantă parochia de a III clasă Cerghidului mare din protopresbiteratul Têrnavei inferioare; pentru întregirea aceleia prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela 1-a publicare în „Teleg. Rom.“

Emolumentele impreunate cu acest post sunt:

1. Locuinţă în casa parochială cu o încăpere şi o cuchnă, pre fundul intern se mai află o şură cu poiată, o pivniţă şi un coşer pentru cucuruz.

2. Porţiune canonică 10 jugere 127 °□ dintre cari 4 jugere 266 °□ arătoriu, 3 jugere 444 °□ cositoriu 2 jugere 133 °□ păşiune şi 884 °□ pădure.

3. Dela 116 familii câte douĕ mĕtrete de cucuruz cu tuleul şi câte o ḑi de lucru.

4. Venitele stolari îndatinate din cari terţialitatea e a Cantorelui.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi instruì suplicele de concurs în sensul statutului organic şi a regulamentului congresual pentru parochii şi ale aşterne oficiului protopresbiteral subsemnat până la terminul prefipt.

Deag 27 Aprile 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Têrnavei inf. în înţelegerea cu comitetul parochial.

Daniil de Tamaş,
adm. prot.

Nr. 136. [727] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa II din Vingard se escrie concurs pe basa ordinului preaveneratului consistoriu archidiecesan din 27 Martie 1884 Nr. 490. B. cu termin de *30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sûnt:

a) Dela 130 familii câte o ferdelă de cucuruz în grăunţe şi câte o ḑi de lucru (clacă).

b) Folosinţa porţiunei canonice de 5 jugere 544°□ arătură 3 jug. 437°□ fênaţ şi un juger 15° grădina.

c) Venitele stolari usitate şi regulate; acestea venite computate la olaltă dau o sumă aproape la 600 fl. v. a.

Doritorii de a se aplica în această parochie au sĕ-şi adreseze suplicele lor înzestrate cu documentele de moralitate şi celea prescrise de statutul organic şi regulamentul congresului din anul 1878, oficiului protopresbiteral subsemnat până la terminul supra arătat.

Sebeş în 27 Aprilie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 85. (729) 3—3

CONCURS.

Deoarece în urma concursului publicat în „Telegraful Roman“ Nrii. 5 7 şi 9 a. c., la postul de paroch în parochia de clasa a III din Richisdorf protopresbiteratul Mediaşului cu venit anual de 249 fl. 50 cr. v. a.; până la terminul prefipt n'a suplicat nici un individ cualificat: aşa concursul supramenţionat se publica de nou cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Mediaş 28 Aprile, 1884.

In conţelegere cu comitetul parochial

Dionisiu Chendi,
adm. prot.

Nă. 232. [726] 3—3

EDICT.

Ana născută Anghel din Agnita, protopresbiteratul Agnitei, care a părăsit pe legiuitul ei bărbat Ioan Naicu din Agnita aproape de 4 ani, fără a se sci locul ubicaţiunei ei, se citează prin aceasta a se presenta în termin *de trei luni de ḑile dela prima publicare* a acestui Edict înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul divorţial intentat asuprai se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Dela scaunul protopresbiteral gr. or. al Agnitei, ca for matrimonial de I. instanţă.

Nocrich în 24 Aprilie 1884.

Grigorie Maier,
adm. presb..

Nr. 231. [725] 3—3

EDICT.

Ioan Popenciu din Calbor, protopresbiteratul Agnitei, care a părăsit pre legiuita lui soţie Floarea născută Ion Crastavete aproape de 6 ani cu una pruncă, fără a se scì ubicaţiunea lui, se citează prin aceasta, a se presenta în termin *de 3 luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict* înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul divorţial intentat asuprai se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Dela scaunul protopresbiteral gr. or. al Agnitei ca for matrimonial de I. instanţă.

Nocrich în 24 Aprilie 1884.

Grigorie Maier,
adm. ppresb.

Nr. 403 1882 c'v. [532] 1—3

Publicaţiune.

Spre a se putea începe properativele în procesul de segregarea pădurilior şi a păşunitului în comuna **Diospataka,** şi anume pentru regularea representaţiei, statorirea preliminariului de spese şi facerea acţiunei se pune ḑi de petractare în **Diospataka pe 23 Iunie 1884** şi ḑilele următoare, la care se înyită cei interesaţi.

Deeş, 18 Faur, 1882.

Sebesal m. p.,
jude esmis.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 24

Redactor provisoriu: **Mateiu Voileanu**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 54 Sibiiu, Joi 10/22 Maiu 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr.. — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sesiunea sinodului archidiecesan.

Ședința a XVI din 28 Aprilie (10 Maiu).

Se cetesce protocolul ședinței premergĕtoare și — se dechiară de autentic.

Presidiul presentează rogarea mai multor parochieni din Sibiel pentru indeplinirea parochiei a doua, — se transpune comisiunei petiționare.

Presidiul respundênd la interpelațiunea deputatului Simeon Muntean referitoare la întregirea parochiei din Răchita-Purcareț, arată că în contra alegerei n'au incurs protest, dar în contra persoanei alesului ridincându-se invinuiri ce ar putea compromite moralitatea alesului, consistoriul au aflat de lipsă pentru constatarea adevĕrului, a intreprinde cercetare.

Causa până acum însĕ, — de oare-ce cercetarea abia acum de curênd s'au putut termina și actele încă numai acum de curênd au incurs la consistoriu, — nu s'a putut decide meritorice, pune însĕ în perspectivă că cât mai curênd se va termina, — respunsul se ia spre sciință.

Presidiul respunde la interpelarea deputatului Rubin Patița în privința alegerei de capelan în parochia Teu protopresbiteratul Mercurei și constată, că cu ocasiunea alegerei prime obvenind la aceea iregularităţi, alegerea I-a s'au nimicit și făcêndu-se și a doua alegere, consistoriul asupra acesteia până acum pentru aceea n'au hotărît încă, pentru că la alegerea aceasta, ivindu-se din causa rivalităţii concurenților fraților Marcu controverse, dorea și aștepta că aceste controverse se vor putea complana în interesul bisericei pe calea păcii și aceasta cu atât mai vêrtos, cu cât în aceasta privință au fost îndrumat chiar tata concurenților a face pașii necesari.

Acum însĕ constatându-se ca toate încercările de împăciuire s'au arătat fără resultat, află că deciderea fără periclitarea intereselor parochienilor nu se mai poate amâna, deci va stărui ca aceasta causă sĕ se decidă cât mai curênd.

Deputatul Rubin Patița se declară de mulțămit, și — respunsul se ia spre sciința.

Deputatul Rubin Patița face propunerea că: considerând cumcă prin dispozițiunile regimului în causa împărțirei ajutorului de stat s'a făcut problematică împărtășirea protopresbiterilor din acest ajutoriu, și considerând cumcă multele agende ce sûnt impuse oficielor protopresbiterale recer spese de cancelarie, pentru a căror acoperire nu esistă nici un isvor; din prisosul ce se arată la bugetul de pe anul 1885, sĕ se voteze ca spese de cancelarie pentru fie-care protopresbiter câte 100 fl. v., — se transpune comisiunei financiare.

Comisiunna organisătoare raportează asupra punctului VI din raportul general al Consistoriului pro anul 1883 cu privire la participarea bisericei noastre prin o deputațiune la festivitățile din Segedin, și la propunerea comisiunei se ia cu vot unanim următoriul conclus:

Sinodul ia la cunoscință actul de loialitate și patriotic al bisericei noastre ortodocse române din Ungaria și Transilvania îndeplinit prin participarea sa la festivitățile arangiate cu ocasiunea venirei Maiestății Sale în orașul reconstruit Segedin; constată totodată că simțĕmintele manifestate la aceea ocasiune din partea bisericei noastre prin cuvêntarea adresată Maiestății Sale Domnitoriului Împĕrat și Rege, sûnt în deplin acord cu cele ce clerul și poporul representat prin acest Sinod le nutresce de seculi.

În prea grațiosul respuns al Maiest. Sale sinodul află părinteasca încuragiare pentru biserica noastră spre a-și cultiva simțul național ca o condițiune esențială a prosperității sale.

Ce privesce preagrațioasa reflectare la împlinirea datorințelor către patrie și la respectul către legi, sinodul nu își poate ascunde nedumerirea: că aceste svaturi preaînalte a putut urma din informațiuni neesacte, cari ar trage la îndoială loialitatea și patriotismul bisericei noastre. De aceea sinodul cu vot unanim se pronunciă pentru o prea umilită adresă către Maiestatea Sa, prin carea sĕ se esprime în modul cel mai respicat că biserica noastră precum în trecut a păstrat nealterat simțul seu de loialitate și patriotism chiar și între cele mai grele ispite, cari le-au creat unele mĕsuri administrative țintitoare la jignirea intereselor naționale, și a autonomiei bisericei noastre, așa le va păstra acele și pe viitoriu ca o virtute ereditâ dela strămoși.

Pentru compunerea acestei adrese sinodul esmite o comisiune de trei stătătoare din deputații: Zacharia Boiu, Parteniu Cosma și Anania Trombițaș cu iudrumarea de a o presenta aceea fără amânare sinodului.

Comisiunea organisătoare raportează că a prelucrat representațiunea votată către guvern respective ministrul ung. reg. de culte și invețământ în privința revocărei statutului adus pentru distribuirea ajutoriului de stat de 24000 fl. dat pentru ajutorarea bisericei respective a preoțimei archidiecesane, — și representațiunea aceasta cetindu se: — se primesce cu unanimitate și se aclude la protocol atât representațiunea cât și rescriptul ministerial dimpreună cu statutul referitoriu la impărțirea ajutoriului, — representațiunea în limba română, ear rescriptul și statutul pre lângă traducerea în limba română, și în tecstul original maghiar.

Comisiunea organisătoare raportează la subșternerea consistoriului referitoare la edificarea seminariului cu luare în combinațiune a zidirei bisericei catedrale și a reședinței archiepiscopesci în urma conclusului sinodal din 4/16 Maiu 1883, — și comisiunea prin raportorul seu constată că în comisiune s'au ivit două păreri, una a maiorității de cuprinsul următoriu: — „Considerând motivele ponderoase din cari au mânecat comisiunea organisătoare, apoi sinodul archidiecesan din anul trecut acceptând propunerea de a se proiecta clădirea seminariului pe terenul liber al „gradinei flora“, cu abatere dela proiectul consistorial ca unul ce nu s'a dovedit a întruni condițiunile iginice, pedagogice și locale dorite; considerând că pe temeiul esaminărei prin esperți, terenul menționatei grădini este foarte solid și că în privirea calității corespunde pe deplin; considerând că strada ce duce pe dinaintea clădirilor de înființat s'a lărgit și în curênd se va oblì și înfrumseța, în fine considerând că după cum se dovedesce prin schița architectonică presentată de Escelenția Sa domnul archiepiscop și metropolit, spațiul disponibil ar fi suficient pentru tus-trelele clădiri intenționate (seminariul, catedrala și reședința archiepiscopeascâ); și că ar prisosì teren chiar și pe seama unei nouĕ strade pe lăturea despre oraș a terenului: — Consistoriul este însărcinat a dispune fără amânare pregătirea unui plan de clădire a seminariului pe un loc potrivit din „grădina flora“ așternând acest plan la procsima sesiune sinodală dimpreună cu preliminariul de spese. — La facerea planului sĕ se ia privire la edificânda biserică catedrală și reședința archiepiscopească“; — alta propunere a minorității de următoriul cuprins:

„Considerând că lipsa de a se lărgì edificiul seminarial Andreian e de ani constată, ca lipsă actuală și urgentă;

considerând că combinațiunile unei clădiri în loc așa numit liber stând în legătură cu alte edificii, cari toate impreună au sĕ formeze un întreg și sĕ fie monumentale, recer sume de bani de cari biserica noastră nu dispune în curênd nice nu va putea dispune;

considerând prin urmare că până la realisarea acelor edificii se recere și timp mai îndelungat și foarte depărtat față cu trebuințele actuale și urgente;

considerând că dacă se face satisfacerea trebuințelor actuali și urgente atêrnătoare de dorințe de altcum frumoase și laudabile din un viitoriu mai depărtat, instrucțiunea de care avem lipsă imperativă în toate ḑilele va suferì daune insemnate;

considerând de altă parte că cu puterile financiale ce ne stau la disposițiune, adaptându-se respective cladindu-se pe locul seminariului de acum și casele seminariului din vecinătatea nemijlocită un edificiu corespunḑĕtoriu ar suplinì lipsele pe mai mulți ani; considerând că planurile de mai 'nainte au constatat că loc este din destul pentru a se zidì un edificiu spațios, luminos și într'unind și celelalte recerințe higienice; consistoriul archidiecesan se însărcinează a dispune pregătirea unui plan de adaptare, respective de edificare a siminariului Andreian pe locul care se află cel de acum și pe locul caselor învecinate și a subșterne acest plan sinodului archidiecesan în sesiunea cea mai de aproape dimpreună cu preliminariul de spese.“

Față cu aceste propuneri deputatul E. Brote susține propunerea consist. archid. dto 14 Aprilie 1884 Nr. 1904 epitr.

FOIȚA.

Ceva despre misiunea preotului român.*)

> „Preotul este făclia, carea trebue sĕ lumineze pre om, în toate căile sale; la el alergăm ca sĕ ne aline durerile sufletesci; el trebue sĕ ne îndulcească amărĕciunile vieții din lumea aceasta“
>
> *G Lazar*, dascălul român.

Caracteristica timpului de astăḑi este nĕsuința încordată a popoarĕlor de a urca cu repeḑiunea fulgerului scara culturei și civilisațiunei.

Naturalistul cearcă a străbate din ce în ce mai afund în secretele naturii, pentru a înainta cu un pas progresul omenimei spre ținta destinată de provedință. Astronomul cu un ochiu ager caută la fenomenele de pre bolta ceriului cercând a descoperì ceva nou, care sĕ arunce lumină în sciința a cărei representant e dênsul.

Scurt ḑis, o ferbere generală se observă pe toate terenele; o luptă generală la toate popoarele, dela succesul căreia va atêrna fericirea sau nefericirea lor.

Din punctul nostru de vedere pre noi ne interesează mai de aproape poporul român de a cărui braț puternic s'a frânt ca de o stâncă de granit colosul popoarĕlor ce inundară în cursul atâtor veacuri aceste țĕri remase ca o scumpă moștenire dela divul Traian.

Grele suferințe au trecut preste capul acestui fiu al Romei; amare ḑile au avut sĕ îndure din toate părțile, dar toate acestea n'au fost în stare sĕ-l nimicească căci:

. . . .
Românul e întocmai precum stâncele mărețe
Care 'n valurile mărei furtunate și sumețe
Neclintite 'n veci remân. (*Alexandri*).

Din toate acestea s'a ridicat românul falnic și măreț și aḑi numele seu rĕsună preste țĕri și mări; aḑi scie lumea că în Orientul Europei pre țermurii bêtranului Danubiu locuesce un popor puternic în luptă și cu tendința spre perfecțiune. Gradul până la care s'a avêntat, are de a-l mulțămì calităților sale eminente și vitalității sale atât de caracteristice.

Dar pentru a se ridica la nivelul la care se află popoarĕle culte a-le seclului nostru numit al „luminei și civilisațiunei“ mai lasă mult de dorit. Incordări mari și accelerarea puterilor sûnt reclamate aḑi cu imperiositate de toți câți judecă serios asupra situațiunei Românului în raport cu a altor popoare. Dela o conlucrare armonică a tuturor atârnă fericirea scumpei noastre națiuni, scumpului nostru popor. Această fericire va fi deplină numai atunci, când raḑele culturei vor penetra până în păturile cele mai jos a le poporului spre a-l ridica din ignoranța seculară în carea l-au fost înpins vitregitățile timpului.

Poporul e punctul pre care trebue sĕ-și îndrepte privirea fie-care; în acest pământ fertil trebue sĕ lucre fie-care după posibilitate, căci numai atunci va putè avea deplină satisfacție că a lucrat pentru binele și folosul națiuni sale; numai atunci se va putè bucura și va putè spera viitoriul promis de poetul în cuvintele:

„Viitor de aur Românimea are
Și preveḑi prin seclii a ei înălțare.“

Și oare cine e acela în sarcina căruia cade cu deosebire cultivarea poporului? Respunsul la întrebarea aceasta 'l poate da cu ușurință ori și ce om care a meditat câtuși de puțin.

Sciu că unii vor ḑice, învĕțătoriul e în mâna căruia se încredințează tinerele mlădițe, odorul cel mai scump al unei națiuni. Deci el este chemat în prima linie de a se îngrigi de luminarea poporului. Respunsul acestora e foarte nimerit și conform cu natura lucrului. Dar par'că aud mii de glasuri șopca sĕ se procureze și înainteze sinodului procsim două planuri de edificare a seminariului și adecă un plan pe terenul caselor de astăḑi ale seminariului și altul pe teren liber.

---

*) Publicăm cu plăcere acest tractat îndreptat spre luminarea poporului nostru. Dela junime așteptăm regenerarea poporului întru cât el este decăḑut. Și junimea, care a îmbrățișat cariera preoțească are drept a face pretensiune ca noi cu indoite speranțe se privim la ea. Red.

După terminarea discusiunei punêndu-se la vot, — cu respingerea propunerilor maiorității și minorității din comisiune, se primesce propunerea consistoriului.

Cu aceste anunțându-se ședința următoare pe după ameaḑi la 5 oare, se pune la ordinea ḑilei continuarea rapoartelor comisiunilor și ședința se închide la 1. oară după ameaḑi.

Ședința a XVII-a din 27 Aprilie (9 Maiu).

Ședința se deschide la 5 oare p. m. și cetindu-se protocolul ședinței premerse, — se autentică.

La ordinea ḑilei raportul comisiunei organisătoare. Raportorul Demetriu Comșa raportează asupru conclusului Nr. . . . sinod. în cestiunea denumirei de protopresbiteri. Raportorul arată că în comisiune s'au desvoltat două propuneri, una a maiorității, representată prin dsa, și alta a minorității, representată prin dep. Parteniu Cosma.

a) Propunerea maiorității este:

„Denumirea protopresbiterilor fiind clar și precis normată prin Statutul organic § 53, regularea procederei „consistoriului se consideră de resolvată.“

b) Propunerea minorității este:

„Pentru denumirea de protopresbiteri până la o eventuală regulare prin congresul național, sinodul votează următoriul

Normativ.

„1. Ca se poată fi cine-va denumit de protopresbiter, „se recere sĕ aibă cualificațiunea normală, prescrisă în conclusul sinodal din 1882 Nr. 154 și sĕ fie într'unit cel puțin „a patra parte din numĕrul total al voturilor date în sinodul electoral.

„2. Dacă cel ce au într'unit în sinodul electoral cele „mai multe voturi corespunde recerințelor din pt. 1. el numai atunci poate fi preterat, dacă în comparațiune cu „dênsul, alt individ din ternariu, are cualificațiune scientifică și morală superioară, și are merite mai distinse pe „terenul bisericesc și scolar.

„La astfel de preterare se recere în consistoriu două „terțialități ale voturilor.

„3. Dacă cel ce a într'unit în sinodul electoral cele „mai multe voturi este escepționat pentru lipsă de cualificațiune, ear dintre ceialalți doi nici unul nu a într'unit „atâtea voturi, câte se recer în punctul 1., sau dacă nici „acestia nu au cualificațiunea normală: alegerea se nimicesce și cu eschiderea celor necualificați se dispune alegere „nouă, cu concurs nou.

„4. Escepțiunile din punctul de vedere al cualificațiunei scientifice și morale, și eventuala preterare admisă în „punct 2, sûnt de a se motiva la protocol în special cu „date autentice.“

Cerêndu-se prin un numĕr corespunḑĕtoriu de deputați votare nominală, și admițêndu-se:

Se pune la votare dacă propunerea minorității se primesce de basă la desbaterea specială.

a) pentru propunerea aceasta a minorității din comisiune votează: 1. Almășan Ioan, 2. Boiu Zacharie, 3. Bologa Iacob, 4. Candrea Gerasim, 5. Cosma Parteniu, 6. Cupșa Samuil, 7. Duvlea Ilariu, 8. Fateșiu Nicanor, 9. Gall Ioan, 10. Ghiaja Teofil Tit, 11. Lazar Nicolae, 12. Olariu Alecs, 13. Petcu Lazar, 14. Dr. Pop Nicolau, 15. Popoviciu Nicolau, 16. Raț Ioan, 17. Roșescu Vasilie, 18 Tordoșan Alecsandru, 19. Trombitaș; ear

b) contra propunerei minorității și pentru propunerea maiorității votează: 1. Bechnitz Ioan, 2. Barcianu Daniil Dr. 3. Brote Eugen, 4. Comșa Demetriu, 5. Cristea Nicolau, 6. Damian Simeon, 7. Găetan Nicolau, 8. Gligor Petru, 9. Lazar Moise, 10. Măcelariu Ilie, 11. Patița Rubin, 12. Petra-Petrescu Nicolau, 13. Piso Sabin, 14. Pop Ioan, 15. Popea Nicolae, 16. Popea Ioan, 17 Popescu Petru, 18. Popescu Simeon, 19. Preda Ioan, 20. Stezar Constantin, 21. Truța Petru, 22. Zacharie Ioan.

În urma acestei votări primită fiind propunerea maiorității din comisiune cu 22 voturi contra 19 — sinodul enuncie: „Denumirea protopresbiterilor fiind clar și precis normată prin Statutul organic § 53, regularea procederei consistoriului se consideră de resolvită.“

Față cu acest conclus presidentul archiepiscop declară că din posiția Sa de Archiereu în cât s'ar întêmpla denumiri contra principilor cuprinse în propunerea sa, care a dat prilegiu acestui conclus; astfeliu de denumiri le va considera de nule și nevalide, se înțelege până la o regulare a cestiunei la locul cel mai competent.

Cu acestea fiind timpul înaintat, ședința procsimă se anuncie pe mâne la 9 oare, ridicându-se ședința de astăḑi la 8 $1/4$ oare seara.

Adunarea comitatensă a comitatului Sibiiu.

Două obiecte de interes încă pentru noi pretind sĕ fie sulevate aici.

La punctul 35 privitoriu la clădirea pretoriului comitatens s'a escat o viuă desbatere. Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român împreună cu vecinii Weindel și Habermann, a înaintat la comitat cerere. În sensul acestei cereri edificarea pretoriului comitatens avea a se face după un plan nou, și sala cea mare proiectată venea spre parc. Asociațiunea transilvană ca proprietăreasa casei din strada morei încă zidea proiectatul edificiu pentru o scoală superioară de fetițe cu frontul spre parc, asemenea vecinii. Cu chipul acesta se zideau în Sibiu nesce edificii monumentale, se înfrumsețea parcul prin cărarea dealului și punerea edificielor cu frontul spre parc și comitatul își putea edifica pretoriul după un plan bine studiat.

În ădunare s'au ivit două propuneri. Comisia permanentă a propus ca sĕ se susțină conclusul vechiu. Sĕ se edifice comitatul după planul vechiu fără a reflecta la cererea vecinilor și la momentele architectonice și estetice, accentuate și de architectul Szalay. Și aceasta din mai multe motive. Mai întâi planul nou ar urca cheltuelile cu vre-o 20,000 fl.

Ce e drept ar fi mai bine așa, însĕ banii sunt bani, și viitoriul nu ne garantează că cine se va bucura de înfrumsețarea Sibiiului.

Vecinii nu sunt legați de comitat ei pot venì cu frontul spre parc. Deci sĕ remânem la planul vechiu.

Domnul advocat Cosma a propus a se lua în considerare planul nou, făcut de architectul Szalay și care a luat în combinație frontul spre parc.

Domnul Cosma se basează pe părerea architectului Szalay. Acest architect când a făcut planul cel vechiu n'a reflectat la frontul spre parc. Dênsul însuși recomândă noul plan din toate privințele.

Preste aceasta comitatul are a lua în vedere că în planul cel vechiu sala cea mare e numai o caricatură architectonică, n'are lumină suficientă n'are galerie pentru public, și zidirea ei face impossibilă o nouă zidire acomodată.

Este pentru edificare după planul cel nou.

Față cu aceste propuneri domnul asesor consistorial Nicolau Cristea a propus cestiunea de amênare.

După domnul Cristea graba strică treaba. Sĕ nu se creadă că se zidesce un circus. Edificiul din cestiune se face pentru sute de ani, și ar fi rĕu când prin grabă am scoate un monstru architectonic.

Propune deci ca comitatul sĕ se pună în conțelegere cu cetatea pentru surparea dealului din parc. După aceia se vină cu plan bine rumegat.

Punêndu-se la vot se primesce propunerea comisiei permanente și astfeliu cade părerea domnului Cosma și Cristea.

Al doilea a fost următoriul:

La discusiunea obiectului de sub Nr. 61, s'a încins o desbatere interesantă și foarte instructivă. Comuna politică **Gușterița** a dat în arêndă pe anul trecut o parte a pășunei comunali și a percipiat 900 fl., **cari au intrat în cassa comunală**. Representanța comunală a adus decisiunea: ca suma aceasta sĕ se dee ca ajutoriu pe seama ambelor scoale confesionale din comună, cea evangelico-luterană și cea gr. orientală — însĕ în **proporțiunea vitelor de jug**, ce le posed credincioșii ambelor biserici. În contra acestei proporțiuni de împărțire a recurat biserica gr. orientală; ear comisiunea permanentă comitatensă au propus: ca adunarea generală sĕ nu deê loc recursului.

În contra acesteia a ridicat cuvêntul dl asesor consistorial Anania Trombitaș, și cu provocare la articulul de lege LIII din anul 1868 § ful 23, care sună:

„În comune și orașe locuite de indiviḑi de diferite confesiuni religionare, cari comune dau din cassa domestică spre scopuri bisericesci sau în favoarea oare cărei scoale confesionali ajutoare, din ajutoarele aceste fie-care confesiune aflătoare acolo e a se împărtășì **după proporțiune dreaptă**,“ apoi la art. de lege XXXVIII din 1868 §. 25 alin. 2*), și la analogia §-fului 44 al aceleiași legi, a dechiarat că cheia de împărțire acceptată de representanța comunală, nu corespunde nici legei nici dreptății și cu atât mai puțin echităţii; de oare-ce locuitorii români din aceea comună sûnt la numĕr aproape egali cu locuitorii sași, și au scoală cu mult mai slabă decât acestia. Dênsul e de părerea că deciderea proporțiunei, în care are de a se împărțì acea sumă, nu cade în competența adunărei generale a representanței comitatense, ci — după cum a decis în casuri analoage însuși domnul ministru regesc

---

*) Acesta prescrie: „În privința acelor scoale confesionale, cari până acum s'au susținut din averea și venitul comunității (politice), stă în libera voie a comunei a susținè și pe mai departe usul de până acum; în acest cas însĕ ajutoriul are a se împărțì între scoalele de diferite confesiuni **în proporțiune dreaptă**, și nu se poate detrage nici dela o scoală confesională până nu încetă și în privința celorlalte scoale confesionale.“

§-ful 44 prescrie: „In comune, unde afară de credincioșii bisericei sau bisericelor, cari poșed institut de învĕțămênt corespunḑĕtoriu prescriptelor acestei legi, se află cel puțin 30 de prunci de alte confesiuni obligați la scoală, a căror părinți nu voiesc se folosească scoala confesională sustătătoare: comuna (politică) e datoare a înființa scoală populară comună. Spesele acestei scoale comune mai întâiu sûnt a se acoperì din acele venituri ale averei comunale, cari sûnt menite spre scopuri scolare și anume în aceea proporțiune, **în care proporțiune stă numerul pruncilor umblători la scoala comunală față cu învĕțăceii scoalelor confesionali....**“

---

tindu-mi cuvintele: nu mai puțin decât acesta are a lucra pentru cultivarea poporului și preotul și încă și într'o mĕsură mai însemnată.

Dacă căutam în trecut ne convingem că el a avut o rolă foarte însemnată în viața noastră națională; el a fost un por deschis pentru bietul țĕran apăsat de sarcinile lumei. Dênsul totdeauna a fost o sentinelă neadurmită la porțile fortăreței noastre naționale și ori și ce atac îndreptat asupra fortăreței la aflat veghind la postul seu.

De câte ori bietul român lovit de necazuri n'a alergat la preot pentru a-i alina suferințele, pentru de ai mulcomì durerile.

Nu mai puțin ca în trecut, mai vêrtos în timpul de față preotul are o frumoasă misiune de împlinit în mijlocul poporului. Aḑi mai cu samă se pretinde dela dênsul ca sĕ-și întrebuințeze toate puterile pentru că opera noastră națională sĕ reiasă cât se poate mai frumoasă și mai completă.

Cu diferite ocasiuni atât publice cât și private auḑi esprimêndu se oamenìi cam în forma asta: atunci când preotul nostru 'și va cunoasce inalta sa chiemare și când se va nisuì sĕ corespunḑă acestei chiemări poporul nostru va prospera ca o floare bine cultivată, căci el este dotat dela natură cu o mulțime de daruri frumoase, cari toate-i sunt favorabili pentru de a ocupa un loc de frunte între celelalte popoară europene.

Aceste accente când vor afla resunet în inima preotului nostru și când dênsul va fi entusiasmat pentru binele națiunei noastre, putem spera că și poporul nostru va ajunge, ba chiar va întrece pe alte popoare în multe privințe.

Este sciut, că preotul e acela, care vine mai des în atingere cu poporul, care cunoasce mai de aproape durerile, care cunoasce defectele ce le are și scie prin urmare unde ar fi de a se întrebuința medicamentele pentru sanarea acelor rele.

În ori și ce necaz la dênsul aleargă poporul ca la un părinte pentru a-i alina suferințele cari 'l apasă necontenit.

Chiar numirea de părinte cu care se îndatinează al numì poporul, indică destul de evident ce are el sĕ facă și cum are sĕ se poarte față de credincioșii turmei sale.

Precum un părinte este sufletul familiei sale, el trebue sĕ se îngrigească de a da hrană materială și spirituală fiilor sei, el este dela care atârnă fericirea sau nefericirea acelei famili; tot astfel și preotul trebue sĕ fie inima credincioșilor sei, sĕ nu peardă din vedere îngrigirea de soartea lor; sĕ planteze în trênșii religiositate și moralitate.

La aceste două puncte culminează misiunea preotului.

Ținta supremă pre carea sĕ nu o peardă din vedere nici odată este mântuirea sufletească acelor încredințați păstorirei sale.

Preotul prin sĕvêrșirea servițielor bisericesci, prin administrarea tainelor și cu deosibire prin predici trebue sĕ înfluințeze asupra credincioșilor sei încât purtându-sĕ conform perceptelor religiunii crestine sĕ se învrednicească de fericirea cea vecinică.

El trebue sĕ-i lumineze asupra destinațiunei omului, asupra purtări sale până când se află în această scurtă vieață; arătându-i că îi stă în voia liberă de a și agonisì după moarte o fericire vecînică sau din contră o pedeapsă vecinică amĕsurat faptelor sale. Ne spune s. scriptură că mântuitoriul Christos trimițênd pre apostoli sĕ propoveduiască evangelia le-a ḑis; „mergênd, învĕțați toate popoarele botezêndu i pre ei în numele tatălui și al fiului și al duchului sânt“. Din aceaste se vede că el le-a demandat totodată sĕ invețe și pre popor, care demandare sĕ referesce și la următorii apostolilor.

Drept aceea ori și care preot are sânta datorință impusă de Christos de a face pre popor cunoscut cu instituțiunile bisericesci cu momentele mai însemnate din vieața creștinismului.

(Va urma.)

unguresc de culte şi instrucţiune publică, — în competinţa comitetului administrativ comitatens. Deci aprobând pe deplin în princip nobila intenţiune a comunei politice de a promova crescerea morală-religioasă a populaţiunei — propune că: sĕ se îndrume representanţa comunală din Guşteriţă a statorì altă cheie de împărţire ţinênd în vedere citatele prescripte ale legilor ţĕrei.

În contra acesteia vorbesce directorul seminariului preparandial evang. lut. din Sibiiu C. Clein aducênd de argument aceea, că proporţiunea după vitele de jug e usitată din vechime în comuna Guşteriţa, şi că o alterare a acestui obicei ar avea de consecinţă că representanţa comunală, în prevalentă maioritate de confesiunea evang. luterană, şi-ar revoca conclusul, şi astfeliu românii din cele 900 fl. nu ar căpăta nice a noua parte. Altcum dl Clein. dechiară că propunerea d-lui Trombiţaş ar duce în consecinţele sale la *comunism*, nu la cultura poporului la care tinde dl Trb. cu atâta ardoare

Dl A. Trombiţaş replică, că nimic nu e strein vederilor sale decât comunismul învocat de dl Clein A citat legea ţĕrei şi crede că e o datorinţă a noastră precum şi a representantului înaltului regim, care e de faţă, a îngrigì ca legea sĕ nu se vateme. Dacă în urma acesteia representanţa comunală e mai gata a revoca cu totul conclusul seu decât a se conforma legilor, aceasta ar fi un act de cerbicie, care ar sta în crassă contraḑicere cu nobila intenţiune culturală a creştinilor ev. luterani din Guşteriţa.

După ce pe Clein îl sprǐginesce şi parochul ev. luteran Kast din Guşteriţă, ear domnul comite suprem dechiară că nu află ca prin conclusul de sub cestiune sĕ fie vĕtămată legea, se primesce propunerea comisiunei permanente.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Sĕlişte, în 4 Maiu. Stim. Dle Redactor! Eri s'a sĕrbat la noi ḑiua de 3/15 Maiu cu mare entusiasm. Toată tinerimea scolară, băieţi şi fete — dela scoala de toate ḑilele şi cei dela scoala de repetiţiune preste 500, îmbrăcaţi în haine de sĕrbătoare, cu stindardele scolare, luară parte la sfânta liturgie — după care s'a celebrat parastasul pentru eterna memorie şi fericita odichnire a martirilor naţiunei române. Îţi crescea inima ascultând acele ectenii frumoase — căci ḑeu rar se aud.

Favorisaţi de timp frumos şi lin pre la 12 ore s'a făcut escursiune, şi corul băieţilor de şcoală ajutaţi şi de musică, făcea sĕ rĕsune pre piaţa Sĕliştei marselliesa dlui Andreiu Murĕşan cu o aşa putere încât — la moment mare public urmă acestui convoiu fără capĕt, afară la codrul verde. — Acì ajunşi — copii de scoală iniţiaţi în jocurile naţionale, hora Sinaii, hora mitocanului etc. 'şi petreceau frumos — ear publicului present ia crescut inima de bucurie; — vĕḑênd ce viali sûnt şi ce vitalitate se află în copii de scoală.

In declamaţiuni şi cântări naţionale încă s'a produs bine copii şi în alte jocuri scolare.

Cătră seară, după usul de mai nainte întreaga procesiune s'a întors în regulă esemplară până în piaţul Sĕliştei unde un public neaşteptat de mare o întimpină cu braţele deschise — ca sĕ se îndulcească batăr acuma de aceasta sĕrbare naţională, căci peste ḑi ocupaţiunea nu le-a conces.

Marseillesa „Desteaptăte române etc.

Preoţi cu crucea 'n frunte etc. s'a cântat cu entusiasm de mic şi mare, tinĕr şi bĕtrân. Deodată o voce pătrunḑĕtoare străbate peste public. Dl învĕţătoriu Nicolau Borza ţine o cuvêntare ocasională entusiasmată, fiind pătruns tare de sentiment naţional şi cunoscênd bine trecutul poporului român. Uniunea blăstemată a celor trei naţiuni din 1438 contra sermanului popor românesc.

Când trei se obligară
Cu negru jurământ,
Sĕ-l sufere în sclăvie,
A duce viaţă-amară
Lipsit precum de drepturi
Aşa şi de pământ.

Aşa de bine întonată încât vibra şi coarda cea mai fină din inima fie-căruia. Mergerea tot mai spre rĕu şi înăduşirea simţului naţional, isbucnì acuma un veac sub Horea, care cu securea în mâni muiată în sânge de om a scris drepturile naţiunei române şi a aruncat semênţa libertăţii, în 1848 3/15 Maiu a adus fructe dulci. — Libertatea — 50.000 de inimi românesci au fost în stare se proclame libertatea unui popor servit cu totul dela 1438 până aḑi. — Europa a vĕḑut uimită că noi trăim şi neînscriş între cei vii. Ḑiua de 3/15 Maiu ne arată că unirea face puterea, că unde — e un suflet şi o gândire — şi iadul se înspăimântă. Cu bună înţelegere s'a făcut mult în 1848 şi dacă era de lipsă forţa braţului — românul viteaz şi-l punea la disposiţie căci:

Cela ce se luptă pentru dejugare
Are ḑece braţe, ḑece inimi are,
Inime de foc.

Bolintineanu.

Tare frumos a amintit, că libertatea nu se poate câştiga prin căciuliri dela guverne — şi nici prin ajutoriu strein — aceia ar fi degradare — ci sĕ câştigă prin unire şi bună înţelegere între români şi celelalte popoară împilate — şi închee numinduo de prasnic împărătesc aceasta ḑi mare de mândrie naţională. — Fie ca spiritul cel bun sĕ inspire în inimile celor 12 milioane de români din Carpaţi — Pind şi Balcani — acele simţeminte naţionale de cari erau cuprinse inimile celor 50,000 adunaţi pre câmpul libertăţi, căci atunci libertatea poporului român va cresce de sine ca florile în luna lui Maiu.

Traiască unirea! Trăiască frăţietatea şi buna înţelegere între toţi românii.

Un întreit sĕ trăiască, după care părintele I. Popa. — Mulţămesce corpului învĕţătoresc pentru iniţiativă arătând ca aceasta ḑi de reinviere naţională întrece multe alte sĕrbători de preste an în însemnătatea ei, deci bine ar fi când prin o ordinaţiune specială s'ar pune între prasnicile împĕrătesci.

Astfeliu s'a serbat ḑiua de 3/15 Maiu la noi în Sĕliste cu mare entusiasm — ca o adevĕrată ḑi de înviere naţională; ear nu după cum cu rele intenţiuni ni se ḑice: ca o ḑi de amintire a tâlhăriilor din 1848.

Fie ca acestei ḑile sĕ-i se dea însemnătatea cuvenită în toate părţile locuite de români. Fie ca memoria ei, cu cât ne depărtăm de ia sĕ se întărească tot mai tare — căci ḑeu mare însemnătate are pentru popor şi tineretul scolariu.

Onoare d-lor invĕţători pentru iniţiativă!

Onoare inteligintei noastre că au sprigiuit pre d-nii învĕţători.

Poporul ar serba această ḑi de mândrie naţională — însĕ în cele mai multe părţi lipsesc iniţiative, care se cam scie cui îi compete.

Sĕliste în 4 Maiu 1884.

Codreanul.

La ajutoriul de stat.

Preoţimea noastră din protopresbiteratul Sibiului a facut un pas bărbătesc demn de a fi imitat în întreagă archidiecesa.

Sibiiul este centrul metropoliei noastre. Sûntem făloşi cu preoţimea din giurul Sibiiului şi nutrim speranţa, ca preoţimea noastră de aici va justifica totdeauna prin fapte posiţia sa etnografică.

Salutând în totalitatea s'a preoţimea din protopresbiteratul Sibiiului, publicăm deamna ei dechiaraţiune.

Din parte-ne din adîncul inimei strigăm: „*Vivant secuentes!*“

Eată dechiaraţiunea:

„Subsemnaţii, ca preoţime a tractului gr. or. al Sibiiului, luând din comunicarea oficială a organelor administrative la cunoscinţă, că dl Ministru reg. ung. de culte şi instrucţiune, prin un esmis al seu a decretat ca „ajutoriul împerătesc“ menit pentru preoţii sĕraci şi binemeritaţi din archidiecesa gr. or. a Transilvaniei, pe viitoriu sĕ nu se mai împartă ca în trecut, prin Archiepiscopul şi Consistoriul nostru, ci prin însuşi dl ministru după premergerea petiţiunilor şi recomandaţiunilor prescrise de D-Sa, — s'au întrunit la datul mai jos însemnat în conferenţă, şi

considerând ca prin citatul emis ministerial

a) se vatămă autonomia garantată prin lege a bisericei gr. or. române,

b) se degradează Archiepiscopul gr. or. la rolul de colector al unor date statistice, de cari dl ministru n'are sĕ ţină seamă,

c) nu se mai garantează adevĕratele merite, câştigate pe terenul pastoral cultural, ba e de temut, că s'ar putè face abus de acest ajutoriu în interesul politicei dominante, carea nu poate întra în sanctuariul bisericei,

d) considerând, că representanţa legală a bisericii, sinodul archidiecesan, a decis în numele bisericei că la cas când toţi paşii ce se vor face la Înaltul regim ar rĕmânè fără resultatul dorit, Archidiecesa gr. or. română din Transilvania, renunţă la acel ajutoriu împărătesc, — dau în mod serbătoresc următoarea

Declaraţiune:

1. Preoţimea din protopresbiteratul gr. or. al Sibiiului votează în unanimitate încredere şi recunoscinţă sinodului archidiecesan şi aderează la conclusul adus în cestiunea ajutoriului împĕrătesc menit pentru preoţii gr. or. sĕrmani şi binemeritaţi din Archidiecesa Transilvaniei prin urmare;

2. La cas când nu s'ar da acel ajutoriu pe basa disposiţiunilor primitive din anul 1861, ci Înaltul regim ar insista pe lângă condiţiunile umilitoare puse de emisul dlui ministru reg. ung. de culte: preoţimea subsemnată renunţă la acel ajutoriu şi va condamna pe fiecare preot român gr. or., carele în asemenea condiţiuni umilitoare s'ar injosì al primì.

Sibiiu 8/20 Maiu 1884.

(urmează subscrierile preoţilor)

Varietăţi.

* (Modern). Cravalurile din Cluş se pare a se apropia de sfêrşit. Poliţia a interḑis o a treia întrunire proiectată a junimei universitare maghiare, şi senatul universităţii a introdus cercetare disciplinară contra urḑitorilor tumulturilor scandaloase.

Mai puţin cu minte este pressa ungurească. Ea merge cu agitaţiunea pe drumul apucat şi nu încetează cu şovinismul necălit.

Profesorul Dr. Silaşi a dat dechiaraţiune prin ḑiare respingênd invinuirile de nepatriotism aduse de junime. Ar trebuì se scie domnul profesor că astăḑi este merit a fi nepatriot în sensul băeţandrilor din Cluş. Şi cu acest nepatriotism trebue se ne fălim.

* (Negrolog). Fratele, surorile, consângenii, amicii şi parochienii comunităţii Grid cu inima sângerândă fac cunoscut că mult regretabilul paroch **Iacob Urdea** din Grid, defensor matrimonial, president al scoalei capitale veneţiane gr. or. din Veneţia inferioară, membru al comitetului administrativ din comitatul Făgăraşului etc. după un morb grav şi îndelungat a repausat în 7 Maiu a. c. st. v. la 10 oare ant. merid. în etate cam de 39 ani; ear rĕmăşiţele pământesci se vor petrece spre repausul etern în cimiteriul bisericei gr. or. din comunitatea indicată Joi în 10 Maiu st. v. an. curent la 12 oare. Fiei ţĕrina uşioară şi memoria eternă.

* (Cas de moarte). Iuliana Militariu, logodită cu Alesandru Brădean, învĕţătoriu în Neudorf la 30 Aprilie a. c. s'a mutat la cele ceresci.

* (Omor). La 10 Aprile a. c. st. v. pe drumul dintre Tălmaciu şi Vestem s'a aflat crâncen mutilat cadavrul unei fete din comuna Rîul Sadului.

Îndată s'au şi arestat trei ciobani — toţi români, şi fură transportaţi aici în închisoare. Ḑiarele din loc au luat notiţă despre aresterea acestor ciobani. La o septămână bieţii ciobani fură eliberaţi, şi noi credem că dacă s'a luat notiţă despre arestarea lor, trebuia sĕ se notifice şi punerea lor pe picior liber.

Asupra omorului plana secret şi nime nu scia cum s'ar afla ucigaşul.

Judele de criminal de aici domnul Ioan Bădilă ca din ceriu seniu are suspiţiune asupra unui sas din Tălmaciu, cu numele Iohan Blasius. Pune mâna pe el, îl aduce la Sibiiu, investigează ḑi şi noapte până ce Dumineca trecută Blasius mărturisesce, că el a omorât fata.

Cât timp a fost sub cercetare prealabilă lumea a tăcut ca pescele. Nici nu s'a sciut că el e sub cercetare, şi nici aceia că cei trei ciobani sûnt eliberaţi.

Duminecă mărturisesce Blasius, şi Luni ḑiarele din loc sciu comunica fel de fel de lucruri despre acest individ: că el e om corupt, a avut o viaţă de tot destrăbălată, că e creştin, hăbăuc, prost cum e mutul mai vonic şi altele.

Noi sûntem oameni cam prostuţi — după cum ni s'a ḑis —.

Va trebuì sĕ mai învĕţăm multe, sĕ esperiăm multe, până sĕ ajungem a înţelege unele şi altele.

În restimp de trei luni de ḑile 2 crâncene omoruri s'au întêmplat pe la noi.

Semne triste acestea şi noi nu scim cui sĕ atribuim decadinţa morală, manifestată prin atâtea fapte criminale.

* (*Bibliografic*). „Scoala Practică“ tomul III, numĕrul 1 pro Aprile a apărut şi conţine: „După esamenele de vară“ VI. „Întrebările învĕţătoriului şi rĕspunsurile scolarilor“. — „Teoria şi pracsa în educaţiune“. „Epistolele învĕţătoriului A. cătră învĕţătoriul B., Epistola I: „Despre crescerea scolarilor la ordine şi punctualitate“. — „Jertfirea lui Isac“ (lecţiune practică din istoria biblică pentru bienul II)“ — „Înmulţirea cu numeri decimali“ (lecţiuni practice ţinute preparanḑilor din Gherla, în cursul I, semestrul II). — „Semênţa (lecţiune practică din istoria naturală şi special din botanică pentru scoalele poporale, bieniul II“). — „Primul congres al corpului didactic din România“. — „Concurs pentru primirea în scolile c. r. de cadeţi“. — „Academia română,“ (ortografic). — „Învitare de preumeraţiune“.

Nr. 476/1884.

Cercular

către toate oficiile parochiale, direcțiuni scolare și învěțătorii dela scoalele confesionale gr. or. din protopresbiteratul Sibiiului.

În legătură cu cerculariul dto 22 Aprilie a. c. Nr. 421 se comunică acì ·/. programul esamenelor anuale spre luare la cunoscință și conformare.

Tot odată subsemnatul află de cuviință a ordina următoarele:

1. În ḑiua ținerei esamenului are sě fie pregătit în toată regula conspectul datelor statistice scolare pentru anul scol. 1883/4 pe blanchetele prescrise, cari se capetă în tipografia archidiecesană. Acest Conspect are sě fie pe masa presidială spre a se lua în primire. De asemenea:

2. Conspectul materiei de învěțământ percurse în decursul anului scolar. Acest conspect are sě arete în liniamentele generale ce s'a propus din fiecare obiect de învěțământ în singuraticele despărțeminte.

De sine se înțelege că amêndouě aceste conspecte au a se pregătì în câte 2 esemplare, din cari unul signat de subsemnatul va remânè în archivul scoalei, altul se înaintează oficiului protopresbiteral.

3. Directorii scolari, de asemenea toți preoții (în parochiile unde sûnt mai mulți, preoți ori unde parochul nu e tot odată și director), împreună cu 2 sau 3 delegați din partea comitetului parochial ca senat scolar, sûnt îndatorați a asista la esamen.

4. Esamenele fiind publice, nu numai că este permis, dar este chiar de dorit ca părinții pruncilor și toți câți se interesează de progresul scolar sě asiste la esamene.

5. Onorații parochi vor capacita pe creștinii nostri că ḑiua ținerei esamenului atât pentru părinți, cât și pentru prunci și comuna bisericească este o ḑi de serbătoare; că prin urmare fiecare părinte are sě-și trimită pruncii la această serbătoare, la esamen, în haine serbătoresci, și că dela aceasta serbătoare nu este iertat sě lipsească nici un elev de scoală.

6. În fie-care parochie, în ḑiua ținerei esamenului are sě se țină slujbă dumneḑeească, cu rugăciunea de mulțămită rostită din genunchi (Mulțămirea pentru câștigarea după cerere — Liturghier pag. 236 și 237). La această rugăciune au sě participe toți elevii, și încât se poate de mulți credincioși.

7. Esamenele se vor începe regulat la 8 oare dimineața. În comunele acele, în cari esamenul se va ținè numai înainte sau după meaḑă-ḑi, esamenul înainte de meaḑă-ḑi se va începe la 7 oare, ear după meaḑă-ḑi la 3 oare.

8. În acele parochii, la a căror scoale sûnt învěțători provisorici ori suplenți, membrii comitetului parochial immediat după esamen au sě se întrunească în ședință spre a se stabilì condițiunile de concurs pentru ocuparea definitivă a postului învěțătoresc.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Sibiiu, 4 Maiu 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Programul

esamenelor anuale dela scoalele din protopresbiteratul gr. or. al tractului Sibiiului cu finea anului scolar 1883/4.

Nr. cur.	Scoala parochială din	Ḑiua ținerei esamenului	Scoalele la a căror esamene învěțătorii vor participa	Învěțătorii, cari vor participa la esamen	Delegații, cari vor participa la esamen
1	**Boița**	24 Iunie	Sadu, Tălmăcel	*Ioan Barbu, D. Heuș, N. Sperlea*	*Iosif Aron* *Gregoriu Suciu*
2	**Bungard**	10 Maiu	Mohu, Sibiiu sub. inferior	*Ilie Brana,* *Toma Joandrea*	*Ambrosie Tătar* *Teodor Necșa*
3	**Cornățel**	17 Maiu a. m.	Roșia, Vurper	*Nicolae Nistor* *Mateiu Platoș*	*Iosif Aron* *Gregoriu Suciu*
4	**Cristian**	21 Maiu a. m.	Poplaca, Rusciori	*Vasile Alămorean*	*Nicolae Todoran* *Simeon Secărea*
5	**Gușterița**	9 Maiu	(Învěțătorul e delegat)	*Ilie Brana, Ioan Duma*	*Iosif Aron* *Gregoriu Suciu*
6	**Loamneș**	17 Iunie	Slimnic, Ruși	*N. Păreu, N. Șerban* *C. Fântână*	*Ioan Marian,* *Isaia Henteș*
7	**Mohu**	16 Maiu a. m.	Gușterița, Bungard	*Ioan Modran*	*Coman Hambășan* *Ioan Mera*
8	**Ocna** inferioară . .	20 Maiu a. m.	Ocna sup., Șura-mare	*I. Vințeleriu*	*Nicolae Todoran* *Simeon Secărea*
9	**Ocna** superioară . .	20 Maiu d. m.	(Învěțătorul e delegat)	*I. Drugociu*	*Nicolae Todoran* *Simeon Secărea*
10	**Poplaca**	28 Maiu	(Învěțătorii delegați)	*I. Dordea, St. Barbu*	*Ambrosie Tătar* *Teodor Necșa*
11	**Reșinari**	20—23 Iunie	(Învěțătorii delegați)	*Ioan Vestemian* *Toma Joandrea*	*Gregoriu Suciu* *Ioan Mera*
12	**Riu-Sadului** . . .	13 Maiu	Reșinari, Sadu	*Corpul învěțătoresc din Reșinari*	*Iosif Aron* *Gregoriu Suciu*
13	**Roșia**	17 Maiu d. m.	Cornățel, Vurper	*N. Nistor, I. Căliman*	*Iosif Aron* *Gregoriu Suciu*
14	**Rusciori**	21 Maiu d. m.	Cristian, Turnișor	*Ioan Dordea* *Stefan Barbu*	*Nicolae Todoran* *Simeon Secărea*
15	**Ruși**	19 Maiu d. m.	Veseud, Loamneș	*Nicolae Păreu* *Ioan Belașcu*	*Ioan Marian* *Isaia Henteș*
16	**Sadu**	29 Maiu	Tălmăcel, Boița	*N. Bobeș, N. Istrate, N. Sperlea, I. Vestemian*	*Ambrosie Tătar* *Teodor Necșa*
17	**Sibiiu**-cetate . . .	30 Iunie	(Învěțătorul bolnav)	*Lazar Negrilă*	*Coman Hambășan* *Ioan Mera*
18	**Sibiiu** suburb. inf. .	29 Iunie	Sibiiu-cetate, Sibiiu suburb. iosefin	*I. Modran, D. Băilă*	*dto dto*
19	**Sibiiu** suburb. iosef. .	27 Iunie	Bungard, Reșinari	*Lazar Negrilă*	*dto dto*
20	**Slimnic**	23 Maiu	Loamneș, Șura-mare	*Ioan Belașcu* *Dimitrie Băila*	*dto dto*
21	**Șelimber**	16 Maiu d. m.		*Ioan Duma*	*dto dto*
22	**Șura-mare**	31 Maiu	Sibiiu sub. inferior, Slimnic	*Ioan Drugociu* *Coman Fântână*	*Nicolae Todoran* *Simeon Secărea*
23	**Tălmăcel**	24 Maiu	Boița, Sadu	*N. Bobeș, N. Istrate, I. Barbu, D. Heuș*	*Ambrosie Tătar* *Teodor Necșa*
24	**Turnișor**	28 Iunie	Șelimber, Gușterița	*V. Alămorean*	*dto dto*
25	**Veseud**	19 Maiu a. m.	Ruși, Loamneș	*N. Șerban*	*Ioan Marian* *Isaia Henteș*
26	**Vurper**	3 Iunie	Roșia, Cornățel	*Ioan Căliman* *Mateiu Platoș*	*dto dto*

Sibiiu, 4 Maiu 1884.

Simeon Popescu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 142 [732] 2—3

CONCURS.

Pentru reintregirea parochii de classa a III. din Berghin cu filia Colibi devenită vacantă, se escrie conform ordinațiunei preaveneratului consistoriu archidiecesan din 27 Martie 1884 Nr 1307 B. acest concurs cu termin de 30 *de ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sûnt:

1. Dela 160 familii câte o ferdelă de cucuruz în grăunțe și câte o ḑi de lucru (clacă) de familie.

2. Venitele stolari îndatinate și regulate, cari toate la olaltă dau suma aprocsimativă de 350 fl., v. a.

Doritorii de a se aplica în această parochie au sě-și subștearnă rugările inzestrate cu toate documentele prescrise de statutul organic și regulamentul congresului din 1878, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul supra indicat.

Sebeș în 3 Maiu 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 403 1882 civ. [532] 2—3

Publicațiune.

Spre a se putea începe properativele în procesul de segregarea pădurilior și a pășunitului în comuna **Diospataka,** și anume pentru regularea representației, statorirea preliminariului de spese și facerea acțiunei se pune ḑi de petractare în **Diospataka pe 23 Iunie 1884** și ḑilele următoare, la care se invită cei interesați.

Deeș, 18 Faur, 1882.

Sebesal m. p.,
jude esmis.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouě scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pěcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 25

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS

Cărți bisericesci, literarie și scolare.

Acte oficioase.

Caiete de seris.

Dela
TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ ÎN SIBIIU
strada Măcelarilor Nr. 47
se poate procura:

Portretul fericitului archiep. și metrop. **Andreiu** bar. de **Șaguna** în mărime de 50 × 66 cm. Prețul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Portretul Esc. Sale archiep. și metrop. **Miron Romanul.** Prețul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.

Portretul P. S. domnului episcop al diecesei Caransebeșului **Ioan Popasu.** Prețul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr

Portretul marelui mecenate **Emanoil Gojdu.** Prețul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Condice scolare: Registrul, Matricula scolarilor, legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr.; Catalog de clasă legat din 10 coale 35 cr., din 15 coale 45 cr., din 20 coale 55 cr.; Chronica scolară, Protocol de clasificațiune, legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr. — Consemnarea pruncilor obligați a frecuenta scoala, Conspect despre absenții, Conspect sumaric despre absenții scolarilor pentru protopresbiteri, coala à 2 cr.

Instrucțiunea pentru manuarea condicelor scolare 20 cr.

Litere mobile pentru mașina de cetire, după ortografia fonetică, 145 bucăți. Prețul 2 fl. 50 cr.

[679] 8

Catalogul cărților gratis și franco.

Comandele se efectuesc numai prelângă **rambursă** (*Nachnahme, Posta felvétel*), computând 10 cr. pentru pachetare.

O înlesnire mare la comande mai mici sûnt asignațiunile postale, cu cari se poate trimite suma pentru cărți comandate, adaugêndu-se și porto postal.

Tipărituri pentru protopresbiteri și parochi.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 55 Sibiiu, Sâmbătă 12/24 Maiu 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **strâinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 11 Maiu 1884.

Cu numĕrul de aḑi încheiăm darea de seamă despre sinodul nostru archidiecesan. Ne-am mărginit numai la esenţa lucrurilor întêmplate, şi aceasta nu fără cuvênt. Sinodul nostru din anul acesta a lucrat sub o presiune tare anormală a împregiurărilor date, şi noi n'am voit sĕ colorim lucrurile. Aceasta în interesul bisericei şi al nimbului ei.

La încheierea raportului nostru despre sinod încă n'am avea de ḑis nimica, dacă ḑiariul confraţilor nostri — „Tribuna“ n'ar fi aflat cu cale a ne provoca în numĕrul 16 şi a illustra lucrările sinodului cu privire la mai multe obiecte de oare-care interes particular. Pusă cestiunea illustrărei pe tapet, vom vorbì şi noi în interesul restabilirei adevĕrului.

Fraţii dela „Tribuna“ nu ne sûnt oameni necunoscuţi. Înainte de schimbarea personalului în redacţiunea ḑiariului nostru, ei toţi au fost la „Telegraful Roman.“ Escepţie face domnul Slavici, şi fiindcă domnia sa face escepţie şi noi abstragem dela domnia sa.

După acestea putem sta la vorbă cu fraţii dela „Tribuna“.

În preaşma sinodului am caracterisat situaţiunea. Şi ea era de tot anormală. Nici prin cap nu ne-a trecut însĕ sĕ avem îngrigiri pentru noi, şi din această causă sĕ fim agitaţi. Noi am sciut din capul locului că posiţia ḑiarului nostru este asigurată, am sciut că sinodul va primì rĕsboiul înscenat de fraţii dela „Tribuna“, şi sciam resultatul rĕsboiului.

Ca sĕ nu lungim vorba, ne esprimăm în câteva cuvinte. Am fost în deplină cunoscinţă de lucruri. Am sciut că bărbaţii bisericei de odinioară, deveniţi prin schimbarea în redacţiunea „Telegrafului Român“ streini faţă cu instituţiunile Marelui Şaguna, vor pune toate îm mişcare ca sĕ zădărnicească ori ce lucru bun iniţiat de oamenii nesimpatici lor. Am sciut că ei vor separa şi cu această ocasiune consistoriul de persoana archiepiscopului ca cap al bisericei. Am sciut că vor aduce în sinod cestiunea, ca foaia noastră sĕ înceteze a mai fi şi organ politic.

Am sciut că sinodul preste toate acestea va trece la ordinea ḑilei, căci sinodul compus din oameni cu minte, se va ridica preste animosităţi şi va judeca real în cunoscinţă de lucruri.

Am sciut că pacinic şi îndelung răbdătoriu este presidiul sinodului nostru archidiecesan, şi sciam că el fie provocările cât de nechepsuite, şi fără tact, facĕ-se ele cu ori şi ce intenţiune — va îndruma pre cei fără tact la scoală, ca ei pe lângă carte sĕ învețe şi ceva cultură.

Toate acestea le-am sciut, şi pentru aceia am caracterisat situaţiunea, ca şi alţii sĕ o cunoască, şi sĕ o apreţieze.

Atâta cu privire la cele afirmate de ḑiariul „Tribuna“ despre agitaţia de care sufeream noi.

Despre problematica provenienţă a vederilor esprimate de noi la altă ocasiune.

Se poate că toţi domnii din fruntea consorţiului sĕ fie români, dară cumcă ei nu cu mare demnitate s'au arătat în sinodul din anul acesta, este faptă şi ea nu se va putea nega.

Este vorba de o alegere de protopresbiter. Ca concurenţi trei indiviḑi au întrat în numĕrul ternariu. Dintre acestia la alegere în sinodul protopresbiteral un candidat a întrunit 39 de voturi, al doilea 7, al treilea 1 vot.

Actele se aştern la consistoriu şi acesta se pronunţă pentru candidatul cu 7 voturi.

Presidiul din respecte canonice nu întăresce pre cel ales de consistoriu. Consistoriul în o procsimă şedinţă 'şi reasumează conclusul, actul alegerei se nimicesce şi se escrie în acel cerc alegere nouă.

În sinod a venit casul la desbatere amintit fiind el în raportul consistoriului ca senat plenariu.

Lucrul s'a presentat astfeliu. Consistoriul dintre acesti trei denumesce pre carele voesce el. Votul sinodului protopresbiteral n'are în acest sens nici o însemnătate.

Se pronunţă odată consistoriul pentru unul din cei trei candidaţi, atunci totul e terminat. S'a făcut deosebire între consistoriu şi archiereu şi s'a pus cestiunea: care e mai tare.

Consistoriul e totul s'a ḑis, şi archiereul are sĕ pună mânile pe cel ales. Ca automat el n'are nici un drept a respecta canonele, a avea şi el vederi canonice doară diferite de cele ale asesorilor consistoriali. Cu un cuvênt: el administrează tainele şi atâta e totul.

Fiind cestia de controversă obiect de interpretare a unui §. din Statutul organic, presidiul şi-a esprimat vederile sele. Propunerea făcută în această privinţă este cunoscută publicului cetitoriu.

Asemenea ne sûnt cunoscute şi propunerile maiorităţii şi minorităţii în ce privesce regularea provisorie a acestui obiect.

Fraţii dela „Tribuna“ în mod de tot tendenţios tractează în citatul articol acest obiect. Şi ei fac capital pentru consistoriu ca consistoriu, că el în sinod şi-a validitat pĕrerea sa faţă cu presidiul, care este archiepiscop. Noi ne mirăm de fraţii dela „Tribuna“ pentru această tendenţă cu ochi şi cu sprâncene.

Conclusul în acest obiect s'a luat cu voturi 22 contra 19. Şi dacă e vorba că sinodul a dat satisfacţie consistoriului, oamenii cu minte vor vedea că din voturi 22 pentru consistoriu, 9 sûnt date de însuşi consistoriul. În casuri normale nu s'ar face capital politic din această cestiune a interpretării unei legi. Şi dacă da, atunci din 22 subtrăgênd 9 resultă un rest de 13.

Că numai asupra acestui punct s'a făcut votare nominală — aceasta după părerea noastră nu va se ḑică că aici a culminat activitatea sinodului archidiecesan. Cestiuni mai importante au resolvit sinodul, şi încă le-a resolvit definitiv. Conclusul în cestiunea cu ajutoriul de stat, în ceia ce privesce adresa la Maiestate din incidentul deputaţiunei dela Segedin, sistemisarea posturilor la consistoriu, sistemisarea salarielor funcţionarilor consistoriali şi enunciarea pentru toţi a principiului de incompatibilitate, eată tot atâtea obiecte, cari dau vie dovadă despre activitatea sinodului, deşì aceste obiecte s'au votat numai prin sculare sau ridicarea mânei.

Întrebarea unde a culminat activitatea sinodului este cestiune de apreţiare, şi apreţiarea fiind lucru subiectiv, se orientează după gustul omului. Astfel stând lucrul, noi nu vom mai zăbovì la acest punct.

Principala cestiune sulevată în „Tribuna“ este desbaterea cu privire la schimbarea în redacţiunea „Telegrafului Roman“. Şi fiindcă sinodul a trecut la ordinea ḑilei preste propunerile făcute la adresa ḑiarului nostru, fraţii dela „Tribuna“ se plâng că sinodul a urmat după cum a urmat.

Stăm faţă în faţă cu fapte împlinite. „Telegraful“ apare în strada Măcelarilor şi „Tribuna“ în strada Cisnădiei. Fie-care 'şi urmează calea sa, şi noi credem că nu a sosit timpul sĕ ne încăierăm.

În sensul acesta ne folosim de cuvintele „Tribunei“ şi accentuăm: aşteptăm, fiindcă putem aştepta. *„Habemus tempus, habemus vitam“*. Stăm prin urmare în reservă. De vom mai fi încă provocaţi, vom rĕspunde, şi vom face lumină, ca lumea sĕ scie cum am stat şi cum stăm.

Aceasta ne îndeamnă sĕ nu reflectăm de astădată la tipografia archidiecesană fundată de Marele Andreiu Şaguna. In consecuenţă tàcem şi despre tipografia fundată de oamenii Marelui Şaguna în spatele celeia fundate de Marele Şaguna. Când nu ne va mai fi permis sĕ tăcem, atunci vom scrie şi noi. De mistificat ìnsĕ nu vom mistifica nici atunci, mai puţin vom vorbì tot de persoana noastră. Nu

---

FOIŢA.

Ceva despre misiunea preotului român.

> „Preotul este faclia, carea trebue sĕ lumineze pre om, în toate căile sale; la el alergăm ca sĕ ne aline durerile sufletesci; el trebue sĕ ne îndulcească amărĕciunile vieţii din lumea aceasta“
>
> *G. Lazar*, dascălul român.

(Urmare.)

Partea esenţială a chiemării preotului fiind conducerea credincioşilor spre fericirea vecinică, el trebue sĕ fie cu considerare şi la impregiurările vieţei, sĕ lumineze pre popor în toate privinţele sĕ respândească întrênsul şi alte cunoscinţe folositoare şi preste tot moravuri bune.

Deschiḑênd s. scriptură a test. vechiu, eată ce găsim în privinţa aceasta la Jeremia C. III v. 15. „Da-voiu vouĕ păstori după inima mea, cari ve vor pasce păscêndu-ve cu sciinţa“; ear într'alt loc tot la Jeremia C. I. v. 10. „Eacă am dat cuvintele mele în gura ta; eacă te am pus peste popoară ca sĕ zidesci şi sĕ rezidesci“.

Din aceste două citate apriat se vede, că problema preotului încă înaintea instituirei preoţimei prin Is. Christos, s'a cuprins în a învĕţa şi a moralisa.

Fiind aceasta o problemă generală pentru toţi preoţii, cu cât mai vêrtos se va cere aceasta dela preotul român.

Aceasta din acel punct de vedere, căci sciut este, că cu deosebire de cultură e lipsit poporul nostru şi preotul în aceasta privinţă poate face foarte mult.

Nimeni altul nu e chemat de a rĕspândi învĕţături atât de pe amvon, unde i se dă ocasiune de a-şi vede adunaţi creştinii în un numĕr mai mare, cât şi la diferite ocasiuni afară de biserică.

Aici e locul ca sĕ sbiciue unele viţii, cari ca o cangrenă mistue forţele fisice şi intelectuali a poporului nostru de altcum destul de viguros.

Unul din viţiile cele mai rele cu cele mai triste urmări este fără îndoeală **beţia**. Ea este isvorul altor patimi condemnabile, cari seacă fântâna subsistenţei unui popor, îl molesesce şi face din un popor vioiu, activ cu faţa veselă şi senină, un popor laş trândav în care nu mai recunosci pe colonistul lui Traian.

Durere! dar trebue sĕ mărturisim, că această buruiană şi-a estins rădăcinile prea tare în poporul nostru şi până când nu va succede a-o delătura cu greu va inainta poporul nostru.

Aici preotul se cerce toate mijloacele posibile, sĕ se folosească de ori ce ocasiune pentru a capacita poporul arătând relele urmări a le acestei patimi blăstămate.

Mijlocul cel mai salutar pentru ajungerea scopului în privinţa aceasta este, a căuta sĕ ocupi poporul cu alte lucruri folositoare, cari sĕ-i abată atenţiunea dela acest pĕcat.

Un alt viţiu, de care trebue ferit poporul este **lucsul**. Până a nu-şi vìrì capul acest viţiu în sinul unui popor sĕ scii că încă nu poate fi vorba de nimicirea de dărăpânarea lui.

Îndată ce el nu mai e în stare de a produce cu puterile sale proprii atâta cât pretinde lucsul, se apropie de abisul perirei.

Istoria „acest mare sacerdot al gândirei, flacăra religiei a patriei şi a artelor“*) ne arată că până când Romanii aveau un Cincinat, un Fabriţiu, cari străluciau prin simplicitatea moravurilor, Roma era falnică şi măreaţă, ea era un soare luminos, a cărui raḑe binefăcătoare se respândeau cu îmbelşugare preste tot pământul; îndată ce locul vieţei cei simple fu ocupat cu lucsul şi desfrânarea, cu paşi repeḑi merse spre decadinţă. Este o sântă datorie a preotului român de a priveghia cu ochiu ager, ca acest rĕu (lucsul) nu cumva sĕ înceapă a prinde rădăcini şi în mintea românului.

Precum întru toate unul din cele mai sigure mijloace ducĕtoare la scop aşa şi aici e **predica**. Predica este arma cea mai bine venită cu carea — bine mao vom face aceasta căci lumea de aḑi e emancipată sufletesce, şi e cam trivială în espressie cu privire la lauda proprie

---

*) Cogălnicean „Letopiseţele“.

Cuvintele noastre din urmă sunt: adevĕrul, purul adevĕr mai pre sus de toate. Sĕ primim adevĕrul, sĕ ne învoim cu adevĕrul, şi atunci nu va fi vraşbă între noi.

Cu acestea încheiăm noi darea de seamă asupra activităţii sinodului nostru archidiesesan în anul Domnului 1884.

Revista politică.

În 8/20 Maiu s'a încheiat prin rescript regal parlamentul Ungariei. În luna lui Iunie se vor face alegerile pentru perioda următoare şi la 25 Septembre a. c. se va întrunì din nou parlamentul. La alt loc publicăm după ḑiariul „Viitoriul“ messagiul de tron.

De acum se încep aşa dară adevĕratele mişcări electorale. Pentru oamenii fără câpătâiu ḑilele acestea sûnt cele mai binevenite. În timpul alegerilor se pot arangia scandalurile cele mai încornurate. Şi noi scim că alegere de deputat fără capete sparte nu se cam întêmplă în Ungaria.

Ḑiarele de eri ne aduc telegrame din Jászberény. Voind contele Apponyi sĕ-şi espună la auḑul mulţimei pograma, fù întimpinat cu petri. Oamenii cu practică vechie în ale alegerilor s'au fost îngrigit de timpuriu de miliţie. Aceasta a intrevenit şi a restabilit ordinea.

Începutul s'a făcut, cele ce sûnt se mai urmeze, vor urma, şi noi le vom înregistra ca sĕ facem studii psichologice despre desvoltarea constituţională a alegĕtorilor din Ungaria.

După închiderea parlamentului Ungariei a urmat îndată — Mercuri — deschiderea celui sêrbesc în oraşul Niş. Turburările din Belgrad în sesiunea trecută a dat ansă guvernului sĕ mute parlamentul.

După ḑiarele ce le avem înaintea noastră messagiul regal fù primit cu entusiasm.

Messagiul accentuează bunele relaţiuni ale Serbiei cu puterile europene, rectius ale puterilor europene cu Serbia, şi buna primire ce avù regele la imperatul Germaniei.

Visita principelui nostru de coroană a produs mare insufleţire în populaţiunea Serbiei, şi messagiul o înregistrează ca eveniment însemnat pentru ţeară şi popor.

Despre revoluţia internă se esprimă messagiul cu multă cruţare, şi constatând restabilirea ordinei mulţămesce parlamentului pentru loyalitatea documentată faţă cu tronul.

Închiderea sesiunei dietale.

În 20 Maiu, la 11 oare a. m. a încheiat Maiestatea Sa sesiunea dietală 1881—84 prin o vorbire de tron. Ambele corpuri legislative s'au adunat înainte de 11 oare în sala de audienţă din palatul regal, în fruntea lor cu primatele ţĕrei. La 11 oare, mareşalul de curte a referat regelui, la ce Maiestatea Sa s'a dus în sala cea mare, unde lau aşteptat membrii casei de sus şi deputaţii. Maiestatea Sa şi-a ocupat locul pe tron, şi ministrul president Coloman Tisza i-a predat vorbirea de tron, carea Maiestatea Sa o cetì, şi a cărei conţinut este următoriul:

„Onoraţilor Domni, Magnaţi şi Deputaţi! Iubiţilor Nostri Credincioşi!

Cu bucurie V'am salut pe DVoastră, când la 28 Septemvre 1881 am deschis aceasta sesiune dietală, indigitând totodată la acele agende însemnate, a căror deslegare este concreḑută Dlor Voastre.

Deşì Ne pare rĕu, că nu s'au resolvit toate acele a căror resolvire o am dorit, totuşi Ne esprimăm recunoscinţa faţă de acele, ce s'au întêmplat de atunci în interesul bunei stări, a înflorirei Ungariei Noastre iubite.

Impreunarea confinielor croate-slavone cu ţĕrile coroanei Noastre ungare, s'a inarticulat în lege, şi deşì evenimentele intervenite în acele ţĕri n'au conces, ca resultatele salutare a acestei incorporări deja astăḑi sĕ se poată simţì, credem de a fi aproape timpul, când relaţiunile ordinare restituite prin esercitarea moderată, dar energică a puterei legale, sĕ vor întărì şi părţile sântei Noastre coroane ungare astfel împreunate, între marginele legei şi constituţiunei se vor bucura în mĕsuri treptate de beneficiele vieţii constituţionale.

Ameliorarea administraţiunei financiare şi aşeḑarea judecătoriei financiare pe base corespunḑĕtoare s'a efectuit prin legile referitoare la aceste.

Convertarea imprumutului rentei a făcut un progres, încât se poate cu siguritate spera efectuirea ei definitivă şi prin aceasta întărirea creditului de stat în cel mai scurt timp.

Restabilirea ecuilibriului deşì numai între întratele şi erogatele ordinarie, este de o parte o garanţiă, ear de alta parte un resultat considerabil a acelei dorinţe serioase a naţiunei: ca sĕ aducă în ecuilibriu finanţele sale.

Introducerea gendarmeriei în ţeara întreagă, deja a resultat ameliorarea siguranţei de persoane şi avere şi asigurează progresarea acestei ameliorări.

Legea referitoare la cualificaţiunea oficianţilor şi diregătorilor, a dat condiţiunile fundamentali a ameliorării administraţiunei, până ce legea despre regularea oficielor comitatense a satisfăcut unei lipse de mult simţite.

Pe terenul instrucţiunei publice, legea despre scoalele medii pe lângă cruţarea drepturilor confesionale, asigurează controlarea trebuincioasă a puterei de stat şi regulează pretenţiunile statului faţă de aceste institute, prin ce se dă garanţie nouă pentru inaintarea culturală a naţiunei. Modificarea legei industriale este un paş însemnat spre redicarea industriei şi promovarea bunei stărì a industriaşilor.

Convenţiunea făcută cu societatea calei ferate de stat Austro-Ungare, a fost un paş de mare însemnătate spre regularea relaţiunilor de comunicaţiune atât de insemnate din punct de vedere al economiei naţionale, în care privinţă şi afară de aceasta s'au întêmplat multe lucruri demne de recunoscinţă.

Resultatele ajunse cu regularea Tisei şi cu reedificarea Szegedinului, trebue sĕ umple cu îndestulire pe ori şi cine, ear regularea prin lege a relaţiunilor interne şi a agendelor societăţii constituite pentru de a se îngrigì în contra esundărilor, ne dă garanţii, că aceea ce s'a ajuns, se va susţinea şi se va întregì.

Legea adusă despre usura şi despre acţiunile de credit daunoase, a acoperit o lipsă în general simţită, ear cea referitoare la dreptul autorilor, când asecurează posesiunea spirituală, ne întregesce legile în mod îmbucurătoriu.

A le numĕra toate, câte s'au făcut în decursul sesiunei dietale trecute, abia se poate, însĕ nu putem trece cu vederea amintirea, că şi în privinţa educaţiunei, honveḑilor, încă s'au adus legi salutare.

Aceste dispusiţiuni chiar aşa, ca şi toate acele, ce s'au decis în privinţa întregirei căilor ferate din punct de vedere defensiv, formează garanţia nedubitaveră despre aceea, că poporul nostru, pe lângă dorinţa lui de a susţinè pacea, gertfesce ori ce pentru aceea, ca despre siguranţa monarchiei sĕ putem fi linisciţi între toate împregiurările.

Când Ve aducem recunoscinţa cea mai călduroasă pentru jertfele aduse de repeţite ori în aceasta direcţiune, precum şi în interesul general al patriei, tot odată ne servesce spre bucuriă a Ve putè liniscì despre aceea, că relaţiunile prea bune amicabile, în cari stăm cu toate statele Europei, ne dau tot dreptul de a putè spera în susţinerea păcei, şi aşa avem prospecte secure, că popoarele noastre iubite şi în viitoriu se vor putè jertfi linisciţi lucrului binecuvêntat al păcei.

Este decisiune însemnată şi aceea, prin care s'a ordinat ridicarea unui edificiu parlamentariu, corespunḑĕtoriu dignităţii naţiunei.

Nu este neînsemnat sacrificiul, ce l'a luat ţeara prin aceasta asupra-şi, însĕ este motivat acest sacrificiu prin pietatea către constituţiunea de mai o miă ani şi prin aceea speranţă şi credinţă, că în acel palat se vor pronunţa în decursul seculilor următori simţemintele cele mai caracteristice — a poporului nostru credincios maghiar: credinţa către rege şi alipire către constituţiune.

Primiţi mulţămita Noastră călduroasă pentru fatigiele aduse.

Primiţi şi duceţi trimiţĕtorilor Dniei Voastre salutările Noastre sincere regale.

Cu acestea declar sesiunea dietală de încheiată.“

După cetirea vorbirei de tron, Maiestatea Sa, dimpreună cu suita de Curte s'a retras în salele laterali.

Membrii ambelor corpuri legislative s'au dus în capela de curte, unde primatele cardinal Şimor pe lângă asistenţă splendidă a ţinut un „Te Deum“.

După acea membrii ambelor corpuri legislative aderenţi partidei liberale, s'au dus la ministrul president Coloman Tisza, căruia i-au mulţămit din partea casei de sus cardinalul Haynald, ear din partea deputaţilor, ablegatul Emeric Ivanka, cărora ministrul president de tot mişcat li au mulţămit pentru aceasta aducere aminte.

Sesiunea sinodului archidiecesan.

Şedinţa a XVIII din 28 Aprilie (10 Maiu).

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m. Protocolul şedinţei XVII-a se cetesce şi — se autentică.

Presidiul respunde la interpelarea făcută de deputatul Dr. Ioan Pop, de sub Nr. prot. sinod.... în causa afacerei cu trecerile religionare din comuna Sĕcătură, arĕtând că informându-se despre starea lucrurilor, a aflat că partea adversă dela început a fost spriginită de autorităţile civile, şi astfel ar fi fost cu greu a străbate la credincioşii nostri de acolo. Mai în urmă însĕ s'au constatat, că în comuna Sĕcătură se mai află un frumos numĕr de credincioşi, cari n'au părăsit legăturile cu biserica noastră, ear pe de altă

---

nuată — poate secera succese strălucite în domeniul sentimentelor omenesci, căci ea isvoresce din inimă şi e îndreptată la inimă.

Când vorbim de predică, atât de necesară în biserica noastră, o durere adêncă ne sfaşie inima dupăce cu toţii scim că partea aceasta e foarte neglesă la noi ba chiar lipsesce cu totul.

Poate că impregiurările escusă încâtva starea faptică a acestui lucru pentru cei din generaţiunea mai bĕtrână; nu tot astfel se pot scusa cei din lumea modernă cum le place a sĕ numì, dar cercetând starea lucrului apoi faci trista esperienţă că nici atâta nu presteazǎ în folosul biserici şi naţiuni cât prestau cei din timpurile vechi; cu toate că ar fi timpul ca odată sĕ fie în chiar cu cea ce pretinde dela dênsul interesul naţional şi spiritul timpului!

Nici când mai mult ca aḑi nu a fost necesară predica, carea sĕ edifice şi moraliseze.

Dar nu numai în mod negativ poate lucra preotul spre folosul poporului şi prin urmare a naţiunei sale ci şi în mod positiv.

Ca sĕ pot fi bine înţeles cred de necesar a me esplica în privinţa aceasta, adecă nu numai cercând a oprì poporul dela anumite rele, ci şi îndemnându l a face cutare sau cutare lucru bun.

E adevĕr constatat şi recunoscut de toată lumea, că precum un individ, astfel şi un popor va putè progresa în privinţa spirituală numai sub scutul unor bune condiţiuni materiali.

Deci dacă voim a rădica poporul la un grad înalt de desvoltare spirituală, sĕ ne îngrigim de a-i procura o basă materială.

Poporul nostru e popor eminamente agricol dar în această miserie e foarte conservativ, după cum au lucrat pămêntul moşii şi strămoşii lui aşa 'l lucră şi ţĕranul de astăḑi.

De sine sĕ înţelege că nici fructele ostenelelor lui nu vor fi mai abundante ca a le strămoşilor lui.

Trebuinţele şi greutăţile cresc pe ḑi ce merge fără înse de a sci afla nouĕ isvoare de venit aşa cât sĕ poată fi contrabalansate.

Popoarĕle mai înaintate în cultură şi în privinţa aceasta au făcut progrese uriaşe şi numai ţĕranul nostru a remas morţis pre lângă datinile din bĕtrâni.

Cu o oară mai iute sĕ grăbim pentru a lumina poporul arătându-i o lucrare mai raţională a pămêntului, dacă e ca el sĕ poată ţinè concurenţă cu alte popoară. Cu cât poporul nostru va începe a-şi lucra pămêntul astfel precum sĕ îndatinează a-l lucra germânii, francesii etc.; cu atâta vor cresce veniturile şi va prospera prin urmare materialicesce. Prosperarea materială e o bună garanţie a prosperărei intelectuali.

Aici de nou apelăm la preoţii nostri, cari pot lucra în privinţa aceasta în mod miraculos.

Accentuăm înse că aici şi cu cuvêntul va putè face preotul, dar apoi mijlocul cel mai eficace este fapta, esemplul: *„Verba movent exempla trahunt“* este un proverbiu latin, pe care preotul român sĕ nu l peardă din cuget. Căci toate vorbele lui vor fi sterpe, vor remânea vorbe în vênt, dacă ţĕranul nostru nu va vedè că preotul seu lucrând pămêntul nu după cum 'l lucră dênsul, a câştigat producte însemnate atât prin calitatea cât şi prin cuantitatea lor.

Faceţi fapte demne de imitat preoţi români, cari sĕ servească ca esemple vii credincioşilor vostri căci: „esemplul este arma prin care poţi educa nu numai pre fragedul prunc, ci poţi îndrepta pe cărarea virtuţei şi pe bărbatul în vêrstă.

Acest principiu educativ l-au confirmat esperienţele seculari, l-au vestit toţi învĕţătorii omenimei dela Plato până la Hegel“. (Dr Pipoş).

„Voi sûnteţi lumina lumi şi sarea pămêntului“.

Aşa sĕ lumineze lumina voastră înaintea oamenilor ca vĕḑênd faptele voastre cele bune sĕ preamărească pre tatăl vostru cel din ceriuri“ (Mat. V. 13—17.)

(Va urma.)

parte ar fi o numĕroasă succrescenţă, care nici n'a putut trece, după lege, la altă biserică. Pe basa acestor constatări se vor face cât mai curênd cele de lipsă pe cale administravă, pentru susţinerea dreptului şi pe cale judiciară, pentru a recâştiga realităţile luate bisericei noastre în mod violent.

Interpelantul Dr. I. Pop, se declară mulţămit cu respunsul, — sinodul ia respunsul spre sciinţă.

Presidiul respunde la interpelaţiunea dep. E. Macellariu de sub Nr. prot. sinod.... în causa afacerei raţiociniilor bisericei din Gura Riului şi acuselor ridicate asupra fostului protopresbiter tractual Ioan Hannia, arătând că cu câte-va ḑile înainte de sinod a intrat la constoriu un act dela fostul protopresbiter trartual Ioan Hannia, în care se arată cât pentru persoana dênsului, care s'a presentat ca compromitată în cestiunea socotelelor fondului bisericesc din Gura-Riului, că s'a făcut un conclus judecătoresc, prin care el este scutit de ori-ce imputare. Prin aceasta lucrul e finalisat în realitate, însĕ şi în formă consistoriul va revenì la obiect şi-l va finalisa cu privire la conclusul sinodal în această afacere.

Interpelantul se declară mulţămit, esprimêndu-şi dorinţa ca la alt sinod sĕ se raporteze în causă, — sinodul ia respunsul spre sciinţă.

Deput. Eugen Brote face următoarea propunere:

Enunciatul Escel. Sale părintelui archiepiscop dela sfêrşitul şedinţei de eri, din ansa conclusului sinodal cu privire la afacerea alegerei de protopresbiter în tractul Iliei, sĕ se transpuna comisiunei organisătoare, pentru a venì în causa acestei declaraţiuni cu o propunere prin care sĕ se normeze, ce ar fi de făcut în casul când pe basa cuprinsului numitei declaraţiuni s'ar împedeca libera alegere în consistoriu. Cerênd urgenţă pentru această propunere, — sinodul nu află motiv a revenì asupra cestiunei.

Comisiunea ad hoc, esmisă sub Nr. prot. sinod.... pentru a presenta în project de adresă omagială către Maiest. Sa împĕratul şi regele din incidentul respunsului primit de deputaţiunea bisericei rom. ort. cu ocasiunea sĕrbărei pentru reconstruirea Segedinului, presentă prin raportorul seu A. Trombiţaş acest proiect de adresă. Cu unele emendări, — sinodul primesce cu unanimitate această adresă în tecstul alăturat.

Urmează la ordine raportul comisiunei organisătoare, cu privire la propunerea dep. S. Dămian de sub Nr. prot. sinod. 96 în causa adausului de cuicuenale la salariul vicariului archiepiscopesc.

Raportorul P. Cosma propune în numele comisiunei — şi sinodul decide: cestiunea ameliorărei salarielor funcţionarilor consistoriali pentru astădată se privesce de resolvită prin conclusul sinodal de sub Nr.... sinodal al acestei sesiuni.

Aceeaşi comisiune prin raportorul A. Trombiţaş cu privire la propunerea dep. V. Roşescu de sub Nr. 92 sinod. pentru tipărireă de carte postale de espediţiune şi primire, propune şi, — sinodul decide: propunerea se transpune consistoriuluì spre competentă afacere.

Comisiunea scolară, cu privire la propunerea deput. Dr. D. P. Barcianu de sub Nr. sinod.... în causa întroducerei sistemului de învĕţători ambulanţi, propune prin raportorul seu I. Popea şi, — sinodul decide: consistoriul e însărcinat a presenta la sesiunea procsimă sinodală un raport motivat, încât este cu putinţă şi practicabil a se întroduce la noi, mai cu seamă în părţile muntoase ale ţĕrei, sistemul cu învĕţători ambulanţi, susţinuţi de mai multe comune.

Urmează la ordine raportul comisiunei de 3, esmise în causa propunerei dep. Petru Truţa de sub Nr. 102 sinod, cu privire la schimbarea făcută în redacţiunea „Telegrafului Român" în a. 1883 şi la precisarea posiţiei acestei foi faţă cu archidiecesa.

Raportorul L. Petcu propune în numele comisiunei şi, — sinodul avênd în vedere că diposiţiunea testamentară a Marelui Andrei, relativă la „Telegraful Român" nu poate deoblega pe archidiecesă, respective pe sinod a recunoasce pentru totdeauna ca „Telegraful Român" sĕ fie organul archidiecesei ca foae politică, avênd în vedere că, pentru ca „Telegraful Român," ca foae politică sĕ fie organul archidiecesei ar trebuì aici în sinod sĕ i-se dee direcţiunea politică;

avênd în vedere că sinodul nu are şi nu voiesce a se ocupa de politică;

trece preste această cestiune la ordinea ḑilei;

ear cât privesce cererea de a se întroduce, din motivul schimbărei în redacţiune cercetare disciplinară în contra comisiunei tipografice, avênd în vedere că, fostul redactor N. Cristea însuşi a abḑis dela redacţiunea „Telegrafului român" şi astfel lipsesce ori-ce substrat pentru o astfel de cercetare, — nu află de trebuinţă nici o cercetare.

Fiind timpul înaintat, şedinţa următoare sĕ anuncie pe după ameaḑi la 4 oare. La ordine continuarea raporturilor comisiunei. Şedinţa se ridică la 2 oare d. m.

Şedinţa a XIX-a din 28 Aprilie (10 Maiu).

Şedinţa se deschide la 4 oare după ameaḑi; pentru autenticarea protocolului şedinţei a XVIII precum şi acelei presente se vor lua dispositiuni mai târḑiu.

La ordinea ḑilei se pune raportul comisiunei petiţionarie.

Raportorul acesteia, deputatul Alecsiu Olariu referează asupra următoarelor petiţiuni;

a) a comitetului parochial din Bĕrlad pentru un ajutoriu de 300 fl. spre scopul zidirei, respective reparărei edificielor parochiali;

b) a parochului din Şelimber Ioan Çintea pentru un ajutoriu de 100 fl.,

c) a comitetului parochial din Pescera pentru solvirea ajutoriului de 100 fl încuviinţat în anul trecut;

d) a sinodului parochial din Malomfalĕu pentru scopul zidirei de supraedificate pe curtea parochială;

e) a filiei Bĕţani-mari pentru un ajutoriu pe sama bisericei;

f) a lui Ioan German catichet la scoala de stat din Brad pentru un ajutoriu;

g) a învĕţătoriului din Hădĕrĕu, Ioan Berghia pentru un ajutoriu;

h) a preotului Michail Contes din Câmpeni pentru o subvenţiune anuală de 300 fl.

i) a filiei Jimbor pentru un ajutoriu pe seama bisericei;

k) a învĕţătoriului Ioan Huruban din Corunca pentru un ajutoriu;

l) a învĕţătoriului Vasiliu Lupu din Someşul rece pentru un ajutoriu;

m) a comitetului parochial din Banpotoc şi Chimindia pentru un ajutoriu de 300 fl. la zidirea scoalei;

n) a învĕţătoriului V. Şeulean din Cucerdea română pentru un ajutoriu;

o) a preotului Georgiu Marian din Şard pentru un ajutoriu de 70 fl. ca adaus la salariul învеţetoresc;

p) a comitetului parochial din Călăţele pentru un ajutoriu spre scopul terminărei edificiului scolariu;

q) a comitetului parochial din Mihăesci pentru un ajutoriu pe seama bisericei;

r) a învĕţatoriului Vasiliu Apolḑean din Ruscior pentru un ajutoriu;

s) a învĕţătoriului din Avrig Nicolau Neicu pentru un ajutoriu;

t) a comitetului parochial din Secu pentru un ajutoriu pe seama reparărei bisericei;

v) a fostului învĕţătoriu în Boholt Ioan Botean pentru restituirea în funcţiune, — se transpun consistoriului.

Acelaş raportor referează asupra următoarelor petiţiuni:

α) a comitetului parochial din M. St. Georgiu pentru întregirea parochiei şi în legătură cu aceasta petiţiunea a 4 locuitori de acolo pentru de a se lăsa în funcţiune fostul paroch Ioan Runcan;

β) a locuitorilor Mateiu Avram şi Mateiu Ioan din Zdrapţi pentru resolvirea causei lor, contra parochului Ioachim Comşa;

γ) a parochienilor din Berghin pentru a se resolvì causa lor contra fostului paroch Petru Morariu;

δ) petiţiunea învĕţătoriului Vasiliu Pop din Petea de campie contra preotului Ioan Vătăşan ca director scolariu:

ε) petiţiunea parochului din Marişel Teodor Lung pentru deciderei causei cu parochienii sei.

ζ) petiţiunea fostului învĕţătoriu în Reşinari Ioan Meţu pentru deciderea procesului seu disciplinariu, — se transpun consistoriului spre competenţă afacere.

Petiţiunea comitetului parochial din Şard prin carea cere a se constringe protopresbiterul concernente a le solvì restul de 65 fl. din ajutoriul votat de consistoriu pentru parochie şi a se anecta la protopresbiteratul Sighişoarei. —

Se transpune consistoriului spre competenţă afacere cu aceea că partea a 2. a petitului, fiind cererea întârḑiată nu se poate încuviinţa.

6. Petiţiunea sinodului parochial din Budila protopresbiteratul Treiscaunelor pentru a se anecta la protopresbiteratul Braşovului, — fiind espirat terminul pentru astfel de reclamări nu se poate încuviinţa.

Petiţiunea parochienilor din Paloş pentru anectare la protopresbiteratul Cohalmului.

Din consideraţiune că această comună a fost petiţionat în privinţa aceasta în terminul prescris, — sinodul aflându-o destul de motivată o încuviinţează.

Se referează asupra următoarelor petiţiuni:

1. a sinodului protoprosbiteral al tractului Reghinului pentru sistemisarea unui salariu anual de 200 fl. pe seama protopresbiterului ca totodată paroch în Reghin, şi totodată pentru acordarea unui ajutoriu anual din fundaţiunea Şagunaiană până la resplătirea dătoriei ce o are protopresbiteratul la fondurile archidiecesane.

2. a parochului Teodor Pop din Bucerdea vinoasă prin carea protestează contra ţinerei de cărcĭumă în apropierea bisericei.

3. a comitetului parochial din Sibiel pentru întregirea parochiei a II, — se transpune consistoriului spre competentă afacere.

La ordinea ḑilei continuarea raportului comisiunei bisericesci. Raportorul aceleia Petru Truţa raportează asupra propunerei deputatului sinod. Ioan Popea, ca Escel. Sa părintele archiepiscop şi Metropolit sĕ fie poftit a înainta sinodului episcopesc deliberarea causei scurtărei serviciului dumneḑeesc, şi a se provoca preoţimea parochială ca sĕ ţină cuvêntări bisericesci, — propunerea în ambele direcţiuni se transpune consistoriului archidiecesan spre ulterioara afacere.

Comisiunea financiară prin raportorul seu Sabin Piso referează asupra hârtiei consistoriului archidiecesan dto 11 Aprilie a. c. Nr. 1868 E., prin care se subşterne proiectul de buget al consistorinlui pentru anul 1885.

Primindu-se proiectul consistoriului de basă la desbatere specială, bugetul se votează din posiţie în posiţie şi se statoresce în tecstul ce se alătură la protocol sub lit... cu acel adaus ca din pos. 3. dotaţiunea clerului a fondului „Rudolfin" sĕ se dea pentru toate oficiele protopresbiterale câte 100 fl. ca pauşal de cancelarie la cas, când în urma conclusului sinodal din 20 Aprilie a. c. Nr. 52 nu se vor împărtăşì din ajutoriul de stat.

Urmează raportul comisiunei pentru bugetul casei.

Sinodul accĕptează şi statoresce diurnele şi spesele de călĕtorie a deputaţilor după conspectul statorit de comisiune şi anume spese de drum..... şi diurne.... încuviinţează pentru spesele biroului ca pauşal 50 fl. şi însărcinnază consistoriul a solvi aceste spese în suma totală de 2820 fl. 96 cr.

Pentru autenticarea protocoalelor şedinţelor XVIII şi XIX, — se defige ḑiua de mâne la 11 oare înainte de ameaḑi, prin o comisiune compusă din toţi deputaţii, câţi vor fi presenţi.

Cu acestea sesiunea presentă a sinodului archidiecesan s'a declarat de încheiată.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman".

Gurariului în 7 Maiu 1884. Domnule Redector! Alegerea celor doi delegaţi ai cercului Cristianului la conferenţa generală naţionala, a fost folosită de dl „Argus" drept pretecst, ca în Nr. 52 a „Telegraf. Rom." din est an, sĕ lovească în onoarea preoţimei, a învĕţătorilor şi mai cu seamă în a şefului tractului Sĕlişte.

Zădarnică străduinţă! Zăpăceala acestui corespondent anonim este o vie dovadă, că-i lipsesc argumentele; de aceea dă aici, ca sĕ levescă airea.

Mănia de a scrie ceva, l'a dus aşa departe, încât amestecă ca în bota ţiganului tot feliul de marfă. S'a înfundat bietul în labirintul ideiler sale confuse, şi apelează apoi la Vener. Consistoriu Archidiecesan de se va putea, sĕ ne facă pe toţi de o potrivă. Dar glasul măgariului nu străbate până în ceriu. —

Lăsând altor bărbaţi mai competenţi sarcina de a restabilì adevĕrul întreg, eu în rêndurile următoare cu permisiunea D-Voastră voiu reflecta numai la unele neadevĕruri din menţionata corespondenţă, referitoare pur, şi simplu la obiectul alegerei.

După deschiderea adunărei şi constituirea biuroului, a făcut dl Ivan propunerea sĕ se suspindă şedinţa pe câteva minute pentru înţelegere prealabilă.

Subscrisul din motivul că timpul e înaintat, că mulţi dintre alegători am mers cale îndelungată, că înţelegeri încă am avut, că suntem cu toţii oameni copţi la minte pentru ca sĕ ne dăm votul în consciinţă de lucru şi altele, am propus, ca îndată sĕ păşim la sĕvârşirea actului şi sĕ alegem prin aclamaţiune.

Propunerea aceasta s'a primit şi nime n'a fost contra. De aci mi-am luat voie a propune, sĕ alegem prin aclamaţiune pe dd. Nicolae Cristea şi Alesandru Leb. Adunarea i-a şi aclamat cu mare însufleţire.

Se scoală însĕ marele orator, diaconul-învĕţătoriu Nicalae Ivan şi prin o vorbire îndrăsneaţă, în care trage la îndoială întregitatea minţii alegătorilor, provocându se la „sfinţenia" legilor ungurеsci, — pentru dênsul cele bisericesci şi morale au perdut pe semne de mult acest caracter —, ameninţă cu întrevenirea organului statului, — dl ajunct al preturei, prietenul dsale era de faţă, — şi propune apoi ca alegerea sĕ se facă prin şedule, ceea ce ş'a şi întêmplat. Resultatul a fost că cei doi bărbaţi aclamaţi au fost aleşi cu maioritate şi prin şeduli, deşì s'au uneltit destul în contra lor. Aceasta o scie foarte bine dl Argus, Ivan şi alţii. Dacă ar vrea, o-ar putea constata şi dl adv. Ioan Popa din Sibiiu ca martor ocular activ.

Sĕ nu se treacă cu vederea, că preoţi au fost puţini presenţi, că aceştia cu învеţătorii, cu meşteşugarii şi cu toţi arêndaşii de cârciume nu puteau forma maioritatea, de nu s'ar fi alăturat la ei şi proprietari, vieri, notari şi alţi alegători de ai dlui „Argus".

Nu me bucur atâta pentru acest resultat, că sciut este, că fire-am ales pe ori-cine, fie dl Cosma ori dl Trombiţaş, ori şi alţi corifei de ai naţiunei noastre: tot buni români am fi ales. Dar cu alegerea acestora ne-au luat alte cercuri pe dinainte.

Dl Argus însĕ se supără rĕu acusând cercul, resp. tractul Sălişte de neconsecuenţa, şi într'o privinţă are dreptate. Aşa d. e. la alegerea celor 4 deputaţi în representanţa comitatului a reeşit dl Ivan pe conta dd. Hania şi Cosma. Dar despre acest lucru tace ca pescele, fiind că la mulțămit resultatul.

De astădată încheiu și me gândesc: *rĕu trebue sĕ i se fi urât dlui Argus de lumea asta păcătoasă când, uitându-se la sine, o vede în colori atât de posomorîte și întunecoase.*

Ioachim Munteanu,
paroch român gr. oriental.

Varietăți.

* (Avis). Domnul Iosif Șterca Șuluț jude reg. în pensiune, a destinat pentru scoala română de fetițe din Sibiiu venitul curat al Memoriului seu partea a V.

Prețul acestei broșure este 60 cr. v. a. Porto postal 5 cr.

În deposit se află mai multe esemplare și la comitetul Reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Generositatea domnului Șuluț emulează cu nobilul scop urmărit de Reuniunea noastră. Aceasta ne face sĕ credem, că publicul român va înțelege atât nobilul îndemn al domnului Șuluț, cât și cel al Reuniunei noastre.

A se adressa la **„Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.** *Comitetul.*

* (Mulțămită publică.) Domnul Iosif Șterca Șuluț jude reg. în pensiune, a destinat pentru scoala română de fetițe din Sibiiu venitul curat al Memoriului seu partea a V.

Pentru această faptă marinimoasă comitetul subscris i esprimă mulțămita sa și pe calea aceasta.

Sibiiu, 11/23 Maiu 1884.

Maria Cosma, presidentă.
Mateiu Voileanu, secretariu.

* (Postal). În mersul trenului Teuș-Alba-Iulia, Arad — Szolnok - Piski - Petroșeni cu 2 a lunei curgĕtoare se face schimbare, în urma căreia se schimbă și mersul postelor următoare în chipul acesta:

I. *Diligința.*

Deva pleacă ḑiua la 8 oare, ajunge la Baia de Criș la 3 oare 20 m.
Baia de Criș pleacă la 3 oare, ajunge la Deva la 10 oare 20 m.

II. *Cariola cu un cal.*

Pleacă din Magyar Igen dim. la 6 oare 20 m., ajunge Alba Iulia 8 oare —
Pleacă din Alba-Iulia la 11 oare 30 m. ajunge la Magyar Igen la 1 oară d. a.
Pleacă din Cugir la 9 oare dim., ajunge în Șibot la 10 oare 45 minute după ameaḑi.
Pleacă din Șibot la 12 oare 30 minute, ajunge în Cugir la 2 oare 15 min. după ameaḑí.
Pleacă din Gioagiu la 9 oare dim. ajunge în Orăștie la 11 oare.
„ „ Orăștie la 1 oară 30 minute după am. ajunge la Gioagiu la 3 oare 30 minute.
Pleacă din Sĕcărêmb la 6 oare dim., ajunge la Solymos la 8 oare 45 minute d. am.
Pleacă din Șoimuș la 11 oarea dim, ajunge la Sĕcărêmb la 1 oară 45 minute d. am.
Pleacă din Dobra la 10 oare dim., ajunge la Ilia la 11 oare 30 m.
Pleacă din Ilia la 3 oare 30 m. ajunge în Dobra la 5 oare.

Várhely și *Hațeg* (Duminecă, Marți, Joi și Sâmbătă).

Pleacă din Várhely la 7 oare. Ajunge la Hațeg la 9 oare 25 m.
„ „ Hațeg la 12 oare 30 m. Ajunge la Várhely la 2 oare 55 m.

Vulcan — Petroșeni (Duminecă, Marți, Joi Sâmbătă).

Pleacă din Vulcan la 6 oare. Ajunge la Petroșeni la 8 oare.
„ „ Petroșeni la 10 „ Ajunge la Vulcani la 12 oare.

* (Convocare). DD. Învĕțători din protopresbiteratul S. Sebeșului, districtul reun. înv. S.-Sebeș, se convoacă prin aceasta la adunarea despărțĕmêntului, ce se va ținea a III-a ḑi de Rusali a. c. în S.-Sebeș, localul scoalei rom., la 8 oare a. m.

Obiectele pertractânde sûnt:

1. Religiunea în o scoala poporală cu 1, 2 și trei învețători.
2. Pedepsele și remunerațiunile în scoală.
3. Care e centrul în jurul căruia are a se învirtì întreg învĕțământul?
4. Încassarea tacselor dela membrii.
5. Pașii ce sûnt a se lua pentru înmulțirea bibliotecei reuniunei.
6. Prelegeri practice.
7. Curenții

La aceasta adunare se invită cu toată onoarea toți iubitorii de prosperarea causei noastre scolare.

Din ședința comitetolui tractual, ținută la S.-Sebeș în 3/15 Maiu 1884.

Pres. *Z. Murășan,* v. pres.
Notariu ad-hoc. *Samuil Roșu.*

* (Lacrime patriotice.) Ḑiariul „Pester Lloyd“ în numĕrul de Mercuri ne face un tablou caracteristic. O deputație de cetățeni din Caransebeș este în audiență la domnul ministru de culte și instrucțiune publică, și i cere scutul în enormele calamități a cetățenilor Caransebeșeni fată cu imposanta majoritate a partidei românilor de acolo. Acesti români — tot atâtea elemente inimice statului — luptă crâncen contra scoalei de copii de acolo instituite la anul 1877 și condusĕ de o învĕțătoreasă ungurească. În cele din urmă scoala numită a căḑut în detorii și ministrul cu bani buni o poate scoate din perplesitate.

E minunată logica acestor lacrime. Românii din Caransebeș sunt inimici ai statului, pentru că o scoalá ungurească de acolo e înglodată în detorii. Și pentru ca românii tot inimici de stat sĕ remână și scoala sĕ scape de datorii, domnul ministru promite că va băga mâna până în fundul pungei ca sĕ salveze această intreprindere patriotică.

Patrioții din Caransebeș încă vor fi ḑicênd cu fericitul Aenea: *„Sed si tantus casus amor cognoscere nostros“* . . . .

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câți sufer de **epilepsie, convulsiune** (sgârciuri) și de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorități medicinice, așa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6.; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul și mulți și vor dobêndì sănătatea, deși au desperat deja de a o mai reavè În casa dlui profesor toți cei ce sufer de nervi vor afla locuință liniștită, cei lipsiți de mijloace vor fi considerați; cum am înțeles din isvor sigur, prețurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament și prin corespondență, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm. că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Mercuri în 21 Maiu 1884.

Brünn: **67 8 1 55 32**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 21 Maiu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.56	122.40
Renta de aur ung. de 4%	91.95	92.—
Renta ung. de hârtie.	88.70	88.90
Renta de aur austriacă	101.60	101.75
Datorie de credit austr	79.85	100.—
Obligațiuni urbariale temeșiane de	101.—	101.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	100.50	100. –
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.55	96.50
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	119.—	119.—
Sorți ungurescì cu premii	116.10	116.25
Sorți de regularea Tisei	114.50	114.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.50	80.45
Datorie de stat austriacă în argint	81.25	81.20
Împrumutul drumurilor de fer ung.	141.75	141.75
Obligațiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	102.50	102.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	102.30	102.25
Galbin	5.73	5.72
Napoleon	9.68	9.66
London (pe polița de trei luni)	122.05	121.90

Nr. 142 [732] 3—3

CONCURS.

Pentru reintregirea parochii de classa a III. din Berghin cu filia Colibi devenită vacantă, se escrie conform ordinațiunei preaveneratului consistoriu archidiecesan din 27 Martie 1884 Nr 1307 B. acest concurs cu termin de 30 *de ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sûnt:

1. Dela 160 familii câte o ferdelă de cucuruz în grăunțe și câte o ḑi de lucru (clacă) de familie.

2. Venitele stolari îndatinate și regulate, cari toate la olaltă dau suma aprocsimativă de 350 fl., v. a.

Doritorii de a se aplica în această parochie au sĕ-și subștearnă rugările inzestrate cu toate documentele prescrise de statutul organic și regulamentul congresului din 1878, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul supra indicat.

Sebeș în 3 Maiu 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu
protopresbiter.

Demn de atențiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ȘI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 25

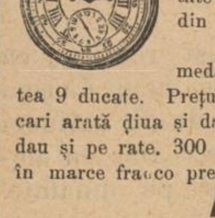
1. Qual. 7fl.
II. Qual. 5fl.

Din cea mai nouă și cea mai mare fabrică de oroloage

Patek & Comp. în Geneva

a sosit tocmai acuma prima emisiune de 3000 de oroloage noaue, bune, de **Geneva-chronometru** și **remontoir,** conform desemnului, în douĕ mărimi pentru domni și dame. Oroloagele sûnt regulate esact, garanție în scris 5 ani, cu **construcțiune patent de Nickel** pe 24 rubine, căsuliile gravate, 18 carate aur. În soliditate întrec pre cele de aur din Helveția, În loc de fl. 60 - 100 acestea costă: 1 calitate fl. 7.—, II. calitate fl. 5, Cu trei acoperișuri de argint, cirade de aur, chronometru construcție Anker din Nickel 1 calitate fl. 17 II. calitate fl. 14.

Mai departe se află în deposit **lanțuri de aur de Geneva. Panzer,** duple cu medallion în 4 unghiuri și garnitură, 12 fotografii, 14 carate de aur cilindrice, greutatea 9 ducate. Prețul fl. 3.—. Întrec toate lanțurile de aur. Ori ce soiu de **oroloage de Svițera,** cari arată ḑiua și datul dela sine prețul începênd dela fl. 3.— în sus. **Lanțuri de aur și inele** se dau și pe rate. 300 de desemnuri trebuincioase la alegerea prețurilor și a condițiunilor se pot căpĕta în marce franco prelângă trimiterea de 15 cr. la

Alianța de oroloage E. Sellinger din Geneva. [734] 1—12
Viena, Adlergasse Nr. 8.

Esaminați și păstrați ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite și probate prin documente dela autorități medicale și folosite cu bun succes de mulți privați:

Sucul de mușchiu al Drului **Miller** are un efect neașteptat la tuse, răgușală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respirațiune. În borcane pentru copii și oameni mari. Prețul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile și convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée și umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esențial mistuirea. Acest escelent remediu sĕ nu lipsească din nici o casă țĕrănească. Prețul pentru 1/1 Flacon **1 fl. 50 cr.,** pentru 1/2 Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sĕu la petele, ce es vara pe pele, la înroșire, peste tot la ori-ce necurățire a feței. Succesul e sigur după o întrebuințare regulată. Prețul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ți face în scurt timp mânile albe, delicate și moi. Și pentru coloarea feții încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături și îngroșeri de piele. Prețul unei sticluțe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuințare și un penel **60 cr.** [706] 7—16

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger; în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele și băcăniile mai mari din Ungaria și Transilvania, precum și la depositul central de espediție, J. de Miller, farmacist, Brașov. (Transilvania).

Infallibil.

Retrimitem banii primiți tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“
(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu același efect la **căpățina goală** (pleșugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** și la **încăruntire.** După întrebuințare mai deasă garantăm succesul. Espediția în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn. **„Roborantium“** s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** și la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu:* numai la băcănia C. Bugarsky. *Bucuresci:* Rud. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta:* Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeș:* M. Vlad, farmacist. *Lugoș:* L. Vértes, farmacist. *Timișoara:* Stefan Tárczay, farmacist. *Verșeț:* Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumsețá din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase și albe la trup,** depărtează petele de piele și de vĕrsat. — Prețul 85 cr. [713] 7

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauá pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuința și ca presente. Prețul fl. 1.50.

Nu este înșelătorie.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 56 Sibiiu, Marți 15/27 Maiu 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr.. — **de două ori** 12 cr., — **de trei** or 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2298 Scol.

Cerculariu

către toate oficiele protopresbiterali din archidiecesă ca inspectorate tractuali de scoale.

Terminul pentru depunerea esamenelor de cualificațiune învĕțătoresci se defige în anul acesta pe *30 Iuniu* și ḑilele următoare st. v.

Cererile pentru admitere sûnt a se așterne prin concernentele oficii protopresbiterale și au se întrece aici până la *14 Iuniu*, fiind instruite în sensul §-lui 3 al regulamentului sinodal din 1873 cu atestate de botez, de moralitate, de studiile făcute și despre pracsa învĕțătorească (servițiu). Prelângă aceste fiecare aspirant are a aclude cererei de admitere o scurtă descriere a vieței sale, compusă și scrisă de el însuși, din care sĕ fie evidente fasele mai însemnate ale vieții sale; în special dacă între terminarea antestudiilor și intrarea în preparandiă, sau între absolvarea preparandiei și intrarea în servițiu activ învĕțătoresc, a trecut unul sau mai mulți ani: unde și cum a petrecut aspirantul acest timp? dacă în decursul servițiului activ s'a întêmplat vre-o întrerupere sau strămutare în altă comună, din ce causă a urmat aceasta? unde și cum a petrecut timpul intercalar? Dacă aspirentul aparține armatei, e de a se arĕta: în ce an s'a asentat, când și cât timp a fost în servit activ militar? Aceasta descriere a vieței protopresbiterul are a o censura ținênd cu deosebire în vedere prescriptele §-lui 4 din mai sus citatul regulament; ear la casul dacă față cu aspirantul ar ave loc vre-una din escepțiile acolo înșirate, va notifica aceasta consistoriului: la din contră va provede actul numai cu visa sa.

În special se înseamnă, că cererei de admitere la depunerea esamenului e de a se aclude tacsa de 10 fl. prescrisă în §. 125 al statutului organic, eventual a se documenta cu acte demne de credință absoluta sĕrăciă a suplicantului. Fără de aceste nu se va mai admite nimeni la depunerea esamenului (§ 3 regul. cit.).

Ce privesce materialul pentru esamenul de cualificațiune se înseamnă, că partea teoretică va cuprinde toate obiectele prescrise și obligate pentru scoalele populari elementari, subînțelegêndu-se și limba maghiară. Partea practică se va estinde asupra metodicei din diferitele obiecte de învĕțământ și asupra agendelor administrative, ce are ale provedè învĕțătoriul la scoala populară în sensul prescriptelor normativului scolar din 1882 (matricule scolare, cataloage, lista de absenții, rapoarte ș. .a).

Se înseamnă și cu această ocasiune spre strictă conformare a tuturor, pe cari îi privesce, că învĕțători fără de esamen de cualificațiune (învĕțătoresc) nu se pot admite la noue alegeri. Aceia, cari ca atari ocupă posturi învĕțătoresci, dacă dela prima lor aplicare au trecut doi (seau mai mulți) ani, precum și aceia, cari la esamenul de cualificațiune din 1883 au fost reiiciați pe un an, sûnt detori sub urmarea delăturărei din funcțiune, a depune prescrisul esamen eventual a legitima împedecarea prin acte demne de credință.

Conform acestora tit. Dta prelângă intimarea unui esemplariu al acestui cerculariu, vei îndruma în special pe fie-care învĕțătoriu fără de esamen de cualificațiune din acel tract, sĕ se supună negreșit în anul acesta esamenului prescris de legile din vigoare; ear despre aceia, cari din ori ce causă nu se vor conforma, vei relaționa aici până la 15 August a. c. arĕtând și causa eventualei împedecări.

Din ședința consistoriului archidiecesan, ținută în Sibiiu, la 10 Maiu, 1884.

Nicolau Popea m. p.,
archimandrit și vicariu archiepiscopesc.

Sibiiu, 14 Maiu 1884.

Parlamentul Ungariei s'a închis, și după cum se esprimă un ḑiariu nu fără oare care cuvênt, capitala a rĕmas pustie. Un period de activitate parlamentară trecu preste capul populațiunei din statul nostru, și în fața bilanțului periodului trecut uimiți stăm, căci uimiți, trebue sĕ stăm. Și trebue sĕ stăm uimiți, căci vedem regres preste tot locul încât e vorba de specialele noastre interese naționali românesci.

Eram dedați a privì constituțiunea Ungariei de mamă dulce, cu asemenea iubire, asemenea afecțiune, asemenea simț de dreptate pentru toți.

Și în teorie așa și este. Suntem toți cetățeni ai acestui stat, egali înaintea legei și înaintea lui Dumneḑeu. Ungaria ca stat modern este a tuturor naționalităților locuitoare aici. Nu esistă deci favorisare, nu deteriorare; perfectă egalitate, perfectă libertate stă scris în constituția țerei. Și din aceste două eo ipso resultă frățietatea cea mai perfectă.

Acestea în conturi generali. Și ele ne dau icoana cea mai perfectă din lume. Legislațiunea e chemată a perfecționa pas de pas icoana aceasta în conturi atât de măreață, a o perfecționa însĕ pe basa principielor ei fundamentale și în proporție dreaptă cu ele.

Succede parlamentului a fi compus din oameni pricepĕtori și cu bunăvoință, conduși numai de interesele adeverate a le patriei, atunci lucrul merge strună. Și dacă conducĕtoriul e măestru, și în directivă nu se abate dela principiele — base ale icoanei, din ea ese un cap de operă, și lumea privesce cu uimire la fĕtul activității parlamentului ungar.

Așa în teorie.

Fie-care element constitutiv al statului are sĕ fie la locul pentru care are și chemare, dar totodată și destoinicie. Îndemnul este comun: activitate pentru patria comună. Din el isvoresce îndestulirea sufletească, aceasta nasce indeletnicirea și voia la lucru și resultatul lor este înflorirea patriei.

Patria înfloresce și bogățiile ei se înpart fără privire în dreapta sau stênga de opotrivă între toți cetățenii statului. Au lucrat toți deopotrivă, primesc rĕsplata deopotrivă.

Așa prescriă constituția țerei, așa stă lucrul în teorie, și în teorie, fericită, de trei-ori fericită este Ungaria.

Și ea în fericirea sa teoretică a decis sĕ facă palat sacru parlamentarismului. Și aceasta cu tot dreptul, căci noi am vĕḑut că parlamentul este chemat a perfecționa pas de pas constituțiunea prin legi în tocmai principielor fundementale ale ei.

Așa stă lucrul în teorie și noi ne închinăm părintescei inimi a grațiosului nostru suveran.

O inimă nobilă, inimă părintească trebue sĕ salte în fața sanctuariului frumoasei noastre constituțiuni, și sĕ o venereze, ca modelul posibilității fericirei pământesci.

Așa stăm în teorie.

Oamenii sûnt oameni, și oamenii sûnt pĕcătoși. Pĕcatul, ca toate pĕcatele nici odată nu are roade bune. O activitate în pĕcate, sau mai precis: o activitate cu intenție rea, fără alte motive, de cât de a lucra rĕu, și aceasta fără nici un titlu cu pretenție de justificare, o asemenea activitate produce distrugere. Și ea distruge insutit, când se face sub falnicul nume al constituției.

De aici vrênd nevrênd descindem la practica lucrului. Și fiind că în teorie am reflectat la țeara noastră — Ungaria, la ea va trebuì sĕ aplicăm și practica. Vom fi consecuenți, încât ne va fi permis a fi consecuenți.

Anticipăm din capul locului că fiori reci străbat inima și rerunchii nostri la pronunțarea cuvêntului consecuență. În consecuențe la practicarea constituțiunei noastre, venim la constatarea adevĕrurilor, și adevĕrul nimĕrui nu i place.

Cu puține voim sĕ ḑicem totul. Riscăm totul spuind adevĕrul. Ne punem între două focuri ațițate de fauri înferbântați. Și focul cresce pe ḑi ce merge, căci faurii nu mai slăbesc din foi.

La 1867 s'a făcut pactul dialistic. Dieta Ungariei făcu mai apoi legea pentru egala îndreptățire a naționalităților.

Dela început încă legislațiunea Ungariei s'a pus pe teren alunecos. Din ficțiunea unei națiuni ungouresci și-au luat isvorul toate celelalte ficțiuni, și astfel din ficțiuni în ficțiuni am ajuns la stadiul de aḑi.

Nu e mirare că lucrurile s'au desvoltat, după cum adecă ele s'au desvoltat. Greșală mare s'a făcut din toate părțile, și nu noi vom cântărì în care parte ponderează pĕcatul.

Maghiarii, copii desmerdați prin soartea trecĕtoare și sburdalnici din fire, vĕḑêndu-se ajunși la putere, începură a sărì din estravaganțe în estravaganțe.

Spre a se putea justifica în fața lumei căutară după pretecste. De ochii lumei au adus legea pentru naționalități. Nime nu mai este naiv sĕ creadă în sinceritatea cugetului la aducerea acesteia. Din contră reservațiunea mentală este în deobște cunoscută.

Domnul Slavici în opul seu *„Die Romänen der oest. ung. Monarchie“* ne spune, că de sub Maria Theresia începênd, ungurii au luat metoda de a nu se opune legilor, cari nu le conveniau. Se aduceau legile în toată forma, se sancționau și promulgau, și când era vorba la aplicare, lucrul rĕmânea baltă.

Această practică de o sută de ani în aplicarea legilor servì de *„reservatio mentalis“* la aducerea legilor din 1868.

Ce a urmat numai este secret. Noi ne am tot plâns, și aplicarea legei făcea progresse în sensul indicat de noi.

Am recurs la legislațiune contra abusurilor, și ea ne-a întărit în credința noastră cu privire la reservația mentală. Am cerut sanarea rĕului, și ea însăși a pășit agresiv.

Ținênd cont de curentul domnitoriu în jurnalistică, legislațiunea trebuia sĕ justifice propusul nostru. Eșì din reservație și ne regularisă naționalitățile. In special Transilvania fu arondată din nou după cercuri în mod volnic cu scopul de a demonstra lumei, că cu toată proclamarea uniunei, Transilvania tot mai este autonomă.

Schiopăta justiția, schiopăta, reu schiopăta și administrația, și spre completarea lucrului legislația continua cu actele de volnicie.

In primul loc românii erau ținta tuturor lucrărilor anticonstituționale. Lucru de tot natural. Românii la începutul erei dualismului au înscenat pasivitatea față cu legislațiunea Ungariei. Pentru ei legile aduse n'au valoare, nefiind ele aduse cu concursul și consimțemêntul lor. In naiva presupunere că prin abstinența lor ei vor oprì carul statului, cu îndĕrĕtnicie persistă până în momentele de față în ținuta lor: pasivitate.

Ungurii la început au ḑis: *„Volenti non fit injuria“* Am lucrat deci negenați contra noastră pre toate terenele.

In cele din urmă s'a îngroșat lucrul. Patriotismul modern și ideia de stat unguresc de tot modernă și ea, apoi naturalele consecuențe ale acestora numai putea fi reduse la *„Volenti non fit injuria“*.

Est modus in rebus. Passiviștii sunt dacoromâni, nu recunosc actuala basă în stat, ergo contra lor sûnt justficate ori ce mijloace. Sub acest pretest s'au adus seria de legi, care de care mai draconică contra românilor. În acest sens a lucrat justiția, asemenea administrația.

Puteai prinde cu mâna rădăcina rĕului. Bunăvoință de o parte și ințelepciune de alta, și astăḑi n'am sta unde stăm.

Însĕ nu s'a urmat întocmai așa. Marele Șaguna și ai sei au cuprins toată greutatea situațiunei, el însĕ n'a isbutit.

A condamnat o direcțiune, despre care era convins că ea va avea triste urmări. O a condamnat succesive până la moartea sa, căci ḑi de ḑi vedea urmările triste traduse în fapte. Până eri o au condamnat oamenii lui Șaguna, cu provocare la tristele urmări, ca aḑi sĕ o susțină tot cu provocare la tristele urmări.

Urmările din rele devin tot mai rele. Oamenii pe basa acestor urmări, scot sabia și frânghia pentru passivitate căci „*sapientis est in melius mutare consilium*".

Dêrjiţi în această ţinută dăm ansă şi mai departe la acţiune parlamentară în sensul de până acuma. Despre justiţie şi administraţie vom tăcea.

Aşa noi.

Apoi ungurii. Călĕresc pe utopii şi înveninează toate straturile sociale. În parlament se face politică de rassă: *Si ferrum non sanat ignis sanat.* Ideea de stat maghiar în sensul de astăḑi 'şi serbează mânosul seceriş pre stradele Cluşului. Lucruri stranii acestea, căci se fac toate sub scutul constituţiunei. Însĕ sĕ nu uităm că aici nu mai avem de lucru cu teoria ci cu practica acestei constituţii.

Efectele practicei le vedem cu imbelşugare lăţite prin toate cotiturile patriei noastre.

Duşmănia ia dimensiuni înspăimântătoare şi cu greu se va realisa dorinţa noastra cu înfrăţirea.

Udăm cărbunii spre ai stinge, şi i udăm cu puţin efect. Causa? Noi udăm cum putem precând maghiarii cu tot aparatul presei lor, şi românii pasivişti nu mai puţin, dau din foi. Cu chipul acesta noi mai mult aţîţăm. Prin urmare voind a stânge, ajungem tocmai la contrariul.

Greşala nu este a noastră. Practica constituţiei este vina la toate. Ungurii au apucat pe povêrnişul periculos, de unde nu bucuros repăşesc. Românii cu sau fără reson stau morţiş pe lângă politica înscenată la 1868.

Ce vor urma din aceste frecări, nu scim. Noi ne vom urma calea apucată. Fără considerare vom arăta rĕul în ambele tabere, şi vom înpintena spre moderaţiune şi buna înţelegere. De nu vom isbutì, la erumperea criselor ne vom mângăia cu consciinţa, că în lumea de aḑi vorba înţeleaptă nu mai are trecere.

Revista politică.

Ḑiarele din ţeară s'au ocupat în timpul din urmă cu mare predilecţiune de sinodul archidiecesan. Motiv le a servit conclusele luate cu privire la noua fasă în care a întrat ajutoriul împărătesc şi la adressa de loyalitate către Maiestatea Sa imperatul şi rege al nostru.

Conclusele luate în această privinţă fură reproduse de ḑiarele principale unguresci şi comentate de fie-care din ele în sensul vederilor şi aspiraţiunilor lor.

Scim ce a scris „Pester Lloyd". Deastădată vom reflecta la diarul guvernamental tipărit unguresce „Nemzet". Numitul ḑiariu între altele scrie următoarele;

„Dacă Consistoriul din Sibiiu prin conclusul luat în această cestiune vrea sĕ apuce pe terenul pasivităţii, singur are sĕ fie responsabil de urmări; după părerea noastră însĕ ar fi în interesul respectivilor preoţi şi comune sĕ se facă reclamări cât mai de timpuriu, ca nu cumva agitaţiunea începută în amintita direcţiune sĕ aibă succesul dorit. Dar de aceasta nu ne temem, căci şi până acum au întrat la ministeriul de instrucţiune mai multe petiţuni în cari atât comune cât şi preoţi cer ajutor dela stat..

În cas, când nu s'ar spesa întreaga subvenţiune de stat de 24,000, disponibilă aḑi pentru Metropolia românească prin ajutoarele, ce le va da guvernul la cei îndreptăţiţi, restul se va întrebuinţa eventual pentru alte scopuri de ale bisericei gr.-neunite."

Noi ne-am spus părerile noastre în acest obiect. Demnitatea bisericei se vede că a pus în respect pe publicistii din Budapesta, şi noi credem că biserica 'şi va scì disciplina pre preoţii sei.

Numirea de „greco-neuniţi" o reducem sau la reinţă, sau la ignoranţă. În ori ce cas ea atestează nemernicia celor ce bucuros iau refugiu la nomenclaturile din timpul umilirei bisericei noastre. Contrastul între umilirea de atunci şi demnitatea ei de acuma le bate la ochi.

Cu ocasiunea ḑilei de 10 Maiu presidenţii corpurilor legiuitoare ale României au felicitat pre regele lor cu căldura proprie românilor din România liberă. Reproducem după „Românul" rĕspunsul regelui.

„Domnilor senatori! Domnilor deputaţi! Ne simţim cu deosebire fericiţi de a vedea împregiurul nostru pe representanţii naţinei, cari s'au grăbit a Ne aduce simţemintele lor de dragoste cu ocasiunea acestei ḑile scumpe şi memorabile.

„Călduroasele cuvinte cu cari salutaţi, prin venerabilii dvoastre preşedinţi, această însemnată aniversare, şi urările cu cari încălḑiţi inimile Noastre Ne umple de bucurie; ele sûnt pentru Noi un puternic indemn pentru a păşì cu încredere nainte, avênd numai o ţintă, o dorinţă: demnitatea ţĕrei, fericirea scumpului nostru popor.

„Astăḑi, sûnt 18 ani trecuţi de când o marinimoasă naţiune Mi-a încredinţat destinele sale.

„Fără a-Mi ascunde marile respunderi cari încă foarte tinĕr şi fără esperienţă, luasem asupra Mea, am venit în mijlocul vostru atras prin o datorie sacră, prin o misiune frumoasă, şi cu hotărîrea nestrămutată a dobândì pentru România neatârnarea sa.

„De atunci am întimpinat împreună multe greutăţi, am trecut prin grele încercări, împărtăşind cu poporul ceasuri bune şi rele; însĕ cu răbdare şi prin o înţelegere completă, neturburată nici un moment între naţiune şi Tron, am ajuns a îndeplinì fapte, cari, acum 18 ani, erau privite numai ca nisce dulce visuri.

„Rog pe A-Tot-Puternicul ca ţeara sĕ străbată de acum înainte o lungă cale de linisce şi prosperitate, spre a putea întemeia şi desvolta ceea ce am câştigat prin muncă şi înţelepciune, cugetând cu toţii numai la fericirea scumpei noaste patrie".

La cuvêntarea primarului capitalei, M. S. Regele a rĕspuns cu următoarele cuvinte:

„Salutăm din tot sufletul pe delegaţii cari au alergat din toate părţile ţĕrei în capitala Regatului, pe rĕniţii cari au venit din plaiuri şi câmpii în milocul fraţilor lor de arme, spre a reînvia amintirile frumoase legate de întreita aniversare de 10 Maiu, cari împodobesc de-a pururea istoria noastră

„Bucuria cu care România serbează în fie-care an aceastâ scumpă ḑi este pentru Noi o dovadă cât de adênc s'a înrădăcinat în inimile tuturor dinastia liber aleasă de popor.

„Nu mai puţin însĕ este întipărită în sufletul nostru dragostea cu care am îmbrăţişat pămêntul românesc din ḑiua chiar când am pus piciorul pe dênsul.

„Am venit atunci în mijlocul vostru cu o credinţă nemărginită în viitoriu, cu o voinţă hotărită a lucra, a lupta şi a suferì chiar, spre a putea conduce scumpa noastră Românie la fericire şi mărire, şi a dobândì pentru ea un loc demn între statele europene.

„Astăḑi putem privì cu bucurie şi mândrie timpurile grele ce am străbatut şi sĕrbătorì cu inima voioasă a şeptea aniversare a independenţei şi a treia a încoronărei: roade strălucite ale unei munci neîncetate, datorite acelora cari au lucrat şi luptat cu mintea şi cu braţul la îndeplinirea dorinţelor noastre cele mai scumpe.

„Regina şi eu primim cu o vie mulţămire călduroasele urări ce ne aduceţi şi pe care primarul iubitei noastre capìtale ni le rostesce aşa de bine în numele delegaţilor tuturor oraşelor şi judeţelor ţĕrei.

„Intorcêndu-ve la căminele voastre, ve rugăm a arĕta tuturor din parte-ne simţemintele noastre de recunoscinţă, şi a spune că inimele noastre sûnt a pururea cu iubitul nostru popor."

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman".

Poiană, 11 Maiu 1884. Domnule Redactor! Eri Joi în 10 c. se descărcă asupra comunei noastre un potop cu vijelie şi grindină între ne mai pomenite fulgere şi trăsnete, încât cugetai că a sosit sfîrşitul veacului acestuia. — Pre la 12½ oare orisontul se întunecă ca noaptea; în casele cele mai luminoase abea puteai cetì din apropiere pe cifrele orologiului de părete.

La 12¾ oare fulgerul lovì în vîful turnului bisericei celei mari, care, durere, nu era apărată de parafulger, şi zdrobind grinḑi, părcame, uşi şi ferestrii, gaurind turnul pe mai multe locuri se perde în pămênt. Mulţimea ţiglelor căḑute de pe turn zdrobiră în drumul lor şi luară cu sine ţiglele de pe acoperişul bisericei, astfel aceasta este în strictul sens al cuvêntului toată ciur. Paguba aici o calculăm la minimum 1000 fl.

Mult mai mare este paguba singuraticilor locuitori, causată prin grindină şi apă. Nu numai floare, dar nici frunḑă n'a remas pe pomi. Sĕmĕnăturile pe întreg hotarul fură zdrobite cu desĕvîrşire de grindină, apoi spălate şi mânate de valurile apei. Grindina formează ici colea ometi de o colosală estensiune. Toate păraele se umflară în valuri negre cât casele, restornând, rumpând şi mânând tot ce aflau în drumul lor case, şopuri, ziduri şi garduri. În chipul acesta sunt vre-o 60 familii mai mult (unii foarte mult) sau mai puţin păgubiţi.

Dintr'o curte valurile fioroase mânară un cal, dintralta o vacă ş. a. Durere şi un om, Dumitru Sarachie, îşi perdu viaţa în apele turbate. Acesta, ducênd gunoiu cu caruţa fu prins de valuri şi mânat cu căruţa cu tot fără de urmă. Cadavrul lui îl aflară de abea astăḑi pre apă la vale, cale de 2 miluri la podul din Apoldul de sus. Ca şi acesta au fost tare mulţi oameni, mai vêrtos copii în periclu iminent de a se îneca; unii au scăpat numai ca prin urechile acului.

Furtuna ţinu cu aceaşi vehemenţă şi fără intrerumpere preste ¾ de oară.

Făcând o preumblare pre lăngă văli ni se înfăţoşează pretutindini un trist aspect de clădiri ruinate şi oameni necăjiţi şi sĕrăciţi, cari se silesc a scoate apa, nĕmolul şi grindina de prin pivniţe şi case.
N. M.

Mateiaş în 11/23 Maiu 1884. Prea Onorate Domnule Redactor! Binevoiţi a da loc în „Telegraful Rom," următoarelor şiruri:

Comuna Mateiaş îşi are hotarul seu împărţit în trei câmpuri; în douĕ, cari-s situate jumătate pe deal, se seamănă grâu resp. secară şi ovĕs, ear în al treilea, care formează o peninsulă în olt, se seamănă cucuruz. — Oamenii din comuna aceasta, când vĕd că cucuruzul şi earba din acaastă peninsulă sûnt tare frumoase s'au dedat a crede, că are sĕ iasă oltul, fiind şepte părţi din opt espuse ine-

---

FOIŢA.

Ceva despre misiunea preotului român.

> „Preotul este făclia, carea trebue sĕ lumineze pre om, în toate căile sale; la el alergăm ca sĕ ne aline durerile sufletesci; el trebue sĕ ne îndulcească amărĕciunile vieţii din lumea aceasta"
>
> *G. Lazar,* dascălul român.

(Urmare.)

Nu mai puţin trebue preotul a deda pre popor cu cultivarea pomăritului, stupăritului, vermilor de mătasă, care toate ar aduce un venit considerabil în punga românului.

Se înţelege că el nu va putè fi în toate acestea esemplu dar cel puţin sĕ-i îmbărbăteze cu cuvêntul aducêndu-le de esemplu pe alte popoară, care cultivă cu bun succes acesti însemnaţi rami ai economiei, aretându-le imensele foloase ce resultă din acestea.

Un mare sacrificiu ar aduce pe altariul naţiuni acel preot care în timp de sĕrbători, cari har Domnului la noi sûnt destul de numeroase, precum şi în ḑilele pe cari ţĕranul nostru le pierde numai de giaba în partea cea mai mare, ar ţinea anumite prelecţiuni în stil plăcut poporal. Prin aceasta ar servì în douĕ moduri causei noastre naţionali: întâiu ar contribuì la înmulţirea cunoscinţelor în popor, a doua i-ar face sĕ se abţină dela alte ocupaţiuni, cari necum sĕ fie folositoare sûnt chiar dăunoase. Tot prin stari prelecţiuni interesante ar stârnì gustul cetirei în adulţi contribuind astfel la cultivarea lor ulterioară.

În casul acesta generaţiunea tineră nu ar fi condamnată de a-şi uita şi puţinele cunoscinţe câştigate în scoală precum durere sĕ întêmplă astăḑi cu cei eşiţi din scoală de sub mâna invĕţătoriului. Odată stîrnit gustul cetirei, respândirea culturei în popor s'ar îndeplinì cu multă facilitate.

Foarte recomandabilă ar fi asociarea mai multor din adulţi trecuţi prin scoala poporală în anumite societăţi, cari prin contribuiri reciproce sĕ-şi poată prenumera ḑiare

Acesti adulţi în timp de sĕrbători se pot aduna în localul scoalei unde preotul le va cetì şi esplica părţile pe cari nu le înţeleg.

Se înţelege că aceasta la început va fi foarte greu, dar apoi cu timpul vor ajunge în cât nu vor avè lipsă de esplicare şi se vor putea desvolta de sine.

Preotul va putè privì apoi cu satisfacţie la tinerii sei, cari vor fi ca nesce flori frumoase în grădina noastră naţională. Satisfacţia sa va fi cu mult mai mare atunci când va auḑì aducêndu i se mulţămite din o parte şi din alta pentru serviţiele prestate în folosul generaţiunei tinere „speranţa viitoriului unei naţiuni".

O faptă nu mai puţin laudabilă a preotului român şi pentru care ar binemerita dela naţiunea sa ar fi, când şi-ar da silinţele sĕ îmbărbăteze mai mulţi copii de-a poporului nostru spre a îmbrăţoşa meseriile. În casul acesta s'ar ajuta mult formarea clasei de mijloc, de carea sĕ simte o mare necesitate.

Cele mai sus descri-se le-am pretins şi le pretindem dela preotul nostru din motivul, că el e în toată ḑiua îm mijlocul poporului a cărui lipse le simte şi le vede pe fie-care minută.

Viaţa faptele şi purtările lui sĕ fie o oglindă deschisă ochiului fie-căruia ţĕran ca privind întrênsele sĕ se silească a-şi acomoda vieaţa după aceasta. Dar se recere ca oglinda aceasta sĕ fie cât sĕ poate de chiară, plină cu fapte nobile, căci numai astfel privind omul întrênsa sĕ-o poată lua drept îndreptariu al vieţii sale.

Toate cele afirmate se vor putea realisa numai atunci, când preotul va fi superior în toate privinţele, când va fi o stea luminoasă în mijlocul poporului. Sântă şi nobilă e misiunea preotului român şi grea problemă are de realisat pe acest pămênt. Mult aşteaptă dela dênsul naţiunea sa, carea odinioară 'l va glorifica pentru faptele sale.

Fiindcă mult se cere dela dênsul de acea lucrul şi osteneală, zel şi diliginţă şi scopul va fi ajuns.

căciunei. În anul acesta s'au prefăcut bucuria în supărare din altă parte. În 10 l. c. la 3 oare după ameaḑi s'au pornit o ploaie repede de spre ameaḑă ḑi apus spre meaḑă-noapte răsărit, împreunată cu grindină, care gradat a crescut la mărimea nucilor şi în 4 minute a prefăcut atât semănăturile de primăvară cât şi cele de toamnă despre cari ḑiceau oamenii, că aşa frumoase nu au fost nici de 10 ani — întru nimica. — Această tempestate s'au descărcat peste teritoriul întreg al Mateiaşului, peste 4 părţi din 5 al Racoşului inf. şi peste 1 din 4 al Dopcei. La Racoş s'au înnecat şi vr'o 39 de porci în un părău.

Oamenii cu speranţă mare ḑic că din cucuruz se poate aştepta încă înoire din rădăcină, ear grânele şi săcările (de acestea din urmă sûnt mai multe), au început oamenii să le cosească, ca să facă loc la alta cositură şi cari vor putea să le samene de nou oare cu ce. Acum unii oameni, cari au gătat cucuruzul şi asceptau secerişul cu sete şi foame se gată de drum oare în cătrău. Aceasta este noutatea mai mare*) de pe la noi.

Ioan Brote,
preot.

Varietăţi.

* (Himen). Simpaticul nostru artist, domnul *George Dima*, profesor de musică la institutul pedagogic-teologic de aici Dumineca trecută şi-a încredinţat de soţie pe domnişoara *Maria Bologa*, fica domnului Iacob Bologa, consilier aulic în pensiune.

* (Concert). Domnul George Dima, profesor de musică la seminariul ortodocs oriental de aici, cu ocasiunea conferenţei convocate pe Dumineca viitoare va arangia concert. Detaiurile în numĕrul viitoriu.

* (Avis). Din Almanachul edat de societatea acad. România Jună mai avem esemplare de vêndut. Doritorii se pot adresa către comitetul societăţii; Viena VIII Langegasse Nro 4. II Stok. Preţul unui esemplar cu porto 2 fl. 15 cr. pentru România 5 lei 70 bani. *Dr. Codru Drăguşianu.*
preşedinte.

* (Invitare). La maialul ce se va arangia Mercuri în 28/16 Maiu a. c. în „Dumbrava“ din partea ascultătorilor de drept dela academia regiă din loc, se invită prin aceasta cu toată onoarea toţi P. T., cari au fost invitaţi şi la balul juristilor din carnevalul trecut.

Dansul se va începe la 2½ oare p. m.

Comitetul arangiatoriu.

* (Apel către onoratul public). Însemnătatea scoalelor pentru respândirea şi întemeiarea culturei popoarelor este cunoscută de toată lumea. Dela cultura popoarelor atârnă în ḑiua de astăḑi esistenţa lor. Drept aceea se sirguesce fie-care naţiune a întemeia scoli şi a înmulţì numĕrul lor; punênd astfel temelie la înflorirea culturei poporului la propăşirea lui materială şi morală, asigurându-i esistenţa şi un nume bun între alte popoară.

Starea culturei la poporul român din Bucovina este, în asemenare cu toate celalte naţiuni din Austria, cea mai joasă, pentru că numĕrul scoalelor româneşci din ţeară este cel mai mic şi cercetarea lor cea mai rea. Este lucru firesc şi netăgăduit că mergênd tot aşa, elementul românesc în Bucovina în loc să sporească va tot da înapoi, şi lipsit de lumină, se va pierde încetul cu încetul în întunerecul nesciinţei şi se va cotropì

Spre a pune măcar încâtva stavilă acestei stări de lucruri, spre a întemeia scoli, spre a sprigini material pe aceia, ce din lipsa de mijloace nu poate cerceta scoala şi a îndupleca poporul, să ia parte la progresul general de aḑi, — spre acest scop s'a înfiinţat în Suceava societatea „Scoala Română“, care apelează astăḑi la toţi iubitorii de propăşire şi cultură, la toţi amicii şi binevoitorii poporului român din Bucovina, ca să i vie întra'jutoriu.

Pe temeiul §. 3. d. din statute este societatea aceasta îndreptăţită a respândì şi liste de subscrieri. Făcênd întrebuinţare de acest paragraf comitetul societăţii se adresează şi către Domnia Voastră P. T. D. cu rugămintea, ca să sprigniţi scopurile acestei societăţi, să faceţi să curseze aceasta listă în cercul cunoscuţilor Domniei Voastre şi să stăruiţi îndemnând ca să jertfească care cât va putè şi-l va trage inima pentru scopul amintit.

Banii adunaţi veti avè apoi bunavoinţă ai trimite la adresa dlui St. Stefureac, vice-preşedinte al comitetului central al societăţii „Scoala Română“ din Suceava în Bucovina.

Primiţi P. T. D. cu aceasta ocasiune asigurarea deosebitei noastre stime.

Suceava 1884 luna Maiu.

Pentru comitetul societii „Scoala Română“:

Preşedintele: *George cavaler de Popovici.*
Secretarul: *Dr. A. Daşchevici.*

* (Cugetările şi macsimele lui Cilibi Moise). Evreul Cilibi Moise s'a născut la Focşani în 1815 şi a murit la Bucuresci în Februarie 1869. Om sĕrac, încărcat de o familie numeroasă, fără sciinţă de carte, dar isteţ la minte şi pătruns de un fel de filosofie firească a Orientului, Cilibi Moise a umblat toată vieaţa cu bocceua de marfă — mărunţişuri pe la iarmaroace şi pe stradele Bucurescilor, adunênd lumea în jurul seu prin glume, anecdote, pilde şi maxime, ce-i curgeau fără întrerupere din gură şi prindea luarea aminte a trecĕtorilor. Mai pe urmă se pusese a-şi dicta născocirile lui în tipografia Dorotea Cucu din Bucuresci, unde i se jeţuiau d'a dreptul din viu graiu şi apoi se respândeau în public în câte-o coală tipărită în multe mii de esemplare. Astfel persoana lui ajunsese a fi populară, şi multe din vorbele lui au străbătut şi au rĕmas în popor.

Cu ocasia acestei curioase figuri orientale, am putut dar oare-cum să fim martori în ḑilele noastre la felul nascerii şi respândirii proverbelor şi ḑicĕtoarelor.

Estragem din „Convorbirile literare“ câte-va din cele mai frumoase ḑicale ale desceptului evreu:

— Acela care deosebesce om de om nu este om.

— Muerea e dulce, zăharul e dulce; ce folos că zăharul se topesce şi muerea ne topesce.

— Am băgat de seamă că din toate animalele, pisicele, muscele şi femeile sunt care perd parte din vremea lor la găteală.

— O femee nu poate fi bună decât pe un an, ca şi un calendar.

— Sûnt două feluri de copii, cari plâng pe părinţii lor, cei seraci de ce nu le-au mai trăit părinţii şi cei bogaţi de ce n'au murit mai nainte.

— Mai mult se poate folosì omul cu minte dela cel nebun decât nebunul dela cel cu minte.

— Ferice de acela căruia îi spui o vorbă şi pricepe ḑece, şi vai de cel căruia îi spui ḑece şi nu pricepe nici una.

— Dumneḑeu s'a făcut cireḑar, a băgat banii în vite.

— Sûnt trei feliuri de boale în lume: la creeri la trup şi la pungă.

— Strică cineva adevĕrul prin minciună îl strică însă şi prin tăcere.

— Omul de cinste nu este acela care nu face rĕul, ci acela care nu voiesce al face.

— Mincinosul când spune adevĕrul se bolnăvesce.

— Două feliuri de oameni cetesc gazete, pensonarii ca să le vie pofta de mâncare şi cei ce n'au ce mânca.

— Vedeţi în ce timpuri am ajuns: hârtia scrisă e mai eftină de cât cea nescrisă.

— Minciuna negăsind unde să se găsduească a cerut dela Dumnezeu o gazdă; Dumnezeu a găsit cu cale că la jurnale şi la călindare va fi bine primită.

— În tot deauna la sf. Gheorghe şi la sf. Dumitru, Cilibi Moise are două părechi de case; unde şade şi nu-l lasă să iească, unde vrea să se mute şi n'are cu ce să plăteească.

— Într'o ḑi Cilibi Moise a dat de o mare ruşine, l'au călcat hoţii şi n'au găsit nimic.

— De trei-ḑeci de ani de când se ţine sĕrăcia de mine, şi patru-spre-ḑece de când mĕ ţin de politică, mie mi s'a ursit cu politica şi sĕrăciei nu i s'a urît cu mine.

— Lumea cumpĕră mănuşi dela prăvălii cu patru sfanţi părechia, la trei ḑile le rupe, mai bine dela Moise ovreiul cu un sfanţ rupte gata.

— Omul nu poate fi ceva de cât atunci când se va simţì că nu este nimic.

— Patru lucruri sûnt greu de scos: dinţii din gură, serăcia din casă, nebunia din cap şi datoria veche.

— Cinstesc pe tenerul care are ceva bĕtrân întrênsul şi pe bĕtrânul care are ceva tiner întrênsul.

— Când dai bani mulţi cu împrumutare, să mai laşi şi pentru advocaţi.

Este o nedreptate foarte mare de a pune preţ dreptăţii.

— Tinerii spun ce fac, bĕtrânii ce au făcut şi nebunii ce ar dorì să facă.

---

*) Mare, dor de odată şi tristă noutate. Fostau asecurate aceste sĕmĕnături? Părintele Brote ne-ar face mare serviţiu dacă ne-ar spune. Red.

Neagra icoană a lui pre carea ni-o înfaţişează într'un mod atât de dureros cuvintele „să faci ce ḑice popa, dar să nu faci ce face popa“ face să se lumineze, căci numai atunci va putea ḑice liniscit la moartea sa: cât am trăit, pentru scumpa mea naţiune am lucrat.

El trebue să strălucească prin faptele sale, să întindă mâna de ajutoriu celor năcăjiţi, să mângăe pe cei asupriţi, să le de sfaturile de lipsă în diferite acţiuni a le vieţei! El trebue să fie balsamul rĕcoritoriu la care să alearge credincioşii sei pentru a-şi alina suferinţele.

Cu un cuvênt „Preotul trebue să fie un om de model în toate, un părinte comun al poporenilor sei, care se bucură când ei se veselesc şi cu ei de o potrivă plânge când sunt intristaţi, străluceşce prin înţelepciune şi este nesecat în sfaturi consolatoare, posede maniere fine, în veselie e cumpĕtat, ear inima lui e înflăcărată de verităţile mari ale sciinţei şi ale religiunei; un astfel de preot va fi în adevĕr „regele comûnei sale“ atunci poporul pe care el 'l gubernează cu uşuritate va înfrunta greumintele sorţii elementele străine şi neamice nu'l vor surpa în luptă; în luptă va fi tare şi nici odată nu va perì!“

Lupşanul.

Loterie.

Sâmbătă în 24 Maiu 1884.

Buda:	58	39	77	5	45

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 24 Maiu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.90	122 60
Renta de aur ung. de 4%	91.65	91 65
Renta ung. de hârtie	88.50	88.40
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	102.50	101.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	101.—	100.50
Galbin	5.74	5.72
Napoleon	9.70½	9.68
London (pe poliţa de trei luni)	122.05	121.35

Nr. 174. [735] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa III Bertin, protopresbiteratul gr. or. al Zarandului, se escrie în urma ordinaţiunei Venerabilului consistoriu archidiecesan dto 13 Martie a. c. Nr, 1019 B. concurs nou, *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în* „Telegraful Român.“

Venitele sigure împreunate cu acest post parochial sûnt 325 fl. v. a. la an, cari cu timp se mai pot urca.

Doritorii de a competa la această parochie vor avea a-şi aşterne petiţiunile lor instruite în sensul statutului organic şi al regulamentului congresual pentru parochii, la subscrisul, până la terminul sus indicat.

Brad în 6 Maiu 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Georgiu Părău,
adm. ppresb.

Nr. 78. [730] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan, în parochia de clasa III. Vidra de jos, prelângă neputinciosul paroch de acolo, pre basa decisiunei Preaven. Consistoriu archidiecesan Nr. 871 B. din a. c. se escrie concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt: jumĕtate din toate venitele stolare sistemisate de peste an, dela 190 de familie.

Doritorii de a ocupa acest post, aude a-şi subşterne petiţiunile instruite conform legilor din vigoare, subscrisului oficiu protopresbiteral, până la terminul mai sus indicat.

Abrud în 28 Aprilie 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial gr. or. din Vidra de jos.

Ioan Gall,
protop. ca adm.

Anunciu.

Subscrisul are onoare a face onoratului public cunoscut, cum că pe lângă **feliurite mărfuri** în preţ moderat, mai posede cuantităţi mari de **stofe fine de reverende preoţesci** metru dela 1 fl. 80 cr. până la 4 fl. v. a., asemenea şi **brîuri vinete** şi **roşii** fine cu mult mai eftine ca până acum.

Grigorie Mateiu,
comerciante dela 1830.

[736] 1—2

Nr. 403 1882 civ. [533] 3—3

Publicaţiune.

Spre a se putea începe preparativele în procesul de segregarea pădurilior şi a păşunitului în comuna **Diospataka,** şianume pentru regularea representaţiei, statorirea preliminariului de spese şi facerea acţiunei se pune ḑi de petractare în **Diospataka pe 23 Iunie 1884** şi ḑilele următoare, la care se invită cei interesaţi.

Deeş, 18 Faur, 1882.

Sebesal p., m
jude esmis,

Unicul, cel mai avantagios și mai bun mod de comandare!

Toate necesitățile singuraticilor și familiilor sĕ pot împărțì în 5 clase și se pot comanda în modul cel mai **avantagios** (mai eftin ca dela firma originală) și **mai sigur** (cu garanție întreită) numai și esclusiv dela biroul central

„Anunciul internațional“

(Budapesta VII. Károlykörut (Rombach u. 6).

Se garantează următoarele **avantagie:** 1. Cumpĕrătorul primesce garanție întreită, că i se dau articlii și lucruri solide, avantagioase și originale. 2. La dorință numai comandatorului dăm calitate secundară cu preț mai mic. 3. Comandatorul poate sĕ-și acopere toate trebuințele printr'o singură cartă de corespondență și poate economisa separat spesele de espediție. 4. Articulii marcați cu o stea se espedează cu 10⁰/₀ mai eftin, ca dela fabrica originală. (Pentru că din acestea se comandă și cumpĕră multe dela noi). 5. Cu comandatorul corespondăm gratis. 6. Espedăm gratis comande până la 5 chile și dela 10 fl. în sus. 7. Articulii necorespundĕtori se reprimesc. 8. Acei, cari primesc articuli spre a-i vinde, se vor împărtășì în asemenea favoruri de preț, ca dela singuraticele firme. 9. Fie care cumpĕrător sau comandator adresându-se către noi în scris sau verbal, se va însciința pe spesele noastre despre transport și va primì notă detaiată. 10. La comande mai mari se poate face solvirea în rate.

Pentru fie-care comandă oferim garanție întreită: din partea noastră, a firmei și a spediturei. (Prețuri originale).

I. Specialități de cură.

Beuturi de cură. Vin de Tocaj — China-var, cel mai puternic mijloc spre a înmulțì sângele; fie-care picătură se preface în sânge. O sticlă 5 fl.

Essență întăritoare de bere, recoritoare, adormitoare (Condensed beer). Sticla 1 fl.

Pilule de essența de Champagne (la un pocal 1 pilulă) o cutie 1 fl.

Cognac de Champagne, dejun întăritor, 1 sticlă 2 fl.

Bere malată de **Hoff Ioan**, 1 ploscă 60 cr. — **Essență de pelin,** 1 sticlă 4 fl. (1¹/₂ litră e destul pentru a preface 54 litre în pelinul cel mai escelent). E minunat apetitoriu. — Ape minerale cu prețuri originale.

Mâncări de cură. Cafea Hungaria dela Szalady Antal. Cea mai bună medecină pentru dureri de stomach și dissenterie. Cea mai eftină cafea de casă. (Pentru lungirea vieței). Un chilo 1 fl. 20 cr.

Prav curat de cacăo (¹/₂ chilo pentru 100 fingii), 2 fl. 20 cr.

Chocoladă sanitară, o cutie mare 70 cr.

Mijloace de medicament: „**Magnetisător**“ 10 fl. **Vană de baie cu încăldit** 40 fl. **Pipe higienice** pentru delăturarea nicotinului și rĕcorirea fumului, a mirosului neplăcut și a înegririi dinților, à 1 fl. 80 cr.; lungi 3 fl., cu capac 2 fl. 20 cr. **Ciuture higienice** 60 cr. — 1 fl. 20 cr. **Sugarete higienice** 1 fl. **Aparate de gimnastică pentru casă** 25 fl.

Medicamente de casă neapĕrat de lipsă pentru fie-care familie: **Apă de ochi** (essențiă de ochi) 90 cr. **Pânză pentru reumatism,** cu putere îndoită 2 fl. 10 cr. **Spirtul sărat** (Franzbrantwein), Fáczányian renumit în toată lumea· 1 fl. 20 cr. și 70 cr. **Spirt sărat de Brázay:** 80 cr. și 40 cr. (în 42 casuri de morb). **Hârtie de dinți Fáczányiană** în contra durerilor de obraz și ureche 70 cr. **Muștariu dulce maghiar** 1 fl. sau 50 cr. **Săpun-Phenyl** în contra atacurilor de piele: 70 cr. **Unsoare universală** de **M. Weiss** sau de **Fonty** pentru rane, 30, 50 cr. 1 fl. **Bravais de fer** pentru cei ce sufer de lipsă de sânge: 3 fl. **Apă de esență de fer maghiară,** pentru casuri de gălbinare, lipsă de sânge, slăbiciune și de eșofare, o litră 1 fl. 20 cr.; 5 litre 5 fl. **Uleiu de ureche** 2 fl.

Afară de acestea ori ce soiu de medicament se trimite cu prețul seu orginal.

II. Parfumĕrii.

Puder-Blaha din parfumĕria lui M. Müller. Tot acolo se află ori ce feliu de pudere și parfumuri. — **„Juno-crême“ Jaulus** din materie fără ingrediențe minerale și nestricăcioase, contra petelor, pete de ficat, 1 fl. 50 cr. **„Juno-pasta“** pentru albirea ca neaua a feții — 2 fl. — **„Juno-puder“** 60 cr. Recomandate în modul cel mai favorabil de institutele chemice din Viena și Budapesta. Parfumerii indispensabile pentru toaletă.

Medicament nou unguresc pentru coloratul pĕrului pentru redobêndirea coloarei naturale. Specia Tokody prețul 2 fl. 50 cr.

Sapun parfumat Sultana. Indispensabil în ori ce budoar, de un efect recunoscut estraordinar. Prețul 3 bucăți 1 fl. Soiul Nemencsek.

Medicament pentru crescerea pĕrului. Secretul familiei a lui R. Hausner. Prețul 1 fl. 40 cr.

Stêrpitor de pĕr (din părți încomode) 2 fl. **Medicament pentru creșterea pĕrului** și a **mustețelor** 2 fl. 50 cr. până 5 fl. **Instrument de încrețirea pĕrului** fără de foc și fer 1 fl. 20 cr. **Praf de dinți melusine** 60 cr.

Afară de aceste toate piesele de toilettă ce le recere o parfumĕrie de dame și domni: după consemnarea din catalog.

III. Articuli de economia casei.

Fabricatele din **„Prima fabrică ung. de unsoare neagră de piele“.** (Schuhwichse). Unsoare neagră pentru pei 1 fl. 20 cr., galbină 1 fl. 50 cr. Lac duplu venețian 60 cr. de Nemencsek, speditorul de curte a archid. Iosif. Speditor militar, polițian etc.

Cleiu universal rece de Singer. Pentru cleirea buților, sticlelor, pipelor, bucăților de lemne și a peilor 30, 50 și 80 cr.

Poleitură de lac Mosánsky. Pentru curățirea metalelor — soiul Nemencsek 10 cr. **Prav contra insectelor** de Polsch 1 fl. **Prav pentru stêrpirea cloțanilor** de Reiss 1 fl.

Vlăstari de fragi-mammuth 50 de bucăți cu 6 fl. (Face nește fructe gigantice).

Pouding-sauce-estract, o ploscă mare 3 fl — **Estract de carne** 1 chilgr. 2 fl. — **Estract de lapte** 1 chilă 2 fl 80 cr.

Întăreală (scrobeală) albă, sclipicioasă, cea mai escelentă 5 fl. (La o casă mare ajunge un an întreg).

Lustru de parchet 5 chile 10 fl.

Nutreț pentru câni, cel mai plăcut, 50 de chilogram 18 fl.

Portfoliu cu aparate de foc, cu o stampilă, o busolă, un ciontător de sugări, o mĕsură metrică, cu aprindĕtor etc. 3 fl. 80 cr.

Portfoliu de metal, cu încuietori separate pentru fie-care gen de bani: 6 fl.

Instrument pentru mărunțitul de lemne fără sgomot și osteneală 3 fl.

Cleiu de omide pentru scutirea florilor, tufelor și a pomilor de ori ce omidă 3 fl.

IV. Articuli de modă, vestminte.

Articuli de modă pentru bărbați și schimburi de B. Roman, croitor. Vestminte albe sanitari și îmbrăcăminte de Dr. August Jäger din magazinul principal din Budapesta. Pălării din magazinul principal al lui Nyerges.

Articuli de modă pentru femei dela speditorii de curte Monasterli și Kuzmik. Vestminte femeesci dela Friederich, din croitoria principală a fostilor Alter și Kiss.

Papuci din fabrica lui Lőrincz István, pentru bărbați, dame și copii.

Ac electric de cravată, cu un luciu arđĕtor 15 fl.

Roc (căput) în contra rĕcelii 10 fl.

Imbrăcăminte de bărbați, I. à 10 fl, II. 32 fl., III. 52 fl. — **Îmbrăcăminte de copii** 6 fl., 14 fl., 40 fl. — **Îmbrăcăminte pentru dame** 8 fl, 20 fl, 60 fl — **Îmbrăcăminte scandinavică de drum** 24 fl. — **Îmbrăcăminte tirolesă pentru vênători și touriști** (pantaloni, roc, pardesiu și pălărie) 55 fl.

Odăjdii și ornamente bisericești dela Zambach și Gavora. — **Uniforme** de Tiller. — Preste acest preț curantul normal.

V. Felurimi.

Se recomandă productele de spirt, drojde de bere, liqueur, rum și esența de oțet, din fabrica societății Gschwindt.

Mobilii de casă, dela I. Benyovics. Scaun **excellențiar,** pentru 16 scopuri de C. Schöberl. **Cässi de bani,** de Fr. Wiese, speditor de curte. **Mobile de fer,** de H. Stitz. **Porțelan și vase** dela speditorul de curte T. Hüttl.

Sticlării din fabrica lui Stölzle și fii. **Trăsuri și calesce** din fabrica lui Iosif Bogdan. **Recuisite pentru cäi** de L. Szigeti. **Recuisite din gimnastică,** unelte, petri de moară, recuisite de cuină, de Geitner și Rausen.

Biliard și mese de joc de J. Gyöngyössy. „Ariston“ instrument musical ce cântă de sine, 25 fl., din magazinul principal. **„Orchestrion“** orchestru admirabil, cântă de sine, dela 1000 fl. în sus, din fabrica principală. **Clavire** din fabrica lui Lédeczy.

Pusci de vênat, pistoale etc. la speditorul de curte Kirner. **Recuisite de vênat** și pentru călĕtoria, dela T. Kertész

Mașini de cusut de Neidlinger. Instrumente necesarii la măiestrii de Geitner și Rausch.

Cele mai eminente vinuri spumegătoare din Francia, dela L. Müller, representantele firmei Jaques Louis Fréres în Budapesta Grand vin dela courone 3 fl. 80 cr. Carte blanche 1-ére chois 3 fl. 50 cr.

Essenții pentru gătirea liqueurelor de ori ce soiu, din fabrica lui A. Watterich.

Portrete succese frumoase, din laboratoriul lui J. Neumann, Zugrăviă de cărbune 3 fl., de cretă 6 fl., de oleu (mărimea întreagă) dela 8 fl. în sus. Icoanele se remit nevătĕmate. Stindarde cu portrete pentru alegeri, din laboratoriul lui J. Neumann.

Lucruri de gravură, sigile, stampilii, marce de sigil, monograme, cu prețul cel mai eftin.

Juvaere. Orologiu de busunariu — remontoir de argint, 14 fl. — Orologiu de argint solid, 10 fl. — Orologiu de argint 5, 6 8 fl. — De aur 22, 28, 40, 150 fl. — Inel 3, 5, 7, 12 fl. — Briliant 14 fl., 22 fl. până la 2000 fl. — Lanțuri de oțel aurite, pe lângă garanță de 5 ani, 3 fl.

Clopote-eolice, atinse fiind de cea mai mică boare dau tonuri magice, 7 fl.

Heliograf, cu care ori cine poate produce și 100 de fotografii, 10 fl. — **Bastoane de hârtie,** nu se pot rupe, 20 fl. 20 cr. — **Citheră de violină și tobă,** 5 fl. — **Căruț pentru copii,** 10 fl — **Pat pentru copii,** 8 fl. — **Fântână săritoare** în saloane, asvêrle și până la 4 metri, 42 fl.

Revolver, 4 până la 5 fl — **Le faucheaux** arme de vênat 25 fl.

Vinuri (din pămêntul sfânt) Palestina, de Ierusalim, Hebron și Betleem câte o sticlă, 3 la olaltă 4 fl. 50 cr. — **Vinuri de Grecia** 12 specii, 12 sticle 19 fl. — **Vinuri roșii diocletiane** din Dalmația, 1 bute de 5 litre 3 fl. — **Vinuri de champagne dela Ren** 1 sticlă (monopol) 1 fl. 80 cr. — **Vinuri naturale dela Ren,** 50 litre 25 fl. — **Vin de mere,** 100 litre, 20 fl.

Timbre de epistolă a lor 50 deosebite națiuni, 20 cr., 500 dărabe feliurite 10 fl.

Violină 8 fl., 12 fl, 20 fl. capd'operă 60 fl., veche italiană 500 fl. — **Arcuri** 1 fl. 40 cr. până la 16 fl. — **Cuthie** 2 fl. — **Citheră** 10 fl. — **Guitară** 5 fl.

Pictură de geamuri de sticlă, ori cine o poate lipì, în mărime de 42×53 centimetri 12 fl.

Antoped, adecă căruț ce se pune în mișcare prin greutatea trupului, 50 fl. — **Car de povară,** purtat de om, 5 fl. — **Grații de flori în fereastă,** 3 fl.

Ochian, în formă de lanț atârnător de orologiu, pentru priviri în teatru, în liber etc. 5 fl.

Mașinele de economia ungară, engleză, franceză, germană și americănă a domnului **Tarnoczy Gusztáv** (Budapesta, Váczi körút 49, csarnok 78), cari se recunosc de către agricultori a fi cele mai bune, cele mai eftine, mai bune pentru întrebuințare și mai solide; și cari s'au premiat la toate esposițiunile economice cu cele mai mari premii — se recomandă cu tot deadinsul tuturor. Catalogul prețurilor, precum și esplicările de lipsă se dau fiesce-căruia cu toată punctualitatea.

Cu un cuvênt, ori ce obiect și articlu, se gătesce și se trimite conform tarife tipărite.

Primul loc central de speduire a tuturor productelor, articlilor și fabricatelor de esport din Ungaria (vin de Tocai, Ménes, din ținutul Balaton, prin L. Vomossy, bere de Köbánya, dela Dittrich și Gottschling, pipe de Semnitz dela F. Heller, fer unguresc, otiel etc. dela P. C. Vadhus, lampe, papir, sapun, paprica (ardeiu) de Seghedin etc.), procurĕndule toate dela isvoarele cele mai directe, cu prețuri ficsate și cu prețul stabilit în tarifa respectivelor firme.

O probă poate convinge ori și pe cine.

Prețul „Anunciului internațional“ pe un an face 10 fl.

[737] 1

„Anunciul internațional“.

(Budapesta VII. Károly körut 7.)

Efeptuire promptă, onorabilă și grabnică.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 57 Sibiiu, Joi 17/29 Maiu 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2299 Scol.

Către toate oficiile protopresbiterali şi parochiali din archidiecesa gr. or. română a Transilvaniei.

Observându-se, că prescriptele Normativului scolar din 1882 în privinţa întregirei staţiunilor invĕţătoresci nu se înplinesc întocmai din partea unor organe scolari, şi de oarece din această împregiurare provin multe încoveniente daunoase pentru invĕţământul popular, se ordină în acest merit urmatoarele:

1. Nice un învĕţătoriu, definitiv ori provisoriu, nu poate părăsi postul seu, şi nu poate concurge la altă staţiune fără de a fi renuciat la acela cu cel puţin o lună înainte de finea anului scolastic curinte conform dispoşiţiunei §-lui 82 din Normativul scolar dela 1882.

Abḑicerea dela staţiune e de a se aşterne în scris la oficiul protopresbiteral, ear acesta are a atesta urmata abḑicere prin un certificat ofiial, pe care învĕţătoriul concurând la alt post va avè a-l aclude cererei concursuali.

2. La casul de atare abḑicere din partea învĕţătoriului, comitetul parochial e datoriu fără amânare, şi cel mult în 8 ḑile dela încheerea anului scolastic, sĕ publice concurs pentru altă întregire. Neurmând aceasta din ori ce causă, protopresbiterul va purcede conform §-lui 76 punct 4 al Normativului, şi va escrie la cas de lipsă din oficiu concursul.

3. Toate staţiunile provĕḑute cu suplenţi instituiţi prin denumire, sûnt a se privi de vacante cu finea anului scolastic, şi a se întregì prin alegere cocursuală.

4. La escrierea concursurilor sûnt a se observa strict cele prescrise în §. 76 al Normativului. Mai ales vor avè oficiile protopresbiterali a îngrigì sub strictă responsabilitate, ca concursele sĕ se escrie pre tot locul, unde e de lipsă, şi anume în terminul ficsat în cìtatul §. punctul 3. şi 4.

5. De oare-ce sinodul archidiecesan în sesiunea din 1883 a normat salariile învĕţătoresci în modul următoriu: *a)* în comune bisericesci până la 50 de familii cu minimul de 150 fl.; *b)* dela 50—70 de familii cu minimul de 200 fl.; *c)* dela 70—90 de familii cu minimul de 250 fl.; *d)* cu 90 şi mai multe familii cu minimul de 300 fl. — în cari sûnt a se computa şi valorile naturalilor (bucate, folosirea de pământuri, venite cantorali ş. c. l.), organele noastre scolare au a stăruì cu tot deadinsul, ca salariile sĕ se amelioreze pretotindeni conform acestei norme sinodali. În special nu e de a se admite escrierea de concurs la nici un cas, dacă salariul învĕţătoresc nu ajunge nice la minimul de 150. fl.

În privinţa alegerilor de învĕţător sunt a se observa strict prescriptele în acest merit ale Statutului organic şi ale Normativului. Mai ales:

a) E de a se convoca şi presida sinodul electoral de către protopresbiterul tractual (§. 13 stat. organic).

b) Înainte de sinod e a se consulta şi combina de către comitetul parochial cu protopresbiterul tractual lista candidaţilor cari au concurs la postul de învĕţătoriu (§. 23, punct 6 stat. org).

c) În privinţa terminelor pentru efectuirea alegerei şi subşternarea actelor electorali la consistoriu, sunt a se observa strict prescrisele din §. 77 al Normativului.

d) Actul electoral e de a se aşterne complet la consistoriu, alăturându se mai ales lista de candidare statorită de comitetul parochial, care va conţinea următoarele rubrici: *a)* numele, locul şi ḑiua nascerei: *b)* studiile percurse; *c)* anii de serviţiu învĕţătoresc; *d)* dacă e membru sau nu e membru la institutul regnicolar de pensionare.

Alegerile de învĕţători efectuite cu ori ce abatere dela cele ordinate prin acest cerculariu, se vor anula din oficiu, şi culpabilii vor fi urmăriţi pe cale disciplinară.

Dat din şedinţa consistoriului archidiecesan ca senat scolar, ţinută în Sibiiu la 10 Maiu, 1884.

Nicolau Popea m. p.,
archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

Nr. consist. 1313 pl. 1884.

Cerculariu

către on. membri, clericali şi mireni, ai sinodului ordinariu şi estraordinariu-electoral — al protopresbiteratului greco-oriental Câmpeni.

Făcêndu se din partea Ven. Consistoriu archidiecesan, în sensul legilor bisericesci, dispoşiţiunile de lipsă pentru intregirea definitivă a postului de protopresbiter al tractului Câmpenilor, şi conferindu-mi-se mie prin ven. hotărire consistorială dto 12 Martiu a. c. Nr. 1313 plen. onorifica missiune, de a convoca şi conduce sinodul protopresbiteral îmmulţit pentru alegerea de protopresbiter al acelui tract: am onoare a convoca prin aceasta, în sensul instrucţiunei respective, pre on. membri ai sinodului protopresbiteral al Câmpenilor, ordinariu şi îmmulţit, preoţi şi mireni, la sinodul electoral, ce se va ţinè **Joi 31 Maiu (12 Iuniu) a. c. la 11 oare a. m.** în biserica noastră din Câmpeni, pentru alegerea de protopresbiter al tractului Câmpenilor, ear pre on. membri ai comitetului protopresbiteral, preoţi şi mireni, la şedinţa de preconsultare, prescrisă în lege, pe 30 Maiu (11 Iuniu) a. c. la 4 oare d. a. în sala cea mare a scoalei noastre din Câmpeni.

Sinodul electoral se va începe cu cultul dumneḑeesc, ce se va celebra în ḑiua alegerei la 8 oare dimineaţa în biserica noastră din Câmpeni, şi după terminarea aceluia va urma întrunirea sinodului.

Sibiiu, 15/27 Maiu 1884.

Zacharià Boiu jun. m. p.,
comisariu consistorial.

Sibiiu, 16 Maiu 1884.

In timpurile din urmă am constatat mare ferbere în pressa maghiară dela noi, şi fiindcă pressa manifestă sentimentele unui popor, tragem conclusie că: mare ferbere va fi domnind în partea preponderantă a concetăţenilor nostri maghiari.

Cestiunea principală care a produs agitaţiunea şi ferberea este cestiunea română. Şi aici au contribuit multe de lucrul a ajuns în stadiul de desvoltare de acuma.

Repetiţia nu strică, şi fiind ea provocată, este în parte şi justificată. Ne vom oprì deci la cestiunea română, ca sĕ ne clarificăm odată pentru totdeauna.

In numĕrul 53 al ḑiariului nostru am ḑis că problema de assimilare rectius maghiarisare cu forţa este utopie. O repetăm. Este utopie a mai crede că noi ne vom desnaţionalisa, este utopie a mai încerca cu utopiile în drecţiunea aceasta. Ori ce acţiune în această direcţiune provoacă reacţiune din partea noastră, şi reacţiunea noastră, justificată fiind ea, în efectele sale se arată mai eficace.

Vrem sĕ trăim aici ca români, sĕ ne desvoltăm ca români, şi sĕ murim ca români.

Eată în câteva cuvinte ḑis totul. Se nasce acuma întrebarea: este dată posibilitatea ca noi pe pămêntul unde ne-a lăsat Dumneḑeu, sĕ putem trăì ca români? Este dată posibilitatea ca noi, păstrându-ne individualitatea noastră naţională sĕ ne desvoltăm ca români cu limba noastră, datinele şi năravurile noastre, şi acestea sĕ le transplantăm intacte şi în fii fiilor nostri?

FOIŢA.

Învĕţămêntul musicei.

Cu câţi-va ani în urmă, ne spune „La Ville de Paris“ din 5 Maiu, acel care ar cerut sĕ se întroducă în programa instrucţiunei primare, primele principii ale artei de a vorbì sau de a cetì bine, şi ar fi atras aspra mustrare că încearcă sĕ întreprindă o lucrare dăunătoare tinereţei.

Arta de a vorbì bine, ar fi părut în adevĕr care nefolositoriu şi unele persoane — cari se măguleau că sûnt cunoscĕtoare în materie — n'ar fi lipsit de a striga că nu e vorba în realitate decât de un curs de declamaţiune, care ar fi avut drept resultat de a distrage pe elevi dela studiile lor adevĕrate. Sĕ ne ferim, ar fi ḑis aceste persoane, de a împinge pe tineri sĕ mărească numĕrul actorilor.

De asemenea întru cât privesce gimnastica. Esista ea în mod serios prin scoli nainte de 1870? La ce ar fi servit aceste eserciţii cu scop de a desvolta puterile tinerilor? Dênşii puteau sĕ-şi întrebuinţeze timpul pentru a ajunge altceva nu saltimbanci şi luntraşi.

Dar în scurt timp lumina trebuia sĕ se facă în spirite, căci încercarea fusese prea crudă pentru a nu provoca o reacţiune serioasă.

Din momentul când spiritele se întorceau spre instrucţiunea naţională pentru a găsì mijloacele de a contribuì la ridicarea patriei, treabuia ca neajunsurile instrucţiunei noastre sĕ se arete în toată goliciunea lor.

Fie-care creḑu necesar se cugete asupra acestei cestiuni.

Dar spuneau unii, tinerii dvoastră, pe care-i dechiaraţi atât de instruiţi, nu sciu nici sĕ cetească într'un mod lămurit, nici sĕ vorbească înaintea unui auḑitoriu ori care, ori cât de binevoitoriu ar fi. Ce învaţă ei la scoală?

Dar tinerii dvoastră sûnt departe de a fi cu toţii viguroşi, mlădioşi şi destoinici de a devenì nesce soldaţi, când îi veţi chema sub drapel. V'aţi îngrijat de educaţiunea lor phisică?

O asemene stare de lucruri nu putea sĕ fie fără remediu. Iniţiativa nu lipsì. Astăḑi lucrurile au apucat pe o cale bună.

În adevĕr, nu numai că vedem figurând în programe, cetirea espresivă şi gimnastica, în numĕrul materiilor obligatorii ale învĕţămêntului, dar încă constatăm în fie-care ḑi, aplecarea din ce în ce mai mare pe care opiniunea publică o are pentru aceste două ramure de învĕţămênt fie cu ocasiunea petrecerilor literare atât de interesante atât de folositoare fie când e vorba de formarea batalioanelor scolare şi de crearea societăţilor de gimnastica fie de eserciţiile militare şi de topografie.

Dar nu numai atât; mai esistă o ramură de de înveţămênt care trebuia sĕ-şi ea rangul ei legitim şi sĕ câştige favoarea publică. Voim sĕ vorbim despre învĕţămêntul cântării.

Cu această ocasiune, administraţiunea preocupată de a asigura acestui învĕţămênt toată însemnatatea sa, trebue sĕ supună consiliului superior al instrucţiunei publice o colecţiune de documente în scopul de a regula programele de urmat în scoalele normale de institutori şi institutoare.

Un apel, de altminteri fusese adresat mai înainte către diferite persoane cunoscute prin zelul şi competenţa lor specială.

Noi am cetit diferitele rapoarte asupra învĕmêntului musicei, care au fost presentate de dnii Saint-Saens, Bourgault, Dacoudray, Gustave Chauquet, Mercadier, Danhauser, Dupaigne şi Armand Cheve.

Toate aceste lucrări, deşì se deosebesc în mijloacele lor de acţiune, au un scop comun de atins: respândirea gustului musicei.

Studiul musical a fost deci şi dênsul aparat. Musica nu mai e lăsată la o parte şi nu mai e considerată numai ca o artă de plăcere (art d'agrèment).

Noi am ḑis că în patria noastră ne este dată possibilitatea, şi aceasta pe cale pacinică, între barierele constituţiunei patriei noastre.

In această convingere a noastră între impregiurări de tot critice am primit greua sarcină de publicisti, şi combinând interesele noastre speciale românesci cu cele generale a le patriei mame ne-am pus pe lucru.

Convingerea noastră a fost şi este, că noi putem trăì frăţesce în patria noastră. Convingerea noastră este că noi trebue sĕ trăim frăţesce în patria noastră, interesul nostru bine înţeles o pretinde aceasta.

Am recunoscut şi recunoascem că tare ne-am înstreinat unul de altul. Şi noi am recunoscut că dacă se poate lăuda cineva, că el a contribuit la această înstreinare, apoi de bună seamă neofiţii dela pressa maghiară se pot fălì pentru meritele neperitoare câştigate pe acest teren.

In clar odată cu noi înşine, şi cu încurcata noastră situaţiune, am început a căuta firele comune, cari ne conduc pre toţi la activitate comună în interesul general al patriei. In modesta noastră activitate am observat la pressa maghiară o încăpăţinare ne mai pomenită, şi lipsa totală de sinceritate şi dreptate. În luptă cu aceasta a trebuit sĕ ne apărăm posiţia faţă cu vehementele atacuri ale presei române, atacuri, cari cu atât ne păreau mai dureroase, cu cât prin ele se slăbiau în mod simţitoriu legăturile noastre interne, la cari trebuia sĕ reflectăm, voind a impune înverşunatei presse unguresci.

Am ajuns deci între două focuri. Pressa moghiară condusă de un şovinism fanatic lucra şi lucră pentru totala ruinare a patriei. Condusă de utopii, agiteaza necontenit şi contrurbă pacea cetăţenilor.

Ca agitaţinnea sĕ fie susţinută, pressa română în apărare se ţinea pre un nivel cu cea maghiară.

Acţiunea era egală în vigurositate pe terenele vorbelor. Şi noi dacă s'ar mărginì lucrul numai la vorbe, n'am fi avut şi n'am avea nimica de ḑis. Dala vorbe trecem însĕ la fapte. Noi am remas cu vorbele, şi ceialalţi cu puterea în mână şi au urmat drumul.

Am vĕḑut că forţele nu ne sûnt egale, şi voind sĕ oblicim calea pentru un *modus vivendi* ne am espus la loviri din abele părţi.

Cu ai nostrii uşor ne împăcăm.

Se stăm deci de vorbă cu pressa maghiară.

În ţinuta ei ea ne-a documentat că noi aici nu putem trăì ca români. Principiele false propagate de presa maghiară sûnt îndreptate contra individualităţii noastre naţionale. Maghiarisarea cu forţa şi prefacerea statului nostru din stat istoric polyglott în stat unitar naţional maghiar, dacă e vorba sĕ aibă efect şi sĕ ducă la roade pipăibile, se poate face numai prin cură radicală.

Acestea sûnt esperienţele noastre.

Pe basa acestora vĕḑênd cravalurile junimei inscenate în Cluş;

vĕḑênd impertinenta calumniare la adressa naţiunei române şi perspectivă ce i se face prin cea mai proaspetă floare maghiară — *„bitofa virága“* mai ântâi am redus lucrul la basaconii copilăresci şi am condamnat şovinismul în ambele tabere.

La locul al doilea a urmat pressa. Şi ea în graţiosităţi nu s'a arĕtat mai pre jos ca junimea. Fără osebire de colorit de partidă toate ḑiarele au tăbărit asupra noastră cu clevetiri şi înjurături proprii cluşenilor. Lucrul nu s'a mărginit numai la atâta. Guvernamentalul „Magyar-Polgár“ aplaudează fără scrupuli de constiinţă. Am fi trecut şi peste aceasta, însĕ pressa maghiară nu s'a mărginit la atâta. Ea a provocat pre unguri din toată ţeara sĕ facă ca şi băeţii din Cluş.

Bine, am ḑis noi. Această este revoluţie în toată forma. Dacă cu binele nu pot ajunge oamenii la utopii, cu reul cu atât mai puţin. In acest cas de revoluţie românii din Cluş se vor trage spre munţi, ca sĕ deie năvală cu moţii. Problema maghiarisărei se va deslega deci pre această cale radicală şi cine va remânea pre urmă, va închide uşa după sine.

Stadiul cel mai nou este următoriul. Ḑiarele maghiare au tăbărit asupra noastră. Mai ântâiu „Pesti Naplo“, după el „Magyar Polgár“ — câte vor mai fi fost tăbărind — noi nu scim.

„Telegraful Roman“ şi a uitat de chemarea sa: *mert azt mondja hogy a magyarositás problemája agyrém lévén, most már nem marad egyébb hátra mint ezt radicalis modon megoldani, és azután a ki utoljára marad (t. i. magyar és román közűl), az maga után befogja csapni az ajtót“* — Pesti Napló 25 Maiu Nr. 144. Pe românesce. Fiindcă problema maghiarisărei este utopie, n'avem încătrău, ci trebue sĕ o deslegăm pe cale radicală — apoi cine va rĕmânea pe urmă, închidă uşa după sine.

„Telegraful Roman“ este ḑiariu românesc, luptă pentru poporul românesc, şi pe calea moderaţiunei crede că ajunge la resultatele ţintite de ḑiarele române în genere. Chemarea ḑiarului nostru nu este după cum cred ḑiarele maghiare de a tăcea în faţa fantasmagorielor lor copilăresci. În faţa periclului vom vorbì totdeauna cu bărbăţie şi nu ne vom da la o parte în ḑiua necazului.

Vrem se fim chiarificaţi odată pentru totdeauna. In condiţiunile date vrem sĕ trăim ca români şi sĕ ne desvoltăm ca români. În oposiţie cu celelalte ḑiare române, noi credem că păşind activ şi în parlament, mai cu efect ne vom putea desvolta. Desvoltarea noastră însĕ va fi românească, deocamdată între impregiurările date pe basa legilor esistente. Aceasta însĕ o voim în liniste, în pace, în frăţiătate. Aceasta este chemarea noastră, şi toţi câţi provoacă revoluţia, sûnt contra noastră, contra ordinei în stat, şi contra lor însuşi.

Maghiarisarea e utopie şi cine umblă după utopii, după utopii umblă.

Revista politică.

Deputaţii dietalĭ părăsind capitala s'au împrăştiat prin ţeară, şi fac rapoarte despre activitatea parlamentului unguresc în sesiunea trecută.

Noi n'am fost representaţi în parlament, şi din acest motiv nu putem vorbì despre darea de seamă a deputaţilor nostri. Despre streini nu vom ḑice multe, căci eì âncă nau fost cu consideraţiune către noi.

Se poate că preste trei ani vom fi în plăcuta posiţiune de a scrie altcum.

Pe 5 Iuniu se va convoca dieta Croaţiei. Se dă cu socoteala, că ea va putea lucra în pace, şi nu se vor mai ivì scene, cari se provoace disolvarea parlamentului. Dintr'altele Starcevicianii s'au recules earăşi, în lunile trecute s'au restaurat binişor aşa că ne putem aştepta la scene Starceviciane fără mari îngrigiri.

In Serbia spiritele sau domolit.

Noi scim că după o rescoală innecată în sânge de comun domnesce tăcere absolută. Focul înnecat cu forţă brută arde neobservat în spuză, şi dând de materie combustibilă isbucnesce din nou.

Aşa stăm cu parlamentul Serbìei. Mutat din residenţa ţerei parlamentul lucră mai fără reservă. Acte de violenţă nu am cetit până acuma. Unui deputat mai îndrăsneţ i sa detras cuvêutul şi i s'a dat o lecţiune patriotică. Aceasta o putem privi de bun început.

Fiind odată între slavi, remânem tot la slavi. Mişcările unioniste din Rumelia orientală devin tot mai pronunţate. La acestea se reduce şi alianţa statelor balcanice proiectată nu de mult. Denumirea noului guvernator se consideră de succes al politicei rusesci, şi nu fără cuvént.

Poporul bulgar şi cel din ambele Rumelii şi până în ḑiua de astăḑi e predomnit de idea confesională, şi Rusia este modelul ortodocşilor slavi. Legătura ierarchică cu patriarcatul din Constantinopole dispare pe ḑi ce merge şi în locul ei păşesc tot mai pronunţat bisericele autonome naţionale, cari numai în legătură dogmatică mai reflectează la Constantinopole.

Legăturile de sânge şi identitatea confesională — ajutate de pĕcătosul de separatism şi întoleranţa grecească — nu sûnt a se desconsidera în procesul politic al statelor din peninsula balcanică. Drept aceia noi nu desconsiderăm nervositatatea politicilor unguri în faţa politicei rusesci. Şi aceasta nervositate nimica nu perde din actualitatea sa prin învălmăşeala politică dela noi cu „ideiă de stat“ închipuită şi nerealisabilă; şi stat unitar în noianu de popoară — cari ca mic oas înnoată cu mare stângăcie în marea seminţiei slavice.

Situaţiunea încordată uşor se poate schimba în încăierare, şi noi scim că dacă va fi scris în cartea sorţei, sĕ ne încăierăm, şi în urma ei, sĕ fie lipsă de împăciuitoriu, ce soarte ne asceaptă după împăciuire.

Despre Rusia încă poate fi vorbă

În ḑilele din urmă nihilistii dând semne de viaţă, au pus în ferbere formidabila poliţie din Petropole. Nihilismul din Rusia are mare asemănare cu şerpele din poveste. Dacă i taie omul un cap rĕsar trei.

Nu sûntem amicii revoluţiunei, şi nu vom scusa în veci aplicarea forţei brute usitate în sânta Rusie.

Cu toată ortodocsia noastră trebue sĕ constatăm că despotismul nasce martirii, şi pe mormêntul lor se înalţă şi fâlfâie cu demnitate stindardul libertăţei.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

De lângă Făgăraş, 13 Maiu 1884.

„Ţeara oltului
Para focului,
Ţară de ocară,
. . . . . . !“

(Ḑicală românească tare lăţită).

Dle Redactor! Multe împregiurări me fac a lăsa, sĕ isbucnească din peptu-mi caracteristicile cuvinte de mai sus. Ţeara oltului! frumos nume dar şi mai frumoasă regiune! De o parte bĕtrânii şi giganticicii Carpaţi, de altă parte

---

Astfel se esprimă d. Georges Guéroult, publicist, în interesantul raport presentat în numele comisiunei cântărei, arta care e mai destoinică decât ori care alta pentru a esprima emoţiunile colective şi poporare.

În acest sens, musica joacă un rol, din cea mai adêncă anticitate, în ceremoniele naţionale şi militare, în cultul tuturor religiunilor, ori de câte ori într'un cuvênt e vorba de a se traduce simţementele variate ce stăpânesc pe un mare număr de oameni în acelaş timp.

Dar patria este şi dênsa o religiune, care are sfinţii, eroii, martirii sei, care are sacrificiile, riturile, cultul ei solemn. Fie că e vorba de a se merge la luptă, seau d'a se celebra o aniversară glorioasă, musica apare ca „instrumentul necesar“ pentru a esprima emoţiunile patriotismului, instrument a căruia putere ne a fost dovedită de către Germania, de vre-o şepte-ḑeci de ani încoace. E un adevĕr devenit banal că unitatea germană a început nu prin cântece ci prin coruri, în care cei mai mari poeţi şi cei mai mari musicanţi se asociau pentru a da o formă sensibilă şi artistică iubirei de patrie, urei pentru duşmani“.

Consecinţa cea mai însemnată a acestei consideraţiuni generale a fost de a se recunoasce necesitatea creărei, în Francia, a unor coruri musicale şi corale, din care germanii au sciut sĕ tragă aşa de mari foloase.

De aceea comisiunea pentru cânt, însărcinată sĕ întocmească un proiect de programă pentru studiile musicale, a otărit sĕ recurgă la nisce mijloace în adevĕr practice.

Mai întâi, a propus ca învĕţământul cântului sĕ devină obligotoriu în toate scoalele primare, şi pus la nivelul progreselor realisate în pedagogia generală, aşa încât sĕ scurteze pe cât se va putea mai mult timpul consacrat studiului material, gramatical, pentru a ḑice astfel, al musicei.

Apoi, s'a propus de'a se introduce, chiar în scoala primară, ceea ce s'ar putea numì învĕţământul bucăţilor alese, clasice, simţĕmêntul nuanţelor, aşa încât sĕ se inspire elevilor gustul şi deacă e cu putinţă, pasiunea musicei.

In fine de a se asocia musica, încât se va putea mai mare grad, în toate evenimentele mai de căpetenie ale vieţei naţionale şi locale.

Dar nu e de ajuns de-a se pune basele unui învĕţământ, mai trebue încă ca acest învĕţământ sĕ fie pus în mânile unor oameni capabili de al face sĕ producă resultate bune.

De aceea vedem cu plăcere că d. Dupaigne recomândă în raportul seu, sĕ se ocupe mai întâi cu scoalele normale primare, căci aceste scoli sûnt destinate se producă marea maioritate a personalului învĕţământului.

Este deci de neapărată nevoie de a se face cea mai bună alegere putincioasă întru cât privesce maiestrii însărcinaţi cu aceste cursuri normale. În această privinţă, s'a esmis unanim părerea ca profesorul însĕrcinat în mod special cu învĕţământul cântului în fie-care scoală normală, sĕ fie pus pe acelaşi nivel cu ceilalţi profesori şi prin urmare prevĕḑut cu aceeaşi leafă în buget şi acelăaşi foloase materiale.

Aceasta este neapărat un mijloc sigur pentru a se înlesnì recrutarea unor buni învetători şi a face sĕ dispară neegalitatea de situaţiune, care esista din nenorocire în momentul de faţă.

Esistă un mijloc pe care-l semnalează d. Danhauser, acela de a se întrebuinţa femeile ca profesori speciali. S'ar putea completa şi sporì poate, efectivul personalului.

Eacă o mĕsură, care ar trebuì sĕ fie aplicată cu amândouĕ mânile, căci printrênsa s'ar putea deschide femeilor o nouă carieră şi s'ar corespunde astfel unei necesităţi morale şi filantropice a epocei noastre.

Dar, pentru a asigura desvoltarea învĕţământului musicei, trebue sĕ ne desbarăm de vechile prejudecăţi, care au paralisat mult timp bunele intenţiuni ale legislatorilor.

lina apă a oltului, preste care — coline cu coaste abduse de viţe vinifere; apoi cristalinele riuleţe, ce împreună, ca tot atâtea fire, vêrful Carpaţilor cu albia Oltutului, printre acelea în fine pe verdeaţa întinsă — numĕroase puncte întunecate, ce le formează multele comune locuite de români! Eată tabloul ce te înveselesce şi te face sĕ-l aduci în asemĕnare cu grădina lui Adam! S'ar crede doară, că e prea esagerat? Din contră! Frumseţea Paradisului n'a oferit decât desfătare. Locuitorii lui i-a întunecat splendoarea! Panorama ţĕrii Oltului te desfată. Punctele întunecate îţi înăduşesc desfătarea. Asemĕnarea dară nu este falsa. Mult foarte mult ar trebuì sĕ se scrie, dacă s'ar scrie toate, câte ar putè servì spre argumentarea aserţiunei de sus; câte s'au scris până acum întrecutul cel mai apropiat, încă nu întăresc nimica contrar cu aceasta. Poporul, massa ne trecută prin scoala de păpuşerie a vieţii, ce caracterisează societatea omenească de aḑi, poporul, ḑic e primitiv dar bun, el se lasă uşor înduplecat la aceea, ce e nobil şi folositoriu; durere însĕ, că pe lângă cărările nobilului şi frumosului calcă multe cărări, cari îl duc la abisul ruinei sale. Vina la aceasta cine o ar atribuì oare lui însuşi? Nu sûnt chemaţi oare alţii, cari sĕ-l conducă? Apoi dacă conducerea e aşa precum este, — responsabilitatea urmărilor cade oare pe cel condus s'au pe conducĕtoriu? Cumcă conducĕtorii poporului sûnt preoţii şi invĕţătorii, aceasta nu o poate trage nimenea la îndoială. Ce e drept, sûnt şi juḑi şi notari, dar aceştia sûnt organele guvernului, cari nu pot face totdeauna aceea, ce ar scì şi ar vrea. Câte un proprietar mai luminat — ca corbii cei albi. Se poate vedè aşa dară că toată sarcina conducerii cade pe preoţime şi pe învĕţătorime — „lumina lumii şi sarea pămêntului.“ Cum stăm cu preoţii? Când ḑic, că dacă sûnt 4—5 preoţi, cari sĕ-şi cunoască înalta dar greaua sa chemare, aceasta am ḑis mult. Unul dintre acestie îl înmormêntarăm numai în septămâna espirată tocmai în cea mai viguroasă viaţă. Între puţinii preoţi vrednici, de cari avem pe aici, se numĕra şi Păr. Iacob Urdea, care ne-a părăsit. Las, că preoţii noştri de aici au puţină pregătire de scoală, dar după ce întră în viaţa practică, crede cineva că se mai ocupă cu vre-o „buche-aḑi-ba“? Doamne feresce! Totul, ce face, este ca sĕ se cugete la inventarea unui numĕr cât se poate de mare de isvoară de venit; ceeace — vorbind drept — nici nu li se poate lua în nume de rĕu, căci ei n'au nici un venit sigur ci numai acela ce şi-l caută ei însişi. Pe această cale însĕ se îndârjesce poporul astfel, încât nu i mai dă Popii nici aceea ce e datoriu sĕ-i dea. Spre ilustrarea celor ḑise sĕ-mi fie permis citarea duor casuri concrete. Pe drumul ţĕrii nu departe de Făgăraş în comuna D. funcţionează un preot în etâte mijlocie; el are doi fii, cari — dacă nu me înşel — amêndoi sûnt trecuţi prin gimnasiul inferior, ba unul e trecut şi prin teologie acum numai de scurt timp, acesta funcţionează şi ca învĕţătoriu. De un şir bunicel de ani încoace — trebuie sĕ premit, că în afacerile mele de negoţ sûnt silit a percurge de foarte multe ori drumul Făgăraşului într'o parte şi într'alta — de câţi-va ani, ḑic, aducea posta regulat între altele şi un „Telegraful Roman“ cu adresa „Oficiului parochial..... în D., aceasta adresă însĕ nici odată nu vedè casa Părintelui, nici a învĕţătoriului dar cu atât mai puţin a cancelariei parochiale, sau scolare — dacă esistă şi de acestea — nu, căci Părintele autorisase pe dl notariu care are locuinţa în comuna vecină, ca sĕ-l oprească şi sĕ-l cetească, căci lui şi aşa nu-i trebue. De unde sĕ-i trebuească dsale sau fiilor dsale, căci lucruri de acestea doar le fac distracţie dumnialor! Distracţie dumnialor, constă în altceva a tatălui şi a fiiului celui mai mic în economie şi în alte întreprinderi, ear a fiiului celui mare — a teologului — în cărăuşit, ear lumea din afară de d-nialor poate murì ori trăì, tot atâta. Acì se mai asceaptă oare, ca aceste lumini sĕ-şi îmbogăţiască capitalul spiritual aşa, ca lumina sĕ devină mai limpede şi mai intensivă spre binele şi fericirea celor, ce se luminează? Astăḑi — aşa cred — că nici nu au prenumĕrat „Tel. rom.“, dar alte foi cu atât mai puţin.

Dacă facem încă doi paşi spre Sibiiu, dăm de altă comună, unde mulţi din popor au declarat Părintelui, că nici la ispovedanie nu vor a da faţă cu dênsul, căci prea poftitor şi vitreg este faţă cu fii sei sufletesci. Tot din incidente de această natură trăiesce în disharmonie şi cu numĕroasa inteligenţă din loc de naţiuni şi de confesiuni streine astfel, încât la sfinţirea scoalei de stat a fost desconsiderat preferindu-se mai bine altul strein pe lângă preotul catolic, care impregiurarea a făcut, ca sĕ se învite în locul lui, protopopul. „Tel. rom.“ şi aici era prenumĕrat mai nainte numai de ruşine — ca sĕ nu ḑic de frică — dar se alege când se deschidea, sĕ se cetească. Astăḑi numai aduce posta de acolo nici un ḑiar decât numai pentru veteranul şi vrednicul paroch Făgărăşan dintr'o comună învecinată. De acì mai departe, în alte comune, nu difer întru nimica împregiurările cu cele de mai sus, ba în comuna S. unde nu e numai un preot ar trebuì, precum a scos Christos pe neguţători din biserică aşa sĕ se scoată oamenii bisericei din... crâşmă. Acestea sûnt toate din drumul ţĕrii, pe unde mai circulează oameni din lumea largă; ce va fi însĕ pe sub munte, mai aproape de pădure?

Cât pentru învĕţători, acestia cu esceptiunea câtorva, demni de toată considerarea, sûnt de o pânză cu cel amintit mai sus din D. Conferenţele învĕţătoresci pot servì ca barometru în privinţa aceasta.

Astfel sûnt conducĕtorii poporului nostru de aici. Dacă mai sûnt individi inteligenţi, cari se gerează de conducĕtori apoi pe aceştia îi găsesci numai în centru; dar chiar şi acì nu te înalţă sciri mai îmbucurătoare. Poporul espert din păţanii proprii ḑice — şi nu fără cuvênt — „decât sĕ te înşele un domn de român, mai bine me duc la unul strein, care şi dacă te înşală, încai nu-ţi vine aşa cu greu ca dela cel de un sânge cu tine“! — Eată în scurte cuvinte esposeul intelectual al ţĕrei Oltului! Sĕ nu se creadă cumva, că paradisul nostru e lipsit de inteligenţă! Jertfe s'au adus foarte multe de către mulţi părinţi de opincă pentru ridicarea fiilor lor prin scoală; aceasta servesce ca merit nedisputabil oltenilor. Ce întêmplare însĕ a adus cu sine starea actuală a lucrurilor, de avem cu toate acestea foarte puţini fii de ai nostri cu scoală ca sĕ aducă serviţii poporului în al cărui sin a supt laptele pruncieí, şi a cărui viaţă o cunosc bine şi prin urmare şi serviţiile aduse ar fi mai avantagioase, aceasta e o întrebare la care nu me încumet a respunde. Destul atâta cât este fapt constatat, că toţi aceia (de esceptiuni nu vorbesc) s'au aşeḑat pe airea, s'au împrăsciat în toate părţile, unde şi-au găsit pâne, ca sĕ poată trăì. Bucurescii, Ploiescii şi toată România, Ungaria, ba chiar şi Transilvania, pretutindenea dai de olteni — făgărăşeni — toţi oameni cu multă scoală de diferite branşe. Cunosc încă casuri, că chiar aḑi esistă fii de ai mult cercatei noastre naţiuni, cu studii universitare, cari în ţeară streină nu pot merge, ca sĕ-şi caute pânea de toate ḑilele de oare-ce i opresc condiţiunile, prin cari au gustat şi ei din stipendindii, în patria sa nu capĕtă post ci sûnt siliţi a şedea acasă şi a jelì timpul perdut pela scoală. Eată dar că sinul ţĕrei noastre nu poate încăpè pe fii sei, ci şi dacă încape pe cineva, aceasta se întêmplă cu strein. — „Quae via vitae“! Nu voiu sĕ me ating de causele ce condiţionează această stare a vieţei noastre de aici, căci ele în mare parte sûnt prea cunoscute, sûnt uşor de aflat. — Acestea — pentru constatarea basei, după care am făcut asemĕnarea de mai sus. — Realitate adevĕrată, dar dură!!

În fine — deşì la părere în neconsonanţă cu cele espuse — sĕ-mi fie permis a amintì ceva şi din politica ḑilei. Alegerile dietali sûnt la uşă; mişcările au început; candidaţi ca ploaia! În cercul Arpaşului se vorbesce demult despre candidarea dlui I. Meţian, feciorul P. S. S. episcopului dela Arad şi a dlui Juliu Puşcariu un fiu al dlui Ioan Puşcariu dela Pesta. În favorul acestuia sĕ ḑice, că a lucrat şi lucră mult unchiul dlui Iuliu, advocat la Braşov, carele a dat sprigin în nisce afaceri judecĕtoresci unor particulari — capi ai poporului — de pe aici, ca aceştia apoi la rêndul lor sĕ-i întoarca serviţiile. — Un fost deputat ales tot aici mai nainte — Benedek — încă a început a face curte oamenilor de influenţă ai poporului. De aici înainte sĕ se înceapă frecĕrile şi tumulturile! Oare acestea nu pot fi reduse şi ele la starea lucrurilor atinse mai sus? Asceptăm timpuri mai fericite, sperăm în părinteasca îngrigire a Părinţilor nostrii de sus! *Olteanul.*

După cum a observat o, d. Dupaigne, auḑim spunêndu-ne un eori că progresele repeḑi, făcute întru cât privesce musica de către cutare germani, cutare isaliani sau chiar francesi, erau datorite faptului că ei se născuse c'un instinct musical.

Aceasta e o prejudecată. Totul atârnă, şi institutorii o sciu mai bine decât ori-cine, de impresiunile primite în timpul copilăriei.

Aceasta este deci punctul de căpetenie. Trebue numai decât sĕ se înceapă învĕţatul cântului în copilărie. N'avem de cât sĕ deprindem pe copii cu musica, dela vêrsta de 3 ani, dacă putem.

Când copii vor ajunge la nouĕ sau la ḑece ani, ast-fel pregătiţi, în cursurile mijlocii şi superioare, ne vom minuna când vom vedea cât de mult s'a format gustul lor şi cu ce succes ei vor putea primì atunci adevĕrate lecţiuni de musică. Atunci va fi mai cu seamă în oraşele mari, de a se face apel la un profesor special avênd o educaţiune clasică serioasă. „Românul“

Orĕştiă în 12 Maiu 1884 v. Stimate dle Redactor! Asociaţiunea transilvană pentru literatura şi cultura poporului român, în adunarea sa generală din vara trecută ţinută în Braşov, a decis în privinţa locului: ca procsima adunare sĕ se ţină în Orĕştiă.

În urma acesteia onorabilii oaspeţi, întruniţi cu acest prilegiu însufleţitoriu, la încheerea adunării, se despărţiră de drăgălaşul Braşov, cu salutarea: la revedere în Orĕştiă. Atât de atunci.

Aceste cuvinte măgulitoare pentru noi orĕştienii, au fost de ajuns ca sĕ ne escite la energie şi activitate în aşteptarea acestei rare dar scumpă sĕrbătoare.

Şi inteligenţa noastră din loc, conscie de datorinţă sa morală, impuse ei de simţul iubirei frăţesci, la învitarea dlui Dr. Tincu, încă în 11 Novembre an. tr. s'a întrunit în o conferenţă, în care s'a consultat asupra paşilor ce ar fi sĕ se intreprindă, cu privire la pregătirile de primire pentru Asociaţiune.

În linia primă şi-a ales un comitet esecutiv, constătătoriu din 15 membrii şi anume: Dr. A. Tincu. S. Pop, Dr. I. Mihu, Dr. St. Erdélyi, I. Mihaiu, G, Baciu, I. Lăzăroiu jun., I. Branga, P. Juran, S. Corvin, N. Trifu, G. Vinţan, V. Pop, G. Braşovean şi Vasilie Bologa.

Acest comitet constituindu-se şi-a ales de preşedinte: Dr. Tincu, v.-preşedinte I. Mihaiu, cassariu. Dr. St. Erdèlyi, secretariu. Vasilie Bologa.

Din însărcinarea acestui comitet dle Redactor, am onorul a ve comunica următoarele detaiuri referitoare la pregătirile ce şi-a propus, şi stărue cu mână de fer, sĕ le esecute.

Ca activitatea sa sĕ fie mai inteţitoare, şi resultatul dorit mai îngrabă realisabil, acest comitet s'a subîmpărţit în deosebite secţiuni, avêndu-şi fiecare resortul seu de activitate.

Întâiu şi-a ales o comisiune, în persoanele dlor: S. Corvin, G. Baciu, N. Trifu şi G. Vinţan, — pentru conscrierea şi arangiarea cuartirelor în mod corespunḑĕtoriu.

A doua comisiune, in persoanele dlor: Dr. Tincu, S. Pop, Dr. I. Mihu, Dr. St. Erdélyi, I. Mihaiu, P. Juran, Ioan Branga şi Vasile Bologa, — pentru arangiarea pregătirilor necesare cu privire la o producţiune de concert musical.

A treia comisiune, în persoanele dlor; Dr. I. Mihu, Dr. St. Erdélyi, G. Baciu, I. Lăzăroiu, V. Pop, P. Juran, I. Branga şi V. Bologa, — pentru arangiarea balului.

Şi în sfêrşit a patra comisiune, în persoanele dlor: S. Pop, Dr. St. Erdélyi şi G. Baciu, — pentru îngrigirea pregătirilor necesare cu privire la o eventuală escursiune, la unul din locurile de însemnătate istorică sau din alt punct de vedere, din jurul Orĕştiei.

Aceste sûnt direcţiunile luate de comitetul amintit în pregătirile sale pentru primirea Asociaţiunei. Aceste, prin cari el — intre modestele împregiurări — a cugetat sĕ corespundă în mod onorific asteptărilor esterne şi sĕ le facă o petrecere plăcută confraţilor veniţi dìn depărtare. Prin cari, credem noi, a fi informat pe deplin şi on. public, despre cele întreprinse, cu privire la sĕrbarea celei mai frumoase festivităţi a românilor din Transilvania.

Asupra acestora vom mai revenì dle Redactor. Şi în interesul causei, nu vom întârḑia la timpul seu a Ve da informaţiunile necesare, chiar şi despre succesele obţinute. *Vasile Bologa,*
secr. com.

Varietăţi.

* (Concert). Domnul **George Dima** va arangia Duminecă, 1 Iuniu a. c. st. n. concert în sala dela „Împĕratul Romanilor.“

La concert va lua parte activă doamna *Irena Nasta Constantinides*, cunoscuta noastră pianistă din Braşov, domnul *J. L. Bella*, director de musică şi *Reuniunea română de cântări din Sibiiu.*

Începutul la 7 oare seara. (Programa în numĕrul viitoriu).

* (*Avis*). Cu privire la conferenţa electorală convocată pe Dumineca viitoare ni se trimite spre publicare următorul avis:

„Spre scire şi conformare se aduce la cunoscinţa onoratului public, că în urma ângustimei spaţiului întrarea în sala menită pentru conferenţă (otelul la „Împĕratul Romanilor“) poate urma numai prelângă bilete de întrare ce sĕ pot procura Sâmbătă în 19/31 Maiu dela 3—6 oare p. m. în localul casinei române (strada Măcelarilor, cassa „Albina“.“

În special pot întra în însaşi sala de şedinţă numai delegaţii aleşi din cercurile electorali şi raportorii ḑiarelor. (Bilete galbine).

În loge şi galerii damele şi persoane de distincţiune. (Bilete roşii).

Încăperile colaterale ale salei, cu întrarea prin curtea otelului, stau la disposiţiunea onoratului public. (Bilete vinete).

Bilete se dau odată pentru întreaga durată a conferenţei, la intrare în sală sûnt a se produce, dar nu se predau.“ *Comitetul.*

* (Convocare). Onoraţii membrii, cari compun comitetul central al „reuniunei învĕţătorilor gr. or. români din districtul Făgăraşului“ anume: Daniil Gabor din Voila. Petru Debu din Şĕrcăiţa. Petru Marhao din Galaţi. Ioan Roşca din Ungra. Ioan Bonea din Cincu mare. Iacob Oana din Pĕrău.

Lazar Comşa din Mândra. Toma Ştirbeţ din Şulenberg şi Ioan Popesc din Mateiaş, în sensul §-lui 18 din statute sûnt prin aceasta convocaţi a lua parte la a II-a şedinţă anuală a lor, carea se va ţinè în 23 Maiu a. c. st. v. la 10 oare dimineaţa în edificiul scoalei elementare ortodocse din Făgăraş.

Obiecte de pertractat sûnt:

Revidarea activităţii desvoltată în prima adunare generală din anul acesta a despărţemintelor tractuali şi aprobarea concluselor acelora.

Statorirea materialului, ce are a se pertracta în a doua adunare generală din anul acesta a despărţămêntelor tractuali.

Propuneri relative la înaintarea scopului reuniunei.

Făgăraş, 15 Muiu 1884 v.

Vicentiu Grama,
preşedinte.

Nicolau Aron,
secretariu.

* (Maial). Ni se scrie din Zerneşti. Eri (13 Maiu a. c.) s'a ţinut maial cu elevii şi elevele scoalei din Zerneşti în pădurea regească de acolo; pădure de mesteceni aşeḑată pe un gruiu (dâmb) cu un podeiu (poeniţă în vârf) plantată cu braḑi foarte frumoşi. Şcolarii s'au produs cu cântări naţionale şi cu jocuri de căluşeriu, bătuta şi hora de copii (24 la numĕr) costumaţi în uniforma naţională foarte frumoasă. Conducerea cântărilor şi a jocurilor — de învĕţătorii I. Străvoiu şi Pana. Petrecerea a înveselit atât pe participatorii din loc cât şi pe cei din prejur. Onoare conducĕtorilor maialului!

Tot ieri au arangiat un maial societatea sodalilor români români meseriaşi din Braşov în stejarişul Braşovului, timpul a fost favorabil, public mult, petrecerea vială.

* (Contraste). Asimilarea unei naţionalităţi în alta şi foloasele împreunate cu această asimilare în timpurile noastre a devenit cestiune de viaţă.

Popoarĕle mai cu minte au ajuns la convingerea că asimilarea şi-a ajuns culmea în schimbarea numelor.

Jidanii tot jidani. Ei au apucat partea practică a lucrului, şi îşi schimbă numele, ca cu atâta mai vêrtos sĕ şi poată păstra nĕravul.

Înţelepţii dela noi au deschis porţile înaintea jidanismului şi au făcut toate possibilităţile, ca jidanii sĕ-şi maghiariseze mai cu înlesnire numele.

Românii de dincolo şi-au păstrat întact caracterul lor românesc. În prostia lor ei s'au spăriat de jidanii cu numele romanisate şi după cum cetim în ḑiarele de dincolo — se vor lua mĕsuri ca sĕ îngreuneze assimilarea provenită din schimbarea numelor.

Curioşi oameni mai sûnt românii. Şi ei cu atâta sûnt mai curioşi cu cât nu vĕd nici o palmă de loc dela ei. Dacă ar fi ei cuminte ca lumea de pre la noi, nu s'ar lăpĕda cu mâni şi picioarea de fericirea ce li se pregătesce prin romanisarea numelor evreesci.

Altcum stăm aci. Preste câţi-va ani toţi jidanii dela noi sûnt unguri cu furduş. Şi preste vre o ḑece ani aceştia vor cita mai cu foc pre fericitul Berzsenyi: *„Csak sast nemzenek a sasok, s nem szül gyáva nyulat Nubia parducza.“*

* (Joc). Ni sa trimis spre publicare următoarea invitare la petrecerea cu joc arangiată de „reuninnea sodalilor români“ din Sibiiu si care va avè loc în gradina „Hermann“ Dumineca seara în 20. Maiu (1 Iunie) 1884.

Începutul la 9 oare seara.

Sibiiu în 13/25 Maiu 1884.

Comitetul reuniuni.

Intrarea pentru jucători 1 fl. bilete pentru familie 1 fl. v. a. — Damele şi garde de damele sûnt scutite de tacsa întrărei.

Bilete se pot căpăta Joi în 17/29 Maiu, Vineri în 18/30 Maiu şi Sâmbată 19/31 Maiu până la 12 oare în bolta tip. archidiecesane, strada Măcelarilor Nr. 37 şi seara la cassa.

* (Serbarea seculară a bisericei St. Barbara în Viena. Parochia greco-catholică dela St. Barbara în Viena şi-a serbat Dumineca trecută iubileul de 100 de ani dela intemeierea ei. Înlăuntru mica biserică era iluminată splendid şi păreţii ei împodobiţi cu fel de fel de cununi. Greco-catolicii din Viena s'adunase înainte de 10 oare când avea sĕ se înceapă celebrarea, şi stau îndesuiţi în chorele din mijloc; publicul strein aşa era de numĕros, încât nu putea încăpea în frumoasa bisericuţă.

Aproape de altar pe neşte foteluri reservate ocupaseră loc: Ministrul Dr. baron de Ziemialchovschi, şeful de secţiune Victor cavaler de Pozzi alăturea cu ministrul de culte baron Conrad, canonicul Bieleţchi, rectorul seminariului general greco catolic, Borynschi din Lemberg, cu colegiul profesorilor şi alţi diferiţi dignitari. Profesorul Michail nobil de Tacaciu a primit pe oaspeţi la poarta bisericei şi i-au condus la locurile reservate. La 9¾ oare venì Episcopul pontificant Stupniţchi din Prţemysl împreună cu conpontificantul episcop titular Silvestru Sembratovici şi cu preotul asistent Dr. Iulian Pelet, în pompoasele ornate bisericesci.

Imediat după aceea sosì la poarta bisericei archiepiscopul primate din Viena, celestinul Dr. Iosif Ganglbauer.

Înalţii prelaţi, cari erau de faţă salutându-l, îl conduseră la fotelul din dreapta înaintea altariului, unde celebra serviciul divin episcopul Stupnichi. Serviciul divin ţinu peste două oare. După ameaḑi la 5 oare episcopul titular Dr. Silvestru Sembratovici a dat în onoarea serbării seculare în sala seminariului greco-catolic un banchet, la care participară cei ce au asistat înainte de prânḑ la serviciul divin şi nunciul papal archiepiscopul Vannutelli.

Loterie.

Mercuri în 28 Maiu 1884.

Sibiiu: 89 73 52 27 18

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 27 Maiu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122 80	122 60
Renta de aur ung. de 4%	92.10	91 15
Renta ung. de hârtie.	88.80	88.55
Renta de aur austriacă	102.05	102 —
Datorie de credit austr	79.85	100.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.60	96.50
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	119.—	119.—
Datorie de stat austriacă în argint	81.35	81.20
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142.50	142.50
Sorţi unguresci cu premii	116.25	116.25
Sorţi de regularea Tisei	114 80	114.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.55	80.45
Galbin	5.74	5.73
Napoleon	9 69	9.68
London (pe poliţa de trei luni)	122 25	122.30

O daică se caută pentru o familiă bună în Sibiiu. Adresa se poate afla la Administraţiunea „Telegrafului roman“, strada măcelarilor Nr. 47. [642] 1—2

Nr. 221. (740) 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan, lângă neputinciosul paroch gr. or. Iosif Gavrea dela Bendorf se escrie concurs *cu termin de 30 ḑile* dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

Jumătate din toate venitele parochiei de cl. a III-a, care computate la olaltă dau un venit aproape de 200 fl. v. a.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform statutului organic şi regulamentului pentru parochii din anul 1878, subscrisului oficiu protopresbiteral pănă la terminul susindicat.

Comitetul parochial gr, or. din Bendorf în conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnitei.

Nocrich în 15 Maiu 1884.

Grigorie Maier,
adm. ppresbit.

Nr. 143 [739] 1—3

CONCURS.

Conform ordinaţiunei Consistoriului archidiecesan dto 20 Martie a. c. Nr. 1120 B. se escrie concurs pentru îndeplinirea postului de paroch devenit vacant prin demisiunea parochului Veniamin Popoviciu jun. în parochia de classa III Chichiş cu filia ei Bastelec, *cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare* în foaie archidiecesană „Telegraful Român.“

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu grădină de legumi de 973°□
2. Porţiune canonică, ce e a se cumpĕra cu 500 fl. v. a.
3. Dela 41. familii câte una ferdelă de grâu, alta de oves şi câte 30 cr. simbria lemnelor şi câte 20 cr. la botezul Domnului.
4. Dela 40 familii câte una ferdelă veche cucuruz sfêrmit, 15 cr. pentru lemne şi 20 cr. la botezul Domnului.
5. Venitele stolari regulate în sinodul parochial ţinut în 10 Aprilie an. curent.

Toate aceste emolumente dau un venit anual de 229 fl. v. a.

Dela doritorii de a ocupa acest post, se cere sĕ cunoasca bine şi limba maghiară şi au de a-şi aşterne suplicile lor de concurs instruite în sensul statutului organic, şi a regulamentului congresual din 1879 pentru parochii, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul ficsat.

Braşov în 15 Maiu 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial

Ioan Petric,
protopresb.

---

ad Nr 124 1884 [738] 1—3

CONCURS.

Venind în vacanţă 10 din ajutoarele acordate la învĕţăcei de meserii în anii trecuţi, se escrie prin aceasta de nou concurs la 10 stipendii de câte *25 fl. pe an*, menite pentru tinerii români, cari voesc a învĕţa vre-o meserie, dar mai cu samă: rotăria, lemnăria (bărdăşia), făurăria, măsăria, (têmplăria), cismăria, pălărieria, curelăria, şelăria, maşineria agricolă.

Cererile au a se înainta comitetului *„Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“* în Sibiiu până la *20 Iunie st. n. 1884.* — Cererile intrate mai târḑiu nu sĕ vor considera.

La cerere sĕ se acludă:

1. Atestat de botez, din care sĕ se vaḑă, că concurentul este de nascere român şi că are cel puţin vêrsta de 14 ani.
2. Atestat scolastic, din care sĕ se vaḑă, că concurentul are cel puţin cunoscinţele, ce se predau în scoalele primare din Austro-Ungaria şi sĕ cunoască şi o altă limbă folosită în ţeară, precum maghiara sau germana.
3. Revers dela părinţi sau tutori, prin care acestia se obligă, că vor lăsa pre fii sau pupilii lor se înveţe meseria, la care se aplică, până când vor eşì sodali cu atestat în regulă.
4. Contractul, în original sau în copie vidimată, ce părintele sau tutorul concurentului a încheiat cu măiestrul, la care învĕţăcelul este primit spre a învĕţa meseria.

Avênd învĕţăceii purtare bună în toate privinţele, stipendiul conferit li se lasă în folosire până la terminarea învĕţăturei ficsată în contract.

Din şedinţa comitetului asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută la Sibiiu în 18 Maiu st. n. 1884.

Iacob Bologa,
v.-pres,

Dr. D. P. Barcianu,
secretar.

Nr. 174. [735] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa III. Bertin, protopresbiteratul gr. or. al Zarandului, se escrie în urma ordinaţiunei Venerabilului consistoriu archidiecesan dto 13 Martie a. c. Nr, 1019 B. concurs nou, *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în* „Telegraful Român.“

Venitele sigure împreunate cu acest post parochial sûnt 325 fl. v. a. la an, cari cu timp se mai pot urca.

Doritorii de a competa la această parochie vor avea a şi aşterne petiţiunile lor instruite în sensul statutului organic şi al regulamentului congresual pentru parochii, la subscrisul, până la terminul sus indicat.

Brad în 6 Maiu 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Georgiu Părău,
adm. ppresb.

Nr. 176. [741] 1—3

Concurs.

Ne reflectând nimenea la concursul publicat în „Telegraful Român“ Nr. 110, 111, şi 112 din 1883 pentru ocuparea postului de paroch în comuna Broşteni, protopresbiteratul Mercurei, prin aceasta se prolungesce acel concurs până la terminul *de 30 ḑile dela prima publicare* a acestuia.

Emolumentele sûnt tot cele enumărate în concursul publicat în Nrii. suscitaţi ai „Teleg. Român“.

Se mai însemnă că de present nu se află casă parochială, dar poporul s'a obligat a o edifica după ocuparea parochiei.

Concurenţii sûnt avisaţi a-şi adresa cererile lor, instruite în conformitate cu legile esistente, până la terminul susindicat oficiului ppresbiteral al tractului Mercurei.

Mercurea la 15 Maiu 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractului Mercurei.

Ioan Droc,
protopresb.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 26

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 58 Sibiiu, Sâmbătă 19/31 Maiu 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE
Pentru **odată** 7 cr.. — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 977 Plen.

Circulariu

către onoratele oficii parochiale şi onoraţii membri, ordinari şi estraordinari, preoţi şi mireni, ai sinodului protopresbiteral electoral din protopresbiteratul Bistriţei.

Prin ordinaţiunea Venerabilului consistoriu archidiecesan ddto 12 Martie a. c. Nr. 977 Pl. primind subscrisul onorifica însărcinare de a conduce alegerea de protopresbiter în protopresbiteratul **Bistriţei**, am onoare, acum după ce sûnt deja împlinite cele de lipsă de a premerge actului de alegere, a convoca pe toţi onoraţii membrii ordinari şi estraordinari, preoţi şi laici, ai sinodului protopresbiteral, ai numitului protopresbiterat, pe **Sâmbătă în 2 Iunie 1884** în comuna **Borgo-Prund.**

Conform §. 52 din Statutul organic, serviţiul divin, împreunat cu chemarea sântului spirit, se va începe la 9 oare înainte de ameaḑi în biserica parochială din Borgo Prund, la care sûnt poftiţi a participa toţi membrii sinodului.

După serviţiul divin va urma imediat actul alegerei, în localitatea ce se va designa din partea subscrisului.

În sensul § 63 din „Statutul organic“, comitetul protopresbiteral este convocat pe 1 Iunie 1884 la oarele 4 seara în edificiul scoalei capitale din loc.

Acest circulariu împreună cu lista membrilor sinodali alăturată acì sub ·/., conform §. 15 din instrucţiunea Ven. sinod archidiecesan, se comunică tuturor oficielor parochiale din protopresbiteratul Bistriţei spre a-l publica în toate bisericile parochiale în Dumineca ori serbătoarea cea mai deaproape, avisând pe deputaţii cercului respectiv a se presenta şi a participa la actul alegerei.

Sibiiu în 16 Maiu 1884.

Nicolae Cristea m. p.,
comisariu consistorial.

Sibiiu, 18 Maiu 1884.

Preste două ḑile o seamă a inteliginţei noastre se va întrunì aici în Sibiiu, spre a decide asupra ţinutei poporului român — după cum ḑic ei — faţă cu alegerile dietali, de cari abia vre-o 20 de ḑile ne despart.

Salutăm cu sinceritate pe fraţii nostri in mijlocul nostru, şi-i aşteptăm cu braţele deschise.

N'avem nici o preocupaţiune faţă cu resoluţiunile ce se vor lua în conferenţa convocată pe Dumineca viitoare. Preste o sută de oameni cu carte, esperienţă mare — bunăvoinţa şi sinceritatea nu ne este permis a li-o trage la îndoială — vor sci ce avem a face în precaria situaţiune actuală. Şi hotărârea lor nu va fi fără rĕsunet şi afară de graniţele patriei noastre.

Salutăm deci cu sinceritate pre fraţii de un sânge, şi Dumneḑeu sĕ i inspire în lucrările lor.

Cestiunea pentru care inteligenţa română în numĕr considerabil se întrunesce aici la Sibiiu nu mai este secret. Şi o încăpăţinată rĕutate mai poate afirma că conferenţa aceasta este enigmă şi secret pentru lumea mare. S'a şi afirmat spre a afirma şi ea afirmaţiunea noastră despre rĕutatea încăpaţinată.

În câteva cuvinte vom constringe întreagă cestiunea.

Ca sĕ putem vorbì la inţelesul tuturor, şi sĕ nu supărăm tot-odată pe nime spre lămurire vom nota următoarele.

Inteligenţa noastră este fidela espresiune a poporului român. Ce lucră ea, lucră în numele poporului român. În curat odată cu aceasta, continuăm.

Cu era dualismului începênd, capetele românilor s'au împărţit în două păreri cu privire la ţinuta noastră politică. Unii a ḑis: acceptăm actuala stare de lucruri, şi pentru asigurarea drepturilor şi intereselor noastre naţionale, ne folosim de toate mijloacele garantate de constituţie. Cu un cuvênt: întrăm în activitate pe toate terenele.

Alţii au resonat astfeliu. Ni s'au octroit legi — au ḑis ei — preste voia noastră, cari vatămă în mod simţitoriu interesele noastre naţionale. Preste voia noastră s'a făcut uniunea Ardealului cu Ungaria — în urma acesteia parlamentul este în Pesta, şi noi lipsiţi de autonomia Transilvaniei.

În faţa lucrurilor noi ne supunem, căci navem încătrău. Insĕ noi nu vom lua parte activă la viaţa statului. De silit nu ne poate silì nime. Vom sta deci la o parte până se vor înfunda în nebunii şi vor simţì abstinenţa noastră. Atunci apoi ne vor chiema ei însişi la activitate în vieaţa statului, şi noi le vom pune condiţiunile noastre.

Atâta în casul cel mai bun. Cu chipul acesta am ajuns la activisti şi pasivisti.

Conferenţa de Dumineca este a românilor passivisti, — sau cu termin de trei ani la vêrstă vorbind — a românilor cu resistenţă passivă.

Modul cum se întrunesc ei aicia n'are nici o importanţă. Dênşii vor vorbì în numele unei părţi a naţiunei române, şi noi ne-am lămurit în această privinţă încă la început, ca sĕ nu mai fim siliţi a perde timpul cu lucruri formale fără nici o formă.

Nu este locul aicia şi nu este timpul dat, ca sĕ mai vorbim asupra activităţii şi passivităţii. Lumea română şi neromână este luminată sau întunecată după cum adecă vrea cine-va sĕ fie luminat sau întunecat.

Este şi superfluu a mai scrie acuma în această direcţiune. Dacă ne-am avêntat până la acel grad al fantasiei, ca sĕ susţinem că prin passivitate am câştigat foarte mult, căci de ani 16 ne-am reţinut dela activitate, ceea ce este câştig, şi că cine nu crede cu noi asemenea, acela sĕ nu se ocupe cu politica, atunci cu inima liniştită putem ḑice, că pagubă mare e de timpul perdut cu politica. Omul cu inspiraţiuni poetice sĕ se indeletnicească visând prin frumoasele regiuni ale fantasiei, şi lăsând politica cu dogma resistenţei passive, sĕ ne îmbogăţească literatura, pentru care activitate noi-l vom împodobì cu cununi de imortale, îl vom apotheosa, şi în oarele libere cetindui productele admirabile, vom ḑice în inima noastră: fericit e poetul necondamnat a face politică.

Naţiunea română din mila lui Dumneḑeu are şi oameni nepoeţi. Toţi cei ce vor delibera în Sibiiu asupra ţinutei politice a unei părţi din naţiunea română, sûnt nepoeţi, şi noi cu încredere privim la conferenţa de Dumineca.

Ne zace la inimă ori ce mişcare în sinul naţiunei noastre şi naţiunea română esistă şi va esista în mănia tuturor malcontenţilor din Cluş. Se poate scrie şi tipărì: *„nálunk román nemzet nem létezik“*, se poate provoca şi legea în favorul citaţiunei de sus: naţiunea română va trăì, poate bine, poate rĕu după cum adecă vor voì cei cu carte din sinul ei.

Drept aceia conferenţa de Dumineca trebue sĕ ne intereseze duplu, avênd ea chemarea a se ocupa în special cu directiva noastră politică, directivă, care întru cât va remânea legată de trecutul cu calamităţile sute de mii, pentru toţi românii va fi una.

Va remânea conferenţa prelângă passivitate, noi vom ḑice: În numele Domnului. Ne vom continua calea noastră, care nu este cea a passivităţii. Va decide conferenţa activitate şi în parlament, noi i vom întinde mâna, şi uniţi vom delibera asupra mijloacelor ca una sĕ fie calea bătută, căci unul e scopul, spre care nisuim.

În ambe casurile noi vom stima pre fraţii nostri. Nimic nu ne atinge mai dureros, ca şi bănueala în onestitatea caracterului bărbaţilor nostri de carte. Din incidentul conferenţei românilor activi, pressa noastră şi-a luat ansă a face portrete de caractere. S'a tras la îndoială onestitatea oamenilor, nechipsuinţa s'a furişat la simţemintele celor de principii contrarie. Astfel nimica n'a mai rĕmas sânt şi neatacat în oameni.

Se facem şi noi aşa? Doamne feresce. Înţelepciunea vieţei ne arată că omul judecă lumea după disposiţiunea sa sufletească. Fiind eu rĕu, cu zavistie, consciinţă îngreunată, uşor cred şi despre altul, ceea ce me apasă pre mine. E lucru de tot natural că în casul concret privesc lumea prin ochii inimei mele. Icoana ce mi se întipăresce este reflecsul internului meu.

Noi presupunem că la conferenţa de dumineca viitoare fie-care român vine cu inima curată. Aceasta este şi credinţă la noi. In această credinţă a noastră cu încredere şi respect privim la românii convocaţi pe Dumineca la conferenţă în Sibiiu, şi cu iubire i întimpinăm în mijlocul nostru.

Bine a-ţi venit!

Revista politică.

În şedinţa de Mercuri a congregaţiunei din comitatul Cluşului s'a vorbit despre cravalul înscenat de speranţa naţiunei maghiare, universitarii unguri din Cluş.

În raportul vicecomitelui despre lucrurile mai de importanţă n'a fost nici amintire de lucrurile studenţilor cu rang academic. Din acest incident domnul advocat Coroianu a interpelat pre vicecomite.

Interpelarea domnului Coroianu s'a restrins la trei puncte.

1. Este adevĕrat că vicecomitele a fost de faţă şi a luat parte la arderea ḑiarelor romănesci.

2. Este adevĕrat că universitarii unguri au ţinut adunare pe hotarul Monostorului, şi dacă da pentru ce n'a fost interḑisă adunarea.

3. Este adevĕrat că vicecomitele a emis circulariu ca oficiile administrative sĕ nu permită societăţii academice „Julia“ ţinerea de şedinţe pre teritoriul Comitatului Cluşului.

Respunsul domnului vicecomite Gyarmathy este pre cât de laconic pre atât de caracteristic.

Sĕ notăm un lucru. Interpelarea domnului Coroianu ni-o comunică ḑiariul „Magyar-Polgár“ din vorbă în vorbă, respunsul vicecomitelui în estras.

Domnul vicecomite recunoasce că a fost de faţă la arderea ḑiarelor romănesci, însĕ el n'a fost de faţă ca vicecomite, ci ca persoană privată.

Cu sau fără cugete reservate face asemânare între esecutarea unei sentinţe cu moarte de om şi între arderea ḑiarelor. Asemĕnarea e caracteristică pentru subprefectul unui comitat cum e şi cel al Cluşului.

Cine are minte, judece, şi din judecată sĕ tragă conclusiuni.

La a doua întrebare rĕspunsul este următoriul: Studenţii s'au dus pe hotarul Monostorului, acolo au făcut representaţiunea către ministeriu şi senatul universităţii pentru închiderea societăţei „Julia“ şi depunerea domnului Dr. Greg. Szilasi.

Adunarea însĕ a decurs în ordine şi caracterul ei încă n'a dat ansă la mĕsuri din partea administraţiei.

Cu privire la punctul 3 vicecomitele spune, că el a dat ordinul pe basa unei încunoscinţări din partea senatului academic, în sensul căreia ori ce activitate a societăţii „Iulia“ este sistată.

Congregaţiunea a luat la cunoscinţă rĕspunsul vicecomitelui şi „Magyar Polgár“ din acest incident face articli de fond. Nu ne mirăm de ideile de tot problematice ale ḑiarelor din Cluş cu privire la patriotism. Nici domnul vicecomite Gyarmathy cu esecutarea sub furci nu ne insuflă mare respect în ce privesce priceperea oficiului seu la asemenea ocasiuni. Pre noi faptul în sine ne umple de fiori şi consciinţa că administraţia este concreḑută oamenilor cu consciinţă atât de elastică.

Montenegro capĕtă constituţiune. Aceasta este scirea cea mai proaspetă. Un impiegat muscal, sêrb de viţă, tocmai este în activitate şi lucră la dreptul penal şi judicial. Parlamentul se va compune din 60 de capete.

Când vom sci amenunte, vom comunica unele şi altele despre această nouă faşă a lucrurilor din munţii negrii.

Serbia e fericită. Zelul deputaţilor n'are margini. Şi fiindcă toată lumea face progress — şi Serbia e Serbie, ea regressează.

În Europa oamenii şi bat capul cu introducerea instituţiunilor liberale, în Serbia se întrece care de care în reacţiune. La codicele penal guvernul a propus unele restricţiuni şi parlamentutul p'aci p'aci era sĕ pipareze draconismul guvernului.

Aşa e spiritul timpului şi lumea trebue sĕ se dedeie.

Dintr'altele Europa este în pace şi patriarchatul din Constantinopole încă nu insuflă îngrigiri pentru conflagraţiuni europene.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Sĕlişte, 12/24 Maiu 1884. Domnule Redactor! Multele corespondenţe ce se publică de un timp încoace în preţuitul ḑiar ce redigeţi, vor face publicul cel mare sĕ creadă că Sĕliştea, locul acesta pitoresc — e un adevĕrat teatru al unor mişcări neobicinuite pre la noi; şi în adevĕr că e şi aşa, se gată sinodul protopopesc cel celebru — vine 3/15 Maiu, după aceea vine alegerea delegaţilor — şi în urmă — mai înregistrăm un eveniment al acestei primăveri — venirea Illustrităţii Sale dlui comite suprem Dr. Moritz Brennerberg în Sĕlişte. — Deja pre la 5 oare dimineaţa se vedea o mişcare neobicinuită prin piaţa şi stradele Sĕliştei. Unii alergau spre un portal frumos ce se prepara illustrului oaspe, alţii grigeau case şi curăţeau stradele cele de altmintrea parte mare pavate — dar durere cam strimte. Pre la 7 oare un conduct de vro 28 căruţe şi carete însoţit de un banderiu frumos, pornesce spre Sĕcel, către marginea cercului. Acolo postaţi în ordinea exemplară aşteptă sosirea Illustrităţii Sale.

Dl pretore cercuale, Liviu Bran de Lemény prin o cuvêntare unguerească şi românească bine simţită de următoriul cuprins dă espresiune vie simţemintelor cercului faţă de înaltul tron şi representanţii sei. Eată cuvêntarea:

Meltóságos Föispán és szászispán Ur!

A szelistei járás lakossága nevében ide siettünk hogy ezen járás határán már alkalom nyujtassék kifejezést adni az eddigis tanusitott teljes bizalomnak mellyel a magas kormány és annak képviselöivel szemben viseltetünk és hazáfiui örömünknek, hogy épen Méltóságodat ezen járás területén üdvözölni szerencséseк valánk.

Pe românesce:

(În numele locuitorilor cercului Sĕlişte ne-am grăbit la acest loc, spre a folosì ocasiunea dată, şi sĕ dăm la marginea cercului espressiune adevĕratei încrederi documentate şi până acuma faţă cu guvernul şi representantul aceluia, şi sĕ ne manifestăm la deplina bucurie pentru fericirea că pre Ilustritatea Voastră Ve putem saluta pre acest teren).

Illustritatea Voastră, Domnule comite suprem!

Locuitorii acestui cerc în rêndul celorlalţi civi ai patriei noastre totdeauna pe întrecute au documentat adevĕrata iubire către tron şi patrie şi supunere neclintită către înaltul regim şi organele sale. Astăḑi, când avem onoarea şi bucuria a vedea în mijlocul nostru pre Illustritatea Voastră, cel mai înalt representante al statului în acest comitat, ne-am grăbit sĕ întrebuinţăm aceasta ocasiune serbătorească pentru a Ve asigura şi de astă-dată de spre simţemintele noastre de patriotica loialitate şi despre cea mai deplină încredere, care o aşeḑăm tocmai în binevoitoarea activitate a Ilustrităţei Voastre, şi pentru a Ve ruga ca înalta posiţiune de demnitar la care V'a ridicat încrederea Preaînaltului Tron şi a regimului pe basa meritelor Ilustrităţei Voastre de până acuma, sĕ o întrebuinţaţi şi de acì înainte în interesul înaintărei cercului nostru, al acestui comitat şi al întregei patrie iubite.

Illustrisime, în numele locuitorilor acestui cerc Ve rog primiţi această sinceră espresiune a stimei şi încrederei noastre patriotice, şi fiţi mijlocitoriul acestor simţeminte şi faţă de aceia, cari V'au aşeḑat în fruntea comitatului nostru şi în aceasta demnitate spre binele nostru al tuturor. Dumnezeu sĕ Ve ţină întru mulţi ani!

După aceea-l bineventează dl protopresbiter în numele preoţimei tractuale prin un „simplu dar sincer bine aţi venit.“ La acestea rĕspunde dl comite în terminii cei mai aleşi în toate trei limbile patriei.

De acì conductul se îndreptă spre reşedinţa cercului, spre Sĕlişte. La capetul Sĕliştei era postată ţinerimea scolară cu învĕţătorii şi corpul pompierilor voluntari au purtat un servit esemplar pentru susţinerea ordinei. La portal îl bineventează cetăţenii sĕlişteni în frunte cu primarul — ear o copiliţă predă un gingaş buquet de flori — cu care ocasiune roagă pre illustrul oaspe sĕ fie protectorul tinerimei scolare, căci aşa va binemerita dela români şi patriă. „*Marşul lui Mihaiu*“ bine întonat de musică destinată spre acest scop, şi suita se îndreaptă spre locuinţa dlui pretore şi de acolo în cancelaria preturei.“

Illustritatea Sa a binevoit apoi a primì în audienţă pre preoţimea tractuală cu învĕţătorii, după aceea pre membrii judecătoriei regesci şi în fine representanţii singuratecelor comune.

Cancelaria pretorială precum şi agendele ce sĕ poartă acolo la mulţămit pe deplin — de asemenea s'a esprimat cu mulţămire faţă de singuraticii amploiaţi comunali, cari cu o mică escepţiune sûnt toţi români verḑi ca stejarii.

A cercetat Illustritatea Sa bisericile gr.-orientale din loc, scoala şi în chipul acela a dovedit un viu interes faţă de institutiunile noastre de cultură.

După prânḑ la care au luat parte şefii celor 3 dicasterii s'a depărtat illustrul oaspe din sinul nostru. Precum la primire aşa şi la despărţire un banderiu şi o suită de vr'o 10 trăsuri au petrecut pre illustrul oaspe pe drumul comitatens „Bercul roşu“, până la Orlat şi acolo de asemenea a cercetat cancelaria comunală, salutat fiind în numele comunei de notariul I. Duma. — Acì s'a terminat conductul, despărţindu-se fie-care cu viuă satisfacţiune că Illustritatea Sa va întrebuinţa manifestaţiunile spontanee şi sincere ale populaţiunei cercuale — că un semn de încredere — pentru speranţele ce le nutresce întru ameliorarea unor lucruri, cari nu mai pot suferì amânări fără dauna vĕdită a populaţiunei, precum sûnt drumurile, procesele seculare între comune, cari costau pre ani mii floreni, şi alte necazuri de natură serioasă bună oară convenţiunea comercială cu Rumânia, care a adus multe şi însemnate daune populaţiunei. — Atât astădată.

Argus.

Baia de Criş, 20 Maiu 1884. Onorate Dle Redactor! Am privit de o onoare deosebită faptul, — că în cestiunea raportului meu dat despre statistica bolnavilor din spitalul Baia de Criş, care stă sub conducerea mea, din anul 1882 şi despre starea sanitară a întregului ţinut, — nu numai a-ţi făcut loc în coloanele jurnalului dv. mult preţuit (nrii 25, 27, 29 şi 30) unei disertaţiuni la acest obiect, ci încă a ţi binevoit a apreţia chestia dintr'un punct de vedere mai înalt în articolul de fond din numĕrul 31.

N'am urmărit alt scop cu publicarea broşurei din cestiune, decât a atrage atenţiunea cercurilor competente asupra unei calamităţi ce stĕrpesce poporul, ca sĕ se întreprindă paşii necesari, pentru a împedeca estinderea rĕului.

Nici pentru un patriot nu poate fi indiferent, dacă din causa vre unui morb se stêrpesc, se gârbovesc şi ajung la impotenţă chiar şi mai multe generaţiuni.

Siphilitica în cele mai multe casuri are de resultat sterilitate la ambele secse, şi înainte de nimicirea totală a morbului, feţii născuţi în timpul înfloriri siphiliticei, mor de regulă încă în copilărie, ear peste capul altor puţini rĕmaşi în viaţă atêrnă şi după revindecare pentru totdeauna sabia lui Damocle.

Pentru stêrpirea morburilor siphilitice s'a scris acea mică broşură, şi tendenţa ei o a cuprins şi pătruns cu totul dl autor.

Dar în sfêrşit permiteţi-mi a declara, — că tractând despre datorinţele şi agendele unui medic cercual, — v'a scăpat din vedere acel cadru, adecă magistratul politic, în care medicul e vêrêt numai ca specialist; — lui îi este cu neputinţă a se apuca de punerea în pracsă a unor mĕsuri mai însemnate; — mai ântâiu trebue sĕ îndeplinească o muncă adese foarte grea, — instruarea magistraturei administrative!

Şi oare n'am dovedit îndestul prin editarea broşrurei din cestiune, că pentru starea sanitară a cercului meu fac ce pot, că voiesc sĕ fac, şi că starea sanitară nu o mĕsur din punctul de vedere naţional!? La oftatul dureros a dlui disertant, nu pentru că „ţi-ar fi ocupat mostenirea doar păgânii“,*) ci pentru că s'a aşeḑat un medic maghiar între români, — refrenul meu simplu e, că oare în cas când medicul e de naţionalitatea pacientului, i se va părea acestui din urmă dosa de chinin prescrisă mai puţin amară?

De altmintre a-şi avea datorinţa a mulţămì atenţiunea dlui disertant, şi mi-o şi împlinesc cu prilegiul acesta; dar totdeauna pentru rectificarea arĕtării mele, despre care a afirmat dlui că ar fi defectuoasă, notific aici scurta mea dare de seamă despre starea din decursul anului 1883, apărută şi într'o foaie de specialitate.

In spitalul din Baia de Criş fură îngrijiţi în decursul anului 1883 cu totul 500 de bolnavi (274 de bărbaţi 226 de femei), dintre cari nrul celor rĕmaşi din anul precedent se urcă la nrul de 23 anume, de diferite morburi 8, de siphilis 15) sau primit 477 dintre cari 422 se vindecasă (de siphilis 169, deceilalţi 253) s'a întors morbul spre bine la 20, — nevindecaţi se depărtară (Morburi învechite, dar nu sichilitice) 17, au murit 11 (dintre cari 4 când fură aduşi la spital trăgeau de moarte) au rĕmas pe anul 1874 30 (şi anume siphilitici 17, de ceialalţi 13.)

Dintre toţi pacienţii 314 au suferit de diferite boale ordinare, ear 186 de boale siphilitice.

Morburile au fost representate în modul următoriu şi anume au suferit: în afecţiuni cerebrari 9 în dureri de ochi 11, în difterie 7, în cathar de trachea 10, în inflamare de plumâne şi pelea acelora 8, în tuberculose 7, în cathar de stomach şi intestine 16, în friguri 57, în rheumatism 42, în lingoare (tiphus) 3, în morburi de facere 3, în diferite vătămări de piele 25, în vărsat mare 5, în bube şi escrescenţii 36, stropşeală 13, inflamări de peliţa osului şi os 18, boale de nervi 7, în conturbări de consumare 5, în boală de apă 8, venin 5, stomach şi ameţeli 4, recealâ 3, în rupturi de os 5, în siphilis 156, în catarul părţilor genitale 30, ficat şi peliţa stomachului mai mulţi. — la olaltă =500.

Pentru toţi morboşii s'a folosit 8291 ḑile de cură, din cari în termin de mijloc cad pe unul 16.58 ḑile de cură. Pentru morboşii cu boale ordinare se vin 3839, dintre cari în termin de mijloc cade pe unul 12.2 ḑile; pentru siphlitici 4,452 de ḑile, prin urmare tot după calculul de mijloc, cad pe unul 24 ḑile. În a. 1882 pentru morboşii de rênd a căḑut după calculul mediu 11 ḑile 24 ḑile pe unul, pentrucei siphlitici 29 ḑile; de aci se vede, că în anul 1883 terminul de mijloc al ḑilelor de cură pentru morboşii de rênd a crescut, pentru cei siphlitici a scaḑut într'un mod insemnat.

Scriitoriul recensiunei din Nrul 27 al „Telegrafului Român“ află a fi defectuoasă tabela din broşură în privinţa numĕrului celor vindecaţi (curaţi) din morburile urmate din desfrânări. De va privì însĕ nota de pe jumătatea din sus a paginei 15 din broşură, va afla diagnosa celor 13 morţi, pe care consultându o, se va convinge, că în anul din cestiune nici unul n'a murit de morburi causate prin desfrânări. Ear dacă va cetì cele ce sĕ află pe jumătetea din jos a acelei pagini, va vedea sub numĕrul 12 în catarrho etc. (Blenor) =27, aşa dar la 192 sifilitici trebue sĕ mai adaugem pe cei 27 cu blennotorhoe şi astfel resultă într'adevĕr numerul de 219.

Când s'a însemnat apoi pe pag. 16, că din acest numĕr s'au însănătoşat 144+48, ear însănătoşarea la 27 blennotorhoe s'a înţeles de sine, cei 219 sifilitici s'au calculat între cei însănătoşaţi.

In privinţa aceea are drept domnul disertant, că în broşură nu s'a făcut amintire că din cei 23, rĕmaşi peanul următoriu, câţi au fost sifilitici. Aretarea ce privesce anul 1883 îi dă rĕspunsul cerut. La acest loc amintesc numai atâta, că $^{1}/_{3}$ acelor numeri au format-o aceia, cari s'a vindecat numai în urma perderii nasului, a ceriului gurii s'au au devenit necapabili de lucru în urma vĕtămăturilor mai grave de pele şi oase.

Cu aceste ar fi terminat scopul acestor şiruri, dar cu permisiunea Onoratei Redacţiuni, 'mi iau libertatea a face unele observări drept rĕspuns stimatului Domn disertant: „Unul din popor“.

De-aş voì sĕ proced după ordine, înainte de toate ar trebuì sĕ resping tragerea la îndoială a binevoitoarei critici, în privinţa celor trei bărbaţi cari au ajutorit înfiinţarea spitalului din Baia de Criş, şi de cari am făcut amintire în broşura din cestiune, — şi sĕ fac aceasta, chiar pe basa argumentării dlui criticant. Dar nu pot sforţa pe nimenea a primì o opinie bună, şi fiindcă negarea asertiunii mele prin ori şi ce argumentare nu aş mai putea fi în stare a o face de nefăcut, me feresc de a rĕspunde la această întrebare, pentru liniscirea dlui disertant observ numai, că rolul ce-i lam dat individului respectiv în raport, — criticat până dincolo de dl autor — nu se basează simplu pe esperinţele mele personale, ci are de basă fapte istorice, pentru a căror validitate garantează ceilalţi doi indiviḑi plini de merite.

Ce sĕ mai ḑic la critica limbei ce mi-o face dl disertant cu respect la esemplarele tipărite pe românesce? îmi esprim numai mulţămita amicului meu, care poseḑĕnd deplin limba română, a ajutat a-mi corege defectele mele limbistice, — pentru scopul cel bun. Însĕ tocmai ḑisa dlui criticant, aceasta carte ar trebuì sĕ se imparte gratuit spre a fi cetit — între preoţii din Zarand, — arată, că broşura totuşi e scrisă într'o limbă românească, care se poate pricepe, — va se ḑică scopul e ajuns. Dealtmintre defectele fie scusate prin bunavoinţă.

---

*) „Hogy öröködbe uram pogányok jötek“.

Întrĕ datele comunicate de mine asupra originei şi causei morburilor, nu am tractat — cum presupune dl disertant — miasmele atmosferice şi calitatea terenului. Despre aceasta din urmă se face acolo amintire numai per tangentem, susţinênduse că nu e condiţie principală pentru vegetaţiunea animalică; — miasmele ţinutului şi a atmosferei n'au nici o influinţă asupra atacurilor siphilitice, căci organismele microscopice formate în modul acesta produc numai friguri diferite şi morburi glanduloase.

În broşura mea am accentuat că proveninţa, susţinerea şi sporirea siphiliticei îşi au rădăcina în lipire şi moştenire. Faptul că moştenirea numai în 2 casuri am documentat o nu eschide posibilitatea că între indiviḑii tractaţi în spital în vêrsta de 10—20 ani, la cari calea lipirei morbului nu s'a putut constata, nu ar fi putut sĕ fie mai multe casuri provenite din moştenire.

Însĕ nu me mai opăcesc la punctul acesta!

Tractarea celorlalte obiecte e corectă, întregesce oare cum ideile mele, permiteţi-mi numai cu privirea acusei grele la adressa esperienţei mele a-mi face declaraţia mea de apărare; — căci acusa mea gravă în contra preoţimei, atât cu respect la stolă cât şi la vrăjiturile făcute sub masca religiunei, mi-am basat-o pe esperienţa mea personală*). Admit numai aceea, că se poate, că în cercul meu de activitate obvin aceste, într'o mĕsură mai mare, ca în alte părţi.

Şi acum ce este de făcut?

Dl disertante a voit sĕ atragă atenţiunea, dar că ar fi avut un resultat bun aceasta bunăvoinţă nu putem afirma; cu toate ce obiectul ar merita sĕ fie băgat în seamă.

Principiul veacului modern n'ar trebuì sĕ fie numai nisuinţa de a devenì nemuritoriu şi de a ridica reposaţilor monumente cât de pompoase, dar în prima linie, sau cel puţin într'un rênd cu aceste, ar trebuì ferit de perire şi de surpare columna cea viă poporul, şi conservat naţionalităţii şi patriei.

Aici nu poate fi vorba de aceea că cel lipsit de ajutoriu e român sau maghiar. Căci după cum sciu aiccurea domnia înaintea asta cu câte-va decenii şi între maghiari acest rĕu, şi domnesce ici colea poate chiar şi în ḑiua de aḑi. Dacă a încetat nu este de a se mulţămì guvernului, ci administraţiunei guvernărei — guvernul dă numai instrumentele, întru cât el plătesce spesele pentru îngrigirea astor fel de bolnavi în cas de paupertate, ori unde ar fi ei curaţi, — esecutarea e a administraţiunei (guvernării).

Spitalul de sub conducerea noastră 'şi adună materialul de pe terenuri foarte largi, cu ceva stricteţă din partea administraţiunii şi dacă s'ar supune toţi cei ce se reintorc din străinătate unei visitaţiuni medicale s'ar putea cionta foarte mult dimensiunile luate a rĕului.

Însĕ dacă domnul disertant voesce a ajunge la un resultat oare care, sĕ nu se indestulească simplu numai cu escitarea de interes şi cu strigăte din vêrful dealului; aceste nu vor avea nici un resultat — preoţii şi învĕţătorii de sigur că nu le vor auḑì!

Acolo e sala adunărilor municipale, acolo trebue pus obiectul la desbatere, — şi pe cari i doare sĕ nisuiască într'acolo, ca sĕ afle modalităţi, cari ar putea garanta stârpirea rĕului.

Mica mea broşură şi disertaţiunea „unuia din popor“, a arătat direcţia, în care trebue sĕ ne mişcăm.

Dr. Andreiu Adam,
directorul spitalului şi medic cercual.

Agnita în 15/87 Maiu 1884. Stimate Dle Redactor! În Nrii 42 şi 44 ai „Tel. Rom.“ s'au publicat două corespondenţe din Cincu-mare, una subscrisă de cantorul, eară cealaltă de parochul Ignaţiu Mândocea, care ca de întroducere ne spune, că încă în 5 Aprilie care au fost Joia patimilor Mântuitorului, s'au odichnit puţin de osteneala ce o au avut în aceea septĕmână, şi cetind în Nr. 38 al „Tel. Român“ lau indignat unele pasagii ale corespondenţei din Agnita.

Eu ca autor al acelei corespondenţe, ca de întroducere la replica referitoare la cele două respunsuri din Cincu-mare am se observ, în general: că cum s'au putut aceea de cantorul p. Ig. Mândocea care precum afirmă la începutul corespondenţei cetesce „Tel Român“ la preotul seu, lau cetit, şi aflat mai curênd ca dênsul, ce au scris corespondentul din Agnita? Adevĕrul este: că atât parochul I. M. cât şi cantorul seu au sciut deodată despre cestionata corespondenţă, şi cantorul precum singur susţine, nu numai că nu este în stare a scrie corespondenţe de ḑiare, dară nici nu pricepe bine sĕ cetească acelea, ceea ce şi corespondentul din Agnita o scie foarte bine, şi aşa remâne constatat că amêndouĕ corespondenţele sûnt opera p. Ig. Mândocea, care au dat întâiătate cantorului ca sĕ-i scrie laudele dênsului despre merite pentru biserica şi scoala din Cinci-mare; eară p. I. M., care au fost aparat de şeful acestui tract protopopesc în multele încurcături ce le-au avut cu parochienii din Cincu-mare şi mai cu seamă în procesul divorţial intentat de soţia dênsului asupra sa, au purces în respunsul seu după principiul: „o mână spală pe ceialaltă.“

Cantorul se mărginesce numai la Cincu-mare şi la descrierea jurstărilor de acolo, care nu scie mai departe cum stau lucrurile cu bisericele, scoale şi învĕţătorii din tract; poate-se susţinea aceasta oare şi despre părintele I. M. care cunoasce tractul acesta protopopesc dela o margine până la alta? şi totuşi, şi dênsul cu puţine escepţiuni se mişcă în respunsul seu numai între marginele Cincului-mare, temêndu-se poate că vrênd a combate cele scrise din Agnita ar fi fost silit ale întărì, şi chiar a completa cele ce corespondentul din Agnita din nebăgare de seamă au lăsat afară.

Părintele Ig. Mândocea ca defensor al scaunului protopopesc, au avut destul ocasiune a cunoasce poporul din acest tract barem atâta ne putea spune din sfera sa de activitate, cât costează un proces divorţial în acest tract? Atâta tot au putut învĕţa p. I. M. în şirul cel lung de ani, că nu e bine a ascunde rana în corpul acestui tract, ci mai vêrtos trebue scoase la iveală, ca ea sĕ poată fi curată în bun timp.

În ambele corespondenţe se susţine: că, învĕţătorii nu negligă scoala, că elevii au cărţile recerute, şi că nu numai învĕţătoriul şi cantorul sciu cetì şi scrie ci şi alţi indiviḑi din comună, şi totuşi în corespondenţa din urmă se susţine cu ocasiunea visitaţiunei canonice din anul trecut s'au adus un conclus cu comitetul parochial la care au influenţat actualul administrător protopopesc ca sĕ se cumpere cărţi din bani bisericesci, cele ce s'au şi cumpĕrat în sumă de 26 fl., se vede că până în anul acesta nu s'au făcut atare conclus, urmarea este: că, elevii sau n'au avut toţi cărţile necesare, sau şi le au procurat pe alte cai, şi numai în anul acesta au fost necesitat comitetul a aduce un astfel de conclus; — eu nu pot fără numai se gratulez Cincanilor; — şi dacă Cincu-mare are toate cele de lipsă pentru scoală, pentru ce tocmai, şi numai acolo se întrebuinţează toată energia şefului de tract şi nu şi în alte parochii unde toate lipsesc? — sau doară se purcede din centru, după principiul evanghelic: „Celui ce are i se va da şi-i va prisosì; ear celui ce n'are, şi ce i se pare că are se va lua dela dênsul.“

După mărturisirea corespondenţilor, şcoala din Cincu-mare s'au zidit la statul în initiativa dlui Codru Dragu şanul eu şi creḑ fiind că cunosc bine zelul ce lau desvoltat numitul domn pentru scoalele naţiunei şi confesiunei dsale, şi creḑ mai departe şi aceea, că dacă numitul domn ar mai fi remas numai cevaş mai mult timp acolo, sigur de mult scoala ar fi avut şi băncile recerute.

Cum justifici domniata lipsă de bănci scolare p. Mândocea, când cantorul afirmă că dispuneţi de un capital până la una mie fl? tot după acela scoala s'au zidit şi încă pompoasă când nu dispunea comuna parochială de vreun capital şi as-āḑi dispuneţi de un capital frumos, şi de atâţa ani dela isprăvirea scoalei na'ţi făcut cel putin băncile recerute, sĕ ve respund eu dară: lipseşte dl Codru Draguşanul din Cincu. Vedeţi dlor corespondenţi că lipsesce conducătoriul şi vrând sĕ apăraţi ceva, mai mult stricaţi.

Cât de nocorespunḑătoare sûnt astfeliu de bănci, unde elevii şed vis a vis şi cu spatele către învetătoriul îndesuiţi întrebaţi pe dnii învĕţători din Cinc!

Lefele învĕţătorilor din Cincu-mare sûnt de 100 fl şi 200 fl, în alte comune de 100, 80, 40 fl. în unele parochii se plătesc cu 6—8 cupe de bucate dela popor dela câte 80—90 de familii, chiar în Nocrich concursul s'au publicat cu 150 fl, şi leafa învĕţătoriului actual este 80 fl.

După espunerea sumei salarelor învĕţătoresci judece cei competenţi deacă învĕţătorii negliga scoala şi lectura, sau nu?

Oamenii nostri dela cârmă sûnt însĕ pesimisti de calibru mare, ei sciu justifica toate neajunsurile cu lipsa şi sărăcia poporului, care în realitate este lipsa de zel şi interesare din partea dênşilor.

Mai la urmă depărtându-sĕ p. I. M. din Cincul mare până la Agnita la sinodul protopopesc ne spune că nu scie ce se lucră acolo, fiindcă pre periodul presinte nu este membru al aceluia, deşi dela întrarea în viaţă a „Statului organic“ ne întrerupt au fost membu al aceluia şi că eşirea s'a afară prin soarte nu scie cui sĕ o atribuie p. adm. protopopesc, neamului dênsului sau apoi nenorocului dênsului. Încât privesce pre p. adm. protopopesc şi neamul d-sale laş ruga pre p. Mândocea sĕ nu-şi facă pĕcate, presupunênd aşa ceva. Eu încă nu sciu cine a perdut prin neîntrarea p. I. M. în sinodul protopopesc, dênsul, protopopiatul, seau respectivul neam.

Cum stă fondul protopopesc, ce rapoarte detaiate se fac despre crescerea sau descrescerea aceluia în şedinţa sinodului protopopesc încă sciu le retac însĕ ca sĕ nu fiu silit a mĕestinde prea departe.

Terminând prin acestea cu dnii corespondenţi din Cincu-mare, trebue sĕ dau de nou espresiune ferbintei dorinţe ce o nutrim cu mai mulţi indiviḑi din acest tract, că doară va venì timpul sĕ dispară si din acest tract întunerecul şi ignoranţa şi în locul lor sĕ apara, lumină şi progres proprii seclului presinte.

i.

Mai nou.

(Telegramă particulară a „Telegrafului Rmoân“.)

Preoţimea din protopresbiteratul greco-oriental al Bistriţiei în conferinţa de astăḑi adereazā unanim la conclusul sinodului în causa ajutoriului împĕrătesc.

Varietăţi.

* *(Avis).* Cu privire la conferenţa electorală convocată pe Dumineca viitoare ni se trimite spre publicare următoriul avis:

„Spre scire şi conformare se aduce la cunoscinţă onoratului public, că în urma ângustimei spaţiului întrarea în sala menită pentru conferenţă (otelul la „Împeratul Romanilor“) poate urma numai pe lângă bilete de întrare ce să pot procura Sâmbătă în 19/31 Maiu dela 3—6 oare p. m. în localul casinei române (strada Măcelarilor, cassa „Albina“).

În special pot întra în însaşi sala de şedinţă numai delegaţii aleşi din cercurile electorali şi raportorii ḑiarelor. (Bilete galbine).

În loge şi galerii damele şi persoane de distincţiure. (Bilete roşii).

Încăperile colaterale ale salei, cu întrarea prin curtea otelului, stau la dispoşiţiunea onoratului public. (Bilete vinete).

Bilete se dau odată pentru întreaga durată a conferenţei, la întrare în sală sûnt a se produce, dar nu se predau.“ *Comitetul.*

* (Programă) pentru concertul domnului George Dima anunţat de noi în numĕrul trecut:

1. *Trei cântări* pentru cor micst de G. Dima: *a)* Sêrmană frunḑă, *b)* Rĕmâi sănĕtoasă, *c)* Fântână cu trei isvoare. 2. *Doue cântece* pentru o voce de bas cu acompaniare de piano de G. Dima: *a)* Stelele, *b)* Seguidila (Concertantul). 3. *Trei cântări* pentru cor micst de F. Mendelssohn-Barhtoldy: *a)* Aducere aminte, *b)* Priveghitoarea, *c)* Lauda primăverii. 4. Două piese pentru Piano: *a)* *Fantasie* (Fis-moll) de F. Hiller, *b)* *Finale* din sonate în Cis-mol (op. 27) de L. van Beethoven. D-na Nasta. 5. *Douĕ Hore* pentru cor micst de G. Dima: *a)* Hai în horă de a juca (poporală), *b)* Două inimi nu-mi dau pace (originală). 6. *Douĕ balade* pentru o voce de bas cu acompaniare de piano: *a)* Der gesühnte Hirsch, de C. Reinecke, *b)* *Grenadirii,* de R. Schumann, Concertantul. 7. *Mama lui Stefan cel mare,* baladă pentru soli, cor micst şi acompaniare de piano de G. Dima.

Bilete de întrare: O loge mare 4 fl., o loge mică 3 fl., cercle à 1 fl. 20 cr., balcon 80 cr., parquet 80 cr., Parterre 40 cr, se află de vênḑare în tipografia „Institutului tipografic“ şi sara la cassă.

* (Cas de moarte). **Samuil Cirlea** din Alba-Iulia la 28 a lunei curente a rĕposat în etate de 73 de ani.

* Maialul elevilor dela scoala centrală din Sân-Petru, protopresbiteratul Haţegului se va ţinea şi în anul acesta în Dumbraviţă, situată în spre meaḑă ḑi dela numita comună, Luni în 28 Maiu s. v. La care se invită atât părinţii elevilor, cât şi toţi acei amici ai scoalei, cari precum altădată, aşa şi acum prin presenţa lor vor contribuì la animarea tinerimei scolare cu ocasiunea acestei ḑile serbătoresci. Sub durata petrecerei vor avea loc mai multe cântece scolare, esecutate de scolari.

Sân-Petru 12 Maiu, 1884.

Georgiu Reitescu.
înv. diriginte.

* (Cravaluri în Cluş). Din incidentul interpelaţiunei domnului Coroianu, pacinicii (!?) de patrioţi din Cluş, au făcut gălăgie mare, încât poliţia a avut mult de lucru. Odată puse în mişcare passiunile, cu greu mai poţi domolì cursul în sĕlbaticul avênt.

Ḑiarul „Magyar Polgár“ de eri vrea sĕ facă din toată gălăgia o comedie. Pe urmă ḑice că junimea academică sĕ fie cu paḑă, căci poliţia vrea

---

*) Tocmai acum mi-a venit la mână receptul de mai jos, el fu scris de un cantor dela sate pentru însănătoşarea trupească a credincioşilor. Spre justificarea aserţiunilor mele am creḑut cu cuviinţă al publica aci verbal: **La Anica.** *„Sa'u arătat din păscălie, când o fi beteagă se ia un feredeu cu flori de fên şi cu tot felul de mugure şi lemn şi rădăcină de Crin şi ciara albă si Caftistul Precestii de 3 ori şi „un maslu cu 3 preoţi. Dat în Ţeretel în 12 Aprilie 1884 Prin* **Simeon Iga.**“

sě insceneze demonstrațiuni pe contul junimei studioase sau în limba lor vorbind: *nehogy az ő czégűk alatt esetleg valami skandalumot insceniroztasson.* Ḑii mamă gușată, ca sě nu ți ḑică ea, vor fi gândind frații din Cluș.

* (Esamen.) Etoria scoalei confesionale rom. gr. or. din Sân-Petru, cu filiele Săcel și Unciuc, protopresbiteratul Hațegului, a decis a se țênea esamenul anual cu elevii din menționata scoală Duminecă în 10 Iuniu st. v. a. c. la care cu tot respectul invită pe toți aceia, cărora le zace la inimă binele fericirea și progresul națiunei în specie și înflorirea patriei în genere.

San-Petru, 12 Maiu 1884.

Pavel Erdebeni, par. și preș. al epitropiei. *Georgiu Reitescu,* înv. diriginte.

* O damă se măritase cu un poet. Într'o ḑi, când ea ședea lângă bărbatul seu: „Amicul meu, îi ḑise ea, scrii pentru atâța oameni: te rog scrie și pentru mine ceva. Eată, de esemplu, ce epitaf 'mi ai face când ași murì?

— A, draga mea! ce subiect trist! Nici nu te gândì la asta!

— Aide, aide!... Te rog... Încep eu:

Aici zace a mea soție...

Inspirat de instinctul de bărbat, sau de poet, el adaogă:

Dă doamne așa sě fie!

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câți sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) și de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea ntreagă, recunoscut de cele mai înalte autorități medicinice, așa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sě se adreseze cu deplină încredere la susnumitul și mulți și vor dobêndi sănătatea, deși au desperat deja de a o mai reavè În casa dlui profesor toți cei ce sufer de nervi vor afla locuință liniștită, cei lipsiți de mijloace vor fi considerați; cum am înțeles din isvor sigur, prețurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament și prin corespondență, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sě mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 29 Maiu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.65	122.60
Renta de aur ung. de 4%	92.05	92 —
Galbin	5.75	5.74
Napoleon	9.70	9.68
London (pe polița de trei luni)	122.30	122.30

Nr. 221. (740) 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan, lângă neputinciosul paroch gr. or. Iosif Gavrea dela Bendorf, se escrie concurs *cu termin de 30 ḑile* dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

Jumătate din toate venitele parochiei de cl. a III-a, care computate la olaltă dau un venit aproape de 200 fl. v. a.

Concurenții au a-și așterne suplicele lor instruite conform statutului organic și regulamentului pentru parochii din anul 1878, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Comitetul parochial gr, or. din Bendorf în conțelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnitei.

Nocrich în 15 Maiu 1884.

Grigorie Maier,
adm. ppresbit.

Nr. 143 [739] 2—3

CONCURS.

Conform ordinațiunei Consistoriului archidiecesan dto 20 Martie a. c. Nr. 1120 B. se escrie concurs pentru îndeplinirea postului de paroch devenit vacant prin demisiunea parochului Veniamin Popoviciu jun în parochia de classa III Chichiș cu filia ei Bastelec, *cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare* în foaie archidiecesană „Telegraful Român."

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu grădină de legumi de 973°☐
2. Porțiune canonică, ce e a se cumpěra cu 500 fl. v. a.
3. Dela 41. familii câte una ferdelă de grâu, alta de oves și câte 30 cr. simbria lemnelor și câte 20 cr. la botezul Domnului.
4. Dela 40 familii câte una ferdelă veche cucuruz sfêrmit, 15 cr. pentru lemne și 20 cr. la botezul Domnului.
5. Venitele stolari regulate în sinodul parochial ținut în 10 Aprilie an. curent.

Toate aceste emolumente dau un venit anual de 229 fl. v. a.

Dela doritorii de a ocupa acest post, se cere sě cunoasca bine și limba maghiară și au de a-și așterne suplicile lor de concurs instruite în sensul statului organic, și a regulamentului congresual din 1879 pentru parochii, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul ficsat.

Brașov în 15 Maiu 1884.

În conțelegere cu comitetul parochial

Ioan Petric,
protopresb.

ad Nr 124 1884 [738] 2—3

CONCURS.

Venind în vacanță 10 din ajutoarele acordate la învěțăcei de meserii în anii trecuți, se escrie prin aceasta de nou concurs la 10 stipendii de câte *25 fl. pe an,* menite pentru tinerii români, cari voesc a învěța vre-o meserie, dar mai cu samă: rotăria, lemnăria (bărdășia), făurăria, măsăria, (têmplăria), cismăria, pălărieria, curelăria, șelăria, mașineria agricolă.

Cererile au a se înainta comitetului *„Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român"* în Sibiiu până la *20 Iunie st. n. 1884.* — Cererile întrate mai târḑiu nu sě vor considera.

La cerere sě se aclude:

1. Atestat de botez, din care sě se vaḑă, că concurentul este de nascere român și că are cel puțin vêrsta de 14 ani.
2. Atestat scolastic, din care sě se vaḑă, că concurentul are cel puțin cunoscințele, ce se predau în scoalele primare din Austro-Ungaria și sě cunoască și o altă limbă folosită în țeară, precum maghiara sau germana.
3. Revers dela părinți sau tutori, prin care acestia se obligă, că vor lăsa pre fii sau pupilii lor se învețe meseria, la care se aplică, până când vor eșì sodali cu atestat în regulă.
4. Contractul, în original sau în copie vidimată, ce părintele sau tutorul concurentului a încheiat cu măiestrul, la care învěțăcelul este primit spre a învěța meseria.

Avênd învěțăceii purtare bună în toate privințele, stipendiul conferit li se lasă în folosire până la terminarea învěțăturei ficsată în contract.

Din ședința comitetului asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la Sibiiu în 18 Maiu st. n. 1884.

Iacob Bologa, v.-pres, **Dr. D. P. Barcianu,** secretar.

Nr. 176. [741] 2—3

Concurs.

Ne reflectând nimenea la concursul publicat în „Telegraful Român" Nr. 110, 111, și 112 din 1883 pentru ocuparea postului de paroch în comuna Broșteni, protopresbiteratul Mercurei, prin aceasta se prolungesce acel concurs până la terminul *de 30 ḑile dela prima publicare* a acestuia.

Emolumentele sûnt tot cele enumărate în concursul publicat în Nrii. suscitați ai „Teleg. Român".

Se mai înseamnă că de present nu se află casă parochială, dar poporul s'a obligat a o edifica după ocuparea parochiei.

Concurenții sûnt avisați a-și adresa cererile lor, instruite în conformitate cu legile esistente, până la terminul susindicat oficiului ppresbiteral al tractului Mercurei.

Mercurea la 15 Maiu 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractului Mercurei.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 174. [735] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa III. Bertin, protopresbiteratul gr. or. al Zarandului, se escrie în urma ordinațiunei Venerabilului consistoriu archidiecesan dto 13 Martie a. c. Nr, 1019 B. concurs nou, *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român."*

Venitele sigure împreunate cu acest post parochial sûnt 325 fl. v. a. la an, cari cu timp se mai pot urca.

Doritorii de a competa la această parochie vor avea a-și așterne petițiunile lor instruite în sensul statutului organic și al regulamentului congresual pentru parochii, la subscrisul, până la terminul sus indicat.

Brad în 6 Maiu 1884.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Georgiu Părău,
adm. ppresb.

O daică se caută pentru o familiă bună în Sibiiu. Adresa se poate afla la Administrațiunea „Telegrafului roman", strada măcelarilor Nr. 47.
[742] 2—2

Anunciu.

Subscrisul are onoare a face onoratului public cunoscut, cum că pe lângă **feliurite mărfuri** în preț moderat, mai posede cuantități mari de **stofe fine de reverende preoțesci** metru dela 1 fl 80 cr. până la 4 fl. v. a., asemenea și **brîuri vinete** și **roșii** fine cu mult mai eftine ca până acum.

Grigorie Mateiu,
[736] 2—2 **comerciante dela 1830.**

Infallibil.

Retrimitem banii primiți tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium"
(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu același efect la **căpățina goală** (pleșugie) la **căderea pěrului, formarea petelor** și la **încăruntire.** După întrebuințare mai deasă garantăm succesul. Espediția în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn. **„Roborantium"** s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** și la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu:* numai la băcănia C. Bugarsky. *Bucuresci:* Rud. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta:* Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeș:* M. Vlad, farmacist. *Lugoș:* L. Vértes, farmacist. *Timișoara:* Stefan Tárczay, farmacist. *Verșeț:* Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé", alifie orientale pentru frumsețǎ din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase și albe la trup,** depărtează petele de piele și de věrsat. — Prețul 85 cr. [713] 8

„Bouquet du Serail de Grolich." parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuința și ca presente. Prețul fl. 1.50.

Nu este înșelătorie.

Sz 96 bir. végreh. 1884.] [743] 1—1

Árverési hirdetés.

Alulirt birósági végrehajtó ezennel közhirré tesszi, hogy a szerdahelyi tekintetes kir. járásbiróság 1884 évi 667 sz. a kelt végzése folytán **Mutiu Juon** és társai ellen Albina hitelintézet részére 230 frt követelés behajtasa végett elrendelt vegrehajtás folytán biróilag lefoglal és 650 frtra becsült lóvak, tehenek és szekerek ból álló ingóságok nyilvános árverés utján eladandók, minek a helyszinén Nagyludoson leendö eszközlésere határidöül 1884 ik, évi junuis hó 10-ik napjának délelött 9-ik órája kitüzetett, melyhez a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel meghivatnak, hogy az erdéklett ingóságok emez árverésen a polg ik. rdtt. 107 §-sa szerint, szükség esetében becsáron alul is eladatni fognak árverési clöleg 9 frt 70 kr. szükséges.

Kelt szerdahelytt 1884-ik évi május hó 27 napján.

Maniu Visantiu,
bir. végrehajtó.

Esaminați și păstrați ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite și probate prin documente dela autorități medicale și folosite cu bun succes de mulți privați:

Sucul de mușchiu al Drului **Miller** are un efect neașteptat la tuse, răgușală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respirațiune. În borcane pentru copii și oameni mari. Prețul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile și convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée și umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esențial mistuirea. Acest escelent remediu sě nu lipsească din nici o casă țěrănească. Prețul pentru 1/1 Flacon **1 fl. 50 cr.,** pentru 1/2 Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sěu la petele, ce es vara pe pele, la înroșire, peste tot la ori-ce necurățire a feței. Succesul e sigur după o întrebuințare regulată. Prețul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ți face în scurt timp mânile albe, delicate și moi. Și pentru coloarea feții încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături și îngroșeri de piele. Prețul unei sticluțe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuințare și un penel **60 cr.** [706] 8—16

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger; în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele și băcăniile mai mari din Ungaria și Transilvania, precum și la depositul central de espediție, J. de Miller, farmacist, Brașov. (Transilvania).

Demn de atențiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ȘI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**
[646] 6. Place du Trône, Paris. 26

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 59 Sibiiu, Marţi 22 Maiu (3 Iuniu) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1522 Plen.

Cercularin

către onoratele oficii parochiale şi onoraţii membri, ordinari şi estraordinari, preoţi şi mireni, ai sinodului protopresbiteral electoral din protopresbiteratul greco-oriental al Zarandului.

Subscrisul, primind prin ordinaţiunea Venerabilului consistoriu archidiecesan din 2 Aprilie a. c. Nr 1522 Plen. onorifica însărcinare de a conduce alegerea de protopresbiter al tractului Zarandului, am onoare a convoca prin aceasta sinodul protopresbiteral electoral pe **Mercuri în 6/18 Iuniu a. c. la 10 oare înainte de ameaḑi** în biserica din opidul **Brad** pentru sevêrşirea alegerei de protopresbiter, spre care scop onoraţii membri ai sinodului protopresbiteral al tractului Zarandului, ordinari şi estraordinari, preoţi şi mireni, sûnt poftiţi a se presenta în ḑiua şi locul designat spre a participa la alegerea de protopresbiter; ear onoraţii membrii ai comitetului protopresbiteral, preoţi şi mireni, la şedinţă preconsultătoare pe Marţi în 5/17 Iuniu a. c. la 4 oare după ameaḑi în sala gimnasiului nostru din Brad.

Serviţiul divin, împreunat cu chemarea Duchului sânt, se va începe la 8 oare înainte de ameaḑi în biserica din opidul Brad, la care toţi membrii sinodului sûnt poftiţi a participa.

În sensul §. 15 din instrucţiunea Veneratului sinod archidiecesan acest circulariu, la care se alătură sub ·/. şi lista membrilor sinodali, se comunică onoratelor oficii parochiali din protopresbiteratul Zarandului, ca în cea mai de aproape Duminecă ori serbătoare se-l publice în toate bisericile parochiali.

Sibiiu, în 21 Maiu 1884.

Moise Lazar m. p.,
comisariu consistorial.

Ad Nr. consist. 1313 pl. 1884.

Onoraţilor membri ai sinodului protopresbiteral gr.-oriental al tractului Câmpenilor.

În legătură cu cerculariul subscrisului dto 15/27 Maiu a. c. Nr. 1313 pl. se aduce la cunoscinţa on. membri ai sinodului protopresbiteral, preoţi şi mireni, ordinari şi estraordinari, că sinodul electoral din cause neprevĕḑute **se amână pe Joi 7/19 Iuniu a. c.**, ear întrunirea comitetului protopresbiteral pe Mercuri 6/18 Iuniu.

Ceea-ce on. oficii parochiale se binevoiască a aduce la cunoscinţa publică, şi cu deosebire a ddlor deputaţi din respectivele parochii.

Sibiiu, 21 Maiu (2 Iuniu) 1884.

Comisariul consistorial
Zacharia Boiu m. p.

Sibiiu, 21 Maiu 1884.

O mişcare vie se observă preste întreagă Ungaria şi Transilvania. Tot ce are ţeara mai inteligent, mai distins, şi mai cu influinţă s'a pus în mişcare. Alegerile dietale sunt la uşă, şi această împregiurare a provocat mişcarea de care este vorba, această împregiurare o justifică, şi tot ea ne impune şi noue sânta detorinţă a ţinea în evidenţă ori ce se întêmplă în giurul nostru.

Naţiunea română din detorinţă către patrie şi către sine şi-a pus şi ea în mişcare tot ce are mai inteligent, mai distins şi mai cu influinţă. Detorinţele noastre de cetăţeni şi români ne au îndemnat şi ne îndeamnă ca la toate ocasiunile date, sĕ ne manifestăm şi noi, sĕ dovedim lumei, că cine sûntem, şi ce voim.

De două ḑile pe stradele Sibiiului se poate observa o mişcare neobicinuită. O seamă a inteligenţei noastre se află întrunită în Sibiiu spre a decide asupra ţinutei poporului român în numele căruia vor vorbì şi vor lucra. Ḑicem poporul român, căci noi suntem în clar cu ceia ce ḑicem. Ḑicem poporul român, şi aceasta o accentuăm, ca sĕ putem revenì, căci vrênd nevrênd trebue sĕ revenim, suntem provocaţi ca sĕ revenim.

Românii adunaţi la Sibiiu sûnt convocaţi aicia pa basa programei statorite la anul 1881. Pe când scriem aceste, fraţii nostri pre cari cu sinceritate i-am salutat în mijlocul nostru, s'au pronunţat poate cu privire la ţinuta lor politică în faţa alegerilor.

Cu Dumneḑeu! le-am ḑis în numĕrul precedent al ḑiariului nostru. „Cu Dumneḑeu“ i întimpinăm şi acuma, şi „cu Dumneḑeu!“ sûnt cuvintele noastre la decisiunea lor cu privire la scopul pentru care s'au intrunit.

Sûntem una în pretensiunile noastre naţionale, una in aspiraţiunile noastre. Alergăm spre o ţintă comună pe diferite căi. E întrebare nedeslegată încă dacă pre ambele căi umblând, facem serviciu naţiunei. E întrebare dacă pre una sau ceialaltă umblând, aducem mai mari foloase, şi e întrebare, dacă stricăm umblând pe ambele, sau dacă una numai e cea mântuitoare sub egida solidarităţii.

Nu este acì timpul şi locul de a respunde la aceste întrebări nedeslegate. Sûntem uimiţi atinşi de numĕrul inteligenţei române într'unite aici, şi cu încredere privim la deliberările ei.

Una însĕ voim sĕ o clarificăm încă odată, şi ar fi bine sĕ ni se facă posibil de a nu mai revenì asupra ei.

Bărbaţii întruniţi aici stau pe basa programei dela 1881. Aceasta se scie. Comitetul esecutiv al conferenţei dela 1881 este tare dispus a vorbì în numele naţiunei române, şi noi la o altă ocasiune ne-am chiarificat în privinţa aceasta. Credeam deci că stăm pe teren real, bine sciind că mistificările întru nimica nu sûnt inferioare aroganţei, care în veci nu vĕdesce pe omul serios. Demnitatea corporaţiunei, care pănă eri cu adevĕratul ei nume „Comitetul partidei naţionale române“ se numia, nu suferea nici o scădere, dacă reflectând la actualitate, cel puţin în aceste momente nu apostrofa şi provoca. Demnitatea conferenţei credem noi că pretindea, ca sĕ fim serioşi cel puţin acuma, după ce ne am luminat, şi am vĕḑut, că cu animosităţile numai merge, şi că bunavoinţa atât e de vĕdită din toate părţile încât pĕcat de cuvintele perdute.

Seriositatea şi demnitatea cuvêntului presidial, rostit la deschiderea conferenţei de eri, a trebuit sĕ pună în respect pre ori şi ce român cu inimă şi cap. Raportul comitetului despre activitatea de trei ani încă ne-a pus în respect, şi dacă e sĕ fim, ceia ce sûntem, sinceri în părerile noastre, noi o mărturisim, că trebue sĕ complimentăm pre comitet pentru cele făcute. Încât au fost lucrările lui inspirate de tact politic şi esecutate cu privinţă la împregiurările date, nu vom discuta acuma.

Nu vom provoca fiind provocaţi, şi din cât se poate vom fi cruţători. O dorinţă pie sau pe latinesce vorbind un *„pium desiderium“* a condus pe comitet la facerea raportului. Dorinţa aceasta încât va rĕmânea dorinţă noi o vom respecta. Trecênd înse marginile, trebue sĕ luăm posiţie.

Se ḑice că conferenţa va fi sau doară şi este fidela espresiune a întregei naţiuni române.

Noi n'am voit sĕ fim coarda discordantă în perfecta armonie ce domnesce tocmai acuma între noi. Credem că n'a fost la loc nici în raportul comitetului această coardă discordantă. Valoarea lui nu câstigă prin o frasă nimica, perde însĕ mult dacă ne vom pune sĕ analisăm această fidelă espressiune

---

FOIŢA.

Un călugăr revoluţionar.

(studiu istoric:)

Lupta între sciinţă şi superstiţiune, între nisuinţa de a câştigă libertatea naţională şi între subjugăre, între libertatea consciinţei şi între intoleranţa, ce predomnesce şi cârmuesce veacul nostru, ne revoca în memoria têmpuri trecute cu asemenea lupte, şi anume seclul al 15-lea.

Insĕ atunci lupta purtată cu mai mare vehemenţă, cu mai mare sĕlbătăcie, nu s'a sfêrşit cu una nouă subjugare a spiritului, pentru că atuncia pre câmpul politic lupta nu se portă pentru libertate şi unitate naţională, ci numai pentru puterea puternicilor, şi pre câmpul religios, nu pentru libertatea cugetării, ci numai pentru intoleranţa credinţei.

La ţermurii riului Arno, în oraşul înfloritoriu Florenţa, unde după datina evului mediu, conform dreptului pumnului, se ridicau palatele intărite şi morose, unde fie-care cive 'şi închipuia a fi un suveran şi declară a nu fi neci supusul papei, nici al imperatului, şi unde totuşi poporul întreg ajunse a fi supus unei familie de comercianţi, acolo s'a încins lupta cea mai inverşunată între estreme, cea mai sĕlbatecă trânta pentru puterea asupra trupurilor şi a spiritelor, acolo s'au învêrtit armele cele mai puternice pentru a ridica idei la domnire.

Da, în Florenţa trăia un spirit viu şi cerbicos, şi ceea ce n'ar fi succes nici unui despot prin cea mai sângeroasă putere, aceea succese familiei Medici prin viclenie, dărnicie, luxu şi lingusire. In anii 1437—1471 acesti comercianţi dibaci, cari speculau la suprema putere în stat, cheltuiră 663,755 floreni în aur pentru zidiri publice, contribuţiuni şi mile, şi prin aceasta praxa ei totdeauna se aflau în fruntea statului, fără a-şi fi arogat aceasta posiţiune. Ei ocroteau artele şi sciinţele. In palaturile lor, cari cu încetul şi pre nesimţite devenirà curţi domnesci, se întâlneau poeţi, pictori şi alţi artişti. Prin aurul lor înfioreau minunaţii artişti Brunelleschi, Donatello, Ghiberti şi Massaccio, a căror opuri şi astăḑi pun în uimire pre cunoscĕtorii frumosului. Însĕ nici unul dintre membri acestei familie calculatore nu desvolta aşa strălucire domnească ca Lorenzo magnificul. El, provocat de respectivii domnitori, indusmăniţi, mijlocea împăciuirea lor; în cas'a sa întrau şi ieşau domnitori dela meaḑăḑi şi meaḑănoapte. Imperatorele German se târăia pentru dobêndirea favorului lui Lorenzo, şi papa trebuì sĕ renuncie la Florenţa, pre care cu ardore o poftea.

În acelaşi an, în care Columb descoperì o ţeară nouă, sta la patul de moarte a lui Lorenzo Medici, magnificul, un călugăr, pre care Lorenzo 'l chemă anume, ignorând pre spiritualul (duchovnicul) seu propriu. Acest călugăr ceru dela moribundul Lorenzo trei: Speranţa la îndurarea lui Dumneḑeu, reîntornarea a tot ce a câştigat pre nedrept şi restituirea libertăţii florentine.

Însĕ Lorenzo Medici, care sta la poarta întunecoasă, promise voios numai cea întâia, a doua promise fără voie deja, eară a treia o denegă hotărît şi indignat. La aceasta bietul călugăr se depărtă neclătit de lângă bogatul şi puternicul Lorenzo, pre care împĕratul şi papa 'l respecta; călugărul denegă lui Lorenzo absoluţiunea (deslegarea). Aceasta o făcu priorul (capul) manăstirii dominicanilor Sânt-Marcu din Florenţa: *Girolamo Savonarola.*

Cu ḑece ani mai înainte, în vêrstă de 30 ani venì altul la Florenţa. In Ferrara avuse leagănul seu, eară la universitatea din Bologna avea catedra sa. Idealurile sale erau foarte deosebite de spiritul tempului. Precând copii miscăcioşi însĕ frivoli ai acelui secol, sorbeau din greu plăcerile vieţii în frumoasa Italia, seriosul dominican se lĕpedă de aceste plăceri, trăia şi lucra cu atât mai înfocată patimă pantru religiune şi virtute, pentru libertatea şi unitatea poporului şi a patriei sale.

Însĕ chiar pentru că Savonarola se însufleţiă astfel pentru religiune şi vêrtute, era adversariul papilor, celor mai înverşunaţi inimici şi persecutori de pre atunci ai acestor idealuri. Acest duch (spia întregei naţiuni române chiar şi după vestita proporţiune de 2,999,950:50.

N'am stricat noi armonia şi nu este vina noastră, dacă sûnt oameni, cari dacă nu pot face ceva şi peste realitate, se simt rĕu dispuşi. Demnitatea înternă a conferenţei n'are lipsă de înfrumseţări măiestrite. Sĕ fim reali, sĕ respectăm la fie care om ceia ce dênsul are, i este permis sĕ aibă, şi i şede şi bine sĕ o aibă.

Cu chipul acesta conferenţa din Sibiiu duplu va câştiga în ochii oamenilor cu judecată, şi nu noi vom ḑice că ea este mască pentru ascunderea adevĕratelor intenţiuni.

Conferenţa românilor cu programa dela 1881.

Cetitorii ḑiarului nostru sciu deja că pe ḑiua de 20 Maiu a. c. stilul vechiu, românii aderenţi la partida politică naţională cu programa dela anul Domnului 1881 fură convocaţi aici la Sibiiu spre a delibera în obiectul: ce ţinută se observe faţă cu alegerile dietali. Nu este necunoscut nici modalitatea întrunirei românilor cu programa dela 1881. De două ḑile stradele noastre ne dau aspect drăgălaş. Preste 150 delegaţi din toate unghiurile locuite de români sûnt deja aici în Sibiiu, şi inima ne saltă la privirea marcatelor fisionomii simpatice ochilor nostri şi scumpe inimilor noastre. Ne sûnt simpaticele, căci proverbul străbun ḑice; „*Similis simili*“ — şi ne sûnt scumpe căci românul în ḑiua de astăḑi numai cu român se mai poate înţelege.

Conferenţa convocată şi întrunită la Sibiiu va fi una dintre cele mai importante în viaţa noastră naţională. Acuma ca nici odată încă relaţiunile noastre interne sunt de tot încordate. Partidele politice din sinul nostru s'au manifestat în toată tăria lor. Una se credea în culmea puterei sale, despre ceialaltă lumea s'a fost dedat a nu mai vorbì. Dintr'odată conferenţa dela Pesta şi ḑiarul „Viitoriul“ dovedesc în faţa lumei că românii activisti nu vreau se fie socotiţi între morţi. Păşirea românilor activisti cu atâta forţă n'a remas fără efect la vechii passivisti, cari remaniaţii prin unii dintre luceaferii vechilor activisti, vreau se prepare o situaţie, după vederile lor proprii, fără reflectare la situaţie. Prin urmare vom avea situaţie fără situaţie, sau mai corect vorbind, vom avea situaţie după cum noi am vrea sĕ fie. De sine se înţelege aceasta numai în teorie. Şi aici „noi“ este întreagă naţiunea română.

Conferenţa s'a deschis la 10 oare înainte de ameaḑi. După cuvêntarea presidentului comitetului domnul advocat Parteniu Cosma şi raportul comitetului a urmat constituirea biroului.

De president s'a ales domnul Dr. Ioan Raţiu, notari domnii Jeronim G Bariţiu, amploiat la banca „Albina“ şi Stefan Velovan, director la institutul pedagogic din Caransebeş. S'au presentat apoi credenţionalele delegaţilor şi s'a ales o comisie de 9 pentru verificarea acestor delegaţi. Delegaţi presenţi verificaţi sûnt până acum 154.

S'a constituit după aceasta definitiv biroul alegêndu-se lângă domnii amintiţi deja domnul Georgiu Popp de Basesci de vicepresident.

În urmă s'a ales o comisie de 30 pentru facerea propunerilor în privinţa ţinutei politice a românilor, în numele cărora vorbesce şi lucră conferenţa. Cu acestea s'a încheiat şedinţa primă.

Cuvênt de deschidere

pronunciat de cătră preşedintele adunărei domnul Parteniu Cosma.

Domnilor! Ca preşedintele actual al comitetului permanent central instituit în conferenţa dela 1881, Ve salut din inimă ca pe unii ce la apelul comitetului în timpurile aceste grele cu rară abnegaţiune a-ţi binevoit din mari îndepărtări a Ve ostenì la acest loc estrem al patriei comune pentruca împreună sĕ ne consultăm asupra marei cestiuni, care pusă la ordinea ḑilei, agitează toate spiritele cari se interesează de soartea patriei.

Dl secretariu al comitetului va avea norocirea a Ve raporta despre momentele principali ale activităţii comitelului, eu Ve cer voia sĕ-mi permiteţi pe cât se poate de scurt a Vĕ atrage atenţiunea asupra situaţiunei noastre în general.

Dela ultima conferenţă generală s'au petrecut lucruri în patria noastră, la cari noi nu ne am putut aştepta.

Programa partidei naţionale a produs o înverşunare generală atât la guvern, cât şi la toate partidele politice, ba agitat prin jurnalistică pot ḑice că la întreg elementul maghiar.

Numai decât la alegerile din 1881, s'au pus în mişcare toate petrile în contra candidaţilor naţionali.

S'au folosit toate mijloacele permise şi nepermise numai ca sĕ se închiḑă cu desevêrşire uşa parlamentului de naintea partidei naţionale.

În acest punct s'au unit toate partidele, şi astfeliu partida naţională, carea nu poate, şi nu voesce sĕ lupte cu altfel de arme decât cu arme morale, a fost bătută în toate cercurile electorale afară de al Caransebeşului.

Pretecstul a fost mai cu seamă punctul 1. al programei pentru cei din Ungaria, ear pentru cei din Transilvania şi resistenţa passivă.

Dar considerând că chiar în fruntea programei se ḑice că „partida naţională va lucra pe teren legal“ pentru esoperarea drepturilor cuprinse în programă, şi considerând cele petrecute de atunci în coace faţa de celelalte puncte ale programei, trebue sĕ constatăm, că acela a fost numai pretecst, pentru ca sĕ se poată intimida un popor, care de seculi a dat doveḑi că este consciu de sine şi nu este aplecat a se desnaţionalisa.

Singur numele „partida naţională“, „deputat naţional“ este de ajuns, ca fără deosebire, guvern, partide politice şi jurnalistică la auḑul lui sĕ te întimpine cu antipatiă, precând ei toţi fac numai politică naţională maghiară în parlament, în oficiu şi în societate.

Într'un stat poliglot, într'un stat unde legislaţiunea s'a simţit îndatorată, cel puţin la vedere, a garanta prin lege egala îndreptăţire a naţionalităţinalităţilor, într'un stat în fine unde chiar din gura Monarchului auḑim încuragiare pentru desvoltarea naţionalităţii noastre, o programă ca a noastră numai esagerată nu se poate numì.

Nu vor sĕ auḑă de autonomia Transilvuniei, dar pentru aceea în toate cestiunile, cari privesc pe fosta clasă privilegiată, cum sûnt bună-oară legea electorală, legea agrariă etc., se aduc şi se fac dispoşiţiuni speciale pentru Transilvania, acelea însĕ sĕ fac fără concursul poporului care formează maioritatea locuitorilor ei, şi nu numai nu se fac nici măcar încercări pentru de a face posibilă acestui popor conlucrarea la diregerea sorţei sale, dar nici românilor din Ungaria propriă nu li se permite ca se treacă peste pragul parlamentului, dacă o spun a priori că voiesce sĕ lucre în sinul legislaţiunei în direcţiunea aceasta.

Usul limbei naţionalităţilor nu numai că a remas eschis în justiţia, dar în multe comitate s'a scos chiar şi din afacerile comunali tot numai prin ucazuri de ale şefilor.

La aplicarea funcţionarilor nu numai că nu se consideră naţionalitatea poporului, pentru care se aplică, dar din contră se scot din posturi aceia cari sûnt în sinul poporului dacă acela nu este maghiar, fie ei chiar cei mai adicţi aderenţi ai partidei guverniale.

Legea despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor este numai reclam în afară, dar literă moartă şi obiect de batjocură în întru, ear în o parte esenţială — relativ la învĕţămênt — alterată în mod indirect în detrimentul naţionalităţilor.

Autonomia bisericească în mod foarte simţitoriu jignită, biserica română degradată la un rol foarte umilitoriu pentru dênsa.

Învĕţămêntul în scoalele confesionali jignit deja de mai nainte în eficacitatea de progres, împedecat şi mai mult prin noua lege pentru scoalele medii.

Din vistieria statului nu numai că nu se încuviinţează nici un ban pentru cultura noastră naţională, dar din contră, casul din Caransebeş este dovadă eclatantă, că nici din averea noastră nu ni se mai permite ca sĕ ne înfiinţăm institute de învĕţămênt cu limba de propunere românească.

Legea electorală este tot cea vechiă cu toate abnormităţile sale, ear în aplicare faţă de naţionalităţi nici acea nu se consideră de neviolabilă.

Şovinismul de maghiarisare nunumai că nu s'a mai moderat, dar din contră în timpul mai recent s'a organisat peste patria întreagă astfel, încât astăḑi demoralisarea este virtute patriotică, ear constanţa de caracter este pĕcat strămoşesc de care românul numai prin botez s'ar putea curăţì.

Libertăţile publice faţă de români s'au vătămat în mai multe rênduri, ni s'au călcat biserici şi scoli, ni s'au interḑis adunări poporale şi electorale, s'au intentat procese criminale unor fruntaşi pentru că s'au folosit de drepturile ce compet ori-cărui cive în stat constituţional, şi peste tot fără nici o causă am fost suspicionaţi şi tractaţi în mai multe rênduri ca unii, al căror loialitate şi patriotism sĕ trage la îndoială.

Se mai amintesc ceva şi de sarcinile publice? Dacă în toate punctele anteriori n'am putut constata decât regres, aici — o simţim cu toţii — trebue sĕ constatăm un progres, o perfecţionare într'un grad fără esemplu la alte state civilisate în timp de pace, şi durere nu putem spera ca progresul în această privinţă sĕ se curme curênd; căci într'un stat, în care elementele ce-l compun nu se tractează cu mĕsuri egale, se recer puteri enorme pentru apĕrare şi remân puţine la lucru, ear lucrul nu este binecuvêntat.

Un punct mai este în programa noastră, care acum trei ani a remas nedeslegat, — cestiunea dualismului. Cred că a sosit timpul ca sĕ ne putem pronuncia şi asupra acestui punct.

Eată Domnilor am trecut peste întreagă programa noastră dela 1881 fără ca sĕ fi putut afla macar numai un punct în viaţa noastră publică de 3 ani, la care, cu privire la acelea lucruri, cari nu atêrnă dela noi — sĕ putem odihnì cu mulţumire.

Totul progresează numai spre mai rĕu, şi dacă este ceva ce ne poate servì spre mângăiere, este adevĕrul necontestaver, că în urma mĕsurilor luate prin conferenţa dela 1881, noi şi causa noastră am devenit mai cunoscuţi atât în întru cât şi în afară, şi astăḑi trebue sĕ observe şi cei dela cari atârna soartea noastră, că patria noastră nici faţă de români nu mai este baricadată cu muri chinezici.

Dar decât toate mai dureros este, că în urma agitaţiunei presei fără consciinţă, ideile falsificate de patriotism, şi şovinismul fără cumpêt, au inficiat astăḑi întreaga societate maghiară, încât chiar dintre bĕtrâni vedem pe oamenii vênători de popularitate traşi în curentul de maghiarisare fără reson, însuşi guvernul nu cutează sĕ dee piept cu acest curent periculos pentru patriă, ear cei înţelepţi se mulţumesc cu rolul de simpli privitori, şi nu se sciu orienta, sĕ iee a mână lampa lui Diogene, s'au sĕ se consoleze cu fatala senteţă „*mundus vult decipi ergo decipiatur.*“

Maghiarul n'are termin în limba sa pentru „ungur“ şi „Ungaria“.

Pentru aceea nu scie şi nu voesce sĕ facă deosebire între „ungur“ şi „maghiar“, ear statul ungar este identic în idea lui cu statul maghiar, a inventat în loc de stat „ideă de stat“, pe care o numesce „ideă de stat maghiar“, şi pe toţi aceia

---

rit) al oposiţiunii crestino-morale contra aşa numiţilor succesori ai s. Petru, n'a fost nou în Florenţia şi în Italia. Deja cel dintâiu cetăţian al Florenţiei nemuritoriul Dante fripse fără indurare în scrierile sale pre papi, şi încă într'o situaţiune tare nerespectabilă; Petrarca ingeniosul bard al amorului isbise ascuţitele săgeţi ale satirei sale contra nemoralei curţi papale din Avignon, pre care-l numì „noul Babilon“ Marsiglio, fiul lui Petrarca, dovedì că papatul este o usurpaţiune, carea fu şi de adevĕrata istoriă şi de adevĕrata constituţiune a crestinismului condamnată (osêndită). Astfel cugetă şi Savonarolă.

Primele sale încercări de a-şi predica principipiele nu succeseră, şi lipsindu-i de tot frivola eleganţa a predicatorilor de atunci, de la cari se aştepta toate mai iute de cât credinţa şi vêrtute nu-i mirare, că ascultătorii lui erau rari. Neindestulit părăsì Florenţia şi predica în alte oraşe, unde presentându-se mai curagios şi mai înţelepţesce, fu mai norocos şi în scurt timp i se duse vestea. Biserica mănăstirii, în care predica, neputênd cuprinde mulţimea celor, cari ascultau cuvintele sale răpitoare, trebuì sĕ predice în catedrala, şi nemijlocit după discursurile sale se vedeau pĕcătoşii cutreeraţi grăbind a îndrepta după putinţă greşelile lor.

Acest succes Savonarola 'l mulţămì numai preamăririi moralei; şi dacă s'ar fi restrins el numai la predici morale putea trăì toată viaţa sa în linisce şi neconturbat

Insĕ mai întâiu el păşì fără sfială contra iubirii de pompă, a imoralităţii şi a despotismului puternicului Lorenzo, şi după moartea acestuia, contra necredinţei şi a imoralităţii, ce domnia atunci la preoţi în mănăstiri. El începu cu claustrul seu propriu, unde el ca capetenie elimină tot soiul de lux, introducênd eserciţie pie. Aceste reforme dederă de astfel de resunet, în cât toate mănăstirile din Foscana în scurt timp se subordinară şi-şi îndreptară ordinea vieţii sub conducerea lui.

Însĕ papei din Roma, aşa numitului locuţiitoriu a lui Christos, 'i convenì mai puţin aceasta severă alipire a călugărului la învĕţăturile lui Christos. Pre deasupra pre acel timp scaunul papale 'l ocupà tocmai cel mai îngrozitoriu monstru ce a pĕtat cându-va nu numai tronul papale, ci preste tot vr'un tronu în lume, imoralul, necredinţiosul şi neconscienţiosul Alesandru al şeselea, din familia Borgia, tata la trei copii, cari ca prinţi trăiau la curtea s'a. Grelele şi numeroasele pĕcate ale acestui monstru Savonarola le atacă cu toată franchetia de pre amvon. Pentru a-l face se tacă, papa i oferì scaunul de archiepiscop din Florenţia şi pălăria de cardinal. Înse Savonarola respinse cu indignaţiune aceste mituiri şi continuă a agita contra isvorului mituirilor. Dară aceasta o plătì amar.

(Va urma.)

priceapă această ideă nedefinită, ci
coroana Sântului Stefan nefalsificată
de rêi patrioţi, de trădători.

i pe strade, în adunări şi în jurna-
insultat românul, care ţine la carac-
u naţional, voiesce sě remână ceea ce l'a
nneḑeu şi sě-şi desvoalte naţionalitatea sa.
scim noi că „apa trece petrile, remân“ şi că
impul va trebuì sě încete şi acest parocsism;
cu toate acestea trebue sě ţinem cont de mor-
ce dominează situaţiunea de astăḑi

Nu-l putem vindeca la moment pentru că mor-
l este inpacient, nu voesce sě vaḑă nici sě
, — a devenit nervos; — cu abnegaţiunea
scută românului şi cu îndelunga răbdare, carea
virtutea noastră, sper însě, că cu încetul îl vom
ce la reson, îl vom face se recunoască, că sufe-
, noi sufere patria, că toţi avem neapěrată tre-
ţă de sprigin reciproc, că voim şi trebue sě ne
ăcăm unul cu altul, dar ca împăcarea noastră sě
folositoare pentru stat, trebue sě fie sinceră şi
reservă, sě fie împăcare între fraţi, care nu ad-
ca dintre fraţi unul sě fie domn şi altul servi-
l lui.

Ear de a se împăca, nu este mai uşor sub
e decât cu românul, căci el care de seculi simte
va se ḑică a fi asuprit, nu ţintesce asuprirea
i-a nu aşteaptă şi nu doresce alta decât
ptate.

Eată farmecul cu care poţi câştiga mâna şi
na românului pentru totdeauna.

Una însě trebue sě o scie atât maghiarul cât
şi cine altul, care s'ar ocupa cu ideea de
esnaţionalisa pe român, că istoria de
0 de ani, a acestui popor şi faptul, că românul
butul tuturor persecuţiunilor, tuturor tempestăţi-
câte de seculi au trecut peste dênsul, nu numai
dispărut ci s'a oţelit şi a remas aşa precum îl
em astăḑi, un popor consciu de sine, vigoros,
r, accesibil şi însetat după cultură, că acest po-
nici odată nu va renuncia la naţionali-
ea sa, nu este şi nu va fi material acomodat
tru amalgamisare în alt element; deci pěcat
timpul şi forţele ce atât pe cale ofi-
asă cât şi pe cale socială se risipesc
e acest scop.

După cele petrecute în periodul espirat şi cu
sebire în timpul mai recent faţă de români, se
fi asteptând poate mulţi ca se vadă petrecându-se
e noi scene cari ar fi respuns potrivit la provo-
ile ce ni sau făcut şi ni se fac mereu, se poate
la unele locuri, şi mai cu seamă la aceia carii
nai din denunciarea românului trăiesc, ar fi bine-
ită o astfel de ţinută a noastră; — sûm sigur
domnilor că noi nu ne vom dejosì a respunde
cele provocări, ci vom pertracta obiectele pentru
i ne-am întrunit cu toată seriositatea şi cu dem-
tea unui popor, care într'adevěr doresce a crea
onţelegere sinceră şi durabilă, o convieţuire, pacî-
ă cu confraţii sei în patria pe carea totdeauna a
rat-o cu fidelitate şi loialitate şi a susţinut-o cu
mp sângele seu.

Aceasta sě ne fie busola în consultările noastre.

Sě trăiţi dlor!

Prin aceasta declar adunarea de deschisă!

Raportul

*itetului electoral permanent al partidei naţionale ro-
mâne cătră conferenţa electorală din 1884.*

Onorată Conferenţă! Comitetul numit în
ferenţa, representanţilor alegětorilor români din
garia şi Transilvania în şedinţa dela 15 Maiu
1, cu privire la însărcinarea ce i s'a dat prin
clusul de sub Nr. 13, 15 al protocolului confe-
ţei, are onoarea a raporta următoarele:

1. În deplină apreţiare a faptului constatat de
ferenţă că soartea şi situaţiunea politică a na-
nei române de pe teritoriul coroanei S. Stefan,
nu este de loc cunoscută opiniunei publice din pa-
şi din afară, sau pe cât este cunoscută, cunoscinţa
asta provine din isvoare turburate anume spre
underea adevěrului, comitetul şi-a dat silinţa a
pune un memorand esplicativ şi detaiat, în care
manuducerea istoriei din seculii trecuţi şi până
ḑi a naţiunei noastre a espus desvoltarea situa-
nei politice în care am ajuns.

Conform dorinţei simţite de tot Românul că în
l sincer şi adevěrat sě luminăm mai ântâiu pe
iunile surori conlocuitoare în partria noastră că
rtea noastră politică a devenit ne mai suportabilă
prin aceasta sě deschidem calea spre o înţelegere
ească între popoară în interesul şi pentru binele
gloria scumpei noastre patrii comune, acest me-
rand a apărut mai ântâiu în limbile patriei: ro-
nă, maghiară şi germană, apoi pentru streinăta-
mai indepărtată în limba francesă. Toate pa-
acestea ediţiuni ne permitem ale presenta onora-

tei conferenţe însemnând, că din ediţiunea română au apărut la 1882: 2000 esemplare, din cea maghiară 700, din cea germană 600 şi din cea francesă 750. În anul 1883 în urma necesităţii ce s'a arătat s'a retipărit ediţiunea română completată prin actele conferenţei în alte 2000 esemplare. Ediţiunea română până la un rest de 300 esemplare s'au distribuit parte gratuit, ediţiunile în celelalte limbi aproape esclusiv gratuit.

Anume s'au presentat esemplare din memorand tuturor factorilor politici ai patrie noastre, membrilor înaltului regim, membrilor parlamentului, presei periodice de diferite limbi şi astfel credem a fi satisfăcut de a da aceluia cea mai estinsă publicitate.

În memorand comitetul a căutat a esplica detaiat programa statorită în conferenţa din 1881. A documentat pe deplin cu istoria trecutului că pentru binele şi fericirea popoarelor din patria noastră şi pentru prosperarea acesteia nu esistă altă basă naturală şi durabilă decât deplina egala îndreptaţire politică a popoarelor din cari e compus statul, adevěrata frăţietate şi libertate.

S'a arětat mai departe şi aceea, că în situaţiunea de astăḑi creată popoarelor, egala îndreptăţire nu e posibilă; dar s'a arětat totodată şi modul cum ar fi posibilă aceasta, cum o dorim şi cum o voim special pentru noi Românii.

Espunênd noi aceasta în mod sincer şi loial credem a fi împlinit dorinţa sinceră a fie-cărui român de a căuta şi a arăta modul şi calea pentru o înţelegere frăţească între noi şi elementul maghiar credem a fi probat pe de ajuns că voim buna înţelegere, adevěrată frăţietate şi pe basa acestora pacea şi înflorirea patriei comune prin armonia între toate popoarele ei.

Asfel noi ne-am făcut datorinţa patriotică. Durere însě ca vocea noastră nu a aflat doritul şi cu venitul resunet la factorii ţěrii.

2. În privinţa părţii a doua a însărcinărei ce s'a dat comitetului în mai sus indicatul conclus, avem onoarea a raporta, că pe cât partida noastră era organisată, şi pe cât deatribele electorali usitate în patria noastră au permis atât în Transilvania cât şi în părţile Ungariei proprii locuite de români s'a esecutat programa dela 1881 în ce privesce alegerile dietali.

Inmediat după conferenţa din 1881 comitetul a aflat de lipsă a încunosciinţa pe alegătorii români despre conclusele aceleia şi prin epistolele cerculare ddto 8 Iunie 1881/2 a cere concursul delegaţilor conferenţiali, a preşedinţilor şi membrilor clubu rilor partidei la esecutarea acestei părţi a programei noastre.

Resultatul a fost ca în Transilvania numai pe acolo s'au apropiat alegětori români de urnele electorali, pe unde au fost duşi preste voia lor cu pressiune şi terorism oficial, ori seduşi prin viclene uneltiri. În Ungaria propriă s'au numit în mai multe cercuri candidaţi cu programa partidei noastre. După cum este însě cunoscut din decursul alegerilor din Baia de Criş, Beiuş, Cehul-Silvaniei şi părţile banatice preste tot, din partea contrarie s'au pus în lucrare toate mijloacele pentru-că şi în cele mai sigure cercuri ale noastre sě devenim paralisaţi şi delăturaţi.

3. Pentru-ca în municipalităţi şi comune sě se poată desvolta necesariă activitate în viaţa publică, comitetul prin epistola circulară ddto 18 Iunie 1882 a stăruit ca domnii delegaţi ai conferenţei din 1881 conform angagiamentului, ce l'a luat asupra-şi sub punctul 16/13 al protocolului, precum şi preşedinţii comitetelor esecutive sě îngrijească de rectificarea listelor electorali în timpul prescris de lege Apropiindu-se finea periodului electoral 1881—1884, comitetul a privit de o datorinţă a sa, a pregătì cele de lipsă pentru convocarea acestei onorate conferenţe. Spre scopul acesta prin epistola circulară ddto 10 Februarie st. n. a. c. ne-am adresat cătră toţi membri conferenţei dela 1881 cu rugarea sě stăruiască, ca în toate municipiile sě se reconstitue comitetele electorali şi în fie-care cerc electoral locuit de români alegětori subcomitete, cari sě conducă afacerile electorali. În urma acesteia s'a organisat partida. Din rapoartele despre organisare aflăm a amintì, că în comitatul Têrnavei mari ţinerea conferenţei electorale publicate prin ḑiare şi anunciate oficiului magistrat din Sighişoara cu manifestă călcare a libertăţilor publice s'a suprimat prin organele politice administrative, dictându-se pedeapsa în bani asupra convocătorilor conferenţei.

Fiind astfel partida reorganisată, acest comitet a aflat de bine a susţinea şi pentru aceasta onor. conferenţe sistemul representativ pentru ca sě participe prin bărbaţii sei de încredere toate cercurile, şi astfeliu conclusele ce se vor aduce aici sě fie şi în formă şi în faptă espresiunea voinţei naţiunei române. Învitate prin epistola circulară ddto 12/24 Martie ·/. cercurile electorali sau întrunit în conferenţe şi dechiarând toate neclătită perseverare la solidaritatea naţiunei şi aderenţa la programa ei statorită cu unanimitate la 1881, V'a ales pe Dvoastră de interpreţi ai voinţei lor.

Dintre obiectele singuratice cu a căror desbatere s'a mai ocupat acest comitet aflăm a amintì, că lipsa de mult simţită de un jurnal cuotidian, organ al partidei naţionale, precum şi de un avênt literar mai puternic, lipsa manifestată şi prin unele meetinguri şi prin foile noastre naţionali ne-a îndemnat a combina modul de întemeiere a unui fond pentru un Atheneu, institut tipografic-artistic înlesnitor edarei unei foi cuotidiane şi a tot feliul de opuri literare folositoare.

Precând însě comitetul delibera alţi bărbaţi particulari l'au prevenit înfiinţând deodată douě de asemenea ḑiare, cari ne fac bune serviţii în causa naţională.

Aceasta ne-a făcut de a nu pripì realisarea, ci a lăsa causa apreciărei acestei conferenţe.

Încheiând acest comit. raportul seu, cu aceasta privesce de încheiat periodul pentru care a fost ales şi mulţămind partidei şi respective naţiunei pentru încrederea cu care l'a distins, depune mandatul seu în mânile onor. conferenţe.

Sibiiu, 1 Iunie 1884.

Mai nou.

În Cluş revoluţie de strade. Trăsuri cu ḑecile sfărămate. Bătăuşii partida estremă, bătuţii cei guvernamentali. Mai mulţi vulneraţi de moarte.

Varietăţi.

* (Concert.) Dumineca seara am avut ḑi de serbătoare. Concertul domnului **George Dima** a reeşit foarte splendid, şi noi dacă ar fi sě avem vre-o pretensiune, aceia s'ar reduce numai la dorinţa noastră: de a auḑi pe domnul Dima cât mai mult cântând, şi de a-l vedea totdeauna în fruntea reuniunei române de cântări din Sibiiu.

Vom începe cu numěrul 4 din programă. Doamna Irena Nasta a esecutat cu multă desteritate, precisiune şi eleganţă piesele pentru piano *a)* Fantasie (Fis-moll) de F. Hiller, *b)* Finale din Sonate în Cis-moll (op. 27.) de L. van Beethoven.

Reuniunea română de cântări din Sibiiu sub conducerea dirigentului seu, a domnului Dima, a cântat de tot frumos, şi noi ar trebuì sě reproducem cele scrise până acuma cu ocasiunea concertului din urmă al acestei reuniuni, dacă am voi sě apreţiem mai indetaiu composiţiile şi esecutarea.

În fine ce vom ḑice despre domnul director de musică I. L. **Bella**, care cu cunoscuta-i măiestrie şi bunăvoinţă a acompaniat pre domnul Dima şi în Baladă „Mama lui Stefan cel mare“ reuniunea română de cântări din Sibiiu?

Domnul Dima a cântat ca totdeauna. Publicul prin freneticele aplause şi-a manifestat îndestulirea.

Dacă talentul dă mână cu arta, se nasce frumosul şi nu scim ce sě admirăm mai mult, organul domnului Dima, sau arta cum scie domnia Sa esploata darul naturei.

* (Maial). Reuniunea română de cântări din Sibiiu arangează Mâne — Mercuri — escursiunea sa în Dumbrava Sibiiului. Începutul la 2 oare.

* (Muerea vindecată de boala iubitului). Un drac de muiere, nurlie, carea avea pe vino încoace, şi-i sbura ochii din om în om, ca o pasirică din pom în pom, voia sě pue coarne bărbatului. Acesta cum simţì puse în gând sě o vindece de patima iubitului, însě cu un cusur subţire, aşa ca sě nu o dea târgului.

Voia, veḑi, sě i arete că nu e vre un vlăduţă şi că nu-l poate îmbrobodì aşa lesne.

El tot vedea trecând pe uliţă nesce oameni, cari nici nu şedeau în partea locului nici nu semâna că au pre acolo vreo trebuinţă. Treceau ia aşa în hai, hui, dichisiţi şi pomăzuiţi, scii ca leliţele. Lui nu-i bătu la ochi a bine acele serta, ferta, de colo până colo, pe dinaintea casei lui, de către nesce oameni ce tot îşi aruncau privirile la ferestrele casei sale cu nesaţiu.

Se făcu că pleacă afară la ţară după trebuinţele negoţului lui şi ḑise:

— Nevastă, până a nu înopta sûnt nevoit se plec la ţară. Am aflat de un chiliper, şi me duc numai decât: căci nu voiu sě-l las dela mână.

— Ce! aşa de cu grăbire vrei sě pleci? Lasă că tei duce de dimineaţă.

— Peste poate. Eacă caii sûnt prinşi la căruţă. Sě ne vedem sěnătoşi.

Ḑise şi plecă.

Femeea ca sě nu piarză timpul, şi trimise numai decât pe slujnică pe la toţi cei ce îi tot bătea capul sě le spue că bărbatu-seu a plecat la ţeară.

Unul din ei, bumbăcar fiind de meseria sa, îi trimise în dar o făclie mare şi vorbă ca sě-l aştepte pe după aprinsul luminărilor.

Altul, ce era de meseria lui lipscan, îi dăruì o bucată de materie verde şi vorbă ca sĕ-l aştepte pe la miezul nopţii.

Altul, porumbar din nascere, îi trimise o păreche de porumbei şi vorbă că va veni pe când îngână ḑiua cu noaptea.

În sfêrşit cel din urmă, cofetar prăvăliaş îi trimise o tavă cu baclava şi vorbă că are sĕ vină sĕ se pue pe chiulhan.

În timpul acesta bărbatul muerii cu pricina se întoarse binişor, şi strecurându-se pe lângă uluci, isbutise a se furişa într'o cămăruţă lipită cu casa. De pe ferestruică el vĕḑuse şi auḑise tot ce se petrecuse.

Iară dacă vĕḑu că slujnica nu se mai duce nicăiri, înţelese că trebue sĕ se arate Vezi că el nu voia sĕ-şi lase nevasta sĕ cază în pĕcat.

Şi, piş, piş, uşurel ca fulgul, eşì şi se duse unde 'şi lăsase căruţa, se puse în ea, şi cu sgomot mare întră în curtea casei sale.

Cum se dete jos din căruţă, dete fuga în casă la soţioara lui, căutând la ea cu nisce ochi sperioşi.

Când îl vĕḑu muerea, înlemnì şi îngălbenì de frică. Apoi ţiindu-şi firea şi luânduşi inima în dinţi, îl întrebă.

— Da, ce ai păţit bărbăţele?

— Ce sĕ paţ, dragă nevestică? Iacă mam întêlnit cu un şarpe grozav de mare, mare tocmai ca făclia de pe fereastră, şi verde, verde, ca bucata de mătase de pe aşternut. De nu sburam iute ca porumbeii de sub pat, mĕ mânca, vrăjmaşul, ca pe baclavaoa din dulap.

Muerea se mai spăimântă o toană când îl auḑì vorbind astfel. Ea pricepù că el scie tot. Şi dândui în genunche se rugă de ertare şi se făgăduì că în viaţa ei nu va mai face ceea ce a făcut.

Bărbatul îşi ertă muerea pentru astă greşală, dară şi ea se ţinu de cuvênt, căci vĕḑu cu cine are a face.

Un culegĕtor-tipograf.

După „Adevĕrul“.

* (Nefericirea te ajunge, când nici cu gândul nu gândesci). Marţi sara se preumbla pe strada principelui de coroană din Pesta o damă elegant îmbrăcată. Inaintea cafenelei Şőja deodată călcênd pe o coajă de portocală se impedecă.

Doi domni, cari treceau pe lângă dênsa, săriră într'ajutoriu, dar înzadar, căci dênsa la moment căḑu jos. Ridicându-o sus observară că sêrmana necunoscută începe a se îngălbinì. Practicul medic Dr. Lőry, care din întêmplare trecea pe acolo, se duse repede la nenorocita damă, care de odată începu a chorcăì şi peste câteva secunde 'şi dete sufletul. Dr. Lőry deschise îndată gura moartei şi observă în gâtlegi nesce bucăţi rupte dintr'un şireag de dinţi artificiali.

Medicul scoase câte-va fărămitu
mai mare parte însĕ din şireag astup
spiraţiunei, ceea ce avu de urmare că s
murì înecată. Nesce oameni încunosciin
despre trista întêmplare, şi cadavrul fu t
în o lectică în casa rece din Spitalul Roch
câte-va minute sĕ petrecu pe strada Ke
scenă dureroasă. Servitorul băncii de escompt
Rada aflase dela un cunoscut că soţiei sale
întêmplat o nenococire pe strada principelui de
roană. El se grăbì se ajungă în faţa locului şi
că soţia sa fu transportată în casa rece. Bărb
alergând văierându-se cât putea, ajunsese pe d
lectica, oprì pe purtători şi privì la moarta din
tică. Cu un vaiet desperat se trântì la pământ.
a recunoscut în reposata pe iubita sa soţie.
vreme ce vre-o câţi-va oameni se încercau a li
pe sĕrmanul bărbat, cadavrul fu dus în spitalul
chus, unde sosì îndată şi nefericitul Rada, care
venise în simţiri. Cu mare osteneală le-a su
îngrigitorilor a îndupleca pe nenorocitul sĕ p
sască spitalul, de unde spriginit de mai mulţi
noscuţi ajunse frânt de durere acasă.

Loterie.

Sâmbătă în 31 Aprilie.

Viena:	79	43	70	38	18
Timişoara:	39	26	28	43	57

Nr. 143 [739] 3—3

CONCURS.

Conform ordinaţiunei Consistoriului archidiecesan dto 20 Martie a. c. Nr. 1120 B. se escrie concurs pentru îndeplinirea postului de paroch devenit vacant prin demisiunea parochului Veniamin Popoviciu jun. în parochia de classa III Chichiş cu filia ei Bastelec, *cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare* în foaie archidiecesană „Telegraful Român.“

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu grădină de legumi de 973°☐
2. Porţiune canonică, ce e a se cumpĕra cu 500 fl. v. a.
3. Dela 41. familii câte una ferdelă de grâu, alta de oves şi câte 30 cr. simbria lemnelor şi câte 20 cr. la botezul Domnului.
4. Dela 40 familii câte una ferdelă veche cucuruz sfêrmit, 15 cr. pentru lemne şi 20 cr. la botezul Domnului.
5. Venitele stolari regulate în sinodul parochial ţinut în 10 Aprilie an. curent.

Toate aceste emolumente dau un venit anual de 229 fl. v. a.

Dela doritorii de a ocupa acest post, se cere sĕ cunoasca bine şi limba maghiară şi au de a-şi aşterne suplicile lor de concurs instruite în sensul statului organic, şi a regulamentulni congresual din 1879 pentru parochii, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul ficsat.

Braşov în 15 Maiu 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial

Ioan Petric,
protopresb.

---

ad Nr 124 1884 [738] 3—3

CONCURS.

Venind în vacanţă 10 din ajutoarele acordate la învĕţăcei de meserii în anii trecuţi, se escrie prin aceasta de nou concurs la 10 stipendii de câte *25 fl. pe an*, menite pentru tinerii români, cari voesc a învĕţa vre-o meserie, dar mai cu samă: rotăria, lemnăria (bărdăşia), făurăria, măsăria, (têmplăria), cismăria, pălărieria, curelăria, şelăria, maşineria agricolă.

Cererile au a se înainta comitetului „*Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român*“ în Sibiiu până la *20 Iunie st. n. 1884*. — Cererile întrate mai târḑiu nu sĕ vor considera.

La cerere sĕ se acludă:

1. Atestat de botez, din care sĕ se vaḑă, că concurentul este de nascere român şi că are cel puţin vêrsta de 14 ani.
2. Atestat scolastic, din care sĕ se vaḑă, că concurentul are cel puţin cunoscinţele, ce se predau în scoalele primare din Austro-Ungaria şi sĕ cunoască şi o altă limbă folosită în ţeară, precum maghiara sau germana.
3. Revers dela părinţi sau tutori, prin care acestia se obligă, că vor lăsa pre fii sau pupilii lor se înveţe meseria, la care se aplică, până când vor eşì sodali cu atestat în regulă.
4. Contractul, în original sau în copie vidimată, ce părintele sau tutorul concurentului a încheiat cu măiestrul, la care învĕţăcelul este primit spre a învĕţa meseria.

Avênd învĕţăceii purtare bună în toate privinţele, stipendiul conferit li se lasă în folosire până la terminarea învĕţăturei ficsată în contract.

Din şedinţa comitetului asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută la Sibiiu în 18 Maiu st. n. 1884.

Iacob Bologa, v.-pres, **Dr. D. P. Barcianu,** secretar.

Nr. 176. [741] 3—3

Concurs.

Ne reflectând nimenea la concursul publicat în „Telegraful Român“ Nr. 110, 111, şi 112 din 1883 pentru ocuparea postului de paroch în comuna Broşteni, protopresbiteratul Mercurei, prin aceasta se prolungesce acel concurs până la terminul *de 30 ḑile dela prima publicare* a acestuia.

Emolumentele sûnt tot cele enumărate în concursul publicat în Nrii. suscitaţi ai „Teleg. Român“.

Se mai însemnă că de present nu se află casă parochială, dar poporul s'a obligat a o edifica după ocuparea parochiei.

Concurenţii sûnt avisaţi a-şi adresa cererile lor, instruite în conformitate cu legile esistente, până la terminul susindicat oficiului ppresbiteral al tractului Mercurei.

Mercurea la 15 Maiu 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractului Mercurei.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 221. (740) 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan, lângă neputinciosul paroch gr. or. Iosif Gavrea dela Bendorf se escrie concurs *cu termin de 30 ḑile* dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

Jumătate din toate venitele parochiei de cl. a III-a, care computate la olaltă dau un venit aproape de 200 fl. v. a.

Concurenţii au a-şi aşterne
plicele lor instruite conform statut
organic şi regulamentului pentru
rochii din anul 1878, subscrisului
ciu protopresbiteral până la ter
nul susindicat.

Comitetul parochial gr, or. din B
dorf în conţelegere cu oficiul pr
presbiteral gr. or. al tractului
nitei.

Nocrich în 15 Maiu 1884.

Grigorie Maier
adm. ppresbit.

Acte oficioase.

Cărţi bisericesci, literarie şi scolare.

Dela

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ ÎN SIBIIU

strada Măcelarilor Nr. 47

se poate procura:

Portretul fericitului archiep. şi metrop. **Andreiu** bar. de **Şaguna** în mărime de 50 × 66 cm. Preţul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Portretul Esc. Sale archiep. şi metrop. **Miron Romanul.** Preţul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.

Portretul P. S. domnului episcop al diecesei Caransebeşului **Ioan Popasu.** Preţul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr

Portretul marelui mecenate **Emanoil Gojdu.** Preţul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Condice scolare: Registrul, Matricula scolarilor, legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr.; Catalog de clasă legat din 10 coale 35 cr., din 15 coale 45 cr., din 20 coale 55 cr.; Chronica scolară, Protocol de clasificaţiune, legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr. — Consemnarea pruncilor obligaţi a frecuenta scoala, Conspect despre absenţii, Conspect sumaric despre absenţii scolarilor pentru protopresbiteri, coala à 2 cr.

Instrucţiunea pentru manuarea condicelor scolare 20 cr.

Litere mobile pentru maşina de cetire, după ortografia fonetică, 145 bucăţi. Preţul 2 fl. 50 cr.

[679] 9

Catalogul cărţilor gratis şi franco.

Comandele se efectuesc numai prelângă **rambursă** (*Nachnahme, Posta felvétel*), computând 10 cr. pentru pachetare.

O înlesnire mare la comande mai mici sûnt asignaţiunile postale, cu cari se poate trimite suma pentru cărţi comandate, adaugêndu-se şi porto postal.

Tipărituri pentru protopresbiteri şi parochi.

Caiete de seris.

[707] 3—6

TASCHEN UHREN fl.2.78. Oroloage de busunariu

Orologiul cel mai bun pe lume,

cu lanţ şi etui **fl. 2.78.** **Un orologiu de busunariu de Genf** din cel mai fin Nickel, cu căsulia de cylinder dintre cele mai frumoase, se trage tot la 36 de oare, cu lanţ de maill frumos **fl. 4.46.**, acelaşi **orologiu Anker,** pe 15 rubine, cu lanţ de maill cu tot **fl. 5.96.** **Oroloage de busunariu remontoir** din Nikel fin fără cheie, cu lanţ fin de maill **fl. 8.95.** Acelaşi din argint curat **fl. 11.20.** Cele mai fine **oroloage de busunariu pentru dame** cu lanţ cu tot **fl. 4.80, fl. 5.80, fl. 6.80.** **Lanţuri de maill** singuratice **fl. 1.20.**

Rix, orologieriu Viena, II.

MORBUR

SECRETE

le vindec pe basa esperi
ţelor celor mai nouĕ sci
tifice, chiar şi în casurile c
mai desperate, fără de c
turbare în ocupaţiune. Deasemenea şi ur
rile cele mai rele ale **pĕcatelor secr**
din tinereţe (onania), destrucţiunea n
vilor şi impotenţa. Discreţiune cât
poate de mare. Ne rogăm pentru rap
detaiat despre morb. [645] 2

Dr. Bella,

membru la societăţi scientifice etc.

6, Place de la Nation 6. — PARI

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu — **Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 60 Sibiiu, Joi 24 Maiu (5 Iuniu) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 23 Maiu 1884.

Minunată mai este ordinea în natură, și cu câtă esactitate se observă ea atât în lumea fisică, cât și în lumea morală. În adevěr de tot minunată e ordinea în natură și profundă este înțelepciunea vieței esprimată în ḑicerea classică: *„In natura saltus non datur"*.

De ḑeci de ani stări anormale se petrec în statul nostru. Abnormitatea nu este vina presei noastre, ci a celei maghiare.

Dacă e sě fim oameni de omenie, și stând strêmb sě judecăm drept, trebue sě constatăm un lucru, care astăḑi nu se mai poate nega, și al retăcea înseamnă a-ți călca pre consciință, și a pěcătuì în contra sântei datorințe de român și cetățan.

Noi ne-am spus părerile noastre fără reservă și pentru sinceritatea noastră am fost bănuiți și de ai nostri și de streini.

Și acuma spunem adevěrul, căci ḑicerea poporului: *„tăcerea ca mierea"* nu se poate aplica totdeauna.

Au trecut ani cam mulți de când pressa maghiară în fruntea opiniunei publice — earăși maghiare — a urmat o cale greșită, pusă sub grea pedeapsă prin legea penală. Nu scim cum se va aplica la pressa maghiară afirmațiunea că opiniunea publică face pressa, și nu pressa formează opiniunea publică.

Preste aceasta trecem.

O agitațiune fanatică străbătea toate stratele societății ungurесci fară a se aplica §§. codicelui penal.

Lucru straniu, de tot straniu, putem ḑice nenatural chiar, el însě era o consecuență logică, și prin urmare de tot natural.

Ideia de stat maghiar închipuită în creerii jurnalisticilor pentru interese, era un lucru ce gâdilia la urechi. Ideia de stat unguresc, interesele statului unguresc au degenerat până la utopie. Agitațiunea se făcea călărind pre acestea noțiuni nedefiniate până acuma. Cei de jos nu le pricepeau, cei de sus, poate le pricepeau, poate nu.

Dacă le pricepeau — poate în mintea lor le condamnau, dar n'aveau curagiul sě se opună curentului. Dacă nu le pricepeau, agitau și ei, și lucrul mergea strună.

Ḑicem numai atâta, ca sě nu ne scape gura la mai multe.

Dacă a fost ceva natural, agitațiunea pe terenul semnalat a fost de tot naturală și naturală a fost și apărarea. Ne-am apărat deci și noi. Se înțelege că apărarea o a făcut fie-care după cum a creḑut el că e bine.

În special noue ni s'a luat în nume de rěu devisa: *„Fortiter in re, suaviter in modo."*

Agitațiunea ḑiarelor ungurесci era sěmênță roditoare. S'au sělbătăcit oamenii în mod îngrozitoriu și passiunile agitate nu mai cunosceau margini.

Trebuia ca sě isbucnească focul înădușit. La 3/15 Maiu el a isbucnit în Cluș. Ḑiaristica maghiară a aplaudat straniele producte ale junimei dela universitate.

Erau lucruri de valoare acele producte. Spargeri de ferestre și uși, însultarea națiunei române, fabricarea vestitei ode: *„kerek ez a zsemle"* toate acestea erau apotheosate.

„In natura saltus non datur".

Ḑiarul „Magyar Polgár" a provocat pre întreaga ungurime sě imiteze rěsvrătirile studenților din Cluș. A rogat și pre guvern sě impintine asemenea proveniențe.

Și cuvêntul trup s'a făcut — poate ḑice „Magyar Polgár" — și s'a sălășluit între noi, — poate continua — și noi am věḑut mărirea lui. . . .

Glasul pentru rěsvrătire a aflat resunet și s'a început Duminecă în Cluș. Nu însě conform gustului ḑiariului cu agitațiunea, ci asupra agitatorilor.

Scenele sângeroase, cari le reproducem la alt loc vorbesc foarte elocuent. Revoluția de strade predicată de „Magyar Polgár" et Comp. e faptă împlinită, și noi scim că rěul cum are obiceiu a se resbuna.

Dacă ar fi sě fim rěutăcioși, n'am avea decât se reamintim fraților din Cluș cunoscuta ḑicere: *„Ale tale dintru ale tale"*. Noi însě nu o vom face. Chemarea noastră este, sě apostrofăm rěul, vină el de unde va venì. Am condamnat rěsvrătirea studenților din Cluș. Am condamnat nesocotința ḑiarelor cari pe față predicau revoluția, fără a li se fi clătit un fir de pěr din cap. Condamnăm revoluția de strade din Cluș, și o condamnăm cu atât mai vêrtos, cu cât preḑicerile noastre s'au împlinit prea de timpuriu, fortuna s'a descărcat în capul celor cari o au provocat, ca sě se adeverească cuvêntul prin care se ḑice că: *„Cine seamănă vênt, seceră furtună."*

Deocamdată ajunge.

Conferența românilor cu programa dela 1881.

Ședința a doua s'a ținut la 3 Iuniu a. c. La 10 oare deschide presidiul ședința, și cetindu-se protocolul ședinței prime, — se autentică.

Presidiul aduce la cunoscința conferenței, că au mai întrat încă două credințioale dela domnul Dr. Popa și Ioan Predovici, cari se verifică.

Se cetesc apoi telegramele de filicitare la adresa conferenței, și anume, dela Orăștie, Cluș, Panciova, Oradea-mare, Junimea din Viena, Lugoș și Năsěud, cari se primesc cu însuflețire.

Trecând preste acestea urmeaḑă la ordinea ḑilei raportul comisiei de 30. cu privire la ținuta politică a românilor, în numele cărora este îndreptățită conferența a vorbì și a lucra.

Raportorul acesteia, domnul Vicențiu Babeș într'o vorbire escelentă de preste două oare, făcênd tabloul situațiunei, ajunge la resultatul că românii nu pot și nu află de lipsă a se abate dela programa statorită la 1881. Iu arma acesteia în numele comisiei propune următoriul:

Proiect de resoluțiune.

Representanții alegătorilor români din toate părțile locuite de români de sub coroana St-lui Stefan, adunați în numěr de 156 la Sibiiu, în conferența electorală în ḑilele de 1, 2 și 3 Iuniu 1884 cu scop de a lua în considerațiune situațiunea țěrii preste tot și a națiunei române special, și pe basa acestei situațiuni a consulta și decide asupra ținutei alegětorilor români față de alegerile pentru dieta procsimă din Budapesta, constată în unanimitate, că situațiunea dela 1881 încoace nu s'a schimbat întru nimic spre mai bine și că de sus dela putere nu s'a ținut seama câtuși de puțin de durerile, dorințele și trebuințele poporului român, ba că tendențele de persecuțiune națională au devenit tot mai pronunciate și nesuferite; constatând prin urmare că în fața acestor triste esperiențe nu le remâne românilor alt mijloc legal de apărare, decât acela pe care la ales la anul 1881, decide după o serioasă consultare:

A se susținè și mai departe în întreg cuprinsul ei programa adoptată la anul 1881 precum și politica de resistență passivă pentru românii din Transilvania, ear pentru cei din părțile banațene și ungurene continuarea luptei oposiționale naționale active.

Pentra esecutarea acestei programe și pentru conducerea ținutei politice, adunarea numesce din sinul seu un comitet central de 12 membri.

Acest comitet este însărcinat a face între marginile legilor, tot ce va găsì de lipsă și de folos, atât cu privire la alegerile dietali procsime, cât și față de alegerile municipale, și preste tot pentru apărarea causei române naționale și luminarea opiniunei publice în țeară și străinătate.

În decursul vorbirei sale, domnul Babeș fu des aplaudat, la sfêrșit apoi aplausele vii nu mai voiau se încete.

Se suspinde ședința pe 5 minute, și după redeschidere ia cuvêntul domnul Dr. St. Păcurariu.

Domnia Sa declară că vorbesce pentru proiectul comisiei și propune numai unele modificări la programa statorită în conferența din 1881.

Vorbirea domnului Dr. Păcurariu a fost o escursie istorică cu privire la autonomia Transilvaniei și ori ce om nepreocupat va recunoasce erudițiunea istorică juridică a domnului Pěcurariu și farmecul vorbirei, care te leagă de vorbitoriu încât nici un cuvênt nu-ți scapă din atențiune.

In fine, 'și cetesce proiectul de programă și declară că la cas de a nu se primì proiectul dênsului, aderează la propunerea comisiunei de 30.

Proiectul îl vom publica cu altă ocasiune.

După domnul Dr. Păcurariu vorbesce advocatul din Brașov Lenger. Domnia sa susține că propunerea lui Păcurariu, nu se mai poate considera în conferența de aḑi, fiind-că ea trebuia dată comisiei de 30 spre opinare. Propune deci a se transpune operatul domnului Păcurariu la comitet ca material spre publicare.

În sensul acesta vobesce domnul Bredicean și presidentul, dl Dr Rațiu. In cele din urmă se trece preste propunerea domnului Dr. Păcurariu în sensul propunerei lui Lenger.

Însinuați la cuvênt au fost: Dr. Neagoe și Dr. Mureșanu, redactorul dela „Gazeta Transilvaniei".

Domnul Dr. Neagoe a renunțat dela cuvênt, și domnul Dr. Aurel Mureșanu fiind obiectul de sub discusiune eshauriat, a vorbit despre drepturile răpite a le românilor, despre care fu vorba la Cluș.

După Dr. Mureșanu a luat cuvêntul domnul Diamandi Manole. Domnia sa n'are cuvinte spre a-și esprima admirațiunea sa față cu domnul Babes. Inalta erudițiune și tactul politic, vêrva în oratorie ar servì spre onoare nu numai Germaniei ci și Angliei. Obiectul este eshauriat și nici în Marea neagră n'ai mai găsì nimica pentru completarea lucrului, prin urmare domnia sa nu va aduce argumente.

Constată domnul Diamandi un lucru, și acela e că noi totdeauna am fost despretuiți. Constată însě și aceea, că noi la ocasiuni mari totdeuna am fost una. Sunt între noi certe de familie, ca și între bărbat și femeie. De aici însě se deduce numai aceea, că între români sûnt certe, însě ei la momente mari sûnt toți frați.

Domnul A. Trombițaș: Și cei dela viitoriul? Domnul Diamandi Manole. Sûntem toți frați de un trup și un sânge, frați în idei și simțeminte, de aceea propun sě se primească resoluțiunea comisiei fară desbatere cu unanimitate.

In urma acesteia se pune la vot propunerea făcută de raportorul comisiunei de 30 și se primesce unanim.

Domnul Paul Rotariu ca raportor al comisiei de 30, raportează asupra raportului comitetului esecutiv al conferenței dela 1881 și propune ca comitetului sě i se dea absolutoriu prelângă esprimarea mulțămitei din partea conferenței.

Se primesce.

La propunerea domnului advocat Lica se alege un comitet de 12 membri pentru esecutarea concluselor conferenței. Comitetul va resida în Sibiiu și este compus din domnii: Georgiu Barițiu, Parteniu Cosma, Iosif Sterca Șuluț, Nicolau Cristea, V. Roman, Anania Trombițaș, Ioan Popescu, Vicențiu Babeș, Dr. Ioan Rațiu, Juliu Coroianu, Coriolan Bredicianu și Georgiu Pop de Băsesci.

Domnul advocat Parteniu Cosma din considerare că periodul de trei ani este lung, și se poate întêmpla ca din diferite cause sě se stirbească numěrul de 12 al membrilor din comitet propune, ca la cas de lipsă, comitetul sě se poată întregì prin sine însuși.

Domnul Simeon Mărginean propune a se alege trei suplenți pentru casurile, de cari vorbesce domnul Cosma.

Conferența primesce propunerea făcută de advocatul Cosma.

Deputatul Anania Trombițaș propune ca la autenticarea protocolulul sě se observe modalitatea din 1881, adecă sě se concreadă autenticarea comitetului de 12, se primesce.

Delegatul Acsente Sever propune a se realege o comisie de 12 membri, care va avea sĕ mulţămească comitelui suprem al comitatului Sibiiului pentru ospitalitatea, de care s'a împărtăşit membri conferenţei, în timpul cât au fost aici.

După deslușirile presidiului, că aceasta o va face biroul, domnul Acsente 'şi revoacă propunerea.

Domnul Paul Rotariu ca membru în comisia de 30 a admirat pacienţa presidiului, din comisiune a domnului Georgiu Bariţiu asemenea pre cea a presidiului conferenţei. Domnia sa propune şi conferenţa le esprimă mulţămita sa.

Fiind ordinea ḑilei eshauriată, domnul president în numele sântei cause mulţămesce delegaţilor pentru participare la conferenţă. Fiţi apostolii causei noastre naţionale — ḑise Domnia Sa — şi lucraţi în acord şi concordie cu alegĕtorii pentru causa partidei.

Cu acestea activitatea conferenţei s'a terminat.

Turburările din Cluş.

În numĕrul premergĕtoriu am anunţat revoluţia de strade din Cluş. La locul acesta dăm unele amĕnunte după guvernamentalul „Kolozsvári Kőzlöny" în traducerea „Tribunei."

„Înaintea conductului au străbătut trei trăsuri. Spun, că în una a percurs mai ântâiu Nicolau Bartha locul următoriu al doliului, în a doua trei ascultători de farmacie dela universitate, dintre cari pre Haupt Frigyes l'a vĕḑut când a dat semnalul ca sĕ se bată toba, ear în a treia trăsură străbătea înainte raportorul ḑiarului „Ellenzék." După câtva timp apucă înainte trăsura primarului şi a căpitanului suprem. Conductul a plecat. Înainte în o trăsură erau Hegedüs Sándor, Bokroş Elek, Sigmond Dezső şi Dr. Haller Károly. „Copii de stradă" ce-i încungiurau strigau: „sĕ trăiască Ugron Gábor." Hegedüs Sándor plecându-se din trăsură le-a rĕspuns şi el cu „sĕ trăiască!" Abia a întors trăsura spre vama din fundul stradei, petrii grele sburau în spre trăsură. Pre Dr. Haller Károly l'a nimerit în faţă, i-a rănit nasul, i-a crepat buza, şi pe gura şi nasul bărbatului încăruntit năbuşa sângele. Pre Sigmond Elek încă l'au nimerit mai multe petrii, lui Bokros Elek i-a crepat capul o peatră, nu şi perdu însĕ presenţa, ci plecându-se îndĕrĕt a tras coperişul trăsurii, prin ceea ce a mântuit viaţa celor ce şedeau în ea şi cu deosebire viaţa lui Hegedüs Sándor, de oare ce mulţimea, ce a închis calea mai vĕrtos se grămădia şi arunca ploaia de petrii spre această trăsură, dar acum puteau sdrobì numai trăsura.

Câteva trăsuri, ce urmau celei dintâiu, au străbătut dealungul stradei prin cel mai înspăimântătoriu vifor de petrii. Biriși spătoşi, calfe şi flăcăi, fie-care cu câte douĕ-trei petrii din holĕmburi şi cu petrii ascuţite de granit, băteau din imediată apropiare pre cei ce şedeau în trăsuri; urmarea a fost, că din covoiul de trăsuri abia a rĕmas vre-un om nerănit, ba e mirare, că sub petrile ascuţite de granit aruncate cu putere, nu a rĕmas nici un mort. Profesorului de universitate Dr. Finály Henric i-au sdrobit greu faţa năbuşindul sângele, un ochiu a profesorului asistent dela universitate Dr. Farkas Géza e în primejdie, aşa de tare i-au sdrobit osul dela ochiu; K. Biasini Domokos zace în urma ranei ce a căpĕtat-o la un picior, universitarului Almai Ferencz o peatră i-a crepat urechia; Tamási Péter a ameţit în urma loviturilor, ce a primit în pept; Berényi József zace rănit la gură şi faţă, Dr. Jenei Victor e tăiat la gât de bucăţile de sticlă din ferestrile sdrobite cu petrii, lui Berényi József, comerciat, i-au sdrobit nasul astfel, că perḑênd sânge în mĕsură mare a fost transportat la spital; Stein Márton, neguţătoriu, era plin de sânge în urma loviturilor dela falca inferioară; lui Sárdi István, coloritoriu, i s'a sdrobit capul; Abrahám Antal, vice-căpitan, (de partidul stâng) sângera de loviturile cele multe; teatralistul Hatvani a ameţit după mai multe lovituri, studentului de universitate Papp Sándor i-au sdrobit cotul, Indali Péter, profesor de preparandie, a sosit acasă plin de sânge; Gajzágo Béla, student universitar, de asemenea a fost rănit greu; secretariului statului directoral rom. cat. Filker Elek i-au sdrobit un cot, universitarul Deák Albert lovit a căḑut în trăsură; Advocatul Dr. Akoncz József sângera, lui Schlauch Albert i-au rănit vr'o patru degete.

Vătĕmări şi lovituri oarbe au mai suferit Varga Dàniel, Szwacsina Géza, Rieger Imre, Rettegi Miklós, Dobál Antal, Stein Gábor, Biró János, Maetz Frigyes, Frits Albert, Dorgo Albert, Frits Albert tinĕrul, Schiling Kálmán, Schopf Gyula, Cseh Lajos, Gajzágo Manó (din partida stângă), Cornelli János la genunchiu, universitarul Prém Lajos la picior, Orbán Géza la umĕr, şi în spate, Szász Károly la picior şi în spate, Kele Izrael a fost rănit greu la cap; Prém Lajos student universitar la picior, redactorul acestei foaie („Koi. Kőzl.") la braţ şi la picior, Sándor Jòzset colaboratorul nostru (a lui „K. K.") la braţ. Afară de acestia au fost răniţi încă o mulţime, au lovit şi pe o doamnă din o trăsură, au spart ferestrile la câte-va trăsuri, le-au stricat marginile şi multe trăsuri goale au fost sdrobite de tot, mai mulţi cai bătuţi cu petrii erau sĕ se prăvală, pe alţii abia i-au ţinut ca sĕ nu apuce fuga în furie. La priveliştea acestei bătăi cu petrii, mai multe doamne au ameţit, altele s'au mântuit prin casele din apropiere, multe au cercat scăparea sub vii apucênd prin grădini.

Cei cari ţineau calea erau organisaţi bine, şi era îngrigit ca sbiciul brutal sĕ ţină pe toată linia. La unele puncte strigau: „aici vine el!" când venia jertfa, pe care au fost pus ochii de mai nainte. De altcum nu făceau distingere între trăsuri, erau destui ca sĕ poată sfĕrlì în toţi, decât că era câte unul, pe care îl destinaseră sĕ-l bată de moarte. Aproape de oraş unde se desparte strada-mare în douĕ ramure, era pusă o ceată separată, care sĕ primească din faţă pe cei ce sosau. I au şi primit. Mulţi au fost răniţi şi în faţă şi în spate. Aceasta a fost fapta eroică a partidei stânge în ântâia ḑi de Rusalii. Asfel a început sĕ elupte independenţa Ungariei şi apoi strigă sĕ trăiască patria.

Cutezanţa dejositoare, după cum mărturisesc sute de oameni, a fost organisată perfect şi în deplină consciinţă. Grămeḑile de petrii erau adunate de dimineaţa; au fost acoperite însĕ de muieri cu vestmintele dinaintea publicului adunat. În tot oraşul se vorbia despre fapta ce se pregătia. În sfêrşit au şi îndeplinit'o în mod brav.

Ve mulţămim voue Ugron Gábor şi Bartha Miklos, bravii nostri deputaţi! A fost causă pentru-ca sĕ ve alegem înainte de aceasta cu 3 ani. Aceasta ve e darea de seamă asupra lucrărilor voastre din decursul alor trei ani. Trageţi-ve acum seamă cu cunosciinţa voastră proprie!"

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman".

Poiana, 16/28 Maiu 1884. Domnule Redactor! Esamenul de vară cu elevii scoalei noastre capitale gr. ort. s'a ţinut astăḑi sub conducerea R. D protopresbiterul tractual I. Droc. Scoala noastră are 4 învĕţători; este relativ foarte bine adjustată cu cărţi, mobile şi alte aparate de învĕţămênt. Edificiul nou cu 4 sale mari şi un cabinet de cancelariă, şi biblioteca corespunde cerinţelor legei şi timpului.

În special sporiul manifestat în esamene a corĕspuns aştepterilor publicului, în sensul acesta dl conducĕtoriu, ca inspector tractual de scoale, şi-a şi esprimat în cuvêntarea finală mulţumirea sa. Una însĕ trebue sĕ surprindă pre pedagogul modern. Esamenele — anumit în clasa I-a A, II şi III-a fură mai mult o producţiune ceremonioasă recitativă, ore-cum teatrală a copiilor şi învĕţătorilor faţă de publicul ascultătoriu, decât o cercetare (esamenare) mai adêncă de priceperea celor învĕţate, de estensiunea materialului, de metodul propunerei şi în fine de acel mai nou, dar din motive sanitare preaponderos principiu pedagogic, după care elevului sĕ i se facă posibila uşurare la învĕţămênt, scop, ce se ajunge cu atât mai uşor, cu cât învĕţătoriul este mai perfect în metodică. Voiesc sĕ ḑic, esamenul au fost mai mult o cercetare de silinţa copiilor în invĕţare, decât a inveţătorilor în propunere.

Copii a memorisat (de rost) mult, ba prea mult, fără de a dovedì intru toate pricepere, apoi va concede oricine, cumcă acest mod de a învĕţa este cel mai uşor pentru învĕţătoriu, din simpla causă, că el se poate ajunge şi numai cu ajutoriul vergelei de alun sau de trestiă fără toată ostăneala metodico-pedagogică din partea învĕţatoriului. Surprinde spre esemplu tare neplăcut, când se observă în esamen cumcă elevii 'şi sciu înainte rêndul lor, în care urmează unii după alţii la recitare, aşa încât unii nici nu aşteaptă provocarea nominală a învĕţătoriului, ci la rêndul lor de mainainte hotărit, încep a perora (întocmai ca la teatru cu Stichwort-ul). Cu atât mai neplăcut surprinde pe omul atent, când spre es. în istorie elevul, recitând pre Ludovic cel mare din carte cuvênt de cuvênt, în mijlocul capitlului se trăzeşte sărind, că reciteasă despre Ghiula al II-le sau despre iobăgiă etc. . . Concedem, că forma aceasta de esamen va placea mai mult poporului, dar de dragul acestei plăceri nu trebue perdut din vedere, nu trebue jertfit nici când adevĕratul problem, adevĕratul scop al scoalelor. *„Non multa, sed multum"*, eu a-şi ḑice: *„Non multa, sed utilia"*.

În sfirşit fie-mi permise unele recensiuni faţă de un defect cardinal, precât de comun aproape tuturor scoalelor, pre atât de greu de estirpat. Înţeleg — învĕţămêntul unilateral. Pedagogia cere, ca învĕţătoriul în scoală sĕ fie omnilateral i. e. sĕ înveţe pre elevi cu aceeaşi dragoste şi cu acelaşi succes toate învĕţăturile necesari şi prescrise, dar rar învĕţatoriu va fi în stare sĕ propună cu acelaşi efect obiectele de învĕţămênt, pentrucă aceasta atârnă foarte mult dela predilecţiunea, ce o are unul sau altul învĕtătoriu pentru unul sau unele obiecte. Aceasta predilecţiune se reoglindeasă în elevi cu desĕvêrşire. Drept ce constatăm în special: Bine au fost propus şi învĕţat computul în toate clasele, osebit în clasa I. a + b. şi a IV-a: bine au fost invĕţată din toate punctele de vedere gramatica, osebit în clasa II-a şi IV-a. Mai mult pond, ca cât sa pus trebuia sĕ se pună pe sciinţele naturali, dintre cari unele ca fisica, botanica, mineralogia în clasa IV-a, apoi unele

---

FOIŢA.

Un călugăr revoluţionar.

(studiu istoric.)

(Încheere.)

Savonarola continuă într'aceea neostenit ideele sale: ear alungarea de atunci a lui Pietro a laşului şi trădătoriului fiu a lui Lorenzo, era favoritore acelor idei.

În republica, ajunse eară lìberă, Savonarola predică democraţia, şi fiindcă prin predicile sale ajunse la influinţă mare, el puse în fruntea statului un senat, ales de popor.

Democraţia însĕ nu stătù mult. Lucru firesc. Un stat, condus de un zelat regionariu trebuì sĕ se transforme în teocratia. Cu solemnitate proclamă el pre Christos de rege al Florenţei şi de patron al libertăţii ei, preoţimea jalusă o reţinea dela toată influinţa în noul stat.

Acuma se începu o viaţă şi miscare curioasă în Florenţa.

Înfocatul predicator al credinţei şi moralităţii esilă toate jocurile şi veseliele carnevalului, şi în locul tuturor petrecerilor puse festivităţi religioase, suprimă cametăria, introduse stricta observare a duminicei şi prin predicele sale tot mai des cercetate, esopera căinţă şi întorcere. Din copii oraşului formă o societate propriă cu legi deosebite, şi prin copii acestia cerşitorea din oraş toate obiectele, ce serveau vanităţii şi petrecerilor şi le dă foc între fanfare şi trasul clopotelor în piaţa publică.

Însĕ Florentinii încă au fost italiani, deci contra acestui spirit încă se redică oposiţiune. Patima lor de a face partide se aretă şi sub regimul demo-teocratic a lui Savonarola. Ei curênd se desbinară în aderinţi şi contrari ai aceluia. Cei dintâiu se numeau „piagnoni" (plângĕtori, urlători) cei din urmă „arrabiaţi" (rabiaţi), şi anume după impresiunea ce predicile şi disertaţiunile lui Savonarola făcea asupra lor. Afară de aceea erau încă şi fracţiuni laterale precum aderenţii familiei Medicii şi contrarii democratici ai pornirii călugăresci.

Preoţimea jalusă, alăturându-se partidei rabiatilor, pretindea contra curagiosului călugăr armele incuisiţiunii şi esoperă de papa cel fără de moralitate şi fără de credinţă, cită la Roma pre pradicatorul religiunii şi al virtuţii, sub mincinosul pretest, de ai cunoasce şi de ai învĕţa mai bine şi mai deaproape învĕţăturile lui. Însĕ „plângĕtorii" nu odiniră şi esoperară ca Savonarola sĕ refuse acea citaţiune, pentru ca adeseori viaţa lui fu ameninţată de venin şi pumnal, şi pentru că inimicii sei atâta subminară deja, încât resultatele dobândite în îndreptarea moravurilor începură a scădea, a se impuţina. Inimicii sei chemară alţi predicatori, ca sĕ păşască contra lui, însĕ fără resultat; ba chiar şi o călugăriţă vru sĕ dispute publice cu el, însĕ el cu sarcasm o îndruma la furcă şi fus.

Papa, din nou pregătit de rabiaţi, eară cita la Roma pre „propagatorul de doctrine false, pre cum îl numea, însĕ neascultând nici acuma; papa i înterḑise a mai predica, însĕ aceasta eară fu înzadar, pentru că guvernul Florenţei pretindea contrariul. Prin certele aceste vestea lui Savonarola se lăţì prin florentinii călĕtori preste toată Europa. Chiar şi sultanul turcesc dispuse a se traduce predicele lui în limba sa şi le cetea cu diliginţă. Mulţime de scrieri apărură pentru şi contra lui. „Plângĕtorii trebueau sĕ formeze garda, ca sĕ apere pre reformatorul contra atacurilor; predicele lui totdeauna se conturbau prin „rabiaţii", şi papa îl escomunica.

părţi din Zoologia (amphibie, insectate.) cl. III şi în fine o parte esenţială din gramatică — stilistica (cea mult folositoare!!), clasa IV-a au fost negligate cu totul.

Abstragênd dela aceste constatăm cu bucurie, cumcă în general scoala noastră în valoarea şi progresul ei estern şi intern stă în fruntea scoalelor din tractul Mercurei şi prin silinţă şi perseveranţă mai mult se va întărì şi va înflorì, ceea ce sĕ dee Dḑeu. . . Amin. *N. M.*

Cohalm, 21 Maiu. Onorată Redacţiune! Am fost ḑis că congregaţiunea comitatensă va desbate afacerea păşunitului pe pămêntul comunal. În 28 Maiu st. n. s'a ţinut în Sighişoara, adunarea generală ordinară.

Cestiunea noastră venea după rênd a 78-a, şi credeam că nu va ajunge la desbatere în prima ḑi. Mulţămită însĕ grabei şi neînteresului membrilor congregaţiunei, *à lá vapeur* votau decisiunile comisiunei permanente fără a se cetì nici un act, pe la 12 oare prima ḑi, ajunse pe tapet cestiunea noastră. Este la loc acì a arăta pe scurt cum este compusă congregaţiunea comitatului Târnavei mari.

Acest comitat locuit mai cu seamă de sasi şi români, este representat în congregaţiune mai esclusiv de sasi. Ori ce vor acestia trece prin comisiunea permanentă compusă numai din ei, şi congregaţia ori ce hotărire a aceleia o aprobă.

Ajungênd cestiunea păşunitului la ordine, se cetesce numai raportul comisiunei permanente şi din partea sasilor imediat s'a auḑit strigătul: Se primesce (*wird angenommen).* Cu toate acestea se ridică un funcţionar dela comitat şi combate cu argumente positive hotărîrea corpului nostru representativ cerênd că sau sĕ se observe hotărîrea ministerială, care ḑice că în cas de neînţelegere, şi în cas că municipiul nu poate împăca partidele conform § 107 din legea comunală, sĕ-i îndrepte pe calea justiţiei; sau sĕ se amâne pe sesiunea viitoarei adunări a congregaţiunei comitatense până când comuna, sau mai bine ḑis corpul representativ, sĕ dovedească că comuna nu-şi poate acoperì cheltuelile din venituri.

La aceasta respunde un domn, A. Eitel, că este necesar, trebue sĕ se creze un absolutism pentru o ramură de locuitori!?

Aceasta este culmea tuturor absurdităţilor ce ne bântue. Va sĕ ḑică sĕ se creeze un privelegiu pentru cei avuţi?! Oare cine ţine pe cei avuţi! Cine susţine chiar pe d. Eitel, preot? Cei avuţi ori economii?

Nu, dle, timpul privilegilor a trecut. Avem legi şi după legi dreptul este egal. DVoastră a-ţi fost învĕţaţi cu privelegii şi cu inima plină de mâhnire ve cugetaţi la timpurile când din 10 clăi de grîu sau saci de cucuruz (popuşoi) una o luaţi. Tempora mutantur şi cu ele s'au schimbat şi treburile.

Mare mirare că după acesta se sculà tot un sas d. advocat Dr. Adolf Kain din Mediaş, care combate cheia pe care s'a făcut hotărîrea săsească cu argumente destul de tari, ceea ce i-a atras ura conaţionalilor sei. Dar cu toate acestea onoare lui!

Mai vorbì apoi — fostul deputat M. Kasper, care combate aplicarea §. 107 leg. com. şi ḑice că ministrul n'a înţeles acel § càci astfel nu l'ar fi intrebuinţat.

La aceasta îi respunde primul vorbitor şi 'l roagă a-şi retrage aceasta aserţiune de oare ce un ministru va înţelege mult mai bine şi va sci interpreta mult mai esact un § de lege decât un normalist.

După aceea se scoală d. fost deputat al cercului Cohalmului Bacon, şi în puţine cuvinte spune că o limitaţie trebue făcută.

Sûnt şi români de părerea dlui Bacon. Limitaţia o voiesc, dar nu pot aproba cheia pe care conlocuitorii nostri voesc a face limitaţia. În privinţa aceasta trebuia sĕ se esprime dl fost deputat, mai cu seamă că aceasta este mărul de ceartă. Aceasta n'a făcut-o însĕ şi cred că din două motive:

1. Sau câ fiind cheia conaţionalilor sei nedreaptă şi condamnându-o, ar fi rupt-o cu acestia, acum în ajunul alegerilor, când şi-a pus la noi candìdatura:

2. sau n'a voit a se arĕta naţional esclusivist aprobând cheia şi respingênd părerea românilor de cari poate vrea sĕ se folosească la alegeri.

Motivul cel dintâiu este mai probabil şi fiind aşa foarte rĕu a făcut de nu lau esprimat. Un om iubitoriu de adevĕr este iubit de toţi. Adevĕrul îi place ori cui şi chiar conaţionalii dsale l'ar fi stimat cu atât mai mult.

După aceasta se puse la vot prin ridicare şi din 50 membrii presenţi se sculară 28 între cari trei funcţionari administrativi adecă o majoritate de 6 voturi.

Nu ne lăudăm însĕ cu această întêmplare. deoarece dacă partida contrară ar fi veḑut că nu e în majoritate, ar fi recrutat din fumătoriu câte voturi ar fi voit.

Nu era vorba acì de discutarea dreptului de facerea unei hotăriri falositoare locuitorilor comunei noastre, ci pur şi simplu de eruarea unui conclus favorabil capriţului membrilor corpului representativ din comuna Cohalm.

Ḑic capriţiu şi eată pentru ce: Încă prin 1865 s'a vĕḑut necesitatea unei regulări a păşunitului din causă că se făcea abus de acela de către nisce streini, cari veneau şi se căsătoriau în Cohalm, aducênd apoi vitele tuturor rudelor lor la păşune în Cohalm.

Conducĕtorii românilor, scurţi la vederi, s'au luptat contra ori cărui regulament, deşì unele foarte avantagioase şi mulţămitoarea pentru ori ce plugariu român.

Nsăcêndu-se statutul agrar al universităţii săsesci şi devenind lege, sasii în detrimentul şi al plugarilor sasi, compuseră în necasul românilor făimosul statut din 1871 decedat în 1883.

Căḑênd acesta spre bucuria chiar şi a economilor sasi, representanţa comunală imită pe alcătuitorii din 1871. Dar tempora muntantur, acum nu mai merge. Ori ce regulament trebue basat pe o lege şi folositoriu tuturor cetăţenilor.

Aşteptăm îmănuarea resoluţiunei pentru a face paşii necesari la a treia şi ultima instanţă. Până atunci însĕ ne-am bucura dacă concetăţenii nostri ar îndrepta eroarea şi s'ar întoarce de pe calea greşită şi în înţelegere cu locuitorii românii şi-ar arangia treburile în mod pacinic, cel mai statornic din lume.

Era curios şi ridicul respunsul unui membru din congregaţiune, care întrebat fiind de un glumeţ: „Af vot hot ir gestemt?“ respunse: „Af vot die (arătând pe unul din vorbitor) har siut!“ — „No vot siut hie?“ — „Ech vis net!“

Acest dialog arată în toată golăciunea sa modul cum se făuresce binele comunelor acestui comitat, de către representanţii sei.

*

Aḑi s'a ţinut acì adunarea alegĕtorilor sasi din cercul Cohalmului. Dl Bacon şi-a espus programa declarând că se va ţinea de hotărîrea partidei naţionale săsesci din 1881 luată în Braşov, şi reînoită în 1884 în Sibiiu.

Declară că va lucra pentru regularea dreptului de posesiune, incompatibilitatea funcţionarilor şi micşorarea puterei comiţilor supremi.

Adunarea a fot bine cercetată şi a declarat de deputat! adecă numai de candidat pe d. Bacon.

Până aḑi partida guvernamentală se credea biruitoare, dar adunarea de aḑi a dovedit contrariul.

Me opresc acì promiţênd a revenì în numĕrul viitoriu asupra afacerilor noastre bisericesci şi scolare, cari încă au mare lipsă de lumină.

Silviu.

Apel[*]!

Este cunoscut Onoratului nostru public, că cu scopul de a înfiinţa un istitut român de creştere pentru fete, împreunat cu internat, s'a constituit în anul 1881 „Reuniunea femeilor române din Sibiiu.“

A fost o vie mulţămire pentru iniţiatorii acestei reuniuni, vĕḑênd cum opiniunea publică română o consideră, ca atingênd cel mai sânt scop al educaţiunei noastre naţionale, şi ca respunḑênd la cea mai simţită trebuinţă a poporului nostru.

Am fost fericiţi a vedea această opiniune tradusă în faptă prin viul resunet, ce a aflat primul nostru apel din Octobre 1881 şi prin spriginul material şi moral, ce ni s'a acordat din toate părţile locuite de români.

O asemenea încuragiare nu putea sĕ nu-şi aibă în curênd resultatele sale mănoase. Mai ântâi principala noastră detorie şi silinţă a fost, ca sĕ justificăm încrederea şi frumosul sprigin, de care ne-am bucurat îndată la început şi în tot timpul activităţii noastre. Ne măgulim cu credinţa că în modestele noastre condiţiuni, vom fi corespuns aşteptărilor.

Ca resultat al activităţii noastre în timpul scurt de abia trei ani amintim: Scoala română de fetiţe din Sibiiu, deschisă la 18/30 Octobre 1883. Această scoală are astăḑi 5 classe şi în vederea scopului de educaţiune naţională este provĕḑută cu 4 puteri didactice dintre cele mai escelente.

Prin acest modest resultat al activităţii noastre însĕ abia începutul este ajuns, şi avem încă multe până la ţinta doririlor noastre.

Mai ântâi scoala noastră trebue întreţinută, desvoltată şi viitoriul ei asigurat.

Spre acest scop comitetul a aflat cu cale a arangia o sortitură, a cărei venit conform §. 7. lit. *b* din statute se va întrebuinţa în special pentru susţinerea scoalei. Pe această cale cu puţină gertfă dela singuratici foarte mult putem câştiga pentru institutul, a cărei înflorire este esenţa nisuinţelor noastre. Se dă prin aceasta ocasiune, ca fie-care română simţitoare sĕ contribue cu vre-un obiect de preţ, rod al îndeletnicirei sale ḑilnice, ca apoi românii cu inima deschisă pentru scoala noastră şi streinii filantropi dând din prisosul lor pentru aceste obiecte un anumit preţ al afecţiunei, sĕ promoveze causa pentru care luptăm noi.

Intenţionăm şi aceia, ca femeile noastre ţerance — talpa naţionalităţii noastre — sĕ mai deie din nou dovadă despre măestria mânilor lor în ţĕsut şi chindesit, măestrie apreţiată şi admirată de streini.

Eată în câte-va cuvinte intenţiunea noastră la facerea acestui apel.

Spre orientare vor servì următoarele:

1. Pentru sortitură se vor trimite ori şi ce lucruri de valoare. Esposiţiunea din 1881 ne-a arĕtat ce pot produce damele române când se însufleţesc pentru o ideiă.

Voim sĕ accentuăm la acest loc că noi punem mult preţ pre lucrurile de mână a le ţerancelor noastre, şi am făcut esperienţa că streinii admiră de o potrivă arta damelor noastre şi măestria naturală prin secli conservată a femeei ţerance.

Credem că inteligenţa noastră, preoţii şi învĕţătorii, cari stau în raport immediat cu ţĕranul ne vor înţelege, şi nu vor întârḑia a ne da în acest sens binevoitorul lor sucurs.

Cu lucrurile de mâni femeesci vor rivalisa şi manufacturile de mâni bărbătesci.

2. Obiectele destinate pentru sortitura întreprinsă de noi, se vor insinua la reuniunea noastră până la 15/27 August a. c. inclusive.

3. Trimiterea obiectelor se va face până la 15/27 Septembre a. c. inclusive.

Până la acest moment el era încă pentru scaunul papale, însĕ acuma se declară pre faţă contra lui, nu acceptă infalibilitatea pontificelui şi scrise la toţi domnitorii Europei, sĕ convoace un conciliu (sobor) pentru ca sĕ detroneze pe papa.

Aceasta scoase din minţi pre furiosul Borgia. Mai 'nainte la alegerile municipale în Florenţa succese inimicilor lui Savonarola, ajutaţi de oamenii papei, a pune mâna pre cârma oraşului, şi noul guvern nu-l mai admise la amvon.

La cererea franciscanilor, cei mai aprigi inimici ai lui, se ordina o probă de foc între el şi între partida contrară lui. De şi despreţuia aceasta superstiţiune, el totuşi trebuì sĕ se acomodeze; însĕ o ploie întinse conturbă esecutarea. Inimicii sei întrebuinţarea aceasta şi lăţira în poporul stult vestea că reformatorul este învins.

Urmarea fù că poporul pornì cu asalt asupra mânăstirii, înse călugării se apărau cu vitejie. Dela un timp trebuiră sĕ sucumbe. Savonarola luă cu vêrtute bărbătească remas bun dela aderenţii sei. Savonarola şi Fra Domenico cel mai zelos mucenic al lui fură legaţi duşi şi încarceraţi eară poporul nestatornic pre drum i aruncă cu petri, i batjocorea şi i bătea. Procesul cu bucurie nespusă dispus de papa şi condus de inquisitorii sei, trimeşi la Florenţa în care proces toate formele legali se călcau în picioare, sa sfêrşit cu condamnarea lui Savonarola şi a soţilor sei Domenico şi Silvestro la moarte pre rug (prin foc).

În presenţa poporului de tot transformat, care mai nainte ia dìvinisat, toţi trei fură în piaţa publică despoiaţi de demnitatea preoţească, apoi spênḑuraţi la furcile puse asupra unui rug arḑênd şi cenuşa lor împrăsciată în fluviul Arno, în ḑiua de 23 Maiu 1498.

Toţi ceilalţi credincioşi ai lor suferiră persecuţiunile cele mai barbare.

De abia trecură doi ani şi se şi pornì din nou reacţiunea cu favorul ucisului. Locul unde fu ars se încunună cu flori şi girlande; în Roma se bătură monete în onoarea lui, ear papii următori în deosebi Leo X se declarară pentru el şi prin un judiciu preoţesc îl restituiră în toate onorurile.

Mult s'a discutat dacă Savonarola a fost un înainte mergĕtor a lui Luter sau ba.

Aceasta ceartă este superfluă pentru că scopul ţinta li-a fost comună. Ambii s'au nisuit a îndrepta biserica în spiritul creştinismului original.

sisnecra B.

---

[*] Punem sub ochii cetitorilor apelul „Reuniunei femeilor române din Sibiiu.“ Scopul urmărit de această reuniune este destul de cunoscut publicului cetitoriu, şi lacuna în educaţiunea naţională română a fetiţelor noastre o simţim pas de pas.

Atâta din partea noastră. Red.

4. Însinuarea şi trimiterea obiectelor se va face sub adressa: „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

5. Sortarea obiectelor se va face în luna lui Octombre a. c.

Timpurile sûnt grele, şi recerinţele spre a ne susţinea ca popor de cultură cresc în directă proporţiune cu vitregitatea timpurilor. Şi fiind-că timpurile sûnt grele, şi noi avisaţi la puterile proprii, trebue sĕ folosim toate ocasiunile date şi sĕ căutăm toate possibilele uşurări întru ajungerea scopurilor noastre.

Drept aceia rugăm pre toţi românii binesimţitori sĕ binevoiascà a colecta obiecte cât mai multe din cercul cunoscuţilor şi în înţelesul modalităţilor de mai sus, se contribue la promovarea scopului urmărit de noi.

În deplină speranţă apelăm la publicul nostru şi basaţi pe esperienţa din trecut cu încredere privim la întreprinderea noastră.

Sibiiu, 30/22 Maiu, 1884.

Comitetul.

Către alegĕtorii români din comitatul Aradului.

Conform însărcinărei primite dela conferenţa generală ţinută în Arad la 10 Aprilie a. c., comitetul central esecutiv hotărînd şedinţele din 14/26 şi 15/27 Maiu a. c. asupra ţinutei alegĕtorilor români faţă de alegerile de deputaţi dietali, conclusele sale luate vi se aduc la cunoscinţă şi vi se recomandă în următoarele:

I. Preşedinţele comitetului Ioan P. Desean deschiḑênd şedinţa arată că din causa apropierei alegerilor de deputaţi de o parte şi pentru convocarea prea târḑiu a conferenţei din Sibiiu de altă parte, s'a aflat îndemnat a convoca comitetul central pe astăḑi spre a delibera asupra atitudinei ce trebue sĕ ia românii din comitat în faţa alegerilor de deputaţi dietali.

Comitetul constatând şi din a sa parte urginţa de a ne pronuţa în privinţa alegerilor de deputaţi, consimte cu învitarea preşedintelui şi trece la ordinea ḑilei.

II. M. B. Stănescu propune întrarea românilor la alegeri pe basa programei naţionale stabilită în conferenţa dela Sibiiu la 1881.

Această propunere se primesce unanim.

III. Cu privire la modul de procedere pentru esecutarea conclusului de sub Nr. 1 în privinţa activităţii la alegeri, se nasce o lungă şi înfocată discusiune.

Ioan Popoviciu Desean relevă comitetului că s'a pus privative în contact cu factorii dătători de ton la alegerile în comitat şi în special cu comitele suprem, carele i-a făcut ofertul cu două — trei cercuri electorale pentru candidaţii români, pe cari dênsul îi primesce şi cu programa naţională română numai sĕ între necondiţionat în partidul guvernamental, deci propune spre primire ofertul comitelui suprem.

M. B. Stănescu se pronunciă în contra fusionărei românilor în partidul guvernamental şi nu primesce ofertul comitelui suprem ci face următoarea contrapropunere: „A se esmite o comisie de trei pentru a sonda disposiţiile partidelor esistente în privinţa unei posibile înţelegeri faţă de alegeri, având însărcinarea a li se spune aderarea românilor la programul naţional şi afară de ajutoriul numeric nimic alt ce-va ale oferì, ear despre resultat a raporta comitetului pentru decidere observênd de acum că în casul de nereuşirea unei înţelegeri între partidele eterogene, partidul naţional român îşi va esecuta activitatea în mĕsură proprielor sale puteri.“

Punêndu-se la vot propunerile făcute de Ioan P. Desean şi M. B. Stanescu, comitetul primesce cu maioritate de voturi propunerea lui M B. Stanescu, alegênd în comisiune pe dnii: M. B. Stanescu, Gregoriu Venter şi David Nicora, spre a se pune în conţelegere cu partidele esistente maghiare; ear despre resultat se raporteze în şedinţa de mâne care se va ţinè la 10 oare înainte de ameaḑi.

IV. După deschiderea şedinţei M. B. Stanescu, ca raportorul comisiunei de trei raportează despre resultatul misiunei, cu care comisiunea a fost însărcinată şi anumit: că mai întâiu s'a pus însuşi în contact cu comitele suprem, pentru a ajunge la o înţelegere cu partidul guvernamental, faţă de alegeri, în sensul conclusului de eri şi comitele suprem a descoperit că dacă românii nu sûnt învoiţi a candida din partea lor deputaţi naţionali, din partida guvernamentală, cel mai favorabil ofert ce le poate face, este de a lăsa ca în doauĕ cercuri, Iosaşelului şi Radnei, ei se poată candida deputaţi naţionali, cu programa dela Sibiiu astfel însĕ, ca dreptul de candidare sĕ-l eserciteze numai alegĕtorii din respectivele cercuri, fără ingerinţa comitetului central al partidei române, promiţênd că nu va face nici un fel de influinţă la candidare, nici directa nici indirecta, prin organele sale, şi făcênd totodată angajament reciproc a sprigini pe candidatul român cu programul dela Sibiiu fie cu ţinuta oposiţională, fie guvernamentală dară în recompena acestui serviţiu, românii sĕ fie obligaţi a da voturile lor pe deputaţii guvernamentali, în toate celelalte cercuri electorale din comitat.

Raportorul după aceasta spune, că comisiunea s'a pus în contact cu comitetul şi şefii partidei oposiţionale moderate din comitatat, dela cari au primit respunsul, că vedem bucuros pe români întrând în acţiune cu ei, contra guvernului actual, şi fără a se atinge de programa partidei naţionale române, ori a pretinde fusionarea românilor în partida lor, dênşii vor lucra pentru reuşirea candidaţilor români oposiţionali în trei cercuri cu mijloace morale şi legale neavênd altă pretensiune decât aceea, ca reciprocamente românii sĕ sprigineascà cu voturile lor pe candidaţii oposiţiei maghiare în cercurile unde au candidat dênşii.

În urmarea acestui raport oral făcêndu-se desbateri mai lungi M. B. Stănescu face .următoarea propunere:

„Comitetul enunţă drept atitudine faţă de alegerile de deputaţi dietali de acum a desvolta activitate cu programul oposiţional în contra regimului actual, avênd a sprigini moral pe candidaţii oposiţiunei maghiare de ori care nuanţă în acele cercuri unde partidul naţional român, nu-şi va pune candidaţii sei.“

Ioan Beleş face contra propunere pentru a întra pe lângă susţinerea programei naţionale dela Sibiiu în partidul guvernamental şi pe basa aceasta se procedem la candidare.

Ear comitetul cu 11 voturi contra 5, şi două abţineri, primesce propunerea făcută de M. B. Stănescu.

În urma acestora nu ne remâne decât a ne aduna sub unul şi acelaşi steag al solidarităţii naţionale şi a ne folosì de cel mai sânt drept, dreptul de alegere conform interesolor noastre, grupându-ne în cercurile Radna, Boroşneu şi Iosaşel pe lângă candidaţii români naţionali, ear în celelalte cercuri pe lângă candidaţii oposiţiunei moderate.

Candidaţii comitetului sûnt: în cercul Boroşneului Mircea B. Stănescu, în cercul Radnei Ioan Moldovan, ear în cercul Iosaşelului, persoana adusă în combinaţiune nedeclarând că primesce candidarea, subsemnaţii au făcut provisiune cu Dr. Georgiu Popa.

Arad, 19/31 Maiu 1884.

Vasile Mangra,
notariul comitetului.

Nicolau Philimon. *Ioan Câmpian.*
M. B. Stănescu. *Gregoriu Venter.*
Georgiu Telescu. *Ioan Moldovan.*
Dr. Ioan Pap. *Pavel Truţa.*
Dr. Demetriu Magdu. *Aureliu Suciu.*

Varietăţi.

* (Concurs) pentru ocuparea postului de magistru postal în Szinye (Cottul Solnoc-Dobâca), cauţiune 100 fl. salariu anual 150 fl., pauşal de cancelarie 40 fl.

Suplicele sûnt a se adresa în termin de 3 sĕptămâni la direţiunea de poste din Sibiiu.

Sibiiu 30 Maiu 1884. *Direcţiunea.*

* (Postal). Oficiul postal din Basna (Felső bajom) se deschide cu 1 Iunie a. c. şi din aceasta ḑi începênd pe durata saisonului de scalde, adecă pănă la finea lui August, între Basna şi Mediaş sĕ organisează postă-omnibus de toate ḑilele... Mersul postei e următoriul:

Plecare din Basna p. m. 4 oare
Sosire în Mediaş „ „ 5 „
Plecare din Mediaş a. m. 6 „ 30 m.
Sosire în Basna „ „ 7 „ 30 „

Ceea ce prin aceasta se aduce la cunoscinţă publică.

Sibiiu 29 Maiu 1884. *Direcţiunea.*

— Oficiul postal al Cisnădioarei cu 1 Iunie a anului curente 'şi va începe de nou lucrarea sa şi legătura de comunicaţie, începând dela terminul indicat, o susţine prin diliginţa ce comunică în toate ḑilele dela Cisnădioară — la Sibiiu.

Mersul postelor e următorul:

Pleacă: din Cisnădioara dimineaţa la 7 oare 30 m.
Ajunge: în Cisnădia „ „ 7 „ 50 „
Pleacă: din Cisnădia „ „ 7 „ 55 „
Ajunge: în Sibiiu 'nainte de ameaḑi „ 9 „ 25 „
Pleacă: din Sibiiu dup. am. la 2 oare 30 m.
Ajunge: în Cisnădia „ „ „ 4 „ — „
Pleacă: din Cisnădia „ „ „ 4 „ 5 „
Ajunge: în Cisnădioara „ „ „ 4 „ 25 „

Ceea ce prin aceasta sĕ face cunoscut publicului.

Sibiiu 1884 Maiu 29. *Direcţiunea.*

* (Postal). Cursul cariolei resp. a postei cu cai dintre Szepsi-Szt.-György, Braşov-Feldioara (gară), Braşov-Kézdi-Oşorhei şi Szepsi-Szt.-Ghörgy începênd dela 1 Iunie a. c. se va schimba astfel, că mersurile cariolei între Kezdi-Oşorhei, Szepsi-Szt-György, Braşov şi Feldioara (gară), va comunica în legătură cu trenurile de persoane Nr. 204 şi 20 mai departe între Braşov, Szepsi-Szt György în legătură cu trenul omnibus Nr. 220 resp. cu trenul de persoane Nr. 203, ear postele cu cai se prefac în cariole cu un cal şi se vor susţinea în legătură cu trenurile accelerate nrii 201 şi 202 între Kézdi-Oşorheiu, Szepsi-Szt-György, Braşov şi Feldioara (gară).

Tot din aceea ḑi se organisează conform acestora şi mersul postelor între Kézsdi Osorheiu, Csikszereda, Herman Preşmer.

Mersul postelor e următoriul:

Între Kézdi-Vásárhely, Braşov şi Feldioara (gară).

Cariolă cu doi cai.

Plecare din Kézdi-Vásárhely a. m. 11 oare
„ „ Szepsi-Szt. György p. m. 3 „ 30 m.
„ „ Vălcele (Elŏpatak) p. m. 4 „ 45 m.
Sosire în Braşov-Feldioara (gară) seara 6 „ 5 m.

Pleacă din gara Braşov-Feldioara a. m. 9 oare 15 m.
„ „ Vălcele (Elŏpatak) a. m. 10 „ 40 m.
„ „ Szepsi-Szt György a. m. 12 „ 30 m.
Sosire în Kézdi-Vásárhely a. m. 4 „ 20 m.

Plecare din Kézdi-Vásárhely dim. la 7 oare
Plecare din Sepsi Szt. Győrgy a. m. 11 „ 30 m.
Plecare din Vălcele p. m. 12 „ 45 m.
Sosire în gara Braşov-Feldioara p. m. 3 „ 5 m.
Plecare din gara Braşov-Feldioara p. m. 3 oare —
Plecare din Vălcele p. m. 4 oare 25 m.
Plecare din Szepsi Szt. Győrgy seara 6 oare 30 m.
sosire în Kézdi-Vásárhely noaptea 10 oare 20 m.

Între Braşov — Szepsi-St. Győrgy.

Cariola cu doi cai.

Plecare din Braşov dimineaţa la 7 oare —
Sosire în Szepsi-St-Győrgy a. m. la 10 „ 35 m.
Plecare din Szepsi-St.-Gőrgy a. m. la 11 „ 30 m.
Sosire în Braşov p. m. „ 3 „ 5 m.

Între Kézdi-Vásárhely — Csikszereda.

Diliginţa

Plecare din Kézdivásárhely dimineaţa 7 oare 30 m.
Sosire în Csikszereda p. m. 1 „ 50 m.
Plecare din Csikszereda dimineaţa 3 „ — m.
Sosire în Kézdi-Vásárhely p. m. 9 „ 20 m.

Intre Preşmer — Herman.

Diligenţa cu un cal.

Plecare din Preşmer dimineaţa 7 oare.
Sosire în Herman „ 8 oare.
Plecare din Herman p. m. 2 oare.
Sosire în Preşmer p. m. 3 oare.

Ceea ce prin aceasta se aduce la cunoscinţă publică.

Sibiiu în 28 Maiu 1884.

Direcţiunea reg. ung. de poste.

* (Învitare). Societatea „Concordia“ în Blaş învită cu toată onoarea la petrecerea de vară, care se va arangia Luni în 9 Iuniu st. n. a. c. în „Bercul metropolitan,“ începutul la 2 oare post-meridiane, preţul de întrare 60 cr. pentru una familie 1 fl. 20 cr.

* (Convocare). Adunarea generală a despărţĕmântului VIII. (Alba-Iulia:) al „Asociaţiunei transe pentru literatura română şi cultura poporului român“ se convoacă prin aceasta în comuna Santimbru pe 6-a Iuliu 1884 st. n.

Din şedinţa subcomitetului VIII al asociaţiunei transe pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută în Alba-Iulia la 11-a Maiu 1884.

Ioan Pipoş,
director.

Loterie.

Mercuri în 4 Iunie n. 1884.

Brünn: **22 4 43 85 59**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 3 Iunie n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	122.75	122.65
Galbin	5.77	5.74
Napoleon	9.71½	9.68
London (pe poliţa de trei luni)	122.30	122.30

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 61 Sibiiu, Sâmbătă 26 Maiu (7 Iuniu) 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din causa ss. Serbători ale Rosaliilor Nrul cel mai de aproape va apărè Joi în 31 Maiu.

Si quis dixerit . . . . anathema sit.

Formidabilă formulă, căci prin ea se pronunţa sentenţa bisericei papale în timprile întunerecului. Şi ea se pronunţa contra toturor oamenilor, cari cutezau a resona, cutezau a avea şi ei idei proprii, şi aveau curagiul a şi le profesa în faţa lumei întunecate de absolutismul dominant în biserica lui Christos, basată pe devisa: *„de şepteḑeci de ori câte şepte.* . . . .

Formidabilă formă, căci ea domnia pe timpul întunerecului, se aplica de despoţii bisericani în timpurile întunerecului, şi lumea tremura la auḑul ei în timpurile întunerecului.

Şi quis dixerit causas naţionales non pertinere exclusive ad conferentiam cibiniensem: anathema sit.

Formidabilă era formula de escomunicare în timpurile întunerecului, şi precât era ea de formidabilă atunci, pre atât devenì ea de ridiculă în timpurile luminilor. Da, lumea a trecut la ordinea ḑilei şi preste fumul de tămâie sânţită şi preste aghiasmă, şi preste blăstămurile Marelui Vasilie. Ba ce e mai mult păgâna de lume a trecut chiar şi preste rugăciunea sfântului Mucenic *Trifon.*

Evlaviosii nostri [illegible] cetì poate rugăciunea de escomunicare a [illegible] Trifon din Molitvelnic deodată cu cea a sfântului Trifon din ḑiariul din Sibiiu „Tribuna.“

Paserile vor sbura libere prin codri verḑi, printre lemne roditoare, şi noi ne vom urmărì calea apucată în numele domnului. Blăstĕmul sântului Trifon blăstĕm va rĕmânea tocmai în preseara ḑilei Rusaliilor, şi oamenii cu minte vor suride în inima lor şi vor ḑice: *„Lungă e scara.“*

Şi ca glumă e curioasă escomunicarea tuturor românilor, cari nu aderează la programa din Sibiiu primită la 3 Iuniu a. c. din nou.

E curioasă escomunicarea, căci ea este productul timpului întunerecului. E curioasă, căci ea presupune dogmă sântă pre deoparte, neresonare de ceialaltă, vorbind şi mai clar: Lucrul este aşa, pentru că este aşa; cu mintea sĕnătoasă sĕ nu te apropii de el, căci mintea n'are loc la asemenea lucruri. E cestiune de credinţă: sau creḑi şi nu mai ai lipsă de cercetare, sau resonezi şi atunci: Blăstemat sĕ fii cu tot neamul teu, sĕ nai parte de . . . .

anathema sit.

Dacă escomunicarea în ḑiua de aḑi e curioasă şi că glumă, devine ridiculositate la primul loc al unui ḑiariu serios şi cu oare-care reputaţie, după cum este sorioara noastră „Tribuna“.

Şi noi, o mărturisim, nici notiţă nam fi luat de această escomunicare, dacă ea nu coincidea cu cea a vestitului Sfânt Mucenic Trifon.

Fiindcă însĕ bisericanii moderni au luat refugiul la lucruri vechi, ne vom îndeletnici stând la vorbă şi în faţa lucrurilor curioase.

Nu pentru prima dată o spunem, că lumea de astăḑi nu mai recunoasce infalibilitatea. Aceasta mai ales noi ortodocsii nici chiar în politică nu o admitem.

Resultă deci că noi, admitem rătăcire în ambele tabere. Putem rătăcì şi noi, pot rătăcì şi fraţii nostri de principii politice contrarie.

In ce rătăcim însĕ? Scopul ne este comun, şi programa încă nu ni se deosebesce în essenţă. Abstragere facem numai dela două puncte: autonomia Transilvaniei şi sufragiul universal.

Cu fraţii dela „Tribuna“ vorbind, cade şi aceastǎ abstracţie.

Unul ne este deci scopul şi una programa. În privinţa aceasta sûntem chiarificaţi.

Vine apoi vorba: Cum sĕ aplicăm programa noastră spre a putea ajunge la scopul comun. Contrarii nostri în principii politice au ḑis: pentru Transilvania se va susţinea resistenţa pasivă faţă cu alegerile viitoare, pentru Ungaria activitatea opoşiţională.

Ce am ḑis şi ce ḑicem noi? Activitate parlamentară voim noi, şi dacă ve place în cestiunile, cari nu sûnt pur naţionale fie-care are dreptul sĕ meargă cu una dintre partidele actuale — bunăoară ca sasii; în cele curat naţionale toţi românii sĕ fie la un loc în partidă naţională.

Atâta e totul, şi mai mult nu.

Am ḑis, şi o mai ḑicem: fie-care om judecă după dispoşţiunea sa sufletească. Un om cu inima la loc nu bănuesce pe vecinul seu. Consciinţă curată presupunênd în ambele tabere, putem sĕ stăm de vorbă.

Aceasta o pretinde buna educaţie, o pretinde şi onestitatea caracterului. Fără aceasta sute de ani putem scrie putem striga tot nu vom isprăvì nimica.

Şi sĕ nu se piardă din vedere că copilăriile cu escomunicarea vor mai fi avênd efect. A trecut timpul întunerecului şi cu el şi infalibilitatea şi intoleranţa. Astăḑi lumea nu se mai separă cu munţi chinezi, a trecut şi era escomunicărilor. În locul lor a păşit spiritul liberei cugetări, al asocierei şi al toleranţei. Prin contact reciproc oamenii 'şi dau silinţa a se capacita reciproc, a delătura divergenţa de opiniuni şi astfel a promova causa comună, pentru care deopotrivă bate inima fie-cărui român.

Lumea a mers şi mai departe. Mărginită, cum e ea, a statorit unele regule sociale şi de bunăcu[illegible] impedecă ca în viaţa socială faţă cu el sĕ observ regulele buneicuviinţe. Mai mult: oameni cu principii politice contrarie personal pot fi amicii cei mai intimi.

Este cestie de educaţie şi caracter meritul şi titlul câştigat prin grăirea de rĕu a altuia, şi noi în limba noastră bisericească pentru asemenea caractere avem termin special.

Este cestie de gust a secera prin grăire de rĕu aplausele publicului român. După noi aceasta este insultă la adresa publicului.

În fine câştigarea de abonaţi noì prin grăirea de rĕu este cestiune de Geschäft. Toate acestea pre noi nu ne ating.

Comicul nu perde nimica prin demonstrarea escomunicărei şi fraţii dela Pesta vor scì ei cum sĕ întimpine titlul de drept, ce li se atribue la provocarea scenelor turbulente din Cluş.

În telegramele de aḑi cetim că o cumplită grindină a nimicit sĕmênăturile pe hotarul comunei Teaca şi Pintic. Dacă s'ar fi ḑis că această grindină fu provocată de conferenţa din Budapesta, noi nici atunci n'am afla de trebuinţă a lua pre fraţii din Pesta în apărare.

Sûntem la anul Domnului 1884. Această împregiurare ne face sĕ credem că pe viitoriu nu vom mai intimpina escomunicări şi anatemisări de ale sfântului Mucenic Trifon, ci vom ḑice cu cuvintele biblice, „celui curat toate-i sûnt curate.“

Revista politică.

Nu de mult am fost ḑis la acest loc, că alegerile dietale stau în organică legătură cu spargerea de capete, aşa că una fără ceialaltă nu se poate închipuì. Urmările au arătat că bine am judecat noi. Preste întreagă ţeara s'a lăţit agitaţiunea electorală, şi cu ea bătăile cu ridicata.

E notoric, că preste tot locul elementele turbulente sûnt maghiarii. Scim ce s'a întêmplat la Cluş, şi nu va strica sĕ amintim la locul acesta, că în secuime încă s'au încăerat oamenii. Aceasta a dat ansă la intrevenirea gendarmeriei. Înverşunarea a fost mare. Opt secui fură împuşcaţi şi trimis spre vecinică odichnă în sinul Patriarchului Avraam.

În această învălmăşeală organele administrative de prin comitate au cerut dela ministeriu intervenţie militară, altcum nu mai garantează siguranţa publică. Miliţia regulată nu este de ajuns, şi s'a reflectat şi la honveḑime.

Din mila lui Dumneḑeu şi voinţa oamenilor, am ajuns acolo, că cel mai sânt drept al omului, dreptul de a alege şi a fi ales, în mult lăudata de Ungaria, vestită de liberalismul ei, sĕ poată fi pus în lucrare numai sub grija baionetelor. Aceasta va se ḑică, că trăim în ţeară liberală pre hârtie, dar retrogradă şi despotică prin falsificata de opiniune publică, fica dulce a patrioticei presse maghiare.

Intre mişcările electorale merită sĕ fie amintite frecările fraţilor dela Arad. Până când ne vom informa din isvor reproducem după ediţiunea de seara a ḑiariului „Pester Lloyd“ din 5 Iuniu a. c. st. n.

Eată ce cetim în acest ḑiariu: Continuarea conferenţei românilor, convocate pe astăḑi la oarele 9 fu cercetată de preste 1000 de alegĕtori români din toate părţile comitatului, şi ea a decurs în modul următoriu:

Intre entusiastice strigări de „Sĕ trăiască“ deschide conferenţa presidentul Ioan Popoviciu Desseanu, şi dă espresiune regretelor sale pentru cele întâmplate eri. (Conferenţa de Mercuri din causa discordiei fù suspendată din partea poliţiei — Red. Tel. Rom.) declară totodată că va susţinea ordinea cu toată energia.

Cu privire la scopul, pentru care e convocată conferenţa, presidentul descopere următoarele: În comitetul esmis din conferenţa dela 10 Aprile s'au [illegible] deci conferenţa şi o provoacă a se [illegible] mai vêrtos, cu cât ea fu învinuită a fi primit bani şi dela opposiţia moderată.

La aceasta ia cuvêntul asesorul consistorial Augustin Hamsea. Dsa ḑice că comitetul numai ca mandatarul conferenţei poate păşì, şi fiindcă o parte din el în purtarea sa a trecut preste marginile de competinţă, propune ca lor sĕ li voteze neîncredere ear presidiului încredere. Propunerea se primesce cu unanimitate.

Preotul Ciora propune, ca membri comitetului cari contra voinţei alegĕtorilor au pactat cu opsiţia moderată, sĕ se depună şi sĕ fie eschişi din partidă.

Ridicându-se şi această propunere la valoare de conclus, înzadar au încercat matadorii minorităţii disparente Dr. Magdu şi Mangra sĕ ajungă la vot, căci cei presenţi nu voiră absolut sĕ-i asculte. După ce s'au ales prin aclamaţiune un comitet nou de 20 de membrii presidiul a anunciat următoriul conclus: „Românii presenţi declară, că ei se alipesc la partida liberală“. Tot odată propune presidiul a se esmite o deputaţiune, care sĕ aducă acest conclus la cunoscinţa domnului comite suprem Tabajdy cu rugarea, ca el sĕ spriginească candidaţii partidei în cercul Jósászhely şi Radna.

Reîntorcêndu se deputaţiunea, presidiul deschide din nou adunarea şi earăşi ia cuvêntul Augustin Hansea şi prin o frumoasă şi patriotică cuvêntare în limba română (Mĕi frate! Pentru ce nu în cea maghiară? Red. T. R.) a dechiarat că românii numai dela guvernul actual pot aştepta sprigin şi foloase. Propune mai departe între strigăte entusiastice pentru cercul Radna de deputat pe advocatul Beleş în Josászhely pe protopresbiterul Gurban, cu program guvernamental — regierungs freundliches Programm — şi primesce promisiunea serbătorească a celor de faţă, că ei în celelalte cercuri vor păşi unanim pentru candidaţii partidei guvernamentale. Întâmplându-se şi aceasta, presidiul mulţămesce celor prensenţi pentru participare şi închide adunarea la 2 oare.

Partida contrariă are de cuget sĕ arangieze după prânḑ contra demonstraţinne, însĕ această plănuită demonstraţiune se poate privì ca nesuccesă, căci partida contrară abia dispune de câţiva oameni, şi nu merită sĕ o considere oamenii.

In fruntea întregei poliţii disponibile a susţinut ordinea căpitanul oraşului Urbányi.

Până aici guvernamentalul „Pester Lloyd“, şi până aici şi noi. Dela noi nu ḑicem deocamdată nimica, căci navem sciri positive.

Parlamentul Croaţiei s'a deschis eri prin vicepresidentul Hrvát. Banul contele Khuen Héderváry a predat cuvêntul de tron vicepresidentului, acesta notariului, care apoi l'a cetit.

Eată tecstul messagiului: „Noi Francisc Iosif I. etc. Conduşi de îngrigirea pentru bună starea iubitului nostru regat Dalmaţia, Croaţia şi Slavonia, ne-am aflat îndemnaţi a convoca dieta amânată prin rescriptul nostru din 19 Ianuarie a. c. pre 5 Iuniu a. c. în capitala ţĕrei Agram. Convocăm deci pre credincioşii nostri la continuarea activităţii legale, basate pe constituţie, şi plini de încredere; aşteptăm, că ve veţi pune pe lucru în *spiritul moderaţiunei şi al maturităţii* reclamat de o activitate atât de serioasă şi partriotică.

Cu această încredere suntem etc. etc.

Deputaţii erau mai toţi presenţi şi la amintirea numelui Maiestăţii Sale, parlamentul a erupt în strigăte de „jivio“ nesfârşite. După cetirea mesagiului pentru şedinţa procsimă s'a pus la ordinea ḑilei continuarea desbaterei asupra raportului comisiunei de 11.

Cuvintele din mesagiu cu apostrofarea la moderaţiune şi maturitate sună la adressa Starcevicianilor. Dupa telegramele mai proaspete parlamentul va primì în sinul seu pre Starcevici.

Trei ḑile se ḑice că se va putea vorbì la un obiect, şi mai mult nu. În trei ḑile Starcevicianii pot da doveḑi despre trăinicia lor, şi lumea, în ce privesce pre Starceviciani, nu mai trăiesce în ilusiuni.

Din lumea mare nu avem sĕ comunicăm nimica mai important. Conferenţa în cestiunea Egiptului atârnă dela înţelegerea între Anglia şi Francia, şi despre aceasta se scie, că încă nu se scie nimica.

Europa ţintesce la Bismarck şi Ardealul spre Cluş. Amândouĕ douĕ centre. Lui Bismarck au voit sĕ-i spargă ferestile în ḑiua de Rosalii nişte oameni rĕuvoitori, şi Cluşenii şi-au spart capetele cu petrii. Conclusia poate fi că între ferestrile lui Bismarck şi capetele Cluşenilor esistă oare care afinitate, şi că acelea sûnt mai solide ca ceste din urmă.

Si non e vero . . . .

[illegible] scie, cercul electoral Cristian în comitatul Sibiiului a fost representat la dietă în periodul espirat prin deputatul Iosif Gull, şi acesta este candidatul partidei naţionale săsesci şi pentru noul period; are însĕ contra-candidat pe senatorul prim al cetăţii Sibiiu Carol Schochterus, care e bine cunoscut şi mult stimat în opiniunea publică de aicia într'altele şi pentru ustănelele multe ce le a avut împreuna cu alţii şi anume cu dl consiliariu aulic Bologa pentru a esopera linia ferată Arad—Turnul-roşiu. După cum auḑim, alegătorii de naţionalitatea săsească din acest cerc sunt împărţiţi cam egal între ambii candidaţi, prin urmare aspecte sigure de reuşită poate avea acela pre care-l vor sprigini alegătorii români cu voturile lor. Reuşind dl Schochterus, un amic bun al românilor, am avea motive nouĕ de a spera realisarea liniei ferate, de carea scim, cât de tare se interesează Sibiiul şi întreagă poporaţiunea din cercul electoral Cristian. Noi sperăm dela prudenţa alegătorilor nostri români, că se vor sci folosi bine de dreptul lor electoral.

Ajutoriul împĕrătesc.

Declaraţiune.

Preoţii din protopresbiteratul gr. or. al Bistriţei în causa ajutoriului împĕrătesc.

Preoţimea din protopresbiteratul Bistriţei spre a-şi arăta consimţemêntul cu conclusul sinodului archidiecesan, adus în causa „ajutoriului împărătesc,“ care după cum a fost menit prin rescriptul împĕrătesc din 1861 aşa s'a şi împărţit — deşì cu oarecare ingerinţă din partea guvernului dela 1875 încoace — prin Archiepiscopul şi Consistoriul nostru între preoţii sĕraci şi meritaţi pre „terenul bisericesc,“ şi pre care inaltul ministru reg. ung. de culte şi instrucţiune după emisul seu dela 18 Ianuarie a. c. Nr. 77 voiesce în viitoriu a-l distribuì însuşi preoţimei prin organele sale, apoi spre a fi solidară în aceasta afacere, s'au întrunit în ḑiua de astăḑi în conferenţă şi fiind că prin citatul emis ministeriale:

a) nu se dă Archiepiscopului şi Consistoriului nostru încrederea şi respectul, ce li se cuvine după starea autonomă a bisericei noastre, degradêndu-se spre „umilirea bisericei“ la un simplu birou informativ şi statistic;

b) se jigneasce însăşi autonomia bisericei noastre decretată de Maiestatea Sa prin Art. IX din 1868;

c) se dejosesce preoţimea română gr. or. întreagă, punênduse „vrednicia“ şi „nevrednicia“ ei „preotească“ sub judecata organelor administrative politice;

dă în mod serbătoresc următoarea

Declaraţiune:

Preoţimea din protopresbiteratul gr. or. al Bistriţei, ca parte întregitoare a preoţimei române gr. or. din Archidiecesa Traneilvaniei, esprimând votul seu de încredere şi recunoscinţă sinodului archidiecesan pentru conclusul adus în causa „ajutoriului împărătesc,“ aderează la acel conclus şi se dechiară unanim şi solemn, prin subscrierea propriă, că: dacă paşii ce se vor face în urma conclusului sinodal amintit la inaltul regim vor remânea nebăgaţi în samă de înalt acelaşi, şi „ajutoriul impărătesc“ nu se va împărţì şi în viitoriu pre basa şi după rescriptul împărătesc dela 1861 prin Archiepiscopul şi Consistoriul nostru, cari singuri cunosc trebuinţele şi vredniciele preoţimei, ci după esmisul „umilitoriu“ al dlui ministru: ea renuncie la acel ajutoriu şi va condamna pre fie-care preot român gr. or., carele se va demite a-l căuta pre calea umilitoare propusă de noul statut al d-lui ministru.

Oraşul Bistriţa în 18/30 Maiu 1884.

Ioane Buzdug, adm. protop. *Simeon Monda*, preot capelan în B.-Bistriţa. *Teodor Vrăşmaş*, paroch în B. Prund. *Niculau Rusu*, paroch în Chintelnic. *Niculau Briciu*, paroch în Galaţ. *Athanasiu Chifa*, paroch în Cuşma. *Grigore Popoviciu*, paroch în Buduş. *Marcu Briciu*, paroch în Simotelnic *Ioan Sigmirean*, paroch în Caila. *Ioan Chifa*, paroch în Blaşfalĕul inf. *Petru Popoviciu*, paroch în Blaşfalĕul sup. *Ioan Nascu*, paroch în Bârla. *Iacob Briciu*, paroch în Galaţ. *Vasile Bălan*, diacon în Blaşf. sup. *Pavel Beşa* preot catechet în B.-Prund. *Iacob Buzdug*, paroch în B.-Rus. *Leon Buzdug*, capelan în B. Ioseni. *Vasile Pavel*, paroch în B.-Bistriţa. *Nicolau Rĕu*, paroch în B.-Mijloceni. *Simeon Flămând* paroch în B.-Suseni.

Aceasta copie consună întru toate cu originalul.

B.-Bistriţa în 3 Iunie 1874 st. n.

Simeon Monda, preot capelan.

Pavel Beşa, preot-catechet.

Curierul literar.

Sumariu: Eruditul în studiul unuia şi aceluiaşi subiect. — Victor Cousin şi ducesa de Longueville. — *Timeo hominem unius libri.* — D. Louis Léger şi slavismul balcanic. — Bulgarii şi teoria *Samovarului* civilisator.

Nimic mai interesant şi mai curios de observat de cât eruditul sau scriitorul, care nu studiază de cât un singur subiect. Cu cât acest subiect îi devenì mai cunoscut cu atât eruditul descopere întrênsul mai multe frumuseţi. Cu timpul şi cu neobosită muncă, învĕţatul ajunge sĕ nu mai vaḑă lumea decât prin legăturile ce ea are cu sciinţa sau partea sciinţei de dênsul cultivată. Puţin mai lipsesce ca învĕţatul sĕ nu susţină că omenirea depinde de importanţa şi starea acelei sciinţe. La trebuinţă, el nu s'ar sfii a demonstra aceasta afirmaţiune, cu riscul chiar de a ne aduce înainte scena maiestrilor de filosofie, de musică şi de danţ din „Burghesul Gentilom“ a lui Molière. — Care maiestru de danţ susţinea acum vr'o 50 de ani că dacă Napoleon I ar fi sciut sĕ joace, lumea întreagă ar fi profitat dintr'aceasta? Căci, desigur adăugea cu convicţiune înflăcăratul sacerdote al Terpsichorei, sciind Napoleon sĕ dănţuiască, politica şi diplomaţia lui n'ar fi purces în salturi, ci cu cadenţă, tact şi mĕsură.

Cam tot astfel sûnt şi învĕţaţii, sĕ ḑicem istoricii, cari se cercuiesc numai şi numai în studiul unui singur popor, unei singure epoce din istoria unui popor, sau, în fine, în studiul unui singur erou. În acest din urmă cas, istoricul deşì iubesce eroul, va găsì în firea şi viaţa lui toate perfecţiunile posibile. Fără el, fără eroul în cestiune, cine scie ce s'ar fi ales de naţiunea din sinul căreia el a eşit. Istoricul sufere de se întêmplă sĕ-i spună cine-va că, în cutare sau cutare circumstanţă, eroul seu a pĕcătuit sau că n'a avut toate perfecţiunile posibile.

Victor Cousin studia la finele vieţei sale seculul XVII, nu tot, nici pe jumĕtate, nici în eroii cei mari ai Europei sau a Franciei, nici chiar în ministrii s'au scriitorii timpului, ci numai şi numai în damele din înalta nobilime cari luaseră parte la învălmăşelile Frondei, — lupta nobililor şi parlamentului în contra absolutismului regal, din timpul minorităţii lui Ludovic XIV. Din acest studiu amănunţit au eşit minunatele biografii ale duceselor de Chevreuse şi Longueville.

Ei bine, în aceasta din urmă, pentru care avea un fel de cult, Cousin grămădise, cu probe ce e dreptul, aproape toate perfecţiunile omenesci: frumuseţă incomparabilă, deşteptăciune de mâna ântâi, bogăţiă, maiestate, totul în fine, tot ce constitue idealul ducesei francese din *le Grand Siècle.* Dragostea filosofiei dispăruse din inima lui Cousin în faţa portretului ducesei de Longueville. Lesne deci se poate închipuì durerea bĕtrânului filosof, când un scriitorin îi probă că ducesa de Longueville n'ar fi put rivalisa în ceea ce privesce „formele“ chiar cu femeia cea mai puţin resfăţată de natură. Ducesa de Longueville nu „informată“ fără forme, fără bogăţia sinului!! Cousin nu dormì, nu trăì, nu vĕḑù lumina şi liniscea sufletului până când nu sfărâmà demonstraţiunea aceluia care cutezase sĕ atace perfecţiunea, legile frumosului personificate în ducesa de Longueville.

Tot astfel se întêmplă pretutindeni şi în toate cestiunile, în Francia, în Germania şi în toate ţĕrile. În Germania, bunioară, când un învĕţat a aprofundat, sĕ ḑicem istoria unei universităţi, cetitorul poate fi sigur că aceea universitate este singura în care cugetarea germană şi-a avut adevĕratul seu focar; ear celelalte universităţi, de nu sûnt criticate sau învinovăţite, sûnt tractate cu un fel de uşirinţă care seamănă tare mult a dispreţ şi batjocură.

S'ar crede că e în firea omului, şi în casul de faţă, ori firea scriitorului sĕ fie astfel. Drept acesta cei cari s'au ridicat mai presus de pasiune, sau cei cărora nu le-a fost dat sĕ pătrundă până în adêncul ei o cestiune oare-care, au vĕḑut şi scris că nu e bine sĕ te încreḑi orbesce în omul care nu judecă totul decât dintr'un singur punct de vedere. Louis Blanc nu mi-aduc aminte în ce ocasiune, scria că el se feresce foarte de scriitorii cari nu studiază totdeauna decât una şi aceaşi cestiune, ear Ieronim ḑicea, nu cu puţină dreptate: *timeo hominem unius libri*.

*

Ne am adus tot-deauna aminte de precaţiunea lui Louis Blanc şi de cuvintele învĕţatului sfânt al creştinismului, ori de câte ori am avut plăcerea de a cetì scrierile dlui Louis Léger, profesor de limbele slave la scoala limbelor orientale vorbite din Paris.

Fie în „Istoria literaturelor slave“ fie în călĕtoriile sale, fie în eruditele dări de seamă ce face [illegible] *l'Hist. et de Litt.*, şi aiurea despre operile cari apar asupra slavismului, fie în ultima sa lucrare *La save, le Danube, et le Balkan* d. Léger posedă atât de bine subiectul seu, încât crede — şi se inşeală foarte! — crede, ḑic, că lumina ce-i dă domnia sa numai şi numai din puntul de vedere slav, e de ajuns a lămurì adevĕrata stare a cestiunilor ce tractează.

Cestiunile politice şi literare — (în ultimul seu volum d. Léger face mai mult politică decât eruditiune şi literatură) — cestiunile politice şi literare ale unei ţĕri se leagă pretutindeni cu cestiunile politice si literare ale celor-lalte ţĕri. Cu cele de al doilea învĕţatul sau omul de stat reuşesce a lămurì, a înţelege şi legitima pe cele dântâi. Dacă n'ar fi astfel, partea comparativă, aḑi cea mai importantă, a tuturor sciinţelor n'ar avea cuvênt de a fi. Şi dacă e aşa, dacă în Occidinte, în literatura nu poţi studia, bunioară, pe Dante fără a cunoasce poesia trubadurilor sau pe Corneille fără a fi studiat teatrul spaniol, ear în politică şi diplomaţiă, istoria casei de Valois, fără a scì ce erau pe atunci republicele italiane şi monarchia spaniolă, — ce trebue sĕ fie în Oriente unde, de când s'au aşeḑat popoarele şi otărît naţionalităţile, toate cestiunile sûnt atât de unite, şi atât de încurcate unele într'altale, încât e radicalminte imposibil sĕ agiţi una fără i face sĕ se misce, şi de multe ori sĕ se bată şi char sĕ se cutremure, toate celelalte!

De aceea, ori de câte ori vedem un scriitoriu că studiază numai o cestiune de politică sau de literatură orientală şi trage numai dintrênsa conclusiuni generale, noi de şi admirăm eruditiunea şi elocinţa învĕţatului, nu uităm a repeţì cuvintele pusnicului din Cholcia: *Timeo hominem unius libri.*

*

Când nu are înainte pe eroii studielor sale pe sêrbi, pe bulgari (pe acestia mai cu seamă în ultimul seu volum) pe sloveni şi pe rutheni, chiar d. Léger trebue, privind Orientul, sĕ-şi ḑică: ce impestriţătură de naţionalităţi! şi cât de adênc s'ar înşela cineva când ar susţinè că cutare drept sau cutare avuţiă literară aparţine numai şi numai unuia şi aceluiaş popor.

Când însĕ d. Léger se afundă în studiul elementului slav, atunci se întêmplă ceea ce spuneam mai sus. Învĕţatul vede lumea orientală prin luneta slavă. Greci, turci, români, etc., etc., numai esistă

Inflăcărătura eruditului i-a şters de pe faţa pământului cu aceeaşi putere cu care a înălţat în slăvile ceriului pe cei din tâi.

Noi nu ne plângem că d. Léger nu ne a făcut şi pe noi sĕ simţim plăcerea panegiricelor şi apologielor. Dacă am dorì aceasta, nam avea decât sĕ lăsăm d'o parte studiele dlu Léger şi sĕ luăm pe acele ale d-lui Fligier care, acum vro doi ani, în *Mittheilungen der anthropologischen Geselschaft in Wien*, romanisă radicalminte mai toată peninsula balcanică, ne-am duce în slăvi cu acestea, cum se duc grecii de astăḑi când membri institutului Franciei le vorbesce la ocasiuni solemne ḑicêndule cu emoţiune O! nepoţi ai lui Pericle!

Nu; noi ne plângem că, purceḑênd astfel, cestiunea 'şi perde şirul; că autorul se rătăcesce şi că, în loc de lumină, Apusul va vadea la Rĕsărit, mulţămită unor astfel de intusiaste publicaţiuni un întunerec şi unui chaos şi mai adênc decât cele dinainte.

Las la o parte cele ce dl Léger spune în istoria literaturilor slave în privinţa estremei originalităţi a poesiei şi legendelor bulgare. Dela nimeni n'au împrumutat! dela nimeni nu s'a inspirat! totul e a lor! pare că esclamă dl Léger. Ceea ce revine la a ḑice în al doilea înţeles: toate bogăţiile vecinilor tot din spinarea literaturilor slave sûnt luate. Poate! de şi, la rigoare, cum ḑice poetul:

Rien n'appartient à rien; *tout appartient à tous*;

şi de şi nu vĕd cum şi ce fel:

C'est imiter quelqu'un que de planter des choux.

Constatat numai că până şi Snoava „lunei în puţ" se găsesce la Gand şi la Bruges în Belgia întocmai ca şi la Sistov şi Sofia, şi cu greu mi-aşi esplica cum puternicii, ţanţoşii şi bogaţii negustori flămânḑi o luară bunioară în secolul XIII sau în al XIV dela Bulgarii dunăreni.

Sĕ ḑicem însĕ ca aşa este, şi sĕ trecem la o altă serià de afirmaţiuni ce găsim în ultimul volum al dlui Léger. După câte se pare, învĕţatul aprofundându-şi mai adênc cestiunea a restrêns-o şi mai mult. În loc de a-şi împărţì iubirea între ruteni, sloveni, Serbi şi Bulgari, dl Léger a mărginit-o şi grămădit-o numai asupra acestora din urmă. Pentru moment sau pentru totdeauna, bulgarii sûnt beniaminii dlui Louis Léger. Ei, bulgarii, sûnt meniţi a devenì primul popor din peninsulă, preste un timp cu atât mai scurt cu cât iubirea dlui Léger va cresce din ce în ce mai mult.

Şi cum aceasta? Pentru a ne rĕspunde, dl Léger zidesce o teorie, care justifică tot ce am ḑis până acum în privinţa autorilor inamoraţi de unul şi acelaşi subiect. Principiul fundamental al teoriei eruditului slavisant se numesce principiul *Samovarului civilisator*.

Constantin învingea cu crucea; husiţii, cu pelea lui Ziska făcută tobă (mijloc slav într'adevĕr original de a onora pe un erou); turcii cu steagul verde al lui Mahomet. După dl Léger, bulgarii vor merge din victorià în victorià pe tĕrêmul civilisaţiunei mulţămită samovarului, — înţeles propriu, nu figurat, adecă nevoind sĕ ḑică influinţa rusă, ci samovarul pur şi simplu, cel în care se face ceaiu.

Sêrbii nu-l au, deci sêrbii sûnt condamnaţi a merge, supuşi şi umiliţi, pre urmele bulgarilor.

Nu sûntem în domenul fantasiei. Scriitoriul n'a fost nici doată mai serios ca acum. Teoria samovarului civilisator (piatră filosofală macerată, adecă dospită în ceaiu) e construită de dl Léger cu toată putearea logicei d-niei sale şi vivificată de imensă iubire ce a jurat slavilor, şi în special bulgarilor. Nu învinovăţim pe dl Léger că iubesce pe bulgari; de loc; şi noi iubim frăţesce vecinii de felul sêrbilor şi bulgarilor. Respectăm această imensă iubire a dlui Léger, dar ne permitem a-i constata consecinţele.

În puţine cuvinte, uite noua teorià: samovarul însemnează civilisaţiunea în familià, beai ceai, stai de vorbă, te subţiezi, eşti bun părinte, bun soţ, bun administrator. Familiele alcătuesc statul; cu alte cuvinte, samovarele particulare înlocuesc samovarul general care e Bulgaria. Samovarul fiind civilisaţiunea, urmează deci că Bulgaria ..... A! La Fontaine avea dreptate: *Folles amours font les gens b....!!*

Ori cum ar fi, nimic mai regulat de cât silogismul dlui Léger, de i se admite identitatea samovarului cu civilisaţiunea. Nimic, de asemenea, mai elocinte decât esposiţiunea şi argumentarea teoriei sale. Sêrbul, grecul, turcul, românul fac zîmbre la samovarul bulgarului cântat de dl Léger, şi mai-mai că le vine a sacrifica pe altarul progresului mămăliga, pilaful şi ciorba cu stafide pentru a se supune la o energică cură de ceaiu şi samovar.

E vorba de egemonia balcanică! e vorba de civilisaţiune! şi ori cât de puţin capabile fie, în comparaţiune cu bulgarii dlui Léger, celelalte popoară orientale, tot le place şi lor, măcar de departe a se trudì niţel pentru civilisaţiune.

*

Glumeţ şi trist lucru! — Glumeţ, căci nu estei rĕu, din punctul de vedere al varietăţii, ca civilisaţiunea sĕ mai apară şi din ceainic ear nu tot mereu din geniu şi muncă; dar trist şi foarte trist, căci e vorba de popoară tinere în cari pasiunile colcâie cu putere; cari cred tot ce li se spune de cei deştepţi ai Apusului; cari pun viţă şi pretind îndată, cu strigăte şi ameninţări sĕ-i bea vinul, de oare-ce oameni cu sciinţa d lui Léger îi asigură că nimic mai uşor decât „a pune viţă şi a bea vin", — A! dl Léger poate sĕ se mândrească; opera i-a apărut la timp. Panbulgarismul, care n'are nimic a face cu panslavismul, e în ferbere peste Dunăre. În pressă şi prin întruniri se agită cestiunea rumeliotă. Fiind dat, ḑice-vor în faţa Europei oratorii şi publicistii anexionişti, fiind dat şi demonstrat că, numai în câţi-va ani, noi am făcut minuni... mulţămită ustensilei d-lui Léger, pentru ce oare n'am transporta şi în Rumelia samovarul — egida civilisaţiunei orientale? Umanitatea, înaltele principie de drept şi de lumina vor câştiga adênc prin această simplă mutare a paladiului bulgar.

Şi pe când dl Léger fericeră pe Bulgari cu „instrumentul necesar" pentru câştigarea egemoniei balcanice, alţi scriitori francesi înfierbântă pe grec si-i fac de ḑice că d Constantin Cunis la banchetul dat de „Revista lumei latine": „aduceţi-ve aminte, domnii mei, că cestiunea Orientului cere imperios o soluţiune; sûnt milioane şi milioane de greci cari tind braţele spre patria-mumă, arătând Europei inprescriptibilele lor drepturi".

Ear scriitorii vienesi, aliutând cu amor pe Sêrbi, le arată un gentil *Drany nach Süd*, în linie obligă spre Orient, ca sĕ nu se jicnească posesiunile Imperiului despre Apus.

Bulgari, greci, sêrbi! Ori unii ori câteşi trei?!

Nască zorbaua, vreau sĕ ḑic conflictul şi sûntem siguri că vom vedea pe aceiaşi scriitori acusând cu indignaţiune barbarele nedomesticitele, sĕlbatecele populaţiuni balcanice, cari turbură pacea Europei, pricinuesc certe între marile puteri, împedică negoţul, vatămă interesele generale, sguduie temeliele fericirii popoarelor, opresc în loc progresul.

Şi în toate acestea cine e de vină? Şi cum rĕmâne cu samovarul?

Cu atât mai rĕu pentru fapte, ḑicea Fichte când vedea că deducţiunile sale transcendentale nu se potrivesc cu realitatea faptelor! — Cu atât mai rĕu ḑic învĕţaţaţii publiciştii apuseni, cu atât mai rĕu pentru popoarele orientale, dacă eruditele noastre soluţiuni — *à la samovar!* — nu se potrivesc cu starea lucrurilor din peninsula balcanică.

După „Romanul". *Gion.*

Varietăţi.

* (Concert). În Blaş va avea loc un concert Mercuri în 11 Iunie st. n. 1884 în sala hotelului „Naţional" dat de profesorul de cânt Dl G. Dima, cu binevoitorul concurs al domnului profesor Augustin Unguru şi al domnului măestru de capelă din Sibiiu W. Heller.

Programa:

1. Dima G. *a*) Meḑul nopţii } Concertantul.
b) Ciobanul

2. Alard D. Fantasie de concert pour violon sur l'opera „Faust" de Ch. Gounod. (D. A. Unguru.)

3. *a*) Humpel W. Nor de vijelie. } Concertantul.
b) Cavadia G. Unde eşti.

4. Chopin F. Baladă pentru piano [G-moll]. (Dl W. Heller.)

5. Dima G. *a*) Stelele. } Concertantul.
b) Seguidilă.

6. Unguru A. Potpouri românesc pentrn flaută. (Dl. A. Unguru).

7. *a*) Holstein F. de Sorioara.. } Concertantul.
b) Schuman R. Grenadirii.

Începutul la 7½ oare seara.

* (Convocare). În urma decisiunei conferenţei alegătorilor români a cercului electorale Orĕştiă, ţinută la 12 Aprilie a. c. esci cu toată onoarea învitat, a lua parte la o conferinţă, carea se va ţinea **la 10 Juniu 1884 st. n. la 2 oare după ameaḑi în Orĕştiă în otelul „Stefan Széchenу".**

Programa conferinţei:

1. Constituirea conferinţei electorale.
2. Raportul celor 2 delegaţi despre decisiunile conferinţei partidului naţionale a tuturor românilor ţinută la Sibiiu în 1 2 şi 3 Iniu 1884.
3. Desbaterea altor propuneri faţă de alegerea de deputat, care se va efeptuì în 13 l. c.

Orĕştiă la 3 Iuniu 1884.

Comitetul electoral.

* (Convocare!) Domnii învĕţători din protopresbiteratul Sighişoarei, ca membri ai reuniunei districtuale sûnt invitaţi prin aceasta a se presenta la a II-a şedinţă a despărţemântului, care se va ţinea Duminecă la 3/15 Iunie a. c. la 10 oare a. m. în localul scoalei române din Sighişoara.

Obiectele de pertactare vor fi:

1. Cultura şi folosul stupăritului.
2. O dare de seamă asupra avantagielor celor trei „Abecedare" românesci introduse în scoalele noastre poporale.
3. Foloasele bunei educaţiuni, şi datorinţele părinţilor faţă de crescerea fiilor lor.
4. Incassarea tacselor dela membri.
5. Curenţii.

Sighişoara în 20 Maiu 1884.

Ioan Muntean, preşedinte. *Ioan Berescu*, notariu.

* (Himen). Clericul absolut şi alesul de paroch în Someşul-rece Nicolau Stănescu, şi-a sĕrbat Joi în 24 Maiu a. c. cununia cu Domnişoara Rosalia Teotelecan, fiica reposatului paroch din Someşul rece.

* (Maial.) Scoalele elementare române greco-orientale, de băieţi şi de fetiţe, din Sibiiu, vor sĕrba maialul lor *Luni, a doua ḑi de Rosale* (28 Maiu 9 Iuniu) în Dumbrava cetăţei. Plecarea la 7 oare dimineaţa. Fiind timpul nefavoritoriu, serbarea se amână pe Dumineca 3/15 Iuniu.

* (Maial). Primim din Sĕlişte următoarea învitare: Pompierii voluntari din Sĕlişte ve învită cu distinsă onoare la *Maialul*, ce-l vor arangia pe ḑiua de 28 Maiu (9 Iunie) 1884, în pădurea „*Bĕrcul roşu*" lângă Săcel.

Începutul petrecerei va fi la 11 oare a. m.

Preţul întrării la locul arangiat de joc va fi 50 cr. de familie; familiile pompierilor vor plăti numai câte 20 cr.

Daruri făcute peste acest preţ le va primi Reuniunea cu deosebită recunoscinţă.

Venitul curat trece în fondul pompierilor din Sĕlişte.

De va fi ḑiua de sus ploioasă se va amâna ţinerea acestui maial printr'o vestire deosebită pe una din Duminecile viitoare.

Sĕlişte, 22 Maiu (3 Iunie 1883.

Comitetul arangiatoriu.

* (Maial). În 13/25 Maiu a. c. s'a ţinut în Sighişoara maialul românesc arangiat din partea junimei inteliginte române din Sighişoara în dumbrava „Sichenberg". Fiind timpul foarte favorabil, a participat afară de poporul şi inteliginţa română din Sighişoara un numĕr însemnat al inteliginţei române din jur, ba chiar şi din depărtare.

Pre lângă publicul român a mai asistat şi participat şi un numĕr considerabil de inteliginţă germână şi magiară din loc, — cari toţi priveau cu plăcere lă tactica armonie şi la buna ordine a petrecerei susţinută prin înţeleapta conducere a arangerilor. Petrecerea a fost tare animată şi a durat până la 9 oare seara, când apoi cu toţii s'au depărtat deplin mulţămiţi şi încântaţi de frumoasa petrecere a maialului.

(Mulţămită publică). Subsemnatul comitet îşi ţine de datorinţă sântă şi plăcută a-şi esprima mulţămita sa profundă acelor Domni marinimoşi, cari au binevoit a ne oferì sucursul lor nobil, pentru edificarea scoalei gr. or. rom, din loc, şi anume:

Ilustritatea Sa Dl Nicolau Popea archimandrit 5 fl., dnii Dr. Ilarion Puşcariu protosincel 2 fl., Nicanor Frateşiu secr. cons. 25 fl., Moise Lazar protopresbiter asesor 2 fl, Constantin Stezar capitan pens. asesor 1 fl., Eugen Brote asesor 1 fl., Anania Trombiţaş asesor 2 fl., Elia Măcelariu consiliar pens. 1 fl., Zacharia Boiu protopresbiter asesor 1 fl., Petru Ionaş asesor cons. în Oradea mare 2 fl., Nicolau Mermezan paroch 1 fl., George Foraş învĕţătoriu 1 fl.

Hondol 2 Iunin 1884.

Comitetul parochial gr. or.

* (Economic). Publicând în numĕrul 56 al ḑiarului nostru corespondenţa despre catastrofa elementară în Mateiaş şi Racoşul inferior, am reflectat lă institutele de asigurare contra acestor catastrofe.

După cum ni se scrie cu privire la acest obiect, în numitele comune sĕmănăturile n'au fost asigurate şi astfel bieţii oameni au remas fără nici o speranţă şi ajutoriu.

Se ḑice că causa neasigurărei este sĕrăcia. Recunoascem că poporul nostru este sĕrac, însĕ atat de serac tot nu este, ca fiind reflectat la avantagiele împreunate cu asigurarea sĕ nu priceapă aceste avantagie.

Preoţii, învĕţătorii şi oamenii cu carte de pe la sate 'şi vor câştiga mari merite dacă ar capacita pre poporul nostru în sensul acesta.

* (Dela polul nord). Un călătoriu s'a intors acum de curênd la Montreal (Canada) după o ședere de șease-spre-ḑece zile în nordul Aleskei lângă strâmtoarea Bering, unde era funcționar într'o casă ce se ocupa cu comerciul blănilor pe lacul Jonkan. El este cel dintâiu american sau Canadian, care a sosit acolo după ce Aleska a fost vêndută statelor Unite de către Rusia. Vorbesce foarte bine limba Eschimoșilor precum și mai multe alte dialecte indiane de cari se servă locuitorii din regimele aretice și dă amĕnunte interesante despre țeară în general.

In luna lui Decembre temperatura este în termin de mijloc de 63 grade sub zero. Earna ține aproape opt luni. În cele dintâiu patru luni de vară, timpul este foarte frumos; singurul inconvenient este flagelul muscelor cari întunecă aerul în timpul ḑilei, ce in acele părți este de multe luni.

Rațele, găscele, berḑele etc. sosesc pela finele lunii lui Aprilie și depun milioane de ouă în insule.

În interiorul țĕrii se mai găsesc asemenea cerbi, urși negri, urși cenușii, urși albi, în riurile cele mai mici se găsesc păstravi, în riurile cele mari se pescuesc somni.

Cânii eschimoși, cari sûnt dobitoacele întrebuințate a trage la ham, se nutresc în general cu pesci uscați.

* (Un elefant hoț). Intre Siam și Porcelona era odată un elefant hoț de drum mare, se aruncă pre trecĕtori, îi despoia și tot ce fura dela dênșii ducea într'o pesceră, unde erau toate rênduite în bună ordine. Un comerciant Cochinchinez fu într'o ḑi prins și trântit jos de acel elefant, care în loc sĕ-i facă rĕu arătă piciorul zbierând. Călĕtorul nu-și perdu curagiul, se uită la picior și smulse un gimpe mare. Elefantul începu odată sĕ-l mângăe, îl luă cu trompa, îl puse pe spate, îl duse la pescerea lui, îi arătă comoara și pe urma plecă. Neguțătoriul făcu un raport magistraților din Porcelona și ei îi adjudecară o parte din ce era în pesceră. Restul fu înapoiat celor care 'și cunoscură avutul.

* (Întrebuințarea porumbilor ca postă). În Belgia tinerii mergând la recrutare iau cu sine fie-care câte un porumbel. Tinerii înrolați acață un bilet cu numĕrul regimentului, la care au fost înrolați și dau drumul porumbeilor — cari se întorc acasă. Astfel părinții află de vreme scirea dacă fii lor sûnt înrolați sau ba. Cei neinrolați eliberează porumbii fără bilet.

* (Copilași de cauciuc, cari țipă). America este țara invențiunilor celor mai ciudate. O casă din New-Yorck a inventat o jucărie întrebuințată de călĕtorii cari vor se stea singuri în vagon.

Acesti copilași făcuți de cauciuc, se vênd cu prețuri diferite, variând între 10, 40, 50 și 52 de franci după cum voiesce sĕ aibă cineva unul care sĕ strige mai tare cu o voce înțĕpătoare, gemete violente, bociri nesuferite etc. etc.

Aceste strigăte particulare îndată ce se apasă pe pântecele acestor falsi copilași, i-i asigură călĕtoriului egoist și inamic de ori ce tovareșie, singurătatea și liniscea în vagonul seu.

* (O mistificare. În Aprilie s'a deschis espozițiunea universală dela Turin, la care iau parte se înțelege o mulțime de esposanți italiani și strein. În sĕptămâna trecută vre o 30—40 dintre acestia au căpătat invitări la masa Curții Regale și a doua ḑi un șir lung de birje se opreau în fața palatului regal, din care eșeau esposanții în frac, clac și lac, unul mai grozav decât altul. Carele fu însĕ mirarea când aflară că biletele de învitare erau toate falsificate de vre un individ, ce a dorit sĕ-i facă pe toți caraghiosi. Rușinați și cu dorul rĕsbunării în inimă se depărtară toți sĕ-și ia masa regească pe la casele, sau otelurile lor.

Conspectul operațiunilor Institutului de credit și de economii „Albina“ în Sibiiu în luna Maiu 1884.

Intrate.	fl. cr
Numerariu din 30 Aprilie a. c.	38,710.37
Depuneri	101,900.42
Cambii rescumpĕrate	246,337.03
Împrumuturi hipotecare și alte împrumuturi	50,899.64
Interese și provisiuni	14,015.25
Fondul de pensiuni	44.75
Monetă	87,664.29
Efecte	11,474.87
Conturi curente	54,836.91
Diverse	1,214.71
	fl. 607,098.24

Eșite.	fl. cr.
Depuneri	131,555.61
Cambii escomptate	257,021.23
Împrumuturi hipotecare și alte împrumuturi	50,638.—
Interese pentru depuneri	1,405.89
Competențe de stat	1,391.56
Salarie și spese	2,618.35
Monetă	59,818.65
Conturi curente	66,282.38
Diverse	1,182.47
Saldo în numerariu cu 31 Maiu 1884	35,184.10
	fl. 607,098.24

Sibiiu în 31 Maiu 1884.

Visarion Roman, director esecutiv.

Iosif Lissai, comptabil

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câți sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) și de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea ntreagă, recunoscut de cele mai înalte autorități medicinice, așa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul și mulți și vor dobêndì sănătatea, deși au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toți cei ce sufer de nervi vor afla locuință linistită, cei lipsiți de mijloace vor fi considerați; cum am înțeles din isvor sigur, prețurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament și prin corespondență, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm. că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Nr. 2304 B. [744] 1—3.

Concurs.

Cu încuviințarea inaltului ministru reg. ung. de justiție dto 10 Maiu a. c. Nr. 16,930 instituindu-se și sistemisându-se un post de spiritual la institutul corecțional din Aiud (N. Enyed) pentru deținuții de religiunea gr. or. a căror numĕr se urcă de present la cifra de 159, pe lângă un salariu anual de 700 fl. și 120 fl. bani de cuartir cu totul așadară 820 fl., prin aceasta se publică concurs pentru acest post cu termin *de 30 ḑile dela datul primei publicări* în ḑiariul nostru „Telegraful Român.“

Datorințele impreunate cu oficiul preotului greco-oriental la susnumitul institut se cuprind în următoarele:

Dumineca și în sĕrbători înainte de ameaḑi servițiul divin și cuvêntare după ameaḑi instrucțiune morală sau altă disertațiune folositoare.

Douĕ oare pe sĕptămână catechisațiune, 10—14 oare scoală și în fine 5—10 oare pe sĕptĕmână instrucțiune morală.

Dela concurenți se recer următoarele condițiuni, cari sunt a se documenta prin atestate autentice așternute în toată regula în original și anume:

1. Că sûnt preoți români de religiunea greco-orientală.
2. Că cunosc cu desevêrșire pelângă limba română și limba maghiară.

Preoții călugări, celibi sau vĕduvi fără familiă după etate mai tineri vor avea preferință.

Preoții sau candidații de preoție, cari vor reflecta la acest post vor avè în terminul prefipt a-și așterne concursele lor instruite în regulă cu documentele de lipsă la consistoriul archidiecesan.

Din ședința consistoriului archidiecesan gr. or. ținută în Sibiiu la 15 Maiu 1884.

Nicolau Popea m. p.
archimandrit și vicariu archiepiscopesc.

Infallibil.

Retrimitem banii primiți tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu același efect la **căpățina goală** (pleșugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** și la **încăruntire.** După întrebuințare mai deasă garantăm succesul. Espediția în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn. **„Roborantium“** s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** și la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia C. Bugarsky. *Bucuresci:* Rud. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta*: Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeș:* M. Vlad, farmacist. *Lugoș:* L. Vértes, farmacist. *Timișoara:* Stefan Tárczay, farmacist. *Verșeț:* Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale pentru frumsețĕ din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase și albe la trup,** depărtează petele de piele și de vĕrsat. — Prețul 85 cr. [713] 8

„Bouquet du Serail de Grolich.“ parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuința și ca presente. Prețul fl. 1.50.

Nu este înșelătorie.

Neîncungiurat de lipsă la economia de vite.

Pravuri de Transilvania pentru cai și vite cornute.

Pregătite din cele mai aprobate mijloace de casă, corespunḑĕtoare relațiunilor noastre economice și pusețiunei țĕrei noastre, cari atât ca mijloc de cură, cât și ca mijloc preservativ nu ar trebuì sĕ lipsească la nici un econom adevĕrat.

Pentru cai.

Contra ciumei, șoreceilor și altor boale periculoase, precum: catarhoea organelor de respirațiune, catarhoea de stomach, nemistuire, colică, tusă, marasma (Abmagerung) preste tot, contra celor mai deciḑĕtoare boale; mai departe servesc pravurile acestea la cal spre crescerea frumoasă și l susțin sănĕtos și înfocat.

Pentru vite cornute.

Contra deosebitelor aprinderi și alte boale, precum: flatulentia și colică, mai departe la vaci, dacă dau lapte puțin și slab, contra marasmei (Abmagerung) contra apetitului perdut și cu deosebire la vitele de îngrășat.

1 pac. à $^{1}/_{4}$ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à $^{1}/_{2}$ Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru oi.

Un obiect neăpĕrat de lipsă în economia rațională de oi, preparat din cele mai aprobate și practice mijloace de casă, cel mai bun mijloc de cură și preservativ contra boalelor epidemice, cari domnesc mai adese ori, precum: Genuriu vermele de plămênă (Lungenwurm), călbează, clorosea (Anaemie Bleichsucht), tusă, diarhoea, bubat (vĕrsat) mai departe restitue apetitul perdut și vindecă toate boalele de stomach și a organelor din läuntru ș. a. m.

1 pac. à $^{1}/_{4}$ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à $^{1}/_{2}$ Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru rîmători.

Cel mai aprobat mijloc de cură pentru rîmători. Curează diarhoea, colica, branca, precum și feliurite aprinderi. — E de mare folos și pentru rîmătorii de îngrășat, fiind-că face apetit și tot odată și îngrașă.

1 pac. à $^{1}/_{4}$ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à $^{1}/_{2}$ Kilo 60 cr. v. a.

[708] 3—10

Depositul principal de espedițiune la
Albert Wachsmann,
apotecar în Borgo-Brund. (Transilvania).

Mai departe în deposit: în **Sibiiu, Cluj** și **Sighișoara** la J. B. Misselbacher sen., în **Brașov** la J. L. & A. Hesshaimer, în **Bistrița** la A. Kollmann.

Esaminați și păstrați ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite și probate prin documente dela autorități medicale și folosite cu bun succes de mulți privați:

Sucul de mușchiu al Drului **Miller** are un efect neașteptat la tuse, răgușală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respirațiune. În borcane pentru copii și oameni mari. Prețul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile și convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée și umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esențial mistuirea. Acest escelent remediu sĕ nu lipsească din nici o casă țĕrănească. Prețul pentru $^{1}/_{1}$ Flacon **1 fl. 50 cr.,** pentru $^{1}/_{2}$ Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sĕu la petele, ce es vara pe pele, la înroșire, peste tot la ori-ce necurățire a feței. Succesul e sigur după o întrebuințare regulată. Prețul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ți face în scurt timp mânile albe, delicate și moi. Și pentru coloarea feții încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături și îngroșeri de piele. Prețul unei sticluțe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuințare și un penel **60 cr.** [706] 8—16

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger; în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele și băcăniile mai mari din Ungaria și Transilvania, precum și la depositul central de espediție, J. de Miller, farmacist, Brașov. (Transilvania).

Demn de atențiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ȘI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 26

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 62 Sibiiu, Joi 31 Maiu (12 Iuniu) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr.. — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Pârgă jurnalistică.

I.

In fie-care pătură din societatea omenească, fie în stat, fie în biserică, sau pe alte terene, după gradul de cultură dominează un spirit general, care caracteriseazâ societatea. Acest spirit cresce, sau mai bine ȡis se desvoaltă din straturi mai mici din treaptă în treaptă, până ce se generaliseazâ. El în embrionul seu se arată mai ântâi ca idei și convingeri particulare, cari prin forța logicei și a moralei se impun gradatim la grupe de oameni, până ce penetreazâ o societate întreagă. Omului i este dată nisuința, ca ceea ce cunoasce de bun sĕ propage și între alții. Nisuința aceasta în escesul ei de multe ori a dus la netoleranță și fanatism. Astfeliu din istorie aflăm că popoare barbare și semibarbare au propagat ideile lor religioase cu arma.

Lumea modernă civilisată numai arareori mai este astăȡi bêntuită de aceste flagele ale timpurilor trecute. Ea dispune astăȡi de mijloace intelectuale pentru propagarea ideilor, ce le află și crede de bune. Între aceste mijloace locul prim îl ocupă pressa sau mai special ȡis ȡiaristica. Ea este putere în statele moderne și lumea se folosesce de ea. Cum?

Un grup de oameni e pătruns de anumite idei bune; el voiesce ca și alții sĕ le cuprindă și pătrundă, căci numai prin generalisarea lor poate sĕ le traducă în practică, și sĕ devină ceva folositoriu pentru omenime. Acel grup își înființează un ȡiariu, alt grup altul, și așa mai departe. Și fiindcă viața spirituală a oamenilor are multe direcțiuni, și pe lângă aceea la un curent de idei se ivesc modificări mai esențiale și mai neesențiale, de aici urmează ramificarea grupelor în grupe mai mici, care aspireazâ a câștiga adepți. De aici și numĕrul cel însemnat de ȡiare în lumea civilisată de aȡi.

Constatând odată acest adevĕr, urmăm mai departe a constata al doilea adevĕr.

Ori ce ȡiariu, când se înființează, pentru ca sĕ aibă trecere, trebue sĕ aibă un titlu de esistență, va se ȡică, sĕ umple o lipsă simțită. Aceasta este când o ideiă nouă și salvatorie, rĕmâne ascunsă și îngropată, și cel ce o a conceput, se simte apăsat pe inimă, ca și cel din scriptură, care a îngropat talantul seu, — pe câtă vreme el nu contribue la propagarea și susținerea cu argumente a ideei sale, sau când observă că o asemenea ideiă, fiind ea susținută de alții ear prin ȡiare, are trebuință de sprigінire.

Pogorîndune acuma cu aceste premerse în vieața poporului nostru român, și aplicând cele de mai sus la ȡiaristica română, constatâm că la noi două curente politice preocupă pressa română, care astăȡi poartă numele de „activitate“ și „passivitate“.

Cea dintâi dela început până la înființarea „Viitoriului“ cu redacțiunea în Budapesta, a fost representată prin ȡiariul „Telegraful Român“. Cea din urmă prin „Gazeta Transilvaniei,“ „Observatoriul“ și „Luminătoriul,“ mai pre urmă și prin „Tribuna.“ Trecênd preste titlul de esistență la ȡiarele mai vechi, am încercat a afla îndreptățirea la înființare sau titlul de esistență la cele două ȡiare mai de curênd create, adecă a „Viitoriului“ și a „Tribunei“. Despre „Viitoriul“ am venit la convingerea, că înființarea lui a fost provocată ca necesitate pentru acel grup de români, cari nici când nu s'au putut împăca cu „pasivitatea“ în acel interval de timp, când ȡiariul „Telegraful Rom.“ prin o licențіe poetică a fostului redactor deviase dela programul seu.

Cercetând titlul de esistență al ȡiariului „Tribuna,“ lucrul din mai multe puncte de vedere fiind tare complicat, cu anevoie poate omul ajunge la un resultat, fără un studiu mai aprofondat.

Sĕ cercam a-l face.

II.

ȡiarul „Tribuna“ încă în numĕrul I de probă în adresa de program cătră publicul român se pronunciă astfeliu: *„Ea („Tribuna“) va fi organul curentelor politice, va lămurì și va motiva dorințele majorității concetățenilor nostri români, și va susținea pre aceia dintre oamenii nostri politici, cari primind inspirațiunile lor din sentimentul public al românilor, vor fi scint sĕ-și câștige o popularitate covêrșitoare.“*

Comparând acest enunciat prin care „Tribuna“ în modestia ei renunciă la ori ce ideiă propriă, ce o ar avè, sau ar trebuì sĕ o aibă, cu postulatele, ce le-am făcut mai sus în deobște dela un ȡiariu când se înființează, respunsul la întrebarea ce ni o am pus, s'ar părea ușor de aflat. Cu toate acestea sĕ nu grăbim cu judecata noastră până nu vom atinge și alte împregiurări, sub cari s'au zămislit „Tribuna.“

Așa dar una la mână.

Tribuna nu vrea se dea ea cuiva o direcțiune norocoasă, ci ea voiesce a primì direcțiune dela curentul popular. Ea dară nu ne promite a contribuì și ea la un curent popular bun și fericitor pentru națiune, ci ea se va duce după acel curent și fiind rĕu, numai dacă aceia, cari sprigінesc acel curent *„vor fi sciut se-și câștige o popularitate covêrșitoare“*. Cu alte cuvinte bărbații dela „Tribuna“ numai din întêmplare sûnt astăȡi passivisti, căci curentul este așa. Ei însĕ ar potea în același moment fi tot așa de buni activisti sau chiar și guvernamentali, numai dacă curentul ar fi fost de așa. Nu mergem mai departe în urmărirea consecuențelor, căci absurdul se vede deja destul.

Căci — ȡice mai departe „Tribuna“ în dĕsfășurarea programului ei — oamenii nostri politici lipsiți, cu totîi de relațiuni puternice, nu pot sĕ aibă prin ei înșiși nici valoare în lupta pentru stabilirea ecuilibrului în viața publică a patriei noastre; numĕrul e temelia valoarei noastre politice și numai aceia dintre oamenii nostri politici, cari au acest numĕr în dosul lor, pot dacă vor sĕ se impue, și sĕ i fie prin aceasta de folos atât patriei, cât și națiunei noastre îndeosebi.

Sĕ vedem adevĕrurile aceste ce aplicare și însemnătate pot avea în împregiurările de față ale românilor!

Nimenea, care cunoasce bine cele ce s'au petrecut între noi, nu va nega, că curentul passivitâții între românii din Transilvania de 18 ani încoace a fost cel mai puternic. El a dominat situațiunea tot așa de bine în trecutul proaspet, când și acționarii ȡiariului „Tribuna“ erau după ținuta lor politică activisti. Acest curent este astăȡi tot așa de tare ca și mai înainte. Partida activistică, care și-a luat isvodul dela Marele metropolit Andreiu, a dus o vieață foarte modestă, într'atâta modestă, încât, de câte ori se făceau alegeri la dietă după câte trei ani, striga și ea în pustiu că doară doară odată va fi și ea ascultată. Ea totdeauna cu argumente voia sĕ câștige teren. Nu putea? Se retrăgea în tăcere și lăsa partida passivistică sĕ și vecuească veacul. Ea, avênd numĕrul în dosul ei putea, dacă voia sĕ se impue, și sĕ fie prin aceasta de folos patriei cât și națiunei noastre în deosebi.

Așa a fost pe timpul, când s'au adunat românii la Mercurea în anul 1869 așa a fost, când sau adunat la Alba Iulia în 1872, la Sibiiu în anii 1875, 1878, 1881 și 1884. Partida pasivistică a avut în servițiul seu toate ȡiarele române din patrie afară ȡe „Telegraful Român“ și „Viitoriul.“ Curentul dară era da ajuns sprigінit, și nu se simțea lipsa unui ȡiariu, care se sprigіnească același curent.

(Va urma.)

Sibiiu, 28 Maiu 1884.

În lumea materialistică de aȡi fie-cine se ocupă cu ale sale. Astfel stând lucrul, și noi ne vom mărginì la ale noastre interne.

De 18 ani aproape situațiunea noastră e bine precisată. Spre ajungerea unui scop, noi ca națiune am umblat pre 2 căi. În 18 ani divirgența în cele politice a rĕmas numai divirgență în cele politice, și noi între noi eram români și frați cu inima deschisă.

Ca oameni civilisați publicistii nostri de până acuma au remas pe teren politic, și combaterea, deși era amărîtă de multe ori, nu învenina viața socială, căci publicistii de odinioară ca oameni onesti erau conduși de credința, că contrarii lor politici sunt și ei oameni onesti.

De astfeliu de principii condusă pressa noastră s'a ferit de a arunca neghina în viața noastră socială.

Amărîți până în adâncul sufletului în lupta de condeiu pentru principiele noastre politice în viața socială aflam repaos și ne cădea bine că putem privì ca frați unii la alții, lăsând ca propria credință sĕ mântue pe fie-cine.

Așa era până acuma. Și noi scim ce bine era până acuma, fiind că era așa, și nu altcum.

Situațiunea însĕ s'a schimbat. S'au sculat noi publicisti cu altă scoală, cu alte năravuri, idei și credințe. Devisa lor este nimicirea totală a contrarilor lor politici. Aceasta ni s'a spus la începutul activitâții lor politice aici la noi, și de atunci încoace până în momentul, când scriem aceste rênduri.

Sĕ chiarificăm situațiunea. Publicistii nostri mai noi sûnt conduși de credința, că e lucru nobil, folositoriu, reclamat de împregiurările date, ca adversarii politici sĕ fie nimiciți cu o lovitură — cum s'ar ȡice. De aceia ei în credința lor au ȡis: „Sĕ facem cură radicală, sĕ i escomunicăm din sinul națiunei noastre.“

Suntem în curat. Stimăm credința confraților nostri. Mergem și mai departe. Dacă ei cred că aceasta este adevĕrata cale, pe care mergênd vor fericì națiunea, care le-a mai rĕmas după făcuta escomunicare, noi cu inima liniștită le ȡicem: „Inainte cu Dumneȡeu.“

Avem deci în situațiunea actuală sub coroana Sântului Stefau două națiuni române după conceptele Sântului Trifon dela „Tribuna:“ Națiunea română neescomunicată, și națiunea română escomunicată.

Și noi pretindem ca o bullă specială sĕ vină și sĕ înregistreze numele tuturor escomunicaților, ca credincioșii rĕmași în credința passivitâții sĕ scie de cine au sĕ se ferească.

Ne trebue deci o nouă conscripție după escomunicați și neescomunicați și în urma acesteia aplicarea cu stricteția a tuturor canoanelor privitoare la cei escomunicați.

Cu chipul acesta vom face dorita cură radicală după tipicul Psalmului: „Miluescemĕ Doamne, că au ajuns ape până la sufletul meu“.

Sĕ nu ni se ia în glumă cele scrise până acuma. Este preste putință altă procedere. Dacă am ajuns odată la absolutismul evului mediu, trebuie sĕ avem curagiul a esecuta toate prescrisele procedurei de escomunicare: Sĕ despărțim pre bărbat de muiere, pre tată de fiu, pre frate de frate, sĕ introducem investigațiunea cu toate scenele ei. Proba de foc și apă, cu un cuvênt revoluția socială.

Și toate acestea pentru ce?

Pentru ca oameni întruniți în un partid sĕ secere aplausele publicului și ȡiarul intemeiat de ei sĕ castige noi abonanți.

Nu scim încât planul acesta a trecut prin consiliul oamenilor din partid, și încât nu. La tot casul lucrul trebue sĕ-l luăm serios, și sĕ ne așteptăm și la mai mari basaconii.

Dupa escomunicare urmează resboiul civil, noi 'l putem numì național — între români și români, ca apoi sĕ fim aplaudați sau fluerați, cu abonanți noi în active și vechi în passive.

Și toate acestea din convingerea cea mai firmă că: vom fi aplaudați și vom câștiga abonanți noi.

Aceasta este situațiunea actuală. Fie care român o scie, căci ea nu se manifestează, ci fiecare o simte.

Le-am ȡis acestea cu toată seriositatea, respectând convingerile oamenilor. Le-am ȡis numai și numai spre a caracterisa situațiunea nouă creată prin escomunicarea dela 25 Maiu 1884.

Cu altă ocasiune poate vom reflecta la zelul neofiților și a posițiunei lor față cu vechii credincioși ai principiilor de abstinență la alegerile dietale.

Revista politică.

Sûntem în ajunul alegerilor și cu inima liniscită putem constata, cà agitațiunile au ajuns la un grad necunoscut încă în statul nostru.

Partidele desvoaltă activitatea cea mai încordată și bieții alegĕtori 'și sparg capetele. Resultatul va fi că pe timpul alegerilor oamenii 'și sparg capetele ei între sine, ca apoi după alegeri — fie Tisza — fie Appony la putere — sĕ vină esecutorul de dare cu ciomagul pe pelea alegĕtorilor.

Cu privire la fiitoarele alegeri nu avem multe de ḑis. Românii ungureni pretutindenea și au pus candidați. La Arad românii au candidat deputați guvernamentali cu programa dela Sibiiu.

Sêrbii ca oameni mai practici au decis întrare în parlament și conferența de Marția trecută din Panciova a decis, a merge cu partida guvernamentală.

Se vede că sêrbii voesc sĕ documenteze că s'au emancipat de sub proverbiul: „cal verde....“

Dieta Croației lucră la votarea rĕspunsului de adresă. Gravaminele Croaților sûnt accentuate cu multă resoluție și modul drastic de espunere al lui Dr. David Starcevici încă nu rĕmâne fără resunet.

Vătămarea autonomiei țĕrei de către guvernul Ungariei este punctul principal al desbaterilor, și aproape toți vorbitorii accentuează pericolul, de care e amenințată această autonomie.

În cele din urmă ne trezim cu rĕsboiu în spate. Drăguța de Serbie a căpătat voie de ceartă. Sub cuvêntul că refugiații sêrbi sub conducerea fostului metropolit Mihail plănuesc revoluție contra dinastiei actuale a pretins alungarea lor din valea Timoc și supravegherea mai cu stricteția.

Bulgaria nu s'a supus poruncilor Serbiei, și aceasta și-a revocat agentul seu din Tirnova.

Ce va mai urma, vom vedea. Dintr'altele ḑiarele europene susțin unisono, că Serbia s'a imflat în pene numai ca sĕ dea lumei ocasiune a mai vorbì de ea.

Politica mare stagnează căci afară de ortodocsi toată lumea europeană este în postul Sântului Petru.

O întrebare colegială.

Ḑiarul din Budapesta „Viitorul“ în Nr. 63 din 26 Maiu (7 Iuniu) a. c. aduce o corespondență din Brașov, care între altele cuprinde și următoriul passagiu:

Spre norocire mai toate bisericele și corporațiunile românesci au avut tactul, sĕ nu și angagieze organele sale oficioase la o demonstrațiune, care poate sĕ le atragă urgia, — numai Sibienii n'au preîngrigit, ca persoanele lor oficioase sĕ nu pâșească așa pre față și cu atât eclat, ca sĕ pericliteze instituțiunile, pe cari sûnt datoare a le scutì cu toată conscientiositatea.

O disciplină, disciplină! Unde ai remas? Unde mai esci?!

Cetim „Viitorul“ cu mare atențiune și cuscria proverbială predicată de contrarii nostri politici neîndreptățesce și la afecțiune.

Ca oameni simpli noi și resonăm. Mult am resonat și asupra citatului passagiu din „Viitorul“ și n'am venit la nici un resultat.

Întrebăm deci pe frații dela „Viitorul“ sĕ ne spună:

1. Cum, când, și încât și-a angagiat Sibienii persoanele lor oficioase la provocata demonstrațiune.

2. Ce noțiuni au frații dela „Viitorul“ despre „*disciplina*“ bisericei noastre în ce privesce caracterul și ținuta politică a oamenilor nostri bisericani.

3. Care este canonul aplicabil în casul concret.

Vom primì oare respuns dela frații din Budapesta?? *Red. „Tel. Rom.“*

Programul

domnului Dr Păcurariu în conferența dela 1 Iuniu din Sibiiu.

A.

I. De oare-ce Românii, conform tradițiunilor lor istorice, au susținut în toți timpii seculari, sacrul legămênt, încheiat între Augusta casă a Habsburgilor, și Transilvania și au apĕrat cu sângele și viața lor Tronul și patria până și față de ultima insurecțiune a națiunei maghiare, de către care a fost înalta Casă domnitoare în 19 Aprilie 1848 prin dietă din Dobrițin detronată, națiunea română declară că precum în trecut, asemenea și în present și pe viitoriu va susținea sus și tare acel legămênt bilateral.

II. De oare-ce acest legămênt este înființat prin tractatele de stat bilaterale din 28 Iunie 1686 și din 30 Martie 1722 din Viena, și este în mod hotărît precisat prin sancțiunea pragmatică din anul 1744, încheiată deosebit de Ungaria între augusta Casă domnitoare și Transilvania;

De oare ce această sancțiune pragmatică este și astăḑi basa Imperiului nostru, și fundamentul susținut prin articolul de lege al Ungariei XII din 1867 și prin legea nr. XVIII din 1867 a constituțiunei austriace, cari ambele recunosc și susțin atât în proemiu, cât și în §§. 1, 6 și 7 aceasta sancțiune pragmatică în tot cuprinsul și pe viitoriu; așa dar națiunea română declară, că stă pe basele dreptului de stat, întemeiat prin contractele și legile fundamentali de mai sus și nu va admite, ca sĕ fie prin nici un fel de mijloc deposedată și aruncată din drepturile garantate prin contractele de stat și legile fundamentale amintite mai sus.

III. De oare-ce sancțiunea pragmatică a Transilvaniei, declarată din toate legile, escepționalminte, de o lege eternă perpetuă și invariabilă, condiționează drepturile ereditare ale Augustei case domnitoare de susținerea independenței Transilvaniei, în care numai Marele Principe poate domina; așa dară națiunea română pretinde în interesul Tronului, în interesul patriei și chiar și în interesul Ungariei și a monarchiei întregi delăturarea usurpațiunei faptice de present, și restaurarea autonomiei sale legale.

La postulațiunea aceasta insiste națiunea română cu atât mai vêrtos, cu cât:

a) forma statului dualistică de aḑi nu invoalve stergerea autonomiei marelui Principat Transilvania, precum nu au involvat nici delăturarea autonomiei celorlalte 17 provincii din Austria, precum nici autonomia Croației, care aparține la coroana Ungariei;

b) fiindcă articolul de lege I din 1848 a dietei din Cluș nu a avut nici când putere de lege precum și Maiestatea Sa Împĕratul și Marele Principe al Transilvaniei de repețite ori prin înaltele rescripte a afirmat și dovedit: „Die im Jahre 1848 beschlossene Union des Grossfürstenthums Siebenbürgen mit Ungarn ist mit voller Gesetzkraft niemals zu Stande gekommen, und auch faktisch sogleich auseinander gefallen.“ („Uniunea marelui principat Transilvania cu Ungaria, hotărîtă în anul 1848, nu s'a efectuit nici când cu deplina valoare de lege, și în faptă numai decât s'a și nimicit“) sûnt cuvintele proprii ale Maiestății Sale în rescriptul din 15 Iunie 1863.

c) din causă că cu înaltul rescript regesc din 1 Septemvre 1865 cu prescrierea censului de 8 fl. față de Români, s'a compus dieta din Cluș, pe calea octroării, în care s'au comandat totodată lângă 108 deputați din teritoriile privilegiate ale comitatelor, ale Secuilor și ale Sașilor, de către stăpânire 190 de regalisti deși în înaltul rescript din 15 Iunie 1863 declară Maiestatea Sa următoarele: „Dass ein auf der Grundlage des 9-ten Artikels vom Jahre 1791 einberufener Landtag, wodurch der grösste Theil des Volkes von der Ausübung politischer Rechte ausgeschlossen worden wäre, den wahren Landesinteressen entgegen, nicht als eine solche wirkliche Vertretung der gesammten Bevölkerung des Landes ohne Unterschied der Geburt, des Standes, der Nationalität und Religion angesehen werden könnte“ etc. că o dietă, convocată pe basa articlului 9 din 1791, prin care partea cea mai mare a poporului s'ar eschide dela esercițiul drepturilor politice contrară adevĕratelor interese ale țĕrii, nu s'ar putè considera de o astfel de adevĕrată representanță a întregei poporațiuni a țĕrii fără deosebire de nascere, stare și religiune etc.)

d) De oare-ce nici această dietă octroată în Cluș la anul 1865 n'a făcut și conclus revisiunea articolului de uniune din 1848, care s'a cerut prin înaltul rescript ca unicul obiect de pertractare și conclusiune.

e) Și fiind-că prin înaltul rescript al Majestății Sale din 25 Decembre 1865, uniunea definitivă a Transilvaniei cu Ungaria s'a condiționat espres dela considerațiunea cuvenită a intereselor speciale ale Marelui-Principat Transilvania, dela garanța drepturilor diferitelor națiuni și confesiuni, precum și dela regularea deosebită ale cestiunilor administrative ale Transilvaniei, cari condițiuni suspensive și derîmătoare sûnt în articulul de lege XVIII din 1868 a dietei din Pesta cu desĕrvîrșire ignorate și prin urmare spargerea Marelui-Principat al Transilvaniei în comitate incorporate regatului Ungariei devine față de contractele bilaterale de stat, de legile fundamentali și de înaltele rescripte ale Majestății, espuse mai sus, o stare de usurpațiune.

IV. De oare-ce sub atari împregiurări Marele-Principat Transilvania astăḑi nu este representat în legislațiune și starea constituțională în Transilvania încă tot nu este restaurată; așa dară națiunea română pretinde convocarea dietei transilvane și reactivarea guvernului seu; căci numai prin aceasta este posibilă participarea Marelui-Principat în legislațiunea comună.

V. Deși în puterea dreptului de stat transilvan, conform tractatelor de stat și legilor fundamentali, citate mai sus, Marele Principat al Transilvaniei nu are nici o causă comună cu Ungaria, afară de persoana Marelui Principe și Rege, căci aceia persoană din Augusta Casă a Habsburgilor, care domnesce ca Rege legalminte încoronat în Ungaria, este totodata și Marele-Principe al Transilvaniei, totuși Națiunea Română declară, că este gata pre basa ecuității și din considerațiuni politice, a trece și preste marginea dreptului strict, și încât nu se violează esistența și autonomia Transilvaniei, a statorì sfera pentru legislațiunea comună a Ungariei și Transilvaniei, și a participa prin ablegații sei, trimiși din dieta Transilvaniei, la legislațiunea comună în dieta Ungariei din Pesta.

B.

VI. În aceea ce privesce pre Românii locuitori din Ungaria în sensul strict și din Banat, nefiind motive teritoriale autonomice în dreptul de stat al Ungariei, cari sĕ treacă preste autonomia municipală, Națiunea Română declară, că Românii din acele părți sĕ se folosească pre tot terenul de drepturile, ce li dă constituțiunea Ungariei.

VII. Conform punctului precedent Națiunea Română va stăruì în apĕrarea și pentru lărgirea autonomiei municipale.

VIII. Tot cu asemenea tărie Națiunea Română insiste la autonomia bisericească a deosebitelor confesiuni, precum și a scoalelor confesionali și a corporațiunilor.

IX. De oare-ce Ungaria a fost dela început și este un stat poliglot și proemiul de lege XLIV din 1868, ce conține unitatea și indivisibilitatea națiunii ungare, este numai un concept al dreptului internațional, ca și în alte statuți europene, eară nu al dreptului intern de stat, cărui din urmă contraḑic atât națiunile diferite din Ungaria cât și diferitele limbi ale țĕrii, și prin urmare consecințele trase din acel princip în §§. următori ai acestui articol de lege, pentru mărginirea, restricțiunea și asuprirea internă a limbelor patriei în favorul limbei maghiare sûnt cu totul greșite și false, așa dară Națiunea Română pretinde egala îndreptățire a națiunilor și a limbelor lor atât în legislațiune, cât și în toți ramii de administrațiune ai statului Ungariei.

Sibiiu în 3 Iuniu 1884.

Dr. *Stefan Păcurar,*
delegatul cercului electoral Tinca și al cercului Baia-mare.

După „Tribuna“.

Ințelepciune politică și tact politic.

In cele mai la vale publicăm în toată estensiunea sa apelul comitetului esecutiv al partiḑei române passiviste.

Interesul nostru bine înțeles pretinde, ca sĕ publicăm după putință toate actele românilor cu principii politice contrarie noue. Aceasta o facem și pentru cuvêntul ca lumea sĕ cunoască cursul ideilor la vateranii passivisti și la neofiți, cari din urmă înaintea oamenilor serioși-passivisti vechi încep a devenì ridiculi.

Noi facem mare deosebire între demnitate, violență și aroganță.

Ințelegem și aprobăm resoluțiunea cu demnitate. Credința noastră este, ca dacă ne va fi dat, sĕ se îndrepte soartea națiunei noastre, numai pre această cale se poate ea îndrepta.

Violența n'ajută nimica. *Vana sine viribus ira.*

Aroganța încă aroganță rĕmâne. Sûntem oameni liberali. Nu ne supĕră, dacă cineva are gust sĕ se boteze cât de sumeț s'ar boteza el.

Ḑică și *Traian* sau *Arpád, Michaiu viteazul* ori *Hunyadi László,* pentru noi e egal.

Partida românilor passivisti, numească-se ea cum se va numì, noue nu ne pasă.

Una însĕ vrem sĕ scim: Dacă ea este partida națională română, și cea cu programa din Pesta încă fiind ea națională română, cari sûnt caracterele lor distinctive?

Aceasta sĕ o scim spre a evita ori ce mistificare.

Eată apelul românilor passivisti:

Către alegĕtorii partidei naționale române.

Când representanții alegĕtorilor români din Ungaria și Transilvania în conferența electorală ținută în Sibiiu la 12—14 Maiu 1881 față de curentul politic ce se urmeaḑă în patria noastră, au decis a persevera încât pentru Transilvania în resistență pasivă, ear încât pentru Ungaria a continua activitatea opozițională; o făcură aceasta în speranța că factorii politici dela putere nu vor rĕmânè nesimțitori față de întemeiatele gravamine și justele postulate ale unei populațiuni și respective părți a statului de trei milioane suflete. Mai ales a sperat conferința noastră dela 1881, că guvernul responsabil după o luptă grea de 16 ani consumătoare de cele mai nobile puteri spirituali și materiali ale patriei, însĕ fără de tot succesul va înțelege că prin crearea de legi țintitoare nu numai la împedecarea desvoltărei naturale a popoarelor nemaghiare din patriă, ci îndreptate anume și direct spre desnaționalisarea acestora; prin nerespectarea și eluderea chiar și a acelor legi, cari întind oare-care scut naționalităților; prin ruinarea buneistări materiali a țerei și a singuraticilor — nu se slăbesc numai naționalitățile nemaghiare, din cari în prevalentă maioritate e compus statul nostru poliglot, ci se slăbesce acesta însuși.

A sperat conferența noastră că guvern și legislațiune se vor pătrunde de adevĕrul etern, că numai iubirea frățească între popoară, basată pe mulțămirea tuturor prin egala îndreptățire, poate produce prosperarea şi înflorirea patriei şi garanta, buna înţelegere şi pacea între popoarăle ei.

Speranţa aceasta nu s'a realisat.

În întreg decursul periodului electoral 1881—1884 nu s'a făcut nice cel mai mic pas spre înblânḑirea sorţii noastre sau cel puţin spre apropierea de idea dreptăţii, singura basă durabilă a staturilor de drept.

Din contră în toate direcţiunile şi pe toate terenele vieţii publice s'au sporit nedreptăţile faţă de naţiunea noastră, s'au asprit mĕsurile spre jignirea tuturor intereselor noastre vitali şi s'au potenţiat atacurile spre desnaţionalisarea elementului român din patria, în care trăesce de 17 seculi, şi care de nenumerate ori a apărat-o şi susţinut o până la ultima picătură de sânge.

În mai mare mĕsură ca mai nainte s'a desconsiderat în decursul acestui period electoral egala îndreptăţire a naţionalităţilor, garantată prin o lege a ţĕrei, carea ori cât este ea de neechitabilă, totuşi ar întinde ceva mângăere civilor nemaghiari, cari supoartă în aceeaşi mĕsură toate greutăţile statului.

În mai mare dimensiuni ca mai nainte s'a lucrat spre delăturarea usului limbei române din întreaga administraţiune publică, şi în loc de sprigînirea institutelor de cultură naţională din visteria statului, s'au luat mĕsuri nouĕ legislatorice şi administrative, ca acel us sĕ se scoată şi din institutele de învĕţământ public, înfiinţate şi susţinute din sudoarea noastră propriă.

Tendenţa de maghiarisare pe cale directă şi indirectă, a trecut în netoleranţă neinfrânată, carea propagată din partea autorităţilor publice de stat de sus până jos, şi nutrită de presa maghiară a pĕtruns toate păturile societăţii astfeliu, încât Românul ca român numai întimpină în patria sa astăḑi decât înfruntări nemeritate dela cei puternici, şi insulte publice dela gloatele fanatisate.

Autonomia Transilvaniei, carea noi pe basa esperienţei noastre de seculi încoace o pretindem ca garanţiă pentru drepturile, ce se cuvin naţiunei noastre, nu numai că a rĕmas neconsiderată, dar aceasta pretensiune a noastră se folosesce ca armă în contra noastră esplicându se de o tendenţă îndreptată în contra unităţii statului unguresc. Succesiv şi pe sub mână s'au sters şi delăturat până şi urmele esterioare a esistenţei acestei ţĕri şi sau creat astfeliu completa ei fusiune cu Ungaria. Numai o instituţiune parţială pentru Transilvania s'au susţinut cu rară cerbiciă: legea electorală separată, pentrucă aceasta eschide ori ce influinţă competentă a Românilor în legislaţiune, şi asigură rasei maghiare egemonia preste două din trei părţi a populaţiunei.

Din aceste considerante conferinţa generală a partidei naţionale române, compusă din câte doi bărbaţi de încredere ai alegĕtorilor români din 86 cercuri electorali locuite de Români, n'a avut nice un motiv de a se abate dela statoririle sale din 1881, ci pe de o parte spre a declina dela sine responsabilitatea pentru slăbirea statului prin nedreptăţirea naţionalităţilor şi neliniscea provocată prin aceasta; pe de altă parte spre a-şi salva dreptul de a insista la delăturarea legilor apăsătoare aduse de noi fără de noi: a conclus de a susţinè în toate punctele sale programa formulată la 1881 ca una, carea dă pe deplin espresiune nemulţămirei şi neîncrederei Românilor faţă de cei dela putere, faptele şi tendenţele lor, şi a observa şi de astădată aceeaşi atitudine în privinţa alegerilor dietali, ca atunci.

În sensul acesta conferenţa în şedinţa dela 3 Iunie a luat cu unanimitate următoarea resoluţiune:

Representanţii alegĕtorilor români din toate părţile locuite de Românii de sub coroana Stului Stefan, adunaţi în numĕr de 156 la Sibiiu în conferenţă electorală în ḑilele de 1, 2 şi 3 Iunie n. 1884 cu scop de a lua în consideraţiune situaţiunea ţĕrei preste tot, şi a naţiunei române în special, şi pe basa acestei situaţiuni a consulta şi decide asupra atitudinei alegĕtorilor români faţă de alegerile pentru dieta procsimă din Buda-Pesta, constatând în unanimitate că dela 1881 încoace situaţiunea nu s'a schimbat întru nimic spre mai bine şi că de sus dela putere nu s'a ţinut seamă câtuşi de puţin de durerile, dorinţele şi trebuinţele poporului român, ba că tendenţele de persecuţiune naţională au devenit tot mai pronunciate şi nesuferite, constatând prin urmare că în faţa acestor triste esperienţe nu le rĕmâne românilor alt mijloc legal de apĕrare, decât acela pe care l-au ales la 1881, decide după o serioasă consultare:

„A susţinè şi mai departe în întreg cuprinsul seu programa adoptată la 1881, precum şi politica de resistenţă pasivă pentru Românii din Transilvania, ear pentru cei din părţile bănăţene şi ungurene continuarea luptei opoziţionale naţionale active.“

Pe când subscrisul comitet central numit în aceeaşi şedinţă pentru esecutarea programei şi pentru conducerea ţinutei politice a partidei aduce aceasta la cunoscinţa tuturor alegătorilor români, află de trebuinţă a însemna cu deosebire: că resistenţa pasivă pentru românii din Transilvania *se refere numai la alegerile de deputaţi dietali.* In toate celelalte sfere inferioare ale vieţei publice, anume în afacerile municipalităţilor şi ale comunelor, aderenţii partidei noastre vor avè a desvolta între marginile legilor cea mai energică şi zeloasă luptă pentru susţinerea şi apărarea drepturilor naturali şi positive, ce se cuvin naţiunei noastre.

Asemenea aflăm a observa, că de oare ce în sensul resoluţiunei de mai sus participarea la alegerile dietali în părţile bănăţene şi ungurene are de scop *lupta oposiţională* faţă de curentul politic dominătoriu, alegĕtorii români din acele părţi nu vor putè sprigini pre nice un candidat aderent partidei guvernului actual.

Punênduse prin aceste în vederea alegĕtorilor români atitudinea, ce conferinţa delegaţilor lor a aflat a li o recomenda sperăm, că lucrarea lor spre esecutarea programei noastre va corespunde pe deplin demnităţii unei naţiuni cu consciinţă de sine şi de importanţa sa ca popor relativ cel mai numĕros şi compact între naţionalităţile nemaghiare din patriă.

Întruniţi solidari sub egida dreptăţii şi a moralităţii, sĕ intrăm cu noul period electoral în luptă nouă pentru sântele noastre drepturi, sĕ aperăm cu statornicie ceea ce ne este mai scump; *esistenţa şi demnitatea noastră naţională* în bine priceputul interes şi spre prosperarea scumpei noastre patrii!

Sibiiu în 6 Iuniu 1884.

Comitetul central al partidei naţionale române:

G. Bariţiu, preşedinte. — *A. Trombiţaş,* secretar.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Zarand, în 7 Iuniu 1884. În 2 Iuniu st. n. s'a ţinut în Brad, representanţia gimnasiului, carea e compusă din sinodul protopopesc al tractului Halmagiu, şi al Zarandului.

De vre-o 5 ani încoace membri din tractul Halmagiului nu iau parte afară de unul, doi.

Un indiferentism destul de mare domnesce în acel tract faţă de gimnasiu. Nu tot astfel sĕ poate ḑice şi despre sinodul protopopesc al Zarandului. Membri acestuia participă la adunările representanţei în fie care an. Ceva-şi mai mare zel numai din partea comitetului gimnasial, şi toate ar merge acurat.

Între agendele representanţei, primul pus la ordinea ḑilei a fost raportul direcţiunei gimnasiali, asupra învĕţământului şi disciplinei în gimnasiu. Invĕţământul şi disciplina sûnt după raport şi în faptă mulţumitoare. Un punct a atras atenţiunea representanţei. Elevii la scoala normală a scăḑut în anul espirat. Causa scăderii — după raport este parte sĕrăcia, parte deprinderea rea a unor învĕţători de a ţine pre elevii mai buni a casă, ca sĕ-i poată folosì în scoală la instruirea pruncilor începĕtori.

Din parte-mi aflu rĕul cel mai mare în decadinţa învĕţământului din cele mai multe scoale elementare.

Organele comunali, nu fac nimic ca scoalele elementare sĕ fie cercetate de prunci. Ajunge sĕ amintesc că scoala elementară din Brad abia la doi ani dă câte un elev pe clasa a III-a normală. Cei mai mulţi elevi abia sciu sĕ ceteascâ când vin pre clasa a III normală.

Poftim apoi şi-i pregătesce pentru gimnasiu!

Esceptiune fac, pruncii, cari vin de pre la Dobra. Dar destul cu atâta!

După raportul direcţiunei, urmà raportul comitetului gimnasial, carele nefiind instruat după toate formalităţile s'a relegat la comitet, ca sĕ vină cu el la representanţă în decurs de 30 ḑile.

S'a mai pertractat în representanţă şi un „Regulament pentru darea împrumut a banilor din fondul gimnasial pre ipotecă, la privaţi.“

Ce privesce fondul gimnasial a început a sĕ manipula cu scrupulositate, şi e speranţă că unele mici irregularităţi, din un trecut mai îndepărtat nu vor mai putè sĕ obvină. Una ar fi în interesul fondului, şi al unei controle severe.

Sĕ se ţină sedinţă estraordinară din partea representanţei, prin luna lui Faur şi atunci sĕ se aducă raţiociniul: ear nu în 2 Iuniu st. n.

Aceasta nu e contrar statutului gimnasial: ci tocmai în sensul statutului.

După cum se dă acum raţiociniul, nu se scie cu positivitate restul cassei nici odată; de oare ce bugetul bună oară acum în 2 Iuniu 1884 se face pe 1885; şi cine scie cassa resto la 31 Decembre 1884?

Alte propuneri, ce s'au ivit se vor pertracta în representanţa, ce se va convoca în timp de 30 ḑile.

Întregirea protopopiatului în mod definitiv, sperăm că va oblì neajunsele, cari esistă în tract; pentru aceea se şi asceaptă cu mare încordare alegerea şi respective denumirea de protopop.

Alegerea de deputat dietal, în cercul Baia de Criş e pusă pre 13 Iuniu st. n. Corteşirile au început cu toata furia. De Mercuri, 4 Iuniu şi până Sâmbătă, candidatul guvernamental Chorin însoţit de vice-comitele Barcsay, de preşedintele de tribunal: Fekete şi de subinspectorul de dare, au petrecut în cerc. Miercuri şi Joi au fost toţi juḑii comunali şi notarii citaţi în Brad, unde li s'a impus strict scoterea deputatului guvernamental. Voturile se plătesc, nui înşelătorie!! Pentru fiecare jude sûnt destinaţi şi unii au primit câte 5—10 fl.; eară pentru alegătoriul din comună sûnt 4 fl. v. a. pentru fiecare. Pentru un preot dacă aduce voturi este depusă 100 fl. v. a., eară pentru corteşii principali 100—600 fl. v. a. şi poate şi mai mult.

Tot astfel stau lucrurile şi în pretura Baia de Criş. Acolo juḑii şi notarii au fost chemaţi pre Joi seara şi Vineri. Dar aici s'au cam înfundat lucrul. Cinci juḑi comunali: din Rişca, Lunca, Cebea, Carastĕu şi Caraciu, au dechiarat vicespanului că „ei nu se vor face corteşii deputatului Chorin, şi sûnt gata a-şi da dimisiunile.“ Speranţa este că astfel vor lucra şi preoţi şi invĕţătorii români, susţinênd solidari pe deputatul partidei naţionale.

Corteşii deputatului guvernamental umblă liberi din comună în comună; eară cei ce ţin la programa partidei naţionale sûnt spionaţi şi denunciaţi.

Dar apoi toate vor trece. Despre resultat la timpul seu. *Corespondentul.*

Varietăţi.

* (Mulţămită publică). Subscrişii mai primind în 20 Maiu a. c. dela On. domn Alesandru Danciu director al societăţii minerarie „Concordia“ din Bucium suma de 321 fl. va. (trei sute două ḑeci şi unul floreni) la cassa reuniunei femeilor pentru înfiinţarea unei scoale de fetiţe române în Abrud, prin aceasta venim a împlinì cea mai plăcută datorinţă cuietând primirea sumei de 321 fl. v. a. la cassa reuniunei şi esprimând în numele reuniunei atât Onorabilelui dom directore, cât şi Onoraţilor dni consoţi, cea mai călduroasă şi sinceră mulţămire şi recunoscinţă, urândule dela bunul Dumneḑeu multe ḑile fericite spre a-şi putè întru mulţi ani arĕta faţă cu atari scopuri salutarie marinimositatea şi generositatea, ce-i caracterisează.

Abrud în 7 Iuniu 1884.

Anna Gall, preşedintă — *Alesandru Ciura,* secretariu.

* (Mulţămită publică). Din graniţa resăriteană a Ardealului ni se scrie: La anul 1879 aruncându-me soartea ca paroch tocmai la graniţă într'o parochie lângă pasul Vamabuzeu protopresbiteratul treiscaunelor am găsit Via Domnului înţelenită, şi părăsită; am fost silit îndreapta şi în stânga a abate ca cel puţin sĕ o reparez provisorice, încât se va putea şi preparându-mi cele necesari interne. Am fost silit a deschide o colectă cu concesiunea protopresbiterului administrativ al Heghigului şi al Braşovului I-iu, căci poporenii mei sûnt şi astăḑi jeleri plătind cu bani şi ḑile de lucru, mica moşioară, fênaţ, paşune şi lemne, căci bucate arare ori se fac fiind tocmai sub Carpaţi. Am fost silit am ḑis sĕ cer ajutoriu din comunele vecine prin o colectă şi pe altă cale numai pot cuita!

Ve rog pe cale jurnalistică a-mi satisface acestei grele însărcinări ce-mi zace la inimă! Îmi esprim profunda mulţămire pentru marinimoasele contribuiri ale acelor Mult On. Domni cari s'au îndurat a întinde ajutoriu material precum urmează:

Din comuna noastră Vamabuzeului. DD. Vameşul Datkó Gyula, un policandru preţ 20 fl. v. a., George Sporea 20 fl. v. a. şi 30 părechi scănduri pentru podit în biserică, Alecsie Mariş o strană pentru cântăreţi preţ de 10 fl., Ioan Picaş un iconostas preţ de 20 fl., Ilie Milu o masă în biserică preţ de 2 fl., Dimitrie Piri un epatrafir preţ de 12 fl., Nicolae Buzea o pânzătură 2 fl. v. a.

Din comuna Sitabuzeului. DD. Tomică Negoie a dat pentru închiderea cimiterului 15 părechi scânduri preţ de 10 fl., Niţa Popica un protocol preţ de 1 fl. 20 cr. v. a.

Din comuna Târlungeni. DD. Dimitru Peneş un rênd vestminte preoţesci preţ de 100 fl., Radu Brătuc econom de vite o bae (babtister) de a boteza pruncii, care n'au avut biserica noastră nici odată, în preţ de 12 fl., George Cornica o evanghelie legată în preţ de 20 fl., George O Zbarcea o căldăruşe, 1 epatrafir, o cruce şi o candelă cu preţul lor de 10 fl., Radu Ionescu o rucaviţă, trei procoveţe, şi un brâu, preţul lor 5 fl., tot din Târlungeni în bani dela dd.: George Manole paroch, 40 cr., Stefan Manole capelan 40 cr.. Manea Tabac 3 fl., Dimitru Peneş, 1 fl., Vasilie Dogariu 4 fl., Ioan Draguş 1 fl. v. a.

Din Săcele. DD. Nicolae Sas, 1 fl., Ioan Stroie, 2 fl., Bucur Stroie, 1 fl., Moise Ciuta, 2. fl., Doamna Panoia, 2 fl., Coman Stoian, 1 fl., Manole Costea, 1 fl., doamna Paraschiva G. Golea, 2. fl., Ioan Dragoş, 2 fl. v. a.

Din Braşov. DD. N. N. 1 fl., D. Lupan, 1 fl. Stefan Kikomban, 1 fl., George Stephanovits, 20 cr., Ioan Burcarea, 10 cr., George Petroviciu 50 cr. Dela biserica sf. Nicolae din Braşov 4 fl., şi dela bis. sftei Treime 1 fl. 26 cr., Octavian Sorescu advocat 10 fl., tot din comunele sus scrise au mai dat şi alţii cu un număr mai mic de 10, 4 şi 2 cr. etc. Dnul Radu Musat din Târlungeni a donat aparatele pentru sântul serviţiu un portir, un disc o stea şi o lingură pentru sf. cuminecătură preţ de 30 fl. v. a.

Tot odată pentru facerea tâmplei (fruntariului) bisericii care încă din anul 1848 stă neisprăvită şi nici acum nu este gata, la aceasta ne-a dat mână de ajutoriu următorii:

D. D. Arêndaşul Moise Gerson, izraelit 2 fl., Ioan Buzea 3 fl., Nicolau Sporea 4 fl., Dinu Popica 8 fl., Ilie Sporea 4 fl., George Chirilaş 4 fl., Nicolae Chirilaş 4 fl., Stefan Median 8 fl., Iosif Kolázsi 2 fl., Moise Dregan 1 fl., Duoi feciori fraţi din Târlungen George şi Zachariă Şerban 8 fl. Tot din comuna noastră dl Nicolae Sporea o cădelniţă preţ de 10 fl. v. a.

În fine nu voesc a călca principiul moral:

„Sě nu scie stânga ce face dreapta ta“ şi a abusa de modestia donătorilor; căci face binele numai pentru că e bine. Voim totuşi a arăta binefăcětorilor nostri că scim preţuì binefacerile şi-le sûntem recunoscători. Ne esprimăm cea mai călduroasă mulţămire.

Implorăm graţia cerului binefăcětorilor a ne susţinea încă mult pe zeloşii nostri binefăcětori, acesti model de bărbaţi interesaţi pentru comună sě aibă în fie-care imitatori!

În numele poporenilor mei.

Vama-Buzeului în 5 Maiu 1884.

David Coman,
paroch gr. oriental.

* (Maial). A doua ḑi de Rusalii scoalele noastre elementare din Sibiiu au arangiat maial în Dumbrava Sibiiului. Deşì au fost timpul ploios, petrecerea a fost animată.

Tot în aceasta ḑi au arangiat şi pompierii din Sělişte maialul lor în *„Bercul Roşu.“* De cercetat a fost foarte bine cercetat acest maial, şi în deosebi Mercurenii şi Sibienii erau representaţi în număr considerabil, însě nemiloasa de ploaie n'a crestat nici privirile doioase ale frumoaselor Sělіştene nici pre cele doară şi mai doioase ale candidaţilor Sibieni.

La 3 oare trebuia sě se dea năvală spre Sălişte, unde până târḑiu spre seară s'a jucat în tină până în brěu.

* (Maial). „Reuniunea femeilor române“ din Abrud, Abrud-sat şi jur, pentru înfiinţarea unei scoale de fetiţe, arangiează *Maial* în 9 Iuniu 1884 st. n. în praterul Abrudului, sau fiind timpul nefavoritoriu în sala la „Casina rom.“ Preţul întrărei de familie 1 fl., de persoană 50 cr. Supra-plătirile marinimoase se vor cuita în publicitate pre cale ḑiaristică.

Abrud, 1 Iuniu 1884.

Comitetul.

* (Maial). Ni se scrie din Cinadie. În 20 Maiu 1 Iuniu a. c. sau ţinut prima dată maial cu elevii şi elevele scoalei noastre române gr. or. din Cinadie în curtea scoalei împodobite cu tot felul de frunḑării, cari petrecere a fost cercetată de un public foarte numeros din jur, precum preoţime, învețători şi alte notabilităţi, în fruntea caruia am fost aşa de norociţi a îmbrăţişa în mijlocul nostru pre Mult Onorat. Domn ppresbiter gr. cat. Blăşan şi dl preot şi profesor Florian.

De însemnat e că unii tineri Blăşeni neau delectat în mod nespus cu multe jocuri între cari cu deosebire căluşerii, carii fiind costumaţi în uniformă naţională de mătasă, precum şi D-şoara Raveca Geaja din Haşfalěu părţile Sighişorii, care earăşi fiind costumată elegant în uniformă naţională (româncă din România) producânduse cu tot feliul de danţuri naţionale în mod nespus, şi întru mirarea celor ce au asistat.

Asemenea şi conducerea cântărilor naţionale cu întreg tineretul din comuna de Dl învěţătoriu gr. or. Vasiliu Vezan.

Petrecerea a înveselit atât pe participatorii din loc cât şi pre cei din jur. *M.*

* (Foc). Eri dimineaţa la oarele trei ne-am treḑit între sunetele trimbiţelor, cari signalisau foc. Frumosul edificiu al domnului Török şi multe instrumente pentru economia de câmp fură prefăcute în cenuşă. Paguba este considerabilă.

* (Concert). Tiněrul cor micst, înfiinţat în anul acesta în Orăştie, 'şi va ţinea prima sa producţiune la 3/15 Iunie a. c. în edificiul scoalei rom. gr. or. din loc, sub conducerea dlui I. Branga, cu următoarea

Programă.

1. „Sěrmana frunḑă“ cântec poporal, arangiat de G. Dima esecutat de cor.
2. „Peneş curcanul“ poesie de V. Alecsandri, declamată de dl A. Truca.
3. „Arie română“ de Leop. Stern, esecutată pe vioară de D şoara Mariţi Popoviciu.
4. „Rămâi sěnătoasă,“ cântec poporal arangiat de G. Dima, esecutat de cor.
5. „Te iubesc nu mě uita!“ Romanţă cuvinte de C. Scrob. musica de G. D. Cavadia, cântată de dl V Bologa cu acompaniare pe piano forte de Dna A. Vlad.
6. „Condamnarea strugurului,“ poesie de Anton Pan, declamată de N. Dubleş.
7. „Carneval de Bucuresci“ de Fr. Lorenzo, esecutat pe piano forte de Dşoara Mariţi Popoviciu.
8. „Cântul ciocârliei“ compus de Mendelsohn esecutat de cor.

Începutul la 8 oare seara. Preţul locurilor: Locul I. 80 cr. de persoană, locul II. 60 cr. Locul III, 40 cr. Parter 30 cr. Producţiunea va fi împreunată cu dans. Venitul este destinat în favorul scoalei.

Ofertele marinimoase se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

* *(Cronica criminalistică)*. În câte-va ḑile va eşì de sub tipariu în librăria **Hugo Engel, Viena** procesul contra anarchistului Stelmacher. Aceasta va forma prima broşură din *„biblioteca criminală a Vienei“*, şi va cuprinde şi ilustraţiuni. Preţul unei broşure este 30 cr.

Intreagă lumea privesce cu încordare la desvoltarea acestui process, şi această impregiurare asigură respêndirea cărţei pretutindenea.

Loterie.

Sâmbătă în 7 Iunie. n. 1884.

Buda:	76	37	68	30	44

Mercuri în 11 Iunie n. 1884.

Sibiiu:	67	60	34	30	87

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 10 Iunie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.65	122.50
Renta de aur ung. de 4%	91.85	91.85
Renta ung. de hârtie.	88.75	88.65
Renta de aur austriacă	101.80	101.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142.50	142.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.60	96.50
II emisiune de obigaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	119.—	119.—
Obligaţ uni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	102.70	102.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	101.50	101.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	101.50	101.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	101.—	100.50
Sorţi de stat dela 1860	135.25	137.25
Sorţi unguresci cu premii	116.25	116.25
Sorţi de regularea Tisei	114 80	114.50
Datorie de credit austr	79.85	100.—
Datorie de stat austtriacă în argint	81.35	81.20
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.55	80.45
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Acţiuni de cridit austr.	306.70	307.70
Acţiuni de bancă austro-ung.	849.—	848.—
Acţiuni de bancă de credit ung	305.70	306.75
Galbin	5.76	5.74
Napoleon	9 67½	9.67
London (pe poliţa de trei luni)	122.15	122.10

Nr. 2304 B. [744] 2—3.

Concurs.

Cu încuviinţarea inaltului ministru reg. ung. de justiţie dto 10 Maiu a. c. Nr. 16,930 instituindu-se şi sistemisându-se un post de spiritual la institutul corecţional din Aiud (N. Enyed) pentru deţinuţii de religiunea gr. or. a căror număr se urcă de present la cifra de 159, pe lângă un salariu anual de 700 fl. şi 120 fl. bani de cuartir cu totul aşadară 820 fl., prin aceasta se publică concurs pentru acest post cu termin *de 30 ḑile dela datul primei publicări* în ḑiariul nostru „Telegraful Român.“

Datorinţele impreunate cu oficiul preotului greco-oriental la susnumitul institut se cuprind în următoarele:

Dumineca şi în sěrbători înainte de ameaḑi serviţiul divin şi cuvêntare după ameaḑi instrucţiune morală sau altă disertaţiune folositoare.

Două oare pe săptămână catechisaţiune, 10—14 oare scoală şi în fine 5—10 oare pe sěptěmână instrucţiune morală.

Dela concurenţi se recer următoarele condiţiuni, cari sunt a se documenta prin atestate autentice aşternute în toată regula în original şi anume:

1. Că sûnt preoţi români de religiunea greco-orientală.

2. Că cunosc cu desevêrşire pelângă limba română şi limba maghiară.

Preoţii călugări, celibi sau vědnvi fără familiă după etate mai tineri vor avea preferinţă.

Preoţii sau candidaţii de preoţie, cari vor reflecta la acest post vor avè în terminul prefipt a-şi aşterne concursele lor instruite în regulă cu documentele de lipsă la consistoriul archidiecesan.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan gr. or. ţinută în Sibiiu la 15 Maiu 1884.

Nicolau Popea m. p.
archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

MORBURI
SECRETE

le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouě scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pěcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 28

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Cărți bisericesci, literarie și scolare.

Acte oficioase.

Dela
TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ ÎN SIBIIU
strada Măcelarilor Nr. 47
se poate procura:

Portretul fericitului archiep. și metrop. **Andreiu** bar. de **Șaguna** în mărime de 50 × 66 cm. Prețul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.
Portretul Esc. Sale archiep. și metrop. **Miron Romanul.** Prețul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.
Portretul P. S. domnului episcop al diecesei Caransebeșului **Ioan Popasu.** Prețul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr
Portretul marelui mecenate **Emanoil Gojdu.** Prețul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Condice scolare: Registrul, Matricula scolarilor, legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr.; Catalog de clasă legat din 10 coale 35 cr., din 15 coale 45 cr., din 20 coale 55 cr.; Chronica scolară, Protocol de clasificațiune, legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr. — Consemnarea pruncilor obligați a frecuenta scoala, Conspect despre absenții, Conspect sumaric despre absenții scolarilor pentru protopresbiteri, coala à 2 cr.
Instrucțiunea pentru manuarea condicelor scolare 20 cr.
Litere mobile pentru mașina de cetire, după ortografia fonetică, 145 bucăți. Prețul 2 fl. 50 cr.

[679] 10

Catalogul cărților gratis și franco.

Comandele se efectuesc numai prelângă **rambursă** (*Nachnahme, Posta felvétel*), computănd 10 cr. pentru pachetare.

O înlesnire mare la comande mai mici sûnt asignațiunile postale, cu cari se poate trimite suma pentru cărți comandate, adaugêndu-se și porto postal.

Caiete de scris.

Tipărituri pentru protopresbiteri și parochi.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tpariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 63 Sibiiu, Sâmbătă 2/14 Iuniu 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Pârgă jurnalistică.

(Încheere.)

Un titlu de vieaţă totuşi trebue sĕ aibă acest ḑiariu adus în vieaţă cu atâta vêlvă.

„Tribuna“ mai ḑice într'un loc la espunerea programului: *„Ea nu e menită a face politică personală.“* Cetind omul acest passagiu, şi avênd oare care titlu de încredere în persoana redactorului „Tribunei“ i vinea a spera că doară acest ḑiariu va întrece cel puţin în maniere, în ton, în bunacuviinţă, în tact, în moderaţiune pe unele ḑiare române, cari în rêvna lor prea mare au trecut câteodată marginele. Firma obiectivităţii era pentru noi în lipsa altora — cel mai suprem titlu la esistinţă. Sĕ vedem cum stăm cu ilusiunile noastre.

III.

„Illusiuni perdute“! Rĕu stăm şi cu obiectivitatea, rĕu stăm şi cu personalităţile. „Tribuna“ credincioasă programului ei s'a ataşat la partida predominantă română. Ba cine o a priceput-o bine pe „Tribuna“ şi pre oamenii ei, ea a dorit tare sĕ devină chiar organul partidei celei mari, şi sĕ scoată pre celelalte ḑiare din posiţia lor. Neaducênd cu sine ceva nou, decât nişte *„jigniri, potigniri,“ „zămisliri“* fără *„chipsuiri,“* fără *„isbênḑi“* şi fără *„biruinţe“* a credut că la programul passivistilor sĕ mai pună un: *de cap* mai aşa, şi *de coadă* mai aşa; dară după ce nu reuşì cu lăsarea afară din programul pasivistilor a „sufragiului universal“ şi a recunoascerei dualismului: reteră, ca şi când nu s'ar fi întêmplat nimic. Firesce aceasta se întâmplă conform programului ḑiariului, care i delinează ţinuta: toujours cu mulţimea! de convingeri politice nu mai vorbim, căci oamenii „Tribunei“ au trecut preste ele la ordinea ḑilei. Ori care veţi biruì, tot cu bărbăţel veţi fi! Ce mai era de făcut? A încăleca pre Pegasus-ul popularităţii şi a isbì în partida activistilor, şi a *„escomunica“* pre toţi, câţi nu ţin cu „Tribunistii.“ Numerii 33 şi 34 sûnt şi vor rĕmânea esemple de necumpet în viaţa jurnalistică şi potigneală de redactor.

Nu pe pagina a 2 sau a 3, ci la locul de frunte, în articlii de fond se poartă o aţiţare şi o sumuţare contra acelor bărbaţi fruntaşi din sinul poporului nostru, cari au îndrăsnit a-şi susţinea convingerile lor politice pentru activitate, de care cred ei că ar fi mai bune pentru români faţă de mulţime, care crede altcum a se ajuta poporul român, adecă prin passivitate. Acolo este vorba de escomunicare adecă de lăpădarea unor fruntaşi români din sinul naţiunei, fiind că şi ei studiază şi se interesează de soartea şi binele poporului român şi au numai pĕcatul, că nu ascultă de oamenii dela „Tribuna.“

Şi oare cine sunt acesti oameni aşa de netoleranţi şi fanatici dela „Tribuna?“ Sûnt toţi oamenii de odinioară ai „Telegrafului Român“, cărora le plăcea mult sĕ se numească „Şagunisti“, adecă activistii de odinioară, cari prin o minune supranaturală s'au făcut şi ei peste noapte passivisti, şi încă ce passivisti! Optspreḑece ani au luptat ca activisti prelângă „Telegraful Român“ şi cu toate că n'au fost ei cei mai fini oameni în păşirea lor publică, totuşi în decurs de 18 ani, aprigii contrari ai lor — vechii passivisti încă nu i au escomunicat, şi de abia s'a inrolat şi ei, şi au ajuns pe scaunul passivităţii — eată i că păşesc în public abia după două luni dela botezul lor, cu escomunicări şi afurisenii faţă de acei bărbaţi, cu cari ei cu ceva mai nainte, au luptat impreună sub steagul „activităţii“.

Welche Wendung durch Gottes Fügung.

Acesti „Tribunisti“ sunt însĕ destul de scurţi vĕḑĕtori, ca sĕ nu observeze, că ei sûnt cei escomunicaţi. Dacă ar avea virtutea a se cunoasce pre sine, ar fi putut vedea că toate ḑiarele române — afară de „Viitorul“ i-au intêmpinat cu haloo! Ca sĕ nu mai citez aci întêmpinarea, ce li-o a făcut „Observatoriul“, „Luminătoriul“, „Telegraful Roman,“ me provoc la însaşi „Tribuna“ Nr. 36 unde se citează acele enunciate favorabile asupra ei.

„Tribuna“ se pare, când citează însaşi acele testimonii, ca şi când ea s'ar fi treḑit de sub înfluinţa narcotică a popularitâţii de care a visat. Ce însemnează oare luptele scandaloase în grădina „Flora“ ca sĕ delătureze pre vechii pasivisti şi sĕ iasă neofiţii ca delegaţi la conferenţa passivistilor? Ce desamăgiri pentru noii passivisti, când cu multe sforţări abia putură pre un singur biet om sĕ l aibă în conferenţa dela 1 Iuniu a. c.

Şi oare puteau oamenii „Tribunei“ avea altă intimpinare din partea publicului român? Niste oameni nestatornici şi fără principii politice, cari nici când n'au insuflat încredere pe terenul politic nu puteau fi altmintrelea întimpinaţi!

Păstratau ei batăr bunul simţ în pâşirea lor pe terenul politic? Nu! Nişte oameni, cari pre bieţii puţini români inteligenţi, cari ni-au mai remas, vor sĕ-i învrăsbească până la atâta, încât ei sĕ nu mai vorbească unii cu alţii, sĕ se ocolească, apoi sĕ se scuipe pe stradă, acei oameni nu se poate ḑice că posed bunul simţ elementar. Rola aceasta herostratică a fost reservată Tribunistilor, căcì „Tribuna“ ḑice în Nr. 33: *„că este un merit, un titlu la stima şi la iubirea românilor de a grăì de rĕu pe ori cine, dacă este un aderent al programei dela Budapesta, că scriind acestea suntem aplaudaţi de publicul român, şi câştigăm abonaţi noi,“* — ipsissima verba.

Aşa dară abonaţi noi!! va fi, va fi, *„Pĕcatele noastre!“* abonaţi noi este aşa dară titlul de esistenţă al „Tribunei“ pe care noi fără folos am cercat a-l afla airea.

Aceasta este morală, morală — jidovească.

Revista politică.

Cu ḑiua de eri s'au început alegerile dietali şi se vor termina în decurs de o sĕptĕmână.

Lumea privesce cu mare încordare asupra acestor alegeri şi nu fără cuvênt. Agitaţiunea este aşa de mare, încât după ea judecând, ar trebuì sĕ fim îngrigiţi cu toţii. Sântul cuvênt de *„Libertate“* începe a devenì minciună, şi noi cutezam a afirma că dacă 5% din noianul alegĕtorilor îşi vor fi putut conserva libertatea, atunci Ungaria ţeară liberă sĕ fie.

Lupta decurge între guvernamentali şi oposiţionali. Naţionalităţile, cari nu vor merge cu guvernul şi oposiţiunea, vor remânea ele de ele, şi aceasta este doară unica cale în teorie rectificată şi acceptabilă.

Dieta Croaţiei lucră din resputeri. La alt loc dăm un mic estras din Starcevicianele dietei croate. N'avem timp şi spaţiu spre a ne estinde asupra dietei din Croaţia. Am profita mult, foarte mult, urmărind cele din dieta Croaţiei, şi am vedea că politica violentă a Croaţiei pe lângă toată autonomia ei şi marele contingent de bărbaţi cu influenţă în armata comună, nu produce roade binefăcĕtoare.

În Belgia s'a schimbat ministeriul liberal — moderat al lui Frère-Orban, şi în locul lui a pâşit unul clerical. Curia papală s'a resbunat, trântind pre bărbatul, care cu mână de fer a condus până acuma soartea patriei sale contra uneltirilor iesuitice. Reacţiunea începe a se pronunţa tot mai pre faţă în întreagă Europa.

Starceviciana.

În dieta Croaţiei la 5 Iuniu deputatul Dr David Starcevici cu privire la adressa de tron a rostit între altele următoarele:

„V'aţi făcut mendrele, când m'aţi scos între baionete din această casă. Alegĕtorii mei mi-au dat îndată vot de încredere, asemenea şi alţi alegĕtori, cari nu au fost votat pentru mine. Abia m'aţi scos însĕ din casă, şi regele v'a ḑis voue, tocmai ce mi-aţi fost ḑis voi mie: că adecă sûnteţi aici de prisos. Astăḑi stăm unde am stat atuncia. Pe adressele voastre în general eu nu dau nimica. Dela 1861 şi până astăḑi aţi făurit voi mai multe adresse, ca ori şi care altă naţiune constituţională de pe faţa pământului, şi ce v'au folosit ele? V'aţi tîrît totdeauna, v'au lăudat apoi, şi naţiunea prelângă laudele voastre se ruina. Înainte cu 5 ani aţi glorificat legea despre independenţa judecătorilor, astăḑi însĕ o condamnaţi. N'aştept nimica dela adressa independenţilor, căci ea se basează pe pactul esistent. După cum e făcut pactul vostru şi constituţiunea voastră, poate omul dona oraşe; şi maghiarii susţin că Fiume a fost donată lor de către unul din regii vostri. Ce ar ḑice maghiarii dacă după teoria aceesta gloriosul nostru rege ar dona un oraş — spre pildă — Budapesta Russiei pentru serviţiile din 1848? Ei atunci ar sbiera şi reclama contra neîndreptăţilor făcute lor.

Şi cu toate acestea aliaţii vostri — maghiarii observă aceaşi procedură cu Fiume, noi croaţii însĕ susţinem, că nu sûntem obiecte, nici vite, ca sĕ ne poată da în cinste oraşele noastre. Fiid-că independenţii apără actuala constituţiune, eu însĕ sum pentru libertate şi pentru altă constituţiune, cu dărâmarea acesteia, aşadară asupra adressei independenţilor nu voi mai perde nici un cuvênt.

Avem înaintea noastră o adressă a *„sĕlbaticilor.“* Lucru ciudat! Sub constituţiunea noastră ḑi de ḑi se înmulţesc Sĕlbaticii. Şi încă ce mai Sĕlbatici?! Toţi representanţi ai oraşelor: Belovar, Sisek, Karlstadt, Esseg. Dacă sub regimul nostru se sĕlbătăcesc oraşele, ce veţi apoi despre sate? Nu este însĕ lucru de mirat.

Am ḑis-o, încă odată o mai repet, şi dacă nu va fi adevĕrat ve provoc sĕ me desavuaţi, o repet: *hoţiille, instreinările, furturile sûnt la ordinea ḑilei între amploiaţii nostri.* Pentru cele ḑise capul mi-l pun zălog. Antevorbitoriul aici are sĕ caute isvorul resmeriţei din anul trecut, şi n'are sĕ susţină, că ura de rassă a domnit la noi. Contra cui rogu-ve. Doară ca în Ungaria contra jidanilor? Niciodată. Nu este mai tolerant şi mai liniştit popor ca croatul, deşì aceste virtuţi ne-au făcut mare stricăciune. Poporul nostru e nefericit şi apăsat, urmarea e că el nu poate urî orbiş —; privesce deci la toate popoarĕle ca la fraţi, însĕ dacă a vĕḑut că nu-i de nicăiri ajutoriu, se ajută el însuşi. Contraḑiceţi-mi dacă puteţi. Am date la mână. Dacă vre-o comună era în linişte şi stare bună, regimul îndată a trimis acolo oameni şuchiaţi, spre a face disordine. Făcută odată disordinea, deputaţiuni preste deputaţiuni veniau la regim, şi el le respundea: dacă veţi ţinea cu regimul, se va depărta dela voi acel şuchiat. Cu chipul acesta 'şi câştigă regimul aderenţi. Eu insumi am făcut arătare la regim despre instreinare de bani, cu toate acestea amploiaţi au rĕmas la locul lor amploiaţi. Şi când v'am spus, că purcederea aceasta nu ve aduce fructe bune, dela masa guvernamentală mi s'a respuns că sunt nebun. Dacă aşa stă lucrul, pentru ce m'aţi dat afară? Nebunii pretutindenea sûnt scutiţi de pedeapsă! Eu am rĕmas pe pace şi m'am consolat cu cuvintele lui Thoma de Kempis: *„Propter Christum opportet et stultum fieri“*, şi mi-am gândit în mine, pentru libertatea patriei mele pot suporta această împutare, mai ales dela voi, cari nu ve puteţi provoca la o singură faptă a voastră, ce s'ar putea unì cu demnitatea noastră. În „Pester Lloyd“ sûnteţi dăscăliţi ca neşte copii, şi vi se aruncă cununa de martir îmbrăcată în aur. Ve întreb: era oare permis sĕ primiţi voi bani? A-ţi sprigint ori care ar fi fost banul trimis de maghiari. Care dintre maioritatea voastră parlamentară a propus pre cel de acuma?

Sau doară atât sûnteţi de desconsideraţi, de nici nu ve mai creastă lumea? Dacă aliaţii vostrii — maghiarii — ve despreţuesc în acest mod, cum ve vor mai cresta croaţii? Mângăerea mea este, că toate acestea vor trece, *vĕḑênd cravalele contra jidanilor şi corupţiunea electorală în Ungaria.* Precum am mai spus — nu sum inimicul nici unei naţiuni, însĕ este o necesitate istorică *ca sĕ înceteze apăsarea, şi aici în sud sĕ formăm noi o Croaţie liberă.*

Dăm fie-căruia ceia ce este a lui, însĕ nu ne vom mai lăsa apăsaţi. Şi fiindcă voi în loc de a

face legi corespunḑĕtoare caracterului naţional, înblătiţi paie goale, puse de inimicii Croaţiei, eu nu voi vota pentru nici una din adressele propuse.

Discursul

delegatului Dr. Stefan Păcurar, advocat, pronunciat în conferenţa generală a delegaţilor alegĕtorilor români din Transilvania, Ungaria şi Banat, ţinută în Sibiiu în 1. 2 şi 3 Iuniu 1884.

Domnilor! Am luat cuvêntul pentru că voiesc sĕ ve fac o propunere în privinţa formulării programului şi declar a priori, că eu nu am venit aici, ca sĕ combat proiectul de resoluţiune a comisiunei de 30.

Dacă acum trei ani, când s'a făcut programul din proiectul de resoluţiune, a-şi fi avut onoarea a fi membru al conferenţei, a-şi fi putut sĕ-mi validitez atunci părerile mele; chiar şi de astădată nefiind membru al comisiunei de 30 n'am putut sĕ-mi validitez votul meu în comisiune. Căci dacă mia-şi fi putut da votul meu acolo, ori s'ar fi primit, ori nu propunerea mea, eu eram mulţămit şi nu mai luam cuvêntul aici. Neîntêmplându-se însĕ aceste nu mi-a remas altceva decât a păşì aici în onorab. adunare împlinindu-mi simţul de datorinţă, pre care fie-care din noi 'l nutrim, că sûntem datori măcar cu o ideie de a contribuì la opera comună spre îmbunătăţirea sorţii noastre naţionale.

Acesta a fost motivul, pentru care am păşit înaintea Dvoastre; nu alte calculaţiuni sau ambiţiuni, şi declar acum la început, că eu proiectul de resoluţiune al comisiunei, în ceea ce privesce direcţiunea cuprinsă întrênsul 'l primesc în tot cuprinsul. (Bravo!)

Cu ce nu sûnt învoit însĕ este formularea, carea se reduce la cele 9 puncte din program. De cumva va cădea propunerea făcută de mine, eu eventual voiu vota pentru propunerea comisiunei, şi sĕ nu credeţi, că s'ar ataca solidaritatea noastră, un vot sĕ nu perdem din unanimitate; şi sĕ nu perdeţi, Dlor, nici votul meu. Când Dvoastre veţi afla, că formularea mea nu este acceptabilă, eu voiu vota pentru propunerea comisiunei necondiţionat. (Sĕ trăiască.)

Ce m'a făcut pe mine ca sĕ-mi fac de lucru, sûnt 2 motive. 1. Durerea aceea, care poate fie-care o a simţit, când sciţi, că veniţi cu dreptul sânt, că veniţi şi arĕtaţi prin voie, prin cuvênt, prin fapte, că din toate naţionalităţile din Ungaria nici una nu păzesce mai cu sânţenie legile esistente, decât naţiunea română, şi totuşi noi sĕ suferim imputaţiunile grave, că noi călcăm legile şi stăm cu totul afară din terenul legal. Astfel de imputaţiune om cu simţ de demnitate nu o poate suferì.

Eu basez argumentele mele pre fapte, căci din diferitele sfere atât în dieta ţĕrei, cât şi afară de dietă, prin jurnalistică ni se fac continuu imputări că nu observăm legile; până când chiar şi prin cuvintele Maiestăţii Sale se avisează archiereii nostri ca sĕ înveţe pre popor sĕ ţină legile. Noi cari mai mult observăm legile de cât toţi ceilalţi, noi sĕ suferim astfel de imputări?!

Prin urmare prima recerinţă a programului nostru trebue sĕ fie dovada, că noi stăm pe terenul positiv al legilor şi că nu noi, ci aceia, cari ne impută ilegalitatea, stau afară de legi.

Al doilea motiv este, că în toată istoria noastră nime nu ne va arĕta, că noi am fi făcut vre-odată încercarea, sĕ ne rumpem dela acest stat, şi atât în timp de pace am susţinut ordinea, cât şi în timp de crisă am susţinut drepturile Tronului cu puterea noastră. (Aşa este!)

Şi acuma noue sĕ ni sĕ impute, că voim sĕ spargem statul? Om, care ţine la demnitatea sa earăşi nu poate suferì astfel de imputări.

Cu toate, că consimt cu cele aduse de dl raportor despre politica din afară, trebue totuşi se avem şi casul practic înaintea ochilor, că soartea noastră nu atêrnă numai dela politica esternă şi dela duşmanii nostri, ci în mare mĕsură stă în mânile noastre şi mult impoartă greşelile, cari sĕ întêmpla la noi cu voie sau şi fără voie.

Noi am fost popor asuprit de toţi; noi $^2/_3$ am fost ţinuţi în situaţiunea, în carea am fost de $^1/_3$ până la anul 1848, şi ea a jucat pe umerii nostri.

Aceasta s'a întêmplat şi s'a putut întêmpla numai pentru că Românii n'au sciut sĕ-şi apere drepturile lor, căci puterea şi numĕrul acì a fost, şi numai nesciinţa, de a-şi apăra drepturile, a fost de vină.

La situaţiunea noastră de aḑi au contribuit chiar şi acte făcute în timpul mai nou, cari ne-au copleşit cu schimbările în stat şi noi n'am sciut totdeauna alege mijloacele cele mai potrivite pentru susţinerea noastră. Cred dar, că noi am greşì, dacă noi interesele noastre de acasă le-am lega de alte lucruri, cari nu stau în puterea noastră, precum de politica esternă şi de forma dualistică a monarchiei noastre, căci în acest cas soartea noastră numai atêrnă dela noi, ci cu totul dela alte puteri mai mari, asupra cărora nu mai putem dispune.

Se fiu mai concret. Dacă în anul 1863 n'am fi legat soartea patriei noastre de a Austriei, n'ar fi urmat cele dela 1865, şi nici politica esternă, nici dualismul monarchiei noastre nu condiţionează stergerea autonomiei transilvane, precum n'au condiţionat nici a celorlalte provincii, din cari constă imperiul nostru. Aşa dară, dacă voim sĕ fim nu numai faţă cu alţi riguroşi, atuncia trebue sĕ fim riguroşi şi faţă de noi inşine, căci numai aşa vom ajunge la mijloacele, prin cari sĕ ne uşurăm starea grea, în care ne aflăm aḑi.

După cum a amintit dl raportor toată Europa voiesce pacea.

Domnilor! În timp de pace ce face un popor ca sĕ-şi apere interesele sale? Nu face alt ceva decât ce trebue sĕ facă şi o şi face fie-care, care scie sĕ-şi apere interesele sale, adecă: sĕ-şi arete drepturile sale şi sĕ şi le dovedească.

Noi nu venim sĕ cerem lucruri nouĕ, emolumente în contul altor naţionalităţi. Noi cerem sĕ ne lase aceea ce avem; prin urmare programul nostru nu poate conţinea numai material de pofte şi de dorinţe, ci trebue sĕ conţină şi drepturile noastre.

S'a ḑis sĕ nu schimbăm nici o iotă din cele făcute acum trei ani.

Pentru mine aceasta ar însemna atâta, că n'am făcut nici un progres. Lucrurile însĕ n'au stat în loc. Acum trei ani a fost alta situaţiunea faţă de cea de aḑi, care este mai grea. Sĕ vede că sûnt unii, care vor sĕ ne împingă pe o cale, care nu va avè alt efect, decât perirea noastră. Este dar motiv destul sĕ ne reculegem şi sĕ întrebuinţăm toate armele cari ni le dă legea pentru apĕrarea noastră.

Am amintit mai înainte, că nu voiu întra în relaţiunea situaţiunei staturilor din afară şi ale Ungariei faţă cu celelalte.

Dar nu trebue sĕ mai amintesc, că de când esistă istoria patriei noastre, maghiarii în toţi timpii, în cari Ungaria sĕ putea mişca liber, debarca în România. Cred că aceasta este pentru noi dovadă destulă, ce posiţiune are elementul maghiar faţă de cel român şi eu sûnt convins, că dacă aḑi n'ar esista regatul României aşa cum este, noi n'am simţì apĕsările în aceea mĕsură, în care le simţim acuma. (Aşa este!) De aceea noi trebue sĕ dovedim, că imputările despre gravitaţiunea noastră în afară, este cu totul neadevĕrată. (Aşa este!) Noi susţinênd autonomia Transilvaniei, susţinem drepturile Tronului şi ale Ungariei. Sciţi bine că sancţiunea pragmatică, care leagă interesele casei Habsburgice de patria noastră, condiţionează acele drepturi de autonomia Transilvaniei. Şi autonomia aceasta nu se poate desfiinţa aşa, ca pe o parte sĕ esiste toate drepturile, ear pe cealaltă nu. Trebue sau sĕ esiste pactul întreg, care este un pact bilateral, sau el sĕ nu esiste de loc.

Articlul de lege XII §. 1, 6 şi 7 din 1867 cu totul este basat pe sancţiunea pragmatică. Această sancţiune pragmatică, care a învins pe Austria esistă şi pentru noi. Această sancţiune s'a întrodus pe rênd în părţile germanoslave la anul 1713, în Ungaria la an. 1723, în Transilvania cu mult mai târḑiu la an. 1744. În sancţiunea pragmatică sûnt precisate drepturile ţĕrii şi drepturile Tronului. Nu se poate cugeta sancţiunea pragmatică astfel, că după cele ce esistă aḑi sĕ esiste numai drepturile de o parte, ear de altă parte ţeara sĕ-şi fi perdut autonomia sa.

Este dară dovedită aserţiunea, că prin ea apĕrând autonomia Transilvaniei, nu ne apĕrăm numai pre noi, ci chiar interesele Tronului şi chiar interesele Ungariei. De când s'a spart autonomia Transilvaniei în comitate, încorporate Ungariei, supuse imediat ministeriului din Pesta, echilibrul între guvern şi Ungaria nu mai esiste. Toate guvernele Ungariei, începênd dela 1867 încoace au dovedit, că nu sûnt în stare sĕ împedece ideea rasei maghiare de a face din un stat mic poliglot un stat mare naţional maghiar.

Acestui calcul absurd sĕ jertfesc toate interesele statului şi ale umanităţii. Acestui punct de vedere urmează legislaţiunea. Din acest punct de vedere sĕ manţine şi aplică justiţia. În serviţul acestui calcul sĕ pune administraţiunea politică precum şi administraţiunea financiară, cu un cuvênt, pre lângă această ideie nebună sĕ învêrt toate agendele statului de sus până jos.

Când autonomia Transilvaniei ar esiste, aceste încercări n'ar fi cu putinţă. Vedeţi, Dlor, că n'au trecut 1—2 ani, şi legile votate în dietă nu se mai susţin. Şi noi venim în posiţiunea ca, pre când înainte de 2 ani am combătut proiectul de lege, acum chiar noi sĕ apĕrăm acel proiect, după ce s'a făcut lege, faţă de cei ce au făcuto. Dacă ar fi un guvern în Ungaria, care ar voì sĕ susţină basa dreptăţii, n'ar putea esiste nici măcar 24 oare.

Totul merge într'acolo de a esploata toate părţile în interesul centrului, şi de a nimicì nationalităţile, care se află acì.

S'au vorbit şi despre ţinuta noastră dela 1867 încoace, şi se ḑice că sûntem despărţiţi în partide. Însĕ aceasta a fost numai la părere. S'au consumat multe puteri în lupta sterilă între activisti şi pasivişti. Pentru mine aceste sûnt 2 braţe ale unui unghiu, în care am întrat, şi din care trebue sĕ eşim. În timp de 14 ani, de când am întrat în acest unghiu sûnt tot atâtea doveḑi, că nu sûntem în stare sĕ arătăm cele mai mici resultate, nici pre o parte, nici pre alta. Aşa, Dlor! tot anul ce l-am perde mai mult pre calea aceea, ar fi perdere irreparabilă.

La unele obiecţiuni sau aserţiuni făcute de Dl raportor trebue sĕ-mi dau părerile mele fără ale combate.

Între altele Dsa ḑice: că nu este mândru că este Român; eu din contră ḑic, că trebue sĕ fim mândri că sûntem Români.

În colţul acesta al Europei noi am fost elementul cel mai cultivat. Au venit alte elemente preste noi şi ne-au stricat scoalele, cultura, progresul nostru, aşa încât mergeai dintr'un cap al comunei într'altul şi abia aflai un român, care sĕ-şi scie scrie numele. Dară de şi ne-au răpit cartea, totuşi nu ne-au putut nimicì inteligenţa, aşa încât astăḑi de şi poporul român nu scie atâta carte ca celelalte popoară conlocuitoare, totuşi poporul român este aicia între toate naţionalităţile, cel mai inteligent dela fire, şi prin urmare are o mare misiune aici în orient, spre a lega cu occidentul latin al Europei.

Eu nu voiu sĕ fac politică esternă, trebue însĕ sĕ observ, că am auḑit enunciaţiuni în diferite părţi, ca noi Românii sĕ venim cu ori ce postulate în programul nostru, nu mai sĕ întrăm odată în dieta din Pesta. Însĕ ce ne aşteaptă acolo ne-au spus-o mai deunăḑile jurnalele ungurescì, cari ne-au dat chiar şi o marşrută, ca adecă deputaţii nostri sĕ nu facă partidă pentru sine, ci sĕ se alăture sau la una sau la alta din partidele din dietă, căci sûnt destule, sau de nu le convine, apoi sĕ se împartă într'acele partide, precum li va plăcea.

Adresa din 12 August 1862 a dietei din Pesta, aşa numită adresa lui Deák, ne spune apriat, pentru ce vor ei astfel de activitate. Ei vor activitatea aceasta, pentru că sciu prea bine, că de şi articolii lor, privitor la uniunea Transilvaniei, apar cà ar avè formele esterioare, totuşi le lipsesce cu desĕvêrşire legalitatea.

Astfel ei vor şi cer dela noi, sĕ întrăm în parlament fără nici o reservă; sĕ susţinem cele ce fac ei ca sĕ ḑică mai târḑiu: Voi aţi întrat de bună voie, — n'aţi protestat în contra acestor articuli de lege, aţi consimţit cu ei şi sûnteţi dară responsabili pentru toate ce s'au făcut.

Toate câte le-am afirmat până acì le pot dovedì din cărţile acestea, cari le-am îndemână şi le vedeţi acì. (Nu-i de lipsă).

Eu pretind dară ca astfel sĕ fie formulat programul nostru, ca punctul lui de plecare sĕ conţină basa dreptului de stat.

După tractatele din anul 1686, din anul 1722, în urma cărora au urmat disposiţiunile din 1744, sancţiunea pragmatică art. III şi art. VI din anul 1791, se vede că oamenii aceia au prevĕḑut actele, ce se va întêmpla cu un secul mai târḑiu, cari conţin cautelele de apĕrare în contra oricărui atac, care s'ar face din ori ce parte în contra independenţei Transilvaniei, chiar şi când ar consimţì cu el.

În acel articul, adecă, se ḑice apriat, că dacă ar venì chiar dieta Transilvaniei, ca prin machinaţiuni, prin pressiuni, sau din alte motive sĕ schimbe stipulaţiunile privitoare la Transilvania, atunci Coroana este îndatorată a zădărnicì o astfel de lege. Faţă de alte legi, în nici un conclus nu sĕ ḑice, că legea este invariabilă. Numai la articulii indicaţi mai sus se ḑic cele amintite.

Ce va sĕ însemne aceasta, decât că, dacă dieta Transilvaniei ar vota ceva precum a făcut la anul 1848 cu privire la autonomia Transilvaniei, vine în contraḑicere cu legea fundamentală şi o astfel de încercare în contra autonomiei Transilvaniei legea fundamentală a priori a decretat-o de invalidă şi illegală.

A-şi decreta o ţară încetarea esistenţei sale, aceasta nu înseamnă altceva decât aceea, ce este pentru omul privat sinuciderea, şi sinuciderea este de toate popoarĕle europene declarată de imorală, pre când basa fie-cărei legi poate fi numai morală!

Aceasta din urma este a doua mancitate a articlului I din 1848 a dietei din Cluş, ceea ce întăresce chiar şi rescriptul împĕrătesc din 15 Iuniu 1863.

Rescriptul din 1 Septemvre 1865, prin care s'a disolvat dieta Transilvaniei, cunoscênd ilegalitatea şi mancitatea acelui articul dietal, ḑice apriat, că noaua dietă sĕ convoacă numai pentru unicul act, ca sĕ iee în revisiune acel articul de lege, ca sĕ repareze şi sĕ suplinească aceea mancitate. În aceea dietă maghiarul Zeyk Károly a propus în numele maiorităţii, că ei nu mai sûnt competenţi sĕ facă revisiunea. A venit din partea românilor protestul metropolitului Şaguna şi a soţilor sei, cari roagă pre Maiestatea Sa, sĕ convoace o altă dietă pre basele, pre cari a fost convocată dieta disolvată din Sibiiu. Vin pre de altă parte Sasii, cari erau împărţiţi în douĕ, şi maioritatea lor propune prin Rannicher, că dieta sĕ se ţină strict de rescriptul maiestatic şi sĕ iee în revisiune articulul de uniune, şi sĕ se statorească apriat, cari sûnt causele comune ale Transilvaniei cu Ungaria. Ceealaltă parte, minoritatea cu Boemches în frunte, ḑicea, că dacă li se garantează autonomia fundului regiu, ei sprijinesc propunerea lui Zeyk.

A urmat apoi propunerea lui Hosszu Iosif cu privire la cestiunea drumurilor ferate. (Voci: la obiect!) Aceste de ebiect sĕ ţin. Părerile românilor şi ale sasilor s'au aşternut la locurile competente.

Ce urmează? Rescriptul din 25 Decemvre 1865, prin care Împĕratul ia la cunoscinţă conclusul din dietă. Însĕ despre sancţionarea acelui articul nici vorbă nu este, care articul, precum s'a constatat în şedinţa din 6 Decemvre în dieta din Cluş, nici nu esistă cu sancţiunea împĕratului; ci se ḑice numai, că de oare-ce Transilvania aparţine la coroana Ungariei ea sĕ-şi trimită deputaţii sei la dieta de încoronare, conchiemată deja pre 10 Decembre 1865 în Pesta. (Hannia intrerumpe: îşi poate trimite, sĕ ḑice, aşa dară este lucru facultativ).

Astfel, în urma rescriptului din 20 Iunie 1867, prin care s'a disolvat dieta din Cluş din motiv, că deputaţii trimişi din Transilvania la dieta de încoronare au fraternisat cu deputaţii dietei din Pesta, a remas, ca causele comune între Ungaria şi Transilvania sě se stabilească în dieta din Pesta.

Dieta din Pesta în art. 43 din an. 1868 însě nu se ocupă de interele Transilvaniei şi de garanţiile, ce ar fi fost sě se dee naţionalităţilor din această ţeară, ci sparge autonomia Transilvaniei, ridică guvernul seu, dă mână liberă ministeriului din Pesta, trimite un comisar regesc în locul guvernului transilvan în Transilvania, desface comitatele şi le compune după cum i convine şi le subordinează imediat ministeriului din Pesta, aşa că nici o deosebire numai era între Ungaria şi Transilvania.

Din cele amintite vedem, că aḑi legalitatea nu este pentru ei, ci pentru noi. Pre temeiul acestei legalităţi am făcut eu propunerea mea.

Nu pretindem noi drepturi de milă, nu drepturi noue, ci drepturi garantate de stat bilaterale între noi şi Coroană.

(După aceasta a urmat cetirea programului publicat în Nr. 62 al acestui ḑiar.)

„Aradiane“ sau „Ariadne.“?

Un român de ai noştri, om bun şi cu inimă deschisă, nu odată a ḑis, că politica e ca caşcavalul. Cine l face, nu scie cât e de bun, şi cine-l mănâncă, nu scie cum se face.

Românii din Arad se par a protesta contra acestei definiţii de brânzoiu a politicei naţionale.

Nu scim încât vor face brânză sau caşcaval cu politica lor, destul că oamenii ne vin cam deochiaţi sau cum s'ar mai ḑice: sunt molii pe blană.

Deocamdată fără comentariu mai comunicăm următoriul

Manifest:

către alegĕtorii români şi subcomitetele cercuale din comitatul Aradului.

Fraţilor! „Steagul sě lucească, pentru el trăim. Ţeara se'nflorească, pentru ea murim!“ Cu aceste cuvinte ne adresarăm către voi cu apelul nostru dela 15 Aprilie din anul curinte.

Astăḑi steagul sub care ne am unit în conferenţa dela 10 Aprilie este batjocorit şi părăsit cu necredinţa chiar din partea unor oameni, cari se făgăduiseră al ţinè sus şi tare în legătură strînsă cu toţi românii.

Partida naţională română din comitatul Aradului aşeḑată pe temeiul programei dela Sibiiu, care e steagul nostru, este părăsita şi despreţuită chiar de acel om, care mai nainte se afla în fruntea mişcărilor noastre naţionale, este părăsită şi nebăgată în samă de fostul preşedinte al conferenţei dela 10 Aprilie, D. Ioan Popoviciu Deseanu, încă de pe când era preşedintele comitetului central.

Conferenţa dela 10 Aprilie a tuturor alegătorilor români din comitatul Aradului a ales atunci un comitet central. Comitetul sûntem noi subscrişii.

Acest comitet, pe temeiul însărcinărei şi a împoternicirei primite dela conferenţa din 10 Aprilie a. c. a hotărît, că ce feliu de ţinută şi purtare sě aibă alegĕtorii români la alegerile de deputaţi dietali, pe cine adecă sě voteze ei, ca sě nu meargă unii în dreapta, alţii în stênga, ca nisce oi fără păstori, ci sě fie toţi la un loc, şi sě voteze la alegeri după cum a hotărît adunarea cea mare a tuturor Românilor, care s'a ţinut în Sibiiu: în 1881 şi în 1 ḑi a lunei lui Iuniu din anul acesta.

Însě Domnul Ioan Popoviciu Deseanu, fără scirea comitetului subscris a conchemat o adunare generală a alegĕtorilor în Arad pe 4 Iuniu a. c. şi cu miliţia oraşienească şi între baionete a oprit întrarea alegĕtorilor de cari nu li se impărea. Cu ceia apoi, cari iau lăsat sě între a prochemat legatuirea noastră cu partida guvernamentală din acest comitat.

Aceasta prochiemare şi legătuire cu guvernamentalii este în contra punctului 8 din programa dela Sibiiu, care ne spune că partida naţională română poate sě se legătuiească numai cu acei oameni, şi cu aceea partidă, care în privinţa *sarcinilor publice devenite ne mai suportabile vor lucra pentru interesele şi bunăstarea poporului*, hotărînd lămurit conferenţa ce s'a ţinut în anul acesta la Sibiiu că: *partida noastră, ca oposiţională, nu poate sprigini la alegeri pe guvernamentalii actuali (de astăḑi.)*

Aşa-dară adunarea din 4 Iuniu, care s'a ţinut în Arad, a călcat programa şi hotărîrile conferenţii din Sibiiu.

Noi cari am format şi formăm comitetul central din Arad, ne ţinem şi mai departe a fi singurul comitet îndreptăţit şi după lege, şi ve rugăm sě lucraţi pentru programa din Sibiiu.

Eară în contra conferinţii dela 4 Iuniu, conchemată de Dl Ioan P. Deseanu în Arad, protestăm cu toată resoluţiunea, pentrucă:

1. conferenţa aceasta s'a convocat în contra hotărîrilor conferinţii dela 10 Aprilie a. c., carea a imputernicit comitetul central fără restringere, ca sě hotărească ţinuta românilor la alegeri:

2. pentrucă comitetul a şi hotărît, ce ţinută sě ia alegĕtorii români la alegeri, şi hotărîrile lui au fost enunciate ca concluse chiar de Dnul Deseanu, presidentul comitetului; deci aceste concluse aduse ori cu unanimitate ori cu maioritate de voturi, trebuesc respectate din partea membrilor comitetului;

3. pentrucă convocarea s'a făcut în ascuns, nesciind de ea nici comitetul, nici inteliginţa română din loc, numai prin Dl Ioan P. Deseanu, usurpând titlul de president stabil al unei conferenţe, la care Dsa a fost president „ad hoc“ numai;

4. protestăm în contra conferenţei dela 4 Iuniu a. c. pentrucă nu s'a conchemat pe basa programei din Sibiiu, şi pentrucă ea s'a inscenat chiar prin organele comitatului, contrare programei naţionale; deci facem responsabil înaintea naţiunei pe însuşi convocătorul despre urmările unei conferinţe române conchemate sub asemene auspicie.

Fraţilor! Sûntem o naţiune, avem o programă, cea dela Sibiiu, pentru care toţi sûntem solidari. Cine nu e cu Sibiiul e în contra naţiunei. O partidă guvernamentală nu-o putem recunoasce de naţională*).

Pentru noi e cestiune de omenie a lucru pentru programa din Sibiiu. Vom ţine acea programă şi vom avè omeniă naţională, sau, părăsim programa şi atunci nu va mai fi omenie naţională.

Păşiţi dară la alegeri cu consciinţa curată ca sě salvaţi onoarea naţională.

Comitetul în urma desbinării, ce a adus în partida noastră Dl I. P. Deseanu, a făcut unele schimbări în persoanele aduse în combinare şi ve recomândă acum ca candidaţii partidei naţionale române în cercul Radna pe Dr. Georgiu **Popa**, în cercul Boroşneului pe Georgiu **Lazar** advocat şi în cercul Josaseului pe Vasilie **Mangra**.

Arad 5 Iuniu st. n.

Comitetul central esecutiv:

Nicolau Philimon. M. B. Stănescu. Georgiu Telescu. Dr. Ioan Pap. Dr. Georgiu Popa. Dr. Demetriu Magdu Gregoriu Venter. Aureliu Suciu. David Nicora. Ioan Moldovan. Ioan Câmpian. Pavel Truţa. Vasiliu Mangra.

Mai nou.

(Telegramă particulară a „Telegrafului Român“.)

Candidatul guvernamental din cercul Orĕstiă Gustav Emich cu 109 voturi maioritate s'a ales de deputat. Alegĕtorii români în masse.

Passivitatea total compromisă.

Varietăţi.

* (Postal). În comuna Altorja, de pe teritoriul comitatului Treiscaunelor, începênd cu 16 Iunie a. c. se înfiinţează un nou oficiu postal din Kézdivásárhely prin comunicare ḑilnică de cariolă cu un cal. La acest oficiu postal aparţin comunele: Altorja, Feltorja, Alsó şi Felső Valál şi Covasna. — Acest oficiu postal este împuternicit a primì şi espeda: epistole, pacheturi, asignaţiuni postale până la 200 fl. trimiteri pe lângă recepere postală (utánvét) şi

Mersul postei e următoriul:

Plecare din Altorja	a. m.	9 oare.	
Sosire în Kézdi Vásárhely	a. m.	9 „	35 m.
Plecare din Kézdi-Vásárhely	a. m.	10 „	30 „
Sosire în Altorja	a. m.	11 „	5 „

Ceace prin aceasta sě aduce la cunoscinţa publică.

Sibiiu în 5 Iunie 1884.

Direcţiunea.

* Pentru sesonul de scalde dela Covasna Vajnafalva *sě instituesce în Vajnafalva la întrarea în promenadă o lădiţă pentru epistole, dela 16 Iunie până 31 August a. c.* Epistolele (corespondenţele) din această lădiţă se vor transporta în toată ḑiua la 6 oare după ameaḑi prin un curier ordinar la oficiul postal din Covasna. — Sub decursul saisonului de scalde, *Corespondinţele adresate la Vajnafalva* se vor espeda la case prin oficiul postal din Covasna, pelângă tacsa ordinară de imanuare; spre acest scop sě institue între Covasna şi Vajnafalva mers de curier pedestru, care plecă după sosirea postei din Kézdivásárhely. — Până ce se va putea înfiinţa în Vajnafalva vênḑare de marce postale curierul se încredinţează a vinde şi obiecte postale de preţ. — Ceeace sě aduce la cunoscinţă publică, pe lângă adăosul, că posta pleacă din Covasna la Kézdi Vásárhely în toată ḑiua la 4 oare dimineaţa şi sosesce dela Kézdi Vásárhely la Covasna a. m. 10 oare 35 m.

Sibiiu în 8 Iunie 1884.

Direcţiunea.

* (Cas de moarte.) **Demetriu Verindean,** fost oficer şi perceptor de dare în pensiune în 12 Iuniu st. n. a. c. a reposat aici în etate de 72 de ani.

* (Ne mănâncă lupii). Cetim minuni prin ḑiarele streine. Aşa spre pildă ḑiariul „Fremdenblatt“ din Viena în nrul de alaltăeri scrie că în pregiurul Devei pre la Rusalii lupii au făcut serbătoare, dând năvală prin comune, şi prădând la viţei şi purcei.

Dacă s'ar fi mărginit ei numai la atâta, calea-valea. Se ḑice însě că ei au întrat în case au muşcat femei şi copii. Apoi că năvălind asupra unei turme de oi, au omorît preste 60 şi pre bieţii ciobani i-au mutilat cumplit, scoţindule ochii, şi belindule pielea de pe obraz.

Nu scim încât sûnt adevĕrate cele comunicate de provocatul ḑiariu. La tot casul e caracteristic că tocmai în comitatul Hunedoarei au dat năvală lupii asupra bietului popor în ajunul alegerilor dietali. Legătura de alianţă între ei, şi interesele amogene urmărite, ne pun pe gânduri, şi noi scim că: blăstĕmată jigană e lupul.

* (Transfusiunea sângelui). Dl Vulpian a seninalat în şedinţa Academiei de sciinţe francese din 26 Mai, o metodă nouă pentru transfusiunea sângelui. Transfusiunea este un remediu cutezat, la care nu se poate recurge decât în casurile cele mai estreme şi care din această causă chiar escită în mare grad interesul medicilor. Una din marele piedeci, cari se opun succesului ei este congulabilitatea sângelui; chiagurile cari se pot forma în sângele de transfusat, constituesc un pericul pentru vieaţa operatului; chiagurile microscopice chiar sûnt de temut. Pentru de a înlătura acest neajuns sângele a fost bătut, desfibrinat: dar licuidul hrănitor alterat în acest chip, nu mai deplineşte condiţiunile dorite. In alte casuri s'a adaugat sângelui clorură de sodium: în scurt nu s'a slăbit sau s'a suprimat inchegarea sângelui decât alterându-se proprietăţile sale fisiologice. Acum câţi-va ani D. Schmidt constată că peptona amestecată cu sânge suspendă pe un timp mai scurt sau mai lung închegarea sa fără ai altera natura sa proprie. Dl. Anfanassiew s'a folosit de această constatare şi aplicându-o transfusiunei, a isbutit sě retragă dela un câne aproape douě treimi din câtimea totală a sângelui şi sě înlocuiască cu succes sângele estras prin sânge peptonisat. Dênsul propune prin urmare aplicaţiunea acestei procedere la om.

* (Egiptologul Maspero). Domnul Ernest Renan a dat cetire în academia de inscripţiuni a Franciei următoarei scrisori de o importanţă scientifică primită dela savantul egiptolog Maspero. — Eată tecstul:

„Scumpul meu domn! „Journal des Debats“ mi-a adus scrisoarea D-V. — Ve mulţămesc pentru ceea ce spuneţi în privinţa monumentelor noastre Apelul ce a-ţi făcut a fost luat repede în consideraţie. Voi putea săpa şi la Luegsor şi Medinet-Habu, şi poate că chiar voi consolida Karmaseul, care are multă nevoie.

„Căutând, in anul din urmă, templul Abydos am descoperit o scară şi un culoar, despre care nu aveam încă cunoscinţe esacte. Domnul Say a copiat anul acesta cel puţin vre-o treiḑeci de grafite feniciene inedite, a căror copie sper că aţi primit o deja. Din nenorociri însě, nu am putut sě me opresc de câteva oare în Abydos, dar sper că voi fi mai fericit în campania viitoare. Îmi pare rĕu, că nu am cercetat decât în anul din urmă, această parte a templului. Grafitele ar fi sosit la timp, şi pe lângă aceasta, se mai găsesc mulţime de grafite, cariene, chypriote fără a inumĕra cele grece.

„Campania noastră s'a terminat foarte bine în Sagarah prin descoperirea unui mormênt neatins din a VI. dinastie. O parte din conţinut a fost sdrobit din nenorocire prin o surpare veche a boltei. O mumiă şi un consciug sûnt în bucăţi. Restul nu a suferit nimic.

„Acì am găsit de asemenea cinci bărci mici, un mare consciug de lemn acoperit cu inscripţiuni, mai multe salbe, oase şi un sarcofag in calcar, care este închis, şi pe care 'l voi deschide mâne de dimineaţă. Acesta este primul mormênt, aşa de vechiu care fu găsit de un european, şi numai întêmplarea a făcut ca eu sě me aflu în faţa locului pe când se da ultimele lovituri de sapă. Am putut sě constat că disposiţia obiectelor e aceeaşi ca şi cea din mormêntele Thebei. Istoria ideilor religioase constitue punctul cel mai interesant din istoria Egiptului, prin urmare ceea ce m'a îmbucurat mai mult sûnt tecstele, ce se află pe consciugul de lemn. Ele probează că cartea morţilor se întrebuinţa deja încă de pe timpul dinastiei a VI.; din parte-mi cred că în câteva părţi ale Egiptului cel puţin acest usagiu se fi esistat încă din timpurile ante istorice şi chiar înaintea lui Menei.

„România“.

---

*) În ce legătură organică stă guvernamentalismul sau oposiţionalismul cu naţionalismul nostru? Suntem noi români pentru că sûntem oposiţionali, sau sûntem români, pentru că sûntem români? Red.

* *(Bibliografic).* A eşit de sub tipariu şi se află de vêndare: **„Satul cu comorile“** novelă localisată de domnul *Petra-Petrescu*, Braşov, tipografia Alexi, 1884.

Aceasta cărticică — octav mic, cu 146 pagini este tractată în stil uşor poporal, menită pentru poporul nostru. Preţul unui esemplar 45 cr. sau 1 leu.

Tot la acel autor se mai află de vêndare: *Studiu din economia naţională. Despre banci operaţiunile lor, despre efecte şi despre burse.* Preţul 40 cr. sau 1 leu. Asemenea: *„Nepotul ca unchiu“*, comedie de Schiller preţul 25 cr. sau 50 bani.

Cărţile se pot procura direct dela autorul.

Activitatea domnului Petrescu pe terenul literaturei poporale ne umple inima de bucurie, căci rari sunt la noi oamenii cari în faţa indiferentismului sĕ se resoalve la lucru, din care în cele mai multe casuri isvoresc pentru el numai animosităţi şi neplăceri. Recomândăm cu toată căldura şi productul cel mai nou literariu al domnului Petrescu.

* *(Bibliografic).* A apărut: „Romänische-Militär-Sprache,“ ein Handbuch für Officiere im Verkehre mit Untergebenen und für Cadetenschulen, von Basilius Sângeorzann k. k. Lieutenant der Reserve im 43 Linien Inf. Regimente Wien L. W. Seidel et. Sohn 1883. O recomândăm cu tot din adinsul în atenţiunea celor competenţi.

— „Tesaurul dela Petroasa“ sau „Closca cu puii de aur“ studiu archeologic de Dionisiu O. Olinescu. Gherla N. F. Negruţ. 1884. Format 8°. Preţul 20 cr.

Studiul e foarte interesant.

Reviste periodice; — „Preotul Român“ diuar bis. scol. lit. Nrul 9, 1884 a apărut cu următoriul cuprins: „Aşedemintele sacre ale cultului divin din sântele Pareseme: I. Boroş. „Întoarcete“ . . . de G. Simu. „Cuvênt la Inviarea Domnului. „O mamă 'şi plânge pruncul“. (Bocet din Moldova).

Nrul 10 cuprinde: „Aşedĕmintele sacre ale cultului divin etc. urmare I. Boroş. „Predică funebrală“ de Vas. Budescu. „Literatura“ „Diverse“. — (Apare în Gherla sub redacţia lui N. F. Negruţ).

— „Amicul Familiei“ (jurnal beletristic sub redacţiunea Dlui N. F. Negruţi din Gherla) nrul 11 anul VIII a apărut cu urmatoriul cuprins: „Tit Maiorescu“ (cu o ilustraţiune). — „Căsătoria“ (studiu social) de Eufrosina Homoricean Stoenescu. — „Te iubesc“ poesie de Florian Selagianu. — „Prospect dela Sinaia“ (ilustraţiune). — „Castelul regal din Sinaia“ (ilustraţiune), „Către Damele Române“ (poesie) de C. Morariu. „Luculus“ novelă de Lucreţia C. Olariu. — „Disputa între condei şi sabie“ de Dr. B. Steiner. — „Părintele Carthausi“, (român) de Bar, I. Eötvös. „Silinţa deşartă“ (poesie) de G. Simu. „Carmen Sylva“ D. I. Fastenrath. „Gâcitură“. „Logogrif“ . . .

— „Familia“ jurnal beletr. sub redacţia Iosif. Vulcan. Nrul 22 anul XX, a apărut cu următoriul cuprins: „Nu se stinge“ de Sevasta Chirica. „Din dile bĕtrâne“ (copie de pe natură) de Alex. Tuducescu. — „Spiritismul modern“ (urmare) de T. Roşu. — „Despre sănătate“ de Dr. G. Crainicean. „Pericolile corsetelor“ de Basilie Lambru. — „Bibliotecele cele mai însemnate“ de T. „Salon“. „Cafeaua“ „Bonboane“. „Idilă păsărească“ (ilustraţiune.) — „Feliurimi“. „Călindarul sĕptămânei“.

(Mijloc de cură.) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea ntreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa dicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai cedupă se vor vedea resultatele curei.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 13 Iunie n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	122.65	122.50
Renta de aur ung. de 4%	91.85	91.85
Renta ung. de hârtie.	88.75	88.65
Renta de aur austriacă	101.80	101 75
Acţiuni de bancă de credit ung . . . !	305.70	306.75
Galbin	5.76	5.74
Napoleon	9 67½	9.66
London (pe poliţa de trei luni)	122 15	122.10

Nr. 250. (745) 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului vacant de paroch din parochia gr. or. de clasa III. din Iabeniţa cu filia Sămărtin în protopresbiteratul Reghenului, prin aceasta se escrie concurs cu terminul de 30 dile dela prima publicare.

Emolumentele sûnt:

1. Parochul pănă la eventuala edificare a casei parochiali va locuì în scoală lângă care se află 2 grajdiuri cu 1 şură

2. Porţiunea canonică: arătoriu 11 Jugăre 438☐., fênaţiu 8 Jugăre 1383☐° păşune 1 jug. 100☐° preţuite în 216 fl.

3. Folosirea cimiterielor dela biserica din materă şi filiă.

4. Birul în naturale a 16 cupe vechi sfêrmit dela 116 familii 116 fl.

5. Dela 116 familii câte una di de lucru cu palmele a 30 cr. 34 fl. 80 cr.

6. În ajunul botezului Dlui dela 116 familii câte 10 cr. 11 fl. 60 cr.

7. În diua învierii Dlui dela 116 famili pentru molitve câte 10 cr. 11 fl. 60 cr.

8. Stola usuată după calculul mediu 50 fl. cari toate computate dau un venit anual de 440 fl.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch vor avea a subşterne suplicele lor concursuali instruate conform prescriselor stat. org. §. 13 pănă la terminul sus amintit la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Reghinului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Idicel 29 Maiu 1884.

Galaction Sagău,
protopresbiter

Nr. 2304 B. [744] 3—3.

Concurs.

Cu încuviinţarea inaltului ministru reg. ung. de justiţie dto 10 Maiu a. c. Nr. 16,930 instituindu-se şi sistemisându-se un post de spiritual la institutul corecţional din Aiud (N. Enyed) pentru deţinuţii de religiunea gr. or. a căror numĕr se urcă de present la cifra de 159, pe lângă un salariu anual de 700 fl. şi 120 fl. bani de cuartir cu totul aşadară 820 fl., prin aceasta se publică concurs pentru acest post cu termin *de 30 dile dela datul primei publicări* în diariul nostru „Telegraful Român.“

Datorinţele impreunate cu oficiul preotului greco-oriental la susnumitul institut se cuprind în următoarele:

Dumineca şi în sĕrbători înainte de ameadi serviţiul divin şi cuvêntare după ameadi instrucţiune morală sau altă disertaţiune folositoare.

Douĕ oare pe sĕptămână catechisaţiune, 10—14 oare scoală şi în fine 5—10 oare pe sĕptĕmână instrucţiune morală.

Dela concurenţi se recer următoarele condiţiuni, cari sunt a se documenta prin atestate autentice aşternute în toată regula în original şi anume:

1. Că sûnt preoţi români de religiunea greco-orientală.

2. Că cunosc cu desevêrşire pelângă limba română şi limba maghiară.

Preoţii călugări, celibi sau vĕduvi fără familiă după etate mai tineri vor avea preferinţă.

Preoţii sau candidaţii de preoţie, cari vor reflecta la acest post vor avè în terminul prefipt a-şi aşterne concursele lor instruite în regulă cu documentele de lipsă la consistoriul archidiecesan.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan gr. or. ţinută în Sibiiu la 15 Maiu 1884.

Nicolau Popea m. p.
archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indivizi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**
[646] 6. Place du Trône, Paris. 28

Esaminaţi şi păstraţi ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite şi probate prin documente dela autorităţi medicale şi folosite cu bun succes de mulţi privaţi:

Sucul de muşchiu al Drului **Miller** are un efect neaşteptat la tuse, răguşală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respiraţiune. În borcane pentru copii şi oameni mari. Preţul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile şi convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée şi umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esenţial mistuirea. Acest escelent remediu sĕ nu lipsească din nici o casă ţĕrănească. Preţul pentru $1/1$ Flacon **1 fl. 50 cr.**, pentru $1/2$ Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sĕu la petele, ce es vara pe pele, la înroşire, peste tot la ori-ce necurăţire a feţei. Succesul e sigur după o întrebuinţare regulată. Preţul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ţi face în scurt timp mânile albe, delicate şi moi. Şi pentru coloarea feţii încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături şi îngroşeri de piele. Preţul unei sticluţe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuinţare şi un penel **60 cr.** [706] 10—16

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger; în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele şi băcăniile mai mari din Ungaria şi Transilvania, precum şi la depositul central de espediţie, J. de Miller, farmacist, Braşov. (Transilvania).

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“
(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încăruntire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia C. Bugarsky. *Bucuresci*: Rud. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta*: Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeş*: M. Vlad, farmacist. *Lugoş*: L. Vértes, farmacist. *Timişoara*: Stefan Tárczay, farmacist. *Verşeţ*: Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumseţă din care se nasce **frăgedie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 10

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Kais. k. Privilegium.
SCHUTZ-MARKE
ECHT NICKELSTAHL
GARANTIE FÜR
ewig Weissbleiben

Numai pentru 8 fl. 62 cr.

se capĕtă o garnitură de masă, ca ceea ce o vom areta mai jos, din nicol fin. Nicolul este metalul de toţi lăudat şi premiat, care remâne totdeauna alb ca argintul. Nicolul nu se face negru, nicolul nu ruginesce, nicolul păstrează luciul argintului, chiar dacă s'ar întrebuinţa garnitura 30 de ani, nicolul nu lipsesce unei econoame bune, nicolul întrece argintul de China, argintul fin, şi aşa numitul argint de Britania, pentru că e mult mai elegant mai durabil şi mai alb şi lucrul principal e că e de totului tot eftin, cu neînsemnatul preţ de **8 fl. 62 cr.** se capĕtă următoarele 49 **tacâmuri.**

Toate cu 8 fl. 62 cr.

6 cuţite de mâncare din argint nicol
6 furculiţe „ „ „ „
6 linguri „ „ „ „
6 linguri de cafea „ „ „
1 strecurătoare de supă din nicol greu
1 strecurătoare de cafea „ „ „
6 taste pentru pahare cu apă din nicol
1 cleşte din nicol pentru zahar.

1 corfiţă de poame din nicol
2 sfeşnice de masă frumos împodobite
1 presărătoare de zahar din nicol
2 pahare pentru ouă din nicol
6 verigi de nicol pentru serviţe
1 cutie de lemn pentru zahar, care se poate închide
1 tasă mare pentru serviţ
1 pânzătură de masă ţăsută cu aur
1 clopoţel electric.

Toate cu 8 fl. 62 cr.

Nickel-Stahl-Manufacturie II., Wien, RIX. [709] 3—6

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 64 Sibiiu, Marţi 5/17 Iuniu 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei o 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 4 Iuniu 1884

Alegerile dietali sûnt în curgere de 6 ḑile. Mai avem încă vre-o 5 ḑile de agitaţiune, şi lucrurile s'au isprăvit, agitaţiunea a dispărut, pe ogaşia veche vor merge desbaterile dietali cu Septembre începênd, şi noi vom avea trista rolă de a înregistra la legi aduse pentru noi fără concursul nostru.

Cam aşa vor merge lucrurile, căci aşa fu cursul lor în trecut, şi neschimbêndu-se întru nimica situaţiunea, putem trage conclusiunea de tot logică, atinsă mai sus.

Nu va fi poate fără interes a sci cum stăm noi românii din Ardeal după făcutele alegeri şi fraţii din Ungaria, preste cari încă mare parte trecură ele.

Adunaţi în primele ḑile ale lui Iuniu a. c. românii din Ungaria şi Transilvania au decis; ca faţă cu viitoarele alegeri dietali în Transilvania se se observe passivitate, în Ungaria românii sĕ meargă la urnă cu programa statorită la Sibiiu, prin urmare naţională oposiţională.

Aşa românii adunaţi la Sibiiu.

La 3/15 Martie românii din Ungaria şi Transilvania adunaţi la Budapesta în conferenţă naţională au decis: ca faţă cu alegerile viitoare atât în Ungaria cât şi în Transilvania românii sĕ păşească activ cu programa statorită la Bndapesta şi sĕ meargă mână în mână cu guvernul.

Avem deci două partide naţionale cu programe în puntele esenţiale identice. Deosebirea între ele este mică, putem ḑice disparentă, şi antagonismul domnitoriu în sinul lor este mare, putem ḑice colosal de mare. Şi aceasta este de tot natural. Noue ne este dat a nu ne înţelege între noi, pentru că sûnt mici causele de divergenţă, şi n'avem încredere în noi inşine. Sau cu alte cuvinte: Lipsa de demnitate naţională este cu prisos aruncată din o parte în ochii celeialalte, poate după proverbiul cunoscut „*Wie der Schelm* . . . .“

Resistenţa pasivă pentru Ungaria n'avea nici un sens, s'a ḑis, şi aşa s'a şi urmat.

Scopul acestei activităţi nu era de a ajunge deputaţi români în parlament, ca de acolo vorbind ei sĕ audă lumea nĕcazurile românilor. A fost vorba de activitate mână în mână cu oposiţia. Parola înainte cu trei ani a fost: „Sĕ resturnăm guvernul“!

Urmarea a fost că guvernul şi-a ḑis: decât eu mai bine el. Au căḑut deci toţi candidaţii naţionali, şi ei au căḑut nu pentru că erau naţionali cu programa dela Sibiiu, ci pentrucă erau oposiţionali.

Singur generalul Doda a remas învingĕtoriu, şi el a remas învingĕtoriu, pentru că el este generalul Doda.

Aşa atunci, aşa şi acuma. Românii din Ungaria s'au pus la luptă în Ungaria, nu pentru ca sĕ între în parlament, şi acolo sĕ şi ridice glasul pentru sermanul nostru popor, ci cu scopul de a trântì guvernul, sau cu ḑiarul „Luminătoriul“ vorbind: „*Jos cu regimul Tisza*“!

Ce va urma din aceasta. Sĕ punem două these; Succede guvernului cu formidabilul aparat cei stă la disposiţie sĕ impedece alegerea de deputaţi naţionali oposiţionali? Dacă da, atunci lucrul rĕmâne cum a fost. După scirile de până acuma singurul deputat al Băiei de Criş, dl Petru Truţa, a străbătut în parlament cu această programă, şi în parlamentul din Pesta dl Truţa n'are posiţie vrednică de invidiat. Nu va succede guvernului împedecarea, ba se va întêmpla ca oposiţia sĕ devină maioritate, atunci se duce regimul actual şi va venì altul.

După cât cunoascem noi curentul şovinistic de aḑi în cercurile maghiare şi caracterul nepătat şi inima de român a bărbaţilor nostri, în casul de mai sus situaţiunea ar fi şi mai acută. Oposiţionalii de aḑi sûnt şi mai încarnaţi şi şi mai fără cumpet în sforţările lor de maghiarisare cu forţa. Urmarea naturală va fi: „jos cu regimul“!

Sĕ punem casul că acest regim ar fi fost sĕ fie Apponyi—Szilágyi.

S'ar ḑuce acesta, şi ar urma Kossutihisti. Ministru president ar fi Orbán Balázs, de interne Ugron Gábor et tutti quanti.

La presentarea acestui ministeriu toţi românii ar striga: „jos cu regimul“!

Cu chipul acesta am ajunge din nou la regimul actual al domnului Tisza. Ne am fi perondat odată, ca precum chiar şi eri ni s'a ḑis din partea unui aprig şi neobosit pasivist, sĕ începem d'acapo. Va se ḑică rola noastră este sĕ trêntim la guverne sĕ tot trêntim şi ear sĕ trântim.

Dacă acesta ne este scopul, atunci înţelegem ţinuta politică a fraţilor din Ungaria

Despre casul că guvernului actual i va succede a se susţinea încă şi rola ce o ar avea deputaţii români în partida oposiţională, tăcem.

Aşa in Ungaria.

Aici la noi s'a ḑis: Sĕ stăm acasă. S'a ḑis ca sĕ fie ḑis. S'a ḑis în teorie pentru salvarea principiului. Noi scim apreţuì mult demnitatea natională, şi noi vom fi cei din urmă, cari vom face imputări fraţilor nostri pentru enunciarea principiului. Ni s'a ḑis: enunciăm principiul ca princip şi nu ne mai interesează, dacă el se va putea şi esecuta. Ne am supus modului lor de vedere şi argumentare, şi am înghiţit şi insulta ce ni se face pare-ni-se provocativ în mod neusitat între oameni cu civilisaţiune.

Ne-am supus şi ne supunem faptului. Principiul este enunciat şi din partea lor, şi din partea noastră. Dênşii passivtate, noi activitate.

Princip la ei, sciind din capul locului, că el este cu neputinţă de a l esecuta, şi princip la noi, sciind din capul locului că el e esecutabil.

Sau dacă e prea mult ḑis princip, putem ḑice: „*modus procedendi.*“

Care e mai bun, urma ar putea dovedì. Actualitatea întru toate vorbesce pentru noi.

Lucrul cel mai natural era, ca ambii sĕ lucrăm pentru modul nostru, şi ori care va isbutì sĕ fericească pe calea sa naţia, aplaudat sĕ fie.

Ce se veḑi însĕ: a merge pe o cale este bine, folositoriu, demn, a merge pe ceialaltă: e trădarea naţiunei, meserie, şi mai Dumneḑeu scie. . . . .

În Ungaria „*circulus vitiosus*“ la noi decretarea lucrurilor neesecutabile, corumperea poporului, şi încriminări în dreapta şi stânga.

Sĕ nu ne mai facem illusiuni. Amic nu ne este nici guvernul actual, nici cel al lui Appony-Szilágyi, nici cel al lui Orbán-Ugron.

Un curent pĕcătos domnesce aḑi în intreagă Ungaria, şi guvernul, fie el Tisza, Appony sau Orbán Balázs — cu Thály Kálmán la culte — este impotent în faţa curentului. Este vorba de desnaţionalisarea noastră, în privinţa aceasta sûntem chiarificaţi, şi ori ce guvern va urma impotent va fi, şi nu ne va da garanţii materialĕ. Şi el nu ne va da, pentru că nu ne poate da, şi nu poate da, căci în stat constituţional, darea acestor garanţii nu zace la disposiţia guvernului.

Este vorba deci de conservarea noastră naţională. Şi eu nu me voi inspira în conservareamea naţională nici dela conaţionalii nostri sêrbi, nici dela slovaci, nici dela croaţi, nici dela şvabi. Ne vom inspira din sentimentul poporului nostru, şi vom fi fericiţi, dacă ne vom scì inspira.

E lucru vechiu că tot omul judecă cu capul seu. Unul judecă real şi calculează pentru binele naţiunei sale, altul dă sbor fantasiei şi trecênd preste realitate şi possibilitate, ne spune: cum ar trebuì sĕ fie.

Aceasta este deosebirea principală între noi. De întêlnit cu greu ne vom întêlnì, căci e mare antagonismul între noi, şi fantasiile unor oameni fericiţi şi îndestuliţi încă contribue la desvoltarea acestui antagonism, aşa că vrênd nevrênd trebue sĕ presupunem, că şi la spatele noastre stă cineva ascuns, şi ne împinge spre abisul, ce ne aşteaptă cu gură deschisă.

Aceasta este situaţiunea noastră actuală. Unica cale de mêntuire mai este, ca cu inima deschisă sĕ ne apropiem unul de altul, şi în noul period de trei ani sĕ căutăm căi şi mijloace pentru salvarea individualităţii noastre naţionale. Partidele unguresci în dragostea cătră noi sûnt cam egale. Noi de noi nu putem fi, căci nu ne iartă împregiurările. De aşteptat încă nu mai putem aştepta, prelângă toate asigurările pressei noastre. De înţeles ne putem înţelege numai bunăvoinţă sĕ fie între noi.

Sĕ punem deci la o parte partea omenească din noi, şi sĕ ne punem la lucru ca fraţi cu inima deschisă, conduşi de raţiune şi de soartea poporului lănţuit cu lanţurile sclăviei moderne.

Revista politică.

Din incidentul alegerilor dietali pentru sesiunea viitoare parlamentară în Budapesta, ḑiarele streine şi mai ales cele din Viena au reflectat şi la natura dualismului şi a înrîurirei politicei noastre în Austria. Nu mai puţin s'a luat în vedere şi conflictul între guvernul unguresc şi Croaţia, care în cele din urmă a degenerat până la suspinderea constituţiunei croate şi introducerea absolutismului cu comisariu regesc militariu.

În ultimul seu numĕr ḑice „Telegraful“ din Bucuresci, „Neue freie Presse“ conţine un însemnat articol asupra mişcării electorale din Ungaria şi resultatelor ei pentru monarchia dualistă. Acest articol punênd în relief atitudinea diferitelor partide politice ungare în ce privesce legăturile statului austro ungar, ne credem datori a estrage din el următoarele pasagii:

„Semnul esterior al campaniei electorale ungare nu poate fi mai bine esprimat de cât cu aceste două cuvinte: *Saxa loquuntur!* Această luptă bogată în scene mişcătoare, şi în care mai tot atât s'a combătut cu cuvinte ca şi cu petri, se apropie de sfêrşitul ei! în curênd cetăţenii din 194 circumscripţii electorale vor merge la urnă pentru a numì pe mandatarii lor.

Mişcarea electorală a fost urmărită de Austria cu multă atenţiune. Nu pasiunea manifestată, nu sgomotoasa acţiune a aparatului electoral au provocat acest interes. El ia nascere din relaţiunile Austriei cu Ungaria, din acele mii de fire cari se incrucişeaḑă pe deasupra Leithei, legând ambele state într'o comunitate de interese în care fie-care parte poate influinţa asupra celeilalte.

Din acest punct de vedere, nu putem ascunde, că simpatiele noastre stau pe partea lui Coloman Tisza şi a partidei sale, şi dorim că guvernul actual sĕ triumfe în alegeri.

Vorbind despre primul ministru, „Neue freie Presse“ recunoasce că el este omul politicei de interes, că tot-deauna a căutat sĕ apere şi sĕ facă a triumfa interesele ungare când vin în ciocnire cu cele ale Austriei; totuş, adaogă numitul organ, dl Tisza şi a apropriat tradiţiunile dualismului, a legăturilor de stat dintre Austria şi Ungaria; de când e la guvern nici odată acest bărbat de stat nu s'a desminţit nici odată pe acest teren.

Cine voesce ca dualismul, ca unitatea sĕ fie păstrată, ca mai cu seamă comunitatea economică sĕ fie conservată, trebue sĕ dorească ca d. Tisza sĕ triumfe.

„Din punctul de vedere al relaţiunilor dintre Austria şi Ungaria, urmeaḑă „Neue freie Presse,“ triumful fracţiunilor oposiţionale ar fi de plâns. Ce ar devenì monarchia în casul când maioritatea Reichstagului s'ar compune din actuala oposiţiune? Partida independentă vrea sĕ rupă legătura constituţională şi economică a statului; asupra acestui punct nu poate fi îndoeală. În ce privesce oposiţiunea moderată, în atitudinea ei asupra acestui punct domnesce îndoeală. Altădată, cei mai însemnaţi membri ai ei cereau ca impositul de consumaţiune sĕ fie unic în ambele părţi ale monarchiei; acum, partida ţintesce la sfărmarea legăturelor politice şi economice. Nici o programă pe terenul economic nu se poate găsì la această partidă. Ce ar fi când maioritatea s'ar compune din aceasta oposiţiune?

„Dar nu numai din punctul de vedere al relaţiunilor austro-ungare dorim triumful dlui Tisza. Pentru liberalism a început în Europa o nouă eră de luptă. Pretutindeni se pun în indoială resultatele ultimelor veacuri. Un curent conservator suflă peste toată Europa.“

„În asemeni circumstanţe, e îmbucurător a vedea că un om de stat liberal şì partida care-l susţine triumfă, garantând într'o ţeară mersul regulat al parlamentarismului. Chiar şi politicesce triumful oposiţiunei ar fi un salt în necunoscut. De aceea dorim şi sperăm că resultatul alegerilor de est-timp va face posibilă urmarea sistemei de până acum“.

Parlamentul Croaţiei lucră din rĕsputeri şi animositatea ce domnesce în mijlocul desbaterilor este barometrul cel mai sigur despre căldura cu care se lucră acolo. Ca în toată lumea şi în parlamentul Croaţiei sûnt oameni cu teorii proprii despre lucruri.

Pre noi ne interesează mult cursul lucrurilor în Croaţia. Întroducerea legilor unguresci în justiţia şi administraţia Fiumei a făcut mare svon în Croaţia. În şedinţa de Sâmbătă cestiunea aceasta fu pusă pe tapet. Deputatul Barcici întreabă pre guvern de unde vine că în Fiume sûnt întroduse legile unguresci. După cunoscinţele vorbitoriului, Fiume până la 1867, a aparţinut Croaţiei. De atunci şi până acuma dênsul nu scie ca Ungaria sĕ-o fi ocupat cu arma, sau că dieta croată sĕ o fi cedată Ungariei. A trebuit prin urmare ca cedarea Fiumei sĕ se întêmple în ascuns. Aşa s'a şi întêmplat — ḑice vorbitoriul — s'a făcut cea mai mêrşavă tradare. Şi bărbaţii cari făcură trădarea conduc şi acuma destinele ţĕrei.

După raportul deputaţiunei regnicolare ungare, Croaţia n'a ridicat protest contra întroducerei legilor unguresci în Fiume. Dacă este adevĕr că regimul croat n'a escpeţionat contra acestei mĕsuri, atunci el tare a greşit, şi trebue tras la judecată.

În decursul acestei vorbiri deputaţii din stênga estremă strigau din resputeri „moarte trădătorilor“ în urmă deputatul Starcevici face următoarea interpelare: „În urma numĕroaselor mele interpelări, făcut'a regimul vre-o dispoşiţiune faţă cu introducerea volnică şi unilaterală a legilor unguresci în administraţia, justiţia şi cultele Fiumei? 2. Dacă da, ne poate el spune cu ce resultat? 3. Dacă nu, cum îşi poate el motiva această întrelăsare?

Ca copii desmerdaţi Serbia şi Bulgaria, s'au sfĕdit, în urma sveḑiei, ei s'au şi mâniat, şi acuma voesc sĕ se iae de cap. Spre norocirea lor, ambii fiind încă minoreni sûnt încă sub tutelă. Ca oameni cu minte tutorii au întrevenit. Cabinetele europene au luat causa în mâna lor. Iniţiativa o a făcut Germania, la care s'a alăturat Austro-Ungaria Italia în urmă şi Anglia. Russia din capul locului era pentru complanare. Acţiunea puterilor europene n'a rĕmas zadarnică. Se ḑice că Bulgaria a decis a se retrage de pe teritoriul cu ceartă. Graniţa va fi deci deocamdată la punctul Bregovo. De odată cu aceasta s'a desminţit şi sgomotul despre concentrarea armatei bulgare. Se ḑice că Bulgaria nu va întreprinde nici un pas, prin care s'ar putea schimba situaţiunea de acuma.

Aşa în Bulgaria. Curagioasa de Serbie încă s'a mai rĕcorit. Cu toate că scupcina a dat guvernului mână libera sĕ facă cum l va tăia capul, el tot n'a făcut nimica că după cum cetim în „Neue freie Presse“ un curier din Berlin sosì ḑilele aceste la Niş cu neşte disposiţiuni privitoare la complanarea certei.

Deocamdată ca lucrul sĕ aibă şi formă, representantele Greciei, domnul Rangabe, primì asupra sa protecţiunea supuşilor bulgari din Serbia. Deci cu ajutoriul bunului Dumneḑeu se va delătura şi această neinţelegere între aprigele staturi slave din peninsula balcanică.

Alegerile.

De Vineri încoace alegerile pentru deputaţi dietali sûnt în curgere. De interes mare pentru noi nu sûnt aceste alegeri. Vom nota numai următoarele.

Până Sâmbătă seara guvernul avea 142 de aderenţi, oposiţiunea moderată 43, independenţii 47, antisemiţii 11, naţionalii 7 şi în fine deputaţi afară de partide erau 7.

După telegramele de aḑi guvernul are 157, oposiţiunea moderată 45, independenţii tot 47, antisemiţii 14, naţionalii 9 şi fără partidă 9.

Înverşunarea preste mĕsură a partidelor ne face sĕ credem că lupta este pentru căşcaval numai, escepţie făcênd naţionalii, cari nu aspiră la domnie.

Sasii ca oameni disciplinaţi şi-au scos pretutindinea deputatii lor, escepţie au făcut cu cercul Sebeşului, unde ei n'au pus candidat.

Românii pe basa pactului dela Arad au câştigat 2 deputaţi dietali, pe domnul Constantin Gurban, şi advocatul Beleş.

Avem deci până acuma trei deputaţi naţionali în partida guvernamentală, ca ilustare a programei din Sibiiu, şi adecă pe lângă cei doi de mai sus este a se amintì Domnul Alecsandru Roman. Preste acestia vine încă domnul Petru Truţa ales în cercul Baia de Criş pe basa programei dela Sibiiu. Lumea pe aici vorbesce că domnul Truţa încă va observa atitudinea unui deputat vechiu român: la români cu românii, la guvern cu guvernul. Rĕmâne singur deputatul Doda consecuent după toate formele în politica românească decretată la 1881 şi înnoită la 1884 tot în Sibiiu.

Caracteristic este că antisemiţii câştigă teren tot mai mare.

Despre resultatul final al alegerilor cu altă ocasiune.

Starceviciana.

Parlamentul Croaţiei, 13 Iunie 1884.

Adresa în prinvinţa comisariului:

Kamenar: 'Mi pare bine că Sram ḑice că toţi sûntem greşiţi. Primesc eu asupra mea toată greşeala. Tocaţi-me în cap spânḑuruţi-me, numai cât nu suferiţi vătămarea pactului, respingeţi modificările. . . .

Cred doară ungurii că noi nici nu mai sûntem regat? Noi cari am alungat pe acesti maghiari până la marginea Ardealului, sĕ ve temeţi voi de acesti barbari, cari se toacă în cap, şi nu sûnt vrednici sĕ ne prindem mintea cu ei.

Pres. Indemn pre deputatul Kamenar la ordine pentru că a numit barbari pre o naţiune vecină, cu care stăm în legături de amiciţie. . . . .

Kamenar: Retrageţi-mi de o sută de ori cuvêntul ei tot barbari rĕmân. De ce sĕ nu-mi fie permis a spune adevĕrul, pre când alţii mai şi mint. Ne tractează mai rĕu ca dascălul pre elevi.

Continuând el pre această coardă presidentul i detrage cuvêntul, şi consultă parlamentul. Strigăte: E minoritate! Se vorbească.

Tkalcici: Se vorbească numai, şi cui nu-i place, sĕ meargă afară:

Pisacici: Presidentul însuşi provoacă disordinea.

Se face votare din nou. Gălceavă mare.

Dr. **Starcevici** strigă către cei din maioritate: Da sculaţi-ve, de ce ve este frică?

Presidentul constată că pentru detragerea cuvêntului sûnt 29, contra 25.

Kutuzovici: Ce comedie mai este şi aceasta? Sûntem mai mulţi de 80 deputaţi. (Larmă mare, strigăte: Minoritate).

Kamenar: A-şi voi sĕ sciu pentru ce mi se detrage cuvêntul?

Starcevici: Vorbesce numai, căci cuvêntul nu ţi s'a detras.

Presidentul nu permite lui Kamenar se vorbească.

Se nasce gălăgie nespusă de mare, Voinovici propune închiderea şedinţei, presidiul închide şedinţa, şi cea procsimă o anunţă pe ḑiua următoare la 10 oarre.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Braşov, 30 Maiu v. 1884. D-le Redactor! Un act de pie memorie, sĕvêrşit Sâmbătă în 26 l. c. din partea românilor braşoveni pentru regretatul nostru concetăţean şi profesor *Ciprian Porumbescu*, e pĕcat sĕ rĕmână neapreţiat după importanţa, ce o merită. Nimic mai deobligător pentru posteritate decât o venerare a memoriei bărbaţilor binemeritaţi ai unei naţiuni. Decedatul nostru prof. şi componist C. Porumbescu, are merit nedisputabil de a fi eternisat în panteonul marilor bărbaţi ai naţiunei noastre; braşovenii români şi-au împlinit o datorie sfântă, căci au dat espresiune consideraţiunei acestui merit. La iniţiativa unor amici de aproape ai neuitatului nostru concetăţean „Reuniunea română de gimnastică şi cântări,“ eflucsul întregei inteligenţe române braşovene, a arangiat un parastas pentru odihna sufletului reposatului Ciprian în capela cea nouă rom. ortod. din Groaver. Parochi slujitori au fost PP. Ioan Petric, protopresbiter, — Bart. Baiulescu, catechet şi Vasile Voina; asistenţi — tot corpul didactic dela scoalele centrale române precum şi elevii scoalelor gimnasiale, reale şi comerciale, membrii reuniunei amintite şi alte persoane particulare. Rĕspunsurile rituale le a cântat corul reuniunei noastre de cântări, amintite mai sus, spre semn de pie aducere aminte a membrului seu Ciprian, carele s'a rupt de sinul ei prin mutarea la cele eterne. Intonările cântărilor funebrali*) rostite de corul Reuniunei, instruat şi condus de dl prof. Pandelie Dima, carele conduce şi corul liturgic al bisericei sf. Treimi din cetate, au fost atât de pătrunḑĕtoare, încât nici o inimă n'a lăsat'o nemişcată şi nepăsătoare faţă de prea timpuria perdere suferită prin moartea meritatului nostru profesor. Onoare d-lui prof. Dima, carele a făcut posibil un astfel de efect prin concursul D-sale în această privinţă, căci altfel nu ar fi putut concurge reuniunea numită în

---

*) Aceste cântări sunt compuse de bine cunoscutul nostru componist George Dima.

FOIŢA.

CURIERUL LITERAR.

Sumariu: Documente diplomatice. Journal Inédit“ de Jean-Baptiste Colbert, marquis de Torcy, editat de dl Frédéric Masson. Ludovic XIV şi orientela.

După cum ḑiceam într'una din primele noastre scrisori, documentele diplomatice şi istorice, cari se publică pe fie-care ḑi din ce în ce mai numĕroase, sûnt menite a lumina multe din cestiunile trecutului, până aḑi cu totul obscure sau rĕu înţelese. De alta parte, multe din reputaţiunile cari păreau consacrate de timp şi de judecata învĕţaţilor sunt astăḑi sdrobite, unele pe drept, altele cu prea multă pasiune. Printre cestea din urmă sĕ citâm ancheta colonelului Jung asupra lui Napoleon I; printre cele dintâiu printre anchetele cari sûnt făcute cu drept şi cu nenumĕrate probe, se află cea privitoare la Ludovic XIV, — Ludovic cel mare, Regele-Sóre modelul regilor absoluţi, regele care şi-a dat numele unui secol întreg din istoria şi literatura Franciei ca sĕ nu ḑicem a Europei.

Cine ar fi avut curagiul se nege lui Ludovic XIV, până mai acum vr'o 50 de ani măcar o parte infimă de calităţile cari strălucesc de obiceiu într'un rege mare căpitan profund diplomat, administrator cu bogate şi numĕroase prevederi?! Cine ar fi cutezat numai sĕ şoptească o atare eresiă istorică, ar fi fost perdut pentru vecie în ochii dreptcredincioşilor istoriei de pe atunci!

Aḑi mulţămită documentelor şi spiritului sciinţific şi nepărtinitor, care domnesce în judecarea nenumĕratelor procese ale istoriei universale, cercetătorul ajunge repede la convicţiunea bine întemeiată, că marele rege n'a avut capital intelectual al lui propriu, în guvernarea Franciei, nici mai mult dar nici mai puţin decât cel care se cerea pe atunci bunăoară unui ministru frances trimis sĕ represente Francia în vre-unul din minusculele principate ale Germaniei.

În aceasta privinţă şi în multe altele, probele erau destule. D. Frédéric Masson ne mai dete luna trecută încă una de o valoare incontestabilă. D-sa a descoperit la începutul acestui an în colecţiunea de autografe şi manuscripte ale unui bogat amator din Londra, d. Morisson „Ḑiarul Inedit“ al lui Jean-Baptiste Colbert, marchis de Torcy, fiul lui Ch. Colbert de Croissy, nepot al marelui Colbert şi ministru de afaceri streine al lui Ludovic XIV în cei 20 din urmă ani ai lungei sale domnii. „Ḑiarul“ e compus de Torcy ḑi cu ḑi în timp de trei ani: 1709, 1710 şi 1711.

Când revistele anunţară apropiata apariţiune a acestui ḑiar, anotat de d. Masson, furăm siguri că politica orientelă a lui Ludovic XIV îşi va avea partea sa în notele marchisului de Torcy. „Marele rege“ se ocupa cu afacerile întregei Europe asupra căreia drepturile sale erau incontestabile, de oare-ce el era apĕrătoriul principiului regalităţii şi drepturilor ei divine. Ne aşteptam deci sĕ vedem şi întrênsul, în ḑiarul dlui de Torcy, greşelele, nepriceperea, nemĕsuratul şi nepoliticul orgoliu, care e caracteristica diplomaţiei lui Ludovic, XIV nu numai cu Orientele ci cu întreaga Europă. — Nu ne-am înşelat de loc. Ḑiarul lui Torcy ne dă pe acelaşi Ludovic XIV pe care-l cunosceam din documentele colecţiunei Odobescu şi pe care-l înţelegeam anul trecut din scrierile secolului XVII şi secolul XVIII, atât de numĕroase la biblioteca naţională a Parisului.

Singura nouă lumină, ce volumul de faţă aduce în cestiune e aceea, care micşorează în parte, pentru unii din miniştrii regelui responsabilitatea mĕsurilor luate de Ludovic XIV, — mĕsuri păgubitoare, nefericite, pline de numĕroase consecinţe pentru destinele viitoare ale Franciei şi politicei sale. Reese din presentul volum, că responsabilitate marchisului de Torcy în ochii posterităţii se micşorează în ceea ce privesce şirul politicei orientale a lui Ludovic XIV, — dacă şir se poate numì salturile, capriţurile, copilărescile pretensiuni, ameninţările deşarte şi politica de „cum îmi vine“, cari toate împreună alcătuesc totalul relaţiunilor marelui rege cu Inalta Poartă şi cu principatele creştine: Transilvania, Muntenia şi Moldova.

*

Ne încercam anul trecut a ne representa cât mai fidel posibil şedinţa consiliului regal (consiliu în care se tratau toate afacerile diplomatice şi cele interne de mare importanţă) dintre 26 Februarie şi poate 1 Martie 1690. Ḑic 26 Februarie 1690, pentru că aceasta este dată sosirii unei scrisori din Constantinopole, trimisă regelui de ambasadorul seu d. de Castagnères, la 18 Noemvre 1689. In această scrisoare, d. de Castagnères, ca sĕ se justifice în ochii regelui mod direct la această ceremonie funebrală pentru fostul seu membru. Pe lângă acestea o frumoasă cunună de flori cu douĕ panclici mari, pe cari se putea cetì dedicaţia aceleia, atârna lângă pro aducerile îndatinate — un viu semn, care vĕdea în toată splendoarea stima şi devotamentul neprefăcut al românilor de aici faţă de umbra neuitatului Ciprian. După sĕvêrşirea sluşbei funebrale dl prof. Andreiu Bârsean a rostit o cuvêntare foarte acomodată; scurt a vorbit dar adênc a mişcat inimile auditorilor. D-sa încheie cu cuvintele: „sĕ păstrăm dară memoria lui Porumbescu, căci merită!“

Aflu din isvor sigur, că tocmai în aceaşi ḑi a desvălit şi jalnicul tată al rĕposatului un frumos monument la mormêntul acestuia în *Stupca* (Bucovina) locul naşterii şi totodată loc de eterna lui odichnă. Actul sĕvêrşit aici nu poate servì decât numai spre mângàerea neconsolabilului tată, carele poate fi asigurat că cu aceiaşi durere jelesce pe decedatul seu fiu societatea în mijlocul căreia a petrecut scurtul timp al vieţii lui de bărbat, ca şi dênsul ca tată trupesc. Numai atâta mângăiere ia mai rĕmas vrednicului şi mult stimatului tată pentru fiul, carele putea face mult pentru dênsul şi **mai** mult pentru naţiunea noastră, dacă ar fi rĕmas mai îndelung între noi.

Ḑic şi eu cu dl Bârsean că sĕ păstrăm memoria lui Ciprian căci merită! sĕ i păstrăm memoria nobilelor sale scopuri, cari nu ia permis Creatorul, sĕ şi le esecute întru toate. Întru altele adecă intenţiona dênsul a introduce unele schimbări laudabile în referinţele sociali ale societăţii noastre de aici: soartea i-a curmat firul activităţii lui, fără a-şi putè vede măcar câtuşi de puţin efect al stăruinţelor sale, cari nu le poate desaproba nimenea. Sĕ păstrăm deci memoria lui Porumbescu căci merită!!! *G.*

Braşov, 1 Iuniu 1884. Douĕ scrisori dela Sĕcele. On. dle Redactor! Voesc sĕ grăesc o vorbă despre o pricină uitată poate până acum de cetitorii vrednicului „Telegraf român“ — de o pricină, pe care un corespondent sĕcelean o supune judecăţii publicului în douĕ scrisori: una publicată în Nr. 31. a. c. al gazetei D-voastre şi scrisă în deplină necunoscinţă de causă; ear' a doua publicată în Nr. 47 şi scrisă cu mult mai multă vehemenţă şi mult mai puţină cuviinţă, de cât sĕ cade omului, când vorbesce în faţa lumei. Adevĕrul trebue scos la lumină şi, în casul nostru, desfăcut de sgura şi rugina, în care sĕceleanul corespondent voesce sĕ-l ascundă! Drept aceea te rog dle Redactor, sĕ nu-mi iai în nume de rĕu şi sĕ-mi dai voe, ca nepoftit oaspe, sĕ schimb şi eu câte-va vorbe cu acest domn corespondent, fără a face atâta personalitate, ce-i obiceiul dlui cum se vede şi fără a lăsa patima sĕ-mi domniască gândurile şi vorbirea mea.

E vorba adecă de causele, ce au oprit pe „zeloşii şi vrednicii“ învĕţători din Braşovul-vechiu dela împlinirea datoriei lor, când trebuiau sĕ meargă la adunarea generală a despărţĕmêntului I (protopopiatul Braşovului) al reuniunei învĕţătorilor români ortodocşi din districtul X (Braşov) ţinută 9 Martie v. a. c. în Satulungul Sĕcelelor. Dl corespondent, de care vorbiu, aruncă vina pe parochul Perşenariu, care — după citaţiunea Domniei Sale — ar fi ḑis epitropului, ce întreabă de sfat: „Lasă-i sĕ meargă şi pe jos, că şi eu mergeam pe jos, când eram învĕţătoriu, ear' bani nu aveam!“ În Nr. 43 al „Telegrafului român“ epitropul G. Puiu, desluşesce astă necorectitate a relaţiunei dlui corespondent, după a mea părere, grăind numai şi numai adevĕrul, pe care chiar şi vrăşmaşul secelean trebuia sĕ-l recunoască şi pe care de bună samă l'a şi recunoscut! — L'a recunoscut?! — Sigur, l'a recunoscut, de vreme ce în scrisoarea din Nr. 47, în rĕspunsul, ce dă la desluşirile şi esplicările dlui epitrop, corespondentul sĕ feresce ca de flacări sĕ nu ḑică vre o vorbă despre cea mai de căpetenie parte a scrisorei dlui Puiu, care este şi adevĕrata pricină, de care s'a ocupat dlui. A vĕḑut netemeinicia acusărei d-sale şi neputênd a o mai susţinea, a tăcut. — Această împregiurare ar fi de ajuns pentru cea mai deplină desvinovăţire a părintelui Perşenariu în faţa lumei drept judecătoare şi nici noi nu am mai sta la vorbă, dacă nu ni-am fi propus sĕ dovedim nişte nouă uneltiri ale corespondentului sĕcelean, ce trebue sĕ le numim şi noi „tendenţioase“ şi încă în toată puterea cuvêntului.

Trecênd adecă dlui dela nenorocita pricină a învĕţătorilor şi legându-se de atributele — jignitoare pentru dlui — ce dl Puiu le dă părintelui Perşenariu în scrisoarea sa, numindu-l „zelos, activ şi neobosit binevoitor şi binefăcĕtoriu,“ corespondentul cearcă sĕ şteargă acestui vrednic om ori şi ce merit ce are el pentru binele şi înaintarea parochiei sale, cearcă sĕ seducă astfel în mai mare mĕsură opiniunea lumei şi vorbesce cu multă mănie şi multă sbuciumare.

Dar sĕ vedem ce vorbesce dlui?

După câte va oţĕrîte întrebări, grăesce la un loc despre faptele părintelui Perşenariu, cu următoarele cuvinte: „Dacă-ţi place (părinte) a-ţi validita atari nobile jertfe, atunci ţi-ai făcut numai datoria, cu toate că ridicarea scoalei şi alte îmbunătăţiri îşi iau isvorul din activitatea anumitor parochieni de ai Dtale, ca dl Gligor Porescu şi Ogea, cu cari ve împungeaţi la toate ocasiunile, de oare-ce acestia nu înţelegeau jertfa pentru binele comun aşa precum o înţelegi Dta!“ — Scoala ridicată de Porescu şi Ogea?!! — Amar te înşeli, dle corespondent şi false sûnt notiţele jurnalului dtale, cu care atâta mi te lauḑi! Scoala se ridică la 1870 şi domnul Porescu abia la 18 Ianuarie 1876 se face membru al parochiei Braşovului-vechiu, cum pe deplin se poate încredinţa ori cine, căutând numai actele în archiva bisericei de acolo! Nefiind nici măcar membru al parochiei, cum putea domnul Porescu sĕ ridice „prin activitatea sa“ o scoală pe sama unor oameni, pe cari nici nui cunoştea poate şi de cari nici legături mai strênse, de credinţă de pildă, nu îl lega? Cât pentru dl Ogea, drept grăind trebue sĕ spunem că a dat şi dlui dinarul seu, precum fie-care (?) parochian a dat câte ceva după cum îl lăsa starea şi împrejurările despre partea îmbunătăţirilor însĕ, dle corespondent, ne vei erta şi ne vei da voe sĕ-ţi spunem o vorbă de omul, pe care atâta îl lauḑi, măcar că greu ne cade a face aceasta. Apoi acest domn propunea odată — martor este protocolul luat în şedinţa din 3 Iunie 1873 a comitetului parochial — sĕ se reducă plata de învĕţător dela trei la douĕ sute şi mai cerea sĕ se tragă ceva din ea, când dascălul lipsia în vr'o vreme dela scoală din causă de boală de pildă!! Atunci n'aş fi întrebat şi eu, cum dta faci acum: Ce Dḑeu sĕ facă un biet dascăl cu ăsti câţi-va bani şi cu scumpetea cea mare de aici!! Parintele însĕ, pe care îl vrăjmăşesti sĕ impotrivia, de bună samă la aşa hotărîri şi eată pricina, pentru care „sĕ împungeau la toate (?) ocasiunile“, cum şi dta sci şi iată de ce feliu sûnt şi „prigonirile învĕţătorilor“ prin locurile noastre! Prin nişte neadevĕruri ai căutat sĕ dovedeşti un alt neadevĕr, care în nici o legătură nu sta poate cu ele şi care ai creḑut că 'ţi vor ajuta de minune acusările, ce le faci cu aşa dărnicie şi-ţi vor ajuta şi seducerea judecăţei publicului cetitor! dacă de nimic nu sĕ va sfii cineva apoi de astă judecată trebue sĕ se sfiiască!

Ear după aceste vorbe sĕ mai desluşim o neînţelegere a cuvintelor dlui Puiu, pe care seceleanul corespondent le pricepe altfeliu, de cum le pricepem noi, sau mai cu adevĕr grăind, voeşte sĕ le priceapă altfeliu! Înţelegênd rĕu pasagiul din scrisoarea din Nr 53 „dacă însĕ aceştia (învĕţători) nu sûnt mulţămiţi cu aceste salare, poftiască în întreg protopopiatul şi dacă le place chiar la parochiile cele mai bogate şi las — dacă în proporţie cu prea modestele mijloace ale parochiei noastre vor afla salare mai bune,“ dl corespondent ḑice triumfător: „Adecă dta (părinte) le amărĕşti viaţa cu totdeadinsul, ca în urmă săturânduse ei de bună voie, sĕ ia lumea în cap.“ Eu înţeleg astfel. Parochia nu se poate fălì că e bogată, cum şi dl Puiu spune în scrisoarea sa, şi a da mai mari salare — e peste putinţă. Sûnt învĕţătorii nemulţumiţi?! Caute, cerceteze în tot locul ce salare se dau şi — în proporţia mijloacelor — vor trebuì sĕ recunoască şi ei că a le lor sûnt destul de mari şi vor trebuì atunci sĕ fie şi mulţămiţi! — Aşa e înţelesul lor, al vorbelor dlui Puiu, scos *sine ira* nu în chipul şi feliul corespondentului sĕcelean, care vede-se că sĕ pricepe destul de bine sĕ schimbe înţelesul vorbelor după cum dlui îi vine mai bine la socoteală?

Ne oprim aici.

Cred că a mai vorbì încă în astă pricină ar fi de prisos: ajunge, că am vĕḑut cum seceleanul corespondent nu e în stare sĕ probeze şi sĕ susţie acusarea adusă împotriva unui vrednic părinte, ci voeşte sĕ o facă vorbă moartă: ajunge, că am vĕḑut din douĕ pilde destul de isbitoare, cum înadins cearcă el a compromite numele lui la lumea mare. Nedreptatea însĕ multă vreme nu remâne ascunsă. Dar ce mult ne miră, este împregiurarea, că acest domn corespondent mai cutează a vorbì de „modestia şi respectul ce-l are faţă de stimata dsale persoană“ (a părintelui Perşenariu), precum şi de „vaḑa şi demnitatea“ ce şi dlui ḑice „că o poartă“ Bine era, dacă ţinea seama de modestia şi respectul cu care se laudă? dar nu a ţinut — împregiurare ce ne aduce aminte de o vorbă din popor: „el cântă, el descântă“, sau tălmăcită mai pe înţeles şi cu potrivită aplicaţiune la casul nostru: „Scrie bietul om sĕ-i treacă vremea şi uritul — dar ce scrie, Dḑeu îl stie!!“. *B.*

Varietăţi.

* (**Postal**). Se deschide post de magistru postal în comunele Ghimbav şi Cristian, comitatul Braşovului. Cauţiune fl. 100. Salariu anual fl. 150 pauşal de cancelarie fl. 40.

Suplicele a se trimite în termin de 3 sĕptămâni la direcţiunea de postă in Sibiiu.

* (**Boiangiul şi snovosul**). A fost odată un snovos. El spăriase o lume cu glumele lui cele nesăbuite. În cele din urmă îşi găsì băcăul. Ducêndu-se odată la un boiangiu, îi ḑise:

---

de bătaia diplomatică în care fusese cu total învins de Constantin-Vodă al Munteniei, spune a tot-puternicului şi îngâmfatuli seu stăpân, că Brâncoveanu **cumpĕrase** pe **Wohner** însărcinatul de afaceri al Franciei la Constantinopole după moartea dlui de Girardin şi până la venirea la post al dlui Castagnères. Ludovic XIV, de mai nainte încă, nici nu voi să scie cine e Brâncoveanu. Domnul Munteniei e pentru dênsul un necunoscut, cum îl numesce el însuşi într'o scrisoare adresată dlui de Girardin şi în care Ludovic dă zor sĕ fie Tököly principe al celor trei principate daciane, deşì i se spusese de trimişii sei că Românii au dechiarat solemn că: „îşi vor da până şi cămaşa, şi Tököly tot nu va fi ales domn al Valachiei“.

Deci, Ludovic e în sala consiliului, înconjurat de fiul seu „Monseigneur le Dauphin“ de Louvois, Pontchartrain, Beauvilliers, Pomponne, Colbert-Croissy şi alţi membri ai consiliului regal. Intinsă pe masă — căci era sĕ se ceteastă curierul oriental. — „Noua carte geografică a principatului Transilvaniei împărţită în cinci naţiuni, sub-împărţită în districte şi comitate şi alcătuită după deosebite memoriuri, mai cu seamă din ale lui G. C. de Vignola, de către Nicolas Defer, geograful I. S. R. Delfinul Franciei“ — cartă apărută în 1690 şi despre care „le Journal des Savants de Luni, 8 Februarie 1691 vorbesce cu elogiuri.

După cetirea rapoartelor nenumĕraţilor emisari ai politicei franceze din Transilvania, se cetesce scisoarea dlui de Castagnéres. Inchipuiţi-ve pe marele, pe mândrul rege al Franciei auḑind că un „necunoscut“ (Brancoveanu) a îndrăsnit sĕ cumpere pe acela căruia el, Ludovic XIV, încredinţase nemărginita onoare de a representa regala sa persoană în Rĕsărit! Inchipuiţi-ve pe membri consiliului, şi în particular pe ardeiatul Louvois, aflând că în loc de a cumpĕra, cum obicînuiau a face prin Germaninia şi prin Anglia, diplomaţii lui Ludovic XIV erau cumpĕraţi la Dunăre!

S'ar crede că, după această probă, care arĕta îndestul de bine dibăcia domnului român, un adevĕrat diplomat s'ar fi silit din rĕsputeri sĕ atragă pe dibaciu în partea sa, sĕ-l facă a slujì interesele politicei sale, — Cum se silise în atâtea rênduri a face Henric IV cu Mihaiu Viteazul.

De giaba d. de Pomponne, care cunoascea afacerile Orientului după indicaţiunile date de spătarul Mileseu când se aflau amêndoi trimişi în misiune la Stockholm, s'ar fi încercat a espune regelui adevĕrata stare a lucrurilor din principatele dunărene. De giaba s'ar fi încercat Colbert-Croissy, diplomat deştept şi prevĕḑĕtor, care cunoascea de sigur (de oare-ce scriitorii francesi din Olanda o cunosceau) învêrtitura diplomatică esecutată la Viena şi Constantinopole cu minunată artă de Brâncoveanu, la suirea sa pe tronul Munteniei, — învêrtitură şi meşteşugit joc de basculă care, orbind şi pe Nemţi şi pe Turci, asigură la început domnia lui Constantin-Vodă de atacurile repeţite ale Ungurilor şi ambasadorului frances. Un principe care scia sĕ se strecoare cu atâta destoinicie, fără sĕ-şi minţă pasul, prin multe interese şi pofte contrare, era de preferit unui magnat ungur care ca, Tököly, nici nu pricepea combinaţiunile diplomaţiei francese de la Constantinopole, nici de vr'un folos nu putea sĕ fie (cum urmarea o aretă) tradiţionalei politice a regilor Franciei, la Bosfor şi airea.

Da; dar care ministru ar fi îndrăsnit sĕ espună regelui aceste idei când scia tare că a tot puternica nesciinţă a lui Ludovic XIV hotărîse alt-fel? Cine ar fi crîcnit a spune că dnii ţĕrilor române şi principii Transilvaniei n'aveau nici un interes sĕ fie la toartă, nici cu Austria, nici mai târḑiu cu Rusia, nici la rigoare, cu Turcia; că toţi sĕ îndreptează de mult încă spre Occidinte siguri fiind-că depărtarea protectorilor ce caută nu-i va jicnì în cele mai scumpe ale lor interese, cum făceau adese protectorii cei apropiaţi; că toţi, şi printre ei cel dintâiu, atunci, Brancoveanu nu astepta decât dorinţa lui Ludovic XIV, — dorinţă însĕ sinceră şi, probată, — a întra în alianţă şi supt ordinele regelui Franciei, când acesta i-ar fi arătat că nu voiesce sĕ-i ia tronul şi că-l va apăra în contra tuturor vrăşmaşilor lui dela Constantinopole şi d'airea?

Nimeni nu cuteza sĕ vorbească ast-fel. Ludovic XIV hotărîse sĕ cocoţeze pe Tököly pe tronurile române, şi Tököly trebuia sĕ fie cocoţat, *Le Roy le veult, Dieu le veult!*

Lupta deci continuă la Constantinopole cu acelaşi neschimbat însucces în contra Brâncoveanului şi pentru fericirea Beniaminului lui Ludovic XIV, pentru căpătuirea lui Tököly, care necăpătuit rĕmase.

(Va urma.)

— Domnule, te rog sĕ-mi spui cât costă sĕ-mi văpsesci brâul ăsta?

— Cum sĕ ţi-l văpsesc, nene? întrebà boiangiul.

— Eată, roşu sĕ nu mi-l faci, că nu-mi place.

— Bine; sĕ ţi-l fac negru.

— Nu-mi place.

— Albastru, galben, negru, stacojiu, etc.

— Ştii ce? sĕ nu mi-l faci nici roşu, nici albastru, nici galben, etc., însĕ sĕ mi-l văpsesci într'un fel aşa cum sĕ-mi placă.

— Prea bine, ḑise boiangiul, care vĕḑu cu cine are a face. Ţi-l fac. Dar costă atât.

— Ba atât.

— Ba atât.

— Ei, aide sĕ fie de bine!

În sfêrşit se învoiră şi din preţ. Apoi calendroiul de snovos ḑise:

— Când creḑi sĕ fie gata, ca se viu sĕ-l iau?

După ce se gândì puţin, se scărpină în cap, boiangiul rĕspunse:

— Aḑi avem Luni; apoi, sĕ nu vii nici Marţi, nici Mercuri, nici Joi, nici Vineri, nici Sâmbătă, nici Duminecă, nici Luni, încolo poţi venì când vei voì.

Într'una din ḑilele sĕptămânii următoare, muşteriul cu brâul vine la boiangiu, şi voesce a sci dacă brăul este gata.

— Ei, eată am venit precum mi-ai ḑis: gata este brâul?

— Me eartă, respunde boiangiul, eu nu ţi-am ḑis sĕ vii aḑi, Marţi. Fă bine me rog şi-ţi adu aminte cum ţi-am ḑis.

După trecere de altă sĕpătmână, acelaşi respuns După încă o sĕptĕmâna trecută, întrebă din nou:

— Dar bine, domnule, când sĕ viu?

— Ori când vei poftì, respunse boiangiul, numai în ḑilele în care ţi-am ḑis la început sĕ nu vii fiind că nu este gata.

Acum vĕḑu calendroiul că voind a păcălì s'a păcălit însuşi. Şi ca sĕ poată sĕ-şi scoaţă brâul, alergă la alte mijloace. Trase pe boiangiu la judecată.

— De ce nu dai brâul omului? întrebă judecătorul pe boiangiu.

— Domnule judecatoriu, respunse boiangiul, omul acesta mi-a adus în adevĕr un brâu ca sĕ i'l vopsesc, şi mi-a ḑis sĕ nu il fac nici roşu, nici galben, nici verde, nici albastru nici negru, nici fistichiu, etc. şi ne-am învoit din preţ.

— Aşa este, Domnule judecătoriu, începù a ḑice snovosul. După ce ne-am învoit omenesce, l-am întrebat în ce ḑi sĕ viu sĕ-l iau, şi mi-a rĕspuns ca sĕ nu viu nici Marţi, nici Miercuri nici áoi, nici Vineri, nici Sâmbătă, nici Duminecă, nici Luni. Era într'o luni când i-am dus brâul sĕ mi-l vopsească. Peste o sĕptămână când m'am dus sĕ-l iau, mi a zis că nu e gata. Peste altă sĕptămână mi-a ḑis ca şi la început. Şi de atunci decâte ori m'am mai dus sĕ-mi i-au brâul, mi-a rĕspuns că eu me duc tot în ḑile în care dênsul mi-a spus că nu e gata.

— Judecătoriul vĕḑênd ce feliu de oameni are a judeca, se trase la chibsuire. Apoi le ḑise:

— Slujitoriul acesta, om al Tribunalului, este însĕrcinat sĕ ve impace. Duceţi-ve cu dênsul.

Slujitoriul îi duse pe dealul Mitropoliei; acolo prin ajutoriul altor sluji, îi legară fedeleş pe amêndoi la un loc, unul în faţa altuia, le dete drumul de vale. Pe când veneau d'a berbeleaca, slujitoriul întrebă pe omul cu brâul:

— Cum sĕ-ţi vopsească brâul?

— Sĕ-l vopsească cum dracu l'o vopsi rĕspunse el.

— Când sĕ vie omul sĕ-şi ia brâul? întrebă pe boiangiu.

— Sĕ vie când naiba o venì că este gata.

„Adevĕrul" *Un culegĕtor-tipograf.*

* (Avis). La direcţiunea supremă de scoale pentru districtul Sibiiului este vacant postul de cancelist.

Salariu fl. 400 şi bani de cuartir fl. 100.

Suplicele adresate ministrului regesc unguresc de culte şi instrucţiune publică sûnt a se trimite pănă la 30 Iunie a. c. la inspectorul suprem de scoale al districtului Sibiiului, dl *Elischer Jóscef* şi sûnt a se instruì cu documente despre starea etăţii, religiunea, relaţiile cu obligămêntul militar, studiile făcute, cunoscinţa limbelor şi alte testimonii eventuale despre serviţiul făcut.

Cei cu diplomă de profesor pentru scoalele medii vor fi preferiţi.

* (Gemeni înădiţi). La 20 Ianuarie 1878 s'au născut Skeyzhow, plasa Mühlhausen în Boemia doi copii înădiţi de secs femenin. Acesti gemeni astăḑi sûnt espuşi în Panopticul din Berlin. Privitoriul se uimeşte vĕḑênd această minune a naturei şi anatomistul înzădar se încearcă a descoperì acest misteriu al naturii. Nasceri de gemeni înădiţi s'au vĕḑut în timpul mai nou adeseori, precum au fost cele 2 surori din Ungaria Elena şi Iudita, şi cei doi arapi, cunoscuţi sub numele de „Privighitoarea cu doue capete." Nici una din aceste părechi însĕ n'a avut o constituţiune corporală atât de bine desvoltată şi regulată ca aceste douĕ surori gemene înădite numite Rosa şi Iosefa Blaczek, afară de această ele sûnt de o frumseţe, încât damele din Berlin sûnt încântate şi uimite de neḑisa regularitate şi frumseţe a trăsurilor fisonomiei.

Profesorul Dr. A. Breisky, medicul primariu al clinicei materităţii din Berlin ḑice că această minune a naturei constă în înădirea şi creşterea împreună a părţilor posterioare, căci toate celelalte părţi ale corpurilor sûnt de sine stătătoare şi bine desvoltate. Mintea acestor fetiţe acum de 6 ani este mult desvoltată, moralul e bun, sûnt liniştite şi pacinice, şi au un temperament foarte plăcut. Se pare, că ele nu-şi frământă de loc capul cu soartea lor. Se mişcă cu o dibăcie rară şi prin o schimbare reciprocă a puterilor lor fisice, umblă repede prin sală şi se urcă pe scări, fără a se lupta cu greutăţi. O apariţiune ciudată oferă somnul gemenelor: Când Iosefa doarme, Rosa rĕmâne câte douĕ, trei ceasuri deşteaptă: după acest restimp se schimbă rolul şi doarme Rosa priveghând pănă dimineaţa Iosefa. Această împregiurare reclamă o priveghiare nocturmă deosebită, căci fetiţa care e deşteaptă nu voesce sĕ stea nici un minut fără societate, Ḑiua sĕ joacă ca copii cu păpuşi şi alte jucării; sûnt foarte prietenoase şi recunoscătoare acelora, cari le dă jucării. Ţin cu o plăcere deosebită la guvernorul lor, Fuchs, care le însoţeşte pretutindinea. O impresie dureroasă face asupra asistenţelor, când se naşte între fetiţe ceartă pentru vr'o jucărie şi ameninţă una pe cealaltă: „Dacă nu mi-o dai, las sĕ ¦mă despartă (taie) de tine?

* *(Bibliografie.)* A eşit de sub tipariu în editura redacţiunei „Observatoriului" „Raportul lui „**Avram Iancu**," prefect al unei legiuni românesci. Despre faptele oastei poporane, care a stat sub comanda lui pe timpul rĕsboiului civile din Transilvania în anii 1848/49. Sibiiu, tipografia lui W. Krafft, 1884. Octav. 70 pagine, hârtie bună, tipariu frumos. Credem că ori ce recomandare a acestei broşure este de prisos, recomandându-se ea însaşi. Rĕsboiul civil din anii 1848/49 şi lupta purtată de Iancu pentru neamul românesc sûnt proprietatea istoriei.

Redacţiunea „Observatoriului" însoţesce raportul cu următoarea

Notă la această traducţiune.

Îndata după pacificarea ţĕrilor scăldate în sânge şi după restaurarea siguritāţei, împĕratul a trimis la Transilvania în Septemvre 1849 de guvernator civile şi militariu pe generalul baron Ludovic Wohlgemut, de a cărui misiune foarte grea s'a ţinut şi adunarea de informaţiuni din tot cuprinsul ţerei, despre toate evenimentele din cele vre-o ḑece luni trecute şi mài în scurt despre toată starea ţĕrei devastate. Prefecţii cetelor române şi oficerii împĕrătesci ataşaţi la acelea de către fostul comandante împĕratesc FML. baron Antonie Puchner încă au fost obligaţi a-şi face raporturile lor. Era în interesul prea învederat al românilor, că acelea raporturi sĕ se compună în limba germană. Spre acest scop şi ca raporturile sĕ se compună într'un stil istoric, Ioan Maiorescu fost director de liceu, venind dela deputaţiunea noastră din Viena, se oprì trei septămâni în munţii apuseni pe la Abrud, Câmpeni, Vidra, Ofenbaia, Zlatna, Alba-Iulia, de unde adună în acelea ḑile tot materialul cât numai s'a putut, atât în scris, din acte şi corespondenţe, cât şi din graiul viu dela prefecţi, tribuni preoţi şi dela alţi oameni, confrontând, cernênd şi alegênd cu ochiul seu critic; apoi venind la Sibiiu şi în urmă lă Braşov, unde-i remăsese famialia, Ioan Maiorescu compuse toate trei rapoartele, al lui Iancu, Balint şi Axente, apoi le trimise fie-căruia din ei spre ale supune din partea lor la revisiune. În fine prefecţii subscriindu-le le-au înaintat la guvern.

În acelaşi timp deputaţiunea din Viena le a publicat în „Romänen der östsrreichischen Monarchien" cu spesele baronului Sina.

24 Maiu 1884.

Redactorul „Observatoriului.„

* *(Scoala Practică")* Nr. 2 pro Maiu, a apărut şi conţine: După esamenele de vară: VII. Proporţiunea între studii. — Teoria şi pracsa în educaţiune: Epistola II: Despre creşterea scolarilor la buna cuviinţă. — Fiiul cel perdut. Lecţiune schiţată din istoria biblică, pentru scoalele elementare, bieniului III. — Substantivul: Nume comun şi nume propriu. Lecţiune practică din gramatica română. — Tractarea Abcdarului: „Purtarea cu cuviinţă. — Convocare. — Varietăţi. — Bibliografie.

Loterie.

Sâmbătă în 14 Iuniu 1884.

Viena:	**87**	**12**	**20**	**44**	**90**
Timişoara:	**80**	**4**	**24**	**17**	**54**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 14 Iunie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.55	122.50
Renta de aur ung. de 4%	91.85	91.85
Renta ung. de hârtie.	88.75	88.65
Renta de aur austriacă	101.80	101 75
Acţiuni de bancă de credit ung. !	305.70	306.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	143.—	14326
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.90	96.50
II emisiune de obigaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	119.—	119.—
Obligaţ uni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	102.60	102.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	101.50	101.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	101.75	101.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţirc	101.—	100.50
Sorţi de stat dela 1860	135.25	135.25
Sorţi unguresci cu premii	115.25	115.75
Sorţi de regularea Tisei	114 80	114.50
Datorie de credit austr	79.85	100.—
Datorie de stat austtriacă în argint.	81.30	81.30
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.45	80.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	100.80
Acţiuni de cridit austr.	310.40	311.30
Acţiuni de bancă austro-ung.	857.—	858.—
Galbin	5.75	5.74
Napoleon	9.66	9.66
London (pe poliţa de trei luni)	121.80	121.90

Nr. 250. (745) 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului vacant de paroch din parochia gr. or. de clasa III. din Iabeniţa cu filia Sămărtin în protopresbiteratul Reghenului, prin aceasta se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sûnt:

1. Parochul pănă la eventuala edificare a casei parochiali va locuì în scoală lângă care se află 2 grajdiuri cu 1 şură

2. Porţiunea canonică: arătoriu 11 Jugăre 438□., fênaţiu 8 Jugăre 1383□° păşune 1 jug. 100□° preţuite în 216 fl.

3. Folosirea cimiterielor dela biserica din materă şi filiă.

4. Birul în naturale a 16 cupe vechi sfêrmit dela 116 familii 116 fl.

5. Dela 116 familii câte una ḑi de lucru cu palmele a 30 cr. 34 fl. 80 cr.

6. În ajunul botezului Dlui dela 116 familii câte 10 cr. 11 fl. 60 cr.

7. În ḑiua învierii Dlui dela 116 famili pentru molitve câte 10 cr. 11 fl. 60 cr.

8. Stola usuată după calculul mediu 50 fl. cari toate computate dau un venit anual de 440 fl.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch vor avea a subşterne suplicele lor concursuali instruate conform prescriselor stat. org. §. 13 pănă la terminul sus amintit la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Reghinului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Idicel 29 Maiu 1884.

Galaction Sagău,
protopresbiter

MORBURI
SECRETE
le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 29

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tpariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 65 Sibiiu, Joi 7/19 Iuniu 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE
Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 6 Iuniu 1884.

Agitaţiunea din incidentul alegerilor dietali dela unguri a trecut şi la noi la români. Şi ca ceva curios sûntem siliţi a observa, că la noi agitaţiunea a trecut marginile buneicuviinţe, şi s'a prefăcut în nervositate. Va fi bine sĕ o notăm aceasta, ca sĕ o ştim, şi la timpul seu sĕ ḑicem fraţilor de un sânge: pĕcat de nervositatea documentată în focul mâniei.

Din incidentul alegerei de deputat în Cristian, un corespondent al ḑiariului „Tribuna" aduce în numĕrul de Mercuri o corespondenţă plină de venin. Nu e mirare, intoleranţa întunecă mintea omului, şi noi scim că cine lucră cu mintea întunecată, nu produce lucruri nici serioase nici demne.

Numita corespondenţă fără scrupuli de conscienţă face pomelnicul tuturor românilor, cari au votat pentru candidatul guvernamental Schochterus, şi tuturora le insinuă câte un motiv închipuit. Aşa spre pildă fratele unuia este preot, al celuilalt administrator protopopesc, şi la al treilea i s'a bolnăvit un viţel, la al patrulea i s'a stricat o măsea, şi aşa pe calea aceasta.

Toţi acestia sûnt criminalisti din două motive.

1. Pentru că ei folosindu se de dreptul lor constituţional s'au dus la urnă, şi cu chipul acesta au căḑut sub greul blăstăm al Sfântul Mucenic Trifon.

2. Pentru că mergĕnd la urnă, au votat pentru dl Schochterus.

Din punct de vedere al partidelor noue ne place a esplica lucrul astfeliu. Noi credem că oameni de omenie sûnt şi cei cu programa din Sibiiu, şi cei cu programa dela Budapesta.

Premise acestea, tragem conclusiuni.

Sĕ ne punem acuma în luntrea vederilor politice ale corespondentului din „Tribuna." Toţi câţi au votat la actul alegerei de Dumineca trecută sûnt de partida statorită la Budapesta. Toţi câţi s'au abţinut dela votare sunt pentru programa statorită la Sibiiu. Pe scurt cei dintâiu sûnt activisti, cesti din urmă passivisti.

Acuma dacă e vorba sĕ ne mişcăm in luntrea politică espusă valurilor urgiei şi a intoleranţei domnului corespondent provocat mai sus, şi cu modul lui de argumentare vom susţinea şi noi, că ticăloşi şi de nimica sûnt toţi câţi s'au abţinut dela votare atunci ajungem la resultatul: că întreagă naţiunea română e ticăloasă şi netrebnică, fiind ea compusă din români activisti şi passivisti.

Cu chipul acesta putem escomunica lumea întreagă, căci dacă e permis sĕ cred că contrariul meu politic, în ce privesce ţinuta sa politică şi durerea pentru soartea naţiunei, e ticălos, şi *„condus de interese particulari susţinute cu apucături rafinate,"* şi aceasta pentru că el nu este de o părere cu mine, atunci şi contrariul meu poate argumenta şi el cu mintea şi inima mea. Vom ajunge deci la conclusiunea că între noi nu mai este om de omenie spre a ilustra ḑicerea străbună: Perirea ta din tine „Activistule" şi „Passivistule."

E curios că am ajuns aşa de departe cu onorabilitatea noastră. Dacă din incidentul acestei alegeri dl Tisza poate denumì protopopi pentru votul unui frate, atunci noi felicităm din inimă pe domnul corespondente. Din graţia dlui Tisza va fi denumit Rĕu de protopop, fratele notarului Duma va fi denumit de Bismarck de ambasador nu în Turda, ci la Ocna, sau în piaţa cea mică din Sibiiu, al lui Florian ministru de stat în Helveţia denumit de Sultanul turcesc şi aşa mai departe.

Ne bucurăm din inimă pentru aceste descoperiri ingenioase ale corespondentelui din „Tribuna". Şi noi dacă ne-am putea avênta până la gradul de reavoinţă al acelui domn corespondinte şi am argumenta cu capul şi inima dênsului, atunci ar trebuì sĕ compătimim pe comitetul esecutiv al partidei pasivistice. Ar trebuì sĕ-l compătimim pentru perderea ce ar trebuì sĕ sufere. Şi încă ce perdere? Luceaferii din acest comitet, activi la alegerea de deputat în Cristian după teoriile de mai sus vor fi şi ei denumiţi. Şi cu mintea şi logica de mai sus putem deduce, că ei vor fi denumiţi de către Şahul Persiei de agenţi diplomatici în orient, spre a se ilustra proverbiul vechiu: În orient rar vei afla om cu caracter, sau pe cela care sună: „Parola turcului, şi jurămêntul armeanului..."

Nu credem timpul de oportun pentru sfâşiere între noi. Stimăm convingerile fie-căruia, şi pretindem ca şi a le noastre sĕ fie stimate. Cât timp vor fi între noi oameni cu consciinţa încărcată şi cari pĕcătoşi fiind ei, vĕd toată lumea în colori negre, până atunci se vor afla oameni, cari din lipsa de caracter la ei, vor deduce lipsa de caracter şi la alţii. Şi cât timp vor fi ḑiare cu programa: *„abonaţi noi,"* se vor publica corespondenţe tendenţioase din Selişte, Cacova, Gurariului, Turnişor etc.

Încă odată: nu e timpul sĕ ne sfâşiem noi între noi. Organisarea partidei passiviste pe noi ne va umplea de mângăiere. Şi noi nu pretindem decât ecuitate şi inimă curată. Sĕ nu se supere, dacă şi noi ne vom organisa, şi vom câştiga noi aderenţi pentru *„modus procedendi"* urmărit de noi.

Trăim în firma convingere că cu modalitatea noastră între împregiurările date mai uşor vom ajunge la scop. Şi noi avem tăria convingerei noastre, şi nu umblăm pe căi pezişe.

Fraţii de un sânge cu principii contrarie în cele politice sûnt conduşi de vederile lor. Mergem pe căi diferite spre unul şi acelaşi scop. Care dintre noi va atinge mai curênd ţinta doririlor noastre, deslegarea acestei întrebări este secretul viitoriului şi nu ne sfiim a pronunţa convingerea noastră: Dacă ne vom sfâşia noi între noi, nu vom putea face progresse. Mai mult: dacă în nisuinţa noastră spre organisare vom *„strivì"* pre fraţii de un sânge cu principii politice opuse noue, vom da îndĕrĕt, vom scădea, ne vom slăbì amar, căci mare va fi atunci numĕrul celor striviţi.

Sĕ fim deci toleranţi *„îngăduind unul altuia cu dragoste"* căci ḑilele grele sunt.

Revista politică.

Alegerile dietali curg fără întrerumpere. Deputaţi români avem până acuma pre domnii: Beleş, Gurban, Al. Roman, Dr Iosif Gall, Végső, Traian Doda, Petru Truţa, George Szerb şi Vincenţiu Babeş.

Proporţiunea între deputaţi este cea următoare: liberali 205, oposiţia moderată 57, independenţii 66, antisemiţii 16, naţionali 12, fără partidă 10.

Conflictul dintre Serbia şi Bulgaria se va complana fără vĕrsare de sânge. Intermedierea puterilor europene fu primită din ambele părţi cu mare mulţămire, şi credem că slavii din oriente împăcaţi din nou se vor desvolta în pace sub conducerea pravoslavnicei Russie.

Din Germania ne sosesc sciri triste. S'a plănuit un nou atentat asupra bĕtrânului împĕrat Wilhelm. Atentatul era sĕ se esecuteze cu ocaşiunea călĕtoriei împĕratului la Wiesbaden. O femeie din America care aducea 4 lăḑi cu dinamit spre acest scop fu arestată la Elberfeld tocmai în momentul când se da jos din tren.

În urma acestora fu amânată călĕtoria împĕratului.

Voci din România.

Cu privire la ţinuta politică a românilor de sub coroana Sfântului Stefan, „Romanul" de Dumінecă la primul loc scrie:

Pe când noi ne frământăm pentru a ne da o lege electorală care sĕ permită ţĕrei a face sĕ triumfe mai cu lesnire ideile, aspiraţiunile şi voinţele sale, o altă parte a naţiunei române — una din cele mai însemnate — Românii de supt coroana s-tului Stefan se svircolesc în lupta supremă pentru recâştigarea drepturilor naţionale.

Deşi despărţiţi firesce printr'un lanţ de munţi şi politicesce aparţinênd la două deosebite State, totuşi aceeaşi origine avem cu toţii, din aceeaşi naţiune facem parte şi deci, şi de drept şi de fapt, şi prin sânge şi prin interese, nu sûntem şi nu putem fi streini unii de alţii.

De aceea, urmărim cu interes şi îngrigire ceea ce se face dincolo; suferim de suferinţele şi durerile fraţilor nostri; ne-am bucurat cu dênşii în timpuri rari când bucurie au avut, ne întristăm când vedem că sĕ cugetă şi sĕ lucrează pentru a li se răpì ceea ce românii toţi am avut şi avem mai scump, ceea ce este semnul deosebit al gintei din care facem parte, limba naţională.

Ne interesăm unii de alţii, într'un cuvênt, pentru că este între noi solidaritate naţională, pe care am păstrat'o, o păstrăm, şi o vom păstra pe cât timp inima va bate în peptul românesc.

Spus-am aceasta totdeauna şi o repetăm pentru că nu se poate da uitării.

Atât ar fi de ajuns pentru a esplica şi legitima interesul ce trebue sĕ purtăm despre tot ce se petrece preste munţi.

E însĕ şi mai mult.

În Austro-Ungaria sûnt mai mulţi români de cât greci în Grecia, de cât sêrbi în Serbia, de cât daneşi în Danemarca, şi chiar mai mulţi de cât erau olandeşii în Olanda acum două-ḑeci de ani.

Olanda, Danemarca, Grecia şi Serbia formează state independenţi şi libere, rigate ierarchic egale cu marele state europene, pe cand românii din Austro-Ungaria, în loc de a fi egali cu Ungurii sûnt apăsaţi şi trataţi ca sclavi pe pămênt unde ei singuri sûnt autochtoni şi pe care de lungi veacuri l-au apărat de toţi vrăşmaşii.

Românii din Austro-Ungaria dau statului 50,000 de luptători în armata activă şi 20,000 în reservă. voinici de cei cari totdeauna au sciut sĕ înfrunte moartea şi au voit şi au putut sĕ capete gloria, pe câmpul de bătae, pentru corpurile din care făcea parte, chiar când alte naţionalităţi din imperiu 'şi făceau o glorie din defecţiune.

Când dar, şi ca numĕr de poporaţiune şi ca numĕr de luptători şi deci de pepturi gata de a se face zid de apĕrare pentru statul din care fac parte, românii dau mai mult Austro-Ungariei de cât grecii Greciei, sêrbii Serbiei şi danesii Danemarcei, credem că nu este nici drept, nici un bine pentru Ungaria ca un asemenea element sĕ fie lovit şi despreţuit; şi fiind că ele sânge din sângele nostru şi carne din carnea noastră este, nu putem sĕ-l ignorăm, nu putem sĕ nu ne ocupăm de soartea ce i se face, nu putem sĕ nu ne ocupăm când se atentează la esistenţa lui.

Acestea au fost, şi credem că sûnt şi destule şi foarte puternice şi hotărîtoare, cuvintele care neau făcut sĕ aşteptăm cu îngrigire resoluţiunile conferenţei dela Sibiiu.

Ḑicem că destule şi puternice au fost motivele ce ne îngrijorau, pentru că conferenţă a fost precedată, pe de o parte de o regretabilă abatere a unora din capii românilor de preste munţi, ear pe de alta de escesele, şi mai regretabile, îndreptate în contra românilor, cel puţin la Cluş.

Dar şi acum, ca totdeauna, acel bun simţ, aceea unire, aceea prevedere, care a fost calitatea de căpetenia a poporului român, care au fost caracterul lui deosebitor între popoarĕle încungiurătoare — au isbutit a triumfa şi a unì pe toţi în giurul aceleiaşi idei.

Conferenţa dela Sibiiu a admis, în unanimitate, abţinerea românilor dela alegerile viitoare pentru Transilvania, ear pentru părţile bănăţene şi ungurene activitatea naţională în sensul oposiţiunei.

Am combătut cu altă ocasiune passivitatea şi nici astăḑi nu o susţinem.

Dar pururea am spus că ideia, care va putea întrunì pe toţi românii în giuru-i va fi cea mai bună şi mai conformă intereselor naţionale.

Constatând deci că, în conferenţa dela Sibiiu, passivitatea a avut o imensă maioritate, nu putem de cât sĕ ne felicităm pentru spiritul de unire ce a domnit acolo şi — întemeiaţi pe învĕţămintele istoriei pe de o parte şi pe însemnătatea poporului român din Austro-Ungaria pe de alta — sĕ augurăm bine pentru viitoriul acelei părţi din naţiunea română.

Alegerile se încep peste câteva ḑile.

Naintea urnei, trebuì-va acum a se manifesta solidaritatea naţională.

De partite osebite nu poate fi vorba; când un guvern te apasă, îţi răpesce drepturile şi caută aţi rapì chiar limba, numai suflete perdute ar putea eşì din rênduri şi a da celor nedrepţi mână de ajutor.

Ḑicem dar tutor Românilor:

Unirea face puterea.

A ve despărţì în partide, e a ve slăbì.

Ori ce slăbire este o întărire pentru protivnicii drepturilor şi intereselor voastre, intereselor naţiunii române.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Zarand 15 Iuniu 1884. (Alegerea de deputat în Baia de Criş în 13 Iuniu.) Deputatul naţional Petru Truţa a reuşit cu 686 voturi faţă de Chorin cu 349: s'au dat voturi cu totul 1035. Reuşita a fost preste aşteptare în urma pressiunilor şi coruptiunilor facute până în ḑiua de alegere, aşa ḑicênd publice.

În comuna Crişcior în 9 Iuniu notariul Atila a adunat alegĕtorii din cerc le a dat de mâncat şi beut, şi câte 3 fl. v. a. Tot astfel se întêmplă în 10 Iuniu în Zdrapţi, unde alegĕtorii căpĕtară câte 3 fl. v. a. În comuna Ribiţia, Ribiţioara, Tomnatec, alegĕtorii au căpătat de beut şi câte doi floreni.

Tot astfel de scene fură în notariatul Rişculiţia, Vaţa de jos.

Joi în Brad 2 birturi au fost la dispoşiţiunea votanţilor lui Chorin. Caruţele au fost plătite şi alegĕtorul chorinist trebuia numai sĕ bè sĕ mânce şi apoi sĕ plece la Baia de Criş. . . . . . .

În multe comune d. e. în notariatul Luncoiu, Baiţa, Cebea, şi altele, oameni nu au vrut sĕ primească nici bani nici beutură. În Brad alegĕtorii au fost imbiaţi cu 4 fl. şi până la 10, dar au refusat. Preoţii au refusat câte 100 fl. v. a. aşa nu fură corupţi numai doi preoţi, unul din Blăşeni: Micu şi altul din Têrnava.

În ḑiua de alegere, chorinisti au căpĕtat pre timpul votarei de mâncare şi beutură: precând votanţii partidei naţionale au beut apă limpede, şi au stat în cea mai mare linişte.

Presiunile încă nu lipsiră. În Brad Joi au fost încarceraţi vre o 7 inşi sub preteste ridicule.

Unul a ḑis: „trăească Truţa“ şi s'a escortat îndată. Un scriitor a unui notar K.. ... ungur a vorbit cu neşte preoţi români, şi fu închis. Un altul sas Hermann, avea sĕ ducă stindardul lui T. şi fu noaptea luat din sinul familiei, şi escortat la Baia de Criş.

Din comuna Birtin — pretura Baia — doi oameni fură escortaţi fiindcă indemnară pe alţii sĕ nu ia bani.

Pre lângă aceste în 11 Iuniu sosiră 3 compagnii soldaţi dela regimentul 64 înfrunte cu un major.

Joi noaptea spre Vineri, au fost trămise în fie care comună patrole de soldaţi, cu câte un gendarm.

Chorinistii se folosiră de această împregiurare ameninţând poporul că soldaţii vor remâne la ei, dacă nu vor vota cu Chorin. . . . .

Intre aceste ispite sosì ḑiua de Vineri. Alegĕtorii chorinisti toţi pe căruţe, alegĕtori partidei naţionale parte pe jos, parte cu cară cu boi, parte în căruţe se concentrară în Baia de Criş.

Aici alegĕtorii lui Chorin au stat în curtea localului de alegere: ear ceialalţi în grădina din apropriere.

Între partide erau cordoane de soldaţi. Alegĕtorii erau liberi, sĕ meargă unde voesc. Miliţia a făcut impotenţi pe Corteşii lui Chorin. Presiunile au trebuit sĕ încete. Aşa miliţia a făcut foarte bune serviţii reuşitei noastre. Alegerea a început la 8 oare a. m. şi s'a finit la 8 oare seara.

Preoţii, învĕţătorii, şi toţi fruntaşii poporului, chiar maioritatea juḑilor comunali, au votat cu deputatul naţional, au votat şi vre o 6 maghiari. Ce e mai mult au votat cu partida română, şi votanţi, cari au fost aduşi pre căruţăle lui Chorin şi cari primiră bani, aşa făcură toţi alegĕtorii din Ribiţia, Valeabrad, Vaţa de jos şi altele. Se vede că acesti oameni şi-aŭ ḑis: sĕ înşelăm, pre cel ce voesce a ne înşela!“

Dintre notari s'au purtat cu mare obrăsnicie: notariul din Risculiţa, şi cel din Vaţa, dar şi ei fură înşelaţi de alegĕtorii lor.

După enunciarea resultatului, prin o comisiune deputatul Truţia a fost poftit la locul de alegere. Între sunetul musicei, cu 4 flamure înainte, şi însoţit de popor mult, a sosit deputatul nostru la locul de alegere. Acì vorbì dênsul publicului ce trecea preste 3000 oameni. Emoţionat fù deputatul emoţionat fù publicul. Jumĕtate din public versă lacrĕmi de bucurie. În Zarand, şi chiar prin cetăţile mari, ca Cluşul şi Sibiiul nu am veḑut atâta mulţime adunată. După vorbire deputatul luat pre umeri de vre-o 3 votanţi, însoţit de mulţime între sunetele musicei, şi a strigărilor de „sĕ trăească Petru Truţa“ a percurs stradele până la bărbaţii de încredere: Petru Gligor şi Teodor Pop advocat, cărora dênsul le mulţămì în termini aleşi. Tot astfel respunseră şi bărbaţii de încredere. Apoi sosit acasă deputatul, publicul în cea mai mare linisce s'a depărtat.

Alegĕtorii fură ospetaţi apoi.

Nice un incident. Cea mai mare linişte la alegere, cea mai mare ordine seara la conduct.

Corpul oficierilor a rĕmas foarte mulţămit de liniştea poporului nostru. Organele administrative au rĕmas ruşinate.

Dimineaţa corpul pompierilor din Baia de Criş a făcut conduct de facle deputatului. Sâmbătă după ameaḑi deputatul între ovaţiuni a fost primit la Brad. — Bucuria învingerei e generală la Români.

Reuşita se poate atribuì următoarelor împrejurări. Alegătorii din Baia de Criş şi vre-o câţiva estranei au cerut dela ministru ca sĕ garanteze libertatea alegerei. Preşedintele de alegere ne-a şi dechiarat cu ocasiunea candidarei că: alegerea va fi liberă. După unele informaţiuni preşedintele a avut îndrumări speciale. Tot astfel gendarmeria în ḑiua alegerei s'a purtat cu consideraţiune. Precând în ḑilele precedente fiind la disposiţiunea pretorilor — a fost escesivă.

Terorismul eserceat asupra inteligiinţiei începênd din 1881; cercetările criminali, în urma denunciarilor false, suspendarea din oficii, închiderea mai multor fruntaşi din comune ca revrĕtitori, atentatele marşave asupra gimnasiului din Brad; au produs resîmţ. De acì lupta partidei naţionale a fost condusă cu cerbicoşie şi resoluţiune.

Inteligenţa şi poporul s'a luptat contra terorismului şi a corupţiunilor. La reuşita a contribuit mult umblarea, şi cunoscinţele personali ale deputatului cu toţi alegĕtorii. Chiar votanţii lui Chorin strigau „trăiască Truţia“.

Păşască numai îainte maghiarii nostri căci cu atâta energia noastră va fi mai mult stimulată. Sĕrac e poporul pre aici dar pe atâta e de vie consciinţa naţională.

Prin lupta de acum ne este asigurat viitorul. Inimicul nu va mai cuteza a ne ispitì consciinţele noastre.

Preşedintele de tribunal din Deva a fost present la alegere; dar a mers cu buzele umflate.

Ooamenii, cari au luat bani, şi nu au votat cu Chorin sûnt provocaţi ai reînturna. Ei vor scì ce sĕ facă! Sĕ-i inprocesueze cine vrea! Ţineţi de bani!! A doua oară nu va îndrăsnì nime sĕ ve ispitească

Corespondeutul.

Braşovul-vechiu în 28 Maiu st. v. 1884.*) Mult Onorate Dle Redactor! Am aşteptat nişte ḑile mai uşoare prin publicarea reflecsiunilor noastre de apărare cu datul de 26 Apriliu a. c. în contra învinuirilor, cu cari am fost grămădiţi prin corespondenţa dto 9 Apriliu a. c., publicată în Nrul 43 al preţuitului ḑiariu ce redactaţi şi subscrisă de dl epitrop al bisericei nostre G. Puiu. Vĕḑênd însă, că nici după un timp de mai bine de 4 sĕptămâni nu mai apare apĕrarea noastră, ne venea a crede, că toată lumea ne e duşmană. Rêndurile d-voastre, ca rĕspuns la întrebarea noastră prin epistolă despre nesosirea numitei noastre apărări, ne dumeriră încât-va, căci aceea de sigur s'a rătăcit şi perdut pe la postă. De aceea ne luăm voie a Ve trimite din nou desnumita noastră apărare, rugându-Ve cu tot respectul a-i da loc în coloanele preţuitului Dumneavoastrĕ ḑiar.

Când am cetit corespondenţa din „Telegraful Român“ subscrisă de unul din epitropii bisericei noastre din Braşovul vechiu G. Puiu, am rĕmas uimiţi, vĕḑênd cum se svârcolesce şi sbate dsa spre a întortochia adevĕrul spuselor d-sale şi a seduce opiniunea publică cu privire la nedarea de diurne prescrise în normativul scolar şi în statutele Reuniunei noastre învĕţătoresci, pentru a putea participa şi noi la adunarea generală a despărţĕmântului reuniunei, ţiuută în Satulung la 9 Martie a. c.; dar mai mult ne-am mirat, când am vĕḑut pe dl Puiu, că cetesce jurnale, deşì tragem la îndoială, că scie sĕ le ţină în mână; ba, ce e mai mult scrie şi la corespondenţe prin „Telegraful Român“ şi încă ce feliu de corespondenţe!. . .

Ca opiniunea publică sĕ nu fie sedusă prin neadevĕrul şi sofismele din corespondenţa ddto 9 Aprilie a. c. din „Telegraful Român“ Nr. 43 a dnului epitrop G. Puiu, venim cu tot respectul a ne ruga, ca mult onorata Redacţiune sĕ binevoiască a da loc şi următoarelor reflecsiuni ale noastre; ceea ce ne simţim îndatoraţi a face nu cu intenţiunea, de a atinge vre-o coardă delicată a inimei unuia sau altuia, ci numai pentru constatarea purului adevĕr. Dacă însĕ această constatare va supĕra pe cineva, aceea nu e vina noastră.

---

*) Cu aceasta din partea noastră inche'em controversa. La cas că cestiunea n'ar fi destul de eshauriată, eu a întrevenì diregătoriele noastre scolare. Red.

FOIŢA.

CURIERUL LITERAR.

Sumariu: Documente diplomatice. Journal Inédit“ de Jean-Baptiste Colbert, marquis de Torcy, editat de dl Frédéric Masson. Ludovic XIV şi orientela.

(Încheere.)

*

Întocmai aceiaşi fisionomiă, ca şi şedinţa din 26 Februariu 1690, avu, după cum ne spune ḑiarul marchisului de Torcy, şi şedinţa din 25 Ianuariu 1711. Aceasta şedinţă era urmarea firească a unei alteia din 5 Ianuariu acelaşi an, în care Torcy cetise regelui scrisoarea dlui Des Alleurs, ambasador la Constantinopole. Diplomatul frances anunţa stăpânului seu că resboiul s'a dechiarat între Ruşi şi Turci; că a creḑut spre binele şi gloria Franciei a împinge pe Turci la acest resboiu, etc., etc., Torcy pricepea vederile dlui Des Aleurs şi în conceptul de respuns cei făcu aprobă purtarea ambasadorului şi-l sfătuì a merge pe aceeaşi cale. Cu acest concept, Torcy se presentă la consiliu în şedinţa dela 25 Ianuarie; 'l cetesce şi asteaptă înalta încuviinţare a Regelui. Cu alte cuvinte, Torcy urmase principiele diplomaţiei lui Francisc I, lui Henric IV şi lui Richelieu, spunênd dlui Des Alleurs că interesul Franciei e de a merge în Orient mână în mână cu Turcia.

Sĕ nu uităm că „pravoslavnica“ dnă de Maintenon asista la toate şedinţele consiliului; poate chiar că părintele Tellier, duhovnicul Regelui era de faţă pentru a ferì pe Ludovic XIV sĕ nu alunece în pĕcat. Aşa dar, când Torcy cetì că Regele voiesce o alianţă strânsă cu Sultanul, sufletele acestor drept-credincioşi se gândiră la sinul lui Avram şi la vîlvorile Iadului, ear nu la interesele Franciei. Evlavia revoltată a Regelui schimbă conceputul lui Torcy. Altă scrisoare plecă la Constantinopole; d. Des Alleurs cetind-o, ca pe multele altele, se întreba cărui sfânt sĕ se mai închine pentru a putea pricepe ce voiesce Regele şi consiliul lui, care li-egândul, cari li sûnt planurile.

Şi nu le găsia, pentru un cuvênt foarte simplu, pentru că nu erau, pentru că nu esistau. Nu din gânduri şi din planuri născeau instrucţiunile lui Ludovic XIV, cari plecau prin Marsilia la Stambul, ci din princini şi trebuinţi ḑilnice de felul celor de mai sus.

*

A! marile umbre ale lui Henric IV şi Richeliei trebuiă sĕ se fi cutremurat adese-ori de durerere şi de mânie, vĕḑênd pe următorul lor cum dărîmă în bătaie de joc admirabilul edificiu al diplomaţiei francese, — edificiu construit cu atâta geniu cu atâta muncă şi cu atâtea sacrificii peste întreaga Europa spre folosul şi gloria Franciei.

Căci întradevĕr, dela Francisc I (1536?) de când fără teamă de a se prăjì în vîlvorile Iadului. Acest rege se împrietineşte cu Soleiman magnificul, şi până la moartea lui Mazarin (1661?) diplomaţia francesă purcede, în cestiunile europene, cu o logică, cu o prevedere de felul cărora nu mai găsim altele decât în purtarea lui Frideric II a lui Telleyrand (congresul dela Viena), în superba carieră a lui Cavour, şi în fine — îmi pare în opera principelui de Bismarck.

Urmaţi drumul percurs de diplomaţia francesă, dela 1536 şi păna la 1661 şi ve veţi convinge de incomparabilă unitate, care domnesce în ideia-mumă a acestei diplomaţii. Ce voiau oamenii de Stat ai Franciei? Se dărîme puterea ameniţântoare a casei de Anstria (de acì cestiunea echilibrului european) şi sĕ dea ţĕrei lor locul întâiu printre Statele Europei.

Pentru aceasta, Francisc I se împrietinesce cu Turcii. Caterina Medici aruncă sĕmânţa influenţei francese în Polonia; Henric IV stêrşesce în Turcia opera lui Francisc I şi începe alianţa cu principii protestanţi ai Germaniei; Richelieu termină această din urmă alianţă şi adaugă pe lângă dênsa pe acea a Svediei; Mazarin lipsesce Polonia pentru totdeauna pe alianţa francesă, conservă resultatele câştigate de predecesorii sei şi le consacră. Astfel, treptat, cu muncă şi admirabilă tenacitate, faimosul sistem al celor trei state vrăşmaşe Austriei, adecă Svedia, Polonia şi Turcia, e alcătuit la Spatele Habsburgilor; în faţă le e Fracia, pe frunte le stă principii protestanţi.

Eată capul de operă al diplomaţiei francese, care va fi admirat cât va dura istoria; la care lucrară cele mai

Biserica noastră din Braşovul vechiu are 3 epitropi, dintre cari cel mai tinĕr G. Puiu, mâna dreaptă a Părintelui George Perşenariu, ḑice în corespondenţa sa, că noi am mers la d-sa numai în oara din urmă şi i-am cerut „ca din poruncială 6 fl. v. a.“ şi că dsa nu s'a aflat îndemnat a ne da aceste diurne pentru o jumĕtate de ḑi şi a ne pune la disposiţiune calesce şi bani pentru banchete(!?) fără autorisaţie, simplu din aceste cuvinte ale dlui epitrop Puiu, poate vedea ori ce om neprcocupat aroganţa, mistificarea adevĕrului, dispreţul către învĕţători şi... ţinta corespondenţei dsale. Cum oare dta dle epitrop, ca zelos cetitor al „Telegrafului Român,“ n'ai aflat, că noi pĕcătoşii de învĕţători sûntem convocaţi la adunarea generală a despărţămêntului încă din 26 Ianuariu a. c., care convocare s'au publicat atât prin „Telegraful Român“ Nr. 23 cât şi prin „Gazeta Transilvaniei.“ Aceasta credem, că nu o vei putea nega a nu sĕ fi publicat, precum voesci, sĕ negi aceea, că noi nu am cerut destul de timpuriu diurne.

Noi însĕ îndată după ce am primit cercularíul de convocare, v'am şi rugat, ca sĕ binevoiţi a ne da diurne, căci altfeliu nu putem participa la aceea adunare, şi în Dumineca din 4 Martie a. c. dimineaţa v'am şi presentat cuitanţa cu respectul cuvincios, adecă cu 5 ḑile înainte de adunarea generală şi dta ştii prea bine, că ai ḑis, fiind şi ceilalţi doi epitropi de faţă, „sĕ întrebăm pe părintele“ şi întrebândul, nu ne ai dat nici un resultat. A doua ḑi după ce team recercat înscris pentru resultat, ai venit la noi în scoală, unde ai binevoit a ne da verbal următoriul resultat: „Părintele ne-a ḑis, că D-Voastră aveţi salarii destul de mari şi puteţi merge şi pe jos, că şi Dsa pecând era învĕţătoriu, încă mergea la conferinţe pe jos „Cred a ţi aduce aminte dle epitrop, că noi cu aceea ocasiune ţi-am arĕtat prescrisele normativului cu privire la diurne şi pedepsele până la 5 fl. v. a. pentru acei învĕţători, cari nu participă la conferenţe etc. şi cu aceea ocasiune ne-ai întrebat „Părintele Perşenariu cunoasce această lege?“ spunêndu-ţi, că da, ai reflectat: pentru ce dar nu voesce a ve da diurne?“ Vĕḑênd noi că nu putem scoate diurnele, ce ne compet, în ḑiua următoare, 5 Martie a. c. eu, învĕţătoriul Muşlea, mi-am luat îndrăsneală a cerceta pe părintele Perşenariu în cancelaria parochială şi a-l întreba, cum stăm noi cu diurnele şi ai face tot odată cunoscut, că la cas de a nu primì diurne, nu putem participa la adunarea generală convocată pe ḑiua de 9 Martie a. c. şi că ne vom vedè siliţi a aduce aceasta la cunoscinţă Prea On. Domn Protopop Iosif Barac cu rugarea de a ne scusa absentările dela des amintita adunare generală şi a fi eliberaţi de pedeapsa prescrisă. La aceasta On. Paroch Georgiu Perşenariu mi-a spus, că D-sa are cunoscinţă despre cuitanţa noastră însĕ nu ştie, ce au hotărât epitropii şi — vĕḑêndu-l, dând din umeri, m'am depărtat. Eată că dacă e vorba de gălusce, cări ţi au căḑut rĕu D-tale dle epitrop, aici itr'adevĕr am fost siliţi a înghiţì o găluscă. De aici conform însciinţărei amintite mai sus ne-am dus la Reverendismul Domn Prot. Iosif Barac, căruia, ca la un adevĕrat părinte sufletesc, i-am arĕtat starea lucrului cu diurnele noastre, cu care ocasiune Prea On. D sa ne-a însărcinat a spune verbal On. Paroch Georgiu Perşenariu, ca sĕ binevoiască a poftì până la oficiul protopopesc, ceea ce am şi făcut. Mai departe nu sciu. Dacă On. comitet parochial nu s'a convocat până în 4 Martie a. c. în ḑiua în care am predat noi cuitanţa. On. epitropii parochiale pe lângă puţină bunăvoinţă oare nu se poate convoca la şedinţă până în 9 Martie a. c. dacă tocmai sĕ cerea, ca darea de diurne, această sumă considerabilă, sĕ treacă prin şedinţa acestuia? Veḑi Doamne, noue nu ni s'a putut da vr'o câţiva florini ca diurne, fără a trece prin şedinţa comitetului parochial, dar nu înţelegem cum de dl epitrop G. Puiu a dat din banii bisericei numai mai deunăḑi lui Ioan Pascoviciu, 200 fl. v. a. fără scirea comitetului parochial ba, ce e mai mult, chiar şi fără scirea celorlalţi epitropi, pentru care faptă fiind tras la dare de seamă din partea d-lui epitrop Vasiliu Tampa, dl epitrop G. Puiu publice în biserică a strigat „eu sum comitet, după d-ta am trimis şi n'ai fost acasă, ear bĕtrânul Grozea (al 3-lea epitrop) e numai a 5 roată dela car.“ Îţi vei aduce aminte d-le Puiu, că cu aceasta ocasiune dl Tampa ţi-a reflectat, că lui Ion Pascoviciu i-ai dat fără scirea nimenui 200fl. v. a. ear inveţătorilor nu v'aţi învoit, ca sĕ le daţi diurne, prin care a-ţi făcut ca sĕ rîdă toată lumea de biserica din Braşovul vechiu. Stând lucrul astfeliu cum ḑici, că dta eşti comitetul, pentru ce mai aşteptai autorisaţie pentru diurele noastre precând pentru 200 fl. v. a. nu ţi-a trebuit nici învoirea celorlalalţi epitropi a colegilor dtale.

Fiindcă toată corespondenţa subscrisă de dta e plină de neadevăruri, sofisme şi vorbe cu intenţiune rĕutăcioasă, nu poate prinde pe nimenea mirare, când află întrênsa, că dta şingur îţi contraḑici la cele, ce afirmi numai cu vre-o câteva rêndur: mai sus, aşa d. e. dta ḑici. „Suma aceasta pentru $^1/_2$ de ḑi şi distanţa de o palmă de loc părêndumi se esagerată nu m'am simţit dispus a o solvì din propria mea putere fără de autorisaţie“, şi apoi mai la vale ḑici că te-ai oferit a ne da pană în 3 fl. cu cari crede-ai a ne ajunge. Cum se potrivesc vorbele dtale de mai sus cu ceea ce spui acum? Judece lumea! Se vede că ai fost tare înferbântat la cap când ai prins peana şi ai subscris corespondenţa dtale, de care acum, după ce te vei fi mai recorit, singur ar trebuì sĕ te ruşinezi de ea.

După ce dl epitrop Puiu, precum am aretat, spune, că nu s'a simţit dispus a ne da diurne apoi, că ne-au oferit 3 fl. . . . . . vorbă sĕ fie! . . . . . ne face înlesnire, ca sĕ călĕtorim şi cu omnibusul lui Schanek din Satulung! sĕ vedem şi această comedie a d-sale, ca On. public sĕ şi poată face o idee şi mai chiară de ceeace spune dl epitrop în corespondenţa sa. D-sa ne face imputare, pentru ce nu ne am abonat cu vr'o câţi-va cr. la omnibusul, ce cerculează între Braşov şi Satulung şi sĕ ne fi dus acolo unde ne chiamă datoria. Eată pentru ce! Adunarea generală a fost convocată la 6 oare a. m.

Omnibusul din cestiune e cunoscut, că pleacă din Braşov numai către 11 oare şi ajunge în Satulung la ameaḑi; după ameaḑi pleacă omnibusul din Satulung între 2 şi 3 oare şi sosesce în Braşov după 4 oare, va se ḑică cu omnibusul oferit de dl epitrop chiar o am fi păţit tocmai ca ţiganul, care a murit de foame înţepenit între pite! — Pentru un chef, după închipuirea d-lui epitrop, puteam merge prea bine şi cu Omnibusul, însĕ nu pentru conferenţă.

Se vede, că d ta d-le epitrop nu ai pus mâna până acum pe „Telegraful Român“ cu atâta mai puţin, ca sĕ cetesci corespondenţa din Nr. 31 de sub rubrica Satulung Săcele dto 9 Martie a. c, căci dacă o ai fi cetit cât de rĕu tot ai fi priceput că învĕţătorii s'au adunat acolo pentru lucruri serioase şi demne de toată atenţiunea şi că au desbătut cu maturitatea şi zelul, ce-i caracterisează atât de frumos în 2 şedinţe adecă înainte şi după prânz obiectele puse la ordinea ḑilei şi nu ai, venì spre ruşinea d-tale, a afirma în public p in ḑiare, că biserica din Braşovul vechiu nu ne poate pune la disposiţiune calesci şi bani pentru banchete. Frumoasă idee ai, demnă de un epitrop ca d-ta, când vii şi buciumi în lumea largă că, conferenţ le învĕţătoresci sûnt bancheturi!!!

În anii 1882 şi 3 ne aţi dat diurne pentru conferenţe şi în luna următoare când ne-ai solvit salarele ni-ai detras earăşi. Unde se mai poate întêmpla aşa ceva afară de Braşovul vechiu?

D-le epitrop! Imi faci mie învĕţătoriului Muşlea imputarea, că pentru ce nu am luat din paralele, cari sûnt la mine din didactre ect. şi sĕ fi dat colegiului Şoneriu spre a putè merge la adunarea generală, ceeace ar sĕmăna cu un îndemn spre defraudare. La această i-ţi rĕspund simplu, că eu nu sûnt „comitet“ ca dta şi că aceste parale au alt scop şi nu, ca sĕ-mi fac mie şi colegului meu diurne din ele. Ceea-ce se referă la diurnele, ce ni s'au dat pentru participarea la cursul supletoric de limba maghiară în Cristurul sĕcuesc, nu se poate aplica la acest cas, de oare-ce acele diurne ni le-au acordat comitetul parochial înainte de a pleca noi la Cristur, ceea-ce poţi vedè din conclusul adus atunci în şedinţa comitetului parochial.

Acum ne permitem a întreba pe d-l epitrop; Care învĕţătoriu din Braşovul-vechiu are leafa de 400 fl? de oare ce nici unul din noi nu scim, ca sĕ ni se fi urcat salariul până la această sumă (deşì nu ar fi nici un pĕcat dacă s'ar face aceasta), ca sĕ ne scim conforma cu cuitanţile în viitoriu!!!

În fine ne luăm voie a liniscì pe d-l epitrop Puiu şi a-l asigura, că noi nu voim a detrage nimic din meritele, ce le va avea Onoratul nostru paroch George Perşenariu atât pe terenul bisericesc cât şi şcolar naţional ect. şi de aceea sĕ binevoească a trece cu vederea, când i se va mai întêmpla sĕ se împedece de vr'o corespondenţa nevinovată, ca şi cea dni Nru 31 a „Telegrafului Român“ din a. c., ear dacă totuşi s'ar mai împedeca îl rugăm prea frumos că, ceea-ce publică în jurnale, sĕ caute sĕ aibă de basă adevĕrul şi dreptatea şi sĕ nu îmblătească la vorbe cu intenţiuni rĕutăcioase, prin cari sĕ face pre sine şi pre alţii numai de rîs şi apoi îl rugăm, ca sĕ binevoiască a ne înapoia cuitanţa cu dta de 4 Martie privitoare la diurnele nesolvite şi a nu ne mai onora cu epitetul de opincari şi venetici, când mergem cu cuitanţele după ratele lunari ale salariului, ear în fine a nu ne mai face imputări prin nişte vorbe frumoase ca acestea: „Ce ve trebue leafă, că acum nu ţineţi scoală“. Îl rugăm încă a ne solvì salariile mai regulat şi nu tot creiţĕresce.

Vedeţi Onorate D-le Redactor cum stăm noi aici şi câte neajunsuri sûntem nevoiţi a suferì şi cu toate acestea tot noi sûntem terfeliţi! O mângăere însĕ ne mai susţine cu toate acestea; mângăerea, ce ni-o aduce răbdarea!!!

Çandid Muşlea,
învĕţătoriu.

Florea Şoneriu,
învĕţătoriu.

Varietăţi.

* (Mulţămită publică). Dl jude comunal Iohan Rether sas, a dăruit pentru copii sĕraci de scoală de confesiunea gr. or. 4 fl. v. a. cu scop de a se alipì acesti bani lângă ceialaltă sumă din fundaţiunea copiilor sĕraci. Cu această a dovedit numitul Domn că conlocuitorii saşi nu sûnt aşa fără suflet cum i cred românii, ci şi între ei deşì rar dar totuşi se află câte un om cu inimă bună. Pentru această faptă marinimoasă i se esprimă numitului Domn din partene cordiala mulţămită.

Ioan Curta,
preot greco-oriental.

* (Piramida lui Washington). O enormă piramidă, care întrece în înălţimea ei toate edificiele de pe suprafaţa globului, se va termina în curênd, şi va fi inaugurată la Washington, pe malul Potomacului. Înălţimea acestei piramide construită în întregul ei din marmoră din Maryland, se urcă la 550 picioare, adecă cu 25 picioare mai înaltă decât turnurile domului din Kőln, cari ele însăşi sûnt precum se scie mai înalte decât piramidele din Egipet, decât catedrala din Roma şi clopotniţa din Strassburg. Fie care lature a piramidei are la basa ei o lungime de 55 picioare. De oare ce ea şe ridică întru amintirea primului preşedinte al statelor Unite, i s'a dat numirea de piramida lui Washington. Fundamentul acestui monument a fost pus la 14 Iulie 1848 şi fiindcă spesele necesari se acopereau prin subscripţiuni publice, de aceea construcţia a trebuit sĕ fie întreruptă pe timpul resboiului civil şi n'a putut fi începută decât la anul 1880.

Cu ajutorul unui ascensor se poate urca cineva până sus pe platformă fără nici o osteneală. Din distanţă în distanţă sûnt aşeḑate balcoane pentru visitatori, care înfăţişeaḑă cea mai frumoasă panoramă a oraşului Washington şi a împregiurimilor sale. Ca şi la piramida lui Cheops se găsesce şi la acest monument conducte în interiorul seu. Piramida lui Washington este încungiurată de grădini pe o întindere de 30 acre, ear cheltuelile construcţiunei se urcă la 1.100,000 dolari.

* (O statistcă curioasă). În privinţa căsătorielor, găsim o statistică pe cât de curioasă, pe atât de interesantă:

Într'un numĕr de 872,564 căsătorii s'a aflat că:

1326 au fost astfel că femeile au fugit cu amanţii.

2361 în cari bărbaţii au fugit ca sĕ nu-şi mai vaḑă femeile;

4120, în cari soţii s'au despărţit de voie bună.

101,023, în cari soţii trăiesc sub acelaş acoperişi, dar în ceartă necontenită;

---

mari genii ale Franciei după urma căruia născură tratele; din Westfalia, adecă supremaţia francesă pesta întreaga Europă; pe cari principele de Bismarck pare că voiesce al imita astăḑi cercuind Francia cu Spania Italia şi Austria, cum odinioară Richelieu cercuise Sacrul imperiu roman al naţiunei germane cu Turcia, Polonia şi Svedia.

*

Ei bine, dela 1661 şi până la 1715, adecă în decurs de 54 de ani, cât preşeḑu singur mai toate dilele consiliul regal, Ludovic XIV darîmă întreg edificiul nemuritorilor sei predecesori. Diplomaţii din scoala lui Richelieu, cari mai trăiau încă în prima parte a domniei lui, plecară fruntea şi tăcură. Ceilalţi se modelară după chipul şi asemĕnarea regelui.

Se vĕḑu atunci pentru prima oară cestiunile de etichetă şi de *„préséance“* devenind *casus belli* mai puternice decât adevĕratele interese ale Franciei. Se perdu alianţa Poloniei, pentru că regele Franciei nu voia sĕ dea reginei elective Maria d'Arquien Sobieska onorurile regale când aceasta era sĕ vină la băi în Francia. Se perdu în cele mai multe rênduri alianţa otomană, pentru că regele voia ca ambasadorii se între la audienţele viziriale cu sabia de recepţiune şi sĕ şeadă pe un scaun cel puţin egal în nălţime cu sofaua vizirului. Din această causă, schimbări la faţă atât de copilăresci, încât chiar Turcii, atât de *agale-agale* în priceperea lor diplomatică, le înţelegeau şi ḑiceau ambasadorilor regelui prin organul unnia din Kiuprulii: E! da; ne sûnteţi prieteni; dar cum se face de ve găsim tot cu inimicii nostri?!

Ludovic XIV aruncă în Anglia sĕmênţa urei între popoarele engles şi frances, ură care va rodì atât de teribil pentru Francia în tot decursul secolului XVIII. Pretutindeni în fine, în Germania, în Italia, Austria, Svedia, Polonia, Rusia, Turcia, marele rege încurca liniile diplomaţiei francese atât de rĕu, încât d. de Broglie, studiând urmările politicei sale nu se poate oprì de a nu striga cu mănie: „Pare că a fost în soartea lui Ludovic XIV de a compromite şi falsifica moştenirea ce-i lăsaseră ministri părintelui seu!“

Atunci, ḑice-veţi, pentru ce Ludovic XIV e încă marele rege? — E! pentru că supuşii sei erau mari în altele; pentru că el însuşi îşi îndeplinì în timp de 54 de ani funcţiunea de rege cu esactitatea matematică a unui cap de birou, care 30 de ani de a rêndul vine la cancelariă la 11 şi ese la 4, lustruind mereu muşumaoa scaunului dupe care scrie; pentru că, şi mai cu seamă cum ar ḑice Beaumarchais, pentru că „îşi dedese osteneala de a nasce“ fiu al Anei d'Austria şi al lui Ludovic XIII regele Franciei, — ba încă nici această osteneală nu era a lui propriă, ci o datora migrenei persistente a domnisoarei de Fontanges, iubita părintelui seu!

Gion

După „Românul“.

162,132 în cari soţii se uresc din toată inima dar îşi ascund ura sub politeţă prefăcută;

510,132, în cari soţii trăiesc în nepăsare unul cu altul;

1,102 în cari soţii se ḑic fericiţi în lume, dar în casă nu;

135, în cari soţii sûnt fericiţi, punêndu-i alăturea cu alţii mai nefericiţi.

Şi numai 9, în cari soţii sûnt într'adevĕr fericiţi.

* (Accidente cu un tun). Ḑilele aceste s'au făcut la Havre esperienţele definitive de tir ale tunului de 240 de milimetri. Acest tun urieş, cel mai mare pe care-l posede marina francesă, este destinat bateriilor de ţermuri. Dênsul fusese instalat, spre încercare, la picioarele unei stânci. Încercarea era de 54 chilograme pulbere.

La a cincea lovitură ghiuleaua se desfăcù fù proiectată înapoi şi se înfundă de doi metrii în pămênt. Tunul sărì din loc şi căḑù pe ţĕrm dela o înălţime de cincispreḑece metrii. Un soldat a fost rănit grav. O doamnă a fost de asemenea rănită. Cu greu s'a putea descrie emoţiunea publicului, care asista la aceasta esperiinţă. În vilele vecine, la primărie, la scoala dela Saint Adrese, pretutindeni geamurile sau spart din causa violenţei comoţiunii.

* (Pentru ce se fumează)? Dacă s'ar întreba un fumătoriu fie de profesiune: pentru ce fumează? Va respunde „Pentru că a fumat.“ Şi pentru ce a fumat? „Fiind că a vĕḑut fumând şi alţii împrejurul seu.“

Faptul este esact; — dar n'ar putea fi considerat ca o esplicaţiune.

Profesorul Pócholier respunde la această întrebare, că ce a făcut pe populaţiile întregi a contracta acest obiceiu şi ceea ce a contribuit la propagaţiunea lui într'un mod energic, este satisfacţiunea efectului particular, ce încearcă omul prin simţurile odoratului şi gustului.

O asemenea esplicaţiune pare pe atât de fundată, pe cât întrebuinţarea acestei plante a început prin masticaţiune, procedeu simplu la îndemâna populaţiunilor primitive, şi care nu lucrează asupra cerebrului cu mai multă intensitate, ca aspiraţiunea fumului ei.

Mai târḑiu, când se respândì întrebuinţarea acestei plante, ea se utiliză prin procederi mai complexe.

La început se mesteca; mai în urmă se trăgea pe nas şi în fine se fumă.

Acestea ḑise facem şi întrebarea:

Fumatul este s'au nu vătămătoriu?

Se ştie că sûnt formate societăţi contra abuzului acestei plante.

Mai de curênd, în societatea de medicină publică din Paris s'a ridicat Vallin, Decaisne, Vérité, Rougon, Brouardel, Pabst şi Leroy de Méricourt contra fumatului de tutun.

În faţa acestei falange tot Pécholier se ridică în Hercule printr'o notă ce se resumă în aceşti termeni:

„Tutunul al cărui abus produce asupra omului efecte vătămătoare evidente, poate prin compensaţiune, sĕ i aducă servituri semnalate în maladiile epidemice şi contagioase.

Nicotina are puterea sĕ distrugă germeni cărora se raportă astăḑi, cu drept cuvênt, o mulţime de afecţiuni ale omului şi ale animalelor.

O mulţime de autori au afirmat, că tutunul a preservat adesea de influenţile epidemice pe fumători şi pe acei care trăesc într'o atmosferă încărcată de fumul tutunului.

Wilis recomanda întrebuinţarea tutunului în armată pentru cuvêntul că el mai adăoga la cătăţimea hranei, face pe soldaţi puţin simţitori ostenelei şi i preservă de oare-cari boale epidemice ce bântue armata.

Dimerbroeck în tractatul seu întitulat „Ciuma“ recomândă tutunul şi arată, că la Londra ca şi Nimègue ciuma nu s'a apropiat de casele unde se vindea tutun.

Tradiţiunile populare ne dau mărturii în acelaşi sens:

Toţi fumătorii care se găsesc în mijlocul influenţilor infecţioase şi contagioase 'şi aprinde cu încredere luleaua, pe dată ce-i eartă timpul.

Anatomişti şi studenţi în medicină îşi aprind ţigările.

Vânătorii pre care o pasiune imperioasă îi atrage spre smârcuri şi în mlăştini în revărsatul zorilor, îşi fac înainte de plecare o provisie de tutun, care trece ca un bun prezervativ al frigurilor.

Pentru *Dicţionarul encyclopedic al stiinţelor medicale:* fermentaţiunea şi putrefacţiunea sûnt datorite unei cause identice, şi estrema toxicitate a acestui alcaloide (nicotina) nu permite organismelor inferioare, care sûnt agenţi de putrefacţiune sĕ scape de efectele sale.“

Eruditul Charles Gobin a presentat în anul 1881 bucăţi de carne conservate patru ani în cea mai perfectă stare, după ce au fost puse în vapori de nicotină la temperatura ordinară.

Raportul vicomtelui Simèon în 1843 şi memoriul doctorului Ruef din Strasburg sûnt documente importante că: lucrătorii din manufacturele tutunului câştigă o imunitate contra ftizii moalunrpe.

Investigaţiunile lui Villemin şi cele din urmă descoperiri ale lui Klebs dau astăḑi interpretaţiunea acestor fapte, reputate ca de necrezut.

Sĕ resumăm:

Se fumează prin imitaţiune, după cum ne spune parte din tributari Regii.

Se fumează pentru satisfacerea unui efect al simţurilor odoratului şi gustului, după cum se sileşte sĕ probeze profesorul Pécholier.

Se fumează pentru a căpăta o escitaţiune cerabrală, care o caută fumătoriul, după cum susţin mulţi autori, în maioritate contra fumatului.

Sĕ se fumeze oare şi prin instinctul de conservaţiune de tot ce este infecţiune şi contagiune?

Ori cum ar fi, conclusiunea lui Pécholier este, că tutunul este un preservativ în parte contra infecţiunilor şi contagiunilor.

In fine, ce zice Pasteur?

Progres med. român.

Loterie.

Mercuri în 18 Iuniu 1884.

Brünn: **43 35 21 14 74**

Nr. 250. (745) 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului vacant de paroch din parochia gr. or. de clasa III. din Iabeniţa cu filia Sămărtin în protopresbiteratul Reghenului, prin aceasta se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sûnt:

1. Parochul până la eventuala edificare a casei parochiali va locuì în scoală lângă care se află 2 grajdiuri cu 1 şură

2. Porţiunea canonică: arătoriu 11 Jugăre 438 □., fênaţiu 8 Jugăre 1383 □° păşune 1 jug. 100 □° preţuite în 216 fl.

3. Folosirea cimiterielor dela biserica din materă şi filiă.

4. Birul în naturale a 16 cupe vechi sfĕrmit dela 116 familii 116 fl.

5. Dela 116 familii câte una ḑi de lucru cu palmele a 30 cr. 34 fl. 80 cr.

6. În ajunul botezului Dlui dela 116 familii câte 10 cr. 11 fl. 60 cr.

7. În ḑiua învierii Dlui dela 116 famili pentru molitve câte 10 cr. 11 fl 60 cr.

8. Stola usuată după calculul mediu 50 fl. cari toate computate dau un venit anual de 440 fl.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch vor avea a subşterne suplicele lor concursuali instruate conform prescriselor stat. org. §. 13 până la terminul sus amintit la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Reghinului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Idicel 29 Maiu 1884.

Galaction Sagău,
protopresbiter

Cărţi bisericesci, literarie şi scolare.

Acte oficioase.

Dela
TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ ÎN SIBIIU
strada Măcelarilor Nr. 47
se poate procura:

Portretul fericitului archiep. şi metrop. **Andreiu** bar. de **Şaguna** în mărime de 50 × 66 cm. Preţul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.
Portretul Esc. Sale archiep. şi metrop. **Miron Romanul.** Preţul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.
Portretul P. S. domnului episcop al diecesei Caransebeşului **Ioan Popasu.** Preţul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr
Portretul marelui mecenate **Emanoil Gojdu.** Preţul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Condice scolare: Registrul, Matricula scolarilor, legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr.; **Catalog de clasă** legat din 10 coale 35 cr., din 15 coale 45 cr., din 20 coale 55 cr.; **Chronica scolară, Protocol de clasificaţiune,** legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr. — **Consemnarea pruncilor obligaţi a frecuenta scoala, Conspect despre absenţii, Conspect sumaric despre absenţii scolarilor** pentru protopresbiteri, coala à 2 cr.
Instrucţiunea pentru manuarea condicelor scolare 20 cr.
Litere mobile pentru maşina de cetire, după ortografia fonetică, 145 bucăţi. Preţul 2 fl. 50 cr.

[679] 11

Catalogul cărţilor gratis şi franco.

Comandele se efectuesc numai prelângă **rambursă** (*Nachnahme, Posta felvétel*), computând 10 cr. pentru pachetare.

O înlesnire mare la comande mai mici sûnt asignaţiunile postale, cu cari se poate trimite suma pentru cărţi comandate, adaugêndu-se şi porto postal.

Caiete de seris.

Tipărituri pentru protopresbiteri şi parochi.

Eu Wilhelmina Rix

declar prin aceasta **publice**, că ca vĕduva Drului **A. Rix** sûnt singura şi unica, care prepar Pasta originală, fină şi nefalsificată. Această Pasta cunoscută în toată lumea, de 100 de ani încoace cunoscută şi în cercurile cele mai înalte, delătură cu garanţie, **petele de pele, ce ies vara, coşurile, semnele de vĕrsat, delătură roşaţa de nase şi de mâni, găurile de vĕrsat,** cu un cuvênt ori ce necurăţenie din faţă. Fel de fel de documente dela profesori renumiţi despre bunătatea şi folosul acestei Pasta stau la disposiţie în destilerie ori cui ar voi sĕ le vadă. Pielea devine prin pastă de nou moale şi delicată şi lunecoasă, şi e **ferită de creţe** până la bătrîneţa cea mai înaintată. Această pastă, numită de popor **pasta cea minunată**, este adorată foarte mult de damele din Viena, căci succesul e surprinḑĕtor. Preţul cu espediţie cu tot într'un pachet sigilat **1 fl. 50 cr.** Fără sigilul şi subscrierea Dr. Rix sĕ nu primească nimenea pasta. [711] 3—6

● **Wilhelmine Rix,** vĕduva Doctorului. ●

Wien, Stadt, Adlergasse, 12, im eigenen Hause, 1. Stiege, I. Stock.

În Transilvania: **Alba-Iulia** Sieg. Michellyes, Apoth.; **Cluj** Nicol. v. Szeky, Apoth.

Losurile

cele mai bune şi mai eftine!

6 sortituri pe an!

Tot la a doua lună o sortitură **cu câştiguri principale** de **fl. 100.000, 50.000, 5000, 1000 etc.**

Sortitura proximă va avè loc deja în 1 Iulie a. c.

Câştigul prim fl. 50.000.

Reversele mele cu ocasiunea ultimei sortituri combinate pentru **losurile crucei roşie austro-ungare** atâta au fost de căutate, încât în ḑilele din urmă comandele întrate nu sau mai putut efectuì. Acest însemnat efect m'a îndemnat ca pentru sortitura de **crucea roşie austro-ungare** pe terminul 1 Iulie a. c. sĕ emit din nou reversele combinate, aflătoare **numai** la mine, fiindcă ele pe lângă cele mai favorabile condiţiuni şi lesnicioase modalităţi de plătire, au sanţele cele mai mari de càştig.

Grupa A.

2 losuri crucea roşie ung. } 25 rate pe
2 „ „ „ austr. } lună à **2 fl.**

Grupa B.

3 losuri crucea roşie ung. } 25 rate pe
3 „ „ „ austr. } lună à **3 fl.**

Grupa C.

4 losuri crucea roşie ung. } 25 rate lu-
4 „ „ „ austr. } nare à **4 fl.**

În urma planului de sortire neîntrecut până acuma de nici un soiu de lotterie, atât **losurile crucei roşie unguresci,** cât şi cele **austriace** se bucură de urcare în curs perpetuă, şi care promite a avea durabilitate, aşa că **losurile crucei roşie** aḑi mâne vor ajunge la cursul corespunḑĕtoriu al losurilor-Rudolf de fl. 20, şi astfeliu sub durata terminelor de rate prin urcarea cursului losurilor se urcă tot odată şi valoarea cursului întrecênd valoarea ce ar fi a se plăti. Cu chipul acesta **12 sortituri vin grătuit.** Recomand deci comande cât mai de timpuriu, cari încât-mi permite neînsemnatul meu numĕr de losuri — se vor efectuì promt.

Deodată cu solvirea primei rate primesce cumpĕrătoriul reversul provĕḑut cu seria, numĕrul losului, şi timbrat după lege, şi prin aceasta îşi asigură dreptul la sortare pentru câştigiri principale şi secundare. Mai lesne se fac comandele pelângă asignaţiuni postale, sau la dorinţă pelângă **rambursă** cu rata primă, ajungênd însemnarea grupei. Prospecte şi liste de sortare se dau gratis şi francate.

Etablissement pentru cambii şi lombarde de

A. Gutfeld, mai nainte **Leutholtz & Co.**

(esistă dela 1870.)

Viena, I., Wipplingerstrasse 27.

Losurile pe basa cărora s'au emis reversele sûnt depuse în biroul nostru, şi conform dispoşiţiunilor legei proprietariul reverselor le poate vedea ori când. [746] 1—3

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 66 | Sibiiu, Sâmbătă 9/21 Iuniu 1884. | *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr.. — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cestiunea ajutoriului de stat.

În afacerea ajutoriului de stat de 24,000 fl., destinat pentru preoțimea și comunele bisericesci din archidiecesa noastră, sinodul archidiecesan în sesiunea ordinară din acest an a votat, după cum e deja cunoscut publicului din rapoartele sinodali publicate la timpul seu în diariul nostru, o representațiune către ministrul cultelor, prin care se cere restabilirea normelor din 1861 încât pentru menițiunea și distribuirea acestui ajutoriu.

Fiind în plăcuta posițiune a presenta cetitorilor nostrii această representațiune, care face onoare representanței bisericei, aflăm de bine, pentru mai buna înțelegere a representațiunei sinodului și pentru legătura logică a lucrului, a publica mai întâiu Statutul ministerial, care a dat ansă la representațiune, apoi informațiunile, ce se dice că le a câștigat „Viitoriul" dela locurile competente despre causele, cari ar fi îndemnat pre ministru a face acest statut, și în Nrul viitoriu vom publica representațiunea sinodului archidiecesan.

Eată statutul ministerial.

Statut

în causa modului de împărțire a ajutoriului de stat, ce se dă pe seama preoților și comunelor bisericesci din metropolia) gr. or. română a Transilvaniei.*

„Pe basa decisiunilor Maiestății Sale c. și r. ap. din 29 Maiu 1861, respective din 22 Sept. 1875, dotațiunea de 25,000 fl., ce se vine pentru metropolia gr. or. română transilvană, și care sĕ votează în tot anul în budgetul statului spre scopuri bisericesci, este a se întrebuința și în viitoriu pentru biserici și pentru preoți, afară de 1000 fl., cari se vor separa ca o subvențiune permanentă pentru susținerea seminariului teologic.

Archiepiscopul și metropolitul provoacă prin circulariu comunele și preoții archidiecesei în fie-care an în dilele prime ale lunei lui Ianuarie, ca sĕ-și înainteze petițiunile lor instruate cu datele mai jos înșirate, în fie-care an până la finea lunii lui Iulie deadreptul la ministeriul r. ung. de culte și instrucțiune publică.

Petițiunile venite mai tărdiu sau, care nu s'au înaintat la ministeriu se vor considera numai când se va împărți dotațiunea în anul următoriu, sau eventual nu se vor lua de loc în considerare.

Dacă cumva pe basa petițiunilor întrate, suma disponibilă de 24,000 fl., nu s'ar putea împărțì întreagă sau din causă, că nu s'au insinuat destui concurenți, sau din alte cause, suma ce ar remânea atunci cu finea anului se va întrebuința prin ministeriul r. u. de culte și instrucțiune publică după ce va fi ascultat și archiepiscopul-metropolit, pentru alte trebuințe ale metropoliei.

Petițiunile trebue sĕ se facă în modul următoriu:

I. Petițiunile comunelor bisericesci:

a) dacă ajutoriul se cere pentru zidire de biserică, sûnt de a se alătura: 1. Descrierea detaiată a intenționatei zidiri. 2. Preliminarul speselor necesare pentru zidire. 3. Capitalul ce-l are poate la disposițiă, și arătarea sumei ce ar esì din contribuțiuni comunale sau din alte isvoare; toate trei conspectele sĕ fie întărite de protopresbiterul tractual. 4. Adeverirea din partea preturei despre necesitatea construirei bisericii.

b) Când se cere ajutoriul pentru înfrumsețarea bisericei: însemnarea detaiată a obiectelor necesare și inventariul înzestrării presente și opiniunea protopresbiterului tractual.

II. Când vor cere ajutoriu preoții: În petițiune sĕ se arete numele petentului, anul nașterii și al sfințirei sale, studiile sale și că ce limbi vorbesce, e căsătorit sau necăsătorit, numĕrul copiilor sei, modul cum sûnt aședați, sau ce scoli cercetează, înșirarea veniturilor parochiale, și dacă are avere pri vată, îmbrăcămintea cuviincioasă preoțească, manualele recerute, în urmă sûnt de a se înșira împregiurările particulare și meritele, pe basa cărora se consideră a fi demn de ajutoriu.

Petițiunile întrate la ministeriu, după espirarea terminului se vor trimite la archiepiscopu-lmetropolit cu aceea provocare, ca ascultând și consistoriul sĕ iee fie-care petițiune la pertrcatare și sĕ facă un proiect de împărțire în coloane în care sĕ se pronunțe pe scurt, dar motivat, în rubrica „observări" a proiectului de împărțire, atât despre meritele suplicantilor, cât și despre suma propusă, asemenea sĕ arete și motivele pentru care vr'un suplicante nu ar merita ajutoriul.

Petițiunile comunelor bisericesci sĕ se pună într'un proiect deosebit. La propunerea sumelor de ajutoare este de a se lua în considerațiune cu privire la comunele bisericesci recerința adevĕrată, care nu se poate acoperì prin parochieni și din isvoarele esistente, avêndu-se cât mai mult în vedere economia la zidiri, cu privire la preoți pelângă dotațiunea cea mică sĕ se considere și cultura mai înaltă morală și scientifiă și zelul desvoltat pe terenul educațiunei poporului.

Archiepiscopul-metropolit așterne suplicile cu proiectul formulat și subscris, precum și cu datele ce și le-a mai procurat, când s'au pertractat suplicile, în fie-care an până la 31 Octomvre ministrului cultelor și al instrucțiunei publice, alăturând și o copiă a protocolului de pertracte însoțită de un raport.

Din ajutoriu se pot împărtășì numai protopresbiteri și preoți, cari sûnt în funcțiune, și numai sub un titul. Suma ajutorului anual pentru protopresbiteri va fi cel mult 200 fl. pentru preoți cel mult 100 fl. și nu va putea fi mai mică de 50 fl.

Ministrul nu este legat de propunerea așternută de metropolitul, nici cu privire la persoane, nici cu privire la sumele propuse, ci el le poate schimba după chibsuința sa. De cumva ministrul aflâ cu cale poate publica numele celor ajutorați și în foaia oficială.

Fie-care ajutorință încuviințată se va plătì pe basa mandatului din partea ministrului reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin perceptoratul respectiv nemijlocit celui ajutorat, pelângă cuitanță timbrată.

Aprobat preagrațios cu prea înalta decisiune a Maiestății Sale c. și r. apostolice regale ddto Gödölő 15 Decemvre 1883.

Budapesta, 18 Ianuarie 1884.

Trefort m. p.

Lăsăm sĕ urmeze informațiunile „Viitoriului" în privința causelor, pentru cari s'a făcut statutul ministerial de sus, așa precum le aflăm publicate în Nrul 17 al „Viitoriului."

I.

„Maiestatea Sa cu resolutiunea sa prea înaltă de dtto 29 Maiu 1861, a aplacidat metropolitului gr. or. al Transilvaniei o sumă de 25,000 fl. v. a. și anume 1000 fl. spre susținerea seminariului teologic, ear 24,000 fl. spre ajutorarea clerului inferior (subordinat).

Metropolitul fu împuternicit ca din suma aceasta în conțelegere cu consistoriul sĕ poată distribuì preoților 50 până la o sută de floreni, ear protopopilor câte 200 fl.

Conform resoluțiunei prea înalte a Maiestății Sale de ddto 8 Aprilie 1864 la rugarea Metropolitului de pe timpul acela, s'a acordat de nou o sumă de 25,000 fl. v. a. spre susținerea consistoriului și a scoalelor, notându-se totodată, că sumele ce s'ar economisa eventualmente, sûnt menite spre susținerea seminariului teologic gr. or.

Suma din urmă de 25,000 fl. este destinată spre acoperirea următoarelor cheltueli:

1.	Spre ameliorarea venitului metropolitan	4000 fl.
2.	Su stitutului metropolitan	2400 fl.
3.	Pentru patru asesori consistoriali câte 1200 fl.	4800 fl.
4.	Secretariului metropolitan	800 fl.
5.	Paușal de cancelarie	1500 fl.
6.	Bisericei catedrale	800 fl.
7.	Pentru patru profesori de preparandie .	3700 fl.
8.	Pentru 50 de preparandi câte 100 fl. .	5000 fl.
9.	Pentru patru teologi	2000 fl.
	Suma:	25,000 fl.

Aceste două sume decâte 25,000 fl. v. a. au fost introduse fără nici o modificare în budgetul din 1868, motivate fiind prin citatele resoluțiuni prea înalte:

În edarea sumei de 25,000 fl. v. a., în cele 9 posițiuni acordate de Maiestatea Sa prin resoluțiunea prea înaltă din anul 1884, nu se face nici o modificare, liquidată fiind suma aceea într'un mod statornic spre scopurile respective sus delineate. Insĕ cu totul altcum stă treaba cu suma destinată spre ajutorarea preoților și aplacidată prin resoluțiunea prea înaltă din an. 1861. votată fiind suma aceasta și din partea dietei.

Și anume: substragêndu-se din suma aceasta ajutoarele date acelor preoți, cari au recurs la minsteriul de culte, restul întreg fu liquidat la mânile Metropolitului, care conform resoluțiunei prea înalte din 1861 pe lângă consultarea consistoriului l'a împărțit între preoți, dând tot odată socoata despre sumele distribuite.

La anul 1875 ministeriul de culte a subșternut o representațiune Maiestății Sale, în care a adus la cunoscința prea înaltă aceea împregiurare, că comunele bisericesci sĕrace nu pot fi ajutorate din partea acestuia, de oare-ce în înțelesul resoluțiunei prea înalte din 1861 suma aceasta de 25,000 fl. era destinată cu totul numai pe seama preoților.

La arĕtarea aceasta veni resoluțiunea prea înaltă a Maiestății sale de ddtto 22 Septemvre 1875, prin care destinase din ajutoriul acesta 1000 fl. stabil pe tot anul pentru seminariul teologic, în privința restului de 24,000 s'au dispus următoarele din cuvênt în cuvênt: Ministrul meu amintit poate da ajutoare equitabile din acest rest de 24,000 fl. pre lângă preoți și protopopi și comunelor bisericesi gr. or. din archidiecesa gr. or. din Transilvania; și decumva ministrul însuși n'ar fi distribuit suma întreagă, restul îl poate pune la disposițiunea Metropolitului gr. or. ca Metropolitul sĕ-l împartă între preoții subordinați.

Disposițiunea aceasta a resoluțiunei prea înalte nu numai că nu s'a observat, ci s'a urmat o procedură cu totul contrarie, și anume ne subșternêndu-se cereri la ministeriu, ajutoriul întreg de 24,000 fl. de mai mulți ani s'a liquidat la mânile metropolitului spre împărțire după un proiect subșternut din partea metropolitului la repețite urgiări.

Deoarece însĕ Metropolitul, respective consistoriul n'a făcut disposețiune, ca preoții și protopopii, cari cer ajutoriu, sĕ suștearnă suplicele lor directe la ministeriu, ear cererile subșternute lui n'a voit sĕ le subștearnă ministeriului, și după-ce o parte a ajutoriului s'a folosit incopetinte și spre alte scopuri, nebăgând în seamă la împărțire calificațiunea prescrisă în resoluțiunea prea înaltă din 1875, după ce mai încolo s'a zedărnicit intențiunea resolutiunei prea înalte și prin aceea, că s'a dat ajutoriu duplu unei și aceleași persoane sub diverse titluri, guvernul, spre a împedeca ori-ce irregularitate mai departe, s'a vĕdut silit a face un regulament pentru împărțirea ajutoriului, care e basat pe principiele resoluțiunei preaînalte din 22 Sept. 1875, cu aceea schimbare însĕ, ca suma care ar rĕmânea neîmpărțită din partea ministrului, sĕ nu se asemneze la mânile Metropolitului; cu un cuvênt, ca împărțirea totală a sumei întregi de 24,000 fl., sĕ o facă numai ministeriul pe lângă ascultarea Metropolitului și a consistoriului; acest regulament s'a aprobat de către Majestatea Sa prin resoluțiunea prea înaltă din 5 Dec. 1883.

Spre ilustrarea irregularităților comise la împărțirea ajutoarelor are la mână ministeriul următoarele date:

1. Suma anuală de 1000 fl. destinată fondului seminariului teologic dela anul 1876 până la 1879 nu s'a folosit spre acest scop, ci spre solvirea profesorilor.

2. Din suma de 24,000 fl. 10 percente s'au folosit spre acoperirea lipselor tipografiei diecesane, tot în contra resoluțiunilor prea înnalte.

4. Preoții au fost îndrumați prin cerculare, ca sĕ subștearnă cererile lor pentru ajutoriu prin protopopi la consistoriu, și așa nici un preot, nici o comună bisericească n'a putut recurge la ministeriu.

5. De multe-ori s'a întêmplat, că protopopul și ca protopop și și ca preot a primit ajutoriu; au primit ajutoriu și unii demnitari mai înalți. In anul 1881 s'a întêmplat și aceea, că doi asesori consistoriali, au primit ajutoare de și ambii trag plata de asesori consistoriali câte 1200 fl, și au amêndoi și alte venite mari. *)

Ajutoriul se dă din partea statului și așa e lucru natural, că statul are dreptul de a regula împărțirea acelui-a, că e datoriu a înceta disordinea observată și a face disposiţiunile necesare ca în viitoriu ajutoarele sĕ se împartă conform şi nu în contra intenţiunilor resoluţiunei prea înalte.

---

*) Aici se confundă metropolia cu archidiecesa. Red.

* Scim persoanele, dar nu le numim, căci voim a încunjura personalități.

De altcum şi ajutoriul anual ce-l dă statul spre asemenea scopuri bisericeşti gr. or. sêrbesci 'l imparte nemijlocit ministeriul de culte, avênd preoţii şi comunele bisericesci de a recurge directe la acest ministeriu.

Prin urmare scopul ordinaţiunei ministeriali din 18 Ian. a. c. sub Nrul 77, basate pre resoluţiunea prea înaltă de 15 Decembre 1883 nu poate fi alt-ceva, decât sĕ împedece disordinele, sĕ capete ajutoriu amesurat acei preoţi şi acele comune bisericesci, cari au într'adevĕr lipsă de ajutoriu şi sûnt demni de acela şi în urmă ca ajutoriul acesta sĕ nu se folosească spre alte scopuri, decât spre cari e destinat.

Aşa dar aceste cause a făcut necesarie disposiţiunea ministerială, ear nu neîncrederea în metropolit ori consistoriu după cum afirmă „Gazeta Transilvaniei“; şi articolii „Observatoriului“, cum şi ai „Telegratului Român“ publicaţi despre aceasta ordinaţiune ar ţintì numai la producerea unei frecări între guvern şi între autorităţile bisericeşti.

Pănă acuma s'au împărţit ajutoarele neregulat, şi chiar pentru aceea fiind-că nu s'au dat totdeauna spre scopuri bisericesci a veḑut guvernul necesitatea de a dispune însuşi de a lua în mânile sale proprii distribuirea ajutoarelor; au doară scopurile tipografiei sûnt identice cu scopurile bisericeşti? Şi dacă nu deroagă metropolitului, substitutului seu şi asesorilor consistoriali de-a trage nemijlocit dela stat ajutoriul anual, de bună samă nu o se deroage nici comunelor bisericesci nici preoţilor, dacă vor primì ajutoriul nemijlocit dela guvernul statului şi nu prin mijlocirea autorităţilor bisericei, cel puţin astfeliu vor primi bani gata şi nu producte tipografice, după cum s'a întêmplat prea adeseori.“

Eată, ce respuns ni s'a dat!

Revista politică.

Încă trei ḑile şi nu vom mai vorbì despre alegerile dietale. Vor trece ḑilele de continuă agitaţiune şi pacinicii lucrători 'şi vor continua activitatea în linişte nebêntuiţi de valurile înfricoşatei agitaţiuni electorale.

Fisionomia parlamentului cu nimica nu s'a schimbat. Guvernul prin alegerile actuale şi-a asigurat posiţia încă pentru un period de 3 ani. Partidele oposiţionale s'au ţinut şi ele la nivelul lor în toate privinţele, şi unica mângăere le este — dacă mângăere se poate numì — progresul antisemiţilor. Naţionalităţile au câştigat teren, şi noi tare credem, că cu timpul ne vom da şi noi românii din Transilvania pe calea cea dreaptă, şi vom încerca a ne valida drepturile noastre în parlament.

Conflictul dintre Bulgaria şi Serbia se va complana prin intervenţia puterilor europene. Modul cum tractează pressa eoropeană aceastră cestiune ne face sĕ compătimim trista rolă a statelor balcanice. Chiar şi ḑiarele cele mai serioase 'şi bat joc de possibilitatea unui resboiu între ambele state, şi dacă cearta lor insuflă îngrigiri, causa este a se căuta în alte împregiurări. E lucru cunoscut adecă, că decăteori se cerea probă despre intenţiile cutărei împarăţii în Orient, totdeauna se născocea acolo câte-o ceartă. Casul concret avea destinaţiunea a scirici care putere unde se va alătura. Intervenţia Germaniei a prevenit rivalităţilor şi prin aceasta se pare a se fi delăturat erumperea crisei în orient.

Convenţia între Francia şi Anglia în cestiunea Egiptului s'a încheiat şi în ḑilele acestea puterile europene vor fi încunoscinţate despre cuprinsul acestei convenţiuni. Deodată cu regularea finanţelor în Egipet s'a pus pe tapet neutralisarea canalului de Suez, şi după cum transpare din ḑiarele streine, Rusia va pretinde şi neutralisarea Dardanelelor.

Din încurcătură în încurcătură până la încăerarea în preaşma stambulului. Eată în câteva cuvinte caracterisată situaţiunea.

În Germania s'a reactivat consiliul de stat. „Reichs-Anzeiger“-ul publică decreteie de denumire. Principele ereditar este presidentul consiliului, principele de Bismarck vice-president, afară de acestia mai sûnt numiţi încă 71 de consilieri. Prin reactivarea acestei instituţiuni abandonate la 1846, principele Bismarck crede că-şi va putea validita scopurile sale cu mai multă uşurare, scuturându-se cu chipul acesta de responsabilitatea ministerială.

Ministeriul ultramontan din Belgiu s'a constituit definitiv. Pentru noi numele sûnt indiferente. Vom amintì că prima lucrare a acestui ministeriu fu reactivarea legăturilor cu scaunul papal. Vom vedea deci din nou nunciu papal la curtea din Bruxella, şi ordinea întrodusă acum trei ani de Frére-Orban sacrificată din nou iesuitismului. Afacerile interne ale Belgiului vor fi dirigiate din nou sub influinţa intrigilor ultramontane, după calapodul infallibilităţii.

Camera României în şedinţa de Mercuri a votat un proiect de lege prin care sĕ face coroanei un apanagiu de 12 moşii de ale statului.

În un numĕr procsim vom reproduce întregul proiect de lege. De astădată observăm că contra proiectului au vorbit Cernătescu şi N. Ionescu, pentru, între alţii Maiorescu şi ministru-president Brătianu. Vom reproduce discursul domnului Maiorescu şi al domnului Brătianu, ca cetitorii noştri sĕ vaḑă cum vorbesc şi lucră bărbaţii de stat ai României.

„Viitorul“ în Nrul seu din Joia trecută ne aduce dela corespondentul seu din Braşov „Omega“ un fel de respuns la deslucirile ce i le-am cerut când el venise a face împutări bisericii din Sibiiu pentru oare-cari angagiamente la demonstraţiuni politice şi pentru lipsa de disciplină.

Tecstul respunsului din „Viitoriul“ e acesta:

Domnule Redactor! Nu ţi-am putut scrie îndată la provocarea confratelui nostru în dureri „Tel. Rom.“ nrul 62 pentru că nu am fost acasă. Am fost dus la munte, unde am şi eu o têrla de oi; tot oi cu lâna roşiă de Dobrugia. Şi ce sĕ vedi! cârlonariul meu în loc se poarte mieii printre rosele alpine: îi duse la măcelăriă, — eară miorariul negustorea cu piei de oaie. Nu e destul cu atâta; mai am şi o prăvălia cu douĕ calfe, unul are se vênda recuisite scolastice, altul se negustorească cu odăşdii bisericesci; — când colo ce se veḑi? — ambii mi-au lăsat prăvălia pustiă şi uuul se făcu gens d'arme de banditţi, altul se duse la Ierusalim, sĕ-şi câştige darul pentru escomunicări. Ce era se fac cu ei? Li-am citat canoanele din sfânta scriptură: că „nu poate nimeni servì la doi domni!“ Acum păgubit şi necăjit cum sunt, mai vine şi frăţiorul nostru „Tel. Rom.“, sĕ-i spun; cum, când şi în cât şi-au angagiat Sibienii persoanele lor oficioase la provocata demonstraţiune? ce noţiuni au fraţii dela „Viitoriul“ despre disciplina bisericei noastre în ce privesce caracterul şi ţinuta politică a oamenilor nostri bisericesci? şi care este canonul aplicabil în casul concret?

Dar — au nu sciţi? — cu toate că eu nu sûnt înca hagiu, şi toată politica, cât o sciu, o scot numai din Marea-neagră, totuşi — spre odihna celor ce ne au provocat în „Tel. Rom.“ — pot spune atâta: *a*) că nu e tocmai de lipsă a-şi angagia cineva persoanele oficioase apriat la ceva, ci e destul ca sĕ le permita de a se angagia într'o mĕsură, încât sĕ se poata imputa oficiului, de care aparţin, că şi acesta e angagiat. *b*) Noi am vorbit în general, şi de biserica numai ca esemplu, — dar dacă „Tel. Rom.“ reduce cestiunea la aceasta, — apoi i respundem că fie-care biserican are deplina libertate a convicţiunei politice, dară se aşteaptă dela dênsul atâta înţelepciune şi consciinţiositate, ca prin modul manifestării convicţiunei sale politice se nu dea ansă de e fi prigonită întreaga biserică, — ce o representează prin oficiul seu; alt cum fie-cine are deplină voiă sĕ şi aleagă între douĕ una. — Sûnt destui alţii, cari se demonstreze. — *c*) Ce se atinge de întrebarea disciplinei, respunsul la aceasta îl lăsăm fraţilor nostri dela „Tel. Roman,“ pentru că ei sûnt mai aproape de canoane. — Sapienti satis. — Omega.

Noi trecênd preste fabula necălită, care ocupă preste jumĕtate din acest respuns, avem sĕ constatăm la partea proprie a respunsului: că deslucirile dlui „Omega“ de sub *a)* sûnt in optima forma însinuaţiuni netemeinice şi probabil tendenţioase, ca şi când „cineva“ ar fi permis persoanelor oficioase a se angagia la demonstraţiuni, cari compromit oficiul lor; va sĕ ḑică: acel „cineva“ a coludat cu persoanele oficioase la demonstraţiuni.

Resonamentul dlui „Omega“ de sub *b)* e minunat în felul seu; poftim: fiecare biserican are deplina libertate a convicţiunei sale politice, numai sĕ nu provoace prin manifestarea acelei convicţiuni prigonire asupra bisericii, căci altcum poate alege din doue una; cu alte cuvinte: „Scumpe amice! eată colea doi cai frumoşi, unul murg altul porumb; 'ţi fac present pre unul din ei; alegeţi care-ţi place, dar sĕ scii din capul locului, că pre murgul nu ţi-l dau.“

La doctrinele dlui „Omega“ ar face mare serviţ vre-un canon, pe care în casul concret se basează disciplina bisericească, şi noi l-am poftit sĕ ne arete un astfel de canon; dsa însĕ, ne aflânduse chiar aproape de canoane, nu-şi face lucru cu ele, ci pe la finea respunsului sub *c)* le lasă în grigea noastră, creḑind poate, că statutul organic al bisericii este paladiu bun pentru cei ce ar voì, ca toţi bisericanii, sus şi jos, sĕ se mişte în afacerile politice la comandă.

Cele bune sĕ se adune; cele rele sĕ se spele.

Redacţiunea.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Sălişte, 7/19 Iuniu 1884. Domnule Redactor! Jurnalul „Tribuna“ a binevoit a-mi da onoarea în Nrul 38 ddto 1/13 l. c. de a figura ca „Corteş“ pentru alegerea de deputat a lui Carol Schohterus la dieta ţĕrii în cercul Cristianului.

Cu această ocasiune mi se atribue cu rea credinţă şi voinţă însuşirea, că eu a-şi fi momit pe Sĕlişteni cu promisiunea de: „cale ferată“ prin Sĕlişte şi pe Poenari cu: „infiinţarea unei poste“ în Poiana, numai sĕ aleagă pe susnumitul domn în dietă.

Cetind aceste denunţări, m'am pus fară zăbavă şi i-am adresat dlui redactor al acelui jurnal vre-o câteva rênduri, cu rugarea sĕ binevoiască a rectifica starea lucrului şi a vestì publicului seu cetitoriu, că împărtăşirile de sus făcute lui în graiu sau în scris, sûnt pure clevete şi minciuni, şi că le resping cu dispreţ dela mine, ear pe corespondentul mascat îl declar de un om rĕutăcios şi mincinos.

Am aşteptat o ḑi, douĕ, trei şi mai multe, cu gândul că „Tribuna“ va fi atât de dreaptă faţă de mine şi va publica rêndurile mele relative la rectificare, căci aceasta o cere şi legea şi şi onoarea acestei foi, dar înzadar.

Ştiind, că cele pubicate sûnt născocituri şi că publicul de pe aici, încă nu poate sĕ creaḑă dela mine astfel de basaconii, 'mi am fost pus de gând sĕ le trec deocamdată cu vederea.

Abia me resolvasem la resignaţiunea aceasta, când ce sĕ veḑi?! tot acest jurnal, — carele de altmintrea a primit dela început în programa sa frumosul principiu de a nu-şi face lucru şi de a nu ataca caracterul persoanelor, — vesteşte în Nro. 42 dela 6/18 l. c. că eu a-şi fi convocat o conferintă electorală în Sĕlişte în carea a-şi fi vorbit alegĕtorilor, că dacă vor alege pe candidatul guvernamental, acesta va lucra într'acolo, ca sĕ nu sĕ mai închidă graniţa spre România şi atunci oierii mărgineni 'şi vor aduce în ţeară productele industriei lor.

Era sĕ-i adresez şi faţă de aceste scorrituri tot „Tribunei“ rectificarea celor publicate, m'am temut însĕ, că această foaie 'mi va refusa şi a doua oară primirea rugării mele; de aceea nu-mi remâne alta, decât sĕ me rog de DVoastră a-mi primì următoarea rectificare:

Şi cele publicate de „Tribuna“ în Nrul 43 sûnt minciuni şi clevete scornite de nişte oameni de pe aici, cari n'au nici o ocupaţiune serioasă, trăesc în şi din denunciaţiuni false de tot feliul şi pe la autorităţi de a le statului şi pe la diferitele jurnale române din ţeară, oameni huiduiţi de toţi oamenii de omenie, pentru viţiurile lor, cari stau în resboiu necurmat cu moralitatea publică şi socială.

E neadevĕr că eu a-şi fi conchemat o adunare electorală, e minciună întreagă corespondenţa relativă la vorbirea mea despre graniţă şi vamă. De va putea dovedì vre un om, carele a fost de faţă la convenirea prietinească a noastră ddto 8 Iuniu l. c. că eu a-şi fi usat de astfel de promisiuni sûnt gata de a me supune ori şi cărei hotăriri.

Singur aceea e adevĕrat din această corespondenţă, că eu am timbrat hotăririle aduse de conferenţele din 1881 şi 1884 de nişte concluse, cari au usurpat usul observat de mai de 100 de ani de români până în 1865, conform căruia s'a condus politica naţiunei române în mod firesc şi în înţeles istoric de biserică respective de capii ei în conţelegere cu inteligenţii ei credincioşi. Asta o am ḑis ţinênd strict în vedere formula magică pentru noi *cujus natio ejus religio* şi avênd mai departe şi aceea în vedere că razimul nostru cel mai natural, pe lângă care ne am putea grupa în toate necasurile, lipsele şi nevoile mai uşor şi mai cu succes nu poate fi altcineva pe această lume în statul nostru decât mama bună, biserica, umbrită de spiritul înţelept şi creştinesc al credincioşilor ei inteligenţi.

Am ḑis mai departe, că îndată ce ne vom deslipì de acest idol al nostru, carele ne a scos din nenumerate nevoì şi ne a trecut la limanul consciinţei noastre naţionale, noi vom orbeca, umblând rătĕciţi fără cârmaciu prin chaos şi intunerec şi căscând gurile la proroci mincinoşi şi păstori năemiţi, cari fără pricepere şi consciinţă ne pun pe un pripor, unde stând ne perdem punctul de gravitaţiune şi cădem în prepastie.

Am ḑis mai în colo, că eu aderez deja de mult la principiul ca sĕ fim activi neintrerupt pe ori şi ce teren şi sub ori şi ce împregiurări. Pronunţat odata acest principiu, eu ţin „posibilitatea“ de un rĕu absolut şi din punctul general al moralităţii „solidaritatea“: *idem velle atque idem nolle*“ a lui Catilina, la ce e rĕu în sine, e de a se condamna, căci acest mijloc poate fi usat de astfel numai la ce e bun şi folositoriu, dacă nu voim sĕ resturnăm lumea.

Am ḑis în urmă cătră cei ce au voit sĕ me asculte, că eu ca activist recomand modul meu de vedere şi altora şi i-am rugat pe cei ce-mi urmează, sĕ aleagă şi sĕ ne lipim d'aici înainte cu toţii şi în cele politice nu de alcineva, ci numai de biserică şi de capii ei, căci mijlocitorii cei mai chemaţi şi cei mai fireşti între dinastie şi guvernul seu şi între naţiunea română de sigur nu sûnt cluburile noastre nici conferiţele politice şi cu oamenii lor.

Dând noi viaţă capilor noştrii bisericeşti prin strînsa alipire de ei, ca sfetnici ai noştrii şi ai tronului, prin aceasta le dăm tot odată curagiul cuvenit şi cu aceasta le câştigăm faţă de locurile decisatoare respectul cuvenit şi prin respectul lor stima noastră.

Dacă am vorbit astfel, şi dacă 'mi ar fi permis a dovedì cu esemple vii din dieta trecută şi din casuri cari s'au petrecut şi se petrec înaintea ochilor noştri, că atât papistaşii cât şi calvinii şi şi saşii în partea cea mai mare, poartă prin biserica lor politică faţă de stat, dacă le-am recomandat şi românilor noştri sĕ o facă asta, şi sĕ nu aducă lucrul până acolo ca biserica sĕ fie degradată, ca în România, la o stare de compătimire, — eu aşa socotesc că spunĕndu mi părerile mele individuali şi nejignind pe nimenea în drepturile sale de a vedea şi simţì cu mine sau nu, n'am greşit, n'am făcut crimă nu m'am lĕpădat de legea şi Dumneḑeul meu cu atât mai vĕrtos nu, cu cât conclusele conferenţei naţionale încă nu sûnt şi nu pot fi recunoscute de dogmă, tocmai aşa cum nu se pretinde nici dela mine ca aceea ce cred şi despre ceea-ce sûnt convins sĕ treacă de dogmă. *Ioan Maxim.*

De ale alegerilor.

Orĕştie, în 17 Iuniu. După ce am comunicat pe cale telegrafică resultatul alegerei dietale din cercul nostru, vin a ve comunica şi decursul ei.

Premit mai întâiu că partida guvernamentală, representată cu deosebire prin organele obligate administrative, şi-a designat din bun timp un candidat destoinic a suporta toate greutăţile campaniei electorale, adecă pe Gustav Emich, un bărbat de testamentul vechiu, însĕ modernisat, care acum pentru prima oară s'a ivit în părţile Orĕştiei. S'au cutrierat cercul întreg din partea corteşilor pentru a-i asigura candidatului reuşirea, cu deosebire alegĕtorii din comunele românesci au avut rară fericire de a fraternisa de astă-dată cu domnii cei mari.

Partida oposiţională, al cărei simbure erau Sasii din oraş, s'au grupat pre lângă candidatul Georg Luca — un bărbat de asemenea necunoscut pe aici, însĕ cu un nume, care avè farmecul de a trece de românesc. Şi oposiţiunea s'au svĕrcolit destul pentru candidatul seu, însĕ înzadar — passivitatea „activă“ a românilor i a turburat toţi calculii.

Încă înainte de alegere se scia aprocsimativ că partida guvernamentală va învinge, — dar şi oposiţiunea avè speranţă de rĕuşire.

Între asemenea auspicii a sosit ḑiua de alegere. În 13 Iuniu dimineaţa pacinicul şi liniştitul nostru oraş luă o fisiognomiă mai viuă, neobicinuită. Des de dimineaţă alegĕtorii sosiau în grupe şi se reversau peste stradele noastre. Acestia erau mai numai români: preoţi şi învĕţători defilând pe dinaintea caselor protopresbiterale, notari, juḑi, cu frica de pretorul în oase şi alţi alegĕtori, cu un cuvênt fruntea Românilor noştri dela ţeară. Ceva mai târḑiu sosesce o ceată imposantă de Români de preste Murĕş, din părţile Geoagiului, vre-o câţi-va călăreţi în frunte cu un român neaoş din comuna Cib, care purta cu multă mândrie un tricolor maghiar cu inscripţiunea candidatului Emich. Acest român era încălţat cu nisce cisme ce i le împrumutase de bunăsamă un corteş maghiar pentru a discredita opinca română, ajunsă la valoare mai mare prin scandalurile dela Cluş. Stegariul a descălecat în curtea localului de alegere, unde s'a postat la uşe cu steagul amână stând până la terminarea alegerei.

Gendarmeria şi miliţia — atributele indispensabile ale libertăţii constituţionale de aḑi, — încă n'a lipsit, deşi alegĕtorii n'au avut lipsă de atâta îngrigire delicată.

Alegerea se începe, — mai întâiu vin orăşenii. Sassii, compacţi şi solidari, ca totdeauna dau voturile pentru George Luca, acesta are la început un avans, — dar bucuria oposiţionalilor nu ţine mult, căci îndată se apropiară la urmă Românii, cari veniseră în massă cu hotărîrea firmă de a nu lăsa pe candidatul guvernamental sĕ caḑă. Partida guvernamentală, compusă aproape esclusiv de Români cucereşte terenul şi în fine decide lupta. S'au dat 563 voturi, dintre cari 336 pentru Gustav Emich, ear 227 pentru George Luca, Emich se proclamă deputat cu o majoritate de 109 voturi. Voturi române au fost preste 300 prelângă Emich, va se ḑică deputatul poate fi considerat ca ales din partea Românilor. Mare bucurie între guvernamentalisti, consternaţiune între oposiţionali!

Vestindu-se acest resultat partida învigĕtoare cu cetele de alegĕtori ce tăberau prin cârcimele abonate anume de corteşi pentru alegeri, a pus la cale un mers triumfal prin cetate: În fruntea masselor ameţite mergea stegariul român, care făcea se fâlfâie cu fală tricolorul român în mânile sale pângărite, lângă dênsul 4 gendarmi, destinaţi a apăra persoana dênsului contra atacurilor eventuale, după dênşii musica, care ḑicea un marş românesc — apoi gloatele sbierând şi urlând în onoarea ḑilei de 13 Iuniu, care a fost o ḑi de triumf pentru maghiarime.

Fiindcă este vorba de ospetării — amintesc că corteşii deputatului guvernamental au angagiat trei ospetării, unde li s'au dat alegĕtorilor cuantităţi considerabile de mâncări şi beuturi gratuite. Mâncare şi beutură se da în proporţiune cu şansele voturilor — din momentul când alegerea era sigură pentru candidatul guvernamental, ospetarii angagiaţi au început la comanda corteşilor a slăbì cu gratitudinea şi după încheerea actului de alegerea — generositatea încetà deodată — spre întristarea celor îndreptăţiţi a bea şi mânca la trei ani odată gratis. Mai drastic se ilustrează această grtitudine prin faptul cunoscut în tot oraşul, că corteşii de aici ai lui Emich nu vor se achiteze de bună voie întreg contul ospetarilor ingagiaţi, aşa încât alegerea va avè şi interesantul epilog de a se proba valoarea mijloacelor întrebuinţate şi înaintea forurilor judecătoresci. Sêrmani alegĕtori! Ḑiua de bucurie şi veselie n'a ţinut nici până la asfinţitul soarelui!

Stegariul şi-a luat rĕsplata pentru onoarea de a purta tricolor maghiar: Seara când s'a dus cătră casă, a fost bătut rĕu la capetul Orĕştiei şi apoi de nou în comuna Gelmariu, încât abia s'a putut têrêì până în satul seu.

După alegere nici un corteş nu s'a mai îngrigiat de siguranţa lui personală!

Aceste sûnt momentele mai principale ale ḑilei de alegere.

Românii au participat de astă dată la alegere într'un numĕr ne mai pomenit în periodele electorale trecute, firesce că şi aici alegerile nu au fost libere, s'au întêmplat corupţiuni mari, au fost o formală vênḑre şi cumpĕrare de suflete. Li s'au făcut alegĕtorilor în particular şi comunelor în genere feliu de feliu de promisiuni — fictive şi efective — între altele: li s'au promis balomirenilor şi binţintenilor regularea Murĕşului, şibotenilor aplanarea unui proces de servitut, care îi împiedecă a-şi pune coarda la Murĕş, vinerenilor munţi de aur, fiindcă cei de brad li s'au gătat ş. a. Făgădaş bun — bucuria prostului. Mai accesibili pentru corumperi s'au arătat Românii de preste Murĕş — cari fraternisau cu ambele partide.

Alegĕtorii au avut şi diurne potrivite cu însemnătatea actului electoral. — S'au mai făcut şi alte încercări de înduplecare, însĕ fie de ajuns cele amintite! Cetitoriul va cunoaşte şi din aceste date ce înseamnă libertatea alegerei la noi!

Mai greu s'a compromis însĕ inteligenţa română de aici. Factorii deciḑĕtori au fost întradevĕr pasivi dar nu în sensul cunoscut şi accentuat cu atâta fală de altădată. . . mai ḑilele trecute, când era vorba de a pune la cale treaba passivităţii. . . Judecând după cele ce s'au vĕḑut, inteligenţa nu s'au interesat de loc de conclusul dela Sibiiu, pentru că de era mai mult zel, oraşul nostru nu ar fi avut o privelişte atât de tristă şi posomorită din punct de vedere naţional românesc: nu am fi vĕḑùt atâţi preoţi, învĕţători, şi alţi onoraţiori debutând cu atâta virtuositate în favorul unei idei, pe care togma inteligenţa română a condamnat-o în atâtea adunări solemne.

Trebue sĕ observ, că politica de pasivitate s'au arĕtat şi de astădătă ca cel mai nepractic esperiment politic. Pe urmele passivităţii au resărit fructele ce le culegem astăḑi: prin pasivitate poporul s'a desvĕţat succesive de a fi solidar şi disciplinat şi cu cât mai mulţi intelingenţi sûnt passivi, cu atât mai mare va fi numĕrul activilor — în folosul strĕinilor. Aceasta s'a dovedit în mod eclantant aici în Orĕştie, unde numĕrul românilor ce au participat la alegeri s'au sporit succesive în cele trei periode electorale din urmă astfel, că de astădetă au votat 300 români, adecă de trei ori mai mult ca la 1878. Tristă perspectivă!! *) X.

---

*) Stimatul nostru corespondent e plin de amar — şi nu fără causă — pentru faptul, că alegĕtorii român au escelat la alegerea unui străin. Amarul acesta face, ca istoria sĕ fie aşa lungă şi picantă, precum o comunicăm. Noi mult ne-am fi bucurat dacă am fi putut înregistra dela Orăştiă alegerea unui deputat român, cea-ce — precum se vede — era posibil, dacă inteligenţa română nu ar fi şi pe acolo în mare parte stăpânită de rĕul pasivităţii. Red.

Cercularíu.

cătră onorata preoţime din protopresaiteratul gr. or. al Săliştei.

Pentru a se esprima asupra conclusului luat de sinodul archidiecesan în sesiunea a. c. privitoriu la împărţirea ajutoriului împerătesc, On. preoţime tractuală e invitată a se întrunì Luni în 11/23 Iuniu a. c. la 11 oare a. m. în conferenţă confidenţială în sala scoalei gr. or. din Sĕlişte.

Sĕlişte 5 Iuniu 1884.

Oficiul protopresbiteral greco oriental al tractului Sĕliştei.

Dr. Nicolau Maier m. p.,
protopresbiter.

Varietăţi.

* (Alegere de protopresbiteri). În protopresbiteratul Bistriţei s'a făcut alegere de protopresbiteri, şi fu ales unicul candidat Simeon Monda cu 46 de voturi — 2 bile albe. În al Zarandului s'a făcut alegerea Mercuri, resultatul Vasilie Damianu voturi 48. George Părău 19. Sabin Piso 1. In al Câmpenilor alegerea s'a făcut Joi, resultatul: clericul absolut Romul Furduiu 50 voturi, clericul şi juristul abs. Petru Roşca 13. Ioan German profesor 1 vot.

* (Postal). Se deschide oficiu de postă în comuna *„Bodolla,“* comitatul Treiscaunelor cu 21 Iuniu a. c. începênd. Acesta va sta în legătură cu oficiul de postă din Preşmer.

Cercul de comunicaţie se estinde preste comunele Bodolla, Márkos şi Nyén.

Va espeda şi primì pachete, asignaţiuni de postă până la 200 fl., şi epistole cu recipis.

Mersul.

Pleacă din Bodola	dimineaţa	5	oare	
Ajunge la Preşmer	„	5	„	45 m.
Pleacă din Preşmer	„	6	„	
Ajunge la Herman	„	7	„	
Pleacă din Herman	„	9	„	
Ajunge la Preşmer		10	„	
Pleacă din Preşmer		10	„	
Ajunge la Bodola		11	„	

* (Pro'grama esamenelor publice la nstitutul Andreian pedagogico-teologic greco-resăritean în Sibiiu cu finitul anului scolastic 1883/4, ce se vor ţinè din 18—30 Iuniu a. a.):

Luni în 18 Iunie înainte de ameaḑi: Enciclopedia cl. a. I, profes. Dr. I. Crişian; Esegesa şi Ermeneutica cl. a. I, profes. I. Ghibu. — După ameaḑi: Limba română ped. a. I, II şi III, profes. Dr. Barcianu.

Marţi în 19 Iunie înainte de ameaḑi: Dreptul canonic cl. a. III, profes. I. Popescu. — După ameaḑi: Patristica cl. a. II, prof. Dr. Crişian, Literatura română cl. a. II, profes. Dr. Barcianu.

Mercuri în 20 Iunie înainte de ameaḑi: Limba maghiară ped. I, II şi III, profes. Dr. Crişan. — După ameaḑi: Didactica-Metodica cl. a. II şi ped. a. II, profes. Dr. Crişan. Istoria naturală ped. a. I şi II, profes. Dr. Barcian.

Joi în 21 Iunie înainte de ameaḑi: Pastorala, Liturgica şi Catichetica cl. a. III, director I. Hannia. Isagogia cl. a. I, profes. I. Ghibu. — După ameaḑi: Comptabilitatea şi Computul cl. a. III, ped. a. III, Computul ped. a. II, profes. D. Comşa.

Vineri în 22 Iunie înainte de ameaḑi: Morala cl. a. II, direct. I. Hannia. Omiletica cl. a. III, profes. I. Ghibu. — După ameaḑi: Istoria universală şi Istoria patriei ped. a. I, II şi III, profes. I. Ghibu.

Sâmbătă în 23 Iunie înainte de ameaḑi: Logica şi Psichologia cl. a. I.; Psichologia ped. a. III, profes. I. Popescu. Computul ped. a. I, profes. D. Comşa. — După ameaḑi: Pomăritul cl. a. II, ped. a. II.; Fisica ped. a. III, profes. D. Comşa.

Luni în 25 Iunie înainte de ameaḑi: Dogmatica şi Polemica cl. a. II, profes. I. Popescu; Religia ped. II şi III profes. I. Ghibu. — După ameaḑi: Legumăritul cl. a. I şi ped. a. I, prof. D. Comşa.

Marţi în 26 Iunie înainte de ameaḑi: Istoria bisericească cl. a. I şi ped. a. I, profes. Dr. I. Crişan — După ameaḑi: Plantologia cl. a. III şi ped. a. III. profes. D. Comşa,

Mercuri în 27 Iunie înainte de ameaḑi: Pedagogia generală cl. a. III şi ped. a. III, profes. I.

Popescu. — După ameaḑi: Geografia ped. a I, II și III profes. Dr. Barcianu.

Joi în 28 Iunie înainte de ameaḑi: Cântările bisericesci și tipicul toți elevii, profesor D. Cunțan. — După ameaḑi: Musică vocală și instrumentală toți elevii profesor G. Dima; Gimnastica toți ped., profes. Dr. I. Crișan.

Vineri în 29 Iunie înainte de ameaḑi: Servițiul divin în biserică. — După ameaḑi: Statorirea clasificațiunilor.

Sâmbătă 30 Iunie: Încheierea solemnă a anului scolastic, publicarea clasificațiunilor și estradarea testimonielor.

Din conferința profesorală ținută în Sibiiu la 9 Maiu 1884. Direcțiunea.

* (D'ale timpului). *„Tempora mutantur“* acesta este magicul cuvênt ce-l primesci rĕspuns la întrebarea: pentru ce nu e constanță în lumea aceasta. S'a schimbat timpul și prin Sibiiu, așa că începem a nu ne mai cunoaște. Ușoratec ca caracterul oamenilor din Sibiiu, timpul din frumos ce era s'a schimbat, și consumându-și toată căldura în încordări poate peste mĕsură, acuma s'a rĕcit ear preste măsură. A nins până la poalele muntelui, și oamenii nervoși din fire și obiceiu, stau sĕ și iasă din fire. Caprițioasă mai este și vremea.

* (Concurs pentru o doină). Jurnalul musical „Doina“ din Bucuresci escrie concurs pentru compunerea unei doine cu următoarele condițiuni:

1. Doina trebue sĕ aibă originalitatea și caracterul melodiilor române, scrinduse astfel după cum o cântă muntenii moldoveni.

2. Sĕ se scrie ritmat.

3. Acompaniamentul sĕ corespunḑă naturei melodiilor române, fără a înfățoșa țĕsături de natură contrară.

4. Variațiunile sûnt admise numai întru cât ele nu schimbă caracterul de melodie română, ci sĕ represintă o țesătură din același material.

5. Concursul se va ținea la 15 Septemvre.

5. Piesele se vor primì la redacțiunea jurnalului până la 14 Septemvre.

7. Ori cine poate participa la concurs fără distincțiune de naționalitate.

8. Numele concurentului sĕ fie sigilat spre a fi imposibil cunoascerea lui până la luarea definitivei resoluțiuni.

9. Comisiunea va fi formată din cinci membri ai învĕțământului musical din Bucuresci.

10. Premiul va consta din venitul unei representațiuni, ce se va întocmì la 15 ḑile după resulsatul concursului.

* (Economic). Pre la Bundorf com. Cohalmului a umblat și umblă un timp foarte potrivit. Bucatele frumoase, s'a finit ogorul, și a început oamenii sapa cucuruzului a doua. Poame, mere și pere puține, prune foarte multe. In păduri se află ghinde, în vite sănătate în toate darul lui Dumneḑeu. In vecini la Criți (Deutsch Kreutz) s'au ivit câteva casuri de moarte între bivoli și mai multe între porci.

* (Viitoriul Român). Cetim în „Resboiul“ din Bucuresci: La 20 Maiu 1884 s'a stabilit la Bucuresci societatea „Viitoriul Român“, al cărei organ e „Opinca“. Credem necesar de a publica primele 3 articole ale statutelor societății: Art. I. Se stabilesce în România, cu sediu în Bucuresci o societate care va purta numele „Viitorul Român“. Art. II. Scopul societății e desvoltarea simțului național român. Art. III. Acțiunea societății va fi în veci depărtată de ori-ce principii sau mijloace reprobate a socialismului cosmopolit.

Societatea „Viitoriul Român“, creată într'un scop pur patriotic își va mărginì acțiunea sa la ținta mai sus ḑisă.“ „Resboiul“.

* (Pesta bovină). Constituționalului i se scrie din Dorohoi, că în mai multe comune între altele la Concești și Darabani, s'a ivit boala de vite. Prefectul a luat disposițiuni ca sĕ se tăpuiască riguros mai toate moșiile de pe malul Prutului.

* (Bibliografic). *„Din scrierile lui Samson Bodnărescu“.*

Acesta este titlul unui cărți eșite acuma la lumină în Cernăuți, tipografia archiepiscopală, 1884. Pagine 360.

Cuprinsul opului din cestiune este poesii împărțite I. Dorinți, II. Dela câmp, III. Dela mare, IV. poesii didactice. V. Epigrame. VI. tragedii. Lăpusneanu vodă, și Rienzi.

Format octav, tipariu foarte frumos și hârtiă fină în ce privesce esteriorul cărței.

Valoarea ei internă este necontestabilă, și noi o recomândăm cu toată căldura atențiunei publicului cetitoriu.

— *„Florile inimei“* Poesii de Isaia B. Bosco. Editura tipografiei române a diecesei Aradului, Arad 1884. Tipografia română diecesană gr. or.

Volumul acesta de poesii octav, pagini 194, se află de vênḑare la tipografia diecesană în Arad.

Prețul unui esemplariu 80 cr. sau doi lei noi.

După 10 esemplare se dă unul ca rabat.

Recomandăm spriginirei publicului această carte.

(Mijloc de cură.) Tuturor câți sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) și de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea ntreagă, recunoscut de cele mai înalte autorități medicinice, așa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul și mulți și vor dobêndì sănătatea, deși au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toți cei ce sufer de nervi vor afla locuință linistită, cei lipsiți de mijloace vor fi considerați; cum am înțeles din isvor sigur, prețurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament și prin corespondență, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm. că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai cedupă se vor vedea resultatele curei.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 19 Iunie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.50	122.30
Renta de aur ung. de 4%	91.80	91.80
Renta ung. de hârtie.	88.65	88.60
Renta de aur austriacă	102.21	102 —
Acțiuni de bancă de credit ung.	307.75	307.40
Înprumutul drumurilor de fer ung.	142 80	142.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	97.10	96.75
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	118.75	118.50
Obligațiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	101.90	102.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	101.50	101.50
Obligațiuni urbariale temeșiane de	101.75	101.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	101.75	101.—
Acțiuni de cridit austr.	310.40	311 30
Acțiuni de bancă austro-ung.	858.—	858.—
Galbin	5.76	5.74
Napoleon	9.67	9.66
London (pe polița de trei luni)	121.85	121.90

Nr. 330. [747] 1—1.

Publicațiune.

Conform §. 124 din regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimonali, sĕ aduce la cunoscință publică, că preavenerabilul Consistoriu archidiecesan ddto 22 Novembre 1883 Nr. 1418 B. în procesul divorțial Lazar Șoneriu ca actor și Sinefta Mosoară inctă, ambii de religiunea ortodocsa-orientală din Dăneș a adus sentință cu desființarea căsătoriei din motivul pribegirei inctei.

Sighișoara, 19 Aprile 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. al tractului Sighișoarei.

Demetriu Moldovan,
adm protopresbiter.

Infallibil.

Retrimitem banii primiți tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“
(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu același efect la **căpățina goală** (pleșugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** și la **încăruntire.**

După întrebuințare mai deasă garantăm succesul. Espediția în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** și la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia C. Bugarsky. *Bucuresci:* Rud. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta*: Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeș:* M. Vlad, farmacist. *Lugoș:* L. Vértes, farmacist. *Timișoara:* Stefan Tárczay, farmacist. *Verșeț:* Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumsețà din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase și albe la trup,** depărtează petele de piele și de vĕrsat. — Prețul 85 cr. [713] 11

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuința și ca presente. Prețul fl. 1.50.

Nu este înșelătorie.

Esaminați și păstrați ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite și probate prin documente dela autorități medicale și folosite cu bun succes de mulți privați:

Sucul de mușchiu al Drului **Miller** are un efect neașteptat la tuse, răgușală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respirațiune. În borcane pentru copii și oameni mari. Prețul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile și convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée și umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esențial mistuirea. Acest escelent remediu sĕ nu lipsească din nici o casă țĕrănească. Prețul pentru 1/1 Flacon **1 fl. 50 cr.**, pentru 1/2 Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sĕu la petele, ce es vara pe pele, la înroșire, peste tot la ori-ce necurățire a feței. Succesul e sigur după o întrebuințare regulată. Prețul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ți face în scurt timp mânile albe, delicate și moi. Și pentru coloarea feții încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături și îngroșeri de piele. Prețul unei sticluțe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuințare și un penel **60 cr.** [706] 11—16

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger; în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele și băcăniile mai mari din Ungaria și Transilvania, precum și la depositul central de espediție, J. de Miller, farmacist, Brașov. (Transilvania).

Losurile
cele mai bune și mai eftine!

6 sortituri pe an!

Tot la a doua lună o sortitură **cu câștiguri principale** de **fl. 100.000, 50.000, 5000, 1000 etc.**

Sortitura proximă va avè loc deja în 1 Iulie a. c.
Câștigul prim fl. 50.000.

Reversele mele cu ocasiunea ultimei sortituri combinate pentru **losurile crucei roșie austro-ungare** atâta au fost de căutate, încât în ḑilele din urmă comandele întrate nu sau mai putut efectuì. Acest însemnat efect m'a îndemnat ca pentru sortitura de **crucea roșie austro-ungare** pe terminul 1 Iulie a. c. sĕ emit din nou reversele combinate, aflătoare **numai** la mine, fiindcă ele pe lângă cele mai favorabile condițiuni și lesnicioase modalități de plătire, au șanțele cele mai mari de câștig.

Grupa A.
2 losuri crucea roșie ung. } 25 rate pe
2 „ „ „ austr. } lună à **2 fl.**
Grupa B.
3 losuri crucea roșie ung. } 25 rate pe
3 „ „ „ austr. } lună à **3 fl.**
Grupa C.
4 losuri crucea roșie ung. } 25 rate lu-
4 „ „ „ austr. } nare à **4 fl.**

În urma planului de sortire neîntrecut până acuma de nici un soiu de lotterie, atât **losurile crucei roșie unguresci,** cât și cele **austriace** se bucură de urcare în curs perpetuă, și care promite a avea durabilitate, așa că **losurile crucei roșie** aḑi mâne vor ajunge la cursul corespunḑĕtoriu al losurilor-Rudolf de fl. 20, și astfeliu sub durata terminelor de rate prin urcarea cursului losurilor se urcă tot odată și valoarea cursului întrecênd valoarea ce ar fi a se plăti. Cu chipul acesta **12 sortituri vin grătuit.** Recomand deci comande cât mai de timpuriu, cari încât-mi permite neînsemnatul mĕu numĕr de losuri — se vor efectuì promt.

Deodată cu solvirea primei rate primesce cumpĕrătoriul reversul provĕḑut cu seria, numĕrul losului, și timbrat după lege, și prin aceasta își asigură dreptul la sortare pentru câștiguri principale și secundare. Mai lesne se fac comandele pelângă asignațiuni postale, sau la dorință pelângă **rambursă** cu rata primă, ajungênd însemnarea grupei. Prospecte și liste de sortăre se dau gratis și francate.

Etablissement pentru cambii și lombarde de

A. Gutfeld, mai nainte **Leutholtz & Co.**
(esistă dela 1870.)
Viena, I., Wipplingerstrasse 27.

Losurile pe basa cărora s'au emis reversele sûnt depuse în biroul nostru, și conform disposițiunilor legei proprietariul reverselor le poate vedea ori când. [746] 2—3

4 fl. și 93 cr.

costă următoarele lucruri prețioase, cari au fost mai nainte de 3 ori mai scumpe lucruri, despre cari se susține că produc mare efect privitoriului.

1 orologiu, care te deșteaptă noaptea, de bronz, **1 telescop optic,** cu care poți vedè la 3 miluri distanță, **1 orologiu de soare,** care se poate întrebuința la ori și ce casă, **3 borcane de cristal pentru compot, 4 tasse de apă din metal alb, 1 imitator de sbierete, 1 album de tot elegant de piele** pentru 50 de fotografii, **12 bucăți alese de săpun** precum de ierburi, viorele, rose etc. bucata cu 20 cr., **1 giuvaer elegant pentru domni și dame** din aur bun de calitatea a doua, precum broș, cercei, botoni pentru mangete, 3 botoni de cămeșă, **1 păreche de papuci (de casă) tărâși-rococco** eleganți, pentru domni și dame, **1 pânzătură de masă** în stil rococco cu țeseturi de aur, **12 linguri** din metal cu patentă, care remâne totdeauna alb, **1 casetă mică pentru cusut și ca mobil frumos de casă** cu degetare, ace etc., **1 cutie foarte fină pentru zahar, 1 scăpărătoare de foc pentru vênători** cu un cap de vulpe, ornament frumos pentru casă, **1 păreche de cele mai nouĕ bete cu patentă, elastice, 1 briceag necessar** cu scobitoare de dinți, lingură pentru curățirea urechei, tăietor de unghii, **1 păreche elegantă de candelabre de salon,** acestea toate împreună numai **cu 4 fl. 93 cr.**

La comandare sĕ se mai trimeață pe lângă suma aceasta încă **46 cr.** pentru ladă. [711] 3

Fabrica: Viena, II., Praterstr. 16.
Im grossen Rix-Ausverkauf.

Demn de atențiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ȘI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**
[646] 6. Place du Trône, Paris. 29

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 67 **Sibiiu, Marți 12/24 Iuniu 1884.** *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru de-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1884, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Representațiunea

archidiecesei greco-orientale române din Transilvania, votată în sinodul archidiecesan din anul curinte în cestiunea ajutoriului de stat.

Nr. 148 Sin.

Escelenția Voastră! Domnule Ministru!

Cu profundă durere a vĕḑut acest sinod din înaltul emis al Escelenției Voastre de dto 18 Ianuariu a. c. Nr. 77 Pres., precum și din statutul alăturat la acela, nouĕle mĕsuri ce le-ați luat cu privire la ajutoriul de stat de 24,000 fl. anuali menit dintru început pentru ameliorarea subsistenței preoțimei din archidiecesa gr. or. română din Transilvania.

Escelenția Voastră! Soartea bisericei gr. or. române din Ungaria și Transilvania, precum dovedește istoria patriei noastre, a fost seculi întregi cea mai tristă. Scoasă afară și eschisă din barierile constituțiunei, lipsită de toate beneficiele statului, și în contra sublimului principiu evangelic al iubirei poreclită de biserică tolerată între celelalte biserici creștinesci recepte, această biserică sub sarcina atâtor împregiurări vitrige, în decursul multor seculi, în loc de a se putea desvolta, a fost condamnată numai a vegeta; ear deosebi clerul ei nu numai că a remas lipsit de toate beneficiele și favorurile, de care se bucură clerul celorlalte biserici: ci timp îndelungat a fost subordinat în cele materiali și disciplinari altor cleruri din patrie.

Urmarea fiirească a acestei triste situațiuni a fost, că biserica aceasta nici pe departe nu a putut desvolta acea activitate salutiferă în favorul credincioșilor sei, carea după instituțiunile ei canonice este chemată a o desvolta, ci a trebuit seculi întregi sĕ-și consume toate puterile numai în lupta cea grea, aproape desperată, pentru esistența sa.

Cu toate acestea însĕ, martoră ne este istoria, aceasta biserică cu clerul și poporul seu a păstrat în toate timpurile nemaculată credința sa cătră pămêntul cel sacrat al patriei și cătră augustii domnitori ai aceleia, emulând în credință, loialitate și devotament cu ori carea din bisericile favorite de soarte, și aducênd pentru fericirea patriei jertfele cele mai grele.

De bună seamă aceasta icoană tristă a bisericei noastre o a avut în privirea sa părintească și îngrigitoare Maiestatea Sa cesară și regio apostolică, când în era nouă a egalității naționali și confesionali, între alte acte de prea înaltă grație, pre cari biserica noastră cu pietate și devotament le-a imprimat pentru totdeauna în memoria sa la prea umilitele cereri ale fericitului archiepiscop și metropolit Andreiu B. de Șaguna, se îndurà prea grațios, a acorda prin p. n. resolușiune din 29 Maiu 1861 pe seama preoțimei din diecesa mai târḑiu archidiecesa Transilvaniei un ajutoriu de 24,000 fl. și pentru seminariul archidiecesan de 1000 fl., cu totul 25,000 fl. din vistieria statului, totodată distribuirea acestui p. n. ajutoriu se îndurà Maiestatea Sa a o încredința în modul cel mai generos însăși bisericei, adecă autorității bisericesci, pe lângă condițiunea de a împărtășì pe preoții mireni cu ajutoare de 50—100 fl., ear pe protopresbiteri până la 200 fl., reservându-se guvernului Maiestății Sale numai controlarea distribuirei în sensul p. n. resoluțiuni.

Astfel acest ajutoriu se ridicà dela anul numit totdeauna la 29 Maiu și se distribuì în modul prefipt, fără ca guvernul statului sĕ fie pretins vre-o ingerență în această causă, decât esaminarea esactorală a rațiociniului așternut, și biserica în lipsele sale cele nenumĕrate conta cu toată mulțămirea și liniscea sufletească la acest ajutoriu, tocmai în sensul p. n. resoluțiuni, ca la un ajutoriu permanent asigurat pentru totdeauna în favorul preoțimei sale celei atât de lipsite si avisate la dênsul.

Durere! mângăerea bisericei nu durà mult; căci de abia se restituise constituțiunea patriei noastre și se regulaserà pe basele noue cele mai urgente afaceri ale statului: și eată dintrodată, fără de nici o causă palpabilă, și fără de a fi fost ea prealabil ascultată, biserica fu surprinsă prin înaltul esmis al Escelenției Voastre dto 8 Octomvre 1875 Nr. 23,435, după care resoluțiunea preaînaltă din anul 1861 la propunerea ministerială fu esențial modificată prin o altă resoluțiune preaînaltă din 22 Septemvre 1875 și încă în defavorul bisericei și al preoțimei noastre; pentrucă: 1. Prin dispozițiunea, ca numai restul remas neîmpărțit din partea ministrului sĕ se poată transpune archiepiscopului, distrubuirea ajutoriului se ia dela autoritatea bisericească și se concrede ministrului de culte și instrucțiune publică, ear prin aceasta nu numai se închide autorității bisericesci drumul de a putea provedea din acest ajutoriu pe preoții sei după lipsa, cualificațiunea și meritul lor, dar totdeodată se jignesce într'un mod foarte simțibil autonomia acestei biserici, garantată prin Statutul organic, sancționat de Maiestatea Sa cesară și regio-apostolică; și 2, împărțirea dintrênsul se estinde și asupra comunelor bisericesci din archidiecesă, și încă cu cuote nelimitate, deșì propriamente prin subsidiarea preoților se subsidiază mediat și comunele bisericesci respective.

De aceea acel emis al Escelenției Voastre a trebuit sĕ producă, și faptice a și produs, în sinul bisericei noastre o profundă consternațiune și justă durere, și aceste se potențiară încă prin aceea, că Escelenția Voastră, cu atribuirea de putere retroactivă, aplicareți deja și pentru anul 1875 dispozițiunile acelei p. n. resoluțiuni, apoi prin rescriptul dto 14 Ianuarie 1876 Nr. 170 cerureți, a Vi se așterne în viitoriu toate petițiunile preoților, cari ar fi încurs în acest obiect la consistoriu, ear la 1878 la budget se reduse ajutoriul cu 5%, ba chiar în parlament se auḑirà voci ponderoase pledând pentru totala lui ștergere din budgetul țĕrii, tot semne rele pentru aceasta dotațiune a clerului nostru!

În urmarea acestora consistoriul nostru 'și ținù de datorință a promova causa aceasta, ca o afacere de mare importanță, la sinodul din anul 1876, și acela încă atunci însărcinà pe archiepiscopul a face pașii de lipsă pentru susținerea p. n. resoluțiuni dela 1861, ear în sesiunea dela 1877 ocupânduse din nou de aceasta causă, a conclus în ședința sa dela 6/18 Aprile al acelui an trimiterea unei deputațiuni sub conducerea archiepiscopului și metropolitului la Maiestatea Sa cesarea și regio-apostolică cu prea umilită rogare: ca Maiestatea Sa sĕ se îndure preagrațios a ordona ca dotațiunea anuală de stat de 24,000 fl. pe partea clerului archidiecesan sĕ se distribue totdeauna și întru toate conform p. n. resoluțiuni dela 29 Maiu 1861, și dacă capul bisericei n'a efeptuit încă nici pană acum misiunea primită dela sinod, causa a fost, că între împregiurările de atunci și de atunci încoace încă n'a putut afla momentul oportun pentru dênsa.

Într'aceea lucrul luà o față și mai posomorîtă, o direcțiune și mai păgubitoare pentru biserica și preoțimea noastră; căci anul curent ne aduse o nouă surprindere și mai amară. Și adecă: prin emisul dto 18 Ianuarie a. c. Nr. 77 Pres. Escelenția Voastră aduceți la cunoscința archiepiscopului nostru, că pe basa p. n. resoluțiuni dela 22 Septemvre 1875 a-ți dispus elaborarea unui statut, pentru procedura ce are sĕ se observe în viitoriu la distribuirea ajutoriului de stat, menit pentru „preoții și comunele bisericesci din Metropoli a gr. or. română a Transilvaniei,“ carele substernêndu-l spre în. aprobare, Maiestatea Sa ces. și ap. reg. s'a îndurat preagrațios a-l aproba prin p. n. resoluțiune ddto Gödölő 15 Decemvre 1883.

Titlul acestui statut este: „Statut despre modalitatea cum are sĕ se distribue în viitoriu ajutoriul de stat ce se va da preoților și comunelor bisericesci din metropolia gr. or. română din Transilvania“, ear în tecst, și anume în alinea primă se ḑice, că ajutoriul de 25,000 fl. compete „metropoliei române gr. or. din Transilvania“, apoi în alinea a patra se pune în vedere, că suma, care pe basa petițiunilor incurse din ori-ce causă nu s'ar distribuì, cu finea anului o va întrebuința ministeriul de culte și instrucțiune publică spre alte lipse bisericesci de ale „Metropoliei“.

Fața de un act atât de ponderos, care este menit a produce mulțămirea, sau a sguduì drepturile constituționali ale unei biserici din cele mai vechi în statul nostru, nimenui n'ar fi permis a presupune, că acel act n'ar fi prelucrat cu toată seriositatea, sau că doară acela s'ar fi supus prea înaltei aprobări cu greșeli de peană; deci după tecstul acestor mai nouĕ dispozițiuni s'ar putè crede, că ele nu privesc pe archidiecesa noastră; căci aceasta conform art de lege IX din 1868 §. 2 nu este „metropoliă“ ci „archiepiscopiă,“ ear metropolie gr. or. română din Transilvania nu esistă, ci metropolia gr. or. română se compune din archidiecesa transilvană și din toate diecesele gr. or. române din Ungaria.

Considerând însĕ că metropolia gr. or. română ca atare nu a avut și nu are nici o dotațiune dela stat, cu toate defectele sale stilari trebue sĕ credem, că atât înaltul emis al Escelenției Voastre cât și statutul alăturat aceluia privesc pe archidiecesa noastră.

După acest statut — ca sĕ trecem peste alte dispozițiuni mai speciale ale lui — distribuirea ajutorului în cestiune se ia cu totul din mânile autorității bisericesci și se concrede ministrului, ba votul autorității bisericesci în această causă eminent bisericească se reduce la o informațiune fără valoare, de carea ministrul nu este legat, ci după buna plăcerea sa o poate considera sau eventual și ignora de tot.

Ce împregiurări grave au putut da indemn Escelenției Voastre la propunerea unor mĕsuri atât de aspre, prin cari se aruncă asupra autorităților noastre bisericesci umbra neîncrederei și chiar a suspițiunei, ba se ating în mod atât de necruțĕtoriu chiar temeliile autonomiei, dreptului și demnității bisericei noastre, acest sinod, care totdeauna a controlat modul distribuirei efeptuite prin consistoriu, nu poate afla, și nici Escelenția Voastră n'ați binevoit ale comunica.

Pentrucă deoparte precum testifică actele oficiale ale consistoriului, acela a urmat la distribuirea acestui ajutoriu cu toată posibila cunoscință de causă și consciință și totdeodată și în conformitate cu p. n. resoluțiuni, considerând lipsa de ajutoriu, cualificațiunea, credință și zelul în oficiu, și preste tot moralitatea preoților, întocmai după cum se prescrie în noul statut, și consciu de corectitatea procederei sale, 'și poate da seama în tot momentul de motivele aceleia; ear de altă parte rațiociniul documentat despre distribuirea efeptuită s'a așternut Escelenției Voastre din an în an, și după censurarea lui esactorală a obținut din an în an înalta-Ve luare la cunoscință și aprobare.

Ba, ca înaltul guvern sĕ aibă garanție și mai eficace pentru observarea p. n. resoluțiuni, înainte de a se face însași distribuirea, proiectul aceleia totdeauna s'a substernut Escelenției Voastre, și numai după urmata încuvîințare s'a asignat ajutoriul, s'a ridicat din partea archiepiscopului, și s'a distribuit între preoțimea archidiecesană — așa încât în adevĕr atât consistoriul cât și acest sinod este în totala nesciință asupra motivelor, ce V'a condus la aceasta mĕsură atât de asupritoare pentru noi.

Dacă însĕ dispozițiunea aceasta a Escelenției Voastre ar fi basată pe acele informațiuni, cari au pretensiunea de autenticitate, luate „dela locul cel mai competent,“ — carele după priceperea noastră, nu poate fi altul decât însuși înaltul ministeriu, — ba ca reproduse „din cuvênt în cuvênt“ le publică de curând o foaie română din Budapesta, atunci spre deplina liniscire a Escelenției Voastre grăbim a declara acele informațiuni de nefundate, mance și chiar sinistre; și spre a confirma asertul acesta al nostru, cerem binevoitoarea-Ve atențiune la cele următoare.

Făcênd abstracțiune dela confundarea conceptului „metropoliei“ cu al „archiepiscopiei“, aflătoare chiar și în rescriptul ministerial, și în statut, precum arĕtarăm mai sus, precum și a Vicariului archiepiscopesc cu secretariul consistorial ș. a. — confundări, cari de altmintrea ele singure sûnt cualificate a produce dubietate în valoarea și credibilitatea informațiunilor în cestiune, profundul respect ce datorim Escelenției Voastre, ca consiliariului celui mai de aproape al coroanei în acest obiect, precum și stărei faptice a lucrului, ne silesce a declara cu toată francheța: că în general nu e fundat motivul acela, că la distribuirea acestui ajutoriu nu s'ar fi observat resoluţiunea p. n. dela 1875, ci s'ar fi urmat o procedere contrariă, anume că în lipsa de concurenţi s'ar fi transpus întreagă suma de 24,000 fl. pe mai mulţi anî la mâna archiepiscopului din aceea causă, căci acela n'ar fi făcut dispositiune ca preoţii sĕ-şi aştearnă suplicile direct la ministeriu, ear cererile întrate la consistoriu nu le-ar fi subşternut.

Adevĕrul e, că precum atestă emisul ministerial dto 8 Oct. 1875 Nr. 23,435, Escelenţia Voastră chiar dela început a-ţi aflat de bine a împărtăşì direct unele comune bisericesci suplicante d. e. Ida mare cu 500 fl., Secătura cu 200 fl. şi a notifica aceasta archiepiscopului, administrând atunci la mâna lui pentru preoţime numai 23,300 fl., şi tot asemenea s'a urmat şi în alţi ani următori.

Că dela consistoriu nu s'a făcut dispositiune a se adresa preoţii suplicanţi pentru ajutoriu către înaltul ministeriu, — ce de altmintrea în altisima resoluţiune nici că se demândă, — este o urmare naturală a pracsei legali, ce şi mai înainte, anume chiar dela anul 1861 a esistat într'un şir lung de ani, ca adecă împărtăşirea sĕ nu se facă la cererea suplicanţilor singuratici, ci după un plan ficsat, conform unui sistem hotărit, cu privire la întreaga preoţime archidiecesană, în urma propunerilor motivate ale protopresbiterilor şi aşternute ex oficio, precum s'a adus deja la cunoscinţa Escelenţiei Voastre prin representaţiunea archiepiscopească dto 29 Decemvre 1876. Nr. 3588; suplice însĕ din partea preoţilor n'au într'at la consistoriu, precum de acelea nici n'a fost trebuinţă pe lângă informaţiunile şi propunerile oficiale protopresbiterale; dacă dar n'au întrat suplice, lucru prea firesc, că nu s'au putut nici aşterne la locul mai înalt, şi aşa inculparea, ce se face autorităţii bisericesci în aceasta privinţă, este lipsită de ori ce basă reală.

Aici — credem — este locul a atinge o împregiurare de însĕmnătate principială, carea Escelenţia Voastră, precum se vede, o a-ţi ignorat cu totul, şi adecă biserica, ca o corporaţiune morală, ca societate basată pe stravechile sale canoane şi aşeḑăminte, nu se poate privì ca un conglomerat accidental de indiviḑi singuratici, ci trebue sĕ se privească în totalitatea sa ca un corp organic cu viéţă proprie individuală. Tot ce privesce dar acest corp, reclamă în prima liniă îngrigirea lui. De aceea şi acest ajutoriu dat ei din partea statului, ea nu-l poate privì altmintrea, decât ca proprietatatea sa şi respective a preoţimei, ca a unei părţi ale sale constitutive, carea, fără vătămarea intereselor vitali ale bisericii, nu poate fi scoasă din legăturile organice şi disciplinare ale acesteia, cum s'ar scoate, dacă o autoritate, ce este afară de sinul bisericii, s'ar pune sĕ judece asupra trebuinţelor individuale ale preoţilor şi asupra îndreptăţirii lor de a fi ajutoraţi.

Chiar şi legislaţiunea aşa a privit acest ajutoriu, ceea ce se vede din însaşi posiţiunea lui la budget, unde figurează ca ajutoriu al bisericei gr. or., şi cumcă el dela început totdeauna aşa a fost privit, se vede cu deplină chiaritate pe de o parte din p. n. resoluţiune dela 1861, care lasă distribuirea lui fără astfel de restrângeri la episcop, respective archiepiscop şi consistoriu, ear de altă parte din pracsa întrodusă chiar dela început, ca împărtăşirea dintr'ênsul sĕ nu se facă la cereri singuratice, ci la propunerea respectivelor organe oficiale, ca cele mai chemate a cunoasce mai de aproape împregiurările şi trebuinţele preoţimei preste tot. Astfel a privit biserica acest ajutoriu dela începutul lui şi astfeliu îl privesce şi astăḑi; şi dela aceste vederi, până când va voì să remână credincioasă sieşi, nu se poate abate nici în viitoriu.

Dar tot atât de netemeinică, ba chiar greşită este mai departe inculparea aceea, că ajutoriul s'ar fi întrebuinţat în parte şi spre alte scopuri, precum spre ilustrare se susţine că 1000 de floreni, destinaţi pentru seminariu, nu s'au folosit pentru seminariu, ci pentru solvirea profesorilor seminariali. Acesta e un motiv prea uşor, pentru a se zidì pe el nesce conclusiuni atât de grave, precum se face în casul de faţă. Căci cum s'ar putea imagina un seminariu fără profesori, cari sûnt o parte esenţială, constitutivă a seminariului? Dar consistoriul nici nu a făcut în privinţa aceasta dela 1875 încoace nimic nou. Dotaţiunea respectivă s'a dat pentru susţinerea seminariului, aşa dar pentru acoperirea trebuinţelor lui curente, ear nu ca fond neatingibil seminarial; şi în fine noi nu scim, a fi fost vreodată eschisă, s'au chiar interḑisă, fie în p. n. resoluţiune dela 1861 si 1875, fie în vreo dispositiune a Escelenţiei Voastre, întrebuinţarea cuotei seminariale pentru ameliorarea salariilor profesorale, precât cere trebuinţa. Dacă totuşi atare dispositiune ar esista în adevĕr, şi din partea consistoriului nostru s'ar fi trecut cu vederea: atunci nu înţelegem, cum poate fi, că Escelenţia Voastră a-ţi binevoit a ignora aceasta pretinsă abnormitate în decursul atâtor ani până aeum, pe când aşternerea raţiociniului anual v'a dat totdeauna ocasiune, de a Ve estinde preţuita atenţiune şi asupra folosirei atinsei subvenţiuni.

Dacă mai departe, tot spre ilustrarea pretinsei distribuiri a ajutoriului spre alte scopuri, se aduce înainte că din ajutoriul de stat 10°/₀ s'ar fi dat la fondul tipografiei archidiecesane cu scăderea preoţimei: aceasta e o aserţiune de tot greşită, deoarece acele 10°/₀ nu au nimic de a face cu tipografia archidiecesană, ci ele încă dela început, în urma unei conţelegeri frăţesci, a fost resignate ca contribuiri benevole pentru crearea unui fond special, care în realitate esistă şi este destinat esclusiv pentru posibila mai bună ajutorare a preoţimei. Un act acesta de înţeleaptă parsimonie şi preîngrigire, ce credem că servesce numai spre onoare preoţimei archidiecesane, şi nici de cum nu putem presupune, că aceasta îngrigire pentru viitoriu ar fi în contra intenţiunilor părintesci ale Maiestăţei Sale preagraţiosului nostru Domnitoriu.

Că preoţii ar fi fost îndrumaţi fie prin circulare fie pre ori ce altă cale, ca sĕ aştearnă cererile lor pentru împărtăşire prin protopresbiteri la consistoriu, nu corespunde adevĕratei stări a lucrului, precum s'a arătat mai sus. Nici un circulariu nu s'a emis în sensul pretins, dar după cele espuse deja de ajuns nici a fost trebuinţă de astfel de mĕsuri.

Că unul sau altul dintre protopresbiteri a fost împărtăşiţi in unele prea puţine casuri şi ca parochi, sau mai bine ḑis în calitatea sa de catichet, este adevĕrat; aceasta mĕsură însĕ este basată pe douĕ imprejurări: una că protopresbiterii însărcinaţi cu mulţimea agendelor lor oficiale, neavênd din causa nefavorului timpurilor trecute nici o dotaţiune ficsă, ba nici chiar pauşale de cancelarie, au primit câte 200 fl., ca pauşal de cancelarie, nici decât însĕ ca ajutoriu sau chiar favoruri personali, alta, că privind sinodul acest ajutoriu ca dat în general preoţimei archidiecesane, de repeţite ori a însărcinat pe consistoriu ca sĕ fie cu deosebită considerare către acei preoţi, — între cari firesce sĕ numĕră şi protopresbiterii, — cari se ostenesc întru instruirea tinerimei în doctrina religiunei şi nu au pentru aceasta nici o recompensă dela respectivul institut. Prin urmare procedura autorităţii bisericesci, că a împărtăşit câte odată în ajutoriul de stat sub doi tituli pre unul sau pre altul dintre preoţii, cari şi-au câştigat merite distinse în funcţiunea de caticheţi, şi sûnt preste tot neescepţionaţi în conduită, nu se poate privì nici decât ca o volnicie sau ca o punibilă abatere dela destinaţiunea acestui ajutoriu, ci mai vêrtos ca o urmare prea firească a acelui adevĕr necontestabil, că însaşi biserica simte şi scie mai bine ranele şi lipsele sale, şi cunoasce unde e mai urgentă aplicarea mijloacelor necesari pentru vindecarea acelora.

Mai departe se inculpă consistoriul, că a dat unora din asesorii consistoriali pe lângă salariul lor dela stat şi din acest ajutoriu; dar se trece cu vederea că aceasta este pracsă veche, întrodusă încă la început, carea până acum deasemenea n'a fost încă nici când dificultată, şi e basată pe aceea impregiurare, că neputênd da biserica din causa nesuficienţei mijloacelor sale asesorilor consistoriali nici locuinţe naturale sau relute de cuartire, ba nici chiar cancelarii, unde se lucre, acelora dintre dênşii, — tuturor, nu numai la doi, — cari au rangul de protopresbiter, le-a încuviinţat şi lor ca şi celorlalţi protopresbiteri, câte 200 fl. anuali drept bani de cuartir şi pauşal de cancelarie.

În fine se trage o paralelă între biserica noastră şi cea sêrbească, făcêndu-se provocare la aceasta în defavorul celei dintâiu. La aceasta avem onoare a reflecta foarte scurt, eă abstragênd dela originea şi dela baza de drept cu totul diferite a ajutoriului, ce-l folosesc ambele aceste biserici, legătura noastră cu biserica sêrbească nu este atât de strînsă, ca sĕ cunoascem pe deplin atitudinea acelei biserici surori în această causă şi nici nu scim, încât se interesează coreligionarii nostri sêrbi de autonomia bisericei lor; atâta însĕ scim, că noi românii gr. or. preţuim autonomia noastră bisericească foarte mult, şi ţinem la dênsa cu toate puterile noastre.

Ne-am creḑut datori a espune aici toate acestea în detaiu pentru rectificarea acelor comunicate ḑiuaristice, cari fură caracterisate ca motive de ale înaltului guvern, fără ca aceasta sĕ se fie desavuat din partea competentă.

Dar cu cât sûnt mai nefundate acele informaţiuni, cu atât mai dureroasă a trebuit sĕ fie surprinderea noastră pentru dispositiunile Escelenţiei Voastre, prin cari autoritatea acestei biserici fără vre-un motiv plausibil, fără reflectare sau admoniare prealabilă şi mai ales fără de a se cere dela dênsa informaţiune sau eventualminte chiar justificare în una sau alta privinţă, se lipsesce de cel mai natural drept al seu, de a împărţì ea însaşi organelor sale subalterne ajutoriul de stat acordat bisericii.

Ba, ca durerea noastră sĕ fie şi mai profundă, a trebuit sĕ constatăm, că o mĕsură analogă cu cea pentru biserica noastră nu s'a mai luat din partea Escelenţiei Voastre pentru nici una din celelalte biserici din patrie, cari deşi sûnt în stare materială neasemenat mai bună decât a noastră, deasemenea trag ajutoare din tesaurul statului.

Şi dacă aducem faptul acesta în combinaţiune cu mai multe altele din timpul mai recent, nu putem a nu vedè în aceste dispositiuni ale Escelenţiei Voastre un fel de umilire a bisericei noastre, ba trebue sĕ ne cuprindă justă îngrigire, nu cumva se prepară pentru dênsa o stare escepţională, sau chiar o repeţire sub altă formă a persecuţiunilor din seculii trecuţi, fără a ne putè da seama, prin ce oare ea şi preoţimea ei, de sus până jos deapururea loială şi credincioasă, le-ar fi atras acelea asupra sa.

Fără a merge prea departe cu prevederile şi temerile noastre, nu putem lăsa neamintite urmările cele adênc păgubitoare, ce le-ar avè punerea în lucrare a mĕsurilor Escelenţiei Voastre. Şi anume cea dintâiu şi mai de aproape urmare ar fi, că luânduse distribuirea ajutoriului din mâna autorităţii legale şi constituţionale a bisericei, şi lăsânduse aceia o influinţă atât de minimală într'o afacere atât de eminent bisericească, — abea un vot consultativ, un vot carele de altmintrea nici o biserică conscie de posiţiunea, dreptul şi demnitatea sa nu l'ar putè accepta, ci mai gata ar fi a renunţa la un atare ajutoriu, — s'ar micşora într'un grad neprecalculabil autoritatea organelor superioare şi supreme bisericesci, s'ar destrăma legătura canonică a clerului şi s'ar slăbì disciplina preoţimei astfel, încât autoritatea bisericească, chiar şi în dauna statului nu ar mai fi în stare de a corespunde chiemărei sale, destul de grele după însaşi natura ei.

Totdeodată însĕ nu s'ar ajunge nici scopul şi destinaţiunea acestui ajutoriu şi nu s'ar putea realisa nobila intenţiune părintească a Maiestăţei Sale, de a mângăia prin trênsul preoţimea archidiecesei acesteia, cutezăm a ḑice cea mai seracă din patrie; pentru-că informaţiunea obiectivă basată pe întreaga viaţă publică şi privată a preoţilor, cari ar suplica pentru ajutoriu la înaltul ministeriu, şi dacă s'ar da din partea organelor bisericesci ca a celor mai competente, în sensul noului statut nu ar avé însemnătatea ce-i compete, ci ar putea devenì în viitoriu precumpănitoare, ba chiar decisive informaţiunile date pe alte căi, uneori fără cunoscinţă de causă sau cu privire la alte împregiurări şi interese străine de biserică, şi s'ar da ansă opiniunei publice, a crede că sub titlul acestui ajutoriu sûnt învălite alte scopuri laterale; ear urmarea firească din toate acestea ar fi, că uşor s'ar trece cu vederea preoţii cei mai demni de împărtăşit sau — ceea ce ar fi şi mai rĕu — s'ar distinge, şi ca sĕ ḑicem aşa, s'ar premia cei nedemni, — un resultat, care ar fi diametral opus părintescilor intenţiuni esprimate în resoluţiunea prea înaltă de 1861.

Considerând toate acestea schimbări urmate una după alta în restimpuri scurte, biserica trebue sĕ se cuprindă mai nainte şi mai presus de toate de cele mai serioase îngrigiri pentru libertatea şi autonomia sa. Căci ce grea lovitură sufere această autonomie, garantată ei prin articulul de lege IX dela a. 1868, şi ce adêncă stirbire constituţiunea acestei biserici, statutul organic, sancţionat de monarchul la anul 1869, când deja la 6—7 ani după aceasta, fără de a se fi ascultat barem şi vocea bisericei, un ajutoriu prea bine meritat al ei, pentru care ea tocmai în sensul statutului organic este chiar îndreptăţită a recurge la stat sĕ se modifice, restringă şi reguleze astfel, încât chiar şi distribuirea lui se ia din mâna bisericei şi se dă ministrului, şi astfel autoritatea ei se degradează la rolul unui birou statistic, carele are numai sĕ administreze guvernului nesce date statistice privitoare la cutari şi cutari preoţi ai sei!

După conceptele unui stat constituţional, precum cu nobilă ambiţiune pretinde a fi şi al nostru, guvernul are datorinţă a supraveghia observarea legilor decretate de representanţa ţĕrei şi aprobate de domnitoriul, ear călcarea lor a o împedeca şi pedepsì cu toată vigoarea; unde însĕ precum durere în casul de faţă, însuşi guvernul ţĕrei se crede îndreptăţit a ignora atât de mult autonomia unei biserici recunoscute şi inarticulate prin lege, şi a vătăma într'un mod atât de simţibil libertatea şi drepturile ei, acolo biserica însaşi este datoare înaintea lui Dumneḑeu şi a lumei a păşì la mijloc resolut, a ridica cu tărie vocea sa, şi a apăra cu toate armele legale autonomia, libertatea şi demnitatea sa, ca nu cumva tăcerea ei şi mai departe sĕ se privească de consimţĕmênt, şi răbdarea ei de slăbiciune.

De aceea acest sinod, credincios datorinţei sale faţă cu biserica, a cărei representanţă legală este, în numele archidiecesei gr. or, române din Transilvania dechiarând cu profundă parere de rĕu, că sub condiţiunile cuprinse în noul statut nu poate primì ajutoriul preoţimei de 24,000 fl., vine a ruga pe Escelenţia Voastră cu profund respect, ca luând în consideraţiune binevoitoare, că toate informaţiunile, pe cari se ḑice că s'ar basa înaltul emis dto. 18 Ianuariu a. c. Nr. 77 Pres. sûnt neesacte, nefundate şi greşite; că dispositiunile luate faţă cu biserica noastră nu s'au mai aplicat la nici una din bisericile din patrie, care de asemenea sûnt subvenţionate din partea statului; că prin aplicarea mĕsurilor acestora se distruge legătura canonică a clerului şi se sguduie adênc disciplina bisericească; că prin aceste mĕsuri şi consecinţele lor se zădărnicesce părinteasca intenţiune a Maiestăţei Sale cesarie şi regio-apostolice la încuviinţarea acestui ajutoriu; în fine că prin trênsele se jignesc adênc autonomia şi libertatea acestei biserici, garantate prin legile statului, — se binevoiţi a esopera, ca în privinţa conferirei şi distribuirei ajutoriului de stat de 24,000 fl. anuali pentru clerul archidiecesei gr. or. române transilvane sĕ se restitue modalitatea regulată în p. n. resoluţiune dto. 29 Maiu 1861, — unica ce corespunde atât autonomiei, libertăţei şi demnităţei bisericei, cât şi intereselor materiale şi morale ale clerului ei.

Pe lângă cari, în asceptarea binevoitoarei dispositiuni al Escelenţiei Voastre, suntem cu profund respect,

Sibiiu 27 Aprile (9 Maiu) 1884.

Sinodul archidiecesei greco-orientale române din Transilvania.

Revista politică.

Corpurile legiuitoare a le României fură Vineri închise prin messagiu regal. Publicăm la alt loc messagiul în întreg cuprinsul seu, şi constatăm că situaţia în România pe ḑi ce merge devine tot mai critică. O mişcare ne mai obicinuită până acuma nelinişteşce mult linistea pacinicilor bucuresceni, şi ea nu este a se desconsidera. Este vorba de demonstrările studenţilor. Vineri pe când ministrul-president Brătianu mergea la cameră, o ceată de oameni tineri l-au întêmpinat cu insulte. Mulţimea s'a pus pe partea ministrului şi născându-se o formală păruială, interveni poliţia, după ce s'au fost spart o mulţime de capete.

Sângele vărsat ar fi aşadară ultima sancţiune a constituţiei revědute şi modificate, care a produs această nelinisce, şi sfâşiarea între bětrânul Rozetti şi Brătianu.

Ḑiarele din România judecă turburările fie-care din punctul seu de vedere. Cele guvernametale aruncă toată vina în spatele oposiţiei, sub cuvêntul, că ea a inverşunat pe junime la demonstraţiuni. Oposiţia face pre guvern responsabil, aruncându-i grava invinuire, că prin arbitrarietatea în manipularea puterei provoacă revoluţia.

Noue ne este greu sě ne dechiarăm în meritul controversei, fiind ea pentru noi învělită în haina dubietăţii. Constatăm însě că situaţia e inverşunată, şi întru nimica nu contribue la consolidarea junelui regat vecin.

Dieta Croaţiei lucră din resputeri şi scenele Starceviciane se repeţesc ḑi de ḑi cu îmbelşugare. Spaţiul angust nu ne iartă sě reflectăm la abnormităţile parlamentare din Agram, cari ilustrează destul de drastic îndreptăţirea parlamentarismului sub asemenea condiţiuni. De astădată înregistrăm cu vie plăcere iniţiativa clubului sêrbesc din dieta Croaţiei în privinţa regulărei averilor bisericesci ale ortodocşilor şi folosirea literelor cirilice, cari pentru ei pot fi de interes principiar. Proiectul de conclus înaintat de clubul sêrbesc presidiului dietei croate după traducerea din „Neue freie Presse“ este de următoriul cuprins:

„Conform §. 1 serbii de religia ortodocsă orientală din Croaţia şi Slavonia, cari locuesc în complexul metropoliei independente sêrbesci, prelângă susţinerea dreptului de suprainspecţiune a împěratului, sûnt îndreptăţiţi a-şi administra independent afacerile bisericesci şi scolare, şi fondurile aparţinătoare acestora, în congresul bisericesc naţional sêrbesc, ce se va convoca de patriarchul-metropolit în sensul legilor ţerei, respective le pot administrata prin organe proprii în sensul decisiunilor statorite de acest congres cu sancţionarea împěratului. Prin §. 2 se dispune ca credincioşilor religiei ortodocse reseritene sě li se deie subvenţiuni proporţionate din averea ţěrei. In sensul § 3 folosirea literilor cirilice sě fie permisă ca şi acelor latine la toate oficiele publice din Croaţia şi Slavonia, şi unde sêrbii fac maioritatea populaţiunei, sentenţele forului prim judecătoresc sě se scrie cu litere cirilice, dacă esibitele au fost scrise cu aceste litere.

Mesagiul regal de închiderea sesiunei parlamentare estraordinare.

Domnilor Senatori! Domnilor Deputaţi! Lungă şi laborioasă a fost sesiunea actuală a corpurilor legiuitoare. Aţi avut de îndeplinit una din cele mai grele misiuni: aceia de a face revisiunea constituţiunei şi de a da ţěrei o nouă lege electorală.

Această reformă era cerută de progresul moral şi material realisat de naţiune în timp de aproape două decenii. Trebuinţa ei era simţită de ţara întreagă. Cu toate acestea, realisarea ei era anevoioasă şi soluţiunea nu a putut fi formulată imediat în mod precis. Prin desbateri amĕnunte şi luminate, aţi dat timp tuturor a cugeta matur asupra ceea ce era de făcut, şi aţi isbutit a realisa un nou şi însemnat progres.

Opera D-voastre dă ţěrei corpuri electorale formate în vederea intereselor generale ale naţiunei, şi încongioară independenţa alegětorilor şi moralitatea votului de garanţii puternice. Astfel, aţi asigurat viitoriul naţiunei şi ţeara, dimpreună cu Mine, va păstra o vie recunoscinţă acelora, cari au putut termina cu succes o lucrare atât de delicată şi de însemnată.

Reforma aceasta isprăvită, o nouă eră începe, în care, cu toţii din toate puterile, trebue sě lucrăm la desvoltarea morală şi materială a ţěrei, la întărirea resultatelor dobândite cu atâtea sacrificii, cu atâta virtute.

Activitatea D-voastre nu s'a mărginit însě aci, şi aţi căutat a da satisfacere multor nevoi şi trebuinţi, prin esaminarea şi votarea de legi financiare şi economice. Legile pentru firmele comerciale şi pentru înmulţirea caselor de credit agricol, legile pentru îmbunătăţirea măcar în parte a posiţiunei magistraţilor şi pentru gradaţiunea profesorilor, legea pentru diferite construcţiuni între cari aceea a catedralei şi a altor sânte lăcaşuri, ocupă locul principal; toate acestea legi vor produce, nu Me ndoiesc, efectele lor salutare.

Aceste sacrificii s'au putut face de către ţară; căci, de şi o mare crisă agricolă bântue toată Europa, finanţele noastre au mers prosperând, graţie acordului dintre cameră şi guvern, pentru a menţine pe base solide şi reale echilibrul constant între venituri şi cheltueli.

Domnilor Senatori! Domnilor Deputaţi! Prin instituirea domeniului coroanei, aţi afirmat din nou că monarchia ereditară constituţională este piatra angulară a edificiului nostru naţional, şi aţi voit sě-mi daţi o nouă dovadă de iubire şi de încredere. Primesc acest semn de devotament cu recunoscinţă, şi fiţi încredinţaţi că în Palatul meu, care este al naţiunei, toate ideile, toate simţementele, toate nevoile cele mari ale ţěrei, vor găsi totdeauna un rěsunet puternic, şi în toate împregiurările un sprijin călduros.

Întăriţi înlăuntru, putem privi cu siguranţă viitoriul, şi constat cu fericire că purtarea noastră firmă şi prudentă, desvoltarea noastră continuă şi pacinică, insuflă pretutindenea încredere, şi că *Ro*mânia are astăḑi în Europa o posiţiune de care se poate mândri.

Domnilor Senatori! Domnilor Deputaţi! Terminând această sesiune importantă, ve întoarceţi la căminele d-voastre cu consciinţa că aţi lucrat cu înţelepciune şi cu sârguinţă la realisarea unei mari reforme, care nu va întârḑia a-şi da roadele sale binefăcětoare.

Ve urez dar d-lor senatori şi dlor deputaţi, din tot sufletul, ca D-ḑeu, care totdeauna a ocrotit scumpa noastră patrie, sě bine-cuvinteze holdele noastre, risipind astfel grijile ce am avut cu toţii în astă primă-veară. Şi de astă-dată ne despărţim precum ne întrunim totdeauna cu strigătul care ne unesce pe toţi: Sě trăiască România! *Carol.*

Preşedintele consiliului ministrilor şi ministru de resbel, I. C. Brăteanu Ministru de interne. G, Chiţu. Ministru afacerilor streine, D. Sturdza. Ministru de finance şi ad-interim la agricultură, industrie şi comerciu şi domenii, G. Lecca. Ministrul lucrărilor publice, General N. Dabija. Ministru de culte şi instrucţiune publică, P. S. Aurelian. Minstru de justiţie, N. Voinov.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Borgo-Prund 2/14 Iunie a. c. Domnule Redactor! Vin prin aceasta cu respect a-Te ruga se binevoieşti a publica între coloanele „Telegrafului Român“ un act de mare însemnătate ce s'a sěvrêşit astăḑi în biserica parochială din Borgo-Prund şi adecă, alegerea de protopresbiter al tractului gr. or. al Bistriţei. În liniamente generale me voiu sili a descrie atât decursul cât şi resultatul acestui act.

Pre toţi, cu deosebire pre cărturarii şi onoraţiori poporului din ţinuturile protopresbiteratalui Bistriţei, ne-au îmbucurat ştirea plăcută că la aceasta alegere vom avè rara şi norocoasa ocasiune de a primi şi vedè în mijlocul nostru de comisar consistorial pe unul dintre cei mai însemnaţi bărbaţi ai bisericei şi naţiunei noastre pe dl Niculae Cristea asesor consistorial în Sibiiu care cu cuvinte şi cu fapta cu vorba şi cu peana sa luptat şi se luptă cu zel neobosit atât pentru apărarea drepturilor şi intereselor bisericei şi naţiunei noastre, cât şi pentru promovarea culturei şi ştiinţei în poporul românesc.

Încă Joi în 31 Maiu a. c. după ameaḑi, spre a putè întimpina pre demnul oaspe şi în cetatea Bistriţa, au mers în aceaşi dnii: parochul Teodor Vrăşmaş şi capelanul Simeon Monda. Seara la 7 oare au fost norocoşi al şi întêmpina.

A doua ḑi Vineri în 1 Iunie cam pela 9 oare a. m. mai mulţi inteligenţi şi onoraţiori, cler şi popor dimpreună cu un bandier de călăreţi şi cu mai multe trăsuri s'au pus în mişcare din opidul românesc Borgo-Prund către locul menit pentru întêmpinarea noului oaspe.

Toţi acestia se postară chiar în graniţă, între hotarul comunei românesci Borgo-Rus şi a celei săsesci Jaad; ear bandierul de călăreţi merseră până în comuna Jaad unde se şi întâlniră cu mult aşteptatul oaspe. Între strigări entusiastice de „sě trăiască“ se înturnară acest bandier şi îl însoţiră mai departe în călětorie. La 11¼ oare îl întimpinară inteligin̦ţii, clerul şi poporul fără deosebire de confesiune şi naţionalitate la locul pomenit mai sus prin o vorbire scurtă de binecuvêntare rostită de părintele administrator protopresbiteral Ioan Buzdug.

Dl comisariu respunsă la aceasta prin o vorbire în termini foarte călduroşi şi simpatici, încât făcu o impresiune foarte vie în toţii ascultătorii. De aici se continuă călătoria pela părintele administrator ppbiteral I. Buzdug în B. Joseni unde steteră cam ¼ oară, până la Borgo-Prund în locuinţa părintelui Teodor Vrăşmaş, carea şi-a ales-o de cuatir noul oaspe.

După ameaḑi cam la 3 oare a cercetat scoala noastră normală. Învěţătorii au esaminat din religiune, limba maghiară, istoria patriei geografie etc. etc. Dl comisar şi-a esprimat mulţămirea cu progresul arătat.

La 4 oare s'a ţinut şedinţa comitetului pprbiteral în carea sau cercat documentele unicului concurent la postul de protopresbiter a d-lui Simeon Monda, cari aflându-se toate în deplină ordine, s'au recomandat adoua ḑi sinodului spre alegere la numitul post.

Sâmbătă dimineaţa la 8 oare dl comisariu dimpreună cu patru preoţi şi un diacon a început serviţiul divin. La sfêrşitul acestuia preaonorat acela-şi a ţinut o vorbire, carea în mod satisfăcătoriu a impresiunat adênc inima fie-cărui ascultătoriu. După sěvêrşirea chemărei Duchului sânt, dl comisariu a făcut cunoscut că după ½ de oară se va începe actul alegerei de protopresbiter.

După acest interval o comisiune de 5 membri din sinul sinodului învită pe dl comisariu la alegere. La 11½ oare dl comisariu dimpreună cu deputaţiunea s'a reîntors în biserică, unde prelângă membri sinodului sute de privitori îl aşteptau. Aici din nou dl comisariu arată momentuositatea lucrului pentru care sûntem întruniţi; îndeamnă pre membrii sinodului la bună înţelegere, frăţietate şi cordialitate, şi stătuindui că la săvîrşirea acestui act sě aibă în vedere numai şi numai promovarea binelui bisericei şi scoalei, dechiară şedinţa sinodului protopresbiteral electoral de deschisă.

Alegerea unui notariu „ad hoc“ prelângă cel ordinariu al sinodului, verificarea membrilor noi, alegerea comisiunei scrutinătoare, precum şi chiar votarea şi scrutiniul au decurs în deplina armonie.

Momentul cel mai sěrbătoresc a fost proclamarea de protopresbiter ales a dlui Simeon Monda, carele din 45 de votanţi presenţi, au întrunit 43 de voturi; ear două bile au fost albe.

O comisiune din sînul sinodului învită pre noul ales la sinod. Înfăţoşându-se acesta, dl comisar i-a împărtăşit resultatul, ear alesul prin vorbire potrivită î-şi esprimă deoparte bucuria ce la pětruns věḑênd că a întrunit încrederea aproape unanimă a membrilor sinodului la postul de protopresbiter, ear de alta promite că în aceasta nouă deregătorie îşi va pune toate puterile în serviţiul şi promovarea binelui bisericei şi şcoalei.

În urma acestora dl comisariu în neşte termini foarte pătrunḑětori mulţămeşte membrilor sinodului pentru bună-înţelegere şi armonie, ce le-au observat în decursul alegerei dechiarând şedinţa de închisă. Dl G. Pletos în numele memrilor sinodului mulţămesce dlui comisariu pentru bunul tact şi înţeleapta conducere a acestui sinod. Între strigări animătorie de „sě trăiască dl comisariu“ cam pre la 3 oare d. a. am eşit din biserică.

Noul ales de protopresbiter dl Simeon Monda a învitat pre toţi membri sinodului şi pre alţi onoraţiori la prânḑul pregătit la locuinţa sa în comuna Borgo-Bistriţa. O mulţime de oaspeţi parte în trăsuri parte pre jos se puseră în mişcare către Borgo-Bistriţa spre a lua parte la prânḑiu.

În decursul acestuia s'au ţinut mai multe toaste aşa pentru Maiestatea Sa împěratul, pentru Escelenţia Sa archiepiscopul şi metropolitul Miron Romanul, pentru dl comisar şi asesor consistorial Nicolae Cristea, pentru adm. protopresbiteral Ioan Buzdug, pentru noul ales de protopresbiter Simeon Monda, pentru dl jude reg. George Ciat etc etc.

Musica încă n'a lipsit, asemenea nici jocul din partea flăcăilor din sat.

Duminecă dimineaţa cam la 7 oare a plecat dl comisariu pre la Sângeorgiu, Năsěud şi Deeş la Sibiiu.

Îl asigurăm, că şi cu aceasta ocasiune stima, reverinţa şi simpatia ce prin purtarea-i deamnă de un mare bărbat al bisericei şi naţiunei noastre, şi le-a câştigat şi întărit, vor rěmănea neşterse din inimile tuturor acelora, cari au avut onorul a conveni cu Dsa. *P.*

Anarchie sau ignoranţă oarbă.

În ḑiariul „Tribuna“ de aḑi cetim următoarea declaraţiune:

Subsemnaţii preoţi greco-orientali Români din tractul protopresbiteral al Mercurei dăm prin aceasta cea mai dureroasă espresiune indignaţiunii, ce o simţim faţă cu atitudinea domnului paroch din Ludoş George Rěul cu ocasiunea alegerei de deputat dietal în cercul Cristianului efectuită la 3/15 Iunie a. c.

Conscii de sacrele datorinţe către poporul din a cărui sudoare trăim şi jaluşi de reputaţiunea noastră: declarăm că, între noi şi dl George Rěul nu esistă nici o relaţiune, nici o legătură colegială şi socială.

I. Droc, protopresbiter; I. Sierbu, paroch în Poiana: N. Maneguţiu, paroch în Poiana; D. Panfiloiu, paroch în Jina;

Ioan Craciun, paroch în Apoldul-superior; Ioan Moga, preot în Rod; Ioan Munthiu, paroch în Cărpeniş; Ioan Genie, capelan în Rod; Ioann Calnicean, paroch în Boz; Ioan Oprean, paroch în Cunţa; Nicolau Opriş, paroch în Gârbova; Nicolae Daian, paroch în Sengatin; Vasilie Bratu, paroch în Armeni; Vasililie Reulea, paroch în Bogatu; Nicolae Toparcianu, paroch în Apoldul-inferior.

Multe lucruri neprecugetate, nerumegate şi frivole am vĕdut şi audit în viaţa noastră, însĕ o anomalie — ca sĕ nu dicem absurditate — mai grosolană ca şi aceasta escomunicare a preoţimei din tractul protopresbiteral al Mercurei noi nu am vĕdut nici audit în viaţa noastră.

Nu ne mirăm de unii preoţi subscrişi la acest act, carele de bună seamă şi-a avut anteactele sale, şi nu este terminat în stadiul lui actual, nu ne mirăm de mulţi dintre ei, căci i cunoascem personal, şi scim pănă unde le ajung cunonscinţele canonice şi constituţionale.

Ei în casul concret vor avea a respunde disciplinei bisericesci şi §§-lor codicelui criminal. Ne mirăm înse de P. Protopop Ioan Droc, carele pănă acuma în ochii nostri trecea cel puţin de om înţelept şi precaut, şi scia că biserica noastră dă voie liberă oamenilor sei de a avea libertatea consciinţei chiar şi în lucruri bisericesci, cari nu ating dogmele. Mai mult ne mirăm însĕ de cei ce au înscenat această demonstraţiune *„sui generis"* şi nu vĕd prăpastia în care cad.

Părintelui *„George Rĕul"* i dicem ca: deocamdată se compătimească pre colegii sei în cele spirituale, şi se nu-l altereze intru nimica fanatismul modern, care mult nu va mai dura.

„Notiţe comemorativă."

Sâmbătă în 16/28 Iunie a. c. este a unsprедecea aniversarie dela moartea nemuritoriului archiereu al bisericei noastre, **Andreiu** Baron de **Şaguna.**

Memoria Marelui Şaguna vecînică va fi la fii sei sufletesci, şi credem că preoţimea noastră şi va satisface detorinţei sale preoţesci faţă cu Marele archiereu.

Varietăţi.

* (Personal). Escelenţia Sa episcopul romano-catolic din Alba Iulia Francisc Lönhart de trei dile petrece în mijlocul credincioşilor sei din oraşul nostru şi din pregiur. Alaltăeri a sevêrşit în biserica romano-catolică de aici actul confirmaţiunei prescris pentru biserica apuseană.

* (Scolar). Esamenele anuale la scoala română de fetiţe a Reuniunei femeilor române din Sibiiu, se vor ţinea *Sâmbătă, 16/28 Iuniu, a. c.* în localităţile scoalei, Strada Cisnădiei Nr. 7.

Inceputul dimineaţa la 9 oare.

* (Hymen). Domnul Octavian I. Russu, candidat de advocat, şi-a serbat alaltăeri cununia cu domnişoara Alecsandra Sterca Şuluţ, fiica domnului Iosif Sterca Şuluţ, jude reg. în pensiune.

Le dorim viaţă fericită.

* (Postal). Se escrie concurs pentru un post de oficial telegrafic în Beclean, comitatul Solnoc-Doboca pe lângă cauţiune de fl. 200.

Emolumente: Salariu fl. 400. şi pauşal de cancelarie fl 50. dela postă.

Din erariatul telegrafic fl. 150. 10% din venitul brut. 0.5. competinţă după fie-care telegramă, şi 5 cr. pentru immanuarea telegramelor în loc.

Suplicele sûnt a se adressa în termin de trei sĕptămâni la direcţiunea postelor în Sibiiu.

* (Mulţămită publică). La maialul arangiat a doua di de Rusalii de scoalele gr. or. de aici, au întrat următoarele contribuiri pentru fondul scoalelor: dela Doamna Mateiu fl. 2., Dl Vis. Roman fl. 2., Dl Căpit. Stezariu fl. 1., Dl Dr. I. Moga fl. 1., Dl Ioan Bădilă fl. 1., Dl F. Iohan Keil fl. 2., Dl Ioan Popa Necşa fl. 2., Dl Nic. Simtion 50 cr. suma: fl. 11. 50 cr.

Corpul invĕţătoresc le esprimă pe calea aceasta mulţămită publică.

* (Biblioteca naţională.) Cetim în jurnalele de dincolo de Carpaţi: „Sub acest titlu au început a se tipărì în librăria Dlui Samitca în Craiova o serie de scrieri din literatura noastră naţională, în ediţiuni mici, în 16° cu câte 25 de bani (10—12 cr.) volumul, asemenea ediţiunilor germâne a lui Reclam. (*„Universal Bibliothek."*) — Laudabilul scop al acestei întreprinderi este de a înlesnì rĕspândirea scrierilor de valoare ale literaturei noastre, cum arată devisa de pe frontispiciul cărţii: „un popor trebue sĕ-şi cunoască literatura, căci ea s'a. — Primul volum, cu o prefaţă în care se arată scopul şi importanţa unei asemenea ediţiuni şi necesitatea ei la noi, cuprinde „Vêrful cu Dor" una din cele mai frumoase novele ale celebrei nume de „Carmen Sylva," procesă de o notiţă biografică şi de portretul Augustei autoare"……

Dacă unde-va, apoi de sigur la noi, s'a simţit o lipsă ardătoare pentru lăţirea opurilor literare naţionale în cercuri cât se poate mai largi. Şi apoi earăş dacă undeva, apoi de sigur la noi, această lăţire a fost împedecată foarte mult de preţurile pipărate a astor-fel de publicaţiuni şi în legătură cu aceasta de sărăcia proverbială a celei mai însemnate părţi a le cărturarilor români. Apreţiată dar din acest punct de vedere just întreprinderea D-lui Samitca este de cea mai mare importanţă pentru desvoltarea în cercurile cele mai largi a gustului literar la Români. Recomândăm deci cu toată căldura inimii noastre româneşti atenţiunei onoratului public cărturariu Român Bibliotheca naţională a Dlui Samitca din Craiova, căci ea în interesul literaturei şi culturei române este de cea mai mare importanţă. Sperăm, că nici librarii noştri de dincoace nu vor întârdia a-şi procura broşurele bibliotecei naţionale, pentru a înlesnì respêndirea lor şi în părţile noastre.

* Esamenele la scoala română capitală gr. or. din Rĕşinari, cu finitul anului scolastic 1883/4 se vor începe şi vor urma după programul următoriu:

Mercuri în 20 Iunie a. c. st. v.: dela 8—11 oare clasa I-a de băeţi. Dela 3—6 oare clasa I-a de băete.

Joi în 21 Iunie: dela 8—12 oare clasa II-a de băeţi. Dela 3—6 oare clasa II-a de băete.

Vineri în 22 Iunie: Dela 8—12 oare clasa III a de băeţi. Dela 3—6 oare clasa III-a de băete.

Sâmbătă în 23 Iunie: Dela 8—12 oare clasa IV-a de băeţi. Dela 3—5 oare clasa II-a şi III a de băete: economia de casă şi lucrul de mână femeesc.

La 5 oare o escursiune în grădina scolară.

Fie-care esamen se încheie cu cântări, după care urmează eserciţii gimnastice.

La aceste esamene publice are onoare subscrisa Direcţiune a învita pre părinţii scolarilor, precum şi pe amicii şi binevoitorii scoalelor.

Din conferinţa învĕţătorilor, ţinută în Reşinariu la 30 Maiu a. c. aprobată de Preaonoratul oficiu protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului la 6 Iunie 1884.

Direcţiunea scolară.

Loterie.

Sâmbătă în 21 Iuniu 1884.

Buda: 20 48 65 29 49

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 21 Iunie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.55	122 30
Galbin	5.76	5.74
Napoleon	9.69	9.67
London (pe poliţa de trei luni)	121.90	122.—

Nr. 288. 1884 [750] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de classa III-a Mogoş-Mămăligani, protopresbiteratul Lupşei în sensul înaltei resoluţiuni consistoriale din 15 Septembre 1883 Nro 2957 B. sĕ escrie al doilea concurs cu terminul *de 30 dile dela prima publicare* în „Tel. Rom"

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

a) dela 115 case câte o jumătate ferdelă grêu şi câte o di de lucru.

b) folosinţa cimiteriului şi-a unui fênaţ de 3 cară fên şi;

c) venitele stolari regulate prin sinodul parochial.

Doritorii de a competa la acest post au a adresa suplicile lor la acest oficiu protopresbiteral în terminul legal instruite conform stat. org. şi a Regulamentului din 1878.

Ofenbaia în 9 Iuniu 1884.

Pentru comitet. parochial concurent.

Ioan Danciu,
protopresbiter.

Nr. 219. [748] 1—3

CONCURS.

Stipendie din fundaţiunea lui Gozsdu.

Prin aceasta se escrie Concurs pentru un stipendiu din fundaţiunea lui Gozsdu de 500 fl.; la cas de graduaţiune un stipendiu de 400 fl.; eventualmente de 300, 200 sau de 100 fl.; cu observare, că se dă preferinţă concurenţilor pentru studiile technice şi montanistice.

Concurenţii au de a-şi adresa petiţiunile instruite cu testimoniile scolastice, carte de botez, şi cu atestat de paupertate, *până la 10 August 1884. stilul nou* către cancelaria fundaţiunei lui Gozsdu, Budapesta Királyútcza 13, însemnând în petiţiune facultatea şi locul la care şi unde voesce concurentul sĕ studieze, precum şi ultima postă, unde are se i se comunice resultatul petiţiunei.

Tot odată, sûnt avisaţi şi *Stipendiaţii fundaţiunei lui Goszdu*, de a-şi subşterne *până la 10 August 1884 st. n.* documentele adecă Indicele, respective testimoniul scolastic în origine ori în copiă autentică despre resultatul studiilor în anul scol. 1883/4 la *Representanţa fundaţiunei lui Gozsdu Budapesta Királyútcza 13*, — pentru că la din contră, sĕ vor lipsì de stipendiul avut.

Budapesta, 19 Iuniu 1884.

Comitetul adm. al representanţei fundaţiunei lui Gozsdu.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 30

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Depuneri de bani

primesce institutul subsemnat spre fructificare, pre lângă denunciare în termine scurte, cu **5%**, — şi fără denunciare, replătibile îndată la cerere, cu **4½ %** interese la an.

Fructificarea depunerei începe cu diua, care urmează după diua depunerei şi încetează cu diua premergătoare dilei, în care se ridică depunerea. Durata cea mai mică a unei depuneri este de 15 dile.

La 1 Ianuarie şi la 1 Iulie a fie-carui an interesele neridicate se adaog la capital şi se fructifică earăşi. Contribuţiunea dela interesele depunerilor o plătesce institutul.

Depunerile trimise prin postă, pre lângă comunicarea adresei deponentului se resolv totdeauna cu întoarcerea postei; asemenea se pot efectuì prin postă denunciări şi ridicări de capitale. [749] 1—4

Sibiiu, 20 Iunie 1884.

„ALBINA"
Institut de credit şi de economii.

SCHUTZMARKE
Ofner Adlerberger
Eigenbau.
Jos. Dietzl Budapest.

Cel mai corespundĕtoriu ecuivalent pentru Bordeaux fin.

Acest **escelent şi fără îndoială cel mai bun vin al Ungariei** în ce privesce calitatea lui **eminentă stă pre o treaptă cu vinul de Bordeaux, şi de către capacităţile medicale** este recomandat ca cel mai eficace **pentru lipsa de sânge, debilitare şi reconvalescenţă.**

☛ **Original este:** dacă atât **eticheta** cât şi **sigilul** şi **gărlieiul** sticlei este identic cu **marca şi firma** de mai sus. ☚ [751] 1—12

În **calitate originală** se află la dl **G. W. Grohmann,** în Sibiiu, Emil Porr, la Steaua roşie în **Braşov,** Csiki Lukács, Konya Sándor, Puskás Bella, Hirschfeld Sándor, Gergely Ferencz şi Novák Victor în **Cluş,** asemenea în cele mai multe oraşe şi locuri de cură în Transilvania.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane, *Nr. 68* Sibiiu, Joi 14/26 Iuniu 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr.. — de **două** ori 12 cr., — de **trei** ori 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iulie - Septemvre al anului 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Iuniu 1884, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Nr. 2695 Scol.

Cătră toate oficiile protopresbiterale şi cătră toţi învĕţătorii confesionali din archidiecesă.

Înaltul ministeriu reg. ung. de culte şi instrucţiune publică a ordinat prin emanatul ddto 4 Iunie st. n. a. c. Nr. 19475 ca spre învĕţarea limbei maghiare sĕ se ţină pentru învĕţătorii dela scoalele confesionali şi în feriile anului scolar cursuri supletorice de şese sĕptĕmâni la preparandiile de stat din *Cluş* şi *Cristurul secuesc.* Aceste cursuri se vor începe la **14 Iulie st. n.** şi înmediat după finea lor cei preparaţi pe de a ajuns pot depune esamenul de cualificaţiune din studiul limbei maghiare.

Participanţii la aceste cursuri vor primì diurne de câte 70 cruceri, pe cât va fi posibil cuartire gratuite şi eventual bilete cu preţuri scăḑute pentru călătoriă pe calea ferată, ear comunele, în cari funcţionează învĕţătorii, sûnt datoare a rebonifica acestora spesele de călătoriă.

Cererile pentru admitere la ascultarea cursului sûnt a se subşterne (netimbrate) până la 30 Iunie st. n. inspectorelui regiu de scoale din acel comitat, în care locuesce suplicantele, şi au a fi instruite cu un certificat dela oficiul protopresbiteral, din care sĕ fie evident: etatea, anii de serviţiu şi cualificaţiunea (antestudiile) învĕţătoriului. În cerere e a se numì şi acea staţiune de cale ferată, dela care poate pleca suplicantul la locul, unde voesce sĕ asculte cursul.

Aceste se aduc la cunoscinţa învĕţătorilor noştri din archidiecesă însemnându-se, că în sensul art. de lege XVIII din 1879 §. 3 numai acei învĕţători sûnt datori a învĕţa limba maghiară şi a o propune în scoalele poporali, cari au intrat în funcţiune învĕţătorească dela anul 1872 încoace. Acestia au a proba capabilitatea lor de a propune limba maghiară ca studiu obligat prin depunerea unui examen, ceee-ce de regulă, are de a urma la acelaşi institut, unde au ascultat mai pe urmă cursul supletoric. Acei învĕţători, cari nu au depus încă esamenul de cualificaţiune nice din celelalte obiecte de învĕţămênt, vor depune esamenul şi din limba maghiară la seminariul nostru de aici deodată cu esamenul din celelalte doctrine.

Oficiile protopresbiterali şi parochiali se însărcinează a aduce acest circulariu fără amânare la cunoscinţa învĕţătorilor din tract şi respective parochiă.

Dat din şedinţa consistoriului archidiecesan ţinută în Sibiiu la 7 Iunie, 1884.

Nicolau Popea m. p.,
vicariu archiepiscopesc.

Nr. 187 Scol.

Cătră toate oficiele protopresbiterale şi parochiale din archidiecesă.

Prin emanatul dtto 10 Decembre 1883 Nr. 42001 înaltul ministeriu reg. ung. de culte şi instrucţiune publică a ordinat comitetelor administrative comitatense sĕ dispună cele de lipsă ca conscrierea pruncilor obligaţi a frecuenta scoala cuotidiană şi cea de repetiţiune sĕ se facă din partea antistielor comunali politice în fie-care an cel mult până la începutul lunei lui Iulie st. n.

Totodată înaltul ministeriu a recercat şi pe acest consistoriu, sĕ dispună organelor sale subalterne scolare, ca sĕ pregătească de timpuriu consemnările obligaţilor de a frecuenta scoala şi sĕ le transpună acele până la terminul mai sus indicat antistielor comunali spre ulterioara atacere.

In sensul acestora acest consistoriu află a ordina: că „Consemnarea pruncilor obligaţi a frecuenta scoala“ prescrisă în §. 6 al Instrucţiunei pentru manuarea condicelor scolare, promulgate de aici cu datul 9 August 1883 Nr. 3215 Scol. sĕ se gătească din partea parochilor şi sĕ se revadă din partea comitetelor parochiale (§. 7) în decursul lunei lui Iunie, ca cu finea acestei luni sĕ se poată estrada antistiei comunale.

Spre scire şi strictă conformare se înseamnă:

1. Că în anul viitoriu 1884—5 sûnt obligaţi a frecuenta scoala cuotidiană şi respective cea de repetiţiune toţi pruncii (şi pruncele) născuţi **dela prima Octomvre 1868 până la 31 Septemvre 1877.**

2. Compunerea consemnărilor celor obligaţi a frecuenta scoala pe blanchetele (formulariile) distribuite din partea autorităţilor politice e datorinţa antistielor comunale; organele noastre scolare au a le estrada numai consemnări referitoare la parochia noastră din comună şi anume esclusiv numai pe blanchetele românesci emanate de aici dimpreună cu mai sus indicata Instrucţiune.

3. De oare ce în înţelesul §-lui 84 alinea 3 al instrucţiunei ministeriali pentru inspectorii regesci de scoale emanate cu ordinaţiunea domnului ministru reg. ung. de culte şi instrucţiune pubiică cu datul 2 Septemvre 1876 Nr. 20311, în comune nemaghiare sûnt a se trimite spre scopul adunărei datelor statistice blanchete şi coale rubricate în aceea limbă, care organele scolare o pricep mai bine: consemnările gătite de către oficiile comunali se vor subscrie din partea parochului şi a presidentului comitetului parochial numai dacă acele sûnt lucrate într'o limbă carea ei o pricep, ceea ce se arată cu atâta mai de lipsă, de oare-ce prin subscriere organele noastre bisericesci-scolare primesc asupra lor stricta responsabilitate pentru esactitatea cuprinsului acelor acte.

Dat din şedinţa consistoriului archidiecesan ţinută în Sibiiu la 7 Iunie, 1884.

Nicolau Popea m. p.,
vicariu archiepiscopesc.

Sibiiu, 13 Iuniu 1884

Cu ajutoriul celui de sus am trecut şi preste alegerile dietale. Ţeara şi a recâştigat odichna vechiă de până acuma, şi e bine că şi o a recâştigat, căci mare fu învălmăşeala pe timpul alegerilor, şi şi mai mare e necessitatea de a ne vedea de trebile noastre interne. N'avem nici o causă sĕ ne bucurăm de acestea alegeri, n'avem causă nici de

---

FOIŢA.

Unele trăsuri caracteristice din viaţa poporului român.

Între Dunăre, Tisa şi Carpaţi cum şi pre văile Tesaliei, Epirului şi Macedoniei locuesce un popor de viţă latină, care de secli şi-a păstrat intactă individualitatea sa naţională şi unitatea etnică.

Fiind aşeḑat la porţile orientului a fost martor ocular al tristelor scene din timpul aşa numitei *„invasiuni de popoară.“* Nori negri s'au ridicat din depărtatul orient aducênd cu sine vifor şi tempestate, de cari mai nici odată n'a fost cruţat acest scump popor.

Întimpuri grave munţii şi dealurile l-au cuprins în sinul lor ferindu-l de potopul ce se apropia cu atâta furiă.

De acì atragerea cea mare a Românului faţă de munţii, cărora datoresce el mult esistenţa sa în modul şi feliul de acum. Bardul nostru Andreiu Mureşan caracterisează munţii atât de bine şi atât de nimerit prin cuvintele:

„În munţi e libertatea
Căci aburii cei rĕi
Din grupi nu pot străbate
Prin aer sus la ei“.

Mulţimea de popoară, cari au înundat aceste ţĕri au dispărut ne lăsând în urma lor decât terore şi spaimă, ear Românul tare ca stejarul n'a putut fi nimicit de ascuţitul sabiei, n'a putut fi amalgamisat, ci şi-a păstrat caracterul seu naţional în butul tuturor încercărilor de nimicire. „Apa trece petrile rĕmân“ este un proverb român a cărui adevĕr a stat şi va sta pentru totdeauna.

Şirul cel lung de suferinţe, pe cari a avut sĕ-le îndure multe veacuri, n'a fost în stare sĕ-l estirpească de faţa pământului. A contribuit da! la debilitarea forţelor lui; l-au împedecat în mersul desvoltărei, aşa încât aḑi când a rĕsărit un soare mai dulce şi pe orisonul românismului, se sbuciumă din toate puterile a-şi asigura un loc de frunte în concertul popoarălor europene.

E mirare cum de s'a putut străcura prin atâtea valuri nimicitoare aşa încât astăḑi se presentă Europei ca un popor cu mari aspiraţiuni în viitoriu. Aceasta cu drept cuvênt căci e un popor cu multe şi frumoase aptitudini naţionali.

Căutând după causa salvărei lui din ghiarăle atâtor amărăciuni apoi nu putem sĕ-o aflăm decât în sine însuşi.

Fiind dela natura sa un popor vigoros, care şi-a iubit şi îşi iubesce limba sa, românul s'a luptat în toate timpurile pentru conservarea ei. Aceasta l-a îndemnat pre Bonfiniu a ḑice *„non tantum pro vitae quantum pro linquae incolumitate certasse videatur.“*

Causa nu avem sĕ o căutăm airea de cât în alipirea cea mare de limba sa, de moravurile şi datinile din bĕtrâni păstrate ca tot atâtea tesaure pentru ori-care fiu al poporului român. Deşì a fost şi este încungiurat de elemente străine n'a adoptat datini şi moravuri de a acestora, ci şi le-a păstrat pre ale sale cu scumpĕtate.

Ba mai mult el a avut şi are încă multe însuşiri frumoase, cari-l caracterisează într'un mod foarte pronunţat.

În viaţa lui atât presentă cât şi trecută afli unele calităţi prin cari escelează faţă cu popoarĕle cu cari soartea l-a pus pe aceleaşi locuri.

Nimenea nu va putea contesta că între popoarele conlocuitoare poporul român se distinge prin religiositate.

Mai nici unul nu este atât de religios precum e poporul român. Ba în unele privinţe e prea esagerat aşa încât cade în bigotism.

Dute şi caută în bordeiul ţĕranului român şi te vei convinge întru cât este adevĕrată aserţiunea de mai sus şi întru cât nu. Au nu sûntem cu toţii convinşi din propria ne esperienţă că ei de câte ori pornesc la un drum la vre-o călătoriă, totdeauna invoacă ajutoriul lui Dumneḑeu în cuvintele des usitate „Doamne ajutămi“? Nici un lucru nu-l începe vre-odată fără de a şi descoperì capul şi a pronunţa cuvintele amintite.

întristare, căci situaţiunea intru nimica nu s'a schimbat în ce privesce curentul politic domnitoriu în statul nostru. A reeşit din nou partida fostă la putere cu o imensă maioritate. Urmarea e, că lucrurile vor merge tot pe ogaşia cea veche. N'am fost destul de înţelepţi sĕ ne folosim de ocasiune, şi sĕ ne asigurăm cel puţin posibilul între împregiurările date. Vom sta deci aşteptând schimbarea situaţiunei, vom aştepta, căci *„putem aştepta,“* aşa ni s'a ḑis.

Fiind una şi aceaşi situaţiunea cu privire la curentul dominant în politica ţerei noastre, noi nu vom mai reflecta la partidele din parlamentul Ungariei. Scim bine, că nici una nu ne este amică noue românilor. O deosebire este între ele: modalitatea aplicărei mijloacelor de apăsare, şi aceasta încă va se ḑică ceva. Şi fiindcă astăḑi este la putere partida dela putere, ca cea mai cu consideraţie faţă cu noi, — dacă considereţie se poate numì tractarea noastră actuală, — n'avem alte cuvinte de cât: *„Feresce Doamne şi de mai rĕu!“*

Da! Feresce Doamne, căci numai la tine avem scăpare. Feresce doamne, căci noi nu ne mai scim ferì. Feresce Doamne căci noi orbiţi de interese nu prea oneste în parte, şi de ignoranţă în general, am alunecat pe o clină de tot periculoasă, şi numai o putere dumneḑeiască ne mai poate mântuì

Nu poate fi rĕu mai mare între noi, ca ura provenită din desbinare, şi propagată cu un fanatism ne mai pomenit între oameni civilisaţi. Noi românii am fost destinaţi dela soarte la necaz, şi se pare că necazurile noastre în loc de a dispărea, cresc pe ḑi ce merge, în directă proporţie cu înaintarea noastră în cultură.

De ani apoape 200 sûntem desbinaţi în cele confesionale. De ani 200 trăim în cea mai mare duşmănie pentru că unii sûntem uniţi alţii neuniţi, sau mai corect ḑis: unii sûntem ortodocsi, alţii neortodocsi. Şi dusmănia dintre noi s'a manifestat foarte adeseori, aşa că oamenii nostri se fereau unii de alţii, ca leproşii. Oameni cu multă carte, şi cu mare bogăţie de esperienţă s'au ocupat serios cu causa duşmăniei dintre noi, şi ei nu aflau justificată duşmănia. Cu toate acestea duşmănia a esistat preste 200 de ani, şi a produs roade amare, de tot amare pentru neamul nostru românesc.

Sĕ nu se sparie nime de cele scrise, şi de cele ce încă vor urma. Noi nu vom vorbì la meritul cestiunei, vom constata numai faptul ca sĕ putem trece mai departe.

Cestiunea este de tot simplă şi curată. Avem toţi un Dumneḑeu, căruia ne închinăm după ḑisa Mântuitoriului cu duchul şi cu adevĕrul. Sûntem toţi creştini pe basa testamentului nou, biserica ne-a fost şi ne este încă — pănă când, Dumneḑeu scie — organisată pe basa canoanelor bisericei ecumenice, avem acea-şi credinţă, acelaşi rit. Cu toate acestea am fost şi suntem desbinaţi, ca sĕ ne putem urî, sĕ ne putem slăbì reciproc, astfeliu urmând ursita nostră care astfeliu sûnt: *„Românul trebue sĕ-şi făurească motiv de desbinare spre a se putea persecuta şi slăbi el pre sine.“*

S'au ḑis multe, şi s'au scris şi mai multe. Pentru ce sĕ ne duşmănim noi între noi din cause confessionale? Nu vedem pre fraţii unguri, că ei deşì desbinaţi în cele confessionale, n'au cunoscinţă de ura confessională? S'au ḑis, ca sĕ fie ḑis; noi respundem: ne duşmănim, pentru că ne duşmănim, şi ne sûntem duşmani, pentru că . . . .

. . . .

Trecem cu un pas mai departe. De ani 16 românii cu capul lor cum la lăsat Dumneḑeu, în cele politice judecă în douĕ feliuri. Unii susţin că politiceşte e lucru mai politic a ne retrage din vieaţa publică a statului pentru unele resoane. Alţii cred şi mărturisesc, că ar fi mai bine dacă ne am folosì de drepturile constituţionale, şi bine cumpenind împregiurările, am conserva ceea ce avem, spre a putea câştiga prin ele şi cu ele, cele ce ar trebuì sĕ le avem şi de facto, şi nu numai de jure.

Aşa au judecat românii cu capul lor, şi fiecare a trăit cu judecata sa. Nu s'a pomenit însĕ ură pentru această diverginţă de vederi politice între noi. A umblat braţ la braţ activistul ortodocs cu pasivistul ortodocs: şi pasivistul unit cu activistul unit.

Mare minune că aşa a fost, fiind aceasta preste firea românului. Şi ca minunea sĕ nu mai fie minune, ea trebuì tradusă în realitate. Ca sĕ poată fi ea tradusă în realitate trebuiau elemente nouă pe terenul nostru politic, elemente nouă, cu scoală nouă şi cu aspiraţiuni nouă. Lângă elemente nouă cu scoală nouă şi scopuri ḑiaristice de tot nouă, trebuia şi organ de publicitate nou.

Din mila lui Dumneḑeu toate s'au ivit.

Un cap geniu, talent mare şi inimă şi mai mare, a pus în mişcare un nou curent pe teren ḑiaristic. Desbinarea între noi pentru credinţele noastre politice, respective *„modus procedendi“* în ajungerea scopului, care la toţi ne este comun. Am înţeles sulevarea acestei cestiuni în lupta cu peană. Un ḑiarist dibaciu spre a se susţinea în posiţie mai întâi sdrobesce posiţia contrariului cu bombele cele mai puternice, aruncând pe lângă plan bine rumegat, şi observând regulele artei bellice statorite de civilisaţiunea actuală. Scopul resboiului cu peana este nĕsuinţa de a face pre contrariu încapabil de resistenţă. Această o a recunoscut toată lumea, şi va trebuì sĕ o recunoascem şi noi.

Pănă când o am recunoasce trebue sĕ constatăm faptul. Ura între noi s'a pus pe tapet şi s'a început cu escomunicarea.

Din timpul lui Napoleon începênd în nici un rĕsboiu nu mai dăm de escomunicare, cu el deci s'a închis fanatismul evului mediu. Anul Domnului 1884, s'a început cu escomunicarea între noi pe terenul ḑiaristic pentru credinţele noastre politice. Deci desbinarea noastră trecù în ură, şi încă ură mai fanatică ca cea confesională de pănă acuma.

N'am fi vorbit la acest obiect dacă lucrul s'ar fi mĕrginit pe terenul ḑiaristicei. Noi între noi totuşi ne mai înţelegem. Ceea ce ne pune pe gânduri este împregiurarea, că oameni de o cultură de tot problematică, şi de valoare şi mai problematică au băgat fitilul între pacinicii nostri oameni dela sate, şi am rĕmas încremeniţi de roadele unui cuvênt aruncat fără mulţi scrupuli în ḑiaristica noastră.

Din mila lui Dumneḑeu şi a oamenilor cu minte avem deci pre lângă ura confesională şi ura politică. Înaintea unitului e lepros ortodocsul, şi înaintea ortodocsului e lepros unitul. Spurcat este tot romanul passivist, care va avea de lucru cu un activist, şi aceasta se predică de pre sântul Amvon în biserici, se predică din partea protopopului preoţilor subalterni, în corporaţiunile bisericesci destinate pentru alte scopuri şi spre scire şi orientare o publică în faţa lumei ḑiaristica noastră strigând ca cel din poveste: Acesta este meritul meu; şi *„Acum slobodesce pre robul tĕu Stăpâne . . .“*

Nu scim va mai reflecta vre un ḑiariu român la noaua situaţiune, sau ba. Noi ne-am făcut detorinţa, cu inima curată, fără patimă, sciind că în lume nimica nu este mai schimbăcios ca politica, şi avênd firma convingere că noue nu ne este permis sĕ ne punem pe ḑicala: *„Astăḑi mie, mâne ţie.“*

Dacă vom introduce acest spirit în vieaţa noastră politică, vom ajunge mai rĕu ca şi cu ura pentru cele confesionale. Dacă e permisă — sau doară chiar necesariă — astăḑi ura între noi, sau doară chiar rumperea tuturor legăturilor sociale pentru cuvêntul că aḑi s'a aflat cu cale a urma o conduită politică, mâne schimbându-se situaţia, va fi permisă, ba chiar de lipsă sfăşierea şi isolarea completă, pentru cuvêntul că situaţia s'a schimbat.

N'am avut lipsă de această desbinare fanatică, dacă însĕ s'a inscenat, treacă — ducăse. Nu e consult înse ca oameni obscuri imitând pre cei cu cap, sĕ facă lucruri, ale căror urmări sûnt neprecalculavere.

Ne-am făcut detorinţa *„sine ira et studio“* sciind că o mică petricică resturnată din vêrful unui munte se preface în torent şi în drumui ei, luând dimensiuni enorme, devastează păduri întregi şi câmpii roditoare.

Revista politică.

Nulla dies sine linea. Ne vine greu a înregistra scirile cele mai nouă ca epilog la alegerile dietali pentru noul period. Abia Duminică fură ele terminate în chipul şi modul după cum fură terminate, şi ḑiarele mari europene au şi umplut lumea cu feliu de feliu de insinuări la adresa românilor. Şi încă ce insinuări! Românii au agitat în Mara-Murĕş şi în Selagiu, românii au corteşit, şi din acest motiv procurorul de stat a intentat proces contra *„agitaţiunilor vrăşmaşe statului intreprinse de corteşii români.“*

Ne aducem aminte vrĕnd nevrĕnd de povestea din popor despre vulpea, care a mâncat găina, şi a uns purcelul pe bot. Cine scie ce vom mai auḑì încă. După logica acestei morale ne putem aştepta şi la afirmaţiunea, că românii au produs colera din Toulon, contra căreia toate cabinetele europene au luat mĕsurile cele mai severe.

Dieta Croaţiei înaintează în spiritul lui Starcevici. Scenele sgomotoase se repeţesc ḑi de ḑi, şi poate e bine, că ele se repeţesc. Unde înceată resonul şi ori ce simţ de bunăvoinţă, uşor poate fi de folos brutalitatea cea mai pronunţată chiar.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Braşov, 7 Iuniu v. 1884. D-le Redactor! Eri am fost surprinşi foarte plăcut din partea bravilor studenţi din clasele gimnasiale şi comerciale române de aici. Eram dedaţi a asista în tot anul odată — în preseara s-tului Ioan Botezătoriul — la câte o şedinţă literară publică ţênută de societatea de lectură a studenţilor dela gimnasiul nostru din loc, de aceea credeam a se fi satisfăcut pentru anul acesta îndatoririlor voluntari a studenţilor nostri cu serata musicală şi literară din seara de 6 Ianuariu

---

La culcare şi sculare nu lipsesce de a înălţa rugăciuni ferbinţi cătră tatăl ceresc. Când se pune la masă totdeauna ḑice rugăciunea îndatinată; ear după masă aduce lui Dumneḑeu tributul de mulţămire şi recunoscinţă pentru că i-a dat hrana necesară. Aceasta o face din convingerea, că fără de ajutoriul providenţei dumneḑeesci nimic nu poate sĕ se întêmple.

În simţul seu este sĕdită încă din leagănul părinţesc nutrită şi potenţată prin rugăciunile bisericesci, credinţă nestrâmbată în Dḑeu creatoriul universului.

Nu încap în inima lui alte simţeminte decât acestea, de cari nu se desparte pănă la uşa mormêntului.

Aceste sûnt nesce simţeminte domnitoare în consciinţa poporului nostru.

Acum dacă căutăm ce serviţii a adus poporului nostru religiunea creştină din timpul venirei sale în „Dacia felix,“ căci se ḑice că colonisti români ar fi primit crestinismul pe când se aflau încă în vatra părintească, ne putem încredinţa şi despre însemnătatea ei în special pentru noi Românii. In nenumeratele vijelii ale vieţii sale din momentul când s'a aşeḑat pe aceste locuri de altcum binecuvêntate de natură, religiunea a fost care l-a îmbrăţişat scutindu-l de pericul.

Ea a fost la care afla consolare în timpul de amărăciune şi necaz. Ea a fost care l-a întărit în suferinţe promitêndu-i o vieaţă vecinică unde dreptatea şi adevĕrul va triumfa, ear minciuna şi nedreptatea se va sfărima.

Şoptituiau în consciinţă, în tot momentul când necazurile lumi 'i amărau viaţa: fii tare în credinţă, căci sosiva timpul când şi tu vei putè sĕ respiri mai blând, sĕ te îndulcesci de bunătăţile vieţii acesteia ca şi alt popor, căci Dḑeu a dispus sĕ rĕsară soarele pentru toţi deopotrivă.

Naia vieţii sale decâte-ori a fost împinsă de valuri cutropitoare, trecutau însĕ printe acestea fără de a suferì naufragiu.

În toate acestea l-a povĕţuit alipirea cea tare cătră de religiunea creştină, faţă de adevĕrurile sale.

Toate acestea fiind adênc gravate în inima fiecăruia fiu al poporului român, el va căuta sĕ se alipească chiar şi din acest punct de vedere de credinţa în religiunea creştină, care a prestat atâtea bunătăţi poporului român, apăsat atât de mult de sarcinile lumii, cari par a nu mai avè vreadată capĕt.

Pre când vorbim de religiune la poporul nostru, pre atunci nu trebue sĕ perdem din vedere că superstiţiunea încă 'şi are rola sa destul de dureroasă.

Aceasta împregiurare a servit ca un pretest inimicilor nostri pentru a ne calumnia în lumea largă, şi a ne declara de un popor stătătoriu pe o treaptă inferioară de cultură. Ba în maliţia lor au mers atât de departe încât au declarat că toată religiunea noastră nu constă decât din nesce forme goale, din nesce superstiţiuni.

Aserţiunea lor s'a adeverit însĕ în timpurile mai recente de nefundată şi Românul s'a adeverit de apt atât pre campul de luptă, cât şi pe cel al literaturei.

În interesul nostru, trebue însĕ sĕ recunoascem că la poporul român aflăm o dosă bună de superstiţiune, căci numai recunoscêndu-o vom căuta sĕ o delăturăm. Recunoscerea unei greşeli s'a ḑis de mult — este primul pas spre îndreptare.

Cei chemaţi cu o oară mai de grabă sĕ se străduească a curăţì superstiţiunile din poporul nostru. În tot casul acestia vor fi aceia, cari se află în contact inmediat cu poporul nostru. Cred că nu greşesc când între cei mai de aproape îmi voiu lua permisiunea a pune pre preoţi şi invĕţători.

Avis preoţilor şi invĕţătorilor! Eată încă un teren comun de activitate, unde aveţi sĕ lucraţi mână în mână pentru binele şi folosul naţiunei noastre.

Nu trebue sĕ se uite ori şi care, că dacă se pretinde undeva precauţiunea cea mai mare, apoi la această sarcină nobilă e chiar neapărat de lipsă. Fără de atenţiunea cuvenită nu numai că nu va aduce vre un folos dar va strica foarte mult ne fiind un bun măestru. Care nu simte în sine forţa de lipsă, face mai bine dacă se substrage dela această sarcină lăsându-o în mânile unui preceptoriu.

(Va urma).

a. c., despre care s'a făcut amintire în coloanele acestui ḑiariu Nr. 4 şi 6. O notiţă din „Gazeta Transilvaniei“ de eri şi nesce bilete de învitare, distribuite tot eri, ne anunţară *o nouă producţiune literară şi musicală a zeloşilor* nostri studenţi. Surprisa noastră a fost cu atât mai mare, căci nici nu ne aşteptarăm la petrecerea unei sĕri pecât de plăcute pe atât şi de importante din toate punctele de vedere.

Eată programul producţiunei.

1. „Cuvênt de deschidere,“ rostit de conducĕtorul societăţii Andreiu Bârsean; 2. „Poetul Eminescu“, studiu de septimanul G. Bogdan, 3. „Visul păstoriţei“, idilă de Labitzki, esecutată de orchestra societăţii; 4. „Mircea şi Baiazid,“ partea I. din satira a treia de M. Eminescu, declamată de sextanul Ioan Broju; 5. „Variaţiuni pentru flaută“ cu acompaniament de orchestră de Fahrbach, solo esecutat de octavanul Oct. Boer; 6. „Vulpea liberală“, fabulă de Gr. Alexandrescu declamată de comercialistul Lazar Teodor; 7. „Potpouri românesc“ arangeat de I. Iancu, esecutat de orchestra societăţii.

Vorbind despre singuraticii numeri ai programului, a priori constat, că succe ul a fost mai mult decât s'a putut aştepta; dl Bârseanu în cuvêntul seu de deschidere roagă pe ascultători sĕ primească debutul studenţilor ca începutul unei modeste încercări; resultatul însĕ a dovedit, că acest început a fost mai mult decât început, a fost o probă de viu interes al bravilor nostri gimnasişti şi comercialisti faţă de literatura naţională şi faţă de frumoasa artă a musicei, — o probă de o seriositate şi perseveranţă bărbătească la astfel de ocupaţiuni, cari îţi înalţă şi îţi oţăresce sufletul, ear inima o nobilitează.

Septimanul G. Bogdan îşi începe disertaţiunea sa cu o scurtă privire asupra pleiadei poeţilor nostri; ajungênd la M. Eminescu, tractează despre scrierile lui poetice, al căror fir roşu este melancolia, amarul, pesimismul. Disertantul prin ideile lui clare şi prin limbagiul lui natural şi frumos, presentă pe poetul Eminescu că pe un ideal al nemulţămirii şi al pesimismului, pentru ca sĕ aibă apoi un efect cu atât mai mare espunerile ulterioare, cari tractează despre poesiile înveselitoare ale lui Eminescu. Desele citate atât din sunetele cât şi din legendele şi din satirele acestuia au dat disertaţiunei un colorit foarte interesant şi plăcut. Talentul, zelul şi activitatea disertantului promit mult dela dênsul în viitor.

Declamaţiunea sextanului Ioan Borju, carele a devenit membru ordinar al societăţii*) studenţilor dela acest gimasiu numai prin lucrările sale scripturistice mult apreţiate de societate, a fost foarte pătrunḑĕtoare şi nimerită, vocea puternică şi respicată a uşurat mult înţelegerea tecstului de către auḑitori.

Studentului de clasa III. comercială L. Teodor prin humorul seu i-a succes pe deplin a da fabulei declamate espresiunea adevĕrată ficsată de poet. Frumoasă impresiune a făcut asupra publicului apucătura artistică a declamatorului de a lăsa în aşteptare pe auḑitoriu tocmai la închieerea rolului.

Cât privesce succesele orchestrei încă a remas publicul încântat. Siguranţa şi precisiunea, cu carea s'au esecutat toate trei bucăţile musicale din program, a trebuit sĕ răpească pe auḑitori cu atât mai vêrtos, căci studenţii nostrii au început a se îndeletnici cu arta musicei numai de un timp foarte scurt încoace. Aplause frenetice au succedat tuturor numerilor programului, cu deosebire la „Potpouriul“ românesc nu mai înceta sgomotul palmelor, astfel încât se vĕḑù nevoită orchestra a mai pune odată în mişcare coardele instrumentelor; cu care ocasiune întonà marşul lui Mihaiu.

Flautistul Octavian Boer a escelat în rolul seu din „Variaţiuni pentru flaută“; foarte bun flautist este şi Petru Barbu (cl. VIII), apoi violinisti; Dum. B. Pop, Aurel Tincu, Lemeni, apoi basistii Cosnean şi Bârsan s. a.

Mulţi dintre dênşi cunosc bine mai multe instrumente, ceea ce s'a putut observa că la cântarea din urmă scimbarea locurilor şi a instrumentelor te făcea a crede, că nu sûnt tot diletanţii de mai nainte. Toţi studenţii nostri, representaţi prin cei sus pomeniţi merită cu tot dreptul considerarea tuturora cu atât mai mult, căci pe lângă ocupaţiunile — aşa ḑicênd — oficioase din prelegeri, nu perd timpul liber, ci îl folosesc pentru alte ocupaţiuni, pe cât de folositoare pe atât şi de necesare. Şi oare sĕ nu fie merit a-şi căuta cineva ca distracţie pentru oarele libere nesce ocupaţiuni de înaltă considerare, precum au dovedit aceasta elevii institutului nostru românesc de aici? Nu cred, că se va contesta aceasta din vre-o parte! Purceadă numai tinerimea noastră scolară pe calea, ce au apucat-o şi se vor convinge, că viitorul le va oferì cele mai mari mulţămiri pentru timpul folosit cu astfel de înţelepciune în trecut!!! *G.*

---

*) După dispoşiţiile ministeriului numai studenţii cl. VII şi VIII ginas. şi II şi III comercială pot fi membrii ordinari, cei din cl. V şi VI gimnas. şi din I-a comercială numai esstaordinari sau mai bine ḑis auḑitori.

Discursul dlui Maiorescu.

D. T. Maiorescu: dlor deputaţi, este adevĕrată plăcere de a asculta într'o Cameră pe oratorii, cari, ca onorabilii mei preopinenţi dnii Cernătescu şi Ionescu, sciu se ridice o întrebare la înălţimea ce i se cuvine, chiar când vii ca sĕ-i combaţi.

Sûnt cu atât mai fericit, că vorbesc după aceşti doi oratori, cu cât mai multe părţi din vorbirea dlor trebue sĕ fi găsit aprobarea dvoastră, precum au avut-o şi pe a mea.

A atins de esemplu dl Cernătescu o cestiune cu drept cuvênt, pe care a mai desvoltat-o şi ilustrat-o şi d. Ionescu.

Vorbesc de aceea parte din discursurile dlor, unde se pomenea despre pretendenţi la domnie, şi unde dlor au arătat în privinţa unor asemenea presupuşi pretendenţi cel mai mare dispreţ şi o batjocură meritată. Cred că acele cuvinte ale dlor erau şi sûnt bine venite. (Aplause).

Dacă în legătură cu nisce asemenea plăceri ni s'ar cere dotaţiunea, eu a-şi fi cel dintâiu, care nu a-şi da nici un ban sau nici o palmă de pămênt, aşa de puţin serioasă 'mi pare toată această cestiune a indispuşilor pretendenţi.

Dar nu este acì cestiunea. Lucrul în sine cum se propune, este combătut de preopinenţi: dnii Cernătescu şi Ionescu, şi din alte motive, abstrăgênd de pretendenţi, d. Ionescu a ḑis, şi aici m'a făcut sĕ cer cuvêntul cum puteţi pune acum o asemenea cestiune, în această Cameră, când ea este lipsită de representanţii elementului conservator autorisat?

Şi onor. d. Ionescu a avut foarte mare dreptate, când a ḑis că nu poate nimenea din această Cameră sĕ vină sĕ vorbească în numele acelui partid, pentru că în adevĕr în această Cameră nu esistă nici un representant al acelui partid, ca partid organisat, căci partidul organisat a declarat, că el nu poate lua parte la lucrările acestei adunări, fiind că această Cameră nu ar fi adevĕrată espresiune a ţĕrei. Cu toate acestea este o deosebire de făcut între organisaţiunea unui partid conservator şi între insuşi principiul conservator.

Fără îndoială că cine-va poate sĕ fie partisan de principii conservatoare, fără ca acel cine-va sĕ fie în acelaşi timp în partidul ḑis conservator.

Atâta numai, că posiţia lui va fi cu atât mai grea şi că va trebuì sĕ fie convins el însuşi şi se poată convinge şi pe alţii, când este vorba a afirma un principiu conservator chiar în contra părerilor momentane ale celor ce se numesc partdul conservator.

Sûnt silit, dlor, sĕ ve vorbesc de principii, în deosebire de organisarea întêmplătoare a partidelor, fiindcă din nenorocire tocmai în timpul din urmă, când în noua noăstră epocă constituţională am avea mai mult decât ori când trebuinţă de siguranţa şi soliditatea principiilor, vĕd cea mai mare şovăire şi confusie în această privinţă confusie, adecă între principii şi organisări trecĕtoare. Am vĕḑut, eu unul, de esemplu eminenţi representanţi ai partidului conservator susţinênd libertatea escesivĕ a presei, (aplause), ceea ce nu s'a pomenit în viaţa nici unui stat regulat de când se vorbesce de principii conservatoare. Nu cumva aici, singurul principiu e regula banală şi greşită, de a ḑice numai cu ori ce preţ contrariul de ceea ce ḑice banca ministerială adversă? Însĕ aceasta nu poate sĕ fie o ordine naturală. Din contră desvoltarea sĕnătoasă a unui stat constituţional merge adesea-ori aşa, că un partid pune înainte un principiu şi dacă nu-l realisează, deşì este indicat pentru binele ţĕrei, vine partidul opus şi-l realisează fiind la guvern. Dar atunci fără îndoeală partidul căḑut dela guvern nu este a găsì acum rĕu ceea ce găsè bine mai nainte căci principiul este tocmai de aceea principiu general, că nu se uită la persoane, ci la lucru în sine. (Aplause). Dacă dar partidul conservator a adus în discuţiune cestiunea că ar fi, — în starea actuală a Europei în concertul european, în care ne aflăm şi noi ca sta monarchic, — prea suficientă libertatea presei, aşa cum o avem; şi nu ar fi chiar un inconvenient când s'ar modera în unele casuri, şi vine apoi un guvern liberal şi recunoasce în parte legitimă această cerinţă esenţial conservatoare: atunci, fără îndoială guvernul liberal face acţiune de guvern prudent şi moderat şi din contra partidul conservator, dacă acum îşi întoarce mantaoa şi se declară ca partisan al libertăţilor escesive, face un act de feloniă de principii. (Aplause).

Dlor, nu sûnt — o repet — representantul autorisat al nici unui partid actual, mai puţin al partidului conservator, din a căruia organisare momentată nu fac parte.

Cu toate acestea, dacă me voiu întemeia pe o propunere formală făcută de representanţii autorisaţi ai partidului conservator în alte vremuri, în mijlocul unei cameri cu maioritate conservatoare, şi voiu arĕta că aceea propunere este în principiu identică cu cea de astăḑi; dacă ve voiu arăta o propunere a partidului conservator, anume pentru dotaţiunea princiară, atunci sper că 'mi veţi recunoasce dreptul de a ḑice: sûnt în lăuntrul principiilor conservatoare votând pentru această propunere, (aplause), abstragând de ceea-ce partidul conservator, aşa cum este organisat astăḑi, mai vrea sĕ recunoască sau nu. Şi uşor va fi atunci de a se decide, cine a remas în consecinţa convingerilor politice şi cine le-a schimbat.

Eată, dlor, că nu este pentru prima oară venită propunerea înaintea unei Camere pentru dotaţiunea Coroanei sau dotaţiunea princiară, sau lista civilă sporită, sau cum veţi voi sĕ numiţi asemenea propuneri. Se mai făcuse în Camera dela 1870, de către o maioritate camerei conservatoare de atunci compusă din 65 deputaţi o propunere de dotaţiune.

Era momentul în care Măria Sa Domnitorul se căsătorise, şi atunci 65 de deputaţi — voiu cita îndată câte-va din numele d-lor — au propus o dotaţiune de 300,000 de franci pentru Măria Sa Doamna, şi au adus acest act în Cameră şi l-am vĕḑut salutat cu entusiasm de maioritatea conservatoare:

Propunere.

„Dinastia pe care România şi-a dat o în deplina sa autonomie, şi cu scop de a-şi asigura mai bine destinatele a primit o nouĕ garanţie de consolidare prin căsătoria Domnului.

„Acest act a fost salutat cu entusiasm de întreaga naţiune, impune dinastiei nouă îndatoriri: Durerea, nenorocirea, lipsa vor găsì la Doamna o inimă compătimitoare, o mamă darnică.

— Întrerup un moment cetirea şi-mi permit a ḑice, că astăḑi puteţi judeca mai bine, dlor dacă prevederile acelor propuitori conservatori dela 1870 au fost realisate sau nu. (Aplause).

„Mijlocul spre a se putea îndeplinì această îndatorire morală, este în dreptul şi în obligaţiunea representaţiunei naţionale de a-l îndemâna.

„Spre îndestularea dar, a acestei trebuinţe de înaltă convenienţă, şi conform cu regula păḑită în toate statele monarchice, conform cu tradiţiunile istoriei noastre.

„Subscrişii propunem următoriul

Proiect de lege:

„Art. unic. Se acoardă înălţimei sale Doamnei României o donaţine anuală de 300,000 lei noi cu începerea dela 1 Ianuarie 1870“.

Subscrişi vĕd, între cei 65 deputaţi de atunci, pe dnii G. Cantacuzino, P. Mavrogheni, D. Cazadini, I Văcărescu, G. Apostoleanu, C. Blaremberg, A. Lahovari, I. Lahovari, I. Florescu; vĕd şi pe dl Petre Grădişteanu, şi pe d. V. A. Ureche. (Ilaritate).

Am regretat totdeauna absenţa din Camera aceasta a unor bărbaţi ca d. Lahovari şi d. Florescu. Regret astăḑi pentru prima oară absenţa dlui Ureche şi a dlui P. Grădişteanu. (Aplause, ilaritate). (Va urma.)

Profesiune de credinţă.

Cu posta de Joi dimineaţa la 9 oare ne a sosit spre publicare intimpinarea dlui Petru Truţa, advocat şi ales deputat dietal la Baia de Criş, pe care o publicăm în tot cuprinsul ei:

Baia de Criş, la 22 Iunie 1884. Domnule Redactor! Stimabilul ḑ'ar ce l redigeţi „Telegraful Român“ în numĕrul seu 64 dela 5/17 Iuniu 1884 scrie între altele în rubrica despre alegerile dietali sevîrşite în ḑilele acestea, precum urmează: „Avem deci până acuma trei deputaţi naţionali în partida guvernamentală, ca ilustrare a programei din Sibiiu, şi adecă prelângă cei doi mai este a se amintì Domnul Alesandru Roman. Preste acestia vine încă domnul Petru Truţa, ales în cercul Baia de Criş pre basa programei dela Sibiiu. Lumea pe aici vorbesce că domnul Truţa încă va observa atitudinea unui deputat vechiu român: la români cu românii, la guvern cu guvernul.“

Ve mulţămesc Dle redactor, pentru atenţiunea de carea mi-aţi făcut parte, amintind şi despre alegerea mea, dar ve rog sĕ-mi daţi voie a declara că nu pot trece cu vederea aceasta atingere ce mi-se face, şi fiind-că ḑiariul DVoastre me onorează cu acele calităţi pre cari trebuie sĕ le resping, cred că aveţi bunul simţ, d'a trece tot în ḑiariul dvoastră, şi întimpinarea următoare ce detoresc, caracterului, convicţiunei şi credinţei mele politice.

Eu nu pot pricepe, ce va se ḑică, că: „lumea pe aici vorbesce“ prin Sibiiu? seau în cercul de cetire al „Telegrafului Român“? dvoastră sciţi bine, că satul, oraşul, ţeara, lumea n'are voce, ci numai oamenii, şi de oare-ce „Telegraful Român“ nu amintesce isvorul intelectual; ci pune vina pe lume, ca o consecuenţă prea naturală trebue sĕ se admită conclusiunea, că ceea ce se vorbesce, şi pe care Redacţiunea o admite a se publica, fără se decline dela sine responsabilitatea, — trece a fi considerată ca o admitere a credinţiei sau mai bine ḑis a presupunerei intelectuale a Redacţiunei, — de care mĕ plâng cu amărăciune nemeritată — eu nu sciu la cine face redacţiunea alusiune, punêndu-me în eceeaşi cumpănă cu un deputat vechiu român, — clasic lucru, a face asemĕnare între un vechiu deputat şi între mine, care acum prima dată, şi om tinĕr, sûnt deputat ales; — astă încuragiare ce-mi vine dela un ḑiar român, intr'adevĕr, că n'are nici tendenţa d'a me stimula, nici bunăvoinţa d'a me încuragia, — pentru-că anticipând deja suspicionează conduita mea româneăscă, și înnainte de orice pâșire, aruncă bănuieală asupra caracterului meu până acum neîncercat. — Cu indignațiune deci sûnt silit sĕ resping necalificabila atitudine, ce mi se atribue anticipando, — ear pe domnul redactor îl rog, că făcênd și ḑiariul seu parte din opiniunea publică românească, fără convingerea s'a sĕ nu strecore în paginile ḑiariului seu, calumnii, ce dacă se dovedesc de atari, resfrâng pete maculative și asupra ḑiariului, care le-a respândit fără precauțiune trebuitoare. — Eu am avut onoare a face parte din conferența electorală generală din est an dela Sibiiu, am aderat și ader cu toată căldura inimii mele concluselor ce s'au luat, nu permit deci nimenui, nici chiar stim. Dvoastre ḑiar, ca sĕ me apostrofeze, insinue și insulte până nu va avè causă întemeiată și dovedită spre acesta: — noul stindard eșit astăḑi din mânile românilor din cercul Baia de criș, după năbusire de bani electorali, este injust ca sĕ-l arunce cu tină, cel dintâiu chiar un ḑiar român „Telegraful Român.“

Ve rog în fine, că publicând această intimpinare în primul Numĕr ce va apărè, sĕ aveți bunătate a nu face comisiuni și corecțiuni în cele ce cu dorere a trebuit sĕ declar spre apărarea atacului ce mi sa însinuat.

Primiți totodată espresiunea stimei mele.

Petru Truța,
advocat, deputat dietal

Am publicat din cuvênt în cuvênt întimpinarea domnului deputat dietal Petru Truța, fără comentariu din partea noastră, întocmai după cum am înregistrat la timpul seu și faima, care pe Domnia Sa l'a făcut atât de simțitoriu și în parte față cu noi cam nedelicat.

Ne pare bine de profesiunea domnului Truța, și noi sûntem de credința că nu va fi calumnie dacă domnul Truța înaintând în etate va avea alte păreri politice cu privire la *„modus vivendi“* aplicabil la noi.

N'am apostrofat nici acum pre dl deputat și nu-l vom apostrofa nici când vom avea causa întemeiată, pe care binevoiesce a ni-o pune în perspectivă; căci noi sûntem liberali, și conduși de convincțiunea, că în politică fie-care român lucră cu inimă curată, așa pretinḑînd interesele poporului nostru. *Redacțiunea.*

Varietăți.

* (Convocare). Domnii membri ai Comitetului despărțemântului reuniunei invețătoresci rom. ort. din tractul Abrudului, anume: Alecsandru Sava, Aron Cioran, Ioan Felea, Solomon Coroiu, Ioan Lupu și Vasile Corpade — sûnt poftiți a se întrunì în ședință în 18/30 Iunie a. c. la 9 oare dimineața, — în localitatea scoalei confes. romàne ort. din Abrud-Sat. —

Obiectele:

1. Statorirea Raportului pentru adunarea generală;
2. Raportul cassariului;
3. Statorirea timpului și locului ținerei proximei Adunări generale;
4. Statorirea programei acelei adunări;
5. Chestia taxelor și pedepselor restante;
6. Propuneri.

Cărpiniș la 10/22 Iunie 1884. *Sima.* președinte.

* (Convocare). Onorați membrii, cari compun, subreuniunea învĕțătorilor români gr. or. din tractul protopresbiteral Făgăraș precum și toți preoții și alți binevoitori, — în sensul §-lui din statute — sûnt prin aceasta convocați a lua parte la a II-a adunare generală din anul acesta, carea se va ținea în 17/29 Iunie a. c. în odaia de învĕțământ a scoalei elementare ortodocse din Făgăraș.

Începutul dimineața la 6 oare precis.

Programa de materii.

1. Raportul cassariului despre starea averei subreuniunei.
2. Raportul bibliotecariului asupra cărților ce conține biblioteca subreuniunei.
3. Critica membrului George Modorcea asupra disertațiunei „tractarea sciințelor naturale în scoalele elementari“ de Nicolau Aron.
4. Critica membrului Ioan Hasiu asupra disertațiunei „însemnătatea, desvoltarea și tractarea fisicei în scoalele elementari“ de Nicolau Aron.
5. Prelegeri de probă din obiectele de învĕțământ.
   - *a)* din religie: tractarea metodică a rugăciunilor la elevii din anul I-iu de scoală.
   - *b)* din comput: desvoltarea practică a numĕrului 11 la elevii anul al I-ea de scoală.
   - *c)* din limba maghiară: întroducerea elevului în elementele limbei maghiare.
6. Propuneri.
7. Încassarea tacselor dela membrii.

Făgăraș, 9 Iunie 1884 v.

Vicentiu Grama, proședinte.
Nicolau Aron, secretariu.

* (Convocare). Despărțemêntul I (Brad) al reuniunei învĕțătorilor români dela scoalele gr. or. din districtul Zarand 'și va ține adunarea sa generală în acest an la 24 și 25 Iuniu st. v. în sala gimnasiului din Brad. Începutul la 10 oare antemeridiane după sevêrșirea servițiului divin — în biserica gr. or. din loc.

Membrii despărțemêntului și alți interesați de causa scolară, sûnt invitați a participa.

Programa.

I.

1. „Cuvênt de deschidere“ de președintele.
2. Raportul general al comitetului asupra activității sale anuali.
3. Raportul secretariului asupra stărei bibliotecei.
4. Raportul cassariului.
5. Raportul comisiunei alese pentru cercetarea cassei și a bibliotecei.
6. Staverirea bugetului pro 1884/5.
7. Propunerile, ce vor obvenì.

II

8. Pertractarea registrelor și a cronicei scolare de P. Rimbaș.
9. Cuvêntul „nas“ prelegere practică ținută de Avram Mihuț după Abc. de I. Popescu.
10. „Cum sa pâcălit magariul“ prelegere practică ținută de Marcu Huț — după Abcd. de I. Popescu.
11. „Mĕsurile metrice,“ prelegere ținută de I. Rusu.
12. „Moș Toma și pomul“ prelegere practică, din punctul de vedere stilistic, ținută de Ioan German — după a II-a Carte de cetire de I. Popescu.
13. „Mama Grachilor“ prelegere practică, din punct de vedere gramatico-sintactic, ținută de Ales. Jovan.
14. Pertractarea „adiectivului“ pre basa piesei: „Frați marinimoși și generoși de I. Perian după a II-a Carte de cetire de I. Popescu.
15. Disertațiune: „Educațiunea și instrucțiunea femeii dela sate,“ de I. German.
16. Încheerea.

Prelegerile practice se vor ținea cu elevii claselor normali din Brad.

Brad în 11 Iuniu v. 1884.

Ioan German, președinte.
Petru Rimbaș, secretariu

* (Economic). Sub datul 9 Iuniu a. c. ni se scrie din Brașov. Têrgul de țeară de primăvară al Brașovului din sĕptămâna aceasta (din 5—9 l. c.) merită a fi considerat ca têrg.

Marți și Mercuri, ca ḑile de têrg de vite, abia au numĕrat atâtea vite ca în ḑilele de têrg de preste sĕptămână; chiar caii de rase nobilitate au fost într'un numĕr, așì putè ḑice, minimal. Umbletul oamenilor în ḑilele de Marți până Sâmbătă nu diferea întru nimica de cel dintr'alte ḑile de preste sĕptămână. Carĕle, cari la alte têrguri de țeară, ba chiar la têrgurile de sĕptămână, erau puse în ordine de câte doue coloane la toate porțile cetății, fiind întrebuințată la aceasta mai toată trupa polițiștilor de astă dată puteau alerga cum le plăcea, căci nu se împĕdecau unele de altele.

Totul ce presenta stradele și piața Brașovului într'o formă încâtva diferită de ḑilele fără têrg de preste sĕptămână, erau șetrile comercianților și industriașilori, cari putea sĕ odichnească în cea mai mare tignă într'ênsele căci nu-i conturbau cumpĕrătorii. Ici colea vedeai abea câte un cumpĕrător, care încă se părè, că n'are nici o întețire, ca sĕ pripiască tocmeala cu obiectul, ce voia a-l cumpĕra.

Ca sĕ veḑi ferberea aceea vioae, proprie numai têrgurilor celor mai împopulate, ca altă dată, ferit a Sfântul! Nu sci la ce sĕ reduci această slabă cercetare a têrgului acestuia. Ce e drept ḑilele premergătoare au fost cam recuroase și vêntuoase, ba a și ploat Mercuri, Joi însĕ a fost o ḑi ceva mai frumoasă și fără ploae, Vineri și Sâmbătă de asemenea cu toate acestea oameni puțini. Eu ḑic și cred, că nu me înșel — multe dări, multe esecuțiuni și puțini bani pentru acoperirea trebuințelor vieții; de acì urmarea că omul e silit a renunța dela acelea, dela cari poate, deși-i sûnt poate de neapĕrată trebuință. *G.*

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câți sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) și de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea ntreagă, recunoscut de cele mai înalte autorități medicinice, așa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul și mulți și vor dobêndì sănătatea, deși au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toți cei ce sufer de nervi vor afla locuință linistită, cei lipsiți de mijloace vor fi considerați; cum am înțeles din isvor sigur, prețurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament și prin corespondență, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai cedupă se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Mercuri în 25 Iuniu 1884.

Sibiiu: 4 59 13 86 7

Bursa de Viena și Pesta.

Din 24 Iunie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.55	122.30
Renta de aur ung. de 4%	91.40	91 40
Renta ung. de hârtie.	89.30	88.30
Renta de aur austriacă	102.10	102 —
Sorți ungaresci cu premii	114.75	115.—
Sorți de regularea Tisei	115.—	115.25
Datorie de credit austr	79.85	100.—
Datorie de stat austriacă în argint	81.20	81.20
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.20	80.20
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Galbin	5.76	5.74
Napoleon	9.70	9.67
London (pe polița de trei luni)	121.95	121.90

Nr. 288. 1884 [750] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de classa III-a Mogoș-Mămăligani, protopresbiteratul Lupșei în sensul înaltei resoluțiuni consistoriale din 15 Septembre 1883 Nro 2957 B. sĕ escrie al doilea concurs cu terminul *de 30 ḑile dela prima publicare* în „Tel. Rom“

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

a) dela 115 case câte o jumătate ferdelă grêu și câte o ḑi de lucru.

b) folosința cimiteriului și-a unui fênaț de 3 cară fên și;

c) venitele stolari regulate prin sinodul parochial.

Doritorii de a competa la acest post au a adresa suplicile lor la acest oficiu protopresbiteral în terminul legal instruite conform stat. org. și a Regulamentului din 1878.

Ofenbaia în 9 Iuniu 1884.

Pentru comitet. parochial concurent.
Ioan Danciu,
protopresbiter.

Nr. 219. [748] 2—3

CONCURS.

Stipendie din fundațiunea lui Gozsdu.

Prin aceasta se escrie Concurs pentru un stipendiu din fundațiunea lui Gozsdu de 500 fl.; la cas de graduațiune un stipendiu de 400 fl.; eventualmente de 300, 200 sau de 100 fl.; cu observare, că se dă preferință concurenților pentru studiile technice și montanistice.

Concurenții au de a-și adresa petițiunile instruite cu testimoniile scolastice, carte de botez, și cu atestat de paupertate, *până la 10 August 1884. stilul nou* către cancelaria fundațiunei lui Gozsdu, Budapesta Királyútcza 13, însemnând în petițiune facultatea și locul la care și unde voesce concurentul sĕ studieze, precum și ultima postă, unde are se i se comunice resultatul petițiunei.

Tot odată, sûnt avisați și *Stipendiații fundațiunei lui Goszdu,* de a-și subșterne *până la 10 August 1884 st. n.* documentele adecă Indicele, respective testimoniul scolastic în origine ori în copiă autentică despre resultatul studiilor în anul scol. 1883/4 la *Representanța fundațiunei lui Gozsdu Budapesta Királyútcza 13,* — pentru că la din contră, sĕ vor lipsì de stipendiul avut.

Budapesta, 19 Iuniu 1884.

Comitetul adm. al representanței fundațiunei lui Gozsdu.

Nr. 389 [752] 1—3.

EDICT.

Ioana născută Fleșariu gr. or. din Trapold, protopresbiteratul Sighișoarei comitatul Târnavei mari, carea a părăsit pe legiuitul ei bărbat Ioan Bolțiu din Trapold aproape de patru ani, fără a se scì locul ubicațiunei ei, se citează prin aceasta în termin de un an și o ḑi dela prima publicare a acestui edict înaintea subsemnatului for matrimonial căci la din contră, procesul divorțial intentat asupră-i se va decidepertrtctași și în absența ei.

Scaunul protopretbiteral ortod. orient. al tractului Sighișoarei ca for matrimonial de I-a instanță.

Sighișoara, 19 Maiu 1884.

Demetriu Moldovan.,
adm. protopresb.

Demn de atențiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ȘI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 30

Redactor provisoriu: **Mateiu Voileanu**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 69 Sibiiu, Sâmbătă 16/28 Iuniu 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr. — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iulie - Septemvre al anului 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Iuniu 1884, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

La situaţiune.

Trecem prin timpuri critice, şi nu ne mai este permisă tăcerea. Sûntem strêmtoraţi de două părţi şi strêmtorarea devine cu atât mai dureroasă, cu cât ea ne vine din partea oamenilor orbiţi parte de ignoranţă, parte reinţă, cari toţi se numesc oamenii bisericei după posiţia lor. Sûntem deci siliţi sĕ luăm posiţie serioasă în faţa lucrurilor inscenate cu multă reavoinţă, şi şi mai multă ignoranţă. Sûntem siliţi a lua posiţie cu seriositate şi demnitate, deşì lucrurile în esecutarea lor stêrnesc în omul cu judecată suris şi compătimire.

Sĕ ne luminăm.

După conferenţa românească dela 1 Iuniu a. c. în faţa alegerilor dietali, fie-care român simţitoriu şi interesat de soartea şi viitorul poporului fù cuprins de serioase îngrigiri. Urmarea acestei îngrigiri fù: preparativele în privinţa ţinutei noastre politice.

Noi am respectat libertatea individuală a bărbaţilor nostri din oficii bisericesci, şi le-am dat mână liberă la esercitarea dreptului lor constituţional. Am voit sĕ respectăm convingerile oamenilor şi chemăm opiniunea publică de mărturie, dacă noi în lupta politică am călcat consciinţa bărbaţilor nostri bisericani.

Aşa am creḑut şi credem, că în lupta noastră pre terenul politic trebue sĕ ne respectăm reciproc spre a putea continua activitatea noastră.

Din aceste motive am scris ce am scris până acuma, şi am urmărit cu atenţiune desvoltarea lucrurilor.

Şi ele s'au desvoltat în mod anormal. Oameni fără scrupuli de consciinţă şi-au bagat în cap compromiterea bisericei noastre. Dând mâna cu oamenii bisericei noastre, chemaţi a ne ferì biserica şi a alunga dela ea chiar şi umbra unei suspiţiuni, au inceput a uneltì contra unicului nostru refugiu ce ni-a mai remas, contra bisericei.

Începutul s'a făcut încă înainte de conferinţa din Sibiiu şi de atunci încoace se continuă.

Ni s'a imputat că dintre toàte bisericile din patrie, singură biserica noastră a fost aceea, care punêndu-se în fruntea torentului politic, face demonstraţiuni.

Contra acestor imputări am esceptionat, şi am apĕrat libertatea convingerei bărbaţilor nostri în cele politice. Bărbaţii nostri bisericani conduşi unii de o ambiţie vană şi de tot seacă, de a juca rolă politică cu ori ce preţ, alţii cu scopul de resbunare — fără de a reflecta la mijloace, au inscenat lucruri, cari între împregiurări normale ar escita ris.

Acţiunea a produs roade. Ḑiariul de aici al bisericanilor nostri poate fără a vrea, şi-a scris pe stindard: învrăşbirea românilor în vieaţa lor socială şi colegială. Fideli programei, oamenii au început a face propagandă pentru ideile introduse cu ei în vieaţa noastră politică şi socială.

Ca paraziţi pe corpul naţiunei, au produs deja lucruri parasitice, şi noi — o mai spunem — n'am lua notiţă dacă nam prevedea periclul în care cădem mergênd pe calea aceasta.

S'au întrodus agitaţiune politică între preoţii bisericei noastre, fără nici o legătură causală, fără nici un motiv, numai şi numai pentru cuvêntul, ca demonstraţiunea sĕ aibă caracter bisericesc.

Suntem oameni docibili. Între noi şi pasivisti este o prăpastie mare. Spiritul timpului cere, ca pentru divergenţa dintre noi în cele politice, sĕ rumpem ori ce legături sociale şi colegiale între noi — e bine, ne supunem acestei cerinţe a timpului deşì cu inima sângerândă, ne supunem. Atunci însĕ trebue sĕ vină vechii passivisti şi sĕ întroducă ura între fraţi. „Observatoriul“ şi „Gazeta“ sûnt chemate a şi încorona fruntea cu nouă cunună de flori — dacă vreţi immortală pentru ruptura dintre noi.

Lucrul însĕ stă astfeliu. Ḑiarele cu reputaţiune nu s'au dimis la acest rol dejositoriu pentru naţiunea noastră. Aureola gloriei în acest sens fu reservată neofiţilor. Şi ei ca oameni ai bisericei, au creḑut că este lucru onest şi rentabil, de a întroduce noul metod politic cu biserica începênd.

N'a trecut prin cap vechilor passivişti a ne desbina între noi pentru ţinuta politică, nu greco-catolicii, ei n'au ţinut conferenţe, nici n'au escomunicat pre oamenii lor pontru ţinuta lor politică, căci ei au creḑut că biserica n'are nimica cu politica, sau că politica n'are de a-şi primì sancţiunea dela biserică.

De alte credinţe au fost însĕ la noi oamenii. S'a aflat de consult a afurisì pre toţi câţi nu ţin la conferenţa din Sibiiu. Şi fiind că este vorba de afurisenie, începutul l'a făcut biserica prin rostul „Tribunei.“ Continuarea s'a urmat tot în biserică, mai întâiu la Mercurea, şi acuma la Sĕlişte.

Regretăm foarte mult că necumpĕtul oamenilor a vêrît politica în biserica noastră. Biserica va sci ce are a face în faţa situaţiunei actuale. Noi constatăm că situaţiunea e de tot anormală, şi că oamenii nostri voind a face servitii causei lor proprie, rătăcesc pe căi sinistre.

Cu chipul acesta poate că abonaţi câştigăm, însĕ de odată cu câştigul sacrificăm ce avem mai scump, sacrificăm biserica.

Discursul dlui Maiorescu.

(Încheere.)

În privinţa dotaţiunei e dar un vechiu principiu conservator şi monarchic, care se poate pune şi ca cestiune de simplă convenienţă.

Acum noi, ca oameni politici, sĕ lăsăm trecutul nostru parlamentar — ce trebue sĕ hotărîm în întrebarea de faţă? Eu a-şi fi înţeles dacă onorabilii mei preopinenţi ar fi criticat numai oportunitatea momentului; căci ve mărturisesc, că asupra oportunităţei nu mi permit a susţinè nimica; nu este rolul meu, şi-mi fac în această privire toate reservele. Dar oportun sau nu, faptul este astă-ḑi că s'au găsit mulţi propuitoriu ai dotaţiunei coroanei în cameră, şi au avut şi sprijinul guvernului întru aceasta.

Ei bine, în această situaţiune a lucrului, ieri şi aḑi, ce ne sfătuesc sĕ facem, oameni politici, onorabilul dl Cernătescu şi onorabilul dl Ionescu? şi după resultat sĕ judecăm, dacă putem primì sau nu sfatul doamnealor.

Ne sfătuesce dl Cernătescu sĕ respingem proiectul; ear dl Ionescu ne sfătuesce, tot cu gândul transparent de a-l respinge, sĕ-l amânăm.

D lor, ia închipuiţi-ve resultatele acestor sfaturi, dacă ar fi primite: Trecem acum la vot şi camera aceasta cu

FOIŢA.

Unele trăsuri caracteristice din viaţa poporului român.

(Încheere.)

Căci decât a căuta sĕ diregi ceva şi ne fiind dester strici, mai consult şi totodată mai inţelepţesc lucru este, a rĕmâne in passivitate, căci atunci nu te faci culpabil de acest fapt.

Când afirm acestea 'mi vine în minte o asemênare foarte potrivită, ce o am auḑit-o din gura unui distins bărbat al nostru. Acela ḑicea: „poporul nostru românesc este ca un pom încărcat de flori în luna lui Maiu, printre acestea flori însĕ se afla şi câte o omidă, voind acum sĕ-l cureţi de omide, dacă spre acest scop te vei folosì de o paliţă, atunci bătênd pomul cu paliţa de odată cu omidele ai doborit şi o mulţime de flori, prin aceasta mai mult ai stricat de cât ai folosit.“ Florile din asemênarea aceasta sûnt datinile cele frumoase, moravurile şi credinţele, cari trebuesc susţinute, printre acestea se află însĕ tot odată şi o mulţime de superstiţiuni. Voind acum sĕ-le delături pre acestea, dacă nu vei fi precaut, ai delăturat şi pe cele dintâiu şi atunci mai mare stricăciune ai făcut.

O altă caracteristică a poporului român este şi ospitalitatea lui.

Până şi în cea mai simplă casă eşti primit cu cea mai mare banăvoinţă şi ţi se face tot posibilul numai ca sĕ nu te depărtezi ne satisfăcut din casa sa.

Călĕtorii nu odată s'au putut convinge despre ospitalitatea românului. De câte ori călĕtoriul ajuns de tempestate în drumul seu, aleargă la casa ţăranului român, totdeauna i-se ofere casa şi masa, aşa încât te cuprinde mirare de bunătatea inimii lui. Nu odată ţi se dă ocasiune, — fiind timpul ploios sau în alte privinţe nefavorabil, de a auḑì pre ţăranii nostri esprimându şi simţĕmêntul de compătimire faţă cu călĕtorii prin cuvintele „săracul călătoriu el trebue sĕ meargă şi prin vreme bună şi prin vreme rea“ Dacă în astfel de timp trage pe la dênsul vre un călĕtoriu, sĕ veḑi cum ţi-l primesce cum-i face tot posibilul, pentru că românul are inimă bună. În astfeliu de împregiurări te uimesci de modul cum scie sĕ se poarte faţă de călĕtoriu, câtă bunăvoinţă arată.

Bunătatea inimii românului îl caracterisează în modul cel mai favorabil. Chiar şi streinii nu pot de cât sĕ-i laude această calitate, carea în adevĕr e o adevĕrată decoare pentru neamul nostru. Spre documentarea acestui asert, servească-ne cele scrise de dl Rudolf Bergner în cartea sa *„Siebenbürgen, Eine Darstellung des Landes und der Leute.“* De acì provine că Românul arareori uresce pre cine-va, cu atât mai puţin însĕ cearcă ai causa vre un rĕu. Bunătatea inimii lui încă e o causă a ospitalităţii lui. Când susţin că poporul nostru e ospital, cred că nu grăesc vre un neadevĕr. Spre a validita aceasta nu am decât sĕ aduc ca doveḑi mărturisirile tuturor streinilor, cari au scris obiectiv despre români. Acestia după reîntoarcerea din călĕtoria făcută prin părţile locuite de români în scrierile lor pun ospitalitatea românului între cele mai însemnate calităţi ale lui. Mai toţi scriitorii, cari au scris despre români, atât despre cei din Transilvania cât şi despre cei dincolo de Carpaţi, dacă n'a fost predominaţi de oare cari patimi şi dacă au voit sĕ fie câtuşi de puţin obiectivi, au recunoscut această calitate a Românului. În unele părţi este atât de ospital încât te cuprinde mirarea.

Poate că această împregiurare a dat nascere ḑicalei românesci „te omoară cu dragostea.“ Aceasta se usitează atunci când manifestează cea mai mare iubire faţă de tine; când iţi ofere casă şi masă dar mai cu seamă te ospetează de minune. Atât e de mare bunătatea inimii lui încât dacă nu vei lua din cea ce-ţi ofere, se simte neliniscit şi-şi presupune cine scie ce. Poate că şi bunătatea inimii lui, sincericitatea şi credinţa că toţi sûnt drepţi după cum e dênsul, este şi causa de atât a fost el înşemaioritate refusă dotaţiunea coroanei. Ce efect va face aceasta? Şi ca oameni politici trebue neapărat sĕ ve puneţi această întrebare.

Dlor acì e tocmai cestiunea politică. A avut mare dreptate onor. dl Ionescu, după părerea mea, cand în contra d-lui Dimancea revendica toată demnitatea istorică a titlului nostru de Domnie din constituţia de la 1866.

Cu drept cuvênt dl Ionescu ḑicea, că Domnia noastră constituţională nu vrea sĕ însemneze vasalitatea turcească; din contră, în consciinţa noastră, înseamnă independenţa; căci indpendenţi ne aflam noi chiar şi sub suzeranitatea Porţei. Foarte adevĕrat.

Însĕ, d-lor, pare că e un fel de curent astăḑi, de a nu ne mai da bine seamă ce însemnează cu toate acestea cuvêntul regalitate întrodus la 1881.

Apoi da, Domnia de la 1866 era — înţeleg în consciinţia şi cugetul, adecă mai propriu în dorinţele noastre — un fel de afirmare a independinţei ţĕrei; dar în realitate nu era aşa, fiind că ori cum am întoarce lucrul, pe paginile bugetului statului nostru sta scris tributul de plătit Turciei. De geaba ne credeam noi deplin independenţi; recunoscuţi nu eram. Şi adecă ce? România e oare închisă cu un zid chinezesc la capĕtul Orientului, în cât sĕ ne fie indiferentă această recunoascere? Nu este important pentru noi în ce relaţiuni stăm cu Europa occidentală? Nu este important a se sci, dacă un fapt al dreptului public ce noi îl doream, cum este domnia ereditară şi independinţa, este recunoscut de Europa?

Dar tocmai în România s'a produs următorul fenomen unic:

Nu cunosc altă ţară în lume până acuma, în care la un moment dat sĕ se fi produs acea migraţiune estraordinară spre scolile din Francia şi din Germania a unei tinerimi însetate, care voia sĕ se adape la isvoarĕle de sciinţă şi de cultură ale Furopei occidentale. La noi s'a întêmplat însĕ aceasta dela 1830 încoace. Cu sutele, cu miile au mers tinerii nostri la scoalele streine, s'au deprins acolo cu ceea ce se numesce civilisaţia modernă, şi aşa se esplică, cum am putut, spre mirarea Europei, sĕ ajungem în aşa de scurt timp la o desvoltare aşa de energică a vieţei publice în multe manifestări ale ei (aplause).

Nu esistă alt stat în Orient, în care, în aşa proporţiune largă sĕ se fi întrodus vre-o dată în tinerime această sumă de cultură occidentală ca la noi. Şi găsim la noi faptul foarte caracteristic, că într'o odaie într'un salon în Cameră, la tribunale, la prefecturi, la postă, la telegraf, la drumurile de fer, ori unde ar fi, întêlnim oameni deprinşi cu cultura Europei occidentale, şi dacă nu capabili de a face lucrurile tocmai ca în Europa occidentală — căci aceasta nu se poate încă, — dar totuşi capabili de a înţelege principiile lor, de-a avea un fel de identitate de sentimente şi aspiraţiuni, cari în aceeaşi proporţie şi în aşa de scurt timp, nu se găsesce în nici un alt stat al Europei orientale. (Aplause). Vrea se ḑică nu ne privim numai noi pe noi, ci ne privim şi în relaţie cu Europa, a cărei civilisaţie are sĕ fie oglindită şi în această parte a Orientului. Aceasta a fost şi a trebuit sĕ fie totdeauna de cea mai mare importanţă pentru noi, pentru aspiraţiunile noastre în viitoriu, pentru misiunea noastră de cultură în Orient. Aşa dar, când domnia constituţională întrodusă numai de noi la 1866, ni s'a recunoscut şi de Europa prin independenţa admisă şi ni s'a consacrat prin regalitatea dela 1881, s'a făcut un pas enorm în posiţiunea ţĕrei, în rolul ei internaţional, în greutatea ei relativă alăturea cu celelalte puteri europene.

Atunci ne întrebăm: ce e acum? aceaşi Domnie ca la 1866, ori o noue Domniă? Şi ce vrea d. Cernătescu? ca sĕ nu ne fie nouĕ permis de a argumenta şi interpreta faimosul art. 94 din Constituţiune, care fixează lista civilă pentru durata fie cărei „Domnii“, presupuind chiar — cum vrea — d-sa ca domeniul coroanei sĕ fie tot un fel de listă civilă? Sĕ nu putem ḑice noi, că regalitatea dela 1881 este un pas mai înainte, o întindere, o noauă mărire a domniei noastre, o nouă Domnie? Constituirea acestei Domnii ca Regat independent, dacă voim noi sĕ o afirmăm la începutul duratei unei noue Domnii, liberi sûntem a o face, şi nimeni nu ne-ar putea tăgădui legitimitatea acestei interpretări (Aplause); căci când e vorba de o asemenea materie din o oare-care importanţă internaţională, nu noi sĕ nu ne facem, noaue înşi-ne greutăţi, şi acolo unde se poate presenta ţara şi dinastia cu mai mare prestigiu faţă cu streinătatea sĕ ne împedecăm noi pe noi prin interpretări de texturi legale. (Aplause).

Ei bine, această posiţiune a noastră, regalitatea, s'a obţinut pe câmpul de rĕsboiu sub conducerea principelui nostru, a Regelui de aḑi, de a cărui dotaţiune e vorba; şi odată ce suntem cu acest Rege în capul Statului nostru primiţi în familia Europei, şi începem a avea oare-care — relativ la noi — importanţă în politica Europei, un vot ca acesta însemnază că voim sĕ dăm Regatului nostru mijloacele materiale pentru a-şi accentua prestigiul exterior, conform crescerei importanţei sale.

Are mare dreptate dl Ionescu, că virtutea e aceea ce dă adevĕratul prestigiu, şi că mărinimia, înţelepciunea, exemplele proprii ce le-a dat şi dă Regele sûnt adevĕratul Lui prestigiu; fără îndoieală. Însĕ aceste lucruri sûnt ale Regelui; El le are pe aceste, şi nu i le dăm noi. Dar noi ce dăm? (Aplause).

Aici numai auḑi de o detă pe unii oratori aducêndu-şi aminte de ideal, vorbeau numai de virtuţi şi dându-şi aerul de a despreţuì substratul material pentru prestigiul unei coroane.

Aşa dar acum ne facem oameni ideali? Dar când cu gradaţiunea profesorilor?? (Aplause). Şi acolo e adevĕratul loc pentru idealism. Şi mai ḑiceţi d-voastră astă-ḑi: sĕ nu dăm Regelui, ci sĕ dăm scoalelor? Dar atunci înainte de a sporì lefile profesorilor de ce nu v'aţi gândit mai bine la scoli mai multe? (Aplause).

Aşa dar, d-lor, ce vor cei ce se opun la acest proiect de lege? ca sĕ refusaţi dotaţiunea?

Ei bine, presupuneţi că a-ţi refusa-o. Aceasta ar avea urmĕtoarea înţelegere. Am făcut independenţa, am făcut Regatul, Europa a recunoscut acest Regat independent, s'a făcut o propunere în favoarea acestui Regat întrodus în faţa Europei, ca sĕ i se dea un mai mare prestigiu, proporţional cu toate cele-l-alte monarchii; noi, această propunere, noi camera, care am făcut Regatul, care am arĕtat că cu acest Regat voim sĕ ne afirmăm ceva mai mari de cât eram înainte, refusăm această propunere şi dăm noi înşi-ne o lovire din lăuntru prestigiului, cu care voieam sĕ ne presintăm în afară. Ei bine, ce voiţi sĕ mai însemnăm pe această cale în streinătate? Şi dacă slăbim vaḑa monarchul nostru în streinătate cum sĕ ne susţinem aspirările noastre legitime şi progresul în viitor? (Aplause).

Dlor observaţi bine, că din toate dorinţele Divanului ad-hoc, una singură nu s'a realisat: Noi mai cerem între altele şi neutralitatea recunoscută de Europa. Europa, prin tratatul de Berlin, ne recunoasce însĕ numai independenţa cu oare-cari condiţii, ce le-am împlinit; ne-a recunoscut apoi şi regalitatea, dar neutralitatea sub scutul colectiv al marilor Puteri nu; ceea ce însemnează: Tu Românie, ai devenit majoră şi sigură responsabilă, condu-ţi destinatele tale politice cum scii tu mai bine, cu toată puterea, energia şi inteligenţa, dar pe tine te privesc urmările. (Aplause). Şi în această situaţie, unde Statul are trebuinţă de concentrarea tuturor puterilor sale vii, şi de buna lor împreună lucrare, voiţi sĕ puneţi d-voastră astăḑi o bilă neagră între Rege şi popor? (Aplause).

Aceasta nu se poate! De aceea sûnt convins, că unui deputat, politic, cugetător şi prevĕḑător nu'i rĕmâne de cât a vota această propunere. (Aplause prelungite).

Voci: Închiderea discuţiunii.

Corespondenţe particulare

ale *„Telegrafului Roman“.*

De ale alegerilor.

Cohalm 12 Iuniu. Onorată redacţiune! Ḑiarul „Tageblatt“ din 21 Iuniu st. n. publică o corespondenţă din Cohalm, plină ca toate celelalte de neadevĕruri şi calomnii.

După ce câteva ḑile înainte de alegeri acusà şi denunţà lumei pe pretorele din Cohalm ca pre cel mai netrebnic agitator electoral, care prin presiuni morale, şi materiale, prin ameninţări şi tot ce-şi poate închipuì un om dedat şi versat în astfel de afaceri, pentru a asigura reuşita candidatului guvernamental, acum în raportul cursului alegerei, pretorele este cu totul omis, ca şi când ar fi omul cel mai cinstit, care n'a făcut nici o mişcare.

Sau corespondentul a spus mai înainte la neadevĕruri, sau spune acum un neadevĕr, aşa se va cugeta ori cine a cetit acele corespondenţe.

Sĕ ne lămurim. Pretorele n'a făcut agitaţie, aceasta poate spune categoric, ci el a lăsat pe corespondentul citatului ḑiar ca împreună cu toţi colegii d-sale şi cu tot ce e mai îndrăsneţ şi robust în Cohalm sĕ cutreere comunele săsesci şi sĕ căruiască pe bieţii plugari volens nolens la urnă.

Îndată ce pretorele n'a agitat, tot ce s'a atribuit de demnul corespondent aceluia, *au fost faptele sale.*

Agitaţia din partea corespondentului susnumit, et consortes, a fost aşa de mare încât nu se poate descrie. O veţi înţelege şi mai bine dacă ve voiu spune că Luni 16 c. st. n. sosesce în satul vecin Homorod deputatul Braşovului Zay, unde ţine o întrunire la care ni se spune că au luat parte şi alegĕtorii sasi din satele vecine Mercheaşa şi Caţa. Din Sighişoara se învârtiau prin Cohalm un anume Teutsch şi Wolff precum şi alesul deputat, care în continuu era în atingere cu alegĕtorii.

Apoi spre ruşinea ruşinilor s'a mai vĕḑut şi prin oraş şi la un banchet al sasilor de Marţi seara administratorul protopresb., din Sighişoară D. Moldovan însoţit de cel din Cohalm.

D. Moldovan mere în entusiasmul seu aşa departe încât ridicând un toast în acea adunare, spune c'a venit sĕ ţină pe preoţii şi poporenii din satele ce sûnt supuse dsale în pasivitate ca cu modul acesta sĕ asigure reuşita candidatului Bakon.

Societatea în care se află şi aceasta asertiune arată cât de colo planul d. Moldovan. Nu pasivitatea l'a adus în Cohalm, ci a venit aci ca *corteş* al dlui. Bakon, cu care de altcum aflu că stă în strênse legături amicale.

Se ia în nume de rĕu românilor că au venit la urnă. Da, partea cea mai mare a venit şi vor venì chiar toţi sătui fiind de a fi purtaţi de nas de unul şi de altul! Au votat pentru candidatul guvernamental conform programei din Pesţa şi vor vota totdeauna până ce vor fi în numĕr sĕ-şi poată pune singuri un candidat.

---

lat de cei mai puţin sinceri şi mai puţin buni la inimă.

Altcum fiind aceste nesce însuşiri bune nu pot fi decât lăudate, căci adevĕrul şi binele sûnt şi vor fi de preferit.

Între cele mai însemnate calităţi a poporului român se numeră şi dărnicia lui. Mai darnic decât poporul nostru cutezăm a susţinè că doară nu este nici un popor.

Aceasta o vom putea documenta căutând la locurile acele pentru cari şi unde a dăruit el sume enorme. Dovadă este mulţimea de scoale ridicate prin propria lor putere, diversele instituţiuni şi reuniuni pentru cari varsă el din toată sĕrăcia sa. Asociaţiunea transilvană, fondurile de pe la metropolii şi episcopii sûnt tot atâtea doveḑi despre dărnicia lui. Cu obolul sĕracului s'au ridicat acestea la sumele cari astăḑi fac bune serviţii prosperării noastre naţionale.

Dar apoi cât n'a dăruit el pentru alte interese streine din cari astăḑi se adapă alţii, ear poporul trebue sĕ asude pentru a-şi putè susţinea o scoală şi o biserică din propria sa sudoare. Dacă ar avè aḑi adunat pentru sine ceea ce a dat pentru scopuri streine te-ai spăria de enormele sume de cari ar putea dispune pentru interesul şi binele seu. Ţeranul nostru când vede că nu poate ajuta nimic ḑice „n'am ce face“ aşa şi noi în casul acesta nu putem decât sĕ ḑicem cu graiul poporului „n'avem ce face“ căci vitregă a fost soartea noastră. Când am vorbit de instituţiunile de mai sus, ridicate şi susţinute pe spesele poporului pe care şi de altcum mai l'a adus la sapă de lemn numĕroasele dări, am înţeles pe românii de pe teritoriul coroanei unguresci după cum s'a putut vedea.

Ce cugetaţi însĕ că această însuşire nu s'ar afla doară şi la fraţii de preste Carpaţi? La totul casul respunsul e afirmativ. Ce sume mari nu se esportau din România pe timpul de tristă memorie a domniei Fanarioţilor!

Aceste lipitori au stors ţeara românească în cursul unui veac. Pe spatele mănăstirilor românesci sĕ susţinea mai toate mănăstirile din orient, aşa încât te ar cuprinde mirarea când a-i computa sumele duse afară din ţeară. Cât de bine ar prinde acum, acesti bani în vistieria statului românesc.

De nu venea Cuza sĕ seculariseze averile, mult ar fi mai stors aceste lipitori de călugări greci. Dacă la aceste mai adaugem tributul ce-l da România pe tot anul Turcului apoi trebue sĕ ḑicem că în adevĕr a fost destul de darnic. Sositau timpul sĕ treacă şi această starere umilitoare şi aḑi ce dă Românul dă la sine şi pentru sine.

Vorbind despre acestea nu pot ca sĕ nu amintesc puţin şi despre spiritul de conservare a Românului. După cât ne am putut convinge toţi câţi am eşit din sinul poporului şi câţi petrecem în nemijlocita lui apropiere, acesta cu greu se abate dela cele moştenite din moşi şi din strĕmoşi. Această insuşire e bună întru atâta întrucât ei avem de ai mulţămì conservarea multor datini frumoase la poporul nostru, cari au stors admiraţiunea chiar şi a străinilor.

Românul e tare în convingerile sale, braţ de fier nu e în stare ca sĕ-i le schimbe. Dacă nu ar fi fost el aşa ce cugetaţi ar mai esista el astăḑi câte biată au trecut preste capul lui.

Precât apreţiăm această calitate pre deoparte; precât i atribuim o însemnătate aşa mare, pre atâta din alt punct de vedere trebue sĕ-o declărăm de funestă.

Pentru că dacă va fi poporul conservativ în toate lucrurile apoi de progresul atât de dorit numai poate fi vorbă.

Cred că va fi la loc a amintì acì, că ţinerea orbişă la cele moştenite din bĕtrâni încă este una din causele pentru cari nu ia cultura la noi un avênt mai puternic. Au nu am auḑit cu toţii obicinuitele cuvinte „cum au trĕit moşii şi strămoşii mei voiu putè trĕì şi eu.“ Acestei fatale credinţe este de ai se atribuì şi împregiurarea, că ţĕranii nostri, cari de altcum au o posiţiă bunişoară nu-şi dau

Românilor din acest cerc nu le trebue corteşi, de oarece trăind în imediată atingere cu sasii sciu ce voesc acestia, cum 'i tractează şi totodată sciu ce isprăvi le va face deputatul acestora ajungênd la Pesta.

S'aruncă apoi coresp. asupra unui român din Cohalm, „Lungu se numesce sdravĕnul bărbat“, cât despre acesta publicul care a cetit corespondenţele din „Tageblatt“ şi ale mele din „Teleg. Rom.“ este în chiar. El este gunoiu în ochii sasilor şi acestia nu cruţă nici un mijloc pentru al arăta în faţă publicului ca un monstru!

În ḑiua alegerei chiar aflându-se în prăvălia unui sas, depărtată de localul alegerei, a fost atacat hoţesce de doi sasi din Cohalm, negreşit trimişi, şi mulţumită sângelui seu rece nu s'a făcut scandal, căci din poporul român se şi concentrasere câţi-va tineri, cari i-ar fi alungat la primul semn. Sasii au provocat în repeţite rênduri dar nu li s'a respuns.

Erau în acea ḑi sute de spectatori înaintea localului unde se făcea alegerea, corespondentul i-a vĕḑut, ba de sute de ori s'a lovit de dênşii în zelul seu de a vêna voturi, nu s'a acăţat însĕ decât de „tênĕrul bărbat“ şi „energicul june“ din corespondenţele sale anterioare. Dacă ar fi reuşit însĕ dl Bakon al prinde şi pe dênsul în mrejile sale seducătoare, ar fi fost ridicat la cer asemenea ca d. Moldovan şi soţii despre cari amintesce raportul din „Tageblatt“.

Ceea ce se atinge de venirea alegĕtorilor sasi, dle Redactor, au fost aduşi ca oile.

Ajunşi în marginile oraşului 'i înhăţau alţi corteşi şi 'i conduceau la trai bun în hotelul dela coroană angagiat de mai înainte, şi unde nu putea străbate nimeni.

De acì sat de sat se petrecea sub escortă la alegere, unde în capul scarei 'i sălută preşedintele comitetului electoral al partidului naţional săsesc.

Administraţia vedea şi tăcea, cu toate că aceasta era cea mai mare înfluinţă şi illegalitate.

O ḑi înainte plecaseră corteşii în toate părţile şi cu toate acestea preste noapte plecară alţii numai şi numai sĕ nu rĕmână cumva vre unul pe acasă.

În ajun câte doi trei la un loc cutreerau cârcimele şi puticile pentru a prinde voturi.

Va fi făcut şi administraţia ce va fi făcut însĕ agitaţiunea şi presiunea cea mai mare a făcut-o oposiţia, şi aceasta cu atât mai mult, că d. Bakon în darea de seamă despre activitatea sa în dietă a spus-o pe faţă, că în cestiunile agrare a le Cohălmenilor a făcut paşi pe lângă Ministeriu şi a promis că va face şi de acì înainte. Aceasta a fost de ajuns pentru a înstreina pre românii cari a spus-o apoi verde că votează pentru candidatul guvernului şi nu-i trebuie nici un corteş. Certele agrare ce bântue pe românii din Cohalm amenință pe toţi din comunele săsesci, cari aşteaptă numai resolvarea cestiunei în centrul cercului.

Astfel stă adevĕrul, ear cele publicate de „Tageblatt“ afară de resultatul alegerilor şi amintirea d. Moldovan et soţii sûnt neadevĕruri. *Silviu.*

Esamenul din Cohalm.

După o muncă îndelungată omul plin de bucurie se delectează de roadele muncei sale. Precum secerişul umple de bucurie pe vrednicul plugariu, şi acesta ca resplată pentru munca sa 'şi acoardă o ḑi de veselie, aşa şi un învĕţătoriu rural, care în timp de 8 luni 'şi frământă mintea în cele mai multe casuri cu începĕtori, la finea cursului 'şi caută o satisfacere sufletească prin depunerea unui esamen bun al copiilor încredinţaţi lui. În una şi aceaşi ḑi s'a făcut în Cohalm la ambele scoli confesionale române esamenele. Cel dintâiu înainte de ameaḑi s'a ţinut de elevii gr. or. în biserica gr. or.

Publicul era numĕros mai cu seamă în urma recomandaţiunei şi impresiunei bune ce a făcut esamenul din anul trecut asupra asistenţilor fără deosebire de naţionalitate. Învĕţătoriul sigur de reuşita esamenului, era încântat vĕḑênd atât public, şi nu trebue sĕ fie cineva mare psicholog pentru a-i ghicì marea mulţămire sufletească ce avea, consciu fiind de impresiunea satisfăcĕtoare ce va face în public esamenul.

Învĕţătoriul Morariu avea 25 copii unul mai mic decât celalalt şi parte mare numai începĕtori. Pa când în anul trecut publicul remasĕ încântat până în fundul inimei, ba un representant sas din consiliul comunal mai cu lacrămi de bucurie mulţămia învĕţătoriului de marile silinţe ce şi-a dat cu elevii; în anul acesta atât publicul cât şi învĕţătoriul se depărtară cu inima plină de mâhnire.

Ce a fost causa?!

Îmi pare rĕu sĕ o spun, dar sûnt silit în interesul crescerei copiilor nostri, în interesul instrucţiunei poporului nostru atât de nĕcăjit pe aici tocmai din causa neculturei sale. Sĕ nu credeţi însĕ dle Redactor că vr'o pasiune, ori ură personală, ori vr'un interes propriu me fac a scrie aceste rênduri. Nu, ci numai şi simplu espusele motive.

Esamenul ţinu abia o oară şi jumĕtate, adecă 90 minute, venind pentru fie-care elev deci abia 3 şi jumĕtate minute timp de respuns. Ce poate însĕ respunde un copil în acest timp fie din ori ce materie percursă?! Nimic! Vina cade pe conducĕtorul esamenului.

Părinţii copiilor erau rîvnitori de a vedea progresele copiilor lor, pe cari cu pagube proprii îi trimitea la scoală ca sĕ înveţe ceva.

Grăbirea esamenului însĕ este cu atât mai de condamnat cu cât a făcut o impresiune rea asupra auḑitoriului şi a mâhnit nu numai pe învĕţătoriu dar şi mai cu seamă pe părinţii copiilor.

Plugariul român după ce se lipsesce de ajutoriul copilului, după ce cu mare anevoie plătesce taxa pentru susţinerea învĕţătoriului, aşteaptă ca cel puţin sĕ se bucure la esamen de respunsurile fiului sau fiicei sale.

Această bucurie e cu atât mai mare cu cât elevul respunde mai mult, căci plugariul nostru numai atunci înţelege.

Românii gr. or. din Cohalm pe lângă marile greutăţi faţă de stat şi comună, mai supoartă şi cu succes greutăţi confesionale. Fără biserică, fără scoală în timp de ani au fost foarte năcăjiţi. De un timp încoace au ridicat o mică biserică de lemn şi susţin scoala. Anuităţile pe de o parte le sorb obolul şi cu mare greutate prin repartiţiune se poate suporta pentru învĕţătoriu salariul de 130 fl. anual.

Apoi poporul acesta, care e muls din toate părţile, care însĕ nu pregetă a-şi da ultimul cruceriu, sĕ fie lipsit şi de această mulţămire sufletească?! Am auḑit pe o mamă cerêndui-se taxa pentru scoală ḑicênd: „Apoi pe copilul meu nici nu l-o întrebat la ixamen, de ce se plătesc“. Un cap al poporului trebue sĕ fie prevĕḑĕtoriu şi sĕ caute a încungiura astfel de incidente, sĕ cunoască coardele inimei poporului şi sĕ atingă cu ori-ce ocasie pe cele bune cu atât mai vêrtos acì unde stăm rĕu.

Interesele şi pasiunile trebuesc lăsate la o parte acolo unde este în joc binele şi prosperitatea, ba chiar interesele cele mai vitale ale poporului.

Un cărturariu bĕtrân.

Varietăţi.

* (Ordinea esamenelor) la scoalele centrale române ort. orientale din Braşov la finea anului scolastic 1883—84.

Esamenele de promoţiune scripturistice şi verbale se ţin din 14—21 Iunie incl. st. v.

Esamene publice.

a) La gimnasiu, la scoala comercială şi reală.

Sâmbătă în 23 Iunie st. v. înainte de ameaḑi 9—$9^1/_2$ oare I-a clasă gimnasială Religiunea. $9^1/_2$—$10^1/_2$ oare I-a clasă gimnasială Latina. $10^1/_2$—$11^1/_2$ oare II-a clasă gimnasială Geometria. $11^1/_2$—12 oare II-a clasă gim. Geografia. După ameaḑi: 3—4 oare III-a clasă gimnasială: Fisica. 4—5 oare IV-a clasă gimnasială: Istoria. 5—6 oare toate clasele: Gimnastica.

Duminecă în 24 Iuniu st. v. înainte de ameaḑi dela 10—11 oare a V-a clasă de fete din toate obiectele şi espunerea lucrurilor de mână.

Luni în 25 Iuniu st. v. înainte de ameaḑi dela 8—9 oare V-a clasă gimnasială: Latina. Dela 9—10 VI-a clasă gimnasială: Maghiara. Dela 10—$10^1/_2$ oare VII a clasă gimnasială: Elina. Dela $10^1/_2$—$11^1/_2$ oare VII-a clasă gimnasială: Fisica. Declamaţiune din limba română. — Dupa ameaḑi: Dela 3—4 oare Cântările. Dela 4—5 oare I a clasă reală: Aritmetica.

Marţi în 26 Iuniu st. v. Înainte de ameaḑi: dela 8—9 oare a II-a clasă reală: Istoria naturală. Dela 9—10 oare a III-a clasă reală: Francesa. Dela 10—11 oare a IV-a clasă reală: Chemia. Dela 11—12 oare I-a clasă comercială: Germana. După ameaḑi: dela 3—4 oare II-a clasă comercială: Comptabilitatea.

b) La scoala poporală superioară (normală).

Vineri în 22 Iuniu st. v. înainte de ameaḑi dela 8—9 oare clasa I-a de copile. Dela 9—10 oare clasa a II-a de copile. Dela 10—$11^1/_2$ oare clasa a III a de copile. — După ameaḑi: dela 3—$4^1/_7$ oare clasa a IV de copile.

Sâmbătă în 23 Iuniu st. v. înainte de ameaḑi: Dela 8—9 oare clasa I-a de copii. Dela 9—10 oare clasa a II-a de copii. Dela 10—$11^1/_2$ oare clasa a III-a de copii. — După ameaḑi: Dela 3—$4^1/_2$ oare clasa a IV-a de copii. La $4^1/_2$ oare eserciţii gimnastice.

Luni în 25 Iuniu st. v. înainte de ameaḑi: Dela 8—$9^1/_2$ oare clasa a V-a de copii.

Esamenele se încheie cu cântări; ear la clasa de copii IV şi V, precum şi la clasa de copile III şi IV vor premerge cântărilor respunsurile din grădinărit.

c) Esamenele de maturitate.

1. Esamenul oral de maturitate cu scolarii din clasa a III-a comercială va fi Luni în 18/30 Iuniu înainte şi după ameaḑi.

2. Esamenul oral de maturitate cu scolarii din clasa a VIII-a gimnasială va fi Miercuri în 27 Iunie st. v. înainte şi după ameaḑi.

d) Vineri în 29 Iunie st. v.

După serviciul divin împreunat cu rugăciunea de mulţămită în biserica sf. Nicolae din Scheiu, se va încheia anul şcol 1883—84 cu cetirea clasificaţiunilor şi cu împărţirea premiilor în sala cea mare a gimnasiului.

La aceste esamene publice precum şi la festivitatea de încheiere are onoare Direcţiunea a învita pe părinţii

---

copii la scoale, la neguţătorii, la meserii. Ba mai mult, atâta sûnt de înţeliniţi în credinţa aceasta încât nici în alte lucrări de ale lor nu permit sĕ se facă reforme. Aceasta se poate vedè la îmbunătăţirile necesare în cultura pământului ocupaţiunea lui de căpetenia. *„Sic non itur ad astra romåne!“*

Celor chemaţi le atragem atenţiunea pentru a lumina pre popor în privinţa aceasta arătându-le în ce au sĕ fie conservativi şi în ce nu.

Şi în punctul acesta ca şi în alte puncte au lăsat urme neşterse timpurile viforoase de odinioară.

Pre când am constatat că Românul e foarte conservativ trebue sĕ accentuăm că pre atât e de puţin păstrătoriu în cele câştigate cu multă osteneală.

Cât trebue el admirat în zelul şi activitatea sa neobosită atât de puţin merită a fi admirat în conservarea bunurilor câştigate. Când aurora dimineţii şi-a deschis braţele sale el pleacă la munca ḑilnică de unde se reîntoarce deodată cu amurgitul sĕrei. Lucrurile pe cari le-a adunat cu multă sudoare nu le scie tot aşa de bine conserva. Dacă Românul ar fi sciut tot aşa de bine păstra cum a sciut câştiga astăḑi nu l'ar coplesì aşa tare sĕrăcia.

Poate că în privinţa aceasta va putè mult ajuta scoala prin înfiinţarea unor „casse de păstrare“ care dee s'a ventilat deja prin conferenţele noastre învĕţătoresci. A deda pre poporul nostru sĕ fie cruţătoriu, bun econom, însemnează a-i asigura unul din cei mai puternici factori ai esistenţei sale. Caci „economia este fica înţelepciunei, sora moderaţiunei, mama libertăţii“ ḑice renumitul bărbat Roscher.

Este recunoscut de toată lumea, că popoarăle cele mai econome sûnt tot odată şi cele mai avute.

Avem pre Şviţerani şi Holandezi ca modele de popoară econome. În Şviţera este dominant principiul ca fetele mari sĕ-şi acopere spesele proprii prin lucru de mână. Holandezul ḑice că atunci când are întrun an atâtea percepţiuni câte şi erogaţiuni a vieţuit în zadar un an. Dar sĕ nu aducem doveḑi aşa de departe ci sĕ ne restringem la cei din jurul nostru.

Cine n'a vĕḑut, că oameni din o stare miseră prin muncă şi cruţare au ajuns la o stare mulţămitoare, ba chiar înfloritoare; pre când alţii au decăḑut find-că nau sciut cruţa când au avut.

Ceea ce o putem observa în viaţa individilor se adeveresce mai totdeauna şi în viaţa popoarĕlor.

Ne trebue însĕ se uităm, că în rêndul acestor însuşiri vine a se numĕra şi perseveranţa românului sau vorbind după limbagiul bisericesc îndelunga răbdare. Românul este pacient, rabdă mult şi numai atunci părăsesce răbdarea când a ajuns cuţitul la os. Mult a trebuit sĕ rabde în decursul timpului, ba încă şi astăḑi tot mai rabdă avênd credinţă nestrămutată în cuvintele scripturei „cel ce rabdă până în sfêrşit sĕ va mântuì.“

Rabdă şi sperează, şi dacă mai esistă dreptate sperarea sa va trebuì sĕ primească o formă reală.

Pentru că toate lucrurile din lume avênd început vor trĕbui să aibă odată şi finit. Acum sciind acestea nu ne rĕmâne decât cu toţii la timpul seu sĕ coregem ceea ce este reu şi sĕ favorisăm cea ce este bun. Căci numai lucrând unul fie-care acolo, unde sĕ simte necesitatea, vom putea sĕ ridicăm şi pre poporul nostru la nivoul, la care se află şi alte popoară. Poporul nostru ca popor tinĕr, are lipsă de multe îmbunătăţiri pre toate terenele. E sciut că el posede multe calităţi bune, cari nu pot decât sĕ ne măgulească. Trebue veghiat ca acestea sĕ rĕmână ca o proprietate neatinsă.

Împlininduşi unul fie-care cu sânţenia datoria sa faţă de neamul seu şi-a împlinit una din cele mai scumpe datorinţe.

Cu mână tare şi cu braţ înalt sĕ lucrăm pentru a face din poporul nostru un popor care sĕ stirnească jalusia celoralalte popoare; un popor falnic şi măreţ; un popor civilisătoriu în orientul Europei.

Lupşanul.

scolarilor precum şi pe toţi amicii şi binevoitorii scoalelor noastre.

Braşov, în 11 Iuniu 1884.
Direcţiunea,
scoalelor medii române gr.-orientale.

* (Programa) esamenelor publice, ţinênde cu elevii institutului gimnasial şi a claselor române gr. or. din Brad, la finea anului scolastic 1883/4.

Luni în 25 Iunie dela 8—12 oare a. m. classa IV normală din toate obiectele, prof. esam. Petru Rimbaş şi Ioan German. Dela 3—6 oare p. m. classa III normală din toate obiectele, prof. esam. Petru Rimbaş şi Ioan German.

Marţi în 26 Iunie dela 8—9 oare cl. I gimnasială: Latina, prof. esam. Const. Costin. 9—9$^1/_2$ clasa I. gim.: Geografia, prof. esam. Stefan Albu. 9$^1/_2$—10 clasa I gim.: Maghiara, prof. esam. Vasilie Dămian. 10—10$^1/_2$ cl. II gimnas.: Româna, prof. esam. Stefan Albu. 10$^1/_2$—11 clasa II gim.: Matematica: prof. esam. Const. Costin. 11—12 cl. II gim.: Istoria univers. prof. esam. Vasilie Dămian. 2—2$^1/_2$ oare p. m. cl. III gimnas.: Latina, prof. esam. Const. Costin. 2$^1/_2$—3$^1/_2$ clasa III gim. Fisica, prof. esam. Stefan Albu. 3$^1/_2$—4 classa III gim. Germâna, prof. esam. George Părău. 4—4$^1/_2$ cl. IV gim., Religia, prof. esam. George Părău. 4$^1/_2$—5 classa IV gimn.: Maghiara, prof. esam. Vasilie Dămian. 5—6 clasa II gim.: Latina, George Părău. 6—7 toate clasele gimnastica, prof. esam. Petru Rimbaş.

Mercuri în 27 Iunie după servițiul divin cu docsologie, încheierea solemnă a anului scolastic, publicarea clasificaţiunilor, împărţirea premielor şi estradarea testimonielor.

Din conferenţa profesorală ţinută în Brad la 9 Iunie 1884.

Direcţiunea.

* Pentru sufletul repausatului Marelui Archiereu **„Andreiu Baron de Şaguna“** aḑi la 10 oare se va celebra părăstas în biserica din cetate de aici.

* *(Semnele timpului).* Preoţimea noastră din protopresbiteratul Sĕliştei a afurisit şi ea pre Părintele Onicifor Borcea din Sĕlişte pentru că ascultând la glasul nostru s'a folosit de dreptul seu cu ocasiunea alegerei de deputat dietal.

Bine se ne notăm aceste casuri 1. Mercurea 2. Sĕlişte.

* (Postal). Curierul dintre Budapesta — Braşov cu prima Iulie a. c. începênd va avea legătură şi posta din cetatea Braşov, Feldioara, Haşfalĕu, Alba-Iulia, Cluş, şi Budapesta, gara călei de fer austriace, de unde epistolele cu bani întrate până la 4 oare 30 minute după ameaḑi se vor espeda mai departe.

Cu 1 Iuliu începênd cariola dintre Maroş-Vásárhely şi Reghinul săsesc va merge după ameaḑi şi nu ca până acuma înainte de ameaḑi, ear posta cu cai se preface în cariolă cu un cal şi va pleca după ameaḑi.

Mersul:

Posta cu un cal.

Pleacă din M.-Vásárhely	dim.	8 oare	
„ „ Sáromberk	„	9 „	45 m.
Ajunge la Reghin	„	11 „	45 m.

Cariola cu 2 cai.

Pleacă din Maros-Vásárhely	d. a.	2 oare	
„ „ Sáromberk	„ „	3 „	35 m.
Ajunge la Reghin	„ „	5 „	20 „
Pleacă din Reghin		12 „	ḑiua
„ „ Sáromberk	„ „	1 „	55 m.
Ajunge la M.-Vásárhely	„ „	3 „	20 „

* (Himen). Domnul Dr. Nicolau Ciaclan de Beldin, medic comunal în Pecica română şi-a încredinţat de soţie pe domnişoara Livia Bogdan din Nagy-Szt-Miklós.

* (Mulţămită publică). Se esprimă din partea comitetului despărţământului I (Brad) al reuniunei invĕţătorilor români dela scoalele gr. or. din Zarand, P. T. domnilor Avram Mihuţiu invĕţător în Băiţa pentru donarea opurilor 1. „Cronica Românilor“ tom. I de George Şincai din Şinca, Buda 1844 1 fasciclu. 2. „Respundere Desgurzătoare“ de Damaschin Bojinca Budapesta 1823 şi 3-a „Geografia sau descrierea pămêntului“ de Nicola Nicolae din Braşov (1814); Dlui Ioan Anghel, învĕţătoriu în Brad pentru opurile: „Icoana crescerei rele“ de And. Murĕşian, Braşov 1848; şi „Alfavita sufletească“ (Sibiiu 1803) de vicariul Popoviciu din Hondol; — Dlui Simeon Bacilla paroch în Ormindea pentru „Gramatica română“ de Gavril Munteanu (Sibiiu 1863.)

Din şedinţa comitetului ţinută la 9 Iuniu st. v. 1884 în Brad.

Ioan German,
preşedinte.

Petru Rimbaş,
secretariu.

* (De-ale timpului.) După frig de preste 10 ḑile ceriul începe a se insenina. Era şi timpul se încete frigul, căci spre batjocura lunei lui Iuniu bărbaţii au îmbrăcat blană de earnă, pălăria de paie o au schimbat cu căciula şi damele începură a fantasa despre patinat.

De mai ţinea frigul o septĕmână aducea în cea mai mare perplesitate, pre toţi cei ce şi-au amanetat hainele de earnă.

* (Bibliografic). Din publicaţiunile „Academiei române au apărut următoarele şi se află de vênḑare la librăriile Socec în Bucuresci şi Kraftt în Sibiiu;

1. Vieaţa şi scrierile lui Grigorie Ţamblacu, de Epis. Melchisedec *1 leu 20 bani.*

2. Despre Alexandru Mavracordatu Exaporitul şi despre activitatea sa politică şi literară, de Dlu A. Papadopolu — Calimachu; *20 bani.*

3. Dare de seamă despre esposiţiunea de electricitate dela Viena din 1883 de Dl Em. Bacaloglu. — *30 bani.*

4. Dare de seamă despre esposiţiunea de igienă din Berlin din anul 1883, de Dl Dr. I. Felix. — *50 bani.*

Posta Redacţiunei:

La mai mulţi din tractul Agnitei: Corespondenţele Dvoastre nu se pot publica. Noi am încheiat disputa pentru tractul Agnitei, şi credem că este în interesul DVoastre, ca ea sĕ fie curmată pentru totdeauna. Avem noi destule nĕcaḑuri, şi mai mult folos facem bisericei, dacă fie-care lucră în cercul se condus de interesele bisericei. Cuvêntul nostru din urmă este: „Fiţi pe pace, nu ve sfădiţi“!

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 26 Iunie n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.60	122.30
Renta de aur ung. de 4%	91.40	91 40
Galbin	5.77	5.74
Napoleon	9.69	9.67
London (pe poliţa de trei luni)	121.85	121.90

Nr. 288. 1884 [750] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de classa III-a Mogoş-Mămăligani, protopresbiteratul Lupşei în sensul înaltei resoluţiuni consistoriale din 15 Septembre 1883 Nro 2957 B. sĕ escrie al doilea concurs cu terminul *de 30 ḑile dela prima publicare* în „Tel. Rom“

Emolumentele impreunate cu acest post sûnt:

a) dela 115 case câte o jumătate ferdelă grêu şi câte o ḑi de lucru.

b) folosinţa cimiteriului şi a unui fênaţ de 3 cară fên şi;

c) venitele stolari regulate prin sinodul parochial.

Doritorii de a competa la acest post au a adresa suplicile lor la acest oficiu protopresbiteral în terminul legal instruite conform stat. org. şi a Regulamentului din 1878.

Ofenbaia în 9 Iuniu 1884.

Pentru comitet. parochial concurent.

Ioan Danciu,
protopresbiter.

Nr. 389 [752] 2—3.

EDICT.

Ioana născută Fleşariu gr. or. din Trapold, protopresbiteratul Sighişoarei comitatul Târnavei mari, carea a părăsit pe legiuitul ei bărbat Ioan Bolţiu din Trapold aproape de patru ani, fără a se scì locul ubicaţiunei ei, se citează prin aceasta în termin de un an şi o ḑi dela prima publicare a acestui edict înaintea subsemnatului for matrimonial căci la din contră, procesul divorţial intentat asupră-i se va decidepertıtctaşi şi în absenţa ei. Scaunul protopretbiteral ortod. orient. al tractului Sighişoarei ca for matrimonial de I-a instanţă.

Sighişoara, 19 Maiu 1884.

Demetriu Moldovan.,
adm. protopresb.

MORBURI
SECRETE

le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 31

D. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Esaminaţi şi păstraţi ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite şi probate prin documente dela autorităţi medicale şi folosite cu bun succes de mulţi privaţi:

Sucul de muşchiu al Drului **Miller** are un efect neaşteptat la tuse, răguşală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respiraţiune. În borcane pentru copii şi oameni mari. Preţul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile şi convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée şi umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esenţial mistuirea. Acest escelent remediu sĕ nu lipsească din nici o casă ţĕrănească. Preţul pentru $^1/_1$ Flacon **1 fl. 50 cr.**, pentru $^1/_2$ Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sĕu la petele, ce es vara pe pele, la înroşire, peste tot la ori-ce necurăţire a feţei. Succesul e sigur după o întrebuinţare regulată. Preţul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ţi face în scurt timp mânile albe, delicate şi moi. Şi pentru coloarea feţii încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături şi îngroşeri de piele. Preţul unei sticluţe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuinţare şi un penel **60 cr.** [706] 12—16

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger; în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele şi băcăniile mai mari din Ungaria şi Transilvania, precum şi la depositul central de espediţie, J. de Miller, farmacist, Braşov. (Transilvania).

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“
(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încăruntire.** După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn **„Roborantium“** s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia C. Bugarsky. *Bucuresci:* Rud. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta*: Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeş:* M. Vlad, farmacist. *Lugoş:* L. Vértes, farmacist. *Timişoara:* Stefan Tárczay, farmacist. *Verşeţ:* Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 12

„Bouquet du Serail de Grolich.“
parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Losurile
cele mai bune şi mai eftine!

☛ **6 sortituri pe an!** ☚

Tot la a doua lună o sortitură **cu câştiguri principale de fl. 100.000, 50.000, 5000, 1000 etc.**

Sortitura proximă va avè loc deja în 1 Iulie a. c.
Câştigul prim fl. 50.000.

Reversele mele cu ocasiunea ultimei sortituri combinate pentru **losurile crucei roşie austro-ungare** atâta au fost de căutate, încât în ḑilele din urmă comandele întrate nu sau mai putut efectuì. Acest însemnat efect m'a îndemnat ca pentru sortitura de **crucea roşie austro-ungare** pe terminul 1 Iulie a. c. sĕ emit din nou reversele combinate, aflătoare **numai** la mine, fiindcă ele pe lângă cele mai favorabile condiţiuni şi lesnicioase modalităţi de plătire, au şanţele cele mai mari de câştig.

Grupa A.
2 losuri crucea roşie ung. } 25 rate pe
2 „ „ „ austr. } lună à **2 fl.**

Grupa B.
3 losuri crucea roşie ung. } 25 rate pe
3 „ „ „ austr. } lună à **3 fl.**

Grupa C.
4 losuri crucea roşie ung. } 25 rate lu-
4 „ „ „ austr. } nare à **4 fl.**

În urma planului de sortire neîntrecut pănăacuma de nici un soiu de lotterie, atât **losurilei crucei roşie unguresci,** cât şi cele **austriace** se bucură de urcare în curs perpetuă, şi care promite a avea durabilitate, aşa că **losurile cruce roşie** aḑi mâne vor ajunge la cursul corespunḑĕtoriu al losurilor-Rudolf de fl. 20, şi astfeliu sub durata terminelor de rate prin urcarea cursului losurilor se urcă tot odată şi valoarea cursului întrecênd valoarea ce ar fi a se plătì. Cu chipul acesta **12 sortituri vin grătuit.** Recomand deci comande cât mai de timpuriu, cari încât-mi permite neînsemnatul meu numĕr de losuri — se vor efectuì promt.

Deodată cu solvirea primei rate primesce cumpĕrătoriul reversul provĕḑut cu seria, numĕrul losului, şi timbrat după lege, şi prin aceasta îşi asigură dreptul la sortare pentru câştiguri principale şi secundare. Mai lesne se fac comandele pelângă asignaţiuni postale, sau la dorinţă pelângă **rambursă** cu rata primă, ajungênd însemnarea grupei. Prospecte şi liste de sortăre se dau gratis şi francate.

Etablissement pentru cambii şi lombarde de
A. Gutfeld, mai nainte Leutholtz & Co.
(esistă dela 1870.)
Viena, I., Wipplingerstrasse 27.

Losurile pe basa cărora s'au emis reversele sûnt depuse în biroul nostru, şi conform dispoziţiunilor legei proprietariul reverselor le poate vedea ori când. [746] 3—3

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 70 Sibiiu, Marți 19 Iuniu (1 Iuliu) 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiasă.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe săptămână, deschidem pe trimestrul Iulie - Septemvre al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1884, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sě nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 18 Iuniu 1884

Sûntem la finea anului de mare importanță pentru civilisațiunea poporělor, la finea anului scolastic. În numěrul precedent am publicat programele esamenelor anuale la ambele noastre gimnasii, și nu ne înșelăm afirmând, că cam pe vremea aceasta sûnt și la gimnasiele greco-catolice esamenele anuale.

Cursul învěțământului în scoalele noastre medii până în anul acesta era normal. Pus pe basă pur scientifică, învěțământul în scoalele noastre medii servia numai sciinței, și sciința universală fiind ea, se cultiva cu totdeadinsul, pentru că ea era sciință.

Legislațiunea patriei noastre în anul trecut a aflat cu cale a regula — după-cum s'a dis — cursul învěțământului, și a votat legea pentru scoalele medii. Ansă la această lege au dat unele neajunsuri, cari trebuiau delăturate. Așa s'a dis atunci în mod oficial în fața lumei, și noi încă va trebuì sě o amintim aceasta, și nu-i vom contradice, căci noi nu sûntem învăliți în pavăza immunității de deputat.

Destul că legea s'a făcut și toate defectele vechi dela scoalele noastre defecte au remas. Innoiri s'au făcut ce e drept, și dacă aceste innoiri se vor considera ca îmbunătățiri față cu starea din trecut, precând ele nu erau încă, atunci venim la convingerea, că scopul acestei legi a fost avansarea limbei maghiare pe contul celorlalte obiecte de învěțământ, în cele din urmă pe contul sciinței.

O am putea deduce aceasta din mai multe dispoziții ale legei, și din desbaterile parlamentare din incidentul acestei legi, însě nu o facem, căci iritate fiind spiritele tocmai în aceste dile, ușor ne putem trezì cu o interpretare falsă a cuvintelor noastre, și ele apoi, provocând susceptibilitățile oamenilor nervoși, s'ar putea privì ca dise la adressa bărbaților, cari se laudă mult cu liberalismul ce respiră din toate dispozițiile acestei legi, liberalism care seamĕn nu are decât numai în aplicarea acesteia. Și noi trebue sě ținem seamă de susceptibilitățile celor mai mari, căci numai alaltăeri ni s'a spus în audul lumei mari din înălțimea tribunei tocmai la granița statului nostru, că această lege ca model de liberalism se distinge mai ales prin modul liberal ne mai pomenit la aplicarea de legi.

Situațiunea veche s'a schimbat, aceasta o putem dice cu inima liniscită, și legea lege fiind, noi o respectăm, și ne acomodăm dispozițiilor ei.

Se vor face deci esamenele noastre în presența comisariului guvernului, și el va contrasigna și testimoniile, dacă elevii scoalelor noastre vor corespunde dispozițiunilor esistente. Sě presupunem că această tutelă a scoalei s'a făcut numai și numai în interesul sciinței, din considerațiuni pur scientifice, cu scop pronunțat scientific, și sě trecem mai **departe.**

Nu pentru prima dată ne ocupăm cu crescerea tinerimei. Dacă constatăm că situațiunea s'a schimbat, aceasta o facem pentru cuvêntul că ea în adevěr s'a schimbat. Și pe când era situațiunea mai favorabilă, în special acuma sûnt doi ani, tot la locul acesta am atras atențiunea celor chemați asupra educațiunei junimei.

Junimea noastră până acuma a crescut părăsită de lumea toată. Constatăm că partea cea mai mare a tineretului nostru cresce în institute streine. Cei ce studiază la scoalele de stat sûnt aproape pierduți pentru neamul nostru, și sûnt norocoși puținii favorisați de soarte, cari prin legăturile familiare și de rudenii mai vin în contact cu românii de inimă.

Spiritul domnitoriu în întreagă viața spirituală a maghiarilor este șovinismul cel mai spurcat. Scim cum s'a întrodus acest șovinism, și nu mai zăbovim la acest loc. Din acest indemn toată sciința positivă cu sistemă se falsifică, și bietul studinte, eșind în viața publică, pas de pas se isbesce de realitate, și se îndreaptă de multeori prea târdiu, și în cele mai multe casuri nici odată.

Din pățite vorbim așa după cum vorbim. 6 ani de dile am studiat istoria și din carte și din graiul viu al profesorilor, în special istoria Transilvaniei și a Ungariei ni s'a propus în patru cursuri deosebit, și despre români ca români nu ni s'a amintit cu nici o literă. Două momente din viața românilor fură amintite, Mihaiu eroul și revoluțiunea dela 1784. Cel dintâiu ne fu presentat ca un căpitan de hoți — sau în limbagiul modern vorbind — de bandiți, Horia și Cloșca ca nisce zuluși, plus faptele lor ni s'au espus în cuvinte dejositoare încât trebuia sě roșim de eroii neamului nostru.

Așa s'a făcut cu istoria în institutele unguresci, și noi scim că istoria joacă un rol însemnat la desvoltarea spirituală a elevului. Sistema aceasta se continuă. Așa, tineri români, cu absolutoriu despre drepturi, susțin, că nu mai departe decât la 1848 români au fost reacționari, căci au luptat contra ungurilor, precând ungurii luptau pentru libertate. Casuri de acestea sûnt mai multe.

Dacă nu ne-am interesat de soartea junimei până acuma, va trebuì sě ne îngrigim de acì încolo, căci prin noua situațiune curentul de până acuma este și mai pronunțat, și îngrigirea noastră sě nu se țermurească numai la gimnasistii nostri. Sě căutăm căi și mojloace pentru crescerea cu sistem și la institutele mai înalte. Corespondența noastră din Sibiiu atinge o cestiune vitală pentru noi românii. Este lucru notoric că de vre-o 10 ani începênd decădem cu prea mare repediciune, și dacă privim în giurul nostru, vedem numai pre bătrânii, cari — stejari vêrtoși fiind ei, au dat peptul tuturor vijeliilor, și murind ei, remâne gol în urma lor, care cu greu se va putea suplinì.

Ne am simțit datori a le amintì acestea acuma la încheierea anului scolastic și a îndrepta asupra lor atențiunea oamenilor chemați de-a îndrepta rěul.

Pre terenul acesta ne vom întâlnì cu toții, nu vom mai avea pretecst de a ne afurisì reciproc, și vom folosì și națiunei, în numele căreia ne place sě vorbim.

Cei chemați se vor întreba: de unde provine aceasta? De unde sterilitatea de acuma, de unde apatia la junimea actuală, cât va mai dura starea aceasta de lucruri, și dacă ea va mai dura, unde vom ajunge cu chipul acesta?

Eată tot atâtea întrebări, a căror resolvare pretinde activitate neîntreruptă și conlucrarea noastră a tuturora, eată teren de lucru pentru fie-care român cu mintea și inima la loc.

Discursul d-lui I. C. Brătianu.

D. președinte al consiliului: Fiind că propunerea aceasta vine din partea camerei, trebue ca banca ministerială sě-și facă declarațiunea sa.

D-lor, onor. dl Maiorescu a respuns într'un mod așa de peremtoriu la întrebarea onor. dl Ionescu, că unde este curentul spunêndu-i că, curentul este încă de la 1870 și cred că nici faptele Regelui, nici ale Reginei nu au făcut ca acest curent sě se slăbească. (Aplause).

Cestiunea era numai ca dotațiunea sě se facă în bani sau în moșii? A se face în proprietăți este o idee a mea de trei patru ani, și ieată pentru ce.

D lor, am vědut, și am vědut cu fericire că Regele El însuși a făcut un pas ca sě devină un moșnean Român, și eu am voit ca sě devie cel d'ântâiu moșnean. (Aplause).

Onor. dl Maiorescu v'a dis că, d-v. acum v'ați adus aminte de punga contribuabililor. Acum numai diceți că sûntem într'un an cam greu. Apoi v'a spus d-sa că trebuia sě ve aduceți aminte de aceasta când era vorba de acele instituțiuni, sau mai bine dicênd de personalul lor care, la un loc cu toții în corpore, nu se pot pune prin nimic alături cu Regele nostru. (Aplause).

Onor. dl Ionescu ne întreba cum putem sě schimbăm destinațiunea acestor proprietăți? Dar când sě vênd, ce sě face? (Aplause). Atunci nu se schimbă destinațiunea lor? Când am dat Iașilor moșii pentru trei milioane, de ce nu a venit onor. dl Ionescu sě dică că profanăm voința donatorilor și că micșorăm domeniele Statului, cari pentru dvoastră sûnt destinate de a propri sě se facă proletaria, agricol la noi?

Eu cred din contră, că tocmai le sustragem de a fi pentru mulți ani de aci înainte vêndute; căci acele cari ne rěmân sûnt îndestulătoare, cel puțin pentru o sută de ani ca sě facem față necesităților; și fiți încredințați că după ce sě vor sfîrșì toate proprietățile Statului și va venì proletariatul, Regele de atunci, va simți cel puțin tot atât de românesce ca Regele de astă-di și va da cu fericire acele domenii. Și apoi nu uitați că ceea-ce dăm coroanei nu este de cât usufructul, iar proprietatea rěmâne a Statului. (Aplause).

D-lor, iau respunderea acestui fapt eu singur, căci a fost ideia mea și dacă națiunea îl va desaproba va cădea toată urgia ei asupra capului meu. Eu nu fac pe nimeni solidar.

Dl Ionescu dice că de ce n'am spus acest fapt când am cerut revisuirea? Apoi ce armă mai puternică ar fi fost pentru dl Ionescu când am fi făcut aceasta? Ar fi dis că punem pe Rege ca interesat la revisuire și îl têrâm în luptele noaste.

Eu am voit sě fie un act spontaneu acesta, și îmi pare foarte rěu că oameni distinși, ca dl Ionescu, vine și pune cestiunea așa cum fac pe rege sě fie desgustat de acest mare act național pe care î'l face națiunea. Dar voi aduce aminte Regelui că și pentru dotațiunile cari s'a făcut familiei regilor Engliterei s'a găsit oameni cari sě sfâșie toată familia și pe rege chiar s'a găsit dl Dilke, care în cele din urmă e astă-di ministru, dar nu sciu dacă astă-di ar veni sě mai țină acel limbagiu. (Aplause).

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Sibiiu, 18/30 Iuniu. Domnule Redactor! Vin a ve raporta despre primul esamen al scoalei române de fetițe din Sibiiu înființate de „Reuniunea femeilor române“ din Sibiiu numai astă toamnă.

Cu mine ve întêlniți de tot rar pe terenul acesta, căci ocupațiunile mele multilaterale și predilecțiunea pentru specialitatea, căreia m'am dedicat cu suflet și trup, nu mi permit și îndeletnicirea cu rapoarte despre lucruri din viața noastră națională. Eu domnule Redactor am urmărit cu atențiune activitatea Reuniunei femeilor române din Sibiiu, și în special scoala română de fetițe, înființată aici în Sibiiu, și aceasta din mai multe motive. Și dacă e vorba sě fiu sincer și aici, după cum scii că sûnt pretutindenea, me voiu espune poate criticei multora, însě călcându mi pe inimă, voiu înșira motivele, din cari am urmărit pas de pas desvoltarea scoalei române de fetițe de aici.

Sibiiul este unul dintre cele mai pronunțate centre ale românismului, se înțelege în Transilvania. Încongiurat pretutindinea de populațiune românească compactă, și în cea mai mare parte bine situată, Sibiiul era sě fie din natura sa un centru de cultură românească pentru întreagă Transilvania. Aceasta o pretinde situațiunea Sibiiului din respectele atinse mai sus, o pretinde însĕ şi împregiurarea, că aici mai este şi reşedinţa archiepiscopului metropolit gr. ort. român din Transilvania cu întreg aparatul administrativ pentru archidiecesă şi metropolie, institutul pedagogic-teologic al bisericei ortodose române, reşedinţa Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român.

Eată deci tot atâtea elemente chemate dela sine şi prin sine de a lucra pentru cultura românească, şi promovarea aceleia pe toate căile. Şi dacă vom lua în considerare viaţa socială din Sibiiu, şi vom mai considera că în Sibiiu, ca nicăiri, avem institute românesci de tot feliul numai pentru crescerea junimei nu, venim la conclusia, că tinerii elevi români în Sibiiu pre lângă sciinţă 'şi vor putea însuşì şi cultura socială, flecsibilitatea şi ţinuta deamnă şi totdeodată convenabilă în societate, de carea sufere în mare mĕsură junimea noastră crescută în scoale streine.

Ce vedem însĕ în Sibiiu. Scoale ca în palmă. Imensul contingent al copiilor nostri cercetează institutele streine, şi dacă n'am avut ansă a ne plânge mai cu inteţire până acuma, vom avea de aci încolo, căci torentul distructor domnitoriu la noi a vêrît politica şi în scoală.*)

Aşa cu secsul bărbătesc. Tinerii eşiţi din institute streine, dacă aduceau ceva românesc de acasă, şi avea şi norocirea de-al mai păstra ca scump mărgăritariu al inimei lor, se alegeau cu acest ceva, şi acest ceva forma sîmburele sĕnătos, din care resărea nisuinţa de a învĕţa românesce, după ce se depărta de aici la universităţile Germaniei. Aşa a fost până acuma, şi spre norocirea noastră, societăţile academice române de pre la universităţile streine, erau tot atâtea scoale pentru începători în studiul limbei şi al literaturei noastre.

Lipsa de scoale la noi se compensa deci pre această cale şi societatea din Viena „România Jună" a umplut cu tineri talentaţi toate colţurile locuite de români. Astăḑi am decăḑut şi sporadica sucrescenţă ne pune pe gânduri, căci astăḑi din totalitatea tinerilor eşiţi din scoale streine nu găsesci 10 procente, la cari se poţi conta pe terenul cultural naţional.

Fetiţele noastre încă nu aveau soarte mai bună. Crescute în institute streine, duceau cu sine toate vêrtuţile, şi dacă-mi e permisă sinceritatea — şi toate scăderile institutului unde cresceau. Pensionatele de călugăriţe aveau chemarea de a cresce din tinerile fetiţe muiere pentru vieaţa socială, şi din ale noastre încă şi române bune, cu tot trecutul nostru naţional, bun rĕu cum a fost, căci tot trecut a fost el.

S'au desvoltat fetiţele noastre, după cum s'au putut desvolta, şi au fost fericite cele ce au putut face scoală la sasi, căci ele au perdut numai cu respect la cultura naţională română.

Roadele acestei cresceri: Nu se puteau înţelege două muieri între sine de cât nemţesce. Vorbesc din păţanie, Domnule Redactor, şi toată lumea va fi de acord cu mine. Dacă fetiţele noastre n'au avut ocasiune sĕ studieze literatura noastră, nu s'au putut entusiasma nici pentru literaţii nostri. Aşa pentru ele afară de bogata literatură germană nu mai esistă altă lume.

Dela literatură trecem la toaletă, căci e vorba despre femei, şi dacă e vorba de spunerea adevĕrului, femeile tot la cinci minute vorbesc despre toaletă. Însĕ despre aceasta sĕ tăcem, căci ajunge se amintim, că germană era conversaţia şi despre toaletă, germană şi despre musică, germană despre pictură, germană despre petreceri, cu un cuvênt streină întreagă viaţa sufletească a femeei române.

Erau şi sûnt încă şi astăḑi escepţiuni, spre a proba, că şi în limba noastră putem face lucruri bune şi folositoare.

Scoale pentru băeţi nu s'au făcut, şi nici că se vor face. Motivul nu-l scim, şi nici nu cerc a-l afla. Scoale pentru fetiţe nu erau, acuma avem, şi eată pentru ce am prins condeiul, ca după o lungă cazanie, sĕ-ţi raportez despre esamenul de Sâmbătă al scoalei de fetiţe instituite de Reuniunea femeilor române din Sibiiu.

La 9 oare s'au început esamenele fetiţelor noastre. Din partea Reuniunei a asistat vice-preşedinta aceleia, se înţelege că damele române din Sibiiu aproape toate au fost de faţă spre a se delecta de esamenul fetiţelor lor. De faţă a fost şi inspectorul de scoale al comitatului Sibiiului. După sĕvêrşirea părăstasului întru vecinica odichnă a neuitatului Archiereu Andreiu Baron de Şaguna a sosit şi Escelenţia Sa Domnul Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul, o parte dintre asesorii consistoriali, profesorii seminariali, apoi advocaţi şi particulari. În faţa acestei respectabile inteligenţe sălta inima privitoriului, şi eu nu sciu cine trebuia sĕ fie mai îngrigiat, profesorii sau micele eleve.

Esamenul s'a percurs classă de classă, şi respunsurile precise şi resolute ale băiatelor ne-au pus în uimire. Am auḑit mame ḑicêndu-şi între sine: băiata mea scie mai bine românesce decât mine. Şi e lucru natural, căci omul scie, ce învaţă.

La meritul esamenelor nu voi vorbì multe. Erudiţiunea profesorilor aplicaţi, domnul Dr. D. P. Barcianu, Dr Ioan Crişianu ne-a fost şi ne este garanţia cea mai sigură despre progresul scoalei noastre. Aceste persoane ne-au fost cunoscute.

Domnişoara Directoră Eleonora Tănăsescu ne-a pus în respect atât cu privire la metoda în predarea învĕţămêntului, cât şi la resultatul ostenelei sale de un an. Şi dacă avem cuvinte de laudă pentru domnişoara Tănăsescu, lauda noastră se resfrânge şi asupra asilului *„Elena doamna"* din Bucuresci, unde s'a perfecţionat actuala directoră a acestei scoale de fetiţe.

Cu privire la limba maghiară nu voi ḑice nimica, fiind-că Dta ai avut onorifica misiune de a o preda în scoala de fetiţe. Una însĕ totuşi o voi spune ca caracteristică pentru redactorul „Telegrafului Roman". Dacă vor merge băetele tot astfeliu progresând, aḑi mâne te treḑesci cu decoraţie dela ministrul nostru de culte.

Lucrările scripturistice au atins plăcut inima fie-cărui asistent. Lucrare specială din fie-care obiect de învĕţămênt, scrisoare, după etatea băetelor judecând, de tot corectă şi caligrafică, formă esternă de tot frumoasă, eată ce pot scrie despre lucrările scripturistice. La lucrurile de mână femeesci nu me pricep; au fost multe şi frumoase, pe fie-care lucrare sta o ţidulică cu numele băiatei, care l'a făcut. Mamele au fost mulţămite, asemenea damele din public. De aici trag conclusiunea, că lucrările au fost corĕspunḑĕtoare.

După terminarea esamenului doamna vice-presidentă, Iohanna Bădilă, esprimêndu-şi viua satisfacţiune pentru succesul esamenului, mulţămesce corpului profesoral şi îndeamnă pe băiete ca şi la anul viitoriu sĕ dovedească asemenea progres. Escelenţia Sa domnul Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul rostì asemenea cuvinte de însufleţire la adresa acestei scoale naţionale, esprimându-şi înalta satisfacţiune cu progresul dovedit de eleve.

Am mers către casă cu inima liniscită, şi mi-am ḑis în inima mea: Primul pas e făcut, Dumneḑeu ne ajute sĕ putem continua.

La 28 Faur a. c. v'am fost scris o corespondenţă, în care cu privire la această scoală am scris verbal: „Spre caraterisarea situaţiunei ve voiu spune domnule Redactor, că o parte din fetiţele noastre cercetează şi acuma institutele streine din loc, şi între micele eleve s'au format partide formale — nu sciu a câtea în Sibiiiu, unde partidele rĕsar ca ciupercile? Şi ce sĕ veḑi, ale noastre sûnt apostrofate de către mititelele tovareşe cu cuvintele: *„Ihr gehet in die walachische Schule"!*

Lucrurile s'au schimbat. Mititelele noastre numai conversează în limba germână, ci în limba lor maternă. Mai mult: întêlnindu-se pe strade cu mititelele lor tovareşe dela scoale streine, le agrăiesc şi pe acelea românesce, de bună seamă cu nici o reservaţiune mentală.

Se vorbesce că la a anul toate fetiţele române vor venì la scoala noastră română, fiindcă sa decis şi înfiinţarea clasei a VI. De se va întêmpla una ca aceasta, apoi cred şi eu că Sibienii încă sciu resona.

De astădată şi mai multe, şi şi mai precis.

G. D.

Respuns la afurisenie.

Sălişte, în 16 Iunie 1884. Din 3/15 Iunie încoace s'a pornit un rĕsboiu formal asupra mea şi a familiei mele, pentru că m'am folosit de dreptul meu de alegĕtoriu. Am creḑut că se va termina lucrul în 2 numeri din „Tribuna" — dar oamenii orbiţi de patimi au sciut sĕ pună în mişcare şi „Gazeta Transilvaniei" şi în urmă şi pre colegii mei preoţi, cu cari până la venirea noului Doctor am trăit în cea mai bună înţelegere.

Luni în 11/23 Iuniu dl protopresbiter a întrunit spre scopul acesta şi preoţimea tractuală, ca sĕ maimuţească şi D.-Sa pre vecinul seu dela Mercurea. Acì întruniţi după ce i-a menajeat cu mâncări şi beuturi, ba pre unii i-a chiar şi transpus în alte regiuni, apoi încungiurat de sfesnici sei Muntean — Aleman, ambi oameni cinstiţi, păruiţi şi jupăiţi de bărbi prin cârcimele din Gurariu — Topârcea şi pedepsiţi pentru imoralităţi de forurile judecătoresci, au inscenat comedia de escomunicare.

Prin aceasta le aduc tuturor mulţămita mea ear în special celor 2 sfesnici din lăuntru, lângă, cari mai amintesc pre vecinul din Galeş Răchiţan pre carele eu nu l'am escomunicat, pentru că D. Sa era timbrat mai anii trecuţi prin jurnale pentru fapte scandaloase imorale, şi declar, că nici eu din partemi nu voesc ca viaţa mea sĕ se judece după faptele lor, şi întru nimica nu me declar de solidar cu ei în ce privesce purtarea lor morală.

Aceste Ve rog dle Redactor ale publica în preţuitul ḑiariu „Telegraful Roman" ca organ al archidiecesei noastre drept rĕspuns la „Tribuniştii" din numĕrul de Vineri şi drept rĕspuns inscenătorilor comediei. — Cu ceialalţi nu am nimica unii au fost forţaţi sĕ subscrie, alţii duşi cu deasila la Protopopul, alţii au subscris fiind mâncaţi şi beuţi bine.

Sum etc.

Onisifor Borcea,
paroch gr. or. şi asesor la scaunul protopopesc.

Braşov, 12/24 Iuniu 1884. D-le Redactor! Astăḑi s'au ţinut alegerile funcţionarilor dela Magistratul Braşovului. Sûnt foarte instructive aceste alegeri şi tocmai de aceea aflu de bine a le şi înregistra la acest loc cu toată sinceritatea.

Pentru alegeri publice mai ales în state ca al nostru — se fac şi trebue sĕ se facă preparative serioase tare de timpuriu. Românii braşoveni faţă de alegerile din cestiune s'au pomenit abia alaltăeri. Între sasii din Braşov esistă deja de mai de mult două partide: una aşanumită a „Versailistilor" (după locul lor de adunare — ospetăria „Versail,") alta a Braşovechenilor cu Sasii bătrâni.

Acestia nu putea suferì pe funcţionariul înginerul Bartesch, din causa publicată de multe ori în jurnalul german din Braşov, că planurile lui architectonice şi esecutarea lor a costat adeseori îndoit. Nici nu e mirare deci, dacă nu-l putea avè la inimă pe acest funcţionariu nici Românii, a căror simpatie pentru dênsul se rĕcise şi mai mult prin planul seu la ridicarea unui „pisoir" în piaţa Braşovului tocmai înaintea şi în mare apropiere de casele scoalelor noastre române, cari case au perdut prin aceasta foarte mult din însemnătatea lor. Ca între parentesă mai adaug aici, că intentându-se proces din partea autorităţilor competente pentru ridicarea unei atari şetrii nehigienice la acel loc, s'au spesat multe parale până ce urmă un ordin, ca comunitatea sĕ ia din nou în pertractare cestiunea strămutării „pisoirului" menit, căci la din contră se va decide în merit din partea locurilor mai înalte; cu toate acestea până acuma nu s'a esecutat nici o hotărâre în privinţa aceasta. Representanţii români din comunitatea Braşovului la o populaţie română de ḑece mii de suflete sûnt numai 36 la numĕr din totalitatea de 200. Locuitorii români în Braşov sûnt mai numeroşi decât Sasii, cu toate acestea au representanţi atât de puţini în Comunitate, ba în gremiul Magistratului nu au nici măcar un singur representat român; multiplele agende a le partidelor române ar pretinde, ca sĕ încapă la magistrat cel puţin un secretariu român pentru resolvirea lor şi pentru traduceri, dar nici atâta nu s'a făcut. La poliţie e un comisar român, mai încolo nu găsesci indiviḑi români, nici măcar ca soldaţi de poliţie, pecând mai înainte de era maghiară, aveau românii un senator şi trei funcţionari mai mici. Desconsiderarea românilor din partea sasilor a fost causa de se înfrăţiseră aceia înainte cu 6 ani cu maghiarii din loc, şi isbutiră a-şi alege un deputat român. Aceste împregiurări le sûnt prea bine cunoscute românilor nostri dela cârmă din esperienţele trecutului, şi cu toate acestea nu se interesară mai de timpuriu de alegerile din cestiune, ci negligând oare care înţelegere cu vre-o partidă anumită din loc, sau cu naţionalităţile din minoritate, nu au putut ajunge la nici un resultat la alegerile funcţiunarilor dela magistrat.

Silinţa lor a fost îndreptată în trei direcţiuni; 1. sĕ se înţeleagă cu maioritatea săsească — cu partida „Versailiştilor". 2-a sĕ pactese cu partida Braşovechenilor sasi şi, ne succedând nici acesta, 3-a cu minoritatea compusă din celelalte elemente, pentru ca în casul acesta cel puţin sĕ slăbiască puterea dictatorică a „versailistilor" şi sĕ dovedească că şi minoritatea poate ceva. „Versailistii" în îngânfarea lor, că ei fiind în maioritate — pot face cu alegerile ce vor voì ei, nici n'au dat respuns românilor, cari voiră pertractare de pact. Malcontenţii sasi (Braşovecheni), aveau doi conducĕtori, dintre cari unul a promis a contribuì cu partida lui la alegerea fiscalului într'o persoană română, celalalt conducĕtoriu însĕ a declarat, că şi-a dat deja promisiunea pentru altă persoană, căci ei aveau făcută şi tipărită deja programa de alegere. Se vĕḑură deci necesitaţi românii a recurge la al treilea espedient. Astfel ca sĕ arete, că nici voturile minorităţii nu-s de lăpădat, s'au alăturat la a treia partidă; în modul acesta s'a ajuns barem atâta, că cu voturile Românilor s'au ales doi funcţionari sasi mai apţi ca cei vechi.

---

*) Noi ne-am plâns în toţi anii, şi în special scoalele din Sibiiu ne-au însuflat serioase îngrijiri, de aceia de vre o 4 ani încoace am publicat cifre comparative dela scoalele de aici, şi ele vorbiau atât de eclatant, încât pre noi ne-a luat groaza. Red.

Resultatul alegerei este deci, că dintre cei vechi au rĕmas: primariul cu toţi senatorii de mai nainte, ear de căpitan de poliţie s'a ales notariul Himesch şi de ingineriu în locul lui Bartesch s'a ales ingînerul Kärtsch.

Românii de aici sciu prea bine, ba este în genere cunoscut, că sasii numai de silă conced ce conced, ear nu din humanitate, equitate şi dreptate: ei sûnt cu mult mai egoisti, decât sĕ considere aceste caractere a le adevĕratei culturi.

De acì ar urma, ca cu atât mai încordaţi sĕ fie Românii în activitatea lor la sondarea terenului şi în interesul lor naţional, sĕ se intereseze mai mult şi sĕ se deştepte mai de timpuriu măcar la afacerile lor comunale. În anul viitor sĕ vor face alegeri şi pentru comunitatea de aici, vom vedè până atunci ce pregătiri sĕ vor face în interesul causei române şi căţi români vor putè fi aleşi. *G.*

„Opinca română."

societate pentru cultivarea naţionalismului român în Austro-Ungaria.

Comisiunea instituită pentru înfiinţarea acestei societăţi a subşternut spre aprobare la domnul ministru regiu unguresc de interne următoarele statute votate la 1. Iuniu a. c.

§. 1. Societatea poartă numele *„Opinca română."* Reşedinţa ei este Sibiiul.

§. 2. Scopul societăţii este: susţinerea, cultivarea şi desvoltarea prin mijloace legali şi morali a naţionalismului român în ţinuturile locuite de români ale imperiului austro-ungaric.

§. 3. Conform acestui scop societatea şi membri ei vor stăruì:

a) ca în familiile şi casele românesci atât la ţeară ca şi prin oraşe sĕ se vorbească, scrie şi cetească românesce;

b) sĕ se cultiveze moravurile naţionali românesci: musică, cântări, danţuri, sĕrbări şi alte datine şi obiceiuri naţionale românesci.

c) sĕ se susţină şi respective reîntroducă portul românesc, mai ales la populaţiunea dela sate, pre unde s'a perdut în decursul timpului.

§. 4. Societatea şi membri ei vor ajutora şi promova învĕţământul public românesc în scoalele elementari şi medii:

a) prin înfiinţarea şi ajutorarea de scoale confesionale române, înzestrarea acestora cu mijloace de învĕţământ;

b) prin provederea scolarilor români dela ori-ce scoale publice cu cărţi de scoală şi de lectură românesci şi prin înfiinţarea de biblioteci scolare românesci;

c) prin darea de ajutoare şi stipendii spre crescerea de învĕţători şi învĕţătorese pentru scoalele elementare române confesionale.

§. 5. Spre salvarea faţă de ori-ce amalgamisare a rasei române, societatea şi membri ei vor stăruì ca numele de familie a acelor români, cari susţinêndu-şi naţionalitatea genetică au nume neromâne sĕ se schimbe pe calea legală în nume românesci.

§. 6. Membri societăţii sûnt:

a) membri fundatori, cari solvesc odată pentru totdeuna sumă de 20 fl.

b) membri ordinari, cari solvesc pe viaţă taxa anuală de 2 fl.

c) membri ajutători, cari donează societăţii vre-o sumă de bani ori alte obiecte de valoare.

§. 7. Drepturile membrilor fundatori şi ordinari sûnt:

a) a purta numirea de onoare „Opincari" şi amblema societăţii (scut vênăt cu opincă de aur, de petea roşiă);

b) a participa cu vot deliberativ în adunările generali ale societăţii la toate agendele acesteia, şi a se împărtăşì de toate beneficiile, ce se vor statorì pentru membri societăţii.

§. 8. Datorinţele membrilor sûnt:

a) a solvì regulat tacsa anuală;

b) a observa mai ântâiu ei înşişi în familiile (casele) lor cele pretinse în §. 3, şi a stăruì ca toţi amicii şi cunoscuşii lor asemenea sĕ le observe;

c) a da cu tot zelul şi energia mână de ajutoriu societăţii şi comitetelor ei întru împlinirea celor înşirate în §. 4.

§. 9. Membru fundator şi ordinar al societăţii poate fi fi-care cive român de stat din imperiul austro-ungaric, care se obligă în scris a îndeplinì datorinţele normate în §. 8, şi se va primì de membru din partea comitetului central al societăţii.

§. 10. Societatea are sigilul seu propriu, care poartă ca amblemă o opincă de aur în câmp vênăt cu circumscripţiunea „Societatea opincarilor români."

§. 11. Societatea prevede agendele sale:

a) în adunări generale;

b) prin un comitet central;

c) prin subcomitetele înfiinţânde după trebuinţă în diferite puncte ale monarchiei austro-ungarice.

§. 12. Adunarea generală se va ţinea odată pe an de regulă în locul residenţial. Asupra eventualelor învitări pentru ţinerea adunărei generale în alt loc, decide comitetul central.

În casuri de mare importanţă ori la cererea în scris alor 50 de membri ordinari, comitetul central poate convoca adunarea generală estraordinară, care e de a se publica cu 30 ḑile mai înainte şi cu numirea obiectelor de pertractare.

§. 13. Adunarea generală:

a) alege pe funcţionari şi pe comitet;

b) revede şi aproabă raţiociniile comitetului central, şi statoresce la propunerea comitetului bugetul pentru fie care an viitoriu;

c) poăte face modificări în statute dacă vor fi presenţi şi vor consimţì $^2/_3$ ai membrilor ordinari.

§. 14. Şedinţele adunării generale sûnt publice. Ele se conduc de preşedintele (vice-preşedintele) comitetului ear pentru compunerea proceselor verbali se aleg doi notari.

§. 15. Pentru prevederea afacerilor societăţii adunarea generală alege pe câte 3 ani: un preşedinte, un vice-preşedinte, un secretariu, un cassariu şi un controlor, apoi un comitet central de 6 membri.

§. 16. Preşedintele representează societatea faţă de jurisdicţiuni şi de singuratici; asignează la cassa societăţii solvirile aplacidate de comitet între marginile bugetului; subscrie dimpreune cu secretariul espediţiunile; pregătesc cu acesta raportul anual şi după pertractare în comitet îl aşterne adunărei generale; în fine conduce desbaterile în adunarea generală.

La cas de împedecare, în toate aceste îl suplinesce vice-preşedintele.

Secretariul provede procesele verbali ale şedinţelor comitetului şi toate celelalte lucruri de concept, păstrează sigilul societăţii precum şi toate actele ei.

Cassariul păstrează şi administrează sub respunderea personală banii societăţii şi poartă raţiociniile aceleia; primesce pre lângă cuitanţă tacsele anuali; esecută solvirile la asignarea preşedintelui; poartă ḑiariu despre întrate şi eşite şi e raportează comitetului din şedinţă în şedinţă despre starea casei. Banii societăţii se depun la vre-un institut public spre fructificare ţinênd cassariul la sine numai o sumă limitată prin comitet spre suportarea speselor curinte.

Controlorul contrasignează toate raţiociniile, cuitanţele şi contracuitanţele, şi responsabil dimpreună cu cassariul pentru toate gestiunile de cassă.

Comitetul ţine şedinţele sale după trebuinţă la convocarea presidiului. Cerênd în scris trei membri convocarea preşedintele e datoriu a convoca şedinţă. Comitetul conduce şi direge întreaga activitate a societăţii, pregătesce şi aşterne adunărei generali bugetul, proiecte şi propuneri relative la scopul societăţii; acoardă în sensul bugetului ajutoare, stipendii, premii şi altele; provede procurarea, cumpĕrarea şi distribuirea de cărţi şi mijloace de învĕţământ în sensul §-lui 4; ţine în evidenţă lista membrilor şi regulata solvire a tacselor, primesce membri noi şi stă în contact continuu cu subcomitetele, ce se vor înfiinţa spre esecutarea dispoşiţiunilor luate.

§. 17. Din percepţiunile societăţii tacsale dela membrii fundatori şi 20% din toate celelalte întrate se capitalisează spre formarea unui fond permanent al societăţii, care va rĕmânea neatingibil pe cât timp va afla de bine adunarea generală. Toate celelalte percepţiuni se folosesc în tot anul spre scopurile societăţii.

§. 18. Funcţiunarii societăţii nu primesc nice un feliu de remuneraţiune. Spesele de cancelarie şi de administraţiune se supoartă din casa societăţii.

§. 19. Desfiinţarea societăţii o poate decreta adunarea generală dacă numĕrul membrilor va scădè sub 50.

Conclusul de desfiinţare înainte de esecutarea lui e a se aşterne înaltului ministeriu regiu unguresc de interne.

În casul acesta precum şi la casul de ori ce altă desfiinţare averea societăţii e a se împărţi egale metropoliilor române din Ungaria şi Transilvania, celei greco-oriental şi celei greco-catolice, cu aceea ca din capital sĕ se formeze fundaţiuni pentru ajutorarea tinerimei studioase române.

§. 20. Dacă societatea se va abate dela scopul seu precisat în statutele de faţă întru atât, ca prin continuarea activităţii ei sĕ se periciteze statul sau interesele materiali ale membrilor, guvernul ţerei va fi îndreptăţit a suspinde activitatea ei, a ordina investigaţiune ordinară şi conform resultatelor acesteia a îndătora societatea la stricta observare a statutelor, eventual a o desfiinţa.

Sibiiu 24 Iuniu 1883.

Comisiunea ad hoc: Georgiu Bariţiu, Iosif Sterca Şuluţ, Visarion Roman, Anania Trombiţaş.

Varietăţi.

* (Postal). Cu 1 Iuliu începênd se deschide oficiu de postă în comuna *„Homorod Héviz"*, comitatul Têrnavei mari, şi va sta în legătură cu posta dintre Făgăraş şi gara dela Homorod.

Competenţa acestui oficiu este a espeda epistole, fracturi şi asignaţiuni în valoare până la fl. 200.

Cercul de comunicaţie este Homorod Héviz şi Hidegkut.

Mersul.

Pleacă din Făgăraş dimineaţa la	9 oare	25 minute.
Ajunge la Homorod Héviz d. a. la	2 „	25 „
Pleacă din Homorod Héviz d. a. la	2 „	30 „
Ajunge la Homorod gară d. a. la	3 „	— „
Pleacă din Homorod „ dim. la	7 „	55 „
Ajunge la Homorod Héviz „ la	8 „	25 „
Pleacă din Homorod-Héviz „ la	8 „	30 „
Ajunge la Făgăraş după ameaḑi la	1 „	— „

* (Postal). Cu prima Iuliu începênd oficiul de postă din Tiuş nu va mai sta în legătură cu trenul Nr. 219 şi 220, ci cu cel de sub Nr. 311 şi 312, respective 201, şi 202. La Alba-Iulia se va susţinea legătura de postă actuală, aşa că epistolele, cari la posta din Viena se vor pune după ameaḑi la 3 oare, şi în Budapesta noaptea la oarele 10 vor sosì a doua ḑi la oarele 11 şi 30 minute la gara din Alba-Iulia, şi la 12 oare la posta din cetate, la Tiuş la oarele 10.

* (Foc şi grindină.) În comuna *Merghindeal* a isbucnit la 21 Maiu a. c. un foc teribil, care mistuì toate edificiele sĕrmanilor oameni, încât ei rĕmaseră goli golaşi, neavând unde sĕ-şi plece capul.

Unica lor speranţă erau semănăturile. Ca şi aceasta sĕ fie zadarnică — în ḑiua următoare o grindină vrăşmaşă nimicì toate sĕmĕnăturile din hotarul comunei numite.

Apelăm la generositatea oamenilor cu inimă, întocmai cum am apelat pentru comuna *Şoimuşul românesc*, pustiită prin foc în Sâmbăta Pascilor.

Ofrandele ce vor întra pentru aceste comune românesci greu cercate de soarte le vom administra la locul destinaţiunei lor, cuitându-le publice în ḑiarele noastre. *Redacţiunea.*

* (Scolar). Din Săcel comitatul Sibiiului primim o corespondenţă lungă, în care ni se scrie, că la scoala de acolo esamenul s'a ţinut la 9 Iuniu; că oamenii n'au sciut nimica despre timpul când se va ţinea esamenul; că preotul ca director scolar n'a fost avisat, şi că esamenul a fost de tot slăbuţ. Înregistrăm acestea, atrăgênd asupra lor atenţiunea organelor competente. Cu aceasta am satisfăcut şi corespondentului nostru.

* *(Pendant la alegerile dietali).* Ni se scrie din oraşul Mureş-Oşorheiu, că mare este bucuria pe acolo din causa alegerei noue, ce se va face prin luna lui Iuliu. S'a constatat adecă că la alegerea din 21 Iuniu fiecare visitiu cu trăsură cu doi cai s'a întors seara acasă cu o sumă enormă de bani şi că fiecare ciobotariu avù rara fericire de a se resfăţa în trăsură Landau pe spesele vênĕtorilor de mandate deputăţesci.

Şi pentru ce bucuria? Lumea ḑice că dacă la 21 Iuniu s'au purtat ciobotarii tot în trăsuri şi totuşi resultatul a fost voturi egale la ambii candidaţi, la alegerea viitoare în loc de a umbla oamenii în trăsuri, nebăgând în seamă petrile, vor merge ei pe jos şi cu trăsurile vor căra petri, şi în acest cas nu va mai fi possibilă egalitatea de voturi, şi ea nu va mai fi posibilă, căci petrile vor pondera spre ilustrarea ḑicerei: *„Mulţi* dar *proşti!"*

* Bibliografic). *Raportul comitetului societăţii pentru cultura şi literatura română în Bucovina despre trebile şi lucrările sale în anul 1882 şi 1883. Cernăuţi 1884. Tipografia archidiecesană.*

Din acest raport aflăm că Societatea din cestiune de presinte are 7 membri onorari, 19 membri fundatori, 138 ordinari şi 4 activi. Averea se urcă cu finea anului 1883, imobil fl. 7787, obligaţiuni fl. 700, fr. 7200, galbini 1000. Disponibil numerariu fl. 8619, fl. 294.61.

1. Fundaţiunea lui Pumnul: în obligaţiuni fl. 11,200, fl. 645 nominal depuşi la I. însoţire de avans la gura Homorului şi fl. 1,500 în numerariu depuşi la cassa parsimonială din Cernăuţi.

Ca numerariu disponibil fl. 342.22, cari sûnt depuşi la cassa parsimonială din Cernăuţi.

2. Fundaţiunea Agnes Popoviciu fl. 2,200 în obligaţiuni şi fl. 64.10, disponibili la cassa parsimonială din Cernăuţi.

Este timpul suprem ca uniţi în cugete şi simţiri sĕ urmărim cu atenţiune ori ce mişcare pentru desvoltarea culturală a poporului nostru, fie în Bucovina, fie în Banat, Ungaria, Transilvania sau în România liberă. Legăturile pe terenul cultural ne sûnt şi permise şi trebue sĕ ne fie şi impuse. În privinţa aceasta sûntem un imperiu unificat, pentru care de supĕrat se pot supĕra contrarii neamului nostru, însĕ ei nu ne pot nici împedeca nici zădarnici în pacinica noastră muncă comună.

* (Avis). Comitetul Societăţii pentru cultura şi literatura română în Bucovina a decis conform cu §§ 13 şi 20 p. 2 din statute, a se ţinè Adunarea generală în Cernăuţi Luni în 25 Iuniu (7 Iuliu) 1884 *precis la 11 oare dimineaţa* în localităţile Societăţii.

Întru aceeaşi ḑi dimineaţa la 8 oare se va celebra în biserica catedrală din Cernăuţi liturgie solemnă şi apoi părăstasul mare pentru sufletul repausatului membru fundătoriu al Societăţii protopresbiterul Dimitriu Seretean, la care solemnitate învită Comitetul pre toţi membrii Societăţii.

Programul adunării va fi, precum urmează:

1. Raportul comitetului despre lucrările sale în anul 1882 şi 1883;
2. Raportul Revisorilor despre cercetarea socotelelor anului 1882 şi 1883;
3. Raportul comitetului privitoriu la modificarea statutelor;
4. Incuviinţarea budgetului societăţii pe anii 1884 şi 1885;
5. Discursuri şi propuneri privitoare la interesele Societăţii;
6. Alegerea vicepreşedintelui Societăţii şi a unspreḑece membri ai comitetului conform § 14, p. 1, şi § 18;
7. Alegerea Comisiunii de trei membri spre cercetarea socotelelor anului 1884 şi 1885 conform § 14, p. 6.

Cernăuţi în 9/21 Iuniu 1884.

Br. Victor Styrcea, preşedinte. *Calistrat Coca,* secretariu.

* (Mulţămită publică.) Din partea subscrisului comitet parochial al parochiei rom. ort. gr. or. Feleag protopresbiteratul Sighişoarei, în numele întregului popor drept credincios din anumita parochiă se aduce Prea Onorabilelui Comitet parochial dela biserica rom. ort. cu chramul marelui Archiereu Niculae din Braşov, preurbiul Schei mulţămită publică pentru un mare dar făcut bisericii noastre din Feleag, şi anume:

a) Una sfită (felon) şi un epitrafir cu campul roşu şi florile galbine ceva purtate, dar pentru noi bune:

b) Una sumă de bani trimişi prin postă de 50 fl. v. a.

Ţie-le Dumneḑeu viaţa dimpreună cu sănătatea până la adânci bătrâneţe acelor mulţi stimaţi domni membri ai comitetului parochial din Braşov, carii în urma dreptei noastre cereri ne-a mângăiat tocmai la timpul seu.

Fie ţĕrina uşoară şi a celor Prea Onoraţi dni fundatori, carii au înzestrat biserica sântului Niculae aşa încât poate tinde mână de ajutor la alte biserici serace cum e şi a noastră din Feleag.

Jacob Adam,
preot greco-oriental.

* (Mulţămită publică). „Reuniunea femeilor române“ pentru înfiinţarea unei scoale de fetiţe române în Abrud, spre a-şi înmulţi fondul, şi ast mod a se realisa, cât mai curênd scopul dorit, în 9 al lunei curente au arangiat un Maial, la care a conferit M. O. D:

Ioan Gall, protopop 3 fl., Ioan Danciu, protopop 3 fl., Alesandru Filip, advocat 3 fl., Alesandru Danciu, director 4 fl., Pfalz Fridrich 5 fl., Dna Iuliana Vasiu 5 fl., Képes Ferencz 3 fl., George Ivascu 2 fl., Dr. Nagy Károly 2 fl., Simeon Caian 2 fl., Dionisiu Balos 2 fl., Pálffy Samu 2 fl., Dionisiu Adamoviciu, preot 2 fl., Iosif Draia, jude com. 2 fl., Basile Motora, preot 2 fl., Ioan Butnariu, preot 2 fl., Alex. Danciu, preot 2 fl., Ioane Todescu, preot 2 fl., Petru Fizeşan, 2 fl., Keller József 2 fl., Iuliu Porutiu 2 fl., Mekei Sándor 2 fl., Wilhelm Cseh 2 fl. 10 cr. George Balta 2 fl., Persian Márton 2 fl., Gherasim Candrea, adv. 1 fl., Alexandru Ciura, preot 1 fl., Dna Maria Glüksel 2 fl., Emil Popp, notar reg. 1 fl., Ioan Ternovian 1 fl., George Nicola 1 fl., Ioan Morariu, jude com. 2 fl., Iosif Cotisiel 1 fl., Romul Furdui 1 fl. 50 cr. Képes Albert 1 fl., Teodosiu Lobonţiu 1 fl., George Schmid 1 fl., George Siuluţiu 1 fl., George Balomir 1 fl., Iulius Mîţiu 1 fl, N. Komáromi 1 fl., N. Hendrea 1 fl., Ioan Dandea 1 fl., Aron Cioran 1 fl., Solomon Coroiu 1 fl., Alexandru Mladin 1 fl., Nicolau Corcheş din Bucium 1 fl., Nicolau Lobonţiu 1 fl., G. Decian 1 fl., D. Lazarescu fl., Dna Iulia Bradean 1 fl., Nicolau Iuirca 1 fl., Nicolau Oprişa 1 fl., Nicolau Manca 1 fl., Fenesi György 1 fl., Tobias Dénes 1 fl., Ioanuţiu Danciu 1 fl., Teofil Gherasim 1 fl., Bisa George 1 fl., Ioan Popp 1 fl., Terenţiu Iiurchescu 1 fl., Ioan Moldovan 1 fl., Ioan Ciura 1 fl., Sebastian Moldovan 1 fl., Ioan Crisian 1 fl., Ioan Motoră 1 fl., Simeon Devian 1 fl., Dna Anna Manovicin 1 fl., Mihaiu Motoră 1 fl., Petru Mladin 1 fl., Bortiş Imre 1 fl., Dionisiu Tieflea 1 fl., Oprişa Nicolae 1 fl., Vasiliu Motora junior 1 fl., Petru Chendi 1 fl., Ionuţ Pasca 1 fl., Simeon Tomusiu 1 fl., Victor Baritin 1 fl., N Henzel 1 fl., Kossallka Iános 1 fl., George Borza 1 fl., Feru Ioan 1 fl., Nicolau Losniţa 1 fl., Emilia Schreiber 1 fl., Iosif Kövári 1 fl., I. Stoica, cancelist 1 fl., Moise Tomuşi 1 fl., Corches, învĕţătoriu 1 fl., Mástik Iános 1 fl, I. Muntean, sub jude reg. 1 fl., Dr Albert Balinth 1 fl., Laneş Iurchescu 1 fl., Fehdenfeld Iulius 1 fl., Alesandru Tobiaş 1 fl., Amalia Boieriu 1 fl., Iulius Faur 1 fl., Göbbel Mihály 1 fl., Iosif Nestor, 1 fl., Simeon Brascoviţia 1 fl., Grigoriu Suciu 1 fl., Rozalia Popp 1 fl., Nicolau Tuhutin 1 fl., Nicolae Borza 1 fl., Crişian Ioan 1 fl., Ivanoviciu Rudolf 1 fl., Alexandru Sava 1 fl., Alexandru Alb 1 fl., Iiurgiu Ioan 1 fl., Alexandru Vêtca 1 fl., Végh Ioszef 1 fl., R. Glüksel 1 fl., Absolon Faur 1 fl., Petru Ionete, cavaler 1 fl., Dr. Absolon Todea 1 fl., Mihail Palade 1 fl., Mihail Gomboş, jude 1 fl., Basile Gomboş, preot 1 fl., Francisc Loitzel 1 fl., Ioan Todea, preot 1 fl., Ioan Nicola, preot 1 fl., Ioan Todea, notariu 1 fl., Ilie Furdui 50 cr., Teodor Pasca 50 cr., Ioan Ciora 50 cr., Agaftia Rus 50 cr., Elena Şiuluţiu 50 cr., I. Toda 50 cr., Pompiliu Şiuluţiu 50 cr., N. Lazar 50 cr., N Cioica 50 cr., Gyingyes 50 cr., Candiu Iiurca 50 cr,, Nicolau Morariu 50 cr., Elena Morariu 50 cr., Teodor Vîca 50 cr., Dionisiu Siuluţiu 50 cr., George Danciu 50 cr., Simo Arpád 50 cr., Grünvald Márton 50 cr., Solomon Tomuşiu 50 cr., Alexandru Crişian 50 cr., Ioan Mladin 50 cr., Vilma Crişian 50 cr., Leontina Fauru 50 cr., Petru Petru 50 cr., Aurel Dionca 50 cr., Vasile Balosu 50 cr., Nicolau Mladin 50 cr., N. Varsariu 30 cr., N. Modona 50 cr., Nicol. Ivanoviciu 50 cr., Basiliu Palade 50 cr. Ioan Corcheş 50 cr., Urs Nicolae 50 cr., Alesandru Drumariu 50 cr., Nicolae Truţia 50 cr., Dionisiu Glodea 50 cr., Gyulay Gyula 50 cr., Pasca Ionuţiu 50 cr.. Szabó György 50 cr., Marţius Dionisiu 50 cr., Cobori Iosif 50 cr., Iosivean 50 cr., Nicolae Almăşan 50 cr., Iioldea Alecsandru 50 cr., Ioan Corches 50 cr., Nicolau Faur 50 cr., Toma Gligor 50 cr., Duna Veselie 50 cr., Bodea Dumitru 50 cr, Alecsandru Borza 50 cr., Nicolau Mestecan 50 cr., Pîrvu 50 cr., George German 50 cr., Tot György 50 cr., Sarkovits Ida 50 cr., Kagerbauer Rosalia 50 cr., Dionisiu Şiuluţiu 50 cr., Iosif Pĕcurariu 50 cr., Mészáros Veselie 50 cr., Campanar Iosif 50 cr., Ioan Popoviciu 50 cr., Nagy Lajos 50 cr., Nicolau Pĕcuraiu 50 cr., Macsin George 50 cr., Sturza George 50 cr., Kagerbauer 50 cr., Dionisiu Trifan 50 cr., Morariu Iosif 50 cr., Bene György 50 cr.

Suma 196 fl. 10 cr., din cari subtragêndu-sĕ spesele arangiarei, în suma de 52 fl 18 cr., resultă un venit curat de 143 fl. 92 cr., (una sută patruḑeci şi trei fiorini, şi nouĕḑeci şi doi de cruceri) valuta austriacă.

Constatând şi cuitând aceasta primire subscrisul comitet, vine a-şi împliuì, cea mai plăcută datorinţă, esprimênd în numele Reuniunei, acestor On. Domni şi Stim. Doamne mulţămita sa sinceră, cu deosebire şi esprima recunoştinţa sa, tuturor, atât celor din Abrud, cât şi jur, carii la toată ocasiunea ca şi acum, şi a manifestat şi în faptă, zelul şi buna voinţă faţă de Reuniunea noastră. — Bunul Dumneḑeu sĕ le ajute, a-şi împlini la timp, toate datorinţele nobile, de care sûnt conduşi.

Abrud în 6/18 Iuniu 1884.

Comitetul Reuniunei.

Alecsandru Ciura, notariu *Anna Gall,* preşedintă.

(Mijloc de cură.) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea ntreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm. că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai cedupă se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Sâmbătă în 28 Iuniu 1884.

Viena:	**24**	**25**	**41**	**52**	**48**
Timişoara:	**67**	**13**	**25**	**84**	**60**

Nr. 219. [748] 3—3

CONCURS.

Stipendie din fundaţiunea lui Gozsdu.

Prin aceasta se escrie Concurs pentru un stipendiu din fundaţiunea lui Gozsdu de 500 fl.; la cas de graduaţiune un stipendiu de 400 fl.; eventualmente de 300, 200 sau de 100 fl.; cu observare, că se dă preferinţă concurenţilor pentru studiile technice şi montanistice.

Concurenţii au de a-şi adresa petiţiunile instruite cu testimoniile scolastice, carte de botez, şi cu atestat de paupertate, *până la 10 August 1884. stilul nou* către cancelaria fundaţiunei lui Gozsdu, Budapesta Királyútcza 13, însemnând în petiţiune facultatea şi locul la care şi unde voesce concurentul sĕ studieze, precum şi ultima postă, unde are se i se comunice resultatul petiţiunei.

Tot odată, sûnt avisaţi şi *Stipendiaţii fundaţiunei lui Goszdu,* de a-şi subşterne *până la 10 August 1884 st. n.* documentele adecă Indicele, respective testimoniul scolastic în origine ori în copiă autentică despre resultatul studiilor în anul scol. 1883/4 la *Representanţa fundaţiunei lui Gozsdu Budapesta Királyútcza 13,* — pentru că la din contră, sĕ vor lipsì de stipendiul avut.

Budapesta, 19 Iuniu 1884.

Comitetul adm. al representanţei fundaţiunei lui Gozsdu.

Nr. 389 [752] 3—3.

EDICT.

Ioana născută Fleşariu gr. or. din Trapold, protopresbiteratul Sighişoarei comitatul Târnavei mari, carea a părăsit pe legiuitul ei bărbat Ioan Boholţiu din Trapold aproape de patru ani, fără a se scì locul ubicaţiunei ei, se citează prin aceasta în termin de un an şi o ḑi dela prima publicare a acestui edict înaintea subsemnatului for matrimonial căci la din contră, procesul divorţial intentat asupră-i se va decidepertrtctaşi şi în absenţa ei. Scaunul protopretbiteral ortod. orient. al tractului Sighişoarei ca for matrimonial de I-a instanţă.

Sighişoara, 19 Maiu 1884.

Demetriu Moldovan.,
adm. protopresb.

SCHUTZMARKE
Ofner Adlerberger
Eigenbau.
Jos. Dietzl Budapest

Cel mai corespunḑĕtoriu ecuivalent pentru Bordeaux fin.

Acest **escelent şi fără îndoială cel mai bun vin al Ungariei** în ce privesce calitatea lui **eminentă stă pre o treaptă cu vinul de Bordeaux, şi de către capacităţile medicale** este recomandat ca cel mai eficace **pentru lipsa de sânge, debilitare şi reconvalescenţă.**

☞ **Original este:** dacă atât **eticheta** cât şi **sigilul** şi **gărlieiul** sticlei este identic cu **marca şi firma** de mai sus. ☜ [751] 2—12

În **calitate originală** se află la dl **G. W. Grohmann,** în Sibiiu, Emil Porr, la Steaua roşie în **Braşov,** Csiki Lukács, Konya Sándor, Puskás Bella, Hirschfeld Sándor, Gergely Ferencz şi Novák Victor în **Cluş,** asemenea în cele mai multe oraşe şi locuri de cură în Transilvania.

Depuneri de bani

primesce institutul subsemnat spre fructificare, pre lângă denunciare în termine scurte, cu **5 %,** — şi fără denunciare, replătibile îndată la cerere, cu **4½ %** interese la an.

Fructificarea depunerei începe cu ḑiua, care urmează după ḑiua depunerei şi încetă cu ḑiua premergătoare ḑilei, în care se ridică depunerea. Durata cea mai mică a unei depuneri este de 15 ḑile.

La 1 Ianuarie şi la 1 Iulie a fie-caru an interesele neridicate se adaog la capital şi se fructifică earăşi. Contribuţiunea dela interesele depunerilor o plătesce institutul.

Depunerile trimise prin postă, pre lângă comunicarea adresei deponentului se resolv totdeauna cu întoarcerea postei; asemenea se pot efectuì prin postă denunciări şi ridicări de capitale. [749] 2—4

Sibiiu, 20 Iunie 1884.

„ALBINA“
Institut de credit şi de economii.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 31

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 71 Sibiiu, Joi 21 Iuniu (3 Iuliu) 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român"

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1884, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 18 Iuniu 1884

Curioase lucruri se mai întêmplă în lumea aceasta. Și ele în lupta politică de curioase ce sûnt, stêrnesc în omul cu judecată două simțeminte opuse unul, altuia, surisul și compătimirea. Da, trebue sĕ suridem fără voia noastră la sbuciumarea ḑiarelor, cari cu ori ce preț caută motiv de ceartă și insinuațiuni, și trebue sĕ le compătimim în ridicula lor posiție de dascăli nechemați și păcăliți.

Era un timp, când românii ca români, politicesce în două tabere despărțiți, luptau ca români și romanitatea lor nu li se contesta. A fost, însĕ nu mai este. Cu nouĕ teorii despre naționalitatea noastră, oameni noi cu nouă sectă politică au venit, și ne au ḑis, că românii ca partidă națională numai în oposiție au loc. S'au ḑis și mai mult: partidă națională română nu este permis sĕ esiste, dacă ea nu este *ex principio* oppositională.

Noi am ridicat cuvêntul contra definiărei naționalismului în acest chip, și am ḑis: sûntem români, pentru că sûntem români, și nu pentru că în cestiuni cari nu ne privesc pre noi în special, vom merge cu oppositia sau cu guvernul. Am ḑis și o mai ḑicem: împregiurările actuale sûnt de astfeliu, încât noi de noi nu putem face mult. Va trebui deci sĕ ne alipim lângă partida, care e și dispusă a ne face unele concessiuni, și totodată e și în stare a ni le face.

Mare sfară în lume și țeară pentru această părere a noastră. Am fost dechiarați de guvernamentali, așadară: antinaționalisti, trădători de sângele și neamul nostru, și eschiși din ceata românilor privilegiați. Și pentru ce? Pentru că am ḑis: între împregiurările de aḑi toate partidele unguresci ne sûnt neamice, cu aceasta sûntem în curat. Avem deci sĕ alegem dintre partidele neamice pre cele mai puțin neamice, pre aceea, care e aplicată a se uita și la noi, și ne și poate considera dacă voesce.

Români au remas numai cei opoziționali, pentru-că aḑi a fi român înseamnă a nu resona, ci a merge orbiș unde merge mulțimea cu devisa: Jos regimul, sus oposiția!

Am reflectat pre frații nostri români oppositionali — insușire pentru care dênșii se cred a fi români; i-am reflectat la împregiurarea, că noi la oppositia actuală sub nici o condițiune nu putem reflecta, căci ea în spurcatul ei șovinism trece granițele rațiunei. E nebunie a ḑice că sĕ mergem cu oposiția spre a o ajuta la putere, căci ea nu face secrete din scopurile sale, și dacă va ajunge la putere, ne va persecuta și mai tare. La resoanele noastre ni sau făcut reproșuri, că noi — accentuăm cuvêntul noi — noi cei cari am mai remas fideli stindardului fericitului Șaguna, sûntem în soldul guvernului, și aceasta ni s'au făcut pentru cuvêntul, ca și noi la rêndul nostru sĕ facem imputări fraților pasivisti — rectius români naționali oppositionali, că ei stau în soldul oppositiei unguresci.

Ni s'au cetit toate păcatele guvernului unguresc, și ni s'a ḑis: sunteți trădători, câți vați dat prinși *„auf Gnade und Ungnade"*.

Este vorba de a se fi dat prins. Nici odată nu neam dat prinși în ținuta noastră politică, am ḑis că vrem sĕ fim români, și sĕ ne desvoltăm românesce. Aceasta o ḑicem și acuma, dacă nu ni se crede, nu e vina noastră, fiecare după sine judecă.

E vorba de a te fi dat prins. Sĕ o concedem aceasta încât privesce pe frații naționali oppositionali, căci dênșii o susțin aceasta, și sĕ constatăm starea lucrului.

Ḑiarul oppositiei moderate „Pesti Napló" în numĕrul de Dumineca trecută aruncă cu foc și jar asupra guvernului, pentru cuvêntul că el a pactat cu partida română națională, și a dat două cercuri românilor din comitatul Aradului. Pĕcatul e mare și strigătoriu la ceriu, căci guvernul actual stând de vorbă cu românii, recunoasce că esistă și români în Ungaria, și încă români ca partidă, cu care trebue sĕ pacteze omul. Și ce e și mai mult, două cercuri unguresci, susținute cu mari greutăți fură sacrificate, luate din mânile deputaților unguri, și liferate la doi români. Eată dară pĕcatul strigătoriu la ceriu!

Așa „Pesti Napló" de Duminecă. Pre când scria așa „Pesti Napló," conducĕtoriul partidei acesteia, contele Apponyi este în Arad și ia parte la constituirea partidei. Tot Duminecă ține Apponyi cuvêntare în Arad, și între altele ḑice: *„partida oposițională nu cunoasce partidă națională, ea cunoasce numai ideia de stat unguresc, și honpolgár — adecă cive patriot — și că pentru aceste noțiuni, pentru aceste idei sacrifică interesele sale de partidă, mai bucuros, ca, precum a făcut guvernul, sĕ deie cercuri la deputați naționali."*

Am tradus verbal din „Pesti Napló" de Luni. Lumea va vedea încă odată profesiunea politică a oppositiei. Am reflectat la oppositia moderată în speranța că românii naționali oppositionali nu vor fi ei reflectând la kussuthisti.

Pentru noi situațiunea e clară. N'avem nici un motiv pentru ajutarea venirei la putere a domnului Apponyi et Comp., căci ei ne spun verde curat, că nu vreau sĕ recunoască îndreptățirea de esistență a unei partide naționale. Ideia de stat unguresc *suprema lex esto.*

Sûntem între două focuri. E rĕu, de tot rĕu, guvernul actual, căci el ne arde și ne frige. Apponyi ne pune în perspectivă pêrjolire chiar. Ce e de făcut, unul nu vrea sĕ te recunoască, celalalt se poate că da, și actualitatea dovedesce că da.

După noi cestiunea este: Intre două rele alegem pre cel mai puțin rĕu, și căutăm căi și mijloace ca sĕ ne facem soartea după putință cât se poate de ușoară. Aici zace cestiunea. Dacă e vorba de dorințe, noi avem dorințe mai esagerate ca românii naționali oppositionali. Și nu ne sfiim a o spune: dacă ar atêrna dela noi, am face o Dacoromânie tare și mare — dela Tisa până în mare, am duce hegemonia în Europa, și toată diplomația cu fiori ar privì spre localul „Tribunei" din strada Cisnădiei.

Visurile sûnt visuri, deșertăciunile deșertăciuni, și e trist că mai sûnt oameni, cari se ocupă cu visurile, și oameni cari le ascultă.

Dechiarațiunile ḑiarului „Pesti Napló" și ale contelui Apponyi vor servì ca epilog celor petrecute mai de curênd la Arad, și noi trăim în credință că frații din Arad și Timișoara vor venì la reson, și se vor deda cu actualitatea, care de și tristă, totuși actualitate rĕmâne.

Nu ne a mai remas nici o mângăiere pre pĕmênt. Pretutindinea suntem asupriți și între noi învrășbiți din grația unor oameni cu meseria de a

FOIȚA.

„SATUL CU COMORILE."

(Novelă localisată de Petra-Petrescu.)

Am anunciat în numĕrul 63 al ḑiariului nostru aparițiunea acestei lucrări a domnului Petrescu, dorind ca această carte instructivă și totodată petrecĕtoare sĕ se rĕspêndească în toate comunele române, Acum vom reproduce câteva capitule, arătând mai întâiu cuprinsul cărții pe scurt.

Subiectul novelei este: Un sat prăpădit, cu oameni sĕraci ca vai de capul lor, bețivi, leneși, rĕutăcioși, ajunge prin stăruința și abnegațiunea unui singur individ la starea cea mai înfloritoare, și devine esemplu de bogăție de oameni de treabă.

Materia e tractată în următoarele capitule:

1. Alecsandru se întoarce din rĕsboiu. Ce vorbesc oamenii de el.
2. Ce vorbesce Alecsandru în sat.
3. Ce istorisesce morariul cu minte.
4. Alecsandru vrea sĕ sparià, dar înzadar.
5. Alecsandru prigonit. Cum se apără în contra dușmanilor.
6. Noul învĕțătoriu.
7. Alecsandru ține scoală.
8. Ce sĕ întêmplă în scoală mai departe.
9. Scoala de Dumineca și întêmplarea din moară.
10. Alecsandru capĕtă nume rĕu.
11. Irina capĕtă nume bun.
11. Buturugă cade în nas. Ce se întêmplă mai departe.
13. Săpătorii de comori.
14. Oamenii încep a se mira.
14. Datoriile, Cassa de păstrare.
16. Cum se împuținează cârcimele în sat și ce ḑic bĕtrânii la asta.
17. Trăsnetul cade în casa parochială. Preotul cel nou.
18. Încă ceva despre noul paroch.
19. Norocul adesea te duce în perire, ear nenorocirea chiar la fericire.
20. Ce se vorbesce în lume și în țeară despre Bogățeni.
21. Noul diregătoriu și cârcimariul Buturugă.
22. Staulul comunal trebue măturat.
23. Datoriile trebue sĕ se steargă.
24. Înc'odată: Datoriile trebue plătite.
25. Merge tot mai bine.
26. Mai sûnt încă multe rele în sat.
27. Ce sĕ întêmplă cu sĕracii din comună.
28. Gură puțină treabă mai multă.
29. Cum era acum satul cu comorile.
30. Botezul.

Eată acum capitulele promise.

6. Noul învĕțătoriu.

Alexandru ajunse în sat după ameaḑi. La suflet de om n'a spus de ce a fost în oraș și ce i s'a întêmplat acolo. Din contră se arĕtă mulțămit și vorbia prietinesce chiar și cu dușmanul lui cel mai mare, cu cârcimariul Buturugă, care era cel mai bogat în comună și între deregĕtori cel mai de căpetenie. Acesta stetea rĕsfățat înaintea ușei, cu pĕlăria pe urechiă, cu mânile încrucișate și se uita trufaș în dreapta și'n stênga.

„Bună seara, d-le Buturugă," îi ḑise Alecsandru. „D-ta ți-ai și făcut sĕrbătoare?"

Buturugă dete cu capul semn de aprobare și rĕspunse fără a privì la Alecsandru: „eu îmi câștig plata mea și numai șeḑênd acasă jucându-mĕ cu biciușca, cu care bat cățeii și alung cerșitorii."

Auḑind Alecsandru o vorbă atât de necreștinească dela un fruntaș din comună, care ar trebuì sĕ fie părintele sĕracilor, al orfanilor și al vĕduvelor, îl cuprinse fiori rĕci prin tot trupul. El își iuțì pașii ca sĕ scape mai de grabă din apropiarea lui. Cu atât mai bine îi căḑù însĕ când, trecênd pe dinaintea morii, zărì pe frumoasa Irină, care ședea pe-o laviță în umbra jucătoare a unui cireș și cosea cămeși nouĕ. Fața ei se rumeni, îndată ce vĕḑù pe învrăşbì. Scisiunile interne bisericesci din mila lui Dumnedeu şi a oamenilor cu nou titlu politic fură vêrîte şi în politică, viaţa socială şi colegială.

Dechiaraţiunile din „Pesti Napló“ sûnt sinonime cu cele ale oamenilor nostri parte orbiţi de patimă, parte obscuri din fire. Colo ideiă de stat unguresc, ici naţionalism oposiţionalism de fasonul cel mai nou. Lucrurile merg mână în mână, şi dacă vor merge mult aşa, nu trebue spirit profetic spre a putea spune, unde ajungem.

Cam ciudată situaţie, însĕ aşa e lumea. Cine vede că nu e bine, trebue sĕ-şi închipuească, că e bine. Da, da, căci aşa ni se spune.

Revista politică.

In lumea mare este pace şi pacea se va susţinea cu ori ce preţ. Congresul din Londra pentru regularea lucrurilor în ţeara faraonilor, odinioară atât de fericită, îşi urmează lucrările sale.

Croaţia lucră cu bărbăţie şi Dr. David Starcevici îngrigesce de momente sgomotoase, ca bieţii deputaţi sĕ nu se urească cu monotonia.

Serbia şi Bulgaria încă nu s'au încăerat, simţind instictive că Europa voiesce pacea. Şi cumcă Europa pacea o voiesce, dovedesce discursul principelui Bismarck la adressa Franciei, discurs pronunţat Vinerea trecută în parlamentul Germaniei, din care noi nu tocmai de a dreptul din „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ estragem următoarele:

Dacă dice dnul deputat Bamberger, că nu ne putem apĕra de „bobêrnaci“ atunci eu trebue sĕ localisez cestiunea, ca astfel sĕ putem fi siguri atât faţă cu Anglia cât şi faţă cu Francia. Dacă însĕ a făcut-o aceasta dl deputat Richter şi anume prin amintirea posiţii dela Metz, atunci eu sûnt convins, că aceasta este ear o espresiune a consimţirei lui cu politica cancelariului şi a bunei-voinţei sale faţă cu mine. Dar prin aceasta nu mi-a făcut el diplomatice vr'un servit, subliniând şi reproducênd aceasta dicere. Însĕ nu strică nici aceasta; relaţiunea noastră cu Francia şi în special relaţiunile mele personale sûnt aşa de bune, încât dl dep. Richter nu este în stare sĕ le strice. (Sgomot în stânga). Mi-a aduc aminte de timpul după pacea din Frankfurt, care dacă se primea numai de fracţiunile curat oposiţionale şi nu de toţi, în scurt timp am fi avut earăşi rĕsboiu. În anul 1875 mi s'a spus aici, (aceasta se întêmplà atunci din centru) că deciderea asupra rĕsboiului sau a păcei, atêrnă de Rusia şi noi am fi dependenţi, scurt: posiţia noastră după pacea din 1870 era: sau aceasta posiţie este precare sau sĕ începem un al doilea rĕsboiu ca Friederich cel Mare. Elementele nu lipseau cari sĕ nu cerce a provoca aceasta posibilitate. În Francia era ceva natural, pentru că ranele din lupta de apărare nu se vindecaserĕ, apoi şi la alte naţiuni nu lipsea aplecarea ca sĕ provoace şi sĕ facă probabilă eventualitatea unui rĕsboiu, şi totuşi dlor trebue sĕ-mi documentaţi, că politica de astădi, aşa cam 14 ani dela acel timp când un rĕsboiu foarte apropiat se aşteaptă în scurt timp, în cât putem vedea în jur de noi, nu ne ofera prospectele cele mai pacinice şi o imposibilitate absolută de a ne putea încurca în rĕsboiu într'un timp de tot scurt, (bravo!) şi anume însĕ că noi am stat în relaţiunile cele mai cordiale şi netulburate cu regimul francez de atunci şi de acum şi că cuvêntul meu de atunci a fost de ajuns de a linisci pe deplin regimul francez asupra vederilor noastre pe viitoriu. (Bravo!)

Aceasta este foarte mult numai ce privesce relaţiunile istorice după cum ele s'au desvoltat dela anul 1870, încât politica noastră sĕ fie întimpinată cu atâta încredere de mai multe guverne, şi eu ve pot asigura, că aceasta încredere reciprocă esistă acum şi va esista şi pe viitoriu.

Aşa dar purtarea noastră faţă de Francia şi faţă de guvernul francez — pe care partidele şi jurnalele o arată ca şi când ar dorì sĕ aibă mâne rĕsboiu — este amicabilă şi plină de încredere ca şi cu ceealaltă Europă, şi nu este nici o temere, că ar sta în puterea unui orator oposiţional a ne aduce în perplesitate cu Francia şi cu guvernul ei, şi că acela ar putea esopera posibilitatea unui rĕsboiu dacă vorbesce despre ea. Între noi şi între guvernul francez domnesce deplina încredere basată pe onestitatea şi sinceritatea conduitei din ambele părţi şi basată pe bunăvoinţa, cu care noi privim acea năsuinţă din partea francezilor, care nu este îndreptată chiar spre restaurarea organisărei de mai nainte nenaturală şi care datează dela Ludovic al XIV încoace. Însĕ în present nu este nici un temeiu a se teme că politica franceză ar merge într'acolo, şi eu me bucur, că domnul deputat Richter prin resuscitarea cuvêntului Metz, mi-a dat ocasiune a linisci pentru present şi pentru viitoriu nu numai dieta ci şi întreaga noastră populaţiune despre posibilitatea unui rĕsboiu cu Francia până când domnesc prevederile umanitare. (Bravo! în dreapta).

Din nordul Transilvaniei.

Domnule Redactor! In interesul adevĕrat al bisericei noastre şi al neamului românesc te rog, sĕ binevoiesci a publica în „Telegr. Rom.“ aceste rênduri:

Când a apărut „Tribuna“ în Sibiiu, se bucurau mulţi, vĕdênd cel puţin limbagiul cel calm şi tonul cinstit, în care scria. Cei ce cunosceau însĕ împregiurările, sub cari şi motivele din cari s'au înfiinţat consorţiul „Tribunei“, şi cunosceau atât pe oamenii consorţiului, cât şi pe neofiţii cari diregeau la acest diariu, — aceia se aşteptau dela început cu necăliturile şi anatema dela „Tribuna“ în spate, şi vĕdênd tonul ei cel cuviincios, povesteau că aceasta este numai o voce sirenică, spre a atrage abonaţi mulţi.

Durere, că lucru aşa s'au întêmplat, *ut figura docet.* Reutatea şi pofta de resbunare, — care se vede a fi fost un motiv la înfiinţarea „Tribunei“, — nu au putut remânea mult timp sub spuda vorbei pacînice. S'au mai adaus şi pofta acţionarilor după câştig (între cari se afla şi un vechiu asesor consistorial), temerea lucrătorilor, sĕ nu-şi peardă plata, şi vênatul de a câştiga abonaţi noi ceca ce o mărturisesce însăşi „Tribuna,“ şi eată ca acuma „Tribuna“ se află în elementul seu, ea propagă fără sfială: ura şi discordia între fraţi, provocênd a eschide din societate pe fraţi de un sânge şi o credinţă, şi a rumpe cu ei ori ce legătură socială şi colegială. Au nu sûnt acestea tot atâtea principii nemorali, producĕtoare de discordie, disordine şi nimicire? — La pofta de resbunare şi de câştig se mai adauge în urmă uşurinţa de minte copilărească, punênduse la aceste bazaconii coroana, prin anatema sau afurisenia, pronunţată de „Tribuna“ în ton şi mod serbătoresc. Şi pentru ce acestea? pentru că unii ca activisti relativ la *modus procedendi* în politică au alte idei şi convingeri.

Fac esceptiune de dl Slavici, că nu cred, sĕ fi eşit acestea din peana unui bărbat serios şi cu eruditiune înaltă. Altfel dênsul poate sĕ fie omul sciinţei, cu politica „Tribunei“ însĕ e daună că-şi perde înaintea multora din nimbul seu.

Redactorul respondĕtoriu însĕ al „Tribunei“ este Cornel Pop Pacurariu. Acest tinĕr abia de doi ani au absolvat teologia în seminariul din Blaş, şi necăpătând alt oficiu, au fost câte-va luni scriitoriu la un advocat, apoi un an dascăl în Roşia, şi eată că acuma este redactorul lăudatei „Tribine“.

Nu este dară mirare, că principiile de ură etc. (propagate în „Tribuna“) la uniţi nu prind rădăcină, nici temere de afurisenie, fraţii uniţi sciu că un dascăl gr. cat. ar putea învĕţa mai bine pre copii politica, şi că afurisenia numai dela popă sânţit cu mare dar ar mai putea băga frică în copii politici.

Este dară ruşine, este mirare, este trist lucru, când sub astfeliu de împregiurări principiile şi sfaturile date de „Tribuna“ aceasta prind rădăcini la unii protopopi şi preoţi ai bisericei noastre gr. or. Scurţi la vedere, şi timpiţi la minte trebue sĕ fie aceia, că nu cunosc nici intenţiunile nici pre oamenii „Tribunei“ ci se compromit pre sine şi compromit biserica, când ei ca propoveduitori ai păcei, ai blândeţei, şi ai iubirei creştine cutează fără ruşinare a dechiara în public, de a fi rupt ori ce legătură socială şi colegială cu unii fraţi preoţi de aceeaşi relege numai din motiv, că acestia în cele politice au alte idei şi convingeri, — şi ai presenta publicului ca pre nişte lĕpădături, sau oameni de nimica, eschisi din societate, precum au făcut protopp. Droc cu soţii sei, şi cei dela Sĕlişte, şi precum sĕ vede, că ne înfăţioşiadă un corespondente (la trebuinţă îl voiu numì cu numele) în Nr. 50 al „Tribunei“ pre preoţii din protopopiatul Sighişioarei în duşmăniă, despărţiţi în două tabere încărcând cu vorbe de ocară pre cei ce s'au folosit de dreptul alegerei deputaţilor dietali.

Lumea şi streinii se miră de o astfeliu de purtare necualificaveră şi cutezanţă oarbă, prin care se vatămă în public onoarea unor preoţi cinstiţi, şi se întreabă unde este cultura creştinească a acelor cutezători? unde este disciplina bisericească?

Însĕ ca sĕ nu creadă streinii — după cum şi vorbesc — că acesti preoţi rătăciţi, sûnt cine scie ce persoane sau matadori în afacerile bisericei, afle, că nu este aşa mare mirare în urmă, când doi sau trei şefi din protopopiate, cari abia au învĕţat vr'o 6 clase gimnasiale, apoi ca preoţi şi au câştigat testimoniul de maturitate, făcând esamenul cum au putut, şi ajungênd cum au putut — de conducĕtori a unor tracte de rangul prim, — când — dic — oamenii fără studiu, fără tact, fără judecată pătrundătoare, orbecă în întunerec, se ieau după sfaturile fostului dascăl tinĕr gr. cat. acuma redactor al „Tribunei,“ şi apoi conduc şi preoţimea gr. or. din tract la poticnire, în loc sĕ o lumineze cu sfaturi bune despre starea lucrurilor.

Dară nu avem noi disciplina bisericească? Aşteptăm dela capul bisericei noastre şi dela consistoriu sĕ pună capet la astfeliu de anomalii, sĕ apere onoarea preoţilor atăcaţi, sĕ pună sub cercetare disciplinară şi sĕ pedepsească esemplariu pre cei ce prin declaraţiuni publici îndrĕsnesc fără nici un temeiu a vătăma onoarea preoţilor cinstiţi şi a compromite vada şi disciplina bisericei noastre!

Cetit-aţi undeva, că fraţii nostri români, preoţii gr. cat. sĕ fie făcut astfeliu de declaraţiuni compromitatoare? nu! nu, pentru că-şi cunosc chemarea sciu respecta disciplina bisericească, şi sciu preţuì vada bisericei.

Sinodul archidiecesan viitoriu, cred că nu va lăsa lucrul într'atâta ci va cere dare de seamă dela consistoriu despre paşii făcuţi faţă cu purtarea acestor preoţi cu declaraţiunile. Sinodul apoi încă 'şi va face datorinţa.

Un deputat sinodal în conţelegere cu mai mulţi deputaţi.

Alecsandru, îi întinse mâna tremurătoare, îi surise cu dulceaţă şi ochii îi sclipiau de lacrămi.

„De ce plângi, Irinuţă?“ strigă Alecsandru spăriat.

Irina 'şi sterse iute ochii, zimbì mai prietinesce şi dise: „Astădi nu-ţi spuiu, Alecsandre dragă. De altă dată da.“ — Ea i-se părù mai frumoasă şi mai drăgălaşă de cum o vĕduse de altă dată. Dar ori cât o întrebă nu putù afla de ce a plâns.

După acestea îl întrebă Irina:

„Ei, dar tu ai fost la oraş. Aide, me prind că ţi-ai făcut chetul. Poate vei fi şi jucat p'acolo cu fete frumoase? Cum? — Alecsandre suspini? Ei, ei! asta nu-mi place. Vĕd că te trage dorul ear la oraş şi că nu-ţi place mai mult în comuna noastră sĕracă.“

Aşa grăia dênsa, ear el trist, plecă ochii în jos fără a respunde ceva. Irina s'apropia mai tare de el, îi prinse mâna întra ei şi continuà cu voce tremurătoare încât abia se putea audi:

„Alecsandre, dragă Alecsandre, ce-ţi lipsesce? Spune-mi drept, ce te supĕră?“

„Copilă“ strigă Alecsandru rădicând ochii pre ceriu, „D-deu scie, eu aş putè fi fericit, precum şi sûnt şi în lume nicări mai fericit, ca lângă tine pentru că eşti un înger. Pe mine me supĕră oamenii. Cunosc atâţa şi între ei cea mai mare parte de tot stricată. Privesce numai odată calicia oamenilor din Bogata? Când s'ar împintena câtuşi de puţin, s'ar putè mântuì. Dar bieţii oameni sûnt socotiţi şi priviţi drept dobitoace, şi avuţilor împietriţi la inimă, tocmai le place asta. Deregătorii iş ţin sluşbele numai, ca sĕ-şi mulţămească mândria lor sĕ fie puternici şi sĕ tragă tot feliul de foloase. Ei înşeală pe orfani, jăfuesc vĕduvele şi n'au nici simţire nici consciinţă. Astfeliu în comună cresce rĕul, în cele mai multe case lipsele cresc din di în di, şi nime nu vrea sĕ întindă mâna de ajutoriu. Avem o stăpânire — n'ar fi pomeană de ea! Domnii aceia vreau sĕ domnească, numai spre a se îngâmfa şi îmbogăţi, dar a vindeca ranele, necazurile poporului, din temeliă, la asta nu se ţin domnialor îndatoraţi. Toţi se uită numai sĕ fie domni mari sĕ-şi petreacă în sburdări şi sĕ aibă părale; vor sĕ-şi înavuţească numai familiele lor; şi aici o mână spală pe cealaltă, unu corb nu scoate ochii altui corb şi ţeara se face tot mai sĕracă. De acestea nu le pasă d-lor nimic. Ba încă aşteaptă laude pentru înţelepciunea şi mila lor faţă de popor, — aşa sûnt de blăstĕmaţi şi fără de suflet.“

„Ah!“ dise Irina, Alecsandre, scumpul meu Alecsandre, de ce te nĕcăgesci tu pentru asta? Este în ceriu un D-dĕu drept, acela va judeca pe toţi cari nu-şi fac datoria. Şi apoi nu eşti tu de vină că e sĕrac poporul. De ce te superi dar?“

„Poate-mi-ar plăce în iad,“ respunse Alecsandru, „unde trebue sĕ vedi blĕstemăţiile diavolilor şi chinul bietelor suflete? Tocmai aşa nu-mi place pe pământ, unde vĕd ticăloşia d-lor din oraşe, rĕutatea crăişorilor nostri din sat, cari înglodă mai afund în noroiu pe bietul popor, în loc sĕ-l ridice, după cum sûnt chiămaţi. Pe urmă, dacă nefericiţii din desperare se fac ucigaşi, înşeală, fură, sau omoară, îi spêndură cu alaiu într'un mod foarte mişcătoriu; sau, când îi vĕd, că grigesc mai tare de animale, decât de copii lor, rîd cu multă plăcere. Nu e asta un feliu de iad? Şi oare nu din sĕrăciă au ajuns cei mai mulţi din sătenii nostri asemenea vitelor: greţoşi, neciopliţi, necuraţi, nesimţitori. Oare nu singur din pĕcatul sĕrăciei au ajuns a fi mai rĕi decât dobitoacele necuvêntătoare, adecă arţăgoşi, bătăioşi, clevetitori, cari se bucură din inimă de paguba altuia, leneşi, numai sĕ mânce şi sĕ bea?“

Învĕţătoriul cel bătrân încă a păţit'o cu beţia,“ dise Irina. „Alaltă noapte, venind beat dela birtaşul Cracănă, trecênd peste gârlă, a lunecat de pe punte şi s'a înecat. L'au aflat numai ieri dimineaţa şi astădi i-a fost înmormêntarea. Din norocire nu are familiă.“

Alecsandru fu tare surprins de scirea asta şi începu a se informa de multe amĕnunte. Pe urmă se depărtă îngândurat. Irina nu înţelegea, ce i-a trĕsnit deodată prin cap. Audì însĕ în Dumineca

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Dobra, 26 Iunie 1884. Domnule Redactor! Nu sciu cărei împregiurări sĕ ascriu, că nime la nici o foaie de ale noastre nu a comunicat cele întêmplate cu ocasiunea alegerei de deputat în cercul Dobra. Singur dl „Cassiu“ din Deva, corespondentele „Gaz Trans.“ în Nr. 85 în raportul seu despre corteşiile de deputaţi în cottul nostru Huniadora amintesce, că corteşul principal, preşedintele tribunalului reg. din Deva îndemnă pe alegĕtori a vota pentru candidatul „aristocraţilor.“ Din espresiune „candidatul aristocraţilor“ s'ar vedea că dl Cassiu e pe deplin informat despre incidenţiile, cari au causat acelea corteşiri, — le retace poate din consideraţiuni amicabile personali ce le va fi avênd cu respectivii, sau ca nu cumva sĕ sufere politica pasivă!

Dar ca cel puţin pe viitoriu sĕ ne scim acomoda faţă de unii dintre acei domni, cari 'şi dau aerul de mari conducĕtori ai ţinutului Dobra-Ilia în toate afacerile publice naţionale şi chiar bisericesci, me voiu încerca — post festa — cu permisiunea st. redacţiuni a foiei „Tel. Rom.“ a descrie premersele alegerei de deputat a cercului Dobra.

Încă înainte de închiderea sesiunei dietale minoritatea disparentă a maghiarilor, la iniţiativa aristocraţilor, proclamă de candidat dietal pentru acest cerc pe Szereday A. cu program guvernamental.

Faţă de aceasta candidatură românii, cari compun maioritatea alegĕtorilor din cerc, se purtau indiferent. Forţa împregiurărilor aducea cu sine, ca toţi alegĕtorii români numai astfel de ţinută sĕ observe, căci „aristocraţia“ candidătoare in lipsa de contra candidat nu avea lipsă de voturile românilor şi aşa nici de agitări, corteşiri etc.

Întreg cercul de alegere era în deplina linisce Dar ce posnă?! pe ḑiua de 17/29 Maiu prin un bilet respective bilete tipărite românesce şi subscrise: „Comitetul“ sĕ invită alegătorii la o conferenţă confidenţială în Dobra, la care conferenţă, — ḑice biletul convocătoriu, — „se va presenta şi candidatul nostru dl Dr. Lánczy Gyula spre a-şi da programa“. În sala destinată pentru ţinerea acelei conferenţe, se adună cu acceea ocasiune o parte dintre alegĕtorii români, între cari mulţi au fost seduşi de subscrierea: „Comitetul;“ — tot cu acel prilegiu se presentează la cestionata conferenţă, alegĕtorii maghiari şi aristocraţii şi cu candidatul lor Szereday A., pretorele cercual şi alţi funcţionari.

Intr'o odaie laterală a salei de adunare era fiitoriul contra candidat dietal Dr. Lánczy, jidan din Pesta, cu program tot guvernamental însoţit între alţii de dl advocat Olariu A. din Deva, membru al comitetului electoral central a cottului Huniadora şi de dl Susman G., directorul scoalelor capitale din Dobra şi membru al comitetului local electoral. — Cam după o aşteptare de o oară vine în adunare dl Susman cu propunerea, ca sĕ se învite prin o comisiune noul candidat spre a-şi desfăşura programa.

Adunarea însĕ cere a se înfăţioşa mai ântâiu „Comitetul“ care a convocat conferenţa, la ce dl propunĕtoriu în tacendo se retrage în odaia laterală unde era candidatul Lánczy et consortes. — După o pausă de cam o jumĕtate de oară întrevine dl pretore şi după ce la repeţitelei invitări, ca sĕ se presenteze deci în adunare cei ce doresc a o conduce, sau cei ce au convocat-o dar nepresentânduse nime dechiară adunarea de disolvată. — Dar ce? dnii Olariu, Susman *et tuti quanti* în alianţă cu unii fii de ai lui Israel nici după fiascul făcut de conferenţa convocată de „Comitetul“ nu se lasă.

Aşa erau doi candidaţi cu una şi aceeaşi programă cu deosebirea, că unul era a maghiarilor respective a „aristocraţilor,“ altul a românilor respective a amintiţilor conducĕtori al căror pretecst era, sĕ aretăm noi aristocraţilor, că nu sûnt ei „aici dătători de ton“?! De acì apoi lupte atât de una cât şi de cealaltă parte.

A trebuit deci sĕ vină dnii Olariu—Susman, din ce motiv? vor scì dlor mai bine ca sĕ dea ansă preşedintelui dela tribunalul din Deva şi întreg aparatului administrativ ca prin ingerenţa lor sĕ conturbe şi sĕ compromită ţinuta alegĕtorilor români „îndemnându-i a vota pentru candidatul aristocraţilor“.

În vârtejul agitărilor de corteşiri pentru Lánczy, dl adv. Olariu a comandat prin promisiuni, amenințări şi prin influinţa sa de advocat, deputat sinodal, connecsiuni de nemotenie etc. pe o parte a preoţimei din tractul Iliei aflătoriu sub binecuvêntata administraţiune a unui preot bĕtrân, care şi când ar sci n'ar mai putea conduce tractul.

Între astfeliu de sbuciumări şi frecări sosesce în fine ḑiua alegerei de 12 Iuniu când D-nii şi oamenii lui Lánczy fac al doilea fiasco. — „*Parturiunt montes et nascitus ridiculus mus*“ sau mai potrivit *ridicula nula*. — Cum? cum nu? vor sci cei interesaţi! Destul că în presara ḑilei de alegere Lànczy îşi lasă flamura, placatele, bancheturile şi toate aspiraţiunile oamenilor sei şi sĕ cam duce în jos cătră Arad Pesta, ear dl adv. O. *et consortes* des de dimineaţă în ḑiua alegerei pleacă în sus cătră Deva. — Astfeliu aristocraţi aclamează de deputat dietal pe candidatul lor Szereday A. *Triumvir.*

Nr. 182. 1884.

Onorată preoţime tractuală.

Mi iau voie a Ve aduce la cunoscinţă, că esamenile publice la scoala noastră capitală gr. or. din S. Sebeş, se vor începe în 27 Iuniu 1884. v. şi se vor continua în 28 şi 29.

Scopul pentru care ve notific aceasta este, sĕ ve atrag atenţiunea frăţiilor voastre şi prin frăţiile voastre învetătorilor respectivi, ca fiecarele după putinţă, sĕ participe la esamenarea elevilor supranumitei scoale, din diferite obiecte de învĕţământ propuse; ca aşa din respunsurile elevilor şi din întrebările învĕţătorilor, sĕ-şi câştige oreşi cari convicţiuni; Până încât metoda observată a fost conformă regulelor pedagogiei moderne? Până încât a înlesnit sau îngreunat învĕţământul? Şi câte alte foloase practice, ce poate trage la asemenea ocasiuni un învĕţătoriu devotat chemărei sale.

Nu încape îndoială, că atât frăţiile voastre, cât şi învetĕtorii concernenţi veţi primì cu plăcere încunosciinţarea ce Vi-o aduc, şi veţi grăbì a participa la esamenile elevilor scoalei amintite.

Totodată Vi se împărtăşesce, că cu ocasiunea aceea, şi anume în 28 Iuniu la 5 oare p. m. se va ţinea şi adunarea desp. reun. inv. din protopresbiteratul S. Sebeşului, amânate din a III-a ḑi de rusallii a. c. cu programa anunţată. La care adunare sĕ aşteptă sĕ participe, fără deosebire fie-care învetătoriu; Faţă cu cei absenţi, se va face întrebuinţare de §. 9 din statute.

S.-Sebeş în 6 Iuniu 1884.

Oficiul protopopesc.
Ioan Tipeiu m. p.

Declaraţiune *).

În organul „Telegraful Român“, ce redigeţi Nr. 69 a. c. prin corespondenţa ddto Cohalm 12 Iuniu, şi subscrisă „Silviu“, — subscrisul sum agravat din partea unui individ, — carele din conţinutul acelei corespondenţe apare de un mare adorator al programei din Pesta, — că cu ocasiunea alegerei de deputat dietal în cercul „Cohalm“, — presentându-me acolo — nu pentru de a ţinea pe preoţii şi poporenii din comunele ce sûnt mie subordinate, în pasivitate, — ci a-şi fi avut meniţiunea de „Corteş“ în favoarea reeşitului deputat oposiţional „Bakon“, — cu carele a-şi sta în strênse legături amicale.

Faţă de aceasta aserţiune lipsită de adevĕr, insinuată din pura maliţiă resbunătoare de sigur, din motivul prea uşor de dedus precum aceasta o atestează conţinutul acelei corespondenţe, — că nu au reuşit după placul autorelui corespondenţei din cestiune deputatul guvernamental, — ridicată aceasta calumniă de un desertante dela stindardul naţional, prin compromiterea solidarităţii şi sânta causă naţională, — subscrisul în interesul caracterului meu românesc şi a reputaţiunei mele oficiale, — me vĕd prin aceasta necesitat a declara; că faţă de gravamenul din cestiune nu me voiu demite la nici un fel de rĕspuns în meritul lucrului, — până atunci până când nu voiu cunoasce şi scì numele conumele şi letteria autorelui acelei corespondenţe — voiesc sĕ sciu cu cine am de a face! — ear mult cercata noastră naţiune sĕ şi cunoască, — dorere, — pe un „rătăcit“, — şi „inimicul ei!“

Sighişoara în 20 Iunie 1884.

Demetriu Moldovan,
adm. prot.

Cuitare publică.

La redacţiunea noastră pentru nenorociţii prin **foc şi grindină din Merghindeal** au întrat următoarele contribuiri:

1. Dela domnul **Paul de Dunca** cons. gub. în pens. 5 fl.

Ceia ce pe calea aceasta se cuitează.

Redacţiunea.

Varietăţi.

* (**Programa esamenelor publice dela scoala capitală rom. gr. or. din S. Sebeş cu finea anului scol. 1883/4.**)

Mercuri în 27 Iuniu v. dela 8—11 oare a. m. clasa I de băeţi. Dela 3—6 p. m. clasa I de băete.
Joi în 28 Iuniu v. dela 8—11 oarea a. m. clasa a II de băeţi. Dela 2—5 oare p. m. clasa a III-a şi a IV de băeţi.

---

viitoare, în care se strinse, după biserică, tot satul ca sĕ se înţeleagă despre alegerea noului invĕţătoriu. Alecsandru încă sĕ duse la adunare. Irina stă de o parte între fete şi femei. Ea tremură de frică, că Alecsandru va vorbì ceva, ce nu va plăcè sătenilor, de aceca rugase pe tatăl seu, ca sĕ domolească pe Alecsandru de-l va vedè aţiţat. Morariul nu se depărta de lângă el.

În adunare se rădică cel dintâiu din mai marii satului, Buturugă, şi ḑise: „Oameni buni! sciţi, ce s'a întêmplat cu dascălul Cracănă, şi acum n'avem dascăl. Deregătoria asta este neînsemnată, împreunată cu multe greutăţi, pentru-că sciţi bine şi plata e o nimica toată, patru-ḑeci de fiorini! Din parte mi trebue sĕ mărturisesc cu plăcere, că am aflat un bărbat harnic, care vrea sĕ primească postul ĕsta. Ve fac deci propunerea sĕ-l alegeţi. Acesta e cojocarul **Rădĕcină**. Meşteşugul lui îi merge rĕu — şi e neam cu mine după mamă.“

După el se scoală al doilea fruntaş, cârciumarul **Creangă** şi propune şi el pe un biet vĕr al seu, pe schiopul rotar **Cremene**. Ăsta e şi mai eftin adause Creangă, el se mulţămesce cu 35, în loc de 40 florini.

Rădĕcină băgând de seama, că cei mai mulţi se dau pe partea lui Cremene, începu a-l înjura în tot chipul şi se îmbiă cu treiḑeci de fiorini. Rotarul aşa se mănia pentru asta asupra lui, încât îi strigă cum îi venia la gură: prăpădit, tâlhar, preacurvar şi altele. In sfêrşit se îmbià cu doue-ḑeci de fiorini.

Cojocarul, verde de turbat strigà, că va trage la judecată pe Cremene pentru astfel de vorbe, dar cu o simbriă aşa ne însemnată nu va fi nici odată dascăl.

Fiind-că acum nu se îmbiă nime mai departe pentru că nici un om de treabă nu se îndeasă la o deregătoriă urgisită din bĕtrâni şi căutată de calici ca degetul, fruntaşii satului erau hotăriţi a încredinţa dăscălia lui Cremene, ca sĕ mai agonisească şi el ceva pe lânga meseria lui. Pentru că ceva scrie şi cetì scia şi dênsul.

Atunci deodată sare Alecsandru, roşu şi galbin în faţă de cătrănit şi strigă:

„Purcarului şi văcariului, care ve mână vitele la câmp, îi plătiţi mai mult decât învĕţătoriului vostru, care ve cresce copii şi copilele în frica lui Dḑeu şi alte lucruri folositoare. Dar copii voştri sûnt oameni după tipul lui Dḑeu, nu dobitoace necuvântoare. Nu vĕ este ruşine de pĕcatul ce faceţi? — Sciu prea bine că lada satului e totdeauna goală când trebue sĕ daţi pe ceea ce este de lipsă şi că bieţii oameni, cari abia au ceapă şi mămăligă, nu-şi pot plătì învĕţătorul, de aceea me îndatorez a ve fi învĕţătoriu şi nu ve cer nimic... Mai ḑic odată: vreau sĕ fiu învĕţătoriu şi nici comuna, nici singuraticii, sĕ nu-mi plătească o para chioară!“

Oamenii se uitau unii la alţii cu gurile căscate. Nu-şi credea urechilor. După-ce se mai desmeticiră unii strigau, că nu le trebue ḑicênd, că vrea se le vêndă sufletele copilaşilor diavolului. Cei mai mulţi din contră gândiau, şi cu tot dreptul, că învĕţătoriu mai eftin nu-şi pot căpăta, şi astfel strigau şi făceau larmă, că Sandul sĕ le fie învĕţătoriu. Făcêndu-se alegere, partida lui Cremene căḑu.

Irina, auḑind acestea, era sĕ-i crepe obrazul de ruşine. Alecsandru sĕ primească a fi învĕţătoriu! pe când în sat numai purcarul şi păzitorul de noapte erau mai pe jos decât învĕţătoriul! Numai de cât o tulì la moară, ca eşită din minte şi ca şi când i s'ar fi întêmplaţ cea mai mare nenorocire. Chiar şi morariul supĕrat, clătină din cap ḑicênd: mi se pare, că lui Alecsandru îi lipsesce o doagă“.

Alecsandru rĕmase la hotărîrea lui. Deregătoria satului l-au şi propus de învĕţătoriu la locurile mai înalte. El se duse acum la oraş, făcu esamenul de lipsă şi fu întărit în toată forma.

(Va urma)

---

*) Dăm loc acestei declaraţiuni a domnului administrator protopresbiteral Moldovan pentru curiositatea ei mai mult. Causă naţională! Sânta solidaritate! Ce au acestea de a face cu alegerea domnului Bakon? Ce are comun cu alegerea din cestiune caracterul domnului Moldovan şi reputaţiunea Dsale oficială? Mĕi frate! reputaţiune oficială la alegere de deputat contra programei ecumenice naţionale dela Sibiiu! Şi încă reputaţiune de administrator protopopesc!
Cine a scris nu impoartă, ci ce este scris.
„Redacţiunea.“

Vineri în 29 Iuniu v. dela 9—12 oare clasa a II-a şi a III a de băete. Dela 4—6 oare p. m. Gimnastica. Visitarea scoalei de pomărit şi încheiarea anului scolastic.

La acestea esamene publice, se invită cu toată onoarea toţi amici şi binevoitorii scoale noastre.

S. Sebeş în 19 Iuniu 1884.

Conferenţa învĕţătorească.

* (Postal). S'a instituit un post de magistru postal în Válaszut, comitatul Cluşului. Condiţiuni: cauţiune 100 fl.

Emolumente 200 fl., pauşal de cancelarie 40 fl. şi de transport 420 fl.

Suplicele sûnt a se trimite în termin de 3 sĕptĕmâni la direcţiunea de poste în Sibiiu.

* (Postal) Pentru o mai promptă comunicaţiune între Sepsi-Szt.-György şi Tusnad prelângă posta cu doi cai se mai institue una cu un cal pe timpul dela 1 Iuliu până la finea lui August.

Mersul:

Pleacă din Szepsi St.-György	seara la	6	oare	—	m.
Pleacă din Málnás	„	la 8	„	10	m.
Pleacă din Bükszád	„	la 9	„	35	m.
Ajunge la Tusnad	„	la 10	„	45	m.

* (Cas de moarte). La 14/26 Iunuiu a. c. a repausat în Deva pretorele Cercului Branului, **Simeon Piso** în etate de 46 de ani.

* (Scolar). Esamenele de vară, dela scoala ortodocsă-română din Orĕştiă, cu finea an. sc. c. se vor ţinea Duminecă în 24 Iuniu st. v. în ordinea următoare:

Inainte de ameaḑi: Dela 10—1 oară cu clasa fetiţelor, sub presidiul dlui inspector tractual N. Popoviciu.

După ameaḑi: Dela 3—6 oare cu clasa I de băeţi sub presidiul dlui Ioan Mihaiu, preşedintele scaunului scolar.

Dela 3—6 oare aceiaşi ḑi, cu clasa II ş'a III de băieţi, sub presidiul dlui inspector tractual.

Orĕştia, 16 Iuniu, 1884.

Direcţiunea scolară.

* (Avis) Înfiinţându-se aici în Reşiţa mont. *prima tipografie română în Bănat* a dlui Simeon Pocrean, m'am ţinut de o datorinţă patriotică, a sprijinì şi din parte-mi aceasta intreprindere naţională, însărcinând pe d. Pocrean cu tipărirea opului „*Zur Geschichtsforschung über die Romänen*," ear din causa aceasta, aparinţa opului se va întârḑia cam până la *finea lui August* a. c. ceea ce o aduc prin aceasta la cunoscinţa on. dni colectanţi şi prenumeranţi.

Reşiţa mont., 26 Iuniu 1884.

Cu deosebită stimă.

P. Brosteanu.

Loterie.

Mercuri în 2 Iulie 1884.

Brünn: **87 74 50 82 54**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 1 Iuliu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.—	121.75
Renta de aur ung. de 4%	90.75	90 80
Datorie de credit austr.	79.85	100.—
Datorie de stat austriacă în argint	81.45	81.20
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	100.80
Acţiuni de bancă de credit ung.	298.50	299.—
Galbini	5.76	5.75
Napoleon	9.67½	9.67
London (pe poliţa de trei luni)	121.70	121.55

ad 2427 Epitr. 1884.

Licitațiune.

În **15 Iuliu** a. c. stilul nou la 10 oare înainte de ameaḑi se vor vinde pre calea licitaţiunei publice în casa parochială gr. or. din **Reghinul săsesc două mii lemne de brad** în grosime de 12 policari din pădurea comunei bisericesci gr. or. **Polĕț (Palota).**

Condiţiunile de vênḑare sĕ găsesc în espeditul venerabilului consistoriu archidiecesan din Sibiiu, la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Reghinul săsesc și la oficiul parochial gr. or. din Polĕţ. [754] 1—3

Sibiiu, 1 Iuliu 1884.

Comisariul consistorial.

TELEGRAMĂ DIN PARIS.

Noi am fost recercaţi, de a publica aceasta telegramă pentru speciala sa însemnătate.

Societatea de comerciu franceză a deschis chiar acum în **cetatea principală și reședința Viena** o Filială a articlelor sale și vinde objecte cu preţuri ne mai pomenite, în lumea comercială europeană.

încă ne mai auḑite

și espedează atari în toate părţile de lume pentru bani trimiși înainte (solviţi momentan) sau cu rambursă postală, până atunci, până când este încă oare care provisiune de objecte aici.

Marfa constă din objectele cele mai necesarie, lucrate mai bine, mai practice și ne mai pomenit de eftine, de cari are necondiţionat lipsă ori ce economiă de casă și fie-ce familiă, și fiind-că societatea are filiale și în: **Paris, Londra, Brusela, Amsterdam, Marsilia, Lille, Kopenhaga, Varșovia, Petrupole, Geneva, Zürich, Mailand** și **Turin,** așa dară unde cumpĕră mai întreagă Europa, sperăm, cum-că și locuitorii monarchiei austro-ungare vor folosì această ocasiune, carea nu se va mai da mai mult, și vor recomanda în interesul lor propriu cât se poate de mult, pentru că eftinătatea aceasta necreḑibilă.

a pus în uimire lumea întreagă.

Voiește cine-va sĕ aibă ceva întru adevĕr bun, practic, absolut necesariu și prelûngă aceasta încă ceva ne mai pomenit și necreḑibil de eftin, atunci sĕ folosească aceasta ocasiune scumpă, carea nu va mai ocure în decurs de 100 ani și sĕ comande cât se poate de iute și de mult. Cu stimă **Societatea de comerciu franceză.**

În magazine este depositat următoriul numĕr de marfe:

5000 **de oroloage de busunariu — Cylinder** din platina cea mai fină de argint, regulate pe minută, mai înainte cu 14 fl., acum numai cu 5 fl. 25 cr — Un object foarte elegant. Cu o garanţă pentru mersul acurat de 5 ani.

2325 **oroloage-Anker** cu **15 rubine** (curate) adevĕrate, repasate pe secundă escelent, mai înainte cu 21 fl., acum numai cu 7 fl. 25 cr. Coperișurile sûnt fine. Platină de argint, gravat. Cu garanţă de: 5 ani.

3650 **oroloage remontoir** de aur doublè, de tras la toartă, fără cheiă, cu uvragiu fin regulat de platină, recunoscut de orologiul cel mai bun și eftin în lume, mai înainte cu 24 fl., acum numai cu 10 fl. 25 cr.

1400 **oroloage adevĕrate-remontoir,** de argint curat și probat de 13 loţi, de tras la toartă, fără cheiă, cu întocmire pentru arătătoriu și cu uvragiu adevĕrat de platină privilegiată, repasate pe secundă, un preţ necreḑibil, întru adevĕr ne mai pomenit de eftin: mai înainte cu 35 fl., acum numai cu 16 fl. 50 cr.

4200 **oroloage franceze de deșteptat,** și ca oroloage de masă foarte elegante, toate cu aparat de făcu sgomot, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu 4 fl. 80 cr., foarte acomodate pentru fie-care familiă și pentru fie-care meseriaș.

4980 **mantele de ploaie americane de-Kautschuk,** în toate mărimile, de o parte ca palton elegant, de altă parte cu mantea de Kautschuk, prin carea nu străbate frigul și umeḑeala, mai înainte cu 18 fl., acum numai cu 9 fl. 80 cr. Vestmêntul cel mai practic și mai eftin; o căciulă (coif) elegantă tot la acest vestmênt cu 1 fl.

6500 **dusine de unelte de mâncare de argint de Britania.** Marfa cea mai bună și mai grea adevĕrat engleză. Singurul și unicul fabricat în lume, care și după o folosire de 30 de ani remâne așa de alb ca argintul curat de 13 loţi, mai înainte o dusină cu 12 fl. acum 12 bucăţi la olaltă numai 3 fl. 25 cr. Toate uneltele de mâncare anunţate de alte firme sûnt numai imităţii.

15000 **dusine de linguri de mâncat de argint de Britania,** de cel mai greu fel (calitate), cari remân totdeauna albe. Aceste linguri nu se pot deosebì de lingurile de argint curat de 13 loţi. Mai înainte cu 8 fl., acum numai cu 2 fl. 50 cr. toate 12 lingurile de mâncare; 12 linguri de cafea însĕ, mai înainte cu 4 fl., acum cu 1 fl. 20 cr. Cu deosebire de recomandat.

2000 **de linguri mari de scos supa de argint de Britania,** fabricatul cel mai greu și mai solid, cari remân totdanna albe, mai înainte cu 5 fl. acum numai cu 1 fl. Linguri mari de lapte mai înainte cu 3 fl. acum numai cu 50 cr

2180 **dusine de tase englezești de Britania,** împrumseţate foarte fin, mari o bucată numai cu 1 fl. 75 cr. la olaltă. Important pentru ospĕtării, cafenele și privaţi.

5000 **părechi de sfeșnice de salon,** de oxyd de argint Britania, își păstrează sub garanţă totdeauna coloarea, în fasonul cel mai elegant gotic, mai înainte cu 5 fl. acum o părechiă numai cu 1 fl. 15 cr. Foarte eftin.

6000 **cutii de zăchar,** cu coperiș arginţit și cu tasă de argint de Britania, bucata numai cu fl. 1.20.

3570 **fuste pentru dame—Jupon-Moiré,** pompoase cu-plissé duplu colorat, un vestmênt de tot practic nepreţuiver, mai înainte cu fl. 7.50, acum cu fl. 2 80.

4780 **năfrămi de iarnă,** pentru dame din lâna cea mai curată, în colorile de brillant cele mai nouĕ precum roșu, alb, sur, brunet, violet etc., în o coloare sau în mai multe colori, bucata numai cu fl. 1.25.

3970 **năfrămi de Cachemir,** negre cu ciucuri de mătasă grei franţozești, de 10/4 de mare, o năframă de tot elegantă, folositoare și practică. Preţul de mai înainte fl 12, acum numai fl. 3.85. Fie-care damă, fie avută ori sermană sĕ'și procure sub ori ce condiţie această năframă admirabilă.

3000 **cămăși pentru bărbaţi** din cel mai bun Shirting cu pept neted sau după fason, mai inainte fl. 4.50, acum numai fl. 2 50. Pepturile sûnt toate cuadruple.

5250 **cămăși pentru dame** cu multe brodării sveţiane și pompoase, mai înainte 6 fl. acum numai fl. 2.50. Premiate pentru calitatea escelentă.

6000 **corsete de noapte pentru dame,** cu brodării admirabile și pompoase preste întreaga lor lungime, mai înainte 7 fl. acum numai fl. 2.50. Un vestmênt pompos pentru fie-care damă.

3450 **ismene pentru dame,** cu plissè și cu brodării, sau din Prima-Chiffon sau din Barcheu greu, mai înainte fl. 4.50, acum numai fl. 2.50. Și pentru bărbaţi.

6000 **învălitori (Plaids) de călătorie** curat englezești din Londra, fabricatul cel mai greu și mai solid, întru adevĕr absolut necesar pentru acas, familie, călĕtorie și îmbrăcăminte, bucata numai 7 fl. Mai înainte a costat de 5 ori atâta.

3900 **pânză de casă — de Rumburg** sau de **Sternberg,** de 30 de coţi, ţesetura cea mai bună și mai necesarie pentru fie-care familie, bucata numai cu fl. 5.40, se vinde sub garanţă.

8000 **covoară (coperișe) de pat — Canevas,** garantate de spĕlat, de 25 coţi, în coloare brunetă, albastră, violetă, toate cu vergi cu fl. 5.40, învĕrgate roșu cu fl. 6 40.

5450 **garnituri de masă,** constătătoare din 12 serviete de Damast și din o faţă de masă mare de Damast, totul cu împrumseţări de flori pompoase, mai înainte cu preţul de 7 fl. acum numai totul la olaltă numai cu fl. 4.85, întru adevĕr necesari pentru fie care casă.

10000 **dusine de batiste (năfrămi de buzunariu) franțozesci** cu margini colorate, cari nu'și perd coloarea, toate tivite, o dusină numai cu fl. 1.50.

6000 **dusine de batiste de mătasă,** din mătasa cea mai fină și mai grea de Lyon, fie care bucată de altă coloare, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu dusina cu fl. 3.95. Sĕ pot folosì și ca năfrămi de grumazi.

2450 **dusine de ciorapi (colţuni) de mătasă americani,** comoḑi de purtat, șî sub ciorapi de iarnă, sugători de sudori, mai înainte fl. 8, acum toate 12 părechile la olaltă numai fl. 2.90, necesari pentru fie care.

1400 **dusine de ciorapi de mătasa americani,** sănătos de purtat, de oare-ce recoresc plăcut piciorul și sug în un mod plăcut sudorile, mai înainte cu 12 fl. 12 părechi, acum 3 părechi numai cu fl. 1.30. Ne mai pomenit.

8000 **de pipe din spuma cea mai fină,** cu arămi (verigi) pompoase de argint de China curat, bucata numai cu 1 fl. 95, necesare pentru fie-care fumătoriu.

1100 **sugarete de spumă,** de spumă curată și fină cu înfrumseţări admirabile florentine și cu mamea de succin în Etui de catifee fin, mai înainte cu 8 fl. acum numai cu 1 fl 50 cr., până când singur Etui-ul este atât demn. Foarte interesant pentru fie-care fumătoriu.

2000 **inele cu brilante.** Imitaţiune Fabricatul cel mai nobil și mai amăgitoriu cu splendoarea (luciul) cea mai pompoasă și necreḑibilă, puse în aur doublé, mai înainte cu 10 fl. acum numai cu 3 fl. toate în Etui foarte fin de catifea.

2000 **de părechi de cercei cu briliante.** Imitaţiune. Puse (petrile) în argint curat de 13 loţi, cu 2 bumbuţ, cari nu-i poate deosebì nici un aurariu din lume de cei adevĕraţi, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu părechia, în Etui fin de catifea cu 2 fl. 50.

1600 **medailoane cu briliante.** Imitaţiune din aur doublé, provĕḑute cu imitaţiunile cele mai frumoase de briliante, cari nu se pot deosebì de aurul curat. Mai înainte cu 9 fl. acum numai cu 3 fl. 50. Un obiect pompos.

1200 **braslete cu briliante,** chiar ca cele adevĕrate, nici un aurariu din lume nu le poate deosebì de cele adevĕrate, cu imitaţiuni de briliante, mai înainte cu 16 fl. acum numai cu 3 fl. O minune în lucruri de preţioase.

1750 **broșuri cu briliante.** Imitaţiune în margini foarte fine de imitaţiuni de argint provĕḑute cu mai mult de 20 de petri preţioase imitate, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu 2 fl. 50.

5000 **lanțuri de oroloage** de aur foarte fin imitat, lanţ duplu, care nu se poate deosebì de cele adevĕrate, in fasonul cel mai fin de aur, bucata numai 2 fl. 50.

5000 **cămăși de mătase — Finish,** fabricat saxonic, de tot folositoare pentru încungiurarea recelei, bucata numai 1 fl. 50, o trebuință absolută pentru bărbaţi și doamne.

5000 **corsete cu rețea și cu lână,** fabricat american. Un obiect de trebuinţă absolută pentru fiecare om. Scut contra recelei, numai cu 1 fl. 50. Escelente pentru bărbaţi și doamne.

5000 **corsete de lână lucrate cu artă,** fabricat englezesc, necesare pentru bărbaţi, doamne și copiii bucata cu 1 fl. 50.

5000 **ismene de lână lucrate cu artă,** fabricat francez, o trebuinţă absolută pentru bărbaţi și doamne, garanţie contra recelei, foarte elegante, bucata cu 1 fl. 50.

5000 **pachete de Himalaya,** fabricat american, necesare pentru bărbaţi și doamne, se poartă pe corpul gol sau preste cămașă, în timpuri reci și umede, bucata cu fl. 1.50.

Ca document al solidităţii celei mai stricte se primesce fie-care object, care nu convine, îndĕrĕpt, și paralele se reîntorc, fie care comandă este așa dară fără risico.
Comandele se efectuesc, fiă că se fac cu rambursă postală, sau că se trimite suma mai înainte, chiar așa de consciinţios, ca și când respectivul ar fi de faţă în persoană.
Sĕ se convingă fie-care prin o probă despre eftinătatea ne mai pomenită. [753] 1—2

Adresa unde sûnt de a sĕ face toate comandele: Fromm's, Depot internationaler Fabricate, II. Bezirk, obere Donaustrasse Nr. 107, **WIEN.**

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 72 Sibiiu, Sâmbătă 23 Iuniu (5 Iuliu) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei** or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Iuniu 1884, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 22 Iuniu 1884

În lupta pentru esistenţa nostră politică foarte de multe ori facem trista esperienţă, că mulţi luptaci se folosesc de mijloace, cari momentan produc oare cari foloase pentru scopuri particulare, aceste foloase momentane însĕ produc atâta stricăciune, încât ori ce om cu inima la loc trebue sĕ se opună contra întrebuinţărilor de astfel de mijloace. Scopurile particulare în cele mai multe casuri se promovează în socoteala celor generali naţionali. Aceasta se întêmplă de multe ori fără intenţiune vĕdită. Şi dacă sûnt stricăcioase cele când fără intenţiune vĕdită produc stricăciune intereselor generali naţionali, de o sută de ori sûnt periculoase, când ele pe faţă vĕdit pronunţă scopul, şi pe sub mână, pe furiş, sub presiunea autorităţii oficiului uneltesc contra acestor interese generali.

Este vorba de politică, şi de politică fiind vorba, se susţine, că aici nu mai este a se reflecta la morală. Ajungerea scopului este lucrul principal şi devastarea cea mai desĕvêrşită este lex suprema. Mai mult, ni s'a pus în perspectivă strivirea noastră, pe ori ce cale, cu ori şi ce mijloace, la ori şi ce ocasiune prin toate organele posibile. In scurt din partea contrariă „bellum omnium“ şi cât pentru noi „contra omnes“. Va se ḑică fără nici o cruţare devastare. Sûntem cu toţii spini şi polomidă în ogorul naţional, sĕ ne măcelărim unii pe alţii, căci astfel curăţim ogorul, şi dacă vom dispărea noi cei de acuma, generaţiunea viitoare învĕţând din esemplul nóstru, va începe d'acapo, şi va continua în spiritul nostru.

Această teorie constituţională naţională din teorie ce era ea pănă acuma fu pusă în aplicare, şi astăḑi din mila lui Dumneḑeu ne putem provoca şi la roade destul de mănoase.

Privelişte nu tocmai idilică se presentează înaintea ochilor nostri sufletesci. După teoria „*bellum omnium contra omnes*“ primul mijloc este: care e mai tare sĕ deie cu toate apparatele ce-i stau la dispoziţie, şi sĕ deie acolo, unde scie, că se face stricăciune, sau cu ungurul vorbind: „*A fejet, hogy ne sántuljon*!“ Priveliştea e admirabilă, şi dacă nu este poveste ceea ce ni se istorisesce despre imperatul Nero, că el a dat pe şepte locuri foc oraşului Roma, spre a admira minunata privelişte, ce i se înfăţişa ochilor, satisfacţia crudului împĕrat întru nimica nu era mai pe jos, ca cea a oamenilor nostri mai noi în cele politice cu privire la strivirea noastră pentru vederile noastre, sau pe românesce vorbind, pentru esistenţa noastră în starea şi la locul unde ne aflăm de presinte.

„*A fejet, hogy ne sántuljon*“ după ḑisa ungurului, sau pe românesce: toacă-l în vêrful capului, unde i-a pus mumĕsa unt. Şi încă lovesce tu ca fiu, mai bine ḑis frate, şi şi mai esact Stăpân, lovesce tu ca sĕ se prindă mai tare, şi lumea vrênd nevrênd sĕ capete curagiu.

Ciudată privelişte, dară totodată şi minunată privelişte!

Spre a potea da fără leac de genă, trebuia titlu de drept. După profesarea de credinţă în timp de 18 ani şi luptă energioasă purtată de multe ori cu violenţă chiar, principiele politice a le contrarilor mei sûnt cel mai potrivit mijloc, ca sub scutul lor sĕ făuresc arme — soiul şi îndreptăţirea lor nu impoartă, — şi în numele acestor principii se lovesc după dragul inimei mele.

Aşa vorbesce lumea, şi fiindcă lumea vorbesce, noi ca fideli interpreţi ali sentimentului comun rĕspândit de lume, răpiţi de noianul valurilor, constatăm ceia ce ḑice lumea.

Unicul scut ce ni-a mai remas este biserica, şi unica putere neatinsă de miasmele corupţiunei, alipirea credincioşilor către biserică. E vorba de *bellum omnium contra omnes*. Strategia cea mai nouă şi totodată şi cea mai modernă este: „*lovesce păstoriul şi se vor risipì oile!*“ Acuma din două premise poţi trage conclusie: Deci la goană copii. Şi s'a făcut începutul. Lupta merge în două direcţiuni: loviri directe nemijlocit în capul bisericei, şi introducerea cu sistemă a corupţiunei în biserică, ca apoi sĕ se poată ḑice, eată cum stăm! **Eată cum am stat sub Şaguna, şi eată unde am ajuns astăḑi!**

Biserica din strada Cisnădiei a creḑut că este consult şi că a sosit timpul sĕ iae la goană pre capul bisericei, chemat la cârmă prin voinţa bisericei şi graţia Maiestăţii Sale împĕratului. Atacurile sûnt directe şi indirecte, şi ele se repeţesc ḑi de ḑi fără nici o reservă, şi fără scrupuli de consciinţă. Lupta este dreaptă, căci după teoriile mai nouĕ canonice, archiereul şi consistoriul sûnt doi factori deosebiţi în organismul bisericei noastre, şi dacă consistoriul şede în strada Cisnădiei, poate dechiara resboiu archiereului din strada Măcelarilor.

„Lupta e în turbare“ după cum ḑice „poetul“ şi un glas detunând, se aude strigênd: Arme! Arme! Arme! căutaţi, Arme! Arme! Arme ne mai daţi!

Şi oamenii dau la arme. În locul prim se ivesce protopopul Droc, urmează cei dela Sĕlişte, Moldovan dela Sighişoara, şi încă câţi vor mai urma.

E minunată priveliştea! Noi o vom admira mult şi o vom urmărì în toate evoluţiunile ei, căci este vorba de „*Bellum omnium contra omnes.*“ Până acum dă numai o parte, ceialaltă privesce şi admiră nebunia oamenilor. Aceasta e fasa actuală a priveliştei, şi noi aici ne oprim.

Revista politică.

Cholera, cel mai mare inimic al vieţei omenesci, de câteva ḑile în Sudul Franciei fără încetare aruncă oameni în mormênt. Dar nu se mărginesce numai în cetăţile Toulon şi Marseille, ci după cele mai noue vesti a ajuns şi prin Italia şi chiar şi în monarchia noastră. Pentru aceea toate statele prin guvernele sale şi toate cetăţile prin representanţele lor, au luat toate mĕsurile necesare în contra cholerei.

Aceste mĕsuri privesc mai cu seamă desinfecţionările lucrurilor importate din părţile băntuite de molipsirea boalei înfiorătoare şi anume: din Francia şi de pe marea mediterană. Medicii şi autorităţile publice şi trebue sĕ se îngrigească de timpuriu, căci dacă ajunge odată nu se duce până ce nu duce cu sine sute de oameni, după cum aceasta a făcut-o în Egipt mai în anii trecuţi. Noi de noi încă sĕ ne îngrigim parte prin o viaţă regulată şi curată, parte

---

FOIŢA.

„SATUL CU COMORILE.“

(Novelă localisată de **Petra-Petrescu.**)

(1 Urmare.)

7. Alecsandru ţine scoală.

„Irină, Irină, nu me supĕra cu nemulţămirea ta şi nu fi atât de obidată,“ ḑicea Alecsandru către nemângăiata fată a morarului. „Ean privesce! bĕtrânii sûnt stricaţi, ei nu se mai pot îndrepta. Cine scie, dacă prin o crescere bună a copiilor nu voiu putè aduce eară în vaḑă satul nostru, atât de urgisit. Altă cale nu este. Adevĕrat că învĕţătoriul din sat este nebăgat în samă şi despreţuit, dar, cât de tare s'a dejosit Mântuitoriul lumei, ca sĕ îndrepte, sĕ înveţe şi sĕ fericească pe oameni! De am avè noi cârmuire înţeleaptă şi cu suflet, care s'ar interesa de binele sătenilor mai mult ca de al lor, ar pune mai mult preţ pe învĕţătoriul din sat.“

„Alecsandre, Alecsandre!“ strigă Irina, „nu scii ce rĕu ai lucrat.“ Dar nu i se spuse pentru ce.

Într'aceea, apropiându-se earna, Alecsandru începù cu scoala. În ḑiua dintâi se puse şi primì băieţii la uşă. Cei ce aveau încălţăminte întinate trebuiau mai întâi sĕ şi le curăţe cu paie sau cu răzăitoarea de fer făcută anume de Alecsandru pentru aceea ca sĕ nu se mângească podinile curate din scoală. După aceea fie-căruia îi dă mâna prietinesce. Dacă vr'unul nu avea mâni curăţele, îl trimetea în curte la fântână, ca sĕ se spele. Dacă pĕrul nu le era bine pieptenat îi trimetea pe acasă, sĕ se pieptene. Ear pe cei curaţi şi bine pieptenaţi, zimbind îi sĕrută pe frunte.

Copii şi copilele nu sciau ce însemnează asta — unora le era ruşine, alţii rideau, alţii plângeau. Aşa ceva nu li se mai întêmplase nici-odată.

A doua şi a treia ḑi Alecsandru primia băeţii tot la uşă. Asta merse aşa câteva ḑile, până ce toţi scolarii veniră aşa cum poftia el. După aceea îi primia în scoală. Dacă se întêmpla sĕ mai vină câte unul nepieptenat, ori cu încălţăminte întinate, câte o oară întreagă îl punea sĕ stea în mijlocul scoalei ca sĕ fie de rîsul celor'lalţi, pe urmă îl trămitea acasă sĕ se cureţe.

În sat sĕ supĕrau mulţi pe Alecsandru, dar în scoală nu-i puteau poruncì. Aici trebuia sĕ lase după cum vrea el. În câteva sĕptĕmâni, copii de scoală, mic şi mare, sĕrac şi avut, toţi până într'unul erau foarte curăţei cel puţin până se aflau la învĕţătoriul.

Dar Alecsandru nu se îndestula cu atâta. După ce se deprinse băieţii câteva luni la rênduealā, îşi îndreptă luarea aminte asupra îmbrăcămintei lor. Hainele ḑicea el sĕ nu fie murdare, pĕtate, sĕ nu fie cu praf şi noroiu, chiar şi dacă sûnt vechi şi rupte. Cela ce peste sĕptămână era mai curăţel nu numai în scoală, dar şi afară de scoală, prin sat, şi în biserică, acela era iubitul lui. Aceluia în sĕptĕmâna întâi îi da un chip sau o coală de hârtie albă, într'a doua alt semn de distingere, în sfêrşit o sărutare înaintea tuturor. Cel sĕrutat avea apoi dreptul a se plimba Dumineca cu învĕţătoriul sau dacă ningea şi era timpul urit, a petrece la el acasă şi a se uita într'o carte mare cu chipuri din care învĕţătoriul scia sĕ spună multe istorioare frumoase.

Alecsandru scia sĕ-şi ţină demnitatea şi faţă de oameni mari; el nu batjocurea pe nimeni, dar nici nu se temea de nimeni, — nu era deci nici o mirare dacă toţi copii simţeau o stimă faţă de el, şi că în urmă îl iubeau mai tare chiar şi decât pe părinţii lor. Era o plăcere sĕ-i vaḑă omul cu ce evlavie 'l linguşiau toţi, cât de bucuros alergau la el, când îl intêlneau cum se siliau a-i cetì gândul din faţa şi cum un semn era de ajuns, ca sĕ i urmeze cu plăcere.

Pentru Bogăţeni erau aceste un lucru neînţeles cu atât mai vêrtos cu cât acest învĕţătoriu nu folosia nici bâta de alun, nici nuieaua de mesteacăn. Cei fricoşi îşi închipuiau tot felul de istorii. Babele strigau în drum că nu este lucru curat. Ele stăruiau sĕ nu se mai trimită copii la scoală. Până acolo totuşi n'a ajuns treaba.

prin rugăciuni îndreptate cătră bunul Dumneḑeu, care din toate şi de toate ne mântuesce.

Cholera, care omoară numai pe aceia cari se ocupă cu ea adecă politica este cam distrasă. Mai mult dă de lucru statelor şi guvernelor acestora atitudinea, ce sĕ o ia fie-care faţă de conferenţa egipteană şi interesele proprii asupra cărora se va decide în aceea conferenţă. Mai toate puterile interesate în cestiunea Egiptului a propus câte un proiect spre studiere şi luare în considerare şi cum s'ar putea resolva de conferenţă treaba spre mulţămirea tuturora. Şi nu e mirare, pentrucă Egiptul este un punct însemnat pentru fie-care stat european. Anglia n'ar vrea sĕ-şi peardă supremaţia, drumul spre isvorul ei de viaţă spre Indii şi rĕsplata multor sacrificii avute în campaniele purtate de vre-o câţiva ani. Francia n'ar voì sĕ-şi peardă prestigiul, influinţa şi posibilitatea de estindere în Africa şi comodităţile şi avantagele ce le ofere canalul de Suez în drumul cătră provinciele ocupate în Asia; Germaniei nu-i vine la socoteală, ca cele doue puteri vecine prin o resolvire numai în folosul lor sĕ devină mai puternice decât ea prin o asigurare şi întărire în Atrica şi Asia şi astfel sĕ se ridice preste hegomonia ei europeană. Italiei nu-i cade bine ca tocmai la călcâiul ei sĕ se tăbărască vecinii şi astfel sĕ se potignească în pasul de propăşire; Turciei i lasă gura apă după pilaful cel gras şi nu iar venì la socoteală sĕ-i se ia tocmai de pe masă prin restrângerea supremaţiei sale asupra Egiptului şi prin scurtarea venitelor şi apropierea duşmanilor semilunei de Stambul; Rusia morăesce, ca sĕ nu se ia totul de alţii şi că sĕ nu mai aibă unde-şi pune ghiara. Aşadară obiectul conferinţei din Londra va fi o mâncare internaţională şi prin urmare fără nici un gust, care ear nu va plăcea nici la un diplomat sau trimis al puterilor. Pe lângă aceasta cestiune generală mai dă de lucru statelor unele trebi interne de mai puţină însemnătate. Aşa în Francia congresul, în Germania Reichstagul s'a ocupat cu revisuirea şi întocmirea unor proiecte de legi pentru prosperarea internă. În Austria e lupta electorală între nemţi şi cechi. Aici încă e lupta crâncenă ca şi la noi. După resultatul alegerilor, cechii sûnt învingĕtorii. Spiritul federalistic tot mai tare cresce în Austria şi nu rĕmâne fără influinţă nici Ungaria după cum s'a putut observa în ascuns în decursul luptelor electorale.

Mai mare încordare se vede prin statele mai mici, cari se află în perioda desvoltării. Dar nu e mirare pentru că prin multe fase şi multe rĕstrictii trebue sĕ treacă până se consolidează. Preste astfel de greutăţi n'au trecut nici România, care încă nu şi-a terminat opera sa, încât sĕ nu fie agitată mai de o cestiune mai de alta. Acum la ordinea ḑilei este apanagiul, care neliniscesce atât guvernul cât şi poporul. Pe lângă aceasta mai esistă în România agitaţiunile studenţilor universitari contra guvernului, cari agitaţiuni iau estindere tot mai mare şi produc serioase îngrigiri.

În Sêrbia se desbate cestiunea israeliţilor conform tractatului din Berlin.

Bărbaţii cari se interesează de înflorirea poporului sêrb îşi esprimă temerile şi pretind multe restricţiuni faţă de drepturile ce au sĕ le dea seminţiei lui Avram. Aceasta o fac ei nu fără motiv. Unde se bucură israeliţii de toate drepturile, acolo nu merg treburile bine. Pentru că ei prin purtarea lor prin înşelăciunile lor sĕrăcesc poporul şi sĕrăcind poporul sĕrăcesce şi statul: apoi prin bogăţiile lor fac corupţiunile cele mai mari în toate părţile, cari aduc după sine demoralisări, nedreptăţi şi alte multe rele cari slăbesc şi împedecă ori ce progres.

În Croaţia starcevicianii continuă cu curagiu drumul lor, pe când partida guvernamentală caută se resoalve agendele dietei croate spre mulţămirea vecinilor şi în parte a croaţilor şi se silesce a stabilì ordinea ca nu cumva sĕ vină preste mica provincie încurcături şi pericle serioase.

În cestiunea conflictului din Norvegia cetim în Telegraful din Bucuresci:

Conflictul constituţional din Norvegia, care a atras atât de mult atenţiunea Europei, s'a închis ḑilele acestea. Resultatul e îmbucurătoriu pentru toţi liberalii din lume, îmbucurătoriu asemenea şi pentru principiul monarchic. Din acest punct de vedere vom resuma acì un articol din „Neue freie Presse“ privitoriu la această afacere şi desnodământul ei.

Se scie că, nu de mult cabinetul Selmer a fost condamnat de tribunalul regatului, ca călcătoriu al constituţiunei. Cu aceasta însĕ nu se făcuse nimic; un cabinet se duce, altul putè sĕ vie, şi mai reacţionariu decât predecesorul seu. Temerea era cu atât mai mare, cu cât regele, deşì semnase sentinţele fostilor sei consiliari dădea a înţelege cercurilor sale intime că nu e învins.

Regele se aştepta însĕ la un lucru imposibil: acela că maioritatea Storthingului va ceda, mulţămită cu victoria câştigată; el îşi alese chiar un minister reacţionariu sub preşedinţa lui Schweigaart Dar Norvegianii nu cedară; ei fură ostili cabinetului, şi lupta era sĕ reînceapă, când ministerul se retrase. Regele fu nevoit sĕ înţeleagă că trebuia sĕ asculte naţiunea, dacă nu voia sĕ provoace rĕsboiul civil şi deslipirea Norvegiei de Svedia. Atunci capul statului se adresă profesorului Broch; acesta începù negociările şi constituì un cabinet în care intrau şi doi radicali. Dar nici regele, nici Storthingul nu erau mulţămiţi. Negociărilor profesorului Broch sĕ datoresce însĕ că ghiaţa s'a rupt între tron şi ţeară. Preşedintele Sverdrup fu însărcinat de rege sĕ alcătuească cabinetul, şi acesta îşi împlinì misiunea spre mulţămirea tuturor.

Prin aceasta, victoria radicalilor a fost consacrată. Regele a capitulat, primind cererile Storthingului. De acì înainte consilierii de stat vor lua parte la desbaterile adunărei; societăţile pentru apărarea poporului vor căpăta susţinere din partea statului; doi membri ai camerei vor face parte din administraţiunea centrală a căilor ferate; ministeriul în sfêrşit, va fi totdeauna parlamentar.

Din partea sa, Storthingul a cedat asupra dreptului de veto al regelui: el nu mai însistă ca tronul sĕ renunţe solemn la acest drept. Această concesiune, care n'are nici o însemnătate pe cât timp radicalii sûnt la putere, se poate întoarce însĕ în contra lor când vor cădea; în ce ne privesce, nu înţelegem pentru ce radicalii au cedat asupra acestui punct, de vreme ce situaţiunea le permitea sĕ resiste încă mai multă vreme.

Dar, şi aşa cum s'a făcut, schimbarea e destul de însemnată din punctul de vedere constituţional; şi ea nu insemnează o înfrîngere a regelui, cum susţin reacţionarii, căci a se supune vocei poporului nu e o ruşine.

Radicalii din partea lor au fost moderaţi ei au luat în minister trei bărbaţi cu vederi moderate şi bine veḑuţi de rege; apoi au desemnat Stockholmul ca reşedinţă pentru trei din consiliarii de stat norvegiani, ceea ce se consideră ca o atenţiune deosebită.

Esamenul de musică dela asilul Elena Doamna.

Direcţiunea asilului Elena Doamna ne-a învitat, ḑice „Romanul“, Dumineca trecută la esamenul anual de musica vocală şi instrumentală, care s'a ţinut în sala cea de concert dela catul ântâiu.

La oarele 2 punct, M. S. Regina, însoţită de d-şoara Romalo, a luat loc pe jeţul care i se pregătise, şi îndată concertul a început.

Programul era lung dar variat.

Nr. I era ocupat de chor, care, dirigeat de dl Cohen, a cântat ântâiu un cânt patriotic, compus de profesore, apoi o *Messe à deux voix* de Gounod. N'avem nici o observaţiune specială a face asupra acestor douĕ bucăţi, care au fost foarte bine esecutate, cu toate că emoţiunea primului moment făcea sĕ cam tremure vocile. Sĕ notăm dar că chorurile asilului merg progresând din ce în ce şi că, departe de a şovăì când nu sûnt susţinute de acompaniament, nu lasă nici măcar sĕ cadă vocea de un semiton, atunci când musica e scrisă pentru voci singure, adecă când acordurile instrumentelor nu vin în ajutorul cântătorului pentru a-i susţiné sau corecta o notă.

După aceste douĕ choruri, d-şoara E Stegărescu, elevă de clasa V-a normală, a cântat, cu repriză de chor, un *Salutaris* de D. Cohen. Musica era bine adaptată vocei tinerei cântătoare, care deşì are un volum de voce suficient şi un registru destul de întins, este încă prea jună şi prea inesperimentată pentruca sĕ o putem alătura cu cunoscinţele noastre deja vechi, d-şoarele Hristodor şi Niculescu şi sĕ putem ḑice altceva decât că dintre viitoarele privighetoare pe care ni le promite Asilul, d-sa va fi fără contest cea mai încântătoare.

D-şoarei E Stegărescu a succedat d-şoara A. Bonis, elevă de clasa a IV-a normală, cântându-ne cu o voce pură dar încă nu destul formată, aria de Händel: *Lascia chio pianga.*

Apoi d-şoara P. Boşorean, contralto puternică dar (sĕ-mi erte cuvêntul) incultă şi nu destul de credincioasă în vocea d-sale, ne-a cântat aria *Il faut partir* din *La fille du Requiment* de Donizetti. Sĕ facă solfegii multe, sĕ şi mlădieze vocea, şi cred că toţi ar fi de părerea mea dacă-i-aşi promite un succes pentru anul viitoriu.

Pentru a ne odichni puţin de musica vocală, d-şoara U. Eustaţiu, din clasa V-a normală, a esecutat la piano *Sonata pathetică* (op. 13) de Bethoven. Multă iscusinţă, prea multă chiar ar trebuì sĕ ḑic, căci înainte de toate claritatea fiind principala calitate a unui pianist, d-şoara Eustaţiu s'a înşelat sacrificând oare cum claritatea iscusinţei.

Am reîntrat îm musica vocală prin aria *Bel raggio lusinghier..* din Semiramida, cântată cu o adevĕrată măestrie de d-şoara F. Niculescu, cu reprise de chor. Nu mai avem nimic de ḑis despre juna soprano, care de mult deja a cucerit simpaţia şi aplausele publicului bucurescean, la concertele dela Ateneu şi dela Teatrul Naţional. Dacă nu ne ar

---

Curăţenia inimei e sănătatea sufletului, curăţenia trupului e sănătătea lui. Dobitoacele se pot tăvălì în tină, dar omul cu chipul lui Dumneḑeu curat sĕ se ridice spre ceriul senin. Începutul crescerii copiilor sĕ fie a stêrnì în ei consciinţa, că sûnt oameni, adecă fiinţe mai pre sus de animale. Atunci poţi face din ei ce vrei, pentru că sûnt mlădioşi. Din animale nu poţi face nimic. Invĕţătoriul care cu seriositate şi iubire nu e în stare sĕ facă pe copii sĕ-i urmeze, acela nu-şi pricepe chemarea. Unul ca acela ar fi vrednic, ca bĕţul, cu care vrea sĕ înveţe băieţii ca pe nisce câni sau alte animale fără minte, — bĕţul acela sĕ se mĕsure pe spatele lui.

8. Ce se întêmpla în scoală mai departe.

Prin sat era mare sgomot. Se vorbia, că Aelcsandru strică băeţii, că bagă în ei lege nouă şi că nu învaţă nimic dela el. Pentru că îi prindea pe toţi mirarea cum trăgeau acum copii pe fie-care ḑi sĕ meargă la scoală, pe când de comun nu se prea obicînuiau a cerceta bucuros scoala. Asta era un lucru contra firei. Pe lângă aceea în scoală era tăcere, ca în biserică, pe când oamenii din bĕtrâni au pomenit, că în scoală sĕ fie o larmă şi un alaiu, de resuna satul. Astăḑi chiar în oarele de cântări se aude numai un murmăit ca de albine. Mai departe la rugăciuni se fac înnoiri supĕrăcioase şi copii sĕ deprind la vrăjitorii.

Acestea şi alte cărtiri ajunse în sfêrşit la urechile preotului, cum şi la ale inspectorului scolar din oraş. Şi fiindcă în faptă nimeni nu scia şi nu înţelegea ce se întêmplă în scoală, se rênduì o comisie de cercetare. Asta se compunea din doi domni dela oraş şi din preotul satului. Tustrei acestia intrară într'o dimineaţă pe neasteptate în scoală, înainte de a se începe lecţiile. După ce spuseră învĕţătoriului, de ce au venit, cerură ca în faţa lor sĕ urmeze cu băeţi aşa, cum face când se află numai el singur cu dênşii.

Băeţii veneau unul câte unul. Îţi era drag de ei, sĕ-i veḑi, cum veneau de liniscíţi şi cât sûnt de curăţei. Care cum intra, se ducea mai ântâiu la învĕţătoriu, îi sărută mâna, după aceea se îndreptà în tăcere la locul seu, unde şoptiau între sine voioşi şi priviau asupra streinilor. De toţi erau cinci-ḑeci-şi-cinci de copii. Băeţii şedeau de o parte, copilele de alta.

După-ce se adunară cu toţii, învĕţătoriul începù cu vers înalt: „Iubiţi copilaşi! înainte de toate sĕ ne plecăm genunchii înaintea lui Dḑeu, părintelui nostru, care e în tot locul de faţă şi sĕ ne rugăm lui cu supunere.“ Ḑicênd Alecsandru acestea, toţi cei cinci-ḑeci-şi-cinci de băieţi îşi încrucişară mânile şi îngenunchiară privind la pămênt în tăcere . . . . a îngenunchiat şi învĕţătoriul. Domnii din comisiă vĕḑênd că toţi se umilesc înaintea a tot-puternicului Dḑeu, urmară şi ei pilda băeţilor. După aceasta învĕţătoriul cetì o rugăciune frumoasă şi pătrunḑĕtoare dintr'o carte, care era pe scaun dinaintea lui. Asta era atât de înţeles, în cât o putea cuprinde chiar şi micuţul cel de sease ani. Aceasta pĕtrunse inima unuia din streini, încât îi umplură ochii de lacrimi.

Acum se ridică cu toţii. Scolarii cei mai vechi îşi îndreptă ochii spre o tablă neagră pe care erau scrise note, cu cuvinte, şi cântă în douĕ voci o frumoasă rugăciune de dimineaţa. Cei mai mici încă bombănaiu cântarea încet pentru sine. După aceasta scolarii cei mai buni cetesc dintr'o carte pe schimbate o poesiă evlavioasă; dar fiecare şir se repeta cu voce mai slabă de cătră toţi scolarii. Cartea se închide. Copii repeţesc mai întâin cu toţii poesia de rost, pe urmă şi singuraticii, pe cari îi strigă învĕţătoriul.

Pe păretele din faţa copiilor erau atêrnate patru table negre, pe cari se vedeau scrise parte litere, parte silabe, parte rênduri întregi. Copii împărţiţi după scaune în patru părţi 'şi îndreaptă acum privirea la câte una din table. Toţi scriau sau desemnau cu creionul pe tăbliţele de piatră, ce aveau în mână, scrisoarea de mustră. Alecsandru mergea dela copil la copil, pe unul îl lăuda, pe alçul îl înveţa, la al treilea îi areta cum sĕ ţină creionul mai bine, şi altele.

După un ceas, copii se împart în alte patru grupe şi în loc de un învĕţătoriu, se vedeau patru.

fi teamă sĕ fim tacsați de măgulitori, am ḑice chiar că d-șoara Niculescu a făcut noi și însemnate progrese și că eri a fost superioară la tot ce ne așteptam.

Pentru a nu da timp succesului sĕ se răcească, D șoara Hristodor a cântat aria *Tacea la notte placida* din *Trovatore*, cu puternica sa voce. Acì asemenea n'avem nimic de ḑis. Sûntem siliți sĕ admirăm pe d șoara Hristodor ca pe d-șoara Niculescu, și sĕ recunoascem că d. profesora a obținut tot ce se putea cere dela aceste două eleve.

Partea întâi s'a terminat prin *duo* din *Lalla Roukh* actul II, cântat de domnișoarele Stegărescu și Boșoreanu despre care am avut ocasiunea sĕ vorbim mai sus.

Partea doua a început prin chorul *La cigale et la Fourmi* de Gounod. Acest chor a obținut succesul concertului, nu numai din causa frumseței lui, dar și din causa siguranței cu care a fost cântat. În adevĕr, acest chor e scris pentru voci singure, și o dată nota începătoare dată cântătoriului, n'are alt ajutor decât urechia sa musicală și justeța vocei sale. Publicul a fost încântat, și M. S. Regina dând semnalul aplauselor, a bine-voit a bisa.

Apoi, dșoara Hristodor și Niculescu au cântat duo din actul II din „Semiramida,“ între Semiramida și Arsace: „*Ebben! a te ferisci*...“

Dșoara Stegărescu, pe care deja am auḑit-o ne a cântat pe urmă, cu multă grațiă și gingășiă aria „*Nous marchionș cetc nuit égarés dans les bois*“ din „Paul și Virginia“ de V. Massé.

Aici ne aștepta o noutate; d. M. Cohen ne-a făcut sĕ auḑim un terțet din opera dsale „Don Diego“.

Dl D. Rașianu, tenor dela Teatrul Național și Cairetti, bariton absolvent al Conservatorului din Bucuresci, au bine voit sĕ aducă grațiosul dlor concurs concertului dat de asilul Elena Doamna. Rolul de „Paula“ a fost ținut cu tot talentul ce reclamă de dșoara Hristodor.

Credem că nu vom trece privilegiele noastre de cronicar spunênd impresiunea noastră personală și poate chiar aceea a publicului presente. Impresiunea noastră dar a fost bună și ni s'a părut că acest terțet dacă nu opera întreagă, pe care nu o cunoascem, este chemat la un succes sigur și din cele mai măgulitoare pentru autor.

Esecuțiunea a fost bună, cu toate că puțină desordine s'a strecurat în partea din urmă. D. Cairetti a cântat cu mare putere și cu mult adevĕr apostrofa: „*Don Diego de Guzman, vous en aves menti!*“ D. Rașianu, deșì puțin indispus, a ținut cu talent partea dsale. Cât pentru dșora Hristodor, cu o grație, cu o delicată pudoare bine apropiat circumstanței, a desemnat frasa: „*Protéges-moi mon ami, mon epoux*“!

Un intermeḑ de piano, ținut de d ra A. Zittì din clasa V normală, care a esecutat cu o velocitate și o ușurință remarcabilă, opul 62 de Weber „Rondo brillant“ ne-a permis sĕ așteptăm cuartetul din *Rigoleto* cântat de d-șoarele F. Niculescu și E. Hristodor și de d-nii Rașianu și Cairetti. Contra așteptărei generale, esecuțiunea a fost mai bună de cât a bucății din *Don Diego*, poate fiind că musica din Rigoletto e mai cunoscută și poate chiar mai ușoară.

In fine concertul s'a terminat prin „Marche Guerriere“ de Danhausen, cântat de chor, cu precisiunea obicinuită.

Intre persoanele invitate am recunoscut pe d-nele Zoe Sturdza, Radu Mihai, Beldiman, pe d-șoara Băläceanu, pe d nii Gr. Cantacuzino, A. Ventura, etc. și din partea presei, pe Buckingham și pe D. Slavici.

D. generare Davila, reținut în casă de cruda și lunga dsale boală, n'a putut, în regretul tuturor sĕ asiste la esamen, vreau sĕ ḑic la triumful acelora pe care d sea le numesce „tetele sale.“

La oarele patru punt esamenul era terminat și am plecat încântați.

Varietăți.

* (**Convocare**). Domnii membri ai subreuniunei învĕțătorilor români gr. or. din tractul Câmpeni precum și toți preoții și binevoitorii, se invită a lua parte la adunarea generală ordinară ce se va ținea în 30 Iuniu st. v. a. c. la oarele 8 a. m. în localul scoalei gr. or. din opidul Câmpeni.

Programa.

1. Raportul biroului asupra activității sale.
2. Raportul cassariului.
3. Raportul bibliotecariului.
4. Prelegeri de probă din „Geografie și Istoriă“.
5. Pertractarea condicelor scolare.
6. Staverirea bugetului pro 1884/5.
7. Propuneri.
8. Încasssarea tacselor dela membri.

Câmpeni în 18 Iuniu 1884 st. v.

Ioan Motora, v.-președinte.
Andreiu Candrea, secretariu.

* (Postal). Cu 6 Iuliu începênd pe calea ferată dintre Piski și Petroșeni epistolele dela oficiele de postă se vor espeda prin organele dela calea ferată. Prin aceasta se schimbă mersul postei între Grădiștea, Hațeg, Vulcan și Petroșeni. Din Grădiște pleacă dimineața la oarele 5. 30. și sĕ întoarce din Hațeg la oarele 10. înainte de ameaḑi. Plecarea din Vulcani rĕmâne tot cea vechiă, din Petroșeni însĕ se va reîntoarce la oarele 11 înainte de ameaḑi.

* (Sciri locale). Alaltăeri s'a ales de primar al Sibiiului căpitanul de poliție de până acuma *Hochmeister*, și în locul dênsului căpitan de poliția senatorul dela sedria orfanală, *Drotleff*.

* (Cas de moarte). Părintele Ieromonach **German Bogdan,** mai nainte capelan archiepiscopesc, spiritual și inspector seminarial, acum la urmă administrator parochial în Zizin lângă Brașov, după o scire privată, ce ni se comunică, a încetat din vieață Vineri la 15 (mai în aceeași ḑi cu metropolitul Andrein, pe care în sensul testamentului dênsul l'a înmormêntat), și s'a înmormêntat Dumineca la 17 Iuniu. — Fiei țerîna ușoară și memoria binecuvêntată!

* (Studenți relegați). După cum cetim în ḑiarele patriotice la gimnasiul romano-catolic din Lugoș s'au eliminat 4 studenți români. I. Lupulescu, Stefan Lipovan, Iosif Popoviciu și Victor Vlad sub cuvêntul, că contra ordinilor mai înalte, au înfiiițat o societate vrămașă ungurilor.

Nu cumva acea societate a fost societate pentru maghiarisare?

* **(Kleeberg** și **Marlin).** Ucigașii familiei Friedenwanger Kleeberg și Marlin au făcut încercări sĕ fugă din temniță, și au trebuit pușì în feară. Nu mai de n'ar fugì cu feară cu tot.

* (Mulțămită pubica). Subscrișii în numele eforiei scoalei centrale rom. gr. or. din Sânt-Petru, protopresbiteratul Hațegului 'și țên de cea mai sântă detorință a esprima mulțămita sa față de reverendisimul D. protopresbiter Ioan Raț, Ilustritatea Sa D. Baron Nopcea Alexandru, Dl Ioan Cornea notar cerc. în Sânta Maria și dl învĕțător din Hațeg Samzean, cari, asistând la esamenul elevilor nostri, ținut în 10 l. c. au făcut o deosebită bucurie micelor noastre mlădițe prin distribuirea unei sume de bani, cărți corespunḑetoare și alte recuisite scolare după terminarea esamenului. Micele mlădițe cu mare reverință 'și vor aduce aminte la toată ocasiunea de binefăcĕtorii lor.

Fie ca atari fapte marinimoase sĕ-și afle mulți imitatori!

Sân-Petru, 18 Iuniu 1884.

Pavel Erdebeni, paroch gr. or. și pres. al Eforiei.
George Reitescu, învĕțătoriu diriginte și secretariu al Eforiei.

* (De ale timpului). Timpul din ploios ce era începe a se mai îndrepta. Era și timpul de îndreptare, căci bieții economi dorind doriau sĕ mai vaḑă raḑele Sfîntului soare. La noi de două ḑile ceriul s'a înseninat și sperăm că vom avè ḑile frumoase.

* (O cântăreață română) descoperită și aprețuită de maghiari. — Domnișoara *Anna C. Pop* nepoata și fiica adoptivă a rvsd. domn Vasiliu Pop, canonic în Gherla, — urmând invitațiunei ce i-s'a făcut din partea societăței filarmonice maghiare din Deeș, — au cântat în seara ḑilei de 29 Iuniu pe bina teatrului din Deeș. — Numerosul public, între cari mulți a venit din depărtare, anume numai pentru de a auḑì o cântăreață română, au fost foarte plăcut surprins de versul puternic și melodios și de cântecul pătrunḑĕtoriu la inime a tinerei cântărețe române, și nu au întârḑiat a-și da espresiune viuă acestei plăceri prin numeroase și frenetice aplause, bravuri și vivate și prin un prea frumos buchet oferit din partea societății însăși. — Cântăreața noastră care-și propusese a cânta numai două bucăți, în urma neîntreruptelor cereri a auditoriului, au fost silită a cânta opt bucăți și unele din ele chiar ale și repețì câte de două ori. — Gratulăm d-șoarei Anna Pop pentru strălucitul succes ce a raportat cu această ocasiune, — succes prin care a dovedit și streinilor cât poate talentul unei romance și pe terenul acesta până acum atât de puțin cultivat la noi. *g. i.*

* Societate nouă și Ḑiariu nou). În ḑiua de 26 Maiu, 1884, s'a stabilit în Bucuresci o societate ce poartă numele de „**Viitoriul Român**“. Această societate are și un organ de publicitate „**Opinca.**“

* (Despre starea mintală a.... medicilor alienisti din Paris) scrie următoarele „Gazeta generală de medicină“ din Viena.

Tot Parisul vorbesce astăḑi de opera d-lui Henry Archbold Stewart, redactor al ḑiarului „Massachusetts advertiser“ asupra monomaniei medicilor alienisti din Paris. Autorul adecă susține că acestia, în urma contactului lor continuu cu nebunii sûnt deja posedați de o monomanie foarte curioasă, din care causă ei consideră drept nebuni chiar pe nesce oameni intelectualmente deplin sĕnătoși. Dacă Mr. Stewart a fost în adevĕr eroul odiseei estraordinare ce o raportează în cartea sa, apoi trebue sĕ aibă cel puțin o mare închinare către escentricitate — această calitate proprie într'un grad așa de înalt rasei anglo saxone. El a observat că la fie ce proces criminal sĕ găsea câte un advocat, care sĕ pledeze starea de alienațiune mintală a clientului, și că totdeauna se afla și un medic care sĕ sprigine această pledoarie. Atunci a vrut sĕ și facă însuși o idee despre starea mintală a acestor medici. Spre acest scop se lasă a fi arestat de un sergent de oraș, căruia îi povestì că este împeratul Napoleon și că se va cununa în curând cu regina Victoria, adus la poliție, fu esaminat de un medic, care-l declară de un nebun și-l trimise la spitalul St.-Anne. Aci fu internat în secțiunea grandomanilor și visitat des de trei medici alienisti, pe cari îi și numesce. Mr. Stewart afirmă că a stat patru luni în spitalul St. Anne, de unde fu liberat apoi ca vindecat. Șepte septămâni mai târḑiu americanul nostru e arestat într'o cafenea din strada Lafayette, unde sărise pe o masă și intonase cu estasii nesce melodii religioase. Dus la poliție, medicul de serviciu îl recunoasce numai de cât ca fiind în prada unui al doilea acces de delir, care ḑicea el, nu putea lipsì de a se manifesta, și-l trimite la spitalul Bicêtre în secția bolnavilor de monomanie religioasă, care este consecința ordinară a grandomaniei. Medicii acestui institut confirmă și ei starea lui de demență. În cele din urmă îl creḑură vindecat și-l liberară; dar el, cinci luni mai târḑiu, ear se lasă a fi arestat și dus de astădată la Charenton. Nici acì nu recunoasce nici un doctor, disimularea. — Dacă toată povestirea asta nu e invenția vre-unui american escentric, înțelegeți prea bine că alienistii parisiani atât de crud mistificați, sau cum am ḑice pe românesce

---

Pentru că cei ce sciau mai bine cetì, așeḑau pe table litere, cuvinte ori ḑiceri întregi, după cum credea învețătoriul. Literele erau tăiate din hârtie groasă, una câte una și se puteau mișca. Învețătoriul se uita apoi, dacă se află totul bine așeḑat, și fie-care din micii dascălași îngrijea ca copii din boteiul (grupa) lui sĕ ceteascã cu voce mai lină literile, silabele, cuvintele și ḑicerile așeḑate. Nici unii nu zădărniceau pe cei lalți. Ochii și urechile lui Alecsandru erau pretutindinea și încet ajuta acum în dreapta, acuși în stânga.

După un alt ceas, alte grupe, și în locul literilor se vedeau numeri, esemple din socoteală cu alți învețători și învețătorese. Unii ceteau numerii alții adăogau, unii earăși subtregeau alții deprindeau: „odată unul“ și altele. Cei ce sciau socotì mai bine căpăta teme în scris și lucrau singuri La sfêrșit își spuneau fiecare resultatul. Învețătoriul se uită pe tăblițe și spunea îndată dacă e bine ori rĕu.

Vrednică de admirat era tăcerea, rêndueala și dorul fie căruia de învĕțătură. Așa ceva nu vĕḑuse inspectorul de scoală și preotul în toată viața lor.

Petrecênd înainte de ameaḑi astfel, copii se duseră acasă, dar mai nainte 'și luară ḑiua bună dela învețătoriu și dela domnii cei streini. Eșiți odată afară, se începu un rîs și o veselie de gândeai, că nu mai sûnt băeții cei tăcuți din scoală.

După ameaḑi scolarii eară se vedeau dinaintea tablelor celor negre desemnând figuri alcătuite de linii drepte și strâmbe, unii chiar și chipuri de animale. Sfîrșind cu acestea cei mai buni ceteau dintr'o carte istorioare glumețe și pline de învĕțături. Sĕ fi vĕḑut cineva numai bucuria băeților pentru tot ce ceteau și auḑiau. După asta poruncì învĕțătorul, că cei ce scriu mai bine până mâne sĕ aducă scrisă toată istoria așa, cum au auḑit'o, dar fără greșeli. Pe urmă lăudà în fața tuturor pe cei ce s'au purtat în ḑiua asta mai bine spunêndu-i și cu numele. Și fiind-că aceștia erau șese la numĕr, mai stete cu toți băeți încă un ceas întreg și le povestì fel de fel de lucruri frumoase. Între altele, le istorisì o întêmplare înfricoșată despre un om, pe care în mijlocul iernii îl apucà somnul pe uliță și îngheță, în cât a doua ḑi îl găsiră mai mort. Nesce țĕrani nepricepuți îl duseră îndată într'o casă caldă, ca sĕ se desghețe. Venind însĕ un medic numai de cât desbrăcà mortul și-l îngropà în zăpadă, în cât numai nasul îi rĕmase afară, ba după aceea îl puse chiar în apă rece, de se prinse ghiață subțire în jurul membrelor. Pe urmă învĕlindu-l în pânḑĕturi reci, îl duse într'o chilie caldă și-l frecà bine cu o pânḑĕtură, până când începu mortul a se traḑì. Învĕțătorul spuse cum s'au putut întêmpla acestea toate.

Așa se terminà ḑiua de scoală.

(Va urma)

trași pe sfoară, sûnt grozav de necăjiți și că toată lumea rîde cu hohot, cetind numele și titlurile complecte ale acestor medici sub tecstele autentice ale certificatelor liberate de ei. „Tel.“

* (O dramă îngrozitoare). — Într'o colibă de pescari, între Nitza și Villefranche, s'a întêmplat o dramă îngrozitoare.

Numiții Ange Baffi și Domenico prinseseră cătră oarele 9 seara un pesce foarte mare (rechin 2 metri și 50 cm. până la 3 metri.) Monstrul fusese rănit în pântece, unde avea o rană mare din care curgea sângele șiroaie. După ce fu debarcat, fu târît în coliba pescarilor și pus într'un colț așteptând sĕ fie dus în triumf la Nitza.

Cătră oarele 2 dimineața, pescarii fură desteptați d'un sgomot infernal. Un câne de pață scotea urlete înspăimêntătoare, și doi copilași, din cari unul în leagăn, lângă care se află culcată mama lui, țipa împreună cu cânele. Baffi și Domenico aprinseră îndată lampa. Un spetacol îngrozitor se înfățișa vederii lor.

Monstrul, a cărui rană din nenorocire nu era mortală, eșise din letargie, și apucase pe câne în gură sfîșiindu-l în două. Mama, nebună de disperare, se aruncase naintea copiilor, dar piciorul seu cel stâng fu asemene apucat de monstru și rupt d'asupra genunchiului.

Baffi luà o lance și lovì monstrul în ochiul drept. Pentru culmea nenorocirii, se resturnà lampa, și începu între ei o luptă foarte mare în întunerec. Pescarii se grămădiră la ușa de la întrare, dar nu găsia cheia și nu putea sĕ easă

Atunci, un vecin, dl Michelsi, căpitan de marină, atras de scomot, se urcà d'asupra ușii primì copii în brațe, în urmă, spărgênd ușa, venì în ajutorul pescarilor. Unul din ei ținea pe rechin în respect cu ajutorul unei mese ale carei picioare era cu totul sfărămate

În fine, când ușa fu deschisă, monstrul năvălì afară și căuta sĕ fugă spre țêrm. Nu putu fi oprit de cât scoțêndui și celalalt ochiu.

Mama, unul din copii, femeia Baffi fură foarte greu răniți. O amputațiune făcută îndată de doctorul Gravielli a isbutit foarte bine. Este o speranță că poate sĕ fie scăpată. Acest rechin este dintre cei mai îngrozitori. De două sau trei luni era foarte mult urmărit de pescari. „Rom.“

* (O espediție svedeză). Espediția trimisă în Spitzberg în timpul verei trecute, cu cheltuiala Academiei de sciințe din Svedia, a ajuns la resultate interesante din punctul de vedere geografic și geologic al insulei. Baronul Geer, și Doctorul Nathorst; cari conduceau espedițiunea, au studiat configurarea fiordurilor și a văilor din sudul insulei, și adêncimile mărilor în giurul Spitzbergului și a Scandinaviei. După observațiunile lor, fiordurile și văile strimte ale insulei n'au fost formate de o ridicare a scoarței pământesci sau de acțiunea apei, ci prin acțiunea ghețarilor. După doctorul Nathorst, clima Spitzbergului era cu mult mai blândă odinioară de cât astădi. Acest fapt vine în sprijinul hipotesei, care susține că insula și peninsula scandinavă fusese legate împreună într'o epocă anumită. Brațul oriental al gulfstreamului care curge în momentul de față în spre capul Nord, trebuia pe atunci sĕ ia o direcțiune mai septentrională și apele sale dădeau a temperatură mai blândă regiunilor astădi pustii ale oceanului Arctic.

* (Bibliografic Anul XVIII 1 Iunie 1884 nr. 3 din: „Convorbiri Literare“ au apărut cu următorul cuprins:

„Corespondența domnului Ion Ghica cu Domnul Vasilie Alexandri (XVII). „Fântâna Blandusiei“ comedie în 3 acte și în versuri de V. Alexandri „Despre moneta de argint Accé“ de A. Papadopolul Calimach. „Hatmanul Baltag“ operă bufă în trei acte și cinci tablouri de I. C. Negruzzi și I. L. Caragli (actul II). „Lumile celelalte de Flammarion, trad. de I. Alecsandri. „La aniversarea mea“ 22 Maiu 1884 poesie de G. Sion. — „Iarna“ poesie de Duiliu Zamfirescu. „Umpleti'mi păharul“, cântec de Lord Byron trad. de X. — Bibliografie Corespondență.

„Familia“ anul XX nrul 24 a apărut cu următoriul cuprins: „Când cade“ poesie de Matilda Poni. „Dreptatea și strâmbătatea“ (poveste din popor) de I. P. Reteganul.“ „Cărarea cea vecină“ poesie de Isaia B. Boscu. „Spiritismul modern“ (urmare) de Teodor Roșu. „Fa, bica“ de Dr. At. Marienescu.

„Idei și principii economice“ de Ioan Roman. „Salon“ de Stan Pățitul. — „Maial în Bistrița“. „Prietinia“ cu o ilustrațiune. „Literatura și arta“. „Ce e nou?“ „Posta Redacțiunei.“ — „Călindarul săptĕmânei.“ „La încheierea semestrului prim.“

După încheerea diarului primim spre publicare:

* (Denumire). Președintele tribunalului reg. din Sibiiu, prin decretul din 3 Iuniu nou, a. c. Nr. 868 Pres. a denumit pre absolutul jurist la academia regească de aici *Emil Petroviciu*, de practicant la același tribunal, deocamdată fără adjut.

Posta redacțiunei.

Domnului Dr. Nicolau Maier, prot. Săliște. Dechiarațiunea preoțimei din tractul Săliștei în cestiunea ajutoriului de stat după publicarea representațiunei sinodali în acest obiect nu mai are nici un fel de însĕmnătate, de aceia noi abstragem dela publicarea ei. Dintr'altele dechiarațiunile preoțimei din acel tract după productele ei de până acuma pe teren bisericesc nu mai au îndreptățirea nici la demnitate nici la considerarea oamenilor cu minte. Redacțiunea.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 3 Iuliu n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	121.75	121.75
Renta de aur ung. de 4%	91.05	90.15
Sorți de stat dela 1860	135.—	135.—
Sorți ungurescì cu premii	115.—	115.—
Sorți de regularea Tisei	114.80	115.—
Acțiuni de bancă de credit ung	298.50	299 —
Galbin	5.77	5.76
Napoleon	9.67½	9.67
London (pe polița de trei luni)	121.80	121.75

ad 2427 Epitr. 1884.

Licitațiune.

În **15 Iuliu** a. c. stilul nou la 10 oare înainte de ameadi se vor vinde pre calea licitațiunei publice în casa parochială gr. or. din **Reghinul săsesc două mii lemne de brad** în grosime de 12 policari din pădurea comunei bisericesci gr. or. **Polĕț (Palota).**

Condițiunile de vêndare sĕ găsesc în espeditul venerabilului consistoriu archidiecesan din Sibiiu, la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Reghinul săsesc și la oficiul parochial gr. or. din Polĕț.

Sibiiu, 1 Iuliu 1884. [754] 2—3

Comisariul consistorial.

Infallibil.

Retrimitem banii primiți tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu același efect la **căpățina goală** (pleșugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** și la **încăruntire.**

După întrebuințare mai deasă garantăm succesul. Espediția în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** și la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia C. Bugarsky. *Bucuresci*: Rud. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta*: Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeș*: M. Vlad, farmacist. *Lugoș*: L. Vértes, farmacist. *Timișoara*: Stefan Tárczay, farmacist. *Verșeț*: Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale pentru frumsețǎ din care se nasce **frăgedie, forme frumoase și albe la trup,** depărtează petele de piele și de vĕrsat. — Prețul 85 cr. [713] 13

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmaua pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuința și ca presente. Prețul fl. 1.50.

Nu este înșelătorie.

Neîncungiurat de lipsă la economia de vite.

Pravuri de Transilvania pentru cai și vite cornute.

Pregătite din cele mai aprobate mijloace de casă, corespundĕtoare relațiunilor noastre economice și pusețiunei țĕrei noastre, cari atât ca mijloc de cură, cât și ca mijloc preservativ nu ar trebuì sĕ lipsească la nici un econom adevĕrat.

Pentru cai.

Contra ciumei, șoreceilor și altor boale periculoase, precum: catarhoea organelor de respirațiune, catarhoea de stomach, nemistuire, colică, tusă, marasma (Abmagerung) preste tot, contra celor mai decidĕtoare boale; mai departe servesc pravurile acestea la cal spre crescerea frumoasă și-l susțin sănĕtos și înfocat.

Pentru vite cornute.

Contra deosebitelor aprinderi și alte boale, precum: flatulentia și colică, mai departe la vaci, dacă dau lapte puțin și slab, contra marasmei (Abmagerung) contra apetitului perdut și cu deosebire la vitele de îngrășat.

1 pac. à ¼ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à ½ Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru oi.

Un obiect neăpĕrat de lipsă în economia rațională de oi, preparat din cele mai aprobate și practice mijloace de casă, cel mai bun mijloc de cură și preservativ contra boalelor epidemice, cari domnesc mai adese ori, precum: Genuriu vermele de plămênă (Lungenwurm), călbează, clorosea (Anaemie Bleichsucht), tusă, diarhoea, bubat (vĕrsat) mai departe restitue apetitul perdut și vindecă toate boalele de stomach și a organelor din lăuntru ș. a. m.

1 pac. à ¼ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à ½ Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru rîmători.

Cel mai aprobat mijloc de cură pentru rîmători. Cureazǎ diarhoea, colica, branca, precum și feliurite aprinderi. — E de mare folos și pentru rîmătorii de îngrășat, fiind-că face apetit și tot odată și îngrașă.

1 pac. à ¼ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à ½ Kilo 60 cr. v. a.

[708] 5—10

Depositul principal de espedițiune la
Albert Wachsmann,
apotecar în Borgo-Brund. (Transilvania).

Mai departe în deposit: în **Sibiiu, Cluj** și **Sighișoara** la J. B. Misselbacher sen., în **Brașov** la J. L. & A. Hesshaimer, în **Bistrița** la A. Kollmann.

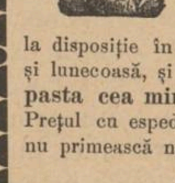

Eu Wilhelmina Rix

declar prin aceasta **publice**, că ca vĕduva Drului **A. Rix** sûnt singura și unica, care prepar Pasta originală, fină și nefalsificată. Această Pasta cunoscută în toată lumea, de 100 de ani încoace cunoscută și în cercurile cele mai înalte, delătură cu garanție, **petele de pele, ce ies vara, coșurile, semnele de vĕrsat, delătură roșața de nase și de mâni, găurile de vĕrsat,** cu un cuvênt ori ce necurățenie din față. Fel de fel de documente dela profesori renumiți despre bunătatea și folosul acestei Pasta stau la disposiție în destilerie ori cui ar voì sĕ le vadă. Pielea devine prin pastă de nou moale și delicată și lunecoasă, și e **ferită de crețe** până la bătrîneța cea mai înaintată. Această pastă, numită de popor **pasta cea minunată**, este adorată foarte mult de damele din Viena, căci succesul e surprindĕtor. Prețul cu espediție cu tot într'un pachet sigilat **1 fl. 50 cr.** Fără sigilul și subscrierea Dr. Rix sĕ nu primească nimenea pasta. [711] 4—6

● **Wilhelmine Rix,** vĕduva Doctorului. ●

Wien, Stadt, Adlergasse, 12, im eigenen Hause, 1. Stiege, I. Stock.

În Transilvania: **Alba-Iulia** Sieg. Michellyes, Apoth.; **Cluj** Nicol. v. Szeky, Apoth.

Esaminați și păstrați ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite și probate prin documente dela autorități medicale și folosite cu bun succes de mulți privați:

Sucul de mușchiu al Drului **Miller** are un efect neașteptat la tuse, răgușală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respirațiune. În borcane pentru copii și oameni mari. Prețul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile și convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée și umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esențial mistuirea. Acest escelent remediu sĕ nu lipsească din nici o casă țĕrănească. Prețul pentru ¹/₁ Flacon **1 fl. 50 cr.**, pentru ½ Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sĕu la petele, ce es vara pe pele, la înroșire, peste tot la ori-ce necurățire a feței. Succesul e sigur după o întrebuințare regulată. Prețul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ți face în scurt timp mânile albe, delicate și moi. Și pentru coloarea feții încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături și îngroșeri de piele. Prețul unei sticluțe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuințare și un penel **60 cr.** [706] 13—16

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger; în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele și băcăniile mai mari din Ungaria și Transilvania, precum și la depositul central de espediție, J. de Miller, farmacist, Brașov. (Transilvania).

MORBURI
SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouĕ scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 32

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 73 **Sibiiu, Marți 26 Iuniu (8 Iuliu) 1884.** *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. -- Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.**

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român"

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1884, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 25 Iuniu 1884

Desvoltare pacnică ne trebuesce noue, desvoltare națională în frățească armonie, desvoltare pe toate terenele, ca, ce vom câștiga, sĕ câștigăm ca frați conscii de demnitatea noastră ca indiviḑi și națiune și totodată conscii de pericolul care de asemenea ne amenință pe toți românii, ca români, fără considerare la coloarea noastră politică.

Aceasta a fost devisa noastră în cele interne ale noastre, aceasta este și acuma, și ea ne va regula și în viitoriu, bine sciind că nimica nu este mai frumos și mai bun, ca armonia între noi, și activitatea umĕr la umĕr pentru consolidarea noastră.

Aceasta este și părerea fraților nostri de aceași soarte ca și noi dela ḑiariul din loc „Observatoriul." Identitatea soartei nu o reducem la ținuta politică, ci la nĕcaḑurile noastre naționale, la miile neajunsuri cari deopotrivă apasă pe românii activisti și pasivisti. În necaḑurile și lipsele noastre unica mângăere ne este resonul și mintea sănătoasă, cari sûnt chemate a ne croì direcțiunea, și mângăierea noastră e mare, vĕḑênd că un om cu minte și inimă vine și la sgomotul asurḑitoriu de sfășiere și cutropire în cele ale noastre, ne ḑice: fiți în armonie. Fatalele cuvinte: **fiți pe pace, nu ve sfădiți!** la adresa celor competenți se rostesc acuma a doua oară dela un'om cu o comoară de canoscințe și esperiențe, și ambele în momentele cele mai critice, unul de pe marginea mormêntului, celalalt bărbaților ajunși la marginea abisului, care va fi mormêntul lor. Miile de năcaḑuri tăbăresc fără sfială asupra noastră, reutatea oamenilor a dat mâna cu calamitățile elementare spre a ne face soartea nesuportabilă, mai lipsea coroana acestor calamități. În fața lucrurilor **„Memento mori"** al călugărilor carthauseni află resunet în inima noastră, și sguduiți până în temelie cu fiori pronunciàm și noi salutarea pacinicilor călugări **„Memento mori"**.

Stați cu trezvie și ca sentinelă neadormită priveghiați asupra sorții poporului român, așa ne șoptesce consciința noastră, aceasta ne este firma noastră voință, și aceasta este și chemarea noastră ca ḑiaristi. În trezvia și neadormita priveghiare pentru intacta conservare a puținelor drepturi reservate intacte poporului nostru, scirea cea mai nouă sosită din Viena ne-a sguduit până în temeliile inimei noastre. Ca fremet din depărtare scirea aceasta ne prevestesce vijelia, ce are a se descărca asupra noastră lovind în una dintre libertățile publice din patrie, în libertatea pressei.

Am fost și sûntem pentru desvoltarea pacinică și am luptat contra ori cărei mișcări îndreptate spre stirbirea libertăților publice. Am fost pentru desvoltarea normală a instituțiunilor liberale și am condamnat abusul ce sĕ făcea în socoteala libertății. Aceasta pe toate terenele, mai al[illegible]s însĕ în publicistică ori ce transgressiune a fost condamnată din partea noastră. Și nu fără cuvênt am luat cuvêntul contra desvoltărei [illegible] ele provoacă repressalii, cari mai de multe-ori se descarcă în capul nostru.

Este vorba despre luarea unor mĕsuri escepționale asupra pressei din Ungaria. Mĕsurile escepționale se vor lua contra agitațiunilor antisemitice, panslavistice, și daco-romane. Se vor lua deci mĕsuri repressive contra pressei românesci, se va ataca libertatea pressei în ce ne privesce pre noi românii, și noi scim că la noi sub mantela daco-romanismului se pot vêrì atâtea lucruri, încât abia ne va mai rĕmânea teren de desvoltare națională.

Fiind-că este vorbe de libertatea pressei, și de destrăbălarea ei în mĕsura, că trebuesc aplicate mijloace escepționale, nu va fi fără folos, dacă vom petrece puțin la acest loc. Libertatea cât timp rĕmâne între marginile bine țermurite este libertate, și pe câtă vreme este ea libertate, produce fructele cele mai folositoare pentru omenime. Libertatea trecênd marginile prescrise, este anarchie, și rĕul cel mai mare pe lume este anarchia. A statorì marginile acestor două noțiuni este greu, căci statorirea lor, lucru subiectiv fiind, fie-care om judecă după cum îl taie capul. Și când ajungem la punctul ca fată cu mulțimea sĕ ne dăm seama întru cât libertatea din libertate ce era a trecut în ararchie, ceea ce nu-i este permis sĕ fie, atunci stăm față în față cu oameni preocupați, turburați prin curentul domnitoriu, și resonul ne mai avênd aici loc, vine lucrul la crise. De mult am constatat că libertatea pressei din libertate ce trebuia ea sĕ fie a trecut în anarchie, ceea ce nu-i este permis sĕ fie în nici un stat bineorganisat. Ce e mai mult: destrăbălarea presei unguresci devenise proverbială, în ea nu găsiai decât înjurii la adresa naționalităților de aici, ațițarea urei între pacinicii cetățeni, și prigonirea a tot ce nu era de soiul și vederile ei. În destrăbălarea ei pressa maghiară a mers cu agitațiunile așa de departe, încât societățile de maghiarisare le puneau sub patronagiul Maiestății Sale împĕratului și rege. În timpul mai poaspĕt, și în special cu ocasiunea cravalului din Cluș, la care ocasiune junimea universitariă maghiară, floarea și viitoriul națiunei, și-a vĕrsat tesaurul inimei în memorabila odă la adressa națiunei române, care se termină în refrenul: *„O te büdös bocskor!"* ḑiarele din Cluș au îndemnat pre toți ungurii din Cluș și giur la demonstrațiuni contra românilor, provocând pre guvern la sumuțarea populațiunei în acest sens. In scurt: S'a propoveduit la auḑul lumei lupta de rassă, și revoluția pe strade.

Astfel degenerată, libertatea presei după noi nu mai este libertate, ci anarchie, și noi am pretins [illegible] guresci, ci aplicarea legei de pressă din vigoare, deși eram convinși, că în vênt vorbim noi, cerênd lucruri juste.

Vine acuma treaba la pressă cu privire la antisemitism, panslavism și dacoromanism. Și dupa cum ni se pune în perspectivă, legea de pressă draconică cum este ea, nu dă destule garanții, ci vor fi aplicate mĕsuri esceptionale contra noastră sub cuvêntul de dacoromanism.

Curios lucru! Noi pacinicii de români, care în proporție cu pressa maghiară suntem îngeri luminați, noi se fim puși sub mĕsuri escepționale. Grele timpuri am ajuns. Deci: **Memento.**

Revista politică.

Cu cholera nu e glumă. După scirile mai nouĕ în Toulon și Marsilia se întêmplă în fie-care ḑi câte

---

FOIȚA.

„SATUL CU COMORILE."

(Novelă localisată de Petra-Petrescu.)

(2 Urmare.)

9. Scoale de Duminecă, întêmplarea din moară.

Cam în feliul acesta învĕța Alecsandru băieții și pe fie-care ḑi avea ceva nou pentru ei. Comisia cercetătoare îl încărca de laude ḑicĕnd, că este cel mai harnic învĕțătoriu din câți cunosc. Asta n'o puteau pricepe Bogățenii. „Țiai găsit-o", ḑiceau ei. „Sandu va fi mai pricopsit, decât învĕțătorii cei bĕtrâni cari i-am avut noi! De, el scie multe boscoane, și de bună seamă a fermecat pe domnii streini cu părintele cu tot. Nu e lucru curat cu învĕțătoriul!"

Peste vară nu se ținea scoală în Bogata nici odată, pentru că băeții mai mărișori trebuiau sĕ ajute părinților la lucru. Alecsandru chiema și peste vară pe micuți la sine, îi învĕța câteva ceasuri le dădea jucării sau îi punea la lucru în grădinuță și pe câmp unde curățiau locurile de petricele, buruene și altele. Vĕḑênd aceasta ceilalți copii, stăruiră sĕ-i primească și pe ei. Astfel când nu aveau lucru, primea și pe acestia la sine și le dădea învĕțături. Ba Dumineca și în serbători eșia cu ei și în primblare la câmp și în pădure, le arăta plantele veninoase și le povestea despre ele diferite istorioare înfiorătoare, sau le vorbea de economia vitelor, le vorbia despre animale selbatice, le vorbia de isvoare, de rîuri de munți și peșteri, de țĕri, de oameni, le vorbia de stele, cât sûnt de departe și cât sûnt de mari! Toate acestea le scia sau din viața lui sau le cetise în cărți.

Vĕḑênd aceasta băieții mai mărișori căpĕtară și ei poftă de a merge la învĕțătoriu. Alecsandru îi primia cu bucuriă, pentru că îl durea inima de prostia lor. Le da tot felul de invĕțături, le spunea ce sĕ cetească, ce sĕ calculeze și sĕ scrie pe acasă, când au vreme peste septĕmână. Dumineca se esamina toate lucrările aceste. În modul acesta se introduse o scoala de Dumineca. Numĕrul junilor crescea pe fie-care ḑi. Acela însĕ, care nu era destul de curățel, care batea cârciumele, care juca cărți, care injura, blăstĕma ori se bătea — numai avea intrare la el. Alecsandru le era judecătoriu și totuși se purta cu ei, ca și când ar fi de seama lor. Peste septĕmâ junii îi ajutau bucuros la ori-ce lucru fără a fi rugați de el.

Dar în sat tinerii, cari umblau cu învĕțătoriul erau de ris și batjocuriți din partea soților lor. Li se da nume de batjocură, se porecleau dascăli procopsiți și așa mai departe. Căpeteniile satuluì se bucurau din inimă de câte ori auḑia că-și bate cineva joc de învĕțătoriul și de oamenii lui, pentru că se temeau că-și va face partidă și se va alege în locul lor. De aceea scoseau tot feliul de vorbe rele despre el și cu tot prilegiul ațițau pe sĕteni în contra lui. Din causa aceasta Alecsandru nu cerceta pe nimeni. Singur la moară se ducea regulat. Aici era totdeauna bine primit.

Odată venind ear la moară, de unde până unde toată familia morariului o găsì tulburată. Bĕtrânul era tăcut și îngândurat morăreasa, rece și năcăjită trântea după sine ușile de gândeai că tot țăndări se fac, ear Irina era cu ochii roșii de plâns.

„Ce nenorocire s'a întêmplat aici?" întrebă Alecsandru îndată ce remaseră numai amêndoi.

Ce duh rĕu a întrat în astă casă pacînică? Mi se pare că v'ați schimbat cu toții. Spune-mi, Irino, ce aveți?"

„Da, Alesandre trebue sĕ ți spun," respunse Irina tremurând. Nu-ți mai pot ascunde. Eu... sûnt de tot nenorocită..." suspină și nu putù vorbì mai departe. O năpădiră lacrămile.

După ce o mai liniscì Alecsandru, ea adause:

„Acum este anul, Alecsandre, de când mai aflat cu ochii scăldați în lacrămi și, când mai întrebat: de ce am plâns Nu ți-am spus. Atunci venise la noi Buturugă, cârcimarul, și mă ceruse pentru

4—10 casuri de moarte. Însuşi Dr. Tarengon s'a bolnavit de cholerină. Prin emigraţiunea locuitorilor din cetăţile Toulon şi Marsilia boala s'a transplautat şi în alte părţi precum: în Lyon, Paris şi Roma. Toate statele şi-au trimis medici în sudul Franciei ca sĕ constateze caracterul boalei şi anume, dacă e asiatică sau altă specie mai puţin periculoasă.

Cei mai mulţi susţin, că e asiatică adusă prin vapoare şi corabii venite din India, unde eară a isbucnit cholera. De aceea toate statele în urma rapoartelor oficiale dela consulii lor au înfiinţat la zarete şi carantine la graniţe şi porturi şi au pus în vigoare diferite disposiţiuni sanitare ca astfel sĕ se poată încungiura rĕul.

Conferenţa egipteană şi-a început activitatea în Londra.

Vederile noastre esprimate în numĕrul trecut cu privire la aceasta conferenţă se adeveresc, pentru-că în prima şedinţă s'au ivit o mulţime de greutăţi, încât unele ḑiare 'şi esprim teremerea, că se va disolva fără nici un resultat, şi e de însemnat că în acea şedinţă a fost vorba numai despre părţile formale cu privire la desbaterile ei. Toate puterile mari sûnt representate prin trimisul lor ordinariu şi câte unul sau doi estraordinari; numai Turcia prin unul singur. Anglia a presentat proiectul seu pentru regularea cestiunei Egiptului în afacerile financiare şi cu privire la posiţia politică ce are sĕ-o păstreze pe viitoriu faţă de celelalte puteri europene. După acel proiect Anglia propune reducerea datoriilor priveligiate şi unificate cu câte ½, ¾ %, facerea unui împrumut de 8 milioane punţi şterlingi pentru plătirea datoriilor sub garanţia Angliei, stăpânirea ei până în 1888, participarea unui preşedinte engles cu vot decisiv în comisiunea datoriilor Egiptului până la achitarea lor şi neutralisarea Egiptului. Dar cu acest proiect nu se mulţămesce Francia şi Rusia. Francia pretinde înfiinţarea armatei egiptene de sine stătoare şi în aşa mĕsură ca sĕ fie destul de tare pentru susţinerea ordinei, preşedinţele în comisiunea pentru datorii sĕ naibă vot preponderant, şi dacă s'ar întimpla sĕ fie atunci acel preşedinte sĕ fie francez, împrumutul de 8 milioane sĕ nu fie garantat numai de Anglia.

Rusia nu se învoiesce cu neutralisarea Egiptului şi dacă cumva se întêmplă aceasta, atunci sĕ se neutraliseze şi Bosforul şi Dardanele şi Egiptul sĕ fie sub suzeranitatea Sultanului. Da ḑeu! Interesul poartă fesul! Anglia vrea sĕ [illegible] aşa ca Egiptul se remână tot încurcat până va fi tot hipotecat la băncile ei şi atunci cui i va trebue Egipt plătească milioane şi miliarde. Francia şi Rusia însĕ nu se învoesc numai aşa dacă vor putea controla şi ele pe Anglia în afacerile Egiptului, şi de va venì odată timpul sĕ se arunce sorţi peste el sĕ se împărtăşească fie-care cu ceva. Cestiunea aceasta cam amiroasă nu-i vorba cu a Crimei, schimbând numai pe muscalul cu angliuşul şi pe acesta cu celalalt.

Faţă de aceste Germania încă pândesce şi caută a-şi afla şi ea partea ei prin cestiunea colonielor germane din Australia. Şi nu greşesce a se ocupa de ea tocmai acum, pentru că legătura ce vrea sĕ o aibă cu ele vrea sĕ treacă prin canalul de Suez Un lucru prea firesc căci altcum n'ar putea sĕ aibă vr'un pretecst şi sĕ caute la timpul seu nod în papură.

Pe lângă aceste cestiuni de interes general european, mai însemnăm unela de interes particular pentru unul sau altul stat.

In Francia camera a votat articlul prim pentru legea de revisuire, însĕ se afirmă că senatul îl va respinge, de oare-ce acela respinge pe membrii familielor domnitoare dela ocuparea postului de preşedinte al republicei franceze. De alt cum aceasta disposiţie este justificată din partea republicei, pentrucă nu cumva ajungênd un membru din familiele domnitoare ca preşedinte prin uneltiri şi seduceri sĕ prefacă dintr'odată republica în monarchie.

In Germania s'a închis Reistagul, avênd a se face alegerile cele nouĕ la toamnă. In restimpul dela 6 Martie decând s'a redeschis puţine proiecte sau resolvat; cele mai interesante au remas neresolvate aşa d. e. reforma impositelor, proiectul pentru pensionarea funcţionarilor şi oficerilor. Nu scim dacă şi în Germania reforma impositelor se face din motivul ca sĕ le mai mărească sau sĕ le micească. De altcum regula generală este: impositele se fac tot mai mari.

România se află într'o stare de agitaţiune cu crisa ministerială şi cu apanagele.

Pentru formarea noului cabinet s'a făcut o mulţime de combinaţiuni. Unii susţin numai schimbarea unor ministri, alţii formarea unui cabinet sau guvern cu totul în frunte cu D. Sturza sau cu I. Ghica etc

Mai mare tulburare s'a făcut în cestiunea apanagelor. Mai multe proteste formale s'au inaintat guvernului, s'au resuscitat blăsteme înfricăşate făcute de anumite soboare ale ţerei asupra acelor cari vor înstrĕina averile monăstiresci; s'au luat de scurta de către colegiile electorale mai mulţi deputaţi, cari au votat pentru daruirea averilor statului coroanei.

Scuptina Serbiei s'a închis prin un mesagiu, în care se mulţămesce deputaţilor pentru zelul şi înţelepciunea lor dovedită în mai multe afaceri de tot delicate precum a fost coflictul cu Bulgaria, mulţămesce Poartei pentru stăruinţa susţinerei legăturilor amicale între amêndouĕ statele.

În Austria se încep mişcările electorale, in cari după pornirile spiritelor vor învinge liberalii. Nici dela aceste nu lipsesc sgomotele şi frecările.

Nu sciu unde vom ajunge cu constituţionalismul modern în alegerile pentru dietele ţĕrilor.

Dacă vor fi insoţite tot de scene ca până acum atunci nu preste mult vor fi împreunate cu revoluţiuni formale, ceea ce nu vor fi spre binele staturilor şi oamenilor.

O parte mai interesantă şi mai amusantă ne dă mica Croaţie în dieta ei, unde guvernamentalii cu starcevicianii în lupta lor aşa ḑicênd desperată ne ofer o mulţime de picanterii în parlamentarism şi în iubirea celor din urmă faţă de vecinii lor adecă de unguri. Pentru distragere vom reproduce cu altă ocasiune unele fragmente din vorbirea unui sau altui deputat.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Din comitatul Huniadoarei. Domnule Redactor! Alegerile dietali cu toată amărăciunea şi agitaţiunea lor au trecut, har domnului, şi spiritele încep a se liniscì. Am avut noroc, că înţelepciunea politică a Românilor din Transilvania ne a pus şi de astădată la adăpostul passivităţii, căci altfel falanga cea trufaşe a pasivistilor, înmulţită cu „vechii activisti,“ dacă ar fi păşit pe arena luptelor electorale, ar fi provocat un cutremur politic teribil şi poate că în loc de a întra în dieta Ungariei ne treḑiam preste noapte că am întrat într'un *„verstärkter Reichsrath“* în Viena — vechiul ideal al passivistilor. De un cutremur parţial însĕ nu am scăpat... Passivitatea neofiţilor, în sine mai periculoasă de cât a vechilor pasivisti, a instituit în centrul politicei române, în Sibiiu, un divan de anatemisare, care cu rară aroganţă vrea sĕ şi aservească pe toţi Românii — nu în favorul unei idei, ci spre scopuri speculative, de intreprinderi economice — în favorul unor acţionari improvisaţi — înţelegem organul cel nou de publicitate „Tribuna.“

Ce ḑic oamenii la această nouă apariţiune ḑiaristică? — Am auḑit o mulţime de voci favorabile, dar cine distinge bine lucrurile, acela va afla îndată, că „Tribuna“ n'are viitoriu decât în busunarele unor acţionari ademeniţi şi amăgiţi, cari se vede că au bani de aruncat pe fereastă. Ei bine, cine are bani de pradă, drept are sĕ-şi i fructice cum crede că va fi mai rentabil. Acest mod de chivernisire sau de genorositate nu ne privesce direct, noi vrem numai sĕ se constate, dacă este necesar pentru publicul român ca idea passivităţii sĕ aibă un apĕrătoriu nou şi anume în forma de „incuisitor modern.“

Într'adevĕr ne a pus în uimire modul, cum voiesce „Tribuna“ sĕ validiteze principiul passivităţii. Ea a deschis o rubrică de anatemisare pentru acei ce nu vor sĕ se închine la somităţile neofite, care stau ascunse la spatele ei. Cunoascem prea bine aceste somităţi, le cunoascem valoarea socială şi politică de mai înainte, şi de acea nici nu ne mirăm vĕḑênd cu câtă virtuositate se deprind în rolul de neofiţi, dar sûntem amărîţi până în suflet de procederea lor necualificabilă. Nu scim, cine a dat dreptul „Tribunei“ de a-şi aroga stăpânirea asupra consciinţelor noastre, de a dicta convingeri şi a trage la respundere înaintea necompetentului seu divan pe toţi câţi au curagiul de a mărturisì alte credinţe politice. — „Tribuna“ a iniţiat o formală prigonire contra celor de altă părere — un lucru, care vechii pasivisti nu l-au practicat nici odată. Li a fost reservat oamenilor dela „Tribuna“ tristul rol de a mai semêna în popor o nouă specie de desbinare şi ură, ca şi când nu ni-ar fi prea de ajuns urele şi desbinările vechi.

Dar noi i-am recomanda „Tribunei“ un lucru, care e mai competentă a-l isprăvì. In loc de a escomunica fără preget pe cei de păreri contrarie, sĕ facă bine a trece în revistă pe bărbaţii, cari mărturisesc aceea credinţă politică care o inspiră, şi va vedè spre uimirea sa, câţi coritei pasivisti — aplică în pracsă principiul passivităţii, va vedea, că togma passivisti au compromis mai mult conclusele conferenţii din Sibiiu. Eată că chiar în casa propriă li se dă Tribunistilor mai mult material de măturat, sau pentru listele de escomunicare!

Unde s'a mai pomenit la alte naţiuni din patria noastră atâta aroganţă, atâta sete de rĕsbunare şi prigonire? Oare pentru ce nu a deschis şi organul partidei naţionale săsesci din Sibiiu o rubrică de escomunicare, dacă nu permanentă, cel puţin pentru Saşii din Sas Sebes, cari au ales deputat guvernamental, pentru a şi asigura hegemonia asu-

---

feciorul lor, care are şi o moară în satul vecin. Părinţilor mei li-ar fi plăcut asta încuscrire, pentru că cârcimarul este cel mai bogat din sat şi, precum scii, jude. El ne poate strica, dar şi folosì mult. Eu le-a rĕspuns, că sunt tineră şi vreau se mai ascept un an. Lucrul a remas într'atâta. Mi-au dat pace. — Anul a trecut şi astăḑi ear a fost cârcimariul cu feciorul seu la noi. Au prânḑit aici; tata şi mama au pus toate la cale cu cârcimarul. Deseară era sĕ fie încredinţarea, dar eu le-am spus, că nu me voi mărita nici odată, pentru că tinerul Buturugă este urîcios şi nesuferit întocmai ca tătâseu. Eată de unde vine supărarea noastră în casă.“

Alecsandru auḑind acestea era foarte nedumarit. Tăcênd, sĕ primbla prin casă cu paşi rari. În taină şi el îşi făcuse speranţă, că Irina trebue sĕ fie soţia lui oare-când. Deodată păşì iute spre Irina şi ḑise:

„Irino, scumpo Irino, nu vreai sĕ te măriţi nici odaţă? Ei, bine! aşadară şi eu voiu rĕmânea flăcău în toată viaţa, pentru că nici odată nu mi-aş fi ales pe alta de cât pe tine. Şi apoi eu totdeauna team iubit mai mult ca pe mine şi totdeauna am creḑut că-ţi va plăcea de mine...“

Irina, plângênd, îşi răḑimă capul de peptul lui Alecsandru şi ḑise cu voce întreruptă: vai, Alecsandre, Dumneḑeu scie cât îmi esci da drag! Dar tatăl meu e bogat şi vrea ear un ginere bogat. El ce ḑice odată, nu lasă. Tu esci numai un învĕţătoriu sĕrman şi nu esci în stare sĕ ţii o femeiă.“

Alecsandru o strînseră cu foc la inimă... buzele lor se atinseră pe nesciute.

„De aḑi înainte esci mireasa şi logednica mea,“ şoptì Alecsandru, „şi nici o putere pământeană nu te va smulge dela mine. Nu te teme dulcea mea... de acum eşti a mea.“

Ḑicênd aceste eşì afară sĕ caute pe bĕtrâni. Irina îi auḑì pe toţi vorbind tare şi rĕstit, dar nu înţelegea nimic. Toată tremura de frică si nu scia ce sĕ facă. Intr'aceea căḑu în gennnchi lângă la viţa dela fereastră 'şi împreună mânile spre cer şi cu ochii plini de lacrămi se ruga ferbinte, pe când ceilalţi se certau nu departe de ea. După ce se mai uşera niţel, se redică, caută spre fereastră şi ce vede? — Alecsandru,tatăl şi muma ei, se duc cu toţii către sat.

Aceasta îi mărì frica şi spaima. Din moară nu scia nime, unde sau dus bĕtrânii cu învĕţătoriul. Numai Irina scia, sĕrmana! Alecsandru era cam iute şi se aprindea uşor... el a putut greşì ceva faţă de părinţii ei şi acum se duc la judele, şi acesta era — Buturugă. În nemărginita ei suparare se ruga neîntrerupt pentru Alecsandru şi pentru sine.

Înserase. Oarele ḑece. Afară se aude sgomot. Era tatăl, muma şi Alecsandru. Morariul apucà pe Irina de mână şi ḑice:

„Aşa dar tu iubesci pe Alecsandru?“

„Eu sûnt de vină pentru asta? Voi încâ-l iubiaţi.“

Atunci părinţii puseră mânile ei într'ale lui şi-i binecuvêntară, ca pe copii lor. Irina era nebună de bucurie. Nu sciea: visează ori este aievea ceea ce vede şi aude:

10. Alecsandru capĕtă nume rĕu.

Dumineca următoare, când se făcu ântâia strigare în biserică, toţi Bogăţenii erau plini de mirare, ear femeile şoptiau necontenit ceva una la alta în urechiă. Buturugă ieşì din biserică cu spume la gură de mânie şi ameţind, că nu se va odichnì, până ce nu va sfărâma de tot pe morariul, care şi-a călcat cuvêntul, pe familia lui şi pe învĕţătoriul, nu se va odichnì până nu i va alunga din sat băgându-i sau în temniţă sau ducêndui la spânzurătoare.

Cu toate acestea, în birtul cârcmariului, după trei sĕptĕmâni Alecsandru îşi serba cununia cu Irina.

Sara, când mirii eşiră din moară spre a merge la casa învĕţătoriului, Irina îşi strînse bărbăţelul pe după cap şi ḑise:

pra Românilor? Sasii şi Ungurii n'au învĕţat în scoala „Tribuniştilor.“

Dar ce ne pune mai mult în mirare, este metamorfosa, prin care au trecut vechii activisti dela principiul activităţii la al passivităţii. Toată lumea scie, că nemuritoriul metropolit Şaguna a fost pentru principiul activităţii şi se înţelege de sine, că şi fracţiunea „Tribunei“ până ce a putut esploata în feliul seu mijloacele acuirate prin activitate, a arborat drapelul activităţii nu numai pe timpul cât a trăit Şaguna dar şi mult timp după moartea acestui mare archiereu. Mai pe urmă însĕ după ce li a secat isvorul nu de principie ci de venite materiale, domnii „Tribunisti“ din înverşunare personală s'au aflat îndemnaţi a trece de odată în tabera contrarilor lor de odinioară, cari i au primit nu ca oaspeţi şi tovarăşi de principii, ci ca pe nisce „passivisti de contrabandă,“ cum i-a numit organul dlui Bariţ ca pe nisce fugari, transfugi, cari vênează interese proprii. Va se ḑică, passivistii cei vechi i-au întimpinat cu neîncrederea ce se cuvine de regulă oamenilor cari se joacă în mod frivol cu principiele politice.

Această metamorfosă nenaturală este prea cunoscută şi în provincie şi de acea nu este mirare, dacă vechii activisti sûnt primiţi pretutindenea cu reservă şi receală. Nu avem încredere în cei ce au pus „Tribuna“ la cale, pentru că acest organ este fructul urilor personale şi a vindictelor, ear nu resultatul unei precugetări mature şi a convicţiunilor. Nu din convicţiune ci pentru a dovedì lumei de ce este capabilă ura — s'a înfiinţat acest organ superfluu — ḑicem superfluu, pentru că susţinerea unui principiu passiv — negativ, care în sine este putred şi fără viaţă, n'are lipsă de a-şi afirma esistenţa. A fost lipsă de o firmă şi fiind că passivitatea era la îndemână, neofiţii au început sĕ înnoate cu curentul.

Încheiăm susţinênd că „Tribuna“, lipsită fiind de spriginul adevĕraţilor factori naţionali români, mai curênd sau mai târḑiu va trebuì sĕ-şi închee scurta viaţă cu un faliment, al cărei consecuenţe desastroase le vor simţì numai acţionarii cei amăgiţi şi îmbĕtaţi cu apă rece. X.

Borgo-Prund, 18/30 Iunie a. c. Domnule Redactor! Basaţi pe cunoscuta-ve bunavoinţa, venim şi de astădată a-Ve roga cu deosebit respect sĕ binevoiţi a face loc între coloanele „Telegrafului Român“ şi următoarelor sciri scolarie de prin părţile noastre şi anume:

În toată partea nordică aTransilvaniei, Românii de religiunea greco-orientală au numai singur o scoală normală cu patru clase şi aceea e cea din opidul românesc Borgo-Prund, protopresbiteratul Bistriţei. Aceasta s'a ridicat la rangul de scoală normală numai la anul 1872. Până atunci ea a fost scoală trivială cu un inveţătoriu. De şi s'a prefăcut în anul amintit în scoală normală, totuşi edificiul a rĕmas acelaşi. În dênsul astăḑi sûnt numai trei chilii de scoală pentru trei clase: ear localitatea pentru o a patra clasă se închiriază în tot anul câte pentru o sumă nu mai mică de 70 fl. v. a. dată această sumă pre 10 ani, resultă un product de 700 fl. v. a. Asigurăm pre toţi cei competenţi că cu 400—600 fl. numai cu câţiva ani mai înainte ar fi adăptat, şi încă cu mare uşurinţă, la edificiul esisistent şi a patra chilie pentru o clasă a scoalei normale, şi aşa deoparte nu ar fi spesat aşa de mult cum au spesat cu închiriarea; ear de alta ar fi toate clasele normale în un edificiu. Ar fi de dorit că dacă nu s'a făcut până acuma, la repeţitele rugări şi urgări a Borgoanilor nimica în astă privinţă sĕ se facă barem acuma când lipsa e neamanavera.

Scoala aceasta, ca şi gimnasiul din Năsĕud şi ca şi celelalte scoale normale şi triviale din fostul district al Năsĕudului, e susţinută de fondurile scolare centrale grăniţăresci din Năsĕud. La dênsa pentru propunerea religiunei funcţionează doi catecheţi: unul pentru religiunea greco-orientală şi altul pentru cea greco-catolică; pentru celelalte obiecte de învĕţământ funcţionează trei învĕţători ordinari, din cari unul e şi director, şi un adjunct învĕţătoresc. Numĕrul scolarilor cari cercetează această scoală, variază între 129—140 pre fiecare an scolastic.

Fie-care catechet are câte o remuneraţiunea anuală de 72 fl. Aceasta remuneraţiune nu ni se pare destul de proporţionată faţă cu numĕrul scolarilor la cari li-se propune studiul religiunei, căci precând numĕrul scolarilor de religiunea gr. or. variează între 85-110: pe atunci al celor de religiunea gr. cat. variază între 25—40 pe fie-care an. Remuneraţiunea însĕ e egală la fie-care catechet.

Învĕţătorii ordinari au câte un salariu de 500 fl. pre an. Directorul care e totdeauna dintre învĕţătorii ordinari, mai are prelângă salar şi o remuneraţiune de 100 fl. pe fiecare an pentru lucrurile direcţionali. Adjunctul învĕţătoresc are un salar de 400 fl. pe an.

La aceasta scoală, comisiunea fondurilor scolare din Năsĕud ca representante al patronatului numitelor fonduri, în tot anul îşi trămite câte un delegat al seu în calitate de comisariu, ca sĕ asiste cu deosebire la esamenele de vară. În anul acesta esamenele de vară la scoala din cestiune s'au ţinut Joi şi Vineri în 26 şi 27 Iunie a. c.

Un comisar din partea patronatului fondurilor a fost trămis un bărbat dela Năsĕud, precât de bogat şi versat în cunoscinţele pedagogice, pre atâta şi de practic pre terenul învĕţământului scolar în persoana dlui Cosma Anca director al scoalelor normale şi de fetiţe din Năsĕud. Acest simpatic şi stimabil bărbat spre a se putè convinge mai cu temeiu despre progresul învĕţământului la aceasta scoală a cerut ca fie-care inveţătoriu sĕ esamineze din fie-care obiect de învĕţământ pe fie-care scolar. Noi cari am fost de faţă ca privitori la aceste esamene ne-am convins însine despre practicitatea acestei esaminări. Respunsurile scolarilor din toate obiectele de învĕţămĕnt în cât putem noi judeca ca nespecialisti în pedagogie, au fost precise şi satisfăcătoare.

Despre aceasta şi dl comisariu şi a arătat mulţămirea la finea esamenelor prin o vorbire plină de adevĕruri în care a afirmat ca: „resultatele acestor esamene sûnt imbucurătoare.“

Vineri după ameaḑi cătră 4 oare a visitat dl comisariu cu o mulţime de alţi bărbaţi inteligenţi şi scoala privată de fetiţe din Borgo Prund. Despre esistenţa şi prosperarea acestei scoale vom revenì cu altă ocasiune; de astădată precând deoparte atragem din nou atenţiunea patronatului fondurilor din Năsĕud la necesitatea urgentă de a dispune adoptarea unei chilii de scoală, la edificiul cel vechiu al scoalei normale de astăḑi, precum şi la regularea dreaptă şi ecuitabilă a remuneraţiunei catecheţilor în proporţiunea numerului scolarilor de deosebite confesiuni dela aceea scoală, — pre atunci de altă parte asigurăm pe dl comisar că prin purtarea-i deamnă de un adevĕrat bărbat practic de scoală şi-a sĕdit şi întărit din nou stima şi simpatia înaintea românilor borgoani. X. X.

Varietăţi.

* (Convocare). Onoraţi Domni:

Ioan Dorca, dir. la scoala capit. rom. ort. res. în Satulung,
Iosif Morariu, „ „ „ „ „ „ „ „ Feldioara,
Bartolom. Bude, „ „ „ „ „ „ „ „ Zĕrnesci
George Ludu, „ „ „ „ „ „ „ „ Preşmer
Const. Damian, „ „ „ „ „ „ „ „ Breţcu
Dimet. Ciofiea, învĕţ. la „ „ „ „ „ „ Braşov.
Ioan Dobrean, „ „ „ „ „ „ „ „ Braşov,
Zosim Butnar, „ „ „ „ „ „ „ „ Braşov,
Ioan Strĕvoiu, „ „ „ „ „ „ „ „ Zernesci,
Anast. Bărsan, învĕţătoriu . . . . „ Turcheş,
George Proca, învĕţătoriu . . . . „ Rĕşnov
Iosif Maximilian, învĕţătoriu . . . . „ Ghimbav,

sûnt invitaţi a participa la şedinţa ordinară a comitetului central a Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din districtul X Braşov, care se va ţinea Duminecă 1/13 Iulie a. c. dimineaţa la 11 oare.

Braşov. 22 Iunie 1884.

St. Iosif, preş.
Ioan Aron, secret.

* (Postal). Sĕ institue post de magistru postal în „Cornaţel“ comitatul Sibiiului.

Condiţiuni: Cauţiune 100 fl. Salariu 100 fl. pauşal de cancelarie 40 fl.

Suplicele sûnt a se trimite în termin de trei sĕptĕmâni la direcţiunea postelor din Sibiiu.

* (Auḑiţi, vedeţi, şi miraţive!) Sĕ nu credeţi că ve recomândăm Dumneḑeu scie ce marfă streină. Doamne feresce! Noi sûntem patrioţi buni, de aceia preferim utepiile patriotice, şi ele cu cât sûnt mai cu coarne, cu atâta au mai multă trecere în ochii nostri.

Este vorba de maghiarisare. Şi fiind vorba de maghiarisare, lucru natural că la locul prim vine „Pesti Napló.“ Acest ḑiariu în numĕrul de Duminecă la locul prim aduce un articlu patriotic. Şi ce sĕ veḑi! Fiori reci străbat creerii celor dela „Pesti Napló“ de frica românilor. Şi frica e mare nu pentru că românii sûnt români, ci pentru că ei au la spate un *hatalmas oláh királyság* — pe românesce un regat valach puternic.

Regat valach, şi încă puternic. Aceasta ar fi cum ar fi însĕ mai este şi o *biserică românească, al cărei Statut organic ar trebuì sĕ-l reformeze guvernul şi ministrul de culte sĕ denumească de preoţi şi învĕţători.*

Hatalmas királyság şi biserică românească cu Statut organic bun de reforme.

Avis românilor de sub covorul opposiţiei în frunte cu „Pesti Napló.“

* (Economic). Atragem atenţiunea economilor nostri asupra concursului publicat în cele ce urmează. Mai ales cultivătorii de vii vor avea deosebit interes de a reflecta la condiţiunile concursului:

Concurs. Am onoarea a aduce la cunoscinţa Onoratului public, că cu ocasiunea esamenului din 2 August a. c. cursul de trei ani dela institutul reg. ung. de vinicultură din Aiud îl absoalvă 5 indiviḑi, cari primind instrucţiune în pomărit, cultura viilor şi manipularea vinului, apoi în legumărit şi facerea bu.

„D-ḑeule, cât sûnt de fericită! Sĕ cred oare, că e adevĕrat? Se ḑice, că sûnt şi căsătorii rele, nepotrivite. Am putè încetà oare vreodată da ne iubì unul pe altul, şi oare nu vom fi siliţi vre-odată sĕ dorim mai bine a trăì despărţiţi, decât uniţi pentru tot-deauna?

Amêndoi vom trăì fericiţi pe pământ, cât vom trăì, „rĕspunse Alecsandru, dar trebue sĕ facem un jurămêntul întreit. Până vom ţinè acest jurămênt buna înţelegere şi binecuvêntarea ceriului totdeauna vor fi cu noi. De aḑi înainte tu trăesci pentru mine eu pentru tine şi nici odată nu vom avè nici o taină unul faţă de celalalt, chiar şi dacă am greşì ceva, numai decât sĕ ne împărtăşim unul altuia ori-ce greşală. Prin asta vom încungiura multe greşeli şi multe neînţelegeri, cari adese pot sĕ aibă urmări dureroase. A doua: Din trebile noastre casnice nu vom descoperì nimĕrui nimic, nici chiar tatălui nici mamei noastre, ca sĕ nu se poată amesteca nimenea în treburile noastre. În urmă: Nici odată sĕ nu ne mâniem, chiar nici în glumă, unul pe altul. Glumele adese sĕ schimbă în seriositate şi omul uşor se dedă la ceea ce repetesce mereu.“

Aşa vorbì Alecsandru. Şi amêndoi se făgăduiră înaintea lui D-ḑeu, că vor ţinè acest jurămênt. Pe când ei legătura asta o sigilau c'o sărutare dinaintea casei, în tăcerea nopţii, se auḑì o melodie dulce, de mai multe voci. Era corul băetelor şi băeţilor, cari voiau sĕ facă şi ei o plăcere bunului lor învĕţatoriu.

A doua ḑi, des de dimineaţă sculându-se nou căsătoriţi, zăriră în depărtare bărbaţi femei şi copii adunaţi în cete, privind şi arătând spre casa lor. Alecsandru, curios deschide fereastra şi toată casa şi-o vede împodobită şi încinsă minunat cu cununi de flori. Era fapta scolarilor şi scolăriţelor. Chiar copii cei mai mici încă adunaseră flori de câmp şi de grădină pentru scopul acesta. De când era Bogata nu s'a mai pomenit aşa ceva. Alergênd Alecsandru eară la scoală, în ḑiua dintâiu după cununie toţi băeţii, mic cu mare, avut şi sĕrac, ţineau mănunchi (vêrste) de flori în mână, ca şi când ar fi fost o mare sĕrbătoare. Învĕţătoriul şi soţia-sa se bucurară foarte mult, pentru că asta vĕdia inimi iubitoare şi recunoscĕtoare. Şi amêndoi au sărutat băeţii. Irina făcù o pogace albă ca soarele şi o împărţì între copii împreună cu mere şi nuci.

În timpul acesta prin sat se vorbiau multe de toate despre ospăţi. Fie-cara avea altă părere despre nuntă. Pentru că nimenea nu credea sĕ fiei aici lucru curat. „Cine a mai pomenit ca morariul cel mai bogat din ţeară sĕ-şi mărite o fetiţă frumoasă singura moştenitoare, după un învĕţătoriu calic? Pe Irina ar fi cerut-o chiar şi domni de frunte dela oraş, aşa era de frumoasă şi bogată“. Oamenii ar fi dorit tare sĕ afle, de ce a făcut morariul o nebunie ca asta? Dar morâriul naibei 'şi ridea numai în pumni. Nimeni nu putea scoate nici cu cleştele o vorbă dela el. Pe morăreasa încă o năcăgiau suratele ei în tot felul. Ele se mireau, cum de şi-a dat un boboc de fată, ca a ei, după un dascălaş, la care nici şoarecii nu se ţin în casă? Morăreasa deşì era tare evlavioasă, era sumeaţă femeie. De aceea îi cădeau greu vorbele de batjocură şi odată aproape plângênd de mânia, ḑise cătră cârciumăreasă lui Creangă; „Isprăviţi odată cu clevetele voastre cele proaste. Voi nu sciţi nimic. Alecsandru e în stare sĕ cumpere şi pe bărtatu-teu şi pe cârcimarul Ciupercă. El are mai mult decât îşi închipuesce cine-va. Asta am vĕḑut'o cu ochii mei. . . când mi-ar fi ertat sĕ vorbesc, ve a-şi descoperì lucruri de a-ţi sta cu gura câscată şi a-ţi înholba ochii. . .“

Vorbind astfel tăcu de odată, supĕrată oare-cum că a luat o gura pe dinainte, şi că în focul ei ar fi vorbit despre lucruri, de cari ar fi trebuit sĕ tacă Cârciumăreasa n'a mai aflat nimica dela ea, din contră a trebuit sĕ făgăduească, ca cele auḑite nu le va împărtăşì nimĕnui.

(Va urma.)

ţilor, pre lângă condiţiuni favorabili voesc sĕ fie aplicaţi. Desluşiri în această privinţă se pot cere dela direcţiunea subscrisă.

Pentru noul curs de trei ani ce se va începe cu 1 Octombre 1884. se deschide prin aceasta concurs pentru 5 posturi proveḑute dela stat.

Condiţiunile de primire.

1. Carte de botez despre etatea de 16 ani impliniţi.

2. Testimoniu medical despre construcţie compactă sănătoasă, robustă, şi altoire.

3' Testimoniu scolastic despre absolvarea a cel puţin 4 classe normale.

4. Testimoniu de moralitate dela oficiul din comuna natală.

5. Consensul părinţilor sau al tutorilor, respective dechiaratiunea acelora, că elevul înainte de trei ani numai cu consensul direcţiunei institutului va putea părăsì cursul.

Suplicele instruite cu documentele provocate sûnt a se trimite până la 30 August a. c. la direcţiunea institutului reg. ung. de vinicultură din Aiud, care în scurt timp va încunosciinţa pre suplicanţi despre primirea sau neprimire lor.

Despre albeturi, vestminte, recuisite de scris, şi alte instrumente trebuincioase se va îngrigì elevul, pat, haine de pat, şi stergariu primesce dela institut.

Notă. Vor fi preferiţi cei ce au făcut obligământului militar, sau sûnt scutiţi de acela, asemenea cei cu cualificaţiune mai mare sau cei cari au învĕţat cădăritul.

Adeverata problemă a institutului de silvicultură ar fi instruarea şi crescerea copiilor micilor proprietari, durere că acest scop salutar nu s'a putut ajunge până acuma de oarece tocmai copii micilor proprietari, cari au mai mare lipsă, n'au intrat până acuma în acest institut. Şi fiindcă eu află o causă a acestei negligări în timpul prea lung el cursului, am aflat cu cale a întocmì planul institutului din Aiud astfeliu, ca singuraticele ramuri de sciinţă, legumăritul, cultura viilor şi a vinului sĕ se poată asculta de ori şi cine într'un an. Pentru aceasta se primesc în institut şi elevi ecstraordinari, cari în oarele de prelegeri vor lua parte la eserciţii pactice şi la lucru ca si elevii ordinari, testimonii li se vor estrada însĕ numai despre timpul petrecut în institut şi diliginţa desvoltată.

Eleviii estraordinari vor avea a se îngrigì dênşii de locuinţă, vipt şi alte trebuinţe ale lor. Dacă va fi loc, vor primì locuinţă grătuită în institut, provisiune pot avea la întreprinḑĕtoriul din institut cu 14 fl. pe lună.

Direcţiunea institututului reg. ung. de viniculturăîn Aiud.

* (Concert). Societatea pentru cultivarea şi respândirea musicei naţionale în Bucovina ,,Armonia" a arangiat Mercuria trecut în Cernăuţi concert cu următoarea

Programa:

1. „Marş" din operata „Rusaliile" T. cav. de Flondor.
2. „Ouverture" din opera „Mignon", Thomas.
3. „Papageno", polca după mot. operei „Fluerul fermecător" (Zauberflöte), Stiasny.
4. Fantasie din opera „Faust", Gounod.

a) „Cântec de primăvară" poesie de V. Bumbac, compusă pentru cor bărbătesc, C. Porumbescu.

b) *a*) „Serenadă", poesie de M. Eminescu comp. pentru bariton solo cu cor,
b) „Cântec vênătoresc", poesie de V. Bumbac, compusă pentru cor,
T. cavaler de Flondor.

c) „Senin şi fortună", de Negruzzi I. Worobkiewicz.

5. „Valsul lagunelor", J. Strauss.
6. „Ouverture", din opera „Don Juan", Mozart.
7. „Hora lui Goian", C. cav. de Buchentahl.

d) „Cântec Sicilian", poesie de V. Alecsandri, comp. pentru cor, C. Porumbescu.

e) „Capela", trăducere de E. Meşeder, comp. pentru cor, Kreutzer.

f) „Arde", poesie de M.., comp. pentru cor, M. L.

8. Fantasie din opera „Carmen", Bizet.
9. „Marşul sbirilor turci", (Türkische Schaarwache) Michaelis.
10. „Junimea", polca vite, O. de Wanisek.

Inceputul la 6 oare precis.

* (Legenda cholerei). În sudul Franciei cholera pustiesce fără nici o cruţare, şi lumea cu îngrigire pivesce spre Francia. Fiind-că trăim în timpul cholerei, nu va fi fără interes istorisirea următoarei legende lăţite printre credincioşii musulmani, ea cuprinde învĕţătură destul de instructivă, şi se poate aplica şi astăḑi. Lin cu paşi mĕsuraţi mergea calul — unii cred că măgariul — spre oraşul Smirna şi călĕreţul turc în melancolia sa visa despre plăcerile lumei viitoare. Deodată se trezesce cu o fantomă înaintea sa. Era cholera, care şi-a luat drumul spre Smirna locul natal al turcului. La vederea ei bietul credincios sare de pre cal, şi căḑând în genunchii se roagă de choleră, că dacă n'are milă de oraşul seu natal, sĕ aibă cel puţin milă cu el şi cu familia dênsului. Uimită de lacrimile sêrmanului musulman, cholera i promise că-i va implinì cererea.

Trecut odată preste proba de foc, musulmanul s'a pus la vorbă cu tovarĕşul seu. Cam câţi vei duce cu tine întrebà turcul? Douĕ mii, nici mai mult, nici mai puţin. A ḑis şi a dispărut.

Precând ajunse turcul în Smirna, cholera a fost secerat la victime. Trece preste o mie, trece preste douĕ mii şi cholera numai înceată. M'a înşelat — ḑise turcul, m'a înselat cholera, şi o voiu lua la socoteală numai sĕ o întâlnesc.

Nu preste mult o întâlnesce pe stradă. Apoi bine, choleră, mi-ai promis că vei lua 2000 nici mai mult nici mai puţin. Până acuma au murit preste 5000 aşa ţi-ai ţinut cuvêntul? Atâta dai tu pe omenie? Nu ţi-e ruşine, sĕ minţi?

N'am minţit, replică cholera, eu am luat numai 2000, pentru ceilalţi alt cineva are sĕ respundă. Şi cine — întrebà turcul uimit? Frica — respunse cholera, şi dispărù.

* (Bibliografic). „Scoala practică" Magazin de lecţiuni şi materii pentru instrucţiunea primară, de Vasilie Petri, tomul III, Nr 3 pro Iuniu, a apărut deja şi conţine: Adunarea generală a „Reuniunei Mariane". — Adunarea generală a „Reuniunei învĕţătorilor români gr. cat. din giurul Gherlei". — Înmulţirea cu numeri decimali (urmare). — Regulament pentru esamenul de maturitate (bacalaureat). — Bibliografie. — Abanamentele, cu 3 fl. pe anul întreg, se fac la redacţiune în Năsĕud (Naszod Transilvania). Esemplare complete se găsesc nu numai din tomul III, ci puţine din tomurile precedente. —

* (Bibliografic). „Gazeta Săteanului" este numele unei publicaţiuni ilustrate, ce apare regulat în Rîmnicu-Sarat, redactată de mai mulţi oameni speciali, sub Direcţiunea D-lui C. C. Datculescu, agricultor.

Aceasta foae, a cunoşcinţelor trebuincioase poporului, are de scop: instruirea, informarea şi moralisarea poporului Român prin publibarea materielor alese şi variate.

Până acum au eşit ḑece numere. Revista aceasta populară îşi are existenţa ei garantată Dl C. C. Datculescu, care au înfiinţat anume o tipografie pentru foaia sa.

În raport cu calitatea hârtiei, tiparului, îngrigirei şi varietăţei materielor şi a gravurelor — lucrate la Paris — e cea mai eftenă gazetă din ţeară.

Ea ese de 2 ori pe lună în broşuri de 2 coli Nr. 5, tipărită des. Costul abonamentului e numai de ḑece lei pe an, ear pentru săteni cinci lei pe an.

Pe lângă acestea abonaţii au dreptul la mai multe premiuri

Tot-deo-dată fiind-că ţinta ce urmăresce Dl Datculescu, e a se respândi revista sa cât de mult s'a instituit următoarele premii cari fac ca ḑiarul sĕ nu coste nimic.

Or-ce persoană ce se abonează direct sau prin corespondenţă la Administraţia foaei, are dreptul la unul din premiile următoare ce le vor priimì franco fără a trimite alt nimic de cât costul abonamentului, anume de 10 lei sau dacă e sătean 5 lei:

— Una sută cărţi de vizită tipărite cu îngrijire pe carton Bristol franţusesc.

— „Volumul Tratatul de Horticultură" „Frorile" (peste 300 pagine şi peste 100 gravuri).

— Un tablou phototipie a pictorului român Stefanescu.

— O photografie — cabinet — a vre-unui sau vre-unei celebrităţi artistice sau politice, după alegerea noastră.

— O piesă teatrală originală, de D-na Maria Datculescu, care va eşi de sub tipar luna viitoare.

Sau la premiile următoare care însĕ nu se dau gratis:

— Un plug de oţel şi fier Horns y, complet şi cu reserve, care costă peste 100 franci, numai cu 65 franci.

Persoanele ce ne vor face 65 abonamente (însĕ care nu dau dreptul la premiele gratuite) pot avea gratis acest escelent plug.

— Volumul D-lui Medic-veterinar D. Mincu, numai cu trei lei.

Toate aceste premii sûnt valabile pentru abonamentele ce sĕ vor face de la 20 Iuniu până la 20 Iuliu.

Pe lângă aceste premiuri, or-ce abonat vechiu sau nou va priimì, din timp în timp gratis, mici broşuri trebuincioase, precum acea-ce o vor avea în curênd coprinḑênd „nouă lege electorală".

Întreprinderea de a da ḑiare şi pentru sătean merită toată recunoscinţa, şi noi recomandăm „Gazeta Săteanului" fie-căriu român cărturariu.

(Mijloc de cură.) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai cedupă se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Sâmbătă în 5 Iulie n. 1884.

Buda:	**52**	**76**	**57**	**70**	**51**

Nr. 128 pbt. [755] 1—3.

CONCURS.

Prin decisul Venerabilului Consistoriu archidiecesan dto 14 Iuniu a. c. Nr. 1022 scol. ridicânduse scoala poporală gr. or. română din Avrig la rangul de scoală capitală prin aceasta se scrie concurs pentru întregirea următoarelor posturi la aceasta scoală.

1. Un post de învĕţătoriu diriginte cu salariu anual de 400 fl.

2. Trei posturi de învĕţători cu salariu de câte 300 fl. anuali.

Cererile concursuali instruite conform prescriptelor din vigoare în special cu atestatul de cualificaţiune pentru scoale capitale, sûnt a se asterne oficiului protopresbiteral al tractului Avrigului (posta Avrig (Felek) până la 20 Iuliu st. v. (1 August st. n.) urmând alegerea la 22 Iuliu.

În conţelegere cu comitetul parochial Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Avrigului.

Avrig, 21 Iuniu 1884.

Vasiliu Macsim,
adm. prot.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 31

Ofner Adlerberger
Eigenbau.
Jos. Dietzl Budapest.
Ofner Adlerberger Eigenbau. Jos. Dietzl Budapest
Ofner Adlerberger Eigenbau. Jos. Dietzl Budapest

Cel mai corespunḑĕtoriu ecuivalent pentru Bordeaux fin.

Acest **escelent şi fără îndoială cel mai bun vin al Ungariei** în ce privesce calitatea lui **eminentă stă pre o treaptă cu vinul de Bordeaux, şi de către capacităţile medicale** este recomandat ca cel mai eficace **pentru lipsa de sânge, debilitare şi reconvalescenţă.**

☞ Original este: dacă atât **eticheta** cât şi **sigilul** şi **gărlieiul** sticlei este identic cu **marca şi firma** de mai sus. ☜ [751] 2—12

În **calitate originală** se află la dl **G. W. Grohmann,** în Sibiiu, Emil Porr, la Steaua roşie în **Braşov,** Csiki Lukács, Konya Sándor, Puskás Bella, Hirschfeld Sándor, Gergely Ferencz şi Novák Victor în **Cluş,** asemenea în cele mai multe oraşe şi locuri de cură în Transilvania.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 74 Sibiiu, Joi 28 Iuniu (10 Iuliu) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente si insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe săptămână, deschidem pe trimestrul Iulie - Septemvre al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1884, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Conferența europeană din Londra, conchemată de ministrul Gladstone pentru resolvirea cestiunei Egiptului, se află într'o posiție neplăcută. Deși desbaterile se fac în secret, totuși o mulțime de conjecturi se respândesc prin jurnalistica europeană asupra pedecelor preste cari are sĕ treacă și asupra resultatului ce-l va avè. Toate acestea se fac pe basa pretensiunilor făcute din partea Franciei, Rusiei și Turciei.

La presentarea proiectului de arangiare a cestiunei Egiptului făcut de Anglia și Francia, toate puterile interesate au devenit mai serioase și mai puțin curtisane față de Glandstone. Însuși Francia, care făcuse proiectul împreună cu Anglia, s'a făcut criticul și atăcătoriul proiectului. Waddington îndată după deschiderea conferenței alergà la Paris, pentru a cere informațiunile și instrucțiunile de lipsă dela președintele republicei. Blignieres documentează, că datele din proiect referitoare la datoriile Egiptului nu sûnt esacte, că venitele sûnt mai mari, că noul împrumut de atâtea și atâtea milioane nu e de lipsă, că bugetul Egiptului se poate aduce în ordine prin o administrare dreaptă a venitelor și prin o economie în spese cumpătată, că starea cea deplorabilă financiară e causată de Anglia prin încurcările ce le-a făcut în Egipt. Nu înțelegem pentru ce astfel de atitudine chiar față de lucrurile mânilor sale! Poate după observarea posiției ce au luat-o celelalte puteri față de arangiamentul englezo francez, sau poate dorința de a mai ocupa în Egipt posiția ce o avè înainte de a începe Anglia espedițiunile sale pe valea Nilului. Mai mult pune pe gânduri conferența observările Rusiei și a Turciei, cari, ca și când ar fi înțelese pe sub mână, urmează aceiași procedură și propun acele condițiuni și modificări în proiectul ce li s'a pus dinainte pentru deliberarea și arangiarea cestiunei țerei Faraonilor.

Turcia voiesce ca Anglia sĕ părăsească odată Egiptul și aceasta vrea sĕ o facă prin aceea că cestiunea sĕ fie de caracter european după cum aceasta o pretinde și Rusia, pusă poate la cale de Bismarck.

Prin aceasta procedură cugetă că 'și va ajunge scopul, căci devenind Egiptul sub tutelă europeană, atunci ea ca cea mai de aproape va representa și esecuta drepturile acelei tutele. Pe lângă aceste mai îngrigesce conferența și aceea împregiurare, că revoluțiunea musulmanilor nu e sugrumată. Muhamet Ahmet cu tovareșii sei continuă manevrele sale în contra ori cărei domnie streină asupra Egiptului. El declară, că nu voiesce sĕ scie nimic, nici de chediv, nici de sultan, dacă vor face causă comună cu creștinii, inimicii semilunei.

Cu alte cuvinte înțelegerea și învoirea conferinței pentru a resolva cestiunea ce i sa pus înainte va merge cu greu, pentru că obiectul ei e foarte însemnat și de mult interes pentru fiecare putere. Fiecare doresce ca resultatul sĕ fie cu folosul seu; dar ceilalți nu se învoiesc ca sĕ se bucure numai unul. De altcum însuși guvernul Angliei a prevĕḑut complicațiunile și greutățile resolvirei cestiunei care îl interesează atât de mult și poate și neisbutirea cu politica purtată în Egipt.

Pentru aceea s'a îngrijit de timpuriu în contra ori cărui vot de blam din partea representației țerei pentru fiascul ce-l va avè cu Egiptul, compunênd și presentând proiectul pentru reforma legei electorale în Anglia prin ceea ce a câștigat simpatia și încrederea tuturora afară de a lorḑilor.

Francia pe lângă nĕcazul cu conferința mai are și alt nĕcaz. Tractatul încheat cu China mai cu de primăvară la Tien-Tsin s'a violat ear din partea Chinezilor.

Prin încheerea acelui tractat Francia dobêndise mult, căci pe lângă încetarea resboiului împreunat cu atâtea sacrificii și a fricei de vre un fiasco, i se deschisese un teren pacinic de esploatare cu mulțime de isvoare comerciale foarte bogate. Dar bucuria n'a ținut mult, căci mai în ḑilele trecute trupele franceze în mersul spre Lang-ton a fost atacate de trupe chineze.

Perderile Francezilor au fost mărișoare, avênd 22 morți și 35 răniți. După acest incident Francia numai decât a cerut satisfacțiune, amenințând cu pretensiunea a 500 milioane de franci ca despăgubire. — China prin trimisul ei din Berlin Li-Fong-Pao, a căutat a se justifica republicei prin aceea, că acel atac s'a întîmplat fără scirea ei.

Vom vedea cum se va termina.

Alegerile de deputați dietali în Boemia, Moravia și Austria de jos s'au terminat, învingênd partida liberală.

Crisa ministerială din România s'a terminat cu foarte puține schimbări și anume: Brătianul rĕmâne tot ca președinte, Aurelian a demisionat dela culte, înlocuindul Chițu, Brătian a dat ministeriul de resboiu generalului Fâlcoian și a luat cele interne dela Chițu.

Atât deocamdată și mai mult de altădată.

La situațiune.

Am ajuns departe cu înțelepciunea politică a românilor pasivisti. Avem date din mai multe cercuri electorale despre înțelegeri între corteși de ai partidelor dietale streine și ai pasivistilor nostri, cum acestia sĕ influențeze asupra sĕrmanilor alegĕtori români — lăsați de capul lor. — ca sau sĕ fie passivi, sau sĕ dea voturile cutărui candidat, după cum adecă era sĕ se ajungă scopul înțelegerilor.

Ca un specimen de felul acesta înregistrăm de ocamdată un cas dela Brașov.

Conducĕtorii partidei săsesci din Brașov temêndu-se, că nu vor putea scoate pre candidatul lor față de al regimului, s'au pus în conțelegere cu unii dintre corifeii passivistilor români de acolo, ca acestia sĕ țină pre alegĕtorii români în passivitate, ear ca *premiu* pentru această conduită de tot „politică“ a passivistilor, sasii au promis „înțelepților“ români, că la restaurarea magistratului din Brașov pre unul dintre passivisti îl vor alege de fiscal, ear pe altul de senator.

Vine vremea alegerei de deputat în comuna Herman. „Conscientioșii“ passivisti români se țin strîns de înțelesul avut cu „neînțelepții“ sasi, umblă în ruptul capului după bieții alegĕtori români, ca sĕ nu meargă la urnă, se înțelege pentru salvarea principiului „solidarității.“ Alegĕtorii români — în cea mai mare parte — ascultă de „bunii“ lor con-

FOIȚA.

„SATUL CU COMORILE.“

(Novelă localisată de Petra-Petrescu.)

10. Alecsandru capĕtă nume rĕu.

(3 Urmare.)

Vorbă sĕ fie, cârciumăreasa nici n'a spus decât bărbatului ei și la soru-sa, și și acestora numai după ce jurară, că tot lucru îl vor ține ascuns. Acestia vorbele morăresei le tâlcuiră așa, că ea a vĕḑut cu ochii ei la Alecsandru grămeḑi de aur și argint și ca Alecsandru când ar vre, ar pute cumpĕra întreg satul, că în casa lui Alecsandru se întêmplă câte odată lucruri de cari, când ar fi ertat sĕ se vorbească, ți s'ar face pĕrul măciucă. Lui Creangă și cumnatei lui li se și ridică pĕrul în cap de groază! nici nu se putè altcum. Ei descoperiră secretul numai la câțiva oameni foarte de aproape.

După câteva ḑile Bogățenii sciau mult mai multe decât spusese morăreasa. Se vorbiă, că Sandu stă în legătura cu Lucifer (dracu), căruia i s'ar fi închinat cu suflet cu tot. Ca rĕsplată diavolul este dator în timp de treiḑeci de ani sĕ împlinească toate dorințele învĕțătorului. La sfêrșitul anului din urmă în noaptea Crăciunului, între oarele 11 și 12, după ce-i va întoarce falca în ceafă, îi va lua sufletul sĕ-l ducă ca gândul în imperăția lui cea de foc. Se vorbiă mai departe, că Irinei i ar fi dat o bĕutură fermecătoare, de care sau ar fi trebuit sĕ nebunească, sau sĕ moară sau sĕ-l ia de bărbat . . . că Alecsandru poate alunga duhurile, poate desgropa comori, poate face ca vacile sĕ dea lapte vĕnăt sau chiar sânge în loc de lapte, că se unge cu ceva, de nu-l prinde nici focul, nici glonțul, că sboară prin aer călare pe o mătură și alte nesdrăvănii multe, cari le-a învĕțat din cărți primeșdioase.

Din clipa asta Bogățenii se temeau înfricoșat de Alecsandru. O vorbă legănată nu i ar fi mai ḑis niminea temându-se de o parte de rĕsbunarea lui, de alta de tovareșul lui din iad. Nici chiar Buturugă nu mai cuteza sĕ facă ceva în contra morariului sau în contra învĕțătoriului. În secret mulți își făceau Cruce când sĕ întêlniau din întêmplare cu Alecsandru.

19. Norocul adesea te duce în peire. Ear nenorocirea chiar la fericire.

În timpul acesta se întâmplà mare nenorocire într'o comună vecină, Purcărenii. Un foc mare isbucnise, tocmai pe când oamenii erau la lucrul câmpului. Ce e drept, din Bogata și alte sate vecine numai de cât alergară oamenii într'ajutor, cu toate acestea însĕ, în câteva ceasuri șase case se prefăcuse în cenușe și câteva capete arseră în grajduri. Nefericirea se trăgea din nebăgerea de seamă a unor copii, lăsați într'o casă de nesce părinți, cari se duseră la lucru. Băeții se jucară în tindă cu nesce aprinḑĕtoare (chibrituri) uitate de părinți din întêmplare pe masă.

Se ḑice că o nenorocire nici odată nu vine singură. Asta se împlinì și de astădată.

Seara, când se întorceau Bogățenii dela stîns a casa, vĕd de o dată înaintea porții lui Creangă o mulțime de femei, de slugi și de slujnice. Unele își stergeau lacrămile din ochi, altele suspinau cu milă, toate și toți erau cuprinși de o jale adêncă. Din casa lui Creangă rĕsunau tânguiri și plânsete. Pricina era că fetița cea mai tineră, numai de patru ani, murise într'un chip înfiorătoriu. Sêrmana căḑuse în groapa de gunoiu și se înecase în balta adunată acolo. Tot satul o avea dragă pe biata copilă, pentru că era blândă și frumușică ca un îngeraș.

Douĕ ḑile mai târḑiu copila se înmormântă cu mare ceremonie. Preotul ținù o cuvêntare pătrunḑĕtoare. După înmormântare se duse la prietenul sĕu Alecsandru și îi ḑise.

„Scumpe amice! vorbele bune, fără îndoială sûnt de lăudat, dar faptele sûnt și mai de laudă. Este mai bine sĕ încungiuri nenorocirea, de cât sĕ aibi prilegiu a mângăia pe cei nenorociți. E un pĕcat de moarte, că părinții, ducêndu-se la lucrul ducĕtori, se abţin dela alegere; — şi resultatul: învingerea partidei naţionale săsesci, şi prin urmare, salvarea principiului „solidarităţii.“

Acum e rêndul la sasi ca sĕ se ţină şi ei de pactul tăcut cu unii „passivişti.“

Sosesce vremea alegerei amploiaţilor în magistratul din Braşov. Românii cei cu pactul, linisciţi în cunosciinţa lor, că şi-au împlinit misiunea şi ca români „buni“ şi ca oameni de „cuvênt“, aşteaptă cu încredere resplata. Resultatul alegerei la magistrat: învingerea partidei naţionale săsesci, fiscal şi senatori toţi sasi.

(A se vedea corespondenţa noastră dto Braşov 12/24 Iuniu a. c. publicată în Nr. 70. şi „Gazeta Transilvaniei“ articlul prim Nr. 95.)

Întrebăm acum pre fraţii Braşoveni: Cine sûnt *„die betrogenen Betrüger“* ?

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Deva, în 6 Iuliu 1884. Am ajuns departe! Un om e dus la judecătorie între gendarmi. El a omorit un om — grozavă crimă —! Esci maghiar? întrebă în unguresce judele. Da! Maghiar — respunde omicidul! Trebue eliberat cu ori ce preţ ’şi ḑice judele în sine. În interesul maghiarismului trebue puşi în libertate toţi criminalii, căci almintrea elementul maghiar e în scădere cu unul. Aşa a resonat un maghiar — idol astăḑi al naţiunei maghiare.

Este trist însĕ că resonul acesta câte odată ’l vedem în parte constatat. Eată un cas!

În comuna Zdrapţi — pretura Bradului pre la finea anului 1883 feciorul notariului din Criscior, anume Baternay Imre, merge în comuna, unde şi până acì bătuse pre mai mulţi oameni, şi unde era cunoscut ca om furios gata a te toca în cap din bun senin. După ce acest individ a slobozit vre-o douĕ împuşcături din casa preotului gr. or. de acolo, amers în cârcĭmă fiind provĕḑut de un cuţit mare de vênat.

Bine sĕ însemnăm că acest monstru totdeauna a purtat la sine revolvĕr, cuţit sau puşcă. Întrând în cârcĭmă, oamenii fug, care în cătrău, vre-o doi au fost pleşuriţi de cavalerul maghiar: Imre, eară un serman ţigan, om foarte robust, voind sĕ iase afară, i-a înfipt nobilul Imre cuţitul de vênat în spate, încât la moment a rĕmas mort, şi mort e ţiganul până astaḑi.

Abia a doua ḑi omicidul fù dus la Baia de Criş, după ce tatăl seu umblase sĕ tocmească trebile în ḑiua precedentă.

Întracea venirĕ prin 27 Decemvre 1883 alegerile municipali. Preşedintele dela tribunal din Deva Solyom Fekete umblă pre la Baia de Criş adese, unde convine cu notariul Baternay de repeţite ori şi sĕ înţeleg, ca notariul sĕ lucre pentru reuşita lui Barcsay de vicecomite. Şi ce sĕ vĕḑi!?

Feciorul notariului Baternay Imre, a fost pus în libertate. Ba ce e mai mult oficiul silvanal la denumit astăḑi gornic de pădure al fiscului la pădurile din ţinutului Rovinei, Şesurilor şi a Curechiului. Astăḑi neconturbat Imre umblă prin ţinutul numitelor comune, puşcă la câni, bate la oameni după plac, şi respândesce teroare în pacinicul popor românesc.

Atragem atenţiunea judecătoriei, şi a procurorului de stat asupra acestui individ, şi întrebăm pe ce basă s’a eliberat un om atât de periculos, carele provoacă în mod demonstrativ pre ori cine i vine înainte?

S’au doară acest ìndivid este pus anume sĕ sbicuească pre locuitorii din notariatul tatălui seu, fiindcă ei sûnt Români?

Tocmai acum capĕt informaţiuni autentice dela un călĕtoriu din Zarand. Aici s’au început earăşi denunţiările marşave, asupra sĕrmanilor locuitori din causa alegerei de deputat dietal. In comuna Zdrapţi, doi oameni şi parochul Comşa au fost escortaţi prin gendarmi în prinsoare la Baia de Criş.

Din comuna Curechiu e arestat parochul gr. or: Tovie Todoran şi patru oameni. Numiţii preoţi cu poporenii lor sûnt în carcer din 1 Iuliu st. n.

Ca şi cetitoriul lumea se întreabă prin Zarand pentru ce sûnt închişi numiţii oameni? Eată ce am putut afla:

În Zdrapţi parochul Comşa şi consoţii ar fi înfruntat pe un om că: „pentru ce şi-a vêndut sufletul pe bani şi a votat pentru Chorin?“ În Curechiu parochul fiind întrebat de unii oameni sĕ spună cine au votat cu Chorin? a spus numele celor rătăciţi. Atâta se scie pănă acum despre causa deţinerei. Cei din apropierea judecătoriei spun că: judele investigătoriu Éder ar deţinea pe numiţii oameni, ca pe nisce agitatori antisemiţi, dar vorbă sĕ fie! In Zdrapţi şi Curechiu nu este nici urmă de jidov, contra cui sĕ agiteze dar? Şi apoi sûnt numiţii parochi agitatori, ori conducĕtori politici ai Românilor din Zarand şi de aceea e spaima aşa mare? Nu. Parochul Comşa a fost Beniaminul maghiarilor la alegerea de deputat dietal în 1881. Ba ce e mai mult notariul din Crisciori în înţelegere cu dênsul dela 1881 până în 1883 au denunţat pe mai mulţi oameni din Zdrapţi ca agitatori; ear asupra unui corespondent al dvoastre din Brad, după ce l’au denunţat în modul cel mai mârşav de 2 ori, şi după ce s’au făcut douĕ investigaţiuni aspre asupra dênsului — fără nici un resultat — l’au acusat şi la Ven. Consistoriu ca agitator, spre ai strica viitoriul. La toate aceste numitul paroch recunoasce astăḑi a fi servit numai de unealtă. Şi astăḑi! Acel notariu a scris — precum se spune — denunţare asupra parochului Comşa, cât şi asupra celuilalt preot şi consoţii. Aceasta e resplată! Lucrul s’a întors acum! Parochul Comşa în urma atacurilor din ḑiare, şi fiind capacitat şi-a recunoscut greşelile comise, a intrat earăşi în sinul partidei române naţionale — el a fost primit — şi astfel la alegerea de deputat în 1884 cu alegĕtorii sei din comună, au votat pentru deputatul naţional. Ce e mai mult alegĕtorii sei primiră şi bani dela Chorin, recte dela încreḑutul notariului din Criscior.

Banii au fost ceruţi înapoi, dar nici parochul nici oamenii nu au avut sĕ dea. De acì provine închiderea parochului şi a consoţilor. Agitaţiunea contra jidovilor e numai pretecst.

Parochul din Curechiu este om foarte pacĭnic precum şi poporenii sei. A avut pĕcatul însĕ că dênsul nu s’a rupt nici când de corpul naţiunei, ceea ce e crimă în ḑiua de astăḑi.

Mercuri în 2 Iulie advocaţii din Baia de Criş Truţia şi P. Teodor, administratorul ppesc din Brad şi vre-o câţi-va parochi şi oameni din respectivele comune, au cerut prin o rugare eliberarea sub garanţia a deţinuţilor; dar până aḑi sûnt tot în carcer.

In fie-care ḑi merg oameni din numitele comune, cerênd sĕ se elibereze deţinuţii.

Apoi nu e lumea întoarsă? Pe unul ce omoară oameni, îl eliberează, ear pe oameni cinstiţi — fiind că sûnt români — i ţin prinşi fără nici o vină, încât se scie până acum. Şi apoi nici nu e mirare!

Judele investigătoriu Éder, preşedintele dela tribunal Fekete, au fost cei mari corteşi pentru Chorin la alegeri; şi apoi e datoria lor ca picând cu candidatul sĕ-şi răfuească socotelele cu cerbicosii de „Oláh“.

Faţă de persecuţiunile sistematice începute dela 1881 în Zarand se vorbesce a se forma o societate română pentru apĕrarea celor persecutaţi pe nedreptul.

La tot casul ar fi bine ca Zarandenii sĕ nu lase lucrul mort, până nu vor umplea temniţele cu ei. *Catone.*

Făgăraş 22 Iuniu 1884 v.

Ţara Oltului
Para Focului
Ţară de ocară
. . . .
(vorbă din popor)

Onorate Domnule Redactor! Acestea sûnt cuvintele cu cari unul dintre corespondenţii DVoastre de aici în Nr. 57 al Ḑiarului „Telegraful Roman“ entusiasmat de convingerea, că în această ţeară — numită de dênsul „paradis întunecat de puncte negre“ — aflì prea puţin bun, pre lângă alte atinge şi starea învĕţătorilor nostri de aici, ḑicênd, că afară de câţiva; demni de toată considerarea, ceialalţi ’şi cunosc prea puţin înalta şi greaua lor chiemare. Nu vreau sĕ contraḑic cele-ce afirmează d-nul corespondent, ci din contră le aprob şi eu şi me bucur că dă pe faţă păcatele acelora, cari fac „ţeara de ocară;“ însĕ deoarece d-sa ḑice, că conferinţele învĕţătoresci de aici pot servì ca barometru în privinţa stărei învĕţătorilor nostri, ca acel barometru sĕ fie vĕḑut şi de publicul cetitoriu, las sĕ urmeze un mic raport despre decurgerea unei asemenea conferinţe ţinute acum de curênd în opidul Făgăraş.

Dumineca în 17 Iunie a. c. stil. v. „subreuniunea învĕţătorilor rom. gr. or. din protopresbiteratul Făgăraşului“ ş’a ţinut în sala de învĕţămênt a scoalei ortodocse din Făgăraş a II-a adunare generală din anul acesta. Ḑiua destinată pentru adunare a fost bine aleasă, căci nu s’a pus prea târḑiu, când învĕţătorii poate se împrăsciau apucând drumul Cristurului sau în vre-o parte, nici în ḑi de lucru ca sĕ fie strâmtoraţi cu de-ale economiei, de unde a urmat, că numĕrul celor presenţi de astă dată a fost mai mare ca mai înainte, deşì la aceasta nu ne aşteptam din causa ploaei cu vênt din aceia ḑi.

Merserăm mai ântâi la biserică, de unde, după sevârşirea s. liturgii şi învocarea duchului sfânt, în frunte cu Prea Onor. Domn protopresbiter Petru Popescu şi cu preşedintele reuniunei Dl Vicenţiu Grama neam întors în sala de învĕţămênt a scoalei. Aci preşedintele printr’un cuvênt acomodat îşi esprimă bucuria că membrii presenţi de astă dată sunt în numĕr mai mare, ceia ce ar fi de dorit totdeauna şi aceăsta cu atât mai mult, căci noi cei de aici avem sĕ premergem cu esemplu bun învĕţătorilor din celelalte subreuniuni anecsate; după ce roagă apoi pre membri a fi cu atenţiune şi zel la desvoltarea obiectelor din program, dechiară adunarea de deschisă.

---

câmpului, ’şi lasă copilaşii acasă, fără nici o grijă. E pĕcat pentru că se calcă datoriile de părinte şi e primeşdios atât pentru ei cât şi pentru alţii. De ce nu se înfiinţează şi la noi o casă de îngrijire pentru băeţi mai mici, o aşa numită grădină pentru copii, după cum se află în multe oraşe şi sate. Asta se poate înfiinţa cu bani puţini şi părinţii se scutesc de spaimă şi grijă, ba şi de nenorociri, când sûnt nevoiţi a se depărta de acasă ca sĕ lucre şi sĕ câştige ceva.

Alecsandru clătină din cap şi mărturisì curat că dênsul nici n’a vĕḑut nici n’a auḑit vre odată de asemenea grădină.

Preotul uimit de asta îi dete deslușire, ḑicênd: „Copilaşii, cari nu sûnt încă de scoală se dau în grija unei femei înţelepte. Astă femeiă păzesce toată ḑiua, se joacă cu ei prin odaiă sau pe timp frumos afară, îi deprinde la curăţeniă, şi jucându-se cu ei îi învaţă tot odată şi câte ceva folositoriu. De mâncare le dă, ceea ce li se trimite dimineaţa.

Alecsandru ascultă cu mare luare aminte la vorbele preotului. După aceea clătinând din cap, ḑise cu faţă gânditoare: Ţeranii nostrii sûnt încă partea cea mai mare neînvĕţaţi. Mulţi părinţi sûnt oameni fără consciinţă, cari se îngrijesc cu mult mai bine de porcii, de caprele şi de vacile lor, de cât de copii lor. Mi-e teamă că dacă vor scì că copii lor se află la loc sigur, vor uita şi mai tare de datorinţele lor de părinţi. De altă parte nu cred sĕ fie potrivit, ca pe bieţii copilaşi sĕ-i chinuesci cu învĕţătura, înainte de a împlinì anul al şeselea. E prea de vreme. Într’o vêrstă aşa de crudă, înainte de toate trebue sĕ grijească omul de sănătate, de întărirea puterilor, cari sûnt atât de slăbuţe.“

Preotul nu putù ḑice că observările învĕţătoriului prevĕḑĕtoriu ar fi cu totul fără temeiu, totuşi puse următoarea întrebare: „Oare este drept că părinţii ar perde mai tare simţul de datorinţă părintească şi alipirea cătră copii atuncia când ar sci că copii se află ḑiua întreagă sub pază bună, decât atunci când sciu că se află fără nici o grije? Altcum, adause mai departe, nu e vorbă ca micii copilaşi sĕ înveţe în grădina despre care e vorbă, a cetì, a scrie şi a face cine scie ce socoteli, ci ca jucându-se, sĕ vaḑă deosebite lucruri, sĕ le înveţe mai mult numele.“

„Lucrul acesta le folosesce foarte mult, pentru că jucêndu-se nu numai că-şi deprind şi întăresc slăbuţele puteri trupesci, dar îşi deprind totodată şi puterile sufletesci.“ Afară de aceasta preotul aduse şi esemple din grădini, pe cari le vĕḑuse cu ochii, şi binefacerile acestor aşeḑĕminte le dovedì atât de limpede, încât Alecsandru luminat pe deplin, îi întinse mâna ḑicêndu-i, că planul acesta trebue sĕ se ducă în îndeplinire.

Din acest minut Alecsandru se cugeta mereu cum sĕ înceapă lucrul. Mai ântâiu se înţelese cu bravul învĕţătoriu Bucur, care se căsătorise de curênd. Soţia acestuia, ajutată de bărbatul ei şi de Irina, se învoì sĕ şi ia asupră-şi îngrigirea copilaşilor. Alecsandru vorbì cu Ciupercà, care avea o odaie mare. De altă dată aceasta în toate Dumінecile era îndesuită cu beutori şi jucători de cărţi, — acum stetea părăsită şi goală. În dosul casei, ca şi căutată anume, sĕ afla o grădină largă, care putea slugì cum trebue pentru jucăriile băieţilor. Mai vorbì Alecsandru cu deregătorii satului, cu cei trei-ḑeci şi doi din societatea secretă şi cu alţii mai mulţi din comună. Preotul îi sta pretutindenea în ajutoriu cu sfatul şi cu fapta.

După ce se pregătiră toate bine, într’o Dumineca după ameaḑi, fiind adunat eară satul întreg, Alecsandru păşesce înainte şi începe astfel:

„Oameni buni! Norii de fum şi sulurile de flacări cari le-aţi vĕḑut deunăḑile în Purcăreni, ne-au dovedit în mod înspăimêntătoriu, cât este de primejdios a lasa băeţii singuri, cât e ḑiulica de mare, fără nici o supraveghere. Aduceţi-ve aminte de înfricoşata moarte, care a răpit fetiţa unui sătean, când biata copila s’a înnecat în baltoaca de gunoiu neacoperită. Vi s’ar putea spune încă multe nenorociri de acestea şi multe altele se pot încă întêmpla. Am cetit unde-va următoarea întêmplare: O

Ordinea ḑilei.

Raportul, despre starea averei subreuniunei, fiind mânc i se inapoează domnului cassariu Lazar Comșa cu adausul, ca sĕ-l pregătească după toate formele și sĕ-l aștearnă încă la timp comitetului central, pentru-ca acesta sĕ-și poată face raportul seu general pentru adunarea generală districtuală.

Asemeneas se întêmplă și cu raportul bibliotecaruiului Petru Marhao.

Preste critica membrului George Modorcea asupra disertațiunei „tractarea sciințelor naturali în scoalele elementari“ de Nicolau Aron, din causă că dl criticante nici de astă dată n'a venit pregătit, — se trece la ordinea ḑilei, îndrumându-se domnul George Modorcea pentru a treia oară acum, a se presenta cu aceea în viitoarea adunare generală tractuală.

Critica membrului Ioan Hașiu asupra disertațiunei „însemnetatea, desvolterea și tractarea Fisicei în scoalele elementari“ de Nicolau Aron, desvoltată destul de precis de criticante, se ascultà cu plăcere și după reflecsiunile disertantelui, ambilor li se aduce mulțămită pentru zelul arătat, eară elaboratele se dau spre păstrare între actele reuniunei.

Prelegerea practică din Religie: tractarea metodică a rugăciunilor la elevii anului I. de scoală, o desvoltà învețătoriul din Făgăraș Nicolau Aron. Acesta privind pre ceilalți învĕțători întocmai ca pre elevii sei își urmeaḑă propunerea producênd următoriul resultat: mai ântâi are sĕ se facă micuților nou veniți o ideie despre esistența lui Dumneḑeu, carele este bun iubitoriu etc. Aceasta se face cu succes purceḑĕnd dela vieața socială a elevilor cu părinții lor, cari fiind că le dau toate cele de lipsă sûnt buni, iubitori etc. Părinții copiilor încă au un părinte prea bun, prea iubitoriu, carele poartă grige de toți și carele este Dzeu. De aici se trece la însași rugaciunea, aducênd aminte copiilor, că ei când au lipsă de ceva, cer dela părinții lor, se roagă. Părinții lor încă se roagă Părintelui de sus, lui Dumneḑeu, ca sĕ le dee cele de lipsă. Acestui părinte sĕ se roage dar și ei. Începutul se face cu rugăciunile cele mai ușoare ca „îngerelul“ și altele.

La finea prelegerei urmă reflecsiuni și din partea celorlalți membri, arătânduse în chipul acesta destul de chiar modul cum au a se propune rogăciunile la elevii începători.

Prelegerea practică din socoteală: desvoltarea metodică a numĕrului 11 la elevii anului II lea de scoală o desfașură învĕțătoriul diriginte din Copăcel George Dobrin. Acesta asemenea luând pre învețători drept elevi își urmează propunerea arătând următoriul resultat: se creează numĕrul în mod intuitiv la mașina de comput, se discompune în numerii din cari s'a creat și anume: în doi și mai mulți adenți întreginduse eară în părți întregi, numerul sĕ aseamănă cu numerii mai mici, se discompune în factori și se tractează din toate punctele de vedere, se arată semnul (cifra) numerului, se dă teme în scris, și în fine temele se aplică la viața practică. — Urmează reflecsiuni din partea membrilor.

Prelegerea practică: introducerea elevului în elementele limbei maghiare o desvoaltă învĕțătoriul din Beclean Nicolau Ludu; resultatul: elemente din limba maghiară sĕ se predea elevilor numai după ce acestia sûnt introduși binișor în cunoascerea limbei materne prin anul II-lea și III-lea de scoală.

Propuneri s'au făcut cu privire la încassarea tacselor dela membrii la mijlocirea însinuărei de membri fundatori și ajutători, la înmulțirea bibliotecei prin cărți donate de membri și alți bărbați binevoitori; apoi cu privire la pedepsirea membrilor cari absentează dela adunări și altele.

Tacse s'au încasat dela următorii membri ordinari! Nicolau Aron, Ioan Hasiu, George Taflan, George Modorcea, George Bărbat, Traian Pop, Petru Marhao, Petru Pop, George Renghia, și Lazar Comșa à 1 fl. v. a. suma 10 fl. v. a.; apoi dela membri ajutători: Rev. Domn Petru Popescu, protopresbiter 5 fl. v. a., d-nul Vincentiu Grama, preot și președinte 2 fl. v. a., Augustin Cepeș, comptabil la banca „Furnica“ 2 fl. v. a., Iacob Popeniciu, prim vicenotar comitatens 2 fl. v. a., și Iosif Hêrciogea, preot 1 fl. v. a. suma 12 fl. v. a.

Pentru viitoarea adunare generală s'a însinuat membrul Trajan Pop cu o disertațiune din învĕțămêntul intuitiv, George Taflan cu o disertațiune din limba maghiară, George Dobrin cu o prelegere practică din Istoria patriei și Ioan Hasiu cu o declamațiune.

In fine las sĕ urmeze numele acelor membri, cari fără de nici o causă au absentat dela adunare și aceasta la decisul adunărei pentru ca pre viitor sĕ se îndrepteze. Nicolau Grama (Dridif), Nistor Purdu (Rucăr), Sevastian Stan (Sâmbăta inf.), Spiridon Mărdan (Sâmbăta ap.), Ioan Stanciu (Sâmbăta res.), Ioan Căbuz (Voivodenii mari), Nicolae Gheța (Luța), George Ramba (Ludișor), Ioan Socol (Berivoiu mari), Ioan Vlad (Berivoii mici), George Cajocariu (Hurez), Ioan Stoica (Veneția inf.), George Cantor (Cuciulata), George Chița (Lupșa), Alecsandru Frâncu (Comana sup.) și George Comșia (Veneția sup.) la olaltă 16; presenți au fost 26 membrii.

Ședința începută la 11 oare a. m. întreruptă prin o pausă a durat până la 7 oare seara.

Acesta este pe scurt raportul despre cursul și desbaterile adunărei subreuniunei noastre de aici, raport care poate servì ca barometru în privința stărei învĕțătorilor din protopresbiteratul Făgărașului.

Nicolau Aron,
secretariul reuniunei.

Din tractul Sĕliștei, 21 Iuniu 1884*). Dle Redactor! Cetind on. public din depărtare cele înșirate de p. Onisifor Borcia în „Rĕspunsul“ seu publicat în Nr. 70 al „Telegrafului Roman“ din a. c. ar putea fi ispitit a crede, că preoțimea din tractul Sĕliștei nu ar avea altă ocupațiune, de cât sĕ mânce, sĕ bea, sĕ comită fapte imorale și alte lucruri scandaloase; de oare ce publicațiunea s'a făcut în „organul archidiecesei noastre,“ și este semnată de un preot cu toate titulaturile ce le are.

Noi însĕ scim cât cumpănesce p. O. Borcia atât în cele intelectuale, cât și în cele morale, fiind că studiile scolastice și culturale și le a făcut la „târla“ pe „Bărăganu [1])“ și că prin urmare signatura ce — pentru mai mare ponderositate — și-o dă ca „asesor la scaunul protopopesc“ înseamnă, cât „vacuul lui Torricelli.“

Așa dar pentru aceia din on. cetitori, cari nu cunosc starea în care ne aflăm, me rog, dle redactor, sĕ binevoesci a da loc în ḑiarul ce redigeați, următoarelor reflecsiuni.

Înainte de toate declar de falsă afirmațiunea, că preoțimea tractului Sĕliște ar fi fost conchemată și menagiată de dl Protopresbiter pentru subscrierea declarațiunei contra parochului O. Borcia; ci ea s'a întrunit în conferență pentru de a delibera asupra cestiunei cu „ajutoriul împĕrătesc“ și numai după terminarea acestui obiect s'a cerut din partea mai multor preoți a fi adusă pe tapet și cestiunea ce atinge faptul de felonie al p. O. Borcia [2]).

De obiectul acesta însĕ dl Protopresbiter nici n'a sciut nimic până când s'a cerut a se delibera asupra lui [3]).

Toate acestea s'au întêmplat în sala scoalei pe timpul „înainte de ameaḑi“ — confere Fapt. Ap. c. 2. v. 15. — [4]).

După terminarea acestora toți cei presenți au fost invitați ca de obiceiu la prânḑ de către dnul Protopresbiter, carele, în bunătatea inimei sale, nu odată a ospătat și ingrați.

Ce privesce epitetele, cu cari se încarcă unii dintre preoți, mi permit a pune p. O Borcia unele întrebări:

În lungul șir de ani de păstorire duhovnicească nu Te-ai convins, on. părinte, că multe sentințe judecătoresci, basate pe motive false, pre prepusuri neîntemeiate sau din ori ce alte considerațiuni personale — de oare ce și judecătorii sûnt „oameni“ și mâncă sărat —, se aduc spre mâhnirea „Themidei“ în defavorul celui nevinovat? . . . .

Se vatămă oare mai rĕu morala creștinească atunci, când cineva ar fi pedepsit judecătoresce cu vr'o câți-va flor. pentru că i-ar fi scăpat la timp inoportun o vorbă clasificată de vătămătoare asupra unei persoane culpabile pentru fapte sevêrșite?... sau doară mai mult atunci, când cine-va sub scutul „sigilului duhovnicesc“ s'ar face părtaș din câștiguri dobândite cu nedreptul? . . .

E trist când cineva ca propovĕduitor al moralei vede „gunoaea“ în ochii altuia drept „bârnă,“ ear bârna din ochii proprii nu o vede de loc. Căci, întru adevĕr, nu ne putem esplica, cum chiar p. O. Borcia, care în casa și familia sa a avut destule ḑile de îngrijire pentru imoralitate „criminala“ sevêrșită de către cei mai de aproape ai sei, vine și se arată sfântoc, sbiciuind în alții imoralități închipuite în creerii sei! [5]).

De alt cum p. Borcia pare a fi responsabil numai pentru subscrierea numelui, nu și pentru cele cuprinse în „Rĕspuns.“

Slab serviț i a făcut scriitoriul, de oare ce în merit nu vorbesce la Declarațiunea preoțimei tractuale pentru faptul de felonie națională [6]); ci se ocupă de alte lucruri, cari nu au nici în clin, nici în mânecă ceva comun cu obiectul însuși.

Ba în cele din urmă tot p. O. Borcia de către pădure: și dênsul se declară a nu mai fi solidar cu cei, cari l'au fost eschis chiar pentru că densul a spart solidaritatea [7]).

Această întorsătură ne aduce în minte anecdota cu Țiganul carele, amenințat fiind, că nu va vedea fața lui Dumneḑeu, a rĕspuns: „nici El pe a mea.“

Cu acestea încheiu în speranța, că va fi mic numĕrul celor ce s'ar bucura cetind și în viitoriu corespondențe de soiul, cum s'au publicat de un timp încoace în „Telegrafiul Roman“ asupra Preoțimei noastre și că numai dușmanii neamului nostru pot simțì plăcere vĕḑênd cum noi ne „spălăm rufele“ în ochii lumei civilisate [8]). *Un preot din tract.*

Varietăți.

* *(Brutalitate).* Dela Arad ni se scrie, că Luni seara (7 Iuliu) s'au spart toate ferestile dela reședința episcopului I. Mețian. Poliția a și pus mâna pe făptuitori, cari ar fi toți sodali de meseriași neromâni.

Se dă cu socoteala că asta ar fi o resbunare din partea partidei opoziționali pentru ținuta episcopului la alegerea de deputat în Arad.

---

*) Dăm loc acestei corespondențe ca sĕ nu ni se impute parțialitate. Regretăm însĕ că oameni de altmintrea cu minte decad așa de tare, și se încurcă în lucruri, cari numai onoare nu le fac. Red.

[1]) Preoții nostri instituiți înainte de 1848 nu se prea pot lăuda cu studii „scolastice“ și „culturali.“ Aceasta în general. Constatăm însĕ că ei atât au fost de morali și oameni ai bisericei, încât nici nu este permisă comparația între simplii preoți vechi, și unii dintre învĕțații de aḑi. Ceia în simplicitatea lor ne-au conservat biserica, cestia în înțelepciunea lor ne împing biserica la perire. Red.

[2]) Va se ḑică în adunarea preoțească sub presidența domnului protopop Dr Maier s'a adus pe „*tapet faptul de felonie al p O. Borcia.*“ E bine sĕ se constate aceasta. Cine scie de ce va fi ea bună la timpul seu, când protopopii și preoții vor face esperiența, că la noi în archidiecesă mai este încă autoritate bisericească. Red.

[3]) Sermanul protopop! Sĕ nu scie el despre acest lucru petrecut în Sĕliște, când dela alții sĕ pretinde sĕ scie cugetele oamenilor de prin Pesta și Viena, și toate acestea din Sibiiu. Puțin dar are protopopul DVoastre! Red.

[4]) Locul citat sună: „Pentru că nu pre cum se pare voue, acestia sûnt beți, că este al treilea ceas din ḑi.“ Dacă e vorba ca locul citat sĕ vorbească contra beției, atunci slab argument a-ți aflat, căci esperiența ne arată, că și pela 9 oare înainte de ameaḑi după computarea de aḑi sûnt oameni beți. Mulți nici nu s'au treḑit pe această vreme de beția din noaptea trecută. Red.

[5]) Sĕ distingeți bine între lucruri. Fie cine e respunḑĕtoriu pentru faptele sale; ne supĕră cele rele ale altor, însĕ respunḑabilitatea nu cade asupra noastră. Red.

[6]) Ve prea încordați în ce privesce „felonia națională.“ E vorba de programa din Sibiiu și cea din Pesta. Dacă cei cu programa din Pesta în ochii DVoastre sûnt feloni naționali, atunci tot cu acea logică sûnteți „feloni naționali“ și nu cu „feloane bisericesci“ DVoastră în ochii nostri. Deci mai înjos cu o coardă, căci noi prea bine ne cunoascem unii cu alții. Red.

[7]) Dați bună pace sermanei solidarități, și nu ve mai bateți joc de ea. Ștergeți ceste 9 luni din urmă ale vieței DVoastre, și veți afla tot sdrențe de solidaritate. Vedeți-ve de lucru și nu ne mai încurcați și DVoastră. Red.

[8]) Ve șede de tot rĕu morala din urmă, și ea dovedesce că acuma v'a venit mintea la loc. Da! Și noi susținem că rĕu a ți făcut cu inscenarea de comedii, ca și ceea care a servit de sujet la rĕspunsul p. O. Borcia. Și rĕu ai făcut și Dta, că ne faci silă morală duplă. Părerea noastră este, că n'ai câștigat nimica prin publicarea acestor reflecsiuni. Red.

Loterie.

Mercuri în 9 Iulie n. 1884.

Sibiiu: **76 28 60 48 75**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 8 Iuliu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.05	121.75
Renta de aur ung. de 4%	91.20	91 20
Galbin	5.76	5.75
Napoleon	9 68	9.68
London (pe polița de trei luni)	121 80	121.75

---

mamă avea de lucru câte-va ceasuri afară din casă. Ce se facă în timpul acesta cu băiețica de doi ani? Nu avea pe cine sĕ lase cu dênsa. Ce se gândesce femeia noastră? O înfășură bine și leagă țeapăn în legănuț. Pe urmă se depărtează liniscită. Copila, plânse și se svêrcolì până a adurmit. Când se întoarse însĕ muma și voì sĕ între în casă, eată sĕ întêlnesce în ușă cu un porc al vecinei plin de sânge... Alergênd la legănuț găsì copila sfâșiată.

„De aceea ca sĕ încungiurăm asemenea nenorociri, aideți sĕ facem cum fac și în alte comune. Acolo oamenii cuprinși cu lucru acasă s'au la câmp și cari prin urmare nu pot ingrigì singuri de copii lor, îi trimite in sat la o femeie cu minte. Aceasta îi îngrigesce, le dă mâncarea trimisă de părinți, se joacă cu ei și îi ține în buna rênduealã până către seară“.

Alecsandru desfășura lucrul din fir în pĕr. Propunerea lui le plăcu mai multora, cu deosebire plăcù partea în care se ḑicea, că asta nu va costa alt-ceva, decât mâncarea copiilor. Ciuperca dete odaia și grădina pe lângă o chiriă foarte cumpĕtată, ear tênĕra soție a lui Bucur se făgăduì, că pe lângă o simbriă amĕsurată, ia asuprași sarcina d'a îngrigi de copi. Chiria și simbria hotărîră cu toții sĕ se acopere din lada satului și din dăniile câtor-va oameni mai cu stare. Cel puțin sĕ se facă o încercare.

(Va urma).

Nr. 218 [756] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci la scoalele gr. or. din mai jos însemnatele comune ale protopresbiteratului Geoagiului I se deschide concurs cu termin până la 30 Iuliu st. v. a. c.

1. Hondol, cu salariu anual de 250 fl. v. a., cuartir gratuit și 10 fl., relut de lemne din cassa bisericei.

2. Vălișoara, cu salariu anual de 250 fl. v. a., cuartir gratuit cu grădină de legumi și 2 orgii de lemne.

3. Boholț, cu salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir gratuit și 2 orgii de lemne.

4. Seliscioara, cu salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir gratuit și 2 orgii de lemne.

5. Fornadia, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit, 1040$\square^{0}$ loc pentru grădină de legumi.

6. Certeșul superior, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit și lemne de ajuns.

7. Voia, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit și 2 orgii de lemne.

8. Porcurea, cu salariu anual de 150 fl. v. a, cuartir gratuit și 2 orgii de lemne.

9. Boiu, cu salariu anual de 150 fl. cuartir gratuit și 2 orgii de lemne.

10. Suligete, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit cu grădină de legumi și 2 orgii de lemne.

11. Măgură, cu salariul anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit și 2 orgii de lemne.

12. Fizes-Barbura cu salariu anual de 150 fi. v. a., cuartir gratuit și 2 orgii de lemne.

18. Dealu-mare, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit și 2 orgii de lemne.

Cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare, și pentru posturile de sub posițiunile 1—4 provĕḑute cu atestate despre absolvarea cursului teologic s'au pedagogic, sûnt a se așterne subscrisului oficiu protopresbiteral.

Hondol, 16 Iuniu 1883.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagiului I.

Vasile Pipoș,
protopresbiter.

Depuneri de bani

primesce institutul subsemnat spre fructificare, pre lângă denunciare în termine scurte, cu **5**$^{0}/_{0}$, — și fără denunciare, replătibile îndată la cerere, cu **4**$^{1}/_{2}$ $^{0}/_{0}$ interese la an.

Fructificarea depunerei începe cu ḑiua, care urmează după ḑiua depunerei și încetă cu ḑiua premergătoare ḑilei, în care se ridică depunerea. Durata cea mai mică a unei depuneri este de 15 ḑile.

La 1 Ianuarie și la 1 Iulie a fie-caru an interesele neridicate se adaog la capital și se fructifică earăși. Contribuțiunea dela interesele depunerilor o plătesce institutul.

Depunerile trimise prin postă, pre lângă comunicarea adresei deponentului se resolv totdeauna cu întoarcerea postei; asemenea se pot efectuì prin postă denunciări și ridicări de capitale. [749] 3—4

Sibiiu, 20 Iunie 1884.

„ALBINA“
Institut de credit și de economii.

---

ad 2427 Epitr. 1884.

Licitațiune.

În **15 Iuliu** a. c. stilul nou la 10 oare înainte de ameaḑi se vor vinde pre calea licitațiunei publice în casa parochială gr. or. din **Reghinul săsesc două mii lemne de brad** în grosime de 12 policari din pădurea comunei bisericesci gr. or. **Polĕț (Palota).**

Condițiunile de vênḑare sĕ găsesc în espeditul venerabilului consistoriu archidiecesan din Sibiiu, la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Reghinul săsesc și la oficiul parochial gr. or. din Polĕț.

Sibiiu, 1 Iuliu 1884. [754] 3—3

Comisariul consistorial.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouĕ scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 33

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

TELEGRAMĂ DIN PARIS.

Noi am fost recercați, de a publica aceasta telegramă pentru speciala sa însemnătate.

Societatea de comerciu franceză a deschis chiar acum în **cetatea principală și reședința Viena** o Filială a articlelor sale și vinde objecte cu prețuri ne mai pomenite, în lumea comercială europeană.

încă ne mai auḑite

și espedează atari în toate părțile de lume pentru bani trimiși înainte (solviți momentan) sau cu rambursă postală, până atunci, până când este încă oare care provisiune de objecte aici.

Marfa constă din objectele cele mai necesarie, lucrate mai bine, mai practice și ne mai pomenit de eftine, de cari are necondiționat lipsă ori ce economiă de casă și fie-ce familiă, și fiind-că societatea are filiale și în: Paris, Londra, Brusela, Amsterdam, Marsilia, Lille, Kopenhaga, Varșovia, Petrupole, Geneva, Zürich, Mailand și **Turin,** așa dară unde cumpĕră mai întreagă Europa, sperăm, cum-că și locuitorii monarchiei austro-ungare vor folosì această ocasiune, carea nu se va mai da mai mult, și vor recomanda în interesul lor propriu cât se poate de mult, pentru că eftinătatea aceasta necreḑibilă.

a pus în uimire lumea întreagă.

Voieste cine-va sĕ aibă ceva întru adevĕr bun, practic, absolut necesariu și prelûngă aceasta încă ceva ne mai pomenit și necreḑibil de eftin, atunci sĕ folosească aceasta ocasiune scumpă, carea nu va mai ocure în decurs de 100 ani și sĕ comande cât se poate de iute și de mult. Cu stimă **Societatea de comerciu franceză.**

În magazine este depositat următoriul numĕr de marfe:

5000 **de oroloage de busunariu — Cylinder** din platina cea mai fină de argint, regulate pe minută, mai înainte cu 14 fl., acum numai cu 5 fl. 25 cr — Un object foarte elegant. Cu o garanță pentru mersul acurat de 5 ani.

2325 **oroloage-Anker** cu **15 rubine** (curate) adevĕrate, repasate pe secundă escelent, mai înainte cu 21 fl., acum numai cu 7 fl. 25 cr. Coperișurile sûnt fine. Platină de argint, gravat. Cu garanță de: 5 ani.

3650 **oroloage remontoir** de aur doublè, de tras la toartă, fără cheiă, cu uvragiu fin regulat de platină, recunoscut de orologiul cel mai bun și eftin în lume, mai înainte cu 24 fl., acum numai cu 10 fl. 25 cr.

1400 **oroloage adevĕrate-remontoir,** de argint curat și probat de 13 loți, de tras la toartă, fără cheiă, cu întocmire pentru arătătoriu și cu uvragiu adevĕrat de platină privilegiată, repasate pe secundă, un preț necreḑibil, întru adevĕr ne mai pomenit de eftin: mai înainte cu 35 fl., acum numai cu 16 fl. 50 cr.

4200 **oroloage franceze de deșteptat,** și ca oroloage de masă foarte elegante, toate cu aparat de făcut sgomot, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu 4 fl. 80 cr., foarte acomodate pentru fie-care familiă și pentru fie-care meseriaș.

4980 **mantele de ploaie americane de-Kautschuk,** în toate mărimile, de o parte ca palton elegant, de altă parte cu mantea de Kautschuk, prin carea nu străbate frigul și umeḑeala, mai înainte cu 18 fl., acum numai cu 9 fl. 80 cr. Vestmêntul cel mai practic și mai eftin; o căciulă (coif) elegantă tot la acest vestmênt cu 1 fl.

6500 **dusine de unelte de mâncare de argint de Britania.** Marfa cea mai bună și mai grea adevĕrat engleză. Singurul și unicul fabricat în lume, care și după o folosire de 30 de ani remâne așa de alb ca argintul curat de 13 loți, mai înainte o dusină cu 12 fl. acum 12 bucăți la olaltă numai 3 fl. 25. cr. Toate uneltele de mâncare anunțate de alte firme sûnt numai imității.

15000 **dusine de linguri de mâncat de argint de Britania,** de cel mai greu fel (calitate), cari remân totdeauna albe. Aceste linguri nu se pot deosebì de lingurile de argint curat de 13 loți. Mai înainte cu 8 fl., acum numai cu 2 fl. 50 cr. toate 12 lingurile de mâncare; 12 linguri de cafea însĕ, mai înainte cu 4 fl., acum cu 1 fl. 20 cr. Cu deosebire de recomandat.

2000 **de linguri mari de scos supa de argint de Britania,** fabricatul cel mai greu și mai solid, cari remân totdauna albe, mai înainte cu 5 fl. acum numai cu 1 fl. Linguri mari de lapte mai înainte cu 3 fl. acum numai cu 50 cr

2180 **dusine de tase englezești de Britania,** îmfrumsețate foarte fin, mari o bucată numai cu 1 fl. 75 cr. la olaltă. Important pentru ospĕtării, cafenele și privați.

5000 **părechi de sfeșnice de salon,** de oxyd de argint Britania, își păstrează sub garanță totdeauna coloarea, în fasonul cel mai elegant gotic, mai înainte cu 5 fl. acum o părechiă numai cu 1 fl. 15 cr. Foarte eftin.

6000 **cutii de zăchar,** cu coperiș argințit și cu tasă de argint de Britania, bucata numai cu fl. 1.20.

3570 **fuste pentru dame—Jupon-Moiré,** pompoase cu-plissé duplu colorat, un vestmênt de tot practic neprețuiver, mai înainte cu fl. 7.50, acum cu fl. 2 80.

4780 **năfrămi de iarnă,** pentru dame din lâna cea mai curată, în colorile de brillant cele mai nouĕ precum roșu, alb, sur, brunet, violet etc., în o coloare sau în mai multe colori, bucata numai cu fl. 1.25.

3970 **năfrămi de Cachemir,** negre cu ciucuri de mătasă grei franțozești, de $^{10}/_{4}$ de mare, o năframă de tot elegantă, folositoare și practică. Prețul de mai înainte fl 12, acum numai fl. 3.85. Fie-care damă, fie avută ori sermană sĕ'și procure sub ori ce condiție această năframă admirabilă.

3000 **cămăși pentru bărbați** din cel mai bun Shirting cu pept neted sau după fason, mai înainte fl. 4.50, acum numai fl. 2 50. Pepturile sûnt toate cuadruple.

5250 **cămăși pentru dame** cu multe brodării svețiane și pompoase, mai înainte 6 fl. acum numai fl. 2.50. Premiate pentru calitatea escelentă.

6000 **corsete de noapte pentru dame,** cu brodării admirabile și pompoase preste întreaga lor lungime, mai înainte 7 fl. acum numai fl. 2.50. Un vestmênt pompos pentru fie-care damă.

3450 **ismene pentru dame,** cu plissè și cu brodării, sau din Prima-Chiffon sau din Barcheu greu, mai înainte fl. 4.50, acum numai fl. 2.50. Și pentru bărbați.

6000 **învălitori (Plaids) de călătorie** curat englezești din Londra, fabricatul cel mai greu și mai solid, întru adevĕr absolut necesar pentru ăcas, familie, călĕtorie și îmbrăcăminte, bucata numai 7 fl. Mai înainte a costat de 5 ori atâta.

3900 **pânză de casă — de Rumburg** sau de **Sternberg,** de 30 de coți, țesetura cea mai bună și mai necesarie pentru fie-care familie, bucata numai cu fl. 5.40, se vinde sub garanță.

8000 **covoară (coperișe) de pat — Canevas,** garantate de spĕlat, de 25 coți, în coloare brunetă, albastră, violetă, toate cu vergi cu fl. 5.40, învĕrgate roșu cu fl. 6 40.

5450 **garnituri de masă,** constătătoare din 12 serviete de Damast și din o față de masă mare de Damast, totul cu îmfrumsețări de flori pompoase, mai înainte cu prețul de 7 fl. acum numai totul la olaltă numai cu fi. 4.85, întru adevĕr necesari pentru fie care casă.

10000 **dusine de batiste (năfrămi de buzunariu) franțozesci** cu margini colorate, cari nu'și perd coloarea, toate tivite, o dusină numai cu fl. 1.50.

6000 **dusine de batiste de mătasă,** din mătasa cea mai fină și mai grea de Lyon, fie care bucată de altă coloare, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu dusina cu fl. 3.95. Sĕ pot folosì și ca năfrămi de grumazi.

2450 **dusine de ciorapi (colțuni) de mătasă americani,** comoḑi de purtat, și sub ciorapi de iarnă, sugători de sudori, mai înainte fl. 8, acum toate 12 părechile la olaltă numai fl. 2.90, necesari pentru fie care.

1400 **dusine de ciorapi de mătasa americani,** sănătos de purtat, de oare-ce recoresc plăcut piciorul și sug în un mod plăcut sudorile, mai înainte cu 12 fl. 12 părechi, acum 3 părechi numai cu fl. 1.30. Ne mai pomenit.

8000 **de pipe din spuma cea mai fină,** cu arămi (verigi) pompoase de argint de China curat, bucata numai cu 1 fl. 95, necesare pentru fie-care fumătoriu.

1100 **sugarete de spumă,** de spumă curată și fină cu înfrumsețări admirabile florentine și cu mamea de succin în Etui de catifee fin, mai înainte cu 8 fl. acum numai cu 1 fl 50 cr., până când singur Etui-ul este atât demn. Foarte interesant pentru fie-care fumătoriu.

2000 **inele cu brilante.** Imitațiune Fabricatul cel mai nobil și mai amăgitoriu cu splendoarea (luciul) cea mai pompoasă și necreḑibilă, puse în aur doublé, mai înainte cu 10 fl. acum numai cu 3 fl. toate în Etui foarte fin de catifea.

2000 **de părechi de cercei cu briliante.** Imitațiune. Puse (petrile) în argint curat de 13 loți, cu 2 bumbuț, cari nu-i poate deosebì nici un aurariu din lume de cei adevĕrați, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu părechia, în Etui fin de catifea cu 2 fl. 50.

1600 **medailoane cu briliante.** Imitațiune din aur doublé, provĕḑute cu imitațiunile cele mai frumoase de briliante, cari nu se pot deosebì de aurul curat. Mai înainte cu 9 fl. acum numai cu 3 fl. 50. Un obiect pompos.

1200 **braslete cu briliante,** chiar ca cele adevĕrate, nici un aurariu din lume nu le poate deosebì de cele adevĕrate, cu imitațiuni de briliante, mai înainte cu 16 fl. acum numai cu 3 fl. O minune în lucruri de prețioase.

1750 **broșuri cu briliante.** Imitațiune în margini foarte fine de imitațiuni de argint provĕḑute cu mai mult de 20 de petri prețioase imitate, mai înainte cu 12 fl. acum numai cu 2 fl. 50.

5000 **lanțuri de oroloage** de aur foarte fin imitat, lanț duplu, care nu se poate deosebì de cele adevĕrate, în fasonul cel mai fin de aur, bucata numai 2 fl. 50.

5000 **cămăși de mătase — Finish,** fabricat saxonic, de tot folositoare pentru încungiurarea recelei, bucata numai 1 fl. 50, o trebuință absolută pentru bărbați și doamne.

5000 **corsete cu rețea și cu lână,** fabricat american. Un obiect de trebuință absolută pentru fie-care om. Scut contra recelei, numai cu 1 fl. 50. Escelente pentru bărbați și doamne.

5000 **corsete de lână lucrate cu artă,** fabricat englezesc, necesare pentru bărbați, doamne și copiii bucata cu 1 fl. 50.

5000 **ismene de lână lucrate cu artă,** fabricat francez, o trebuință absolută pentru bărbați și doamne, garanție contra recelei, foarte elegante, bucata cu 1 fl. 50.

5000 **pachete de Himalaya,** fabricat american, necesare pentru bărbați și doamne, se poartă pe corpul gol sau preste cămașă, în timpuri reci și umede, bucata cu fl. 1.50.

Ca document al solidității celei mai stricte se primesce fie-care object, care nu convine, îndĕrĕpt, și paralele se reîntorc, fie-care comandă este așa dară fără risico.

Comandele se efectuesc, fiă că se fac cu rambursă postală, sau că se trimite suma mai înainte, chiar așa de consciințios, ca și când respectivul ar fi de față în persoană.

Sĕ se convingă fie-care prin o probă despre eftinătatea ne mai pomenită.

[753] 2—2

Adresa unde sûnt de a sĕ face toate comandele: Fromm's, Depot internationaler Fabricate, II. Bezirk, obere Donaustrasse Nr. 107, **WIEN.**

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 75 Sibiiu, Sâmbătă 30 Iuniu (12 Iuliu) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor **Nr. 30.**
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1884, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Nr. 3222 Pres.

Cerculariu

cătră toate oficiile protopresbiterale din archidiecesă și cătră direcțiunea seminariului Andreian.

După regulamentul seminarial din vigoare, anul scolastic la institutul nostru pedagogico-teologic se începe cu 1 Septembre st. v. (§. 24); tinerii, cari doresc a fi primiți de elevi ai acestui institut în secțiunea teologică sau în cea pedagogică și au pregătirile prescrise, trebue sĕ-și presente suplicele lor la consistoriul archidiecesan cel mult până la **1 August st. v.** (§. 17, 18, 19); cei primiți prin consistoriu au a se presenta la direcțiunea seminarială precis la 1 Septembre st. v. spre înmatriculare, și a depune acolo tot atunci tacsa anuală de 60 fl. pentru convict, și o contribuire odată pentru totdeauna de 2 fl. pentru biblioteca seminarială (§. 17, 21, 22). Se înțelege de sine: că elevii, cari înaintează la anul al doilea sau al treilea al cursului teologic sau pedagogic, au de asemenea a se presenta la direcțiunea seminarială precis la 1 Septembre st. v. pentru a se pune la rênd și a-și continua cursul, seminarial, depunênd și ei tot atunci tacsa anuală de 60 fl. pentru convict, dela carea nime nu poate fi dispensat.

În considerarea unor neregularități esperiate în anii trecuți, aflu de bine în legătură cu cerculariul consistorial din 4 Iuliu 1879 Nr. 1824 Plen. a face atenți prin organele subalterne pre toți aceia, cari voiesc a se pregăti pentru statul preoțesc ori învĕțătoresc, la atinsele prescrise ale regulamentului seminarial, cu acea observațiune: că tinerii, cari nu se vor conforma esact acestor prescrise, nu vor fi primiți în numĕrul elevilor seminariali, respective nu vor fi admiși la continuarea cursului seminarial.

Siibiu, 26 Iuniu, 1884.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Sibiiu, 30 Iuniu 1884

„Viitoriul“ din Budapesta în numĕrul de Joia trecută ne aduce scirea, că guvernul nostru a conces grănițerilor înființarea proiectatului gimnasiu românesc în Caransebeș. Precât de plăcută este scirea aceasta, pre atât este ea de binevenită, căci ne permite sĕ reflectăm dela gimnasiu la gimnasiu, dela gimnasiu proiectat pentru români, cu scop cultural destinat pentru români ca pacinici locuitori ai patriei, situat între români, la gimnasiu neromânesc, instituit pentru scopuri streine culturei și civilisațiunei, și prin urmare nefolositoriu populațiunei, în mijlocul căreia este situat, și pentru care ar trebuì sĕ fie un focular de sciință și cultură. Trebuie sĕ reflectăm la aceste impregiurări spre a înțelege situațiunea, și cele ce vor urma încă ca comentariu din partea noastră.

Scirea despre noua fasă a cestiunei proiectatului gimnasiu din Caransebeș ne-a umplut inima de bucurie. Nisuințele fraților grănițeri de a se provedea cu institute de educațiune și crescere au trebuit sĕ atingă de tot plăcut inima fie-cărui om consciu de demnitatea sa. Pre noi ca români ea ne-a atins foarte plăcut. Și simpatiile noastre înăscute s'au potențat vĕḑînd multele pedeci ce se puneau în calea înființărei acestui institut. Și ele se potențau, căci pedecile se puneau din partea celor chemați a promova fără privire la naționalitate interesele tuturor cetățenilor.

În impregiurări normale bucuria noastră în casul concret s'ar părea a fi paradocsism. Guvernul, chemat fiind el a face din mijloacele statului institute de crescere și educațiune pentru toți cetățenii, ar trebuì sĕ primească cu brațe deschise ofertul acestora de a înființa astfeliu de institute din mijloace proprii. În casul cel mai rĕu dacă sistemul este de așa, încât vistieria statului este deschisă numai pentru rassa domnitoare, și imensa majoritate a populațiunei patriei, de câte ori se adresează după ajutoriu, vede că vistierea statului cât pentru ea e ferecată cu obezi și piroane, se pretinde ca cel puțin sĕ nu se pună pedeci nisuințelor spre cultură. Legea o și prevede aceasta.

În casul de față guvernul țerei a aplicat legea dând oamenilor voie, sĕ și facă scoale din banii lor proprii. Și bucuria noastră e mare.

Paradocsism!

Sĕ se bucure cineva pentru aplicarea unei legi, carea nu dă nimica, ci numai permite ca tu sĕ faci ceva, dacă ai cu ce face?

Așa este. Însĕ tocmai acest paradocsism este cheia întregei afaceri. Ani de ḑile sau pus pedeci oamenilor în nisuințele lor de a-și înălța palate pentru sciință. Și li sau pus pedeci, căci spurcatul de curent, ce domnesce astăḑi la noi, nu cunoasce decât cultură specifică maghiară. În interesul acestui curent se calcă în picioare legile, cari au mai rĕmas nemodificate, și prin cari se mai dă oamenilor posibilitatea de a se cultiva în limba lor. Eată deci cum se esplică bucuria noastră, care în impregiurări normale s'ar părea a fi paradocsism.

Problema educațiunei dela sine și prin sine este grea, chiar și între impregiurări normale ea abia poate păși cu pașii melcului, avênd a purta crâncenă luptă pe de o parte cu nesciința, pe de alta cu natura omului, care cu greu se poate învinge, și în cele mai multe casuri trebue sĕ revenim la ḑicerea classică latină: „Natura, și furca expellas....

În viața popoarĕlor pedagogul cu ochiu ager poate distinge foarte bine caracterele specifice ale fie-cărui popor în deosebi, și el de multe ori cu toată consciința se poate provoca la infalibilitate în aplicarea proverbiului: „rustica natura, servat sua jura“.

În statul nostru problema educațiunei devenì un monstru pedagogic, fĕt al fantasiei bolnăvicioase — maghiarisarea. — Maghiarisarea e idolul bărbaților chemați a forma opiniunea publică, ea este idolul oamenilor cari înnoată cu curentul, și noue, cât timp vedem că la noi nimenea nu cutează a da pept cu acest curent, nu ne este dat sĕ susținem, că mai avem bărbați nestăpâniți de acest idol.

S'a pus scoala în servițiul maghiarisărei, și s'a degradat întreagă problema educațiunei, așa, că oamenii cu judecată la noi nici numai vorbesc de educațiune.

S'au înființat institute de învĕțămênt aproape pretutindenea cu scopul pronunțat de a înlesnì maghiarisarea.

S'au făcut încercări cu înființarea de institute cu scop pur cultural, și ele fură zădărnicite.

Esista, și esistă încă lege, în sensul căreia înființarea de asemenea institute este permisă. Legea însĕ este lege, și ea este lege pentru ca sĕ poată fi eludată.

Astăḑi stăm după cum ni se spune în fața unei noue întorseturi. Li se permite oamenilor ca din banii lor proprii sĕ-și facă scoale cu scop pur cultural.

Eludarea legei ne-a supĕrat mult, și la toată ocasiunea ne-am ridicat glasul contra abusului în lege. In casul de față se face dreptate, și noi ne bucurăm.

Este lucru natural, că dacă vătămarea legei ne a supĕrat, aplicarea dreaptă a ei sĕ ne umple de bucurie. Și noi recunoassem, că paradocsismul nimica nu perde din valoare prin cele espuse.

Pre terenul scolar politica a lucrat în două direcțiuni. Paralel cu zădărnicirea înființărei de institute cu limba de propunere a populațiunei din pregiur a mers persecutarea studenților români la institutele statului.

Esemplul cel mai proaspĕt este casul dela Lugoș. Gimnasiul de aici — din Lugoș, după cum însuși „Viitoriul“ o recunoasce nici pe departe nu corespunde recerințelor unui gimnasiu bine organisat. Și pentru ce? Pentru că în el nu sûnt aplicați profesori cualificați.

Urmarea logică este că acest institut se susține între români din alte motive. S'ar potea ḑice — după cum se și ḑice de unii, că în acest institut se cresc tineri, ca din ei sĕ devină „esistențe catilinare,“ sau se eschid din sinul lui juni români cu scopul, ca din ei sĕ devină pe calea aceasta „esistențe catilinare.“

Noi nu o ḑicem. Ajunge a amintì că din acest institut ḑilele acestea fură eliminați o seamă de studenți români din motivul fățiș, că au avut bibliotecă românească, au cetit cărți românesci, și cu chipul acesta au eludat scopul urmărit: maghiarisarea. Acesta este motivul fățiș. Adevĕratul motiv însĕ este, că cei chemați, vĕḑênd netrebnicia acestui institut, și-au consultat consciința, și au dat tinerilor români ocasiunea de a nu mai studia la acest loc netrebnic.

Încât se vor forma din acesti tineri „esistențe catilinare“ noi nu putem prevedea. Susținem însĕ, că de cât crescut in asemenea atmosferă coruptă cu pretecst de sciință și cultură, mai bine cu Ciaslovul și Psaltirea, și sĕ rĕmâni curat la inimă, și consciința națională tênĕră și viguroasă, după cum ni se arată ea prin Lugoș și giur.

Gimnasiul din Caransebeș va urmărì scopuri pur culturale. Și noi din inimă ne bucurăm că putem anunța aceasta lumei, care cetesce ḑiare românescì. Românii grănițeri, cari și-au vĕrsat cu bărbăție sângele pentru impĕratul fără a mai întreba după alte scopuri, vor cultiva sciința numai și numai pentru că ea este sciință.

Cu chipul acesta âncă odată vom da doveḑi la lume că noi sûntem elementul de ordine în stat, ca militari luptăm pentru patrie și tron, ca oameni ai sciinței facem sciință, fără a urmărì scopuri reservate, după cum fac oamenii cu consciința neliniscită și cu frica în oase.

Starceviciana.

Desbaterea se întêmplă cu privire la dreptul de proprietate asupra pădurilor în granițele militare slavone.

Starcsevics. Când D-voastre ați încheiat pactul cel de atâtea ori revidat cu Maghiarii, fără a asculta și confiniile, eu n'am auḑit nimic despre aceea, că s'ar fi declarat averile noastre de ambele părți de comune, ceea ce este și adevĕrat, că dacă și sûntem frați cu ei, totuși pungile noastre nu sûnt surori!

Ceea ce este a confiniilor, trebue sĕ le și rĕmână lor.

Insĕ aceasta nu este așa. Pădurile din confinii sûnt mai toate în mânile Maghiarilor. Voi leați dat și acum voiți că representanții confiniilor sĕ ḑică „da“. Grănițerul scie însĕ că legile voastre nu sûnt de nimica, pentru aceea nu se îngrijesce de ele şi voi faceţi aici ce vreţi. Dacă D-Voastre voiţi sĕ-l despoiaţi de pădurile, cari au fost proprietatea lui decând esistă aducerea aminte, atunci se va apăra, căci D-voastă vreţi sĕ-i luaţi viaţa. D-Voastră totul faceţi numai ca sĕ nimiciţi mai uşor poporul cel viteaz din confinii; DVoastre ḑiceţi: „Tot ce este al nostru este comun“; cum stă apoi cu averile, cari special sûnt a Maghiarilor? Sûnt şi aceste comune?

Nu! Numai datoriile sûnt comune cari le fac Maghiarii cu ridicarea de palate şi pe cari noi trebue sĕ le plătim.

Aceste datorii se întabulează pe proprietăţile şi pădurile confiniilor şi DVoastre spriginiţi aceasta economie. Maghiarii trag de pe noi pelea şi în Fiume aruncă banii în mare. Acesta e lucru cavaleresc din partea maghiarilor vostri? Eu sûnt contra introducerei în cărţile funduare a padurilor din cofinii pe numele statului maghiar şi pretind ca sĕ se întabuleze ca aceea ce sûnt adecă ca proprietatea regatului Croaţiei. DVoastră ve provocaţi la legea din 8 Iunie 1871; eu nu cunosc nici o atare lege adusă pe cale constituţională, se poate ca vr'un ordin măestrit s'a strecurat în legile noastre.

Când Monarchul nostru a voit sĕ se împartă pădurile între stat şi confinii şi-a închipuit ca rege al Croaţiei de sigur pe statul croat şi nu a avut nici causă sĕ facă dar cu ele Maghiarilor pentru anul 1848.

Cutuzovics. Nu vrea sĕ scie nimic de împărţirea pădurilor nici nu crede că e vorba de erariul unguresc dacă în lege se amintesce cuvêntul erariu. Confiniile au cumpĕrat pădurile cu sângele lor, şi atât e sigur, că pentru fie-care trupină s'a jertfit un cap de om.

Clein şef de secţiune declară, că acì nu e vorbă pe acui nume sĕ se înducă la cărţile funduare ci numai: cine are de fapt jurisdicţiunea asupra acestor păduri. Segregarea pădurilor s'a făcut pretutindenea chiar şi în Lika. Poporul de acolo n'a voit sĕ predea administrarea părţilor primite. Prin segregare s'au făcut proprietăţi mari de păduri şi ar fi o nebunie ca sĕ nu se ţină în evidenţă. Privaţii şi le au întabulat pe numele lor, de ce sĕ nu facă aceasta şi statul pentru partea sa?

Ivics opinează că dacă opoziţia 'şi esprimă temerea asupra asigurărei averei, atunci maioritatea pentru a alunga ori ce pretecst, că ar fi făcut legi pe ascuns, că ar fi vêndut drepturile poporului ungurilor, sĕ se pună în § 6 cuvêntul „aerariul statului croat.“

Tuscan: Representanţii guvernului ar fi trebuit sĕ spună pe acui nume au sĕ se inducă proprietăţile cele mari de nou create; nu s'a făcut aceasta, atunci respectivii paragrafi se pot şterge.

Iosipovics aduce înainte, că starea oficiilor catastrului croat e foarte tristă, din care causă creditul croat are sĕ sufere.

Preşedintele Hrvat: Rog pre vorbitoriu a vorbì la obiect şi a nu lua de esemplu pe antevorbitorii, cari au vorbit despre ori şi ce numai despre aceea ce se tractează nu, adecă despre jurisdicţiunea reală, (Voci în stênga estremă Şi pădurile noastre? Credeţi DVoastre că merge aşa? — Starcevics: Daruiţi pelea voastră Maghiarilor, dar pădurile confiniilor! Cutuzovics: Nici un pas nu dăm îndărăpt, dacă voiesce cineva sĕ ne ia pădurile din confinii! Până aici şi mai departe nu!:)

Iosipovics (continuând:) Noi trebue sĕ avem în vedere genesa padurilor din confinii, acui proprietate erau înainte de a înfiinţa confiniile? (Voci în stênga: a nimerui decât proprietatea lui D ḑeu!)

Iosipovics: Apoi da, însĕ totuşi D-ḑeu n'a fost proprietariu deadreptul, erau conţi, baroni, familiile: Drascovics, Erdödy, Clegegevich, Zrinyi ect. A acestora era pădurile şi confiniile de atunci erau a lor. Când s'au înfiinţat confiniile, coroana a luat posesiile acelor familii şi le-a despăgubit cu altele în Banat. Coroana aşa dară a întrat în dreptul domnilor proprietari.

Tuscan: Regatul Croaţiei.

Iosipovics: Da, eu abia cred, că regatul Croaţiei de atunci ar fi putut sĕ ofere aecuivalente proprietarilor (în Banat).

Pilepics; Dar sângele confinielor nu e aecuivalent?

Iosipovics: Poate sĕ fie, dar totuşi coroana a fost proprietarul pădurilor.

Starcsevics: Coroana voastră de mult s'ar fi dus pe copcă dacă nar fi fost confiniile.

Iosipovics: Monarchul ca representat al coroanei putea sĕ o facă sub absolutism şi a donat din graţie o jumĕtate din păduri poporului confiniar, precând cealaltă jumĕtate a ţinut-o pentru stat şi dacă aici e vorba de un erariu de stat, atunci nu poate fi altul de cât cel unguresc, căci nu ne înşelăm când susţinem că un erariu croct nu esistă!

Curagiul, bravura şi abnegaţiunea, cu cari apără Starceviciani interesele şi drepturile lor faţă de ori şi cine, ne îndeamnă a reproduce şi pe viitoriu unele desbateri mai interesante din dieta Croaţiei.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Braşov, 25 Iunie v. 1884. Dle Redactor! Îndrăsnesc a incurge în coloanele ḑiarului Dvoastră de astădată cu câte-va renduri, de carele sciu apriori, că nu prea distrage pe mulţi, deşì obiectul despre care vorbesc este de însemnătate, cu atât mai mare, căci dela el atârnă toată fericirea fiitoare a tinerelor odrasle omenesci. Ba, scusaţi, pentrucă nu vreau sĕ greşesc, — recunosc oamenii destul de bine bunătăţile şi indispensabilele serviţii, ce le aduc institutele de crescere şi de învĕţămênt — căci despre scoală e vorba — sciu că prin scoală se înalţă omul la aceea, ce trebue sĕ fie el, dar, când se împedecă câte odată de câte vre-o persoană, carea face scoala scoală, ḑic strâmbându-şi nasul: a! e un dascăl! ceea ce ar însemna: un nimenea. Eată recunoscinţa!

Mulţi pe cari i privesce aceasta, vor ḑice, că acestea sûnt scornituri negreşit, că nimenea nu primesce păcatele sale relevate ca păcate; cei mulţi însĕ cari — se înţelege — nu vor fi în necunoscinţa astorfel de casuri, vor trebuì sĕ recunoască acest adevĕr real. Când ar satisface însĕ dascălii chemării lor numai într'atâta, întru cât li se resplătesce truda lor prin recunoscinţă după merit din partea celor, pentru cari 'şi sparg peptul, atunci ar fi vai de dulceaţa nectariului aceluia, ce-l gustă prin scoală gingaşii şi nevinovaţii copilaşi. Sĕ ne măgulim cu aceea, că dascălii nostri nu-şi află mângăerea şi mulţămirea lor numai în recunoscinţa celor, pentru carî muncesc, ci în devotamentul, ce-l au către înalta chemare, ce îmbrăţişară. Abstrag dela desinteresul celor ce le scriu, le scriu pentru cei ce-i interesează.

E timpul secerişului scolar. Esamene — în toate părţile la oraş şi la sat. Despre cele din urmă 'mi este de astădată prea greu şi complicat lucru a scrie, căci împregiurimea e mare şi astăḑi nu se mai găsesc cai năsdraveni, cari sĕ te ducă unde gândesci cu gândul. Voiu scrie despre cele dela noi, — despre cele din centru. — Eri, Dumінecă (24 l. c.) s'au ţinut esamen cu copii şi cu copilele dela scoala din partea de sus a suburbiului Scheiu „de pe Tocile“ precum şi cu cei dela scoala din Braşovul-vechiu. Cea dintâiu are numai un învĕţătoriu, — ear cea din urmă doi.

Atât la una cât şi la alta au ospitat multe persoane cu chemare pedagogică. Sûnt convins, că împărtăşesc părerile tuturora, când constat apriori, că la ambele scoale respunsurile elevilor au fost pe deplin satisfăcĕtoare. Dl I. Suciu de „pe Tocile“ a dovedit un zel deosebit spre instrucţiune; atât întrebările puse de dênsul cât şi respunsurile elevilor — peste 70 la numĕr — au fost un document, că dsa e la înălţimea chemării sale de învĕţătoriu. Nu mai puţin sporiu şi vocaţiune au arătat şi dd. învеţători din Braşovul vechiu: Cand. Muşlea şi Fl. Şoneriu. Bine scie tracta dl Şoneriu cu copii începĕtori astfel încât sĕ nu-i fie înzădar osteneala învăţăturei sale. Elevii şi elevele despărţemêntului al II-lea cu 3 cursuri, conduse tot de dl Muşlea dedeau nisce respunsuri atât de resolute şi precise, încât au stors admiraţiunea oaspeţilor streini, cari erau de faţă. Bun efect a produs în publicul asistent — între cari mulţi din popor — dialogul reprodus de doi elevi despre însemnătatea meseriilor la poporul nostru.

Nu pot trece cu vederea materialul cel foarte bogat ce l'a produs dl învĕţătoriu din toate despărţemintele. Apoi o masă acoperită cu multe lucruri de mână efectuite de micele copile, atraseră atenţiunea celor de faţă; întrebarăm pe O. D. Păr. Perşenariu, carele ca director scolar local, funcţionà ca comisariu de esamen, că cine instruează pe copilele în lucrul de mână, ni se rĕspunse, că doamna soţie a dlui Muşlea, carea dă acea instrucţiune de bunavoie şi fără nici o remuneraţiune.

Un „Bravo!“ plin de satisfacţiune isbucnì atunci din peptul nostru. Mare jertfă, multă abnegare de sine atât din partea învĕţătoriului cât şi din partea demnei sale soţii! Dea Dumneḑeu mulţi imitători ai acestui nobil esemplu. La finea esamenului dl Parinte Perşenariu, esprimându-şi satisfacţiunea sa faţă de sporiul îmbucurătoriu, ce l-au arĕtat învĕţătorii, rostì câte-va cuvinte încurăgietoare cătră popor pentru îmbrăţişarea scoalei şi a meseriilor, apoi întinse mâna învĕţătorilor şi le gratulà. După acestea nu întârḑià nici oaspeţii a i oferì cele mai călduroase felicitări.

Atât despre esamenele din suburbii. În centru la scoalele centrale decurg încă şi acum esamele. După încheierea acestora la cea mai de aproape ocasiune voiu a face şi despre acea o scurtă schiţare, a cărei ospitalitate în coloanele ḑiarului dvoastre cred, că nu mi se va refusa. *G.*

Declaraţiune. *)

Pre lângă aceea că: On. Redacţiune a organului „Telegraful Român,“ — prin nota sa la declaraţiunea subscrisului apărută în Nr. 71, — face reflecsiuni neesacte [1] cu depărtarea totală dela meritul causei, mistificând lucrurile, — mai adaoge

---

*) Mai publicăm încă un specimen de declaraţiune a domnului Moldovan din Sighişoara tot din motivul special accentuat în Nr. 71 al ḑiarului nostru. Domnul Moldovan are mâncărimea de a scrie, 'şi închipuesce că Dsa scie ce scrie, şi cu chipul acesta scrie, ca sĕ nu tacă.

[1] Ne pare bine că se contestă esactitatea reflesiunilor noastre din rêndul trecut, şi ele se consideră de mistificaţiuni.

Noi am întrebat că ce are comun cu alegerea din Cohalm caracterul domnului Moldovan şi reputaţiunea Dsale oficială, 'şi încă reputaţiune de administrator protopopesc. Contestarea ne face sĕ credem că, da, este ceva comun între aceste douĕ lucruri. Cât pentru mistificări remânem la

---

FOIŢA.

„SATUL CU COMORILE.“

(Novelă localisată de Petra-Petrescu.)

19. Norocul adesea te duce în peire. Ear nenorocirea chiar la fericire.

(Încheere.)

Vorbì şi preotul cu multă înţelepciune şi evlavie. „Nu este bine,“ ḑise dênsul, ca băeţii cu cari D-ḑeu a binecuvêntat pe păriţi, sĕ-i lăsăm sĕ crească selbatici ca vitele. Din contră, sĕ-i deprindem de vreme cu supunere, iubire şi cu frica lui D-ḑeu. Isus Christos încă ḑis: Lăsaţi pruncii sĕ vină la mine.“

În sfêrşit vorbiră şi câţiva fruntaşi mai pricepuţi, cari părtiniau propunerea. „Noi avem păzitori de cai,“ ḑiceau acestia, „de boi şi de oi, deoparte ca vitele sĕ nu facă pagubă, de alta, ca sĕ nu le mânânce fierele sĕlbatice. De ce sĕ nu îngrigim cel puţin tot aşa şi de copii nostri?“

Astfeliu se învoiră cu toţii asupra planului, rĕmânênd în voia fie-căruia a se însciinţa cu băeţii la învĕţătoriul Bucur.

La început era mic numĕrul copilaşilor încreḑuţi noului aşeḑămênt. Pilda unora însĕ atrase şi pe ceilalţi, mai vêrtos fiind-că chiar şi unele familii alese încă-şi trămiseseră copii acolo.

În sfêrşit soţia lui Bucur fù silită sĕ şi ia şi ajutoare pe lângă sine cari, se îmbiară a venì fără nici o plată pe rênd. Irina şi Alecsandru se arătară asemenea foarte sîrguitori, până se puseră toate în bună rênduеală; tot astfeliu şi bunul părinte şi alte gazde de treabă din sat. La început multe mame alergară sĕ vaḑă, ce fac micuţii în scoala lor de sub mâna soţiei lui Bucur. Ele nu găsiau cuvinte destule ca sĕ laude în deajuns întocmirile minunate.

Dar şi era lucru frumos şi înveselitoriu a privì la ocupaţiile pline de sgomot ale cetei de copilaşi, cum unii se jucau împreună, alţii povestiau, alţii săriau şi jucau, alţii se certau, alţii dormiau, alţii eară stăteau în giurul îngrigitoarei şi ascultau istorioarele, ce le povestiau aceasta.

Când apoi îngrijitoarea, numită şi inspectoră, dedea semn cu un clopoţel se făcea deodată tăcere. Fetiţe şi copilaşi se aşeḑau învrêstaţi pe lăviţele lungi şi joase. Păşa apoi înainte inspectora, ori învĕţătoriul şi le arăta diferite lucruri: o pasere în colivie, o haină, un globuţel, o sabie, o poamă, şi altele, şi întrebă, cum se chiamă obiectele acestea, sau spuneau ei înşişi mai ântâiu numele lucrurilor şi apoi copii repeteau după ei. În chipul acesta învĕţau a cunoasce şi a numì deosebite lucruri, cu alte cuvinte învĕţau a vorbì. Bucuros ascultau micuţii şi la ce se întrebuinţează una şi alta, la ce folosesce, la ce strică, şi din ce se face.

De altă parte 'ţi rîdea inima, vĕḑênd de pildă, că, pe când cei mai micuţi îşi făceau jucării, cei mai mărişori se adunau în giurul inspectorei, care luă o coală de hârtie albă, o ridică în sus şi întrebă: gâciţi, unde cresce hârtia?“ Copilaşii ca nisce bĕtrâni începù a rîde cu hohot de întrebarea pusă şi strigă: „ei! hârtia nu cresce pe câmp: ea sĕ lucră în fabrici. După aceasta sĕ arĕtă o sdranţă de pânză şi inspectora spunea, cum sĕ face din ea hârtie. Apoi le spunè cum cresce cânepa şi inul pe câmp, cum se rupe cânepa cum sĕ meliţă, cum se hecelă, cum se toarce şi cum se ţese pânza. Pe urmă, când aceasta nu mai este de nici o treabă se folosesce pentru hârtie. Istorisirea aceasta le făcea petrecere şi căşuna bucuria micuţilor. Cu spre uimirea şi indignaţiunea mea cea mai mare în Nr. 72, asertul luat din aer, — fără leac de basă „că subsrisul împreună cu confraţii dela Sĕlişte şi Mercurea; a-şi intenţiona a rădica arme asupra archiereului meu!?“

Faţă de aceasta insinuaţiune cu carea redacţiunea au avut de scop a me detesta şi degrada înaintea archiereului meu, şi carea ar merita o simplă ignorare, me declar: că nu mi-a trecut şi nu mi va trece nici când prin minte a procede nici direct nici indirect contra archiereului meu, în modul asertat de aceea-şi Redacţiune, din contră precum în trecut aşa şi în viitoriu voi fi cu stima şi veneraţiunea, carea mi o impune posiţiunea şi rangul meu oficial [2]), — faţă de archiereul meu, şi aceasta cu atâta mai vêrtos, căci archiereul meu au avut înaltele şi părintescile sale consideraţiuni faţă de mine cu toată ocasiunea!

Cunosc eu bine causa, şi isvorul acestor detestări şi persecutări, aruncate special contra mea [3]), le retac până la timpul seu — „Onorata redacţiune“ însĕ şi până atunci binevoească în interesul seu propriu, şi a tot neamului românesc, a nu mai sămăna fără nici o basă discordie între capul bisericei noastre, şi fii sei sufletesci! [4]) — revocându-i în memoria. „*Quid quid agis, prudenter age, et respice finem!*“ [5])

Sighişoara 27 Iuniu 1884.

Demetriu Moldovan m. p.,
administrator ppresbiteral.

Conspectul operaţiunilor Institutului de credit şi de economii „Albina“ în Sibiiu în luna lui Iuniu 1884.

Intrate.	fl. cr
Numerariu din 31 Maiu a. c.	35,184.10
Depuneri	107,481.98
Cambii rescumpĕrate	229,826.19
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	65,244.75
Interese şi provisiuni	13,347.54
Fondul de pensiuni	33.50
Monetă	31,623.82
Efecte	40,740.49
Conturi curente	11,687.99
Diverse	207.49
	fl. 535,377.85

Eşite.	fl. cr.
Depuneri	115,655.80
Cambii escomptate	259,116.06
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	58,844.—
Interese la depuneri	1,425.97
Cuponi de Acţiuni rescumpĕraţi	3,890.—
Competenţe	19.11
Salarie şi spese	1,845.56
Monetă	22,340.40
Conturi curente	15,778.39
Diverse	386.39
Saldo în numerariu cu 30 Iuniu 1884	55,976.17
	fl. 535,377.85

Sibiiu în 30 Iuniu 1884.

Visarion Roman, director esecutiv.
Iosif Lissai, comptabil.

---

cele ḑise, cu toată confrăţia reclamată de domnul Moldovan între Dsa, şi protopopii provocaţi. După cât scim noi, dl Moldovan încă tot nu este protopop nu pricepem deci mistificarea.

[2]) Auḑi frate P. Moldovan promite că şi în viitoriu va fi ca şi în trecut, bunăoara la alegerea de deputat în Cohalm. Mare sinceritate!

[3]) În viaţa ei Redacţiunea n'a avut nimica cu domnul Moldovan din Sighişoara. „Detestările“ şi „persecutările“ speciale de cari este vorba se vor fi reducênd la: „Causa naţională“! „Sânta solidaritate“! şi „interesul seu propriu şi a tot neamului românesc.“ Susţinute de un aderente al stindardului naţional la alegerea unui deputat sas în Cohalm.

[4]) Mĕi! Mĕi! P. Moldovan în zelul seu nici nu spune care redacţiune seamănă fără nici o basă discordie între capul bisericei noastre şi fii sei sufletesci.

[5]) Fiind că ne-am pus pe latinie, vom încheia şi noi cu o ḑicere latină: „*Si tacuisses filosofus mansisses.*“

---

prilegiul acesta li se arĕta sĕmênţa, planta, fuiorul, aţa şi celelalte.

Când era timp frumos ceata întreagă de copilaşi bâjbăia prin grădină: cânta, săria, sĕ punea în rênd şi se juca d'a soldaţii. Inspectora înfăţişa pe generalul, din cei cari puteau numĕra dela ḑece până la douĕḑeci se făcea căpitanul; se puneau sĕ meargă în marş, sĕ se abată la dreapta, la stênga; cu rênduri singuratice se făcea triunghiu, pătratu, cerc şi altele. Astfeliu de lucruri stêrniau totdeauna bucurie. La toate acestea preotul scia mai bine sĕ dea sfat şi esemplu.

De atunci totdeauna s'a ţinut în Bogata o scoală de băeţi mici. Ce e mai mult, chiar la anul, mulţi părinţi dăruiră bucuros câte o sumuliţă pentru simbria inspectorei şi a ajutoarelor. În Purcăreni şi în alte sate dimpregiur oamenii urmară în curênd pilda celor din Bogata, pentru că vĕḑură, cum copii de aici chiar şi cei mai sĕrăcuţi erau mai curăţei, mai ascultătorì, mai cu minte decât airea.

Astfeliu nenorocirea căşunată de un foc şi primejduirea unei copile au adus fericire şi binecuvêntare în multe familii.

Varietăţi.

* (Avis). La apelul Reuniunei femeilor române din Sibiiu privitoriu la arangiarea unei sortituri în folosul scoalei române de fetiţe înfiinţate deja în Sibiiu, au respuns până acuma doamnele din Timişoara.

Ḑiariul „Luminătoriul“ în numĕrul de Mercuri publică un călduros apel al doamnelor din Timişoara către cele din giur îndemnându-le la spriginirea întreprinderei Reuniunei femeilor din Sibiiu. Înregistrăm cu multă plăcere această nobilă faptă a doamnelor din Timişoara şi sûntem tari în credinţă, că esemplul lor va afla mulţi imitatori. In numerul procsim vom reproduce apelul provocat.

* (Postal). Se institue oficiu de postă în comuna Szepsi Köröspatak începênd cu 11 Iuliu a. c.

Cercul seu se estinde preste comuna Kálnak şi Szepsi Köröspatak.

Cumunicaţia se va face în toată ḑiua cu epistole până la 20 fl., cu asignaţiuni, apoi epistole simple şi recomandate.

Mersul:

Pleacă din Szepsi-Köröspatac dim. la 10 oare — m.
Ajunge la Szepsi-Szt. György „ „ 10 „ 45 „
Pleacă din „ „ „ d. am la 2 „ — „
Ajunge în Szepsi-Köröspatak la 2 „ 45 „

* (Scolar). Astăḑi se face la seminariul archidiecesan încheerea anului scolastic. Esamenele s'au început la 18/30 Iuniu a. c.

Organisarea institutului nostru archidiecesan merge progresând tot spre perfecţionare, ceea ce între netastele încordări dela noi este semn bun. Va da Dumneḑeu doară de vom putea ḑice şi noi despre noi, că a sosit timpul serioasei îngrigiri de soartea tinerei generaţiuni a institutului nostru. Atunci va fi timpul sĕ ne dăm seamă cum stăm. Până atunci sĕ ne notăm bine cursul lucrurilor, ca sĕ nu se mai repeţească, ceea ce nu trebue sĕ se mai repeţească.

* (Scolar). Cu privire la notiţa noastră de sub acest nume publicată în numĕrul 70 al ḑiarului nostru ni se scrie din Săcel, că autorităţile scolare şi bisericesci au fost avisate despre ţinerea esamenului, şi că succesul esamenului, au fost mulţămitoriu.

Credem că aceste afirmaţiuni şi negaţiuni reciproce vor fi eshauriat lucrul şi vom putea trece în pace la altele.

* (Convocare). Domnii membri ai comitetului central al reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din districtul Sighişoarei, şi anume: Ioan Muntean, director la scoala elem. în Sighişoara; Ioan Berescu, înv. în Sighişoara, Ioan Rondolean, înv. primariu în Daneş, Demetriu Stuchirean, înv. în Biertan, Nicolau Muntean, înv. în Saschiz, Emanuil Florea, înv. în Daneş, Dionisiu Chendi, înv. în Şaroşul săsĕsc, Ioan Florea înv. în Hetur, Ioan Oprea înv. în Laslea mare, Eremia Bucşa, înv. în Feleag, şi preşedinţii despărţemintelor tractuali, se învită prin aceasta a se presenta, conform §. 18 din statute; la şedinţa ordinară ţinêndă la 10 Iuliu a. c. v. 9. oare a. m. în localul oficiului protopresbiteral în Sighişoara.

Obiectele de pertrectare sûnt:

1. Referada notarilor comitetului central asupra rapoartelor despărţemintelor tractuali (§-14 din statute).
2. Raportul cassariului reuniunei districtuale. (§. 15 din statute.)
3. Raportul bibliotecariului.
4. Deliberarea şi statorirea raportului anual pentru adunarea generală procsimă ţinêndă în opidul Mediaş.

Sighişoara 20 Iuniu 1884.

preşedinte: *Demetriu Moldovan*, adm. prot.
notariu: *Ioan Rondolean.*

* (Comoară). În preseara ḑilei de Sântul George s'a descoperit aici în Sibiiu o comoară. Descoperirea s'a ţinut în taină, şi a doua descoperire s'a făcut în preseara Sânpetrului, când primul descoperitoriu a spus, ce a descoperit.

Într'una din casele archidiecesane adoptată acuma pentru seminariu un fiitoriu preot a descoperit adecă o pivniţă secretă, cu 7 buţi de vin, cristalisat, încât se poate tăia felii ca untul, şi în gura omului se topesce ca migdalele.

Calitatea vinului e escelentă, şi iurisconsulţii se ceartă în privinţa constructiunei buţilor.

* (O esecuţiune în Spania). Asupra impuşcării celor doi ofiţeri spanioli, acusaţi de a fi luat parte la conjuraţiune, căpitanul Ramon Hernandez şi locotenentul Ramon Belle Casanova „Fremden Blatt“ primesce următoarele amĕnunte din Barcelona:

Încă în ḑiua de 27 Iuniu, 600 oameni din Barcelona şi tot atâţa din Figueras plecaseră la Gerona spre a asista la esecutarea sentinţei. Trupele pornirei de noapte la locul de esecuţiune care se numesce „Las Pedreras,“ situat în afară de întăriri. Acolo se forma un careu şi se procedà la degradarea a cinci ofiţeri, un căpitan, un locotenent şi trei purtători de drapel, cari erau condamnaţi la diferite pedepse. Acestia ascaltară în genunchi cetirea sentinţei şi în urmă fiĕ-care trebuia sĕ-şi rupă însuşi insemnele gradului seu, după care au fost escortaţi earăşi în închisoare.

La oarele 7 şi 50 minute cei doi condamnaţi la moarte părăsiră citadela pre un drum accidentat şi cotit, în ordinea următoare: un caporal şi doi soldaţi călări cu puscile în mână, patru membri ai „Frăţietăţii de sânge“ în capuţele lor, un individ îmbrăcat în roşu, un alt frater, cari duceau un crist mare, o despărţire de soldaţi cu baioneta în puşcă, apoi cei doi condamnaţi, însoţit fie-care de câte un preot. Locotenentul mergea înainte — urma un escadron şi o secţiune de cavalerie. Două cosciuge pre o targă încheiau cortegiul, apărênd astfel vederii condamnaţilor la fie-care cotitură a drumului. La sosire se comandă „stăi!“ şi comandantul pieţii repetă de trei ori cuvintele: „In numele regelui! Cel care 'si ridică vocea spre a cere graţiarea, va fi pedepsit cu moarte!“ Condamnaţii intrară apoi în careu şi ascultară, în genunchi înaintea drapelului, cetirea sentiţei de către locotenentul secretar, în urmă sărutară cristul şi şezură pre douĕ scaune lângă un zid mic, cu faţa întoarsă spre aceasta. Un membru al congregaţiunii le dete o beutură animătoare, le legă ochii şi se retrase în urmă, după care îmbrăţişară pe cei doi preoţi, cari nui părăsiră nici un moment. Şease-spre-ḑece tirailori ai regimentului de Navara, în douĕ sectiuni, se apropiară la doi-spre-ḑece paşi. Se făcù o tăcere grozavă. Un căpitan dete ordinul de încărcare, apoi resună semnalul unui corn şi împuşcăturile pocniră. Medici înaintară şi au constat moartea locotenentului; căpitanul, care rĕmasese şeḑênd, mai dedea câte-va semne de viaţă. O a doua descărcătură — şi totul se sfârşì; clerul ḑise rugăciunea morţilor şi trupele se retraseră.

„Carpaţi“.

* (Legea asupra gâscilor fripte). Învĕţăm în fie-care ḑi. Astfel am aflat dela un cârciumariu că esistă o legislaţiune privitoare la gâscile fripte găsite pe drum, sau mai bine ḑis un uz a cărui esistenţă n'am cunoscut o până acum. Acest comerciante a fost informat asupra acestui punct de un domn pe care dênsul îl numesce advocat.

Cârciumariul e prevenit de furt.

Preşedintele: Ei bine, ai găsit, mi se pare o gâscă şi ai mâncat-o.

Prevenitul. — Oh! n'am mâncat-o îndată.

Preşedintele. — Nu face nimic! Îndată ori a doua ḑi, destul e că ai mâncat-o.

Prevenitul. — Sĕ avem pardon, o sĕ ve lămuresc lucrul:

Stăteam naintea prăvăliei; când colo ce sĕ găsesc jos, la uşa mea? o gâscă caldă, numai bună de mâncat, invĕlită în hârtie. Atunci spusei soţiei mele: „Ia strênge paserea asta până ce-a reclama o cine va.“

Preşedintele — Trebuia s'o depui la poliţie.

Prevenitul. — Sĕ vedeţi m'am dus la un advocat pe carele 'l cunosc de mult — cumpĕră vin dela mine de vre-o şepte ani — şi îi spusei cum stă lucrul. El îmi rĕspunse: „Întru cât privesce gâscele fripte, ai trei ḑile; după trei ḑile, poţi sĕ le mânânci“. (Risete în auditor). După trei ḑile, fiind că nimeni nu reclamă gâsca, scotiu că a venit timpul sĕ o mâncăm. Dar nisce vecini pe cari îi învitasem la masă — dovadă că nu ne temeam de nimeni — îmi spuseră sĕ nu fie otrăvită cum-va! — La naiba, ḑisei eu numai asta nu mi-ar plăcea! — Uite un mijloc întâmpină un vecin: „Sĕ dăm o bucată unui câne şi dacă nu va păţì nimic, putem sĕ o înghiţim în toată voia.“ Ceea ce şi făcurăm. Dăm unui câne capul, gâtul şi ficatul, care îi plăcuse de minune şi nu-i făcură cel mai mic rĕu, de vreme ce cânele era tot aşa de sănĕtos în spre seară ca şi d-voastră cari sûnteţi acì. (Risete).

Atunci otărirăm cu toţii: „Hai sĕ mâncăm gâsca“. Pentru a fi şi mai siguri, însĕ, am pus în năuntru cinci bucâţi de câte un leu şi o legătură de pătrânjel ca sĕ scoată otrava (risete) şi am fript-o din nou.

Preşedintele, — Destul: sĕ ascultăm negustoreasă.

Negustoreasa. — Dacă aşi fi fost acolo când mi s'a furat gâsca, toate aceste nu s'ar fi întêmplat; dar când rĕmâne bărbatul meu în locu-mi ori ce poate sĕ se întêmple, de vreme ce n'are minte de doi bani.

Preşedintele. — E vorba de gâscă nu de bărbatul d-tale; spune-mi faptele.

Negustoreasa. — Eată: patru ḑile după furtul gâscei...

Preşedintele. — Dar furtul mai ântâiu, cum s'a comis?

Negustoreasa. — Nu sciu ḑĕu; sciu că bărbatul meu nu e bun de nimic; aflai numai că un serginte de oraş a vĕḑut lucrul şi a alergat după hoţ; presupun că acest din urmă a aruncat gâsca: aşa că patru ḑile după aceasta, o vecină venì sĕ-mi spună: „Dacă voesci sĕ scì cine ţi-a furat gâsca, poţi sĕ o afli dela mine.“

Prevenitul. — Aceasta 'i doamna Bourdon, care s'a supărat fiind că n'am învitat'o sĕ guste şi d-ei din gâscă, fapt care te desgustă venind din partea unei cucoane, care n'a găsit, se vede, alt mijloc de resbunare.

Preşedintele (marturului). — În fine, te-ai dus la prevenit. Ce ţi-a rĕspuns?

Negustoreasa. — Mi a ḑis: „Vai de mine! a d-tale e gâsca? — Da a mea. — E prea târḑiu; n'ai de cât trei ḑile pentru gâscele fripte, trebuiai sĕ vii alaltăeri. Atunci, îi spusei eu, „plătesce-o.“ Dênsul n'a voit spunênd că au trebut cele trei ḑile reglementare; vĕḑênd aceasta m'am adresat la poliţie.

Prevenitul, — Aşa credeam, ḑĕu: sunt gata însĕ sĕ plĕtesc gâsca; cât e? (Caută în busunar.

Preşedintele. — Veţi regula aceasta întro dumneavoastră.

Tribunalul deliberează.

Negustoreasa. — Sunt foarte ssumpe în acest moment.

Tribunalul n'a vĕḑut în causa de faţă intenţiunea frauduloasă voită de lege, prevenitul, de altminteri oferind sĕ desdauneze pe reclamantă. El i-a plătito; gâsca însĕ îl costă ceva mai scump de cât în piaţă.

Ar fi bine însĕ ca sĕ se stabilească bine cestiunea termenului de trei ḑile privitoriu la gâscele fripte, din îndoitul punct de vedere al dreptului şi al igienei. „Românul.“

(Mijloc de cură.) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine. Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat a boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretind onorar numai cedupă se vor vedea resultatele curei.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 10 Iuliu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.10	115 25
Renta de aur ung. de 4%	91.10	91.—
Renta ung. de hârtie	88.15	88.—
Renta de aur austriacă	102.85	102 75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142.30	142.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.40	96.25
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	118.—	116.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.35	80.40
Datorie de credit austr	79.85	100.—
Datorie de stat austtriacă în argint	81.50	81.30
Sorţi ungurescі cu premii	115.25	115.—
Sorţi de regularea Tisei	114 80	115.—
Acţiuni de bancă de credit ung	300.25	300.—
Obligaţ uni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	102.—	102.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	101.—	101.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	101.—	101.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	101.—	101.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	853.—	852.—
Galbin	5.76	5.75
Napoleon	9.67½	9.67
London (pe poliţa de trei luni)	121.90	122.95

Nr. 42. [757] 1—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dtto 27 Maiu a. c. Nr 2604. B. se escrie concurs nou pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul preot Ioachim Marcu în parochia de classa a IIIa din Teu, protopresbiteratul Mercurei, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunata cu acest post sûnt a treia parte din toate venitele parochiale, în sumă de 200 fl.

Concurenţii î-şi vor aşterne cererile sale instruite conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei în Mercurea.

Teu la 15 Iuniu.

În conţelegere cu oficiul ppteral.

Comitetul parochial.

Nr. 128 pbt. [755] 2—3

CONCURS.

Prin decisul Venerabilului Consistoriu archidiecesan dto 14 Iuniu a. c. Nr. 1022 scol. ridicânduse scoala poporală gr. or. română din Avrig la rangul de scoală capitală prin aceasta se scrie concurs pentru întregirea următoarelor posturi la aceasta scoală.

1. Un post de învĕţătoriu diriginte cu salariu anual de 400 fl.

2. Trei posturi de învĕţători cu salariu de câte 300 fl. anuali.

Cererile concursuali instruite conform prescriptelor din vigoare în special cu atestatul de cualificaţiune pentru scoale capitale, sûnt a se asterne oficiului protopresbiteral al tractului Avrigului (posta Avrig (Felek) până la 20 Iuliu st. v. (1 August st. n.) urmând alegerea la 22 Iuliu.

În conţelegere cu comitetul parochial
Oficiul protopresbiteral gr. or. român
al tractului Avrigului.

Avrig, 21 Iuniu 1884.

Vasiliu Macsim,
adm. prot.

Nr. 218 [756] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci la scoalele gr. or. din mai jos însemnatele comune ale protopresbiteratului Geoagiului I se deschide concurs cu termin până la 30 Iuliu st. v. a. c.

1. Hondol, cu salariu anual de 250 fl. v. a., cuartir gratuit şi 10 fl., relut de lemne din cassa bisericei.

2. Vălişoara, cu salariu anual de 250 fl. v. a., cuartir gratuit cu grădină de legumi şi 2 orgii de lemne.

3. Boholţ, cu salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir gratuit şi 2 orgii de lemne.

4. Seliscioara, cu salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir gratuit şi 2 orgii de lemne.

5. Fornadia, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit, 1040□° loc pentru grădină de legumi.

6. Certeşul superior, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemne de ajuns.

7. Voia, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi 2 orgii de lemne.

8. Porcurea, cu salariu anual de 150 fl. cuartir gratuit şi 2 orgii de lemne.

9. Boiu, cu salariu anual de 150 fl. cuartir gratuit şi 2 orgii de lemne.

10. Suligete, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit cu grădină de legumi şi 2 orgii de lemne.

11. Măgură, cu salariul anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi 2 orgii de lemne.

12. Fizes-Barbura cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi 2 orgii de lemne.

18. Dealu-mare, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi 2 orgii de lemne.

Cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare, şi pentru posturile de sub posiţiunile 1—4 provĕḑute cu atestate despre absolvarea cursului teologic s'au pedagogic, sûnt a se aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral.

Hondol, 16 Iuniu 1883.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagiului I.

Vasile Pipoş,
protopresbiter.

Perseci din Italia,
de soiul cel mai fin,
culese proaspete de pe pom în toată ḑiua cu . . . . **fl. 2.90**
dtto Perseci de pe insula ionică Corfu cu . . . . **fl. 3.50**
pentru o corfă de 5 kilo şi fără porto, libere de vamă la [759] 1—12
N. Salvari — Triest.
Dela începutul lui Iulie începend se află şi struguri frumoşi şi proaspeţi cu 2 fl.

4 fl. şi 93 cr.
costă următoarele lucruri preţioase, cari au fost mai nainte de 3 ori mai scumpe lucruri, despre cari se susţine că produc mare efect privitoriului.

1 orologiu, care te deşteaptă noaptea, de bronz, **1 telescop optic,** cu care poţi vedè la 3 miluri distanţă, **1 orologiu de soare,** care se poate întrebuinţa la ori şi ce casă, **3 borcane de cristal pentru compot, 4 tasse de apă din metal alb, 1 imitator de sbierete, 1 album de tot elegant de piele** pentru 50 de fotografii, **12 bucăţi alese de săpun** precum de ierburi, viorele, rose etc. bucata cu 20 cr., **1 giuvaer elegant pentru domni şi dame** din aur bun de calitatea a doua, precum broş, cercei, botoni pentru mangete, 3 botoni de cămeşă, **1 păreche de papuci (de casă) tărâşi-rococco** eleganţi, pentru domni şi dame, **1 pănzătură de masă** în stil rococco cu ţeseturi de aur, **12 linguri din metal** cu patentă, care remâne totdeauna alb, **1 cassetă mică pentru cusut şi ca mobil frumos de casă** cu degetare, ace etc., **1 cutie foarte fină pentru zahar, 1 scăpărătoare de foc pentru vênători** cu un cap de vulpe, ornament frumos pentru casă, **1 păreche de cele mai nouĕ bete cu patentă, elastice, 1 briceag necessar** cu scobitoare de dinţi, lingură pentru curăţirea urechei, tăietor de unghii, **1 păreche elegantă de candelabre de salon,** acestea toate împreună numai cu 4 fl. 93 cr.

La comandare sĕ se mai trimeaţă pe lângă suma aceasta încă 46 cr. pentru ladă. [711] 4

Fabrica: Viena, II., Praterstr. 16.
Im grossen Rix-Ausverkauf.

Cursul scolastic pentru moşit.

În urma esmisului înaltului ministeriu reg. ung. de culte şi instrucţiune publică din a. c. Nr. 3255, prin aceasta se face cunoscut: că în semestrul de iarnă se deschide un curs gratuit de învĕţământ de cinci luni la **institutul reg. ung. de moşit în Sibiiu în 1 Octomvre c. n. 1884.** Primirea la acest curs va avè loc dela 1—8 Octomvre în localitatea scoalei din *Strada morei* (*Mühlgasse*) *Nr. 25* pe lângă producerea atestatului de botez şi de moralitate. [758] 1—5

Sibiiu, 1 Iuliu 1884 st. n.

Direcţiunea.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indivіḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 33

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“
(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încărunţire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia C. Bugarsky. *Bucuresci*: Rud Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta*: Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeş*: M. Vlad, farmacist. *Lugoş*: L. Vértes, farmacist. *Timişoara*: Stefan Tárczay, farmacist. *Verşeţ*: Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 14

„Bouquet du Serail de Grolich.“
parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Esaminaţi şi păstraţi ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite şi probate prin documente dela autorităţi medicale şi folosite cu bun succes de mulţi privaţi:

Sucul de muşchiu al Drului **Miller** are un efect neaşteptat la tuse, răguşală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respiraţiune. În borcane pentru copii şi oameni mari. Preţul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile şi convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée şi umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esenţial mistuirea. Acest escelent remediu sĕ nu lipsească din nici o casă ţĕrănească. Preţul pentru 1/1 Flacon **1 fl. 50 cr.,** pentru 1/2 Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sĕu la petele, ce es vara pe pele, la înroşire, peste tot la ori-ce necurăţire a feţei. Succesul e sigur după o întrebuinţare regulată. Preţul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ţi face în scurt timp mânile albe, delicate şi moi. Şi pentru coloarea feţii încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături şi îngroşeri de piele. Preţul unei sticluţe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuinţare şi un penel **60 cr.** [706] 13—17

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger; în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele şi băcâniile mai mari din Ungaria şi Transilvania, precum şi la depositul central de espediţie, J. de Miller, farmacist, Braşov. (Transilvania).

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 76 Sibiiu, Marţi 3/15 Iuliu 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi insertiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe săptămână, deschidem pe trimestrul Iulie - Septemvre al anului 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Iuniu 1884, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sě nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 3 Iuliu 1884

Cel mai rěu lucru din lume este corupţiunea. Ea ruinează pretutindinea, şi urmele ei rěmân gravate şi în năsip ca şi cum ar fi gravate în stêncă de granit. Corupţiunea e corupţiune, facě-se ea sub ori ce titlu, cu ori ce scop, între ori ce impregiurări, ea tot corupţiune rěmâne, şi odată infectată atmosfera politică şi socială, descompunerea statului cu corupţiunea în meduvă, progresează cu paşi repeḑi, şi istoria ne este dovadă, că cât de masiv sě fie el, în cele din urmă se risipesce.

„Cei vechi ḑiceau „*Justitia fundamentum regnorum.*“ Dacă va fi ca sě mai reflectăm şi noi la istorie şi la adevěrul probat de esperienţă, cuprins în macsimele, ce ni-au mai rěmas, şi dacă vom aplica adevěrurile istorice şi cele ale înţelepciunei câştigate prin esperienţe, atunci cu îngrigire trebue sě privim la viitoriul statului nostru.

Oameni superficiali şi în parte mare fanatici, după cum sûnt colegii nostri dela pressa maghiară, nu judecă lucrurile după valoarea lor internă şi reală. Astfel dênşii au croit curentul destructor de aḑi, care stăpânesce situaţia politică a ţěrei în toată puterea cuvêntului, şi basaţi pe ficţiunea de tot modernă în politică: „beati possidentes“, ne împing tot mai tare spre abis,

Canstatăm că noi ḑi de ḑi cădem spre abis, constatăm că nu este ḑi lăsată de Dumneḑeu, în care sě nu atragem atenţiunea celor chemaţi la delăturarea fatalului torent, constatăm, că ḑi de ḑi mergem tot spre mai rěu, şi constatăm că glasul nostru sună în vênt, drept dovadă că surde sûnt urechile celor chemaţi a auḑì.

Trăim în toiul corupţiunilor — după cum s'ar ḑice. Şi nu va fi fără interes sě vedem pe ce căi se introduce la noi corupţiunea.

Oameni moderni, poate prea moderni şi speculanţi — după firea lor — jidanii cu minte ingenioasă au cuprins întreagă situaţiunea politică a ţěrei. Maghiarii în ticăloasa lor stare sufletească de aḑi — căci ticăloasă trebue sě o numim, fiind ea fatală şi pentru ei şi pentru noi — s'au pus pe utopii. Idealul lor au fost şi este: maghiarisarea. Din ea au isvorît toate utopiile spre ajungerea cărora ei nebuni aleargă, şi în nebunia lor sacrifică totul S'au comis multe păcate, şi s'au comis toate duplu.

Sě vedem cum.

S'au croit legi cari făţiş loveau în popoarele din cari se compune imensa maioritate a statului. Urmarea logică a fost că cei atacaţi în drepturile lor sau apěrat. Icoana este următoarea. Ei loveau noi ne apăram. În lupta aceeasta de tot fatală, jidanii, ca unii ce n'aveau nimica de perdut, s'au pus pe partea celor cu puterea în mână. Din gură erau patrioţii cei mai înfocaţi şi ca sě orbească pe unguri şi mai tare au început a-şi face şi nume maghiare.

Maghiarii măguliţi în ambiţia lor au închis ochii la toate abusurile. Astfeliu s'a deschis drumul larg al corupţiunilor şi tot cine era patriot modern, şi făcea gură mai mare, avea privilegiul de a face toate după bunul plac.

Lucrul nu s'a curmat aici. Progresiv a mers legile în favorisarea maghiarisărei închipuite, şi torentul nebun lua dimensiuni tot mai mari. Junimea din fire sburdalnică şi entusiastă a îmbrăţişat noul torent cu rară însufleţire.

Între Ungaria şi Europa cultă s'au format muri chinezi, şi lumea de aici s'a pus pe grandomanie. În măgulirea că, ca la noi nicăiri, s'au maghiarisat toate începênd dela elemente, corpuri, atmosferă, sciinţă, întreagă viaţa de stat, până la cravalurile din Cluş. S'au eschis deci junimea dela cercetarea universităţilor streine mai ântâiu prin curentul domnitoriu, în cele din urmă prin lege chiar, s'a sancţionat ḑicerea vechiă: „*Extra Hungariam non est vita*“.

La junimea maghiară de aḑi 2 percente abia vei găsì care sě mai vorbească limbi streine. Cu chipul acesta jidanii speculativi au pus mâna pe pressa, care informează lumea streină. Pot scrie ḑiarele ungurescì ce vor voì ele. Lumea streină în simplicitatea ei nu cunoasce aceasta limbă, şi la Pojon stă ca sentinelă murul chinez. Pentru Europa vorbesce pressa nemaghiară şi ea este în mâna jidanilor.

Nu este deci fără cuvênt reacţiunea semitică, şi noi cu îngrigire privim în viitoriu mai ales după ce ni s'au pus în perspectivă měsurile escepţionale. Aceasta ne-a îndemnat sě clarificăm situaţiunea în această privinţă din punctul nostru de vedere.

Stăpânì odată preste pressa germână jidanii au stat ca sectă privilegiată in stat, şi nu puţin au contribuit la corupţiune.

Ca sě nu ni se ḑică că esagerăm, ne provocom la pressa jidănită ce craval făcea ea, când oamenii cu inima la loc se opuneau torentului nebun de aḑi. Ne aducem bine aminte cum erau şi sûnt încă tractate naţionalităţile, şi noi îndrăsnim a susţinea, că aḑi rar bărbat de stat în Ungaria va cuteza sě deie pept torentului, fără a fi têrit şi el.

Cu chipul acesta celor cu gura mare toate le erau permise. Aveam deci patrioţi de profesiune privilegiaţi, şi astăḑi stăm, unde stăm, şi rěu stăm, de tot rěu.

La 1 Iulie în gara din Cluş se instreinează 27,000 florini ca imitaţie a furtului din Budapesta de 240,000 fl. Tot atâtea fructe a le sistemului de aḑi. Lumea cea mare la auḑul acestora clătină din cap, şi ḑice: stăm rěu cu domnii.

Nu de mult publicarăm o corespondenţă din Deva, în care ni s'a spus, că un fecior de nemeş ḑiua la ameaḑi a ucis cu cuţitul pe un ţigan. Feciorul de nemeş face serviţiu administraţiei cu ocasiunea alegerilor municipale, şi el e pus în libertate prověḑut cu puşca, ca sě fie spaima bieţilor oameni.

În omul cugetătoriu se revoaltă sângele. Se poate că un omor atât de crâncen sě remână nerěsbunat de justiţie. Da se poate, căci individul respectiv face serviţii sistemei actuale. Ţiganul a fost ţigan, şi basta. Nemeşul e nemes, face serviţii stăpânirei, şi lui toate i sûnt permise.

Pentru numele lui Dumneḑeu. Aceasta e grozăvenie! „*Justitia est fundamentum regnorum.*“ „*Minden ország alapja, talpköve az erény, mely ha elvész, Roma ledől és rabigába görnyed.*

Da, aşa ḑiceau vechii romani, aşa scria bietul Berzsenyi, însě ce sciu cei vechi. Pe timpul lor nu esista nici stat unguresc după conceptele de aḑi, nici ideia de stat unguresc după teoriile necunoscute încă de aḑi. În acele vremi nu erau ministri, cari sě susţină nonsensul politic: **„Magyarország poliglott állam nem lehet,“** multe nu erau atunci, din câte sunt acuma, şi la locul prim opiniunea publică nu zăcea în mână oamenilor speculanţi şi patriotismul nu se licita cu toba, după principiul Ki ad többet.

Grele timpuri am ajuns. Corupţiunea a pătruns până la měduvă, şi nu este cine sě se opună curentului, nu se găsesce om cu energie şi inimă ca sě ne oprească în marginea abisului.

Furturile ca cele cu bani orfanali de pe la comitate, posta din Clus şi Pesta — două capitale cu destinaţiunea de a fi centre de cultură, se vor mai repeţì încă, justiţia din Deva nu va fi fără păreche în ţeară, şi astfeliu din voinţa curentului fatal de aḑi corupţiunea, corupţiune fiind, tot corupţiune va rěmânea, spre a se ilustra starea actuală, care sprginesce corupţiunea pe toate căile posibile.

Trăim în timpuri critice, şi ne revoaltă purtarea necalificaveră a oamenilor chemaţi la îndreptarea rěului. Riscăm a fi înferaţi de rěi patrioţi, de a se aplica faţă cu noi měsuri escepţionale, însě trebue sě ne clarificăm punctul nostru de plecare, ca sě nu fim necredincioşi principiului nostru, care este: luptă onestă, cu moderaţiune şi tact pentru apărarea drepturilor noastre de cetăţeni şi sbiciuirea rěului, provină el de unde va provenì.

„Monarchia austro-ungară în scris şi în ilustraţiuni“

Acesta este titlul opului care-l va eda Moscenitoriul de Tron Archiducele *Rudolf*.

Cu redactarea părţii care va tracta despre ţěrile de sub coroana Sântului Stefan este încredinţat romanţieriul maghiar Jókai Mór.

Aşa precum este proiectat opul, ar fi de cea mai mare însemnětate pentru noi chiar şi fără privire la chiemarea şi posiţiunea persoanei dela care a emanat măreaţa ideă, şi care îngrigesce de scoaterea lui la lumină.

Considerând însě că aceea persoană este fiitoriul Monarch al nostru, trebue sě presupunem că înaltul autor doresce sě aibă o oglindă fidelă a popoarělor, preste cari este chiămat a domnì, ca měsurile părintesci, ce le va lua pentru fericirea tuturor supuşilor sei, sě le poată clădì pe o basă sigură şi dreaptă.

Toate popoarele monarchiei, dar mai cu seamă cele de sub corona Sântului Stefan, sunt datoare cu cea mai sinceră recunoscinţă Alteţei Sale, pentru acest op, care va servì de cea mai eclatantă desminţire a acelor fantasti, cari se nesuesc a informa pe cei ignoranţi, că statul nostru n'ar fi polyglot.

Pe cât este de justă însě dorinţa Alteţei Sale ca descrierea popoarělor sě fie fidelă, cu atât mai mare este interesul nostru, ca poporul român sě fie presentat în acest op aşa precum este cu adevěratele sale însuşiri bune rele cum sunt ele, căci câţi scrietori streini s'au ocupat în trecut de noi, parte din nesciinţă parte din reinţă, au produs numai date false pentru istoriă.

Este datorinţa inteligenţei noastre deci, ca fiind poftită sě conlucre cu zel la procurarea celor mai fideli date referitoare la români.

Jókai este cel mai productiv scrietoriu unguresc, dar el este în prima lineă poet, de aceea erau temeri la început, că opul, în cât privesce ţěrile de sub coroana Sântului Stefan, va sě fie mai mult o poesie maghiară; dar înaltul Autor, precum vedem, se ingrigesce ca naţionalităţile sě fie înfăţişate prin scriitori din sinul lor.

Dintre toate popoarěle din monarchiă, nu credem sě fie unul, care într'o descriere fidelă în toate privinţele, cu drept cuvênt, sě poată pretinde mai multă considerare de cât poporul român.

Până acuma am cetit două epistole de ale Alteţei Sale adresate către scrietori români, pentru ca sě conlucre şi dênşii la partea opului „care tractează despre ţěrile de sub coroana Sântului Stefan.“

Una către dl Alesandru Roman profesor ord. pentru limba şi literatura română la universitatea din Budapesta şi membru ord. al academiei române, ear alta către dl Dr. Corneliu Diaconovich, Redactorul „Viitoriului“ — şi precum ne anunciă „Viitoriul“ dl Dr. At. M. Marienescu încă ar fi căpĕtat asemene provocare.

Nu ne îndoim nici de zelul, nici de capacitatea dlor recercaţi, de a conlucra, ba suntem convinşi că aceea ce vor lucra dlor, va fi un lucru bun şi de mare valoare atât pentru op cât şi pentru noi; materialul însĕ este atât de vast şi de variu, încât nu putem crede, ca puterile amintite, pe lângă tot zelul şi cunoscinţele dlor, sĕ-l poată culege şi prelucra pe deplin.

Dl Roman născut şi crescut în Biharia negreşit este cel mai chemat a descrie regiunile romantice şi poporul român, cu datinile şi foarte variatele porturi din acel comitat, şi dacă se va estinde şi asupra comitatelor Satmarului, Ugocei, Aradului, Haidu, Békés-Csanád etc. cu un cuvênt asupra Ungariei fără Bănat şi fără parţiuri, a făcut prea mult.

DD. Marienescu şi Diaconovich ca bănăţeni au destul cu Bănatul.

Dar apoi decât toate acestea reclamă mai mult lucru clasicul pământ al Transilvaniei, unde nu numai vechile instituţiuni administrative, ci şi situaţiunea topografică au produs, diferite caractere, datini, porturi, chiar diferită cultură la români.

Transilvania a fost esploatată prin scriitori streini în trecut, mai mult în detrimentul poporului român, — cel puţin în acest op, iniciat din sinul Dinastiei sĕ figureze şi românii transilvăneni în adevĕrata lor fiinţă.

Credem că vom avea fericirea a afla că s'au angagiăt la conlucrare şi scriitori români din Transilvania de cari, cei ce sûnt îndreptăţiţi a informa pe Alteţa sa, pot afla în abundanţă.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Sibiiu în 29 Iuniu 1884. Domnule Redactor! Interesul manifestat de repeţite ori în coloanele organului ce-l redigiaţi, precum şi usul prefăcut în lege de a raporta în fie-care an despre starea societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ tuturor celor cari se interesează de prosperarea acesteia spriginindu-o atât cu mijloace morale cât şi materiale, ne îndemnă a ve presenta următoriul

Raport general:

Despre activitatea societăţii supranumite în decursul anului scolastic 1883/84. Compararea trecutului cu presentul ne umple de mirarea cea mai mare. Mirare provenită parte din consonanţa unor evenimente, parte din disonanţa, ce se află între influenţele acestora asupra desvoltărei omenimei.

Imperii mari vedem întemeindu-se şi acum ca şi în trecut. Tot asemenea descoperiri şi invenţiuni. Aflăm însĕ şi ceva deosebit.

Este sciut, că în trecut bărbaţii renumiţi, celebrităţile apăreau din singurătate — asemenea unor fantoame. Dovadă diferiţi legislatori antici, preoţii şi mai mulţi ss. Părinţi. — Nu aşa astăḑi.

Astăḑi celebrităţile sûnt productele societăţilor bine organisate şi basate pe adevĕratele principii. Din acestea ies şi trebue sĕ iasă aḑi celebrităţile, căci singurătatea cu misteriosităţile ei nu mai are aceea putere vivificatoare de odinioară. Aḑi individul, singuratic dispare asemenea fumului dus pe aripile vêntului, căci singurătatea însĕlbătăcesce individul pre când societatea îl face capabil a se apropia tot mai tare atât de idealul idealurilor, de perfecţiunea perfecţiunilor — de Dumneḑeu — cât şi de fericirea lumească prin desvoltarea spiritului de corporaţiune, care are misiunea de a pune basă precum fericirei indiviḑilor aşa şi popoarĕlor.

Înflorirea literaturei şi cultivarea patriotismului, conservarea tuturor datinelor străbune şi înarmarea fiinţei omenesci atât cu cultura ideală şi reală, precum şi apĕrarea bisericei şi patriei în contra tuturor periculelor, e misiunea societăţilor.

Convinşi despre acesta şi demnii nostri antecesori, încă pe la an. 1868 au pus basă supra numitei societăţi de lectură.

Că oare demnă este aceasta societate de acest nume, aproape adorat dela cel mai mic până la cel mai mare român adevĕrat; că oare conscie este de sublima sa misiune, ce trebuie sĕ aibă o societate, care tinde spre progres, lăsĕm sĕ respundă la aceasta toţi aceia, cari îndecursul mai multor ani, au observat cu atenţiune şi nepreocupaţi mersul ei, precum şi toţi aceia, cari interesându-se de soartea ei, vor judeca după fapte.

Spre a uşora încâtva formarea unei judecăţi drepte despre această societate, precum şi despre starea ei, vom schiţa aici în liniaminte generale, activitatea ei în decursul anului din cestiune.

Societatea noastră de lectură s'a constituit pentru anul espirat în 18 Septembre 1883 sub presidiul dlui director semin. Ioan Hannia.

În decursul anului ea a ţinut pe lângă şedinţa de constituire, 25 şedinţe ordinare, 8 estraordinare, şi una publică în presara ḑilei de 30 Noemvre în memoria fericitei onomastice a „Patronului ei Marelui Andreiu.“

Oficianţii societăţii au fost:

Conducătoriu preşedinte D. prof. Ioan Crişan, v. preşedinte al societăţii şi preşedintele comitetului Pavel Oprişa cl. a III.

Notari: George Babeş cl. a III-a şi Ioan Cocoş cl. a II, Bibliotecariu: Ilie Căpuşan cl. a. II vicebibliotecariu: Ilie Tănase ped. a I.

Cassar: Petru Roşca cl. a. I., controlor: Ioan Manta cl. a. III., Redactor al foaiei „Musa“ Petru Şpan cl. a. III.

Membri în comitet: Ioan St. Torpan şi Georgiu Joandrea cl. a. III. Virgil Oniţi şi Ioan Popoviciu jun. cl. a. II. Iosif Gomboş şi Sergin Medean cl. a. I. Dumitru Lăpădat ped. a. III., şi Alesandru Draia ped. a. II. Din acestia Virgil Oniţi referintele comitetului.

Demisionând din aceştia: Virgil Oniţi, Ioan Popoviciu jun şi Dumitru Lăpădat, s'au substituit prin: Ioan Cenţu cl. a III. Vasilie Duma cl. a. I. şi George Prigoană ped. a. III., eară de referinte al comitetului Ioan St. Torpan.

Societatea a avut în anul acesta 115 membri, în comparaţiune cu numĕrul 100 al membrilor din anul trecut, a sporit cu 15.

Biblioteca la începutul anului curent a constat din 1184 opuri în 1621 volume, la sfêrşitul anului consta din 1246 opuri în 1686 volume; prin urmare s'a înmulţit cu 63 opuri în 66 volume, din acestea 23 opuri în 23 volume donate de amicii progresului, ear celelalte procurate pe bani societăţii.

Jurnale am avut preste tot 20: 1. „Candela“, 2. „Convorbiri literare“, 3. „Familia“, 4. „Transilvania“, 5. „Educatoriul“, 6. „Biserica şi Şcoala“. 7. „Foaia basericească“, 8. „Foaia scolastică“, 9. „Scoala practică“, 10. „Biserica Ortodocsă“, 11. „Biserica română“, 12. „Desceptarea“, 13. „Telegraful Român“, 14. „Gazeta Transilvaniei“, 15. „Tribuna“, 16. „Observatoriul“, 17. „Luminătoriul“, 18. „Viitoriul“, 19. „Tageblatt“, 20. „Egyetértés“.

Din aceastea „Convorbirile literare“ şi „Scoala practică“ s'au procurat pe banii societăţii.

Celelalte ne au venit gratuit şi cu această ocasiune ne esprimăm profunda noastră mulţămită publică către diferitele redacţiuni.

P. T. Domnii; cari au binevoit a dona cărţi pentru biblioteca societăţii noastre sûnt următorii: Eminenţia Sa Silvestru Morariu Andrieviciu, metropolit al Bucovinei, Academia română, Ioan Popescu, prof. semin. în Sibiiu; Dr. Ioan Crişan, prof. semin. în Sibiiu, Vasile Mândrean, prof. în Caransebeş, Ioan Cristea, compactor, Stefan Pop, jurist în Sibiiu, Emanuil Beşa, George Cimoca, Petru Cucuian, Ioan Muntean, Pentru Roşca, Teodosiu Popa şi David Budoi, clerici în Sibiiu.

Faţă de toate acestea donaţiuni încă ne esprimăm mulţămita noastră publică.

Cassa societăţii la începutul anului curent a constat din 225 fl. 98 cr., cu finea anului e de 372 fl. 41 cr., din acestia 371 fl. 22 cr., sunt depuşi spre fructificare la Institutul de credit şi economii „Albina“ ear 1 fl. 19 cr., disponibili la comitetul provisoric al societăţii. Deci se vede că averea în bani au crescut în acest an cu 146 fl. 43 cr., de şi o parte mare din venit s'au întrebuinţat pentru procurarea de cărţi folositoare şi instructive pe seama membrilor societăţii (pentru bibliotecă).

Notăm cu aceasta ocasiune pre P. T. Domn, care după publicarea listei binevoitorilor contribuenţi cu ocasiunea şedinţei publice şi-a mai oferit concursul pentru sporirea averii societăţii noestre: Dr. Daniil P. Barcianu prof. semin. 2 fl.

Faţă cu acest amic al sociotăţii noastre încă ne esprimăm mulţămită publică, precum şi faţă de dl director semin. Ioan Hannia, care au onorat de repeţite ori prin presenţa sa şedinţele ordinare ale societăţii.

Foia societăţii „Musa“ au eşit în 14 numeri, cari cuprind operate de diferit cuprins.

Comitetul în decursul anului a ţinut 36 şedinţe în cari pe lângă afacerile administrative, s'a ocupat cu criticarea temelor, lucrate de membri societăţii.

În urma acestei repriviri asupra stărei şi activităţii societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ în decursul anului espirat, comitetul prin subscrişii, în numele societăţii, esprimă mulţămită publică tuturora, cari s'au interesat şi se intereseaază de prosperarea acestei societăţi, a cărei devisă este progresul preste tot şi în special în direcţiunea teologică-pedagogică.

Pavel Oprişa,
preşedinte.

Ioan St. Torpan,
referirte.

Abrud, 28 Iunie 1884. Multe sûnt în lume, cari n'au nume! Cine nu le vede, nu le crede!

Alegerile trecute, pentru deputaţii dietali, au lăsat urme adênci. Chiar în popor au intrat frecările. În părţile Zarandului doi preoţi sûnt arestaţi şi alţii ameninţaţi, că vor fi şi ei. Causa este, că unii din alegĕtori au ţinut cu Nan alţii cu Bran. Trecênd alegerile, lucrul a trecut pe terenul batjocorei şi rĕul se face, afle-se numai cine sĕ-l samene! Că tu ai ţinut cu jidovii, că tu cu ungurii că ne-au vêndut sângele şi neamul, că una, că altă, ş'apoi poporul de rênd, talpa ţerei, când apucă pe-o cale, apoi se ţine mortiş.

Lucrul este natural pentru poteroşii ḑilei, — se ḑic ca dl Silaşi — că la toate acestea preoţimea este de vină, — deci ea sĕ sufere. — Unii ḑic, poate fără dreptate — că lucru-i cu ochi şi sprincene, — anume înscenat, ca sĕ aibă cu ce şicana şi descuraja preoţimea noastră din acelea părţi! Le va succede? Ferul din cel baţi, din ce sĕ întăresce.

Cuviincios lucru este aceea, ce ḑiceţi dv. dl-e Redactor! Sĕ rumegăm bine starea faptică a trebilor, aşa cum se află ele în anul Domnului 1884 şi aşa sĕ lucrăm, cu înţelepciune şi tactică, ca nu care cumva sĕ sărim din lac în puţ. Nu ne este ertat a da vêntului, ori-ce idee, ce se plămădesce în capul cuiva. Frasele sforăitoare şi vorbele late, dacă se razămă pe nisce idei estravagante, fac furoare. Asta e drept. Nu e bine însĕ a se juca cineva cu poporul, aşa ca cu mingea, nici fraţilor unguri nici noue.

Asta s'o înţelegem. Apucând pe cale bună, pe cale bună merge, — şi dacă-l nĕcăjeşti se supĕră, — şi apoi el ţine minte.

Simţul de conservare naţională, este astăḑi atât de viu, de numai capetele deşarte, mai pot spera, că Românul, va înceta cândva a mai fi, aceea ce este! Vreme pierdută şi bani risipiţi e tot ce sĕ face în direcţia aceasta.

Sĕ ne ferim, însĕ, mai tare ca de foc, a introduce vrajba în sinul blândului nostru popor. Ne-am mistuì noi pe noi, — ş'apoi *tertius gaudet.* Domnii se ceartă, domnii se împacă, poporul însĕ e mai stăruitor în credinţele sale, de aceea, se cade a-l cruţa.

⁂

În ḑiua de 28 Iunie v. am avut o ploae, de nu alt-ceva făr' cugetai, că varsă doniţe. A făcut multă pagubă de tot, căci holdele ne sûnt grăsuţĕ şi oamenii au dat în dîra coasei. Apoi poduri rupte şi mănate, drumuri spălate cât îţi trebuie. Poate-că, cine scie, e pedeapsă dela Dumneḑeu pentru „Pĕcatele noastre.“

⁂

Societatea englesă „*The Hungarian Gold und Silver Redacţion Works limited,*“ care s'a încuibat între Abrud-Roşia-Câmpeni, ridicându-şi Stabilimentele la Gura Roşiei; pe proprietatea dlui Vişa din Abrud, — este pe cale a începe lucrarea sa, peste 3—4 sĕptămâni.

Un Corespondent al „Telegr. Rom.“ — a scris despre acest obiect, pot susţinea însĕ, că nu în deplină cunoştinţă de causă. Voiu da câteva lămuriri spre a se vede starea faptică a lucrului.

Un profesor engles, a inventat metodul de a estrage metalele nobile din peatră, cu ajutoriul electricităţei. Lucru firesc, pentru cine cunoasce spiritul intreprinḑĕtoriu englezesc, că la moment s'a şi format o Societate pe acţii pentru a esploata metodul respectiv, pe care l'au patentat, şi aici la noi. — Întrĕ acţionari figurează — am vĕḑut cu ochii. — Bănci de primul rang, din Anglia şi celebrităţi financiare, — ear în direcţie unul din fruntaşii universităţei din Osford. — S'a subscris 2.500.000 — din care s'a vărsat o mare parte în cassa Societăţei. Prima încercare o fac *en gross* la Gura-Roşii. Le va succede?! Unii vor câştiga dintre Muntenii nostri minari, alţii vor păgubì. Sûnt însĕ englezii nostri de aici tare risipitori! Sĕ joacă în bani. De aceea anevoe, tare anevoe, vor putea sĕ se susţină. Vor lăsa însĕ o frumoasă sumă de bani.

Din punctul nostru de vedere românesc, au nisce obicee şi purtări atât de curioase, de simpla lor enarare, te umflă de ris. — Scriitoriul acestor şire şi-a dat silinţă a compune o novelă plină de haz, din esperienţele, ce le are, în astă direcţie. Şi O. Redacţie a „Telegrafului Român“ dândui loc în foişoară, va face câte va momente plăcute, cetitorilor acestei foi.

Constatăm cu multă plăcere, că în părţile noatre frecări naţionale, nu sûnt. Ne povestim unul altuia credinţele şi necăzurile noastre, — câte bordee atâtea obicee — pentru aceea însĕ nici o ceartă. Aşa credem că e bine, căci fugind unii de alţii, ca de leproşi, rătăcind cineva fie într'o privintă, fie într'alta, cum foc sĕ mai poate îndrepta de cât prin frăţească capacitare?!

Eu am ideile şi convingerile mele, — tu pe ale tale. Dacă tu-i fugì de mine şi eu de tine, — numai poate fi vorba de înţelegere şi trai bun până-i ceriul! —

Şi eară. Nime nu poate poftì dela mine, ca numai aşa ca din senin, sĕ me desbrac de ideile mele şi sĕ îmbrac pe ale lui! Dacă me va capacita, — trec bun bucuros în ceata lui.

Purceḑênd mai departe pe povărnişul apucat nu se poate sci, că unde vom ajunge! — Sĕ vede însĕ, că mânăm apa pe moara streină.

Se nu o facem, că nu este causă de ce sĕ o facem. *Un bătrân iubitor de pace.*

Orĕştie, 10 Iuliu 1884. Dle Redactor! În timpul de faţă, când deoparte vitrigitatea împregiurărilor, ear de altă parte conduita politică greşită a Românilor ne-a împins de pe terenul luptelor politice, este o mângăere a constata câte un progres, pe alte terene ale vieţii noastre publice, cu deosebire însĕ pe terenul scolar.

Scoala noastră confesională gr. or. din Orĕştie prosperează, şi acest progres îmbucurătoriu avem sĕ-l mulţămim tuturor factorilor, care se interesează de causa scolară şi în deosebi dlor Dr. Tincu, advocat şi Ioan Mihaiu, proprietariu în Orĕştie, cari au desvoltat un zel ce merită toată recunoscinţa şi lauda. Este un lucru cunoscut publicului, că dl advocat Tincu, a esoperat pe timpul când se afla deputat la Universitatea săsească din Sibiiu o subvenţiune anuală de 1000 fl. şi şi-a dat toate silinţele împreună cu dl president al comitetului parochial I. Mihaiu şi cu părintele protopresbiter, ca scoala noastră sĕ se ridice la nivoul instrucţiunei de aḑi. Zelului neobosit al acestor factori e de a se mulţămì că putem constata un progres în mai multe privinţe. Mai ântêiu edificiul scoalei s'a completat prin zidirea unui etagiu, care oferă încăperile necesarie pentru elevi, locuinţele pentru învĕţători, şi pentru alte necesităţi. Scoala are acum un aspect frumos. Situată la un loc deschis se presentă într'o formă ce satisface pre omul, care doresce progresul scoalelor noastre confessionale, este o falà a românimei de aici.

Dar nu numai zidirea ci şi instrucţiunea arată, progrese îmbucurătoare. Duminecă s'au ţinut esamenul public de vară cu elevii dela această scoală. Am asistat la aceste esamene şi pot se constat, că resultatul este pe deplin satisfăcĕtoriu.

Esamenul s'au început cu scoala de fetiţe. Respunsurile precise, sigure, şi corecte ce le dau elevele aretau, că silinţele ce le-a pus dl învĕţătoriu Juran au fost încununate de un succes, care a mulţemit atât pe părinţi cât şi pe publicul competent. Dl Juran, care spre întristarea noastră şi-a dat demisiunea de învĕţătoriu din motive cu totul indiferente, poate duce cu sine consciinţa că şi-a împlinit datorinţa s'a de învĕţătoriu în timpul scurt cât a fost la noi.

Tot asemenea progres au arătat şi elevii din clasa I şi II, unde a funcţionat domnii învĕţători I. Branga şi V. Bologa.

Progresul invederat al elevilor din diferitele ramuri ale instrucţiunei poporale câte li s'au predat, dovediau că numiţii domni învĕţători şi-au priceput şi îndeplinit cu mult zel şi silinţă misiunea spinoasă de învĕţătoriu. Resultatele satisfăcĕtoare sûnt cea mai viuă dovadă despre zelul şi silinţele lor. Ne mâchnesce numai împregiurarea, că şi aceşti domni învĕţători ne au părăsit pentru totdeauna.

Me veţi dispensa dle Redactor de problema cea grea de a ve da o analisă pedagogică detaiată despre aceste esamene. Nu sûnt pedagog şi n'aşi vrea sĕ me încurc în dispute cu oamenii rigoroşi de această specialitate — de aceea m'am mărginit a ve da într'un scurt resumat sporiul ce l'au arătat Românii nostri de aici în privinţa scoalei.

Trebue sĕ amintesc ceva şi de modestul nostru cor ce s'a înfiinţat sub auspiciele şi conducerea dlui învĕţătoriu Branga. Acest cor a făcut progrese — relativ frumoase, judecând după greutăţile ce le-a întimpinat la înfiinţare. În oraşele noastre dela ţeară ne lipsesc elementele constitutive pentru un cor aşa cum ar trebuì sĕ fie şi de aceea ne bucurăm vĕḑênd corul nostru modest că face progres şi se pregătesce serios pentru a se presenta cu toată modestia şi naintea asociaţiunei.

În urmă sĕ ve spun sau sĕ ve reamintesc că avem şi noi o cassină română. Românul fără cassină e mort i place în ideă se scie că are o cassină — merge ori nu sĕ ceteascà vre un jurnal? aceasta e un lucru secundar — destul că cassina a devenit un articol indispensabil — dar ce folos, ne lipsesc puterile şi nu putem susţinea cassine. Astfeliu s'a întêmplat un lucru ciudat cu toate cassinele noastre. Ele numai veghetează — şi din palat se coboară în colibă, unde apoi îşi sfêrşesc viaţa — spre mâchnirea tuturor cari se interesează numai până ce le pun la cale. Soartea cassinelor române e pretotindenea una şi aceaşi — şi cu aceasta v'am arătat şi starea în care se află cassina noastră. Ea progresează — ca racul.

Sibot în 11 Iuliu 1884. Dle Redactor! Comuna noastră a fost una dintre cele mai agitate comune din cercul Orĕştiei. Astăḑi însĕ mulţămită providenţii ea după multe sbuiciumări şi frământări a ajuns la mult dorita linisce şi poate sĕ-şi vaḑă de trebile sale.

Mai întâiu greutatea cea mai mare, întregirea parochiei, vacantă de 3 ani şi jumĕtate, s'a delăturat, alegêndu-se de paroch păr. diacon Simeon Secărea. Elementele de disordine şi disarmonià au dispărut şi prin o norocoasă întêmplare parochia după multe furtune a ajuns la limanul păcei interne şi avem bună nădejde că trebile bisericesci şi scolarie vor prospera de acì înainte. Bărbaţii cari sĕ află astăḑi în comitetul parochial ne dau garanţiă deplină că nu ne vom înşela în justele noastre aşteptări. Averea bisericii se află în mânile unei epitropii solide energice şi devotate binelui comun şi sûntem încredinţaţi că şi parochul nostru va justifica asteptările şi increderea, cu care l'au întimpinat poporenii nostri dela început.

Precând constat acest progres în trebile noastre bisericesci, trebue sĕ amintesc, că şi scoala noastră progresează. Avem un învĕţătoriu harnic, şi devotat cu trup şi suflet scoalei, în persoana dlui învĕţătoriu definitiv Vas. Corcodelu.

În fine voiu amintì şi alt fapt îmbucurătoriu. În ḑilele trecute s'a reîntregit primăria comunală. S'au ales jude nou în persoana lui Vasilie Madean, un bărbat foarte onest, energic şi devotat trebilor publice comunale. Aceste frumoase calităţi l-au recomandat de mult timp pentru acest post onorific. Dênsul este şi primul Epitrop al bisericei noastre gr. or. şi chivernisesce averea bisericei cu multă rêvnă, devoţiune şi conscienţositate. Oamenii din comună au deplină încredere întrênsul şi credem că dênsul ne va servì şi pe terenul vieţii comunale ca şi pe cel bisericesc cu acelaşi zel, ce ne-am obicinuit a-l recunoasce până acum întrênsul.

Avem şi un notariu harnic şi consciinţios în persoana dlui A. Friedmann. Unii au aflat cu cale a se scandalisa de naţionalitatea jidovească a acestui oficial comunal, însĕ modul corect şi conscienţios, cum poartă dênsul serviţiul comunal, ne face se trecem peste aceasta greutate de naţionalitate, mai ales, după ce comuna noastră a avut într'un deceniu vre-o 9—10 notari de toate naţionalităţile unul după altul, dintre cari numai vre-o câţiva au justificat încrederea poporului. Aceasta împregiurare esplică aparenţa rară, că avem un notariu de naţionalitatea amintită mai sus. În fond lucru principal este că afacerile comunale sĕ se poarte conscienţios şi spre mulţămirea publică. Românii, aici ca şi pe airea, prea adese ori au contribuit la discreditarea numelui de funcţionariu român şi aceasta esperienţă aduce pe oameni la o procedere, care în ochii naţionalistilor cu gura mare trece de scandaloasă, în fond însĕ asemenea aparenţe îşi au causele şi motivele lor.

Apel.

În numĕrul trecut al ḑiarului nostru am făcut amintire despre apelul damelor din Timişoara în favorul sortiturei întreprinse de Reuniunea femeilor române din Sibiiu. Reproducem după ḑiarul „Luminătoriul“ acest călduros apel, observând că tot în acest sens s'a publicat în ḑiarul „Viitoriul“ din Budapesta o epistolă a stimabilei noastre scriitoare Emilia Lungu.

Eată apelul damelor române din Timişoara:

Apel

către onoratele doamne, domnişoare, preutese, învĕţătorese, plugăriţe din oraşele şi din comitatul Timişiu.

Cunoscut este cumcă onoratele dame române din Sibiiu au format o societate sub numirea: „*Reuniunea femeilor române*“ în scopul d'a înfiinţa scoală românească de fetiţe, care scoală este deja deschisă şi funcţionează de un an de ḑile în Sibiiu.

Laudatele doamne respective reuniunea, a decis a arangia est an o sortitură (loterie) în favorul numitului institut de fete, şi au emis un apel către damele române din toată ţeara, în cari acestea sûnt rugate a lucra câte un obiect de mână şi a sprigini pre aceasta cale întreprinderea.

Intreprinderea onor. dame din Sibiiu este aşa de nobilă, precum poate sĕ fie o inimă de mamă adevĕrată, şi de lipsă şi folositoare pentru naţiunea întreagă.

Şi noi sûntem mame, sûntem femei române, sûntem ficele naţiunei române, deci nu sĕ poate ca sĕ nu avem asemenea simţiri pentru o întreprindere nobilă, pentru crescerea naţională a fetiţelor române; ear, când ne aducem aminte cumcă în ţara întreagă încă nu esistă un asemenea institut, cumcă şi fetiţele române din aceste părţi vor avé primire şi pot primì crescere naţională în institutul intemeiat de „reuniunea femeilor române“ din Sibiiu, — atunci trebue sĕ constatăm cumcă sûntem d'adreptul interesate la crearea, esistenţia şi susţinerea numitului institut de crescere.

Cât de îngrijiţi sûnt părinţii cari ar dorì sĕ dea o crescere naţională ficelor lor, şi cât de grea povara apasă cunosciinţa lor când îşi aduc aminte că asemenea institut nu esistă în ţară! Cât de uşuraţi se vor simţì dênşii când vor avè convingerea că reuniunea femeilor din Sibiiu li-a procurat aceasta possibilitate!

Cumpănind aceste împregiurări, subscrisele dame din Timişoara, în ḑiua de astăḑi întrunindu-se în şedinţă, s'au constituit într'un comitet, carele va conlucra întru ajutoriul on. reuniuni a femeilor române din Sibiin, în întreprinderea de sub întrebare.

Aducêndu-ve acestea la cunoscinţă, Ve rugăm inbite surori, ca sĕ veniţi cu toate întru ajutoriu.

Ve rugăm ca sĕ gătiţi *lucruri de mână*, de ori ce valoare pre cari sĕ le donăm (cinstim) reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Spre orientare ve facem cunoscute următoarele dispoşiţiuni luate în comitetul nostru.

Pană la 10/22 *August* a. c. sĕ bine-voiţi a insinua (a da de scire) cumcă fie-care ce feliu şi câte lucruri de mână voesce sĕ doneze.

2. Până la *10/22 Septembre* a. c. sĕ se predee lucrurile menite spre acest scop.

3. Insinuarea ori predarea sĕ poate face:

a) În Timişoara, în cetate: la doamna Aneta Adam (soţia dlui Stefan Adam) şi la subscrisa preşedintă; în Fabric: la doamna Ana Ardelean (socia d-iui fiscal Georgiu Ardelean) şi la dşoara Emilia Lungu (fica d-lui învĕţătoriu Traian Lungu).

Numele fie-cărei donatoare pre cum şi obiectele donate se vor publica şi, încât va fi possibil, se vor espune privirei publice o ḑi două, înainte de espedare.

Apelăm la bunavoinţă on. domni inteligenţi, preoţi, învĕţători, cărturari români şi cetitori ai acestei foi, ca sĕ binevoească a cetì şi respândì în public, între popor scopul şi cuprinsul acestui apel, şi a îndemna pre laudatele noastre plugăriţe ca sĕ conlucre şi dênsele.

Subscrisa reuniune nu s'a ţinut competenta a-şi estinde activitatea sa şi pe teritoriul altor comitate, dar de cumva onor. dame române din alte comitate din alor proprie bunavoinţă ne ar onora cu trimiterea doritelor obiecte, comitetul subscris le va primi şi cuita în public cu mulţămită.

Timişioara, din şedinţa ţinută în 6 Iuliu st. n. 1884.

Ecatarina *Dreghiciu*, preşedinta de onoare. Julia *Rotariu*, preşedintă. Emilia *Lungu*, secretariu. Aneta *Adam*, Irma *Barbu*, *Ana Ardelean*, vice-preşiedinte. Ecat. *Iorgovan* Ecat. *Bogdan*, Lucreţia *Iorgovan*, Persida *Regep*, Sidonia *Ianoşiu*, Ersilia *Bocean*, Sinodia *Dann*, Rosa *Sablier*, Ecat. *Zaria*, Cl. *Birju* membre în comitet.

Indreptare.

Intre varietăţile „Telegrafului roman“ de Sâmbătă Nr. 75 se află o corespondenţă sub titlu (Comoară) care comoară o ar fi descoperit un fiitoriu preot în o pivniţă ale caselor archidiecesane, cari acum se întrebuinţează pentru scopuri seminariali, în care pivniţă se află mai multe buţi cu vin, şi gustând tot deodată vinul din toate buţile l au aflat escelent etc.

Cumcă aceasta ar fi o comoară, carea nu ar avea stăpân, e o scornitură fără nici un temeiu, pentru că, dacă despre aceasta descoperire, cum îi place dlui corespondinte a o numì, s'ar fi avisat subscrisul la moment şi nu s'ar fi tăinuit dela Sângiorgiu până la Sânpetrupaul, şoptind altcum în toate părţile despre o comoară aflată, de sigur s'ar fi dat de loc toate deslusirile despre starea faptică.

Adevĕrul e că în anul 1878 când s'a cumpĕrat aceea casă dela d. I. Gürtler la cererea acestuia i s'au lăsat pivniţa şi mai de parte în folosire pe lângă o chiriă anuală de 12 fl. în care pivniţă se află şi de present vinurile sale.

Inspectorul realităţilor archidiecesane.

Varietăţi.

* (Postal). Cu 16 Iuliu începênd, se deschide oficiu postal în comuna *Gidófalva*, comitatul Treiscaunelor, şi va sta în legătură cu posta din Szepsi-Szt.-György.

Cercul de comunicatie se estinde asupra comunelor Étfalva, Gidófalva, Szepsi-Mártonos, şi Zoltán. Se vor espeda prin el epistole simple şi recomandate, asemenea asignaţiuni postale până la 200 fl.

Mersul:

Pleacă din Gidófalva	dim. la	9	oare	45	m.
Ajunge la Szepsi-Szt-György	„ „	10	„	40	„
Pleacă din „ „ „	d. a. „	2	„	—	„
Ajunge la Gidófalva	d. a. la	2	„	55	„

* (Invitare). La adunarea generală a despărţĕmêntului IV. (Sebeş) al Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ce se va ţinea la *3-a August a. c. st. nou în comuna Pianul superior*, se invită prin aceasta toţi onoraţii membri aparţinĕtori acestui despărţĕmênt precum şi alţi iubitori de progresul poporului român.

Dintr'un incident cari în decurs aproape de un an au a împedecat constituirea şi activitatea nou alesului comitet al despărţĕmêntului nostru, crede subscrisul a avea deplin motiv la acea rugare, ce acei domni cari cu ocasiunea adunărei generale din 9 Septembre 1883 ţinută în Ludoşul mare în nefiinţa lor de faţă au fost aleşi de membri ai comitetului, sĕ binevoiască a se dechiara până la adunarea generală procsimă că primesc acest post de onoare ori nu, ca la din contră sĕ se aleagă alţii în locul D-lor şi pre viitoriu sĕ se poată evita daunoasele iregularităţi întru ducerea în deplinire a agendelor despărţemêntului.

Sebeş în 6 Iuliu 1884.

Ioan Piso,
conducătoriu interimal al despărţĕmêntului.

* (Ferițivĕ de a lovì în Albine). În comuna Chirpĕr albinele au omorît calul unui sas. Lucrul s'a întêmplat astfeliu. Acela ducându-se la moara comunală unde se vindeau bucate, ca sĕ-şi cumpere, şi-au legat calul în apropiere de stupina morariului, mergênd la locul de licitaţiune în moară. Albinele cari sburau continuu spre a-şi aduna miere din flori, au fost lovite de coada calului care se apăra de muşte, şi credându-se astfeliu atăcate, au năvălit cu toate asupra calului legat. Proprietariul (sasul) eşind din întêmplare sĕ-şi vadă de cal, şi vădândul acoperit de albine siliinduse a se elibera ca sĕ fugă, în perplesitatea sa loveşte în albine cu pălăria. Acelea atăca şi pre al doilea inimic şi în 5 secunde capul sasului nu se maî vedea de albine, de cari numai aruncându-se în apă sau putut mântuì.

Calul au murit după $1\frac{1}{2}$ oară între cele mai cumplite sbuciumări şi isbeli de pămênt.

* (De ale timpului). Din urît ce era timpul, s'a făcut frumos. Era şi vremea sĕ se îndrepte timpul, sau era şi timpul sĕ se îndrepte vremea, căci bieţii economi nu mai resbiau cu lucrul câmpului. Din câte ni s'au comunicat până acuma, fênul din puţin ce era, s'a stricat parte mare cu multele ploi. Vor face bine cei ce au economisat din anul trecut sĕ fie cu băgare de seamă la vinderea fênului.

* (Sciri bune). Ni se scrie dela Ocna Sibiiului că alegerea de representanţi la magistrat s'a făcut Vinerea trecută şi că românii solidari fiind au scos o maioritate. Cu chipul acesta la fiitoarea restauraţiune pentru magistrat românii fiind ei în maioritate şi vor putea pune oameni de ai lor.

În această privinţa avem şi o corespondenţă specială, pe care din lipsă de spaţiu nu o putem publica aḑi, însĕ vom revenì.

* (Furt). La 1 Iuliu a. c. nou s'a furat la gara din Cluş 27,000 fl. Arestat fu cassariul sermanul. Vineri însĕ s'a descoperit hoţul în persoana subşefului dela gară, care a mărturisit totul. Sĕ fie sciut omul nostru ascunde banii după cum i-a sciut fura de cu măestrie, până e cioara cioară nu-l prindea nime.

Loterie.

Sâmbătă în 13 Iulie n. 1884.

Viena:	**56**	**86**	**28**	**63**	**52**
Timișoara:	**59**	**5**	**48**	**10**	**25**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 12 Iuliu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.95	121.75
Renta de aur ung. de 4%	91.10	91.—
Renta ung. de hârtie.	88.10	88.—
Renta de aur austriacă	103.20	102.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142 70	142.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.40	96.25
II emisiune de obigaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	117.75	117.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.45	80.30
Datorie de credit austr	79.85	100.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	101.50	101.50
Datorie de stat austriacă în argint.	81.50	80.30
Sorţi ungurescì cu premii	114.50	115.—
Sorţi de regularea Tisei	114 80	115.—
Acţiuni de bancă de credit ung	300.—	300.25
Acţiuni de bancă austro-ung.	854.—	852.—
Galbin	5.76	5.75
Napoleon	9.67	9.66
London (pe poliţa de trei luni)	121.85	122.95

Nr. 218. [756] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci la scoalele gr. or. din mai jos însemnatele comune ale protopresbiteratului Geoagiului I se deschide concurs cu termin până la 30 Iuliu st. v. a. c.

1. Hondol, cu salariu anual de 250 fl. v. a., cuartir gratuit şi 10 fl., relut de lemne din cassa bisericei.
2. Vălişoara, cu salariu anual de 250 fl. v. a., cuartir gratuit cu grădină de legumi şi 2 orgii de lemne.
3. Boholţ, cu salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir gratuit şi 2 orgii de lemne.
4. Seliscioara, cu salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir gratuit şi 2 orgii de lemne.
5. Fornadia, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit, 1040□° loc pentru grădină de legumi.
6. Certeşul superior, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemne de ajuns.
7. Voia, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi 2 orgii de lemne.
8. Porcurea, cu salariu anual de 150 fl. cuartir gratuit şi 2 orgii de lemne.
9. Boiu, cu salariu anual de 150 fl. cuartir gratuit şi 2 orgii de lemne.
10. Suligete, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit cu grădină de legumi şi 2 orgii de lemne.
11. Măgură, cu salariul anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi 2 orgii de lemne.
12. Fizes-Barbura cu salariu anual de 150 fi. v. a., cuartir gratuit şi 2 orgii de lemne.
18. Dealu-mare, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi 2 orgii de lemne.

Cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare, şi pentru posturile de sub posiţiunile 1—4 provĕdute cu atestate despre absolvarea cursului teologic s'au pedagogic, sûnt a se aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral.

Hondol, 16 Iuniu 1883.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagiului I.

Vasile Pipoş,
protopresbiter.

Depuneri de bani

primesce institutul subsemnat spre fructificare, pre lângă denunciare în termine scurte, cu **5%**, — și fără denunciare, replătibile îndată la cerere, cu **4½%** interese la an.

Fructificarea depunerei începe cu ḑiua, care urmează după ḑiua depunerei și încetă cu ḑiua premergătoare ḑilei, în care se ridică depunerea. Durata cea mai mică a unei depuneri este de 15 ḑile.

La 1 Ianuarie și la 1 Iulie a fie-caru an interesele neridicate se adaog la capital și se fructifică earăși. Contribuţiunea dela interesele depunerilor o plătesce institutul.

Depunerile trimise prin postă, pre lângă comunicarea adresei deponentului se resolv totdeauna cu întoarcerea postei; asemenea se pot efectuì prin postă denunciări și ridicări de capitale. [749] 4—4

Sibiiu, 20 Iunie 1884.

„ALBINA“
Institut de credit și de economii.

Perseci din Italia,

de soiul cel mai fin,
culese proaspete de pe pom în toată ḑiua cu . . . . **fl. 2.90**
dtto Perseci de pe insula ionică Corfu cu . . . . . . **fi. 3.50**
pentru o corfă de 5 kilo și fără porto, libere de vamă la [759] 2—12

N. Salvari—Triest.

Dela începutul lui Iulie începend se află și struguri frumoși și proaspeţi cu 2 fl.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor și impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 34

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Nr. 42. [757] 2—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dtto 27 Maiu a. c. Nr 2604. B. se escrie concurs nou pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul preot Ioachim Marcu în parochia de classa a IIla din Teu, protopresbiteratul Mercurei, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunata cu acest post sûnt a treia parte din toate venitele parochiale, în sumă de 200 fl.

Concurenţii î-şi vor aşterne cererile sale instruite conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei în Mercurea.

Teu la 15 Iuniu.

În conţelegere cu oficiul ppteral.

Comitetul parochial.

SCHUTZMARKE

Ofner Adlerberger
Eigenbau.
Jos. Dietzl Budapest.

Cel mai corespunḑĕtoriu ecuivalent pentru Bordeaux fin.

Acest **escelent și fără îndoială cel mai bun vin al Ungariei** în ce privesce calitatea lui **eminentă stă pre o treaptă cu vinul de Bordeaux, și de către capacitățile medicale** este recomandat ca cel mai eficace **pentru lipsa de sânge, debilitare și reconvalescență.**

☞ **Original este:** dacă atât **eticheta** cât și **sigilul** și **gărlicíul** sticlei este identic cu **marca și firma** de mai sus. ☜ [751] 4—12

În **calitate originală** se află la dl **G. W. Grohmann,** în Sibiiu, Emil Porr, la Steaua roșie în Brașov, Csiki Lukács, Konya Sándor, Puskás Bella, Hirschfeld Sándor, Gergely Ferencz și Novák Victor în Cluș, asemenea în cele mai multe orașe și locuri de cură în Transilvania.

Kais. k. Privilegium.
SCHUTZ-MARKE
ECHT NICKELSTAHL
GARANTIE FÜR ewig Weissbleiben

Numai pentru 8 fl. 62 cr.

se capĕtă o garnitură de masă, ca ceea ce o vom areta mai jos, din nicol fin. Nicolul este metalul de toţi lăudat și premiat, care remâne totdeauna alb ca argintul. Nicolul nu se face negru, nicolul nu ruginesce, nicolul păstrează luciul argintului, chiar dacă s'ar întrebuinţa garnitura 30 de ani, nicolul nu lipsesce unei econoame bune, nicolul întrece argintul de China, argintul fin, și așa numitul argint de Britania, pentru că e mult mai elegant mai durabil și mai alb și lucrul principal e că e de totului tot eftin, cu neînsemnatul preţ de **8 fl. 62 cr.** se capĕtă următoarele 49 **tacâmuri.**

Toate cu 8 fl. 62 cr.

6 cuţite de mâncare din argint nicol
6 furculiţe „ „ „ „
6 linguri „ „ „ „
6 linguri de cafea „ „ „
1 strecurătoare de supă din nicol greu
1 strecurătoare de cafea „ „ „
6 taste pentru pahare cu apă din nicol
1 cleşte din nicol pentru zahar.

1 corfiță de poame din nicol
2 sfeșnice de masă frumos împodobite
1 presărătoare de zahar din nicol
2 pahare pentru ouă din nicol
6 verigi de nicol pentru serviţe
1 cutie de lemn pentru zahar, care se poate închide
1 tasă mare pentru servit
1 pânzătură de masă ţăsută cu aur
1 clopoţel electric.

Toate cu 8 fl. 62 cr.

Nickel-Stahl-Manufacturie II., Wien, RIX. [709] 1—6

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 77 Sibiiu, Joi 5/17 Iuliu 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1884, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sě nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 4 Iuliu 1884

Este greu a privì cu atențiune cursul lucrurilor la noi, și a păstra tăcere. Este greu, căci curioase, de tot curioase sûnt ele în toate nuanțele lor.

Și pentru ce oare? Pentru ce sûnt curioase lucrurile la noi? Și pentru ce sûnt ele curioase în toate mărunțișurile lor?

Sûnt curioase, pentrucă sûnt curioase, și de o sută de ori de vei căuta după adevěratul isvor, tot la resultatul acela vei ajunge, sûnt curioase, pentru că sûnt curioase.

Sûnt curioși oamenii, fie-care altcum judecă, și altcum vorbesce, și curioși fiind oamenii, curioase trebue sě fie și lucrurile din lume.

Sě privim pe cei cu puterea în mână. Presupunem bune intențiuni la toți membri din înalta oblăduire a țěrei. Și presupunem buna intențiune, căci ei sûnt cei mai de aproape de coroană, immediații ei consiliari, și nu putem crede că în fața coroanei ar sta cineva cu cugete reservate, îndreptate spre ruinarea statului unguresc, a monarchiei austro-ungare, și a dinastiei habsburgice.

Admitem deci buna intențiune. Viața de toate ḑilele ne arată, că aproape toate acțiunile guvernului nostru sûnt făcute cu tendența vědită de a înainta interesele unei naționalități în defavorul celorlalte naționalități din patrie.

Actele publice de acest soiu toate au și sacțiunea înaltului monarch. Așa legile, așa statutele și ordinațiunile, cari pretind și înalta sancționare.

De sus venite cu asemenea formă esternă, noue nu ne mai este permis sě resonăm, căci aceste acte prověḑute odată cu formele prescrise constituționale, au putere obligătoariă pentru toți cetățenii, stau sub forța esecutărei, și noi în casul estrem dispunem asupra unei respectabile puteri militare.

Dacă ar fi permisă resonarea, ne-am întreba: De unde curiositatea că este possibil aducerea de asemenea legi și ordinațiuni? De unde curiositatea, că dacă asemenea acte trec prin forurile competente legislative, trec și prin sancțiunea coroanei? Ne este permis a resona la privirea acestei aparițiuni curioase? Unora poate da, noaue însě nu, deci vom tăcea.

Curiositatea sě mai ivesce și la aplicarea acestor acte publice. Și noi o numim curiositate, ca sě nu fim siliți a ne folosì de termin mai aspru și poate și mai potrivit.

Trec actele prin forurile legislative, și ajung earăși în mânile celor competenți. Cele privitoare la justiție în mâna organelor chiemate la justiție, cele privitoare la administrație, în mâna administrației.

Lacse și elastice fiind ele dela firea lor, interpretarea e pusă la disposiția organului chemat cu aplicarea. Presupunem și aici buna intențiune, și aceasta pentru ca se putem procede basați în cercetările noastre.

Intenția vědită sau nevědită acuma se arată pe față. În cele mai multe casuri vedem că legea e însoțită de instrucțiune, și instrucțiunea de multe ori face illusoriă legea. Sě presupunem că și instrucția s'a făcut cu intenție bună.

Continuăm.

Vine organul chemat cu aplicarea. Dacă el e cualificat în destul pentru postul la care este chemat, e bine.

Dacă mai cunoasce și însușirile firesci ale poporului, în mijlocul căruia el ține cumpěna dreptății, dacă e cunoscut cu limba lui în vorbă și scris, e și mai bine. Dacă are mâna liberă sě lucreze conform prescriselor legei, e de tot bine.

Cum stăm în practică?

Judecătorii nostri de cualificați vor fi ei cualificați, noi nu cercetăm, bătătoriu la ochi este, că ei nu cunosc limba poporului. Esceptiuni sunt, însě ele atât sunt de sporadice, încât amintirea lor e adevěrată satiră.

Curios lucru! Cum se poate ca un judecătoriu sě nu cunoască limba poporului, asupra căruia el trebue sě se pronunțe în cestiuni de avere, onoare și viață. E curios, însě este așa, și este așa pentru ca sě fie curios.

Starea faptică e curioasă chiar și în casul cel mai bun. Noi însě bine scim că la noi politica a străbătut și în justiție, de administrație nici amintire nu mai facem.

Curios lucru! Se poate așa ceva? Da, se poate.

Se poate doară numai la justiție și administrație, însě la celelaite ramuri nu se poate, așa ceva e lucru strigător la ceriu?

Doamne feresce! La aceste doauě se face doară cel mai puțin abus, ḑicem abus ca sě trecem preste curiosități. Și dacă ar fi sě ne estindem la celelalte ramuri, ar trebuì sě amintim lucruri de cari părul ni s'ar face măciucă în vêrful capului. Bunăoară cultele și instrucțiunea publică ar da o rubrică de tot picantă pentru scrutarea după curiosități.

Bine! Unde zace causa acestor lucruri curioase? și stând ele, unde vom ajunge pe calea apucată mergênd?

Rěspunsul este ușor și la una și la alta. Curioase sûnt lucrurile, pentru că oamenii s'au pus pe utopii. Și ei s'au pus pe utopii, pentru ca sě fie cât se poate mai curioși.

Maghiarisarea a întrat în capul oamenilor curioși, și în interesul ei s'au făcut și se vor face toate, câte se vor mai face încă. Istoria de o mie de ani a statului nostru în esactitatea ei nu mai poate servì oamenilor de călăuz în urmărirea utopiilor, pentru aceea ea trebue acuma parte falsificată, parte croită după vederile, cari domnesc astăḑi în statul nostru.

Curioase lucruri în adevěr, și ele numai așa mai au haz, dacă sûnt tractate ca curiosități mai ales acuma pe timpul căldurilor topice.

E curioasă utopia, ce e drept este curioasă, însě trebue sě și aibă și ea scopul, și efectele sale. Da, așa este, scopul și efectele ne stau înaintea ochilor.

Scopul este înmulțirea numerică a națiunei genetice maghiare pe cale nenaturală. S'a creḑut că pe căi laterale sě-și înmulțească oamenii neamul. Assimilarea și-o au închipuit oamenii astfeliu: facem forță fie-căruia, celui ce se supune nu o aplicăm, pe cei renitenți i vom silì. Cu timpul tot isbutim căci: *„ha nem tőrik, szakad“* sau cu domnul **Plachy Bertalan** din „Nemzet“ numěrul 672 vorbind: *„Quod medicina non sanat, ferrum sanat“ !*

FOIȚA.

Impresiuni neuitate.

I. Din conferența națională.

În ḑiua coborîrii duchului sânt gregorian s'a început în Sibiiu conferența partidei naționale române din Ungaria, Banat și Transilvania.

De se adunau românii în ḑiua duchului lor, poate că în conferență unele nu sě întêmplau după potta duchului gregorian.

Însě se vede, că chiar și comitetul permanent conchiemătoriu a fost cârmuit de duchul gregorian, de și membri aceluia toți se fălesc a fi urmași juliani, convocând la sfătuire serioasă și frățească nu pre românii dintre Tisa și Carpați, ci numai pre partida națională dintre acești români.

Eată, sub influența unui duch strein, seducătoriu, s'a importat între românii de dincoace o marfă nouă, streină, necunoscută, mai ales în afacerile politice ardelene; o plântă strigoaiă, veninoasă, periculoasă — potta de partide.

Razele sěgetătoare, efluința acestui duch gregorian, ni s'a și arătat apoi la scumpele comedii electorale, urmate în 10 ḑile după întâlnirea din Sibiiu, și în 10 ḑile după sfêrșitul acestor comedii în debilele escomunicări și afurisenii ale unor acționari cu brâne roșii.

Fată de încercările, fluctuațiunile și neascunsele atacuri, îndreptate spre înlăturarea, spre nimicirea resuflărei și a esistenței românesci și naționale și nenaționale; și față de areopagul european, este greșala cea mai ireparabilă a purta lupta în partide, împrăsciați, indușmăniți și cu afurisenii antidiluviane, sau antepotopiane.

Românii, trei milioane de oameni de o limbă, de o lege, de o soarte, numai luptând ca unul, solidari și ca frați adevěrați pot chiar și aici, în vatra străbună, spera resultate favoritoare și mântuitoare.

Altcum de loc nu!

În programul din nou primit cu unanimitate, fără adaugere fără subtragere, ca un ce unic și perfect, ne-am legat solemn și acum trei ani și și astăḑi, a nisuì la ajungerea votului universal și la scăparea de escepționala lege electorală octroată.

Și cu toate aceste numai acei români naționali au avut drept și iertare a alege delegați naționali, la conferența națională, pre cari comitetele centrale electorale comitatense sau urbane maghiare sau săsesci au avut bunătate la conscripțiune ai primì în listele alegětorilor.

Alții ba!

Mulțimea de nobili „prunari“ conscriși, d. e., cari rar și-au ostenit capul cu alt ceva, de cât cu prunele puse în stare curgětoare, mai ales la comediele electorali, au avut drept sě ridice limba la alegerea representantelui național; însě naționalului român agricultor, meserieș sau funcționar, cărui-a, lipsind un bănuț, sau și un floren din contribuțiunea prescrisă de art. 33 din 1874, n'a putut încape în pomelnicul alegětorilor lângă prunariul, deși numai cu sula în straiță, acel român național ḑic n'a fost îndreptățit, nu i-a fost iertat, a alege delegat național.

Eată calea noastră pentru ajungerea votului universal.

Eară delegații înși-și asemenea cu sânțeniă s'au ales după cercurile croite de adunările comitatense maghiare sau săsesci.

De sine se înțelege, că cei de pre tronurile curulice n'au cutezat nici a presupune că este și posibilă și ertată și o altă modalitate de alegere și de formarea cercurilor corespunḑětoare, genuină.

Precum vedem dară chiar și conferența națională passivistă s'a compus chiar pre calea și și pre basa destinată prin programul ei însași la soartea Cartaginei.

Efectul. S'au maghiarisat toate elementele, cari compun părţile centrifugale în statul nostru. În prima linie au devenit jidanii cei mai aprigi maghiari.

Nici o calamitate fară păreche. Peste păcate păcate s'au adaos! S'au inventat noţiunea patriotismului medern, şi cu ea cea a ideei de stat unguresc, ambele fantasmagorii, ambe nedefiniate încă până acuma.

Patrioţi moderni sûnt deci numai oamenii speculanţi cu devisa *„ubi bene, ibi patria.“* Acestia strigă aḑi în gura mare: *„magyar állam eszme,“ „egységes nemzeti magyar állam“*, despre celelalte tăcem.

Faţă cu acestia noi trebue sĕ tăcem, căci noi privim desvoltarea seculariă a Ungariei, şi trebue sĕ tăcem căci la reson vorbind, sûntem timbraţi de vrăşmaşi ai statului maghiar, după noi unguresc.

Eată causa şi eată efectele utopiei: Pe calea apucată cădem cu repeḑiciune, şi mintea sĕnătoasă ne poate spune unde vom ajunge pe calea apucată.

E curios lucru că am căḑut pe acest povârniş alunecos, şi si mai curios este că în statul ungar opinia publică e stăpânită de acest curent, şi că nu este bărbat cu energia de a se opune torentului, sciind că în momentul când se va opune, va fi nimicit, căci torentele e puternic, şi el e puternic, fiind că din utopii pornind, de utopie e mânat, şi spre utopie aleargă.

Curioase sûnt lucrurile îndreptate contra noastră, şi curioasă, de tot curioasă ţinuta noastra faţă cu lucrurile curioase, şi noi nu vom pregeta a chiarifica situaţiunea curioasă observată de noi, însĕ aceasta cu altă ocasiune.

Revista politică.

Sûntem în luna lui cuptoriu şi din mila lui Dumneḑeu căldurile de vre-o 2 ḑile încoace ne fac sĕ simţim, că da, sûntem în luna lui cuptoriu. Se scie că cam pe vremea aceasta toţi oamenii 'şi caută de sănătate, şi prin urmare şi politica pausează.

N'avem deci de înregistrat lucruri de mare importanţă politică, şi dacă ḑiarele streine n'ar fi alarmat lumea cu revolte închipuite în Bucuresci, noi nici n'am fi amintit despre încăerările de luni seara petrecute în Bucuresci cu ocasiunea unei întruniri a conservatorilor de a protesta contra revisiunei constituţiunei şi a apanagiului. Ca la toate întrunirile de preste munţi, unde libertatea de cele mai multe ori degenerează în anarchie, aşa şi cu această ocasiune vorbirile au fost violente, oameni cari provoacă gălăgie încă n'au lipsit, şi oamenii dedaţi a cetì ḑiare şi a nu uita cele cetite, sciu că turburările de pe strade de acuma întru nimica nu sunt inferioare celor de pe la 1875 de când cu republica din Ploeşti.

Iute la sânge, şi violent din fire, Românul din România liberă, comite de multe-ori lucruri preste cari el curênd trece la ordinea ḑilei, streinătatea însĕ cu anii se întreabă cum s'au putut întêmpla asemenea lucruri.

Şese sĕptămâni de alungul lumea a urmărit cu încordare desbaterile în parlamentul Croaţiei. Maniera bruscă şi antiparlamentară observată în dieta Croaţiei va remânea de model al parlamentarismului pentru vecie.

Eram dedaţi a cetì ḑi de ḑi unele şi altele şi noi le reproduceam sub rubrica „Starceviciana.“ Prin rescript regesc Marţa trecută s'a închis parlamentul Croaţiei, şi noi încă vom fi siliţi a înceta cu Starcevicianele. Nu vom uita însĕ a ne aduce aminte de viguroşii starceviciani, şi în cele următoare schiţăm şedinţa care a premers închiderei parlamentului. Era vorba despre proiectul despre independenţa judecătorilor.

David Starcevici: La 1868 încheind unionistii pactul cu ungurii, strigau: Unire cu Ungaria! La o parte cu patentele lui Bach! A trebuit sĕ ajungă departe lucrurile, dacă cei mai mari inimici ai patentelor, vin şi le desgroapă acum din ruine. Pentru aceasta ve apostrofează şi copii pe strade: Acesta e maghiaron, acesta şi-a tradat patria, sûnt bătuţi de Dumneḑeu şi de oameni, şi buni numai de biciul acelui maghiar (arată spre ban).

Presidentul provoacă pe orator sĕ-şi aleagă espresiunile.

Starcevici: Ce, nu-mi este ertat sĕ spun adevĕrul? Toată lumea din Croaţia scie în a cui interes lucraţi voi! Pentru ce liferaţi toată puterea în mâna unui singur om? Pentru că alegerile ve stau înaintea uşilor? Sciţi voi bine că fără baionete, înşelătorie şi forţă nici unul nu veţi fi aleşi. (Contraḑiceri din dreapta).

Starcevici: Da, numai cu asemenea mijloace veţi putea isbutì.

Presidentul provoacă pre vorbitoriu sĕ remână la obiect, el însĕ continuă în feliul seu: „Ce se atinge de încrederea faţă cu persoana pe care voi o numiţi ban, eu o numesc pandur maghiar. (Strigăte în dreapta. Aceasta tot este impertinenţă.)

Tuscan: Noi nu scim cum a venit acea persoană aici, sĕ ne arete formula de jurământ.

Presidentul: Nu voi suferì ca representantul Maiestăţii Sale sĕ fie numit pandur maghiar. De nu va înceta oratorul presidiul va lua alte mĕsuri.

Starcevici: Când fù bătut deputatul Lonciarici cu oauă, acest om (banul), a încuiat pe un biet om tênĕr nevinovat în o dughiană, care şi pentru un câne ar fi fost prea rea, şi faţă cu un asemenea om sĕ am eu încredere?: Ce! nici în troaca de porci a mea nu aş permite sĕ-şi spele el cinstita faţă. (Strigăte din dreapta: Aceasta tot e prea mult).

Credem că va fi destul din delicatesse şi putem trece la alte lucruri din lume şi ţeară.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Braşov, 30 Iunie v. 1884. D-le Redactor! În epistola din urmă ve promisei a ve scrie ceva şi despre esamenele scoalelor noastre centrale de aici; abia acuma me aflu în plăcuta posiţie a satisface acelei promisiuni. — Scoalele centrale române din Braşov, precum este bine cunoscut, se compun din mai multe secţiuni şi anume: *a)* gimnasiu (cu 8 clase), *b)* scoală comercială (cu 3 clase), *c)* scoală reală (cu 4 clase), *d)* scoală poporală superioară (cu 5 clase) şi *e)* scoală de fetiţe (cu 5 clase). Esamenele publice, cari constitue un lanţ de sĕrbători pentru Românii braşoveni s'au început în anul scol. deja espirat în 22 şi s'au încheiat în 27 Iunie v. inclusiv, precum dovedesce aceasta şi ordinea anunţată în fruntea varietăţilor din Nr. 69 al organului d-voastre. Mai mulţi comisari dedură onorul însemnătăţii acestor esamene şi anume: 1. Il. S. P. archimandrit şi vicariu archiepiscopesc din Sibiiu Nicolau Popea, ca comisariu consistorial pentru esamenele publice în classele gimnasiali, comerciali şi reali precum şi pentru esamenele de maturitate a le abiturienţilor gimnasisti şi comercialisti; 2. Il. S. d. Inspector reg. de scoale de aici Francisc Koos, ca comisariu emis din partea Ministeriului de culte şi instrucţiune şi 3. d-l secretariu al camerei comerciale de aici Ioan Hinz, ca comisariu emis din partea Ministeriului de comerciu — ambi pentru esamenul de maturitate ale studenţilor clasei III. comerciale; 4. d-l Director al gimnasiului de stat din Sibiiu Veres Ignácz, ca comisariu emis din partea Ministeriului de instrucţiune publică pentru esamenul de maturitate al studenţilor clasei a VIII gimnasiale şi în fine 5. O. D. Par. protopresbiter al tractului al II-a al Braşovului Ioan Petric, ca comisariu consistorial pentru esamenele scoalei poporale super. de băieţi şi de băete.

Maturisanţi gimnasişti au fost 12, dintre cari unul a fost respins din conferenţă pentru admitere, unul a fost respins după esamenul scipturistic de maturitate, unul s'a retras de bunăvoie dela esamenul oral de maturitate, după ce a trecut cu succes preste cel scripturistic, şi astfel au trecut prin toate formele esamennlui de maturitate 9 abiturienţi cari au fost toţi declaraţi de maturi. Maturisanţi comercialisti au fost 6, cari toţi au fost declaraţi de maturi. Faţă de esamenele de maturitate nu pot trece cu vederea o împregiurare foarte nefavorabilă pentru maturisanţi; este adecă foarte ne echitabilă norma de clasificaţiune statorită prin regulamentul ministerial basat pe legea cea nouă scolară din 1883; de acì greutatea de a putea eşì maturisanţii cu nota generală pe „deplin maturi.“

Cât pentru esamenele publice din celelalte clase — nepermiţênd îngustimea spaţiului — voiu amintì în general părerile celor competenţi în privinţa aceasta. Cumcă succesul acestor esamene au corespuns asceptărilor, sĕ poate vedè din cuvintele cele foarte măgulitoare a le P. T. respectabililor comisari rostite la încherea esamenelor singuraticelor clase, în special însĕ sunt foarte semnificative şi pline de entusiasm în privinţa aceasta părerile Ilustrităţi Sale D. comisariu consistorial P. Archimandrit Nicolau Popea, rostite cu multă satisfacţiune la cetirea clasificaţiunilor şi la împărţirea premiilor, Vineri în ḑiua de st. Petru (29 Iunie), carea constituie pentru tinerimea scolară şi pentru tot publicul român din Braşov cea mai mare serbătoare scolară.

În această splendidă serbătoare s'a făcut secerişul intelectual al unui numĕr imposant de elevi şi eleve după munca unui an de ḑile.

Locul acestui seceriş a fost sala cea mare a gimnasiului nostru care gemea de mulţimea elitei publicului nostru român. Festivitatea s'a deschis printr'o cuvêntare foarte acomodată rostită de dl director St. Iosif, în care cuvêntare a atins mai multe momente însemnate relativ la scoalele noastre. Dl orator, după ce constată activitatea tuturor corporaţiunilor scolare atât administrative cât şi didactice în sferele lor, aduce călduroase mulţĕmiri înalţilor comisari consistoriali şi în special Il. S. P. archimandrit Nicolau Popea, carele — ḑice dsa — a fost şi este pĕtruns totdeauna de promovarea causelor noastre bisericesci şi scolare, pentru cari s'a jertfit şi se jerfeste fără preget şi cu tot entusiasmul, propriu numai persoanelor providenţiali. Il. Sa P. Archimandrit a respuns apoi în nesce termini

---

Ba, în unele locuri scim, că la alegerea delegaţilor, preşedintele conferenţei a anticipat în optima formă manierile preşedintelui alegerii din Breţcu, dovedite faţă de micul însĕ ponderosul candidat lycău.

Însĕ tăcem, că nu-i frumos sĕ molestăm pre binevoitorii nostri chiar cu toate cuminţiile noastre. Altcum pre cei mai curioşi i avisez la Codăul unit din Sas-Sebeş.

Mai ḑică apoi oamenii gall-eşi sau puşcaşi, că conferinţa naţională pasivistă n'a fost patriotică şi constituţională; mai ḑică acum, că membri ei visează cu căciulele dorobanţilor de lângă Turnu-roşu...

Discursul de deschidere al d. advocat Cosma a fost la loc; raportul d. secretar Trombiţaş n'a fost rĕu: însĕ nici unul nici altul n'a causat mare durere de cap autorilor fiind ei oameni şi de, minte şi de inimă — cum s'ar ḑice.

Apoi alegerea comisiunii de 30 oameni a fost chiar numai o grandomanie.

Însĕ nui nici o mirare, dacă ne aducem aminte că dintre 156 delegaţi 70 au fost cu diplomă de advocat şi unii dintre acesti-a chiar şi doctori în jurisprudenţă.

Cinci oameni activi, cunoscători de causă şi pătrunşi şi conduşi numai de importanta chiemare a conferinţei din „Împăratul român“ erau de-ajuns pentru a presenta un lucru copt, destoinic şi demni. Nu este de lipsă ca oameni, veniţi dela isvoarele Tisei şi din graniţele Serbiei sĕ fie siliţi în două ḑile a face pre aici escursiuni, până când Dessean şi socii sei, în şedinţele comisiunii de 30, încercau a călca aria pentru saltumortalele lor plănuite.

Discursul d. raportor Babes, a fost un discurs de-al d. Babeş. L-auḑiam, şi-mi părea, că cetesc un numĕr din „Albina“ sau din „Luminătoriul“ înainte de alegerea din Sasca.

Discursul n'a fost rĕu pronunciat, însĕ era numai prea puţină legătură între el şi între motivarea *programei* naţiunii române.

Nu cu pofte şi nici cu lamentaţiuni, ḑise delegatul dela Baia-mare şi Tinca, se luptă şi se afirmă un popor autochton.

Cu arma sa proprie şi pe o basă cât se poate de granit trebue sĕ storci, sĕ recuceresci dela favoritul adversar cerbicos, ceea ce ai perdut parte prin violenţă parte prin căscare de gură.

Discursul nu era nici mai bun nici mai rĕu, causa naţiunii nici nu câştiga, nici perdea şi şi Babeş tot Babeş rămânea, dacă d. raportor în discursul seu nu mai făcea vifleim şi cu consulul român Fara, şi cu ministrii României Brătianu şi Câmpinean.

Dacă unicul stenograf din conferenţă, stenograful „Tribunei“ în graba sa ar fi uitat în cerusă chiar acele evoluţiuni de înaltă diplomaţie din discursul improvisat al d. raportor, atuncia chiar şi „Tribuna“ s'ar fi putut împăca cu „Gazeta Transilvaniei,“ şi n'ar fi trebuit sĕ-şi arete colţii pentru o stenografie găunoasă.

Mai cu folos ar fi fost fără acel „unic“ stenograf, de cât cu astfel de stenografiă esactă, pentru că toate au fost esacte, numai chiar cele stenografate nu. Apoi de mai avea şi „Gazeta“ un astfel de „unic“ stenograf, apoi n'ar mai fi trebuit alt-ceva decât numai un fotograf şi apoi nici tabloul facerii lumii nu întrecea icoana raporturilor stenografice.

Ar fi fost un cap d'operă de confusiune esactă.

Acuma s'apropie, sĕ înmulţesc momentele cele mai nepolitice şi nediplomatice din conferenţa naţională.

După capacitare de doue ḑile, cei 30 oligarchi vin şi propun a hotărì susţinerea deplină a programei din 1881 aflând noul motiv, că dela 1881 încoace toate trebile nu s'a îndreptat, ci au ajuns tot mai miserabile, mai desperate.

Trebue însĕ sĕ permit ca delegatul Teodor Pop, adv. în Baia de Criş, vĕḑênd că lucrurile se întind şi se pregătesc cu ceremonii, eară timpul e foarte scurt pentru că în 8 ḑile se încep alegerile şi cu astfel de întârḑiări d'abia mai este posibil celor, cari vor avea sĕ aleagă, sĕ mai facă cu resultat bun toate cele de lipsă, opinează sĕ se facă aleşi constatând aceea, ce dl Director — ḑice Il. Sa — din modestiă nu s'a aflat îndemnat, a amintì, adecă activitatea stăruinţele şi zelul corpului didactic întru luminarea tinerimei noastre scolare, carea prin succesul imbucurătoriu dovedit la esamenele deja încheiate a făcut numai onoare persoanelor, cari conduc instrucţiunea acestui institut ridicat şi susţinut cu mari jertfe materiale din partea bărbaţilor nostri pătrunşi de simţemintele cele mai nobile naţionali.

In sfêrşit cuvintele cele foarte semnificative şi pline de entusiasm au influinţat într'un mod atât de însufleţitoriu asupra inimilor numĕrosului public, încât la ultima espresinne a ilustrului cuvêntătoriu a erupt într'un sunet numeroase esclamaţiuni de „sĕ treiască“.

Urmă apoi cetirea clasificaţiunilor şi împărţirea premielor. Festivitatea aceastâ, începută la 10 oare a. m. s'a încheiat abia pe la 12½ oare. — Atâtea despre esamene şi despre încheierea anului scolariu espirat, cu altă ocasiune mai mulţi şi de pe aici şi de pe airea. *G.*

Braşov, 2 Iulie v. 1884. Dle Redactor! Ve voiu vorbì despre o festivitate locală a noastră a Braşovenilor. Banchetul arangiat de corpul didactic dela scoalele centrale rom. de aici în onoarea Ilustrităţii Sale D. Archimandrit şi vicariu archiepiscopesc din Sibiiu, Nicolau Popea, ca comisariu consistorial la esamenele publice şi la cele de maturitate, este această festivitate, şi el fu arangiat aseară în pavilonul din grădina hotelului „la pomul verde.“ Numĕrul participanţilor a fost preste 50, între cari corpul didactic dela scoalele noastre centrale, carele nu este mai mic ca de 34 de profesori, apoi mai mulţi membri ai eforiei şi delegaţiunilor scolare şi alţi inteligenţi. Masa s'a început la 8½ şi s'a ridicat la 12½ din noapte. Toaste s'au ţinut foarte multe şi interesante, dintre cari pentru ângustimea spaţiului voiu releva numai unele. Apriori observ, că — după însemnătatea acestui banchet — a trebuit sĕ se ţină în vedere numai cei presenţi. Cel dintâiu toast a fost ţinut de dl director al claselor medii St. Iosif în sănătatea Inaltului oaspe a I. S. P. Archimandrit. Dl Diamandi Manole vorbì despre înalta misiune, ce o au profesorii în societatea omenească şi în deosebi în societatea românească, carea pretinde un avênt cu atât mai mare în cultură cu cât mai scurt e trecutul, în care s'a făcut începutul în această direcţiune şi faţă cu aceste greutăţi sûnt remuneraţi profesorii cu toate acestea destul de nesuficient. Sĕ nu aibă temerea dd. profesori, ḑice dl Manole, că causa e perdută, dacă *populus suveranus* a resturnat în sĕptĕmâna trecută justa cerere a dlor de a li se acorda bani de cuartir! Dacă el astăḑi, în necunoscinţă chiară de causă, au adus un astfel de conclus, mâne, după ce se va lumina, va decide după cum se va cuvenì! *) Dsa închină păharul în sănătatea corpului didactic care-l încunjoară ca tot atâtea floricele de podoabă. Il. Sa P. archimandrit se bucură din inimă, când sĕ află în mijlocul inteligenţei din Braşov, unde s'au adus mai multe şi mai mari jertfe tocmai pentru ceea ce era de necesitate mai arḑĕtoare şi tocmai când cerea mai mult trebuinţele poporului nostru. Il. Sa — pe cât am putut prinde în memorie — a ḑis între altele: „Ḑic şi eu cu Marele Andreiu la ocasiunea câştigării dreptului de publicitate a gimnasiului nostru de aici: „daţi-mi voie sĕ me bucur şi eu cu voi de aceea ce ve bucuraţi voi!“ Adevĕrat că n'a putut fi bucurie mai mare pentru tot românul decât bucuria ce a-ţi pregătit-o prin ridicarea, prin susţinerea şi prin înflorirea unui institut, care servesce ca una dintre cele mai mari podoabe a Braşovenilor români.“ Dl Dr. V. Glodariu admiră însufleţirea ce o au avut membri comitetului administrativ al fundaţiunei Jugaiane, căci au compus un statut „cap de operă“, prin care se asigură parte mare subsistenţa gimnasiului nostru; laudă jertfele ce le aduc corpurile administrative în cele materiale pentru înflorirea institutului; corpul didatic promovează lumina în tinerimea română, *nervus rerum* însĕ este partea materială; neajutându-se una pe alta aceste douĕ condiţii, nu se poate promova nici o lumină; nici cremenea nu produce schintei, dacă nu e atinsă de amnariu; ridică păharul seu în senătatea membrilor corporaţiunilor administrative ale institutului nostru.

În mai multe toaste s'a accentuat impulsul şi indemnul reciproc către promovarea culturei şi a bunestării poporului român.

Între acestea mi-a atras atenţiunea toastul S. S. Dlui Bartol. Baiulescu, carele, avênd în vedere resultatele culturale câştigate de un timp încoace, face apel la jertfa bărbaţilor români din nainte de 1848 şi la recunoscinţa puţinilor bărbaţi după 1848, cu deosebire reflectează asupra persoanei Il. S. Dlui Vicariu, carele dela 1854 pănă aḑi are multe merite, căci a participat ca *atlatus* la toate operile Marelui Şaguna; ear dela anul 1869 are merite nepreţuite în special pentru Braşov în causa cea foarte complicată a bisericei din cetatea Braşovului. Dsa ridică păharul seu în sĕnătatea Il. S. P. vicariu şi în sănătatea neguţătorilor Braşoveni, cari încă au adus jertfe netăgăduite pentru promovarea causelor scolare şi bisericesci. În modul acesta a decurs banchetul cu o vіociune generală foarte pronunţată.

Ca totuşi sĕ fiu drept în apreţiarea lui 'mi permit a face o modestă observare, că adecă douĕ persoane încărunţite în purtarea sarcinilor scoalei noastre şi că representanţii a 3—4 familii mari, cari şi-au vĕrsat pungile lor în temeliile scoalelor noastre, n'au fost amintiţi şi ei în special la nici un toast dintre cele ridicate. Altfel, din toate punctele de vedere a reuşit banchetul cât se poate de splendid. *G.*

---

*) Fiind profesorii şi învĕţătorii de aici, faţă cu scumpetea cea mare şi faţă cu disposiţiile legei statului foarte rĕu plătiţi, au hotărit delegaţiunile scolare, a cere măcar bani de cuartir pentru profesori, învĕţători dela Biserica română din cetate şi dela a st-ului Nicolae din Şcheiu, ca biserici proprietare a le institutului; dar „populus suveranus“ din Şcheiu, fiind agitat de un individ, care e ocrotit pe toate căile din partea inteligenţei române de aici, de oare ce este scăpătat prin unele catastroafe în întreprinderile sale, fiind agitat ḑic, a respins cererea Delegaţiunilor scolare.

Corespondenţa din Macedonia.

Vlaho-Clisura, 13 Iuniu 1884.

Mai nainte d'a vorbì despre afacerile noastre naţionale, trebue sĕ ve informez că mai mulţi Români macedoneni au întreprins, atât acì cât şi în Constantinopole o activă propagandă printre micii comercianţi şi meseriaşi Români, îndemnândui, ori de câte ori voesc sĕ emigreze sĕ ia calea spre România şi mai cu seamă spre judeţele din Moldova.

Astfel cunosc o persoană care a fost acum câte-va sĕptĕmâni prin Bucuresci şi care, în urma înţelegerilor ce a avut acolo cu mai multe persoane, a şi început a cutreera în acest scop satele şi oraşele de prin Macedonia, începênd cu Bitolia şi Cruşova şi terminând cu Mejopole, Tîrnova Megarova, Mulovişte şi Gropeşi. Această persoană va pleca pe la jumĕtatea lui Iulie în părţile Epirului unde 'şi va continua propaganda.

Acum sĕ ve vorbesc şi d'ale noastre. Cu ocasiunea şederei mele în Bitolia, am aflat că Românii partisani ai scoalelor naţionale din orăşelul Megarova, sûnt foarte întristaţi şi descuragiaţi prin faptul că d. Dinu Nicolache Mihail din Craiova n'a făcut nimic până acum pentru scoala clădită de părintele seu în orăşelul de mai sus, scoală pe care prin abus de putere o posedă încă partida grecească.

Românii megaroveni vĕḑênd că d. Dinu Nicolache nu voiesce sĕ esecute dorinţele părintelui seu şi că nici nu le-au rĕspuns la scrisoarea pe care i-a adresato în 1882, m'a rugat sĕ fac ce voi putea spre a li se face dreptate, dându-mi şi o copie a acelei scrisori.

D. Gheorghe Chiţu, a scris de mai multe ori în particular d-lui Dinu Nicolache Mihail îndemnândul sĕ esecute testamentul părintelui seu şi sĕ împuternicească pe o persoană din Bitolia ca sĕ dea scoala în posesiunea profesoarei române şi a eforiei scoalelor române din acel orăşel.

D. Dinu Mihail la toate aceste îndemnări n'a rĕspuns decât prin făgădueli; de făcut n'a făcut însĕ nici o dată nimic.

Eată cum stă această afacere, aşa după cum v'o estrag dintr'o scrisoare amănunţită pe care v'o trimite d. Tega Cuşu din Bitolia.

Rĕposatul Nicolache Mihail, român macedonean, născut în orăşelul românesc Megarova, lângă Bitolia, s'a stabilit pe la 1824 în România unde a ajuns a-şi face prin muncă şi onestitate o posiţiune din cele mai bune devenind mare proprietar în Craiova.

Rĕposatul Nicolache Mihail n'a fost ca alţi Români macedoneni, cari în schimbul îmbrăcişărei ce au primit în ţară, au întrebuinţat banii ce au câştigat şi câştigă în România pentru stingerea limbei române şi sugrumarea simţĕmêntului naţional întrĕ concetăţenii lor din Macedonia prin subvenţiunile ce acordă partidei grecesci.

Nicolache Mihail pe când trăia a clădit cu cheltuiala sa o scoală de fete în oraşul seu natal Megarova, şi a înzestrato cu douĕ sute de galbeni pe an, ce i-a lăsat prin testament, ca sĕ se plătească leafa profesoarei.

Partida grecească din Megarova a făcut o scoală grecească din edificiul clădit cu cheltuiala sa şi această partidă a plătit leafa profesoarei grecesci cu cei 200 de galbeni pe care d. N. Mihail i-a trimis odată.

Repausatul N. Mihail, indignat de această neruşinare a partidei grecesci, a suspendat imediat plata celor douĕ sute de galbeni.

Între aceste dênsul murì şi fiul seu, domnul Dinu, respectând voinţa părintelui seu a pus ca condiţiunea esecutărei acestei voinţi transformarea în scoală românească a scoalei clădite de tatăl seu. Fiind că în Megarova însĕ, pardida grecească avea şi are încă toată puterea, fiind sprijinită de consulatul şi de metropolia grecească şi nu se putea lua de acolo nici o iniţiativă pentru deschiderea unei scoale române, d. Dinu a însărcinat pe un amic al sĕu din Bucuresci ca sĕ trimită o profesoră română la Megarova, căreia se angaja sĕ-i plătească d-sa leafa şi sĕ ia disposiţinni ca scoala clădită de părintele sĕu sĕ fie dată în stăpânirea profesoarei române.

Eată pentru ce Românii din Megarova au mulţămit d-lui Dinu Nicolache Mihail când în Februariu 1882 li s'a trămis din Bucuresci d-na Sevasta Coloveloni ca profesoară.

---

cât mai pre scurt şi un lucru bun, căci timp a fost d'ajuns.

Un preot delegat din Banat, şi d. Dessean din Arad sprigiinesce această părere.

Însĕ zelosul delegat din Braşiov, d. Diamandi Manole, cu maniera s'a cunoscută, conjură adunarea a nu precipita consultările, pentru că causa este momentoasă, importantă, este causa unei naţiuni întregi strêmtorate, ci sfătuirile sĕ fie profunde esauri toare şi nepreocupate, ceea ce sĕ şi aproabă de conferenţă.

Raportul comisiunii este pus la discusiune publică în planul adunării naţionale.

Vorbitorii pentru el aveau sĕ se insinue la notariul din dreapta şi cei contra raportului, sau a proiectului de resoluţiune, la notariul din stênga presidentului Dr Ioan Raţiu, adv. în Turda şi vechiul president al conferenţelor naţionale.

Aceasta a fost d'ajuns pentru a pregătì pre eventualii vorbitori la întimpinările, de cari s'ar fi împărteşit din partea a 155 de delegaţi cam obosiţi şi deja cam impacienţi. Pentru insinuare şedinţa s'a suspendat numai pre cinci minute.

Cel ântâiu, care s'a insinuat la cuvênt, a fost delegatul Dr. Păcurariu, se pricepe, la notariul din dreapta tatălui, căci la din contră poate că el nici nu potea lua parte la discutarea proiectului, pentru-că, precum se vorbea şi sĕ lăţia *urbi et orbi*, unii dintre marii şi patentaţii făcători ai politicei românilor şi alţi amici invidioşi şi duşmani pretinoşi ai lui, conduşi de cele mai salutare şi sincere simţieminte pentru scopul conferenţei naţionale săturau minţile şi inimile delegaţilor nepreocupaţi încă, că Dr. Păcurariu este activist, guvernamental, magiaron ba chiar vitriolist.

Pentru a potea dară participa şi el la libera discusiune deschisă Dr. Păcurariu s'a simţit silit a molcomì din capul locului pre haruspicii şi augurii conferenţei, că el nu este contra direcţiunii proiectului, însĕ nu-i convins despre înfalibilitatea aceluia; deci se simte obligat şi îndreptăţit a pune şi vederile sale la apreţiarea publică a representanţilor naţiunei. Ba mai mult; vĕḑênd, că înalţii ostracisti totuşi strêmbă din umeri şi clătină din capitoli, şi pentru că puternicii troiani sĕ nu creaḑă, că au de a face cu calul elinilor, li-a pus pre masă, la disposiţiune, proiectul seu negru pre alb despre formularea şi motivarea programei unui popor autochton.

Însĕ lui marebabeş, micbabeş, şi vicebabeş şi contraşilor lor şi aceasta s'a părut prea mare cutezanţă, prea pretensivă cerinţă dela un simplu păcurariu şi categorice au pretins, şi au conces ca Dr. Păcurariu sĕ-şi uite hârţoga cu nimicurile sale în corfa de inţelepciuni ale comitetului permanent alegênd şi — se-şi ţină gura.

Îndulgentul, imparţialul şi naţionalul president, veḑênd că capul lui Dr. Păcurariu tare ca stânca de pe vêrful lui Negoiu, nu-i în stare sĕ cuprindă aceste capacitări şi pofte ale togaţilor purpurei, şi că cu nici un preţ nu vrea sĕ renuncie dela indresneaţa şi neintemeiata sa dorinţă de aşi manifesta părerea sa spre luminarea causei naţionale, presidentul cu maniera vremei din ḑilele babelor i-a dat solemna promisiune, că propunerea lui nici la vot nu va pune-o, arătându-i pre deasupra, şi hârbele negre cel asteptau din delete.

De cinci ori cinci minute a ţinut aceste têrgueli asupra liberei discusiuni şi pertractări cu o singură persoană.

Deleg. Dr. **Păcurariu** pronunciă discursul seu cu grigea şi precauţiunea dictată de preparata impregiurare şi situaţiune din conferenţă: cetesce formularea de program proiectată de el, şi este aplaudată.

Ambele sûnt deja cunoscute publicului cetitoriu mai ales şi discursul, care esact s'a publicat ântâiu în „Telegr. Rom.“

(Va urma).

Acesti Români însĕ au fost amar desamăgiţi când s'au încredinţat că d. Dinu nu numai că n'a luat nici o mĕsură până acum ca sĕ scoată scoala din mânile grecilor, dar încă nici leafa profesoarei nu o plătesce.

Aducênd aceste fapte la cunoscinţa publicului, nu ne îndoim că se vor găsì mulţi Români cari se proteste în contra acestuì fapt şi că însuşi d. Dinu Nicolache Mihail va ţinè samă de dreptele cereri ale Megarovenilor grăbindu-sĕ a le satisface cât mai curênd.

Atât pentru astăḑi. De aci înainte voiu urma a vĕ trimite regulat corespondenţe de prin toate oraşele Macedoniei, pe unde afacerile mele me vor silì sĕ trec.

„Românul.“

Nr. 180. Pres.

Convocare.

In conformitate cu §§. 14 şi 21 din statutele asociaţiunei transilvane şi în conformitate cu conclusul adunărei generale dela Braşov din 1883 de dtto 31 August şed. III p. prot. 49, adunarea generală pentru anul curent se convoacă prin aceasta în oraşul **Orĕştie** pe ḑiua de **17 August st. n. a. c.** şi ḑilele următoare:

Aducênd aceasta la cunoscinţă publică, învit pre toţi membri asociaţiunei a lua parte în numĕr cât mai mare la şedinţele acestei adunări.

Presidiul asociaţiunei transilvane pentru litera-română şi cultura poporului român.

Sibiiu în 11 Iulie st. n. 1884.

Iacob Bologa, m. p.,
v.-preş.

Varietăţi.

* (Convocare). În conformitate cu conclusul adus în ultima şedinţă a comitetului, — domnii învEţători dela scoalele noastre confesionale rom. ort. din tractul Abrudului, — se convoacă la adunarea gener. a despărţĕmêntului Reuniunei învEţ. din protopresbiteratul Abrudului; — pe ḑilele 8/20 şi 9/21 Iulie a. c. în localitatea scoalei noastre din Abrud-Sat; statorită fiind pentru adunarea generală următoarea

Programă:

1. În 8/20 Iulie dimineaţa, toţi învĕţătorii presenţi, vor merge în corpore, din localitatea scoalei din Abrud Sat, la S. biserică, unde vor asculta serviciul divin, ce se va termina cu învocarea Duchului Sfânt;
2. Deschiderea adunărei generale prin preşedinte;
3. Alegerea comisiunilor;
4. Rapoartele;
5. Disertaţia: „Cari sûnt causele, ce fac ca poporul nostru sĕ scapete în privinţa religiosităţei, — ce rele urmează de aci şi cari sûnt mijloacele de scăpare?“
6. Trei prelegeri practice din religiune, ţinute cu elevii scoalei noastre din Abrud-Sat;
7. Desvoltarea practică a diferitelor metode de altoire:
8. Chestia tacselor şi pedepselor restante;
9. Rapoartele comisiunilor;
10. Propuneri.

Fiind la ordinea ḑilei o chestie de mare importanţă, sperăm că dd. Preoţi vor binevoì a ne da mână de ajutor prin participarea la desbaterile noastre, — spre care sfêrşit, ne luăm voie ai ruga sĕ binevoiască a ne onora, la aounarea generală, cu mult preţuita-le presenţă.

Abrud la 28 Iunie v. 1884.

G. Sima. al lui Ion, preşedinte. *Aron Çioran*, secretar.

* (Postal). Pentru postul de magistru postal în Vingard — comitatul Albei-inferioare se deschide concurs.

Condiţiuni: cauţiune . . . . . . 100 fl. —
Emolumente: salariu . . . . . . 120 „ —
Pauşal de cancelarie . . . . . . 40 „ —
Pauşal de transport . . . . 534 „ —

Suplicele a se adresa în termin de trei septămâni la direcţiunea de postă în Sibiiu.

* (De n'ai vedea, n'ai crede). Minunat mai este omul în lumea aceasta. După ḑicerea scripturei cu credinţa poţi muta munţii. Noi am vĕḑut cu ochii ce poate face mintea.

A sosit aici în Sibiiu un băeat de 10 ani, Moric Frankl cu numele. Acesta 'ţi resolvă în câte va secunde cele mai grele probleme matematice, şi le resoalvă fără a lua cerusa la mână, aşa din memorie.

Se va produce publice, şi noi atragem atenţiunea publicului asupra acestui copil cu spirituş.

* (Mulţămită publică). Pentru biblioteca scoalei capitale gr. or. din Reşinari se făcură următoarele daruri din partea unor zeloşi bărbaţi şi anume:

1. P. On. comitet al „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ care a binevoit a trimite foaia Asociaţiunei de pe anul 1883 pre lângă îmbucurătoarea şi mulţămitoarea însciinţare în scris că şi în venitoriu ni se va da. Tot dela P. On. comitet al „Asociaţiunei transilvane“ am primit „Studie asupra constituţiunei Românilor“ fascicula a VIII-a de G. G. Meitani, precum şi disertaţiunea ţinută în adunarea generală a Asociaţiunei transilvane la 1 Septemvre 1883. în Braşov. „Despre necesitatea promovărei meseriilor între Români“ de Bartolomeiu Baiulescu.

2. Mult stimatul profesor seminarial Dr. Daniil P. Barcian a donat opul „Elemente de istoria naturală cursul al II-lea.

3. Mult stimata d-nă Otilia soţia d. profesor seminarial D. Comşa a donat 2 fl. v. a. —

4. O societate de diletanţi, cari în 8/20 Apriliu a. c. au ţinut o representaţiune teatrală în Reşinari, a donat venitul curat de 3 fl. v. a. —

5. Înaltul ministeriu reg. ung. de culte şi instrucţiune a dispus a ni-se trimite organul scolar „Néptanitók lapja.“ Asemenea am primit din anul 1883 şi ni se trimite regulat şi în anul curinte „Convorbirile literare“ prin P. O. Redacţiune.

7. Am primit anul al 7-lea şi ni-se trimite regulat şi anul al VIII-lea „Biserica ortodocsă română“ (Bucuresci) prin P. On. Redacţiune.

8. Am primit din 11 Septemvre 1883 şi ni se trimite regutat „Ortodocsul“ (Bucuresci) prin P. On. Redacţiune.

9. Am primit din 11 Septemvre 1883 şi ni se trimite regulat „Telepraphul“ (Bucuresci) prin P. On. Redacţiune.

10. Am primit discursul O. d. Dr. St. Păcurariu, ţinut în conferenţă generală a delegaţilor alegătcri români din Transilvania, Ungaria şi Banat, ţinută la Sibiiu la 1, 2 şi 3 Iunie 1884.

Deci pentru aceste daruri făcute bibliotecei scoalei noastre, subcrisa Direcţiune în numele corpului învĕţătoresc esprimă, generoşilor domni donatori cele mai căldurouse mulţămite.

Dea ceriul! că aceste esemple nobile şi demne de imitat sĕ străbată la inimile tuturor iubitorilor de cultură şi înaintare.

Reşinari 2 Iulie 1884.

Coman Hămbăşan,
director scolar.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat a boalei. Trebue sĕ mai observăm. că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Mercuri în 16 Iulie n. 1884.

Brünn: 38 18 10 11 32

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 15 Iuliu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.—	121.75
Renta de aur ung. de 4%	91.25	91 10
Renta ung. de hârtie	80.55	80.40
Renta de aur austriacă	103.10	103 —
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.20	96.25
II emisiune de obigaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	117.75	117.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142 30	142.50
Obligaţuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	102.—	101.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	101.50	101.—
Datorie de stat austriacă în argint.	81.55	81·40
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	101.75	101.50
Obligaţíuni urbariale temeşiane de	101.35	101.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.55	80.40
Datorie de credit austr	79.85	100.—
Sorţi ungurescí cu premii	114 80	115.—
Sorţi de regularea Tisei	114 80	115.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Acţiuni de bancă de credit ung.	301.75	301.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	854.—	852.—
Galbin	5.76	5.75
Napoleon	9.67	9.65
London (pe poliţa de trei luni)	121.25	121.95

Nr. 148. [761] 1—3

Prolungire de concurs.

Concursul pentru vacanta parochiă Vultori, protopresbiteratul Abrudului, publicat în Nrii 13 şi următorii ai „Telegrafului român“ din a. c. se prolungesce *cu 30 ḑile* dela datul primei publicări.

Abrud, 1 Iuliu 1884.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Gall,
protopresbiter.

Nr. 42. [757] 3—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunei Preavenerатului Consistoriu archidiecesan dtto 27 Maiu a. c. Nr 2604. B. se escrie concurs nou pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul preot Ioachim Marcu în parochia de classa a IIIa din Teu, protopresbiteratul Mercurei, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt a treia parte din toate venitele parochiale, în sumă de 200 florini.

Concurenţii î-şi vor aşterne cererile sale instruite conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei în Mercurea.

Teu la 15 Iuniu.

În conţelegere cu oficiul ppteral.

Comitetul parochial.

Nr. 128 pbt. [755] 3—3

CONCURS.

Prin decisul Venerabilului Consistoriu archidiecesan dto 14 Iuniu a. c. Nr. 1022 scol. ridicânduse scoala poporală gr. or. română din Avrig la rangul de scoală capitală prin aceasta se scrie concurs pentru întregirea următoarelor posturi la aceasta scoală.

1. Un post de învĕţătoriu dirigìnte cu salariu anual de 400 fl.

2. Trei posturi de învĕţători cu salariu de câte 300 fl. anuali.

Cererile concursuali instruite conform prescriptelor din vigoare în special cu atestatul de cualificaţiune pentru scoale capitale, sûnt a se asterne oficiului protopresbiteral al tractului Avrigului (posta Avrig (Felek) până la 20 Iuliu st. v. (1 August st. n.) urmând alegerea la 22 Iuliu.

În conţelegere cu comitetul parochial

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Avrigului.

Avrig, 21 Iuniu 1884.

Vasiliu Macsim,
adm. prot.

Nr. 390. [760] 1—3

EDICT.

Maria născută Langa gr. or. din Trapold, protopresbiteratul Sighişoarei, Comitatul Têrnavei-mari, carea a părăsit pe legiuitul ei bărbat Niculae Ticuşan gr. or. din Trapold aproape de patru ani fără a se scì locul ubicaţiunei ei, se citează prin aceasta a se presenta în *termin de un an şi o ḑi* dela prima publicare a acestui edict înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul divorţial intentat asupra-i se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Scaunul protopresbiteral român ort. orient. al Sighisoarei ca for matrimonial de I instanţă.

Sighişoara, 15 Iuniu 1884.

Demetriu Moldovan,
adm. ppresbiteral.

Perseci din Italia,
de soiul cel mai fin,
culese proaspete de pe pom în toată ḑiua cu . . . . **fl. 2.90**
dtto Perseci de pe insula ionică Corfu cu . . . . . . **fl. 3.50**
pentru o corfă de 5 kilo şi fără porto, libere de vamă la [759] 3—12
N. Salvari — Triest.
Dela sfêrşitul lui Iulie începend se află şi **struguri** frumoşi şi proaspeţi cu 2 fl.

[707] 4—6
TASCHEN UHREN fl.2.78. Oroloage de busunariu
Orologiul cel mai bun pe lume,
cu lanţ şi etui fl. 2.78. **Un orologiu de busunariu de Genf** din cel mai fin Nickel, cu căsulia de cylinder dintre cele mai frumoase, se trage tot la 36 de oare, cu lanţ de maill frumos **fl. 4.46.**, acelaşi **orologiu Anker,** pe 15 rubine, cu lanţ de maill cu tot **fl. 5.96. Oroloage de busunariu remontoir** din Nikel fin fără cheie, cu lanţ fin de maill **fl. 8.95.** Acelaşi din argint curat **fl. 11.20.** Cele mai fine **oroloage de busunariu pentru dame** cu lanţ cu tot **fl. 4.80, fl. 5.80, fl. 6.80. Lanţuri de maill** singuratice **fl. 1.20.**
Rix, orologieriu Viena, II.

Demn de atenţiune!
EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.
Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.
Profesor Dr. Albert.
Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**
[646] 6. Place du Trône, Paris. 34

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 78 Sibiiu, Sâmbătă 7/19 Iuliu 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iulie - Septemvre al anului 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Iuniu 1884, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Probleme problematice.

Curioşi mai sunt oamenii în lumea de aḑi. Unii răpiţi de utopii, aleargă orbiş după utopii, fără a mai privì în giurul lor. Pentru ei lumea nu mai esistă în realitate, ci numai în fantasie. Alţii rĕpiţi de pofta de resbunare şi zavistia, că mai sûnt oameni afară de ei, sar din estravaganţe în estravaganţe, făcênd trafic cu naţionalismul: aḑi neamţ cu neamţul, căci la el e mulţimea, mâne turc cu turcul, căci el e deasupra, poimâne pasivist cu pasivistii, căci a lor este mulţimea, cari dă abonenţi.

Curioşi mai sûnt oamenii în lumea aceasta, şi sûnt curioşi, căci a lor curiositate: **curioasă curiositate este**.

De astădată vom reflecta la cei dintâi, şi ca ilustrare la articli nostrii din numĕrii 76 şi 77 a. c., vom reproduce articolul pus la locul prim în ḑiarul guvernamental „Nemzet“ de Marţa trecută, Nr. 672. şi semnat de **Plachy Bertalan.**

Eată articolul specimen:

„Vuetul mişcărilor electorale din luna trecută a pus la o parte mişcările reuniunei maghiare pentru cultura maghiară din părţile superioare ale Ungariei cu ocasiunea adunărei generale din Selmeczbánya. *Acestea mişcări din punctul de vedere al maghiarisărei sûnt foarte importante, şi nu se pot trece cu vederea.*

„Dovadă vie deci, că astăḑi când se vorbesce de *maghiarisare*, se înţelege basa cea mai estinsă: *scoala şi poporul — prin conlucrarea din îndemn propriu a societăţii maghiare.* Am fi creḑut noi una ca aceasta la 1867, când naţiunea, obosită în luptă pentru dreptul public, abea dovedea simţ pentru interese specifice maghiare, şi geniul naţiunei nu era stăpânit de puterea generalisătoare, care poate, şi este în stare sĕ subordineze interesele centrifugale punctului de mânecare naţional general.

Din mila lui Dumneḑeu a trecut perioda aceasta molatică, care de altcum e prea naturală în stadiul de desvoltare naţională, şi în locul ei a păşit cea a renascerei naţionale generale (graţie laureaţilor literaturei şi a politicei din era renascerei, căci fără de acestia această eră nu se arăta în viaţa noastră). *Ideile naţionale au pătruns în cercurile mari sociale, şi ele sûnt mânate cu forţă, şi în ţara noastră poliglotă, societatea însaşi nisuesce a da cuprins cultural maghiar ideii de stat maghiar. Numai cine scie de unde am pornit, poate şi scie apreţia, că am ajuns, unde am ajuns.*

Desvoltarea istorică a fost causa rămânerei noastre înapoi, ca vie dovadă, că naţiunile nu se desvoaltă în linie oablă, ci în linie curbe — cultura latină domină la noi — şi geniul fù mut lung timp la rassa maghiară, care din o mână de oameni stând a compus statul. Da, a dormitat geniul până când marea revoluţiune a spiritelor în Europa a rupt lanţurile individului, a le poporului, şi a făcut posibil sĕ se validiteze spiritul popular, sau mai bine ḑis naţional, legat prin forme streine, şi el s'a validitat mai întâiu în literatură, apoi în viaţa publică şi privată, şi acest geniu s'a vĕrsat ca potop preste întreagă ţeara, şi el ca fenomen vorbind în *limbă dulce magică* ne-au dat literatura şi sciinţa, cu chipul acesta fu posibil, *că astăḑi şi pe terenul sciinţelor esacte putem vorbì de cultură maghiară.*

Dacă s'ar fi desceptat spiritul naţional şi la noi pe timpul regelui Mathia când pe locurile pline de doine din Provence resunau cântări francese, şi *„am schönen deutschen Rhein“* nemţesce cânta „Minnesängerul“ astăḑi am sta în un stadiu de desvoltare mai înaintat. Însĕ cine scie? A trebuit sĕ se strecoare un şir întreg de evenimente, spre a putea face lunga cale: şi adecă a trebuit sĕ ajungem la libertatea de pressă, sĕ se lăţească cultura, sĕ vinim la viaţa constituţională, care a eliberat forţele ţinute legate, sĕ ajungem la viaţa de stat maghiară, şi cu aceasta la guvernarea unui bărbat, care cu mână tare — de multe-ori aplicând principiul: *„quod medicina non sanat, ferrum senat“* a sciut pune basa unei politice maghiare naţionale conscie şi cu plan, a cărei programă s'a anunciat urbi et orbi prin îndrăsneţele cuvinte: **„Ungaria este a maghiarilor.“**

El — acest bărbat — a produs atmosfera caldă şi binefăcĕtoare. A urmat apoi de sine necsul causal, în care au putut cresce plânte ca: „Societatea pentru desvoltare maghiară în Ungaria de sus,“ „reuniunea pentru lăţirea maghiarismului şi a instrucţiunei poporale în comitatul Sáros,“ „societatea Széchenyi“ în comitatul Satmar, „Reuniunea pentru desvoltare maghiară în Poşon,“ „reuniunea scolară din capitală“ etc.

Aceste vor fi meritele cele mai frumoase şi totodată neperitoare ale lui Tisza Kálmán şi ale credinciosului seu colegă Trefort, a căror apreţiare se ridică preste meritele trecĕtoare ale politicei de ḑi, şi nu sûnt supuse ca şi productele guvernamentale ursitei politice „commenta diei deleat dies“, căci în ideia de stat unguresc cuprinsul cultural maghiar se va pronunţa tot cu mai mare espansivitate.

Cetiţi cartea lui Beksics „Cetăţile noastre şi maghiarisarea“ şi prin logica cifrelor veţi venì la convingere, că completa maghiarisare a locurilor centrale ale culturei, — a oraşelor din Ungaria este numai întrebare de timp, şi maghiarisarea lor e identică cu maghiarisarea Ungariei, căci cultura clasei mijlocie dă timbrul şi caracterul statului şi al societăţii.

Sĕ fi fost numai în luna trecută la pogorîrea duchului sânt, la această mare serbătoare a creştinilor, sĕ fi fost în Selmeczbánya la serbătoarea împĕrătească a naţionalismului, şi sĕ fi vĕḑut aceea însufleţire maghiară nefalsificată, sĕ fi auḑit graiu unguresc rostit în biserică şi la adunări publice, în toaste şi la gratulaţiuni, în scoale normale, cercetate de copii eşiţi din scoale de copii maghiare — sĕ fi auḑit graiu unguresc pe strade, în familie, de bună seamă inima v'ar fi fost cuprinsă de o bucurie ne mai cunoscută, bucurie simţită numai de maghiari, ramoră fără neamuri a rassei sale în această ţeară poliglotă.

Şi acest esemplu este imitat de cele mai multe oraşe în Ungaria de sus.

Sĕ fi vĕḑut numai pe Odescalchy Arthur, **principele Ciangăilor**, care a venit se suplinească pre fratele seu Gyula, presidentul reuniunei, care n'a putut fi present, sĕ fi vĕḑut sânta inspiraţiune în faţa lui, inspirat el şi inspirând pe alţii, sĕ-l fi vĕḑut, a-ţi ofta din inimă, reflectând la originea ita-

---

FOIŢA.

Impresiuni neuitate.

I. Din conferenţa naţională.

(Urmare.)

Deleg. Lenger adv. în Braşieu, fără a se fi însinuat la cuvênt, combate discursul şi programul colegului seu prin aceea, că propune trecerea preste aceste lapalii la ordinea ḑilei, fiindcă acele sûnt compuse cu rĕgaz, cu studiu, cu cugetare, cu paragrafi, cu legi, şi adunarea n'are timp a se mai ocupa şi cu aceste.

Deleg. Brediceanu, adv. în Lugoş, care se părè că a venit numai pentru a parada, căci despre causa ardeleană nu mult se vede a scì, nimicesce cele propuse de colegul seu Dr. Păcurariu prin colegiala şi gentila apostrofare că el, Dr. Păcarariu, ar fi putut cruţa adunarea cu ale sale, pentru că nici ei n'au venit încoace cu capetele goale.

A urmat apoi pupăza pre colac. Presidentul Dr. Raţ, adv. în Turda, nu în tonul cel mai subtil nici cu ochi de Venus, reflectă din înălţime colegului seu, că „propunerea Dtale nu este la ordinea ḑilei şi nu se poate admite la desbatere, pentru că nu fù însinuată comisiunii de 30.“

In fine totuşi s'a acceptat şi hârtia păcurărească ca material bun, deşì în aceea cu deplin temeiu şi în contra proiectului celor 30, votul universal este definitiv esclus, eară basa dualistică primită; şi atât escluderea, cât şi primirea sûnt clar motivate, însĕ de conferenţă nici discutate, nici combătute, ci acceptate.

Astfel şi Dr. Păcurariu, durere, a trebuit sĕ simţă şi sĕ sufere, cât de plăcute şi de binefăcătoare sûnt manierile wächteriane.

Ce vor fi conţinênd procesele verbali ale conferinţei, cari nici până astăḑi nu s'au publicat, nu sciu: însĕ aceste eu le am scris numai decât după încheiarea conferenţei.

Cui nui plac restoarnele; eu le susţin, pentru că în astfel de cause importante, între fraţi, numai adevĕrul, sinceritatea pot fi folositoare.

Nu me ţin dintre cei cari jură în cuvintele magistrului, însĕ trebue sĕ constat că a fost mare greşală a intimpina şi a tracta, precum s'a întêmplat, pe acest capace bărbat şi eminent jurist, şi a fost pĕcat a desconsidera şi a trece cu atâta uşurătate preste enunciaţiunile şi problemele lui adevĕrat naţionale române, întemeiate şi neresturnate.

Aici încă se adeveresce ḑicala: că, doamne dămi mintea cea din urmă a românului, pentru că acuma ne pare rĕu brava ignorare precipitată.

Nu sufere îndoială, că până când causa naţiunei noastre, şi în deosebi a Transilvaniei, nu se conduce de bărbaţi desbrăcaţi de patimi copilăresci, de aiurări rancunoase, de feliurite consideraţiuni şi reserve, de bărbaţi înzestraţi cu zelul şi studiul serios istoric şi juridic neîncungiurat de lipsă, înzestraţi cu energiă consciă neclătită şi cea mai intensivă activitate curată; pe scurtu până când lupta nu se poartă sistematice pe basă cât se poate de solidă şi neatacabilă, până atuncia de abia este cu putinţă a triumfa între împregiurările domnitoare; este anevoiă a afla cel puţin modalitatea de a eşì din impasul, în care ne aflăm cu activitatea şi pasivitatea noastră, din care însĕ totuşi trebue sĕ eşim cât mai curênd, însĕ fără a stirbì sau a primeşduì temeinicia pretensiunilor şi continuitatea drepturilor noastre naţionale.

La aceasta însĕ trebue studiu, lucru, sacrificiu serios, nu superficialitate, nu mênsală, nu paradare.

Am cetit şi recetit cu atenţiune şi discursul şi programul d. Dr Păcurariu şi eu încă l'am aflat mĕduos precum bine la caracterisat „Observatoriul,“ pentru că fie-care sentinţă are însemnătatea şi greutatea s'a specială în acel program, şi în motivarea acelui-a; însĕ m'a suprins foarte, că în program chiar nici el nu şi-aduce aminte de sasi; şi, ḑeu, până acuma numai ele a stors respect dela sasi, — şi şi mai mult.

liană a principelui, a-ţi cugeta: „**Acest pământ are magică putere de a produce unguri.**“

Sĕ fi audit voi pe Grünwald Béla, întemeietoriul curentului maghiarisărei, sĕ-l fi vĕdut desvoltânduşi ideile cu focul entusiasmului patriotic şi cu puterea logică a culturei sale filosofice, sĕ fi vĕdut pe Lehoczky Lajos, vicecomitele din Turocz — acest cuib al slovacilor naţionalisti, — întărit în lupta inmediată cu elementele periculoase, vorbind în entusiasm patriotic potenţat despre modalitatea şi mijloacele în realisarea mai departe a scopului urmărit, sĕ fi vĕdut focul în privirile ochilor, care numai atunci se manifestă, când stau oamenii sub pressiunea simţemintelor mari, când sûnt întruniţi nu muncitorii ideei, ci preoţii ei, sĕ fi vĕdut toate acestea, a-ţi avea cu o causă mai multe a crede în viitorul naţiunei.

Jos cu pălăria înaintea Semniczenilor însufleţiţi, cari nu numai prepară ovaţiuni patriotice, dară tot odată şi lucră patriotice, căci au întrat cu droaia în reuniune.

Inainte cu plan, siguritate şi fără sfieală.

Sĕ fie lumea mărturiă în faţa fenomenului, că o rassă orientală, situată între naţiuni streine, prin farmecul magic al limbei sale sonore (bájos zengésű nyelve varázsával) prin sistemul de stat basat pe base solide în ţeara, căreia i-a dat esistenţă, a sciut produce cultură maghiară, care a absorbit toată cultura streină.

Processul este în curgere, el se manifestă în mod ce se poate demonstra cu cifre, şi manifestarea aceasta nu se mai poate ascunde.

Reuniunea pentru cultura maghiară în părţile de sus, ai cărei membri di de di se înmulţesc, şi a cărei fond trece preste 4000 fl. şi-a înţeles bine chemarea sa, şi în acţiunea ei observă logică şi sistemă.

Obiectul nisuinţelor ei este **maghiarisarea ţinuturilor locuite de unguri** *şi streini — cari sûnt în stare a da asil permanent pentru maghiarisare, asemenea şi oraşele, aceste locuri centrale de cultură, şi aceasta prin instituirea de scoale pentru băieţi. Cu chipul acesta în comitatele trase în cercul activităţii sale fără osebire de confesiune se vor ajutora scoalele împărţindu-se premii pentru învĕţarea limbei maghiare şi astfel se vor produce resultate mai eficace.*

Binecuvêntat fie timpul de faţă, căci deja ca societate ne putem ocupa cu desvoltarea culturei maghiare pe basa socială estinsă, şi dela aceasta istoria desvoltărei maghiare aşteaptă o nouă eră, care va introduce noua direcţie prin: *Novus ab antiquo saeculorum nascitur ordo.*

Revista politică.

În lumea mare se întêmplă lucruri, cari sûnt în stare a pune pe oamenii politici pe gânduri. În 14 a lunei curgĕtoare şi-a serbat Francia serbarea sa naţională obicinuită, şi ea o serbează cu mare şi multă solemnitate.

Rar s'a întêmplat ca asemenea serbare naţională se decurgă fără demonstraţiuni. Francia nu uşor uită desastrele din resboiul cu Germania, şi un popor sanguinic ca francesul nu uşor uită.

Serbarea din anul acesta se părea de tot problematică. Lumea mare era îngrigiată şi nu fără cuvênt, căci a se întrunì în această capitală a lumei, sau inima Europei, după cum o numesce Victor Hugo în entusiasmul seu, o mulţime de oameni, tocmai acuma când în sudul Franciei moartea nemiloasă seceră la victime fără nici o cruţare, nu este lucru uşor. Cu toate acestea serbarea se facù şi demonstraţiunile încă s'au ivit.

Mulţimea în entusiasmul ei au sfêrticat un stindard prussiac, şi aceasta a produs sânge rĕu în Germania. Ministrul president Jules Ferry îndată ce a audit de demonstraţiuni a mers la ambasadorul Germaniei, principele Hohenlohe, şi şi-a esprimat părerea de rĕu pentru cele întêmplate. Asemenea făcù şi ministrul resident frances din Berlin.

Pressa francesă a desaprobat aproape unanim escesele mulţimei turbulente, şi se crede că cu aceasta afacerea neplăcută se va termina.

Catolica Spanie se vede că imitează esemplul Belgiului. Ministrul pentru zidiri publice, dl Pidal, dilele acestea ţinù o cuvêntare, în care s'a esprimat pentru restituirea papei în domnirea lumească. O provocare mai vĕdită a Italiei nici că se putea închipuì, şi de sine se înţelege cu bucuria vaticanului crescea în mĕsura în care cresce amărăciunea Italiei. Satisfacţiunea s'a pretins, şi ea se va şi da, forma se va afla ea. Caracteristic este că catolicismul începe a-şi ridica pretutindenea capul în detrimentul spiritului liberal, ce a domnit până acuma. Aşa a cădut guvernul liberal din Belgiu înlocuit fiind prin unul ultramontan. In Spania trebue sĕ fie binepreparat terenul, altcum nu ne putem esplica cum se poate, ca un ministru se provoace fără nici o cruţare pe alt stat, cu care trăiesce în relaţiunile cele mui bune. Despre bărbatul de fer — Bismarck, scim, că el a curmat lupta culturală capitulând înaintea catolicismului. Cedarea Germaniei se reduce la o stratagemă a lui Bismarck spre a câştiga votul ultramontanilor pentru planurile sale economice şi sociale, însĕ noi scim că capitularea sub ori şi ce condiţiuni tot capitulare remâne.

Nihilisti din Rusia din nou dau semne de vieaţă. La 10 a lunei curgĕtoare s'au descoperit în Cracovia un complot îndreptat contra ţarului. Despre acest complot cetim în diarele streine: La diua amintită mai sus judecătoriul de pace Bardovsky avea pertractări. Se presentează în sala de pertractare şi un colonel de gendarmerie cu un oficier şi ocupă loc între public, fără a bate lucrul cuiva la ochi. Mergênd judele acasă după pertractare, colonelul merge după el şi cu un revolver în mână îl dechiară arestat. Bardovsky vrea sĕ se sinucidă, însĕ oficierul de Gendermarie l'a împedecat în esecutarea planului. În locuinţa lui Bardovsky se afla o tinĕră rusoaică inteligentă sosită de curênd din Petropole, şi ea încă fu arestată pentru participare la complot. Chemarea ei era sĕ mijlocească corespondenţa cu comitetul revoluţionariu esecutiv. Mai multe revolvere, bombe s'au aflat, asemenea o mare cantitate de dinamit, cu care era a se arunca în aer palaturile în care avea a şi lua locuinţa ţarul în luna lui August.

În România agitaţiunile se par a nu mai avea sfêrşit. Încriminările reciproce 'şi urmează calea şi protestările contra apanagiului se perondează din judeţ în judeţ

Bulgaria este întrunită în parlament, despre activitatea lui însĕ vom raporta la timpul seu.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Mediaş, în 1 Iulie 1884. Dle Redactor! Ve rog sĕ binevoţi a da loc în coloanele preţuitului diar „Telegraful Roman“ următoarelor şiruri:

Frumos, ba de tot frumos şi sublim este scopul ce se urmăresce prin aşa numitele „Reuniuni învĕţătoresci“. În adunările resp. şedinţele acestor reuniuni, învĕţătorii câştigă foarte mult pentru că celor, cari au avut fericirea a asculta studiile pedagogice în seminariul nostru, li se dă ocasiune a se perfecţiona şi mai mult; vreau sĕ dic a devenì pe lângă oameni teoretici şi practici totodată, şi aceasta nu pe contul elevilor lor, ceea ce este şi contra principielor pedagogice ci prin ei inşişi ajutându-se împrumutat şi câştigând unul dela altul; ear celor mai puţin pregătiţi li se dă ocasiune de a câştiga relativ foarte mult în ambele părţi. Şi spre mângăierea noastră în general, şi a Venerabilului Consistoriu archidiecesan în special, ca institutor a acestor reuniuni; că învĕţătorii în adevĕr au lucrat şi lucră cu mult zel spre ajungerea frumosului şi sublimului scop ce încă dela început s'a intenţionat prin înfiinţarea de reuniuni: se dovedesce prin activitatea ce ei o au desvoltat în adunările lor şi cu deosebire în acest an scolar.

Din prea puţine protopresbiterate ale archidiecesei se lipsesce sĕ nu se fi scris ceva îmbucurătoriu în preţuitul Dvoastre diar „Tel. Rom.“ despre activitatea învĕţătorilor desvoltată în adunările lor, ba încă din unele părţi relativ foarte mult. Durere că despre activitatea învĕţătorilor din acest protopresbiterat al Mediaşului, nu-mi aduc aminte, precum nici onoratul public cetitoriu a organului „Tel. Rom.“ nu-şi va fi aducênd aminte, a se fi scris ceva, şi durere că şi acum când prind peana a mână sĕ scriu, cu părere de rĕu trebue sĕ constat de un timp încoace în loc de progres regres.

Nu voiu prin aceasta sĕ dic, că doară M. On. Domn administrator protopopesc nu şi-a făcut şi nu-şi face datorinţa sa, din contră a lucrat şi lucră din puteri, ca adunările reuniunei învĕţătoresci sĕ fie cât mai bine cercetate din partea învĕţătorilor, ba indeamnă şi stăruesce foarte multe ca şi preoţimea tractuală sĕ spriginească şi se ia parte activă la şedinţele reuniunei, durere însĕ, că toată stăruinţa-i şi indemnul e ca glasul celui ce strigă în pustie. Onoare preoţilor cari fac escepţiune, pe cari de altcum pe degetele dela o mână i-aş putea numĕra.

Am dis că M. On. Domn adm. protop. şi-a făcut şi îşi face datorinţa, da, aşa este. Una însĕ la-şi ruga sĕ mai facă: este o dorinţă nu numai a mea ci a întregului corp învĕţătoresc ca faţă de acei învĕţători, cari fără causă binecuvêntată au absentat dela a II-a adunare generală ţinută în Iulie v. a. c. sĕ aplice pedeapsa cu cari s'au ameninţat toţi învĕţătorii cari nu vor participa, prin circulariul protop. ddto 14 Iunie v. a. c. respective sĕ se pedepsească preoţii unde dlor vor purta vina.

Ca totuşi cineva sĕ nu-şi presupună că învĕţătorii acestui protopresbiterat n'au lucrat şi nu lucră nimic pe terenul scolar, şi prin urmare sĕ-şi facă o ideiă greşită, me simţ îndemnat a pune în ochii on. cetitori încă următoarele:

Reuniunea învĕţătorilor din acest protopresbiterat s'a înfiinţat încă din anul 1874. Meritul în prima linie este a se atribuì M. On. Domn adm. protopp. Dionisiu Chendi, carele pe lângă aceea că s'a făcut membru fundator înscriindu-se cu suma de 10 fl. v. a, la rugarea corpului învĕţătoresc a binevoit a primì şi patronatul acestei reuniuni; ear în a IIa linie este meritul zelosului preot Ioan Chendi, carele de când cu înfiinţarea reuniunei a fost şi este preşedintele ei şi astădi laudă Dlui că pre lângă toate greutăţile, reuniunea noastră

E adevĕrat, că cestiune mai încurcată ca a Transilvaniei d'abia mai esistă a vreunei ţĕri din Europa, însĕ nu se încurca mai grozav dacă, mai ales pentru noi ardelenii, se stătorea un punct de ţienută şi orientare faţă şi de compatrioţii nostri sasi.

Românii din comitatele vechi cunosc sasii numai din audite, noi însĕ cei din fundul regiu, i prea cunoascem şi din simţite.

La simpla promisiune d'a susţinea intact vechiul „fund regesc“ (*Sachsenland*) şi la vr'o douĕ vorbe mâgulitoare, gîdilitoare în dieta din Cluş 1865, sasii cu neesplicată uşiuretate sau lăpĕdat de autonomia Transilvaniei şi s'au inpretinit cu uniunea.

Implinirea de astădi a promisiunilor nu li convine, pentru că astădi sau convins, că nu în vorbe nu în promisiuni, nu în paragrafi, ci numai şi numai în teritorialitate poate fi garanţe durabilă într'un stat poliglot ca al nostru.

Durabilitatea „fundului regiu“ s'ar putea susţinea numai prin esistenţa autonomiei Ardealului, a cărei mari şi nemĕsurate binefaceri s'ar simţì numai decât şi la românimea afară de Transilvania, ceea ce me îndreptăţesce la propunerea, că programul românimei din Austro-Ungaria sĕ constee din singurul punct: „Autonomia Ardealului.“

Până când sasii nu luptă pentru autonomia Ardealului; până când ei în comitate, oraşe şi satele cele din urmă tractează pre români mai rĕu ca alţii; pană când ei nu înceată cu multele processe nedrepte, ţintite spre sleirea românilor; până când ei nu împărtăşesc după dreptate şi adevĕr şi pre românii competenţi din averea necontestabil comună; până când, în fine, într'altele, sasii se folosesc de români numai ca, spariind cu ei, sĕ câscige în contul lor; până atuncia tovărăşia de opoziţiune cu sasii contra guvernului, contra maghiarilor, inscenată şi propagată numai de unii români din Sibiiu, influinţaţi prin deosebite mijloace miserabile ale sasilor matadori mai cuminţi din Sibiiu, nu numai nu are înţeles, ci este şi stricăcios.

Ori tovărăşiă sinceră, frăţească pe basa unui înţeles statornic, ori apoi proces; căci unealtă am fost destul.

Spriginul, folosul ce bombăie unii, că am avè dela tovărăşia de adi cu sasii, este numai închipuit este fantasmagoriă.

Germania nu le ajută lor, cu atât mai puţin noue. Apoi de altă parte d. Tisza a licuidat de mult cu ei.

În 1848/9 ei s'au arĕtat cei mai adicti nouĕ, pentru că dela 1850 încoace ei sĕ fie cei mai aprigi denunciatori şi clevetitori ai nostri.

Sum deplin convins, că afară de unii din Sibiiu dintre noii actiunari, nici un român din fundul regiu nu-mi va imputa, că n'am dis adevĕrul curat.

Ar fi dară timpul suprem sĕ ne lămurim, sĕ ne limpedim şi faţă de sasii circumspecti, căci numai cu vr'o douĕ, trei posturi de amploiaţi în comitatul Sibiiului, oferite cu calcul şi speculaţiune şi cu absolut nimic mai mult nu sĕ mai pot momii şi porta de belciug românii din „fondul regiu.“

Sum secur, că dacă prudenţa naţională ar fi dat cuvenitul şi trebuinţiosul prilegiu şi temp, deleg. Dr. Păcurariu negreşit ar fi sciut nimerit intreţiese şi propune şi cele neîncungiurat de lipsă în programa naţiunii faţă de sasi, pentru că programa de luptă şi de eluptare a unei naţiuni nu sĕ face pre trei ani de dile, de adi pre mâne, ceea ce prea bine am potut învĕţa chiar şi de la maghiari, ci pre un temp şi într'o formă, încât sĕ poată sta intemeiat şi tare şi faţă de cei, cu cari se poarte lupta şi faţă de cei, cari au se fie juriul se sprigineascā, sĕ ajute, şi mai ales într'o formă şi modalitate, carea se facă cu neputinţă deplorabilele codări şi şiovăiri ale unor făţarnici şi speculanţi dintre noi, pentru că cel ce nu poate fi om de program, de parolă, sĕ remână acasă şi se tacă.

Însĕ sub presiunea împregiurărilor din conferinţă nici aceasta nu s'a întêmplat, precum nu s'a făcut multe încă, ce ar fi trebuit sĕ se statorească chiar în aceasta conferenţă a naţiunii, ceea ce altcum, nici nu trebue sĕ ne surprindă, dacă considerăm, că nu numai publicistica streină internă şi se bucura de un „fond“ aproape 200 fl. v. a. şi de o bibliotecă deşì nu prea numeroasă, dară totuşi avem ceva. Activitatea învĕţătorilor la început era mare, lucrau şi contribuiau pe întrecute, au ţinut şi ţin şi astăḑi cel puţin 3 adunări generale într'un an, şi dacă totuşi am ḑis mai sus, că de un timp încoace se observă oare care regres din partea învĕţătorilor, apoi aceea se referă la anii din urmă şi în special la a II adunare generală dto 1 Iulie v. a. c., la care adunare, deşì învĕţătorii au fost provocaţi în douĕ rênduri din partea şefului tractual, abia au luat parte 8 învĕţători şi anume din comunele: Mediaş, Biertan, Moşna Nemşa, Brăteiu, Aţel, Richisdorf, şi Dupuşdorf, din toate celelalte comune au fost învĕţătorii absenţi. Spre scire şi orientare M. On. Dle. ad. protopp. faţă de cine aveţi a aplica pedeapsa amăsurat decisiunei corpului învĕţătoresc şi cerculariului Mult onorat DVoastre menţiunat mai sus. — Cercetând mai de aproape a afla causa ce a împedecat şi împedeca pe învĕţători de a participa în numĕr mai mare le şedinţele reuniunei, lucru destul de trist, m'am convins ca unii din On. preoţi nice barem puţinul nu l fac de a mijloci, ca învĕţătorii să-şi primească diurnele competente cari şi aşa sûnt neînsemnate dela 40 cr. până cel mult 1 fl pe ḑi, de o parte; eară de altă parte puţina dragoste ce o au fraţii învĕţători de a participa la asemenea adunări, din causa micuţelor salarii, chiar şi numai de 90 fl. v. a. pe an.

Pentru ca în viitoriu participarea la adunările reuniunei sĕ poată fi cât mai numĕroasă, rog pe On. preoţime tractuală, a se interesa mai mult, (onoare şi aci preoţilor cari fac escepţiune), de sublimul scop ce se urmăreşte prin reuniunile învĕţătoresci şi aceasta pentru cuvêntul, că dacă on. preoţime are dreptul de directori scolari locali, apoi are şi datorinţe împreunate cu acest drept, şi apoi numai spriginind şi lucrând împreună cu învĕţătorii ve veţi putea împlinì datorinţele de directori scolari şi numai atunci veţi putea judeca dacă şi încât învĕţătoriul din respectiva comună 'şi cunoasce şi împlinesce chiemarea sa.

La lucru şi voi fraţilor învĕţători! nu aşteptaţi şi nu ve uitaţi, ca osteneala voastră pre câmpul cel spinos al educaţiunei sĕ fie resplătită acì, căci dacă ve veţi uita după resplată, atunci şi eu ḑic că şi ceeace facem, facem prea mult. Sĕ lucrăm nu pentru a fi resplătiţi ci pentru a fi cu consciinţa-ne liniscită că ne-am împlinit chemarea noastră de învĕţători şi cà la cele din urmă potem ḑice şi noi cu apostolul „Luptă bună m'am luptat credinţa o am păzit, curgerea am sĕvârşit şi acum ce este mai mult aştept cununa dreptăţii carea mi se va da mie dela dreptul Judecătoriu.“

Demetriu Stuchirean.
v. preşed. reun.

Din tractul Săliştei în Iunie 1884 *). Dle Redactor! În Nr. 73 al „Tel. Rom.“ aţi binevoit a publica corespondenţa mea de sub titlul de sus. Drept semn de „imparţialitate“ v'aţi luat însĕ osteneala a o glossa cu o mulţime de note, care de care mai impungĕtoare [1]).

Ca dovadă nouă acum de desinteresare, Ve rog se binevoiţi a da loc şi următoarelor nedumeriri [2]).

Eram de credinţă, că aşi avea de a face cu p. O. Borcia întocma, după cum şi dênsul a avut de a face cu preoţimea din tractul Săliştei negenat de nici o notă mustrătoare.

Amară decepţiune.

De odată me trezesc faţă în faţă cu on. Redacţiune a „Tel. Rom.“ în umbra căreia persoana p. O. Borcia dispare cu totul odichnindu-se în linişte şi neconturbată decât doar... de propria consciinţă.

La o asemenea tactică nu m'am aşteptat şi mărturisesc că, dacă me temeam de una ca asta, şi că „n'o sĕ câştig nimic prin publicarca reflecsiunilor mele“, nu mai udam peana în negreală, ci „îmi vedeam de alt lucru“ şi „nu ve mai încurcam şi eu, nici Ve făceam şilă morală duplă [3]) cu apărarea reputaţiunei preoţimei noastre tractuale călcată fără sfială de un confrate, care posede unicul merit „că este chirotonit înainte de anul 1848.“ [4])

După teoria desvoltată în notele moralisătoare ar trebuì sĕ ne căim de progresul ce l'a făcut clerul nostru în curs de 36 ani pe terenul intelectual; de oare ce preoţii „învĕţaţi“ ar constituì un mare periclu pentru esistenţa bisericei noastre [5]).

E sciut, că preoţii cei mai învĕţaţi în biserica noastră naţională i aflăm în consistoarele eparchiale în fruntea cărora ca „*summi apices*“ stau archiereii.

Sĕ cutezăm oare a face deducţiunea îngrozitoare iniţiată de on. Redacţiune a „Tel. Rom.“ [6]) ? . . .

Eu unul nu ci, urmând sfatul bun, ci mi s'a dat, las mai jos, nu numai „cu o coardă,“ ci cu mai multe.

Logica ne spune că, false fiind premisele, falsă are sĕ fie şi conclusiunea [7]).

Preste celelalte înpunsĕturi provenite din causa că „cei mulţi“ nu profesează credinţa celui „fără credinţă politică“ trec fără nici un scrupul [8]) şi me mărginesc a mărturisì că, nefiind convins despre rĕutatea ce ni-ar putea aduce „solidaritatea“ în vieaţa publică: voiu ţinea şi în viitor la ea [9]).

Un preot din tract.

---

*) Publicăm şi aceste „nedumeriri ale preotului din tract,“ deşì ele cu nimica nu contribue la ridicarea nimbului preoţimei din tract în numele căreia se vorbesce
Redacţiunea.

[1]) De impuns nu au impuns notele redacţionali; se vede însĕ că ele au atins rane proaspete, şi din inimă regretăm că Stimabilul nostru confrate, vine şi ni-o mărturisesce aceasta. Sĕ ne fie însĕ ertat a nu da credĕmênt acestei marturişiri făcute poate în momente de afecţiune sau agitaţiune nemotivată. Red.

[2]) Ne faceţi silă morală duplă din nou, şi regretăm că nu voiţi sĕ ne înţelegeţi. De publicat le publicăm. Red.

[3]) Înţelepţesce a-ţi fi lucrat. Red.

[4]) Reputaţiunea preoţimei tractuale o aţi călcat fără sfială DVoastre. Că unii veţi fi chirotoniţi înainte, alţii după 1848, puţin impoartă la facerea de lucruri neprecugetate. O călcaţi în picioare şi acuma, şi noi concedem că DVoastră fără voie o faceţi. Red.

[5]) Cam aşa, însĕ nu tocmai aşa. Noi am ḑis că „unii dintre preoţii învĕţaţi“ ne împing biserica la perire.

Între acești unii se numeră toţi câţi şi întrebuinţează rĕu talentul. Dacă voiţi sĕ generalisaţi la toţi învĕţaţii, noi nu ve stăm în cale, numai cât sĕ nu începeţi cu cercul DVoastre Red.

[6]) Da! Fără nici o sfială. Şi dacă tocmai poftesci, 'ţi dăm voiă sĕ începi cu Consistoriul din Strada Cisnădiei. Red.

[7]) Bine că o recunoasceţi în cât ve privesce personal. Red.

[8]) Cu Dumneḑeu! Căci după ḑisa scripturei: „credinţa ta te va mântuì“ — deci: Mergi în pace. Red.

[9]) Fiecare cu ale sale. DVoastre solidari cu ale DVoastre, noi solidari cu ale noastre.

Cu chipul acesta ne vom urma calea, fără mânie, şi vom rĕmânea ce am fost. Red.

Economic.

Închiderea graniţei către România fu suspendată în ce privesce districtele sudice către Transilvania, şi anume districtele: Mehedinţi, Gorju, R. Valcea, Argeş, Muscul, Dâmboviţa, Prahova, Buzĕu, Rûmnicul, Brăila, Jalomiţa, Ilfov, Vlasca, Teleorman, Olt, Romanaţi şi Dolj.

În înţelesul legilor în vigoare se pot trece oi şi vite cornute prin pasurile Orşova, Predeal, Turnu-roşu, Bran, Vulcan, Şanţ şi Bodra Kresna.

Faţă cu celelalte districte ale României închiderea graniţei remâne în valoare.

Varietăţi.

* (De ale timpului). De aproape o sĕptămână avem o vreme admirabilă, aşa că Iulie vrea se se resbune prin căldură tropică asupra surorei sale Iunie, în care a plouat necontenit şi era frig încât lumea trebuia se ia refugiu la hainele de earnă.

Noi Sibienii sûntem binecuvêntaţi dela Dumneḑeu cu promenada noastră cea frumoasă.

Dela 6 oare seara începênd lumea nu mai încape pe promenada către Dumbravă. Şi nu e mirare, căci tocmai acum a înflorit şi teii, şi mirosul lor de ambrosă te face sĕ te închipuesci în paradisul lui Mohamet. Frumseţea naturei şi lumea cea mare a produs estraordinariă schimbare şi în modul de vieaţă a moşnegilor din Sibiiu, cari contra obiceiului lor de a se preumbla numai pe podul minciunilor — după cum suntem informaţi — a seară au făcut o plimbare pre promenadă în depărtare de 5 minute de oraş, şi adecă până la spitalul militar. Curioasă influinţă are vremea frumoasă asupra omului.

* (Postal). Se deschide concurs pentru postul de magistru postal în Kézdi-Szt.-lélek, comitatul Treiscaunelor.

Condiţiuni: contract de oficial şi 100 de flor. cauţiune.

Emolumentele: Salariu 150 fl. şi pauşal de cancelarie 40 fl.

Suplicele a se trimite în termin de 3 sĕptĕmâni la direcţiunea de postă în Sibiiu.

* (O sectă curioasă) s'a înfiinţat de curênd în Mexici nou; membri ei imitează pre flagelanţii din evul mediu; vin desculţi la biserică, dar mai şi-împung în picioare spin ori frunze de cactus; alţii poartă pe umerii goli o cruce mare până ce se ostenesc şi cad sdruncinaţi la pământ. Sûnt alţii, cari se bat cu vergile şi cu funii până ce sângerează. În Bis-Ariba un sectariu fanatic şi-a pus pe grumazi un jug de fer, s'a dat apoi în apă şi între strigăte de bucuriă s'a înnecat de bună voiă.

În Toasim alt secretariu s'a rugat de pretinii lui ca sĕ-l restignească pre cruce; pretenii l'au ascultat şi fiind citaţi înaintea juriului, fură achitaţi. Creştinii au petiţionat la stat pentru a pune capet fanatismului barbar însĕ fără resultat, căci li s'a respuns cu: „biserica liberă, în stat liber“ Massa porului necult sĕ delectează la priveliscele picante şi cu desfătare privesce cum sĕ lăţesc „ceremoniele“ aceste nerationali.

* (Moartea unui beţiv). Un individ cunoscut la Saint-Dénis, lângă Paris, poreclit Boit-Sec, lucra de mai mult timp la port descărcând vasele cu cărbuni sau vagoanele. Acum câte-va ḑile era ocupat în gara de mărfuri cu transportarea unor butoae de vin de Spania. Boit-Sec împinse un butoiu într'un colţ, cu un cuiu făcù o gaură într'o doagă, culcându-se pe pământ se puse în posiţiune de a putea se bea vinul care eşea din butoiu.

Cât ţinu această operaţiune? Trecênd din întêmplare un funcţionariu al gării, vĕḑu pe acest om, întins, fără mişcare şi scăldat în vinul care curgea într'una. Beţivul murise bênd vin. Medicul garei constatà moartea şi trăsura dela Morgue transpoartă cadavrul. Boit-Sec era în etate de patru-ḑeci de ani.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 17 Iuliu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.10	122.75
Renta de aur ung. de 4%	91.55	91.35
Renta ung. de hârtie.	80.55	80.40
Renta de aur austriacă	103.25	103.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.40	96.25
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	118.25	117.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142.70	142.50
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	102.—	101.75
Datorie de credit austr	79.85	100.—
Sorţi ungurescì cu premii	115.—	115.—
Acţiuni de bancă de credit ung	304.50	304.75
Acţiuni de bancă austro-ung.	855.—	852.—
Galbin	5.79	5.75
Napoleon	9.67	9.66
London (pe poliţa de trei luni)	121.75	121.95

---

esternă numai în treacăt a adus note fugitive despre acea conferenţă, ci mai mult şi mai profund chiar nici noi nu ne-am ocupat de ea şi de ale ei. Sĕ nu ne suprindă, dacă vom lua în băgare de seamă, că chiar şi faţă de afacerile, de causele aşa numite interne ne purtăm cât de diplorabil şi neconscientios; dacă d. e. vom considera, că aici în aşa poreclitul centru, în reşedinţa comitetului permanent naţional, se află constituit clubul representanţilor români din adunarea comitatului Sibiiu, şi care club de regulă ţine şedinţă şi hotăresce cu ameninţare de escomunicare numai când unii membri ai sei au se stoarcă vr'un post în comitat pentru vr'un neam s'au vre-un favorit deosebit al lor.

Insĕ când sûnt la ordinea ḑilei alte multe afaceri de interes comun românesc clubul nu prea ţinea de lipsă şedinţele şi consultările, ci toţi sûnt ca făina orbului, pre cum s'a vĕḑut şi în adunările din primăvara aceasta, în cari d. e. d. Trombiţaş în toată temeinicia şi dreptatea sa în afacerea scoalei române din Guşteriţă s'a vĕḑut condamnat a lupta zădarnic, cu mori de vênt, şi, în fine, muscânduşi în coadă, a capitula ne fiind spriginit de nime.

De întristătoarea purtare a clubului faţă de lupta de esistenţă a românilor din oraşul Sebeş asemene am auḑit şi m'am indignat etc.

Una şi sântă. Dacă facem politică naţională numai pentru ca sĕ putem trăì noi şi ai nostri, apoi cel puţin sĕ nu ne urcăm făloşi pre calul de general, sĕ nu scoatem sabia din teacă, pentru că calul e cu nărav şi sabia e numai de şendilă.....

Sĕ revenim la ordinea de ḑi a conferenţei.

Stricăcioasa tractare, fabricata intoleranţă şi neescusabila primire, aratată într'un mod deprimătoriu faţă de semburoasele indigitaţiuni ale deleg. Dr. Păcurariu, cari chiar erau obiectul conferenţei naţionale, le cunoascem.

Zelosul braşovean încă le-a vĕḑut, însĕ dl Diamandi Manole n'a aflat de lipsă din nou a admonì la pacienţă şi toleranţă la pertractare meritorie a importantei cause, pentru care anume s'a convocat conferenţa naţională, se pricepe cu atât mai puţin a putut lua parte la eventuala desbatere meritoare; ci dl Manole a aflat mai de lipsă, mai folositoriu la aceasta conferenţă a încărca cu laude până la ceriul lui Muhamet pe primul subscris la apelul pentru intemeiarea „Ateneului român“, pe raportorul Babeş, ceea ce însĕ chiar n'a fost la ordinea ḑilei n'a fost obiectul conferenţei naţionale. Dsa, bag seamă, a credut că politica naţiunii române se face cu cotul. La cot, la braşovenii dsa a dovedit, că se pricepe remână la ele, şi este unul dintre cei mai cinstiţi români pentru că dacă s'ar mesteca un nepriceput la cot şi braşovenii, s'ar facenumai de rîs (Va urma).

Nr. 45 [762] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea unui post de învĕţătoriu şi unul de învĕţătoreasă, la scoala capitală rom. gr. or. din Sas-Sebeş se escrie concurs cu terminul pănă la 31 Iuliu a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sûnt: pentru cel dintâiu 300 fl. v. a. şi după doi ani de serviciu 350 fl. v. a. la an; ear pentru al doilea 300 fl. v. a. şi 50 fl. v. a. bani de cuartir.

Doritorii de a ocupa acestea posturi au a-şi adresa suplicele instruite în sensul legilor din vigoare, la oficiul protopresbiteral gr. or. în Sas-Sebeş; pentru postul întâiu trebue sĕ fie absolvat cel puţin 6 clase gimnasiale şi teologia sau 4 clase gimn. şi pedagogia, şi iertând împregiurările sĕ se înfăţoşeze în vre o duminecă ori serbătoare în biserică, pentru aşi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Invĕţătoreasa pe lângă lucrul de mână va avea a provede învĕţământul şi în o clasa de fetiţe.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. din Sas-Sebeş, ţinută în 24 Iuniu 1884 st. v.

În conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 264. [764] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc dela scoala populară gr. or. din Bucium Poieni, protopresbiteratul „Abrudului“ se deschide concurs pănă la 1 August a. c.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual de 300 fl. v. a. în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul scoalei şi lemne, afară de acestea, o particică din venitele cantorale.

Doritorii de a ocupa acest post au de a documenta:

1. că sûnt români de confesiunea gr. or;
2. că au absolvat cel puţin gimnasiul inferior, cursul pedagogic, au atestat de cualificaţiune învĕţătoresc precum şi diploma din limba maghiară;
3. se recere ca sĕ fie cântăreţ bun, spre a ţinea strana în biserică şi înainte de alegere cu 10 ḑile sĕ se presinte în faţa locului.

Petiţiunile sûnt de a se subşterne subscrisului, până la terminul mai susindicat.

Abrud în 29 Iuniu, 1884.

Comitetul parochial gr. or. din Bucium-Poieni în conţelegere cu

Ioan Gall,
ppresbiter. gr. or.

Nr. 338. [765] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea următoarelor posturi invĕţătoresci la scoalele elementare confesionale din protopresbiteratul Lupşei se escrie concurs cu terminul pănă la 10 August st. v. şi anume:

1. Ofenbaia cu salariu anual de 200 fl. bani, o grădina de cucuruz sau 20 fl., şi jumătate din venitul cantoral.
2. Lupşa cu 200 fl. v. a. din cassa alodială.
3. Bedeleu cu 150 fl. v. a. 4 hectolit. bucate şi 45 kl. legumi.
4. Miclesci, cu 200 fl. v. a. bani.
5. Sălciva de sus, cu 250 fl. v. a.
6. Valea barnei, cu 100 fl. 4 hectolitre bucate.
7. Mămăligani, cu 100 fl. 2 hectolitre bucate.
8. Valea Lupşei, cu 150 fl. v. a.
9. Muncel cu 100 fl v. a.
10. Şartaş cu 100 fl. v. a.
11. Braresci, cu 100 fl. v. a.
12. Poşaga de jos, cu 120 fl. v. a.
13. Runc, cu 134 fl. v. a. 15 ferdele bucate şi 30 kl. legumi.
14. Lunca, cu 100 fl. v. a. 8 ferdele bucate şi 25 kl. legumi.

Afară de aceste la toate cuartir liber şi lemnele necesari pentru încălḑit.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi vor aşterne petiţiunile instruite în sensul „Normativului scolar din 1882“ şi „stat. org.“ acestui ofiiciu pănă la terminul indicat.

Ofenbaia, în 30 Iuniu 1884.

Oficiul protopresbiteral al Lupşei ca inspectorat districtual gr. ort. român de scoale.

Ioan Danciu,
ppresbiter.

Nr. 178. [763] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci la subsemnatele comune eclesiastice, se escrie concurs cu terminul pănă la 6 August 1884.

1. Bedeciu cu salariu 300 fl. din venitul crâşmăritului bisericei, 150 fl., şi 150 fl. din repartiţiune; cuartir liber şi lemnele recerute pentru încălḑirea casei.

Salariul se va solvì în patru rate anticipative.

2. Mânăşturul românesc cu salariu 200 fl., şi anume: 174 fl din repartiţiune şi 26 fl. din naturale; cuartir liber în scoală şi 2 orgii lemne pentru incălḑitul casei de locuinţă.

3. Finciu 151 fl. 60 cr., şi anume: din „Fundaţiunea Panoviciu“ 42 fl.; dela 46 fumuri 46 fl., venitul cantoral dela 11 fumuri à 1 fl. 60 cr. 17 fl. 60 cr., venitul dela un agru de 3 merţe 2 fl. didactru à 2 fl. dela fiecare scolar, minimul 44 fl. — cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne pentru încălḑit.

Salariul se va solvì în 4 rate anticipative.

Concurenţii au a subşterne suplicele concursuale instruite conform prescriptelor la subscrisul, până la terminul indicat, şi a sĕ presenta în comuna, la care voiesc a concurge, spre a se cunoasce cu comitetul resp. sinodul parochial.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Cluş, 2 Iuliu 1884.

V. Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 209. [766] 1—3

CONCURS

Pentru întregirea următoarelor staţiuni învĕţătoreşti în protopresbiteratul Deşului se escrie concurs pănă la 10 August st. v:

2. Chiueşti salariu anual în bani 200 fl. v. a.
2. Bonţida salariu anual în bani 150 fl. v. a.
3. Ciubanca cu filia Ciubancuţa, salariul în bani şi naturale 133 fl. v. a.

Doritorii de a competa la una din susḑisele staţiuni au a aşterne suplicele cu documentele de lipsă pănă la terminul susindicat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Deşului.

C-Giurgeşti la 24 Iuniu 1884.

În conţelegere cu respectivele comitete parochiali.

Constantin Bodea,
ad. ppresb.

Nr. 148. [761] 2—3

Prolungire de concurs.

Concursul pentru vacanta parochiă Vultori, protopresbiteratul Abrudului, publicat în Nrii 13 şi următorii ai „Telegrafului român“ din a. c. se prolungesce *cu 30 ḑile* dela datul primei publicări.

Abrud, 1 Iuliu 1884.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Gall,
protopresbiter.

Nr. 479. [768] 1—3

Edict.

Nicolae Sĕcărea gr. or. din Tălmăcel, carele din 1 Februarie 1881 a părăsit cu necredinţă pe legiuita sa muiere Maria n. Totoroagă tot de acolo, fără a se scì ubicaţiunea lui, se citează prin aceasta, ca în termin de un an şi o ḑi dela datul de faţă sĕ se înfăţoşeze înaintea subsemnatului, căci la din contră procesul divorţial încaminat de muirea sa se va decide pe basa pribegirei lui.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Sibiiu, 4 Maiu 1884.

Simeon Popescu,
ppresbiter.

Nr. 510. [767] 1—3

Edict.

Ioana n. Ioan Stroilă gr. or. din Tălmăcel, carea cu necredinţă a părăsit pe legiuitul ei bărbat fără a se scì locul ubicaţiunei ei, prin aceasta se citează ca în termin de 6 luni dela datul de faţa sĕ se presenteze înaintea subsemnatului, căci la din contră procesul divorţial incaminat de bărbatul ei se va decide şi în absenţa ei.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Sibiiu 15 Maiu 1884.

Simeon Popescu,
ppresbiter.

Nr. 390. [760] 2—3

EDICT.

Maria născută Langa gr. or. din Trapold, protopresbiteratul Sighişoarei, Comitatul Têrnavei-mari, carea a părăsit pe legiuitul ei bărbat Niculae Ticuşan gr. or. din Trapold aproape de patru ani fără a se scì locul ubicaţiunei ei, se citează prin aceasta a se presenta în *termin de un an şi o ḑi* dela prima publicare a acestui edict înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul divorţial intentat asupra-i se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Scaunul protopresbiteral român ort. orient. al Sighisoarei ca for matrimonial de I instanţă.

Sighişoara, 15 Iuniu 1884.

Demetriu Moldovan,
adm. ppresbiteral.

MORBURI
SECRETE

le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 35

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Perseci din Italia,
de soiul cel mai fin,
culese proaspete de pe pom în toată ḑiua cu . . . . **fl. 2.90**
dtto Perseci de pe insula ionică Corfu cu . . . . **fl. 3.50**
pentru o corfă de 5 kilo şi fără porto, libere de vamă la [759] 4—12
N. Salvari—Triest.
Dela sfêrşitul lui Iulie începend se află şi **struguri** frumoşi şi proaspeţi cu 2 fl.

Esaminaţi şi păstraţi ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite şi probate prin documente dela autorităţi medicale şi folosite cu bun succes de mulţi privaţi:

Sucul de muşchiu al Drului **Miller** are un efect neaşteptat la tuse, răguşală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respiraţiune. În borcane pentru copii şi oameni mari. Preţul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile şi convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée şi umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esenţial mistuirea. Acest escelent remediu sĕ nu lipsească din nici o casă ţĕrănească. Preţul pentru $^1/_1$ Flacon **1 fl. 50 cr.,** pentru $^1/_2$ Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sĕu la petele, ce es vara pe pele, la înroşire, peste tot la ori-ce necurăţire a feţei. Succesul e sigur după o întrebuinţare regulată. Preţul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ţi face în scurt timp mânile albe, delicate şi moi. Şi pentru coloarea feţii încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături şi îngroşeri de piele. Preţul unei sticluţe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuinţare şi un penel **60 cr.** [706] 14—17

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger; în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele şi băcâniile mai mari din Ungaria şi Transilvania, precum şi la depositul central de espediţie, J. de Miller, farmacist, Braşov. (Transilvania).

Infallibil.
Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect
„Roborantium“
(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încărunţire.** După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la slăbiciunea memoriei şi la durere de cap.

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcânia C. Bugarsky. *Bucuresci*: Rud. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta*: Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeş*: M. Vlad, farmacist. *Lugoş*: L. Vértes, farmacist. *Timişoara*: Stefan Tárczay, farmacist. *Verşeţ*: Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 15

„Bouquet du Serail de Grolich.“ parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 79 Sibiiu, Marți 10/22 Iuliu 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiia pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sěptěmână, deschidem pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1884, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sě nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Alianțele passivistilor.

Simțul de isolare, mai ales în viața politică, este simțul cel mai amar, cel mai dureros. Omul isolat caută cu ori ce preț a scăpa de prinsoarea, în care a ajuns fie din vina sa sau din sila impregiurărilor. Românii din Transilvania vědêndu-se isolați în viața politică prin adoptarea principiului de passivitate sau de resistență passivă, se simțesc isolați, și fiind că pe teritoriul Ungariei altă naționalitate nu au recurs la acest estrem esperiment politic, cel puțin dela inaugurarea dualismului încoace, — ei caută a justifica cu ori ce preț această atitudine nenaturală. Dar nici una dintre naționalitățile conlocuitoare din Transilvania — nici Sasii, cari au cele mai grave motive de a se retrage dela viața politică, nu au putut pětrunde necesitatea de a fi passivi. Ori cât de grea și rea este sistema politică actuală, Sasii din Transilvania, cari au pierdut o sumă de prerogative, totuși nu s'au decis pentru abstinența passivă, și nici că se vor decide vre-odată, pentru că Sasii ca oameni cu o scoală politică seculară, ca *viri circumspecti atque prudentes* — nici când nu vor adopta o formă de luptă, care nu duce la nici un resultat positiv.

Li a fost reservat numai Românilor din Transilvania trista misiune de a se isola politicesce, de a duce principiul de resistență passivă — *ad absurdum.* Unde s'a mai pomenit o astfeliu de passivitate cum e a Românilor din Transilvania? A lăsa cercurile electorale curat românesci drept pradă pentru invasiuni streine — a lăsa poporul de capul seu sě voteze aḑi pentru un Maghiar mâne pentru un Jidan — această politică, sě ne ierte domnii conducětori passivisti, este cel mai mare desastru ce a suferit națiunea română din Transilvania.

Periodele electorale trecute, dar cu deosebire alegerile dietale din urmă, au dovedit prin sute de esemple concrete, că passivitatea decretată de conferența din Sibiiu, n'a prins rădăcini în poporul român. Nici nu va prinde până e lumea, pentru că passivitatea, așa cum au înțeles'o domnii din conferența națională din Sibiiu, este prea nenaturală, prea măestrită, decât se poată fi înțeleasă și priceputa de maioritatea poporului alegătoriu român. Abstrăgênd dela împregiurarea, că principiul de resistență passivă e compromis total chiar de către acei ce l'au decretat cu atâta emfasă în adunările trecute, — acest principiu remâne absolut neesecutabil.

Și mirare, cu cât mai drastic se constată acest adevěr, cu atât mai mare și mai cerbicoasă e această resistență măestrită — firesce numai în capetele înferbêntate ale matadorilor.

În asemenea stare zăpăcită matadorii passivisti caută cu felinariul lui Diogen după — aliați, după *„socios malorum.“* „Gazeta Transilvaniei,“ care se vede că nu a învěțat nimic nici din casul cu alegerea funcționarilor la magistratul din Brașov, unde Românii au fost desconsiderați cu desevêrșire, cu toate servițiile compensaționale ale passivistilor — mai are naivitatea sě creadă că Sasii mai bucuros se vor alia cu puternicii passivisti români de cât cu Maghiarii, cari i-au despoiat de toate drepturile.

Se înșeală însě amar „Gazeta,“ dacă crede serios într'o alianță a Sasilor cu Românii în genere și în deosebi cu Românii passivisti. Sasii ori cât de reduși ar fi în drepturile lor, ori cât de tare ar urî pe Maghiari pentru că au spart pactul istoric, totuși mai bucuros se împacă cu stăpânii situațiunei de cât cu noi Românii. Se vede aceasta tendență politică din toată atitudinea politică a Sasilor atât din trecut cât și din present. Sasii nu și-au spart capul nici odată cu autonomia Transilvaniei, ba au abḑis și de intregitatea teritorială a fondului regesc de odinioară și programa lor actuală e atât de moderată, încât realisarea ei o așteaptă mai curênd dela stăpânire decât delă o alianță problematică cu passivistii români. Sasii, dacă ar fi sě între într'o alianță serioasă cu Românii passivisti, ar trebui sě se facă solidari cu toate punctele din programa Românilor passivisti și sě se angagieze pentru realisarea postulatelor române. Prin aceasta ei și-ar îngreuna numai programa lor, și din acest motiv ei ca nisce politici esperți, se vor ferì ca de foc de asemenea angagiamente oneroase. Din aceasta causă gravă alianța sulevată de curênd din partea Gazetei va remânè pururea un *pium desiderium* — nimic mai mult. Între Români și Sasi nu esista solidaritate de interese, faptul, că și naționalitatea lor sufere sub greutatea politicei de maghiarisare, nu este pentru dênșii motiv suficient pentru a arunca arma constituțională din mână, ba nici chiar pentru a se alia serios cu Românii.

Mai calculează passivistii români și cu un alt factor nou: cu eșirea demonstrativă a oposițiunei din dieta Ungariei. Chiar dacă vom admite o asemenea eventualitate, de altmintrenea foarte neprobabilă, acest fel de passivitate e cu totul alt ceva, nu samenă întru nimic cu passivitatea română. O asemenea demonstrațiune vrea sě însemne numai o presiune asupra Coroanei, pentru a da parlamentului, dacă se poate, o fisiognomiă oposițională — dar nu va fi nici când un act identic cu votul conferenții române din Sibiiu.

Ori unde vom privì — pentru politica de passivitate nu aflăm tovarěși omogeni pe terenul Coroanei ungurescì, și speranța passivistilor nostri în alianțe nenaturale, afară de parlament, e o simplă amăgire și illusiune.

Revista politică.

În aceste momente privirile Europei sunt îndreptate asupra Românieі. Din douě puncte de vedere se interesează ea de soartea vigurosului regat român, și amêndorura li se atribue importanță politică.

Ḑiarele magiare comentează cravalurile oposiției din incidentul întrunirei dela Orfeu, și paradând cu monarchia constituțională, fac paralelă între România și Bulgaria. Se înțelege că în ochii ḑiaristicei maghiare Bulgaria este în avantagiu, căci acolo principiul monarchic a pătruns toate stratele societății bulgare, și principele este cea mai populară personalitate în tot principatul. Nu așa însě în România, unde perfida oposiție vorbesce cu mult despect față cu capul statului, și unii oratori i au pus în vedere soartea lui Macsimilian din Mexico.

FOIȚA.

Impresiuni neuitate.

I. Din conferența națională.

(Urmare).

Al treilea insinuat la cuvênt a fost deleg. Dr. Aurel Murěșan, redactorul „Gazetei Transilvaniei“. Protestările solemne ale Dsale contra însinuărilor și calumnielor tendențioase contra poporului românesc, și espresiunea durerii pentru drepturile răpite ale națiunii s'au ținut de obiectul unei conferențe naționale, au fost la loc, și admonițiunile superflue din partea neîngěduitorului president n'au fost motivate, n'au fost la loc.

Al patrulea și cel din urmă insinuat la cuvênt a fost delegatul Dr. Ioan Neagoe, medic în Brașeu.

Însě el vědênd cum s'au pornit și unde au ajuns trebile în conferența națională la statorirea programei naționale, cu declarațiunea: eu cred dlor că nu ve fac servițiu mai bun ca dacă renunț la cuvênt, sa retras dela „Tribună“ și a secerat cele mai vii aplause din partea representanților națiunii. Altcum discurs mai demn pentru un program pre trei ani nici n'a putut fi.

Cu acestea pertractarea propriă s'a terminat.

În contra propunerii deleg. Sim. Mărginean adv. în Brașieu, de a alege suplenți la comitetul permanent național, s'a enunciat, ca în cas de lipsă comitetul sě se întregească după plac din sine și prin sine, ceea ce asemene este greșeală, însě graba strică treaba.

În fine s'a votat recunoscință și mulțămită protocolară vechiului comitet permanent național pentru esemplara sa activitate desvoltată, și pentru că numai cu o sěptěmână înainte de alegeri a convocat conferența națională; asemene și presidentului pentru conducerea sa cu tact și răbdare, reservându-se onoarea de a face închinațiunile de multămită românesci pre la domnii cei mari din Sibiiu.

Cu acestea s'a încheiat apoi pertractările conferenței naționale și 156 delegați s'au depărtat în cercurile lor, pentru ca în 5 locuri sě facă dare de seamă, între cari însě cercurile chiar din centru, unde delegații s'au ales cu atâta scârbă nu sûnt a sě numěra. . . . .

Aceste impresiuni le-am dus cu mine dela conferența noastră națională din est an.

Le-am împărtășit fără reservă și cu cea mai bună intențiune pentru ca cu aceeași bună intențiune sě fie și judecate, și acceptate, și considerate dacă după trei ani de ḑile eară ne vom aduna la statul națiunii în așa numěr frumos și respectabil ca și în est an.

În acesti trei ani negreșit vom avea timp și ocasiune, a esperia încă destule, a recapitula și a pătrunde toate cele întîmplate și comise, bune și nesuccese, și a ne înarma cu și mai esacte studii, cu și mai mare devotâment, pentru ca la procsima întâlnire sê ne aflăm și mai tari, mai solidari și mai stabili; eară comitetul permanent de sigur nu va uita a afla după 16 ani modalitatea spre mai ușoara și eficacea esecutare a concluselor conferinței spre înaintarea și triumfarea causei naționale.

(Va urma.)

Mătușile.

Din Basmele scandinave.

(Traducere de I. S. Spartali.)

A fost odată un biet veduoi care trăia cu ce câstiga după vênat și n'avea alt locuință de cât o colibă, în mijlocul pădurii, unde ședea singur cu fia sa pe care o chiemă Aleta și care era foarte frumoasă.

Când se făcu fata mare, spuse tatăne-seu că vrea și dênsa sě muncească și că vrea sě se bage la stăpân.

De aici aerul de dascăli al ḑiarelor unguresci faţă cu bărbaţii de stat ai României, şi în special faţă cu oposiţia.

Cel mai periculos lucru în apreţiarea lucrurilor politice este superficialitatea. Ḑiarele maghiare de superficiale ce sunt nici nu mai rêrfoiesc prin archivele lor spre a vedea cum a fost în trecut.

Noi nu vom luà în apărare anarchia ce domnesce aḑi în România cu privire la libertatea cuvêntului şi a pressei. Insĕ în România ea este la ordinea ḑilei de câte-ori este vorba de luptă între partide. Durere este că persoana regelui nu este scutită de amărăciunea manifestării în această luptă crâncenă.

Nu va îndrăsnì însĕ nimenea a susţinea că părechia regală din Bucuresci nu este persoană populară în ţeară. Aceasta o va face numai nu om superficial, care nu e cunoscut cu cursul lucrurilor în România. Şi oposiţia de aḑi în amărăciunea ei încă n'a mers până la republica din Ploesci, asupra efigiei regelui Carol nu s'a esecutat sentenţa de moarte prin glonţ.

Pressa maghiară va face bine sĕ fie mai cruţătoare, şi sĕ nu uite că la 1848 detronarea casei Habsburg s'a făcut de către bărbaţii unguri, cărora acum le place a se gera de unicii stêlpi ai ei, şi în special în sistema actuală elementul maghiar este înfăţoşat ca unicul stêlp al tronului contra noastră, cari în veci am fost dinastici chiar şi cu riscarea avantagielor promise.

Paralel cu ḑiarele maghiare merge ḑiaristica europeană, care din punct de vedere politic mai înalt apreţiază visita regelui Carol la Belgrad şi ce a clironomului Germaniei la Bucuresci.

Scopul acestor călĕtorii este isolarea Rusiei, şi posibilitatea de a se apropia România tot mai tare de alianţa din centrul Europei.

Ḑiarele din Viena din acest incident fac şi unele mustrări la adresa României pentru ţinuta bărbătească a ei în cestiunea Dunărei. În special „Neue freie Presse“ aduce de model Serbia, care s'a pus la disposiţia Austro-Ungariei, şi dacă e cu minte şi înţeleaptă Serbia, pentru ce sĕ nu fie şi România?

Binecuvêntarea părinţilor întăresce temeliile casei fiilor, şi călĕtoria capetelor încoronate pre cele ale statelor.

Noi avem mari interese ca regatul vecin sĕ stea în legături amicabile cu statul nostru, în acel cas s'ar uşura poate şi soartea noastră.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Ocna Sibiiului, 11 Iuliu, 1884.

„Unirea este putere.“

Domnule Redactor! Am început a resona şi noi Ocnenii, şi a venì la convingerea: că unirea este putere. Se înţelege unirea în lucrurile făcute cu reson, căci unde nu este reson, unirea poate fi armă periculoasă, şi noi ţĕranii scim, că oile, dacă una sare în fêntênă, toate se aruncă după ea, şi ele se aruncă una după alta pentru cuvêntul, că dacă una a făcut săritura, pentru cĕ sĕ nu o facă toate.

Noi Domnule Redactor am cugetat mult asupra unirei noastre în acţiunile noastre politice în orăşelul nostru. Şi am avut timp de cugetat, căci de lung şir de ani sûntem esploataţi noi Ocnenii, şi dacă acuma ne-am îndreptat, şi am pâşit în unire, aceasta este a se atribuì esperienţelor amare ce am făcut, şi esperienţele erau amare din două pricine. Erau amare, căci ca noi nimenea doară nu este mai necăjit. Şi eram necajiţi, fiind stăpâniţi aici la noi de fraţii unguri, cari faţă cu noi s'au arătat de tot nedrepţi în toate afacerile noastre comunale. Eram necăjiţi, căci de şi o mână de loc dela noi până la Sibiiu, totuşi sûntem arondaţi la comitatul Albei inferioare, întocmai precum cu protopopiatul eram până acum doi ani la Mercurea.

Ne dureau toate acestea pe de o parte, pentru că ne dureau, şi ele ne dureau pe de alta din motivul, că la toate neajunsurile noastre în comună — s'au dacă vreţi oraş cu magistat regulat — noi românii eram causa. Şi sĕ vedeţi Domnule Redactor cum eram noi causa la multe necazuri, ce năpăstuiau asupra noastră.

Se aflau între noi o seamă de oameni, cari odată cu capul nu se poteau impretenì cu ideia, că şi noi Ocnenii sĕ fim una şi sĕ ne alegem căpetenii din neamul nostru, din legea noastră, cari eşiţi din sângele nostru ca români, crescuţi între noi, şi dedaţi cu toate necaḑurile noastre, sĕ lucre pentru interesele noastre şi dacă nu mai mult, cel puţin sĕ ne facă dreptate. Cu toate aceste oamenii nostri nu se puteau împăca. Pentru ei jupânul era jupân, şi fiindcă jupânul era jupân, şi el jupân fiind nu era român, consecuenţa naturală era că jupânul are sĕ fie mai mare, el are sĕ fie stăpân. Eu nu sciu multă carte căci îndeletnicirea mea este Molitvelnicul şi Psaltirea, însĕ 'mi vine a atribuì această împregiurare reminiscenţiilor de pe timpul iobăgiei, când fie-care jupân cu cioareci vineţi era Măria Ta, prin urmare chemat a stăpânì pe român.

Slavă Domnului că am trecut preste aceste, şi astăḑi şi Ocnenii au venit la recunoascerea demnităţii lor, şi sub conducerea oamenilor cu inimă, au dat doveḑi că şi ei pot fi una, şi una fiind ei, pot fi ei înşişi domni preste soartea lor în Ocna cea mult cercată până acuma.

La 11 Iuniu a. c. a fost întregirea representaţiunei comunale în oraşul nostru alegêdu-se 12 membri ordinari şi 6 suplenţi, toţi acestia prin soarte. Din 48 de membri în representanţă avem 4 virilisti, plus 11 cari i-am avut şi 12 aleşi acuma. Avem deci în representanţa magistratului 27 români, aşa dară maioritatea.

De mult se putea face aceasta, dacă românii ar fi ascultat la glasul conducĕtorilor lor, şi nu ar fi dat creḑĕmênt unor neamici ai nostri, pre cari de astădată nu-i voiu numì cu numele. Ei însĕ n'au ascultat de preoţii lor, nu de alţi oameni cu inimă de prin Sibiiu, ci spĕrieţi când cu segregarea, când cu esecuţiile, când cu una, când cu alta, au mânat apa pe moara fraţilor maghiari, şi cu chipul acesta au scos pe maghiari la majoritate în oficiile dela magistrat.

Acestia apoi s'au purtat cu noi cum numai se poate de rĕu. Sĕcăturile de şicanări s'au purtat una după alta, şi sĕ nu ve prindă mirarea dacă ve voì istorisì unele lucruri ciudate.

Agendele la magistratul nostru se poartă în limba statului, şi noue nici sĕ vorbim românesce nu ne este ertat. Pentru românii din Ocna nu mai esistă lege, căci aici se fac toate după cum plac unor domni din sluşbă. Odată şi-a permis şi un român observarea ca protocolul despre şedinţa representanţei cel puţin sĕ se esplice în limba românească, ca sĕ scie ce stă scris acolo, şi poliţaiu nostru, Herepei Károly cu numele, avù delicatessa sĕ replice, că dacă voim sĕ scim ce este scris la protocol, sĕ învĕţăm ungauresce, dacă nu sĕ mergem în ţară unde se vorbesce românesce.

Dacă voi mai amintì şi de inscripţia de pre edificiul magistratului: „*Magyar városi tanácsház*“ lumea română va eternisa numele domnului Timár Károly sub auspiciele căruia s'a pus minunata inscripţiune.

Pre cum vedeţi Ocnenii nostri au imitat întru toate curêntul spurcat de aḑi, despre care pressa română multe şoḑimì ne vorbesce. Şi aceasta s'a putut face până acuma, căci unii dintre noi orbecau, şi ascultau de sirenele streine, urmau cale greşită, şi ne liferau în mâna nepretenilor nostri.

Târḑiu s'au treḑit oamenii nostri, însĕ slavă Domnului în cele din urmă totuşi s'au treḑit. Unul ca unul s'au dus românii nostri la urnă în ḑiua de 11 Iuniu, şi astfel am scos noi românii majoritatea în representanţa magistratului.

Ḑiua de 11 Iuniu pentru noi a fost ḑi de bucurie. Şi noi ni o vom nota bine, ca sĕ scim că această ḑi ne-a unit pre toţi, poporul a ascultat de conducĕtori, şi s'a dovedit, că buni sûnt conducĕtori Ocnenilor, şi dovedindu-se aceasta, se ilustrează, că rĕu au făcut cei ce au fost până acuma cu nepretenii nostri.

Alegerile oficialilor vor urma în terminul prescris şi noi credem că vom reeşi cu candidaţi nostri. Dacă vom isbutì bine. Ni se vor pune pedeci pre cari noi nu le vom potea învinge, atunci ne vom face detorinţa chiarificând situaţiunea, şi lumea va vedea cum se face pre la noi administraţiunea.

Am creḑut cu cale a vi le împărtăşì acestea Domnule Redactor spre a le da publicităţii, ca sĕ vadă toţi cei ce se interesează de binele comun, că şi la noi în Ocna am început a căpăta minte, durere numai că ea ne-a venit după esperienţe multe şi amare.

Lucrul bun s'a început, deci Dumneḑeu cu noi!

„Non quis sed quid“

De pe Arieş. Văile şi poienile încungiurate de păduri umbroase în multe timpuri viforoase au servit ca nisce scuturi de mântuire multora din neamul nostru. Au trecut şi aceste timpuri de tristă aducere aminte şi aḑi şi noi putem resufla mai liber, căci nu ni se mai buciumă de pre dealuri „*Hannibal ad portas.*“ Astăḑi pe aceste locuri se desfătează armoniile produse de cântecele păserelor şi de glasul „tulnicului“ şi fluerul ciobanului. Deşi locuitorii acestor părţi a Ardealului au sĕ lupte mult pentru a-şi câştiga subsistenţa de toate ḑilele, totuşi ei totdeauna sûnt veseli, căci i face natura sĕ fie astfel. De altcum e ceva propriu naturei Românului vioiciunea, veselia.

Cu toate necaḑurile de cari nu sûnt scutiţi nici locuitori de pre aici precum nici de prin alte părţi, am putè noi petrece deşi cu multa trudă, una însê carea ne nelinişteşce greu este lipsa de o scoală cel puţin de 4 clase. Cât ţine Arieşul din Turda în sus până către Ungaria nu avem nice o scoală normală regulată. Cu toate că sûnt multe comune fruntaşe ba chiar oraşe precum e Câmpenii şi Abrudul, totuşi nu avem o scoală unde sĕ se poată cultiva acei ţineri de ai nostri, cari voesc sĕ continue

---

„Ai dreptate copila mea pentru că acì n'ai învĕţat alta de cât jumulesci păserile şi sĕ le frigi.

Acum esci mare şi poţi sĕ înveţi şi alte lucruri bune.“

Fata plecà. După ce umblà cât umblà ajunse la curtea unui împĕrat. Fu primita numai de cât în slujbă şi impĕrăteasa o iubea foarte mult unde o vedea cât era de vrednică. Insĕ slugile, cari erau mai leneşe, i puseră gând rĕu. Se duseră la împĕrăteasa şi-i spuseră că fata aceia pe care o băgase de curênd, se lăudase ca poate se toarcă în 24 de ceasuri o oca de in.

Împĕrateasa cum auḑì aşa, o îndetora sĕ toarcă o oca de in în 24 de ceasuri. Sêrmana Aleta nu îndrăsnea sĕ spuie că în viaţa ei nu ţinuse furca în mână. Dênsa ceru ca sĕ o lase singură în odaia ei: i se dete o roată şi o grămadă de in şi o lăsară singură. Fata nu scia nici cum sĕ înceapă. Se puse pe un scaun şi începù se plângă.

De odată se pomenesce înaintea ei cu o babă care i ḑice:

„Pentru ce plângi, copila mea? Spune'mi mie.

Vai ce folos o sĕ am dacă 'ţi voi spune? Nu poţi sĕ me ajuţi.

— Cine scie? cine scie?

— Bine, sĕ-ţi spun. Sûnt silită sĕ torc în 24 de ceasuri o oca de in, eu care nici nu sciu sĕ ţin furca în mână.

— Nu mai plânge. Dacă 'mi făgăduesci sĕ ḑici în ḑiua nunţii tale că eu îţi sûnt mătuşă, poţi sĕ te culci, şi torc eu în locul teu.“

A doua ḑi de dimineaţa tot inul era tors aşa de subţire cum nu se mai vĕḑuse până în ḑiua aia.

Impĕrăteasa prinse a iubì şi mai mult pe fata vĕḑând cât este de harnică; ear slugile celelalte crepau de necaz.

Ce sĕ-i facă ele alt ceva rĕu mai mare?

Spuseră că Aleta se lăudase sĕ ţeasă în 24 de ceasuri tot inul pe care 'l torsese.

Împĕrăteasa ii poruncì şi de astădată sĕ se puie pe lucru şi biata Aleta se închise în odaiă plângênd pentru că nu scia ce sĕ facă.

De odată se pomenesce cu o babă întrând pe uşă.

„Pentru ce plângi, copila mea? Spune'mi şi mie.

— Ce mi'ar folosì mie sĕ 'ţi spun? Nu poţi sĕ me ajuţi dta — rĕspunse Aleta.

— Nu se scie. Nu se scie.

— Eată ce e: în 24 de ceasuri trebue se ţes toate sculurile astea de in.

— Nu mai plânge. Numai dacă îmi făgăduesci că în ḑiua nunţii tale ai sĕ spui că 'ţi sûnt mătuşă poţi sĕ te culci liniscită, că ţes eu în locul teu.“

A doua ḑi când se desteptà Aleta, inul era ţesut: 'l duse împĕrătesei şi împĕrăteasa se minunà.

Pismaşele de slujnici vĕḑênd că nici acum nu putuseră sĕ i facă rĕu, ear spuseră impĕrătesei că Aleta sĕ lăudase că în 24 de ceasuri poate sĕ facă din toată pânza aia lungă şi lată cămăşi bune şi frumoase.

Impĕrăteasa o silì ear sĕ lucreze şi cămeşile până a doua ḑi. Şi de astădată Aletei îi veni în ajutor o altă babă şi asta încă îi ceru, ca Aleta în ḑiua nunţii sĕ-i ḑică mătuşă.

A doua ḑi cămeşile erau cusute şi călcate.

Împĕrăteasa atunci vru sĕ o mărite cu fiu-seu.

Aleta era şi frumoasă şi cu minte şi feciorul împĕratului o iubea.

In ḑiua nunţii, când stau toţi la masă şi se veseleau, feciorul împĕratului sta lângă mireasa lui: de odată vede că întră o babă cu un nas lung, ăl puţin de două palme.

Aleta se sculà şi ḑise:

„Bună ḑiua, mătuşică.

— Este mătuşa dtale? o întrebà feciorul împeratului.

— Da — respunse mireasa.

— Bine, sĕ i se facă loc la masă.“

Nu trecu mult şi eată că întră o altă babă al cărei spate era aşa de lat şi gros încât abia încăpea pe uşe.

Aleta se sculá şi ḑise:

„Bună ḑiua, mătuşică.

mai departe. Puţinii — căci în adevĕr sûnt puţini cari voesc sĕ se cultive — în cele mai multe casuri sunt constrinşi a începe cu abecedariul pre la streini precum în Trăscău, Aiud, Blaş, şi alte locuri. Sĕ nu ne cuprindă mirarea dacă abia ajung câte unul doi sĕ absolveze gimnasiul, căci nu le permite etatea. Aceasta e şi causa că pre la noi este foarte puţină inteligenţă. Da sûnt în adevĕr aşa numiţii semidocţi, cari mai bine ar fi de ar lipsì, de oarece acestia sunt cei mai periculoşi pentru popor. Semidoctismul este un verme, care roade pe nesimţite la rădăcina arborelui nostru naţional.

Multe nĕcasuri şi multe rele n'ar da de capul nostru dacă am avè aici un focular de sciinţă, care sĕ respândească raḑe de lumină în toate părţile. Se află chiar comune, cari ar avè mijloace, dar nu-s conducĕtori. Şi de se află vre unul doi, acestia iute se lasă răpiţi de curent şi înnoată şi ei în acea parte, în care-i duce curentul. Sĕ recere energiă şi stăruinţă de fer acelora, cari ar voì sĕ introducă unele şi altele îmbunătăţiri. Eu cred că scopul s'ar putè ajunge, când preoţii şi învĕţătorii ar fi la culmea misiunei lor. Tac de învĕţători, căci acestia şi de altcum sûnt seraci, dar apoi me întorc la preoţi şi le ḑic ca sĕ nu îngrigească numai de interesul lor personal, ci sĕ caute şi la interesul poporului aceluia, de pe spatele căruia 'şi câştigă mult puţinul ce au.

Accentuez însĕ că: onoare esceptiunilor. In adevĕr se află şi oameni cu consciinţă. Nu pot cu aceasta ocasiune sĕ nu amintesc, că unul din preoţii de pe ţermurii Arieşului este de tot cufundat în valurile câştigului de averi materiale, fie pe căi legale fie pe căi nelegale. Nu-l numesc cu numele ci ḑic numai sĕ-şi întoarcă cugetul şi mintea spre lucrurile ideale spre lucrurile dumneḑeesci căci acele sûnt neperitoare. Lumina minţii şi dulceaţa inimii sùnt nesce averi, pre cari nice le mănâncă moliile, nice le răpesc furii. Cei buni sĕ se întărească în bine, ear cei rĕi sĕ se îndrepte pe calea adevĕrului şi a dreptăţi, şi apoi uniţi în cugete şi simţiri sĕ ne aliăm pentru a ridica o scoală normală la inceput, unde sĕ se poată adăpa de hrana spirituală fii muntenilor nostri. Căci pre noi nimic nu ne va putea ridica mai bine decât o astfel de scoală, se înţelege atunci, când şi scoalele poporale 'şi vor împlinì datorinţa după cum se cade. Mare este puterea scoalei bune. Leibnitz a esclamat „daţimi scoală şi voiu reforma lumea."

Deci la o parte cu indiferentismul şi cu apatia, de care suntem cuprinşi, şi sĕ lucrăm şi noi pentru luminarea acestui popor verde, care are multă lipsă de lumină. Poporul nostru este ascultătoriu de acela, despre care e convins că-i voiesce binele, şi este cerbicos cu acela, care l-au sedus de mai multe ori. Sĕ nu cugete nimenea că astăḑi l-ar putea folosi după plac. Astăḑi a venit şi el în multe privinţe la reson şi a început a cunoasce pe oameni.

Aceste dorinţe ale mele le-am avut pe inimă, şi am căutat sĕ le dau espresiune viuă. Atâta de astădată.

Un muntean.

Necesitatea înfiinţărei de institute agronomice pentru Români.

Poporul român, ca popor tinĕr, pentru a se putea ridica la acel grad de cultură, pe care se află alte popoare, are lipsă de progres pe toate terenele.

Înaintarea în o direcţiune pe conta celeilalte va avè de resultat o desvoltare unilaterală, ce va fi foarte funestă pentru poporul nostru.

Înainte de toate deci îngrigire se cere din partea celor chiemaţi pentru că poporul nostru în mersul seu cel repede spre cultură sĕ înainteze pe cale naturală şi cu paşi siguri.

Mulţi bărbaţi cari doresc prosperarea românismului pledează la diferite ocasiuni pentru întroducerea industriei de casă la poporul nostru. Pe cât e de însemnată cestiunea aceasta pre atât de puţin se face pentru a se vedea odată realisată această ideie. S'a accentuat din diferite părţi că industria de casă este recomandabilă pentru împregiurările noastre. Nimic sau foarte puţin s'au făcut pentru înbunătaţirea acestui factor însemnat din viaţa poporului nostru.

Nu putem însĕ sĕ nu recunoascem că în mic se află industriă pe la poporul nostru dar apoi nu sûnt întroduse reformele cari ar putè sĕ producă mari resultate.

Pecând constatăm necestatea de îmbunătăţiri pe terenul acesta, nu putem sĕ nu reflectăm şi la modul cum îşi lucră pămêntul poporul nostru.

Este un adevĕr necontestabil, că el în privinţa aceasta pus în comparare cu alte popoare luminate de raḑele sciinţei, este foarte îndĕrĕpt.

Nu vor mai fi probe necesare pentru aceasta de oare-ce fie-care le vede şi le simte în toată ḑiua şi în toată oara. Totul de ce poate fi vorba este, a cerca după mijloace, prin cari sĕ se poată schimba starea actuală şi sĕ vedem progrese şi în direcţiunea aceasta.

Toţi sûntem convinşi că poporul nostru e activ ,muncitoriu; ear în comparare cu aceasta fructele ostenelelor lui foarte neîmsemnate. Cred că nimenea nu va putea contesta că aceasta împregiurare este de a se atribuì lipsei de lumină.

Pentru toate lucrurile pare că tot mai facem ceva, dar pentru luminarea poporului în privinţa aceasta foarte puţin.

In adevĕr se şi ridică voci şi din o parte şi din alta, cari susţin că în punctul acesta preoţii şi învĕţătorii nostri prin esemplu pot sĕ infiuenţeze asupra poporului fiind ei în nemijlocita lui apropiere.

Ar fi de dorit ca glasul acestora se afle echou puternic în mintea şi inima acelora, la a căror adresă sună.

Pe când însĕ pretindem aceasta dela preoţi şi învĕţători, nu trebue sĕ perdem din vedere şi aceea că cu cât la îndeplinirea unui lucru contribue mai mulţi factori, cu atât acela se sevârşesce şi cu mai mare promtitudine şi cu mai multă esactitate.

Nimenea nu trebue sĕ se subtragă de a lucra unde numai se poate pentru binele şi folosul naţiunei sale.

Preoţii nostri numai atunci vor putea sĕ producă resultate satisfăcĕtoare când vor fi ajutaţi şi chiar împintenaţi de inteligenţa noastră — astăḑi destul de numĕroasă.

Spriginul cel mai bun ce l-ar da inteligenţa ar fi, formarea unei societăţi cu scop de a înfiinţa institute agronomice atât de necesare pentru poporul nostru.

S'a vorbit şi chiar s'a scris, că câţi-va bărbaţi au şi făcut primii paşi pentru a înfiinţa o astfel de societate.

Idea acestora merită toată lauda şi o îmbrăţişare călduroasă din partea ori cărui român adevĕrat.

Poate că se vor face dificultăţi din o parte sau alta, aceasta însĕ sĕ nu ne descuragieze ci din contră, sĕ ne facă ca sĕ încordăm puterile şi mai tare, şi sĕ ne întărească în perseveranţă, căutând cu ori ce preţ realisarea acestei dorinţe generale.

Aceasta cu atât mai vêrtos, cu cât înfiinţarea unor astfel de institute este o cestiune de vieaţă pentru poporul român.

Poporul trebue întrodus în o lucrare mai raţională a pămêntului, de oare-ce greutăţile cresc pe ḑi ce merge, ear emigrările au crescut în anii din urmă înspăimântătoriu.

Sûnt unii cari şi-au pus toată speranţa în schimbarea relaţiunilor, în venirea unui timp mai favorabil şi cari prin urmare aşteaptă sĕ le cadă de gata para în gură. Cu aşteptarea aceasta deocamdată reu se vor hrănì.

Pănă la sosirea unor astfel de timpuri este datorinţa noastră de a îngrigì sĕ nu ne fie mai rĕu, căci după ce odată ni se vor debilita forţele cu greu le vom mai putè restaura.

Inainte deci acei cari au luat asupraşi sarcina de a înfiinţa o astfel de societate, căci mare ve va fi resplata din partea naţiunei pentru această faptâ laudabilă.

Faceţi tot posibilul ca această idee sĕ se întrupeze şi fiţi siguri că ori care român adevĕrat ve va saluta cu bucurie şi cu toţii uniţi vom putè sĕ ridicam un institut agronomic pentru fii ţĕranilor nostri.

Datorinţa inteligenţii este de a lucra pentru luminarea poporului aceluia din sinul căruia s'a ridicat şi care ne-a păstrat cu mari sacrificii limba şi datinile strămosesci.

Acestui popor avem de ai mulţămì esistenţa noastră ca români, ca naţiune, carea trebue sĕ se stimeze şi respecteze pe sine pentru a putè fi stimată şi respectată şi ea de altele.

Resultatele ce le va aduce un astfel de institut pentru poporul nostru vor fi cele mai îmbucurătoare.

Sĕ ne uităm numai la conlocuitorii nostrii la sasi şi vom vedè că ei de şi sûnt numai o mână de oameni, precum în alte privinţe astfel şi în aceesta, au fost la înălţimea chemărei lor.

Ei au deja un astfel de institut unde aleargă fii lor pentru a-şi câştiga cunoscinţele de lipsă, pe care au sĕ le rĕspândească în popor.

Aflându-sĕ numai unul într'un sat, care sĕ aibă cunoscinţe din acest ram, uşor se rĕspândesc ele în întreagă comuna prin imitaţiune.

Resultatele la ei şi sûnt evidente; mai pretutindinea sasii stau mai bine în privinţa materială ca românii. Las că-i favorisează şi posiţiunea, aflându-se în nesce locuri foarte bune, dar apoi aceasta o putem ḑice şi despre românii din unele părţi, cari cu toate acestea nu sûnt în stare de a ţinè concurenţa cu sasi.

In prima linie sĕ recere dar, ca sĕ lucrăm în direcţiunea aceasta căci cu durere trebue sĕ mărturisim că poporul nostru sĕrăcesce pe ḑi ce merge.

Dacă e ca sĕ-i asigurăm o stare bună materială, sĕ ne grăbim de a înfiinţa institute de agronmiă, unde alergênd fiii ţĕranilor nostrii sĕ-şi câştige cunoscinţele necesare.

Acesta scoale de spacialitate ar face cele mai bune serviţii intereselor noastre naţionali.

Deşì prin scoalele de preparandie sĕ dau cunoscinţe şi din economia câmpului totu-şi în scoalele poporale după cât vedem se face foarte puţin, dar şi ceea ce se face nu are de loc sau foarte puţină influinţă asupra poporului nostru. De acì puţinul progres pe terenul economic.

Când ne va succede sĕ avem şi noi barem o scoală de agronomie, după cum au sasii, cred că vom putè sĕ înaintăm binişor pe terenul acesta.

Deci nu putem alta decât să aşteptăm cu dor şi sete înfiinţarea cât mai îngrabá a unei societăţi carea se potă satisface acestei vie dorinţe.

Varietăţi.

* (Convocare). P. T. Domni 1. Ioan Predoviciu paroch în Ocna inferioară. 2. Demetriu Secărea, paroch în Tălmăcel. 3 Emilian Cioran, paroch în Reşinariu. 4. Coman Baca, paroch în Poplaca, 5. Iacob Bologa cons. aul. în pensiune, 6. Visariou Roman, director de bancă, 7. Demetriu Comşa profesor semin. 8. Constantin Popoviciu, notariu în Sadu, 9. Simeon Iancu, notariu în Mohu, 10. Bucur Dancăş, primar în Reşinari, 11. Coman Hămbăşan, proprietar în Rĕşinari şi 12 Stan Marin, proprietar în Reşinari, ca membri ai comitetului protopresbiteral, cu oficioasă stimă sûnt prin aceasta poftiţi a se intruni în şedinţă *Vineri în 13/25 l. c. la 3 oare* p. m. în locuinţa subsemnatului.

Obiecte:

1. Resoluţiunea Preaveneratului Consistoriu cu privire la actele sinodului protopresbiteral din acest an.
2. Curenţii.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Sibiiu, 8 Iulie 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

* (Un ştrengar) locuia lângă un bancher bogat care făcea mese în toate ḑilele. Se tot gândea ştrengariul cum sĕ poată mânca şi el odată la bancher. În cele din urmă se hotărî sĕ facă visită bancherului ceva înainte de timpul mesei.

Se duse. El spuse că a venit pentru o afacere unde financiariul are de câştigat 50,000 fr. Acesta ca sĕ nu scape chilipirul, şi fiindcă masa era gata, invită şi pre ştrengar, care n'aşteptà multe îmbiete.

După ce mâncă cât patru, bancherul îl trase la o parte sĕ vadă de ce-i vorba. „Uite dle, am venit pentru asta ḑise strengarul. Dta vrei sĕ măriţi pe dşoara fica dtale şi i dai 100,000 fr. zestre, eu o iau numai cu 50,000 în modul acesta de sigur câstigi celelalte 50,000 de franci."

Loterie.

Sâmbată în 19 Iulie n. 1884.

Buda: 75 13 55 73 22

— Ear? ḑise feciorul împĕratului. Şi asta -ţi este mătuşa?

— Da.

— Sĕ i se facă loc la masă."

Pe urmă, intră o a treia babă: ochii îi erau roşii de plâns.

Bună ḑiua, mătuşică" ḑise Aleta.

Feciorul împĕratului porunci sĕ o puie la masa şi pe baba asta; însĕ nu se putu ţine se nu ḑică:

„Cum se face că dulcea mea nevastă care este aşa de frumoasă, are nisce mătuşi atât de urite?

— Ei! şi eu am fost frumoasă ca mireasa, dar toată viaţa n'am făcut alta decât se torc. Şi pentru aìa mi s'a lungit nasu, ḑise 'a d'ântâiu.

— Şi eu am fost frumoasă. Spatele mi s'a lăţit şi mi s'a cocoşat pentru că toata viaţa mea nu am făcut alta de cât sĕ stau plecată pe rĕsboi şi sĕ ţes, ḑise a doua babă.

Acum ḑise şi baba cu ochii umflaţi de plâns: „Eu sûnt cu ochii roşii pentru că în vieaţa mea întreagă n'am făcut alt de cât sĕ stau toată ḑiua şi toată noaptea la luminare şi sĕ cos!"

— Dacă este aşa, apoi Aleta mea nu are nici sĕ toarcă, nici sĕ ţesă, nici sĕ coasă în viaţa ei!

Nr. 419. [673] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci la scoalele gr. or. din mai jos însemnatele comune ale protopresbiteratului Agnitei se deschide concurs cu termin până la 6 August st. v. a. c.

1. **Ghijasa** inferioară, cu salariu anual în bani 150 fl. şi dela 150 familii câte un prînz de bucate *a)* 40 cr. 60 fl. cu totul 210 fl. şi cuartir liber în odăile scoalei.

2 **Alţina**, douě staţiuni, una cu salariu de 200 fl. a doua cu salariu de 150 fl., cuartir şi lemne.

3. **Bendorf**, cu salariu anual de 200 fl., dela comună şi dela popor, cuartir şi lemne.

4. **Vecerd**, cu salariu anual de 200 fl. dela comună şi dela popor, cuartir şi lemne de foc.

5 **Ighişdorf**, cu salariu anual de 200 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc, avênd respectivul a purta şi serviţiul cantoral după tipic fără altă remuneraţiune.

6. **Zlagna**, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc.

7. **Măgărei**, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne.

8. **Verd**, cu salariu anual de 150 fl. din fondul bisericei şi dela popor, cuartir şi lemne de foc.

9. **Agnita**, cu salariu anual de 200 fl. dela comună şi dela popor, cuartir şi lemne de foc.

10. **Merghindeal**, cu salariu anual de 150 fl. din fondul bisericei şi dela popor, cuartir şi lemne.

11. **Ruja**, cu salariu anual de 150 fl. din fondul bisericei şi dela popor, cuartir şi lemne.

12. **Prostea**, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne.

13. **Iacobeni**, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc.

14. **Noustat**, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc.

15. **Hundrubechiu** cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc.

16. **Rotbav**, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc.

17. **Boholţ**, cu salariu anual de 200 fl. dela comună şi dela popor, cuartir şi lemne.

18. **Calbor**, cu salariu anual de 250 fl. dela comună şi dela popor, cuartir şi lemne de foc.

19. **Cincşior** cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc.

20. **Bruiu**, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc.

21. **Sasauş**, cu salariu anual de 250 fl. dela comună şi dela popor, cuartir şi lemne.

22. **Ilimbav**, cu salariu anual de 200 fl. cuartir şi lemne dela comună şi dela popor.

23. **Marpod**, cu salariu anual de 150 fl. din fondul bisericei şi dela popor, cuartir şi lemne de foc.

24. **Fofeldea**, douě staţiuni cu salariu anual de 200 fl. şi 150 fl. dela comună şi dela popor, cuartir şi lemne de foc.

25. **Ţichindeal**, cu salariu anual de 150 fl. dela comună şi dela popor.

Doritorii de a ocupa ori care din posturile acestea vor avea aşi aşterne rugările instruite conform legilor în vigoare, provĕdute cu atestatele recerute de cualificaţiune subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul deasupra însemnat.

Nocrich în 1 Iuliu, 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnitei.

Grigoriu Maier,
adm. protop.

Nr. 636—651. [771] 1—3

CONCURS

Se escrie concurs pentru ocuparea posturilor de învěţători la scoalele din protopresbiteratul Sibiiului în următoarele parochii:

1. **Guşteriţa**, cu salariu anual 200 fl., cuartir şi lemne de foc.

2. **Ocna-inferioară**, cu salariu anual 200 fl., cuartir, lemne de foc şi sarea necesară.

3. **Ocna-superioară**, cu salariu anual 200 fl., cuartir şi lemne de foc.

4. **Turnişor**, cu salariu anual 200 fl., cuartir şi lemne de foc.

5. **Mohu**, salariu anual 200 fl.

6. **Tălmăcel**, un post cu salariu 200 fl., altul cu 150 fl., cuartir şi câte 4 orgii de lemne, cu adausul, că după trei ani de serviţiu salariile cresc cu câte 50 fl. anuali.

7. **Cristian**, cu salariu anual 300 fl., şi 4 orgii de lemne.

8. **Şelimbĕr**, cu salariu anual 155 fl., din cari 50 din alodiul comunal, 50 fl. dela popor, ear 55 fl., în naturalii, cuartir şi lemne. Învěţătoriul are sě poarte şi sarcina de cantor.

9. **Loamneş**, cu salariu anual 150 fl., cuartir şi lemne de foc.

10. **Mândra**, cu salariu anual 150 fl., cuartir şi lemne de foc.

11. **Vurpĕr**, cu salariu anual 150 fl., cuartir şi lemne de foc.

12. **Veseud**, cu salariu anual 140 fl., cuartir şi lemne de foc.

13. **Bungard** (învěţătoriu adjunct) salariu anual 120 fl., cuartir şi 2 orgii de lemne.

14. **Roşia**, cu salariu anual 110 fl., cuartir şi lemne de foc. Învěţătoriul e dator a ţinè strana la s. liturgie.

15. **Sadu** (învěţătoriu dirigent), salariu 300 fl, cuartir şi lemne de foc.

Dela învěţătoriu sě cere se propună limbele maghiară şi germană.

16. **Poplaca** (învěţătoriu dirigent), salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne.

Reflectanţii au a-şi înainta concursele instruite în regulă până în 15 August st. v. a c. la adresa subsemnatului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Sibiiu, 28 Iunie 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. 462. [766] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor invetătoresci, devenite vacante la scoalele populari-confesionali în comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu terminul până la 15 August st. v.

1. În parochia **Mureş Cuiesd** cu salariu anual de 200 fl., în 4 rate egali, solvind anticipando, cuartir în edificiul scoalei şi lemnele trebuincioase de încăldit; —

2. În parochia **Luieriu** cu salariu anual în bani 100 fl., solvind în 4 rate anuali, folosirea cimiteriului din sus, a grădinei scolari şi a 1 jugĕr pămênt de păşunat preţuite în 50 fl. şi cuartir în edificiul scoalei;

3. În parochia **Idicel** *a)* la scoala I. (din sat) cu salariu anual de 150 fl. solvind în 4 rate anuali, cuartir în edificiul scoalei şi doi stângini de lemne pe picioare, *b)* la scoala a II. (din Idicel pădure) cu salariu anual de 150 fl. cuartir în edificiul scoalei şi 2 stângini de lemne pe picioare.

4. In parochia **Jabeniţa** cu salariu anual de 150 fl. solvind în 4 rate anuali şi cuartir în edificiul scoalei.

5. In filia **Poleţi** cu salariu anual 100 fl. în 4 rate anuali, 10 ferdele cucuruz sfărmit (à 16 cupe), lemnele trebuincioase de focărit şi cuartir în edificiul scoalei.

6. In parochia **Meşterhaza** cu salariu anual de 200 fl. solvind în 4 rate anuali, lemnele trebuincioase şi cuartir în edificiul scoalei. — Salariile acestea se plătesc din repartiţiune pe singuraticii capi de familii.

7. În parochia G. **Hodac** cu salariu anual de 200 fl. solvind în 4 rate egali din fondul scoalei. Invěţătoriul va putè ocupa în mod provisoric şi postul cantoral — care-i aduce la 50 fl. v. a. pe an.

Petenţii vor avè a-şi substerne suplicele concursuali instruite în sensul legilor vigente şi documentându-se şi acea, că posed esamenul din limba maghiară — la subscrisul în Idicel, posta ultimă Reghinul săsesc.

In suplicele concursuali va fi a se aminti şi impregiurarea: dacă respectivul a mai concurat la vre-un post învetătoresc şi în care tract protopresbiteral?

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Reghinului.

Idicel 1 Iuliu 1884.

În conţelegere cu respectivele comitete parochiali:

Galaction Şagău,
protopresbiter.

Nr. 308 [770] 1—3

CONCURS.

Pentru indeplinirea posturilor învěţătoresci la scoalele confesionale gr. or. din mai jos însemnatele comune, se escrie concurs cu termin până la 15 August st. v.

1. **Gârbova**, salariu anual de 200 fl. v. a. grădină de legumi şi pomi în mărime de 50 °☐, cuartir natural în edificiul scoalei şi 4 orgii lemne de foc din cari e a se încăldì şi scoala.

2. **Mercurea**, salariu anual de 200 fl. v. a. şi 4 orgi lemne de foc, din cari e a sě încăldì şi scoala.

Concurenţii 'şi vor îndrepta cererile concursuali, instruite conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral al tractului Mercurii în Mercurea, în terminul prefipt însemnând locul ubicaţiunei şi al postei ultime.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurii.

Mercurea la 27 Iuniu 1884.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr. 238. [772] 1—3

CONCURS.

Spre întregirea postului de învěţătoriu la scoala română gr. or. din Lisnĕu se escrie concurs cu terminul până la 10 August st. v.

Cu acest post este împreunat un venit de 130 fl., v. a. şi anume:

1. Dela popor 11 gălete şi 2 ferdele de bucate, ear din fundaţiunea scoalei 11 gălete la olaltă 22 $^1/_2$ gălete computate cu 4 fl., dau 86 fl.
2. Didactru dela scolari 10 fl.
3. Lemne în voloare de 12 fl.
4. Din venitul stolar $^1/_3$ 12 fl.
5. Cuartirul computat în 10 fl.

Doritorii de a ocupa aceasta staţiune, trebue sě cunoască limba maghiară, şi sě-şi aştearnă subscrisului petiţiunile lor instruite conform legilor în vigoare.

Braşov, în 23 Iuniu 1834.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în tractul al II. lea al Braşovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

CONCURS.

Deoarece la ântâia alegere nu s'a arătat competente din destul cualificat, prin aceasta se escrie concurs pentru deplinirea postului învěţătoresc *la scoala gr. or. rom de fete din Timişioara în suburbiul Fabric*, pe lângă următoarele emolumente anuali: 1. Salariu 320 fl., 2. Cortel liber în edificiul scoalei; 3. 10 fl., pauşal de scris şi 12 metrii de lemne, din cari se va încăldì şi scoala; şi dacă aleasa învětătoreasa va areta sporiu bun, atunci tot la al 5-lea an i se măresce salariul cu 50 fl., până la suma de 500 fl.

Recurentele pentru acest post au sě-şi subştearnă recursele sale adresate comitetului parochial — la inspectorul de scoale concernint *Iosif Gradinariu* în Seceani, p. u. Vinga, *până în 1-lea August 1884 st. v., eară alegerea se va ţinè în 6 August st. v. a. c.*

Dela recurente se recere atestat cumcă sunt născute române gr. or. 2. atestat despre conduita de până acuma. 3. Testimoniu despre absolvarea preparandiei confesionale române. 4. Testimoniu despre depunerea esamenului de cualificaţiune şi a limbei maghiare, ear dacă au fost deja învěţătorese — şi despre sporiul reportat la staţiunea unde au funcţionat dintre care cele ce pe lângă limba maicei şi cea maghiară vor mai vorbì bine şi limba germană şi vor scì propune şi lucru de mână fămeesc, vor fi preferite, avênd despre aceasta a arăta până la alegere probe înaintea acestuì comitet parochial.

Timişioara, în 18 Iuniu 1884 st. v.

[774] 1—3 *Comitetul parochial.*

În conţielegere cu mine **Iosif Grădinariu**, inspector de scoale.

Perseci din Italia,
de soiul cel mai fin,
culese proaspete de pe pom în
toată ḑiua cu . . . . **fl. 2.90**
dtto Perseci de pe insula
ionică Corfu cu . . . . **fl. 3.50**
pentru o corfă de 5 kilo şi fără porto, libere de vamă la [759] 5—12
N. Salvari—Triest.
Dela sfêrşitul lui Iulie începend se află şi **struguri** frumoşi şi proaspeţi cu 2 fl.

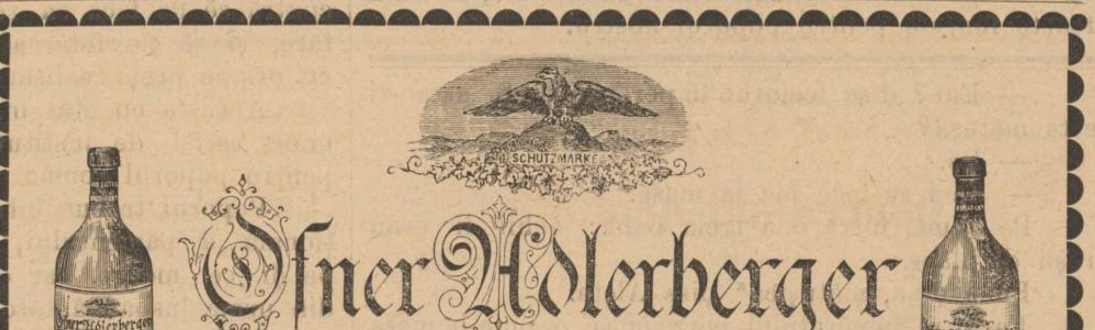

Cel mai corespunḑětoriu ecuivalent pentru Bordeaux fin.

Acest **escelent şi fără îndoială cel mai bun vin al Ungariei** în ce privesce calitatea lui **eminentă stă pre o treaptă cu vinul de Bordeaux, şi de către capacităţile medicale** este recomandat ca cel mai eficace **pentru lipsa de sânge, debilitare şi reconvalescenţă.**

☞ Original este: dacă atât **eticheta** cât şi **sigilul** şi **gărlieiul** sticlei este identic cu **marca şi firma** de mai sus. ☜ [751] 5—12

În **calitate originală** se află la dl **G. W. Grohmann,** în Sibiiu, Emil Porr, la Steaua roşie în **Braşov,** Csiki Lukács, Konya Sándor, Puskás Bella, Hirschfeld Sándor, Gergely Ferencz şi Novák Victor în **Cluş,** asemenea în cele mai multe oraşe şi locuri de cură în Transilvania.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 80 Sibiiu, Joi 12/24 Iuliu 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1884, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 11/23 Iuliu 1884.

Lucruri ciudate am vĕḑut cu ochii nostri. Vĕḑutam cum lumea aleargă după utopii, voind a face din statul nostru, ceea ce el nici nu este, nici nu va fi, și noi acestea le-am vĕḑut și ilustrate. Cu atâta mai temeinice s'au părut deci cele espuse de noi, și cu istoria de o mie de ani a Ungariei putem demonstra, că utopii sûnt toate încercările de aḑi. Prin urmare ordinațiunea cea mai prospĕtă a vicecomitelui din Comitatul Timișului, adresată la toți oficialii comitatensi, se poate considera ca o mică codiță la grandioasa utopie intreprinsă în statul nostru. Ordinațiunea de care e vorba provoacă pre amploiați, ca ei în calitate de oficiali ai comitatului sĕ lucre nu doară în interesul bunei administrațiuni, sau doară ocrotind populațiunea de acolo, de unele ca aceste sĕ se mai ingrigească administrația în Ungaria? Comedie întreagă.

Amploații acestui comitat sûnt detori a lucra în interesul maghiarismului, aceasta este începutul și sfêrșitul tuturor detorințelor de amploiat în comitatul Timiș.

Bine sĕ se păstreze această ordinațiune a vicecomitelui din amintitul Comitat.

Curioase, de tot curioase sûnt aceste aparențe în viața unui stat constituțional, și ele sûnt curioase acuma la anul Domnului 1884.

Lumea întreagă nisuiesce spre lumină, cultură, din care isvoresce dela sine și prin sine emanciparea. Noi încă sûntem din lume, și din lume fiind noi, cu lumea mergem. Nisuim deci spre cultură. Și noi ca unii ce trăim în lumea modernă, trebue sĕ compătimim pre înferbântații fabricatori ai maghiarismului modern, și noi i admirăm, fie ei jidani, slovaci, renegați sau armeni oacheși, și i admirăm pentru că de urît nu-i putem urî.

Până acuma ne-am emancipat trupesce de sub biciul feudalilor fără milă, pre cari pe atunci i scusa spiritul timpului.

Sûnt tocmai 100 de ani dela primul pas al nostru spre emancipare. Înainte cu 100 de ani alte obiceiuri domniau, și noi cari am studiat criminalistica de pe acele timpuri, scim cât de crude erau repressaliile contra călcărilor de lege de pre atunci.

Erau crunți și domnii de pământ față cu iobagii lor, cruntă a fost și resbunarea românilor aserviți, și ea trebuia sĕ fie cruntă pentru cuvêntul, că ea dacă nu era cruntă, nu era fidelă seclului al 18. Cruntă a fost și justificarea căpeteniilor românilor resculați.

Omul nepreocupat cu istoria în mână va judeca lucrurile din trecut, și nu va ridica peatra asupra românilor, cari vor serba aniversarea redeșteptărei independenței naționale. Aceasta mai puțin o vor face frații maghiari, cari au un deosebit cult din glorificarea tuturor revoluționarilor lor, și năpăstuind ei asupra noastră pentru serbarea aniversărei revoluției sociale dela 1784, restoarnă toată basa fanatismului lor național de aḑi.

Paralel cu emanciparea noastră trupească a mers emanciparea noastră în cele spirituale. Și noi în timpul scurt de treiḑeci de ani am făcut progresse înbucurătoare. Cel mai de căpetenie este, că s'a desvoltat în noi simțul de demnitate națională. Suntem români, și vrem sĕ fim români. Eată în câteva cuvinte essența emancipărei noastre spirituale.

Pe de o parte renegații diverselor naționalități de aici cu devisa: maghiarisare, pe de ceialaltă noi cu firma resoluțiune: Sûntem români, și vrem sĕ fim români. Lupta e crâncenă, căci vehemente sûnt atacurile, și bărbătească apărarea noastră.

Cum stăm însĕ noi?

Stăm rĕu, căci sûntem oameni curioși, și sûntem curioși, pentru că voim sĕ fim curioși.

Sûnt între noi o seamă de oameni pre cari, dacă am voì i-am putea numì politici de profesiune. Tendența nu este de a clarifica situațiunea, sau de a contribuì cu nouĕ idei la realisarea scopului, cătră cari cu toții alergăm. Contrariu cu alte ḑiare, care ḑeci de ani lucră pentru a-și forma pentru ei și ideile lor opiniunea publică, ca apoi dispunênd de mulțime sĕ-și realiseze programa, oamenii nostri din capul locului au ḑis, că ei vor fi totdeauna unde va fi mulțimea, cu programa: abonenți noi.

Spre realisarea acestui scop oamenii nostri se folosesc de toate mijloacele, și ei au spirit de tot inventiv, am putea ḑice spirit de jidan chiar.

Au băgat deci în luptă pentru esistența noastră un nou element, și acesta este „geschäftul.“ Și ca sĕ lucre mai cu efect, calculând la agitarea spiritelor chiar în aceste momente critice, au sĕmănat între noi burueana cea mai spurcată, ura între frați.

S'au îngrigit apoi ca această ură sĕ fie lățită la straturile inferioare, și ei ca oameni fruntași și în biserică, au vêrît buruiana în adunările noastre bisericesci.

S'au început apoi escomunicările inscenate de preoții nostri în adunări bisericesci.

Ca lucrul sĕ fie cu efect fură prinse în mreajă cele mai de frunte protopopiate ale noastre, ca apoi celelalte sĕ imiteze.

Așa la noi în biserica orientală.

La frații greco-catolici până acuma nu s'au manifestat noul product al oamenilor nostri de mai sus. Se vede că firma discreditată din bogatul ei trecut încă nu este bine acreditată la greco-catolici, și oamenii chemați în adins vor avea a prepara terenul.

Eată deci situația la noi. Și ea este curioasă, pentru că, „Pĕcatele noastre,“ i-a fost dat sĕ fie curioasă.

Am avut până acum oameni politici de principii, și ei în aperarea principielor au fost aprigi de multe ori, însĕ tendența lor au fost de a capacita, scopul vĕdit de a ameliora soartea poporului.

Eram deosebiți în douĕ tabere, așa numiți passivisti și activisti, și luptam fiesce-care în feliul seu toți cu principii politice, luptam pentru chiarificarea situațiunei, dând sfaturi poporului, sĕ trăiască în pace frățească, și sĕ se iubească.

Astăḑi am băgat ura între oamenii de rênd chiar, fără a cugeta, că poporul nostru prin aceasta nu va câștiga nimica, și că abonenții de aḑi, mâne poate vor slăbì din zel, și vom rĕmânea numai cu ura, care din escomunicare născêndu-se, departe poate ajunge, căci poporul pune mare preț pe afurisenie.

Așa stăm în jos.

FOIȚA.

Impresiuni neuitate.

(Urmare).

II. Dela Sibiiu la Bĕtrâna.

Sĕ vedem cum s'a esecutat conclusul conferenței d. e. în imediata apropiere a comitetului permanent național.

În 15 Iuniu a fost alegerea de deputat dietal în cercul Cristianului și în al Sebeșului.

O causă de proces m'a silit sĕ călĕtoresc tocmai atuncia prin ambele centre de alegeri, ceea ce nu m'a supĕrat de loc.

În 15 Iuniu, Dumineca, plătind 3 fl. 99 cr. taxa până la Sebeș, la 10 oare am plecat cu posta.

Alegerea din Cristian m'a interesat deosebit mai cu seamă pentru ca în periodul trecut eară românii au ales un sas guvernamental, se pricepe, la pofta și porunca reposatului caimacam al comitatului, și pentru că și acuma în Sibiiu cursau fel de fel de versiuni despre participarea și neparticiparea românilor.

În vro câteva minute am fost în comuna Turnișor (Nependorf) din imediata apropiere a Sibiiului, un sat cu locuitori în preponderanță germani (Landler), lucrători și crutători. Ei toate le au bune. Biserică, scoală, locuințe, hotar, vite, cai etc., toate sûnt de laudă. Landlerii vorbesc un jargon germân îngrozitoriu. Femeile sûnt mai frumoase și mai mișcăcioase decât bărbații.

Însĕ în darul cel adevĕrat sûnt asemenea celorlalți sasi din Ardeal, sûnt seraci. Cu cât sûnt mai cu avere, cu atât mai puțini copii au, și o parte din ei, dau unii cu socoteală, pot mulțămì ființa lor cavalerilor, așeḑați stabil acolo de mulți ani.

Eu nu sum convins ci mai mult aplecat a deduce slabul sporiu sau nesporirea lor dela avariția, propriă și înăscută săsimei noastre din groaza traiului de aḑi pe mâne.

Din astfel de motive precum și din esclusivism și intoleranță, scim din trecut și vedem și astăḑi, că representanțele din multe comune săsesci, au creat și născocesc și astăḑi încă fel de fel de statute și regulamente, prin cari îngreunează sau nisuesc a face cu neputință domiciliarea, așeḑarea altor cetățeni, fie chiar și sasi, în comunele cârmuite de ei, pre când românilor nici prin minte nu le trece a se îngrădì cu astfel de ziduri chinesici.

Sûnt unele sate săsesci, în cari numai păstorul sau ciurdariul este român. Primaria comunei îl tocmesce pe un an, în care timp românul poate dormì în comună. Însĕ espirând anul și simbria, primăria scoate, fără mulți scrupuli, pre ciurdariul sau păstorul cu tot ce are afară în capul satului. Acolo dau cu el la tocmeală din nou pre un an, și dacă sĕ ajung cu têrgul, apoi îl admit eară în comună.

Aceasta se practică tot așa din an în an, până ce trece seculul, și atunci, minunea minunilor, satul e românesc și de sas nici urmă.

Numai una încă.

Aproape de Sibiiu este un sătuleț săsesc neaoș săsesc, unde și paserile numai săsesce ciripă încă.

Un econom sas, din acea comună, care tocmai așa este supus greutăților și sarcinelor publice și private astăḑi ca și compatriotul seu român, cu deosebirea numai că nu este în stare a le și suporta așa ca românul dedat din veacuri, a trebuit sĕ facă cunoscință cu cap de opera, cu quintesența guvernului Ungariei, cu esecuțiunea în toată scala ei.

Casa sasului s'a dat cu doba la licitațiune publică.

Un domn de paragrafi sas, isteț și întreprinḑĕtoriu, în fine, a cumpĕrat casa cam cu preț.

Însĕ în urmă istețul advocat câștigând idei de patriotism mai treze, nu scia ce sĕ facă cu casa, în care a băgat mai multe băbăruțe, ca câte cărămide și petri erau în ziduri.

A făcut dară vorbă printre oameni.

Noi între noi apoi stăm foarte rĕu. Din oameni sociabili ce eram, am devenit ca leproşii din scriptură. Boala aceasta ocupă tot mai mare contingent la junime, şi aḑi mâne ne vom trezì, că la noi ura a devenit vîrtute, întocmai ca la oamenii nostri câştigul, sau „abonenţii“ principiu politic.

Lucrurile în această direcţiune i-au dimensiuni tot mai mari. În proporţie directă cu mĕsurile luate pentru stirpirea noastră naţională cresc şi cele întreprinse pentru învrăşbirea între noi, ca precum odinioară vestită era ura între partidele din sinul bisericei noastre, aşa sĕ devină ea pe teren politic.

Curioasă situaţie în adevĕr. Şi ea e curioasă, pentru că e corioasă, şi spiritul de jidan al situaţiei noastre actuale întru nimica nu perde din vênjosia sa prin aceia, că aici s'au calculat la câştig.

Bĕtrânii nostri politici vor priveghia şi vor scì când va trebuì sĕ ḑică neofiţilor: Destul!

Noi 'i cunoascem din trecutul lor bisericesc şi politic, economic şi administrativ, de aceea ei pentru noi sûnt material care numai prin foc s'ar putea curăţì de rugină.

Curioasă situaţie, însĕ tot situaţie.

„Quod erat demonstrandum.“

„Gazeta Transilvaniei“ în numĕrul 115 a. c. scrie:

> „Telegraful Român“ din Sibiiu scrie în numĕrul seu dela 23 Iuniu (5 Iuliu) a. c.: „În lupta pentru esistenţa noastră politică foarte de multe ori facem trista esperienţă, că mulţi luptaci se folosesc de mijloace, cari momentan produc oare-cari foloase pentru scopuri particulare, aceste foloase momentane însĕ produc atâta stricăciune, încât ori ce om cu inima la loc trebue sĕ se opună contra întrebuinţărilor de astfel de mijloace.“
>
> Cu părere de rĕu trebue sĕ constatâm că „Telegraful Român“ însuşi se folosesce de nisce mijloace foarte condemnabile pentru scopurile sale particulare când cu cinci ḑile mai târḑiu, în Nr. 74 dela *28 Iuniu (10 Iuliu)*, scrie sub titlul „La situaţiune“ următoriul pamflet asupra Românilor (?) braşoveni:

Citează apoi din articlul nostru „La situaţiune“ Nr. 74 locurile privitoare la pactarea unor matadori passivisti din Braşov cu sasii de acolo, cari după cum am ḑis la locurile citate făcură din aşa numita solidaritate trafic pentru scopurile lor particulare în socoteala sêrmanului nostru popor, apoi continuă.

> Ce a voit „Telegraful Român?“ A voit sĕ discrediteze şi sĕ ia în rîs solidaritatea românilor braşoveni la alegerile trecute întorcând faptele petrecute cu intenţiune şi vorbind neadevĕrurile cele mai grosolane.
>
> Sûntem datori a declara că toate câte le înşiră „Tel. Român“ despre tocmeala, în care ar fi întrat românii braşoveni cu sasii ca sĕ facă speculă cu passivitatea, sûnt nisce invenţiuni rĕutăcioase.
>
> Românii de aici nu numai că nu s'au înţeles cu sasii ca sĕ reţină dela urnă pe alegĕtorii români, dar la alegerea din Herman esprimându-se câţi-va fruntaşi sasi faţă de „corofeii passivisti,“ cari erau presenţi, că se simt recunoscători pentru leala atitudine a românilor, aceştia li-au declarat, că tot ce au făcut, au făcut numai şi numai spre apĕrarea solidarităţii naţionale şi că aşa le dicta datoria de români.
>
> Nici mai târḑiu, la alegerile amploiaţilor orăşenesci, nu s'a încheiat nici un fel de pact între români şi sasi, au încercat numai a se înţelege cu partidele săsesci, cerênd un post cel puţin, nu ca recompensă pentru vr'un servit, ci pentru că aşa cere dreptatea, ca sĕ fie consideraţi şi cei ḑece mii de românì braşoveni. Sasii n'au voit sĕ ia nici un angajament şi de aceea românii au votat independent aşa cum li s'a părut, că este mai bine.
>
> Prin urmare nu poate sĕ fie nici de cum vorba de o pâcălitură a românilor braşoveni din partea sasilor.
>
> Cât pentru „înşelătorii înşelaţi,“ aceştia nu sûnt nici „corifeii passivisti din Braşov“ nici „sêrmanii alegĕtori români“ cari n'au mers la urnă, ci numai cucernicii şi cuvioşii politici dela „Telegraful Român“ din Sibiiu.
>
> *Quod erat demonstrandum!*

Constatăm înainte de toate că fraţii dela „Gazeta Transilvaniei“ mistifică lucrurile, ca cu chipul acesta sĕ se scoată cei atinşi din impasul, în care au întrat.

Riscăm a susţinea că „unii dintre corifeii pasivistilor români din Braşov“ după noi nu sûnt a se identifica cu românii braşoveni, şi mai puţin cu confraţii dela „Gazeta Transilvaniei.“ Greşeala unora, şi traficul lor în socoteala poporului nu se poate reduce la toţi românii din Braşov, şi noi până când respectivii nu vor cere consimţĕmêntul românilor Braşoveni ulterior, i vom considera de „unii,“ şi tot aşa vom urma şi cu fraţii dela „Gazeta Transilvaniei.“

Aceasta pentru că bine sĕ precisăm lucrurile, şi sĕ urmăm principiului: „*Qui bene distinguit, bene docet.*“

Avem informaţiuni positive că, da, unii dintre corifeii pasivistilor braşoveni au pactat cu sasii la alegerea din Herman, şi aceasta o scie întreg Braşovul, şi în special la ḑiua Sântului Amos, care între proroci cel mic se numesce, toate prăvăliile din Braşov vindeau acest trafic al unora, şi ele făceau cu el negoţ spre mărirea solidarităţii naţionale române a unora din Braşov. Despre aceasta vor fi sciind şi fraţii dela „Gazeta Transilvaniei.“

Mai observăm încă odată, că cei dela Gazetă rĕu fac când se identifică cu acesti „unii,“ pe cari noi dacă se va crede că e la timpul seu i vom şi numì cu numele lor.

Dintr'altele noue ni se par de tot curioase argumentările Gazetei, cari de bună seamă nu emanează dela redacţiune. Se ḑice adecă că „fruntaşii saşi“ faţă cu „corifeii pasivisti“ şi-au esprimat recunoscinţa pentru leala atitudine a românilor observată la alegerea din Herman.

Va se ḑică „corifeii pasivisti“ la alegerea din Herman au făcut ceva, ce mult a plăcut corifeilor saşi şi ei s'au aflat îndemnaţi a le esprima recunoscinţă.

Sûntem în drept a pretinde sĕ ni se spună, ce a fost acel ceva, care a plăcut concetăţenilor sasi, şi pentru care ei s'au aflat îndemnaţi a-şi esprima recunoscinţa? Laconicele cuvinte că „tot ce s'a tăcut s'a făcut numai şi numai spre apĕrarea solidarităţii naţionale, şi în socoteala datoriei de români“ nimica nu documentează pentru cei „unii“. Din contră lumea română doresce a sci ce este acel ceva ce s'a făcut, şi despre care cumcă s'a făcut, Gazeta însăşi ne stă mărturie.

Încercata înţelegere cu partidele săsesci acuma uşor se poate reduce la „dreptate“. Noi ḑicem că ea din capul locului trebuia pusă pe această basă. Şi ea trebuia pusă pentru cuvêntul că românii braşovenii avênd dreptul în mână, trebue sĕ pretindă partea lor pe basa acestui drept, şi nu prin încercarea de pacturi cu partidele.

Aceasta o ḑicem din adins la adresa fraţilor braşoveni, cari în cele politice nu vreau sĕ scie de oportunitate, şi în faţa lor toţi sûnt oameni de nimica, căţi prin înţelepţiune şi tact vreau sĕ validiteze drepturile naţiunei noastre.

Am ajuns acolo, încât prin municipii oamenii vênând interese particulare, fac monopol din naţionalism şi aşa numita solidaritate, şi dacă faptele lor se ţin în evidenţă, pentru aceasta se supĕră sora din Braşov, care după părerea noastră întru nimica nu poate fi solidară cu aceste fapte.

Nu ne supĕră încercarea de înţelegere cu sasii. Doamne feresce. Înţelegerea chiar şi între fraţi e bună, cu atâta mai vêrtos e bună ea acolo, unde e vorba de unul mai tare şi altul mai slab. În acest cas nu mai este vorba de dreptate, căci unde esistă dreptate, acolo nu se mai cere pactare.

Serviciul făcut fraţilor sasi au avut de scop ai îndupleca pre acestia la ecuitate şi dreptate. Aşa ḑice „Gazeta Transilvaniei.“ Dacă ea o ḑice, noi trebue sĕ tragem conclusia, că interesele unora din Braşov sûnt identice cu interesele totalităţii românilor de acolo. În tot casul românii de acolo stau pe picior de bătaie cu sasii, şi pactează. Pactează cu intenţiuni bune, ḑicem noi, pentru binele naţiei, credem noi.

Acuma dacă ei la ei acasă sûnt avisaţi a lăsa deocamdată din dreptate şi ecuitate, şi a recurge la graţie, pentru ce o fac aceasta în numele solidarităţii românilor dela conferenţa din Sibiiu? Datoria de român în Braşov este a fi circumspect, a cumpănì bine împregiurările şi a observa oportunitate faţă cu o mână de oameni, pe cari noi fraţi 'i numim, şi aceasta pentru a câştiga ceva, la care am drept. Bine. Cum se potrivesce însĕ aceasta cu programa dela Sibiiu? Înţelepciunea aceasta este a partidei din Budapesta, asupra căreia Braşovenii fulgere şi trăsnete au aruncat.

Cuget bun şi inimă curată întru toate. Aceasta le lipsesce, multora, şi când vom dispune toţi de ea, vom putea progressaşi noi. Pactările sĕ se facă pe basă solidă fără sacrificarea drepturilor naţionale, sĕ se facă pe faţă, ca lumea sĕ scie cu cine are de lucru. E trist însĕ când din gură esci ultralist până la estrem, şi în faptă la tine acasă, faţă cu unul apăsat ca şi tine esci servil eară până la estrem.

„Demonstratum est.“

Revista politică.

Ḑilele acestea unele societăţi private din România, în tovărăşie cu junimea studioasă dela universitate, a decis sĕ serbeze aniversarea de 100 de ani a revoluţiunei române din Ardeal. În sensul acesta s'a şi publicat un apel prin ḑiarele din România.

Nu mult după aceasta ḑiarele oposiţionale din România publicară un fel de vuet, în sensul căruia guvernul austro ungar a intervenit la guvernul României ca sĕ împedece serbarea proiectată.

Versiunei din urmă nu i s'a dat creḑĕmênt, şi lumea mare era de credinţa, că serbarea unei reforme sociale nu va turbura inima nimĕrui.

Se scoală însĕ ḑiariul „Magyar-Polgár“ din Cluş şi în amărăciunea sa nu mai află epitete la adressa lui Horia şi Cloşca. Zsivány, rabló-kalandor şi alte

---

Şi eacă şi vin nesce consângeni ai pârlitului şi-l întrebà, că ce vrea „Herr Voater,“ advocatul cu casa aceea.

„Dapoi ce sĕ vreau,“ li respunse, „am cumpĕrato pentru un român cu bani.“

A fost deajuns.

Au făcut ce au făcut, şi isteţul întreprinḑĕtoriu a scăpat de casă primind pre deasupra încă un câştig curat de 160 fl. v. a.

Comuna esistă încă; doba sună şi aḑi din când în când, însĕ întreprinḑetorii isteţi nu se mai îmbulḑesc.

Românii în Turnişor sûnt mai puţini acuma; însĕ asemenea lucrători şi cruţători, şi se sporesc ca năsipul. Celelalte urmeaḑă apoi de sine.

Ţîţîna lui archimede n'a aflat'o încă nime nici aici în fundul regesc; şi până atunci nime şi nimica nu poate pune lumea cu capul la vale.

Starea materială de care turnişorenii se bucură încă, au se-o mulţămească în mare parte celor 20,000 oameni din Sibiiul de aproape, cari voind sĕ mănânce, trebue sĕ dee ḑilnic bani pentru ale hranei turnişorenilor şi rivalilor din Guşteriţă.

Eşind în Turnişor am pornit mai departe pre drumul ţerei oblu şi bun pre Cristian.

În stânga se estinde un plaiu frumos, cu belicosul asil al macelarilor naţionali, Poplaca, sat curat românesc.

Se pricepe, că pre sigilul primăriei cetesci astăḑi săpat „Paplak“. Nici aşa nui rĕu, pentru că deosebirea este numai şi numai întrĕ „c“ şi „k.“

Închisă este această vale prin frumoasa catenă a carpaţilor majestatici, cari de seculi despart Ardealul de România.

În dreapta drumului se estinde o câmpiă mănoasă şi bine cultivată. Din drum se vede Şuramică, sat săsesc în putere încă, şi Ocna (Vizakna) orăşel istoric, cu saline şi scălḑi de sare străvechi, şi cu un monument, redicat spre eternisarea sutelor de honveḑi ai lui Bem, căḑuţi acolo în bătaia din 4 Faur 1849 şi aruncaţi într'o baiă de sare fără fund şi părăsită.

Nu era încă 11 oare şi ajunsesem în dealul Christianului. Din acest deal până în dealul Săcelului se deschide una nouă icoană mică însĕ prea plăcută ochiului.

In dreapta se ridică coline cultivate, vii estinse şi păduri de goron, ce par a te învita la umbra lor recoritoare.

În stênga se estinde o vale bogată în fructe şi fenaţe la ţermurii Cibinului. Iară la poalele carpaţilor se vĕd satele românesci Gurariului cu biserică şi scoală frumoasă, cu viticultori şi economi muncitori şi cu o apă mai bună ca aceea nici în eden. Orlatul, vechia şi frumoasa capitală a graniţerilor români dela regimentul prim şi asemene cu instituţiuni de cultură şi educaţiune îmbucurătoare mai ales sub actuala cârmă scolară graniţerească.

Locuitorii, deşì crescuţi în duchul armelor, sûnt pacînici şi domoli. Între betrânii grăniţeri, cari au dat mulţi fii harnici imperatului şi naţiunii, sunt mulţi cari sciu deplin vorbì şi scrie nemţesce, şi cu toate acestea nici după atâtea generaţiuni nu s'a putut germanisa..... Însĕ Orlatul are istoria sa propriă şi merită a fi deosebit tractat.

Christianul (Grossau. Keresztényszigert) cu 1400 germani (Landleri ca şi în Turnişor) şi 1000 români, toţi economi şi viticultori muncitori şi cruţiatori, este unul dintre cele mai veche locuri, unde s'au aşeḑat vechii sasi astăḑi contopiţi în Landlerii imigraţi cu mult mai târḑiu, cărora însĕ asemenea se vede că puţin le priesce clima Ardealului, căci în privinţa sporirei nici ei nu fac esceptiune dela ceilalţi conaţionali ai lor din Transilvania.

Stefan Báthori, principele Ardealului, a ţinut în Christian dietă; eară Tököly s'a proclamat principe prin superintendentul evang. Lukas.

În archivul bisericei se poate cetì, că trecênd oastea lui Mihaiu Eroul prin Christian, clopotarul sau criznicul a tras din turn cu glonţ asupra pazei din derept a oastei, deşì fără nici o ansă.

Urmarea a fost, că ostaşii indignaţi au pedepsit cu moarte pre parochul pater Heinze, aflat după multă căutare ascuns într'o gaură din sacristai.

multe epitete, de cari limba ungurească în abundanță dispune, sboară cu repeḑiciune la adresa sěrmanilor martiri dela 1784.

Noi credem că statul Ungariei nu se va resturna prin constatarea faptelor istorice, și din mila lui Dumneḑeu istoria nu se face numai în capitala Ungariei sau în Clușul cel civilisat.

Mai accentuăm încă odată, le șede de tot rěu ungurilor o asemenea nervositate, ei cari din toți revoluționarii au făcut martiri, și în zelul lor național li-au ridicat pretutindinea monumente, provocându-ne și pe noi la contribuire.

Dacă nu ne va mai fi permisă libera espressiune a sentimentelor noastre, ne vom retrage cu serbarea în internul nostru, și vom serba cu inima, monumente neperitoare vom ridica eroilor nostri în peptul nostru, căci noi credem că tocmai stimând faptele istorice consolidăm Ungaria. Trecutul ne feresce de căderea în greșeli, și fanatismul ḑiarelor din Cluș nu ne vor impinge la lucruri, de cari sě se poată lega neamul de revoluționari.

Despre România scrie multe și cu oare care imbelșugare ḑiariul budapestan „Pester Lloyd.“ Mai proaspět în numěrul de Marți ni se spune că guvernul a dat de urma unui complot mare. Confederațiunea balcanică ar cuprinde în sine și România, și principele Bibescu e candidat de domn. Toate acestea se înțelege la uneltirile Russiei.

Bine a ḑis cine a ḑis că omul de frică vede fantome.

În Croația se continuă lucrurile vechi. Demonstrațiunea studenților contra regimului a produs fructe — poate necoapte. S'au sistat esamenele dela universitate, și studenților li s'a dat drumul spre casă, ca acuma cu nouě motive și și mai mare amărăciune sě continue agitațiunile.

După 24 de ḑile conferența din Londra s'a întrunit la a doua ședință ca sě ia în desbatere lucrările specialistilor financieri. Se vede că regularea lucrurilor în țeara Faraonilor nu este tocmai lucru ușor.

Varietăți.

* (Petrecere). Junimea studioasă din ținutul Sěliștei Duminecă la 27 Iuliu, st. n. a. c. va arangia o petrecere de vară în *„Bercul roșu“* a cărei venit curat este destinat pentru fondul reuniunei învětătorilor gr. or. din cercul Sěliștei.

Plecarea din Sěliște va fi la 1 oară d. a.

Pentru participare 50 cr. de persoană, 1 fl. de familie. — NB. Oferte marinimoase se primesc cu mulțămită, remânênd a se cuita în public.

* (De ale timpului). Sěptěmâna trecută întreagă a fost de tot favorisată de timp. În adevěr vedea omul cu ochii că suntem pe timpul secerișului. De Duminecă încoace s'a încins o ploaie rece, care numai priincioasă nu poate sě fie mai ales acuma în toiul secerei.

* (Cholera în Francia). Telegramele din Toulon și din Marseille nu ne aduc sciri despre îndreptarea cholerei, care din ḑi în ḑi cară la jertfe cu putere nemărginită. Dar gazetele francese aduc sciri cu mult mai liniscite despre boala aceasta și este speranță că orașul Paris se va mântuì de periclul acesta.

Speranția aceasta se basează pe motivul acela, că orașele din sudul Franciei unde sûnt cei mai mulți fugiți din Toulon și Marseille, și unde unii din cei fugiți, au murit, aducênd boala cu dênșii, până acum nu s'au făcut cuiburi noue de cholerǎ. In Paris nu au fost încă nici cas de cholerǎ din Asia.

În genere în capitala Franciei starea sănătăței e cu mult mai bună ca până acum. Se poate constata că „Odeurs de Paris“ de care Sarcey în toată vara scrie cicle de articlii acuma au dispărut; pe uliți curățenia e cu mult mai mare ca de obiceiu; în multe case, numai apă de aceia se bea care a fost deja feartă; salată, pepeni, poame necoapte așa ḑicênd nici nu se mănâncă; poliția pentru zidirea de spitaluri nouě au dat 200,000 de franci. In Paris frica au încetat.

Insě telegramele din Toulon și Marseille și acum înregistrează numai casuri de moarte, că câți se bolnăvesc, despre aceia nu spun nimic. Poate că buletinele francese nu țin de corect a spune dreptatea, însě se poate că și cu cea mai bună voință nu ar putè spune. In ambe orașe însě servițiul sanitar e defectuos.

Spre esemplu în Toulon nice insinuarea nu e întrodusă în ce privesce casurile de bolnăvire.

Toulon 19 Iulie. (Telegrama originală). Starea în Toulon e din ḑi în ḑi mai grozavă. Casuri de moarte tot într'una se întêmpla, cu tote că în oraș de abia sûnt 10,000 de locuitori. Secțiunea de morină a decis unanim sě sisteze lucrările în fabrica de corăbii.

Lucrătorii au primit salariul pentru douě luni ca escontentare.

* (Trăsnetul). Când cineva aude trăsnetul cine sě scie la ce distanță sě află norul fortunos care l-a produs. Pentru a apreția aceasta distanță, n'are decât sě numere secundele care trec între momentul în care se zăresce fulgerul și momentul în care se aude sgomotul trăsnetului, s'a înmulțit acest numěr cu 333. Totalul va arăta în metrii distanța căutată; căci se scie că sunetul percurge 333 metrii pe secundă.

* (Un salvator al împěratului Germaniei). Acum 34 de ani, ḑice „L'Etoile belge“ în vara anului 1850, împěratul Germaniei, atunci principe al Prusiei, făcu o călătorie la Ostanda și îndată ce a sosit acì a luat o baie de mare. Fie din causa oboselei, călětoriei, fie pentru alt motiv, fu cuprins în apă de o feblețe și era aproape sě se innece. Un locuitor din Vervirs d. Beerblock, care se afla în apropiere, observà că principele se luptă cu valurile și fără a perde timpul de a se desbrăca, se aruncà în apă și ajunse până la necunoscut pe când acesta 'și perdu-se cunoscința și toate puterile, și era aproape sě se înece. D. Beerblock îl târì până la țerm și îl duse în cabina sa. Acì 'l frecă și 'l trase bine în timp de 20 minute până ce sosiră doctorii Verkdezen și Jansen. Prin sforțările lor făcură ca streinul sě și vie în simțiri. Atunci numai, d. Beerblock aflà că a scăpat viața unui principe; compatriotul nostru însě, un om foarte modest s'a depărtat îndată. Acum în urmă în timpul șederii sale la Ems, aceasta istorià a ajuns la cunoscința monarchului german, d. Beerblock aflându-se din întêmplare în acel oraș. Împěratul se bucură foarte mult că a făcut cunoscința celui care la scăpat și ceru sě i fiă presentat, pentru a-i esprima în public recunoscința sa. Aceasta presentațiune s'a făcut acum câte-va ḑile. Împěratul a vorbit mult timp și în mod cordial cu d. Beerblock în presența suitei sale și a unui numěr mare de persoane.

* (Invențiune nouă). La Paris s'a inventat acum de curênd un preparat de hârtie chemică, pe care se pot scrie ori ce acte, fără a fi arsă de foc în casuri de incendiu. Se înțelege totodată că pentru a se ajunge acest scop, se recere ca la scris sě se folosească negreală de aceeași fabricațiune chemică. Cu întroducerea acestei hârtii vor putè fi salvate documente și acte, cari până acuma erau date pradă focului. Hârtiile de bancă și alte hârtii de valoare pe vitoriu vor fi scutite de foc; ear omenimea nu va avè de a suferì dăunoasele perderi causate prin incendiu. La tot casul această nouă invențiune va aduce mult bine în viitoriu și pentru noi nu poate sě fie decât îmbucuratoare.

* (O profesiune de credință). Unul din confrații nostri ḑice „Voltaire,“ se aflà în drumul de fer cu un domn, care i face o profesiune de credință și-i esplică opiniunile sale în privința politicei, a bugetului, a socialismului, a regimului penitenciariu sau celular.

La aceasta parte a discursului seu, confratele nostru se opresce ḑicêndui:

— Care este părerea d-tale în aceasta privință? Eu sûnt pentru regimul celular, care trebue sě moraliseze pre prisonier.

— Ei! ei! respunde celalalt, cine scie?

Vedeți vermele solitar; oare isolarea îi face sě fie mai bun?

* **Rectificare.** Numěrul de Marța trecută **era sě fie 79 și nu 78**. Aceasta spre orientarea celor ce vor reflecta la concurse.

(Mijloc de cură.) Tuturor câți sufer de **epilepsie**, **convulsiune** sgârciuri) și de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorități medicinice, așa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6 ; deci fie-care bolnav sě se adreseze cu deplină încredere la susnumitul și mulți și vor dobêndì sănătatea, deși au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toți cei ce sufer de nervi vor afla locuință linistită, cei lipsiți de mijloace vor fi considerați; cum am înțeles din isvor sigur, prețurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine Tractament și prin corespondență, dacă se va trimite istoricul detaiat a boalei. Trebue sě mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Mercuri în 23 Iulie n. 1884.

Sibiiu:	21	77	25	13	57

Bursa de Viena și Pesta.

Din 22 Iuliu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.20	121.75
Renta de aur ung. de 4%	91.40	91 30
Renta ung. de hârtie.	88.60	88.45
Renta de aur austriacă	103.25	103.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.40	96.25
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	118.50	117.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142 60	142.50
Obligațiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	102.10	101.75
Datorie de credit austr	79.85	100.—
Sorți ungurescí cu premii	115.—	115.—
Acțiuni de bancă de credit ung	304.50	304.75
Acțiuni de bancă austro-ung.	857.—	852.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	101.50	101.—
Datorie de stat austriacă în argint.	81.60	81·50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	101.75	101.50
Obligațiuni urbariale temeșiane de	101.35	101.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.65	80.50
Sorți de regularea Tisei	115.—	115.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Galbin	5.76	5.75
Napoleon	9.67	9.66
London (pe polița de trei luni)	121.75	121.75

Locuințele solide și frumoase, stradele și curțile largi, spațioase și curate, vitele bine grigite și gradinele cultivate ne spun, că justiția și esecutorul n'au isprăvit încă de tot pe aici.

Vechia biserică luterană și colosalul turn, ridicat pre fundamentul primului turn, precum și spațioasa locuință parochială sûnt încungiurate de ziduri urieșe și turnuri de apěrare masive, mai ales cătră munții Carpaților.

Scoala germânilor și a românilor, precum și biserica românilor mai nouă, sûnt zidiri solide și frumoase.

Prelângă toate greutățile ḑilnice românii bine sfătuiți și conduși, și cam crutați de egoismul celorlalți conlocuitori ai lor, ar putea dovedì și mai mult progres.

Cristian este unul din cuvintele și numirile, cari s'a păstrat la poporul român în toată frumseția și curățenia sa.

Tocmai când sosisem și pausam cele cinci minute obligate la postarița din Cristian, români, schimbați ca de serbătoare, eșau gloată dintr'o crișmă aproape cu notarii în frunte. Alți notari românì cu câte un jurat de al satului tocmai soseau în ruptul capului călări și în trăsuri.

Am vęḑut și un popă, ascunḑêndu-și barba căruntă în palmă, deșì eu nu-l cunosceam. Poate că a fost chiar popa cel rěu, afurisit de marele sobor mercurian sau sěliștean.

Ori poate că și lui i-a fost rușine, vęḑênd, că atâția românì din toate părțile vin la poruncă ca făina orbilor, sfășiinduse și sdrobindu se nu pentru un candidat român ci pentru doi candidați sasi.

Inaltul Areopag român din Sibiiu a îngrigit ca românii sě facă bune trebi sașilor. Strălucea adecă în toată splendoarea sa Marele secretariu al acestui Areopag, ca în numele solidarității sě proclame deputat de sas spre gloria celor ce l-au ajutat în chivernisirea nechivernisitei scoale din Gușterița.

Sașii au venit aproape toți, însě spre rușinea lor, nici ei n'au fost toți într'o taberă, însě toți au fost pentru sas. Dintre români au venit numai persoane oficiale, căci de veniau toți și erau la un înțeles acela ar fi fost deputat, pre cine ar fi voit ei, ceea ce s'a dovedit în periodul trecut. Nui mirare dară, că s'a ales un sas, supranumit național.

Face-va oare el mai multă treabă ca înainte mergătorul seu? Nu cred, nu sciu. Insě atâta sciu, că românii și aici și și de astădată au făcut treabă sasilor.

Dl Slavici în scrierea sa despre români împarte românii în fruntași, codași și în alte multe clase încă. Despre românii din părțile Sibiiului, ḑice, că ei sûnt numěrați între fruntași. Antistii comunali la ei acasă sciu, că se numěră între fruntași. Antisti și jurați au fost și românii veniți la Cristian. Insě acuma totuși a-și voì sě sciu că acesti antisti și jurați români din părțile Sibiiului, cari au venit fără nici un înțeles, lă poruncă și au votat pentru candidații sasi, de care clasă a românilor sě țin oare?

Așa precum s'au purtat, acesti români, paremi-sě, că se țin de speciala clasă a zăpăciților din Ardeal.

Nu-i timpul, însě cu românii din opul dlui Slavici ne vom ocupa încă deosebit.

Sătul de activitatea oficială am pornit mai departe spre Săcel.

Cu multa osteneală și răbdare cu încetul am ajuns în vêrful dealului (a hulei) Săcelului, unde nu me îndoiesc, fie-care călětoriu a trebuit sě facă pausă.

După fie-care durere urmează mângăiere.

Suișul anevoios ni s'a recompensat cu îmbelșugare.

Din dealul Săcelului până în dealul Săliștei deschide ochiului o nouă privelisce, o nouă icoană încântătoare, înveselitoare din rara panoramă a Transilvaniei.

(Va urma).

Nr. 126. [775] 1—3

CONCURS.

Întru înţelesul ordinaţiunei consistoriale de sub Nr. 1288 a. c. pentru comuna Berghia, protopresbiteratul Mureş-Oşorheiului, parochie de a III. clasă, se publică concurs pe lângă următoarele emolumente:

1. Casă parochială, şură, graşd în stare de mijloc, la timpul de lipsă se vor repara negreşit, — lângă acestea încă chiria unei case deschilinit de casa parochială;

2. Canonică, pământ arătoriu, cositură, conţine 11 jug. 808 □°, computându-se aici şi grădinile caselor parochiale;

3. Dela fiescecare familie o merţă vechie bucate cu grăunţ, veduvele sărace jumĕtate, la timp de neîmplinire plătită cu 1 fl. v. a.

4. Dela fiescecare familie douĕ ḑile de lucru cu palma dela cei mai seraci — eară cu plugul una, neîmplinite se vor plătì ḑilele de palmă cu 40 cr. de plug cu 2 fl.

Venite stolari:

a) botez 50 cr.

b) cununia 1 fl.

c) ori ce adeverinţă din matriculă 1 fl., timbru 50 cr.;

d) îmormântarea pruncilor până la 7 ani 1 fl., preste 7 ani 2 fl.

e) după canonică venitul crâşmăritului 2 fl.

f) maslu 50 cr., şi altele, cari computate dau o sumă preste 350 fl. v. a.

Concurenţii au a-şi aşterne concursurile sale instruite întru înţelesul ordinaţiunilor sinodale, subscrisului protopresbiter în timp de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român," pe lângă îndatorirea ca în acel timp sĕ se înfăţoşeze în vre-o Duminecă la biserică spre a face o mai deaproape cunoscinţă cu parochienii.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Mureş Oşorheiu în 10 Iuliu 1884.

Parteniu Trombiţaş de Bethlen,
protopresbiter.

CONCURS.

Devenind vacante posturile de învĕţători dela scoala capitală ort. orientală din Veneţia inferioară prin demisionare, se escrie concurs pentru întregirea acestor posturi cu termin până în 31/19 August 1884, în care ḑiuă va fi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acestea posturi sûnt:

a) Pentru învĕţătoriul primariu şi diriginte salariu 300 fl.

b) pentru învĕţătoriul al doilea 200 fl.

c) lemne focali pentru ambii învĕţători 24. m.

d) cuartir liber în edificiul scoalei.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, au a produce atestatul de cualificaţiune conform §-fului 13 din „Statutul Org." precum şi atestatul despre conduita lor până de present.

La ocuparea postului prim abiturienţii vor fi preferiţi întrunind şi celelalte condiţiuni. [777] 1—3

Eforia scolară.

Veneţia inferioară în 19 Iuniu st. v. 1884.

Georgiu Comaniciu,
v. preşedinte eforiale.

Nr. 45 [762] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea unui post de învĕţătoriu şi unul de învĕţătoreasă, la scoala capitală rom. gr. or. din Sas-Sebeş se escrie concurs cu terminul până la 31 Iuliu a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sûnt: pentru cel dintâiu 300 fl. v. a. şi după doi ani de serviciu 350 fl. v. a. la an; ear pentru al doilea 300 fl. v. a. şi 50 fl. v. a. bani de cuartir.

Doritorii de a ocupa acestea posturi au a-şi adresa suplicele instruite în sensul legilor din vigoare, la oficiul protopresbiteral gr. or. în Sas-Sebeş; pentru postul întâiu trebue sĕ fie absolvat cel puţin 6 clase gimnasiale şi teologia sau 4 clase gimn. şi pedagogia, şi iertând împregiurările sĕ se înfăţoşeze în vre-o dumineca ori serbătoare în biserică, pentru aşi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Invĕţătoreasa pe lângă lucrul de mână va avea a provede învĕţământul şi în o clasa de fetiţe.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. din Sas-Sebeş, ţinută în 24 Iuniu 1884 st. v.

În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 264. [764] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc dela scoala populară gr. or. din Bucium Poieni, protopresbiteratul „Abrudului" se deschide concurs până la 1 August a. c.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual de 300 fl. v. a. în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul scoalei şi lemne, afară de acestea, o particică din venitele cantorale.

Doritorii de a ocupa acest post au de a documenta:

1. că sûnt români de confesiunea gr. or;

2. că au absolvat cel puţin gimnasiul inferior, cursul pedagogic, au atestat de cualificaţiune învĕţătoresc precum şi diploma din limba maghiară;

3. se recere ca sĕ fie cântăreţ bun, spre a ţinea strana în biserică şi înainte de alegere cu 10 ḑile sĕ se presinte în faţa locului.

Petiţiunile sûnt de a se subşterne subscrisului, până la terminul mai susindicat.

Abrud în 29 Iuniu, 1884.

Comitetul parochial gr. or. din Bucium-Poieni în conţelegere cu

Ioan Gall,
ppresbiter. gr. or.

Nr. 338. [765] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea următoarelor posturi invĕţătoresci la scoalele elementare confesionale din protopresbiteratul Lupşei se escrie concurs cu terminul până la 10 August st. v. şi anume:

1. Ofenbaia cu salariu anual de 200 fl. bani, o grădina de cucuruz sau 20 fl., şi jumĕtate din venitul cantoral.

2. Lupşa cu 200 fl. v. a. din cassa alodială.

3. Bedeleu cu 150 fl. v. a. 4 hectolit. bucate şi 45 kl. legumi.

4. Miclesci, cu 200 fl. v. a. bani.

5. Sălcivadesus, cu 250 fl. v. a.

6. Valea barnei, cu 100 fl. 4 hectolitre bucate.

7. Mămăligani, cu 100 fl. 2 hectolitre bucate.

8. Valea Lupşei, cu 150 fl. v. a.

9. Muncel cu 100 fl v. a.

10. Şartaş cu 100 fl. v. a.

11. Braresci, cu 100 fl. v. a.

12. Poşaga de jos, cu 120fl. v. a.

13. Runc, cu 134 fl. v. a. 15 ferdele bucate şi 30 kl. legumi.

14. Lunca, cu 100 fl. v. a. 8 ferdele bucate şi 25 kl. legumi.

Afară de aceste la toate cuartir liber şi lemnee necesari pentru încălḑit.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi vor aşterne petiţiunile instruite în sensul „Normativului scolar din 1882" şi „stat. org." acestui oficiu până la terminul indicat.

Ofenbaia, în 30 Iuniu 1884.

Oficiul protopresbiteral al Lupşei ca inspectorat districtual gr. ort. român de scoale.

Ioan Danciu,
ppresbiter.

Nr. 178. [763] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci la subsemnatele comune eclesiastice, se escrie concurs cu terminul până la 6 August 1884.

1. Bedeciu cu salariu 300 fl. din venitul crâşmăritului bisericei, 150 fl., şi 150 fl. din repartiţiune; cuartir liber şi lemnele recerute pentru încălḑirea casei.

Salariul se va solvì în patru rate anticipative.

2. Mânăşturul românesc cu salariu 200 fl., şi anume: 174 fl din repartiţiune şi 26 fl. din naturale; cuartir liber în scoală şi 2 orgii lemne pentru incălḑitul casei de locuinţă.

3. Finciu 151 fl. 60 cr., şi anume: din „Fundaţiunea Panoviciu" 42 fl.; dela 46 fumuri 46 fl., venitul cantoral dela 11 fumuri à 1 fl. 60 cr. 17 fl. 60 cr., venitul dela un agru de 3 merţe 2 fl. didactru à 2 fl. dela fiecare scolar, minimul 44 fl. — cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne pentru încălḑit.

Salariul se va solvì în 4 rate anticipative.

Concurenţii au a subşterne suplicele concursuale instruite conform prescriptelor la subscrisul, până la terminul indicat, şi a sĕ presenta în comuna, la care voiesc a concurge, spre a se cunoasce cu comitetul resp. sinodul parochial.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Cluş, 2 Iuliu 1884.

V. Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 209. [766] 2—3

CONCURS

Pentru întregirea următoarelor staţiuni învĕţătoreşti în protopresbiteratul Deşului se escrie concurs până la 10 August st. v:

2. Chiueşti salariu anual în bani 200 fl. v. a.

2. Bonţida salariu anual în bani 150 fl. v. a.

3. Ciubanca cu filia Ciubancuţa, salariul în bani şi naturale 133 fl. v. a.

Doritorii de a competa la una din susḑisele staţiuni au a aşterne suplicele cu documentele de lipsă până la terminul susindicat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Deşului.

C-Giurgeşti la 24 Iuniu 1884.

În conţelegere cu respectivele comitete parochiali.

Constantin Bodea,
ad. ppresb.

Nr. 148. [761] 3—3

Prolungire de concurs.

Concursul pentru vacanta parochiă Vultori, protopresbiteratul Abrudului, publicat în Nrii 13 şi următorii ai „Telegrafului român" din a. c. se prolungesce *cu 30 ḑile* dela datul primei publicări.

Abrud, 1 Iuliu 1884.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Gall,
protopresbiter.

Nr. 221. [776] 1—3

Citaţiune edictală.

Paraschiva Matei Ciocanea din Paloş, domiciliată prin căsătoriă în Caţa, protopresbiteratul Cohalmului, care a părăsit de 14 ani pre legiuitul ei bărbat Moise Paloşanu din Caţa, pribegind în lume fără a se scì ubicaţiunea ei, se citează prin aceasta a se presenta *în termin de 3 luni de ḑile* dela prima publicare a acestora, înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră, procesul divorţial intentat asupra-i se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Cohalm, 30 Aprile, 1884.

Forul matrimonial de I instanţă grecoresăritean al Cohalmului.

N. D. Mircea,
ad. protopresb.

Nr. 479. [768] 2—3

Edict.

Nicolae Sĕcărea gr. or. din Tălmăcel, carele din 1 Februarie 1881 a părăsit cu necredinţă pe legiuita sa muiere Maria n. Totoroagă tot de acolo, fără a se scì ubicaţiunea lui, se citează prin aceasta, ca în termin de un an şi o ḑi dela datul de faţă sĕ se înfăţoşeze înaintea subsemnatului, căci la din contră procesul divorţial încaminat de muirea sa se va decide pe basa pribegirei lui.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Sibiiu, 4 Maiu 1884.

Simeon Popescu,
ppresbiter.

Nr. 510. [767] 2—3

Edict.

Ioana n. Ioan Stroilă gr. or. din Tălmăcel, carea cu necredinţă a părăsit pe legiuitul ei bărbat fără a se scì locul ubicaţiunei ei, prin aceasta se citează ca în termin de 6 luni dela datul de faţa sĕ se presenteze înaintea subsemnatului, căci la din contră procesul divorţial incaminat de bărbatul ei se va decide şi în absenţa ei.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Sibiiu 15 Maiu 1884.

Simeon Popescu,
ppresbiter.

Nr. 390. [760] 3—3

EDICT.

Maria născută Langa gr. or. din Trapold, protopresbiteratul Sighişoarei, Comitatul Têrnavei-mari, carea a părăsit pe legiuitul ei bărbat Niculae Ticuşan gr. or. din Trapold aproape de patru ani fără a se scì locul ubicaţiunei ei, se citează prin aceasta a se presenta în *termin de un an şi o ḑi* dela prima publicare a acestui edict înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul divorţial intentat asupra-i se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Scaunul protopresbiteral român ort. orient. al Sighisoarei ca for matrimonial de I instanţă.

Sighişoara, 15 Iuniu 1884.

Demetriu Moldovan,
adm. ppresbiteral.

Perseci din Italia,
de soiul cel mai fin,
culese proaspete de pe pom în toată ḑiua cu . . . . **fl. 2.90**
dtto Perseci de pe insula ionică Corfu cu . . . . **fl. 3.50**
pentru o corfă de 5 kilo şi fără porto, libere de vamă la [759] 6—12
N. Salvari—Triest.
Dela sfêrşitul lui Iulie începend se află şi **struguri** frumoşi şi proaspeţi cu 2 fl.

Demn de atenţiune!
EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.
Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.
Profesor Dr. Albert.
Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**
[646] 6. Place du Trône, Paris. 35

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 81 **Sibiiu, Sâmbătă 14/26 Iuliu 1884.** ***Anul XXXII***

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iulie - Septemvre al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1884, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Semne bune.

Amare ḑile am ajuns, și după cum se croesc lucrurile, pareni-se tot mai amare vor fi ele. De pretutindenea numai necazuri, și ear necazuri ne sosesc.

Amarul nostru cresce vĕḑênd că ḑiarele noastre se ocupă cu teorii copilăresci, și oameni cu minte, Dumneḑeu scie din ce motive, și spre ce scop, scriu lucruri, cari stau în contraḑicere cu întreagă viața noastră națională, și restoarnă ḑisele proprii de mai acum anii.

Întreagă viața noastră ḑiaristică e redusă la cearta între noi, grație unor oameni unici în felul lor. În asemenea împregiurări ne atinge de tot plăcut articolul dela locul prim din ḑiarul **„Viitoriul“** numĕrul 82, pre care-l reproducem în estens.

Eată ce ḑice **„Viitoriul“**:

Omul e însuși faurul sorții sale, încât nu-l sdruncesc evenimente elementari; cu cât e mai moral și mai inteliginte, se înțelege de sine, cu atât mai bine scie sĕ se folosească de împregiurări și de puterile sale, spre a-și crea o pusețiune onestă.

Precum stă adevĕrul acesta în privința individului, așa stă și în privința popoarĕlor.

Numai un popor cult și moral e în stare a se folosì pre deplin de puterile și drepturile sale (private sau publice) spre a-și elupta o stare mulțămitoare politică, socială ori materială.

Cu atare popor e mai ușor a secera victorii și pre terenul politic, până când din contră e espus surupărei, perḑêndu-și puterile în lupte neegale, ori sfâșiendu-se el pre sine însuși.

Dacă privim înderĕpt la puținele resultate, ce le-a sciut secera pre terenul politic poporul român, și cercetăm deamĕruntul nu numai împregiurările nefavoritoare, cu cari s'a luptat, ci și purtarea proprià a românilor, nu e greu a afla, unde e defectul cel mai mare.

El se află în slăbiciunea stărei morali și culturali, cu cari apoi veḑi bine e legată și slăbiciunea stărei materiali.

Nu voim noi prin aceasta a ne degrada, a ne hulì pre noi înșine, — har Domnului — sûntem departe de aceea stare ticăloasă, în care vreau sĕ ne așeḑe unii scriitori streini de rĕu voitori, dar trebue sĕ o recunoascem, de și cu durere, — trebue sĕ o conceadă ori-care inteligente nefanatisat, că nu sûntem nici de cât la aceea înălțime, la care ar trebuì sĕ stăm, pentru ca sĕ putem suscepe cu succes lupta dictată de împregiurările în cari ne aflăm.

Pentru ca sĕ putem însĕ începe vindecarea după cum trebue, nu-i ertat sĕ ascundem acest defect, din contră trebue sĕ-l cunoascem, sĕ-l studiăm, și numai așa vom afla modul, cum sĕ-l putem delătura cât mai curênd și sigur.

La aceasta operă trebue concentrată activitatea întregei inteligințe române, și dacă va succede a vindeca aceasta rană, atunci cu totul alte resultate putem secera și pre terenul politic.

Până atunci înzadar ne muncim cu acțiunile noastre politice, cădem tot pre jos cu toate planurile noastre, și nu ne îndreptăm soartea întru nimica, dacă căḑuți ne punem a ne împroșca unul pre altul, nu ne ajutăm cu aceasta, ci ne facem cel mult de ris, cum fac de esemplu unele foi cu afurisenii și escomunicări, ca și prin evul mediu, ce nu e decât o dovadă de intoleranță și necultură; au cum face „Tribuna“ și „Luminătoriul“ cu despotismul lor, când decretează stêrpirea celor de altă părere până și în fii de fii, ca și pre tîmpurile barbarilor.

Pentru ca sĕ asigurăm avêntul dorit în cultură și moralitate, trebue mai nainte de toate sĕ avem organe corespunḑĕtoare; o preoțime și învĕțătorime bine pregătită și materialminte bine situată.

Pentru ridicarea părței intelectuali a acestor organe s'a făcut mult, și cu bucurie trebue sĕ constatăm cualificațiunea superioară a clerului tinĕr, cum și a învețătorilor, însĕ materialminte cum sûnt situați, ce vedem?

În parte mare salarie miserabile, și și acele în multe părți numai pe papir; în urma cărei-a bieții preoți și învĕțători tângesc numai de pre o ḑi pe alta, sûnt siliți a se apuca și de alte ocupațiuni, pentru ca sĕ poată trăì, prin cari se abat dela chiemare și li se surupă toată vaḑa.

Mai că e raritate a vede un preot ori învĕțătoriu bine dotat, cât se poată trăì cinstit, sĕ se represente amĕsurat oficiului seu. Ear deregătoriele politice, spunênd adevĕrul, pre lângă toate ordinațiunile date din locurile mai înalte, nu-și dau nici o silință, a da preoților și invețătorilor spriginul necesariu, pentru că sĕ-și poată încassa competințele lor, din contră nu e rar esemplul, că diregĕtoriele politice însĕ-și conlucră din resputeri a surupe vaḑa preotului și învĕțătoriului înaintea poporului, mai ales unde au ajuns în conflict pentru lupte politice.

De multe ori un cancelist nu schimbă cu starea unui preot ori învĕțătoriu, și totuși în cât e de mai mare însemnătate chiemarea acestora pentru popor, ba chiar pentru stat însuși.

Dar apoi inteligența noastră civilă ce a făcut pentru îmbunătățirea stărei preoților și învĕțătorilor?

Nici un resultat mai însemnat nu se poate arăta afară de arondarea protopopiatelor și reducerea parochielor, — ci din contră în jurnalele noastre eminent naționale 'l vedem adese batjocorit clerul nostru în modul cel mai necruțătoriu, ear pre la anii 1864—1868 începuseră și inteligenții civili a propovăduì ca o axioma politică a liberalismului, că trebue emancipat cu totul poporul de sub cler, trebue luate scoalele cu totul de sub influința confesională, trebue făcute scoli comunali fără caracter confesional, ear în biserică trebue minorisat clerul chiar și în trebile curat spirituali.

Cine nu-și aduce aminte de lupta marelui Andreiu cu Albinistii*) ba cu ocasiunea înființărei gimnasiului din Brad chiar și cu inteligența Zarandeană.

Când s'a făcut statutul bisericei gr. or. române numai cu mică maioritate a căḑut propunerea Albinistilor ca și în senatul consistorial strîns bisericesc sĕ fie aplicați civili, încă în maioritate. Aḑi, veḑi bine, s'ar primì numai cu un suris compătimitoriu atare propunere, întratâta s'au chiarificat ideile, —

---

*) Ḑiariul „Albina“. Red.

FOIȚA.

Impresiuni neuitate.

(Urmare).

II. Dela Sibiiu la Bĕtrâna.

În dreapta drumului zărim satul românesc Magu. Locuitorii, conduși de un preot zelos și devotat intereselor poporului, ar putea ajunge la o stare materială și culturală bunișoară, și n'ar fi siliți sĕ le fie rușine de scoala ce o au; pentru că poporul și aici ca și în alte părți, este bun și capabil, numai trebue bine condus.

Oblu în drum zace satul românesc Săcel (Sătel Sătuleț) astfel numit de toate limbile lumii, până acuma chiar și de societățile de maghiarisare oficioase și neoficioase. Un curios sat. Una Transilvanie mică.

Până la spargerea „fundului regiu“ partea satului din dreapta drumului, care trece oblu prin sat, sĕ ținea de comitatul Albei, eară cea din stênga de fundul regiu; eară locuitorii satului au fost și sûnt și astăḑi numai români și vr'o doi țigani indispensabili.

Zidiri, regale, păduri de ale domnilor și de ale fundului regiu, cari negreșit în timpuri bune au fost ale sătenilor, astăḑi săcelenii sûnt siliți sĕ le cumpere cu bani grei.

Săcelenii le și cumpĕră toate, căci sûnt sirguincioși și vitali, și ar cumpĕra și ar face și mai multe bune, dacă n'ar locuì chiar în drumul țĕrii numai ca din când în când sĕ se strecure și în ei câte un pic din certele, sfăḑile, supĕrările, năcazurile și neînțelegerile locuitorilor numĕroși, cari călĕtoresc prin Săcel la comițiatul, tribunalul, finanțul și inspectoratul de dare din Sibiiu.

În stânga drumului pe o palmă de loc, la poala Carpaților fără seamĕn se întinde un petec de raiu.

Satele românesci Cacova, Sibiel, Vale, Galeș, Tilisca, Sĕliște, cu vro 15 mii români cu biserici și scoli frumoase și bine cercetate, se înșiră una lângă alta ca mărgelele în salba ḑinei carpatine, între cari mărgeaua cea mai brilantă și cea mai prețioasă este Sĕliștea cu preste 6000 locuitori, unică și singură în felul ei; străvechile „salașuri“ ale mărginenilor oieri, contopite în numele de astăḑi.

Cu foarte puțin hotar și cu puține moșii românii din aceste sate cu eschisivul comerciu de oi, lână, piei și alți articli, cu mari osteneli și primeșdioase călĕtorii, prin crutare și bună chivernisealǎ, mai ales Sĕliștenii, în timpurile lipsite de milioanele baionetelor, au ajuns la o stare înfloritoare.

În Sĕliște aflăm astăḑi judecătoriă reg., pretoriat, casină, apotecă, prăvălii mari și mici, bancă de păstrare și împrumuturi, pompieri voluntari, meserieși, têrguri, scoală bună, biserici pompoase; însĕ, din multe și mii de pricini, nu mai aflăm oieritul cel de mai de mult.

Între astăḑi și odinioară este puțină asemĕnare.

Multe au fost și multe au trecut și sau schimbat. Chiar și furcile ridicate de puternicii celor „șepte județe“ în fie care din aceste sate spre terorisarea și înfricoșarea muncitorilor mărgineni oieri, ridicate „spre recunonscerea domnirii usurpate“, împlântate spre răpirea moștenirii strămoșesci, încă au trecut, lăsând după sine numai gemetul de astăḑi si numirea locului pre care fâlfăie acele embleme ale culturii și libertății importate.

Numai una n'a trecut. Românul în frumseța, românul în vitalitatea sa din această luminoasă pleiadă de sate, totuși nu s'a prăpădit.

Un corn de lume sĕ umbli și nu vei afla atâția oameni frumoși la olaltă precum poți afla aici la adăpostul acestor munți.

Cutez a afirma că cu premiul cel mai mare englezesc, nu vei putea afla o singură ființă urîtă în Sĕliște.

O Duminecă la jocul fetelor din Sĕliște te transpune în mijlocul grațielor din Olimpul elinilor.

La zidirea lumii ochiul blândețelor și al iubirii vecinice pre acest petec de loc și a aruncat ântâiu pre atunci însĕ eram stigmatisaţi noi, cari nu aderăm la atari nebunii de reacţionari.

Dar apoi lupta marelui Andreiu pentru susţinerea scoalelor poporale confesiunale şi pentru crearea gimnasielor confesionali cine nu va recunoasce aḑi că a fost de mare folos pentru noi, că l'a condus un duh profetic, când a ḑis, că el numai în sinul bisericei poate crede scoalele noastre scutite pe viitoriu

Bine sĕ fim înţeleşi, nu bigoteria, nu aceea stare a poporului o dorim noi, în care el prostind cu totul, sĕ joare numai în cuvintele preotului, fără aceea stare, că el sĕ fie cu iubire şi cu stimă deplină cătră propagătorii moralei şi culturei, a virtuţilor şi a iubirii de patriă şi naţionalitate, — ear preoţii şi învĕţătorii sĕ se afle în aceea stare intelectuală şi materială, cât sĕ poată corespunde pre deplin acestei chiemări.

Când vom ajunge aceasta stare, atunci n'avem de a ne teme naţionalitatea, vină ori-ce persecuţiune; atunci poporul nostru 'şi va scì drepturile sale politice şi le va şi validita; până atunci n'avem base sigure, ne svêrcolim ca şi nesce neputincioşi, încercăm câte toate lucruri mari, fără ca sĕ prindem base solide, ne încăierăm şi zolim înzadar, remânând cu buzele umflate, până ce alţii se satură cu fructele ostenelelor noastre.

Fără de îndreptarea stărei clerului nostru şi a învĕţătorimei noastre, poporul nostru nu va putea prospera, nu se va putè validita.

Modalităţile îndreptărei le vom discuta într'un articul separat mai de aproape.

Revista politică.

Ḑiarele maghiare sunt în ţinută mare. Vorbim în termin militar adoptat în România, şi prin aceasta caracterisăm jurnalistica maghiară. Din incidentul aniversărei de 100 de ani a revoluţiei din Ardeal, ḑiarele maghiare fac *„casus belli.“* Şi ele au năpăstuit asupra românilor, căci români au fost oamenii dela 1784, cari s'au resculat contra tirăniei, şi ei au fost sdrobiţi în roată.

Nervositatea ḑiarelor maghiare de esplicat se poate esplica, de justificat însĕ nici vorbă nu poate sĕ fie. Şi nu poate fi vorba de justificare, căci istoria este istorie, şi ori cât se va falsifica ea în birourile oficiale, pentru oamenii sciinţei ea tot istorie remâne.

Ḑiarele din Cluş pretind a cunoasce istoria în felul lor. Aşa o cunoascem noi, ḑic ele, şi noi le credem pre cuvênt, numai cât cumcă ele eronată o cunosc, este faptă.

Noi ne-am esprimat deja. Se va potea interḑice serbarea revoluţiei dela 1784, însĕ tocmai prin interḑicere noi vom avea mai multă detorinţă a ne ţinea strîns de istoria nefalsificată, şi o vom eternisa în inimile noastre, grigind totodată, ca biserica noastră sĕ remână biserică, şi scoala scoală, ca astfeliu atenţiunea guvernului sĕ constate la noi corectitate şi legalitate. Cu chipul acesta „Pesti Napló“ „Kolozsvári Közlőny“ *et tutti quanti* vor avea ocasiunea sĕ mai poată atrage atenţiunea guvernului asupra bisericei şi scoalei românilor din Ardeal.

Vor afla aici *„biserică ortodocsă românească,“* şi *scoale confessionale* ear cea **„ruseascǎ“** va remânea tot numai în înferbêntata fantasie a ḑiarelor maghiare.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Lupşa, 10/22 Iuliu, 1884. Rari sûnt momentele, în cari se mai poate auḑì ceva şi de prin aceste locuri dăruite de natură cu o posiţiă foarte romantică ca mai toate locurile de pre valea Arieşului. Şi oare care sĕ fie causa acestei tăceri? Lipsesce oare materialul de scris? Nu sĕ întêmplă s'au nu s'au întêmplat vre un act mai momentos în aceasta comună carea numĕră vr-o cinci sate cu interese identice? Nu. Nice una nice alta. Alta e buba după ḑisa românului. Fostau şi în această comună destule momente însemnate, cari ar fi meritat sĕ se dee publicităţii spre apreţiare şi conformare sau desaprobare. Au lipsit însĕ oameni cu energie şi resoluţiune, caractere firme cari s'au temut sĕ combată relele arătându-le în toată golătatea lor şi sĕ aprobe faptele bune recomandându-le spre imitare. Au trecut însĕ timpurile acelea când se punea vĕlul uitărei preste celea ce au făcut Stan s'au Bran şi se trecea la ordinea ḑilei. Atunci se putea căci erau vremuri mai bune după cum ḑic bĕtrânii; nu te pomeniai aḑi cu un domn dela cutare for civil, mâne cu un jupân trimis din cutare loc ca sĕ te belească pentru dare şi altele câte le mai scie Dḑeu. Aḑi dacă vrem sĕ mai contăm la viaţă „sĕ ne ridicăm sus inimile şi minţile“ şi sĕ priveghiăm ce sĕ face pentru noi sau în contra noastră.

Comuna noastră este recunoscută de o comună fruntaşă din munţii apuseni. Acest epitet i se dă chiar şi decătră „Memoriul“ conferenţei naţionale române din 1881 redactat de comitetul aceleia, care ne spune că odinioară era aici un „Cneziat romànesc,“ Chiar şi noue orbiţi de amorul propriu, — o slăbiciune omenească, — încă ne sună plăcut la urechie ori ce voce de natura celei de mai sus.

E întrebare acum, dacă noi ne şi nĕsuim a-i păstra această bună reputaţiune; dacă şi în faptă lucrăm nu numai pentru conservarea, dar chiar şi pentru potenţarea ei cât numai se poate?

Respunsul conform cu realitatea nu poate sĕ fie decât negativ. Noi nu facem în adevĕr ceea ce ar pretinde dela noi interesele generali, noi lucrăm prea puţin pentru câştigarea unui renume din ce în ce mai bun. Sĕ ne recunoascem scăderile, căci numai recunoscându-le ne putem corege. Strĕbunii nostri s'au luptat mult până ce ne-au pus în mână veniturile cari, deşì modeste, totuşi de ajuns pentru trebuinţele noastre. Ei şi-au vêndut vaca şi oaia ca sĕ ne asigure noue o vieţuire mai bună, ca sĕ nu ne apese sarcinile ḑilii. Ei neau lăsat o preţioasă moştenire, carea cântăresce mult dar, ce folos că nu scim sĕ o folosim după cum sĕ cuvine. In urma silinţelor acelora avem noi aḑi în totalitate un venit de aproape 3000 fl. Deşì puţini acestia, însĕ prin o economisare bună totuşi ne-am putè alege cu ceva.

Trebue sĕ înaintăm şi noi în lume şi sĕ învĕţăm dela alţii ce vedem că e bun, sĕ întroducem şi la noi. Cât de folositoare ar fi înfiinţarea unei case de păstrare comunală. Sĕ nu ḑicem mai mult dar cel puţin 2—300 fl. s'ar putè pune de o parte. Acestia daţi pre interese puţine, la cei lipsiţi ar cresce, şi cu timpul am ajunge la un capital din care am putè ajuta în cas de nevoie pre cei scăpătaţi ba am putè sĕ-i întrebuinţăm şi spre alte scopuri folositoare. Atunci cea ce ar da cineva ar scì că dă pentru binele seu de unde eară el se va folosì. În modul acesta ar scăpa mulţi de teribilele de „camete“ ce le trag unii de pre spatele lor, răpindu le în cele din urmă chiar şi casa şi lăsândui calici în mijlocul drumului.

Poate că şi venitul acestora ar decresce dar nici o daună, căci stupul e plin deja şi mult va trece până se va golì, afară dacă nu va da o mână rea preste miere, carea de lacomă ce va fi se va înfunda până în cot şi mai sus, şi astfeliu băgându-o adeseori va trebuì sĕ se gate după ḑicala „de unde iai şi nu mai pui în urmă se golesce.“ Altcum aceasta e treaba lor, facă ce vor vrea numai sĕ vedem poporul nostru înaintat şi în privinţa materială şi intelectuală şi chiar şi morală. Mai bine ne va fi când deşì unul va căpăta puţin, dar ceialalţi se vor ridica şi toţi vor fi cu stare bună. Aceasta ar fi o înbunătăţire foarte recomândabilă.

După cât vedem aceasta privesce mai mult îmbunătăţirea stărei materiale. Sĕ vedem acum cam ce s'ar putè face pentru înaintarea noastră în direcţiunea cultivării intelectuale.

O necesitate imperativă reclamă pe acest scop, ca scoalele noastre sĕ fie la înălţimea lor, proveḑute cu învĕţători cualificaţi cu zel şi diliginţa recerută, cari sĕ se intereseze de chiemarea lor sĕ nu-o privească pe aceasta numai ca o paradă. În punctul acesta trebue sĕ fim foarte rigoroşi, sĕ lăsăm la oparte rudenitatea, pretenia, ci mai bine sĕ căutăm a face bine acelora întralt mod, căci în mâna unui învĕţătoriu sûnt încredinţate mlădiţele tinere ale poporului nostru.

El este acela, care are sĕ crească generaţiuni întregi, deci sĕ recere sĕ fie bun magistru.

Odată puşi pe cale în modul acesta apoi am putea face un pas şi mai departe. Avem deja în comuna noastră centrală un edificiu destul de mare şi corespondĕtoriu cerinţelor noastre.

Scoala aceasta am putea sĕ o ridicăm la o scoală cu 4 clase şi sĕ-o susţinem toate comunele, care formează la olaltă comuna Lupşa. Pe sama acesteia s'ar putea dăruì arânḑile tîrgului şi vre-una din morile comunei.

Nu ne putem închipuì ce foloase ar aduce astfel de scoală comunei noastre.

Poate că unor pesimisti li s'ar părea aceste idei ca tot atâtea visuri, cari nice-odată nu se vor realisa.

Eu le ḑic că sĕ se lase numai de comoditatea şi interesarea proprie şi sĕ lucre, căci aḑi se cere voinţă şi apoi putinţa urmează.

Cu lasămă sĕ te las, nu vom merge departe deci activitate şi muncă şi apoi în adevĕr că comuna noastră va fi o comună fruntaşă căci are de unde sĕ fie.

Am amintit cu astă ocasiune numai despre unele şi altele, pre cari le-am creḑut că ar fi recomandabile.

Am tăcut şi sum decis sĕ tac despre multe rele, cari scrise, poate că ar roşi nasul celor la cari s'ar referì.

Nimeni însĕ sĕ nu fie susceptibil şi sĕ le priveasca aceste numai ca nesce dorinţe, cari încă de mulţi ani înăbuşiau inima aşteptând numai timpul oportun sĕ le dau publicităţii. Acum le supun celor competenţi spre judecare şi doresc ca dacă le vor afla practicabile sĕ cerce ale şi realisa; atunci voiu putea sĕ me bucur mai mult ca ori când. Doresc totodată ca puţinii nostri cărturari sĕ se aboneze

---

privirea, şi aici a ḑis mai ântâiu coastei „femeie sĕ fii!“

Daţi-mi numai ceriul şi orangele dela Neapolea, şi Neapolea e întrecută.

Pentru o privire din ochii cei mari şi negri,*) pentru o zimbire de pe buzele subţiri şi roşii ale unei vergure din Sĕlişte, jertfesc toată China şi dau pe deasupra toate inspectoratele şi direcţiunile de dare din Ungaria şi Turcia

Multe vor trece; însĕ aceasta semânţă curată şi nepângărită a colonielor divului Traian se va prăpădì numai deodată cu munţii, în cari s'a semĕnat, şi nici atunci, pentru că-i semânţă divină care-i vecinică.

Înc'o privire înc'o oftare din adêncul inimei de pe dealul Sĕliştei, şi am cârnit pe drumul cel nou tăiat în dealul de granit spre drumul Apoldului mare.

Perii Apoldului, groaza cărăuşilor, mai ales earna, este un deal înalt şi delungat, plântat cu sute de peri selbatici, din a căror fructe apolzenele gătesc oţetul.

În vêrful acestui deal sĕ află o piramidă de peatră, ridicată întru amintirea călĕtoriei, ce împĕratul Francisc I a făcut pre aici spre mângăierea şi încuragiarea bieţilor locuitori plătitori de dare, după mulţimea bătălielor sângeroase, avute cu Napoleon Bunăparte cel mare.

Dela acest monument ochiul călĕtoriului vede departe la vale preste dealuri, văi, câmpii, sate şi oraşe până în munţii Secărêmbului.

Jos între păduri şi vii ca într'o moldă, lăsând satul **Aciliu** într'o groapă în dreapta drumului, se întide de alungul drumului de ţeară, comuna **Apoldul mare**, odinioară sat săsesc, astăḑi locuit de germâni Landleri şi numĕroşi români, cari din an în an se sporesc după putinţă.

Prin oltoirea acestor Landleri mai bine de o sută de ani în comunele Turnişor, Cristian şi Apoldul mare, elementul german a dobândit un nou termin de esistenţă, pentru că elementul genuin săsesc s'a topit aproape de tot şi în aceste comune.

Locuinţele şi zidirile sêrguincioşilor agricultori germani sûnt frumoase, spaţioase şi ridicate din material solid; cele ale românilor din mii de pricine prea bine cunoscute, nu pot emula înca cu ale favoriţilor lor conlocuitori.

Scoala şi biserica cu turn maiestos ale luteranilor, precum şi scoala română sûnt fala comunei şi, sĕ pricepe, s'au zidit în timpurile afurisitului guvern din Viena, în era autonomiei transilvane reînviate, când puteai din averea ta şi din sudoarea ta sĕ-ţi ridici institute de progresare, şi sĕ-ţi cultivi neconturbat şi neîmpedecat limba şi naţionalitatea ta; în timpul când statul nu poftea dela cetăţeni alt ceva, decât ca fie-care sĕ înainteze în puterea sa spirituală şi materială, pentru ca atât mai tare sĕ fie basa morală a statului însuşi.

Mai ales noi românii am câştigat sub absolutism puţinul, cu care astăḑi, durere, suntem siliţi a ne apăra din paş în paş individualitatea chiar, în contra constituţionalismului şi liberalismului.

Cu laudă şi recomandare, mai ales românilor, trebue aici se amintesc şi de banca de păstrare şi împrumuturi şi a reuniunii de consum, înfiinţate de mulţi ani de plugarii din Apold, la care bancă astăḑi mulţi sasi din vecini sûnt afiliaţi.

Această bancă poporală, rênduită după puterile şi împregiurările agriculturilor, s'a început cu puţini cruceri, ceea ce se vede din statutele ei, şi astăḑi învêrte la an mai multe mii de florini şi are zidirea sa proprie.

Astăḑi nu găsesci apolḑan în mânile vampirilor camĕtari, nici debitori la alte bănci, şi nu-l aflì în perplesitate când se încep şi se grămădesc lucrurile în câmp, sau când vrea sĕ încheie vr'o cumpĕrare mai însemnată.

Puterile unite împreunate cu lucrare şi cruţare, a produs şi va produce totdeauna numai înaintare şi întărire.

(Va urma.)

---

*) Unde rĕmân cei căprii, sau albastrii ca seninul? Se nu stêrnim jalusie în frumoasele Săliştene! Red.

pe la jurnale mai mult ca până acuma. Servească-le de model unul din conlocuitorii lor.

„Dixi et salvavi animam meam.“ *Juvenis.*

„Amicus Plato, amicus Socrates, magis amica veritas.“

Drept aceea lĕpădând minciuna, grăiţi adevĕrul, fie-care cu deaproapele lui; căci sûntem unul altuia mădulări. *Efeseni 4. 25.*

Eară adevĕrul în veac va remânea. *Sir. 40. 14.*

Bacifalu (Săcele), 9/21 Iuliu, 1884. Domnule Redactor! Venindu-mi la cunoscinţă acum mai în urmă o corespondenţă din Săcele publicată în „Gazeta Transilvaniei“ Nrul 109, fără a-şi pune autorul numele, în care corespondenţă se face amintire şi de comuna Bacifalu, respective de esamenul făcut la finea anului la scoala de aici —, te rog, dle Redactor, a-mi da voiă, ca prin ḑiarul nostru „Telegraful Român“ sĕ reflectez la acea corespondenţă, şi sĕ întreb pe dl corespondent, de ce nu şi-a pus numele la corespondenţă, dacă e sincer în espunerea obiectului?

În acea corespondenţă se descrie decurgerea esamenelor dela scoalele noastre din Săcele. Dnul protopresbiter tractual Iosif Barac, fiind împedecat de un morb greu a participa la esamene, a dispus prin un cerculariu, ca parochii în calitate de directori locali sĕ ţinĕ esamenele publice cu elevii dela scoalele parochiale, şi în urmă sĕ raporteze oficios despre acestea. Oficiul parochial din Bacifalu a urmat întocma. În 10 Iuniu a publicat în biserică poporului, că în 17 Iuniu v. adecă în ḑi de Duminecă se va ţinea esamen cu elevii dela scoala noastră parochială, invitând pre părinţii copiilor, precum şi pre toţi binevoitorii scoalei noastre, a lua parte la esamen. Esamenul s'a ţinut în acea ḑi sub presidiul parochului local în presenţa comitetului parochial şi a poporului interesat de scoală. Resultatul las sĕ-l judece autoritatea scolară, — atâta amintesc acum, că comitetul parochial şi poporul au fost satisfăcuţi.

Nu me pot mira, cum acel corespondent, ca delegat al conferenţei învĕţătoresci, vine şi aruncă cu tină asupra scoalei din Bacifalu şi a învĕţămêntului, voind a o nimicì în progresarea ei.

Dle! Sûnt date positive despre viaţa progresivă a scoalei din Bacifalu, cercetează protocoalele ei scolare în care sûnt însemnate de inspectorul districtual de scoale progresele ei, precum şi protocoalele sinoadelor protopresbiterale, în care în tot anul se face amintire de progresul cel laudabil al scoalei din Bacifalu.

Martori-mi sûnt deputaţii sinodului protopresbiteral, precum şi dta dle delegat al conferenţei, îmi poţi fi martor, căci esci membru al sinodului protopresbiteral, asemenea consoţii dtale, cari a-ţi compus aceea corespondenţă, apoi sciu toţi colegei mei de progresul scoalei din Bacifalu, şi totuşi veniţi dvoastră şi me calumniaţi pe mine, şi ve bateţi joc de edificiul scoalei. Dle delegat! Scii bine că la intrarea mea în oficiul scolar de aici n'am aflat nici protocoale scolare, nici archiv, nici fond scolariu. Antecesorul meu, pe care dta foarte bine-l cunosci, a funcţionat 13 ani în această comună ca învĕţătoriu, — întrebaţi-l ce moştenire mi-a lăsat? Astăḑi poftim dle delegat şi consoţi, şi vedeţi, că scoala are archivul seu propriu, are un fond preste 400 fl. v. a. cu scopul, ca pe viitoriu învĕţătorii sĕ fie mai bine salarisaţi, avem casă parochială şi cuartire pentru învĕţători. Cine le-a făcut acestea? Acela, asupra cărui-a arunci dta cu tină. Pĕcat de Dumneḑeu sĕ ve fiă! — În astfel de mod voiţi dta şi consoţii sĕ promovaţi causa comună şi scolară?

Nu sciţi! — că Dumneḑeu a dat omului cuvêntul, ca sĕ-l întrebuinţeze pentru rĕspêndirea adevĕrului, ear nu ca organ al neadevĕrului.

Cel ce nu e sincer în espunerea lucrului, acela desonorează omenimea. Sinceritatea în espunerea ori-cărui obiect, este însuşirea aceea nobilă, care face pe om sĕ spună adevĕrul, şi sĕ nu-l ascundă nici odată cu scop ca sĕ înşele pe ceialalţi. Domnilor! sĕ vede că dvoastră n'a-ţi trecut prin „Moralul creştinesc“ — când a-ţi scris acea corespondenţă — apărută în ḑiarul „Gazeta Transilvaniei.“ Voiţi sĕ măturaţi gunoiul de pe la uşile altora, şi al dvoastre vi-l lăsaţi în casă. Dlor! onestitatea este acea vîrtute, care face pre om sĕ vorbească despre ceilalţi şi sĕ-le facă totdeauna bine, sĕ depărteze rĕul şi sĕ fie tot-deauna dulce, indulgent şi blând. Această vîrtute este caracterul oamenilor onesti, sub această condiţiune doresc a ne întâlnì totdeaunea, ca crescătorii generaţiunei viitoare.

Toma Frateşiu,
presbiter şi învĕţător.

Ocna Sibiiului, 24 Iuliu 1884. Dle Redactor! Despre alegerea întregitoară a representanţei oraşului nostru a-ţi primit scirea îmbucuratoare, că maioritatea alegătorilor români, procedând solidară a şi ales o maioritate română a representanţei.

Însĕ eri la alegerea oficianţilor oraşului sub conducerea vicecomitelui Csató din Aiud, membri maghiari ai representanţei au făcut ce au voit, şi au ales la toate posturile mari şi mici numai maghiari, pentru că vicecomitele cu oamenii sei în comisiunea verificătoare din 22 Iuliu a aruncat afară în modul cel mai arbitrar şi violent cinci membri ordinari şi cinci suplenţi dintrĕ români.

Adecă tocmai câţi a trebuit minorităţii maghiare ca sĕ ajungă la majoritate în representanţă cu prilegiul alegerii funcţiunarilor.

Românii s'au purtat bărbătesce şi numai decât au protestat contra acestei grozave violari a legii, declarând că funcţionarii sûnt octroaţi, şi astfel vor face pre bassa legii toţi paşii până la tron.

Indignaţiunea poporului este profundă în faţa acestor călcări de lege şi de dreptate.

Însĕ eventualele urmări cad în respunderea superiorilor şovinisti şi brutali.

Atâta pre scurt. Mai pre larg va urma, dimpreună cu toate protestele şi recursele românilor, pentru ca sĕ judece lumea în cunosciinţă de causă.

Ca caracteristic ve comunic încă, că Szőcs, vestitul vice comite honorar al şi mai renumitului comite suprem Wächter Frigyes, fu numit de cancelist la aceasta organisaţiune din puterea vicecomitelui.

Te asecur, că întrĕ astfel de împregiurări e greu, foarte greu a nu perde cumpĕtul. *Sincerus.*

Insciinţare.

P. T. Domni membrii ai Associaţianei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, cari au împrumutat cărţi din biblioteca acestei Associaţiuni, sûnt rugaţi ale înapoia cel mult până *Mercuri în 30 Iulie a. c. st. n.* Predarea se poate face în cancelaria Associaţiunei (strada morei Nr. 8) în ḑilele de Sâmbătă şi Mercuri a. m. dela 11—12 oare.

Tot odată 'mi permit a avisa pe P. T. Domni membri ai Associaţiunei, că fiind acum lucrările cu arangiarea bibliotecei finalisate, începênd cu 1-a Septemvrie a. c. se vor putè scoate regulat cărţi din bibliotecă spre folosire, pre lângă reversul obicinuit, de o cam dată, odată pe sĕptămênă, anume Mercure dela 4—5 oare d. a.

Sibiiu în 23 Iulie 1884.

Dr. Ioan Crişanu, m. p.,
bibliotecarul Asociaţiunei.

Varietăţi.

* (Mulţămită publică). Cu mare plăcere aducem la cunoscinţa on. public, că apelul nostru pentru loteria în folosul scoalei reuniunei femeilor române din Sibiiu a aflat sprigin încuragiătoriu.

După căldurosul respuns al damelor din Timişoara, care ne-au promis un ajutoriu însemnat, am primit în ḑilele acestea următoarele obiecte:

Dela d-na Constanţa de Dunca-Schiau: O casetă de majolică. O brasletă de carneol.

Dela D-ra Alma de Dunca-Schiau inelul seu.

Dela D-na Maria Hannia, un service de cafea cu lapte pentru 6 persoane. Un borcan pentru dulceaţă de sticlă cu coperiş de argint şi o tăviţă de argint. O zăharniţă de sticla legată în argint.

Esprimând stimatelor dame pentru obiectele trimise cea mai călduroasă mulţămită, sperâm că o se ne dee On. public ocasiune de a continua cât de curênd lista aceasta.

Sibiiu 25 Iuliu 1884. *Comitetul.*

* (Avis). Avênd a regula cassa almanachului soc. acad. „România jună“ şi a face o dare de samă în cestiunea aceasta, rogăm pe domnii colectanţi, cari mai au esemplare din almanach spre vêndare, sĕ binevoiască a ne trimite sumele eventual incurse, sau a ne înapoia esemplarele sub adressa societăţii la cas dacă nu sĕ mai pot vinde într'un timp mai scurt, pentru ca sĕ luăm alte disposiţii în privinţa aceasta.

Pentru comitet:
A. Pop. *Emiliu Codru Dragoşianu,*
preşedinte.

* (Ḑiar nou). „**Voinţa naţională**“ este titlul unui ḑiariu nou în România. Direcţiunea este pusă în mâna mai multor deputaţi liberali din fosta cameră.

I dorim vieaţă îndelungată şi perseveranţă în luptă, căci teren de luptă onestă şi energioasă este cu prisosinţă.

* (Testament ciudat). În Mureş-Oşorheiu murì în ḑilele acestea un librariu — Ion Schulz cu numele. Despre acest om s'a vorbit foarte puţin în viaţa lui, şi s'a vorbit puţin căci om de omenie şi lucrător fiind el, lumea n'avea ansă sĕ se ocupe cu dênsul.

Pacinicul Schulz însĕ prin testament s'a îngrigit ca lumea sĕ aibă ce vorbì despre el după moartea lui.

Şi eată cum.

Schulz dispunea de o avere destul de însemnată, cam 8000 fl., a făcut deci testament şi a ḑis că întreaga lui avere se o moştenească acel om pe care din întêmplare îl va chiema Ion Schulz, locuesce în Ungaria, şi toată viaţa lui s'a ecupat cu librăritul.

De se va întêmpla se mai esiste vre un librar cu numele acesta, şi dacă el tot din întêmplare va fi şi sĕrac, el va da mulţămită lui Dumneḑeu, că s'a născut din părinţi cu numele Schulz, va blagoslovì pre preotul, care a ḑis „Ion sĕ fie numele lui.“ În fine va da sărindariu pentru eternul repaos al acelora cari l'au băgat la această meserie, şi va cârnì din nas, pentru ce n'a putut murì mai de mult cel cu testamentul.

Însemnăm, ca sĕ nu uităm că Schulz cel original a dispus, ca la problematicul cas de a nu se afla un al doilea Schulz Ioan şi librariu, averea sĕ se împartă la sĕracii din oraşul Mureş-Oşorheiu.

Fonetisti filologi din Sibiiu dau cu socoteala că Schulz n'a fost nici jidan, nici grec, ci sau sêrb sau bulgar.

* (Crocodilul este un dobitoc ciudat). Se întêmplă adese ḑice „Herodot“ ca crocodilul sĕ stea cu gura căscată la soare, pe când câte o păserică-i întră în gură şi se preumblă liniscită, fără ca îngrozitoria reptilă sĕ se gândească a o închide. Naturalisti cari însoţiau pe generalul Bonaparte în Egipt, confirmară esactitatea celor ḑise de „Herodot.“

Ei însĕ dedură şi o esplicaţiune în această privinţă „Crocodilul, ḑic ei, n'are scobituriu; paserea ce intră în gură i servă de scobitoare“. O observare mai de aproape arată ca paserea nu sĕ mulţămesce numai de a mânca, mâncarea ce găsesce printre dinţii crocodilului, dar îl scapă încă şi de vermii ce se află în întru gurii. In fine nesce studii nouĕ arată ce sûnt acesti vermi. Ei sûnt un fel de lipitori avênd pe amêndoue părţile corpului un aparat branchial foarte ramificat şi făcênd parte din grupul branchelionilor, după cum arată o notă presentată de domnul de Quatre Fages la academia de sciinţe din Paris.

(Rectificare). Junimea studioasă din giurul Sĕliştei voesce a arangia în 15/27 Iulie a. c. o „Petrecere de vară,“ a cărui venit curat îl destinase fondului subreuniunei învĕţătorilor gr. oriet. din tractul Sĕliştei; împunênd însĕ domnul protopresbiter al tractului Sĕliştei Dr. Nicolau Maier acestei junimi unele condiţiuni, care dênsa nu le pot împlinì, numita junime vine a aduce la cunoscinţa Onor. public cumcă eventualul venit curat resultând nu-l mai destineaḑă citatului fond învĕţătoresc — după cum spun şi invitaţiunile deja tipărite şi împărţite — ci el se va întrebuinţa spre alte scopuri filantropice, cari se vor face On. public la timpul sĕu cunoscut.

În numele junimei studioase din giurul Seliştei.

Aureliu Millea.
arangieur prim.

„FURNICA“ cassă de economii societate pe acţiuni în Făgăraş.

Bilanţul cu 30 Iunie 1884.

Active.	fl. cr.
Capital de acţiuni, rate restante	8,340.—
Cassa în numerar	2,187.95
Cambie escomptate	25,677.12
Împrumuturi pe hipotecă	8,653,50
Împrumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi	8,292.—
Spese de fondare	704.74
Mobiliariu	394.08
	fl. 54,252.39
Passive.	fl. cr.
Capital de acţiuni	30,000.—
Depuneri pentru fructificare	21,657.66
Creditori	255.32
Saldo	2,339.41
	fl. 54,252.39

Făgăraş, în 30 Iunie 1884.

Alesandru Micu m. p., *Ioan Roman* m. p., *August Çepeş* m p.,
preşedinte. comisariu de ḑi diriginte. comptabil.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 24 Iuliu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.15	122.—
Sorţi de regularea Tisei	114 70	115.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Galbin	5.75	5.75
Napoleon	9.67	9.66
London (pe poliţa de trei luni)	121.75	121.85

Nr. 265. [779] 1—3.

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scoalele populare gr. or. din comunele mai jos enumerate din protopresbiteratul Abrudului se deschide concurs pănă la 4 August a. c.

1. Bucium-Cerb, cu salariu anual de 200 fl. plătind în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul scoalei, o grădină a scoalei și lemnele necesare.

2. Bucium-Muntariu, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.

3. Bucium-Isbita, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.

4. Valea-dosului, cu salariu anual de 200 fl. v. a. cuartir și lemne.

5. Presaca, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.

6. Trêmpoele, cu salariu anual de 200 fl. cuartir și lemne.

7. Galațiu, cu salariu anual de 200 fl., cuartir și lemne.

8. Feneșiu, cu salariu anual de 200 fl., cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa acestea posturi, au de a-și instruì petițiunile, conform prescriptelor legii din vigoare, constatând și cunoscința limbei maghiare.

Petițiunile sûnt de a se subșterne subscrisului pănă la terminul mai susindicat.

Abrud în 29 Iuniu 1884.

Comitetele parochiale concernente în conțelegere cu

Ioan Gall,
protopresbiter.

Nr. 238. [778]1—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕțătoresci dela scoalele gr. or. din comunele mai jos semnate, din protopresbiteratul Devei, se escrie prin aceasta concurs cu termin pănă la 10 August st. v. a. c,

1. Deva, cu salariu anual de 300 fl. și prospect a se urca pe viitoriu la 350 fl., cuartir în edificiul scoalei și 24 metri de lemne, din cari se va încăldì și scoala: — prelângă cualificațiune egală, vor fi preferiți cei mai decsteri în cunoscință tipicului și a cântărilor bisericesci, pentru care vor usua și accidențiile stolari circa 50 fl. la an.

2. Sântandreș, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și 2 stâng. cubici de lemne.

3. Beșan, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.

4. Têmpa, cu salariu anual de 200 fl., cuartir și 2 stâng. lemne.

5. Batiz, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și 2 stâng. de lemne.

6. Nandru-Vale, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.

7. Cherges, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.

8. Bătrâna, cu salariu anual de 100 fl., 54 mĕsuri mari de bucate, cuartir și lemne.

9. Josani, cu salariu anual de 150 fl. computate și naturalele, cuartir și lemne.

10. Muncelu-mare, cu salariu anual de 150 fl. computate și naturalele, cuartir și lemne.

11. Biscaria, salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.

12. Găunoasa, cu salariu anual de 150 fl., computate și naturalele, cuartir lemne.

13. Cerbel, salariu anual de 150 fl. computate și naturalele, cuartir și lemne.

14. Gelese, cu salariu anual de 150 fi., cuartir și lemne.

Suplicele de concurs instruite în sensul legilor în vigoare, sûnt a se așterne subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul de mai sus.

Deva, la 4 Iuliu 1884.

Pentru comitetele parochiale, oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei.

Ioan Papiu,
ppresbiter.

Nr. 462. [766] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învețătoresci, devenite vacante la scoalele populari-confesionali în comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu terminul pănă la 15 August st. v.

1. În parochia Mureș Cuiesd cu salariu anual de 200 fl., în 4 rate egali, solvind anticipando, cuartir în edificiul scoalei și lemnele trebuincioase de încăldit; —

2. În parochia Luieriu cu salariu anual în bani 100 fl., solvind în 4 rate anuali, folosirea cimiteriului din sus, a grădinei scolari și a 1 jugĕr pămênt de pășunat prețuite în 50 fl. și cuartir în edificiul scoalei;

3. În parochia Idicel *a)* la scoala I. (din sat) cu salariu anual de 150 fl. solvind în 4 rate anuali, cuartir în edificiul scoalei și doi stângini de lemne pe picioare, *b)* la scoala a II. (din Idicel pădure) cu salariu anual de 150 fl. cuartir în edificiul scoalei și 2 stângini de lemne pe picioare.

4. In parochia Jabenița cu salariu anual de 150 fl. solvind în 4 rate anuali și cuartir în edificiul scoalei.

5. In filia Poleți cu salariu anual 100 fl. în 4 rate anuali, 10 ferdele cucuruz sfărmit (à 16 cupe), lemnele trebuincioase de focărit și cuartir în edificiul scoalei.

6. In parochia Meșterhaza cu salariu anual de 200 fl. solvind în 4 rate anuali, lemnele trebuincioase și cuartir în edificiul scoalei. — Salariile acestea se plătesc din repartițiune pe singuraticii capi de familii.

7. In parochia G. Hodac cu salariu anual de 200 fl. solvind în 4 rate egali din fondul scoalei. Invĕțătoriul va putè ocupa în mod provisoric și postul cantoral — care-i aduce la 50 fl. v. a. pe an.

Petenții vor avè a-și substerne suplicele concursuali instruite în sensul legilor vigente și documentându-se și acea, că posed esamenul din limba maghiară — la subscrisul în Idicel, posta ultimă Reghinul săsesc.

In suplicele concursuali va fi a se amintì și împregiurarea: dacă respectivul a mai concurat la vre-un post invețătoresc și în care tract protopresbiteral?

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Reghinului.

Idicel 1 Iuliu 1884.

În conțelegere cu respectivele comitete parochiali:

Galaction Șagău,
protopresbiter.

Nr. 308 [770] 2—3

CONCURS.

Pentru indeplinirea posturilor învĕțătoresci la scoalele confesionale gr. or. din mai jos însemnatele comune, se escrie concurs cu termin pănă la 15 August st. v.

1. Gârbova, salariu anual de 200 fl. v. a. grădină de legumi și pomi în mărime de 50 °□, cuartir natural în edificiul scoalei și 4 orgii lemne de foc din cari e a se încăldì și scoala.

2. Mercurea, salariu anual de 200 fl. v. a. și 4 orgi lemne de foc, din cari e a sĕ încăldì și scoala.

Concurenții 'și vor îndrepta cererile concursuali, înstruite conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral al tractului Mercurii în Mercurea, în terminul prefipt însemnând locul ubicațiunei și al postei ultime.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurii.

Mercurea la 27 Iuniu 1884.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr. 636—651. [771] 2—3

CONCURS

Se escrie concurs pentru ocuparea posturilor de învĕțători la scoalele din protopresbiteratul Sibiiului în următoarele parochii:

1. Gușterița, cu salariu anual 200 fl., cuartir și lemne de foc.

2. Ocna-inferioară, cu salariu anual 200 fl., cuartir, lemne de foc și sarea necesară.

3. Ocna-superioară, cu salariu anual 200 fl., cuartir și lemne de foc.

4. Turnișor, cu salariu anual 200 fl., cuartir și lemne de foc.

5. Mohu, salariu anual 200 fl.

6. Tălmăcel, un post cu salariu 200 fl., altul cu 150 fl.,cuartul, și câte 4 orgii de lemne, cu adausir că după trei ani de servițiu salariile cresc cu câte 50 fl. anuali.

7. Cristian, cu salariu anual 300 fl., și 4 orgii de lemne.

8. Șelimbĕr, cu salariu anual 155 fl., din cari 50 din alodiul comunal, 50 fl. dela popor, ear 55 fl., în naturalii, cuartir și lemne. Învĕțătoriul are sĕ poarte și sarcina de cantor.

9. Loamneș, cu salariu anual 150 fl., cuartir și lemne de foc.

10. Mândra, cu salariu anual 150 fl., cuartir și lemne de foc.

11. Vurpĕr, cu salariu anual 150 fl., cuartir și lemne de foc.

12. Veseud, cu salariu anual 140 fl., cuartir și lemne de foc.

13. Bungard (învĕțătoriu adjunct) salariu anual 120 fl., cuartir și 2 orgii de lemne.

14. Roșia, cu salariu anual 110 fl., cuartir și lemne de foc. Învĕțătoriul e dator a ține strana la s. liturgie.

15. Sadu (învĕțătoriu dirigent), salariu 300 fl, cuartir și lemne de foc.

Dela învĕțătoriu sĕ cere se propună limbele maghiară și germană.

16. Poplaca (învĕțătoriu dirigent), salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

Reflectanții au a-și înainta concursele instruite în regulă pănă în 15 August st. v. a c. la adresa subsemnatului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Sibiiu, 28 Iunie 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. 1521—1884. [780] 1—3

Licitațiune.

Alimentarea bolnavilor din institutul reg. ung. de alienați din Sibiiu, a personalului de servitori așeḑați lângă acestia și a celor îndreptățiți la ea se va oferì pe basa ofertelor în scris înaintate pănă la **12 August, 12 oare la ameaḑi pe timpul dela 1 Ianuariu 1885 pănă la sfêrșitul lui Decemvre 1887.**

Lista de bucate și condițiunile de licitațiune se pot vedea în „Budapesti Közlöny“, Nr. 167 a. c.

Sibiiu, 21 Iuliu, 1884.

Directorul
Dr. Szabó István.

MORBURI
SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouĕ scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 36

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Perseci din Italia,
de soiul cel mai fin,
culese proaspete de pe pom în toată ḑiua cu . . . . **fl. 2.90**
dtto Perseci de pe insula ionică Corfu cu . . . . **fl. 3.50**
pentru o corfă de 5 kilo și fără porto, libere de vamă la [759] 7—12
N. Salvari — Triest.
Dela sfêrșitul lui Iulie începend se află și **struguri** frumoși și proaspeți cu 2 fl.

Esaminați și păstrați ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite și probate prin documente dela autorități medicale și folosite cu bun succes de mulți privați:

Sucul de mușchiu al Drului **Miller** are un efect neașteptat la tuse, răgușală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respirațiune. În borcane pentru copii și oameni mari. Prețul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile și convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée și umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esențial mistuirea. Acest escelent remediu sĕ nu lipsească din nici o casă țĕrănească. Prețul pentru ¹/₁ Flacon **1 fl. 50 cr.**, pentru ¹/₂ Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sĕu la petele, ce es vara pe pele, la înroșire, peste tot la ori-ce necurățire a feței. Succesul e sigur după o întrebuințare regulată. Prețul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ți face în scurt timp mânile albe, delicate și moi. Și pentru coloarea feții încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături și îngroșeri de piele. Prețul unei sticluțe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuințare și un penel **60 cr.** [706] 15—17

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger; în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele și băcăniile mai mari din Ungaria și Transilvania, precum și la depositul central de espedițìe, J. de Miller, farmacist, Brașov. (Transilvania).

Infallibil.

Retrimitem banii primiți tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“
(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu același efect la **căpățina goală** (pleșugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** și la **încăruntire.**

După întrebuințare mai deasă garantăm succesul. Espedițìa în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** și la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia C. Bugarsky. *Bucuresci:* Rud. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta*: Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeș:* M. Vlad, farmacist. *Lugoș:* L. Vértes, farmacist. *Timișoara:* Stefan Tárczay, farmacist. *Verșeț:* Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale pentru frumsețǎ din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase și albe la trup,** depărtează petele de piele și de vĕrsat. — Prețul 85 cr. [713] 16

„Bouquet du Serail de Grolich.“
parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuința și ca presente. Prețul fl. 1.50.

Nu este înșelătorie.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 82 Sibiiu, Marți 17/29 Iuliu 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe trimestrul Iulie - Septemvre al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1884, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 16/28 Iuliu 1884.

Serbarea revoluției dela 1784 fù anunțată ḑilele acestea, și ḑiaristica maghiară se pare a și fi perdut firea. Fără osebire de partide ea a tăbărît asupra românilor, și din bogatul lexicon al batjocurilor unguresci a ales cele mai drastice, și ni le-a aruncat în față.

Lucru mai natural nici că se putea.

Hora și Cloșca au fost români. Noi cu mintea noastră cea mărginită nu cuprindem avantagiele ce ni s'ar oferì prin dechiararea noastră de unguri. Remânem deci români, și continuăm a fi români. Este deci natural ca urgia ḑiarelor unguresci sĕ se descarce asupra noastră.

Minunată composiție trebue sĕ aibă creerii publicistilor maghiari. În capul lor nu încape ceea ce este, ci ceea ce ar trebuì sĕ fie. Starea aceasta anormală i ține în continuă nervositate, și cea mai mica ocasiune binevenită i pune în mișcare. Cumcă între astfeliu de împregiurări mai fac oamenii și gugumanii, este preste toată îndoiala.

A fost destul sĕ se pronunțe numele Hora și Cloșca. El s'a pronunțat și torentul s'a pornit.

Am fi trecut preste întreagă afacerea cu cele observate până acuma dacă ḑiarele unguresci se ocupau cu trecutul, și nu ne puneau în vedere planurile croite pentru viitoriu. Nu o putem face aceasta acuma după ce ḑiaristica maghiară a atras atențiunea guvernului asupra bisericilor și scoaleler românesci din Ardeal.

Biserica noastră este spine în ochii maghiarilor, nu mai puțin scoala. Și noi scim și causa pentru care este ea spine în ochii lor. Numai biserica și scoala mai sûnt unicele palladii culturale. Și ele ne sunt scumpe, trebuesc deci atacate acestea.

Spre ce scop? Ca sĕ nu ne putem desvolta ca români. Eată deci tendența destul de vĕdită.

Desvoltarea noastră constitue periclu permanent pentru subsistința Ungariei. Până acuma nu o credeam, istoria de o mie de ani a Ungariei docomentând contrariul; acuma trebue sĕ o credem, căci ni-o spune ḑiaristica maghiară. Și încă modul, în care ni-o spune?!

Hora și Cloșca.

Avem noi istoria noastră propriă, ḑic publicisti maghiari. După istoria noastră Hora și Cloșca au fost nisce bandiți. Ei amenințau a rĕsturna ordinea socială în stat, și fură frânți în roată. Așa scim noi istoria, ni se ḑice, și noi o credem.

În legătură cu acestea se vorbesce de biserica și scoala românilor. Ea este periclu permanent pentru esistența maghiarilor în sensul esistenței lor moderne.

Trebuesc deci luate mĕsurile necesarie, ca acest periclu sĕ fie sistat. În seclul trecut Hora și Cloșca au fost frânți în roată. Seclul nostru până acuma a făcut mari progrese. Dela roată ne-am dat în jos la furci.

Ni se pune deci în perspectivă strangul sau furcile.

Bine. Fie cât de trist adevĕrul, sĕ ne scim cel puțin unde stăm, spre a ne orienta.

Datorința ḑiaristicei noastre este duplă. Trebue sĕ ne clarificăm față cu publicul nostru, și totodată față cu ḑiaristica maghiară, și prin ea față cu publicul maghiar. Tăcerea este împreunată cu periclu în ambele direcțiuni, și ḑiarele românesci, cari vor mai păstra tăcerea, nu pot avea pretensiuni de sinceritate. Nu înaintea noastră, căci ele tăcênd dovedesc servilism, care la o ḑiaristică onestă nu este permis. Nu pot trece de sincere nici înaintea ungurilor, căci deșì se ḑice că „tăcerea ca mierea“ totuși ea s'ar considera de consimțĕmênt cu nebuniile ḑiarelor unguresci, ceea ce noi nu o admitem. Aici avem o splendidă rolă noi cei botezați maghiaroni, și vênduți guvernului, slugi plecate și Dumneḑeu mai scie câte-toate. Celorlalte ḑiare românesci li se poate imputa, și li se și impută că sûnt ultraiste, esagerează; nu ni se poate ḑice însĕ nimica noue celor moderați, și dacă este sĕ valorăm ceva, aici ne putem validita influența noastră.

Sĕ ne clarificăm față cu ungurii.

Causa sfântă triumfează, și ea triumfează cu atât mai splendid, cu cat sûnt mai violente represaliele ridicate ca stavile în calea ei.

La 1784, Hora și Cloșca fură sdrobiți în roată. Din sângele lor a isvorît dreptul de liberă migrațiune, și anul 1848 ne a redat libertatea.

Pus o dată în mișcare lucrul, nici frângerea în roată n'a mai fost în stare sĕ zădărnicească realisarea lui.

Am venit la consciința demnității noastre naționale. Suntem români cu trup și suflet, și voim desvoltare națională.

Credința noastră a fost și este că în statul nostru pretensiunea noastră de a ne desvolta ca români cu toate insușirele noastre, în graiul nostru, în legea și tradițiunile noastre, este necesitate chiar. Curentul acesta l'am pus în mișcare, și el este astăḑi puternic, atât de puternic, încât nu vei afla român nepătruns de acest curent.

La 1784 ni s'au aplicat roata, și tot noi am eșit învingători. Acuma ni se pun în vedere alte instrumente.

Ni se spune că sĕ ne facem românesce „mămăliga în modul usitat de mii de ani, sĕ conservăm „puturoasa de opincă“ în fasonul de acum 2000 de ani, în mod strămoșesc sĕ ne păzim caprele, toate acestea ne sûnt permise. De vom cuteza însĕ sĕ trecem preste acestea, de vom cuteza a pretinde respectarea individualității noastre ca cetățeni egali înaintea legei, de vom pretinde scoli românesci, biserici românesci, cu un cuvênt tot ce trece prestre mămăligă, opincă și „capre“, atunci ne treḑim în fața furcilor.

Minunată perspectivă!

Primim situațiunea după cum ni se presentează. Stăruim în a crede că vor trece și aceste ḑile de perfectă nebunie în ḑiaristica maghiară, și că nu vom ajunge tocmai la perspectiva pusă.

Ne va fi dat sĕ ajungem în fața ei pentru pretensiunea de a ne desvolta pe acest pămênt românesce, noi și sub furci o vom face aceasta. Se va stêrpì generațiunea actuală cu chipul acesta, și cea următoare, dacă i va fi dat sĕ continue, va continua.

La acest stadiu ajunși, consultăm din nou istoria. Și ea ne arată că ajunse odată lucrurile la desperare, nime nu s'a dat prins ca un miel. Revoltate

---

FOIȚA.

Impresiuni neuitate.

(Urmare).

II. Dela Sibiiu la Bĕtrâna.

Însĕ cu atât mai slab s'au purtat Apolḑenii în est an la alegerea deputatului dietal din Cristian.

Una parte a pipat a casă, pentru că în timp de ploaie și șoarecele se ascunde; o parte a votat pentru sasul guvernamental, eară maioritatea din cei 50 alegĕtori pentru sasul național.

Mai frumos le sta, și mai cu folos le era, dacă lupta pre toți într'un loc i afla cu atât mai vêrtos, că fățarnicul mandarin din palatul lui Szalay din Sibiiu, la declarările și umilitele informațiuni ale notariului comunei i'a sfătuit acestuia, că decât sĕ se facă de rîs sau de ură cu maioritatea oamenilor din comună, mai bine sĕ voteze și el contra guvernului.

Cu toate aceste, in sfêrșit, paguba și rușinea sasilor n'a fost așa mare, pentru că ei tot numai pre sas au votat, și tot numai sas s'a ales; și apoi între kîr și kîr deosebirea e numai, că unul e kîr mai mare și celalalt mai mic.

Ieșind din Apold între cucuruze și holdele bogate și bine lucrate, zărim în dreapta strașnica comună românească Apoldul-mic, cu doue mii de locuitori mândri și tenaci, cu zidiri mari și solide, cu strade largi și curate, și într'un deal cu scoală și biserică nouă, spățioasă.

Acum cinci ani, fiind acolo la adunarea despărțămêntului asociațiunii noastre, vitalitatea și vivacitatea poporului plugar m'a încântat.

În progradie (cintirim) am dat de duoi martori, ce plângeau.

Erau două monumente de marmore cu inscripțiune aurită, puse la mormintele celor duoi parochi luterani din urmă.

Învitarea de a participa la iubileul de 700 ani dela întrarea sasilor în Ardeal s'a retrimis comitetului din Sibiiu cu adausul, că apostolii culturii și din Apoldul mic, ne mai priindule aerul rîului Secaș, s'a reîntors cu încetul la părinții lor, și astfel și din Apoldul-mic numai mlădițele vechilor Blachi, Biseni și Cumani ar putea lua parte, întîmpinând sosirea conductului festiv, pre cum au făcut strămoșii lor.

Însĕ acuma s'ar înțelege și s'ar înpretenì numai la cartea funduară pre basa unui act notarial, întru cât aceste mai dau garanție deajunsă prin țĕrile aceste constituționale, în cât nu, apoi s'ar înarticula drepturile cu măciuca ferecată, nu pre pergament.

În stênga drumului țĕrii dăm de comuna săsească Dobêrca (Dobring, Doborka). Maioritatea locuitorilor stă din sasi, porniți spre decădință, deșì ei au avut eschisiv toate ce o inimă de plugar poate poftì. Reședința preotului luteran, încungiurată de grădini estinse, într'un deal lângă sat, și astăḑi poate emula c'o locuință princiară.

Cu atât mai mult se ridică și se înmulțesc românii apăsați și persecutați de veacuri în Dobêrca.

Pre drumul de munte bine conservat, din deal în deal, ajungem cu încetul la unul dintre cele mai mândre plaiuri ale carpaților, unde călĕtoriul află cea mai bună resplătire după un suiș d'aproape trei oare.

Când ḑiua e senină din acest plaiu ochiul vede departe până la Sebeș, Alba-Iulia, Teușiu, Vințul-de jos, Șibot, Orĕstia, Mureșul cu pădurile, dealurile, și hotarele dimpregiurul lor.

Aici pre umerii carpaților, pre acest plaiu frumos, împlântată pre talpă de basalt se ridică puternica comună Poiana cu preste 5000 români.

Poienarii, bărbați și femei, români munteni se ocupă asemene sĕliștenilor cu oieritul și cu viticultura. Fără dosebire rivalisează cu Sĕliștenii în serguință, în frumseța și în râvna d'a înainta și d'a sĕ desvolta. Chiar și la port și la trup ei seamenă mai mult cu Sĕliștenii dintre toții românii Ardeleni.

Biserica cea nouă, spațioasă, incungiurată cu plopi înalți și frumoasă, scoala din piața cea mare, instituită și frecuentată după toate cerințele legii, odată spiritele, cestiunea se desleagă prin formula: care e mai tare.

Vom stărui ca lucrurile sě nu ajungă acolo, unde le împinge sistematicesce ḑiaristica maghiară. Datorința noastră este sě clarificăm situațiunea în douě direcțiuni. Sě nu înșelăm nici pe unii nici pe alții.

Va fi scris în cartea sorții, ca sě ne nimicim unii pe alții, atunci se va întêmpla. Cel cu mai multă vitalitate va absorbì pre cel cu mai puțină. Procesul assimilării popoarělor a avut pănă acuma cale normală. La noi assimilarea se încearcă cu forța.

Noi suntem ca ferul, cu cât îl bați mai mult, cu atât devine mai vênjos.

Vênjosi ca ferul cu multă dibăcie scim întrebuința ferul. Și am dovedit'o de mai multe-ori că la ḑile grele suntem în stare sě dăm față cu moartea.

Voim sě ne desvoltăm aici ca români în pace spre binele patriei. Resoluți în voința noastră vom primì situațiunea după cum ni se va pune.

Credem că am vorbit destul de clar.

Revista politică.

Croația înaintează pe cărarea bătută de elementele radicale. Měsurile guvernului de drastice ce erau măreau numai amărăciunea, și mai ales sistarea esamenelor la universitatea din Agram, era ocasiune binevenită pentru continuarea demonstrațiunilor. De aceea guvernul îndată a doua ḑi după publicarea dispositiunilor cu privire la sistarea esameneler, a și revocat aceste dispositiuni față cu studenții pacĭnici, susținêndu-le numai față cu cei ce au luat parte la demonstrațiuni.

Moderațiunea de multe-ori feresce pre om de lucruri cu urmări rele, se poate că și în Croația mai multe se vor ajunge pre această cale.

Diferința dintre Serbia și Bulgaria în cestiunea regulărei granițelor începe a se complana. După cum este sciut Serbia devenisera nervoasă, și pretinse dela Bulgaria lucruri pripite sub amenințarea rumperei de legături diplomatice. Bulgaria nu și a sărit din pele la iuțeala Serbiei. Urmarea a fost că Serbia și-a chemat representantele seu din Sofia. Bulgaria încă o a imitat. Era lucrul acuma la declararea resboiului, însě aici s'au oprit Serbia. După cele mai noue sciri, Austro-Ungaria, Germania și Rusia au luat afacerea asupra lor și Sâmbăta trecută s'au și început pertractările pentru împăcarea celor învrășbiți.

În Sêrbia reservistii sûnt chemați sub arme. Această scire rěsboinică se aduce în legătură cu aplicarea reformelor la darea de pământ. Sunt temeri fundate, că țěranii se vor opune reformelor mai nouě, și oameni se prepară pentru ori și ce eventualitate.

Conferența din Londra a primit dispositiile provisorice făcute de către ambasadorul Franciei cu privire la regularea finanțelor în Egipet. Astfel conferența se va amêna acuma până la toamnă. În acest interval se vor prelucra cele necesarie pentru definitiva regulare a finanțelor și monopolului.

În Belgiu se vede deja influința ultramontană. Ministrul de esterne a presentat camerei un proiect de lege privitoriu la instituirea unei ambasade în Roma la scaunul papal. După cum se scie Belgiul la 1880 a rupt legăturile diplomatice cu scaunul papal, dând drumul cardinalului Vanutelli.

Ansă la rumperea raporturilor diplomatice a dat amestecul curiei în afacerile interne din Belgiu și în special agitațiunile episcopilor contra legei scolare din 1879. Ministrul liberal de atunci Frére-Orban, spre a salva prestigiul țěrei, a dat drumul representantului Papei. Caracteristic este că cardinalul Vanutelli scos din Bruxelle, fu denumit de ambasador la Viena.

Era catolicismului este ear în floare, ca și pe timpul concordatului din 1855. Caracteristica timpului.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman.“

Din nordul Transilvaniei, Iulie 1884. Dle Redactor! Scoalele cele mai bune pentru românii din partea nordică a Transilvaniei sûnt fără îndoială cele susținute din fondurile scolastice centrale grănițăresci din fostul district al Năsěudului. Din aceste fonduri se susțin: gimnasiul românesc greco-catolic din Năsěud; trei scoale normale de câte patru clase și anume: cea greco-catolică din Năsěud; cea greco-catolică din Monor și cea greco-orientală din Borgo-Prund; apoi trei scoale triviale greco-catolice din Sângeorgiu, Telciu și Zagra și o scoală greco-catolică de fetițe din Năsěud.

Scoalele elementare confesionale din fie-care comună a fostului district Năsěud, se susțin din fondurile scolare confesionale ale fie-cărei comune, cari asemenea ca și cele centrale se administrează în Năsěud.

Din aceasta espunere se vede că sûnt în aceasta parte a Transilvaniei o mulțime de scoale, cari după resultatele dovedite pănă acuma sûnt dintre cele mai bune. Cu toate acestea încă nu sûnt de ajuns, căci pe lângă acestea statul a înființat încă douě scoale de ale sale: una în Rodna-vechiă alta în Cârlibaba; ear particularii: una cea de fetițe din Borgo-Prund.

E lucru nedubitaver că patronatul fondurilor scolare din Năsěud a jertfit și jertfesce mult pentru cultivarea tinerimei de secsul bărbătesc din nordul Transilvaniei.

Resultatele au fost, sûnt și avem nădeșde că vor fi și în viitoriu încoronate cu succesele cele mai salutarie. Dar procând deoparte ne esprimăm mulțămita, bucuria și mângăierea noastră față de buna îngrigire a patronatului numitelor fonduri de crescerea tinerimei secsului bărbătesc; pre atunci de altă parte nu putem a nu ne esprima și cu această ocasiune adênca noastră nemulțămire față de preapuțina îngrigire de cultivarea secsului femeiesc din aceasta parte din partea numitului patronat.

O mulțime de scoale pentru secsul bărbătesc, o singură scoluță pentru cel femeiesc, e dovadă faptică despre adênca noastră nemulțămire.

După cum sûntem informați de persoane demne de creḑěmênt, românii de pe valea Borgoului de mai multe ori s'au rugat de comitetul fondurilor năsěudene, ca sě hotărească și dispună lângă scoala normală din Borgo-Prund, și înființarea unei scoale de fetițe.

Deșì numai lipsa adênc simțită au îndemnat pe românii borgoani a cere înființarea unei astfel de scoale, din acele fonduri scolare în cari au contribuit și contribuesc și ei cu o parte nu chiar neînsemnată pentru susținerea tuturor scoalelor grănițeresci amintite mai sus; totuși justele și repețitel lor rugări și în aceasta privință au remas totdeauna voci sunătoare în pustie.

Věḑênd aceasta unii din locuitorii din Borgou și anume: dnii A. Ușeriu notar cercual, Moisă Pop protopop onorar și paroch, M. Solymoși subjude regesc și G. Vocalec magistru postal, s'au hotărît în vara anului 1881, ca sě înființeze ei o scoală privată de fetițe în Borgo Prund. Ceea ce au hotărît aceea au și îndeplinit, căci spre scopul acesta prin contribuirile lor au închiriat o localitate pentru scoală, au prověḑut-o cu lemnele trebuincioase de încălḑit și au făcut un salariu anual de 300 fl. pentru o învěțătoreasă cualificată.

Pe basa acestor condițiuni au escris concurs și au concurat ni se pere vr'o 7 inse. Din acestea inițiatorii au ales pe dra Aranka Válent de învěțătoreasă. Dênsa e de origine germână. Studiile pedagogice le-a absolvat la pedagogia de stat din Cluș, de unde își are și atestatul de cualificațiune. Cu începutul anului scolastic 1881/2 și-a început și ea prelegerile la scoala din cestiune. În anul acela a avut abia numai vre-o 10 scolărițe, în anul 1882/3 numěrul acelora s'a ridicat pănă la 20, în anul 1883/4 pănă la 30. În anul următoriu scolastic se dă cu socoteală că numěrul scolărițelor se va urca aproape la 40. Semn acesta destul de învederat că lipsa de o astfel de scoală e foarte simțită în ținutul acela, căci altcum nu s'ar fi urcat numěrul scolărițelor pe fie-care an.

Limba de propunere a fost cea germână. Obiectele de învěțămênt le-a propus numita învěțătoreasă toate câte sûnt în legea scolară a statului pentru o astfel de scoală. Negreșit că pelângă acestea a instruat și lucrurile de mână, cari pentru frumsețea și varietatea lor numai onoare fac numitei învěțătorese. Nu a pregetat dênsa a instrua și pe alte fete din Borgou fără de a fi scolărițe, în aceste lucruri.

Esamenul de vară cu elevele acestei scoale s'a ținut în scoala normală din Borgo-Prund la 2 Iuliu a. c. Presenți la esamenul acesta pe lângă mai multe doamne, domnișoare și părinții elevelor, a fost și o melțime de inteligenți din loc; ear din cetatea Bistrița a fost parochul romano-catolic dl Décsei dimpreură cu doi învěțători dela scoala romano-catolică cetățenească de acolo. Respunsurile micelor scolărițe au fost precise și satisfăcătoare; ear resultatul esamenului în genere a fost mulțămitoriu.

Spre sciință și orientare celor competenți, însemnăm, că cu ocasiunea, când a fost inspectorul regesc de scoale la un esamen al scoalei normale din Borgo-Prund, atunci și-a luat notițe și despre esistența scoalei de fetițe de acolo; ear în anul acesta a cerut inventariul aceleia dela întemeiatorii ei. Poate ori cine lesne pricepe causa de ce l'a cerut.

Acum după ce necesitatea de a întemeia și scoale de fetițe în fostul district al Năsěudului e adênc simțită; după ce această necesitate s'a dovedit și prin înființarea scoalei private de fetițe din Borgo-Prund, carea nu mai este numai vorbă în vênt ci faptă îndeplinită, și după ce și scopul principal al patronatului fondurilor scolare din Năsěud este îngrigirea de cultivarea tinerimei preste tot, prin urmare a tinerimei de ambele secse; de aceea noi și pre aceasta cale îndrăsnim a roga pre Onoratul comitet al numitelor fonduri, ca sě ia în serioasă cugetare și îngrigire și de cultivarea secsului femeiesc și ca un bun părinte cu cea mai de aproape oca-

---

la care mai mulți docenți dau junimii instrucțiunea trebuințioasă, sûnt tot atâtea doveḑi despre inima și mintea bravilor poienari, și înveselesce inima fiecărui iubitoriu al înaintării poporului.

Eară despre ospitalitatea, ce mulți obosiți și lipsiți au aflat în casa notarului, ar fi cea mai mare nemulțămire a tăcea.

Aici departe în vêrful de munte află românul multe, ce înzădar ar căuta jos la țara cu pământ roditoriu, cu drumuri de fer și cu ape mari și mici.

Apoi la ḑiua lui Sân-Petru și Pavel, când oieri se scoboară din munții României și ai Dobrugei, ba chiar și din ai Besarabiei la muierile și copii lor, piața și stradele Poianei gem de miile oamenilor, căci atunci se ține têrgul mnițelor, se rupe prețul lânei, care are valoare stăpânitoare nerestornată încă întrě toți câți se ocupă cu comerciul de lână; deșì sasii din Cisnădie (Heltau, Disznod) s'au constituit într'un consorțiu cu scopul de a cârmuì ei comerciul cu lână.

Pre neobosiții poienari nu-i pot aseměna mai bine, ca cu un roiu de albine lucrătoare, însě cu însemnată deosebire, că poienarii tocmai earna au cel mai mult lucru greu, și au d'a lupta cu cele mai mari pedeci și primeșdii prin munți pentru aperarea și susținerea turmelor lor. Apoi nici pășunitul și adăpostirea oilor nu le stă la dispozițiune ca albinelor florile și buturile, ci acele trebue sě și le procure cu bani grei dela erariu, dela comune și dela privați.

De alte pedeci și greutăți; de vame, pășușuri, contumace, convențiuni și alte asemeni nici nu mai pomenesc.

Însě necazurile timpului de față, al caimacamilor, al maghiarisărilor și al alegerilor libere, poienarii din cununa codrilor încă le simt. Semnele timpului de fericire au pětruns și pănă la ei.

Nui mirare dară, dacă din 80 alegětori dietali din Poiana înscriși, șepte persoane oficiale au fost la comedia din Christian.

Însě în munți e libertate, căci aburii cei rei din glob, nu pot străbate prin aer sus la ei.

Ḑilele petrecute în Poiana asemene-mi sûnt cele mai neuitate momente din viață.

De am avea multe comune ca Poiana și mulți români ca poienarii, apoi pot fi tot alegeri la Christian și revoluțiuni în Cluș.

Într'o jumětate de oară dela Poiană, călětorind tot mai afund în carpați, ajungem la alte plaiuri estinse, în miḑilocul cărora se redică comuna granițerească Jina cu preste 2000 români.

Locurile de pășunit, fenațe și gradini ocupă aici un teritoriu însemnat. În depărtare, mai spre hotarele României se înalță lungul șir de munți acoperiți cu păduri de fag, gorun, mesteacăn, brad.

Jinerii sûnt un soiu de oameni bine făcuți, sănătoși, vengioși și lucrători; se ocupă mai cu seamă cu lemnăritul și cu viticultura.

Aici istituirea și frecuentarea scoalei granițerescì asemene este îmbucurătoare, ca toate celelalte scoale grănițeresci din munții Oltului și ai Hațegului de sub actuala cârmă granițerească zeloasă, consciă și consciințioasă.

Cu toate aceste ar fi foarte de dorit și de lipsă, ca de cu timp bun sě se facă îngrădirile asigurătoare pentru esistența scoalelor granițeresci, pentru un eveutual cas foarte fatal și în vederea curentului primeșdios, ce s'a pornit mai ales contra institutelor de culte și de cultură a românilor.

Me apasă greu la inimă dacă me cuget, că ce se va alege de scoalele noastre granițeresci, dacă cârma lor de astăḑi nu va mai fi.

Românilor din Jina, cei ântâi vecini ai României, tronul cu toată încrederea le-a dat arme în mână spre a păḑì cu sângele lor ḑiua, noaptea hotarele Austriei, folosind ei ca grănițeri neîmpedecați și neconturbați pădurile și poienile seculari, drept ereditate câștigată cu sudoarea și luptele strămoșilor.

(Va urma.)

siune de întrunire, sĕ dispună în această privinţă deoparte organisarea scoalei de fetiţe din Năsĕud şi ridicarea ei la cel puţin 4 clase; ear de alta înfiinţarea ori succesivă, ori dacă se poate deodată alor douĕ scoale de fetiţe: una în Monor şi alta în Borgo-Prund. Ori ce amânare în asta privinţă ar fi de o parte în detrimentul crescerei şi culturei secsului femeesc; ear de alta ar da ansă la înmulţirea negligei care a început a se sămâna şi în această parte a Transilvaniei. *Videant patres.* C.. b.

Basna, 11/23 Iulie 1884. Dle Redactor! Din toate părţile se dă câte un semn de viaţă prin ḑiaristica noastră, numai de locurile de cură — cari tocmai pe timpul acesta ar merita mai multă atenţiune — nu se prea fac amintiri. Ve rog deci a-mi primì aceste notiţe ca eflucsul impresiunilor mele dela băile Basnei.

Basna e cel dintâiu sat dela Mediaş preste Târnava mare. Băile sûnt aşeḑate în capul satului spre sud-ost la marginea unei păduri foarte frumoase. Posiţia aşa dară este una dintre cele mai romantice şi desfătătoare, care valoare se ridică şi mai mult printr'o promenadă largă frumoasă şi bine regulată, carea în parte, se şi luminează seara, iluminaţiunea însĕ ar fi cu mult mai intensivă, dacă s'ar curăţì şi sterge şi reflectorul lampelor.

Dacă se mai adaog şi parcurile aşeḑate de o parte şi de alta a promenadei şi împodobite cu felurite flori, apoi casele edificate pe coasta de dinsusul promenadei şi grădinile inchise cu gard viu, bine regulat — cari toate le-ai putea asemâna cu grădinile spânzurate ale Semiramidei — atunci va fi de ajuns, ca sĕ se poată convinge ori cine, cumcă chiar şi cel mai nepăsător privitor al frumseţelor naturei ar trebuì sĕ fie mişcat de frumseţa variaţiunei, ce o oferă aceste locuri. Apele minerale încă nu sûnt de mai puţină însemnătate ca posiţia locului. Isvoare de ape minerale sûnt foarte multe şi conţin mai multe feliuri de substanţe mineralice: *clornatriu*, *magniu*, *caliu*, pucioasă, brom, iod etc. Dintre isvoarĕle numite cel mai puternic este cel aşa numit „*Felsenquelle*,“ care se întrebuinţează şi pentru cura internă, dar numai în cantităţi mici din causa tăriei mineralelor ce conţine. Băi încă sûnt mai multe, dintre cari trei sûnt mai însemnate; într'una din acestea se ung paţienţii mai întâiu cu noroiu şi apoi se scaldă. Ce oferă însĕ mai multă încredere în efectul băilor este împregiurarea, că băile au apă nu numai din câte un singur isvor ci din mai multe. Baia caldă, cu carea trebue sĕ-şi înceapă pacienţii cura, încă este bună, numai calamitatea, că esistă cu totul numai 7 cabinete cu vane aşa de mici ca pentru copii, face pe pacienţi de-şi pierd plăcerea de baiă, atât prin aşteptarea după rênd, cât şi prin incomoditatea vanelor. Gazurile, ce es din pămênt la isvoare şi la alte locuri, au îndemnat pre proprietarii băilor ale esploata şi pe acelea. Interesantă este iluminaţiunea curţii hotelului principal prin gazuri combustibile conduse din pămênt anume spre scopul acesta; trei flacări de felul acesta merită toată admiraţiunea; una din ele nu o stinge nici vêntul cel mai aspru.

Se poate vedea deci, că atât posiţia locului, cât şi influinţa binefăcĕtoare a băilor asupra organismului corpului omenesc, sûnt atrăgătoare preste toată aşteptarea. Unele neajunsuri însĕ nu le pot trece cu vederea, căci sûnt prea bătătoare la ochi. Aceste băi adecă — de altfel atât de renumite — nu au medic cu locuinţa stabilă aici, ci vine unul din Mediaş numai de câte 2—3 ori pe septămână; farmacie, ca sĕ esiste — cu atâta mai puţin; nici chiar un bărbier nu afli în toată Basna apoi despre alte comodităţi de felul acesta nici nu mai încape vorbă. Musica, compusă abia din 12 inşi, nu posede nici un instrument de metal pentru o sonanţă mai puternică; apoi ariele intonate, numai de necesitate îţi silesc urechile sĕ se dedea cu auḑul lor. Numĕrul oaspeţilor în sesonul de faţă este până acum ca — la 340; ar putea fi mai mulţi dacă li s'ar oferì mai multe mulţămiri. *Un trecătoriu.*

Varietăţi.

* Alteţa Sa archiducele **Wilhelm** a sosit aici eri la 2 oare d. m. venind direct dela Viena însoţit de adjutantul seu, dl Carol baron de Wucherer de Huldenfeld, c. r. cămărariu şi căpitan în reg. Nr. 48.

La sosire în cuartirul luat în otelul „Neurihrer“ Alteţa Sa fù bineventat şi de Escelenţia Sa dl. archiepiscop şi mitropolit al nostru, ear la 3 oare d. m. Alteţa Sa binevoì a onora pre Escelenţia Sa dl archiepiscop şi metropolit Miron Romanul cu visita în reşedinţa archiepiscopească.

Alteţa Sa va pertrece vro-douĕ ḑile în Sibiiu, spre a inspecţiona artileria.

* (Convocare). Ioane Conţiu, Carol Liptale, cav. Anton Meinong, Anton Stark, Elia Varna, cari înainte de 25 ani şi-au absolvat studiele gimnasiale în Oradea mare, fiindcă domiciliul lor nu-mi e cunoscut, prin aceasta sûnt poftiţi a se presenta la iubileul nostru de 25 ani ce se va ţine în *20 August a. c.* la Oradea mare.

Lugoş, 25 Iuliu 1884.

din insărcinarea mai multor conscolari

Michaile Beşan,
notar. public. regesc.

* (Postal). Concurs pentru staţiunea de magistru postal.

1. *Maros-Szt. Benedek*, comitatul Albei infer. Cauţiune 100 fl., salariu anual 120 fl., pauşal de cancelarie 40 fl, pauşal de transport 700 fl.

2. *Fărău*, comitatul Albei infer. Cauţiune 100 fl., Salariu anual 150 fl., pauşal de cancelarie 40 fl.

3. *Oarda de jos*, comitatul Albei infer. Cauţiune 100 fl., salariu anual 150 fl., pauşal de cancelarie 40 fl.

Suplicele sunt a se trimite în termin de trei sĕptĕmâni la direcţia de postă în Sibiiu.

* (Postal). Cu 1 August începênd se deschide oficiu de postă în comuna *Bikfalva* comitatul Treiscaunelor şi va sta în legătură cu cel din Uzon. Comunicaţiune în toată ḑiua.

Cercul de comunicaţiune se estinde peste comunele Bikfalva, Doboló, şi Lisznyó.

Se vor comunica epistole, asignaţiuni postale până la suma de 200 fl. şi alte espediţiuni.

Mersul:

Pleacă din Bikfalva	dim.	la	8	oare.	—	m.
Ajunge la Uzon	„	la	8	„	45	„
Pleacă din Uzon	„	„	9	„	—	„
Ajunge la Szepsi-Szt György	„	„	10	„	30	„
Pleacă din Szepsi-Szt-György	„	d. a.	2	oare	—	„
Ajunge la Uzon		„	3	„	30	„
Pleacă din Uzon		„	3	„	45	„
Ajunge la Bikfalva		„	4	„	30	„

* (Hymen). Domnul *Nicolau Todoran*, cleric absolut, Dumineca trecută şi-a serbat cununia cu domnişoara *Isabella B. Cioran* din Reşinari.

Le poftim ḑile îndelungate şi fericite până la adênci bĕtrâneţe.

* (Domnişoara Agatha Bârsescu). Renumita artistă română, carea a secerat succese strălucite iarna trecută pe scena teatrului imperial din Viena, de câteva ḑile se află la Bucuresci în mijlocul părinţilor, cu desĕvêrşire însĕnătoşată de dureroasa boală ce a ţinut'o şepte luni departe de scenă. D-sa va pleca în curênd spre a relua cursul studielor unor nouĕ piese ce va juca în stagiunea viitoare, în care va culege noi lauri şi va pune o mai mare strălucire pe numele seu, astăḑi atât de cunoscut şi de iubit în lumea dramatică germână.

* (Una predică ocasională). Nu demult a reposat în Orĕştie dirigentul dela espeditul magistratului orăşenesc dl Procin Kiewicz. Acest funcţionar, de nascere din Bucovina, român sau rutean? aceasta nu se scie positiv — a servit mai mulţi ani ca notar comunal în Romos, apoi a trecut ca oficial la magistratul din Orĕştie şi acì a funcţionat cu multă sirguinţă, fiind mâna dreaptă a primariului actual, care a suferit o mare daună prin moartea acestui adict necondiţionat al seu.

Înmormêntarea s'a făcut după ritul nostru oriental. Cuvêntul funebral l'a ţinut părintele V. Basaraba din Romos, care s'a creḑut datoriu cu acest tribut de recunoscinţă cătră fostul notar al comunei, unde d-sa funcţionează ca paroch. Forţa retorică a părintelui Basaraba e prea cunoscută publicului nostru decât sĕ mai fie lipsă de un comentariu separat. Vom ḑice pe scurt, din veneraţiune cătră cei adormiţi în Domnul, (după proverbiul: *de mortuis nihil nisi bene*) că bine a făcut părintele B. că şi-a adus aminte de acei ce au servit comunei sale în calitate de notariu comunal. Un lucru însĕ nu-l putem aproba: Dsa s'a încercat sĕ facă o comparaţiune între trecut şi present, a voit în deosebi sĕ arete publicului asistent, că ce buni, ce eminenţi, ce oameni fără păreche au fost funcţionarii cei vechi faţă cu cei de aḑi. Noi aşa scim că notarii de aḑi, sûnt funcţionari cu mult mai superiori decum au fost cei vechi şi aceasta atât pentru cualificaţiunea lor superioară cât şi pentrucă timpul progresează, şi ar fi şi trist când ar fi adevĕrată afirmaţiunea d-lui rethor, că amploiaţii dinainte de aceasta cu douĕ deceniuri ar fi mai buni decât cei de acum. Aceasta este o negaţiune categorică a progresului, ceea ce nu se poate admite, fiindcă faptele învederează contrariul. Acest cas este analog cu altele ce le esperiăm adeseori. Aşa de es. un jurist din timpul Tripartitului spunea adeseori, că jura de aḑi nu plătesce o zală prelângă jurisprudenţa lui Verőbczy şi a Aprobatelor şi Compilătelor. Aşa numiţii *laudatores temporis acti* se nu piardă din vedere, că toate timpurile şi au oamenii sei, alte timpuri alte datini, alţi oameni, şi dacă unele lucruri care le ascultă bucuros oamenii din generaţiunea vechiă, astăḑi sûnt anticuate şi date uităreu, de acì nu urmează, că generaţiunea de aḑi, ar fi inferioară celei vechi. Trebue sĕ distingem bine lucrurile şi atunci nu ni se va mai da ocasiune sĕ auḑim afirmându-se în faţa publicului atâte nonsensuri bătătoare la ochi — mai ales din partea unor bărbaţi, cari ca şi părintele B. tot mereu ne spun că se ţin de lumea nouă. Lume nouă şi idei învechite, ruginite — sûnt douĕ contraste şi unde este lumină nu poate fi întunerec.

* (O ploaie aeriană). Mulţi locuitori din statul american Dacota au vĕḑut acum câteva ḑile un fenomen foarte rar, ḑice „Curierul Statelor-Unite.“

Cu ochiul nu se putea deosebì nimic de cât o masă pătrată ca un nor. Dar cu ajutorul unei sticle care măresce obiectele se deosebia foarte bine ploaia aeriană. Erau doi nori unul deasupra altuia. In timp de mai multe minute fu o ploaie mare căḑênd din norul de deasupra. Norul de desubt primia aceasta apă şi o absorbia fără a lăsa sĕ cadă o singură picătură de apă.

Norul care primia apa schimba coloarea şi aspectul dintr'un nor subţire de vară se schimbà într'un nor gros, şi în câteva minute absorbì în întregul seu norul care se afla deasupra.

Ploaia aeriană vĕḑută cu o sticlă care măreşce obiectele seamănă cu o cascadă de mărgăritare şi raḑele soarelui dădeau picăturilor nisce frumoase colori prismatice.

* (Un preot) predicând odată într'un oraş a ḑis: „Incă patruḑeci de ḑile sĕ mai treacă şi Ninive se va dărîma: credeţi că vreau sĕ vorbesc de oraşul vostru? Nu, fraţilor; deşì voi a-ţi merita sĕ periţi, dar cineva s'a pus pentru voi. Cine-i acela care s'a pus? me veţi întreba. Patronul vostru sfânt? Nu, el s'a săturat de crimele voastre şi nu vrea sĕ mai vorbească pentru voi. Ângerul vostru cel bun? earăşi nu. Sânta fecioră? Nici atâta. Cine dar? Cine? Eată sĕ ve spun. Acela care s'a pus pentru voi este dracul, căci a ḑis sĕ nu se prăpădească oraşul acela, care de-mi trebue un tâlhariu acolo 'l găsesc; de-mi un bandit, un mâncătoriu de oameni, acolo îl găsesc; de-mi trebue un beţiv, un curvariu, un sgârcit ori un fudul, acolo îl găsesc.“

* (Hoţi politici). Un lord engles întorcându-se dela moşie, se întêlnì cu doi inşi, carii i-opriră trăsura în drum şi-i cerură bani. Era seară; lordul afară de surugiu, mai aveau un servitoriu, însĕ era călare înainte. Hoţii 'şi cerură ertare că-l întrerup din drum, însĕ ḑiseră că au nevoie, dar că nici aşa obrasnici nu sûnt ca sĕ-i ceară o anumită sumă, ci se vor mulţămì cu cât le va da.

Lordul le întinse o pungă mare plină cu bucăţi de jetoane de aramă pe care din întêmplare o avea la sine. Tâlharii o luară fără sĕ o deschidă, şi începură sĕ facă o miă de mulţămiri bunului lord. Acesta gândindu se la ceea ce deduse pentru atâte laude fu cuprins de căinţă şi 'şi ḑise, că nu e frumos se înşele pe nesce tâlhari atât de politicoşi. Când erau se plece 'i chiamă îndĕrĕpt, le ceru punga şi le arătà ce este întrênsa. Apoi 'şi ceru ertare că a vrut sĕ i înşele, le dădu toţi banii ce avea la sine; hoţii îi primìră şi ridicară până la ceriuri dreptatea, cinstea, şi onoarea bunului lord; lăsară cu generositate jumătate din bani surugiului, ca sĕ mâne mai repede spre a câştiga din drum cât perduse cu oprirea.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat a boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Sâmbătă în 26 Iulie n. 1884.

Viena:	**77**	**89**	**56**	**12**	**3**
Timişoara:	**28**	**41**	**6**	**62**	**8**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 26 Iuliu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.20	122.—
Renta de aur ung. de 4%	91.90	91 95
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.95	80.75
Sorţi de regularea Tisei	114 70	115.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Galbin	5.74	5.75
Napoleon	9.67	9.66
London (pe poliţa de trei luni)	121.70	121.75

Nr 218. [781] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de paroch, devenit în vacanţă acum trecuţi 2 ani, în parochia Cârţig cu filia Bretelin din protopresbiteratul Devei se escrie prin aceasta *de a doua oară* concurs în sensul înaltei resoluţiuni consistoriale din 23 Maiu anul cur. Nr. 2137. B.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt tot cele cuprinse în primul concurs, publicat în „Tel. Rom.“ Nrii: 34. 35 şi 36 din a. c.

Cei ce doresc a reflecta la acest post, vor avé a-şi aşterne suplicele lor de concurs instruite în sensul statutului organic, şi a regulamentului congresual dela 1878 pentru parochii la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în termin de 30 de ḑile dela prima apariţiune acestui concurs în foaia archidiecesană „Telegraful Roman.“

Deva la 22 Iuniu 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Nr. 126. [775] 2—3

CONCURS.

Întru înţelesul ordinaţiunei consistoriale de sub Nr. 1288 a. c. pentru comuna Berghia, protopresbiteratul Mureş-Oşorheiului, parochie de a III. clasă, se publică concurs pe lângă următoarele emolumente:

1. Casă parochială, şură, graşd în stare de mijloc, la timpul de lipsă se vor repara negreşit, — lângă acestea încă chiria unei case deschilinit de casa parochială;

2. Canonică, pământ arătoriu, cositură, conţine 11 jug. 808 □°, computându-se aici şi grădinile caselor parochiale;

3. Dela fiescecare familie o merţă vechie bucate cu grăunţ, veduvele sărace jumětate, la timp de neîmplinire plătită cu 1 fl. v. a.

4. Dela fiescecare familie douě ḑile de lucru cu palma dela cei mai seraci — earǎ cu plugul una, neîmplinite se vor plătì ḑilele de palmă cu 40 cr. de plug cu 2 fl.

Venite stolari:

a) botez 50 cr.

b) cununia 1 fl.

c) ori ce adeverinţă din matriculă 1 fl., timbru 50 cr.;

d) îmormântarea pruncilor până la 7 ani 1 fl., preste 7 ani 2 fl.

e) după canonică venitul crâşmăritului 2 fl.

f) maslu 50 cr., şi altele, cari computate dau o sumă preste 350 fl. v. a.

Concurenţii au a-şi aşterne concursurile sale instruite întru înţelesul ordinaţiunilor sinodale, subscrisului protopresbiter în timp de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român,“ pe lângă îndatorirea ca în acel timp sě se înfăţoşeze în vre-o Duminecă la biserică spre a face o mai deaproape cunoscinţă cu parochienii. În conţelegere cu comitetul parochial.

Mureş-Oşorheiu în 10 Iuliu 1884.

Parteniu Trombiţaş de Bethlen,
protopresbiter.

Nr. 338. [765] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea următoarelor posturi invěţătoresci la scoalele elementare confesionale din protopresbiteratul Lupşei se escrie concurs cu terminul până la 10 August st. v. şi anume:

1. Ofenbaia cu salariu anual de 200 fl. bani, o grădina de cucuruz sau 20 fl., şi jumătate din venitul cantoral.

2. Lupşa cu 200 fl. v. a. din cassa alodială.

3. Bedeleu cu 150 fl. v. a. 4 hectolit. bucate şi 45 kl. legumi.

4. Miclesci, cu 200 fl. v. a. bani.

5. Sălcivadesus, cu 250 fl. v. a.

6. Valea barnei, cu 100 fl. 4 hectolitre bucate.

7. Mămăligani, cu 100 fl. 2 hectolitre bucate.

8. Valea Lupşei, cu 150 fl. v. a.

9. Muncel cu 100 fl v. a.

10. Şartaş cu 100 fl. v. a.

11. Braresci, cu 100 fl. v. a.

12. Poşaga de jos, cu 120 fl. v. a.

13. Runc, cu 134 fl. v. a. 15 ferdele bucate şi 30 kl. legumi.

14. Lunca, cu 100 fl. v. a. 8 ferdele bucate şi 25 kl. legumi.

Afară de aceste la toate cuartir liber şi lemnee necesari pentru încălḑit.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi vor aşterne petiţiunile instruite în sensul „Normativului scolar din 1882“ şi „stat. org.“ acestui oficiu până la terminul indicat.

Ofenbaia, în 30 Iuniu 1884.

Oficiul protopresbiteral al Lupşei ca inspectorat districtual gr. ort. român de scoale.

Ioan Danciu,
ppresbiter.

Nr. 264. [764] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învěţătoresc dela scoala populară gr. or. din Bucium Poieni, protopresbiteratul „Abrudului“ se deschide concurs până la 1 August a. c.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual de 300 fl. v. a. în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul scoalei şi lemne, afară de acestea, o particică din venitele cantorale.

Doritorii de a ocupa acest post au de a documenta:

1. că sûnt români de confesiunea gr. or;

2. că au absolvat cel puţin gimnasiul inferior, cursul pedagogic, au atestat de cualificaţiune învěţătoresc precum şi diploma din limba maghiară;

3. se recere ca sě fie cântăreţ bun, spre a ţinea strana în biserică şi înainte de alegere cu 10 ḑile sě se presinte în faţa locului.

Petiţiunile sûnt de a se subşterne subscrisului, până la terminul mai susindicat.

Abrud în 29 Iuniu, 1884.

Comitetul parochial gr. or. din Bucium Poieni în conţelegere cu

Ioan Gall,
ppresbiter. gr. or.

Nr. 178. [763] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învěţătoresci la subsemnatele comune eclesiastice, se escrie concurs cu terminul până la 6 August 1884.

1. Bedeciu cu salariu 300 fl. din venitul crâşmăritului bisericei, 150 fl., şi 150 fl. din repartiţiune; cuartir liber şi lemnele recerute pentru încălḑirea casei.

Salariul se va solvì în patru rate anticipative.

2. Mânăşturul românesc cu salariu 200 fl., şi anume: 174 fl din repartiţiune şi 26 fl. din naturale; cuartir liber în scoală şi 2 orgii lemne pentru incălḑitul casei de locuinţă.

3. Finciu 151 fl. 60 cr., şi anume: din „Fundaţiunea Panoviciu“ 42 fl.; dela 46 fumuri 46 fl., venitul cantoral dela 11 fumuri à 1 fl. 60 cr. 17 fl. 60 cr., venitul dela un agru de 3 merţe 2 fl. didactru à 2 fl. dela fiecare scolar, minimul 44 fl. — cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne pentru încălḑit.

Salariul se va solvì în 4 rate anticipative.

Concurenţii au a subşterne suplicele concursuale instruite conform prescriptelor la subscrisul, până la terminul indicat, şi a sě presenta în comuna, la care voiesc a concurge, spre a se cunoasce cu comitetul resp. sinodul parochial.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Cluş, 2 Iuliu 1884.

V. Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 45 [762] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea unui post de învěţătoriu şi unul de învěţătoreasă, la scoala capitală rom. gr. or. din Sas-Sebeş se escrie concurs cu terminul până la 31 Iuliu a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sûnt: pentru cel dintâiu 300 fl. v. a. şi după doi ani de serviciu 350 fl. v. a. la an; ear pentru al doilea 300 fl. v. a. şi 50 fl. v. a. bani de cuartir.

Doritorii de a ocupa acestea posturi au a-şi adresa suplicele instruite în sensul legilor din vigoare, la oficiul protopresbiteral gr. or. în Sas-Sebeş; pentru postul întâiu trebue sě fie absolvat cel puţin 6 clase gimnasiale şi teologia sau 4 clase gimn. şi pedagogia, şi iertând împregiurările sě se înfăţoşeze în vre-o duminecă ori serbătoare în biserică, pentru aşi arěta desteritatea în cântări şi tipic.

Invěţătoreasa pe lângă lucrul de mână va avea a provede învěţământul şi în o clasa de fetiţe.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. din Sas-Sebeş, ţinută în 24 Iuniu 1884 st. v.

În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 479. [768] 3—3

Edict.

Nicolae Sěcărea gr. or. din Tălmăcel, carele din 1 Februarie 1881 a părăsit cu necredinţă pe legiuita sa muiere Maria n. Totoroagă tot de acolo, fără a se scì ubicaţiunea lui, se citează prin aceasta, ca în termin de un an şi o ḑi dela datul de faţă sě se înfăţioşeze înaintea subsemnatului, căci la din contră procesul divorţial încaminat de muirea sa se va decide pe basa pribegirei lui.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Sibiiu, 4 Maiu 1884.

Simeon Popescu,
ppresbiter.

Nr. 510. [767] 3—3

Edict.

Ioana n. Ioan Stroilă gr. or. din Tălmăcel, carea cu necredinţă a părăsit pe legiuitul ei bărbat fără a se scì locul ubicaţiunei ei, prin aceasta se citează ca în termin de 6 luni dela datul de faţa sě se presenteze înaintea subsemnatului, căci la din contră procesul divorţial incaminat de bărbatul ei se va decide şi în absenţa ei.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Sibiiu 15 Maiu 1884.

Simeon Popescu,
ppresbiter.

Nr. 221. [776] 2—3

Citaţiune edictală.

Paraschiva Matei Ciocanea din Paloş, domiciliată prin căsătoriă în Caţa, protopresbiteratul Cohalmului, care a părăsit de 14 ani pre legiuitul ei bărbat Moise Paloşanu din Caţa, pribegind în lume fără a se scì ubicaţiunea ei, se citează prin aceasta a se presenta *în termin de 3 luni de ḑile* dela prima publicare a acestora, înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră, procesul divorţial intentat asupra-i se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Cohalm, 30 Aprile, 1884.

Forul matrimonial de I. instanţă grecoresăritean al Cohalmului.

N. D. Mircea,
ad. protopresb.

Nr. 1521—1884. [780] 2—3

Licitaţiune.

Alimentarea bolnavilor din institutul reg. ung. de alienaţi din Sibiiu, a personalului de servitori aşeḑaţi lângă acestia şi a celor îndreptăţiţi la ea se va oferì pe basa ofertelor în scris înaintate până la **12 August, 12 oare la ameaḑi pe timpul dela 1 Ianuariu 1885 până la sfêrşitul lui Decemvre 1887.**

Lista de bucate şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea în „Budapesti Közlöny“, Nr. 167 a. c.

Sibiiu, 21 Iuliu, 1884.

Directorul

Dr. Szabó István.

Perseci din Italia,
de soiul cel mai fin,
culese proaspete de pe pom în toată ḑiua cu . . . . **fl. 2.90**
dtto Perseci de pe insula ionică Corfu cu . . . . . . **fl. 3.50**
pentru o corfă de 5 kilo şi fără porto, libere de vamă la [759] 8—12
N. Salvari—Triest.
Dela sfêrşitul lui Iulie începend se află şi **struguri** frumoşi şi proaspeţi cu 2 fl.

Demn de atenţiune!
EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.
Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.
Profesor Dr. Albert.
Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**
[646] 6. Place du Trône, Paris. 36

SCHUTZMARKE
Ofner Adlerberger Eigenbau. Jos. Dietzl Budapest

Ofner Adlerberger
Eigenbau.
Jos. Dietzl Budapest
Cel mai corespunḑětoriu ecuivalent pentru Bordeaux fin.
Acest **escelent şi fără îndoială cel mai bun vin al Ungariei** în ce privesce calitatea lui **eminentă stă pre o treaptă cu vinul de Bordeaux, şi de către capacităţile medicale** este recomandat ca cel mai eficace **pentru lipsa de sânge, debilitare şi reconvalescenţă.**
☞ Original este: dacă atât **eticheta** cât şi **sigilul** şi **gărlieiul** sticlei este identic cu **marca şi firma** de mai sus. ☜ [751] 6—12
În **calitate originală** se află la dl **G. W. Grohmann,** în Sibiiu, Emil Porr, la Steaua roşie în **Braşov,** Csiki Lukács, Konya Sándor, Puskás Bella, Hirschfeld Sándor, Gergely Ferencz şi Novák Victor în **Cluş,** asemenea în cele mai multe oraşe şi locuri de cură în Transilvania.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 83 Sibiiu, Joi 19/31 Iuliu 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1884, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Nr. 2781. Scol.

Notă

cătră direcțiunile scoalelor populare confesionale din archidiecesă.

Următoarea carte *„Satul cu comorile,“* novelă localisată de Petra-Petrescu Brașov 1884 sĕ recomêndă din partea acestui consistoriu spre a se procura pentru bibliotecile scoalelor noastre populare, ca un op în toate privințele corect și foarte instructiv pentru poporul nostru.

Din ședința consistoriului archidiecesan, ținută în Sibiiu la 27 Iuliu, 1884.

Semne bune.

Continuăm a reproduce după colegii dela Budapesta vederile lor cu privire la îmbunătățirea soartei preoților și învĕțătorilor nostri, reservêndu-ne dreptul de a revenì la cele discutate de dênșii.

La locul acesta punem în vederea cetitorilor nostri articulul **„Viitoriului“** din Nr. 83 a. c.

II.

În ce mod s'ar putea îmbunătăți dar soartea preoților și învĕțătorilor?

Prin dispusețiuni amĕsurate ale bisericei, prin spriginirea amĕsurată a autorităților civile la încassarea salarielor preoțesci și învĕțătoresci, în fine prin ajutorare materială mai mare din partea statului.

Biserica din partea sa trebue mai înainte de toate sĕ delăture ori ce delicitare la umplerea posturilor parochiale și învĕțătoresci.

Se întêmplă și aḑi încă unde concurg mai mulți candidați, că unul sau altul promite poporului a se mulțămì cu salariu ori cu alte competințe mai puține, de cât cum sunt sistemisate, numai ca sĕ-l poată câștiga pre popor pre partea sa; — atare concurent trebue eschis dela candidare, și dacă s'ar alege în urma unei atari promisiuni, nu ar fi ertat a-l întărì.

Bisericile române ar trebuì mai încolo sĕ se țină strêns de recerința moralității, de a nu primì trecerea dela o religiune la alta nici a unui individ singuratic, nici a unei comune întregi, dacă nu se face din convingere curată, ci numai din rĕsbunare sau alte cause mârșave, mai ales când se face trecerea pentru de a scăpa de vr'o sarcină confesională, de cotribuire la susținerea bisericei, scoalei, a preotului ori învĕțătoriului, — atari treceri fac imposibilă disciplina; demoralisează poporul, și cu atari fugari nu câștigă nimic nici o biserică, căci primesce oameni, cari nu sunt ai moralității, n'au simț religionariu, și cred, că religiunea se poate schimba ca haina, prin urmare primesce în sinul seu numai oi rîioase, cari molepsesc turma.

Mare nenorocire e în urmă spargerea și celor mai mici comune române în douĕ religiuni, cu doi preoți, doi învĕțători, cu douĕ biserici și douĕ scoale; — se înțelege, că nici o parte nu-și poate dota amĕsurat preotul și învĕțătoriul.

Atari spargeri se întêmplă mai ades din certele cu preotul ori învĕțătoriul pentru salariu sau altele sus arătate, și dacă s'ar observa recerința moralității sus amintită, e destul de trist, că s'au întêmplat atâtea spargeri, însĕ sĕ căutăm ale încungiura pre viitoriu.

Pentru trecut, unde s'a întêmplat deja, nu rĕmâne alta, de cât a într'unì baremi scoalele poporali; atari comune sparte în douĕ sunt prea slabe de a susținea douĕ scoli, — sĕ se într'unească dar la o scoală comună, ear învĕțătoriul sĕ stea sub aceea autoritate bisericească de carea se ține maioritatea locuitorilor, religiunea minorității avênd drept de a o preda în atare scoală preotul lor.

Mai încolo, dacă în comuna de aproape este paroch de confesiunea minorității, e cu scop a înceta parochia separată a minorității și a o afilia acelei parochii.

Dacă ne aducem bine aminte, fericitul Șaguna a fost făcut odată asemene propunere fericitului metropolit Șuluț pre la anii 1863—4. Nu scim însĕ cu ce resultat.

Cu un cuvênt, bisericile ar trebuì sĕ îngrigească de a încongiura slăbirea comunelor române bisericesci, cum se întêmplă prin spargerea acelora în douĕ confesiuni, și de a incungiura sĕ se dea poporului ocasiune la alegeri a reduce competințele preoților și învĕțătorilor.

Dacă în aceasta privință stăm rĕu, — și că stam, o scim toți — aceasta nu o putem pune în cârca statului, a guvernului, ci numai într'a noastră înșine, și mai ales în cârca inteliginții noastre bisericesci, că n'a căutat de mult a delătura acest mare rĕu.

Mai e de lipsă a face dispusețiune ca atât parochiele, cât și stațiunile invețătoresci sĕ se împartă în classe mai multe și la cele mai bune sĕ poată numai acei a concurge, cari au servit deja un timp anumit cu succes bun ca preoți ori învĕțători, asemenea și la stațiunile de protopopi.

Al doilea mod de îndreptare e contribuirea membrilor bisericesci, donațiuni și fundațiuni din partea acelora, pre cari i-a dotat ceriul cu averi mai mari, cum vedem că fac și membri altor confesiuni, anume protestanții.

Puțini avem, cari ar putea contribuì cu sume mai mari, dar și din sume mai mici, dacă se dau de mulți de multe ori, se înmulțesc bine fondurile.

Începutul s'a făcut cu așeḑarea de fonduri și cu reuniuni, urmeaḑă numai, că cei ce 'și iubesc națiunea, sĕ nu peardă din vedere, că prin îmbunătățirea stărei materiale a clerului și a învețătorimei, fac mare servițiu viitoriului românimei, pun basa cea mai sigură unei desvoltări sigure.

Ar fi de dorit numai ca sĕ vedem înmulținduse cât mai mult membri fundatori ai reuniunilor învĕțătoresci și sĕ vedem donațiuni cât mai multe pentru fondurile preoților și orfanilor lor.

Până acum însĕ, trebue sĕ mărturisim nu stau nici într'o relațiune contribuirile față cu averea, ce se află în mâna inteligenței și poporului nostru, așa de mici sûnt. Vedem, că chiar și membri cei mai de frunte nu au cugetat destul la însemnătatea numiților factori. — Oameni ca ‚Vulcan, Bob, Șuluț, Gozsdu, Ramonțai, Andronic, sûnt rari, — de și

FOIȚA.

Impresiuni neuitate.

(Urmare).

II. Dela Sibiiu la Bĕtrâna.

Astăḑi însĕ, când tot numai bĕtrânii jinari pot fi sentinela cea adevĕrată la hotarĕle țĕrei în aceste părți până când bravii lor fii 'și varsă sângele între sdiaburile munților Bosniei și ai Erțegovinei, astăḑi guvernul din Pesta se aruncă cu toată puterea, cu toate mijloacele prin organele sale respective, pentru a scoate cu încetul pre jinari din folosința pădurilor, a averii lor proprie străbune, pentru a le amărî ḑilele și viața, ai sleì, ai împinge la desperațiune.

Durere, aceasta este astăḑi resplata credinței neclătite și a jertfelor în sânge și avere.

Astăḑi pĕcatul jinarilor este că ei sûnt români.

Însĕ jinarului nu-i teamă, că-i muntean. Dacă nu l'au nimicit vijeliele seculilor crunți, nici turcul nu-l va rĕsbì, căci astăḑi nu i numai mândru, ci și artă a fi român verde ca stejarul.

Trecênd preste trei dealuri și trei moldițe în scurt timp, aproape la trei oare după ameaḑi, ajungem în adevĕrata regiune a riului Secaș, în comuna Mercurea *(Reissmarkt, Szerdahely)* odinioară opid de-sine-stătătoriu, cu jude regesc, și centrul fostului scaun de pie memoriă al Mercurei.

Astăḑi Mercurea este comună mare. Puterea maiorității numĕrului și a averii o esercită până astăḑi locuitorii, cari vorbesc săsesce, și o și esercită în cele comunale fără nici o crutare și fără socoteală la viitor, față de imensa minoritate română. Puținii catolici de deosebită naționalitate se simt și se poartă ca trestia de lângă Balomir.

Comuna constă mai cu seamă dintr'o stradă lungă, largă d'alungul drumului de țară, cu zidiri mari, solide și spațioase și dintr'o piață largă, carea în seculii cârmei de model — *Musterverwaltung* — a fost de tot neglesă, și s'a pardosit frumos și s'a provĕḑut cu lampe, cari în alte locuri nu mai luminau (între noi ḑis), numai de când și în Mercurea poruncesce dl solgăbirĕu.

În fruntea piaței, unde în fie-care an se vênd mulțime de boi frumoși, se ridică zidirea scoalei elementare luterane, edificată în timpuri autonome de un măcelariu avut; eară vis-a-vis de scoală vedem biserica luterană cu un trunchiu de clopotniță, și locuința parochială adevĕrat domnească, încungiurată cu zidiri de pre timpul lui Țepeș Vodă.

Lângă ea este bisericuța rom. cat. în care paterul franciscan cântă latinesce scaunelor goale, când nu este *„Frau Köchin“* în vr'un scaun.

În mijlocul stradei spre apus sĕ înalță frumoasa și luminoasa biserica română, cu turn în stil gotic, coperit cu tinichea (pleu) și provĕḑut cu parafulger.

Românii din Mercurea, conduși de adevĕrată iubire frățească unul cătră altul, trebue sĕ grigească de biserică ca de ochii lor și sĕ o înfrumsețeze, pentru că ea s'a plămădit și s'a zidit între mari dureri și grele suferințe.

Asemenea trebue sĕ nisuiască cu răbdare creștinească și din toate puterile pentru a pune odată un temeiu bun și tare scoalei lor confesionale, ca sĕ fiă deamnă de românii mercureni.

Însĕ aceasta se poate ajunge numai dacă oamenii se lapedă de urele și certele din trecut, dacă ei nu mai au urechi pentru căprari închipuiți, și dacă zeloasa și luminata inteligență din Mercurea va conduce cu însuflețire și nepărtinire poporul ascultătoriu.

Eară starea materială se poate îmbunătățì numai prin lucrare și crutare serioasă, în care direcțiune mulți conlocuitori sasi le pot servì de model.

Locuitorii muncitori se ocupă cu cultivarea câmpului, a vitelor și cu viticultura. Pre cari i ajunge dorul de a-și perde timpul și păralele caută dreptate la judecătoria reg. sau la pretură, apoi dacă mai poftesc și ceremonii sûnt acolo și duoi advocați, un român și un sas, cari bucuros le s'ar întru ajutor.

(Va urma.)

dacă privim starea materială a multora, numĕrul lor ar putè fi inḑecit.

Vine acum sĕ vorbim despre aceea, cu ce e datoriu statul a contribuì pentru asigurarea unei esistenţe amĕsurate a preoţilor şi înveţătorilor nostri?

Despre aceasta în numĕrul viitoriu.

Revista politică.

„Duo quum faciunt idem, non est idem.“ Aşa şi-au ḑis ḑiarele din Cluş, şi basate pe aceasta condamnă miscarea junimei universitare din Agram, sub cuvêntul că copii sûnt copii, şi copii fiind ei, fac prostii. Pe latinesce am fost ḑis noi la timpul sĕu: *„Puerii sunt pueri, pueri puerilia tractant.“* Atunci era vorba de cravalurile junimei maghiare dela universitatea din Cluş, cu oda la adresa naţiunei române. Pe atunci faptele copiilor erau bravuri naţionale, şi ḑiarele din Cluş au provocat întreagă naţiunea maghiară la imitarea acelora, şi pe guvern la spriginirea lor.

Pe atunci erau cu minte copii, de tot cu minte, căci ei erau copii, acuma cei din Agram sunt prosti, căci ei sunt copii. *Duo guum faciunt idem, non est idem.*

Lăsând gluma la o parte, aducem la cunoscinţa cetitorilor nostri că dela universitatea din Agram fură eliminaţi 9 tineri pentru turburări contra guvernului. Cei neeliminaţi au dat un manifest către poporul croat, asemenea meserieşii.

Patriarchul sêrbesc, adecă archiepiscopul şi metropolitul ortodocs de Carloviţ, Preasânţia Sa Angeliciu ḑilele acestea a fost la Belgrad, unde fu primit cu mare pompă în biserica catedrară. Regele i-a făcut contravisită şi la onorat cu masă.

Acestei visite i se atribue mare însemnătate politică. In special „Morgen Post“ din Viena în numĕrul de Marţi la locul prim apeţiează călĕtoria patriarchului. Numitul ḑiariu aduce în legătură politica contelui Taaffe cu interesele Austriei în Orient, şi favorisarea slavilor din Austria cu câştigarea simpatiilor austriace în orient, care lucru se poate ajunge numai atunci, dacă slavii din orient vor vedea, că celor din Austria li se face dreptate

Diametral opusă cu politica contelui Taaffe este cea a guvernului nostru faţă cu românii, şi după cunoscinţele noastre etnografice până a ajunge în Orient Austria va trebuì se reflecteze şi la cele 10 milioane de români, ce-i stau în cale.

Făcênd omul calcul cu judecată omenească poate venì la conclusia, că situaţia va trebuì sĕ se schimbe şi faţă cu noi, dacă reflectează Austro-Ungaria la alianţă cu România şi românii din peninsula balcanică.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman.“

Ocna Sibiiului, 18/30 Iuliu 1884. Am fost totdeauna moderaţi şi îngăduitori în interesul tuturora şi în al întregului; şi în multe casuri de adênc vătĕmare a celor mai preţioşi tesauri ai neamului nostru românesc, când alte popoarĕ în asemeni condiţiuni apelaula cele mai din urmă mijloace de apĕrare, noi spre stricăciunea noastră ne am tras seama sĕ nu perdem cumpĕtul, sĕ nu făurim arme în contra noastră.

N'am rîvnit la munţi de aur, nu la împĕrăţii nemărginite, ci în cel mai curat cuget am cerut şi pretindem neîncetat şi cu neclătire ceea ce este al nostru, ceea ce compete unui popor de trei milioane într'un stat cu pretensiune de drept, ordine şi civilisaţiune.

Martoră ne este istoria nepărtinitoare şi iubitoare de adevĕr.

Pretensiunile naţiunei române nu sûnt închipuite, nu sûnt luate din vênt, ci sûnt întemeiate în legile milenare, sûnt sĕpate chiar în munţii şi agrii acestei ţĕri, şi sûnt eternisate prin şiroaele de sânge românesc, vĕrsat dela Traian până astăḑi în toate părţile Europei pentru apărarea şi susţinerea acestei ţêri şi a domnitoriului ei.

Naţiunea română îndreptăţită şi pe temeiu de lege până la cea din urmă resuflare reclamă drepturile sale nu pentru a vătĕma drepturile altuia, nu pentru a slăbì statul şi celelalte popoare constituitoare ale sale, ci tocmai pentru înaintarea fie-cărui popor, pentru întărirea în lăuntru şi în afară a statului însuşi.

Însĕ durere, toate înzadar!

Oamenii, cari vorbesc şi lucră în numele poporului maghiar; oamenii, cari dispun şi decid ca representanţi ai statului, ca mânuitori ai legilor, în numele Maiestăţii inviolabile, din ḑi în ḑi, mai ales dela 1867 încoace, îndeamnă în greşitul lor calcul, la lucruri şi comit fapte contrare şi stricăcioase intereselor unui stat adevĕrat, încât ne este foarte cu anevoie în vederea lor a nu perde cumpĕtul de până acuma.

Dintre nenumĕratele casuri mai mari şi mai mĕrunte, puse pe revaşul cel mare, vom pune la apreţiarea lumii spre ilustrarea situaţiunei, în care ne aflăm în acest stat constituţional, cel mai nou cas din comitatul Alba de jos, anume: „Alegerea representanţei şi organisaţiunea magistratului oraşului Ocna-Sibiiului“.

Înţelepciunea de stat a legislatorilor din Budapesta în numele dreptăţii a înarticulat orăşelul Ocna în rênd cu Oláhfalu, Breţcu, Abrud, asigurêndu-i dreptul de a alege un deputat dietal.

Inzadar sûnt toate vorbele frumoase şi promisiunile tocite. Impărţirea porţiunilor de deputaţi dietali, şi fabricarea legii electorale pentru Transilvania dovedesc la evidenţă că intenţiunea, unica nisuinţă a legislaţiunei nu a fost sĕ facă posibilă participarea după drept şi adevĕr a românilor la viaţa constituţională a ţĕrei; ci scopul a fost ca numai elementul maghiar sĕ fie representat, numai lui sĕ fie cu putinţă a esista

Această tendenţă se arată în toate mişcarile vieţii pupublice, politice, bisericesci şi scolare.

Ocna-Sibiiului cu aproape 5000 locuitori, dintre cari cinci părţi sûnt români, este un orăşel cu magistrat, a cărui locuitori se ocupă cu economia câmpului.

Ocna în depărtare de o oară dela Sibiiu, se ţine de comitatul Albei de jos cu centrul în Aiud.

Aceste cinci părţi de români, tot cetăţeni esemplari în sirguinţă şi muncire, plătesc cea mai mare parte a contribuţiunilor statului în bani şi în sânge; poartă toate povoarele comunei; posed cea mai mare parte a hotarului şi cumpĕră din ḑi în ḑi câte un dârab de loc dela conlocuitorii lor maghiari şi maghiaroni.

Ear de altă parte maghiarii, cu foarte puţine esceptiuni, sunt cu mult mai puţini şi sĕraci, sunt în decadenţă, pentru că nu sunt dedaţi a asuda la lucru ci numai la traiu bun şi îmbuibat.

In astfel de relaţiuni şi în Ocna de mult ar fi trebuit sĕ se desvoalte procesul natural între aceste douĕ elemente. Românii de mult ar fi ocupat în Ocna posiţiunea lor naturală, însĕ decâte ori au încercat a-şi validita dreptul, basat chiar în legile esistente, totdeauna au fost brutalisaţi şi trântiţi prin disposiţiunile arbitrare, violente şi illegale ale celorlalţi imbuibaţi de jos până sus.

Scopul a fost a susţinea cu ori ce preţ şi pre ori ce cale minoritatea trântoră în spatele maiorităţii serguincioase, a-i asigura procurarea traiului îmbuibat din pacinica untură a avereì şi a veniturilor comunele.

Astfel puţinii maghiari au continuat a ocupa numai ei diregàtoria orăşelului Ocna.

Dacă ei însĕ, s'ar fi îndestulit cu câştigata pâne de toate ḑilele, şi în funcţiunea lor ar fi împlinit datorinţele lor cel puţin conform legilor, şi în interesul binelui şi a înaintării obştesci, nu lî s'ar putea imputa decât numai totala ignorare a puternicului element românesc din Ocna.

Insĕ diregĕtoria maghiară în orăşelul românesc nu s'a mulţămit cu aceea, că poate trăì în pace şi linisce de aḑi până mâne, ci negligând oficiul şi călcând legea şi-au mai pus în cap a sleì, a nimicì elementul românesc prin sute de vecsaţiuni, nedreptăţi şi fărădelege pe toate terenele vieţii publice şi private, ceea ce negreşit a trebuit sĕ provoace o profundă reacţiune din partea pacinicilor şi prea răbdătorilor români, ameninţaţi chiar în esistenţa lor ca oameni.

Un astfel de act de violenţă ne mai auḑit şi unic în istoria constituţiunilor s'a comis contra dreptului sânt al românilor ocneni în 22 Iuliu a. c. cu prilegiul organisaţiunei magistratului orăşenesc.

Cu toate fărădelegile, ce s'au comis şi se comit ḑilnic pre basa omnipotenţei din partea caimacamilor şi beilor începênd dela conscripţiunea până la reclamaţiunile şi apelaţiunile alegĕtorilor dietali, românii din Ocna pe basa censului de pamênt, totuş au trebuit sĕ ajungă cu mare maioritate înscrişi în lista alegĕtorilor dietali din Ocna, deşì comisiunea conscrietoare şi forurile de reclamaţiune şi de apelaţiune au înfundat în listă pe toţi maghiarii şi maghiaronii din Ocna, numai ca sĕ stoarcă o altă poporaţiune de alegĕtori în Ocna.

Insĕ de unde nu-i, nu poate lua nici cel mai viteaz craiu din Hortobágy.

Representanţa comunei constă din 24 membri aleşi şi 24 virilisii, adecă la olaltă 48 membri.

In urma sortării întêmplate avea sĕ se aleagă 12 în locul celor scoşi cu soartea.

Românii amărîţi până în suflet de cârma sub toată critica Ocnei de până acuma, la care cârmă nu găsesci altceva decât strengari, peptenari, olari etc., cari au urît lucrul profesiunei lor, şi conscii de datorinţa şi chemarea lor faţă de interesele comunei şi de viitoriul lor propriu, s'au hotărît a procede solidari la validarea dreptului lor întemeiat în lege.

In 11 şi 12 Iuliu a. c. precum arată procesul verbal original, s'a ţinut alegerea sub presidiul vicecomitelui Csato Iános din Aiud.

Alegĕtorii români, pe lângă toate ameninţările, intimidările şi terorisările jertfind scumpul timp de lucru precum şi alte afaceri înteţitoare s'au presentat la urnă şi toţi ca unul au dat voturile pentru candidaţii lor, şi anume pentru membri ordinari: Dumitru Toader Balteş, Nicolae Albu, Ioan Greavu sen., Simion Sim. Oprişor, Ioan Ghişoiu, Ioan Popoviciu sen., Lazar Albu cojocar, Petru Găvozdea, Nicolae Ciovică, Dumitru Achim Cristea, Lazar Bănăţan şi Zachariă Savu Mărginean; şi pentru membri suplenţi: Ioan Savu Pitui Oprişor, Ioan Balteş Demian, Dumitru Savu Popa, Ilie Henteş sen. Simion Sădean şi Ioan Rodean, cari toţi s'au şi ales cu mare maioritate de voturi, şi fură declaraţi de aleşi din partea vice-comitelui-preşedinte.

Ceşti 12 din nou aleşi, cu ceilalţi 12 membri aleşi, însĕ remaşi nesortaţi, dimpreună cu 4 virilişti români, au representat 28 de membri, adecă maioritatea absolută a representanţei, faţă de 20 membri maghiari şi maghiaroni.

Nu-i mirare dară, dacă românii sperau, că măcar acum odată vor fi şi ei în stare a lucra în câtva la îndreptarea apĕsătoarei lor sorţi, şi a comunei însaşi.

Insĕ românii cu speranţa în lege şi legalitate s'au înşelat amar, şi s'au amăgit cumplit în simţul de dreptate al vice comitelui; ei s'au convins, că legea este una însĕ vicecomitele este de tot alte-cele; că turcul Arabiei a stat mai aproape de cer, ca turcul nostru de lege.

In contra membrilor români din nou aleşi s'au dat vice-comitelui recurse, subscrise de nesce oameni, cari nici nu sciu ce este un recurs, motivând recursele cu afirmări că românii aleşi nu sciu scrie, că sûnt arendaşi, că sûnt în cercetări şi alte asemeni.

În comisiunea verificătoare, carea sub presidiul vicecomitelui, are sĕ decidă asupra acestor recurse, representanţa comunală a ales doi membri, pre un maghiar şi pre preotul român, dl Ioan Predovici ţinênduse de usul vechiu; vicecomitele însĕ din partea sa a denumit doi maghiari, chiar contra datinei sale de până acuma.

În 22 Iuliu a. c. vicecomitele eară a tăbărit în Ocna, şi a săvêrşit un lucru, care nici odată şi nicăiri în lume nu sa mai întêmplat până în Ocna sub cârma lui Csató Iános. El adecă a convocat comisiunea verificătoare şi în presenţa repreşentanţei comunale şi a unui public, adunat ca la comedie, a început cu esaminarea în scriere şi cetire a membriilor români, contra cărora sa făcut recurs.

Spre ilustrare servească unele esemple.

Vicecomitele pune pre masă un esemplar al ḑiuariului din Pesta „Viitoriul“ şi provoacă membri Petru Gavosdea şi Nicolae Ciovică se cetească. Ei deşì mai dedaţi cu caractere chirile ca şi cu litere latine totuşi cetesc, arată că sciu cetì. După aceea v.-comitele poftesce ca ei sĕ-i esplice cuvêntul „abonament,“ ceea ce sĕ pricepe, oamenii n'au putut. Eară la scrierea *dictando* n'au scris chiar ca primariul Ocnei care, cu cinste fie ḑis, este absolut de „olăriă.“

Atâta a fost d'ajuns. Membrul Predovici a făcut propunerea, ca recursul fiind nemotivat sĕ se respingă, eară alegerea esaminaţilor, cari au dovedit că sciu atâta ceti şi scrie, cât trebue unui jurat din Ocna, sĕ se aproabe, cu atât mai vêrtos, că el ca preot bĕtrân i cunoasce prea bine ca nesce oameni onesti, cu stare bună, şi cari au cercetat şi scoala în Ocna.

Membrul Timár face contra propunerea, că deoare-ce esaminaţii nu sciu cetì şi scrie, alegerea lor sĕ nu se aproabe; ceilalţi doi maghiari spriginesc, şi astfel Gavosdea şi Ciovică sûnt scoşi dintre juraţi. Predovici a insinuat vot separat, însĕ fără resultat, de şi d. e. Găvosdea de mai mulţi ani este membru representanţei comunale şi de şi în periodul de şease ani espirat încă fù esaminat şi aflat de bun de comisiunea verificătoare, pre care temeiu a şi fost până în 22 Iuliu 1884 membru ordinariu al comunităţii Ocnei.

Cu aceeaşi modalitate au scos pre Dumitru Popa, pentru că e mai capace a scrie cu litere chirile, de şi el mai mulţi ani a fost inspectorul hotarului, şi ca atare a trebuit sĕ facă însuşi toate însemnările şi raporturile sale oficioase.

Scoaterea lui Popa vicecomitele a motivat'o şi cu aceea că literile şi alfabetul chirilic nu numĕră ci numai literile, cu cari sunt scrise legile unguresci. Deşì D. Popa la instruat bine pre vice-comite că sunt popoară cari trăesc şi se desvoaltă cu chirilele, totuşi n'a pututo scoate la cale.

Ilie Henteş sen. provocat fiind la esamen, a declarat, că el de mulţi ani a fost economul oraşului, a trebuit sĕ scie şi şi scie cetì şi scrie, deci nu se mai supune la nici un esamen, pentrucă el are esamene destule în Ocna, ci domnii facă ce vor vrea.

El vede cum au pornit'o domnii, ei vreau se sugrume pre români în esercitarea dreptului lor.

L-au scos.

Pre Ion Rodean lau scos sub cuvênt, că ar fi arendaş deşì arenda a avut'o fiul seu, şi de şi arenda a espirat de mult şi este şi plătită.

Pre Ion Damian l-au scos sub cuvêntul, că el are de a plătì la cassa comunei 25 fl. deşì Demian li-a declarat, că de repeţite-ori a venit la cassirul sĕ plătească, însĕ acesta acuş nu era în oficiu, ci la lucrurile sale private, acuş nu vrea sĕ-i primească banii de loc.

Pre Lazar Bănăţan lau scos pre basa unui atestat al notarului comunei Şura-mică, unde este şuspiţionat cu înstrăinarea a şese fire de lemn. Lazar Bănăţan are hotărirea de sistarea procesului din lipsa de temeiu dela competentul oficiu pretorial din Sibiiu, însĕ totuşi fu scos, asemene *per maiora*

Se pricepe, că Bănăţan, astfel vătămat şi prostituit a şi intentat proces contra notarului şi contra cărpaciului, care a recurs în contra lui.

Pre parochul gr. cat. Ioan Ghişoi l-au scos din motivul, că nu plătesce de doi ani dare în Ocna, deşì el este de doi ani în Ocna şi-a plătit regulat darea preşcrisă, deşì este în lista alegĕtorilor în Ocna şi deşì la alegerea deputatului dietal, aceia, cari acum lau scos iau trimes învitarea a participa la alegere.

Şi tot astfel au scos şi au şters până au făcut din maioritate minoritate, şi din minoritate maioritate; eară membrul Predovici remânea cu voturile sale separate, pentrucă şi în casul unde votanţii erau doi cu doi, vice comitele-preşedinte derimà contra adevĕrului, contra legii, contra româ-nilor.

Membri români scoşi în modul acesta mârşav au presentat fie-care recurs contra singuratecelor hotăriri ale comisiunii verificătoare, cerênd sĕ se amêne alegerea până se va decide asupra acestor recurse, şi până când representanţa va fi completă.

În 23 Iuliu a. c. la întrebarea membrilor români, vice-comitele, declarând din nou, că numai acei membri, cari au remas verificaţi vor alege funcţionarii oraşului, membri români, insinuând protest contra acestei procederi illegale, au părăsit toţi locul adunării.

După aceasta vice-comitele declarând încă pre notariul şi medicul de până acuma aleşi pre viaţă, deşì au fost aleşi numai pre şease ani în periodul trecut, a proces mai departe şi fiind numai candidaţii maghiarilor, cei 22 membrii maghiari ai representanţei în loc de 43 au aclamat pre candidaţii lor, vice-comitele ia declarat de aleşi şi ia jurat. Eară pre Szöcs Iosza, fostul vice-comite honorar al comitatului lui Wächter Frigyes de tristă memorie, şi în urmă senatorul prim al Ocnei, graţia vicecomitelui la denumit, din puterea s'a şi contra legii, de protocolist cu 300 fl., la magistratul din Ocna.

Maghiarii din Ocna a ales numai funcţionari maghiari şi nici un român haiduc măcar.

Aceasta a fost şi astfel a decurs organisaţiunea magistratului în Ocna Sibiiului.

Nui mirare dară dacă poporul românesc puternic, plin de viaţă şi consciu de dreptul sĕu s'a indignat şi s'a scârbit în adêncul inimei sale, vĕḑênd cu ochii sei o astfel de procedere brutală, o astfel de călcare de lege necualificabilă astfel de fără de legi strigătoare la ceriu, comise d'o minoritate spulberată şi desperată, însĕ spriginită şi îmbărbătată în numele cârmei de prima persoană chemată a observa legea pe teritoriul comitatului, şi a îngrigì ca şi alţii se o păḑiască.

Ne-a durut mult vĕḑênd de faţă la acest act şi oameni de ai nostri cu carte, cari punênd un cuvênt bun pentru observarea legei, poate că nu ni se făcea nedreptatea aceasta până în cele estreme.

Romannl ḑice: *tăcerea ca mierea* noi în casul de faţă putem ḑice: „*tăcerca ca ferea.*“

Faptele descrise au provocat indignaţiune mare.

Această provocată indignaţiune nu se potolesce sciind poporul, că cu adevĕrul într'o mână şi cu dreptatea în cealaltă mână întrĕ astfel de împregiurări românul n'a dobândit nici odată, şi se tem, că şi astădată recursele lor, fie cât de întemeiate, vor fi trântite de pământ. Cu toate aceste Ocenii sûnt hotăriţi spre viaţă şi moarte a nu se lĕpăda de dreptul lor, si a înainta acest cas de horibilă nedreptate şi călcare de lege la toate forurile competente până şi la înaltul tron, cerênd dreptate şi rugându se sĕ nu-i împingă până la estremă margine a răbdării.

În vederea astorfel de flagrante nedreptăţi este foarte greu a propaga şi a susţinea chiar şi la răbdătoriul nostru popor stima, alipirea şi iubirea, pre scurt, insuşirile ce sûnt neîncungiurat de lipsă spre înaintarea şi consolidarea părţilor singuratice şi a întregului; este foarte anevoiă a nu eşì din ogaşă, a nu perde cumpĕtul.

Vom încresta în răvaşul cel mare şi această brutalisare din Ocna, şi vom urmărì acest proces în toată calea sa până la isprăvire, pentru ca sei vedem şi sfêrşitul.

Eară şi până atuncia Ocenii sĕ nu-şi peardă firea şi cumpetul, sĕ fie sĕrguinţioşi şi harnici, ca şi până acuma sĕ vegheze şi se spere, căci avem nădejdea, că încă nau perit chiar toţi oamenii cuminţi şi mai departe vĕḑĕtori, cari astăḑi sĕ ţin chiemaţi a păḑì legile şi a face dreptate ceea ce şi noi neîncetat vom cere şi vom pretinde cu toată tăria spre înflorirea patriei şi spre înaintareu cetăţenilor sei.

Dacă însĕ totuşi nu vom fi ascultaţi nicăiri şi dreptate nu vom afla în nici o parte, atuncì vom trăì cu consciinţa, că pentru români nu este lege şi dreptate în statul cârmuit de maghiari, că în acest stat liberal şi constituţional românul nu este cetăţian liber, ci numai libertin, şi ne vom nisuì a devenì şi noi cetăţeni liberi. *Ioan Răvăşeriul.*

Apoldul superior, în 12 Iuliu 1884. Noi românii de aici ne-am învrednicit a serba Dumineca trecută o rară serbătoare, care merită a fi cunoscută şi mai departe. Am serbat cu o deosebită solemnitate punerea şi sfinţirea petrii fundamentale la nou edificânda biserică din comuna noastră.

Înainte de a descrie decursul sĕrbării aflu de lipsă a da unele desluriri privitoare la biserica noastră.

Pela an 1800 puţinii nostri poporeni de aici după modestele lor puteri de pe atunci 'şi ridicară pentru întâiadată biserică proprie, căci până atunci slujba D-ḑeească se ţinea în o casă privată, unde le sluja la câte 2. 3. sĕptămâni câte un preot din comunele învecinate, Apoldul inferior şi Poiană.

Această biserică fiind rĕu zidită în timpul din urmă într'atâta se slăbise încât ne amenința cu totala ei risipire.

Încă pe la 1879 zelosul nostru protopop s'a pus în conţelegere cu comitetul şi şinodul parochial spre a pregătì cele de lipsă pentru edificarea unei nouĕ biserici.

Mai întâiu se pregătì planul de edificare dimpreună cu preliminariul de spese, care se urca la 11 mii fl. v. a.

După ce averea noastră bisericească, fiind ea de tot ne însemnată, nici pe departe n'ar fi fost în stare a putea suporta spesele edificării, prea demnul nostru protopop dl Ioan Droc în conţelegere cu comitetul parochial şi în deosebi cu zelosul şi bravul nostru epitrop. Dimitrie Ivan esoperă dela comuna politică de aici, care în mare preponderanţă este săsască, subvenţiune de 4000 fl. în bani plus lemne şi alte lucruri spre arătatul scop.

Siguri de această sumă şi de ofertul poporului de a presta lucrul la pregătirea materialului precum de a cotribuì însuşi după putinţă, în urma concesiunei mai înalte ne apucarăm în anul acesta de lucru, şi cu ajutoriul lui Dumneḑeu credem şi avem bună nădeşde că nu preste mult lucrul nostru început se va şi isprăvì.

Sĕ viu acum la descrierea sĕrbării sus pomenite:

La oarele 11½ din ḑi, poporenii nostri de aici şi un frumos numĕr de oaspeţi români şi streini mai cu seamă din Mercurea, dintre cari 'mi iau voie a numì pre P. T. domni şi doamnele: protopopeasa noastră Agapia Droc, pretorele Branisce cu doamna, vice-pretorele Heydendorf cu doamna, sub-judele reg. Greavu cu doamna, inginerul Langhamer, notariul judecătoresc Tecoanţă, cancelistul Cosciuc, notariul Macellariu Ioan din Apoldul infer., primariul de acolo Ioan Oreştean, notariul din Ludoş Ilie Pop cu doamna, fratele acestuia Moise Pop cu doamna şi încă alţii, apoi de aici am vĕḑut din streini pre decanul şi parochul luteran David Crasser cu doamna, primariul, notariul comunal şi încă mulţi alţi conlocuitori sasi, — se într'uniră dinaintea mĕreţului nostru edificiu scolar, de unde în frunte cu domnul protopop asistat de parochul nostru şi de preoţii din Apoldul infer. Nicolăe Topârcean şi Ioan Lazar merserăm cu procesiune în sunetul clopotelor la locul care era sĕ se sĕvârşească punerea şi sfinţirea petrii fundamentale la nou edificânda biserică.

Acolo după sfinţirea apeí şi rugăciunile obicinuite se puse şi s'a binecuvêntat peatra fundamentală.

Domnul protopop Ioan Drec, rostì o cuvêntare foarte potrivită, care stoarse lacrămi de bucurie din ochii multor celor de faţă. „Tu eşti Petru şi pe aceasta peatră voiu zidi biserica mea şi porţile iadului nu o vor birui pre dênsa“ era motto cuvêntării, arată care este misiunea bisericii; ne făcu un estras istoric al biscricii noastre din Transilvania până în ḑilele noastre arătând prin câte nevoi şi suferinţe am trecut până ce în urmă biserica noastră 'şi putu câştiga locul ce i se cuvine, şi în urmă o scurtă istoria bisericii noastre de aici.

În fine îndemnândune la continuarea şi sporirea bunei înţelegere dintre noi cere binecuvêntarea lui Dumneḑeu asupra noastră şi asupra bisericii ce voim a o zidì, poftind ca cât mai îngrabă sĕ ne întrunim iarăşi la acest loc spre a serba sfinţirea bisericii.

Se cetì apoi un promemoriu care se subscrise de mulţi din cei presenţi şi care se aşeḑă în peatra fundamentală, şi cu acestea se sfârşi ceremonia religioasă.

La una oară după ameaḑi toţi oaspeţii anume chemaţi se într'uniră în numĕr de vre-o 50 persoane.

Ca la asemenea mese se ţinură mai multe toaste, cari de cari mai bine simţite şi pronunţate, dintre cari amintesc pre cel pentru Maestatea Sa împĕratul şi regele nostru Francisc Iosif I. rostit de Dl protopop Ioan Droc; pentru Escelenţia Sa preasinţitul nostru metropolit Miron Romanul, rostit de dl subjude reg. Basiliu Greavu, pentru comuna bisericească rostit de dl pretore Branisce, apoi pentru deosebite persoane precum pentru dl protopop Droc, pretorele Branisce, subjudele Greavu, pentru decanul şi parochul local luteran David Crasser, pentru zelosul epitrop Dimitrie Ivan şi parochul nostru Ioan Crăciun, pentru toate doamnele de faţă şi în special pentru doamnele protopopeasă Agapia Droc şi doamna Crasser.

Am ascultat cu multă plăcere la toastul decanului şi parochului luteran de aici Crasser, carele închină în limba românească şi încă în versuri pentru „sĕ trăiească românii.“

Înainte de ridicarea mesii Dl protopop făcu către oaspeţi un apel prin carei roagă, ca din considerare către puţinele puteri materiale de cari dispunem pentru acoperirea speselor edificării bisericii se binevoiască a contribuì pentru acest scop măreţ cât i va lăsa inima.

Acest apel a aflat resunet căci premergênd dl protopop însuşi cu esemplu se colectà considerabila sumă de 256 fl. 50 cr.

Numele şi suma contribuitorilor se va publica separat, dar şi până atunci trebue sĕ numesc pre doi veterani de ai nostri, cari aşa ḑicênd „au imbatrânit pe calea bisericii,“ şi cari însufleţiţi pentru actul solemn sĕvêrşit astăḑi s'a aflat indemnaţ a contribuì o sumă de câte 50 fl. numele lor sûnt, Ioan Iridon şi Moise Sirbu, cărora dl protopop le mulţămì în numele bisericii deosebi pentru frumosul dar făcut bisericii.

Cu acestea pe la 6 oare se ridicà masa, cu o oftare: la revedere la sfinţirea bisericii.

Fie ca aceasta serbătoare care va rĕmânea adênc în inimile noastre se fie spre mărirea lui Dḑeu şi spre bucuria şi mângăerea noastră. *Un Apolḑan.*

Apel*)

către dd. învĕţători şi cărturari dela sate!

În interesul literaturei şi istoriei noastre naţionale, — me adresez către pl. tit. dv. cu rugarea sĕ binevoiţi a-mi da mână de ajutoriu, întru adunarea comoarei nesfêrşite de frumseţă, spirit şi originalitate, ce în formă de: povesti, balade, doine, hore, anecdote, bocete (cântece la morţi), oraţii, colinde, ghicitori (cimilituri), frământări de limbă şi proverbe, — stă ascunsă adênc în sinul scumpului nostru popor dela sate — şi care comoară, aḑi, mâne, cu schimbarea obiceelor, are sĕ fie dată vecinicei uitări, spre marea şi nereparabila daunună a literaturei şi istoriei noastre naţionale.

Chestii istorice sĕ desleagă, în chip neîndoios, prin studiarea literaturei poporale, în care cu multă credinţă s'au păstrat credinţele şi obiceele popoarelor.

Apoi literatură naţională şi pentru ea, o limbă bogată şi uniformă, nu putem ăvè altcum decât întemeiaţi tot pe ea, — pe literatura poporală.

Acì sĕ vede firea românului cum este, acì credinţele şi obiceiele lui, — şi de acì învĕţătura, cum avem a scrie, ca el sĕ poată uşor şi cu plăcere mistuì — ce-i spunem. —

Subscrisul, în decurs de mai mulţi ani, ş'a făcut o adunare de literatură poporală, netipărită încă, în care mintea neprihănită a românului ş'a dovedit a sa putere. În decursul anului de faţă, de bună seamă, că unele părţi vor vedè lumina în formă de carte.

Ca osteneala nimĕnui sĕ nu fie zădarnică — me leg a resplătì pe fie-care, ce-mi va trimite la adresa mea material adunat din popor — fără leac de schimbare, fie în vorbe, fie înţeles, — notez aceasta, — şi până acum netipărit încă — me leg ḑic, a-l resplătì în chipul următoriu:

1. Pentru ghicituri proverbe şi frământări de limbă, 1 fl. v. a. pentru coala scrisă după transparent Nr. 3.
2. Pentru poesii poporale, — scrise în douĕ coloane pe fie-care faţă — faţă povesti etc. 40 cr. v. a. de coală.

Banii îi espedez cel mult în ḑece ḑile dela primirea manuscriptului — atâta îmi trebuesce negreşit, spre a cerceta, nu cumva cele trimise, sûnt luate din vre o carte, şi aşa pentru mine fără folos. În casul din urmă, firesce resplată nu pot da.

N'am altă dorinţă, de cât ca adunarea mea de literatură poporală, sĕ fie cât numai se poate de completă, când se pune sub tipar.

Jertfesc totul spre acest scop, căci singura mea plăcere în viaţă este, sĕ jertfesc şi sĕ me jertfesc.

Spre lămurire, că ce înţeleg sub „frământări de limbă“ notez acì una: „Ţap pe punte, ţap sub punte, punte în ţap, ţapul pe punte.“

posta Abrudbánya, 13/25 Iulie 1884.

Gr. Sima al lui Ioan.

Varietăţi.

* (Concert). Domnul George Dima, profesor de musică în Sibiiu, Duminecă la 3 August nou. Va arangia concert în Turda.

Publicului român din Turda şi giur i se dă plăcuta ocasiune de a auḑì pe dl Dima cântând, şi noi credem că ocasiunea aceasta nu se va lăsa nefolosită.

Dela Turda dl Dima va merge sĕ concerteze în Abrud.

Despre programă şi alte amĕnunte în numĕrul viitoriu.

Loterie.

Mercuri în 30 Iulie n. 1884.

Brünn: **11 14 33 79 75**

---

*) Onor. Redacţiuni dela ḑiarele române de dincoace de Carpaţi, sunt respectuos rugate a reproduce în coloanele foilor, ce redactează, apelul de faţă.

CONCURS.

Pentru întregirea unui post de învĕţătoriu la scoala capitală gr. or. din Rĕşinari se escrie concurs cu termin până la 15 August st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt următoarele:

1. Salariu anual de 350 fl. v. a. în rate lunare anticipative.

2. Relut pentru cuartir şi lemne 60 fl. v. a. anuali.

3. Concurentele, care va dovedì cualificaţiunea de a putè propune sistematic cântările corale la elevii scoalei va primì deosebit de salariu o remuneraţiune de 100 fl. v. a.

Cei ce doresc a concura la postul acesta vor avea a se presenta până la ḑiua alegerei aici în Reşinari şi a cânta într'o Duminecă la o biserică, şi într'alta la cealaltă biserică, spre a proba desteritatea în tipic şi cântările bisericesci.

Petiţiunile concursuali instruite după prescriptele legilor vigente sunt a se aşterne până la terminul sus indicat comitetului parochial gr. or. din Reşinari.

În conţelegere cu oficiul protopresbiteral. [787] 1—3

Reşinari în 8 Iuliu 1884.

Coman Hambașian, preşedinte. **Ioan Droc,** notar.

Nr: 93 [788] 1—3

CONCURS.

La scoalele medii şi la scoalele normale (primare) române gr. or. din Braşov sûnt de ocupat următoarele posturi:

1. Un post de profesor de filologia clasică şi în specie limba latină ca studiu principal şi limba română şi maghiară, ca studiu auxiliar, la gimnasiu.

2. Un post de profesor de istoriă şi geografiă ca studiu principal şi limba română şi maghiară ca studiu auxiliar, la scoala reală şi comerciala;

3. Un post de profesor secundar de musica vocală, pentru gimnasiu, scoala comercială şi reală, şi la clasele IV şi V de fetiţe;

4. Un post de învĕţătoriu la scoala normală (primară).

Pentru ocuparea acestor posturi se escrie concurs cu termin până la 15/27 August 1884.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor către subscrisa Eforiă scolară instruite cu documentele:

a) că sunt de naţionalitate români şi de religiunea gr. or.

b) că au purtare morală şi politică bună;

c) că sunt sănătoşi;

d) că reflectanţii la posturile de sub Nr. 1 şi 2 au cualificaţiunea prescrisă de legea de instrucţiune din anul 1883 § 29. 30. 61 şi 62 în combinaţiune cu disposiţiunile în vigoare ale Autorităţilor bisericesci confesionale rom. gr. or. din Archidiecesa Transilvaniei;

e) reflectanţii la postul de sub Nr. 3 sĕ producă testimoniu despre absolvarea cursului la vre un conservatoriu de musică, sau că posed cunoscinţe temeinice de musica vocală şi instrumentală;

f) concurenţii la postul de sub Nr. 4 vor produce testimoniu că au absolvat cursul pedagogic; testimoniu de cualificaţiune învĕţătorească, că cunosc pre lângă limba maternă pre cea maghiară şi germană posed cunoscinţe teoretice şi practice de grădinărit, de gimnastică şi de desemn linear.

Emolumentele pentru profesorii de sub Nr. 1 şi 2 sûnt:

Până la obţinerea decretului de profesor ordinar definitiv (§ 30 leg. instr. 1883.) Salariu anual de 700 fl. v. a. după aceea în următorii doi ani salariu anual de 800 fl. v. a. şi de aci înainte salariu constant anual de 900 fl. v. a. şi cuincuenal de 50 fl. v. a. carele se va repeta de cinci ori, precum şi drept de pensiune conform statutului în vigoare.

Postul de sub Nr. 3 este impreunat cu salariu anual de 500 fl. v. a. Acest profesor va putea deveni şi conducătoriu al corului bisericesc dela Biserica română gr. or. a St. Nicolae din loc, pe lângă o remuneraţiune an. de 600 fl. v. a.

Cu postul de sub Nr. 4 este împreunat în anul prim de serviţiu, salariu anual de 300 fl. v. a. în următorii doi ani salariul anual de 400 fl. v. a. eară de aci înainte salariul de învĕţătoriu definitiv de 500 fl. v. a. şi doue decenale de câte o 100 fl. v. a. precum şi drept de pensiune conform statutului în vigoare.

In fine au sĕ dechiare toţi concurenţii în petiţiunile lor, că se vor supune necondiţionat disposiţiunilor în vigoare ale institutului.

Braşov 16/28 Iuliu 1884.

Eforia scoalelor centrale române gr. orientale.

Nr. 220. [783] 1—3

CONCURS.

Conform ordinaţiunei Venerabilului consistoriu archidiecesan ddto 1 Maiu a. c. Nr. 1901 B. se escrie concurs pentru îndeplinirea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III Junc parochia de jos, cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Roman“.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochiale cu grădină de legumi 1200 □°

2. Dela 300 familii câte 8 cupe de grêu.

3. Venitele stolari regulate în comitetul parochial ţinut în 17 Iuniu 1884.

Toate aceste emolumente dau un venit anual de 403 fl. v. a.

Se observă, că în cele 300 familii sunt numĕrate şi familiele parochiei din Juncul de sus, pe care va avea a o administra fiitorul paroch, şi prin urmare emolumentele din ambele parochii dau venitul de mai sus.

Doritorii de a competa la această parochiă vor avea aşi aşterne petiţiunile lor, în sensul statutului organic şi al regulamentului congresual pentru parochii la subscrisul până la terminul susindicat.

Brad în 21 Iuliu 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

George Părău,
adm. ppresb.

Nr. 209. [766] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea următoarelor staţiuni învĕţătoresci în protopresbiteratul Deşului se escrie concurs până la 10 August st. v.

1. Chiuesti salariu anual în bani 200 fl. v. a.

2. Bonţida salariu anual în bani 150 fl. v. a.

3. Ciubanca cu filia Ciubancuţa salariu în bani şi naturale 133 fl. v. a.

Doritorii de a competa la una din susḑisele staţiuni au a aşterne suplicele cu documentele de lipsă până la terminul susindicat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Deşului.

C.-Giurgeşti la 24 Iuniu 1884

În conţelegere cu respectivele comitete parochiali.

Constantin Bodea,
adm. ppresb.

Nr. 144. [782] 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr.-orientală de classa a III-a din Alun cu filiele: Bunila şi Vadul-Dobrei, în protopresbiteratul Haţegului, se deschide prin aceasta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt:

Dela 188 familii câte 60 cr. de familiă, precum şi stolele parochiali, staverite în şedinţa sinodului parochial din 12 Februariu a. c. Toate aceste emolumente la olaltă dau suma anuală de 250 fl. v. a.

Doritorii de a competa la această parochie au a-şi aşterne suplicile lor în terminul mai sus însemnat instruite conform „Stat. Org.“ şi a Regulamentului din 1878.

Haţeg la 4 Iuliu 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ,
protopresbiter.

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scoalele populare gr. ort. din protopresbiteratul Abrudului, în comunele mai jos însemnate, se escrie concurs pană la 15 August st. v. a. c.

1. Cărpeniş, cu salariu anual de 200 fl., cuartir şi lemne.

2. Vêrtop, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.

3. Buningenea, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.

Doriitorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a subşterne petiţiunile instruite conform legilor din vigoare, — la subscrisul până la terminul mai sus indicat.

Abrud în 10 Iuliu 1884.

Comitetele parochiale concernințe în conţelegere, cu

Ioan Gall,
[786] 1—3 ppresbiter. gr. or.

Nr. 93. [785] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplirea postului de paroch devenit în vacanţă în parochia de clasa a III Sileamaghiară, protopresbiteratul Têrnavei inf. se escrie prin aceasta concurs cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. În naturale dela 82 familii, câte o mĕsură de cucuruz sfârmit şi câte o ḑi de lucru cu palma.

2. Stola îndatinată, din care ca şi din naturale terţialitatea e a cantorelui.

Porţiune canonică 3 jugăre 666 □° arătoriu 1373 □° fênaţ şi 228 °□ vie. Cu totul 4 jugăre 667 □° prelângă cari comitetul şi sinodul parochial s'au obligat a mai cumpĕra încă 8 jugăre. Casa de locuit cu o încăpere, o tindă şi o cămară.

Toate acestea dau un venit anual de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele lor de concurs instruite în sensul statutului organic şi a regulamentului congresual pentru parochii la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul ficsat.

Deag. 26 Iuniu 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Târnavei inferioare în conţelegere cu comitetul parochial.

Daniil de Tamaș,
adm. ppresbiter al.

Nr. 308 [770] 3—3

CONCURS.

Pentru indeplinirea posturilor învĕţătoresci la scoalele confesionale gr. or. din mai jos însemnatele comune, se escrie concurs cu termin până la 15 August st. v.

1. Gârbova, salariu anual de 200 fl. v. a. grădină de legumi şi pomi în mărime de 50 °□, cuartir natural în edificiul scoalei şi 4 orgii lemne de foc din cari e a se încălḑì şi scoala.

2. Mercurea, salariu anual de 200 fl. v. a. şi 4 orgi lemne de foc, din cari e a sĕ încălḑì şi scoala.

Concurenţii 'şi vor îndrepta cererile concursuali, înstruite conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral al tractului Mercurii în Mercurea, în terminul prefipt însemnând locul ubicaţiunei şi al postei ultime.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurii.

Mercurea la 27 Iuniu 1884.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr. 359. [784] 1—3

Edict.

Ilie Ioan Negrea din Vlădeni, carele a părăsit cu necredinţă pe legiuita sa soţie Elisafta Jovu Naşia din Vladeni pribegind de 5 ani de ḑile fără a se scì ubicaţiunea lui, prin aceasta se citează ca în termin de 3 luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului; căci la din contră procesul divorţial incaminat de soţia sa se va decide şi în absenţa lui.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Branului.

Zerneşti în 10 Iuliu 1884.

Traian Meţian,
adm. ppresc.

Nr. 1521—1884. [780] 3—3

Licitațiune.

Alimentarea bolnavilor din institutul reg. ung. de alienaţi din Sibiiu, a personalului de servitori aşeḑaţi lângă acestia şi a celor îndreptăţiţi la ea se va oferì pe basa ofertelor în scris înaintate până la **12 August, 12 oare la ameaḑi pe timpul dela 1 Ianuariu 1885 până la sfêrșitul lui Decemvre 1887.**

Lista de bucate şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea în „Budapesti Közlöny“, Nr. 167 a. c.

Sibiiu, 21 Iuliu, 1884.

Directorul
Dr. Szabó István.

Perseci din Italia,
de soiul cel mai fin,
culese proaspete de pe pom în toată ḑiua cu . . . . **fl. 2.90**
dtto Perseci de pe insula ionică Corfu cu . . . . **fl. 3.50**
pentru o corfă de 5 kilo şi fără porto, libere de vamă la [759] 9—12
N. Salvari—Triest.
Dela sfêrşitul lui Iulie începend se află şi **struguri** frumoşi şi proaspeţi cu 2 fl.

MORBURI SECRETE
le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 37
Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu — Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 84 Sibiiu, Sâmbătă 21 Iuliu (2 August) 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iulie-Septemvre al anului 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Iuniu 1884, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Semne bune.

Continuăm cu partea a treia din meditările „*Viitoriului*“ asupra stărei preoţilor şi învĕţătorilor nostri.

III.

Vine acum rêndul sĕ vorbim şi despre datorinţele statului şi a guvernului faţă cu cler şi învĕţătorii poporali.

Acestia, dacă sunt cu bunăvoinţă şi cuprind însemnătatea misiunei preoţilor şi învĕţătorilor poporali, mult, foarte mult pot ajuta.

Cumcă nu numai cultivarea poporului, ci şi susţinerea moralităţii zace în interesul statului nu mai puţin de cât a bisericei, aceasta aḑi nu mai trebue sĕ o dovedim. Statele, cari au negles cultivarea amenduror, sau a unuia din aceste două, au plătit negligenţa lor amar.

Şi aḑi vedem multe aparinţe a societăţii omenesci, cari şi-au basa în necultura sau în decandenţa morală a poporului, şi cari aparinţe trec într'o gangrenă greu de vindecat. Strămoşii români au fost pĕtrunşi pre deplin de însemnătatea acestora şi încă ei au pronunţat sentinţa de mulţi repeţită şi aḑi de toţi juristi: „*Quid valent leges sine moribus?*“ (Ce ajung legile fără moravuri? bune!)

Nu e îndoială, că în statul nostru, cârma aceluia recunoasce însemnătatea acestui adevĕr; e conscià de influinţa cea mare, ce o are asupra vieţei statului moralitatea şi cultura poporului. Au, poate vêrtuţile cetăţenesci, iubirea de patriă şi tron înfloresc la un popor demoralisat şi neoult? Au poate voinicii, vitejii, cari fac gloria armatei, se nasc dintr'un popor demoralisat, enervat?

Preotul şi învĕţătoriul e, care planteazâ în inimele fragede acestea vêrtuţi. Ei dau prima direcţiune, primul impuls, care se manifesta adese în spiritul unei generaţiuni întregi. Afară de aceea preoţimea împlinesce multe funcţiuni de însemnătate pentru stat fără nici o rebonificare.

De acì urmează de sine, că statul e datoriu a contribuì şi din partea sa, pentru asigurarea unei esistenţe materiale corespunḑĕtoare a preoţilor şi învĕţătorilor.

După starea de aḑi, statul trebue sĕ o facă aceasta după pĕrerea noastră în modurile următoare:

1. Trebue mai întâiu sĕ dea mână de ajutoriu, ca salariele preoţilor şi învĕţătorilor sĕ se plătească punctual, trebue sĕ-şi dea asistenţa pentru încassare în modul cel mai scurt şi eficace, anume în prima liniă pre calea politică, şi sĕ pedepsească aspru autorităţile politice, cari nu-şi împlinesc aceasta detorinţă; mai bine ar fi sĕ se încasseze salariele chiar cu darea dimpreună; 2. Trebue sĕ-i facă părtaşi pre preoţi şi învĕţători de toate acele scutiri în privinţa sarcinelor publice, de cari au parte deregătorii statului. Sĕ fiă dar scutiţi de lucrul public, sĕ se delăture acea pracsă dejositore, că pre bieţii preoţi şi învĕţători i mână la lucrul public pentru salariul lor, fiindcă acela neplătindu-se în bani gata ci în pămênte ei trebue sĕ şi ţină vecture pentru de a-l muncì şi a-şi scoate în est mod venitul de lipsă pentru esistinţă, care însĕ represintă salariul.

Trebue sĕ se aducă în combinare mai dreaptă ecuivalentul ce-l plătesc preoţii cu darea de pămênt şi de venit, ce o dau pentru acele-şi pămênturi, cari două dări la olaltă i apasă preste mĕsură, şi în nu prea lung timp se urcă la preţul pămêntului.

Trebue în urmă, că dacă stola, ce e întregirea salariului, se pune sub dare, aceea sĕ nu se profaneze ca câştig de intreprindere, ci se vină sub darea mai uşoară, carea e pusă pre salariele deregătorilor de stat, şi care e scutită şi de aruncurile comunali.

Preste tot sĕ nu se peardă din vedere, ca pămêntul şi stola sunt plata preotului, şi pămêntul plata învĕţătoriului, şi aşa sĕ nu se apese cu sarcini mai mari, de cât salariele deregătorilor statului.

3. În fine, unde comunele, unde biserica întreagă nu e în stare a-şi dota amĕsurat preoţii şi învĕţătorii, cum e la noi românii, statul şi din vistieria sa sĕ dea ajutoriu mai mare, ca sĕ se poată suplinì plăţile la suma, ce e de lipsă neîncungiurat pentru esistenţă.

În trecut — durere — bisericile noastre, şi mai ales cea gr. orientală, n'au fost norocoasă a fi spriginită, ear ajutoriul ce-l capĕtă de present biserica gr. or. din vistieria statului departe nu ajunge de a suplinì toate trebuinţele.

Ajutoriul acesta ar trebui în tot chipul mărit.

Autorităţile bisericesci sĕ ia iniţiativa prin representaţiuni către cârmă, în care sĕ desfăşure de amenuntul dispuseţiunile de lipsă, ear deputaţii nostri guvernamentali sûnt apoi datori a stăruì cu toată energia pre la guvern şi dietă, ca sĕ se îndrepte soartea preoţilor şi inveţătorilor nostri în modul aretat.

Nu le pasă de reutatea, cu care sunt tractaţi din partea şovinistilor, caute numai a ajuta poporului nostru, a aşeḑa pas de pas [illegible] petricea la zidirea unei [illegible], şi atunci pot fi convinşi, patimă ori cât se i orbească pre cei de altă partidă, în urmă 'şi vor stoarce recunoscinţa şi dela ei, ear poporul în scurt timp va vede, cine i ajută, şi cine e acela, care face numai gura mare, se tot sufulcă, fără de a se apuca de lucru, şi-l duce tot numai la încurcături, lăsându-l în tină dacă s'a înglodat.

Pentru ca însĕ deputaţii romani guvernamentali se poată reuşì cu aceasta inbunătăţire a soartei preoţilor şi învĕţătorilor se recere, că şi clerul şi învĕţătorimea sĕ se poarte corect; ca amĕsurat înaltei şi frumoasei sale chiemări, sĕ fie miḑlocitorii pacei şi a bunei înţelegeri, aceasta fiind eminenta lor chiemăre, cum am fost şi în timpurile vechi, sĕ se ferească de fapte, cari dovedesc, necultura ori immoralitate, cum dovedesce de e. s. necultură fanatismul ce se manifestă prin afurisirea celor de altă părere politică, încercată în protopopiatul reverendissimului D. Droc, sau cum dovedesce immoralitate pentru preoţi şi învĕţători, dacă se lasă a fi conduşi de patimă, ei, cari ar trebui sĕ de doveḑile cele mai eclatante a înfrânărei patimelor, cari ar trebuì sĕ fie un stêlp al statului, aşa dar dacă în politică se demite la escese, se alătură la partide ultraistice, cari caută a descompune statul, şi la agitaţiuni în interesul ataror partide.

Cu blândeţă şi iubire de pace, trebue sĕ caute preoţii şi inveţătorii se împace contrastele, dar nu sĕ le ascută şi mai tare, şi dacă vor urma pre asta

---

FOIŢA.

Impresiuni neuitate.

(Urmare).

II. Dela Sibiiu la Bĕtrâna.

Românii s'ar duce la aperătorul român, însĕ acesta e om prea bun, la cel de sas i trage interesul pentru că e cumnat chiar cu capul judecătoriei, şi apoi cam dela cap se împute pescele.

Pentru grabnica şi eftina isprăvire a proceselor divorţiali grigesce oficiul protopopesc. Unii încep dela sută în sus alţii dela sută în jos. Graniţele nu sûnt încă rectificate, şi eu nu m'aş încrede nici la o misie interprotopopească.

Pre cei cari nu vin de voie bună i aduc cei din căsarma gendarmilor la dreptate. Apoi se pricepe unde sunt atâţa oameni aproape de munte finanţii, sau cum ḑic linguşitorii, husarii lui Rothschild, nu pot lipsì.

Prăvălii, sĕ pricepe, încă sunt, asemenea şi cârciume, românesci, săsesci, armenesci.

Cari nu s'au lecuit nici la judecătoriă, pretură, gendarmii, finance, prăvălii şi nici la cârcîume, aceia apoi negreşit se vor lecuì la medicul şi la apotecă. Marşul de lipsă lil suflă, în fine, încântătoarea musica a pompierilor voluntari.

Eată şi Mercurea.

La carul de postă sau pus alţi cai şi în cinci minute suntem pre drumul către Sebeş, călătorind paralel cu Secaşul deadreapta drumului.

Din nenumĕrate ape, păraie, riuleţe din sate, de pre dealurile şi din pădurile din părţile Mercurei şi ale Draşevului, ce se întâlnesc mai cu seamă în jos de Mercurea, se desvoaltă Secaşul (rîu sec); sasii află de bine al numì „Czekesch“ şi „Sekats.“

Cursul Secaşului seamênă unui şerpe urieş. Apa lui puţin sărată, în timp de secete se scurge încet încetinel pre un şes întins şi mănos, care seamănă mult cu „câmpul libertăţii“ dela Blaş, între drumul ţĕrii mai ridicat şi între un lanţ de dealuri cultivate.

Apa este bună de adăpat, udat şi de scăldat.

În vremuri ploioase, umflându-se apele, se umflă şi Secaşul, iasă din alvia sa şi înundă şesul întreg nimicind semănăturile şi înoroind fânaţele şi locurile de păşunat.

Pămêntul galben tinos, însĕ, ce rĕmâne după scurgerea apei mari, este foarte fertil şi gras, ceea ce uşorează cultivarea din nou a celor devastate.

Pre acest şes al Secaşului s'au făcut şi unele mĕsuri pentru proiectata cale ferata spre turnul roşu.

Durere, acest proiect a remas din consideraţiuni de rassă numai dorinţă pie.

Înaintând cu posta pre drumul ţĕrii la vale şi la deal, şi eară la vale şi la deal, astfel încât te mai şi uresci dela un timp, vedem Secaşul târăindu-se lângă comuna română Cut, din comitatul Albei-de-jos, cu preste 2000 locuitori agricultori vitali, cu frumosul şi estinsul dominiu al seminariului din Blaş, şi estinsele sale vii, sĕdite numai cu struguri negri, cari dau un vin roşu foarte bun, cunoscut sub numele de „vin roşu dela Cut.“

O conducere zeloasă şi cu încredere, şi o sprigінire părinţească ar putea îndemna pre Cuteni la ridicarea unei biserici cu turn, şi la susţinerea unei scoale demne şi corespunḑĕtoare cutenilor.

Sĕ facem sânţi părinţi ce putem face până când este timp, pâna când nu este târḑiu. Dacă ne place a primì dela popor, sĕ ne placă sĕ-i mai şi dăm câte ceva, căci sĕ nu uităm, că suntem mulţi foarte mulţi, cari primim dela popor, însĕ suntem puţini cari i dăm, şi şi mai puţini cari i putem da; eară necasurile poporului sûnt numĕrate astăḑi.

Din hotarul Cutului Secaşul trece în al Rĕhăului şi de-acolo în al Sebeşului pe luncile cele mănoase la poalele dealurilor de mai multe sute jugăre cultivate cu vii. Sub aşa numitele vii românesci, Secaşul se împreună cu Sĕrata (Slatina), ce se adună de pre dealurile Daiei, Vingardului s. a.

cale, cum vedem, că a urmat altcum în timpurile mai nouĕ mare parte a clerului şi învĕţătorimei, atunci vor întimpina din toate părţile, prin urmare şi din partea cârmei şi a dietei bunavoinţa, atunci va cresce vaḑa şi nu va fi greu a mijlocì cât mai curênd îmbunătăţirea satisfăcatoare a soarţii lor, ce o dorim din tot sufletul chiar în interesul înflorirei naţionalităţii noastre.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman.“

Orĕştie, în 31 Iuliu 1884. Dle Redactor! Orĕştienii noştri s'au pus acum la activitate. Lucru firesc, pentrucă se apropie ḑiua, în care se va ţinea Adunarea Asociaţiunei Transilvaniei pentru literatura şi cultura poporului român (17 August). Cu deosebire comitetul instituit pentru a pregătì cele necesarie pentru oaspeţi e în activitate deplină. S'au luat dispoşiţiunile necesarie pentru încortelare trimiţindu-se avisul în aceasta privinţă la toate foile noastre române, ca publicul ce ne va onora cu presenţa sĕ fie deplin orientat din bun timp despre toate cele de lipsă. S'au trimis şi un apel călduros către fruntaşii din comunele cercului nostru cu inviaţiunea, ca sĕ esplice ţerenilor noştri misiunea salutară a Asociaţiunei şi sĕ-i îndemne a participa la Adunare în numĕr cât se va potea de considerabil şi sĕ se înscrie ca membri.

Acest apel după cât cunoascem noi pe fruntaşii comunelor noastre, e mai mult formalitate, pentrucă simţul naţional românesc e pre deplin desvoltat la oamenii noştri de influenţă şi cu autoritate din comunele rurale şi suntem pe deplin convinşi că preoţii, învĕţătorii şi notarii noştri din indemn spontan vor face toate pentru a da Adunărei dela 17 August fisiognomia solemnă şi pregnanţă ce i se cuvine şi vor justifica aşteptările factorilor, cari şi-au pus toate silinţele pentru a asigura un resultat favoritoriu în toate privinţele.

Ve amintesc, că secsul nostru frumos e deja ocupat cu alegerea şi pregătirea toaletelor — o emulaţiune febrilă se observă pretotindenea. Va fi de ajuns aceasta indigitare — ear despre gustul şi eleganţa secsului nostru din Orĕştie şi giur — esamenul va fi în seara — de bal. — Corul şi-a început probele.

De pe acum se ved semne încuragiătoare, deja încep a se anunţa oaspeţi ilustri din depărtare şi în ḑilele cele mai deaproape numĕrul oaspeţilor însinuaţi se va sporì în mod considerabil.

Asociaţiunea e un institut eminent cultural şi de aceea nu ne îndoim, că dacă pe alte terene vederile bărbaţilor noştri difer în multe privinţe, pe terenul cultural toţi românii sûnt „uniţi în cugete şi simţiri.“ X.

Binţinţiu, în 13 Iulie 1884. Mult onorate Domnule Redactor! Nu prind peana în mână ca sĕ ve descriu nescari lucruri, cari cetindule onorabilii cetitori ai preţuitului jurnal ce redactaţi, ar simţì vre-o bucurie, ci din contra poate ne vor compătimì.

În lunile de vară a acestui an mai mult au fost timpu ploios, de bietul econom sta pe gânduri, că ce sĕ se aleagă de torenţii cei versaţi în continu de ploae. Abea se înseninase ceriul pe la începutul lunei lui Iulie, şi câteva ḑile fu într'u adevĕr căldură de 'şi putea căuta oamenii de lucru câmpului. dară acest timp nu dură mult şi se schimba temperatura atmosferei, începênd în 7 Iulie seara cu o vijelie ne mai pomenită, de 'ţi părea că vêntul cel furios va rumpe tot cei va sta în cale, finindu-se cu torenţi de ploae de cugetai că au sosit timpul potopului ca în ḑilele lui Noe, căci 3 ḑile şi 3 nopţi n'au încetat de loc ploaia până ce toate riurile şi de pe toate dealurile păraiele s'au umplut eşind din alvia lor, ducând tot ce le sta în cale.

Fiind comuna noastră situată pe şesul murăşului, acesta au esundat tot hotarul şi o parte din comună, de nu veḑi alt ceva decât numai apă. Toate celea înota în apă, cucuruzele, cari de altmintrenea erau foarte frumoase şi bune şi promiteau un cules bun, sau nimicit cu totul, de asemenea fênurile fiind parte cosite parte necosite le-au mânat apa şi noroit, eară grânele fiind chiar timpul secerişiului încă n'au fost scutite de potopul apei. Intru adevĕr calamitatea şi miseria pe la noi şi-au ajuns culmea s'a, căci nu veḑi altceva decât oameni tristi mueri plângând, vĕḑînd că tot lucru lor decând s'au desprimăverat au fost în zadar, şi toată speranţa lor după multă osteneală s'au nimicit.

Un aspect de tot trist şi de văerat înfăţişează aceasta comună, care materialminte e ruinată, şi o compătimire afla pe privitoriu când vede cum unii oameni din apă se încercau de a-şi scoate clăile de grâu, alţi cu vitele prinse la car chinuindu-se şi nu poteau se ese din noroiu. Pe lângă toate acestea calamităţi nesuferibile, după catastrul cel nou au mai crescut şi contribuţiunea pe aceasta comună chiar îndoita, de bietul econom nu scie ce sĕ mai facă, căci numai poate suporta sarcinile cele multe neavênd din ce se plătească susţinênduşi abia viaţa de pe o ḑi pe alta.

Pre lângă care remân al mult onorat Dvoastre stimătoriu. *Ioan Botean*, paroch.

Progresul nostru material.

În ferberea politică de care e cuprinsă astăḑi mai toată societatea românească de pe teritoriul Ungariei de două decenii, credem a nu fi superfluă ocuparea cu cestiuni precum e şi cea de faţă, cari sunt menite de a ridica bună starea poporului nostru.

Aceasta şi din acel punct de vedere, căci ne incumbe o sântă datorinţă îngrigirea serioasă de soartea poporului nostru din toate părţile; totodată însĕ şi pentru a ţinea cont de principiul *„variaţio delectat.“*

Dacă ne transpunem vederile noastre la începutul secului present şi comparăm timpul de acum cu cel de atunci, fără îndoială trebue sĕ ajungem la convingerea că am făcut progrese şi încă însemnate.

Şi între aceste cel mai evident este progresul pe terenul literar.

Pe când literatura noastră la începutul secului present era încă neînsemnată, pre atunci astăḑi ne putem măgulì că a luat un avênt îmbucurătoriu.

Această prosperare este datorită unor bărbaţi însufleţiţi pentru causa naţională, zeloşi şi activi totodată.

În cele intelectuale privind lucrul ori din care parte observăm deci o înaintare oare care.

Constatând aceasta numai spre mulţămirea noastră, ni se impune întrebarea dacă socoteala ce-o vom face cu respect la progresul nostru material ne va aduce tot la astfel de resultate?

Pentru a putea respunde la aceasta mărturisim că s'ar cere un om cu multă esperiinţă şi cunoscinţă detaiate despre starea poporului nostru atât din trecut cât şi din present.

Cu toate acestea ne vom nisuì sĕ arătăm şi noi în câtva părerile noastre, remânênd ale amplifica cei mai competenţi.

Deacă vom judeca serios asupra stărei noastre materiali; dacă vom precumpăni bine toate împregiurările, vom fi necesitaţi a recunoasce că în genere nu putem vorbì de progres pre terenul acesta.

Las că pot obvenì casuri anumite, cari ne-ar desminţì aserţiunea noastră dar noi nu avem sĕ le luăm pre acestea de normă ci generalitatea.

Noi înşine fără multă greutate ne putem convinge din propria ne esperienţă, că poporul nostru nu înaintează în privinţa materială.

Precând mai înainte într'un sat se afla câte 30—40 de oameni cu stare bună, pre atunci astăḑi abia găsesci 2—3.

Precând mai înainte din cutare curte ţărănească eşiau 2—3 pluguri cu câte 4 boi, astăḑi abia iese unul cu doi viţei şi două vaci.

Sĕ mai adaugem la acestea şi perderea averei înmobile, şi vom observa mersul racului practicat de poporul nostru. Chiar ei însişi o mărturisesc aceasta când numai li se dă ocasiune de a da espresiune durerei pentru această stare de lucruri.

Împregiurarea aceasta trebue sĕ provoace îngrijirea serioasă a tuturor acelora cărora le zace la inimă înaintarea poporului nostru. De oarece e constatat că un popor va înainta în privinţa intelectuală culturală cu atâta mai bine, cu cât i-va fi mai bine asigurată posiţia materială.

Şi chiar esperienţa de toate ḑilele ne arată într'un mod destul de învederat, că un om cu bună stare materială este bine vĕḑut în societatea aleasă, se bucură de oare cari onoruri, cari dealtcum nu le-ar merita.

Ceea ce o putem ḑice despre individii singuraticei, o putem reduce şi la popoare întregi.

Vor fi poate unii cari — urmând cuvintelor sântei scripturi „căutaţi mai întâiu împărăţia ceriului şi apoi toate celelalte se vor adaoge voue“ — şi vor ḑice ce sĕ ne mai îngrigim de lumea aceasta, sĕ cugetăm numai la Dḑeu şi acela ne va înzestra cu cele trebuincioase? Da! bunul Dḑeu se îngrijesce de noi în continu, numai cât se recere ca şi noi din partene sĕ facem şi sĕ nu aştepteptăm sĕ cadă mana cerească ca odinioară Iudeilor cari căutau pământul făgăduinţii.

Odată ajunşi la credinţa că poporul nostru în loc de a progresa în privinţa materială regresează, sĕ vedem cari ar fi causele acestei stări de lucruri.

Nu este oare poporul nostru tot atât de activ ca mai înaite? Nu iubesce el tot aşa de bine munca ḑilnică ca odinioară? La aceste întrebări vom respunde cu inima liniscită că el întru nimic nu s'a schimbat. N'a perdut nimic din diliginţa de odinioară, ba putem ḑice că a devenit mai activ mai sirguincios căci l'au silit împregiurările. La tot casul în punctul acestă vina nu cade asupra lui.

Ambele ape împreunate curg apoi sub „ripii roşii“, unde morbosul află o scaldă naturală de sare şi jod foarte folositoare, până în fênaţele numitei „cutina“, vĕrsându-se apoi în rîul de munte Sebeş, şi toate trei curgênd împreună sub vechiul drum roman al Apulumului, la Oarda de jos sĕ aruncă în Mureş.......

În stânga drumului de ţeară se vede comuna sasească Gârbova (Urwegen, Szász Orbó) cu preste 60 sasi alegĕtori dietali pe basa censului numai de pământ şi de case. Românii încă cari numĕră deja vr'o câte-va sute de suflete sûnt în stare progresivă, şi sĕ sporesc; ei locuesc deosebit la olaltă preste apa satului, unde au biserica şi scoala lor. Starea lor ar fi şi mai îmbucurătoare, dacă preotul lor n'ar fi preste mĕsură adict stăpânilor din sat.

Locuitorii toţi sûnt plugari lucrători şi păstrători. Viticultura asemea ar înflorì dacă n'ar esista restricţiunile săsesci vecsătoare şi în Gârbova, sperând că pre aceasta cale negreşit se va împedeca înaintarea românilor, deşì hotarul este de ajuns şi bun.

Urmează romanticul sat românesc Cârpiniş cu casă şi curte parochială rară.

În jos de el stă Reciu, odinioară sat săsesc. Astăḑi sasii din ḑi în ḑi scad şi decad, precând românii mai vitali şi mai mişcăcioşi se sporesc şi se ridică. Incă o generaţiune şi Reciul sĕsesc a fost numai. Sasii au lânceḑit, au îmbrâncit. Ei sûnt de ceva treabă numai dacă coşul e plin şi pivniţa nu-i goală; eară dacă au sĕrăcit nu-s buni de nimica.

Dacă te cugeţi la starea şi viaţa de mai nainte a sasilor faţă de cea a românilor, dacă consideri spriginul ce sasii totuşi şi astăḑi mai au la comitat, judecătorii, ministeriu, şi dacă ţini în vedere, că nu sûnt nici epidemii, nici invasiuni, nu te poţi de ajuns mira din ce motive elementul săsesc scade şi se topesce în mĕsură aşa mare

Eu nu aflu alt motiv decât numai lipsa de vitalitate.

Elementul săsesc eclusivist, egoist, separatist, scăldat în lapte şi miere, nici în şepte sute de ani nu s'a putut aclimatisa, totuşi nu are trăinicie proprie în Ardeal.....

Trecênd un deal ajungem mai la vale la satul Câlnic (Kelling, Kelnek), odinioară comună puternică săsească, astăḑi însĕ întrecută de români cu mai mult ca trei mii suflete.

În mijlocul comunei vechi se află vechia biserică luterană cu orologiu bătătoriu, încungiurată cu ziduri de peatră îndoite, înalte şi coperite cu şindile, în care spaţiuri credincioşii păstrează bucate, slănini ş. a. In lăuntrul zidurilor ajungi prin o poartă uriaşă, în care locuesce păzitoriul cu cheile singuraticelor cămare.

Insĕ sasii cercetază biserica cea nouă din deal.

Lângă comună pe un loc ridicat este locuinţa parochului cu uşi de fer şi încungiurată de grădini mari, de pomet, de fên, de legume şi de flori. Curtea cu superedificatele este ca la cinci gazde din sat.

Pre lângă această locuinţă, şi pe lângă o respectabilă porţiune canonică, parochul capetă încă preste 1500 fl. v. a., plată în bani din dişma (decima), preţuită în bani, la care şi românii au contribuit multe mii în cursul seculilor.

Eară parochul român, un preot vrednic şi zelos, dimpreună cu parochienii sei din sudorile lor proprii trebue sĕ se susţină pre sine, beserica şi scoala lor.

Sasii simţĕndu-se astăḑi slabi şi ajunşi la soartea racului, 'şi aduc aminte, de români şi i poftesc la înţelegeri, la împăciuiri frăţesci, pretinḑênd, a ei sĕ uite toate, toate cele multe din trecut.

Astfel a fost sasul totdeauna, şi astfel va rĕmânea, până va trăì în Ardeal.

Îngâmfat şi întolerant la bine, şi viclean şi umilit la rĕu; eară românul român. (Va urma.)

Greutăţile sûnt enorme, dările înspăimâtătoare încât bietul, nu mai scie unde sĕ-şi vêrască capul de groaza atâtor pretensiuni ce sĕ fac dela dênsul. Rĕul căutat îl vei afla în miserabilele [illegible] de astăḑi. [illegible]cutorii, acei oameni fără de simţ uman îl despoaie până chiar şi de cămesă. Pentru o sumă bagatelă i sĕ vinde adeseori lucru de un preţ foarte mare. Înaintea acestora nu este pardon.

Acei cari sûnt puşi sĕ conducă destinele ţĕrii şi-ar putea împlinì datoria cu conscienţiositate numai atunci, când ar lua mai mult în considerare starea poporului, când s'ar nizuì sĕ o studieze pre aceea cu mai multă seriositate. Căci numai studiindu-o pre aceasta vor putea sĕ aducă îmbunătăţirile necesare.

Această însĕ nu se face spre dauna statului şi sĕ măresc numai dările fără de a cugeta dacă se vor mai putea scoate sau ba. De acì vine că poporul îmbrâncit de sĕrăcie caută a-şi afla mântuire în altă ţeară şi este necesitat sĕ-şi părăseasca dulcea sa patrie pentru neprecauţiunea unora.

Bun servit ar face statului nostru şi acele foi maghiare, cari în loc de a arunca câte şi mai câte injurii la adresa românilor, ar atrage atenţiunea celor dela dietă asupra relelor de astăḑi bine sciind, că statul va putè sĕ înflorească numai până atunci până când popoarele ce-l compun vor fi fericite. Îndată însĕ ce se va întêmpla contrariul cu o oară mai degrabă va păşì către abisul perirei.

Relele de cari este bântuit astăḑi statul nostru le va putea schimba numai venirea unor timpuri mai favorabile. Până atunci noi însĕ sĕ luptăm cu greutăţile de acuma şi sĕ aşteptăm sosirea unui om providenţial, căruia sĕ-i zacă la inimă interesul comun. Ear preoţii şi învĕţătorii noştri sĕ lumineze pre popor cu toată ocasiunea, sĕ-i înveţe a-şi împlinì datoriile faţă de stat în tot momentul; sĕ-i înveţe a-şi plătì dările fără de a mai aştepta sosirea esecutorului, căci aceasta este numai spre stricăciunea lor.

Dar sĕ mai revenim însĕ la unele lucruri, cari asemenea contribue la sĕrăcia noastră ḑilnică. Poporul nostru apăsat de greutăţi aleargă la jidan sau la alţi camătări, şi împrumută bani sau cereale.

Ce face însĕ jidanul blăstămat? El dă o litră de cereale primăvara sub condiţiuni ca sĕ i se restitue duplu toamna. Bietul om este silit ca sĕ nu piară de foame a o primì şi sub această condiţiune. Aceasta o face mai de multe ori; ear toamna până ce nu şi-a adunat bine încă cerealele în grânar este silit sĕ-şi plătească datoria.

Remânênd lipsit recurgênd din nou la jidan şi tot astfel până ce în fine este silit sĕ-şi vêndă vitele pentru a plătì la jidan, apoi pămênturile şi eată-l ajuns la sapă de lemn.

Tot în asemenea mod se întêmplă şi la împrumuturile în bani de unde jidanul trage în casul cel mai uşor 50%.

Ar fi o datorie a inteligenţei noastre, carea vine mai des în contact cu poporul nostru, sĕ-l lumineze că în casuri de aceste sĕ împrumute dela banca noastră „Albina“ carea dă pe interese destul de moderate, şi sĕ nu-l lase în specula jidanului.

Pentru sume mai mici s'ar putea ajuta poporul nostru dacă în fie-care comună s'ar înfiinţa câte o casă de păstrare, de unde sĕ se poată ajuta poporul în cas de necesitate. Sûnt diferite căi pe cari s'ar putè ajunge realisarea acestui scop.

Totul ce lipsesce este iniţiativa din partea celor competenţi.

Trebue sĕ recunoascem, că la noi sûnt prea puţini oameni de iniţiativă; unde sûnt acolo apoi sĕ şi vĕd resultate în urma silinţei lor.

Un monument neperitoriu ar putea sĕ-şi câştige acela, care şi-ar da silinţa sĕ contribue la bunăstarea poporului nostru în direcţiunea aceasta.

Sĕ nu-l mai lăsăm ca sĕ-l esploateze streinii după plac; sĕ-l eliberăm de ghiarele acestor lipitori, cari ne sug sângele şi vreau sĕ ne estirpească.

Ceea ce contribue după părerea noastră nu într'o mesură neînsemnată la sărăcirea poporului este şi faptul că el nu scie economisa cu cele câştigate.

Pe cât am fi de nedrepţi când i-am atribuì lenea, neiubirea de muncă; pe atât de drepţi sûntem când i ḑicem că scie prea puţin sĕ conserve.

Dacă poporul nostru ar fi sciut păstra cele ce le-a câştigat cu multă sudoare, putem ḑice că astăḑi ar dispune de nesce averi colosale.

Peste tot observăm că noi aici înţelegem numai bunurile materiali, averile.

În alte privinţe este el destul de păstrătoriu.

Ca de esemplu aducem numai aderarea la limba şi naţionalitatea sa, de cari n'au putut sĕ-l abată nici veacurile cele mai furtunoase. Cei ce mai cugetă aceasta nu pot decât sĕ fie orbi în privinţa spirituală.

Şi în chipul acesta vocea poporului ne chiamă de a-i ajuta.

Cred, după cum s'a mai ḑis în ḑiariul acesta, ca scoala va putea face mult prin întroducerea unor casse de păstrare scolastice după care copii sĕ se dedee încă de mici a fi buni economi, căci economia este fiica înţelepciunei.

Aceste dorinţe şi fapte espunêndu-le terminăm cu sperarea de a ne unì cu toţi şi a lucra pe un teren comun pentru binele şi prosperarea scumpului nostru popor. *S.*

Varietăţi.

* (Postal). Cu 1 August începênd se deschide oficiu postal în comuna Maros-Vécs — comitatul Mureş-Turda, care va sta în legătură cu cariola din Poleţ, Ilva şi Reghin.

Cercul de comunicaţiune se estinde preste Idiciu Idicel, Luier, Maros-Vécs şi Orosz Idecs.

Va espeda epistole, pachete şi asignaţiuni postale până la 200 fl.

Mersul:

Pleacă din Poleţ-Ilva	dim.	la	5	oare	— m.
Ajunge la Maros-Vécs	„	„	10	„	— „
Pleacă din Maros-Vécs	„	„	10	„	5 „
Ajunge la Reghin	„	„	11	„	20 „
Pleacă din Reghin	d. a.	„	2	„	— „
Ajunge la Maros-Vécs	„	„	3	„	20 „
Pleacă din Maros-Vécs	„	„	3	„	35 „
Ajunge la Poleţ-Ilva	„	„	8	„	20 „

* (Postal). In comuna Sângeorgiul Năsĕndului este a se ocupa locul de magistru postal.

Cauţiune 100 fl. Salariu 150 fl. pauşal de cancelarie 40 fl.

Supliceie a se trimite în termin de trei sĕptĕmâni la direcţiunea postelor din Sibiiu.

* (Postal). Cu 1 August a. c. începênd se deschide oficiu de postă în *Kőpecz* comitatul treiscaunelor. Comunicaţia va sta în legătură cu trenul dintre Braşov şi Budapesta.

Cercul de comunicaţie comuna Kőpecz.

Va espeda epistole, asignaţiuni postale în monarchie până la 200 fl., în streinătate până la 75 fl.

* (Mulţămită publică). Stimatului anonim, carele prin mâna parochului gr. or. din cetate în Sibiiu a binevoit a face acestei biserici o donaţiune în suma de 100 fl. (o sută floreni v. a.) se aduce pe aceasta cale intimă mulţămită publică, cu adausul, că suma donată s'a transpus la cassa bisericei numite.

Sibiiu 8/20 Iuliu 1884.

Comitetul parochial.

Iacob Bologa, preşedinte. *Petru Ciora,* notariu.

* *(Avis).* Acei domni, cari au de cuget a cerceta adunarea „Asociaţiunei Transilvane“ din anul acesta, ce se va ţinea la 17 August st. n. în Orăştie şi doresc a reflecta la cuartire private, sûnt poftiţi prin aceasta a se insinua cel mult până la 10 August st. n. la comitetul instituit pentru primirea oaspeţilor.

Pentru comitetul de primire.

Dr. A. Tincu, preşediete. *Ioan Branga,* notar ad hoc.

* (*Rectificare la rectificare*). În Nr. 81 al ḑiariului ce-l redactaţi au apărut o rectificare privitoare la petrecerea de vară a tinerimei studioase din jurul Sĕliştei. În aceea rectificare ḑice dl. autor că dl. protopresbiter al tractului Sĕliştei au impus tinerimei studioase din jurul Sĕliştei unele condiţiuni, cari dênsa nu lea putut împlinì, aceasta este un neadevĕr demn de urḑitoriul seu, căci acele condiţiuni s'au hotărit în comitetul reuniunei învĕţătorilor din tractul Sĕliştei, ear dl protopresbiter Dr. Nicolau Maier ca preşedinte al acelei reuniuni şi-au făcut numai datorinţa s'a faţă de conclusul comitetului.

Acestea comitetul şi-a ţinut de datorinţă ale aduce la cunostinţa On. public pentru constatarea adevĕrului.

Sĕlişte, 16 Iuliu 1884.

Comitetul reuniunei învĕţătorilor gr: or: din tractul Sĕliştei.

* (Loviţi de trăsnet). Un Poplăcean mergênd Joi pe drum către casă în ploia cea mai mare, la lovit fulgerul, şi a rĕmas mort sermanul. Asemenea un sas din Turnişor fu lovit de fulger în pădure sub un arbore, şi la moment şi-a dat sufletul.

Când este vreme grea nu este consult se fugă omul, căci uşor i se poate întêmpla ca sêrmanului poplăcean. Nici în păduri şi pe câmp sĕ nu se adăpostească sub arbori, învĕţênd din păţania Turnişoreanului.

* (Foc). Marţa trecută a isbucnit un foc grozav în comuna Zizin lângă Braşov, şi a mistuit preste 60 de edificii economice. Nu se scie dacă oamenii s'au fost asigurat contra focului sau ba.

* (Luptă sub furci). In penitenciarul din Stein s'a întêmplat o scenă grozav de înspăimêntătoare. Marţa trecută era sĕ se esecute sentenţa de moarte asupra unui june de 20 ani şi câte-va luni, Ferdinand Bumgartner, cu numele, care a omorît pe inspectorul temniţei din Stein. Bietul candidat la moarte s'a purtat liniscit până la momentul când era sĕ-i lege mânile. Atunci s'au repeḑit ca un leu asupra slugilor călĕului, s'a escat o luptă crâncenă între ei până ce au sărit mai multe cătane din escortă, şi au legat pe bietul delincuent.

Astfel legat s'au ridicat spre ghilţ. În momnetul de a-i pune călĕul ghilţul în gât, el l'a apucat între dinţi şi numai după multă osteneală i l'a putut scoate din gură şi aplica la gât.

Crâncenă luptă trupească, însĕ mai crâncenă cea sufletească.

* (Cholera şi imaginaţiunea). Este necontestabil că imaginaţiunea joacă un mare rol la oamenii cari se tem de choleră. D. Jules Claretie citează un esemplu ciudat, în cronica sa din ḑiarul „Le Temps.“

Am cunoscut, ḑise el, în timpul marei epidemii care, către anul 1865, bântuia Parisul, un biet tinĕr, care de frica cholerei bea tot felul de alcooluri şi era sĕ aibă o imflamaţiune de maţe. În fie-care dimineaţă consulta statistica oficială a morţilor (era funcţionar la primărie) şi în fiecare seară se ducea sĕ se culce în unul din arondismentele Parisului, unde muriau mai puţini oameni de choleră.

Nenorocitul ducea astfel o viaţă de plâns; nu mânca, nu dormea şi visa un spectru verde care nenea sĕ'l tragă de picioare.

În cele din urmă unul din amicii lui, atunci intern la unul din spitalele din Paris, îi ḑise:

— Vrei sĕ te vindeci de boala fricei? Vino cu mine.

Insoţirăm pe intern până la spitalul lui unde ne arată într'o curte bolnavii convalescenţi, cari se jucau sărind unul preste altul.

Dăpă ce ni-a arătă ne zise:

— Nu este aşa că au aerul foarte vesel?

— Da!

— Ei bine, toţi acestia au fost bolnavi de choleră!

— Ce spui?

— Da, bolnavi de choleră, cari acum s'au tămăduit. I-am îngrigit eu. După cum vedei, sunt foarte bine!

În adevĕr acesti cholerici aveau aerul atât de vesel, încât bietul tênĕr începu sĕ nui mai fie frică.

Chiar în aceea seară se culcă în patul lui. A doua ḑi, nu se mai preocupă câtuşi de puţin de numĕrul morţilor de choleră şi de atunci, când i se vorbesce de cholera asiatică sau sporadica, rĕspunde cu cea mai mare nepăsare:

— Da, sciu foarte bine! Aceasta este o boală ciudate care se sfêrsesce în totdeauna prin jocurile cele mai vesele!

După cum se poate vedea, în asemeni împregiurări trebue a îngrijì nu numai fisicul ci şi moralul. Eacă pentru ce mulţi medici recomêndă distracţiunile şi tot ce poate sĕ împedece spiritul de a nu fi afectat şi de a nu avea aceeaşi idee.

Mai întâiu de toate trebue a depărta tristeţa: şi mijlocul cel mai bun nu este de a cetì, cum fac unii, pagine întregi de prescripţiuni, profilatice, mĕsuri preventive, etc. „Adevĕrul.“

* *Rectificare* din partea redacţiunei. În Nr. trecut faţa 331. coloana a II. alinea a 9. în loc de: Domnul protopop „*Ioan Drec*“ sĕ se ḑică: Domnul prot. Ioan Droc.

Adressa domnului „Gr. Sima al lui Ioan“, este în Cărpiniş, per Abrudbánya.

Posta Redacţiunei.

Domnului Simeon Dragomir, notariu cercual Gura-Sadului. Recercarea dvoastră s'a predat oficiului competent spre dispunerea celor necesarie. De publicat pe lângă toată bunăvoinţa nu se poate publica.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat a boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 31 Iuliu n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.20	122.—
Renta de aur ung. de 4%	92.15	92 10
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Galbin	5.73	5.75
Napoleon	9.66½	9.65
Lnodon (pe poliţa de trei luni)	121.60	121.60

Nr. 228 [789] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scoalele din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orestiei sĕ escrie concurs cu termin până la 20 August a. c.

1. Vinerea, cu salariu anual 300 fl. v. a., cuartir și lemnele de foc
2. Romos, cu calariu anual de 300 fl. v. a., și lemnele de foc.
3. Vaideiu, salariu anual 220 fl. v. a. cuartir și lemne de foc.
4. Romoșel, salariu anual 200 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.
5. Orĕscioara de jos, salariu anual 200 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.
6. Acmar, salariu anual 200 fl. v. a. și lemne de foc.
7. Simeria, salariu anul 200 fl. v. a. cuartir și lemne de foc.
8. Bințințiu, salariu anual 150 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.
9. Petreni, salariu anual 150 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.
10. Gelmar, salariu anual de 100 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.
11. Turdaș, salariu anual 100 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.

Concurenții au a-și așterne cererile lor instruite în sensul legilor din vigoare la oficiul protopresbiteral al Orĕstiei în terminul sus scris.

Orĕstie 15 Iulie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orestiei.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

CONCURS*).

Pentru întregirea a doue posturi de învĕțători la scoala capitală gr. or. din Rĕșinari se escrie concurs cu termin până la 15 August st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sûnt următoarele:

1. Salariu anual de câte 350 fl. v. a. în rate lunare anticipative.
2. Relut pentru cuartir și lemne 60 fl. v. a. anuali.
3. Concurentele, care va dovedì cualificațiunea de a putè propune sistematic cântările corale la elevii scoalei va primì deosebit de salariu o remunerațiune de 100 fl. v. a.

Cei ce doresc a concura la postul acesta vor avea a se presenta până la ḑiua alegerei aici în Reșinari și a cânta într'o Duminecă la o biserică, și într'alta la cealaltă biserică, spre a proba desteritatea în tipic și cântările bisericesci.

Petițiunile concursuali instruite după prescriptele legilor vigente sunt a se așterne până la terminul sus indicat comitetului parochial gr. or. din Reșinari.

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral. [787] 2—3

Reșinari în 8 Iuliu 1884.

Coman Hambașian, președinte. **Ioan Droc,** notar.

---

*) În Nr. 83 s'a pus din eroare numai un post de învĕțătoriu.

CONCURS.

Devenind vacante posturile de învĕțători dela scoala capitală ort. orientală din Veneția inferioară prin demisionare, se escrie concurs pentru întregirea acestor posturi cu termin până în 31/19 August 1884, în care ḑiuă va fi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acestea posturi sûnt:

a) Pentru învĕțătoriul primariu și diriginte salariu 300 fl.

b) pentru învĕțătoriul al doilea 200 fl.

c) lemne focali pentru ambii învĕțători 24. m.

d) cuartir liber în edificiul scoalei.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, au a produce atestatul de cualificațiune conform § fului 13 din „Statutul Org.“ precum și atestatul despre conduita lor până de presente.

La ocuparea postului prim abiturienții vor fi preferiți întrunind și celelalte condițiuni. [777] 2—3

Eforia scolară.

Veneția inferioară în 19 Iuniu st. v. 1884.

Georgiu Comaniciu,
v. președinte eforiale.

Nr. 238. [772] 2—3

CONCURS.

Spre întregirea postului de învĕțătoriu la scoala română gr. or. din Lisnĕu se escrie concurs cu terminul până la 10 August st. v.

Cu acest post este împreunat un venit de 130 fl., v. a. și anume:

1. Dela popor 11 gălete și 2 ferdele de bucate, ear din fundațiunea scoalei 11 gălete la olaltă $22\frac{1}{2}$ gălete computate cu 4 fl., dau 86 fl.
2. Didactru dela scolari 10 fl.
3. Lemne în voloare de 12 fl.
4. Din venitul stolar $\frac{1}{3}$ 12 fl.
5. Cuartirul computat în 10 fl.

Doritorii de a ocupa aceasta stațiune, trebue sĕ cunoască limba maghiară, și sĕ-și aștearnă subscrisului petițiunile lor instruite conform legilor în vigoare.

Brașov, în 23 Iuniu 1884.

În conțelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr. or. în tractul al II. lea al Brașovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

CONCURS.

Deoarece la ântâia alegere nu s'a arătat competente din destul cualificat, prin aceasta se escrie concurs pentru deplinirea postului învĕțătoresc *la scoala gr. or. rom. de fete din Timișioara în suburbiul Fabric,* pe lângă următoarele emolumente anuali: 1. Salariu 320 fl., 2. Cortel liber în edificiul scoalei; 3. 10 fl., paușal de scris și 12 metrii de lemne, din cari se va încălḑi și scoala; și dacă aleasa învĕțătoreasa va areta sporiu bun, atunci tot la al 5-lea an i se măresce salariul cu 50 fl., până la suma de 500 fl.

Recurentele pentru acest post au sĕ-și subștearnă recursele sale adresate comitetului parochial — la inspectorul de scoale concernint *Iosif Gradinariu* în Seceani, p. u. Vinga *până în 1-lea August 1884 st. v., eară alegerea se va ținè în 6 August st. v. a.c.*

Dela recurente se recere atestat cumcă sunt născute române gr. or. 2. atestat despre conduita de până acuma. 3. Testimoniu despre absolvarea preparandiei confesionale române. 4. Testimoni despre depunerea esamenului de cualificațiune și a limbei maghiare, ear dacă au fost deja învĕțĕtorese — și despre sporiul reportat la stațiunea unde au funcționat dintre care cele ce pe lângă limba maicei și cea maghiară vor mai vorbì bine și limba germană și vor scì propune și lucru de mână fămeesc, vor fi preferite, avênd despre aceasta a arăta până la alegere probe înaintea acestuì comitet parochial.

Timișioara, în 18 Iuniu 1884 st. v.

[774] 2—3 *Comitetul parochial.*

În conțielegere cu mine Iosif Grădinariu, inspector de scoale.

Nr. 462. [766] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învețătoresci, devenite vacante la scoalele populari-confesionali în comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu terminul până la 15 August st. v.

1. În parochia Mureș Cuiesd cu salariu anual de 200 fl., în 4 rate egali, solvind anticipando, cuartir în edificiul scoalei și lemnele trebuincioase de încălḑit; —
2. În parochia Luieriu cu salariu anual în bani 100 fl., solvind în 4 rate anuali, folosirea cimiteriului din sus, a grădinei scolari și a 1 jugĕr pământ de pășunat prețuite în 50 fl. și cuartir în edificiul scoalei;
3. În parochia Idicel *a)* la scoala I. (din sat) cu salariu anual de 150 fl. solvind în 4 rate anuali, cuartir în edificiul scoalei și doi stângini de lemne pe picioare, *b)* la scoala a II. (din Idicel pădure) cu salariu anual de 150 fl. cuartir în edificiul scoalei și 2 stângini de lemne pe picioare.
4. In parochia Jabenița cu salariu anual de 150 fl. solvind în 4 rate anuali și cuartir în edificiul scoalei.
5. In filia Poleți cu salariu anual 100 fl. în 4 rate anuali, 10 ferdele cucuruz sfărmit (à 16 cupe), lemnele trebuincioase de focărit și cuartir în edificiul scoalei.
6. In parochia Meșterhaza cu salariu anual de 200 fl. solvind în 4 rate anuali, lemnele trebuincioase și cuartir în edificiul scoalei. — Salariile acestea se plătesc din repartițiune pe singuraticii capi de familii.
7. În parochia G. Hodac cu salariu anual de 200 fl. solvind în 4 rate egali din fondul scoalei. Invĕțătoriul va putè ocupa în mod provisoric și postul cantoral — care-i aduce la 50 fl. v. a. pe an.

Petenții vor avè a și substerne suplicele concursuali instruite în sensul legilor vigente și documentându-se și acea, că posed esamenul din limba maghiară — la subscrisul în Idicel, posta ultimă Reghinul săsesc.

In suplicele concursuali va fi a se amintì și împregiurarea: dacă respectivul a mai concurat la vre-un post învețătoresc și în care tract protopresbiteral?

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Reghinului.

Idicel 1 Iuliu 1884.

În conțelegere cu respectivele comitete parochiali:

Galaction Șagău,
protopresbiter.

Cursul scolastic pentru moșit.

În urma esmisului înaltului ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică din a. c. Nr. 3255, prin aceasta se face cunoscut: că în semestrul de iarnă se deschide un curs gratuit de învĕțământ de cinci luni la **institutul reg. ung. de moșit în Sibiiu în 1 Octomvre c. n. 1884.** Primirea la acest curs va avè loc dela 1—8 Octomvre în localitatea scoalei din *Strada morei* (*Mühlgasse*) *Nr. 25* pe lûngă producerea atestatului de botez și de moralitate. [758] 2—5

Sibiiu, 1 Iuliu 1884 st. n.

Direcțiunea.

Demn de atențiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ȘI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 37

Perseci din Italia,
de soiul cel mai fin,
culese proaspete de pe pom în toată ḑiua cu . . . **fl. 2.90**
dtto Perseci de pe insula ionică Corfu cu . . . . . . **fl. 3.50**
pentru o corfă de 5 kilo și fără porto, libere de vamă la [759] 9—12

N. Salvari—Triest.

Dela sfêrșitul lui Iulie începend se află și **struguri** frumoși și proaspeți cu 2 fl.

Esaminați și păstrați ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite și probate prin documente dela autorități medicale și folosite cu bun succes de mulți privați:

Sucul de mușchiu al Drului **Miller** are un efect neașteptat la tuse, răgușală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respirațiune. În borcane pentru copii și oameni mari. Prețul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile și convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée și umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esențial mistuirea. Acest escelent remediu sĕ nu lipsească din nici o casă țĕrănească. Prețul pentru $\frac{1}{1}$ Flacon **1 fl. 50 cr.**, pentru $\frac{1}{2}$ Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sĕu la petele, ce es vara pe pele, la înroșire, peste tot la ori-ce necurățire a feței. Succesul e sigur după o întrebuințare regulată. Prețul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ți face în scurt timp mânile albe, delicate și moi. Și pentru coloarea feții încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături și îngroșeri de piele. Prețul unei sticluțe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuințare și un penel **60 cr.** [706] 16—17

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger; în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele și băcâniile mai mari din Ungaria și Transilvania, precum și la depositul central de espediție, J. de Miller, farmacist, Brașov. (Transilvania).

Infallibil.

Retrimitem banii primiți tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“
(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu același efect la **căpățina goală** (pleșugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** și la **încăruntire.**

După întrebuințare mai deasă garantăm succesul. Espediția în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** și la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bucuresci:* R. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta*: Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeș:* M. Vlad, farmacist. *Lugoș:* L. Vértes, farmacist. *Timișoara:* Stefan Tárczay, farmacist. *Verșeț:* Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumsețá din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase și albe la trup,** depărtează petele de piele și de vĕrsat. — Prețul 85 cr. [713] 17

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuința și ca presente. Prețul fl. 1.50.

Nu este înșelătorie.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 85 Sibiiu, Marți 24 Iuliu (5 August) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3258 Scol.

Cătră toate oficiile protopresbiterale și parochiale din archidiecesă.

În circulariul acestui consistoriu ddto 7 Iunie a. c. Nr. 187 s'a strecurat din concernintele emanat ministerial o eroare în privința timpului, dela care și până la care sûnt a se induce în registru cei obligați a frecuenta scoala în anul viitoriu scolastic 1884/5.

Regula fundamentală în sensul legei e că: la cercetarea, scoalei cuotidiane sûnt obligați toți aceia, cari la 1 Octombre al anului pentru care se face conscrierea vor fi împlinit al șeasăle an al etății și nu vor fi întrat în al treisprĕḑecelea an. Asemenea sunt obligați a cerceta scoala de repetiție toți aceia cari la 1 Octombre au împlinit al 12-lea an, nu au întrat însĕ în al 16-lea an al vieții.

Conform acesteia sunt a se conscrie pentru anul scolastic 1884/5 toți cei născuți dela **1-a Octomvre 1869 până la 30 Septemvre 1878.**

Acolo dară, unde condicele scolare s'au întrodus în anul trecut scolastic și conscrierea în registru s'a început dela 1 Octombre 1869, nu sunt a se sterge din registru prin linii verticale cei născuți dela 1 Octombre 1869 până la 31 Septembre 1870, de oarece acestia neînplinind la 30 Septembre 1884 al 15 lea an al vieții sunt obligați a mai frecuenta un an scoala de repetiție.

Unde în anul trecut s'au conscris pruncii începênd dela 1869 până la 1878, acolo registrul remâne cu totul neschimbat și nu e de lipsă sĕ se mai adauge cei născuți după 30 Septembre 1878 încoace. Unde însĕ conscrierea a mers în anul trecut scolastic numai până la 30 Septembre 1877, acolo e de a se mai adauge pe anul 1884/5 conscrierea celor născuți dela 1 Octombre 1877 până la 30 Septembre 1878.

Unde condicile scolari se vor întroduce acum, conscrierea e de a se începe dela 1 Octombre 1869 și a se continua până la 30 Septembre 1878.

Din ședința consistoriului archidiecesan, ținută în Sibiiu, la 12 Iulie 1884.

Nicolau Popea m. p.,
vicariu archiepiscopesc.

Progresul nostru moral.

S'a ḑis, și s'a recunoscut de un adevĕr incontestabil, principiul cuprins în cuvintele: „Ceea ce constitue adevĕrata demnitate a omului, este moralitatea aceluia.“

Principiul acesta este unul din cele mai înalte principii ale sciinței educațiunei (a pedagogiei) și putem ḑice, că este scopul suprem al ei.

Când i va succede pedagogului a resolvì educațiunea în sensul acesta, atunci i-a succes una din cele mai dificile probleme, dar tot odată și mai sublime.

Atribuindui-se dar moralității, și nu fără cuvênt, importanța cea mai mare, cred că nu vom face un lucru nefolositoriu, dacă vom căuta sĕ ne dăm seama, cum stă poporul nostru în privința aceasta.

Se poate că se vor afla și de aceia, cari răpiți de curentul de astăḑi ce înclină spre materialism, vor nesocotì cestiunea aceasta ḑicêndu-și în sine, ce folos a ne ocupa de lucruri de aceste, cari nu ne pot ajuta mult în împregiurările noastre de acum. Sĕ ne fie devisa: înaintarea poporului nostru pe terenul economic, industrial, comercial și pe terenul sciinței, căci astăḑi după acestea se mĕsură mărimea sau micimea unui popor.

Adevĕrat că obiecțiunile unui atare om fiind oare cum mai concrete, ar putea fi calificate de a seduce pe unii, cari sûnt cufundați în realitate și nu-și pot lua sborul spre idealism.

Nu vor putea însĕ sĕ schimbe nici odată pe profundul cugetătoriu care a reflectat serios la această împregiurare.

Ori ce dovadă scoasă din istoria popoarelor, va fi în stare sĕ întoarcă pre om din starea de îndoială în care se află cu respect la faptul acesta.

Istoria „magistra vieții“ ne arată că până atunci, până când un popor a scris cu litere de aur pe stindardul vieții sale, moralitate și religiositatea, au fost un popor respectat și stimat de toți; îndată ce nu au mai ținut cont de acestea, s'au sters din catalogul popoarelor pre încetul, până ce a dispărut ca roua dimineții dinaintea căldurei soarelui.

Fiind acesta un adevĕr pe care-l putem cetì pe paginile istoriei, este lucru natural, ca conducĕtorii poporului nostru sĕ-și facă bine socoteala, și sĕ vadă dacă poporul nostru e stagnar, au făcut vre-un progres sau doară a regresat în privința aceasta.

Aceasta mai vêrtos și din acel motiv, ca nu mai târḑiu sĕ ne căim pentru nesocotința noastră, sĕ vedem că da! poporul nostru în urma silințelor sale au progresat pe toate terenele și în punctul acesta, a scăpătat.

Atunci va fi cu greu a-l abate pe calea cea adevĕrată, pre când acuma ușor s'ar putea îndrepta și ușor i s'ar putea da o direcțiune bună.

După cât cunoascem noi situațiunea de astăḑi, apoi socoteala aceasta iarăși easă în defavorul nostru.

Poporul nostru în timpurile mai vechi au fost mai moral ca astăḑi; nu s'a fost dedat la relele obiceiuri din timpurile de acum.

Și fiindcă moralitatea 'și căpătă consistență durabilă numai prin religiositate, a fost în adevĕr și mai religios ca astăḑi.

Da! se află și astăḑi unele ținuturi unde poporul puțin a slăbit în simțul religios, și acestea cu deosebire sûnt acele unde nu au străbătut încă până acum ipocrisiile și șarlataniile ce sûnt aḑi la ordinea ḑilei.

Împregiurarea, că poporul nostru din vremurile trecute, au ținut mult la biserică și prin urmare la religiositate și moralitate, încă a fost o causă a neperirei lui în vremurile grele.

Când oardele barbare veniau ca și locustele, el se retrăgea în inima codrilor, și acolo înălța rugăciuni ferbinți cătră acela dela care ne vine „tot darul și toată darea cea bună, desĕvêrșit.“

Cu credința nestrămutată în acea ființă supremă trecu el prin toate furtunele timpului nevătămat, până în vremurile noastre.

Astăḑi nu arată poporul nostru atâta pietate, atâta venerațiune față de lucrurile sânte precum arăta odinioară, astăḑi nu este un interes așa mare față cu biserica ca mai înainte.

Ba sĕ află unele comune în cari pre timpul când se sĕvârșesce serviţiul divin public în biserică, Dumineca, unii 'și urmează cheful cu lauta, la crișma jidanului.

Acest fapt la tot casul arată o decadință în simțemêntul religionar. Preoții nostri ar trebuì sĕ purceadă cu toată energia față de nesce lucruri atât de detestabile. La cas când influința lor nu ar fi de ajuns pentru stirpirea acestor rele, sĕ ceară întrevenirea protopopului, și când nici aceasta nu ar fi de ajuns întrevenirea autorităților noastre mai înalte bisericesci.

Nesce lucruri precum sunt și acestea, nu trebuesc suferite cu nici un preț, căci prin ele se demoralisează poporul, se instreinează de biserică.

FOIȚA.

Impresiuni neuitate.

(Urmare).

II. Dela Sibiiu la Bĕtrâna.

Procesul cel mare între aceste două elemente este isprăvit și în Călnic; toate celelalte cestiuni următoare se desleagă acum de sine în cel mai scurt timp.

Hotarul este mare și foarte roditor; pădurile de gorun tare conservate, eară vinul din numeroasele vii are un nume bun. Însĕ sasii nededați cu numeroasele greutăți și necasuri de astăḑi, și de altă parte prea dedați c'un traiu pufăios de stăpân, nu-și mai pot ajuta altcum de cât vênḑênd un dărab de loc după altul românilor din Câlnic, Deal, Rehĕu și Cut.

Eară trecem un deal și ne scoborâm în comuna română prea împoporata Rĕhĕu, unde aflăm o biserică frumoasă în deal cu doi parochi, și o scoală poporală cu trei docenți ponderoși, Muntiu-Benescu-Floca.

Locuitorii cultivă cu serguință agri și numeroasele vii, însĕ ei se înmulțesc preste mĕsure, neajunsele se îngrămădesc, hotarul e prea puțin pentru toți și aștfel nui mirare, dacă deoparte în Rĕhĕu vom auḑì: de procese de proprietate, de conturbare, de testamente, de donațiuni pentru o curea de loc; de altă parte unii pun straița în măciucă și trec munții, ca dincolo de carpați sĕ câștige mai iute bani și mai mulți ca sĕ acopere lipsele de acasă.

Lângă satul de aḑi este un părău, numit „valea caselor.“ Acolo, sĕ ḑice, a stat cândva satul săsesc „Reichau.“

Este faptă, că până în anii din urmă a locuit în Sebeș un paroch săsesc denumit, sub numele de „Parochul Rĕhĕului“ cu 600 fl. plată ficsă și porțiune canonică pre hotarul Rĕhĕului. Insĕ astăḑi plata s'a dat parochului luteran din Alba-Iulia, eară porțiunea canonică a cumpĕrat'o rehovenii.

Asemene este adevĕr, că în primăvara aceasta, românii arând pre hotarul lor lângă drumul țerii au dat de ziduri întregi din peatră de munte prea bine conservate. Românii parte au vêndut petrile scoase, parte le au întrebuințat în curțile lor. Au coperit găurile și au tras mai departe brazde pentru mămăligă.

De proces de conturbare rehovenii nu se tem, pentru că anevoiă se va mai scula vr'un „reichauer“ sĕ-și caute casa acuma și fără fundament, pentru că acestia chiar au perit de pre fața pământului.

Oamenii luminați și povĕțuitori din Rĕhĕu se pot acuma convinge cât de folositoare sûnt deosebitele meserii și desterități. Rehovenii, mai ales cei sĕraci, n'ar fi acuma siliți sĕ alerge în alte țĕri, dacă ar fi învĕțat și alte pluguri; ei s'ar putea hrănì cinstiți în satul, în țeara lor.

Însĕ sum convins, că pre cum au dat un considerabil numĕr de copii la scoli, astfel rehovenii se vor apuca și de deosebitele meserii, la cari nu se cere nici vite nici pămênt.

Este detorința fie-cărui român luminat a nisuì la tot prilegiul, ca sĕ smulgă din bunul popor greșita și preocupata părere, ce el are despre meserie, industrie și artă.

Mai la deal de Câlnic și Rĕhĕu, pre coasta muntelui, se află esemplara comună română Deal cu aproape 2000 români nemuiați ca gorumul.

Locuitorii sunt agricultori, viticultori, oieri și vinicultori sêrguincioși și neosteniți.

Biserica este frumoasă; scoala e bine rênduită și cu timp se va întemeia și mai bine. Numai zelul de a înainta amândouĕ sĕ nu slăbească.

Locuitorii au dovedit și arată o vitalitate admirabilă.

Hotarul lor, de o parte, e puțin și astfel delorenii, coperind lipsele de toate ḑilele, cu încordată diligință mai adună atâta în cât din an în an cum-

Oamenii cari comit astfel de fapte dau esemple rele şi altora, şi apoi este sciut că „precum în lumea fisică burueana se estinde mai repede, astfel şi rĕul în lumea morală“.

Atragem deci atenţiunea serioasă a preoţimei şi altor inteligenţi de prin popor, ca sĕ lucre cu toată energia contra unei astfel de abnormităţi.

Mare va fi rĕspunderea acestora înaintea posterităţii: aceasta i va glorifica pentru ostenele lor, era timpul present le va fi recunoscĕtoriu cu ori şi ce ocasiune, şi vice-veı să, nelucrênd pentru îndreptarea rĕului 'şi vor atrage blăstĕmul posterităţii şi urgisirea presentului.

Constatând acestea spre nefericirea noastră, — dacă me pot esprima astfel, — sĕ vedem cam carea ar fi causa acestei decadinţe, în simţul religionar şi moral.

Nu greşim doară, când vom susţinè, că aceasta stare de lucruri 'şi are sorgintea sa fără îndoeală în spiritul timpului de astăḑi, care înclină prea mult spre materialism şi prea puţin spre idealism.

Dar sĕ lăsăm aceasta, căci nu stă în puterile noastre sĕ-l schimbăm şi sĕ căutăm după alte cause asupra cărora doară am putè sĕ lucrăm ceva.

Unii vor a crede că una din causele acestui rĕu sûnt şi preoţii de astăḑi, cari nu mai sûnt inspiraţi de aceea putere divină ca preoţii din timpurile vechi, cari nu mai sûnt caractere firme de odinioară, şi cari prin urmare nu pot fi tot atâte modele şi tipuri de viaţă morală, sĕ străluceascā înaintea credincioşilor lor.

În adevĕr se şi cam aud voci, cari şi pre cei mai mari optimisti încă trebue sĕ-i pună pe grijă. Se susţine de mulţi că preoţii nostri mai vechi, dacă nu puteau influinţa asupra minţii poporului nostru, apoi înfluinţau într'un mod miracolos asupra inimii aceluia.

Poate că silinţelor acestora avem sĕ le atribuim, că totuşi au rĕmas urme de o cultură a inimii cu care e înzăstrat poporul nostru.

Preoţii tineri trebue sĕ-şi tragă bine seamă, nu s'au făcut ei culpabili de aceste faime şi credinţe, întru cât da, sĕ se străduiască a se îndrepta, căci vor avea de a respunde înaintea tronului dḑeesc; ear întru cât nu, sĕ persiste pe cărarea pe care au apucat lucrând mereu pentru binele poporului.

Dacă în adevĕr lucrul ar sta aşa atunci am putea esclama cu latinul „*O tempora*! *o mores*!“ Şi ni-ar venì în gând cuvintele „o tu cultură! unde duci omenimea.“ Ne mângăie însĕ speranţa că dacă va fi ceva rĕu, sĕ va îndrepta şi ne vine sĕ ḑicem cu poetul poporal:

Cele bune sĕ s'adune
Cele rele sĕ se spele.

O altă causă a acestei decădinţe este: că prin unele părţi s'a prea dedat a cerceta des crâşmă jidanului. Apelăm la preoţii şi învĕţătorii nostri ca sĕ fie cu precauţiunea în punctul acesta.

O altă împregiurare pe carea nu o putem trece cu vederea, este indiferentismul cel manifestă inteligenţa noastră, faţă cu biserica.

Rari sûnt sĕrbătorile acele când ţi se mai pot oprì ochii în biserică şi asupra unui inteligent.

Trebue sciut însĕ, că poporul nostru mult se uită după aceasta şi el crede, că tot aceea ce fac oamenii luminaţi, este bine sĕ facă şi el. Ar fi timpul ca sĕ se mai schimbe şi această stare de lucruri, căci biserica ne-a fost noue scutul cel mai puternic, şi vĕd că tot numai pe terenul ei ne putem mişca mai libĕr; deci nu ar merita o aşa mare nebăgare în seamă.

Aceste vor fi de ajuns la urechile celor ce vor sĕ audă şi sĕ înţeleagă.

Acum ne despărţim pentru astădată, cu dorinţa de a vedea pre toţi lucrând cu mic cu mare la postul lor pentru binele şi prosperarea naţiunei noastre române.

Revista politică.

Idea de a se înfiinţa în Transilvania „reuniune maghiară,“ se înţelege, cu scopul de a spriginì lăţirea maghiarisărei, a devenit cestiune de ceartă între foile maghiare din Cluş. Lucru caracteristic este, ca pe când conşuthiana „Ellenzék“ pledează pentru realisarea ideei şi ia în nume de rĕu primariului din Cluş, că n'a primit a se pune în fruntea întreprinderei, pe atunci foaia guvernamentală „Kolozsvári Közlőny“ condamnă proiectul făcut de redactorul dela „Ellenzék“ şi ţine toată întreprinderea de un lucru grăbit şi nesocotit.

Ar mai avea sens, — ḑice „K. K.“ dacă astfel de reuniuni s'ar înfiinţa între români şi sasi, pentru lăţirea şi întărirea „ideei de stat maghiar.“

Nu mai puţin caracteristică este disputa, ce se poartă acum de vro-două ḑile între Anania Trombiţaş şi redacţiunea foaiei cluşene, „Magyar Polgár“ din causa proiectatei reuniuni „Opinca română.“

D. A. Trombiţaş respunḑênd la un articlu publicat în foaia numită şi îndreptat încontra reuniunei „Opinca română“ se silesce tot în aceaşi foaiă a arăta în coloarea cea adevĕrată scopul acestei reuniuni, „M. P.“ din contră într'un articlu de fond arătând, că românii din Ungaria nu pot avea causă a se plânge de asupriri şi persecutări, trage la îndoială scopul reuniunei „Opinca română“ susţinut de Trombiţaş. Noi din partene le ḑicem: pagubă de timpul perdut cu astfeliu de dispute; unde lipsesce bunavoinţa nu poate fi înţelegere şi încredere.

Conferenţa din Londra în cestiunea Egiptului care era pe acì sĕ se disolve fără resultat, după scirile mai nouă pare a ajunge totuşi la o înţelegere. Basa înţelegerei ar fi: Egiptul va contrage împrumutul necesariu pe socoteală sa fără garanţa Angliei. Anglia 'şi susţine dreptul de a administra provisoriu finanţele pe timp de trei ani.

Regele României Carol, după o scire mai proaspetă a „Cor. polit.“ va cerceta curtea regală din Belgrad in 28 August n. unde va petrece până la finea aceleiaşi luni.

Regele Serbiei Milan va întreprinde călătoria la Viena în 6 Septemvre n. ca la 9 Septemvre sĕ ia parte la manevrele de lângă Viena.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman.“

Din fostul Zarand, 30 Iuliu. Arestarea, din bun senin, a parochilor I. Comşa şi T. Todoran, a fost şi este obiectul de discusiune al Zarandenilor. A fost publicată şi o corespondenţă în „Telegraful Roman“ referitoare la acea arestare. Lucrul încă nu s'a finit totalmente, numai cât a întrat în un nou stadiu.

Parochul Todoran a şeḑut 14 ḑile în prinsoare, şi după ce au fost ascultaţi vre o 8 martori a fost eliberat. Cu nimic nu s'a aflat culpabil. Denunciantul însĕ a fost satisfăcut, căci şi-a putut bate joc — fiind spriginit de judecătorie — de un preot român. Poate că acesta a şi fost scopul nobililor maghiari ce stau în fruntea judecătoriei.

Mai dureros însĕ este lucrul în ce privesce pe părintele Todoran! Începênd din 1 Iuliu şi până în 15 a fost răpit din sinul familiei.

Soţia i-a fost pre pat de moarte, încât a trebuit sĕ alerge medicul la dênsa. Mai fiind si econom părintele Todoran, întreg lucrul economic i a stagnat. A avut pagube enorme acasă. Pre lângă aceste a mai suferit aerul unei camere murdare, a trebuit sĕ-si plătească costul la un birt în Baia de Criş — scump. Cine sĕ mai estimeze amărăciunea de care a fost cuprins, sciindu şi soţia pre patul de moarte. Cine oare plătesce domnului Todoran dăunele sale? Păsiţi numai pre aceasta cale, denunciantilor! Judecătoria purceadă numai pe căi de acestea căci numai aşa ve va cunoasce lumea liberalismului vostru.

Veţi sĕrăcì ce e drept pre mulţi în Zarand pre aceasta cale, nu ve va succede însĕ a maghiarisa sau a mai spăria pre nime, ca sĕ ve fie instrumente oarbe. Suferinţele ce ni le preparaţi ne vor oţelì la luptă.

Dar sĕ me reintorc la părintele Comşa. Dênsul a stat 18 ḑile în prinsoare până la ascultarea martorilor. Şi dênsul a fost eliberat. De sigur nu pentrucă a fost vinovat.

Modul cum s'a întêmplat arestarea domnului Comşa este barbar, ca sĕ nu ḑic asiatic.

În 1 Iuliu seara, părintele Comşa sosesce flămând acasă dela Baia de Criş. Cât-ce întră în casă întră şi gendarmii. Unul din gendarmi în numele legei 'l provoacă „că este arestat“ şi sĕ le urmeze. În deşert se roga parochul nostru ca sĕ-l lase sĕ mânce, nu i-a fost ertat şi a trebuit sĕ plece. Momentan a fost arestat un alt fruntaş din comună, carele tocmai fusese cu parochul la Baia de Criş şi dênsul flămênd ca omul ce sosesce din călătorie. Ambi au fost escortaţi la judele comunal, unde a petrecut toată noaptea. Judele — român — a imbiat cu mâncare pre parochul C. şi celalalt captiv.

Parochul însĕ nu a putut sĕ mânce de supĕrare.

Acì vine barbarismul! Parochul C.... şi captivul se pun sĕ se culce. Şi ce sĕ veḑı! Gendarmii leagă pre paroch de celalalt captiv cu o cătuşă de fer — o mână de cealaltă — ca sĕ nu fugă — veḑi Doamne! Atâta nu a fost destul!

Cu un lanţ de fer au fost legaţi apoi ambi captivi — de cassa satului — (O ladă în cassa la judele). Aşa au stat toată noaptea parochul nostru şi celalalt captiv, neputând a se întoarce nici într'o parte. Somnul nu le-a venit!

Din contră gendarmii au durmit somnul liniscit. Aceasta scenă a făcut ca judele — deşì nu amic al parochului — sĕ plângă împreună cu familia sa, vĕḑênd la ce batjocură este supus un paroch românesc — sub constituţionalismul unguresc! Inima ni se revoltă la atari fapte.

Cu toată buneaţa poporului nostru — dacă era cunoscut poporului din Zdrapţi ce i se întêmplă parochului din partea gendarmilor, oare nu ar fi pu-

---

pĕră câte un dărab de loc dela Câlniceni şi Rehoveni; de altă parte poartă încă un vechiu proces cu Câlnicenii pentru nesce păduri şi locuri de păşunat.

Câlnicenii, de şi acopere spesele din venitele comunali şi de şi sunt spriginiţi după putinţă de forulile respective, ei totuşi sunt aproape la înăduşire.

Delorenii însĕ acopore atât administraţiunea comunei, poverile comitatense, cât şi spesele procesului numai şi numai prin „aruncul“ voluntar, fără ca sĕ simţă a cincia parte din greutăţile câlnicenilor.

Sasii din Câlnic, de şi simt, că sunt slabi în acest proces de hotar, totuşi nu dau nici la o împăciuire ecuitabilă numai pentru că delorenii sunt deloreni şi români; eară delorenii nu vreau sĕ se lase de proces pentru că se simt în drept.

Dacă sasii cred a sleì puterea românilor prin astfel de procese cerbicoase, apoi se înşală amar. Pre români, mai ales sciindu-se în drept, astfel de procese de esistenţă i îndeamnă numai la activitate şi mai încordată, şi le oţelesce puterea de lucru şi de luptă.

Cu acestea contemplaţiuni înaintând pe drumul ţĕrii la 4½ oare după ameaḑî am ajuns înaintea Sebeşului, în dealul cel din urmă, din care se deschide înaintea ochiulul privitoriu regiunea Mureşului.

Oraşul Sebeş (Mühlbach) cu 6200 locuitori între cari 4200 români şi 2000 sasi, germâni, maghiari, slavi, jidani, zace într'o vale frumoasă şi mănoasă pre ambele ţermi ale riului Sebeş.

Rîul Sebeş isvoresce în vêrful Carpaţilor la poalele muntelui „Frumoasa.“

Apa sa rece şi limpede ca cristalul este bogată de păstravi şi alţi pesci.

În cursul seu repede, trece prin păduri de brad gorun şi fag lăsând în dreapta şi stânga comunele române Şugag, Capâlna, Laz, Săscior cu vechia cetate a urieşilor, Cacova, Loman, Răchiţa, Sebeşel şi Petrisat, comună săsească încă, cu cunoscutele mori de hârtie. Locuitorii din aceste comune asemene se ocupă cu lemnăritul, agri-şi vinicultura şi cu creşterea vitelor. De şi ei se luptă cu mari greutăţi pentru pânea de toate ḑilele, totuşi conduşi bine, pot progresa, pentru că sûnt oameni cu credinţă şi muncitori. Puterea apei mâna o mulţime de mori, fireze, piue, plute de brad şi mii de stângini lemne de foc. In capul oraşului rîul se împarte în două braţe şi astfel întră în oraş mânând trei mori cu 14 roate, unele mori pisĕtoare de scoarţe ale tălparilor, fabrica de fer, şi o maşină mare de îmblătit grâne s. a.

Eşind din oraş ambele braţe eară se împreună şi Sebeşul curgênd prin comuna română Lancrăm cu scoală de model, udând vestitele curechisti ale Lancrămului, la Orda-de jos, lângă drumul de fer şi în faţa cetăţii Alba-Iulia se varsă în Mureş.

Oraşul Sebeş s'a întemeiat la sfârşitul secului al 12 lea şi la începutul secului al 13 lea, centrul oraşului s'a încins cu ziduri, turnuri şi porţi.

Elementul săsesc, de repeţite ori aproape topit, a reînviat prin desele imigraţiuni de deosebite seminţie din Durlach, Würtenberg, Baden s. a. Ei se ocupă mai cu seamă cu meserii. Astăḑi acest element se mai susţine prin artă, şi prin deosebite mijloace şi spriginiri, însĕ mai cu seamă prin confluinţa calfelor sĕraci de meserii, cari în fie-care an se aşaḑă în oraş şi şi rĕmân acolo până când are ce mânca, mai cu seamă tineri din aşa numitul „Haferland“ şi „Hosenrimenkapitel.“

Însĕ continuarea luptei şi a persecuţiunei spre sleirea românilor va fi cea mai secură groapă a lor propriă.

Românii din Sebeş, mai cu seamă plugari foarte harnici, lucrători şi cruţători, sûnt un element compact, tenace şi cu sporiu.

Ei de seculi sûnt dedaţi la luptă pentru esistenţă şi pentru progres.

Cu cât pedecile sûnt mai numeroase şi greutăţile mai mari, ce i se pun în cale, ei cu atât mai tenaci şi mai statornici se pun la luptă.

(Va urma.)

tut erupe furia în pepturile lor! Judece aceasta a totputernicii nostri din Zarand!

Poporul nostru încă stimează pre parochi! Aceasta ar trebuì sĕ o scie puternicii ḑilei. Faptele barbare şi dacă le comit Ungurii tot babare remân. Încetaţi odata cu persecuţiunile, ca prapastia între elementul maghiar şi român sĕ nu devină tot mai înfricoşată. Poltroni sunt toţi aceia, cari dau ansă la ura de rasă prin fapte demne de oameni barbari numai. A doua ḑi captivii fura duşi la Brad unde au petrecut o noapte la gendarmerie.

Pre drum — în comuna Crişcior — era pre acì ca gendarmii sĕ întoarcă îndĕrĕpt pre parochul C..... şi sĕ-l poarte prin comuna Curechiu, unde era conducĕtoriul gendarmilor după parochul Todoran. Şi numai opunêndu-se părintele C .... ḑicênd; „omoriţi me, dar eu înderĕt prin comune nu merg, duceţi-me la judecătorie daca sûnt captiv, dar nu me purtaţi de batjocură“, au plecat cu dênsul către Brad.

În timpul cât a fost părintele Comşa inchis, întreaga sa economia a fost lăsată în scirea Domnului. Daunele le va suferì mult timp, fiindcă era timpul de sĕpat şi secerat.

Atari fapte se întêmplă în Zarand. Lumea tace şi trece preste ele. Mâne va venì rêndul la alţii.

Domnii Comşa şi Todoran îşi vor căuta satisfacţiune pre calea legei; dar apoi nu Ungaria este statul unde cel persecutat sĕ fie luat sub scutul legei. Amar adevĕr! Dar esta aşa! *Catone.*

Orĕştie, 2 August 1884. Dle Redactor! Eată aici Ve trimit în legătură cu corespondenţa mea testul apelului ce l'a îndreptat comitetul de primire al Asociaţiunei Transilvane către fruntaşii comunelor din pregiurul Orĕştiei:

Onorate Domnule!

In deplina convingere, că p. t. Dta ai deja cunoscinţă din ḑiaristica noastră naţională română despre aceea, că Asociaţiunei Transilvaniei pentru literatura şi cultura poporului român 'şi-va ţinea adunarea sa generală din anul acesta în ḑiua de **17 August st. n.** *aici în Orĕştie, subsemnatul comitet vine a Te roga prin aceasta, sĕ binevoiesci a stăruì, ca adunarea sĕ fie cercetată în numĕr cât se va putea de considerabil şi din partea locuitorilor din comuna Dtale şi ca sĕ se înscrie cât mai mulţi membri la Asociaţiune.*

Orĕştie, în 27 Iuliu 1884.

În numele comitetului de primire:

Dr. Av. Tincu, president. **Ioan Branga,** notar ad hoc.

Varietăţi.

* (Alegeri şi denumiri de protopresbiteri). In protopresbiteratul Bistriţei alesul de protopresbiter, capelanul în Borgo-Bistriţa Simion Monda este denumit protopresbiter al aceluiaşi tract, în tractul Zarandului este denumit în mod prealabil de protopresbiter ierodiaconul şi profesorul gimnasial din Brad Vasiliu Dămian; în tractul Câmpenilor asemenea este denumit în mod prealabil de protopresbiter, clericul absolut şi ascultătoriu de filosofie Romul Furduiu.

* (Promovare). Sub sânta liturgiă celebrată Dumineca în capela archiepiscopească, Escelenţia Sa dl archiepiscop al nostru a promovat pre ierodiaconul Vasiliu Dămian, ales şi denumit prealabil de protopresbiter al tractului Zarandului, întru protodiacon archiepiscopesc.

* (Distribuire de stipendii (burse). Stipendiul „*A. Papiu Ilarian*“ în sumă de 1600 lei anual fiind liber cu începere dela 1 Octombre 1884 înainte, se aduce aceasta la cunoscinţa doritorilor de a-l obţine.

Acest stipendiu este destinat pentru studie la o Academie de comerciu. Sûnt admişi la concurs numai tineri români de preste Carpaţi.

Doritorii de a obţine acest stipendiu vor înainta cererile lor în scris către Comitetul societăţei „Transilvania,“ Bucuresci strada Plantelor Nr. 24, cel mult până la 25 August a. c. st. v. şi le vor însoţi de următoarele acte:

1. Certificatul de botez; 2. Certificat că a terminat liceul şi a depus bacalaureatul (maturitatea) sau că a terminat o scoală reală sau comercială secundară; 3. Certificat de paupertate; 4. Sĕ-şi ia îndatorirea a se conforma dorinţei esprimată prin art. 4 din statute, de a-şi aplica cunoscinţele în partea locului şi în fine a 5. Sĕ-şi ia îndatorirea ca la terminii prevĕḑuţi în programa Academiei unde va fi trimis sĕ şi facă neapărat esamenele. Neîndeplinirea acestei îndatoriri atrage după sine perderea stipendiului.

General *G. Adrian*, preşedintele societăţei. *D. Precup*, secretar.

* (Postal). În următoarele comune din comitatul Cluşului sûnt a se ocupa posturile de magistri postali pelângă contract oficial şi cauţiune de câte 100 fl.

1. Aiton: cu salariu anual de 120 fl., pauşal 40 fl. şi 400 fl. pauşal pentru transport.
2. Kis-Esküllő: cu salariu anual de 120 fl., pauşal 40 fl. şi pauşal de transport 300 fl.
3. Butene (Bökény): cu salariu anual de 120 fl., cauţiune 40 fl. şi pauşal de transport 300 fl.
4. Căpuşul-mare: (Nagy-Kapus); cu salariu anual de 120 fl., pauşal de cancelarie 40 fl. şi pauşal de transport 240 fl.
5. Nagy-Nyulas: cu salariu anual de 120 fl., pauşal de cancelarie 40 fl. şi pauşal de transport 400 fl.
6. Sărmasul-mic: (Kis Sármás): cu salariu anual de 120 fl., pauşal de cancelarie 30 fl. şi pauşal de transport 400 fl.
7. Topa-Sâncraiu; (Topa-Szt. Király) cu salariu anual de 120 fl., pauşal de cancelarie 40 fl. şi pauşal de transport 300 fl.
8. Uzdi-Szt.-Péter: cu salariu anual 120 fl., pauşal de cancelarie 40 fl. şi pauşal de transport 500 fl.

Suplicile a se trimite în termin de 3 sĕptĕmâni la direcţiunea postelor din Sibiiu.

* (Postal). În comuna Büdös cottul Treiscaunelor cu 4 August a. c. începênd pe decursul sesonului de scalde se institue lădiţă pentru epistole în strada principală, din care se vor transporta corespondenţele la 11 oare în fie-care ḑi prin espres la oficiul de postă în Bicsad.

Dela indicata ḑi începênd epistolele adresate în Büdös, prin mijlocirea oficiului postal din Bicsad, se vor înmanua prelânga tacsele îndătitate prin espresul ce va comunica în fie-care ḑi între Bicsad şi Büdös la domiciliu, ear cele „post restante“ se vor depune în locuinţa pădurariului.

Comunicaţiunea este următoare:

Pleacă din Bicsad dem. la 6 oare 30 min.
Ajunge în Büdös „ „ 8 „ 37 „
Pleacă din Büdös „ „ 11 „
Ajunge în Bicsad d. a. 1 „

* Cu părere de rĕu cetim în „Voinţa naţională“ că d. general Davila se află greu bolnav la Sinaia. Urăm din suflet neobositului general o grabnică însănătoşare.

* Marţia trecută s'a descoperit earăşi un mare furt la posta din Pesta. Nu de mult casieria statului a trimis suma de 640,000 florini în hârtii defectuoase spre a fi schimbate de casieria centrală din Viena. Biletele cele nou schimbate au sosit pachetate în 7 lădiţe. Insĕ aici s'a observat că la o lădiţă peceţile nu erau oficiale; deschiḑându-se lădiţa s'au găsit în ea trei cărămizi în loc de 30,000 florini. Nu se scie încă unde se va fi furat bani, pe drum dela Viena la Pesta, ori în Viena chiar.

Atâta se poate admite cu certitudine, că peceţile n'au fost schimbate aici, de oare ce lădiţa s'a primit aici regulat. S'au început cercetările cele mai minuţioase.

* (Cârma balonului). Un german american se ḑice, că a inventat un balon, ce se poate cârmuì. Secretul nu voesce sĕ-l descopere decât numai Germaniei, patriei sale ca sĕ-i fie numai ei folositor în resboaie. Fi-va ceva adevĕr în lucru, vom vedea.

* (Şerpele raiului pământesc). Un ḑiar frances asigură că un anticar de pe strada Petites — Ecuries din Paris a espus un obiect, care arată cât de mare era credulitatea oamenilor în veacul de mijloc.

Acest obiect este o bucată din pelea şerpelui care a înşelat pe cea dentâiu femeie.

Pielea este pusă pe o foaiă de porgament acoperită cu sticlă, avênd certificatele doctorilor şi teologilor, cu pecetea facultăţii.

Esplicarea obiectului sună în modul următoriu:

„Pelea şerpelui care a înşelat pe cea dintâiu femeie.

„El a fost omorât de Adam a doua ḑi după trădare.

„Adam s'a servit de un par ale cărui urme tot se mai vĕd.

„Această piele făcea parte din moştenirea lui Adam şi a fost păstrată în familia lui în Asia.“

* (Frica de choleră). Ḑiarele din Lyon spun că acum câteva ḑile, un individ îmbrăcat în haine de lucrător, bătu la poarta închisorii Saint-Paul din Lyon. Portarul venì sĕ-i deschidă şi-l întrebà ce voesce.

— Sum Marsilies, ḑice acest om; spune-mi este adevĕrat că cholera n'are sĕ vie nici odată la Lyon?

— Se poate, rĕspunse portariu, dar aceasta nu este treaba mea; dacă ai venit sĕ-me întrebi asemenea lucruri, poţi sĕ me laşi în pace.

— Me rog a-şi voì sĕ-mi fac pedeapsa la care sum condamnat.

In cele din urmă se înţeleseră despre ce era vorba. Individul în cestiune era un Marsilies, care în adevĕr era condamnat la opt luni închisoare. Avea o mare frică de choleră, şi se temea sĕ nu fie trimis la închisoarea din Marsilia. Pentru a înlătura acest abus avea idea de a-şi face pedeapsa într'un oraş care nu era bântuit de acest flagel, şi veniseră sĕ ceară o ospitalite la închisoarea din Lyon, aducênd în busunar toate doveḑile.

Dorinţă acestui Marsilies a fost deplinită şi acum 'şi face vesel pedeapsa în închisoarea din Lyon.

* (Flori şi fructe). Ni se scrie din Cincu mare. În primăvara anului 1881 am oltoit subscrisul în grădina mea un mĕr. În primăvara anului 1883 au avut flori multe dar merele au căḑut prea de timpuriu încât nu s'au putut gusta. În primăvara acestui an 1884 au avut la timpul seu flori, în urma cărora au remas multe mere destul de frumoase şi cele mijlocii sunt mari ca ouĕle de găină ba cu mult mai mari, au o greutate de 10 deca gram. Pomişorul are o înălţime de 2 metri şi 3 dc. m. Merele sunt cum se vĕd tomnatice — şi aḑi mĕrul e de nou înflorit frumos cu flori desvoltate încât acopere florile cele multe toate crănguţele şi merele cele destul de bune de mâncare pentru copii. Unele flori au mai căḑut din causa ploilor reci însĕ e speranţă şi de al doilea rênd de mere căci sunt desvoltate şi se cunosc bine. Asta e o raritate pre la noi nici bĕtrânii ḑic că au mai vĕḑut aşa ceva.

* (Descoperirea atentatului din Varşovia.) Se scrie din Cracovia, 6 Iulie: Un corespondent sosit aici din Varşovia, povestesce următoarele: Între nihilisti din Petersburg era un student din universitate, dintr'o familie foarte bună şi avea întrare în casele mai nobile din capitala rusă. El a avut relaţii cu fiica unui demnitar rus, care este un flagel pentru nihilisti. Intr'o ḑi studentul primesce dela comitetul revoluţionar însărcinarea, sĕ otrăvească pe părintele amantei sale. Nimeni din casă nu scia că studentul făcea parte dintre nihilisti. De un timp încoaci comitetul revoluţionar a renunţat de a se servì de revolvĕr şi preferă otravă. Studentul a întârḑiat cu esecutarea ordinului primit. Atunci comitetul i puse următoarea alternativă: sau sĕ indeplinească imediat misiunea ce i s'a incredinţat, sau sĕ se otrăvească însuşi.

In această luptă tînĕrul se decise a-şi lua viaţa. Mai înainte scrise două epistole. Una era adresată iubitei sale, în care-i spune totul şi o ruga sĕ dea tot ajutorul unei amice a lui din copilărie, care era devotată nihilismului. El stăruise pe lângă această amică sĕ se lase din prea periculoasa comunitate cu nihilisti, dar ea n'a primit sfatul. Drept resplată pentru sacrificiul vieţii sale, tinĕrul ceru dela iubita sa sĕ ducă a doua scrisoare amicei lui şi sĕ o roage a se lăsa de partida revoluţionară. Insĕ după moartea studentului scrisorile căḑură în mânile tatălui fetei. Acesta dispuse o perchisiţie în locuinţa nihilistei şi arestarea ei.

Intr'acestea comitetul revoluţionar aflase de moartea studentulu şi despre cele două scrisori şi-a încunosciinţat pe nihilistă sĕ plece din Petersburg. Ea fugì în grabă şi nu putu lua toate scrisorile. Intre alte multe scrieri revoluţionare, s'au găsit în locuinţa ei şi o listă a membrilor comitetului secret nihilist din capitală, între care şi numele judecătorului de pace Bardowski arestat în Varşovia şi a altor complici. Despre toate acestea foile n'au avut voe sĕ publice ceva. In Varşovia s'a arestat şi o tinĕră şi inteligentă fată, despre care se crede că este amica reposatului student. „Resboiul“.

Loterie.

Sâmbătă în 2 August n. 1884.

Buda: **3 71 25 89 82**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 2 August n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.10	122.—
Renta de aur ung. de 4%	92.20	92 10
Renta ung. de hârtie.	89.—	88.95
Renta de aur austriacă	103.25	103 25
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.50	96.40
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	118.50	118.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142 30	142.50
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	102.—	102.—
Datorie de credit austr	79.85	100.—
Sorţi ungurescì cu premii	116.—	116.—
Acţiuni de bancă de credit ung	314.75	314.50
Acţiuni de bancă austro-ung.	863.—	860.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	101.—	101.25
Datorie de stat austtriacă în argint.	81.80	81.60
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	101.—	101.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	101.35	101.—
Sorţi de regularea Tisei	115.25	115.40
Datorie de stat austriacă în hârtie	81.—	80.90
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Galbin	5.74	5.75
Napoleon	9.65	9.65
London (pe poliţa de trei luni)	121.45	121.60

Nr. 3334. Scol. [796] 1—3

CONCURS.

Din fundațiunea Francisc-Iosefină sûnt a se conferì pe durata de trei ani succesivi, **dece stipendii de câte 60 fl.** anuali la atari tineri, cari cu începutul anului scolar 1884/5 vor intra în seminariul Andreian din Sibiiu spre ascultarea cursurilor pedagogice (preparandiali).

La aceste stipendii pot concurge tineri de religiunea orientală ortodocsă dela al 14-lea an al etății împlinit până la al 19-lea început precum și cei dela al 20-lea an al etății în sus, cari vor documenta că sûnt eliberați dela servițiul militar continuu.

Dela concurenți se cere sĕ fi absolvat cu succes cel puțin îndestulitoriu 4 clase gimnasiale ori reale, și sĕ fie corpualminte întregi și sĕnătoși.

Cererile concursuali sûnt a se așterne la acest consistoriu până la 12/24 August a. c. și a se instruì:

1. Cu estras din matricula botezaților.
2. Cu atestatele din toate clasele gimnasiale ori reale percurse.
3. Cu atestat medical despre întregitatea corpului și starea sănătății.

Eventual se vor considera și tineri cu mai puține clase gimnasiale (ori reale), cari aflându-se în etatea dela 14—19 ani vor arăta 1—2 de pracsă pe terenul învĕțământului public popular.

Pentru cei împărtășiți cu stipendiile de mai sus, se va solvì tacsa seminarială de 60 fl. direct din fundațiune, astfel încât stipendisti vor avè de a îngrigì numai de îmbrăcăminte și utensilii scolare.

Din ședința consistoriului archidiecesan ținută în Sibiiu la 12 Iuliu 1884.

Nr. 76. [799] 1—3

CONCURS.

Pentru postul de învĕțătoriu la scoala elementară română greco-orientală din cetate în Sibiiu și totodată cântăreț al bisericei de acì, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post, pe lângă prospect de ameliorare în venitoriu sûnt:

1. Salariu fics anual 300 fl. v. a.
2. Cuartir natural de două odăi în casa parochială.
3. Doi stânjini lemne de foc.
4. Competințe cantorale 40—50 fl., la an.

Concurenții la acest post, afară de cualificațiunea provĕḑută în lege, ce trebue sĕ aibă, au înainte de espirarea concursului sĕ țină într'o duminecă sau sĕrbătoare strana în biserica de aici.

Sibiiu, 15/27 Iuliu 1884.

Comitetul parochial.

Nr. 537. [792] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scoale greco-orientale din mai jos însemnatele comune ale protopresbiteratului Sighișoarei, se escrie concurs cu terminul până la 15 August a. c. st. v.

1. Daneș, postul învĕțătoresc cl. I cu salariu anual de 150 fl; — postul învĕțătoresc cl. II cu salariu anual de 200 fl; pe lângă cuartir gratuit în edificiul scoalei, lemnele necesare de foc și folosirea grădinei scolare. Dela învĕțătoriul cl. II se recere sĕ fie pedagog absolut și se scie și una din limbile patriei: ambi învĕțători trebue sĕ țină strana Dumineca și în serbători.
2. Criș, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei și lemnele necesare de foc.
3. Hașfalĕu, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.
4. Hendorf, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei și lemnele necesare de foc.
5. Țelina, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei și lemnele necesare de foc.
6. Mucundorf, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei și lemnele necesare.
7. Trapold, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei și lemnele necesare de foc.
8. Bundorf, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei și lemnele necesare de foc.
9. Ferihaz, un post de adjunct învĕțătoresc cu salariu anual de 100 fl.

Cererile concursuale, instruite conform legilor în vigoare, sûnt a se așterne subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat.

Sighișoara în 10 Iuliu 1884.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al tractului Sighișoarei.

Demetriu Moldovan,
adm ppresb.

U. Z. 593. [797] 1—3

Concurs.

În anul scolariu 1884/5 sûnt a se conferì patru stipendii à 10 fl. lunari pentru elevi dela scoala de agricultură din Mediaș.

La acestea stipendii, și adecă pentru durata întregului timp de studii, pot reflecta astfel de elevi, cari:

1. Sûnt născuți în vre-o comună de pe teritoriul fostului fondului regiu, și vor fi primiți în scoala de agricultură din Mediaș.
2. Cari vor produce adeverință despre purtarea lor morală nepătată.
3. Cari dintre mai mulți cu asemenea cualificațiune, vor fi recunoscuți ca cei mai lipsiți de ajutoriu.

Pentru folosirea și mai departe a stipendiului este necesar un atestat dela direcțiunea scoalei de agricultură despre progresul stipendistului în studii, că îndată ce lipsesce aceasta condițiune stipendiul se va sista.

Stipendiile se confer sub condițiunile propuse, fără deosebire de religiune și naționalitate.

Cererile timbrate și instruite cu atestatele necesari și adecă:

a) Cu estras din matricula botezaților;

b) Cu atestat dela direcțiune despre primirea ca elev al scoalei de agricultură din Mediaș;

c) Cu atestat despre absolvarea scoalei poporale, reale s'au medii și

d) Cu un atestat oficios despre starea materială; sûnt a se trimite aici cel mult până la finea lunei August 1884.

Sibiiu, 30 Iuliu 1884.

Dela oficiul central al universității săsesci.

Nr. 318. [793] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci dela scoalele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin până la 15 August st. v. a. c.

1. Tilișca, cu salariu anual de 300 fl., solvinḑi în rate lunare anticipative, cuartir liber în edificiul scoalei și lemne necesarii de foc.

Alesul învĕțătoriu va fi datoriu a ținea Dumineca și sĕrbătoarea o strană în biserică, a instrua pe elevii dela scoală cântările bisericesci și a ținea scoala de repetiție.

2. Gurariului, cu salariu anual de 200 fl., solvinḑi în rate trilunare dela epitropia scolară, cuartir liber și 5 stânjini de lemne din cari va avea a încălḑì și scoala.

Alesul învĕțătoriu va fi datoriu a ținea strana de cântăreț în biserică Dumineca și sĕrbătoarea.

3. Amnaș, cu salariu anual de 127 fl., dela:

1. 70 familii à 1 fl. . .	70 fl.
2. dela 38 familii 4 cupe vechi grâu, 4 cupe cucuruz computate în bani fac	19 „
3. Usufructul dela un agru în valoare de	2 „
4. Usufructul dela o grădină în valoare de	5 „
5. Cuartir liber și lemnele necesare în valoare	31 „
Suma .	127 fl.

Doritorii de a ocupa una din aceste stațiuni au a-și așterne suplicile lor instruite conform legilor în vigoare, la subscrisul oficiu până la terminul susindicat.

Sĕliște, 16 Iuliu 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliștei, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 67. [768] 1—3

CONCURS.

La scoala poporală confesională gr. or. română din Mercheașa, protopresbiteratul Cohalmului în archidiecesă, este de oferit un post învĕțătoresc, pentru care se deschide acest concurs cu termin până în 19 August a. c. când va fi și alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. Un salariu anual în bani parati de 200 fl., v. a. solvinḑi în 4 rate anticipative.
2. Usufructul din venitul comunal, precum apa sărată, pașunit de vite și îngrașiat de râmatori în pădurile comunale ca un proprietariu da acì.
3. Cuartir liber în edificiul scoalei, corespunḑetoriu. — Și:
4. Una gradina de legumi în curtea scoalei.

Aspirantele respectiv va avea a produce:

1. Atestat de botez, ca e de confesiunea noastră gr. or.
2. Ca a absolvat cel puțin 4 classe gimnasiale la vr'un gimnasiu din patriă.
3. Că a absolvat cursul pedagogic sau clerical la vr'unul din institutele noastre gr. or.
4. Că dispune de censura de cualificațiune, din carea sĕ fie evidente ca afară de limba română este capabil a propune și limbile germană și magiară precum și cântările și tipicul bisericesc.

Conpetitorii, la acest post sûnt avisați până la terminul susindicat a se presenta în una din Duminecile premergătoare în persoană în Biserica de aici la servițiul divin.

Dat din ședința comitetului parochial gr. or. ținută în Mercheașa la 20 Iuliu 1884, în conțelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului ca inspectorat districtual de scoale.

Suplicele sûnt a se trimite francate prin Cohalm (Kŏhalom) comitetului paroch. gr. or. în Mercheașa.

Pentru Comitet:

Ioan Buzea,
paroch și președinte.

Nr. 337. [790] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători la scoalele mai jos însemnate din protopresbiteratul Mercurei, se escrie concurs cu termin până la 15 August a. c.

1. Rod, cu salariu anual de 300 fl.
2. Ludoș, cu salariu anual de 220 fl.
3. Spring, cu salariu anual de 200 fl., cuartir și lemne de foc.

Concurenții au a-și adresa cererile concursuali instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu în Mercurea pâna la terminul prefipt.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului Mercurei.

Mercurea la 13 Iuliu 1884.

I. Droc,
prot.

Nr. 209. [791] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scoalele populare gr. or. mai jos enumerate din protopresbiteratul Câmpenilor, se escrie concurs până la 6 August st. v. 1884.

1. Vidra superioară, cu salariu anual de 250 fl., cuartir și lemne.
2. Ponorel, cu salariu anual de 200 fl., cuartir și lemne.
3. Sohodol, cu salariu anual de 200 fl., cuartir și lemne.
4. Peleș, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.
5. Lăzesti, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.
6. Lăpușul, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.
7. Certege, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au de a-și instruì petițiunile conform legilor din vigoare documentând și cunoscința limbei maghiare și a le subșterne subscrisului până la terminul susindicat.

Abrud în 10 Iulie 1884.

Comitetele parochiale concerninte în conțelegere cu

Ioan Gall,
prot. adm.

Nr. 366. [794] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea următoarelor posturi învĕțătoresci din protopresbiteratul Branului, se escrie concurs cu termin până la 15 August a. c. st. v. și adecă:

1. Fundata, cu salariu anual de 190 fl. și anume: 70 fl. din ajutoriul dela comună, 90 fl. din tacsele dela copii obligați a frecuenta scoala și 20 fl. venite cantorale, precum și cortel liber și lemnele necesare.
2. Cheia, cu salariu anual de 150 fl. v. a. și anume: 70 fl. din ajutoriul dela comună, 56 fl. din tacsele dela copii obligați a frecuenta scoala și 24 fl. venite cantorale, precum și cortel liber și lemne de încălḑit.
3. Vlădeni, postul de învĕțătoriu pentru classa II. cu salariu anual de 200 fl. plătibil din ajutoriul dela comuna politică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi vor așterne petițiunile lor instruite în sensul „Normativului scolar din 1882“ la acest oficiu până la terminul indicat.

Oficiul protopresbiteral al tractului Branului în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Zĕrnești în 10 Iulie 1884.

Traian Mețian,
administr. ppresbiteral.

Nr. 162. [785] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea de două posturi învĕțătoresci la scoala populară gr. or. Breaza tractul protopresbiteral al Făgărașului, se escrie concurs cu termin până la 20 August st. vechiu a. c.

Emolumentele sunt:

Pentru învĕțătoriul primar în bani 200 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei și lemne de foc câte vor trebuì.

Pentru învĕțătoriul secundar, salariu 150 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei și lemne de foc câte vor trebuì.

Se cere ca învĕțătoriul primar sĕ aibă cel puțin patru classe gimnasiale; cel secundar cel puțin două clase gimnasiale și testimoniile de cualificațiune conform prescriselor în normativul scolar din 1882.

Doritorii de a ocupa posturile mai sus arătate au de-a și așterne suplicele lor cu documentele recerute până la terminul sus arĕtat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Făgărașului.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Făgăraș 12/24 Iuliu, 1884.

Petru Popescu,
ppresbiter.

Perseci din Italia,
de soiul cel mai fin,
culese proaspete de pe pom în toată ḑiua cu . . . . **fl. 2.90**
dtto Perseci de pe insula ionică Corfu cu . . . . . . **fl. 3.50**
pentru o corfă de 5 kilo și fără porto, libere de vamă la [759] 10—12
N. Salvari—Triest.
Dela sfêrșitul lui Iulie începend se află și **struguri** frumoși și proaspeți cu 2 fl.

SCHUTZMARKE
Ofner Adlerberger
Eigenbau.
Jos. Dietzl Budapest.
Ofner Adlerberger Eigenbau. Jos. Dietzl Budapest
Ofner Adlerberger Eigenbau. Jos. Dietzl Budapest

Cel mai corespunḑĕtoriu ecuivalent pentru Bordeaux fin.

Acest **escelent și fără îndoială cel mai bun vin al Ungariei** în ce privesce calitatea lui **eminentă stă pre o treaptă cu vinul de Bordeaux, și de către capacitățile medicale** este recomandat ca cel mai eficace **pentru lipsa de sânge, debilitare și reconvalescență.**

☞ Original este: dacă atât **eticheta** cât și **sigilul** și **gărlicíul** sticlei este identic cu **marca și firma** de mai sus. ☜ [751] 7—12

În **calitate originală** se află la dl **G. W. Grohmann,** în Sibiiu, Emil Porr, la Steaua roșie în Brașov, Csiki Lukács, Konya Sándor, Puskás Bella, Hirschfeld Sándor, Gergely Ferencz și Novák Victor în Cluș, asemenea în cele mai multe orașe și locuri de cură în Transilvania.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 86 Sibiiu, Joi 26 Iuliu (7 August) 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, în 25 Iuliu 1884.

I

Fie-care individ sau popor este faurul soarții sale.

In temeiul acestei sentințe unii dintre ai nostri afirmă deadreptul, că și poporul românesc și-a făurit soartea, și și-a făurit'o așa precum ea este.

Este adevĕrat, că referitor la noi românii, sau mai corect ḑis, la noi daco-românii din acest stat, această sentință conține mult adevĕr; însĕ nu este adevĕrul deplin.

Scim din istoriă, că din momentul în care marele imperator Trajan cu brațele protopărinților nostri, oțelite în bătăliile de pre câmpurile Asiei, a trântit la pământ pre sumețul și neodihnitul Decebal și a cucerit Dacia spre asigurarea imperiului român, din acel moment românii în toată întinderea Daciei, n'au mai tras spada pentru a îmbogăți cununa victorielor cu nouă cuceriri, ci au stat cu coiful în cap și cu sulița la picior, pentru a apăra în numele civilisațiunii cultivarea noului pământ dobândit și străformarea lui în stat organisat, binecuvântatele zidiri ale păcii și civilisațiunii, contra atacurilor dosebitelor popoară barbare și pribege.

Astfel vedem pre poporul român, cel dintâiu și esclusivul element intemeiătoriu de staturi organisate în munții Hemului și ai Carpaților, apărând cu sângele celor mai bravi din secul în secul moștenirea strĕbună.

Mulțimea și vehemența crescêndă a năvălirilor nesfêrșite din afară, și nu mai puțin încetarea spriginului din Roma a imperatorilor degenerați, cu timp au muiat coarda resistenței, au frânt și cea mai eroică putere de apĕrare a românilor, dați pradă în grandiosul circ al Daciei.

A urmat negrul period al crudelităților, al selbătăciei, al năvălirilor tuturora contra tuturora, în care period poporul român, ca sĕ nu peară cu desevĕrșire, s'a tras cu cele mai de lipsă pentru esistență la locurile mai adăpostite, însĕ amar măhnit, înțelegênd că lucrările păcii, productele culturii, orașe înflorite și instituțiuni intemeiate cu multă luptă și sudoare, devin pradă focului, devastațiunii, rapacității dobitocesci a popoarelor năvălitoare.

Dacă toate acestea nu le-am scì din puținele sciri, botezate „istoriă,“ le-am cetì, le-am scì și le simțim, când și astăḑi, după atâța seculi, auḑim păstoriul plângând în fluera sa și păḑind turmele de oi sus în plaiurile munților; eară jos în văi și câmpii când ascultăm voinicul la coarnele plugului și româna la seceriș cântând din adêncul inimei de dor și jale.

Îndelungate au fost timpurile grele, și anevoie a fost atunci a-și făurì altă soarte, căci toate încercările de a schimba soartea în mai bine, a înmulțit numai durerea, și a sporit numai cântările de dor și doinele de jale.

Rar se horea, și atât de scurtă era și veselia.

Cu toate aceste și acele încercări totuși au avut efect, deși nu chiar cel dorit, căci că au fost mișcări, au fost semne de viață pentru a făurì altă soarte.

Însĕ astăḑi, când cel puțin nu ni este oprit a resuflà, sĕ nu mișcăm, sĕ nu încercăm a ne făurì ca români altă soarte mai vrednică, mai meritată ca pre cum vedem că este, pre cum vedem că vreau alții sĕ ne-o aiepte, sĕ ne-o făurească?

Da, vrem și vom și încerca-o. Vom face toate cele cu putință ca sĕ ne desvoltăm, sĕ înaintăm ca români, ca membri folositori, că cetățeni intemeietori ai acestui stat milenariu.

Din această cale nu ne vom abate, și dela acest firm și neclatit propus, românii nu se vor lăpĕda cu nici un preț.

Eară cel ce ne va împedeca, sau ne va oprì în lucrarea noastră, în îmbunătățirea sorții noastre, în desvoltarea noastră spre cât mai trainică intărire a patriei comune și al viitoriului ei, acela este hotărit contra statului, contra înflorirei lui; acela e inimicul nostru.

Și inimicul patriei noastre totdeauna ne-a aflat, ne află și ne va afla gata la luptă pre viață și moarte întru apărarea pământului care ne-a crescut și ne-a hrănit, fie inimicul cine va fi.

Însĕ pentru ca sĕ ne putem cu sporiu desvolta, sĕ putem în adevĕr arăta resultatele inaintării noastre pacinice și culturale spre întărirea comună, trebue sĕ fim nu numai crutați de năvăliri și devastațiuni dușmănesci și dumșmănoase acuși întru formă acuși intr'alta, acum pe o cale acuși pre alta din partea acelora cu cari avem o casă și o groapă comună; ci noi românii însuși trebue sĕ fim severi, sĕ fim sinceri față de noi, față de scăderile noastre.

Greșind învĕțăm. Însĕ greșelile sĕ le învĕțăm pentru ca sĕ le îndreptrăm, fie mari, fi mărunte; fie multe, fie puține, pentru că chiar și cea mai mică greșală este des mai mare, ca câte un lucru bun însemnat.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman.“

Valendorf, 23 Iuliu 1884. Dle Redactor! Nici odată nu am așteptat cu atâta nerăbdare sosirea prețuitului nostru ḑiariu „Telegraful Roman“ ca numĕrul de Sâmbătă 21 l. c. Și pentru ce? Pentru că așteptam partea cea mai însemnată a tractatului asupra întrebărei: În ce mod s'ar putea îmbunătățì soartea preoților și învĕțătorilor?

Curiositatea mea e foarte rațională și intemeiată; pentru că o întrebare mai momentoasă, dar totodată și mai grea decât aceasta nu poate sĕ esiste. E vorba despre două tacme, două clase ale societății, cari în special la noi românii representează prevalenta maioritate a inteligenței, și în urma acesteia apoi în urma sferei lor de activitate ele nu numai că representează națiunea, ci de faptă conduc poporul, crează soartea acestuia. Toată lumea scie că situațiunea materială a preoților și învĕțătorilor nostri nici pe departe nu corespunde, ca ei sĕ poată esista conform rangului social, ce li se cuvine. Toată lumea scie că beneficiile oficiului lor nu stau în justă proporțiune cu ceea ce prestează ei pentru societate și pentru stat. De aceea bărbații nostri politici dela prima mișcare mai însemnată politică națională, dela programa națiunei române statorită la 3/15 Maiu 1848 au lucrat necontenit la resolvirea acestei întrebări, fără ca sĕ putem ḑice, că până astăḑi a aflat cineva punctul lui Archimede în cestiune.

Mult m'am bucurat dar vĕḑênd că organul care și-a pus de problemă a fi mijlocitoriu între guvern și națiunea noastră, „*Viitoriul*,“ se ocupă și el de cestiunea aceasta. Însĕ pentru ce? Fericita resolvire depinde dela doi factori, dela societate și dela guvernul statului. Numai dacă ambi factori vor lucra sincer la resolvirea ei, e posibilă aceasta. Eu credeam dară, că ocupându-se „Viitoriul“ de cestiunea aceasta ne va aduce vre-o veste bună, cum ne adusese aceea despre cestiunea gimnasiului din Caransebeș, care cestiune altcum se pare că eară a ajuns în stadiul de a se „odichnì cu drepții.“ Bunăoară credeam că vom auḑì ceva mângăitoriu în privința statutului ministerial referitoriu la împărțirea „milei împărătesci“; sau că înaltul guvern se ocupă cu vre-un proiect de lege de acel cuprins, ca din multele milioane ce le contribue națiunea română pentru stat sĕ se folosească o particică cât de neînsemnată și pentru învĕțământul și învĕțătorii români.

FOIȚA.

Impresiuni neuitate.

(Urmare).

II. Dela Sibiiu la Bĕtrâna.

Învingerea și triumful negreșit este al românilor, deșì astăḑi se lucră în contra lor din toate părțile și cu toate prilegiuirile prin fel de fel de apăsări, restringeri, persecuțiuni și trădări publice, comunale, sociale, și bisericesci; totuși vor învinge numai fie ca și până acuma un trup, un suflet, la bine și la rĕu, și conduși cu zel și șinceritate de o inteligență solidară și conscie de sânțenia scopului.

În 15 Iuniu a fost și în Sebeș alegerea deputatului dietal. Insĕ toți alegătorii români, preste 500 fiind pasivi, de și ispite n'au lipsit, sêngurul candidat, Éber Ferdinánd s'a aclamat de deputat. El însĕ representă numai pe unii oameni din Sebeș, mai mult nimic. Fiei de bine dieta, și dietei de el.

Însĕ despre Sebeș altă dată.

A călĕtorì în luna lui Iuniu des de dimineață, dacă nu ploauă, este nu numai foarte plăcut, ci și foarte sănătos ori și unde în Ardeal, însĕ mai cu seamă în astfel de regiuni frumoase și binecuvêntate.

Seara întâlnidu-me încă cu mulți dintre cei ce-mi sûnt scumpi; cealaltă ḑi dimineața la 4½ oare am fost în drumul Orĕștiei.

De aici în colo drumul țĕrii sĕ întinde tot paralel cu drumul de fer și cu Mureșul, până ce iasă din Transilvania spre părțile aradane.

In stânga drumului vedem comuna română Pianul-săsesc sau de jos, în care sasii s'au împuținat și au scăpătat foarte, de și li s'a dat repețite sucurse prin colonisațiuni de deosebite seminții germâne și bulgare. Totala stêngere a sasilor și acolo este chestiunea unui timp scurt.

Românii, vitali și vêngioși, cu toate greutățile și nenorocirile, ce au isbit de mulți ani în ei, totuși au sustinut lupta cu resultat. Mai ales nesuitoarea generațiune tineră, deșteptată prin pățieniele bĕtrânilor, a luat un avênt îmbucurător și îndreptățesce la sperarea progresului dorit.

Activitatea românilor se dovedesce mai cu seamă prin mănosul hotar cultivat, prin viticultura înviată, și prin starea îmbunătățita a bisericei și scoalei.

Prin lucrare și bună chivernisală românii nu vor mai fi siliți a trece în Romănia, ci negreșit vor ajunge la o soarte mulțămitoare.

Mai spre munți în gura văii zărim Pianul-românesc sau de sus. Locuitorii sûnt numai români muncitori și sirguincioși.

Comuna, una dintre cele mai romantice, este încungiurată cu păduri, vii estinse, și băi, în cari pre timp de ploaie sĕ scoate prin spălare un aur galbin luminos. Mai înainte și erariul spăla aur, însĕ astăḑi băile sûnt proprietatea eschisivă a sênguraticilor locuitori.

Poporul evlavios și ospital, ca toți românii, mai cu seamă munteni, se ocupă cu agrii și viticultura, cu cultivarea viilor, cu oieritul, albinăritul și lemnăritul. În anii productivi pienarii fac părale din mulțimea de mere, pere, nuci, perseci, gutui; eară prune se fac mai multe ca în trei patru sate. Femeiele emulează cu bărbații în activitate.

In mijlocul satului este frumoasa biserică, în turn cu orologiu, care signalisează oarele; eară progadia are biserica sa proprie, vechia biserică a comunei, în pregiurul căreia zac sute de generațiuni. Toate sûnt cătră stradă îngrădite cu zìd, cu gratii și poartă de fer, făcute din pietate și cu spesele țĕranului Ioan Maxim Vulc, ceea ce foarte rar aflì la bisericele românesci din orașe.

Lângă biserică se ridică scoala poporală, în care mulțimea scolarilor primesce instrucțiunea de lipsă dela doi învĕțători zeloși.

Ḑile și mai bune au trăit bravii pienari de cât cele de aḑi înzotonite de greutăți și neajunsuri, însĕ nu despereze; lucre, cruțe și creaḑă și negreșit eară vor ajunge ḑile mai bune.

Din acestea nu am aflat nimic în tractatul „Viitoriului,“ ci în partea a II am aflat lucruri vechi, cari la noi se practisează de ani încoace și despre cari nu e la ce sĕ mai întindem vorbă. În partea III însĕ am aflat ceva preste ce nu pot trece cu tăcerea. Am aflat o imputare, care noi nu o merităm și un sfat care mi se pare că are tendența de a ajuta mai mult „Viitoriului“ decât stărei preoților și învĕțătorilor nostri.

Imputarea ce ni se face e: că noi clerul și învĕțătorimea, nu ne „purtăm corect,“ nu sûntem „mijlocitorii păcii și a bunei înțelegeri,“ nu ne „ferim de fapte cari dovedesc necultură ori imoralitate,“ ne „lăsăm a fi conduși de patimă“ și „ne demitem la escese.“ O înfruntare atât de cutezată adusă într'o foie românească trebue sĕ revoalte simțul de om, sĕ rănească consciința fie-cărui preot și învĕțătoriu român, și datorința ce o avem către noi inșine, către onoarea noastră civică nu sufere ca aceastâ pată sĕ remână pe fața noastră.

„*Neculți, imorali și escisivi*!“ Astfel sĕ fim oare noi preoții și învĕțătorii români, cari luptându-ne cu foamea și cu suferințele am încăruntit în servițiul altariului și al patriei — ?!*)

Dar sĕ vedem „necultura, imoralitatea și escesele“ pentru cari ne timbrează astfel, cari sûnt ele?

Am fost și eu unul dintre aceia, pe cari autoritățile politice i-a judecat la temniță pentru „esces“; și poate că tocmai la mine a gândit dl corespondent X al „Viitoriului“ **) când a scris acele șire atât de dejositoare pentru întreaga preoțime și învĕțătorime din patriă. Nu pot suporta apăsarea acelei cugetări că se află oameni, și încă din sinul nostru, poate fii de preoți români, cari din nenorocirea unui singur om sĕ condamne în mod atât de rușinătoriu aproape întreaga parte inteligentă a unei națiuni. Pentru aceea Ve rog, Preastimate Dle Redactor, sĕ binevoiți a mi da ocasiune sĕ aduc la cunoscința dlui X și a on. public „escesul politic“ pentru care am fost condamnat. Povestea e scurtă și simplă. Domnul solgăbirĕu al nostru a închis în contra legei și cu provocare falsă la un ordin al domnului ministru o scoală publică confesională, și a poruncit ca pruncii de scoală sĕ se trimită la scoala de stat (maghiară) din aceeași comună. Preotul și învĕțătoriul basându-se pe dreptul garantat prin lege, nu s'au conformat, ci au recurs în contra poruncei. Pentru aceasta au fost dejudecați la temniță și câte 50 fl. pedeapsă în bani.

Arate acuma dl X, încât a fost această purtare „necorectă,“ cum dovesce acest fapt „necultură și imoralitate“ și în ce alt mod s'ar fi putut aici „mijlocì pace și bună înțelegere“ — ?

Adêncă măchnire trebue sĕ cuprindă sufletul fie-cărui român vĕḑênd că pentru apărarea pe cale legală a sfintelor noastre drepturi nu numai că suntem aruncați prin temnițe, dar vin chiar fii de ai națiunei noastre și dintr'o singură nenorocire fac imputările cele mai grozave întregului cler și întregei învĕțătorime.*) Cu profundă durere respingem aceste imputări și l asigurăm pe dl X, că noi recunoascem înalta noastră misiune și sacrele noastre datorințe către Dumneḑeu și om, către patrie și popor.

Ce privesce sfatul, ce ni-l dă dl X ca sĕ sprijinim pe deputații guvernamentali din dietă, căci atunci și ocârmuirea ne va miluì, apoi eu cred că fie care om de onoare face toate din impulsul seu propriu, trebue sĕ iubească fie-care patria, libertatea ordinea și virtutea. O iubire pentru resplată, iubire cumpĕrată cu bani, noi ținem sub demnitatea noastră și nu ne putem demite la atari têrguri. De seculi am fost credincioși tronului și ne am iubit patria și națiunea fără de a poftì plată pentru aceasta, și așa vom urma și în viitoriu.

Un preot bĕtrân.

---

*) Domnul corespondent al nostru se pare că a scris acestea sub impresiunea nĕcazurilor celor multe, cari apasă preoțimea noastră în timpul de față. Contrații dela „Viitoriul“ n'a timbrat de loc preoțimea și învĕțătorimea noastră cu epitetele de „neculți“ „imorali,“ și „escesivi“, ci „Viitoriul“ ca ori și care alt ḑiar adevĕrat național în desvoltarea tesei sale, a dat numai nesce sfaturi binevoitoare preoțimei și învĕțătorimei, și spre ilustrare s'au provocat la casuri concrete, cari cazuri în împregiurările noastre de aḑi nu pot fi nici decum spre binele națiunei. „Fiți înțelepți ca șerpii și blânḑi ca porumbi“, ḑice s. scriptură. Red.

**) Noi nu credem. Red.

*) Prea esagerați. Red.

Turda, 4 August 1884. Domnule Redactor! Din toate unghiurile țĕrei se mai scriu unele altele prin ḑiarele noastre, numai de pre aici nu se prea scriu. Și eu cred că pre aici se întêmplă lucruri vrednice de inregistrat. Eu ve voi schița în liniamente generale unele și altele, și aceasta numai fugitiv, căci din mila lui Dumneḑeu grânele ne sûnt secerate, timpul e frumos de minune frumos, și toată lumea în câmp fiind, nici eu nu pot face altcum. Concert, timp frumos, îmbelșugare în cele de hrana vieței și esclusivism până a 10 potență a fanatismului, despre aceste voi scrie eu unele și altele.

Noi Turḑenii sûntem oameni favorisați de soarte, căci la noi maica natură a dat fie-cărui român organ de cântat. Pre lângă darul naturei am avut ocasiune a vedea și efectele artei în întrebuințarea acestui dar.

Și anume:

Duminecă, 22 Iuliu (3 August) a. c. am avut rara fericire de a asista la concertul dnului Dima.

De mult am auḑit scriindu-se despre domnul Dima ca cântăreț și compositor. Ideile formate după auḑite și cetite nici pe departe nu corespund celor formate acuma asistând în persoană la concert.

Programa a fost următoarea:

1. Dima G. *a*) Ciobanul. *b*) Sci tu mândr'o ce ți-am spus. } Concertantul
2. Chopin F. Scherzo (B-moll). (Domnul W. Heller).
3. Dima G *a*) Cerul meu. *b*) Stelele. } Concertantul.
4. Grieg Ed. Humoresken. (Domnul W. Heller).
5. *a*) Rubinstein A. Asra. *b*) Schumann R. Grenadirii. } Concertantul.
6. Mendelssohn F. Rondo capriccioso (D-l W. Heller).
7. Dima G. *a*) Cântec de toamnă. *b*) Seguidilă. } Concertantul.

Singuraticile puncte au fost foarte bine esecutate. Am admirat mult pre domnul Dima pentru frumosul dsale organ și artă, cu care scie pune în lucrare darurile naturei grămădite în puternicul organ de cântare.

Cu asemenea recunoscință trebue sĕ vorbim despre domnul Heller, conducĕtoriul Reuniunei bărbătesci de cântări din Sibiiu, care a escelat în acompaniarea la Piano și la esecutarea pieselor cuprinse în programă.

Sum din Turda. Acesta însĕ nu me poate împedeca în spunerea adevĕrului. Trebuie sĕ amintesc că românii din Turda s'au purtat foarte bărbătesce și unul n'a lipsit dela concertul dlui Dima. La locul prim amintim stimata familie a dlui advocat Dr. Ioan Raț, apoi funcționarii dela diferitele dicasterii, meserieșii, preoții de pre sate și țĕranii.

Am avut ḑi de sĕrbătoare, ca și care n'am mai avut, și rar vom mai avea în orașul nostru.

Pre la noi timpul este de tot frumos. Ploi încă am avut, însĕ acum de vre-o 10 ḑile timpul s'a îndreptat spre bine, și căldurile tropice vreau sĕ rĕsbune trei luni trecute, Maiu, Iunie și Iulie.

Bucate avem frumoase. Grânele sûnt secerate puse în claie, și acuma ne vom apuca de înblătit. Sperăm resultate îmbucurătoare, căci grâul e mănos, și grăunțele mari și bune, fluctuațiile politice nu vor fi avênd ele loc în un asemenea scurt raport de ḑiare. Voi amintì că dintre ungurii din Turda nici unul n'a luat parte la concertul domnului Dima, dovadă că ei și în artă se închid cu muri chinezi față cu lumea cultă.

Încheiu domnule Redactor, în speranță că ne vom mai întâlnì pe această cale. *Corespondentul.*

Ocna Sibiiului, 3 August 1884. Domnule Redactor! Nui d'ajuns, că furtunele și desele ploi torențiale din ḑilele trecute nu numai a pus la probă răbdarea noastră prin împedecarea lucrărilor de câmp neamenate și îngrămădite, ci și prin însemnate daune, causate mai ales pre fenațele cosite și holdele secerate, această probă a răbdării se mai imulțesce și prin persecuțiunile și provocările, aieptate asupra noastră mai ales dela ilegala și brutala organisațiune a magistratului din loc.

În contra violentelor respingeri acelor 10 membri aleși, respectivii respinsi au insinuat și au și presentat numai decât recursele lor contra nerușinatelor și neîntemeiatelor hotăriri ale comisiunii verificatoare.

Însĕ în fața flagrantei călcări de lege, care caracterisează întreaga această restaurațiune ne am hotărît cu toții a înainta un protest și recurs cuviințios și demn.

Spre acest scop am făcut cererile noastre la magistrat pentru estradarea adeverințelor officiale necesare spre intemeiarea recursului și spre dovedirea faptelor, că cei respinsi sunt în lista alegĕtorilor dietali, și că unii au fost și în periodul trecut nu numai membri ai representanței comunale, ci și funcționari ai comunei în decurs de mai mulți ani.

Însĕ oficialii octroați ai comunii, sustenuți cu puterea și hrăniți din sudoarea comunei, la început au tot trăgănat sub dosebite preteste estradarea adeverințelor cerute, în urmă însĕ, au declarat, că n'au timp de a se ocupa cu astfel de nimicuri.

Oamenii sĕ-și procure cum vor scì adeverințe, ei, oficialii, nu vor estrada.

Oficialii impusi astfel înțeleg împlinirea chiemării oficiului și a datorinței lor în Ocna.

Alt miserabil s'a declarat astfel: „Ce vreți și voi românilor oficii? Acele nu sunt pentru români. Pre români iau scos și din raiu, pentrucă au tropotit cu călțiuni,“ și alte multe d'aceste.

În ḑilele aceste s'a bătut doba prin strade, făcênd de scire, că dela 10 oare noaptea încolo nu este iertat românului a umbla pre afară.

Pre valea Pianului la deal, în sinul munților, ajungem la comuna română Strugari cu beserica și scoala frumoasă. Locuitorii seamănă întru multe pienarilor și se ocupă mai cu seamă cu oieritul, lemnăritul și cu cultivarea poamelor.

In această comună a fost așeḑată pre rîu o vechie fabrică de hârtie groasă și trainică de scris. Strugarenii însĕ au cumpĕrat acea fabrică dimpreună cu locul, și au străformat fabrica în alte zidiri trebuincioase lor.

Această vale cu apă cristalină, fênațe și locuri de pășunit, cu minunate păduri de gorun, fag, carpin, mesteacăn, asemenea este una din cele mai frumoase părți ale Carpaților nostri spre România.

Călĕtorind tot mai la vale spre Orĕștie drumul țĕrii se apropie tot mai mult de drumul de fer și de Murĕș, trecênd pre lângă comunele românesci Balomir și Șibot, preste Valea-rea unde în 1848 ostașii lui Bem, împrăsciați și fugăriți dela Ocna prin Sebeș, fură prinși de muscanii, cari au tras cardon din munți până în Mureș, și aduși înderept desbrăcați și despoiați drept prinsoneri la Sebeș.

La apa Vinerii, facem pausa obicinuită aici. Înaintea noastră mai este orașul Orĕștia, în care toate trei națiunile Ardealului sunt representate cam în numer egal; și comuna Romos, în care astăḑi resuflă încă numai vr'o 15 familii săsesci, adunate împregiurul bisericei luth. a căror membri decăḑuți se susțin și se hrănesc lucrând mai cu seamă porțiunea canonică a parochiei ev. lutherane.

Fie-care moment din viață trebue umplut cu ocupațiune folositoare; fie-care pausă dată este bine a o întrebuința spre recapitulare și meditare.

Dela Sibiiu până lă Oreștie n'am aflat nicăiri maghiari, ci numai în Sebeș vre-o câțiva funcționari reg. asemenea n'am aflat sasi în masse mai mari, ci numai sporadic grupați în câte un sat lângă drumul țĕrii; eară dela Orĕștie încolo nici urmă, nici poveste mai mult de elementul săsesc.

In această parte a fundului regesc românii asemene locuesc în mase mari compacte și representă imensa majoritate a locuitorilor, cu cele mai în vederate semne de înaintare și desvoltare.

Starea românilor aici nu este rea în asemenare cu starea românilor din alte multe părți ale Ardealului, ceea ce este a se atribuì numai activității și deșteptării lor.

Inaintarea lor ar fi ajuns la o treaptă și mai înaltă, dacă între celelalte, românii n'ar fi fost siliți în veacurile trecute și dacă n'ar fi constrênși și în timpul de față a susținea o luptă încordată și continuă pentru împuținarea și învingerea multelor și varielor pedece, ce sasii din sute de considerațiuni pun și măestresc în calea elementului românesc, fie la români singuratici, fie la localități întregi românesci.

Cu toate acestea limba română și în aceste locuri este ca în toata Transilvania limba de comunicațiune, limba de traiu, limba diplomatică.

Toți neromânii sciu și vorbesc românesce însĕ nici un român, afară de cei cu carte mai multă, nu vorbesce altcum de cât românesce. Puterea, vitalitatea limbei române și în aceste părți așa este de mare, încât și astăḑi face cuceriri între streini, mai ales între sasi, fără ca limba, respective lățirea ei sĕ fie ajutată sau sprigiuită prin artă, societate, ci numai și numai pentru că este un proces, basat pre legea naturii, carea nu o poate strica nici o lege omenească, nici focul nici ferul.

Nu numai limba, ci chiar și portul, obiceiurile și datinile sunt de hotărîtă înriurință asupra conlocuitorilor sasi.

Mai consult ar fi dară, ca sasii sĕ numai facă greutăți și pedeci cursului puternic natural, care 'l vedem la desvoltarea elementului vital românesc, sĕ nu provoace, sĕ nu oțelească reacțiunea, ci ambele elemente sĕ convețuească unul lângă altul în pace și iubire, pentru ca și românul și sasul sĕ se poată desvolta sĕ poată înainta în deplină libertate și independență fiecare după însușirile sale proprii așa precum l'a lăsat bunul Dumneḑeu pre acest pământ frumos si scump stremoșesc. (Va urma.)

Aceasta s'a întêmplat astăḑi în vremea cea mai scumpă a lucrului, în seclul al 19 lea.

Aceasta, durere, numai la noi în Ocna se poate întêmpla.

Ce sĕ aştepţi, dela oameni, cari cred că lumea se sfêrşesce în fundul oalei, sau în al tureacului de cismă.

Alte multe d'aceste, cari din ḑi în ḑi ne surprind pre cum şi ameninţările oficioase, că acum ne vor agrisì ei pelea, etc. le retac astădată.

Eată până unde poate ajunge, ce lucruri absurde şi stricăcioase poate comite un cârpaciu, dacă ajunge cu violenţă şi se susţine cu arbitriu la cârma unei comune.

Dela organisaţiunea magistratului încoace multe ḑile au trecut, însĕ publicaţiunea prescrisă nici până astăḑi nu s'a întêmplat. Aceasta nu numai este o eludere a legii, ci şi o apucătură slabă, pentrucă noi, poporaţiunea, totuşi ne vom face toţi pasii de lipsă pre calea recurselor, pentru a aduce la cunosciinţa forurilor şi a lumii întregi fărădelegile comise.

Cu această ocasiune încă repeţim cererile noastre, sĕ se facă dreptate şi sĕ se observe necondiţionat disposiţiunile şi a puţinelor legi ce mai esist, căci e foarte periculos a face casuri de precedenţe, şi e foarte stricăcios a ne impune credinţa, că legea comunală este numai în favorul unora, spre nimicirea altora.

Despre cele ce va urma încă, vom face împărtăşirile de lipsă, pentru ca sĕ nu perdem din vedere şi sĕ înregistrăm bine şi acest proces de dripire, urnit contra românilor ocneni. *Sincerus.*

Varietăţi.

* (Avis). După ce subscrisul totdeauna avênd în vedere binele şi interesul naţiunei mele, de mai mulţi ani me ocup cu industria domestică, atât în comunele Sante-jude şi Puin, unde me aflu în funcţiune ca învĕţătoriu, cât şi în institutul pedagogic din Gherla, şi aceea a-şi voì a o estinde şi introduce pe cât se poate în mai multe scoale poporale, ca învĕţând generaţiunea tineră industria domestica, mai târḑiu bietul popor, care de mult sufere de causa culturală, se poată avè cu un isvor de câştig mai mult între grelele giurstări de astăḑi, ţinêndumi de sânta datorinţă a binelui naţional, şi pentru ca mai cu repeḑiune sĕ se lăţească şi introducă industria domestică în scoalele poporale, m'am decis a deschide un curs suplementar de industrie domestica în localităţile scoalei confesionale gr. cat. din Sânte-jude, începênd dela 1-a până la 15 ḑile, în care timp garantez cumcă fiesce-care individ care ar avè voie şi pasiune şi-ar putè pune fundament, pe care prin pracsa de toate ḑilele ar putè edifica, adecă şi-ar putè însuşi industria domestică de ajuns, ar fi capace şi apt a o propune generaţiunii tinere în scoala poporală.

La acest curs suplementar de industrie, am onoare a invita pe toţi fraţii colegi învĕţători, şi pe alţi inteligenţi binevoitori ai poporului fără deosebire de naţionalitate şi confesiune, sĕ bine voiască a participa, ba chiar sĕ grăbească spre ajungerea acestui scop dorit.

Eu din partemi me deoblig pre cei însinuaţi a-i introduce şi deprinde în industria domestică gratis, notificând tot odată, cumcă fiesce-care inindivid participătoriu va fi dator pentru vipt şi cuartir a plătì numai 6 fl. în v. a. pe 15 ḑile.

Până la 20 August a. c. rog pe toţi acei fraţi colegi sĕ binevoiască a se insinua la subscrisul în Sânte-jude p. u. (Czege) ca sĕ me pot informa despre procurarea materialului necesar pentru acest scop măreţ.

În Sânte-jude la 3 August 1884.

cu stima
Petru Grama.
Docente şi prof. de industria domestică.

* (Convocare). Domnii membri ai comitetului central al reuniunei învĕţ. gr. or. rom. din districtul S. Sebeşului şi dnii membri ai comitetului despărţământului S. Sebeş a reun. învĕţ., se convoacă la şedinţă pre 2/14 August a. c. la 9 oare a. m. în localul scoalei rom. gr. or. din S. Sebeş.

S. Sebeş, în 22 Iuliu 1884.

Z. Murĕşan,
v-pres.

* (Petrecere cu joc). Ni se scrie dela băile din Basna: A seară s'a arangiat aici un bal din partea oaspeţilor de băi. Încântat de reuşita acestui bal, apuc peana în mână, ca sĕ dau espresiune simţemintelor mele de completă inveselire faţa de această petrecere nu numai amusantă dar şi importantă. S'a obicinuit până acuma a se arangia câte un asemenea bal în toată Dumineca. Balul de a seară a întrecut pe toate cele de mai nainte în toate privinţele. Cu deosebire a ridicat splendoarea petrecerei de ieri graţioasele fiinţe ale secsului frumos aparţinătoriu naţiunei noastre. Un numĕr frumuşel de dame şi damicele române îmbrăcate în costume naţionale pre cât de varii pe atât şi de splendide şi şi imposante, au ridicat valoarea numitei petreceri la un astfel dĕ grad încât, a trebuit sĕ insufle admiraţiune chiar şi oaspeţilor de naţiuni streine, cu toată diverginţa simţemintelor lor faţă de cestelalte naţionalităţi. În numitele constume au fost representate mai multe porturi române, între cari însemn următoarele: Argeş, Olt, ear din Transilvania: Sĕlişte şi Târnava. Graţioasele dame şi damicele, cari ne-au încântat cu frumosul dd-lor gust de costumare, încă nu pot remânea ne amintite; eată numele dd-lor: Doamnele Maria Dan, M. D. Petrescu, Uilăcan; Domnişoarele: Vilma Marc, Il. Dimitrescu, Caramsulea, Limotescu d-rele Almăşan din (Alma). ş .a. Cu deosebire a fost admirat costumul sĕliştean prin frumseţa şi simplicitatea lui apoi cel dela Argeş. Jocul „Romana“ jucat de graţioasele noastre Româncuţe au stors aplause de admiraţiune din partea streinilor şi în special din partea maghiarilor, cari, în decursul jocului esclamau neîntrerupt *„szép.“* Precisiunea, cu care s'a jucat „Romana,“ splendoarea variată a costumelor jucătoarelor noastre precum şi înfăţişarea graţioasă a fiinţelor costumate au fost, tot atâtea caractere, ce au ridicat valoarea petrecerii noastre de a seară. Deşì au fost cercetat balul de indiviḑi din toate naţionalităţile conlocuitoare şi încă în numĕr foarte mare, petrecerea a decurs în cea mai deplină armonie şi intimitate până târḑiu în noapte.

Astăḑi a sosit în mijlocul nostru şi Ilustritatea Sa P. Archimandrit şi Vicariu archiepiscopesc Nicolau Popea din Sibiiu.

* (O nenorocire mare) s'a întêmplat în ḑilele trecute la Movilĕu de pe Dnistru. Pe podul ambulant, ce leagă acest oraş cu Atachi, se grămădise, spre a trece rîul o mulţime compusă de bărbaţi, femei şi copii, în mijlocul cărora au fost şi câteva vite. Un vapor ce trecea tocmai atunci, când podul se afla la mijlocul riului, dete o şuerătură stridentă, boii de pe pod spăriându-se călcară peste oameni şi în îmbulzală au perit înnecându-se peste 37 oameni, din cari 17 copii.

Aspectul cadavrelor scoase, cele 37 cosciuguri, înmormêntarea la un loc, fură un spectacol îngrozitor.

* (La omorul din Sibiiu). În 23 v. a. l. c. s'a publicat decisul pentru punerea sub acusă ucigătorilor familiei Friedenwanger: Kleeberg, Robert Marlin şi Rudolf Marlin; totodată li s'a comunicat că pertractarea finală se va ţinea la 15 Septembre a. c. Apărarea lui Kleeberg s'a concreḑut directorului academiei de aici dl Alois Sentz, a lui Robert Marlin profesorului de academie Stefan Fölkel şi apărarea advocatului Rudolf Marlin a binevoit a o primì dl advocat Dr. Ioan Nemeş.

* (Schubart), poetul şvab Chr. Dan. Fried. Schubart se aflà în casa unui nobil într'o strălucită societate. În decursul mesei unul dintre oaspeţi aduse vorba despre puterile intelectuale, povestind mai multe pilde, unde acestea, cu tot dreptul, se puteau numì fenomenale. Stăpânul casei observă că Schubart încă se poate înşira în rêndul acelor pilde şi drept dovadă de adevĕrul acestei afirmări, Schubart se prinse că în aceaşi vreme va face un cântec, il va pune pe note, va dicta o scrisoare şi va susţinea, vorbind cu unul dintre oaspeţi, o teză de literatură. Se mirară cu toţii de gândul lui Schubart şi unii făcură chiar şi rămăşaguri pe reuşita sau nereuşita lui. După ce se hotărì subiectul scrisorii şi al tesei Schubart se puse puţin la fereastra apoi — se întorsă la luptă. El scrisa tecstul şi notele unui cântec social de odată, dictă o scrisoare lungă de trei pagini fără sĕ se împedece şi discuta în aceeaşi vreme cu un învĕţat despre cea mai nouă carte ce apăruse, vorbind cu mare însufleţire şi căldură. Operaţiunea aceasta ţinu mai mult de o jumĕtate de oară. El cetì după aceea însuşi scrisoarea, şi tecstul cântecului, pe care apoi 'l şi cântă — era mare meşter Schubart şi în cântece. Astfel de probe, mai făcu el multe încă, dar cu cea povestită nici una nu se poate asĕmĕna — destul e a ḑice că puterile lui intelectuale de puţini au mai fost întrecute.

* Vicariul uneia din bisericile cele mai aristocratice din Scheffield (Anglia), era sĕ se însoare. Urmând obiceiului englez sosise cel dintâiu în sânctuariu, aşteptându-şi pe viitoarea sa, când aceasta îmbrăcată în hainele ei de nuntă venì şi se aşeḑă lângă dênsul.

Ea era cu totul singură. Absenţa ori cărui membru al familiei ei i se păru ciudată, atât de ciudată încât înainte de a procede la celebrarea căsătoriei vicariul voì sĕ se asigure despre identitatea miresei.

Precauţia nu fu nefolositoare.

Când cu multă greutate, reuşì a ridica velul cel des, se constată că dsoara nu era logodnica, ci altă fată din partea locului înamorată nebună după vicariu care recursese la această şireteniă spre a-l lua de bărbat.

Cu mare stăruinţă de abia o putură scoate afară şi în acel moment, adevĕrata logodnică sosia cu cortegiul nunţial.

* (Letargiă). La 29 Iuliu sosì la Paris caporalul Boissy, om de 50 de ani. Către oarele douĕ el declară că vrea sĕ se culce. La oarele 7 mama lui merse sĕ-l deştepte; el dormia. Respiraţiunea îi era regulată şi faţa liniscită. I se strigà, fu mişcat cu putere, se aruncà apă pe dênsul, fără a se deştepta. Atunci fu lăsat sĕ doarmă până a doua ḑi. Somnul urmà în acelaş mod un somn adênc. Se căutà un medic, care după un examen minuţios declarà, că se aflà într'o letargie cu totul caracteristică şi ca medicament ordonà o duşă. Caporalul fu băgat în apă rece şi nu părù câtuşi de puţin sĕ simtă ceva. Un medic militar confirmà prescripţiunile confratelui seu civil. Din acest timp, Boissy doarme într'una, este hrănit cu bulion cu o sodă esofagiană. El a devenit puţin cam palid; respiraţiunea i este mai slabă, dar nu pare că sufere. Pentru întâiaoară Boissy a fost cuprins de acest somn dar părinţii lui au declarat că era de un temperament foarte nervos şi că din copilăria lui avusese mai multe accese de somnabulism.

„Gaz. Trans.“

* (*Bibliografia*). Domnul Theocar Alecsi cunoscutul scriitor va îmbogăţì literatura noastră cu un roman istoric, „Beiu, Vodă, Domn,“. Această scriere va cuprinde istoria României, începênd cu fanariotul Caragea trecênd la revoluţiunea eteriei grecesci şi a lui Tudor Vladimirescu, a cărui viaţă fapte şi moarte tragică sûnt cu de amĕnuntul descrise, atinge revoluţiunea dela 1848 tractează pe larg domnia lui Cuza şi încheiă cu alegerea lui Carol de Hohenzollern. După cum se poate vede materialul este tare însemnat şi foarte interesant.

Romanul Beiu, Vodă, Domn va apărea în broşuri de câte douĕ coale, câte două broşuri la patrupreḑece ḑile, fie care cu câte o ilustraţiune şi va costa 50 bani — 20 cruceri, cari sûnt a se plătì la aducerea broşurei, şi va cuprinde aproape 1500 pag. Recomândăm această scriere cu toată căldura publicului român.

„Familia.“ Oradea mare 22 Iuliu. (2 Aug. n.) 1884. Anul XX. Nr. 30. Sumar: La moartea părintelui meu (poesie). — Noaptea de St. George (operă bufă în 3 acte). — În oare de visuri (poesie) — Studenţii (copie de pe natură). — Pescarul dela Tisa (ilustraţiune). — Bibliografie: Un pericol naţional: Satul cu comorile. — Cugetări Idei şi principii — economice. Salon: La Sinaia. — Literatură şi arte. — Ce e nou. — Cutia publicului. — Deslegarea ghîciturei de şac. Ghîcituri de şac. Posta redacţiunei. — Călindarul sĕptămânei.

Loterie.

Mercuri în 6 August n. 1884.

Sibiiu: **60** **9** **84** **29** **18**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 5 August n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.10	122.—
Renta de aur ung. de 4%	92.30	92.25
Renta ung. de hârtie.	89.05	89.05
Renta de aur austriacă	103.25	103.25
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.50	96.40
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	118.50	118.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142.50	142.50
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	102.—	102.—
Datorie de credit austr	79.85	100.—
Sorţi unguresci cu premii	116.—	116.—
Acţiuni de bancă de credit ung	314.75	314.50
Acţiuni de bancă austro-ung.	863.—	860.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	101.—	101.25
Datorie de stat austtriacă în argint.	81.80	81.60
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	101.25	101.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	101.—	101.—
Sorţi de regularea Tisei	115.90	116.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	81.10	80.90
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Galbin	5.74	5.79
Napoleon	9.65	9.60
London (pe poliţa de trei luni)	121.55	121.45

Nr. 144. [782] 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr.-orientală de classa a III-a din Alun cu filiele: Bunila şi Vadul-Dobrei, în protopresbiteratul Haţegului, se deschide prin aceasta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt:

Dela 188 familii câte 60 cr. de familiă, precum şi stolele parochiali, staverite în şedinţa sinodului parochial din 12 Februariu a. c. Toate aceste emolumente la olaltă dau suma anuală de 250 fl. v. a.

Doritorii de a competa la această parochie au a-şi aşterne suplicile lor în terminul mai sus însemnat instruite conform „Stat. Org.“ şi a Regulamentului din 1878.

Haţeg la 4 Iuliu 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ,
protopresbiter.

Nr. 93. [785] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplirea postului de paroch devenit în vacanţă în parochia de clasa a III Silea-maghiară, protopresbiteratul Têrnavei inf. se escrie prin aceasta concurs cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. În naturale dela 82 familii câte o mĕsură de cucuruz sfârmit şi câte o ḑi de lucru cu palma.

2. Stola îndatinată, din care ca şi din naturale terţialitatea e a cantorelui.

Porţiune canonică 3 jugăre 666 □° arătoriu 1373 □° fênaţ şi 228 °□ vie. Cu totul 4 jugăre 667 □° prelângă cari comitetul şi sinodul parochial s'au obligat a mai cumpĕra încă 8 jugăre. Casa de locuit cu o încăpere, o tindă şi o cămară.

Toate acestea dau un venit anual de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele lor de concurs instruite în sensul statutului organic şi a regulamentului congresual pentru parochii la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul ficsat.

Deag. 26 Iuniu 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Târnavei inferioare în conţelegere cu comitetul parochial.

Daniil de Tamaş,
adm. ppresbiter al.

Nr. 126. [775] 3—3

CONCURS.

Întru înţelesul ordinaţiunei consistoriale de sub Nr. 1288 a. c. pentru comuna Berghia, protopresbiteratul Mureş-Oşorheiului, parochie de a III. clasă, se publică concurs pe lângă următoarele emolumente:

1. Casă parochială, şură, graşd în stare de mijloc, la timpul de lipsă se vor repara negreşit, — lângă acestea încă chiria unei case deschilinit de casa parochială;

2. Canonică, pămênt arătoriu, cositură, conţine 11 jug. 808 □°, computêndu-se aici şi grădinile caselor parochiale;

3. Dela fiescecare familie o merţă vechie bucate cu grăunţ, veduvele sărace jumĕtate, la timp de neîmplinire plătită cu 1 fl. v. a.

4. Dela fiescecare familie douĕ ḑile de lucru cu palma dela cei mai seraci — eară cu plugul una, neîmplinite se vor plăti ḑilele de palmă cu 40 cr. de plug cu 2 fl.

Venite stolari:

a) botez 50 cr.

b) cununia 1 fl.

c) ori ce adeverinţă din matriculă 1 fl., timbru 50 cr.;

d) îmormântarea pruncilor până la 7 ani 1 fl., preste 7 ani 2 fl.

e) după canonică venitul crâşmăritului 2 fl.

f) maslu 50 cr., şi altele, cari computate dau o sumă preste 350 fl. v. a.

Concurenţii au a-şi aşterne concursurile sale instruite întru înţelesul ordinaţiunilor sinodale, subscrisului protopresbiter în timp de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român,“ pe lângă îndatorirea ca în acel timp sĕ se înfăţoşeze în vre-o Duminecă la biserică spre a face o mai deaproape cunoscinţă cu parochienii.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Mureş-Oşorheiu în 10 Iuliu 1884.

Parteniu Trombiţaş de Bethlen,
protopresbiter.

Nr· 636—651. [771] 3—3

CONCURS

Se escrie concurs pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scoalele din protopresbiteratul Sibiiului în următoarele parochii:

1. Guşteriţa, cu salariu anual 200 fl., cuartir şi lemne de foc.

2. Ocna-inferioară, cu salariu anual 200 fl., cuartir, lemne de foc şi sarea necesară.

3. Ocna-superioară, cu salariu anual 200 fl., cuartir şi lemne de foc.

4. Turnişor, cu salariu anual 200 fl., cuartir şi lemne de foc.

5. Mohu, salariu anual 200 fl.

6. Tălmăcel, un post cu salariu 200 fl., altul cu 150 fl.,cuartul, şi câte 4 orgii de lemne, cu adausir că după trei ani de serviţiu salariile cresc cu câte 50 fl. anuali.

7. Cristian, cu salariu anual 300 fl., şi 4 orgii de lemne.

8. Şelimbĕr, cu salariu anual 155 fl., din cari 50 din alodiul comunal, 50 fl. dela popor, ear 55 fl., în naturalii, cuartir şi lemne. Învĕţătoriul are sĕ poarte şi sarcina de cantor.

9. Loamneş, cu salariu anual 150 fl., cuartir şi lemne de foc.

10. Mândra, cu salariu anual 150 fl., cuartir şi lemne de foc.

11. Vurpĕr, cu salariu anual 150 fl., cuartir şi lemne de foc.

12. Veseud, cu salariu anual 140 fl., cuartir şi lemne de foc.

13. Bungard (învĕţătoriu adjunct) salariu anual 120 fl., cuartir şi 2 orgii de lemne.

14. Roşia, cu salariu anual 110 fl., cuartir şi lemne de foc. Învĕţătoriul e dator a ţinè strana la s. liturgie.

15. Sadu (învĕţătoriu dirigent), salariu 300 fl, cuartir şi lemne de foc. Dela învĕţătoriu sĕ cere se propună limbele maghiară şi germană.

16. Poplaca (învĕţătoriu dirigent), salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne.

Reflectanţii au a-şi înainta concursele instruite în regulă până în 15 August st. v. a c. la adresa subsemnatului.

Oficiul protopresbiteral gr. or al tractului Sibiiu.

Sibiiu, 28 Iunie 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. 238. [772] 3—3

CONCURS.

Spre întregirea postului de învĕţătoriu la scoala română gr. or. din Lisnĕu se escrie concurs cu terminul până la 10 August st. v.

Cu acest post este împreunat un venit de 130 fl., v. a. şi anume:

1. Dela popor 11 gălete şi 2 ferdele de bucate, ear din fundaţiunea scoalei 11 gălete la olaltă $22^1/_2$ gălete computate cu 4 fl., dau 86 fl.

2. Didactru dela scolari 10 fl.

3. Lemne în voloare de 12 fl.

4. Din venitul stolar $^1/_3$ 12 fl.

5. Cuartirul computat în 10 fl.

Doritorii de a ocupa aceasta staţiune, trebue sĕ cunoască limba maghiară, şi sĕ-şi aştearnă subscrisului petiţiunile lor instruite conform legilor în vigoare.

Braşov, în 23 Iuniu 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în tractul al II. lea al Braşovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

CONCURS*).

Pentru întregirea a doue posturi de învĕţători la scoala capitală gr. or. din Rĕşinari se escrie concurs cu termin până la 15 August st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sûnt următoarele:

1. Salariu anual de câte 350 fl. v. a. în rate lunare anticipative.

2. Relut pentru cuartir şi lemne 60 fl. v. a. anuali.

3. Concurentele, care va dovedì cualificaţiunea de a putè propune sistematic cântările corale la elevii scoalei va primì deosebit de salariu o remuneraţiune de 100 fl. v. a.

Cei ce doresc a concura la postul acesta vor avea a se presenta până la ḑiua alegerei aici în Reşinari şi a cânta într'o Dumineca la o biserică, şi într'alta la cealaltă biserică, spre a proba desteritatea în tipic şi cântările bisericesci.

Petiţiunile concursuali instruite după prescriptele legilor vigente sunt a se aşterne până la terminul sus indicat comitetului parochial gr. or. din Reşinari.

În conţelegere cu oficiul protopresbiteral. [787] 3—3

Reşinari în 8 Iuliu 1884.

Coman Hambaşian, preşedinte. **Ioan Droc,** notar.

---

*) În Nr. 83 s'a pus din eroare numai un post de învĕţătoriu.

CONCURS.

Devenind vacante posturile de învĕţători dela scoala capitală ort. orientală din Veneţia inferioară prin demisionare, se escrie concurs pentru întregirea acestor posturi cu termin până în 31/19 August 1884, în care ḑiuă va fi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acestea posturi sûnt:

a) Pentru învĕţătoriul primariu şi diriginte salariu 300 fl.

b) pentru învĕţătoriul al doilea 200 fl.

c) lemne focali pentru ambii învĕţători 24. m.

d) cuartir liber în edificiul scoalei.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, au a produce atestatul de cualificaţiune conform §-fului 13 din „Statutul Org.“ precum şi atestatul despre conduita lor până de presente.

La ocuparea postului prim abiturienţii vor fi preferiţi întrunind şi celelalte condiţiuni. [777] 3—3

Eforia scolară.

Veneţia inferioară în 19 Iuniu st. v. 1884.

Georgiu Comaniciu,
v. preşedinte eforiale.

CONCURS.

Deoarece la ântâia alegere nu s'a arătat competente din destul cualificat, prin aceasta se escrie concurs pentru deplinirea postului învĕţătoresc *la scoala gr. or. rom. de fete din Timişioara în suburbiul Fabric*, pe lângă următoarele emolumente anuali: 1. Salariu 320 fl., 2. Cortel liber în edificiul scoalei; 3. 10 fl., pauşal de scris şi 12 metrii de lemne, din cari se va încălḑì şi scoala; şi dacă aleasa învĕţătoreasa va areta sporiu bun, atunci tot la al 5-lea an i se măresce salariul cu 50 fl., până la suma de 500 fl.

Recurentele pentru acest post au sĕ-şi subştearnă recursele sale adresate comitetului parochial — la inspectorul de scoale concernint *Iosif Gradinariu* în Seceani, p. u. Vinga *până în 1 lea August 1884 st. v., eară alegerea se va ţinè în 6 August st. v. a.c.*

Dela recurente se recere atestat cumcă sunt născute române gr. or. 2. atestat despre conduita de până acuma. 3. Testimoniu despre absolvarea preparandiei confesionale române. 4. Testimoni despre depunerea esamenului de cualificaţiune şi a limbei maghiare, ear dacă au fost deja învăţĕtorese — şi despre sporiul reportat la staţiunea unde au funcţionat dintre care cele ce pe lângă limba maicei şi cea maghiară vor mai vorbì bine şi limba germană şi vor scì propune şi lucru de mână fămeesc, vor fi preferite, avênd despre aceasta a arăta până la alegere probe înaintea acestuì comitet parochial.

Timişioara, în 18 Iuniu 1884 st. v.

[774] 3—3 *Comitetul parochial.*

În conţielegere cu mine Iosif Grădinariu, inspector de scoale.

Nr. 389. [800] 1—3

EDICT.

Aleman Tudor gr. or. din Sĕlişte, carele a părăsit cu necredinţă pre legiuita sa soţie Ana Samoilă Filimon tot din Sĕlişte de 18 ani de ḑile, fără a se scì ubicaţiunea lui, pe basa otărirei consistoriale din 10 Iuliu a. c. Nr. 1631 B. se citează prin aceasta ca în termin de trei luni de ḑile dela datul de faţă sĕ se înfăţoşeḑe înaintea subscrisului oficiu, căci la din contră procesul divorţial încaminat de soţiă sa se va decide şi în absenţa lui.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliştei.

Sĕlişte, 23 Iulie 1884.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Perseci din Italia,
de soiul cel mai fin,
culese proaspete de pe pom în toată ḑiua cu . . . . **fl. 2.90**
dtto Perseci de pe insula ionică Corfu cu . . . . **fl. 3.50**
pentru o corfă de 5 kilo şi fără porto, libere de vamă la [759] 11—12
N. Salvari—Triest.
Dela sfêrşitul lui Iulie începend se află şi **struguri** frumoşi şi proaspeţi cu 2 fl.

„FURNICA“
cassă de economii, societate pe acţiuni în Făgăraş.
Domnii acţionari ai societăţii „Furnica“ cassă de economii, în Făgăraş sûnt provocaţi, ca în sensul §. 6. din statute, sĕ binevoească a solvì a **şeasa rată** de **10** % asupra acţiunilor dlor, adecă câte **10 fl. v. a.** de acţiune până cel mult în **31 Octombre a. c.** la cassa societăţii în Făgăraş, sau la *„Albina“ institut de credit şi de economii în Sibiiu*, sau la Filiala acelui institut în *Braşov.*
Făgăraş, în 31 Iulie 1884.
[801] 1—3 *Direcţiunea.*

MORBURI SECRETE
le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa. Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 38
Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 87 Sibiiu, Sâmbătă 28 Iuliu (9 August) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, în 27 Iuliu 1884.

II.

Sě ne luminăm.

Mișcăm, d. e. toate petrile ca într'un cerc luminat sě se aleagă de protopop unul dintre puțini nostri bărbați teoretice cualificați, în speranță, că alesul în protopopiatul seu va împlinì în toate direcțiunile sublima sa chiemare și detorință; în speranță, că prin urbanitatea și prin tactul seu va câștiga simpatiile oamenilor, cu cari are sě conlucre, și că înarmat cu iubirea și încrederea comună cu zel și devoțiune, va lucra cu sporiu din ḑi în ḑi la înaintarea stării bisericei și a scoalei, la îmbunătățirea sorții poporului din satele cercului seu.

Insě în scurt timp ne vedem amăgiți și înșelați în speranțele noastre; căci noul protopop este numai teoretice cualificat, și mai mult nimic.

El în loc sě câștige simpatii prin procederea și prin maniera sa, perde și acele puține spriginiri ce a mai avut; se face neplăcut; ajunge neputincios din simplul motiv, că el nu este plămădit pentru marele oficiu de neměsurată importanță, care i s'a pus în spate la neîntemeiata sa rêvnire și din cameradărie.

Perderea în acel cerc este neîncungiurată. Poate, că trebile nu vor merge chiar îndĕrěpt, însě și stagnarea lor este o pagubă enormă, care cresce cu atât mai mult, cu cât mai mult durează acea tristă stare în protopopiatul respectiv.

Numele sunt odioase. Noi cunoascem și oamenii și locurile, și nu scriem contra acelor oameni, ci pentru ei în interesul nostru al tuturora.

Tot aceste am putea ḑice și despre câte un pretor din câte un cerc românesc, pre care românii s'au făcut luntre, punte, ba s'au și supěrat unii cu alții, pentru ca sě l aleagă contra altui român mai vechiu și mai probat funcționariu.

Chiemarea unui pretor român într'un cerc curat românesc asemenea este foarte mare, însě cu atât mai ușoară, fiindcă i stă la dispoșițiune cel mai eficace mijloc, puterea esecutării.

Datorința unui pretor nu este numai, înflat și cu teremtete pre limbă față de oamenii sei pacinici și vrednici, a scoate cu strașnicia dările și a da feciori la cătănia; el are încă mulțime de datorințe omenesci și creștinesci spre ridicarea stării morale și materiale a poporațiunei.

Toate le poate împlinì astfel, în cât la espirarea periodului funcțiunii sale, se poată liniscit și mulțămit reprivì la faptele sale sě poată cu deplină consciință și cu frunte ridicată da seamă țĕrii și poporului despre faptele sale, numai sě voiască, sě nu-i lipsească bunavoința, zelul curat și simțul de dreptate și legalitate.

În aceași pusețiune se află și notariul față de comuna sa.

Bine scim cât îndemnăm, și cum se espun adeseori bieții țĕrani vecsați și ispitiți, ca la eventuale alegeri sě se aleagă de notariu în comunele române oameni cualificați, lucrători și consciințioși în speranță, că la multele și deosebitele ocasiuni date sě lucre și sě lupte, în rênd cu cei ce l au ridicat, la înaintarea și bunăstarea poporului și a instituțiunilor sale întemeiate cu multă sudoare și jertfă.

Și totuși, durere, cât de des se întêmplă tocmai contrariul și chiar la lucruri esențiale fie din frică fie din prea mare umilință, așa încât de multe ori 'ți cade greu pentru sfatul și îndreptariul dat poporului la alegerea unui astfel de notariu sau amploiat.

Notariul, care împlinesce cu consciință detorințele sale, procede întru toate conform legei și dreptății, n'are sě-i fie frică, n'are lipsă sě se umilească, poate privì liber în ochii ori și cui, eară spriginul alegětorilor sei nu-i va lipsì nici când.

Numai acestea putem ḑice și despre amploiații magistratelor și ai comitatelor. Funcționariul, care pre căi viclene ajunge la postul de funcționariu numai pentru ca sě poată trăì el, uitând de chiemarea și datorința sa, acela nu-i vrednic nici de pârgariu la acel oficiu.

Dacă cutare calfă sau invěțăcel de meserie dobândesce vr'un ajutoriu, de care are lipsă, fiĕ cât de mic, tocmai ca pescele de apă, și este de mult lecuid spre plătirea la asociațiune sau prin ea, atunci nu este spre ajutorarea sorții, dacă acel ajutoriu se poate ridica numai după mai multe complimentări și alergături.

Cassirul sau respectivul funcționariu nu este ales și remunerat numai pentru a arăta unuia și altuia ce domn mare și puternic este el, ci pentru alte lucruri, pre cari cu toții le cunoascem prea bine.

Apa, focul, grindina, locustele câte pagube causează în moșia singuraticilor și a comunelor întregi în fie-care an. Sě ne întrebăm, noi învěțații, câți am dat ajutor macar cu sfatul, cu cunoscințele noastre sêrmanului nepricepătoriu, pentru ca sě câștige mai ușor și mai iute ușurarea prin iertarea din contribuțiune prescrisă și normată în lege; și prin aceasta sě contribuim, fără spese, fără jertfă la ameliorarea la îndreptarea sorții țĕranului nostru.

Politică fără stare morală și materială cât de bună cu anevoie se va putea face cu efect.

Comitetul nostru național permanent, care este datoriu sě urmeze și sě stea în neîntreruptă legătură cu toate vinele și mișcările poporului nostru, împlinesce oare ca atare cel puțin a ḑecea parte din sânta și prea importanta sa chemare.

Nu putem sě credem dacă vom considera, că de causa românilor din Ocna-Sibiiului nici măcar atâta nu s'a interesat până acuma, cât e vêrful pěrului din capul lui pleș vodă. Și apoi brutalisarea ocnenilor negreșit se ține de sfera de activitate a unui comitet național, cu atât mai vêrtos că românii din Ocna sûnt pasivisti cei mai vechi. Sum convins că la eventuala pertractare a causei în congregațiunea Aiudului, comitetul național în conțelegere cu românii din acel comitat va împlinì chemarea sa.

Însě sě sfêrșim deocamdată.

Fără îndoială este mult foarte mult de lucru încă până rărim propria noastră holdă frumoasă de mulțimea polomidei; până ce putem vorbì de adevěrata îndreptare a sorții.

Toți avem de ajuns de lucru până ce ne împlinim fie-care datorința.

În sfêrșit însě, soartea poporului nostru o putem făurì și îndrepta în mai bine, în mai suferitoare numai și numai; dacă fie-care dintre noi amĕsurat puterilor și capacității sale împlinesce consciințios și deplin chemarea și datorința sa acolo, în locul și postul în care se află; pentru că nu este posițiune din care sě nu poată fi omul folositoriu.

Cu lucru neîntreg, cu activitate fără zel curat și cu dușmănii nu ne vom făurì nici când altă soarte.

Fie-care din noi dar sě împlinim cu scumpětate datorința noastră, sě lucrăm căci numai lucrul este viață, numai lucrul face pe om om.

Revista politică.

Evenementul cel mai însemnat la noi este convenirea Maiestăților Lor Împăratului Germaniei și a împěratului-rege al nostru la Ischl, ce a avut loc alaltăeri 25 Iulie.

Aceasta convenire e privită, de toate ḑiarele ca o garanță nouă de pace pentru Europa. Importanța acestei întreveniri se măresce și prin împregiurarea că la aceasta ocasiune au fost chiemați și ministrul nostru de esterne contele Kálnoky și ministrul-president al Ungariei Tisza.

Foile maghiare sûnt foc asupra pressei române din Ungaria, căci aceasta cutează a se apara în

FOIȚA.

Impresiuni neuitate.

(Urmare).

II. Dela Sibiiu la Bětrâna.

Numai pre această cale, înfrățiți sincer, și solidar se poate înfrunta și se poate învinge cu succesul dorit primeșdia, ce amenință pre ambele popoară în tot ce le este mai prețios, în limba și esistența lor națională și liberă.

La apa Vinerii, cârnind în stênga din drumul țĕrii spre apă la deal, ajungem, la comuna română foarte vitală, însě mult ispitită, Vinerea (Felkenyér). Comuna, — cu preste 2000 români lucrători și întreprinḑětori, cu scoală frumoasă, cu fireze de scânduri, — zace în měnosul câmp istoric „al pânii,“ unde acum 400 ani popoarele solidare din Ardeal, ajutate de viteazul chinez bănățian Pavel, au putut trântì la pĕmênt pre puternicul și înfricoșatul dușman comun, apărând și mântuind țeara Ardealului și autonomia sa.

Ce mare deosebire este între „Câmpul pânii“ și Mohács.

Vinerenii des au suferit de focuri, provocate mai cu seamă din negrige, cu toate acestea vitalitatea lor totdeauna i-a pus în picoare. În timpul din urmă s'au apucat și de reconstruirea frumoasei biserici, carea încă au căḑut victimă unui astfel de foc teribil.

Locuitorii, oameni sănătoși și destoinici, se ocupă cu cultivarea vestitului câmp al pânii, cu viticultura, cu lemnăritul, și cu cultivarea vițelor de viă.

Vinerenii trăind toți în pace și în nisuința de a înainta, ne îndreptățesc la cele mai frumoase speranțe.

In depărtare de o jumětate de oară dela Vinerea, se întinde la poala carpaților înfrumsețați cu păduri dese, vechia comună grănițerească Cugieriul sau Cu-gir, cu preste 2000 români, și puțini funcționari și lucrători, aplicați la fabrica erarială de fer și oțel, unde se produc sape, grape, coase, și pluguri, cari pot concure cu primele fabricațiuni din Stirea în privința cualității.

Nu departe de biserica cea frumoasă se află scoala grănițărească bine instituită și asemene bine frecuentată sub conducerea unui docente cualificat și vrednic.

Locuitorii, un popor bun și sêrguincios, se ocupă cu agricultura, cu lemnăritul și oieritul.

În timpul din urmă românii au înființat și o casină cu statute aprobate, ceea ce ne spune, că în Cugir oamenii sciu carte și rîvnesc a cetì, a se desvolta.

Comuna însași are venituri anuale frumoase, preste 10,000 fl. v. a.

Și grănițerii și comuna lor ar sta cu mult mai bine, și ar face mai considerabile progrese, dacă erariul nu iar fi năpădit și pre ei cu procese, intentate din senin spre a le lua munții, pădurile și drepturile de pășunit și de lemnărit.

Comuna Cugir, în vechiul scaun al Orěștiei, înainte de ce s'a străformat în comună grănițerească a fost comună liberă, nejobăgită, și ca atare a avut în proprietatea și posesiunea sa esclusivă și neconturbată mai mulți munți și păduri estinse.

La înființarea graniței averea Cugirului a remas și mai departe averea sa eschisivă ceea ce s'a întărit și prin documente și decrete împĕrătesci, cu atât mai vêrtos, că grănițerii au făcut multe și mari serviții tronului și împĕrăției.

Sunt familii, din a căror sîn în curs neîntrerupt de 130 ani au fost și sunt ostași în armata țĕrii și a împĕratului.

După desființarea institutului grănițeresc, averea strămoșască a comunei și drepturile nemărginite ale singuraticilor grănițeri în timpul guvernului din Viena, n'a atacat'o nime, cu atât mai puțin statul.

Însě guvernul din Pesta a început și încearcă pre toate călile a despoia Cugirul și pre grănițerii cugireni de averea și de drepturile lor strěbune, secontra atacurilor, ce ḑi de ḑi le varsă foile maghiare asupra noastră când dintr'o causă când dintr'alta. Cu deosebire 'şi varsă veninul foile maghiare asupra „Tel. Rom." pentru primul nostru articlu din Nrul 82. „Budapesti Hirlap" luând ansă din articlul nostru vine şi propune guvernului: ca faţă cu pressa naţionalităţilor sĕ imiteze pre Anglia; şi sĕ aducă din când în când (d. e. pe timp de 2—4 ani) legi, prin cari fără vătămarea libertăţii generale (modificarea legei de pressă din 1848) sĕ înfrâneze şi sugrume pressa naţionalităţilor, şi astfel sĕ delăture rĕul, ce vine asupra patriei din partea naţionalităţilor.

Va se ḑică cu alte cuvinte: foile maghiare sĕ aibă libertate după plac, a atăca, vătăma şi batjocorì naţionalităţile din patriă după bună voia lor, ear ale noastre sĕ nu cuteze a-şi ridica vocea întru apărarea naţionalităţii noastre, căci altcum redactorii lor vor fi trimişi la puşcăriă, ear foile sugrumate. Frumos concept de libertate! Numai cu Dumneḑeu înainte, scopul şi aşa nu-l veţi ajunge. Fostau timpuri când noi românii n'aveam nici o foaie, care sĕ ne apere, dar pentru aceea simţul naţional tot nu s'a putut năduşì.

„De n'a perit românul, când trei se oblegară s. c. l." — Ar fi timpul; ca fraţii maghiari sĕ-şi vină în ori şi sĕ vaḑă, că „ce ţie nu-ţi place, altuia nu face".

Conferenţa din Londra s'a disolvat fără resultat. Anglia nu s'a putut înţelege cu puterile europene. Între aceste puteri Francia a fost care a făcut Angliei mai multă oposiţiune.

La rêndul seu am fost luat şi noi notiţă, că jidovii din România se pregătesc cu gloatele a părăsì ţeara şi a emigra în alte părţi ale lumei, cu deosebire în America. Ni se părea lucru ciudat, ca sĕ se întêmple în Europa un evenimênt atât de însemnat (?) fără ca sĕ se bată alarmă. De ce ne-am temut nu am scăpat. Un telegram din Londra din 4 August vestesce lumei: că Lordul Fitzmaurice, sub-secretar parlamentar al ministrului afacerilor streine, respunḑênd unei întrebări a d-lui Worms, ḑice că i se pare îndoioscă legea votată în România contra comerciului ambulant vecsează pe israeliţi, şi sĕ fie în realitate o violare a art. 44 din tratatul din Berlin; cu toate acestea se va informa dacă israeliţii atât de împedecaţi în comerciu lor, se vĕd forţaţi a părăsì România.

Foile din România n'au întârḑiat a da respunsul cuvenit acestei întrebări a dlui Worms.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman."

Braşov, Iulie 1884. Dle Redactor! Timpuri grele, ḑile amare şi furtunoase apăsau odată grumaḑii naţiunei noastre! Provedinţa însĕ nu părăsesce pe cel ce rabdă până în sfêrşit. Norii negri au început a se subţia, ceriul a se însenina, atmosfera devenì mai uşoare şi mai recoritoare, — ear cei înăduşiţi, fiindu-le permis a gusta şi ei din bunătăţile, de cari se bucurau numai cei ce aveau piciorul pe gâtul lor, îşi ridicară fruntea veselă şi plină de viaţă şi căutând în giur de sine cu încredere, îşi încordară toate puterile şi se puseră pe lucru căci sciau ce le trebue; — li se deschisese numai prospectul de libera mişcare spre progres, puteau privì lumina, le era ertat a tinde spre ea dar nu o aveau, deci după lumină nisuiau, căci lumină le trebuia. Timp scurt le-a trebuit şi focare de lumină se şi ridicară în toate părţile. Unul din acestea fu plântat şi în Braşov — gimnasiul rom., carele esistă de preste 30 de ani. Cu toate că până atunci românii nu vĕḑuseră lumină românească, erau totuşi însufleţiţi şi pătrunşi de aceasta până la mĕduvă. S'au jertfit bĕtrânii nostri, şi-au sĕcat puterile sufletesci, trupesci şi bănesci nu pentru dênşii, ci pentru următorii lor. Nu era fiinţă românească, carea sĕ bârfească câtuşi de puţin asupra unor întreprinderi ca acestea.

S'au înfiinţat atunci numai scoale primare şi gimnasiul complet; mai târḑiu — ca o dovadă laudabilă, că influinţa binefătoare a scoalei deja întemeiate asupra inimilor românesci şi-a avut efectul seu nedisputabil, — mai târḑiu ḑic, vĕḑură oamenii că numai cu gimnasiul nu se satisface decât numai în parte pretensiunilor culturali ale poporului nostru, se opintiră din nou şi mai adauseră încă scoala comercială; mai alipiră la un cap şi la celalalt al edificiului încăperi prin zidire nouĕ, înfiinţară scoala reală, apoi înmulţiră clasele de fetiţe la un numĕr de cinci, — toate dovedesc o stare de înflorire a scoalelor braşovene române. — Astfel pe atuci.

Astăḑi nu mai puţin me aflu în plăcuta posiţie, a constata acelaşi spirit cutezătoriu în direcţiuînfloririi acestui institut cu meniţiunea înaltă. Două împregiurări me îndreptăţesc a afirma aceasta cu toată mândria. Corpul învĕţătoresc dela scoalele primare studiind împregiurările, între cari trăiesce massa poporului nostru braşovean şi în specie acelui din Scheiu, aşternură încă din anul scol. trecut (1882/3) o representanţă către corporaţiunile administrative ale scoalelor noastre centrale pentru întocmirea scoalei de fetiţe într'un mod mai corespunḑĕtoriu, faţă de cultura atât intelectuală cât şi morală şi socială ce sĕ recere pentru poporul de aici. Corpurile administrative, conscie de necesităţile culturale ale poporului, făcură disposiţii pentru esecutarea propunerii corpului învĕţătoresc numit mai sus; astăḑi soartea scoalei noastre de fetiţe este pe cale de a obţinea cele mai radicale şi nobile schimbări, despre cari voiu relata la timpul seu. Onoare bărbaţilor, cari compun numitele corporaţiuni admnistrative! În anul scol. deja espirat, corpul învĕţătoresc sus memorat, tot în consideraţiuni la pretensiunile impuse de starea intelectuală a massei crude a poporului din Braşov, a înaintat o nouă rugare la Eforia respective la Delegaţiunile scolare pentru introducerea unei noue reforme a scoalelor primare şi anume, a scoalei de băieţi cu un plan după care se poată fi primiţi în clasele medii elevii clasei a IV-a, ear cei cari nu se vor înscrie în una din primele clase a scoalei medii, sĕ fie constrênşi a urma mai departe în clasa a V primară, în care sĕ primească o cultură corespunḑătoare cu condiţiunile vieţii de toate ḑilele a poporului. Corpul învĕţătoresc ca unul ce are de a îngrijì de cele ale instrucţiunei, şi-a împlinit numai o datorie impusă de chemarea sa şi în sfera sa de activitate. Corpurile administrative earăşi la rêndul lor şi în sfera lor de activitate n'a întârḑiat a satisface şi de astădată cererii bine motivate a corpului învĕţătoresc, şi în modul acesta cu începutul anului scolastic 1884/5 vom avea şcoală poporală superioară în tot înţelesul cuvêntului, — unica scoală confesională română de felul acesta — pecât e sciut — în toată archidiecesa Transilvaniei, şi aceasta — ca o nouă dovadă, cumcă corpurile administrative a le scoalelor noastre de aici plinind astfel de lacune, cerute de corpurile didăctice şi basate pe împregiurările poporului, se află la înălţimea chemării lor. Toate acestea şi altele de acestea se fac tot pentru fericirea spirituală şi nemijlocit pentru cea materială cu deosebire, a poporului nostru din Şcheiu, despre care aflu de prisos a-i mai releva legioanele de defecte. Întregul corp didactic (în mărime de 34 de profesori) dela institutul numit şi-a îndreptat atenţiunea cu toată seriositatea pretinsă de importanţa lucrului, asupra punctului arătat, jertfind atât timp cât şi osteneală, numai şi numai, ca sĕ se ajungă sublimul scop de a se ridica şi poporul din Şcheiu la un nivou de cultură, la care ne împinge timpul şi înaintarea ce o fac celelalte naţiuniuni conlocuitoare. În schimb pentru aceste jertfe însĕ nu numai că n'au fost remuneraţi după mĕsura muncei lor, dar nici de aceea nu se învredniceau, ce le oferea legea atât bisericească cât şi a statului. După ce se îngreunară condiţiile de vieaţă prin scumpetea tuturor articlilor de subsistinţă, se vĕḑură necesitaţi şi profesorii scoalelor numite a cere satisfacerea pretensiunilor lor legali deocamdată măcar în parte. Işi ridicară vocea pentru ceea ce erau îndreptăţiţi a cere, şi-a fost de ajuns a se escita ferbere tocmai între aceia, pentru cari 'şi deseacă puterile lor spirituali. Corpurile administrative — Eforia şi delegaţiunile scolare — constată necesitatea de a se da de astădată cel puţin relute de cuartir pentru profesori, dacă nu eartă miḑloacele materiali a li se face şi alte îmbunătăţiri impuse de lege. Decisiunea s'a adus în înţelesul acesta, dar — ce sĕ veḑi? — nici măcar pentru atâta nu permitea starea materială a institutului. Hotărâră mai departe a cere acoperirea acestor erogate prin contribuirea în proporţiune dreaptă din partea proprietarilor scolari, cari sûnt biserica s-tei Treimi din cetate şi a s-tului Nicolae din Şcheiu. Urmarea naturală ar fi fost însĕ, ca suma corĕspunḑĕtoare pentru această rubrică, sĕ se pună în bugetul scoalei; ear — pentru echilibrarea acestui buget — sĕ se înainteze toată afacerea la respectivele comitete şi epitropii parochiale pentru de a se pune simplu aceste cheltueli în bugetele bisericilor numite. Aceasta ar fi fost calea cea mai simplă şi naturală totodată.

Dacă s'a înaintat rugare la sinoadele parochiale respective aceasta s'a făcut — se ḑice — la indemnul unora chiar dintre membri corporaţinnilor administrative scolare cu ce scop — nu se scie; se poate că din buna credinţă cum că aşa e bine; destul atâta, că poporul a fost inspirat a lupta în direţiune contrară cererei precum s'a şi întêmplat. Numai aşa se poate esplica împregiurarea că şedinţa sinodală, la care avea a se aduce spre desbatere aceasta cestiune a fost cercetată de popor mai mult de cât ori când dealtădată. Cu care ocasiune — pentru ca sĕ se înstreineze poporul cu atâta mai mult dela scoală — prin rostul d-lui Anton Purcărea, a fost agitat prin pretestul că tot pentru cei ce trăesc mai uşor (!?) adecă pentru profesori se îngrigesc oamenii dela conducere; dar pentru popor, care e strêmtorat şi lipsit de ajutoare, nu sĕ îngrigesce nimenea: cu banii aceia (1500 fl.), cari se venea pe partea bisericei stului Nicolae din Scheiu, mai bine ar fi se sĕ ajutoreze oamenii scăpătaţi ear nu cei ce au din de-

---

culare, ceea ce a provocat procese cerbicoase, cari astăḑi curg cu toată puterea.

Un astfel de proces a întrunit la începutul lui Iuliu a. c. o comisiune numeroasă în Cugir. Era delegaţii judecătoriei din Oreştie, procurorul de stat din Sibiiu, forstieriul erarial, advocatul comunei şi delegaţii comunei: primariul Dubleş, cassirul Berian, ospitalul notariu Herlea şi un jurat cu duoi pârgari.

Avea sĕ se facă oculaţiunea judecătorească la faţa locului în munţii de ceartă. Martorii comunii a fost avisaţi a aştepta fie-care la locul respectiv despre care avea sĕ depună fasiunea sa.

În ḑiua stătorită des de dimineaţă toţi, proveḑuţi cu îmbrăcămintea de munte, călţuni comoḑi cu tureci lungi şi haine calde, am pornit călări pre nesce cai mici, răbdurii, însĕ de o construcţiune osoasă, tare; cai ardelenesci crescuţi în cărările şi potecile munţilor înalti.

Înainte, drept conducĕtoriu călărea gornicul de pădure, bĕtrânul Ioan Stefănescu, om de aproape 80 ani, înalt robust, cu pĕrul ca argintul, cu faţa rumenă şi veselă; un rar esemplar de om bĕtrân. Apoi urmau membri comisiunii unul după altul, şi în fine pârgarii şi măciucaşii cu ţolele grele şi cu desagii cu merindea.

Trebuia sĕ ajungem în muntele Prihodâisce.

Tot la deal, foarte la deal, printre păduri de de fag şi gorun, de pre un vêrf de deal pre celalt, urcând fie care deal călărind în serpentine scurte, pre o cărăruşe îngustă, bătută de copitele cailor între rădăcinele arborilor şi pausând tot la cinci minute.

Nu puteam deajuns admira tăria, răbdarea şi securitatea osoşilor cai de munte la fiecare paş ce făceau. Ai sĕ stai numai liniscit pre cal sĕ-l laşi după voia lui, fără al direge şi fără al hâţăì, şi vei călărì şi trece fără cea mai puţină primeşdie preste locurile cele mai anevoioase.

Ţi s'ar părea, că nui cu putinţă a se urca cu calul în vêrfurile acestor dealuri, şi totuşi se poate; ba oierii şi earna, când toate potĕcele şi cărările sunt năpădite de o zăpadă de un metru, increḑêndu-se cailor, comunică şi sûnt siliţi a comunica pre aceste locuri cu frunţile în nuori.

Precât e de ostenicios, pe atât de mândru şi plăcut a te urca prin aceste păduri seculare în vêrful munţilor. Timpul e favoritor; aerul şi mirosul arborilor, al florilor şi al ierburilor este dumneḑeesc. Simţi cum suge plămâna cu cupa plină acest parfum recreator, cum circulă prin vine şi priesce trupului. Eară concertul paserilor înveselesce inima şi sufletul.

Pare că întineresci şi te întăresci din minut în minut.

In dreapta şi stênga noastră vedem pre câte un plaiu sau coastă ridicându-se odăi cu sălaşuri, stâne, graşduri, împregiurul lor curţile şi grădinile cu garduri înalte din pari de gorun contra lupilor şi vulpelor îndrăsneţe.

Aceste oaşe sunt proprietatea senguraticilor oieri, români aşeḑaţi acolo de prin comunele învecinate, cari acolo trăiesc şi 'şi petrec ḑilele cu turmele lor de oi şi ciurdele de vite şi cu economia de oi, earna-vara, până la adênci bĕtrâneţe, nesciind de alt medic şi apotecă, de cât de aerul şi apa, cari vindecă toate.

La biserică merg în satul cel mai aproape odată într'un an, la pasci sau la rosale, sau la vr'un alt prasnic anumit şi mai însemnat.

Cu toate aceste oamenii sunt sĕnătoşi, robusti evlavioşi şi şêrguincioşi.

Unde află el biserică mai mândră, mai măreaţă ca locul unde se află, coperit cu boltitura nesfêrşită a ceriului; unde cea mai lină mişcare i arată atotputernicia nemărginită a lui Dḑeu, i umple peptul cu pietate, şi i pleacă genunchii spre rugăciune şi mulţămire.

Aici în vêrful munţilor depărtaţi ca şi pre valurile mării înfuriate, vede limpede vermele de om cât este el de mare slab pitic. (Va urma.)

stul cu ce trăì. (!?) Dl A. Purcărea 'şi uită, că d-sa a fost miluit mai mult prin astfel de ajutoare dela biserică, şi prin alte inlesniri precum: prin stipendiarea unui fiu al seu, prin oferirea internatului lui Cristurian, ba dênsul e chiar membru al casinei fără de a plătì de mai mulţi ani măcar o para chioară şi cu toate acestea mai are cutezanţa a face agitaţiuni prin astfel de mijloace.

De acì se poate vedea, ce idee au midiocrităţile despre scoală. Ei cugetă, că dacă edificiul scoalei e pompus, atunci fala lor cu astfel de scoală este intemeiată, ear profesorii, cari în realitate sûnt singurii factori, cari fac din scoală aceea ce numim întradevĕr scoală, — dacă vor fi la înălţimea chemării lor s'au nu, aceea e pentru ei indiferent.

Din acest incident se poate vedea destul de lămurit că — deşì s'au dovedit până acuma un zel deosebit în direcţiunea înfloririi instìtutului nostru cultural de aici în toate privinţele, — prin nesuficientele miḑloace materiale de cari dispune acela şi prin rĕinţă unor oameni scurt vĕḑĕtori, ne aflăm însĕ într'o perspectivă, carea numai resultate favoritoare nu poate aduce pentru poporul nostru cel mult cercat. Ar fi trist când s'ar lucra în direcţiune destructivă din partea noastră ca următorii bĕtrânilor nostri, cari au jertfit totul pentru promovarea culturală nu a lor ci a noastră şi a următorilor nostri.

Ar fi multe de ḑis aici, dar cele atinse mai sus în treacat cred, că vor fi de ajuns, ca sĕ i se lămurească ori-cui această stare a lucrului şi întru cât nu se poate completa la acest loc. *G.*

Depe valea Arieşului. Dle Redactor! Lupta de esistenţă manifestată până la atâta evidenţă între toate popoarĕle locuitoare pe acest glob pământesc, nu a fost atât de pronunţată ca în vremurile noastre de acum.

Au esistat şi încă lupte înverşunate în timpurile vechi, acele lupte însĕ nu au asemenare cu cele de acum. Precând atunci 'şi cercau în resbel fortele diferite popoară, astăḑi se luptă cu înţelepciunea. Acele popoară devin stăpâne care sûnt mai înţelepte sau, vorbind după limbagiul scientific, cari s'au avêntat la un grad mai înalt de cultură; din contră acele devin stăpânite cari stau pe o treaptă mai inferioară de cultură.

Mânecând din acest principiu ori şi care român adevĕrat ceea ce trebue sĕ dorească din inimă curată este, ca sĕ-şi vadă blândul seu popor între popoarelor sciute şi recunoscute de popoare culte. Dorinţa aceasta este justă, cu atât mai vêrtos cu cât e recunoscut chiar şi de streini că românul din firea sa este dotat cu multe aptitudini raţionale.

Este necesar însĕ ca ceea ce este în natura românului sĕ o desvoltăm şi ceea ce i lipsesce sĕ ne străduim ca sĕ şi-o câştige.

Un adevĕr însĕ stă mai presus de toate, că multe trebuesc îndreptate până când sĕ putem ḑice cu inimă liniscită: „eată-ne ajunşi la scopul după care alergăm." Aceasta însĕ nu are sĕ ne descuragieze bine sciind, că silinţa toate le învinge şi că „activitatea e viaţă, lenevirea e moarte."

De altcum ceea ce trebue sĕ ne mângăie este viul interes ce-l desvoaltă o parte din inteligenţa noastră pentru a-l ridica din ignoranţa seculară în carea l-au împins vitregităţile timpului.

Consciinţa naţională s'a deşteptat ca nici odată în poporul nostru şi eu sûnt de firma speranţă, că mai curênd va accepta sĕ-i apuna steaua vieţii sale decât sĕ renunţe la individualitatea sa ca naţiune.

Remâne însĕ în sarcina ori cărui român adevĕrat ca sĕ-şi folosească puterile sale numai pentru ridicarea ḑilnică a poporului nostru.

Conscii de aceasta datorinţă şi noi cei pe cari soartea ne-a aruncat în frumoasele ţinuturi de pe valea Arieşului, trebue sĕ ne străduim după posibilitatea de a contribuì la progrosul poporului nostru — în care numai adevĕrul mărturisind — a străbătut puţin încă raḑele sciinţei. Cu esceptiunea unor locuri, scoalele noastre nu se află la înălţimea timpului de astăḑi. Las că aceasta am putea-o ḑice mai despre toate scoalele românesci dară totuşi cred că sunt unele locuri, pe cari le-am pune cu mult înaintea scoalelor noastre. Sĕ lucră însĕ pentru îndreptare ca mai pretutindenea, şi sperăm dară că în curênd ne vor satisface aşteptările.

Ceea ce însĕ me pune mai mult pe gânduri este puţinul interes ce se arată faţă de cultivarea ulterioară a tinerilor, cari au terminat deja cu scoala poporală. Trece un an doi şi nu mai poţi recunoasce întrênsul vre-o urmă lăsată de scoală. Aceasta este dureros, cu atât mai vêrtos cu cât oamenii se desmêntă a nu-şi mai da copii la scoală după ce nu vĕd nici un fruct. Numai atunci când învĕţătorilor nostri le va succede a deştepta în copii gustul de cetire, de ocuparea cu studiu privat, putem spera un progres îmbucurătoriu. Mai este încă o împregiurare, carea contribue la stadiul nostru de acum în privinţa aceasta adecă lipsa de cărţi poporale pe cari cetindu-le sĕ le şi poată esploata în folosul lor. Sperăm însĕ că nu va mai trece încă mult timp, până când toate aceste scăderi se vor îndrepta; timpul acela dorim ca sĕ sosească cât sĕ va putea mai iute căci sĕ simte o necesitate imperativă.

Afară de acestea mai esistă încă o scădere pe aici prin ţeara noastră nu aşa greu de delăturat numai sĕ nu lipsească voinţa celor chemaţi.

Foarte puţini sûnt tinerii nostri, cari continuă studiile mai departe la gimnasiu sau universitate, sau şi dacă merge cineva, le întrerumpe când e lumea mai dragă, şi se întoarce acasă, cultivându-se astfel semidoctismul atât de periculos. Nu lipsa de mijloace este doară causă, ci ruginita credinţa a românului după care ḑice „cum au trăit moşi de strămoşii mei va trăì şi fiul meu."

Se află în adevĕr şi oameni de aceia cari dispun de o stare bunişoară, căci deşi locurile sûnt sterile totuşi ca oameni laborioşi ce sûnt, îşi agonisesc cele de lipsă.

Apoi e sciut că românul dela fire se îndestulesce cu puţin şi aceasta se poate observa şi la muntenii nostri.

Ar trebuì ca preoţii nostri sĕ ajute în mult cu sfatul în punctul acesta îndemnând pe cei mai cu stare, sĕ-şi trămiţă copii şi la studiu mai departe, căci pre la noi poporul e foarte aplicat a urma sfaturilor preotului cu deosebire dacă au aflat că acesta le voesce numai binele. Termin cu firma speranţă că în viitoriu voi vedea strălucind cu splendoare mai multe stele luminoase pe firmamentul ce planează de-asupra ţinuturilor romantice de pre lângă apa cristalină a Arieşului. *S.*

Program

pentru adunarea generală a XXIII. a „Asociaţiunei Transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român," care se va ţinè în 17/5 şi 18/6 August şi ḑilele următoare a. c. în Orĕştie.

Şedinţa I. în 17/5 August.

1. Şedinţa se va deschide la 10 oare prin presidiul ordinar.
2. Apel nominal al membrilor Asociaţiunei, cari au drept a participa cu vot decisiv.
3. Esmiterea unei comisiuni de 3 membri pentru încassarea de tacse dela membri vechi şi dela cei, cari vor voì a se înscrie de nou.
4. Raportul comisiunei de înscriere, amintite în punctul precedent.
5. Raportul general al comitetului despre activitatea sa în decursul anului trecut.
6. Presentarea proiectului de buget pentru anul 1885.
7. Insinuarea propunerilor şi a eventualelor interpelări.
8. Alegerea unei comisiuni de 5, pentru esaminarea proiectului de buget, şi a unei comisiuni de 5, pentru studiarea propunerilor.
9. Cetirea disertaţiunilor insinuate.

Şedinţa II. în 18/6 August.

1. Autenticarea procesului verbal al şedinţei precedente.
2. Raportul comisiunei pentru înscrieri şi încasări.
3. Raportul celorlalte comisiuni, esmise în şedinţa I-a.
4. Alegerea controlorului.
5. Dispoziţiuni pentru autenticarea procesului verbal al şedinţei a II-a.
6. Continuare cu cetirea disertaţiunilor.
7. Defigerea locului şi timpului pentru fiitoarea adunare generală.
8. Încheerea şedinţelor adunării generale.

Din şedinţa comitetului Asociaţiunei, ţinută în Sibiiu la 8 August n. 1884.

Iacob Bologa m. p.,
vice-preşedinte.

Dr. D. P. Barcianu m. p.,
secretar.

Program

pentru festivităţile ce se vor arangia cu ocasiunea adunărei generale a Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român din Transilvania, întruninde în Orĕştie la 16—19 August 1884 st. n.

16. August.

1. Primirea comitetului central din Sibiiu.
2. Convenire amicală în pavilonul de pre promenada orăşenească eventual în sala dela „otelul Naţional" la 7 oare seara.

17. August.

3. Servit divin celebrat în bisericile române de ambele confesiuni la 8 oare a. m.
4. Şedinţa adunărei generale în biserica greco-orient. la 10 oare a. m.
5. Producţiune musicală în sala „otelului Széchenyi" la 8 oare seara.

18. August.

6. Servit divin celebrat în bisericile române de ambele confesiuni la 8 oare a. m.
7. Şedinţa adunărei generale în biserica gr. or. la 10 oare a. m.
8. Prânz comun în otelul la contele Széchenyi la 2 oare p. m.
9. Producţiunea pompierilor voluntari din Orĕştie la 5 oare p. m.
10. Bal în sala otelului la contele Széchenyi la 9 oare seara.

19. August.

11. Escursiune la Huniadoara.

Comitetul de primire.

NB. Bilete de întrare pentru producţiunea musicală, bal şi prânzul comun se află de vênḑare la domnii Dr. Ioan Mihu, advocat şi Dr. Stefan Erdély, medic în Orĕştie — asemenea la aceşti domni au a-se face şi insinuările pentru escursiunea la Huniadoara.

Varietăţi.

* Ḑiarele din România ne spun, că M. S. Regele Carol a primit din partea M. S. împăratului Germaniei şi rege al Prusiei o scrisoare prin care i se face cunoscut, că A. S. R. principesa Augusta-Victoria, născută principesa de Schleswig Holstein, soţia A. S. R. principelui Wilhelm al Prusiei, a dat nascere unui principe.

* (Viaţa definită de Diderot). A te nasce în îmbecilitate, în mijlocul durerii şi al ţipetelor; a fi jucăria ignoranţei, greşelei, boalelor, rĕutăţilor şi pasiunilor; a te întoarce pas de pas la imbecilitate, din momentul ce începi a bălbuţì până în momentul ce aiurezi ca bĕtrân; a trăì între pungaşi şi şarlatani de toată specia, sĕ nu scii de unde vii, pentru ce ai venit şi unde te duci; eată ceea ce se chiamă presentul cel mai însemnat, dat de părinţi şi de natură: viaţa.

*(Sirma telegrafică ca conducĕtoare de choleră). O deregătorie dela frontierele statului italian, de frica cholerei, a decis a tăia sirma telegrafică, ca nu cumva sĕ se ducă pe telegraf în ţara lor microbii şi baccilele cele înspăimêntătoare, Teribilă scutire! Nu cumva vor încerca sĕ oprească şi vêntul de a mai bate din acele părţi cari sûnt bântuite de acest flagel. Când le-ar succede a realisa aceasta, atunci ar fi făcut în adevĕr un lucru de mare preţ, căci s'a constatat că vînturile sunt acele, cari duc morburile până în locurile cele mai depărtate.

Acestea de sigur sûnt causele celor mai multe morburi venite în ţeara noastră din părţile Asiei. Oprirea acestora însĕ este ceva inposibil, si „ad imposibilia „nemo obligatur."

Conspectul operaţiunilor Institutului de credit şi de economii „Albina" în Sibiiu în luna lui Iuliu 1884.

Intrate.	fl. cr
Numerariu din 30 Iuniu a. c.	55,976.17
Depuneri	202,597.40
Cambii rescumpĕrate	188,231.54
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	34,210.68
Interese şi provisiuni	13,093.39
Fondul de pensiuni	33.50
Monetă	45,616.50
Efecte	54,071.47
Conturi curente	100,677.25
Diverse	45,459.75
	fl. 739,967.65

Eşite.	fl. cr.
Depuneri	71,338.66
Cambii escomptate	230,365.80
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	110,988.—
Interese pentru depuneri	65.29
Competenţe de stat	3,665.69
Dividenda	18,760.—
Salarie şi spese	2,220.50
Monetă	67,669.42
Conturi curente	99,195.18
Diverse	45,579.67
Saldo în numerariu cu 31 Iuliu a. c.	90,119.44
	fl. 739,967.65

Sibiiu în 31 Iuliu 1884.

Visarion Roman,
director esecutiv.

Iosif Lissai,
comptabil.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor căţi sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiat a boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 7 August n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.10	122.—
Renta de aur ung. de 4%	92.35	92.20
Renta ung. de hârtie.	89.05	89.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	81.10	81.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	100.80
Galbin	5.74	5.75
Napoleon	9.65	9.64
London (pe poliţa de trei luni)	121.50	121.15

Nr. 234. [803] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu şi cantor la scoala confesională română gr. or. din Şomeş-sat (Şomeşfalĕu), se escrie concurs cu termin până la 12 Aug. 1884 st. v.

Salariu anual pentru învĕţătoriu este 150 fl., cuartir liber cu grădinuţă; afară de aceasta:

Venitul cantoral, care este următoriul:

1. Dela 28 familii câte o merţă (30 litre) de bucate.
2. Dela 28 familii câte o ḑi de lucru (clacă).
3. 2 jugere pămênt arătoriu de clasa I.
4. Usuatele venite cantorale după stolă.

Toate aceste dau un venit de peste 100 fl.

Doritorii de a ocupa acest post învĕţătoresc-cantoral, au a-şi aşterne suplicile lor instruite conform legilor în vigoare subscrisului, până la terminul prefipt, — avênd însĕ mainainte a se presenta la faţa locului în vre-o duminecă ori sĕrbătoare ante terminului prefipt, pentru a proba aptitatea în cântări.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 10 Iuliu 1884 st. v

Vasile Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 219. [802] 1--3

CONCURS

Se escrie concurs pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scoalele din protopresbiteratul Iliei în următoarele parochii:

I. Câmpuri-Câmpeni-Surduc, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi cuartir liber în edificiul scoalei.

II. Runcşor şi Vica, cu salariu anual 300 fl. v. a. şi cuartir liber în edificiul scoalei.

Reflectanţii au a-şi înainta concursele instruite în regulă până în 20 August st. v. a. c. la adresa subsemnatului, documentând şi aceea, dacă posed esamenul din limba maghiară.

În suplicele concursuale sĕ se amintească şi împregiurarea dacă respectivul au mai concurat la vre-un post învĕţătoresc şi în care protopresbiterat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei.

Gurasada, 17 Iuliu 1884.

În conţelegere cu comitetele parochiale.

Alecsiu Olariu,
adm. prot.

Nr. 128. [805] 1—3

Prolungire de concurs.

Concursul pentru patru staţiuni învĕţătoresci la scoala capitală din Avrig cu salariu de câte 300 fl., publicat în Nr. 73 a „Telegr. Rom.“ se prolungesce până la 4/16 August, ear ḑiua alegerei se transpune pe 6/18 August.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Avrigului.

Nr: 93. [788] 2—3

CONCURS.

La scoalele medii şi la scoalele normale (primare) române gr. or. din Braşov sûnt de ocupat următoarele posturi:

1. Un post de profesor de filologia clasică şi în specie limba latină ca studiu principal şi limba română şi maghiară, ca studiu auxiliar, la gimnasiu.
2. Un post de profesor de istoriă şi geografiă ca studiu principal şi limba română şi maghiară ca studiu auxiliar, la scoala reală şi comerciala;
3. Un post de profesor secundar de musica vocală, pentru gimnasiu, scoala comercială şi reală, şi la clasele IV şi V de fetiţe;
4. Un post de învĕţătoriu la scoala normală (primară).

Pentru ocuparea acestor posturi se escrie concurs cu termin până la 15/27 August 1884.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor către subscrisa Eforiă scolară instruite cu documentele:

a) că sunt de naţionalitate români i de religiunea gr. or.

b) că au purtare morală şi polică bună;

c) că sunt sănătoşi;

d) că reflectanţii la posturile de sub Nr. 1 şi 2 au cualificaţiunea prescrisă de legea de instrucţiune din anul 1883 § 29. 30. 61 şi 62 în combinaţiune cu dispositiunile în vigoare ale Autorităţilor bisericesci confesionale rom. gr. or. din Archidiecesa Transilvaniei;

e) reflectanţii la postul de sub Nr. 3 sĕ producă testimoniu despre absolvarea cursului la vre un conservatoriu de musică, sau că posed cunoscinţe temeinice de musica vocală şi instrumentală;

f) concurenţii la postul de sub Nr. 4 vor produce testimoniu că au absolvat cursul pedagogic; testimoniu de cualificaţiune învĕţătorească, că cunosc pre lângă limba maternă pre cea maghiară şi germană posed cunoscinţe teoretice şi practice de grădinărit, de gimnastică şi de desemn linear.

Emolumentele pentru profesorii de sub Nr. 1 şi 2 sûnt:

Până la obţinerea decretului de profesor ordinar definitiv (§ 30 leg. instr. 1883.) Salariu anual de 700 fl. v. a. după aceea în următorii doi ani salariu anual de 800 fl. v. a. şi de aci înainte salariu constant anual de 900 fl. v. a. şi cuincuenal de 50 fl. v. a. carele se va repeta de cinci ori, precum şi drept de pensiune conform statutului în vigoare.

Postul de sub Nr. 3 este impreunat cu salariu anual de 500 fl. v. a. Acest profesor va putea deveni şi conducătoriu al corului bisericesc dela Biserica română gr. or. a St. Nicolae din loc, pe lângă o remuneraţiune an. de 600 fl. v. a.

Cu postul de sub Nr. 4 este împreunat în anul prim de serviţiu, salariu anual de 300 fl. v. a. în următorii doi ani salariul anual de 400 fl. v. a. eară de aci înainte salariul de învĕţătoriu definitiv de 500 fl. v. a. şi doue decenale de câte o 100 fl. v. a. precum şi drept de pensiune conform statutului în vigoare.

In fine au sĕ dechiare toţi concurenţii în petiţiunile lor, că se vor supune necondiţionat dispositiunilor în vigoare ale institutului.

Braşov 16/28 Iuliu 1884.

Eforia scoalelor centrale române gr. orientale.

„FURNICA“

cassă de economii, societate pe acţiuni în Făgăraş.

Domnii acţionari ai societăţii „Furnica“ cassă de economii, în Făgăraş sûnt provocaţi, ca în sensul §. 6. din statute, sĕ binevoească a solvì a **şeasa rată** de **10%** asupra acţiunilor dlor, adecă câte **10 fl. v. a.** de acţiune până cel mult în **31 Octombre a. c.** la cassa societăţii în Făgăraş, sau la *„Albina“ institut de credit şi de economii în Sibiiu,* sau la Filiala acelui institut în *Braşov.*

Făgăraş, în 31 Iulie 1884.

[801] 2—3 ***Direcţiunea.***

Nr. 3978/1884. pol. [804] 1—1

Publicaţiune.

Subscrisul magistrat aduce la cunoscinţa publică, că licitaţiunea spre esarêndarea **păşunei pentru oi pre timpul iernei 1884/5 de pe hotarul Sighişoarei** se va ţinea la **1 Septembre a. c. la 9 oare înainte de ameaḑi** în cancelaria magistratului.

Condiţiunile speciali de licitaţiune se pot vedea în oarele oficioase în cancelaria magistratului

Sighişoara, 31 Iuliu, 1884.

Magistratul orăşan.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 38

Neîncungiurat de lipsă la economia de vite.

Pravuri de Transilvania pentru cai şi vite cornute.

Pregătite din cele mai aprobate mijloace de casă, corespunḑĕtoare relaţiunilor noastre economice şi puseţiunei ţĕrei noastre, cari atât ca mijloc de cură, cât şi ca mijloc preservativ nu ar trebuì sĕ lipsească la nici un econom adevĕrat.

Pentru cai.

Contra ciumei, şoreceilor şi altor boale periculoase, precum: catarhoea organelor de respiraţiune, catarhoea de stomach, nemistuire, colică, tusă, marasma (Abmagerung) preste tot, contra celor mai deciḑĕtoare boale; mai departe servesc pravurile acestea la cal spre crescerea frumoasă şi-l susţin sănĕtos şi înfocat.

Pentru vite cornute.

Contra deosebitelor aprinderi şi alte boale, precum: flatulentia şi colică, mai departe la vaci, dacă dau lapte puţin şi slab, contra marasmei (Abmagerung) contra apetitului perdut şi cu deosebire la vitele de îngrăşat.

1 pac. à $^{1}/_{4}$ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à $^{1}/_{2}$ Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru oi.

Un obiect neapĕrat de lipsă în economia raţională de oi, preparat din cele mai aprobate şi practice mijloace de casă, cel mai bun mijloc de cură şi preservativ contra boalelor epidemice, cari domnesc mai adese ori, precum: Genuriu vermele de plămênă (Lungenwurm), călbează, clorosea (Anaemie Bleichsucht), tusă, diarhoea, bubat (vĕrsat) mai departe restitue apetitul perdut şi vindecă toate boalele de stomach şi a organelor din lăuntru ş. a. m.

1 pac. à $^{1}/_{4}$ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à $^{1}/_{2}$ Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru rîmători.

Cel mai aprobat mijloc de cură pentru rîmători. Curează diarhoea, colica, branca, precum şi feliurite aprinderi. — E de mare folos şi pentru rîmătorii de îngrăşat, fiind-că face apetit şi tot odată şi îngraşă.

1 pac. à $^{1}/_{4}$ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à $^{1}/_{2}$ Kilo 60 cr. v. a.

[708] 6—10 Depositul principal de espediţiune la

Albert Wachsmann,
apotecar în Borgo-Brund. (Transilvania).

Mai departe în deposit: în **Sibiiu, Cluş, Alba-Iulia** şi **Sighişoara** la J. B. Misselbacher sen., în **Bistriţa** la A. Kollmann, în **Deva** la Apotecar Josef Fr. de Nádasch.

Perseci din Italia,

de soiul cel mai fin,

culese proaspete de pe pom în toată ḑiua cu . . . . **fl. 2.90**

dtto Perseci de pe insula ionică Corfu cu . . . . **fl. 3.50**

pentru o corfă de 5 kilo şi fără porto, libere de vamă la [759] 12—12

N. Salvari — Triest.

Dela sfêrşitul lui Iulie începend se află şi **struguri** frumoşi şi proaspeţi cu 2 fl.

Esaminaţi şi păstraţi ce e bun.

Preparate în **mii de feliuri** dovedite şi probate prin documente dela autorităţi medicale şi folosite cu bun succes de mulţi privaţi:

Sucul de muşchiu al Drului **Miller** are un efect neaşteptat la tuse, răguşală, durere de gât, la flegmă, la tuberculosă, peste tot la toate atacurile organelor de respiraţiune. În borcane pentru copii şi oameni mari. Preţul pentru un borcan **50 cr.**

Balsamul preservativ al Drului **Miller contra convulsiunilor.** Acest balsam se recomândă pentru durerile şi convulsiunile de stomach, pentru catar de stomach, ruptură, diarée şi umflătură; la colică succesul este aproape momentan. Mai departe se recomândă după toate morburile, cari au durat mai mult, pentru că promovează în mod esenţial mistuirea. Acest escelent remediu sĕ nu lipsească din nici o casă ţĕrănească. Preţul pentru $^{1}/_{1}$ Flacon **1 fl. 50 cr.**, pentru $^{1}/_{2}$ Flacon **80 cr.**

Venus-Cream al Drului **Miller** neîntrecut în efectul sĕu la petele, ce es vara pe pele, la înroşire, peste tot la ori-ce necurăţire a feţei. Succesul e sigur după o întrebuinţare regulată. Preţul unui borcan elegant de lemn **2 fl.**

Cream-Vaselin auriu al Drului **Miller,** mediul cel mai escelent de a-ţi face în scurt timp mânile albe, delicate şi moi. Şi pentru coloarea feţii încă e de recomandat. În borcane de sticlă à **80 cr.**

Balsamul Drului **Miller pentru ochi de găină,** un remdiu foarte bun pentru ochi de găină, negei, degerături şi îngroşeri de piele. Preţul unei sticluţe cuprinse într'o cutie împreună cu espunerea modului de întrebuinţare şi un penel **60 cr.** [706] 17—17

În **Sibiiu** se pot căpăta numai la F. A. Reissenberger; în **Arad** la Tonnes & Comp.; în **Buda-Pesta** la L. Edeskuty; în **Bucuresci** la F. Brus, farmacist; în **Viena** la Filip Neustein, farmacist; se mai poate căpăta afară de aceea în toate farmaciele şi băcâniile mai mari din Ungaria şi Transilvania, precum şi la depositul central de espediţie, J. de Miller, farmacist, Braşov. (Transilvania).

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încărunţire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcânia F. A. Reissenberger. *Bucuresci*: R. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta*: Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeş*: M. Vlad, farmacist. *Lugoş*: L. Vértes, farmacist. *Timişoara*: Stefan Tárczay, farmacist. *Verşeţ*: Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 18

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmaua pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 88 Sibiiu, Marți 31 Iuliu (12 August) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3567 Scol.

Cerculariu

către toate oficiile protopresbiterali și parochiali și către toți învĕțătorii din archidiecesa Transilvaniei.

Spre pertractarea afacerilor reuniunilor și spre ținerea conferințelor învĕțătoresci prescrise de statutul organic al bisericei noastre, adunările generali anuali ale reuniunei învĕțătoresci din archidiecesă se escriu și se convoacă prin aceasta în districtele: *Sibiiu, Sebeș, Deva, Zarand, Abrud, Sighișoara și Făgăraș*, pe ḑilele dela **25** până la inclusive **30 August st. v.**; în districtul *Turda* pe **16** până la **19 August**; în districtul *Deș* pe **21—25 August** și în districtul *Reghin* pe **26—30 August**, în fine în districtul *Brașov* pe **23** până la **26 Septemvre st. v.**

Adunările anuali se vor ține în locul reșidențial al reuniunilor, cu escepțiunea districtului *Brașov*, în care conform dorinței reuniunei, adunarea generală se va ține în anul acesta în comuna *Rêșnov*; apoi a districtului *Reghin*, în care adunarea se va ține în comuna *Iabenița* și a districtului *Turda*, în care adunarea se va ține în comuna *Coșocna*.

Din rapoartele despre adunările generale din anul trecut s'a constat că organele noastre scolare, nu apreciază cum se cuvine instituțiunea aceasta de așa mare ponderositate pentru învĕțămêntul nostru poporal confesional; drept aceea spre scire și strictă conformare se ordină următoarele:

1. Fie-care învĕțătoriu — definitiv ori provisoric — se îndatorează a participa la adunarea corporațiunei (reuniunei), căreia aparține și a fi de față la toate ședințele aceleia.

2. Toate comunele bisericesci se îndatorează a provedea pre învĕțătorii lor cu spese de călĕtorie și diurne pentru timpul adunărilor generali.

3. Cu deosebire vor avé oficiile protopresbiterali a îngrigì, ca dispozițiunile normativului scolar din 1882 §. 70 punctele 5—9 sĕ se ecsecute cu toată stricteța, spre care scop și în anul acesta vor transpune până la **15 August** oficiului protopresbiteral, în care se află reședința corporațiunei o consemnare ecsactă a învĕțătorilor din tract.

4. În decursul adunărilor va fi a se observa următoarea ordine a afacerilor:

a) În ḑiua primă se vor pertracta și termina toate afacerile corporaționali, precum: raportul comitetului central, ecsaminarea rațiociniilor, statorirea bugetului și altele ce aparțin strict reuniunei.

b) În ḑilele următoare indiviḑii designați anume vor ținea prelegeri din metodica cetirei și a scrierei, ear membri reuniunei vor ținea lecțiuni de probă tot din aceste obiecte.

Stricta observare a regulamentelor corporațiunei (statutelor reuniunei) și a bunei ordine întru toate, se recomândă și se așteaptă cu deosebire dela învĕțătorii nostri, cari în tot timpul și locul și în toate situațiunile, au sĕ fie model al înțelepciunei, al iubirei de ordine și al progresului în adevĕrata cultură umanitară.

Dat din ședința consistoriului archidiecesan, ținută în Sibiiu la 19 Iuliu, 1884.

Nicolau Popea m. p.,
vicariu archiepiscopesc.

Sibiiu, în 30 Iuliu 1884.

„Et horum meminisse juvabit“

Poporul român din firea sa este un popor, care se impacă cu puține trebuințe; ca atare el nici nu e vre-o-dată esagerat în pretensiunile sale. Despre aceasta ne încredințează atât trecutul lui de tristă memorie, cât și presentul prea puțin părtinitoriu. Ca popor care a avut sĕ îndure multe suferințe, a fost pacient, răbdătoriu, basându-se pe cuvintele s. scripturi „cel ce rabdă până în sfêrșit, se va mântuì.“

În toate timpurile el a păstrat moderațiunea cuvenită, încreḑut în adevĕrul emanat din simțul seu, care este pre scurt cuprins în proverbiul „blândul moștenesce pămêntul.“

Acestei macsime de viață, isvorită din geniul poporului român, s'a și străduit a-i urma totdeauna.

Cu toate acestea resultatele practice nu au fost mulțămitoare. Pre când tot spera că vor sosì și pentru dênsul nesce timpuri mai bune; pre când conform modului seu de viață, aștepta cu dor și sete nemărginită, o tractare mai blândă în patria noastră comună; pre atunci fenomenele ce apar ḑilnic, îl lovesc din ce în ce mai cumplit făcêndu-i toate speranțele ilusorice. Este deci lucru natural dacă idea de înfrățire cu maghiarii află prea puțin părtinitori.

Cercurile maghiare mai înalte, ar trebuì sĕ scie, că maghiarii jignindu-ne pre noi în drepturile noastre, nu mai puțin contribue la stricăciunea lor proprie, pentrucă un stat poliglott precum e și al nostru spre a putea progresa, se recere ca popoarele sĕ fie deplin mulțămite.

Mulțămirea popoarelor, este o garanță a înflorìri ori cărui stat poliglott.

Dacă căutăm însĕ la popoarele ce compun statul nostru, și ne punem întrebarea cum stăm în privința aceasta, fără îndoeală trebue sĕ ajungem la convingerea, că o nemulțămire generală este pretutindenea.

Nici că ar mai fi de lipsă sĕ o amintim aceasta, de oare ce o vede și o simte fie-care, suntem însĕ de părerea, că un lucru cu cât se repetesce mai de multe ori, cu atâta se clarifică mai bine. Lucrul acesta odată constatat, sĕ ne tragem sama oare facese ceva ca sĕ se schimbe această stare de lucruri. Putem afirma cu inima liniscită că după cum stau impregiurările de acum sĕ face prea puțin sau chiar nimic.

Nu ne îndoim că se vor fi aflând bărbați de ai națiunei maghiare și de aceia, cari reflectând mai serios, ar dorì și chiar ar căuta sĕ lucre pentru îmbunătățirea sorții popoarelor supuse coroanei S. Stefan.

Ei! dar ce folos dacă aceste dorințe nu le vedem și practicate.

Ceea ce vedem însĕ practicându-se cu noi este, o persecuțiune făcută cu plan și urmată după un anumit sistem.

Nu ne vom întoarce privirile în timpurile de mai înainte unde găsim o mulțime de fapte concrete, cari confirmă cele ḑise; nu vom merge nici la cele întêmplate cu ocasiunea alegerilor de deputați dietali, ci ne vom oprì la un act de manifestă călcare a legii care ne este viu încă în memorie.

Cetitorii nostri 'și vor fi aducênd bine aminte de cele întêmplate cu ocasiunea restaurării funcționarilor magistratuali din municipiul Ocna.

În coloanele ḑiariului nostru s'a descris cele întêmplate cu acea ocasiune.

O vătămare atât de flagrantă a dreptului, nu poate sĕ nu escite simțul chiar și acelui mai calm om. Unde vor patrioții nostri sĕ ne ducă cu o tractare atât de brutală?

Am suferit, ne-am dedat a suferì și nu ne-am mișcat nice odată de pe terenul dreptății și a adevĕrului, căci ne am încreḑut că cu o oară mai de grabă lucrurile vor trebuì sĕ ia o altă față. În tot timpul vieții noastre nu am pretins alt ceva de cât ceea ce ne compete; nu am așteptat doară un raiu pămêntesc, ci am dorit și pretindem mereu o desvoltare liberă conform individualității noastre naționale.

Au visuri nebunesci toți aceia, cari cugetă și chiar ne impută, că, noi am nisuì după lumi de aur, de cari numai prin povesti se vorbesce. Din contră noi am demustrat cu toată ocasiunea că ceea-ce pretindem dela puternicii ḑilei este basat în istorie,

---

FOIȚA.

Impresiuni neuitate.

(Urmare).

II. Dela Sibiiu la Bĕtrâna.

Pre morții sei familia i îngroapă sau în grădina sa, sau improvisează o progadie aproape de potecul călĕtorilor. La fie-care groapă aflăm un par înalt sau mai mic cu o pasere în vêrf și cu o năframă legată de el, sau un stâlp cioplit și văpsit cu cruce în vêrf, sau o cruce cu o icoană a maicii domnului, sau cu a mântuitoriului, după cum au fost mortul tinĕr sau bĕtrân, bărbat sau femeie.

Têmp de contemplațiune și cugetare a fost de ajuns. Numele muntelui, unde aveam sĕ ajungem, muntele Prihodăisce mi se puse în cap. Scormoneam sĕ aflu originea numirii. În sfêrsit pusei numirea Prihodăisce la ordinea ḑilei și în puțin timp ne treḑirăm că suntem o academie călărindă, pentru că nu-mi încăpea de loc în cap, că pe acel munte sĕ fi călcat vreodată vr'un picior de slav, afară, poate că, de picioarele vre-unui forstier erarial slovac, însĕ maghiarisat.

Și până când caii gâfăiau sub noi de povara suișului, academia descifră și decretă, că acel loc sau munte a împrumutat numirea sa dela oameni, și anume de când oamenii au ridicat pe acolo „odaiă“ și odăile cele multe, pentru că oamenii au numit apoi locul acela prin „odăi“ prin „odăisci“ și a remas apoi numirea neaoșă românească „Prihodăisce.“

Pare că-i vĕd pre d-nii Miclosichi, și alți vici, cum surid și clătină din cap la auḑul acestei decretări.

În ședințele următoare ale acestei academii ardelene cu unanimitatea voturilor, români, maghiari și sasi am constatat, că toate vêrfurile, apele și locurile din acesti munți sûnt de români botezate, că au numiri genuine românesci.

După o călărire de mai multe oare am ajuns în fața locului, pre un plaiu frumos asemenea unei pânze verde împodopită cu fel de fel de flori mândre de câmp și de munte, în muntele Prihodăisce, învecinat cu muntele „Tomnatic,“ și cu o privelisce înălțătoare giur împregiur. Vêrful „Bĕtrânei“ se zărea numai într'o depărtare mare.

S'a scos din desagi mapele, foile de posesiune, s'a constatat granițele muntelui și s'au ascultat martorii citați, oameni bĕtrâni de 70 și 80 ani, născuți și crescuți în acel munte, cari în toate direcțiunile au depus cele mai favoritoare fasiunări grănițerilor din Cugir și comunei Cugir însași, și cari au întărit și cu jurămênt mărturisirile lor.

Fiscalul, representantele statului făcea față cam lungăreață, însĕ nu desperase, pentru că scia, că în fine eară tot ai statului judecă și decid.

Vom vedea și vom învĕța, pentru că pe aici, pre la noi multe sûnt cu putință.

Despre tigneala bucatelor și a beuturilor tac, pentru că nu sûnt în stare a o descrie, nici a o spune cu vorbe; aceea o poate simțì numai acela, care a pățit-o ca noi.

Ca sĕ nu înoptăm am scurtat pausa și prin pădurile muntelui „Prefecie“ și prin peḑișul „Gurguleu“ neam rentors în Cugir, în toată taină și tăcere pentru că pe drum ne ajunse o ploiță de-acele pĕtrunḑĕtoare de ne-a trecut toată pofta de glume și rîs.

A-și scrie și cum am durmit de bine, încât nici a visa n'am mai avut răgaz, însĕ mărturisesc, că de aceasta absolut nu sum capace, deșì bucuros a-și fi petruns în adevĕrata taină a somnului, a acestei sorore dulci a morții.

Toată noaptea plouase. Ne cam întristarăm. Însĕ dimineața pe timpul plecării, s'a cam înseninat. Am folosit dară prilegiul și în ordinea de eri am pornit eară cu scop de a ocula ceilalți munți de ceartă și a sferșì apoi comisionarea la „Betrâna.“

Eri am plecat pe așa numita „apa mică“ la deal; astăḑi am luat-o opus, pre țermurii „riului mare.“

în drepturile țĕrii și în referințele actuale a-le deosebitelor popoară ce compun statul „ungar.“

Dacă nici aceste pretensiuni nu sunt juste, atunci trebue sĕ aplicăm în casul de fațā ḑicătorea, care este înțelepciunea popoarelor „bate toaca la urechia surdului.“

Ne doare din inimă, că suntem necesitați a o afirma aceasta, cu atât mai vêrtos cu cât noi vedem că starea actuală nu are de scop decât a ne strica tuturora.

Noi o vedem și simțim aceasta dar nu-i putem ajuta, căci maghiarii pâșesc orbis pe calea apucatā și ne temem că atunci când se vor treḑì va fi târḑiu și apoi căința va fi mare.

În interesul prosperării statului cerem cu toată puterea ca, nedreptatea făcută locuitorilor români din Ocna sĕ se repareze.

Ne legănăm în speranță că doară se vor mai afla și oameni de aceia, cari vĕd și mai departe decât înaintea nasului.

Dacă ne va fi dat, ca de obiceiu, sĕ vedem și acest fapt că trece întreg și sĕnătos nebăgându-se în samă dreptul poporului român, atunci vom avea de a adauge încă o violentă călcare de lege în catalogul neîndreptățirilor noastre.

Sĕ nu-și uite maghiarii că *„populus romanus, iujuriae memor esse solet“* și că lucruri de aceste remân gravate cu litere negre în inima lui.

Constatăm însĕ cu bucurie ca de închiere că consciința națională devine din ḑi în ḑi mai pronunțată în sinul poporului român din această scumpă patrie.

Revista politică.

Evenimentele cele mai însemnate ale ḑilei formează încă tot întrevenirea monarchilor Austro-Ungariei și Germaniei la Ischl, și conferența puterilor mari din Londra.

Cu privire la întrevenirea monarchilor comunicăm cetitorilor nostri cele ce le scrie foaia oficioasă din Viena „Wiener Abendpost.“

> Opiniunea publică își îndreptează aḑi toată atențiunea sa asupra încântătoriului loc de băi Ișl, unde își întind mâna cei doi puternici suverani al Austro-Ungariei și al Germaniei, cari sûnt strêns uniți prin legături tari de amicie și simpatie, spre a strênge și mai mult intima lor legătură. Popoarele Austro-Ungariei obicnuite de mai mulți ani a vedea în această întrevedere acelor doi potentați o însemnată garanție pentru pace, salută și de astă dată cu o bucurie sinceră și cordială întrevederea naltului lor monarch cu suveranul amic din imperiul german. Este generală convingerea, că strênsa legătură care unesce cele două case domnitoare din Austro-Ungaria și Germania este spre folosul nu numai al celor douĕ popoare ci și al întregei Europe.

Cât pentru conferența din Londra oamenii credeau, că nesuccederea conferenței e a se atribuì numai Franciei, și că prin urmare referințele între Francia și Anglia n'ar fi tocmai dintre cele mai bune. Foile din Anglia însĕ nu sûnt de părerea aceasta, ele din contră se arată recunoscătoare Franciei.

Pentru ilustrare reproducem după „Rom.“ cele ce le scrie în privința aceasta ḑiarul „Times.“ Acesta se esprimă în următoarele:

> Problema egipteànă a devenit și mai grea de resolvat dar factorul nepracticabil și paralisător al unei regulări provisorii a fost eliminat, și cu închiderea Conferenței, arangiamentul anglo-frances este în cele din urmă înlăturat. Această scire are sĕ fie primită de Englitera întreagă ca o scire despre scăparea de un mare pericol. Trebue sĕ fim cu adevĕrat recunoscători diplomației francese pentru că a sciut sĕ arate guvernului britanic însemnătatea atât de periculoasă a unui control multiplu. Prin urmare, respingerea proiectelor financiare englese nu este de regretat, pe cât timp ea anulează arangiamentul prealabil dintre Francia și Englitera. Acesta este un eveniment, despre care n'avem decât sĕ felicităm pe Marea-Britanie.

Corespondențe particulare

ale *„Telegrafului Roman.“*

Szegedin, 27 Iuliu v. 1884. Dnule Redactor! Szegedin?! După nume cred că-i destul de cunoscut și Românilor.

Pănă la 1879 nu se prea făcea multă pomenire de Szegedin. Sciu că ne spunea dascălul când eram în clasa a doua normală, că Murĕșul se varsă în Tisa la Szegedin. În istoria, — cel puțin care am învĕțat-o eu — nici o amintire nu s'a făcut de el. Ba. De-mi aduc bine aminte: când cu lupta cea crâncenă a lui Hunyadi la Bĕlgrad s'a ḑis că s'auḑa bubuitul tunurilor chiar și la Szegedin.

Aceste merite și acest renume 'l avuse orașul nostru înainte de 1879. Sodoma și Gomora au perit nimicite de mănia lui Dumneḑeu, tocmai prin aceea au ajuns mai vestite, cu mult mai vestite ca cine scie ce alte cetăți mai bogate și cu frica lui Dumneḑeu.

Deșì nu tocmai, dar mai așa stă lucrul și cu Szegedinul.

Catastrofa dela 12 Martie n. 1879 i-a făcut numele cunoscut în toată lumea, și foarte multă vorbă s'a făcut în vremea din urmă chiar și între români despre el.

„Varietățile“ în ḑiua de aḑi, formează o rubrică foarte importantă în coloanele jurnalelor mari. Ele au meritul de a fi cântat perirea Szegedinului pe toate tonurile limbagiului sensațional. Ele în fine, au deșteptat în inima oamenilor compătimire față de cei nenorociți și așa s'a întêmplat, ca din ofrânde marinimoase sĕ se vaḑă și Szegedinenii ear redicați și reconstruiți. Spre binele sau rĕul lor? Altă întrebare.

Tisa i o apă ciudată, foarte ciudată. Are năravul Nilului. (De Egipet e bine că-i așa, dar de noi, vai și amar). I place Tisii sĕ esundeze în fiesce care primăvară. Ear dacă se întêmplă — ca din minune — ca sĕ nu esundeze într'un an, apoi lucru sciut e că le-a costat comunelor riverane milioane și incordarea tuturor puterilor lor fisice — și că în anul următoriu nu-i modru sĕ nu spargă undeva.

Statul și comunele au o rubrică separată în bugetul lor pentru năsdrăvăniile Tisei, și rubrică plină cum e de datorii, tot cu deficit se sfêrșesce.

O muncă sisifică apărarea asta in protiva unui elemenet al naturii, Tisa esundează fiindcă așa i firea. Și dacă vrei sĕ lucri în contra firii, se rĕsbună amar. Dovadă catastrofa dela 1879.

Modul de apărare cel mai sigur și cel mai eftin ar fi sĕ-i lase Tisei un teritoriu anumit — cum a avut mai demult, — unde se poată esunda în fiecare primăvară. Eată talismanul, care ar isbăvì toate comunele de pe malul acestui rîu primeșdios de groaza continuă și de datoriile colosale, cari le duc la sapă de lemn. Poți scì că așa ar putea scăpa comunitățile mai ușor de pericol, — și totuși nimeni nu face așa. Dece? Din milă, ca sĕ nu piară de foame sutele de ingineri — pe care numai Tisa i susține. —

Destul că Szegedinul odată prăpădit, ear s'a ridicat, s'a înpopulat și s'a înfrumsețat peste măsură. Nu-l mai cunoasci pe cel vechiu în cel nou.

În locul podului așeḑat pe luntrițele de lemn de mai de mult se ridică acum noul pod de fer, o cap d'operă a industriei de fer și a architecturii, ce a costat orașul nici mai mult nici mai puțin decât un jumĕtate de milion de fl. v. a.

În locul țermurilor de nuele și pociumpilor de lemn, malul Tisei de partea de către centrul orașului aḑi e înpresurat cu un chee (rakpart) alcătuit tot din peatră cioplită, a cărui fundament cinci-spreḑece metrii de adênc zace pe beton de ciment și cărămidă, o lucrare ce a durat mai bine de doi ani fiind ocupați ḑilnic câteva sute de lucrători Italieni. Totul a costat 2 milioane și $^1/_2$, ear aḑi se surpă când într'o parte când într'alta, încât la unele puncte numai cu ancore mari de fer și funii de sirmă se poate ținea zidirea colosală în picioare.

Casele vechi întunecoase și bălțile de broasce de prin mijlocul orașului au dispărut, și în locul lor se înalță edificii mărețe: teatrul, magistratul, cele douĕ tribunale cu institutul de corecțiune, care n'are seamăn în toată austro-ungaria, palatul postal-telegrafic, cel al direcțiunii finanțiare, casarmele vr'o 8 la numĕr și alte multe; — tot milioane și milioane!....

Așa că în privința esteriorului Szegedinul de aḑi rivalisează cu B. Pesta. Dar în lăuntru vai și amar.

Dările cele mari, împrumuturile de stat de cari în speranță că le vor plătì se încărcară toți, bogați și lipsiți, — în fine fala mare, i-a adus pe bieții oameni la sapă de lem.

1000 (ḑi: o miie) de cuartire stau goale. Da, căci fiesce care zidise case cu caturi ca sĕ le poată da în chirie, ear acum toate stau goale, fiind mai multe cortele ca locuitori.

Așa's oamenii pe la noi. Iuți la fire, foc de paie; dau cu bâta în baltă și apoi se căiesc. Ba nu nu se căiesc. Tocmai acum arangiază ear nisce mari festivități poporale. Oamenii beau și mâncă, se chefuesc, nici că le pasă nici de dări nici de esecutori.

Și i rĕu sĕ fie așa, Rĕu, foarte rĕu.

Isvorul venitelor a sĕcat și mai fie-care esecuțiune fie la magistrat fie la, privați se resoalve cu postscriptul: *„nincs egy krajczár se.“*

Pe lângă toate aceste încă o jidovime bine consolidată și așa numĕroasă încât minimum 2—3 din inteligență, și 9—10 dintre comercianți e jidană, — și așa cred că 'și va putea face și onoratul public cetitoriu o ideie cât de slabă despre eldoradul nostru.

Învĕțătura din toate și o va putea-o scoate ori și cine...

Corespondentul.

Insciințare.

P. T. membri ai asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, cari voiesc a călătorì la adunarea generală din 17 August a. c. sunt avisați că s'au trimis sub datul de aḑi la toate direcțiunile despărțĕmintelor asociațiunei un numĕr corespunḑĕtoriu de blanchete pentru dobândirea de bilete de drum ferat cu preț scăḑut.

Tot aceleși icoane frumoase și locuri maiestoase ca și eri. Călăream ca și eri povestind, glumind, horind, care pre cum i plăcea, cu deosebirea numai că acum pămêntul fiind mai muiat și petrile, șdiaburile udate, caii se urcau mai anevoie cu povara lor domnească.

De câte ori aluneca câte un cal, de cugetai că nu se mai poate opri, însĕ calul un moment nu perdea presența sa și cumpĕtul; din nou se încleșta cu vêrful copitei potcovite în peatra din potec și se ridică pre celalalt șdiab de peatră storcênd aproape la fiecare paș schintei mari asemenea oțelului din cremene.

Am trecut prin „valea groșerilor,“ pre „Băbuia,“ în „alunei,“ în „groșeri“ cu goruni înalți și frumoși și cu fagi mândri, obli ca lumina de 'ți era mai mare dragul sĕ te uiți la aceste neîntrecute producte ale naturii. D'abia am ajuns în „mugesci,“ o coastă întinsă cu fênațe și sălașuri, proprietatea familiei Mugea, care locuesce acolo în vre-o câteva zidiri, și după care s'a numit și locul însuși „mugesci.“ De aici se vedea în stênga noastră frumoșul munte „Recea.“

S'a hotărît, că pre această coastă înaltă sĕ ne scoborîn în „riul mare,“ unde ne aștepta merindea, și unde aveam sĕ ținem pausa de ameaḑi.

Neam luat fiecare calul de căpestru și cu inima în dinți am pornit la vale cu cea mai mare grige proptindu-ne mai cu seamă în călcâiu.

Când ajunsesem unii pre la mijlocul coastei cu scoborîtul, eată dela cei rĕmași mai la deal străbate un rîs cu hohot de rĕsuna puternic în pĕdurile învecinate. Am stat în loc și priveam îndĕrĕpt căutând pricina acestei plăceri imense.

Ce era? Bietul pârgar, un om între 50 și 60 ani, însĕ ușor și sprinten încă, încărcat cu câte toate, ducea mai mulți cai de căpestre; eără pre măciuca sa de pre umĕr acățase coferul dlui Szegszárdi, cu mapele, coalele de proprietate, periele, fesul, pomada de mustețe și unsoarea de pinteni. Cum cum nu, coferul perdu echilibrul, alunecă din măciucă și începu a se da dea duriga pre coastă la vale cu o repeḑiune crescêndă din secundă în secundă.

Bĕtrânul numai de cât cuprinse îngroḑitoarea situațiune a coferului, care, dacă ajungea până în rîu, nu mai era cofer, ci o plăcintă ruptă cu mape pomădisite, cu coale unse și cu fes periat. El la moment aruncà toate dela sine și pornì pre întrecute de-a duriga cu coferul, îl întrecu cu repejunea, se aruncà înaintea lui pre foale și-l sprijinì cu brațele. Astfel scăpà bietul cofer de perirea sigură, eară betrânul se simțì mai ușor la suflet.

După un scoboriș foarte ostenitor și consumător de 5 pătrare de oare abia ajunserăm în vale, unde curgea mugind apa cristalină și bogată de păstravi a „riului mare.“

Am trecut apa pe țĕrmurul stêng al rîului și am tăbărît pe o poienițā frumoasă.

Am luat desagii cu merindea și hainele de pre cai, le-am pus sub o căpiță de fên, încărcată pe un trunchiu de fag, și am sloboḑit caii la pășunat după plac.

Hreduri, hăgauă și butuci uscați la moment au fost adunați, așeḑați și aprinși.

Pănă ce lemnele ardeau cu flăcară mare, prefăcênduse în cărbuni trainici, s'au gătit frigările lungi și pociumpii cu douĕ brațe din frasin verde, pre cari se raḑimà și se învêrt frigările.

Piciorul gras de miel crestat, bine sĕrat și pipĕret; asemenea puii ciupeliți, la moment au fost trași pre frigare și spicuiți cu făliuțe de slănină, și așeḑate pre pociumpi aproape de hălmul de jăratic.

Se gătea un prânḑ de Lucul însuși cu toți gurmanḑii vechi și noi ne-ar fi invidiat și n'ar refusat a fi aici oaspeții nostri.

Însĕ domnii nededați cu astfel de strapațe și rupți de foame, c'un apetit ca care n'au avut în toată viața lor, nu s'au îndestulit cu rachiul de prune ca oleul și cu pânea cea albă și moale ca zăpada, ci fie-care a mai crestat câte o fălie de clisă și cu mare chin o fripsă pre frigări mici la grămada de jar, și înghițì o crestătură rumenită după ceealaltă mai cu tigneală ca evreii mana din deșert.

(Va urma.)

Doritorii de a călětorì la Orĕștie spre scopul indicat, sĕ se adreseze dar pentru astfel de blanchete la direcțiunea despărțĕmêntului în care se află dênșii. Se face totodată cunoscut, că conform resoluțiunei venite dela On: direcțiune a căilor ferate ale statului, pentru aceasta adunare se dau la cerere 3 categorii de bilete, adecă cu preț de classa a III-a pentru classa a II-a, cu jumĕtate preț de classa a II-a pentru classa a III-a, ear la trenuri *Omnibus* cu $^1/_2$ preț de classa I pentru classa a II-a de cupeuri.

Biletele sună pe ḑilele din 13 până în 23 August st. n. Numele și conumele fie-cărui călĕtori trebue sĕ fie scris în blanchetă, eară aceasta sĕ se producă la cassa respectivă.

Presidiul asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român.

Iacob Bologa m. p., v pres. *George Barițiu* m. p., secret.

Varietăți.

(Postal). Este a se ocupa postul de magistru postal în comuna *Csik Gyimes* cttul Cic, pre lângă contract oficial și cauțiune de 100 fl.

Salariu anual 140 fl., paușal de cancelarie 40 fl. și paușal de transport 1200 fl.

Suplicile a se înainta la direcțiunea postelor în Sibiiu.

* (Convocare). Domnii membri ai comitetului central al reuniunei învĕțătorilor greco-orientali români din districtul Sibiiului precum și domni presidenți ai sub-despărțămêntelor, se convoacă la ședință pre *Marți în 7/19 August a. c. la 10 oare înainte de ameaḑi în seminariul Andreian.*

Sibiiu, 28 Iuliu, 1884.

Ioan Cândea,
ierodiacon — vice-președinte.

* „Românul“, ne împărtăsesce frumoasa scire, că domnii Mocean și Velescu, cunoscuții gimnastici români, au ajuns la Madrid în ḑiua de 25 Iuliu și vor da representanțiuni de jocuri naționale române. Le urăm succesul cel mai strălucit, dorind ca și aceasta sĕ contribue la ridicarea nimbului român.

* Un american sosesce într'un otel din Bucuresci când totul e înghețat. Obosit, plin de praf, el cere apă ca sĕ se spele.

Nici o picătură de apă!

Călĕtoriul se sue în grabă în odaie și țipă cu un glas îngrozitor:

Foc! foc!

Înmediat aleargă mai mulți oameni cu donițe.

— A! iată apă, ḑise Janceul, ve mulțămesc.... atâta voiam și eu Ve dau rețepta degeaba.

* (Trandafirul la Arabi). — Nici o floare nu a fost atât de mult povestită în tradițiunile diferitelor popoare ca trandafirul. Find rege al florilor, i se și cade această distincțiune. Eată ce spun Arabii despre dênsul: Când se înălță Mahomed la ceriu, căḑură câți-va stropi de sudoare de pe fața lui pe pămênt și din ei resărì trandafirul cel alb. Din sudorile tovarășului seu însĕ, ale lui Gabriel, rĕsărì cel roșu și din sudorile calului, El Burac, pe care călĕtorì el dela Mecca la Ierusalim înainte de ridicarea s'a la ceriu, rĕsărì cel galben. — Un scriitoriu arab povestesce că într'o cetate din India a vĕḑut un trandafir cu foi mari și cu miros îmbătătoriu — ear pe foi a găsit scrise cu litere albe urmatoarele cuvinte: „Nici un Dumneḑeu nu mai este afară de Allah și Mohamed este profetul lui; Abu-Bokr e mare iubitoriu de adevĕr, dar Omar un clevetitoriu.“ Chiar și mugurii, cari nu se deschiseră și pe cari i desfăcu Soyuti — așa se chiamă scriitoriul — coprindeau inscripțiunea aceea. Locuitorii cetăței aceleia erau, mai spune Soyuti, păgâni și se închinau la petrii. — Califului El Muttaweccil i plăceau trandafirii mai mult, decât ori ce floare și multă vreme se ocupa cu cultivarea și îngrigirea lor. El avea un proverb: „Eu sunt regele Sultanilor și trandafirul e regele florilor. De aceea se și cade sĕ fim prietini buni unul cu altul.“ — Așa mai povestesce și poetul oriental Dschami, că într'o țeară a orientului era odată lege, că cel ce aducea unei principese un trandafir, avea drept sĕ ceară dela dênsa ori-ce ar fi voit. — Mare sărăcie de trandafiri va fi fost de bună seamă prin țara lui Dschami! —

* (Un recept). Nu este totdeauna cu putință de a supraveghia de aproape ținuta unui copil, pentru a împedeca acele diformațiuni de taliă, cari sûnt în totdeauna neplăcute, când nu sûnt urmate de accidinte mai grave.

Pentru a delătura acest neajuns trebue a îndatora pre copil (fată sau băiat) sĕ facă în fie-care dimineața în timp de câteva minute, un exercițiu gimnastic, care consistă în a rădica brațele în sus până de asupra capului și a lasă apoi în jos, ținênd în fie-care mână o greutate proporționată cu puterea copilului.

Acest exercițiu are resultatele cele mai satisfăcătoare.

* (Obiceiuri americane). Proprietariul, — girant — redactorul și directorul unui jurnal american, dormea foarte liniscit când un ușor sgomot îl deșteptă. Un hoț întrase în camera sa și proceda la o minuțioasă perchisiție. Jurnalistul apucă de verigată pe hoț și-l ținù în respect cu revolverul seu.

Nu me omorî! strigă hoțul, nu am luat nimic pentrucă nu am găsit nimic alt, decât un bilet de drum de fier și încă și acela perimat.

— Cum 'ți închipuesci că am sĕ te las sĕ pleci așa, nici gând n'am, am sĕ te omor, pentrucă aceasta 'mi va câștiga jurnalului meu, un fapt divers de cea mai mare sensație.

— Apoi o sĕ te înșeli ḑise hoțul, astăḑi avem Marți, jurnalul dumnitale nu apare decât Sâmbătă, pe când jurnalul „Turs — day Newes“ apare Joi, și prin urmare el va esploata noutatea înaintea dumnivoastre.

— Ai dreptate respunse jurnalistul, ei bine te iert, cât despre giuvaergiu la care credeai că întrì, făcênd invasie la casa mea, locuesce alături, cea dintêiu ușă la stênga.

* (Doina în Macedonia). S'a ḑis de mulți — cu mai multă sau mai puțină dreptate — că Doina, cântul național al românilor, ar fi espreiunea unor sentimente de sigur înăscute în inimile lor din causa prea multor suferințe ce au îndurat din partea năvălitorilor; în această situațiune inima lor, predispusă din natura gintei lor la tot ce e frumos și ideal, au auḑit acele sublime accente ce te încântă, atingênduți aceea coardă a simțului ce te ridică d'asupra nivelului realităţii, și te face sĕ verși lacrămi doioase adese-ori, admirând pre acel mare maiestru ce a sciut sĕ întocmească o atare melodiă. Doina nu este espresiunea simțemêntului unei singure persoane; ori, dacă se poate presupune că ea e resultatul inspirațiunei divine a unuia singur de sigur acea persoană e colectivă, este întrênsa simțemêntul uniform al unei națiuni întregi. În toate părțile locuite de români aceleasi combinațiuni armonice, aceleași modulațiuni, același ritm. Când dar acest lucru constatat este de aceia, cari au sciut sĕ pătrundă prin toate unghiurile locuite de români, se poate ḑice că Doina este resultatul inspirațiunilor decurgênd din suferință sau din servitute?... Eată ceea ce vom căuta a respinge cu toată puterea convingerei noastre, basați mai mult pre Doina ce se găsesce în Macedonia.

Și mai întâiu, pentru sciința lectorilor nostri, nevoiți suntem ale da câte-va notițe foarte scurte asupra acestor români, uitați de secoli în peninsula balcanică. Eșiți din trupul cel mare al familiei romane, avênd ca devisă mândra esclamație a lui Virgiliu: *Tu regere memento*, venind în peninsula balcanică, unii, conform usului poporului român, au căutat sĕ asimileze cu dênșii pe popoarele cu cari erau în contact, pentru ale transforma în romane; alții pentru a scăpa pe confrații lor din câmpii de ivasiunile barbare din epocele de transformare, ocupând creștetele munților, împreună cu vulturii cusuți pe stindardele lor, dau alarma, când streinul îndrăsnea sĕ le calce hotarele. Caracterul lor încetul cu încetul se îmblânzește; cei de pela câmp, părăsiți de mama patrie — uită până la un punct oare care vechile tradițiuni, se asimilează cu năvălitorii, împrumută une-ori limba lor și-și schimbă toate prin înrudiri. Acestia au uitat menirea mamei Rome; din resbelatori, din *arma-otli*, astăḑi s'au făcut negustori. La acestia sentimentul — ca pretutindenea — este în pungă. Atât mai rĕu.

Rĕmân însĕ păzitorii munților. Acì, în toată splendoarea sa, veḑi caracterul roman, dominant, măreț și iubitoriu. S'ar ḑice că nici o diferență nu esistă între piscurile Balcanilor și ale Pindului, cu vêrfurile perdute în nori ale Carpaților. Aceași limbă dulce figurată și pitorească; aceleași obiceiuri sânte păstrate ca sacră moștenire dela strĕmoșii lor; aceleași cântece une ori eroice une ori doioase după dispoșițiunea inimei lor; acelaș costum, aceași fisionomie măreață și blândă în același timp. Eată Românii munților Macedoniei.

„Cântecul păcurăresc“ face sĕ resune codrul cu frunza verde de accentelei doioase, și cântecele păstorului singurul tovarăș al peregrinagiului seu prin prăpăstioșii munți ai țerei, este și singurul martor al iubirei ce păstoriul trimite iubitei ce-l așteaptă cu drag în căsuța ei.

Dacă din muntele ce-l cunoasce și-l privesce ca pe copilul seu, păstorul, dominatorul, stăpânul de altă dată, nu mai trimite legi celor din câmpii, apoi nici nu le primesce. Păstorul de acum este același ca și cei de acum cinci șase secole. Doina lui nu este resultatul simțimentelor esprimate în sclavie; nu, Doina lui e dorul inimei, ce-l poartă neîncetat prin coline și prin văi ca sĕ-l facă sĕ întrevaḑă departe în satul lui, iubita lui soție sau logodnică numĕrând ḑilele ce mai are de așteptat până la sosirea lui.

Și lucru ciudat pentru prietenii greci, teama principală, asupra căreia urmează doina macedonă este aceași; modulațiunea din tonul minor, cu care începe în tonul major relativ — daltmintrelea modulațiunea pasageră — pare a fi din punct în punct copiată după doina română. Și una și alta, cu foarte mici diferinte par a fi opera unei singure persoane; nici odată două idei musicale nu s'au unit întratât încât sĕ se poată cofunda; cum însĕ persoana colectivă ce le-a compus atât pe una cât și pe cealaltă este națiunea română; cum națiunea româna când a fost oare când în robie nu și-a cântat femeesce durerile, ci au căutat mijlocul de a scăpa de cei ce o apăsau; cum locuitorii munților nici odată nu au fost supuși vreunei invasiuni, și, prin urmare a rĕmas liberi în espresiunea sentimentelor lor, rĕmâne constant pentru noi că doina, în condițiunile în cari se presentă și cu înțelesul ce se poate da, nu a putut fi efectul espansiunei inimei în servitute; ea este dar în toate părțile locuite de români, uniformă în espresiunea ei și esprimând sentimente de inherente națiunei române.

„Doina.“

* (Un păstrav uriaș). Rónai Arpád, pĕdurariul din Hlivisce al contelui Antoniu Sztáray a aflat în sĕptĕmâna trecută într'un ochiu de mare de lângă Vihorlat un păstrav uriaș. Pescele de o mărime uimitoare e de 108 centimetri de lung, de 30 cm. de lat, la cap e lung de 27 cm. și lat de 12 cm., ear la coadă de 12 cm. de lung. Acest pesce are o greutate de 13 kilograme. Cei mai mari păstravi au de comun o greutate numai de 3 punți și sunt de două urme de lungi. Despre un păstrav numai aprocsimativ așa de mare încă nu s'a mai auḑit. Țĕranii, cori locuesc în satele învecinate cu ochiul de mare de mult timp tot povestesc despre un pesce miraculos, dar nu le da nimenea creḑământ. Dar eată, pescele miraculos s'a prins. Pĕdurariul a dus pescele la contele Sztáray, ear acesta l-a trimis la Budapesta.

* (Învitare de prenumerațiune). Subscrisul mi-iau libertatea, a aduce la cunoscința on. public român, că am pus sub tipar un volum întitulat: *„Oare de petrecere,“* care va cuprinde romanuri în miniatură, novele povești, copii de pe natură, amintiri din copilărie și diverse — scrise în limbă ușoară poporală. Volumul va apărea pe la primele lui Octomvre n. a. c. și se va cuprinde în 10—12 coale tipărite frumos în $8^0/_0$. Prețul abonamentului: pentru Austro-Ungaria 1 fl. 20 cr. v. a., pentru România 3 lei noi, se va trimite înainte, însoțit de lista de abonament, cel mult până la 1 Septemvre nou a. c., ca sĕ me pot orienta cu numĕrul esemplarelor, ce se vor tipărì. Colectanții dela 10 esemplare vor primì unul gratis. Căldura și sprijinul On. public cetitoriu, precum și bunăvoința Dlor colectanți 'mi vor servì de încuragiare pentru viitoriu.

Viena, Iulie 1884.

Alexandru Tuducescu.

Adressa autorului: Viena, Hernals, Ottakringer Hauptstrasse 27.

Posta Redacțiunei.

Mai multor bărbați cărturari în tractul Sighișoarei. Corespondența D-Voastre conținênd lucruri, cari se pot delătura prin votul celor chemați, dar nu de acele ce sûnt a se desbate în publicitate și fiind prea personala pe lângă toată bunăvoința nu o putem publica.

Loterie.

Sâmbătă în 9 August n. 1884.

Viena:	**38**	**24**	**10**	**8**	**81**
Timișoara:	**90**	**5**	**55**	**73**	**28**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 9 August n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de $6^0/_0$	122.10	122.—
Renta de aur ung. de $4^0/_0$	92.55	92 25
Renta ung. de hârtie.	89.—	89.05
Renta de aur austriacă	103.80	103 75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.20	96.40
II emisiune de ob'igațiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	118.50	118.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142.40	142.50
Obligaț uni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung..	102.10	102.—
Datorie de credit austr	79.85	100.—
Sorți unguresci cu premii	117.—	117.25
Acțiuni de bancă de credit ung . . . ! . . .	316.25	316.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	861.—	860.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire . . .	101.—	101.25
Datorie de stat austriacă în argint.	81.75	81.80
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	101.—	101.50
Obligațiuni urbariale temeșiane de	101.—	101.23
Sorți de regularea Tisei	115 60	115.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	81.10	81.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Galbin	5.74	5.75
Napoleon	$9.65^1/_2$	9.64
London (pe polița de trei luni)	121.55	121.50

Nr. 559 U. 1884. [806] 1—3

CONCURS.

La institutul de agricultură în Mediaș în Transilvania este de a se ocupa postul al treilea de **profesor pentru catedra de economiă** cu deosebire pentru cultura viilor și pomilor, — apoi pentru cultura albinelor și a vermilor de mătase.

Doritorii de a ocupa aceasta stațiune, care este împreunată cu un salariu anual de 1000 fl. (una mie floreni) v. a., au a-și trimite cererile lor, instruite cu adeverință despre absolvirea a cel puțin (șase) 6 clase gimnasiali sau cea reală superioară, apoi despre absolvirea unei academii de agricultură și cu o adeverință despre pracsa probată în cultivarea viilor și pomilor — **până la 10 Septembre a. c. franco la oficiul central al universității săsesci în Sibiiu.**

Limba de propunere este cea germână între asemenea cualificați vor fi preferiți aceia, cari cunosc limbile patriei (germană, maghiară și română).

Înstituirea se face deocamdată numai pe un an de probă urmând progres corespundětoriu, instituirea provisorică se va preface la finea anului de probă în definitivă, și la cas sě nu se întêmple aceasta, se vor rebonifica respectivului spesele de călătoriă tour și retour.

Sibiiu, 6 August 1884.

Dela oficiul central al universității săsesci.

Nr. 419. [673] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învěțătoresci la scoalele gr. or. din mai jos însemnatele comune ale protopresbiteratului Agnitei se deschide concurs cu termin până la 6 August st. v. a. c.

1. Ghijasa inferioară, cu salariu anual în bani 150 fl. și dela 150 familii câte un prînz de bucate *a)* 40 cr. 60 fl. cu totul 210 fl. și cuartir liber în odăile scoalei.

2 Alțina, două stațiuni, una cu salariu de 200 fl. a doua cu salariu de 150 fl., cuartir și lemne.

3. Bendorf, cu salariu anual de 200 fl., dela comună și dela popor, cuartir și lemne.

4. Vecerd, cu salariu anual de 200 fl. dela comună și dela popor, cuartir și lemne de foc.

5 Ighișdorf, cu salariu anual de 200 fl. dela popor, cuartir și lemne de foc, avênd respectivul a purta și servițiul cantoral după tipic fără altă remunerațiune.

6. Zlagna, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir și lemne de foc.

7. Măgărei, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir și lemne.

8. Verd, cu salariu anual de 150 fl. din fondul bisericei și dela popor, cuartir și lemne de foc.

9. Agnita, cu salariu anual de 200 fl. dela comună și dela popor, cuartir și lemne de foc.

10. Merghindeal, cu salariu anual de 150 fl. din fondul bisericei și dela popor, cuartir și lemne.

11. Ruja, cu salariu anual de 150 fl. din fondul bisericei și dela popor, cuartir și lemne.

12. Prostea, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir și lemne.

13. Iacobeni, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir și lemne de foc.

14. Noustat, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir și lemne de foc.

15. Hundrubechiu cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir și lemne de foc.

16. Rotbav, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir și lemne de foc.

17. Boholț, cu salariu anual de 200 fl. dela comună și dela popor, cuartir și lemne.

18. Calbor, cu salariu anual de 250 fl. dela comună și dela popor, cuartir și lemne de foc.

19. Cincșior cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir și lemne de foc.

20. Bruiu, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir și lemne de foc.

21. Sasauș, cu salariu anual de 250 fl. dela comună și dela popor, cuartir și lemne.

22. Ilimbav, cu salariu anual de 200 fl. cuartir și lemne dela comună și dela popor.

23. Marpod, cu salariu anual de 150 fl. din fondul bisericei și dela popor, cuartir și lemne de foc.

24. Fofeldea, două stațiuni cu salariu anual de 200 fl. și 150 fl. dela comună și dela popor, cuartir și lemne de foc.

25. Țichindeal, cu salariu anual de 150 fl. dela comună și dela popor.

Doritorii de a ocupa ori care din posturile acestea vor aveaași așterne rugările instruite conform legilor în vigoare, provědute cu atestatele recerute de cualificațiune subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul deasupra însemnat.

Nocrich în 1 Iuliu, 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnitei.

Grigoriu Maier,
adm. protop.

Nr. 93. [785] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplirea postului de paroch devenit în vacanță în parochia de clasa a III Silea-maghiară, protopresbiteratul Têrnavei inf. se escrie prin aceasta concurs cu termin *de 30 dile dela prima publicare* în „Telegraful Român"

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. În naturale dela 82 familii câte o měsură de cucuruz sfârmit și câte o di de lucru cu palma.

2. Stola îndatinată, din care ca și din naturale terțialitatea e a cantorelui.

Porțiune canonică 3 jugăre 666 □° arătoriu 1373 □° fênaț și 228 °□ vie. Cu totul 4 jugăre 667 □° prelângă cari comitetul și sinodul parochial s'au obligat a mai cumpěra încă 8 jugăre. Casa de locuit cu o încăpere, o tindă și o cămară.

Toate acestea dau un venit anual de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicele lor de concurs instruite în sensul statutului organic și a regulamentului congresual pentru parochii la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul ficsat.

Deag. 26 Iuniu 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Târnavei inferioare în conțelegere cu comitetul parochial.

Daniil de Tamaș,
adm. ppresbiter al.

Nr. 144. [782] 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr.-orientală de classa a III-a din Alun cu filiele: Bunila și Vadul-Dobrei, în protopresbiteratul Hațegului, se deschide prin aceasta concurs cu terminul de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român."

Emolumentele sunt:

Dela 188 familii câte 60 cr. de familiă, precum și stolele parochiali, staverite în ședința sinodului parochial din 12 Februariu a. c. Toate aceste emolumente la olaltă dau suma anuală de 250 fl. v. a.

Doritorii de a competa la această parochie au a-și așterne suplicile lor în terminul mai sus însemnat instruite conform „Stat. Org." și a Regulamentului din 1878.

Hațeg la 4 Iuliu 1884.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raț,
protopresbiter.

Nr: 93. [788] 3—3

CONCURS.

La scoalele medii și la scoalele normale (primare) române gr. or. din Brașov sûnt de ocupat următoarele posturi:

1. Un post de profesor de filologia clasică și în specie limba latină ca studiu principal și limba română și maghiară, ca studiu auxiliar, la gimnasiu.

2. Un post de profesor de istoriă și geografiă ca studiu principal și limba română și maghiară ca studiu auxiliar, la scoala reală și comerciala;

3. Un post de profesor secundar de musica vocală, pentru gimnasiu, scoala comercială și reală, și la clasele IV și V de fetițe;

4. Un post de învěțătoriu la scoala normală (primară).

Pentru ocuparea acestor posturi se escrie concurs cu termin până la 15/27 August 1884.

Concurenții vor adresa petițiunile lor către subscrisa Eforiă scolară instruite cu documentele:

a) că sunt de naționalitate români i de religiunea gr. or.

b) că au purtare morală și polițică bună;

c) că sunt sănătoși;

d) că reflectanții la posturile de sub Nr. 1 și 2 au cualificațiunea prescrisă de legea de instrucțiune din anul 1883 § 29. 30. 61 și 62 în combinațiune cu dispozițiunile în vigoare ale Autorităților bisericesci confesionale rom. gr. or. din Archidiecesa Transilvaniei;

e) reflectanții la postul de sub Nr. 3 sě producă testimoniu despre absolvarea cursului la vre un conservatoriu de musică, sau că posed cunoscințe temeinice de musica vocală și instrumentală;

f) concurenții la postul de sub Nr. 4 vor produce testimoniu că au absolvat cursul pedagogic; testimoniu de cualificațiune învěțătorească, că cunosc pre lângă limba maternă pre cea maghiară și germană posed cunoscințe teoretice și practice de grădinărit, de gimnastică și de desemn linear.

Emolumentele pentru profesorii de sub Nr. 1 și 2 sûnt:

Până la obținerea decretului de profesor ordinar definitiv (§ 30 leg. instr. 1883.) Salariu anual de 700 fl. v. a. după aceea în următorii doi ani salariu anual de 800 fl. v. a. și de aci înainte salariu constant anual de 900 fl. v. a. și cuincuenal de 50 fl. v. a. carele se va repeta de cinci ori, precum și drept de pensiune conform statutului în vigoare.

Postul de sub Nr. 3 este impreunat cu salariu anual de 500 fl. v. a. Acest profesor va putea deveni și conducătoriu al corului bisericesc dela Biserica română gr. or. a St. Nicolae din loc, pe lângă o remunerațiune an. de 600 fl. v. a.

Cu postul de sub Nr. 4 este împreunat în anul prim de servițiu, salariu anual de 300 fl. v. a. în următorii doi ani salariul anual de 400 fl. v. a. eară de aci înainte salariul de învěțătoriu definitiv de 500 fl. v. a. și doue decenale de câte o 100 fl. v. a. precum și drept de pensiune conform statutului în vigoare.

In fine au sě dechiare toți concurenții în petițiunile lor, că se vor supune necondiționat dispozițiunilor în vigoare ale institutului.

Brașov 16/28 Iuliu 1884.

Eforia scoalelor centrale române gr. orientale.

„FURNICA"

cassă de economii, societate pe acțiuni în Făgăraș.

Domnii acționari ai societății „Furnica" cassă de economii, în Făgăraș sûnt provocați, ca în sensul §. 6. din statute, sě binevoească a solvì a **șeasa rată** de **10%** asupra acțiunilor dlor, adecă câte **10 fl. v. a.** de acțiune până cel mult în **31 Octombre a. c.** la cassa societății în Făgăraș, sau la *„Albina" institut de credit și de economii în Sibiiu*, sau la Filiala acelui institut în *Brașov*.

Făgăraș, în 31 Iulie 1884.

[801] 3—3 ***Direcțiunea.***

---

[707] 5—6

TASCHEN UHREN fl.2.78. Oroloage de busunariu

Orologiul cel mai bun pe lume,

cu lanț și etui **fl. 2.78.** **Un orologiu de busunariu de Genf** din cel mai fin Nickel, cu căsulia de cylinder dintre cele mai frumoase, se trage tot la 36 de oare, cu lanț de maill frumos **fl. 4.46.**, același **orologiu Anker**, pe 15 rubine, cu lanț de maill cu tot **fl. 5.96.** **Oroloage de busunariu remontoir** din Nikel fin fără cheie, cu lanț fin de maill **fl. 8.95.** Același din argint curat **fl. 11.20.** Cele mai fine **oroloage de busunariu pentru dame** cu lanț cu tot **fl. 4.80, fl. 5.80, fl. 6.80.** **Lanțuri de maill** singuratice **fl. 1.20.**

Rix, orologieriu Viena, II.

SCHUTZMARKE

Ofner Adlerberger

Eigenbau.

Jos. Dietzl Budapest.

Cel mai corespundětoriu ecuivalent pentru Bordeaux fin.

Acest **escelent și fără îndoială cel mai bun vin al Ungariei** în ce privesce calitatea lui **eminentă stă pre o treaptă cu vinul de Bordeaux, și de către capacitățile medicale** este recomandat ca cel mai eficace **pentru lipsa de sânge, debilitare și reconvalescență.**

☞ **Original este:** dacă atât **eticheta** cât și **sigilul** și **gărlicheiul** sticlei este identic cu **marca și firma** de mai sus. ☜ [751] 8—12

În **calitate originală** se află la dl **G. W. Grohmann,** în Sibiiu, Emil Porr, la Steaua roșie în **Brașov**, Csiki Lukács, Konya Sándor, Puskás Bella, Hirschfeld Sándor, Gergely Ferencz și Novák Victor în **Cluș**, asemenea în cele mai multe orașe și locuri de cură în Transilvania.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 89 Sibiiu, Joi 2/14 August 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, în 2/14 August 1884.

În 5 şi 6 August a. c. Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român va ţinea şedinţa adunării sale generale în mijlocul fraţilor nostri oreştieni.

Dorind din inimă consultărilor şi din est an cele mai salutare resultate invităm pe fie-care suflet românesc şi iubitoriu de literatura română şi cultivarea poporului român, sĕ alerge întru spriginirea, şi sĕ contribue după putinţă întru susţinerea şi întărirea acestei institutiuni de deşteptare şi progresare.

În onoarea acestor ḑile mărete şi serbătoresci ne vom ocupa de astădată şi noi cu unele reflecsiuni la starea şi mişcarea noastră economică, cu atât mai vêrtos, că şi Asociaţiunea noastră numai prin bună şi înţeleaptă economiă poate şi mai mult înainta şi înflorì.

Când avem lucrurile cele mai multe şi mai inteţitoare de isprăvit, atuncia sûntem mai aproape de cele mai numĕroase primeşdii. Fără îndoială dar grigia bună încă trebue sĕ fie tocmai atuncia mai mare, mai încordată.

Grigea bună păzesce primeşdia rea.

Eară primeşdia asemenea hidrei cu sute de capete otrăvitoare, nimicitoare, poate venì asupra capului bietului muncitoriu din mulţime de pricini deosebite.

Bine cunoascem munca şi truda, ce sĕrguinciosul nostru econom de dimineaţa până seara o desvoaltă întru cultivarea agrului seu până ce vede holda inspicată, pre cum şi grigia şi frica ce poartă în sîn până ce vede holda coaptă, secerată şi legată în snopi.

Eară când carul, încărcat cu grăunţi de aur şi gemênd din dric şi cârţăind din roate de apĕsarea scumpei sale poveri, de abia se strêmtoresce prin poartă în curte, bucuria căsii este generală.

Pânea nouă a adus speranţe nouă, viaţă nouă. Toţi mulţĕmesc lui Dumneḑeu pentru darul ce a dat şi în acest an.

Însĕ numai un moment de negrigiă, o schinteiă nesupraveghiată preface în cenuşă, în nimica toate ostenelele şi lucrările anului, toate speranţele frumoase.

Acoperim nĕcazurile inteţitoare, plătim dările şi aruncurile, ne uşurăm din datorii şi din camete, însĕ înainte de toate avem pâne pentru a putea presta şi isprăvì celelalte lucrări ale economiei, dela cari numai la toamnă vom avea folosul şi agoniseala.

Cele mai multe şi mai mari primeşdii sau causat prin foc, prevenit mai cu seamă din negrige şi neatenţiune şi tocmai pre acest timp al secerii şi al îmblătitului.

Durere, mulţime de casuri putem înşira din fiecare an, în cari nu numai agoniseala şi averea unuia sau altuia, ci şi a comunelor întregi prin foc s'a nimicit de tot, s'a prefăcut în cenuşă, lăsând după sine numai grămeḑi fumegânde, lacrămi de durere, nĕcasuri, datorii, foame şi desperaţiune; căci le astfel de incendiuri devin des prada flacărilor nu numai bucatele şi nutreţul, ci şi sculele economice neîncungiurat de lipsă, vitele, vestmintele şi puţinele scule din casă şi cămară, procurate cu greutate şi multă resignaţiune.

Casele, locuitorilor nostri sûnt mai cu seamă cu paie sau trestie coperite, rar cu şindile şi şi mai rar cu ţigle. Eară dintre locuinţe foarte multe, mai ales în părţile muntene sûnt din lemn construite, o adevĕrată grămadă de lemne.

Cu bucate şi zidiri asigurate prea puţini dintre economii nostri se pot lăuda până acuma.

Această stare a economilor nostri este esplicată uşor din sute de motive, însĕ mai cu seamă din pricina mulţimei şi varielor sarcini şi poveri insuportabile ce trebue sĕ copere şi sĕ presteze din puţinica sa moşie, din micul capital de esistenţă, şi cari sarcini vedem că cresc din an în an, dară fără ca ele sĕ stea în proporţiune dreaptă cu venitele şi puterile moşiei şi a bietului muncitoriu.

Esistenţa sa în acest stat rĕu şi stângaciu cârmuit, economul nostru trebue sĕ o plătească foarte scump, şi de va merge tot ca până acuma apoi nici pelea, care-i îmbracă viaţa, nu mai este a lui.

Dacă mai adaugi la toate aceste încă isbirile elementare, foc, apă, grindină, locuste, tăciunire, arsură, şi altele asupra puţinei moşii, apoi nu-i mirare dacă braţele lânceḑesc, dacă o moşie după cealaltă rĕmâne părăsită, înţelenită; pentrucă frământătorii ei sau dus în alte părţi, în alte ţĕri, unde pot sĕ muncească şi sĕ trăiască şi pentru sine şi dacă în fine, statul însuşi, răzimându-se mai cu seamă în economie, slăbesce, regresează şi din an în an trăind din mână în gură, se apropie tot mai repede spre sărăcia universală, spre cădere.

Numai bună starea singuraticilor, numai o cârmă dreaptă şi consciincioasă poate întemeia esistenţa asigurată a unui stat, ceea ce durere, despre al nostru cu mâna pe inimă nu putem spune în nici o privinţă, pentrucă am ajuns acolo încât în multe părţi chiar şi deosebitele categorii de esecutori sûnt îngrigiţi de rêndul gurii de aḑi pe mâne.

Statul nostru basat pe temeliele economiei este supus şi legilor şi regulelor economiei în mare şi în mic, şi ca atare, precum scim, el nu numai nu progresează, şi stagnează, ci regresează; pentrucă venitele statului sunt cu mult mai puţine, decât chieltuielile lui, dintre cari partea cea mai mare nu sunt neîncungiurat de lipsă sau nu sunt împreunate cu neci un venit.

Apoi de unde iai mai mult ca cât pui nu poate sĕ remână ceva.

Nu atât orbia hegemoniei şi a supremaţiei, nu nedreptăţile şi violenţele cârmuitorilor şi a organelor lor numai, ci mai mult încapacitatea d'a cârmuì cu socoteală şi înţelepciune statul intemeiat pre economie, este causa regresului economic. Crisa economică va da preste cap mai curênd sau mai târḑiu cârmuirea noastră, pre lângă toate opintirile şi spoiturile macrobaţilor nostri de dincoace de Laita.

Ne doare a mărturisì aceasta, însĕ sûntem siliţi a o face, pentru că taie în viaţa şi viitoriul scumpei noastre patrie; pentrucă, noi românii suntem cei întâi, cari suferim mai mult şi mai greu sub aceasta tristă stare a lucrurilor, şi pentrucă dorim din tot sufletul schimbarea în mai bine a acestei stări desolate, până când mai este timp şi modru.

Însĕ cu toate aceste, în proporţiune cu alte popoară din statul nostru, românii sunt cei mai puţini şi cei mai din urmă, cari au desperat, cari au părăsit vatra străbună, cari au detras braţele sale muncitoare, ajutoriul seu, spre susţinerea şi înaintarea statului.

În românul este oltuit de mii de ani a trăì şi a cădea cu ţeara sa, şi dela aceasta nu-l pot abate neci persecuţiunile, nici foamea; ci el se simte îndreptăţit şi datoriu a lucra şi a lupta până la cea din urmă resuflare pentru îndreptarea şi îmbunătăţirea sorţii sale şi a patriei sale.

Eată din ce motive provocăm şi acuma tocmai în timpul cel mai îngrămădit cu lucruri scumpe, cu adunarea roadelor ostenelelor, pre economii nostri sĕ fie cu dosebită atenţiune în toate mişcările lor, sĕ nu devină prada flăcărilor munca lor de pre un an întreg, agonisala multă puţină, adunată în cursul vieţii lor.

Este fără osteneală, şi de nespus folos dacă confraţii nostri preoţi, învĕţători, antisti comunali şi alţi cărturari dau poporului înviaţiunile şi instrucţiunile, şi fac dispoşiţiuni salutare în direcţiunea aceasta.

Trebue numai puţinică voinţă firmă şi în fiecare comună s'ar putea întroduce o înţeleaptă şi

---

FOIŢA.

Impresiuni neuitate.

(Urmare).

II. Dela Sibiiu la Bĕtrâna.

Într'aceea se perfecţionară şi frigările cele mari la supraveghiarea mea personală.

Sĕ fi vĕḑut asalturile cu briscele şi furcuţele turcesci asupra frigărilor implântate în pămênt; sĕ fi auḑit laudele la adresa bucătarilor şi a protobucătariului şi la a păharnicilor, pare că nu mai au sfêrşit.

Toţi mânca şi bea, vorbea şi horea românesce. Era o egalitate şi frăţietate între toţi, de nu-ţi vinea a crede, că suntem dincoace de Laita.

Nui mirare dară dacă în vederea acestei conveţiuri frăţesci, am golit desagii până în fund, punênd la dispuseţiune şi cea din urmă sfărimătură şi fălie de caş, prăgitură, şoncă, rădiche, ceapă; cu un cuvênt toate neţinênd nici o reservă.

Fāra îndoială dup'o luptă aşa crâncenă şi mistuitoare, te obosesci şi doresci odihnă.

Sgomotului de mai nainte a urmat o asemenea tăcere profundă, întreruptă numai din când în când prin câte un monolog monoton de sunetul gurdunei de lângă câte o tufă umbroasă; eară jur împrejur zăcea trofeele învingerii, oase de aripi, de picioare, de pept, secui fără apă acră şi ploasce îmburdate cu gura căscată spre pămênt.

Însĕ nu mult ţinù împărăţia fermecată. La moment dispăru liniscea şi căldura.

Ca din senin se ridicà un vênt şuerătoriu, ce aduna nori negri asupra capetelor noastre: semnele unei tempestăţi, de care numai în munţi se poate vedea.

De-abia ne urcarăm pe cai cu grabă şi pornirăm pre piezişa „Tarniţă“ la deal, grandiosul spectacol se şi începu.

Fulgere şi tunete înfricoşate urmau necontenit una după alta aruncând asupra noastră o ploaie respectabilă.

Ajunşi în „Goasele“ şi în „Sas“ ne întimpinà un vênt rece, de şi ploaia mai slăbise.

Ciobanii cari porniseră cu turmele de oi „a munte,“ aici încă au trebuit sĕ facă staţiune din pricina vremei nefavoritoare, cu atât mai vêrtos că oile şi noatinele erau tunse.

Tocmai când ajunserăm la poienele de păşunit, ciobanii adunau oile în ţêrc, ca sĕ le mulgă.

Era un concert în sute de tonuri înfricoşat, asurḑitor.

Tot prin ploaie am ajuns „la Colun“ şi „în bocşitură,“ unde locuesc grupaţi vr'o 15 familii de bocşeri erariali (făcători de cărbuni) şi şufari (dela nemţescul schurf, schürfen). De aici ne-am sloboḑit în „Donea“ şi după călărire de mai multe oare la mugitul serii am sosit în „Valea alunului“ la gornicul de pădure Ioan Stefănescu tinerul, toţi pătrunşi de ploaie ca un ghem de bumbac.

Gornicul, un român voinic şi pretinos, dimpreună cu soţia sa drăgălaşă şi toţi oamenii lui, ne primiră cu rară ospitalitate, cu braţele deschise în sensul adevĕrat al cuvêntului.

Simţirea noastră la o astfel pe primire suprinḑetoare departe de lume, în vêrful munţilor nu se poate în nici un chip reda ci numai simţì.

Toate ce a avut ne-a pus cu cea mai mare plăcere la dispuseţiune. Mâncări, beuturi, culcuş şi mai cu seamă, o chilie spăţioasă, curată şi încălḑită.

Era îngrozitoriu. În dricul lui Iuniu stam împregiurul cuptorului, ne încălḑam şi ne uscam cu toţii, şi ne priia la toţi ca în luna coconului Ian.

Toate ar fi fost cum ar fi fost, însĕ veacul rĕu sub toată critica şi primeşdios ne-a legat ca cu catene de fer de casă, şi ne-a silit sĕ stăm trei ḑile şi trei nopţi pre capul bietului om de omenie şi a familiei sale.

Tuturor cari vreau sau sûnt siliţi a călĕtorì în locuri depărtate din munţi le sfătuesc, dacă mai pun preţ pe viaţa lor şi pot sĕ transpoarte cu sine din greu bucate şi ţoale calde; eară fără sĕnătate n'are ce pornì călare la Bĕtrâna.

eficace poliţiă de foc pre basa legilor esistente, şi s'ar putea constituì fie cât de modeste reuniuni de pompieri voluntari, pentru că puterile şi capacitatea nu lipsesc, şi mai cu samă, pentru că în primeşdii mari, puteri, deşì puţine, însĕ concentrate, unite şi c'un scop şi înţeles, fac şi produc mai mult, ca sute de braţe împrăsciate şi divergente.

Instituite odată acestea casurile de incendiuri şi dimensiunile lor înfricoşate, negreşit se vor rarì şi se vor imputina.

Sĕ ne lăpedăm dară de pipă şi ţigară în sat, în curte şi între bucate; sĕ ascundem chibritele sau lemnuşele ca sĕ nu ajungă cu neci un preţu în mâna copiilor şi a altor nepricepuţi, şi sĕ supraveghiăm cu ochi de vultur cuptoriul de pâne aţiţat. Atuncia negreşit nu vom avea pricină a ne plânge, a ne căì şi a flămênḑì.

Grigea bună păzesce primeşdia rea şi vara şi earna.

Revista politică.

După întrevinerea monarchilor Austro-Ungariei şi Germaniei la Ischl urmează întâlnirea cancelarilor acestor puteri mari. Se constată acum scirea, că principele Bismark va avea o întâlnire cu contele Kálnoky la Gastein. Nimic mai firesc de cât această întrevedere; dee Dumneḑeu ca ea sĕ fie pentru prosperarea popoarelor din ambele monarchii.

În luna trecută archiepiscopul-metropolit şi patriarchul din Carloveţiu, Gherman Angelics a cercetat capitala Serbiei, Belgrad, unde avu o primire din cele mai strălucite. După foile slavene scopul călătoriei capului bisericei ortodocse-sêrbesci din Ungaria în Belgrad ar fi fost între altele şi înţelegerea cu cercurile deciḑĕtoare de aici cu privire la întroducerea primatului scaunului patriarchesc din Carloveţiu asupra bisericei ortodocse din Serbia şi Bosnia. La acestea observă „Die Presse“ din Viena:

> În adevĕr este de mirat, ḑice „Presse,“ că ḑiarele slavene cunosc atât de puţin dogmele şi istoria bisericii lor, şi-şi uită, că biserica ortodocsă orientală tocmai contrar dela biserica catolică, — nu cunoasce organ central, şi patriarchatele şi bisericile speciale nu sunt împărţite după limite naţionale, ci după limitele statelor, în urma căreia nici vorbă nu poate fi despre subordinarea bisericei Serbiei patriarchatului din Carloveţiu.
>
> Ce se atinge de subordinarea bisericei ortodocse din Bosnia, nu sufere îndoială că aceea se va întêmpla îndată ce va urma anectarea Bosniei. In acest moment încă trei episcopii coordinate se vor înfiinţa acolo, cari vor sta în legătură esternă cu patriarchatul din Constantinopole. Combinaţiunile ḑiarelor slavene aşa dar se pot reduce la tendenţiositate sau nesciinţă.

Dela Cernăuţi se scrie, după cum cetim în „Viitoriul“ că: patruḑeci comune românesci din districtul Cernăuţi a votat adresă de încredere ministrului preşedinte contelui Taaffe din acel incident, ca baron Hormuzache fu numit de curênd prefect acestui district. Numirea aceasta a produs bucurie şi viuă îndestulire în toată Bucovina în cât cele 40 de comune românesci şi-au ţinut de detorinţa plăcută a-şi esprima mulţămita şi increderea lor contelui Taaffe. Notabilităţile clerului şi poporului s'au adunat în 4 l. c. şi-au presentat baronului de Hormuzache o adresă pompoasă lucrată cu multă artă şi gust, în care 'şi esprima simţemintele de felicitare şi de încredere, ce o au în persoana nou numită, că va împlinì dorinţele juste şi legitime a districtului; tot-odată i-a predat şi o altă adresă de încredere pentru ministrul preşedinte austriac, contele Taaffe, carele a mijlocit denumirea aceasta acceptată cu dor de poporul bucovinean. Bar. Hormuzache, rudit cu familia princiariă Sturdza, e unul dintre boerii cei mai distinşi din Bucovina; şi pentru meritele lui patriotice e stimat şi iubit în toată ţeara. Hormuzache e tot-odată şi deputat în parlamentul central din Viena, şi ca atare e un demn şi meritat representante al poporului din Bucovina.

După foile din România, D. Titu Maiorescu, cunoscutul bărbat de stat, s'a re'ntors în Bucuresci din misiunea cu care a fost însărcinat pe langa principele Anton de Hohenzollern.

„Monitoriul oficial“ din Bucuresci publică instrucţiunea pentru ţinerea conferenţelor didactice cu învĕţătorii, dela 15 August până la 15 Septemvre a. c.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman.“

Basna, în Iulie 1884. Dle Redactor! Două împregiurări me îndeamnă a scrie aceste rênduri, căci — drept sĕ spun — am pĕcatul a nu pute tăcè când observ, că se ascunde sau chiar se întortochiază adevĕrul pentru interese particulare, capriţii copilăresci sau altele de felul acestora. Corespondenţa subscrisă de „un trecĕtor“ şi publicată în Nr. 82 al organului ce binevoiţi a redige, sub rubrica „Basna 11/23 Iulie 1884“ este una din împregiurările amintite; ear a doua — notiţele despre băile şi despre oaspeţii din Basna publicate în „Magyar Polgar“ Nr. 181 ddto 6 August 1884 pag. 4.

„Trecĕtorul“ numit mai sus, nu sciu din vre-o considerare sau din alte motive n'a atins în descrierea sa toate împregiurările cari caracterisează băile de aici, şi cari sûnt indispensabile a se aduce la cunoscinţa publică, pentru ca sĕ se scie orienta în viitor pacienţii ce au necesitate de a cerceta şi a folosì apele minerale de aici. Ca oaspe de băi cred, că nu mi se va denega competenţa a vorbì în merit despre condiţiunile, între cari se află acestea, după ce le am studiat de câte-va sĕptĕmâni.

Pentru ca însĕ sĕ nu mi se impute vre-o parţialitate în cele ce voiu a le constatata mai la vale apelez la bunul simţ al celorlalţi oaspeţi din loc a-mi da pe faţâ ori ce aserţiune, carea ar cuprinde vre un neadevĕr.

Cât se atinge de frumseţea şi romanticitatea locului unde se află băile precum şi efectul binefăcĕtor al apelor minerale, cari isbucnesc din sinul pămêntului tocmai în a acest loc, nu am nimic de vorbit mai mult decât se vorbesce în corespondenţa numită a „trecĕtorului“: toate sûnt prea adevĕrate E pĕcat însĕ, că au ajuns aceste ape atât de preţioase şi folositoare în mânile unor oameni, cari se fac nevrednici de o proprietate ca aceasta prin folosirea ei spre scopul de a esploata pungile streinilor numai ca sĕ se îmbogăţiască ei insuşi ear nu ca sĕ se folosească cei esploataţi.

Partea centrală a locului de cură este proprietatea comunei bisericesci luterane din loc, ear partea de jos şi cea de sus (din dreapta) este proprietatea dlui Karl Brekner din Mediaş. Acesta a luat tot locul de băi în întreprindere pe 31 de ani (din cari mai are 20), ca sĕ facă zidiri şi tot felul de îmbunătăţiri, cari apoi vor remânea ne rescumpĕrate ca proprietate a băilor.

Băile de altfel au fost întemeiate pe acţiuni, dintre cari au fost rescumpĕrate partea cea mai mare de către dl K. Brekner — un mijloc acesta, care i-a inlesnit succesul monopolisării tuturor articulilor de întreţinere a oaspeţilor de băi, cari sûnt constrênşi a se mulţămì numai cu atâta, cu cât se îndură a le oferì domnul proprietar şi încă şi aceea cu preţuri esagerate, de oare ce scie bine, că oamenii nau încătro. Pe pămêntul băilor sûnt: 2 hoteluri, afară de aceea mai sûnt zidite în alte locuri odăi de locuit — cu totul în vre-o 9 grupe la diferite posiţii, dintre cari unele sunt foarte frumoase; prăvălii sûnt două; şetrii: una cu galanterii şi alta cu haine, un bufet, o trafică la oficiul postal — acestea sûnt supraedificatele acestor băi, cari toate constitue — după cum am mai ḑis — monopolul proprietarului.

Costul e întocmit aşa, încât singuraticii nu-l pot lua, căci este porţie mare. Cu toate acestea oamenii se arătau mulţămiţi — la început, acuma însĕ atât aşteptarea cea îndelungată carea te face a-ţi perde apetitul, cât şi cuantitatea şi cualitatea bucatelor au constrêns pe mulţi dintre oaspeţi a se îngrijì de ale mâncării cu ori ce jertfă, parte pe la particulari în depărtări mari, parte pe la cuartirele lor pelângă alte încomodităţi. — Cuartirele se socotesc totdeuna fără haine de pat şi fără serviţiu cu 1—2 fl. 50 cr. ba chiar şi până la 3 fl. pe ḑi, apoi se mai adaugă preţul aşternutului cu câte 30—40 cr. pe ḑi, mai vine în fine serviţiul earăşi cel puţin cu câte 20 cr. pe ḑi; ca o coroană a întregei maşinării mai servesce şi împregiurarea, că odăile din faţa pămêntului sunt umede. Poftiţi acum mijloace de cură pentru reumatism şi alte boale de gravitatea acestuia!!

Obiectele de comerciu din prăvălii sunt toate ale proprietariului; — preţurile lor şi le poate închipuì ori cine, după ce e constatat, că nu se concurează prin alţii streini; chiar tombola se joacă cu un profit colosal.

Dar sĕ nu mergem mai departe, apa de beut încă e un articlu de monopol. O singură fântână cu apă dulce bună de beut se află în tot raionul băilor — şi şi aceea se află pe pămêntul proprietarului băilor. Din aceasta fântână nu se permite a se lua apă pentru al treilea hotel, care e al unui particular şi se află în vecinătatea băilor. Ba ce e mai mult musicei nu-i e permis a face serenada obicnuită, la oaspeţii nou-veniţi, cari sûnt încuartiraţi în localităţi streine afară de cele ale proprietariului băilor.

Oaspeţii băilor sûnt aproape esclusiv oameni dela oraşe; acestia nu cruţă nici o cheltuială numai sĕ-şi poată recâştiga sănătatea perdută mai ales la aceste băi, cari nu sunt de lucs; lor le place încă a avè măcar cele mai neapĕrat trebuincioase comodităţi cu cari sunt obicnuiţi a casă la oraş. Dar oare ofere-li-se aici cel puţin în parte astfel de înlesniri? Doamne feresce! Aici oficiu telegrafic nu e; — tocmai în ḑilele trecute s'a întêmplat o anomalie grozavă unui oaspe cu o telegramă; i se depeşă a pleca momentan acasă; telegrama însĕ o primì numei a doua ḑi, deci închipuiţivă urmările! Aici medic stabil nu e; sĕ se întêmple acum vre-un cas de bolnăvire repentină şi în lipsă de medic la îndemână poate urma chiar moartea paţientului; frumos câştig pentru astfel de paţient! El vine sĕ-şi

---

Se aştepte până va sbura şi prin acele regiuni fluerând şi sforăind carul purtat de bibol şi spiriduş.

Trei ḑile sûnt, în fine, numai trei ḑile; însĕ acele trei ḑile ni se părea trei seculi, mai ales sciind, că ne aşteaptă încă alte multe datorinţe.

Mâncam şi beam, disputam şi durmeam. Era mai sĕ ni se sece materia. Ba mai mult; era aproape sĕ me fac dascăl, sĕ instruez pre cei cari nu sciau rugăciunile românesce, pentru că ei doreau sĕ capete timp mai bun, creḑênd ei că suntem aproape de coada veacului.

Giur împregiur nu vedeam nimic decât numai imensitatea de aburi şi nori lăţinduse din apus spre rĕsărit preste marea de munţi şi păduri. Tot semne de ploi, de potop.

Nu auḑam nimic numai urlăturile şi schinteierile norilor mânaţi şi sbiciuiţi de viforul turbat, şi ploaia neîncetată, ce se isbea în ferestrile chiliei; astfel încât om şi dobitoc sta înghemuit în cuibul seu şi n'ar fi scos nici pentru paşalicul din Buda măcar vêrful nasului seu.

Desperaţiunile şi lamentaţiunile domnilor din comisiune le retac; suntem sătui de lamentaţiuni şi desperaţiuni în toate părţile. Mi-a părut însĕ bine, că am putut face atenţi pre domnii la traiul şi esistenţa românului din munţi, ca sĕ-şi esplice apoi domnii înşişi că cât de greu şi amar trebuie sĕ-i cadă bietului român dacă pre nedrept şi prin strâmbĕtăţi, chiar statul umblă sĕ smulgă di mâna ţĕranului şi acest sĕrac isvor de traiu şi de esistenţă.

Românul iubesce moşia sa, pămêntul părintesc, şi nici mort nu vrea sĕ se despartă de el.

A treia ḑi, când tocmai era sĕ me apuc sĕ compun o carte de visuri de present cuiva la anul nou, pentru că ne temeam că vom aştepta drumul de sanie, eata dau spre cea mai mare bucurie şi suprindere a mea, din întêmplare în locuinţa bravului gornic de o bibliotecă română.

Era „Amicul Familiei“ din Gherla, cu toate opurile edate de zelosul şi activul nostru confrate Niculau F. Negrutiu, între cari prea preţioasele scrieri şi tractate filologice ale eruditului şi diligintelui profesor de universitate din Cluş dl Dr. Silasi.

De bucurie am strêns în braţe pe gornicul Stefănescu şi l-am felicitat, cu atât mai vêrtos, că acuma şi singur nu-mi era groază de o sĕptĕmână întreagă ploioasă.

D'abia a patra ḑi, încetând ploaia, ne-a succes a urnì pre domni spre continuarea oficiului, se pricepe pre rĕspunderea noastră.

Insĕ n'am ajuns bine în „Răchiţi“ şi în „Dosul Rafainului,“ unde erariul tăia stânginii de lemne de foc, ploaia ne şi ajunse, o ploaie măruntă, deasă, pĕtrunḑĕtoare şi rece.

Aici am vĕḑut arbori urieşi trântiţi, fulgeraţi si ridicaţi cu rădăcini cu tot din pămênt, devastaţiune înfricoşată causată prin viforii şi tempestăţile din ḑilele trecute. Era o vreme de putea servì spre onoare celei mai uricioase ḑile din luna lui Noemvre.

În „Rafain,“ „Molivişi,“ „Groşi“ şi „Sipcea“ am trecut prin brădet estins şi de mare preţ, admirând grandiositate naturii şi a puterii ei nesecate.

D'abea am eşit din brădet şi am ajuns, pre un loc estins fără pădure, ne-a şi lovit un vênt rece şi aspru.

Eram pe plaiul muntelui „Bĕtrâna,“ aproape 5000 urme preste suprafaţa mării.

Cu cât mergeam mai afund în acest plaiu pustiu, coperit cu o iarbă sĕracă, ca pĕrul caprii, încins c'un strat subţire de zăpadă cu atât mai frig era, şi cu atât mai mult îmi părea, că me depart de lume.

Suindu-ne am întâlnit ciobani şi oieri întorcêndu-se dimpreună cu vitele cornute jos la ţeară pentru că, pre cum spunea de pre „Bĕtrâna a fugit tot ce a fost viu, în păduri şi în văli; aşa este frigul de aspru şi păşunitul de sĕrac pre bĕtrâna încât nici vitele cornute nu pot resiste timp îndelungat.

(Va urma.)

caute sěnătatea şi în lipsă de ajutoriu medical îşi află moartea. Medicul care vine de 2—3 ori pe sěptěmână din Mediaş şi petrece câteva oare după prânḑ, face prescrieri facultative. Aşa între altele îl întrebă un paţient, că bine va fi, sě bea apă de iod? el i respunse: „dacă creḑi că bine este, apoi be!“ Dacă nu e medic stabil, doar nu-l va împinge pěcatul sě-şi închipuiască, cum că va putea afla aici măcar farmacie (apotecă)! Unul ca acela se înşală amar. Aici păpucariu nu e; ba nici macar un cârpaciu de cismariu dintre cei de categoria lui „meşter strică“ nu afli în raionul băilor. După baie trebuie sě alergi foarte mult; încălţămintea trebuie sě se ruineze, în care cas poate venì omul în impasul de a arunca bani scumpi pe păpuci puţin durabili de prăvălie — până ce se trimet ceilalţi la Mediaş spre reparare, cu toate că oaspeţii de regulă vin de acasă prověḑuţi cu de toate.

Ce n'ar da omul aici pentru de a putea face şi altfel de mişcare după baie şi nu numai sě se preumble. Aşa bună oară se joace pupici (cloţi, cugle) seau billard? Dar în toată baia nu afli nici pomenire de astfel de mijloace de comoţie. — Bărbaţii sûnt constrênşi a suferì încomoditate chiar şi din lipsa de barbieri. Abea din când în când se îndură un băieţandru a venì din Mediaş pentru câte o jumětate de ḑi spre a putea cresta la bărbile acelora astfel, încât unii s'au věḑut necesitaţi a plătì trăsură până la Mediaş aproape esclusiv pentru barbier. — Musica, — decât cu o cârpitură mai bine ar fi, când ar lipsi cu totul. Doispreḑece neorustici aşa numiţi unguresci din Turda, nu esecută nici o arie de Doamne ajută, fie ea românească, ungurească ori nemţească; chiar ariile cele mai frumoase, esecutate de ei 'ţi înstreinează auḑul cu totul dela această nobilă artă; dacă mai adaugi împregiurarea, că Dumnialor, făcêndu-se pre lângă alte toate şi cam domnoşi, încep a cânta pe promenadă cu o jumětate de oară mai târḑiu şi termină mai curênd de timpul ficsat, pentru aceasta apoi durata esecutării unei arii este abia de 2—3 minute şi în fine pausele intercalare sunt aşa de lungi, încât îţi uiţi că e timpul concertului de promenadă. — Toate acestea te fac a-ţi trece tot gustul de preumblare şi în loc de distracţie — indispensabilă la băi — te lovesce urâtul pustietăţii. Mai vine apoi şi şicana copilărească a maghiarilor, cari fac causa naţionnlă şi cu astfel de cârpituri de musică şi-ţi va fi de ajuns, ca sě te poţi întoarce de aici acasă cu suveniri neuitate. Noroc, că le a plesnit prin cap altă idee celor competenţi, de a se înlocuì adecă musica instrumentală de promenadă printr'un concert natural de păsări, căci altfel cât se atinge de vioiciunea, proprie locurilor celor mai împopulute, totul ar fi aici o pustietate goală. Ideea adecă de a acăţa prin arborii aleiului multe cutii menite pentru adăpostirea paserilor a miḑlocit a se aduna şi a petrece acestea tot pe de asupra promenăḑii, concertând într'un mod straniu cu organele lor naturale de cântat.

Oaspeţi — se ḑice — că sunt înscrişi dela începutul sesonului, după cum constată şi „trecětorul“ din corespondenţa des amintită, vr'o 340—350, dar nu sciu ce poate fi causa, că cu toate acestea nu te prea împedeci pe aici de mulţi streini. În ḑilele trecute se vedeau foarte mulţi nou-veniţi, dar după câteva ḑile au dispărut — doară — mai mulţi decât au venit; se vede, că tare le-a plăcut pe aici unde apele te răcoresc în mod într'adevěr binefăcătoriu şi posiţia te încântă ca un paradis, ce e drept de cureţenie atât pe promenadă cât şi în parcurile de lături precum şi de încăperile băilor se îngrijesce de ajuns direcţiunea, ba chiar musica a regulat-o odată, la reclamul unor oaspeţi, dar aceea regulare a ţinut numai cât timp a ţinut vorba, după aceea tot ordinea de mai nainte.

Ceva relativ la notiţele lui „Magyar Polgar“. Acesta încunoscinţează lumea ungurească ca oare-care emfasă fanatică că pretutindenea — ori sûnt ori nu fii de — ai lui Atila — ei tot apar în realitate chiar din umbre închipuite, ba încă şi dau tonul întru toate şi la toate. Drept vorbind, pe Dumineca trecută (22 Iulie 3 Aug. a. c.) contele Redai şi cumnatul seu baronul Zsombori, au deschis vorba între români de a se aranga un bal, atâta au făcut şi apoi au plecat, căci erau necesitaţi sě plece încă înainte de ḑiua balalului. Doi băieţandri maghiari fluşturăţi, dându-şi apoi un aer copilăresc de arangeri ai balului, noi românii i lăsarăm, sě se desfăteze şi ei în mania de a figura ca atari, după ce ne convinserăm, că în aceea îşi află veselia, astfel luarăm parte la bal numai, pentru că ne angagiaseram deja de mai nainte şi ca sě nu ni se impute, că facem remonstraţii din cine scie ce cause. Petrecerea a reuşit cât se poate de splendid în ceea ce privesce pe participanţii români, precum se poate vedea din notiţa inserată între varietăţile nrului 86 al „Tel. rom.“ şi precum constată chiar şi „Magyar Polg.“ Cât se atinge împregiurarea sinonimă cu cea dela Mehadia, că musica esecută între 8—9 bucăţi abia câte o arie ungurească, ca o împregiurare, din care fac ei cestiune naţională, acestea nu le putem considera altfel decât ca nisce eflucsuri ale unei boale contagioase de fantasie. Dacă e constatat, că repertoarul ariilor, de care dispune „escelenta“ musică de aici este foarte mărginit, şi dacă e cunoscut cum că chiar melodiile cele mai frumoase — fie ele de ori ce calibru vor fi — îşi perd tot farmecul, toată sonanţa estetică prin întonarea stângace a astorfel de musicanţi rectius „artişti“ — bucuros concedem a cânta şi ḑiua şi noaptea numai „csárdaş“ şi „kőr magyar.“ dar numai la urechile celor, ce se desfată la auḑul acestora. De almintrelea acestea şi altele de felul acesta, din cari fac fii lui Arpad atâta capital, nu merită altă clasificare decât basaconii copilăresci, de cari uumai unii ca Dumnialor sûnt capabili a face.

In fine daţi-mi voie, Dle Redactor, a mai adauge aici şi o parte amusantă a noastră, după ce s'a věḑut din cele espuse, că nu ne prea grămădesc distracţiile recreătoare.

La băi se bucură negreşit oaspeţii de timp frumos. Barometrul este menit a ne prevestì schimbarea timpului, carea ne causează bucurie, dacă e natura suriḑătoare şi ne aduce la melancolie dacă cerul închis cu nori de ploaie. Un astfel de barometru se află şi aici, dar nu caută nimenea la el. Alt barometru s'a aflat aici cu mai mult acurat şi şi rar totodată -- un barometru viu, natural. S'a aflat adecă un căţăluş — de bun neam — pardon vream se ḑic, de bună rasă, care dobitoc ne dă de scire schimbarea timpului, eată cum! când e timp frumos căţălul e voios şi mâncă ori ce capětă, tot aşa sě întêmplă şi când e timp urît; o schimbare curioasă se întêmplă însě cu el atunci, când are sě se schimbe timpul spre rěu; când are sě plouě, cu o ḑi — douě mai înainte înzadar i-ai da lui bucatele cele mai alese, că nici nu se uită la ele; după ce începe a ploua însě începe din nou a fi voios şi a mânca.

Curios dobitoc, dar şi interesant şi folositoriu totodată, căci în toată ḑiua trebuie, se luăm informaţiuni despre el, dacă a mâncat sau nu. De când am aflat despre acest prevestitor al timpului n'am fost înşelaţi nici odată; ba ne causează şi distracţii amusante scirile despre apetitul acestui animal.

Un oaspe.

Varietăţi.

* (Postal). În comuna Felső-Száláspatak, cttul Hunedoarei este de a se ocupa postul de magistru postal pe lângă contract şi cauţiune de 100 fl.

Salariu anual 120 fl., pauşal de cancelarie 40 fl. şi pauşal de transport 400 fl.

Suplicele a se trimite în termin de 3 sěptěmâni la direcţiunea postelor în Sibiiu.

* (Universitatea fostului fond regesc.) Adunarea generală a Universităţei este convocată de dl comite suprem Dr. Mauriţiu de Brennerberg pe ḑiua de 3/15 Septembre a. c. în Sibiiu.

* (Decoraţii). Aflăm din „Resboiul“ că în urma visitei archiducelui Rudolf în România, s'a decorat de către Maiestatea Sa ces. reg. ap. Francisc Iosif I.

Dl general Cernat cu coroana de fer cl. I (marele cordon).

Dnii generali: Radovici, Budiştean, Baruţ şi Fălcoian cu marele cordon al ordinului Francisc Iosif.

Dl colonel Alecs. Budiştean cu coroana de fer clasa II.

Dnii coloneli Berendei, Maican dela flotilă Maican dela artilerie, Alecsandrescu, Horbaschi, Racoviţă Filitis şi Gorjean, locotenenţi coloneli Maca şi Nicolesc cu crucea de comandor al ordinului Francisc Iosif.

Dl locot.-colonel Borănesc, maiorii Şoimănescu, Lăzărescu, Petrecscu şi Ionescu precum şi căpitanul I. Obedenar cu coroana de fer cl. III.

Dnii căpitani: Fănuţă dela escadronul de geandarmi, Dimitrie Ionescu dela infanterie si Dim. Sitate dela flotilă cu crucea de cavaler al ordinului Francisc Iosif.

Afară de acestia, mai sunt încă câţi-va oficeri şi demnitari civili, între cari dl prefect general Radu Mihai.

Ear din incidentul intrevenirei Monarchilor Germaniei şi al nostru la Ischl, Maiestatea Sa a conferit contelui Wedell, ataşatul militar dela ambasadura germană din Viena, ordinul Sântului Stefan.

* (Mulţămită publică). Crestinul nostru gr. or. român din comuna bisericească Sălciva de sus (Latureni) Protopresbiteratul Lupşei, Timuţiu Ioan cu soţia sa Sava din ḑelul către sânta maica noastră biserică, a prověḑut biserica cu un rând de vesminte negre preoţesci de barşon, pentru ocasiuni funebrali în sumă de 25 fl. v. a. Numitul Creştin ca unul ce ţine mult la înzestrarea casei lui Dumneḑeu, s'a sicrificat întru pomenirea lui şi a soţiei sale. Din partea comitetului parochial i se aduce prin aceasta mulţămita publică.

Dumneḑeu sě-l preamărească cu dumneḑeasca sa putere, spre împlinirea de asemenea fapte creştinesci. Fie ca fapta aceasta filantropică sě-şi afle mai mulţi imitatori.

Şălciva de sus (Lătureni) la 12 Iulie 1884.

Pentru comitetul parochial gr. or.

Eutimiu Frasilă,
adm. par. român gr. or. Lătureni.

* (Archiereul Calistrat). „România“ ḑice că e positiv informată că P. S. Archiereu Calistrat a visitat pe I. P. S. Metropolit-Primat inaintea plecărei sale la băi. Scopul acestei visite a fost ca P. S. Archiereu sě-i presinte omagiile sale de supunere.

I. P. S. Metropolitul i-a acordat iertarea, ordonându-i însě sě meargă a o solicita şi dela I. P. S. Metropolit a Moldoviei, şi dela P. S. Episcop al Romanului, adaogêndu-i că Eminenţa sa nu poate sě-i facă nimic singur.

* (Vijelie şi rupere de nor în Budapesta şi giur). Foile din capitală ne aduc scirea că în 28 Iuliu v. seara încă de timpuriu au început ceriul a se îmbrăca cu nori grei negri şi fulgerile şi trăsnetele nu aveau curmare. Pela 11 oare noaptea norii nu mai putură suporta greutatea şi a început ploaia prin ruperea norilor, în câteva minute torenţii amenințau locuitorii caselor din parter cu întrarea pe ferestri, locuinţele subterane în cele mai multe părţi se umplură de apă astfel încât pompierii, soldaţii şi pandurii oraşului toată noaptea fură necesitaţi a lucra pentru mântuirea locuitorilor. În părţile de către Buda se vede a fi fost periclu mai mare, unde torentul de pe dealuri răpea cu sine petri şi supraedificate economice şi tot ce i era în cale. Publicul care, atras de frumseţa timpului de după prânz, a eşit în acele părţi — întrerupêndu-se comunicaţia — a petrecut noaptea în cupeiurile tramvaielor. Partea din jos a Dunărei în oarele dimineţei era plină de obiecte colportate de apă. Şi mai mult se vede însě a fi suferit comuna Zebegény a cărei locuitori fiind economi, se odihneau de ostenelele ḑilei fură surprinşi în pat de torentul turbat. S'a ruinat total 24 căsi, mai întreaga comună a rěmas fără supraedificate economice. Mobile, vite, instrumente de economii şi mai mulţi locuitori fură mânaţi de apă în Dunăre, cesti din urmă, cu escepţiunea unui tată de familie care cu ajutoriul unei podeli a scăpat, s'a înecat cu toţii. Pagubele peste tot sûnt enorme.

* (O escentricitate englezească). Doi mârinari englezi deveniţi duşmani ne împăcaţi se bătuseră de mai multe ori. Superiorii lor informaţi de aceasta ură, le oprise de a se bate ameninţându-i cu pedepse grave. Fiind într'o seară de gardă apropiaţi, unul atrase pe celalalt de o parte şi când creḑu, că nu poate sě fie auḑit de nimeni ḑise adversariului seu: „am fost opriţi de a ne bate, esci mai tare de cât mine şi ori când m'ai putè învinge vreau totuşi sě-mi resbun, nimeni nu ne vede. Ura noastră e cunoscută aruncându-me în mare vei fi acusat că mai omorit.“ Sfêrşind aceste cuvinte el sě şi aruncă în apă. Aceea ce el prevěḑuse s'a şi întêmplat, toţi l'a acusat cu moartea adversariului seu şi a fost condamnat la împuşcare.

* Din ḑiarul **„Voinţa naţională“** ni au sosit numai doi numeri, deşi ḑiarul nostru i se trimite regulat. Atragem atenţiunea administraţiunei numitului ḑiariu asupra acestei împrejurări.

Loterie.

Mercuri în 13 August n. 1884.

Brünn: 34 22 51 32 10

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 9 August n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.15	122.—
Renta de aur ung. de 4%	92.45	92 55
Renta ung. de hârtie.	89.20	89.25
Renta de aur austriacă	103.45	103.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.30	96.40
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	118.50	118.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142 40	142.50
Obligaţ uni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	102.20	102.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	101.—	101.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	101.—	101.23
Sorţi de regularea Tisei	115 60	115.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	81.—	81.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Galbin	5.74	5.75
Napoleon	9.65	9.64
London (pe poliţa de trei luni)	121.60	121.50

Nr: 227. [807] 1—3

CONCURS.

La scoala elementară capitală gr. or. din Orĕştia se escrie concurs pentru 2 posturi învĕţătoresci cu salariu anual de câte 300 fl., cuartir şi 2 orgii lemne de foc.

Unul dintre aceşti învĕţători se va alege şi întărì de director conform § 69 din „Normativ,“ acesta pentru agendele de direcţiune va avea un adaus de 150 fl. pe lângă salariul anual; asemenea va avea şi celalalt învĕţătoriu — fiind cualificat — o remuneraţiune de 100 fl. pentru instruirea elevilor dela scoala de meserii.

Doritorii de a ocupa acestea posturi, au a-şi aşterne petiţiunile lor instruite după prescriptele din vigoare în termin de 30 ḑile oficiului protopresbiteral gr. or. din Orĕştie (Szászváros).

Orĕştia la 15 Iulie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Oreştiei în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

Nr. 211. [808] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea următoarelor staţiuni învĕţătoresci în protopresbiteratul Deşului cu terminul până la 20 August st. v. a. c.

1. C. Poieni, salariu anual de 150 fl. v. a. şi lemnele necesari de foc.
2. Gostila, 150 fl. v. a., cuartir în natură în edificiul scolar şi lemnele de foc necesari.
3. C. Hăşmaş, 150 fl. v. a., cuartir în natură şi lemnele de foc necesari.
4. Dobricel, 150 fl v. a. şi lemnele de foc necesari.

Doritorii de a competa după vre-una din acestea staţiuni, au a înainta concursele lor instruite conform legilor în vigoare până la terminul sus indicat subscrisului oficiu protopresbiteral per Retteg.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deşului.

C.-Giurgeşti la 23 Iuliu 1884.

Constantin Bodea,
adm. prot.

Nr. 17. [809] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea următoarelor posturi învĕţătoresci la scoala poporală elementară gr. or. din Sighişoara, se escrie concurs cu termin până la 15 August st. v. a. c.

a) În clasa I cu salariu anual de 300 fl. plătit în rate lunare decursive şi anume: 280 fl. în numerariu, şi trei stângini de lemne în preţ de 20 fl. v. a. pe lângă acestea cuartir gratuit în edificiul scoalei.

b) În clasa a II-a cu salariu anual de 300 fl. plătit în rate lunare decursive şi anume: 280 fl. în numerariu şi trei stângini de lemne în preţ de 20 fl. v. a. pre lângă acestea cuartir gratuit în edificiul scoalei.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a documenta, că au absolvat 4 clase gimnasiale, că au absolvat cursul pedagogic sau teologic, că au depus esamenul de cualificaţiune învĕţătoresc şi din limba maghiară, şi iertând împregiurările a se înfăţoşa în vre-o Duminecă sau sĕrbătoare în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Învĕţătorii sûnt obligaţi a prelege ín scoala de toate ḑilele şi în scoala de repetiţiune oarĕle prescrise de „Normativ,“ a ţinea strana în toate duminecile şi sĕrbătorile de preste anul scolastic.

Petiţiunile concursuali instruite conform pretensiunilor sus amintite, sûnt a se aşterne până la terminul sus indicat subscrisului oficiu protopresbiteral

În conţelegere cu comitetul parochial concerninte.

Oficiul protoprespiteral gr. or. al tractului Sighişoarei.

Sighişoara în 22 Iulie 1884 st. v.

Demetriu Moldovan,
adm. prot.

Nr. 3334. Scol. [796] 2—3

CONCURS.

Din fundaţiunea Francisc-Iosefină sûnt a se conferì pe durata de trei ani succesivi, ḑece stipendii de câte 60 fl. anuali la atari tineri, cari cu începutul anului scolar 1884/5 vor întra în seminariul Andreian din Sibiiu spre ascultarea cursurilor pedagogice (preparandiali).

La aceste stipendii pot concurge tineri de religiunea orientală ortodocsă dela al 14-lea an al etăţii împlinit până la al 19-lea început precum şi cei dela al 20-lea an al etăţii în sus, cari vor documenta că sûnt eliberaţi dela serviţiul militar continuu.

Dela concurenţi se cere sĕ fi absolvat cu succes cel puţin îndestulitoriu 4 clase gimnasiale ori reale, şi sĕ fie corpualminte întregi şi sĕnătoşi.

Cererile concursuali sûnt a se aşterne la acest consistoriu până la 12/24 August a. c. şi a se instruì:

1. Cu estras din matricula botezaţilor.
2. Cu atestatele din toate clasele gimnasiale ori reale percurse.
3. Cu atestat medical despre întregitatea corpului şi starea sănătăţii.

Eventual se vor considera şi tineri cu mai puţine clase gimnasiale (ori reale), cari aflându-se în etatea dela 14—19 ani vor arăta 1—2 de pracsă pe terenul învĕţămêntului public popular.

Pentru cei împărtăşiţi cu stipendiile de mai sus, se va solvì tacsa seminarială de 60 fl. direct din fundaţiune, astfel încât stipendisti vor avè de a îngrigì numai de îmbrăcăminte şi utensilii scolare.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan ţinută în Sibiiu la 12 Iuliu 1884.

Nr. 76. [799] 2—3

CONCURS.

Pentru postul de învĕţătoriu la scoala elementară română greco-orientală din cetate în Sibiiu şi totodată cântăreţ al bisericei de aci, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post, pe lângă prospect de ameliorare în venitoriu sûnt:

1. Salariu fics anual 300 fl. v. a.
2. Cuartir natural de două odăi în casa parochială.
3. Doi stânjini lemne de foc.
4. Competinţe cantorale 40—50 fl., la an.

Concurenţii la acest post, afară de cualificaţiunea provĕḑută în lege, ce trebue sĕ aibă, au înainte de espirarea concursului sĕ ţină într'o dumineca sau sĕrbătoare strana în biserica de aici.

Sibiiu, 15/27 Iuliu 1884.

Comitetul parochial.

Nr. 537. [792] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scoale greco-orien'ale din mai jos însemnatele comune ale protopresbiteratului Sighişoarei, se escrie concurs cu terminul până la 15 August a. c. st. v.

1. Daneş, postul învĕţătoresc cl. I cu salariu anual de 150 fl; — postul învĕţătoresc cl. II cu salariu anual de 200 fl; pe lângă cuartir gratuit în edificiul scoalei, lemnele necesare de foc şi folosirea grădinei scolare. Dela învĕţătoriul cl. II se recere sĕ fie pedagog absolut şi se scie şi una din limbile patriei: ambi învĕţători trebue sĕ ţină strana Dumineca şi în serbători.
2. Criş, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei şi lemnele necesare de foc.
3. Haşfalĕu, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.
4. Hendorf, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei şi lemnele necesare de foc.
5. Ţelina, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei şi lemnele necesare de foc.
6. Mucundorf, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei şi lemnele necesare.
7. Trapold, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei şi lemnele necesare de foc.
8. Bundorf, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei şi lemnele necesare de foc.
9. Ferihaz, un post de adjunct învĕţătoresc cu salariu anual de 100 fl.

Cererile concursuale, instruite conform legilor în vigoare, sûnt a se aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat.

Sighişoara în 10 Iuliu 1884.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al tractului Sighişoarei.

Demetriu Moldovan,
adm ppresb.

U. Z. 593. [797] 2—3

Concurs.

În anul scolariu 1884/5 sûnt a se conferì patru stipendii à 10 fl. lunari pentru elevi dela scoala de agricultură din Mediaş.

La acestea stipendii, şi adecă pentru durata întregului timp de studii, pot reflecta astfel de elevi, cari:

1. Sûnt născuţi în vre-o comună de pe teritoriul fostului fondului regiu, şi vor fi primiţi în scoala de agricultură din Mediaş.
2. Cari vor produce adeverinţă despre purtarea lor morală nepătată.
3. Cari dintre mai mulţi cu asemenea cualificaţiune, vor fi recunoscuţi ca cei mai lipsiţi de ajutoriu.

Pentru folosirea şi mai departe a stipendiului este necesar un atestat dela direcţiunea scoalei de agricultură despre progresul stipendistului în studii, că îndată ce lipsesce aceasta condiţiune stipendiul se va sista.

Stipendiile se confer sub condiţiunile propuse, fără deosebire de religiune şi naţionalitate.

Cererile timbrate şi instruite cu atestatele necesari şi adecă:

a) Cu estras din matricula botezaţilor;

b) Cu atestat dela direcţiune despre primirea ca elev al scoalei de agricultură din Mediaş;

c) Cu atestat despre absolvarea scoalei poporale, reale s'au medii şi

d) Cu un atestat oficios despre starea materială; sûnt a se trimite aici cel mult până la finea lunei August 1884.

Sibiiu, 30 Iuliu 1884.

Dela oficiul central al universităţii săsesci.

Nr. 559 U. 1884. [806] 2—3

CONCURS.

La institutul de agricultură în Mediaş în Transilvania este de a se ocupa postul al treilea de **profesor pentru catedra de economiă** cu deosebire pentru cultura viilor şi pomilor, — apoi pentru cultura albinelor şi a vermilor de mătase.

Doritorii de a ocupa aceasta staţiune, care este împreunată cu un salariu anual de 1000 fl. (una mie floreni) v. a., au a-şi trimite cererile lor, instruite cu adeverinţă despre absolvirea a cel puţin (şase) 6 clase gimnasiali sau cea reală superioară, apoi despre absolvirea unei academii de agricultură şi cu o adeverinţă despre pracsa probată în cultivarea viilor şi pomilor — **până la 10 Septembre a. c. franco la oficiul central al universităţii săsesci în Sibiiu.**

Limba de propunere este cea germână între asemenea cualificaţi vor fi preferiţi aceia, cari cunosc limbile patriei (germană, maghiară şi română).

Înstituirea se face deocamdată numai pe un an de probă urmând progres corespunḑĕtoriu, instituirea provisorică se va preface la finea anului de probă în definitivă, şi la cas sĕ nu se întêmple aceasta, se vor rebonifica respectivului spesele de călătoriă tour şi retour.

Sibiiu, 6 August 1884.

Dela oficiul central al universităţii săsesci.

Nr. 318. [793] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci dela scoalele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin până la 15 August st. v. a. c.

1. Tilişca, cu salariu anual de 300 fl., solvinḑi în rate lunare anticipative, cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne necesarii de foc.

Alesul învĕţătoriu va fi datoriu a ţinea Dumineca şi sĕrbătoarea o strană în biserică, a instrua pe elevii dela scoală cântările bisericesci şi a ţinea scoala de repetiţie.

2. Gurariului, cu salariu anual de 200 fl., solvinḑi în rate trilunare dela epitropia scolară, cuartir liber şi 5 stânjini de lemne din cari va avea a încălḑì şi scoala.

Alesul învĕţătoriu va fi datoriu a ţinea strana de cântăreţ în biserică Dumineca şi sĕrbătoarea.

3. Amnaş, cu salariu anual de 127 fl., dela:

1. 70 familii à 1 fl. . . .	70 fl.
2. dela 38 familii 4 cupe vechi grâu, 4 cupe cucuruz computate în bani fac	19 „
3. Usufructul dela un agru în valoare de	2 „
4. Usufructul dela o grădină în valoare de	5 „
5. Cuartir liber şi lemnele necesare în valoare	31 „
Suma .	127 fl.

Doritorii de a ocupa una din aceste staţiuni au a-şi aşterne suplicile lor instruite conform legilor în vigoare, la subscrisul oficiu până la terminul susindicat.

Sĕlişte, 16 Iuliu 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliştei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 366. [794] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea următoarelor posturi învĕţătoresci din protopresbiteratul Branului, se escrie concurs cu termin până la 15 August a. c. st. v. şi adecă:

1. Fundata, cu salariu anual de 190 fl. şi anume: 70 fl. din ajutoriul dela comună, 90 fl. din tacsele dela copii obligaţi a frecuenta scoala şi 20 fl. venite cantorale, precum şi cortel liber şi lemnele necesare.
2. Cheia, cu salariu anual de 150 fl. v. a. şi anume: 70 fl. din ajutoriul dela comună, 56 fl. din tacsele dela copii obligaţi a frecuenta scoala şi 24 fl. venite cantorale, precum şi cortel liber şi lemne de încălḑit.
3. Vlădeni, postul de învĕţătoriu pentru classa II. cu salariu anual de 200 fl. plătibil din ajutoriul dela comuna politică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi vor aşterne petiţiunile lor instruite în sensul „Normativului scolar din 1882“ la acest oficiu până la terminul indicat.

Oficiul protopresbiteral al tractului Branului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Zĕrneşti în 10 Iulie 1884.

Traian Meţian,
administr. ppresbiteral.

Sz. 1481—1884 tkvi. [810] 1—1

Árverési hirdetmény.

A Nagy-Enyedi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság részéről közzététetik, hogy a Nagyszebeni „Albina“ hitelintézet végrehajtató 250 frt tőke, ennek 1879 deczember 14-töli 8% kamata 15 frt 35 kr. eddigi költség kielégitése végett végrehajtást szenvedő Bugnar Miklos ellen a sorostélyi 22 sz. tjkvben A + 1—20 rend sz. továbbá Bugnar Sámuillának a sorostélyi 22 sz. tjkvben A + 1—12 rend sz. a felvett fekvőségeire 1055 frt 40 kr. megállapitott kikiáltási árban Sorostély község elöljárósági helyiségében **1884-évi augusztus hó 26-dikán délelött 10 órakor** tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10% át készpénzben vagy az 1881 évi LX t. cz. 42 §. ban jelzett ár folyammal számitótt ovadék képesnek nyilvánitott értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételárt pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után és az árverestől számitandó 6% kamatot köteles 3 egyenlő részletben, még pedig az elsőt 15; a 2 dikat 30; a 3 dikat 45 nap alatt a feltételekben megnevezett kir. adó mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különben az árverezés megállapitott feltételei alolirt tkvi hatóságnál a hivatalos orák alatt és Sorostély község elöljáróságánál megtekinthetök.

A kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóságtól.

Nagy-Enyeden 1884 junius 6.

Széntpáli,
kir. alj. biró.

Acţiile băncei „Albina“ le comperă **cu preţ urcat** în Gherla — Számos-Ujvár.
Cancelaria Negrutiu.
[811] 1—3

MORBURI
SECRETE
le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 39
Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 90 **Sibiiu, Sâmbătă 4/16 August 1884.** *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE
Pentru **odată 7 cr.**, — **de două ori 12 cr.**, — **de trei ori 15 cr.** rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, în 3/15 August 1884.

Da! Comitet naţional.

La cele publicate în Nrul 87 al acestui ḑiar la adresa comitetului naţional permanent românesc din Sibiiu, referitoriu la brutalisarea românilor din Ocna-Sibiiului cu prilegiul alegerii funcţiunarilor magistratului acelui oraş, cineva s'a făcut *„prakátor“*-ul acelui comitet naţional — *lucus a non lucendo* — şi în Nrul 61 al „Observatoriului“ încearcă a escusa ţinuta acelui comitet şi faţă de arbitrarele şi violentele călcări de lege, comise la alegerea respective octroarea magistraţilor din oraşul cu băile de sare, însě cu puţină înţelepciune.

Ar fi mare ruşine pentru noi românii dacă n'am face unele observări asemenea fugitive la acele reflecsiuni din „Observatoriul.“

Înainte de toate trebue sě esprimăm mirarea, că cum de „Observatoriul“ n'a declarat încă şi lupta ocnerilor de o simplă „cestiune de plapoamă,“ precum ne aducem aminte, că acum doi ani, a declarat o asemenea luptă a românilor din S. Sebeş.

N'a declarat-o încă oare pentru că în Ocna este vorba între români şi maghiari; eară în Sebeş a declarat-o pentru că a fost vorba între români şi sasi.

Mărturisim, că noi n'am înţeles şi nu înţelegem astfel politica naţională română; şi avem firma credinţă, că cel mai de aproape viitoriu ne va da noae drept; şi anume, că nu noi ne-am înşelat în politica sasilor nostri.

În al doilea rênd, ne doare când cetim, că şi „Observatoriul“ continuă a întărì între noi greşita şi stricăcioasa idee de „partidă,“ mai ales dacă considerăm, că comitetul aclamat de adunarea din 3 Iuniu a. c. este acelaşi şi pentru ardelenii pasivisti şi pentru ungurenii activisti, precum şi pentru ungurenii pasivisti şi ardelenii activisti, de şi pasivitatea preste tot, şi activitatea în foarte multe locuri, cum s'a practisat, nu plătesce trei groşiţe în faţa adevěratului scop şi a ţintei.

Dacă ni groază şi de supraveghiare poliţienească numai; dacă dela trei milioane de români nu putem aduna trei floreni pentru timbre de postă, şi ḑece florini pentru un drum la Ocna, apoi sě le dăm pace la ceremoniile cu doba cea mare. Sě lăsăm pre fie-care individ şi localitate sě-şi facă treaba cum va scì mai bine, şi sûm convins, că şi acel singur individ va pricepe atâta, ca sě nu iase în faţa lumii cu astfel de lamentaţiuni băbesci, ci dacă se apucă de un lucru, dacă e mândru a primì o sarcină, apoi ori mişcă toate pentru a-şi face treaba cum se cuvine, ori nu se apucă de ce nu-i harnic, şi nu acaţă imbecilitatea sa de limba clopotului în contul comitenţilor; cu atât mai vêrtos, că se recere, că fie-cine, cu cât este chiemat la un loc mai însemnat, la o funcţiune mai importantă, cu atât mai mult sě cunoscă şi sě scie posiţiunea, carea i sa concreḑut, şi situaţiunea în care se află, pentru ca sě poată corespunde fără remuscări încrederii şi detorinţii.

Confraţii dela „Observatoriul“ în lucrul principal sûnt de acord cu noi. Ei recunosc oblu şi verde, că causa ocnenilor se ţine de sfera de activitate a comitetului electoral. Atâta este de ajuns.

Însě „vorba muţilor nu o aude nimeni“ este scusa „Observ.“ pentru comitetul electoral. Această este slabă scusă şi absolut neaceptabilă.

Ocna, ca cerc electoral, are subcomitetul seu; a ales delegat la adunarea din 3 Iuniu a. c. delegatul a luat parte, el a fost al 156-lea verificat. Toate acestea le scie şi le cunoasce şi comitetul electoral.

Ḑiua organisaţiunii magistratului din Ocna s'a publicat şi s'a sciut cu 8 ḑile înainte. Însě comitetul a tăcut, s'a făcut că nu scie, nu aude nimica, pentrucă ocnenilor nu li-a venit în minte în îmbulzala evenimentelor şi a pregătirilor sě mai bată special şi uşile domnilor din comitet şi sě înainteze „suplică“ prea umilită.

Organisaţiunea s'a făcut cu călcarea legii, cu eluderea şi brutalisarea românilor. Ocnenii, răniţi până în adêncul inimei, se plâng şi strigă ajutor şi în ḑiarele noastre. Comitetul se face că nu aude, nu scie nimica pentru că ocnenii în iritaţiunea lor au uitat sě presenteze comitetului „jalba“ lor prea supusă; pentrucă acele „diatribe“ pentru un petec de plopoamă n'au fost iscălite de nime; pentru că cele scrise bag samă, au fost supte din degete.

Şi, în fine, ce sě fi şi făcut comitetul? întreabă confraţii dela „Observ.“ Aceasta-i treaba comitetului. De multe ne-am temut. Dară că se va putea pune şi o astfel de întrebare în gura unui „comitet,“ ca cel al poporului român de partida naţională, n'am fi cutezat neci a visa.

Alegerea de deputat dietal în Cristian asemenea s'a sciut numai prin publicaţiuni. Astfel a sciut'o şi comitetul. Nimeni din cerc, nici românii lui Gull, neci ai lui Schochterus n'au înaintat „suplică specială comitetului electoral; ei asemene au fost muţi, însě comitetul totuşi a auḑit şi a priceput sě se represente în faţa locului, pentru ca în numele pasivităţii sě încerce a face treabă sasului Gull în hatîrul sasului Schochterus; cu toate că un singur român de treabă din Ocna este mai mult vrednic ca toată osteneala şi chieltuiala jertfită pentru comedia din Cristian.

Nici prin minte nu ne vine a escusa doară pre respectivii ocneni, cari au fost chemaţi şi au priceput se comunice causa lor şi cu comitetul electoral şi totuşi au uitat sě o facă. Însě pe basa celor premise cu atât mai puţin putem escusa şi desvinovăţì comitetul electoral, dela ai cărui membri sûntem în drept a aştepta activitate zeloasă şi neadormită, jertfă şi hotărîre, dacă au primit a fi în frunte la conducerea afacerilor poporului românesc.

În acelaşi Nr. 61 confraţii dela „Observ.“ publică din nou un lăudatoriu pentru sasi şi încheie cu: „aşa sciu sě lucreḑe bărbaţii sasilor şi superintendentele lor pentru asigurarea individualităţii naţionale, a poporului lor şi aşa trebue sě urmeze ori care altul!...“ Acestea le putea „Observ.“ scrie de a dreptul la adresa comitetului electoral permanent. Ear dacă prin superintendentul a voit sě facă alusiune la vrun demnitariu al bisericei noastre, apoi reflectăm numai atâta, că bărbaţii adevěraţi ai poporului săsesc emulează întru a sprigini întru toate şi totdeauna pre superintendentul lor, pentru ca sě-i facă acestuia cu putinţă de a fi om věḑut şi cu trecere ....

Alte aměnunte despre neactivitatea comitetului din perioadele trecute le retăcem, precum nu vom mai resfira nici activitatea dela Ocna şi pasivitatea deodinioară dela Mercurea, pentru că nu este acum timpul de a ne înfrunta şi cufunda, ci voim numai a constatata, că în acest cas „Telegr. rom.“ n'a căutat nimica cu luminarea, pentru că toate s'au întêmplat la lumina soarelui, în faţa lumii, şi cine a avut ochi şi urechi a putut vedea şi auḑì dacă a vrut.

Causa ocnenilor este *per eminentiam* românească, şi fără îndoială chiar comitetul electoral este datoriu şi chemat a se interesa de acel cas, din care motiv şi astădată repetăm convingerea noastră, că la eventuala pertractare a causei ocnenilor în congregaţiunea Aiudului, comitetul naţional în conţelegere cu românii din acel comitat 'şi va împlinì chemarea sa.

N'are sě se supere nimenea, şi nici nu ne este intenţiunea noastră nici când a supěra pe cineva, însě ne nisuim şi sûntem datori, a împlini datorinţa noastră ca ḑiaristi, ca organ de publicitate chiar şi faţă de comitetul naţional electoral permanent. *La revedere!*

Neutralitatea Românii şi a Dunării.

Congresul internaţional pentru arbitragiu şi pace, întrunit estimp la Berna, în Elveţia, a luat, în şedinţa dela 25 Iulie următoarea resoluţiune:

„Considerând că puterile semnatare ale tractatului din Berlin au recunoscut independenţa României, fără ca sě-i dea totdeodată sancţiunea necesară adecă neutralitatea teritoriului seu şi a Dunării.

„Considerând că în starea actuală a justiţiei internaţionale, drepturile unei ţeri slabe ca Romă-

---

FOIŢA.

Impresiuni neuitate.

(Încheere).

II. Dela Sibiiu la Bětrâna.

Călări, cu bundele grele în spate, am pătruns până la inima bětrânii; nu vedeam de cât deasupra ceriul sur ca cenuşa, jos calapěrul cel serac, flori galbene mărunte şi stirigoaia cea veninoasă, o plântă cu cotor înalt, cu frunḑe lungi în forma lanţetei, grase, şi de o verdeaţă închisă, şi cu o floare mândră în forma stelei şi albă, albă ca inocenţa. Rădăcina ei feartă desvoaltă un venin puternic şi iute uciḑětoriu.

În věrful „Bětrânii“ se înălţau trei grupe colosale de bordani şi şdiaburi de granit aşeḑate acolo de milioane de ani. În ḑile senine, spuneau oamenii, că se vede de pe acele stânci o parte mare a Ardealului şi munţii Bihorului.

Neam grăbit şi în 15 minute am şi pornit înderept îngroḑindune de „Bětrâna“ şi de tăcerea ei mormêntală, însě d'abia am ajuns în bradet, „Bětrâna“ s'a treḑit şi mânioasă, că am cutezat ai conturba şi ai profana, noi piticii, hodina şi liniscea ei, a aruncat după noi din gură plină un povoiu de ploie mestecată cu grindină şi zăpadă, aşa încât vom ţinea în minte pre „Bětrâna“ până vom trăì.

Osteniţi, udaţi, flămânḑi am stat într'o poiană din brădet şi în sudoarea feţii noastre ne-am întărit, fiecare cum a putut, cu nesce bucate frugale şi cu apă fără seamăn în lume, dintr'un isvor, ce ieşa de sub rădăcinile unui brad urieş, mustăcios şi cărunt.

Călărind mai multe oare prin ploaie continuă şi pre cărări stricate şi lunecoase, eară am ajuns ca vai de noi la bunul nostru Stefănescu, care ne aştepta cu chiliă caldă şi bucate gătite, unde am durmit apoi încă o noapte.

Ca sě cunoascem şi mai bine pe bravul nostru gornic român, trebue sě mai amintesc, că el este un vestit vânětoriu de urşi. În curtea gornicului am observat o târlă întreagă de câni mari şi mici şi de deosebite soiuri. Întrebat, că de ce dă de mâncare la aşa mulţime mare de câni, Stefănescu mi a respuns, dle, din mulţămire, şi sě fie o sută, de toţi mi drag, cu toţi a-şi împărţì bucătura mea, pentru că cânii mi-au mântuit viaţa dela moarte înfricoşată.

Am puşcat urşi, îmi povestì cu toată liniştea gornicul, şi n'am păţit nici un rěu. Însě într'o ḑi m'am dus, după obiceiu, cu puşca în spate, sě věd de lucrătorii dela stângini, când eată pre nesciute me věd în faţa unui urs urieş în distanţă de vr'o 10 paşi într'un tufiş des, pe o cărăruşă îngustă. Ca fulgerul am smuls puşca de pre uměr şi am tras în urs; însě nu lam nimerit de moarte. Ursul înfuriat se ridică în două picioare, şi răcnind îngrozitor, tropotea repede spre mine. M'am ţinut perdut şi m'am hotărît la luptă estremă.

În momentul suprem au sosit cânii mei şi s'au aruncat la urs, împedecândul şi incomodândul acuşi cu lătrături, acuşi pişcândul şi muşcândul în picioare astfel în cât el nu putu sě me persecute, precum ar fi voit. Prin împedecarea lui însě eu am câştigat timp, m'am recules şi îndată m'am perdut prin pădure, astfel încât ursul m'a perdut cu totul; şi eu am scăpat din groaznica situaţiune.

Din ḑiua aceea am pus vot şi de atuncea cânii au asil sigur în curtea mea.

De atunci încoace am căutat eu pre suprinḑětorul meu conlocuitoriu; ne-am şi întâlnit; însě acuma nu cred sě mai rupă vaci şi oi, pentru că eacă scumpai pele acuma zace colo, întinsă sub masa mea, nia şi intregitatea sa, nu pot sĕ fie asigurate decât prin neutralisarea sa;

„Considerând că România, aşeḑată între mari puteri rivale, este obiect rîvnelor care pot sĕ amenințe chiar esistența sa;

„Considerând că o Românie tare şi neviolabilă este o necesitate politică de prima ordine, şi că adevĕratele interese ale Europei o cere destinată cum este, de a servì de bulevard civilisațiunii în Orient, şi de tampon între puterile rivale;

„Considerând că neutralitatea ar permite României sĕ-şi uşureze sarcinile ce trebue sĕ-şi impună actualminte pentru apărarea drepturilor sale, şi de a aplica resursele devenite astfel disponibile, la opera desvoltării sale interioare;

„Considerând apoi că Dunărea este artera principală a comerciului României şi formează pe o lungă întindere frontiera acestia; că țĕrile slave au o posițiune strategică aproape pretutindenea pe Dunăre superioară posițiunii României; şi că aceste popoare desvoltându-se şi spriginite de marea putere slavă vor putea într'o ḑi sĕ amenințe securitatea României şi interesele păcii generale, şi neutralizarea acestui fluviu ar fi cel mai bun mijloc pentru a împedeca aceste conflicte sĕ se producă;

„Considerând în fine că neutralisările în general formează un început de realisare a scopului urmărit de acest congres — pacea universală, arbitragiu internațional — ținând compt că aceste țĕri vor trebuì sĕ fie auxiliarii cei mai prețioşi ai aceste opere;

Congresul emite dorința ca marile puteri sĕ recunoască şi sĕ garanteze:

1. Neutralitatea perpetuă a României.

2. Neutralitatea Dunărìi începĕnd dela Porțile de Fer până la gurile ei, sub supravegherea unei comisiunei europene.

„Neue freie Presse“ cu datul 11 August scrie, că Congresul internațional pentru pace s'a închis Joia trecută, fără ca sĕ fi atins cestiunea neutralisărei Alsaciei şi Lorenei.

În şedința a patra a congresului Don Pedro S. Lamas a propus convocarea unui congres a statelor americane de rasă latină, care sĕ se țină în Paris şi sĕ se ocupe de pace, tribunale arbitrale şi desarmare. Congresul esprimă pentru aceasta felicitările sale guvernelor în cestiune şi arată speranța, ca acel Congres sĕ se întrunească cât mai curênd în Paris.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman.“

Zezin, 31 Iuliu 1884. Dle Redactor! Unele întrebări la întregirea protopopiatelor din Archidiecesa gr. or română din Transilvania.

Cultura şi bunăstarea poporului român — s'a ḑis şi se ḑice — depinde dela preotul şi învĕțătoriul român.

Recunoasce ori şi cine, că prin cultură au înaintat națiunile mari, prin acest mijloc au devenit avute şi respectate. Instruirea pruncilor este scara prin care se înalță un popor către progres şi civilisațiune. Scoala şi biserica sûnt garanța esistenței naționale: în fruntea acestor institute ne trebuesc bărbați rutinați. Bunăstarea poporului depinde în mare parte tot dela acesti bărbați, căci astăḑi se cere ca pământul sĕ producă mai mult şi studiul şi esemplul la acest mijloc precum s'a predat altor națiuni de către oamenii bisericei şi ai scoalei, aşa trebuesce sĕ se întêmple şi la noi. Tot asemenea stoarcerea venitelor frumoase din grădini; vinderea şi prelucrarea articulelor crude şi preste tot ḑis, rentarea muncii mai bine şi cruțarea celor agonisite, produc bunăstarea poporului.

Dacă aceste pretensiuni se fac preoților şi învĕțătorilor nostri pentru ca ei sĕ lumineze poporul român, ce se întêmplă atunci, când ei în mare parte nu le pot împlinì, fiindcă şi lor le lipsesce cultura şi bunăstarea. În acest cas dela cine depinde bunăstarea poporului nostru? Dela popor însuşi? El în mare parte nu scie ce sĕ facă. Dela guvern sau dela diregĕtorii sei? Sĕ lăsăm astă întrebare sĕ rĕmâie. Dela inteligența română? A fost astfel de zel — când a fost — pela Zarand; altfel fie-care inteligent, fie el advocat sau funcționar, medic sau jurnalist îşi vĕd de chemarea sa. În sinoade întreabă inteligența pe protopopul. Chemarea dară de a se îngrigì de cultura poporului o află inteligența la protopopi.

Dela aceasta persoană depinde progresul în cultura, bunăstarea şi morala poporului din un protopopiat şi tot asemenea şi progresul preste tot. Rari probe s'a dat, însĕ totuşi ni s'a dat unele şi până acum. Pentru ca sĕ ne clarificăm asupra celor ḑisĕ şi asupra acelor cercetări grave, adecă: cine este responsabil că în cutare protopopiat sau în mai multe, maioritatea pruncilor datori a cerceta scoala nu o cercetează şi imorala cresce? Asupra acestora facem întrebările următoare:

1. Care este anume chemarea protopopului român?

2. Ce fel de bărbați ar trebuì aleşi de protopopi?

3. Pe ce se cunoască alegĕtorii vrednicia cutărui bărbat spre a-l alege de protopop, ear Ven. Consistoriu spre a l întărì?

1. Chemarea protopopului o arată „Compendiul dreptului canonic“ în §. 172, că el nu e numai organul episcopului spre a esecuta ordinațiunile aceluia, ci are datoria a priveghia asupra purtării preoțimei, învĕțătorilor şi poporului din tractul seu. Ear în §-fii 174 şi 175 se înşira îndatoririle lui: a inspecționa asupra purtării preoțimei; a priveghia sĕ se poarte funcțiunile bisericesci şi scolare esact, a visita comunele bisericesci; a ținea învĕțături şi povețe; a îndrepta scăderile; a conduce sinoadele etc. etc.

Din aceste câte-va estrase se vede, că protopopul are chemarea şi îndatorirea: sĕ lumineze poporul prin preoții şi învĕțătorii sei şi sĕ îndrepteze scăderile, sĕ lucre a se înainta lumina în masa poporului român.

Cum? Nu altfel, decât cum se face aceasta la națiunile conlocuitoare: la sasi şi la maghiari. La aceste națiuni mai toți individii sciu cetì şi scrie. Oare nu s'ar putea face acea minune şi la români? Eu cred că da, numai trebue sĕ aibă fie-care protopopiat, om cu puțină căldură de inimă pentru popor, aşa cam pe jumĕtate cât o are un părinte de fii sei. Acesta cugetă diua şi noaptea şi caută mijloacele posibile pentru fericirea lor. Credem că şi protopopii sûnt datori sĕ îndrumeze pe preoți şi învĕțători chiar şi pe poporul din tractul seu la progresul intelectual, moral şi material, credem că e dator sĕ aducă proiecte sinoadelor protopopesci în aceasta direcțiune. Credem că pot esopera mijloace ca sĕ fie scoală în fie-care comună. Credem că e dator sĕ delăture prin povețele sale năravurile rele din tractul seu şi sĕ arate îmbunătățirea stării poporului nostru.

Aceste îndatoriri înțeleg eu, că le are şi părintele cel dintâiu al cercului protos-popa pentru fii sufletesci.

Noi prin noi şi numai prin ajutoriul propriu ne putem ridica. Când ne punem pe picioare de egala îndreptățire cu alte națiuni sĕ ne formăm şi puteri egale la luptă; când reflectăm, că sûntem trei milioane, sĕ facem sĕ simtă şi aceste suflete despreţul altora şi sĕ se facă şi acestea ca aceia, pentru ca sĕ nu le despreţuiască. Talent are românul, sĕ-l deşteptăm!

Şi mai aproape, dacă sunt preoții şi învĕțătorii responsabili în aceasta chemare atunci mai ântâi sunt protopopi.

S'a ḑis, că unde e preotul cult şi avut şi poporul e cult şi avut. Nu cunosc casuri de acestea. Cunoascem însĕ puțini preoți şi protopopi cu bunăstare fără a fi şi poporul lor, căci poporul în trecut le-a servit spre esploatație. Sĕ esplicăm cuvêntul acesta esploatație. Esploatație se face acolo unde nu sûnt regulate competențele protopopului ci se stoarce dela cei ce vin la dênsul cât se poate. Un rĕu care încă nu s'a delăturat. Esistă mania că în câțiva ani sĕ fii avut, esistă materialismul şi se scie că s'a încuibat şi în biserică, încât multe legi sunt contra Simonii.

Un Episcop bĕtrân, bĕtrân de ḑeci de ani dădù în fața mai multor persoane unei alte persoane de rang următorul sfat: „fătul meu cine ce-ți dă ia, — ca trăim din milă — de vei putea sĕ-i ajuți ajutăi, de nu păstrează.

N'am auḑit încă dela nimenea sfatul; fătul meu făți datoria pentru popor că esci responsabil de sufletele încredințate ție! Învĕțătura se aşteaptă de sus în jos, prin urmare protopopii (horo-episcopii) trebue sĕ o dea preoților şi sĕ le arete ce le lipsesce pentru popor; sĕ caute şi sĕ le arate mijloacele pentru cultura, morala şi bună starea poporului.

Din cele premerse urmează întrebarea:

2. Ce fel de bărbați trebuesc aleşi de protopopi? Negreşit, că bărbați cualificați şi formați bisericesce.

Cualificațiunea bărbaților pentru posturile cardinale din biserica română, se face prin studiile claselor medii, prin studiele cursului teologic şi se trimit spre o cualificare şi mai înaltă pre la Universitățile streine. Ce cualificațiune aduc de sus nu sciu. Ceea ce vedem cu toți este: că oratoria nu se vede nici se aude în bisericile române. Din sciințele teologice înalte, din limbile vechi bisericesci, din scriele părinților bisericesci încă nu am putut cetì în limba română până acum.

Pentru istoria bisericească este tot lucrarea marelui Andreiu şi a Archimandritului seu. De memorisarea scripturei, de cântarea bisericească, cea mai de lipsă la cultul divin şi tipic nu mai pomenim că nu sunt moderne.

Astăḑi se cere formarea bisericească: om practic — sĕ ḑice — e de lipsă pentru popor. În ce stă formarea. În aceea negreşit ca într'un şir de ani a dovedit acela prin pracsa s'a că e un bărbat probat, care a lucrat pentru popor, adecă: a ridicat biserica, scoala din parochia sa, a luminat pre parochienii sei i-a cultivat şi i-a ridicat la morală şi la o bună stare.

Şi prin aceasta şi-a ridicat un renume în societatea cultă.

Pre lângă acestea preoții şi învĕțătorii din giur a recunoscut pe un atare preot de mai cualificat, de mai practic, căci aleargă şi-i cere consult în una şi altă afacere bisericească şi scolară. Un atare este bărbat probat.

Astăḑi — vedem că se aleg de protopopi tineri cualificați dară neformați, neprobați adecă nefiind încă preoți.

Nemuritoriul Andreiu Şaguna înainte cu douĕḑeci de ani respunse la un consiliar al seu, care recomândă cu stăruință se facă pe un preot tinĕr protopop acestea: Ce a făcut el în parochia sa? Ce doveḑi a dat în trecutul seu? A dat doveḑi că e mai vrednic decât alți preoți? Cunoasce el lipsele parochiilor din protopopiat? Ce garanță am eu, că va putea el conduce 30—40 de mii de suflete către religiositate, morală cultură şi bunăstare. Cum va representa el biserica? Are o autoritate câştigată, ori postul se-l facă demn? Mi 'mi trebue probe, nu laude.

Un alt bărbat fost profesor era recomândat de mai mulți sĕ fie denumit de protopop, căci are merite servind atâța ani şi e bărbat cu facultăți.

Bine, ḑise Archiepiscopul — dară n'are autoritate, n'are încrederea cercului şi aceasta i trebue, ca sĕ-l poată urma, sĕ poată poveţuì şi sĕ fie ascultat de atâtea mii de suflete.

El e om de scoală — ḑiceau protectori — ce are sĕ facă? Sĕ de-a probe şi despre acea că e bărbat de biserică, căci cum se vor spovedì preoții la el, cum va scì el, sĕ-i îndrumeze în tipic în cele bisericesci şi în chemarea lor? Sĕ facă mai ântâi o carte bisericească.

Deci lipsele ne arată că bărbați formați şi probați trebue sĕ fie aleşi întăriți şi sfințiți de protopopi. Se va ḑice: suntem sĕraci de bărbați probați şi de aceasta luăm tineri cualificați*). Bine, însĕ atunci sĕ nu aşteptați dela ei progres pe toate terenele, ca ei trebuesc mai ântâi sĕ facă însuşi pracsă; sĕ cunoască: lipsele, caracterele şi mijloacele cu cari ar putea sĕ înainteze parochiile.

În urmă ḑicem că precum la lățirea creştinismului Apostolii şi părinții încredința grigia crestinilor, celui care era probat de mai bun creştin, celuia care conducea pre cei din cercul lui, astfel sĕ se aleagă pentru lățirea culturii, moralei şi buneistări a poporului nostru. După insuşirile cerute în concursele ce se publică — credem că vor fi în fie-care protopopiat, câte un preot probat, care posede vocea publică, care cunoasce lipsele din protopopiat, cunoasce pe preoți şi pe popor, acela poate concura la măritul

---

*) Noi din contră susținem, că nu suntem tocmai sĕraci de bărbați harnici pentru posturile de protopresbiteri, numai trebue sĕ-i căutăm şi i vom afla, şi atunci nu vom venì în posiție de a pune în fruntea unui tract studenți sau cari abia de un an sau doi au eşit din scoli. Viitoriul va arĕta, dacă e bine aşa, sau au fost mai bună pracsa observată mai nainte în archidiecesă. Red.

Ceealaltă ḑi dimineața stringând mâna cu toți casnicii şi mulțĕmindule pentru ospitalitate, am plecat îndărĕpt la Cugir, unde am ajuns seara.

În Cugir s'au ascultat matorii şi causa Cugirului şi a grănițerilor este limpede ca lumina soarelui.

Ei trebue sĕ câştige acest proces, dacă judecătorii vor fi drepți şi liberi în funcțiunea lor, şi dacă, de altă parte, comuna Cugir se va purta din partea sa astfel precum cere, şi precum merită causa, substratul procesului, dela a cărui dobândire atêrnă cea mai mare parte a desvoltării şi a vieții cugirenilor, cu atât mai vêrtos că purtarea procesului, apĕrarea causei lor drepte şi sânte, este concreḑută bine şi nimerit unui advocat priceput şi conscienţios.

Unde este putere şi sûnt mijloace acolo un proces de esistență urieş ca cel de față nu se poartă, şi nu se poate purta cu sfĕrnării.

Însĕ cu acestea sĕ sfêrşim cu „Bĕtrâna,“ căci dacă nu, ne urîm de „Bĕtrâna,“ şi îmbĕtrânim ca şi „Bĕtrâna“ noastră. *Ion Răvăşerul.*

consistoriu îl va întărì. Acesta nu va începe dela început, ci va continua și va înmulți resultatele cătră progresul bisericesc și național. *Y.*

Varietăți.

* (Postal). În comuna Lövete, cttul Udvarhely, este a se ocupa postul de magistru postal pe lângă contract oficial și cauțiune de 100 fl. Salariu anual 120 fl. paușal de cancelarie 40 fl. și 400 fl. paușal de transport.

— In comuna Slimic, cttul Sibiiului, cu 16 August a. c. începênd se institue oficiu de poștă, care va comunica cu oficiul postal din Lomneș (Ladamos) ḑilnic prin cariolă.

Cu numita ḑi începênd oficiul de poștă din Lomneș-gară prin trenele Nr. 1804 și 1811 va comunica cu oficiul postal Sibiiu-cetate și Copșa-gara.

Cercul de imanuare este singur Slimnicul. Acest oficiu va primì: epistole și pachete și asignațiuni postali până la 200 fl., postcipațiuni și alte espedite postali.

Comunicația este următoarea:

Pleacă din Slimnic	la	10 oare	30 m. dim.
Ajunge în Lomneș	„	11 „	25 m. „.
Pleacă dìn Lomneș	„	12 „	35 m d. am.
Ajunge în Slimnic	„	1 „	30 „ „ „

* Abia cu posta de eri primirăm și noi a XX a *Programă* a gimnasiului mare public gr. or. român și a celorlalte scoale secundare și primare împreunate cu acesta din Brașov pe an. 1883/4. Programa conține planul de instrucțiune pentru gimnasiu, scoala reală și comercială, și datele statistice îndatinate, cari se estind și asupra scoalei poporale superioare. La cele trei scoale medii (gimnasiu, scoala comercială și reală) au fost aplicați 26 profesori, ear la scoala poporală superioară 11 învĕțători și o învĕțătoreasă. — Elevi la toate scoalele centrale au fost: în gimnasiu 202, scoala comercială 31 și scoala reală 72; apoi în scoalele primare de copii 277, în cele de copile 147; în fine în scoala de repetițiune de copii 24 și in cea de copile 31. Cu totul au fost 784 de scolari, cu 29 mai mulți ca în anul scolariu 1882/3.

Stipendisti la scoalele medii au fost 6, ear în internatul „Cristurian“ s'au întreținut 3 scolari. Esamenul de maturitate la scoala comercială l-au făcut 6 scolari, cari toți s'au declarat maturi, ear la gimnasiu au depus esamenul de maturitatea 9 scolari, 3 cu calculul general „bine“, și 6 numai simplu maturi.

Esteriorul „Programei“ din est an este mai puțin recomandabil ca în anii trecuți, cu deosebire sûnt bătătoare la ochiu erorile de timpariu.

* *A VIII-a Programă* a gimnasiului public gr. or. român din Brad pe anul scolariu 1883/4, publicată de George Părău adm. protopr. și director provisor; tipariul tipografiei archidiecesane din Sibiiu. Programa conține: Raportul direcțiunei, planul de prelegere și datele statistice îndatinate.

La acest gimnasiu, care de present are numai patru clase, au fost aplicați 7 profesori. Elevi au fost cu totul 91, dintre cari 87 români, 2 maghiari și 2 germâni. — Programa e frumos adiustată.

* (Mulțămită publică). Stimata familie a lui Toma Filip (numit și Urs) locuitoare în Libotin totdeauna au fost petrunsă de zel și mare stima cătră biserică și pentru bunăstarea sfiintelor lui Dumneḑeu biserici, sciind prea bine că totdeauna rugăciunea amvonului e pentru ca sĕ se sfințească cei ce iubesc podoaba casei sale și prin urmare, fiind convinsă de folosul cel vecinic și netrecĕtoriu cel poate avea după moarte din dăruirea bisericilor cu cele necesarie; eară în fine cunoscênd că zelul și credința fără fapte e moartea, în tot timpul amĕsurat stărei sale modeste materiale s'a nisuit a se conforma datorințelor unui creștin adevĕrat întru toate; căci un fiu aparținătoriu acestei familii sus menționate cu numele: Nechita Filip fostul învĕțătoriu rĕposat în Domnul, pre lângă altele mai dese succesive ajutoare — la anul 1875, au dăruit bisericei gr. or. din Libotin 100 fl. v. a.; ear acuma ne aflăm în prea plăcută posițiune, și afectați de bucurie, căci esemplul cel bun al acestiu învĕțătoriu rĕposat și-are rodul seu fiind imitat și de fratele lui: Nicolau Filip, econom în Libotin, carele nu mai cu puțin zel și credință au aflat de bine prin testamentul seu ddto 2 Septemvre 1882 a dăruì bisericei gr. or. din Libotin ca fond parochial 70 fl., eară ca fond scolar 30 fl. la olaltă 100 fl. v. a., care sumă banală dăruită conform testamentului prin epitropie sau primit în 26 Februariu 1884 — și s'au transpus la cassa bisericei numite cu condițiunea de a se manipula întocma celor dispuse în codicilul ce l'au făcut testatoriul la 18 Decempre 1883 — și în special, de a nu manipula acesti bani pre calea usitată a intereselor, ci prin cumpĕrarea de bucate și vinderea lor — în tot anul, acest numit dăruitoriu, de un lung timp fiind persecutat de trista boală a ofticei în fine în 11 Februariu 1884 au trebuit sĕ și dee sufletul seu în mâna creatorului, deci sĕ ḑicem „fiei țerêna ușoară și memoria vecinică, — odichna în sinul lui Avram.

În urma urmelor aducênd pre această cale intima mulțămită publică, rugăm pre bunul Dumneḑeu sĕ se îndure spre succesori acestor dăruitori sĕ fie binecuvêntarea ceriului asupra lor că așa și ei sĕ imiteze pre părinții lor, dând din rodurile ostenelelor sale — binecuvêntate de Dumneḑeu — jertfă plăcută.

Libotin în 28 Iuliu 1884.

Pentru comitetul parochial.

Alesandru Perhaița,
preot, președinte al comitetului parochial.

* (O dramă într'o menagerie). Se scrie din Sant-Etienne: Eri sara se dedea o mare representațiune la menageria dela Cap, condusă de domesticitorul Agop. In timpul spectacolului domesticitoriul intră în colivia tigrului, când deodată dobitocul sĕlbatec, înfuriindu-sĕ se aruncă asuprai și-l atacă cu ghiarăle și cu dinții. Emoțiunea în sală era foarte mare, femeile scoteau țipete înspăimêntătoare.

Cu toate acestea domesticitoriul Agop, păstrându-și tot sângele rece, se luptă cu curagiu contra fiarei de și sângele i curgea prin cinci ḑeci de răni. In fine ajunse a trântì tigrul la pămênt și lucru de necreḑut îl făcu sĕ urmeze esercițiile sale obicinuite.

Ne mulțămit cu atât, domesticitoriul plin de sânge intră, fără sĕ aibă vre-o armă, în colivia leoaicei, care mâncase deja la Paris pre domesticitorul Pernet. Este de prisos a mai adăoga că publicul, în timpul acestor esercițiì, nu mai cuteza sĕ respire, atât de viu era simțĕmêntul interesului ce avea pentru domesticitor.

Acest spectacol mișcător sĕ sfârșì în aplausele cele mai mari a le spectacolilor.

* (Ceasornic de paie). Se scrie din Karthaus, în Boemia, că un têner care se află în acest moment în închisoarea din acest oraș, condamnat la 5 ani închisoare pentru furt a făcut un ceasornic de paie, de 5 centimetri diametru și de o grosime de 2 centrimetri. Acest mic cap de operă denotă o dibacie estraordinară din partea autorului, care n'avea nici o unealtă la disposițiunea sa. Această miniatură nu este compusă de cât de câte va fire de paie și de ață, de doue ace, de un ac cu gămălie și de o mică bucată de hârtie figurând ca cadran; el merge șese oare fără sĕ se oprească și cu oare cari perfecțiuni va putè sĕ meargă douĕ-spreḑece oare fără a avea trebuință sĕ fie întors.

* (Otrăvirea sângelui prin ciorapi). Din Viena se scrie că August Zendo, comisionar, a murit fără veste întruna din ḑilele trecute, fără sĕ se afle causa morții sale.

Fiind trimis un medic de circumspecție acesta a constatat că mortul a fost otrăvit prin ciorapii cari erau văpsiți cu coloare roșie otrăvitoare. S'a început cercetarea contra firmei care a pus în vênḑare asemeni ciorapi primeșdioși. Cadavrul a fost transportat la spital spre a i se face obducțiunea judiciară.

* (Un tren blocat de muște). „Gazeta de Illinois“ scrie: Într'o seară au venit o mulțime de muște numite Mormon și s'au așeḑat pe o parte a podului Keokok; ele fusese atrase de lumina locomotivei și în curênd podul s'a acoperit acolo până la înălțimea de douĕ urme cu muște moarte sau murinde. Locomitiva s'a oprit ne putênd trece peste aceea masă groasa. Oameni au trebuit sĕ lucreze cu lopețile spre a face drum trenului.

* (Origina unui proverb). „Ḑiua a treiḑeci și una a lunii, miserie în Prusia,“ și „a lucra pentru regele Prusiei“ sûnt un dicton și un proverb respândit în Francia.

Origina lor a fost mult timp căutată dar resultatul n'a fost de cât numai nesce simple presupuneri.

In toate casurile, aceste douĕ locuțiuni proverbiale nu pot sĕ fie de cât foarte vechi.

Prusia ne-fiind ridicată la rangul de regat de cât de un secol și trei cuarturi, aceste vroverbe nu pot sĕ fie mai vechi.

Eată acum esplicarea cea mai demnă de încredere.

Autorul acestui proverb ar fi însuși Voltaire, și este privitor la Friederic II.

Se scie că autorul Henriadei fiind chemat de regele Prusiei, se duse la curtea din Berlin în 1750.

Amiciția regelui nu ținu mult. In 1753, Voltaire părăsì capitala Prusiei, foarte supĕrat contra suveranului.

Sosind la Paris, fostul favorit spuse tuturor că 'și perduse timpul lucrând pentru regele Prusiei. Cuvintetele acestea se rĕspândiră foarte mult și deveniră un proverb.

Intre actele, eată ce povestea Voltaire:

Regele făgăduise filosofului o leafă de ministru, un apartament de castel, masă, încălḑitul, douĕ luminări pe ḑi, zăhar, ceaiu, cafea și ciocolată la discreție.

Dar se întêmplă că ceaiul și ciocalata erau de calitate inferioară, cafeaua era stricată cât pentru zăhar, nu i se dădea de cât o cantitate foarte mică, și iluminarea era cu totul neindestulitoare.

Voltaire se plânse. Frideric rĕspunse că aceasta i causa o mare nemulțămire și că va gonì pe mișeii de servitori cari nu esecuta ordinele sale.

Cu toate acestea nimic nu fu schimbat.

Oaspele lui Frideric se plânse din nou.

— „Cum, scumpul meu domn de Voltaire, i ḑise regele, este oare cu putință ca asemene nimicuri sĕ te distragă atât de mult dela ideile d-tale poetice?... Ah! te rog, sĕ nu mai perdem timpul cu aceste nimicuri, timp pe care l-am putea întrebuința pentru muse și amicie!... sĕ nu mai vorbim de asta...“

Eată cum Frideric căuta sĕ împace pe poet, care, cu toate acestea, nu uită la întoarcerea lui la Paris de a vorbì de sgărcenia rigalului seu amic.

De altminteri, economiile regelui Prusiei nu se mărgineau numai în a aduna mucurile de luminări.

El inventase un mijloc și mai producĕtoriu, otărînd ca solda sĕ nu fie plătită trupelor pentru ḑiua de trei-ḑeci și una a lunei. Cu chipul acesta, avea șeapte ḑile pe an, în cari armata prusiană întreagă lucra pentru regele Prusiei. Aceasta făcu sĕ se ḑică: ḑiua a trei-ḑeci și una a lunei, miserie în Prusia! „Românul“.

* (Statisticii sûnt îngrozitori.) Un statistic a adunat numĕrul tuturor ḑilelor fericite din timpul unei vieți de șese-ḑeci de ani.

Mai ântâiu scade o a treia parte pentru somn; remâne: patruḑeci de ani.

Cei de ântâiu ḑece ani din vieață nu pot sĕ fie considerați ca pe deplin fericiți, căci copilul n'are consciința fericirei sale; remâne: treiḑeci de ani.

Slăbiciunile vin în general la etatea de cinciḑeci de ani. Așadară din acest moment viața este deja tristă. Mai scăḑênd încă ḑece ani pentru boale sau alte indisposițiuni, remân douĕ-ḑeci de ani.

Din acesti douĕ-ḑeci de ani statisticul nostru mai scade cinci-spreḑece pentru munca ḑilnică.

Remân deci aproape cinci ani în cari omul ar pute trăì cu plăcere, dar trebue a mai scăde încă suferințele morale dela cari nu se poate sustrage.

În resumat ajungem a închia că omul numĕră în general șepte sute douĕ de oare s'au trei ḑeci de ḑile de fericire perfectă în timpul unei vieți de șeseḑeci de ani.

Un rege maur mergea încă și mai de parte: el ḑicea că n'a avut în vieața lui de opt-ḑeci de ani, decât patru ḑile de o adevĕrată fericire.

(Mijloc de cură.) Tuturor câți sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) și de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorități medicinice, așa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul și mulți și vor dobêndì sănătatea, deși au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toți cei ce sufer de nervi vor afla locuință linistită, cei lipsiți de mijloace vor fi considerați; cum am înțeles din isvor sigur, prețurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine Tractament și prin corespondență, dacă se va trimite istoricul detaiat a boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 14 August n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.10	122.—
Renta de aur ung. de 4%	92.50	92.40
Renta ung. de hârtie.	89.20	89.20
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.30	96.40
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	118.50	118.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142 40	142.50
Obligațiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	102.20	102.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	101.—	101.25
Renta de aur austriacă	103.65	103.40
Obligațiuni urbariale temeșiane de	101.25	101.25
Sorți de regularea Tisei	115.80	115.75
Sorți unguresci cu premii	—.—	115.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	317.50	317.25
Acțiuni de bancă austro-ung.	858.—	860.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	101.—	101.25
Datorie de stat austtriacă în argint.	81.75	81.70
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.95	70.90
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Galbin	5.74	5.75
Napoleon	9.64½	9.63
London (pe polița de trei luni)	121.65	121.60

Nr 338 [813] 1—3

CONCURS.

După ce la parochia vacantă gr. or. de clasa a III Bodia, protopresbiteratul Unguraşului, în urma concursului publicat sub 11 Octombre 1883 Nr. 212 nici un concurent nu s'a aflat, — la ordinaţiunea consist. ddto 29 Novembre 1883 Nr. 4781 B. îmbunătăţîndu-se stola, prin aceasta se escrie a doua oară concurs, cu termin de 30 ḑile dela publicare în „Tel. Roman.“

Emolumentele:

1. Casă parochială cu grădină de 1 jugĕr.
2. Porţiunea canonică, arătoriu şi fênaţ 15 jugere şi 115 stângeni;
3. dela 60 case 60 vici mĕsură veche de cucuruz sferămat;
4. ḑile de lucru cu palma dela fiecare casă câte una ḑi;
5. stola îndatinată.

Toate acestea după calculul sinodului parochial resp. al comitetului aduc un venit de 380 fl.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie au de a-şi subşterne suplicele instruite conform legilor în vigoare subscrisului oficiu protopresbiteral.

Fizes-Sânpetru, 1 August 1884.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Roşca,
protopresbiter.

Nr. 591. U. 1884 [812] 1—3

CONCURS.

Un stipendiu de 200 fl. v. a. este de a se conferì la tineri meşerieşi cari sûnt născuţi pe teritoriul fostului fond regiu şi în prima linie la cei din fostul scaun al Mercurei şi Nocrichiului sau din comunele acelor scaune, cari au terminat gimnasiul inferior sau realele inferioare sau scoala poporală superioară, la tot casul însĕ sĕ fie cercetat şi terminat cu succes bun una din scoalele de meserie subvenţionate de universitatea săsească, şi cari se obligă că spre perfecţionarea meseriei lor practice şi teoretice, vor petrece un an în streinătate, adecă afară de monarchia austro-ungară.

Condiţiunile de conferire afară de cele susnumite sûnt:

a) Subşternarea atestatelor scolari cu cualificaţiune bună.

b) Adeverinţa oficioasă despre starea materială a concurentului.

Stipendiul se solvesce jumĕtate îndată după conferire, ear cealaltă jumĕtate cu şese luni mai târḑiu.

Tinerii stipendiaţi la esolvirea jumătăţii a doua, sunt datori a alătura la rugarea lor atestatele despre lucru prestat precum şi o descriere scurtă despre timpul cum l'a folosit, locurile unde au lucrat şi esperienţele câştigate referitoare la meserii.

O astfel de descriere se aşteaptă dela stipendiat şi după reintoarcerea sa în patrie.

Cererile concursuali instruite în regulă sunt a se trimite *aici cel mult până la 10 Septembre a. c.*

Sibiiu, 11 August 1884.

Dela oficiul central al universităţii săsesci.

Nr. 128. [805] 2—2

Prolungire de concurs.

Concursul pentru patru staţiuni învĕţătoresci la scoala capitală din Avrig cu salariu de câte 300 fl., publicat în Nr. 73 a „Telegr. Rom.“ se prolungesce până la 4/16 August, ear ḑiua alegerei se transpune pe 6/18 August.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Avrigului.

Nr. 220. [783] 2—3

CONCURS.

Conform ordinaţiunei Venerabilului consistoriu archidiecesan ddto 1 Maiu a. c. Nr. 1901 B. se escrie concurs pentru îndeplinirea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III Junc parochia de jos, cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Roman“.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochiale cu grădină de legumi 1200 □°
2. Dela 300 familii câte 8 cupe de grêu.
3. Venitele stolari regulate în comitetul parochial ţinut în 17 Iuniu 1884.

Toate aceste emolumente dau un venit anual de 403 fl. v. a.

Se observă, că în cele 300 familii sunt numĕrate şi familiele parochiei din Juncul de sus, pe care va avea a o administra fiitorul paroch, şi prin urmare emolumentele din ambele parochii dau venitul de mai sus.

Doritorii de a competa la această parochiă vor avea aşi aşterne petiţiunile lor, în sensul statutului organic şi al regulamentului congresual pentru parochii la subscrisul până la terminul susindicat.

Brad în 21 Iuliu 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

George Părău,
adm. ppresb.

Nr. 265. [779] 2—2

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scoalele populare gr. or. din comunele mai jos enumerate din protopresbiteratul Abrudului se deschide concurs până la 4 August a. c.

1. Bucium-Cerb, cu salariu anual de 200 fl. plătind în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul scoalei, o grădină 'a scoalei şi lemnele necesare.
2. Bucium-Muntariu, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.
3. Bucium-Isbita, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.
4. Valea-dosului, cu salariu anual de 200 fl. v. a. cuartir şi lemne.
5. Presaca, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.
6. Trêmpoele, cu salariu anual de 200 fl. cuartir şi lemne.
7. Galaţiu, cu salariu anual de 200 fl., cuartir şi lemne.
8. Feneşiu, cu salariu anual de 200 fl., cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa acestea posturi, au de a-şi instruì petiţiunile, conform prescriptelor legii din vigoare, constatând şi cunoscinţa limbei maghiare.

Petiţiunile sûnt de a se subşterne subscrisului până la terminul mai susindicat.

Abrud în 29 Iuniu 1884.

Comitetele parochiale concernente în conţelegere cu

Ioan Gall,
protopresbiter.

Nr. 419. [673] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci la scoalele gr. or. din mai jos însemnatele comune ale protopresbiteratului Agnitei se deschide concurs cu termin până la 6 August st. v. a. c.

1. Ghijasa inferioară, cu salariu anual în bani 150 fl. şi dela 150 familii câte un prînz de bucate *a)* 40 cr. 60 fl. cu totul 210 fl. şi cuartir liber în odăile scoalei.
2 Alţina, două staţiuni, una cu salariu de 200 fl. a doua cu salariu de 150 fl., cuartir şi lemne.
3. Bendorf, cu salariu anual de 200 fl., dela comună şi dela popor, cuartir şi lemne.
4. Vecerd, cu salariu anua de 200 fl. dela comună şi dela popor cuartir şi lemne de foc.
5 Ighişdorf, cu salariu anual de 200 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc, avênd respectivul a purta şi serviţiul cantoral după tipic fără altă remuneraţiune.
6. Zlagna, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc.
7. Măgărei, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne.
8. Verd, cu salariu anual de 150 fl. din fondul bisericei şi dela popor, cuartir şi lemne de foc.
9. Agnita, cu salariu anual de 200 fl. dela comună şi dela popor, cuartir şi lemne de foc.
10. Merghindeal, cu salariu anual de 150 fl. din fondul bisericei şi dela popor, cuartir şi lemne.
11. Ruja, cu salariu anual de 150 fl. din fondul bisericei şi dela popor, cuartir şi lemne.
12. Prostea, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne.
13. Iacobeni, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc.
14. Noustat, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc.
15. Hundrubechiu cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc.
16. Rotbav, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc.
17. Boholţ, cu salariu anual de 200 fl. dela comună şi dela popor, cuartir şi lemne.
18. Calbor, cu salariu anual de 250 fl. dela comună şi dela popor, cuartir şi lemne de foc.
19. Cincşior cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc.
20. Bruiu, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc.
21. Sasauş, cu salariu anual de 250 fl. dela comună şi dela popor, cuartir şi lemne.
22. Ilimbav, cu salariu anual de 200 fl. cuartir şi lemne dela comună şi dela popor.
23. Marpod, cu salariu anual de 150 fl. din fondul bisericei şi dela popor, cuartir şi lemne de foc.
24. Fofeldea, două staţiuni cu salariu anual de 200 fl. şi 150 fl. dela comună şi dela popor, cuartir şi lemne de foc.
25. Ţichindeal, cu salariu anual de 150 fl. dela comună şi dela popor.

Doritorii de a ocupa ori care din posturile acestea vor avea aşi aşterne rugările instruite conform legilor în vigoare, provĕḑute cu atestatele recerute de cualificaţiune subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul deasupra însemnat.

Nocrich în 1 Iuliu, 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnitei.

Grigoriu Maier,
adm. protop.

Sz. 86—1884. [814] 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött jb. végrehajtó az 1881 évi LX. t. cz. 102 §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a Nagyszebeni kir. törvényszéknek 1884. é. 2052 polg. számu végzésével az „Albina“ nagyszebeni takarék pénztár részére, Illenbák: 51 ház sz. a. Morár Iuon és Morár Mária valamint 9. ház sz. a. Hordobetz Joszif alperesek ellen 181 frt 50 kr. tőke követelés és járulékai iránti ügyében elrendelt kielégítési végrehajtás folytán — nevezett alperesektől f. é. majus hó 19-én lefoglalt és 654 frt. 30 krra becsült ingóságokra az Ujegyházi kir. járásbiróságnak 1884 és 752. polg. számú kiköldő végzés folytán az árverés elrendeltetetvén, annak a helyszinén Illenbákon leendö megtartására határidőül **1884-dik évi Augustus hó 26-dik napjának dél előtt 9. órája tüzettik ki,** a mikor a biróilag lefoglalt: 2 drb ökőr, 4 drb tehén, 1 disznó, 10 mallacz, 1 szekér, faboli butorok és egyéb ingóságok az 1881. é. LX. t. cz. 107. és 108. §§-ai szerint a legtöbbet igérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alül is, elfognak adatni.

Felhivatnak egyuttal mindazok, a kik a lefoglalt tárgyakra oly elsőbbséggel birnak, mely az ezen ügybeni végrehajtási iratokból ki nem tünik, miszerint elsőbbségi igényeiket az árverés megkezdése elött alulirt végrehajtónál az 1881. és LX. t. cz. 111 §-a értelmében bejelenteni el ne mulaszszák.

Kelt Ujegyházon 1884. évi augustus hó 13-án.

Neugeboren,
kik. jb. végrehajtó.

Acţiile băncei „Albina“
le comperă **cu preţ urcat** în Gherla — Számos-Ujvár.
Cancelaria Negrutiu.
[811] 2—3

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încărunţire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bucuresci*: R. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta*: Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeş*: M. Vlad, farmacist. *Lugoş*: L. Vértes, farmacist. *Timişoara*: Stefan Tárczay, farmacist. *Verşeţ*: Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 19

„Bouquet du Serail de Grolich.“ parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

---

4 fl. şi 93 cr.

costă următoarele lucruri preţioase, cari au fost mai nainte de 3 ori mai scumpe lucruri, despre cari se susţine că produc mare efect privitoriului.

1 orologiu, care te deşteaptă noaptea, de bronz, **1 telescop optic,** cu care poţi vedè la 3 miluri distanţă, **1 orologiu de soare,** care se poate întrebuinţa la ori şi ce casă, **3 borcane de cristal pentru compot, 4 tasse de apă din metal alb, 1 imitator de sbierete, 1 album de tot elegant de piele** pentru 50 de fotografii, **12 bucăţi alese de săpun** precum de ierburi, viorele, rose etc. bucata cu 20 cr., **1 giuvaer elegant pentru domni şi dame** din aur bun de calitatea a doua, precum broş, cercei, botoni pentru mangete, 3 botoni de cămeşă, **1 păreche de papuci (de casă) tărâşi-rococco** eleganţi, pentru domni şi dame, **1 pănzătură de masă** în stil rococco cu ţeseturi de aur, **12 linguri** din metal cu patentă, care remâne totdeauna alb, **1 cassetă mică pentru cusut şi ca mobil frumos de casă** cu degetare, ace etc., **1 cutie foarte fină pentru zahar, 1 scăpărătoare de foc pentru vênători** cu un cap de vulpe, ornament frumos pentru casă, **1 păreche de cele mai nouĕ bete cu patentă, elastice, 1 briceag necessar** cu scobitoare de dinţi, lingură pentru curăţirea urechei, tăietor de unghii, **1 păreche elegantă de candelabre de salon,** acestea toate împreună numai **cu 4 fl. 93 cr.**

La comandare sĕ se mai trimeaţă pe lângă suma aceasta încă **46 cr.** pentru ladă. [711] 5

Fabrica: Viena, II., Praterstr. 16.

Im grossen Rix-Ausverkauf.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri) ŞI BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 39

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 91 Sibiiu, Marți 7/19 August 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ḑiua de 6|18 August 1884.

Provedința divină, carea după legea ei eternă și neschimbată cârmuie toate ce sûnt, ne-a învrednicit sĕ ajungem și aceasta ḑi măreață, sĕ serbătorim și în est an ḑiua nascerii Majestății Sale împĕratului și regelui nostru apostolic Francisc Iosif. I.

In fața acestei ḑile, dorite de toate popoarele monarchiei, și cei veseli și cei supĕrați, toți se îmbracă în haina bucuriei, și din milioane de inimi credincioase se înalță la cârmuitoriul universului rugăciuni de mulțămită și de preamărire.

În rêndul ântâiu s'a aflat totdeauna și se află și astăḑi după obiceiul secular al părinților și al strămoșilor, și națiunea română din acest mare și glorios imperiu.

Astăḑi fie-care român, fie el acasă în mijlocul scumpilor sei, fie el departe de casă, în munte, ori în alte părți ale lumii, el scie și simte, că astăḑi este o ḑi mare, o serbătoare îndoită.

Pretutindenea, chiar și departe de lumea sgomotului, de pompele și ceremoniele omenesci, în vêrful codrilor înalți sub boltitura nepătrunsă a cerului, românul își face loc de rugăciuni și închinăciuni, se simte în biserică, și în scumpa și mult prigonita sa limba, mulțămesce lui Dumneḑeu pentru viața și sĕnătatea, ce a dăruit în necuprinsa sa înțelepciune bunului monarch și augustei sale familie, și se roagă a i-o lungì încă spre mărirea și fericirea patriei și a popoarelor ei.

Mulți seculi trecură în cursul timpului nesfêrșit dela intemeierea acestui imperiu prin eroicul și cavalerescul Rudolf de Habsburg în aceste părți rĕsăritene ale Europei, și multe vijelii și pericule au trebuit sĕ se învingă prin nenumĕrate lupte sângeroase până ce s'au putut pune base stabile acestei împĕrății resăritene, acestei citadele a crestinătății și civilisațiunii contra păgânătății și a barbariei.

Doi seculi trecură de când frumoasa și independenta noastră patrie, Transilvania, ne mai putând singură resiste și susta în acel noian de devastațiuni neîncetate și fluctuațiuni destructoare, a ajuns sub blândul și puternicul sceptru al casii habsburgice pe temeiu de contracte reciproce și legitime și astăḑi încă.

De zidurile acestei citadele tari, și apărate ḑiua noaptea cu braț de fer, cu pepturile credincioșilor, cu eroismul și abnegațiunea cârmuitorilor, irupțiunile vrășmașe si isbirile dușmănoase s'au frânt, au lânceḑit și cu timp au trebuit sĕ încete, sĕ capituleze desevêrșit înaintea superiorității credinții, și a sciinții. Prin religiune și cultură, patimile selbatice s'au potolit, năravurile s'au îmblânḑit, popoarele s'au liniscit și fie-care cive putea neconturbat sĕ și lucre breazda sa, sĕ-și cultive meseria și industria, sĕ-și desvoalte inima și mintea prin artă și sciință; cu un cuvênt sĕ isprăvească lucrările de pacinică înaintare și desvoltare.

Eară domnitorii ajutați de consilierii consciențioși si spriginiți de iubirea cetățenilor, prin înțeleaptă cârmuire, prin iubirea dreptății, și prin inima lor adevĕrat părintească în cursul seculilor au făcut acest minunat imperiu tare, mare și mai înfloritor, ear pe sine însiși iubiți în lăuntru și respectați în afară dela o margine a pămêntului până la cealaltă,

Un nobil descendinte al acestor monarchi glorioși este și bunul nostru domnitor, un demn următoriu al marelui și nemuritoriului impĕrat Iosif II, a cărui inimă adevĕrat părințiască față de moștenirea sa și de popoarele sale, a cărui iubire de dreptate și lumină, dovedită cu un secul înainte de aceasta mai cu samă față de trista și degradatoarea soarte și stare a poporului românesc, este cunoscută de lumea toată, eternisată prin istorie și adênc sĕpată și în inima mulțămitoarei națiuni române.

Un jumĕtate de secul trecù de când adoratul nostru monarch vĕḑu lumina ḑilei, și 36 ani sunt aproape sfêrșiți de când se suì pre strălucitul tron al glorioșilor sei predecesori, de când soartea acestei monarchie și destinele deosebitelor ei popoară din pronia divină s'a concreḑut blândului seu sceptru, părințescii sale cârmuiri.

Și în acesti 36 ani multe ispite și dese isbiri din afară și din lăuntru chiar au încercat a sguduì temeliele vechiului imperiu și a clătina și basa augustului tron. Însĕ toate încercările se zădărniciră, toate sguduirile se nimiciră prin solidara iubire a popoarelor, cea mai sigură proptă a tronului, cea mai sigură garanțiă a esistenței statului poliglot; s'au zădărnicit și nimicit totdeuna și în cele mai supreme crise prin dreptatea părințească a tronului, cel mai curat și nesecat isvor al iubirii deosebitelor popoară ale monarchiei.

În această iubire și spriginire, impĕratul și rege al nostru o scie mai bine, națiunea română totdeauna și sub toate împregiurările a fost întrĕ cele ântâi dintre toate națiunile Austro-ungariei.

Voia prea înaltă națiunea română n'a călcat'o în atâța seculi nici într'un moment și cu neci un cuvênt; ci totdeauna, sântă fiindui, a implinit'o cu iubire fiiască, cu devotamentul înăscut.

Poporul român mulțămitoriu pentru binefaceri a jertfit, și este gata și acuma și pre viitor a sacrifica tot, avere și viață pentru augustul seu monarch, pentru înalta casă domnitoare și pentru scumpa patrie.

Întru cât a putut pătrunde, credinciosul popor român, atâța seculi contra legilor divine și ale umanității jobăgit și maltratat, tot numai la înaltul și grațiosul tron al domnitoriului seu a aflat mângăiere și ajutoriu. Și românul are credință firmă și neclătită, că contra neîntemeiatelor asupriri și contra oarbelor persecuțiuni a esistenții, a limbei și a desvoltării sale culturale și morale, tronul în iubirea sa, monarchul în dreptatea sa, totdeuna îl va scutì și apĕra de câte ori va fi silit a se ruga.

Condusă tot de vechia iubire, credință și speranță, națiunea română și astădată împreună rugăciunile sale și manifestările sale de alipire și devotament cu ale celorlalte națiuni ale imperiului, pentru glorioasa casă habsburgică și urează din adêncul inimii un întreit și cutreierător:

Francisc Iosif I.

împĕratul rege și mare principe al nostru sĕ traiască!

Ḑilele Asociațiunei.

Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român și a deschis Dumineca trecută adunarea sa generală din anul acesta la Orĕstia. Despre decurgerea ședințelor vom publica rapoarte speciali. La locul acesta publicăm cuvêntarea vice președintelui Associațiunei, a domnului Iacob Bologa consiliar gubernial în pensiune.

Eată frumoasa și instructiva cuvêntare de deschidere:

Ilustră Adunare! Onoraților domni, și stimați frați români.

Precum am fost și în anul trecut cu ocasiunea adunării noastre din Brașov — așa me aflu de o parte și acuma destul de trist și supărat, pentru că, precum făcui atunci celor presenți, așa sciu că ve fac acum și D-Voastre o mare neplăcere, trebuind mai nainte de toate sĕ ve aduc cu nespusă părere de rĕu la cunoscință, că celebrul literat român, mult meritatul și prea eruditul președinte al Associațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român, statutariul și prea înțeleptul conducĕtoriu al adunărilor ei generale, domnul **Timoteiu Cipariu** va lipsì și de astădată din mijlocul nostru, pentru că după epistola sa din 7 Aug. 1884. nu-i permite starea sĕnătății, în care se află și actualmente, a suporta fatigiile călĕtoriei până aici, și a ne conduce cu înăscuta-i înțelepciune.

FOIȚA.

O foiță goală, însĕ plină.

Ceea ce de multe ori numai doreai și credeai, că de abia este cu putință, des se întâmplă pe neașteptate, într'un moment. Astfel am pățit-o și noi românii de dincoace cu ḑiarele noastre.

Îmi aduc aminte a fi și cetit și auḑit dela unii bĕtrâni buni și de omenie de ai nostri, când scriau și vorbeau de intemeiarea unui ḑiariu românesc de toate ḑilele, că o astfel de treabă este bună, însĕ foarte anevoie, foarte departe de noi încă; mai departe chiar și decât dreptatea, după care noi românii răbdăm și însetăm de o bună porțiune de seculi.

Și eată, când toți oftam, calculam și mĕsuram în sus și în jos aceasta depărtare înspăimântătoare, alții, dintre cari unii mai cu inimă alții mai cu socoteală, au isprăvit și calculațiunile și mĕsurările, și noi românimea ne-am treḑit, că cetim ḑiare românesci, ce se tipăresc în fie-care ḑi nedecorată cu cruce roșie în calindariu.

Este adevĕr, avem ḑiare cuotidiane. Foarte departe, dară, n'au fost de noi, mai ales dacă numĕrăm anii dela piatra țĕrmurii Têrnavei-mici. Dacă a fost foarte anevoie ale întemeia sau ba, va scì mai bine cei buni și cei calculători; și în fine dacă este bună sau nu aceasta treabă, noi vom vedea, însĕ puținel mai târḑiu.

Ear până vom ajunge si noi românii la dreptate în adevĕr că este foarte departe; putem pacheta din nou merinde pentru răbdare și însetare.

Cu un cuvênt ḑiarele noastre ne ofer de ajuns de cetit, mai ales acuma când ḑiua e lungă, când ḑiua o petrecem cu lucrări neamênate, și noaptea cu somnul indispensabil.

E drept, că acuma nu rĕmâne alt timp, când sĕ cetesci, decât chiar numai momentele, în cari tragi somnulețul de prânḑul mare; și ḑeu nu strică dacă cetim pe acest timp câte un ḑiar românesc.

Dările și poverile sûnt multe încât ḑĕu, ne rĕmân puține parale, foarte puține, pentru a ne hrănì duchul și sufletul nostru, pentru că trupul are noroc cu flămênḑirea, alt cum ar murì de foame.

Dintre toate ḑiarele noastre cele ce scriu și despre politică ar fi în proporțiune, cele mai ieftine.

Cei mai mulți dară sunt prenumerați la ḑiare politice.

Ḑiarele politice sunt pline de-ale politicei. Unul în politica sa sboară călare pe cai verḑi, altul caută potcoave de cai morți, eară altul se bate cu morile de vênt și așa mai departe; însĕ fie-care spune și jură, că politica sa este cea mai bună, cea mai folositoare, cu toate că tocmai în politică până acuma n'am dat nici un paș înainte. Ți se pare că ne-a pus pre noi la murătură, nu crastaveții, de și acuma este periodul crastaveților murați.

In articul de fond politică, revista politică, în corespondențe politică, în varietăți politică, în telegrame politică, tot politică.

Sătui păn după urechi de politică, sătui deatâtea sciri resboinice din China și Tonking, de blamări congresuale, de sciri îngrozitoare, de întâlniri, de coleră, de spênḑurări, ne aruncăm asupra foiței sau a foișoarei, căutând altă materie de cetit, mai liniscită, mai de tândălire, de distracțiune.

Uneori o aflăm, uneori ba, și câte odată foișoara chiar ofere mai puțină distracțiune, de cât materia ḑiariului necuprinsă în foișoară.

Nici nui mirare.

Ḑiaristul, asemenea sătul de atâta gălăgie politică și voind a împlinì după putință pofta abonenților, redigă sau scrie și câte o foișoară.

Insĕ ce sĕ scrie pentru ca cât se poate sĕ nimerească gustul și dorul tuturor cetitorilor, se afle fie-care, care 'și ie refugiul la foișoara, ceea ce caută, ce poftesce spre petrecerea sa.

Bine scim, că câte capete, atâtea păreri; câte inimi atâtea doriri.

Am simţit întru adevĕr şi eu Domnilor, simt şi acuma întristarea şi supărarea, ce ne-a causat şi ne causează lipsa illustrului nostru preşedinte din mijlocul celor ce aveam sĕ învĕţăm mult dela dênsul.

În cât însĕ me privesce întristarea şi supărarea menţionată numai pre mine, apoi eată ve mărturisesc de altă parte domnilor, că eu pentru mine aflu o mare micşorare a asprimei acelora în plăcuta mea posiţiune de vicepres. al Associaţiunei noastre, deoarece eată că în această calitate a mea ocup din nou şi cu mândrie acest loc; eată că mie 'mi impune absenţa preşedintelui conducerea unei adunări culturali, atât de strălucite, de atâta însemnătate şi valoare, precum e şi cea de faţă; dar ce pentru mine e şi mai de însemnat: eată că încredindumi-se mie din nou conducerea unei adunări ca aceasta, mi se face din nou o mare onoare, o onoare Domnilor, cu care me voi fălì totdeauna aducêndu-mi cu multă bucurie aminte, că am stat de mai multeori şi stau şi acuma în fruntea atâtor suflete nobile de ale românilor, cari au alergat şi aleargă într'ajutoriul neamului lor, cari sau adunat şi se adună, ca sĕ se sfătuiască cum ar putea sĕ-şi mântue neamul mai cu înlesnire şi mai sigur de nevoile, care-l apasă de seculi.

Da, Domnilor! Me încântă această onoare cu atât mai mult, cu cât mai puţină grijă port de sarcina, care o condiţionează: cu cât mai puţin scrupuli 'mi face conducerea acestei adunări.

Am eu fraţilor! spre marea mea bucurie o bogată şi prea însufleţitoare esperienţă; m'a convins practica de 13 ani, de când me ocup şi eu ca preşedinte şi ca vicepreşedinte al Asociaţiunei noastre mai cu deadinsul şi mai de aproape cu afaceri de ale ei, că toţi aceia, din cari constă ea, şi cari i compun adunările generali, va se ḑică membri aceleia sunt toţi bărbaţi ai bunei ordine; ţin cont de recerutul tact şi de buna cuviinţă; profită cu cumpĕt de drepturile ce le acoardă, 'şi împlinesc cu devoţiune detorinţele, ce le impun statutele, pe al cărora temeiu s'a înfiinţat şi esistă această associaţiune, şi că nici unul dintre acei membri şi nici odată n'a perdut dinaintea ochilor minţii, că dacă e ca sĕ se susţină şi se prospereze această reuniune românească, trebue sĕ se observe cu toată stricteţa al 3. §. din statutele ei, după care „în adunările acestei Aso„ciaţiuni sunt oprite ori ce desbateri asupra obiec„telor religioase şi politice, încât acestea privesc la „present.“

Deci contând, sub plăcută impresiune a celor immediat ḑise, la cei ce-mi stau faţă, şi me impresoară, şi sciind, că pentru agendele întrunirei noastre actuale, veţi fi şi DVoastre, cari ca fideli membri ai associaţiunei, cempuneţi această adunare, de acelaşi spirit de aceeaşi însufleţire conduşi, de cari s'au condus toţi aceia, cari în asemenea calitate au cercetat adunările noastre până acuma, a-şi potea deschide cu toată liniştea sufletească şi îndată şedinţa acestei adunări, dacă n'aşi avea încă unele dorinţe cari-mi zac la inimă, pe care a-şi vrea sĕ le cunoasceţi înainte de a ne apuca de lucru, şi cu a căror descoperire-mi permit prin urmare a pune încă pentru vre-o câte-va minute la probă indulgenţa şi pacienţa DVoastre.

Doresc din suflet Domnilor mei, şi-mi credeţi că am — tot în urma esperienţelor făcute — momentoase cause, multe şi tari motive, din cari doresc, ca nu numai toţi membri acestei associaţiuni, nu numai toţi românii, ci chiar şi neromânii şi cealalţi compatrioţi ai nostri, sĕ cunoască cât numai se va putea mai deaproape şi mai bine „Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român.“

Doresc ca sĕ se spună cât de des, pentru ca putênd afla, sĕ şi însemne tot insul:

că cu nemuritorii sei archipăstori, Şaguna şi Şuluţ, în frunte, a cerut inteligenţa română din Transilvania prin petiţiunea din 10 Maiu 1860 dela competentele locuri concesiunea, de a înfiinţa o reuniune, carea sĕ-i facă posibilă înaintarea literaturei române, şi cultura poporului român;

că aceaşi inteligenţă a compus în urma resoluţiunei guverniale din 31 Ianuariu 1861 în conferenţa sa din 9/21 Martiu 1861 statute pentru amintita reuniune, numind aceasta Asociaţiunea transilvană pentru literatura română, şi cultura poporului român:

că Maiestatea Sa, Preabunul nostru monarch Francisc Iosif I. s'a îndurat prea graţios a aproba prin preainalta sa resoluţiune din 6 Septembre 1861 amintitele statute;

că pe temeiul acestor statute s'a inaugurat şi s'a constituit Associaţiunea menţionată în adunarea românilor din 23 Octombre (4 Novembre) 1861.

că scopul acestei Associaţiuni după al 2 §. al statutelor ei, nu e altul, decât singur şi numai înaintarea literaturei române şi cultivarea poporului român;

că ea constă după al 5 §. din statute din membri fundatori, ordinari, corespondenţi şi onorari, *fără deosebire de naţionalitate şi religiune*;

şi că ea 'şi desvoaltă conform statutelor activitatea şi administraţiunea prin membri amintiţi, prin comitetul seu esecutiv, sprijinit în toate afacerìle sale statutari de către mai multe oficii aussiliare din despărţĕmintele teritoriului ei, şi prin adunarea-i generală, carea se ţine ca şi cea actuală în tot anul în deosebite locuri din teritoriul ei.

Doresc mai departe ca chiar pe cale oficială sĕ se afle şi sĕ se scie, că această Associaţiune transilvană s'a apucat îndată după inaugurarea şi constituirea sa de resolvirea problemelor sale.

În 23 de ani ai esistenţei sale a lucrat ea prin organele sale conform §. 2. din statute şi spre înaintarea literaturei române; cele mai multe puteri şi mijloace ale sale însĕ le-a întrebuinţat ea până acuma spre promovarea culturei poporului român, sprijinind prin stipendii şi ajutoare bănesci nu numai o mulţime de tineri, pre mulţi dintre acei fii ai poporului român, cari s'au ocupat cu diferitele specialităţi de sciinţă, de artă, de comerciu, de industriă, şi de meserie, ci chiar şi unele scoale populare. române.

Am dorit şi doresc ca sĕ se afle şi sĕ se constate toate acestea în public spre a servì de dovadă ori şi cui, că reuniunea, instituţiunea noastră aceasta are basele sale de tot solide, şi că ea e de un nespus folos nu numai pentru români, ci considerând imensul bine, care resultă pentru toate popoarele conlocuitoare din egala lor cultură, va trebuì sĕ vadă şi sĕ mărturisească ori ce nepreocupat, că ea este de nespus folos chiar şi pentru ceialalţi locuitori din ţeara aceasta. Pentru aceea mi-am permis eu Domnilor a repeţì, chiar şi cu risicul, cu periclul de a fi reprobat multe din cele ce am rostit şi cu alte ocasiuni.

Dar precum cu plăcere V'am arătat desvoltarea activităţii noastre în unele direcţiuni cu privinţă adecă mai cu seamă la fii poporului român, aşa cu durere trebue se Ve arăt şi prea puţina ei activitate în alte direcţiuni: cu privinţă la fiicele poporului român.

Pentru aceste fragede fiinţe, cărora avem a le mulţămì esistenţa şi durabilitatea naţiunei noastre n'a făcut Associaţiunea totul, ce nu doară că ar fi putut face, ci ce în alte impregiurări şi cu alte puteri — ar fi trebuit sĕ facă. A ajutat ea, ce e drept şi pe unele puţine dintre fiicele poporului român la învĕţătură de carte şi de lucru; a se îngrigì însĕ după cuviinţă şi în mĕsura şi modalitatea recerută de o educaţiune a genului feminin românesc pe deplin corespunḑĕtoare timpului şi recerinţelor neamului nostru, nu i-au ertat mijloacele de cari a dispus

Bun e însĕ Dumneḑeu, şi laudă lui, că mare şi însufleţit e numĕrul celor ce constitue reuniunea noastră, al acelora membri ai ei, cari au recunoscut şi recunosc imperativa şi inteţitoarea necesitate, de a sărì poporului român într'ajutoriu, şi prin corespondĕtoare crescere şi instruare a fiicelor lor, jertfiind în favoarea acesteia, şi în cel mai bine înţeles şi mai sigur interes al românismului însuşi, chiar şi ultimele resturi din puterile asociaţiunei noastre.

Ne va ajuta după ulterioara şi ferbintea mea dorinţă bunul Dumneḑeu, ear susţiitorii acestei Asociaţiuni sau membri ei conduşi de convingeri ca cele immediat esprimate, nu me îndoiesc, ci sper cu toată încrederea că vor desvolta tot mai tare şi continuitiv zelul care-l au spre a cresce bine şi a instrua de ajuns femeia română, şi că în modul acesta ne va succede a ne împlinì încă o datorinţă sfântă.

Speranţa aceasta a mea se basează pe conclusul măreţei noastre adunări generale din anul trecut, prin care s'a stabilit irevocabil zidirea şi instruirea unei scoale superioare pentru fetiţele române, se basează pe propunerile relative la aceasta zidire şi instruire de scoală, cu care a venit comitetul Dvoastre la aceasta adunare, şi se basează si pe măgulitoarea mea credinţă, că Dvoastră Dlor membri ai Asociaţiunei! veţi binevoì a primì propunerile menţionatului comitet.

Incheiu Dlor şi fraţilor împărtăsindu-ve prea cordialele mele salutări pe cari vi le trimite prea demnul nostru preşedinte, apoi salutând şi eu pe fraţii orăştieni cu cel mai călduros „bine v'am aflat fraţilor,“ ear pe cei cari sau ostenit din diferite locuri ale marelui nostru teritoriu, cu cel mai cordial „bine a-ţi venit fraţilor“, şi în urmă învitându-ve pe toţi la lucru, deschid prin aceasta şedinţa primă a adunărei noastre generale ordinare a XXIII.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman.“

De lângă Agnita în 4 August v. 1884*). În Nr. 85 al preţuitului ḑiar „Telegraful Român“ au apărut un articlu sub titlu „Progresul nostru moral.“

Autorul aceluia arată că, moralitatea la poporul nostru în timpul presinte au scăḑut, şi ca causă primo loco a scăderei aceleia pune preoţimea şi anume preoţimea tinĕră, căci cea bĕtrână ar fi fost mai morală şi ar fi contribuit mai mult la susţinerea moralităţii faţă cu poporul nostru; apoi mai aruncă şi o umbră de învinuire asupra inteligenţei noastre.

De este vorba de moralitate şi religiositate la poporul nostru vine la mijloc preoţimea, de este vorba de progres pre terenul economic, vine la mijloc preoţimea, de este vorba de causa naţională tot numai preoţimea poate mântuì naţiunea şi a salva causa naţională, şi tocmai aceia, cari pretind de multe ori prea mult dela preoţime, reflectează mai puţin asupra stărei deplorabile materiale a preoţimei.

Sĕ lăsăm acum materialismul, căci şi aşa se aplică adeseori faţă cu preoţimea macsima s. scripturi: „în dar aţi luat în dar sĕ daţi“ — deşì poate că nici preoţimei nu-i vin multe în dar, — şi sĕ venim la tema propusă „progresul nostru moral.“

Cum că moralitatea la poporul nostru au scăḑut, me înţeleg pre deplin cu autorul cestionatului articlu, nu me pot însĕ împăca întru toate cu causele aretate în acel articlu, — din care ar fi scăḑut moralitatea.

Încât cunosc eu preoţimea bĕtrână şi tinĕră trebue sĕ mărturisesc că preoţimea bĕtrână mai mult sau mai puţin este cuprinsă de unele patimi încât a istorisì toate nu s'ar potrivì pentru demnitatea mea, cu atât mai puţin a preoţimei.

Preoţimea tinĕră încă-şi are pecatele şi defectele sale. Mulţi dintre preoţii tineri nu se pot împăca cu serviţiul bisericesc, care după dênşii este prea lung şi obositoriu; sau apoi nu sûnt pĕtrunşi de ajuns de spiritul religiosităţii, arătându-se la împlinirea servitului lor de tot rĕci, ceea ce eară face impresiune neplăcută asupra poporului dedat până acì a vedea pre preotul servind lui Dumneḑeu

---

Situaţiunea unui scriitor de foiţă dară nui aşa uşoară, ca cum ar crede aceia, cari deja cetesc foişoara gătită, tipărită.

Când te încumeţi sĕ scrii o foişoară, trebue sĕ-ţi tragi bine seama, sĕ scrii ca sĕ împlinesci toate părerile şi doririle; sĕ scrii ca sĕ afle toţi distracţiune, căci dacă aceasta nu succede, te espui criticei celor neîndestuliţi şi nedistraşi. Şi în urmă apoi esci silit sĕ scrii încă o foiţă ca sĕ îndestulesci pre cei neîndestuliţi.

Lumea capriţioasă de astăḑi dară poftesce dela foiţarul lucruri ne mai împlinite nici până acuma în timpul vaporului şi al electricităţii, în timpul minunilor; şi poftesce ca un singur om sĕ împlinească deodată, în acelaş timp şi în acelaş loc, miile de pofte ale sutelor de cetitori.

De vei scrie despre frumseţile şi plăcerile secerişului sau ale greblatului de fên te asurḑesce ţipetul economilor, sătui de aceste frumseţi şi plăceri. Numai la cuvêntul fên se scutură toţi ca cuprinşi de friguri şi-şi închipue, că grumazi şi spatele li plin încă de ogrinji şi flori uscate.

Ei s'au retras în umbra recoritoare a foişorului din gradină pentru ca sĕ cetească din distracţiune, numai despre acele nu, de cari sunt sătui.

De vei încerca a ilustra efectele folositoare a cutărei visitaţiuni, în cutare parte, de cutare fruntaş, cetitorul zimbesce, nu crede, pentru că scie că nici nu s'a întêmplat alte visitaţiuni pre aici decât s'au d'ale deosebitelor categorii de esecutori, sau după ruble rusesci, pentru că zloţi nu mai sûnt şi piţulele sunt foarte rare.

Ori dacă chiar vei îndrăsni sĕ descrii cutare scaldă caldă, rece, sărată ori de pucioasă, mai ales din străinătate, plăcerile şi foloasele împreunate cu o astfel de călătorie la băi ori la munţi, apoi ai d'a da pept cu o lume întreagă de bărbaţi, contra cărora din motive prea cunoscute nu vei resbì, de şi vei fi sprijinit d'o însemnată parte dintre femei.

Aşa dară ce se facă foiletonistul?

Se facă aşa precum am făcut noi acuma.

Se poftească pre toţi cetitorii, sĕ conversăm şi se ne consultăm cu toţii cum am face o foiţă sĕ intereseze pre toţi, sĕ afle toţi distracţiune şi sĕ nu supere pe nime.

Noi am încercat-o, am vorbit cu toţii şi n'am vorbit despre nimica.

Am scris o foiţă goală, ce nu cuprinde nimica şi totuş am redactat o foişoară, o foiţă plină.

Însĕ procuratam oare şi distracţiune? La aceasta sĕ ne respunḑă cetitorul foişoarei.

Ion Răvăşerul.

---

*) Publicăm cu multă plăcere reflecsiunile stimabilului nostru corespondente. Observăm că noi n'am vorbit în general despre toţi preoţii, şi voim ca reflecsiile corespondentului nostru încă sĕ nu atingă inteligenţa română în genere. Red.

cu toată pietatea; câci după principiul care și aici se poate aplica *„verba movent exempla trahunt.“*

Mai sûnt casuri unde preotul tinĕr crescut mai în scoală de cât cei bĕrâni n'are desteritatea recerută de a se putea pogorî în atmosfera de jos în care trăiesce poporul, după cuvintele apostolului Pavel: „făcutum'am tuturor toate ca pre toți sĕ-i dobândesc.“ — Altii eară sûnt prea comodi a alerga la toate lipsele poporului mai de multe ori gratuit sau pentru tacsă bagatelă, și în timp de noapte și în chipul acesta și înstreineadă poporul, îl face neascultătoriu de vocea lui păstorească, și cu încetul se înstreineadă și de biserică, și eară cu încetul decade moralicesce și pre nesimțite.

Alt factor care contribue și mai mult la împuținarea moralității poporului nostru este fără îndoială inteligința noastră, între care am numĕrat și pre semi-docti nostri depre sate.

Cine s'au interesat de curentul religiosității și moralității la poporul nostru de un timp încoace fără îndoială va fi observat aceasta.

Dacă din mijlocul poporului, din opincă s'au ridicat vre-un inteligent acela este pierdut pentru biserică, acela nu mai poate suferì ca sĕ-i mai vorbească cine-va despre Dumnedeu, biserică, sânți, martiri, rugăciuni, servit bisericesc etc., el combate fără argumente tot, fiind că au învĕțat fisica matematica, filosofia, și tot ce nu poate cuprinde cu cele cinci simțiri ale sale — nu crede, și aceia e dogmă care sĕ o creadă preoții și cei prosti pre cari ei îi pot amăgì cu astfel de absurdități.

În casele și familiile inteligenților sau isprăvit cu vre-o rugăciune, la masă sau după ridicarea mesei, a se recita rugăciunile prescirse ar fi rușine, ar fi necinste pentru casa lui, ca casă a unui om cult. Cu atât mai puțin vei vedea pre un atare om cult în biserică la serviţiul bisericesc, căci ocupațiunile dênsului pre timpul serviţiului Ddeesc sûnt alte distracțiuni precum e: vênatul, preumblarea sau altă lectură distrăgĕtoare; și deacă totuși ar venì din întêmplare la biserică mai târdiu o face ca sĕ poată critisa și mai tare serviţiul bisericesc.

Pentru un om cult e rușine a-și mai face cruce simbolul crestinătății, sau apoi a îngenunchia în biserică la rugăciuni de îngenunchiere.

Deșì poate respectivul om inteligent este fiu de preot sau cantor, cari ca părinți religioși l'au crescut în rugăciuni și cântări bisericesci, devenid apoi om de modă i rușine a mai cânta în biserică, căci au uitat tot ca om inteligent.

Biserica noastră care și basează aședămintele sale pre cele mai genuine învĕțături ale M. Christos, ale apostolilor și ale celor nemijlociți succesori ai lor, preșcrie într'un an patru posturi, în cari creștinii trebue sĕ se supună unei vieți mai stricte — susține încă cele 7 misterii necondiționat necesarie pentru mântuirea sufletului*). Câte din cele 7 misterii observă inteligința noastră? acelea cari nu le poate ocolì, precum e botezul și cununia. A-și vrea sĕ sciu care dintre preoții nostri bĕtrâni sau tineri ar putea spune ca o raritate, că în timpul prescris pentru mărturisirea pĕcatelor și împărtășirea cu s. cuminecătură au fost norocos a împărtășì cu aceste două misterii pe vreun inteligent de ai nostri, fie acela numai un notariu comunal. Se pare că e regulă generală la inteligenții nostri, ca deodată cu îmbrăcarea fracului, sĕ desbrace toate simțiemintele religioase.

O escepțiune cunosc la inteligentă mai bĕtrână care este religioasă. Cunosc oameni inteligenți cari au avut ranguri însemnate în statul nostru și nu le este rușine cu religiunea noastră, nici o țin de un lucru dejositoriu a cânta în biserică.

Inteligenții noastre i se pare că ritul nostru bisericesc e prea primitiv, ceremoniile prea învechite, și așa vrênd a combate acelea și a se lăpăda de ele se lepădă de toată legea, lepădând cu scalda împreună și copilul.

Bine sĕ fiu înțeles, eu cele ce le-am afirmat până aci nu se refer la toată inteligința română căci n'a-și vrea sĕ mi-o atrag asupra capului meu, ci cele ce le-am afirmat se basează pe esperințele mele din viața preoțească, — las însĕ că alții vor fi făcut altă esperință mai măgulitoare pentru inteleginţa noastră decât mine.

Aceste esemple vĕdêndule poporul, dela oameni numiți culți, lesne alunecă și el a-i imita, și a se arăta și el câte puțin mai indiferent, și se face mai puțin moral.

Alta causă a impuținărei de moralitate la poporul românesc mai este și libertatea ce au gustat'o după anul 1848, mai nainte poporul era sclav și impilat, omul în suferință tot numai la eliberarea sa cugetă și la acela de unde-i poate venì ajutoriu, și fiindcă poporului românesc numai în Ddeu i era toată speranța de ușurarea sorții sale, pentru aceia sta în credință neclătită cătră Ddeu. Puțina libertate ce au gustat-o inteligența mai mult, poporul mai puțin, au făcut ca aceia și degenereze mai mult; eară acesta mai puțin.

Timpul presinte pentru noi românii nu este têmpul libertății, și sĕ ne ferească Ddeu și de mai rĕu ca nu cumva numai atunci sĕ fim siliți a ne aduce aminte de Ddeu.

În prima linie așa dară sûnt datori preoții a lucra pentru propagarea moralității după principiul s. scripturi: așa sĕ lumineze lumina voastră naintea oamenilor ca vedênd faptele voastre cele bune ect. și earăși voi sunteți sarea pămêntului și lumina lumii, deacă se va împuțì sarea cu ce se va mai sera.

A doua datorință o are apoi inteligența noastră după care încă se uită mult poporul și din faptele ei scie trage și el conclusiunea. Inteligența poate ajuta mult pre preoțime la implinirea grelei sale chemări, prin influința ce o are și ea asupra poporului.

Tot cu inteligența s'ar putea ajuta și poporul prin aceea că bisericile sĕ se provadă cu preoți luminați; eară scoalele cu învĕțătorii vrednici devotați chemărei lor, și așa spriginindu-ne reciproc în scurt timp vom vedea resultate îmbucurătoare. *B.*

---

*) Nu vor fi tocmai toate indispensabile pentru mêntuirea sufletului. Red.

Varietăți.

* (Diua nascerei Maiestăței Sale împĕratului). Dintre toate sĕrbătorile împĕrătesci cea mai strălucită este diua de 6|18 August.

In special pentru noi ortodocșii din Sibiiu ea are însemnătate întreită. Diua nasterei Maiestății Sale, Preabunului monarch. Schimbarea la față a domnului, și pentru biserica din cetate hramul ei.

În onoarea acestei întreite serbări Escelenția Sa Domnul Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul a sĕvêrșit sânta liturghie în biserica din cetate, cetind prescrisele rugăciuni pentru îndelungata viață a Maiestăței Sale, ear la 1 oară a întrunit la masa sa pre asesorii consistoriali din tagma preoțească.

(Oficiu divin și revistă militară). În onoarea dilei natale a Majestății sale împĕratului și regelui nostru în 5/17 Aug. sara la 8 oare musica regimentelor 51 63 și 82 a suflat retragerea, cutreierând piața și stradele principale ale orașului cu imnul împĕrătesc.

În 6/18 Aug. dimineața toată poterea armată din Ardeal, carea tocmai acuma se află aici concentrată la manevrele cele mari preste 10,000 ostași la 8 oare și-a ocupat posițiunea statorită pre locul de eserciţiu.

Precis la 8 oare a sosit comandantul corpului al XII. Escelenția Sa baron de Schönfeld, cu o suită numeroasă, intimpinat cu imnul împĕrătesc, întonat de musicele a șese regimente de infanterie.

După încheierea liturgiei solemne, sub decursul căreia trei brigădi de infanterie și o baterie de tunuri a dat obicinuitele salve întreite, întreaga oaste, în frunte cu batalionul de cadeți, a defilat înaintea Escelenției Sale și s'a reîntors la stațiunile lor.

Trupele prospițiau foarte bine și au dovedit o ținută escelentă.

Publicul privitoriu s'a presentat cu miile și în ordinea cea mai esemplară.

La 2 oare corpul oficierilor a avut prând comun în frumoasa sală industrială. La toastul ridicat întru îndelunga sĕnătate și viață a monarchului și a înaltei case domnitoare, au rĕsunat 24 descărcături de tun.

* (Chirotonire). Sub sânta liturghie de eri, protodiaconul Vasile Damianu, ales protopresbiter în tractul Zarandului, fu înaintat la treapta preoțească.

* (Festivități). Din 6/18 până la 12/24. August, a. c. frații sași din Sibiiu au o serie de festivități. În amintirea aniversărei a 700 dela venirea protopărinților lor ei vor arangia un conduct pompos, la care se vor presenta în vechile lor costume istorice.

Pregătiri s'au făcut foarte multe, și o sumă considerabilă de oaspeți din toate părțile au sosit până acuma la Sibiiu.

Asupra amĕnuntelor vom revenì.

* (Petrecere cu joc) Junimea română din Reghin și giur, va arangia petrecere de vară în 27 August st. n. a. c. în sala promenadei din Reghinul-săsesc, pentru scop filantropic.

Începutul la 5 oare p. m.

Prețul întrării: pentru o persoană 1 fl. v. a. pentru o familie 2 fl. v. a.

comitetul arangiatoriu:

Președinte:	Cassariu:	Secretariu:
Galaction Șagău,	*Vasiliu Têrnaveanu,*	*Nicolau Gliga,*
protoprebiter.	medicinist.	teolog.

Reghinul-săsesc 14 August 1884.

Ofertele marinimoase se vor cuita pre cale diaristică.

* (O anecdotă în privința lui Diderot). Găsim în „La Vie Moderne“ anecdota următoare. O femee se duse sĕ vadă pe filosof.

— Domnule îi dise ea, am fost amanta ducelui dela Vriliére, și me aflu în cea mai mare miserie. A-și voì sĕ-mi faci o foișoară care sĕ misce inima fostului meu amant.

Diderot respunse:

— Ședi puțin, doamnă, vom încerca.

„Domnule pe cât timp am putut sĕ trăiesc cu darurile dragostei d-tale, nu ți-am implorat mila; din toată pasiunea însĕ ce mi-ai arătat nu mi-a remas de cât portretul d-tale. Mâne, dacă nu vei ușura miseria mea, voiu fi nevoită sĕ-l vênd pentru a avè ce mânca.“ Ducele i trimise cinci deci de napoleoni.

* (O trăsură de spirt). Împĕrăteasa noastră se află după cum se scie, în acest timp la Ischl unde merge în fie-care an. Toată lumea cu tot incognitul în care i place sĕ fie, o cunoasce.

Acum câte-va dile, într'o escursiune ce împĕrăteasa făcea pe jos la Laufen, cu doamna sa de onoare, întêlnì două fetițe întorcêndu-se dela scoală. Împĕrăteasa, căreia i plac foarte mult copii, începù sĕ le întrebe; micele scolărițe respunseră foarte plăcut. Suveranei i plăcù foarte mult cum ele vorbiau le dede bomboane, câți-va floreni și însoțită de aceste nouă amice 'și urmă preumblarea. Sosind la Laufen dise copilelor: acum, adio, mergeți acasă.

— Bună seara și dtale doamnă împĕrătească, diseră copilele făcênd o reverință.

— Atunci me cunoasceți? De ce n'ați spus aceasta îndată?

Cea mai mare respunse:

— Doamnă împĕrătească ni s'a spus că în lumea aceaata se folosesce cineva mai bine când se preface că nu scie nimic.

Eată nisce cuvinte cu adevĕrat de spirit pentru o fetiță dela țeară.

Împĕrătesei i plăcu acest respuns, povestì aventura sa împĕratului, și se crede că curagioasa fetiță va putea sĕ se folosească și mai mult de spiritul ce a arĕtat cu aceasta ocasiune.

* Diarul „România“ ne aduce scirea, scoasă din diariul de Praga „Norodni Listy“, după carea principele Alecsandru al Bulgariei va lua de socie pe a doua fiică a principelui Nicolae al Muntenegrului, principesa Milița născut la 26 Iulie 1866.

Principele Niculae va merge la 16 August la Sofia, unde se va face logodna.

Tot foaia din Praga mai spune că însuși împĕratul Rusiei a dorit această unire și că va dăruì miresei o rentă anuală de un milion de franci.

* „Telegraful“ din Bucuresci ne spune că D. E. Grand, pictor a fost însărcinat de comisia instituită sub patronagiul M. S. Reginei pentru publicarea desemnelor naționale, sĕ facă o escursinne în țeară, spre a aduna o colecțiune de desemnuri după diferite costume și obiecte dela țeară. O nouă probă de interesul ce-l desvoaltă regina față de tot ce e românesc.

* (O comisiune). S'a instituit de guvernul frances în scop de a pregătì resoluțiile ce vor avea a sĕ duce înaintea conferenței internaționale din Vaschington pentru unificarea langitudinilor prin adoptarea unui meridian unic, și pentru întroducerea unei oare universale.

Loterie.

Sâmbătă în 16 August n. 1884.

Buda: **44 39 67 3 32**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 16 August n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	122.20	122.—
Renta de aur ung. de 4%	92.40	92.35
Renta ung. de hârtie	89.20	89.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.30	96.40
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	118.50	118.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142.40	142.50
Obligațiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	102.20	102.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	101.—	101.25
Renta de aur austriacă	103.85	103.50
Obligațiuni urbariale temeșiane de	101.25	101.25
Sorți de regularea Tisei	114.60	115.—
Sorți ungurescì cu premii	—.—	115.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	317.50	317.25
Acțiuni de bancă austro-ung.	859.—	860.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	101.—	101.25
Datorie de stat austriacă în argint	81.75	81.70
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.95	80.90
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Galbin	5.74	5.75
Napoleon	9.65½	9.63
London (pe polița de trei luni)	121.70	121.60

Nr. 355. [815] 1—3

CONCURS.

Spre ocuparea staţiunilor învĕţătoresci în comunele bisericesci mai jos înşirate din protopresbiteratul Cohalmului, se publică concurs cu termin până în 25 August st. v. a. c.

Cohalm, cu salariu 150 fl. din casa alodială şi dela popor, cuartir şi lemne pentru foc.

2, Criţiu, cu filiile Cloasterf şi Meşindorf 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne pentru încălḑit.

3. Crihalma, cu salar 150 fl. dela popor.

4. Felmer, salariu 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne pentru foc.

5. Ticuşul român, 150 fl. dela popor.

6. Mateiaş, salariu 150 fl. dela popor.

7. Bogata olteană, salariu 100 fl. dela popor, cuartir lemne şi victuale în valoare de 50 fl.

8. Fântâna, cu salariu de 150 fl. dela popor.

Doritorii de a ocupa vre una din staţiunile acestea învĕţătoresci, au a-şi asterne suplicele lor concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Cohalm, 27 Iulie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
administ. prot.

Nr. 308 [816] 1—3

CONCURS.

Se escrie concurs pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scoalele confesionale gr. or. din protopresbiteratul Solnocului în următoarele parochii.

1. Ungureni, cu salariu anual 200 fl.
2. Libotin, cu salariu anual 200 fl.
3. Rogos, cu salariu anual 200 fl.
4. Văleni, cu salariu anual 150 fl.
5. Peteritatea, cu salariu anual 150 fl.
6. Maşca, cu salariu anual 100 fl., cuartir şi lemne de foc.
7. Borcut, cu salariu anual 150 fl.
8. Ineu, cu salariu anual 150 fl.
9. Stoiceni, cu salariu anual 120 fl.
10. Dobric, cu Dobriţinaş cu salariu anual 150 fl.
11. Costeni, cu salariu anual 120 fl.
12. Poiana-Porcului, cu salariu anual 200 fl.
13. Rohia, cu salariu anual 150 fl.

Reflectanţii au a-şi înainta concursele instruite în regulă până la 17 Septemvre a. c. st. v. la adresa subsemnatului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Solnocului, prin posta ultimă; Magyar-Lapos.

Cupşeni, 26 Iuliu 1884.

Samuil Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 238. [778] 2—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci dela scoalele gr. or. din comunele mai jos semnate, din protopresbiteratul Devei, se escrie prin aceasta concurs cu termin până la 10 August st. v. a. c,

1. Deva, cu salariu anual de 300 fl. şi prospect a se urca pe viitoriu la 350 fl., cuartir în edificiul scoalei şi 24 metri de lemne, din cari se va încălḑì şi scoala: — prelângă cualificaţiune egală, vor fi preferiţi cei mai decsteri în cunoscinţă tipicului şi a cântărilor bisericesci, pentru care vor usua şi accidenţiile stolari circa 50 fl. la an.

2. Sântandreş, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi 2 stâng. cubici de lemne.

3. Beşan, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.

4. Têmpa, cu salariu anual de 200 fl., cuartir şi 2 stâng. lemne.

5. Batiz, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi 2 stâng. de lemne

6. Nandru-Vale, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.

7. Cherges, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.

8. Bătrâna, cu salariu anual de 100 fl., 54 mĕsuri mari de bucate, cuartir şi lemne.

9. Josani, cu salariu anual de 150 fl. computate şi naturalele, cuartir şi lemne.

10. Muncelu-mare, cu salariu anual de 150 fl. computate şi naturalele, cuartir şi lemne.

11. Biscaria, salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.

12. Găunoasa, cu salariu anual de 150 fl., computate şi naturalele, cuartir lemne.

13. Cerbel, salariu anual de 150 fl. computate şi naturalele, cuartir şi lemne.

14. Gelese, cu salariu anual de 150 fi., cuartir şi lemne.

Suplicele de concurs instruite în sensul legilor în vigoare, sûnt a se aşterne subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul de mai sus.

Deva, la 4 Iuliu 1884.

Pentru comitetele parochiale, oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei.

Ioan Papiu,
ppresbiter.

Nr. 209. [791] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scoalele populare gr. or. mai jos enumerate din protopresbiteratul Câmpenilor, se escrie concurs până la 6 August st. v. 1884.

1. Vidra superioară, cu salariu anual de 250 fl., cuartir şi lemne.
2. Ponorel, cu salariu anual de 200 fl., cuartir şi lemne.
3. Sohodol, cu salariu anual de 200 fl., cuartir şi lemne.
4. Peleş, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.
5. Lăzesti, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.
6. Lăpuşul, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.
7. Certege, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au de a-şi instruì petiţiunile conform legilor din vigoare documentând şi cunoscinţa limbei maghiare şi a le subşterne subscrisului până la terminul susindicat.

Abrud în 10 Iulie 1884.

Comitetele parochiale concerninte în conţelegere cu

Ioan Gall,
prot. adm.

Nr. 67. [768] 2—3

CONCURS.

La scoala poporală confesională gr. or. română din Mercheaşa, protopresbiteratul Cohalmului în archidiecesă, este de oferit un post învĕţătoresc, pentru care se deschide acest concurs cu termin până în 19 August a. c. când va fi şi alegerea.

Emolumentele impreunate cu acest post sûnt:

1. Un salariu anual în bani parati de 200 fl, v. a. solvinḑi în 4 rate anticipative.
2. Usufructul din venitul comunal, precum apa sărată, paşunit de vite şi îngraşiat de râmatori în pădurile comunale ca un proprietariu da acì.
3. Cuartir liber în edificiul scoalei, corespunḑetoriu. — Şi:
4. Una gradina de legumi în curtea scoalei.

Aspirantele respectiv va avea a produce:

1. Atestat de botez, ca e de confesiunea noastră gr. or.
2. Ca a absolvat cel puţin 4 classe gimnasiale la vr'un gimnasiu din patriă.
3. Că a absolvat cursul pedagogic sau clerical la vr'unul din institutele noastre gr. or.
4. Că dispune de censura de cualificaţiune, din carea sĕ fie evidente ca afară de limba română este capabil a propune şi limbile germană şi magiară precum şi cântările şi tipicul bisericesc.

Conpeţitorii, la acest post sûnt avisaţi până la terminul susindicat a se presenta în una din Duminecile premergătoare în persoană în Biserica de aici la serviţiul divin.

Dat din şedinţa comitetului parochial gr. or. ţinută în Mercheaşa la 20 Iuliu 1884, în conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului ca inspectorat districtual de scoale.

Suplicele sûnt a se trimite francate prin Cohalm (Kőhalom) comitetului paroch. gr. or. în Mercheaşa.

Pentru Comitet:

Ioan Buzea,
paroch şi preşedinte.

Nr. 228 [789] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scoalele din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orestiei sĕ escrie concurs cu termin până la 20 August a. c.

1. Vinerea, cu salariu anual 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele de foc
2. Romos, cu calariu anual de 300 fl. v. a., şi lemnele de foc.
3. Vaideiu, salariu anual 220 fl. v. a. cuartir şi lemne de foc.
4. Romoşel, salariu anual 200 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.
5. Orĕscioara de jos, salariu anual 200 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.
6. Acmar, salariu anual 200 fl. v. a. şi lemne de foc.
7. Simeria, salariu anul 200 fl. v. a. cuartir şi lemne de foc.
8. Binţinţiu, salariu anual 150 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.
9. Petreni, salariu anual 150 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.
10. Gelmar, salariu anual de 100 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.
11. Turdaş, salariu anual 100 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile lor instruite în sensul legilor din vigoare la oficiul protopresbiteral al Orĕstiei în terminul sus scris.

Orĕstie 15 Iulie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orestiei.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

Nr 218. [781] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de paroch, devenit în vacanţă acum trecuţi 2 ani, în parochia Cârjiţ cu filia Bretelin din protopresbiteratul Devei se escrie prin aceasta *de a doua oară* concurs în sensul înaltei resoluţiuni consistoriale din 23 Maiu anul cur. Nr. 2137. B.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt tot cele cuprinse în primul concurs, publicat în „Tel. Rom.“ Nrii: 34. 35 şi 36 din a. c.

Cei ce doresc a reflecta la acest post, vor avé a-şi aşterne suplicele lor de concurs instruite în sensul statutului organic, şi a regulamentului congresual dela 1878 pentru parochii la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în termin de 30 de ḑile dela prima apariţiune acestui concurs în foaia archidiecesană „Telegraful Roman.“

Deva la 22 Iuniu 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Nr. 234. [803] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu şi cantor la scoala confesională română gr. or. din Şomeş-sat (Şomeşfalĕu), se escrie concurs cu termin până la 12 Aug. 1884 st. v.

Salariu anual pentru învĕţătoriu este 150 fl., cuartir liber cu grădinuţă; afară de aceasta:

Venitul cantoral, care este următoriul:

1. Dela 28 familii câte o merţă (30 litre) de bucate.
2. Dela 28 familii câte o ḑi de lucru (clacă).
3. 2 jugere pămênt arătoriu de clasa I.
4. Usuatele venite cantorale după stolă.

Toate aceste dau un venit de peste 100 fl.

Doritorii de a ocupa acest post învĕţătoresc-cantoral, au a-şi aşterne suplicile lor instruite conform legilor în vigoare subscrisului, până la terminul prefipt, — avênd însĕ mainainte a se presenta la faţa locului în vre-o duminecă ori sĕrbătoare ante terminului prefipt, pentru a proba aptitatea în cântări.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 10 Iuliu 1884 st. v

Vasile Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 219. [802] 2--3

CONCURS

Se escrie concurs pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scoalele din protopresbiteratul Iliei în următoarele parochii:

I. Câmpuri-Câmpeni-Surduc, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi cuartir liber în edificiul scoalei.

II. Runcşor şi Vica, cu salariu anual 300 fl. v. a. şi cuartir liber în edificiul scoalei.

Reflectanţii au a-şi înainta concursele instruite în regulă până în 20 August st. v. a. c. la adresa subsemnatului, documentând şi aceea, dacă posed esamenul din limba maghiară.

În suplicele concursuale sĕ se aminteascā şi împregiurarea dacă respectivul au mai concurat la vre-un post învĕţătoresc şi în care protopresbiterat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei.

Gurasada, 17 Iuliu 1884.

În conţelegere cu comitetele parochiale.

Alecsiu Olariu,
adm. prot.

Acţiile băncei „Albina“
le comperă **cu preţ urcat** în Gherla — Számos-Ujvár.
Cancelaria Negrutiu.
[811] 3—3

MORBURI
SECRETE
le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 40
Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

SCHUTZMARKE
Ofner Adlerberger
Eigenbau.
Jos. Dietzl Budapest.

Cel mai corespunḑĕtoriu ecuivalent pentru Bordeaux fin.
Acest **escelent şi fără îndoială cel mai bun vin al Ungariei** în ce privesce calitatea lui **eminentă stă pre o treaptă cu vinul de Bordeaux, şi de către capacităţile medicale** este recomandat ca cel mai eficace **pentru lipsa de sânge, debilitare şi reconvalescenţă.**
☛ Original este: dacă atât **eticheta** cât şi **sigilul** şi **gărlieiul** sticlei este identic cu **marca şi firma** de mai sus. ☚ [751] 9—12
În **calitate originală** se află la dl **G. W. Grohmann,** în Sibiiu, Emil Porr, la Steaua roşie în **Braşov,** Csiki Lukács, Konya Sándor, Puskás Bella, Hirschfeld Sándor, Gergely Ferencz şi Novák Victor în **Cluş,** asemenea în cele mai multe oraşe şi locuri de cură în Transilvania.

Nr. 92 Sibiiu, Joi 9/21 August 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3327. Scol.

Notă.

Venerabilul sinod archidiecesan în sesiunea din anul curinte sub Nr. prot. 110 a aflat a admite cartea *„Elemente de istoria naturală cursul II“* de Dr. D. P. Barcianu ca manual pentru scoalele poporale din archidiecesă, ceea ce se aduce la cunoscința tuturor organelor noastre scolare.

Din ședința consistoriului archidiecesan ținută în Sibiiu la 26 Iuliu 1884.

Nr. 3328 Scol.

Notă.

Venerabilul sinod archidiecesan în sesiunea din anul curinte sub Nr. prot. 111 a aflat a admite ca manual în scoalele populare din archidiecesă următoarea carte: *„Noua metodă practică pentru a învĕța cu înlesnire limba germană cursul I, II, III după F. Ahn“* de M. Rudinescu, ceea ce prin aceasta se aduce la cunoscința tuturor organelor noastre scolare.

Din ședința consistoriului archidiecesan ținută în Sibiiu la 26 Iuliu 1884.

Nr. 3332. Scol.

Notă.

Venerabilul sinod archidiecesan în sesiunea din 1884 sub Nr. prot. 115 a aflat a admite ca manual în scoalele poporale din archidiecesă cartea:

„Curs metodic de istoria naturală pentru scoalele poporale“ de Ipolit Ilasievici, Partea I. Brașov 1882, ceea-ce prin aceasta se aduce la cunoscința tuturor organelor noastre scolare.

Din ședința consistoriului archidiecesan ținută în Sibiiu la 26 August 1884.

Sibiiu, în 8/20 August 1884.

De vre-o 5 ḑile în pacinicul nostru oraș festivități splendide se succed una alteia. Stradele orașului gem sub mulțimea oamenilor îmbrăcați în haine de sĕrbătoare, bisericele și localitățile publice pentru arte resună de glasuri omenesci și al instrumentelor inventate pentru a esprima perfecta armonie în arte. Pretutindenea fețe vesele, pretutindenea bucurie.

Sasii din Transilvania 'și serbează aniversarea a 700 de ani dela venirea lor aici. În onoarea acestei ḑile ei au arangiat o serie întreagă de festivități, representanți din toate părțile au sosit aici la Sibiiu, ca cu frații din Sibiiu, cu frații lor din Ardeal, rupți din trupul marei națiuni germane acuma 700 de ani sĕ serbeze împreună alipirea lor la trupul mamă, care li-a dat esistența, și alipirea la statul, care ani 700 la numĕr i-a adăpostit și prin multe și feliurite căi și mijloace le-a făcut și posibilă, dar totodată și ușoară esistența.

Bucuria fraților sasi e generală, și noi dăm fidelă espresiune sentimentelor noastre de afecțiune conglăsuind cu frații sasi în bucuria generală.

E frumos și nobil a-ți revoca în memorie trecutul, căci el regulează viitoriul. E fericit, de trei ori fericit, poporul, care reprivind în trecutul seu, află tot grădini din paradis, în cari a domnit perfecta armonie, perfecta bunăstare, perfecta îndestulare a oamenilor. Sașii din Transilvania au un glorios trecut la spatele lor. Venirea lor a avut scopul de a planta civilisațiune în aceste locuri situate la spatele Orientului. Misiunea lor era frumoasă, și și mai frumoasă posițiunea, ce prin legi li s'a asigurat lor aici.

Și sasii s'au pus pe lucru. Popor laborios după cum este el, în puțină vreme din păduri selbatice cu arbori sĕculari, în cari până atunci nu se tocise secure aplicată de mână omenească, el făcură agrii roditori, pe agri zidiră cetăți puternice, cari în timpuri grele — și timpurile grele pre atunci ḑi de ḑi ca fortună se descărcau pe capetele pacinicilor muncitori — în timpuri grele ḑicem, le erau scutul și apărarea lor. Cu cultura pămêntului a mers paralel cultura industriei și a comerciului.

Cu chipul acesta sasii deveniră un puternic factor în organismul statului, și ei erau privilegiați și ajutați în împlinirea misiunei lor, de care erau conscii, și pre care cu demnitate și-au împlinit'o.

Ani preste ani trecură, și sasii 'și continuau în pace activitatea lor. Ani preste ani cu timpul fac ḑeci de ani, ḑeci de ani preste ḑeci de ani fac sute de ani. Am ajuns la anul 700 dela venirea sasilor aici, și noi și acuma vedem că sasul este aici, și-și continuă activitatea sa ca popor model în activitate, model în crutare.

Ani 700 sasul tot ca sas a esistat aici, și el și astăḑi este sas. Și sas fiind el, o nobilă ramură din puternicul trunchiu german, ce era mai natural decât, ca el serbătorind aniversarea a 700 de ani dela venirea sa aici, aceasta sĕ o serbeze cu ființa sa dăruită de Dumneḑeu și în calitatea sa de ce la făcut sĕ fie situația politică în care ne aflăm. Pentru noi, și credem și pentru fiecare om cu mintea și inima la loc, astăḑi, la anul Domnului 1884, Sasul din Transilvania este cetățean al statului, cetățean al Ungariei. Aceasta ca cetățean. Însĕ sasul este sas, și sas fiind el, este totodată un nobil surcel al falnicei tulpine germâne. Este deci german. Aceste două calități ale sasului fac ființa lui ca om și cetățean, și mintea sănătoasă alt cum nu-și poate închipuì astăḑi pe sasul din Transilvania.

Prin urmare serbătorind sasii a 700 aniversare a venirei lor, dau dovadă, că sûnt ceia ce sûnt, adecă cetățeni ai Ungariei și sași.

Cap de o structură unica în felul ei și perfidie de jidan se recere spre a ajunge la postulatul, că astăḑi în Ungaria sasul numai este sas, și sĕ bineventezi o serbare numai atunci, dacă ea se va desbrăca de firea dată omului de bunul Dumneḑeu. Teorii politice scrintite produc de multe ori confusie în capul omului, și dacă considerăm și calculul făcut cu consecuența poporului ales din testamentul vechiu, ușor te poți resturna în abis, de unde cu greu te mai urci cu viața în oase.

Salutăm din adêncul inimei festivitățile arangiate de compatrioții sași în amintirea venirei lor aici. Un popor, ce nu-și uită de trecutul seu, are viitoriu, și nu trebue sĕ se teamă că steaua sa va apune.

Salutăm pe compatrioții sasi pentru fericita situație a lor din trecut, la care cu inimă plină de bucurie și plăcere privesce toată suflarea săsească. Starea lor privilegiată în multe casuri a fost dăunoasă neamului nostru. Insĕ noi preste trecut, cât privesce această parte a istoriei, am aruncat velul gros al uitărei.

Salutăm pe compatrioții sasi, căci serbarea lor le revoacă în memorie ḑile senine, în aceste ḑile furtunoase de aḑi. Și i salutăm din inimă, căci tot anul acesta este, care ne revoacă și nouĕ în memorie începutul deșteptărei românilor din cruda și întunecoasa noapte a sclăviei Când va venì rêndul la noi, vom avea poate sĕ întimpinăm și noi, ceea ce ei astăḑi au întimpinat, însĕ asemenea lor și noi vom serba, în casul estrem în adêncul inimilor noastre, vom sĕrba ca cetățeni loiali, poate cei mai loiali ai statului, și ca români cari am înfruntat în trecut toate vijeliile legate de furtunoasa sclavie, înfruntăm și astăḑi toate furtunile ridicate asupra noastră pentru cuvêntul că suntem ceia ce am fost, și firm, nestrămutat voim sĕ fim, ceia ce suntem astăḑi.

Curentul bolnăvicios domnitoriu aḑi în statul nostru, ca toate curentele nenaturale, va trece, ceriul se va însenina, frumosul soare al egalității, dreptății și frățietății va strălucì în toată splendoarea pe pămêntul patriei noastre, din el va isvorì lumină și căldură, și ele vor produce iubirea, care ne va contopì pe toți ca fii egali în giurul tronului sacrat al Preabunului nostru împĕrat.

Salutările noastre sincere fraților sasi în mijlocul festivităților lor!

Revista politică.

Ḑiua onomastică a Maiestății Sale împĕratului și regelui nostru Francisc Iosif I. fu serbată pretutindinea cu mare însuflețire. Gloriosul nostru monarch s'a putut convinge și cu această ocasiune despre loialitatea supușilor sei față cu sacrata persoană maiestatică și curtea domnitoare.

Ministrul nostru de esterne și-a prelungit cu o ḑi petrecerea la principele Bismarck în Varzin. Aceasta s'a întêmplat la cererea proprie a cancelarului Germaniei de a putea sĕrba la un loc cu representantul monarchiei noastre onomastica domnitoriului nostru.

Despre conferările dintre acesti doi diplomați se scriu multe versiuni. Se ḑice că s'a vorbit și despre politica egipteană, și presența plenipotențiatului german din Egypt dă oarecare probabilitate acestei versiuni. Se mai ḑice și aceea, că după întrevederea acestor diplomați va avea loc o întrevedere a țarului Russiei cu bĕtrânul împĕrat al Germaniei, și prin aceasta alianța din centrul Europei va căpăta o mai mare consistență.

După cum este sciut Anglia a mulțămit Italiei pentru ținuta ei în conferența dela Londra privitoare la regularea Egiptului. Aceasta împregiurare s'a interpretat, ca și când ea ar fi slăbit legăturile Italiei cu cele două mari puteri aliate din centrul Europei. Spre a slăbì această credință vine principele Bismark și prin o epistolă adresată ministrului Italian Mancini 'și esprimă și el satisfacțiunea cu politica egipteană urmărită de Italia la conferența din Londra.

Scopul urmărit de rafinatul diplomat s'a ajuns. Lumea nu se mai îndoiesce în durabilitatea alianței întreite. Din contră după scirile mai proaspete și Rusia va intra în alianța aceasta. Cu chipul acesta se va asigura pacea europeană, despre care atât s'a vorbit în timpul din urmă.

Călĕtoria regelui României Carol la Belgrad se va întêmpla la 30 August a. c. st. n. Strălucitul oaspe va sosì acolo cu corabia Stefan cel mare careia va premerge vasul Grivița. Petrecerea în Belgrad va ținea 2 ḑile. Pentru primirea înaltului oaspe s'au făcut mari pregătiri, singur orașul Belgrad a votat 10,000 lei pentru acest scop.

Reacțiunea în Belgia s'a început cu totdeadinsul. Ministeriul a presentat camerei proiectul de lege pentru modificarea legei actuale. Din acest incident liberalii au ținut congres la 18 August a. c. și au decis a protesta contra proiectului guvernului. La cas de primire din partea camerei o deputațiune va solicita la rege reprobarea proiectului.

Sesiunea anuală a Asociațiunei transilvane.

Orĕștie 6/18 August 1884.

Domnule Redactor! Cu inima plină de mângăiere ve scriu unele și altele despre sesiunea din estan a Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român. Da, cu inima plină de mângăere, căci eu ve voiu scrie de aici lucruri bune și folositoare, de cari nu prea avem de înregistrat în comitatul Huniedoarei. Ve voiu scrie despre lucruri privitoare la literatura și cultura poporului român, și eu cred că la auḑul și vederea celor petrecute aici în Orĕștie rară va fi inima acelui român, care nu va tresărì de bucurie. Me mai bucur și pentru cuvêntul că sunt și dispensat și totodată și oprit a me amesteca în politică.

Voiu începe deci intrând in medias res.

Conform programei activitatea din estan a Asociațiunei transilvane s'a inaugurat cu oficiul divin celebrat în biserica gr. or. de aici. Biserica este spațioasă încât numĕroșii oaspeți au putut asculta cu evlavie rugăciunile îndreptate către ceriu.

După terminarea oficiului divin dl director seminarial Ioan Hannia a deslușit în câte-va cuvinte potrivite poporului motivul din care s'a adunat inteligența română la Orĕștie. Purceḑênd din cuvintele Apostolului Pavel, unde se ḑice că apostolii nĕcăgiţi fiind, răbdau, ocărîţi fiind, grăiau de bine, huliţi fiind, mângâiau, ḑice că asemenea ca şi apostolii de odinioară, nĕcăgiţi, amărîţi şi huliţi suntem şi noi, apoi cu provocare la cuvintele din Evangelie unde se ḑice: De vei avea credinţă ca grăuntele de mustariu vei ḑice muntelui dute, şi se va duce, — ne îndeamnă la răbdare şi perseveranţă în credinţă, însĕ în credinţa cu fapte, căci după cum ḑice s. scriptură, credinţa fără fapte este moartă.

După frumoasa şi instructiva cuvêntare a dlui director Hannia poporul s'a depărtat din biserică ca apoi peste o jumĕtate de oară sĕ se înfăţişeze din nou.

La oarele 10½ dl vice-president al Asociaţiunei transilvane, consilierul aulic în pensiune, Iacob Bologa deschide sesiunea prin cuvêntarea publicată de Domnia Voastră în numĕrul de Marţa trecută.

Cuvêntarea fu ascultată cu viu interes, la mai multe locuri resunau strigătele de „Sĕ trăiască." La pasagiul despre Maiestatea Sa Împĕratul toţi cei presenţi sau sculat în picioare.

Tabloul acesta în adevĕr era maiestatic şi mişcătoriu totodată. Jur împregiur prin strane ocupau loc damele, cari cu rară punctualitate, — am putea ḑice şi zel chiar — cercetează şedinţele Asociaţiunei transilvane. La masa verde comitetul Asociaţiunei, o fericită composiţie de bĕtrâni şi tineri ca Bologa, Bariţiu, Dr. Barcianu şi Eugen Brote, apoi mijlocii ca Cosma şi Visarion Roman. Numĕroasa inteligenţă mestecată printre ţĕrani şi ţĕrance făceau, ca buchetul sĕ fie şi variat şi şi plăcut ochiului.

La masa pentru ḑiaristi erau raportorii la ḑiarele „Gazeta Transilvaniei," „Viitoriul" şi scriitoriul acestor rênduri.

Era frumos acest tablou şi el câştigă însemnnătate prin proverbiala alipire a românilor către casa domnitoare.

Cuvêntarea fu viu aplaudată, şi nu fără cuvênt, căci ea fu rostită nu la adresa românilor adunaţi la Orĕştie, ci la adresa acelora, cari în toate acţiunile noastre privesc tot lucruri vrăşmăşesci şi tendenţe duşmănoase.

După cuvêntarea presidiului domnul advocat Dr. Tincu mulţămì în numele Orĕştienilor membrilor streini cari s'au ostenit până aici.

Era vorba acuma sĕ se cetească apelul nominal al tuturor membrilor Asociaţiunei, însĕ adunarea generală la propunerea membrului Dr. Tincu pentru câştigarea de timp a reces dela aceasta, rĕmâind a se cetì numai numele celor ce se vor înscrie cu aceasta ocasiune.

Se purcede apoi la alegerea unei comisii pentru înscrierea de membri noi, şi aceasta aleasă în persoana domnilor Dr. Tincu, Ion Michaiu, Dr. Ion Mihu şi Eugen Brote după un interval de ½ oară prin raportorul ei Dr. Ioan Mihu aduce la cunoscinţa adunărei generale că s'au incassat o sumă de fl. 1286. Anume s'au făcut membri fundatori 2 cu suma de câte fl. 200 pe vieaţă, 6 cu suma de câte fl. 100 apoi mai mulţi ordinari.

Resultatul acesta atât de imbucurătoriu a produs mare însufleţire şi sub influinţa ei fu ascultat raportul anual al comitetului central, care s'a dat unei comisiuni spre censurare şi raportare.

Se cetesce raportul anual al comitetului central din Sibiiu prin secretariul al II. Dr. Daniil Popoviciu Barcianu, care se predă unei comisiuni spre censurare şi relaţionare.

La compunerea acestei comisiuni domnul Acsente Severu cu totdeadinsul stăruia sĕ nu se aleagă de membri protopopul Ioan Papiu şi parochul din Huniadoara Păcurariu şi aceasta pentru cuvêntul, că în comisia aceasta trebuesc aleşi oameni cari au învêrtit banul în mână, precând preoţii provocaţi după părerea domnului Acsente nu şi-au făcut avere. În cele din urmă însĕ şi domnul Acsente s'a mulţămit mai ales după ce i s'a spus că ei sunt oameni harnici în parte cu mari speranţe, şi încă 'şi pot face stare. Prin asemenea probă trecu şi tinerul nostru de bune speranţe, Ion Meţian, căruia după cum mi s'a spus i se va incredinţa oficiul onorific de raportor al comisiei.

Disertaţiune a fost insinuată numai una de domnul Acsente Sever, care a recedat dela cetirea ei în aceasta adunare generală, remânênd ea a se cetì în adunările reuniunei agricole, care după cum ne asigură Venerabilul bĕtrân domnul George Bariţ, se va realisa în timpul cel mai scurt.

Cu acestea s'a terminat prima şedinţă şi fiecare s'a depărtat cu consciinţa liniscită.

Voiu aminti că ne-au sosit şi unii oaspeţi din România, şi se vorbesce că vom avea fericirea de a saluta în mijlocul nostru pre domnii Vasile Alecsandri şi Tit Maiorescu.

Seara la oarele 8 a urmat concert în sala dela hotelul contele Széchenyi. Programa e următoarea:

1. Sermana frunză, cântec românesc poporal arangiaţ pentru cor micst de G. Dima.

2. Ouvertura din opera „Alecsandro Stradela" de F. v. Flotow, arangiată pentru piano a 4 mâni de C. Diabelli.

3. Doue cântări, pentru o voce de bas şi acompaniare de piano:

a) Meḑul nopţii de G. Dima.

b) Grenadiri (baladă) de R. Schumann.

4. Rĕmâi sĕnătoasă, cântec românesc arangiat pentru cor micst de G Dima.

5. Douĕ cântări, pentru o voce de bas, cu acompaniare de piano:

a) Cântec de jertfă, de L. v. Beethoven,

b) Ciobanul de G. Dima.

6. Potpourie românesc, pentru flaută şi piano de A. Ungur.

7. Cântecul ciocârliei, arangiat pentru cor micst de F. Mendelssohn.

Numerii 1. 4. şi 7. fură esecutaţi de junele cor român format de curênd în Orĕştie de domnul învĕţătoriu Ioan Branga. Despre acest cor nu vom putea ḑice mult căci el este numai la început. Aceasta impregiurare trebue sĕ o amintesc ca basat pe ea sĕ pot vorbì despre esecutarea pieselor în concert. Intenţia este bună, de tot bună, bunăvoinţa de a se desvolta şi cultiva este mare, şi păşirea în concert ne-a dovedit că ea este foarte mare, Puteri încă sûnt şi astfeliu sub o conducere pricepătoare cu timpul corul din Orĕştie o ar putea duce departe.

Judecată din cele premerse prestaţiunea corului a fost îmbucurătoare şi aplausele publicului de bună seamă vor servì junelui cor de indemn spre desvoltare ulterioară.

Punctul 2 fu esecutat de doamna vĕduvă Vlad născută Bariţ şi doamna vĕduvă Doba de Ruşca născută Popoviciu.

Punctul 3 la esecutat domnul George Dima cunoscutul nostru cântăreţ şi componist. Domnul Dima este cunoscut publicului român, şi noi din parte-ne vom aminti numai că dênsul a cântat ca totdeauna.

Frumos a cântat şi domnul Isaia Popa cântările de sub Nr. 5.

La una din adunările Asociaţiunei transilvane un zelos membru al ei ţinu o frumoasă disertaţiune despre: Un diamant în năsip. Domnul Popa încă este un diamant, şi din norocire în Sibiiu s'a aflat măestrul, care a cunoscut diamantul şi la cioplit, încât acuma strălucesce şi pune lumea în mirare. Atârnă dela bunăvoinţa domnului Popa de a-şi nobilita vocea şi a face ca numele dênsului sĕ nu fie ţĕrmurit numai la cei de până acuma binevoitori ai lui.

Punctul 6 la esecutat autorul pe flaută, şi la esecutat foarte bine. Domnul Ungur în calitatea de profesor de musică la scoalele din Blaş poate sĕ se facă nemuritoriu pentru tinerimea dela acel institut în special, şi pentru naţiunea română, în genere.

Atâta în ḑiua primă a adunărei din anul acesta.

Scolar din România.

Ministrul de culte din România cu privire la conferenţele didactice din estan a dat următoarele norme:

I. Conferinţele didactice se vor ţinea;

a) Dela 15—26 August, la reşedinţa unuia din judeţele circunscripţiunei revisoriale;

b) Dela 1—15 Septemvre la reşedinţa celuilalt judeţ.

Acolo unde situaţiunea centrală a localului precum şi înlesnirea de locuinţă şi de traiu pentru învĕţători va permite, se va putea ţinea conferenţă cu învĕţătorii întregei cirscumscripţiuni.

În acest cas, şi după aprobarea prealabilă a ministeriului, durata conferenţelor va fi numai de 20 ḑile, cu începere dela 15 August.

II. Conferenţele se vor face într'unul din localurile de scoală, după alegerea revisorului, dela 11—3 din ḑi, şi dela 5—6 sara, în toate ḑilele, fără deosebire de sĕrbători.

III. Conferenţele vor fi preşidate şi direse în persoană de revisori, cari namai în cas de forţă majoră vor putea fi supliniţi de alte persoane autorisate de minister.

IV. La aceste conferenţe vor trebuì sĕ asiste toţi învĕţătorii şi învĕţătoarele, ţinêndu-se în seamă ca motive de scusă numai casurile de boală, constate prin acte medicale.

V. Cestiunile cari se vor trata anul acesta în conferenţe vor fi privitoare la scoala şi organisaţiunea sa din punctul de vedere al disciplinei şi al învĕţământului:

I. Învĕţământul mutual; calităţile şi defectele sale;

2. Învĕţământul simultan şi superioritatea metoadelor asupra procedurilor mechanice şi de rutină;

3. Metodologia aplicată la diferitele materii ale programului; la scriere, cetire, calcul de memorie; la gramatică, istorie şi geografie etc. Revisorii vor fi atenţi asupra modului de espunere al învĕţătorilor şi asupra metoadelor ce întrebuinţez; nu vor cere dela dênşii prelegeri în formă, ci esplicaţiuni simple şi cumpĕtate, potrivite cu gradul de aptitudine al elevilor şi destinate mai mult a forma judecata elevului de cât a i împovara memoria în dauna inteligenţei; i vor face atenţi asupra abusului ce s'a făcut de cărţile scolare şi le va dovedì că obiectul învĕţământului primar nu e de a îngrămădì în mintea copilului o comoară moartă de cunoscinţe de tot felul şi cât se poate mai multe, ci aceste cunoscinţe — atâtea cât nu e permis cui-va sĕ le ignoreze — trebue sĕ fie bine învăţate sĕ devină o proprietate vie a minţei copilului.

Acest resultat însĕ nu sĕ capătă dacă învĕţământul se mărginesce numai la o receptivitate pasivă a scolarilor, în loc de a fi o lucrare continuă a scolariului şi profesorului la o laltă, în loc de a deştepta aplicarea către cunoscinţe prin propria activitate şi iniţiativă a scolarilor, în loc de a forma într'un cuvênt, educaţiunea personală a lor şi ai obicinuì cu reflecsiunea.

Venind la fie-care materie în parte, metodul scriptoleg cunoscut învĕtătorilor, este cel mai nimerit, dacă va merge în paralel cu metodul intuitiv, care trebue urmărit mai departe în predarea cetitului ca şi a gramaticei, geografiiei si a celor-lalte obiecte de studiu. Gramatica, avênd de scop de a ne învăţa sĕ vorbim şi sĕ scriem corect, ea trebue mai înainte de toate sĕ ne înveţe a cugeta corect. De aceea este timpul sĕ le înlature acele proceduri scolastice, acele exerciţii de gramatică pură, eserciţii scrise şi mechanice de analisă, care ocupă pe copil al instruì, şi mai mult i atrofiază inteligenţa de cât i-o formeaḑă. Formulele abstracte, definiţiunile, când nu sûnt înţelese, nu fac de cât sĕ-i têmpească mintea şi sĕ i slăbească atenţiunea.

Regulele gramaticale, definiţiunile, trebue sĕ decurgă din esemple; esemplele înmulţite trebue sĕ conducă pe elev a gasì singur şi în mod firesc şi regula gramaticală şi difiniţiunea. Chiar esemplele vor fi luate de elev din lumea de lucruri ce -l încungioară: clasă, mobilierul clasei, tot ce poate vedea şi pipăì în giurul seu. Analisa logică nu aduce nici un folos dacă mintea copilului nu-i obicinuită mai înainte ca sĕ cugete, sĕ completeze o judecată, sĕ inventeze singur esemplele; în acest cas, analisa va fi în acelaşi timp un eserciţiu de judecată şi un eserciţiu de gramatică şi, fără prima, la ce folos cea de a doua?

În istorie, ar fi de dorit sĕ se dea mai multă atenţiune studiului epocei contimporane de cât epocelor primitive, pentru ca copilul de ţĕran, eşind de pe băncile scoalei, sĕ cunoască ideile timpului în care e chemat sĕ trăească şi sĕ lucreze. El are nevoie de a sci evenimentele cele mari ale secolului de aḑi, faptele care au modificat societatea română, evenimentele politice ce au creat posiţiunea de aḑi a ţĕrei, şi fără a fi cu totul lipsit de cunoascerea trecutului el, sĕ aibă o cunoscinţă mai adêncită de epocele mai apropiate, cari, ca sĕ ḑic aşa, sûnt ţesute fir cu fir în epoca modernă. Alt incovenient este lipsa totală de noţiuni asupra instituţiunilor trecute şi actuale ale României, pe când tot interesul se depune în naraţiunea sacă şi fără de viaţă a batelielor şi succesiunei Domnilor. De asemenea lipsa noţiunilor cari constituesc instrucţiunea civică, principele organisaţiunei sociale, viaţa organică a comunei, a judeţului, a Statului, cunoscinţa legilor generale al vieţii publice, în care copii de aḑi — cetăţeni de mâne — vor fi chemaţi sĕ şi esercite drepturile şi datoriele lor civice.

Studiul geografic nu trebue sĕ mai fie un învĕţământ abstract, nici o înşirare fără legătură de sute de mii de nume topice. Geografia trebue sĕ-şi găsească o aplicaţiune practică în cunoşcerea vieţei comerciale, şi industriale a României, a ţĕrilor vecine, a lumei civilisate, căile de comunicaţiune şi de transport, bogăţiile lor naturale, etc. Studiul ei nu mai începe cu cerul pentru a finì cu pământul, ci are de regulă de a începe cu cercetarea topografică a clasei, a scoalei, a stradelor din apropiere a suburbiei şi aşa mai încolo; şi a face pe tablă închipuirea scoalei, a casei părintesci, a bisericei, a comunei, a judeţului în care se află comuna. Elevul verifică pe hartă şi observă pe teren chiar ceea-ce învaţă în carte. El, căpĕtând oare-care noţiuni cât de elementari de meteorologie, se va convinge singur că mişcările atmosferei au regulele lor şi nu e nimic extră-ordinar, nimic supra-natural.

Nici un studiu nu se poate intuì mai bine de cât cel al aritmeticei. Copii sciu numĕra de acasă dela 1—10 diferite obiecte. La scoală vin spre a cunoasce semnele care arată diferitele unităţi sau grupe de unituţi şi a face calcule mintale asupra

Nr. 3334. Scol. [796] 3—3

CONCURS.

Din fundaţiunea Francisc-Iosefină sûnt a se conferì pe durata de trei ani succesivi, **ḑece stipendii de câte 60 fl.** anuali la atari tineri, cari cu începutul anului scolar 1884/5 vor întra în seminariul Andreian din Sibiiu **spre ascultarea cursurilor pedagogice** (preparandiali).

La aceste stipendii pot concurge tineri de religiunea orientală ortodocsă dela al 14-lea an al etăţii împlinit până la al 19-lea început precum şi cei dela al 20-lea an al etăţii în sus, cari vor documenta că sûnt eliberaţi dela serviţiul militar continuu.

Dela concurenţi se cere sĕ fi absolvat cu succes cel puţin îndestulitoriu 4 clase gimnasiale ori reale, şi sĕ fie corpualminte întregi şi sĕnătoşi.

Cererile concursuali sûnt a se aşterne la acest consistoriu până la 12/24 August a. c. şi a se instruì:

1. Cu estras din matricula botezaţilor.
2. Cu atestatele din toate clasele gimnasiale ori reale percurse.
3. Cu atestat medical despre întregitatea corpului şi starea sănătăţii.

Eventual se vor considera şi tineri cu mai puţine clase gimnasiale (ori reale), cari aflându-se în etatea dela 14—19 ani vor arăta 1—2 de pracsă pe terenul învĕţământului public popular.

Pentru cei împărtăşiţi cu stipendiile de mai sus, se va solvì tacsa seminarială de 60 fl. direct din fundaţiune, astfel încât stipendisti vor avè de a îngrigì numai de îmbrăcăminte şi utensilii scolare.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan ţinută în Sibiiu la 12 Iuliu 1884.

Nr. 76. [799] 3—3

CONCURS.

Pentru **postul de învĕţătoriu la scoala elementară română greco-orientală din cetate în Sibiiu şi totodată cântăreţ al bisericei de acì**, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post, pe lângă prospect de ameliorare în venitoriu sûnt:

1. Salariu fics anual 300 fl. v. a.
2. Cuartir natural de douĕ odăi în casa parochială.
3. Doi stânjini lemne de foc.
4. Competinţe cantorale 40—50 fl., la an.

Concurenţii la acest post, afară de cualificaţiunea provĕḑută în lege, ce trebue sĕ aibă, au înainte de espirarea concursului sĕ ţină într'o duminecă sau sĕrbătoare strana în biserica de aici.

Sibiiu, 15/27 Iuliu 1884.

Comitetul parochial.

Nr. 337. [790] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scoalele mai jos însemnate din protopresbiteratul Mercurei, se escrie concurs cu termin până la 15 August a. c.

1. **Rod**, cu salariu anual de 300 fl.
2. **Ludoş**, cu salariu anual de 220 fl.
3. **Spring**, cu salariu anual de 200 fl., cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii au a-şi adresa cererile concursuali instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu în Mercurea pâna la terminul prefipt.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului Mercurei.

Mercurea la 13 Iuliu 1884.

I. Droc,
prot.

Nr. 162. [785] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea de douĕ posturi învĕţătoresci la scoala populară gr. or. **Breaza** tractul protopresbiteral al Făgăraşului, se escrie concurs cu termin până la 20 August st. vechiu a. c.

Emolumentele sunt:

Pentru învĕţătoriul primar în bani 200 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei şi lemne de foc câte vor trebuì.

Pentru învĕţătoriul secundar, salariu 150 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei şi lemne de foc câte vor trebuì.

Se cere ca învĕţătoriul primar sĕ aibă cel puţin patru classe gimnasiale; cel secundar cel puţin douĕ clase gimnasiale şi testimoniile de cualificaţiune conform prescriselor în normativul scolar din 1882.

Doritorii de a ocupa posturile mai sus arătate au de-aşi aşterne suplicele lor cu documentele recerute până la terminul sus arĕtat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Făgăraşului.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Făgăraş 12/24 Iuliu, 1884.

Petru Popescu,
ppresbiter.

Nr. 308 [816] 2—3

CONCURS.

Se escrie concurs pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scoalele confesionale gr. or. din protopresbiteratul **Solnocului** în următoarele parochii.

1. **Ungureni**, cu salariu anual 200 fl.
2. **Libotin**, cu salariu anual 200 fl.
3. **Rogos**, cu salariu anual 200 fl.
4. **Vâleni**, cu salariu anual 150 fl.
5. **Peteritatea**, cu salariu anual 150 fl.
6. **Maşca**, cu salariu anual 100 fl., cuartir şi lemne de foc.
7. **Borcut**, cu salariu anual 150 fl.
8. **Ineu**, cu salariu anual 150 fl.
9. **Stoiceni**, cu salariu anual 120 fl.
10. **Dobric**, cu Dobriţinaş cu salariu anual 150 fl.
11. **Costeni**, cu salariu anual 120 fl.
12. **Poiana-Porcului**, cu salariu anual 200 fl.
13. **Rohia**, cu salariu anual 150 fl.

Reflectanţii au a-şi înainta concursele instruite în regulă până la 17 Septemvre a. c. st. v. la adresa subsemnatului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Solnocului, prin posta ultimă; Magyar-Lapos.

Cupşeni, 26 Iuliu 1884.

Samuil Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 355. [815] 2—3

CONCURS.

Spre ocuparea staţiunilor învĕţătoresci în comunele bisericesci mai jos înşirate din protopresbiteratul **Cohalmului**, se publică concurs cu termin până în 25 August st. v. a. c.

Cohalm, cu salariu 150 fl. din casa alodială şi dela popor, cuartir şi lemne pentru foc.

2, **Criţiu**, cu filiile Cloasterf şi Meşindorf 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne pentru încălḑit.

3. **Crihalma**, cu salar 150 fl. dela popor.

4. **Felmer**, salariu 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne pentru foc.

5. **Ticuşul român**, 150 fl. dela popor.

6. **Mateiaş**, salariu 150 fl. dela popor.

7. **Bogata olteană**, salariu 100 fl. dela popor, cuartir lemne şi victuale în valoare de 50 fl.

8. **Fântâna**, cu salariu de 150 fl. dela popor.

Doritorii de a ocupa vre una din staţiunile acestea învĕţătoresci, au a-şi asterne suplicele lor concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Cohalm, 27 Iulie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
administ. prot.

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scoalele populare gr. ort. din protopresbiteratul Abrudului, în comunele mai jos însemnate, se escrie concurs pană la 15 August st. v. a. c.

1. **Cărpeniş**, cu salariu anual de 200 fl., cuartir şi lemne.
2. **Vêrtop**, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.
3. **Buningenea**, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.

Doriitorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a subşterne petiţiunile instruite conform legilor din vigoare, — la subscrisul până la terminul mai sus indicat.

Abrud în 10 Iuliu 1884.

Comitetele parochiale concerninte în conţelegere, cu

Ioan Gall,
[786] 2—3 ppresbiter gr. or.

Nr. 17. [809] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea următoarelor posturi învĕţătoresci la scoala poporală elementară gr. or. din **Sighişoara**, se escrie concurs cu termin până la 15 August st. v. a. c.

a) În clasa I cu salariu anual de 300 fl. plătit în rate lunare decursive şi anume: 280 fl. în numerariu, şi trei stângini de lemne în preţ de 20 fl. v. a. pe lângă acestea cuartir gratuit în edificiul scoalei.

b) În clasa a II-a cu salariu anual de 300 fl. plătit în rate lunare decursive şi anume: 280 fl. în numerariu şi trei stângini de lemne în preţ de 20 fl. v. a. pre lângă acestea cuartir gratuit în edificiul scoalei.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a documenta, că au absolvat 4 clase gimnasiale, că au absolvat cursul pedagogic sau teologic, că au depus esamenul de cualificaţiune învĕţătoresc şi din limba maghiară, şi iertând împregiurările a se înfăţoşa în vre-o Duminecă sau sĕrbătoare în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Invĕţătorii sûnt obligaţi a prelege în scoala de toate ḑilele şi în scoala de repetiţiune oarĕle prescrise de „Normativ,“ a ţinea strana în toate duminecile şi sĕrbătorile de preste anul scolastic.

Petiţiunile concursuali instruite conform pretensiunilor sus amintite, sûnt a se aşterne până la terminul sus indicat subscrisului oficiu protopresbiteral

În conţelegere cu comitetul parochial concerninte.

Oficiul protoprespiteral gr. or. al tractului Sighişoarei.

Sighişoara în 22 Iulie 1884 st. v.

Demetriu Moldovan,
adm. prot.

Nr. 211. [808] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea următoarelor staţiuni învĕţătoresci în protopresbiteratul Deşului cu terminul până la 20 August st. v. a. c.

1. C. **Poieni**, salariu anual de 150 fl. v. a. şi lemnele necesari de foc.
2. **Gostila**, 150 fl. v. a., cuartir în natură în edificiul scolar şi lemnele de foc necesari.
3. C. **Hăşmaş**, 150 fl. v. a., cuartir în natură şi lemnele de foc necesari.
4. **Dobricel**, 150 fl v. a. şi lemnele de foc necesari.

Doritorii de a competa după vre-una din acestea staţiuni, au a înainta concursele lor instruite conform legilor în vigoare până la terminul sus indicat subscrisului oficiu protopresbiteral per Retteg.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deşului.

C.-Giurgeşti la 23 Iuliu 1884.

Constantin Bodea,
adm. prot.

Nr: 227. [807] 2—3

CONCURS.

La scoala elementară capitală gr. or. din **Orĕştia** se escrie concurs pentru 2 posturi învĕţătoresci cu salariu anual de câte 300 fl., cuartir şi 2 orgii lemne de foc.

Unul dintre aceşti învĕţători se va alege şi întărì de director conform § 69 din „Normativ,“ acesta pentru agendele de direcţiune va avea un adaus de 150 fl. pe lângă salariul anual; asemenea va avea şi celalalt învĕţătoriu — fiind cualificat — o remuneraţiune de 100 fl. pentru instruirea elevilor dela scoala de meserii.

Doritorii de a ocupa acestea posturi, au a-şi aşterne petiţiunile lor instruite după prescriptele din vigoare în termin de 30 ḑile oficiului protopresbiteral gr. or. din Orĕştie (Szászváros).

Orĕştia la 15 Iulie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Oreştiei în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

Nr. 537. [792] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scoale greco-orientale din mai jos însemnatele comune ale protopresbiteratului Sighişoarei, se escrie concurs cu terminul până la 15 August a. c. st. v.

1. **Daneş**, postul învĕţătoresc cl. I cu salariu anual de 150 fl; — postul învĕţătoresc cl. II cu salariu anual de 200 fl; pe lângă cuartir gratuit în edificiul scoalei, lemnele necesare de foc şi folosirea grădinei scolare. Dela învĕţătoriul cl. II se recere sĕ fie pedagog absolut şi se scie şi una din limbile patriei: ambi învĕţători trebue sĕ ţină strana Dumineca şi în serbători.
2. **Criş**, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei şi lemnele necesare de foc.
3. **Haşfalĕu**, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.
4. **Hendorf**, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei şi lemnele necesare de foc.
5. **Ţelina**, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei şi lemnele necesare de foc.
6. **Mucundorf**, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei şi lemnele necesare.
7. **Trapold**, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei şi lemnele necesare de foc.
8. **Bundorf**, cu salariu anual de 150 fl., cuartir gratuit în edificiul scoalei şi lemnele necesare de foc.
9. **Ferihaz**, un post de adjunct învĕţătoresc cu salariu anual de 100 fl.

Cererile concursuale, instruite conform legilor în vigoare, sûnt a se aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat.

Sighişoara în 10 Iuliu 1884.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al tractului Sighişoarei.

Demetriu Moldovan,
adm ppresb.

Nr. 338. [813] 2—3

CONCURS.

După ce la parochia vacantă gr. or. de clasa a III **Bodia**, protopresbiteratul Unguraşului, în urma concursului publicat sub 11 Octombre 1883 Nr. 212 nici un concurent nu s'a aflat, — la ordinaţiunea consist. ddto 29 Novembre 1883 Nr. 4781 B. îmbunătăţîndu-se stola, prin aceasta se escrie a **doua oară concurs**, cu termin de 30 ḑile dela publicare în „Tel. Roman.“

Emolumentele:

1. Casă parochială cu grădină de 1 jugĕr.
2. Porţiunea canonică, arătoriu şi fênaţ 15 jugere şi 115 stângeni;
3. dela 60 case 60 vici mĕsură veche de cucuruz sferămat;
4. ḑile de lucru cu palma dela fiecare casă câte una ḑi;
5. stola indatinată.

Toate acestea după calculul sinodului parochial resp. al comitetului aduc un venit de 380 fl.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie au de a-şi subşterne suplicele instruite conform legilor în vigoare subscrisului oficiu protopresbiteral.

Fizes-Sânpetru, 1 August 1884.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Roşca,
protopresbiter.

Nr. 67. [768] 3—3

CONCURS.

La scoala poporală confesională gr. or. română din Mercheașa, protopresbiteratul Cohalmului în archidiecesă, este de oferit un post învĕțătoresc, pentru care se deschide acest concurs cu termin până în 19 August a. c. când va fi și alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. Un salariu anual în bani parati de 200 fl., v. a. solvindi în 4 rate anticipative.

2. Usufructul din venitul comunal, precum apa sărată, pașunit de vite și îngrașiat de râmatori în pădurile comunale ca un proprietariu da acì.

3. Cuartir liber în edificiul scoalei, corespundetoriu. — Și:

4. Una gradina de legumi în curtea scoalei.

Aspirantele respectiv va avea a produce:

1. Atestat de botez, ca e de confesiunea noastră gr. or.

2. Ca a absolvat cel puțin 4 classe gimnasiale la vr'un gimnasiu din patriă.

3. Că a absolvat cursul pedagogic sau clerical la vr'unul din institutele noastre gr. or.

4. Că dispune de censura de cualificațiune, din carea sĕ fie evidente ca afară de limba română este capabil a propune și limbile germană și magiară precum și cântările și tipicul bisericesc.

Conpețitorii, la acest post sûnt avisați până la terminul susindicat a se presenta în una din Duminecile premergătoare în persoană în Biserica de aici la servițiul divin.

Dat din ședința comitetului parochial gr. or. ținută în Mercheașa la 20 Iuliu 1884, în conțelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului ca inspectorat districtual de scoale.

Suplicele sûnt a se trimite francate prin Cohalm (Köhalom) comitetului paroch. gr. or. în Mercheașa.

Pentru Comitet:

Ioan Buzea,
paroch și președinte.

Nr. 318. [793] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci dela scoalele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin până la 15 August st. v. a. c.

1. Tilișca, cu salariu anual de 300 fl., solvindi în rate lunare anticipative, cuartir liber în edificiul scoalei și lemne necesarii de foc.

Alesul învĕțătoriu va fi datoriu a ținea Dumineca și sĕrbătoarea o strană în biserică, a instrua pe elevii dela scoală cântările bisericesci și a ținea scoala de repetiție.

2. Gurariului, cu salariu anual de 200 fl., solvindi în rate trilunare dela epitropia scolară, cuartir liber și 5 stânjini de lemne din cari va avea a încăldì și scoala.

Alesul învĕțătoriu va fi datoriu a ținea strana de cântăreț în biserică Dumineca și sĕrbătoarea.

3. Amnaș, cu salariu anual de 127 fl., dela:

1. 70 familii à 1 fl.	70 fl.
2. dela 38 familii 4 cupe vechi grâu, 4 cupe cucuruz computate în bani fac	19 „
3. Usufructul dela un agru în valoare de	2 „
4. Usufructul dela o grădină în valoare de	5 „
5. Cuartir liber și lemnele necesare în valoare	31 „
Suma .	127 fl.

Doritorii de a ocupa una din aceste stațiuni au a-și așterne suplicile lor instruite conform legilor în vigoare, la subscrisul oficiu până la terminul susindicat.

Sĕliște, 16 Iuliu 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliștei, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 366. [794] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea următoarelor posturi învĕțătoresci din protopresbiteratul Branului, se escrie concurs cu termin până la 15 August a. c. st. v. și adecă:

1. Fundata, cu salariu anual de 190 fl. și anume: 70 fl. din ajutoriul dela comună, 90 fl. din tacsele dela copii obligați a frecuenta scoala și 20 fl. venite cantorale, precum și cortel liber și lemnele necesare.

2. Cheia, cu salariu anual de 150 fl. v. a. și anume: 70 fl. din ajutoriul dela comună, 56 fl. din tacsele dela copii obligați a frecuenta scoala și 24 fl. venite cantorale, precum și cortel liber și lemne de încăldit.

3. Vlădeni, postul de învĕțătoriu pentru classa II. cu salariu anual de 200 fl. plătibil din ajutoriul dela comuna politică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi vor așterne petițiunile lor instruite în sensul „Normativului scolar din 1882“ la acest oficiu până la terminul indicat.

Oficiul protopresbiteral al tractului Branului în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Zĕrnești în 10 Iulie 1884.

Traian Mețian,
administr. ppresbiteral.

Nr. 220. [783] 3—3

CONCURS.

Conform ordinațiunei Venerabilului consistoriu archidiecesan ddto 1 Maiu a. c. Nr. 1901 B. se escrie concurs pentru îndeplinirea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III Junc parochia de jos, cu termin *de 30 dile dela prima publicare* în „Telegraful Roman“.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochiale cu grădină de legumi 1200 □°

2. Dela 300 familii câte 8 cupe de grêu.

3. Venitele stolari regulate în comitetul parochial ținut în 17 Iuniu 1884.

Toate aceste emolumente dau un venit anual de 403 fl. v. a.

Se observă, că în cele 300 familii sunt numĕrate și familiele parochiei dinJuncul de sus, pe care va avea a o administra fiitorul paroch, și prin urmare emolumentele din ambele parochii dau venitul de mai sus.

Doritorii de a competa la această parochiă vor avea ași așterne petițiunile lor, în sensul statutului organic și al regulamentului congresual pentru parochii la subscrisul până la terminul susindicat.

Brad în 21 Iuliu 1884.

In conțelegere cu comitetul parochial.

George Părău,
adm. ppresb.

Nr. 238. [778] 3—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕțătoresci dela scoalele gr. or. din comunele mai jos semnate, din protopresbiteratul Devei, se escrie prin aceasta concurs cu termin până la 10 August st. v. a. c,

1. Deva, cu salariu anual de 300 fl. și prospect a se urca pe vitoriu la 350 fl., cuartir în edificiul scoalei și 24 metri de lemne, din cari se va încăldì și scoala: — prelângă cualificațiune egală, vor fi preferiți cei mai decsteri în cunoscință tipicului și a cântărilor bisericesci, pentru care vor usua și accidențiile stolari circa 50 fl. la an.

2. Sântandreș, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și 2 stâng. cubici de lemne.

3. Beșan, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.

4. Têmpa, cu salariu anual de 200 fl., cuartir și 2 stâng. lemne.

5. Batiz, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și 2 stâng. de lemne

6. Nandru-Vale, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.

7. Chergeș, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.

8. Bătrâna, cu salariu anual de 100 fl., 54 mĕsuri mari de bucate, cuartir și lemne.

9. Josani, cu salariu anual de 150 fl. computate și naturalele, cuartir și lemne.

10. Muncelu-mare, cu salariu anual de 150 fl. computate și naturalele, cuartir și lemne.

11. Biscaria, salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.

12. Găunoasa, cu salariu anual de 150 fl., computate și naturalele, cuartir lemne.

13. Cerbel, salariu anual de 150 fl. computate și naturalele, cuartir și lemne.

14. Gelese, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.

Suplicele de concurs instruite în sensul legilor în vigoare, sûnt a se așterne subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul de mai sus.

Deva, la 4 Iuliu 1884.

Pentru comitetele parochiale, oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei.

Ioan Papiu,
ppresbiter.

Nr. 228 [789] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scoalele din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orestiei sĕ escrie concurs cu termin până la 20 August a. c.

1. Vinerea, cu salariu anual 300 fl. v. a., cuartir și lemnele de foc

2. Romos, cu calariu anual de 300 fl. v. a., și lemnele de foc.

3. Vaideiu, salariu anual 220 fl. v. a. cuartir și lemne de foc.

4. Romoșel, salariu anual 200 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.

5. Orĕscioara de jos, salariu anual 200 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.

6. Acmar, salariu anual 200 fl. v. a. și lemne de foc.

7. Simeria, salariu anul 200 fl. v. a. cuartir și lemne de foc.

8. Bințințiu, salariu anual 150 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.

9. Petreni, salariu anual 150 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.

10. Gelmar, salariu anual de 100 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.

11. Turdaș, salariu anual 100 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.

Concurenții au a-și așterne cererile lor instruite în sensul legilor din vigoare la oficiul protopresbiteral al Orĕstiei în terminul sus scris.

Orĕstie 15 Iulie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orestiei.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

Nr 218. [781] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de paroch, devenit în vacanță acum trecuți 2 ani, în parochia Cârjiț cu filia Bretelin din protopresbiteratul Devei se escrie prin aceasta *de a doua oară* concurs în sensul înaltei resoluțiuni consistoriale din 23 Maiu anul cur. Nr. 2137. B.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt tot cele cuprinse în primul concurs, publicat în „Tel. Rom.“ Nrii: 34. 35 și 36 din a. c.

Cei ce doresc a reflecta la acest post, vor avé a-și așterne suplicele lor de concurs instruite în sensul statutului organic, și a regulamentului congresual dela 1878 pentru parochii la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în termin de 30 de dile dela prima aparițiune acestui concurs în foaia archidiecesană „Telegraful Roman.“

Deva la 22 Iuniu 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Nr. 234. [803] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu și cantor la scoala confesională română gr. or. din Șomeș-sat (Șomeșfalĕu), se escrie concurs cu termin până la 12 Aug. 1884 st. v.

Salariu anual pentru învĕțătoriu este 150 fl., cuartir liber cu grădinuță; afară de aceasta:

Venitul cantoral, care este următoriul:

1. Dela 28 familii câte o merță (30 litre) de bucate.

2. Dela 28 familii câte o di de lucru (clacă).

3. 2 jugere pământ arătoriu de clasa I.

4. Usuatele venite cantorale după stolă.

Toate aceste dau un venit de peste 100 fl.

Doritorii de a ocupa acest post învĕțătoresc-cantoral, au a-și așterne suplicile lor instruite conform legilor în vigoare subscrisului, până la terminul prefipt, — avênd însĕ mainainte a se presenta la fața locului în vre-o duminecă ori sĕrbătoare ante terminului prefipt, pentru a proba aptitatea în cântări.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Cluș, 10 Iuliu 1884 st. v

Vasile Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 219. [802] 3--3

CONCURS

Se escrie concurs pentru ocuparea posturilor de învĕțători la scoalele din protopresbiteratul Iliei în următoarele parochii:

I. Câmpuri-Câmpeni-Surduc, cu salariu anual de 300 fl. v. a. și cuartir liber în edificiul scoalei.

II. Runcșor și Vica, cu salariu anual 300 fl. v. a. și cuartir liber în edificiul scoalei.

Reflectanții au a-și înainta concursele instruite în regulă până în 20 August st. v. a. c. la adresa subsemnatului, documentând și aceea, dacă posed esamenul din limba maghiară.

În suplicele concursuale sĕ se amintească și împregiurarea dacă respectivul au mai concurat la vre-un post învĕțătoresc și în care protopresbiterat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei.

Gurasada, 17 Iuliu 1884.

În conțelegere cu comitetele parochiale.

Alecsiu Olariu,
adm. prot.

Nr. 389. [800] 2—3

EDICT.

Aleman Tudor gr. or. din Sĕliște, carele a părăsit cu necredință pre legiuita sa soție Ana Samoilă Filimon tot din Sĕliște de 18 ani de dile, fără a se scì ubicațiunea lui, pe basa otărirei consistoriale din 10 Iuliu a. c. Nr. 1631 B. se citează prin aceasta ca în termin de trei luni de dile dela datul de fâță sĕ se înfățoșede înaintea subscrisului oficiu, căci la din contră procesul divorțial încaminat de soțiă sa se va decide și în absența lui.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliștei.

Sĕliște, 23 Iulie 1884.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 359. [784] 2—3

Edict.

Ilie Ioan Negrea din Vlădeni, carele a părăsit cu necredință pe legiuita sa soție Elisafta Jovu Nașia din Vladeni pribegind de 5 ani de dile fără a se scì ubicațiunea lui, prin aceasta se citează ca în termin de 3 luni de dile dela prima publicarea acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului; căci la din contră procesul divorțial încaminat de soția sa se va decide și în absența lui.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Branului.

Zernești în 10 Iuliu 1884.

Traian Mețian,
adm. ppresc.

Nr. 221. [776] 3—3

Citațiune edictală.

Paraschiva Matei Ciocanea din Paloș, domiciliată prin căsătoriă în Cața, protopresbiteratul Cohalmului, care a părăsit de 14 ani pre legiuitul ei bărbat Moise Paloșanu din Cața, pribegind în lume fără a se scì ubicațiunea ei, se citează prin aceasta a se presenta *în termin de 3 luni de dile* dela prima publicare a acestora, înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră, procesul divorțial intentat asupra-i se va pertracta și decide și în absența ei.

Cohalm, 30 Aprile, 1884.

Forul matrimonial de I. instanță greco-resăritean al Cohalmului.

N. D. Mircea,
ad. protopresb.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

lor. Acelea calcule trebue së înceapă deci, încă dela întrarea copilului în scoală și së meargă prin combinațiuni nimerite ale învĕțătorului formând o paralelă între primele semne numerice și lucrurile din cercul de intuițiune a copilului: ce spun acele semne.

Toate acestea cunoscințe însë së nu aibă alt scop decât cultul simțului moralei. Instrucțiunea religioasă së nu se mărginească la teorie numai și la simple regule abstracte catichetice, și învĕțătorul va trebui së facă ca din toate materiile de studiu së reiasă acțiunea moralisătoare a scoalei, pentru că educațiunea morală este cea mai însemnată și cea mai grea parte din misiunea învĕțătorului pe lângă educațiunea fisică și intelectuale.

4. În ce mĕsură programa actuală a scoalelor primare rurale s'a putut pune în aplicațiune față cu numĕrul restrâns al personalului didactic și cu condițiunile localurilor scolare de adi.

5. Învĕțământul primar rural așa cum este astădi construit ce foloase aduce populațiunei rurale și dacă aceste foloase practice rĕspund la trebuintele imediate sau mediate ale acestei populațiuni.

6. Ce parte trebue së aibă în programa învĕțământului primar întroducerea lucrărilor de mână și practicarea unei meserii, pentru ca instrucțiunea generală së nu sufere.

7. Cum se aplică și cum ar fi mai bine a se aplica partea relativă la noțiunele de agricultură practică și economia domestică atât de necesare fiilor clasei noastre rurale.

8. Ce modificări sûnt de întrodus în programa actuală a scoalelor rurale, pentru ca învĕțământul primar elementar së-și ajungă adevĕratul seu scop: preparațiunea pentru viața practică mai cu osebire ținêndu-se seamă de ocupațiunea de căpetenie a săteanului român, agricultura.

9. Învĕțământul cum se predă astădi în scoalele noastre avênd mai mult un caracter clasic de cât realistic se va arĕta după trebuințele localităților, ce ramură de învĕțământ profesional ar fi de întrodus pe lângă studiele generale ale scoalei. Utilitatea și posibilitatea întroducerei acelei ramuri.

10. Vacanțiunea cea mare dela 1 Maiu până la Octomvre, provĕdută in noua programă a scoalelor rurale, corespunde pretutindeni necesităților locale, ocupațiunilor locuitorilor? Și nu este vătămătoare învĕțământului prin aceea că scolarii uită în 5 luni mai tot ce a învĕțăt perdêndu-și gustul și deprinderea regulată cu munca intelectuală și dăndu-se la lene și incurie?

Asupra modului tractărei tuturor acestor cestiuni și asupra soluțiunilor date în conferențe. Dnii revisori vor redacta câte un raport general, care în conformitate cu art. 351 din lege, se va trimite ministeriului imediat după terminarea conferențelor împreuna cu lista învĕțătorilor cari le-au urmat, a acelora cari s'au distins și în fine a acelor cari cu motiv sau fără motiv au absentat dela ele.

Varietăți.

* A eșit de sub tipariu **Protocolul Sinodului archidiecesan din anul 1884**, care cuprinde 14 coale tipărite, și se poate căpăta în librăria tipografiei archidiecesane cu 70 cr. esemplariul.

* (Concert). Duminecă în 29 Iuliu st. v. Dl. artist George Dima și soțul dlui dl Heller a dat în Abrud un concert strălucit.

Abia bătuse 7½ oare seara pe când era anunțat inceputul concertului și publicul din Abrud și giur aștepta cu mare sete esecutarea programului, care a fost următorul:

1. Dima G. *a*) „Sci tu mândro ce ți-am spus.“ *b*) „Mugur mugurel“ (Concertantul).
2. Mendelsohn F. „Rondo capricioso“ Dl W. Heller.
3. Schubert F. „Călătorul“ (Concertantul).
4. Grieg E. „Humoresken.“ Dl W. Heller.
5. Dima G. *a*) „Stelele;“ *b*) „Seguidilă.“ (Concertantul).
6. Chopin F. „Scherzo“ (B-moll). Dl. W. Heller.
7. *a*) Dima G. „Medul nopții;“ *d*) Sehumann R. Grenadirii (Concertantul).

Domnii concertanți a sciut së câștige din partea publicului din Abrud și jur cea mai mare îndestulire și plăcere, căci toate punctele din program a fost esecutate cu mult gust și desteritate de adevĕrat artist.

Plăcerea publicului a fost la culme însë la audul cântecului „Grenadirii“ pe care dl artist Dima în urma aplauselor necurmate nu numai a fost silit a repeta acest cântec ci a ne delecta la cererea publicului încă și cu o cântare extra „ciobanul“ care asemenea a fost foarte bine esecutată.

După concert s'a arangiat în onoarea Dlor oaspeți petrecere de dans destul de animată.

Un Abrudan.

* (Himen). Domnul Dr. Aurel Babeș profesor la gimnasiul nostru din Brașov la 30 Iulie a. c. și a serbat cununia cu domnișoara Elena Dumitru Dossios în Brașov.

* (Convocare). Onorații membri, cari compun comitetul central al „Reuniunei învĕțătorilor gr. or români din districtul Făgărașulni“ anume: Daniil Gabor din Voila, Petru Debu din Șercăița, Petru Marhao din Galați, Ioan Roșca din Ungra, Ioan Bonea din Cincu mare, Iacob Oona din Pĕrău, Lazar Comșa din Mândra, Toma Stirbeț din Șulumberg, Ioan Popescu din Mateiaș, cum și domni președinți ai despărțĕmintelor tractuali Nicolau D. Mircea, administrator protopresbiteral în Cohalm și Nicolau Moldovan, preot greco orient. în Vĕrd, — ca membrii naturali ai acestui comitet, — în sensul §-lui 18 din statute, sûnt prin aceasta convocați la ultima ședință anuală a lor, carea se va ținea în 17 August a. c. st. v. la 10 oare dimineața în edificiul scoalei elementare ortodocse din Făgăraș.

Obiectele de pertractat vor fi:

Deliberarea și statorirea raportului general despre întreaga activitate a reuniunei în cursul anului.

Compunerea programului de materii, statorite în circulariul consistorial ddto 19 Iulie a. c. Nr. 3567 Scol., cari au a se desvolta în dilele adunărei generali dela 25—30 August a. c. inclusive.

Curenții.

Făgăraș, 6 August 1884 v.

Vincențiu Grama, președinte. *Nicolau Aron*, secretariu.

* (Mulțămită și cuitare publică). Cu ocasiunea punerei petrii fundamentale la nou zidinda biserică din Apoldul mare, în urma căldurosului apel a preaonoratului domn protopresbiter Ioan Droc s'a facut următoarele contribuiri marinimoase:

Dl Ioan Droc protop. 10 fl., dna Agapia protopopesa 5 fl., dl David Crasser paroch și Dechan luter. de aci 5 fl., dl pretor Branisce 5 fl., adjuntul Haidendorf 2 fl., dl Cosciug 1 fi., dl Batzoni notariu com. 5 fl., dl Ioan Lazar paroch în Apoldul infer 3 fl., dl Nicol. Topêrcean paroch în Apoldul inf. 3 fl., dl comerciant și controlor la cassa de consumi I. Gross 5 fl., dl Tecoanță 1 fl., Michail Flaischer proprietar în Apoldul mare 5 fl., Iosif Goldsmidt negustoriu și proprietariu aci 2 fl., I. Crăciun paroch 5 fl., I. Prică din Tilișca oier 2 fl., dl George Măcelar din Mercurea 10 fl., Martin Rieger primariu de loc 5 fl., dl Ioan Oreștian primariu în Apoldul de jos 5 fl., dl Samuil Schreiber casir 4 fl., dl Samuil Nemeș junior 5 fl., dl Samuil Beu notar în Rodu 5 fl., fiul dsale Corneliu 5 fl., D. Wagner paler 5 fl., dl Adami 2 fl., Vas. Moga mĕsar 5 fl., dl Antonie German proprietariu în Aciliu 2 fl., preotesa părintelui Lazar 1 fl., dl Samuil Glatz casir com. 5 fl., dl Moise Sirbu epitrop 50 fl., dl Ioan Iridon propriet. 50 fl., dl subjude Vasiliu Greavu 5 fl., dl Langhamer ingineriu și prop. în Mercurea 6 fl., dl Măcelariu notariu în Apoldul de jos 3 fl. I. Pop notariu în Ludoș 3 fl, dl Moise Pop proprietariu 2 fl., dl Ioan Ivan notar în Aciliu 5 fl., dl D. Ivan titor aici 10 fl., dna preotesa și Dechana Crasser 2 fl., dna Branisce 1 fl., dna Greavu o monetă pro memoria prețuită 1 fl. 50 cr.

Pentru cari contribuiri comitetul parochial le esprimă cea mai adênc simțită mulțămită.

În numele comitetului parochial.

Ioan Crăciun, paroch.

* (Omor). Marți dimineața s'a aflat aici în țigănime cadavrul unei femei. Identitatea nu este constatată, cercetarea este în curgere.

* (Atentat.) Pe edificiul scoalei de stat din Sibiiu, strada urezului se află următoriul afiș: **Ein Klavier zu verkaufen.** Atragem atențiunea procurorilor chemați a urmărì acest atentat contra limbei statului la scoala de stat de aici.

* (Luptă cu un urs.) In apropierea comunei Iászó Mindszent din comitatul Tornaabauj un pădurar a dat în 3 Iulie peste trei urși. Curagiosul pădurar țințesce iute și nimeresce pe unul dintre ei. Ursul cade la pămênt, ear ceilalți doi au dispărut prin tufiș. Pădurarul, spre mai mare siguranță, mai trage o dată în ursul ce zăcea pe pămênt și grăbesce së aducă nesce cărbunari cari nu departe de locul incidentului făceau cărbuni, ca cu ajutoriul lor së transporte ursul împușcat. Peste puțin timp se reîntoarse însoțit de cinci cărbunari la tufișul unde zăcea ursul.

Ursul numai de cât sare în sus. Cărbunarii o iau la fugă mâncând pămêntul. Curagiosul pădurar mai trage douĕ focuri în animalul rănit de moarte. Atunci ursul cu o mânie turbată se repede asupra pădurariului. Se începe o luptă crâncenă desperată între pădurariu și între fiara selbatică. Ursul sfâșiă carne de pe ambele brațe și de pe piciorul drept al pădurariului.

In această fatală posițiune i venì cânele în ajutor. Acesta prinse pe urs de gât, și ursul fu silit pentru un moment së lase jertfa din ghiare. Pĕdurarul care-și păstrase presența, l'a străpuns de câteva ori cu cuțitul, și ursul s'a întins fără suflare pe pămênt.

Pădurarul se află acum sub îngrigirea medicală și-i pare rĕu, că de ocamdată nu poate së stingă vieața și acelorlalți doui urși.

* (Din viața politică a poetului Lamartine). — Când în anul 1848, Lamartin venì la putere, imediat fu aședat din toate părțile de solicitări și de recomendațiuni.

El se mărginì a înscrie într'un moment pe diferiții agenți diplomatici viitori. Venì diua numirei lor; atunci ministrul poet scoase carnetul și fie-care persoană găsì îndată locul în decret. Toate numele erau bine alese și în regulă; afară de unul care remase pe biroul directorului afacerilor streine pentrucă n'avea adresă și nimenea nu reclama.

După 15 dile de așteptare, se întrebă ministrul dacă scie „pe cetățanul David, numit consul al Franței la Bréme.“ De acest nume nu-și aducea aminte Lamartine, el recurse la carnetul seu și vĕdu numele de David înscris cu litere mari și în mijlocul unei pagine. De odată esclamă: A! e greșeală înainte de evenimentele din Februarie dênsul luase această notă pentru a-și aduce aminte de un pasagiu din psalmii regelui evreu.

Ce nedumerire! strigă ministrul surprins.

— Dv. a-ți făcut consul republican din regele David — care rege? respunse directorul personalului. — Ciudat de tot! Acela care juca înaintea corăbiei și cânta cu harpa.“

A doua di se cetiră în Monitor! „Cetățeanul X. este numit consul al Franciei la Bréme în locul cetățeanului David decedat „Onoarea biroului de numiri fu salvată. „Funcționarul.“

* (Învitare la prenumerațiune). Cu un simț de întristare am luat sciința despre acea împregiurare, ca escelenta compositiune pentru pianoforte „Illustrațiune română“ de C. R. Karasz, care la concertul reuniunei noastre din 10 Novembre a. tr. a produs un efect estraordinar, nu se poate tipărì din causa, că fără garantarea speselor de litografia, nu se află editor.

Fiindcă ar fi o mare perdere pentru literatura noastră musicală și așa destul de sĕracă, dacă aceasta piesă în toate privințele escelente, ar rĕmânea netipărită, s'a aflat un membru al reuniunei noastre, care a garantat spesele; și așa edarea opului e asigurată.

În urma învoirei atât a compositoriului, cât și a interprindĕtorilor, întreg venitul curat a primei edițiuni, e destinat scopurilor culturali ale reuniunei de lectură română din Timișoara.

In urma acestei dispositiuni marinimoase fiind reuniunea noastră în locul prim interesată, ne luăm voia de a apela la simțul național al tuturor românilor, rugându-i së binevoiască a sprigìnì aceasta întreprindere națională cu atât mai vêrtos, că „Ilustrațiunea Română“ e o piesă de salon minunat de frumoasă și artistic compusă, e o fantasie briliantă despre pătrundĕtoriul cântec „Eată și noaptea,“ despre „Hora Severinului“ și despre „Deșteaptăte Române.“ Cu deosebire hymnul nostru național încă n'a fost prin nimenea și nici odată atât de grandios interpretat.

Opul conținênd circa 15 pagine, va apărea într'o edițiune foarte splendida cătră finea lui Septembre a. c. de aceea rugăm pe mult onoratul public românesc, së binevoiască a ne trimite banii de prenumerațiune mult până în 20 Septembre a. c.

Prețul prenumerațiunei e 1 fl. (2½ lei) și 10 cr. pentru trimitere francată. În librărie va costa opul 1 fl. 20 cr. (3 lei).

Timișoara în August 1884.

În numele reuniunei de lectură română din Timișoara.

Petru Oprișiu, președinte. *George Traila*, secretar.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câți sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) și de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorități medicinice, așa dicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6.; deci fie-care bolnav së se adreseze cu deplină încredere la susnumitul și mulți și vor dobêndì sănătatea, deși au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toți cei ce sufer de nervi vor afla locuință liniștită, cei lipsiți de mijloace vor fi considerați; cum am înțeles din isvor sigur, prețurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine Tractament și prin corespondență, dacă se va trimite istoricul detaiata boalei. Trebue së mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Marți în 19 August n. 1884.

Sibiiu: **52 40 4 28 82**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 19 August n. 1884.

	Viena	*B-pestă*
Galbin	5.76	5.75
Napoleon	9.65½	9.63
London (pe polița de trei luni)	121.70	121.60

Nr. 3998. [817] 1—3

CONCURS.

Din fundaţiunea Cologiană a archidiecesei gr. or. române a Transilvaniei a devenit vacant un stipendiu de 60 fl. anuali pentru a cărui mai departe conferire se escrie concurs *cu terminul până la 26 August* (*7 Septembre st. n.*) *a. c.*

Stipendiul se va conferì la gimnasisti români de religiunea gr. or. preferind-se la cas de condiţiuni egale cei din munţii apuseni ai Transilvaniei.

Cererile concursuali instruite cu carte de botez, atestat despre starea materială a părinţilor, atestat medical despre starea sănătăţii concurentului şi testimoniul scolar, sunt a se aşterne la acest consistoriu în terminul prefipt.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan, ţinută în Sibiiu, la 2 August 1884.

Nr. 276. [818] 1—3

CONCURS.

Pe basa Statutului organic §. 63 combinat cu § 23 punct 5 şi a instrucţiunei votate de sinodul archidecesan la 13/25 Aprile 1877 Nr. 191 §. 7, prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Cohalmului.

Fiitoriul protopresbiter îşi va avea reşedinţa în Cohalm ca în centrul protopresbiteratului şi ca atare va fi totodată şi paroch în Cohalm, dupăce va devenì vacantă parochia, ce aḑi e ocupată.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sunt:

a) Venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutoriul de stat şi din tacsele ce încurg pentru şedulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorţiali şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterali.

b) Venitele ordinari ale parochiei de clasa a III din Cohalm, dupăce aceasta va devenì în vacanţă.

La postul acesta pot concurge bărbaţi apţi şi binemeritaţi pe terenul bisericesc şi scolar; în special aceia: cari după o pregătire cel puţin de 8 clase gimnasiali sau reali cu testimoniu de maturitate, au terminat studiile teologice la vreunul din institutele metropoliei noastre şi au susţinut cu succes bun esamenul rigoros de cualificaţiune sau cari după pregătirea indicată mai sus, au terminat studiile teologice la vre-un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualificaţiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Pot însě concurge şi fără testimoniu de cualificaţiune profesorii de teologie şi preoţii chirotoniţi înainte de întrodcerea esamenelor de cualificaţiune dacă în celelalte au cualificaţiunea prescrisă mai sus.

În mod escepţional mai pot concurge şi fără prescrisa cualificaţiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul şi acurateţa manifestată în administrarea protopresbiteratului, vor avea dela consistoriul archidiecesan (plenar) specială îndreptăţire la acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post au a-şi aşterne suplicele concursuali la Venerabilul consistoriu archidiecesan în Sibiiu, *în restimp de 30 de ḑile dela prima publicare a acestui concurs în foia „Telegraful Roman“* alăturând câte o tabelă de cualificaţiune, carea se conţină date esacte şi speciali în următoarele rubrici; numele, caracterul (rangul bisericesc) şi locuinţa concurentului; anii etăţii (anul, luna şi ḑiua nascerii) studiile pregătitoare afară de cele teologice (anul, locul şi categoria acelora); esamen de maturitate, doctorat şi altele; studiile pregatitoare teologice (anul şi locul acelora şi esamenul de cualificaţiune) serviţiile de până acuma pe terenul bisericesc şi scolar (timpul, locul şi categoria acelora;) în fine cunoscinţa limbilor şi alte reflecsiuni. Datele din aceasta tabelă sunt de a se întărì cu documente cari sě se acludă în originali, precum: carte de botez, testimonii scolastice şi de maturitate, testimonii teologice şi de cualificaţiune, atestate de serviţii bisericesci şi eventualminte toate altfel de recomândări.

Cohalm, în 4 Iuniu 1884.

Comitetul protopresbiteral al tractului Cohalmului:

preşedinte notar

Nicolau D. Mircea, **Ioan Bercan.**

adm. prot.

Nr. 37. [819] 1—3

CONCURS.

Pre basa resoluţinnei preaveneratului Consistoriu archidiecesan ddto 26 Inniu 1884 Nr. 1868 B. se escrie concurs nou pentru ocuparea postului de paroch, în parochia Nadeşul-săsesc protopresbiteratul Têrnavei superioare cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare,

Emolumentele sunt.

1. Casa parochială cu 2 încăperi de material solid, coperită cu ţigle.
2. Edificiile necesari pentru economie şură cu pătrariu, şi graşd coperite cu ţigle.
3. Porţiune canonică 6 jugěre de arat şi cositură:
4. Dela 65 familii, câte una felderă de cucuruz sfêrmit.
5. Dela 21 familii neorustici 8 fl. v. a.
6. Dela comună 6 stângini de lemne aduse în curtea parochială în preţ de 40 floreni v. a.
7. Dela tinerime feciori şi fete câte 2 ḑile de lucru cu palma.
8. Cu ocasiunea segregărei paşunitutul are a căpăta 8 jugěre pămênt arătoriu porţiune canonică.
9. Porţiunea canonică câtă va avea a lucra-o comuna bisericească în 3 ani pentru preot.
10. Stola usuată.

Concurenţii i-şi vor aşterne cererile sale înstruite conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral gr. or. al Târnavei superioare

Nădeşul săsesc la 2 August 1884.

In conţelegere cu comitetul parochial

Ioan Almaşan,
protopresbiter.

Nr. 45. [820] 1—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea în mod definitiv a postului de învěţătoriu de clasa II a dela scoala română greco-orientală din Cernatul Sěcelelor, protopresbiteratul I al Braşovului, se escrie concurs cu termin *până la 26 August a. c. st. v.*

Emolumentele impreunate cu acest post sunt 250 fl. v. a. cu prospect de a se ameliora după un an la 300 fl. v. a.

Dela concurenţi se cere a legitima că au absolvat cel puţin 4 clase gimnasiale şi că au depus esamenul de cualificaţiune învăţătoresc precum şi cel din limba maghiară.

Petiţiunile instruite cu menţionatele documente au a se aşterne până la terminul indicat prea-onoratului oficiu protopresbiteral I al Braşovului în Braşov.

Cernat, în 30 Iuliu 1884.

În conţelegere cu domnul protopresbiter respectiv.

Comitetul parochial:

Georgiu Urdea.

Nr. 371. [821] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învěţătoriu la scoala populară gr. or. din comuna Sângătin, protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu terminul *25 August a. st v.*

Emolumente împreunate cu acest post sunt: 200 fl. v. a. plătibile în 3 rate egali şi anume la 1-ma Novembre a. c, 1 Ianuarie şi 15 Maiu 1885; cuartir în edificiul scoalei şi lemne de foc.

Concurenţii 'şi vor adresa cererile concursuali, instruite conform disposiţiilor legii oficiului protopresbiteral al tractului Mercurii în Mercurea.

Dela oficiul protopresbiteral al tractului Mercurii.

Mercurea la 4 August 1884.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr. 559 U. 1884. [806] 3—3

CONCURS.

La institutul de agricultură în Mediaş în Transilvania este de a se ocupa postul al treilea de **profesor pentru catedra de economiă** cu deosebire pentru cultura viilor şi pomilor, — apoi pentru cultura albinelor şi a vermilor de mătase.

Doritorii de a ocupa aceasta staţiune, care este împreunată cu un salariu anual de 1000 fl. (una mie floreni) v. a., au a-şi trimite cererile lor, instruite cu adeverinţă despre absolvirea a cel puţin (şase) 6 clase gimnasiali sau cea reală superioară, apoi despre absolvirea unei academii de agricultură şi cu o adeverinţă despre pracsa probată în cultivarea viilor şi pomilor — **până la 10 Septembre a. c. franco la oficiul central al universităţii săsesci în Sibiiu.**

Limba de propunere este cea germână între asemenea cualificaţi vor fi preferiţi aceia, cari cunosc limbile patriei (germană, maghiară şi română).

Înstituirea se face deocamdată numai pe un an de probă urmând progres corespunḑětoriu, instituirea provisorică se va preface la finea anului de probă în definitivă, şi la cas sě nu se întêmple aceasta, se vor rebonifica respectivului spesele de călătoriă tour şi retour.

Sibiiu, 6 August 1884.

Dela oficiul central al universităţii săsesci.

U. Z. 593. [797] 3—3

Concurs.

În anul scolariu 1884/5 sûnt a se conferì patru stipendii à 10 fl. lunari pentru elevi dela scoala de agricultură din Mediaş.

La acestea stipendii, şi adecă pentru durata întregului timp de studii, pot reflecta astfel de elevi, cari:

1. Sûnt născuţi în vre-o comună de pe teritoriul fostului fondului regiu, şi vor fi primiţi în scoala de agricultură din Mediaş.
2. Cari vor produce adeverinţă despre purtarea lor morală nepătată.
3. Cari dintre mai mulţi cu asemenea cualificaţiune, vor fi recunoscuţi ca cei mai lipsiţi de ajutoriu.

Pentru folosirea şi mai departe a stipendiului este necesar un atestat dela direcţiunea scoalei de agricultură despre progresul stipendistului în studii, că îndată ce lipsesce aceasta condiţiune stipendiul se va sista.

Stipendiile se confer sub condiţiunile propuse, fără deosebire de religiune şi naţionalitate.

Cererile timbrate şi instruite cu atestatele necesari şi adecă:

a) Cu estras din matricula botezaţilor;

b) Cu atestat dela direcţiune despre primirea ca elev al scoalei de agricultură din Mediaş;

c) Cu atestat despre absolvarea scoalei poporale, reale s'au medii şi

d) Cu un atestat oficios despre starea materială; sûnt a se trimite aici cel mult până la finea lunei August 1884.

Sibiiu, 30 Iuliu 1884.

Dela oficiul central al universităţii săsesci.

Nr. 591 U. 1884 [812] 2—3

CONCURS.

Un stipendiu de 200 fl. v. a. este de a se conferì la tineri meşerieşi cari sûnt născuţi pe teritoriul fostului fond regiu şi în prima linie la cei din fostul scaun al Mercurei şi Nocrichiului sau din comunele acelor scaune, cari au terminat gimnasiul inferior sau realele inferioare sau scoala poporală superioară, la tot casul însě sě fie cercetat şi terminat cu succes bun una din scoalele de meserie subvenţionate de universitatea săsească, şi cari se obligă că spre perfecţionarea meseriei lor practice şi teoretice, vor petrece un an în streinătate, adecă afară de monarchia austro-ungară.

Condiţiunile de conferire afară de cele susnumite sûnt:

a) Subşternarea atestatelor scolari cu cualificaţiune bună.

b) Adeverinţa oficioasă despre starea materială a concurentului.

Stipendiul se solvesce jumětate îndată după conferire, ear cealaltă jumětate cu şese luni mai târḑiu.

Tinerii stipendiaţi la esolvirea jumătăţii a doua, sunt dětori a alătura la rugarea lor atestatele despre lucru prestat precum şi o descriere scurtă despre timpul cum l'a folosit, locurile unde au lucrat şi esperienţele câştigate referitoare la meserii.

O astfel de descriere se aşteaptă dela stipendiat şi după reintoarcerea sa în patrie.

Cererile concursuali instruite în regulă sunt a se trimite *aici cel mult până la 10 Septembre a. c.*

Sibiiu, 11 August 1884.

Dela oficiul central al universităţii săsesci.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] **6. Place du Trône, Paris.** 40

Kais. k. Privilegium. SCHUTZ-MARKE ECHT NICKELSTAHL GARANTIE FÜR ewig Weissbleiben

Numai pentru 8 fl. 62 cr.

se capětă o garnitură de masă, ca ceea ce o vom areta mai jos, din nicol fin. Nicolul este metalul de toţi lăudat şi premiat, care remâne totdeauna alb ca argintul. Nicolul nu se face negru, nicolul nu ruginesce, nicolul păstrează luciul argintului, chiar dacă s'ar întrebuinţa garnitura 30 de ani, nicolul nu lipsesce unei econoame bune, nicolul întrece argintul de China, argintul fin, şi aşa numitul argint de Britania, pentru că e mult mai elegant mai durabil şi mai alb şi lucrul principal e că e de totului tot eftin, cu neînsemnatul preţ de **8 fl. 62 cr.** se capětă următoarele 49 **tacâmuri.**

Toate cu 8 fl. 62 cr.

6 cuţite de mâncare din argint nicol
6 furculiţe „ „ „ „
6 linguri „ „ „ „
6 linguri de cafea „ „ „
1 strecurătoare de supă din nicol greu
1 strecurătoare de cafea „ „ „
6 taste pentru pahare cu apă din nicol
1 cleşte din nicol pentru zahar.

1 corfiţă de poame din nicol
2 sfeşnice de masă frumos împodobite
1 presărătoare de zahar din nicol
2 pahare pentru ouă din nicol
6 verigi de nicol pentru serviţe
1 cutie de lemn pentru zahar, care se poate închide
1 tasă mare pentru serviţ
1 pânzătură de masă ţăsută cu aur
1 clopoţel electric.

Toate cu 8 fl. 62 cr.

Nickel-Stahl-Manufacturie II., Wien, RIX. [709] 5—6

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

La numerul acesta se adauge un suplement.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 93 Sibiiu, Sâmbătă 11/23 August 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, în 10/22 August 1884.

Suntem la începutul unui an nou scolastic. Nu va fi deci fără interes a vorbì ceva despre învețământul public în general, și despre scoalele noastre în special.

In timpul din urmă a ajuns lumea la convingerea, că cel mai puternic mijloc pentru înaintarea și consolidarea unui popor este scoala. Oameni cu inimă pentru progres, și chiemați după oficiul lor la promovarea progresului până în stratele cele mai inferioare ale populațiunei, în alte state au lucrat în interesul învețământului public, avênd în vedere progresul. Și ei au făcut mult, foarte mult în direcțiunea aceasta.

Cu privire la întocmirea scoalelor, ca model în fruntea tuturor statelor europene stă Germania. După calapodul din Germania s'a croit întreg sistemul scolar aproape în întreagă Europa. In special statul nostru a decopiat toate după Germania, și a localisat cu forța plântând sub nume unguresc lucruri bune și folositoare.

Ce a fost urmarea? Avem un sistem întreg al învețământului ca mechanism fără de viață. Și este naturală aparițiunea aceasta în viața culturală a Ungariei, căci ceea ce Germania consecuent în ani o sută la numĕr a produs pe terenul învețămêntului public, recere ani 200 în Ungaria. In acest interval sistematicesce va trebuì preparat terenul, și va trebuì sĕ se urmeze cu sfințenie principiele pedagogice statorite de sciință, va trebuì sĕ fie ele cu acurateță urmărite, căci esperimentarea problematică de adi cu sute de ani ne aruncă îndĕrĕpt, și dacă ele se vor repeta mult, în veci nu vom ajunge ținta doririlor noastre.

Vorbim de esperimentări cu succese de tot problematice. Și trăim în convingerea că cetitorii nostri ne înțeleg.

În Ungaria întreg sistemul învețămêntului public este pus pe basă falsă și tendențe improprii învețămêntului, improprii sciinței și culturei. Și lucrul este de tot firesc ca aceasta așa sĕ fie, căci în Ungaria scoala nu urmăresce scopuri culturali, ci ea vênează scopuri politice.

Politica este sulul împregiurul căruia se învêrte întreg aparatul cultelor și al instrucției în statul nostru, și aceasta începênd dela scoalele poporale cu introducerea forțată a limbei maghiare până la diferitele facultăți dela universitate, unde se face monopol din sciință și cultură maghiară.

Nu scim cât va mai dura această stare bolnăvicioasă de lucruri, una scim: cât timp va mai dura ea, nu putem avea pretensiuni de viață culturală în sensul genuin al cuvêntului.

In asemenea împregiurări fatale susținem noi românii 4 gimnasii superioare și unul inferior cu 4 clase. Sciința se propunea până acuma ca sciință în aceste institute susținute din sudoarea noastră. Politica însĕ s'a amestecat și aici în două direcțiuni. S'a lucrat positiv pe calea legislativă și a ordinațiunilor dându-ni-se normative cu privire la materialul ce e a se propune elevilor. Negativ încă s'a făcut mult. O serie de cărți scolare fuseră oprite din scoală și întrebuințarea lor interdisă sub cuvêntul că ele sunt contrarie statului.

Cu chipul acesta am ajuns acolo, încât scoala este pusă sub incuisiție polițială și dacă un băiat petulant 'și sfêrtică pentru esemplu abecedariul maghiar, fapta se califică de crimă contra statului, se introduce cercetare criminală contra întregului institut, și băieților se dă scoală de patriotism.

Cu toate acestea noi progresăm. Natura ne-a făcut cu cap ușor și minte deschisă, și cu toate pedecile ne desvoltăm, și spre mirarea celor ce se miră, aceia dintre noi, cari studiează la maghiari se deșteaptă cu cea mai înfăpăeată consciință națională, o consciință națională pronunțată, de care nici urmă nu aflăm în puținele noastre institute publice de învețămênt.

S'ar părea paradocs apariția aceasta în vieața noastră națională, procesul însĕ este de tot natural. În statul nostru scoala face politică. Micul scolar aude tot batjocuri la adresa neamului seu, și laude, vrednicii la cea a altora. Instinctiv se întreabă de unde provine aceasta. Și el caută și află adevĕrata stare a lucrului.

Astfeliu sĕmênța se plămădesce în inima crudă a băiatului, se desvoaltă progressiv în inima junelui, și la vremea bărbăției se manifestă ca stejar ce nu se pleacă la adierea patriotismului modern.

Puține sûnt scoalele noastre pentru crescerea junimei, ele însĕ deși puține, totuși corespund necesităților noastre. Patru gimnasii pentru băieți încă va se dică ceva.

Cum stăm însĕ cu fetițele noastre?

Stăm rĕu, vrem sĕ dicem, am stat rĕu până acuma. Fetițele noastre se cresceau în institute streine, streine limbei noastre, streine datinelor noastre, streine credinței noastre, împregiurărilor și condițiunilor noastre naționale și sociale. Eșind din scoale fetițele noastre se aflau streine în midlocul nostru, și aduceau simbure strein — am putea dice distructor în vieața noastră națională.

Avem bogată esperiență în privința aceasta, poate prea bogată încă. Fetițele noastre deveniau femei, deveneau mume și ele mare parte se simțeau streine, se simțeau netericite în vieața noastră națională-bisericească.

Procesul și aici este de tot natural.

Inima femeei este simțitoare și impressionabilă. Vieața ei din institut a săpat adênci urme în inima ei, și frageda inimă a femeei păstrează aceste suveniri pentru toată vieața.

Această stare de lucruri în timpul din urmă luă dimensiuni tot mai mari și ea contrasta în mod vĕdit cu luptele noastre pentru conservarea naționalismului.

Ecuilibrul trebuia restabilit și meritul începutului trebuie atribuit femeilor române din Sibiiu. Intrunite în reuniune femeile române din Sibiiu în toamna anului 1883 au deschis o scoală română pentru crescerea fetițelor. Activitatea de un an a acestei scoale pe aripile vêntului a străbătut în toate locurile locuite de români, și noi nu sûntem optimisti fără reson, când profețim scoalei române de fetițe din Sibiiu un mare contingent de frecuentante în noul an scolastic, ce ne stă înainte.

Cu viuă satisfacțiune înregistrăm la locul acesta dispozițiile Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român privitoare la crescerea fetițelor noastre. Asociațiunea transilvană în adunarea din anul acesta conglăsuind cu cea din anul trecut a decis zidirea unui edificiu pentru o scoală română de fetițe cu internat. A făcut planul institutului de fetițe sistemisând 8 posturi de profesori, apoi director la internat cu toate aparatele trebuincioase.

Vom vedea deci încă în anul viitoriu pus în vieață acest institut și soartea fetițelor noastre, soartea femeei române o vom pune în mânile noastre, și prin ea vom asigura viitoriul națiunei noastre.

Până când vom vedea aceasta împlinită, scoala română de fetițe susținută de reuniunea femeilor române din Sibiiu 'și va împlinì cu sfințenie misiunea sa spre binele obștesc al neamului nostru și spre fericirea patriei mame, care pas de pas ne silesce sĕ o ținem de mamă mașteră.

Diarele române, care în altă direcțiune informează publicul român se vor interesa despre neesactitatea celor scrise de ele, și nu vor întârdia a comunica informațiuni temeinice despre scoala română de fetițe, proiectată de Asociațiunea transilvană.

Sûntem la începutul anului scolastic și am credut că este și bine și folositoriu sĕ relevăm cele

FOIȚA.

Din Basmele Slave.

BOB DE PIPER.

(Estras din *Contes populaires de différents pays* recueìllis par Xavier Marmier.)

Tradus de I. S. Spartali.

Într'o di trei frați plecară la pădure sĕ taie lemne. Sora lor trebuia sĕ vie pela ameadi ca sĕ le aducă de mâncare. Însĕ, în drumul până la pădure, se întêlnì cu un uriaș care o luà și o duse în peștera sa.

Flăcăii așteptară pe fată toată diua aceea și a doua di, și a treia di. În sfêrșit, vĕdênd că dênsa numai vine, se întoarseră acasă și întrebară pe muma lor pentru ce nu le trimise-se pe soru-sa cu de mâncare. Muma rĕspunse că le-o trimise-se și că nici dênsa nu scie din ce pricină întârdiă fata de nu se mai întorcea.

„Ah! me duc s'o caut!“ dise cel mai mare.

Plecà, și, după ce umblă cât umblă, întêlnì o păstoriță care păzea nisce oi și o întrebà nu cumva vĕdu-se pe soru-sa.

Păstorița i respunse:

„Am vĕdut o fată ținênd un coș în mână. Însĕ a furat-o un uriaș și a dus-o în peștera sa.

— Și unde este peștera aia?

— Colo, în fundul rîpii.“

Flăcăul se coborî în rîpă și strigă pe soru-sa.

Dênsa deschise ușa, îl poftì sĕ între și-l duse în peșteră care era un palat măiestru. Când deodată se aude un sgomot mare și la ușa peșterei căzù un buzdugan greu.

Soru-sa i spuse că așa vestea uriașul că se întoarce a casă pentru ca dênsa sĕ scie sĕ-i gătească ale mâncării.

Peste câte-va minute venì uriașul și dise rĕstit:

„Acì este un strein?

— Este fratele meu, rĕspunse fata.

— Bine. Di sĕ frigă bucătăreasa un berbece, care a fi mai mare.“

După ce fu berbecele fript și pus pe masă, chiemà pe fratele fetii și-i dise:

„Dacă vei mânca partea ta mai iute decât mine îți dau voie sĕ me omori; de unde nu, te omor eu pe tine.“

Bietul om se puse la masă tremurênd și încercà sĕ mănânce. Însĕ abia luà două ori trei bucături din miel și uriașul, care isprăvise mai nainte îl omorî

Biata măsa îl aștepta cu nerăbdare. Unul dintre frați, vĕdênd că dênsul nu se mai întoarce, hotărì sĕ se ducă sĕ-l caute. Întêlnì și dênsu pe păstoriță și ea i spuse tot ce vĕduse și i arătà peștera uriașului. El se duse în peșteră și fu omorît pentru că nu putuse mânca partea lui din berbece mai iute decât uriașul.

Fratele cel mai mic se duse sĕ-și caute frații și murì și dênsul tot ca ceialalți.

Nenorociții părinți, remânênd fără nici un copil, se rugară lui Dumnedeu sĕ le mai dea un copil, măcar cât un bob de piper. Rugăciunea lor fu ascultată colo sus în ceriu. Muma născù un băiat așa de mic, dar așa de mic încât i diseră Bob de Piper.

Intr'o di, fiind încă mic, pe când se certa cu nesce copii, unul dintre dênșii îi dise:

„Intêmplați-s'ar și ție ca și fraților tei!“

Bob de Piper se întoarse acasă și întrebà pe părinți dacă mai avuse frați. In sfêrșit măsa fu silită sĕ-i spue cum și sora și frații lui perise pe rênd.

Bob de piper se puse sĕ strêngă toate bucățile de fier pe cari le putù găsì acasă, și pe urmă le duse la un fierar sĕ-i facă din ele o ghioagă.

Peste câte-va dile se duse la fierar și-i dise că nu-i plătesce încă până când nu o va încerca mai ântâiu.

Luà ghioaga, o aruncà în aer și se puse astfel încât când o cădea sĕ-i cadă pe cap. Ghioaga i relevate, ca publicul român sĕ fie bine informat, sĕ se scie orienta, şi sĕ nu întârḑie a lua paşii necesari pentru crescerea junimei de ambele secse.

Revista politică.

Întrevederea celor doi cancelari la Varzin au pus în mişcare lumea diplomatică. Ḑiarele europene se ocupă cu întrevorbirea dintre ministrul de esterne al nostru cu cel al Germniei şi seria coniecturilor din ḑi în ḑi cresce şi sporesce. Versiunea cea mai nouă din „Pester Lloyd“ este următoarea. Fiindcă conferenţa din Londra s'a disolvat fără a se ocupa cu despăgubirea celor nenorociţi prin bombardarea Alecsandriei, Germania şi Austro-Ungaria va cere despăgăbiri pentru păgubiţii lor supuşi din Alecsandria.

Nihilismul cresce vĕḑênd cu ochii şi ameninţă bunăstarea cetăţenilor, şi statul cu surparea instituţiunilor. Vor trebuì deci luate mĕsuri aspre spre curmarea acestui rĕu. „Pester-Lloyd“ este îngrigiat pentru această versiune. E tare probabil că acţiunea internaţională va provoca reacţiune internaţională, din care se va desvolta o seriă de persecuţiuni, cari uşor pot atinge pre oamenii cei pacinici şi innocenţi.

În fine cu privire la noua versiune că în Varzin s'a vorbit despre alipirea Rusiei la alianţa celor doi împĕraţi, uimit se întreabă „Pester-Lloyd,“ pentru ce se sulevează cestiunea aceasta tocmai acuma, şi în forma aceasta? Nu s'a ţinut oare şi până acuma Rusia de alianţa austro-ungară-germană? Ḑiarul din Budapesta vede în scirea aceasta o cursă pregătită din partea celor ce voiesc sĕ turbure apa, şi se surprindă lumea cu lucruri de sensaţiune.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman.“

Tractul Ilia m. în 2 August 1884. St. Dle. Redactor! Se ḑice, că dreptatea nu arareori umblă cu capul spart.

Ca şi în acest sens sĕ fiu mai puţin espus, nu am aflat mijloc mai potrivit decât rugându-ve sĕ binevoiţi a da publicităţii unele şi altele pe cari fără multe comentări, scurt, obiectiv şi întru cât numai se poate cu evitarea susceptibilităţilor personali, — me voi încerca a le împărtăşì aşa precum sunt faptice prin tractul Iliei m.

Mai mult de 10 ani de ḑile acest tract cu aproape 30 parochii, compacte şi neamestecate cu alte religiuni şi naţionalităţi streine, se află sub molestosul provisoriat al administraţiunei încredinţate, în urma împrejurărilor locale din trecut, unui om bĕtrân despre carele ar trebuì sau sĕ tac sau sĕ ḑic cevaşi bun.

Aceasta încă a-şi face-o cu plăcere dacă persoana respectivă, — pe care ca atare am respectat'o şi o respectez şi acum, — nu ar fi în necs strêns cu cele ce ar fi de ḑis şi se petrec ḑilnic prin tract.... — Dar apoi în raport cu neajunsurile de care e bântuită administrarea acestui protopopiat ar fi şi prea mare jertfă suprimarea totală a tăcerei, căci, — chiar abstrăgênd dela mancităţile obvenite în oficiu, — acel veteran dimpreună şi cu deosebire cu alţi doi, durere tot din cler, au o conduită familiară şi soţială de aşa încât ţi se pare că au uitat acel adevĕr cumcă: „Omul vede în faţă ear Dḑeu vede în inimă.“

Dar ad rem! Resultatul acestui provisoriat îndelungat e starea actuală a tractului, care fără esagerare se poate numì anarchică.

Lipsesce ordinea, disciplina şi punctualitatea întru toate. Sûnt abandonate stima şi respectul poporului faţă de instituţiunile bisericesci şi faţă de slujitorii ei. Apatia şi indiferentismul maiorităţii statului preoţiesc şi învĕţătoresc faţă cu toate cestiunile publice, comune, bisericesci, scolare şi naţionale, şi cari cu puţine escepţiuni sûnt înrudiţi între sine parte prin consancuinitate parte şi mai cu samă prin interese, reducĕndu-se totul la căştigarea de averi materiale fără de a sprigini barăm vre-un scop filantropic prenumerându-şi cel puţin vre-o foaie românească.

În restimpul acelor doi ani din urmă nu s'a ţinut de loc sinodul protopopesc şi totuşi conform statutului nu se află cele douĕ tertialităţi, cari ca membri sinodali sĕ se simtă îndemnaţi a cere întrunirea unui sinod protopresb. estraordinariu. Scaun, comitet, epitropie şi fond protop. esist numai pe hârtie.

Astfeliu apoi se poate esplica cum de unele parochii stau de ani neîntregite, administrându-le cei favoriţi cu scăriţiarea stolelor, ca aşa poporul sĕ nu se lamenteze cumva la locurile competente cumcă duce lipsă în cele sufletesci?

O atare administraţiune de atari parochii sĕ continuă până când eventual şi după posibilitate sĕ se întregiască prin oameni deveniţi rudenii sau altcum aderenţi ai sistemului present de administraţiune.

Opiniunea publică locală, luând de isolată starea tractului, colportează fără temeiu (?) faima cumcă chiar şi întregirea tractului se va amâna până când vor bine afla cel, respective cei aflători în fruntea trebilor?!

Dintre multele casuri speciale amintesc cumcă într'o parochie administrată de conducĕtoriul tractual locuesc stabil doi preoţi tatăl şi fiul a căror parochii sûnt de aci întro îndepărtare de cel puţin o oară. Unuia i s'a edificat căşi nouă parochiale, numai ca sĕ se mute în parochie unde e ales şi funcţionează ca paroch Respectivul însĕ care s'ar ţinea de generaţiunea nouă deşì nu se cam înpretinesce cu literile nouă.... în loc sĕ satisfacă dorinţei parochienilor sei şi sĕ se mute la ei pre semne, se încearcă a esarênda căsile parochiale chiar şi la vreun jidan.

Celalalt asemenea are căşi parochiale dar se folosesc ca scoală, că aşa sĕ nu aibă calamitatea a se muta în parochie şi a stăruì ca sĕ se închirieze ori edifice altă zidire pentru scoală.

Sûnt învĕţători cari nu locuesc nici în edificiul scoalei nici în comună, unde sûnt aplicaţi ca atari. Prin ordinaţiuni consistoriale în lipsa de indiviḑi cualificaţi la vreo câteva comune a fost însărcinaţi conform legei, ca prelegerile în scoală sĕ le provadă interimal preoţii. În faptă însĕ prin sucursul şi probarea celui chemat s'a iustituit în deosebi la acelea scoale sub titlul de „învĕţătoriu suplent“ oameni cu un trecut necompatibil cu o atare chemare.

Între astfeliu de împregiurări ori cine poate judeca, că ce progres sĕ poate aştepta dela atari învĕţători şi cum i va convenì poporului a îmbunătăţì salariile învĕţătoresc?!

Cetind într'un Nr mai recent a „Tel Rom“ concursul pentru douĕ parochii unde salariile învĕţătoresci s'au ridicat la suma de 300 fl. şi suprins prin acest incidente îmbucurătoriu m'am informat cumcă meritul e de a se atribuì notariului cercual al acelor comune bis., carele e om nou prin aceste părţi, dar zelos şi devotat causelor bisericesci şi scolare încât ne îndreptăţesce a spera mult în privinţa aceasta dela D-sa. De am avea numai mulţi notari de acestia!*)

În fine nu pot întrelăsa a nu amintì cumcă mai toate scoalele şi toate bisericile cu escepţiunea alor 3—4 sunt puţin corespunḑătoare, mici şi întunecate cu grădinele de pomĕrit şi cu ţinţerimele desgradite şi negligate.

Mai în anii trecuţi într'un sinod protop. constituit şi atunci nu tocmai după toate formalităţile, s'a decis cumcă scaunul recte comitetul ppresb. sĕ afle modalităţile ca aşa numitele „obligaţiunile împrumutului de stat“ aflătoare în proprietatea unor comune politice sĕ se transcrie pe numele acelor comune ca bisericesci, ca astfeliu cu timp sĕ se folosească şi valoarea acelor oblig. la edificarea eventual repararea de scoli şi biserici.

Dar nici în aceasta privinţă nu s'a făcut nimic, căci deşì s'a făcut cevaşi puţin oare undeva apoi şi acel puţin s'a făcut nu la iniţiativa comitetului protopresb.

Pre langă acestea înşirate până acì, retac a mai amintì despre modul sporirei numĕrului concubinaţilor în care cas ar fi se încep dela cei ce sûnt chemaţi în prima linie a da esemple bune. Şi astfeliu cedez a încheia cu speranţa, că toate acestea anomalii se vor curma poate în timpul cel mai scurt de nu chiar prin întregirea definitivă a tractului dar cel puţin prin o nouă administraţiune, cea ce acum în timpul present uşor s'ar potea efeptuì, căci mulţămită ceriului acum nu ca înainte de aceasta cu 10—11 se aflu în nemijlocita apropiere a acestui tract douĕ tracturi cu protopresbiteri apţi şi consciincioşi chemărei lor. *Triumvir.*

Satulung în 8 August 1864. Onorabilă Redacţiune! În jurnalul „Gazeta Transilvaniei“ Nr. 96 apăru din Săcele cu datul de 8 Iuniu o corespondenţa anonimă subsemnată cu X, care are de obiect a lăuda pe o parte din sĕcelenii pasivisti şi a terfelì pe altă parte dintre cei activisti. În acea corespondenţă prea zelosul de X., 'mi face onoarea a me pune şi pe mine în rêndul celor terfeliţi. Ve spun dela început dle Redactor că eu nu sum din aceia, cari se ocupă ḑilnic cu politica, ci mi vĕd de chemarea mea, şi politica o las pe seama acelora cari au şi timp şi sunt şi anume crescuţi pentru ea. Nici la corespondenţa din cestiune n'aş fi reflectat, dacă dl X nu ar fi avut cutezanţa a se acăţa şi de caracterul chiemărei mele învĕţătoresci. Eată ce ḑice dl X în corespondenţa suscitată: „Pentru-că un învĕţător, care ţine cât de puţin la demnitatea sa de învĕţător şi la principiile naţionale, pe care are sĕ le planteze în tinerimea încredinţată lui n'ar fi făcut asta(!) odată cu capul. Dênsul a făcut'o, atunci ce poţi aştepta dela tinerimea încredinţată lui.“

Sĕ ne lămurim d-le X. Dta te-ai ascuns în haina anonimităţii — presupun dar nu sciu cine esci. Eu sûnt învĕţător. La alegerile trecute am aflat cu cale a vota pentru candidatul guvernului. Dta — nu sciu ce vei fi făcut — presupun că n'ai votat. Eu am avut principiul meu. Dta al Dtale. — Cum vii Dta acum şi-mi atribui lipsa „de demnitate de învĕţător“ şi de „principii naţionale“? Eu aşa sciu că oamenii cu oare care crescere au obiceiul a stima şi convingerile altora, căci la din contră am trebuì la tot pasul sĕ ne întâlnim tot numai de „tândale.“ Dacă Dta dle X creḑi că ameliorarea posiţiunei noastre naţionale de aḑi se poate efectuì prin pasivitate — atunci urmeaze-ţi credinţa, şi eu nu-ţi voi striga că esci maghiaron. Eu aceasta nu o cred, cred însĕ că încordându-ne puterile la o activitate continuă şi circumspectă pe toate terenele vom scăpa de dăunoasa situaţiune în care ne aflăm. Eacă deosebirea ce esistă între noi. Diferinţa între noi se produce prin convingerile ce le

---

*) Se nu-l numesci cu numele, căci 'şi poate perde postul. Red.

---

căḑù pe cap şi se frênse în douĕ. Bob de piper omorî de nĕcaz pe fierar. Se duse la un altul, şi i poruncì sĕ-i facă o altă ghioagă; însĕ şi asta se rupse. Omorî şi pe fierarul acesta şi se duse la un altul. Fierarul acesta era mai isteţ.

„Trebue sĕ-mi plătesci un galben pentru măciuca asta, i ḑise ferarul.

— Bine, dar mai întâiu sĕ vĕd ce ai făcut, i respunse dênsul.

Asvêrlì în aer ghioaga şi când căḑù, nu se rupse, dar i făcù câte-va cucuie pe cap.

„Sûnt mulţămit de tine, ţine galbenul,“ îi ḑise el plătindu-i.

Pe urmă pornì în pădure, întêlnì şi dênsul pe păstoriţă, o întrebà şi ea i spuse că vĕḑuse şi sora şi pe fraţii lui şi-i arătă văgăuna în care şedea uriaşul.

Cum ajunse în marginea prăpastiei, strigà pe soru-sa.

„Cine poate sĕ me cheme astfel, pentru că eu sciu că fraţii mei au murit?

— Şi eu 'ţi sûnt frate, m'am născut după plecarea ta de a casă.“

Soru-sa i deschise uşa.

Tot în clipa aceia sgomot mare şi un buzdugan căḑù jos. Bob de piper îl luà şi-l asvêrlì înapoi spre uriaş.

„Cine îndrăsnesce sĕ-mi arunce înapoi buzduganul? ḑise uriaşul. Mi se pare că este un om cu care me pot lupta.“

Întrà şi poruncì sĕ se frigă un berbece care va fi mai mare, îl tăià pe urmă în douĕ şi ḑise musafirului seu:

„Dacă vei mânca partea ta mai iute decât mine, ai voie sĕ me omori, de unde nu, te omor eu pe tine.“

Bob de piper mâncà mai iute, omorî pe uriaş i luà toate comorile şi se întoarse cu soru-sa la părinţi.

După ce trăì în veselie mai multă vreme, sĕ hotărî sĕ plece ear după noroc.

Într'o ḑi ajunse într'un oraş. În piaţă era o mulţime de lume ce se uita la un om care strêngea cu o mână o suliţă de fier şi curgea apă.

Bob de piper s'apropie de dênsul şi i ḑise:

„Creḑi tu sĕ fie în lume un alt om mai tare decât tine?

— Da; este Bob de piper, care poate sĕ primească o măciucă de fier pe cap şi sĕ nu-l doară nimic, respunse omul cu suliţa.

— Eu sûnt Bob de piper, dar pe tine cum te chiamă.

— Suliţaş.

— Vrei sĕ călĕtorim împreună?

— Bucuros.“

Plecară amêndoi şi ajunseră într'un oraş unde o mulţime de oameni sta cu gura căscată la un om care numai cu un deget învêrtea nouĕ roţi de moară.

Se apropiară amêndoi de dênsu şi-i ḑiseră:

„Este în lume un om mai tare decât tine?

— Sûnt doi: Bob de piper şi Suliţaş, rĕspunse dênsul.

— Eu sûnt Suliţaş, ḑise unul din cei doi.

— Şi eu sûnt Bob de piper, ḑise celalalt. — Dar pe tine cum te chiamă?

— Morariu.

— Vrei sĕ călătoresci cu noi?

— Bucuros.“

Porniră câte trei şi ajunseră într'un oraş unde toată lumea era în ferbere mare. Câte trele fetele împĕratului fusese furate: Impĕratul făgăduia o mulţime de bani ori cui ar putea sĕ le găsească şi nimeni nu isbutise.

Câte-şi trei se duseră la împĕratul şi-i spuseră că ei vor sĕ le găsească. Însĕ cerură o sută de mii de sarcini de lemne. Cum li se aduse lemnele, făcură cu dênsele un gard împregiurul oraşului şi pe gard voiau dênşii sĕ stea de pază.

(Va urma.)

are fiecare dintre noi. Diferință de principii. Cum vii Dta dle X acum sĕ presupuni la mine lipsă de naționalism, lipsă de demnitate de învĕțător național? De unde deduci Dta că progresul din scoala mea nu mai are „timbrul educațiunei naționale“? Nu cumva vei susținea că numai pasivistii au simțeminte naționale? Vedi — tot așa a și putea sĕ strig și eu în gura mare că esci „eretic național“ „liftă spurcată“ etc. etc., și încă cu atât mai vêrtos cu cât sciu că procedura mea din anul curent au urmat'o in anul 1878 mai toți sĕcelenii cu preoții în frunte, sĕ presupun și eu că au făcut'o din „mârșavul interes particular,“ sĕ presupun că prin toate mijloacele dar mai mult neoneste“ au convêrtit atunci și pe Voicu Roșculeț — care astădi ve este la toți spin în ochi, căci nu ve mai puteți face trebșoarele cu dênsul?!

Rogute dle X nu-ți închipuì că cugetarea și judecata este liberă numai pentru oameni de soiul Dtale, nu ve aședați prea sus în leagănul de intabilitate, căci când veți cădea — te asigur că căderea va fi amară, foarte amară. Increderea lipsesce în Sĕcele, da încrederea unii în alții, poporul au fost și este bun cu „punga deschisă și cu mâna plină și întinsă,“ dar speculele pe contul credinței poporului — lau deșteptat acum în urmă și nu mai voesce a fi dus de nas.

În loc de a-ți arăta dibăcia prin jurnal de a înegrì și a terfelì pe unii și alții, cari nu vor sĕ joace după cum le cântați, mai bine dle X te apucă de alte lucruri mai folositoare pentru sĕceleni — dacă — 'ți zace la inimă luminarea și promovarea intereselor lui — căci doamne multe sunt în Sĕcele de îndreptat!!

Ve rog dle Redactor sĕ binevoiți a publica în jurnalul D-Voastre aceste șire în interesul caracterului meu învĕțătoresc atacat prin corespondentul X. Tot deodată ve rog sĕ primiți espresiunea etc.

Alecse Frateș,
învĕțător în Satulung.

Zoltan în 4 August st. v. 1884. Onorate dle Redactor! Ve rog a da loc în prețuitul diar ce redigiați, următoarelor spre publicare:

Comuna românească Zoltan cottul Târnavei mari, în timpurile vechi a avut multe necazuri și greutăți sĕ îndure sub Domnii privilegiați.

Un moșneag în etate de 95 ani istorisind de trecutul acestor locuitori 'ți stoarce lacrimile din ochi — la audul celor petrecute de acestia sub iobăgie.

Înainte de aceasta cu treideci ani, nu era în satul acesta nici o casă zidită de peatră. De atunci încoace, pe lângă biserică și scoală — „ca atari rare în alte comune românesci,“ (al cărui merit i se poate atribuì în mare parte, regretatului preot Ioan Drăgiciu), s'a zidit preste treideci case de peatră, cele mai multe de lemn acoperite cu țiglă. Numĕrul familiilor este cam la 120.

Această schimbare dovedesce de ajuns, că locuitorii acestei comune — pre cât sûnt de muncitori — cu atât și unii dintre cei mai harnici economi dintre țeranii români.

Sĕ ne ocupăm însĕ în parte de situațiunea de presinte a acestor locuitori.

Devenind în concurs de vêndare jumĕtate din domeniul contelui bĕtrân Haller, ținĕtor de acest sat; și ca sĕ nu devie aceasta în alte mâni streine, pre care și după ștergerea iobăgiei, tot acesti locuitori i-o lucrau în parte; se cumpĕră de către români acel loc, și eată cum:

S'a format un consorțiu de 62 membri, cei mai cu avere, cari au împrumutat suma de 53,600 di cincideci și trei mii și șese sute floroni v. a. dela Institutul de credit și economii „Albina“ din Sibiiu, cu care au cumpĕrat această moșie (jumĕtatea Domeniului) dimpreună cu regalul cârciumăritului. Astădi averile nemișcătoare ale consorțiului sûnt întabulate ca hipotecă pentru suma de 60,000, șesedeci mii fl. v. a. la care se computâ și toate spesele făcute cu ocasiunea cumpĕrărei; obligându-se a plătì această sumă cu 10% — amortisare — în 20 ani.

Este adevĕrat că noi românii de dincoace de Carpați, nu prea avem institute de credit, cu cari țĕranii români sĕ se poată ajuta sau împrumuta, atuncia, — numai când necazurile îi compleșesc, — și n'au încotr'o.

Nu voesc sĕ me ocup însĕ întrucât acest institut cu condițiunile sale oferă avantage la economia noastră națională?

Cu usufructul sau venitul acestui Bun, lucrându-se și administrându-se cu tactul economic; s'ar putea plătì anuitățile regulat.

Din nefericire însĕ, cu conducerea administrațiunei, este denumit de către On. Direcțiune a Institutului de credit Domnul paroch local G. Vătășan, carele, numai la administrare de moșii nu se pricepe.

Dovada despre necapabilitatea sa spre aceasta, se poate ilustra din împregiurările următoare:

1. „Pentru earba din pădurice“ au oferit unii locuitori din comună asociați, arêndă 120 fl. D-nul administrator singur numai, nu s'a învoit — a se vinde earba pe picioare, dispunênd mai întâiu, sĕ se facă fên, — că se va vinde mai cu preț. După ce s'au cosit l-a apucat ploile, fênul s'a înnegrit, din care causă nu s'a mai putut vinde.

2. Din iarna trucută au fost rĕmas încă câți-va stângini de fên nevêndut. Se scie că primăvara trecută prin Aprilie căduse zăpadă, și oamenii isprăviseră nutrețul pentru vite, au voit sĕ l cumpere stânjinul cu 50 fl., după cum se vĕndu-se și la streini, dl administrator cugeta că iarna va mai dura și fênul se va vinde mai scump. „Dar omul propune și Dumnedeu dispune.“ În scurt timp, s'a ivit primăvara în puterea ei; și fênul ear a rĕmas ne-vêndut. Tot astfeliu s'a întêmplat și cu iarba din podlog în vara aceasta.

3. În anul trecut s'au fost ivit nisce cumpĕrători pentru lemne de stejar, cu cari s'a și subscris contractul de vindere, firul cu 3 fl. pe ales. Tot dl din cestiune, au fost așa de dibaciu; încât n'a amintit la contract condițiunea; că fără de aprobarea Direcțiunei Instit. têrgul n'are valoare, din care causă, între contrahenți s'a escat proces, ale cărui spese s'a urcat pănă acum la suma preste 30 fl.

Referitoriu la sistemul cum se lucrează pământurile de arătură — ca se poată produce cereale; n'are de cât sĕ se convingă ori cine la fața locului, despre confusiunea în care se află membri consorțului. Fie-care depune atâtea cereale la mijloc, câte s'a făcut pe parcela sa. Unii mai mult, altii mai puțin, unii lucrează parcela mai bine, alții mai rĕu.

Din neegala depunere de cereale la mijloc — sĕ nasce cearta necontenită între membri consorțiului.

Din toate cele premise, nu resultă, decât lipsa de tact întreprindĕtor spre conducerea administrațiunei — și de acì restanțele cu plătirea anuităților, cari dacă în timpul cel mai scurt nu se vor regula, printr'o nouă reformă de administrațiune, designându se un bărbat capabil de conducere în fruntea desamintitului consorțiu, în carele sĕ-și poată pune acesta încrederea deplină; ear parochul G. Vatășan sĕ și caute de ale sale, de biserică, căci altfeliu este de temut că acesti locuitori se vor îngropa tot mai afund în datorie, și în cele din urmă vor rĕmânea la sapă de lemn.

Ceea ce m'a îndemnat, a arăta acestea pe cale publică. — O. Dle Redactor, este căci ca fiiu născut din această comună me îndreptățesce a me interesa de viitoriul ei.

Z. Butnariu,
învĕțătoriu.

Varietăți.

* (Mulțămită publică). Pentru tombola arangiată de Reuniunea femeilor române din Sibiiu au mai întrat încă următoarele obiecte:

Doamna Amalia Bașiota: O perină de canapea.

Doamna Cecilia de Barcsay: Vas de poame.

Domnișoara Elena Spiridon: O batistă cu brodărie de mătasă.

Domnișoara Minerva Herbay: Un sachet de atlas cu brodărie.

Domna Maria Cosma: O batistă fină din dantele de Bohemia.

firma Winkler: Un covor de pat, un cuier pentru ștergariu cu brodărie, o consolă cu brodărie.

Iohann Weindel: O corfă de pâne din Argint.

Doamna Anastasia Toma: Pânzătură cu 6 serv. (brodată).

Doamna Ana Șandor de Wist, născută Olteanu: 1 față de masă. (Țesĕtură proprie).

Domnișoara Alecsandra și Letița Sandor de Wist: 6 servete de cafea.

Doamna Maria Cuteanu, născută Popoviciu: 5 merindare, țesute și învĕrgate cu mână proprie.

Domna Maria Filip: O corfiță de mână.

Doamna Maria Cunțan: 2 tavițe pentru bilete.

Doamna Iohanna Bădilă: 1 covor.

Domnișoara Evelina Pop: 2 dantele de filet. (Antimacasar.)

Doamna Irena Trombițaș de Betlen: 1 pânzătură cu 6 servete (brodată).

Pentru bunăvoința arătată față cu scoala noastră comitetul le esprimă pe calea aceasta adênca sa mulțămită.

* (Mulțămită publică). Domnișoara Evelina Pop din Arad a binevoit a dona mai multe modele pentru scoala de fetițe a Reuniunai femeilor române din Sibiiu și anume:

453 modele croșetate din bumbac și lână. — 5 bucăți echantilioane (1 croșatată, 2 împletite, 2 brodate). — 1 model de frivolité. — 3 modele de filet. — 1 cutie modele de flori lucrate cu o dibăcie rară în lână de zefir și sermă.

Pentru acest don pe seama scoalei noastre se aduce domnișoarei Evelina Pop cea mai călduroasă mulțămită publică.

Sibiiu, 10/22 August, 1884. *Comitetul.*

* (Invitare). Corul vocal din Lipova cu ocasiunea sĕrbărei Hramului sfintei biserici în 15/27 August a. c. arangiază „concert și rugă-petrecere de joc“ în curtea bisericei rom. gr. or. musica lui: Kiss Jozsi din Arad. Inceputul la 7 oare seara. Prețul de întrare pentru persoană: Locul I 1 fl., locul II 60 cr., parter 40 cr.

Comitetul.

In cas de ploie se va ținè în ospetăria la „Regele Ungariei.“

Programa concertului.

1. *Imnul unirei* cor mixt. de Porumbescu.
2. *Coroana Moldovei* cor. bărbătesc.
3. *Poporul român* de J. Vulcan declamată de d-șoara Marioara Vuculescu.
4. *Fecioara Maria* cor. mixst. compusă de G. M. Stefanescu.
5. *Banii mei* poesie de Nicolau Cristian declamată de Atanasiu Pasca.
6. *Hora Sinaia* de G. Ventura cor. mixt.
7. *Fata dela Cozia* poesie de G. Bolintinean declamată de Dra Elena Bogoiu.
8. *Trei colorul* cor. mixt. de Porumbescu.
9. *Marșul armatei române* în 1877 de Dumitrescu cor. bărbătesc.

* (Continuitatea românilor peaceste locuri și Poplaca). Din incidentul aniversărei de 700 ani a venirei sasilor aici s'au făcut mari pregătiri în orașul nostru.

Poporul dela sate venind Marța trecută la têrg la Sibiiu sta și se mira de atâtea pregătiri și schimbări. Mai ales unui Poplăcean nici decum nu-i întra în cap tribunele din piața mare pentru conductul de Duminecă.

Românul însĕ nu e omul care se iubească a remânea în necunoscința lucrului.

Întêlnesce deci un sas din Bungard, și se desvoaltă între ei următoriul dialog.

Românul: Ce sûnt scările acestea una preste alta ca scările din turn.

Sasul: S'au făcut pentru serbarea de 700 de ani de când am venit noi aici. Dară voi când veți face acestea.

Românul: Noi nu facem, căci noi sûntem de aici.

Autentic.

* (Economic). Têrgul de țeară din Cluș ținut pănă acuma la 1 August s'a transpus pe 1 Septembre. Prin urmare la 29 August va fi têrgul de cai, la 30 și 31 August têrgul de vite, și la 1 Septemvre diua de têrg.

In această di 'și vor espune meserieșii și elevii de meserieși lucrările lor, cu care ocasiune se vor espune unele lucruri din museul technologic și din stabilimentul regnicolar de țĕsut. Tot pe această vreme cade și esposiția de animale împreunată cu licitație de cai arangiată de reuniunea economică transilvană, și obicinuitul curs de cai.

În fine în această di se deschid scoalele de aici și părinții sosiți cu pruncii lor dau un însemnat contingent al frecuentației.

* (Bibliografic). Aritmetica generală și specială. Manual didactic elaborat în usul preparandielor (scoalelor normali) scoalelor comerciali și medie, cum și a tuturor privaților de **Teodor Ceontea** profesor preparandial. Arad 1884. Tipografia română diecesană gr. or.

Prețul unui esemplariu broșurat 1 fl. 50 cr. v. a. sau 3.75 lei noi. Dela 10 esemplare unul se dă rabat.

Atragem atențiunea publicului asupra acestui nou op al domnului profesor Ceontea, op foarte însĕmnat și lipsa lui mult simțită în literatura noastră scolară.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 21 August n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.10	122.—
Renta de aur ung. de 4%	92.35	92.25
Renta ung. de hârtie.	89.15	89.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.30	96.40
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	118.50	118.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142.20	142.25
Obligațiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	102.20	102.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.85	80.90
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Galbin	5.75	5.75
Napoleon	9.65½	9.63
London (pe polița de trei luni)	121.60	121.60

Nr. 320. [822] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci la scoalele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate sĕ escrie concurs cu termin până la 25 August st. v. a. c.

1. Aciliu, cu salariu anual 200 fl., cuartir liber și lemnele trebuincioase.
2. Mag, cu salariu anual 200 fl. v. a., cuartir liber în edificiul scoalei și lemnele trebuincioase.
3. Alămor, cu salariu anual de 150 fl.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a-și așterne suplicele lor instruite conform prescriptelor legei în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Sĕliște 31 Iulie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕlistei.

Nr. 406 1884. [823] 1—3

CONCURS.

La scoala capitală gr. or. din Sĕliște au devenit vacant un post de învĕțătoriu împreunat cu un salariu anul de 400 fl. v. din fondul scoalei solvind în rate lunari anticipative.

Pentru ocuparea acestui post se escrie concurs cu terminul până la 20 August a. c.

Cel ce doresce a ocupa accst post va avea a-și îndrepta petiția sa instruită conform stat. organic și dispozițiunilor sinodali relative la scoalele capitali cătră preaonoratul oficiu protopresbiteral al tractului Sĕliștei, Alesul învĕțătoriu va avea a instruì și un despĕrțămênt la scoala de repetiții ce se va ține dumineca și sĕrbătoarea.

Săliște în 29 Iulie 1884.

Comitetul parochial gr, or. din Sĕliște în conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Macsim. **Ioan Popa.**

Nr. 247. [824] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțaori la scoalele din următoarele comune în protopresbiteratul Iliei se escrie concurs cu terminul până la 31 August st. v. a. c.

1. Zam cu Tămășesci, salariu anual în bani gata 150 fl., 65 mĕsuri de cucuruz în boambe 78 fl., 15 mesuri de grâu in boambe 30 fl., pentru 8 stângini lemne de foc 48 fl.

Computate toate la olaltă dau suma de 306 fl.

2. Sirbi, cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber în edificiul scoalei și lemne de foc de ajuns.
3. Godinești cu Petrești, cu salariu anual de 200 fl., cuartir liber și lemne de foc de ajuns.
4. Furșoara, cu salariu anual de 200 fl., cuartir liber în edificiul scoalei și lemne de foc de ajuns.
5. Tătăresci, cu salariu anual de 180 fl., cuartir liber în edificiul scoalei și lemne de foc de ajuns.
6. Certeșul de jos, cu salariu anual de 200 fl., cuartir liber în edificiul scoalei și lemne de foc de ajuns.
7. Almășel, cu salariu anual de 150 fl, cuartir liber în edificiul scoalei și lemne de foc de ajuns.

Reflectanții au a-și înainta concursele instruite în regula până la terminul amintit la adresa subsemnatului, documentând și aceea dacă posede esamenul din limba maghiară.

În suplicele concurenților se se amintească și împregiurarea, dacă respectivul au mai concurat la vre un post învĕțătoresc și în care protopresbresbiterat?

Gurasada 4 August 1884.

Pentru comitetele parochiali.

Oficiul protopresbiteral al tractului Iliei.

Alesiu Olariu,
adminstr. ppresbiteral.

Nr. 37. [819] 2—3

CONCURS.

Pre basa resoluținnei preaveneratului Consistoriu archidiecesan ddto 26 Inniu 1884 Nr. 1868 B. se escrie concurs nou pentru ocuparea postului de paroch, în parochia Nadeșul-săsesc protopresbiteratul Têrnavei superioare cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare,

Emolumentele sunt.

1. Casa parochială cu 2 încăperi de material solid, coperită cu țigle.
2. Edificiile necesari pentru economie șură cu pătrariu, și grașd coperite cu țigle.
3. Porțiune canonică 6 jugĕre de arat și cositură:
4. Dela 65 familii, câte una felderă de cucuruz sfĕrmit.
5. Dela 21 familii neorustici 8 fl. v. a.
6. Dela comună 6 stângini de lemne aduse în curtea parochială în preț de 40 fioreni v. a.
7. Dela tinerime feciori și fete câte 2 ḑile de lucru cu palma.
8. Cu ocasiunea segregărei pașunitutul are a căpăta 8 jugĕre pământ arătoriu porțiune canonică.
9. Porțiunea canonică câtă va avea a lucra-o comuna bisericească în 3 ani pentru preot.
10. Stola usuată.

Concurenții i-și vor așterne cererile sale instruite conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral gr. or. al Târnavei superioare

Nădeșul săsesc la 2 August 1884.

In conțelegere cu comitetul parochial

Ioan Almașan,
protopresbiter.

Nr. 211. [808] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea următoarelor stațiuni învĕțătoresci în protopresbiteratul Deșului cu terminul până la 20 August st. v. a. c.

1. C. Poieni, salariu anual de 150 fl. v. a. și lemnele necesari de foc.
2. Gostila, 150 fl. v. a., cuartir în natură în edificiul scolar și lemnele de foc necesari.
3. C. Hășmaș, 150 fl. v. a., cuartir în natură și lemnele de foc necesari.
4. Dobricel, 150 fl v. a. și lemnele de foc necesari.

Doritorii de a competa după vre una din acestea stațiuni, au a înainta concursele lor instruite conform legilor în vigoare până la terminul sus indicat subscrisului oficiu protopresbiteral per Retteg.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deșului.

C.-Giurgești la 23 Iuliu 1884.

Constantin Bodea,
adm. prot.

Nr. 338. [813] 3—3

CONCURS.

După ce la parochia vacantă gr. or. de clasa a III Bodia, protopresbiteratul Ungurașului, în urma concursului publicat sub 11 Octombre 1883 Nr. 212 nici un concurent nu s'a aflat, — la ordinațiunea consist. ddto 29 Novembre 1883 Nr. 4781 B. îmbunătățindu-se stola, prin aceasta se escrie a doua oară concurs, cu termin de 30 ḑile dela publicare în „Tel. Roman.“

Emolumentele:

1. Casă parochială cu grădină de 1 jugĕr.
2. Porțiunea canonică, arătoriu și fĕnaț 15 jugere și 115 stângeni;
3. dela 60 case 60 vici mĕsură veche de cucuruz sferămat;
4. ḑile de lucru cu palma dela fiecare casă câte una ḑi;
5. stola indatinată.

Toate acestea după calculul sinodului parochial resp. al comitetului aduc un venit de 380 fl.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie au de a-și subșterne suplicele instruite conform legilor în vigoare subscrisului oficiu protopresbiteral.

Fizes-Sânpetru, 1 August 1884.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Petru Roșca,
protopresbiter.

Nr. 337. [790] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători la scoalele mai jos însemnate din protopresbiteratul Mercurei, se escrie concurs cu termin până la 15 August a. c.

1. Rod, cu salariu anual de 300 fl.
2. Ludoș, cu salariu anual de 220 fl.
3. Spring, cu salariu anual de 200 fl., cuartir și lemne de foc.

Concurenții au a-și adresa cererile concursuali instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu în Mercurea păna la terminul prefipt.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului Mercurei.

Mercurea la 13 Iuliu 1884.

I. Droc,
prot.

Nr. 227. [807] 3—3

CONCURS.

La scoala elementară capitală gr. or. din Orĕștia se escrie concurs pentru 2 posturi învĕțătoresci cu salariu anual de câte 300 fl., cuartir și 2 orgii lemne de foc.

Unul dintre acești învĕțători se va alege și întărì de director conform § 69 din „Normativ,“ acesta pentru agendele de direcțiune va avea un adaus de 150 fl. pe lângă salariul anual; asemenea va avea și celalalt învĕțătoriu — fiind cualificat — o remunerațiune de 100 fl. pentru instruirea elevilor dela scoala de meserii.

Doritorii de a ocupa acestea posturi, au a-și așterne petițiunile lor instruite după prescriptele din vigoare în termin de 30 ḑile oficiului protopresbiteral gr. or. din Orĕștie (Szászváros).

Orĕștia la 15 Iulie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Oreștiei în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scoalele populare gr. ort. din protopresbiteratul Abrudului, în comunele mai jos însemnate, se escrie concurs pană la 15 August st. v. a. c.

1. Cărpeniș, cu salariu anual de 200 fl., cuartir și lemne.
2. Vêrtop, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.
3. Buningenea, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.

Doriitorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a subșterne petițiunile instruite conform legilor din vigoare, — la subscrisul până la terminul mai sus indicat.

Abrud în 10 Iuliu 1884.

Comitetele parochiale concerninte în conțelegere, cu

Ioan Gall,
[786] 3—3 ppresbiter gr. or.

Nr. 17. [809] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea următoarelor posturi învĕțătoresci la scoala poporală elementară gr. or. din Sighișoara, se escrie concurs cu termin până la 15 August st. v. a. c.

a) În clasa I cu salariu anual de 300 fl. plătit în rate lunare decursive și anume: 280 fl. în numerariu, și trei stângini de lemne în preț de 20 fl. v. a. pe lângă acestea cuartir gratuit în edificiul scoalei.

b) În clasa a II-a cu salariu anual de 300 fl. plătit în rate lunare decursive și anume: 280 fl. în numerariu și trei stângini de lemne în preț de 20 fl. v. a. pre lângă acestea cuartir gratuit în edificiul scoalei.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a documenta, că au absolvat 4 clase gimnasiale, că au absolvat cursul pedagogic sau teologic, că au depus esamenul de cualificațiune învĕțătoresc și din limba maghiară, și iertând împregiurările a se înfățoșa în vre-o Dumineca sau sĕrbătoare în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Invĕțătorii sûnt obligați a prelege în scoala de toate ḑilele și în scoala de repetițiune oarĕle prescrise de „Normativ,“ a ținea strana în toate duminecile și sĕrbătorile de preste anul scolastic.

Petițiunile concursuali instruite conform pretensiunilor sus amintite, sûnt a se așterne până la terminul sus indicat subscrisului oficiu protopresbiteral

În conțelegere cu comitetul parochial concerninte.

Oficiul protoprespiteral gr. or. al tractului Sighișoarei.

Sighișoara în 22 Iulie 1884 st. v.

Demetriu Moldovan,
adm. prot.

Nr. 359. [784] 3—3

Edict.

Ilie Ioan Negrea din Vlădeni, carele a părăsit cu necredință pe legiuita sa soție Elisafta Jovu Nașia din Vladeni pribegind de 5 ani de ḑile fără a se scì ubicațiunea lui, prin aceasta se citează ca în termin de 3 luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului; căci la din contră procesul divorțial incaminat de soția sa se va decide și în absența lui.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Branului.

Zernești în 10 Iuliu 1884.

Traian Mețian,
adm. ppresc.

Nr. 389. [800] 3—3

EDICT.

Aleman Tudor gr. or. din Sĕliște, carele a părăsit cu necredință pre legiuita sa soție Ana Samoilă Filimon tot din Sĕliște de 18 ani de ḑile, fără a se scì ubicațiunea lui, pe basa otărirei consistoriale din 10 Iuliu a. c. Nr. 1631 B. se citează prin aceasta ca în termin de trei luni de ḑile dela datul de față sĕ se înfățoșeḑe înaintea subscrisului oficiu, căci la din contră procesul divorțial încaminat de soțiă sa se va decide și în absența lui.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliștei.

Sĕliște, 23 Iulie 1884.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 3572 civ. 1884. [825] 1—3

Publicațiune.

Din partea tribunalului din Elisabetopole se aduce la cunoscința publică că pentru pregâtirea lucrărilor de segregare în comuna **Tatárlaka** se va ținea pertractare **la 18 Novembre 1884 la 1 oară după ameaḑi** în comuna Tatárlaka la casa judelui comunal. Despre aceasta se avisează cei interesați cu observarea că cei ce nu se vor presenta, se vor considera că consimt cu segregarea. Esemplariul cererei se poate vedea la acest tribunal.

Elisabetopole, 26 Iuliu 1884.

Báró Apor Zoltán, pres substitut. **Gull,** notár.

Infallibil.
Retrimitem banii primiți tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“
(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu același efect la **căpățina goală** (pleșugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** și la **încărunțire.**

După întrebuințare mai deasă garantăm succesul. Espediția în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn. **„Roborantium“** s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** și la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bucuresci:* R. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta*: Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeș*: M. Vlad, farmacist. *Lugoș:* L. Vértes, farmacist. *Timișoara:* Stefan Tárczay, farmacist. *Verșeț:* Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumsețá din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase și albe la trup,** depărtează petele de piele și de vĕrsat. — Prețul 85 cr. [713] 20

„Bouquet du Serail de Grolich.“ parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuința și ca presente. Prețul fl. 1.50.

Nu este înșelătorie.

MORBURI
SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouĕ scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 41

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 94 Sibiiu, Marți 14/26 August 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 4014. Scol.

Cercular

către toate oficiile protopresbiterale și parochiale din archidiecesă.

Din împregiurarea că la cele 10 stipendii de câte 60 floreni pentru ascultători de pedagogiă în seminariul nostru, publicate sub Nr. 3334 Scol. în „Telegraful Român" până acum a întrat un singur concurs se vede, că publicul nu e informat despre esistența acestor stipendii.

În considerarea marei lipse de învĕțători, ce se arată tot mai iminentă pe ḑi ce merge, tit. Dta esci poftit a aduce acel concurs apărut mai pe urmă în „Telegr. Rom." Nr. 89 de Joi 2/14 August la cunoscința scolarilor din acel tract, cari au absolvat 4 sau mai multe clase gimnasiali și a-i îndemna pe ei și pe părinții lor, sĕ concurgă la acele stipendii cu acăror ajutoriu pot absolva preparandia fără de alte spese.

Stipendiile din cestiune se vor conferì la tineri cari au absolvat cel puțin 4 clase gimnasiali și nu vin cu 1 Ianuariu 1885 sub obligamentul militar, va se ḑică nu vor împlinì în 1885 st. n. al 20-a an al etății.

Cu deosebire vei atrage tit. Dta atențiunea părinților atăror scolari la împregiurare, că în urma art. de lege 39 din 1882 § 6 acei proparandisti, cari vin sub asentare în anul când ei se află în cursul al II. și III. preparandial, se eliberează de sub servițiul activ până la finirea studiilor preparandiali, ear aplicându-se atunci de suplenți învĕțătoresci, se eliberează pentru totdeauna dela servițiul continuu ordinar militar.

Vei atrage atențiunea concerninților și la împregiurarea că salariile învĕțătoresci s'au ameliorat și până acum și se vor mai ameliora astfeliu, încât învĕțătorii nostri vor putè trăì amesurat rangului lor.

Condițiunile pentru conferirea stipendiilor se află înșirate în indicatul concurs.

Din ședința consistoriului archidiecesan, ca senat scolariu ținută la 9 August 1884.

La însărcinarea Escelenției Sale Domnului archiepiscop și metropolit.

Elia Măcellariu m. p.,
asesor cons.

Sibiiu, în 13/25 August 1884.

Sûntem la începutul unui nou an scolastic, așa am ḑis în numĕrul precedent al ḑiarului nostru. Și noi am făcut o mică revistă asupra învĕțămêntului public la noi.

Tot așa vom ḑice și aḑi, și tot așa vom purcede illustrând starea lucrului. Și avem lipsă de illustrare, căci o persecuțiune sistematică observăm față cu junimea noastră, persecuțiune fără păreche dela era dualismului începênd.

Statele europene cu privire la instrucțiune și-au luat devisa: instrucțiune obligătoariă și gratuită.

Purceḑind din acest principiu în statele moderne fie-care om trebue sĕ frecuenteze scoala, și ca urmare logică a acestei restricțiuni oare cum a libertății individuale s'a dispus, ca instrucțiunea sĕ fie gratuită.

Statul nostru încă a purces pe calea statelor moderne civilisate și a întrodus pretutindenea instrucțiunea obligătoariă. Conform acesteia fie-care om sănătos trebue sĕ învețe. Învĕțămêntul gratuit nu s'a întrodus încă.

Statul nostru însĕ este stat poliglot. A fost deci o urmare naturală ca sĕ se creeze scoale pentru fie-care popor din patria comună.

Legea a și dispus aceasta și ea provede înființarea de asemenea scoale pretutindenea. Însĕ la noi după cum am mai ḑis'o, legea este făcută cu reservațiunea mentală de a fi eludată.

Așa s'a și făcut. De scoli pentru diferitele popoară din patrie nici vorbă nu poate sĕ fie. Națiunea maghiară este singură în interesul căreiă s'au făcut toate, și se fac și acuma, și încă în mod violent, care trebue sĕ insufle îngrigiri.

Ne vom mărginì a illustra cele ḑise, și le vom illustra cu puține cuvinte.

La gimnasiul de stat din Lugoș în vara anului scolar trecut fură eliminați niște tineri pentru cuvêntul de nesubordinațiune.

Sûntem în drept sĕ ne întrebăm în ce a constat acea nesubordinațiune, care a provocat cea mai aspră pedeapsă, ce se poate aplica unui tinĕr în gimnasiu. Pedeapsa este prea aspră pentru acesti tineri. Asupra lor s'a esecutat sentența de moarte, li s'a tăiat calea de a se mai putea îndrepta în viața lor, și trebue sĕ iae lumea în cap, sĕ-și caute refugiul acolo, unde sûnt primiți. Grozavă fiind pedeapsa, grozavă trebuì sĕ fie și crima comisă de acesti oameni tineri, crimă cuprinsă în cuvêntul nesubordinațiune.

Ce au făcut deci acesti juni justificați în floarea vieței?

Ce au făcut ei?

Eată ce au făcut. Au cetit cărți românesci, și au cântat poesii naționale.

Ei bine! Este crimă a mai cetì și cânta românesce în Ungaria? Este crimă aceasta mai ales în Lugoș, unde la gimnasiul de stat este prescrisă catedră publică pentru limba și literatura română?

Da! Este crimă, și eată pentru ce.

Studenții români din Lugoș au format o societate de lectură, în care s'au ocupat cu cetirea de cărți românesci. Această societate n'a fost însinuată la direcțiunea institutului.

O greșală, care în casul cel mai rĕu se poate tacsa de abatere, și o greșală lesne de scusat. Scim cu toții că curentul de aḑi de blăstemat ce e nu mai sufere nici un reson. Devisa e maghiarisare, ca mijloace apoi toate sûnt ertate. Prin urmare tinerii români din Lugoș insinuați fiind la direcțiune că ei în oarele libere se ocupă cu lectură românească, se espuneau unei persecuțiuni sistematice, de care numai noi, cari am făcut cursul la scoalele maghiari putem avea ideie chiară.

S-au făcut deci vinovați de o abatere contra disciplinei institutului. Aceasta o recunoascem cu toții, și noi pretindem a se lua aceasta la notiță din partea celor chemați.

Vine lucrul la calificarea acestei abateri. Junii gimnasisti au călcat disciplina deci trebuesc pedepsiți. Șovinismul maghiar a inventat o noțiune vagă, atât de vagă, încât nici el nu este în curat cu ea. Noțiunea aceasta este: *ideia de stat unguresc.*

„**Lex suprema**" în statul nostru este aceasta noțiune nedefinită încă, și toate lucrurile din viața noastră publică și privată se pun față în față cu această basaconie în feliul ei.

In casul concret. Abaterea studenților ca abatere nu mult ar importa. În casuri normale ea ar fi pedepsită cu câteva oare închisoare, și elevilor li s'ar da sĕ înțeleagă, că nu e consult a mai face astfel de abateri. Ce ḑice însĕ corpul profesoral dela gimnasiul din Lugoș?

Studenții au cetit cărți oprite. Strașnic cuvênt! Cărți oprite, va se ḑică cărți contrare statului, cărți cari lovesc în ideia de stat unguresc. Prin urmare cea mai aspră mĕsură trebue luată față cu acesti delicuenți. În casul concret eliminarea, cu alte cuvinte sentența de moarte.

Pe scurt ḑis: șese studenți, căci dacă nu ne înșeală memoria șese este numĕrul celor eliminați — sunt eschiși din institutele din țeară și morți pentru toată viața lor; morți în cât privesce Ungaria.

FOIȚA.

Din Basmele Slave.

BOB DE PIPER.

(Estras din *Contes populaires de différents pays* recuèillis par Xavier Marmier.)

Tradus de S. .I Spartali.

(Încheere).

În ḑiuă dintâiu se învoiră că Sulițaș sĕ frigă un bou pentru ca sĕ mănânce tus-trei; el trebuia sĕ frigă boul pe când ceilalți vor păzì lângă gard. Când boul fu fript, venì un om care avea o frunte de șase palme de naltă și o barbă și mai lungă. Sulițaș cum îl vĕḑù, fugì de frică.

Uriașul se puse binișor jos, mâncà boul întreg și pe urmă plecà.

Când veniră Bob de piper și Morariu ca sĕ mănânce, ia friptura de unde nu este. Sulițaș ședea tot pitit în tufiș și le spuse ce se întêmplase.

— Fricosule! i ḑise Morariu. Mâne am sĕ gătesc eu mâncarea și sĕ veḑi că eu nu am sĕ me spariu."

A doua ḑi, tocmai când fu boul fript gata, venì uriașul și mâncă boul. Bietul Morariu fugì de frică cum îl vĕḑu.

Când venì Bob de piper sĕ mănânce, rĕmase cu buza umflată.

„Lăsați — ḑise dênsul. Mâne este rîndul meu. Am sĕ vĕd eu dacă o sĕ mai rĕmânem nemâncați."

A treia ḑi, uriașul venì ear sĕ mănânce boul fript.

„Așteaptă numai! strigà Bob de piper. M'ai făcut sĕ rĕmân nemâncat douĕ ḑile pe rênd aḑi am și eu poftă sĕ mânc.

— Ce fel! nu cum-va te-ai încumețì sĕ te lupți cu mine? rĕspunse uriașul. Numai un om este în lume de care mătem eu și pe acela îl chiamă Bob de piper.

— „Prea bine," ḑise Bob de piper năpustiindu-se pe uriaș; și numai de cât îl trânti la pămênt îl legà strâns de un brad și pe urmă se puse liniscit sĕ mănânce.

Uriașul nu putu sĕ-și rupă legăturile, însĕ când se sbuciumà o dată, smulse bradul din pămênt și plecă cu dênsul tîriș; rădăcinile — pe unde treceau — făcea în pămênt nesce brasde adênci.

Sulițaș și cu Morariu voiră sĕ se ducă după dênsul.

„Lăsați-l sĕ se ducă, le ḑise Bob de piper, și mâncați în ticnă; o sĕ-l găsim mai târḑiu."

După ce mâncară sĕ luară câte trei după brazdele trase de rădăcinile bradului și ajunsĕră la o văgăună de o adâncime neauḑită. Ca sĕ se poată coborî întrênsa, cerură împĕratului o frânghie lungă de treisute de poște și după ce le o-dete se întoarseră la văgăună.

Sulițaș se lăsă mai întâi; însĕ abia se scoborî câte-va sute de picioare în jos și scutură frânghia vrênd sĕ ḑică sĕ-l tragă afară. Numai de cât fu scos.

După dênsul se încercă Morariu: însĕ nici dênsul nu se lăsà prea jos.

„Am sĕ me scobor eu, fricoșilor, și am sĕ me duc până în capĕt" — le ḑise Bob de piper.

Și se lăsă până în fundul văgăunei și acolo veḑu o câmpie mare și frumoasă și un palat mândru de tot. Douĕ fete se plimbau prin grădină.

„Nu sûnteți fetele împĕratului? le întrebă Bob de piper.

— Da. respunsera dênsele.

— Și unde este sora voastră?

— Ingrigesce pe uriaș care a fost rănit în luptă cu un voinic pe care l chiamă Bob de piper.

— Eu sunt Bob de piper și am venit aici ca ca sĕ ve scap și sĕ ve duc înapoi la tată vostru?

Amêndoue fetele se bucurară foarte mult auḑind că dênsul venise sĕ le scape, spuseră voinicului în ce loc poate se găsească pe sora lor și-l îndemnară se umble cu multă băgare de seamă, sĕ nu sară asupra uriașului ci sĕ puie mâna pe sabia care stă atârnată la patul uriașului și care sabie omoară pe omul care ar fi fost chiar la douĕ-ḑeci de poste departe.

Bob de piper făcu întocmai cum îl sfătuiseră fetele împĕratului, puse mâna pe sabie și eșì în fugă. Însĕ uriașiul simțì și alergă sĕ-l prinḑă. Bob de Piper asvîrlì sabia și capul uriașului se rostogolì până la picioarele lui. Acum ne mai fiind nici o pedecă, le luă pe câte trele și le aduse la margine a

La 3/15 Maiu studenţii universitari din Cluş fac scandaluri publice, şi geniul naţiunei s'a manifestat în mod glorios prin o odă ocasională la adresa naţiunei române.

Cerem scusele cetitorilor nostri dacă mai reproducem odată în coloanele ḑiariului nostru această cuintessenţă de bogăţie sufletească produsă în palatul muselor din Cluş.

Kerek ez a zsemle,
Tedd vad oláh zsebre,
Dugd be vele szádat
S tiszteld a hazánkat:
O te büdös bocskor!

Kerek ez a világ,
Sok helyt nyilik virág,
Oláhnak csak egy a:
Bitofa fa virágja
O te büdös bocskor!

Kerek ez az ország:
Tiszta magyar ország:
Ki ellene bődül,
Kergesd ki e földről,
Azt a büdös bosckort.

(Rotundă-i franzela aceasta,
Pune-o Românule selbatec în busunar,
Astupă-ţi gura cu ea
Şi cinstesce patria noastră:
O tu opincă puturoasă!

Rotundă-i lumea aceasta;
În multe părţi cresc flori;
Pentru Romni nu e decât una:
Floarea furcilor:
O tu opincă puturoasă!

Rotundă-i ţeara aceasta,
Ţeară curat maghiară,
Cel ce urlă contră-i
Gonesce-l de pe acest pământ,
Pe acea opincă puturoasă).

Lucrul nu s'a mărginit numai la atâta. Românii din Cluş au fost insultaţi publice, la locuinţa societăţii literarie a românilor universitari din Cluş, fură sparte poartă şi ferestre. Ḑiarele române puse în rug şi arse în faţa autorităţilor publice între Osanale.

Ḑiaristica maghiară împintená aceste fapte necălite ale junimei, provoacă publicul unguresc din ţeară la continuarea esceselor pe tot teritoriul patriei şi pre guvern la provocarea revoluţiei în mod oficial.

Noi am rĕmas încremeniţi şi am aşteptat provocândune la moţi. După cum s'a fost croit lucrul în Cluş şi în ḑiaristica ungurească era sĕ fie o adevĕrată sĕrbare a centenariului lui Horia şi Closca.

Lucrurile s'au domolit. A intrevenit senatul universităţii, a prescris pedepse pentru matadorii inscenăriilor necălite şi a aşternut actele la ministru.

Ḑilele acestea ḑiarele din Cluş ne aduc scirea, că ministrul a modificat conclusele senatului universitar. Turbulenţilor tineri maghîari nu li se va nota în testimoniu feliul abaterei lor şi pedeapsa aplicată — admoniţia aceasta se va face după ce ei vor mai inscena comedia din 3/15 Maiu. Ca recompensă se va introduce însĕ cercetare disciplinară contra societăţii Julia, profesorul public ordinariu pentru limba şi literatura română Dr Szilasi se concedează pentru un an de ḑile şi senatul universitar va avea a îngrigì de suplinirea lui.

Minunată purcedere, şi ea ne revoacă în memorie ḑicala românească: Cine-a furat, sĕ mai fure, pe păgubaş sĕ-l spênḑure. Românii eschişi din gimnasiu la Lugoş pentru cutezanţa că şi-au cultivat limba lor. Românii persiflaţi şi batjocoriţi la Cluş pentru cuvêntul că sûnt români, şi ca recompenză tot ei sub cercetare disciplinariă şi profesorul Szilasi concediat.

Sub asemenea auspicii începem noul an scolastic.

Deocamdată atâta. Dacă va fi scris în cartea sorţii ca sĕ trecem prin crise grele, noi în sufletul nostru vom ḑice: Înainte pe calea apucată, ca sĕ ne scim odată la o parte, apoi după cum am mai ḑis, proverbiul ungurului: Cine va rĕmânea pe urmă, sĕ închidă uşa după sine.

Revista politică.

Denunţiaţiunile sûnt la ordinea ḑilei pretutindenea şi ele dovedesc că în vieaţa popoarelor nici chiar ḑilele de sĕrbătoare nu se mărginesc la caracterul lor de bucurie, ci ele făcênd politică pe căi depărtate 'şi varsă veninul, asupra acelora, cari câlcându-şi pe inimă, pentru moment au uitat amarul trecutului, şi în mijlocul veseliei cu sinceritate au bineventat poporul vecin în beţia sĕrbărei sale.

Penibilă situaţie ni s'a creat noue românilor în ḑilele acestea de bucurie pentru poporul săsesc din Transilvania. Noi am fost cei dintâi, cari am conglăsuit în sĕrbătorile poporului săsesc, şi detoria noastră este a protesta contra infamelor denunţiaţiuni ce ni se fac din acest incident în unul dintre ḑiarele cele mai lăţite din Europa.

Ḑiariul „Neue freie Presse“ din Viena în numĕrul dela 8/20. August a. c. la locul prim memorând sĕrbările sasilor din Transilvania între altele scrie: *„Sasii s'au familiarisat deja cu cassarea fondului regiu, şi ei nu mai stăruiesc după o individualitate istorică-politică. Ei nu pretind voivodină, după cum au pretins sêrbii nu tocmai de mult, nu stăruesc după reînvierea dreptului de stat mort, ca cechii, nu voiesc evoluţiuni noue ca slovenii, mai puţin visează ei la un stat german în Orient, ca croaţii cari în fantasia lor şi au zidit stat slav sudic. Lupta lor e menită pentru susţinerea şi apĕrarea esistenţei lor naţionale, pentru aceasta vor sĕ-şi asigureze limba germană în oficiu şi scoala pe locurile unde sasii compact vieţuesc unii cu alţii. Sasismul şi astăḑi are o mare misiune de împlinit, şi astăḑi este el citadelă faţă cu invasiunea românismului, care se restoarnă spre Vest şi dispută rassei ungurесci terenul. Şi tocmai cu aceste elemente s'au aliat saşii mai puţin, după cum adecă ei nu s'au aliat cu nici o oposiţie naţională, care a atentat la basele statului unguresc. Mica ceată a saşilor a preferit a lucra mai bine ea de capul seu decât a-şi căuta aliaţi în tabera grupelor inimice statului. Tocmai imputarea făcută saşilor de către şovinisti, că ei se ţin de nemţi, aceasta i-a reţinut pe ei dela alianţă cu sêrbii, româniii şi slovacii. Acest caracter al oposiţiei săsesci sĕ nu se desconsidere în cercurile serioase politice ale Ungariei; acest moment dovedesce că contrastul de aḑi dintre unguri şi saşi nu este neinvingibil.*

Încetăm cu citatul şi ne esprimăm profunda noastră indignaţiune faţă cu aceste denunciaţiuni mârşave încât ele ating pre români.

Nu sûntem dispuşi a atribuì asemenea vederi politicilor sasi din Transilvania. Şi noi pretindem că ḑiariul compatrioţilor sasi şi desmintă categoric imfamele insinuaţiuni făcute la adresa naţiunei române. In casul contrariu cu părere de rĕu va trebui sĕ resfoim prin istoria trecutului şi sĕ chiarificăm lucruri, preste cari din consideraţiuni politice am trecut deocamdată, dar la cari în mod aşa de mişelesc provocaţi va trebui sĕ reflectăm.

Pe sfêrşitul lunei acesteia este pusă la cale visita regelui Carol la Belgrad. Pela jumĕtatea lunei viitoare se va întêlnì împĕratul Germaniei cu ţarul Rusiei. Se mai vorbesce şi de o eventuală întrevedere a monarchului nostru cu ţarul Rusiei. Din toate acestea întêlniri lumea mare profeţesce pace, şi ea e de lipsă pentru consolidarea internă a junelor state din Orient.

Catolicismul începe a păşì tot mai resolut şi a provoca din nou discordii religionare. După ce a pus mâna în Belgiu pe destinele ţĕrei papa se pregătesce cu o nouă enciclică contra legislaţiunei franceze pentru legea adusă în favorul desfiinţărei căsătoriei. Nu mai puţin fu provocată lumea protestantă la dispută dogmatică. Catolicismul începe a ataca pre toate liniile, şi esperienţa ne arată că el totdeauna a mers braţ la braţ cu reacţiunea.

Varietăţi.

* (Postal). Este de a se ocupa postul de magistru postal în comuna Gyergyó Alfalu comitatul Csik.

Condiţiuni? Contract de oficial şi cauţiune 100. fl.

Emolumente: Salariu anual de 120 fl., pauşal de cancelarie 40 fl. şi pauşal de transport 300 fl.

Suplicele sunt a se adresa la direcţiunea postei în Sibiiu în termin de trei sĕptĕmâni.

* (Convocare). Comitetul central al reuniunei învĕţătorilor dela scoalele române gr. or. din districtul Devei este prin aceasta convocat la şedinţa ordinară ultimă din acest an pe Vineri în 24 August st. v. înainte de ameaḑi la 10 oare în edificiul scoalei române din Deva. P. t. domni membri ai comitetului central şi preşedinţii despărţemintelor sûnt poftiţi a se presenta precis la oara ficsată în localul designat.

Obiectele de pertractare sûnt:

Esaminarea rapoartelor comisiunilor esmise din sinul comitetului pentru elaborarea unor regulamente interne în scopul reuniunei.

Deliberarea şi statorirea raportului general despre întreaga activitate a comitetului reuniunei în decursul anului.

Compunerea programului de procedere în tratarea materiei din obiectele statorite în circulariul consistorial ddto 19. Iuliu a. c. Nr. 3567 scol. pentru adunarea generală dela 25—30 August st. v. inclusive.

Curenţii.

Deva la 10 August 1884.

Ioan Papiu, pres. *Adam Groza,* secret.

* (Hymen). Duminecă 19/31 August a. c. îşi va sĕrba cununia în biserica din Caransebeş domnul Constantin Popovici Barcianu, profesor în Slatina cu domnişoara Iosefina Peia din Caransebeş.

---

văgăunii. Legă în capetul frânghiei un coş în care puse pe fata împăratului cea mai mare cu o hârtie mică pe care scrisese că dênsa trebuia sĕ se mărite cu Suliţaş, pe urmă făcu semn ca sĕ tragă frânghia în sus.

Fata împĕratului fu scoasă din groapă. Coşul se lăsă ear în jos şi fata de a doua se puse întrênsul şi fu scoasă şi dênsa împreună cu un bilet care o da de nevastă lui Morariu. În sfêrşit venì şi rêndul surorii mai mici. Bob de piper o iubea foc şi vrea sĕ o ia de nevastă. După ce fata se puse în paner i dete o cutie mică şi îi ḑise:

„Sĕ deschizi cutia asta când i fi în încurcătură mare ori în primeşdie.“

Pe urmă scutură frânghia şi fu scoasă şi dênsa. Bob de piper aşteaptă, aşteaptă sĕ se mai lase panerul în jos ca sĕ fie şi el scos, însĕ aşteaptă în zadar. Vĕḑênd că l-au lăsat în groapă, sĕ gândì că cu gând a fost lăsat acolo.

Ne sciind ce se facă, pleacă înainte sĕ vadă unde o sĕ iasă; şi după ce trecù prin păduri şi pe câmpii, ajunse la un lac mare unde se auḑiau ţipete. O fată gătită ca de mireasă fu adusă până în marginea lacului şi lăsată acolo.

Bob de piper se apropie de dênsa şi o întrebà pentru ce este părăsită şi pentru ce este aşa de măhnită, dênsa i respunse astfel:

„În lacul acesta este un bălaur căruia trebue sĕ i se dea în tot anul câte o fată. In anul acesta este rêndul meu. Am venit aici cu beteala de mireasă ca sĕ me mănânce.

— Sĕ me laşi sĕ me odihnesc puţin, pentru că sûnt prea obosit, i ḑise Bob de piper.

— Ai face mai bine sĕ pleci de aici. Dacă trebue sĕ mor eu, nu sciu pentru ce ai murì şi dta.

Nu-ţi fie nici o frică. Lasă-me numai sĕ dorm lângă dta. Am se pot eu sĕ me şi odihnesc şi sĕ şi plec până sĕ nu vie bălaurul.“

Bob de piper se culcà şi adormì. Nu trecù mult şi apa lacului se umflà. Deasupra se vĕḑù capul bălaurului care înota repede spre mal. Fata începù sĕ plângă, o lacrimă picà pe obrazul lui Bob de piper şi-l deşteptà. Indată puse mâna pe sabia fermecată, o asvîrlì, şi capul bălaurului sburà. Pe urmă, luà pe fată de mână şi o duse în oraş, unde tatăl ei era împĕrat.

Când ajunse acolo toţi plângeau pe fata împĕratului. Când însĕ se lăţì vestea că fata fusese scăpată de Bob de piper toţi se bucurară.

Viteazul tinĕr sĕ însurà cu fata împĕratului şi câţi-va ani trăiră foarte fericiţi. Insĕ într'o ḑi nevastă-sa îl vĕḑù măhnit, şi a doua ḑi şi a treia ḑi tot mai mâhnit, deşì dênsul se silea sĕ se arete vesel. Dênsa stete de câra lui până sĕ-i spue din ce pricină nu-i mai rîdea buza şi el nu vru sĕ-i spue nimic. Insĕ la urma urmii vĕḑênd că nu poate sĕ scape de ea i spuse că i dor sĕ se întoarcă ear pe pămêntul unde se născuse el.

Nevasta se îndoioşi. Nu putea sĕ-l vadă că sufere şi cerù singură împĕratului ca sĕ-l lase sĕ plece.

„Mi-a scăpat viaţa, ḑise ea. Nu-l putem ţinea fără voia lui aici. Am trei copii şi ei o sĕ me mângăie de lipsa lui.

— Bine, respunse împĕratul. Sĕ se ducă în marginea lacului acolo are se găsească pe pasĕrea maiestră şi sĕ i dea o scrisoare din partea mea.“

Bob de piper după ce se despărţì de nevastă, se duse în marginea lacului şi vĕḑù cuibul pasĕrii măiestre. Paserea şi cu bărbatul ei nu erau în cuib. Erau numai puii. Se puse sub un copaciu aşteptând-o sĕ se întoarcă. De odată vede că lacul se umfiă şi deasupra s'arată capul unui bălaur care venea sĕ mănânce puii. Apucà numai decât sabia sburà capul bălaurului şi se puse ear jos. Nu trecù mult şi pasĕrea maiestră venì. Cum îl vĕḑù la rădăcina copacului unde 'şi avea puii, se repeḑì spre el şi vru sĕ-l omoare; însĕ puişorii i strigară sĕ nu-l omoare pentru că i scăpase sĕ nu fie mâncaţi de bălaur.

Bob de piper i dete scrisoarea împĕratului. Paserea măiastră după ce o cetì i ḑise:

„Pune sĕ omoare doispreḑece berbeci; din pelea lor se facă nesce burdufuri şi sĕ le umple cu apă; sĕ-mi aducă şi berbecii, şi când voiu întoarce capul la dreapta tu sĕ-mi dai câte o bucată de carne şi când îl voiu întoarce la stânga sĕ-mi dai câte un burduf cu apă“

Pe urmă, când fu tot pregătit cum se ceruse dênsa, îl puse pe spate şi sĕ înălţă repede în slava

* (Divorțiul). Reproducem după „Romanul“ următoarele cu privire la divorțiu. In privința divorțiului care sa reinființat în Francia, eată ce cetim în Figaro:

În Lituania esistă un obiceiu foarte ciudat de care a vorbit când-va Merimée.

Ori de câte ori sĕ celebrează o căsătorie, mama junei fete i da o palmă coram populo. Această palmă va fi mai târḑiu în cas de neînțelegere un motiv de divorț; soția poate sĕ ḑică că a fost măritată cu sila.

Tot în privința divorțiului mai cetim în „Le Rappel“:

Pe la anul 1642 Ferrante Pallavicini din Milan publică un romanț satiric întitulat „Divorțiul ceresc“ voind sĕ lovească în curtea din Roma. Întriga romanțului era foarte simplă: Isus vĕḑênd că socia lui (Biserica) este necredincioasă și lăsată la capriciul lui Urban VIII, otărì sĕ înceapă divorțiu și-și espuse motivele Tatălui etern.

Acesta însărcinează pe un judecător — pe sântul Paul — sĕ facă o anchetă. Sântul visitează Italia, ’și umple ântâiu cartea cu abusurile ce vede că se fac în această țeară. În fine principii fac o ligă contra papei, dar acesta mai moderându-se influințase asupra lor și i opresce de a face ceva. Dḑeu pentru ca sĕ-i pedepsească pentru acest fapt, otăresce ca ei sĕ remână pentru totdeauna sub această influință rușinoasă.

Pallavicini nu scrisese decât prima parte din cartea sa, căci curtea din Roma nu-i lăsase timp se scrie pre cea de a doua.

Autorul divorțului ceresc, arestat din ordinul lui Urban VIII fu decapitat după opt-spre-ḑece luni de închisoare și de torturi.

Divorțiul ceresc a fost continuat de Gregoriu Lethi, contemporanul lui Pallavicini.

În urma procesului Tatăl etern dă o otărire prin care dechiară de neligitimi pe capii bisericii. (Călugării iesuiții). Atunci, fie-care sectă pretinde a devenì nouă soață a lui Isus. Dar el desgustat pentru totdeauna de plăcerile căsătoriei renunță de a se mai căsătorì.

Grigorio Lethi murì liniscit în Olanda, după ce sciuse și avuse-se grigă sĕ pue țerile reformate între el și curtea de Roma.

* (Limbagiul păserilor.) Cocoșul vorbesce limba găinilor sale; mai mult, el cântă bărbăția și gloria sa, scațiul, cintesiul, pitulicea nu cântă decât amorurile lor. Sticletele cântă amorul și talentul seu real. Ciocărlia intonează un imn spre gloria naturei, sub ceriu liber: femeiușca sa îl asculta și-l admiră pitulită în grâu. Rândunica plină de iubire, plină de afecțiune, cântă rare ori singură, dar cântă în duo, în trio, in quator, în atâtea partide câți membri sûnt în familie; gama are puțină întindere și totuși ciripitul seu e plin de farmec. Privighitoriul se așeaḑă pre o ramură vecină cu aceea pe care se află cuibul seu și bătând mĕsura cu aripile, distrage pre tevarășa sa de grigile clocirei cântându i tot ce scie mai frumos.

Canarul cântă amorul seu propriu.

* (Crescerea populațiunei). Populațiunea principalelor state din Europa la diferite epoce variază simțitor.

Sĕ arĕtăm această variațiune începênd dela 1816 când se introduse vaporul, la 1848 când el devenì aproape universal și la 1870 când ajungem la următoarea interesantă comparațiune:

1816 *).

Francia 30.000,000 locuitori. Prusia 10.000,000 locuitori. Austria 29.000,000 locuit. Anglia 19.500,000 locuitori. Rusia 50.000,000 locuitori.

1848.

Francia 35.700,000 locuitori. Prusia 16.500,000 locuitori. Austria 39.000,000 locuit. Anglia 29.000,000 locuitori. Rusia 70.000,000 locuitori.

1870 **).

Francia 37.000,000 locuitori. Prusia 25.810,743 locuitori. Austria 39.500,090 locuit. Anglia 29.346,098 locuitori. Rusia 72.000,000 locuitori

Economistul Engles Malthus a ḑis: „specia umană se măresce în raport cu înmulțirea substanțelor de hrană și vice-versa.“

Rĕmâne positiv constat că căile de comunicație, drumurile de fer, fabricile și mașinele au contribuit sĕ îndoiască populațiunea în timp de 50 ani, precând înainte de 1816 pentru ca sĕ se poată ajunge la creșterea semnalată mai sus trebuiau sĕ treacă 5 secole. Comerciul unei națiuni desvoltându-se prin puterea vaporului — resursele de viață contribue ca un agent puternic, la creșterea populațiunei cât și înlesnirea vieței locuitorilor.

„Funcționarul“

* (Din America). Se scrie din New-York, că de 15 ḑile este organisat acolo un otel, zidit anume pentru persoanele cari doresc sĕ se sinucide. Fie care cameră, pre lângă aparatul decorator, posede un elegant cârlig cu un cordon destinat voiagerilor cari preferă spânzurătoarea. Toaleta este plină de vase cu diferite otrăvuri și pe masa de noapte se găsesce totdeauna un revolver încărcat.

Se înțelege de sine că voiagerii ce descind la otel, sunt invitați a-și plătì nota înainte:

* (Otrăviți de un iepure de casă). Se scrie din Tournon (Francia) cu datul dela 6 August.

Ḑilele acestea un copil a soților O... locuitori în Tournon avu o grea indigestiune.

Părinții lui vĕḑêndul că are colici și receli în trup, i puserĕ pe stomach cum aceasta se obicinuesce adecă, un iepure de casă jupuit de viu. Acest mijloc n’avu nici un resultat satisfăcător. Copilul murì după mari suferințe.

Soții O... voind sĕ se folosească de carnea iepurelui o gătiră și o mâncară; dar după câteva oare simțiră nesce dureri atât de mari la stomach, în cât fură transportați la un spital unde și muriră.

Pare că acesti nenorociți nu sciau că întrebuințând iepurele în asemenea condițiuni, carnea lui se strică.

Ori cum ar fi soții O... au murit otrăviți prin imprudența lor.

* (Într’o prăvălie). — Stăpânul se adresează către unul din băeții din prăvălie.

— Ți-a trebuit o oară ca sĕ mănânci, pre când noi am sfêrșit într’o jumătate de oară.

— Asta nu mă miră de loc; D-V. erați trei pe când eu eram singur.

* (La Masă). Micul Nicușor ia mai multe prune din blid și le cercà, una câte una se vadă dacă sunt coapte. Domnișorule, i ḑise maicăsa, trebue întotdeauna sĕ iai poamele pe cari ai pus mâna. Nicușor nu rĕspunde nimic dar a doua ḑi golesce vasul cu poamele și le pune în talerul seu.

Dar ce faci i ḑise mama?

— Dragă mamă le-am atins pe toate cu mâna.

(Bibliografic). Romanul *„Beiu, Vodă, Domn“* de Theochar Alexi trebue sĕ facă epocă în literatura românească. In adevĕr nu posedem până acum nici un roman original, cupriḑênd aproape 1500 de pagini, din care, — putem afirma cu deplina convicțiune — nici una nu va fi lipsită de interes pentru ori ce cetitoriu, fie român fie strein.

O variațiune bogată, precum nu oferă nici unul din romanele traduse, apoi interesul ce ni se escită pentru faptele istorice, preface lectura acestui roman în o adevĕrată plăcere, în un bogat isvor nu numai de distracțiune ci și de instrucțiune.

Tecstul romanului este însoțit de ilustrațiuni. care și aceste sûnt originale, compuse de un artist anume pentru această scriere. Ea cuprinde istoria României, începênd cu fanariotul Caragea, trecênd la revoluțiunea eterii grecesci și a lui Tudor Vladimirescu, a cărui viață, fapte și moarte tragică sûnt cu de amĕnuntul descrise, atinge revoluțiunea dela 1848, tractează pe larg Domnia lui Cuza, dând un tablou amenunțit despre aceea epocă și încheie cu alegerea lui Carol de Hohenzollern.

Firul, pe care se înșiră aceste tablouri istorice se compune din un sujet sensațional în toată puterea cuvêntului. Un tată perḑênd zestrea fiicei sale, într’o scenă, unde aceasta o reclamă dela el, ’și ese din fire și o lovesce de moarte. Pentru a scăpa de pedeapsa legei, o târesce în grădină unde i taie capul, îngropându-l, pentru a face se creaḑă lumea, că cadavrul fără cap este al altei persoane. Cu toate acestea sĕ vede silit a mărturisì faptul și este condamnat la muncă silnică. După vre-o câți va ani se de descoperă că. . . . dar cine voiesce a sci ce se descoperă, cetească românul, unde va găsì cu ce sĕ-și ațițe și apoi cu ce sĕ-și astâmpere curiositatea.

Romanul, Beiu, Vodă, Domn va apărea în broșuri de câte douĕ cole, cu câte o ilustrațiune și va costa 50 bani — 20 cruceri, cari sûnt a se plăti la aducerea broșurei. Pentru plăți anticipative nu respunde tipografia-editoare, de cât numai dacă sau făcut de a dreptul către dênsa.

Alte promisiuni vor privì numai pe aceia cari le vor face și nici de cum pe tipografia-editoare, care nu promite alt nimic, decât de a scoate regulat broșurile și a le da cu prețul mai sus arătat.

Premiile oferite de alți editori, pentru alte publicațiuni nu ne pot indemna ca sĕ-i urmăm și noi căci n’avem trebuință de nici o spoială sau ademenire, fiind convinși, că vom afla cetitori destui, care vor sci sĕ aprețuiască valoarea publicațiunei noastre.

Cu toate acestea însĕ, pentru a face pe plac ori cui, declarăm că vom da ori ce premiu promis de alți, cu aceleași condițiuni ca și ei, însĕ numai la aceia dintre abonați cari vor trage esemplarele de a dreptul dela noi.

Pană acuma a eșit broșura 1 și 2.

Tipografia Alexi, Brașov.

---

*) Cifrele populațiunei pre 1848 sûnt estrase din opusculul lui Legayt asupra mișcării populațiunei din Europa reproduse în „Journal des Economistes“ pre 1847.

**) Cifrele populațiunei pre 1870, le-am estras din „Anuaire du commerce et de l’Industrie“ pe 1870 de Didot-Botin.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câți sufer de **epilepsie**, **convulsiune** sgârciuri) și de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorități medicinice, așa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6.; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul și mulți și vor dobêndì sănătatea, deși au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toți cei ce sufer de nervi vor afla locuință linistită, cei lipsiți de mijloace vor fi considerați; cum am înțeles din isvor sigur, prețurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine Tractament și prin corespondență, dacă se va trimite istoricul detaiata boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Sâmbătă în 23 August n. 1884.

Viena:	**23**	**55**	**89**	**15**	**5**
Timișoara:	**9**	**63**	**16**	**14**	**83**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 23 August n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.—	121.75
Renta de aur ung. de 4%	92.—	91.80
Renta ung. de hârtie.	88.85	88.75
Sorți unguresci cu premii	114.75	114.75
Acțiuni de bancă de credit ung.	305.25	304.50
Acțiuni de bancă austro-ung.	858.—	860.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțirc	101.—	101.25
Datorie de stat austtriacă în argint.	81.55	81.70
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.80
Galbin	5.75	5.74
Napoleon	9.65	9.64
London (pe polița de trei luni)	121.60	121.20

---

ceriului. Pasĕrea acì își întorcea capul în dreapta, acì în stânga și Bob de piper îi da sĕ mănânce ori sĕ bea. Însĕ, odată venì vremea și numai avù carne. Atunci Bob de piper și tăiă o bucată dela picior o dete pasĕrei. Însĕ paserea nu o înghițì ci o ținù sub limbă.

Când ajunseră la locul hotărit, și se dete jos Bob de piper începù sĕ schioapete.

— Pentru ce umbli schiop? îl întrebà pasĕrea.

— Nu umblu schiop, dar nu prea mi-e bine, rĕspunse dênsul. Nu lua seamă la aceasta.

— Ia arată-mi piciorul drept.“

Paserea numai decât i puse bucățica la loc și pe urmă i ḑise „Acum te am vindecat, călĕtorie bună!“

Bob de piper nu scia ce sĕ facă. Odată însĕ și aduse aminte de cutioara fetei împĕratului. O deschise și din cuteie ieșiră o muscă și o albină și-l întrebară amĕndouĕ că ce dorea dênsul?

„A-și vrea un cal bun care sĕ me ducă la palat și haine frumoase,“ respunse dênsul.

Dorința lui fu numai decât împlinită.

Bob de piper încălecă și pornì spre orașul unde împărățea tatăl fetelor pe cari le scoasese din văgăuna uriașului; însĕ când fù în marginea orașului puse în cutie hainele cele bogate și calul și trase la o casă mai de rênd.

A doua ḑi un pristav strigă în piață că Sulițaș ginerele împĕratului chiema la luptă pe ori cine s’ar încumeta sĕ se bată cu el.

Bob de piper deschise cutia și poruncì albinei și muștei sĕ-i dea un cal și haine nouĕ frumoase. Pe urmă alergă la locul unde trebuia sĕ întîlnească pe Sulițaș trădătorul, se prinse în luptă cu dênsul și-l omorî. Pe urmă se făcu nevĕḑut.

Împĕratul puse sĕ caute pretutindeni pe acel strein, care într’o clipă venise și omorîse pe Sulițaș însĕ nu-l putu nimeni găsì.

Preste câte-va ḑile pristavul strigă ear pe ulițele orașului că Morariu, ginerele împĕratului, este gata sĕ se bată cu ori cine.

Bob de piper se duse de se luă la luptă și cu acesta: îl omorî și pe urmă se făcu ear nevĕḑut.

Împĕratul dete poruncă strașnică sĕ-l caute și sĕ-l găsească. Însĕ cine putea găsì pe Bob de piper. Nu scia nimeni încotro apucase și nici că se mai vĕḑuse în toată împĕrăția un cal ca al lui și haine așa de frumoase.

Peste câte-va ḑile Bob de piper scrise fetei împĕratului și-i povestì cum ieșise de sub pămênt și cum își rĕsbunase pe cei doi oameni cari îl lăsase în groapă. Fata dete scrisoarea în mâna tătâneseu și-i mai spuse că ĕsta era voinicul care o scoasese pe dènsa și pe surorile ei.

Bob de piper fu chiemat la palat și împĕratul îi dete pe fia-sa mai mică de nevastă.

Nr. 3998. [817] 2—3

CONCURS.

Din fundaţiunea Cologiană a archidiecesei gr. or. române a Transilvaniei a devenit vacant un stipendiu de 60 fl. anuali pentru a cărui mai departe conferire se escrie concurs *cu terminul până la 26 August (7 Septembre st. n.) a. c.*

Stipendiul se va conferì la gimnasisti români de religiunea gr. or. preferind-se la cas de condiţiuni egale cei din munţii apuseni ai Transilvaniei.

Cererile concursuali instruite cu carte de botez, atestat despre starea materială a părinţilor, atestat medical despre starea sănătăţii concurentului şi testimoniul scolar, sunt a se aşterne la acest consistoriu în terminul prefipt.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan, ţinută în Sibiiu, la 2 August 1884.

Nr. 276. [818] 2—3

CONCURS.

Pe basa Statutului organic §. 63 combinat cu § 23 punct 5 şi a instrucţiunei votate de sinodul archidecesan la 13/25 Aprile 1877 Nr. 191 §. 7, prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Cohalmului.

Fiitoriul protopresbiter îşi va avea reşedinţa în Cohalm ca în centrul protopresbiteratului şi ca atare va fi totodată şi paroch în Cohalm, dupăce va devenì vacantă parochia, ce adi e ocupată.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sunt:

a) Venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutoriul de stat şi din tacsele ce încurg pentru şedulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorţiali şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterali.

b) Venitele ordinari ale parochiei de clasa a III din Cohalm, dupăce aceasta va devenì în vacanţă.

La postul acesta pot concurge bărbaţi apţi şi binemeritaţi pe terenul bisericesc şi scolar; în special aceia: cari după o pregătire cel puţin de 8 clase gimnasiali sau reali cu testimoniu de maturitate, au terminat studiile teologice la vreunul din institutele metropoliei noastre şi au susţinut cu succes bun esamenul rigoros de cualificaţiune sau cari după pregătirea indicată mai sus, au terminat studiile teologice la vre-un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualificaţiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Pot însě concurge şi fără testimoniu de cualificaţiune profesorii de teologie şi preoţii chirotoniţi înainte de întrodcerea esamenelor de cualificaţiune dacă în celelalte au cualificaţiunea prescrisă mai sus.

În mod escepţional mai pot concurge şi fără prescrisa cualificaţiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul şi acurateţa manifestată în administrarea protopresbiteratului, vor avea dela consistoriul archidiecesan (plenar) specială îndreptăţire a acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post au a-şi aşterne suplicele concursuali la Venerabilul consistoriu archidiecesan în Sibiiu, *în restimp de 30 de dile dela prima publicare a acestui concurs în foia „Telegraful Roman“* alăturând câte o tabelă de cualificaţiune, carea se conţină date esacte şi speciali în următoarele rubrici; numele, caracterul (rangul bisericesc) şi locuinţa concurentului; anii etăţii (anul, luna şi diua nascerii) studiile pregătitoare afară de cele teologice (anul, locul şi categoria acelora); esamen de maturitate, doctorat şi altele; studiile pregatitoare teologice (anul şi locul acelora şi esamenul de cualificaţiune) serviţiile de până acuma pe terenul bisericesc şi scolar (timpul, locul şi categoria acelora;) în fine cunoscinţa limbilor şi alte reflecsiuni. Datele din aceasta tabelă sunt de a se întărì cu documente cari sě se acludă în originali, precum: carte de botez, testimonii scolastice şi de maturitate, testimonii teologice şi de cualificaţiune, atestate de serviţii bisericesci şi eventualminte toate altfel de recomândări.

Cohalm, în 4 Iuniu 1884.

Comitetul protopresbiteral al tractului Cohalmului:

preşedinte — notar

Nicolau D. Mircea, adm. prot. — **Ioan Bercan.**

Nr· 320. [822] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învěţătoresci la scoalele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate sě escrie concurs cu termin până la 25 August st. v. a. c.

1. Aciliu, cu salariu anual 200 fl., cuartir liber şi lemnele trebuincioase.

2. Mag, cu salariu anual 200 fl. v. a., cuartir liber în edificiul scoalei şi lemnele trebuincioase.

3. Alămor, cu salariu anual de 150 fl.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform prescriptelor legei în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Sělişte 31 Iulie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sělistei.

Nr. 45. [820] 2—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea în mod definitiv a postului de învěţătoriu de clasa II-a dela scoala română greco-orientală din Cernatul Sěcelelor, protopresbiteratul I al Braşovului, se escrie concurs cu termin *până la 26 August a. c. st. v.*

Emolumentele impreunate cu acest post sunt 250 fl. v. a. cu prospect de a se ameliora după un an la 300 fl. v. a.

Dela concurenţi se cere a legitima că au absolvat cel puţin 4 clase gimnasiale şi că au depus esamenul de cualificaţiune învăţătoresc precum şi cel din limba maghiară.

Petiţiunile instruite cu menţionatele documente au a se aşterne până la terminul indicat prea-onoratului oficiu protopresbiteral I al Braşovului în Braşov.

Cernat, în 30 Iuliu 1884.

În conţelegere cu domnul protopresbiter respectiv.

Comitetul parochial:

Georgiu Urdea.

Nr. 371. [821] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învěţătoriu la scoala populară gr. or. din comuna Sângătin, protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu terminul *25 August a. st v.*

Emolumente împreunate cu acest post sunt: 200 fl. v. a. plătibile în 3 rate egali şi anume la 1-ma Novembre a. c, 1 Ianuarie şi 15 Maiu 1885; cuartir în edificiul scoalei şi lemne de foc.

Concurenţii 'şi vor adresa cererile concursuali, instruite conform dispoşiţiilor legii oficiului protopresbiteral al tractului Mercurii în Mercurea.

Dela oficiul protopresbiteral al tractului Mercurii.

Mercurea la 4 August 1884.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr. 247. [824] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învěţaori la scoalele din următoarele comune în protopresbiteratul Iliei se escrie concurs cu terminul până la 31 August st. v. a. c.

1. Zam cu Tămăşesci, salariu anual în bani gata 150 fl., 65 měsuri de cucuruz în boambe 78 fl., 15 mesuri de grâu in boambe 30 fl., pentru 8 stângini lemne de foc 48 fl.

Computate toate la olaltă dau suma de 306 fl.

2. Sirbi, cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de foc de ajuns.

3. Godineşti cu Petreşti, cu salariu anual de 200 fl., cuartir liber şi lemne de foc de ajuns.

4. Furşoara, cu salariu anual de 200 fl., cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de foc de ajuns.

5. Tătăresci, cu salariu anual de 180 fl., cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de foc de ajuns.

6. Certeşul de jos, cu salariu anual de 200 fl., cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de foc de ajuns.

7. Almăşel, cu salariu anual de 150 fl, cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de foc de ajuns.

Reflectanţii au a-şi înainta concursele instruite în regula până la terminul amintit la adresa subsemnatului, documentând şi aceea dacă posede esamenul din limba maghiară.

În suplicele concurenţilor se se aminteascâ şi împregiurarea, dacă respectivul au mai concurat la vre un post învěţătoresc şi în care protopresbresbiterat?

Gurasada 4 August 1884.

Pentru comitetele parochiali.
Oficiul protopresbiteral al tractului Iliei.

Alesiu Olariu,
adminstr. ppresbiteral.

Nr. 591 U. 1884 [812] 3—3

CONCURS.

Un stipendiu de 200 fl. v. a. este de a se conferì la tineri meşerieşi cari sûnt născuţi pe teritoriul fostului fond regiu şi în prima linie la cei din fostul scaun al Mercurei şi Nocrichiului sau din comunele acelor scaune, cari au terminat gimnasiul inferior sau realele inferioare sau scoala poporală superioară, la tot casul însě sě fie cercetat şi terminat cu succes bun una din scoalele de meserie subvenţionate de universitatea săsească, şi cari se obligă că spre perfecţionarea meseriei lor practice şi teoretice, vor petrece un an în streinătate, adecă afară de monarchia austro-ungară.

Condiţiunile de conferire afară de cele susnumite sûnt:

a) Subşternarea atestatelor scolari cu cualificaţiune bună.

b) Adeverinţa oficioasă despre starea materială a concurentului.

Stipendiul se solvesce jumětate îndată după conferire, ear cealaltă jumětate cu şese luni mai târdiu.

Tinerii stipendiaţi la esolvirea jumătăţii a doua, sunt datori a alătura la rugarea lor atestatele despre lucru prestat precum şi o descriere scurtă despre timpul cum l'a folosit, locurile unde au lucrat şi esperienţele câştigate referitoare la meserii.

O astfel de descriere se aşteaptă dela stipendiat şi după reintoarcerea sa în patrie.

Cererile concursuali instruite în regulă sunt a se trimite *aici cel mult până la 10 Septembre a. c.*

Sibiiu, 11 August 1884.

Dela oficiul central al universităţii săsesci.

Nr. 414. [826] 1—3

Edict.

Toma Vija legiuit bărbat al Bucurei Costea de religiunea gr. or. ambi din Bolţ, protopresbiteratul Agnitei, care şi-a părăsit soţia sa cu necredinţă trecut de 4 ani fără a se scì locul petrecerei lui, se citează prin aceasta ca în termin *de 3 luni dela prima publicare* a acestui edict sě se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial căci la din contră procesul divorţial intentat asuprai se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita ca for de I instanţă.

Nocrich în 30 Iuliu 1883.

Grigoriu Maier,
adm. ppresb.

Nr. 415. [827] 1—3

Edict.

Maria Baluţ (Guţoiu) legiuita soţiă a lui Florea Şandru amêndoi de religiunea gr. or. din Cincul-mare protopresbiteratul Agnitei, care şi-a părăsit pe legitimul bărbat trecut de 7 ani, fără a se sci locul aflărei ei, se citează prin aceasta, ca în termin *de 3 luni dela prima publicare* a acestui edict, sě se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul divorţial intentat asuprai se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita ca for matrimonial de I instanţă.

Nocrich, în 30 Iuliu 1884.

Grigoriu Maier,
adm. ppresb.

Nr. 3572 civ. 1884. [825] 2—3

Publicaţiune.

Din partea tribunalului din Elisabetopole se aduce la cunoscinţa publică că pentru pregâtirea lucrărilor de segregare în comuna **Tatárlaka** se va ţinea pertractare **la 18 Novembre 1884 la 1 oară după ameadi** în comuna Tatárlaka la casa judelui comunal. Despre aceasta se avisează cei înteresaţi cu observarea că cei ce nu se vor presenta, se vor considera că consimt cu segregarea. Esemplariul cererei se poate vedea la acest tribunal.

Elisabetopole, 26 Iuliu 1884.

Báró Apor Zoltán, pres. substitut. — **Gull,** notar.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indivіdi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 41

SCHUTZMARKE
Ofner Adlerberger
Eigenbau.
Jos. Dietzl Budapest.

Cel mai corespundětoriu ecuivalent pentru Bordeaux fin.

Acest **escelent şi fără îndoială cel mai bun vin al Ungariei** în ce privesce calitatea lui **eminentă stă pre o treaptă cu vinul de Bordeaux, şi de cătră capacităţile medicale** este recomandat ca cel mai eficace **pentru lipsa de sânge, debilitare şi reconvalescenţă.**

☞ **Original este:** dacă atât **eticheta** cât şi **sigilul** şi **gărlieiul** sticlei este identic cu **marca şi firma** de mai sus. ☜ [751] 10—12

În **calitate originală** se află la dl **G. W. Grohmann,** în Sibiiu, Emil Porr, la Steaua roşie în **Braşov,** Csiki Lukács, Konya Sándor, Puskás Bella, Hirschfeld Sándor, Gergely Ferencz şi Novák Victor în **Cluş,** asemenea în cele mai multe oraşe şi locuri de cură în Transilvania.

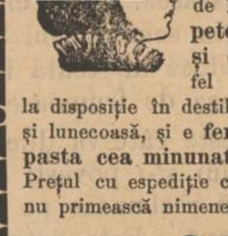

☞ Eu Wilhelmina Rix ☜

declar prin aceasta **publice,** că ca věduva Drului **A. Rix** sûnt singura şi unica, care prepar Pasta originală, fină şi nefalsificată. Această Pasta cunoscută în toată lumea, de 100 de ani încoace cunoscută şi în cercurile cele mai înalte, delătură cu garanţie, **petele de pele, ce ies vara, coşurile, semnele de věrsat, delătură roşaţa de nase şi de mâni, găurile de věrsat,** cu un cuvênt ori ce necurăţenie din faţă. Fel d fel de documente dela profesori renumiţi despre bunătatea şi folosul acestei Pasta stau la disposiţie în destilerie ori cui ar voì sě le vadă. Pielea devine prin pastă de nou moale şi delicată şi lunecoasă, şi e **ferită de creţe** până la bătrîneţa cea mai înaintată. Această pastă, numită de popor **pasta cea minunată,** este adorată foarte mult de damele din Viena, căci succesul e surprinḑětor. Preţul cu espediţie cu tot într'un pachet sigilat **1 fl. 50 cr.** Fără sigilul şi subscrierea Dr. Rix sě nu primească nimenea pasta. [711] 5—6

● **Wilhelmine Rix,** věduva Doctorului. ●

Wien, Stadt, Adlergasse, 12, im eigenen Hause, 1. Stiege, I. Stock.

În Transilvania: **Alba-Iulia** Sleg. Michellyes, Apoth.; **Cluj** Nicol. v. Szeky, Apoth.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 95 Sibiiu, Joi 16/28 August 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **strălnătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Uniformitatea în biserică.

I.

Dintre toate instituțiunile biserica este cea mai conservătoare, și nu fără cuvênt. Biserica orientală în primii secli ai creștinismului s'a desvoltat pe base solide, s'a organisat conform spiritului întemeietoriului ei, și a ajuns la vadă strălucită, așa de strălucită, că măritul ei trecut și aḑi mai revarsă încă unele rase palide din splendoarea de odinioară.

Erau fericite timpurile de glorie de odinioară ale bisericei creștine, și ele erau fericite, căci una era pe atunci biserica lui Christos, una în dogme, una în rit, una în ornamente, una în scopurile urmărite, și mijloacele prin cari se ajungeau aceste scopuri, cu un cuvênt, una forma din lăuntru și din afară în biserica lui Christos.

Unirea e putere, și concordia stêncă neînvinsă. Așa a fost de când e lumea, și așa va fi, cât timp va trăì lumea. Adevĕrul acesta s'a accentuat de toți în toți vecii, și se va accentua în veci, și încă ca regulă generală cu atât mai vêrtos, cu cât vor fi mai dese esemplele spre accentuarea acestui adevĕr.

S'a escat rivalitate în biserica lui Christos, și ea a produs scisiunea. Nu vom căuta după natura și urmările scisiunei. Scisiunea s'a făcut prin oameni, se susține tot prin oameni, și după desvoltarea lucrurilor judecând, putere omenească nu o va mai putea delătura.

Vom urmărì biserica orientală ortodocsă.

Fidelă tradițiunilor ereḑite, biserica orientală și-a conservat intact organismul în toate amĕruntele. Organismul ei vênjos și tare a trebuit sĕ fie ca sĕ resiste la atâtea atacuri interne și esterne și sănătos, de tot sănătos ni se presentează el și astăḑi în toate locurile impopulate de ortodocși.

În special noi românii am fost tari ca stânca în alipirea noastră la ortodocsie și la formele prescrise și observate de biserica orientală. Secoli întregi am fost robiți în cele bisericesci, graiu strein rĕsuna din ușa altariului, graiu strein din rostul cântăreților, graiu strĕin de pe amvon, și noi ortodocși am rĕmas.

Venitau persecuțiunile de tot soiul, calvini și luterani, protestanți cu papisti — terminologie vechiă, dară usitată în gura poporului — toți acestia au dat nĕvală asupra bisericei noastre, și poporul sta neclătit ca stênca.

Urmatau ḑilele de urgie. Ne-au desbinat între noi, și persecuția din crudă ce era, acuma devenì și mai crudă, și noi totuși neclătiți am rĕmas în biserica noastră, și ca ferul cu cât erau mai dese lovirile, ce ni se aplicau, cu atâta deveneam mai vênjoși, mai puternici, mai tari în alipire către biserica noastră.

Un farmec magic ne-a ținut legați de biserica noastră, și acest farmec ne-a condus ca făclie luminoasă în toate timpurile cele critice. Farmecul acesta este uniformitatea în biserica orientala.

De vei merge în Serbia și toată peninsula balcanică, de vei străbate Rusia cruciș și curmeziș, de vei merge în catolica Spanie, în Italia și Roma papilor, Francia ori Germania cea protestantă, și vei întra în o biserică ortodocsă, pretutindenea o vei afla una și aceași: adecă biserică orientală, cu tot ornamentul din ea, începênd dela altariu, până la cea din urmă icoană sau ornament preoțesc.

Farmec tainic cuprinde inima omului crescut în viața bisericească la întrarea în biserica orientală. Ritul maiestatic în desvoltarea pompei, ornamentul preoțesc, misticismul ce se sevêrșesce în sacrul altariu ferit de vederea poporului credincios, cântările melodioase și cuprinsul măreț al rugăciunilor bisericesci, eată tot atâtea momente, cari pun în mișcare toate coardele inimei, și omul se simte în casa lui Dumneḑeu.

Poporul n'a făcut nici odată capital din polemiile dogmatice dintre teologi. Pentru el uniformitatea au fost totul. Sĕ rĕmână ritul ortodocs conservat de biserica ortodocsă, sĕ rĕmână limba bisericească, ornamentele prescrise pentru biserică, și creștinul ortodocs nu se va întreba de unde și până unde cu *„filioque,“* nu va străbate și nici va cerca sĕ străbată în secretul infallibilității Părintelui Episcop din Roma, nu va întreba de purgatoriu, nici de forma Sfintei cuminecături. Poporul vrea sĕ fie în biserica sa, cu ritul ei și rugăciunile ei cele admirabil de frumoase.

De aceasta adênc pătrunși, corifeii desbinării noastre confessionale nu s'au atins de ritul bisericei mame. S'a observat deci uniformitatea în biserica unită cu Roma, uniformitatea bisericei orientale, și poporul se simția în biserica sa. Eată secretul pentru ce poporul român nu simte desbinarea confesională, eată farmecul, care ne leagă și ne ține laolaltă.

Biserica a fost conscie de puterea formidabilă ce zace în această uniformitate, și pentru aceia a luat toate cautelele pentru conservarea intactă a ei. La zidirea unei biserici archiereul trebue sĕ vadă planul. Biserica trebuesce zidită după plan prescris, înzestrată cu icoane după ritul oriental, provĕḑută cu cărți edate sub auspiciele bisericei și așa mai departe.

Așa a fost aceasta dela întemeierea bisericei, și așa va trebuì sĕ fie cât timp biserica orientală fidelă tradițiunilor sale va voì sĕ se desvoalte pe basa canoanelor singure normative în biserică.

Cu abatere dela această uniformitate decade simțul religios al poporului, și biserica merge cu pași repeḑi spre perire.

Cum stăm astăḑi cu uniformitatea în biserica noastră?

Uniformitatea s'a spart, și privitoriul cu ochiu ager poate tare ușor sĕ vadă prăpastia, în care am căḑut până acuma.

În biserică oameni nechemați au început a face reforme, și astăḑi am ajuns departe.

Primul pas s'a făcut prin așa botezata purificare a limbei din cărțile bisericesci.

Meritul acestei decadințe compete fraților uniți cu biserica din Roma. O recunoascem din capul locului și vrem sĕ fim bine înțeleși, o recunoascem, frații greco-catolici au avut intențiunile cele mai bune. Ei au voit sĕ scoată toate cuvintele streine din limba bisericească, și sĕ le înlocuiască cu altele, parte aflătoare în limba poporului, parte fabricate după calapodul limbei latine. Curentul purificărei s'a pus în mișcare și fie-care elev cu 4 clase normale se simția chemat a purifica.

Cu chipul acesta s'a produs un adevĕrat chaos în biserică, și bietul creștin se simția și se simte încă strein în biserica sa.

Așa în loc de: „Cu vrednicie și cu dreptate este a ne închina,“ poporul aude unele ca acestea: *„Cu demnitate și cu veritate este a face complimente.“*

Bizar lucru dar așa este. Cuvêntul *„me închin“* s'a înlocuit cu cuvêntul: *„fac complimente.“*

„Cuvine-se cu adevĕrat“ s'a prefăcut în *„Compete-se cu veritate,“* *„plata din ceriu“* în *„salariu celestin,“* *„gertfa“* în *„sacrificiu,“* *„vistieriul bunătăților“* în *„Depositul și Magasinul bunătăților.“*

Timpul și spațiul nu ne eartă sĕ ne mai estindem. Vom continua reflectând la alte neajunsuri liturgice.

Ḑiarul „Hunyad“ despre festivitățile Asociațiunei.

Maghiarii ne uresc din adêncul sufletului astfel, încât arare-ori iau notițe binevoitoare despre manifestațiunile noastre culturale și naționale. Din această ură devine tendența lor de a micșora în mod sistematic ori ce evoluțiune naționala la popoarele conlocuitoare. Publicul nostru cunoasce în deajuns enunciațiunile foilor maghiare în această privință.

FOIȚA.

Suveniri și impresiuni dela Asociațiune.

Într'un timp de grea cumpĕnă, cum ḑice vechiul cronicar român, când națiunea română se luptă pentru esistența sa amerințată, unica noastră mângăere este progresul pe terenul culturei. Respinși ca nisce fii vitrigi dela conlucrarea politică comună în această nefericită țeară, și reduși în drepturile lor cardinale, Românii astăḑi trebue sĕ-și concentreze toată activitatea pre lângă desvoltarea institutelor de cultură națională. Sunt mari piedicele ce ni se pun în calea desvoltărei, curentul șovinistic maghiar se isbesce cu tăriă de modestele noastre așeḑeminte culturale, înființate din sudoarea cruntă a poporului nostru ce geme sub greutatea sarcinelor publice. Nu este destul că din vistieria statului nu ni se dă o para frântă pentru a ne cultiva și noi, dar nu ne mai este iertat a ne crea așeḑeminte nici din mijloacele noastre proprii și acele ce le-am creat până acum încă sunt un spine în ochii asupritorilor nostri. Lăcomia de rassă pândesce mereu momentul pentru a ne sguduì și dărîma și unica basă ce ni-a mai rĕmas. Dar bun e Dumneḑeul părinților nostri, vom scăpa și de aceste atentate grele la cultura noastră, și dacă furtunele celor șeptespreḑece veacuri trecute nu ne au putut șterge de pe fața pămêntului, avem bună nădeșde, că la urma urmelor causa noastră cea dreaptă totuși va triumfa în mănia tuturor svêrcolirilor șovinistilor orbiți de Dumneḑeu. Credința în trăinicia neamului românesc ne oțelesce puterile în lupta cea grea și ne însuflă curagiu — pentru ori ce eventualitate.

Aceste contemplațiuni me preocupau în momentul, când m'am decis sĕ plec la adunarea generală a Asociațiunei din Orĕștie.

Bucuria ce o oferesce ori ce întrunire a noastră pe terenul cultural, în deosebi adunarea generală a Asociațiunei, interesul de a cunoasce mai deaproape pe Românii din cercul Orĕștiei, speranța de a convenì cu vechii mei amici și ale stringe mâna frățească, — eată tot atâtea motive de a nu întârḑia cu pregătirile de călătoriă. Așteptam cu neastimper ḑiua de 16 August. În preseara acestei ḑile stam gata de plecare, timpul era ploios, rece și posomorît ca și viața poporului român din Transilvania — părea că însuși ceriul vrea sĕ îmbrace haina posomorîtă a tristeței. Nisce nori negri și groși ascundeau sub velul lor cel des lumina stelelor, aceste vecînice călăuze a călĕtorilor. Într'o trăsură închisă caii mei cei sprinteni me transportară la gara dela Alba-Iulia.

Luându-mi biletul usitat me aruncai iute pe tren — în graba cea mare era pre acì sĕ întêrḑiu și sĕ-mi uit de dreptățile ce le aveam în busunariu, — de hârtia ce-mi dedea dreptul de a călĕtorì într'un cupeu elegant cu preț moderat. De regulă eu călĕtoresc pe clasa a treia, însĕ de astădată prin stăruința și zelul bărbaților nostri cari stau în fruntea Asociațiunei, mi s'a dat posibilitatea de a avansa pe tren — fără de a-mi golì buzunariul mai mult ca de obiceiu. Sûntem în cupeu mai mulți inși și după ce ne-am legitimat dreptul de a călĕtorì pe tren începurăm o viuă conversațiune. Obiectul conversațiunei de sine se înțelege nu putea fi decât adunarea din Orĕștie de care ne despărțea numai o mică distanță. Cum ne vor primì Orĕștienii? Cu cine ne vom întêlnì? Ce prospecte de reușire va avè adunarea din Orĕștie? Mai cu seamă ne interesa aceasta întrebare din urmă, fiind că se povestia că Orĕștienii nu se prea înțeleg unii cu alții și apoi se scie, că neînțelegerea este isvorul multor rele. Ne cam temeam — dar resultatul ne a convins că aceste temeri a fost fără temeiu.

Trenul, care prin iuțeala sa scurtà distanțele, ne ciontà firul conversățiunei și — deodată ne vĕḑurăm în gara dela Orĕștie. — În timpul de una oară percursesem distanța dela Alba-Iulia până la Orĕștie. — Ne lipsì timpul pentru a ne reamintì că călătorim pe un pămênt clasic — că am trecut fără

De astădată comunicăm publicului nostru un comentariu la festivităţile noastre din Orĕstie, care se abate dela modul de scriere usitat de comun. Ḑiarul „Hunyad“ desfăşură urmatoarale idei:

„Pe terenul culturei şi al desvoltărei literare salutăm şi noi pe cetăţenii români, le dorim succes în aceste stăruinţe ale lor; regretăm însĕ că nu putem esprima aceasta salutare cu graiu viu la locul seu.

„Nu putem însĕ face aceasta pentru că noi am primit scirea despre ţinerea acestei adunări (din Orĕştie) numai din alte foi; o invitare sau măcar o însciinţare n'am primit: ear pe teritoriul cel mare al comitatului Huniadoarei nu se află alte ḑiare decât „Hunyad.“

„Nu scim, dacă prelângă însciinţarea oficială cătră autorităţi sau mai însciinţat şi alt cineva dintre noi: corporaţiunile, societăţile sau particulari mai distinşi. Atât însĕ am esperiat, că în asemenea lucruri în generc nu pre au obiceiu de a face publicări confidenţiale.

„Fie din trufiă sau din neîncredere —: fapt este că (Românii) se isolează precât se pot de noi în mişcările lor sociale şi literare. Acum când scriitorii maghiari merg în Turin, în Paris, la sĕrbători internaţionalc, când Ungaria celebrează an de an celebrităţi germane, francese, engleze; conlocuitorii nostri români se separează de noi astfel ca şi când am putea trăì fără de a ne vedea unii pe alţii.

„Dênşii se trag îndĕrăt chiar şi dela acele plăsmuiri sociale, care nu sûnt legate de naţionalitate, care ar fi cele mai bune mijloace pregĕtitoare pentru apropierea şi înţelegerea politică dintre noi.

„Eată, ca sĕ ne justificăm cu un esemplu, societatea pentru istoriă şi anticităţi din comitatul Huneadoarei.“

Aceasta s'a format cu scopul de a face cunoscute comorile, tradiţiunile şi istoria togma acelui teritoriu, care este locuinţa comună a maghiarilor şi a românilor, proprietatea lor, despre care dênşilor le place a vestì, că este mai mult al lor decât al nostru.

Toţi fără deosebire de naţionalitate au fost provocaţi a participa la constituirea şi susţinerea acestei societăţi.

Cu toate că ea s'a format în mod precumpĕnit şi aproape esclusiv numai de maghiari, totuşi între oficialii şi membri onorari ai societăţii am ales şi români. Şi dacă ar fi participat în numĕr mai mare şi cu mai mult interes, ar fi putut cuprinde loc mai mult întrênsa.

Dar dînşii se ţin consecuent isolaţi. Până acum nici unul n'a luăt parte vre-odată la activitatea societăţii, cu toate că i este deschis fiecăruia terenul, ba în mai multe rênduri au fost provocaţi şi publice. La adunările cele mari anuale ne cercetează oaspeţi renumiţi din Viena; dar dintre românii conlocuitori nici pomană măcar de unul.

Dacă arangem o festivitate în amintirea lui Deák, Eötvös Széchény, rar se întêmplă sĕ ia parte şi vre un român; dar adevĕrata mărime omenească stă mai presus de bunurile naţionale şi este obiect egal de pietate pentru ori ce om cultivat. Şi ar trebuì sĕ gândească şi aceea că, binecuvêntarea ce isvoresce din activitatea îndreptată spre înălţarea Ungariei se revarsă deopotrivă asupra fiecărui locuitoriu al Ungariei.

În mişcările noastre de cel mai pronunţat caracter naţional, la sĕrbătorile noastre bucuros vom vedè şi pe români, fie şi numai ca oaspeţi interesaţi, dar ei stau departe de noi cu răceală.

Şi noi de altă parte bucuros am lua parte la activitatea asociaţiunei pentru desvoltarea literaturei, limbei şi naţionalităţii lor; nu le invidiăm progresul, ci din contră am aplauda cu sinceritate la succesele lor, dar nu ne dau ocasiune pentru a participa.

În cuvinte ni-o spun, că trebue sĕ trăim împreună, sĕ ne înţelegem unii pe alţii, sĕ lucrăm spre scopuri comune: în faptă însĕ ei închid punctele de atingere.

Dar credeţi-ne apropierea pe terenul social, scientific şi literar ar pregătì cu mai multă forţă calea spre o înţelegere politică.

Facă numai o încercare amicabilă şi se vor convinge, că între maghiari e cu mult mai mare atenţiunea şi bunăvoinţa cătră dênşii decât presupun. Întimpinene şi dênşii asemenea şi în scurt timp vom esperia cu bucurie cât de iute va înceta neîncrederea şi multele neînţelegeri.

Dacă soartea ne a destinat sĕ locuim împreună sĕ stăruim sĕ facem conveţuirea mai bine plăcută decât şi mai departe nesuportabilă.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman.“

Satulung, în 11 August st. v. 1884. Onorate Domnule Redactor! În Nrul 116 din anul acesta al „Gazetei Transilvaniei“ a apărut o corespondenţă din Bucuresci cu datul 1 Iulie 1884 subsemuată de N. Radu, Satulungean, care corespondenţă, din causa lipsei de obiectivitate, uşor poate duce în retăcire pe onoraţii cetitori. Deci în interesul adevĕrului îmi permit a Ve ruga sĕ primiţi în coloanele „Telegrafului Român“ următoarele şire:

Toată lumea scie, că burueana cea mai otrăvitoare în comună este discordia. Ea se estinde ca o lepră şi otrăvesce inimile nobile, atiţă spiretele, cari binevoiesc binele obstescu. Ea, lăţindu-se mai departe, distruge şi ruinează nu numai singuratice familii din comună, ba chiar comuna întreagă. De această burueană este molipsită într'un grad măricel şi comuna noastră Satulung. Cu ori-ce preţ trebue sĕ căutăm a smulge această burueană cu rădăcini cu tot şi a o arunca din mijlocul nostru pentru ca sĕ nu aducă daună, ba chiar totală ruinare comunei, şi prin urmare bisericei şi scoalei, şi în cele din urmă chiar şi naţiunii. Asta este tĕtul discordiei. În amintita corespondenţă se ḑice apriat că sĕmănatorul buruenei discordiei între preoţii şi învĕţătorii comunei noastre Satulung ar fi economul *Voicu Roşculeţ.* Aceasta faimă respândită chiar şi prin Bucuresci este lipsită de ori-ce adevĕr, este deci cu totul falsă.

Bine trabue sĕ scie Onor. corespondent, care din Satulung şi-a strămutat tronul în Bucuresci, pentru ca se pară, că vorbesce din Olimpul românismului, privind cu ochii de vultur asupra lucrurilor, ce se petrecu în patria sa, ca sĕ nu mai fie şi pre viitor dus în eroare şi sĕ nu ducă el şi pre alţii, că amintita persoană, în giurul căreia se învêrte întreg cuprinsul corespondenţei, se bucură în comuna noastră de cea mai mare încredere şi simpatiă. Căci de ar fi, cum afirmă corespundentul toţi locuitorii comunei s'ar ferì de Voicu Roşculeţ, ca de o lepră şi de o ciumă.

Ear sĕmănătorii dişcordiei pot fi tocmai acei indiviḑi, cari cu orice preţ vor sĕ treacă înaintea publicului mare de corifei., de cei mai mari naţionalisti, de cei mai aprigi apărători ai drepturilor naţionale. Întreb pe dl corespundent, că poate-şi cineva câştiga atâta încredere, stimă şi simpaţie, sĕvêrşind atâtea fapte mârşare, câte sûnt înşirate în amintita corespondenţă? — Nu, nici-decum. Acestea toate nu şi le-a putut câştiga V. Roşculeţ pe altă cale, decât numai îmbunătăţind şi uşurând starea cea apĕsătoare a Mocanilor nostri seceleni. Care dintre acei pretinşi corifei s'a pus în fruntea economilor nostri şi au lucrat cu trup şi cu suflet, sĕ uşureze sarcina cea grea — dările cele mari, precum s'a întrepus în anii trecuţi V. Roşculeţ, când li s'a şi uşurat Mocanilor darea de venit cu suma de 480 fl. v. a. pentru comuna întreagă? — pe când era jude comunal. Această sumă nu numai că s'a scăḑut din darea anilor următori, ci s'a rĕsplătit din darea anilor, prin inspectorul de dare din Braşov şi din darea anilor precedenţi prin V. Roşculeţ comunei noastre. Numai cât n'a mai fost împărţită contribuenţilor, ci depusă în două părţi egale (à 240 fl.) în fondurile scolare prin preoţii E. Verzea şi R. Popea. Asta-i meritul lui V. Roşculeţ, căruia i se făc pe nedrept atâtea insulte şi învinuiri.

Dacă corespondentul nostru retace astfel de fapte nu pot sĕ le ascund eu, căci lumina nu trebue ascunsă sub obroc, ci pusă pe masă, ca sĕ lumineze toată casa. Din multele merite, ce economul V. Roşculeţ şi le-a câştigat pentru biserică şi scoală mai amintesc numai unele, pe care nici o suflare românească din Satulung nu le poate nega, cu atâta mai puţin dl corespondent din Bucuresci. Ori cine ar întra în comuna noastră şi-ar înainta pe strada principală până în apropierea bisericei sântei Adormiri, vede la stênga un edificiu măreţ. Aceste edificiu este scoala noastră capitală română gr. or. Oare prin a cui stăruinţă sa ridicat acest edificiu? Cetească onor. corespondent din Bucuresci, care cu multă emfasă afirmă, că, deşì depărtat din patrie totuşi poartă grige de tot ce se petrece în comuna sa natală, inscripţiunea aurită de pe lespedea de marmoră aşeḑată într'unul din păreţii scoalei, şi de sigur va fi convins pe deplin, că numai rĕu a făcut cu aceea corespondenţă. Singur va ḑice: „Eartăme Doamne, că am greşit!“ — Din norocire tocmai pe timpul edificărei acestui institut de crescere era V. Roşculeţ primar al comunei. Prin zelul seu neobosit şi prin esemplul seu, cu care a mers înaintea conlocuitorilor sei, deschiḑênd însuşi punga a contribuit mult la ridicarea acestui institut de crescere care a costat aproape 12,000 fl. v. a.

Numai puţină activitate a desvoltat el la sporirea fondului scoalei, câştigând un drept dela comuna politică de a arênda în favorul fondului scoalei têrguşorul ce se ţine în frontul bisericei.

Venitul têrgului este 66 fl.

Onoratul corespondent atribue merite mari unora persoane bunioară cum i atribue tênĕrului şi bravului preot Victor Popea. E bine şi frumos a amintì faptele oamenilor, şi simţul de dreptate cere, ca cumpĕna drept se o ţinem pentru fie-care individ, şi mai presus de toate principiul: *„Suum cuique.“*

Mai încercatu s'au şi alţi corespondenţi ca Dta sĕ înnegrească trecutul unui om aşa de meritat ca V. Roşculeţ cu fel de fel de învinuìri şi născociri, cari sûnt numai şi numai productul urei şi al pismei. Ori cât te vei silì sĕ mistifici adevĕrul, nu-ţi va succede. Fii sigur, dle corespondent că, până când va trăì V. Roşculuţ scoala noastră n'are sĕ se dea

---

nici o reflectare preste câmpul pânei. Câte suveniri şi tradiţiuni măreţe istorice sûnt legate de acest loc îngrăşat cu sângele protopărinţilor nostri. Fie-care urmă 'şi are însemnătatea sa istorică — pe aceste locuri mănoase s'au revărsat ca un potop cutropitor oardele semilunei; în câmpul pânei au stat faţă în faţă strămoşii nostri cu păgânii din Bîzanţ, aci s'a desfăşurat lupta cea sângeroasă pe viaţă şi moarte la anul fatal 1479, când străbunul viteaz Paul Cnezu a decis învingerea ostilor creştine asupra barbarilor. Ce mângăiere sufletească simţesce Românul când îşi aduce aminte de „fala străbună“ de bunurile strămoşilor nostri. Dar durere! aceste fapte şi merite în loc de a ne uşora soartea, au fost un titlu nou de asuprire şi subjugare. — Şi cât de adêncă este durerea când vedem că compatrioţii nostri cu multă încăpăţinare şi rĕutate dispută chiar şi cele mai incontestabile merite ale poporului român din Transilvania. Dar har Domnului, spiritul timpului şi sirguinţa istoricilor nostri români au desgropat adevĕrul istoric din pravul archivelor şi astăḑi stăm înaintea Europei civilisate ca adevĕraţi strănepoţi ai marelui Împĕrat Traian care ne-au aşeḑat în aceste locuri classice. *Imperium sine fine dedi* — aceste cuvinte ne vin totdeauna aminte când medităm asupra sorţii şi continuităţii poporului român — pe care nu l-au putut înfrânge 17 veacuri de cutropire.

Dar vor fi de ajuns aceste reamintiri istorice ca de introducere şi acum la descrierea festivităţilor, cari s'au început cu primirea oaspeţilor la gara din Orĕştie.

Îndată se deschid uşile dela tren şi călĕtorii cari aveau drept ţintă Orĕştia se coborîră de pe tren. Între acestia am observat mai ântâiu pe dnii din comitetul asociaţiunei, pe venerabilul v.-pres. dl I. Bologa, dl Bariţ şi secret. D. P. Barcianu. În gară aştepta membri comitetului de primire dl adv. Dr. A. Tincu, dl Dr. Ioan Mihu, şi Dr. med. St. Erdély. Dl Tincu adresă nisce cuvinte călduroase de buna sosire, la care dl vice-presid. Bologa respunse în asemenea ton cordial şi frăţesc. Eară puţine minute după întimpinările reciproce frăţesci, oaspeţi ilustrii se suiră în ocuipagele elegante şi ospitale ce-i aşteptau şi porniră cătră oraş. Era un aspect frumos a vedè aceste ecuipage cu caii cei aprigi şi sprinteni sburând cătră oraş. Distanţa dela gară până în oraş e cam mărişoară. Nu puteam pricepe cum un oraş de însemnătatea şi valoarea Orĕştiei nu a stăruit sĕ aibă gara mai aproape. Mi se spuse că pe timpul când s'a construit prima linie ferată transilvană s'au făcut încercări energice din mai multe părţi pentru a construì gara mai aproape de oraş, însĕ publicul din Orĕştie în deosebi magistratul, în a cărui frunte, ca în toate oraşele săsesci, se află sasii cari compun maioritatea oraşului, nu au voit sĕ oferă compensaţiunile cerute de anteprenorii liniei ferate. Astăḑi însĕ le pare rĕu domnilor dela putere pentru că au scăpat ocasiunea de a mână — însĕ e prea trârḑiu. Spiritul de economie provincialistic, cum îl vedem maifestându-se adese ori la conlocuitorii nostri sasi, a fost şi aici causa de nu s'a putut realisa o dorinţă atât de simţită de a avea gara în imediata apropiere a oraşului.

Şirul ecuipagelor percurse repede strada cea lungă ce străbate oraşul dela un capet la altul şi deodată ne vĕḑurăm în piaţă. In trecerea repede observarăm mai ântâiu scoala cea frumoasă a Românilor situată lângă drumul ţĕrei şi în dosul ei biserica greco-orientală, al cărei turn măreţ se ridică falnic spre ceriu. Despre scoală s'a scris deja în acest organ paremi-se în luna Iuliu a. cur. cum şi prin a cui stăruinţă s'a zidit. Aici voiu amintì numai ceva despre turnul bisericei. Acesta s'a construit în forma măreaţă de aḑi, dacă 'mi aduc aminte pela anii 1872—1874 îndată după alegerile dietale de atunci, când se alesese deputat bancariul Wodianer, despre care şi astăḑi se mai vorbesce că au vĕrsat multe parale pentru diferite scopuri publice. Din aceste parale o parte modestă se ḑicea că s'au dat şi Românilor şi cu acest sucurs s'ar fi construit turnul. Aceasta afacere a făcut pe atunci multă pulbere în public. Mie însĕ nu-mi vine a plocon statului, nici fondul scolar şi bisericesc n'are sĕ pătimească nici cu o para, precum a pătimit când era Mandai epitrop. Ori ce învinuiri ce s'ar mai ridica asupra conlocuitorului nostru V. Roşculeţ, le privesc de pure invenţiuni malitioase menite a-l discredita înaintea publicului. Cu atari corespondenţi, cari scriu din patimă sĕmĕnând sĕmĕnţa discordiei în mijlocul nostru, nu merită a mai sta de vorbă.

I. B. Satulungean.

Lupşa, 13 August 1884. Dle Redactor! Devisa timpului present este progres şi înaintare pe toate terenele. Progres strigă occidentul şi un echou puternic se aude în orient. Ca nici odată se străduesc toate popoarele ca sĕ propră̂şească, bine sciind că astăḑi numai acel popor poate sĕ stee faţă cu alte popoară, care se va putea ridica la nivelul timpului. Consciu şi poporul nostru de acest adevĕr nu pregetă ḑiua şi noaptea de a lucra pentru prosperarea sa. În urma silinţei bărbaţilor nostri sĕ şi vĕd resultate îmbucurătoare. Pre când constatăm aceasta numai spre binele nostru, trebue sĕ nu uităm că aceste progrese nu sûnt generale, ci numai licuresc ici colea pre unde au fost bărbaţi însufleţiţi pentru binele poporului.

Noi cei din comuna noastră de altcum destul de numĕroasă nu sûntem în fericita posiţiune a celor despre cari se poate ḑice că au făcut paşi spre bine.

Generaţiunea presentă pare că nu are vigoarea şi spiritul de întreprindere ca generaţiunea din carea doară numai câte un moş bĕtrân a mai ajuns ḑilele noastre.

Aceia au sciut sĕ poarte mult timp proces cu domnii, după cum le ḑicem noi, şi în urmă atâta i au încurcat până ce sătui de proprietatea lor — pădurile şi regaliile — se hotărîră ale vinde comunei căci alt remediu nu era. Le şi vêndură cu aproape 30 mii, şi după cum am mai amintit locuitorii comunei noastre remaseră fără vite numai ca sĕ vadă scos pe strein de pe locurile lor. Graţie ceriului le şi succese a se libera de domni. Toate acestea le făceau sĕ înţelege în speranţă, că doară după aceasta le va fi mai bine. După bine suspină mereu, când vĕd că toate sûnt în zadar.

Fiind că am vorbit de progres, apoi am putè susţinea că la noi s'a făcut ceva lăsându-ne pre noi ca sĕ continuăm pe calea bătută. Aşa ar fi sau cel puţin aşa ar trebuì sĕ fie. Când cauţi însĕ la starea actuală, o desamăgire completă te cuprinde.

Comuna noastră în loc sĕ meargă înainte face progresul racului. Odinioară ne spun bĕtrânii, veniau la scoala noastră băeţi din aproape toate satele din giur. Astăḑi le vine sĕ fugă şi celor din sat. Care e causa, o vor sci cei ce cunosc situaţiunea. Eu me mulţămesc a constata numai faptul dorind sĕ se îndrepte spre bine. Sapienti sat.

Nu au sburat mulţi ani pe aripile timpului de când aveam şi notariatul nostru, astăḑi spre ruşinea unei comune fruntaşe ca a noastră ne-am alipit de alt notariat, şi comuna noastră şi-a perdut şi acest drept. Mai fostau apoi timpuri când aveam pretură, se înţelege în vremile mai vechii, apoi chiar şi protopop.

Toate acestea au trecut ca neaua de an şi astăḑi trebue sĕ recunoascem că nu stăm prea bine.

Poate publicul cetitor se va întreba în contra cui cad toate acestea stricăciuni? Latinul ḑice „*nomina sunt odiosa*“ şi noi îl ascultăm şi le retăcem. Dar totuşi nu va strica dacă vom atinge „per tangentem“ causele stărei faptice a lucrului.

În nici un cas nu greşesc când susţin că rĕul zace în sat. Au fost oameni de aceia cari s'au interesat numai de punga lor ear de binele poporului nici grijă nu au avut.

Se înţelege că acestora le-a mers bine şi aḑi dispun de averi, dar e rĕu de poporul care a sĕrăcit. Când afirm că au fost oameni cari s'au gerat ca conducĕtorii poporului dar cari s'au îngrigit nu de popor ci de sine, nu susţin că cei de astăḑi ar fi doară aşa. Ḑicênd acestea a-şi comite o mare nedreptate.

Mai vine apoi la mijloc lipsa de iubire între locuitori, carea încă împedecă înaintarea comunei.

Se află nesce oameni rĕutăcioşi, cari caută numai sĕ surpe pe alţii şi voind sĕ facă rĕu unei persoane aduc stricăciune întregei comune.

Aceste toate sunt lucruri cari se pot vedè fără de a trebuì sĕ le cauţi cu felinariul.

Cred că prin aceasta nu am causat nici o superare, cu atâta mai vêrtos cu cât intenţiunea mea este de a sbicuì ce e rĕu şi astfel a contribuì la înflorirea comunei noastre.

Înainte însĕ de a me despărţi pentru astădată voiu sĕ mai amintesc o împregiurare, carea mult ne strică noauă tuturor românilor şi în special comunei noastre.

Comuna noastră este mai tot greco-orientală şi numai în centru se află şi greco catolici.

Desbinarea aceasta ne împedecă înaintarea intereselor comunei foarte mult, căci după cum se scie cei cu sânta unire aleargă după proseliţi ca calul la ovĕs.

Cea mai nobilă problemă a acelora este de a-şi înmulţì numĕrul credincioşilor, căci numai aşa sunt bine meritaţi pentru sânta unire şi obţin medalia clasa I dela Roma mică.

Comuna noastră centrală din causa acestei desbinări este silită sĕ şi ţie douĕ scoale nu prea strălucite, în loc de una şi bună.

La noi zelul pentru preselitism e cu atât mai mare cu cât preotul greco-catolic a fost preot gr. oriental ḑece ani, şi apoi de dragostea rĕposatului protopop din Roşia a trecut Arieşul dela Hădărău la sat, de oare ce biserica e mai aproape şi poate sĕ facă mai bune câştiguri.

Se înţelege că trecerea Arieşului n'a putut urma fără de vamă şi încă scumpă căci sĕ scia că numai odată are sĕ treacă, şi rĕposatul protopop a trebuit sĕ-şi tragă socoteala odată pentru totdeauna.

După mari greutăţi totu şi i-a succes sĕ înnoate prin valurile Arieşului, acuma însĕ sĕ şi poarte grija de ale sale şi se nu mai umble a vîna după credincioşi de ai nostri, de oare ce şi aşa oamenii îl cunosc, încât nu-l cunosc apoi îl vor cunoasce dacă nu şi va purta grija de afacerile sale. X.

Avis.

La scoala română de fetiţe din Sibiiu inscrierile se fac cu 1 Septemvre a. c. st. nou începênd dela oarele 10—12 înainte de ameaḑi în cancelaria direcţiunei Strada Macelarilor Nr. 37.

Se notifică totodată că la scoala română de fetiţe din Sibiiu în anul acesta se deschide şi clasa a VI şi prelângă studiele prescrise şi limbile din patrie cu anul scolariu 1884/85 începênd se va propune şi limba franceză. *Direcţiunea.*

Varietăţi.

* (Postal.) Cu prima Septemvre începênd se deschide oficiu de poştă în comuna *Kászon Altiz*, care va sta în legătură cu oficiul de poştă din Kászonujfalu prin cariolă de poştă în toată ḑiua.

Cercul de comunicaţie: Kászon-Altiz Kászon-Feltiz şi Kászon-Impér.

Va espeda esmisiuni postale, asignaţiuni cu bani până la 200 fl.

Mersul.

Pleacă din	Kászon-Altiz	dim.	la	4	oare	30 m.
Ajunge la	„ Ujfalu	dim.	„	5	„	30 „
Pleacă din	„ Ujfalu	dim.	„	10	„	40 „
Ajunge la	„ Altiz	dim.	„	12	„	— „

* (Mulţămită publică). Pentru reuniunea femeilor române din Sibiiu au contribuit:

D-şoara Elena Angelescu din Craiova 20 franci.
Domnul Alecsandru Tell din Craiova 50 floreni.
Domnul Antoniu Mocsonyi de Foen 50 floreni.

Comitetul Reuniunei femeilor române din Sibiiu le esprimă adêncă mulţămită şi pe calea aceasta

Sibiiu 15/27 August 1884. *Comitetul.*

* (Vêrsta monarchilor). Eată vêrsta tuturor monarchilor Europei; decanul lor e împĕratul Wilhelm al Germaniei, care e de 87 de ani. Urmează apoi Regele Olandei 67 de ani, Regele Danemarcei 66 de ani, Regina Angliei 65 de ani, Regele Vürtenbergului 65 de ani, Regele Saxoniei de 56 de ani, Regele Svedo-Norvegiei 55 de ani, Împĕratul Austro-Ungariei 54 de ani, Regele Belgiei 49 de ani, Regele Portugaliei 45 de ani, Regele României 45 de ani, Sultanul Turciei 41 de ani, Regele Italiei 40 de ani, Împĕratul Rusiei 39 de ani, Regele Bavariei 38 de ani, Regele Greciei 38 de ani, Regele Serbiei 29 de ani. Cel mai tinĕr e regele Alphonso al Spaniei, el e numai de 26 de ani.

* (Nihilisti în Polonia). Ḑiarul „Voinţa naţională“ ne comunică următoarele:

Corespondenţele private venite din Polonia anunţă arestări numeroase prin Polonia. Intendenţii palatelor imperiale Laziensky şi Belveder ar fi şi ei arestaţi. Mai mulţi judecători sunt asemenea bănuiţi.

* (Armonie în stat disarmonic). Cu ocasiunea festivităţilor sasilor a fost aici la Sibiiu un cuartet din Bucuresci, care a produs mare efect cu ocasiunea concertului corurilor de bărbaţi în pavilonul din grădina Herman.

Ca caracteristic pentru acest cor amintim, că cuartetul e compus din 4 naţionalităţi. Tenorul I este bohem din Praga, Lawniczka cu numele. Tenorul II este neamţ, cu numele Engler. Bass I un ungur din Budapesta, anume Takácsy. Bass II un român domnul Dr. Nicolae Dima, fratele domnului profesor George Dima. Conducĕtoriul dirigent, domnul Löw este israelit din Bohemia şi nu sas din Sighişoara, după cum scrie un ḑiariu german din loc. Din aceste elemente s'a compus frumoasa armonie admirată de toţi, câţi o au auḑit.

* (O suvenire plăcută). Noua deslegare a problemei direcţiunei baloanelor aduce aminte d-lui Jules Claretie următoarea suvenire. Sûnt destul de sceptic în ceea ce privesce direcţiunea baloanelor şi aceasta din causă că am păţit-o cât de bună. Într'o ḑi, fui dus, sĕ vĕd, în nu sciu ce local de pe bulevardul Capucinilor, un vas aerian, care se putea conduce pe care îl inventase un inginer de talent. Era ceva încântător. Un vas cu arip în loc de lopeţi nisce apendice i dedeau aspectul unui liliac.

— Vino de veḑi dle cât de simplu este mecanismul. Intorc elicele şi într'un mod matematic cu o precisiune incontestabilă vasul meu are sĕ se urce drept în aer fără sĕ şi schimbe direcţiunea.

— Ah! dar atunci dle 'ţi fac complimentele mele...

Nu sfêrşisem încă bine şi admirabilul inventator mişcă mica sa maşină şi crac! — fui lovit peste ochiul stêng ca cum m'ar fi lovit o pasere cu ciocul şi s'ar fi acăţat de mine dând din aripi. Inventatorul sĕ aruncă asupra invenţiuni lui carea-mi căḑu la picioare şi pe când o luase de jos ḑise foarte convins:

— De minune este ceva de neînţeles! În loc de a se urca drept a apucat alături! Cu toate acestea aici e vorba de matematică.

Şi eu cu totul fericit că n'am rĕmas cu ochiul scos respunseiu omului de geniu.

— Nu sciu dacă este sau nu vorba de matematică dar ceea ce pot se te asigur este că era se rĕmâi fără un ochiu

— oh! domnule o sistemă foarte simplă!
— oh! foarte simplă sare în ochiu!

Loterie.

Mercuri în 27 August n. 1884.

Brünn: **83** **73** **90** **21** **19**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 26 August n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.—	121.75
Renta de aur ung. de 4%	91.45	91.20
Renta ung. de hârtie.	88.20	87.80
Sorţi unguresci cu premii	114.30	114.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	296.25	295.25
Acţiuni de bancă austro-ung.	858.—	855.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	100.—	100.55
Datorie de stat austtriacă în argint.	81.35	81.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.—	96.—
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	118.50
Înprumutul drumurilor de fer ung.	142.10	141.75
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung..	101.30	101.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.35	80.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	100.—	100.50
Renta de aur austriacă	103.40	103 50
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.50	100.50
Sorţi de regularea Tisei	115.80	115.65
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.8
Galbin	5.75	5.74
Napoleon	9.65	9.64
London (pe poliţa de trei luni)	122.60	122 55

---

crede asemenea lucruri, după cât cunosc eu pe românii fruntaşi din Orĕştie din timpul mai dinainte. Faima însĕ se susţinea cu multă încăpăţinare până astăḑi, e însĕ lipsită cu totul de ori ce adevĕr.

Sosind în piaţă ne risipirăm pela cortele pentru a odichnì puţin de strapaţele drumului. Dl vice-pres. Bologa descălecă la casa ospitală a dlui adv. Dr. Tincu, ear ceialalţi fie care la cortelul designat.

Trebue sĕ observ că comitetul de primire a luat dispositiunile necesarie şi au făcut din bun timp toate pregătirile pentru încortelare ca sĕ nu se întêmple confusiuni. Încortelarea a urmat fără nici un obstacol — dovadă eclatantă despre precauţiunea, simţul şi bunul tact ce l'a desvoltat comitetul în privinţa aceasta. —

M'am dus şi eu la modestul meu cuartir, la o respectabilă familie din popor, unde fuseiu intimpinat cu ospitalitatea şi bunăvoinţa tradiţională ce caracterisează pe Români pretutindenea. Nefiind prea ostenit am petrecut puţin timp la cortel, curiositatea de a me întêlnì cu vechii mei amici şi cu alţi oaspeţi, de a face nouĕ cunoscinţe şi a consolida de nou pe cele vechi, de a vedea locurile, unde petrecusem ca student la colegiul reformat din acest oraş, me făcu şi mai impacient şi eşind din cortel me îndreptaiu în paşi mĕsuraţi prin oraş.

(Va urma.)

Nr. 4014. Scol. [836] 1—3

Prolungire de concurs.

Terminul aşternerei cererilor concursuali la **cele 10 stipendii** din fundaţiunea Francisc-Iosefină, publicate sub Nr. 3334 Scol. (Nr. 89 şi 90 ai „Telegrafului Roman“) pentru absolvenţi de 4 clase gimnasiali, cari doresc a întra cu inceputul proximului an scolar în seminariul Andreian spre ascultarea cursurilor pedagogice se prolungesce *până la 29 August st. v.*

Dela consistoriul archidiecesei gr. or. române a Transilvaniei.

Nr. 494. [828] 1—3

Prolungire de concurs.

Dupăce pentru staţiunile de învĕţători din comunele Ghija, Vecerd, Ighişdorf, Zlagna, Măgărei, Verd, Ruja, Merghindeal, Proştea, Iacobeni, Noustat, Hundrubechiu, Cincşor, Săsăuş, Ilimbav, Marpod şi Ţichindeal din protopresbiteratul Agnitei publicate în foaia „Telegraful Roman“ Nr. 78 şi următorii cu salariile acolo semnate, nu au concurat indivizi cualificaţi, se prolungesce concursul cu termin până în *30 August 1884* lângă cari se mai adaugă Şulumberg şi Şorşul-mare, cu salare de câte 150 fl. din fondurile parochiilor şi dela popor, lângă care cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa ori-care din staţiunile acestea sĕ nu întârḑie cu aşternerea concurselor la subscrisul oficiu protopresbiteral instruite conform legilor în vigoare.

Nocrichiu, în 9 August 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Grigorie Maier,
adm. prot.

Nr. 159. [829] 1—3

CONCURS

Pentru întregirea staţiunilor învĕţătoresci la scoalele confesionale gr. or. din jos semnatele comune bisericesci, protopresbiteratul Cetăţii de peatra, se escrie concurs cu termin până în 8 Septembre a. c.

1. Berinţa, cu salariu anual 200 fl. v. a., cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de încălḑit.
2. Finteuşul-mare, cu salariu anual 200 fl., cuartir şi lemne de încălḑit.
3. Văleni, cu salariu anual 200 fl., cuartir şi lemne de încălḑit.
4. Fênaţe, cu salariu anual 160 fl. şi lemne de încălḑit.
5. Surduc-Capâlnic, cu salariu anual 150 fl., cuartir şi lemne de încălḑit.

Doritorii de a concurge la vre-una din staţiunile sus atinse au a-şi îndrepta cererile lor la subscrisul inspectorat districtual până la terminul indicat, instruite conform prescriselor stat. org. şi norm. scol. din 1882. Cei-ce vor dovedì desteritate în cultivarea grădinăritului vor fi preferiţi şi remuneraţi — prin respectivul comitetul parochial.

Cărpiniş la 5 August 1884.

În conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Şovrea,
protopresbiter.

Nr. 160. [830] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scoalele gr. or. române din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu terminul până la 30 August a. c. st. v.

1. Panc-Sĕlişte, cu salariu anual de 200 fl. solvinḑi în 4 rate trilunare anticipative, cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne necesarii de foc.
2. Rădulesţi-Stregoana, cu salariu anual de 200 fl. solvinḑi în 4 rate trilunare anticipative, cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne necesarii de foc.
3. Lăpugiul superior, cu salariu anual de 300 fl. solvinḑi în 4 rate trilunare anticipative, cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne necesarii de foc; — apoi pentru serviţiul de cantor câte 40 cruceri dela înmormêntarea oamenilor bĕtrâni şi 20 cr. la prunci.

Doritorii de a ocupa una din aceste staţiuni au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigoare, la subscrisul oficiu pană la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral al tractului Dobrei.

H. Dobra la 7 August 1884.

Romul de Crainic,
protopresbiter.

Nr. 170. [831] 1—3

CONCURS.

Pentru ocupares staţiunilor învĕţătoresci la scoalele confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Haţegului, se escrie concurs, cu termin până la 10 Septembre st. v. a. c. şi anumit:

1. Nucşoara, cu filia Mălăesci cu salariu anual de 260 fl., cuartir şi lemne de foc.
2. Ghelariu, cu salariu anual de 200 fl., cuartir şi lemne de foc.
3. Ruşior, cu salariu anual de 175 fl., cuartir şi lemne de foc.
4. Teliuc, cu salariu anual de 160 fl., cuartir şi lemne.

Suplicile de concurs instruite în sensul prescriselor legali, sûnt a se aşterne oficiului ppresbiteral subsemnat, până la terminul mai sus amintit.

Haţeg, la 9 August 1884.

Pentru comitetele parochiali oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Ioan Raţ,
protopresbiter.

Nr. 578. [832] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc dela scoala confesională română gr. or. din Retisdorf, protopresbiteratul Sighişoarei, se escrie concurs cu terminul 31 August a. c. st. v.

Salariul anual 150 fl., v. a.

Reflectanţii au a-şi aşterne concursele instruite conform prescriselor în vigoare, până la terminul prememorat subscrisului oficiu ppresbiteral.

Sighişoara la 9 August 1884.

Oficiul ppresbiteral român gr. or. al tractului Sighişoarei.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Demetriu Moldovan,
adm. ppresb.

Nr. 143. [833] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea de două staţiuni învĕţătoresci la scoala confesională gr. or. română din Porcesci protopresbiteratul Avrigului, ambele cu salariu anual de câte 300 fl. se escrie concurs cu terminul până la 25 August st. v. a. c.

Cererile instruite conform prescriselor din vigoare sûnt a se adresa la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Avrig, 13 August 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractului Avrigului.

Nr. 331. [834] 1—3

Prolnngire de concurs.

Concursul pentru întregirea postului învĕţĕtoresc din B. Poieni protopresbiteratul Abrudului, cu salariu anual de 300 fl. v. a. publicat în Nr 77 şi următori ai „Tel. Rom.“ din a. c. se prolungesce până la 30 August st. v. a. c.

Abrud în 10 August 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Gall,
protopresbiter.

Nr. 264. [835] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea locurilor de învĕţători la scoalele populare confesionale gr. or. din comunele mai în jos numite din protopresbiteratul Sebeşului se deschide concurs până la 30 August 1884 st. v.

1. Săsciori, cu salariu de 300 fl., v. a. cortel în localul scoalei şi lemne trebuincioase de foc.
2. Drâmbariu, cu salariu de 200 fl., cortel şi un stângin lemne de foc.
3. Laz, cu salariu de 120 fl., cortel în zidirea scoalei şi doi stângini de lemne.

Doritorii de a ocupa acum numitele staţiuni învĕţătoresci au sĕ-şi subştearnă oficiului protopresbiteral subsemnat în terminul arătat cererile inzestrate cu documentele prescrise de legile esistente.

Concurenţii însĕ la postul din Săsciori prelângă aceste vor avè sĕ probeze: ca prelângă cursurile pedagogice au absolvat 4 clase gimnasiale, sau prelângă teologie 6 clase gimnasiali, că cunosc limba maghiară şi sûnt cântăreţi, ceea ce ar puté proba deacă până la timpul alegerii se vor presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătoare sĕ cânte în biserică.

Sebeş în 6 August 1884.

Oficiul protopr. gr. or. în conţelegere cu comitetele parochiali respective.

Nr. 406 1884. [823] 2—3

CONCURS.

La scoala capitală gr. or. din Sĕlişte au devenit vacant un post de învĕţătoriu împreunat cu un salariu anul de 400 fl. v. din fondul scoalei solvind în rate lunari anticipative.

Pentru ocuparea acestui post se escrie concurs cu terminul până la 20 August a. c. Cel ce doresce a ocupa acest post va avea a-şi îndrepta petiţia sa instruită conform stat. organic şi dispoşiţiunilor sinodali relative la scoalele capitali cătră preaonoratul oficiu protopresbiteral al tractului Sĕliştei, Alesul învĕţătoriu va avea a instruì şi un despĕrţămênt la scoala de repetiţiă ce se va ţine dumineca şi sĕrbătoarea.

Sălişte în 29 Iulie 1884.

Comitetul parochial gr, or. din Sĕlişte în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Macsim. **Ioan Popa.**

Nr. 162. [785] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea de două posturi învĕţătoresci la scoala populară gr. or. Breaza tractul protopresbiteral al Făgăraşului, se escrie concurs cu termin până la 20 August st. vechiu a. c.

Emolumentele sunt:

Pentru învĕţătoriul primar în bani 200 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei şi lemne de foc câte vor trebuì.

Pentru învĕţătoriul secundar, salariu 150 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei şi lemne de foc câte vor trebuì.

Se cere ca învĕţătoriul primar sĕ aibă cel puţin patru classe gimnasiale; cel secundar cel puţin două clase gimnasiale şi testimoniile de cualificaţiune conform prescriselor în normativul scolar din 1882.

Doritorii de a ocupa posturile mai sus arătate au de-aşi aşterne suplicele lor cu documentele recerute până la terminul sus arĕtat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Făgăraşului.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Făgăraş 12/24 Iuliu, 1884.

Petru Popescu,
ppresbiter.

Nr. 308 [816] 3—3

CONCURS.

Se escrie concurs pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scoalele confesionale gr. or. din protopresbiteratul Solnocului în următoarele parochii.

1. Ungureni, cu salariu anual 200 fl.
2. Libotin, cu salariu anual 200 fl.
3. Rogos, cu salariu anual 200 fl.
4. Văleni, cu salariu anual 150 fl.
5. Peteritatea, cu salariu anual 150 fl.
6. Maşca, cu salariu anual 100 fl., cuartir şi lemne de foc.
7. Borcut, cu salariu anual 150 fl.
8. Ineu, cu salariu anual 150 fl.
9. Stoiceni, cu salariu anual 120 fl.
10. Dobric, cu Dobriţinaş cu salariu anual 150 fl.
11. Costeni, cu salariu anual 120 fl.
12. Poiana-Porcului, cu salariu anual 200 fl.
13. Rohia, cu salariu anual 150 fl.

Reflectanţii au a-şi înainta concursele instruite în regulă până la 17 Septemvre a. c. st. v. la adresa subsemnatului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Solnocului, prin posta ultimă; Magyar-Lapos.

Cupşeni, 26 Iuliu 1884.

Samuil Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 355. [815] 3—3

CONCURS.

Spre ocuparea staţiunilor învĕţătoresci în comunele bisericesci mai jos înşirate din protopresbiteratul Cohalmului, se publică concurs cu termin până în 25 August st. v. a. c.

Cohalm, cu salariu 150 fl. din casa alodială şi dela popor, cuartir şi lemne pentru foc.

2, Criţiu, cu filiile Cloasterf şi Meşindorf 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne pentru încălḑit.

3. Crihalma, cu salar 150 fl. dela popor.

4. Felmer, salariu 150 fl. dela popor, cuartir şi lemne pentru foc.

5. Ticuşul român, 150 fl. dela popor.

6. Mateiaş, salariu 150 fl. dela popor.

7. Bogata olteană, salariu 100 fl. dela popor, cuartir lemne şi victuale în valoare de 50 fl.

8. Fântâna, cu salariu de 150 fl. dela popor.

Doritorii de a ocupa vre una din staţiunile acestea învĕţătoresci, au a-şi asterne suplicele lor concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Cohalm, 27 Iulie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului

Nicolau D. Mircea,
administ. prot.

Nr. 37. [819] 3—3

CONCURS.

Pre basa resolutinnei preaveneratulni Consistoriu archidiecesan ddto 26 Iuniu 1884 Nr. 1868 B. se escrie concurs nou pentru ocuparea postului de paroch, în parochia Nadeşul-săsesc protopresbiteratul Têrnavei superioare cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare,

Emolumentele sunt.

1. Casa parochială cu 2 încăperi de material solid, coperită cu ţigle.
2. Edificiile necesari pentru economie şură cu pătrariu, şi graşd coperite cu ţigle.
3. Porţiune canonică 6 jugĕre de arat şi cositură:
4. Dela 65 familii, câte una felderă de cucuruz sfêrmit.
5. Dela 21 familii neorustici 8 fl. v a.
6. Dela comună 6 stângini de lemne aduse în curtea parochială în preţ de 40 fioreni v. a.
7. Dela tinerime feciori şi fete câte 2 ḑile de lucru cu palma.
8. Cu ocasiunea segregărei paşunitutul are a căpăta 8 jugĕre pământ arătoriu porţiune canonică.
9. Porţiunea canonică cătă va avea a lucra-o comuna bisericească în 3 ani pentru preot.
10. Stola usuată.

Concurenţii i-şi vor aşterne cererile sale înstruite conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral gr. or. al Târnavei superioare

Nădeşul săsesc la 2 August 1884.

In conţelegere cu comitetul parochial

Ioan Almaşan,
protopresbiter.

Nr. 3998. [817] 3—3

CONCURS.

Din fundaţiunea Cologiană a archidiecesei gr. or. române a Transilvaniei a devenit vacant un stipendiu de 60 fl. anuali pentru a cărui mai departe conferire se escrie concurs *cu terminul până la 26 August (7 Septembre st. n.) a. c.*

Stipendiul se va conferì la gimnasisti români de religiunea gr. or. preferind-se la cas de condiţiuni egale cei din munţii apuseni ai Transilvaniei.

Cererile concursuali instruite cu carte de botez, atestat despre starea materială a părinţilor, atestat medical despre starea sănătăţii concurentului şi testimoniul scolar, sunt a se aşterne la acest consistoriu în terminul prefipt.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan, ţinută în Sibiiu, la 2 August 1884.

Nr. 3572 civ. 1884. [825] 3—3

Publicaţiune.

Din partea tribunalului din Elisabetopole se aduce la cunoscinţa publică că pentru pregâtirea lucrărilor de segregare în comuna **Tatárlaka** se va ţinea pertractare **la 18 Novembre 1884 la 1 oară după ameaḑi** în comuna Tatárlaka la casa judelui comunal. Despre aceasta se aviseazâ cei înteresaţi cu observarea că cei ce nu se vor presenta, se vor considera că consimt cu segregarea. Esemplariul cererei se poate vedea la acest tribunal.

Elisabetopole, 26 Iuliu 1884.

Báró Apor Zoltán, pres. substitut. **Gull,** notar.

MORBURI
SECRETE

le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 42

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 96 Sibiiu, Sâmbătă 18/30 August 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Uniformitatea în biserică.

II.

Din un bun și salutariu principiu au purces oamenii conduși de binele și prosperarea bisericei, și astăḑi s'au convins și dênșii că curățirea limbei s'a prefăcut în anarchie. Procesul a fost de tot natural și altă soarte nici că se putea preḑice curentului pus în mișcare cu mult zel — putem ḑice entusiasm chiar. S'a dat signalul din partea omenilor competenți — ḑicem competenți, căci în Blașiu revisuirea cărților bisericesci s'a făcut prin o comisiune compusă din bărbați eruḑiți. Această comisiune a cioplit întru cât dênsa a creḑut de consult și posibil de astădată. Lucrul însĕ nu s'a terminat aici, și am putea ḑice că acesta fù numai începutul. Pe urma comisiunei tot cantorul de pe sate s'a creḑut și îndreptățit și chemat, dar totodată și competent la novisări care de care mai cu coarne. Astfel fù possibil sĕ ajungem la stadiul în care ne aflăm astăḑi, și pe care dacă vrem sĕ fim cu possibilă cruțare trebue sĕ-l numim anarchic.

Curentul s'a introdus și la noi însĕ de oameni nechemați și la început cu sfială, căci se scie că archiereii nostri în ortodocsismul lor sûnt mai conservativi și țin mult la uniformitatea și unitatea în biserică. Început mai radical s'a făcut aici în centru, și la noi abaterea dela uniformitate s'a pus și pe teren dogmatic.

Înainte de a tracta această parte a vederilor noastre trebue sĕ ne clarificăm bine punctul de mânecare, ca sĕ nu fim și sĕ nu putem fi rĕu interpretați și rĕu înțeleși.

Admitem ori ce părere pe terenul literaturei noastre bisericesci. Sciința ca sciință pentru oamenii de sciință 'și are prețul seu și nime nu va fi contra scrutărilor minței omenesci și a speculațiunei filosofiei moderne ajutate în mod însemnat de progresul sciințelor reale.

Modificare în cărțile bisericesci, în cărțile simbolice și cele scolare, încât ele ating biserica, nu poate se facă decât numai biserica. Pentru aceea după părerea noastră este mare greșală că în biserică și scoală găsim spre întrebuințare cărți parte făcute cu speculă și pline de erori, parte cu modificări în cărțile simbolice ale bisericei noastre.

Sûnt o sumă de cărți folosite de poporul nostru ca cărți bisericesci — cărți de rugăciune, de cari biserica nici cunoscință nu va fi avênd. Aceste cărți sûnt un fel de articlu de câștig și noi scim din pruncia noastră în câte rătăciri duc asemenea cărți pe oameni. Între acestea vom amintì *„Visul Maicei Precestei"* și *„Epistolia"* sau *„cartea căḑută din ceriu."* Această din urmă descrie riurile de foc și ghilțul de spênḑurătoare cu așa de vii colori, încât bietului cetitoriu i se urcă sângele în cap.

Venim la *Acaftiste"* și *„Ochtoich."* Ambele sunt cărți liturgice, și ar trebuì sĕ apară sub auspiciele bisericei. Vedem însĕ că asemenea cărți se vênd în toate ḑilele de têrg în Sibiiu, piața mică, apoi la tipografia Closius, și cu ele se face mare câștig.

Norocul nostru a fost că până acuma în Sibiiu am avut numai o tipografie românească și oamenii geschäftului erau legați de această tipografie. Nu stăm așa însĕ astăḑi și ușor ne putem trezì și din aceasta parte cu negoț de cărți rituale pe contul bisericei.

Mergem cu un pas mai departe. Asemenea cărți vedem ḑi de ḑi la elevii din seminariul nostru și un asemenea *„octoich"* până eri alaltăeri era permanent în strana dreaptă din biserica din Sibiiu — cetate.

Dacă lovesc acestea în uniformitate, și cumcă ele lovesc nu încape îndoială, apoi lovesc în adevĕr unele cărți folosite în scoalele noastre populare, și introdu-se ca cărți scolare paremi-se fără autorisarea consistoriului, ca singurul organ competent.

Spre pildă vom amintì catechismul prelucrat după fericitul Moise Toma de dnul protopresbiter Simion Popescu. În această carte domnul Popescu a introdus a III-a încheietură din simbolul credinței după vederile Domniei Sale desvoltate în cartea **„Pnevma"** etc.

Această carte a domnului Popescu e lucrată cu studiu mult, zel mare, și ea ar merita o mai mare atențiune din partea profesorilor nostri de teologie și a oamenilor de sciință. Aceste păreri ale noastre însĕ nu ne împedecă de a condamna cutezanța domnului Popescu, cu care Dsa ca partea a III din simbolul credinței în catehismul citat tipăresce vederile dsale și nu ceea ce crede biserica. Este vorba de disciplina bisericească, și cât timp biserica va susținea una, și domnul Popescu ca om al sciinței alta, simbolul credinței va fi a se publica în cărți scolare, destinate pentru junimea noastră, în cuprinsul susținut de biserică. Pe acest teren biserica este autoritate, chiar și când sciința ar fi constatat rătăcirea ei.

Am mai observat schimbări volnice în unele cărți liturgice. Spre esemplu la cetirea Evangeliei stă tipărit pentru preot: *„Cu înțelepciune . . . . sĕ ascultăm Sânta Evangelie" etc.* Apoi înainte de începerea Evangeliei provocarea la popor: *„sĕ luăm aminte."*

La 26 Februarie a. c. după prânḑ la trei oare în biserica noastră din Sibiiu-Suburbiul de jos mare mulțime de oameni îmbrăcați în haine de doliu dau unei venerabile matroane cele din urmă semne de stimă pre pământ. Cu această ocasiune unul dintre preoții slugitori ne cetì Evangelia, și el se adresà càtră popor în persoana a doua din plural; **„Sĕ ascultați!" și „Sĕ luați aminte!"**

Nu ne vom întreba cum este mai bine, ci cum prescrie biserica. În casul acesta deași fi doctor dela toate universitățile din Germania și de ar fi în capul meu toată sciința din lume, cât timp sûnt în biserică, și biserica mai are disciplină, părerile mele individuale le voi susținea pe calea sa, și neautorisate nu le voi predica poporului credincios.

Biserica din România a decis retipărirea cărților bisericesci. Dumneḑeul părinților nostri va da minte și simț patriotic bărbatilor chemați la aceasta lucrare delicată și de mare înportanță pentru biserica românească. Verdictul bisericei din România va afla resunet și la noi, și vom face după cum ne va erta critica stare în care ne aflăm cu procesul limbei românesci.

Noi avem temeri fundate că limba din cărțile bisericesci în România se va reforma radical, după cum adecă junele și vigurosul stat român în toate direcțiuniie au introdus reforme radicale nu întru toate potrivite cu gradul de cultură și firea poporului român. Temerea noastră se basează pe direcțiunea luată de literatura bisericească din România, care în multe privințe ne insuflă serioase îngrigiri. Așa radicalismul în limba bisericească introdus de P. Melchisedec și anachronismul propriu domnului Enăceanu, care nici Sibiiul nu scie unde zace, și totuși face istorie bisericească pentru românii ortodocsi. Și acesti doi bărbați conduc destinele literaturei bisericesci în România.

Scoala din Iași are mare rolă aici, și noi credem că veleitățile politice de aḑi nu vor eschide binefăcĕtoarea influință a scoalei din Iași la revisuirea cărților bisericesci în România.

Trecem la ornamentele din biserică sau cu bisirica vorbind *„la podoaba casei Domnului.*

Revista politică.

Dieta Croației este în activitate și Starcevicianii au ajuns la culmea misiunei lor în facerea scandalurilor. În ședința de Mercuri Dr. Starcevici a început a espune adevărurile în forma drastică cunoscută, și presidentul i-a detras cuvêntul. Dieta la

FOIȚA.

Suveniri și impresiuni dela Asociațiune.

(Urmare.)

Omul când din întêmplare sau cu scop se află pe vre-o câte-va ḑile în locul, unde și-a petrecut o parte din tinerețele sale, este răpit de forța reminiscențelor din trecut astfel că abia poate sĕ-și pună în rênd lucrurile petrecute. Intr'o asemenea stare me aflam și eu. La tot pasul noue suveniri 'mi înveseleau inima și-mi înseninau mintea. Chiar și relele ce le suferisem în viață se prefăcuseră în curgerea vremei în amintiri plăcute.

Inaintând cuprins de suvenirile ḑilelor trecute pe stradele rĕu pardosite ale Orĕștiei începui sĕ me grăbesc spre centrele, unde se așteptau cu mult neastêmpĕr sĕ sosească oaspeții Asociațiunei. La otelul numit „Stefan Sréchenyi" era multă viață, multă lume, multă alergare în dreapta și în stênga. Acì avea sĕ se țină petrecerile: concertul și balul și era lucrul firesc că oamenii se aflau în mare activitate. Intrând în apartamentele din jos ale hotelului veḑui odaia, menită pentru casina română. Îndată cercetaiu sĕ ved ce jurnale împodobesc această casină. Pe o masă elegantă rotundă, se aflau bine arangiate ḑiarele noastre naționale; „Gazeta Transilvaniei," „Telegr. Rom." „Luminătoriul," „Românul" din Bucuresci, „Convorbiri literarie" din Iassy. Cu deosebită curiositate cercai se aflu și „Tribuna," înse acest organ nou înființat de curênd, nu se afla printre celelalte. „Tribuna" după cum m'am informat mai târḑiu, nu este prenumerată de casina din Orĕștie. Orĕștienii cum se vede așteaptă se vaḑă proba de foc a pasivistilor de fasonul cel mai nou și ca unii ce au fost radicali pasivisti dela început nu se încred așa ușor în ori ce aparițiune improvisată. Și dacă sûnt bine informat grosul inteligenții din oraș și dimpregiur se află cu simpatiile sale în tabera Gazetei și va mai trece multă apă pe Mureș în jos până ce-i va succede „Tribunei" sĕ facă concurență serioasă acestor simpatii puternice.

După ce frunḑeriu în pripă foile ce le aflai ca sĕ vin în curent cu noutățile ḑilei, am eșit satisfăcut vĕḑênd că Românii din Orĕștie au înfiintat o casină, care cu timpul se va desvolta în proporție cu gustul de cetire al publicului, dacă nu o va ajunge soartea fatală de a perì înainte de vreme, cum s'au întêmplat cu multe întreprinderi de ale noastre.

După această distracție în casină am eșit la stradă sĕ vĕd mulțimea de public ce se învêrteau pe dinaintea hotelului asteptând se vaḑă oaspeți streini. De acestia însĕ erau puțini până către ameaḑi. Fiind timpul cam rece și posomorît, oaspeții cum se vede și-au amânat plecarea.

Până a sosì trenul dela 4 oare d. a. am dat un rotogol prin piață sĕ me întêlnesc cu oaspeți sosiți. Îndată ce me apropriai de piață ved pe dd. vpr. Bologa, G. Barit și pe domnul Dr. Tincu preumblându-se pe pardosala cea rea a piaței. Dênșii înaintau cu un aer solemn și în pas grav — se vedeau că erau pĕtrunși de însemnătatea ḑilelor festive ce le așteptau. Me creḑui pe un momemt transportat în anii de mărire națională dele 1861—63, și când vĕḑui cele trei figùri preumblându-se în atitudine atât de gravă mi se părea că togma urcă treptele către Reichsrath sau spre cabinetul dlui Anton Schmerling. Ce amintire dulce într'un timp amar! Acele vremi de mândrie națională, de entusiasm nemărginit, de prosperitate materială și spirituală pentru Românii din Transilvania, au trecut ca un vis fericit și generațiunea de aḑi abia scie ce satisfacțiune simțiau bĕtrânii nostri când se veḑură deodată într'o dietă românească.

Omul, care 'și are rădecinile sale într'un trecut strălucit, cu greu se împacă cu starea de aḑi. Așa îmi umblă și mie. Ca unul ce am crescut sub nemți 'mi place a convenì cu bărbații din timpul, când o sistemă politică favoritoare impopulase academia de drepturi din Sibiiu cu juristi și mai târḑiu eschis dela şedinţe pentru 6 ḑile. El însĕ tare în resoluţiunea sa de a remânea la locul seu, nu s'a supus. În cele din urmă fu scos afară cu gendarmii.

Scandalul provocat făcu mare sensaţiune şi nu va fi fără urmări pentru dieta croată.

Regele Românei este oaspele regelui Milan şi ḑiarele din acest incident fac fel de fel de coniecturi politice. Fapt este că deocamdată influinţa Rusiei se pare a fi paralisată în peninsula balcanică, şi că Austro-Ungaria câştigă teren pe ḑi ce merge.

Călĕtoria regelui Carol se comentează cu apropierea României de Austro-Ungaria-Germania. Noi ne bucurăm din inimă că putem constata aceasta scire îmbucurătoare, şi trăim în credinţa, că raportul dintre statul nostru şi România va contribuì la ameliorarea sorţei noastre, care ḑi de ḑi începe a devenì tot mai nesuportabilă.

Scirea despre întâlnirea celor trei împĕraţi se susţine cu multă tenacitate. După versiunea cea mai autentică, ţarul Alecsandru al III cu începutul lunei lui Septembre va venì la Varşovia, de acolo se va dispune asupra locului unde se va întâlnì cu împeratul Germaniei şi al nostru.

Între Francia şi China a erupt resboiu formal şi flotta francesă a şi nimicit o mare parte din vasele de rĕsboiu ale Chinei. Dintre discusiunile diplomatice mai puternică se pare a fi resonarea tunului. Se vede că ultima raţio este cea mai cu minte în încurcăturile cu China.

Parlamentul Belgiului este teatrul unor scene de tot interesante. Se desbate modificarea legei actuale pentru instrucţiunea publică. Sdrobitoare fù vorbirea fostului ministru president Frère-Orban, care a susţinut legea liberală actuală contra uneltirilor ultramontane.

Esemplul Belgiului poate servì de bună doctrină multora. Ultramontanismul chiar şi în statele cele mai liberale calcă în picioare progresele spiritului modern îndată ce poate pune mâna pe putere.

Lacrime patriotice-confesionale.

„Gazeta Transilvaniei" ear începe a se îmbrăca în obicinuitele ei haine de sĕrbătoare, şi caută cu luminarea ocasiunea sĕ bată cu ori ce preţ în capul bisericei noastre.

Mare dragoste au fraţii dela Gazetă pentru biserica noastră. Se vede că de dragul ortodocsiei nu-şi mai încap în pele. Aşa d. e. nu este ocasiune nelăsată, când poate lovì în Sibiiu, tot din dragoste confesională, trecênd ca în sbor preste celelalte diecese românesci.

În numĕrul de Joia trecută „Gazeta Transilvaniei" reproduce după „Luminătoriul" nisce văierări de tot murdare la adresa capului bisericei noastre din incidentul amênărei consistoriului metropolitan dela 20 August pe alt termin. Escelenţia Sa Domnul archiepiscop şi metropolit al nostru tocmai pe acest timp este la Arad spre a aduce Maiestăţii Sale gloriosului nostru împĕrat şi rege omagiele bisericei ortodocse române din Ungaria şi Transilvania. Un act de loialitate acesta faţă cu sacrata persoană a Maiestăţii Sale şi a casei domnitoare, şi fiica cea mai tinĕră a ḑiaristicei noastre are special interes sĕ degradeze această manifestaţiune de loialitate la *„cerşitorie."* Da, căci din mila lui Dumneḑeu în fruntea bisericei se află actualul archiereu şi aceasta ajunge la toate şi pentru toate.

Noi credeam că am trecut preste neplăcerile provenite din animosităţi şi uri personale. Credeam că ne-au ajuns câte am avut în special cu fraţii dela Gazetă, căci cu ceilalţi colegi dela presa ortodocsă scim cum stăm. Durere ne-am înşelat.

Deocamdată înnecăm durerea în pept, şi luăm la notiţă cele scrise. Materialul se adună, şi vrem sĕ ne descărcăm sarcina de odată la timpul, când nu ne va mai fi permis sĕ răbdăm.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman."

Cohalm, 16 August 1884. Dle Redactor! În fine dreptatea eşì biruitoare. Lupta noastră cu sasii în afacerea păşunitului n'a fost zadarnică. Ministrul convins de nedreptele şi absurdele pretensiuni săsesci nimicesce prin hotărîrea de sub Nr. 41624 atât conclusul representanţei comunale din Cohalm cât şi hotărîrea congregaţiunei comitatense, despre cari la timpul seu făcusem arătare. De astă dată însĕ se vede că înaltul ministeriu se plictisise cu atâtea şicane ale sasilor din Cohalm, căci spune verde *că corpul representativ n'are dreptul de a regula păşunitul locuitorilor.*

Lupta a fost crâncenă, căci din ambele părţi s'au întrebuinţat toate mijloacele posibile pentru reuşită. Contrarii nostri s'au luptat pentru a ne ruina punênd stavilă singurului isvor de câştig al românilor, ear noi ne-am luptat pentru asigurarea acelui isvor, nu numai pentru Românii din Cohalm, dar din cercul întreg.

După cum poate a-ţi vĕḑut din ḑiarul „Tageblatt" din Sibiiu Nr. 3241 din August, sasii din toate comunele cercului nostru aşteptau cu mare dor resolvarea causei noastre, care fiind în favorul sasilor s'ar fi adoptat de toate comunele, în detrimentul bieţilor conlocuitori români.

Pe câtă bucurie a provocat hotărîrea aceasta la ai nostri, pe atâta consternaţie şi întristare a făcut între sasi, cari ne mai avênd altă cale acum îşi vor lua refugiul la camera deputaţilor. Acì prin organul alesului lor vor interpela pe Ministru în aplicarea legei comunale, căci ḑic ei, ministrul nu scie aplica legea.

Această cestiune am mai amintit'o într'o corespondenţă de ale mele şi ea a fost una din condiţiunile principale puse deputatului cercului nostru. Vom vedea ce va isbutì, dar tot odată avem firma convingere că va păţi-o tocmai ca membrul congregaţiunei care atinsese acest punct, şi îşi şi primise plata.

*

Oraşul nostru pare a fi ursit de soarte sĕ fie tot în vraşbă. Nu ne scăpăm de una şi dăm preste alta.. Dar lupta e viaţă, şi fàra luptă nu e viaţă.

In 3 August st. n. s'a făcut în comuna noastră alegerea de primar Românii s'au abţinut dela alegere şi au protestat'o. Corespondentul lui „Tageblatt" *nu scie* (?) motivele şi de aceea îmi iau libertatea de a i le spune.

S'a publicat alegerea pe ḑiua de 28 Iulie st. nou, după regulă cu 8 ḑile înainte.

In 27 Iulie la 7 oare seara *tam nesam* se aude că alegerea nu se va ţinea în 28.

In 30 Iulie se publică de nou că alegerea se va ţinea în 3 August st. n., terminul legal de 8 ḑile lipsea.

In 3 August la 4 oare seara se întrunesc alegĕtorii în sala alegerii unde avea sĕ se facă candidaţia conform §. 78 art. XVIII din 1871, sub preşedinţa pretorelui §. 72 citata lege.

Aşa trebuia purces, dar eată cum s'a făcut:

Fără nici un motiv legal pretorele nu face alegerea în ḑiua de 28 Iulie. Dênsul sub pretecst a fi primit o depeşă dela vice-comite pleacă la Sighişoara, unde vice-comitele nu scia nimic despre chemarea pretorelui. Corespondentul ḑiarului săsesc într'o corespondenţă din 5 sau 6 August, cearcă a atribuì manopera aceasta în spinarea românilor, şi se chiar convorbiră membri oficiului comunal a face un asalt contra unui individ de acì, foarte iubit de sasi, anume Lungu.

Pretorele basându-se pe §. 72 art. XVIII din 1871 ḑicea că numai dênsul poate presida alegerea. Acel §. însĕ ḑice că în absenţa sa poate conduce alegerea substitutul seu numit de municipiu de mai nainte.

Oare vice-pretorele nu este substitutul legal al pretorelui?! El nu e numit de municipiu?! N'a fost ales el oare pe aceeaşi cale ca vice-comitele, pretorele şi toţi funcţionarii administrativi?!

Trec la 3 August. La 3 oare seara se deschide şedinţa şi spre marea mirare a alegĕtorilor se citesc trei candidaţi. Când şi unde s'a făcut candidaţia, căci după lege ea se face în faţa pretorelui, care însĕ e preşedinte numai după ce a deschis şedinţa? Aşa se întrebau alegĕtorii. Cerênd unul dintre preoţii nostri cuvêntul spre a protesta contra procedurei, i s'a interḑis, *„Voi aveţi sĕ cereţi numai aclamaţie sau votisaţie alta: nu!"* respunse pretorele.

Două din trei părţi ale alegĕtorilor părăsiră atunci plin de indignaţie sala şi protestară alegerea făcută în lipsa lor, prin aclamaţie. Corespondentul lui „Tageblatt" chiar a cerut aclamaţia, era de faţă bietul şi tot nu scie ce s'a întêmplat la alegere!!

Românii protestează pe motivele:

1. Că fără nici o causă legală s'a oprit alegerea ficsată pe ḑiua de 28 Iulie;
2. Că nu s'a observat terminul legal de 8 ḑile, conf. §. 50 art. XVIII ex 1871;
3. Că candidaţia s'a făcut la întunerec, şi nu după regula practisată şi înscrisă în lege;
4. Că alesul primar este înrudit d'aproape cu notarul comunal:
5. Că alesul primar este în legătură cu comuna conform alin. b. § 36, art. XVIII din 1871.

Recursul înmânat vice-comitelui a fost resolvat, în urma justificărei pretorelui, întărindu-se alegerea.

Hotărîrea vice comitelui de sub Nro 7082—84 citează, după justificare §§ 35, 41 şi 53, art. XVIII din 1871, despre cari noi nu ne-am plâns, apoi tot din citatul art. de lege §§ 72, 73, 76, 78, 79, 80 şi 85, prin cari acusatul a voit sĕ se scuse.

Despre § 72 am vorbit. Sĕ vedem acum cum citează dl. vice-comite § 85.

§ 85 ḑice, că locurile devenite definitiv vacante se împlinesc pe calea prescrisă la restauraţiune.

Dar ce § prescrie calea ce trebue urmată la restauraţiuni?

Acel § se pare că nu l'a cetit d. Vice-comite sau n'a vrut sĕ-l cetească!

La restauraţiuni se aplică stipulaţiunile § 50, tocmai acela pe care ne-am basat noi. Cererea noastră de a se nullifica alegerea a fost basată pe lege şi numai călcând legea ni s'a putut respinge recursul.

Raportul de justificare al pretorelui nu-l posedem încă, cu toate acestea sciù că el justifică motivul nostru relativ la § 36 alinea b. şi deci şi acì s'a ocolit legea.

O alegere sub astfel de condiţiuni ar fi trebuit nimicită şi credem a şi obţinea o resoluţie în sensul acesta dela instanţele superioare. Până atunci trebue sĕ suferim pe deplina dreptate.

Judece acum şi domnii dela „Tageblatt" după adevĕrata stare a lucrurilor, au drept conlocuitorii nostri a se plânge lumei contra Românilor? oare cer Românii alt ceva de cât legalitate şi dreptate? Nu cer decât ce după lege li se cuvine. Domnii dela „Tageblatt" însĕ nu sciu *cine* vrea sĕ domniască în Cohalm. Nisce ignoranţi, cari nu sciu alta decât sĕ aţiţe ură între locuitori. Nisce incapabili, cari basaţi pre spriginul şi aprobarea unor tineri fără judecată proprie cred a avea dreptul sĕ taie şi sĕ spânzure, fără ca victimile sĕ poată cere ajutor.

Trăim împreună şi am fi fericiţi chiar lipsind câte-va fiinţe prăpădite dintre noi. Ca concetăţeni Sasii şi Românii s'ar înţelege bine, dacă spiritul rĕu

---

viaţa publică cu amploiaţi înalţi români. Pe atunci era altă lume — românul începea a fi om dela consilier în sus şi domnişoarele noastre cele mai multe încă erau însufleţite de asemenea idei. Astăḑi însĕ toate s'au schimbat — Cum? Nu me întrebaţi! Nu e de lipsă, se ve spun, căci simţim pas de pas asupriri preste asupriri.

Îndată me repeḑiiu cătră ilustri şi simpaticii bărbaţi ce se apropie spre mine — o salutare cordială şi me asociai şi eu lângă dênşii. Discusiunea se învêrtea prelângă obiectul ḑilei şi eu m'am ferit ca de foc sĕ ating coarda dureroasă a timpurilor de odinioară. Me temeam de vibraţiunile acestei coarde delicate şi de acea m'am mărginit şi eu prelângă obiectul discusiunei. În cugetul meu însĕ eu eram când în dieta Transilvaniei când în Rechsrathul din Viena.

Dar convenirile în grupe sûnt scurte — omul trebue sĕ ţină cont şi de drepturile altor oaspeţi. M'am depărtat spre a merge la prânḑ şi a comodisa puţin.

Am întrat cu plăcere în hotel naţional, creḑênd că e un hotel român, însĕ îndată m'am convins, că şi în Orĕştie conceptul naţional e redus numai la naţiunea domnitoare. Nu ne folosesce nimic — că noi Românii sûntem majoritatea imensă a poporului pe acest teritoriu. Legea constată faptul altmintrenea decum este.

După un prânḑ frugal am mai dat un rotogol prin stradele cele mai cercetate, însĕ puţini oaspeţi am întâlnit. Credeam că trenul de după ameaḑi me va despăgubì, însĕ şi cu acest tren au sosit puţini. Între acestia era însĕ simpaticul şi mult iubitul nostru profesor de cântări domnul George Dima.

Publicul de aici îl aşteptase cu mare neastâmpĕr şi nerăbdare.

Dl Dima a devenit un personagiu de stimă şi iubire generală pentru Români şi numai astfel se poate esplica entusiasmul cu care a fost primit din toate părţile la sosire.

Corul din Orestie care avea sĕ se producă la concertul din ḑiua următoare, voia sĕ vaḑă pe dibaciul măestru şi sĕ primească unele poveţe necesarie încă înainte de producţiune. Domnul Dima după ce s'a restaurat puţin în casa ospitală a dlui Tincu unde i era designat cortelul, a şi cercetat corul cu ocasiunea probei. Despre cor voiu vorbì la alt loc acum me restring a observa că ḑiua de 16 August au trecut cu pregătiri, cu întimpinări de oaspeţi, cu încortelarea şi cu alte lucruri obicînuite.

Seara a fost o întrunire amicabilă în hotelul naţional, unde s'au adunat oaspeţii sosiţi în această ḑi spre a petrece împreună vre-o câte-va oare fericite, cum numai revederea ni le poate oferì.

(Va urma.)

al închipuiţilor ar înceta cu iscoadele. Tot aşa şi ca naţiuni ei ar suporta cu mai mare uşurinţă greutăţile, când ar trăi în pace. *Silviu.*

Raportul

comitetului Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, despre activitatea sa în timpul dela adunarea generală din Deeş, adecă dela 1 Septemvre 1882 până la 31 Decemvre n. 1883.

Onorată adunare generală! Urmând conclusului adus în şedinţa a II-a a adunărei generale dela Deeş din 1882, p. prot. 33, prin care s'a stabilit anul solar ca an de gestiune al Asociaţiunei comitetul îşi ia voia a presenta onoratei adunări generale. întrunite în oraşul Orĕştie în conformitate cu dispoşiţiunea statutelor din §. 32 g, următorul raport despre activitatea sa în periodul dela adunareă generală din Deeş din anul 1882, până la 31 Decemvre 1883.

De oare-ce însĕ unele cestiuni mai importante, resolvite de comitet în şedinţele anului curent, cari prin urmare ar fi sĕ fie cuprinse numai în raportul despre anul curent, care e a se presenta adunărei generale din 1885, — sûnt de natură a reclama o decisiune mai grabnică prin conclusul adunărei generale presente, comitetul îşi permite ale aduce şi pe aceste în legătură cu raportul asupra gestiunei anului trecut, înaintea adunărei generale din anul acesta.

I.

În periodul dela adunarea generală din Deeş, până la 31 Decemvre 1883 comitetul a ţinut 29 şedinţe. Atât în şedinţele până la adunarea generală din Braşov, cât şi în şedinţele urmate după aceasta adunare, care reconstituind comitetul prin nouă alegere, n'a făcut schimbare în conducerea comitetului, prisidiul l'a purtat vice-preşedintele Iacob Bologa, fiind presidentul Timoteiu Cipariu, parte prin depărtarea locului, parte prin starea senătăţii debilitate, împedecat a conduce însuşi afacerile Asociaţiunei. Amintind la acest loc despre conducerea comitetului Asociaţiunei, nu putem trece cu vederea a aduce la cunoscinţa onoratei adunări, că alegerea de president al Asociaţiunei făcută la adunarea generală din Braşov în persoana dlui preposit metropolitan Timoteiu **Cipariu**, şi de vice-president în persoana dlui consiliar aulic în pensiune Iacob Bologa, a obţinut aprobarea mai înaltă prin resoluţiunea înaltului ministeriu de interne de dto 15 Noemvre 1883, Nr. 65,973.

În legătură cu aceste ne permitem a aduce la cunoscinţă, că, în 16/28 Iunie 1433 sĕrbându-se din partea archidiecesei gr. ort. prin parastas solemn în Rĕşinari a 10-a aniversare a încetării din viaţă a neuitatului archiepiscop şi metropolit **Andreiu** baron de **Şaguna**, comitetul avênd în vedere că, mult regretatul repausat a fost unul din întemeietorii Asociaţiunei transilvane şi primul ei president, şi-a ţinut de a sa datorinţă a aduce umbrei repausatului omagiile sale prin presentare corporativă la acea solemnitate şi prin depunerea unei cununi în numele Asociaţiunei, pe mormênt.

Aici va fi locul sĕ ve aducem la cunoscinţă două schimbări ce s'au făcut în decursul anului 1883 cu privire la comitet, una dia motiv că ea 'şi are reflecsul seu în raţiociniul ce se presentă onoratei adunări generale, alta din motiv că reclamă o dispoşiţiune nouă a acesteia. Schimbarea cea dintâiu privesce localul comitetului Asociaţiunei. Devenind adecă Asociaţiunea proprietară de casă, comitetul s'a mutat cu cancelaria, cu cassa, şi cu biblioteca din localul închiriat de până acì, în locul stabil din casa proprie a Asociaţiunei, pentru care mutare au fost de trebuinţă unele reparaturi şi adaptări. Schimbarea a doua s'a făcut în funcţionarii Asociaţiunei. Anumit dl căpitan C. Stezar, cassar al Asociaţiunei până la adunarea generală din Braşov, declinând dela sine onorul de a mai fi ales şi pe viitor în aceasta funcţiune, fù, la reconstruirea comitetului, ales controlor. Resignând însĕ din causa multelor sale ocupaţiuni şi din causa bĕtrâneţelor la noua funcţiune, comitetul a fost necesitat a îngrigì în mod provisor afacerile controlorului, prin substituirea în aceasta funcţiune a membrului I. St. Şuluţ; on. adunare generală va binevoì dar a dispune la timpul seu de cele trebuincioase prin o nouă alegere. În şedinţele sale comitetul a făcut dispoşiţiunile pentru punerea în lucrare a concluselor adunărei generale şi a resolvit curenţiile întrate.

Îndată în primele şedinţe după adunarea generală s'au făcut paşii necesari pentru distribuirea sumelor votate în bugetul pro 1882/83. Anumit stipendiile şi ajutoarele, ce se foloseau de persoane, cari n'au serminat cursul învĕţăturei şi au dovedit progres mulţămitor, s'au lăsat şi pe viitoriu în folosirea lor, ear pentru stipendiile vacante s'a escris, concurs conferindu-se persoanelor al căror nume se cuprinde în lista alăturata ·/.

Consultând această listă, în comparare cu bugetul votat pro 1882/83, Ve veţi convinge, că la unele stipendii şi anumit la un stipendiu pentru ascultătoare de pedagogie, la un stipendiu dintre cele menite pentru ascultători la scoala agronomică din Cluş-Mănăstur şi la două stipendii menite cu preferinţă pentru tineri din munţii apuseni, cari ar voì a învĕţa o meserie mai perfecţionată în lemn, — nu se află în consemnase induse numele persoanelor, cari ar fi obţinut aceste stipendii. Causa este, la cele amintite mai ântâiu că nu s'au aflat concurenţi deplin cualificaţi pentru a li se conferì stipendiul, la cele din urmă, că, adunarea generală din Deeş, care cu abatere dela propunerea comitetului, a susţinut pentru conferire restricţiunea de o preferinţă a tinerilor din munţii apuseni, a trecut cu vederea la votarea bugetului pro 1882/83 a induce poşiţiunea celor două stipendii, pre cari comitetul le omisese în proiectul sĕu de buget presentat adunării generale. Astfel comitetul voind a esecuta conclusul adunării, n'a aflat în buget poşiţia trebuincioasă.

Dintre stipendiile conferite unul, dat unui farmacist, s'a sistat în decursul anului, după ce comitetul a primit nefavorabile raporturi despre purtarea morală a tinĕrului, căruia se conferise stipendiul Între ajutoarele pentru meserieşi, nu se află induse în consemnarea anului 1883, ajutoarele conferite în alţi ani din partea societăţii „Transilvania.“ Aceasta din motivul, că în urma unor indigetări primite dela societate în causa regulării unor afaceri financiare, conferiri noue s'au sistat până la altă dispoşiţie. Urmând în decursul anului 1883 regularea afacerilor financiare, conferirea de nou a urmat a se face în anul 1884.

Cu plăcere constatăm, că observarea comitetului cuprinsă în raportul presentat adunării generale din Deeş, în privinţa stăruinţei elementului român în crearea unei clase de mijloc, nu s'a desminţit prin desvoltarea ulterioară a lucrurilor, din contră numĕrul cel însemnat de concurenţi din toate părţile ţĕrei la ajutoarele menite pentru învĕţăcei de meserii şi sodali, dovedesc, că elementul român merge progrsând în aceasta direcţiune salutară.

Afară de stipendii şi ajutoare pentru meseriaşi şi scoale, comitetul, neputênd oferì mână de ajutoriu în cadrul bugetului votat, a votat unor studenţi, pentru înlesnirea continuărei studiilor, unele împrumuturi, cu îndatorirea ale resplătì la timp potrivit. Ear pentru datoriile mai vechi de această narură, comitetul a făcut, şi cu succes paşii necesari pentru încassare.

Concluscle adunării generale din Braşov în privinţa administrării într'una a fondurilor Asociaţiunei, în privinţa computărei tacselor şi a trimiterei foaiei, s'au pus în lucrare în decursul anului 1883.

Conclusul cu privire la remasul lui Avram Iancu, nu s'a putut esecuta întocmai lipsind raportul final al advocatului plenipotenţiat în această afacere, ear conclusul adunării generale cu privire la repeţirea cererei pentru întărirea alegerei de membri a domnilor: Dr. C. Davila, Alecsandru Davila, Gr. M. Lahovari, I. Popescu, N. Nicorescu, şi Teodor Burada, cari sûnt sudiţi ai regatului învecinat România, deşì esecutat de comitet, n'a avut resultatul dorit, de oare-ce în ministeriu nu s'a aflat motivat a se abate dela decisiunea sa negativă anterioare.

Conclusul adunării generale din Braşov în causa edificării unui edificiu scolar şi a înfiinţărei scoalei suprioare de fete cât mai curênd, chiar până la adunarea generală presentă, nu s'a putut esecuta întocmai. (Va urma.)

Mulţămită publică.

Pentru loteria arangiată de Reuniunea femeilor române din Sibiiu au mai întrat următoarele obiecte:

Dna Lucreţia Olariu 2 ţesături pentru perină.

Dna Petronello Cornea n. Misici 1 vas de flori şi 4 meruntişuri de porcellan, 1 pantof ţiitoriu de orologiu.

Dna Ana Popa 1 corfiţă pentru prăgituri.

Dşoara Hersilia Toma 1 inel pentru serviete brodat.

Prin dna Iulia Ranta (colectanta):

Dna Iulia Silaşi 1 stergariu.

Dşoara Elena Pavel 1 corfiţă şi o periniţă pentru ace.

Dşoara Laura Ranta 1 corfiţă.

Dşoara Elena Silaşi 1 păreche de ciorapi.

Dna Anna Gall (colectantă) 1 cojoc 1 zadie.

Dna Johana Balossu 1 stergariu.

Dna Anna Ivaşcu 1 stergariu.

Dna Iosefa Ciura 1 stergariu.

Dna Elisabeta Danciu 1 stergariu.

Dna Iulia Rus 1 stergariu.

Dşoara Netti Gall 1 acoperitoriu de pâne, 1 perină pentru ace, 1 tassă de harass.

Dşoara Eugenia Ciura, 1 perina pentru ace.

Junele Ioniţia Gall, 1 peatră cu cristal.

Dşoara Lucreţia Adamovici, 1 corfiţă pentru bilete, 1 servet de pâne.

Dşoara Aurelia Adamovici, 1. corfiţă de bilete.

Dşoara Maria Adamovici, un papuc de orologiu.

Dlu Dionisiu Adamovici paroch gr. or. 1 stufă de aur.

Dna Cornelia Cirlea n. Bassiota, 1 curăţitoriu de ghete, 1 trăgătoriu de ghete cu broderie.

Dşoara Aurelia Petco 1 acoperitoriu de lampă.

Dşoara Olivia Petco, 2 tave de lînă pentru lampă.

Dna Maria Cutean, 2 entre-deux croşetate pentru perini.

Pentru bunăvoinţa arătată faţă cu scoala noastră comitetul le esprimă pe calea aceasta adênca sa mulţămită.

Varietăţi.

* (Personal). Escelenţia Sa Domnul archiepiscop şi metropolit Miron Romanul cu trenul pe Joi seara a plecat la Arad însoţit de domnul director seminarial Ioan Hannia spre a duce omagiele bisericei Maiestăţii Sale împĕratului.

* (Oficiu divin). Eri 17 August fiind ḑiua onomastică a Escelenţiei Sale Domnului Archiepiscop şi metropolit Miron Romanul în biserica din cetate de aici s'a celebrat oficiul divin cu docsologie, pentru îndelungata viaţă şi deplină sănătate a Escelenţiei Sale Domnului Archiepiscop şi metropolit.

Oficiul divin s'a celebrat de către dl protosincel Dr. Ilarion Puşcariu şi dl asesor consistorial Zaharie Boiu.

Tot în acest sens ni se scrie din Sĕlişte:

În 17 August 1884 în onoarea ḑilei onomastice a Escelenţiei Sale Dlui archiepiscop şi metropolit, în biserica cea mare din Sĕlişte s'au celebrat s. liturgie din partea preoţilor din loc pontificând Preaonoratul D. protopresbiter Dr. Nicolau Maier.

* (Universitatea din Cluş.) Ḑiarele maghiare ne aduc scirea, că senatul universităţii din Cluş a propus de profesor suplent în locul dlui Dr. Silasy pe dl Gregoriu Moldovan inspector de scoale în comitatul Turda-Arieş.

Noi credeam că profesorii dela universitate sûnt chemaţi a se ocupa cu sciinţa. În casul concret noul profesor dl Moldovan va avè a propune limba şi literatura română.

Ne-am înşelat. Diariul guvernamental „Nemzet“ în numĕrul de Joia trecută ne dă următoarea programă: *„Gregoriu Moldovan pe lângă aceea că este de naţionalitate român mai este şi aderent probat al ideei de stat unguresc, şi el poate avea mare influenţă în convertirea viitoarei generaţiuni române pe teren mai corect şi mai patriotic.*

Eată problema domnul nou profesor la universitatea din Cluş.

Sermană sciinţă! Ea sclavă a politicei în anul Domnului 1884!

* (Convocare). P. T. Domni Demetriu **Sĕcărea**, paroch în Tălmăcel. 2. Ioan **Predovic**, paroch în Tălmăcel. 3. Emilian **Cioran**, paroch în Rĕşinari. 4. Coman **Baca**, paroch în Poplaca. 5. Iacob **Bologa** cons. aulic. pens. 6. Visarion **Roman**. director de bancă. 7. Demetriu **Comşa**, profesor în Sibiiu. 8. Constantin **Popoviciu**, notar în Sadu. 9. Simeon **Jancu**, notar în Mohu. 10. Bucur **Dancăş**, primar. 11. Coman **Hambaşan**, proprietar. 12. Stan **Marin**, proprietar în Rĕşinari ca membri ai comitetului protopresbiteral sûnt prin aceasta rugaţi a participa la şedinţa comitetului, ce se va ţine Marţi în 21 August (2 Septemvre), a. c. la 3 oare p. m. în locuinţa subsemnatului.

Obiecte:

1. Raportul protopresbiterului despre decursul şi resultatul esamenelor anuale.
2. Resoluţiunea consistorială în causa fondului protopresbiteral.
3. Curenţii.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului.
Sibiiu 15 August 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. **Albert**, în Paris, place du Trône, 6 ; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiata boalei. Trebue sĕ mai observăm. că dl profesor Dr. **Albert** va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Nr. 170. [831] 2—3

CONCURS.

Pentru ocupares staţiunilor învěţătoresci la scoalele confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Haţegului, se escrie concurs, cu termin până la 10 Septembre st. v. a. c. şi anumit:

1. Nucşoara, cu filia Mălăesci cu salariu anual de 260 fl., cuartir şi lemne de foc.

2. Ghelariu, cu salariu anual de 200 fl., cuartir şi lemne de foc.

3. Ruşior, cu salariu anual de 175 fl., cuartir şi lemne de foc.

4. Teliuc, cu salariu anual de 160 fl., cuartir şi lemne.

Suplicile de concurs instruite în sensul prescriselor legali, sûnt a se aşterne oficiului ppresbiteral subsemnat, până la terminul mai sus amintit.

Haţeg, la 9 August 1884.

Pentru comitetele parochiali oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Ioan Raţ,
protopresbiter.

Nr. 160. [830] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela scoalele gr. or. române din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu terminul până la 30 August a. c. st. v.

1. Panc-Sělişte, cu salariu anual de 200 fl. solvinḑi în 4 rate trilunare anticipative, cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne necesarii de foc.

2. Răduleşti-Stregoana, cu salariu anual de 200 fl. solvinḑi în 4 rate trilunare anticipative, cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne necesarii de foc.

3. Lăpugiul superior, cu salariu anual de 300 fl. solvinḑi în 4 rate trilunare anticipative, cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne necesarii de foc; — apoi pentru serviţiul de cantor câte 40 cruceri dela înmormêntarea oamenilor bětrâni şi 20 cr. la prunci.

Doritorii de a ocupa una din aceste staţiuni au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigoare, la subscrisul oficiu pană la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral al tractului Dobrei.

H. Dobra la 7 August 1884.

Romul de Crainic,
protopresbiter.

Nr. 276. [818] 3—3

CONCURS.

Pe basa Statutului organic §. 63 combinat cu § 23 punct 5 şi a instrucţiunei votate de sinodul archidecesan la 13/25 Aprile 1877 Nr. 191 §. 7, prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Cohalmului.

Fiitoriul protopresbiter îşi va avea reşedinţa în Cohalm ca în centrul protopresbiteratului şi ca atare va fi totodată şi paroch în Cohalm, dupăce va devenì vacantă parochia, ce aḑi e ocupată.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sunt:

a) Venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutoriul de stat şi din tacsele ce încurg pentru şedulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorţiali şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterali.

b) Venitele ordinari ale parochiei de clasa a III din Cohalm, dupăce aceasta va devenì în vacanţă.

La postul acesta pot concurge bărbaţi apţi şi binemeritaţi pe terenul bisericesc şi scolar; în special aceia: cari după o pregătire cel puţin de 8 clase gimnasiali sau reali cu testimoniu de maturitate, au terminat studiile teologice la vreunul din institutele metropoliei noastre şi au susţinut cu succes bun esamenul rigoros de cualificaţiune sau cari după pregătirea indicată mai sus, au terminat studiile teologice la vre-un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualificaţiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Pot însě concurge şi fără testimoniu de cualificaţiune profesorii de teologie şi preoţii chirotoniţi înainte de întrodcerea esamenelor de cualificaţiune dacă în celelalte au cualificaţiunea prescrisă mai sus.

În mod escepţional mai pot concurge şi fără prescrisa cualificaţiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul şi acurateţa manifestată în administrarea protopresbiteratului, vor avea dela consistoriul archidiecesan (plenar) specială îndreptăţire a acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post au a-şi aşterne suplicele concursuali la Venerabilul consistoriu archidiecesan în Sibiiu, *în restimp de 30 de ḑile dela prima publicare a acestui concurs în foia „Telegraful Roman“* alăturând câte o tabelă de cualificaţiune, carea se conţină date esacte şi speciali în următoarele rubrici; numele, caracterul (rangul bisericesc) şi locuinţa concurentului; anii etăţii (anul, luna şi ḑiua nascerii) studiile pregătitoare afară de cele teologice (anul, locul şi categoria acelora); esamen de maturitate, doctorat şi altele; studiile pregatitoare teologice (anul şi locul acelora şi esamenul de cualificaţiune) serviţiile de până acuma pe terenul bisericesc şi scolar (timpul, locul şi categoria acelora;) în fine cunoscinţa limbilor şi alte reflecsiuni. Datele din aceasta tabelă sunt de a se întărì cu documente cari sě se acludă în originali, precum: carte de botez, testimonii scolastice şi de maturitate, testimonii teologice şi de cualificaţiune, atestate de serviţii bisericesci şi eventualminte toate altfel de recomândări.

Cohalm, în 4 Iuniu 1884.

Comitetul protopresbiteral al tractului Cohalmului:

preşedinte notar
Nicolau D. Mircea, **Ioan Bercan.**
adm. prot.

Nr· 320. [822] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învěţătoresci la scoalele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate sě escrie concurs cu termin până la 25 August st. v. a. c.

1. Aciliu, cu salariu anual 200 fl., cuartir liber şi lemnele trebuincioase.

2. Mag, cu salariu anual 200 fl. v. a., cuartir liber în edificiul scoalei şi lemnele trebuincioase.

3. Alămor, cu salariu anual de 150 fl.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform prescriptelor legei în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Sělişte 31 Iulie 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sělistei.

Nr. 45. [820] 3—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea în mod definitiv a postului de învěţătoriu de clasa II-a dela scoala română greco-orientală din Cernatul Sěcelelor, protopresbiteratul I al Braşovului, se escrie concurs cu termin *până la 26 August a. c. st. v.*

Emolumentele impreunate cu acest post sunt 250 fl. v. a. cu prospect de a se ameliora după un an la 300 fl. v. a.

Dela concurenţi se cere a legitima că au absolvat cel puţin 4 clase gimnasiale şi că au depus esamenul de cualificaţiune învăţătoresc precum şi cel din limba maghiară.

Petiţiunile instruite cu menţionatele documente au a se aşterne până la terminul indicat prea-onoratului oficiu protopresbiteral I al Braşovului în Braşov.

Cernat, în 30 Iuliu 1884.

În conţelegere cu domnul protopresbiter respectiv.

Comitetul parochial:

Georgiu Urdea.

Nr. 247. [824] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învěţaori la scoalele din următoarele comune în protopresbiteratul Iliei se escrie concurs cu terminul până la 31 August st. v. a. c.

1. Zam cu Tămăşesci, salariu anual în bani gata 150 fl., 65 měsuri de cucuruz în boambe 78 fl., 15 mesuri de grâu in boambe 30 fl., pentru 8 stângini lemne de foc 48 fl.

Computate toate la olaltă dau suma de 306 fl.

2. Sirbi, cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de foc de ajuns.

3. Godineşti cu Petreşti, cu salariu anual de 200 fl., cuartir liber şi lemne de foc de ajuns.

4. Furşoara, cu salariu anual de 200 fl., cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de foc de ajuns.

5. Tătăresci, cu salariu anual de 180 fl., cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de foc de ajuns.

6. Certeşul de jos, cu salariu anual de 200 fl., cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de foc de ajuns.

7. Almăşel, cu salariu anual de 150 fl, cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de foc de ajuns.

Reflectanţii au a-şi înainta concursele instruite în regula până la terminul amintit la adresa subsemnatului, documentând şi aceea dacă posede esamenul din limba maghiară.

În suplicele concurenţilor se se amintească şi împregiurarea, dacă respectivul au mai concurat la vre un post învěţătoresc şi în care protopresbresbiterat?

Gurasada 4 August 1884.

Pentru comitetele parochiali.

Oficiul protopresbiteral al tractului Iliei.

Alesiu Olariu,
adminstr. ppresbiteral.

Nr. 371. [821] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învěţătoriu la scoala populară gr. or. din comuna Sângătin, protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu terminul *25 August a. st v.*

Emolumente împreunate cu acest post sunt: 200 fl. v. a. plătibile îu 3 rate egali şi anume la 1-ma Novembre a. c, 1 Ianuarie şi 15 Maiu 1885; cuartir în edificiul scoalei şi lemne de foc.

Concurenţii 'şi vor adresa cererile concursuali, instruite conform disposiţiilor legii oficiului protopresbiteral al tractului Mercurii în Mercurea.

Dela oficiul protopresbiteral al tractu lui Mercurii.

Mercurea la 4 August 1884.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr. 159. [829] 2—3

CONCURS

Pentru întregirea staţiunilor învěţătoresci la scoalele confesionale gr. or. din jos semnatele comune bisericesci, protopresbiteratul Cetăţii de peatra, se escrie concurs cu termin până în 8 Septembre a. c.

1. Berinţa, cu salariu anual 200 fl. v. a., cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de încălḑit.

2. Finteuşul-mare, cu salariu anual 200 fl., cuartir şi lemne de încălḑit.

3. Văleni, cu salariu anual 200 fl., cuartir şi lemne de încălḑit.

4. Fênaţe, cu salariu anual 160 fl. şi lemne de încălḑit.

5. Surduc-Capâlnic, cu salariu anual 1[illegible]0 fl., cuartir şi lemne de încălḑit.

Doritorii de a concurge la vre-una din staţiunile sus atinse au a-şi îndrepta cererile lor la subscrisul inspectorat districtual până la terminul indicat, instruite conform prescriselor stat. org. şi norm. scol. din 1882. Cei-ce vor dovedì desteritate în cultivarea grădinăritului vor fi preferiţi şi remuneraţi — prin respectivul comitetul parochial.

Cărpiniş la 5 August 1884.

În conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Şovrea,
protopresbiter.

Nr. 494. [828] 2—3

Prolungire de concurs.

Dupăce pentru staţiunile de învěţători din comunele Ghija, Vecerd, Ighişdorf, Zlagna, Măgărei, Verd, Ruja, Merghindeal, Proştea, Iacobeni, Noustat, Hundrubechiu, Cincşor, Săsăuş, Ilimbav, Marpod şi Ţichindeal din protopresbiteratul Agnitei publicate în foaia „Telegratul Roman“ Nr. 78 şi următorii cu salariile acolo semnate, nu au concurat indiviḑi cualificaţi, se prolungesce concursul cu termin până în *30 August 1884* lăngă cari se mai adaugă Şulumberg şi Şorşul-mare, cu salare de câte 150 fl. din fondurile parochiilor şi dela popor, lângă care cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa ori-care din staţiunile acestea sě nu întârḑie cu aşternerea concurselor la subscrisul oficiu protopresbiteral instruite conform legilor în vigoare.

Nocrichiu, în 9 August 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Grigorie Maier,
adm. prot.

Nr. 4014. Scol. [836] 2—3

Prolungire de concurs.

Terminul aşternerei cererilor concursuali la **cele 10 stipendii** din fundaţiunea Francisc-Iosefină, publicate sub Nr. 3334 Scol. (Nr. 89 şi 90 ai „Telegrafului Roman“) pentru absolvenţi de 4 clase gimnasiali, cari doresc a întra cu inceputul proximului an scolar în seminariul Andreian spre ascultarea cursurilor pedagogice se prolungesce *până la 29 August st. v.*

Dela consistoriul archidiecesei gr. or. române a Transilvaniei.

Nr. 415. [827] 2—3

Edict.

Maria Baluţ (Guţoiu) legiuita soţiă a lui Florea Şandru amêndoi de religiunea gr. or. din Cincul-mare protopresbiteratul Agnitei, care şi-a părăsit pe legitimul bărbat trecut de 7 ani, fără a se sci locul aflărei ei, se citează prin aceasta, ca în termin *de 3 luni dela prima publicare* a acestui edict, sě se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul divorţial intentat asuprai se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita ca for matrimonial de I instanţă.

Nocrich, în 30 Iuliu 1884.

Grigoriu Maier,

Nr. 414. [826] 2—3

Edict.

Toma Vija legiuit bărbat al Bucurei Costea de religiunea gr. or. ambi din Boholţ, protopresbiteratul Agnitei, care şi-a părăsit soţia sa cu necredinţă trecut de 4 ani fără a se scì locul petrecerei lui, se citează prin aceasta ca în termin *de 3 luni dela prima publicare* a acestui edict sě se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial căci la din contră procesul divorţial intentat asuprai se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita ca for de I instanţă.

Nocrich în 30 Iuliu 1883.

Grigoriu Maier,
adm. ppresb.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 42

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“
(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pěrului, formarea petelor** şi la **încăruntire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bucuresci:* R. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta*: Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeş:* M. Vlad, farmacist. *Lugoş:* L. Vértes, farmacist. *Timişoara:* Stefan Tárczay, farmacist. *Verşeţ:* Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 21

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 97 Sibiiu, Marţi 21 August (2 Septemvre) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Deputaţiunea bisericei greco-orientale române la Maiestatea Sa.

Din incidentul sosirei Maiestăţii Sale prea graţiosului nostru împĕrat şi rege la Arad spre a asista la manevrele de acolo, biserica noastră sub conducerea Escelenţiei Sale Domnului Archiepiscop şi metropolit Miron Romanul prin o deputaţiune şi-a depus la picioarele monarchului omagiile de loyalitate.

La această ocasiune Escelenţia Sa Domnul Archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a rostit următoarele:

Maiestatea Voastră cesareă şi apostolico-regească!
Preagraţioase Doamne!

În numele bisericii greco-orientali române din Ungaria şi Transilvania venim în supunere omagială a Vĕ saluta pre Maiestatea Voastră, regele nostru încoronat, patronul nostru părintesce îngrigitoriu, — a Vĕ saluta în acest ţinut locuit compact de credincioşii nostri.

Ereditatea cea mai preţioasă ce ni-a remas dela străbunii nostri: credinţa şi alipirea către tronul strălucit al Maiestăţei Voastre, câştigă la aceasta ocasiune în peptul preoţimei şi al credincioşilor nostri un nutrimênt nou din acea constatare: că deşi Maiestatea Voastră de astădată Vĕ îndreptaţi preanalta atenţiune mai cu seama asupra bravei armate, carea impune pretutindeni respect: totuşi graţiile acestei cercetări părintesci inundă cu raḑele sale fericitoare şi vetrele armatei, totalitatea locuitorilor din acest ţinut şi impregiurime.

Fie pentru totdeauna binecuvêntată şi glorioasă stăpânirea Maiestatei Voastre! Înţeleapta îngrigire părintească, ce o purtaţi, verse puteri spirituali şi materiali în popoarele credinţioase ale patriei noastre, ca acestea sub scutul constituţiunei şi al legilor sĕ se poată desvolta, şi prin puterea culturei şi a bunei stări comune sĕ poată lucra totdeauna în unire pentru prosperarea scumpei noastre patrie.

Şi când noi pentru a manifesta de nou simţementele sincere ale bisericei greco-orientali române din patriă: nestrămutata iubire, credinţă şi devoţiune către augusta persoană şi înaltul tron al Maiestatei Voastre, ne luăm voiă a ne presenta înaintea feţei Maiestăţei Voastre preagraţioase, rugând rugăm pre atotputernicul Dumneḑeu, ca pre Maiestatea Voastră spre fericirea patriei şi a bisericei noastre naţionali sĕ Vĕ ţină la mulţi ani în cea mai bună sănătate!

Se trăiască Maiestatea Sa!

Maiestatea Sa preagraţiosul nostru împerat şi rege s'a îndurat a respunde următoarele:

Vĕ primesc graţios omagiile şi asigurările de fidelitate pentru că nu me îndoiesc, că dvoastră veţi conduce consolidarea tot mai tare a bisericii dvoastre numai în aşa direcţiune, care va aservì binele tronului şi al patriei şi interesele credincioşilor dvoastre. Fiţi convinşi, că nisuinduve spre aceasta, puteţi conta totdeuna la graţia şi scutul meu.

Uniformitatea în biserică.

III.

Dela sublim până la ridiculositate de multeori este numai un pas. Aceasta se vede foarte pronunţiată în biserică cu privire la ornamente, în biserică mai ales pe acolo, unde a străbătut puţină cultură, şi unde şi puţina cultură ce a putut străbate s'a aplicat de tot greşit.

Privind la icoanele din multe biserici vrênd nevrênd ţi-se reimproaspĕtă istoria bisericească de pe timpul când era lupta pentru icoane, şi omului i se face milă vĕḑênd că din amara luptă de odinioară a rĕsărit un special cult al icoanelor de astăḑi, icoane ca producte ale fantasiei neregulate. Sûntem siliţi a reflecta la această împregiurare, căci este mare rĕu acesta în biserică, şi numai cine nu vrea sĕ vadă, acela nu simte cât de tare am decăḑut pe calea apucată.

Academia de pictură pentru bisericele noastre românesci fără osebire de confessiune este cea dela **Nicula** lângă Gherla. Pentru mărginime mai sûnt ici colea pictori clandestini, cari impodobesc bisericele cu icoane.

Cele dela Nicola sunt bine cunoscute în toată ţeara, şi noi credem că mai bine le vom caracterisa dacă nu vom ḑice nimica despre ele. Atât fantasia, în care s'a conceput faţa cinstitelor icoane, cât şi iscusinţa în esecutare dau eclatantă dovadă despre gradul de desvoltare, la care a ajuns artele prin Gherla şi giur.

Te doare inima vĕḑênd Sfinţi chiori, cu gura strêmbă, sau picioare încârligate. Asemenea picturi nu sûnt în stare se înalţe inima omului spre ceriu, mai puţin vor contribuì ele la potenţarea evlaviei în om. Despre cele cu 6 degete la mâni şi picioare, ochiu în frunte şi alte specii vom tăcea, căci ele vorbesc pentru sine. Şi dacă am făcut amintire de ele, am făcut spre a dovedì că poporul nostru primesce cultura de unde i se dă, şi încă o primesce cu multă fidelitate. Originalul acestor icoane se află în cartea „*Alecsandria,*“ cea mai cetită de popor, şi cea mai iubită de junime, a cărei fantasie lucră cu mai mare vivacitate.

Când va ajunge scoala a se validita pretutindenea, şi poporul nostru va ajunge a-şi da seamă despre sine şi despre lucrurile din natură, atunci nu vom mai vedea asemenea ornamente prin biserică nici pe sfântul George cu suliţa în gura şerpelui — specie de şerpe propriu numai fantasiei pictorilor dela Nicula.

Cu delăturarea acestui neajuns se vor ocupa cei chemaţi. Noi nu suntem nici chemaţi nici competenţi, pentru aceia credem că ne-am împlinit detoria de publicist arătând rĕul în toată golătatea sa. Şi cei chemaţi se vor ocupa cu delăturarea rĕului cu atât mai vêrtos, cu cât lucrul are şi partea a doua, care şi ea cumplit lovesce în uniformitatea bisericei noastre. Creştinii nostri în evlavia lor cumpĕră icoane de prin têrguri şi le dă bisericei. El însĕ cumpĕră tot icoane streine bisericei noastre. Aceasta mai ales pre lângă oraşele unguresci. Întrând în biserică ornată cu astfel de icoane, te simţi strein în ea, şi nu mai recunosci că eşti în biserică ortodocsă.

Recunoascem că este greu de tot greu şi periculos a curma radical asemenea inconveniente întrodu-se în biserica noastră. Este vorba de simţul religios al poporului, rêvna lui de a înfrumseţa casa Domnului, şi tragerea de inimă către biserică. Această bună însuşire a inimei românului a se desconsidera ar fi pĕcat, a se înneca în peptul lui ar fi periculos pentru biserică. Rĕmâne deci scoala, care trebue sĕ vină în ajutoriul bisericei, şi la noi cu atât mai vêrtos cu cât scoala este până acuma în mânile bisericei.

Sûntem greu apăsaţi de soarte. Streini în patria noastră trebue sĕ cucerim terenul pas de pas tot cu luptă amară, aşa că mulţi dintre noi încep a despera de o soarte mai bună.

Noi între noi încă stăm rĕu. Blestĕmul vechiu — desbinarea şi ura între noi — planează asupra noastră şi nu este speranţă că vom scăpa de el. Cel puţin croitura de aḑi a lucrurilor nu ne dă prospecte. În biserică — sânt cuvênt şi mult se abusează cu el — în biserică de uniformitate nici vorbă. Dumneḑeu a păstrat intactă inima poporului nostru, şi el cu toate greutăţile până acuma a ţinut mult la biserică. Ḑicem, a ţinut căci în tim-

---

FOIŢA.

Suveniri şi impresiuni dela Asociaţiune.

(Urmare.)

Duminecă în rĕvărsatul ḑiorilor comitetul de primire era deja pe drumul către gară. Zuruitul ecuipagelor şi tropotele cailor deştepta publicul din strada cea mare din somn. Era vorba de primirea oaspeţilor din Sibiiu, cari au plecat cu trenul de Sâmbătă noaptea. Se aştepta sĕ sosească contingentul cel mare de oaspeţi din părţile resăritene.

Au sosit cu trenul de duminecă dimineaţa dd.: Br. Urs colon., Ioan Hannia directorul seminariului Andreian, P. Cosma advocat, Vis. Roman director de bancă, Eug. Brote cassariul Asociaţiunei, Gr. Mateiu comerciant ş. a., din Sibiiu; Sim. Demian adv., N. Ciurcu librar, din Braşov; Dr. Todea cu socia din Câmpeni; Acsente Severu eroul nostru popular, Negruţ red. din Gherla şi Negruţ can. din Blaş, ear din spre Deva au sosit în trăsuri particularie inteligenţii nostri din Deva şi din părţile Haţegului pp. Papiu, Raţiu, pret. Borha, adv. Hoszu, Secula ş. a. Este cu greu a ţinea o evidenţă esactă despre numĕrul cel imposant de oaspeţi ce au sosit în această ḑi dimineaţa. Mai târḑiu numĕrul oaspeţilor s'au sporit cu contingentul cel mare de partecipanţi dimpregiurul Orĕştiei, cari au dovedit un viu interes pentru adunarea generală a Asociaţiunei.

Oaspeţii s'au împrăsciat pe timp puţin pe la cortele, pentru a se pregătì de adunare. Ḑiua de Duminecă — 17 August era destinată conform programei pentru prima şedinţă — şi pentru concert.

După vechiul obiceiu — *omne initium ab Jove* — activitatea adunării trebuia sĕ se înceapă cu servitul divin.

Pe stradele Orĕştiei un public numĕros curat românesc mergea în grupe variate către biserica gr. or. română, care în lipsa de alt local acomodat a fost destinată pentru ţinerea şedinţelor.

Biserica era prea îngustă pentru a cuprinde atâta lume de om, scaunele prea puţine, pentru a distinge pe oaspeţii streini, cari veniseră sĕ asculte serviţiul dḑeesc. O deosebită bucurie sufletească simţeam veḑêndu-me în acest local sânt şi ascultând cântările noastre rituale.

Era corul, care cu începerea liturgiei riposta în tonuri armonice din înălţimea podului glasul preoţilor din altariu. Ochii publicului streini erau mereu pironiţi asupra corului.

Corurile la noi abia în anii din urmă au început ici colea sĕ înlocuească cântarea noastră tradiţională-bisericească (psaltichia) şi de aceea nu ne vom mira, dacă modestul cor din Orĕstie atrăgea atenţiunea asupra sa. În inima fie-căruia se născu dorul de a vedea pretutindenea desvoltându-se corurile în biserică şi a deprinde gustul publicului evlavios cu adeverata frumseţe a cântărilor.

După finirea serviţiului dḑeesc, la care a pontificat veteranul protopresbiter P. Nicolau Popoviciu cu asistenţa parochului Ioan Butean din Binţinţi se făcură pregătirile necesare pentru deschiderea şedinţei. La moment se improvisară mesele, se aduseră scaunele şi doi hamali improvisaţi sosiră cu actele şi protocoalele comitetului Asociaţiunei. Lângă strana stângă se aşeḑă o masă pentru ḑiaristi. Ḑiaristul este astăḑi indispensabil şi tot odată cel mai bine vĕḑut oaspe în ori şi care adunare. Lucru firesc, pentru că astăḑi, în epoca constituţiunilor, toate se fac *coram publico* şi ḑiaristul este cel mai chemat interpret al publicului.

Presidentul dl Bologa dimpreună cu comitetul Asociaţiunei ocupă locurile lângă masa verde, ḑiaristi masa ce li s'a destinat, la dreapta şi la stânga, în apropiere de birou se înşiră o cunună frumoasa de doamne şi domnişoare în nisce toalete ce rivalisau în eleganţă şi gust, ear spaţiul celalalt era cuprins de un public foarte numĕros de diverse categorii.

Privirile tuturor sûnt îndreptate asupra presidiului. Din ochii şi din fisiognomia secsului frumos pul din urmă ni s'a dat ocasiune sĕ vedem că rĕul străbate şi la inima poporului nostru, şi el dă în dĕrĕpt.

În asemenea împregiurări fie-care credincios al biserisei noastre trebue sĕ fie îngrigit de soartea bisericei şi fie-care în cercul seu de competenţă sĕ facă ce poate pentru curmarea reului.

Vom continua cu uniformitatea în biserică şi vom reflecta la unele lucruri de curĕnd întêmplate în biserica noastră, lucruri cari după părerile noastre nu se mai potrivesc în cadrul bisericei orientale, şi între fatalele împregiurări de aḑi nu servesc spre zidirea bisericei.

Prospecte politice.

În vuetul festivităţilor săsesci din Sibiiu şi al celor române din Orĕştie a strabătut un glas disarmonic. O sentinelă germână rătăcită a dat earăşi nu sciu a câtea oară un nou ţipet de alarmă. E vorba de denunciarea rĕutăcioasă a organului „N. fr. Presse“ din Viena, despre care am luat notiţă pe scurt într'unul din numerii nostri trecuţi.

Cine a observat cu atenţiune şi pĕtrundere espectoraţiunile sistematice ale acestui organ pseudogerman, — mai ales dela schimbarea radicală în persoana comitelui săsesc acela s'a putut convinge, că accentuarea necurmată a periculului închipuit ce ar ameninţa pe Saşi şi prin Saşi şi pe Maghiari din partea invasiunei române din orient, are tendenţa ascunsă de a îndupleca pe maghiari la un compromis de pace cu Saşi — se înţelege în socoteala Romànilor. E veche această metechnă şi aceea ce ne surprinde este faptul, că contrarii nostri tot mereu se folosesc de acest mijloc machiavelistic de câte ori e vorba de a iniţia un compromis. Nu ḑicem că această metodă de a împăca două elemente învrăjbite pe socoteala unui al treilea factor nemultămit, stă în oare-care legătură cu factorii ce decid politica săsească. Saşii s'au putut convinge din tristele esperienţe din ultimii ani, că o asemenea împăcare nu oferă nici o garanţiă solidă şi durabilă. În deosebi Sasii au putut sĕ vaḑă chiar din modul cum a tratat ministrul unguresc universitatea săsească îndată după schimbarea în personalul comitelui săsesc, ce puţină încredere trebue sĕ aibă în asemenea încercări de împăcare.

Cu toate acestea noi am arĕtat într'un articul anterior (Alianţele pasivistilor), că Sasii ca nisce oameni practici, trecuţi prin o scoală politică seculară, stau mai aproape de Maghiari decât noi românii. Ei şi-au redus postulatele lor naţionale la un minim acceptabil şi nu le lipsesce decât ocasiunea binevenită de a întra în negocieri serioase pe basa pregătită deja. Punctele de controverse nu sûnt multe şi grele precum ni se pare, prin urmare o schimbare în sistema ministeriului unguresc uşor le va aduce compromisul dorit, mai ales după ce Sasii dela înţeputul erei dualistice au stat consecuenţi pe basa cea nouă politică. — Am ḑis atunci că elementul săsesc se va ferì de a-şi îngreuna programul politic cu postulatele române statorite în conferenţa din Sibiiu şi a se angagia solidari cu programul român.

Programa română aşa cum e formulată astăḑi n'are şanţe de a se realisa, câtă vreme vor fi Maghiarii la cârmă. Nici una dintre partidele maghiare nu o va primì de basa unei discusiuni serioase — prin urmare matadorii nostri trebue sĕ aştepte multă vreme până ce se va conforma sistema cu programa.

O sistemă a là Schmerling cu greu va mai revenì în aceste ţeri după cum s'au croit lucrurile de vre-o două deceniuri încoace.

Diferitele individualităţi naţionale câte se află în luptă cu Maghiarii au început sĕ ţină samă de împregiurările faptice reali, au redus precât au creḑut posibil pretensiunile lor pentru a încăpea în noua ordine de lucruri. Sasii, cum am ḑis deja, au făcut începutul prin acea, că nu mai reclamă intregitatea teritorială şi politică a Sachsenlandului, Sêrbii au încetat de mult cu reclamarea voivodinei sêrbesci, ba în timpul din urmă bărbaţii naţionali cei mai pronunciaţi au dat cârma în mânile altor bărbaţi mai moderaţi pentru a nu îngreuna o eventuală împăcare cu Maghiarii.

Aceste fapte petrecute sub ochii nostri au pentru cine vrea sĕ priceapă o însemnătate serioasă şi mi-ar plăcea sĕ me înşel dar eu cred, că la urmă noi Românii în mania de a câştiga totul vom remânea isolaţi şi pâcăliţi. Sub aceste puncte de vedere vocea dela „N. fr. Presse,“ deşì nu se afirmă a fi identică cu părerile matadorilor sasi, are un fond real, numai cât ea se presentă în forma denunciatorică cunoscută.

În asemenea împregiurări reul cel mai mare pentru noi este, că nu avem un partid transigent. Elementele noastre estreme au copleşit pe cele moderate şi în momentul binevenit vor lipsì compasciscenţii. Cu elementele pasiviste — despre aceasta pot fi încredinţaţi matadorii nostri politici — nu va sta nimenea de vorbă şi o nouă ordine de lucruri ne va lăsa — unde suntem: în braţele inerţiei passive.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman.“

Făgăraş, 18 August 1884. v. Onorate Domnule Redactor! Comitetul central al „Reuniunei învĕţătorilor gr. or. români din districtul Făgăraşului“ în şedinţa lui din 18 August a. c. st. v. a fost surprins cu o plăcută încunosciinţare.

Societatea diletanţilor români din Făgăraş cu titlul „Progresul“ înfiinţată încă din anul trecut sub direcţiunea vrednicului bărbat Ioan Roman advocat în Făgăraş a decis la propunerea comitetului ei, ca cu ocasiunea adunărei generale a reuniunei învĕţătoresci, care se va ţinea în ḑilele dela 25—30 August a. c. sĕ dea „representaţiune teatrală“ împreunată cu „petrecere de joc“ ai cărei venit sĕ fie în favoarea „fondului“ reuniunei de învĕţători.

Aceasta societate compusă din tinerimea inteligentă de ambe secse de aici, a mai păşit până acum de trei ori pe scenă esecutând diferite piese teatrale nu tocmai uşoare, şi totdeauna reuşita a fost sutisfăcĕtoare şi venitul, care până acum a fost în favorul reuniunilor de femei, — îmbucurătoriu.

Societatea, înmulţită şi întărită în puteri prin întrarea de membri noi, păşesce acum a patra oară pe scenă, vrĕnd a esecuta piesele: „Rămăşagul“ proverb în un act cu cântece şi „Cinel — Cinel“ vodevil în un act cu cântece, ambe de Vasile Alisandri, cari piese de astă dată vor fi representate cu venitul pentru reuniunea învĕţătorească.

Nu me îndoesc, ca si de astă dată reuşita va fi bună şi cred, şi venitul îmbucurătoriu.

Reuşita bună, căci frumoasa coroană de diletanţi compusă din d-şoarele: Areti Popescu, Rea-Silvia Cip, Lucreţia Negrea, Elvira Făgărăşan, Aurelia Pop şi Rosalia Ghimbăşan şi d-nii: Augustin Cepeş, Stefan Necşa, Alesandru Cepeş, Nicolae Ludu, Ioan Dejenariu, Cornelie Pop, Ovid Făgărăşan etc., îmi dă speranţă la aceasta; ear venit îmbucurătoriu, căci aceasta representaţiune se întêmplă într'una din ḑilele adunării generale a învĕţătorilor şi anume în 28 August a. c. st. v., când e têrgul de ţeară al Făgăraşului.

Învеţătorilor, preoţilor şi altor bărbaţi inteligenţi din jurul Făgăraşului li se dă acum ocasiune, ca deodată cu participarea la şedinţele adunărei generale sĕ se delecteze şi cu teatru român şi totdeodată sĕ-şi petreacă în societate. Nu vor uita însĕ a contribuì fie-care cu dinariul seu pentru îmbunătăţirea fondului reuniunei învĕţătoresci, care e la începutul seu, prin însinuarea de membri fundatori şi ajutători ai acestei reuniuni şi prin alte oferte marinimoase, cari primite sĕ vor cuita publice.

Ca această împregiurare favorabilă pentru reuniunea noastră învĕţătorească sĕ strabată şi la publicul cetitoriu din afară, ve rog On. Domnule redactor sĕ daţi loc acestor şire în coloanele ḑiarului Dvoastră.

La însărcinarea comit. reun. învĕţătoresci

Nicolau Aron, secretariu.

Raportul

comitetului Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, despre activitatea sa în timpul dela adunarea generală din Deeş, adecă dela 1 Septemvre 1882 până la 31 Decemvre n. 1883.

(Încheere).

Preparativele necesare au înaintet însĕ astfel încât esecutarea nu va mai suferì multă amênare. Comitetul a făcut toţi paşii necesari atât la comunitatea oraşului Sibiiu, cât şi la În. ministerii de justiţe şi de finanţe, ca proprietari ai locului liber învecinat cu casa asociaţiunei, cu scop de a dobândì concesiunea pentru depărtarea zidului oraşului şi ridicăturii de pământ, cari ar acoperì încâtva un front al edificiului scolar. N'a fost norocos însĕ a obiţinè favorul cerut. Această împregiurare de o importanţă foarte secundară însĕ nu l-a împedecat a lucra cu perseveranţă la realisarea ideei. În conţelegere cu un architect de bun renume din Sibiiu, a stabilt un plan de edifieiu şi un preliminar de spese pentru zidire, cari amêndouĕ se pun pe masa adunărei ·/. pentru mai deplină informare a membrilor adunaţi. Consultând acest plan, credem că fie-care se va convinge despre simplitatea, dar în acelaşi timp şi despre soliditatea, gustul şi practibilitatea edificiului proiectat, astfel că nu ne îndoim, că vom primì pentru el aprobarea on. adunări generale. Adevĕrat este că preţul edificiului întrece suma de 30,000 pusă spre acest scop la dispositiunea comitetului prin adunarea generală din Braşov, însĕ de oare ce prin împregiurarea că s'a creḑut mai cu scop a se organisa institutul pentru 8 clase, nu cum era la început în vedere cu 4 clase, credem justificată cererea comitetului ca onoreta adunare generală sĕ i mai pună la dispoţie încă suma de 10,000 fl. pentru scopul edificării.

În legătură cu aceste şi în conformitate cu conclusul respectiv al ad. gen. trecute se presentă alăturat la acest raport ·/. planul de învĕţământ pentru scoala superioară de fete, şi ·//. un proiect de statut pentru organisarea şi instituirea scoalei desamintite. Aflând toţi acesti paşi ai comitetului DVoastre aprobarea adunarei generale, edificiul se va da în întreprindere prin licitaţie publică, ca zidirea sĕ se poată începe încă în toamna anului curent. Şi astfel nu va mai fi departe ḑiua de bucurie generală pentru toţi Românii, când ei vor asista la festivitatea deschiderei scoalei superioare de fete cu internat a asociaţiunei, care este totodată primul institut românesc de acest fel în întreaga monarchie Austro Ungară.

II

Trecênd la afacerile cari privesc cassa observăm, că scontrările făcute au arătat că toate sûnt în privinţa administrării averii Asociaţiunei în deplină ordine. A constatat însĕ comisiunea de scontrare şi de revisiunea raţiociniilor împreună cu comitetul, că după modul de contabilitate usitat până acum ar fi îngreoiată evidenţa mai cu samă cu privire la taxele de membri. Pentru aceea comitetul a aflat de bine a pune la cale un plan pentru o nouă întocmire a contabilităţii cu începere dela 1 Ianuarie 1885, şi un regulament pentru incassarea şi ţinerea în evidenţă a taxelor pe viitor, cest din urmă se alătură ·/. la acest raport. Pentru esecutarea acestor nouĕ dispositiuni, comitetul a constatat trebuinţa unui cancelist stabil în cancelaria Asociaţiunei, pen-

---

puteai cetì o satisfacţiune, care numai prin cuvintele rostite de presidiu şi-a aflat esplicarea sa. Doamnele noastre se păreau că presimţesc că adunarea generală din acest an se va ocupa aproape esclusiv de grava cestiune a educaţiunei secsului femeesc.

Tăcerea cea adêncă deodată se întrerupe prin rostul cel grav şi birocratic al presidentului, care începe discursul de deschidere. Publicul ascultà cu multă atenţiune la simpaticele şi instructivele cuvinte presidiale, şi când dl president pronunţă pasagiul despre intenţiunea serioasă a comitetului de a-şi îndrepta activitatea spre educaţiunea secsului nostru frumos, — dnele noastre cari erau de faţă cu greu 'şi putură ascunde un simţ din viuă satisfacţiune şi bucurie vĕḑênd că bărbaţii ce stau în fruntea Asociaţiunei sûnt însufleţiţi de idea salutară de a da viitoarei generaţiuni mame bune cultivate şi înzestrate cu consciinţa de naţionalitate desvoltată cum se cuvine şi după cum cer esigenţiele vieţii noastre românesci. — Mi ar părea rĕu, dacă aceste intenţiuni spontane purcese din adevĕrata cunoascere a unei necesităţi simţite ar afla o interpretare falsă la secsul nostru şi anumit, dacă unele din doamnele noastre dela Asociaţiune ar privì în aceste evoluţiuni pregĕtirea unei epoce, în care femeea sĕ ajungă superioară bărbatului în viaţa socială.

Sfêrşind presidentul cuvêntul de deschidere, publicul îl îngrămădì în aplause. Apoi se aleseră comisiunile şi anume comisiunea pentru înscrierea membrilor noi şi primirea tacselor. Numĕrul membrilor înscrişi la această adunare şi suma considerabilă de 1500 fl. ne-a surprins pe toţi. Nimenea nu s'a aşteptat la un asemenea resultat în Orĕştie, mai ales după ce românii din Deva aveau temori de un fiasco complet.

Trebue sĕ ating că contingentul cel mare al membrilor noi se recrutează din generaţiunea mai tineră. Toţi preoţii nostri gr. or. mai tineri dimpregiurul Orĕştiei s'au făcut membri —. Multă satisfacţiune şi bucurie ne-a făcut o faptă de adevĕrată recunoscinţă. Patru tineri transilvăneni din România cari şi-a fundat în regatul vecin o esistenţă asigurată nu şi-au uitat de ţeara, în care au crescut. Unul dintre dênşii, Avram Mihaiu a venit în persoană la adunare şi s'a înscris membru cu 100 fl. apoi a adus cu sine tacse de înscriere dela alţi trei colegi şi anume: dela Lazar Bistriţian 100 fl. dela Aur. Ciura 100 fl. şi dela căp. Bogdan 100 fl. Fericită naţiunea, care are fii recunoscĕtori! Membri fundatori s'au făcut dd. Nic. Fekete redactor şi Dr. I. Mihu advocat cu câte 200 fl. Au contribuit sume de câte 100 dd. Ioan Mihaiu, proprietar în Orĕştie şi Silviu Damian proprietar în Balşa.

(Va urma.)

tru care onor. adunare va binevoì a face provisiunea trebuincioasă. Observăm însĕ, că în vederea altor cerinţe mai urgente, comitetul nu insistă pe lângă imediata instituire a acestui post.

Din raţiociniile cassei pentru timpul dela Septemvre 1882 până la 31 Decembre 1883 care se alătură ·/. onor. adunare generală se va convinge despre modul de manipulare cu averea Asociaţiunei. Consultând acest raţiociniu, veţi observa că la multe posiţiuni, atât privitoare la posiţiunile pentru administraţie, cât şi la cele pentru stipendii, s'au trecut preste sumele votate. Esplicarea acestui fapt se află în împregiurarea, că adunarea generală din Deş, primind anul scolar ca an de gestiune şi stabilind noul budget pentru restul anului 1882 şi pentru întreg anul 1882, în loc de a face acest buget, cum ar fi trebuit pe timpul cu începere dela 1 August 1882, l'a stabilit numai cu începere dela 1 Septemvre, mai departe în împregiurarea că, după usul anterior, unele remuneraţiuni se plăteau decursive, şi în loc de a fi puse dar în buget pentru anul trecut şi şi pentru anul curent bugetar, ele au fost puse numai pe un an, în fine în împregiurarea că s'a trecut cu vederea, că în anul de trecere la noua organisare a bugetului, ar fi trebuit sĕ se ia privire la ficsarea potrivită a stipendiilor, ear pentru acoperirea speselor cu casa cumpĕrată mai târḑiu nu se preliminase nimic şi astfel, pentru acoperirea tuturor acestor trebuinţe neprevĕḑute în bugetul pro 1882/1883 a trebuit sĕ se facă trecerile în suma totală de 1613 fl. 94 cr. pentru cari se cere indemnisare.

Tot din acest raţiociniu veţi binevoì a ve convinge că starea averii Asociaţiunei cu 31 Decembre 1883 a fost în total 90,977 fl. 65 cr. a fundaţiunilor şi depositelor administrate de comitet 9190 fl. 81 cr., suma totală 100,168 fl. 74 cr.

Numĕrul membrilor a fost în anul 1883:

a) fundatori.	57
b) ordinari pe viaţă.	90
c) ordinari cu tacse anuale. . . .	354 (47)

Între acestia 16 inşi, însemnaţi în lista ·/. alăturată, cari s'au însinuat ca membri dela adunarea generală din Braşov încoaci. Pre acestia veţi binevoì a-i declara de membri în sensul §. 23 e, din statute.

III.

Biblioteca Asociaţiunei adusă acum în deplina ordine în localul cel nou, consistă din 1861 opuri în 3505 volumuri, împărţite în IV secţiuni astfel ca sĕ fie înlesnită administraţia ei şi evidenţa.

Sporirea bibliotecei în anul 1883 a provenit din donaţiuni făcute mai ales de domnii: I. Şuluţ şi Dr A. Şuluţ din Sibiiu, G. G. Meitani şi I. Riurian din Bucuresci. Dela Academia de sciinţe din Viena, dela Academia din Pesta, dela Asociaţiunile germâne din Transilvania pentru cunoascerea ţĕrii şi pentru sciinţele naturale, dela oficiul central al universităţii săsesci, dela Academia română din Bucuresci şi dela Academia de sciinţe din Christiania (Norveghia), dela societatea geografică italiană din Roma au incurs preţioasele publicaţiuni scientifice şi literare ale lor. Dintre jurnale: „Telegraful Român,“ „Observatorul,“ „Familia,“ „Viitoriul,“ „Gazeta Transilvaniei,“ „Scoala practică,“ „Amicul familiei“ au intrat regulat. Din suma votată în buget s'au făcut puţine procurări, întrebuinţându-se mai cu seamă pentru legatul cărţilor şi pentru procurarea unor stelage şi dulapuri trebuincioase.

Cu plăcere constatăm şi aici că cu încetul vom ajunge a face din bibliotecă, o parte integrantă de mare importanţă în ajungerea scopurilor Asociaţiunei.

IV.

„Transilvania“ organul Asociaţiunei, redactată, în modul cunoscut publicului, de secretariul I al Asociaţiunei, s'au tipărit 600 esemplare. Din acestea s'au trimis în schimb la societăţi şi corporaţiuni 18 esemplare; s'au trimis gratuit membrilor, conform conclusului adunării generale dela Turda şi Braşov 433 esemplare; bibliotecelor despărţemintelor, scoalelor şi altor persoane private 24 esemplare; la prenumeranţi 6 esemplare; esemplare oficioase 8.

Ajungênd comitetul în decursul timpului la convingere, că dispoşiţiunea on. adunări generale din Turda, de a da tuturor membrilor gratuit foaia, nu a avut resultatul aşteptat, pentru sporirea membrilor, şi pe de altă parte născându-se multe inconveniente de espedarea foaiei la membri cu tacse annale, cari representă un element foarte fluctuant în numĕr, a aflat cu scop a propune on. adunări spre modificare conclusul despre trimiterea foaiei în acel înţeles, că trimiterea foaiei gratuit sĕ se facă numai membrilor fundatori, onorari şi ordinari pe viaţă, ear celor ordinari cu tacse anuale pelângă o tacsă de prenumĕrare cu 1 fl. 50 cr. pe an, şi celor cari nu sûnt membri prelângă o tacsă de prenumeraţiune de 3 fl. v. a. pe an.

I.

Trecênd dela afacerile din centru la activitatea organelor inferioare ale Asociaţiunei, constatăm că pentru înfiinţarea de biblioteci poporale, promovarea respândirei de cunoscinţe folositoare poporului prin disertaţiuni, prin spriginirea promovărei meseriilor şi incassare de tacse s'au distins despărţemintele Sibiiu, Braşov, Deş, Sebeş, Deva, Cluş, Abrub, Făgăraş şi Blaş.

Despre celelalte despărţeminte nu putem da amĕnunte lipsind rapoarte despre activitatea lor.

VI.

Constatând cu plăcere şi cu această ocasiune un progres continuu în afacerile Asociaţiunei pe lângă presentarea esibitelor amintite în tecst, supunem on. adunări generale spre deliberare şi decidere:

1. Dare de indemnisare pentru suma de 1613 fl. 94 cr. cu care s'a trecut preste buget.
2. Luarea spre sciinţă a planului de zidire al scoalei de fete.
3. Luarea spre sciinţă a planului de instituire şi organisare internă a scoalei.
4. Votarea sumei de 10,000 fl. pentru clădirea edificiului.
5. Luarea spre sciinţă a regulamentului de incassarea tacselor.
6. Proclamarea de membri a celor insinuaţi în decursul anului.
7. Alegerea noului controlor.
8. Ficsarea bugetului pro 1885.
9. Aprobarea colectelor în favorul scoalei de fetiţe.
10. Aprobarea conclusului comitetului cu privire la trimiterea foaiei membrilor Asociaţiunei gratuit şi prelângă tacse de prenumeraţiune.

Sibiiu din şedinţa comitetului dela 8 August n. 1884.

Iacob Bologa,
v-preşed.

Dr. D. P. Barcianu,
secretar al II-lea.

Avis.

La scoala română de fetiţe din Sibiiu, susţinută de Reuniunea femeilor române din Sibiiu inscrierile s'au început la 1 Septembre a. c. şi prelegerile la 2 Septembre a. c.

Ca puteri didactice sûnt angagiate persoane probate pe terenul învĕţământului, şi anume domnişoara directoră Eleonora Tănăsescu, dela Asilul Elena Doamna din Bucuresci, domnii profesori dela seminariul pedagogic teologic din Sibiiu, Dr. D. P. Barcianu şi Dr. Ioan Crişianu, apoi domnul Ioan Slavici director politic la ḑiariul „Tribuna“ şi domnul Mateiu Voileanu redactor la ḑiariul „Telegraful Roman.“

Totodată aducem la cunoscinţa Onoratului Public că băiatele esterne pentru anul acesta se vor plassa pe la familii românesci şi vor fi sub îngrigirea Reuniunei.

Maria Cosma,
presidentă reuniunei.

Mateiu Voileanu,
secretarul reuniunei.

Varietăţi.

* (Personal). Escelenţia Sa Domnul Archiepiscop şi metropolit Miron Romanul cu trenul de aḑi a sosit în mijlocul nostru.

* (Generalul Davilă). În unul din numerii de mai nainte a ḑiariului nostru anunţasem despre starea bolnavă a acestui generos român. Diarele din România ne spuneau după aceea că starea-i sanitară s'a îndreptat. Acum aflăm de nou cu părere de rĕu din „Resboiul“ că d. Davila earăşi e bolnav. Din causa aceasta a şi părăsit Sinaia mergênd cu un tren special până la Cotroceni.

* (Convocare). Adunarea generală a „reuniunei învĕţătorilor români pop. confes. gr. or. din districtul Abrudului“ conform mai înaltei dispoşiţiuni cerculare a Preavenerabilului nostru consistoriu archidiecesan ddto 19 Iuliu 1884 Nr. 3567 se convoacă pe ḑilele de 25—30 August a. c. în locul reşidenţial Abrud — localul scoalei rom. pop. confes. gr. or. din Abrud-sat, la oarele 8 ante meridiane pe când toţi învĕţătorii nostri din despărţĕmêntele Abrud, Câmpeni, şi Offenbaia sûnt provocaţi a se presenta şi a participa.

Programul statorit pentru aceasta ocasiune de către comitetul central se va presenta adunărei în prima şedinţă.

Abrud în 18 August 1884.

Aron Cioran,
secretar.

* (Postal). Cu 1 Septembre începênd se deschide oficiu postal în „*Poiana,*“ comitatul Sibiiului, şi va sta în comunicaţie de toată ḑiua cu posta din Mercurea.

Va espeda epistole, asignaţiuni în valoare până la 200 fl. şi alte emisiuni postale.

Cursul:

Pleacă din Poiana	6 oare	10 min.	dimineaţa.
Ajunge la Mercurea	8 „	10 „	„
Pleacă din Mercurea	9 „	30 „	„
Ajunge la Poiana	11 „	10 „	„

Tot la datul de mai sus se deschide de oficiu postal în comuna Budatelek, comitatul Cluşului şi va comunica în toată ḑiua cu oficiul de poştă din Mező-Szent-Mihálytelke.

Cercul de competenţă: Kis-Czég, Nagy-Czég, Mező Kecsed şi Visuia.

Va espeda epistolz, asignaţiuni în valoare de 200 fl. pentru monarchie şi 75 fl. pentru streinătate.

Mersul:

Pleacă din Budatelke	la 11	oare ḑiua.	m.
Ajunge la Mező Szt-Mihálytelke	„ 12	„ „	20 „
Pleacă din „ „ „ „	„ 12	„ „	40 „
Ajunge la Budatelke	„ 2	„ d. ameaḑi.	

* (Postal). Pentru acurata imanuare a epistolelor la posta din Cisnădie pe timpul eserciţielor militare, oficiul de poştă din Cisnădie nu va înceta cu 31 August, a. c. ci funcţionarea lui se prelungesce până la 6 Septemvre, a. c.

Cursul se susţine cel de până acuma.

* (Postal). Se escrie concurs pentru postul de magistru postal în comuna *Alsó-Csernát*, comitatul Treiscaunelor:

Condiţiuni: contract de oficial şi cauţiune 100 fl.

Emolumente:

Salariu 150 fl. pauşal de cancelarie 40 fl.

Suplicele sĕ se trimită în termin de trei sĕptĕmâni la direcţiunea de poştă din Sibiiu.

* (Statistica învĕţământului în România pe anul scolar 1881—1882). După această statistică sĕ constată că în anul acesta faţă cu anul premergĕtor scoalele au sporit cu 197, cu 391 profesori şi 11,982 scolari.

* Învĕţăceii lui Socrat după putinţă i duceau daruri singur Aeschines n'a avut ce sĕ-i dea ḑicênd: Nu e nimic ce ar merita sĕ-ţi dau ţie, şi de astă dată cu durere trebue sĕ-mi simţesc sĕrĕcia; aceea îţi dau de ce dispun, pe mine, te rog, acest dar ori cum va fi el, primesce-l şi cugetă, că alţii când ţi-au dat mult, şi-au lăsat pe seama lor mai mult. La aceste Socrat ia rĕspuns: Cum sĕ nu-mi fi dăruit tu mie mult, când pe tine atât de puţin te apreciez; me voiu îngrigì dar, ca pe tine sĕ te dau ţieţi în mai bun preţ de cum erai când te-am primit! Aeschines cu acest dar al seu a întrecut toate darurile aduse de tinerii avuţi.

* Semiramis şi-a pregătit o criptă cu inscripţia „Regele, care va avè lipsă de bani, desfacă cripta aceasta, şi iae din ea cât i trebue!“ Darius a şi dispus desfacerea criptei lui Semiramis în aceea bani n'a aflat, aflat însĕ o inscripţie de următoriul cuprins: „Dacă n'ai fi om rĕu, şi dacă n'ai avè o sete nestêmpĕraveră după bani n'ai conturba o....a celor morţi.

* (Inteligenţa unui paiangen). Un paiangin, tarentula arenicola, tapiţează cuibul seu cu un soiu de mĕtasă ce însuşi o secretă.

Un savant american aşeḑând un ghem de bumbac la întrarea cuibului, inteligentul animal socotì că ar fi de prisos sĕ se mai ostenească cu fabricarea mĕtasei, când avea înainte bumbac.

A luat deci bumbacul şi şi-a tapiţat cu dênsul cuibul.

* (Curioasă moarte). În Szentes, în Ungaria, un om de mult bolnav, cu numele Ludovic Geretz, povestea într'o ḑi, că i s'a arĕtat în vis porumb alb, care i-a spus că i se apropie sfêrşitul, deci sĕ şi procure un sicriu şi sĕ se pună întrênsul. El şi urmă sfatului spus în vis. Se puse în sicriu şi rugă pe femeia s'a se tragă orologiul de pĕrete, care cântă, şi sĕ-l facă se-i cânte marşul lui Rakoczi. După ce a ascultat câte-va minute liniscit, a voit se asculte si marşul lui Kosuth, pe care când îl auḑi 'şi dete şi sufletul.

* (Bibliografic). A eşit de sub tipar în editura institutului tipografic „Tribuna“ o mică broşură din actele sinodului protopresbiteral al Sibiiului ţinut la 28 Februarie 1884.

Această broşură cuprinde în sine cuvêntarea P. Protopresbiter Simeon Popescu, şi rapoartele despre starea protopresbiteratului.

Loterie.

Sâmbătă în 30 August n. 1884.

Buda: **42 37 31 11 30**

Nr. 170. [831] 3—3

CONCURS.

Pentru ocupares staţiunilor învĕţătoresci la scoalele confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Haţegului, se escrie concurs, cu termin până la 10 Septembre st. v. a. c. şi anumit:

1. Nucşoara, cu filia Mălăesci cu salariu anual de 260 fl., cuartir şi lemne de foc.

2. Ghelariu, cu salariu anual de 200 fl., cuartir şi lemne de foc.

3. Ruşior, cu salariu anual de 175 fl., cuartir şi lemne de foc.

4. Teliuc, cu salariu anual de 160 fl., cuartir şi lemne.

Suplicile de concurs instruite în sensul prescriselor legali, sûnt a se aşterne oficiului ppresbiteral subsemnat, până la terminul mai sus amintit.

Haţeg, la 9 August 1884.

Pentru comitetele parochiali oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Ioan Raţ,
protopresbiter.

Nr. 264. [835] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea locurilor de învĕţători la scoalele populare confesionale gr. or. din comunele mai în jos numite din protopresbiteratul Sebeşului se deschide concurs până la 30 August 1884 st. v.

1. Săsciori, cu salariu de 300 fl., v. a. cortel în localul scoalei şi lemne trebuincioase de foc.

2. Drămbariu, cu salariu de 200 fl., cortel şi un stângin lemne de foc.

3. Laz, cu salariu de 120 fl., cortel în zidirea scoalei şi doi stângini de lemne.

Doritorii de a ocupa acum numitele staţiuni învĕţătoresci au sĕ-şi subştearnă oficiului protopresbiteral subsemnat în terminul arătat cererile inzestrate cu documentele prescrise de legile esistente.

Concurenţii însĕ la postul din Săscior prelângă aceste vor avè sĕ probeze: ca prelângă cursurile pedagogice au absolvat 4 clase gimnasiale, sau prelângă teologie 6 clase gimnasiali, că cunosc limba maghiară şi sûnt cântăreţi, ceea ce ar puté proba deacă până la timpul alegerii se vor presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătoare sĕ cânte în biserică.

Sebeş în 6 August 1884.

Oficiul protopr. gr. or. în conţelegere cu comitetele parochiali respective.

Nr. 143. [833] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea de douĕ staţiuni învĕţătoresci la scoala confesională gr. or. română din Porcesci protopresbiteratul Avrigului, ambele cu salariu anual de câte 300 fl. se escrie concurs cu terminul până la 25 August st. v. a. c.

Cererile instruite conform prescriselor din vigoare sûnt a se adresa la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Avrig, 13 August 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractului Avrigului.

Nr. 578. [832] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc dela scoala confesională română gr. or. din Retisdorf, protopresbiteratul Sighişoarei, se escrie concurs cu terminul 31 August a. c. st. v.

Salariul anual 150 fl., v. a.

Reflectanţii au a-şi aşterne concursele instruite conform prescriselor în vigoare, până la terminul prememorat subscrisului oficiu ppresbiteral.

Sighişoara la 9 August 1884.

Oficiul ppresbiteral român gr. or. al tractului Sighişoarei.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Demetriu Moldovan,
adm. ppresb.

Nr. 4014. Scol. [836] 3—3

Prolungire de concurs.

Terminul aşternerei cererilor concursuali la **cele 10 stipendii** din fundaţiunea Francisc-Iosefină, publicate sub Nr. 3334 Scol. (Nr. 89 şi 90 ai „Telegrafului Roman“) pentru absolvenţi de 4 clase gimnasiali, cari doresc a întra cu începutul proximului an scolar în seminariul Andreian spre ascultarea cursurilor pedagogice se prolungesce *până la 29 August st. v.*

Dela consistoriul archidiecesei gr. or. române a Transilvaniei.

Nr. 331. [834] 2—3

Prolnngire de concurs.

Concursul pentru întregirea postului învĕţĕtoresc din B. Poieni protopresbiteratul Abrudului, cu salariu anual de 300 fl. v. a. publicat în Nr 77 şi următori ai „Tel. Rom.“ din a. c. se prolungesce până la 30 August st. v. a. c.

Abrud în 10 August 1884

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Gall,
protopresbiter.

Nr. 160. [830] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scoalele gr. or. române din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu terminul până la 30 August a. c. st. v.

1. Panc-Sĕlişte, cu salariu anual de 200 fl. solvinḑi în 4 rate trilunare anticipative, cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne necesarii de foc.

2. Răduleşti-Stregoana, cu salariu anual de 200 fl. solvinḑi în 4 rate trilunare anticipative, cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne necesarii de foc.

3. Lăpugiul superior, cu salariu anual de 300 fl. solvinḑi în 4 rate trilunare anticipative, cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne necesarii de foc; — apoi pentru serviţiul de cantor câte 40 cruceri dela înmormêntarea oamenilor bĕtrâni şi 20 cr. la prunci.

Doritorii de a ocupa una din aceste staţiuni au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigoare, la subscrisul oficiu pană la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral al tractului Dobrei.

H. Dobra la 7 August 1884.

Romul de Crainic,
protopresbiter.

Nr. 159. [829] 3—3

CONCURS

Pentru întregirea staţiunilor învĕţătoresci la scoalele confesionale gr. or. din jos semnatele comune bisericesci, protopresbiteratul Cetăţii de peatra, se escrie concurs cu termin până în 8 Septembre a. c.

1. Berinţa, cu salariu anual 200 fl. v. a., cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de încălḑit.

2. Finteuşul-mare, cu salariu anual 200 fl., cuartir şi lemne de încălḑit.

3. Văleni, cu salariu anual 200 fl., cuartir şi lemne de încălḑit.

4. Fênaţe, cu salariu anual 160 fl. şi lemne de încălḑit.

5. Surduc-Capâlnic, cu salariu anual 1[illegible]0 fl., cuartir şi lemne de încălḑit.

Doritorii de a concurge la vre-una din staţiunile sus atinse au a-şi îndrepta cererile lor la subscrisul inspectorat districtual până la terminul indicat, instruite conform prescriselor stat. org. şi norm. scol. din 1882. Cei-ce vor dovedì desteritate în cultivarea grădinăritului vor fi preferiţi şi remuneraţi — prin respectivul comitetul parochial.

Cărpiniş la 5 August 1884.

În conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Şovrea,
protopresbiter.

Nr. 406 1884. [823] 3—3

CONCURS.

La scoala capitală gr. or. din Sĕlişte au devenit vacant un post de învĕţătoriu împreunat cu un salariu anul de 400 fl. v. din fondul scoalei solvind în rate lunari anticipative.

Pentru ocuparea acestui post se escrie concurs cu terminul până la 20 August a. c.

Cel ce doresce a ocupa accst post va avea a-şi îndrepta petiţia sa instruită conform stat. organic şi dispositiunilor sinodali relative la scoalele capitali către preaonoratul oficiu protopresbiteral al tractului Sĕliştei, Alesul învĕţătoriu va avea a instruì şi un despĕrţămênt la scoala de repetiţiă ce se va ţine dumineca şi sĕrbătoarea.

Sălişte în 29 Iulie 1884.

Comitetul parochial gr, or. din Sĕlişte în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Macsim. **Ioan Popa.**

Nr. 494. [828] 3—3

Prolungire de concurs.

Dupăce pentru staţiunile de învĕţători din comunele Ghija, Vecerd, Ighişdorf, Zlagna, Măgărei, Verd, Ruja, Merghindeal, Proştea, Iacobeni, Noustat, Hundrubechiu, Cincşor, Săsăuş, Ilimbav, Marpod şi Ţichindeal din protopresbiteratul Agnitei publicate în foaia „Telegraful Roman“ Nr. 78 şi următorii cu salariile acolo semnate, nu au concurat indiviḑi cualificaţi, se prolungesce concursul cu termin până în *30 August 1884* lăngă cari se mai adaugă Şulumberg şi Şorşul-mare, cu salare de câte 150 fl. din fondurile parochiilor şi dela popor, lângă care cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa ori-care din staţiunile acestea sĕ nu întârḑie cu aşternerea concurselor la subscrisul oficiu protopresbiteral instruite conform legilor în vigoare.

Nocrichiu, în 9 August 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Grigorie Maier,
adm. prot.

Nr. 415. [827] 3—3

Edict.

Maria Baluţ (Guţoiu) legiuita soţiă a lui Florea Şandru amêndoi de religiunea gr. or. din Cincul-mare protopresbiteratul Agnitei, care şi-a părăsit pe legitimul bărbat trecut de 7 ani, fără a se sci locul aflărei ei, se citează prin aceasta, ca în termin *de 3 luni dela prima publicare* a acestui edict, sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul divorţial intentat asuprai se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita ca for matrimonial de I instanţă.

Nocrich, în 30 Iuliu 1884.

Grigoriu Maier,

Nr. 414. [826] 3—3

Edict.

Toma Vija legiuit bărbat al Bucurei Costea de religiunea gr. or. ambi din Boholţ, protopresbiteratul Agnitei care şi-a părăsit soţia sa cu necredinţă trecut de 4 ani fără a se scì locul petrecerei lui, se citează prin aceasta ca în termin *de 3 luni dela prima publicare* a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial căci la din contră procesul divorţial intentat asuprai se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita ca for de I instanţă.

Nocrich în 30 Iuliu 1883.

Grigoriu Maier,
adm. ppresb.

MORBURI
SECRETE

le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 43

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

SCHUTZMARKE
Ofner Adlerberger
Eigenbau.
Jos. Dietzl Budapest.
Ofner Adlerberger Eigenbau. Jos. Dietzl Budapest

Cel mai corespundĕtoriu ecuivalent pentru Bordeaux fin.

Acest **escelent şi fără îndoială cel mai bun vin al Ungariei** în ce privesce calitatea lui **eminentă stă pre o treaptă cu vinul de Bordeaux, şi de către capacităţile medicale** este recomandat ca cel mai eficace **pentru lipsa de sânge, debilitare şi reconvalescenţă.**

Original este: dacă atât **eticheta** cât şi **sigilul** şi **gărlieiul** sticlei este identic cu **marca şi firma** de mai sus. [751] 11—12

În **calitate originală** se află la dl **G. W. Grohmann,** în Sibiiu, Emil Porr, la Steaua roşie în **Braşov,** Csiki Lukács, Konya Sándor, Puskás Bella, Hirschfeld Sándor, Gergely Ferencz şi Novák Victor în **Cluş,** asemenea în cele mai multe oraşe şi locuri de cură în Transilvania.

Kais. k. Privilegium.
SCHUTZ-MARKE
ECHT NICKELSTAHL
GARANTIE FÜR ewig Weissbleiben

Numai pentru 8 fl. 62 cr.

se capĕtă o garnitură de masă, ca ceea ce o vom areta mai jos, din nicol fin. Nicolul este metalul de toţi lăudat şi premiat, care remâne totdeauna alb ca argintul. Nicolul nu se face negru, nicolul nu ruginesce, nicolul păstrează luciul argintului, chiar dacă s'ar întrebuinţa garnitura 30 de ani, nicolul nu lipsesce unei econoame bune, nicolul întrece argintul de China, argintul fin, şi aşa numitul argint de Britania, pentru că e mult mai elegant mai durabil şi mai alb şi lucrul principal e că e de totului tot eftin, cu neînsemnatul preţ de **8 fl. 62 cr.** se capĕtă următoarele 49 **tacâmuri.**

Toate cu 8 fl. 62 cr.

6 cuţite de mâncare din argint nicol
6 furculiţe „ „ „ „
6 linguri „ „ „ „
6 linguri de cafea „ „ „
1 strecurătoare de supă din nicol greu
1 strecurătoare de cafea „ „ „
6 taste pentru pahare cu apă din nicol
1 cleşte din nicol pentru zahar.
1 corfiţă de poame din nicol
2 sfeşnice de masă frumos împodobite
1 presărătoare de zahar din nicol
2 pahare pentru ouă din nicol
6 verigi de nicol pentru serviţe
1 cutie de lemn pentru zahar, care se poate închide
1 tasă mare pentru servit
1 pânzătură de masă ţăsută cu aur
1 clopoţel electric.

Toate cu 8 fl. 62 cr.

Nickel-Stahl-Manufacturie II., Wien, RIX. [709] 6—6

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 98 Sibiiu, Joi 23 August (4 Septemvre) 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 4032. Plen.

Cercularìu

către toate oficiile protopresbiterale din archidiecesă.

Avênd a se întrunì conform statutului organic §. 152 în mod ordinariu *congresul nostru naţional-bisericesc* la 1/13 Octobre a. c. consistoriul archidiecesan prin hâtia metropolitană din 10 August a. c. Nr. 41 Metr. este învitat, ca cu privire la §§. 146, 148 şi 150 din statutul organic, sĕ pună la cale alegerea deputaţilor congresuali din archidiecesă pe un period nou de trei ani, care se va începe cu 1 Octobre a. c.

În urma acestei învitări, pentru alegerea deputaţilor din partea archidiecesei noastre la congresul naţional-bisericesc pe noul period, ce ne stă înainte, conform disposiţiunilor statutului organic spre orientare şi esactă observare din partea clerului şi poporului archidiecesan se publică următoarele:

I. *Cercurile* electorale, 10 pentru preoţime şi 20 pentru mireni, în ce privesce comunele din cari se compun, remân de astădată neschimbate precum au fost ele compuse pentru alegerile din urmă la anul 1880; dar fiindcă de atunci a intrevenit arondarea noauă a tracturilor protopresbiterale şi aşa designarea cercurilor electorale după protopresbiteratele de atunci nu se mai poate folosì: sub *A.* şi *B.* se alătură la acest cercularìu un conspect al tuturor cercurilor electorale de ambele categorii, cu anumirea comunelor bisericesci, din cari se compun acelea.

II. În fie-care cerc electoral se va alege câte un deputat pentru congres, anume în celea 10 cercuri preoţesci câte un deputat din cler, ear în celea 20 mirenesci câte unul din mireni, după modalitatea care pe basa statutului organic se regulează mai jos.

III. Pentru fie-care cerc electoral este denumit câte un *comisariu consistorial,* şi adecă pentru cercurile preoţesci din cler, ear pentru cele mirenesci din mireni. Conspectul sumariu al cercurilor electorali cu designarea locului central şi a comisariului consistorial se alătură la cercularìul present sub *C.*

IV. Pentru alegerea *deputaţilor congresuali din cler* sunt de observat următoarele:

1. Fie care oficiu protopresbiteral numai decât după primirea acestui cercularìu va compune pentru folosirea comisarilor consistoriali atâtea liste, câte sunt cercurile preoţesci, la cari aparţine preoţimea tractului seu. În fie-care lista se conscrie numai preoţimea, care aparţine la cercul respectiv. Listele acestea oficiul protopresbiteral le trimite cu ocasiune sigură (prin postă sau prin espres) comisarilor consistoriali, şi adecă fie-cărui lista pentru cercul seu. Pentru înlesnirea oficiilor protepresbiterale se alătură la acest cercularìu în numĕr corespundĕtoriu blanchete tipărite după formulariul de sub *D.*

2. *Joi în 6 Septembre* stil. vechiu, *la 11 oare* înainte de ameaḑi, toţi preoţii, cari aparţin unui şi aceluiaşi cerc, se vor aduna la locul central al cercului, anume în localul, ce va fi designat spre acest scop prin respectivul comisariu consistorial, şi acolo sub preşedinţa comisariului *se vor constituì* într'un colegiu electoral, alegêndu-şi doi bărbaţi de încredere şi un notariu.

3. Despre constituirea şi agendele ulteriori ale colegiului electoral se va purta un *protocol,* în în care se vor nota după nume, caracter şi locuinţă toţi preoţii presenţi; apoi alegĕtorii consemnaţi în listele oficiilor protopresbiterale, precât nu vor fi dificultaţi, se vor declara de verificaţi, ear dacă s'ar nasce oare care îndoială asupra dreptului electoral al vre-unuia, causa o va decide protocolarminte însuşi colegiul cu maioritatea voturilor. În tot casul la actul acesta de verificare se vor folosì listele întrate la comisariu dela oficiile protopresbiterale, cari apoi se vor aclude la protocol; ear cei verificaţi se vor consemna într'o listă generală, carea verificată în colegiu, asemene se va aclude la protocol.

4. După verificare alegĕtorii vor trece numai decât, sau după o eventuală consultare, la *alegerea* unui deputat din cler pentru congresul ordinariu. Aceasta alegere se va face sau prin votare publică, sau la cererea unei terţialităţi a alegĕtorilor, prin votare secretă. Ordinea votării va fi aceasta: comisariul consistorial va chiăma pre alegĕtori unul câte unul, după cum sunt consemnaţi în lista generală, spre a-şi da votul cu graiu pentru o persoană din cler, sau în cas de votare secretă, spre a-şi da în urnă o şedulă cu numele întreg şi cu caracterul persoanei, pre care o doresce de deputat.

5. Notariul colegiului sub controla bărbaţilor de încredere va scrie în protocolul colegiului electoral în rubrica primă numele votantului şi tot în acea linià în a doua rubrică numele candidatului; ear în cas de votare secretă în protocol se va nota numai numele votanţilor în rêndul în care au depus şedulele în urnă. Numele candidatului sĕ se scrie întreg aşa precum el se esprimă de către alegĕtoriu, şi în loc de nume nicăiri sĕ nu se pună alt fel de semne indicative.

6. După-ce vor fi votat în rêndul listei toţi alegĕtorii presenţi, se va mai aştepta jumĕtate de oară pentru cei ce doară n'au fost presenţi sub decursul votării, şi dacă în acest restimp mai vin şi alţi alegĕtori îndreptăţiţi, voturile lor se scriu în protocol întocma ca ale celor de mai nainte; ear dacă la espirarea restimpului de jumĕtate de oară nu se mai arată nici un alegĕtoriu, votarea se încheià. În protocol se înseamnă timpul (oara şi minutele) când s'a încheiat votarea.

7. După încheiarea votării, biroul colegiului (preşedintele comisariu, bărbaţi de încredere şi notariul) numĕră voturile, ear la cas de votare secretă — şedulele, care dacă corespund numerului votanţilor se scrutinează, desfăcêndu-se, cetindu-se şi numerându-se numele scrise pe ele. Acela, care a într'unit maioritatea voturilor, se proclamă prin preşedintele comisariu de deputat ales; ear la cas, când doi ar avè în maioritate voturi egali: între dênşii decide soartea esecutată pe loc, şi cel favorit de soarte se proclamă de deputat.

8. Pentru deputatul ales se va face în presenţa colegiului electoral un *credenţional,* care numai decât se va subscrie de comisariu, de bărbaţii de încredere şi de notariu, şi dacă alesul este de faţă, i se va inmanua de loc; ear de nu este de faţă, i se va trimite acolo, unde locuesce, dar pe calea cea mai sigură şi fără amênare, sub respunderea comisariului.

9. Întreg actul şi decursul alegerii se va cuprinde în *protocol,* care cu terminarea actului se va subscrie întocma ca credenţionalul de comisariu, de bărbaţii de încredere şi de notariu; apoi stând din mai multe coale, se va coasă într'una cu un fir de tort şi capetele firului se vor sigila cu sigilul bisericii locali sau cu al unuia din bărbaţii de încredere. La protocol se vor aclude toate actele şi documentele, ce stau în legătură cu alegerea, anume în cas de votare secretă se vor aclude şi toate şedulele numerisate, cosute cu un fir de tort şi sigilate întocma ca protocolul.

10. Terminându-se astfel întreg actul de alegere, comisariul va declara adunarea colegiului electoral de încheiată, şi protocolul colegiului cu toate aclusele sale îl va subşterne *neamânat* consistoriului archidiecesan pe lânga un raport, în care în special sĕ arete, că credenţionalul l'a predat sau transpus alesului deputat, indicând şi modul transpunerii.

11. La cas când comisariul consistorial ar observa, că e luat în combinare de a fi ales deputat în cercul, în care funcţionează ca comisariu, el are sau sĕ se subtragă din combinare, sau — dacă e plecat a primì mandat — sĕ renuncie la misiunea sa de comisariu. La eventualitatea din urmă colegiul îşi alege un preşedinte adhoc, care conduce actul alegerii, şi îndeplinesce toate agendele comisariului, primind dela acesta toate actele oficioase.

V. Pentru *alegerea deputaţilor mireni* se prescriu următoarele:

1. Fie-care comună bisericească (filiile la olaltă cu matera) are a se întrunì cel mult *Duminecă în 9 Septembre vechiu a. c.*, ear de se poate, şi mai curênd, în sinod parochial estraordinariu pentru alegerea unui deputat din mireni la congresul naţional-bisericesc pe un period nou de trei ani, premergênd din partea oficiului parochial publicarea cu 8 ḑile înainte şi anunciarea obiectului conform §-lui 9 din statutul organic, la carea ocasiune parochul sau suplentul lui va pune poporului în vedere însemnătatea actului alegerii de deputat şi va sfătuì pre membrii sinodali, ca cât mai mulţi sĕ participe la sinodul electoral.

2. Oficiile parochiale au sĕ fie atente la acea, că conform §-lui 5 al regulamentului congresual din anul 1878 pentru parochii, în fie-care parochie (comuna bisericească) trebue sĕ fie stabilit prin o *listă oficioasă* numerul acelora, cari după §. 6 din statutul organic au cualificaţiunea de a fi membri ai sinodului parochial. Lista aceasta o compune la finea fie-cărui an solariu comitetul parochial în conţelegere cu oficiul parochial şi se publică în biserică cel puţin cu 8 ḑile înainte de ţinerea sinodului parochial ordinariu. Reclamări contra listei membrilor parochiali se pot face în scris sau cu vorba la sinodul procsim ordinariu. Unde dar din ori-ce causă ar lipsì astfeliu de listă a membrilor sinodali, oficiul parochial împreună cu comitetul are a-şi încorda toate puterile pentru a o compune cu toată conscienţiositatea acea listă în mod supletoriu, ca apoi la întrunirea sinodului parochial electoral o astfel de listă sĕ se poată folosì ca instrument de evidenţă a membrilor sinodali.

3. Întrunindu-se sinodul parochial la ḑiua otărîtă sub presidiul ordinariu, sa va constituì, alegênduşi anume pentru acest sinod electoral un preşedinte, doi bărbaţi de încredere şi un notariu; apoi se va lua notiţă la protocol despre aceasta constituire precum şi despre acea, că a premers în regulă convocarea sinodului mai nainte cu 8 ḑile, ear la întrunire s'a celebrat sânta liturgie şi s'a revisuit lista generală a tuturor membrilor sinodali, carea sĕ se alăture la protocol.

4. După constituirea sinodului şi eventual după o consultare prealabilă, se trece numai decât la însuşi actul alegerii de deputat. Spre acest scop notariul va cetì din listă cu glas respicat şi pe rênd numele fie-cărui alegĕtoriu; din alegĕtori fiecare la apelul nominal se va apropia de biroul sinodal (preşedinte, bărbaţi de încredere şi notariu) şi va da votul seu cu graiu viu pentru un deputat, sau dacă 20 de alegĕtori au cerut votare secretă, va da în urnă o şedulă, pe care va fi scris numele candidatului, pe care-l doresce de deputat la congres. Aclamaţiunea nu este permisă. In cas, când alegĕtoriul nu scie întreg numele candidatului, este de ajuns dacă el va numì sau va scrie pe şedulă numele de familie şi caraterul candidatului, aşa însĕ ca identitatea persoanei sĕ nu devină dubioasă.

5. Notariul sub controla bărbaţilor de încredere va scrie în protocolul sinodal voturile date, şi adecă în rubrica primă numele alegătoriului, apoi în aceeaşi linià în rubrica următoare numele acelui individ, căruia alegĕtoriul şi-a dat votul seu. In loc de nume nu sunt permise altfel de semne indicative d. e. „dto“ sau „ „ . La cas de votare secretă în protocol se înseamnă numai numele alegĕtorilor, ear şedulele alegĕtorilor se adună şi se păstrează pentru actul scrutiniului, ce va urma.

6. După ce vor fi votat după listă toţi alegĕtorii presenţi, se va mai aştepta o jumĕtate de oară pentru alegĕtorii, cari n'au fost presenţi în decursul votării, şi dacă în acest restimp mai vin alegĕtori, cari mai nainte nu votase, voturile lor se înseamnă în protocol la rêndul seu; ear dacă la espirarea restimpului de jumĕtate de oară nu se mai arată

nici un alegĕtoriu îndreptăţit: votarea se închee, însemnându-se timpul (oara şi minutele) încheerii.

7. După încheerea votărei biroul numĕră voturile, ear la cas de votare secretă — şedulele cari deacă corespund numĕrului votanţilor, se scrutinează desfăcêndu-se ele, cetindu-se şi numĕrêndu-se numele ce le conţin. Resultatul votării se înseamnă la protocol în modul cel mai esact, ca sĕ fie evident câte voturi a întrunit fie-care candidat. La cas de votare secretă şedulele după scrutinare se adună toate la olaltă, se numerisează, se leagă cu un fir de tort se pun sub covertă şi coverta se sigilează după modalitatea prescrisă pentru sigilarea protocolului, la care ele se alătură.

8. Terminêndu-se actul propriu al alegerii, sinodul electoral designează pe unul din bărbaţii sei de încredere, care sĕ ia la sine protocolul sinodului electoral după ce va fi în toată forma încheiat şi sigilat, şi la timpul anumit mai jos sĕ-l ducă la locul central al cercului şi sĕ-l presinte în persoană comisariului consistorial, făcênd apoi parte din colegiul scrutinătoriu pentru cercul întreg.

Se recomândă sinoadelor parochiali, a însărcina cu aceasta misiune pe unul din cei mai acreditaţi membri ai sei, care sĕ poată împlinì cu punctualitate aceasta însărcinare; căci altcum pot obvenì casuri regretabile, ca bărbatul de încredere a vre-unui sinod — precum s'a întêmplat deja mai de multe ori — sĕ întârḑie cu presentarea protocolului, sau sĕ nici nu-l presenteze comisariului, în care cas apoi ar rĕmânè neconsiderate voturile respectivului sinod, şi toate lucrările lui ar trece înzădar.

Provisiunea pentru un suplent la cas de împedecare este de asemene recomandabilă.

9. Despre întreg decursul sinodului electoral se face un *protocol,* care încheindu-se, se autentincă în presenţa alegĕtorilor, apoi se subscrie de preşedinte, de bărbaţii de încredere şi de notariu, *acludându-i-se lista generală a alegĕtorilor* şi eventualminte şedulile de votare. Dacă protocolul stă din mai multe coale: acelea se coase cu un fir de tort, şi capetele firului se pun sub sigil. In tot casul protocolul electoral trebue sĕ aibă pe pagina subscrierilor două sigile întregi, unul al parochiei, şi altul al preşedintelui sau al unuia dintre bărbaţi de încredere. Dacă sigilarea protocolului nu s'ar putè face după cum se prescrie aici: aceast împregiurare şi causele ei se înseamnă la protocol.

Pentru înlesnirea biroului se aclcud sub *E.* blanchete tipărite pentru protocoalele sinodului electoral.

10. Protocolul încheiat, subscris şi înstruit astfel se pune în copertă împreună cu toate aclusele lui, şi coperta se sigilează tocmai aşa cum s'a prescris pentru însuşi protocolul; astfel sigilat se predă barbatului de încredere designat pentru al duce la comisriul consistorial, şi după toate acestea preşedintele declară sinodul electoral de încheiat.

11. La sĕrbarea înălţării sântei cruci, adecă *Vineri în 14 Septemvre* a. c. st. v. şi anume în acea ḑi *la 11 oare* înainte de meaḑăḑi, toţi bărbaţii de încredere, cărora s'a dat la mâna protocoalele electorali, ale sinoadelor parochiale, se vor aduna la locul central al cercului lor electoral, şi anume în localul designat spre acest scop prin comisariul consistoriali; acolo apoi sub preşedinţa comisariulu se vor constituì într'un *colegiu de scrutiniu,* alegêndu-şi un notariu pentru ducerea protocolului, şi doi bărbaţi de controlă.

12. Constituindu-se colegiul scrutinătoriu, comisariul desface pe rênd toate protocoalele sinoadelor electorali presentate de bărbaţii de încredere; aceste apoi se cetesc cu voce înaltă, se numĕră sumariile voturilor din trînsele şi se scriu în protocolul colegiului. Protocoalele electorali dubioase sau cu defecte esenţiali, precum şi celea sosite după terminarea ssrutiniului, nu se vor lua în considerare, dar se vor aclude la protocol, separat de celealalte neescepţionate, spunêndu-se la protocol causa pentru care nu s'au putut considera.

13. După esaminarea, numĕrarea şi sumarea voturilor din întregul cerc electoral, se consată resultatul final, şi acel individ, care a într'unit cele mai multe voturi, se proclamă de ales deputât congresual pe noul period de trei ani; ear la cas când doi ar avè în maioritate voturi egali: între dênşii decìde soartea esecutată la moment, şi cel favorit de soarte se proclamă de deputat.

14. Pentru deputatul ales în modul indicat se face în presenţa coleginlui de scrutiniu un *credenţional,* care numai decât se va subscrie de comisariu şi toţi bărbaţii de încredere, va se ḑică toţi membrii colegiului de scrutiniu; apoi credenţionalul se trimite alesului deputat acolo, unde acela se află cu locuinţa, dar pe calea cea mai sigură şi fără amânare sub respunderea comisariului.

15. Toată lucrarea colegiului de scrutiniu se va cuprinde într'un *protocol* special care la încheere se va autentica în presenţa tuturor, şi se va subscrie în tomai ca credenţionalul, de comisariul consistorial şi de toţi bărbaţii de încredere, după care apoi comisariul consistorial va declara de încheiată misiunea colegiului de scrutiniu, ear protocolul acestuia dimpreună cu toate celelalte acte electorali, le va subşterne *numai decât* consistoriului archidiecesan, pe lângă un raport, în care se arate, că credenţionalul l'a transpus alesului deputat, indicând şî modul transpunerii.

VI. La cas când vre-un comisariu consistorìal preoţesc sau mirean, s'ar afla împedecat în ori ce mod dela împlinirea misiunei sale, acela va face grabnică arătare la consistoriul archidiecesa; ear decumva consistoriul nu ar fi putut face vre-o disposiţiune pentru alt comisariu până la ḑiua alegerei, respective a scrutiniului, sau când împedecarea comisariului s'ar ivì numai în momentul suprem, chiar la alegere ori sub scrutinarea actului, în aceste casuri membrii colegiului electoral preoţesc respective ai scrutiniului, sûnt autorisaţi a-şi alege un suplente al comisariului consistorial, carele va îndeplinì agendele acestuia.

VII. Oficiele protopresbiterale sûnt însărcinate a trimite cu *toată posibila grăbire* acest circulariu la fiesce-care oficiu parochial din tractul seu pentru a studia, publica şi efectuì cele prescrise; spre care scop se trimite de aicia un numĕr corespunḑĕtoriu de copie; eară comisarii consistoriali sûnt poftiţi a primì şi împlinì misiunea cu băgare de seamă şi la instrucţiunile speciali, ce vor primì de aici, avênd a se pune la rêndul seu în raport cu consistoriul archidiecesan.

Cu deosebire se fac atente oficiile parochiale a priveghia: sĕ se evite ori ce abnormitate cu compunerea listelor celor îndreptăţiţi la alegere, sau preste tot cu protocoalele de alegere; pentru că aflându-se oare care vinovat în afaceri de aceste, tăietoare afund în viaţa noastră bisericească, va fi supus asprimei bisericesci fără nici o cruţare.

Din şedinţa plenară a consistoriului archidiecesan, ţinută în Sibiiu, la 13 August, 1884.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Sibiiu, în 22 August 1884.

Biserica noastră pururea credincioasă dinastiei, pururea supusă legilor ţĕrei, n'a lăsat nefolosită nici această ocasiune de a aduce omagiele sale preagloriosului nostru monarch din incidentul venirei sale la Arad spre a asista la manevrele bravei noastre armate.

Biserica noastră şi cu ea întreagă naţiunea română cu inima plină de gratitudine şi fiască iubire îşi înalţă glasul către Maiestatea Sa împĕratul si regele. Gratitudinea şi iubirea fiească sûnt două insuşiri proprii românului şi ele 'şi au îndreptăţirea lor.

Românul are conceptele proprii despre datoria de cetăţean. De loial românul atât e de loial, încât poate servì de model tuturor popoarelor din patrie. Datorinţele de cetăţean şi le împlinesce între împregiurările cele mai critice cu atâta abnegaţiune, încât lumea trebue sĕ-l admire. Şi în special bravura românului pe câmpul de luptă nu odată a stârnit admiraţiunea casei domnitoare. Şi românul le face toate acestea din motivul gratitudinei şi al iubirei fiesci.

În inima românului e tipărit cu litere neşterse că Maiestatea Sa preabunul nostru monarch este părintele nostru. De aici conceptele proprii ale românului: gratitudine şi iubire fiească către bunul părinte, dela care după Dumneḑeu am avut toate, şi dela care după Dumneḑeu românul sperează toate.

E naturală deci generala bucurie a românului de câte ori 'şi poate esprima loialitatea sa faţă cu monarchul şi înalta dinastie.

În numĕrul trecut am publicat cuvêntarea, prin care Escelenţia Sa domnul archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a dat espresiune fidelă simţemintelor fie-cărui suflet ortodocs din metropolia noastră. Am publicat tot odată şi graţiosul rĕspuns ce Maiestatea Sa s'a îndurat a da deputaţiunei bisericei noastre.

Cuvintele monarchului vor străbate la inima fie-cărui român şi vor face sĕ rodească în ele şi mai departe cu aceeaşi îmbelşugare simţemintele de loialitate şi supunere, caractere proprii ale românului despre conceptul datoriei de cetăţean. Da, căci graţioasele cuvinte ale Măiestăţii ne îndeamnă sĕ înaintăm, sĕ ne cultivăm şi mai pe sus de toate sĕ ne **„consolidăm“** biserica, şi aceasta spre binele tronului al patriei şi al credincioşilor nostri.

Cuvintele monarchului sûnt cuvinte de adevĕrat părinte iubitoriu, căci ele ne îndeamnă la consolidarea bisericei noastre. Aveam lipsă doară şi de cuvintele monarchului spre a înţelege toţi românii ortodocsi că avem trebuinţă de consolidare, şi că ingerările unor oameni esaltaţi de a regula cursul lucrurilor după vederile lor proprii contra spiritului bisericei noastre şi al legilor esistente, apoi frecările urmate din asemenea ingerări nu pot contribuì la consolidarea bisericei!

Consolidarea bisericei noastre nu se poate închipuì fără ca prin ea sĕ nu se ţintească binele tronului şi al patriei şi interesele credincioşilor nostri. Şi ne servesce spre mare mângăere sufletească şi încuragiare totodată graţia maiestatică, cu care ne asigură despre recunoascerea legalităţii în toate acţiunile noastre. Maiestatea Sa nu se îndoiesce că archiereii bisericei noastre vor conduce consolidarea *tot mai tare* a bisericei numai în aşa direcţiune, care va aservì binele tronului şi al patriei şi interesele credincioşilor.“ Balsam vindecătoriu sunt pentru inima noastră aceste dulci cuvinte ale prea bunului nostru monarch mai ales în aceste ḑile de grea cumpĕnă, când bietului român înzadar i rătăcesc ochii preste întregul complex al patriei, căci până acum nicăiri n'au aflat loc luminos pentru sine şi neamul seu, nicăiri n'a întêmpinat inimă deschisă adevĕrului şi dreptăţii, nicăiri n'au aflat recunoscută starea faptică a lucrului, ci numai acuma din rostul monarchului.

Da! Ne-am **„consolidat tare“** spre binele tronului, al patriei şi al nostru propriu, căci noi nu ne putem închipuì consolidarea noastră fără de consolidarea tronului şi a patriei, nu putem separa aceste dela olaltă, şi tot aşa nu ne putem esplica cum 'şi închipuesc unii consolidarea tronului şi a patriei cu eschiderea noastră, cari vrem sĕ trăim aici, şi sĕ ne vărsăm toată bogăţia inimei şi a minţei noastre, sângele chiar pentru consolidarea în glorie a dinastiei Habsburg şi a statului poliglot — Ungaria.

Urmând părintescilor îndrumări ale Maiestăţii Sale ne vom consolida **„tot mai tare“** în direcţiunea de până acuma, care unica bună fiind, aservesce binele tronului şi al patriei şi interesele credincioşilor nostri.

Ne vom consolida tot mai tare, căci ni s'a asigurat graţia şi scutul prea'nalt.

Ca biserică suntem tari în credinţa noastră Ca români şi oameni religioşi, oameni ai bisericei, avem credinţe tari şi neclătite. Credinţa noastră este că va venì vremea, când toţi factorii din stat vor avea vederile esprimate sĕrbătoresce de Maiestatea Sa împĕratul. Când vom ajunge acele ḑile fericite şi de toţi dorite, atunci statul nostru se va consolida cu paşi repeḑi, căci la lucrarea noastră spre consolidarea lui se va alătura lucrarea spre consolidare a tuturor acelora, cari astăḑi distrug, voind se consolideze statul cu eschiderea noastră contra întregului trecut istoric al Ungariei, şi contra vederilor esprimate de Maiestatea Sa preabunul nostru monarch.

Consolidare în biserică, consolidare în stat, şi Ungaria va fi fericită, biserica noastră va înflorì. Aceasta este voia împĕratului-rege şi noi cu gratitudine şi iubire fiască precum până acuma *„tare“* am lucrat în această direcţiune, aşa în viitoriu **„tot mai tare“** neobosiţi vom fi în lucrarea noastră în această direcţiune, voia monarchului fiind aceasta, a monarchului, care după Dumneḑeu este unicul nostru bun părinte.

Uniformitatea în biserică.

IV.

Ar trebuì sĕ facem un curs întreg de liturgică spre a arăta multele mancităţi din biserică, mancităţi comise în socoteala uniformităţii observate de biserica orientală. Preferim însĕ a tăcea în speranţă că institutul notru teologic va pune mai mare pond pe liturgică şi va face ca în institut sĕ înveţe oamenii şi lucruri reale din vìeaţa bisericească, ca eşind în vieaţa publică sĕ nu rătăcească, lucrând fie-care după cum crede el că este bine şi nu după cum prescrie biserica, şi face întreagă lumea ortodocsă. În această speranţă trecem preste partea liturgică şi sulevăm unele manifestaţiuni mai recente din biserică, cari la nici un cas nu se pot subsuma la rubrica uniformitatea în biserică.

A devenit modă a face paradă cu cuvêntul „cultură.“ Lumea e lume şi omul e om chiar preot fiind el. Din aceste considerante poate au făcut mare paradă cu cuvêntul cultură şi unii oameni mai noi în biserica noastră, şi au voit sĕ întroducă două organisme în biserică, organisme neprovĕḑute de legea noastră bisericească actuală, organisme streine bisericei orientale, organisme de prisos în starea noastră actuală.

Este vorba de reuniunile preoţesci, după cum s'au croit ele în Sibiiu, şi cari ar fi sĕ fie de model pentru întreaga archidiecesă.

Dacă n'ar fi vorba de uniformitatea în biserică noi n'am mai lua notiţă de această încercare de reformă în biserica noastră, şi aceasta pentru cuvêntul, că despre ea s'au scris destule în coloanele acestui ḑiariu şi s'a încins o aprigă polemie între părintele ei şi un bărbat de inimă al bisericei noastre. Suntem însĕ siliţi sĕ adunăm cât mai multe la un loc, ca sĕ le avem la îndemână pe ḑile mai bune, când vom potea începe cu vindecarea lor.

Se scie ce s'a făcut până acuma. Sub cuvêntul de a se cultiva, preoţimea din Sibiiu la provocarea domnului protopresbiter s'a întrunit în reuniune şi şi-a făcut statute. Toate acestea spre a se cultiva.

Sĕ fim în clar cu lucrul. Este vorba sincer vorbind de cultivare. Spre acest scop preoţimea s'a întrunit în Reuniune şi şi-a făcut statute, pe care le-a publicat prin ḑiare, şi s'au luat precautelele ca din acest incident sĕ se alarmeze lumea cât numai se va putea. Nu ne atinge lucrul întru nimica, deci posibilele intenţiuni reservate pentru noi nu vor forma obiect de discussiune. Noi vom cerca întru cât aceste conferenţe proiectate consună cu uniformitatea în biserică.

Nisuinţa preoţimei de a se cultiva este nobilă, şi nobilă fiind ea, merită toată consideraţiunea. Şi această nobilă nisuinţă insutit câştiga în ochii oamenilor serioşi, dacă ea remânea în modestia, ce ar trebuì se o caracteriseze. Aşa d. e preoţimea din tract se considera de familie, şi Protopresbiterul capul familiei. In nisuinţa ei spre cultură preoţimea se potea întrunì la capul tractului dacă tocmai voia chiar şi în toată Dumineca, şi aici din nobilul indemn spre cultură din locuinţa şefului tractului se facă palat de muse. Cu chipul acesta cultura nu se lega de limba clopotului, şi preoţimea se folosea căci cultură urmărind ea, la cultură ajungia. Nici că era vorba atunci de statute, nici de reuniune cu funcţionari sistemisaţi, nici organism greoiu. Lucrul mergea uşor căci omul nu era legat.

Vine însĕ lucrul la statute. Se face lege ca fie-care sĕ se cultive, se prescrie că se vor întrunì atunci şi atunci, şi că vor desbate lucruri de natura cutare şi cutare.

Natura iuridică a acestei reuniuni nu este clarificată şi noi credem că nici iniţiatorii ei nu şi-au tras seama cu ea.

Ca reuniune ea stă sub o supraveghere. Chemarea acestei reuniuni nu va fi tractarea de lucruri bisericesci, şi nici va potea fi aceasta. Pentru lucrurile bisericesci avem destule corporaţiuni, şi în stadiul de astăḑi al desvoltărei noastre încă prea multe.

Se va ocupa deci cu alte lucruri şi aici e chemat statul se intrevină şi se facă pre agentul. Întru cât însĕ se vor atinge lucruri de sciinţă din sfera teologică va trebuì sĕ poarte şi biserica controlă, căci uşor se pot tracta lucruri la asemenea ocasiuni, cari se producă eresie în biserică şi decentralisare generală, care apoi se provoace distrugerea formală.

Asemenea reuniune ca nou organism în biserică va sta ea de capul ei ca autonomă, după cum adecă se esplică la noi autonomia chiar şi până la parochii. În acest cas dupla suprainspecţie va fi cu atât mai necesară cu cât noi vedem că preoţimea noastră condusă de oameni, despre cari până acuma credeam că ei sûnt cu mintea la loc, chiar şi în adunări curat bisericesci amestecă lucruri, cari compromit biserica[; bunăoară manifestaţiunile politice ale sinodelor protopopesci din Mercurea şi Sĕlişte.

După vederile noastre reuniunile proiectate după modelul celor dela Sibiiu vor fi tot atâtea organisme centrifugale în biserică şi sub firma „cultură“ se va produce în biserică o anarchie cumplită.

Se reflectează foarte puţin la dreptul canonic al bisericei noastre, şi aceasta tocmai din partea oamenilor chemaţi a susţinea unitatea în biserică. Se reflectează foarte puţin la sistema sinodală şi episcopală, în jurul căreia se învêrte întreagă vieaţa noastră bisericească.

Sub care sistemă canonică se va grupa noua încercare de reformă — Dumneḑeu scie.

Despre necesitatea şi practicabilitatea sau mai bine ḑis aplicabilitatea acestor proiectate Reuniuni preoţesci nu vom vorbì la locul acesta, căci după cum am amintit polemia de astă toamnă tocmai cu aceste întrebări s'a ocupat.

De se va reflecta la vederile noastre din punct de vedere canonic al bisericei noastre, noi ne vom bucura mult, şi vom considera vederile contrarie, dacă ele ne vor convinge că suntem în rătăcire. Dacă însĕ se va urma ca astă toamnă, şi discusiunea se va reduce la personalităţi, noi nu vom lua notiţă despre întreagă afacerea.

Revista politică.

Prin rescript regal s'a închis dieta Croaţiei şi alegerile noue s'au publicat pentru 18 şi 19 Septembre. In acest interval agitaţiunile împreunate cu alegerile 'şi vor urma calea. În special Starcevicianii 'şi vor da silinţa sĕ fie representaţi în nouì parlament spre a continua cu scenele sgomotoase, cari vor accelera resolvirea definitivă a cestiunei croate.

Regele României s'a rentors din capitala Sêrbiei. El fù primit cu mare pompă şi distins cu titlul de proprietar al unui regiment.

Călĕtoria regelui Carol la Belgrad a strins şi mai tare legăturile de pretenie între cele două regate noue şi fie-care om cu bunăvoinţă pentru durabilitatea păcei în Orient, va saluta cu bucurie noua ordine de lucruri stabilită prin aceasta căletorie a regelui României.

Luni a plecat regele Serbiei prin Pesta şi Viena la băi în streinătate împreună cu familia regală. În necs cu călĕtoria lui s'a rĕspândit faima că fu descoperit un atentat la viaţa regelui în trecerea sa prin Ungaria. În urma acestei faime ministrul unguresc a dat ordin telegrafic la toate municipiele pe unde avea sĕ treacă regele, asemenea şi la diregătoria călei ferate ca ele sĕ veghieze şi sa iae toate precautelele pentru siguranţa regelui Milan.

Acestei faime nimenea nu-i da creḑĕmênt, şi toată alarmă se atribuì iubitorilor de sciri sensaţionale.

Intêmplarea a adus cu sine că trenul Semlin-Budapesta pe care călĕtoria regele s'a întârḑiat. In urma acestei întêmplări din Budapesta a plecat trenul, cu care era sĕ meargă regele Serbiei spre Viena. Acest tren însĕ la Kelefőld s'a resturnat de pe şine. Resturnarea se făcu pe un platou încungiurat de nesce tufe dese.

Impregiurarea că atentatul fu preḑis mai de mult, că restornarea s'a întêmplat cu trenul proiectat pentru transportarea regelui, că restornarea se făcù pre loc îndepărtat şi primeşdios dă verosimilitate scirilor despre atentatul plănuit.

Însciinţare.*)

Înscrierea la scoalele medii gr. or. române din Braşov pe anul scol. 1884/5 st. v. se va face în cancelaria direcţiunei dela oarele 8—12 a. m. Scolarii se vor presenta la Direcţiune însoţiţi de părinţii ori tutorii lor. Se cere ca părinţii sĕ însinue la Direcţiune un vechil responsabil cu domiciliul în Braşov, carele va înlocuì pe părinţi ori tutori faţă de direcţiunea scolară. Scolarii, cari vin dela institute streine vor produce testimoniu scolastic în regulă, de botez şi de vaccinat.

Scolarii aspiranţi la cl. I. g. ori I reală dela scoalele primare esterne conform decisiunei conferenţei profesorale aprobate în această formă de senatul scol. archidiecesan, şi cei ce în sensul legii de instrucţiune art. XXX § 10 din 1883 s'au pregătit privatim se vor supune esamenului de recepţiune prescris din limba română şi matematică.

Recerinţele sûnt: Cetirea şi scrierea corectă română, reproducerea celor cetite; propositiunea simplă pură şi amplificată. Cele patru operaţiuni aritmetice cu numeri întregi.

Esamenele de recepţiune şi supletorice se vor ţinè în 30 31 August 1 şi 2 Septembre 1884 st. v. dela 3—5 oare p. m. în fie-care ḑi.

Scolarii cari s'ar presenta mai târḑiu la înmatriculare se vor respinge. Despre ulterioara recepţiune decide conferenţa profesorală şi în ultima istanţă senatul scolastic archidiecesan.

NB. Didactru pentru gimnasiu infer. şi scoala reală e de 6 fl. 30. pentru cel superior şi scoala comercială 10 fl. 50 cr. pentru cei de confesiunea gr. or. şi gr. cath. Cei de alte confesiune plătesc înpătrit. Tacsa de recepţiune este de 2 fl.

De didactru se scutesc scolarii pauperi cu purtare morală bună şi cu progres în sciinţe bun.

Braşov, în 19/31 August 1884.

Direcţiunea scoalelor medii gr. or. române.

St. Iosif,
Director.

Mulţămită publică.

Pentru loteria arangiată de Reuniunea femeilor române din Sibiiu au mai întrat următoarele obiecte:

Dna Iohanna Moldovan n. Farkas, 1 ţiitor de sugări sculptat. Dna Maria Nasta, 1 orologiu reveilmatin. Dşoara Vilma Moldovan, 1 calimariu cu termometru. Dl Dr. Ioan Moga medic, 1 revolver cu 6 focuri. Dna Iosefina Stezar 1 covor brodat. Dşoarele Ana şi Letiţia Todescu 1 buchet de flori de ceară.

Pentru această bunăvoinţă documentată faţă cu scoala Reuniunei noastre comitetul le esprimă mulţămită pe calea aceasta.

Varietăţi.

* (Convocare). Adunarea generală a reuniunei femeilor române din Abrud, Abrudsat şi giur pentru înfiinţarea unei scoale române de fetiţe se convoacă prin aceasta conform statutelor § 18 şi 29 pe 8/20 Septembre a. c. la 3 oare după am. în localul subscrisei, — la care adunare sûnt poftite stimatele membre precum şi alte stimate persoane interesetoare de progresul nostru a se presenta într'un numĕr cât de frumos, pentrucă şi scopul urmărit de reuniunea noastră credem că e frumos.

Abrud, în 20 August 1884.

Anna Gall,
preşedintă.

* (Avis). Primim spre publicare următoarele:

Subscrisul am onoare a ve aduce la cunoscinţă cumcă mi-am deschis *„Cancelaria advocaţială“* în oraşul *Făgăraş.*

Făcêndu-mi pracsa advocaţială la advocaţi de renume în Cluş, sper, a potè satisface deplin aşteptărilor on. public, atât în cause procesuali şi neprocesuali aparţinetorie justiţiei cu toate ramurele sale, cât şi în ale administraţiunei.

Făgăraş în Septembre 1884.

cu stima.
Dr. *Andreiu Micu,*
advocat.

* (Necrolog). În 28 August st. n. a trecut la cele eterne în Eara inferioară la locuinţa părinţilor sei **George Rus,** cleric de Sibiiu, după un morb greu şi îndelungat în etate de 21 ani. Pe repausatul îl deplâng iubiţii sei parinţi cari prin perderea lui ş au vĕḑut nimicite speranţele legate de viitorul unicului lor fiu.

Fiei ţĕrîna uşoară.

* (Un fenomen zoologic). „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ vorbesce despre un fenomen zoologic dintre cele mai ciudate, care s'a produs la Münchenberg. O vacă olandeză a fĕtat un viţel de mărimea unui şoarece, adecă aproape de cinci centimetri. Deşì s'a născut mort totuşi viţelul a fost bine constituit. Vaca l'a purtat în pântece nouĕ luni şi dă pe fie-care ḑi şepte-spre-ḑece oca de lapte.

* (Esposiţia universală în Mexico.) Guvernul mexican a hotărît sĕ organiseze, pentru anul 1892 o esposiţie universală. În scopul de a celebra într'un mod strălucit al patrulea centenar al descoperirei Americei. Cu această ocasiune se va ridica un monument în memoria lui Cristofor Columb. Guvernul din Mexico va invita toate ţĕrile globului, pentru a contribuì la cheltuelile ridicării acestui monument colosal.

* (O istorie din India). Un indigen se presintă cu două din soţiile sale la un misionar pentru a sĕ boteza.

— Este cu neputinţă fiul meu rĕspunse preotul religiunea creştină opresce ca cineva sĕ aibă mai multe soţii.

După opt ḑile Indianul vine cu o singură soţie

— De astă dată părinte, nu vei refusa de a me boteza. Nam decât o singură femeiă pe cealaltă am mâncato.

* (Un stol de lăcuste) a trecut în sbor în noaptea de 1 spre 2 August, pe de asupra comunei Găuriciu din judeţul Teleorman, fără sĕ se lase pe teritoriul acelei comunee.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6.; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiata boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Mercuri în 3 Septemvre n. 1884.

Sibiiu: **39 15 8 63 23**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 2 Septemvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.15	121.90
Renta de aur ung. de 4%	91.65	91.60
Renta ung. de hârtie.	88.35	88.30
Galbin	5.74	5.75
Napoleon	9.65½	9.65
London (pe poliţa de trei luni)	121.50	121.55

---

*) Ḑiarele române sûnt rugate a reproduce aceasta însciinţare. Directorul.

Nr. 4205. B. [847] 1—3.

CONCURS.

Devenind în vacanţă două stipendii de stat à 500 fl. destinate pentru cualificaţiunea mai înaltă a clericilor din archidiecesa gr. or. română din Transilvania la vre-o universitate, — pentru conferirea lor se escrie prin aceasta concurs cu terminul *până la 18/30 Septembre a. c.*

La aceste stipendii pot concura numai elevi absoluţi din cursul pedagogico-teologic din Sibiiu, cari sûnt totdeodată absoluţi de gimnasiu cu esamen de maturitate.

Concurenţii au a subşterne la consistoriul archidiecesan până la terminul arătat suplicile lor instruite cu atestat de botez, cu atestatele scolare necesare, adecă: cu atestat de maturitate şi absolutoriu clerical, apoi cu atestat dela medic, că sûnt sănătoşi deplin, cu un revers, că după absolvire vor întra în serviţiul bisericei noastre, şi în fine au a arăta universitatea la care voiesc a-şi face studiile.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan, ţinută în Sibiiu, la 21 August 1884.

Nr. 88. [842] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post profesoral la gimnasiul rom. gr. or. din Brad protopresbiteratul gr. or. al Zarandului, şi anume pentru: Istoria universală şi Geografia, ca studiu principal şi una din limbile vii ca studiu auxiliar, prin aceasta se escrie concurs cu termin până în 29 August a. c. st. v. în care ḑi se va efeptuì şi alegerea.

Salariul anual împreunat cu acest post e, 600 fl. v. a. şi decenalele de câte o 100 fl.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor presidiului comitetului gimnasial, instruite cu următoarele documente:

a) Că sûnt români de religiunea gr. or.

b) Ca au cualificaţiunea prescrisă de art. XXX din anul 1883 §. 30 în combinare cu §. 61.

Brad în 15 August 1884.

Comitetul representanţei gimnasiului rom. gr. or. din Brad-Zarand.

Nr. 309. [848] 1—3

CONCURS.

La scoala capitală din Satulung biserica St. Adormiri sûnt a se întregì două posturi învěţătoresci cu salariu de câte 350 fl. anuali. Spre acest scop se escrie concurs cu terminul până la 7 Septemvre st. v. fiind a se aşterne cererile concursuali în regulă instruite la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Învěţătoriul, căruia i se va concrede în mod provisoric conducerea afacerilor direcţionali, va primì separat o remuneraţiune de 100 fl.

Între condiţiuni egale va fi preferit concurentul care va documenta capabilitatea de a propune cântările liturgice în cor.

În conţelegere cu comitetul parochial concerninte:

Oficiul protopresbiteral al tractului Braşovului I.

Nr. 399. [843] 1—3

CONCURS.

Spre ocuparea posturilor de învěţători la scoalele din subsemnatele comune din protopresbiteratul Cohalmului se escrie concurs cu termin până în 31 August st. v. a. c.

a) Şona, cu salariu anual de 160 fl. dela popor prin repartiţiune, cuartir şi lemne.

b) filia Jimbor, cu salariu anual de 90 fl., cuartir şi lemne.

Concurenţii au a-şi înainta suplicele lor instruite în regulă pàna la terminul susamintit la subsemnatul oficiu protopopesc.

Cohalm 15 August 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

N. D. Mircea,
adm. protop.

Nr. 591. [841] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învěţătoresc la scoala română gr. or. din Saschiz, protopresbiteratul Sighişoarei se escrie concurs cu terminul până la 10 Septemvre a. c. st. v.

Salariu anual 150 fl. v. a. în numerariu, cuartir şi lemnele necesare de foc.

Doritorii de a ocupa aceasta staţiune învěţătorească, au a documenta că au depus esamenul de cualificaţiune învěţătoresc, şi din limba maghiară, — concurenţii cu clase gimnasiale sau reale vor fi preferiţi, avênd a se presenta în vre-o duminecă sau sěrbătoare în biserica din loc spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Petiţiunile concursuali instruite conform pretensiunilor susamintite: sûnt a se aşterne până la terminul de sus, subscrisului Oficiu protopresbiteral.

În conţelegere cu comitetul parochial concerninte.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighisoarei.

Sighişoara, 14 August 1884.

Demetriu Moldovan,
administrat. protopp.

Nr. 274 [846] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea staţiunilor învěţătoresci din protopresbiteratul Sebeşului, mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

1. Pentru al doilea învěţătoriu la scoala din comuna Săsciori cu salariu de 200 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.
2. Rechita materă cu leafá de 110 fl. v. a., cortel şi lemne şi
3. Purcăreţ, filie cu onorariu de 110 fl. v. a., cortel şi lemne.

Cei ce doresc sě ocupe acum numitele staţiuni au se-şi subştearnă suplicele inzestrate conform legilor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul supranumit.

Sebeş, în 16 August 1884.

I. Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 494. [844] 1—3

Prolungire de concurs.

Terminul concursual publicat în Nr. 79 secv. „Telegraful roman“ pentru întregirea staţiunilor învěţătoresci din 1. Guşteriţă, 2. Mohu, 3. Turnişor, 4. Şelimber, 5. Lomneş, 6. Mândra, 7. Vurper, 8. Veseud, 9. Roşia, 10. Tălmăcel se prolungesce până la 30 August a. c.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. 291. [837] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela scoalele populare gr. or. din protopresbiteratul gr. or. al Zarandului din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu terminul până la 29 August st. v. a. c.

1. Bulzesci, cu salariu anual de 250 fl. v. a., cuartir şi lemne.
2. Herţegani, cu salariu anual de 250 fl. v. a., cuartir şi lemne.
3. Curechiu, cu salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir şi lemne.
4. Băiţa, cu salariu anual de 180 fl. v. a., cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, au a subşterne petiţiunile lor instruite conform prescriptelor legilor din vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul supraindicat.

Brad-Zarand în 15 August 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Georgiu Părău,
administrat. prot.

Nr. 214. [838] 1—3

CONCURS.

În înţelesul § 76 din normativul scolariu punct 4 şi 5 se escrie concurs pentru ocuparea posturilor de învěţători la scoalele confesionale gr. or. din protopresbiteratul Unguraşiului în următoarele parochii:

1. Balan, cu salariu anual de 200 fl. şi grădină de un jugěr, stând în liberă voie a învěţătorului a primì sau 150 fl. şi 16 jugere pămênt de dinafară, sau fără de acestea în sumă rotundă 200 fl. şi grădina menţionată cu cuartir în edificiul scoalei şi 2 orgii de lemne.
2. S. Măria, 90 fl., şi în naturale 50 merţe cucuruz sfêrmit per 1 fl. 20 cr. merţa, cu care salariul se ridică la 150 fl. cu cuartir în edificiul scoalei şi 2 orgii de lemne.
3. Tamaşa, 140 fl., 2 orgii de lemne sau fără de acestia 150 fl., v. a. şi cuartir în edificiul scoalei.
4. Dânc, postul înveţătoresc împreunat cu postul cantorale 140 fl. şi 2 orgii lemne, s'au fără de aceste 150 fl. cu locuinţă în edificiul scoalei şi $^1/_4$ jugěr gradină.
5. Romita, 90 fl. în bani şi naturale, 2 orgii de lemne s'au fără de acestea 100 fl., v. a. cu locuinţa în edificiul scoalei şi $^1/_4$ juger gradină.
6. Hida, 90 fl. în bani şi naturale, 2 orgii de lemne s'au fără de acestea 100 fl. v. a. cu cuartir în edificiul scoalei şi $^1/_4$ jugěr grădină.
7. Cubleşiul-român, 100 fl. în bani şi naturale, 2 orgii de lemne sau fără de acestea 110 fl. cu cuartir în edificiul scoalei.

Reflectanţii au a-şi înainta concursele instruite în regulă până la 20 Septembre a. c. st. v. la adresa subsemnatului.

Oficiul protopresbiteral al tractului Unguraşiului cu posta ultima Hidalmás.

Füzeş-Sânpetru 17 August 1884.

Petru Roşca,
protopresbiter.

---

ad Nr. 245 Scol. [839] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci din subsemnatele comune bisoricesci ale protopresbiteratului gr. or. al Bistriţei se escrie prin aceasta concurs până în 15 Septemvre a. c. st. v.

a) Borgo-Mijloceni, cu salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir şi grădinuţa de legumi din dereptul scoalei.

b) Galaţ, cu un salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir şi lemne;

c) Şeu-Sântul, cu salariu anual de 175 fl. v. a. împreunat şi cu postul de cantor bisericesc.

Doritorii de a ocupa acestea posturi au de a-şi subşterne suplicele instruite conform legilor în vigoare până la datul sus însemnat subscrisului oficiu protopresbiterale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţei ca Inspectorat scolar confesionale.

Borgo-Ioseni în 15 August 1884.

I. Buzdug.,
adm. protop.

Nr. Protop. 179. [840] 1—3

CONCURS

Devenind vacante staţiunile de învěţători în comunele mai jos însemnate din tractul protopopesc al Mediaşului prin aceasta se deschide concurs pentru ocuparea acestor posturi pre lângă următoarele emolumente cu terminul până la 31 August st. v.

1. Haşag, salariu anual de 150 fl., şi cuartir în edificiul scoalei.
2. Berthan, salariu anual 200 fl., cuartir şi 3 orgii de lemne.
3. Curciu, 150 fl.
4. Brateiu, 150 fl.
5. Aţel, 150 fl.
6. Agerbiciu, 150 fl.
7. Frăua, 150 fl.
8. Vorumloch, 150 fl.
9. Buzd, 150 fl.

Doritorii de a ocupa vreunul dintre aceste posturi au sě-şi aştearnă concursele lor la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul mai sus indicat instruite cu documentele necesarii, pre lângă testimoniu de cualificăţiune.

Mediaş 16 August 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mediaş ca Inspectorul scoalelor tractuale.

Dionisiu Chendi,
adm. protopopesc.

Nr. 378. [845 [1—3

CONCURS.

La scoala capitală gr. or. din comuna Poiana protopresbiteratul Mercurei sunt a se ocupa 3 posturi de învěţători pentru cari în urma ordinaţiunei consistoriali ddto 19 Iulie a. c. Nr. 3623, se deschide concurs cu terminul 30 August a. c. st. v.

Salariu anual pentru toate 3 posturile e câte 300 fl., ear acela dintre învěţătorii aleşi, care în sensul normativului scolar va fi designat de director va primì remuneraţiunea de 100 fl. anuală.

Concurenţii au a-şi adresa cererile concursuali, instruite în sensul normativului scolar din 1882 subsemnatului oficiu până sa terminul indicat.

Dela oficiul protopresbiteral al tractului Mercurii.

Mercurea la 14 August 1884.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr. 143. [833] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea de două staţiuni învěţătoresci la scoala confesională gr. or. română din Porcesci protopresbiteratul Avrigului, ambele cu salariu anual de câte 300 fl. se escrie concurs cu terminul până la 25 August st. v. a. c.

Cererile instruite conform prescriselor din vigoare sûnt a se adresa la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Avrig, 13 August 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractului Avrigului.

Nr. 578. [832] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învěţătoresc dela scoala confesională română gr. or. din Retisdorf, protopresbiteratul Sighişoarei, se escrie concurs cu terminul 31 August a. c. st. v.

Salariul anual 150 fl., v. a.

Reflectanţii au a şi aşterne concursele instruite conform prescriselor în vigoare, până la terminul prememorat subscrisului oficiu ppresbiteral.

Sighişoara la 9 August 1884.

Oficiul ppresbiteral român gr. or. al tractului Sighişoarei.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Demetriu Moldovan,
adm. ppresb.

Nr. 331. [834] 3—3

Prolnngire de concurs.

Concursul pentru întregirea postului învěţătoresc din B. Poieni protopreshiteratul Abrudului, cu salariu anual de 300 fl. v. a. publicat în Nr 77 şi următori ai „Tel. Rom.“ din a. c. se prolungesce până la 30 August st. v. a. c.

Abrud în 10 August 1884

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Gall,
protopresbiter.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientificc franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 43

4 fl. şi 93 cr.

costă următoarele lucruri preţioase, cari au fost mai nainte de 3 ori mai scumpe lucruri, despre cari se susţine că produc mare efect privitoriului.

1 orologiu, care te deşteaptă noaptea, de bronz, **1 telescop optic,** cu care poţi vedè la 3 miluri distanţă, **1 orologiu de soare,** care se poate întrebuinţa la ori şi ce casă, **3 borcane de cristal pentru compot, 4 tasse de apă din metal alb, 1 imitator de sbierete, 1 album de tot elegant de piele** pentru 50 de fotografii, **12 bucăţi alese de săpun** precum de ierburi, viorele, rose etc. bucata cu 20 cr., **1 giuvaer elegant pentru domni şi dame** din aur bun de calitatea a doua, precum broş, cercei, botoni pentru mangete, 3 botoni de cămeşă, **1 părechie de papuci (de casă) tărâşi-rococco** eleganţi, pentru domni şi dame, **1 pănzătură de masă** în stil rococco cu ţeseturi de aur, **12 linguri** din metal cu patentă, care remâne totdeauna alb, **1 cassetă mică pentru cusut şi ca mobil frumos de casă** cu degetare, ace etc., **1 cutie foarte fină pentru zahar, 1 scăpărătoare de foc pentru vênători** cu un cap de vulpe, ornament frumos pentru casă, **1 părechie de cele mai nouě bete cu patentă, elastice, 1 briceag necessar** cu scobitoare de dinţi, lingură pentru curăţirea urechei, tăietor de unghii, **1 părechie elegantă de candelabre de salon,** acestea toate împreună numai **cu 4 fl. 93 cr.**

La comandare sě se mai trimeaţă pe lângă suma aceasta încă **46 cr.** pentru ladă. [711] 6

Fabrica: Viena, II., Praterstr. 16.

Im grossen Rix-Ausverkauf.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 99 Sibiiu, Sâmbătă 25 August (6 Septemvre) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3378. Plen.

Cerculariu

către toate oficiile protopresbiterale din archidiecesă.

În arondarea tracturilor protopresbiterali, publicată prin cerculariul consistorial din 16 Decembre 1881 sub Nr. 3917 Plen, pe basa normativului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr. 129 și a concluselor sinodului archidiecesan din 5/17 Maiu 1883 Nr. 158 și din 28 Aprile 1884 Nr. 166, s'au făcut unele schimbări, desfăcêndu-se comunele bisericesci numite mai jos de către tracturile la cari aparțineau după noua arondare, și încorporându-se conform cererii lor la alte tracturi, precum urmează:

1. *Geaca* din tractul Deșiului se adnecsează la al Clușului;

2. *Glămboaca* din tractul Agnitei la al Avrigului;

3. *Hepria* din tractul Sebeșului la al Albei-Iulie;

4. *Laslăul românesc*, cu filiele *Laslăul săsesc* și *Ormenișiu*, din tractul Mediașului va trece la tractul Mureș-Oșorheiului după ce cu timp se va desființa tractul Têrnavei superioare, la care aparține astăḑi;

5. *Nucet* din tractul Agnitei se adnecsează la al Sibiiului;

6. *Paloș* din tractul Sighișorei la al Cohalmului;

7. *Șaldorf* din tractul Mediașului la al Sibiiului;

Sec cu filia *Gherla* din tractul Clușului la tractul Deșului:

9. *Șona* din tractul Cohalmului la al Făgărașului;

10. *Tecșesci* din tractul Lupșei la al Albei-Iulie;

11. *Țințari* din tractul Branului la tractul Brașovului (I);

12. *Vidrasĕu* din tractul Têrnavei (inferioare) trece la al Mureș-Oșoheiului, și în fine

13. *Vurpĕr* din tractul Albei-Iulie se adnecsează la tractul Sebeșului.

Cari schimbări în arondarea tracturilor protopresbiterali se aduc la cunoscință publică spre acomodare cu aceea: că numitele comune bisericesci, cu escepțiunea Laslĕului românesc, numai decât după publicarea acestui cerculariu au se treacă sub iuridicțiunea protopresbiterală a tractului, la care aparțin după acestea schimbări.

Sibiiu, August, 1884.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Uniformitatea în biserică.

V.

În cele următoare me voiu ocupa cu un obiect delicat și mult controversat în biserica noastră. Voiu urmărì cestiunea din punct de vedere al legei noastre bisericesci și al spiritului domnitoriu în biserica orientală. Vederile mele sûnt diametral opuse cu aplicarea legei în administrațiunea bisericească, prin urmare ele ating un lucru pe care consistoriul nostru l'a deslegat după cum a creḑut el că este bine. Consistoriul s'a basat pe §. 53 alinea 6 din Statutul Organic și conclusul sinodului archidiecesan din 1882 Nr. 154, și pe basa acestora a ales de protopresbiteri pe oameni tineri, fără nici o practică în administrațiunea bisericească, oameni tineri, cari abia și-au început studiile mai înalte universitare.

Prin aceasta s'a deschis o poartă largă la ocuparea de posturi cardinale în biserică, și bun e Dumneḑeu, însĕ eu esprim părerile multora, preocupat de îngrigirea, că cu această poartă s'a deschis calea elementelor neinițiate în trecutul istoric al bisericei noastre. Vom rumpe cu toate legăturile, cari ne încopciă de biserica ortodocsă, și apucați pe cale așa numită radicală-liberală, ne vom trezì, unde poate n'am cugetat că vom ajunge.

Basat tot pe dispozițiile legei mai sus citate, me voiu încerca a arăta, că greșită este calea apucată.

Accentuez încă odată. Esprim modestele mele păreri individuale și le esprim pe cale ḑiaristică. Și sûnt de credință, câ o discusiune obiectivă asupra dispozițiilor citate a le legei noastre bisericesci nu va fi în detrimentul bisericei, cu atât mai vêrtos nu, cu cât constituțiunea noastră, tĕnĕră fiind ea, nu poate face pretensiune de perfecțiune absolută.

Vor mai venì poate bărbați devotați bisericei și-și vor desvolta părerile lor. De ne vom capacita reciproc, biserica va câștiga, de nu ne vom putea capacita, biserica nu va perde, căci ea nealterată de discusia ḑiaristică 'și va urma calea după cum o va lumina Dumneḑeu.

Vorba este de întrebarea: cine poate fi protopresbiter în biserica noastră din Ungaria.

Statutul organic în §. 53. alinea a 6 scrie: *Alesul, respective denumitul* (se înțelege de protopresbiter) *trebue sĕ fie bărbat* **apt și bine meritat pe terenul bisericesc și scolar.**

Notăm odată pentru totdeauna calitățile individului, care poate fi ales de protopresbiter. Se recer dela el două calități; 1. Sĕ fie „apt“ și 2. „binemeritat“ **pe terenul bisericesc și scolar.**

Aceste disposiții ale Statutului organic au valoare de lege pentru întreagă metropolia noastră.

Vom avea deci în vedere casuri normale în biserică, și vom continua.

Sinodul archidiecesei noastre în sesiunea anului 1882 a deliniat mai de aproape prima calitate indispensabilă individului, care poate fi protopresbiter. Eată conclusul din cestiune:

La ocuparea postului de protopresbiter pot concurge numai acei indiviḑi, cari au cel puțin următoarea cualificațiune, și anume: pe lângă o pregătire cu succes bun de 8 clase gimnasiale sau reale, depunênd esamenul de maturitate, au terminat studiile teologice în vre unul din institutele metropoliei noastre, și au susținut cu succes bun esamenul rigoros de cualificațiune.

Acei indiviḑi, cari vor fi absolvat studiile teologice la vre-un institut ortodocs afară de metropolia noastră, se vor admite ca concurenți la vre un protopresbiterat, dacă se vor legitima, că au depus esamenul de cualificațiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Esamenul de cualificațiune nu se recere însĕ dela profesorii de teologie, precum nici dela acei candidați, cari au devenit preoți înainte de întroducerea esamenului de cualificațiune.

În ce privesce cualificațiunea gimnasială, se lasă în bună chibzuială a consistoriului archidiecesan (plenar), ca la cererea administratorilor protopresbiterali lipsiți de aceasta cualificațiune se îndreptățească la concurs pre aceia dintre acesti administratori, cari în timp mai îndelungat au documentat o deosebită destoinicià și s'au distins prin zel și acuratețǎ în administrațiunea protopresbiteratului.

Vedem cum delinieazǎ sinodul archidiecesan prima calitate a fiitoriului protopresbiter.

Sinodul dispune și pretinde dela cel ce voesce sĕ fie apt pentru postul de protopresbiter ca el:

FOIȚA.

Lume Mică.

(Novelă de **G. Verga.**)

Gesualdo numai de aceea 'și aducea aminte din copilăria lui: de tatăl-seu, de tata Côme, care trăgea funia plutei pe „Sineto“, împreună cu Ioan Lasca, cu Ventura și cu Orbul; ear dênsul nu fácea altceva decât sĕ întingă mâna ca trecĕtorii sĕ-i plătească dreptul de trecere. Trecea cu pluta scaune în care se transporta oameni, trăsuri, lume pe jos și călare, care venea din toate țĕrile și cari apucau în toate părțile și de o parte și de alta a fluviului.

Într'o vreme, tata Côme fusese *lettighiere* (conductor de scaune în care se transporta oamenii, în loc de trăsură, pe brațe de om); într'o ḑi, în ajunul Crăciunului — ḑi solemnă — tata Côme întorcêndu-se dintr'o călĕtorie la Primosole, află că nevasta-sa era aproape sĕ nască.

— Mama Menica are sĕ-ți dăruiască de anul nou o fetiță frumușică, i ḑiceau toți la cârcimă. Și dênsul vesel ca un pițigoi, înhamà catârii ca sĕ plece mai curênd și sĕ ajungă a casă până nu se însereazǎ. Dar Surul afurisitul de Sur, i-o cocea de multă vreme din pricina unor bastoane — pe cari le mâncase pe nedrept și de cari vrea sĕ-și resbune. Așa că, cum îl vĕḑù — bietul om de unde sĕ s'aștepte la așa ceva? — ca sĕ-i stringă chinga, de odată ciusdì urechile, scoase un — iiiih — grozav și-l lovesce cu piciorul încât îl pocesce pentru toată viața.

Când auḑì nevastă sa despre aceasta, sărì din pat și ar fi alergat până la Primosole, dacă nu era acolo doctorul s'o prinḑă de cămașe și sĕ strige la dênsa.

— Ce dracu voi țĕranii sûnteți ca dobitoacele; voi nu sciți ce sûnt frigurile puerperale?

— Dar bine, doctore, cine sĕ îngrigească pe nenorocitul în starea ticăloasă în care a ajuns?

—Ascultă pe doctorul, ḑise Stefana, vecină; te vei duce sĕ-ți veḑi bărbatul după liturgie. Ce dracu nu cumva ți-e frica sĕ nu fugă?

După ce făcù copilul, trebuì sĕ-l lapteze, pe urmă recoltele fură stricate, apoi nĕcazu cu copii, și plecarea la Primosole trebuì amênată.

⁂

Tata Côme care, ca sĕ-și câștige hrana, se asociase el și cu Gesualdo, cu oamenii luntrii, se hotărîse sĕ se ducă acasă îndată ce va putè! Avea dor sĕ-și vadă nevasta și se facă cunoscință cu mititica!

Am sĕ viu la Pasci, am sĕ viu la Crăciun — astfel trimetea el rĕspuns nevestii și prin cunoscuții lui cari treceau Sineto; și pentrucă nici odată nu se ducea, Menica ajunsese sĕ nu-l mai creadă, și Gesualdo, ori de câte ori auḑea pe tată-l seu spuind vorbele acestea, se uită țintă în ochii lui, ca sĕ vadă în sfêrșit dacă era adevĕrat.

Însĕ, se întêmpla că tocmai la Pasci și la Crăciun sĕ fie o lume nebună de trecut, așa că dacă, din nenorocire era cumva apa crescută, apoi mai mult de cinci-ḑeci de trăsuri stau înșirate în fața cârcimii din Primosole. Atunci tata Côme începea sĕ înjure pe scirocco și levante, vênturile blastămate cari-i scoteau pânea din gură. Și în vremea aceasta oamenii lui se odihneau bucuroși! Ioan Lasca, cu burta pe pămênt și dormind cu capul pe mâni; Vetura, toată ḑiua în cârcimă, ear Orbul în picioare dinaintea colibei lui, cânta mereu, și cu ochi lui albi, țintea ploaia și ceriul cenușiu.

Mama Menica părea că sta pe cărbuni aprinși, așa de mult vrea sĕ se ducă la Primosole, cel puțin sĕ vadă dacă era sănătos omul ei, și sĕ-i arate fátuca pe care nu și-o vĕḑuse nici odată, scii ca și cum el n'ar fi contribuit la facerea ei.

— Am sĕ me duc după ce-mi voiu lua plata pentru țesut, ḑicea și Menica. Am sĕ me duc după recolta măslinelor, dacă -mi va mai remâne d'o parte ceva parale. Și vremea trecea!

În vremea asta mama Menica se bolnăvì de moarte, așa că dom Baptiste, doctorul, ḑicea că

1. Sĕ fie absolvat cu bun succes 8 clase gimnasiale sau reale, și se aibă testimoniu de maturitate.

2. Sĕ fie terminat studiele teologice în vreunul din institutele metropoliei noastre, și susținut cu succes bun esamenul riguros de cualificațiune.

3. Dacă aspirantul la protopresbiterat a absolvat studiele teologice la vre un institut ortodocs afară de metropolia noastră e detoriu a face esamen de cualificațiune înaintea comisiunei esaminătoare din archidiecesa noastră.

Aceasta este cualificațiunea normală ca lege generală. Vin acuma escepțiunile dela aceste norme generali.

Și adecă.

1 Sunt dispensați dela facerea esamenului de cualificațiune profesorii de teologie și preoții deveniți preoți înainte de introducerea esamenului de cualificațiune.

2. Cu privire la cualificațiunea gimnasială consistoriul archidiecesan (plenar) poate da dispensațiuni dela norma generală administratorilor protopresbiterali, cari s'au arătat timp mai îndelungat de apți, sau cu tecstul legei vorbind, destoinici și sau distins prin zel și acurateță în administrațiunea protopresbiteratului.

Aceste le prescrie legea după cum se înțelege legea la noi. Dacă ne-ar erta timpul și spațiul, am lua aceste dispozițiuni ale legei la o critică binevoitoare, căci ea este defectuoasă, foarte defectuoasă, așa că asupra omului face impressia ca și când ea ar fi eflucsul unor impressiuni momentane, sau în casul cel mai bun, ca și când ea s'ar fi votat în fuga mare.

Așa la punctul 1, dacă atributul **„bun“** nu este pus numai de paradă la succesul studielor în gimnasiu, și dacă este el esențial aici, pentru ce sĕ nu fie esențial și la studiile teologice de sub punctul 2.

Dacă la punctul 2 se recere ca esamenul de cualificaținne sĕ fie depus cu bun succes pentru cc nu se pretinde acest succes și la esamenul de maturitate.

Dacă numai în gimnasiu se recere succes bun în studii și nu și la cele teologice, poate fi succesul acestora rĕu? sau tot aceasta este permisă la esamenul de maturitate?

Esamenele de cualificațiune dela diecesele Arad, Caransebeș la noi au valoare de lege. (Punct. 2). Absolvând cine-va studiele teologice afară de metropolia noastră pentru ce sĕ nu aibă valoare de lege esamenul de cualificațiune depus la Arad sau Caransebeș? Punem casul că candidatul a făcut esamenul la unul din aceste institute teologice ale metropoliei noastre pentru ce se nu aibă el valoare de lege în archidiecesă. Ce se întêmplă aici cu prescrisele de sub punctul 2. Fiind contrarie unul altuia, se eschid. Ce vom face pentru susținerea legei, și cum se pot asemenea contradiceri în o lege de un singur §.?

Mare îndoială varsă disposițiile espuse la escepțiuni.

1. Sûnt dispensați dela esamenul de cualificațiune profesorii de teologie. Cari profesori? cei din archidiecesă? cei din metropolia noastră? sau cei dela institutele ortodocse afară de metropolia noastră?

Mai departe sûnt dispensați dela esamenul de cualificațiune preoții deveniți preoți înainte de introducerea esamenului de cualificațiune.

Se nasce întrebarea, care este cinosura introducerei esamenului de cualificațiune pentru diferitele diecese din metropolia noastră? Sĕ dicem că pentru fiecare diecesă este termin normal cel ce e în valoare în aceea diecesă resp. în archidiecesă. Are valoare această normă și pentru cei din diecese ortodocse afară de metropolia noastră? Dacă da, atunci au valoare terminele din metropolia noastră, s'au archidiecesa se leagă de anul în care esamenul de cualificațiune s'a întrodus la noi?

La escepțiuni punctul 2. administratorii protopresbiterali au dreptul de a fi dispensați. Scim că la noi dispensează, sau mai bine dis — poate dispenza consistoriul plenar pe cei din archidiecesă. Ce se întêmplă însĕ cu diecesele din metropolia noastră? Dau ele dispensațiune la ai lor pentru noi, sau nu au acest drept. În casul positiv pot da ele dispensație celor afară de metropolia noastră, sau acest drept este reservat consistoriului plenar din metropolie?

Acestea și alte mancități pot produce încurcături, noi însĕ le trecem și remânem la noi cu tecstul legei după cum este el astădi.

Disposițiile din vigoare se referesc la prima recerință a unui candidat la postul de protopresbiter. Concret vorbind: aspirantele întrunind prescrisele condițiuni este **apt** pentru postul de protopresbiter.

In deplina ei valoare a remas disposiția a doua din Statutul organic, și care e de următariul cuprins; **„Sĕ fie bine meritat pe terenul bisericesc și scolar.“**

Revista politică.

Cuvêntarea archiereilor români adresată la Arad Maiestății Sale impĕratului și respunsul preaînalt au fost discutate de către diarele din monarchiă, și lucru de mirare, diarele aflau în preainaltele cuvinte tocmai contrariul dela ceea ce este dis de Maiestate. Diarele maghiare se vedeau a fi nemulțămite cu respunsul dat bisericilor române, și ele asteptau repețirea celor dela Szegedin. Cu totul în alt ton scriu diarele din Austria. „Morgen Post“ din Viena apreciează la locul prim respunsurile Maiestății Sale, și din ele deduce cu positivitate că la noi încă sĕ va schimba sistema de politică actuală, și se va urmărì ca și în Austria o politică înțeleaptă, care va mulțămì pe toate naționalitățile, voia Maiestății Sale fiind, ca sub gloriosul seu sceptru fie care naționalitate sĕ se poată desvolta în deplina libertate a drepturilor sale ca națiune.

Ceea ce noi în numĕrul de Joia trecută al diariului nostru am esprimat ca ferbinte dorință, diariul numit din Viena o aduce ca lucru probabil, voia monarchului fiind aceasta. Ne bucurăm că diarele streine încă încep a vorbì despre îmbunătățirea sorței noastre.

Lumea mare e preocupată cu alianța ce este a se încheia între Germania și Francia. Lucrul se pare multora paradocs, mai ales oamenilor, în a căror memorie e viuă încă capitularea dela 4 Septemvre 1870. Alaltăeri s'au împlinit 14 ani dela capitularea dela Sedan, 14 ani dela detronarea lui Napoleon; 14 ani dela întemeiarea republicei franceze. Ani 14 s'a predicat „revanche“ și incarnațiunea ideei de revanche era dictatorul dela 1870, Leon Gambetta.

Lucrurile s'au schimbat. In locul antagonismului de până acuma s'a preparat apropierea între cele două state puternice, și la doi ani după moartea lui Gambetta, vedem pe Francia cea supusă la 1870 că rivaliseează ca învingĕtoriul, vedem pre acestia că caută amiciția inimicului de odinioeră.

In acest sens vorbesc și diarele europene, și ele întonează superioritatea ce pune Germania pe o alianță cu Francia față cu Rusia. Cetim adecă următoarele aprețiări în diariul din Bucuresci **„România“:**

Din ce în ce se arată mai lămurit — dice „Neue freie Presse“ — ca semn caracteristic al situațiunii actuale politice, apropierea dintre Germania și Francia. Din Berlin și Paris, în foile germane, franceze și chiar engleze ni se relatează, că ducerea baronului Courcel la Varzin și convorbirea ambasadorului francez cu principele Bismarck, a fost asupra unei înțelegeri generale a Germaniei cu Republica franceză, la care se pare că s'a și ajuns. Se crede că la Varzin s'a vorbit puțin și în treacât numai despre China, cu atât mai mult însĕ despre Egipt și despre necesitatea unei procederi comune în cestiunea egipteană. De această părere este și „Temps,“ care scrie:

Egiptul este adevĕrata și unica afacere internațională a momentului și ea e mai importantă, de cum se crede. Anglia n'a înțeles, că sau nu trebuia sĕ se convoace Conferența, sau cu ori ce preț sĕ se fi ajuns la un resultat. După nereușita ei nu trebue sĕ credem, că Europa va părăsì causa. Germania 'și are cestiunea sa sanitară, ce nu i s'a permis sĕ o presinte; Francia are interesul posesorilor sei de bonuri, pe care are de gând sĕ-l apere, toate puterile au cereri de despăgubire pentru supușii lor, cari și-au perdut avutul în Alexandria. Toate acestea dau material pentru un proces contra Angliei, ce se va intenta îndată ce va voì cine-va... Anglia n'are amici; a avut unul în persoana Franiei; dar e pe cale sĕ l peardă. Anglia e victima egoismului și a ignoranței sale... Presa engleză crede că scriem și acum anul 1871.

Tot în acest sens se esprimă foile germane și chiar cele rusesci, cari numesc pe Anglia adevĕratul dușman al Rusiei, în cât putem dice că de un timp încoaci puterile continentale se apropie unele de altele față cu Marea-Britanie, care stă isolată.

Despre raporturile dintre Sudan și Turcia „Telegraful“ din Bucuresci scrie:

Poarta nu se pare grăbită de a trimite ajutoare în Yemen, spre a potolì rescoala care a isbucnit în această provincie în favoarea Mahdiului. Dar e cunoscută lenea și încetineala cu care gârbovul guvern dela Constantinopole procede în afacerile grabnice. Actualmente, pare a nu avea altă preocupare decât aceea de a se folosi de rĕceala ce se produce în potriva Angliei în cancelariile continentului, cu scop de a crea piedici la acțiunea Englezilor în Egipt și de a încerca sĕ pue mâna pe protectoratul efectiv al acestei văi a Nilului, care ar deschide spre Africa un câmp nemărginit pentru ambițiile otomane, dacă această monarchie decădêndă mai este încă capabilă a avea ambiții mari.

Ministrii Sultanului fac rĕu de negligează revolta arabă. E cea mai mare primeșdie ce iar putea amenința; dacă panislamismul ar găsì un șef, un steag, s'ar isprăvì cu puterea sultanului. Aceasta se simte bine în Persia unde earăși se manifestă în aceste poporații scurse de discuțiile teologice și cari au un spirit ardinte, cari ascund sub disputele filosofice marile ure sociale, a căror fer-

---

'și spală mânile ca Pilat, pentrucă nu putè sĕ facă nimic.

— Nevastă-ta este bolnavă, rĕu bolnavă, diceau lui tata Côme unchiul Theli, tata Alfio, și toți câți veneau d'acolo.

De astădată era prea hotărît sĕ plece, sĕ alerge chiar pe jos dacă ar trebuì.

Împrumută-mi două lire ca sĕ am pentru drum, dicea dênsul către cumĕtrul seu Nanni.

Ear Nanni i rĕspundea:

— Așteaptă sĕ primesci o scire bună; se poate ca nevasta sĕți-se însănătoșeze pe când vei fi pe drum și atunci ți-ai cheltuit de geaba și ți-ai stricat rostu.

Orbul îl îndemná se roage pe Sfânta — Fecioară din Primosole — care face atâtea minuni, — pentru ca sĕ se însănătoșeze. Însĕ întro di se aduse vestea că nevastă-sa fusese spovedită.

— Vĕd că aveam dreptate; ce erai sĕ cauți a casă de vreme ce nu mai era nici o nădeșde — dise cumĕtru Nanni.

*
* *

Vecina Ștefana luase de milă pe fetița s'o crească; și tata Côme rĕmasese la Primosole cu fiul seu Gesualdo.

Cu ajutorul bunului Dumnedeu — i dicea Orbul — va putea prea bine sĕ trăiască și sĕ și moară, ca și dênsul, care-și câștiga pânea de cinci deci de ani tot în locul ĕsta; și în cei 50 de ani câtă lume vĕduse el trecênd! Treceau oameni cunoscuți, treceau călĕtori pe cari nimeni nu-i scia de unde vin, lume pe jos și călare, care venea din toate țĕrile și care apuca fie-care întro parte, și dincoace și dincolo de apă.

Tot așa era și cu apa flaviului ăstuia, care se vărsa în mare și care totdeauna părea aceiași între malurile-i rîpoase: în dreapta dealurile pleșuve despre Valsanoja, în stênga învelitoarea roșie a Primosolei; și când ploa uneori, sĕptĕmâni întregi, da rêndul, nu se vedea nimic alt ceva în ceață decât învalitoarea posomorîtă a Primosolei.

Pe urmă venea ear vremea bună și pe ici pe colea se vedea verde, printre stâncile Valsanoji, pe malurile păraielor și pe câmpie, cât puteai vedè cu ochii. În sfêrșit venea vara și mânca tot: semințele dupe lanuri, florile din livedi, apa gârlì și lecandri pe cari i umplea praful, și cari se vestejau.

Dumineca se schimbau toate. Anton cârcimarul din Primosole, chiema pe popa se cânte leturghia; pe fia-sa pe Filomena, o trimetea sĕ măture prin bisericuță, și sĕ strângă banii ce aruncau credincioșii pentru sufletele din purgatoriu. De prin pregiur, venea lume. Une-ori venea și Zanno, care vindeca toate boalele, și dom Liborio, colportorul, cu umbrela lui mare și roșie, care 'și desfăcea marfa pe scara bisericei, bricege, foarfeci, panglice, și ață de toate fețele.

Gesualdo și ceilalți gură-cască se strângeau împregiurul mărfei ca sĕ vadă mai bine. Dar Côme dicea totdeauna fiului seu. „Nu copile; astea nu sûnt pentru tine, ci pentru cei ce au parale de cheltuit.

Ceilalți din potrivă cumpĕrau butoni, tabacheri de lemn, pieptini de os; și Filomena 'și băga mânile murdare prin toată marfa dar nimeni nu cuteda sĕ-i dică ceva, pentrucă era fata cârcimarului. Ba într'o di, dom Liborio 'i dărui o broboadă cu galben și roșu, pe care dênsa o arĕtă la toată lumea. — Nerușinata! — își diceau iscoditoarele între ele — face ochi galeși lui Petru și lui Pavel numai ca ei sĕ-i cumpere daruri.

Nu trecù mult, și Gesualdo i vĕdu pe amêndoi ținându-se în brațe în dosul cotețului de găini. Filomena, care se cam ferea de tată-seu băga numai decât de seamă doi ochi curioși în hățiș; sărì la el, și-l amenință cu păpucii.

— Ce cauți acì? spionule. Sĕ iei numai seama dacă cum-va nu-ți vei ținè gura..... 'i dise rĕstită.

(Va urma.)

mentare nu e mai puţin intensă în Orient decât în Europa.

Preoţii persani şiiţi evită de a se rosti: unindu-se cu Mahdiul, ar putea da o lovitură funestă turcilor suniţi, pe cari i urăsc mai mult decât pe creştini; dar ei spun că Mahdiul n'a arĕtat toate semnele cari trebue se vĕdească pe adevĕratul Proroc şi din cari principalul e acela, care poate avea o învingere mai desăvêrşită asupra duşmanilor. Nu e în adevĕr, altă deosebire între adevĕratul proroc şi cei falşi, ca şi între rege şi usurpatori, decât aceea creată de învingere: învingĕtorul e singurul şi adevĕratul proroc; învinsul nu e decât un şarlatan.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman.“

Satulung, 23 August 1884. Dle Redactor. Toată lumea vestesce cu glas înalt, că adevĕrul şi dreptatea sĕ domnească mai pe sus de toate. Şi eu sciu că câtă vreme va domnì pre pămênt dreptatea, între oameni va fi pace, şi pace fiind între oameni, nu vom avea a ne plânge unii asupra altora.

Mi aduc aminte de ḑilele din vechime. Pre atunci oamenii erau buni, de tot buni căci ei iubeau biserica, erau cu frica lui Dumneḑeu şi nu scieau ce este vraşba în sat.

Erau adecă la noi oameni iubitori de adevĕr, şi ei nu scieau ce este ura, de zavistie numai din catechismul cel bogat şi Bucoavnă aveau oamenii cunosciinţă, şi pe aceasta cale ei aveau bogate cunoscinţe, căci ach Doamne, — cu câtă rêvnă învĕţam noi bĕtrânii din cărţile bisericesci, cele atât de ocărite astăḑi de către învĕţaţii nostri cei tênĕri, cari din „Potcoave“ şi „rugine“ nu vreau sĕ ne mai slăbească.

Bagseama a întrat asemenea modru de cugetare şi între unii dintre pacĭnicii nostri Săceleni, căci de un timp încoace a întrat în mijlocul nostru duchul neinţelegerei, şi sĕ stădesc oamenii şi acasă si prin gazete.

Am vĕḑut domnule redactor că şi în ḑiarul DVoastre s'au ridicat glasuri de laudă asupra unui crestin dela noi, Voicu Rosculeţ cu numele, căruia i se pun în spate multe lucruri bune şi nimica rĕu.

În veci nu me voi supĕra pentru scrierea adevĕrului şi eu dacă bine mi s'a tălmăcit latineasca „*Suum quique*“ apoi a-şi fi dorit ca lumei sĕ se spună, că persoana de care e vorba are ca tot omul şi partea sa umbroasă, şi dacă se ḑice că Voicu Rosculeţ e mare, atunci partea umbroasă trebue încă sĕ fie mare.

Şi în adevĕr aşa şi este. In anii din urmă din nesce certe iscate din interese familiare s'a născut mare gêlceavă în satul nostru, despre care lumea crede a fi oraş, fiindcă avem aici pretură şi judecătorie cercuală. Cea mai mare parte din isvodirea neinţelegerii cade asupra lui Voicu Rosculeţ, şi eu nu cred că e spre binele nostru se le mai înşir.

Sûntem încurcaţi în cele bisericesci, încurcaţi în cele politice, şi la acestea Voicu Rosculeţ 'şi are partea sa, care nu se poate tăgăduì. Drept aceea o laudă prea mare nu e a se aduce fratelui nostru Voicu Rosculeţ. Este greşit şi dênsul, sûnt greşiţi şi alţii cari din o ciudată întêmplare la Dvoastră în Sibiiu s'au schimbat sufletesce de lumea nu-i mai cunoasce, şi ei în noua lor haină sufletească, pestriţă de ţi-e milă de ea, prigonesce pre toţi câţi mai ţin la tradiţionalul nostru costum naţional, fala noastră între impregiurări bune şi rele.

Urmăriţi Domnule Redactor calea de până acuma. Tineţi sus şi tare cumpĕna dreptăţii, şi dacă nu veţi afla recunoscinţă, căci lumea e nerecunoscĕtoare, veţi fi cel puţin cu inima liniştită.

Cu Dumneḑeu Domnule Redactor.

Bĕtrânul Satutui.

Coşocna, 23 August 1884 v. Dnule Redactor! Despre viaţa şi cursul reuniunei învĕţătorilor români gr. or din districtul Turdei puţine se scriu prin foile noastre periodice, cu toate că esistă şi prosperează; deci pentru a da ocasiune şi t. p. a cetì puţintel şi despre starea acestei reuniuni 'mi iau libertatea a ve ruga sĕ binevoiţi a da loc în coloanele ospitalului şi preţuitului ḑiar ce redigiaţi acestor puţine rênduri referitoare la adunarea generală a reuniunei învĕţătorilor din sus menţionatul district, ţinută la 16—19 August a. c. în opidul Coşocna.

Când Măritul Consistoriu archidiecesan s'a îndurat a denumì la şedinţele acestei reuniuni ca comisariu consistoriai pe dl Dr. Ioan Crişan, profesor la institutul teologic-pedagogic din Sibiiu, a a împlinit ferbintea dorinţă a acestei reuniuni de a saluta în mijlocul seu pe mult iubitul şi neobositul nostru profesor Dr. I. Crişan. Este de prisos a vorbì la acest loc despre neobositul zel, ce desvoaltă dl Dr. I. Crişan pe terenul învĕţămêntului în general şi în special despre activitatea dovedită cu ocasiunea adunărilor generale a reuniunilor învĕţătoresci, căci esprimând numele am esprimat totul.

În 16 l. c. sosind dl comisariu consistorial cu trenul de dimineaţa a fost întimpinat la staţiunea calei ferate Kolozs-Kara de bine meritatul şi zelosul paroch din Coşocna şi preşedintele reuniunei Teodor Ciortea.

După servitiul divin împreunat cu chemarea Stului Duch, comisariul s'a presentat la 8 oare a. m în pompoasa scoală confesională română ortodocsă din Coşocna, unde a fost presenţi numai 19 învĕţători din ambele protopresbiterate Cluş şi Turda. Membru estra-ordinariu a fost present numai dl protopresbiter Vasiliu Roşescu. Ca oaspeţi a fost dnii Ioan Rĕul admnistrator ppresbiteral, Tuliu Roşescu paroch în Apahida, Stefan Prodan paroch în Someş-Sat şi Pantelimon Juran fost învĕţătoriu în Orĕştie.

Dl comisariu Dr. I. Crişan deschide şedinţele adunărei generale prin un cuvênt foarte însufleţitoriu şi acomodat măreţului scop ce urmăresc reuniunile învĕţătoresci, în urma căruia adunarea i esprimă un viu de „sĕ trăiască dl comisariu.“ După cuvêntul de deschidere preşedintele reuniunei Teodor Ciortea 'şi ocupă locul seu, şi prin cuvinte pătrunḑĕtoare bineventează pe dl comisariu consistorial, apoi se pun la ordinea ḑilei desbaterile asupra curenţiilor generale. Din desbaterile şi discuţiunile asupra „raportului general“ al comitetului central din partea membrilor presenţi s'a observat cel mai viu interes referitoriu la înflorirea şi bunăstarea acestei reuniuni.

A fost curioasă aducerea la cunoscinţă din partea dlui ppresb. V. Roşescu, despre neprimirea de timpuriu — dela oficiul postal din Cluş — a cercularului măritului consistoriu archidiecesan referitoriu la convocarea adunărilor generale din acest an, şi prin urmare nu a fost în plăcuta posiţiune a face paşii necesari la timpul seu pentru a se presenta membri ordinari într'un numĕr mai mare la adunare. Nu sciu încât este justificată aceasta tristă impregiurare, dar sûnt pe deplin convins că, autorităţile competente vor erua causa neprimirei cercularelor consistoriale. Dacă oficiile postale şi din aceste acte oficioase încă fac capital politic, atunci prea departe am ajuns cu politica — şi „ce e prea mult nu e sănĕtos“

In şedinţele procsime dl comisariu a ţinut prelegeri practice din esercitiile intuitive din introducerea scris-cetitului, precum şi despre folosirea cărţii din partea elevilor. Toate acestea prelegeri au fost edate după cunoscuta-i metodă a dlui profesor Dr. I. Crişan, carele prin metoda sa practică face onoare întregei noastre naţiuni.

Toţi membri ordinari presenţi au fost poftiţi de dl comisariu a prelege despre celea percurse. Din prelegerile membrilor ordinari — cu puţine escepţiuni — se simte indispensabila necesitate de învĕţători cualificaţi —, însĕ cu ajutoriul lui Dumneḑeu şi aceasta ferbinte dorinţă se va realisa succesive.

Şedinţele adunărei presente au decurs în cea mai deplină ordine, şi nu am fost conturbaţi din nici o parte, ca în anii precedenţi.

În 19 l. c. Dl comisariu consistorial Dr. Ioan Crişan încheiă şedinţele adunărei cu un cuvênt foarte instructiv accentuând că „învĕţătorii sĕ şi ţie de cea mai sântă datorinţă a trăì în deplină armonie şi înţelegere cu parochii lor ca directori de scoale; căci numai astfel sĕ poate aştepta moralitate şi înaintare şi dela sufletele concreḑute lor“ —. Mai adevĕrat ca aceasta nici că sĕ putea ḑice; de oare ce unde între învĕţătoriu şi paroch esistă disarmonie şi neînţelegere, acolo nu se poate aştepta altceva, decât regres şi ori pe unul ori pe altul trebue delăturat, dacă nu voim sĕ se infecteze întreaga comună cu discordii şi neînţelegeri, pentru că poporul ia esemple dela preot şi dela învĕţătoriu.

În fine dl învĕţătoriu din Coşocna Gavril Toduruţiu mulţumesce în numele învĕţătorilor presenţi dlui comisariu consistorial — prin cuvinte bine alese — pentru zelul şi activitatea, ce a arătat faţă de adunarea generală a acestei reuniuni implorându-i mulţi ani fericiţi! spre binele luminarea şi deşteptarea naţiunei, bisericei şi a scoalei noastre mult cercate.

Simpatiile şi suvenirile dlui comisariu consistorial Dr. Ioan Crişanu ne sûnt foarte adênc înrădăcinate în inimile noastre, şi ne vom simţì totdeauna în culmea fericirei noastre, când îl vom putea saluta în mijlocul adunărilor noastre.

Un membru present.

Însciinţare.*)

Înscrierea la scoalele medii gr. or. române din Braşov pe anul scol. 1884/5 st. v. se va face în 30. 31 August 1 şi 2 Septemvre 1884 st. v. în cancelaria direcţiunei dela oarele 8—12 a. m. Scolarii se vor presenta la Direcţiune însoţiţi de părinţii ori tutorii lor. Se cere ca părinţii sĕ însinue la Direcţiune un vechil responsabil cu domiciliul în Braşov, carele va înlocuì pe părinţi ori tutori faţă de direcţiunea scolară. Scolarii, cari vin dela institute streine vor produce testimoniu scolastic în regulă, de botez şi de vaccinat.

Scolarii aspiranţi la cl. I. g. ori I reală dela scoalele primare esterne conform decisiunei conferenţei profesorale aprobate în această formă de senatul scol. archidiecesan, şi cei ce în sensul legii de instrucţiune art. XXX § 10 din 1883 s'au pregătit privatim se vor supune esamenului de recepţiune prescris din limba română şi matematică.

Recerinţele sûnt: Cetirea şi scrierea corectă română, reproducerea celor cetite; proposiţiunea simplă pură şi amplificată. Cele patru operaţiuni aritmetice cu numeri întregi.

Esamenele de recepţiune şi supletorice se vor ţinè în 30 31 August 1 şi 2 Septembre 1884 st. v. dela 3—5 oare p. m. în fie-care ḑi.

Scolarii cari s'ar presenta mai târḑiu la înmatriculare se vor respinge. Despre ulterioara recepţiune decide conferenţa profesorală şi în ultima istanţă senatul scolastic archidiecesan.

NB. Didactru pentru gimnasiu infer. şi scoala reală e de 6 fl. 30. pentru cel superior şi scoala comercială 10 fl. 50 cr. pentru cei de confesiunea gr. or. şi gr. cath. Cei de alte confesiune plătesc înpătrit. Tacsa de recepţiune este de 2 fl.

De didactru se scutesc scolarii pauperi cu purtare morală bună şi cu progres în sciinţe bun.

Braşov, în 19/31 August 1884.

Direcţiunea scoalelor medii gr. or. române.

St. Iosif,
Director.

Mulţămită publică.

Pentru loteria arangiată în folosul scoalei de fetiţe din Sibiiu a mai încurs următoarele obiecte:

Dna Sofia German prof. 2 Tablouri. Dna Susana Costin prof. una măsăriţă de harras. Dşoara Otilia Tier Una perină pentru foteiul. Dşoara Iulia Sĕcărean una tasă pentru bilete. Dşoara Gisela Sĕcărea 1 periniţă pentru ace. Dşoara Mariţi Golcea 1 năframă de aţă albă. Dşoara Maria Luca 1 tasietă pentru bilete. Dşoara Susana Fulea 1 sorţ italian. Dşoara Ioana Cugel 1 ţiitoare pentru sugări. Dna Maria Rimbaş 4 servete pentru cafea. Dna Rosalia Jurca un servet de masă şi 1 ştergar. Economa Elena Tisu 1 traistă de lână, şi 1 merindeaţă. Prunca Maria Lazaruţ 1 ştergar. Economa Verner Ana 1 ştergar. Economa Rosalia Tisu 1 stergar. Saveta Iliesi 1 merindeaţă şi 1 ştergar. Econ. Teresia Mariş 1 ştergar. Economa Rudean Ana 1 ştergar. Economa Reveca Alba 1 ştergar. Economa Saveta Cristea 1 merindeaţă. Economa Vuţa Stan 1 merindeaţă. Economa Maria Stan 1 traistă. Econoama Iudreiu Mariuţă 1 ştergar. Doamna E. Cutean 2 fl. Dna Calava Săbău 50 cr. Doamna E. Obădău 1 fl. Doamna C. Feier 1 husoş în natură 33 cr. Dşoara Impĕrat Nina 1 fl. Dna Ioana Stanca n. Chirca 1 perină de divan croşetată.

Pentru bunăvoinţa documentată faţă cu scoala Reuniunei comitetul le esprimă mulţămită pe calea aceasta.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 4 Septemvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.15	121.90
Renta de aur ung. de 4%	91.55	91.40
Renta ung. de hârtie.	88.15	88.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	95.25	95.50
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	118.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	141.80	141.75
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	101.70	101.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.70	80.60
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	100.75	100.75
Renta de aur austriacă	103.40	103.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.50	100.50
Sorţi unguresci cu premii	114.25	114.—
Sorţi de regularea Tisei	115.70	115.75
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.8
Acţiuni de bancă de credit ung	279.50	299.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	857.—	855.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	100.50	100.25
Datorie de stat austtriacă în argint.	81.55	81.50
Galbin	5.74	5.74
Napoleon	9.65½	9.65
London (pe poliţa de trei luni)	121.50	121.70

---

*) Ḑiarele române sûnt rugate a reproduce aceasta însciinţare.
Directorul.

Nr. 4205. B. [847] 2—3.

CONCURS.

Devenind în vacanță douĕ stipendii de stat à 500 fl. destinate pentru cualificațiunea mai înaltă a clericilor din archidiecesa gr. or. română din Transilvania la vre-o universitate, — pentru conferirea lor se escrie prin aceasta concurs cu terminul *până la 18/30 Septembre a. c.*

La aceste stipendii pot concura numai elevi absoluți din cursul pedagogico-teologic din Sibiiu, cari sûnt totdeodată absoluți de gimnasiu cu esamen de maturitate.

Concurenții au a subșterne la consistoriul archidiecesan până la terminul arătat suplicile lor instruite cu atestat de botez, cu atestatele scolare necesare, adecă: cu atestat de maturitate și absolutoriu clerical, apoi cu atestat dela medic, că sûnt sănătoși deplin, cu un revers, că după absolvire vor întra în servițiul bisericei noastre, și în fine au a arăta universitatea al care voiesc a-și face studiile.

Din ședința consistoriului archidiecesan, ținută în Sibiiu, la 21 August 1884.

Nr. 820, [852] 1—3

CONCURS.

Se escrie pentru ocuparea postului de învĕțătoriu dirigent la scoala gr. or. din Boița, cu salariu anual de 350 fl., cuartir și 4 ☐° lemne de foc.

Reflectanții până în 22 Septembre a. c. vor avè a-și așterne la adresa subsemnatului petițiunile lor instruite cu următoarele documente.

1. Testimoniu de maturitate.
2. Testimoniu despre absolvirea studiilor teologice.
3. Testimoniu de cualificațiune.

Învĕțătoriul dirigent va fi îndatorat a tinè catechisațiune cu tinerimea adultă.

În conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Sibiiu, 22 August 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. 429. [851] 1—2

CONCURS.

Spre întregirea postului de învĕțătoriu la scoala confes. gr. or. română din Cacova protpbt. Sĕliștei se escrie concurs *cu terminul până la 10 Septembre st. v.*

Emolumentele sûnt:

1. Salariu în bani 250 fl. cu prospect a se ameliora la 300 fl.
2. Cuartir natural.
3. Jumĕtate din venitul scoalei de pomărit.
4. Lemnele de foc necesari.

Cererile concursuali instruite în regulă sunt a se așterne subscrisului oficiu protopresbiteral.

În conțelepere cu comitetul parochial.

Sĕliște 20 August 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractului Sĕliștei.

Nr. 74. [850] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III Teuț, protopresbiteratul gr. or. al Albei-Iuliei, se deschide prin aceasta concurs *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele împreunate cu aceasta parochie sûnt:

1. Dela 80 familie câte una ferdelă cucuruz în boambe (16 copuri vechi).
2. Dela 80 familii câte una ḑiuă de lucru (clacă).
3. Porțiune canonică de 405 ☐°.
4. Venitele stolari reguiate în sinodul parochial ținut la 20 Iule 1884.
5. Nefiind casă parochială, se va închiria din partea poporului o casă de locuit pentru parochul.

Toate aceste aduc un venit anual de 205 fl.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie au a-și așterne petițiunile instruite conform stat. org. și regulamentului congresul din 1878 pentru parochii la subscrisul oficiu protopresbiteral în Alba-Iulia până la terminul indigitat.

Alba-Iulia, 20 Iuliu 1884.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Alesandru Tordășan,
protopresbiter.

Nr. 264. [835] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea locurilor de învĕțători la scoalele populare confesionale gr. or. din comunele mai în jos numite din protopresbiteratul Sebeșului se deschide concurs până la 30 August 1884 st. v.

1. Săsciori, cu salariu de 300 fl., v. a. cortel în localul scoalei și lemne trebuincioase de foc.
2. Drămbariu, cu salariu de 200 fl., cortel și un stângin lemne de foc.
3. Laz, cu salariu de 120 fl., cortel în zidirea scoalei și doi stângini de lemne.

Doritorii de a ocupa acum numitele stațiuni învĕțătoresci au sĕ-și subștearnă oficiului protopresbiteral subsemnat în terminul arătat cererile inzestrate cu documentele prescrise de legile esistente.

Concurenții însĕ la postul din Săscior prelângă aceste vor avè sĕ probeze: ca prelângă cursurile pedagogice au absolvat 4 clase gimnasiale, sau prelângă teologie 6 clase gimnasiali, că cunosc limba maghiară și sûnt cântăreți, ceea ce ar puté proba deacă până la timpul alegerii se vor presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătoare sĕ cânte în biserică.

Sebeș în 6 August 1884.

Oficiul protopr. gr. or. în conțelegere cu comitetele parochiali respective.

Nr. 494. [844] 2—3

Prolungire de concurs.

Terminul concursual publicat în Nr. 79 secv. „Telegraful roman“ pentru întregirea stațiunilor învĕțătoresci din 1. Gușteriță, 2. Mohu, 3. Turnișor, 4. Șelimber, 5. Lomneș, 6. Mândra, 7. Vurper, 8. Veseud, 9. Roșia, 10. Tălmăcel se prolungesce până la 30 August a. c.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. Protop. 179. [840| 2—3

CONCURS

Devenind vacante stațiunile de învĕțători în comunele mai jos insemnate din tractul protopopesc al Mediașului prin aceasta se deschide concurs pentru ocuparea acestor posturi pre lângă următoarele emolumente cu terminul până ia 31 August st. v.

1. Hașag, salariu anual de 150 fl., și cuartir în edificiul scoalei.
2. Berthan, salariu anual 200 fl., cuartir și 3 orgii de lemne.
3. Curciu, 150 fl.
4. Brateiu, 150 fl.
5. Ațel, 150 fl.
6. Agerbiciu, 150 fl.
7. Frăua, 150 fl.
8. Vorumloch, 150 fl.
9. Buzd, 150 fl.

Doritorii de a ocupa vreunul dintre aceste posturi au sĕ-și aștearnă concursele lor la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul mai sus indicat instruite cu documentele necesarii, pre lângă testimoniu de cualificățiune.

Mediaș 16 August 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mediaș ca Inspectorul scoalelor tractuale.

Dionisiu Chendi,
adm. protopopesc.

Nr. 378. [845 [2—3

CONCURS.

La scoala capitală gr. or. din comuna Poiana protopresbiteratul Mercurei sunt a se ocupa 3 posturi de învĕțători pentru cari în urma ordinațiunei consistoriali d dto 19 Iulie a. c. Nr. 3623, se deschide concurs cu terminul 30 August a. c. st. v.

Salariu anual pentru toate 3 posturile e câte 300 fl., ear acela dintre învĕțătorii aleși, care în sensul normativului scolar va fi designat de director va primì remunerațiunea de 100 fl. anuală.

Concurenții au a-și adresa cererile concursuali, instruite în sensul normativului scolar din 1882 subsemnatului oficiu până sa terminul indicat.

Dela oficiul protopresbiteral al tractului Mercurii.

Mercurea la 14 August 1884.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr. 810. [853] 1—3

Prolungire de concurs.

Neconcurênd nici un individ deplin cualificat la postul învĕțătoresc din Ocna superioară, cu salariu de 200 fl. cuartìr și lemne de foc, pentru care s'a escris concurs în „Telegr. Rom. Nr 79 sec. terminul de concurs se prolungesce până în 5 Septembre a c.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Sibiiu, 20 August 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. 619. [854] 1—3

Prolungire de concurs.

Neconpetând nici un individ cualificat la posturile învĕțătoresci din comunele:

1. Mureș-Cueșd, salariu anual 200 fl., v. a. cuartir și lemne;
2. Idicel (sat și pădure), salariu anual de câte 150 fl., v. a., cuartir și câte 2 stângini lemne.
3. Meșterhaza, salariu anual 200 fl. v. a., cuartir și lemne;
d. Poleț, salariu anual 150 fl., v. a. cuartir și lemne;
5. Iabenița, salariu anual 150 fl. v. a. și cuartir, — publicate în foaia „Telegraful Român“ Nr. 79, 81, și 84 — prin aceasta se prolungesce terminul subșternerei petițiunilor concursuali până la 15 Septembre a. c. avênd petenții a se adresa cu suplicele instruate în regulă la subscrisul p. u. Maros-Vécs

Oficiul protopresbiteral gr. or. tractului al Reghin.

Idicel, la 21 August, 1884.

Galaction Șagău,
protopresbiter.

Auunciu.

Cascle de sub Nrii 515. 516. în Orĕștie, situate lângă drumul țĕrei vis-à-vis de scoala română sûnt de vêndut din mână liberă cu condițiuni favorabile. Informațiuni mai de aproape la proprietariul subscris.

George Popoviciu,
[849] 1—3 paroch greco-oriental.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouĕ scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 44

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Cursul scolastic pentru moșit.

În urma esmisului înaltului ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică din a. c. Nr. 3255, prin aceasta se face cunoscut: că în semestrul de iarnă se deschide un curs gratuit de învĕțământ de cinci luni la **institutul reg. ung. de moșit în Sibiiu în 1 Octomvre c. n. 1884.** Primirea la acest curs va avè loc dela 1—8 Octomvre în localitatea scoalei din *Strada morei* (*Mühlgasse*) *Nr. 25* pe lûngă producerea atestatului de botez și de moralitate. [758] 3—5

Sibiiu, 1 Iuliu 1884 st. n.

Direcțiunea.

Infallibil.

Retrimitem banii primiți tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu același efect la **căpățina goală** (pleșugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** și la **încăruntire.**

După întrebuințare mai deasă garantăm succesul. Espediția în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** și la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal in Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bucuresci:* R. Schmettau, farmacist de curte. *Budapesta*: Neruda Nándor, Hatvanergasse 10. *Caransebeș:* M. Vlad, farmacist. *Lugoș:* L. Vértes, farmacist. *Timișoara:* Stefan Tárczay, farmacist. *Verșeț:* Sebastian Strach, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumsețâ din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase și albe la trup,** depărtează petele de piele și de vĕrsat. — Prețul 85 cr. [713] 22

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuința și ca presente. Prețul fl. 1.50.

Nu este înșelătorie.

---

[707] 6—6

ASCHEN UHREN fl.2.78. Oroloage de busunariu

Orologiul cel mai bun pe lume,

cu lanț și etui **fl. 2.78. Un orologiu de busunariu de Genf** din cel mai fin Nickel, cu căsulia de cylinder dintre cele mai frumoase, se trage tot la 36 de oare, cu lanț de maill frumos **fl. 4.46.,** același **orologiu Anker,** pe 15 rubine, cu lanț de maill cu tot **fl. 5.96. Oroloage de busunariu remontoir** din Nikel fin fără cheie, cu lanț fin de maill **fl. 8.95.** Același din argint curat **fl. 11.20.** Cele mai fine **oroloage de busunariu pentru dame** cu lanț cu tot **fl. 4.80, fl. 5.80, fl. 6.80. Lanțuri de maill** singuratice **fl. 1.20.**

Rix, orologieriu Viena, II.

Cu 111 floreni v. a. plătim Acțiile bancei „Albina.“

A se adresa în Gherla (Sz.-ujvár) la **Cancelaria Negrutiu.**

[849] 1—3

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 100 Sibiiu, Marți 28 August (9 Septemvre) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Uniformitatea în biserică.

VI.

După vederile noastre conclusul sinodului din 1882 s'a ocupat numai cu comentarea § fului 53. alinea 6 din Statutul Organic în ce privesce aptitudinea candidatului la postul de protopresbiter; s'a ḑis adecă în dispozițiile sinodali citate: este **„apt“** pentru postul de protopresbiter individul, care are cualificațiunea prescrisă, după cum adecă s'a prescris ea.

Partea a doua din calitățile aspirantelui la postul de protopresbiter: **„Sĕ fie bine meritat pe terenul bisericesc și scolar“** a remas intactă.

Vine acuma aplicarea Statutului Organic cu comentarele sinodului din 1882.

Punem casul că sĕ fac pașii pentru întregirea postului de protopresbiter și se admit la concurs indiviḑi, cari nu corespund dispositiunilor Statutului Organic în toate prescripțiunile lor. Concret vorbind: forurile noastre bisericesci s'ar pune pe basa conclusului sinodal din 1882 și ar ignora Statutul Organic, care până acuma este singur lege pentru biserica noastră.

Se admit la concurs toți aceia, cari întrunesc condițiunile din conclusul sinodului 1882, însĕ le lipsesce condițiunea cardinală prescrisă de Statutul Organic §-ul citat: „sĕ fie bărbat binemeritat pe terenul bisericesc și scolar.

Sinodul protopresbiteral primesce de bune concursele întrate, căci ele au trecut prin forurile prescrise și alege după cum îl taie capul. Și el are dreptul sĕ aleagă în acest chip, căci cu greu va putea el respinge pe candidații admiși de forul superior. Se face alegerea și sinodul protopresbiteral alege de protopresebiteri pe tineri, cari abia au absolvat cursul teologic, și n'au nici o practică în administrațiunea bisericei noastre.

Sĕ vorbim și mai concret. Sinodul protopresbiteral dintre concurenți se pronunță pentru trei indiviḑi, pe acestia-i așterne consistoriului spre a denumì pre unul din trei de protopresbiter. Toți trei întrunesc prescripțiunile Statutului Organic comentate prin conclusul sinodal din 1882. Unul dintre acesti trei întrunesce toate condițiunile prescrise de Statutul Organic, fiind el în funcțiune preoțească dela anul 1862. Al doilea este numai cleric absolut și cu practică de învĕțătoriu — punem casul de 8 ani. Al treilea este asemenea cleric și a ascultat punem casul un an de filosofie la univesitatea din Budapesta.

Consistoriul ar lua actele la revisuire și dintre acești trei candidați ar denumì pe cel din urmă.

Sĕ privim un asemenea conclus în lumina §. 153 punct 6 din Statutul Organic.

În casul concret alesul, respective denumitul este bărbat apt, întrunind condițiunile din conclusul sinodului archidiecesan dela 1882 Nr. prot. 154. Întrunesce deci prima calitate cerută de §. 53 alinea 6 a Statutului Organic. El însĕ nu este îndreptățit la postul de protopresbiter, căci nu întrunesce condiția a 2 prescrisă de Statutul Organic, adecă nu este bine meritat pe terenul bisericesc și scolar.

Quid juris? se întreabă canonistul. Ce este de făcut în casul concret, când s'ar calca legea de către forul competent obligat a o esecuta cu sfințenie și a veghia ca ea sĕ fie observată de toate organele inferioare?

Așa stă lucrul privit sub lumina legei noastre fundamentale, a statutului organic. Și noi credem că retăcirea nu ar fi posibilă, dacă conclusul sinodului dela anul 1882 era redus la adevĕrata sa valoare, și nu sar considera de superior Statutului organic. Noi am arătat raportul dintre acest conclus și dispozițiunile respective ale Statutului Organic, și credem că le-am arătat în adevĕrata lor lumină.

Dacă se considera lucrul din acest punct de vedere îndreptarea era de tot ușoară. Cu §. 53 alinea 6 din Statutul Organic remâneam uniformi in biserică și lumea ortodocsă nu privea cu groază la noi. Oamenii nostri 'și făceau studiele pentru dorul de a se cualifica, și astfel cualificați întrau ca preoți în servițiul bisericei. Aici veniau apoi a-și validita sciința ca conducĕtori ai poporului părtăși de soartea lui. Scoala vieței da nou nutrimênt scoalei teoretice făcute în institute mai inalte, vieața bisericească uniformă în toate ramurile ei regula pre bărbații nostri în funcțiunile lor, și aveam preoți buni, oameni ai bisericei, însĕ conscii de datorințele lor. Astfel sub conducerea bisericei în servițiul poporului nostru credincios, preoții nostri cei cu studii mai înalte lucrau ḑi și noapte pentru binele bisericei și aveau consciința linistită, reflectând la §. 53 alinea 6 din Statutul Organic, în sensul căruia la ocasiune dată din ei se vor recruta protopresbiterii. În acest cas oficiul de protopresbiter se consideră oficiu de onoare și totodată distincțiune pentru servițiele aduse bisericei. Ḑicem distincțiune, ca sĕ nu ḑicem recunoscință.

Așa 'și cresce biserica oamenii sei, așa fac toate bisericele creștine, și așa a creḑut legislatorii nostri că vom face și noi, și în acest sens ne-au dat ei legea noastră fundamentală, Statutul Organic.

Dacă la noi lucrurile s'ar desvolta altfeliu, atunci nu ne vom cresce cler devotat bisericei și condus numai de binele ei. Spiritul speculativ s'ar întroduce în biserică și omul nepreocupat cu fiori reci ar privì la viitoriul bisericei noastre. După absolvarea studielor fie-care și ar potea veḑea de a le sale, unde va fi mai bine plătit, acolo se va aplica. Unul din noi va merge la vre un institut de bani, alții ne vom face arendatori de fabrici de rachiu, de spirt, și bere, al treilea va purta negoț. Vom pândì însĕ cu toții la posturile de protopresbiteri, și pe basa conclusului sinodal din 1882 după cum se poate interpreta el aḑi, fie-care din noi se va face protopop contra dispositiunilor din Statutul Organic.

Cine va ḑice că fals am interpretat legea bisericei noastre, cine va crede că false deducțiuni am tras din possibila aplicare de aḑi a legei noastre privitoare la alegerea de protopresbiteri; acela cu consciința liniștită se ridice peatra asupra mea.

Dintr'altele noi am ajuns departe cu denaturarea legilor noastre bisericesci, și omul vrênd nevrênd ajunge la convingerea că una din două: sau și-au pus oamenii în cap sĕ ne discrediteze legile bisericesci, sau n'au nici o cunoscință despre cuprinsul Statutului Organic.

Ce este însĕ de făcut, sau concret vorbind, cine poate fi protopresbiter în sensul Statutului Organic?

In sensul Statutului Organic poate fi protopresbiter;

1. Individul, care este apt. Și este apt cine întrunesce cele prescrise în conclusul sinodului archidiecesan provocat deja de mai multe ori.

2. Individul care pe lângă condițiunile amintite sub punctul 1. mai este și bine meritat pe terenul bisericesc și și scolar. Va sĕ ḑică preotul care are condițiunile prescrise în cele citate sub Nr. 1. dacă în activitatea sa de mai mulți ani pe terenul bisericesc a dovedit desteritate și bunăvoință în purtarea oficiului de protopresbiter.

Așa, în sensul Statutului organic.

Dacă s'ar considera înse numai conclusul sinodal 154 ex 1882 e possibil se ne trezim cu protopopi cari încă n'au nici un grad ierarchic, de trecut pe terenul bisericesc Doamne feresce.

Am alunecat, cădem cu repeḑiciune, și Dumneḑeu scie unde ne vom oprì.

FOIȚA.

Lume Mică.

(Novelă de **G. Verga**.)

(Încheere).

Dom Liborio însĕ se silea s'o potolească:

— Nu mai ocărî pe băiat pentru că o sĕ creaḑă ce nu este, i ḑise dênsul.

Însĕ Gesualdo se gândea mereu la roșața Filomenii și la mânile cele mari ale lui Dom Liborio cari o țineau de talie.

Când îl trimetea cine-va după vin, se punea în fața contoarului și se uita drept în ochii feti; ea, mai îndrăsneață, i da vin dar îl și ocăra.

— Ia uitați ve creștini buni, la copilandrul ĕsta! Nici nu i-a dat firicel de bărbă și-i și joacă ochii, hoțu!

Vremea trecea. Tata Anton măritase pe Filomena cu Lanzis un om cum se cade care nu scia nici pic din câte se întêmplase. Era om cu dare de mână, de prin partea locului, avea câte-va jugere de pămênt, o păreche de boi, și o viișoară pe coastă așa se spunea. Căsătoria lor făcu sgomot. Seara stau la masă, cu toți, în cârcimă, când, de odată, pentrucă făcuse socoteală greșită, se luară la ceartă cu tata Anton, și dom Liborio începu sĕ glumească vorbind de necaḑurile-i casnice.

Tata Anton era un om mărunt chior, care nu se prea vedea a fi lucru mare de capul lui. Lumea vorbea că omorise pe mai mulți și toți, la 20 de leghe înpregiur, îl respectau. Cum auḑì pe dom Liborio, care era și el un nătărău, ḑicêndu-i o vorbă care suna rĕu la ureche, pleca fără se sufle măcar o vorbă, sĕ-și ia pușca din odaie.

Nevastă-sa, care de ani mulți sta țintuită în pat, se sculă în sus și începu se răcnească:

— Săriți, oameni buni, săriți; vor sĕ se omoare!

Filomena, ca sĕ-i despartă, arunca cu farfuriile și cu paharele în capul lui dom Liborio, și-i tot striga cât i lua gura:

— Hoțule, ticălosule, afurisitule!

— Ai înebunit, cumetre Anton — respunse dom Liborio care îngălbenise și mai tare. Eu n'am decât un briceag la mine.

— Ai dreptate, ḑise Anton, și se duse de puse pușca la loc, fără sĕ mai casce gura sĕ mai ḑică ceva.

Peste un jumĕtate de ceas, Gesualdo se ducea la cârciumă după vin când se întêlnì în drum cu dom Liborio care, cu ochii umflați, se uita prin pregiur ca omul fricos.

— Ține ĕști ḑece bani, i ḑise dênsul; sĕ te duci la Anton și sĕ-i spui că-l aștept acì pentru treaba pe care o scie el. Dar sĕ nu te audă nimeni, mai înțeles?

Anton fu găsit seara întins în dosul tufelor de castani de India, și cânele i lingea rana.

— Ce ți s'a întêmplat, Antone? cine te a înjunghiat?

Anton nu vru sĕ spuie:

— Duceți-me acasa, ḑise dênsul; dacă me voi însănătoșì, e treaba mea, ear dacă voiu murì e treaba lui Dumneḑeu!

— Dom Liborio mi ți l'a omorît; strigă nevastă-sa când îl veḑu.

— Hoțul! pungașul! afurisitul! striga Filomena, de credeai că o sĕ răgușască.

— Sciu eu cine l'a omorît — ḑicea Gesualdo băieților celorlalți — numai nu pot sĕ spun.

* * *

Anul acela fuse pe cât se poate de secetos, așa de mare era seceta, încât murea lumea, de boala malaria, ca muștele; pe tata Gesualdo 'l prinseră frigurile. Și pentru că era bĕtrân și prăpădit, ḑicea în toată clipa: de sigur că anul acesta am sĕ mor. Nu-și mai simțea durerile din șele, nu mai urla noaptea, și sta ghemuit în pătucul lui, și fără luminare.

Revista politică.

Ḑiarele din Viena ne aduc sciri positive despre intrevederea celor trei împěraţi, de care s'a făcut atâta vorbă prin ḑiare. Impěratul Rusiei a sosit eri în Varşovia însoţit de împěrăteasa, de principele de coroană şi marea principesă Xenia. Luni, Marţi şi Mercuri familia împěrătească va petrece în Varşovia, Joi se va duce la castelul Skiernievice, şi aici se va face intrevederea împěraţilor.

Maiestatea Sa împěratul nostru va pleca Duminecă seara — 14 Septemvre din Viena şi Luni va sosì la Skiernievice. Scirile ivite pănă acuma că cu împěratul deodată va merge şi archiducele Albrecht nu s'au adeverit.

Despre împěratul Germaniei nu se poate sci cu positivitate că merge-va sau ba, căci schimbarea spre rěu în sěnătatea bětrênului monarch nu dă loc la sciri positive. In casul de a fi împedecat prin boală va fi înlocuit prin principele de coroană.

Întêlnirei împěraţilor acestor trei imperii se atribue importanţă politică cu atât mai mare, cu cât după cum scim în ḑilele din urmă s'a făcut mare apropiere între Francia şi Germania, şi Anglia rěmâne tot mai isolată în afacerea cu Egiptul, care în conferenţa din Londra a remas nedeslegată şi mai încurcată, ca înainte de conferenţă. Preste aceste încurcări din ţeara Faraonilor este a se mai adăoga acţiunea francesilor în afacerea cu China, acţiune care se vede a fi încurcat toate planurile Anglesilor.

Lumea privesce deci cu mare încordare la această intrevedere de monarchi, şi nu fără cuvênt. Abstrăgênd dela situaţiunea politică singură venirea ţarului la Varşovia este de însemnătate. Toată lumea scie că Rusia clocotesce ca pe un Vulcan, ce ameninţă cu esplosiune. Acest Vulcan este nihilismul, a cărui principală afacere este a atenta la vieaţa ţarului. Aceasta nu mai este secret înaintea bărbaţilor, cari au în mâna lor soartea Rusiei, şi ei, de aceea au şi luat toate měsurile posibile spre a evita o eventuală nenorocire. Linia ferată este încungiurată pretutindenea cu miliţie, întocmai ca şi cu ocasiunea incoronărei din anul trecut la Moscva şi mâni anarchice cu greu vor străbate şirurile miliţiei rusesci.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman.“

Dreptate săsească.

Cohalm, 25 August 1884.

Domnule Redactor! Fiind de repeţite ori atacat prin jurnalul săsesc din Sibiiu „Siebenbürgisch d. Tageblatt,“ şi věḑênd că numitul jurnal fără nici o controlă ori scrupul, publică ori ce fel de invective şi minciuni grosolane; m'am demis a-i arăta adevěrata stare a lucrurilor. N'am făcut aceasta Dle Redactor pentru a me apăra pe mine, căci lumea me cunoasce, ca şi pe capelanul corespondent al jurnalului săsesc, ci am făcut-o numai pentru a dovedì publicului cetitoriu rěutatea încarnată a unor civilisatori?

De două ori am rěspuns atacurilor nedemne publicate de „Tageblatt“ şi de două ori nu mi s'a publicat rěspunsul, de unde trebue să conchid că cei dela „Tageblatt“ sûnt de acecaşi ţeapă cu corespondentul lor din Cohalm; fug de lumină ca dr... de tămâie.

Ve rog dle Redactor a da loc în stimabilul D-voaste ḑiar rěspunsului ce am adresat susḑisei foi care sună:

Cohalm 2 Septemvrie 1884. Onorată Redacţiune! Ḑiarul „Tageblatt“ din ;5 August Nr. 3235 „publică o corespondenţă din Cohalm „tractând despre demisionarea primariului vechiu şi alegerea „celui nou.

„Dacă corespondentul s'ar fi mărginit la descrierea fidelă a celor petrecute acì, ar fi făcut un „servit cetitorilor.

„Objecţiunile sale pline de setea de rěsbunare „trebue însě sě iriteze pe ori ce cetitoriu, care cunoasce referinţele cohălmene.

„Dimisiunea primariului o îmbracă într'o haină „politică, susţiind că s'a retras în urma presiunei „pretorelui cu ocasiunea alegerei de deputat. Nu! „acela nu s'a retras decât silit de şicanele ce a îndurat din partea unor membri ai consiliului comunal, între cari — ḑice lumea — ar fi fost şi „alesul primariu.

„Alegerea fixată pe 28 Iulie s'a amânat în 27 „tîrḑiu seara, aşa că abia $^1/_{10}$ din alegětori a sciut „despre amânare.

„Ca motiv pentru aceasta corespondentul ḑice, „că pretorele a fost chemat la Sighişoara de vice-„comitele Târnavei prin telegram. M'am convins din isvor sigur că telegrama din cestiune purta „simpla subscriere Sobosloy, fără nici un semn „că ar fi dela vice-comite.

„Românii n'au avut nici un interes deosebit „pentru aceea alegere ne-avênd candidat din sinul „lor pentru acel post, şi aşa dar nici cât de puţin „nu pot fi bănuiţi de această „intrigă“ (*Intriguenspiel*). Ei au rěmas în 28 Iulie acasă pentru că „afară de câţi-va indiviḑi din vecinătatea a VII, a VIII, „şi IX nu scia nimic despre amânare; ba chiar sasi „interesaţi au întors la oara fixă pre nişte români din câmp înapoi pentru a participa la alegerea.

„În „Tageblatt“ din 12 August vine corespondentul de nou la tema sa de predilecţiune de a lovì în Lungu, şi în furia sa asupra acestuia merge aşa departe încât espune cu totul fals un decis ministerial.

„Această hotătîre ministerială sună relativ la „păşunitul pe pămêntul comunal:

„A mennyiben a nevezett mezőváros uj mezőrendőri szabály rendeletet alkotni ohajtana tájékozásul kővetkezőket jegyzem meg:

p. 2. „Nem terjedhet ki a szabályrendelet a lakó-„soknak valamely községi vagyonhoz való használati jo-„gának szabályozására sem, mert a mennyiben égy ily „rendezés barátságos uton el nem érhető, a biróság van „hivatva határozni az 1871 evi XVIII t. cz. 107 § a „szerint.“ *)

„Prin încriminaţiuni şi denaturarea adevěrului nu va fericì corespondentul nici Cohalmul, nici pe sine. Cohalmul sufere prin aceasta discordie în toate privinţele, ear dl corespondent de sigur nu şi netezesce drumul spre ţinta intenţionată, căci de sigur n'are de cuget sě moară ca dascăl.

„Cohălmenii în timp de decenii au trăit în pace, erau avuţi şi stimaţi, pe când acum sub auspiciile intoleranţilor merg cu paşi gigantici spre ruină.

„Comuna în privinţa precuniară sta bine mai înainte, când nu se lua taxe pentru păşunit, când nu se încassa la tîrg de sěptěmână şi de ţeară vamă, când nu se arânda parte din averea comunală, pe când acuma n'are decât datorii.

„Dar cine e de vină? De sigur numai vitriga administraţiune a cumetrilor (*Gevaterschaft*).

„Corp representativ, primărie, numai cumetrii şi preteni d'ai cumetrilor. Toate celelalte elemente sùnt eschise. Dacă succede însě câte odată cetăţenilor a alege câte un om independent ca d. e. fostul primar, lozinca acestora este: „afară cu el!“

George Lungu.

Călětoria regelui Carol la Belgrad.

Pornirea din Sinaia.

Joi, 16 August, la oarele 11$^1/_4$, M. S. Regele, cu întreage suita sa cu care plecase dela Sinaia, sosì la Chitila, unde a fost intimpinat de d. Culoglu, prefect al judeţului Ilfov.

După ce d. ministru Sturdza luà concediu dela Maiestatea Sa spre a se înturna la Bucuresci, trenul regal pornì spre Vêrciorova.

În tot percursul gările erau împodobite cu ghirlande de flori şi drapele, primarii şi sătenii din comunele învecinate salutau cu prelungite urări trecerea Maiestăţii Sale.

Sosirea în T.-Severin.

A doua ḑi. Vineri, 14 August. la oarele 9 şi 28 minute dimìneaţa, trenul regal întră în Turnu-Severin.

Sunetele clopotelor şi salve de tunuri trase de pe platoul oraşului la cari respundea tunurile fortăreţei Cladova depe teritoriul sêrbesc, anunţau şosirea Suveranului ţěrei.

Gara era frumos împodobită şi toate vasele din port arborase bandiera română, Aici Maiestatea Sa a fost întimpinat de d. ministru al iustiţiei Voinov; de d. ministru plenipotenţiar Mitilineu, sosit dela Belgrad de d. general Anghelescu, comandant al corpului I de armată; de d general Dunca comandant al divisiei I şi de toate staturile maioare ale corpului, cu toţi oficerii garnisoanei Turnu-Severin; de d. Ghelmegeanu, prefect al judeţului; de d. Băicoianu, primar al oraşuluie; de d. deputat Stefandache; de autorităţile consulare cu reşedinţa în Turnu-Severin; de d. procuror-general al curţei de apel din Craiova, impreună cu autorităţile judiciare locale; de dnii preşedinţi ai comitetului permanent şi al consiliului judeţian; de clerul oraşului; de corpul profesoral cu d-nele institutoare; de d. casier general al judeţului; de mai mulţi notabili, representanţi ai comerciului şi de un numeros public.

In gară onorurile miliţare au fost date de detaşamente compuse de o companie din regimentul 17 de dorobanţi, de un escadron din regimentul 9 călăraşi cu drapele şi musica şi de o baterie de artilerie din regimentul 1.

La coborirea Regelui din tren, d. primar oferind Majestăţii Sale un buchet de flori rostì următorul discurs:

Sire! Ca primar al Urbei Turnu-Severin, vin în numele cetăţenilor a Ve aduce omagii respectoase pentru bunavenire a Maiestăţii Voastre în oraşul nostru. Severinenii se felicită ori de câte ori Ve are în sinul lor, ei 'şi reamintesc cu fală că acest oraş este primul în România în care

---

*) Corespondentul din Cohalm ḑice în „Tageblatt“ însě: . . . . . . deoarece ministrul după hotărîrea cu care a ridicat statutul agrar al Cohalmului a ḑis *espres* (ausdrücklich): „*Ueber die Regelung der Viehweide auf dem Komunalgrund habe die Kommunität . . . . zu entscheiden.*“ In privinţa regulărei păşunei pe pămêntul comunal va decide representanţa comunală. Ce neadevěr grosolan!!

Numai, cum auḑea că depe un mal striga cine va luntrea, ridica capul, cât putea, numai pentru-că scia că este câştig şi strigă: „hei! cine-va! este lume colo!

Însě nu puteau sě-l lase sě crape fără sě-i aducă doctor, ca un câne.

Ventura, orbul şi Ioan Lasca, vorbeau între ei věḑând pe bătrânul Côme întins ţeapăn şi vênăt ca un mort; după multă chipsuire, sě învoiră sě se ducă sě caute pe Gagliana, o babă care făcea minuni de o cunoscea lumea la 20 de leghe prin pregiur.

— Aveţi sě vedeţi că Gagliana are sě te vindece într'o clipă, i ḑiceau bolnavului. Este mai pricepută ca un doctor, dracul ěla de femeie.

Côme nu ḑicea nici da nici ba: se gândea la biata lui Menica care se dusese şi ea tot aşa. Însě când îl scuturau frigurile mai tare, gemea:

— Duceţi-ve de-mi căutaţi pe Gagliana; nu me lăsaţi sě mor fără ajutor, oameni buni.

Gagliana, cum venì spuse, că erau friguri primeşdioase şi că trebuia se aducă un popă.

Era tocmaì ḑi de Duminecă şi la cârcimă nu mai sta sgomotul. Toate acestea făcură lui Gesualdo, care era un flecău voinic de 20 de ani, o impresie aşa de mare, încât toată viaţa 'şi aduse aminte: curioşii, cari veneau se vadă pe cel ce era gata sě moară; bolnavul care se uita la toată lumea, când la unii când la alţii, cu ochii tulburi. Gagliana, care, mêrmăind, părea că caută prin busunare leacurile pe cari nu le avea; orbul care ridea de Gagliana care nu da peste leac şi care tot întreba.

— Ce ar trebuì sě fac ca sě věd ear?

Tata Côme murì chiar în noaptea aceea: din nenorocirea lui, pentru că lanno trecu lunea următoare prin Primosole, şi tocmai avea la dênsa leacul pentru toate boalele. Il duseră la mort: i pipăì burta, pulsul, limba, şi ḑise; „Dacă a-şi fi fost eu acì, tata Côme n'ar fi murit.“

După ce Gesualdo stătù din plâns, se věḑù orfan şi fără lucru, însě trebuia sě-şi câştige hrana. Tocmai atunci şi Filomena, care începuse a îmbětrânì, şi care de anul trecut era věduvă, şi pe care nimeni nu vrea s'o mai ia din pricina istoriei cu dom Liborio, puse ochiul pe el, pentru că acum Gesualdo avea barbă.

— Am ceva parale puse de o parte, mulţămesc lui Dumneḑeu, şi bărbatul o sě poată sta pe saltea.

Orbul care făcea pe mijlocitoriul pentru un păhar de vin, ḑicea:

— Am věḑut eu banii; i-am văḑut cu ochii ěstia — şi Gesualdo într'o ḑi ḑise:

— Dacă vrei tu, vreau şi eu.

După ce se cununară, nu se mai gândì sě se întoarcă în satul lui. Din când în când la fie-care 6 ori 7 ani i venea câte o veste.

— Scii ceva? s'a întêmplat aşa ori aşa cutărei rude a dtale; — ori: Scii că s'a măritat soru ta?

Ear cât despre el, i se întêmplase ce i se întêmplase şi tatălui lui, care remase toată viaţa în locul unde 'şi frânse piciorul.

Odată trecu un car în care era o tinerică şi care sě-i spuie:

— Scii că-ţi sûnt nepoată?

Filomena o primi bine şi o cinstì cu un vin. Pe urmă tata plecă ca toţi câţi treceau preste Sineto şi cari se împrăştia în lume.

Orbul, se duse şi dênsul sub pămênt, sub trifoiu, în dosul bisericuţii unde se odihnea tata Côme şi unchiul Anton.

Gesualdo avea copii mari cari se jucau pe treptele bisericei după cum se jucase şi el odată şi cari şi ei au sě sfêrşească ca şi dênsul şi după dênsul, sub trifoiu, în dosul bisericuţii, de unde cosea el iarbă pentru dobitoacele lui.

Traducere de *I. S. Spartali.*

Majestatea Voastră aţi pus piciorul pentru ântâia oară pe pămêntul României şi aţi devenit cetăţean român.

Sire, Severinenii, entusiasmaţi pentru patriotismul şi eroismul ce aţi desfĕşurat în luptele pentru progresele ce a realisat această ţeară sub Augusta Voastre Domnie, au deplina încredere ca Marele Căpitan, care a ilustrat pe câmpul de luptă ţeara lui Michaiu şi Ştefan-cel mare, o va ilustra şi pe cale pacifică şi diplomatică.

Ve urăm Maiestate bună călătorie şi sĕ Ve întoarceţi sănătos.

Sĕ trăiască Maestatea Voastră!

Să trăească Maiestatea Sa Regina!

Sĕ trăiască România!

Maiestatea Sa a binevoit a rĕspunde prin câte-va cuvinte esprimând Inalta Sa mulţumire.

După aceea Regele trecu pe dinaintea frontului, fiind aclamat de trupe şi popor, pe când musica întona imnul naţional şi după ce a binevoit a convorbì cu mai multe din persoanele presente, trenul regal pornì spre Verciorova; unde sosì la oarele 10.

În Verciorova.

La sosirea trenului regal bastimentul Stefan-cel-mare a pavoasat şi a salutat prin tragere de tunuri pe Maiestatea Sa. Pe mal onorurile militare au fost date de o companie de dorobanţi. Acì M. S. Regele, primind urările de bună călătorie dela ministrii Câmpineanu şi Voinov, dela d. general Radu Mihaiu prefectul poliţiei Capitalei, dela d. G. Cantacuzino, directorul general al căilor ferate, precum şi dela persoanele ce venise în trenul Regal delu Turnu-Severin, Se urcă pe bastimentul Stefan-cel-mare împreună cu Ecs. Sa d. Kalievici, ministrul Serbiei, cu d. general Fălcoianu, ministrul de rĕsboiu, cu d. ministru Mitilineu şi întreaga sa suită, chiemată al însoţì până la Belgrad. La capul scărei bastimentului, Maiestatea Sa fu primit de d. colonel Dumitrescu Maican, comandantul flotilei, ear echipagiul înşirat pe copastie a salutat întrarea Maiestăţii Sale pe bord cu strigări de „ura“.

La oarele 10 şi jum. Maiestatea Sa dete ordinul de pornire.

Cu vaporul spre Belgrad.

In insula Ada Kale drapelurile austro-ungare erau înălţate pe forturi şi trupe; aşeḑate în linie de bătae, salutau odată cu tragere de tunuri trecerea Suveranului României.

Pe tot lungul malului sêrbesc satele erau împodobite cu drapele, şi locuitorii, adunaţi în grupe numeroase, aclamau cu strigări entusiaste trecerea bastimentului regal.

La Drencova vasele aflate în port erau pavoaste şi au salutat ridicând bandiera română, la care bastimentul „Stefan-cel Mare“ rĕspunse cu onorurile obicnuite.

La oarele 7 şi jumĕtate Maiestatea Sa sosì la Baziaşi unde fu întêmpinat de Esc. Sa d. Mil. Garachanine, preşedinte al consiliului şi ministru al afacerilor streine al Serbiei, care, împreună cu d. general Tichomil Nicolitch, comandant al armatei active şi adjutand onorariu al M. S. Regelui Milan locotenent-colonel A. Simonovitch adjutant al M. S Regelui, şi locotenentul colonel P. Schaflarich, şeful secţiei de artilerie din ministrul de rĕsboiu, au venit sĕ salute din partea M. S. Regelui Milan pe Abgustul nostru Suveran. Esc. S. d. Mil. Garachanine remise totodată M. S. Regelui o scrisoare autografă din partea M. S. Regelui Milan şi marele cordon al „Vulturului Alb“. Oficerii cari însoţieau pe preşedintele consiliului al Serbiei au rĕmas ataşaţi pe lângă M. S. Regele, pe tot timpul şederei sale la Belgrad pentru serviciul de onoare. Preşedintele consiliului şi oficerii sĕrbesci au rĕmas po bastimentul „Stefan-cel-Mare“ unde au luat parte la prânzul Maiestăţii Sale.

In portul Baziaşi, M. S. Regele a fost felicitat de bunăvenire de autorităţile locale austro-ungare.

Vineri, 18 August la oarele 9 şi jum. seara M. S. Regele, însoţit de deputaţiunea sĕrbească, părăsì portul Baziaş şi sosì la oarele 12, la Semendria, unde a petrecut noaptea pe bastimentul Ştefan-cel Mare.“

(Va urma.)

Avis.

Onoraţii membri ai *„Societăţii de lectură română din Sibiiu“* se însciinţează, că localul societăţii se află dela 1 lunei curente în casa seminariului archidiecesan, strada Cisnădiei Nr. 7 şi anume în odăile în cari au fost mai'nainte cancelaria „Asociaţiunei.“

Direcţiunea.

Varietăţi.

* (Cas de moarte.) Din Braşov primim trista scire, că zelosul şi binemeritatul protopop **Iosif Barac** a repausat.

* (Cas de moarte). După cum suntem informaţi Asilul „Elena Doamna“ a suferit o lovitură nereparabilă. Moartea a răpit dintre cei vii pe generalul **Carol Davilă,** sufletul acestui institut. Prin moartea generalului Carol Davilă România a perdut pe unul dintre cei ma de frunte bărbaţi ai sei.

Ne asociem şi noi la gelea generală simţită de România şi depunem lacrămile noastre ca atributul recunoscinţei pe mormêntul defunctului.

În numĕrul viitoriu vom aduce amĕnunte din viaţa defunctului.

* (Transferare). Domnul Nicolau Papp este transferat din Marmaţia aici la Sibiiu în calitate de secretariu la finanţe.

(Postal). Cu 11 Septemvre, a. c. începênd se deschide oficiu postal în comuna Imecsfalva, comitatul Treiscaunelor, şi va sta în legătură cu posta dintre Kovászna şi Kézdi-Vásárhely.

Cercul de comunicaţie: Gelencze, Haraly, Hilib, Imecsfalva şi Petöfalva.

Va espeda epistole simple şi recomandate, asignaţiuni postale până la fl. 200 şi alte esmisiuni postale.

Mersul:

Pleacă din Kovászna dimineaţa la 4 oare.
Ajunge la Kézdi-Vásárhely dim. la 6 oare 40 min.
Pleacă din Kézdi-Vásárhely la 8 oare.
Ajunge la Kovászna la 10 oare 40 minute.

* (Postal). Cu 11 Septemvre se deschide oficiu postal în *„Săsciori“* comitatul Sibiiului şi va sta în legătură cu posta din Sibiiu în toată ḑiua.

Cercul de comunicaţie: Laz, Loman, Rĕchita, Săsciori, Sebeşel, Şugag şi Strugari.

Va espeda epistole simple şi recomandate, asignaţiuni postale până la fl. 200 şi alte lucruri de postă.

Mersul:

Pleacă din Săsciori la 4 oare 45 min. dimineaţa.
Ajunge la Sebeş la 6 „ 5 „ „
Pleacă din Sebeş la 8 „
Ajunge la Săsciori la 9 „ 45 minute.

* (Concert). Junimea română dela scoalele superioare din Vaşcău (Vaskoh-Bihor) la 15/27 Augus a dat un concert împreunat cu joc în Vaşcău în favoarea edificândului sem. gr. or. aradan, ce va fi monument neperitoriu al Ilustr. Sale Ioan Metianu, eppul Aradului, ca fundatoriu al măreţului edificiu. — În fruntea comitetului arangiatoriu a stat Corneliu Lazar, teolog. Petrecerea în toate privinţele a succes foarte bine. Concertul s'a început seara la 8 oare, în care sa distins Corneliu Lazar cu disertaţiunea: „Căsătoria la Români,“ scris şi cetit de dênsul. Terenţiu Non, teolog absolut cu declamaţiunea „Un necurat dela sat,“ poesiă de I. Grozescu. Bine a predat dialogul umoristic: Vespasianu şi Papinianu“ de I. Negruzzi: Ales. Mihuţa, stud. de cl. 8 şi Romul Popoviuciu, stud. abs. Mai cu succes au declamat încă şi Iuliu Sarkady, stud. la silvicultură poesia: „Az élő szobor“ de M. Vorösmarty — şi Rom. Bortoş poesia: „Peneş Curcanul“ de V. Alesandri. — Corul junimei a esecutat piesele cu precisitate. Apoi la 11 oare a urmat jocul şi ţinu „până în dalbe ḑiori.“ O cunună de flori graţioase a decorat adunarea frumoasă. Acolo am vĕḑut între altele şi amabilele d-şoare: Amalia Drăgan, Silvia Ládás (Luncă), Elena şi Silvia Lazar, Elena, Irina şi Elisa Popoviciu (din Vaşcău), Linca şi Litiţia Coroiu din Baresci, Lena Micul (din Poiana) şi Elisa Bogdan (din Cristior) — şi un numĕr frumos de doamne tinere, cari contribuiră mult la vigoarea petrecerei. Materialminte încă a succes frumos petrecerea: venitul curat face 74 fl. v. a., carea sumă s'a şi trimis Ilustrităţei Sale Ioan Metianu, eppul Aradului, pentru scopul destinat. „Viitoriul“

* (Mulţămită publică). Cu acestea şire modeste fostul comitet arangiator al concertului împreunat cu joc, ţinut la 15/27 August a. c. în Vascău în favoarea seminariului gr. or. din Arad — ce acum se clădesce — aduce cea mai cordială mulţămită publică tuturor acelor stimaţi domni cărora zăcêndule la inimă înaintarea poporului român, au binevoit a contribuì la scopul numit prin suprasolviri marianinoase, şi anume: Sp. DD. Paul Papp s., jude reg. 9 fl., Iosif Iurovits 5 fl. 50 cr., Paul Faşie jude reg. 4 fl., Ales. Dragan notariu 3 fl., Băiţa; — Ios. Draganu subst. not. 3 fl., Lunca; Desideriu Jancsó advocat urban 2 fl., Vascau; — Rvds. Vasiliu Pop. protopresbiter, 2 fl., Beiuş: O. DD. Ales. Késmárky, silvariu, 2 fl., Cristior; Ios Miklóssy, neguţătoriu, 2 fl., Vascău; — Sp. DD. Vasiliu Lazar, advocat 2 fl., Selisce; Ignaţiu Veis 2 fl., Criscior; Francisc Szöllősy s. pretore 1 fl., Dr Tóth Ödön medic 1 fl., On. DD. Georgiu Gerlan adj. not. 1 fl., Ioan Coroiu preot 1 fl., DD. Leopold Weisz academist 1 fl., Iosif Coroiu faurariu 1 fl. Vascău; — O. DD. Petru Dale preot în Sirbesci 1 fl., Norbert Mayer silvariu în Băiţa 1 fl., Nicol. Groza paroch capelan în Criscior 1 fl., Georgiu Bogdanu învĕţătoriu în Criscior 1 fl., Nicolau Kiss învĕţător în Criscior 1 fl., Petru Baicu preot în Băiţa 1 fl., Ioan Micula preot în Poiana 1 fl., Ioan Pinter învĕţătoriu în Beiuş 1 fl., Georgiu Cristea învĕţătoriu în Leheceni 1 fl., Ales Dancu nefluţătoriu în Beresci 1 fl., Balaş Flore econom în Crisciori 1 fl., Niculau Tulvan econ. în Sĕlişte 1 fl., Vasiliu Bodacu econ. în Vaşcău 50 cr., — *Comitetul arangiator.* „Viitorul“

* (Nebunie). Un oare cine privind şi numind pe filosoful Diogenes de nebun, acesta ia respuns: „Nu sum nebun, numai mintea îmi difere de a ta.“

* (Un stabiliment de utilitate publică). Am vorbit despre otelul sinucisilor fundat la New-York, pentru persoanele cari şi-au urît viaţa.

De câte-va ḑile s'a înfiinţat un nou otel curios. Acesta este Otelul beţivilor, unde sĕ duc cei cari vor sĕ bea pentru a-şi mai uita de neajunsurile lumii acesteia. În adevĕr un industrial din New-York a fundat o casă de refugiu pentru toate haimamalele şi toţi beţivii. Acest stabiliment se compune din băi turcesci cu aburi şi cu duşe, camere de culcat conportabile, şi cabinete de toalete arangiate cu mult lucs. Casa este deschisă toată ḑiua. Când un gentilon se presintă într'o stare de beţiă pronunţată, i se face o baie apoi este culcat. După câtva timp este deşteptat, şi-i se administrează o duşă de apă rece; după terminarea acestor operaţiuni, îşi face toaleta şi părăsesce stabilimentul fiind cu totul dispus ca şi cum n'ar fi fost câtuşi de puţin beat, stabilimentul este totdeauna plin.

* (Demonstraţiune). Pangermanisti austriaci au făcut o demonstraţiune pre mormêntul soldaţilor prussieni înmormêntaţi la 1856 lângă oraşul Haida, în Bohemia, ei au depus un mare numĕr de coroane pe acest mormênt şi câţi-va au pronunţat discursuri prin care şi-au arătat simpatiile către Germania.

Populaţiunea din Haida a protestat în mod energic în contra acestei manifestaţiuni pe care o califică de antipatriotică şi anti-austriacă.

* (Ţeranul vaca şi filosofii). — Călĕtorind odată între anii 1850—60 doi tineri trecuţi prin scoale, într'o ḑi de către sară se opriră la o odaie din hotarul Turdei, în Transilvania, care odaie astăḑi este proprietatea lui Dr. I. R. Romanul. Odaiaşul i primì afabil şi dete în vorbă cu ei. Din vorbă în vorbă ajunseră până acolo, că ţĕranul rugă pre tineri, că — deacă limba grecească este aşa de grea, cum ḑiceau ei — sĕ-i spună un cuvênt grecesc, se vadă, că oare nu-l va putè ḑice după ei. Unul dintre tineri ḑise: „cromo-techno-cataram papoisil.“ Ţeranul începù a ḑice: „scrum!... catarambа!...,“ însĕ nu putù repeţi cuvêntul. — Dar nu aşa — continuă ţeranul — dumniavoastră sùnteţi învĕţaţi, sûnteţi filosofi mari, aţi umblat poate şi pre la scoalele cele mari din Cluş, Blaş şi Sibiiu, apoi ca români sciţi bine şi românesce; eu am auḑit o ḑicală, un om ḑicênd mi-a ḑis: „tot am ḑis cam ḑis coi ḑice când oi ḑice încoi ḑice ca se ḑici cam ḑis c'oi ḑice.“ — Spuneţi-mi ce mi-a ḑis?.... După o ţiră de pausă începù când unul când celalalt dintre tineri, ca sĕ imiteze pre ţieran „cam ḑis, coi ḑice, că ear am ḑis, că tot oi ḑice,“ — însĕ nici ei nu putură reproduce cuvintele ţieranului. Lau rugat, sĕ le mai ḑică odată ḑicala. Ţieranul o repetă cam repede. Tinerii filosofi nici a douaoară n'o putură reproduce, până ce nu şi-o scriseră pe hârtie. — După cină, când ţieranul poftì pre filosofi, ca sĕ se culce în casă unde le aşternu-se, îl rugară, ca sĕ le aştearnă afară. „Dar dacă va ploa?“ — ḑise ţieranul. — „Nu se poate — ḑiseră ei — pentru că este senin ca oul, apoi călindariul nu ne spune ploaie.“ „Aţi vĕḑut vaca — continuă ţieranul — când a venit din câmp, că frecâdou-se de păreţi s'a întors roată pre lângă casă. Aceea înseamnă ceva.“ — „Ce cugeţi d-ta, — ḑiseră tinerii filosofi — vaca d-tale sĕ scia mai mult de cât noi?“ — „Ba nu, me rog de iertare — ḑise ţieranul — „dar vaca mea totdeauna o nimeresce, — altcum fie cum vreţi.“ — Dimineaţa se presentară tinerii în casă la ţeran plini de apă ca goţoi. „Vedeţi, vam spus!“ ḑise ţieranul. — „Dar cine şi-a adus aminte că încă şi vaca d-tale sĕ ne pâcălească,“ — respunseră filosofi ploaţi. „Viitoriul“

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6.; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiata boalei. Trebue sĕ mai observăm. că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Sâmbăta în 7 Septemvre n. 1884.

Viena:	**15**	**86**	**32**	**51**	**31**
Timişoara:	**2**	**18**	**5**	**28**	**9**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 6 Septemvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.15	121.90
Galbin	5.75	5.74
Napoleon	9.66½	9.65
London (pe poliţa de trei luni)	121.65	121 65

Nr. 182. [560] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala poporală gr. or. din Livezeni cu salariu anual de 280 fl., cuartir şi 4 orgii lemne, se deschide concurs cu terminul până la 23 Septembre st. v. a. c.

Concurenţii dela cari se pretind şi cunoscinţe în tipicul bisericei, au a-şi aşterne suplicile lor instruite în sensul prescriselor legei, la subscrisul oficiu protopresbiteral, până la terminul sus amintit.

Haţeg, la 22 August 1884.

Pentru Comitetul parochial, — oficiul protopresbiteral al Haţiegului,

Ioan Raţ,
protopresbiter.

Nr. 595. [858] 1—3

CONCURS.

Petru ocuparea staţiunei învĕţătoresci dela scoala confesională gr. or. din comuna Topliţa română protopresbiteratul Reghinului, se deschide concurs cu termin până la 15 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt: 300 fl. v. a. salariu anual, plătinde în rate lunare de câte 25 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemne de foc.

Petiţiunile concursuale instruite conform legilor din vigoare sûnt a se adresa oficiului protopresbiteral gr. or. al Reghinului în Idicel, p. u. Vécs.

Topliţa în 6 August 1884.

În conţelegere cu preaonoratul domn protopresbiter.

În numele comitetului parochial.

Georgiu Popescu,
paroch şi preşed. comit. parochial.

Nr. 20. [857] 1—3

Prelungire de concurs.

În urma concursului escris din partea Eforiei scoalei capitale greco-orientale din Veneţia inferioară pentru intregirea postului de învĕţătoriu diriginte şi secundariu devenite vacante, din lipsa concurenţilor se prelungesce terminul de competare până în 21/9 Septemvre 1884, în care ḑiuă va fi şi alegerea, urcându-se salariul învĕţătoriului diriginte la 350 fl. şi al celui secundariu tot cu 200 fl. pentru ambii cuartir liber în edificiul scoalei şi lemnele focali necesari.

Veneţia inferioară în 31/19 August 1884.

G. Comaniciu,
v.-preşedintele eforiei.

Sûnt rugate şi celelalte jurnale a publica acest concurs, cu atâta mai vêrtos, căci la prima escriere nu sau însinnat competenţi.

Nr. 40. [559] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea următoarelor posturi învĕţătoresci sĕ escrie concurs cu terminul până în 20 Septemvrie a. c. st. v.

1. Alma, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.
2. Boiu mare şi mic, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.
3. Bachnea, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.
4. Dărlos, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.
5. Lepindea, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.
6. Sz. Ernea, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.
7. Sz. Nadeş, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.
8. Şard, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.
9. Laslĕu rom. salariu anua de 150 fl v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.
10. Şoimuşul rom. salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.
11. Suplac, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase şi folosirea a 5 jugere pământ din păşune, care e legată cu funcţiunile cantorale precum şi una terţialitate din venitele stolari competente.

Doritorii de a ocupa aceste posturi învĕţătoresci au a-şi aşterne petiţiunile lor până la terminul indicat instruite conform prescriselor legei scolare Oficiului protopresbiteral gr. or. a tractului Têrnavei superioare în Alma posta ultimă Erzsébetváros.

În conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Oficiul protopresbiteral gr. or. a tractului Têrnavei superioare.

Alma, în 16/8 1884.

Ioan Almaşan,
protopresbiter.

Nr. 88. [842] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post profesoral la gimnasiul rom. gr. or. din Brad protopresbiteratul gr. or. al Zarandului, şi anume pentru: Istoria universală şi Geografia, ca studiu principal şi una din limbile vii ca studiu auxiliar, prin aceasta se escrie concurs cu termin până în 29 August a. c. st. v. în care ḑi se va efeptuì şi alegerea.

Salariul anual împreunat cu acest post e, 600 fl. v. a. şi decenalele de câte o 100 fl.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor presidiului comitetului gimnasial, instruite cu următoarele documente:

a) Că sûnt români de religiunea gr. or.

b) Ca au cualificaţiunea prescrisă de art. XXX din anul 1883 §. 30 în combinare cu §. 61.

Brad în 15 August 1884.

Comitetul representanţei gimnasiului rom. gr. or. din Brad-Zarand.

Nr. 309. [848] 2—3

CONCURS.

La scoala capitală din Satulung biserica St. Adormiri sûnt a se întregì două posturi învĕţătoresci cu salariu de câte 350 fl. anuali. Spre acest scop se escrie concurs cu terminul până la 7 Septemvre st. v. fiind a se aşterne cererile concursuali în regulă instruite la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Învĕţătoriul, căruia i se va concrede în mod provisoric conducerea afacerilor direcţionali, va primì separat o remuneraţiune de 100 fl.

Între condiţiuni egale va fi preferit concurentul care va documenta capabilitatea de a propune cântările liturgice în cor.

În conţelegere cu comitetul parochial concerninte:

Oficiul protopresbiteral al tractului Braşovului I.

Nr. 399. [843] 2—3

CONCURS.

Spre ocuparea posturilor de învĕţători la scoalele din subsemnatele comune din protopresbiteratul Cohalmului se escrie concurs cu termin până în 31 August st. v. a. c.

a) Şona, cu salariu anual de 160 fl. dela popor prin repartiţiune, cuartir şi lemne.

b) filia Jimbor, cu salariu anual de 90 fl., cuartir şi lemne.

Concurenţii au a-şi înainta suplicele lor instruite în regulă până la terminul susamintit la subsemnatul oficiu protopopesc.

Cohalm 15 August 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

N. D. Mircea,
adm. protop.

Nr. 591. [841] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc la scoala română gr. or. din Saschiz, protopresbiteratul Sighişoarei se escrie concurs cu terminul până la 10 Septemvre a. c. st. v.

Salariu anual 150 fl. v. a. în numerariu, cuartir şi lemnele necesare de foc.

Doritorii de a ocupa aceasta staţiune învĕţătorească, au a documenta că au depus esamenul de cualificaţiune învĕţătoresc, şi din limba maghiară, — concurenţii cu clase gimnasiale sau reale vor fi preferiţi, avênd a se presenta în vre-o duminecă sau sĕrbătoare în biserica din loc spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Petiţiunile concursuali instruite conform pretensiunilor susamintite: sûnt a se aşterne până la terminul de sus, subscrisului Oficiu protopresbiteral.

În conţelegere cu comitetul parochial concerninte.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighisoarei.

Sighişoara, 14 August 1884.

Demetriu Moldovan,
administrat. protopp.

Nr. 274 [846] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea staţiunilor învĕţătoresci din protopresbiteratul Sebeşului, mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

1. Pentru al doilea învĕţătoriu la scoala din comuna Săsciori cu salariu de 200 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.
2. Rechita materă cu leafă de 110 fl. v. a., cortel şi lemne şi
3. Purcăreţ, filie cu onorariu de 110 fl. v. a., cortel şi lemne.

Cei ce doresc sĕ ocupe acum numitele staţiuni au se-şi subştearnă suplicele inzestrate conform legilor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul supranumit.

Sebeş, în 16 August 1884.

I. Tipeiu,
protopresbiter.

---

ad Nr. 245 Scol. [839] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din subsemnatele comune bisoricesci ale protopresbiteratului gr. or. al Bistriţei se escrie prin aceasta concurs până în 15 Septemvre a. c. st. v.

a) Borgo-Mijloceni, cu salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir şi grădinuţa de legumi din dereptul scoalei.

b) Galaţ, cu un salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir şi lemne;

c) Şeu-Sântul, cu salariu anual de 175 fl. v. a. împreunat şi cu postul de cantor bisericesc.

Doritorii de a ocupa acestea posturi au de a-şi subşterne suplicele instruite conform legilor în vigoare până la datul sus însemnat subscrisului oficiu protopresbiterale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţei ca Inspectorat scolar confesionale.

Borgo-Ioseni în 15 August 1884.

I. Buzdug.,
adm. protop

Nr. 281. [856] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Subsemnatul comitet voind a da în întreprindere la un intreprinḑĕtor general, **edificarea unei scoale superioare de fete în Sibiiu,** pe locul din **strada Morii Nr. 8.** (Josefstadt) preliminat în suma de 56,841 fl. 96 cr. v. a. publică prin aceasta licitaţiune minuendo, care se va face pe basa ofertelor presentate în scris până la **25 Septemvrie 1884 la oarĕle 1 d. a.**

Condiţiunile de licitaţie, planurile şi preliminarele sûnt depuse în localul direcţiunei bancei de credit şi economii „Albina“ în oarele obicînuite de oficiu (8—2 d. am) pentru doritorii de a se informa despre dênsele.

Sibiiu în 4 Septemvre 1884.

Comitetul asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român.

Nr. 3958. [855] 1—3

Publicaţiune.

Tribunalul regesc din Elisabetopole aduce la cunoscinţa publicului că pentru permisibilitatea segregării hotarului din oraşul **Cohalm** s'a pus ḑi de pertractare pe **29 Octombre, 1884 dimineaţa la 9 oare,** la casa primariului. La aceasta se convoacă toţi proprietarii comunei, cu observarea, că cei absenţi se vor considera ca consimţind cu segregarea. Primul esemplariu al petiţiunei se poate vedea la acest tribunal.

Pertractarea o va face judele de tribunal Székely Miklós.

Din şedinţa tribunalului din Elisabetopole dela 1 Septemvre, 1884.

Nagy Lajos, president. **Markovits,** notariu.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 44

SCHUTZMARKE
Ofner Adlerberger
Eigenbau.
Jos. Dietzl Budapest.

Cel mai corespunḑĕtoriu ecuivalent pentru Bordeaux fin.

Acest **escelent şi fără îndoială cel mai bun vin al Ungariei** în ce privesce calitatea lui **eminentă stă pre o treaptă cu vinul de Bordeaux, şi de către capacităţile medicale** este recomandat ca cel mai eficace **pentru lipsa de sânge, debilitare şi reconvalescenţă.**

Original este: dacă atât **eticheta** cât şi **sigilul** şi **gărlieiul** sticlei este identic cu **marca şi firma** de mai sus. [751] 12—12

În **calitate originală** se află la dl **G. W. Grohmann,** în Sibiiu, Emil Porr, la Steaua roşie în **Braşov,** Csiki Lukács, Konya Sándor, Puskás Bella, Hirschfeld Sándor, Gergely Ferencz şi Novák Victor în **Cluş,** asemenea în cele mai multe oraşe şi locuri de cură în Transilvania.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 101 Sibiiu, Joi 30 August (11 Septemvre) 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 592 bis. II. cons. pl.

Ioan

din îndurarea lui Dumneḑeu Episcopul bisericei dreptcredincioase resăritene române în Eparchia Caransebeşului.

Iubitului nostru cler şi popor credincios, dar, binecuvêntare şi pace dela Dumneḑeu Tatăl şi dela Domnul nostru Isus Christos!

Cu finea lunei lui Septembre a anului curgětoriu 1884 espiră periodul de trei ani, pentru care au fost aleşi în anul 1880 deputaţii la Congresul nostru naţional bisericesc şi aşa în puterea §§-lor 146, 148 şi 150 din Statutul Organic şi a recercărei Escelenţiei Sale Preasânţitului Domn Archiepiscop şi Metropolit Miron ddto 10 August a. c. Nr. 41 metr. au a se lua fără amânare měsurele necesare pentru alegerea deputaţilor congresuali pe noul period de trei ani, carele se va începe cu I ma Octombre a. c.

Deci aducêndu-ve acestea la cunoscinţă, Iubiţilor! totdeodată escriem alegerea *celor 10 deputaţi preoţesci şi celor 20 deputaţi mirenesci,* cari laolaltă au se represinte diecesa Noastră a Caransebeşului în Congresul naţional bisericesc şi pe basa decisiunelor Consistoriului Nostru plenariu ţinut astăḑi spre acest scop, în virtutea §-lui 140 din Stat. Org. bis. dispunem următoarele:

I. Pentru *alegerea deputaţilor preoţesci* se defige ḑiua de *joi în 6 Septembre* calindariu vechiu a. c. şi aşa preoţii din fie-care tract protopresbiteral au sě se adune *fără de a mai aştepta alta convocare* negreşit încă înainte de ameaḑi la 10 oare în aceasta ḑi la protopresbiterat pentru alegerea deputatului preoţesc, avênd a urma la acest act conform dispuseţiunilor §-lui 91. lit. d.) din Stat. Org. De comisari consistoriali conducětori ai actului electoral se denumesc respectivii părinţi protopresbiteri tractuali cu acea mai departe observare, că dacă vre-unul dintre părinţii protopresbiteri vor candida sau vor fi candidaţi în cercul protopresbiteral al lor la mandatul de deputat congresual, în acest cas dênşii se vor retrage dela misiunea de comisariu consistorial şi locul de comisari, îl va ocupa acela dintre preoţii coadunaţi, carele va fi ales de către colegiul preoţimei alegětoare de conducětoriu al actului electoral.

II. Pentru *alegerea deputatului mirean* se defige ḑiua de *Duminecă în 9 Septembre* cal. vechiu a. c. cu stricta observare a celor ce urmeaḑă:

a) Preoţimea parochială va publica cu opt ḑile mai nainte adecă *Duminecă 2 Septembre* cal. vechiu a. c. în fiecare biserică, că în Dumineca venitoare adecă în 9 Septembre căl. vechiu a. c. se va ţinea sinod parochial estra-ordinariu pentru alegerea unui deputat congresual pe periodul dela I-ma Octombre a. c. pănă la 30 Septembre 1887 şi pentru ca alegerea se poată urma în bun rênd, preoţimea în înţelegere cu comitetul parochial va publică şi lista alegětorilor îndrepţiti în înţelesul §-lui 6 din Stat. Org. şi compusă după § ful 5 al regulamentului pentru parochii.

a) În Dumineca defiptă şi publicată după punctul precedinte întrunindu-se sinodul parochial estraordinariu pentru alegerea deputatului mirean, acest sinod se va constituì aşa: că alegětorii adunaţi 'şi vor alege un preşedinte, doi bărbaţi de încredere şi un notariu. Alegerea acestora se face sub presidiul ordinariu adecă al parochului seu administratorului parochial, carele apoi dacă nu va fi ales el însuşi, va da presidiul preşedintelui ales. (§. 91 e. şi k.)

c) Sinodul parochial estra-ordinariu astfel constituit trece acum la actul alegerei deputatului congresual aşa, că notariul va cetì cu voce înaltă pe fiecare alegětoriu dìn lista alegětorilor verificaţi, ear alegătoriul present 'şi va da votul cu graiu viu, sau dacă s'a cerut de 20 alegětori votare secretă, va da şedula pe care va fi scris numele şi conumele candidatului de deputat. Dupăce alegětorii presenţi şi-au dat voturile lor, se mai aşteaptă una jumătate de oară, dupa care se încheie votarea, punêndu-se în protocol apriat oara, când s'a încheiat votarea. Alegětorilor li se recomandă a-şi alege de deputat, pe care îl cred mai apt de a representa cercul întreg la congresul naţional bisericesc fără privire la locuinţa lui. Alegerea cu aclamaţiune nu este permisă, pentru că alegerea nu se sevêrşesce pre deplin în sinoadele parochiali, ci la actul scrutinărei, la cari se numeră voturile singuratice adunate din întregul cerc electoral.

d) Despre actul alegerei respective al votărei în fiecare sinod parochial se va compune protocol, în care se vor însemna de-a rêndul voturile, adecă: numele şi conumele alegětorilor, carii fiind de faţă au votat şi alăturea cu ei acei indiviḑi cărora li-au dat voturile singuraticii alegětori.

Acestea se înţeleg pentru casul votărei de rênd publice cu graiu viu, eară dacă votarea va fi fost secretă adecă prin şedule: atunci şedulele de votare adunate laolaltă cosênduse cu aţă şi aceasta sigilându-se, sau cuvertênudu-se şi sigilându-se se alătură la protocol (§. 91 f. k.)

e) Finindu-se votarea se va încheia protocolul în presenţa alegětorilor, după aceia constatându-se şi publicându-se resultatul alegerei, acest protocol se va subscrie de preşedinte, bărbaţii de încredere şi de notariu; apoi numai decât se va sigila cu sigilul parochial şi cu al preşedintelui sau al vreunui bărbat de încredere, şi aşa sigilat se pune în cuverta (învălitoare), se sigilează învělitoarea şi adresânduse Comisariului cons. se dă unui bărbat de încredere cu îndatorirea, ca sě-l ducă, negreşit la comisariul consistorial *Dumineca în 16 Septembre* vechiu a. c. mult pănă la 10 oare înaite de ameaḑi în locul defipt pentru scrutinare, pentru că la cas de întârḑiere uşor se poată întêmpla, ca sosind protocoalele sinodului parochial după încheierea scrutiniului, acelea sě nu mai poată fi luate în considerare (§. 91. g). La compunerea acestui protocol în cas de votare publică se recomândă formulariul alăturat sub A.*)

III. Bărbaţii de încredere ca trimişii singuraticelor sinoade parochiali, adecă din fiecare sinod parochial câte unul, ducênd cu sine protocoalele sigilate au sě se înfăţoşeze negreşit la Comisariul consistorial mirenesc *Dumineca în 16 Septembre* v. a. c. mult pănă la 10 oare înainte de ameaḑi la locul destinat pentru scrutinare. Asemenea şi domnii comisari consistoriali sûnt poftiţi a se afla în ḑiua şi oara susamintită în locurile designate. Astfel bărbaţii de înceredere întruniţi sub presenţa comisariului consistarial vor forma colegiul de scrutinare alegênduşi un notoriu pentru ducerea protocolului. După aceea predând fie-care bărbat de încredere protocolul sigilat adus cu sine comisariului consistorial, aceasta va desface în presenţa bărbaţilor de încredere pe rênnd toate protocoalele electorale întrate dela sinoadele parechiali; apoi va face ca acelea sě se cetească cu voce înaltă, sě se numere voturile din ele la rêndul seu şi sě se scrie în protocolul colegiului de scrutiniu. Protocoalele sinoadelor parochiali, ce vor sosì după 12 oare, nu se vor lua în considerare. Acel individ, care după numerarea şi sumisarea tuturor voturilor se va afla că a întrunit cele mai multe voturi, se prochiamă îndată pe deputat ales al cercului respectiv şi ca atare se înzestrează cu credenţionale. La cas însě,

FOIŢA.

Suveniri şi impresiuni dela Asociaţiune.

(Urmare din Nr. 97.)

S'au urmat apoi prânḑurile la cele mai multe familii de aici.

Românul e ospital din fire, şi el scie se primească pre oaspeţi cu toată căldura inimei sale. Şi imparte cu el casa şi masa cum s'ar ḑice. La asemenea ocasiuni şi Orěştienii dovedsc că sûnt români. Prânḑuri splendide au fost la domnii:

Dr. Tincu, Dr. Mihu, Dr. Erdély, Mihaiu, Corvin, prot. Popoviciu etc.

Aceste prânḑuri luculice, care a pus într'o lumină favorabilă ospitalitatea Românilor inteligenţi din Orěştie, au fost semnul věḑut al afabilităţii şi prietiniei, cu care te întimpină Românul pretutindenea unde eşti invitat mai ales ca om cunoscut.

Masa cea mai strălucită a fost, cea a dlui adv. Dr. Tincu. Acì s'au întrunit personagiele cele mai distinse din generaţiunea noastră, care e la cârma afacerilor naţionale. Acì au fost bărbaţi de condiţiuni omogene, oameni cu trecut şi merite necontestabile, persoane bine věḑute şi acreditate la naţiunea noastră.

Dl Bologa, vice-presidentul Asociaţiunei, bărbat cunoscut printr'un trecut plin de activitate neobosită în serviţul naţiunei, bărbat, care nu a cruţat fatigiile, pentru a promova între altele cu deosebire progresul Asociaţiunei noastre.

Dl G. Bariţ, veteranul publicist, care a întemeiat ḑiaristica română transilvană; un luptătoriu neobosit cu condeiul, care a conlucrat cu mult succes la desgroparea temelielor noastre istorice, bărbat, care a věḑut pe Român deşteptându-se din somnul cel de moarte, contribuind însuşi cu mare succes la acestă deşteptare — om din generaţiunea vechiă, care cu rar devotament a îmbrăţişat causa română din cea mai fragedă etate pănă la etatea căruntă, în care se află astăḑi.

Dl Hannia, directorul seminariului Andreian din Sibiiu, care fiind în fruntea institutului teologic, a contribuit foarte mult la crescerea tinerei generaţiuni preoţesci şi învěţătoresci, care a înlocuit deja în cele mai multe părţi preoţimea şi învěţătorimea cea vechiă. Dl Hannia a sciut sě împreune gravitatea şi seriositatea impunătoare cu afabilitatea şi prevenirea ce înalţă valoarea superiorilor în ochii elevilor. Aceste însuşiri i-au păstrat o amintire perpetuă în inimile elevilor ce au fost sub conducerea sa. M'am convins despre aceasta chiar dela preoţii nostri cei tineri din tractul Orěştiei, cari au venit la adunarea generală a Asociaţiunei. Uni dintre aceştia 'mi povestea cu multă plăcere lucruri de pe timpul studiilor lor, cari confirmă pe deplin caracteristica de mai sus.

Ne am simţì fericiţi când şi profesorii mai tineri dela institutul Andreian ar potea sě lase asemenea neperitoare urme de activitate şi binecuvêntare.

Dl advocat P. Cosma, de asemenea un bărbat distins şi cunoscut întreg publicului român din Ungaria şi Transilvania. Activitatea sa în parlamentul Ungariei unde a luptat într'un şir de ani cu mult zel pentru drepturile neprescriptele ale Românilor, pentru conservarea limbei şi naţionalităţii noastre, în cestiunea urbarială şi alte cestiuni grave, e cunoscută publicului nostru întreg. Dsa a devenit şi în Transilvania, unde şi-a strămutat domiciliul şi activitatea de vre-o 8 ani, un personagiu popular, s'a remarcat şi aici la noi prin o activitate salutară în folosul tuturor causelor noastre publice şi ce e mai nobil, prin onestitatea caracterului seu, rară însuşire în aceste timpuri de grea cercare.

Au mai fost şi alţi oaspeţi ilustri întruniţi la această masă, bărbaţi binecunoscuţi publicului nostru: dd. Vis. Roman, Axente Sever şi iubitul nostru cântăreţ dl Dima, cu care ne vom întâlnì la concert — ş. a.

O masă nu mai puţin strălucită a fost la junele advocat Dr. I. Mihu. Acì s'au întrunit mai cu samă domni din generaţiunea mai nouă, tineri, cari sûnt destinaţi a completa şirurile rărite, adecă a suplinì generaţiunea vechiă, şi a fi succesivii bărbaţilor nostri, cari au pus fundamentul la instituţiunile noastre naţionale de astăḑi.

---

*) In protocolul sinodului electoral numele şi conumele alesului are a se înscrie întreg, nefiind permise semnele: „ „ nici ddto,

dacă doi sau mai mulţi indiviḑi vor avea majoritate în asemenea numěr de voturi: va decide între dênşii soartea esecutată numai decât în faţa locului. Atât protocolul colegiului de scrutinare cât şi credinţionalele se subscriu prin comisariul cons., notariul colegiului şi toţi bărbaţii de încredere presenţi. Protocolul de scrutinare se subşterne Consistoriului prin comisariu, ear credenţionalele se înmanuează respective se trimit deputatului ales oficios pe postă cu recomandaţiune şi pentru a căreia trimitere remâne respunḑětoriu comisariul consistorial.

IV. Dacă vreun comisariu consistorial preoţesc sau mirean s'ar afla împedecat în ori şi ce mod, ca sě nu poată împlinì misiunea de comisariu, acela va face îndată arătare Presidiului consistorial, cerênd a se face alta denumire; era dacă necesitatea de a se denumì alt comisariu se va arăta în momentul suprem chiar sub actul alegerei la preoţi şi scrutinărei la mireni: în toate acestea casuri membri adunaţi sûnt autorisaţi a-şi alege din sinul seu un suplinte al comisariului consistorial, care suplent va îndeplinì toate agendele comisariului (91 c. k).

V. Fiindcă despre alegerile afeptuite are a se reporta cu trimiterea actelor electorale prin Consistoriul metropolitan Congresului nostru naţional bisericesc, aşa domnii comisari consistoriali respective suplenţii lor atât preoţi cât şi mireni vor subşterne protocoalele de alegere respective scrutinare împreună cu toate aclusele lor Consistoriului diecesan îndată după efeptuita alegere resp. scrutinare *şi mult până în 20 Septemvre* căl. v. a. c. observênduse în fine, că misiunea de comisariu consistorial este onorifică şi de aceea nu se poate pretinde nici diurne nici spese de călětorie.

VI. Pentru deplina orientare a preoţimei, sinoadelor parochiale, comisarilor cons. precum şi a bărbaţilor de încredere urmează la finea acestei pastorale a Noastră împărţirea diecesei în cele 20 cercuri electorali pentru deputaţii mireni cu numirea comisarilor consistoriali şi a locurilor de scrutiniu, avênd pentru alegerea celor 10 deputaţi preoţesci a servì cele 10 protopresbiterate ale diecesei Noastre ca cercuri electorale în înţelesul punctulni I. din aceasta pastorală.

VII. Către acestea vi se aduce la cunoscinţă, că numai acele proteste pot fi luate în consideraţiune, cari au întrat la presidiul congresului în termin de 15 ḑile dela scrutinare, resp. pentru preoţi, dela alegere (§. 12 din regulamentul afacerilor interne congresuali din anul 1878).

In fine Ve recomând tuturor, Iubiţilor! ca sě alegeţi de deputaţi bărbaţi maturi şi luminaţi, creştini devotaţi binelui de comun. iubitori de pace şi de atât doritul progres, precum şi comprobaţi prin fapte, că sunt cu alipire neclătită către biserică şi instituţiunile ei apostolice şi canonice.

Impărtăşindu-ve binecuvêntarea archierească sum
Al tuturor

Caransebeş din şedinţa cons. plenară ţinută în 20 August 1884.

voitoriu de tot binele
Ioan Popasu, m. p.,
episcop.

Uniformitatea în biserică.

VII.

Dela posibilitatea aplicărei conclusului sinodal din 1882 în vêrtutea Statutului Organic am putea trece la casuri concrete, şi luând de basă concluse din corpurile noastre legislative, sě urmărim procesul pas de pas.

Preferim însě a mărginì cercetările noastre la cele ḑise până acuma, în firma speranţă, că oamenii chemaţi cu îndreptarea lucrurilor, vor judeca serios asupra celor scrise de noi. Mai avem speranţa, că barbaţii nostri de litere vor reflecta la cele scrise de noi, şi la cas că am fi rătăcit ne vor îndrepta la calea adevěrului.

Sě nu perdem un lucru din vedere. Din mila lui Dumneḑeu până acuma încă mai avem pressă, şi libertatea de pressă ne este ăncă asigurată. Ḑicem până acuma, căci Dumineca trecută ni s'a pus în vedere suspendarea legei de presă, şi ori cari vor fi motivele pe faţă, noi scim că mai mult vom avea sě suferim noi.

Deocamdată avem pressă liberă. Detorinţa oamenilor nostri cu carte nu se mărginesce numai la împlinirea oficiului lor, după care trăesc. Binele comun cere, ca fie-care om cu carte sě-şi validiteze cunoscinţele sale, unde numai poate. În special iuristii şi canonistii nostri ar fi chemaţi a se ivì mai des pe terenul publicităţii, şi a da direcţiune sănătoasă vieţei noastre naţionale bisericesci.

Această detorinţă sântă va fi a se face în mod conscienţios, cu motive luate din sciinţa juridică canonică, încât ne privesce pre noi, şi din istoria noastră naţională bisericească. În tractarea lucrurilor directiva sě ne fie obiectivitatea desbrăcată de passiuni şi animosităţi, şi mai pre sus de toate purul adevěr.

Interesul nostru binepriceput pretinde ca noi cu toţii sě fim la locul nostru, cu toţii sě lucrăm, şi sě lucrăm în cunoscinţă de causă, şi cu mâna pe inimă.

Şi pentru ce aceasta?

Pentru ce? Eată pentru ce. Poporul nostru a început a prinde la minte. Ne saltă inima, când vedem că poporul urmăresce cu atenţiune vieaţa noastră culturală, şi numai este strein de luptele crâncene ce le aveam între noi şi cu toţii noi faţă cu cei ce se numesc părinţii nostri politici.

Poporul ne urmăresce. O parte din el ne urmăresce nemijlocit, sciind el cetì şi scrie. Cea mai mare parte ne urmăresce mijlocit, adecă cei ce sciu cetì şi scrie le tălmăcesc cele scrise de noi.

Această fasă de prima glorie în vieaţa intelectuală a poporului nostru trebue sě ne insufle douě lucruri: ambiţiune naţională şi precauţiunea posibilă. Ambiţiune, căci nu mai suntem noi de noi, ambiţiune, căci vorbim la inţelesul poporului, care cu milioanele ne urmăresce. Precauţiune, căci inteligenţa poporului este încă în faşie, şi în acest stadiu al ei ea este neprihănită. Astfel fiind ea primesce lucrurile după cum i se predau. Şi trebue sě le primească aşa, căci inteligenţa în faşie nu le poate controla.

Postulatul principal este deci onestitatea mai pe sus de toate, adevěrul, purul adevěr, căci noi prin fie care cuvênt adaogem câte o petricică la temelia inteligenţei poporului nostru.

Sub asemenea punct de vedere am scris despre uniformitatea în biserică.

Cum ne-au întêmpinat unii dintre colegii nostri chemaţi a zidì şi ei inima poporului român? Au luat părţi isolate din articolele noastre, le-au interpretat fals, din aceste false interpretări au tras false conclusiuni, şi astfel în unele din ḑiarele noastre ne-am pomenit deodată schimonosiţi de nu ne mai cunoascem pre noi înşine.

Copie fidelă aceasta după raporturile biroului de pressa din Budapesta, spre a se adeverì ceea ce se ḑice prin Evangelie: **„Ce ţie nu ţi place fă altuia.“**

Convingerea noastră este, că sûnt între noi elemente bune, necorupte, interesate numai de binele bisericei. Aceste elemente sûnt bětrânii nostri cu barbe argintii, cari aḑi mâne se află streini în biserica noastră, şi ca rit şi ca administraţiune privită ea. Asemenea sûnt şi o parte a clerului tiněr, care se luptă cu sburdalnica de fire a tinereţei şi cu ameninţěrile de disgraţie a multora, numai ca sě poată pătrunde în realitatea lucrurilor, şi sě străbată la adevěrul scientific, care în ḑiua de astăḑi trebue căutat cu multă osteneală, ca diamantul în noianul de năsip.

Aceste puţine elemente sănătoase vor lua la critică cele scrise şi semnalate ca element distructor în biserică şi nu vor întârḑia a se esprima si ele în interesul uniformităţii în biserică.

În fine nu vom uita a amintì că uniformitatea în biserică stă sub paza congresului nostru naţional bisericesc şi a sinodului episcopesc încât privesce lucrurile spirituale dogmatice şi simbolice. Aceste douě foruri vor scì lua měsurile de lipsă pentru sanarea rěului, şi noi credem că este timpul sě ne clarificăm odată în privinţa competenţei forurilor în biserica noastră. Deslegată odată această cestiune controversată, uniformitatea în biserica noastră ar fi realisată în stadiele principale.

Luptăm luptă înverşunată, căci în stat nu ne putem înţelege, noi între noi nu voim sě ne înţelegem. E naturală deci amărăciunea dela noi. Una însě pentru noi este enigmă. De unde provine oare că adevěrurile espuse cu cea mai mare obiectivitate produc agitatiune între oameni, şi ei în agitaţiunea lor se ridică cu personalitatea lor preste interesele bisericesci?!

Am alunecat pe clina pasiunilor, cădem cu repeḑiciune, şi mare resoluţiune şi abnegaţiune se cere dela omul, care se opune curentului destructor.

Noi vom fi pentru uniformitatea în biserică şi legătura nestirbită cu marea biserică orientală. Aceasta o vom urmărì în toată vieaţa noastră, şi dacă vom fi insultaţi, după cum am fost deja, pentru aceasta nisuinţă a noastră, vom răbda în numele Domnului, căci scim că curentele bolnăvicioase sûnt trecetoare, şi că cei tari în credinţă trec preste multe crise, şi ei trec, căci adevěrul, deşì târḑiu, totuşi învinge.

Călětoria regelui Carol la Belgrad.

Primirea în portul Belgrad.

A doua ḑi, Sâmbătă, 18 August, oarele 7 de dimineaţă, bastimentul Regal plecà dela Semendria salutat cu salve de tunuri ale fortăreţei şi, la oarele 11 şi trei sferturi dimineaţa, Maiestatea Sa sosì la Belgrad. Îndată ce bastimentul ajunse

---

Dl **Mihu** şi-a deschis cancelaria sa advocaţială în Orěştie cam pe la începutul acestui an. Condiţiunile sociale, între care se află, soliditatea caracterului, inteligenţa şi cualificaţiunea sa superioară, afabilitatea şi prevenirea ce-l caracterisează, i-au asigurat deja la începutul carierei simpatiile tuturor. Dênsul este unul dintre factorii primi ai societăţii române din Orěştie şi aceasta aşteaptă cu drept cuvênt mult dela dênsul.

La masa ospitală a dlui Mihu am avut fericirea sě fiu învitat şi eu. Ca vechi cunoscuţi încă de pe timpul când mi-am petrecut o parte din ḑile prin colegiul din Orěştie, nici că se putea sě nu fiu învitat. — Abia am pus piciorul pe pămêntul Orěştiei, abia m'am întâlnit cu dênsul şi m'a şi poftit ca oaspe la masa s'a ospitală.

Acì erau, cum am ḑis, oameni din generaţiunea nouă, oameni cu planuri şi proiecte, oameni cari dau năvală asupra trecutului şi presentului, pentru a-şi crea un viitoriu cât se poate mai splendid. — Discusiunea la această masă era viuă, înfocată, preserată cu omorul, care nu părăsesce nici odată temperamentele junilor. Când şi când se ivea câte un nor uşor pe fruntea senină a acestor oaspeţi veseli, însě o reamintire o festă sau vre-o criză financiară din trecut, mai gravă decât ale ministrului de finanţe venia îndată se alunge ori ce posomorire momentană.

Am avut ocasiune se věd scânteile ce sar din conflictul temperamentului vioiu inflăcărat al Românului ungurean şi din flegma filosofică a Românului transilvănean. La asemenea coflicte transilvăneanul de bună voie aruncă puşca jos şi se dă plainic.

Acesti tineri, cari i-am věḑut la această masă pentru prima oară, au fost domnii Petru Dulfu din Bucuresci, Dr. Chicin şi I. Meţian din Arad — oameni de viitoriu, chemaţi a fi demni succesori în scumpa moscenire ce ni-o va lăsa generaţiunea veche.

Dintre acesti tineri juni plini de speranţă cunosceam deja pe dl **Dulfu** din scrierile sale poetice publicate până acum, înse această cunoscinţă nu-mi era de ajuns şi fiind că o norocoasă întêmplare a adus cu sine ca dl Dulfu sě vină în mijlocul nostru, am profitat de ocasiune pentru a face şi cunoscinţă personală.

Dl Dulfu este om la aparenţă liniştit, tăcut şi reservat, scump la vorbă, cum se ḑice, o însuşire, care nu se află de regulă la poeţi lirici. M'a surprin aceasta însuşire.

Dar precât de liniştită se pare la suprafaţă aceastā viaţa de poet, pre atât de intensivă şi puternică trebue sě fie ea în fond. Şi întradevěr poesiile dlui Dulfu arată învederat, că dênsul este un om de intensivă simţire şi vieaţă poetică şi esteriorul seu liniştit şi reservat este vělul transparent ce acopere o văpae aprinsă.

Şi momentul ce a contribuit mai mult ca societatea întrunită la această masă îmbelşugată se afle adeverate oare de distracţiune, a fost acela, că onorurile mesei le făcu afabila Domnă Anna Orbonaş, soţia dlui pretor din Geoagiul de jos Iosif Orbonaş. Dsa prin naturelul amicabil, prevenitor şi vial a contribuit în mod considerabil la vioiciunea conversaţiunei şi a distracţiunei. Ni se va da ocasiune mai târḑiu de a vorbì despre secsul nostru frumos din Orěştie şi dimpregiur şi acum terminăm cu observaţiunile despre prânḑuri, ca sě nu ni se ḑică că sûntem absorbiţi cu totul de spiritul materialistic al veacului, în care trăim. Într'adevěr aceste şiruri le am scris rumai pentru a arăta că Românii din Orěstie au arătat ospitalitatea aşa cum o vedem afirmându-se totdeauna şi pretutindenea la poporul român.

În asemenea mod s'au arětat ospitalitatea şi celelalte case române şi anume la domnii: I. Mihaiu St Erdélyi, adv. S. Popp, p. protp. N. Popovici, Moldovan, Sim. Corvin, G. Baciu, Lăzăroiu, unde au fost învitaţi mulţi oaspeţi din elita inteligenţii noastre ce a venit la Orěstie. — Oaspeţii vor duce cu sine un frumos suvenir dela românii din Orěştie.

Duminecă după ameaḑi viaţa din oraş a întrat într'o fasă de febrilă mişcare. Se apropia cu paşi repeḑi seara de concert şi oamenii începură a se asigura de locuri. Un concert românesc e un lucru rar în acest oraş provincial şi fiesce care voia sě fie de faţă la o asemenea producţiune musicală românească. Streini acestui oraş erau în ţinută reservată, dovadă eclatanţă că contrastele naţionale din Transilvania, perpetuate de mai multe veacuri, sûnt încă departe de a dispărea dintre noi. (Va urma.)

în vederea fortăreţei, Suveranul României a fost salutat cu 101 tunuri, la care respunse „Alecsandru-cel Bun“ şi canoniera „Griviţa“.

Din depărtare oraşul presenta un aspect de sĕrbătoare şi o populaţiune foarte îndesată se adunase pe înălţimi şi pe malul Dunărei.

La debarcader, M. S. Regele Milan purtând uniforma de colonel al regimentului 6 de linie românesc, al căruia Cap Meiestatea Sa este, înconjurat fiind de ministri, de casa Sa militară, de înalţii demnitari ai statului, de prefectul şi de primarul oraşului, a venit pe bordul bastimentului Stefan cel-Mare şi a salutat, în modul cel cordial şi afectuos pe M. S. Regele, urându-i bunăvenire în capitala regatului Seu.

Ambi Suverani 'şi presentară suitele Lor, şi se scoborîră împreună de pe bastiment în strigătele entusiaste ale populaţinnei.

Garda de onoare, aşeḑată pe ţĕrm a dat onorurile militare şi musica a întonat imnul naţional românesc.

Un pavilon frumos împodobit cu flori şi drapele ale ambelor State, era ridicat pe mal, şi acì M. S. Regele Milan presentă Suveranului nostru pe ministri, generalii, şi oficerii superiori, pe primarul oraşului, precum şi pe ceilalţi demnitari ai Statului.

Maiestăţile lor se suiră apoi împreună în trăsura de galǎ, înhămată à la *Daumont*, şi, încongiuraţi de oficerii generali şi oficerii superiori, precedaţi şi urmaţi de o escortă de câte un semi escadron de husari, porniră spre palat în sunetul clopotelor şi în viele aclamaţiuni ale populaţiunii. Pe tot percursul, trupele înşirate pe amêndouĕ părţile stradelor, presentau armele şi musicile întonau imnul naţional român.

Stradele erau frumos împodobite cu flori, ghirlande, covoare, drapele românesci şi sêrbesci; arcuri de triumf măreţe erau ridicate pe pieţele principale ale oraşului şi populaţiunea pe strade şi dela ferestre, aclamau cu entusiasm pe Regele Carol.

Primirea la palat.

M. S. Regele fu primit în palatul cel nou.

Acolo, M. S. Regina, încongiurată de damele de onoare şi Casa Maiestăţii Sale, primì pe Suveranul nostru în modul cel mai graţios. M. S. Regele presentà Reginei Serbiei persoanele din suita Sa.

La oarele 12 jum., a avut loc un dejun intim, la care au luat parte ambele suite precum şi ministrul preşedinte Garachanine, ministrul de resboiu şi ministri plenipotenţiari Kalievici şi Mitilineu. Musica a esecutat în timpul dejunului diferite arii românesci.

La oarele 3, Maiestatea Sa primì corpul diplomatic acreditat pe lângă M. S. Regele Serbiei. Presentarea s'a făcut de d. Mitilineu, ministrul plenipotenţiar al Regelui la Belgrad.

La oarele 3 jum., M. S. Regele Milan presentà Suveranului nostru pe demnitarii şi funcţionarii superiori ai regatului, printre cari se aflau E. S. Metropolitul Serbiei cu înaltul cler, consiliul de Stat, fostii ministri, curtea de casaţie, de apel, de compturi, corpul profesoral, primarul oraşului Belgrad cu o deputaţiune a municipalităţei şi alte persoane de distincţiune. M. Sa Regele a adresat fie-cărui câte-va cuvinte, esprimând bucuria şi mulţămirea Sa pentru primimirea călduroasă a capitalei Serbiei.

Trecerea armatei în revistă.

La oarele 4 jum., M. S. Regele Milan presentà Suveranului nostru tot corpul oficeresc al garnisoanei şi al trupelor concentrate în Belgrad, în capul cărora se aflà generalul Leshanine, şeful statului maior general, şi generalul Iovanovici, comandant de divisie.

La oarele 6 Augustii Suverani visitară vechea fortăreaţă, pe a cărei piaţă de arme se afla regimentul 6 infanteriei activ, compus de 4 batalioane, precum şi toţi oficerii garnisoanei în mare ţinută.

Regimentul regele Carol.

După ce Maiestăţile Lor trecură pe dinaintea trupelor, Regele Milan adresà Suveranului României următoarea cuvêntare:

„Rog pe Maiestatea Voastră, în aducerea aminte a vi- „sitei care face Mie şi armatei Mele cea mai mare bucurie, „şi totdeodată ca o dovadă de simţemintele de amiciţie ce „Ve păstrez precum şi a legăturilor de frăţie ce unesc fru- „moasa şi valoroasa armata română cu armata sêrbească, „ a-i face onoarea a primì titlul de cap al regimentului 6 „activ al armatei mele. Sperând, Sire, că Maiestatea Voa- strǎ va binevoì a îndeplinì dorinţa Mea, Ve pot asigura „că armata va fi mândră de a vedea de proprietar al regi- mentului pe învingĕtoriul „dela Plevna.“

Tot odată M. S. Regele Serbiei înmânà Suveranului României actul care dă regimentului 6 în viitoriu numele „Regele Carol al României.“

M. S. Regele rĕspunse prin următoriul discurs:

„Primesc cu deosebită plăcere onorul ce Maiestatea „Voastră a-ţi binevoit a-mi face numindu-me proprietar al „unuia din regimentele Sale şi sûnt fericit că de acum îna- „inte, numele Meu va fi legat de valoroasa armată sêrbă, „care a vĕrsat sângele ei pentru patrie şi a combătut ală- „turi cu a Mea pentru independenţa ţĕrilor Noastre. Rea- „mintirea unui resboiu victorios stabilise deja o apropiată „legătură între armatele noastre. Astăḑi însĕ această înfrăţire primesce o nouă şi preţioasă consfinţire prin distincţiu- „nea ce Maiestatea Voastră mi-aţi făcut, ceea ce reînalţă „încă în ochii Mei amabila atenţiune a Maiestăţei Voastre.“

În acest moment adresându-se grupei M. S. Regele i ḑise:

„Regimentului ce Suveranul vostru a binevoit a-mi con- „ferì nu am decât a-i recomandà de a urma vechile tradi- „ţiuni ale armatel sêrbesci, cari sûnt credinţa către Rege şi „iubirea patriei, şi acum uniţi-ve cu mine pentru a striga: „Trăiască M. S. Regele Milan, Augustul Şef al armatei sêrbesci.“

La rêndul seu Regele Milan, adresându-se trupei, i esplicà cuvintele rostite de Regrle Carol, arătând simţemintele cari 'l hotărăsc a-i oferì titlul de cap al regimentului 6 activ al armatei sêrbesci, şi adause în urmă:

„*Soldaţi*! Augustul vostru cap, M. S. Regele României „ne-a făcut onorul a primi titlul ce i ofeream. Trebue sĕ „fiţi mândri de a vedea astăḑi în capul vostru pe nobilul „Suveran şi primul Rege al României regenerate, pe glorio- „sul comandant suprem al armatelor ruse şi române care, a „luptat pentru aceeaşi causă ca şi noi, şi care a contribuit „atât de puternic a desăvêrşì o lucrare din care patria noa- „stră ieşì independentă şi marită. Maiestatea Sa luând po- „sesiunea de noul Seu titlu, a binevoit a ve recomanda de „a fi credincioşi Suveranului vostru şi de a fi totdeauna gata „a ve jertfì pentru patrie, Maiestatea Sa v'a ordonat a striga: „Trăiască Regele Milan! Viu la rêndul meu sĕ mulţămesc „Maiestăţei Sale pentru consiliele ce v'a dat şi ve ḑic: Sol- „daţi, strigaţi împreună cu mine: Trăiască Augustul vostru „cap, M. S. Regele României Carol I!“

Aceste cuvinte au fost aclamate cu strigăte de „ura“ a trupelor, şi musicele întonară imnul românesc.

După aceasta regimentul defila înaintea Suveranilor, şi, când se apropie de pavilonul Regal, Regele Carol trase sabia, şi puindu-se în capul regimentului Seu, defilà înaintea Regelui Milan.

După defilare şi visita fortăreţei, de unde este o privire încântătoare, care îmbrăţişează oraşul şi toată împregiurimea, Maiestăţile Lor se întoarseră împreună la Palatul Regal, în mijlocul unei numĕroase populaţiuni, cari saluta pe Suvarani cu urări prelungite şi ertusiaste.

(Va urma.)

Generalul Davila.

După o lungă suferinţă, cruda moarte a răpit din mijlocul nostru pe generalul Davila, a cărui activitate şi sentimente patriotice erau cunoscute de toţi Românii. Ţeara a făcut o mare perdere.

El a încetat de a lucra Duminecă la 4 oare: ḑicem a lucra, căci până în ultimul moment al seu de viaţă a continuat activitatea sa. Câte-va minute înainte de a espira el a subsemnat acte oficiale.

Generalul Carol Davila s'a născut la Parma, în Italia, în 1828. El işi făcu studiele liceale la Limoges, în Francia. Apoi se ccupă cu studiul farmaciei şi medicinei. Devenì preparator de chimie, prosector de anatomie şi şef de clinică hirurgicală în spitalul Hotel-Dieu din Angers. În 1849, în timpul cholerei, fu trimis în misiune, în departamentul Maine-et-Loire. La finele anului 1852 'şi susţinu tesa de doctor în medicină, şi după cererea principelui Ştirbeiu, fu pesemnat de facultatea de medicină din Paris pentru a venì sĕ organiseze în ţeară spitalele şi serviciul sanitar.

La 13 Martie 1853, doctorul Davilă sosì la Giurgiu şi fu numit medic şef al armatei: a doua ḑi chiar luà sub conducerea sa spitalul militar din Mihaiu-Vodă, în care se aflau 300 de bolnavi, cei mai mulţi atinşi de tifus.

După câte-va sĕptĕmâni dela sosirea sa, presentă Domnitoriului Ştirbei un memoriu pentru crearea unei grădini botanice şi pentru organisarea unei scoli de medicină, după modelul scoalelor secundare din Francia. La 4 Decemvre 1858, el şi deschise aceasta scoală, în care instruì 60 elevi din toate districtrictele şi pe care o dota din propriele sale mijloace cu materialul necesar şi cu un mare numĕr de preparate anatomice, cari formară basa museului actual.

Organisarea acestei scoli fu aprobată prin decret princiar în Martie anul următoriu, când d. Davila făcù sĕ se plânteze grădina botanică dela Cotroceni.

În timpul ocupaţiunei ruse, fu destituit de generalul Buhberg. La sosirea armatei turcesci, el fù numit Heşim-Paşa al acestei armate, decimată atunci de choleră, şi împărţì cu ocasiunea aceasta soldaţilor cunoscutele picături anti-cholerice, descoperite de dênsul. Pe timpul caimacamiei Domnitoriului Al. Ghica, scoala fiind în pericol, doctorul Davila plecà la Paris şi obţinù acolo, prin propria sa iniţiativă, un decret imperial cu data de 23 Noemvre 1857 prin care se asimila scoala de medicină din Bucuresci cu cele analoage din Francia. Astfel un mare numĕr de tineri putură continua în Francia studiele lor şi devenì doctori în medicină.

(Va urma.)

Varietăţi.

* (Cas de moarte). **Georgiu Stupa,** proprietariu de apotecă, membru al representanţei orăşenesci din Budapesta, şi al representanţei fundaţinnei lui Gozsdu, curator primariu al bisericei române grecesci şi membru al mai multor societăţi şi corporaţiuni ale capitalei, au repausat în 28 l. c. în Budapesta în etate de 73 ani. Adormitul au fost unul dintre cei mai disting bărbaţi ai capitalei, adevĕrat fiu al bisericei, care au desvoltat o însemnată activitate în toate ramurile vieţei publice şi nu şi-a uitat nici când de datorinţele sale faţă de naţiunea română, căreia a aparţinut, familia sa a perdut întrênsul un părinte adevĕrat, ear statul un ceteţan. devotat Fiei memoria eternă.

†

IOSIF BARAC,

protopresbiterul gr. or. român al tractului I al Braşovului, paroch primar la biserica St. Nicolau din Scheiu, asesor consistorial archidiecesan şi metropolitan, preşedintele delegaţiunilor scolare, Efor al scoalelor centrale române din Braşov, membru ordinar al Asociaţiunei transilvane pentru literatura ramână şi cultura poporului român şi al altor Asociaţiuni şi reuninni din loc, după un morb îndelungat de hidropică a încetat din viaţă la 28 August 1884 la 6 oare dimineaţa în etate de 71 ani, împărtăşit cu sântele taine, după ce a servit bisericei şi naţiunei sale cu zel şi devotament în curs de 44 ani.

Despre aceasta dureroasă perdere, pe care o deplânge iubita sa soră *Marina Mandragiu* născută *Barac* şi iubitul sĕu cumnat *Mihael Mandragiu* precum şi ginerile sĕu *George Belisimus*, încunoscinţează subscrisa Eforie cu inima plină de durere, pe toţi amicii şi cunoscuţii defunctului.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale repausatului espuse în biserica St. Nicolau din Scheiu se vor depune spre eternă odihnă în mormêntul familiar din cimiteriul acestei biserici în 30 August 1884 st. v. la 2 oare după ameaḑi.

Braşov, 28 August 1884 st. v.

Eforia scoalelor centrale române ort. reserit.

* Întrebat fiind oratorul Demades: cine ia fost învĕţătorul? Tribunalul din Athena! rĕspunse înţelegênd că la petractarea causelor mai mult plătesce pracsa, decât ori care altă învĕţătură sistematică.

* (Bibliografic). A eşit de sub tipariu *Gramatica limbei române,* fonetica, etimologia, sintacsa şi istoria limbei pentru clasele liceale după lucrările lui Diez, Cipariu, Haşdeu, Lambrior etc. de Ioan Nădeşde. Iaşi editura librăriei Petru C. Popoviciu, 1884. Preţul 3 lei.

Această carte format octav, 240 de pagini hârtie bună şi tipariu legibil merită atenţiunea bărbaţilor de scoală.

Conspectul operaţiunilor Institutului de credit şi de economii „Albina“ în Sibiiu în luna lui August 1884.

Intrate.	fl. cr
Numerariul din 31 Iuliu 1884	90,119.44
Depuneri	83,718.80
Cambii rescumpĕrate	230,758.33
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	46,124.25
Interese şi provisiuni	15,539.25
Fondul de pensiuni	35.25
Monetă vêndută	82,100.44
Efecte	3,007.70
Conturi curente	51,775.10
Diverse	557.37
	fl. 603,735.93

Eşite.	fl. cr.
Depuneri	101,903.27
Cambii escomptate	211,802.34
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	75,318.50
Interese pentru depuneri	196.55
Contribuţiune şi competenţe	1,531.95
Salarie şi spese	1,908.25
Monetă cumpĕrată	81,793.47
Conturi curente	84,007.11
Diverse	794.43
Saldo în numerariu cu 31 August 1884	44,480.06
	fl. 603,735.93

Sibiiu, 31 August 1884.

Visarion Roman,
director esecutiv.

Iosif Lissai,
comptabil.

Loterie.

Mercuri în 10 Septemvre n. 1884.

Brünn: 3 31 48 72 52

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 9 Septemvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.15	121.90
Galbin	5.75	5.74
Napoleon	9 66	9.65
London (pe poliţa de trei luni)	121.65	121 65

Nr. 4205. B. [847] 3—3.

CONCURS.

Devenind în vacanță douĕ stipendii de stat à 500 fl. destinate pentru cualificațiunea mai înaltă a clericilor din archidiecesa gr. or. română din Transilvania la vre-o universitate, — pentru conferirea lor se escrie prin aceasta concurs cu terminul *pănă la 18/30 Septembre a. c.*

La aceste stipendii pot concura numai elevi absoluți din cursul pedagogico-teologic din Sibiiu, cari sûnt totdeodată absoluți de gimnasiu cu esamen de maturitate.

Concurenții au a subșterne la consistoriul archidiecesan pănă la terminul arătat suplicile lor instruite cu atestat de botez, cu atestatele scolare necesare, adecă: cu atestat de maturitate și absolutoriu clerical, apoi cu atestat dela medic, că sûnt sănătoși deplin, cu un revers, că după absolvire vor intra în servițiul bisericei noastre, și în fine au a arăta universitatea la care voiesc a-și face studiile.

Din ședința consistoriului archidiecesan, ținută în Sibiiu, la 21 August 1884.

Nr. 143. [861] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕțătoresci la scoalele confesionale gr. or. în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Turdei, se escrie concurs cu termin *pănă la 20 Septembre st. v. a. c.*

1. Banabic, cu salariu anual de 200 fl. v. a. care se va solvì în patru rate, cuartir, folosirea grădinei scoalei și un stângin de lemne pentru foc.

2. Vaidașig, cu salariu anual de 150 fl. v. a. și cuartir în edificiul scoalei.

Suplicele de concurs instruite în sensul legilor în vigoare, sûnt a se subșterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în Turda pănă la terminul de mai sus.

Turda, 22 August 1884.

În conțelegere cu comitetele parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Turdei.

Ioan Reou,
administrator protopresb.

Nr. 272 [862] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scoalele poporale gr. or. din protopresbiteratul gr. or. al Iliei din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu terminul pănă la *20 Septembre st. v. a. c.*

1. Ilia-murășană, cu salariu anual de 250 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei și patru orgii de lemne.

2. Têrnava, cu salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir și lemne de foc câte vor trebuì.

3. Vorța cu Valealungă, 200 fl. v. a., cuartir și lemne câte vor trebuì.

4. Gialacuta, cu Căbești, 170 fl. v. a., cuartir și lemne de foc cât vor trebuì.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi au a-și subșterne petițiunile lor instruite conform prescriptelor legilor din vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, pănă la terminul supraindicat.

Gurasada, 27 August, 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei.

Alesiu Olariu,
adm. protopresc.

Nr. 292 [863] 1—3

Concurs.

Devenind stațiunile învĕțătoresci din comunele mai jos numite vacante se escrie pentru întregirea lor concurs cu termin de *15 ḑile dela prima publicare.*

1. Daia, cu salariu de 200 fl. v. a., folosirea grădinei scolare, cortel și lemne și

2. Cioara, cu leafă de 100 fl. v. a., cortel și lemne.

Doritorii de a se aplica la vre una din prementionatele stațiuni învĕțătoresci au sĕ-și șubstearnă suplicele provĕḑute cu documentele prescrise de lege, subsemnatului în terminul supranotat.

Sebeș în 27 August 1884.

Oficiul protopresbiteral greco oriental.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 820, [852] 2—3

CONCURS.

Se escrie pentru ocuparea postului de învĕțătoriu dirigent la scoala gr. or. din Boița, cu salariu anual de 350 fl., cuartir și 4 □° lemne de foc.

Reflectanții pănă în 22 Septembre a. c. vor avè a-și așterne la adresa subsemnatului petițiunile lor instruite cu următoarele documente.

1. Testimoniu de maturitate.
2. Testimoniu despre absolvirea studiilor teologice.
3. Testimoniu de cualificațiune.

Învĕțătoriul dirigent va fi îndatorat a tinè catechisațiune cu tinerimea adultă.

În conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Sibiiu, 22 August 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. 429. [851] 2—3

CONCURS.

Spre întregirea postului de învĕțătoriu la scoala confes. gr. or. română din Cacova protpbt. Sĕliștei se escrie concurs *cu terminul pănă la 10 Septembre st. v.*

Emolumentele sûnt:

1. Salariu în bani 250 fl. cu prospect a se ameliora la 300 fl.
2. Cuartir natural.
3. Jumĕtate din venitul scoalei de pomărit.
4. Lemnele de foc necesari.

Cererile concursuali instruite în regulă sunt a se așterne subscrisulu oficiu protopresbiteral.

În conțelepere cu comitetul parochial.

Sĕliște 20 August 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractului Sĕliștei.

Nr. 74. [850] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III Teuț, protopresbiteratul gr. or. al Albei-Iuliei, se deschide prin aceasta concurs *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele împreunate cu aceasta parochie sûnt:

1. Dela 80 familie câte una ferdelă cucuruz în boambe (16 copuri vechi).
2. Dela 80 familii câte una ḑiuă de lucru (clacă).
3. Porțiune canonică de 405 □°.
4. Venitele stolari reguiate în sinodul parochial ținut la 20 Iule 1884
5. Nefiind casă parochială, se va închiria din partea poporului o casă de locuit pentru parochul.

Toate aceste aduc un venit anual de 205 fl.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie au a-și așterne petițiunile instruite conform stat. org. și regulamentului congresul din 1878 pentru parochii la subscrisul oficiu protopres biteral în Alba-Iulia pănă la terminul indigitat.

Alba-Iulia, 20 Iuliu 1884.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Alesandru Tordășan,
protopresbiter.

Nr. Protop. 179. [840] 3—3

CONCURS

Devenind vacante stațiunile de învĕțători în comunele mai jos insemnate din tractul protopopesc al Mediașului prin aceasta se deschide concurs pentru ocuparea acestor posturi pre lângă următoarele emolumente cu terminul pănă la 31 August st. v.

1. Hașag, salariu anual de 150 fl., și cuartir în edificiul scoalei.
2. Berthan, salariu anual 200 fl., cuartir și 3 orgii de lemne.
3. Curciu, 150 fl.
4. Brateiu, 150 fl.
5. Ațel, 150 fl.
6. Agerbiciu, 150 fl.
7. Frăua, 150 fl.
8. Vorumloch, 150 fl.
9. Buzd, 150 fl.

Doritorii de a ocupa vreunul dintre aceste posturi au sĕ-și aștearnă concursele lor la subscrisul oficiu protopresbiteral pănă la terminul mai sus indicat instruite cu documentele necesarii, pre lângă testimoniu de cualificățiune.

Mediaș 16 August 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mediaș ca Inspectorul scoalelor tractuale.

Dionisiu Chendi,
adm. protopopesc.

Nr. 810. [853] 2—3

Prolungire de concurs.

Neconcurênd nici un individ deplin cualificat la postul învĕțătoresc din Ocna superioară, cu salariu de 200 fl. cuartìr și lemne de foc, pentru care s'a escris concurs în „Telegr. Rom. Nr 79 sec. terminul de concurs se prolungesce pănă în 5 Septembre a c.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Sibiiu, 20 August 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. 494. [844] 3—3

Prolungire de concurs.

Terminul concursual publicat în Nr. 79 secv. „Telegraful roman“ pentru întregirea stațiunilor învĕțătoresci din 1. Gusteriță, 2. Mohu, 3. Turnișor, 4. Șelimber, 5. Lomneș, 6. Mândra, 7. Vurper, 8. Veseud, 9. Roșia, 10. Tălmăcel se prolungesce pănă la 30 August a. c.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. 389 [864] 1—3

EDICT.

Oprea Martin gr. or. din Sĕliște, care a părăsit cu necredință pre legiuita sa soție Ana n. Dumitru Popa gr. or, tot din Sĕliște de 19 ani fără a se sci ubicațiunea lui, pe basa decisiunei consistoriale din 10 Iulie a. c. Nr. 1613 B., se citează prin aceasta ca în termin de *trei luni dela prima publicare* sĕ se înfățoșeze înaintea subscrisului oficiu, căci la din contră procesul divorțial încaminat de soția sa se va decide și în absența lui.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliștei.

Sĕliște, 8 August 1884.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 281. [856] 2—3

Publicare de licitațiune.

Subsemnatul comitet voind a da în întreprindere la un intreprinḑĕtor genera,l **edificarea unei scoale superioare de fete în Sibiiu,** pe locul din **strada Morii Nr. 8.** (Josefstadt) preliminat în suma de 56,841 fl. 96 cr. v. a. publică prin aceasta licitațiune minuendo, care se va face pe basa ofertelor presentate în scris pănă la **25 Septemvrie 1884 la oarĕle 1 d. a.**

Condițiunile de licitație, planurile și preliminarele sûnt depuse în localul direcțiunei bancei de credit și economii „Albina“ în oarele obicĭnuite de oficiu (8—2 d. am.) pentru doritorii de a se informa despre dênsele.

Sibiiu în 4 Septemvre 1884.

Comitetul asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român.

Nr. 3958. [855] 2—3

Publicațiune.

Tribunalul regesc din Elisabetopele aduce la cunoscința publicului că pentru permisibilitatea segregării hotarului din orașul **Cohalm** s'a pus ḑi de pertractare pe **29 Octombre, 1884 dimineața la 9 oare,** la casa primariului. La aceasta se convoacă toți proprietarii comunei, cu observarea, că cei absenți se vor considera ca consimțind cu segregarea. Primul esemplariu al petițiunei se poate vedea la acest tribunal.

Pertractarea o va face judele de tribunal Székely Miklós.

Din ședința tribunalului din Elisabetopole dela 1 Septemvre, 1884.

Nagy Lajos, president.
Markovits, notariu.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouĕ scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 45

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Cu 111 floreni v. a. plătim Acțiile bancei „Albina.“
A se adresa în Gherla (Sz.-ujvár) la **Cancelaria Negrutiu.**
[849] 2—3

Eu Wilhelmina Rix

declar prin aceasta **publice,** că ca vĕduva Drului **A. Rix** sûnt singura și unica, care prepar Pasta originală, fină și nefalsificată. Această Pasta cunoscută în toată lumea, de 100 de ani încoace cunoscută și în cercurile cele mai înalte, delătură cu garanție, **petele de pele, ce ies vara, coșurile, semnele de vĕrsat, delătură roșața de nase și de mâni, găurile de vĕrsat,** cu un cuvênt ori ce necurățenie din față. Fel de fel de documente dela profesori renumiți despre bunătatea și folosul acestei Pasta stau la disposiție în destilerie ori cui ar voì sĕ le vadă. Pielea devine prin pastă de nou moale și delicată și lunecoasă, și e **ferită de crețe** pănă la bătrîneța cea mai înaintată. Această pastă, numită de popor **pasta cea minunată,** este adorată foarte mult de damele din Viena, căci succesul e surprinḑĕtor. Prețul cu espediție cu tot într'un pachet sigilat **1 fl. 50 cr.** Fără sigilul și subscrierea Dr. Rix sĕ nu primească nimenea pasta. [711] 6—6

● **Wilhelmine Rix, vĕduva Doctorului.** ●
Wien, Stadt, Adlergasse, 12, im eigenen Hause, 1. Stiege, I. Stock.
În Transilvania: Alba-Iulia Sieg. Michellyes, Apoth.; Cluj Nicol. v. Szeky, Apoth.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 102 Sibiiu, Sâmbătă 1/13 Septemvre 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr pentru fie-care publicare.

Sibiiu în 31 August 1884.

Sûntem în ajunul deschiderei parlamentului din Ungaria. Lumea începe a se întreba, cari vor fi agendele dietei viitoare, și tot lumea vine și ne spune, cari vor fi agendele parlamentului în noul period de trei ani.

Ca stat constituțional ar fi sě fie și la noi ca pretutindenea. Perfectă egalitate inaintea legii pentru toți cetățenii, asemenea drepturi și asemenea detorințe pentru fie-care fiu al patriei, fără osebire de naționalitate sau confesiune.

Așa ar fi sě fie, însě durere, nu este așa. Egalitatea în drepturi la noi este numai fictiune, asemenea și egalitatea în purtarea sarcinelor. Este adecă în statul nostru o naționalitate privilegiată, pentru care toate se jertfesc, până și viitoriul patriei chiar.

Această purcedere a produs amărâciune nespusă de mare, și necruțarea, cu care se duc cei cu puterea pe calea apucată, dă nouă materie acestei justificate amărăciuni. Este deci lucru firesc dacă amărăciunea inimilor câte-odată isbucnesce, și oamenii altcum moderați și precauți, ne mai putênd înneca necazul în pept, d'au curs liber indignațiunei provocate de faptele nesocotite a celor chemați a ferici patria.

De această natură este și necazul românilor din incidentul cravalurilor dela Cluș petrecute astă vară. De această natură este și amărăciunea esprimată în articolul ce urmează. Și necazul nostru se preface în indignațiune vědênd purcederea celor chemați a aplica varga băiaților desmătați, cari compromit întreagă viața publică a Ungariei.

Asemenea lucruri regretabile ne-au ținut în continuă agitațiune, și noi credeam că cel puțin cu noul period parlamentariu se va deschide o nouă eră de libertate și ecuitate în statul nostru. Aceasta o pretindeam în interesul liniștitei desvoltări a statului, și a consolidării noastre ca parte intregitoare a statului. Și noi o pretindeam, căci continua agitațiune nu poate fi nici spre binele nostru nici în interesul statului.

Se va curma agitațiunea, așa ni s'a spus din gura bărbaților de stat ai Ungariei. Și ea se va curma radical, după cum ni s'a spus. Se va curma adecă așa, că ni se va pune pumnul in gură.

Radicală cură!

Se ḑice că în Ungaria esistă o agitațiune febrilă contra rasselor, contra confesiunilor, și contra **ungurității** statului — „*az állam magyarsága ellen.*“

Constatăm cele ḑise și vrem sě le reducem la adevěrata lor valoare.

Esistă în Ungaria o agitațiune ca nici odată până acuma.

Este agitată lumea contra jidanilor, și noi credem că această agitațiune 'și va fi avênd și ea motivul seu, căci ḑisa neamțului „*Iedes warum hat sein darum.*“

Sûnt agitate spiritele în țară, și ele sûnt agitate din mila pressei maghiare și a bărbaților încredințați cu aplicarea justiției și a administrațiunei în țară.

Pas de pas sûntem neîndreptățiți în viața publică a statului, și, neîndreptățiți fiind noi, ne plângem contra volniciilor prin pressa română.

Pressa maghiară privesce plângerile noastre de agitațiune contra națiunei maghiare, contra statului și agitează din toate puterile contra noastră, timbrându ne de resvrětitori, patrioți rěi, și oameni cu tendențe centrifugale.

Neîndreptățirile față cu noi cresc ḑi de ḑi. Urmarea naturală e, că pe noi ne doare, și fiindcă nu mai putem răbda, ne plângem. Plângerile noastre se consideră și timbrează de agitațiune.

Este deci un „*circulus vitiosus*“ agitațiunea din statul nostru așa, după cum o presentează ḑiaristica maghiară.

Încă odată: agitațiunea esistă.

Vine acuma fratele ministrului Tisza, vine însuși ministrul president și constată agitațiunea. Fără a căuta la natura sau proveniența ei, ni se spune că dieta viitoare se va ocupa cu aflarea mijloacelor pentru curmarea acestei agitațiuni. Mijlocul este aflat, se va suspenda legea de pressă.

Frumoasă perspectivă.

Se va curma oare agitațiunea prin aplicarea mijloacelor ce ni se pun în perspectivă. Doamne feresce! Din contră agitațiunea va cresce. Și ea va cresce, căci sě nu perdem din vedere natura agitațiunei de aḑi.

Pressa română este interpretarea curentului ce domnesce printre români. Pressa română nu agitează, ci ea înregistrează cele petrecute și dă espressie fidelă profundei indignațiuni ce domnesce dela o parte până la cealaltă a țěrei.

Aplicarea mijloacelor drastice vor putea închide gura pressei, și ea va tăcea. Se vor urma însě nedreptățirile față cu noi, se vor ivì casuri ca cel din Caransebeș, cu gimnasiul, din Cluș cu productul scientific specific unguresc **„Kerek ez a zsemle,“** din Lugoș cu eschiderea studenților pentru că ei au cutezat a cetì românesce etc. Se vor ivì aceste casuri și altele de natura acestora, și ele vor produce indignațiune generală între români.

Indignațiunea va trebuì sě isbucnească, căci peptul românului încă nu este de peatră.

Urmarea. Vor fi trimiși la Vaț vre o câțiva tineri români, căci deocamdată în mânile lor este pressa. Va amuțì glasul lor și ei nu vor mai potea vorbì. Esemplul lor va intimida pre următorii lor, și opinia publică nu se va mai manifesta pe această cale.

Românii vor fi siliți sě-și înnece toată durerea în pept. Se va urma cu nedreptățirea, ea va provoca indignațiune și noi vom fi cu pumnul în gură.

Cât timp va ținea aceasta, noi nu voim sě cercetăm. Se vor provoca timpurile de acuma 100 de ani, căci omul în desperare nu mai caută la mijloace.

Altă cale trebue luată pentru curmarea agitațiunei!!!

De sugrumat pressa se poate sugruma, însě când nu va mai vorbì pressa, vor vorbi pasiunile, și noi suntem mulți, și în fața represaliilor ne vom trage seama.

Cu furci și temnițe nu se va potea guverna Ungaria, căci scris este: „*Iustitia fundamentum regnorum.*“

Demoralisațiune și decădință.

Aceste, durere, se věd a fi signatura têmpului de față în aceste părți ale monarchiei noastre date pre mâna maghiarilor.

Cele ce se întêmplă și ce se pregătesc ne silesc a crede, că ei au primit putere discreționară de-a dispune cum vreau și cum le 'place de aceste țěri frumoase, de locuitorii lor și de averea multă, puțină a acestora.

Cei necumpětați cu cei nesocotiți se îmbărbătează reciproc unul pre altul.

Și vedem, că din ḑi în ḑi, unul câte unul și dintre cei mai cu socoteală ai maghiarilor, alunecă în acest vêrteș disastros al șovinistilor.

Periculosul lor joc seamănă focului, care prin sine însuși, prin flacările produse 'și face vênt, se sporesce și cresce.

Însě acest foc mistuitor, ajuns la putere, nu se mai poate nici domolì nici învinge.

Tot ce pică în domeniul unui astfel de foc, bun și rěu, folositor și netrebnic, se nimicesce cu desěvêrșire lăsând după sine numai un hâlm de cenușă.

De acest vêrteș, de acest foc, ațițat cu nepusă ușorință, se věd a fi cuprinși și stăpâniți și cei mai

---

FOIȚA.

Suveniri și impresiuni dela Asociațiune.

(Urmare.)

Apropiându-se seara de concert oaspeții streini și orășeni se grăbiră cătră otelul „Stefan Széchenyi“ pentru a se provedè cu bilete de intrare. În scurtă vreme biletele disponibile se vênduseră răpede și cei ce au întârḑiat au intrat fără asemenea carte. Sala de concert era plină îndesată, esclusiv numai de public românesc, căci streini nu am věḑut de loc. Era un public variat, ce se compunea din diverse categorii sociale: clasa noastră inteligentă superioară, apoi inteligența dela țeară, preoți, învěțători și notari cu soțiile lor. Cei mai mulți dintre acesti din urmă nu au avut adeseori ocasiune sě asculte concerte și sě se convingă despre valoarea acestor producțiuni. De acì se esplică interesul cel viu, cu care cei mai mulți așteptau începerea producțiunei. Corul din Orěștie e un cor de diletanți și înființat nu de mult sub auspiciele d-lui învěțătoriu Branga. De aceea oamenii competenți au și venit cu pretensiuni modeste la concertul arangiat. Poterile îngagiate pentru acest concert în persoanele ddlor G. Dima, A. Ungur și I. Popa au fost factorii principali, cari au hotărît succesul acestei producțiuni; dar și elementele corului de diletanți au justificat așteptările publicului. Mai mult nu se poate pretinde dela un cor începător.

Primul numer cu care s'a deschis concertul, a fost piesa „Sêrmană frunḑă; esecutată de corul mixt. Cine nu cunoasce tecstul acestei piese? O frunḑă de toamnă, pălită și mânată de vênt — această ideă fundamentală a piesei, interpretată publicului prin mediul cântărei e în stare a dispune pe ascultător spre o duioșie intensivă. Piesa a fost esecutată bine și spre mulțămirea publicului.

A urmat uvertura din Stradella esecutată pe piano cu multă precisiune de doamna Vlad și dșoara M. Popoviciu. Aplausele publicului au fost cea mai bună dovadă despre succesul piesei.

Au venit apoi pe podiu distinsul nostru artist dl G Dima și ne cântă „Grenadirii,“ composițiune de Schumann. Această profundă cântare a fost interpretată de artistul nostru în sensul ideei fundamentale a marelui compositor. Aplausele frenetice și cununile de flori ce se aruncară distinsului cântăreț a fost semnul cel mai învederat despre impresiunea adêncă ce a făcut asupra ascultătorilor și despre progresul desevêrșit al producțiunei. „Este o neprețuită comoară glasul dlui G. Dima“ — cu aceste cuvinte măgulitoare presentează recensentul ḑiariului „Hunyad“ din Deva, care a fost de față la concert, pe dl Dima înaintea publicului maghiar.

Dl Isaia Popa, cântà „Ciobanul“. Basul cel puternic și desvoltat de care dispune acest june fu ascultat de public cu mult interes. Dl Popa în urma aplauselor solicitătoare a trebuit sě repeteze cântarea.

Dl Ungur încă a contribuit din parteși în mod însemnat la delectarea publicului prin un „potpouri român“ esecutat cu deplin succes pe flaută.

Cu „Cântul ciocârliei“ esecutat de corul mixt se termină concertul. Publicul își esprimă prin aplausele dese mulțămita sa dlui învěțătoriu Branga, care a format și condus corul.

Cei ce au fost de față la acest concert au luat cu sine suvenirea unei sěri plăcute și totodată și datorința morală, de a contribuì la înființarea de coruri și prin alte orașe provinciale. Nu ne îndoim că impulsul cel puternic ce l'a dat scoala dlui Dima din Sibiiu va afla un echou și prin alte părți locuite de români, unde cântarea se află în fasa primitivă. Talente sunt pretutindenea lipsesce numai scoala.

După concert publicul se coborì din sală în veranda otelului, spre a se veselì puțin la un pocal de bere și la musica țiganilor. O alarmă de foc era pe acì se aducă o confusiune mare în publimulţi bărbaţi influenţi ai Ungariei, ba chiar şi guvernul însuşi.

Însĕ cel mai mare rĕu este, că chiar acesti bărbaţi sau nu vreau, sau nu mai pot sĕ se opună, sĕ se emancipe de curentul pornit, ci înnotă cu el şi prin aceasta 'l încuragiază, îl întăresc.

Nuì mirare dară dacă numai în constituţionala Ungariă se pot întêmpla lucruri, pre cari un cetăţean dintr'un alt stat adevĕrat constituţional din lume, nu le poate înţelege, nu le crede posibile.

Şi totuşi e aşa!

Durere, totuş e aşa chiar în ţeara noastră, despre care cei cu capul de struţi, se sdrobesc a face lumea esternă, civilisată a crede, că este cărmuită de constituţionalismul cel mai neintrecut şi neasemênat pre rotogolul pamêntului.

Chiar maghiarii sciu poate mai bine câtă avere şi sânge s'au jertfit până s'au plămădit împregiurările, cari au restituit mişcarea şi resuflarea mai liberă a locuitorilor din ţĕrile coroanei aşa numite ungare.

Cine ar fi creḑut dară ca în aşa scurt timp chiar maghiarii sĕ fie aceia, cari sĕ contribue cu voiă fără voiă, sciind şi nesciind la periclitarea, la perderea celor câştigate.

Acest vêrteş de care au căpiat de sus până jos este maghiarisarea.

Maghiarisarea cu ori ce preţ, pre ori ce cale la ori ce ocasiune este simptomul cel mai clar de demoralisaţiune şi decadinţă în Ungaria.

Condemnabilele întêmplări plânuite din Cluş, cu grabă succese una alteia, încă sûnt eschalaţiuni miasmatice ale nisuinţelor de maghiarisare.

Eară cunoscuta rinchesare bichereascâ *„Kerek ez a zsemle“* este floarea, este buchetul acelor fapte brutale.

Turburările tinerilor şi bătrânilor din Cluş, înscrişi la universitate şi la speluncele hochstadului, aieptate spre terorisarea, batjocurirea şi masacrarea românilor din Cluş ne este încă în viuă memoriă, şi nici nu le vom uita aşa curênd.

La toate acestea provocări brutale românii au rĕmas cumpêtaţi, şi cu toată bărbăţia au cerut spriginul şi scutul legii.

Au cerut dreptate în numele civilisaţiunii şi al humanităţii.

Dreptatea, civilisaţiunea, humanitatea în numele legii, ce a respuns în Ungaria?

Ḑiarele din Cluş ne-o spun şi o susţin. Studenţii maghiari, cei ce au esecutat adecă resvrătirile, pre viitor sĕ se poarte mai bine. Ei nau comis criminalitate, ci au făcut numai demonstraţiuni patriotice.

Aeeasta ar fi sentinţa tribunalului din Cluş.

Eară spre completarea acestei sentinţe a legii ministrul Trefort a dispus încă severă cercetare contra studenţitor români şi a societăţii lor de lectură „Julia; şi pre profesorul de universitate Dr. Grigoriu Silaşi, singurul profesor român la acea universitate, la concediat pre un an.

Adecă românesce ḑis: pre păgubaşul sĕ-l spânḑure, şi cine a mai fluerat se mai fluere.

Eată respunsul învĕţătorilor acelor tineri patriotici şi esemplari.

Tot ḑiarele din Cluş s'au grăbit numai decât cu o falcă în ceriu şi cu una în pămênt, a ne spune că catedra de limba şi literatura română la universitatea din Cluş, ocupată până acuma cu toată demnitatea cuvenită unei universităţi adevĕrate în Transilvania, şi limbei române, pre viitor va căpătuì o pasere de mult vestită şi crescută cu prescură românească.

Departe am ajuns cu căile şi mijloacele de apropiere şi înţelegere.

De ce sĕ fie Dr. Silaşi depărtat?

Pentru că e român. Pentru că e preot român. Pentru că e profesor de limba română demn şi spre decoarea unei universităţi; şi mai cu seamă pentru că nu-i cucuveică.

In puţin timp ce schimbări, ce deosebiri mari.

Dela o universitate în Ardeal cu catedre cel puţin paritetice am ajuns la o caricatură.

Pare că batjocurile s'au conjurat a se concentra chiar în Cluş.

Ce ar ḑice oare Montpellierul, când s'ar adeverì, că ministrul de instructiune al Ungariei a denumit pre dl Moldovan Gergely de cultivătoriu şi propagătoriu sau profesor de limba şi literatura română la universitatea din Cluş.

Ni cam ruşine.

Insĕ ne temem, că va respunde, că numai la voi şi cu voi se pot întêmpla astfel de treburi de cultură şi instrucţiune.

A schidolì şi a jertfì pentru utopia de maghiarisare toate, sciinţă şi lege, adevĕr pace şi progres, avere şi dreptate, nu poate duce la scopul dorit, ci ne va sdruncina şi sleì pre toţi.

Românii tot români şi maghiarii tot maghiari vom remânea, însĕ demoralisaţi şi decăḑuţi, în care stare mai uşor putem pica toţi prada altuia.

Şi până atunci însĕ ţinem cosorul la răvaş.

Ion Răvăşer.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman.“

O rĕsbunare.

Oprea-Cârţîşoara în August 1884.

După multe frecări şi lupte de partide, se întregì şi parochia vacantă din Oprea-Cârţişoara, şi tot omul iubitoriu de pace şi adevĕr ar fi aşteptat ca, şi inimiciţia şi jalusia sĕ înceteze. Partida care era totdeodată şi în maioritate preponderantă 'şi avea de candidat pre clericul absolut actualul paroch Pavel Monea. Ceealaltă partidă mică după numĕr însĕ tare la cerbice, simpatisa cu alt individ anume Trandafir Dragomir, cu pregătire de vre-o câte-va clase gimnasiale, însĕ fără pregătire teologică, care după lege nici n'au putut fi candidat la întregirea parochiei; însĕ oamenii cu pretensiuni esagerate nu vor nici cum sĕ înţeleagă ce pretinde legea, ci vreau că dacă n'au putut şi nu pot sĕ-şi ajungă scopul tot din vina lor, sĕ-şi rĕsbune pre alte căi asupra acelora cari le-au stat în cale.

Dela întregirea parochiei încoace partida contrarie şi mai cu samă pseudo-candidatul ei nu putea mistuì nici decum ura ce au avut'o faţă de actualul paroch P. Monea, ci pândesce tocmai după cum ḑice sf. scriptură: „ca leul în culcuşul seu“ după ocasiuni binevenite şi pretecste măiestrite, ca sĕ amărască şi îngreuneze esistenţa acestuia.

De multe ori a causat parochului neînţelegeri în biserică, în sinodul şi comitetul parochial, şi mai pre urmă tot el era care încusa pre parochul la autorităţile mai nalte bisericesci, chiar şi la sinodul archidiecesan.

Sciind parochul P. Monea că toate neplăcerile ce i se fac provin numai din ura şi pofta de rĕsbunare a inimicilor sei, suporta toate cu rară pacienţă fiind convins că la timpul seu adevĕrul tot trebue sĕ învingă, şi caută de afacerile sale cu toată scumpĕtatea. El lucră neobosit în sfera s'a de activitate ca paroch; eară ca cap de familiă, avênd familia numeroasă, pentru susţinerea şi crescerea familiei sale amĕsurat chiemărei ce o are, ca econom bun, fiindcă pre venitele parochiei nu putea conta mult.

Pseudo-candidatul Tr. Dragomir, care până în anul acesta era ca învĕţătoriu într'o comună mai îndepărtată, schimbă în anul acesta chiemarea învĕţătorească cu oficiul de primariu în Oprea-Cârţişoară ca aşa sĕ fie mai îndemână de a afla mijloace de rĕsbunare asupra fostului seu rival, şi cu puterea unui primariu sĕ le poată duce la îndeplinire; pretecst au aflat curênd.

Parochul conform contractului seu, avea sĕ folosească un fênaţ din pămêntul comunal de 5 cară de fên fără ca marginile acelui sĕ fie marcate cu ceva semne, care se mârginea sau mai bine ḑis forma un complecs cu alt pămênt comunal.

Deşì parochul avea drept de a folosì 5 cară de fên din acel pămênt, el totuşi ca sĕ nu deştepte ura primariului folosesce numai 3 cară de fên, păzind marginile din anii trecuţi.

Primariului comunal i se pare însĕ că parochul tot au folosit prea mult din pămêntul comunal, şi face arătare asupra parochului la oficiul pretorial din Arpaşul inferior. Un oficiu pretorial ar trebuì însĕ sĕ cunoască mai bine sfera sa de activitate ca un primariu comunal, şi sĕ îndrepte pre primariul pre calea civilă avênd încusa lui de substrat o conturbare în posesiune; dară n'au făcut-o aceasta fiind-că şi domnii dela pretură încă aşteptau numai ocasiune binevenită, ca şi ei sĕ-şi rĕsbune asupra lui P. Monea, pentru că acesta la alegerea de medic cercual nu numai că n'au votat pentru clientul lor Bing de naţionalitate israelit; dară au şi protestat împreună cu alţi colegi ai sei contra alegerii se vêrşite.

Ḑiua de 6/18 August pre lângă aceea, că este o sĕrbătoare mare a bisericei orientale, de care biserică se ţine şi parochul P. Monea; dară mai este şi ḑiua nascerii Maiestăţii Sale împĕratului şi regelui nostru Francisc Iosif I. în care ḑi îndoit mare şi sântă tot sufletul românesc înalţă rugăciuni ferbinţi cătră cel atot puternic pentru îndelungarea vieţii şi deplina senătate a prea bunului nostru monarch.

Dacă pretorele au desconsiderat cu totul serbătoarea cea mare bisericească, apoi cu atât mai mult i era datorinţa sĕ considere serbătoarea în onoarea Maiestăţii Sale.

În 6/18 August pretorele din Arpaşul inferior Kloss trimite în comisiune la Oprea-Cârţişoară pre subpretorele substituit Carol Rusz ca sĕ cerceteze causa primariului contra parochului Monea. Parochul Monea neavênd cunoscinţă despre venirea vicepretorelui, după sĕvârşirea serviţiului D-ḑeesc se duce în comuna din apropiere Streza-Cârţişoara unde împreună cu alţi 4 preoţi aveau sĕ sevêrşască un maslu la un bolnav. Sub decursul serviciului la 4 oare d. a. intimatoriul din Oprea-Cârţişoara presentează parochului Monea o citaţiune pretorială, care era destinată pre 3 oare d. a. în aceeaşi ḑi; pre care citaţiune dênsul o primesce după finirea serviciului, subscrie filera însemnând oara primirii şi doi martori dintre cei de faţă, şi numai decât

---

cul cel numĕros care fu cuprins pe un moment de spaima de foc. Din norocire alarma a fost nemotivată şi publicul s'a liniscit.

La o masă laterală lungă s'a constituit tinerii studioşi într'un coman animat sub presidiul unui studios veteran, care între manifestaţiunile de viuă plăcere a oaspeţilor dela celelalte mese esplică tecstul sacru al ḑeului Bachus — cu multă cunoscinţă de causă. Aceasta masă a contribuit mult la animarea celorlalţi oaspeţi, cari nu cunosceau încă moda nemţească de a mânca şi a bea după regulament. Mai pe urmă ivinduse spiritul de anarchie masa s'a disolvat înainte de terminul ficsat de presidiu (rĕsăritul soarelui) şi societatea improvisată, s'au dus împreună cu musica la locuinţa dlui Axente Sever şi-a făcut o ovaţiune. Eroul cel aprig a mulţămit pentru ovaţiunea adusă, a îndemnat însĕ pe tineri sĕ fie cu tact şi cu cumpĕt, căci vremile sûnt grele.

Aşa s'a sfêrşit ḑiua primă a festivităţilor.

Obosit de impresiunile ḑilei m'am aruncat în braţele lui Morfeu, pentru a-mi câştiga puteri nouă pe ḑiua următoare. Bine a ḑis cine a ḑis, că nimic nu e aşa greu de suportat decât o serie de ḑile frumoase.

Ḑiua de 18 August a fost de o valoare şi importanţă mai mare decât ḑiua precedentă — o sĕrbătoare întreită: schimbarea la faţă, ḑi în care după tradiţiunea poporului dau florile înapoi, ḑiua Maiestăţii Sale a prea înălţatului nostru Împĕrat şi Rege şi ḑiua a doua a festivităţilor noastre sau ḑiua secsului nostru frumos. Serviciul divin a corespuns întru toate cu însemnătatea ḑilei. Biserica gr. or. din Oreştie abia a putut cuprinde mulţimea de public evlavios, care s'a adunat în casa lui Dumneḑeu pentru a implora dela părintele Luminelor viaţă îndelungată şi fericită pentru prea iubitul şi gloriosul nostru Monarch. Poporul român din Transilvania pururea a dovedit credinţă neclătită cătră înalta casă domnitoare şi sĕrbează cu deosebit devotament ḑilele de serbătoare ale casei dinastice. Şi aceasta o face din cea mai curată iubire şi alipire cătră tron sciind că tot ce au obţinut Românii în decursul unui veac dela graţia Dinastiei au dobêndit şi vor dobândì. Înzadar se încearcă contrarii nostri seculari a ne contesta această credinţă nestrămutată căci iubirea şi aderinţa Românilor cătră Tron au prins de veacuri rădăcini adênci în inima poporului şi această credinţă a susţinut de mii de ani proba de foc la vreme de grea cumpenă. Noi n'am umblat pe la Seghedin cu cugete şi proiecte de detronare şi ori cât de grele au fost uneori suferinţele noastre, în mintea cea senină şi limpede a Românilor nu s'a ivit idei anarchice. Noi nu avem apostoli cum e cel din Collegno al Berracone care sĕ ne prelucre în favorul unei idei scrintite şi chimerice. Credinţa noastră e curată ca aurul lămurit prin foc.

Din această credinţă dinastică nealterată isvoresc şi credinţa noastră într'un viitor mai fericit. —

Aceste momente au dat ḑilei de 18 August o deosebită importanţă.

Sub asemenea impresiuni solemne s'au deschis şedinţa a doua a Adunărei generale.

Presidiul a cetit mai multe telegrame de felicitare şi comisiunea pentru înscrierea de membri şi-au dat raportul. Apoi a urmat ordinea ḑilei. S'au primit conclusiunile comisiunei de propuneri şi anume: s'a aprobat raportul comitetului, cu observarea, că în cât pentru acordarea de împrumuturi la studenţi comitetul sĕ proceadă mai riguros — s'a luat ca basă de gestiune de aci înainte anul solar statorindu-se ca taxele de membri sĕ se încasseze în rate trimestrale de 1 fl. 25 cr, la 1 Ianuarie, 1 Aprilie, 1 Iulie şi 1 Oct. şi în cât pentru organul Asociaţiunei „Transilvania“ s'a hotărît, ca sĕ se trimiţă grătuit numai membrilor onorari şi pe viaţă, ear ceilalţi membri sĕ solvească 1 fl. şi nemembri 3 fl.

(Va urma.)

plecă la cancelaria comunală din comuna sa unde era aşteptat de vice-pretorele care da scântei de mânie asupra dênsului. Cuvintele cu cari vice-pretorele au întimpinat pre parochul Monea au fost: „că pentru ce nu ascultă de ordinul preturei şi sĕ te înfăţoşeze la timp? Parochul Monea iau respuns: mai întâiu a trebuit sĕ asculte de Dḑeu; apoi de Maiestatea Sa, şi numai apoi de pretură, şi afară de aceea citaţiunea dată pre 3 oare i sau imanuat numai la 4 oare. Replica dlui vice-pretore au constat numai din un „minţi“ puternic, încât toţi se uitau la feresti aşteptând ca giamurile acelora se caḑă bucăţi. La replica grobiană a vice-pretorelui parochul Monea duplică foarte categoric cu cuvintele: dacă dtale în oficiu 'ţi este permis sĕ mi adresezi astfel de cuvinte: apoi eu 'ţi voiu dovedì cu martori că minţi dta.

Urmarea au fost ca domnul vice-pretore dejudecă vinovat pre p. Monea şi fênul uscat îl pune cub secuestru eară pentru vătămarea lui prin p. Monea pedepsesce pre acesta nu cu 50 dară cu 100 fl. v. a. fără drept de recurs. Aici ar mai fi multe de observat încât privesce respectarea legei din partea amploiatului de cerc, dară cred că şi din cele ḑise On. public va putea judeca chiar despre capacitatea amploiatului şi aplicarea legei în casul de faţă; apoi fiind că finis coronat opus, dl subpretore manueaḑă pre 7/19 August altă citaţiune la altă incusă a primariului în care Monea este pârît că ar fi închis într'un loc o cale comunală, şi că pre ḑiua următoare la 3 oare după ameaḑi sĕ fie cu doveḑile de lipsă la faţa locului. În zădar aşteaptă p. Monea în ḑiua următoare până seara cu martorii trebuincioşi, căci nimenea nui conturba liniştea, afară de martorii cari pretind plată dela dênsul pentru timpul perdut.

Despre cele ce au urmat amintesc pe scurt că, p. Monea la incusa primă a primariului incusă pre acesta judecătoreşte pentru conturbarea în posesiune şi primariul este dejudecat la suportarea speselor procesuali, şi secuestru se ridică; eară asupra pedepsei de bani 'şi dă recursul care până acuma nu s'au respins.

Am scris acestea Dle Redactor! în deplină cunoscinţă de causă ca on. public sĕ scie cum aceaşi amploiaţi de cerc denumiţi şi nu aleşi în posturile lor, cari trăiesc din sudoarea poporului român într'un cerc curat românesc, sciu sĕ-şi bată joc numai de poporul românesc şi serbătorile lui; dară şi de ḑiua nascerii Maiestăţii Sale abusând de oficiul lor; eară mai departe, ca sĕ se vadă până unde poate duce ura şi orbia unui primariu comunal convertit din învĕţătoriu al poporului, fâcându-se unealtă disponibilă în mânile acelora cari nu voiesc binele poporului românesc al cărui fiu perdut este şi dênsul. *Un amic al păcii.*

Generalul Davila.

(Încheere).

La 15 August 1858 se acordă acelaşi privilegiu scoalei al cărei director era colonelul Davila.

Afară de funcţiunile sale, el avea pe atunci o mare clientelă în Bucuresci şi făcea gratis mai multe cursuri, printre cari acela de chimie esperimentală, pe care-l făcù in timp de trei ani, în toate Dumineceie, în vechiul local al colegiului St. Sava.

După unirea principatelor, d. Davila organisă ambulanţe şi spitale provisorii pentru armata concentrată pe câmpul dela Floresci. Domnitorul Cuza apreciând serviciele sale, îl înălţă la gradul de general. În 1860, el făcù ca elevii militari dela Mihaiu-Vodă sĕ fie primiţi, în urma concursului, ca interni la spitalele civile, şi spitalul Colţea devenì un spital de instrucţiune, ceea-ce permise scoalei de medicină sĕ facă cele mai mari progrese. Tot pe atunci, el organisă scoala veterinară şi scoala de farmacie care fusese anecsată la scoala dela Mihai-Vodă, şi permise sĕ se înfiinţeze două farmacii centrale: una militară şi una civilă.

Numit director al serviciului sanitar civil, geralul Davila instituì medici de plăşi şi făcù astfel ca bine-facerile medicinei sĕ pătrunḑă până în coliba ţĕranului. El înfiinţă de asemenea spitale la Reni, Chilia, Ismail, Bolgrad şi în mai multe oraşe din Moldova. În 1866, Camera şi Senatul, prin iniţiativa a 50 de membri, deteră generalului Davila ca recompensă naţională pentru eminentele servici aduse ţĕrei, naturalisarea cea mare, cu toate drepturile de cetăţean român. Dela aceea dată, genaralul Davila încetă de a mai face parte din misiunea francesă şi continuă ca cetăţean român aceea frumoasă activitate pentru care primise aceea recompensă, echoul sentimentului de consideraţiune şi de iubire din partea ţĕrei.

D. Davila avu onoarea sĕ însoţească pe principele Carol al României în cele multe călĕtorii făcute în interiorul ţĕrei.

Căsătorit pentru prima oară în 1860 cu fiica doctorului Marsille, avù nenorocirea sĕ devină vĕduv şi se căsătorì mai târḑiu cu dra Anica Racoviţă, nepoata Golescilor dela care avù patru copii.

După moartea primei sale soţii generalul Davila adună în propria sa casă 40 de orfane şi luă iniţiativa pentru esecutarea testamentului metropolitului Filaret. Astfel organisă institutul filantropic a cărei primă piatră fu pusă de Doamna Elena Cuza şi care, sub înaltul patronagiu al graţioasei regine Elisabeta, devenì institutul model de care Românii se pot mândrì cu drept cuvênt.

În 1870, în timpul resboiului franco-prusian, dl Davilă propuse sĕ se organiseze două ambulanţe române, una pentru Francia şi una pentru Germania, dar, ne obţinênd autorisaţiunea ministerului, plecà ca voluntar şi se înrolà în serviciul Crucei-Roşii.

El asistà la bătăliele dela Saint-Privat; arestat ca suspect la cartierul general al principelui Frederic Carl, la Domcourt, în esercițiul funcţiunelor sale, refusă sĕ rĕmâe prisonier pe cuvênt şi fugì noaptea la Etain, intrând în liniele francese prin Verdun, şi asistà la cele mai multe lupte.

După patru luni de devotament şi ostenele, cade bolnav şi, după douĕ-spre-ḑece ḑile de suferinţe într'un han din Neunkirchen, se întoarse în ţeară.

În 1874 avu nenorocirea sĕ pearḑă pu mult iubita sa soţie.

Cu toată durerea sa, generalul Davila nu-şi perdu curagiul da 'şi continua lucrurile sale. In 1877, aḑuse aici mari servicii în capul ambulanţelor române în Bulgaria. După căderea Plevnei, fu atins de un antrax, care necesită o gravă operaţiune, şi cu toate că rănile nu se vindecaseră încă, plecă la Vidin, unde rĕmase până în Aprile. În timpul ultimei campanii dete probe de o abnegare, un devotament şi un curagiu mai presus de toate laudele. In toate luptele, activul general se vedea în avant posturi. La luarea Plevnei, Regele Carol termina depeşa sa, adresată Maeistătei Sale Reginei, cu aceste cuvinte: *Davila este pretutindeni unde am trebuiuţă de dênsul**)

Prin moartea Doctorului Davila, România sufere o perdere nereparabilă.

Corpul sanitar este în doliu, căci el a perdut pe organisatorul seu.

Funeraliile aflăm că se vor face cu cheltuiala Statului, şi aşa se cuvine. Pregătirile au început.

Ultima voinţă a marelui bărbat a fost ca el sĕ fie înmormântat în asistenţa clerului ortodocs, ear în casul când nu s'ar primì aceasta, sĕ fie înmormântat civil.

„Voinţa Naţională “

Mulţămită publică.

Pentru loteria arangiată din partea Reuniunei femeilor române au mai încurs următoarele objecte:

Doamna Minerva Brote, un album mare de peluche vênat; dşoara Sabina Brote, una mapă de părete brodată şi sculptată; doamna Luisa Lazar, un ţiitoriu de jurnale brodat şi sculptat; doamna Maria Reou, una consolă brodată şi sculptată; una figură de gips; dna Emilia C. Nicoara, un ţiitoriu de orologiu din mărgele, una periniţă de cusut, un însemnător de cetit; dna Anna Moga, una corfă pentru hârtie cu brodărie; dşoara Sabina Andreica colectantă, una cătrinţă ţesută din lână şi fir, una căiţă de negligée croşetată, 6 batiste; dna Carolina Andreica, 6 servete pentru cafea; dşoara Sofia Patiţa, un ştergar; dna Eufemia Papp n. Arieseanu, 2 funduri de perină croşetate; dna Anna Manoviciu, una dentelă croşetată şi o periniţă pentru ace; dşoara Domnica Chirtop, una părechie de ciorapi: dna Raveca Chirtop n. Andreica, un stergar; dna Agaftia Contes, un stergar; dna Eleuteria Cristea, un etageriu de părete sculptat şi brodat; dna Eugenia Muntean n. Aldulian (colectantă), o tăviţă brodată: dna Maria A. Ghidiu n. Popasu, una corfiţă pentru bilete; dna Amalia Lepa, un piedestal; dşoara Maria Mangiuca, 2 desemnuri; dşoara Cornelia Mangiuca, una carte de rugăciuni, şi una ţinĕtoare de cartofi; dna Hermina Pop, una dentelă pentru cameşe crosetată; dna Anastasia Demian, una ţinĕtoare de perii; dna Iuliana Muntean, una ţinĕtoare de juvaericale; dşoara Eleonora G. Tănăsescu, un sachet brodat naţional cu fir şi fluturi.

Pentru bunăvoinţa documentată faţă cu scoala reuniunei, comitetul le esprimă mulţămită pe calea aceasta.

Varietăţi.

* (Sciri scurte din România). Visita archiducele Rudolf şi a princesei Stefania la castelul regal din Sinaia, se ḑice că s'a hotărît pentru ḑiua de 12 Septemvre. — Consiliul comunal al Bucurescilor a acordat un credit estra-ordinar de 10,000 lei pentru lucrările de alimentarea oraşului cu apă. — Dnii generali Radovici şi Cruţescu sosiţi din Rusia, unde au asistat la manevrele armatei rusesci, se duc la Sinaia, ca sĕ facă regelui un raport despre misiunea Domnialor. — Guvernul german la cererea ministrului de interne a trimis doi oficeri ca sĕ studieze organisarea pompierilor din România. Duminecă în 26 a l. c. au visitat acesti oficeri regimentul de artilerie, care face serviciul de pompieri.

* (Şibotenii). Un om binevoitor a esprimat într'o corespondenţă publicată în coloanele acestui ḑiar părerea că comuna Şibot, va fi de acum înainte mai liniştită, fiindcă certele publice, care au agitat foarte mult pre locuitori, s'au complanat spre mulţămirea generală.

Acum primim de altă parte o corespondenţă din apropierea Şibotului, în care ni se descriu unele lucruri par de natură a nu justifica aşteptarea corespondentului nostru. Oamenii din Şibot se vede că vin sĕ confirme vechiul proverb, că lupul îşi schimbă părul, dar năravul nu. Obiectul cel mai nou de ceartă este acum învĕţătoriul, care a fost atât de îndresneţ încât s'a încumetat a cere urcarea salariului seu de 200 fl. Şibotenii vor se rĕspundă la această cerere cu reducerea salariului. Nu putem afla din corespondenţă, care este isvorul intăriturei atât însĕ se vede că învĕţătoriul spre a-şi ajunge scopul, a ales un mijloc nepotrivit, ba chiar urgisit şi aceasta pare a fi motivul adeverat al agitaţiunei. Sulevarea de nou a causei scolare din Şibot, care deduse odată o regretabilă ansă la ingerinţa inspectorului de scoale resp. în afacerea scoalei, se pare că earăşi o sĕ aducă intervenţiunea nechemată a inspectorului de stat. Ar fi trist, când s'ar adeverì aceea ce se ḑise la un loc al corespontei, că învĕţătorul ar fi cerut urcarea salariului seu pe calea inspectoratului reg. din Deva. Dacă este adeverat, că dênsul a comis aceasta neghiobie, apoi n'are se sĕ mire de cârtirea oamenilor asupra sa. Scoalele din Şibot au fost nu de mult în primeşdia de a fi prefăcută în scoale comunale şi reu lucră acei ce provoacă amestecul strĕin — fie din neprincepere sau cu calcul.

Aşteptăm se vedem cum se va desvolta lucrul şi corespondentul nostru, care de unăḑi dedea un testimoniu atât de măgulitor Şibotenilor, nu va întârḑia a aduce lumină în această afacere de interes. Il rogăm anumit pentru lămurire.

* (Têrg de fete). Ḑiariul „Droebe“ din Tiflis scrie, că guvernul rus a luat disposiţii aspre a oprì vênḑarea fetelor circasiene atât în Asia mică, cât şi în Turcia europeană. Este constatat, scrie numitul ḑiar, că pe fie-care an se vênd peste 700 de fete, cari sûnt aduse pe pieţele imperiului otoman din Caucas. În general o fată frumoasă de 12--14 ani se vinde la Smirna, Sinop şi Constantinopol cu preţul de 300—800 ruble şi chiar 1000 când e de o frumseţe rară. Este trist a constatata, că părinţii ei însuşi se ocupă cu acest infam negoţ.

* (Moarte). Murind favorita cea mai plăcută a regelui Artaxerxes, a trimis pe oamenii sei la filosoful Democritus cu rugarea, ca sĕ-i scoale din morţi pe iubita sa. Democritus respunse acestora: Aceasta e mare şi grea problemă însĕ e resolvabilă, dacă regele va servì cu condiţiunile necesare. Regele s'a hotărît, la ce Democritus i respunse: Sĕ scrie regele pe mormêntul iubitei sale perdute numele alor 30 de indiviḑi, cari vor fi de 20 de ani şi nici odată n'au suferit dureri, şi printrasta va învia iubita sa din morţi! A şi căutat regele astfeliu de oameni însĕ nau aflat.

* (Bibliografie.) A eşit de sub tipariu şi se află de vênḑare în librăria tipoprafiei archidiecesane din Sibiiu **„Protocolul sinodului archidiecesei greco-orientale române din Transilvania,“** ţinut la anul 1884.

Un volum din 14 coale, tipariu frumos, hârtie bună, cuprinḑênd toate conclusele sinodali cu 16 acluse şi indicile concluselor mai de importanţă, acesta este protocolul sinodului din anul 1884 şi noi-l recomândăm deosebitei atenţiuni a bărbaţilor interesaţi de soartea bisericei.

Preţul unui esemplariu este 70 cr.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 11 Septemvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.35	122.—
Galbin	5.75	5.74
Napoleon	9.67½	9.65
London (pe poliţa de trei luni)	121.60	121.70

---

*) Luăm mai toate acestea detaliuri după o biografie publicată în la „Roumanie Ilustrée.“

ad. Nr. 309 [865] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela scoalele confesionale-populare gr. or. din protopresbiteratul Zarandului, din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin până în 23 Septemvre a. c. st. v.

1. Juncu, cu salariu anual de 210 fl., cuartir şi lemne.

2. Vaca, cu salariu anual de 180 fl., cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au a subşterne petiţiunile lor, instruite conform prescriptelor legilor din vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul supraindicat,

Brad (Zarand) în 27 August 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Georgiu Părău,
adm. protopresb.

Nr. 132. [866] 1—3

CONCURS

Devenind postul de învěţătoriu la scoala confesională gr. or. din Gioagiul de sus în vacanţă, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 16 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. 220 fl. leafă pe anul scol. 1884/5 din cassa bisericei.

2. Cuartir liber în edificiul scoalei.

3. Lemne de încăldit suficiente atât pentru învěţătoriu cât şi pentru scoală.

Doritorii de a ocupa acest post sě-şi aştearnă concursele la subscrisul instruite conform legilor scolastice până la terminul de sus.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Alba-Iulia, 16 August 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsandru Tordăşan.
protopresbiter gr. or.

Nr. 137. [867] 1—3

Concurs.

Devenind postul de învěţătoriu la scoala confesională gr. or. din oraş Alba-Iulia vacant, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 14 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. 180 fl. leafă pe anul scolastic 1884/5 din cassa bisericei.

2. Cuartir liber în edificiul scoalei.

3. Lemne suficiente de încăldit atât cuartirul cât şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post sě-şi aştearnă concursele instruite conform legilor scolastice la subscrisul, până la terminul de sus când va fi şi alegerea.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Alba-Iulia 19 August 1884.

Alecsandru Tordăşan,
protopresbiter gr. or.

Nr, 181 [868] 1—3

CONCURS.

Pentru staţiunile învěţătoresci la scoalele confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Haţegului se deschide concurs cu terminul până la 20 Septemvre st. a. c.

1. Nadaştia superioară, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

2. Ruda cu filiele Plopu, Poeneţa, Voineni, şi Heşdeu cu filiile: Florese, Cernişoara şi Goleşiu unde pentru neindemânarea şi depărtarea locului se va ţinea scoală ambulantă, cu salariu de 240 fl., cuartir şi lemne.

3. Cinciş cu filia Cerna cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.

Suplicanţii şi vor aşterne concursele instruite în sensul prescriptelor legali oficiului protopresbiteral subsemnat, până la terminul sus amintit.

Haţeg la 21 August 1884.

Pentru comitetele parochiali oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Ioan Raţ,
protopresbiter

Nr. 214. [838] 2—3

CONCURS.

În înţelesul § 76 din normativul scolariu punct 4 şi 5 se escrie concurs pentru ocuparea posturilor de învěţători la scoalele confesionale gr. or. din protopresbiteratul Unguraşiului în următoarele parochii:

1. Balan, cu salariu anual de 200 fl. şi grădină de un jugĕr, stând în liberă voie a învěţătorului a primì sau 150 fl. şi 16 jugere pământ de dinafară, sau fără de acestea în sumă rotundă 200 fl. şi grădina menţionată cu cuartir în edificiul scoalei şi 2 orgii de lemne.

2. S. Măria, 90 fl. şi în naturale 50 merţe cucurus sfĕrmit per 1 fl. 20 cr. merţa, cu care salariul se ridică la 150 fl. cu cuartir în edificiul scoalei şi 2 orgii de lemne.

3. Tămăşa, 140 fl., 2 orgi de lemne. sau fără de acestea 150 fl. v. a. şi cuartir în edificiul scoalei.

4. Dânc, postul învěţătoresc împreunat cu postul cantorale 140 fl. şi 2 orgii lemne, sau fără de acestea 150 fl. cu locuinţa în edificiul scoalei şi $^1/_4$ jugĕr grădină.

5. Romita, 90 fl. în bani în naturale 2 orgii de lemne s'au fără de acestea 100 fl. v. a. cu locuinţa în edificiul scoalei şi $^1/_4$ jugĕr grădină.

6. Hida, 90 fl. în bani şi naturale 2 orgii de lemne s'au fără de acestea 100 fl. v. a. cu cuartir în edificiul scoalei şi $^1/_4$ jugĕr grădină.

7. Cubleşiul-român, 100 fl. în bani şi naturale, 2 orgii de lemne sau fără acestea 110 fl. cu cuartir în edificiul scoalei.

Reflectanţii au a-şi înainta concursele instruite în regulă până la 20 Septembre a. c. st. v. la adresa subsemnatului.

Oficiul protopresbiteral al tractului Unguraşiului cu posta ultima Hidalmás.

Füzeş-Sânpetru 17 August 1884.

Petru Roşca,
protopresbiter.

Nr. 291. [837] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela scoalele populare gr. or. din protopresbiteratul gr. or. al Zarandului din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu terminul până la 29 August st. v. a. c.

1. Bulzesci, cu salariu anual de 250 fl v. a., cuartir şi lemne.

2. Herţegani, cu salariu anual de 250 fl. v. a., cuartir şi lemne.

3. Curechiu, cu salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir şi lemne.

4. Băiţa, cu salariu anual de 180 fl. v. a., cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, au a subşterne petiţiunile lor instruite conform prescriptelor legilor din vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul supraindicat.

Brad. Zarand în 15 August 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului

Georgiu Părău,
administrat. prot.

Nr. 619. [854] 2—3

Prolungire de concurs.

Neconpetând nici un individ cualificat la posturile învěţătoresci din comunele:

1. Mureş-Cueşd, salariu anual 200 fl., v. a. cuartir şi lemne;

2. Idicel (sat şi pădure), salariu anual de câte 150 fl., v. a., cuartir şi câte 2 stângini lemne.

3. Meşterhaza, salariu anual 200 fl. v. a., cuartir şi lemne;

d. Poleţ, salariu anual 150 fl., v. a. cuartir şi lemne;

5. Iabeniţa, salariu anual 150 fl. v. a. şi cuartir, — publicate în foaia „Telegraful Român“ Nr. 79, 81, şi 84 — prin aceasta se prolungesce terminul subşternerei petiţiunilor concursuali până la 15 Septembre a. c. avênd petenţii a se adresa cu suplicele instruate în regulă la subscrisul p. u. Maros-Vécs

Oficiul protopresbiteral gr. or. tractului al Reghin.

Idicel, la 21 August, 1884.

Galaction Şagău,
protopresbiter.

Nr. 40. [859] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea următoarelor posturi învěţătoresci sě escrie concurs cu terminul până în 20 Septemvrie a. c. st. v.

1. Alma, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

2. Boiu mare şi mic, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

3. Bachnea, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

4. Dărlos, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

5. Lepindea, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

6. Sz. Ernea, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

7. Sz. Nadeş, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

8. Şard, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

9. Laslĕu rom. salariu anua de 150 fl v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

10. Şoimuşul rom. salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

11. Suplac, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase şi folosirea a 5 jugere pământ din păşune, care e legată cu funcţiunile cantorale precum şi una terţialitate din venitele stolari competente.

Doritorii de a ocupa aceste posturi învěţătoresci au a-şi aşterne petiţiunile lor până la terminul indicat instruite conform prescriselor legei scolare Oficiului protopresbiteral gr. or. a tractului Têrnavei superioare în Alma posta ultimă Erzsébetváros.

În conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Oficiul protopresbiteral gr. or. a tractului Têrnavei superioare.

Alma, în 16/8 1884.

Ioan Almaşan,
protopresbiter.

Nr. 88. [842] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post profesoral la gimnasiul rom. gr. or. din Brad protopresbiteratul gr. or. al Zarandului, şi anume pentru: Istoria universală şi Geografia, ca studiu principal şi una din limbile vii ca studiu auxiliar, prin aceasta se escrie concurs cu termin până în 29 August a. c. st. v. în care ḑi se va efeptuì şi alegerea.

Salariul anual împreunat cu acest post e, 600 fl. v. a. şi decenalele de câte o 100 fl.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor presidiului comitetului gimnasial, instruite cu următoarele documente:

a) Că sûnt români de religiunea gr. or.

b) Ca au cualificaţiunea prescrisă de art. XXX din anul 1883 §. 30 în combinare cu §. 61.

Brad în 15 August 1884.

Comitetul representanţei gimnasiului rom. gr. or. din Brad-Zarand.

Nr. 309. [848] 3—3

CONCURS.

La scoala capitală din Satulung biserica St. Adormiri sûnt a se întregì două posturi învěţătoresci cu salariu de câte 350 fl. anuali. Spre acest scop se escrie concurs cu terminul până la 7 Septemvre st. v. fiind a se aşterne cererile concursuali în regulă instruite la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Învěţătoriul, căruia i se va concede în mod provisoric conducerea afacerilor direcţionali, va primì separat o remuneraţiune de 100 fl.

Între condiţiuni egale va fi preferit concurentul care va documenta capabilitatea de a propune cântările liturgice în cor.

În conţelegere cu comitetul parochial concerninte:

Oficiul protopresbiteral al tractului Braşovului I.

Nr. 399. [843] 3—3

CONCURS.

Spre ocuparea posturilor de învěţători la scoalele din subsemnatele comune din protopresbiteratul Cohalmului se escrie concurs cu termin până în 31 August st. v. a. c.

a) Şona, cu salariu anual de 160 fl. dela popor prin repartiţiune, cuartir şi lemne

b) filia Jimbor, cu salariu anual de 90 fl., cuartir şi lemne.

Concurenţii au a-şi înainta suplicele lor instruite în regulă pàna la terminul susamintit la subsemnatul oficiu protopopesc.

Cohalm 15 August 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

N. D. Mircea,
adm. protop.

Publicare de licitaţiune.

La 22 Septemvre a. c. st. n. dela 10—12 oare înainte de ameaḑi se vor vinde cu licitaţiune pe lângă depunerea îndată a sumei, celui ce va oferì mai mult, **şoproanele** şi **arborii** ce se află în curtea strada Morii Nr. 8 (Iosefstadt) pe terenul de zidire al scoalei superioare de fete a asociaţiunei transilvane. Cumpărătorul are se poarte grige ca cel mult până la **3 Octombre a. c. st. n.** terenul sě fie curaţit de întreg materialul amintit.

Comitetul associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român. [869] 1—2

Sibiiu în 8 Septemvrie 1884.

Auunciu.

Casele de sub Nrii 515. 516. în Orĕştie, situate lângă drumul ţĕrei vis-à-vis de scoala română sûnt de vêndut din mână liberă cu condiţiuni favorabile. Informaţiuni mai de aproape la proprietariul subscris.

George Popoviciu,
[849] 2—3 paroch greco-oriental.

Cursul scolastic pentru moşit.

În urma esmisului înaltului ministeriu reg. ung. de culte şi instrucţiune publică din a. c. Nr. 3255, prin aceasta se face cunoscut: că în semestrul de iarnă se deschide un curs gratuit de învěţământ de cinci luni la **institutul reg. ung. de moşit în Sibiiu în 1 Octomvre c. n. 1884.** Primirea la acest curs va avè loc dela 1—8 Octomvre în localitatea scoalei din *Strada morei* (*Mühlgasse*) *Nr. 25* pe lûngă producerea atestatului de botez şi de moralitate. [758] 4—5

Sibiiu, 1 Iuliu 1884 st. n.

Direcţiunea.

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încărunţire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal în Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bistriţa:* Fried. D. Herberth, farmacist. *Cluş*: Nicolau Széky, farmacist. *Feldioara:* Wilhelm Schneider, farmacist. *Aiud:* Iosef Oberth, farmacist. *Praid:* A. Weber, farmacist. *Székely-Kercsztur* Fr. Ios. Jaeger, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 23

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Redactor provisoriu: **Mateiu Voileanu**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 103 Sibiiu, Marţi 4/16 Septemvre 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu în 3 Septemvre 1884.

Scopul justifică ori ce mijloace. Principiu vechiu acesta, şi paternitatea lui este legată de timpurile întunerecului, când biserica se simţea chemată a urmărì nu scopuri bisericesci, şi spre ajungerea lor ori ce mijloc era justificat. Pe latinie vorbind principiul de sus s'ar esprima astfel: *„Finis sanctificat media."*

Nu ne vom ocupa cu întrebarea cine are dreptul la paternitatea principiului de mai sus. Vom constata numai, că el în politică se aplică foarte des. Scopul justifică mijloacele, şi fiindcă lumea o crede aceasta, se face us de ea, şi după cum vedem, nu fără efect.

Era un timp, şi aceasta s'a întêmplat nu tocmai de mult, era ḑicem un timp, când guvernul de aḑi a Ungariei era tras prin toate gunoaiele, pentru cuvêntul că el ţine cu naţionalităţile, le favorisează şi pactează cu ele. Sermanul dl Tisza! Om mai hulit ca el nu era sub soare. Asemenea guvernul domnului Tisza.

Aşa era atunci, şi rěu, de tot rěu era pe vremea aceea.

Năsdrăvanii de români ei totdeauna au fost măgarul, pe spatele căruia se încărca povara. În special pressa română era chemată a ilustra, că trădătoriu este guvernul Tisza, şi resvrětitoare, de tot resvrětitoare pressa română, căci ea provoacă sguduirea statului. Pe aceea vreme ḑiarele din oposiţie nu mai încăpeau de români. „Budapesti Hirlap" dela 1 August năpăstuesce cu colţi de fer asupra ḑiarului **„Telegraful Roman"**. Acest ḑiariu agitează contra statului, e periculos, atât de periculos, încât pentru înfrânarea lui juriul numai satiră este. Cere deci suspendarea respective revisuirea legei de pressă.

Pĕcatele noastre!

La ḑiarele române ḑiariul nostru trece de ḑiariu vêndut guvernului, sau cu cuvintele lor vorbind „sûntem slugi plecate," nu mai representăm interesele naţionale şi bisericesci, şi că ne vor sugruma când numai se va da ocasiune binevenită. Precând cetim aceste atribute date de connaţionalii şi confesionalii nostri, pe atunci oposiţia maghiară ne dechiară de oameni cu tendenţe destructive, periculoşi în asemenea mĕsură, că pentru aducerea noastră la reson, sau mai corect ḑis, pentru salvarea statului contra noastră, trebue suspendată legea de pressă.

Au trecut de atunci 30 de ḑile. Ministrul president Tisza vine şi anunţă lumei că va suspenda legea de pressă, spre a se apera faţă cu noi românii, cari uneltim prin agitaţiuni naţionale.

Signalul s'a dat. Ministrul president a bătut toaca. Droaia de ucenici trag acuma clopotele, sau mai la înţeles şi mai esact esprimat, le bat într'o dungă. Întreagă pressa guvernamentală face gălăgie, încât biata urechie e espusă la asurḑire.

Suspendarea pressei este suprema necesitate, căci în Ungaria agitaţiunea nu se mai poate înfrêna pe calea juriului. Pentru documentarea acestei supreme necesităţi pressa guvernamentală earăşi călăresce pe noi, căci veḑi Doamne pressa română e bună de toate şi pentru toate.

Pressa română agitează, şi cu rêvnă agitează năsdrěvanul de ḑiariu din Sibiiu „Telegraful Român." Şi el agitează, încât spre a curma aceste agitaţiuni a mai rĕmas un singur mijloc, suspendarea legei de pressă.

Aşa pressa guvernamentală. Paralel cu aceasta pressa română anunţă urbi et orbi, că ḑiariul nostru a întrecut şi pe „Pester Lloyd" chiar, căci el cere intervenţia procurorului de stat, intervenţie în biserică, ca el sĕ ne regulariseze pe preoţii dacoromanisti. Auḑiţi Românilor din 4 unghiuri! Aici este cel necurat, deci feriţi-ve de el ca de foc, şi sĕ ve feriţi, căci dacă nu, ve vom spune pe latinie cine este acest ḑiariu.

„Mântuesce-me Doamne căci au ajuns ape până la sufletul meu" trebue sĕ strigăm noi bieţii muritori, cari în icoanele contraste ale ḑiarelor din patrie nu ne mai putem cunoasce. Şi este preste putinţă sĕ ne recunoascem noi pe noi în aceste icoane, căci în faţa românilor sûntem negri ca tăciunele de care toată suflarea românească trebue sĕ fugă. Sûntem mai şovinsti decât jidanul „Pester Lloyd" chiar. În faţa ungurilor trecem de cei mai mari dacoromanisti, şi aceasta fără considerare la colorit politic. Deci trebue suspendată legea de pressă spre a ne putea sucì gâtul.

Recurgem la logică, ca sĕ putem trage concluсiuni. Preferim conclusia, şi ea e de următoriul cuprins: **„Scopul justifică ori ce mijloace."**

Acuma 30 de ḑile ḑiarele din oposiţie erau silite sĕ lovească în guvern. Guvernul pe atunci era ticălos, căci el pacta şi cocheta cu noi cari eram pe atunci revoluţionari şi faţă cu noi trebuia aplicată legea de pressă.

Ḑiarele noastre avea trebuinţă de **„abonenţi noi."** Eram deci ticăloşi noi pe atunci, buni numai de sugrumat, căci ca slugi plecate ale guvernului liferăm naţia vrăşmaşului nostru secular, ungurului. A lovì în noi era titlu la recunoscinţa publicului român, ca sĕ trecem preste aplause şi preste celelalte dorinţe **„curat naţionale."**

Trec 30 de ḑile. Pretinşii nostri stĕpâni sbiară ca din gura şerpilor că statul **„az állam magyarsága"** este în periclu, şi pentru delăturarea periclului se cere suspendarea legei de pressă. Resvrĕtitorii sûnt românii cu pressa lor, şi capul rĕutăţilor este Sibiiul.

Deci suspendarea legei de pressă şi temniţe şi furci în abundanţă.

Aşa pretinşii nostri Stĕpâni!

Sûntem denuncianţi, am vêndut ce am avut mai scump, am vêndut ca Juda sângele nostru, biserica, şi o am vêndut tocmai noi, cari trăim din banii adunaţi în sudoare de sânge de bieţii nostri preoţi. Aici e Juda, feriţive de el oameni buni. Aceste le scrie pressa noastră.

Minunată gadină trebue sĕ mai fim noi. Oposiţia ungurească acusă pe guvern că pactează cu noi, şi noi sûntem cei mai aprigi vrăşmaşi ai statului.

Sûntem dacoromanisti.

Pressa română strigă în gură mare că sûntem vênduţi guvernului, trebuim sugrumaţi, merit naţional fiind acesta.

Sûntem maghiaroni.

Guvernul vrea sĕ suspendeze legea de pressă. Românii sûnt periculoşi pentru stat, deci furci şi temniţe pentru români.

Şi pentru guvern sûntem dacoromanisti.

Pressa noastră strigă: Obrăsnicia a ajuns la culme. „Telegraful Roman" provoacă intervenţia statului în biserică şi ne denunţă preoţii. Deci feriţivĕ de necuratul.

Sûntem tot noi maghiaroni.

Resultatul final; **„Scopul justifică ori ce mijloace"**.

Am vorbit clar şi în faţa naţiunei şi în faţa compatrioţilor nostri unguri. Sĕ mai vorbim încă odată.

Sûntem în serviţiul poporului român şi lucrăm după puterile noastre numai, lucrăm pentru progresul nostru. Puterile noastre sunt mărginite, ni se ḑice în continuu şi noi o scim aceasta foarte bine. Tocmai pentru aceea putem progresa foarte încet, căci genii neamului nostru nu şi-au pus de problemă îndreptarea, ci sugrumarea noastră din capul locului.

Lucrăm deci cu puterile cele modeste, de cari dispunem, pentru binele poporului român, şi denunţiaţiunile unora dintre fraţii nostri nu ne alterează întru nimica. Vom trăì cât timp ne vom putea validita valoarea noastră morală, şi slavă Domnului, până acum trăim cu puţinătatea noastră sufletească.

FOIŢA.

Suveniri şi impresiuni dela Asociaţiune.

(Urmare.)

Cea mai însemnată propunere a fost fără îndoială propunerea relativă la scoala de fetiţe din Sibiiu. Scim că la nobila iniţiativă a Reuniunei femeilor române din Sibiiu în frunte cu energica presidentă doamna Maria Cosma idea de a înfiinţa o scoală de fetiţe, care a fost întimpinată cu entusiasm general de către toţi iubitorii de progres, a luat deja forme concrete. Comitetul Asociaţiunei a îmbrăţişat cu mult zel această idee şi adunarea generală dela Braşov a adoptat propunerile comitetului cu privire la înfiinţarea acestei scoli neapĕrat de lipsă pentru crescerea naţională a secsului nostru frumos. Încă în anul trecut publicul român a întimpinat cu multă voinţă acest plan şi a consimţit cu toate mĕsurile ce s'au luat spre a realisa sublima idee a femeilor române din Sibiiu. Se scie deja că adunarea dela Braşov a preliminat şi statorit suma de 30,000 fl. pentru construcţiunea acestei scoale — cu internat complet şi sale de prelegere, dar comitetul s'a convins că suma de 30,000 fl. nu e suficientă. Comitetul a venit deci la adunarea de acum cu propunerea ca sĕ se voteze încă 10,000 fl. şi cere autorisarea sĕ facă un împrumut din cassa Asociaţiunei ear pentru ce va mai fi de lipsă preste această sumă de 10,000 fl. respective 40,000 fl. sĕ emiţă liste de subscripţiune. Aceste propuneri s'au primit. Oposiţiune s'au făcut numai din partea unor membri din munţii apuseni şi aceasta mai mult din nedumerire pentru că s'a sistat ajutoriul dat până acum scoalei din Câmpeni. Domnii advocaţi Dr. Todea şi Rubin Patiţa au păşit la mijloc cu multă energie pentru a salva subvenţiunea de 100 fl. în folosul scoalei din Câmpeni. Cu deosebire dl Patiţa a pledat *pro domo* cu mult pathos şi cu mare vervă însĕ fără succes. Argumentele comitetului, desfăşurate în mod limpede şi convingĕtori de membri G. Bariţ şi P. Cosma, au convins adunarea despre temeinicia propunerei comitetului, care s'a şi primit.

Disposiţiunile luate în şedinţa aceasta cu privire la înfiinţarea scoalei de fetiţe completează lunga serie de discusiuni, propuneri şi proiecte, ce au ocupat pe inteligenţii nostri din Sibiiu de vre o 2—3 ani încoace. Secsul nostru frumos, care a dovedit un viu interes pentru realisarea acestei idei mai ales doamnele care au fost de faţă în aceasta adunare, se pot felicita de succesul cel strălucit al iniţiativei emanate dela doamnele din Sibiiu.

Într'adevĕr a fost timpul suprem ca sĕ se pună fundamentul la acest institut de crescere menit a da femeilor noastre o educaţiune solidă şi naţională şi ale emancipa de stricăcioasele influenţe streine. Cu mare mâchnire trebue sĕ vedem şi aḑi cum limba noastră cea dulce şi sonoră, limba, în care s'a cântat cu atât triumf „cântul gintei latine," e alocurea chiar eschisă din conversaţiunea damelor noastre sau atât de schimosită în cât te prinde mila de atâta alterare. Scoala din Sibiiu ce se află pe cale de a se completa cu toate atributele didactice ale unui institut modern, va fi un focular, un centru, de unde se vor rĕspândì luminele culturei românesci şi spre celelalte părţi transilvane. Dee ceriul, ca această scoală sĕ fie un asil sigur pentru conservarea limbei, a naţionalităţii şi a tradiţiunilor măreţe ale poporului nostru! Acum, când ideea a început se treacă în realitate, vom ḑice: Onoare şi laudă bravilor inteligenţi din Sibiiu, cari au respuns prin fapte positive la nobila iniţiativă a doamnelor române din Sibiiu!

Celelalte obiecte ce s'au mai pertractat în aceasta şedinţă, privesc bugetul, care s'a primit în forma proiectată de comitet. Şedinţa de aḑi s'a terminat cu alegerea dlui Iosif St. Şuluţ de controlor şi cu designarea locului pentru adunarea din anul viitor. Aceasta s'a hotărît sĕ se ţină în Gherla, oraş însemnat din mai multe puncte de vedere. La două oare s'a ţinut banchetul în veranda otelului „Szécheny." Trebue sĕ relevez cu deosebită satisfacţiune ordinea cea bună, în care a decurs acest banchet.

Suntem în servițiul poporului român. Și lucrăm în cea mai firmă credință că prin promovarea intereselor poporului român promovăm interesele statului. Sûntem astfel făcuți noi, încât în capul nostru nu putem separa interesele poporului român de interesele Statului. Nu putem pricepe deci cum 'și închipuesc oamenii fericirea patriei cu scurtarea poporului român.

Lucrarea noastră a devenit odioasă în ochii fraților unguri, și ei ne amenință cu aplicarea mijloacelor estraordinare.

Pre noi însĕ nimica nu ne va schimba în vederile noastre. Lucrăm pentru prosperarea poporului român, și vom combate nedreptățirile ce ni se fac. Le vom combate totdeauna chiar și după suspendarea legei de pressă, căci repetăm ce am ḑis: prin furci și temnițe nu se va guverna Ungaria.

Chiar în aceste momente două contraste bat la ochi, și cine nu e orb, poate vedea destul de clar.

Rusia cu 80 milioane de suflete geme sub o apăsare neumană, și autocratul domnitoriu trăesce păḑit de arma miliției. Tot sub escortă militară 'și împlinesce detorințele de monarch față cu ai sei și statele vecine.

În frumoasa Italie moartea pustiesce fără crutare. Domnitoriul condus de nobleța inimei sale din scaunul regesc s'a pogorît la coliba țĕranului spre a-i face mai ușoară soartea amară.

Cholera pustiesce fără cruțare, întreagă Neapolea este infectată, și omul care numai poate, fuge de ciumă. In aceste momente grave Părintele țĕrei, regele Italiei, merge la Neapolea, căci după cum însuși a ḑis „la Neapolea stăpânesce moartea, și acolo este locul dênsului".

Regele aici nu poate despărțì soartea sa de soartea poporului, el merge sĕ moară cu poporul seu, și cholera în Neapolea nu scie de glumă.

La noi vreau unii sĕ fie o națiune privilegiată, cu interese speciale în interesul cărora se pot sacrifica interesele majorității din țeară. Pentru asigurarea acelora se pot întroduce mĕsuri drastice.

Colo Rusia, ici Italia. La noi deocamdată este Italia. Se vor întroduce furcile și temnița ce ni se pun în perspectivă, atunci ne trezim cu Russia, și aceasta în toate consecuențele ei.

Istoria ne arată că nici cu minciuna nici cu terorisare nu se mai poate guverna un popor ajuns la demnitatea sa națională, și noi românii am ajuns.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman."

La legea pentru pensionarea învĕțătorilor.

Bacifalu (Săcele), 31 August 1884.

Domnule Redactor! Venind dela perceptorat mai multor comune bisericesci a plătì tacsa pentru pensionarea învĕțătorilor, comitetele noastre parochiale respective epitropiile nu se sciu afla față cu legea pensionărei învĕțătorilor și devin în perplesitate, când li se arată suma ce au a plătì bisericile, și în cele mai multe rênduri se fac nepăsători și nu plătesc. Din incidentul acesta, m'am simțit îndemnat a pune în perspectivă art. de lege dietal 32 din anul 1875.

Domnule Redactor! Este lucru cunoscut, că soartea învĕțătorilor poporali, și în genere starea învĕțămêntului poporal la noi Români a fost totdeauna dintre cele mai slabe. Despre învĕțămêntul poporal înainte de anul 1848 nici nu poate fi vorbă. Învĕțămêntul poporal se începe numai dela anul 1848 și cu deosebire la cei de biserica ortodocsă-orientală a început a lua un curs mai sistematic dela venirea nemuritoriului *Andreiu Baron de Șaguna* la anul 1846. Acest bărbat mare sciind apriori, că fără învĕțători harnici, și în privința esistenței lor asigurați, nu se poate întemeia un învĕțămênt poporal sistematic, a început îndată pe lângă înființarea și regularea institutului pedagogico-teologic, a pune basa la un fond menit pentru ajutorarea învĕțătorilor sĕraci, ergo basa pentru pensionarea învĕțătorilor de biserică ort. or. s'a pus încă la începutul erei celei noaue îndată după anul 1848.

La anul 1870 congresul național al bisericei noastre — dispune în §. 79 al legei de instrucțiune pct. 5. „Fondul de pensiuni." Fie-care învĕțătoriu trimite senatului epitropesc eparchial 2% din salariul anual, ca sĕ se formeze un fond de pensiune pentru vĕduve și orfani, care fond se va regula mai târḑiu. În fine la anul 1875 legislațiunea patriei noastre a adus legea XXXII pentru înființarea unui fond de pensiune pe seama învĕțătorilor etc.; ear biserica noastră folosindu-se de beneficiul legei §. 31, a decretat în terminul prescris la înaltul regim, că se va îngrijì ea însași de pensionarea învĕțătorilor sei, și pe basa aceasta în sinodul archidiecesan din anul 1877 a și statorit un statut pentru pensionarea învĕțătorilor. În urmă biserica noastră — din motivele ei prea ponderoase, nu a putut pune în pracsă acest statut.

Acum sĕ vedem dispozițiunile legei dietale — unde ne cuprinde și pe noi învĕțătorii români.

În §. 29 al legei 32 din anul 1875 se dispune că fie-care comună bisericească are sĕ solvească pe fie-care an pentru fie-care învĕțătoriu câte 10 fl. v. a. care tacsă se plătesce și atunci, dacă postul de învĕțătoriu nu e ocupat; mai departe în §. 28 se ḑice: că fie-care comună bisericească, carea susține scoală are sĕ plătească 10 fl. atunci, când vre-unul din învĕțătorii sei se pensionează.

Aceste tacse dar au se le plătească comunele bisericesci, cari susțin scoala; eară învĕțătorii confesionali au sĕ plătească următoarele tacse:

I. *Odată pentru totdeauna:*

a) fie care învĕțătoriu la prima sa aplicare, 5% din întreaga sumă de pensiune;

b) fie-care învĕțătoriu dacă întră într'o stațiune de aceea, carea i asigură o pensiune mare, are se plătească 50% a sumei diferențiale între pensiunea primă și cea augmentată, d. e. un învĕțătoriu are asigurată pensiunea de 300 fl. pe an; mai târḑiu însĕ înaintează la o scoală superioară, unde i este asigurată pensiune de 500 fl. In casul acesta are se solvească la avansarea sa la scoala superioară 50% după suma, ce diferesce între 300 fl. și 500 fl. adecă după 200 fl;

c) care preste pensiune voesce a-și asigura, 100, 200, 300 sau 400 fl., după această sumă are se plătească 25%;

d) învĕțătoriul, dacă în anul 1875 când s'a adus această lege, a împlinit anul al 55 al etățiî sale, și voesce a fi pensionat, după o pensiune de 100 fl. are se plătească 20%;

e) dacă învĕțătoriul, când se pensionează, are femee s'au copii, cari au drept la ajutorire din fondul regnicolar de pensiune, are sĕ solvească după pensiunea câștigată 2%;

Până acì dar' am însemnat tacse, cari au a le solvì învĕțătorii la fondul regnicolar de pensiune odată pentru totdeauna; acum voi însemna pre acele tacse, cari au ale plătì învĕțătorii în înțelesul legei pe fie-care an la numitul fond.

II. *Așa dară pe fie-care an:*

a) fie-care învĕțătoriu după un serviț de 40 ani, dela pensiunea sa asigurată are sĕ plătească 2%;

b) fie-care învĕțătoriu dela scoalele poporali superiori, sau și ori care învĕțătoriu, care după un serviț de 40 ani are asigurată o pensiune de 400 fl. plătesce pe fie care an 3% a acestei pensiuni;

c) fie-care învĕțătoriu, care în anul 1875 când s'a adus legea aceasta, a împlinit anul etății de 55 și voesce a fi pensionat, are se plătească după o pensiune de 100 fl. pe an 8%;

d) care preste pensiune și-a asigurat încă o sumă de 100—400 fl., după această sumă are sĕ plătească pe fie-care an câte 10%;

Acestea dar' ar fi tacsele, cari au ale solvì comunele noastre bisericesci, cari susțin scoala, și noi învĕțătorii confesionali la fondul regnicolar de pensiune. Deci, dar, ar fi tare de dorit — ca comunele noastre bisericesci — cel puțin ele — sĕ se prenumera la jurnalul nostru „Telegrafnl Român," dacă epitropii — pot afirma — în genere nu-l au, ca din trênsul sĕ cunoască mișcarea bisericei și a scoalei noastre de unde apoi nu ar venì epitropii și comitetele parochiale în disonanță cu autoritățile eclesiastice ori politice.

Am ḑis! *Toma Frateșiu,*
presbiter și învĕțător.

Conferința învĕțătorească din „Districtul S. Sebeșului."

Domnule Redactor! Reuniunea învĕțătorilor rom. gr. or. din districtul S. Sebeșului și-a ținut adunarea sa generală conform circulariului Ven. Cons. arch. Sâmbătă în 25 August st. v., ear în 26 August sa început conferința. Presenți au fost la 40 învĕțători. Pentru ținerea prelegerilor din metoda cetitului și a scrisului au fost destinat din partea Ven. Cons. Arch. dl învĕțătoriu din S. Sebeș Z. Murĕșan, carele ca învĕțătoriu practic acum de 10 ani a și corespuns ba se poate ḑice de ori cine carele a fost de față și martor că în întreaga conferința nimenea nu ar fi putut fi în stare a prelege mai practic. Fie-care învĕțătoriu ar fi dorit a sta ḑeci de ḑile la conferință, însĕ nu erau diurne numai la foarte puțini. Câte o ședință ținea și câte 5 oare și cugetai că a trecut ca un minut atâta erau de instructive și de practice prelegerile Dlui Murĕșan. Acesta însĕ nu o fac ca laudă dlui Murĕșan, ci mai mult din acel punct de vedere, că un învĕțătoriu practic și și cu sciință, e mai corespunḑĕtoriu a fi denumit ca prelegetor, ori ca comisariu consistorial decât un profesor, fie el chiar de pedagogie; căci nu e de ajuns numai a fi profesor, ci trebue a fi fost câți va ani în scoala poporală cel puțin vre-o 4 ani, atunci numai după ce ar fi practisat ar putea ḑice că are pracsa recerută pentru o scoală poporală adecă: a putea fi persoană binemeritată la conducerea conferințelor. Dl Mureșan ce a făcut acum la conferință cu pracsa sa? Pre președintele reuniunei protop. I. Droc la entusiasmat*) de acela a declarat dlui M. că va propune Ven. Cons. arch. a-l trimite ca comisariu consistorial pre la esamene; ear învĕțătorii de față declarau, că din conferințele și reuniunile de până acum pot afirma pre onoarea lor că nu au câștigat nimica**); însĕ din conferința de acum au învĕțat atât de mult încât nici nu și-au putut închipuì; și pe fie care îl auḑiai ḑicênd, „Doamne păzesce, căci și prin foc trec când va fi comisariu de prelegeri dl Murășan, ca sĕ particip la conferințe"!***)

În meritul lucrului nu întru căci încât am înțeles dela domnul preȥedinte al reuniunei prot. Droc, dl Mureșan va publica prelegerile sale, ceea ce ar fi de dorit ba ar trebuì la cas de lipsă chiar silit de Ven. Cons. Arch. sĕ și le publice.

Tot asemenea și tema ce au ținut-o în 25 Aug. în reuniune „Pedepsele și remunerațiunile în scoala poporală" ear o temă foarte instructivă și producătoare de progres în scoala poporală.

Conferența s'a încheiat în 29 Aug. la 1 oară p. m.

Toți învĕțătorii ar mai fi șeḑut, nu aveau însĕ bani căci cei mai mulți nu au căpătat diurne. De toți învĕțătorii ar fi trebuit sĕ fie vre o 110.

Un membru.

---

*) Mare minune. Red.

**) Trist destul! Spre a mărturisi așa ceva nu se cere se te provoci la onoare! Red.

***) Laudele esagerate se vede că s'au lipit ca boală de domnii raportori de pe la conferențe. Așa la Coșogna așa aici. Prin astfel de laude se aruncă umbră asupra respectabililor domni cu laudele. Red.

Arangiatorii precauți și cu tact ai festivităților orĕștiene DD. Dr. Tincu, Dr. Mihu și Dr. m. St. Erdelyi au luat toate precautelele pentru ca oaspeții sĕ fie pe deplin multămiți. Și într'adevĕr am și fost multămiți: arangiament cum se cade, spațiu comod, mâncări și beuturi bune, musică corespunḑĕtoare, serviciu prompt, — lucruri, care arareori le aflì la asemenea ocasiuni, unde mulțimea și varietatea oaspeților de regulă e greu a o satisface în toate privințele. Seria toastelor s'a deschis în ton solemn prin domnul v.-president Iacob Bologa pentru Maiestatea Sa Împĕratul și Regele, musica a intonat imnul împĕrătesc, mesenii în semn de devotament omagial au ascultat stând. Dl Axentie Severu a toastat pentru ca Românii sĕ aibă nu numai „carte" dar și „parte," George Barit pentru comuna Orĕștie, Dr. Tincu pentru oaspeți, P. Cosma pentru arangiatorii festivităților, pp. Hania pentru Dame, Nicorescu pentru opinca română, A. Armian pentru eruditul president T. Cipariu și pentru dl G. Barìț, I. Slavici pentru poporul român.

A mai fost un toast în petto, voia sĕ vorbească și păr. Bassarab din Romos despre scălḑile dela Gioagiu, însĕ oaspeții se grăbiră a asista la producțiunea festivă a pompierilor din Orĕștie, anunciată pe 5 oare.

Pompierii au eșit în piața din jos a orașului cu tot apartamentul lor cel variat, în atitudine marțială și cu musica lor în frunte. Dl comandant adv. Samuil Pop a dispus a se ținè mai întâiu un esercițiu de scoală, și apoi un alarm de foc cu suposiția de arderea turnului pompierilor. Ambele producțiuni ni-au dovedit desteritatea, precisiunea în esecutare și ajustarea completă a trupei. Interesantul spectacol s'a încheiat cu o defilare marțială. Contingentul pompierilor se compune din bărbați din toate trei naționalitățile și acest caracter național e marcat în limba proprie pe uniformă. Sașii au inițiatele „F.F." *(freiwillige Feuerwehr)*, românii „P.V." (pompieri voluntari) și maghiarii „Ö.T." *(önkéntes tüzoltók)*. Limba comandei este ca și la armata comună cea germână și va remânea tot aceasta, dacă cumva șovinismul maghiar nu va surprinde cu vre-o ordonanță escepțională și instituțiunea pompierilor.

Suntem datori dlui comandant adv. Samuil Pop cu o cordială mulțămită, pentru că a avut bunăvoința de a ridica valoarea festivităților din Oreștie și cu interesantul spectacol al pompierilor, la care au asistat o mulțime de public, cu deosebire oaspeții streini ai Asociațiunei.

Ne-am depărtat apoi în grabă pe la locuințele noastre — pentru a ne pregătì de bal. Balul este festivitatea cea mai importantă în seria de petreceri — se înțelege pentru oameni tineri.

(Va urma.)

Călĕtoria regelui Carol la Belgrad.

(Încheere).

Prânḑul de gală.

La oarele 8 seara, a avut loc un mare prânḑ de gală dat în onoarea Maiestăţei Sale Regelui Românieí, la care au asistat afară de suitele regale şi de ministri plenipotenţiari Kalievici şi Mitilineu, ministri sêrbesci, corpul diplomatic precum şi demnitarii cei mai însemnaţi ai statului.

Maiestatea Sa Regele a avut locul de onoare între Regele şi Regina Serbiei.

Toastul Regelui Milan.

La acest prânḑ Maiestatea Sa Regele Milan a ridicat următoriul toast în onoarea Suveranului nostru.

„*Sire*! Este o mare bucurie pentru poporul sêrbesc şi „dinastia sa regală a primì astăḑi pe Maiestatea Voastră şi „'Mi fac o datorie plăcută de a Ve încredinţa despre aceasta „în modul cel mai cordial. Nu mai puţin Me cred dator „a Ve esprima adênca Mea convincţiune ca amabila visită, „pentru care Ve mulţămesc în acest moment în numele Meu „şi al ţĕrei Mele, va restrênge de sigur legăturile de amicie „ce unesc ambele Noastre ţĕri. Desvoltarea şi întărirea „acestor relaţiuni la cari ţin din inimă sûnt şi vor fi totdeauna o lucrare căreia voi da tot concursul Meu, sciind „bine, Sire, că şi Maiestatea Voastră este condusă de aceleaşi vederi şi de aceleaşi simţeminte. Chemaţi amêndoi „de Providenţă a direge soartea a două naţiuni tinere, cari „tind la aceleşi ţel şi cari, departe de a avea între ele „cause de rivalităţi, au numĕroase interese comune şi se „silesc a urma calea trasă prin mersul progresiv al marelor bĕtrânelor naţiuni, vom găsì amêndoi, Maiestatea Voastră şi Eu, afară de relaţiile noastre personale chiar în „această coincidenţă o causă foarte vie şi puternică de a fi „totdeauna buni vecini şi prietini credinciosi. Aşa va fi, „Sire, cu atât mai mult că istoria aproape identică a Domniei Noastre şi aceea a popoarelor Noastre Ne învaţă că „la nici o epocă a esistenţei lor naţionale, cu toate luptele „prin cari a străbătut, fie ca luând parte, fie ca martor, „ele nu au fost nici odată în alte relaţiuni decât acele caracterisate astăḑi prin visita Maiestăţei Voastre. Ea este „în ochii Nostri o dovadă preţioasă şi măgulitoare de cea „mai frăţească prietenie. Sire, ridic acest toast în sănĕtatea „Maiestăţei Voastre şi Ve esprim urările Mele cele mai căldurose pentru gloria şi prosperitatea Domniei Maiestăţei „Voastre şi a României precum şi pentru Augusta Voastre „Soţie, Regina Elisaveta, şi a dinastiei regale.

Cuvintele din urmă au fost rostite de M. S. Regele Milan în romănesce şi pronunţate cu o deosebită căldură.

Musica intonă imnul naţional român şi tot timpul toţi oaspeţii au stat în picioare. După aceasta M. S. Regele rostì următoriul cuvênt:

Respunsul Regelui Carol.

„Adênc mişcat de amabilele cuvinte ce Maiestatea „Voastră Mi-aţi adresat, Ve rog sĕ primiţi espresiunea viei „Mele recunoscinţe pentru călduroasa primire ce Maiestăţile „Voastre şi Capitala Regatului Lor a binevoit a-Mi face.

„Maiestatea Voastră cunoasce sentimentele afectuoase „ce Ve păstrez.

„Fie ca şederea Mea în Belgrad, de care voiu păstra „totdeauna o scumpă reamintire, sĕ contribue a restrânge „legĕturile de amicie, cari, precum Maiestatea Voastră a „ḑis-o foarte bine, Ne-au unit totdeauna şi a stabilì relaţiile „cele mai cordiale între Serbia şi România Fie ca sĕ reinvieze între popoarele Noastre vechia frăţie, care na fost „nici odată tulburată şi care e basată pe o simpatie reciprocă „şi pe interese multiple.

„Eată o dorinţă călduroasă ce Ve esprim astăḑi odată „cu cele mai bune ale Mele urări pentru fericirea Maiestăţei „Voastre şi a tinĕrului Principe, precum şi pentru prosperitatea naţiunei sêrbesci. Insufleţit de aceste sentimente, „beau în sĕnătatea MM. LL. Regele Milan şi al Reginei „Natalia precum şi al viitoriului fericit al regatului.

Cuvintele Regelui fură călduros aclamate şi musica întonă imnul sêrbesc.

Retragerea cu facle.

După prânḑ avù loc o retragere cu facle şi societăţile corale din localitate au esecutat imnele naţionale: romănesc şi sêrbesc. Corurile erau încungiurate de o mulţime foarte numeroasă de cetăţeni ai oraşului Belgrad. În capul cortegiului se aflau doi călăreţi în vechi costume romănesci şi sêrbesci.

În fine, la 10 oare seara a fost un mare bal, la care au luat parte peste 500 persoane.

M. S. Regele s'a intreţinut cu o mare parte din invitaţi; danţul s'a început cu un quadrille în care figură M. S. Regina Natalia cu Regele României şi d-na Garachanine, soţia primului ministru al Serbiei cu d. general Fălcoianu, ministru de rĕsboiu.

La mieḑul nopţei avu loc o mare cină, după care danţul a urmat până la oarele 2 după mieḑul nopţei. Atunci Maiestăţile Lor Se retrase, încântaţi şi satisfăcuţi de această frumoasă serbare.

Toată seara oraşul a fost splendid iluminat. Otelu Legaţiunei noastre a fost mai cu deosebireadmirat pentru strălucita sa împodobir eişiluminare.

Duminecă în Belgrad.

A doua ḑi, Duminecă, 19 August, oarele 9 de dimineaţă, ambii Suverani au asistat, în capela Palatului, la serviciul divin, şi apoi, M. S. Regele Carol, însoţit de suita Sa, merse spre a face o visită M. S. Reginei în Palatul vechiu, unde, cu această ocasie, I fu presentat şi Principele Regal al Sêrbiei, care din causa unei indisposiţiuni nu a putut asista la primirea ḑilei precedente.

La oarele 10, ambii Suverani, împreună cu M. S. Regina, urmaţi de o suită strălucită, au eşit călări, trecênd prin oraş spre a merge la revista trupelor înşirate pe înălţimile dela Topcidere. Acolo se aflau în front trei regimente de infanterie de câte 4 batalioane, un regiment de cavalerie, un escadron de husari, două regimente de artilerie a 4 baterii, un batalion artilerie de cetate, o companie de geniu şi o companie sanitară, peste tot 6,000 de oameni.

Sosind pe câmpie, M. S. Regele României a fost rugat a trece însuşi în revista trupelor.

Generalul Ivanovici înmână Regelui raportul, toate musicile întonară imnul romănesc şi strigări entusiaste aclămau pe Suveranul notru. După trecerea pe dinaintea frontului s'a dat ordin pentru pregătirea defilărei, şi M. S. Regele Milan S'a pus în capul trupelor Sale spre a le presenta Regelui României. În momentul când regimentul 6 linie se apropia. Regele Carol a tras sabia şi S'a pus în capul regimentului Seu spre al presenta Regelui Milan, Ambii Suverani 'Şi strânseră mânile şi întreg poporul adunat a privit aceasta cu strigări entusiastice. Ţinuta trupelor a fost foarte frumoasă şi defilarea a durat aproape 1 oară.

La oarele 12 şi jum. Maiestăţile Lor S'au întors tot călări la Palat însoţiţi şi urmaţi de mai întreaga populaţiune a oraşului.

Dejunul Regal.

La oara 1 şi jum., a avut loc un dejun la care erau învitaţi şefii superiori ai armatei. Regele Milan ridică un toast în onoarea armatei romănesci, la care M. S. Regele Carol rĕspunse în modul următoriu:

„Mulţămind Maiestăţei Voastre pentru amabilele cu„vinte ce mi adresaţi, sûnt fericit a purta un toast în ono„rul armatei sêrbesci, a căreia frumoasă ţinută am pututo „admira astăḑi. Sûnt foarte recunoscĕtor Maiestăţei Voastre „că Mi-aţi procurat plăcerea de a cunoasce aceste trupe, „cari au luat partea cea mai glorioasă la regenerarea Ser„biei şi cărora este încredinţată onoarea şi viitoriul tinĕru„lui regat. Beau în sănĕtatea bravei armate sêrbesci şi a „Augustului seu Şef, în sănĕtatea M. S. Reginei şi a Prin„ţului Regal, tinĕrul caporal al batalionului al şeaptelea.“

La oarele 4 şi jum., M. S. Regina Natalia împreună cu M. S. Regele Carol, însoţiţi de suitele Lor, au făcut o preumblare în trăsură în parcul dela Topcidere, unde tot-odată au visitat vechia locuinţă a bĕtrânului principe Miloş Obrenovici, unde Alteţa Sa a rĕposat şi unde se păstrează cu religiositate obiectele ce i-au servit şi hainele ce purta în cele din urmă momente ale vieţei Sale.

La întoarcere Maiestatea Sa Regele a luat ceaiul cu Maiestăţile Lor Regele şi Regina Serbiei-în apartamentele lor.

La oarele 7 şi jum, a avut loc un prânḑ la care a luat parte, afară de suitele regale, d. prim-ministru Garachanine, ceilalţi dnii ministri plenipotenţiari Kalievici şi Mitilineu, precum şi mulţi ofiţeri superiori şi alţi demnitari ai regatului.

După prânḑ, la oarele 10 şi jum, seara, Maiestatea Sa Regele 'Şi luă ḑiua bună dela Regina Natalia, mulţămind Maiestăţei Sale pentru graţioasa primire ce I a făcut.

Plecarea din Belgrad.

Cu acelaş ceremonial şi aceleaşi onoruri militare ca la sosire, Regele Milan, în aclamaţiunile cele mai vii ale populaţiunei şi ale armatei, înşirate dela Palat până la port conduse pe Augustul Seu oaspe la Dunăre, unde aşteptau bastimentele romănesci. Pe bordul lui Ştefan cel-Mare ambii Suverani 'Şi luară ḑiua bună în modul cel mai cordial şi afectuos, îmbrăţişându-se de două ori. Regele Carol mulţămì încă odată pentru strălucita primire ce I-a făcut Regele Milan şi Capitala Sa. În momentul plecărei tunurile fortăreţei începură salutul obicnuit, la care rĕspunse canoniera Griviţa. Un foc de artificii minunat fu tras de pe înălţimile cetăţei şi dealungul malului Dunărei, focuri bengalice foarte numeroase şi lumină electrică de pe bastimentele române dădeau oraşului şi cetăţei aspectul cel mai pitoresc şi produceau o privelişte din cele mai frumoase.

M. S. Regele a fost însoţit până la Vĕrciorova de oficerii superiori şi ataşaţi pe lângă persoana Maiestăţei Sale şi de o deputaţiune a regimentului ce I se conferise.

Pe tot percursul călĕtoriei populaţiunea de pe malul sêrbesc saluta cu aclamaţiuni trecerea Suveranului României. Semendria, ca şi toate celelalte localităţi, era iluminate. La mieḑul nopţei bastimentele române svîrlise ancore în dreptul oraşului Moldova pentru a petrece noaptea.

Luni, 20 August, la oarele 6 dimineaţa, ancorele fură ridicate şi escadra regească se îndreptà spre Vêrciorova. La trecerea înaintea Ada Kale tunurile cetăţei fură trase şi garnisoana dădu onorurile militare.

La oarele 2 după ameaḑi Maiestatea Sa sosì la Vêrciorova. Acì Regele se scoborî la ţĕrm în vuetul tunurilor trase de escadră şi fu primit de d. prefect al judeţului Mehedinţi şi de d. director general al căilor ferate. Maiestatea Sa congediă graţios suita sêrbească, însărcinând pe generalul Nicolici a transmite Suveranilor Serbiei simţemintele de amicie ce păstreaḑă Maiestăţilor Lor şi Regatului.

Călĕtoria Augustului nostru suveran, pornită din iniţiativa Sa personală, şi la a căreia realisare a contribuit guvernul Maiestăţei Sale, a dovedit cât de strênse sûnt legăturile întrĕ amêndouĕ popoarele vecine.

România şi Serbia s'au desvoltat, au crescut şi au devenit idependente prin simţemintele eminamente patriotice ale poporului, prin devotamentul armatei şi prin înţelepciunea Suveranilor lor. Aceste două ţĕri nu au nici un punct de diverginţă care sĕ le ţină departe una de alta. De aceea călĕtoria Regelui României la Belgrad nu poate decât sĕ contribue la întărirea unei amicii vechi şi va fi, fără îndoeală, încununată de resultatele cele mai binefăcĕtoare pentru ambele Regate.

„Monitorul Oficial.“

Mulţămită publică.

Pentru loteria arangiată din partea Reuniunei femeilor române au mai incurs următoarele obiecte:

Escelenţa sa dna Baron. Elena Pop, şi dşoara Elena Baronesa Pop, 2 vase de flori; Ilustritatea sa doamna Aurelia de Jurca n. bar. Pop, 1 service de bere pentru 6 persoane cu tava; dşoara Alecsandrina bar. Pop, 1 acoperitoriu de tava brodat; dşoara Maria Mihaly de Apsa, 1 covor ţĕrănesc marfă propriă; dl Ioan Fane preot, 2 sfeşnice oxidate pentru piano; dna Eufemia de Horvath, 1 ţiitor de ştergar sculptat şi brodat; dna Iosefina Răcuciu, 1 mapă de părete brodată şi sculptată; dşoara Elena Tipeiu colectantă, 1 parfumeur-comode, 1 guler de dantelă; dşoara Virgilia Tipeiu, 1 porte-brose brodat; dna Ana Cibu, 1 cătrinţă ţesută din lână cu fir, şi 1 servet ţesĕtură naţională; doamna Elisabeta Stoicuţa, 1 ştergar ţesătură propriă; domnişoara Eleonora Stoicuţa, 1 şorţ ţerănesc; doamna Luisa C. Bugarski, 2 Lampe de bronce; dşoara Elena Radulescu colectantă, 1 zevelca de catifea roşiă lucrată cu fir şi fluturi; dna Paulina Radulescu, 6 linguri de argint pentru cafea; dna Rosa Haţeg, 1 opreg şi o cătrinţă din satul Belinţ ţesătură în lână şi fir; dna Sofia Simonescu, 1 covor de părete brodat; dna Sofia Vlad Rădulescu, cântecul ciobanului 2 Esemplare; Dna Charlotta Popoviciu, 1 perină de canapea lucrată în mătase; dna Sofia Rezei, 1 inel de aur; dna Cornelia Bredicean, 1 opreg şi cătrinţă din satul Belinţ ţesătură în lână şi fir; dna Persida Ignea 1 garnitură de dantele pentru pat croşetată; dna Elena Franţ, 1 covor de masă croşetat; dna Ecaterina Huban, 1 corfă de lucru cu aplicaţiune; dna Elena Moldovan, 1 tasă pentru bilete; dşoara Cornelia Ianculescu, 1 perină de canapea brodată în mătase; dşoara Rosalia Pêrvu, 1 tasă compusă din mosaic de pĕdure; dl Stefan Perian, 1 desemn efeptuit în crajon; dşoara Elisa Andreiovici colectantă, 1 ţiitor de juvaere; dna Cornelia Stancoviciu, 1 acoperitoriu de tasă cu aplicaţiune; dna Maria Buru, 2 acoperitoare de tase croşetate; dna Cristina Poşta, 1 ţiitor de sugări; dna Maria Corescu, 3 fărfurii de sticlă pentru desert; dşoara Elisa Doda, 1 ţinătoriu de juvaere; dra Elena Stancoviciu 1 acoperitor de tasă; dra Elena Zunia, 1 tasă de lampă din iască; dra Maria Zunia, 2 sticle cu parfum; dşoara Sofia Jivan, 1 ţinĕtoriu de orologiu; dşoara Iosefina Popoviciu, 1 corfiţă de aţă pentru bilete; dşoara Ilona Szabo, 1 cadru de portrait; dnul Ernest de Kimakovich; 1 album de peluche verde; dşoara Delia Marienescu, un guler şi manchete împletite; dna Ana Marienescu, 1 corfiţă de argint pentru bilete; dşoara Emilia Hăţegan, 1 pânzătură pentru mesuţă brodată; dnul Iohann Traugott Hamrodi, 1 covor pentru masă.

Pentru această bunăvoinţă documentată faţă cu scoala reuniunei, comitetul le esprimă mulţămită pe calea aceasta.

Varietăţi.

* (Iubileu). Sâmbătă în 1/13 Septembre a. c. şi-a sĕrbat domnul *Nicolau Simtion*, măestru de maşină la tipografia dnului Iosif Drotleff, aniversarea de 25 ani dela întrarea sa în această tipografiă. Colegii şi amicii dênsului l'au felicitat din acest incident. Seara sa arangiat un banchet festiv în sala de earnă a grădinei „Hermann“ în amintirea acestei ḑile, şi la această ocasiune şeful tipografiei a dat iubilariului un dar de preţ ca semn al recunoscinţei pentru credincioasele sale serviţii. S'a ţinut mai multe toaste în onoarea iubilantelui şi a şefului dsale. Petrecerea festivităţii a fost foarte animată şi pelângă diferite declamaţiuni, a ridicat sĕrbarea ḑilei piesele bine esecutate ale chorului de cântări „Tipografia.“

* (Archeologic). Cetim în „Voinţa Naţională“ că făcênd dl Grigorie Tocilescu sĕpături la comuna Reşca de lângă Caracal a dat de urmele unui lagăr roman, şi a găsit mai multe statuete de bronz şi un bas-relief mitriac, representând pe Mitrias.

* („*Scoala Practică*“), tom. III. *Nr. 4 pro Iuliu* conţine Pelargonia. Lecţiune practică din învĕţămêntul intuitiv, ţinută în clasa I. a scoalei române din Rodna, de Iuliu Popu. — Comitatul Bistriţa-Năsĕud. Lecţiune practică din geografie, ţinută în clasa II. a scoalei române din Rodna, de Silvestru Mureşan. — Rapiţa, (Brassica napus). Lecţiune din istoria naturală, de Stefan Alexa, înveţătoriu în Banloc. — Inmulţirea cu numeri decimali. Lectiuni practice ţinute preparanḑiilor din Gherla, cursul I. semestrul II. de V. G. Borgovan. — Incodată congresul corpului didactic din România, de I. Dariu. — Publicaţiuni. Bibliografie.

Nr. 5 pro August. Ceva despre esamenele de vară dela scoalele din Năsĕud. — Raportul despre esamenele scoalei elementare din districtul Năsĕudului. — Un nou institut de crescere. — Din Româniă: Conferenţele cu învĕţătorii. — *Etymologicum magnum Romaniae.* — Bibliografie.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiata boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Sâmbătă în 10 Septemvre n. 1884.

Buda: 13 67 18 35 75

CONCURS.

Pentru ocuparea a trei posturi învĕţătoresci dela scoala elementară gr. or. română din Câmpeni se deschide concurs până la 15 Septembre a. c. st. v.

Emolumentele:

Salariu anual de câte 300 fl. v. a. pentru fiecare învĕţătoriu — care li se va solvì în rate lunare anticipative din cassa fondului scolar precum şi câte un stângin de lemne.

Învĕţătoriul căruia în sensul normativului scolar i se vor concrede afacerile direcţionali va primì şi o remuneraţiune de 50 fl. v. a.

Suplicele instruite conform prescriptelor statutului organic şi a legilor din vigoare sûnt de a se aşterne până la terminul susindicat oficiului protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor în Abrud. [872] 1—3

În conţelegere cu comitetul parochial:

Câmpeni, 22 August 1884.

Ioan Gall,
adm. prot.

Concurs.

Spre întregirea staţiunei de învĕţătoriu la scoala gr. or. rom. din Orĕştioara de sus cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc, se escrie concurs cu termin până la 15 Septembre st. v. fiind cererile instruite în ordine a se aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Orĕştie 24 August 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Orĕştiei.

N. Popoviciu,
[873] 1—3 protopresb.

Nr. 186. [871] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci la scoalele confesionale din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Haţegului, se deschide concurs, cu terminul până la 28 Septemvre v. a. c.

1. Fizeşti afiliat Federi, cu salariu anual de 200 fl., cuartir şi lemne.
2. Valea-Sângeorgiului, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.

Învĕţătoriul ales în Fizeşti va avè a propune după ameaḑa, eventual tot a doua ḑi în filia Federi.

Concurenţii vor aşterne suplicile lor instruite în sensul prescriselor legei, până la terminul sus amintit.

Haţeg la 29 August 1884.

Pentru comitetele parochiali, oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Ioan Raţ,
protopresbiter.

Nr. 91. [870] 1—3

Prolungire de concurs.

Concursul publicat în Nr. 98 a „Telegrafului roman“ pentru ocuparea unui post profesoral la gimnasiul român gr. or. din Brad, se prolungesce până în 20 Sepremvre a. c. st. v. în care ḑi se va efeptuì şi alegerea.

Condiţiunile şi recerinţele sûnt tot cele publicate în susmenţionatul concurs.

Din şedinţa comitetului representanţei gimnasiului român gr. or. din Brad (Zerand) ţinută în 27 August 1884.

Georgiu Părău,
director prov. gimnasial.

Nr. 619. [854] 3—3

Prolungire de concurs.

Necompetând nici un individ cualificat la posturile învĕţătoresci din comunele:

1. Mureş-Cueşd, salariu anual 200 fl., v. a. cuartir şi lemne;
2. Idicel (sat şi pădure), salariu anual de câte 150 fl., v. a., cuartir şi câte 2 stângini lemne.
3. Meşterhaza, salariu anual 200 fl. v. a., cuartir şi lemne;

d. Poleţ, salariu anual 150 fl., v. a. cuartir şi lemne;

5. Iabeniţa, salariu anual 150 fl. v. a. şi cuartir, — publicate în foaia „Telegraful Român“ Nr. 79, 81, şi 84 — prin aceasta se prolungesce terminul subşternerei petiţiunilor concursuali până la 15 Septembre a. c. avênd petenţii a se adresa cu suplicele instruate în regulă la subscrisul p. u. Maros-Vécs

Oficiul protopresbiteral gr. or. tractului al Reghin.

Idicel, la 21 August, 1884.

Galaction Şagău,
protopresbiter.

Nr. 820, [852] 3—3

CONCURS.

Se escrie pentru ocuparea postului de învĕţătoriu dirigent la scoala gr. or. din Boiţa, cu salariu anual de 350 fl., cuartir şi 4 □° lemne de foc.

Reflectanţii până în 22 Septembre a. c. vor avè a-şi aşterne la adresa subsemnatului petiţiunile lor instruite cu următoarele documente.

1. Testimoniu de maturitate.
2. Testimoniu despre absolvirea studiilor teologice.
3. Testimoniu de cualificaţiune.

Învĕţătoriul dirigent va fi îndatorat a tinè catechisaţiune cu tinerimea adultă.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Sibiiu, 22 August 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. 74. [850] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III Teuţ, protopresbiteratul gr. or. al Albei-Iuliei, se deschide prin aceasta concurs *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele împreunate cu aceasta parochie sûnt:

1. Dela 80 familie câte una ferdelă cucuruz în boambe (16 copuri vechi).
2. Dela 80 familii câte una ḑiuă de lucru (clacă).
3. Porţiune canonică de 405 □°.
4. Venitele stolari reguiate în sinodul parochial ţinut la 20 Iule 1884
5. Nefiind casă parochială, se va închiria din partea poporului o casă de locuit pentru parochul.

Toate aceste aduc un venit anual de 205 fl.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform stat. org. şi regulamentului congresul din 1878 pentru parochii la subscrisul oficiu protopresbiteral în Alba-Iulia până la terminul indigitat.

Alba-Iulia, 20 Iuliu 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alesandru Tordăşan,
protopresbiter.

Nr. 810. [853] 3—3

Prolungire de concurs.

Neconcurênd nici un individ deplin cualificat la postul învĕţătoresc din Ocna superioară, cu salariu de 200 fl. cuartir şi lemne de foc, pentru care s'a escris concurs în „Telegr. Rom.“ Nr 79 sec. terminul de concurs se prolungesce până în 5 Septembre a c.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Sibiiu, 20 August 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. 429. [851] 3—3

CONCURS.

Spre întregirea postului de învĕţătoriu la scoala confes. gr. or. română din Cacova protpbt. Sĕliştei se escrie concurs *cu terminul până la 10 Septembre st. v.*

Emolumentele sûnt:

1. Salariu în bani 250 fl. cu prospect a se ameliora la 300 fl.
2. Cuartir natural.
3. Jumĕtate din venitul scoalei de pomărit.
4. Lemnele de foc necesari.

Cererile concursuali instruite în regulă sunt a se aşterne subscrisulu oficiu protopresbiteral.

În conţelepere cu comitetul parochial.

Sĕlişte 20 August 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractului Sĕliştei.

Nr. 378. [845 [3—3

CONCURS.

La scoala capitală gr. or. din comuna Poiana protopresbiteratul Mercurei sunt a se ocupa 3 posturi de învĕţători pentru cari în urma ordinaţiunei consistoriali d dto 19 Iulie a. c. Nr. 3623, se deschide concurs cu terminul 30 August a. c. st. v.

Salariu anual pentru toate 3 posturile e câte 300 fl., ear acela dintre învĕţătorii aleşi, care în sensul normativului scolar va fi designat de director va primì remuneraţiunea de 100 fl. anuală.

Concurenţii au a-şi adresa cererile concursuali, instruite în sensul normativului scolar din 1882 subsemnatului oficiu până sa terminul indicat.

Dela oficiul protopresbiteral al tractului Mercurii.

Mercurea la 14 August 1884.

Ioan Droc,
protopresbiter.

---

ad Nr. 245 Scol. [839] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din subsemnatele comune bisoricesci ale protopresbiteratului gr. or. al Bistriţei se escrie prin aceasta concurs până în 15 Septemvre a. c. st. v.

a) Borgo-Mijloceni, cu salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir şi grădinuţa de legumi din dereptul scoalei.

b) Galaţ, cu un salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir şi lemne;

c) Şeu-Sântul, cu salariu anual de 175 fl. v. a. împreunat şi cu postul de cantor bisericesc.

Doritorii de a ocupa acestea posturi au de a-şi subşterne suplicele instruite conform legilor în vigoare până la datul sus însemnat subscrisului oficiu protopresbiterale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţei ca Inspectorat scolar confesionale.

Borgo-Ioseni în 15 August 1884.

I. Buzdug.,
adm. protop

Nr. 274 [846] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea staţiunilor învĕţătoresci din protopresbiteratul Sebeşului, mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

1. Pentru al doilea învĕţătoriu la scoala din comuna Săsciori cu salariu de 200 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.
2. Rechita materă cu leafă de 110 fl. v. a., cortel şi lemne şi
3. Purcăreţ, filie cu onorariu de 110 fl. v. a., cortel şi lemne.

Cei ce doresc sĕ ocupe acum numitele staţiuni au se-şi subştearnă suplicele inzestrate conform legilor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul supranumit.

Sebeş, în 16 August 1884.

I. Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 389. [864] 2—3

Edict.

Oprea Martin gr. or. din Sĕlişte, care a părăsit cu necredinţă pre legiuita sa soţie Ana n. Dumitru Popa gr. or. tot din Sĕlişte de 19 ani fără a se sci ubicaţiunea lui, pe basa decisiunei consistoriale din 10 Iulie a. c. Nr. 1613 B, se citează prin aceasta ca în termin de *trei luni dela prima publicare* sĕ se înfăţoşeze înaintea subscrisului oficiu, căci la din contră procesul divorţial încaminat de soţia sa se va decide şi în absenţa lui.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliştei.

Sĕlişte, 8 August 1884.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 281. [856] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Subsemnatul comitet voind a da în întreprindere la un intreprinḑĕtor general **edificarea unei scoale superioare de fete în Sibiiu,** pe locul din **strada Morii Nr. 8.** (Josefstadt) preliminat în suma de 56,841 fl. 96 cr. v. a. publică prin aceasta licitaţiune minuendo, care se va face pe basa ofertelor presentate în scris până la **25 Septemvrie 1884 la oarĕle 1 d. a.**

Condiţiunile de licitaţie, planurile şi preliminarele sûnt depuse în localul direcţiunei bancei de credit şi economii „Albina“ în oarele obicĭnuite de oficiu (8—2 d. am.) pentru doritorii de a se informa despre dênsele.

Sibiiu în 4 Septemvre 1884.

Comitetul asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român.

Nr. 3958. [855] 3—3

Publicaţiune.

Tribunalul regesc din Elisabetopole aduce la cunoscinţa publicului că pentru permisibilitatea segregării hotarului din oraşul **Cohalm** s'a pus ḑi de pertractare pe **29 Octombre, 1884 dimineaţa la 9 oare,** la casa primariului. La aceasta se convoacă toţi proprietarii comunei, cu observarea, că cei absenţi se vor considera ca consimţind cu segregarea. Primul esemplariu al petiţiunei se poate vedea la acest tribunal.

Pertractarea o va face judele de tribunal Székely Miklós.

Din şedinţa tribunalului din Elisabetopole dela 1 Septemvre, 1884.

Nagy Lajos, president. **Markovits,** notariu.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de âur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 45

Cu 111 floreni v. a. plătim Acţiile bancei „Albina.“
A se adresa în Gherla (Sz.-ujvár) la
Cancelaria Negrutiu.
[849] 3—3

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparinl tipografiei archidiecesane.

Nr. 104 Sibiiu, Joi 6/18 Septemvre 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr.. — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 5/17 Septemvre 1884.

Trăim într'un veac ciudat în feliul seu. Una se vorbesce, și alta se face. De libertate vorbesce toată lumea, și libertate în rare locuri aflăm. Pe unele locuri ea nici după nume nu este cunoscută, pe altele ea esistă după nume, spre a vedea cum e libertatea când este batjocorită, degradată și despoiată de toate însușirile și părticelele ei.

Pretutindenea de libertate se vorbesce, și preste întreagă Europa suflă vêntul reacțiunei, pretutindinea realitatea illustrează, că minciună este, când lumea se laudă cu liberalism.

În complecsul pretutindenea și Europa se află și statul nostru, și el între statele ciudate ocupă locul de frunte.

În toată Europa stat poliglot ca al nostru nu se află. În Europa, cruciș și curmeḑiș umblând, nu vei afla legi ciudate ca și ale noastre, și nicăiri în Europa o aplicare mai fără consciință a legilor ca și la noi nu vei afla.

Această ciudată stare de lucruri a creat poate ciudata de libertate și liberalism dela noi, și libertatea la noi, începe a devenì ciudată nu numai în fond, dar și în formă.

Se vedem.

Dumneḑeu ne a lăsat români din moși strămoși, și noi vrem sĕ lăsăm fiilor, nepoților și strănepoților nostri curată această moștenire. Este un defect acesta în noi, însĕ este defect intrat deja în sânge, și de el nime nu ne mai poate vindeca.

Suntem deci cu desĕvêrșire deciși se murim ca români, acesta e destinul nostru, și noi în privința aceasta suntem oameni, cari ne dăm la credințe deșerte.

Spre nenorocirea noastră mai suntem și scurți la minte, sau cu alte cuvinte suntem cam proști. Nu pricepem adecă cu mintea noastră foloasele ce ar isvorî din aceea, dacă noi ne-am schimba numele, am îmbrăca caracter de jidan, și ne-am dechiara maghiari.

În mărginita noastră judecată nu aflăm nici un avantagiu, nici o cinste, nici o fală prin lăpădarea dela legea, limba și datinile strămoșesci, și primirea năravurilor, obiceiurilor, a limbei și a costumului unguresc.

Astfel fiind făcut românul, trăesce în prostia sa, și rĕmâne român.

Suntem deci neam ciudat, și cu noi ciudat este și veacul în care trăim.

Decât noi mai ciudați sunt bărbații chemați a fericì statul nostru. Diametral opus cu capul nostru, lor nu le întră în capul lor, cum de noi românii nu înțelegem avantagiele ce ar isvorî din prefacerea noastră în unguri. Astfel ei în zelul lor de a ne fericì caută căi și mijloace, prin cari se facă din noi unguri, adecă oameni fericiți.

Procesul? Sub cuvêntul „libertate“ au adus legi cari numai liberale nu se pot numì. Noi am ridicat plângeri la timpul seu contra aducerei de astfeliu de legi, însĕ toate înzadar.

Legea s'a adus, și ea fu pusă în aplicare, însĕ așa că și umbra de liberalism, ce mai era în ea, dispăru. Pentru respectarea legei combătute de noi a trebuit se ridicăm noi glasul. Am protestat contra călcărei de lege de către cei ce o au votat, am protestat noi, și aceasta numai spre a illustra ce veac ciudat am ajuns.

S'a urmat cu nedreptățirile în contra noastră, și după cum am mai ḑis, cu cea mai bună intenție de a ne fericì, adecă de a ne face sĕ ne lăpădăm de legea și limba ereḑită dela strămoși, și sĕ ne facem unguri. Noi în învêrtoșarea inimei noastre ne-am făcut tot mai încăpăținați, și am plâns tot mai tare. Scurt vorbind: ungurii ne-au neîndreptățit, noi am strigat și ne-am văerat.

A venit ḑiaristica maghiară și a ḑis că românii agitează. Agitațiunea noastră devenì periculoasă pentru stat, și ḑiarele cereau mĕsuri estraordinare pentru asigurarea statului contra noastră.

Veac ciudat.

Până acuma în formă ne era asigurată libertatea . . . . . libertatea de a ne văera contra nedreptățirilor ce ni se fac.

In urma pressei vine ministrul president și în o cuvêntare către alegĕtorii sei desfășură programa dietei viitoare în noul period de trei ani. Ministrul se pune pe coarda ḑiaristicei, afirmă că în Ungaria esistă agitațiune națională, și contra acestei agitațiuni va recurge la mijloace estraordinare.

Ce se urmăresce prin noaua fasă în care a întrat constituționalismul în Ungaria? Ministrul president ḑice că interesul statului cere aplicarea de mĕsuri drastice, ḑiarele maghiare ne spun că maghiaritatea statului o recere aceasta, ear cele mai multe o justifică prin interesele specifice maghiare periclitate în Ardeal.

Suntem în curat cu lucrul.

Libertatea, sdrobită în fond, este atacată și în formă. De aci încolo nu ne va mai fi ertat nici sĕ ne plângem.

Se cere o dibăcie spre a ataca libertatea în formă și totuși se poți ḑice că ești liberal. Mai esact: actuala lege de pressă scutesce pre români de temnițe, căci juriul din Sibiiu e compus din sasi, și sasii burgheri sunt oameni cu idei contrarie ungurilor. Trebue deci nimicită, însĕ cum? De modificat nu se poate modifica, căci lumea ne-ar acusa cu reacțiune. Ce este deci de făcut? Lucru simplu: legea rĕmâne în toată puterea ei, însĕ ea se va suspenda, și încă până atunci, până când se va crede, că nu mai sunt agitatori.

In adevĕr ciudat veac!

Este greu a mai crede aḑi în seriositatea lucrurilor, și satiră a mai pretinde caracter și inimă. Tractate chiar și cele mai sânte lucruri în mod atât de frivol ce putem pretinde dela generațiunea, care face scoală politică și de caractere în astfel de împregiurări?

Mai suntem oare în drept se credem în viitoriul statului nostru? Mai poate pretinde lumea ca lucrurile se le tracteze omul serios, în ton elegic și cu profeția prorocului Ieremia: Ierusalime! Ierusalime! . . . .

. . . .

Am ajuns departe cu liberalismul la noi. Se pune la probă forța de răbdare a poporului român, și lumea ia lucrul în rîs. Dumneḑeu e bun și ne va păzì. Poporul e bun, înse când se umple păharul amărăciunei, poporul se rĕsbună, și resbunarea e cruntă. Dovadă anul 1784, dovadă anul 1848 pre care ḑiariul **„Nemzet“** ni-l recomândă de an de serbare națională.

După cum s'au croit lucrurile aḑi suntem împinși în mod fatal la desnădășduire. Aceasta iară așa în mod frivol, după cum am arĕtat. Cugetatau oare oamenii la tristele urmări ale jocului lor?

Cum se manifestă decădința?

Nedumerita rîvnă de a cârmuì, de a stăpânì chiar cu ori ce preț, împinge pre oamenii maghiarilor la consumătorea activitate a lui Sisif.

Lucrarea lor nici nu va avè soarte mai bună ca a lui Sisif.

Pre lângă această rîvnă nedumerită ei mai sûnt cuprinși încă și de foarte greșita ideiă, că Ungaria se poate cărmuì bine și stăpânì fericit numai dacă locuitorii Ungariei sûnt toți maghiari și vorbesc limba maghiară.

Din această ideiă nerealisabilă, în aceste timpuri, s'a născut „maghiarisarea,“ idolul cioplit și zugrăvit de ceata renegaților fățarnici și flămânḑi.

La acest idol, durere, încep astăḑi a se închina și aceia, cărora împregiurările au pus în mână frênele țĕrii noastre; lui i se aduc jertfă darurile cele mai prețioase ale unei guvernări drepte și înțelepte.

Și fiind că cu maghiarisarea nu merge și nu poate se meargă după pofta lor în acest stat *per cminentiam poliglot*, ei se vĕd hotărîți a submina sêntĕmintele de libertate a cetățenilor, a atăca libertatea însași.

Consecința finală o vedem cu toții.

Cârmuitorii înșiși împing în posițiune de opozițiune pre toți, care-și iubesc patria, însĕ nu pot și nu vreau sĕ se lapede de îndreptățirea de a-și conserva și de a și cultiva limba și naționalitatea străbună; i silesc a lua posițiune de apĕrare contra statului însuși, care a pornit agresiv, alunecând dela calea, dela chiemarea sa adevĕrată ca stat.

Însĕ dacă de abia în două decenii cârmuitorii n'au aflat alt remediu de înaintarea patriei de cât a ataca libertatea, multă puțină câtă mai esistă prin fel de fel de restrîngeri dispuse deja și altele puse în vedere, și a împinge maioritatea maselor compacte din țară în stare de rĕsboiu cu statul însuși, — atunci am ajuns la începutul rĕului, la sfêrșitul posibiltății înțelegerii, a înaintării comune.

Însĕ aceasta este un intristător semn, și o stare deplorabilă.

Dară nici nu poate fi alt cum.

Cunoascem povestea, că cu minciuna poți prânḑì, și câte odată și de ameaḑi capeți, însĕ de cină nici când.

Partea cea mai mare a lucrurilor actuale din țara noastră este întemeiată pre amăgiri și minciuni, pre superficialitate și neconsciință.

Din acest motiv și merg la noi trebile pre toate terenele anapoda și de a valma, însĕ mai mult spre rĕu, de cât spre bine, astfel încât te cuprinde o groază nespusă cugetând la sfêrșitul acestor porniri.

În periodul anilor 60 oamenii maghiarilor încărcau pre nemaghiari, mai ales pre români, pentru că erau și sûnt un element de trei milioane, tenace și vital, cu mulțime de promisiuni și concesiuni, numai se coopereze la dobândirea libertății îngenunchiate.

Românii negreșit n'au stat nici un moment pre cugete, câci cine a dorit mai cu neastêmper libertatea, cine a insetat mai mult și mai îndelungat după darurile adevĕratei libertăți de cât românii.

Pentru ca amăgirea se succeadă și mai ușor și mai sigur la început unele din promisiuni s'au și împlinit.

Și de se urma tot astfel nimic nu era mai sigur ca chiar statorirea unei înțelegeri reciproce, unei păci durabile în interesul tuturora și spre înaintarea și înflorirea patriei comune, care are nespusă lipsă de înaintare pacinică.

După restituirea stărilor constituționale cu încetul toate cele seducĕtoare promisiuni s'au aretat efemere, vorbe goale, au început a se sparge și a dispărea asemenea beșicelor de săpun, cari la început se vedeau așa pline și mândre.

Cea dintâiu isbire s'a dat Ardealului, chiar poporului românesc, forfecând și răpind în modul sciut și pre calea cunoscută autonomia Transilvaniei, întemeiată, susținută și sancționată de sute de ani prin legi și domnitori, și nestearsă încă, cu atât mai puțin părăsită.

Această autonomie poate se sustee si sĕ se desvoalte fără ca sĕ jigniască cât de puțin dualismul și interesele dualismului.

Și noi românii, cari nici când n'am renunciat la ea, ci cu mâhnire nespusă numai ne-am dat uimiți în lături înaintea forței majore, nici nu ne vom lăpĕda nici când de autonomia țĕrii noastre, ci ne vom nisuì neîncetat a ajunge la continuarea firului întrerupt fără scirea și învoirea noastră, pentru că ne-am convins deplin, că numai prin această continuare se poate stabilì buna înțelegere, frățietatea și pacea între națiunea maghiară și română, între aceste două elemente constituitoare și susținĕtoare alĕ Ungariei și Transilvaniei.

Tot în această direcțiune, cu acelaș cuget reservat, cu aceeaș intențiune dușmănoasă s'au plămădit cunoscutele doauĕ legi.

Asemenea nu vom înceta a ilustra rĕul și rĕutatea acestor legi pentru români și le vom combate totdeauna.

Legea electorală, fabricată anume pentru Ardeal, deosebit de a Ungariei, nu este numai spre fácișa batjocorire a românilor, ci s'a făurit contra protestărilor deputaţilor români şi din Ungaria, spre sugrumarea voinţei şi înăduşirea glasului naţiunei române, a Ardealului adevĕrat.

Legea electorală, care este impusă noauĕ românilor dincoace de „dealul-mare" este petecul de ruşine cel mare în constituţiunea Ungariei şi asemenea petece nu mai esistă în constituţiunea nici unei ţeri.

O ţeară cu o cârmă, cu o constituţiune însĕ cu deosebite legi electorale, aceea ţeară nu este nici una, nici constituţională, ci aceea este o satrapie.

Politicii maghiari dacă voiesc binele patriei trebue sĕ fie drepţi şi se lucre şi se cârmue cu armele şi mijloacele dreptăţii şi ale bunei înţelegeri; sau dacă nu află aceste de lipsă, şi cred a ajunge ţinta lor prin forţă, prin luptă, apoi atunci se fie cavaleri.

Lupta cu aceleaşi arme, şi în asemeni condiţiuni este onestă şi laş este acela care nu primesce o astfel de luptă.

Însĕ politicii maghiari nu vreau sĕ fie nici drepţi, nici cavaleri.

Astfel apoi este cu anevoe a purta o luptă cinstită; este pĕcat chiar a perde un cuvênt de omenie.

Cealaltă este legea făurită pentru naţionalităţi.

Că poate fi o astfel de lege într'un stat, judecând mai profund lucrul, este în sine aşa ḑicênd, o ruşine.

Mai sûnt ţĕri poliglote, cu deosebite naţiuni constituitoare de stat, însĕ până astăḑi nicăiri nu vom afla „lege pentru naţionalităţi."

Esemplul cel mai clar 'l avem în partea monarchiei noastre dincolo de Laita.

La pertractarea „legei pentru naţionalităţi" chiar deputaţii naţionalităţilor pĕtrunḑênd deatuncia intenţiunea legii, cunoscênd de atuncia cugetele reservate şi uşiţele vîrîte în acea lege au combătut'o din toate puterile.

Pare că se presimţia, că acea „lege pentru naţionalităţi" în scurt timp se va sucì într'o „lege contra naţionalităţilor."

Şi, drept consecinţă, ce vedem astăḑi, d'abia după şese ani?

Cei, cari am combătut acea lege, acel cap de operă al legislaţiunei maghiare, aceia sûntem siliţi a apĕra multe disposiţiuni ale ei contra guvernului şi a organelor sale, care nu se sfiesc a le călca în picioare din ḑi în ḑi, în cel mai brutal mod şi spre batjocura legiferării.

Asemenând dispuseţiunile acelei legi, în părţile sale acceptabile încă, cu aplicarea acelei legi până astăḑi, nu cred se o mai cunoască nici ingenioşii ei fabricatori.

Eacă cum se manifestă decădinţa.

Cu încetul, din treaptă în treaptă, însĕ nu înainte, ci tot îndĕrĕt, la vale, spre rĕu, spre crisă.

Cele mai recente semne de decădinţă le vom înşira şi ilustra cu altă ocasiune.

Repeţim însĕ şi astădată, că pre această cale şi cu aceste mijloace nici constituţiunea Ungariei nu se va întărì, nici Ungaria nu va înflorì, cu atât mai puţin se va schimba în maghiaria

Numai de n'am fi vorbit în pustiu.

Ion Răvăşer.

Revista politică.

Ḑiarele din patrie se ocupă în mare parte cu comentarea enunciaţiunilor ministrului president Tisza înaintea alegĕtorilor sei în Oradea mare. Ḑiarele guvernamentale nu au cuvinte de laudă pentru programa desfăşurată de şeful guvernului. Cele opoziţionale aplaudează mĕsurile intenţionate contra naţionalităţilor.

Dintre ḑiarele române unele stau în reservă neesplicabilă, unul singur este pre deplin mulţămit cu principiele desfăşurate de ministrul preşedinte.

Noi avem mari şi fundate bănueli în ce privesce viitoriul presei române şi scim din propria esperienţă, că legile privitoare la ameliorarea soartei noastre în aplicare s'au dovedit de lucruri deşerte.

Curios este că precând ḑiaristica noastră pe foaia primă constată, că legile sunt illusorie în Ungaria, pe faţa a doaua glorifică enunciaţiunile ministrului şi saltă de fericire.

Lumea europeană e preocupată de întâlnirea celor trei împĕraţi la Skiernievice. Împĕratul Germaniei, împĕratul şi regele nostru au mers la împĕratul Rusiei insoţiţi de ministrii de esterne.

Ce vor fi pus la cale monarchii întêlniţi la Skiernievice nu se scie, se crede însĕ că din întâlnirea lor va isvorî pace cu binecuvêntările împreunate cu ea.

Deie Dumneḑeu aşa se fie.

In România se fac schimbări în şirul bărbaţilor, cari representă ţara în strĕinătate. Dnul Carp, ambasadorul din Viena şi a dat demisiunea, şi ea fu primită. Retragerea dnului Carp se motivează cu împregiurarea, că dênsul voiesce se păşească neînfluinţat la procsimele alegeri pentru cameră. Asemenea se signalisează retragerea ambasadorilor din Petropole, Berlin şi Bruxella. In legătură cu aceste se vorbesce de întrarea domnului Maiorescu şi Carp în ministeriul dlui Brătianu. Aceste versiuni sunt relatate cu toată reserva, şi tot aşa le dăm şi noi.

După scirile cele mai noue principele Bulgariei va visita ḑilele acestea pe regele României în castelul de vară Sinaia.

In Belgiu s'au turburat spiritele foarte tare prin sancţionarea legei pentru scoală. Amărăciunea e mare şi ea este esplicabilă. Legea reacţionariă a pus viitorul scoalei în mânile ultramontanilor şi oamenii îngrigiaţi de soartea scoalei 'şi revoacă fără voiă în memorie morala iesuiţilor pe terenul instrucţiunei poporale.

Italia, frumoasa Italie este greu cercată. Cholera seceră pe fie-care ḑi cu sutele la victime, şi sciinţa omenească în faţa periclului 'şi constată nemernicia sa. Regele s'a re'ntors la Roma, şi pretutindenea fu salutat de populaţiune, căreia prin nobila sa abnegaţiune i-a insuflat curagiu în momentele cele mai critice.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman."

Braşov, 31 August v. 1884. Dle Redactor! Unul dintre protopopii nostri s'au mutat la cele eterne. Părintele protopresbiter Iosif **Barac** ne-a părăsit pentru vecie; înmormêntarea rĕmăşiţelor lui pământesci s'a întêmplat ieri în 30 l. c. la 2 oare după ameaḑi. Încă înainte de a bate această oară vedeai şiruri neîntrerupte de oameni îndreptaţi spre biserica s tului Nicolae din Scheiu.

În mijlocul acestei biserici era depus sarcofagul cu osemintele părintelui protopresbiter, umbrite de ceriul cel nou şi frumos împodobit al bisericei, în dreapta sarcofagului erau jalnicele rudenii ale rĕposatului, ear încolo era biserica îndesuită de popor de toate branjele. Cele mai alese personalităţi atât din loc cât şi din giur alergară fără preget pentru de a da onorul din urmă demnitarului bisericesc, ce zăcea acì fără suflare: preoţi de toate confesiunile, profesori dela toate institutele din loc, judecători, advocaţi de toate naţionalităţile, apoi preoţimea tractului Braşovului şi a Branului şi mulţime de popor din loc şi giur. Celebrarea rituală a sĕvêrşit'o Păr. protopresbiter I. Petric împreună cu parochii din loc şi încă cu alţii din giur cu toţii în numĕr de 15. Corul bisericei din cetate, condus de dl prof. Pandelie Dima, a întonat în modul cel mai nimerit cântările funebrale. Totul era de un spirit atât de jalnic, încât ar fi înmuiat chiar şi inimile cele mai tari. După sĕvêrşirea celor rituali păr. protopresbiter I. Petric a rostit un panegiric de tot pătrunḑĕtor în care arată rolul, ce l-a dus rĕposatul în viaţă ca învĕţător, ca profesor, ca protodiacon şi în urmă ca protopresbiter. În fine dl prof. Ioan Popea rostì un al doilea panegiric în numele corpului profesoral român din loc. Vocea puternică a dlui Popea şi espresiunile sale pline de spirit a înduioşat inimile ascultătorilor. După acestea se scoase sicriul acoperit de ceriul memorat, se ocolì biserica cu el urmat de tot poporul asistent şi apoi se depuse în cimiteriu în mormêntul familiar spre eternă odihnă.

Astfel s'au sfêrşit ceremoniile funebrale ale rĕposatului protopresbiter. Viaţa lui a fost consacrată aproape esclusiv intereselor naţionale, bisericesci şi scolare, dovadă disposiţiile sale testamentare prin cari declară de erede universal al seu scoalele noastre centrale de aici, a căror stare materială s'a augmentat încă din anii trecuţi cu un fond de 1600 fl. ear acuma prin remasul în suma de circa 10,000 fl. v. a.

În urma disposiţiilor testamentare s'au mai împărtăşit din averea rĕposatului afară de scoalele noastre şi altele din tractul condus de dênsul precum şi rudeniile sale. Nu trebue uitat nici câscigul cel nu prea neînsemnat, adus bisericei şi scoalei noastre atât în tractul de sub conducerea sa, cât şi întreaga archidiecesă, prin zelul şi prin activitatea sa neobosită. Despre toate acestea s'au dat destule doveḑi în decursul vieţii rĕposatului, carele a căḑut în anii din urmă pe patul suferinţelor grele, ca o urmare a încordătoarei şi continuei sale activităţi. Dumneḑeu sĕ-l odihnească! *G.*

De sub peatra Ceţii. Dle Redactor! În anii din urmă aproape în toate ţĕrile s'au pornit un curent antisemitic. Ne sûnt proaspete încă în memorie faptele sevîrşite nu de mult din partea poporului rusesc contra acestei lepre pentru omenime. Grave au trebuit sĕ fie motivele, care au dat nascere acestui curent. Chiar şi în patria noastră pe lângă toată opintirea celor dela putere de a pune stavilă acestui curent, el sĕ desvoaltă într'un mod miraculos şi astăḑi i succese a străbate până şi în dieta ţĕrei.

Un numĕr neînsemnat de deputaţi antisemiţi 'şi vor ridica glasul lor în sesiunea viitoare la legislativa ţĕrii.

Numĕrul acestei partide noue — ne temem — va cresce din sesiune în sesiune până ce ea va ajunge la atâta putere încât se poată mult valora între celelalte. Când o afirmăm aceasta ne basăm numai pe trecerea de care se bucură astăḑi fii lui Israil la popor. Cea mai mare ură o nutresce poporul faţă cu acestia şi aceasta din motive destul de binecuvêntate.

Cu toţii cunoascem spiritul de „geschäftar" cu care e înzestrat acest popor. Încă din anii copilăriei poţi zărì întrênşii aceasta înclinare oare cum firească, acestui popor. Rar îţi va fi dat ca sĕ veḑi vre un judeu lucrător de pămênt ba chiar şi meseriaş.

Acestea nu convin cu natura lui de speculator. Cei mai mulţi îmbrăţişează comerciul şi speculele aşa încât astăḑi putem ḑice, că mai tot comerciul se află în mânile lor.

Lucrul ese de minune acolo unde un neamţ, un român, un ungur etc. nu poate face nici un câştig şi este silit se părăsească acel loc, jidovul însĕ încăpênd, devine boer şi îi bagă pe toţi în pungă.

Câţi magnaţi cu averi colosale nu sûnt astăḑi în pusunariul jidovului, care la venirea sa nu avea decât nesce sdrenţe pe sine.

Aceasta s'a întêmplat nu numai cu magnaţii dară chiar şi cu sate întregi. Jidovul vine în sat lipit de sĕrac, se apucă de vinde lemnuşe, tutun şi alte mărunţişuri, ce face, ce nu face, după câţi-va ani eatăl ajuns la o stare bunişoară, mai trec câţi-va ani unul după altul şi sĕrăntocul dela început a devenit avut. Aceasta se continuă până ce în urmă dênsul devine domn preste sat, căci i-a succes a-l cucerì cu şarlataniile sale.

Modul cum ajunge el la aceasta stare este neesplicabil.

Sûnt unii cari afirmă că aceasta atêrnă simplu dela hărnicia lui. Deşì nimenea nu le deneagă hărnicia totuşi eu cred, că afirmaţiunea aceasta e prea cutezată şi că trebuesce căutat după un alt isvor care sĕ ne clarifice cestiunea.

Ca se vorbim drept nu putem decât sĕ ḑicem, că ei ţin mult la macsima jesuitică *„finis sanctificat media."* Căile şi mijloacele prin care îşi asigură esistenţa şi îşi câştigă bunuri nu e întrebare de ce natură sûnt, vorba e, cum sĕ-şi sature numai pofta lor satanică. Idei de acestea îmi întrau şi eşau din consciinţă când apropiindu-mĕ de poalele munţilor apuseni, întraiu într'un sat cu o posiţiă romantică cu numele Cetea. Locuitorii acestei comune se ocupă mai mult cu viticultura, această ramură însemnată a agrologiei.

Fiind de altcum şi dênşii nesce oameni activi cu o inteligenţă, carea se interesează de sortea poporului şi locul avênd o posiţie favorabilă osteneala li sĕ şi rentează. Acum de câtva timp vĕd numai că sosesc nesce jidovi cari pentru ca se le permită a rade drojdiile de pe buţi plătesc pentru fie care bute un florin. Se înţĕlege că lor le a venit aceasta bine la socoteală, pentru că şi de altcum nu le foloseau şi aşa pentru ei din doauĕ puncte de vedere e avantagiu, una li se curĕţesce butea a doua mai capĕtă şi părale.

Ceea cu ce nu se prea pot împăca este spre ce scop le folosesc jidanii ce prepară din ele şi de acì apoi circulează câte şi mai câte păreri prin sat. Unul spune una, altul alta şi conclusiunea finală la care ajung cu toţii este, că jidanul scie ce face şi că el nici odată nu se păgubesce. Bine se ne notăm că oamenii aceia cari îndeplinesc lucrarea sûnt foarte bine plătiţi şi jidovii totuşi au un profit considerabil după cum chiar însuşi au mărturisit, ceea ce nu o prea fac cu toţii.

Urmându-mi calea mai departe mi-am format câte şi mai câte combinaţiuni şi am cugetat, că tare a fost sădit întrânşii spiritul de speculaţiune.

Totodată mi-am cugetat că mult bine s'ar face omenimei şi în special poporului nostru pe care îl despoaie atâţa, când ar fi scutit barem de acestea lăcuste lacome.

Cu cugete de aceste mi-am frământat capul până ce în urmă m'am împăcat cu idea, că doară în viitoriu va fi sătul şi poporul nostru de atâte înşelăciuni şi cel puţin 'l va fi învĕţat esperinţa atâta în cât sĕ se sciă scutì de şarlataniile unora şi altora.

Un călĕtor.

Făgăraş, 29 August vechiu 1884. Domnule Redactor! In aceste ḑile numĕră Făgăraşul nostru mai multe suflete ca altădată. Conferinţele învĕţătorilor români ortodocşi orientali, târgul de ţeară, trecerea miliţiei dela manevrele din Sibiiu spre Braşov sunt atâtea cause, cari au concentrat aici multă lume de om; de acì ferberea atât de vie a oamenilor prin oraş.

Obiectul acestor rênduri este menit a atinge în treacăt numai cestiunea conferinţelor învĕţătoresci în special al unei producţiuni teatrale esecutate în favorul fondului numitei reuniuni.

Conferinţele învĕţătoresci au fost statorite pe ḑilele de 25—30 August a. c. Cu satisfacţiune constat că aceste conferinţe în general par a fi mai cercetate şi mai vioaie decât cele din anii trecuţi, deşi la început dedeau semne a nu difere de acestea. Prelegeri de model, disertaţiuni, critici cu un cuvênt toate discuţiile urmau într'un curs regulat şi interesant, — dovadă, că dispune şi districtul Făgăraşului de puteri didactice tenace ca multe altele.

Despre cele petrecute în şedinţele acestei conferinţe, cred că nu va întârḑia biroul a ne împărtăşi mai în detaiu la timpul sĕu.

Esistă în Făgăraş de un timp încoace o societate română de diletanţi numită „Progresul," despre care s'a mai făcut amintire cu alte ocasiuni. Nobil scop urmăresce această societate; despre aceasta cred, că nu se va îndoì nici măcar un om cu cunoscinţe chiare, ba după ce se dă doveḑi frumoase despre buna direcţiune, ce a luat această societate, se poate ḑice, că numai un stupid ar denega înaltele foloase ale unei astfel de instituţiuni. Un document netăgăduit despre nobila direcţiune a numitei societăţi este representaţiunea teatrală esecutată în seara de 28 Aug. (9 Sept.) a. c. în favorul reuniunei învĕţătorilor români din districtul Făgăraşului.

Programul este următoriul:

1. Rămăşagul, proverb cu cântece într'un act de V. Alecsandri;
2. Rondunica, romanţă de T. Georgescu, duet esecutat de dd. N. Aron şi N. Ludu;
3. „Lui Vasile Alecsandri", poesie de Iosif Vulcan, declamată de Elvira Făgărăşan;
4. „Intr'o vale singurică" cântec popular, esecutat în doauĕ voci de dd. N. Aron şi N. Ludu;

III. „Cinel Cinel" sau „Doi surḑi" comedie cu cântece întrun act de V. Alecsandri.

Preste tot rolurile au fost bine împărţite.

Dl August Cepeş şi-a jucat bine rolul sĕu de bogat. Dşoara Hareti Popescu cu espresiunea veselă a feţii, cu limbagiul uşor şi cu vocea dsale dulce sonoră şi curată a satisfăcut pe deplin asceptărilor în representarea Smaranditei. Nu mai puţin a multămit pe publicul cel foarte numeros şi Dşoara Silvia Cipu în rolul sĕu ca vara Smaranditei. Dl * * * precum şi domnul C. Pop au avut succes bun în ţinuta şi gusturile lor originale.

DD. N. Aron şi N. Ludu prin duetele esecutate cu astă ocasiune au arĕtat, că sciu sĕ întrebuinţeze timpul cu succes şi pentru cultivarea musicei vocale; vocea dd-lor curată şi puternică 'i încuragează la ocupaţiuni de această natură. Ar fi de dorit a se face astfel de încercări şi în scoală cu băeţii, ca sĕ se deprindă de mici la cântări în mai multe voci, ceea ce, pe cât sciu, dlor au şi făcut aceasta în scoala dlor.

Declamaţia d-rei E. Făgărăşan a făcut pe mulţi sĕ se mire de curagiul şi resoluţia declamatoarei. Întonarea şi vocea au fost pe cât sa putut de bine nimerite.

In fine piesa „Cinel Cinel" a produs în public un efect de tot vesel. Foarte bine a jucat pe bĕtrânul dl Al. Cepeş. D rele: Lucreţia Negrea, Rosalia Ghimbăşan şi Aurelia Pop au avut preste tot o ţinută graţioasă şi plăcută, cântecile încă au fost esecutate foarte bine. Mult a ridicat valoarea acestei representaţiuni dl N. Ludu cu vocea sa cea melodioasă, prin miscarea şi conversaţiunea sa cea naturală şi de tot originală. Piesa s'a incheiat cu hora cântată şi şi jucată, aplausele publicului au fost atât de prelungite încât au trebuit sĕ se mai repeţească odată hora.

Diletanţii societăţii „Progresul" deşì la începutul încercărilor, au dovedit prin representaţiunea aceasta şi prin cele anterioare, că sunt foarte abili pentru astfel de întreprinderi folositoare şi instructive. Dee Dḑeu sĕ progreseze această societate cu paşi repeḑi.

Publicul a fost foarte numeros încât abia încăpia în sala hotelului „Paris," cu atât mai vĕrtos càci era şi ḑiua târgului de ţeară şi ḑiua de repaus a militarilor, ce se aflau pe calea către Braşov. Venitul, se spune, că a fost preste 100 fl.

Un participant.

Voila, 29 August v. 1884. Domnule Redactor Fiori de ghiaţă au cuprins pe locuitorii comunei noastre, sĕlbĕtăcia unei fete, devenite mamă. Fica, acesta e numele criminalistei, înainte de aceasta cu vre-o 7—8 ani a dobândit un fiu, carele a fost întreţinut şi crescut până astăḑi, cum a dat Dumneḑeu, de pe o ḑi pe alta cu lucrul mânilor sale, ba în anul scol. espirat a şi cercetat scoala din sat. De atunci încoace s'au observat unele schimbări suspecte la numita mamă. În anul curent făcêndu-se din nou astfel de observări, primăria comunală se convinse despre adevĕrata stare, în care se afla Fica, prin ajutor medical şi provocă pe aceasta înainte de asta cu câteva luni, că nu cumva se comită vre o faptă criminală, că va fi vai de ea! Trecu timp şi temerea sĕ adeverì. Fica nu se vĕḑu într'o ḑi de nimenea; când apăru, lumea se miră, că ea nu mai era ca mai nainte; vestea sĕ lăţì; primăria comunală îndată cercetă lucrul cu de-amĕnuntul prin ajutorul medical şi o află pe aceea în stare de lăhusie. Fu dusă deci la cancelarie şi fu întrebată despre amĕnuntele crimei sale. Ea mărturisì, că nascerea s'a întêmplat Joi (în 23 August a. c.) ear copilul l'a aruncat în Olt. Mai târḑiu, în urma unor ameninţări, descoperì faptul în adevĕratul lui cuprins. În noaptea când a născut, observând — ḑice ea — că copilul este mort, l-a îngropat în tindă după un coş de bucate, şi l'a acoperit cu nesce bolovani (petri). După ce se scoase însă victima, se constată, că născutul a apărut pe lume în toată întregimea sa. Comisiunea venită la faţa locului din Făgăraş constată că creerii au fost sângeraţi, prin urmare copilul a fost omorît cu puterea sĕlbătăciei mamei sale.

E lucru de mirare, cum de s'a întêmplat aceasta fără de cunoscinţa unei alte femei, cu care şedea într'o casă criminalista mamă, ci a vinit lucrul la iveală numai după patru ḑile? Sĕ vede că ea a fost pregătită de mai nainte la faptul ce la esecutat cu atâta cruḑime.

Oamenii vorbesc cu toată siguranţa, că această fiinţă nedeamnă a mai ucis înainte de aceasta încă în două rênduri câte un prunc tot în modul celui de acuma. Se vede că a treia crimă n'a mai răbdat-o Dumneḑeu ne dovedită. De altfel Fica — ḑic oamenii mai bĕtrâni — că şi ea este născută din pat nelegitim; cât se atinge de întreita sa crimă e lucru de mirare cum de nu s'a temut ea de urmările triste ale unei crime ca acestea, de oarece ea bine cunoasce un alt cas de feliul acesta întêmplat în Voila cu o fată de ţigan acum vor fi 5—6 ani care fu dejudecată paremisĕ, la 3 ani de arest.

Un Voileanu.

Varietăţi.

* (Mulţămită publică). În vara anului espirat 1883 la 19 Iuliu frumoasa noastră biserică fu trăsnită şi stricată foarte rĕu din turn până în temelie, ba o parte din turn şi biserică chiar dărîmat, şi ferestrile toate nimicite aşa încât cu mare frică sĕ mai potea ţinea serviţiul divin.

Cu mare greutate fu reparată şi adusă în stare bună încă în toamna acelui an, spre care scop s'au întrebuinţat suma de 1700 fl. v. a. o sumă foarte însemnată pentru poporul nostru sĕrac, deci au fost de lipsă a se recurge şi la ajutoriul creştinilor nostri din parochiile protopopiatului Bran; deci, ca spre cuitare publică alăturăm şi numele Domnilor contribuitori, cari s'au grăbit a ne da mână de ajutoriu.

Din Zernesci: Dl. administrator protopresbiteral Traian Meţian 1 fl., Aron Meţian 1 fl., Gidofalvi Adolf 20 cr., Emilia B. Comşa 10 cr., Elena Comşa 10 cr., Paraschiva Baiu 10 cr., Neacşa Nanu 10 cr., Constantin Ioanoviciu 20 cr., Elena Vulsan 10 cr., N. N. 10 cr., N. N. 10 cr., E. T. 10 cr., Teodor Sparchezu 20 cr., Ioan Dobre 12 cr., Radu Dobre 10 cr., Ioan Spolbăr 10 cr., Ioan Gligor 10 cr., Ioan Gogonia 10 cr., St. Craciun 8 cr., Stanciu Garoiu 10 cr., Tudor Vulsan 10 cr., Andreas St. 5 cr., N. Guguş 5 cr., Ioan Şona 10 cr., Suma 4 fl. 50 cr.

Din Poiana mărului: Ioan Micu, paroch 1 fl., George Puşcariu, paroch 50 cr., Pantelimon Çicoiu 20 cr., I. Gugman 10 cr., Aron Grapă 20 cr., I. Banucu 10 cr., B. Ciogoe 10 cr., N. Pleşia 20 cr., St. Flanjia 10 cr., C Gogonia 20 cr., N. Manzatu 20 cr., L. Dima 20 cr., I. Sdrăilă 20 cr., G. Banu 20 cr., C. Guiman 10 cr., B. Fotta 20 cr., St. Gogonia 20 cr., N. Mărjină 20 cr., B. Sdrăilă 10 cr., C. Grapa 8 cr., B. Crăciun 1 fl., B. Clopoţiăl 10 cr., G. Pleşia 30 cr., B. Ciapă 1 fl., M. Grapă 10 cr., I. Guranu 5 cr., M. Banu 20 cr., B. Flanjia 10 cr., Suma 7 fl. 53 cr.

Din Holbav: dela popor, 1 fl. 40 cr., D. Scurtu 10 cr. Suma 1 fl. 50 cr.

Din Cristian: din lada biserici 2 fl., dela popor 56 cr. Suma 2 fl. 56 cr.

Din Ghimbav, prin D. Comşia, epitrop dela popor Suma 2 fl. 6 cr.

Din Răşnov: Demetriu Nan, paroch 50 cr., dela popor 1 fl. 42. cr. Suma 1 fl. 92 cr.

Din Tohanul nou: Ilarion Plotogia, paroch şi Vilhelmina 62 cr., Moise Moşoiu 1 fl., C. Briotă 10 cr., D. Zernovean 20 cr., D. Bobocu 20 cr., I. Anghel 10 cr., Ach. Baluşar 5 cr., I. Purcarĕiu 10 cr., Bancilă Petrişor Zarnescu Carstia 20 cr., Şerban Ţĕran Bratuleasca 13 cr., I. Săcuiu 10 cr., G. Paraian 10 cr., V. Tătoiu 10 cr., Ni. Ionică 10 cr., St. Tatoiu 20 cr., I. Briotă 20 cr., N. Busiocu 10 cr., I. Bratulescu 10 cr., I. Grapa Şerban 10 cr., G. Zernovan 10 cr., I. Şerban 10 cr. Suma 4 fl.

Din Sohodol biserica veche, Leontin Puşcariu, paroch 84 cr., Stana L. Puşcariu preoteasă 30 cr., N. Rădăcină 20 cr., I. L. Puşcariu 20 cr., Ioan L. Puşcariu 40 cr., N. Muscoiu 50 cr., I. Beşoagă 20 cr., G. Chiorniţă 12 cr., G Bucşia 20 cr., I. Babeşiu 20 cr., I. Lascu 20 cr., I. Vlaicu 10 cr., I. Rusu 14., I. R. Puşcariu 20 cr., I. Săcăreanu 20 cr., T. Toma 40 cr., S. Rusman 20 cr., B. Noghia 10 cr., B. St. Noaghia 10 cr., I. B. Puşcariu 10 cr. Suma 4 fl. 90 cr.

Dela Biserica nouă, G. Babeşiu, paroch 20 cr., I. G. Chiliu 10 cr., I. Misica 10 cr., G. Chiţiu 10 cr., N. Urechiă 10 cr., D. Renghia 10 cr., G. Letcă 10 cr., I. Malu 10 cr., I. Chiţiu 10 cr., L. Dia 10 cr., N. Micoletiu 10 cr., N. Zecheriu 10 cr., A. Mojia 10 cr., I. Letcă 10 cr., Maria Hermenean 15 cr., Maria I. Chiţiu 10 cr., P. Vrancian 10 cr., M. Aldia 10 cr., S. Baciu 10 cr. Suma 2 fl. 14 cr.

Din Vulcanu: I. Debu, paroch 30 cr., I. Bodoiu învĕţătoriu 33 cr., G. Resnovean 10 cr., N. Preda 10 cr., G. Vasile 10 cr., I. Reşnovan 20 cr., Maria Dinu 10 cr., G. Clinciu 10 cr., I. Resnovan 10 cr., G. Clinciu 10 cr., T. Iosif băiaşu 10 cr., I. Ţintea 10 cr., I. Comşa 10 cr., N. Muntean 10 cr., P. Rucarian 10., D. Siafrani 10 cr., N. Zogoe 10 cr., Ier. Tatar 10 cr., S. Clinciu 10 cr. Dela mai mulţi poporeni cu discul 57 cr. Suma 3 fl.

Din Poarta I. Lungu, paroch 30 cr., N. Balia, paroch 20 cr., Constantin Popp, pretore 1 fl., M. Tatoiu 10 cr., B. Rădăcină 10 cr., I. Oltian 20 cr., Ios. Pătru 20 cr. dela mai mulţi poporeni 1 fl. 54 cr. Suma 3 fl. 64.

Din Şimon biserica veche, N. Manoiu, paroch 40 cr., I. Manoiu, capelan 40 cr., I. Coja 20 cr., T. Săcărea 10 cr., Vart. Badescu 10 cr., I. Săcărea 10 cr., G. Anganu 10 cr., I. Letin 10 cr., N. Manoiu 10 cr., N. Staicu 10 cr., I. Manoiu 10 cr., G. Manoiu, primar 20 cr., N. Cenuşe 20 cr., I. Cheroiu 20 cr., I. Pandria 10 cr., I. Puchianu 10 cr., I. Bancilă 10 cr. Suma 2 fl. 70 cr.

Din Simon biserica nouă· I. Moşioiu, paroch 50 cr., G. Enescu 40 cr., I. Obancia 10 cr., N. Cenuşe 20 cr., Acsente Moşioiu 10 cr., Ar. Cenuşe 10 cr., Ios. Scorţia 10 cr., G. Solovastru 10 cr., Il. Bucşia 20 cr., N. Malu 20 cr., I. Moşioiu 30 cr., I Oproiu 10 cr., I. Nilă 10 cr., G. Busiocu 20 cr., Duicu şi Ivanoiu 8 cr., dola mai mulţi creştini 40 cr. Suma 3 fl. 18 cr.

Din Moeciul inferior: Ioachim Ciurea, paroch 50 cr., Ana I. Ciurea, preoteasă 15 cr., I. Gârbacia; jude com. 20 cr., Ios. Barberu 10 cr., N. Rusu 20., Nicolae Bobocu 40 cr., Vl. Enescu 40 cr., I. Platogia 20 cr., I. Giurgiu 20 cr., St. Fola 10 cr., G. Pivariu 20 cr., N. Moniu 20 cr., N. Pivariu 40 cr., N. Bratescu 10 cr., M. Gârbacia 10 cr., I. Monea., G. St Giurgiu 20 cr., N. Marton 10 cr., M. Stroe 10 cr., Mag. Baduliciu 14 cr., G. Chircu 20 cr., I. Surdu 10 cr., I. Runcianu 10 cr., G. Blojiu 10 cr., N. Giurgiu 10 cr., M. Fota şi Petrea 15 cr., I. Moroe 20 cr., Mar. Zichilu 10 cr., G. Gârbacia 20 cr., I. Drăgan 10 cr., G. Mitroiu 10 cr., I. Arişian 20 cr., I. Cojan 20 cr., Ios. Gârbacia 10 cr., I. I. Gârbaeia 20 cr., G. Barber 10 cr., An. Corbos 10 cr., N. Constantin 10 cr., I. Folicu 20 cr., Mar. Aldolea 10 cr., B. Gârbacea 10 cr., Ios. Budască 20 cr. Suma 7 fl. 14 cr.,

Din Cheia, George Berbece 1 fl. 20 cr., dela mai mulţi poporeni cu discul 3 fl. Suma 4 fl. 20 cr.

Din Moeciul superior s'au adunat cu discul dela popor Suma 1 fl. 89 cr.

Din Fundata: I. Oncioiu 20 cr., M. Enescu 10 cr., G. Ereusiu 10 cr., N. Oncioiu 10 cr., G. Gârbacea 10 cr., Ar. Moşioiu 10 cr., Z. Bazia 10 cr., Con. Cojia 10 cr., M. Enescu 10 cr., G. Nastase 11 cr., I. Ercosiu 10 cr., B. Martin 10 cr., I. Ursu 10 cr., T. Butta I. Voicu 21 cr., I. Cojan 10 cr. Ian Luţă 10 cr., B. Driga 10 cr., G. Oltian 10 cr., B. Tergovistean 10 cr., I. Voinescu 10 cr., G. Pintea 10 cr., I. Rambavu 10 cr., N. Olteanu 10 cr., G. Luţiu 10 cr., G., Çerna 10 cr., N. Çoleşiu 10 cr., Ios. Oncioiu 10 cr., I. Gavenia 10 cr., Al. Badescu 10 cr., Smar Lungociu 10 cr., M. N. Fola 10 cr. mai multe femei 48 cr. Suma 3 fl. 90 cr.

Dela biserica din Şirnea: I. Ţăposu 30 cr., Sofi Monoficu 20 cr., I: Buzea 10 M. Çenţiu 14 cr., I. Benga 10 cr., I. Chircu 10 cr., N. Benga 10 cr., G. Arişianu 20 cr., Oancia Murăşian 10 cr., I D. Cojocariu 30 cr., N. Çenţiu 10 cr., F. Sparchezu 10 cr., G. Cojocariu 10 cr., I. Ţăpos 10 cr., D. Voinescu 10 cr., I. Benga 10 cr., G. Motoiu 10 cr., I. Chirciu 20 cr., I. Benga 10 cr., I. I. Ţăposu 30 cr., N. P. Ţăpos 10 cr., I. şi D Nişcoiu 20 cr., N. Truntes 20 cr., I. Frunteşiu 20 cr., Ios. Căciulă 10 cr., B. Stinghe 10 cr., I. Istrate 10 cr. Suma 3 fl 74 cr.

Dela Pescera: I. Cojan, paroch 40 cr., I. Cojan învĕţător 28 cr., B Tărcă 20 cr.. N. Tărcă 20 cr., G. Enescu 1 fl., B. Marton 10 cr., M. Cojan 10 cr., Ar. Moşioiu 10 cr., I. Gârbacia 10 cr., M. Pepene 10 cr., Sim. Cocă 10 cr., I. Giurgiu 10 cr., T. Brescanu 10 cr., I. Cocă 10 cr., G. Runcian 10 cr., I. Buzat 10 cr., T. Dariu 10 cr., Moise Moşioiu 10 cr., M. Moşioiu 10 cr., Păr. Persioiu 10 cr., Dobra Clinciu 10 cr., Ba. Garbacia 10 cr., N. Persiu 10 cr., I. Brescan 10 cr., Damascen Nan 10 cr., An. Gârbacia 10 cr., I. Cojan 39 cr. Suma 4 fl. 39 cr.

Dela Măgura, N. Runcian, paroch 30 cr., I. Scantes 10 cr., N. Burnia 10 cr., N. Runcianu 50 cr., Ieremia Rapea 10 cr., I. Cotingu 10 cr., T. Cojanu 10 cr., I. Popoiu 10 cr., I. Porancia 10 cr., Nicolau Zărnescu 10 cr., G. Runcianu 10 cr., G. Cotingu 10 cr., I. Cojanu 10 cr., preoteasa Nicolae Runcian 16 cr. Suma 2 fl. 6 cr.

Cărora din partea comitetului parochial li sĕ aduce cea mai mare mulţămită tuturor prea stim. domni contribuitori.

Predialul Branului în 22 August 1884.

În numele comitetului parochial.
Demetriu Tătulea,
paroch gr. or.

Loterie.

Mercuri în 17 Septemvre n. 1884.

Sibiiu: **44** **25** **59** **90** **15**.

ad. Nr. 309 [865] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scoalele confesionale-populare gr. or. din protopresbiteratul Zarandului, din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin până în 23 Septemvre a. c. st. v.

1. Juncu, cu salariu anual de 210 fl., cuartir şi lemne.

2. Vaca, cu salariu anual de 180 fl. cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au a subşterne petiţiunile lor, instruite conform prescriptelor legilor din vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul supraindicat,

Brad (Zarand) în 27 August 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Georgiu Părău,
adm. protopresb.

Nr. 143. [861] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci la scoalele confesionale gr. or. în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Turdei, se escrie concurs cu termin *până la 20 Septembre st. v. a. c.*

1. Banabic, cu salariu anual de 200 fl. v. a. care se va solvì în patru rate, cuartir, folosirea grădinei scoalei şi un stângin de lemne pentru foc.

2. Vaidaşig, cu salariu anual de 150 fl. v. a. şi cuartir în edificiul scoalei.

Suplicele de concurs instruite în sensul legilor în vigoare, sûnt a se subşterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în Turda până la terminul de mai sus.

Turda, 22 August 1884.

În conţelegere cu comitetele parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Turdei.

Ioan Reou,
administrator protopresb.

Nr. 272 [862] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scoalele poporale gr. or. din protopresbiteratul gr. or. al Iliei din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu terminul până la *20 Septembre st. v. a. c.*

1. Ilia-murăşană, cu salariu anual de 250 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei şi patru orgii de lemne.

2. Têrnava, cu salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc câte vor trebuì.

3. Vorţa cu Valealungă, 200 fl. v. a., cuartir şi lemne câte vor trebuì.

4. Gialacuta, cu Căbeşti, 170 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc cât vor trebuì.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi au a-şi subşterne petiţiunile lor instruite conform prescriptelor legilor din vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul supraindicat.

Gurasada, 27 August, 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei.

Alesiu Olariu,
adm. protopresc.

Nr. 137. [867| 2—3

CONCURS.

Devenind postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din oraş Alba-Iulia vacant, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 14 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. 180 fl. leafă pe anul scolastic 1884/5 din cassa bisericei.
2. Cuartir liber în edificiul scoalei.
3. Lemne suficiente de încăldit atât cuartirul cât şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi aştearnă concursele instruite conform legilor scolastice la subscrisul, până la terminul de sus când va fi şi alegerea.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Alba-Iulia 19 August 1884.

Alecsandru Tordăşan,
protopresbiter gr. or.

Nr. 182. [860 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala poporală gr. or. din Livezeni cu salariu anual de 280 fl., cuartir şi 4 orgii lemne, se deschide concurs cu terminul până la 23 Septembre st. v. a. c.

Concurenţii dela cari se pretind şi cunoscinţe în tipicul bisericei, au a-şi aşterne suplicile lor instruite în sensul prescriselor legei, la subscrisul oficiu protopresbiteral, până la terminul sus amintit.

Haţeg, la 22 August 1884.

Pentrn Comitetul parochial, — oficiul protopresbiteral al Haţiegului,

Ioan Raţ,
protopresbiter.

Nr. 595. [858] 2—3

CONCURS.

Petru ocuparea staţiunei învĕţătoresci dela scoala confesională gr. or. din comuna Topliţa română protopresbiteratul Reghinului, se deschide concurs cu termin până la 15 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt: 300 fl. v. a. salariu anual, plătinde în rate lunare de câte 25 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemne de foc.

Petiţiunile concursuale instruite conform legilor din vigoare sûnt a se adresa oficiului protopresbiteral gr. or. al Reghinului în Idicel, p. u. Vécs.

Topliţa în 6 August 1884.

În conţelegere cu preaonoratul domn protopresbiter.

În numele comitetului parochial.

Georgiu Popescu,
paroch şi preşed. comit. parochial.

Nr. 292 [863] 1—3

CONCURS.

Devenind staţiunile învĕţătoresci din comunele mai jcs numite vacante se escrie pentru întregirea lor concurs cu termin de *15 ḑile dela prima publicare.*

1. Daia, cu salariu de 200 fl. v. a., folosirea grădinei scolare, cortel şi lemne şi

2. Cioara, cu leafă de 100 fl. v. a., cortel şi lemne.

Doritorii de a se aplica la vre una din prementionatele staţiuni învĕţătoresci au sĕ-şi şubstearnă suplicele provĕḑute cu documentele prescrise de lege, subsemnatului în terminul supranotat.

Sebeş în 27 August 1884.

Oficiul protopresbiteral greco oriental.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 591. [841] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc la scoala română gr. or. din Saschiz, protopresbiteratul Sighişoarei se escrie concurs cu terminul până la 10 Septemvre a. c. st. v.

Salariu anual 150 fl. v. a. în numerariu, cuartir şi lemnele necesare de foc.

Doritorii de a ocupa aceasta staţiune învĕţătorească, au a document. că au depus esamenul de cualificaţiune învĕţătoresc, şi din limba maghiară, — concurenţii cu clase gimnasiale sau reale vor fi preferiţi, avênd a se presenta în vre-o duminecă sau sĕrbătoare în biserica din loc spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Petiţiunile concursuali instruite conform pretensiunilor susamintite: sûnt a se aşterne până la terminul de sus, subscrisului Oficiu protopresbiteral.

În conţelegere cu comitetul parochial concerninte.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighisoarei.

Sighişoara, 14 August 1884.

Demetriu Moldovan,
administrat. protopp.

Nr. 214. [838] 3—3

CONCURS.

În înţelesul § 76 din normativul scolariu punct 4 şi 5 se escrie concurs pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scoalele confesionale gr. or. din protopresbiteratul Unguraşiului în următoarele parochii:

1. Balan, cu salariu anual de 200 fl. şi grădină de un jugĕr, stând în liberă voie a învĕţătorului a primì sau 150 fl. şi 16 jugere pămênt de dinafară, sau fără de acestea în sumă rotundă 200 fl. şi grădina menţionată cu cuartir în edificiul scoalei şi 2 orgii de lemne.

2. S. Măria, 90 fl. şi în naturale 50 merţe cucurus sfĕrmit per 1 fl. 20 cr merţa, cu care salariul se ridică la 150 fl cu cuartir în edificiul scoalei şi 2 orgii de lemne.

3 Tămăşa, 140 fl., 2 orgi de lemne sau fără de acestea 150 fl. v. a. şi cuartir în edificiul scoalei.

4. Dânc, postul învĕţătoresc impreunat cu postul cantorale 140 fl. şi 2 orgii lemne, sau fără de acestea 150 fl. cu locuinţa în edificiul scoalei şi $^1/_4$ jugêr grădină.

5. Romita, 90 fl. în bani în naturale 2 orgii de lemne s'au fără de acestea 100 fl. v. a. cu locuinţa în edificiul scoalei şi $^1/_4$ jugĕr grădină.

6. Hida, 90 fl. în bani şi naturale 2 orgii de lemne s'au fără de acestea 100 fl. v. a. cu cuartir în edificiul scoalei şi $^1/_4$ jugĕr grădină.

7. Cubleşiul-român, 100 fl. în bani şi naturale, 2 orgii de lemne sau fără acestea 110 fl. cu cuartir în edificiul scoalei.

Reflectanţii au a-şi înainta concursele instruite în regulă până la 20 Septembre a. c. st. v. la adresa subsemnatului.

Oficiul protopresbiteral al tractului Unguraşiului cu posta ultima Hidalmás.

Fŭzeş-Sânpetru 17 August 1884.

Petru Roşca,
protopresbiter.

Nr. 40. [859] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea următoarelor posturi învĕţătoresci sĕ escrie concurs cu terminul până în 20 Septemvrie a. c. st. v.

1. Alma, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

2. Boiu mare şi mic, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

3. Bachnea, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

4. Dărlos, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

5. Lepindea, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

6. Sz. Ernea, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

7. Sz. Nadeş, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele rebuincioase.

8. Şard, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

9. Laslĕu rom. salariu anua de 150 fl v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

10. Şoimuşul rom. salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase.

11. Suplac, salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemnele trebuincioase şi folosirea a 5 jugere pămênt din păşune, care e legată cu funcţiunile cantorale precum şi una terţialitate din venitele stolari competente.

Doritorii de a ocupa aceste posturi învĕţătoresci au a-şi aşterne petiţiunile lor până la terminul indicat instruite conform prescriselor legei scolare Oficiului protopresbiteral gr. or. a tractului Têrnavei superioare în Alma posta ultimă Erzsébetváros.

În conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Oficiul protopresbiteral gr. or. a tractului Têrnavei superioare.

Alma, în 16/8 1884.

Ioan Almaşan,
protopresbiter.

Nr. 291. [837] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scoalele populare gr. or. din protopresbitera'ul gr. or. al Zarandului din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu terminul până la 29 August st. v. a. c.

1. Bulzesci, cu salariu anual de 250 fl v. a., cuartir şi lemne.

2. Herţegani, cu salariu anual de 250 fl. v. a., cuartir şi lemne.

3. Curechiu, cu salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir şi lemne.

4. Băiţa, cu salariu anual de 180 fl. v. a., cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, au a subşterne petiţiunile lor instruite conform prescriptelor legilor din vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul supraindicat.

Brad-Zarand în 15 August 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului

Georgiu Părău,
administrat. prot.

Nr. 292 [875] 1—3

Edict.

Haralampie Cărpenişan din comuna Rĕhĕu părăsinduşi legitima s'a soţie cu numele Ana născută Avram Cărpenişan tot de acì mai bine de 3 ani de ḑile fără a sĕ sci ubicaţiunea lui se citează prin aceasta, ca în termin de *3 luni de ḑile* dela datul de faţă sĕ se presenteze înaintea subsemnatului, căci la din contră procesul incaminet de soţia lui, se va decide pre basa pribegirei lui.

Sebeş în 27 August 1884.

Oficiul protopopesc gr. or.

Ioan Tipeiu,
protopop.

Nr. 389. [864] 3—3

Edict.

Oprea Martin gr. or. din Sĕlişte, care a părăsit cu necredinţă pre legiuita sa soţie Ana n. Dumitru Popa gr. or. tot din Sĕlişte de 19 ani fără a se sci ubicaţiunea lui, pe basa decisiunei consistoriale din 10 Iulie a. c. Nr. 1613 B, se citează prin aceasta ca în termin de *trei luni dela prima publicare* sĕ se înfăţoşeze înaintea subscrisului oficiu, căci la din contră procesul divorţial încaminat de soţia sa se va decide şi în absenţa lui.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliştei.

Sĕlişte, 8 August 1884.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Publicare de licitaţiune.

La 22 Septemvre a. c. st. n. dela 10—12 oare înainte de ameadi se vor vinde cu licitaţiune pe lângă depunerea îndată a sumei, celui ce va oferì mai mult, **şoproanele** şi **arborii** ce se află în curtea strada Morii Nr. 8 (Iosefstadt) pe terenul de zidire al scoalei superioare de fete a asociaţiunei transilvane. Cumpărătorul are se poarte grige ca cel mult până la **3 Octombre a. c. st. n.** terenul sĕ fie curaţit de întreg materialul amintit.

Comitetul associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român. [869] 2—2

Sibiiu în 8 Septemvrìe 1884.

MORBURI
SECRETE

le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 46

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 105 **Sibiiu, Sâmbătă 8/20 Septemvre 1884.** *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Octomvre-Decemvre al anului 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Septemvre 1884, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 7/19 Septemvre 1884.

Ḑi-i mamă guşată, sĕ nu-ţi ḑică ea.

Numĕrul 7 joacă rol însemnat în biserică. Întêmplarea de multe ori aduce cu sine ca omului sĕ i se întêmple vre-un lucru neplăcut, care se steie în legătură cu numĕrul 7. Aceasta apoi nasce în om credinţa deşeartă, că numĕrul 7 e legat cu nenorocirea.

Dacă aş fi aplecat a crede în credinţe deşerte, uşor aş putea presupune că numĕrul 7 este causa, din care dl protopop Simeon Popescu a păşit cu atâta furie asupra mea.

Voiu fi obiectiv şi me voiu clarifica odată pentru totdeauna.

Sub titlul „Uniformitatea în biserică“ în şepte numeri ai ḑiarului nostru am atins unele neajunsuri, de cari sufere biserica noastră. Am vorbit după cunoscinţele mele, am scris obiectiv, căci eu am avut în vedere numai şi numai binele bisericei.

În numĕrul 98 al ḑiarului nostru am reflectat şi la proiectatele reuniuni preoţesci, pre cari voiesce domnul protopop Simeon Popescu se le introducă în biserica noastră.

Am creḑut că e necesar se vorbesc şi de aceste proiectate reuniuni, căci ele tare lovesc în uniformitatea bisericei noastre. Preste acest motiv multe au mai conlucrat la îndemnul, de a vorbì şi eu la acest obiect.

Mai întâiu eu în biserica noastră nu recunosc infalibilitate nici chiar la domnul protopop Simeon Popescu.

Natura iuridică a acestor proiectate noue organisme în corpul bisericei noastre aşa de puţin a fost considerată de către părintele lor, încât pre mine m'au luat groaza vĕḑênd abisul în care cădem.

Se poate că eu sum greşit; se poate că deşi nu sum cu totul greşit, dar vĕd lucrurile în colori prea posomorîte; în fine se poate că am adevĕrul şi dreptatea pre partea mea.

Aşa am ḑis atunci, aşa ḑic şi acuma. Am scris prin urmare în credinţa, că la noi mai este încă possibilă o discusiune ḑiaristică în mod onest, şi aceasta din considerare către publicul cetitoriu, care judecă când cetesce ḑiare.

Aveam însĕ cunoscinţă despre antecedenţe cu privire la aceste reuniuni preoţesci. 'Mi era în proaspĕtă memorie supremul grad de animositate, la care au fost degenerat acest obiect în discusiunea de astă toamnă tocmai în acest ḑiariu.

Din respect la aceste antecedenţe mi am asigurat reserva, că la casul probabil, că domnul protopresbiter Simeon Popescu se va pune pe personalităţi şi învective, eu nu voi sta cu dênsul la vorbă.

Vine domnul Popescu la ḑiarul „Tribuna“ şi în numĕrul 109 din 28 August a. c. publică o serie de mistificări şi denunciaţiuni.

Fără a reproduce citatul articol din „Telegraful Român“ după cum ar cere însĕmnătatea obiectului şi onestitatea în lupta ḑiaristică pentru principii, Domnia Sa ia unele locuri isolate din acel articol, le reproduce fără de nici o legătură internă, apoi face conclusiunea că „Telegraful Român“ denunciă guvernului preoţimea ortodocsă română din archidiecesă. Conjură deci pe toţi preoţii sĕ se ferească de „Telegraful Român,“ căci el în denunciaţiuni a întrecut şi pe „Pester Lloyd.“ În fine închieie cu esclamaţiunea: *„Hic niger est, hunc tu romane caveto“!*

Aceste mistificaţiuni şi denunciaţiuni se fac sub firma mai multor preoţi din tract.

Ḑiarul „Tribuna“ publică denunciaţiunile domnului Popescu, şi fără a declara că e sau nu solidar cu cele scrise, promite că va revenì asupra lucrului.

Astfel fără nici o sfială s'au publicat în ḑiariul „Tribuna“ cele mai necruţătoare insulte la adresa „Telegrafului Român.“

Spre informarea esactă a publicului cetitoriu şi restabilirea adevĕrului plesnit fără cruţare în faţă, încă la 28 August a. c. adecă în ḑiua datei numĕrului din „Tribuna,“ în care a eşit scrisoarea domnului Popescu, am adresat o scrisoare domnului director al ḑiariului „Tribuna“ Ioan Slavici, în care l'am rugat se binevoiască a reproduce întreg articolul din Nrul 98 al ḑiariului „Telegraful Român,“ ca publicul „Tribunei“ se judece în cunoscinţă de causă.

Puteam uşor sĕ nu o fac aceasta, căci eu ca redactor al „Telegrafului Român“ me puteam apĕra în ḑiariul redactat de mine. Am preferit însĕ a scrie domnului Slavici:

1. Pentru că domnia Sa a venit la Sibiiu ca om cu bună reputaţiune, şi credeam că luptă cu arme oneste, şi numai pentru adevĕr şi dreptate.
2. Simţul de dreptate şi intregitatea caracterului publicului cetitoriu pretinde sĕ se audă şi partea atacată, ca el se poată judeca în cunoscinţă de causă.
3. Este us, ca omul sĕ se apere acolo, unde a fost atacat.
4. Oamenii cari luptă pentru adevĕr şi dreptate nu sĕ feresc de părerile altora, ci 'şi apĕră în faţa acestora pe ale lor proprii cu arme oneste.
5. Ne fiind angagiat dl Slavici personal în această afacere, credeam că Domnia Sa încă va afla cu cale ca publicul „Tribunei“ se aibă informaţiuni imparţiale.

Directorul ḑiarului „Tribuna“ dl Ioan Slavici se vede, că are alte păreri; pentru aceea a aflat cu cale a lăsa pe publicul cetitoriu cu mistificările date de dl protopop Popescu.

Această purcedere a Domniei Sale poate sĕ-i fie spre scădere, şi sĕ-i strice reputaţiunea de până acuma, lucrul însĕ prin ea nici n'a câştigat, nici n'a perdut din actualitatea sa.

La meritul lucrului nu am nimica de ḑis. Publicul român mai cetească încă odată articolul **„Uniformitatea în biserică“** din numĕrul 98 al „Telegrafului Român,“ ca se vadă ce am ḑis eu.

Ce ḑice însĕ domnul Popescu!

Ca introducere între altele scrie:

> Pe când în trecut, preotul împreună cu poporul umilit şi apăsat, luptau şi se jertfiau unul pentru altul, cunoscêndu-şi ambii pe străinul, vrăşmaşul comun; aḑi în contul uşurărei acestei lupte rĕsar duşmani noi ai preotului şi bisericei, vipere, cari se nutresc la noi în mijlocul nostru, cari însĕ în hatârul intereselor lor ce urmăresc, urmeaḑă lupta în ascuns, pentru ca ea sĕ devină cu atât mai primejdioasă pentru bunăstarea şi înaintarea preotului şi a bisericei.
>
> Ca preoţi la sate, ocupaţi în ḑilele de acum cu lucrul câmpului, puţin timp ne mai prisosesce pentru cetirea de ḑiare, cari de altmintrea în toate părţile mai împart lumină, numai pentru noi nu dispun de nici o rază.
>
> Unicul ḑiar, carele pretinde a avè nimb bisericesc la noi, şi în care am fost dedaţi a ne întâlnì din când în când cu reflecsiuni la interesele chemărei noastre preoţeşci, este „Telegraful Român.“
>
> Care ne poate fi însĕ durerea, când şi acest organ pretins bisericesc, susţinut în partea cea mai însĕmnată de preoţime, se sufulcă contra noastră, ameninţându-ne în coloanele sale chiar cu procurorul de stat.
>
> Uimiţi de această tristă apariţiune, ne-am pus pentru un moment întrebarea, dacă acest ḑiar pretins bisericesc, îşi primesce haina sa în tipografia archidiecesană, situată în faţa reşedinţei noastre archiepiscopesci.

După aceste binevoitoare consideraţiuni cu privire la meritul lucrului din articolul „Tel. Rom.“ citează următoarele:

> „Ca reuniune (preoţească), se ḑice în citatul articol, ea stă sub o supraveghere. Chemarea acestei reuniuni nu va fi tractarea de lucruri bisericesci avem destule corporaţiuni şi în stadiul de astăḑi al desvoltării noastre încă prea multe. (Sic!)
>
> „Se va ocupa deci cu alte lucruri şi aici e chemat statul sĕ facă pe agentul.“

Atâta citează din articolul „Tel. Rom.“ şi la această citaţiune face următoarele reflecsiuni:

> Dar bine! nu-i e milă bărbatului de inimă al bisercei noastre a denunţa în chipul acesta preoţimea? Nu s'a temut că această preoţime totuşi nu va răbda ca sĕ fie întrebuinţată ca cuie de scară pentru înălţarea d-sale? ci se va silì a desbrăca pe lup de pielea mielului ca sĕ l cunoască şi alţii şi sĕ se ferească de el. Statutele reuniunei noastre s'au publicat în „Tel. Rom.“; acolo în §. 26 se eschide ori ce obiect s'au discusiune de natură politică; ear în §. 2 se arată sfera de activitate curat cultural bisericească a reuniunei sub supravegherea consistoriului.
>
> Omul de inimă al bisericei noastre însĕ denunţă: „Chemarea acestei reuniuni nu va fi tractarea de lucruri bisericesci şi nici va putè fi aceasta.... se va ocupa deci cu alte lucruri, şi aici e chemat statul sĕ intervină şi sĕ facă pe agentul.
>
> Ecce homo chemat a vorbì despre uniformitatea în biserică.
>
> Decât „bărbatul de inimă al bisericei noastre“ are statul cu mult mai ageri denunţiauţi, bunăoară ca cel din „Pester Lloyd“ din earna anului trecut, care şi el a denunţat, dar cel puţin într'un chip mai ferit de blamul general.
>
> Ce e drept, omul de inimă al bisericei noastre şi-a dat şi dênsul toată silinţa a imita ca ucenic pe măiestrul dela „Pester Lloyd“ spunêndu-ne că: „Pentru lucrările bisericesci avem destule corporaţiuni şi în stadiul de aḑi al desvoltărei noastre încă prea multe“; ear mai încolo cearcă a infiltra manifestaţiuni politice şi în sinoadele protopopesci din Sĕlişte şi Mercurea.
>
> Cu cea dintâiu ar mai merge, căci e un slab reasumat al denunţantului din „Pester Lloyd“ şi cu filosofia aceasta mai poate parada; dar cu manifestaţiunile politice ale sinoadelor din Sĕlişte şi Mercurea, credem că i va merge bărbatului de inimă earăşi cam breaz, căci şefii acelor tracte vor scì desavua pe denunţant, dovedindu-i, că şi aici norocul i-a întors dosul.
>
> De altmintrea poate că este bărbatul de inimă al bisericei noastre încă la începutul carierei sale în astă materie; şi atunci e sensabil. Dacă însĕ ar dorì sĕ continue pe calea aceasta noi i-am da sfatul sĕ-şi aducă aminte că şi cu denunţiaţiuni: *non omnium est datum adire orinthum.*
>
> Reputaţiunea şi demnitatea noastră de preoţi reclamând ca atacurile îndreptate cu rea credinţă asupra-ne sĕ le respingem pe calea, pe care ne-au venit, încredinţaţi fiind că vorbim şi în numele tuturor acelor colegi ai nostri, cărora încă nu le-au venit la cunoscinţă atacurile aceste, — vĕ rugăm, dle redactor, a primì din parte-ne următoarea:
>
> Declaraţiune:
>
> Afirmaţiunea susţinută în Nr. 98 al ḑiariului „Telegraful Român“ din anul curent, că preoţimea gr. or. din tractul Sibiiului ar fi fost provocată din partea dlui Protopresbiter tractual a se constituì în reuniune, o declarăm de neadevĕrată eşită din peana unui om de rea credinţă;
>
> Respingem mai departe cu indignaţiune insinuaţiunea că în reuniunea noastră preoţească ne-am ocupa cu lucruri pentru cari ar fi de lipsă intervenirea agentului statului; ear încât pentru „Telegraful Român“ care primesce în co-

loanele sale astfel de invective asupra preoţimei ḑicem tuturor fraţilor nostri de o chemare: „Hic niger est, hunc tu Romane caveto." *„Mai mulţi preoţi din tract."*

Publicul cetitoriu va compara tecstul din „Telegraful Român" cu cele ḑise de „Tribuna" şi 'şi va formula părerile. Eu n'am nimica de ḑis.

Puţine încă şi termin. Preoţimea din tractul Sibiiului nici habar n'a avut de formarea reuniunilor preoţesci. Fostul protopop, domnul profesor seminarial Ioan Popescu, şi domnul asesor consistorial Moise Lazar trăiesc încă şi pot mărturisì.

Preoţimea din tractul Sibiiului nici nu visează de forma cum a voit domnul protopop Popescu sĕ înfiinţeze proiectatele reuniuni, şi de anteactele până la prima şedinţă a reuniunei în spe.

Preoţimea din tractul Sibiiului nici habar n'are că va scrie domnul protopop în numele ei; şi ea nu va lua responsabilitatea pentru cele scrise.

Preoţimea din tractul Sibiiului scie că „Telegraful Român" este organul archidiecesei, şi că în capul archidiecesei avem pe archiereul nostru, şi ea în castitatea inimei sale nu va ḑice că archiereul este viperă, sau doară chiar *„Hic niger..."* de care ea trebue sĕ se păḑească şi se fugă.

În fine preoţimea din tractul Sibiiului va dori din inimă ca ea se fie cruţată, sĕ nu fie espusă la astfel de lucruri, despre care ea în curăţenia inimei sale nici nu visează.

Atâta deocamdată şi mai multe nu. Când va venì timpul ne vom chiarifica şi cu scopul şi tendenţele urmărite de „Mai mulţi preoţi din tract."

Mateiu Voileanu.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman."

Adunarea generală a învĕţătorilor din districtul Deva.

Încă de timpuriu s'a circulat din partea Prea Vener. consistor. timpul ţinerei şedinţelor generali, adecă 25—30 August st. v.

Sosind ḑiua de 25 August sau 6 Septembre învĕţătorii se adunau încetişor.

După ameaḑi la 3 oare dl preşedinte al reuniunei Ioan Papiu ppop. tract. Deva se presentă în biserica cea frumoasă şi spaţioasă împreună cu dl comisar consistorial Nicolae Sanzian. Şedinţa s'a deschis prin o vorbire insufleţitoare din partea presidiului, urmând apoi cetirea unor rescripte consistoriale şi esmiterea comisiunilor, astfel s'a terminat cu cele formali.

Încheind sĕ anunţă şedinţa următoare pe Duminecă în 26/8 v. la 11 oare.

În program era pus cu multă precauţiune cetirea disertaţiunei: „Chemarea şi datorinţele învĕţătoriului român faţă de popor."

Indată după finitul serviţiului divin şedinţa se deschisă în presenţa multor inteligenţi precum dd: Georgiu Secula, adv., I. Pop, perceptor, Ioan Lazariciu, profesor prep., I. Simionaş, asesor orf. A. Nicoară cand. de adv., Dragits, Hosszu, adv., Georg. Nicoară, preot şi alţi mulţi apoi urmă cetirea disertaţiunei menţionate prin autorul sĕu domnul Nicolae Sanzian învĕţător dirig. în Haţeg.

Constat cu mare plăcere că dl disertant la alegerea şi compunerea temei menţionate a umplut un gol în literatura didactică.

DSa este la culmea chemărei sale şi merită tot respectul.

Cuprinsul acelei disertaţiuni am dorì ca se-l scie fie-care învĕţător poporal; spre acest scop propun ca în legătură cu cea din anul trecut dl disertant se binevoiască a o scoate publicităţii.

După finirea disertaţiunei şi după gratulare dlui disertant şedinţa se încheiă şi se anunţă următoarea pe 27/8 la 9 oare dimineaţa.

În aceasta ḑi obiectul principal ordonat din partea Prea Ven. Consistor a fost cetitul şi scrisul în scoala poporală, adecă metoda scriptologiei.

Acesta s'a tractat chiar dela început de când intră băiatul ca incepĕtor în scoală până la tractarea bucăţilor de cetire şi a poesielor.

Tractarea teoretică şi practică a acesteia a fost concreḑută dlui esmis consistorial.

În 27 August dela 9—12 a esplicat întreagă teoria scriptologiei, dela 3—5 p. m. a ţinut din cele teoretice lecţiuni practice: despre ţinerea tabliţei, şederea la scris, tragerea linielor etc., dela 5—6 a întrebat dintre cei mai debili spre a se convinge despre atenţiune şi însuşirea celor propuse cu coregere reciprocă.

In 28 dela 9—½ 10 Toma Neamţ a descompus ḑicerea. După dispunerea esmisului consistorial dela ½ 10—11½ oare dl comisar cons au predat cum trebue propuse literile arătând şi desvoltând o metodă deamnă de imitare, a propus mai multe sonuri apoi tot pre basa acestei prelegeri întrebà pre cei mai slabi. În fine dl George Reitescu încă a desvoltat sunetul „s" pre basa prelegerei propuse.

După ameaḑi dl. prelector au predat practice predarea unei bucăţi de cetire. Prelegerea a fost foarte interesantă împreunată cu toate recerinţele instrucţiunei moderne.

Pe basa acesteia se tractează şi poesiele.

După esaminare şi coregerea reciprocă, propunerile practice din partea domnului comisar consis. s'au terminat.

Prin punerea obiectului acestuia spre pertractare şi prin esmiterea dlui Nicolae Sanzian prea Ven. Consis. Arch. a făcut cel mai mare servit causei scolare din districtul Deva.

S'a profitat foarte mult din frumoasele prelegeri practice, din cari s'a constatat că dl Sanzian în comparaţiune cu zelul, devotamentul şi capacitatea sa ocupă un post foarte mic.

Fericită e însĕ tinerimea ce se adapă de sciinţă prin metoda-i măestroasă şi sigur progresătoare.

E tiner încă, începutul l'a făcut, calea s'o urmeḑe cu abnegare şi cu diliginţă încordată, neîntrerupt se îşi ţină calea, căci viitoriul glorios i se apropiĕ.

Inspectorul regesc scolar încă a visitat adunarea.

În 29 dela 8—10 a ţinut dl Augustin Nicoară o prelegere practică din pomăriă. Prelegerea a avut efectul dorit fiind ţinută în o grădină de pomăriă.

Învĕţătorii au primit instrucţiunea cu cea mai mare plăcere, entusiasmaţi prin prelegerea şi cuvintele dlui instructor au devenit simpatici cuvintelor şi prelegerei domnului A. Nicoară.

După finirea prelegerei comis. consis. dl Nicolae Sanzian în numele tuturor învĕţătorilor au mulţămit dlui propunător în termini şi espresiuni dulci şi amicabile ca unuia care împreună cu toţii conlucră la opera fericirei poporului român.

De acì cu toţii ne-am întors la biserică.

După finitul serviţiului divin deschiḑêndu-se şedinţa s'a ascultat raportul comisiunei etc., după a căror finire preşedintele prin un discurs bine simţit încheiă sesiunile anului curinte, mulţămind esmisului consistorial pentru diliginţa şi osteneala dată la predarea metodei scriptologiei moderne, 'l încuragiază că ostenelele i se rebonifică prin renumele-i respectuos, ce se lăţesce mereu la clasele inteligenţei şi la poporul nostru.

Adunarea sau şedinţele au fost cercetate de vre-o 40—50 de învĕţători confesionali.

Astfel s'a terminat în 29/8 la 1 oară p. m. şedinţele adunărei generali ale învĕţătorilor din districtul Deva.

La revedere pe anul viitor în Hunedoara.

Deva, 1 Septembre v. 1884. *Munteanul.*

Verşeţ în 25 August 1884. Domnule Redactor! Vĕ rog a me scusa dacă abia astăḑi viu a ve face un mic raport despre festivitatea memoriei de 100 ani dela sânţirea bisericei rom. gr. or. din Oraviţa mont., causa întârḑierii au fost căci eu aşteptam că doară vre-o persoană mai competinte în causă, se facă aceasta; vĕḑênd însĕ că nimeni nu află de demn a o face, me voiu silì eu a o descrie pe cât 'mi vor permite puterile şi me va ajuta memoria.

Vĕḑênd publicându-se atâtea învitări din partea comitetului parochial din Oraviţa, creḑênd a vedea ceva grandios, această curiositate m'au atras şi pe mine acolo şi fiindcă numai odată am vĕḑut în viaţa mea o atare festivitate, încă din presara Stei Adormiri m'am aflat în Oraviţa ca se asist dela început.

În presară după vecernia usuată, sau junghiat un bou (semnul jertfei) şi s'au pus sĕ se frigă, dar aceasta jertfă nu s'au făcut după obiceiul vechiu al creştinilor nostri cari aduceau jertfe, ci cum sûnt informat după sistemul unor creştini moderni, cărora le place a se mândri cu lucrul altuia. Comitetul înfluinţat de unii membri au decis ca jertfa sĕ se cumpere pe banii bisericii, şi sĕ se facă apel la credincioşi sĕ contribue şi ei, de aceştia însĕ nu s'au prea aflat paremise numai doi sau trei au dăruit câte ceva, ear biserica au remas cu spese de vre-o 60—70 fl., dar se las cestiunea speselor în competinţa Venerab. Consistoriu, ear causa jertfei este mai nimerită pentru o foaie sarcastă; şi sĕ trecem la ḑiua adormirei. În ḑiua adormirei (Stei Mariei) fiind şi hramul bisericei, din ḑiori de ḑiuă sau anunţat festivitatea prin salve de pive (trascuri) şi creştinii evlavioşi grăbiau cu mic cu mare la Sta biserică.

Serviciul divin s'au celebrat cu multă pompă de părinţii protopresbiteri I. Popoviciu al Verşeţului şi A. Ghidiu al Oraviţei cu asistenţa a doi preoţi, după terminare, tinĕrul dar prea demnul domn protopresbiter Ghidiu urcând în predicator, de acolo şi după o întroducere în adevĕr clasică împărtăşită şi de niţică filosofie, arătând şi esplicând cu motive şi esemple nestrămutaveri însemnătatea şi folosul creştinătăţii.

In predică oratorul au purces dela tema că: biserica este casa lui Dumneḑeu şi poarta ceriului şi astfel au desvoltat-o încât în cele din urmă s'a vĕḑut în modul cel mai evident, că biserica ca casa lui Dumneḑeu au fost totodată şi adevĕratul asil, în care şi-a conservat poporul român limba şi naţionalitatea şi în special poporaţiunea comunităţii Oraviţa, carea pe când năsuia sĕ-şi facă biserică se afla întrè împregiurările cele mai critice. Desvoltând astfel tema, a păşit apoi la istoricul zidirei şi sânţirei bisericei ca partea ultimă a predicei.

Preste tot oratorul în predică s'a întrecut pe sine. In partea aceasta a predicei arată zelul celor 503 locuitori ai Oraviţei mont. şi viul lor interes pentru a-şi zidì casa lui Dumneḑeu, espune cum aceşti creştini începênd dela 1773 petiţionează de nenumĕrate ori la direcţiunea montană de atunci a Bănatului, ba în cele din urmă chiar şi la împĕratul Iosif al II-lea; cum au fost ameţiţi creştinii până la 1780 numai cu promisini goale ca astfeliu permisiunea pentru zidire sĕ se amâne şi în modul acesta duşmanii seculari ai neamului românesc sĕ-şi poată făurì planurile lor infernale cu nimicirea religiei, limbei şi naţionalităţii. După multă trudă şi muncă abia la 10 Maiu 1780, primesc înalta încuviinţare de a-şi zidì biserica după ce episcopul de atunci al Caransebeşului Vichentie Popovici a făcut însuşi o representaţie la locurile mai înalte arĕtând mijloacele şi necesitatea de a-şi zidì biserică în Oraviţa mont. Chiar aşa era şi pe la 1780 ca şi în timpul de faţă, atunci cu greu putea sĕ-şi zidească biserici pe banii proprii, astăḑi e cu anevoe a-şi zidì institute de cultură earăşi pe banii proprii. O sută de ani s'a adăpostit poporaţiunea Oraviţei mont. sub boltele cele puternice ale bisericei, şi creştinii de astăḑi ai comunităţii, în 15 August au serbat munca şi jertfa moşilor şi strămoşilor lor.

Nimic nu au lăsat de dorit oratorul în predica sa. Fără a vătĕma însĕ pe orator, eu în locul dsale a-şi mai fi făcut şi aceea precum însuşi cuvintele oratorului 'mi dau ansă şi anume: se fie făcut o paralelă între zelul creştinilor dela 1780 şi între zelul celor de astăḑi, între jertfele ce le-au adus atunci şi ce le aduc astăḑi şi în fine cu cât s'a înmulţit poporaţiunea de atunci şi până astăḑi, crescut'a sau scăḑut'a moralitatea. Eu a-şi putea ḑice chiar din cuvintele predicei că oratorul au nutrit ideea aceasta, însĕ poate modestia dsale de o parte ear de alta resultatul la care ajungea, nu era chiar favoritoriu pentru nepoţii de astăḑi; apoi streinii cei numĕroşi, cari s'au aflat în biserică în decursul întregei liturgii, auḑind resultatul s'ar fi bucurat sau scandalizat. Cu toate acestea eu o spuneam ca sĕ se scie, se vaḑă semi-docsii de astăḑi unde a ajuns cu Oraviţa falnică de odinioară şi unde mai pot ajunge cu neînţelegerile şi cu încăpăţinarea nemotivată.

Oratorul şi de astădată au dat noue doveḑi despre profunditatea sa, au fost admirat şi lăudat nu numai de români dar chiar si de streini, l-au lăudat şi matadorii din comitetul parochial; dar una mi-a umplut inima de întristare, când adecă mi s'a spus că mai esistă şi acum procesul alegerei de protopop şi, că acei matadori cari astăḑi îl laudă sûnt cari nu voiesc nici de paroch a-l recunoasce, şi pentru ce oare? după cum sum earăşi înformat, din invidie etc., nu sciu dacă aceste informaţiuni sûnt pe deplin fundate, una însĕ stă adecă ceva trebue sĕ fie, căci o oare-care încordare am observat şi eu din partea unora cari mai puţin pot avè scuse şi motive, şi aceasta ar trebuì se dispară odată. Permităm fraţii Oraviţeni ale spune, căci ar trebuì sĕ se pătrundă odată de acel adevĕr că, până când noi ne certăm şi invidiăm între noi, streinul, inimicul nostru secular, după cum îl numesce prea drept oratorul, — profită tot mai mult a ne învrăjbì, ca astfel sĕ ne mâncăm şi nimicim noi de noi. —

Ar mai trebui sĕ ne pĕtrundem în fine şi de acel adevĕr, că noi astăḑi prin vitrega oblăduire de sus dela potestatea lumească suntem mai mult ca ori când avisaţi la puterile noastre, la acel material care de seculi între cele mai inverşunate şi vitregi împregiurări ne-au conservat limba şi naţionalitatea. Astăḑi mai mult ca ori când trebue sĕ ne respectăm clerul şi învĕţătorii, sĕ ne desbrăcăm de toate pasiunile si interesele trecĕtoare şi, sĕ ne dăm mâna de adevĕrată armonie frăţească cu toţii ca astfel sĕ ne putem apĕra şi conserva biserica şi scoala şi prin ele limba şi naţionalitatea, atât de mult ameninţată din toate părţile.

Mai ceva şi am terminat. Jertfa: boul fript s'au împodobit cu flori şi astfel s'au purtat pe stradă, lucru ne mai vĕḑut nici unde până acum, viu mai avea haz, dar mort a fost ceva cam scandalos. Mai bine era dacă onor. comitet în înţelepciunea sa dispunea şi decidea altfel, bunăoară sĕ se facă o fundaţiune ca după un alt centìnar nepoţii de atunci şi respective strănepoţii se poată serbătorì duplu centinar şi pentru nepoţii de astăḑi şi atunci moşii viitorilor nepoţi, d. e. pentru vre-o scoală de fete, de care se simte mare necesitate în Oraviţa, sau şi altă fundaţiune şi eu aşa cred că sĕ putea aduna o sumă frumuşică nu numai dela confraţii nostri din Oraviţa, ci şi dela alţii, ceea ce nu s'a făcut se mai poate face. Am ḑis. *Un participant.*

Mulţămită publică.

Pentru loteria arangiată din partea „Reuniunei femeilor române" au mai incurs următoarele obiecte:

Dna Maria Roşca, 1 ţiitor de chei sculptat şi brodat, dna Maria Crişan, 1 corfiţă de părete dnul

Victor Roşca, stud. med. 1 etager de părete sculptat; dna Iustina Olariu, 1 calimar; dna Maria Stefănescu, 1 necèssaire; dna Silvia P. Barcianu 1 portebrosse brodat; dşoara Maria David 1 iconiţă brodată; dşoarc Hareti Ionasiu 1 perină de canapea brodată; dna Helena Stanislavlevits 1 păreche pantofi brodaţi dna Sofia născută Bechnitz 1 covor de pat croşetat şi brodat din lênă; dna Alesandra Rusu n. de Şuluţ, 1 service de cafea din argint; dna Ana Poruţiu n. Csucsi, 1 covor alb de masă croşetat; dnul Dr. Aurel de Sterca Şuluţ toate opurile lui Schiller originale; dna Maria Borcea, 1 faţă de masă ţesătură ţerenească; dna Constanţa Popp, 1 pânzătură brodată pentru mesuţă, 1 servet brodat pentru tavă.

Pentru bunăvoinţa documentată faţă cu această Reuniune comitetul le esprimă mulţămită pe calea aceasta.

Varietăţi.

* (Cas de moarte). In Cluş a reposat episcopul reformat **Nagy Péter.** Biserica reformată din Ardeal a perdut în el un prelat demn.

* (Alegere de deputaţi pentru congresul naţional bisericesc). Până acuma ne sunt cunoscute următoarele alegeri:

Cercul Sibiiu, deputat preoţesc Preacuvioşia Sa Domnul Nicolau Popea, archimandrit şi vicariu archiepiscopesc ales cu unanimitate. Făgăraş, Preacuvioşia Sa Domnul Dr. Ilarion Puşcariu, protosincel, asesor consistorial ales cu unanimitate. Deeş, Domnul Nicanor Frateşiu, protosincel, secretariu consistorial. Mediaş, Dnul Nicolau Cristea, protopresbiter, asesor consistorial. Braşov, Domnul protopop Ioan Petric ales cu unanimitate.

* (Întărirea Bucureştilor). Ḑiarele germâne dau amĕnunte mai noue asupra întărirei Capitalei. Se vor ridica 36 forturi cuirasate mişcătoare. Dar se discută încă asupra sistemei. Casele Grusau şi Montgolfie au primit fiecare comanda unui fort cuirasat, şi după resultate guvernul se va rosti. Foile germâne susţin sistema Grusau care sĕ aseamănă cu sistemul ce sĕ întrebuinţază şi la monitoare.

* (Postal). Cu 16 Septembre începênd s'a deschis oficiu de postă în comuna *Frata* comitatul Cluşului şi va sta în legătură de toată ḑiua cu oficiul de postă din Mociu.

Cercul de comunicaţie sunt comunele: Aranykut, Bérchies, Csetelke, Frata, şi Soporul de câmpie.

Va espeda epistole, asignaţiuni până la 200 fl. şi alte lucruri de postă.

Mersul.

Pleacă din Frata	12	oare a. m.		
Ajunge la Mociu	1	oară	30	m. d. a.
Pleacă din Mociu	2	„	30	„ „ „
Ajunge la Frata	4	„		„ „

* Cu 16 Septembre începênd oficiul de postă din „Russ“ pe linia ferată Pischi Pusta Calan, Haţeg şi Petroşeni afară de trenurile Nrii. 2311 şi 2314 mai stă în legătură şi cu numerii 2312 şi 2313.

Cea ce în interesul comunicaţiunei se aduce la cunosciinţă.

* (Însciinţare). Subscrisul comitet aduce la cunoscinţa Onoratului public român, cum că în Braşov se află pentru copii, cari voiesc a se aplica la meserii locuri vacante la mai mulţi măestri, precum: cismari, păpucari, cojocari, covrigari, croitori, rotari, fauri, lăcătari, şielari, măsari şi alţi diferiţi măestri.

Condiţiunile sûnt: Copii sĕ fie de 13 — 15 ani, sĕ scie cetì şi scrie, sĕ serveascĕ 4 ani ca învĕţăcei, în aceşti 4 ani părinţii sĕ le dea hainele de lipsă.

Părinţii sau tutorii copiilor sĕ se adreseze la subscrisul comitet în Braşov.

Braşov în 30 August 1884.

Comitetul Asociaţiunei pentru sprijinirea învĕţăceilor şi sodalilor români meseriaşi în Braşov.

Vasilie Sfetea, preşed. — *Dr. Ioan Bozoceanu,* secret.

* (Postal). Cu 21 Septembre începênd sĕ deschide oficiu postal în comuna Sanpaor (Kerelö Szt. Pál), şi va sta în comunicaţiune de toată ḑiua cu trenurile numerii 1062 şi 1065 de pe linia dintre Cucerdea şi Maros-Vásárhely.

Cercul de comunicaţiune sûnt comunele: Beşeneu, Gilău, Sânpaor, Lăscud, Dilău unguresc, Satul nou, Petea de Câmpie, Dileul românescu, Somostelnic (Futac) şi Ugra.

Va espeda şi primì epistole, asignaţiuni postale pentru monarchie până la 200 fl., esterne până la 75 fl. şi alte lucruri ţinĕtoare de postă.

* (Academia Română) din Bucuresci a primit din partea comitetului format la Veneţia în Italia sub presìdenţa Dlui Dante din Serego Allighieri, un esemplar din Dicţionariul dialectului veneţian de Giusseppe Boerio în ediţiune de lux şi dedicat naţiunii române ca semn de viuă simpatie din partea naţiunei italiane.

* (Dela castelul Peleş). Reproducem după „Telegraphul“ din Bucureşti cuvêntul rostit de M. S. Regele la Sinaia, cu ocasiunea serbării ḑilei de 30 August, la prânḑul ce a avut loc:

„Astăḑi sûnt 7 ani că tunul resună înaintea „Plevnei şi că întăririle dela Griviţa se aflau ca o „stavilă neînvinsă în faţa noastră; de 3 ori trupele „noastre încercară cu îndrăsneală a le dobêndì, vrăşmaşul însĕ resista cu voinicie; câmpul de luptă „era acoperit de morţi şi răniţi şi batalionul 2 „vênători părea a fi aproape sfărâmat; în momentul acesta am venit în mijlocul ostaşilor mei strigându-le: „Înainte copii la biruinţă.“ Ultima „năvală fu încercată şi seara vulturul român era „înfipt pe creasta redutei: batalionul 2 vênători era „stăpên al întêiului steag turcesc. Astfel 30 August a devenit pentru armată o ḑi mare şi strălucită; pentru voi, însĕ, vênători, trebue sĕ rĕmâie „o ḑi scumpă şi neuitată, fiind-că datoriţi vitejilor „vostri fraţi că steagul vostru sânţit prin scumpul „lor sânge este împodobit cu „Steaua României.“ „Urmaţi tradiţiunilor batalionului dela 1877, spre „a fi totdeauna vrednici de această înaltă distincţiune. Ridic acum acest păhar în onoarea armatei „care, nu mĕ îndoesc, va fi în ori ce împregiurare „la înălţimea misiunei sale, precum şi în amintirea „eroilor căḑuţi la Griviţa.“

* (Teatru maghiar în Sibiiu). Societatea teatrului maghiar sub direcţiunea lui Váradi a sosit în Sibiiu.

În 13 l. c. a dat în teatrul cel mare orăşenesc ântâia representanţiune.

„*Bozoti Mártha*“, cea mai recentă piesă dramatică a talentatului autor Csiky Gergely a deschis ciclul representaţiunilor.

Piesa este originală şi foarte bine lucrată, şi este în stare a ţinea publicul în încordată atenţiune.

Sĕ cunoasce, că norocosul autor a studiat cu succes scrietorii francezi moderni şi clasici.

Limba este frumoasă şi plăcută.

Singuraticii artisti sau produs cu toată voinţa şi sciinţa şi aproape toţi au secerat aplause dese şi repeţite.

Cercetarea a fost suficientă, însĕ nu şi îndestulitoare, şi imputarea cea mai mare cu drept i se cuvine publicului maghiar, care aici astăḑi este numeros, însĕ n'a dat spriginirea trebuincioasă şi cuvenită.

Ce se aştepţi apoi dela publicul, care nici a auḑì nu pricepe limba maghiară.

Însĕ cred, că hărnicia societăţii cu timp va escita pärtinirea cuvenită a iubitorilor de artă pentru arta însaşi.

Dumineca în 14 Sept. s'a dat „*A sátán leánya,*“ comedie. Representaţiunea asemene a succes şi a fost viu aplaudată.

În interesul bine înţeles am sfătuì, ca pre afişe sĕ se pună măcar titula piesei şi în limba română şi cea germană*). *Report.*

* Ḑiariul „Le Pays“ află că pictorul român dl Dimitrescu Mirea a fost însărcinat sĕ schiţeze un proiect pentru decorarea tavanului salei Tronului, la palatul regal din Bucuresci, representând scene din istoria ţerii.

* (Iubileu original). Ḑilele acestea la Munich un credincios al regelui Gambrinus *(Bierkönig)* a celebrat printr'un mare banchet ḑiua în care a beut al 100,000 păhar de bere; erau 27 de ani 4 luni şi 21 ḑile decând beuse cel dintâiu păhar de bere. Pe toată ḑiua câte 10 păhară de bere! — Merită iubileul.

* (O muscă mântuitoare de viaţă). — În satul Solovjevka, guvernamentul Kiev, a fost scoasă din o apă afundă o fată moartă. Fata numai da nici un semn de viaţă. Dênsa a fost adusă la casa părintească şi aşeḑată pe patul de moarte. A doua ḑi fiind uşa camerei mortuare deschisă, a intrat înlăuntru o muscă mare, şi s'a pus pe nasul fetei moarte intrând după aceea în nas. Moarta tresărì deodată şi deschise ochii ridicându-se de pe aşternut. Părinţii fetei plângeau acum de bucurie şi toţi cei presenţi nu se sciau îndestul mira de această minune ne mai auḑită. Ţeranii sûnt acum de credinţă, că sufletul fetei inecate s'a întors în forma muscei şi a reintrat în corpul mort. În loc de pomană s'a ţinut un ospĕţ vesel, la care au hotărit cu toţii, că nu vor mai omorì nici o muscă, de oare ce muscele sûnt purtătoarele sufletului omenesc.

* (Un nou soiu de sticlă). „Schweizerische Bauzeitung“ anunţă că dl Siemens, renumitul fabricant de sticlărie a fabricat o calitate de sticlă de o durată şi soliditate ca şi a tuciului. Principala calitate a nouei sticle consistă în uşurinţa sa; afară de aceasta, ea nu sufere câtuşi de puţin de schimbările temperaturei. Casa Siemens crede că poate fabrica cu noul ei produs candelabre, scări, conducte de apă şi de gaz etc. Preţul nouei sticle e mai mic cu 30% decât preţul actual al tuciului.

* (Cholera). Eată o anecdotă sinistră comică asupra ei:

În anul 1832 Francia a fost bântuită de epidemia care în Maiu 1833 sĕ strămută la Havana. Mortalitatea se suì într'una din ḑile la mai multe sute de persoane; groaza era la culme; egoismul american şi colonial sĕ arătă în toată goliciunea lui, stăpânii lăsau pe sclavii lor se moară fără ajutor, rudele lăsau sĕ se înmormênteze rudele lor încă vii; mulţi medici dădură semnalul de emigraţiune, cei cari rĕmaseră tractau boala cu morfiu. Când bolnavii erau destul de adormiţi îi îngropau...

Un negru care era al patrulea într'un sicriu, se trezeşte şi află că şede rĕu. El bate, — nici un rĕspuns. Împinge cu picioarele sale şi capul îi ese afară, şi începe cu vizitiul următoriul dialog:

— Unde me duci?
— Ce, nu veḑi?
— Nu.
— La cimitir.
— Ce, am murit?
— Da; ai murit.
— Eşti sigur?
— Da; fiind că am în busunar biletul tĕu de moarte.

Negrul sărì şi fugì la stăpânul seu, dar acesta nu putu suferì un asemenea scandal. Nenorocitul fu deci pus de nou în car, şi pe basa biletului mortuar fără milă îngropat.....

* (Fericire.) Invitat Solon de Croesus s'a presentat Croesus la primit cu pompă regească şi ia arĕtat toate scumpeturile sale; Solon însĕ din toate aceste se părea a nu face nimic. La întrebat Croesus: Este cineva întro fericire cu mine? Solon i rĕspunse: Tellus athenianul e mai fericit, căci deşì sĕrac a murìt ca bun patriot şi a lăsat după sine copii bine crescuţi. Dar după el pe cine cugeţi a fi fericit? întrebă Croesus. Pe Biton şi Cleobis, rĕspunse Solon, cari au stimat pe Dḑeu şi pe mama lor, şi amêndoi într'o ḑi s'au mutat în ceriu. Dar pre mine nu me ţii de fericit? întrebă Solon. Noi grecii pe acela îl considerăm de fericit, ḑise Solon, care din graţia ceriului 'şi sfêrşesce cu fericire viaţa; căci viaţa omului, care stă înaintea săgeţilor norocirei e nesigură ca a viteazului care stă în resboiu! N'a avut Croesus urechi sĕ auḑă, nu ia creḑut lui Solon.

* (Bibliografic). În tipografia archiepiscopală din Cernăuţi a apărut o carte de mare valoare pentru literatura noastră bisericească, **„Manual de archeologie biblică“** acesta este opul dlui profesor dela universitatea din Cernăuţi *Isidor* de *Onciul*.

Preţul pentru Austro Ungaria 6 fl. pentru România 15 franci.

'L recomandăm atenţiunei profesorilor nostri de teologie.

„*Beiu, Vodă, Domn,*“ romanul dlui Teochar Alecsi a apărut până acuma în 4 fascicle.

Posta redacţiunei.

Domnului N. R. C. în B. Obiectul despre care ne scrii este eshauriat până la măduvă. Prin cele ḑise în numĕrul 99 al ḑiarului nostru din parte-ne dechiarăm controversa de finalisată.

Călătoriului din Valea Almaşului. Trist şi dureros că avem astfel de oameni, cari se discrediteazā pe sine şi discrediteaza tagma, la care aparţin. Ţi mulţămim pentru încunosciinţare. Autorităţile au informaţiuni detaiate, şi s'au şi luat paşii necesari pentru pedepsirea celor escedenţi.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiata boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 18 Septemvre n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	122.70	122.70
Renta de aur ung. de 4%	92.75	92 30
Renta ung. de hârtie.	88.15	88.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	95.25	95.50
Galbin	5.76	5.76
Napoleon	9.68	9.64
London (pe poliţa de trei luni)	121.70	121.85

---

*) Se face, înse traducerea românească e miserabilă de rea. Red.

Nr. 3335. Plen. [876] 1—6

CONCURS

pentru stipendii și ajutoare din fundațiunea Andronic.

Din *fundațiunea Andronic* sûnt de a se conferì pe anul 1885 următoarele stipendii și ajutoare:

a) **una sută** de stipendii și ajutoare de câte 30 fl. pentru tineri, cari au intențiunea de a se aplica ca noviți la meserie și industrie, apoi pentru învĕțăcei aplicați deja la meserie și industrie, și în fine pentru învĕțăcei, cari au devenit sodali (calfe) în anul curent 1884;

b) **unsprețece ajutoare** și anume: **cinci** câte de 100 fl., **patru** câte de 150 fl. și **două** câte de 200 fl. pentru sodali (calfe), cari sunt în condițiunile recerute de a se face măestri;

c) **două stipendii** de călătorie, și anume: **unul** de 200 fl., ear **altul** de 300 fl. pentru sodali (calfe), cari voesc a călătorì afară din patriă, pentru a se perfecționa în meseria sau industria lor.

Toți cari voesc a concurge la aceste stipendii și ajutoare trebue sĕ dovedească:

a) prin atestat dela oficiul parochial concernent, că sunt români greco-orientali din Transilvania;

b) prin atestatul oficiului comunal, starea averei proprie și a părinților;

c) prin atestatul oficiului parochial, la care aparține concurentul sau familia concurentului, dacă trăesc părinții, câți copii minoreni sûnt, câți din acestia umblă la scoală?

În special **tinerii**, cari au **intențiunea** de a se aplica ca noviți la meserii și concurg la un stipendiu câte de 30 fl., afară de recerințele generale indicate mai sus trebue sĕ mai întrunească următoarele condițiuni:

1. Se nu fie mai tineri de cât de 12 ani;

2. Se fie absolvat cu succes bun cel puțin scoala elementară (atestatele scolastice);

3. Se fie încheiat contract cu măestrul conform §-lui 61 al legei industriale (art. leg. XVII: 1884), ceea ce se va dovedì prin așternerea contractului.

Învĕțăceii aplicați deja la măestrie sau industrie, cari concurg la stipendiu câte de 30 fl., afară de recerințele generali, trebue se mai întrunească următoarele condițiuni:

1. Se fie angajați la vre-un măestru cu contract, care sĕ se alăture la cerere.

2. Sĕ aibă purtare bună dovedită cu atestat dela măestrii, la cari au fost și sûnt aplicați.

Sodalii, cari concurg la ajutoriu anual câte de 30 fl., afară de recerințele generale trebue sĕ întrunească următoarele condițiuni:

1. Sĕ fie devenit în anul 1884 sodal (certificatul de sodal).

2. Sĕ aibă atestat dela măestri despre purtarea bună. Se producă și alte documente recomandătoare; precum d. e. dacă sunt membri ai vre-unei reuniuni de sodali (certificat dela presidentul reuniunei respective).

Sodalii, cari concurg la ajutoriu câte de 100 fl., 150 fl. și 200 fl., pentru a se putea face măestri, au sĕ întrunească afară de recerințele generale încă următoarele condițiuni:

1. Se fie declarați în regulă sodali (certificatul de sodal).

2. Sĕ fie lucrat cel puțin 3 ani ca sodali (certificate dela măestri).

În cerere se arete anume: unde voesce a se aședa ca măestri și ce fel de mijloace bănesci mai au, asemenea sĕ producă și alte documente recomandătoare, pecum d. e. că sunt membri ai vre-unei reuniuni de sodali (certificat dela presidentul reuniunei respective).

Sodalii, cari concurg la vre un *stipendiu de călătorie* câte de 200 fl. sau 300 fl., afară de recerințele generale, au se mai întrunească următoarele condițiuni:

1. Se fie absolvat cel puțin 4 clase gimnasiale sau reale (atestate de scoală).

2. Sĕ fie declarați în regulă sodali (certificatul de sodal).

3. Sĕ fie lucrat cel puțin trei ani ca sodal (certificate dela măestri).

Concurenții la aceste stipendii de călătorie au sĕ arete în cererile lor, în ce limbi sciu vorbì și scrie, și care este planul detaiat al călătoriei lor.

Dela toți concurenții de ori ce categorie sĕ recere, ca cererile lor sĕ fie scrise și subscrise cu mâna lor proprie și adresate consistoriului archidiecesan gr. or. din Sibiiu, și se între aici cel mult până la **1 Decemvre a. c. stilul vechiu.**

Cererile sosite după terminul defipt și cele ce nu vor fi instruate precum sĕ recere mai sus, nu se vor lua în considerare.

Dat din ședința plenară a consistoriului archidiecesan ținută în Sibiiu, 14 August, 1884.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Nr. 252 [877] 1—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 23 pct. 5 și a instrucțiunei votate de sinodul archidiecesan la 13/25 Aprile 1877 Nr. 191 §. 7, prin aceasta sĕ publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Trei-scaunelor.

Fiitorul protopresbiter ca atare va fi totodată și paroch în locul central al tractului și anume în Sepsi-Săn-Georgiu, care de presinte fiind ocupată, fiitorul protopresbiter numai după devenirea ei în vacanță va putea sĕ o ocupe.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sunt:

a) Venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutorul de stat și din tacsele, ce încurg pentru ședulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorțiali și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterali.

b) Venitele ordinari ale parochiei de a III-a clasă din Sepsi-Săn-Georgiu după devenirea ei în vacanță.

La postul acesta pot concurge numai bărbați apți și binemeritați pe terenul bisericesc și scolar, în special aceia, carii după o pregătire cel puțin de 8 clase gimnasiali sau reali cu testimoniu de maturitate, au terminat studiile teologice la vre-unul din institutele metropoliei noastre și au susținut cu succes bun esamenul rigoros de cualificațiune; sau carii, după pregătirea de mai sus îndicată, au terminat studiile teologice la vre un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dară apoi a depus esamenul de cualificațiune înaintea comisiunei esaminătoare a Consistoriului archidiecesan.

Pot însĕ concurge și fără testimoniu de cualificațiune profesorii de teologie și preoții chirotoniți înainte de introducerea esamenelor de cualificațiune, dacă în celelalte au cualificațiunea prescrisă mai sus.

În mod esceptional mai pot concurge și fără prescrisa cualificațiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, carii din privire la aplicabilitatea lor, la zelul și acurateța manifestată în administrarea protopresbiteratului vor avè dela Consistoriul archidiecesan (plenar) specială îndreptățire la acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post au a'și așterne suplicele concursuali la Venerabilul Consistoriu archidiecesan în Sibiiu *în restimp de 30 ḑile dela prima publicare a acestui concurs* în foaia „Telegraful Român“, alăturând câte o tabelă de cualificațiune, carea sĕ conțină date esacte și speciali în următoarele rubrici: numele, caracterul (rangul bisericesc) și locuința concurentului, anii etății (anul, luna și ḑiua nascerei), studiile pregătitoare afară de cele teologice (anul, locul și categoria acelora); esamen de maturitate, doctorat ș. a., studiile pregătitoare teologice (anul și locul acelora și esamenul de cualificațiune); serviciile de până acum pe terenul bisericesc și scolar (timpul, locul și categoria acelora); în fine cunoscința limbilor și alte reflesiuni. Datele din această tabelă sûnt de a se întărì cu documente, carii sĕ se acludă în original, precum: carte de botez, testimonii scolastice și de maturitate, testimonii teologice și de cualificațiune, atestate de servicii bisericesci și scolastice, eventualminte toate altfel de recomândări.

Sepsi-Săn-Giorgiu, 2 Iuliu 1884.

Comitetul protopresbresbiteral al tractului Trei-Scaunelor.

președinte

Spiridon Dimian, adm. ppresbit. **Constantin Dimian,** notar.

Nr. 190 [875] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scoalele gr. or. române din comunele mai jos însĕmnate se escrie concurs cu terminul până la 20 Septemvre a. c. st. v.

1. Brîsnic, cu salariu anual de 201 fl. v. a. și adecă: *a)* în bani 80 fl; *b)* 80 mĕsuri de cucuruz în boambe á 22 cupe computate după calculul de mijloc cu 1 fl. 20; preste tot 96 fl; *c)* 4 mĕsuri fasole á 2 fl. = 8 fl; *d)* folosirea grădinei scolare cu venit anual de 17 fl., cuartir liber și 5 stângini ☐ de lemne pentru încălḑirea scoalei.

2. Săcămaș, cu salariu anual de 153 fl. v. a. și adecă *a)* în bani 70 fl.; *b)* 50 mĕsuri de cucuruz computate ca sub pt. 1 preste tot 60 fl; *c)* 4 mesuri fasole 8 fl.; *d)* folosirea a două grădini cu venit anual de 15 fl.; *e)* cuartir liber și 8 stângini ☐ de lemne.

3. Cosești, cu salariu anual de 150 fl. solvinḑi în 4 rate 3 lunarie anticipative cuartir liber și 8 stângini ☐ de lemne.

4. Lăpușnic, cu salariu anual de 150 fl. solvinḑi în 4 rate 3 lunarie anticipative, cuartir liber și 25 cară de lemne.

5. Lăpugiu inferior și Ohaba cu salariu anual de 208 fl. v. a. și adecă: *a)* în bani 94 fl.; *b)* 95 mesuri de cucuruz în preț după calculul de mijloc de 114 fl. v. a.; *c)* cuartir liber și 16 stângini ☐ de lemne.

6. Baștea-Holdea, cu salariu anual de 166 fl. 40 cr. și adecă *a)* 80 fl. bani; *b)* 72 mesuri cucuruz în preț de 86 fl. 40 cr.; *c)* cuartir liber și 16 st. cuadrați de lemne.

În comunele de sub pt. 5 și 6, fiind scoale atât în parochiele matre cât și în filii învĕțătorul va fi îndatorat a prelege 3 ḑile din sĕptĕmână într'o comună și alte 3 în cealaltă comună.

Doritorii de a ocupa una din aceste stațiuni au a'și ascerne suplicele lor instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu până la terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. al Dobrei.

Dobra la 31 August 1884.

Romul de Crainic,
protopresbiter.

Anunciu.

Casele de sub Nrii 515. 516. în Orĕștie, situate lângă drumul țĕrei vis-à-vis de scoala română sûnt de vêndut din mână liberă cu condițiuni favorabile. Informațiuni mai de aproape la proprietariul subscris.

George Popoviciu,
[849] 3—3 paroch greco-oriental.

Cursul scolastic pentru moșit.

În urma esmisului înaltului ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică din a. c. Nr. 3255, prin aceasta se face cunoscut: că în semestrul de iarnă se deschide un curs gratuit de învĕțământ de cinci luni la **institutul reg. ung. de moșit în Sibiiu în 1 Octomvre c. n. 1884.** Primirea la acest curs va avè loc dela 1—8 Octomvre în localitatea scoalei din *Strada morei* (*Mühlgasse*) *Nr. 25* pe lângă producerea atestatului de botez și de moralitate. [758] 5—5

Sibiiu, 1 Iuliu 1884 st. n.

Direcțiunea.

Infallibil.

Retrimitem banii primiți tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu același efect la **căpățina goală** (pleșugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** și la **încăruntire.**

După întrebuințare mai deasă garantăm succesul. Espediția în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** și la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal în Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bistrița:* Fried. D. Herberth, farmacist. *Cluș:* Nicolau Széky, farmacist. *Feldioara:* Wilhelm Schneider, farmacist. *Aiud:* Iosef Oberth, farmacist. *Praid:* A. Weber, farmacist. *Székely-Keresztur* Fr. Ios. Jaeger, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumsețǎ din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase și albe la trup,** depărtează petele de piele și de vĕrsat. — Prețul 85 cr. [713] 24

„Bouquet du Serail de Grolich.“ parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuința și ca presente. Prețul fl. 1.50.

Nu este înșelătorie.

Demn de atențiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ȘI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății scientifice franceze **distins** cu **medalia** cea mare de aur **clasa I-mă,**

[646] 6. Place du Trône, Paris. 46

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 106 Sibiiu, Marți 11/23 Septemvre 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — de **două ori** 12 cr., — de **trei** ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sěptěmână, deschidem pe trimestrul Octomvre-Decemvre al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Septemvre 1884, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sě nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Nr. 4508. Scol.

Cercularìu

către toate oficiile protopresbiterale și parochiale din archidiecesa gr. or. română a Transilvaniei.

Din împregiurarea, că prescriptele în vigoare relative la instituirea învěțătorilor la scoalele noastre nu se împlinesc totdeauna cu receruta esactitate urmează foarte adese ori inconveniente, cari prelângă altele mai au de consecință și întârḑiarea începerei învěțămêntului. Spre încungiurarea acestora sě ordină următoarele:

1. Deoarece în sensul statutului organic posturile vacante de învěțători se pot întregì numai prin alegere din partea sinodului parochial pe basa concursului premers, ear în sensul normativului scolar din 1882, §§. 75, 77 și 81 în casuri, când din ori-ce causă stațiunea învěțătorească nu s'a întregit prin alegere, denumirea de suplenți ori altă provisiune interimală are de a urma din partea consistoriului archidiecesan: ori-ce altă instituire de învěțători e nulă și nevalidă și va avè de urmare, că anii de servițiu și respective de pracsă nu se vor computa pe viitoriu, și instituiților în ori-ce alt mod nu li se vor estrada certificate de servițiu învěțătoresc spre a fi eliberați dela servițiul continuu militar.

Cu deosebire se atrage atențiunea oficiilor protopresbiterali și parochiali la cercularìul acestui consistoriu din 1880 Februarie 20 Nr. 297 Scol., prin care s'a abrogat și s'a oprit instituirea de învěțători prin contract, pacturi și alte convențiuni încheiate între aceștia și comunele bisericesci ori comitetele parochiale.

2. Spre scopul ținerei în evidență a personalului învěțătoresc cu privire la institutul regnicolar de pensionare al învěțătorilor poporali zace în interesul atât al comunelor bisericesci, cât și al învěțătorilor, ca ori-ce schimbare în persoana învěțătorilor sě se notifice inspectorilor regesci de scoale comitatensi. Notificarea aceasta au de a o face protopresbiterii ca inspectori tractuali de scoale, arătând când și cum a devenit stațiunea vacantă (prin moartea, abḑicerea, amovarea învěțătoriului); cine s'a ales (și întărit) în locul lui; dacă alesul are ori nu atestat de cualificațiune, de unde și de ce dat și numěr, și în fine unde a funcționat în anul precedent ca învěțătoriu.

Dacă inspectorul regesc de scoale cere din oficiu comunicarea documentelor atăror învěțători, aceste sûnt a i se transpune în copiă netimbrată prověḑută cu clausula de autenticare din partea protopresbiterului.

Spre scire și conformare se înseamnă aici, că de oare ce comunele bisericesci, cari susțin scoale confesionali în tot casul au de a solvì taxa anuală la acel fond, chiar și dacă postul de învěțătoriu rěmâne vacant, zace în interesul propriu al învěțătorilor noștri, ca și ei se devină înscriși ca membri ai institutului, și se solvească în regulă taxele prescrise.

Se înseamnă mai departe, că membri la institutul de pensionare regnicolar pot fi nu numai, după cum precisează art. de lege XXXII din 1875 §. 2, învětătorii definitivi, prověḑuți cu atestate de cualificațiune (diplome), ci în sensul ordinațiunei domnului ministru r. ung. de culte și instrucțiune publică ddto. 20 Martie 1877 Nr. 5716 și acei învěțători fără de atestate de cualificațiune (provisorici), cari după usul observat din partea bisericelor au întrat în funcțiune înainte de anul 1868 ori dela acesta încoace pănă la anul 1875.

În fine se observă, că acei teologi, cari ocupând posturi învěțătoresci devin înscriși în institutul de pensionare și solvesc taxa fundamentală și taxele anuali, când părăsesc pentru totdeauna cariera învěțătorească au dreptul a pretinde restituirea taxelor solvite la acel fond.

Dat din ședința consistoriului archidiecesan, Sibiiu, 6 Septembre, 1884.

Nicolau Popea m. p.,
archimandrit și vicariu archiepiscopesc.

Alba-Iulia, 18 Septemvre 1884.

De vre-o trei septěmâni me aflu în vechia capitală a principilor calvinesci din Transilvania — în Alba-Iulia. Acest oraș pe ḑi ce merge se înfrumsețează cu noue zidiri — semn că prosperează materialicesce. Poporațiune e din cele mai variate — aici ți se înfățișează în miniatură pregnantă icoana diverselor naționalități și confesiuni ce compun poporațiunea Transilvaniei: Maghiari, Sasi, Germani, Români și cu deosebire Jidani. Alba-Iulia se poate numì cuibul principal al Jidovimei din Transilvania. Unde te întorci tot de Jidani te împedeci. Jidovii sûnt bineveḑuți înaintea Maghiarilor, pentru cuvêntul că ei nu se opun la ideea scrintită de maghiarisare. Maghiarilor le este de ajuns simpla profesiune de naționalitate maghiară din partea Jidovilor — mai mult nu le trebue. În fond însě Jidovul și aici ca pretutindenea este tot cum a fost de când soartea l-a spulberat în lumea largă printre diversele seminții ale pămêntului. Câtă vreme idea de maghiarisare va fi compatibilă cu posibilitatea de speculă — Maghiarii vor putea conta la spriginul rassei jidovesci; îndată ce s'ar schimba relațiunile politice în defavorul stăpânilor actuali, aceștia pot fi asigurați că cei dintâi fugari de sub steagul maghiar vor fi earăși Jidovii.

Maghiarii de aici sûnt tot așa de fanatici în privința naționalismului ca și ceilalți frați ai lor din alte părți. Chiar și oamenii din straturile de jos ale societății lor ḑiua noaptea sûnt preocupați numai de idea maghiarismului, la care se închină ca păgânii la idoli. Te surprinde perfidia și impertinența, cu care chiar și cel mai de pe urmă cismariu denunciază pe Români — în interesul maghiar. Este un fel de coleră politică acest parocsism național. Mijloacele, cu care agitează Maghiarii contra Românilor, sûnt cele cunoscute și practicate pretutindenea — dacoromanismul și panslavismul. Aceste fantasme tulbură foarte mult liniscea sufletească a Maghiarilor. Sě tem pentru că-i mustră consciința. . . . .

Românii sufer foarte mult în urma intoleranții maghiare. Limba maghiară fiind esclusiva limbă a

---

FOIȚA.

Suveniri și impresiuni dela Asociațiune.

(Urmare din numěru 102.)

Pregătirile de bal se fac mai cu grabă decât alte lucruri. Tinerul, care voiesce a se presenta într'un bal elegant de lumea mare, aleargă în ruptul capului și face tot ce poate sě-i ridice valoarea personală la o astfel de petrecere. De aci se esplică precipitarea, neastêmpěrul, iritațiunea febrilă ce ne cuprinde în fasele de pregătire pentru bal. Mai mult simțesce efectele acestei situațiuni iritate personalul de serviciu, care pentru promptitudinea, cu care ne servesce, în loc de recunosciință este aproape asaltat cu imputări preste imputări. Este greu a descrie fasele pregătirilor cu diferitele momente penibile. Fiesce care își face toaleta cum crede mai cuviincios.

În casa, unde mě pregătiam și eu de bal, era o viuă mișcare prin diferitele odăi — eară pe trepte alergau în sus și în jos diferitele persoane angagiate cu servițul. Din odaia mea se auḑia câte un sgomot ce-ți însufla temeri și grigi — îți venia a crede că cutare servitor în hyperzelul de a se arěta prompt și precis răpeḑênduse prea cu vehemență pe trepte în jos și-a frânt gâtul sau vre-un picior. Atât e de mare neastêmpărul omului în asemenea situațiune critică!

În cele din urmă sûntem gata și părăsind odaia într'o stare, deți se pare că a fost sub mâni de jefuitori, ne îndreptăm pașii cu iuțeală spre otelul, unde avea sě se țină balul. Am ajuns destul de timpuriu pentru că numai ici colea era câte o păreche — dovadă, că alții au avut și mai mari perplesități cu pregătirile. Pănă a sosì publicul am dat un rotogol prin sală și așeḑându-mě într'un colț mi-am pironit privirile curioase asupra păreților decorați. O surprindere plăcută mi-a făcut chipul unei femei alegorice pe un transparent în frontul salei. Această figură alegorică arěta cu un aer grav și impunětor asupra unei cărți. Ori și cine pricepe sensul: era indigitarea spre cultură și învěțătură. Puțin timp am așteptat și sala cea spațioasă dela hotelul „Stefan Szecheny“ abia putu cuprinde numerul cel imposant de public. Musica începe și sute de părechi sě prind în horă, cu care se deschide seria jocurilor arangiate cu bun tact. In scurtă vreme întreg publicul tiner e prins de forța iresistibilă a musicei în vêrtegiul jocului, care părea că nu vrea sě mai aibă sfêrșit. Pausele erau numai momente de impaciență, atât de fărmecător este jocul pentru oamenii necărunțiți încă. Pe divanele laterale ședeau nesce venerabili bětrâni și nesce venerabile matroane, care se desfătau numai din desfătarea altora. — Ei priveau la tinerimea ce se învêrtia cu atâta foc și se mângăiau cu idea că și dênșii au jucat odată, poate cu o vervă mult mai mare, decât generațiunea de aḑi. Tempii passati! Ce au fost au trecut și nu mai este... Presentul și viitoriul este al nostru!

Abia se mai stêmpără încâtva prima furie de joc și în cea dintâiu pausă am trecut în revistă persoanele jucătoare. Toaleta cea elegantă și variată, constumele cele strălucite ce împodobiau talia cea mlădioasă a domnișoarelor, erau o adevărată desfătare pentru ochii cei nesațioși. Cu deosebire m'a încântat costumul național, care-l purta cu multă mândrie, și justă fală mai multe doamne și domnișoare române. Apropos de costum! Costumul nostru național românesc era pe la anii 1860 o îmbrăcăminte de rară predilecțiune la român, îngreunânduse vremile era pe aci sě disparà, dar nobila inițiativă a reginei române earăși i-a redat vechia importanță și valoare socială și astăḑi româncele noastre în mănia timpurilor grele la serbători însemnate îl îmbracă cu multă satisfacțiune. Acest costum pitoresc contrasta într'un mod plăcut cu toaleta obicinuită, care de asemenea era arangiată cu mult gust și eleganță. Ici colea câte un șlep elegant șerpuia cu iuțeala fulgerului printre șirurile cele dese de jucători, venind une-ori în pericol, de administrațiunei și a justiției, te cuprinde mila vĕḑênd pe bietul român alergând în dreapta și stânga cu hotărîrile autorităților, care nu le înțelege. În ḑilele trecute un român țerean mersese la Aiud într'o afacere judecătorească, unde neputêndu-se înțelege cu nimenea a venit la Alba-Iulia sĕ-și ia un advocat, care se vorbească pentru dênsul în limba statului. Atât de departe am ajuns încât limba română nu se mai tolerează nici în graiu.

Dar pe stăpânii ḑilei nu-i alterează de loc astfel de anomalii — boala maghiarismului a copleșit întrênșii ori ce simț de ecuitate și dreptate către celelalte naționalități. — Ori ne facem maghiari ori luăm lumea în cap — *tertium non datur.*

Aceasta este trista alternativă ce ne-o pun Maghiarii pretutindenea și fiindcă Românii nu sûnt aplicați a-și părăsì patria străbună — ergo trebue prigoniți și stêrpiți de pe fața pămêntului.

Și ce este mai trist — agitațiunea maghiară a străbătut și în scoale. Studenții români de aici sûnt persecutați formal. Nisce profesori fanatici, cărora li s'a încredințat crescerea junimei în gimnasiul catolic de aici, tractează cu tinerii scolari români într'un mod atât de brutal, încât ți se revoaltă sângele. E foarte caracteristic faptul, că mai ales tinerii de confesiune greco-orientală sûnt persecutați în mod demonstrativ și sistematic. Ei plătesc un didactru îndoit — numai pentrucă sûnt de *altă* confesiune. Îndată ce trec la confesiunea catolică sau greco-catolică, li se iartă didactrul pe jumĕtate și profesorii mai slăbesc cu injurăturile cele necălite. Au și trecut unii dintre tineri — numai ca sĕ-și înlesnească studiul. Acesta este un specimen de *proselitism ordinar* și merită a fi sbiciuit înaintea lumei. Pelângă aceste persecuțiuni tinerii români trebue se auḑă ḑi de ḑi injurături de cele mai grețoase, care nu le poți pronunța într'o societate cultă.

Eată superioritatea acelei culturi ce voiesc sĕ ni-o impună Maghiarii cu forța!

Nu sciu ce sporiu fac studenții din diferitele obiecte de instrucțiune, atât însĕ sciu, că istoria universală se propune cum am ḑice numai *per summos apices*, ear istoria maghiară se propune *per longum et latum.* Vai de acela, care nu învață din fir în fir această istorie tendențioasă —! Un atare nenorocit mai bine va face sĕ ia lumea în cap decât sĕ arete că nu cunoasce toate unghiurile globului maghiar.

Chiar și tinerii evrei sûnt persecutați pentru religiunea lor mosaică și sûnt tractați de o potrivă cu tinerii greco-orientali. Causa este că lângă fanatismul național se mai adauge și fanatismul *confesional.*

Între asemenea condițiuni de educațiune nu este cu putință a cresce cetățeni destoinici, cari intrând în viața practică sĕ poată fi spre folos societății, pentru care sûnt crescuți.

Atât deocamdată despre instrucțiune încât pentru tinerimea română. —

În fine trebue sĕ amintesc că nicăiri în Transilvania moralitatea publică nu se află la un nivou atât de jos ca aici în Alba-Iulia. Drept dovadă amintesc faptul, că concubinatele sûnt foarte numeroase și nu se ia nici o disposițiune pentru ale stîrpì. — Copii din *pat nelegiuit* sûnt legion.

Stăm rĕu pe terenul instrucțiunei publice, rĕu cu justiția și administrația, rĕu cu administrația bisericească. Astfeliu omului cugetătoriu i se pare că este în un pașalic turcesc, unde toate autoritățile lucră pentru ruinarea sêrmanului popor. Grele timpuri, și prospectele ne pun în vedere și mai grele. Nu e deci mirare că decădem cu repeḑiciune.

O cură radicală trebue pe la Alba-Iulia atât în cele politice cât și la cele bisericesci pentru toate confesiunile. Fără de această rana va lua dimensiuni tot mai mari.

Cu altă ocasiune mai multe.

Dr. St........

Revista politică.

În Croația s'au terminat alegerile pentru dietă, care este convocată pre 30 Septembre a. c. Partida națională și-a asigurat maioritatea. Starcevicianii cu puteri înmulțite se presentează în parlament. După prospectele de până acuma avem se ne așteptăm la scene și mai turbulente ca în perioda trecută.

Caracteristic este un lucru, ce nu se poate trece cu vederea. Elementele radicale ocupă tot mai mult teren în Ungaria și Croația. La noi antisemiții se presentează în dietă ca partidă bineorganisată, și după cum se șoptesce vor presenta și adresă la cuvêntarea de tron. In Croația Starcevicianii asemenea antisemiților nostrii cu nouĕ puteri pășesc în parlament.

Prin sistema de guvernare de până acuma s'a dat material elementelor radicale, și ele încep a se validita. Prospectele din cuvêntarea dela Oradea mare vor înăsprì situațiunea și mai tare. Nu va fi deci lucru nenatural dacă și la noi vor ajunge la suprafață elementele radicale, mai ales când făcem ḑi de ḑi observarea, că elementele moderate în justele lor pretensiuni naționale sûnt respinse de către puternicii ḑilei și espuși în lumină falsă față cu poporul amărît până în adêncul sufletului seu.

Întêlnirea celor trei împĕrați preocupă și acuma pressa europeană. Oficioasele rusesci în comentarea lor ajung la următoarele resultate, estrase după ḑiariul de „Sanpeterburg.“ „Constatăm cu fericire, că părerile noastre esprimate la intrevederea celor trei puternici împĕrați din Europa, s'au adeverit prin scirile ulterioare, ce ni-au venit din isvoare acreditate. Simțemintele personale ale celor trei împĕrați asemenea vederile și părerile ministrilor lor consună întru toate. Fiind toate trei împĕrățiile inspirate de una și aceeași dorință, de a trăi în bună conțelegere unii cu alții, și a intreținea raporturi amicale cu celelalte staturi din Europa, nu s'a atins politica pe larg; s'a constatat deci unitatea în vederi în ce privesce *status quo* al lucrurilor, și în locul acțiunei singuratice, care ar putea provoca divergență în păreri, sau neînțelegeri, s'a statorit principiul unității și al consiliărei. Și fiindcă cestiunile speciale ce esistă, sau sĕ vor ivì în Europa, vor fi desbătute din aceste puncte de vedere, și astfel unitatea de vederi dintre cei trei împĕrați pe deoparte le va da forța materială și morală, de care dispun ele, de altă parte respectul față cu dreptul și dorința de a se susținea pacea, sĕ va validita în comun: pacea se poate privì ca asigurată și în adevĕr garantată nu numai între cele trei împĕrății, ci și în întreagă Europa. Cu chipul acesta toate uneltirile, basate pe certe și rivalități, și încercările devastătoare ale inimicilor ordinei sociale se vor nimicì și se vor sdrobì față cu demnitatea solidă și loială susținută prin amicia personală a celor trei împĕrați și consonanța guvernelor lor în vederi. Sûntem convinși, că îndată ce opiniunea publică a tuturor țĕrilor va pricepe și va apreția după merit importanța acestui eveniment, se va manifesta pretutindinea îndestulire și ușurare, cea ce va avea favorabilă influență asupra stărei polìtice, sociale și economice din întreagă Europa.“

Siguranța cu care se vorbesce despre susținerea păcei europene va avea bună influență asupra tuturor oamenilor doritori de binele comun, și noi cu inimă liniștită ne continuăm activitatea spre prosperarea poporului nostru, care noi o identificăm cu prosperarea patriei, și nu le putem separa unele de altele.

Italia în nenorocirea ei se așteaptă la un mare pas politic Prinsonierul din Vatican a anunțat pe secretariul seu de stat, că la casul când cholera ar isbucnì și în Roma, dênsul va rumpe cu fictiunea de prisonieriu voluntariu. Despre aceasta vom mai vorbì.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Din tractul Sibiiului, Septemvre 1884. Onorate Dle Redactor! Din toate părțile vĕd publicându-se repoarte și comunicate asupra conferențelor învĕțătoresci ținute est an din 25—31 August a. c., numai din cercul reuniunei învĕțătorilor din districtul Sibiiului vĕd că nu se publică nimica. Nu sciu cărei împregiurări sĕ se atribue acest indiferentism sau indolență, ori cum se o mai numesc, dar adevĕrul constatat, trebue se mărturisesc, că nu prea servesce învĕțătorilor nostri de mare laudă, când ei înșiși nu vin a raporta despre faptele sĕvêrșite de ei și în sênul lor în decursul conferențelor, tocmai în centrul și la ușa metropoliei noastre, unde ar trebuì se fiă cei mai cualificați și eminenți învĕțători din întreaga archidiecesă.

Încât e așa sau nu, eu nu voesc se constat, dar 'mi place se constat, că conferențele din est an au fost mai bine cercetate, ca cele din ultimii 2—3 ani trecuți, și acesta ar fi un semn îmbucurătoriu pentru causele scolare și în genere pentru învĕțămêntul în scoalele poporale.

Fiind presenți aproape toți învĕțătorii din tractele protopresbiterale Sibiiu, Sĕliște și vr'o 4 învĕțători din tractul Avrigului, ședințele cele 3 dintâiu s'au ținut sub presidiul președintelui Reuniunei dl protopresbiter Simeon Popescu, în cari s'a deliberat asupra agendelor ținĕtoare curat de Reuniune, s'a reales președintele, care demisionase din causa multor ocupațiuni ce are, și de asemenea s'a ales în locul v.-președintelui dlui I. Cândea un alt vicepreședinte în persoana învĕțătoriului din Reșinari Iosif Aron și cu aceste agendele ținĕtoare de Reuniune s'ar fi terminat. S'a constatat din diferitele rapoarte ale comisiunilor, că în anul trecut comitetul Reuniunei stătătoriu chiar și din bărbați ca Dr. Crișanu, I. Bechniț nu a ținut nici o ședință, dar causa a fost, că nu s'au presentat când cei din afară, când cei din lăuntru — cetățeni, și așa presidiul a fost necesitat a conduce din presidiu atât agendele curente, cât și cassa și averea Reuniunei, care din urmă se îmulțesce încet dar sigur și se administrează foarte bine și stă din o sumă de 508 fl. 13 cr., afară de întratele din est an și de multele restanții pre la învĕțătorii din tractul Avri-

---

a i se contesta prin neprecauțiune dreptul de a figura ca apendice rĕsfățat.

În pausa cea mare s'a esecutat cu multă dibăcie și precisiune sub conducerea dlui Dubleș frumosul joc național „Călușerul“ un joc antic, care l'au adus străbunii nostri cu dênșii în Dacia. Acest joc constitue o parte esențială a obiceiurilor și tradițiunilor noastre străvechi și este o dovadă tradițională despre romanitatea noastră.

Aici ar fi datorința mea principală sĕ ve numesc cu numele pe doamnele și domnișoarele ce au impodobit acest bal, și în deosebi se ve numesc regina balului, însĕ onorații cetitori se me dispenseze de acest obligămênt. Voiu ḑice pe scurt că secsul nostru cel frumos atât cel din Orĕstie cât și cel din alte părți au contribuit emulând de o potrivă ca acest bal sĕ reușească în toate privințele spre mulțămirea tuturor.

Jocul a durat până în revărsarea ḑilei. Dimineața ne-am despărțit luând cu noi amintirea unei petreceri cu adevĕrat animate și plăcute.

S'au realisat multe cunoscințe noue — nu sciu dacă Hymen a făcut vre-o cucerire serioasă printre părechile tinere improvisate în vêrtegiul jocului.

Asemene concuiste tainice dealtmintrea numai timpul ulterior le va descoperì.

A doua ḑi s'a făcut o escursiune la Hunedoara. Publicul strein care nu a cercetat până acuma locurile istorice și clasice unde a fost leagănul Corvinilor, s'a folosit de ocasiunea binevenită pentru a le vedea și admira frumsețea lor romantică și pentru a'și reamintì un trecut istoric strălucit.

Ocupațiunile urgente reclamând reîntoarcerea mea acasă am trebuit sĕ abḑic de folosul acestei escursiuni, cu toate că și eu ardeam de dorul de a vede clasicul pămênt al Hunedoarei.

Mi-am pus bagagia în ordine și luându-mi ḑiua bună dela Oreștie am plecat către casă.

În cele publicate până acum am descris în liniamente principale seria de festivități arangiate din incidentul acestei adunări generali, am relevat interesul și zelul ce l'au arĕtat inteligența română din Orĕștie pentru a da acelor festivități o valoare durabilă, am arĕtat ospitalitatea esemplară a românilor din Orĕștie, și am constatat armonia ce s'a vĕḑut în tot decursul festivităților. Reasumând vom ḑice că satisfacțiunea tuturor celor ce au avut onoarea de a fi de astadată oaspeții românilordin Orĕștie, este cea mai eclatantă dovadă despre succesul deplin al festivităților orestiene, despre zelul, interesul, tactul și precauțiunea celor ce le-au arangiat. Inteligența din Orĕștie și a câstigat în toate privințele un titlu de recunoscință și analele Asociațiunei vor inregistra cu bucurie faptul generos că la aceasta Adunare fondurile s'au sporit cu suma considerabilă de 1500 fl. v. a.

Am vĕḑut Oreștia și pe românii orestieni în lumina festivităților și ne am bucurat de virtuțile ce le-au arĕtat. Acum cu permisiunea cetitorilor îmi voi lua libertatea a contempla orașul și pe orĕșeni, viața și activitatea lor, sub alte puncte de vedere.

Românii din Oreștie ca element orășenesc au puțină valoare. Deși au fost în mijlocul unei porațiuni sirguitoare și crutătoare. Ei au învĕțat puțin dela sasi. Lipsiți de industrie și comerciu, avisați în partea cea mai mare la economie, românii nici nu pot pretinde a se asĕmăna cu sasii. Industria română preste tot, în deosebi aici în Oreștie se află în stadiele prime de desvoltare. Sûnt puțini industriași români și aceștia încă de condițiuni modeste. Unica profesiune de ceva valoare a fost pielăria. Era într'o vreme în Orĕștie un numĕr considerabil de pielari sau timari cum se numesc pe aici, oameni cu trecere și avere. Astăḑi însĕ această clasă de profesionisti, care era fala industriei române de aici, a scăpĕtat. Cei mai mulți au sĕrăcit și s'au ruinat. Ar fi foarte instructiv a cerceta motivele acestei repede decădențe, însĕ de astădată ne mărginim a constata pur și simplu faptul trist, că astăḑi acest ram de industrie a decăḑut.

gului şi în parte şi la cei din tractul Sibiiului şi Sĕlişteі. Mĕsuri sĕ vor lua şi sperăm, că dacă comitetul va purcede mai cu stăruinţă ca în anul trecut, cestiunea financiară a Reuniunei se va regula şi nu se vor grămădì toate agendele, numai în povara presidiului.

Constatând aceste, paremise, că aici e buba că dìn cele 3 ḑiare cari se redactează în Sibiiu nici unul nu a luat notiţe de conferinţele învĕţătoresci, nevoind nici unul, din domni redactori a demasca adevĕratul demers al unei corporaţiuni, care se conduce din centru şi ar trebuì se fie de model întru toate şi prin urmare şi în observarea strictă a statutelor. S'a constatat mai departe, că comisiunile didactice, afară de cele 2 elaborate presentate anul trecut de dl Nicolau Ivan din Sĕlişte şi unul de V. Iosof din Tilişca, nu au înaintat nici un operat şi aşa comisiunile s'au însărcinat din nou cu terminarea lucrărilor lor. După ce s'au terminat agendele Reuniunei — s'au început conferenţele — şi aşa învĕţătorii întruniţi în conferenţe, au ţinut afară de cele 3 şedinţe încă 7 şedinţe, toate bine cercetate. Am vĕḑut între onoraţiorii din Sibiiu asistând rênduri-rênduri pe dl director seminarial Hannia, odată pe dl Dr. Barcianu, Comşa şi în mai multe rênduri pe domnii Cunţan, Bobeş şi Radu Popea.

Comisariul consistorial nu scim cine a fost, scim însĕ că şedinţele conferenţelor s'au ţinut partea cea mai mare sub presidiul vice-preşedintelui şi una s'a ţinut sub presidiul dlui preşedinte. Cu toate aceste n'a fost mare lipsă de conducere, pentrucă învĕţătorii se pare că încep a fi în posiţiune de a folosì timpul fără ca scaunul presidial sĕ le impună respectul cuvenit, ce datoresc unei întruniri colegiale cu scop de a se cultiva unii pe alţii, de a-şi arĕta unii altora calea spre bine şi care duce mai iute şi mai uşor la scop. Motivul din urmă se pare că a fost principiul conducĕtoriu în decursul conferenţelor, sub durata cărora s'a putut observa între învĕţători aproape unanima dorinţă de a trăì în bună concordiă şi frăţietate, şi de aceea nu e de a se înregistra nici cea mai mică disonanţă în modul de a procede întru ameliorara soartei lor.

Se reportez per *longum et latum* despre cele 7 şedinţe şi despre viul interes ce au arĕtat învĕţătorii cu deosebire faţă de prelegerile cele eminent academice ale dlui Ioan Slavici, directorele ḑiariului „Tribuna“ nu sum în plăcuta posiţiune, dar îmi place a crede că unul din domnii învĕţători 'şi va lua osteneala a face un raport special despre aceste interesante prelegeri. Constat că în şedinţele a IV, VI, VIII, IX şi X dl Slavici a arĕtat modul de procedere în tractarea limbei române dela primirea elevului în scoală, până la eşirea lui precum şi materialul ce ar fi de a se propune. Incât a fost priceput dl Slavici de o parte însemnată nu sciu, dar sciu că dacă învĕţătorii nostri ar ţinea cont de comunicatele dlui disertante nu le-ar părea nici unuia rĕu că au luat parte la conferenţele ţinute din 25—31 August în Sibiiu.

E frumoasă şi laudabilă sarcina ce şi o a impus dl Slavici prin prelegerile ţinute în conferiţele din Sibiiu şi inveţătorii nostri 'i datoresc cu recunoscinţa lor.

În Şedinţa IV şi V a ţinut dl Nicolau Ivan din Selişte o prelegere interesantă despre metodul sintetic şi cel analitic şi a arĕtat avantagiele ce ni le ofer ambele, dacă învĕţătorii vor folosì bine intuiţiunea şi nu vor face salturi neiertate. Cu deosebire a recomandat DSa literile mobile, ca cel mai bun mijloc de a învĕţa cetitul. Disertantele se vedea mai aplicat pentru sistemul sintetic, pre când Hămbăşan din Reşinari şi Petrişor din Avrig pledau pentru sistemul analitic.

În şedinţa VI a arĕtat Hociotă modul de a învĕţa scris cetitul după sistemul practisat de dênsul la scoala din Sĕlişte adecă cel sintetic, şi ia succes chiar şi fără multă carte a dovedi că e în stare cu o disciplină bună a aduce pre elevi în curênd la cetit şi scris.

Marţi seara s'a ţinut în pavilionul grădinei „Hermann“ o întrunire colegială la care au asistat aproape toţi înveţătorii. Preşedintele a ridicat un păhar de vin în onoarea dlui Slavici, dl N. Ivan pentru preşdintele Reuniunei, ear dl Slavici pentru toţi înveţătorii.

În ordine esemplară aşa cum s'au întrunit înveţătorii s'au şi depărtat pre la oarele 11 fiecare la ale sale. În ḑiua următoare pe basa unei înţelegeri unanime s'a redactat o Representaţiune, ce au sĕ o adreseze înveţătorii întruniţi la conferinţele din Sibiiu Escelenţiei Sale Înalt prea sânţitului Domn archiepiscop şi metropolit. Representaţiunea era sĕ fie predată Esc. Sale de o comisiune statătoare din domnii Petrişor, Stoica şi Hâmbăşan sub conducerea d-lui Nicolae Ivan. Ce s'a ales de representaţiune, ce de comisiunea aleasă nu sciu — cred că voiu fi clarificat în curênd.

Ar fi trist ca o rugare inocentă cum e cea presentă sĕ nu fi ajuns, la locul competent, deoarece ea privesce ameliorarea stărei învĕţătorilor în cele materiale, disciplinire şi în genere la o posiţiune onorifică ce le compete în societate.

Şi mai trist ar fi când s'ar adeveri că o influinţă dictatorică le-ar fi dat se înţeleagă, că representaţiunea nu are loc, şi are sĕ remână cu 35 subscrieri în posesiunea celui ce o a redactat.

Un amic al înveţătorilor.

Apel

către publicul român!

În 27 şi 28 Septembre st. n. a. c. va fi adunarea societăţii fondului de teatru român în Arad.

În scopul şi dorinţa de a da unei asemenea întruniri de interes cultural importanţa ce i se cuvine, şi a ne afirma şi cu această ocasiune, ca popor consciu de progresele culturei şi civilisaţiunei, la care sûntem chiemaţi după calităţile şi aptitudinile noastre, — comitetul de primire a luat toate disposiţiunile ca adunarea societăţii fondului de teatru român se aibă înfăcişarea unei adevĕrate sĕrbători culturale a Românilor din aceste părţi. Ea va fi împreunată cu un concert, ce se va ţinea în *„Crucea albă“ în seara din 27 Septemvre şi un bal ce se va ţinea în 28 Septemvre tot în „Crucea albă.“*

Aducênd acestea la cunoscinţa Onoratului public român, comitetul de primire apelează la toate inimile românesci, şi învită pe toţi amicii progresului şi culturei naţionale, a participa la festivităţile adunărei societăţii fondului de teatru român, care vor avè loc aici în Arad.

Pentru orientarea On. public, Comitetul anuncie, că învitări speciale nu va face. Primească deci învitarea noastră generală tot românul, ca învitare specială pentru sine!

Arad, 15 Septemvre 1884.

Comitetul arangiatoriu.

Dechiaraţiune.

Domnule Redactor! În Nr. 105 al „Telegrafului Român“ binevoiţi a respunde la un articol publicat în „Tribuna“ Nr. 109, despre carele susţineţi cu deplină positivitate că ar fi productul meu, şi de acì apoi a Ve ocupa de persoana mea. Mĕ vĕd deci silit a eşì din reserva ce mi-am impus, şi de astădată a declara cu toată positivitatea că nu sûnt eu autorul menţionatului articol din „Tribuna“ nici am avut cunoscinţă despre dênsul până l'am cetit în acel ḑiar, şi nici mi-a trecut prin minte ca se rĕspund celor publicate în „Telegr. Român.“ la adresa mea.

Binevoiţi deci dle Redactor în procsimul numĕr al ḑiarului DVoastre a rectifica cele publicate în Nr. 105 al acelui ḑiar.

Sibiiu 9/21 Septemvre 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Ne pare bine că dl protopop Popescu ca şef al tractului declină dela sine ori ce legătură cu cele publicate în ḑiarul „Tribuna“ Nr. 109 la adresa ḑiariului „Telegraful Român,“ şi a oamenilor, cari susţin „Telegraful Român“.

Remâne acuma solidară preoţimea din tractul Sibiiului, şi şi cu dênsa ne vom trage seama. După cum s'a putut vedea întreg articolul din „Tribuna“ este o falsificare şi calumnie la adresa noastră.

Preoţimea din tractul Sibiiului cât timp va fi solidară cu cele publicate sub firma ei în ḑiariul „Tribuna“ Nr. 109 va remânea pe faţă cu perfidia de calumnie şi falsificătoarea adevĕrului.

Cunoascem întreagă preoţimea din tractul Sibiiului. Aceasta ne-a făcut sĕ avem despre ea buna opinie esprimată în ḑiariul nostru Nr. 105. Scim şi aceea că ea nici cunoscinţă n'are despre cele publicate în „Tribuna“ sub firma ei.

Cu toate acestea acum, după declaraţiunea domnului protopop Popescu aşteptăm dela simţul bun al preoţimei din acest tract, ca în interesul adevĕrului şi al reputaţiunei sale proprie se vină a lămurì lucrul, declarând fiecare cu iscălitura sa: dacă este sau nu este părtaş la articolul şi declaraţiunea din Nr. 109 al „Tribunei“?

Aceasta o aşteptăm cu atât mai vêrtos, pentru că nici un preot consciu de caracterul şi demnitatea sa nu poate fi indiferent faţă cu presupunerea, că ar fi complice în blasfemiile din acel articol.

Incă şi mai mult aşteptăm această lămurire, când scim că preoţimea din tractul Sibiiului nu este aşa de ignorantă, ca se nu cunoască natura intenţiunilor pornite contra „Telegrafului Român,“ şi se nu vadă prăpastia, spre care merg oamenii cu astfeliu de intenţiuni.

Domnul protopresbiter tractual premerge preoţimei sale cu esemplu bun prin dechiaraţiunea, ce o premiserăm la acest loc. Acum vine la rênd Onorata preoţime parochială.

Deci — se auḑim! *Redacţiunea.*

Anunciu.

Pl. tit. colectanţi sûnt rogaţi se binevoiască a trimite obiectele menite pentru loteria arangiată de către „Reuniunea femeilor române din Sibiiu,“ până la terminul defipt pe *27 Septemvre*, ca sĕ ne putem orienta în privinţa paşilor ulteriori.

Sibiiu la 22. Septemvre 1884.

Comitetul.

Varietăţi.

* (Alegere de deputat la congres). In cercul V. Abrud, prot. Ioan Gall. În cercul IV. Deva, prot. Ioan Papiu. În cercul III. Orăştia prot. Romul de Crainic. În cercul IX, Reghin prot. Simeon Popescu. În cercul Sebeş actul alegerei a rĕmas neîncheiat.

* (Postal). Comunicaţiunea postală de patru ori pe sĕptĕmână între Bodzaforduló şi Nagy Borosnyó cu 1 Octomvre începênd se preface în comunicaţiune de toată ḑiua. Mersul rĕmâne tot cel vechiu.

* (De ale timpului). Ni se scrie din Câmpeni: Timpul nefavorabil s'au îndreptat spre bucuria ţĕranilor nostri. În timpul ploios şi friguros de mai înainte dênşii 'şi făceau feliurite combinaţiuni; cu deosebire avea loc graiul profetic cu respect la viitoriu.

O raḑă de speranţă tot mai aveau, ba erau unii cari prevesteau cu siguritate că vom avea o toamnă durabilă.

La credinţa aceasta veniseră ei, vĕḑênd că au înflorit pomii acuma toamna, nu ca de obiceiu primăvara. În adevĕr pe Arieşi ni s'a dat a vede în mai multe locuri flori cu deosebire pe meri, aşa încât privindu-le te transpui cu cugetul colea primăvara când reînviă natura.

* (Glumă şi nu prea). Scipio Nasica voind a cerceta pe poetul Ennius, servitoarea acestuia i ḑise: „Nu e acasă“ cu toate că Nasica observase, că e acasă. După aceea Ennius voì sĕ cerceteze pe Năsica, acesta însĕ strigă: „Nu sûnt acasă!“ „Doară îţi cunosc vocea!“ i replică Ennius. „Eşti om fără ruşine,“ i ḑise Nasica, „căci eu am dat creḑĕmênt cuvintelor servitoarei tale, ear tu nici la ale mele.“

* (Presimţ). Jucândusĕ odată cei 3 copii ai Contesei de Boulognea, Ida, toţi 3 din jucărie s'au ascuns sub veşmêntul mamei lor; bărbatul ei, Eustakius, intrând în odaie a întrebat-o, ce a ascuns sub veşmênt? 3 principi respunse ea suriḑênd: unul e duce, al doilea e rege şi al treilea conte! Cuvintele femeiei le-au şi justificat viitorul, căci unul dintre fii, Gottfried, a ajuns duce de Lotharingia, al doilea, Balduin a ajuns rege al Ierusalimului, şi al 3-lea Estakius a ajuns conte de Boulognea.

Posta Redacţiunei.

Domnului Ioan Boeriu în Valendorf. Lucrul DVoastre s'a transpus la locurile competente, neformând el materie pentru ḑiaristică.

Loterie.

Sâmbătă în 20 Septemvre n. 1884.

Viena:	67	82	80	71	33
Timişoara:	58	27	72	70	57

Alte ramuri de indestrie sûnt prea primitive nu merită a le amintì. Croitoria are un demn representant în persoana dlui Sim. Corvin, care prin muncă onestă şi cruţare a ajuns la o stare de prosperitate încât se poate mĕsura cu ori şi care profesionit străin. Dar cu dênsul începe şi se şi gată numĕrul croitorilor de valoare. Sûnt multe ramuri de industrie, cari ar putea sĕ prospereze pentru că întreg ţinutul Oreştiei este locuit de români şi acestia i-ar sprigini. Un asemenea ram de profesiune este cojocăria, însĕ şi aceasta este foarte slab representată la românii de aici. Se vĕd unele începuturi îmbucurătoare, sunt mulţi tineri aplicaţi pe la meserii diverse în Oreştie, însĕ lipsa de pregătire necesară scolastică şi de perfecţionare în profesiune, lipsa de capital, ne dă puţine prospecte de un progres serios şi sistematic. Trebue multă muncă, multă stăruinţă, multe jertfe, dacă voim a funda o industrie solidă, temeinică şi durabilă. Este datorinţa inteligenţii noastre sĕ promoveze industria. După cât sciu eu unii dintre inteligenţi au şi dat tot sucursul necesar, cel puţin în privinţa cualificaţiunei spirituale prin înfiinţarea unui curs pentru profesionisti. (Va urma.)

ad Nr. 281 [883] 1—3

CONCURS.

Devenind vacante următoarele stipendii şi anume:

a) Cel de 100 fl. v. a. pentru studenţi la scoalele comerciale din patrie.

b) Cel de 50 fl. v. a. din fundaţiunea „Dobâca“ pentru gimnasisti născuţi din comitatul de odinioară al Dobâcei.

c) Cel de 20 fl. v. a. din fundaţiunea „E. D. Başota“ pentru gimnasişti: cu preferinţa celor din munţii apuseni sau din fostul district al Năsĕudului.

d) Cel de 60 fl. v. a. din fundaţiunea „Gallianâ“ pentru gimnasisti.

Mai departe fiind a se conferì de nou:

e) Un stipeudiu de 50 fl. v. a. din fundaţiunea fraţilor (Radu şi George) „Riurénu“ pentru studenţi dela scoale medii.

f) 2 ajutoare á 20 fl. v. a. pe an din fundaţiunea „Tofaleană“ pentru meserieşi cu preferinţă pentru descedenţi din vre-o familie a fostei comune „Tofalău“, se escrie concurs pentru conferirea lor. Cererile au se fie presentate subsemnatului comitet până la 20 Octomvrie st. n. a. c. însoţite pentru stipendiile de sub a) şi e) de următoarele documente:

1. Atestat de botez.
2. Atestat scolastic de pe semestrul II-lea al anului scolastic precedent.
3. Atestat de frecuentare din anul scolastic curent;
4. Atestat de sărăcie, eventual de starea orfană dela primăria comunală, vidimat de oficiul pretorial;
5, Declaraţiune că nu mai capĕtă din alt loc vre un stipendiu.

Ear la cele de sub f). pe lângă atestat de botez, atestat scolastic de cel puţin a 4-a clasă elementară şi atestat de sărăcie şi contract încheiat cu măiestrul la care se află în învĕţătură.

Din şedinţa comitetului asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută la Sibiiu în 3 Septemvrie n. 1884.

Iacob Bologa, vpres. **G. Bariţ,** secretar.

Nr. 183. [878] 1—3

CONCURS.

Devenind staţiunea învĕţătorească din comuna Porumbacul-inferior, protopresbiteratul Avrigului vacantă, se escrie concurs *până la 25 Septemvre a. c. st. v.* spre ocuparea ei, prelângă un salariu de 170 fl. v. a. care se va plătì prin repartiţie dela popor.

Doritorii de a ocupa acest post învĕţătoresc vor avé aşi aşterne suplicele lor instruate în sensul legilor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susarĕtat.

Oficiul protopresbiteral al Avrigului în conţelegere cu comitetul parochial.

Avrig 3 Septembre 1884.

Vasiliu Macsim,
admistr. pprot.

Nr. 467. [879] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scoala gr. or. din Şirnea protopresbiteratul Branului se escrie concurs cu termin *de 15 ḑile dela cea dintâi publicare.*

Salariu anual împreunat cu acest post este 130 fl. v. a. şi anume 70 fl. din cassa comunală; ear restul de 60 fl. din tacsele dela copii obligaţi a frecuenta scoala.

Doritorii de a ocupa acest post vor aşterne petiţiunile lor instruite în sensul legilor în vigoare până la terminul indicat subscrisului oficiu protopresbiteral.

Zerneşti, 4 Septemvre 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractuluì Branului.

Traian Meţian,
administ. ppresb.

Nr. 205. [880] 1—3

CONCURS

Devenind vacantă parochia gr. or. din Grid cu filia Şarcaia de clasa a III din protopresbiteratul Făgăraşului se deschide prin aceasta concurs cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Dela 206 familie câte o jumĕtate ferdelă bucate de familie, precum şi locurile eclesiei cu venitele stolare perochiale staverite în şedinţa sinodului parochial din 1 Iuliu a. c., toate aceste emolumente computate la olaltă dau suma anuală de 432 fl. v. a

Doritorii de a competa la aceastâ parochiă au aşi aşterne suplicele lor în terminul mai susarĕtat instruate conform statutului organic şi a regulamentului din 1878.

Făgăraş, 31 Iuliu 1884.

Oficiul protopresbiteral al Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Popescu,
protopresbiter.

Concurs.

Spre întregirea staţiunei de învĕţătoriu la scoala gr. or. rom. din Orĕştioara de sus cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc, se escrie concurs cu termin până la 15 Septembre st. v. fiind cererile instruite în ordine a se aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Orĕştie 24 August 1884

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Orĕştiei.

[873] 2—3 **N. Popoviciu,**
protopresb

Nr. 20. [857] 2—3

Prelungire de concurs.

În urma concursului escris din partea Eforiei scoalei capitale greco-orientale din Veneţia inferioară pentru intregirea postului de învĕţătoriu diriginte şi secundariu devenite vacante, din lipsa concurenţilor se prelungesce terminul de competare până în 21/9 Septemvre 1884, în care ḑiuă va fi şi alegerea, urcându-se salariul învĕţătoriului diriginte la 350 fl. şi al celui secundariu tot cu 200 fl. pentru ambii cuartir liber în edificiul scoalei şi lemnele focali necesari.

Veneţia inferioară în 31/19 August 1884.

G. Comaniciu,
v.-preşedintele eforiei.

Sûnt rugate şi celelalte jurnale a publica acest concurs, cu atâta mai vêrtos, căci la prima escriere nu sau însinnat competenţi.

Nr. 595. [858] 3—3

CONCURS.

Petru ocuparea staţiunei învĕţătoresci dela scoala confesională gr. or. din comuna Topliţa română protopresbiteratul Reghinului, se deschide concurs cu termin până la 15 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt: 300 fl. v. a. salariu anual, plătinde în rate lunare de câte 25 fl. v. a., cuartir gratuit şi lemne de foc.

Petiţiunile concursuale instruite conform legilor din vigoare sûnt a se adresa oficiului protopresbiteral gr. or. al Reghinului în Idicel, p. u. Vécs.

Topliţa în 6 August 1884.

În conţelegere cu preaonoratul domn protopresbiter.

În numele comitetului parochial.

Georgiu Popescu,
paroch şi preşed. comit. parochial.

Nr. 137. [867] 3—3

CONCURS.

Devenind postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din oraş Alba-Iulia vacant, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 14 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. 180 fl. leafă pe anul scolastic 1884/5 din cassa bisericei.
2. Cuartir liber în edificiul scoalei.
3. Lemne suficiente de încălḑit atât cuartirul cât şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi aştearnă concursele instruite conform legilor scolastice la subscrisul, până la terminul de sus când va fi şi alegerea.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Alba-Iulia 19 August 1884.

Alecsandru Tordăşan,
protopresbiter gr. or.

Nr. 292 [863] 2—3

CONCURS.

Devenind staţiunile învĕţătoresci din comunele mai jos numite vacante se escrie pentru întregirea lor concurs cu termin de *15 ḑile dela prima publicare.*

1. Daia, cu salariu de 200 fl. v. a., folosirea grădinei scolare, cortel şi lemne şi
2. Cioara, cu leafă de 100 fl. v. a., cortel şi lemne.

Doritorii de a se aplica la vre una din prementionatele staţiuni învĕţătoresci au sĕ-şi şubstearnă suplicele provĕḑute cu documentele prescrise de lege, subsemnatului în terminul supranotat.

Sebeş în 27 August 1884.

Oficiul protopresbiteral greco oriental.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

---

ad. Nr. 309 [865] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scoalele confesionale-populare gr. or. din protopresbiteratul Zarandului, din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin până în 23 Septemvre a. c. st. v.

1. Juncu, cu salariu anual de 210 fl., cuartir şi lemne.
2. Vaca, cu salariu anual de 180 fl. cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au a subşterne petiţiunile lor, instruite conform prescriptelor legilor din vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul supraindicat,

Brad (Zarand) în 27 August 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului

Georgiu Părău,
adm. protopresb.

Nr. 132. [866] 2—3

CONCURS

Devenind postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Gioagiul de sus în vacanţă, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 16 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. 220 fl. leafă pe anul scol. 1884/5 din cassa bisericei.
2. Cuartir liber în edificiul scoalei.
3. Lemne de încălḑit suficiente atât pentru învĕţătoriu cât şi pentru scoală.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi aştearnă concursele la subscrisul instruite conform legilor scolastice până la terminul de sus.

Oficiul protoprebiteral gr. or.

Alba-Iulia, 16 August 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsandru Tordăşan.
protopresbiter gr. or.

CONCURS.

Pentru ocuparea a trei posturi învĕţătoresci dela scoala elementară gr. or. română din Câmpeni se deschide concurs până la 15 Septembre a. c. st. v.

Emolumentele:

Salariu anual de câte 300 fl. v. a. pentru fiecare învĕţătoriu — care li se va solvì în rate lunare anticipative din cassa fondului scolar precum şi câte un stângin de lemne.

Învĕţătoriul căruia în sensul normativului scolar i se vor concrede afacerile direcţionali va primì şi o remuneraţiune de 50 fl. v. a.

Suplicele instruite conform prescriptelor statutului organic şi a legilor din vigoare sûnt de a se aşterne până la terminul susindicat oficiului protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor în Abrud. [872] 2—3

În conţelegere cu comitetul parochial:

Câmpeni, 22 August 1884.

Ioan Gall,
adm. prot.

Nr. 182. [860 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala poporală gr. or. din Livezeni cu salariu anual de 280 fl., cuartir şi 4 orgii lemne, se deschide concurs cu terminul până la 23 Septembre st. v. a. c.

Concurenţii dela cari se pretind şi cunoscinţe în tipicul bisericei, au a-şi aşterne suplicile lor instruite în sensul prescriselor legei, la subscrisul oficiu protopresbiteral, până la terminul sus amintit.

Haţeg, la 22 August 1884.

Pentru Comitetul parochial, — oficiul protopresbiteral al Haţiegului,

Ioan Raţ,
protopresbiter.

Nr. 292 [875] 2—3

Edict.

Haralampie Cărpenişan din comuna Rĕhĕu părăsinduşi legitima s'a soţie cu numele Ana născută Avram Cărpenişan tot de acì mai bine de 3 ani de ḑile fără a sĕ sci ubicaţiunea lui se citează prin aceasta, ca în termin de *3 luni de ḑile* dela datul de faţă sĕ se presenteze înaintea subsemnatului, căci la din contră procesul incaminet de soţia lui, se va decide pre basa pribegirei lui.

Sebeş în 27 August 1884.

Oficiul protopopesc gr. or.

Ioan Tipeiu,
protopop.

Nr. 20. [881] 1—3

Licitaţiune publică.

Pentru întreprinderea zidirei bisericei române greco orientale din **Şinca noauă,** protopresbiteratul Făgăraşului, sĕ va ţinea **Dumineca 30 Septembre (12 Octombre) a. c.** licitaţiune publică în faţa locului.

Doritorii provĕḑuţi cu documentele recerute despre destoinicia lor, precum şi cu vadiu de $10^0/_0$ din preţul strigărei, au a se afla pe ḑiua numită **la 10 oare dimineaţa** la oficiul parochial, unde vor afla şi condiţiunile mai deaproape.

Şinca nouă, 1 Septembre 1884.

Comitetul parochial.

Nr. 4624 civ. [882] 1—3

Publicaţiune.

În comuna **„Haşfalĕu“** pentru a putea face paşii necesari la segregarea hotarului, şi adecă pentru alegerea ingineriului şi facerea preliminariului de spese se pune ḑi de pertractare pe **10 Noemvre 1884** la 3 oare după ameaḑi la casa comunală în Haşfalĕu.

La aceasta se învită cei interesaţi cu observarea că absenţa lor nu va impedeca ţinerea pertractărei.

In numele tribunalului.

Elisabetopole, 16 Septembre 1884,

Székely Miklós,
jude esmis.

MORBURI
SECRETE
le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa. Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 47
Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 107 Sibiiu, Joi 13/25 Septemvre 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Octomvre-Decemvre al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Septemvre 1884, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 13/25 Septemvre 1884.

Nici odată poate nu s'a făcut mai mult abus de noțiunea patrie ca și în dilele noastre. „Patria mai pe sus de toate,“ acesta era signalul politic înainte cu vre-o 5 ani. Se lucra pe atunci pentru fericirea patriei pe căi și cu mijloace, cari la nici un cas nu puteau produce fericire și bunăstare în patrie.

Trecem peste un scurt period de 5 ani și ne oprim la stadiul de adi.

Nimenea nu mai vorbesce astădi de patrie. In locul ei au pășit noțiunea statul ungar — a magyar állam, umbrit de noțiunea „idea de stat unguresc“ — magyar állam eszme. Pentru aceste se fac astădi toate câte se fac, și multe se fac în diua de astădi pentru aceste două noțiuni — producte ale fantasiei politicilor unguri.

Ne-am născut aici pe aceste locuri scumpe inimei noastre, și voim se trăim aici între ori și ce împregiurări. E bine se o accentuăm — intre ori și ce împregiurări — căci așa mai bine ne vor pricepe oamenii în pretensiunile noastre, și în manifestațiunea noastră ca element de ordine în stat.

Așa dară: Sûntem de aici și voim se rĕmânem aici.

Tendența noastră este prosperarea patriei. Dăm tot ce avem mai bun în noi pentru ajungerea acestui scop, căci prosperarea patriei este fericirea tuturor popoarelor conlocuitoare fără deosebire de naționalitate și confesiune.

Până se mai legau oamenii de noțiunea „patrie“ în acțiunile noastre aveam cel puțin noțiunea comună. Sciam ce este patria, și lucram cu tendența de a promova prosperarea ei.

Opiniunea publică maghiară ca și acuma a urmărit tendențe separatistice dăunoase patriei. Pre de o parte grămădea cu toate beneficiile Statului pe națiunea genetică maghiară, și nouă ne punea fel de fel de pedeci, zădărnicind năsuințele noastre spre progres.

Deosebirea între noi și maghiari era mare. Ei se folosiau de toate beneficiele statului spre a progresa numai ei, și cu aceasta neîndestuliți, puneau pedeci nisuințelor noastre spre progres.

În capul lor s'a fost format ficsa ideiă, că ei sûnt patria, și patria fiind ei, lucrau în direcțiunea aceasta sacrificând totul, căci: patria mai pre sus de toate.

Resultatul lucrărei lor era: slăbirea patriei. În socoteala majorității cetățenilor se lucra pentru prosperarea națiunei genetice maghiare, și imensa majoritate a cetățenilor era osêndită la stagnare, — ca se nu dicem regress.

Noi, cari sûntem de aici, și voim sĕ trăim aici, aveam în vedere desvoltarea istorică a statului nostru, luptam pentru posibila noastră înaintare, și domolirea curentului nebunatic al fraților maghiari.

Noi conservativi în ale noastre, avênd pe partea noastră adevĕrul, dreptatea, desvoltarea istorică a ungariei și în inimă progresarea patriei comune; ei fugind după ilusiuni și visuri deșerte, cari ne prăvălesc patria în prăpastie.

Soartea a voit ca fie-care din noi sĕ-și urmeze calea.

Frații unguri, din ilusiuni, în ilusiuni, au ajuns la stadiul de nebunie politică de adi. Patria de odinioară a avansat la ideia de stat maghiar, umbrită de interesele speciale ale maghiarismului din părțile ardelene. Ideia de stat maghiar — pe unguresce: *magyar állam eszme*, este idolul căruia se gerfesce tot ce are nefericita noastră patrie.

Sûntem striviți în administrație, din grația ideei de stat unguresc, batjocoriți în justiție, din grația ideei de stat unguresc, instrucțiunea noastră publică este spine în ochii fraților maghiari tot în lauda ideei de stat unguresc, și călcarea legei întărite de monarch este gertfă pe altariul ideei de stat unguresc, dacă prin ea sûntem loviți noi, cari sûntem de aici și voim se și trăim aici.

Dacă facem socoteala, ajungem la resultatul, că frații maghiari au făcut mari progrese în direcțiunea urmărită de ei. Au subjugat toate popoarele din patrie, au călcat în picioare legile aduse de ei, și au atras asupră-și ura naționalităților de aici și au sdruncinat până în temelie statul.

Toate acestea de dragul ideei de stat unguresc. Precând meșteșugesc ei la dărâmarea statului, noi românii, ca element de ordine, deocamdată striviți la părete, lucrăm din toate puterile noastre pentru îndreptarea celor rătăciți. Ne-am păstrat tactul, moderațiunea și înțelepciunea proprià neamului nostru, și-am strigat celor îmbĕtați de ideei ficse și utopii: destul, îndreptățivĕ.

Din partea celor nesocotiți am fost declarați de agitatori naționali, esaltați, iridentiști, și acuma ni se pun în vedere mĕsuri energice.

Se fim reali. În ceialaltă jumĕtate a monarchiei s'a suspendat instituțiunea juriului, și aceasta s'a vĕdut de necesariă spre a salva statul de uneltirile anarchistilor.

La noi se va suspenda juriul spre a salva statul de agitațiunea noastră.

Bine se ni-o notăm aceasta. Apărarea noastră națională este pusă pe o treaptă cu uneltirile anarchistice din Austria.

Se revoaltă în noi sângele, însĕ răbdăm noi înșine și răbdare predicăm la poporul nostru.

Avem convingerea că noi sûntem cari promovăm adevăratele interese a le patriei, și o recunoascem că nu pe ogașia idei de stat unguresc, după cum se manifestează ea în viața publică a Ungariei deocamdată.

Avem pe partea noastră adevĕrul, dreptatea și desvoltarea istorică a statului unguresc.

Avem martoră istoria, că asemenea curente bolnăvicioase nu se pot susținea mult timp.

Recunoascem că cuțitul a ajuns la os, și nu scim cât timp vom mai putea ținea în frâu elementele, cari pareni-se cu sistemă sûnt provocate de către pressa maghiară. Când vor ajunge ele la suprafață, va fi zadarnică înțelepciunea celor ce vor mai avea curagiul se predice îndreptarea rĕului.

Se nu ne amăgim. Pressa maghiară unisono tăbăresce asupra noastră, și cu însinuări mârșave agitează contra noastră opiniunea publică maghiară. Aceasta este merit patriotic și detorință patriotică.

Pressa română se apără unisono, și apărarea se timbrează de agitațiune, contra căreia trebue se apăram statul prin temnițe și furci.

Una și bună. A trecut timpul escamotărilor. Ne cunoascem foarte bine, și tocmai aceasta ne impune sinceritate frățească.

Primim lupta după cum ni se presentează. Noi vom lupta cu demnitatea de până acuma până când va mai fi posibilă lupta onestă cu condeiul.

Nu va mai fi posibilă aceasta, ce va mai urma Dumnedeu scie, se sperăm înse dile mai bune, căci de multe ori și speranța nutresce.

Revista politică.

În România se vorbesce despre noue schimbări în ministeriu. Scim deja că mai mulți representanți ai României s'au retras dela posturile lor. Așa dl Carp din Viena, Crețulescu din Petropole, Ferekide din Paris și Văcărescu din Bruxella. Se vorbesce că va mai venì în vacanță postul de ambasador și în Roma.

În legătură cu aceste demisiuni se vorbesce de intrarea domnului Cogălniceanu în cabinet. Tot asemenea veste circulează și despre domnul Maiorescu.

Diarele române dau aceste sciri sub toată reserva, și tot așa facem și noi.

Este greu omului a se orienta cu privire la politica internă din România. Diarele opoziționale în fie-care di ne aduc fel de fel de sciri cu diferite combinațiuni, cele guvernamentale nu ne aduc aproape nimic.

Mai importantă decât aceste versiuni este călĕtoria fiitoriului nostru împĕrat la Sinaia spre a petrece câteva dile ca oaspe la regele României. Alteța Sa va merge însoțit de augusta sa soție.

Raportul amical dintre România și statul nostru se va întărì încă prin petrecerea moștenitoriului de tron al nostru în regatul vecin, de care noi prelângă simțĕmintele de amiciție sûntem legați prin legăturile de sânge.

Nu mai e secret că suferințele noastre în starea de confusie politică de adi cresc, respective au crescut paralel cu gradul de înălțare al statului român. Era o vreme, când mare amărăciune domnia la noi față cu desvoltarea repede și sănĕtoasă a României. Amărăciunea a crescut din ținuta politică a României în cestiunea Dunărei. Pre atunci insultele ce ni se făceau în formă erau justificate.

Se vorbesce că în timpul mai recent s'a făcut mare apropiere între România și Austro-Ungaria. Petrecerea fiitoriului nostru monarch la regele Carol ne întăresce în această credință a noastră. Astfeliu stând lucrul vom putea dară spera o nouă fasă în politica internă a Ungariei?

După vederile noastre politica esternă nu mai poate da nutrĕmênt urei nedumerite și prigonirilor cărora sûntem espuși în statul nostru. Ținuta noastră ca cetățeni ai statului mai puțin îndreptățesce pre frații unguri la perseveranța în starea dușmănoasă și de rĕsboiu documentată față cu noi pas de pas.

Guvernul Belgiului nu prea are noroc cu legea scolară reacționară votată de curênd de corpurile legiuitoare.

Partida liberală a cercat toate spre a zădărnici votarea legei. În parlament puțin a putut face, fiind ea în minoritate. Vieața constituțională e legată de maioritatea voturilor. Maioritatea învinge și motivele minorității, fie ele cât de juste, nu se i-au în considerare.

Așa au pățit'o și liberalii din Belgiu. Legea a trecut prin cameră, trecut prin senat, și liberalilor le-a mai remas o singură scăpare, coroana.

O adunare de popor preste 500,000 la numĕr s'au adunat în Bruxella, și au protestat contra legei reacționare.

O comisie esmisă de această adunare s'a rugat de monarch se denege sancțiunea la legea votată.

Regele s'a simțit îndemnat a da curs liber lucrurilor și a sancționat legea.

Urmarea acestei legi de present se manifestă în turburări pe strade. Alaltăeri noaptea până târdiu cete de cete au cutrierat capitala Belgiului, și garda civică abia este în stare se susțină ordinea.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Zarand, 7 Septembre 1884. Conferinţele învĕţătoresci! In districtul Zarand s'au început conferenţele învĕţătoresci în 25 August st. v. şi au durat pănă în 30 August inclusive. Preşedintele Reuniunei districtului este domnul: Georgiu Părău, protopresbiter administrator. Delegat consistorial, pentru ţinerea prelegerilor practice din metodica specială a cetitului şi a scrisului, a fost I. German.

Numĕrul învĕţătorilor din district este 86 inşi, din cari au participat 25 inşi. Prea puţini. Directori scolari nu au participat nici unul, nici cel din Brad. Dintre profesori au fost presenţi: C. Costin şi St. Albu încolo numai învĕţători. În ḑiua primă s'au finit curenţiile Reuniunei; eară în ḑilele următoare înainte de ameaḑi a preles designatul consistorial, după ameaḑi au preles învĕţătorii denumiţi de presidiu.

Asupra metodului delegatului nu vom ḑice nici un cuvênt. Asupra prelegerilor ţinute de învĕţători din materialul propus în general acele au fost dechiarate de bune şi bunişoare din partea adunărei. În genere după esperinţa mea partea practică a învĕţământului a fost şi este neglesă, ceea ce am putut observa din prelegerile ţinute de fraţii învĕţători. Sûntem încă departe de a avè învĕţători destul de dexteri şi rutinaţi în propunere. Viitoriul va lecuì poate şi aceasta mancitate. Una ar fi de dorit sĕ se facă: Prelegĕtorii designaţi de către Venerabilul Consistoriu se şi subştearnă prelegerile în scris la consistoriu înainte de ale ţinè în conferinţe, şi numai censurate fiind prelegerile, am puté sĕ ne orientăm, încât laudele ce se dau de comun delegaţilor, sûnt justificate şi meritate; almintrea uşor ne putem treḑì, că oameni necompetenţi sĕ pronunţă verdictul asupra delegatului. — Acum cu Dḑeu se trec la special.

Şedinţa I în 25 August st. v.

După indatinata deschidere a conferinţei prin presidiu, se cetesc circularele consistoriali primul, prin care s'a convocat reuniunea în şedinţă, şi secundul, prin carele a fost denumit prelegĕtoriul.

Lucru natural că circularele au fost luate spre plăcută sciinţă. Nu se continuă însĕ mult pre aceasta cale.

Vine la ordine raportul comitetului central al Reuniunei. Raportul însĕ nu era gata. Comitetul central nu a fost convocat în decursul anului nici odată. Presidiul escusă neconvocarea cu prea multele agende — ce-i sûnt concreḑute.

Destul că pe şedinţa următoare — după ameaḑi comitetul a fost îndrumat se aducă raport din fundul pămêntului.

Şedinţa a II-a după ameaḑi.

Punctul prim din raportul comitetului central, în carele se arată causa neconvocărei sĕ ia spre sciinţă cu părere de rĕu din partea adunărei. Neconvocarea şi stagnarea agendelor după raport — sĕ ascrie şi secretariului din loc P. R., dar încât e basată sau nu ascrierea nu voiu sĕ cerc aici. Destul este a constata că: rĕul a esistat.

Intrevine însĕ îndată o mică variaţiune. Din raportul comitetului central, sĕ vede că activitatea despărţĕmêntului I. (Brad) al reuniunei este întru toate satisfăcĕtoare. Despărţĕmêntul posede o bibliotecă de 94 volumi şi 3 ḑiare pedagogice. În treacăt fie ḑis! Biblioteca s'a înfiinţat prin stăruinţele presidiului I. G. şi ale fostului secretar P. R.

Tacsele dela membri, sĕ încassază cu greu.

Starea cassei despărţĕmêntului face 68 fl. 42 cr. Tacse restante sunt şi aici. În cele doue protopresbiterate: Gioagiu I şi II nu au solvit tacsele nici un membru.

În aceasta şedintă la propunerea comitetului adunarea aduce 2 concluse: se se facă o representaţiune la Ven. Cons. în carea sĕ se arete că pelângă toate ordinaţiunile consistoriali învĕţătorii nu capĕtă diurne pentru conferinţe şi din acest motiv nu pot participa. O altă representaţiune sĕ se trămită la comisiunea administrativă pentru încassarea salarielor restante învĕţătoresci. Vor fi aretaţi cu numele învĕţătorii, cari au salare restante şi cât? Ce va fi vom vede! Una însĕ stă!

Pănă când învĕţătorii nu vor căpăta diurne fie şi câte 50 cruceri — ca nesce ḑileri şi pănă când salarele nu şi le pot încassa, pănă atunci conferinţele nu vor fi cercetate.

Cu traista goală, nime nu merge la scoală.

Nu pot la acest loc sĕ trec cu vederea că pănă când nu vor fi pedepsiţi aspru cei-ce nu'şi fac detoria fie învĕţători, directori scolari etc. etc. pănă atunci va lipsì progresul reuniunilor. Este ceva putred şi în corpul învĕţătoresc. Sûnt cari 'şi scot salarele şi ar putea scoate şi diurne pentru conferinţe; dar nu participă fiind comoḑi şi de altă parte 'şi vĕd de propriele afaceri economice.

Cunosc vre'o 14 din acesti învĕţători în Zarand numai! Acestia au remas nepedepsiţi şi aceasta împregiurare disgustă pre mulţi. Ce se 'mi perd eu lucrul? „Stan nu are grige de conferinţe; fac şi eu ca el!“

Cam trecusem dela obiect! Sĕ revin.

Biblioteca despărţĕmêntului s'a predat în folosinţa învĕţătorilor din district. Vom vede câţi vor scoate cărţi spre cetire.

În anul espirat la despărţĕmênt au scos cărţi spre cetire 19 inşi, din 39.

Va se ḑică nici pe nimica nu vreau sĕ cetească oamenii!! Adevĕr amar!

Budgetul reuniunei s'a staverit cu 256 fl. la venite şi 69 fl. la eşite.

Şedinţa a III, IV, VI, VIII şi X.

Înainte de ameaḑi delegatul consistorial, în şedinţele supranumite au tractat următoarea materie din metodica specială a cetirei şi a scrierei:

a) Însĕmnătatea cetirei şi a scrierei.

b) Cele 3 specii de cetire: mechanică, logică şi estetică, în ce stau aceste 3 specii de cetire.

Ca model de cetire mechanică — bună — cetesce piesa „Cartea“, ca model de cetire logică cetesce: „Racul şi Vulpea“ şi în fine „Ce păţesce, cine nu stie cetì şi scrie“ ca model de cetire estetică.

c) Arată deosebirea între son, literă şi numele literei.

d) Analisează metodul literisărei, silabisărei, sonetar, scriptolegic şi analitic, — sintetic.

e) Desfacerea (propoşiţiunilor) ḑicerilor în cuvinte — primul eserciţ de cetire. Rostirea în cor a cuvintelor de o silabă.

f) Desfacerea cuvintelor în silabe. Rostirea în cor a cuvintelor de douĕ silabe şi de 3.

g) Pregătiri la scris. Orientarea în spaciu: dreapta, stânga, sus, jos, etc.

Scoaterea tăbliţelor — la comandă. Şederea la scris şi ţinerea stilului.

h) Desfacerea silabelor în sonuri. Rostirea de proposiţiuni de 2, 3, 4 cuvinte.

i) Desemnarea de puncte, linii verticali, orisontali, peḑişe, încovăiate — strâmbe elementele literilor mici. —

l) Prelegere practică despre cuvêntul „ac“ cu începĕtorii. 1. spunerea unei istorioare despre „ac.“ 2. intuirea şi conversarea despre „ac.“ 3. acul desemnat. 4. aflarea sunetelor a-c. 5. scrierea cuvêntului. 6. părţile literilor, şi scrierea cu degetul în aer. 7. literile tipărite cu cuvêntul „ac“ şi căutarea lor în carte.

m) Scrierea literilor mici — după tact. —

n) Tractarea piesei „Cartea“ (Abcd. de Popescu). 1. Intuiţiunea cărţii. 2. Cetirea piesei de către prelegĕtoriu de 2 ori, apoi de 3 elevi. 3. Deprinderile logice asupra cuprinsului piesei — ḑicere de ḑicere. 4. Desfacerea ḑicerilor în cuvinte, silabe şi sonuri.

o) Delegatul în şedinţa a X reasumă tot ce a pertractat.

În şedinţele de după ameaḑi, au ţinut dintre învĕţători prelegeri practice din materialul propus.

Dintre învĕţătorii bĕtrâni s'au distins mai mult G. Foraş şi Ignaton, dintre cei tineri Florea.

Din criticile făcute de către învĕţători m'am putut convinge că pela noi au profitat învĕţătorii din conferenţe, ca şi în anii trecuţi începênd din 1880, când s'a înfiinţat despărţĕmêntul reuniunei.

Una nu pot însĕ se retac. Invĕţătorii nostrii cetesc prea puţin, opuri pedagogice, şi nu s'au îndatinat a-şi face în scris prelegerile şi a se prepara de ajuns.

De altcum progresul merge cu paşi înceţi, şi noi încă nu trebue sĕ ne perdem răbdarea. Nu ne eşim din pele cu una cu douĕ.

In 4 şi 5 Septemvre st. v. a cercetat gimnasiul din Brad inspectorul de stat: Elischer Jozsef, şi a esaminat din toate studiele, în cele 4 clase gimnasiali. Cu progresul — relativ — a fost mulţămit.

Sûnt însĕ mulţime de neajunse la acest gimnasiu, cari numai cu timpul se vor îndrepta.

Pĕcatele noastre! Numai 3 profesori sûnt de present la gimnasiu — unul e în Sibiiu, un post e vacant! *Videant consules, ne aliquid respublica detrimenti.*

Corespondentul.

Ilia murĕşană, 3/15 Septembre 1884. Onorate Dle Redactor! Am avut ocasiune de repeţite-ori a cetì în coloanele stimatei dvoastre foi mai multe curiosităţi întêmplate în cercul administrativ politic al Iliei murĕşene, care evenimente au dat de destule orì dovadă despre afaceri destul de scrintite în acest tract administrativ politic. Îmi iau dar îndrăsneală a ve ruga ca se binevoiţi a da onoratului public cetitoriu, carele se interesează de trebile administrative politice, şi următoarea poveste nu puţin interesantă.

Era anul 1874 precând tractul administrativ Gurasada era de sine stătătoriu, în acărui cap ca pretore figura A. Fodor; acest din urmă, un om mic cu energie mare, îndeosebi când avea de a face un abus pe conta altora. În notariatul cercului Certeja de jos al acestui tract figura pe atunci ca notariu L- Galgoczi, un om în etate, cam prac-

FOIŢA.

Suveniri şi impresiuni dela Asociaţiune.

(Încheere).

Sûntem la început şi aici în Orĕştie ca şi pe airea. Poporul nostru abia acum începe a cunoasce valoarea industriei. Pănă acum numai copii români, cari nu aveau prospecte de a trăì din averea părintească, s'au aplicat la meserii; ceilalţi sau au rĕmas prelângă ocupaţiunea străvechiă sau au învĕţat carte şi s'au făcut învĕţători sau preoţi sau alt ceva. — Astăḑi însĕ, când proletariatul scientific se lăţesce tot mai tare, încep şi oamenii nostri mai avuţi a pricepe că este mai bine ca copii lor se devină profesionişti cu stare decât sĕ'şi consume averea prin scoli multe şi la urma urmelor sĕ sporească contingentul nemernicilor.

Sistema politică actuală care ne eschide ca pe nisce fii vitregi dela beneficiele statului, în deosebi dela oficii, încă ar trebuì se fie un impuls puternic pentru îmbrăţişarea meseriilor.

Încât pentru comerciu — stăm pe aceaşi treaptă primitivă de desvoltare ca şi cu industria.

Întrĕ comercianţi sûnt doi cari s'au stabilit în Orĕştie, dd. Baciu şi Lazaroiu, născuţi în loc. Aceştia au pus o basă bună comerciului român în acest oraş şi le dorim prosperare.

Massa celorlalţi români sûnt toţi economi ca şi cei dimpregiur şi economia se află mai tot în stadiul cel vechiu. Abia ici colea mai veḑi câte o ameliorare, câte un progres de ceva însemnătate.

Inteligenţa — considerând starea noastră — este binişor representată. În Orĕştie sûnt trei advocaţi români, cunoscuţi bine publicului nostru, dd. Dr. Tincu, Dr. Mihu şi Sam. Pop, toţi bărbaţi cu stare bună materială şi cu destulă influenţă pentru a lua câte o iniţiativă salutară în causele noastre publice. La acestia se mai adauge cei doi protopresbiteri dd. Popoviciu şi Moldovan, dl Dr. St. Erdélyi de asemenea bărbaţi cu stare bună şi cu influenţă. Trebue se amintesc îndată pe dnul proprietar I. Mihaiu, care atât prin inteligenţa cât şi bunăstarea sa ocupă un loc de frunte între Românii din Orĕştie.

Mai sûnt şi printre popor elemente deşteptate, care sub conducerea inteligenţii pot da un sucurs considerabil intreprinderilor publice.

Aceste însemnate elemente sociale, dacă ar fi „unite în cugete şi simţiri“, ar putea sĕ facă şi mai mult pentru consolidarea elementului orăşenesc român.

Tot ce s'au făcut pănă acum este scoala. Aceasta corespunde pe deplin necesităţilor actuale şi e pe cale de a se perfecţiona tot mai mult.

În asemênare cu elementul săsesc, care a concentrat în mânile sale industria, comerciul şi averea, înfluinţa Românilor mai dispare. Cârma afacerilor publice orăşenesci, magistratul, este aproape esclusiv în mânile Sasilor. Românii încap cu greu în vre-un oficiu magistratual, o împregiurare aceasta, care o vedem în genere pe la toate magistratele săsesci din desfiinţatul fund regesc. Maghiarii, cari încă sûnt representaţi prin un numĕr considerabil, sûnt în cestiuni de ale comunităţii — în cele mai multe casuri — solidari cu Sasii — în socoteala Românilor.

Influenţa maghiarilor în Oreştie derivă din situaţiunea politică generală a ţerei. E caracteristic, că cu toată încordarea ce esistă astăḑi între maghiari şi sasi, totuşi când e vorba de un favor mai însemnat pentru români aceste douĕ elemente se împreună în comunitatea oraşului contra românilor.

Este superfluu a mai detaia desavantagiele acestei situaţiuni inferioare a românilor faţă cu sasii şi cu maghiarii.

Maghiarii au în Oreştie prelângă înriurinţa administrativă ce le-o garantează legile ţerei — douĕ mijloace puternice pentru a asigura şi sporì influenţa lor socială: un gimnasiu complet ev. ref. înfiinţat de generosul conte Kun din Geoagiu de jos. În acest institut studiază tineri din toate trei naţionalităţile ţerei. Al doilea mijloc este cassa de păstrare — care s'a înfiinţat la anul 1872, când tic, dară slăbănog pentru oficíu şi fără protecţiune. Tot pe atunci se întêmplase că magistrul postal A. Sirbina Nadasdi din Zam, un om carele totdeauna a avut fericirea a se bucura de o protecţiune bună, fu pentru neşte nimicuri ale defraudaţiunei comise în mĕsură mai mare, cu ceremonie mulţămit din oficiul sĕu. Acuma era tema principală a acelora cari protegeau pe mulţămitul Magistru postal: că în ce mod sĕ-i dobândească alt oficiu, pentrucă pentru oficiul postal se dovedise creditul. Un semn de sus şi pretorele Fodor sare în ajutoriu, după obiceiul sĕu, viclean ca o vulpe, trage odată din ochi şi rîde misterios, după aceea încalecă spre Certejiul de jos.

Aici a ajuns, se apropie niţel de bietul bĕtrân Galgoczi, cu viclenia sa obĭcnuită îi ilustrează notariului starea critică în care este, 'i vorbesce de ceva investigare şi după aceia zice că trebue sĕ ia un protocol scurt pe care bătrênul trebue sĕ-l subscrie şi altele. Aşa sĕ întêmplă; bietul bĕtrân, carele de abea vedea, subscrie, Fodor se depărtă cu actele şi e bine. Acum se respândeşte faima că notariul Galgoczi este destituit din post şi spre întregirea postului provisoric se termină o ḑi. Concurenţii merg pe ḑiua terminată cu mare speranţă spre Certej dară spre mirarea lor nici public alegĕtor nu prea vĕd earăş pre pretorele nici decât. Concurenţii aşteapta, publicul puţin sĕ împraştie; şi concurenţii devin confuşi cugetând că au smintit călindariul; pe urmă obosiţi de aşteptare, pleacă fiesce carele de unde a venit, ear pretorele în ḑiua aceea a rîs rîsul sĕu obicĭnuit şi se bucura cum de frumos se va realisa planul sĕu. În ḑiua primă sau secundă după aceasta, sgomot în Certeja.

Pretorele fără multă ceremonie vine cu Sirbina Nadasdi buctatul magistru postal de mână în comună şi adunând vre-o câţiva alegĕtori în faptă, earăş pe cei mai mulţi pe hârtie, publică acelora scurt şi simplu că „de astăḑi înainte este notariu al Certejului dl Sirbina Nadasdi substituat în mod provisoriu până la alegerea definitivă.“ Urmeaḑă ca bietul Galgoczi protesteaḑă şi strigă în gura mare că i s'a făcut nedreptate; însĕ zădarnic lucru strigătele lui întimpina urechi surde; destul că Sirbina Nadasdi alias „Zàmi csàszàr“ 'şi începu domnia sa în notariatul Certejului pe ruinele lui Galgoczi, earăşi cest din urmă în desperarea sa murì pe când era sĕ-şi redobêndească postul, ba se vorbesce că domnii cu puterea în mâna compătimindul, după moarte la încunoştiinţat că şi-a recâştigat postul, dar pentru el a fost acest câştig superflu.

Acum saltă şi te bucură Sirbină! delecteazăte şi te însufleţeşte de spirituşul cel adevĕrat, mânâncă pe toată ḑiua 1 kl. pilule mistuitoare spre uşurarea sufletului că Galgotzi a murit, nu-ţi va mai turbura apa; acum începeţi domnia după rênduiala lui Fanemicabur.

Acum dar Sirbina Sandor eserciteazâ puterea dată de sus nu ca un notar substitut, ci ca un trântor sigur posiţiunei sale, (pentrucă avé şi are pe cine sĕ-şi baseze securitatea) carele nu numai că mâncă din sudoarea altuia dar cine nnmai i sĕ apropie 'l şi împinge. De astfeliu de esercitare a oficiului de notar obosându-se poporul, carele înzădar a aşteptat ani lungi după întregirea definitivă a acestui notariat, se pune pe gânduri că ce o se fie? Nemai putênd suferì lenevirea şi abusurile acestui notariu, subştern representanţii notariatului o suplică vice-comitelui pentru întregirea definitivă a notariatului la anul 1882 aducênd totodată motive destul de grele în contra notariului. Notariul despre aceasta, din partea protectorilor sĕi a fost la timp avisat, pentrucă fără de a şti suplicanţii ceva notariul încreḑut a făcut o suplică revocătoare tot cu aceleaşi subscrieri cari a figurat în suplica de mai sus fără ca aceştia sĕ ştie ceva de revocare. După urgenţii energice din partea representanţilor se delegează de învestigător pretorele faimos Br. Kemèny; carele se ḑice că în causa aceasta a eşit în faţa locului, dară ce au isprăvit ştie dlui şi Dḑeu, pentrucă investigarea a ţinut'o numai cu notariul. Suplicanţii fură într'un târḑiu citaţi în cancelaria pretorială tot în causa aceasta, unde pretorele scriind puţin le-a spus că: toate sûnt numai „lari fari“ căutaţivĕ de drum, că altcum am putere şi apoi o voi întrebuinţa. Acesta a fost resultatul investigării asupra gravamenelor aduse în contra notariului până în ḑiua de faţă altă resoluţiune nu s'a dat suplicanţilor. Lucru mai curios în causă este că partea aceea a suplicei, unde representanţii cer întregirea definitivă a notariatului nu a aflat nimenea de vrednic a o lua în considerare, pentrucă după cum a ḑis domni „Sirbina Nadasdi este notariu ales în mod definitiv“ şi aceea rugare nu se ia în considerare; ba încă ce e mai curios că s'ar afla acte referitoare la alegere după toată formalitatea lor. Mirare şi nu prea pentru noi cari cunoascem împregiurările de pe atunci.

Actele sûnt făcute de pretorele A. Fodor, ce putere au actele acelea o poate judeca ori cine din cele enarate; neavênd nimenea o cunosciinţă despre alegerea de notariu definitivă în Certeja din anul 1874. Lumină poate peste acest lucru şi starea lui mai bine numai A. Fodor vărsa carele după cum ştiu încă nu au murit.

Acum poate fiesce cine sĕ-şi închipue că coragiul notariului care se vede din toate părţile protegiat, crescea ca buretele. Notariul înfuriat caută resbunare şi aceea încearcă a ş'o câştiga în modul cel neruşinat modern. Ca toţi aceia slăbănogi cari se ved protegiaţi din partea puterei, aşa şi notariul nostru din Certeja cloceşte resbunarea periculoasă de cea mai acomodată timpului. El sĕ opunea în contra preotului din comuna Vorţa ţinătoare de acel cerc notarial, şi cu peana ageră cu espresiuni bine acomodate 'l arătă la locul competinte: că merge din comună în comună şi în adunări de popor proclamă rescoala în contra statului! Aceasta a eşit din creeri împanginiţi şi ruginiţi a unui maghiar de profesiune, pe carele maghiari însuşi cari 'l cunosc mai de aproape în crâcĭmă 'l îndeasă sub masă şi-l stimează cu numele de „Hore!“

Urmarea fu că în contra părintelul G. Oprean tribunalul ordină o investigare strictă, dar în lipsa doveḑilor 'l absolvă dovedindu-se că notariul a acludat documente cu subscrieri false arătărei. Incusa dlui părinte Oprean contra notariului pentru calumniere doarme şi astăḑi între actele tribunalului din Deva; earăşi notariul pentru falsificare de documente nu a păţit încă nici o ruşine, pentrucă causele eşind, încusă un popă pe un notariu protegiat poatecă se consideră de cause „bagatele“ şi dacă cum va ar fi succes planul notariului pe deplin, şi popa ar fi şeḑut vre-o câţiva ani la umbră, earăşi ar fi fost un lucru bagatel pentru popă.

Astăḑi sûnt toate în ordine bună; notariul nu a perdut nimic, popa nu a câştigat nimic, administraţiunea politică din Deva tace, justiţia din Deva este mulţămită cu afacerile sale, fiindcă litiganţii s'a obosit a mai freca zidurile tribunalului şi rĕmân acasă, aşa dară nouă aici ne merg trebile escelent.

Până acum dar nici un resultat în toate causele aceste; aşternêndu-se însĕ în primăvara anului present, referitoriu la aceste cause şi mai vêrtos cu privire la persoana notariului şi feliuritelor abusuri comise de el, mai multe suplici şi incuse atât de-a dreptul Înaltului Ministeriu cât şi procurorului de stat competinte, vom vedea că tot aşa vor schiopăta procedurile administraţiunei şi justiţiei. Fie cum va vrè, dar sperăm că doară nu vom avé de a face tot cu urechi surde cum sûnt şi ale notariului nostru binemeritat barem de acum înainte; nu poftim lucruri supranaturali, numai dreptate în sensul legilor, facă-o dară cei competenţi, că nedreptate fac destulă cei incompetenţi.

Acum onorate dle Redator vĕ rog a-mi permite pentru încomodare, totodată rogându-vĕ ca sĕ binevoiţi a da loc acestei corespondenţe în preţuita-vĕ foaie.

Un representant comunal.

Bela Wodianer a împărţit bani din greu printre Oreştieni pentru a reuşì deputat dietal.

Sasii prelângă reuniunea industrială *(Gewerbeverein)* au earăşi un institut de bani „reuniunea de antecipaţiuni,“ care e un contrapond faţă cu institutul maghiar numit.

Aceste douĕ institute provĕd întreg ţinutul Oreştiei cu numerariul necesar. Românii se ajutoră cu amêndouĕ — şi până va venì timpul sĕ se înfiinţeze şi un institut de bani românesc, românii vor trebuì se sporească mereu capitalele altora.

Nu sciu, dacă românii inteligenţi din Oreştie s'au gândit vre-o dată serios la întemeerea unui asemenea institut —; atât însĕ pot constata, că condiţiunile esistă, căci Românimea stă bine în aceste părţi.

Aceste sûnt esperienţele generale ce le-am făcut în cele trei — patru ḑile ce le am petrecut în Oreştie.

M'am bucurat mult vĕḑênd că Românimea din aceasta parte a Transilvaniei are toate condiţiunile necesarie pentru o prosperitate în toate ramurile vieţii. Dorinţa mea la încheerea acestor puţine şiruri este ca se vĕd cât mai curênd realisându-se aspiraţiunile de cultură ce s'au manifestat înr'un mod atât de puternic în vuetul festivităţilor orĕştiene. Dee Dumneḑeu!

Varietăţi.

* (Hymen). Domnul Avram S. Păcurariu cleric absolut al archidiecesei noastre şi-a încredinţat de soţie pe domnişoara Efrosina Măcellariu.

* (Mulţămită publică). Subscrişii în numele nenorociţilor aducem cea mai profundă mulţămită Onoraţilor donatori, cari s'au îndurat şi au trimis suma de 147 fl şi 15 cr. ca milă la păgubaşii din comuna noastră prin surparea dealului în anul trecut.

Pianul superior în 16 Septembre 1884.

Ad. Sinea, jude

Iohann Weber, not.

* (Regele Svediei) Oscar în timpul călĕtoriei sale din Svedia în Englitera era de mai multe ori sĕ-şi peardă viaţa. Vasul care ducea pe regele fù espus la plecarea sa la o mare furtună. Aproape de coastele engleze, trase la ţĕrm cu mare greutate. În Scoţia în timpul visitei regelui la vechiul castel dela Holyrood, isbucnì o furtună, şi trăsnetul căḑù aproape de o fereastră, lângă care se afla regele. În cursul aceleaşi escursiuni, pe când regele visita castelul de Edimburg, trăsnetul trecù prin trăsura care aştepta pe rege dinaintea palatului. Vizitiul avù fericirea de a nu fi atins, căci se coborîse de pe capră pentru a sta înaintea cailor, cari se înspăimântaseră din causa tunetelor.

* (Căsătorie.) Unii dintre prietenii unui cetăţan roman i făceau imputări din causă, că a părăsit pe femeia sa onestă, bogată şi frumoasă; el ţinênd în mână o cismă a ḑis: „Şi aceasta e noauă şi frumoasă, dar care din voi va fi în stare sĕ-mi spună, că unde me strînge.“

* (Lucru englez). O tineră bacconesă de o frumseţe deosebită, domnişoara Milton din Londra cu mirele ei priviau Fregatta de pe Temsa. Deodată domnişoara cade în apă şi dispare între valuri. Un tiner oficer se aruncă după dênsa şi i reuşesce a o scoate în viaţă la mal. — Ear mirele 'l provoacă — drept mulţămită — pe marinimosul oficer la duel fiind că a cutezat a o prinde în braţe, când a scos'o din apă.

* (Comerciul Chinei). Conflictul francezo chinez a făcut ca sĕ se vorbească în ḑilele noastre foarte mult de împĕrăţia luminată a soarelui, ce o numim noi apusenii: China. Eată o mică statistică din comerciul ei. Importarea mărfurilor în China represintă o valoare totală de 679.875,000 franci, şi esportul este evaluat la 494.595,000 franci. Aproape 5 din 6 părţi din import consistă din opium, bumbacuri, lânuri şi metale. Principale articole esportate de China sunt ceaiul şi mătasa. Esportul pentru anul trecut se urcă la 2,137,472 peculi, peculul este de 60 kgr., 479 gr.

* (Biblioteca) cea mai veche, despre care îşi aduce aminte omenimea, scrie Diodor, s'a înfiinţat în Egipet, avênd în frontespiciu următoarea inscripţie: *„Laboratoriul medical al spiritului.“*

* (Rĕsboiu). Istoricul Iosif Jidovul ne spune, că cu ocasiunea risipirei Ierusalimului au fost omorîţi 1 milion şi 100 mii de evrei.

* (O asemănare). Carol al V-lea mai mult timp şi-a ţinut oastea sub o cetate cu scop de a o lua, dar vĕḑênd că nu-i suride norocul a îndepărtat oastea de sub cetate şi a esclamat: „Acum veḑi că norocul e asemenea damelor, lasă pe cel bĕtrân, ca sĕ poată fi plăcute celor tineri!“

* (Invidie). Karffa duce austriac, aşa invidie avè faţă de maghiari, încât a ḑis: „Dacă aşi sci, că am între vinele mele vr'una, care ar avè cât mai puţină aplicare către maghiari, aş fi gata a o tăia afară şi a o arde!“ Aceasta a dovedit'o de altcum din destul şi prin faptele sale.

* (Bibliografic). A eşit de sub tipariu şi se află de vênḑare la tipografia diecesană din Gherla: **„Ântâia Carte de aritmetică“** pentru scoalele poporale române de V. Gr. Borgovanu.

Cartea este aprobată de Ordinariatul diecesan din Gherla.

Preţul 17 cr.

(**Mijloc de cură.**) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6.; deci fie-care bolnav sĕ se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiata boalei. Trebue sĕ mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Loterie.

Mercuri în 24 Septemvre n. 1884.

Brünn: **69 48 73 72 9**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 23 Septemvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.60	122.60
Renta de aur ung. de 4%	92.75	92.60
Renta ung. de hârtie.	88.65	88.55
Renta de aur austriacă	104.50	104.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	95.70	95.75
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	119.—	118.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	141 80	141.75
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung..	102.27	101.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	100.50	100.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.25	100.25
Sorţi ungurescì cu premii	114.40	114.25
Sorţi de regularea Tisei	115 60	115.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.8
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.75	80.80
Acţiuni de bancă austro-ung.	850.—	850.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	100.50	100.25
Datorie de stat austtriacă în argint.	81.85	81.75
Acţiuni de bancă de credit ung.	291.75	291.75
Galbin	5.77	5.75
Napoleon	9.68½	9 66
London (pe poliţa de trei luni)	121.60	121.70

Nr. 267 [884] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea staţiunei de învĕţătoriu la scoala confesională rom. gr. or. din Mogoagea se deschide concurs pănă în 30 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual 300 fl. în rate anticipative lunari; locuinţă liberă în edificiul scolar cu douĕ încăperi şi lemnele de foc necesari.

Competitorii după aceasta staţiune sĕ aibă cel puţin 4 cl. gim. şi se fie absolvat cursul preparandial, ori de teologie cu esamen de cualificaţiune învĕţătoresc. Suplicele instruite cu documentele prescrise sĕ le aştearnă pănă la terminul statorit, subscrisului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Deeş.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Constantin Bodea,
adm. ppesc.

Nr. 191 [885] 1—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 4 Septemvre a. c. Nr. 4311 B. se escrie concurs nou, pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III a din Alun cu filiele Bunilă şi Vadul Dobrei, în protopresbiteratul Haţegului cu termin de *30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sûnt:

Dela 188 familii câte 60 cr. de familie, precum şi stolele parochiali staverite în şedinţa sinodului parochial din 12 Februariu a. c.

Toate aceste emolumente la olaltă dau suma de 250 fl.

Doritorii de a competa la această parochiă au a-şi aşterne suplicele lor în terminul mai sus însemnat, instruite conform Stat. org. şi a regulamentului din 1878.

Haţeg la 8 Septemvre 1884.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ,
protopresbiter gr. or.

Nr. 467. [879] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scoala gr. or. din Şirnea protopresbiteratul Branului se escrie concurs cu termin *de 15 ḑile dela cea dintâi publicare.*

Salariu anual împreunat cu acest post este 130 fl. v. a. şi anume 70 fl. din cassa comunală; ear restul de 60 fl. din tacsele dela copii obligaţi a frecuenta scoala.

Doritorii de a ocupa acest post vor aşterne petiţiunile lor instruite în sensul legilor în vigoare pănă la terminul indicat subscrisului oficiu protopresbiteral.

Zerneşti, 4 Septemvre 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractuluì Branului.

Traian Meţian,
administ. ppresb.

Nr. 186. [871] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci la scoalele confesionale din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Haţegului, se deschide concurs, cu terminul pănă la 28 Septemvre v. a. c.

1. Fizeşti afiliat Federi, cu salariu anual de 200 fl., cuartir şi lemne.
2. Valea-Sângeorgiului, cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.

Învĕţătoriul ales în Fizeşti va avè a propune după ameaḑa, eventual tot a doua ḑi în filia Federi.

Concurenţii vor aşterne suplicile lor instruite în sensul prescriselor legei, pănă la terminul sus amintit.

Haţeg la 29 August 1884.

Pentru comitetele parochiali, oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Ioan Raţ,
protopresbiter.

Nr. 181 [868] 2—3

CONCURS.

Pentru staţiunile învĕţătoresci la scoalele confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Haţegului se deschide concurs cu terminul pănă la 20 Septemvre st. a. c.

1. Nadaştia superioară, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
2. Ruda cu filiele Plopu, Poeneţa, Voineni, şi Heşdeu cu filiile: Florese, Cernişoara şi Goleşiu unde pentru neindemânarea şi depărtarea locului se va ţinea scoală ambulantă, cu salariu de 240 fl., cuartir şi lemne.
3. Cinciş cu filia Cerna cu salariu anual de 150 fl., cuartir şi lemne.

Suplicanţii şi vor aşterne concursele instruite în sensul prescriptelor legali oficiului protopresbiteral subsemnat, pănă la terminul sus amintit.

Haţeg la 21 August 1884.

Pentru comitetele parochiali oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Ioan Raţ,
protopresbiter

Nr. 91. [870] 2—3

Prolungire de concurs.

Concursul publicat în Nr. 98 a „Telegrafului roman“ pentru ocuparea unui post profesoral la gimnasiul român gr. or. din Brad, se prolungesce pănă în 20 Sepremvre a. c. st. v. în care ḑi se va efeptuì şi alegerea.

Condiţiunile şi recerinţele sûnt tot cele publicate în susmenţionatul concurs.

Din şedinţa comitetului representanţei gimnasiului român gr. or. din Brad (Zarand) ţinută în 27 August 1884.

Georgiu Părău,
director prov. gimnasial.

Nr. 20. [857] 3—3

Prelungire de concurs.

În urma concursului escris din partea Eforiei scoalei capitale greco-orientale din Veneţia inferioară pentru intregirea postului de învĕţătoriu diriginte şi secundariu devenite vacante, din lipsa concurenţilor se prelungesce terminul de competare pănă în 21/9 Septemvre 1884, în care ḑiuă va fi şi alegerea, urcându-se salariul învĕţătoriului diriginte la 350 fl. şi al celui secundariu tot cu 200 fl. pentru ambii cuartir liber în edificiul scoalei şi lemnele focali necesari.

Veneţia inferioară în 31/19 August 1884.

G. Comaniciu,
v.-preşedintele eforiei.

Sûnt rugate şi celelalte jurnale a publica acest concurs, cu atâta mai vêrtos, căci la prima escriere nu sau însinnat competenţi.

Nr. 292 [863] 3—3

CONCURS.

Devenind staţiunile învĕţătoresci din comunele mai jos numite vacante se escrie pentru întregirea lor concurs cu termin de *15 ḑile dela prima publicare.*

1. Daia, cu salariu de 200 fl. v. a., folosirea grădinei scolare, cortel şi lemne şi
2. Cioara, cu leată de 100 fl. v. a., cortel şi lemne.

Doritorii de a se aplica la vre una din prementionatele staţiuni învĕţătoresci au sĕ-şi şubstearnă suplicele provĕḑute cu documentele prescrise de lege, subsemnatului în terminul supranotat.

Sebeş în 27 August 1884.

Oficiul protopresbiteral greco oriental.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Concurs.

Spre întregirea staţiunei de învĕţătoriu la scoala gr. or. rom. din Orĕştioara de sus cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc, se escrie concurs cu termin pănâ la 15 Septembre st. v. fiind cererile instruite în ordine a se aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Orĕştie 24 August 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Orĕştiei.

N. Popoviciu,
[873] 3—3 protopresb

Nr. 132. [866] 3—3

CONCURS

Devenind postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Gioagiul de sus în vacanţă, prin aceasta se escrie concurs cu terminul pănă la 16 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. 220 fl. leafă pe anul scol. 1884/5 din cassa bisericei.
2. Cuartir liber în edificiul scoalei.
3. Lemne de încălḑit suficiente atât pentru învĕţătoriu cât şi pentru scoală.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi aştearnă concursele la subscrisul instruite conform legilor scolastice pănă la terminul de sus.

Oficiul protoprebiteral gr. or.
Alba-Iulia, 16 August 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsandru Tordășan.
protopresbiter gr. or.

Nr. 143. [861] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci la scoalele confesionale gr. or. în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Turdei, se escrie concurs cu termin *pănă la 20 Septembre st. v. a. c.*

1. Banabic, cu salariu anual de 200 fl. v. a. care se va solvì în patru rate, cuartir, folosirea grădinei scoalei şi un stângin de lemne pentru foc.
2. Vaidaşig, cu salariu anual de 150 fl. v. a. şi cuartir în edificiul scoalei.

Suplicele de concurs instruite în sensul legilor în vigoare, sûnt a se subşterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în Turda pănă la terminul de mai sus.

Turda, 22 August 1884.

În conţelegere cu comitetele parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Turdei.

Ioan Reou,
administrator protopresb.

Nr. 272 [862] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scoalele poporale gr. or. din protopresbiteratul gr. or. al Iliei din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu terminul pănă la *20 Septembre st. v. a. c.*

1. Ilia-murăşană, cu salariu anual de 250 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei şi patru orgii de lemne.
2. Têrnava, cu salariu anual de 200 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc câte vor trebuì.
3. Vorţa cu Valealungă, 200 fl. v. a., cuartir şi lemne câte vor trebuì.
4. Gialacuta, cu Căbeşti, 170 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc cât vor trebuì.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi au a-şi subşterne petiţiunile lor instruite conform prescriptelor legilor din vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, pănă la terminul supraindicat.

Gurasada, 27 August, 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei.

Alesiu Olariu,
adm. protopresc.

CONCURS.

Pentru ocuparea a trei posturi învĕţătoresci dela scoala elementară gr. or. română din Câmpeni se deschide concurs pănă la 15 Septembre a. c. st. v.

Emolumentele:

Salariu anual de câte 300 fl. v. a. pentru fiecare învĕţătoriu — care li se va solvì în rate lunare anticipative din cassa fondului scolar precum şi câte un stângin de lemne.

Învĕţătoriul căruia în sensul normativului scolar i se vor concrede afacerile direcţionali va primì şi o remuneraţiune de 50 fl. v. a.

Suplicele instruite conform prescriptelor statutului organic şi a legilor din vigoare sûnt de a se aşterne pănă la terminul susindicat oficiului protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor în Abrud. [872] 3—3

În conţelegere cu comitetul parochial:

Câmpeni, 22 August 1884.

Ioan Gall,
adm. prot.

Nr. 292 [875] 3—3

Edict.

Haralampie Cărpenişan din comuna Rĕhĕu părăsinduşi legitima s'a soţie cu numele Ana născută Avram Cărpenişan tot de acì mai bine de 3 ani de ḑile fără a sĕ sci ubicaţiunea lui se citează prin aceasta, ca în termin de *3 luni de ḑile* dela datul de faţă sĕ se presenteze înaintea subsemnatului, căci la din contră procesul incaminet de soţia lui, se va decide pre basa pribegirei lui.

Sebeş în 27 August 1884.

Oficiul protopopesc gr. or.

Ioan Tipeiu,
protopop.

Nr. 20. [881] 2—3

Licitaţiune publică.

Pentru întreprinderea zidirei bisericei române greco orientale din **Şinca noauă,** protopresbiteratul Făgăraşului, sĕ va ţinea **Duminecă 30 Septembre (12 Octombre) a. c.** licitaţiune publică în faţa locului.

Doritorii provĕḑuţi cu documentele recerute despre destoinicia lor, precum şi cu vadiu de 10% din preţul strigărei, au a se afla pe ḑiua numită **la 10 oare dimineaţa** la oficiul parochial, unde vor afla şi condiţiunile mai deaproape.

Şinca nouă, 1 Septembre 1884.

Comitetul parochial.

Nr. 4624 civ. [882] 2—3

Publicaţiune.

În comuna **„Haşfalĕu“** pentru a putea face paşii necesari la segregarea hotarului, şi adecă pentru alegerea ingineriului şi facerea preliminariului de spese se pune ḑi de pertractare pe **10 Noemvre 1884** la 3 oare după ameaḑi la casa comunală în Haşfalĕu.

La aceasta se învită cei interesaţi cu observarea că absenţa lor nu va impedeca ţinerea pertractărei.

In numele tribunalului.

Elisabetopole, 16 Septembre 1884,

Székely Miklós,
jude esmis.

Demn de atenţiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ŞI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedè resultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviḑi vindecaţi.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societăţii scientifice franceze distins cu medalia cea mare de aur clasa I-mă,

[646] 6. Place du Trône, Paris. 47

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 108 Sibiiu, Sâmbătă 15/27 Septemvre 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Octomvre-Decemvre al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Septemvre 1884, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

„Fundațiunea Andronic.“

Din nordul Transilvaniei, 10 Septembre 1884.

Luptăm luptă grea, însĕ lupta noastră este dreaptă. Și dreaptă fiind lupta noastră, cu încredere privim la modestele succese de până acuma.

Desvoltarea noastră se începe la anul mêntuirii noastre naționale. De ani 36 ne putem mișca și noi mai liber, și dacă nu am făcut minuni în desvoltarea noastră națională, vina nu este a noastră, ci a împregiurărilor, în care am trăit până la 1848 și dela 1848 până astăḑi.

Ani 36 în viața unui popor sunt picătură de apă în mare. Și mai ales la noi românii acest adevĕr este adevĕr de aur.

Anul 1848 ne-a apucat numai cu classa țeranilor. Inteligență am avut relativ puțină, însĕ bună, și ea cu consciință curată se presentează în fața lui Dumneḑeu, căci a fost la înălțimea chemărei sale.

Preoțimea noastră întru nimica nu s'a ridicat pre atunci preste țĕrani cu inteligența. Soartea ei atunci ca și acuma era legată de soartea țeranului, și ea cu cea a acestuia de coarnele plugului. Anul mêntuirei a redat libertatea românului, și cu ea posibilitatea de a progresa, de a se cultiva, în celelalte însĕ poporul nostru a rĕmas tot la coarnele plugului, și astăḑi stă unde a stat la 1848. Sĕrăcia se poate deci esplica.

De industrie și comerciu încă nu vom putea vorbì. Starea de iobăgie eschidea și posibilitatea de a se desvolta la noi industria și comerciul.

De 36 de ani ne-am pus pe lucru. Simțeam și simțim încă necesitatea de a ne forma classa mijlocie, industrieși, și pre aceștia sĕì punem în condițiuni, ca ei se poată ținea concurența cu conlocuitorii nostri din patrie

S'au aflat între noi oameni cu inimă și dare de mână, cărora le-a zăcut la inimă viitoriul națiunei noastre, și ei au pus temelie industriei noastre naționale.

La acest loc cu pietate trebue se ne aducem aminte de fericitul în Domnul Dumitru Andronic, care a agonisit o vieață întreagă, a legat banul cu 10 noduri — cum s'ar ḑice, ca din agoniseala lui se odrăslească o ramură indispensabilă a vieței noastre naționale — industria.

Fericitul Andronic și-a lăsat toată averea s'a neamului românesc.

De patru ani, dela moartea nobilului fundator publicul român aștepta mereu ca sĕ se impartă ajutoarele proveḑute în testament pentru industriali români de religiunea ortodocsă. Fundațiunea s'a regulat definitiv și vener. Consistoriu a publicat deja concursul cu detaiurile cunoscute.

Consimțim și noi cu modul de distribuire a celor 5000 fl. ce s'au votat pentru anul acesta și ne bucurăm că vener. Consistoriu a dovedit mult tact și înțelepciune în afacerea acestei fundațiuni, care îndată după moartea generosului fundator prin o ciudată coincidență de împregiurări juridice era pe acì sĕ se pericliteze.

Acum când fundațiunea este pe deplin asigurată ni se deschide o frumoasă perspectivă pentru industria noastră națională. Mulți se vor bucura de aceste ajutoare și vor binecuvênta memoria marelui binefăcĕtoriu.

Dar dacă voim ca aceste ajutoare sĕ corespunḑă în faptă intențiunei ce a avut fundatorul și esigențiilor noastre industriale, trebue sĕ fim cu mare atențiune la distribuirea lor. Este adevĕrat, că vener. Consistoriu a formulat în concursul publicat condițiunile necesarie la aceste formalități noi nu avem nimic de adaus decât sĕ dorim ca la distribuire sĕ se observe cu strictețĕ acele condițiuni.

Ne vedem însĕ siliți a face unele observațiuni.

E de prevĕḑut că vor concurge mulți tineri industriali la aceste ajutoare, mai mulți decât este numĕrul ajutoarelor votate. Deci ușor se poate întêmpla ca la distribuire se fie preferiți unii și delăturați alții. Este lucru firesc că pe lângă formalități mai joacă un rol principal și recomandațiunile diferiților bărbați, cari stau în conecsiuni cu domnii din Consistoriu. Este cu greu a desconsidera asemenea solicitări amicabile și de aceea mulți sĕ tem că și aici se va întêmpla aceea ce de regulă se întêmplă la conferirea stipendielor. Se poate adecă sĕ fie preferiți indiviḑi, cari după o matură cumpenire a tuturor împregiurărilor locale și a persoanelor nu merită preferință. Deci este de lipsă ca la conferirea ajutoarelor Consistoriul sĕ procedă obiectiv și sĕ nu se lase ademenit de recomandațiuni și de considerațiuni personale. Protecțiunea joacă un rol mare pretutindenea și devine urgisită când ea isvoresce din motive și considerațiuni de partid. Credem că vener. Consistoriu va fi la înălțimea misiunei sale și se va arĕta adevĕrat interpret al intențiunilor fundatorului.

Aceste sûnt observările subiective ce ne permitem ale face.

La aceste vom adauge și unele momente obiective:

Mai ântâiu trebue sĕ se țină seamă de acele ramuri de profesiuni, care sûnt mai puțin representate, dar de o necesitate învederată pentru poporul român. Sûnt adecă unele meserii, care nu sûnt prea respândite printre români. Aceste trebue încuragiate și sprigінite prin ajutoare. Bărbații nostri din Consistoriu, dintre cari cei mai mulți sûnt și membrii ai comitetului Asociațiunei transilvane, cunosc din esperiență proprie starea și proporțiunea profesiunilor și vor scì sĕ se conformeze în aceasta privință.

În a doua categorie vine a se considera — cu privire la cei ce s'au făcut măestri — locul sau orașul, unde respectivii și-au deschis meseria. Eu cred, că acei sodali cari vor sĕ se facă măestri într'un oraș unde industria română e slab representată *ceteris paribus* trebue preferiți acelora, cari se află într'un oraș unde industriașii nostri se află în numĕr mai considerabil. Cu deosebire se recomândă cei din orașele săsesci. Industria noastră în orașele fundului regiu e neînsemnată și nu poate susținea concurența cu industria streină. Tot aceste sunt a se considera și prin orașele unguresci, situate între români. E mirare când vedem Clușul — Mureș-Oșorheiu-Turda etc. situate între români și cu industrie română foarte neînsemnată. Firesce că ajutoriul nu va improvisa la moment condițiunile de concurență, însĕ va pune basă pentru viitor și aceasta va fi de ajuns deocamdată.

FOIȚA.

Lectură oprită.

(Noveletă de *E. M. Vacano.*)

Contesa Emilia Gollvill-Valero era una dintre cele mai imposante dame din Roma. Se vorbia că era foarte avută, și avea în palatul seu strada Ripetta câte-va tablouri originale.

Dênsa era una dintre acele femei, la a căreia privire esclamăm cu entusiasm: Trebue sĕ fie fost de o frumsețĕ îngerească!... Un entusiasm mult mai adevĕrat ca admirarea noastră pentru o jună fetiță — căci nu este egoistic... Dênsa era o femeiă rece de și nu rea. În apropierea ei te simțai ca în apropierea unei ruine tăcute. Au bătut și în acest templu imposant o inimă oare când, dar acum numai raḑele lunei pĕtrundeau în aceste ruine misterioase.

Fiica sa Cicci Gollvill era o poesie a cărei cuprins era juneța — a cărei formă era — frumseța, și a cărei refren era risul ca sunetul curat al argintului.

Cicci Gollvill avea o escelentă instructoare, ori cât de severă și strictă ar fi fost aceea: pre propria s'a mamă. — Și avea un escelent instructor în toate sciințele ori cât de strict și sever ar fi fost acela: pre abatele Barili.

Ea devenì sub egida acestor doi învĕțători model de cultură și totuși resună risul ei nevinovat prin aleele de pinii din Pincio în oarele libere, și în seratele palațelor ea era dansătoarea cea mai impresorată.

Ah! și durere — ea trebuia se dansese mai mult cu principele Țoțo Cesarini, vĕrul seu din partea repausatului ei părinte. Țoțo era foarte nobil, foarte avut, avea mari protecțiuni la curte, și era mirele ei oficial.

S'a observat, că vĕrul Carol — din partea mamei — se amesteca prea mult în ordinele de dans ale micei Cicci.

Și el totuși are un mic oficer fără gagia.

Sĕ-l depărtezi cu forță. Această procedură ar fi aprins în inima inocentei copile schintiaua adevĕrului. Nu! se mulțămiră simplu cu grăbirea projectatei căsătorii între palețile Cesarine, și Valero; și totdeodată opriră pre mica Cicci dela cetirea ori cărei cărți albastre.

Vĕrul Carol avea — cu toate că era Bersalier — o mică bibliotecă strinsă din toate resortele literaturei, și această mică bibliotecă era legată în pânză albastră: și în aceste cărți albastre cetea Cicci cu predilecțiune, aceasta s'a observat — și aceste cărți albastre pre multe locuri le subtrăgea oare cine cu cerusa albastră păn'a nu călătorì în palatul Valero — și acesta s'a observat. Eată dar causa din care strictul învĕțătoriu oprì junei frumseți cetirea cărților „albastre.“

Dar într'o ḑi .....

Oh! era o frumoasă ḑi a înaugurândei primăveri, mirosul viorelelor umplea aerul — și mâne era se fie ultimul bal, în saloanele drăgălașei și vialei madame Barbe Rossi. Atunci fără veste — la oară neîndatinată surprinse Abatele Barili pre mica Cicci în odaia ei.

Oh! ceriule! ce ascundea copila între crețele rochiei sale sub evantaliul seu pre care-l purta hors de saison, și care numai în oara balului avea se o recorească?

Era — abatele a vĕḑut prea bine — o carte albastră, o carte urgisită.

El ceru *„corpus delicti.“*

Dênsa nu putea sĕ-l refuse.

Cu fața severă cetì el titlul. Oh! și ce titlu! cartea se numea „Conducĕtor și Sfătuitor onest pentru morari.“

Dar acest conducĕtoriu era legat albastru și acest sfătuitoriu avea locuri subtrase. Lucru natural!

Și încă următoarele locuri:

„Fie care morariu se teme iarna de ghiață pentru apa sa.“ și: „Sălci pe marginea apei string prea multă zăpadă, cu cât este malul mai liber, cu atât mai sigură apa.“ Sau: „Moara este ca un orologiu:

Industria la sate — n'are nici o valoare, mai ales dacă respectivii profesionişti nu sunt pe deplin cualificaţi. La sate mici se aşeaḑă mai cu seamă cârpacii, cari nu sûnt de nici un folos. Atari elemente nu merită a se lua în consideraţiune, pentru că scopul nostru trebue sĕ fie a funda o industrie solidă şi aceasta numai la oraş se poate obţinea.

Ne trebue elemente oreşenesci, clasa de mijloc şi aceasta necesitate nu trebue pierdută din vedere.

Multe ar fi de ḑis încă în aceasta materie, dar cred că vor fi de ajuns cele espuse mai sus. Nu voiu se dau lecţiuni la nime, ci numai se atrag atenţiunea asupra unor lucruri de importanţă la distribuiri de asemenea ajutoare. *Un ortodocs.*

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

De pe valea Arieşului. Dle Redactor! Înflorirea ori cărui stat poliglot atârnă dela mulţămirea perfectă a tuturor popoarĕlor cari 'l compun.

Pănă când un element al unui atare stat sĕ sforţază a se ridica pe conta celuialalt si îşi aroagă sieşi esclusiv dreptul de esistenţă ḑicênd celorlalte elemente cum ḑicea Malthus copiilor născuţi în ţĕri prea înpopulate: „pentru voi nu este loc la banchetul vieţii“ în statul acela nu poate se domnească armonia deplină şi nice nu poate se facă paşi spre înaintare. Acesta e un adevĕr, despre care ne putem convinge din esperinţa de toate ḑilele şi care 'l putem cetì adese-ori în ḑiarele noastre.

Nimenea nu va putè contesta că şovinistii maghiari împing carul statului prin politica lor către abisul perirei.

Nemulţămirea popoarĕlor nemaghiare este la culme, şi nu e lucru de necreḑut, că aceasta, continuându-se status quo.... uşor va isbucnì în forma unui vulcan teribil.

Popoarĕle de pe teritoriul coroanei ungurescì sĕrăcesc pe ḑi ce merge în urma nenumĕratelor dări directe şi indirecte şi a mulţimei de greutăţi, cu care au de a se lupta necontenit. Sĕ pare că cei din fruntea statului nu se ocupă cu altceva decât numai cu inventarea feliuritelor moduri, prin cari se poată stoarce mai bine ţara. Lumea se întreabă mereu unde se varsă atâţa bani ce se iau de pe spatele poporului, noi îi ḑicem „în punga popii“ după ḑicala românului.

Emigraţiunile au devenit ceva lucru obicinuit, de care nice nu se mai miră nimenea. Adevĕrat că încă de pe la noi pănă acuma n'a emigrat nimenea dar mergênd astfel cursul lucrurilor ne temem că ne vom treḑì într'o bună dimineaţă, cu fenomene de aceste ne mai uitate prin poenile şi dumbrăvile munţilor apuseni.

Pretutindenea unde te întorci numai, intimpini vaiete şi amărăciuni încât adeseori te întrebi „ce va mai fi oare de statul acesta.“

Ori şi ce conversaţiune cu poporul nu poate sĕ constee decât din tânguiri, că numai poate suporta sarcinile de acum şi e silit se iee lumea în cap.

Apoi în comitatul nostru „Turda-Arieş“ se pare că s'a adunat toate necaḑurile, cei dela putere numai caută la altceva decât sĕ-şi satisfacă interesele lor maghiare. Fiind poporul nostru activ, deşi e situat în nesce locuri nu prea productive, a avut cu ce sĕ sature nesaţiul domnilor dela comitat.

Dacă lucrul se va desvolta tot astfel apoi va venì timpul, când domnii vor trebuì sĕ mai caute după aur prin Arieş şi după bunătăţi rĕmase dela Daci prin colţuri (stânci), căci de gata nu vor mai găsì.

Ar face un bun serviţiu statului când cei dela putere s'ar decide a pipăì pulsul poporului şi s'ar informa direct dela dênsul despre durerile lui, apoi când ar şi căuta sĕ vindece ranele aflate. Cu de aceste însĕ nu se ocupă şoviniştii decât cu altele cari sĕ poată servì idolului la care sĕ închină cu toţii ideei de stat maghiar. Este o ideă ficsă aceasta carea ori cât se vor sforţa nu-i vor putè da fiinţa.

Sûnt zadarnice toate încercările lor şi nu va trece mult, sperăm, pănă când vor trebuì sĕ-se trezească din orbia lor de astăḑi.

Noi le-o spunem verde, dară glasul nostru rĕsună în pustiă, căci „Iuda cel fără de lege nu vrea se înţeleagă.“ În loc de a înţelege ei ne persecută şi lucră pentru idea de stat maghiar.

Greutăţile am ḑis că sûnt mari, deficitul numai scade şi ei golesc din vistieria statului pentru a înfiinţa scolì de stat unde nu este nici o necesitate. Numai de vre-o doi ani s'a înfiinţat şi pe Arieş două scoale de stat una în Ofenbaia şi alta în Câmpeni, unde nu sĕ simţia trebuinţă. Pentru acele varsă bani din greu, ear pentru scoalele noastre nu dau nice o para. Aceasta încă e dreptate sĕ tot dee poporul nostru şi se numai iee. Nu-mi s'a dat a cetì prin ḑiare, că ministrul de culte ar fi dăruit ceva pentru vre-o scoală română dar scoale de stat unde nu se simte trebuinţa sĕ înfiinţează cu ridicata.

Nu-i mirare dacă foile din Cluş recomândau cu atâta căldură pe parasitul nostru inspector scolar Moldován Gergely ca profesor pentru catedra română la universitatea de acolo în locul lui Dr. Gregoriu Silaşì. În adevĕr acesta s'a bine meritat pentru stat după cum 'l înţeleg maghiarii prin înfiinţarea celor două scolì. Se înşală cu toate acestea toţi aceia, cari cugetă că din muntenii noştrii vor putè sĕ facă altceva decât români. În dênşii ca în toţi românii este tare simţĕmîntul naţional şi mai bucuros vor renunţa la viaţă decât la naţiunea lor.

Aceasta trebue sĕ o scie şi Moldovan Gergely şi toţi maghiarii şi se numai încerce lucruri de a lui Sisifus din mitologie.

Eu susţin cum ḑicea odată Pirhu despre Fabriţiu că mai curênd sĕ va abate soarele din cursul sĕu decât acest om dela calea dreptăţii, muntenii nostri mai bucuros vor aştepta sĕ le apună steaua vieţii decât sĕ-şi părăsească naţionalitatea lor. *Un muntean.*

Onestitate ḑiaristică.

Reuniunile preoţesci proiectate de domnul protopresbiter Simeon Popescu au pus în febrilă iritaţiune pre colegîi nostrii dela „Tribuna“, şi i-au adus în încurcătură aşa de mare, încât încep a devenì cam ordinari în purtare şi espressiuni.

Se nu se încurce lucrul.

În urma articlului nostru din Nr. 105, ḑiariul „Tribuna“ în Nr. 120 se ocupă cu „Telegraful Român“ şi după multe personalităţi ajunge la obiect. Comunicând scrisoarea, prin care dl Ioan Slavici fu rugat se reproducă cetitorilor „Tribunei“ articolul cu pricina din „Telegraful Român“ scrie:

> „N'am făcut, se înţelege, ceea ce ni se cere în această adresă, fiind că n'avem dreptul de a o face. Coloanele „Tribunei“ sûnt reservate pentru lucrurile cari nouĕ ne par mai importante. N'am publicat nici adresa, deoarece credem, că e compromiţĕtoare pentru cel ce a scris-o, şi n'avem nici un interes de a compromite pe un coleg, care — astăḑi cel puţin — susţine principii apropiate de ale noastre. Singurul lucru ce puteam face era sĕ le facem autorilor articolului împărtăşire despre adresa primită şi sĕ le deschidem coloanele „Tibunei“ dacă vor sĕ rĕspunḑă. Aceasta am şi făcut-o.“

Noi am arĕtat deja cetitorilor că citatul articol este falsificare tendenţioasă şi calumniare de tot ordinariă. Am voit însĕ sĕ se curme causa în mod onest, şi am creḑut că mijlocul cel mai potrivit, calea cea mai scurtă este, dacă cetitorii „Tribunei“ se vor convinge din propria intuiţiune despre starea lucrului.

Ce fac colegii dela „Tribuna“? O spun fără sfiealǎ că coloanele Tribunei sûnt reservate pentru lucruri care lor le par mai importante. Tot aşa opinează şi despre publicul lor.

Se ne ierte colegii dela „Tribuna“.

Ei despre ei pot avea asemenea opiniuni sinistre, nu le permitem însĕ insinuarea de asemenea opiniuni la publicul lor. Publicul român pănă acuma n'a admis şarlatania nici chiar în ḑiaristică, care este factor important în vieaţa noastră naţională. Publicul român în onestitatea sa a pretins totdeauna ca ḑiaristica românească sau se lupte cu arme oneste cu devisa: „Dreptatea şi adevĕrul mai presus de toate,“ sau se înceteze.

Spiritul de jidan infiltrat fără sfială în inima românului de unii dintre colegii dela „Tribuna“ — escepţionăm pe domnul Slavici — spiritul de jidan, şarlatania, n'a prins la români, şi dacă va voì Dumneḑeu nici nu va prinde. Respingem deci în numele publicului român şi spre salvarea onestităţii presei române dela noi insinuarea surorei din Strada Cisnădiei.

Escepţionăm pre domnul Slavici, căci la Domnia sa presupunem tărie sufletească. Abia o sĕptĕmână a trecut de când domnul Slavici la adresa pressei unguresci scriia unele ca acestea: „*Se iau părţi isolate din articulele noastre, se traduc reu, se interpretează fals, se trag din aceste false interpretări false conclusiuni, şi astfel ne pomenim de odată în raporturile biroului de pressă schimonosiţi, de nu ne mai cunoascem pre noi înşine.*“ „Tribuna“ numĕrul 110 a. c. dela 29 August.

Ceea ce imputǎ „Tribuna“ pressei maghiare, o face „Tribuna“ faţă cu noi, şi aici nu poate vorbì domnul Slavici.

Se cerea ca „Tribuna,“ dacă ţine la demnitatea sa, sĕ fie onestă faţă cu noi din respect către publicul seu chiar, şi sau se rĕmână pe calea adevĕrului, sau se spună că chemarea ei nu este a lupta pentru adevĕr, şi noi o lăsam în numele Domnului.

Dacă nu-i par importante cele scrise de noi, pentruce reproduce lucruri neimportante după părerea ei, pe care le falsifică spre a le face importante, şi falsificate le aruncă în spatele publicului român?

Aceasta nu este caracter românesc, este caracter de jidan întrodus acuma în ḑiaristica noastră.

Colegii dela „Tribuna“ se mai fac naivi şi ne întreabă: cine grăiesce prin coloanele „Telegrafului Român“? şi cine ia respunderea pentru cele scrise în „Telegraful Român“?

Ne mai spune apoi că congresul nu, sinodul nu, consistoriul (???) nu.

La ḑiariul „Tribuna“ redactor responsabil este domnul Păcurariu, director domnul Slavici.

O ḑi rece face ca moara sĕ se oprească, în lipsa unui morariu activ.“

Abatele scia destul. Câte cuvinte de simpatie o fi schimbat vĕrul Caroli cu Cicci în afundăturile ferestrelor sub umbra perdelelor, la petreceri de casă. Dacă aceste construcţiuni avem deja un înţeles profund şi tainic.

Abatele era un bărbat rece, sever, întunecat; şi mai rece, mai severă mai întunecată devenì faţa lui la cetirea fie-cărui cuvênt.

În fine se întoarse către elevá sa, către sêrmana mică Cicci.

„Dta ai cetit într'o carte albastră!“ ḑise el.

Ea frângea evantaliul seu, se revoltă în contra tirăniei, dar se ruşinà şi de neascultarea sa.

„Ce vină am dacă cartea este albastră.“

„Dta scì prea bine, că albastră-ţi este oprită“ replică el aspru şi rece. Şi mai ales locurile subtrase. Dênsa rîse mănioasă. „Doară o fi ertat sĕ-mi subtrag roate de mori“; strigă ea.

„Roate de mori!“ Făcu asprul abate serios. „Cugeţi doară Contesine că eu nu înţeleg aceste locuri?“ Aceste ḑiceri nevinovate devin prin subtragerea cu cerusa albastră o crimă! Ele sună: Fiecare morariu se teme earna de ghiaţă pentru apa sa. Se numesce: Eu proprietariul acestor cărţi albastre me tem de inimicul abatele Barili pentru amorul nostru, păzescete de el.“ Apă „cu cât malul este mai liber — se chiamă: cu cât te alipesci mai puţin către familia Dtale — cu atâta mai bine! şi în sfêrşit, face ca moara sĕ se oprească — este ea: Eu voiu devenì infidel dacă nu te hotăresci degrabă! Aşa e copilă uşoară?“

„De unde scì Dta aceste?“ întrebă Cicci cu mirare.

Abatele o privì cu seriositate.

„Copilă ce eşti! timpul, esperienţa şi îngrigirea pentru alţii, m'a învĕţat.“ Ḑise el simplu. „Acum mĕ duc însĕ la sêrmana Dtale, mamă.“

Cicci fugi după dênsul cu mânile împreunate.

Oh! nu, mĕ rog nu! se roagă ea spăriată, mama şi aşa este de tot tristă, şi eu sigur n'am comis nici un rĕu.

Preotul însĕ dispărù.

El se duse la bĕtrâna contesă şi-i desfăşură starea lucrului. Ei nu mai vorbeau despre legătura albastră după ce cetiră împreună toate locurile subtrase.

Contesa hotărîse pre nepotul seu Cesarini pentru fiica sa, pentru că era bogat şi dênsa cu mult mai neavută decum o credea lumea. Ei vorbeau împreună despre nenorocirea ce ar putea resulta din căsătoria copilei, când aceasta ar alege din doi pre cel puţin bogat.

Dar aerul aromatic de primăvară a acestei ḑile strălucitoare trimise o admoniare miraculoasă în sufletul seriosului bărbat. Şi depre buzele sale tremurânde ca penaintul la resărirea erbei curgeau ca aroma de viorele următoarele cuvinte:

Emilia! Îţi aduci aminte de când eram însĕ un petulant oficer? Gori Ermenyi me numeam atunci. Şi cum te iubeam; şi ce sĕrac eram, şi părinţii tĕì 'ţi opriră epistolele de coloare roşetică, şi te măritară după vĕrul Gollvill. Şi eu — eu devenìi prea tăcut pentru traiul soldăţesc, şi prea bĕtrân pentru viaţă. Şi cum te-am regăsit — eu un serman amărât prost — prin protecţiunea unchiului Cardinal — şi tu o vĕduvă tăcută. De atunci inima mea căreia nu-i-a fost permis se bată pentru fericirea nimenui şi-a îndreptat întreaga sa iubire spre copila ta, Emilia.

Şi mi se pare că aceasta veche tragedie are sĕ se repeteze aici. Noi ambii suntem sĕrmani, Emilio.

Şi greu a trecut timpul pănă am îmbĕtrinit, şi ne-am regăsit în fine — amici — liniştiţi.

Se facem noi oare — cu a cărora putere stă — ca acesta pănă primăvara se îngheţe — precum a îngheţat primăvara vieţii noastre.

Ea prinse mâna bĕtrânului învĕţătoriu al ficei sale. Este copila lui şi tu înveţi sĕ fiu indulgentă cu dênsa? Şi frumosul seu cap se pleacă preste mâna lui, şi buzele sale o atinseră ca pre reliquia unui sânt.

Apoi luă cartea cea urgisită şi cu ea în mână se duse la Cicci, pre care o luă la respundere pen-

Ne întrebăm acuma şi noi cine grăesce prin coloanele acestei foi.

Congresul? Nu!

Sinodul? Nu!

P. asesor consistorial X? Nu!

P. protopop Y? Nu!

P. vicariu Z? Nu!

PP. Protosinceli N. N.? Nu!

Ei! Am dorì se scim cine grăiesce dară prin coloanele acestei foi? Şi aceasta numai pentru paritatea de oficii şi persoane între „Tribuna" şi „Telegraful Român."

„Tribuna" însĕ nu se opresce aici, ci în numĕrul următoriu 121. — continuă.

Sub titula „Pĕcatele noastre" scrie: *„Telegraful Român" urmează a căuta gâlceavă"*.

Cetim în numĕrul dela 11/23 l. c. următoarea dechiaraţiune.

Reproduce aici dechiaraţiunea domnului protopop Simeon Popescu şi comentarele noastre din numĕrul 107. „Telegraful Român," apoi face următoarele observări:

„Cu alte cuvinte articolul publicat în nrul 109 al „Tribunei" este o *„falsificare"*, despre care preoţimea *„nici cunoscinţă nu are,"* şi preoţimea din tractul Sibiiului e învitată a ne da de gol ca pe unii, care am scris acel articol şi l'am publicat ca fiind venit din partea *„mai multor preoţi."*

Dintre două una: ori este adevĕrat ceea ce insinuă „Telegraful român," şi atunci este o ruşine pentru publicul român, că esistă şi poate esista un ḑiar ca „Tribuna"; ori nu este adevĕrat, şi atunci este o ruşine pentru noi Românii, că poate în mijlocul nostru sĕ şi permită cineva impertinenţa necualificabilă de a face această insinuare.

Este o nesocotinţă copilărească de a crede, că prin asemene insinuări sûntem loviţi noi: sûnt loviţi autorii articolului publicat de noi, e lovit publicul român, care ne cetesce.

E treaba autorilor sĕ se apere faţă cu această lovitură şi treaba publicului sĕ judece şi sĕ rĕsplătească.

Noi, plini de încredere şi bunăvoinţa publicului, ne mărginim a înregistra, şi urmăm a ne face ca şi până acum datoria."

„Tribuna" bine vorbesce, şi ea bine scie pentru ce vorbesce aşa.

Susţinem cele ḑise, şi publicul român cu toată bunăvoinţa sa nu va suferi ca şarlataniile sĕ se facă în numele sĕu.

Preoţimea din tractul Sibiiului are a face din două una: sau tace, şi atunci rĕmâne solidară cu blasfemiile din ḑiariul „Tribuna," sau dechiară întocmai ca domnul protopop tractual, că ea n'are cunoscinţă de cele ce s'au scris sub numele ei, şi atunci rĕmân toate în cârca colegilor dela „Tribuna."

În tot casul onorata preoţime din acest tract are sĕ facă lumină, dacă nu-i va prevenì cu iutele „Tribuna" publicând numele celor *„mai mulţi preoţi,"* subscrişi la declaraţiunea, ce a publicat'o în contra „Telegrafului Român."

Deci — sĕ auḑim! *Redacţiunea.*

Învitare.

P. T. Domnii, membri ai clubului representanţilor municipali de naţionalitate română din comitatul Sibiiului, sûnt învitaţi a se întrunì la o conferenţă prealabilă pentru congregaţiunea din 17/29 Septemvre a. c. **în 16/28 Septemvre a. c. la 4 oare** după ameaḑi în Sibiiu.

Localitatea „Societăţii române de lectură" (strada Cisnădiei Nr. 7).

Sibiiu, 12/24 Septemvre 1884.

A. Trombiţaş,
secretar.

N. Cristea,
president.

---

tru neascultarea sa, aici 'şi mărturisì greşala plângênd cu capul în perinele divanului, şi mai târḑiu la peptul mamei sale.

Ce sĕ fac — se văeră ea — dacă — dacă toate cărţile lui sûnt albastre — apoi ce privesce subtragerea... Oh! Mamă! Doamne Doamne! cât sûnt de nefericită!

Bătrêna contesă se întoarse către Abatele, care sta suriḑênd după portieră.

Spunei că astăḑi nu-i este permis a eşi din odaie, nice când vĕrul Carol va trece pe-aci se deschidă fereastra. Cel mult va putè suflând pe geamul ferestri se scrie cu degetul numele lui.

Apoi preste patru sĕptĕmâni vei cununa pre Cicci cu Carol. Aşa-i Abate? Drept o fi oare?

Seriosul preot i sărută mâna.

Şi Ciccì era nebună de bucurie. Ce bun e Dumneḑeu strigă ea.

Poate că ambii bĕtrâni îşi vor fi pus întrebarea:

Pentru ce n'a fost şi cu noi aşa? Dar ei surideа.

Cine a abḑis şi fericesce pe alţii, poate suride precum odinioară tinerii în cuptorul cel de foc.

X.

Mulţămită publică.

Pentru loteria arangiată din partea „Reuniunei femeilor române" au mai încurs următoarele obiecte:

Dna Ana de Csergedi, un blid pentru compot, 2 vase de flori, 2 ţinetoare de lemnuşe; d-ra Maria Papp de Grid, o pânzătură pe mijlocul mesei brodată; dşoara Eufemia Cojanu, una cutie din mosaic de pădure pentru lucruri de mână; dşoarele Ana şi Maria C. Pop, una perină de canapea brodată, 3 serviete pentru poame brodate; dnul N. F. Negruţiu redactor, un album de pele, una mapă de scris 1 notes de peluche vênăt, 1 notes de atlase; dna Maria Candrea, 2 pocale pentru bere; dşoara Aurelia Candrea, una brodărie pentru ţiitor de ştergare; dna Eufemia Albescu, 1 covor ţesut; dna A. Morariu, un blid de sticlă pentru deşert; dna Judita Almăşian, una traistă de lână; dşoara Samfira Motora, 1 ştergar, 1 servet ţesetură ţărănească; dna Aloisia Muciu Urechia, un blid pentru poame, una tavă pentru lampă şi 5 metri ciucuri naţionali; d-ra Maria Bologa, 1 ţiitor de carte de visită din bronce dşoara Justina Roman, una corfă de hârtie cu brodărie; dşoara Maria Roman, una corfiţă pentru lucru de mână cu brodărie; dşoara Mariţi I. Muntean, una perină de canapea brodată; dnul Corneliu Aiser amploiat, 1 port-tăbac cu aplicaţiune; dnul Anania Trombiţaş asesor consistorial, una opincă de terra-cossa ţinător de juvaere; dna Zoe Petric colectantă, una păreche păpuci brodaţi; dşoara Maria Grĕdinariu, 1 ţiitor de chei în mosaic de pădure; dşoara Victoria Popoviciu, 1 ţiitor de tutun în mosaic de pădure; dna Elena V. Voina, 6 serviete pentru poame cu brodărie: dşoara Victoria St. Iosif, una platcă de cămaşe croşetată; dşoara Sofia C. Popoviciu, 1 etager de părete cu aplicaţiune; dşoara Maria Muntean, una perină de divan croşetată; dna Susana Nanu, una pânzătură ţesetură proprie; d-ra Elena G. Rusu, 2 funduri de perină croşetate; d-ra Ecaterina Rădulescu, 2 funduri de perină croşetate; dşoara Iulia Androne, 4 metrii dentelă croşetată; dşoara Elena Th. Nicolau, 8 metrii dentelă croşetată; dşoara Lucreţia Petric, una pantlică brodată pentru puşca de vĕnat; dşoara Maria Dumitru, una taviţă de hârtie; dna Octavia Stănescu n. Bariţ 4 sticle cu dulceaţă; dna Agapia I. Droc, 1 Blid în argint şi cristal pentru înghieţată; prin dnul I. German colectant; dna Amalia Albu, 2 păhare de flori; dna Iuliana Zeriu, 1 ştergar; Econoama Eva Oprişa, 1 ştergar, una merindeaţă; dna Ana Ilieş, 1 ştergar; dna Maria Bontescu n. Bariţ, una liră turcească; dna Ecaterina Prişcu, una corfiţă de bilete cu brodărie; dna Maria Gligor, colectantă, un ştergar brodat, una servietă pentru poame brodată; dna Carolina Bubenic, un călimar, una perinuţă pentru ace; dna Carolina Pag, 1 cadru pentru fotografie, un ţiitor de orologiu; dna Irina Tomuţa, una perîniţă pentru ace, 1 servet pentru poame; dna Tecla Comşa, 1 sorţ italian brodat; dna Carolina Comşa, 1 acoperitoriu pentru cilindru de lampă; dna Iulia Szabo, 1 buchet de flori artificiale; dna Gizela Murerescu, 4 inele pentru servete brodate; dna Valeria Murerescu, una tavă pentru lampă; dna Albertina Criscior, una corfiţă de bilete din aţă; dna Amalia Bolboacă, una păreche legători de ciorapi cu aplicaţiune; dna Eufemia Bolfa, una corfiţă de bilete din lână; dna Georgina Beoviciu, 1 însemnător de cetit: doamna Maria Beoviciu o tavă pentru lampă din lână; dna Ana Sida una tavă pentru lampă din lână: dna Carolina Borlea, una căciulă comodă; dna Eugenia Hubrich, 1 acoperitoriu de cartofi croşetat; dna Teresia Gyarmati, 1 ţinetor de orologiu; dna Adelina Tod, 1 album pentru fotografii de format mic; dna Gunicunda Ulain, un vas de flori; dna Florentina Stupniczki, una periniţă pentru ace: dna Hermina Loos, una servietă pentru poame brodată; dna Teresia Magdu una servietă pentru poame brodată; dna Maria Gyarmaty, 1 acoperitoriu de cartofi croşetat; dna Maria Ribiczei, una platcă de cămaşe croşetată; dna Ana Ribiczei, una traistă croşetată pentru scolăriţe; dna Irina Kertzo, dentelă pentru una păreche ciorapi împletită; dna Irina Adam, 1 servet pentru poame brodat şi croşetat; dna Ida Comşa, 1 însemnător de cetit, ciucuri împletiţi pentru ştergar; dna Iudita Todescu colectantă, 1 cămaşă femeiască după portul ţĕrănesc din Bucium; Crişan Maria lui Nicolae 1 traistă ţesută din lână colorată; Ciora Elena lui George, 1 merindeaţă; Ciora Ana lui Ilie, una traistă din lână colorată; Danciu Savi lui Ioan 1 măsăriţă. Crişan Sofia lui George, 1 ştergar 1 merindeaţă; Danciu Salvina lui George, 1 merindeaţă; Jurca Susana a Niculiţi, 1 merindeaţă; Maria Susana, 2 coţi jolgiu; Jurgiu Sofia lui Iosif 2 coţi pânză; Jurgiu Sofia lui Ioan, 1 ştergar, una traistă; Jórgu Maria, lui Candin 1 ştergar 3 coţi pânză; Danciu Nastasia, lui Alesandru 1 merindeaţă: Tomuşi Anica lui Nicolae, 1 traistă din lână; Buth Iustina lui Ionuţ 1 traistă din lână; Ferru Elena lui George, 1 traistă din lână; dşoara Maria Tomuşi Teodor, 1 servet ţesătură proprie; Tomuşi Iudita lui George 1 merindeaţă 1 traistă; Dna Maria A. Pecurariu colectantă: 1 faţă de masă de filet brodată: dna Amalia N. Dima 1 pănzătură pe mijlocul mesei filet şi croşetată, 1 servut pentru poame croşetat; dna Mina Pop 1 corfiţă de părete cu brodărie; dşoara Adelia Popoviciu, 1 însemnător de cetit: dşoara Ema Popovicin dentela pentru o păreche ciorapi; dşoara Valeria Popoviciu, o păreche legători pentru ciorapi brodat. Dşoara Anica M. Dima 1 servet de pâne brodat naţional; dşoara Maria P. Simtion colectanta: 1 şorţ italian ţesetură propriă; dna Maria P. Simtion n. Henteş un ştergar ţesetură propriă; dna Maria Popa Necşa, un şurţ italian ţesetură naţională; doamna Ana Imberuş, 4 Entre-Deux croşetate; Doamna Maria D. Comşa; una farfurie antică de cusitoriu. dna Elena Alecsie Verza colectantă, 1 faţă de masă de bumbac crosetată; dşoara Ana Georgiu Verza, 1 faţă de perină filată; dna Maria Stefan Tocitu, 1 ştergar de pânză bumbac; dna Paraschiva I. Dariu, 1 corfiţă pentru bilete; dşoara Maria R. Tocitu, 1 ştergar de pânḑă; dna Maria I. Dorca, 1 păreche pantofi cusuţi cu lână; dna Maria St. Dragomir, 1 servet de pânză; dşoara Maria Popescu, 1 pantof pentru orologiu; dşoara Eugenia Popescu, 1 ţiitor de orologiu din mosaic de pădure; dşoara Lucreţia Popescu, 1 însĕmnător de cetit brodat; dna Maria Stoian, 6 servete ţĕsĕtură de casă; dna Valeria I. Găvruş, 1 cămaşe bărbătească din borangic cusută cu arniciu; dna Maria Victor Popea, 1 ştergar pentru cap din borangic; dna Maria Radu Butu, 1 ştergar de pânză; dna Paraschiva Petru Manole, 2 servete pentru masă; dna Emilia N. Chiorniţă 2 ştergare cu brodărie; dşoara Maria Maximilian, 1 tăviţă pentru lampă cu aplicaţiune. Dşoara Maria Navrea: 1 ţiitor de jurnale crosetat. Dşoara Ana (orfană) Nic. Stefleu 2 cătrinţe sălişteneṣci ţesetură proprie. Dna Elisabeta P. Popp, colectantă: 2 vase de flori, Dşoara Elena P. Popp, 1 perină pentru fotel crosetată şi brodată. Jehovah de Karmen Sylva orig. Dna Zinca Pandrea 1 corfiţă pentru lucru brodată. Tomuşiu Anica, ajutor în bani 30 cr., v. a.

Pentru bunăvoinţa documentată faţă cu scoala reuniunei comitetul le esprimă mulţămită pe calea aceasta.

Varietăţi.

* (Cas de moarte). În Turda a reposat la 11/23 Septembre a. c. **Ludovica Moldovan** născută **Stwertecky,** soţia domnului advocat Anania Moldovan.

* (Deputaţi la congres). Pentru congresul naţional bisericesc s'au ales deputaţi mireni:

În cercul I. Sibiiu, domnul Iacob Bologa, cons. aulic în pensiune; cercul II. Sĕlişte, dl Eliă Macellariu, cons. gub. în pens; cerc. IX. Alba-Iulia, dl Rubin Patiţa, adv.; cerc XI. Turda, dnul Parteniu Cosma, adv.; cerc. XII. Cluş, dl Petru Roşca, oficial la consistoriul archidiecesan.

* (Din viaţa generalului Davila). Într'una din ḑile, dl Dr. Fialla fiind chemat în grabă la dl Ioan Cantacuzin, fiul fostului caimacan al ţĕrii, Costache Cantacuzin, a căruia casă i sta totdeauna deschisă, nu întârḑia a se presenta, căci scia foarte bine că trebuia se fie cine-va din curte, bolnav. În adevĕr, unul din viḑitii se îmbolnăvise după aparenţe destul de grav. D. Fialla, visitându-l şi găsindu-l ameţit de spiritoase, 'i prescrise un purgativ, ḑicêndu-i pacientului se ia doftoria în două rênduri, lăsând la mijloc un timp de un cias. Dar ce se întêmplă? Abia luă din medicament jumĕtate şi nenorocitul murì ca trăsnit. Îndată toţi se gândiră că aici au de aface cu un cas de înveninare şi dl Cantacuzin sigilă însuşi restul din medicament trimiţêndu-l drului Davila, care pe vremea aceea era inspector sanitar, general civil şi militar.

După ce se informă Davila de toate cele întêmplate, esamină bine restul medicamentului, rupse sigilul şi bĕu ce mai rĕmasese în sticlă, până la fund, ḑicênd: *„A murit vizitiul de prima jumĕtate atunci eu trebue sĕ mor de cealaltă, de unde nu, doctorul nu e de bănuit."*

După un ceas, dl Fialla se pomenì cu o scrisoare din partea lui Davila, rugându-l sĕ vie până la dênsul. Conformându-se acestei învitări tênĕrul doctor, căci dl Fialla era pe la începutul carierii d-sale 'l află pe Davila la masa de lucru cetind. Davila era sănĕtos. Medicamentul nu era otravă!

Faptul acesta, de o colegialitate plină de nobleţă e de o vigoare antică.

(Comunicat de dl Dr. Fialla.)

Posta Redacţiunei.

Domnului „U" din protopresbiteratul Alba-Iulia. Te rog se binevoesci a ne spune cine esti, ca se putem reflecta la corespondenţa trimisă. Scrisori anonime nu putem publica.

Nr. 3335. Plen. [876] 2—6

CONCURS

pentru stipendii şi ajutoare din fundaţiunea Andronic.

Din *fundaţiunea Andronic* sûnt de a se conferì pe anul 1885 următoarele stipendii şi ajutoare:

a) **una sută** de stipendii şi ajutoare de câte 30 fl. pentru tineri, cari au intenţiunea de a se aplica ca noviţi la meserie şi industrie, apoi pentru învĕţăcei aplicaţi deja la meserie şi industrie, şi în fine pentru învĕţăcei, cari au devenit sodali (calfe) în anul curent 1884;

b) **unsprećece ajutoare** şi anume: **cinci** câte de 100 fl., **patru** câte de 150 fl. şi **douĕ** câte de 200 fl. pentru sodali (calfe), cari sunt în condiţiunile recerute de a se face măestri;

c) **douĕ stipendii** de călătorie, şi anume: **unul** de 200 fl., ear **altul** de 300 fl. pentru sodali (calfe), cari voesc a călătorì afară din patriă, pentru a se perfecţiona în meseria sau industria lor.

Toţi cari voesc a concurge la aceste stipendii şi ajutoare trebue sĕ dovedească:

a) prin atestat dela oficiul parochial concernent, că sunt români greco-orientali din Transilvania;

b) prin atestatul oficiului comunal, starea averei proprie şi a părinţilor;

c) prin atestatul oficiului parochial, la care aparţine concurentul sau familia concurentului, dacă trăesc părinţii, câţi copii minoreni sûnt, câţi din acestia umblă la scoală?

În special **tinerii,** cari au **intenţiunea** de a se aplica ca noviţi la meserii şi concurg la un stipendiu câte de 30 fl., afară de recerinţele generale indicate mai sus trebue sĕ mai întrunească următoarele condiţiuni:

1. Se nu fie mai tineri de cât de 12 ani;
2. Se fie absolvat cu succes bun cel puţin scoala elementară (atestatele scolastice);
3. Se fie încheiat contract cu măestrul conform §-lui 61 al legei industriale (art. leg. XVII: 1884), ceea ce se va dovedì prin aşternerea contractului.

Învĕţăceii aplicaţi deja la măestrie sau industrie, cari concurg la stipendiu câte de 30 fl., afară de recerinţele generali, trebue se mai întrunească următoarele condiţiuni:

1. Se fie angajaţi la vre-un măestru cu contract, care sĕ se alăture la cerere.
2. Sĕ aibă purtare bună dovedită cu atestat dela măestrii, la cari au fost şi sûnt aplicaţi.

Sodalii, cari concurg la ajutoriu anual câte de 30 fl., afară de recerinţele generale trebue sĕ întrunească următoarele condiţiuni:

1. Sĕ fie devenit în anul 1884 sodal (certificatul de sodal).
2. Sĕ aibă atestat dela măestri despre purtarea bună. Se producă şi alte documente recomandătoare; precum d. e. dacă sunt membri ai vreunei reuniuni de sodali (certificat dela presidentul reuniunei respective).

Sodalii, cari concurg la ajutoriu câte de 100 fl., 150 fl. şi 200 fl., pentru a se putea face măestri, au sĕ întrunească afară de recerinţele generale încă următoarele condiţiuni:

1. Se fie declaraţi în regulă sodali (certificatul de sodal).
2. Sĕ fie lucrat cel puţin 3 ani ca sodali (certificate dela măestri).

În cerere se arete anume: unde voesce a se aşeḑa ca măestri şi ce fel de mijloace bănesci mai au, asemenea sĕ producă şi alte documente mcomandătoare, pecum d. e. că sunt reembri ai vre-unei reuniuni de sodali (certificat dela presidentul reuniunei respective).

Sodalii, cari concurg la vre un *stipendiu de călătorie* câte de 200 fl. sau 300 fl., afară de recerinţele generale, au se mai întrunească următoarele condiţiuni:

1. Se fie absolvat cel puţin 4 clase gimnasiale sau reale (atestate de scoală).
2. Sĕ fie declaraţi în regulă sodali (certificatul de sodal).
3. Sĕ fie lucrat cel puţin trei ani ca sodal (certificate dela măestri).

Concurenţii la aceste stipendii de călătorie au sĕ arete în cererile lor, în ce limbi sciu vorbì şi scrie, şi care este planul detaiat al călătoriei lor.

Dela toţi concurenţii de ori ce categorie sĕ recere, ca cererile lor sĕ fie scrise şi subscrise cu mâna lor proprie şi adresate consistoriului archidiecesan gr. or. din Sibiiu, şi se între aici cel mult până la **1 Decemvre a. c. stilul vechiu.**

Cererile sosite după terminul defipt şi cele ce nu vor fi instruate precum sĕ recere mai sus, nu se vor lua în considerare.

Dat din şedinţa plenară a consistoriului archidiecesan ţinută în Sibiiu, 14 August, 1884.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Nr. 252 [877] 2—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 23 pct. 5 şi a instrucţiunei votate de sinodul archidiecesan la 13/25 Aprile 1877 Nr. 191 §. 7, prin aceasta sĕ publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Trei-scaunelor.

Fiitorul protopresbiter ca atare va fi totodată şi paroch în locul central al tractului şi anume în Sepsi-Săn-Georgiu, care de presinte fiind ocupată, fiitorul protopresbiter numai după devenirea ei în vacanţă va putea sĕ o ocupe.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sunt:

a) Venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutorul de stat şi din tacsele, ce încurg pentru şedulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorţiali şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterali.

b) Venitele ordinari ale parochiei de a III-a clasă din Sepsi-Săn-Georgiu după devenirea ei în vacanţă.

La postul acesta pot concurge numai bărbaţi apţi şi binemeritaţi pe terenul bisericesc şi scolar, în special aceia, carii după o pregătire cel puţin de 8 clase gimnasiali sau reali cu testimoniu de maturitate, au terminat studiile teologice la vre-unul din institutele metropoliei noastre şi au susţinut cu succes bun esamenul rigoros de cualificaţiune; sau carii, după pregătirea de mai sus îndicată, au terminat studiile teologice la vre-un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dară apoi a depus esamenul de cualificaţiune înaintea comisiunei esaminătoare a Consistoriului archidiecesan.

Pot însĕ concurge şi fără testimoniu de cualificaţiune profesorii de teologie şi preoţii chirotoniţi înainte de întroducerea esamenelor de cualificaţiune, dacă în celelalte au cualificaţiunea prescrisă mai sus.

În mod esceptional mai pot concurge şi fără prescrisa cualificaţiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, carii din privire la aplicabilitatea lor, la zelul şi acurateţa manifestată în administrarea protopresbiteratului vor avè dela Consistoriul archidiecesan (plenar) specială îndreptăţire la acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post au a'şi aşterne suplicele concursuali la Venerabilul Consistoriu archidiecesan în Sibiiu *în restimp de 30 ḑile dela prima publicare a acestui concurs* în foaia „Telegraful Român", alăturând câte o tabelă de cualificaţiune, carea sĕ conţină date esacte şi speciali în următoarele rubrici: numele, caracterul (rangul bisericesc) şi locuinţa concurentului, anii etăţii (anul, luna şi ḑiua nascerei), studiile pregătitoare afară de cele teologice (anul, locul şi categoria acelora); esamen de maturitate, doctorat ş. a., studiile pregătitoare teologice (anul şi locul acelora şi esamenul de cualificaţiune); serviciile de până acum pe terenul bisericesc şi scolar (timpul, locul şi categoria acelora); în fine cunoscinţa limbilor şi alte reflesiuni. Datele din această tabelă sûnt de a se întărì cu documente, carii sĕ se acludă în original, precum: carte de botez, testimonii scolastice şi de maturitate, testimonii teologice şi de cualificaţiune, atestate de servicii bisericesci şi scolastice, eventualminte toate altfel de recomândări.

Sepsi-Săn-Giorgiu, 2 Iuliu 1884.

Comitetul protopresbresbiteral al tractului Trei-Scaunelor.

preşedinte
Spiridon Dimian, adm. ppresbit.
Constantin Dimian, notar.

Nr. 183. [878] 2—3

CONCURS.

Devenind staţiunea învĕţătorească din comuna Porumbacul-inferior, protopresbiteratul Avrigului vacantă, se escrie concurs *până la 25 Septemvre a. c. st. v.* spre ocuparea ei, prelângă un salariu de 170 fl. v. a. care se va plătì prin repartiţie dela popor.

Doritorii de a ocupa acest post învĕţătoresc vor avé aşi aşterne suplicele lor instruate în sensul legilor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susarĕtat.

Oficiul protopresbiteral al Avrigului în conţelegere cu comitetul parochial.

Avrig 3 Septembre 1884.

Vasiliu Macsim,
admistr. pprot.

O maşină de vapori,
forţa 25 de cai,
din renumita fabrică a lui **G. Sigl din Viena,** construcţia cea mai solidă, bine conservată se vinde pe preţul cel mai moderat.
Desluşirile se dau de către **căpitanatul têrgului în Nocrich.** [886] 1—3

Infallibil.
Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect
„Roborantium"
(mijloc de a cresce barba).
El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) **la căderea pĕrului, formarea petelor** şi **la încărunţire.**
Efect momentan. Succesul garantat.
După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.
„Roborantium" s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi **la durere de cap.**
Deposit principal în Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bistriţa:* Fried. D. Herberth, farmacist. *Cluş*: Nicolau Széky, farmacist. *Feldioara:* Wilhelm Schneider, farmacist. *Aiud:* Iosef Oberth, farmacist. *Praid:* A. Weber, farmacist. *Székely-Keresztur* Fr. Ios. Jaeger, farmacist.
Tot acolo se află:
„Eau de Hébé", alifie orientale pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 25
„Bouquet du Serail de Grolich."
parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.
Nu este înşelătorie.

Neîncungiurat de lipsă la economia de vite.
Pravuri de Transilvania pentru cai şi vite cornute.
Pregătite din cele mai aprobate mijloace de casă, corespunḑĕtoare relaţiunilor noastre economice şi puseţiunei ţĕrei noastre, cari atât ca mijloc de cură, cât şi ca mijloc preservativ nu ar trebuì sĕ lipsească la nici un econom adevĕrat.
Pentru cai.
Contra ciumei, şoreceilor şi altor boale periculoase, precum: catarhoea organelor de respiraţiune, catarhoea de stomach, nemistuire, colică, tusă, marasma (Abmagerung) preste tot, contra celor mai deciḑĕtoare boale; mai departe servesc pravurile acestea la cal spre crescerea frumoasă şi-l susţin sănĕtos şi înfocat.
Pentru vite cornute.
Contra deosebitelor aprinderi şi alte boale, precum: flatulentia şi colică, mai departe la vaci, dacă dau lapte puţin şi slab, contra marasmei (Abmagerung) contra apetitului perdut şi cu deosebire la vitele de îngrăşat.
1 pac. à $^1/_4$ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à $^1/_2$ Kilo 60 cr. v. a.
Pravuri de Transilvania pentru oi.
Un obiect neăpĕrat de lipsă în economia raţională de oi, preparat din cele mai aprobate şi practice mijloace de casă, cel mai bun mijloc de cură şi preservativ contra boalelor epidemice, cari domnesc mai adese ori, precum: Genuriu vermele de plămênă (Lungenwurm), călbează, clorosea (Anaemie Bleichsucht), tusă, diarhoea, bubat (vĕrsat) mai departe restitue apetitul perdut şi vindecă toate boalele de stomach şi a organelor din lăuntru ş. a. m.
1 pac. à $^1/_4$ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à $^1/_2$ Kilo 60 cr. v. a.
Pravuri de Transilvania pentru rîmători.
Cel mai aprobat mijloc de cură pentru rîmători. Curează diarhoea, colica, branca, precum şi feliurite aprinderi. — E de mare folos şi pentru rîmătorii de îngrăşat, fiind-că face apetit şi tot odată şi îngraşă.
1 pac. à $^1/_4$ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à $^1/_2$ Kilo 60 cr. v. a.
[708] 7—10
Depositul principal de espediţiune la
Albert Wachsmann,
apotecar în Borgo-Brund. (Transilvania).
Mai departe în deposit: în **Sibiiu, Cluş, Alba-Iulia** şi **Sighişoara** la J. B. Misselbacher sen., în **Bistriţa** la A. Kollmann, în **Deva** la Apotecar Josef Fr. de Nádasch.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 109 Sibiiu, Marți 18/30 Septemvre 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru de-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Octomvre-Decemvre al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Septemvre 1884, a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Nr. 4662 Plen.

Cerculariu

către onorabila preoțime din cercul electoral preoțesc al Sebeșului.

Actul alegerii de deputat preoțesc în cercul electoral al Sebeșului pentru congresul național-bisericesc, susceput la 6 a lunei curente, nu s'a putut încheia în mod complet din acea causă: căci după constatarea resultatului votisării unii preoți votanți au poftit, ca deoare-ce nici unul din cei luați în combinare nu a întrunit maioritatea absolută a voturilor, sĕ se facă alegere mai ângustă între acei doi, cari au întrunit cele mai multe voturi; pe-când alții insistau la acea, ca cel ce a întrunit maioritatea voturilor, fie numai relativă, sĕ se proclame de deputat ales; apoi în loc de a se observa rêndul normal al discusiunilor și a se decide aceasta cestiune — neregulată în statutul organic — prin maioritatea voturilor: s'a născut între alegători o mișcare sgomotoasă terminată cu eșirea lor din localul alegerii, cea-ce a avut de urmare încheerea protocolului fără a se fi proclamat cineva de deputat pentru acest cerc electoral.

In considerarea acestora ar urma, ca preoțimea din cercul electoral al Sebeșului sĕ se întrunească de nou în colegiu electoral pentru a finalisa actul alegerii cu observarea regulelor generali ale consultărilor; dar fiindcă protosincelul archiepiscopesc Nicanor Frateș, care la actul alegerii din 6 a lunei curente a întrunit maioritatea relativă a voturilor, prin un act presentat aicia a renunciat în mod categoric la mandatul de deputat congresual, care eventualminte i s'ar da din partea acestui cerc electoral, și fiindcă prin aceasta renunciare s'a alterat cu totul resultatul alegerii premerse: consistoriul archidiecesan, esprimându-și regretele sale asupra procedurei necorecte, ce s'a urmat cu disolvarea de sine a colegiului electoral întrunit în rêndul trecut, află de bine a ordona de nou alegerea de un deputat preoțesc la congresul național-bisericesc din partea cercului electoral al Sebeșului, și spre acest scop dispune următoarele:

1. Preoțimea din acest cerc electoral, avisată timpuriu prin concernentele oficii protopresbiterali, are sĕ se adune de nou *Marți în 25 a lunei curente la 11 oare antemeridiane*, la locul central al cercului, adecă în comuna *Sebeșul-săsesc*, pentru a efectuì sub conducerea comisariului consistorial protopresbiter Ioan Tipeiu alegerea unui deputat congresual preoțesc.

2. La întrunirea aceasta sĕ se autentice protocolul colegiului întrunit la 6 a curentei precum și lista generală a preoților din acest cerc, verificați tot atunci, alăturându se acestea împreună cu celelalte acte electorali la noul protocol.

3. Fiind colegiul electoral constituit deja la întrunirea sa din rêndul trecut, acela are se purceadă numai decât după cele premerse la alegerea de deputat, cu observarea instrucțiunilor cuprinse în punctul IV aliniile 4—11 și punctul VI al cerculariului consistorial din 13 August a. c. Nr. 4023 Plen., înțelegându-se de sine: că întregirea biroului poate avea loc numai la cas, dacă la noua întrunire ar lipsì care-va din personalul lui.

4. Deoarece statutul organic nu conține dispozițiuni clare pentru casul, când la alegerea deputaților preoțesci nime nu ar întruní maioritatea absolută a voturilor: colegiul electoral, în cas, când ar interveni de nou astfeliu de incident și s'ar face propunere pentru o alegere mai ângustă între acei doi, cari au întrunit cele mai multe voturi, va avea sĕ discute cestiunea în regulă, apoi sĕ se pronuncie asupra ei cu maioritate de voturi, și în fine sĕ urmeze conform enunciatului basat pe maioritate; remâind neatinsă competența congresului nostru bisericesc de a regula definitiv astfeliu de cestiune.

Din ședința plenară a consistoriului archidiecesan, ținută în Sibiiu, la 17 Septembre, 1884.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Revista politică.

Vineri s'a deschis perlamentul Ungariei pentru un nou period de trei ani. President a fost veteranul deputat din țeara Oltului dl Boer Antal ca cel mai bĕtrân dintre deputații actuali.

Prima ședință s'a deschis la oarele 10$^1/_2$.

S'a cetit comunicatul ministrului president, prin care se aduce la cunoscința parlamentului, că Maiestatea Sa împĕratul și rege va deschide dieta în obicinuitul mod serbătoresc la 29 Septemvre în palatul regal din Buda la oarele 12.

Se cetesce apoi ceremonialul prescris și îndată cere cuvêntul deputatul **Irányi Daniel** spre a protesta ca de obiceiu la începutul fie-cărei sesiuni contra mergerei deputaților la palatul din Buda.

Irányi Daniel: Domnilor deputați! Me simt îndemnat a amintì un lucru, pe care și până acuma la asemenea ocasiuni l'am amintit. Deșì prevĕd că pasul meu va fi fără resultat, totuși trebue sĕ-mi spun convingerile mele, și sĕ-mi fac detorința. După cum tocmai am auḑit, dieta se va deschide sĕrbătoresce în palatul regesc din Buda. Sciu foarte bine, că aceasta așa a fost și la ocasiunile de mai nainte, și că asemenea us se observă și la alte state din centrul Europei. Cu toate aceste eu cred, că adevĕratul constituționalism cere, ca domnitoriul încoronat se cerceteze parlamentul, când el îl deschide. Așa s'a urmat în Francia dela 1830 începênd sub Louis Filip, așa în Italia, așa în Anglia unde coroana de astădată e pe capul unei femei.

Mai departe am auḑit din ceremonial, că la deschidere afară de ministrii unguresci și demnitarii țĕrei, Majestatea Sa va fi încungiurat de mai mulți demnitari ces. reg. Ce caută domnii acestia la deschiderea dietei ungaresci? (Alecsandru Csanády: Ei n'au ce căuta acolo. Mare ilaritate.) Sub Maria Teresia s'a trimis un asemenea ceremonial la dieta din Pojon, și ea a protestat contra presenței demnitarilor streini; mai mult, s'a ḑis espress, că și persoane de provenienţă princiară numai ca oaspeți pot lua loc după demnitarii țerei. Corabia care a adus pe Maiestatea Sa Maria Theresia la graniță a pus tricolorul și insigniele ungaresci. Și regina n'a avut ansă a se căì pentru aceasta; aceasta i-a salvat tronul.

In ceremonial se mai ḑice: La cetirea cuvêntului de tron regele 'și pune calpagul pe cap, ear deputații ascultă mesagiul cu capul descoperit. Sciu bine că aceasta este veche datină; înse ea se datează de pe timpul, când regii 'și deduceau puterea dela dreptul divin și deputații erau priviți ca simplii supuși, și nu ca unii, ce în puterea publica se împart cu coroana.

Și mai vătămĕtoriu decât aceasta este faptul, că la deschiderea dietei pe palatul regesc la mijloc fâlfâie steagul negru — galben, precând cel unguresc și croat este pus la cele 2 colțuri. Se ḑice că coloarea negru-galben representă colorile casei domnitoare Eu am alte informațiuni; după cât sciu eu roșu și alb este coloarea familiei Habsburg. Fie însĕ cum va fi, pe basa legei la sĕrbători naționale trebue sĕ fie arborat stindardul unguresc, cu insigniele ungaresci. Pretind deci sĕ se respecteze legea, și declar, că între împregiurările de față nici eu nici cei de principii cu nime nu luăm parte la deschiderea solemnă a dietei.

Ministrul president cu provocare la usul întrodus prin prima dietă dela 1867, roagă pe majoritate se participe la deschiderea dietei, și cu aceasta se termină ședința primă.

Archiducele Rudolf la Sinaia.

(Corespondența particulară a „ROMANULUI.“)

Sinaia, 13 Septemvre, 1884.

Reședința regală are un aspect feeric. Toate casele sunt împodobite cu drapele române, austriace și belgiane.

La otelul Eduard se vede cifrele regale. Gara este împodobită asemenea cu aceleași drapele, verdeață, panglice tricolore, și cifrele AA. LL. archiducele Rudolf și principesa Stefania, atrage mulțimea din Sinaia.

MM. LL. Regele și Regina, însoțiți de casa Lor militară și de dl Sturza, ministrul afacerilor strĕine, generarele Cernat, R. Mihai, generarele Theodory, au plecat la oarele 4 la Predeal, unde aveau sĕ întimpine pe Augustii Lor oaspeți.

Trenul regal cu Maiestățile Lor ajunge în gara Predeal la oarele 4 și 45 minute.

Această gară este de asemenea frumos împodobită: drapelele române și austriace stau alături ca și cifrele Suveranilor României și ale oaspeților Lor. O companie din regimentul al 7-lea de dorobanți, cu dl colonel Gorjan și musica regimentului, este înșirată pe peronul gărei.

La oarele 5 trenul special, care aducea pe moștenitorul tronului Austriei cu soția Sa întră în gara Predeal, în sunetul musicei, care cânta imnul austriac.

A. A. L. L. I. I. R. R. archiducele Rudolf și principesa Stefania, însoțiți de dl comite Bombelles, amiral, comitesa Sylva Taroca, majorul comite Nostez, adjutant, comitesa Nostiz, comitesa Palffy, căpitanul de corvetă baronul Nohlgemüth — se dau jos din tren și se îmbrățișează cu Maiestățile Lor.

Apoi M. M. L. L. Regele și Regina presintă Altețelor Lor suita Lor, printre care se mai aflau dl Furduescu, prefectul de Prahova, G. Ionescu, primariul din Sinaia și subprefectul acestei plăși.

La rêndul Lor, archiducele Rudolf și principesa Stefania presintă Maiestăților Lor suita Lor.

Dl baron de Mayr, însoțea pe Augustii călĕtori dela Brașov, unde fuse-se a-i întêmpina.

În urma presentărilor, Maiestățile Lor cu Augustii oaspeți se suiră în trenul regal și la oarele 5 și 45, sosiră în gara Sinaia.

Pe toată linia ferată dela Predal la Sinaia, se aflau înșirați, la distanțe egale gendarmi călări cu săbiile scoase, cari salutau trecerea trenului regal.

În gara Sinaia, o companie din batalionul 2 de vênĕtori, cu dl major Ionescu și musica regimentului al 6-lea de dorobanți, salută sosirea Augustilor oaspeți.

Peronul gărei este îndesat de notabilitățile și cetățenii din Sinaia. Baronul de Hertz este în uniformă de oficiar de reservă austriac.

După ce se făcu și în această gară câte-va presentări, M. S. Regina luă loc într'o trăsură cu principesa Stefania și M. S. Regele cu archiducele Rudolf și, în mijlocul urărilor de bună venire și ale strigătelor mulțimii, trăsurile Curții porniră la castelul Peleș.

O poesie de ocasiune: 13 Septembre 1884 — în care se ureză bună sosire Augustilor călĕtori — circula prin mulţime.

La oarele 7, urmà prânḑul la care luară parte pe lângă suitele MM. LL. Regele şi Regina şi ale Alteţelor Lor, d. Dim. Sturdza cu dna Zoe Sturdza, dnii baron de Mayr, baron Saurma, împreună cu fratele seu, dnii generari Cernat, Theodory, Cretzeanu, R. Mihai, dnii G. Cantacuzin, directorele drumurilor de fer, care fuse-se asemenea la Predeal, dl colonel Pastia, directorele pyrotechniei, dl baron de Hertz, dnii Furduescu, colonel Gorjan, maior Ionescu, comandantul batalionului 2 de vênĕtori şi locotenintele Cătuneanu.

M. S. Regele purta uniforma regimentului austriac, al cărui comandant este; archiducele Rudolf purta uniformă de generar.

În tot timpul mesei, care a ţinut pănă la oarele 8 şi jum., musicele regimentului 6 de dorobanţi şi 4 de infanterie cântau pe rênd.

După ce s'a sfârşì masa, Augustii meseni eşiră pe teraţa castelului Peleş ca sĕ privească la focurile de artificii, cari se trăgeau din valea Peleşului.

La un semnal dat de musică, lumina electrică încetă de a mai fi comunicată atât castelului cât şi şoselei ce duce în Sinaia, şi focurile de artificii începură a jucă în aer, la o înălţime de 2 şi 3 kilometre.

Munţii cu înălţimile lor duceau ecoul în depărtare, anunţând serbătoarea din Sinaia.

Sori rotitori, salve de bombe cu 100 rachete cascade, salve uriaşe cu stele galbene, palmieri, evantaliuri, buchete de 100 rachete atrăgeau privirile Augustilor oaspeţi şi ale mulţimii imense aflate în curtea castelului şi în faţa lui.

Ceea ce însĕ atrase şi mai mult admiraţiunea Maiestăţilor Lor şi a augustilor oaspeţi au fost: o figură care represinta armele austro ungare cu inscripţia *Vivat AA. LL. I. I. Rudolf şi Stefania, Carol I. şi Elisabeta;* o canonadă de artilerie representată prin două tunuri şi inscripţia *Trăiască Carol I,* şi în sfêrşit, frontul cu inscripţia următoare:

> *La nuit, tout est de feu:*
> *Les étoiles les pensées et les larmés.*
>
> **„Carmen Sylva.“**

După terminarea artificiilor, Maiestăţile Lor Regele şi Regina şi Augustii Lor oaspeţi mulţămirà d-lui colonel Pastia pentru reuşită. Apoi întrară in castel şi la oarele 10 şi jumĕtate se servì ceaiul, după care Maiestăţile Lor şi Alteţele lor se retraseră în apartamentele Lor.

14 Sepembre.

Timpul astăḑi este urît: o ploaie măruntă şi deasă cade asupra Sinaii. Vêrfurile munţilor nu se vĕd din causa norilor.

MM. LL. Regele şi Regina, pe la oarele 10, arătară Alteţelor Lor Archiducele Rudolf şi principesei Stefania frumosul castel Peleş.

La oarele 12 se servì dejunul la care luară parte: dnii D. Sturdza, general Cernat, Dr. Theodory, R. Mihai, maior Grămăticescu din artilerie, precum şi suitele Maiestăţilor şi Alteţelor Lor.

După dejun, pe la oarele 3, M. S. Regina şi cu principesa Stefania, M. S. Regele cu archiducele Rudolf, singuri şi neinsoţiţi de nimeni, veniră in două trăsuri ale curţii, şi de şi ploua, visitară pe rênd bisecica cea mică (paraclicsul), chiliile călugărilor, unde MM. LL. cu Augustii Lor oaspeţi au fost intêmpinaţi de stariţul mănăstirei; apoi visitară mănăstirea şi in urmă scoala.

În urmă, M. S. Regina şi cu principesa Stefánia au fost nevoite a se retrage în castel, din causa ploii. M. S. Regina era imbrăcată in costum naţional.

M. S. Regele, deşì ploua, duse pe archiducele Rudolf pe platoul care se întinde în faţa mănăstirei şi unde se făceau mai nainte hore, şi ii arătă priveliscea frumoasă ce se vede acì precum şi înălţimele castelului Peleş.

În tot timpul cât Maiestăţile Lor visitară, cu Augustii călĕtori monastirea, chiliile, şi scoala, fură însoţite de o mulţime de lume.

În urmă, Regele, împreună cu archiducele Rudolf în trăsură descoperită, se preumblară în Sinaia; apoi se retraseră asemenea în castel.

La oarele 6 şi jumĕtate s'a dat un prânḑ la care au luat parte mai aceleaşi persoane.

Din causa ploii care continua, retragerea cu torţe şi lampioane a fost amênată.

Tot asemenea a fost amênată şi vênetoarea proiectată.

Din ale bisericei protestante.

Biserica protestantă în conventul general dela anul 1882 a decis a înfiinţa un fond general pentru scopurile sale.

Reproducem din actele acestui convent partea privitoare la fondul proiectat.

Eată acele dispoşiţiuni:

Partea a patra

despre fondul comun al bisericei reformate maghiare.

§. 216. Destinaţiunea fondului comun al bisericei reformate maghiare este spriginirea şi înaintarea acelor scopuri menite de a întărì şi desvolta organismul bisericei noastre, cari de singuraticele diecese şi protopresbiterate prin propriile lor forţe nu se pot ajunge.

Mai departe amĕsurat stărei fondului înaintarea astorfel de afaceri, cari represintă interesele deosebite ale bisericii universale şi cari numai cu puteri unite se pot pune în lucrare.

§. 217. Problema:

a) ajutorarea acelor comune bisericesci lipsite, cari din forţele proprii nu pot se esiste şi pe cari diecesa respectivă şi protopresbiteratul cutare nu le pot susţinea;

b) înaintarea prin ajutoare în bani acolo unde se va arăta necesitatea de a se forma parochii, biserici şi scoli noue.

c) ajutorarea preoţilor rĕu dotaţi;

d) îngrigirea spirituală a coreligionarilor, ce trăiesc risipiţi între marginile Ungariei şi ţĕrilor adnexe, şi chiar şi acelor ce se află dincolo de graniţe în ţĕrile vecine de sud şi ost, şi dìn motivul acesta încuragiarea, susţinerea şi organisarea de misiuni, şi instituţiuni de misionari, ca astfel miile ce s'ar putea perde foarte uşor în re streini sĕ poată fi susţinuţi în interesul bisericii şi al naţiunii;

e) spriginirea înfiinţărei prin ajutoare permanente din fondul comun a unui institut de pensiune pe seama preoţilor bĕtrâni, neputincioşi, preotese vĕduve şi orfani de preoţi.

§. 218. Condiţiunea ajuturărei e ca mai ântâiu sĕ fi intreprins parochiile, protopresbiteratele şi diecesele respective toţi paşii spre ajungerea scopului, pentru a cărui realisare concurează la fond.

§. 219. Pentru susţinerea acestui fond fie-care cap de familie e dator — amĕsurat averii şi veniturilor sale — sĕ plătească o rată anuală anumită, care sĕ corespundă cel puţin cu a miia parte a sumei ce o recer spesele susţinerii anuale a familiei sale.

§. 220. Statorirea sumei anuale, ce are a se solvì, se va face prin clasificare, astfel ca fie-care cap de familie sĕ se pună în clasa, cărei corespunde conform proporţiunii stabilite în §. 219.

§. 221. Graduaţiunea claselor, modul clasificărei şi procederea de emendare, se va regula printr'un regulament de conventul universal.

§. 222. Tabelele de clasificare le pregătesc presbiteriile parochiilor, cu care ocasiune normativul conventului trebue adus la cunoscinţă publică. Fie-care cap de familie în raport cu averea sa şi veniturile sale 'şi alege liber clasa în care voesce a fi înregistrat şi după care are a-şi solvì rata anuală. Resultatul acestor înregistrări se publică în comuna parochială şi sĕ aşterne diecesei. În cas de disproporţie bătătoare la ochi i stă în drept atât presbiterului cât şi diecesei a retrimite registrele persoanei respective sau presbiteriului şi a-i provoca spre emandarea lor.

§. 223. Fie-cărui cap de familie i stă în drept a-şi rescumpĕra ratele anuale, — dacă va solvì odată pentru totdeauna ratele anuali a clasei, cărei aparţine pe 20 de ani înainte în bani gata la fondul comun.

Sumele astfel incurse se capitalisează, însê fondul spre acoperirea speselor sale anuale numai interesele capitalului le poate întrebuinţa.

Capul de familie care şi-a solvit ratele odată pentru totdeauna, nici el, nici moştenitoriul seu primogenit nu poate fi constrins de a mai contribuì la fondul comun.

§. 224. Spre sporirea fondului comun afară de capitalul amintit în §.-ul precedent mai servesc:

a) Contribuirile eventual întrate sub titlul domesticelor generale, sau cele promise mai de demult în mod obligătoriu.

b) Fondurile şi ofertele cu scop identic ale diferitelor corporaţiuni bisericesci şi anume a dieceselor, protopresbiteratelor şi parochiilor, întru cât acele de present sau în viitor se vor fi conferind;

c) Fundaţiuni marinimoase;

d) Oferte testamentare;

e) venitele după publicaţiunile bisericesci, ce se fac în Dumineca ultimă a lunei lui Octombre, ca în ḑiua de aniversarea reformaţiunii;

f) capitalisarea din an în an a 25% din venitul anual al fondului; şi în fine

g) restul ce ar resulta după încheierea raţiociniului anual.

§. 225. Rata anuală a fundaţiunii după baronul Baldácsy, dacă aceea în sensul literilor fundaţionale se va pune în lucrare, se va computa la budgetul anual al fundaţiunei.

§. 226. Problema conventului va fi organisarea şi înfiinţarea institutului de pensiune amintit în punctul *e*) §. 217.

Planul din cestiune a conventului, înainte de a se pune în lucrare trebuĕ trimis dieceselor spre primire.

§. 227. Conventul mai departe are de a forma un comitet esecutiv permanent, care se va compune din câte un membru ordinar şi substitut din fie-care diecesă. Cercul de activitate al acestui comitet se estinde asupra manipulării fondului comun, asupra esecutării concluselor conventului şi in genere asupra controlării întregei manipulări; comitetul are de a cerceta cassele şi raţiociniile, şi în genere de a face tot posibilul, ce ar putea înainta manipularea regulată şi prosperarea fondului.

§. 228. Conventul esmite în fie-care an un memorial despre starea şi desvoltarea fondului comun, în care se publică raportul comitetului esecutiv memorialul are sĕ se trimeată într'un numĕr potrivit de esemplare la fie-care diecesă.

§. 229. Cu punerea în lucrare a acestor legi şi a paşilor de lipsă în această causă, se însărcinează conventul universal, remânênd ordinaţiunile lui în valoare pănă la promulgarea legilor din cestiune a sinodului procsim.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Făgăraş, 6 Septembre 1884 v. Onorate d-le Redactor! Societatea diletanţilor români din Făgăraş „Progresul,“ înfiinţată în anul 1883 sub direcţiunea d-lui Ioan Roman, advocat în Făgăraş, conform decisiunei comitetului ei, în 28 August a. c. st. v. când „reuniunea învĕţătorilor gr. or. români din districtul Făgăraşului“ ş a ţinut adunarea generală, a dat o „representaţiune teatrală“ împreunată cu „petrecere de joc“ al cărei venit a fost destinat în favorul „fondului“ reuniunei învĕţătoresci.

Pentru-ca publicul cetitoriu, care despre această împregiurare a fost avisat încă la timp, sĕ aibă cunoscinţă şi despre resultatul întreprinderei, las sĕ urmeze un mic raport despre decursul producţiunilor şi venitul curat incurs pentru reuniunea noastră.

„Remăşagul,“ proverb cu cântece într'un act de Vasile Alisandri, a fost cea dintâi piesă, care s'a esecutat de membri societăţii. În această piesă d-şoarele: Areti Popescu şi Rea Silvia Cip au sciut destul de perfect interpreta rolurile Smărăndiţa şi Tinca, asemenea d-nul Cornelie Pop pre cel de Madam Franz, guvernanta, sciinduse transpune aproape desĕvêrşit în naturelul unei femei. Numai puţin dnii: Augustin Cepeş şi Stefan Necşa în rolurile de Teodorean şi Nicu au fost la înălţimea chemărei lor.

Au urmat două cântece: „Rondunica,“ romanţă şi „Într'o vale singurică,“ cântec popular, esecutate în câte două voci şi acompaniate de violină, apoi o declamaţie: „Lui Vasile Alisandri,“ poesie de Iosiv Vulcan, esecutată de dşoara Elvira Făgărăşan, al căror efect a fost satisfăcĕtoriu.

Piesa din urmă „Cinel Cinel,“ comedie cu cântece într'un act de Vasile Alisandri, reuşind preste aşteptare a pus coroană totului. Jocul „dea baba oarbă,“ cântecul „coroanei Moldovei“ esecutat prin îngenunchierea şi scolarea întregului personagiu din această piesă, apoi încredinţarea lui Graur din Moldova cu Florica din Muntenia, închipuind „unirea acestor două ţeri,“ au fost nisce adevĕrate tablouri caracteristice numai neamului românesc. Dşoarele Lucreţia Negrea şi Rosalia Ghimbăşan în rolurile de Smărăndiţa şi Tincuţa şi dşoarele: Areti Popescu şi Rea-Silvia Cip ca fete de boieriu, toate îmbrăcate în pitorescul costum naţional au sciut da espresiune frumosului. Cu gust şi siguranţă ş'a esecutat rolul de Florica dşoara Aurelia Popp; apoi eroii acestei piese d-nii: Alesandru Cepeş şi Nicolae Ludu în rolurile de Pitarul Sandu boieriu de 50 de ani şi Graur, fecior boeresc, au încoronat succesul.

Petrecerea de joc urmată după representaţiunea teatrală a fost vială şi a durat pănă aproape de ḑi.

Venitul total a fost 102 fl. 50 cr. din care detragêndu-se spesele de 46 fl. 36 cr; a rĕmas venit curat în favorul fondului reuniunei învĕţătoresci 56 fl. 14 cr. v. a., care sumă s'a şi depus spre fructificare la cassa de economii „Furnica“ din Făgăraş.

Oferte marinimoase au incurs dela următorii p. t. domni Ioan Roman 3 fl. Vasile Damian, ppresb. 2 fl. Petru Popescu, ppresb. 1 fl. 20 cr. George Moian, înv. 50 cr. David Thirfeld, librariu 40 cr. Frideric Steinburg, apotecariu 20 cr, şi Popa, locotenente 20 cr. suma 7 fl. 50 cr. v. a.

Acestor prea stimaţi domni şi în deosebi mult onoratului domn Ioan Roman sub a cărui direcţiune se află societatea „Progresul,“ apoi tuturor membrilor ai acestei societăţi li se aduce mulţămită publică pentru ajutoriul moral și material, care lau oferit pentru promovarea intereselor și ajungerea scopului reuniunei noastre învĕțătoresci.

Nicolae Aron,
secretariul reuniunei.

Halmagiu la 6 Septemvre 1884. Domnule Redactor! Subscrisul me rog cu tot respectul ca sĕ binevoiți a da loc în prețuita foaie „Telegraful Român“ următoarei mele spresiuni spre a satisface publicului.

Dare de seamă. — Corpul învĕțătoresc dela scoalele normale din opidul Halmagiu, cunoscênd folosul cel mare care-l va avea cu timp națiunea română din generațiune în generațiune din înființândul seminariu gr. or. în Arad prin influența și nenumĕratele osteneli ale neobositului și adevĕrat apostol al scumpei noastre națiuni, Ilustritatea Sa Dl Ioan Mețian episcopul Aradului și a mai multor bărbați binemeritați pe terenul cultural, s'au consultat intre sine, că pe ce cale s'ar putea încă ajutora starea amintitului seminariu, și aflând mijlocul, numai decât au luat inițiativa, ca spre acest scop sĕ predee cu tinerii români din Halmagiu, nescari piese teatrale și alegênd tineri apți spre aceea, iau pregătit cât se poate mai bine, și au predat în 19/31 August a. c. piesele teatrali: I. „Ciorobor pentr'un topor“ la care tinerii diletanți au fost: Ioan Costin teolog acum de anul al II-lea, Enea Joldea teolog de anul I-lea, Dionisiu Sida învĕțătoriu în Brusturi și Alesandru Mihaloviciu fost învĕțătoriu în Bihor. — II-a piesă „Andreiu Florea curcanul“ predat de Petru Irhașiu practicant în neguțătorie și a III-a „Vlăduțul mamei“ predat de Alecsandru Mihaloviciu. Fininduse aceste cu cel mai bun succes, s'au început petrecerea cu dans, care au durat până la 12 oare noaptea, apoi între pausă s'au jucat „Călușeriul“ prin tineri: Enea Joldea, Petru Irhașiu, Adam Irhașiu, Dionisiu Sida, Militon Irhașiu, Ales. Mihaloviciu, Nicolau Sbârcea, Nicolau Dragoș, Nicolau Faur și Arsenie Ciungan cu vătavul în frunte Ioan Costin conducĕtoriu la acest joc, toți în costum national cât mai corespunḑĕtoriu. La întrarea tinerilor în sală publicul constătătoriu din inteligența română și de alte naționalități, preoți, învĕțători și nație din opid și jur, care fiind că au fost de timpuriu avisát s'au presentat în așa numĕr mare încât nemai încăpând în sală, mulți s'au rentors către casă, — cei de față au erupt într'un așa strigăt pe vivate, încât ți se părea că te avênta la nori, jocul la dorința publicului s'au repetat de mai multe ori și încă fără eroare; în urmă publicul electrisat de iubire către jocul național, care în opidul nostru s'au jucat prima dată, au continuat petrecerea cu celelalte jocuri în cea mai bună armonie până dimineața la 6 oare când publicul satisfăcut s'au îndepărtat, ear călușerii cu corpul învĕțătoresc ca conducĕtoriu în frunte au mai făcut o preumblare pe stradele opidului și apoi s'au îndepărtat fie-care în cea mai mare linisce la locuința sa. — Nu pot sĕ nu amintesc cum că la efeptuirea celor necesare spre scopul dorit au dat mână de ajutoriu corpul învĕțătoresc și domnul Simeon Moldovan, neguțătoriu în Halmagiu.

Venitul cu aceasta ocasiune au fost 156 fl. 40 cr. v. a. spese preste tot și pregătirea costumului național pentru 11 persoane 103 fl. 85 cr. v. a. mai remâne venit curat o sumă de 52 fl. 55 cr. v. a. În suma încursă de 156 fl. 40 cr. v. a se computā și sumele suprasolvite dela dnii: Ioan Popp preot în Buncești cttul Bihor. 1 fl. v. a., Petru Mager învĕțătoriu în Lazuri 1 fl., Petru Gabor oficiant la catastru 80 cr. ear dela dnii: Balás Gábor notariu în Halmagiu pe lângă prețul întrărei 5 fl., Isidor Mendel 2 fl. și Simeon Moldovan neguțătoriu 10 fl. v. a. lângă prețul întrărei, cărora pe lângă mulțămita noastră le poftim mulți ani fericiți.

Tot pentru scopul amintit am mai predat cu tinerimea română din Halmagiu în 29 August st. v. a. c. și în opidul Brad în sala gimnasiului o asemenea petrecere, cu aceiași programă ca și în Halmagiu unde toate au decurs cu cel mai bun resultat și în ordinea recerută. Petrecerea și aici fiind publicul îndestulit peste așteptare, au durat până dimineața, secerând bucurie tuturor celor de față.

Venitul aici au fost 75 fl. 10 cr. v. a., spese 54 fl. 86 cr. v. a. venit curat 20 fl. 24 cr., în suma incursă se computā dela dl deputat Petru Truța 5 fl., dela rever. domn George Părău, administrator ppesc 5 fl., și dela dnul subpretore de acolo 2 fl. cărora mulțămindu-le le urăm mulți fericiți ani. Adaugêndu-se venitul curat de aici cu cel dela Halmagiu face o sumă de 72 fl. 79 cr. v. a. care cu datul de 31 August st. v. a. c. s'au și înaintat la locul destinat.

Cu aceasta ocasiune rog pe toți domnii preoți și învĕțători, ca la toate ocasiunile sĕ binevoiască a stirnì în inima poporului iubirea către folosul cel mare cel va avea națiunea noastră prin înființarea acestui seminariu, și uniți toți într'un cuget și o simțire, sĕ nisuim a ajutora starea lui pe ori ce cale salutarie.

Nicolau Joldea,
cassariu și învĕțătoriu primariu la scoalele normale din Halmagiu.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu.

Publicul român are deja cunoscință despre obiectele întrate pentru loteria, ce se arangiază de către Reuniunea femeilor române din Sibiiu. Până acuma au întrat peste 600 de obiecte, și cele mai multe sûnt obiecte de mare preț.

Cu deosebită recunoscință trebuie sĕ ne esprimăm asupra viului interes ce desvoaltă comitetul pentru ca loteria sĕ reiase cât mai splendid pentru reuniune, și admirațiune și recunoscință merită publicul român și strein, care a contribuit la aceasta întreprindere a reuniunei.

Sortitura arangiată de Reuniunea femeilor române din Sibiiu va fi o fidelă și deamnă fică a espositiunei noastre din 1881. Diferența se reduce la numĕrul obiectelor. Calitatea și prețul singuraticelor obiecte nu cu mult stă mai jos ca la esposiția din 1881. Sûnt obiecte între fl. 20—50 între 5—20

Cu deosebită satisfacțiune privesce omul la lucrul de mână al damelor noastre și mai ales la al țĕrancelor noastre, și iscusința naturală duplu câștigă în merit, dacă reflectăm la măestria câștigată prin învĕțătură.

În frumsețe și desteritate țĕrancele noastre fac onoare damelor noastre și bunăvoința bărbaților se manifestă prin fel de fel de obiecte trimise.

Obiectele sûnt espuse deocamdată provisoriu în salonul doamnei presidente Maria Cosma. Sperăm că ele se vor espune în vre-o localitate publică, procurând publicului o deosebită satisfacțiune prin privirea lor.

Portul țerancelor din Valea Bărgăului și de pe Térnave din cât am putut vedea până acuma, nu este representat.

Ar fi pĕcat se lipsească. Vom revenì la altă ocasiune.

Mulțămită publică.

Pentru loteria arangiată din partea „Reuniunei femeilor române“ au mai încurs următoarele obiecte:

Dna Elisabeta de Colbasi, una pânzătură cu 6 servete țesetură de casă; dna Ana Ghibu, 1 portefelinariu; dnul George Mateiu comersant, una garnitură pentru 2 paturi și 1 masă, una garnitură pentru masă a 6 persoane (damast) și 6 ștergare; dna Elena Popescu, 6 cuțite din cristal cu țiitor pentru poame, una pânzătură pe mijlocul mesei brodată, 2 entre-deux pentru perini împletite din șinoare; dna Eugenia Petric, 1 țiitor de notițe cu brodărie; dna Elena Barbu, 1 servițe pentru liquer; dna Ermina St. Păcurar-Balomiri colectantă, una ținătoare de perii de peluche brodată cu mĕtasă; dna Leontina A. Roman-Balomiri, 1 sachet brodat cu mĕtasă si chenile: d-ra Elena Onițiu, 6 servete brodate cu mĕtasă pentru thee; dna Ana Roșescu colectantă, 1 ștergar țĕrănesc; dna Luisa Maxim, 1 cătrință italiană țesetură proprie; dna Maria Telecan, 1 ștergar țĕrănesc; dna Sofia Jucan, 1 ștergar țerănesc; dna Maria Jucan, 1 ștergar țĕrănesc; dna Nastasia Bojan, 1 ștergar țĕrănesc; dna Ana Pascu lui Fodor, 1 ștergar țĕrănesc; dna Ana Jucan, 1 ștergar țĕrănesc; dna Teodora Ungurean, 1 ștergar țĕrănesc; dna Ana Incegean, 1 ștergar țĕrănesc; dna Maria Rocaș, 1 ștergar; dna Ana Rocaș, 1 ștergar: dna Nastasia Rusu, 1 ștergar; dna Maria Marincaș, 1 ștergar; dna Maria I. Munteanu colectantă, 1 față de masă, 1 ștergar, 1 traistă; dna Amalia D. Aron, 1 ștergar, 1 traistă; dna Maria de Georgeviciu, 1 tavită pentru păhare și 4 mărunțișuri; d-ra Iosefina Daniliu, 1 cămașe țĕrănească cusută cu arniciu și fiuturi; dna Iosefina Paskevici de Dunca și d-ra Nina de Dunca, 1 corfiță pentru bilete cu brodărie de mĕtasă, una perină de canapea brodată, una casetă de sticlă pentru mănuși, 1 fluture ca ștergător de peană: d-ra Sevastia Murĕșan, una față de perină; brodărie națională; d-na Catinca Bârsean, 1 pelotă brodată; dna Maria Baiulescu 1 sachet cu aplicațiune; dna Hareti Stănescu, brodărie pentru una păreche pantofi; d-ra Emilia Simtion 2 părechi gamași colorați; dna Sidonia Simtion, 2 părechi ciorapi colorați; dna Zinca Roman, 1 esemplar „Lira mea“ și 3 esemplare „Novele dela sate“ de I. Vulcan; dnul Iosef likeli comersant, 2 vase de flori; dna Maria Popp de Harșan, 1 vasă de flori; d-ra Aurelia Albini colectantă 1 sorț italian țesetură proprie; dna Emilia Albini, una pânzătură pentru masă țesetură proprie; d-ra Cornelia Albini, 1 tavă pentru lampă brodată; dna Elena Baeșan, una cătrință din lână; d-ra Lucreția Gaelu colectantă, una corfiță de mână cu aplicațiune de iască; Maria Petran măr. Maier, 1 ștergar țĕrănesc; Ana Maier măr. Sopon, 1 ștergar țĕrănesc; Marina Rici, 1 ștergar țĕrănesc; Verona Neamțu, 1 stergar țĕrănesc; Verona Șandor, 1 ștergar țĕrănesc; Dna Maria Lucaciu n. Totelacan, 1 ștergar țĕrănesc; Elena Maier măr. Neamțiu, 1 ștergar țĕrănesc; Anastasia Murĕșan măr. Miron, 1 fund de perină țesetură țĕrănească; Pelagia Groza, 1 servet de poame brodat; dna Cristina Barbu, 2 vase de flori, 1 corfiță pentru bilete.

Pentru bunavoința documentată față cu scoala reuniunei comitetul le esprimă mulțămită pe calea aceasta.

Varietăți.

* (Protopresbiteri noi). Escelenția Sa Domnul archiepiscop și metropolit a chirotesit astăḑi în capela archierească întru protopresbiteri pe Vasiliu **Dimian** ales în tractul Zarandului și pe Simeon **Monda** ales în tractul Bistriței.

* (Alegeri la congres). Deputații la congresul național bisericesc s'au ales, în cercul III. Sas-Sebes, dl **Visarion Roman**, director la banca „Albina“; în cercul VII: Zarand, dl **Petru Truța**, advocat, deputat dietal, în cercul X. Abrud, dl Dr. **Absolon Todea** adv.; în cercul XIII, Solnoc, dl N. **Cosma**, notariu cerc.; în cercul XIV. Bistrița dl **Eugen Brote** asesor cons.; în cercul XV. Têrnava dl **Anania Trombițaș** asesor cons.; în cercul XVI. Sighișoara dl **Stefan Iosif**, director gimnasial; XVII Vălcele dl **Ioan** cav. **Pușcariu**, jude la curie; în cercul XVIII Brașov, dl **Ioan Lengher**, adv.; în cercul XIX. Făgăraș, dl **Ilariu Duvlea**, adv.; în cercul XX. Agnita, dl **Ioan Zaharie**, vicenotariu la judecătoria cercuală.

* (Postal). Se deschide concurs pentru postul de magistru postal în comuna Nagy-Nyujtod comitatul Treiscaunelor.

Condițiuni: Contract de oficial și 100 fl. cauțiune,

Emolumente: Salariu 150 fl., paușal de cancelarie 40 fl.

Suplicele sûnt a se trimite în 3 sĕptĕmâni la direcțiunea postei din Sibiiu.

* (Invitare la prenumerațiune.) *La „învĕțămêntul intuitiv.“* Literatura noastră în genere, și apoi cea pedagogică în specie, abia e încă în fașie. Puține la numĕr is ramurile acelea de sciință, cari se poată numĕra câte 2—3 opuri de specialitate la noi; cele mai multe nu's representate prin nici un manual. Între ceste din urmă vine a se numĕra și *„Învețământul intuitiv“* (*Anschaungs unterricht. Beszéd és értelmi gyakorlat)*, pentru că întru adevĕr în obiectul acesta n'avem afară de nesce tractate sporadice prin foile pedagogice nici o carte întogmită după lipsele scoalelor noastre, deși în înțelesul legilor scolastice esistente, studiul acesta are sĕ se propună în primii doi ani de scoală, formând temelia întreg învĕțământului următoriu. — Învĕțătorii altor popoară au la îndemână feliu de feliu de manuale sistematice, precând ai nostri lăsați de capul lor — unii nesciindu-se nici orienta, rĕtăcesc ori se și perd în bogatul material al obiectului acestuia, și earăși alții nu-l propun de loc.

Dacă întrebi din întêmplare pre unul sau pre altul după causă, îți rĕspunde, că n'are, și nici n'a vĕḑut vre-un îndreptariu românesc pentru „învĕțămêntul intuitiv.“ Și apoi stând lucru așa, întru adevĕr nici nu-i prea poți inculpa.

Drept ce pentru de a deșțelinì țĕrêmul paraginit în materia aceasta de o parte, ear de alta pentru de a da preparanḑilor și învĕțătorilor români îndreptariul oftat de mult și de mulți: miam propus a eda „Învĕțămêntul intuitiv.“ Manualul se va estinde pre 13—14 coale de tipariu și va cuprinde atât *înviațiuni metodice, cât și unele lecțiuni practice de model, și apoi întreg materialul* (scoala, casa părintească, corpul omenesc, comunitatea, teritoriul comunei: plante, animale, minerali, fenomene) *dispus după un plan bine precisat* așa, încât învĕțătoriul român muncit și într'alt feliu cu ajutoriul manualului acestuia 'și va putè propune pensul după o pregătire și numai de $^1/_2$ oară.

Studiul ce lam făcut în decursul mai multor ani decând servesc ca profesor, precum și esperiențele câștigate parte în scoală, parte pre la esamene și pre la adunările generali ale reuniunilor învĕțătoresci, me nutresc cu speranța, că frații învĕțatori precum și alți bărbați de scoală vor afla în opul acesta cea ce așteaptă.

Dar după ce vedem, că mai toți autorii români abia cu anii își pot scoate spesele tipariului, nemai pomenind de resplata muncei ostenitoare: m'am hotărít a pune sub tipariu manuscrisul numai după ce voiu fi asecurat pre calea abonamentului — despre spesele tipariului.

Spre scopul acesta mi-am permis a esmite coala de prenumerațiune alaturată. Prenumerațiunile me rog sĕ se faca (la adresa subscrisului) cât mai îngrabă, ca sĕ me pot orienta cu numĕrul esemplarilor de tipariu, pentru că esemplare neprenumĕrate nu se vor tipări decât un numer neînsemnat pentru corporațiuni, (redacțiuni, reuniuni învețătorese ect.)

Prețul unui esemplariu 1 fl. v. a. (cu porto cu tot) solvit înainte ori cel mult până în 20 a Noembre a. c. st. n. când opul se va pune sub tiipariu; dela 10 esemplarie unul gratuit ori prețul corespunḑătoriu.

Gherla, (Szamosujvár) 17 Septembre 1884.

V. Gr. Borgovanu
prof. preparandial.

Mai nou.

Un emis mai nou ministerial face deocamdată imposibilă convocarea congresului nostru național-bisericesc pe terminul normal de 1/13 Octobre; nu eschide însĕ, ca congresul sĕ se întrunească mai târḑiu și adecă în luna lui Novembre. Motivul e luat din considerațiuni politice. Într'acea consistoriul metropolitan se va întrunì în cel mai scurt timp.

Loterie.

Sâmbătă în 27 Septemvre n. 1884.

Buda: **19 84 56 38 75**

Nr. 267 [884] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea stațiunei de învĕțătoriu la scoala confesională rom. gr. or. din Mogoagea se deschide concurs până în 30 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual 300 fl. în rate anticipative lunari; locuință liberă în edificiul scolar cu douĕ încăperi și lemnele de foc necesari.

Competitorii după aceasta stațiune sĕ aibă cel puțin 4 cl. gim. și se fie absolvat cursul preparandial, ori de teologie cu esamen de cualificațiune învĕțătoresc. Suplicele instruite cu documentele prescrise sĕ le aștearnă până la terminul statorit, subscrisului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Deeș.

În conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Constantin Bodea,
adm. ppesc.

Nr. 205. [880] 2—3

CONCURS

Devenind vacantă parochia gr. or. din Grid cu filia Șarcaia de clasa a III din protopresbiteratul Făgărașului se deschide prin aceasta concurs cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Dela 206 familie câte o jumĕtate ferdelă bucate de familie, precum și locurile eclesiei cu venitele stolare perochiale staverite în ședința sinodului parochial din 1 Iuliu a. c., toate aceste emolumente computate la olaltă dau suma anuală de 432 fl. v. a.

Doritorii de a competa la aceastâ parochiă au ași așterne suplicele lor în terminul mai susarĕtat instruate conform statutului organic și a regulamentului din 1878.

Făgăraș, 31 Iuliu 1884.

Oficiul protopresbiteral al Făgărașului în conțelegere cu comitetul parochial.

Petru Popescu,
protopresbiter.

Nr. 190 [875] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scoalele gr. or. române din comunele mai jos însĕmnate se escrie concurs cu terminul până la 20 Septemvre a. c. st. v.

1. Brîsnic, cu salariu anual de 201 fl. v. a. și adecă: *a)* în bani 80 fl; *b)* 80 mĕsuri de cucuruz în boambe á 22 cupe computate după calculul de mijloc cu 1 fl. 20; preste tot 96 fl; *c)* 4 mĕsuri fasole á 2 fl. = 8 fl; *d)* folosirea grădinei scolare cu venit anual de 17 fl., cuartir liber și 5 stângini ☐ de lemne pentru încălḑirea scoalei.

2. Săcămaș, cu salariu anual de 153 fl. v. a. și adecă *a)* în bani 70 fl.; *b)* 50 mĕsuri de cucuruz computate ca sub pt. 1 preste tot 60 fl.; *c)* 4 mesuri fasole 8 fl.; *d)* folosirea a douĕ grădini cu venit anual de 15 fl.; *e)* cuartir liber și 8 stângini ☐ de lemne.

3. Cosești, cu salariu anual de 150 fl. solvinḑi în 4 rate 3 lunarie anticipative cuartir liber și 8 stângini ☐ de lemne.

4. Lăpușnic, cu salariu anual de 150 fl. solvinḑi în 4 rate 3 lunarie anticipative, cuartir liber și 25 cară de lemne.

5. Lăpugiu inferior și Ohaba cu salariu anual de 208 fl. v. a. și adecă: *a)* în bani 94 fl.; *b)* 95 mesuri de cucuruz în preț după calculul de mijloc de 114 fl. v. a.; *c)* cuartir liber și 16 stângini ☐ de lemne.

6. Baștea-Holdea, cu salariu anual de 166 fl. 40 cr. și adecă *a)* 80 fl. bani; *b)* 72 mesuri cucuruz în preț de 86 fl. 40 cr.; *c)* cuartir liber și 16 st. cuadrați de lemne.

În comunele de sub pt. 5 și 6, fiind scoale atât în parochiele matre cât și în filii învĕțătorul va fi îndatorat a prelege 3 ḑile din sĕptĕmână într'o comună și alte 3 în cealaltă comună.

Doritorii de a ocupa una din aceste stațiuni au a'și ascerne suplicele lor instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu până la terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. al Dobrei.

Dobra la 31 August 1884.

Romul de Crainic,
protopresbiter.

---

ad Nr. 281 [883] 2—3

CONCURS.

Devenind vacante următoarele stipendii și anume:

a) Cel de 100 fl. v. a. pentru studenți la scoalele comerciale din patrie.

b) Cel de 50 fl. v. a. din fundațiunea „Dobâca“ pentru gimnasisti născuți din comitatul de odinioară al Dobăcei.

c) Cel de 20 fl. v. a. din fundațiunea „E. D. Bașota“ pentru gimnasiști: cu preferința celor din munții apuseni sau din fostul district al Năsĕudului.

d) Cel de 60 fl. v. a. din fundațiunea „Gallianâ“ pentru gimnasisti.

Mai departe fiind a se conferì de nou:

e) Un stipeudiu de 50 fl. v. a. din fundațiunea fraților (Radu și George) „Riurénu“ pentru studenți dela scoale medii.

f) 2 ajutoare á 20 fl. v. a. pe an din fundațiunea „Tofaleană“ pentru meseriești cu preferință pentru descedenți din vre-o familie a fostei comune „Tofalău“, se escrie concurs pentru conferirea lor. Cererile au se fie presentate subsemnatului comitet până la 20 Octomvrie st. n. a. c. însoțite pentru stipendiile de sub *a)*—*e)* de urmâtoarele documente:

1. Atestat de botez.
2. Atestat scolastic de pe semestrul II-lea al anului scolastic precedent.
3. Atestat de frecuentare din anul scolastic curent;
4. Atestat de sărăcie, eventual de starea orfană dela primăria comunală, vidimat de oficiul pretorial;
5, Declarațiune că nu mai capĕtă din alt loc vre un stipendiu.

Ear la cele de sub f). pe lângă atestat de botez, atestat scolastic de cel puțin a 4-a clasă elementară și atestat de sărăcie și contract încheiat cu măiestrul la care se află în învĕțătură.

Din ședința comitetului asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la Sibiiu în 3 Septemvrie n. 1884.

Iacob Bologa, vpres. **G. Bariț,** secretar.

Nr. 183. [878] 3—3

CONCURS.

Devenind stațiunea învĕțătorească din comuna Porumbacul-inferior, protopresbiteratul Avrigului vacantă, se escrie concurs *până la 25 Septemvre a. c. st. v.* spre ocuparea ei, prelângă un salariu de 170 fl. v. a. care se va plătì prin repartiție dela popor.

Doritorii de a ocupa acest post învĕțătoresc vor avé ași așterne suplicele lor instruate în sensul legilor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susarĕtat.

Oficiul protopresbiteral al Avrigului în conțelegere cu comitetul parochial.

Avrig 3 Septembre 1884.

Vasiliu Macsim,
admistr. pprot.

Nr. 91. [870] 3—3

Prolungire de concurs.

Concursul publicat în Nr. 98 a „Telegrafului roman“ pentru ocuparea unui post profesoral la gimnasiul român gr. or. din Brad, se prolungesce până în 20 Sepremvre a. c. st. v. în care ḑi se va efeptuì și alegerea.

Condițiunile și recerințele sûnt tot cele publicate în susmenționatul concurs.

Din ședința comitetului representanței gimnasiului român gr. or. din Brad (Zarand) ținută în 27 August 1884.

Georgiu Părău,
director prov. gimnasial.

Nr. 191 [885] 2—3

CONCURS.

Pe basa resoluțiunei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 4 Septemvre a. c. Nr. 4311 B. se escrie concurs nou, pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III a din Alun cu filiele Bunilă și Vadul Dobrei, în protopresbiteratul Hațegului cu termin de *30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sûnt:

Dela 188 familii câte 60 cr. de familie, precum și stolele parochiali staverite în ședința sinodului parochial din 12 Februariu a. c.

Toate aceste emolumente la olaltă dau suma de 250 fl.

Doritorii de a competa la această parochiă au a-și așterne suplicele lor în terminul mai sus însemnat, instruite conform Stat. org. și a regulamentului din 1878.

Hațeg la 8 Septemvre 1884.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raț,
protopresbiter gr. or.

Nr. 467. [879] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțător la scoala gr. or. din Șirnea protopresbiteratul Branului se escrie concurs cu termin *de 15 ḑile dela cea dintâi publicare.*

Salariu anual impreunat cu acest post este 130 fl. v. a. și anume 70 fl. din cassa comunală; ear restul de 60 fl. din tacsele dela copii obligați a frecuenta scoala.

Doritorii de a ocupa acest post vor așterne petițiunile lor instruite în sensul legilor în vigoare până la terminul indicat subscrisului oficiu protopresbiteral.

Zernești, 4 Septemvre 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractuluì Branului.

Traian Mețian,
administ. ppresb.

Nr. 186. [871] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci la scoalele confesionale din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Hațegului, se deschide concurs, cu terminul până la 28 Septemvre v. a. c.

1. Fizești afiliat Federi, cu salariu anual de 200 fl., cuartir și lemne.

2. Valea-Sângeorgiului, cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.

Învĕțătoriul ales în Fizești va avè a propune după ameaḑa, eventual tot a doua ḑi în filia Federi.

Concurenții vor așterne suplicile lor instruite în sensul prescriselor legei, până la terminul sus amintit.

Hațeg la 29 August 1884.

Pentru comitetele parochiali, oficiul protopresbiteral al Hațegului.

Ioan Raț,
protopresbiter.

Nr. 181 [868] 3—3

CONCURS.

Pentru stațiunile învĕțătoresci la scoalele confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Hațegului se deschide concurs cu terminul până la 20 Septemvre st. a. c.

1. Nadaștia superioară, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

2. Ruda cu filiele Plopu, Poeneța, Voineni, și Heșdeu cu filiile: Florese, Cernișoara și Goleșiu unde pentru neindemânarea și depărtarea locului se va ținea scoală ambulantă, cu salariu de 240 fl., cuartir și lemne.

3. Cinciș cu filia Cerna cu salariu anual de 150 fl., cuartir și lemne.

Suplicanții și vor așterne concursele instruite în sensul prescriptelor legali oficiului protopresbiteral subsemnat, până la terminul sus amintit.

Hațeg la 21 August 1884.

Pentru comitetele parochiali oficìul protopresbiteral al Hațegului.

Ioan Raț,
protopresbiter

Nr. 474. [887] 1—1

Publicațiune.

Preavenerabilul consistoriu archidiecesan prin sentența sa dto 11 Septembre a. c. Nr. 3042 au desființat căsătoria dintre Ivan Găvosdea și soția sa Maria născută Nan, ambii greco-orientali din Tilișca, aceasta se aduce la cunoscința inctei, ca neivindu-se în terminul prescris de procedura matrimonială § 124 actorelui i se va da voe a pășì la altă căsătorie.

Săliște, 14 Septembre, 1884.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al tractului Săliștei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Cancelaria advocatului

Dr. Nicolau Olariu

se află din **I-a Octomvre a. c. în strada Honterus Nr. 2 parterre.** [888] 1—3

O mașină de vapori,

forța 25 de cai,

din renumita fabrică a lui **G. Sigl din Viena**, construcția cea mai solidă, bine conservată se vinde pe prețul cel mai moderat.

Deslușirile se dau de către **căpitanatul têrgului în Nocrich.** [886] 2—3

Nr. 20. [881] 3—3

Licitațiune publică.

Pentru întreprinderea zidirei bisericei române greco orientale din **Șinca noauă,** protopresbiteratul Făgărașului, sĕ va ținea **Duminecă 30 Septembre (12 Octombre) a. c.** licitațiune publică în fața locului.

Doritorii provĕḑuți cu documentele recerute despre destoinicia lor, precum și cu vadiu de 10% din prețul strigărei, au a se afla pe ḑiua numită **la 10 oare dimineața** la oficiul parochial, unde vor afla și condițiunile mai deaproape.

Șinca nouă, 1 Septembre 1884.

Comitetul parochial.

Nr. 4624 civ. [882] 3—3

Publicațiune.

În comuna **„Hașfalĕu“** pentru a putea face pașii necesari la segregarea hotarului, și adecă pentru alegerea ingineriului și facerea preliminariului de spese se pune ḑi de pertractare pe **10 Noemvre 1884** la 3 oare după ameaḑi la casa comunală în Hașfalĕu.

La aceasta se învită cei interesați cu observarea că absența lor nu va impedeca ținerea pertractărei.

In numele tribunalului.

Elisabetopole, 16 Septembre 1884,

Székely Miklós,
jude esmis.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperiențelor celor mai nouĕ scientifice, chiar și în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale pĕcatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența. Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 48

Dr. Bella,
membru la societăți scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 110 Sibiiu, Joi 20 Septemvre (2 Octombre) 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Octomvre-Decemvre al anului 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Septemvre 1884, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Alba-Iulia, 18 Septembre 1884.

Românii din fundul regesc au trăit şi trăesc în împregiurări cu mult mai suportabile decât cei din comitatele vechi. Este treaba istoricilor a cerceta causele acestei deosebiri fericite, noi ne mărginim a constata acest fapt îmbucurătoriu, cu o deosebită satisfacţiune.

Cu totul alta este starea Românilor odinioară iobagi din comitate. Acesti oameni nefericiţi, cari au pătimit veacuri întregi sub domnia barbară şi neumană a domnilor feudali, au remas tare înapoi în ori şi ce privinţă faţă cu Românii din fundul regesc. Dar soartea lor, cu toate că au trecut aproape patru deceniuri dela emancipare, nu s'a ameliorat. Iobăgia s'a şters ce e drept, dar nu s'a sters asuprirea, nu s'au delăturat anomaliile administrative şi nu s'au uşurat în mod proporţional sarcinele publice. In vremea de aḑi se fălesc mult stăpânii ḑilei cu acuisiţiunile moderne, cu libertatea cugetărei şi a liberei acţiuni individuale. În fond însĕ şi astăḑi sûntem tot asupriţi, numai sub altă formă. Titlul feudal este înlocuit cu titlul supremaţiei naţionale maghiare, care se afirmă spre dauna Românimei în toate actele administraţiunei ungurescì.

Aceasta stare tristă e generală — despre aceasta ne conving rapoartele numeroase din toate unghiurile Transilvaniei locuite de Români.

Aşa stau lucrurile şi pe aici în comitatul Albei de jos. Poporul român sufere loviturile hegemoniei administrative a Maghiarilor în toate satele, plătesce la contribuţiuni grele şi pentru banii agonisiţi în sudoarea feţei şi vărsaţi în vistieria statului unguresc — sufere însultele cele mai amare asupra limbei şi naţionalităţii sale.

În părţile Albei Iulia despotismul feudal unguresc s'a afirmat în trecut în acte mai violente decât în alte părţi ale Transilvaniei. Aici a fost cuibul principilor calvini şi a sateliţilor feudali, ce au încungiurat tronul acelor principi avari şi tirani, aici a fost centrul propagandei iesuitice, care la anul 1700 a nimicit metropolia ortodocsă română, aici în Alba Iulia fù frânt în roată Horia, acest martir al munţilor apuseni, care a voit sĕ uşoreze soartea iobagilor români; nu departe de Alba Iulia, în Vinţii de jos, este locul de martiriu al neuitatului archipăstoriu Sava Brancoveanu, care şi-a dat sufletul sub sbiciuirea barbară a proseliţilor calvini. În apropierea Albei Iulia, în comuna Cingud, s'a născut metropolitul Atanasiu, care ne a adus o desbinare confesională, funestă şi periculoasă pentru unitatea credinţei noastre străvechi.

Este lucru firesc, că în asemenea locuri, unde duşmanii nostri au fost mari şi tari, nu a putut sĕ încolţească nici un bine pentru Românime.

Şi într'adevĕr şi astăḑi se mai vĕd la poporul nostru urmele sclăviei celei amare. *Vestigia manent.*

Românii cari locuiesc în satele situate dealungul ţermurelui drept al Mureşului, în comunele Pâclişa Vêrpĕr, Inuri, Cârna etc, arată în toată fiinţa lor urmele unei vieţi asuprite. Şi astăḑi în timpul pretins al libertăţii, dênşii simţesc puţin din această problematică libertate ungurească. Robotele şi alte prestaţiuni iobăgesci s'au prefăcut în alte sarcini publice, care sûnt mai atât de grele ca şi vechile prestaţiuni. Locuitorii acestor comune, cari n'au avere alodială de loc, sûnt siliţi pre lângă numeroase contribuţii publice, a susţinea din sudoarea lor preoţi, învĕţători, notari, juḑi şi alţi funcţionari. De acì urmeaḑă că în aceste comune aruncurile nu mai au nici un sfêrşit. Colectorii de dare nici când nu-si termină lucrarea lor profitabilă. Şi ce este mai rĕu, dela devastarea pădurilor, cari au fost un bogat isvor de venit, au sĕcat mijloacele de a mai câştiga ceva; ear pămênturile sûnt neroditoare şi n'au nici o valoare reală. Cine voiesce a se face proprietariu pe aceste coaste sterpe, cu puţine parale poate sĕ-şi acuire pămênturi câte vrea, căci se ţin licitaţiuni de moşii cu grămada, cele mai multe pentru dare. De credit nici vorbă nu poate fi. Comunele de pre lângă Mureş mai câştigă ceva din cultura de vii şi de poame, însĕ aceasta cultură e primitivă şi în cei mai mulţi ani viile şi pomii se strică şi nu se plătesce nici munca. Trebue sĕ se mire omul de modul cum trăiesc aceşti oameni.

Şi în aceasta stare grea oamenii au sĕ mai sufere iregularităţile administraţiunei, care şi astăḑi e tot avitică cum a fost în trecut. Lipsesce numai bastonada, căci altfel am fi tot ca şi înainte de revoluţiune.

În cele mai multe sate din aceste locuri s'au încuibat jidovii, cari otrăvesc poporul cu beuturile lor puturoase şi falsificate. Jidovii sûnt copii de predilecţiune ai organelor administrative. In cas de controverse cu jidovii administraţiunea le face dreptate cum le place în socoteala poporului.

In Vinţii de jos jidovimea din acest împregiur are un protector energic în persoana lui M. Glück care s'a făcut bogat putred. Cele mai bune şi estinse proprietăţi maghiare şi române pe şesul dela Alba-Iulia până aproape de câmpul pânei, pe ţermurele drept al Mureşului, sûnt în mâna acestui jidan milionar de un rar spirit speculativ. De vor merge lucrurile tot astfel, jidovii n'au sĕ mai dorească vechia Palestina. Maghiarii le au creat deja Canaanul dorit.

Pauperismul este îngrozitoriu şi decadenţa fisică şi morală înaintează cu pasi repeḑi. S'au spăriat şi maghiarii de consecuenţele sistemei politice actuale.

Aceste nu sunt poveşti, ci lucruri aevea. Se poate convinge ori şi cine despre adevĕrul celor scrise, dacă va cerceta aceste părţi ale comitatului.

Şi stăpânii ţĕrei ce fac? Se întrec unii pe alţi în a perpetua aceasta stare de decadenţă şi pauperism general. Acest potop ne va cutropì la urma urmelor pe toţi de a valma. *Dr. St.*

Messagiul regesc

prin care s'a deschis dieta la 29 Septembre, a. c.

Stimaţilor Domni Magnaţi şi deputaţi, iubiţi supuşi!

Cu iubire Ve salutăm la începutul acestui period, şi sperăm cu toată încrederea, că sub durata acestuia, ca şi până acuma, Ve veţi împlinì importanta chemare cu neobosită diligenţă.

FOIŢA.

George Bastard.

Fuga lui Gradlon.

Legendă Bretonă.

(Traducere de *I. S. Spartali.*)

Legendă: — Regele Gradlon, apucat în oraşul seu Is de apele Oceanului, avù abia vremea sĕ scape călare cu fie-sa Dahut şi cu sfântul Guénolé.

Gradlon venì din Bretania-Mare în Galia celtică, cu tiranul Maxim, ca sĕ omoare pe regele Solomon şi sĕ domnească în locul lui peste Nanumeţi, însĕ fù silit sĕ fugă după o domnie scurtă. Se duse sĕ se adăpostească în frumoasa ţară Cornuailles, unde, legând prieteşug cu tênĕrul Guénolé, nepotul lui Conan, se însură cu cumnata acestuia, pe care o chema Tigrida, şi care-i făcu mai mulţi copii. Însĕ când se întoarse dintr'o espediţie lungă, nevastă-sa murise, şi familia şi-o găsì împrăştiată; — luà dar pe fie-sa pe care o iubea mai mult, pe frumoasa Dahut, pe care o mângăia ḑicêndu-i Ahez, şi se trase cu dênsa în bunul oraş Is care în limba celtică se ḑicea Ker-Is: oraş neînsemnat, pe care Onoriu, în notiţa lui despre Gali, îl numesce Corisopitum, care negreşit vine dela Ker-Is — opidum. Cu toată bĕtrêneţea însă îi plăcea sĕ trăiască bine. — „Când nu me rĕsboiesc, trebue sĕ petrec“ ḑicea dînsul evlaviosului Guénolé, care îmbrăţişase credinţa nouă a Creştinismului. Şi numai viaţa lagărului mai domolea, şi ca sĕ ḑicem astfel. tocea temperamentul lui de foc, ale cărui escese sfântul Guénolé le plângea, şi-l îndemna sĕ fugă de ele, pentru că i era frică de blestemul ceresc. Însĕ Gradlon nu-i asculta sfaturile şi făcea fapte şi mai ruşinoase.

Într'o ḑi, după ce vorbiră multe:

— Dacă numai d-ta ai fi care petreci noaptea în orgii nebune, în plăceri sgomotoase, n'aş ḑice nimic, ḑise sfîntul Guénolé. Dar când o curte este stricată, veḑi d-ta, poporul slăbeşce şi este multă vreme aḑi de când, întocmai ca şi Roma în decădere, oraşul acesta mândru din spre Soare-Apune, vestit prin fala lui, desfăşură în faţa lumii întregi toate viţiurile, toată degradarea, toată neruşinarea!....

— Ba a!..... ḑise regele mirat.

— Chiar fata, d-tale, ḑise sfîntul om, prinţesa Dahut, nu scapă de molimă. Este de o neruşinare revoltătoare. Ce folos că i-ai dat un apartament deosebit, într'o clădire despărţită de castel, ce folos că ai încuiat'o în odăile ei, şi că ţii asupră-ţi cheia aceia, pentru-că toată paza asta este în zadar. Dênsa tot petrece cu curteḑanii d-tale şi cu domnişoarele sale de onoare, cari sûnt confidenţii şi complicele sale, primesce pe amanţi în casă, cari se urcă pe scărì împletite până la ferestrile cele înalte pela apartamentele sale..... Acì toţi, toţi îi înlesnesc amorurile i secrete.

— Am sĕ-i dau pe uşe afară, pe toţi ḑise Gradlon indignat.

— Sĕ nu faci una ca asta, rĕspunse sfântul Guénolé. Mai bine s'o măriţi.

-- Dar cu cine? Toţi dela curte sûnt mai stricaţi decât alţii!

— Am sĕ îngrijesc eu, dacă me laşi — ḑise cu respect sfântul om.

— Fie, dute şi vino curênd.... i ḑise Gradlon.

Şi regele, înfuriat că fusese jucat astfel, se duse sĕ inspecteze cu damĕnuntul apartamentele fie-şi, rescoli toate grădinile atârnate cari se lăsau în jos până spre prund, prin pregiurul marelor heleştae şi a canalurilor oraşului. Pe urmă, eşì fără sĕ spuie fie-şi ce îl silise ca sĕ caute pe la dênsa prin odăi, cu toate că nu găsise nimic care sĕ i dea bănueli.

„Dar, cine sĕ fie cel înşelat acì!“ gândì dênsul. „O sĕ vedem.“ Însĕ nu avu vreme sĕ afle pentrucă prea fericitul Guénolé, egumenul monăstirei Land Tevennec, venì şi-i propuse un prinţ tinĕr demn de frumseţea prinţesei Dahut. Însĕ popii nu vĕd decât inima supuşilor lor, ear nici de cum nu le vĕd corpul. Cu toate astea regele i mulţămì şi pe urmă 'l trimise sĕ se plimbe. Pe urmă se duse sĕ spuie fie-şi că vrea s'o mărite şi-i mai spuse că nu are sĕ-şi vadă mirele decât în ḑina cununiei.

Inainte de toate Ve amintim, că reorganisarea casei magnaților, intenționată de mai multeori, acuma nu se mai poate amâna.

Norocoasa deslegare a acestei cestiuni este pentru timp îndelungat de mare importanță.

Nu ne îndoim, că tactul, înțelepciunea și patriotismul DVoastre va îndeplinì această reorganisare cu considerarea postulatelor desvoltărei istorice și a timpului presente corespundĕtoriu intereselor statului unguresc.

Pe toate terenele vieței de stat, muite importante cestiuni așteaptă deslegare.

Regimul nostru va face propunerile recerute.

Statorirea pensiunilor oficialilor de stat pe basă, care mai mult corespunde ecuității;

Intregirea legislațiunei penale prin regularea procedurei penale;

Crearea codicelui civil — cel puțin în părțile principale;

Regularea cestiunei pentru prestarea lucrărilor publice;

Regularea Dunărei de sus dela graniță până la Duna-Radvány, recerută de interesele navigațiunei;

Delăturarea pedecilor navigațiunei la porțile de fer corespundĕtoriu intereselor navigațiunei;

Noua edificare a dreptului fluvial, a poliției de câmp și a dreptului montan;

Crearea tribunalelor administrative, toate acestea prelângă altele vor forma obiectul activității DVoastre.

La facerea acestor propuneri, asemenea și la alte cestiuni ce se vor ivì, regimul nostru va fi condus de moderațiune în progres, cumpănirea intereselor situațiunei țĕrei, ale națiunei și cu posibila cruțare a intereselor actuale.

Se va pune cea mai mare îngrigire pe aceea, că succesele câștigate cu privire la restaurarea ecuilibrului în chiverniseala statului, se nu sĕ pericliteze, din contră progressul în completa restaurare a acestui ecuilibru sĕ fie permanent.

Acest important scop cu tărie va fi urmat de către guvernul nostru, și el se va reținea și nu va pune greutăți preste mĕsură pe umerii națiunei. Va avea în vedere totdeauna crutarea cea mai mare, însĕ fără a se lipsi de ce este neapărat de lipsă pentru sigurarea, întărirea materială și morală a statului.

Ve facem atenți, că prelungirea duratei sessiunei parlamentare după esperiențele de până acuma, se vede de oportună în interesul patriei.

Articlii de lege XIX. și XXV. din 1878 cu sfêrșitul anului 1887 es din vigoare.

Și din acest incident Vi se vor face noue propuneri importante.

Va fi neapĕrat de lipsă se Ve ocupați și cu cestiunea convențiunei vamale și comerciale încheiate la 1878 cu ceialaltă parte a monarchiei. La deslegarea acestei cestiuni ambele părți în mod egal vor avea a nu perde din vedere considerantele ecuității. Ne place a crede că din nici o parte nu va lipsì justa prevenire, și aceasta cu atât mai vêrtos, cu cât sûntem convinși că zace în interesul egal al ambelor părți din monarchie, ca înnoirea acestei convențiuni sĕ se facă cu cea mai mică șovăire și cât mai îngrabă.

Raportul nostru cu Germania este cât se poate de intim, cu celelalte state încă stăm în cele mai bune raporturi de amiciție, ceea ce ne face sĕ sperăm cu siguritate, că neîmpedecați de complicațiuni esterne Ve veți putea consacra activitatea pentru binele scumpei noastre Ungarie.

De bună seamă Ve veți folosì de acest prilej, ca după puțință sĕ realisați tot ce va servì spre promovarea înflorirei materiale și spirituale a scumpei noastre Ungarie. Ve veți folosì de el spre a curma cu înțelepciune politică, și, dacă se va cere, cu toată energia, neajunsurile interne, și a delătura agitațiunile, cari conduc la frecări între naționalități, confessiuni și classele sociale, ca astfel deosebitele naționalități, confessiuni și classele sociale în țĕrile de sub coroana Sântului Stefan prin convietiuire în mod egal sĕ-și afle îndestulirea lor, și sĕ conlucre cu puteri unite și insufletire la promovarea binelui, nimbului și a splendoarei tronului și a patriei.

Cu espressiunea încrederei nutrite în această direcțiune și cu dorință ca atot puternicul sĕ Ve binecuvinte activitatea, dechiarăm dieta deschisă.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Ibănesci, 17/29 Septemvre, 1884. Astădi în 17/29 Septemvre a. c. noi locuitorii din ținutul Gurghiului suntem norocoși a avè pentru a 3-a oară în mijlocul nostru pre augusta părechiă moștenitoare, principele Rudolf și grațioasa principesă Stefania. Este o rară fericire asta pentru noi, dic, pentru că sperăm, că de câte ori augustii oaspeți vin prin patria-ne străbună, totdeauna lisă dă ocasiune a vedea pre fii acelui popor, cari în toți timpii buni și rĕi, au sciut sĕ păstreze simțeminte de alipire și de fidelitate către înalta casă domnitoare.

Credem, că locurile cele romantice, aerul cel curat, apa cea bună, munții cei frumoși îmbrăcați cu păduri de fag, brad, palteni și tei etc., prin a căror codri se află o mulțime de animale sĕlbatice, cu deosebire capre, porci sĕlbateci, urși ba de când e restrins vênatul chiar și cerbi, apoi multe și din soiul paserilor, au atras pre Altețele Lor și în anul acesta în părțile noastre.

Încă înainte de asta cu câte-va sĕptĕmâni se lățise vestea că Altețele Lor cam pre 28 l. c. vor sosì în Gurghiu; s'a fost și început din toate părțile pregătiri pentru întimpinare; dorința Înăltei părechiă însĕ a fost, sĕ nu se facă nice o pregătire. Chiar așa s'a și urmat, căci publicul n'a putut afla cu siguritate nici chiar timpul sosirei; multele verdețuri de brad cari a fost duse din munte spre împodobirea castelului au rĕmas neîntrebuințate. Venind Dumineca diua de așteptare, s'au vestit că Altețele Lor fiind la regele României în Sinaia, numai în aceasta di vor pornì de acolo și în Gurghiu vor ajunge numai Luni între oarele 3—4 p. m., și numai Duminecă după ameadi au adus telegraful vestea că Altețele Lor în adevĕr vor sosì în Gurghiu numai Luni, 29 Septemvre dar nu între oarele 3—4 ci între oarele 10—11 a. m. De pre la 8 oare a. m. în aceasta di s'au putut vedea din toate părțile popor și inteligență venind în Gurghiu sĕ vadă pre rarii oaspeți. Chiar la 11 oare a. m. prin tragerea clopotelor dela micuța capelă romano-catolică din castel se dă signalul de sosire și îndată după sosire se aude din gura preoțimei române un întreit de „sĕ trăiască.“ În curtea castelului erau în așteptare, câțiva aristocrați unguri, vreo câțiva preoți rom. catolici și preste 10 preoți români în frunte cu protopopul Reghinului. Înălțimea lor pogorînduсĕ din careta contelui Teleki din Șaromberc trasă de 4 cai iuți, salută mai întâiu pre toți, apoi Alt. Sa principele, care era îmbrăcat în vestminte de general, vorbesce mai întâiu cu unul și cu altul din aristocrațiă, după aceea cu preoțimea rom. catolică, apoi întorcânduse către preoțimea română, a mulțămit „în limba germană cu cuvintele „Noi acum venim din România, și mulminduve ve rog tot odată sĕ spuneți tuturor mulțămirile noaste pentru credința arătată“; aici apoi protopopul Reghinului au întreținut pre Al. Lor cu o vorbire în limba germână, care a ținut 5—6 minute, după aceia prin complimente mulțămind tuturor strênge mâna protopopului și a parochului N. Petru din Gurghiu, ear princesa, care era îmbrăcată într'o haină de găteală simplă de călĕtorie, suridînd prin complimente către toți, mulțămesce asemenea apoi se retrag în apartamentele castelului unde residează.

Pre cum se aude Alt. LL. vor petrece vr'o 10 dile în ținutul nostru. Suita constă din 24 înși, între care sûnt mai mulți prinți, vre-o câți va aristocrați din Austria, ear ceialalți toți grafi și baroni din Ungaria și Transilvania.

După programa statorită se va face mai întâiu vênătoare de urși, pe teritoarele „Iabenita, Adrian, Potoc și Cașva, și numai după aceea vor venì în munții Ibănescilor și Hodacului, ear într'o di sau doauĕ se va face vênĕtoare de paseri (sîtari, soloance) pre teritoriul Ibănescilor și Orșovei. Gonaci sûnt la 40 pe di, cari primesc 30—40 cr. și merinde de lipsă (o pâne, un ¼ punt slănină și vinars.)

Numai cu câteva dile înainte de sosire au adus câteva deci de căruțe bagaje pentru Altețele Lor imp. Încă din anii trecuți se afla în castelul din Gurghin un museu cu o mulțime de sĕlbătăciuni, cari se susțin prin cei mai înalți munți prin lume sau cum am dice o casă înfrumsețiată cu gust vênătoresc.

Urși s'au arătat acum mai mulți ca ori și când pre sub poalele munților nostri, care acuma asupra toamnei se pogoară la jiir „(ghinde, fag etc)“ ba au făcut multe stricăciuni și în cucuruzi.

Dorința noastră ferbinte însă este, ca Alt. Sa. sĕ fie norocos la această vênătoare, și cel de sus sĕ-i încujure de tot rĕul.

Ioan Petru.
capelan gr. or.

Șibot, 18/30 Septemvre, 1884. Domnule Redactor! În numerul 102 al „Telegrafului Roman“ s'au publicat în formă de estras dintr'o corespondență unele date neesacte despre scoala noastră confesională. Respectivul autor ne-a mai înfățișat pe noi Șibotenii ca pe nisce oameni dispuși spre o permanentă rĕutate.

Vin prin aceasta a rectifica cele publicate cu atât mai vêrtos cu cât onorata Redacțiune cere o lămurire în această afacere.

Este adevĕrat că învĕțătoriul nostru a cerut urcarea salariului prin inspectoratul reg. de scoale din Deva — însĕ fără cugetul de a provoca amestecul strĕin în trebile scolare. Cererea s'a transpus din partea inspectorului reg. la consistoriul archidiecesan, ear de acì protopresbiterului concernent. Acesta a și venit în fața locului, însĕ neputêndu-se întrunì comitetul parochial din causa lucrului intetitoriu de câmp, protopresbiterul a încredințat cu regularea afacerei pe parochul local. Parochul a și convocat comitetul parochial și a supus cererea învĕțătoriului spre aprețiare și hotărîre. De astădată comitetul n'a putut lua în considerare cererea, pentru că lipsesc cu desevêrșire mijloacele materiali.

Aceasta era un mijloc ca s'o facă sĕ nu poată sĕ refuze mai nainte de măritiș, sigur fiindcă în urmă ea nu o sĕ poată sĕ-și ia vorba înapoi. Prințesa Dahut nu se împotrivì de fel voinți augustului seu părinte, dar cu greu 'și stĕpânì o mică mișcare de neplăcere.

Ce fel?.... Dahut a primit condițiile acestea fără sĕ i se amărască inima, fără sĕ arate părere de rĕu și mai cu dimbetul pe buze? se întrebară oamenii curții cari se așteptau la mai multă împotrivire din partea ei. Atâta supunere 'i făcea sĕ se mire. Insĕ nu trecu mult și începură a șopăi. Unii diseră că dênsa se supunea dorințelor împĕratului numai pentru ca la urmă sĕ fie pe deplin liberă, ear alții diseră că nu are sĕ treacă multe dile după măritiș și are sĕ înceapă iar vieața de fată.

Ce sĕ mai vorbim.... în diua ficsată, toată curtea eșì în pompă mare din oraș, prin poarta monumentală, și merse spre unul din drumurile principale, pavat cu lespedi mari de granit, printre stejarii și ulmii, cari mergeau până la pădurea Broceliandi, unde murise cultul druizilor.

* * *

Preste di, în sunetul flautelor, a bubuiturilor de tun și a musicei, poporul se dase la tot felul de petreceri pe piețele publice. Vinul cursese în belșug și pe seară, în mijlocul bachanalelor, se întêmplase tulburări. Oficerii cari se duceau la palatul Mândrei scăpaseră, prin ținuta lor militară, de furiile mulțimei; matroanele înfășurate în mantale și cu glugile pe cap, rĕsturnate în litiere, scăpase numai prin iuțeala slujitorilor. Petrecerile se schimbase în lupte, în bătăi crâncene, între bărbații beți de gwin-ardant (vin de foc sau rachiu). Dar mulțîmea cea mai compactă, prin care trebuise oaspeții regelui ca sĕ treacă, sta înghiesuită pe piața palatului, în mijlocul unei grămeói frumease de blocuri de granit, unde se înalță edificiul impuitor al Mândrei, clădit din piatră nealterabilă de kersanton. O mulțime nespusă de curioși era grămădită la poarta de întrare și prin pregiur, printre garda regelui și soldații legimei care cu greu putea ținè în loc mulțimea. Apostrofările se schimbau și se încrucișau în aier, mărind sgomotul asurditor al cetății care se amesteca ca un vîjiit confus, cu sgomotul surd și monoton al mării. Însĕ se audea lesne pasul rĕsunător al învitaților cari întrau supt particul de marmură al palatului, în fundul căruia scânteiau luminile. Strigările cresteau mereu, și mai tari, apoi la urmă se potoleau, cu cât se înopta mai mult, și se umfla vêntul și cu cât se răcea mai tare aerul, silind astfel pe toți câți întârdiase afară, sĕ lase locurile deschise și sĕ între fie-care în casa sa. Câte-va frisete, câte va esclamări sgomotoase se mai audiră întocmai ca cele de pe urmă pocnete de artificii, numai decât însĕ înăbușite de glasul gros al Oceanului, și orașul se liniștì curênd. Rĕmăsese puțini gură-cască și ulițele se deșertau din ce în ce mai mult. In sfêrșit se restabilise ordinea peste tot și somnul închisese toate pleopele.

Numai palatul regelui era luminat. Cu deosebire sala ospețului strălucea de lumini și de flori.

Regele Gradlon, supranumit Meur adecă cel Mare, sta în mijlocul masei, avênd la stânga pe fiea sa care presida banchetul. Întinsă cum sta pe patu-i măestru într'o poza grațioasă și lascivă, ținându-și capul resemat pe mâna dreaptă, părea că gînduri triste i trec prin cap. Din ochii-i albastri eșau scîntei ciudate și pieptul i bătea. Se vedea pielea pe supt urzeala strevĕzĕtoare a gazului rochiei, a cărei jupă de postav de aur modelă într'un mod voluptos formele corpului, cu brațele-i, albe ca marmura, cari eșau libere din tunica fără mâneci. Nici odată nu fusese mai frumoasă și nici odată nu putuse până atunci un bărbat sĕ se tulbure mai mult la vederea ei. Asta era vorba ori și a cui. Hymenul părea că-i iluminează fața, supt focul lămpilor și a miilor de reflecte a pietrelor prețioase cari se jucau pe albeața pelei ei.

Sĕrbarea întrecea în măreție și în vĕselie tot ce poate sĕ-și închipuiască cine-va mai feeric.

Parfumurile pĕtrunzătoare se rĕspândeau mereu, mâncările cele mai rafinate veneau unele după altele, necontenit, și nectarele cele mai alese curgeau din belșug.

(Va urma.

Ear de altă parte a cumpănit împregiurarea că timpul nu este oportun pentru a mai face repartiţiuni publice noaue, de vreme ce poporenii prelângă sarcinile publice obligate — în sine destul de grele — mai luptă de vre-o câţi-va ani cu răscumpĕrarea ḑecimelor de vii, cari din nepriceperea şi rĕutatea unor vechi corifei ai comunei — acum reposaţi — s'au statorit cu o sumă horendă ne mai pomenită în asemenea cause de rescumpĕrare.

De o reducere a salariului însĕ nici pomenire nu a fost, membri actuali ai comitetului parochial sunt pe deplin pĕtrunşi de însemnătatea învĕţământului poporal şi numai un om maliţios poate presupune asemenea reducere, pentru a ne înfăţişa înaintea lumei ca pe nisce oameni retrogaḑi.

Aceasta este pe scurt starea lucrului şi onoratul public se poate convinge că sûnt departe de Şiboteni ori ce cugete rele sau tendenţe de a împedeca causa învĕţământului. *Corespondentul.*

Litere, sciinţe şi arte.

În numĕrul seu din urmă, „Românul“ face un tablou de diferite ḑiare şi reviste românesci.

Eată acest tablou:

I. Capitala. — 1. Ḑiare politice. — Cotidiane, „Românul,“ „România,“ opos. „România liberă,“ guv. „Voinţa Naţională,“ guv.; „Naţiunea,“ opos. „Rĕsboiul,“ opos. „Rĕsboiul român,“ guv. „Telegraful,“ guv. „Trĕsnetul,“ guv.*) „Universul,“ guv. „Bătăuşul,“ opos. „Ciomagul,“ opos. „Opinca,“ opos. L'Independance roumanie, opos. „Le Pays,“ guv. „Bukarester Tageblat,“ guv. „Bukaresti Hirado,“ „Sillogbi,“ „Iris,“ „Hajoetz,“ israelit.

Sĕptĕmânale: „Reforma,“ guv. „Funcţionarul liber.„ indep. „Curierul judeţilor,“ liber indep. „Cooperatorul,“ organ al cooperatorilor, „Deşteptarea,“ antisemitic, „Frăţia italo-română,“„ Fraternitatea,“ israelit.

Bi-lunar: „Ţara-nouă,“ guv.

2. Reviste. — Sĕptĕmânale: „Cimpoiul,“ ilustrat. „Doina,“ musical, „Ortodocsul.“ „Dreptul juridic,“ „Necesarul,“ „Curierul Financiar,“ rom. frances. „Lloydul român,“ rom. german, „L'Econmiste roumain,“ „Bucarester Salon,“ ilustr., „Progresul medical.“

Bi-lunare, „Curierul româniei.“

Lunare: „Economia rurală,“ „Literatorul.“ „Spitalul,“ „Revista armatei,“ „Columna lui Traian,“ istorie filologie. „Cugetări mensuale, medicală.“ „Organul farmaciştilor.“ „Revista pădrrilor“ „Biserica ortodoxă.“ „Bulenti-nul geografic.“ „Revista tinerimei.“ „Santinela ro-mână.“

Trimestrial: Revista pentru istorie, filologie şi archeologie.

Anual: Analele academiei româno.

3. Amoristice. — Cucu, guv. Le Bossu, op. liber. Ciulinul, opos. cons.

4. Oficiale. — Monitorul oficial. Buletinul instrucţiunei publice. Buletinul curţii de casaţie. Monitorul comunal. Buletinul miniserului de agricultură. Buletinul telegrafo-postal.

II. Provincie. — 1. Ḑiare politice. — Cotidiane. Iaşi: Liberalul, guv. Patria, opos. Craiova: Carpaţii, guv. Galaţi: Galaţii, guv. Posta, opos. Vocea Covurlului, guv.

Trisĕptĕmânale: Iaşi: Curierul Balasan, guv. Lupta opos. lib. Bêrlad: Progresul, guv.

Bi-sĕtămânale: Roman: Romanu, guv. Ploieşti: Curierul Prahovei, guv. Democratul opos. lib. Focşani: Luptători opos. liberal.

Sĕptĕmânale: Têrgovište: Unirea guv. Buzĕu: Independenţa română, guv. Botoşani: Constituţionalul, opos. Vocea Botoşanilor, opos. Ţara de sus, guv. Dorohoiu: Vocea Dorohoiului, guv. Ploieşti: Alarma, opos. Bacău: Gazeta de Bacău, op. lib. Focşani: Vocea Putnei, guv. Fălticeni: Fălticenii, guv. Giurgiu: Giurgiu, opos. lib. Vlăsceanul, opos. Tulcea: Tulcea, guv. Ecoul Dobrogei, opos. Iaşi: Noua Revistă, oposiţ. Râmnicul Sărat: Curierul Râmnicului, opos. Craiova: Amarazia, guv. Olteanul, guv. Galaţi: Sentinela. Brăila: Dunărea, guv. Brăila, opos. lib. Mesagerul Brăilei, opos. T.-Severin: Mehedinţul, lib indep. Strehaia: Mehedinţeanul, guv. Cărbuneşti: Săteanul, guv. Meşeteşti: Ţĕranul, guv. T.-Măgurele: Teleormanul, guv. Bêrlad: Tutova, guv. Piatra: Corespondenţa provicială, guvernamental.

Bi-lunare. Bacău: Ecoul Bacăului, guv.

2. Reviste. — Sĕptĕmânale: Iaşi: Revista teologică Deşteptarea.

Bi-lunare: Ploieşti: Revista comiţiului agricol. Tulcea: Revista corpului profesoral. Râmnicul-Sĕrat: Gazeta Săteanului. Iaşi: Contemporanul. Arta.

3. Umoristice. — Iaşi: Perdaful, ilustrat. Săceala. Brăila: Ghimpele.

4. Oficiele. — Buletinul judeţului Vlaşca. Gazeta de Focşani. Curierul de Iaşi. Farul Constanţei. Gazeta de Craiova.

III. Austro-Ungaria. — Politice. — Braşov: Gazeta Transilvaniei. cotidian. Sibiiu: „Tribuna,“ cotidian. „Observatorul,“ bi-sĕptămânal. „Telegraful Român,“ tri-sĕptĕmânal. Timişoara: „Luminătoriul,“ tri-sĕptĕmânal. Pesta: „Viitorul,“ tri-septĕmânal.

Reviste. — Sibiiu: Foaia societăţei Transilvania. Arad: Biserica şi Scoala. Oradea-Mare: Familia. Gherla: Amicul familiei. Preotul. Cărţile săteanului român Viena: Gazeta ilustrată. Cernăuţi: Aurora română. Candela.

Umoristice. — Sibiiu: Calicul.

IV. Italia. — Roma: Romania.

Mulţămită publică.

Pentru loteria arangiată din partea „Reuniunei femeilor române“ au mai incurs următoarele obiecte:

Dna Virginia Doctor colectantă; 1 sorţ naţional ţesetură proprie; d-ra Rebeca Ghiaja, 1 sorţ naţional ţesetură proprie; econoama Ana Cosma, 1 merindeaţă; econoama Ioana Şonea, 1 ştergar; econ. Floarea Părnuţi, 1 metru pânză: econoama Maria Lepădat, 1 merindeaţă; econoama Maria Tescula, 1 merindeaţă; econoama Maria Solomon, 1 merindeaţă; econoama Maria Bucur, pânză; econoama Maria Morariu, 1 merindeaţă; econoama Ana Tesculă, 1 ştergar; econoama Ana Morariu, 1 ştergar; econoama Verona Morariu, 1 merindeaţă; econoama Maria Milea, 1 merindeaţă; econoama Raveca Morariu, 1 ştergar; econoama Ioana Teşcula, 1 ştergar; econoama Ioana Părnuţ, pânză; econoama Maria Coman, 1 merindeaţă; econoama Ioana Sedrişan, 1 merindeaţă; econ. Vĕduva Savina Mihaiu, 8 cr.: econoama Marinca Marcu, 1 ştergar; econoama Ana Lăpădat, pânză; econoama Ana Ponciu, 1 ştergar; econoama Rachila Coman, 1 ştergar; econoama Ana Căpăţina, 1 ştergar; econoama Maria Savu Mihaiu, pânză; econoama Elena Constandin, 1 merindeaţă; econoama Florea P. Morariu; 1 ştergar; econoama Ioana S. Tescula, 1 ştergar; econoama Maria Găsit, 1 merindeaţă; econ. Florica Todoran, 1 merindeaţă; econoama Ioana Savu, 1 merindeaţă; econoama Veronica Milea, 1 merindeaţă; econoama Ioana Maier, 1 ştergar; econoama Paraschiva Panciu, 1 merindeaţă; econoama N. N. 1 merindeaţă; econoama N. N. 1 merindeaţă; econoama N. N. 1 merindeaţă; econoama N. N. 1 ştergar.

Pentru bunavoinţa documentată faţă cu scoala reuniunei comitetul le esprimă mulţămită pe calea aceasta.

Cuitare publică.

Pentru nenorociţii prin focul dela 7 Aprilie în comuna Şoimuşul românesc în urma apelului nostru dela 14/28 Aprile a. c. numĕrul 43, au încurs suma de 16 fl. 85 cr., colectată prin domnul protopresbiter Parteniu Trombiţaş de Betlen, şi anume:

1.	Din comuna	Nasna	fl.	7.20
2.	„ „	Egerseg	„	3.50
3.	„ „	Mureş-Sângeorgiu	„	2.75
4.	„ „	Corunca	„	1.30
5.	„ „	Sânbenedec	„	—.80
6.	„ „	Sănger	„	—.70
7.	„ „	Muşin	„	—.60
		Suma	fl.	16.85

În numele nenorociţilor prin foc redacţiunea aduce marinimoşilor contribuenţi mulţămită publică.

Varietăţi.

* (Hymen.) Domnul Ioan Joe Puşcariu, ingineriu în România Dumineca trecută şi-a serbat cununia cu domnişoara Eleftera Diamantescu în biserica Sf. Vasilie, Bucuresci.

* (Postal.) În comuna Bogozó comitatul Udvarhely este de ocupat un post de magistru postal.

Condiţiuni 100 fl. şi contrat de oficial.

Emulumente: Salariu 150 fl. pauşal de cancelarie 40 fl.

Suplicele sĕ se trimită în termin de trei sĕptĕmâni la direcţiunea de postă în Sibiiu.

* (Societatea de lectură „Andreiu Şaguna) a clericilor şi pedagogilor institutului Andreian din loc şi-a ţinut şedinţa de constituire în 13 a l. c. sub preşedinţa dlui director seminarial I. Hannia. Sau ales: Dr. Ioan Crişan, profes. seminarial, president. Virgil Oniţ, cl. a. III vice-president. Romulus Mircea, cl. a. III redactor la foaia societăţii „Musa“. Tit Strîmbu, cl. a. III controlor. Ioan Cocoş, cl. a. III notariu al corespondenţelor şi Nicolau Clonţa, cl. a. II notariu al şedinţelor. Iosif Gomboş, cl. a. II bibliotecar şi Eremie Iliescu, ped. a. I vice-bibliotecar. Ioan Slăvescu, cl. a. I cassar. Romulus Pop, cl. a. III. Vasiliu Gan, cl. a. III. Vasiliu Duma şi Nicolau Terhetea cl. II, Emilian Popescu şi Nicolau Muscă, cl. a. I. Vasiliu Măgheruşan, ped. a. III şi Vasiliu Bărbat, ped. a. II, membri în comitetul societăţei.

* (Ḑiariu nou literariu.) „România liberă“ a început ascoate numĕrul de Duminecă ca ḑiariu cu cuprnis literariu. Dumineca trecută a eşit numĕrul 1.

Salutăm din inimă pre colegii dela „România liberă“ pentru această nouă întreprindere a lor, şi le dorim succesele cele mai frumoase.

* Secret). Consilierii de stat la romani sĕ obicinuiau a duce în consiliu şi pe fii lor. Aşa odată băiatul Papyrius venind acasă cu tatăl seu din curiositate îl întrebă: ce s'a hotorât astăḑi în consiliu. Băiatul sciind, că nu este a se divulga aceea ce sĕ hotăreşte în consiliu, i respunse: Decisiunea de astăḑi e, că de aici înainte toţì bărbaţii sĕ aibă donĕ femei. Mama lui comunicând aceasta cu amicele sale mai intime, în secret s'au resolvit ca sĕ protesteze în contra acestei decisiuni. In ḑiua următoare dimineaţa s'au presentat o mulţime nenumerată de femei înaintea consiliului pretinḑênd sus şi tare, că mai bine sĕ aibă o femeie doi bărbaţi, decât un bărbat douĕ femei. In fine înţelegênd consilierii pe căi laterale de provenienţa acestui lucru, au mulcomit pe femei; lăudând viclenia cea plină de virtute a lui Papyrius, pe el încă băiat fiind 'lau numĕrat între juni.

* (Sĕrăcie şi imposibilitate). Cerênd Themistocle dela androsiani dare, le-a ḑis: cu doi Dḑei am venit la voi, şi adecă cu recomandare şi cu forţă! căci dacă nu plătiţi de voie bună, voiu aplica forţă. Androsienii la aceste i replicară, că ei vor pune faţă în faţă cu aceşti doi dḑei ai lui Themistocle douĕ ḑeiţe, şi adecă sĕrăcia şi imposibilitatea, care nu le permit a plătì paralele cerute.

* (Tăcere). Întrebând cineva pe Metellus ce voieşce sĕ facă? rĕspunse: Până şi paltonul mi la-şi arde dacă ar sci intenţiunea mea.

* (Soare). La o seminţiă lybiană era în us a blăstăma soarele când rĕsăria, din causă că la lumina lui se fac visibile lucrurile urîte şi rele ale oamenilor.

* (Vifleem). În Palestina sûnt douĕ oraşe cu aceasta numire. Unul în seminţia lui Zabulon, sigur e unul şi acelaşi cu comuna de aḑi Beitlahm, care e în apropiere de Nazaret. E mai de mare însemnătate acel Vifleem însĕ care se află pe pământul lui Iuda; ocură şi sub numirea de Vifleem Ephrata. Oraş mare nici odată n'a fost, istoria însĕ din causa naşterei mântuitoriului în acest loc, l'a ridicat la o însemnătate neperitoare. Dela Ierusalim spre meaḑăḑi în depărtare de douĕ oare, în partea spre răsărit dela drumul de ţeară numit hebroni şi dela suprafaţa mărei mediterane e edificat la o înălţime de 2538 urme parisiane. Regiunea e romantică, pământul roditoriu, se produc aici multe smochine şi struguri. Numĕră la vr'o 4 mii locuitori, dintre cari vr'o 2 mii gr. or. tot pe atâţi rom. cat., abia 100 armeni şi poate 100 musulmani. Edificiul lui cel mai de frunte este marele closter hármas întreit care e în jurul peşterei, în care s'a născut mântuitoriul. Closterul acesta se esiste de pe timpul lui Constantin şi Elena. Aici locuesc Franciscani, călugări greci şi armeni. În basilica edificată de asupra peşterei nascerei se află 4 stêlpi imposanţi de corinth. E acoperită cu plumb, grinḑile i sûnt de cedru. Din această basilică conduc în pesceră de o parte 16 şi de alta 13 trepte. Vatra e făcută din petri albe de marmură, prin cari şerpuesc vine roşii. Păreţii peşterei în caa mai mare parte încă sunt îmbrăcaţi în marmoră şi sûnt acoperiţi cu perdele de mătase. Are 3 altere unul cel mai de lături la răsărit, în jumĕtate de cerc, în locul unde se sfêrşesc treptele. Aici sĕ află o masă de marmoră sub ea ard candele de argint, a căror lumină se reflectează pe o stea de argint cu 12 raze, în a cărui mijloc se află inscripţia:

„*Hic de Virgine Maria Iesus Christus natus est 1717*

Patru paşi dela acest loc cu ceva mai în jos se află 3 trepte. Aici e gaura făcută în stâncă în care a fost *praesepe* — iesclea şi lumina cea palidă a felinarilor se reflectează asupra unui chip frumos

Loterie.

Mercuri în 1 Octombre n. 1884.

Sibiiu: **12 23 49 85 64**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 30 Septemvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.45	122.25
Renta de aur ung. de 4%	90.05	92 96
Galbin	5.77	5.75
Napoleon	9.66½	9 66
London (pe poliţa de trei luni)	121.55	121 60

---

*) „Poporul“ opos. s'a trecut cu vederea. R. „T. R.“

Nr. 65. [889] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea staţiunii de paroch în parochia Jesc se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente:

a) Casă parochială cu douĕ încăperi şi o tindă, un graşd pentru 4 vite şi şură la olaltă şi un grânariu;

b) folosirea porţiunei canonice constătătoare din: 4 Jugĕre, 1524 °□ orgie arătură, 400°□ grădină 4 Jugĕre 1298°□ fânaţiu;

c) dela 50 familii una merţă cucuruz sfârmit;

d) tot dela atâtea familii câte o ḑi de lucru cu palma;

e) stolele regulate, 5 fl. cununia, 4 fl. înmormântarea.

Competenţii la aceasta staţiune au a-şi aşterne suplicele lor instruite în sensul statutului organic şi a regulamentului pentru parochii până la susînsemnatul termin la subscrisul oficiu în Giurgesci per Retteg.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deş.

Giurgeşti, 1 Septembre, 1884.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Constantin Bodea,
adm. prot.

Nr. 343. [890] 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III-a Lătureni protopresbiteratul Lupşei, pentru reîntregirea acesteia se escrie concurs *cu termin de 30 ḑile dela prima apariţiune* în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt:

Dela 125 case, câte o jumĕtate ferdelă de bucate, câte o ḑi de lucru, folosirea cimiterului şi venitele stolari obicinuite.

Doritorii de a competa la acest post au de a-şi aşterne petiţiunile instruite în sensul Statutului organic şi a Regulamentului pentru parochii din 1878 în terminul prefipt la acest oficiu.

Ofenbaia, în 3 Septembre, 1884.

Pentru comitetul parochial:

Ioan Danciu,
protopresbiter.

Nr. 156. [891] 1—3

CONCURS.

Spre ocuparea staţiunei de capelan din parochia Viştea superioara, protopresbiteratul Avrigului, lângă paroch de acolo se escrie concurs pre basa decisiunei preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 10 Iuliu a. c. Nr. 3011 B. *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt: jumĕtate din venitele parochiale de 462 fl. 65 cr. regulate prin comitetul parochial la 31 Maiu 1884.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan vor avea de a-şi aşterne petiţiunile sale instruite conform legilor în vigoare, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Avrig, 12 Septemvre, 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Vasile Maxim,
adm. ppresb.

Nr. 381. [894] 1—3

Prolungire de concurs.

Ne reflectând nimenea la concursul trecut pentru postul de paroch în comuna Lupu în urma emisului consistorial ddta 7 August a. c. Nr. 3702 B. se escrie concurs nou *cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sûnt:

a) Folosinţa a 3 jugĕre pĕmênt arătoriu şi 1 jug. fênaţ lângă care se va mai cumpĕra alte 5 jugĕre însĕ numai în decurs de 3 ani dela ocuparea parochiei;

b) dela 45 familie câte o ferdelă cucuruz sfârmit din cari $^1/_3$ este a cantorilor;

c) dela 45 familie câte o ḑi de lucru din cari $^1/_3$ este a cantorilor;

d) venitele stolari regulate;

e) în bani gata din cassa bisericei 50 fl.

Suma totală a venitelor computate în bani ar fi de 256 fl. v. a. lângă cari se mai pune în vedere o remuneraţiune de 100 fl. ca catichet al studenţilor nostri dela scoalele din Blaş.

În fine se observă că nefiind de present casă parochială corespunḑĕtoare, poporul s'a obligat a o edifica din nou după ocuparea postului.

Concurenţii au a-şi adresa cererile concursuali instruite în conformitate cu legea, oficiului protopresbiteral subsemnat până la terminul prefipt.

Dela oficiul protopresbiteral al tractului Mercurea.

Mercurea, la 14 Septemvre, 1884.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr. 251.. [892] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului preoţesc în vacanta parochie românâ gr. or. de a III-a clasă Butene în protopresbiteratul Cluşului, se escrie concurs *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare* în sensul graţioasei ordinaţiuni consistoriale ddto 15 Novembre 1883 Nr. 3603 B.

Salariul preoţesc împreunat cu acest post proiectat de comitetul parochial, statorit şi aprobat de sinodul parochial în 8 Decemvre 1883 şi ameliorat în 29 Iuliu 1884, este 400 fl. în bani gata socotit din toate venitele stolare usuate, afară de cele cantorale, şi din porţiunea canonică indusă în cărţile funduare şi în inventariul parochial cu cele ameliorate; afară de acestea casa parochială cu douĕ încăperi, şură şi graşd sub ea.

Concursele instruite în sensul legilor din vigoare adresate către sinodul parochial au a se subşterne la subscrisul în terminul indicat.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 4 Septemvre, 1884.

Vasile Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 289 [893] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pre lângă parochul Ioan Iancu din Bucium-Poieni se escrie concurs *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. Toate venitele stolare ale parochiei constătătoare din 1330 suflete care e de clasa a II-a şi cari venite computate la olaltă dau un venit anual de 600 fl. v. a.

2. Douĕ odai de locuit în edificiul scoalei celei vechi.

Concurenţii au de a-şi subşterne suplicele lor instruite conform stat. organic şi regulamentelor din vigoare §. 15 Regl. pentru parochii subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul mai sus indicat.

Abrud, în 12 Septemvre, 1884.

Comitetul parochial gr. or. din Bucium-Poeni în conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Abrudului.

Ioan Gall,
protopresbiter.

Nr. 205. [880] 3—3

CONCURS

Devenind vacantă parochia gr. or. din Grid cu filia Şarcaia de clasa a III din protopresbiteratul Făgăraşului se deschide prin aceasta concurs cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Dela 206 familie câte o jumĕtate ferdelă bucate de familie, precum şi locurile eclesiei cu venitele stolare perochiale staverite în şedinţa sinodului parochial din 1 Iuliu a. c., toate aceste emolumente computate la olaltă dau suma anuală de 432 fl. v. a

Doritorii de a competa la această parochiă au aşi aşterne suplicele lor în terminul mai susarĕtat instruate conform statutului organic şi a regulamentului din 1878.

Făgăraş, 31 Iuliu 1884.

Oficiul protopresbiteral al Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Popescu,
protopresbiter.

Nr. 190 [875] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scoalele gr. or. române din comunele mai jos însĕmnate se escrie concurs cu terminul până la 20 Septemvre a. c. st. v.

1. Brîsnic, cu salariu anual de 201 fl. v. a. şi adecă: *a)* în bani 80 fl; *b)* 80 mĕsuri de cucuruz în boambe á 22 cupe computate după calculul de mijloc cu 1 fl. 20; preste tot 96 fl; *c)* 4 mĕsuri fasole á 2 fl. = 8 fl; *d)* folosirea grădinei scolare cu venit anual de 17 fl., cuartir liber şi 5 stângini □ de lemne pentru încălḑirea scoalei.

2. Săcămaş, cu salariu anual de 153 fl. v. a. şi adecă *a)* în bani 70 fl.; *b)* 50 mĕsuri de cucuruz computate ca sub pt. 1 preste tot 60 fl; *c)* 4 mesuri fasole 8 fl.; *d)* folosirea a douĕ grădini cu venit anual de 15 fl.; *e)* cuartir liber şi 8 stângini □ de lemne.

3. Coseşti, cu salariu anual de 150 fl. solvinḑi în 4 rate 3 lunarie anticipative cuartir liber şi 8 stângini □ de lemne.

4. Lăpuşnic, cu salariu anual de 150 fl. solvinḑi în 4 rate 3 lunarie anticipative, cuartir liber şi 25 cară de lemne.

5. Lăpugiu inferior şi Ohaba cu salariu anual de 208 fl. v. a. şi adecă: *a)* în bani 94 fl.; *b)* 95 mesuri de cucuruz în preţ după calculul de mijloc de 114 fl. v. a.; *c)* cuartir liber şi 16 stângini □ de lemne.

6. Baştea-Holdea, cu salariu anual de 166 fl. 40 cr. şi adecă *a*) 80 fl. bani; *b)* 72 mesuri cucuruz în preţ de 86 fl. 40 cr.; *c*) cuartir liber şi 16 st. cuadraţi de lemne.

În comunele de sub pt. 5 şi 6, fiind scoale atât în parochiele matre cât şi în filii învĕţătorul va fi îndatorat a prelege 3 ḑile din sĕptĕmână într'o comună şi alte 3 în cealaltă comună.

Doritorii de a ocupa una din aceste staţiuni au a'şi ascerne suplicele lor instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu până la terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. al Dobrei.

Dobra la 31 August 1884.

Romul de Crainic,
protopresbiter.

Nr. 267 [884] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea staţiunei de învĕţătoriu la scoala confesională rom. gr. or. din Mogoagea se deschide concurs până în 30 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual 300 fl. în rate anticipative lunari; locuinţă liberă în edificiul scolar cu douĕ încăperi şi lemnele de foc necesari.

Competitorii după aceasta staţiune sĕ aibă cel puţin 4 cl. gim. şi se fie absolvat cursul preparandial, ori de teologie cu esamen de cualificaţiune învĕţătoresc. Suplicele instruite cu documentele prescrise sĕ le aştearnă până la terminul statorit, subscrisului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Deeş.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Constantin Bodea,
adm. ppesc.

---

ad Nr. 281 [883] 3—3

CONCURS.

Devenind vacante următoarele stipendii şi anume:

a) Cel de 100 fl. v. a. pentru studenţi la scoalele comerciale din patrie.

b) Cel de 50 fl. v. a. din fundaţiunea „Dobâca“ pentru gimnasisti născuţi din comitatul de odinioară al Dobâcei.

c) Cel de 20 fl. v. a. din fundaţiunea „E. D. Başota“ pentru gimnasişti: cu preferinţa celor din munţii apuseni sau din fostul district al Năsĕudului.

d) Cel de 60 fl. v. a. din fundaţiunea „Gallianâ“ pentru gimnasisti.

Mai departe fiind a se conferì de nou:

e) Un stipendiu de 50 fl. v. a. din fundaţiunea fraţilor (Radu şi George) „Riurénu“ pentru studenţi dela scoale medii.

f) 2 ajutoare á 20 fl. v. a. pe an din fundaţiunea „Tofaleană“ pentru meserieşi cu preferinţă pentru descedenţi din vre-o familie a fostei comune „Tofalău“, se escrie concurs pentru conferirea lor. Cererile au se fie presentate subsemnatului comitet până la 20 Octomvrie st. n. a. c. însoţite pentru stipendiile de sub *a*)—*e*) de următoarele documente:

1. Atestat de botez.
2. Atestat scolastic de pe semestrul II-lea al anului scolastic precedent.
3. Atestat de frecuentare din anul scolastic curent;
4. Atestat de sărăcie, eventual de starea orfană dela primăria comunală, vidimat de oficiul pretorial;
5, Declaraţiune că nu mai capĕtă din alt loc vre un stipendiu.

Ear la cele de sub f). pe lângă atestat de botez, atestat scolastic de cel puţin a 4-a clasă elementară şi atestat de sărăcie şi contract încheiat cu măiestrul la care se află în învĕţătură.

Din şedinţa comitetului asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută la Sibiiu în 3 Septemvrie n. 1884.

Iacob Bologa, vpres. **G. Bariţ,** secretar.

Nr. 191 [885] 3—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 4 Septemvre a. c. Nr. 4311 B. se escrie concurs nou, pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III a din Alun cu filiele Bunilă şi Vadul Dobrei, în protopresbiteratul Haţegului cu termin de *30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sûnt:

Dela 188 familii câte 60 cr. de familie, precum şi stolele parochiali staverite în şedinţa sinodului parochial din 12 Februariu a. c.

Toate aceste emolumente la olaltă dau suma de 250 fl.

Doritorii de a competa la această parochiă au a-şi aşterne suplicele lor în terminul mai sus însemnat, instruite conform Stat. org. şi a regulamentului din 1878.

Haţeg la 8 Septemvre 1884.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ,
protopresbiter gr. or.

O maşină de vapori,
forţa 25 de cai,
din renumita fabrică a lui **G. Sigl din Viena,** construcţia cea mai solidă, bine conservată se vinde pe preţul cel mai moderat.
Deslușirile se dau de către **căpitanatul têrgului în Nocrich.** [886] 3—3

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 111 Sibiiu. Sâmbătă 22 Septembre (4 Octombre) 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru de-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Octomvre-Decemvre al anului 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Septemvre 1884, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Pressa română lucră după ḑiarele germâne, când este vorba se împrumute ceva. Poate sĕ fie aceasta un vechiu pĕcat al ḑiaristicei noastre din Ungaria, însĕ el esistă.

Messagiul regal, prin care s'a deschis Lunia trecută dieta Ungariei are speciala prerogativă, că el se lăţesce în Europa prin canal germân. Vine la locul prim ḑiariul „Pester Lloyd“, şi-l pune în ochii Europei, de aici acest messagiu este reprodus de toată pressa europeană.

Ḑiarele române dela noi toate Joia trecută ne-au comunicat acest messagiu în traducere. Colegii dela „Gazeta Transilvaniei“ şi „Tribuna“ ni l'au adus în numĕrul de Joi, „Luminătoriul“ în numĕrul de Mercuri, care ne-a sosit aici Joi, „Viitoriul“ în numĕrul de Marţi, sosit la noi Joi-după ameaḑi, şi noi tot Joi l'am publicat cetitorilor nostri.

S'a întêmplat deci, ceia ce rar se întêmplă, că fie-care redacţiune a trebuit sĕ vină cu traducere proprie.

S'a întêmplat că afară de „Viitoriul“ toate ḑiarele noastre s'au folosit de traducerea din „Pester-Lloyd,“ şi n'a avut în mână tecstul maghiar original.

Şi urmarea acestor întêmplări fu, că noi toţi sûntem păcăliţi de şireţia celor dela „Pester Lloyd“ cari n'au reprodus fidel messagiul de tron.

Passagiul din messagiul de tron privitoriu la întroducerea mĕsurilor escepţionale în tecstul original este de acest cuprins:

Fel fogják önök bizonynyal használni ezen körülményt arra, hogy megtegyenek minden lehetőt hű Magyarországunk anyagi és szellemi felvirágoztatásának előmozditására, fel fogják használni arra, hogy politikai bölcseséggel, és a hol kell, szigoru erélylyel elenyésztessék a belső bajokat, megszüntessék a **fajok, felekezetek** *és* **osztályok közötti** *surlódásokra vezető izgalmakat, hogy igy szent István birodalmának országaiban a különböző* **fajok, felekezetek** *és* **osztályok** *az együttélésben egyaránt megelégedést találjanak és egyesült erővel és lelkesedéssel müködjenek közre a trón és a haza javának, dicsőségének és fényének előmozditásában.*

Acest pasagiu în ḑiariul „Pester-Lloyd“ este reprodus astfel:

Sie werden diesen Umstand gewiss dazu benützen, um möglichst Alles zu bewerkstelligen, was zur Hebung des materiellen und geistigen Aufblühens Unseres getreuen Ungarns dient, Sie werden denselben benützen, um mit politischer Weisheit, und wo es nöthig, mit voller Energie die inneren Uebelstände zu beheben, die zu Reibungen zwischen den **Nationalitäten, Konfessionen und Gesellschaftsklassen** *führenden Aufreizungen zu beseitigen, damit so die verschiedenen* **Nationalitäten, Konfessionen und Gesellschaftsklassen** *in den Ländern der heiligen Stefanskrone im Zusammenleben gleichmässig ihre Befriedigung finden, und mit vereinter Kraft und Begeisterung zur Hebung des Wohles, des Ruhmes und des Glanzes des Thrones und Vaterlandes zusammenwirken.*

Din compararea acestor douĕ tecste cetitorii nostri pot vedea diferinţa între original şi reproducerea în „Pester Lloyd.“ În tecstul original se ḑice: „frecările între **rasse, confesiuni şi classe.**“ „Pester Lloyd“ însĕ ḑice: „frecările între **naţionalităţi, confesiuni, şi classe sociale.**“

Ḑiariul „Pester Lloyd“ are pretenţiune de autencitate în publicaţiunile sale. Noi nu vom cerceta pentru ce s'a sfiit ḑiariul jidan din Budapesta de reproducerea genuină, pentru noi intenţiunile reservate sûnt lucruri irrelevante. Constatăm fapta şi trecem mai departe.

Afară de „Viitoriul,“ întreagă pressa română s'a luat după reproducerea germână. Dovadă că noi cu mai mare înlesnire şi poate şi plăcere reproducem după isvor germân.

Până acuma cam credeam reproducerilor, acuma vom consulta pentru viitoriu şi tecstul original.

La meritul lucrului nu vom ḑice multe. Până acuma eram priviţi de naţionalităţi, şi avem şi lege, care provede şi pentru naţionalităţi unele drepturi. Messagiul provede numai **rasse**, şi mĕsuri esceptionale, ca aceste rasse în convieţuire **deopotrivă** — egyaránt — sĕ şi afle mulţămirea.

Constatăm faptul şi aici, şi nu ne mai estindem la cercetări şi deducţiuni.

După deschiderea dietei unguresci a urmat a doua ḑi deschiderea dietei croate. Sessiunea trecută a dietei croate a fost foarte sgomotoasă, şi cetitorii nostri 'şi vor aduce aminte de scenele provocate de Starceviciani.

În messagiul regesc, prin care se deschide parlamentul Croaţiei, Monarchul accentuează possibilitatea delăturării neînţelegerilor dintre Croaţia şi Ungaria dacă din ambele părţi se va documenta bunăvoinţă

Da! da! bunăvoinţă, şi ear bunăvoinţă, de aceata trebue sĕ ne plângem şi noi, asemenea monarchului, şi asemenea croaţilor.

Cu provocare la demnitatea parlamentului monarchul cu încredere privesce la lucrările pacinice şi demne ale parlamentului croat şi în firma credinţă că membri corpului legiuitor vor premerge cu respectul datorit legilor sancţionate, dechiară dieta de deschisă.

Din dieta Ungariei.

Joi la 2 Octobre dieta Ungariei a ţinut şedinţă, în care diferitele secţiuni pentru verificare au raportat asupra credenţionalelor presentate.

Comică scenă s'a desvoltat la secţiunea III. Raportorul George Szatmáry între altele comunică dietei, că *un mandat s'a considerat ca nepresentat.*

Otto Herman ia cuvêntul la acest loc şi istorisesce dietei, că deputatul Deşului Roth Pál în loc de mandat a presentat un cont despre 2400 fl. ca spese făcute pentru alegerea sa, mai ales cu tractarea alegĕtorilor. După părerile constituţionale ale lui Otto Hermann acest act public nu îndreptăţesce pre om a fi deputat şi ales în secţiuni. Întreabă deci pre president, pe ce basă este deputatul Roth Pál ales în secţiune.

Pres. **Boer Antal** spune că este o greşeală din partea lui Roth Pál. Dênsul — presidentul — n'a esaminat mandatele presentate, ci le-a transpus la secţiuni.

FOIŢA.

George Bastard.

Fuga lui Gradlon.

Legendă Bretonă.

(Traducere de *I. S. Spartali.*)

(Încheere).

* * *

La sfêrşitul mesei se dase chiar bere în cupe mari ciselate şi înbogăţite cu cercuri de argint, hanape largi făcute din craniuri strânse depe câmpurile de bătae a Visigoţilor şi a Alanilor. Nici chiar regele nu se putu ţinè sĕ nu ḑică că în noaptea aceea: „beau toţi ca nesce scyţi“ şi adevĕrul este că bine judecase. Dar, sau de osteneală, sau de bĕtrîneţe, oprì deodată sĕrbarea, şi cântecele şi musica ḑicând nobililor sei oaspeţi:

— Amicii mei, îmi este somn şi me duc sĕ me culc. Rĕmâneţi şi beţi, cântaţi mereu, rîdeţi pănă mâne, desfătaţi-ve bine pănă la ḑiuă.“ Pe urmă, împletecindu se se sculà, sĕrutà pe fie-sa, şi apropiindu se de ginere-seu, i ḑise încet la ureche: „Cheia apartamentelor voastre este în odaia mea, vino s'o iei ori când îţi va plăcea.“ Soţul făcu din cap un semn de învoire. Dar mulţimea mesenilor sculânduse mirată, ḑise:“ Ce fel, aşa de vreme, stăpâne?...“ — Regele nu respunse şi pornì înpletecindu-se spre odaia sa. Toţi se uitară după dênsul pănă ce nu-l mai veḑură; pe urmă, unul din curtesanii regelui apropiindu-se de şeful palatului, i ḑise: „— Nu cumva regele Gradlon va fi ascultat înţeleptele sfaturi ale sfântului Guéndé ca sĕ fugă de amor şi de vin?...“ — Insĕ acela dete din umeri şi rĕspunse: — „După plăceri vin neplăcerile vieţii!...“ Insĕ Dahut profitând de clipa de tulburare a tuturor, fugì din sală ca sĕ se ducă pe terasă sĕ resufle aerul curat şi înviorătoriu al mării. De multe amarnice păreri de rĕu inima-i bătea în cât ai fi creḑut că vrea sĕ-i spargă peptul. Acolo, în singurătatea aceia adêncă a nopţii, în faţa imensităţii fără margini a Oceanului, pe ale cărui talazuri reflectele argintii ale luni aruncau o eşarpă sticlitoare, va putea dênsa sĕ guste farmecul odichnii şi al uitării, sĕ se gândească numai la spaţiu şi la infinit. Insĕ Guitor unul dintre cei mai credincioşi admiratori ai sei, cari nu o perduse nici o clipă din ochi, se repeḑise pe urmele ei. Auḑind paşi, Dahut se întoarse înfuriată, dar cunoscênd numai de cât pe cel mai scump amant ce avea, îi ḑise cu un glas mieros:

— A! tu eşti, Guitor?

— Da, regina mea, pentru că mi-a fost frică sĕ nu răceşti pe terasa asta şi am dat fuga de ţi-am luat o mantie.

— Ce bun eşti! i rĕspunse dênsa, potrivindu-şi haina, şi lacrimi mari i umplură ochii.

Insĕ Guitor căutà sĕ i le şteargă. In sfêrşit busele lor se întâlniră. Sĕ ţinură multă vreme pept la pept, fără a se sfii că-i poate vedè cineva din întunerec, la lumina scînteetoare a stelelor. In sfêrşit Guitor se desfăcu din braţele amantei sale ca sĕ o admire. Mii de gânduri i treceau prin cap. Se gândea că frumseţea aceasta transfigurată avea sĕ-i scape, că poate nu are sĕ o mai vadă!... Se gândea la nopţile de beţie petrecute alături cu corpul acesta minunat, şi în nebunia simţurilor sale întărîtate de aborul vinurilor, voia sĕ o ia ear în braţe, sĕ o ducă departe, departe, sĕ fugă cu dênsa pe ţĕrmuri necunoscute..... Şi Dahut se gândea la acelaş lucru, şi într'un fel de crispare nervoasă, ne mai putându-se ţinè, luà capul bălai al iubitului seu şi-l acoperì cu sĕrutări aprinse. Şi fie-care se silea, sĕ ţie sĕrutatul cât putea mai îndelung.

— Cheia este în camera regelui.... Te poţi duce se o iei... ḑise deodată Guitor.

— Dar tu nu ştii, Guitor, că stăpânul meu a şi luat'o?

Emerich Vargic, ca president la secţiunea III. istorisesce cele spuse de presidiu, şi că dênsul încă n'a avut cunoscinţă despre această notă de spese; ea s'a descoperit la esaminarea mandatelor în secţiuni. Dênsul a dispus ca nota de spese sĕ nu se considere de mandat ci sĕ se declare mandatul de nepresentat.

Otto Hermann, aproabă purcederea secţiunei întreabă însĕ pe ce basă este Paul Roth în secţiune.

Ministrul president cu provocare la usul de pănă acuma opinează că presenţa în dietă nu e condiţionată dela presentarea mandatului. Casul se va regula după ce dieta va fi în stare se aducă concluse.

Cu acestea s'a finit desbaterea asupra incidentului picant.

Petrecerea Archiducelui Rudolf şi a Archiducesei Stefania la Sinaia.

Vineri, 14 Septembre, Majestăţile Lor cu Alteţele Lor Imperiale şi Regele Rudolf şi Stefania, au luat dejunul împreună în apartamentele Lor, după ce visitară cu deamĕnuntul castelul.

La oarele 2 p. m., au mers în trăsuri spre a visita monăstirea Sinaia, biserica, scoala de fete, procum şi oraşul cu nouile sale construcţiuni, ce în fie-care an prin variaţia stilului dă o nouă viaţă acestei localităţi.

Timpul din nenocire fiind ploios, a făcut ca vênătoarea şi retragerea militară ce se pregătise pentru această ḑi sĕ fie amânate.

La oarele 7 avu loc un mare prânḑ în onoarea Augustilor oaspeţi, la care au fost invitaţi D. D. Sturdza, ministru afacerilor streine cu Doamna. Esc. Sa D. baron Mayr, ministru plenipotenţiar al Austro-Ungariei. Esc. Sa D. baron Saurma, ministru plenipotenţiar al Germaniei. D. ministru Văcărescu. D. general Radu Mihaiu, prefectul Capitaliei. D. doctor Teodori, inspector al serviciului sanitar. D. Edmond Herz cu doamna. D-na Lucia Duca. D. Hugo de Saurma, peste tot 34 persoane.

După masă, Majestăţile Lor şi Alteţele Lor Imperiale şi Regale S'au întreţinut în modul cel mai graţios cu D-nii invitaţi, cari în urmă au trecut cu toţii în sala de musică unde au petrecut pănă aproape la oarele 11 din noapte când s'a servit ceaiul şi după care Majestăţile Lor cu Augustii oaspeţi S'au retras în apartamentele Lor.

Sâmbătă, 15 Septembre, oarele 10 dimineaţa, timpul îndreptându-se, Majestăţile Lor şi Alteţele Lor Imperiale şi Regale au plecat cu breakul, urmaţi de un landau, în care se aflau doamnele şi domnişoarele suitelor, la Poiana Ţapului, care era locul de întâlnire al unei vênătorii ce Regele oferea Augustului Seu oaspe. Ajunşi acì, Regele şi Archiducele Se cobor din trăsură, 'Şi ieau ḑiua bună şi Se îndrepteaḑă spre vênătorii cari 'I adăstau. Regina şi Arhiducesa şi doamnele din suita Lor au continuat preumblarea în direcţia Predealului, spre a vedea frumoasele posiţiuni ale munţilor şi S'au întors la castel la oarele 12.

De la Poiana Ţapului, vênătorii au apucat spre munţii Jîpii, unde erau aşeḑaţi bătăiaşii spre a scoate vênatul. Peste câtva timp se ivì chiar în faţa Archiducelui un urs, care trecênd repede prin zmeuris, şi fiind urmat de aproape de bătăiaşi nu se putu trage asupra lui. După aceasta, vênătorii s'au adunat pe o poeniţă aşeḑată în vêrful unei stânci la picioarele Bucegilor, spre a lua dejunul. Apoi Regele şi Archiducele au încălecat şi au mers pănă la marile cascade numite Urlătoarea, de unde au admirat frumoasa panoramă ce se desfăşură vederei, şi de acolo S'au reîntors la castel la oara 6 seara.

La oarele 7 a avut loc prânḑul, la care au luat parte 35 persoane.

La oarele 9, o retragere cu lampioane a fost dată de batalionul 2 de vênători Auguştilor oaspeţi. În acelaşi timp un soare electric şi focuri bengale, aşeḑate de a-lungul şoselei din faţă, iluminau castelul şi majestuoasele sale împrejmuiri, dându-le un aspect feeric. La $10\ {}^1/_2$ s'a servit un ceaiu şi, după ce Majestăţile Lor şi Auguştii oaspeţi s'au întreţinut cu obicinuita Lor afabilitate cu persoanele presinte, s'au retras în apartamentele Lor.

Duminecă, 16 Septembre, oarĕle $9\,{}^1/_2$, Maiestăţile Lor şi Alteţele Lor Imperiale şi Regale însoţiţi de suitele Lor au mers la monăstirea Sinaia spre a asculta sânta liturgie oficiată de stariţul monăstirei şi ajutat de corul bisericei Domniţa Bălaşa, care venise încă din ajun. La intrarea în biserică, Suveranii şi Alteţele Lor Imperiale şi Regale au fost întimpinaţi cu Evangelia şi Crucea.

La oarele 11, Regele şi Archiducele urmaţi de suitele Lor militare, s'au dus pe platoul din faţa castelului spre a trece în revistă al II batalion de vênători. La sosire, batalionul a dat onorurile militare, ear maiorul Ionescu, comandantul acestui batalion, I a întimpinat şi a raportat Alteţei Sale Imperiale şi Regale. După ce Regele şi Archiducele au trecut pe dinaintea frontului trupei, în sunetul imnului austriac, a avut loc defilarea batalionului în coloană de companii, în pas gimnastic. Apoi se ordonă a se esecuta mânuirea armelor, scoala de batalion, esecuţiă focurilor şi o luptă de tiraliori apropriată terenului. Aceste diferite eserciţiuri au fost esecutate cu foarte mare precisiune şi ordine, pentru care atât M. S. R. cât şi A. S. I. şi R. Archiducele au arătat comandantului batalionului, Înaltele Lor mulţămiri.

De acì Regele şi Archiducele au mers la cantonamentul de vară al acestui batalion frumos împodobit încă din ḑiua de 30 August, când a fost a şeptea sĕrbare a luării Griviţei, şi, după ce l-a visitat în detail, au mulţămit din nou atât comandantului cât şi întregului corp oficeresc, arătându-le Înalta Lor satisfacţiune.

Cum în această seară Alteţele Lor Imperiale şi Regale hotărîseră sĕ părăsească Sinaia, la oarĕle $2\,{}^1/_2$ a fost dat un mare prânḑ la care au luat parte afară de suita Alteţei Sale Imperiale şi Regale de casa M. S. Regelui, dl D. Sturdza, ministru afacerilor streine, cu doamna, dl general Fălcoianu, ministru de resbel, Esc. Sa dl baron Mayr, ministru plenipotenţiar al Austro-Ungariei, Esc. Sa dl baron Saurma, ministru plenipotenţiar al Germaniei, dnul general Radu Mihai, prefectul capitalei, dl Grigore Ghika, secretarul general al ministerului afacerilor străine, dl Emile Ghika, agent diplomatic la Sofia, dl Furduescu, prefectul judeţului Prahova, Sânţia Sa superiorul monăstirei Sinaia, dl baron Salzberg, consiliariu al legaţiunei austro-ungare, dl şi dna Edgard Herz, dl inginer Manega, în total 37 persoane.

La oarele $4\,{}^3/_4$, Maiestăţile Lor şi Alteţele Lor Imperiale şi Regale au plecat la gară în acelaşi mod în care sosiră. Gara era frumos împodobită. O companie de onoare cu musică şi un public numĕros adăstau pe Augustii călĕtori, cărora doamnele din societate le-au oferit frumoase buchete de flori.

Trenul special în care sau suit Maiestăţile Lor împreună cu Augustii Lor oaspeţi, a plecat spre Predeal în sunetul imnului austriac şi în mijlocul urărilor entusiaste ale tuturor celor ce se aflau acì adunaţi.

La Predeal, Alteţele Lor Imperiale şi Regale, după ce se coborîră din trenul român, intrară în sala de aşteptare unde se intreţinură în modul cel mai graţios cu toţi domnii şi doamnele cari i însoţiseră. Asemenea-şi arătară viile Lor mulţămiri către Augustii nostri Suverani pentru frumoasele ḑile petrecute în casa Lor dela Peleş; apoi îmbrăţişindu se afectuos se îndreptară spre trenul special austro-ungar care-i adăsta.

În momentul cel din urmă Alteţele Lor Imperiale şi Regale, viu mişcaţi de graţiositatea cu care au fost primiţi şi de astădată în ţară, au luat din nou rĕmas bun dela Maiestăţile Lor.

La oarele 6, trenul regal s'a întors la Sinaia.

„Monitorul oficial“

Adunarea generală a comitatului Sibiului.

Luni şi Marţi s'a ţinut aici în Sibiiu adunarea generală a comitatului nostru. Obiectele mai de importanţă au fost: modificarea statutului despre concurenţa publică, conservarea drumurilor comitatense, proiectul reţelei pentru drumurile comitatului şi statutul penal pentru comitat.

Adunarea a fost slab cercetată, şi dintre români mai ales foarte puţini au luat parte.

Pentru noi este un semn de tot caracteristic absentarea românilor dela adunările comitatense. Ne place a face mare sfară cu individualitatea noastră politică, în interes personal arangiăm meetinguri prin ţeară, când vine lucrul la adecă însĕ, ne trezim, că oamenii nostri şi în Sibiiu mai bucuros rĕmân acasă, şi dorm la umbra popularităţii false, lăsând lucrurile în numele domnului.

Discută mai interesantă s'a încins pentru drumul dintre Sĕlişte — Poiana. De acest drum e legată esistenţa industriei mult puţine a Sĕliştenilor.

Comisiunea a propus ştergerea acestui drum şi susţinerea drumului pela Mercurea. Românii interesaţi de soartea Sĕliştenilor, deşì puţini, în cele din urmă au putut capacita pe maioritate. Astfel a remas acest drum în sarcina comitatului.

Nu mai puţină importanţă s'a atribuit statutului penal pentru comunele rurale din comitat.

Dl Petru Brote au arătat că moralitatea publică şi simţul de ordine în cele mai multe comune rurale ale comitatului nostru se află în decădere. Causa este: parte necunoscinţa legilor, cari susţin moralitate, şi ordine publică la poporul ţĕran, parte lipsa de supraveghiere a organelor competente. Au combătut statutul compus de comitetul permanent arătând că acel proiect nu corespunde scopului, pentru că:

1. Multe abateri poliţienesci nu se află în el cuprinse.

2. Nu prescrie primarilor comunali, la cari oameni se pot da licenţii de cerşit, şi prin aceea lasă cale deschisă abusurilor.

3. Nu impune organelor primăriei datorinţa de a aresta pe cei ce cerşesc fără licenţă, pe cei ce conturbă liniştea publică, precum şi pe cei ce se bat în locuri publice.

— Nu, încă nu, rĕspunse dênsu; priveşte prin fereastra aceia… Veḑi-l, vorbeşte cu şambelanul regelui.

Însĕ Dahut se codeşte, căci prevede ce urmări grozave va avea hotărîrea ei. Guitor însĕ nu o lăsa în pace. O roagă sĕ nu i se împotrivească.

În sfêrşit dênsa primeşte. Calcă in vêrful degetelor, intră în odaia tatălui ei care doarme dus, şi cu mâna tremurândă apucă cheia pe care o aduce lui Guitor care o aştepta îngrijurat.

— Ce face tatăl teu?

— N'a vĕḑut nimic, Dormea. Şi părea că zimbea….

Un nou sĕrutat întărì jurămêntul lor de iubire şi frumoasa Dahut se întoarse în sala ospĕţului pentru ca sĕ nu deştepte bănuelile mesenilor.

* * *

În vremea asta, Guitor, arḑênd de nerăbdare ca sĕ se vadă mai curând în apartamentele prinţesei, apucă spre o uşe căptuşită toată cu fier. Insĕ din pricina întunericului nu cunoasce locul de oare ce este o mulţime de galerii şi de scărì. In cele din urmă însĕ ajunge. Dar cu toate silinţele lui, uşa nu se deschide. Trece o bucată mare de vreme fără sĕ facă vre o ispravă. Odată zăresce o poartă mare de aramă. — „Negreşit, asta este,“ gândesce dênsul. Şi întradevĕr, cum pune cheia în broască „ḑăvorul se întoarce îndată, dar mai sûnt alte douĕ. Deschide pe amêndouĕ. De odată poarta se deschide cu sgomot şi o trombă mare de apă iese şi-l trânteşte şi-l sdrobeşte.

Dahut, îngrabă ce avea, pusese mâna pe cheia dela stăvilarele oraşului. Stăvilarul fiind deschis, apa curge şi têraşte cadavrul lui Guitor şi-l învêrteşte în loc. Marea colcoteşte în canale unde apa se repede cu un sgomot de cascadă şi de zăgazuri rupte. Toată suflarea doarme, la umbra cetăţii moarte, pre uliţele-i deşarte, după ostenelile din ajun şi escesele bahice ale nopţii cari fac somnul ca de plumb. Insĕ sgomotul creşte. Marea a înecat mahalalele din jos. Se pare că se aude uruitul unui numĕr mare de cară de resbel. Spaima începe: vine, creşte ca şi marea care îneacă oraşul care înghite pe locuitori. Suspine ies din piepturile lor. Ţipetele murinḑilor ajung în sfêrşit pănă la palat. O groază nespusă cuprinde pe toţi. Fie care fuge într'o direcţie opusă ca sĕ scape de moarte. Spaima nu se poate descrie.

Prinţesa Dahut, asvîrleîn mare toate bijuteriile ei şi mândra-i rochie de aur numai ca sĕ abată primeşdia. Neputênd s'o oprească, cu hainele ce mai rĕmasese pe dênsa sfĕşiate şi cu pĕrul despletit, fuge în odaia tătâneseŭ tocmai când el eşa cu cutia cu bijuteriile, după ce ascultase glasul ceresc care-i ḑicea mereu: — „Prinţe tulburarea este în culme, braţul celui Vecinic s'a ridicat, marea se umflă, cetatea Is are sĕ piară. Fugi! Fugi!“

Găseşte la îndemână un cal, îl încalică, şi puind pe coama calului pe fie-sa, care se acaţă desnădăşduită de dênsul, pleacă urmat de sfântul Guénolé care galopează alături cu cutia cu bijuteriile. S'aude un tresnet grozav. Zidirile publice, templele, casele se surpă şi fac o grămadă de dărămături. Oraşul întreg este înecat. Apa vine după fugarii cari fug zăpăciţi. Insĕ calul lui Gradlon pierde puterile din pricina poverii. Gradlon i sfâşie coapsele cu pintenii, care sare drept în sus şi aleargă cu ei sei asvêrle în mare. Sfântul Guénolé se pleacă la urechia lui şi, în limba celtică, de trei ori, i ḑise sĕ arunce pe dracu în mare:

Tol an diaoul er mor, divar da varc'h.

Gradlon nu înţelege deocamdată cuvintele acestea cabalistice, dar, vĕḑênd atâta stăruinţă din partea tovarăşului, înţelege abia. Desface braţele şi lasă pe fie-sa sĕ pice în prăpastie.

In clipa asta, cerul se luminează de ântêia lumină a zorilor. Marea se potolesce şi de asupra ei, departe, stau unele preste altele turnurile şi întăririle oraşului. Calul lui Gradlon puind piciorul pe

4. Asemenea nu însărcinează pe primarii comunali a arăta pe călcătorii acestor statute locurilor competente spre pedepsire.

Dintre adausele cele multe făcute de dl Petru Brote unele sau primit, însě cele mai multe adause date comitetului permanent în scris spre întregirea proiectului, la contra propunerea unui membru al comitetului permanent sas, putem ḑice spre dauna comună s'au respins.

Şedinţa percurgênd toate 40 obiecte puse la ordinea ḑilei s'au finit seara.

Mulţămită publică.

Pentru loteria arangiată din partea „Reuniunei femeilor române“ au mai incurs următoarele obiecte:

Dna Calipsia Şandru, colectantă: 2 vase de flori; Pruncul Ioan Şandru, Testamentul nou un esemplar; copila Eufrosina A. Şandru, 1 ţinătoare de chibrituri; dna Charlotta Fetti, 1 tavă pentru pocale sculptată, 1 portmonait; dna Iosefina Pap născ. Welther, una pungă brodată pentru tăbac, 1 ţinětor de orologiu brodat; dnul Vasilie Olteanu, comisar de drum, 1 tavă pentru pocale; dşoara Maria Muntean, 1 tavă lucrată din lână, 1 servet pentru poame; dna Elena Mossora, una zăharniţă din sticlă; econoama Maria Zah. Chelemen, 1 merindeaţă; econoama Maria Seleuşianu, veduvă, 1 merindeaţă; fetiţa Maria Ioan Chelemen, 1 merindeaţă; econoama Maria Ioan Chelemen jun. 1 merindeaţă; econoama Maria Ferezan, 9 cr. v. a.; econoama Sinefta Munteanu věduvă 1 merindeaţă; econoama Floarea S. Solomon, 6 cr. v. a; econoama Marie Moldovan Pascu, 1 merindeaţă. econoama Maria Toma, 1 merindeaţă; fetiţa Lina Siaesan, 1 merindeaţă; econoama Maria M. Moldovan, 1 ştergar; d. Mihail Moldovan, 20 cr. v. a.; economul Mihail Bonta 10 cr.; econoama Iustina Negeşiu 20 cr. v. a.; econoama Ana Onca, 7 cr. v. a.; econoama Versovia D. Para, 20 cr. v. a.; dna Ana Papp n. Lemeny, colectantă: una perinuţă de toiletă, 1 ţinětor de bilete; dna Teresia Baldi, 1 perină de ace, 1 păreche sfesnice, 1 pocal; dna Maria Boheţiel, 1 corfă de sticlă; dna Carolina Coroian n. Pop, 1 casetă, un ţinětor de sugări, una cenuşiotca; dna Elisa Isac n. Roşescu, una tavă, 2 punguliţe; dnul Vasilie Nestor, 2 ştergare; dna Ana Oprişiu, 1 cămaşe pentru dame; dna Maria Podoabă n. Pop Carteziu, 2 ştergare; Dna Gizela T. Miculescu n. Lemeni, 1 învělitoare de masă; d. N. N. 1 păreche servete pentru cafea; dşoara Mariţi Cioplea, una pălărie pentru lampă, 1 corfiţă pentru bilete; dşoara Rosalia Catona, un ştergar; dşoara Aurelia Galea, 1 servet pentru tavă; dşoara Rosalia Murěşan, 1 cuer pentru ştergare; dşoara Elena Nestor, 1 cătrinţă; dşoara Camila Pop, 1 semn de carte, 1 ţinětor de orologiu; dşoara Cornelia Pop, una păreche de tave; dşoara Sidonia Papp 1 învelitoare de masă; d-ra Aurelia Roşescu, 1 cuer pentru chei; dşoara Maria Trif, una legătoare de servete. dşoara Sofia Trif, 1 ţinětor de orologiu; dna Maria Moga, colectantă: 1 covor de masă brodat; dna Maria L. Vlassa, 1 covor de părete brodat; dna Nina Podoabă, 1 cuvertă de pat brodat; dşoara Maria Rosalia Hodoş, una cuvertă de masă croşetată; dşoara Veronica Moga, 1 covor de masă ţesetura ţěrănească; dşoara Amalia Orbeanu, una măsăriţă ţerănească; dşoara Victoria Pop, una faţă de masă şi 6 servete ţesetură proprie; dna Elena Suciu născuta Socan, una păreche pantofi brodaţi; dna Netti Tatu, 2 ştergare ţerăneşti una faţă de masă ţes. proprie; dna Elena Solomon n. Vlassa, una corfiţă de părete brodată; dna Elena Suciu n. Socan, 2 entre-deux de perină croşetate, 1 entre deux de plăpomă; dnul Gregoriu Maier teolog absolut, 4 esemplare „Coroana sicriului român“ de Gregoriu Maior; Iuliana Pop 2 ştergare Vilma Vlassa, 1 ştergar; Teodorica Vlassa, 1 şergar; Ana Vlassa, 1 ştergar; Maria Chirilă, 1 ştergar; Cersia Grama, 1 ştergar; Dochia Roşiu, 1 ştergar. Domnica Gramma, 1 ştergar; Mariuca Albu, 1 ştergar; Meliuţa Micheşan, 1 ştergar; Maria Nevean, 1 ştergar; Dochia Ludoşan, 1 merindeaţă; Anica Borza, 1 merindeaţă; Susana Albu, 1 merindaţă. Trezina Gramma, 1 merindeaţă; dna Maria Maier, n. Dancăş, 1 covor pentru căruţ de copii croşetat şi brodat în lână; dna Ana Ioan, una traistă; Maria Antonie German 1 merindariu; Paraschiva Popoviciu jun., 1 chindeuţ; Vasilie Văian, 1 merîndariu. Ana Vălc, 1 merindariu. Doamna Maria Alămorean, una cătrinţă. Susana Ionaş, 1 merindariu. Maria Văsii, 1 merindariu. Dşoara Ana Predoviciu, una cătrinţă. Sabina George Albu, 1 ştergar. Maria Cristea Albu, 1 ştergar. Ana Filip, 1 ştergar. Maria Filip, 1 ştergar. Sabina Jeremie. 1 ştergaDomnica Kelemen, 1 ştergar. Dna Maria Pulca, 1 cătrinţ. Maria Pulca 1 căpătâiu. Maria Pulca, un ştergar. Paraschiva Stanciu, 1 ştergar, N. N. 1 ştergar. Maria Căzan, obele. dna Maria Ioan Hanzu, una cătrinţă. Maria Alesandru Lebu jun., una traistă. Sora A. Popa, 1 chindeuţ. Maria Bereczchi, 1 cătrinţă. Maria Toma Constandin, 1 cătrinţă. Floarea Suciu Crăciun, 1 ştergar. Floarea Muntean, 1 ştergar. dşoara Maria Pulca, 1 căpătâiu. Ana Rici Nr. cas. 148, 1 ştergar. Ana Rici Nr. casei 160, una cătrinţă. Lina Ricu, 1 ştergar. Maria Ricu, Nr. casei 169, 1 ştergar. Veronica Ricu, 1 ştergar. Ana Spătariu, 1 ştergar 1 cătrinţă. Fimia Spătariu, 1 ştergar. Floarea Spătariu, 1 ştergar. Maria Spătariu, 1 cătrinţă. Ana Suciu, 1 cătrinţă. Floarea Suciu Nr. 101, una cătrinţă. Floarea Suciu, 1 ştergar. dna Maria Ilie Iosof, 1 cămaşuţă. Maria Ioan Lazar, 1 traistă (pănură). Ana Dtru Muntean 1 covor de masă. Ana I. Têmpěnariu, convor pentru podele. Elisaveta I. Dancu n. Macrea, una masă pentru culme, 1 ştergar. Maria Eftemia Macrie 2 merindare. Marina B. Respop, una păreche brăcini. Sora Vas. Aldea, desagi. Ana Stan Arsenie, 1 traistă (pânură). Ana I. Banciu, una cătrinţă. M. Mich. Bârză, 1 traistă (pănură). Maria Dtru. Bloţ, 1 traistă. Maria Bloţ, una traistă. Mărina P. Bloţ, una traistă. Dşoara Sofia Bucişan, una plapomă. Paraschiva Bucşan, una batistă. Anna Dumitru Borcia, una traistă. Doamna Maria Borcia, 1 şteagar; doamna Paraschiva Onisifor Borcia, 1 covor pentru masă (pănură); dna Ida Calefariu, lambrecaiu; Maria I. Cărătuş, desagi; Paraschiva Cergan, funduri de căpătâiu: Paraschiva Chirca, 1 traistă; Maria Petru Comşa n. Vălc, 1 cătrinţă, 1 batistă, 1 ştergariu; Maria I. Comşa, 1 ştergar; Paraschiva I. Comca. 2 şorţe; Ana I. Dădârlat, 1 ştergar; dna Paraschiva Dtru Florian, 1 ştergar, 1 batistă; Maria Fulea, 1 traistă, Ana I. Ghibu, 1 traistă; Ana Dtru Ghibu, cioareci; N. Elisaveta Ghibu, 1 traistă, 1 chiugă; Neaga Gosa, 1 chiugă; Agapia Grecu monachă, 2 linguri sculptate; Petru Ilanciu sen. 1 lingură; Petru Hanciu jun., 1 peptariu; Maria Hanza Hoapa, 1 traistă; Ana I. Haşegan, 1 traistă; Ana I. Herţa, 1 merindariu; Maria I. Herţa n. Borcia, 1 traistă; Maria Dtru Herţa, 1 căpătêiu; Ana Dtru Herţa, 1 traistă; Ana Stan Herţa, desagi; Paraschiva Dtru Herţa, 1 merindariu; Stana Hociotă, 1 traistă; Paraschiva Lascu, 1 brêu; Nicolae Losniţă curerariu, 1 şerpariu; Maria Coman Lepadat, 1 traistă, 1 merindariu, 1 chiugă; dna Paraschiva Macsim, 1 pânzătură pentru masă; Ioan Martin, 1 ploscă; Vasile Maier cojocariu, 1 peptariu; Ana Miclăuş, 1 traistă; Ana Micuşan, 1 merindariu; Ana Milea, 1 traistă; Maria Milea 1 traistă; Ana Dtru Minoiu, 1 traistă; Maria Petru Moga, 1 batistă; Paraschiva Dtru Moga, 1 traistă; Elisaveta Petru Moga, 1 chindeuţ; Ana D. Moisiu, 1 iie; Paraschiva Moisiu, 1 căpătêiu, 1 batistă; Maria Maniu Moga, 1 batistă; Paraschiva Dtru Moga, 1 chindeuţ; Maria N. Muntean, 1 ţolică; Neaga Muntean, 1 chindeuţ; Maria N. Nartea, 1 traistă; Ana I. Popa, 2 cioareci; Elisaveta Popa Nr. 212, 1 peptariu; Maria N. Popa, 1 traistă; Stana D. V. Popa, 1 traistă; Teodor Popa Cojocariu, 1 peptariu; dşoara Ana Răcuciu, 1 batistă; Stana Răcuciu, 1 traistă; Ana Achim Roşca, 1 chindeuţ; Paraschiva D. Roşca, 1 chindeuţ; Paraschiva Roşca, 1 traistă; Stana I. Roşca căpitan 1 ţolică, 1 chiugă; Paraschiva T. Rodean, 1 traistă; Ana Rěceu, 1 merindariu; Dumitru Lucaciu cojocariu, 1 peptariu; Maria B. Cruţu, 1 traistă; Oprea Puschilă cojocariu, 1 peptariu; Maria N. Şandru, 1 cătrinţă, 1 chingă; István Szatmári, 1 căciulă; Simeon Simoneţi, 1 păreche păpuci; Ana Sora, 1 merindariu; Ana Constantin Steflea, 1 traistă; Nicolae Steflea cureraru, 1 şerpariu; Ana Dtru Tâmpănariu, pănură de cioareci; Păr. Damian Ţintea călugăr, 1 furcă sculptată; Maria Ţintea, 1 chindeuţ; Maria I. Vălc, 2 chindeuţe; dna Paraschiva Florea, 1 îmbrăcăminte de perină, 1 neţ, 1 batistă; dna Maria Dtru Iosof, 1 traistă; Neaga Vas. Iosof, 1 traistă, 2 merindare; Paraschiva Iosof, 1 traistă; dşoara Anica Iuga, 1 traistă. Dna Maria I. Popoviciu, 1 traistă, 1 ştergar; Ana N. Greavu, 1 cătrinţă; dna Maria Constant. Băilă, 1 covor pentru masă; Elisaveta Nadrag, 1 traistă; dna Maria I. Dancăş, 1 pachiol.

Varietăţi.

* (Invitare). Onoraţii membri ai Reuniunei învěţătorilor români gr. or. din districul X. Braşov sûnt prin aceasta învitaţi a participa la adunarea generală ce se va ţinè, conform Cerculariului Vener. Consistoriu archidiecesan ddto 19 Iuliu 1884 Nr. 3567 Scol. din 23—26 Septembre a. c. în Rěşnov, cu următoarea

Programă.

Duminecă în 23 Septembre a. c. la 11 oare a. m. învocarea Duchului sânt şi după aceea şedinţa comitetului central.

Şedinţa I ia la 3 oare p. m.

a) deschiderea adunărei generale;
b) apelul nominal;
c) presentarea rapoartelor;
d) alegerea comisiunilor.

Seara la 8 oare producţiune musicală.

Şedinţa a II a Luni la 9—12 oare a. m.

Prelegere teoretică practică din metodica scrierei şi a cetirei.

Şedinţa a III-a după ameaḑi dela 3—5 oare.

Continuarea materialului de mai sus.

Şedinţa a IV-a Marţi dela 8—12 oare a. m.

Rapoartele comisiunilor şi constituirea noului comitet.

Şedinţa a V-a după ameaḑi.

Statorirea bugetului pe anul Reuniunei 1884/5, defigerea locului pentru adunarea generală proximă.

Braşov, 16 Septembre, 1884.

St. Iosif, președinte. *Ioan Aron,* secr.

* (Petrecere cu joc) Reuniunea de cântări **„Tipografia“** va arangia *astăḑi* în sala *„Împěratul Roman“* petrecere cu joc. Musica o va provedea capela oraşului.

Începutul 8 oare seara. Preţul de întrare pentru nemembri: domnii 1 fl., damele 50 cr.

Valoare au numai biletele făcute pentru persoane cu numele lor.

Biletele de întrare se află seara la cassă.

* (Economic). Cincu-Mare 16 Septem. 1884. Stimate Domnule redactor! Am înţeles că bravii nostri oieri din Reşinari, Poiana şi alte comune din mărginime din causa secetei din vara aceasta, cei mai mulţi au părăsit România, locul obicinuit a turmelor lor, care dau nutremênt şi îmbrăcămintea călduroasă nunumai civilor fără osebire de naţionalitate ci şi armatei, carea e destinată a apăra patria de tot inimicul, transpartândule în Transilvania; — am înţeles tot odată că oieri temênduse că nu vor căpěta nutreţul necesariu de earnă pentru turme — mulţi vênd oile fără preţiu. Aflu de bine pentru încungiurarea de pagube ce le poate suferì unul sau altul prin vênḑarea oilor fără preţiu a aduce la cunoscinţă publică: cumcă în Opidul Cincu-Mare se află fên din imbelşugare şi ca un posesore dispune despre circa 140 care de fên prima cualitate şi ca la hotarul Cincului-Mare, care hotar este foarte estins se pot păşunì mai multe oi toamna, earna şi vara pre lângă o tacsă tare moderată.

Deslușiri mai detaiate se pot da din parte subscrisului.

Sunteţi rugaţi domnule Redactor a da loc acestor şiruri în coloanele stimatului DVoastre ḑiariu „Telegraful Român“ pentru binele obştesc.

Ignatiu Măndocea,
paroch gr. or.

* (Lucru minunat). Rudolf, ca conte de Habsburgia, a fost îngrijitoriu de casă la Ottokar regele Cehilor. Lui Rudolf, servindu-i norocul, s'a încoronat de împěrat german. Lui Ottokar, precum şi celorlalţi principi, acum nu-i venia la socoteală, ca sě depună îngenunchind jurămênt de supunere aceluia, care mai nainte ia fost supus. S'a înţeles deci cu Rudolf, ca jurămêntul de supunere sě îl depună între patru ochi. S'a şi presentat Ottokar la oara prefiptă, dar l'a cuprins mirarea, când a aflat pe Rudolf încoronat şeḑênd în tronul imperial încungiurat de ceialalţi principi germani. În confusiunea lui cea mare a îngenunchiat înaintea lui Rudolf şi aşa a ascultat formula de jurěmânt ce i s'a cetit.

* (Ce nu poate o oftare?) Principele athenian Pisistratus pretindea ḑecime din naturale, věḑênd el odată pe un econom bětrân, că ară într'un loc petros l'a întrebat: Ce recoaltă aştepţi de aici? Dureri şi oftări! rěspunse el, şi Pisistratus şi din aceste pretinde ḑecime! Pe Pisistratus 'la surprins foarte mult resoluţiunea bětrânului şi pe poporul athenian l'a eliberat dela plătirea ḑecimelor.

(Mijloc de cură.) Tuturor câţi sufer de **epilepsie, convulsiune** sgârciuri) şi de **nervi** le putem recomânda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorităţi medicinice, aşa ḑicênd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6.; deci fie-care bolnav sě se adreseze cu deplină încredere la susnumitul şi mulţi şi vor dobêndì sănătatea, deşi au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toţi cei ce sufer de nervi vor afla locuinţă linistită, cei lipsiţi de mijloace vor fi consideraţi; cum am înţeles din isvor sigur, preţurile capitalei universale Paris sûnt relativ foarte eftine Tractament şi prin corespondenţă, dacă se va trimite istoricul detaiata boalei. Trebue sě mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea resultatele curei.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 2 Octomvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.50	122.20
Renta de aur ung. de 4%	93.30	93.15
Galbin	5.77	5.75
Napoleon	9.66½	9.66
London (pe poliţa de trei luni)	121.60	121.55

---

stânca ce se chiamă Garrec, lasă acolo tiparul copitei lui, a cărui urmă se arată lângă Ris, şi locul unde moare fiica regelui, primesce pe urmă numele de Tul-Dahut, ear Oceanul se opresce acì şi nu trece mai departe. Insě calul lui Gradlon, uşurat de povară, fuge mereu ca un nebun. Eşinḑ abur din el şi alb de spumă, după un galop furios prin păduri, ajunge la monăstirea Landevennec. Sântul Guénolé, care a fundat'o, îl primesce pe Gradlon acolo. Regele rěmâne acolo, se roagă cerului în fie-ce ḑi, işi plătesce toate pěcatele, fundează dîecesa Kemper şi moare cu totul convertit în vîrstă de 109 ani. Pe urmă, cenuşa lui este îngropată în cimiterul din Landevennec, lângă care vine mai târḑiu sě se odichnească cenuşa mântuitorului seu sântul Goénolé, care, printr'o ciudăţenie a soartei, din pricina castităţii lui, ajunge în tot ţinutul sântul femeilor însărcinate.

Notă: Anul trecut toată lumea s'a mirat de tabloul lui Luminais expus în Salon, care representa fuga regelui Gradlon. Pictorul s'a inspirat de legenda aceasta când a facut tabloul.

Nr. 3335. Plen. [876] 3—6

CONCURS

pentru stipendii și ajutoare din fundațiunea Andronic.

Din *fundațiunea Andronic* sûnt de a se conferì pe anul 1885 următoarele stipendii și ajutoare:

a) **una sută** de stipendii și ajutoare de câte 30 fl. pentru tineri, cari au intențiunea de a se aplica ca noviți la meserie și industrie, apoi pentru învĕțăcei aplicați deja la meserie și industrie, și în fine pentru învĕțăcei, cari au devenit sodali (calfe) în anul curent 1884;

b) **unspredece ajutoare** și anume: **cinci** câte de 100 fl., **patru** câte de 150 fl. și **douĕ** câte de 200 fl. pentru sodali (calfe), cari sunt în condițiunile recerute de a se face măestri;

c) **douĕ stipendii** de călătorie, și anume: **unul** de 200 fl., ear **altul** de 300 fl. pentru sodali (calfe), cari voesc a călătorì afară din patriă, pentru a se perfecționa în meseria sau industria lor.

Toți cari voesc a concurge la aceste stipendii și ajutoare trebue sĕ dovedească:

a) prin atestat dela oficiul parochial concernent, că sunt români grecoorientali din Transilvania;

b) prin atestatul oficiului comunal, starea averei proprie și a părinților;

c) prin atestatul oficiului parochial, la care aparține concurentul sau familia concurentului, dacă trăesc părinții, câți copii minoreni sûnt, câți din acestia umblă la scoală?

În special **tinerii, cari au intențiunea** de a se aplica ca noviți la meserii și concurg la un stipendiu câte de 30 fl., afară de recerințele generale indicate mai sus trebue sĕ mai întrunească următoarele condițiuni:

1. Se nu fie mai tineri de cât de 12 ani;

2. Se fie absolvat cu succes bun cel puțin scoala elementară (atestatele scolastice);

3. Se fie încheiat contract cu măestrul conform §-lui 61 al legei industriale (art. leg. XVII: 1884), ceea ce se va dovedì prin așternerea contractului.

Învĕțăceii aplicați deja la măestrie sau industrie, cari concurg la stipendiu câte de 30 fl., afară de recerințele generali, trebue se mai întrunească următoarele condițiuni:

1. Se fie angajați la vre-un măestru cu contract, care sĕ se alăture la cerere.

2. Sĕ aibă purtare bună dovedită cu atestat dela măestrii, la cari au fost și sûnt aplicați.

Sodalii, cari concurg la ajutoriu anual câte de 30 fl., afară de recerințele generale trebue sĕ întrunească următoarele condițiuni:

1. Sĕ fie devenit în anul 1884 sodal (certificatul de sodal).

2. Sĕ aibă atestat dela măestri despre purtarea bună. Se producă și alte documente recomandătoare; precum d. e. dacă sunt membri ai vre-unei reuniuni de sodali (certificat dela presidentul reuniunei respective).

Sodalii, cari concurg la ajutoriu câte de 100 fl., 150 fl. și 200 fl., pentru a se putea face măestri, au sĕ întrunească afară de recerințele generale încă următoarele condițiuni:

1. Se fie declarați în regulă sodali (certificatul de sodal).

2. Sĕ fie lucrat cel puțin 3 ani ca sodali (certificate dela măestri).

În cerere se arete anume: unde voesce a se aședa ca măestri și ce fel de mijloace bănesci mai au, asemenea sĕ producă și alte documente mcomandătoare, pecum d. e. că sunt reembri ai vre-unei reuniuni de sodali (certificat dela presidentul reuniunei respective).

Sodalii, cari concurg la vre un *stipendiu de călătorie* câte de 200 fl. sau 300 fl., afară de recerințele generale, au se mai întrunească următoarele condițiuni:

1. Se fie absolvat cel puțin 4 clase gimnasiale sau reale (atestate de scoală).

2. Sĕ fie declarați în regulă sodali (certificatul de sodal).

3. Sĕ fie lucrat cel puțin trei ani ca sodal (certificate dela măestri).

Concurenții la aceste stipendii de călătorie au sĕ arete în cererile lor, în ce limbi sciu vorbì și scrie, și care este planul detaiat al călătoriei lor.

Dela toți concurenții de ori ce categorie sĕ recere, ca cererile lor sĕ fie scrise și subscrise cu mâna lor proprie și adresate consistoriului archidiecesan gr. or. din Sibiiu, și se între aici cel mult până la **1 Decemvre a. c. stilul vechiu.**

Cererile sosite după terminul defipt și cele ce nu vor fi instruate precum sĕ recere mai sus, nu se vor lua în considerare.

Dat din ședința plenară a consistoriului archidiecesan ținută în Sibiiu, 14 August, 1884.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Nr. 464. [897] 1—3

CONCURS.

Pe basa Statului organic §. 63 combinat cu §. 23 punct 5 și a instrucțiunei votate de sinodul archidiecesan la 13/25 Aprile 1877 Nr. 191 §. 7 prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Branului.

Fiitoriul protopresbiler ca atare va fi totodată și paroch în locul central al tractului, în comuna Zĕrnești ocupând parochia de classa I.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sunt:

a) venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutoriul de stat și din tacsele ce incurg pentru ședulele de cununiă, pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorțiali și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterali.

b) venitele ordinari ale parochiei de classa I din Zĕrnești.

La postul acesta pot concurge bărbați apți și bine meritați pe terenul bisericesc și scolar în special aceia: cari după o pregătire cel puțin de 8 clase gimnasiale sau reale cu testimoniu de maturitate, au terminat studiile teologice la vreunul din institutele metropoliei noastre, și au susținut cu succes bun esamenul rigoros de cualificațiune; sau cari după pregătirea indicată mai sus au terminat studiile teologice la vreun institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualificațiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Pot însĕ concurge și fără testimoniu de cualificațiune profesorii de teologiă și preoții chirotoniți înainte de introducerea esamenelor de cualificațiunae dacă în celelalte au cualificațiunea prescrisă mai sus.

În mod esccpțional pot concurge și fără prescrisa cualificațiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul și acurateța manifestată în administrarea protopresbiteratului; vor avea dela consistoriul archidiecesan (plenar) speciala îndreptățire la acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post au a-și așterne suplicele lor concursuali la Venerabilul Consistoriu archidiecesan în Sibiiu *în restimp de 30 de dile dela prima plublicare* a acestui concurs în foia „Telegraful Român“ alăturând câte o tabelă de cualficațiune, carea sĕ conțină date esacte și speciali în următoarele rubrici: numele, caracterul, (rangul bisericesc) și locuința concurentelui; anii etății (anul, luna și diua nascerei); studiile pregătitoare afară de cele teologice (anul, locul și categoria acelora); esamenul de maturitate, doctorat și altele, studiile pregătitoare teologice (anul și locul acelora și esamenul de cualificațiune); servițiile de până acum pe terenul bisericesc și scolar, (timpul locul și categoria acelora); înfine cunoscința limbelor și alte reflecsiuni. Datele din această tabelă sunt a se întări cu documente, cari sĕ se acludă în original, precum carte de botez testimonii scolastice și de maturitate, testimonii teologice și de cualificațiune, atestate de servіții bisericești și eventualminte toate altfeliu de recomandări.

Zĕrnești în 2 Septembre 1884.

Comitetul protopresbiteral al tractului Branului.

Președinte: **Traian Mețian,** adm. protop.

Notariu: **Nicolau Garoiu.**

Nr. 252 [877] 3—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 23 pct. 5 și a instrucțiunei votate de sinodul archidiecesan la 13/25 Aprile 1877 Nr. 191 §. 7, prin aceasta sĕ publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Trei-scaunelor.

Fiitorul protopresbiter ca atare va fi totodată și paroch în locul central al tractului și anume în Sepsi-Sân-Georgiu, care de presinte fiind ocupată, fiitorul protopresbiter numai după devenirea ei în vacanță va putea sĕ o ocupe.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sunt:

a) Venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutorul de stat și din tacsele, ce încurg pentru ședulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorțiali și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterali.

b) Venitele ordinari ale parochiei de a III-a clasă din Sepsi-Sân-Georgiu după devenirea ei în vacanță.

La postul acesta pot concurge numai bărbați apți și binemeritați pe terenul bisericesc și scolar, în special aceia, carii după o pregătire cel puțin de 8 clase gimnasiali sau reali cu testimoniu de maturitate, au terminat studiile teologice la vre-unul din institutele metropoliei noastre și au susținut cu succes bun esamenul rigoros de cualificațiune; sau carii, după pregătirea de mai sus indicată, au terminat studiile teologice la vre un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dară apoi a depus esamenul de cualificațiune înaintea comisiunei esaminătoare a Consistoriului archidiecesan.

Pot însĕ concurge și fără testimoniu de cualificațiune profesorii de teologie și preoții chirotoniți înainte de introducerea esamenelor de cualificațiune, dacă în celelalte au cualificațiunea prescrisă mai sus.

În mod esccpțional mai pot concurge și fără prescrisa cualificațiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, carii din privire la aplicabilitatea lor, la zelul și acurateța manifestată în administrarea protopresbiteratului vor avè dela Consistoriul archidiecesan (plenar) specială îndreptățire la acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post au a'și așterne suplicele concursuali la Venerabilul Consistoriu archidiecesan în Sibiiu *în restimp de 30 dile dela prima publicare a acestui concurs* în foaia „Telegraful Român“, alăturând câte o tabelă de cualificațiune, carea sĕ conțină date esacte și speciali în următoarele rubrici: numele, caracterul (rangul bisericesc) și locuința concurentului, anii etății (anul, luna și diua nascerei), studiile pregătitoare afară de cele teologice (anul, locul și categoria acelora); esamen de maturitate, doctorat ș. a., studiile pregătitoare teologice (anul și locul acelora și esamenul de cualificațiune); serviciile de până acum pe terenul bisericesc și scolar (timpul, locul și categoria acelora); în fine cunoscința limbilor și alte reflesiuni. Datele din această tabelă sûnt de a se întărì cu documente, carii sĕ se acludă în original, precum: carte de botez, testimonii scolastice și de maturitate, testimonii teologice și de cualificațiune, atestate de servicii bisericesci și scolastice, eventualminte toate altfel de recomândări.

Sepsi-Săn-Giorgiu, 2 Iuliu 1884.

Comitetul protopresbresbiteral al tractului Trei-Scaunelor.

președinte **Spiridon Dimian,** adm. ppresbit.

Constantin Dimian, notar.

Nr. 480. [895] 1—1

Publicațiune.

Preavenerabilul consistoriu archidiecesan prin sentența sa dto 18 Septembre a. c. Nr. 3043 B., au desființat căsătoria dintre Ioana Bucur Popa actoră și bărbatul ei Oprea Bârsan, ambii gr. or. din Sĕliște, aceasta se aduce la cunosciință cu aceea, că neivindu-se inctul *în termin de 45 de dile dela prima publicare* conform §. 124 din procedura matrimonială, actorei i se va da voie altă căsătorie.

Sĕliște, 20 Septembre, 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliștei.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 481. [896] 1—1

Publicațiune.

Preavenerabilul consistoriu archidiecesan prin sentența sa ddto 18 Septemvre a. c. Nr. 3044 B. au desființat căsătoria dintre Ana Floruș actoră și bărbatul ei Ioan Banciu inct, ambii gr. or. din Sĕliște, aceasta se aduce la cunostință cu aceea, că neivinduse inctul în *termin de 45 dile dela prima publicare,* conform § 124 din procedura matrimonială, actorei i se va da voie a păși la altă căsătorie.

Sĕliște, 20 Septemvre, 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliștei.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Cancelaria advocatului

Dr. Nicolau Olariu

se află din **I-a Octomvre a. c. în strada Honterus Nr. 2 parterre.** [888] 2—3

Demn de atențiune!

EPILEPSIE

CONVULSIUNI (sgârciuri)

ȘI

BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se or vedè resultatele. Tractament prin epitole, sute de indiviți vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății scientifice franceze distins cu medalia cea mare de aur clasa I-mă,

[646] 6. Place du Trône, Paris. 48

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 112 Sibiiu, Marţi 25 Septembre (7 Octombre) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Octomvre-Decemvre al anului 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Septemvre 1884, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 24 Septembre, 1884.

De opt ḑile sunt deschise uşile parlamentului nostru. Am comunicat cetitorilor nostri messagiul regal, prin care în mod sĕrbătoresc s'a deschis parlamentul Ungariei, şi am reflectat şi la mancitatea, dacă mancitate se poate numì neesacta reproducere a messagiului de către „Pester-Lloyd,“ după care s'a luat o mare parte din ḑiaristica noastră.

S'a comentat din toate părţile messagiul, prin care s'a deschis parlamentul Ungariei, şi aceasta nu fără cuvênt. În el se cuprinde programa activităţii parlamentului pentru noul period, şi ni se pune în perspectivă starea întregei monarchii în concertul european.

Popoarele monarchiei, sĕtoase de desvoltare pacinică între sine, cu viuă satisfacţiune 'şi vor pune la inimă cuvintele monarchului, prin cari constatând bunele raporturi cu statele europene, în special cu puternica Germanie, se prevesteşte pace durabilă cu toate binefacerile ei.

În special poporul român însĕtat de cultură, bunăstare şi uşurarea sarcinelor, cari încep a devenì nesuportabile, cu îndoite puteri 'şi va continua activitatea sa îndreptată spre desvoltare. Şi aceasta cu atâta mai vêrtos, cu cât el încă n'a ajuns în cultură gradul, care pareni-se începe a face distincţiune între cetăţian şi cetăţian, şi pentru unul prescrie numai drepturi, ear pentru celalalt nu mai detorinţe.

Poporul nostru până acuma e predomnit de macsimele predicate de biserica noastră, care tot la al treilea cuvênt se roagă pentru „pacea de sus,“ pentru pacea a toată lumea, şi pentru domnitoriu. Astfel poporul nostru crescut în spiritul bisericei noastre — care dintre toate bisericile este cea mai monarchistă, mai iubitoare de pace, adevĕr şi dreptate — nu cunoasce nici unul dintre progresele problematice, cu care se fălesce secolul nostru.

Poporul nostru nu cunoasce patriotismul modern, a căruia esenţă este macsima: „*Ubi bene, ibi patria,*“ căci poporul nostru scie una, şi aceea este adûnc înrădăcinată în inima sa, şi o mărturisesce în toată naivitatea: Noi suntem de aici.

Condus de consciinţa aceasta el va privì cu încredere la parlamentul Ungariei în deslegarea problemelor anunţate prin messagiul regal.

Reorganisarea casei magnaţilor pentru el este de interes numai încât ea ca for legislativ în stat are influinţă netăgăduită asupra cursului afacerilor. De va succede a compune casa magnaţilor după cum prevesteşte messagiul regesc „cu considerarea postulatelor desvoltărei istorice şi a timpului presente corespunḑĕtoriu intereselor statului ungaresc,“ noi ne vom bucura din inimă, căci după cunoscinţele noastre, interesele statului unguresc nu se pot separa de interesele tuturor locuitorilor din patriă, şi cine lucră în interesul unei naţionalităţi cu persecutarea celorlalte, acela după noi nu lucră în interesul statului unguresc, după cum înţelege monarchul acest stat.

Cestiunile interne atinse în messagiu sunt de interes pentru toţi. Aceasta nici că se poate altfeliu. Legile ţĕrei trebue sĕ fie în interesul tuturor locuitorilor ei, şi dacă ele în aplicare de multe ori demustră contrariul, la aceasta nu sunt de vină de cât organele chemate ale esecuta cu sfinţenie.

Passagiul din urmă al messagiului constată frecările dintre **rasse, confesiuni** şi **clase**, şi apelează la înţelepciunea politică a corpului legislatoric, şi dacă se cere, şi la energie, în aflarea mijloacelor spre delăturarea acestor neajunsuri şi rele interne.

Poporul nostru cu satisfacţie ascultă aceste cuvinte din gura monarchului.

Poporul nostru dela era dualismului încoace constată un curent pornit spre nimicirea esistenţei sale naţionale.

Sĕ vorbim sincer şi concret. Dacă e vorba de **rassă,** rĕmânem la **rassă.** Rassa română constată un curent nebunatic din partea rassei maghiare, îndreptat spre nimicirea esistenţei sale. Idealul rassei maghiare este maghiarisare. Îmbĕtată de unele succese de tot problematice la poporul cel fără consciinţă de naţionalitate, rassa maghiară a pornit vênătorie formală contra rasselor nemaghiare. Şi aceasta pe toate terenele. Reuniuni pentru maghiarisarea numelor, reuniuni pentru maghiarisare pretutindenea, reuniuni preste reuniuni, şi toate cu scopul vĕdit: maghiarisarea.

Rassa română în faţa acestui curent a pus statornicia sa şi consolidarea. Aceasta s'a considerat de nepatriotism; s'a vĕḑut lipsa de luarea altor mĕsuri mai eficace spre ajungerea scopului urmărit.

Spre a se face aceasta se cerea un act de violenţă, prin care sĕ fim provocaţi, sĕ ne perdem cumpĕtul şi aşa în formă sĕ fie justificate mĕsurile mai energice.

S'a făcut provocarea în Cluş. Ḑiaristica română şi-a făcut detorinţa cu cumpĕt şi tact.

Ni s'a ḑis că mergem cu agitaţiunea preste graniţa siguranţei statului unguresc, şi ḑiarele din Pesta cu provocare la ţinuta irredentistă a „Telegrafului Român“ au cerut mĕsuri escepţionale.

Messagiul cere **înţelepciune politică.**

Dacă va urma înţeleptului sfat şi încă cu toată energia, atunci se va curma agitaţiunea. Se va pune capet nonsensului cu maghiarisarea închipuită. **Rassa** maghiară va rĕmânea ce a fost, şi noi ceea ce suntem. Ei maghiari, noi români. Ca atari ne vom împlinì ca şi până acuma datorinţele de cetăţeni, însĕ fără frecări, căci nu vom atenta la esistenţa noastră ca rassă.

Noi nu voim sĕ facem din rassa maghiară, rassă română, cât pentru noi pacea e făcută.

Rassa maghiară în veci nu va face din noi rassă maghiară.

Va succede guvernului sĕ curme cu înţelepciune politică, şi dacă se va cere, cu toată energia, curentul nebunatic al încercărei de maghiarisare, între noi va fi pace, şi atunci — după cum doresce părintească inimă a Monarchului, va fi dată posibilitatea, ca: „deosebitele **rasse, confesiuni** şi **classe** în ţĕrile de sub coroana Sântului Stefan prin convieţuire **deopotrivă** sĕ-şi afle indestulirea lor, şi sĕ conlucre cu puteri unite şi insufleţire la promovarea binelui, nimbului şi splendoarea tronului şi patriei.“

Nu se va urma după dorinţa monarchului, se va da curs liber bolnăviciosului curent de aḑi — atunci noi nu rĕspundem pentru consecuenţe.

Revista politică.

Parlamentul Ungariei şi-a constituit biroul, şi percurge verificarea deputaţilor. Interesant este, că antisemiţii s'au constituit în partidă şi vor purta rolă ca partidă în vieaţa constituţională a Ungariei. Ḑiaristica din Pesta s'a împăcat deja cu această stare de lucruri şi pledează, ca în această partidă se iae conducerea elementele moderate.

Camerele României sûnt convocate în sessiune estraordinară pentru pertractarea unor lucruri urgente. Prin decret regesc după deschiderea sessiunei s'au disolvat aceste camere — convocate după cum se scie espres pentru revisuirea constituţiei. Alegerile s'au prescris pentru ḑiua de 6 Novembre, şi întrunirea camerilor în sessiune pe ḑiua de 15 Novembre.

Cestiunea mult ventilată a Arab-Tabiei se pare a fi finalisată. În acest obiect cetim adecă în „Telegraphul“ din Bucuresci.

Cât s'a vorbit asupra acestei cestiuni, câte acusări s'au adus guvernului, se scie de ţeara întreagă.

Aḑi, când avem fericita ocasiune de a anunţa ţĕrei că ea s'a deslegat în favoarea noastră, nu putem sĕ nu ne aducem aminte de aceasta.

Detractorii guvernului, cei cari au acusat pe dl Brătianu de vênḑĕtor, pe liberali de trădători, vor fi încă odată nevoiţi sĕ şi pue cenuşă pe cap şi se peară în întunerec. Aḑi, cestiunea Arab-Tabiei nu mai esistă; ea a fost regulată, cum am spus mai sus, în favoarea noastră, în întrevederea ce primul noastru ministru avu eri cu dl Petru Caraveloff, preşedintele guvernului bulgar. Dreptatea causei noastre a fost recunoscută.

Felicităm pe vecinii nostri pentru acest act de dreptate; el va contribuì mult la consolidarea relaţiunilor prietinesci ce trebue sĕ esiste între noi şi ei.

Adunarea generală

pentru fondul de teatru român.

Cu datul 29 Septembre nou se scrie din Arad ḑiariului „*Luminătoriul:*“

Arad, în 29 Septembre n. Dle Redactor! Ḑilele de eri şi alaltă eri fuserĕ consacrate adunării generale a societăţii pentru fondul de teatru român, deci veţi pricepe ca d'astă-dată n'am, mai corect: n'aş avè sĕ ve scriu despre altele decât despre decursul şedinţelor şi despre succesul petrecerilor arangiate din îndemnul şi spre scopul acestei adunări.

Ori cât îmi înfrâng inima, ca nu cumva sĕ conturb bucuria de carea gâlgăe inima acelor români, cari au participat la aceste festivităţi şi cari vor cetì despre decursul lor, totuşi simţesc în peptul meu un torrente ce vrea sĕ isbucnească în publicitate prin acest condeiu, până când puterea voinţei mele a devenit într'o îndoială, întrebându-se: ce ar fi mai bine şi mai îmbucurătoriu pentru public: a suprima isbucnirea ori a da curs liber condeiului.

Sciţi bine, dle Redactor, cumcă în Arad de mult timp şi cam în toate funghează doi poli opuşi: dacă unul comanda „cea,“ — celalalt comanda „hois,“ şi vice-versa, şi scie şi publicul cetitoriu cât de miserabil se brezdă în Arad, câmpul cultivat de acesti conducĕtori a jugului naţional.

De astădată, la aceste festivităţi, ambii acesti poli au fost — nevĕḑuţi.

În locul lor am vĕḑut o mică corporaţiune compusă din generaţiunea mai tinĕră din Arad, şi nu numai compusă, ci chiar contopită în spiritul unirei şi solidarităţii! Şi sĕ veḑi minune! Publicul din comitatul Aradului s'a arĕtat în gledă, s'a arĕtat în numĕr şi forma într'adevĕr impunĕtoare!

Acì e punctul dubiosităţii mele. Unii poate că se vor întrista, ori cel puţin îngrigiţi vor devenì de soartea românimei din oraşul şi comitatul Aradului, vĕḑênd ca început, ca cei „renumiţi“ şi „esperţi“ fuserĕ puşi la archiva, până când eu me bucur din inimă, vĕḑênd că o nouă, deşì mică, pleiada română le ocupă locul în afacerile publice, şi nu sub firma de „cea„ şi „hois,“ ci sub firma solidarităţii şi unirei.

Dă-mi voie, dle Redactor ca și pre aripile publicității sĕ trimit felicitările mele tinerei pleiade române din Arad pentru acest început și, drept încuragiare, sĕ-i ḑic: înainte pre calea ce ai început-o. Comitatul Aradului este mai bogat în inteligență română ca ori care alt comitat din țeară, și are o inteligență bravă, imposanta, însuflețită pentru tot ce e bun, frumos și salutariu; aceasta nu așteaptă ca centrul sĕ poarte sarcinile menite ei, dar așteapta, pentrucă de asta are trebuință — un avis, un apel din centru, un avis și apel spre scopuri bune, morale și salutare, și ea sare îndată! Deci curagiu.

Cer scusa DTale, dle Redactor, precum și a onoratului public cetitoriu, pentru aceasta digressiune, căci ve asecur, dacă nu atingeam acest moment, ce altcum a bătut la ochii tuturor participanților, atunci nu aveam sĕ reportez nimica nou, ce nu s'ar mai fi cetit ori auḑit despre decursul ședințelor acestei adunări.

Sĕ revin dară la obiectul descrierii.

Prima ședință a adunării generale s'a deschis Sâmbăta trecută la oara 11 înainte de m. în sala din pădurița orașului, — loc cam neacomodat pentru ședințe, din causa depărtării sale.

Cu aceasta ocasiune am vĕḑut a fi present pe dl episcop I. Mețianu, dintre streini: DD. V. Roman, directorul „Albinei;“ I. Slavici directorul „Tribunei,“ I. Popa Redactorul „Calicului,“ toți din Sibiiu; părintele protopop Antal din Beiuș; dl adv. G. Secuia din Deva; Eman. Ungurian advocat și Nic. Coșariu asesor comit. din Timișoara s. a. s. a.

Societatea era representată prin vice-președintele seu dl I. Vulcan Redactorul „Familiei,“ carele a deschis adunarea prin discursul publicat în fruntea „Familiei“ apărută în Dumineca trecută. Tema discursului de deschidere e nimerită și și de interes pentru mulți: o revistă despre progressul nostru național pre toate terenele de cultură și de artă.

Acest discurs fu aplaudat în unanimitate și alăturat la protocol, eară adunarea 'și sprimà recunoscința sa către întreg comitetul societății pentru zeloasa sa activitate.

Dl adv. N. Oncu, ca președintele comitetului arangiatoriu din Arad, mulțămește comitetului societății pentru că a defipt ținerea presentei adunări în Arad, și saluta cordial pre toți oaspeții.

Ca notari ai adunării se aleg DD. Atan. Tuducescu proffesor și I. Mera.

Se cetesce reportul general al secretariului societății, carele se da apoi spre censurare unei comissiuni ce se compuse din DD. I. Slavici, Adalb. Mihailovici, Georgiu Telescu și Tim. Miclea advocat în Cacova.

Cetindu-se reportul cassariului societății, se predă spre censurare comisiunei bugetarie, compusă din DD. Visarion Roman, protop. Augustin Antal, Dim. Bonciu (not. public din Arad) și Ign. Pap secretariul episcopesc.

Pentru înscrierea membrilor noi se compune o comissiune din DD. Georgiu Lazar (adv. Vinga), Dav. Nicoară (asess. cons.), Vas. Mangra, Aur. Suciu (advocat Arad) și Ioan Murariu.

Urmează disertațiunile, — dar nu sûnt. Aceasta lipsă o supsinì dl Vulcan, cetind 2 fragmente dintr'o tragediă la carea lucră dumnialui, cuprinḑĕnd un episod istoric din vieața lui Stefan cel tinĕr.

Auditorul resplătì d-lui disertante ostenelele sale prin un sgomotos aplaus unanim; după aceasta apoi ședința primă s'a încheiat.

*

A doaua ședință s'a ținut Dumineca după sânta liturgie. În aceasta ședință s'au cetit rapoartele comisiunilor și s'a luat conclus asupra lor. După autenticarea protocolului ședinței premearsă:

I. Referentul G. Lazaru a raportat cumcă comisiunea sa a adunat membri și oferte de 1000 fl. v. a. — se ia spre scire.

II. Refer. V. Roman raportează despre starea fondului, carea e:

a) bani gata și în papire de stat 34832 fl.

b) în pretensiuni 4289 fl.

Din acestea comis. propune și adunarea decide a se liquida resp. șterge o sumă de 1132 fl. ca neincasabilă.

III. S'a luat conclus ca comitetul societății sĕ intrevină pentru a crea comitete filiale pentru sporirea fondului;

ca același comitet sĕ întrevină pentru ca la fie care adunare generala sĕ se dee petreceri esecutându-se câte o piesă teatrală.

Procsima aduare generală se va ținea în Biserica-Albă în luna lui August, anul venitoriu.

Cu atâta apoi s'a încheiat a doaua ședință și deodată și adun. generală între entusiasmate urări: „Sĕ trăiască.“ —

* * *

Acum am sĕ ve raportez despre cocertul și balul arangiat. În aceasta privință n'am alt rol, de cât a turna apa în Mureș; adecă a lăuda și înălța pre cei pururea lăudați și înălțați.

Cine nu a cetit încă recensiuni, laude și înălțări despre cântul dlui profesor din Caransebeș N. Popoviciu și despre jubilatul cor al plugarilor români din Chiseteu? Au doară nu se scie că încă și organele de publicitate nemromâne i-au inregistrat între artiștii de primul rang?

Eu dară nu mai am sĕ ḑic despre ei alta, de cât: progresează în mod încântătoriu.

Între concertanți avem însĕ și câteva puteri pre cari în cât sciu eu, le vedem cu aceasta ocasiune pentru prima dată pe bina publicității românesci; despre acestea deci trebue sĕ fac amintire specială.

Acestea puteri sunt onorb. doamna Gabriella Ionescu, soția dlui fisc. comitatens Lazar Ionescu, amabila domnișoară Ana Bonciu, fica dlui notariu public Dem. B. din Arad, și nu mai puțin amabila d-șoară Eugenia Sierb, pe a carei părinți nu potui avè onoarea a-i cunoasce după starea lor socială. Aceasfa treime este un delicios buchet artistic național, ce cântă și încântă pre auḑitoriu prin voce și pianoforte. Toate trei la rêndul lor au fost aplaudate cu un entusiasm frenetic.

Ca un ce deosebit frumos și rațiunal în arangiarea concertului constat cu bucurie, întru onoarea comitetului arangiatoriu și a puterilor conlucrătoare, că concertul „românesc“ s'a esecutat tot de puteri „românesci“! Asta apoi are drept și motiv a fi numit concert românesc.

Eată și programa concertului a cărei cuprins încă vorbesce de sine:

Concert român

arangiat în favoarea fondului de teatru român în sala hotelului „Crucea albă“ în Arad 27 Septembre 1884.

Programa:

1. „Sala Italiană“ cor bărbătesc de Genée, cântat în limba italiană de corul plugarilor români din Chiseteu.

2. *a*) „Nocturne Fis-dur de F. Chopin, și

b) ,,Fantaisie romaine“ esecutate pe piano de dra Ana Bociu.

3. ,,Aria“ din Travita de Verdi, solo, cântată dl prof. N. Popoviciu.

4. *a*) „Styrienne“ aria din Mignon de A Thomas.

b) Vorrei morire de Tosti,

c) „ Nu te pot uita“ romanță de Franchetti, cântată de Gabriella Ionescu.

5. ,,Hora Sinaii“ cor mixt de Porumbescu, cântat de corul plug. români din Chiseteu acompaniat pe piano de dra Eugenia Sierb.

6. „L'addio“ de Donizetti, duet cântat de dna G. Ionescu și dl N Popoviciu.

7. „Fantaisie Impromptu“ de F. Chopin esecutat pe piano de dra Eugenia Sierb.

8 *a*) „Meḑul nopții,“

b) „Sequidila“ de G. Dima,

c) „Dor de resbunare“ de S. Cavadia cântat de dl prof. N. Popoviciu.

9. „Junimea Parisiană“ cor. bărb. de Adam, cântat de corul plug. români din Chiseteu.

Corul plug. din Chiseteu a ajuns culmea entusiasmului în piesa „hora Sinaii“ carea esecutânduse de cor mestecat (bărbați și femei) a produs o încântătoare suprindere în public, vĕḑĕnd pe bină și pe unele plugărițe din Chiseteu cari cântă și ele în corul Plugarilor.

Preste tot luat, concertul a succes bine preste așteptare; a îndestulit și pre cei cu pretensiuni estraordinare. Publicul era așa de numĕros în cât spațioasa sală, deșì îndesată nu l'a putut cuprinde, ci o mulțime de curioși trebuiau sĕ asculte din ambit. Aplausele erau entusiasmate și fără capĕt, încât mai multe piese au trebuit sĕ fie repetate, eară corul a fost forțat ca sĕ asucute încă 2 piese pe deasupra de piesele din programă.

Balul, arangiat în seara Duminecei trecute, a fost întradevĕr splendid; atâta inteligență română, atâta public ales și frumos românesc, pare că nu am mai vĕḑut nici odată și nici unde, coadunat deodată. Petrecerea de joc a fost foarte cordială, a durat până în vĕrsatul zorilor. „Matadorii“ din Arad a escelat prin absența lor.

În fine mai notez cumcă venitul curat al balului și concertului se urcă — precum mi s'a spus — la 600 fl v. a. dela membri 1000 fl. de tot dară 1600 fl.

Onoare și laudă comitetului arangiatoriu și onor. public român, carele au luat parte le acestea petreceri naționale culturale.

Eu.

Mulțămită publică.

Pentru loteria arangiată din partea „Reuniune femeilor române din Sibiiu“ au mai incurs următoarele obiecte:

Dna Elisa Murĕșan, colectantă: una garnitură de dentele, guler și manchete; dna Nelli de Onaciu n. de Moga, 3 ștergare; dna Vilma G. Pop, 1 sorț de atlase cu brodărie de chenille; dna Carolina I. Lenger, una farfurie de majolică pentru poame; dna Hareti Nemeș, 2 vase de flori; dna Ecaterina Archimandrescu, 1 ținĕtor de tăbac; dna Polina Dr. N. Pop, un păhar pentru bere; dșoara Otilia de Moga; una garnitură dentele, guler și manchete; dna Livia Șiandru n. Pop, 1 butoiu de sticlă cu 6 păhare pentru liquer; dșoara Zincuța Popu, 1 călimar; d-ra Minerva Balint, 1 ștergător de pene (1 câne la gât cu monedă de aur) dna Rosalia Hensel, una corfă pentru bilete din trestie aurita; dna Cecilia Hochmann n. Mihaly, 1 corfă de părete; dna Eleonora de Lemenyi, colectantă: una tavă de lemn sculptată, 1 vĕl (pachiol) sĕliștenesc de mătase cu fir de aur; dna Maria Indrieș, una ramă de photografie, una tavă pentru bilete din lână; Ana Ioan Ittu, 1 săculeț colorat din lână; Maria V. Tipuriță, 1 ștergar. Dna M Băilă, 1 săculeț colorat de lână; Paraschiva M. Dragomir, 1 ștergar; Ana N. Ittu, 1 ștergar; Paraschiva G. Salomie, 1 ștergar mare; Paraschiva G. Ittu, 1 săculeț; Ana T. Micu, 1 ștergar; Ana N. Banciu, 1 ștergar; Ana M. Stănillă, 1 săculeț; Ana A. Comaniciu, pânză pentru 1 săculeț; Maria D. Dancu 1 ștergar mic; Ioana N Oancea, 1 ștergar mic: Maria D. Dragomir, 1 ștergar mic; Paraschiva N. Popa 1 ștergar mic; Ana I. Nistor, 1 ștergar mic; Maria N. Oprean, 1 ștergar mic; Paraschiva I. Gavrillă 1 ștergar mic; Ana Tomi Dragomir, 1 ștergar mic; dna Frieda Popoviciu, una pânzătură pentru cafea. Maria Grip, 1 ștergar mare colorat; Ana Șierbu, 1 ștergar mare colorat; Maria Pastiu, 1 ștergar mic colorat: Ana Bacillă, 1 ștergar mare colorat; Ana Drăgan, 1 ștergar mic colorat; dna Maria I. Bunea, 1 săculeț colorat tricolor, 2 ștergare mari cu vărgi 4 servete cu vărgi colorate; Opreana C. Giurgiu, una pânzătură (damast) albă cu vărgi roșii; și un ștergar mare; Dobra I. Stroia, un săculeț 1 ștergar mic; Salomia C. Stroia, 1 ștergariu gar mic; Maria D. Preda, 1 ștergar mic; Stana I. Hanzu, 1 ștergar mare colorat ca vărgi; dna Maria Acilinescu, una păreche de desagi de lână, 1 ștergar mare; Maria I. Lazar, 4 coți pănură de lână pentru cioareci; Nicolae Marcu, 8 faclii mari de ceară; Nicolae Posa, una păreche pepteni pentru lână; Ana I. Têmpănariu, 1 săculeț colorat din lână; Bona lui Vasilie Dragomir, 1 săculeț colorat din lână; Maria I. Stănillă, una chingă; Paraschiva I. Rechițan 1 săculeț; Ana I. Sgură, 1 brâu tricolor; Paraschiva N. Răchițan, 1 entre-deux croșetat pentru perină; Paraschiva Muntean, 1 entre-deux croșetat pentru perină; Ana P. Acilean, 1 entre-deux croșetat pentru perină; Ana Maria Gligor, 1 ploscă de lemn; dna Ana Dumitru Roman, una pânzătură albă pentru pat, 2 ștergare cu vărgi; Ana C. Vălc, 1 săculeț colorat; dna Iustina O. Bîrză, una pânsătură de masă colorată, 1 săculeț tricolor; Ana Popa, una cârpă cusută cu flori: Ana Roșca, pânză de casă pentru o traistă; Stana Coman, 1 săculeț; Maria Cintea, una cătrință; Paraschiva D. Comșa, una cămașe mică chidesită cu mătasă; Paraschiva Hanciu, 1 ștergar mic; Ana D. Hanciu, 1 ștergar mare cusut cu flori; Maria Comșa 1 ștergar cusut cu flori; Maria Ivan, 1 săculeț; dna Maria Stoica, 1 ștergar mare cusut cu flori; dna Maria Zacharie, 1 pânzătură și 6 servete pentru cafea; Anonim, 1 pânză pentru straiță; Anonim 1 ștergar mic; Anonim, 1 ștergar mic; dna Maria Ales. Hanzu, 1 fl. v. a; Ioan Oancea, 30 cr. v. a.; Comana Oancea, 40 cr. v. a.; Ioan Ittu Dochiuțu 50 cr. v. a.; Ioan Dușa 40 cr.; Nicolae Dordea Dancu 30 cr, v. a.; Dumitru Suciu, 20 cr. v. a.; Ioan Dordea, 20 cr. v. a.; Ana E Floașiu, 1 ștergar mic; Maria I. Stănillă, 1 ștergar mic; Părintele Demian Crintea 3 linguri de lemn sculptate, una lumină artificioase de ceară, una cruce dela Ierusalim cu têmplă sculptată din os de elefant, una furcă cu fus sculptată și colorată; Stana Comșa, 1 ștergar mare colorat; Anuța Banciu, 1 ștergar mic colorat; Maria Stineciu, 1 ștergar mic colorat; Sora Cergău 1 ștergar mic colorat; Stana Roșca, una cârpă colorată din România; Maria Vervorea, 1 ștergar mic colorat; Maria Roșca, un brêu național; Floarea Aldea, mĕtănii de scoică, lucru de mană; dna Maria Borcia, 1 săculeț colorat; dșoara Maria Bucișan 6 servete brodate cu lână; dna Ana Ioan Ivan, una cuvertă pentru pat; dna Maria Iacob Hodoș, una masă colorată; Maria Antonie German, 1 săculeț colorat; Paraschiva German, 1 ștergar mare; dna Agapia St. Milea, una chingă; din lână d-șoara Maria St. Milea, una traistă de mână din lână; dșoara Ana St. Milea, una păreche entre-deux croșetate pentru perìnă; George Bratu, 1 burduf de brânză; Anuța G. Bratu, una traistă de lână; Ana I. Prica, una traistă necusută; dna Maria Arsene, 6 servete; dșoara Mariți Arsene, una tavă de lână pentru lampă. Dna Ioana Rebega, pănură pentru una păreche de desagi 1 stergar, una traistă. Catarina Hanzu, 1 ștergar, una merindeață. Dna Ida Simon, 1 etager de părete din mosaic de pĕdure. Dnul Iohann Simon, una pele de căprior prelucrată. Dnul Ioan Manta, 1 dictionar pentru Homer. Dnul Nicolau Hențiu notariu, una pele de urs lucrată ca covor. Dna Wilhemina Benkner 2 ștergare mari industrie de casă.

Pentru această bunăvoință documentată față cu reuniunea noastră comitetul le aduce mulțămită pe calea aceasta.

Varietăți.

* (Docsologie). Din incidentul onomasticei Majestății Sale împĕratului și regelui nostru, Sâmbătă la 22 Septembre, a. c. s'a ținut docsologie în

biserica noastră din cetate, celebrată de Escelenţia Sa domnul Archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, asistat de asesorii consistoriali şi profesorii institutului pedagogic.

* (Hymen). Domnul *George Dima*, profesor de musică la seminariul nostru archidiecesan pedagogic-teologic Dumineca trecută şi-a sĕrbat cununia cu domnişoara *Maria Bologa*, fica domnului Iacob Bologa, consiliariu aulic în pensiune.

* (Producţiune musicală şi petrecere cu joc). Sâmbăta trecută şi-a ţinut reuniunea de cântări „*Tipografia*“ producţiunea musicală, anunţată şi de noi în numĕrul trecut. După producţiune a urmat joc. Ambele au succes bine, şi reuniunea cu încredere poate privì la viitorul ei.

* **Hans Makart,** renumitul pictor din Viena a murit.

* (Spanioli urgisiţi). Călĕtorii cari s'au aşeḑat în America după Columbus pe toţi indigenii de pe insula Cuba şi San-Domingo au voit sĕ-i nimicească, sĕ-i prăpădească; cu cânii i scoteau din locurile lor ascunse şi prin acestia i sfăşiau. Un conducĕtoriu al călătorilor Spanioli a ḑis către conducĕtoriul indigenilor: Preparăte, ca cu pacienţă sĕ ajungi în urma morţii, ce te aşteaptă, în raiu! La ce conducĕtoriul indigenilor a ḑis: Nu doresc a ajunge în raiul vostru, dacă şi acolo locuiesc spanioli. E de notat, că aici cu deosebire oamenii de rênd din Europa a avut plăcerea a se aşeḑa.

* (Cum au sĕ fie juḑii) s'a vĕḑut odinioară într'un chip din Thebe, în Egypet. Acest chip representa o grupă de judecători fără de mâni, preşedintele acestora sta cu ochi ţintiţi pe pământ. Chipul acesta a semnificat, că persoanele, cari sunt chemate sĕ judece sĕ nu se uite nici la presentele ce li s'ar oferì, nici în ochii celor inculpaţi.

* (Rĕspuns potrivit). Intrebat Cleantes: de unde provine, că în vechime nu erau atâţa filosofi ca astăḑi şi totuşi se făceau mai multe lucruri cari merită laudă? Pentru aceea, rĕspunse pentru că în vechime erau faptele în practică astăḑi însĕ numai vorbele.

* (Rudeniile merită pedeapsă mai aspră). Avênd Canut, regele vandalilor, de odată sĕ dejudece pe mai mulţi făcĕtori de rele, unul dintre ei a cerut agraţiare dela rege din motiv că i este rudenie. A! dăcă-mi este el mie rudenie, a ḑis către calăi, onoraţi-l cu furci mai înalte.

* (Ignoranţă). Aristippus a asĕmĕnat omul ignorant cu sclavii, cu peatra şi cu calul, şi adecă: Un econom ş'a dus băiatul la Aristippus cu rugarea, ca sĕ-l instrueze. Înţelegênd însĕ, că didactul este de 50 drakme, i s'a împărut prea mult şi a ḑis: Cu aceşti bani pot cumpĕra chiar şi un sclav! Cumpĕră-l deci, respunse Aristippus, că atunci vei dispune de doi sclavi! Cu altă ocasiune întrebând părintele unui învĕţăcel pe Aristippus: Ce folos trage fiul meu din învĕţătură? Acela, rĕspunse Aristippus, că dacă va merge în teatru, (unde sûnt scaune de marmoră) nu va şedea peatră pe peatră! Tot Aristippus întrebat: Ce e deosebirea între un om învĕţat şi unul ne'nvĕţat? Aceea, rĕspunse, care e între un cal sĕlbatic şi unul domesticit!

* (Ce duce omul cu sine din această lume)? Sultanul Saladin simţêmd, că i se apropie ceasul morţii a orênduit, ca vesmêntul de in, ce-l purta de desubt sĕ se pună în vêrful unei suliţe şi sĕ se poarte printre soldaţi, ear purtătoriul suliţei sĕ strige: „Saladin, cuceritoriul Asiei, din scumpeturile cele multe, pe cari le-a adunat, singur numai vesmêntul acesta de in îl duce cu sine în groapă!“

* (Sĕrbătoare ovreiască). Ḑiua cea lungă de espiare, împăcare, latinesce, *(dies propitiationis*, ovreesce: *jom hakifurim*, nemţeşte: *langer Tag*, unguresce: *engesztelöünnep)*, e una dintre sĕrbătorile cele mai sublime şi de cea măi mare însĕmnătate la ovrei; s'a sĕrbat în a 7-ea lună, adecă în a ḑecea ḑi din Tischri, prin care Dḑeu din an în an le a adus aminte ovreilor, cât i este de neplăcut pĕcatul, pentru care, cere satisfacţiune sau cel pecătos are sĕ sufere. Înainte de toate în această ḑi a fost obligată toată suflarea ovreiască sĕ ţină post negru în decurs de 24 oare, care timp avea sĕ-l petreacă în rugăciuni evlavioase şi de pocăinţă. In ḑiua aceasta toate funcţiunile bisericesci sĕ efeptuiau de către rabinerii lor.

* (Cum s'a esprimat β în vechime?) Beta e numele literei a doua din alfabetul grecesc, care însĕ după pronunţa grecească sĕ esprimă cu „vita,“ şi β. la ei sună ca rumânescul „v.“ Deja în seclul prim după Christos cu β. esprimau greci pe latinescul „*v*.“ Aşa în numirile Octavia, Servius, Livius, Ravenna, Virgilius, Aventinus în loc de *v* totdeauna întrebuinţau pe β. Plutarch scriind cuvêntul *viscatam* cu litere grecesci în loc de v a folosit β. În seclul prim înainte de Christos Strabo în cuvintele *Novumismus*, *Visurgis*, pe *v*. îl esprimă cu β. Şi pe contemporanul lui Iulius Caesar pe Vibullius inscripţiile grecesci de asemenea îl scriu cu β. — În seclul al 3-lea a. Chr. traducĕtorii greci ai testamentului vechiu pe hebraicul „*v*.“ între două vocali în cele mai multe casuri îl esprimau cu β. d. e. în cuvêntul David în loc de v. scriau β. In fine se scie din istoria Abc-ului, că locul, pe care l'a ocupat în limba hebreică „*Vav*,“ în limba grecească a stat „*digamma*,“ adecă „F.“ Dar aceasta în poesiile homerice a dispărut cu totul. Prin aceasta se constată, ca β. şi pe timpul poesiilor homerice s'a esprimat cu *v*.

* (Chrypsippus) filosof din scoala stoicilor născut la anul 290 a. Chr. în oraşul Soli s'au Tarsus din Cilicia. După tradiţiune ar fi scris mai mult de 700 volume, aceste însĕ gemeau sub greutatea diferitelor citate lungi produse din alţi autori. Pentru aceea a şi ḑis Apollodor, dacă depărtăm din lucrările lui Chrysipp tot ce e scris de alţi, remâne hârtia goală. De altcum pofta de a scrie s'a stêrnit în el numai după ce ş'a mâncat partea ce i'a remas dela tatăl seu. Cu toate acestea a avut ambiţiunea de a nu dedica nici una din lucrările sale regelui ceea ce pe acel timp se făcea adese-ori de alţii. Dintre sofismele lui glumeţe reproducem: 1. Cine e în Megara, nu e în Athena, în Megara însĕ este om, aşadară în Athena nu-i om. 2. Aceea ce spui, ese prin gurăţi, dar tu spui căruţă, prin urmare căruţa 'ţi ese prin gură. 3. Ce n'ai perdut, ai: dar coarne n'ai perdut, aşa dară tu ai coarne. A murit la 308 a. Chr. după cum se vorbesce, în urma rîsului peste mĕsură. Adecă mâncându-i măgariul zmochinele a demândat servitoarei sale sĕ i dea măgariului vin, ce întêmplându-se, atâta a rîs de beţia măgariului până când a murit.

* Cetim că „România liberă“ ḑiar cotidian din Bucuresci, care până acum era oprit de a trece frontăriile noastre, a obţinut acum de nou permisiunea din Pesta şi Viena a putea venì pela noi.

* (Fabrica de hârtie din Băcău). La 7 ale lunei curente a început a funcţiona pentru prima oară — de şi în mod provisoric fabrica română de hârtie din Băcău. Până acum însĕ nefiind terminat canalul care va trebuì se aducă apă din Bistriţa şi se pună maşinile în mişcare prin turbină, s'a întrebuinţat deocamdată pentru aceasta locomobile.

La oara 3 după ameaḑi s'a pus fabrica în mişcare; pela oara 6 s'a dat drumul pastei şi după o jumĕtate de oară a început spre bucuria generală a celor presenţi sĕ apară primele bucăţi de hârtie. De faţă la inaugurarea fabricei au fost dl Petru Ene directorul general al căilor ferate române în construcţie, dl Elie Radu, directorul liniei Bacău-Piatra, dl Manolescu acţionar şi un mare numĕr de domni şi doamne din Bacău.

Amintim că construcţia acestei mari fabrice s'a făcut sub conducerea d lui inginer Radu Porumbar, şi tot sub conducerea sa s'a şi pus în acţiune şi început fabricaţiunea; aḑi d-sa se poate fălì de resultatele ce a obţinut în urma unei munci pe cât de penibile pe atât de inteligente, de oarece fabrica de hârtie dela Bacău se găseşte în aşa condiţiuni de clădire şi organisaţiune că poate fi pusă pe aceiaş linie cu cele mai bune şi sistematice fabrici de hârtie din strĕinătate. „Curierul financiar.“

* („Epistolae obscurorum virorum.“) Sub acest titlu au apărut la începutul seclului al XVI lea unele epistole de bajocură, cari cu direcţiune barbară, cu aşa numită latinitate de cugnă, compuse fiind de unii indiviḑi de pe lângă Rain, cu deosebire de profesori şi preoţi din Köln, au atăcat pe scholastici şi pe călugări, în specie învĕţăturile cestor din urmă, scrierile şi modul de vieţuire al lor, şi în chipul acesta sĕ pot privì ca semne prevestitoare al urmatei reformaţiuni. Toate epistolele aceste sûnt adresate lui deventerì Octuin Gratius, care n'a fost aşa om ignorant, precum nil presentează aceste epistole. A fost însĕ luat ca obiect de bajocură în aceste epistole, din causă că au fost contrariul pronunţat al acelora, cari voiau sĕ întroducă principii noue în biserică. Când cartea a apărut, s'a susţinut că Reuchlin ar fi autorul ei, mai târḑiu însĕ i s'a atribuit lui Reuchlin, Erasmus şi Hutten. O bulă papală din 1517 a intercalat şi această carte întrĕ cele din lista cărţilor oprite numită „Index librorum prohibitorum.“

* (O catastrofă). Pe linia dintre Budapesta şi Rutca un tren accelerat intrând în gară, unde cere sĕ stea numai un minut, a isbit într'un tren micst. Pe lângă„ că maşinele au suferit greu, s'au destrămat şi unele vagoane, au fost şi rănite multe persoane, unele de moarte, altele mai uşor ear conductorul ucis şi sfărămat.

* (Sabia lui Damocle). Damocle amintind în mod linguşitor despre averea, domnirea maiestatică, vorbirile convingătoare, strălucitul palat regal, abundanţa în toate a lui Dionisiu tiranul, a ḑis: nici odată om mai fericit ca acesta n'am vĕḑut. Dionisiu drept rĕsplată pentru această laudă, l'a culcat pe Damocle în pat de aur, l'a coperit cu cel mai frumos coperemênt, l'a pus în scaun de aur, l'a încuartirat în odaia mobilată cu mobilele cele mai alese, la masă îl servia prin păharnicii cei mai bine îmbrăcaţi, cari stau la disposiţiunea lui; a fost presente beuturile cele mai aromatice, corona şi mâncările cele mai alese. Damocle în posiţiunea aceasta sĕ simţa foarte fericit, când din întêmplare privind în sus, a observat spânḑurând într'un fir de păr deasupra capului seu o sabie al cărei vêrf era ţintit spre el, care l'a băgat în aşa o spaimă, încât s'a desgustat de toate aparatele regesci; şi a rugat pe Dionisiu, ca sĕ'l elibereze, de oare-ce nu voiesce ca sĕ fie şi mai departe fericit.

* (Secta Butleriană). Intemeietoriul acestei secte scârnave a fost Winter Gotfried Iustus de origine din Merseburg, el a fost candidat de teologie, precum şi membru al mai multor reuniuni pietistice protestante; tovarĕş a lui, dela care şi secta şi-a căpătat numirea, a fost soţia unui funcţionar de curte din Eisenach, născută Eva Butler. Eva pela 1700 a făcut cunoscinţă în Eisenach cu Winter, a păşit cu el în relaţiuni mai deaproape, ceeace se numea în limba pietistilor împreunare spirituală. Succeḑêndule a câştiga ca aderenţi pe mai mulţi indiviḑi cu avere şi din cercuri mai înalte la numĕr vr'o 20. cu concesiunea contelui Wittgenstein s'au aşeḑat pe moşia acestuia numită sasmanshausen, unde au dus o viaţă de closter trăind în comunism. În fruntea lor a stat Winter „tatăl“ şi Eva „mama,“ cărora elevii erau supuşi necondiţionat. Serviciul divin în public l'au încungiurat, sevêrşindul acasă prin deprinderea în cântări şi predici. Cu timpul s'au mai alăturat lângă ei şi medicul Appenfelder George Ioan, amantul de odinioară al Evei, care a jucat în această sectă al treilea rol însemnat, adecă el a esercitat toate abusurile în împlinirea poftelor trupeşti. Întemeietorii acestei secte învĕţau, ca el şi socia lui sûnt chemaţi a stabilì lumea cea de o mie de ani (chiliasmus) a lui Dumneḑeu pe pământ. Precum prin Adam şi Eva cel dintâiu în urma împreunărei lor trupesci, a venit stricăciunea asupra omenimei, aşa prin împreunarea lor vine asupra omenimei binecuvêntarea. Dacă se împreună trupesce întemeietorii sectei, o pot face şi fraţii (bărbaţii şi femeile). Nu numai o pot face, căci pentru cel sfiinţit numai este pĕcat, dar sûnt siliţi a o face pentrucâ pofta trupească nu prin reţinere, ci prin mulţămirea totală se omoară. Resultatele astorfel de învĕţături, lucru natural, au fost escesele cele mai mari în punctul împlinirei poftelor trupesci, ce descoperindu-se, conducĕtorii au fost prinşi ear ceilalţi esilaţi. Cei dintâiu însĕ la 1705 au fugit din închisoare, călătorind sub numiri false, au sosit în Köln şi aici au intrat în sinul bisericei catholice. După aceea s'au adunat în oraşul Luyde din principatul Waldeck, care aparţinea episcopiei din Paderborn; aici se arĕtau a fi cei mai mari catolici, în realitate însĕ şi aici au continuat viaţa lor scârnavă în decurs de 3 luni, când descoperindu-se s'au adus înaintea tribunalului, care a condamnat pe Winter la moarte iar pe ortaci la nuele. Winter ce e drept n'a fost omorît, dar a suferit şi el pedeapsa soţilor sei şi a fost trimis în esil împreună cu ei, unde în curênd a şi murit. Cu moartea lui secta aceasta, care seamână atât de mult cu a gnosticilor, priscillianilor — a încetat total.

Loterie.

Sâmbătă în 4 Octombre n. 1884.

Viena:	**44**	**17**	**61**	**53**	**90**
Timişoara:	**16**	**73**	**54**	**66**	**21**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 4 Octomvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.75	142.30
Renta de aur ung. de 4%	92.90	92.50
Renta ung. de hârtie.	88.85	88.60
Renta de aur austriacă	102.90	102.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.50	96.75
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	118.75	118.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142 40	142,25
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	102.50	101.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	100.—	100.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.25	100.25
Sorţi unguresci cu premii	114.75	114.50
Sorţi de regularea Tisei	115 50	115.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.8
Acţiuni de bancă de credit ung.	286.75	285.75
Galbin	5.77	5.75
Napoleon	9.67	9.66
London (pe poliţa de trei luni)	121.75	121 60

Nr. 264. [902] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc dela scoala gr. or. „Şinca nouă“ din protopresbiteratul Făgăraşului se escrie concurs cu termin până la 7 Octobre a. c.

Salariul anual împreunat cu acest post este 200 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post vor avea a aşterne petiţiunile lor instruite conform legilor în vigoare până la terminul sus arătat subscrisului oficiu protopresbiteral.

Făgăraş, 20 Septembre 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractului Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Popescu,
protopresb.

Nr. 366. [899] 1—3

CONCURS.

Spre întregirea postului de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Vama-Buzeului, cu care post este împreunat şi cantoratul, peste tot cu salariu de 200 fl., cuatir şi lemne de foc, se escrie concurs cu termin până la 7 Octombre st. v. în care ḑi va fi şi alegerea.

Doritorii de a ocupa acest post vor aşterne suplicele lor instruite în sensul prescriptelor legei până la terminul sus indicat, avênd a documenta că sciu cântările bisericesci, şi a propune şi limba maghiară.

Vama-Buzeului în 16 Septembre 1884.

În conleţegere cu comitetul parochial:

Spiridon Damian,
adm. pprebs.

Nr. 320. [898] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc din comuna bisericească Vurpĕr tractul Sebeşului se escrie concurs *cu termin până în 14 Octombre st. v. 1884.*

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisaţi a-şi aşterne documentele lor până la indicatul termin domnului protopresbiter Ioan Tipeiu în Sebeş, cumcă corespund condiţiunilor prescrise în legea scolară.

Cu acest post este împreunat un salariu de 150 fl. din lada bisericei, cuartir liber şi lemne de foc.

Vurpĕr, în 14 Septembre 1884.

În conţelegere cu domnul protopresbiter
Comitetul parochial:
prin
Ioan Stanca,
preşed.

Nr. 156. [891] 2—3

CONCURS.

Spre ocuparea staţiunei de capelan din parochia Viştea superioara, protopresbiteratul Avrigului, lângă paroch de acolo se escrie concurs pre basa decisiunei preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 10 Iuliu a. c. Nr. 3011 B. *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt: jumĕtate din venitele parochiale de 462 fl. 65 cr. regulate prin comitetul parochial la 31 Maiu 1884.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan vor avea de a-şi aşterne petiţiunile sale instruite conform legilor în vigoare, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Avrig, 12 Septemvre, 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Vasile Maxim,
adm. ppresb.

Nr. 65. [889] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea staţiunii de paroch în parochia Jesc se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente:

a) Casă parochială cu două încăperi şi o tindă, un graşd pentru 4 vite şi şură la olaltă şi un grânariu;

b) folosirea porţiunei canonice constătătoare din: 4 Jugĕre, 1524 °☐ orgie arătură, 400°☐ grădină 4 Jugĕre 1298°☐ fânaţiu;

c) dela 50 familii una merţă cucuruz sfârmit;

d) tot dela atâtea familii câte o ḑi de lucru cu palma;

e) stolele regulate, 5 fl. cununia, 4 fl. înmormântarea.

Competenţii la aceasta staţiune au a-şi aşterne suplicele lor instruite în sensul statutului organic şi a regulamentului pentru parochii până la susînsemnatul termin la subscrisul oficiu în Giurgesci per Retteg.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deş.

Giurgeşti, 1 Septembre, 1884.

In conţelegere cu comitetul parochial

Constantin Bodea,
adm. prot.

Nr. 381. [894] 2—3

Prolungire de concurs.

Ne reflectând nimenea la concursul trecut pentru postul de paroch în comuna Lupu în urma emisului consistorial ddta 7 August a. c. Nr. 3702 B. se escrie concurs nou *cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sûnt:

a) Folosinţa a 3 jugĕre pămênt arătoriu şi 1 jug. fênaţ lângă care se va mai cumpĕra alte 5 jugĕre însĕ numai în decurs de 3 ani dela ocuparea parochiei;

b) dela 45 familie câte o ferdelă cucuruz sfârmit din cari $^1/_3$ este a cantorilor;

c) dela 45 familie câte o ḑi de lucru din cari $^1/_3$ este a cantorilor;

d) venitele stolari regulate;

e) în bani gata din cassa bisericei 50 fl.

Suma totală a venitelor computate în bani ar fi de 256 fl. v. a. lângă cari se mai pune în vedere o remuneraţiune de 100 fl. ca catichet al studenţilor nostri dela scoalele din Blaş.

În fine se observă că nefiind de present casă parochială corespunḑĕtoare, poporul s'a obligat a o edifica din nou după ocuparea postului.

Concurenţii au a-şi adresa cererile concursuali instruite în conformitate cu legea, oficiului protopresbiteral subsemnat până la terminul prefipt.

Dela oficiul protopresbiteral al tractului Mercurea.

Mercurea, la 14 Septemvre, 1884

Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr. 251.. [892] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului preoţesc în vacanta parochie română gr. or. de a III-a clasă Butene în protopresbiteratul Cluşului, se escrie concurs *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare* în sensul graţioasei ordinaţiuni consistoriale ddto 15 Novembre 1883 Nr. 3603 B.

Salariul preoţesc împreunat cu acest post proiectat de comitetul parochial, statorit şi aprobat de sinodul parochial în 8 Decemvre 1883 şi ameliorat în 29 Iuliu 1884, este 400 fl. în bani gata socotit din toate venitele stolare usuate, afară de cele cantorale, şi din porţiunea canonică indusă în cărţile funduare şi în inventariul parochial cu cele ameliorate; afară de acestea casa parochială cu douĕ încăperi, şură şi graşd sub ea.

Concursele instruite în sensul legilor din vigoare adresate cătră sinodul parochial au a se subşterne la subscrisul în terminul indicat.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 4 Septemvre, 1884.

Vasile Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 289 [893] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pre lângă parochul Ioan Iancu din Bucium-Poieni se escrie concurs *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. Toate venitele stolare ale parochiei constătătoare din 1330 suflete care e de clasa a II-a şi cari venite computate la olaltă dau un venit anual de 600 fl. v. a.
2. Douĕ odai de locuit în edificiul scoalei celei vechi.

Concurenţii au de a-şi subşterne suplicele lor instruite conform stat. organic şi regulamentelor din vigoare §. 15 Regl. pentru parochii subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul mai sus indicat.

Abrud, în 12 Septemvre, 1884.

Comitetul parochial gr. or. din Bucium-Poeni în conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Abrudului.

Ioan Gall,
protopresbiter.

MORBURI SECRETE

le vindec pe basa esperienţelor celor mai nouĕ scientifice, chiar şi în casurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupaţiune. Deasemenea şi urmările cele mai rele ale **pĕcatelor secrete din tinereţe (onania), destrucţiunea nervilor şi impotenţa.** Discreţiune cât se poate de mare. Ne rogăm pentru raport detaiat despre morb. [645] 49

Dr. Bella,
membru la societăţi scientifice etc.
6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Nr. 3169 civ. 1884. [900] 1—3

Publicaţiune.

Pentru a se putea face preparativele în obiectul segregărei şi a limitărei păşunitului în **Chirileu,** şi anume pentru ordinarea representaţiunei, alegerea ingineriului şi facerea preliminariului de spese, se statoresce ḑi de pertractare pe **22 Novembre, 1884,** dimineaţa la 9 oare în comuna **Chirileu.** La aceasta se provoacă a se presenta cei interesaţi, cu observarea, că nepresenţa lor nu va împedeca pertractarea.

Elisabetopole, 30 Septembre, 1884.

În numele tribunalului:

Székely Miklós,
jude esmis.

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“
(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor şi la încăruntire.**

Efect momentan. Succesul garantat.

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Deposit principal în Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bistriţa:* Fried. D. Herberth, farmacist. *Cluş:* Nicolau Széky, farmacist. *Feldioara:* Wilhelm Schneider, farmacist. *Aiud:* Iosef Oberth, farmacist. *Praid:* A. Weber, farmacist. *Székely-Kereszttur* Fr. Ios. Jaeger, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 26

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

„ALBINA“ INSTITUT DE CREDIT ŞI ECONOMII IN SIBIIU.

A patra tragere la sorţi publică,

a scrisurilor fonciare de 6% ale Institutului de credit şi de economii „Albina“ a urmat în 1-a Octombre 1884 în presenţa dlui notariu regesc public Gabriel Zágoni şi a doi membri ai comitetului de supraveghiare al institutului.

S'au tras în valoarea totală de fl. 37,000 următorii numeri:

à fl. 100. Nr. **20, 29, 44, 48, 67, 69, 70, 87, 107, 113, 128, 131, 132, 134, 135, 145, 161, 168, 172, 206, 208, 209, 210, 241, 264, 278, 300, 313, 325, 356, 359, 366, 373, 386, 389, 398, 408, 420, 435, 456, 471, 478, 482, 511, 521, 534, 550, 584, 592, 593, 600, 602, 615, 665, 675, 688, 698, 700, 704, 706, 711, 716, 717, 725, 735, 736, 738, 755, 759, 762, 775, 787, 800, 804, 807, 809, 817, 818, 820, şi 821.**

à fl. 500. Nr. **8, 23, 31, 71, 83, 85, 86, 90, 109, 143, 148, 174, 188, 203, 213, 262, 267, 268, 282, 292, 320, 343.**

à fl. 1000. Nr. **25, 36, 89, 137, 165, 187, 220, 224, 254, 260, 287, 313, 322, 329, 373, 408, 417, 444.**

Cu începerea dela **1 Aprile 1885,** aceste scrisuri fonciare se rescumpĕră la cassa institutului în Sibiiu, la filiala sa în Braşov şi la „Banca comercială ungară de Budapesta“ în întreaga valoare nominală împreună cu interesele curente; aceleşi se rescumpĕră şi mai nainte ori-când prin escomptare sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul ḑilei.

Cu **1 Aprile 1885,** încetă interesele lor mai departe şi cuponii de interese scăḑĕtori mai târḑiu, dacă la presentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestuia.

Din scrisurile fonciare eşite la sorţi la tragerea de mai nainte nu s'au presentat încă pentru rescumpĕrare următoarele:

à fl. 100. Nr. **23, 66, 202, 274, 296, 562, 607, 646, 666.**
à fl. 500. Nr. **80, 149, 222, 247.**

Sibiiu în 1 Octombre 1884.

[901] 1—1 **Direcţiunea.**

Redactor provisoriu Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 113 Sibiiu, Joi 27 Septembre (9 Octombre) 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi insertiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Octomvre-Decemvre al anului 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Septemvre 1884, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 26 Septembre, 1884.

Am ḑis mai de multe ori, şi trebue sĕ o mai ḑicem şi acuma:

Suntem popor sĕrac. Împregiurările au adus cu sine, că suntem sĕraci, şi ele şi acum contribue pe toate căile, ca noi românii în sĕrăcie sĕ trăim, şi cu sĕrăcia noastră sĕ ne asigurăm esistenţa ca naţiune autochtonă pe aceste locuri ale patriei noastre.

Lucrul uşor se esplică pentru ce suntem noi sĕraci.

Pănă la anul 1848 în patria noastră a domnit feudalismul.

Se despărţia deci populaţiunea în două clase: stĕpâni şi iobagi. Eram adecă noi românii în stare de sclăvie. Ne era închisă calea spre cultură, dela care se condiţionează după spiritul timpului modern tot progresul. Nu puteam avea deci inteligenţă, nu industrie, nu comerciu, eram restrinşi la lucrarea pământului, şi şi aceia nu în folosul nostru.

La anul 1848 a sunat oara libertăţii noastre. Ni s'a deschis deci calea spre înaintare în toate direcţiunile.

Cu entusiasm ne mai pomenit ne-am pus pre lucru, şi pas de pas a trebuit sĕ simţim nemernicia noastră.

Cuvêntul „nemernicie“ nu este dela noi. L'am împrumutat dela alţii, ca sĕ nu se ḑică că noi caracterisăm.

Pas de pas am simţit nemernicia noastră.

Lucru de tot natural. În viaţa publică pe nici un teren n'am putut ţinea concurenţa.

Ca inteligenţă, anul 1848 ne-a aflat cu bărbaţi de inimă, însĕ ei fură siliţi a umplea golul simţit în oficiile inferioare. La destinele statului dintre români numai archiereii aveau cuvênt decisĕtoriu, şi nu este secretă lupta înfocată a archiereilor români ca cel puţin în biserică sĕ ne asigureze o esistenţă şi oare-care viaţă naţională.

Destinele statului se conduceau de către cabinetul din Viena. Bărbaţii de stat se recrutau din germani şi maghiari.

Istoria a dovedit, că rola politică designată nouă de diplomaţia din Viena, a fost beşică de săpun, pe care o a suflat adierea vêntuleţului dela 1865.

Dela dualism încoace ca factor politic suntem reduşi la rola de privitori.

Industria şi comerciul nostru abia merită vre-o amintire.

Condiţiunile sociale ale noastre eschideau ori-ce ramură a industriei. Eram restrinşi la lucrarea pământului şi aceasta ne este şi astăḑi soartea. Marea maioritate a poporului nostru trăesce din petecul de pământ ereḑit dela părinţi şi moşi, şi pe când lumea de aḑi lucră cu puterea aborului şi iuţeala fulgerului, noi lucrăm cu uneltele vechi în modul ereḑit dela strămoşi, şi cu braţele noastre, cari, durere, nu mai sunt aşa de vênjoase ca ale părinţilor noştri.

Comerciul nostru se reducea la câte-va oraşe, cum e Sibiiul, Braşovul, Oradea mare şi încă unele orăşele de mai puţină importanţă.

Din neînsemnat ce era el prin anii cinciḑeci, acuma a căḑut cu totul. Oradea mare e perdută pentru vecie, în Sibiiu mai avem o singură firmă românească, Braşovul a decăḑut şi urmează a decădea, aşa că el nici în municipiu nu mai poate ţinea concurenţa cu factorii politici de acolo.

A rĕmas scoala ca ea sĕ ne crească elementele indispensabile spre a ne putea manifesta şi noi ca factori în viaţa de stat.

Sĕ privim scoala cum ar fi ea în stare normală la noi.

Averea din vistieria statului este avere comună a tuturor cetăţenilor. Statul este chiemat a-şi creşte cetăţeni luminaţi, şi încă cetăţeni pentru toate ramurile vieţei publice.

În stare normală statul din vistieria sa ar înfiinţa scoale în fie-care comună, şi în scoală s'ar da instrucţie conform spiritului luminat al seclului nostru.

Cultura şi luminarea ar fi bun comun şi fie-care cetăţian s'ar desvolta în mĕsura, cu care buna natură l'a împodobit. Omul s'ar mĕsura după vrednicia sa, şi, porţile sciinţei deschise fiind tuturora, fie-care cetăţian ar putea urca scara pănă la cel din vêrf fuscel, după cum adecă ar fi ajutat de capacitatea sa.

Aşa ar fi sĕ fie.

Noi am înfiinţat şi susţinem scoale din sĕrăcia noastră. Vistieria statului pentru scoalele noastre nu esistă.

Mai mult: în timpurile mai proaspete a devenit de tot problematică posibilitatea de a ne mai face scoale, şi ale susţinea cele înfiinţate.

Vine mintea sănătoasă şi constată cruda realitate.

Poporul nostru e popor sĕrac. Merge sêrmanul băiat la scoală, şi an de an percurge câte o clasă, şi încă cu succes eminent. Ţĕranul e sĕrac, şi el din sĕrăcia sa duce băiatului seu ce are, şi o duce cu inima în dinţi, adecă ce i-a rĕmas după esecutorul de dare.

Astfeliu 95 procente a băieţilor noştri face gimnasiul cu mămăligă rece.

În gimnasiu mai merge cum merge, căci omul îşi reduce pretensiunile, care de alt cum atât sunt de modeste, încât cine nu vede, nu crede.

Eşit din gimnasiu omul june nu poate merge la universitate, neavênd mijloacele pentru esistenţă.

10 procente fac studii universitare cu ajutoare dela biserici, şi acele ajutoare atâta sunt de modeste, încât 5 procente se întorc acasă cu coliva în pept.

Soartea acestora încă e de tot maşteră. Cei ce se aplică la oficii publice, trebue se aibă stea în frunte, ca vre-unul se ajungă pănă la curie. La ministeriu în vre-o funcţiune sau ca şef la administraţie — doamne feresce.

Despre vre-o riurinţă în cursul politicei interne şi esterne a monarchiei noastre sĕ mai amintim oare?

Stăm rĕu, sûntem nemernici în sĕrăcia noastră, şi noi în această stare critică nu uşor ne putem orienta, căci nu putem ţinea concurenţa pe nici un teren cu rassele, cari sunt normative în conducerea statului nostru.

Despre dreptate pe lumea aceasta nu mai poate fi vorba. Dreptate ni se va face, când ne vom sci

FOIŢA.

În feriile Paştilor.

(Amintiri de călĕtorie.)

Ne adunase într'o sală mare.

Clopoţelul sună a treia oară. Şi ropotul nesfêrşitului numĕr de studenţi, cari se îndesuiau ca oile la strungă, mai slăbise din vehemenţa sa asurḑitoare. Mai trecură apoi câteva clipe şi toţi eram adunaţi.

Nu mai lipsia, decât directorul. Sosì şi el.

După o lungă şi serioasă cuvêntare, în care ne arată cum ar trebuì sĕ ne petrecem ḑilele feriilor, ne spune că avem voie a ne depărta din institut pe 14 ḑile şi în fine ne poftì sĕrbători fericite.

O salvă de intreit sĕ trăiască resună, de zinghineau geamurile învechite ca frunḑişul unei cucuruzişte uscate în vênt.

Directorul eşì. Ear noi o luarăm care încotr'o.

— Bre! ce facem? — ḑisei către un prietin de al meu — mergem acasă?

Şi eu şi prietinul meu eram cu vatra părintească tare departe de oraşul în care studiam. Drumul ne ar fi costat prea mult. În fine nu se plătea ca sĕ mergem acasă.

— Hm! Sci ce?! Haid facem o escursiune în giur.

— Aferim! Scii că eşti minunat! Tocmai pe placul meu! Timpul e chiar cum scii mai drag! şi.... Soţul care era un om cu mult mai practic ca mine, me oprì iute în entusiasmul meu, care începù a nu mai cunoaşte margini.

— Ai parale? me întrebă.

Am amuţit pe un moment. Entusiasmul mi se coborì cel puţin cu 5 grade mai jos. Îmi adusei şi fără sĕ vreu aminte de Astronomul lui Isop, care când era mai adêncit în minunăţiile cele de sus căḑù într'o fântână cu apă rece, care îl făcu sĕ bage în samă ce uitase, că adecă era pe pământ şi nu în eter. Aşa şi eu uitasem, că „*Geld regiert die Welt*,“ şi că eu fac parte din „lume.“

— Ba rĕspunsei într'un târḑiu.

— Nici eu, adause el mai aşeḑat.

Urmă o pausă.

— Eh! nu face nimic, grăì în urmă; o sĕ facem calea pe jos, — cu atât mai cu haz o sĕ fie!

— Ei ş'apoi? grăì el ear aşeḑat. Şi era p'acì p'acì sĕ me scoată din sărite cu sângele rece, ce-l păstra când vorbia.

— Şi apoi?! Şi apoi?! Dar de ce a dat Dḑeu popi, şi popilor vin şi prescuri?! În fie-care sat tragem la popa căci

Se poate că popa are,
Câte-odată, — o fată mare,
Sau de nu, vr'o nepoţică,
Fie numai frumuşică.

Sau de chiar nu, v'run butoi,
Fie numai pentru noi;
Butoiul părintelui,
Se face a studentului.. Hop!

— Ei şi încă una! — adauseiu, ne mai lăsându-i răgaz sĕ apuce a grăì ceva de frica vr'unei alte pedeci ce ar fi găsit poate, ear — eu cunosc pe popii noştri! Moise cu toiagul a stors apă din stânci. Cu o voce bună şi nişte cântări frumoase, poţi stoarce toată bunătatea pic de pic din inima popii — cântă-i şi-ţi dă casă şi masă, de te omoară cu dragostea.

— De e aşa, dar sĕ nu avem nici o grijă! Însĕ eu ḑic sĕ nu plecăm pănă după sfintele sĕrbători. În sĕptĕmâna mare şi în ḑilele paştilor chiar nu putem.

— Bine ḑici! adausĕiu şi eu mai aşeḑat. Pănă atunci o sĕ ne sosească şi nescai parale de acasă; căci ori şi cum par'că eşti altul, când te scii cu vr'un crucer în buzunar.

* * *

Mercuri după paşti pornirăm noi doi şi cu două bâte straşnice patru. Aveam tutun din greu, căci căpătasem câteva parale de acasă.

impune, și cu abstinența pasivă înveci nu ne vom impune.

Vom spune ce credem noi că ar trebuì sĕ facem.

Din România.

Despre călĕtoria din țară a Regelui și Reginei României cetim în „Voința națională:“

Ađi de dimineață, la oarele $9^1/_2$, MM. LL. Regele și Regina au plecat din gara Cotroceni cu un tren special pentru a se duce la Sigmaringen, spre a asista la nunta de aur a agustilor părinți ai M. S. Regelui.

La oara 9, MM. LL. Regele și Regina sosiră într'o trăsură deschisă în curtea haltei Cotroceni unde, la întrarea în salonul de așteptare regal, fură întimpinați de dl I. C. Brătianu, presidentul consiliului și de ceilalți ministri, precum și de dl general Radu Mihai. prefectul capitalei.

Salonul regal era plin de o mulțime de persoane de distincțiune, printre cari am observat pe dnele Câmpinean, Hertz, Sturdza și Fălcoian, pe toți dnii ministri, afară de dl Voinov, care se află în concediu, pe principele dl G. Ghica, fostul președinte al senatului, dnii N. Bibescu, fostul vice-președinte al senatului, Dumitru Brătianu, Vasile Alexandri, N. Crețulescu, ministrul țĕrei la Petersburg, T. Văcărescu, ministrul țĕrei la Bruxelles, G. Ghica, ministrul țĕrei la Atena, C. Exarcu, Dr. Obedenariu, primul secretar al legațiunei noastre la Roma, I. Calenderu și P. S. Aurelian, membri în consiliul de administrațiune al căilor ferate, G. Cantacuzino, directorul general al căilor noastre ferate, A. Orĕscu, profesor la facultatea de sciințe, N. Fleva, primarul capitalei, Em. Culoglu, prefectul județului Ilfov, dnii generali Cernat, Slăniceanu, Arion, Pilat, Dr. Fotino, Dr. Teodori, colonelii Candiano, șeful regimentului 3 de călărași, Budiștcanu, comandantul pieței, Algiu, Holban, Berendei, Salman, Chirițescu, maior Ionescu comandantul batalionului 2 de vênători, care a făcut garnisonă la Sinaia și care s'a reîntors alaltăeri în capitală.

Dna Stu dzea întêmpină pe M. S. Regina la întrarea în salon cu un mare și frumos buchet de flori.

MM. LL. Regele și Regina bine-voiră a se întreține în timp de câteva minute cu persoanele citate, dela care 'și luară điua bună cu cunoscuta Lor afabilitate.

La 9 oare și 25 minute, M.M. L.L. eșiră din salonul regal, urmați de dnii ministri și persoanele presente, pe peronul gărei, unde se aflau adjutanții M. S. Regelui în cap cu d. general Crețeanu, șeful casei militare regale, și la 9 oare 30 minute trenul regal pornì din halta Cotroceni în mijlocul urărilor celor de față.

În momentul când M. S. Regina urca treptele vagonului regal, un copilaș oferì grățioasei noastre suverane un buchet de viorele încongiurate de mici trandafiri, M. S. Regina îl primì cu amabilitatea ce O caracterisă și bine-voì a îmbrățișa pe cel ce i-l oferise.

M.M. L.L. sunt însoțite numai de domnișoara de onoare Romalo și de d. maior Casimir, adjutant regesc.

În trenul regal se suiră și d-nii ministri I. C. Brătianu și D. Sturdza precum și d. G. Cantacuzino și N. Bibescu, cari vor însoțì pe M.M. L.L. Regele și Regina până la Vêrciorova, unde trenul regal va sosì astă seară la oara 6.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Zarand, în 5 Octobre 1884. Domnule Redactor. Joi în 2 Octobre la oarele 3 post meridiane a sosit în Brad noul protopresbiter al Zarandului dl Basiliu R. Damian.

Sosirea dênsului la importantul oficiu de protopresbiter umple de speranță pre fii acestui tract. Multă neghină esistă în acest tract, și ea va trebuì estirpată cu ori ce preț.

Primirea a fost destul de pompoasă.

În opidul Baița — prima comună din tractul Zarand — unde a descălecat noul protopresbiter, a fost întêmpinat de o mulțime de preoți, învĕțători și mireni.

De aici în trăsura de gală a proprietariului Bardoși din Baița noul protopresbiter, împreună cu familia a plecat la Brad. În urma trăsurei urmau vre-o 13 căruțe cu preoți, învĕțători și mireni; eară în giurul trăsurei în carea era protopresbiterul, galopau vre-o 20 călăreți români neaoși — pre cai iuți de munte.

După sosire în Brad au fost primite deputațiunile, cari felicitară pre domnul protopresbiter.

Prima deputațiune primită fu a preoțimei tractuale după carea urmară deputațiunile învĕțătorilor și apoi a mirenilor. Din conversările întreținute între d. protopresbiter și deputațiuni, sûntem în drept a conta la înaugurarea unei ere noue în vieața bisericească scolară și națională în Zarand.

Prânđul comun și toaste la același încă n'au lipsit. Primul toast fu al protopresbiterului pentru: Escelența Sa Archiepiscopul și metropolitul nostru Miron Romanul. Urmară apoi altele, pre cari deșì ar merita nu le mai înșir.

Ținerea adunărei comitatense de toamnă la Deva se asteaptă cu mare îngrigire din partea Zarandanilor, și cu deosebire din partea românilor din cercul pretorial al Bradului.

În urmă rĕpausărei fostului pretore din Brad S. Piso, a fost denumit de substitut-pretore Baronul Kemeny bărbat riguros, în purtarea oficiului seu. Usul până acì a fost, că în Brad și Baia de Criș au fost pretori români. Din informațiuni demne de credĕmênt am auđit că comitele suprem s'ar fi esprimat că: va ținea cont de poporațiunea curat română din aceste pretoriate și va candida și români, relative va insista sĕ fie români aleși.

În anul trecut cu ocasiunea restaurărei comitatense Zarandanii români au pactat cu partida comitelui și totuși în Baia de Criș nu a reușit pretore român, ci numai subpretorele. Românii s'au vĕđut încâtva amăgiți de partida comitelui. Așteptăm cel puțin acum că ilustritatea sa domnul comite și partida sa, sĕ-și țină parola, și în locul defunctului pretore român, sĕ poată fi ales earăși un pretore român. Justa pretensiune a poporațiunei din cercul Brad, ar fi satisfăcută căpĕtânduși un pretor român.

De altcum membri români la adunarea comitatensă sper că se vor înfățișa cât mai mulți și atfel vor cerca toate mijloacele, sĕ-și validiteze pretensiunile lor.

Timpul e frumos și pre aici de vre-o 3 sĕptĕmâni. Sĕmănatul grâului acum începe. Cucuruzul e slab.

Prune au fost multe cu deosebire de cele „bistrițe.“ S'a început fertul vinarsului de prune!

Mere sûnt puține. *Corespondentul.*

Mulțămită publică.

Pentru loteria arangiată din partea „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ au mai incurs următoarele obiecte:

Dna Iulia Rotariu, colectantă: 1 cursor pentru masă cu brodării naționale, 1 umbrar de lampă, 1 ținĕtor pentru batiste; dna Maly Etelka: 1 pânzătură fină de masă lucrată cu mâna; dna Paulina Vlahovits: dentele pentru 3 fețe de perini; dna Anetta Adam: 1 țiitor de perii brodat, 1 țiitor de orologiu; dl Emanuil Ungurean, advocat: 1 țiitor de ștergare, 1 casetă de juvaere; dl Meletiu Dreghiciu, protopresbiter: 1 necesar de scris, 1 portmonait pentru bilete; dna Persida Radnanțiu: 1 servit din porcelan pentru cafea à 6 persoane; dna Maria Cermena: 1 naie chineză, obiect decorativ sculptat din os; dșoara Ecaterina Bogdan: 1 necesar de cusut de peluche; dșoara Persida Rezsép, 1 țiitoriu de orologiu, 1 țenătoare pentru servete, 1 ținător de chibrite; dșoara Rosalia Sablier, 1 țiitor de orologiu; dșoara Ecaterina Iorgovan, 1 țiitor de orologiu de catifea brodat, 1 guler pentru copile; domnișoara Lucreția Iorgovan, 1 tăvită pentru bilete, 1 ținĕtor de perii; dna Sofia Schichtling, 1 tașcă de lucru; doamna Aloisia Lillin, 1 servet pentru poame brodat; doamna Menezer, 1 acoperitor de tavă; un necunoscut, 1 corfiță de lucru; un anonim, 1 părechе pantofi cusuți cu mătasă; domnișoara Sofia Cernic, 1 față de perină brodată; dna Rosalia May, 1 lucru început; dna Jenni, 1 lucru început; dna Reghina Schäffer, 1 straiță de toaletă pentru drum; dna Laura Potyondy, 1 chemizot femeesc, 1 perină de ace; dșoara Nanette Vormser, 1 corfiță de părete; dna Terese Rottman, 1 perină de ace brodată; dna Paulina Balmonik, 1 țiitor de orologiu; dna Hermina Hubert, 1 țiitor de orologiu; dna Hermina Weis, 2 ținĕtoare pentru vestminte de noapte; dna Maria Breinvolk n. Stampf, 1 șorț de fetițe; dna Maria de Cordier n. Persuder, 1 ținĕtor de ștergare; dșoara Iulia Weiss, 1 părechе comode brodate; dna Ecaterina Dreghiciu, 1 covor de chenille, 1 corfiță de părete, 2 părechi manchete pentru sfeșnice, 1 chesauă de bani împletită, și 1 părechе păpuci pentru copii împletiți; dna Maria Barbu, 1 ținĕtoare de perdele, 1 servetă, 1 corfiță pentru poame, 1 ținĕtor de chibrite; dna Ana Ardelean, 1 cămașe călușerească, 1 părechе păpuci comođi; dșoara Leuca Pasulea, 1 cămașe călușerească; dna Ana Jebelean, 3 garnituri pentru copii mici, 1 perină cu față croșetată; dna Luisa Trailă, 1 stringĕtor de cenușe, una cătrință; dna Sidonia Maniu, una corfă pentru poame, 1 țiitor de orologiu; dșoare Ecaterina Zariă, una perină de catifea neagră cu brodărie; dșoara Ersilia Bocean, una tavă pentru bilete cu aplicațiune și mosaic de pădure; dna Elena Biju, 6 servete brodate; dșoara Victoria Bolza, una icoană compusă din simburi în formă de cunună una perină pentru ace, 1 acoperitoriu de cilindru de lampă; dșoara Maria Crestanescu, una ținătoare de chibrituri, 1 ținĕtor de orologiu, una tașca de lucru din mărgele și simburi; dșoara Paulina Oprean, 1 ținĕtor de perii brodat cu chenile; dșoarele Helena și Maria Veselinovits, 2 vase de porcelan pentru flori una tasă din margele; dna Elisabeta Sybold, una garnitură pentru liquer; dna Alexandrina Oprișiu, 2 tablouri în cadre; dna Marta Novac, una cheseauă croșetată, una perină pentru ace; dna Ana Popa, 1 sfeșnic de scoică; dna Eufemia Lungu și

---

Slobođind din sugaretele noastre nuori de fum vinețiu, ce se perdea în albastrul limpede al vĕzduhului, mergeam cu pași mĕsurați pe drumul vecinal ce duce cătră comuna P.

Drum fără pățanii, fără neplăceri, — ca căruțul fără roate, scoala fără dascăl, satul fără câni.

Am pățit foarte multe și par'că — cum o sĕ vedeți — pe mine me avù soartea dintre toți mai drag căci peste câte ne orênduise ca sĕ trecem, par'că toate eu le-am simțit mai cu forfoi.

Dar încet; că din poveste mult mai este.

N'ajunsem încă până în P. și cu ocasiunea unui șaltus mortale peste un zghiab din drum, mi se duseră păpuci — nededați cu escepțiuni d'aste tot stêrc. Și i mare lucru me rog când umblì pe jos și ți se rup păpucii. Ești espus la nĕcasul de a abđice de voie de nevoie de neplăcerile unei escursiuni frumoase. Și toate aceste pentru o părechе de păpuci! Îmi era nĕcaz de păpuci și totuș me uitam cu jale la ei. Toate cuiele, ce le bătù meșterul din oraș cu atâta iscusință în ei 'și luară rĕmas bun dela locul lor, — ear ghetele — se vede de supĕrare și nĕcas pentru necredința acestor rĕi soți — răslățindu se acum pe picior căscară o gură ca de . . . . . înghițĕnd praf, petricele earbă, în fine tot ce le cădea în drum. Abia le mai biruiam de povara cea multă ce sĕ înfundă în ele pe cale, — când după un marș de 3 oare sosirăm.

Noi nu ne-am făcut planul escursiunii. Nu, fiindcă a face un plan pentru o escursiune este o absurditate. Lucrul cel mai mic și neînsemnat îți poate schimba tot planul. Dovadă păpucii mei!.. Totul ce plănuisem, — dacă se poate asta numì un plan — a fost, ca sĕ tragem la popi în fie-care sat unde n'om avea cunoscuți.

Așa și făcurăm.

Intrăm la popa; ne recomândăm. Ii pare foarte bine.

Nici nu apucăm a ne așeđa bine, când colo preuteasa ne și puse o fleașcă de rachiu și un păhăruț pe masă. Focul pocnea voios, ear într'o cratiță mare jijăia friptura de purcel, ce umplea vĕzduchul cu dulci miresme.

Uitasem și de drum și de păpuci.

Vulpea din poveste nu se uita mai galeș cătră struguri ca noi cătră cratița dela foc. Jijăitul ajunse la culme. Noi i curmarăm glasul. Ș'am mâncat ca nisce lupi.

După friptură venì vin, când de'l alb, când pelin. Noi cântam ear popa asculta. Și era popa ăsta un om tinĕr, dar așeđat. El bea mai puțin, dar ne îndemna mai mult sĕ închinăm noi. Își afla plăcerea deosebită a ne vedea pe noi cu voie. Atunci se uita la noi și asculta cântecile noastre, cari 'l făceau când să riđă când sĕ lăcrimeđe. Ear noi vĕđêndu-l ne simțiam de nou impintenați și horiam când de dor, când de jale, numai ca sĕ vadem că i pare popii bine.

Doi copilași cu ochi mari ședeau pe o laiță în colțul casei și ascultau înholbând ochii lor mari la noi. Dela o vreme adurmiră amândoi buimăciți de uitatul cel mult și de atâte nebedenie de cântece, ce auđiră.

Era târđiu, căci veghietoriul buciumă chiar pe sub fereastă de 12-ori, când ne puserăm la odichnă.

Lucru ciudat! În casă streină nu poți durmì. Acasă debea ne puteam scula pela 7 oare, și aici la 5 eram cu toții în picioare.

Abia acum ajunsem a-i spune popii necasul cu papucii.

— Aveți vr'un meșter de papuci p'aci dle părinte? — îl întrebaiu.

— Cum sĕ nu! Măi Stane ean dute la Iorgu și spune sĕ direagă păpucii domnișorului, dar mintenaș!

— Înțeleg! mintenaș, — repetă sluga și se duce.

Trecură o oară, 2, 4, păn sĕ gătară păpucii mei. Dar ce gateală? Le puse meșterul Iorgu o talpă groasă de 2 cm. cu câte un petec ca o plăcintă tras în cruciș, „ca sĕ țină!“ Un an de a-și fi umblat cu ei nu s'ar mai fi spart. Și sciți cât mi-a cerut meșterul pentru teribila muncă? 30 de cr. I-am plătit, fĕcêndu-mi o idee despre progresul meseriilor la noi...

fiica, 2 perine pentru ace, 2 ţinĕtoare de orolcgiu brodate cu metasă, 2 ştergare, 2 batiste, 1 Chamisol femeiesc, toate din pânză fină românească cu brodării naţionale; dna Maria Caluţiu n. Gaietan, colectantă: 2 funduri de perină croşetate; dna Susana Dolcoşiu n. Arpadi, una faţă de masă, 4 servete, 2 ştergare, 3 merindeţe; dna Maria Ocoşiu n. Lazar 1 ştergariu; dşoara Hermina Maniu, una coifă de bilete, 1 ţiitor de chibrituri şi cenuşe; dşoara Valeria Maniu, 1 servet pentru poame croşetat; dna Zamfira Candrea, una faţă de perină; dna Elisaveta Candrea econoama, 1 ştergar; dna Ana Candrea, vĕd. 1 ştergar; dna Ana Candrea preoteasă, 1 ştergar; dna Dithia Candrea 1 ştergar; dna Ana Scrob, 1 ştergar; dna Helena Nadaşdi, 3 şorţe italiane de pĕr colorat; dna Otilia Comşa colectantă: una masă cu flori naturali; dna Paraschiva Cioran, una pânzătură cu 6 servete ţesetură proprie; dna Eleuteria Cioran una cămăşuţă cu fluturi; dna Eugenia Cioran, una cutie cu parfum; dşoara Hereti Sotir, 1 sachet cu brodărie; dnul Bucur Cioran proprietar, una sticlă cu sligoviţ; dnul Alesandru Leb proprietar, 1 broche de aur cu mărgiritar; dna Eudochia Troanca, 1 ştergar ţesetură proprie; Stana Petru Albu 1 straiu de lână colorată; Stana Maniu Lungu, una păreche desăgei de bumbac; Ana Cornea, 1 ştergar ţărănesc; Stana Crăciun, 1 merindariu; Sora D., 1 ştergar ţĕrănesc; Sora V. Droc, una traistă de bumbac; Opreana Giurculeţiu, una traistă de lână, 1 ştergar ţesetură proprie; Sora Mitrea, 1 straiu din lână colorată; Sora P. Hămbăşan, una faţă de perină ţesetură ţĕrănească; Ana Vidrighin, una păreche desăgi din bumbac şi lână; Maria Albu, una traistă de bumbac şi lână vĕrgată, 1 merindariu; Eva Alboin una pânzătură ţesetură proprie; Maria P. Mitrea, una pânzătură ţesetură proprie, una păreche desagi de lână; Ana Sturza, 1 merindariu; Stana Băncillă, una traistă de lână; Maria Goţa, desagi de lână; Mărina Gavrilă, 2 ulcioare de cueriu; Dobra Maniu Vidrighin, 4 fl. v. a.; Bucur Fruman, 1 fl. v, a.; Iuliu Pop, serginte (la reg. de inf. Nr. 50) 30 cr. v. a.; Stana Albu 10 cr. v. a.; dnul Sabbas Popoviciu protopresbiter militar, 1 album de pele cu musică pentru fotografii, 1 album, Viena; dna Agnes Brote n. Trandafir, una casetă de trestie aurită cu brodărie; dna Aurelia Goga, 1 costum mic ţĕrănesc constând din una cămaşe 1 sorţ, şi 1 brâu; dna Susana Petru Brote, una pânzătură pentru masă ţes. proprie, 1 sachet, şi una sticlă sirup de smeură; dna Floare Morandini, o vasă de flori; dnul Demetriu Coltofeanu preot gr. or. şi soţia Susana 10 franci monetă română.

Pentru această bunăvoinţă documentată faţă cu reuniunea noastră comitetul le aduce mulţămită pe calea aceasta.

Varietăţi.

* („Societatea de lectură Petru Maior“) a junimei române din Budapesta s'a constituit în ḑiua de 27 Septembre st. n. a. c. alegêndu-se de membri în comitetul administrativ pentru anul scolastic 1884—85 cu aclamaţiune următorii:

Drd. med. Constantin Groza de preşedinte; Sebastian Olariu stud. phil. de vice preşedinte; Titu Liviu Albini stud. jur. de secretar; Dr. med. Aureliu Halic de cassar; Nicolau Şerban stud. jur. de controlor; Aureliu Alexi stud. jur. de bibliotecar; Valeriu Petco stud. jur. şi Petru Cornean stud. jur. de notariu.

În comisiunea literară s'au ales Alesiu Magiuca stud. jur., Nicolau Vecerdea stud. jur., Ioan Magiuca stud. med. Petru Mladinu stud. med., Victor Borlan stu. phil. şi Ioan Florian stud. technic; de redactor la foaia societăţii, „Rosa cu Ghimpi“ Amos Frâncu stud jur.

Aducênd acestea spre cunoscinţa P. T. Public, căruia'i datorim recunoscinţă pentru căldurosul sprigin, ce ni l'a oferit în toată vremea, dămi viuă mulţămită în deosebi P. O. Redacţiuni atât din Austro-Ungaria cât şi din România atât române cât şi neromâne, care au binevoit a ne trimite gratuit foile; rugând totodată pre P. St. Redactori a ne spriginì ca în trecut şi pe viitor; căci spriginul ce ni se dă este pentru noi nunumai ajutor, dar şi încuragiare.

* (Convocare). P. T. Domni membri ai comitetului protopresbiteral: 1. Demetriu Sĕcărea, paroch în Tălmăcel, 2. Ioan Predoviciu paroch în Ocna infer., 3. Emilian Cioran, paroch în Reşinari, 4. Coman Baca, paroch în Poplaca, 5. Iacob Bologa, consiliar aulic în pensiune, 6 Visarion Roman, director de bancă, 7. Demetriu Comşa, profesor în Sibiiu, 8 Constantin Popoviciu notar în Sadu, 9. Simeon Jancu, notar în Mohu, 10. Bucur Dancăş, primar, 11. Coman Hambăşan proprietariu, 12, Stan Marin, proprietar în Reşinari, sûnt prin aceasta poftiţi a participa la şedinţa comitetului protopresbiteral ce se va ţine Marţi în 2/14 Octobre a. c. la 3 oare p. m. în locuinţa subsĕmnatului.

Obiecte:

1. Propunerile protopresbiterului relative la afacerile scolare
2. Curenţii.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului.
Sibiiu, 24 Septemvre, 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

* (Când e omul mai fericit)? Fraţii Biton şi Cleobis au luat jugul în grumaz şi au tras carul în care zăcea mama lor bolnavă până la biserica lui Juno. Poporul zicea, că mama lor e fericită avênd astfeliu de copii, ea de bucurie s'a şi rugat de Juno sĕ pună copii ei în fericire. Şi iată băieţii înaintea feţei mamei lor au murit, ca sĕmn învederat, că omul nici odată nu e mai fericit decât când este mort.

* (Bibliografic). În editura „Observatoriului“ din Sibiiu au eşit **„Două raporturi de ale acelor prefecţi de legiuni românesci,** cari în anul 1848/9. au susţinut luptele cu insurgenţii unguri, până la reîntrarea trupelor imperiali în Transilvania.

Sibiiu, tipografia lui W. Krafft, 1884.

Domnul G. Bariţiu la aceste raporturi face următoriul:

Postscript al redacţiunei.

Acestea trei raporturi, al căror coprins îl comunicăm generaţiunei presente după originalele germane în limba noastră, fac ce e drept, o parte essenţială din istoria evenimentelor revoluţionare şi bellice dela 1848/49; însĕ tot numai una parte relativă la acţiunile de pe teritoriul ce se mărginesce între liniile, care se pot trage dela Deva preste comitatul Zarand până la Ciucia şi Huiediu, de acolo preste Cluşiu, Turda, pe Arieşiu şi Murăşiu până la Blaşiu, eară de aici în semicerc preste Vinţul de jos tot la Deva. Revoluţiunea însĕ a fost generală şi coflictele sângeroase s'au întins în restimp de ḑece luni preste tot coprinsul ţĕrei; mai preste tot au domnit ferul, plumbul şi în multe părţi flăcările focului, anarchia şi tororismul. Pentru-ca sĕ se poată scrie o istoriă imparţială, obiectivă şi în adevĕr instructivă din acei ani, se cer documente şi preste tot material istoric fară asemĕnare mai bogat decât se coprinde în acestea trei acte, mult mai bogat decât este colecţiunea pe care o publicaserăm tot noi în anii 1870 până la 1878 alăturea cu documente mult mai vechi în „Transilvania“. Chiar şi acestea trei documente mai au lipsă de întregiri cu fapte complinite, de văloare istorică; cu atât se simte mai tare lipsa de informaţiuni autentice din alte prefecturi.

Noi din partea noastră nu vom lipsì a continua dela Octombre înainte publicarea de alte documente şi mai ântâiu de acelea eşite din peana unor oficiari ai armatei ces. reg. cari au dat atestat ex officio despre ţînuta romanilor din acelea timpuri. Nu vom lipsì a ne ocupa şi cu descrierea pe cât ne permit împregiurările, a ţînutei şi activităţiei comitetului naţionale românesc, convocat la Sibiiu alăturea cu un alt comitet tot naţionale al Sasilor, preste care ambele era pus un organ superior sub nume de „Comitet pentru apărarea ţĕrei — Landesvertheidigungs-Ausschus“, al cărui preşedinte era însuşi comandantele suprem br. Anton Puchner, eară în lipsa lui sau în cas de boală, ceea ce i se întêmpla mai des din causa podagrei, generalul FML. Pfersmann.

Despre comitetul naţionale românesc s'au lăţit şi până acum în generaţiunile noue o mulţime de sciri mai multe cu totul false, altele defectuoase, unele schimosite, era adversarii au sciut sĕ invente fabule şi ficţiuni despre acel comitet care toate rivalisează în absurdităţi. Este timpul suprem ca sĕ se reducă toate la valoarea lor adevĕrată. Istoria acelor timpuri publicate de Alexandru Papiu Ilarian coprinde multe informaţiuni foarte preţioase, i lipsesc însĕ şi mai multe, eară apreţiarile sale relative mai ales la unele persoane de rang, sunt făcute cu passiune tinerească atât de înfocată, încât după 18 ani dela publicarea acelei istorii însuşi autorul recunoascea, că dacă ar mai scoate o ediţiune, ar avea se rectifice multe.

Membri comitetului românesc şi toţi câţi au lucrat împreună cu el în Sibiiu, 'şi aruncaseră cum se ḑice, vieaţa lor în şanţu, renunţaseră la ea faţă cu repeţitele decisiuni luate din partea insurgenţilor: de ale ascunde soarele în ḑioa în care ar fi potut pune mâna pe dênşii. O corporaţiune precum a fost acel comitet, ori cât fusese el mărginit în activitatea sa prin comanda supremă a trupelor, şi ori-câte erori ar fi comis el, merită se ocupe o pagină în istoria naţiunei şi ţĕrei noastre după judecata tuturor, cari sciu sĕ reflecte la neauḑita puţinătate a miḑloacelor de acţiune, asupra cărora dispunea acel comitet. Dintre membri lui se mai află trei în viaţă. Ca mâne au sĕ dispară şi aceia de pe scenă, şi apoi nu scim, cine va mai fi ca sĕ controleze cele ce se vor scrie despre activitatea acelui comitet.

* (Bibliografic). **„Compendiu de geografia universală“** prelucrat în usul scoalelor medii şi a preparandielor, cu 18 figuri originali intercalate în tecst, de Teodor Ceontea, profesor preparandial. Acesta este titlul opului eşit de sub tipariu în a doua ediţiune la Arad în tipografia română a diecesei Aradului.

Preţul unui esemplariu broşurat 1 fl. 50 cr. sau 3. 75 lei noi. Dela 10 esemplare unul se dă rabat.

Recomândăm opul de faţă deosebitei atenţiuni a bărbaţilor de scoală.

* *(Rectificare).* La mulţămita publică din numĕrul 111 al ḑiarului nostru după doamna Maria Maier, n. Dancăş este a se mai adauge: „colectantă.“

Loterie.

Mercuri în 8 Octombre n. 1884.

Brünn: 22 20 85 75 24

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 7 Octomvre n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	123.70	122.40
Renta de aur ung. de 4%	93.15	93.—
Renta ung. de hârtie.	88.70	88.70
Galbin	5.77	5.76
Napoleon	9.68	9 66
London (pe poliţa de trei luni)	121.80	121 80

— Ve mulţămim acum dle părinte de toate, şi sĕ ne ertaţi dacă poate v'am ..... ḑiserăm, după ce ne arătă popa din portiţă drumul către satul învecinat.

— Ba, DV. sĕ ertaţi că n'am fost pregătiţi — ne întrerupse ḑimbind drăgălaşa preuteasă.

— O me rog! noi n'avem nici un cuvênt de bănuit.

Plecăciune! Dumneḑeu sĕ ve ţină şi sĕ mai veniţi pela noi strigă riḑênd popa după noi. — Ne-am dus.

Poate vr'o 2—3 comune tot aşa. Din chief în chief. Bea mâncă nene, păn'te bubui.

— Nu mai putem doamnă preuteasă...

— Da ean mai luaţi puţin. Nu ve îmbiaţi aşa ca nesce fete mari!

— Credeţime că nu mai putem.

— Ei, vorbă sĕ fie! Nu-i caru'n cărcat, ca sĕ nu mai încape ceva pe el. . . . .

Ce sĕ i faci?! Trebuia sĕ mănânci, că de nu, sĕ năcăgea popa.

Apoi din cântate nu-i slăbiam noi la rêndul nostru.

Ne deprinsem cu aste necasuri plăcute ca ţiganul cu schinteile; aşa încât nu mai era blid, pe care sĕ nu-l fi putut golì şi sticlă, care sĕ fi rĕmas plină pe masă în urmele noastre. Ce va sĕ ḑică: nu bănuiau nici popii, nici preutesele că nu le-am făcut cinstea şi că poate nu ne-a plăcut la ei.

Aşa ajunserăm după 2 ḑile în comuna S., unde ne aştepta un coleg, care era acasă pe vacanţe.

Lăsarăm dar sĕ se mai odichnească straiţa popilor şi traserăm la prietenul nostru.

* * *

Comuna S. e situată la poalele munţilor; şi nu departe de aici sûnt câte va sate cari zac tocmai între munţi.

Veacul era frumos de minune. Verdeaţa vie a copacilor din pădurile apropiate ne ademeneau sĕ mergem către ele. Soarele lucia ca un glob aurit pe bolta cerească; nu era de şeḑut locului; ne ardea călcâiele şi ceva ne împingea sĕ mergem către munte.

I spuserăm prietenului (pe care-l voi numì Trică) dorinţa noastră. Cu bucurie se alătură şi el promiţênd a vinì cu noi.

El se îngrigì apoi de toate. Şi de dimineaţă la Dumineca Tomii, când clopotele bisericii celei mari chemau pe oamenii la utrenie, noi ne găteam de drum.

— Sĕ nu plecaţi acum oameni buni, când trage la asta biserică, că nu-o sĕ păţiţi bine, — ne ḑise o muiere cu frica lui Dḑeu.

Stăturăm puţin pe gânduri.

— Apoi o sĕ ne mai ierte Dḑeu acum odată! — Pofta de ducă ne era mai mare — Doamne iartăne — ca cinstea lui Dḑeu.

Dar acum nu mai era de umblat *„per pedes Apostolorum.“* aveam lipsă de cai.

Cămila se ḑice că-i naia pustii, apoi calul mocănesc e desigur locomobila munţilor. Fără el nu poţi face nici o ispravă.

Trei cai, ca trei ţinţari stăteau înşelaţi gata în ogradă. Nu băteau din copite, nu sforăiau — Doamne fereşte! — ei erau blânḑi peste măsură, aşa de blânḑi de se părea că dorm pe picioare. Doi dintre ei mici de statură, cu grumaz scurt, cap gros şi pĕr lung, coada li se târăia pe jos: erau cai adevĕrat mocănesci. Al treilea era o dihanie de cal mare; badea George ḑicea că făcuse sluşbe împărăteşti şi că în Bosnia 'şi perduse un ochiu. Nu ştiu cum va fi fost, dar eu nu-mi puteam stăpânì risul vĕḑêndul stând par că şi mai posomorît ca ceilalţi ochind ca un ciclop în dreapta şi în stênga, ca şi când ar presimţì că nu se pregătesce ceva bun pentru oasele lui bĕtrâne.

(Va urma.)

Nr. 464. [897] 2—3

CONCURS.

Pe basa Statului organic §. 63 combinat cu §. 23 punct 5 şi a instrucţiunei votate de sinodul archidiecesan la 13/25 Aprile 1877 Nr. 191 §. 7 prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Branului.

Fiitoriul protopresbiler ca atare va fi totodată şi paroch în locul central al tractului, în comuna Zĕrneşti ocupând parochia de classa I.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sunt:

a) venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutoriul de stat şi din tacsele ce incurg pentru şedulele de cununiă, pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorţiali şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterali.

b) venitele ordinari ale parochiei de classa I din Zĕrneşti.

La postul acesta pot concurge bărbaţi apţi şi bine meritaţi pe terenul bisericesc şi scolar în special aceia: cari după o pregătire cel puţin de 8 clase gimnasiale sau reale cu testimoniu de maturitate, au terminat studiile teologice la vreunul din institutele metropoliei noastre, şi au susţinut cu succes bun esamenul rigoros de cualificaţiune; sau cari după pregătirea indicată mai sus au terminat studiile teologice la vreun institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualificaţiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Pot însĕ concurge şi fără testimoniu de cualificaţiune profesorii de teologiă şi preoţii chirotoniţi înainte de introducerea esamenelor de cualificaţiune dacă în celelalte au cualificaţiunea prescrisă mai sus.

În mod esceptional pot concurge şi fără prescrisa cualificaţiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul şi acurateţa manifestată în administrarea protopresbiteratului; vor avea dela consistoriul archidiecesan (plenar) speciala îndreptăţire la acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post au a-şi aşterne suplicele lor concursuali la Venerabilul Consistoriu archidiecesan în Sibiiu *în restimp de 30 de ḑile dela prima plublicare* a acestui concurs în foia „Telegratul Român“ alăturând câte o tabelă de cualificaţiune, carea sĕ conţină date esacte şi speciali în următoarele rubrici: numele, caracterul, (rangul bisericesc) şi locuinţa concurentelui; anii etăţii (anul, luna şi ḑiua nascerei); studiile pregătitoare afară de cele teologice (anul, locul şi categoria acelora); esamenul de maturitate, doctorat şi altele, studiile pregătitoare teologice (anul şi locul acelora şi esamenul de cualificaţiune); serviţiile de până acum pe terenul bisericesc şi scolar, (timpul locul şi categoria acelora); în fine cunoscinţa limbelor şi alte reflecsiuni. Datele din această tabelă sunt a se întări cu documente, cari sĕ se acludă în original, precum carte de botez testimonii scolastice şi de maturitate, testimonii teologice şi de cualificaţiune, atestate de serviţii bisericeşti şi eventualminte toate altfeliu de recomandări.

Zĕrneşti în 2 Septembre 1884.

Comitetul protopresbiteral al tractului Branului.

Preşedinte: Notariu:
Traian Meţian, **Nicolau Garoiu.**
adm. protop.

Nr. 343. [890] 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III-a Lătureni protopresbiteratul Lupşei, pentru reintregirea acesteia se escrie concurs *cu termin de 30 ḑile dela prima apariţiune* în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt:

Dela 125 case, câte o jumĕtate ferdelă de bucate, câte o ḑi de lucru, folosirea cimiterului şi venitele stolari obicinuite.

Doritorii de a competa la acest post au de a-şi aşterne petiţiunile instruite în sensul Statutului organic şi a Regulamentului pentru parochii din 1878 în terminul prefipt la acest oficiu.

Ofenbaia, în 3 Septembre, 1884.

Pentru comitetul parochial:
Ioan Danciu,
protopresbiter.

Nr. 264. [902] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc dela scoala gr. or. „Şinca nouă“ din protopresbiteratul Făgăraşului se escrie concurs cu termin până la 7 Octobre a. c.

Salariul anual împreunat cu acest post este 200 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post vor avea a aşterne petiţiunile lor instruite conform legilor în vigoare până la terminul sus arătat subscrisului oficiu protopresbiteral.

Făgăraş, 20 Septembre 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractului Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parochial.
Petru Popescu,
protopresb.

Nr. 366. [899] 2—3

CONCURS.

Spre întregirea postului de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Vama-Buzeului, cu care post este împreunat şi cantoratul, peste tot cu salariu de 200 fl., cuatir şi lemne de foc, se escrie concurs cu termin până la 7 Octombre st. v. în care ḑi va fi şi alegerea.

Doritorii de a ocupa acest post vor aşterne suplicele lor instruite în sensul prescriptelor legei până la terminul sus indicat, avênd a documenta că sciu cântările bisericesci, şi a propune şi limba maghiară.

Vama-Buzeului în 16 Septembre 1884.

În conleţegere cu comitetul parochial:
Spiridon Damian,
adm. pprebs.

Nr. 320. [898] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc din comuna bisericească Vurpĕr tractul Sebeşului se escrie concurs *cu termin până în 14 Octombre st. v. 1884.*

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisaţi a-şi aşterne documentele lor până la indicatul termin domnului protopresbiter Ioan Tipeiu în Sebeş, cumcă corespund condiţiunilor prescrise în legea scolară.

Cu acest post este împreunat un salariu de 150 fl. din lada bisericei, cuartir liber şi lemne de foc.

Vurpĕr, în 14 Septembre 1884.

În conţelegere cu domnul protopresbiter
Comitetul parochial:
prin
Ioan Stanca,
preşed.

Nr. 156. [891] 3—3

CONCURS.

Spre ocuparea staţiunei de capelan din parochia Viştea superioara, protopresbiteratul Avrigului, lângă paroch de acolo se escrie concurs pre basa decisiunei preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 10 Iuliu a. c. Nr. 3011 B. *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt: jumĕtate din venitele parochiale de 462 fl. 65 cr. regulate prin comitetul parochial la 31 Maiu 1884.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan vor avea de a-şi aşterne petiţiunile sale instruite conform legilor în vigoare, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Avrig, 12 Septemvre, 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.
Vasile Maxim,
adm. ppresb.

Nr. 65. [889] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea staţiunii de paroch în parochia Jesc se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente:

a) Casă parochială cu două încăperi şi o tindă, un graşd pentru 4 vite şi şură la olaltă şi un grânariu;

b) folosirea porţiunei canonice constătătoare din: 4 Jugĕre, 1524 °□ orgie arătură, 400°□ grădină 4 Jugĕre 1298°□ fânaţiu;

c) dela 50 familii una merţă cucuruz sfârmit;

d) tot dela atâtea familii câte o ḑi de lucru cu palma;

e) stolele regulate, 5 fl. cununia, 4 fl. înmormântarea.

Competenţii la aceasta staţiune au a-şi aşterne suplicele lor instruite în sensul statutului organic şi a regulamentului pentru parochii până la susînsemnatul termin la subscrisul oficiu în Giurgesci per Retteg.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deş.

Giurgeşti, 1 Septembre, 1884.

In conţelegere cu comitetul parochial.
Constantin Bodea,
adm. prot.

Nr. 251.. [892] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului preoţesc în vacanta parochie română gr. or. de a III-a clasă Butene în protopresbiteratul Cluşului, se escrie concurs *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare* în sensul graţioasei ordinaţiuni consistoriale ddto 15 Novembre 1883 Nr. 3603 B.

Salariul preoţesc împreunat cu acest post proiectat de comitetul parochial, statorit şi aprobat de sinodul parochial în 8 Decemvre 1883 şi ameliorat în 29 Iuliu 1884, este 400 fl. în bani gata socotit din toate venitele stolare usuate, afară de cele cantorale, şi din porţiunea canonică indusă în cărţile funduare şi în inventariul parochial cu cele ameliorate; afară de acestea casa parochială cu două încăperi, şură şi graşd sub ea.

Concursele instruite în sensul legilor din vigoare adresate către sinodul parochial au a se subşterne la subscrisul în terminul indicat.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 4 Septemvre, 1884.
Vasile Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 381. [894] 3—3

Prolungire de concurs.

Ne reflectând nimenea la concursul trecut pentru postul de paroch în comuna Lupu în urma emisului consistorial ddta 7 August a. c. Nr. 3702 B. se escrie concurs nou *cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sûnt:

a) Folosinţa a 3 jugĕre pământ arătoriu şi 1 jug. fênaţ lângă care se va mai cumpĕra alte 5 jugĕre însĕ numai în decurs de 3 ani dela ocuparea parochiei;

b) dela 45 familie câte o ferdelă cucuruz sfârmit din cari $^1/_3$ este a cantorilor;

c) dela 45 familie câte o ḑi de lucru din cari $^1/_3$ este a cantorilor;

d) venitele stolari regulate;

e) în bani gata din cassa bisericei 50 fl.

Suma totală a venitelor computate în bani ar fi de 256 fl. v. a. lângă cari se mai pune în vedere o remuneraţiune de 100 fl. ca catichet al studenţilor nostri dela scoalele din Blaş.

În fine se observă că nefiind de present casă parochială corespunḑĕtoare, poporul s’a obligat a o edifica din nou după ocuparea postului.

Concurenţii au a-şi adresa cererile concursuali instruite în conformitate cu legea, oficiului protopresbiteral subsemnat până la terminul prefipt.

Dela oficiul protopresbiteral al tractului Mercurea.

Mercurea, la 14 Septemvre, 1884
Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr. 289 [893] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pre lângă parochul Ioan Iancu din Bucium Poieni se escrie concurs *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. Toate venitele stolare ale parochiei constătătoare din 1330 suflete care e de clasa a II-a şi cari venite computate la olaltă dau un venit anual de 600 fl. v. a.

2. Două odai de locuit în edificiul scoalei celei vechi.

Concurenţii au de a-şi subşterne suplicele lor instruite conform stat. organic şi regulamentelor din vigoare §. 15 Regl. pentru parochii subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul mai sus indicat.

Abrud, în 12 Septemvre, 1884.

Comitetul parochial gr. or. din Bucium-Poeni în conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Abrudului.
Ioan Gall,
protopresbiter.

Cancelaria advocatului

Dr. Nicolau Olariu

se află din **I-a Octomvre a. c. în strada Honterus Nr. 2 parterre.** [888] 3—3

Nr. 4737 civ. 1884. [903] 1—3

Publicaţiune.

Tribunalul din Elisabetopole aduce la cunoscinţa publică, că terminul de pertractare pentru concessibilitatea comassării hotarului comunei **Bernád** s’a statorit pe **ḑiua de 26 Novembre 1884 st. n. dimineaţa la 9 oare** în comuna **Bernád** la locuinţa judelui comunal, la care pertractare prin aceasta se citează toţi posesorii comunei cu aceea, că cei nepresenţi se vor considera ca învoiţi cu comassarea, — şi că esemplariul I. al cererei îl pot privì la numitul tribunal.

Pertractarea o va ţinea judele reg. Nicolau Székely.

Din şedinţa tribunalului reg. al Elisabetopolei, ţinută la 29 Septembre 1884.

Nagy Lajos, **Butak,**
preşedinte. notariu.

Nr. 3169 civ. 1884. [900] 2—3

Publicaţiune.

Pentru a se putea face preparativele în obiectul segregărei şi a limitărei păşunitului în **Chirileu,** şi anume pentru ordinarea representaţiunei, alegerea ingineriului şi facerea preliminariului de spese, se statoresce ḑi de pertractare pe **22 Novembre, 1884,** dimineaţa la 9 oare în comuna **Chirileu.** La aceasta se provoacă a se presenta cei interesaţi, cu observarea, că nepresenţa lor nu va împedeca pertractarea.

Elisabetopole, 30 Septembre, 1884.

În numele tribunalului:
Székely Miklós,
jude esmis.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 114 **Sibiiu, Sâmbătă 29 Septembre (11 Octombre) 1884.** *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, **strada Măcelarilor 47**
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român"

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Octomvre-Decemvre al anului 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Septemvre 1884, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Nr. 4729 Scol.

Cerculariu

cătră toate oficiile protopresbiterali din archidiecesă.

S'a observat din partea acestui consistoriu, că unele comune bisericesci din acel tract protopresbiteral încă nu şi-au procurat prescrisele condice scolare, promulgate prin cerculariul de aici ddto 29 Septembre 1883 Nr. 3898 Scol., fără de cari controlarea frecventărei scoalei şi a progresului în invĕţământ, apoi compunerea esactă a datelor statistice scolari, nu e posibilă.

Drept aceea tit. Dta primesci însărcinarea a conscrie numai decât pe acele comune bisericesci, cari nice pănă acum nu şi-au procurat preamintitele condice, şi ale îndatora ca în termin de 8 ḑile sĕ aşternă la oficiul protopresbiteral preţul condicelor, cari apoi tit. Dta le vei procura fără amânare, şi le vei distribui spre înmediate folosire.

Întêmplându-se ca vre-una din comunele bisericesci sĕ nu aibă la moment bani gata disponibili, vei îndatora pre concerninta epitropie parochială, ca în termin de 14 ḑile sĕ procure suma necesarie pentru cumpĕrarea condicelor, şi vei îngrigì cu tot deadinsul ca această dispoşiţiune sĕ se esecute.

La tot casul acest consistoriu va insiste la stricta controlare a frecventărei scoalelor, şi va pretinde dela organele scolare esacta împlinire a datorinţei lor în acest merit. În special nu se va mai lua în considerare pe viitoriu aceea escusă, că comuna bisericească nu a procurat condicele scolare şi tipăriturile (blanchetele) de lipsă, ci se va procede cu toată rigoarea legei în contra acelor funcţionari, cari nu 'şi vor împlinì datorinţa în ce privesce ţinerea în evidenţă a frecventărei scoalei.

Cu deosebire primesci tit. Dta însărcinarea, ca conform ordinaţiunei acestui consistoriu ddto 10 Novembre 1883 Nr. 4561 Scol. sĕ aşterni aici regulat şi în modul prescris conspectele sumarice lunare despre absenţiile nejustificate dela toate scoalele din acel tract. Avênd invĕţământul a se începe negreşit cu 1-a Octombre în fie-care scoală populară din tract, tit. Dta cel mult pănă la 15 Noemvre vei aşterne aici conspectul sumaric pe luna lui Octombre, şi vei urma astfeliu în toate lunile pănă la finea anului scolastic. În contra directorilor locali şi a învĕţătorilor, cari nu-ţi vor aşterne la timpul seu datele necesari pentru compunerea conspectelor sumarice, vei procede cu rigoare; ear în casuri de negligenţă evidentă sau chiar renitenţă vei relaţiona fără amânare acestui consistoriu, spre a se lua de aici mĕsurile disciplinari necesarie.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan ţinută în Sibiiu la 20 Septembre 1884.

Nicolau Popea m. p.,
archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

Faţă de scorniturile tendenţioase din „Gazeta Transilvaniei" şi „Luminătoriul" în cestiunea congresului nostru naţional bisericesc, susţinem întru toate comunicatul nostru autentic din Nr. 109, despre a căruia adevĕr credem că în curênd se va convinge publicul şi pe altă cale.

Onestitate ḑiaristică.

În numĕrul 128 al „Tribunei" un pretins preot dela sat se ocupa din nou cu ḑiariul nostru „Telegraful Român."

Ca şi fratele seu de meserie „Mai mulţi preoţi din tract" „preotul dela sate" încă şi-a pus în cap a discreta ḑiariul nostru, se înţelege tot pe calea fratelui seu de meserie, cu însinuări maliţioase şi tendenţioase.

Acest „preot dela sate" se pare a fi nu de religia noastră, şi om cu totul strein de trecutul ḑiariului nostru, căci el însinuă „Telegrafului Român" lucruri întêmplate pe timpul, cand actualii bărbaţi dela „Tribuna" aveau în mâna lor soartea ḑiariului „Telegraful Român" şi prin el sĕmănau discordiă şi ură între oamenii bisericei noastre, loveau cu tină în toţi, despre cari credeau că judecă altcum şi nu după cum acesti bărbaţi doriau sĕ judece lumea.

Cele scrise la adresa „Telegrafului" sûnt bêrfele, cari nu mai prind nici la copii din scoală.

Ele nu sunt scrise de „preot dela sate".

Mai puţin este acel preot credincios al bisericei noastre ortodocse.

S'a înfiinţat adecă aici în Sibiiu un ḑiariu cu programă espressă de a lovì în „Telegraful Român" şi prin el în archiereul bisericei noastre.

Programa începe a se pune binişor în aplicare.

Caracteristic este că toate acestea se fac de după spatele preoţimei noastre dela sate. Mai ântâi au urmat *„Mai mulţi preoţi din tract"* la Sibiiu, acuma vine *„Un preot dela sate"* şi bieţii nostri preoţi dela sate în nevinovăţia sufletului lor se vor fi gêndind la povestea cu vulpea, care a mâncat găina, şi a uns apoi botul purcelului. Şi aceasta numai pentru ochii lumei.

Bêrfelele de pănă acuma sunt numai o parte a pogramei puse în lucrare.

Deci: înainte!!!

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

Braşov, 23 Septembre v. 1884. Domnule Redactor! E obiceiu — ba mai mult ca obiceiu — e datorie creştinească a se sĕrba aici ḑiua de sfânta Sofie, care este patroana scoalelor noastre centrale române. În cea dintâi Duminecă după ḑiua, în carea cade S. Sofia se face numita ceremonie scolară ca sĕ nu se peardă o ḑi de prelegeri. Astăḑi avu loc aceasta ceremonie a anului de faţă. Relevarea momentelor principali ale festivităţii din cestiune, cred că nu vor fi de puţină însemnătate, de oare ce între altele un interes mare — interesul cultural — este scopul final al aceleia. Eată dar punctele mai însemnate ale sĕrbătorei noastre de aḑi.

După esortaţiunea obicinuită în scoală, merg rênd în rênd toţi elevii şi elevele institutului la oara 9 a. m. la bi-

FOIŢA.

În feriile Paştilor.

(Amintiri de călĕtorie.)

(Urmare.)

Dar uitasem sĕ ve spun ceva. Noi doi cari întreprinsem escursiunea păn'aci n'am mai şeḑut călare, decând eram. Primirăm dar primele instrucţiuni dela ospitariul nostru Trică, (care era iscusit în d'ale călăritului) preumblândune în sus şi jos în ogradă ca 3 heroḑi din veacul din mijloc, cu instructorul nostru în frunte. O oaie nu putea fi mai blândă ca aste dobitoace. Deci de sine se înţelege, că ajunsem degrabă a constata, că ştim călări, fără a înţelege de unde atâta iscusinţă, când n'am şeḑut încă nici când călare. Pricina — vedeţi DV. — erau caii şi nu noi. O păţisem cu călăritul ca sêrbul cu ungurul. Sêrbul adecă deşì nu ştia nici o vorbă ungureşte, îl înţelese pe acela, când i grăì în limba lui neaoşă (dar ticsită de slavonisme) şi lovinduse peste frunte strigă: vai de mine, am îmbĕtrânit şi numai acum vêd, că ştiu şi ungureşte!..

Maica pretenului nostru ne încărcà cu merinde de tot soiul, ca sĕ avem pe cale pănă vom ajunge la vr'un sat, căci nimeni n'are aşa poftă de mâncare ca drumeţul.

Cu trei cruci şi un Doamne-ajută am plecat. Trică mergea înainte, Sică după el, eu eram înapoi.

Era o drăguţă de vreme, de-ţi creştea inima în pept de plăcere.

Cântecul de dimineaţă a paserilor din codru aşa suna de frumos în aerul limpede şi liniştit al primăverei. Soarele se ridicase ca de o suliţă peste hotar şi raḑele lui aurii învĕliau codrul, plaiul şi casele satului într'o lumină minunată. Era o privelişte despre care numai în poveşti de feţi frumoşi şi cosinḑene poţi cetì.

Fermecaţi de lucrurile măreţe a mânilor Dumneḑeesci, şedeam tăcuţi pe căluşeii nostri, cari şi ei mergeau tăcuţi, poate încă şi mai tăcuţi ca noi.

Ajunserăm afară din comună şi începurăm a ne suì la deal pe un drum binişor bătut.

Pe deal mergeam tot în pas, păn ce am ajuns şi un platon deschis. Mi se urâse de atâta trândăvie în paşii cailor nostri.

— Dăi bâtă calului, măi! Haid' facem un galop — ḑic eu. Şi puserăm o dragă de bătaie pe bietele gloabe, că dacă near fi vĕḑut badea George, ce facem cu dobitoacele lui, lă judecată ne ar fi traş, — nu alta. Şi fugiau cai nostri de mâncau pămêntul; dar numai pănă-i usturam cu bâta, ear după aceea nici că le păsa. Dar cum sĕ le pase, când badea George altmintre, decât în pas, decâud e nu i-a mânat.

Şi aveau caii nostri ca şi alţii năravul lor. Adecă: nu-i puteai mâna altmintre decât în ordinea mai sus amintită. In cap sĕ fi tocat pe Marghioala mea (aşa am botezat-o), nu-ţi mergea înaintea Cocolinei, şi nici asta înaintea Dârdalei. Aşa s'au trezit bietele, decând poartă merinde pela stâni: Dêrdala înainte, Cocolina în urma ei şi Marghioala mea la coadă. N'aveai ce sĕ le faci; vorba aceea: năravul din fire n'are lecuire.

Trecurăm preste satal R., ca jidovii prin marea roşie, — mulţămind lui Dumneḑeu că nu şi-au lăsat bietele noastre dobitoace ciolanele în glodul într'adevĕr diluvial.

N'am avut poftă a ne oprì în sat. De o parte glodul, de alta „vecinica pomenire" a unui biet muritor, ce ne suna la ureche din ţintirimul învecinat, tocmai când ne socoteam ce sĕ facem, — mergem mai departe sau rĕmânem.

Glod, moarte, ţintirim, vecinica pomenire!!... Haid, haid sĕ eşim d'aci!... Nu ne oprim pănă în P. — ḑisei; şi în curênd ajunsem afară din comună. Pecât de stranie era comuna, pe atât de minunat era în hotarul ei.

În dreapta noastră se ridicau neşte movile stâncoase acoperite cu muschiu verde întunecos, la stânga dealurile cu codri înverḑiţi într'un verde deschis, la poalele lor, între drum şi dealuri ḑeci de isvoară cu apă limpede ca diamantul şiruiau pe petricele netede, alcătuind un părăuş, ce aluneca ca un şerpuleţ argintiu la vale.

serică în frunte cu amêndouă steagurile scolare, cari dau nesfêrşitului conduct un aspect foarte imposant şi sĕrbătoresc.

În biserică la ieşirea cu sfintele daruri un pomelnic, carele se părea că nu se mai sfârşeşte, stoarse din pepturile celor de faţă câte un oftat plin de pietate, — erau numele fericiţilor decedaţi, cari 'şi sĕcară fără nici o cruţare puterile lor atât corporale şi materiale cât şi spirituale pentru înălţarea şi prosperarea institutului nostru de aici. De peatră ar fi trebuit sĕ fie inima aceea, carea sĕ fi rămas nemişcată la audul unui act ecspiativ ca acesta. — După încheerea sfintei liturgii s'a făcut părăstas pentru sufletele rĕposaţilor induşi în pomelnicul numit; în urma cărui parastas o luarăm cu toţii în procesiune spre gimnasiu în ordinea următoare; elevele apoi elevii institului cu steagurile scoalei, întreg corpul didactic dela numita scoală, cinci prapore frumoase ale bisericei sfântului Nicolae, ministranţii ceremoniali cu cruci şi cu făclii, preoţii pontificali, cari au fost: P. protopresb. J. Petric, P. catechet Bartolomeiu Baiulescu şi Păr. Vasile Voina, în fine urmà mare mulţime de popor.

Aceasta procesiune în privinţa numerică încă a fost atât de împunătoare încât cei dintâiu erau la scoală, ear cei din urmă abia eşau din biserică în distanţa cea nu prea mică care desparte biserica de scoală. In sala cea mare a edificiului scolar s'a sĕvêrşit sfinţirea apei.

Inainte însĕ de încheerea rituală a sfinţirei apei, adecă înainte de cântarea „În Iordan botezându-te tu Doamne"... dl profesor Andreiu Bârsanu, urcând scările tribunei, rostì o cuvêntare pecât de instructivă pe atât şi de pătrundătoare. De aceea nu pot întrelăsa, ca sĕ nu reproduc dintrênsa, a ceea ce am putut prinde în memorie la audul aceleia.

Tema cuvêntĕrii numite a fost: Legătura, ce trebue sĕ esiste între casa părintească şi şcoală. In această temă a tractat mai ântâi educaţiunea în casa părintească, dicênd între altele: Acasă 'şi capĕtă copilul primele impresiuni; dela acestea atârnă tot edificiul educaţiunei ulteriori, — a tractat apoi educaţiunea din scoală şi în fine, necesitatea de a sta acestea în completă harmonie şi nedeslipită legătură una cu alta. Din cele desvoltate a scos unele conclusiuni foarte instructive, cari în resumat sunt următoarele:

1. Un părinte, când îşi aduce pe fiul seu la şcoală, sĕ descopere învăţătoriul fără nici o reservă toate defectele copilului, căci numai aşa poate tracta învĕţătoriul pe copil în modul cel mai raţional, în direcţiunea adevĕratei educaţiunei. Esemplu: Un bolnav, care nu descopere medicului toate amĕnuntele boalei sale, cum va putea acela, sĕ-i afle medicamentul adevĕrat pentru tĕmăduiri?

2. Tatăl elevului sĕ se pună în legătură cu inveţătoriul ca sĕ afle purtările fiului seu, ca sĕ se poată îndrepta, ce ar fi de îndreptat; pentru că, negreşit, ceea ce n'a putut face unul, vor putea face doi. Numai testemoniile şi conduitele scolare nu sunt de ajuns, pentru de a se convinge părinţii despre toate cărările călcate de fiu lor. Dacă nu-şi vor putè lua părinţii informaţiunile necesare, verbal, atunci nu rĕmâne alta decât a şi le procura în scris.

3. Autoritatea învĕţătorilor faţă de elevi trebuie sĕ fie mai pre sus de toate, deci părinţii sĕ nu cârtească nici acasă, nici într'alte locuri în faţa fiilor lor asupra inveţătorilor şi cu atât mai puţin sĕ discute şi sĕ accentueze defectele lor.

4. Când invaţă scolarii unele sau altele din obiectele de învĕţământ, sĕ nu discuragieze pe copil cu observări de felul acestora: „nu scim, la ce mai spargeţi capul cu astfel de lucruri!" „Ce lipsă veţi mai avea şi de acelea fleacuri?" şi altele ca acestea.

5. Părinţii, când îşi trimet pe copii lor la scală în streinătate, sĕ bage bine de seamă, pe a le cui măni şi-i încredinţează, ca sĕ nu se zădărnicească prin lipsa de supraveghere sau prin conducere rea toate stăruinţele atât ale părinţilor cât şi ale inveţătorilor. Intrând scolariul în neşte societăţi rele, îndată se căute neşte mijloace de a-l pune sub o inspecţiune adevĕrat educativă.

In punctul acesta a culminat însemnătatea acestei sĕrbători. Dea Ddeu, sĕ prindă rădăcini puternice aceste precepte educative în inimile părinţilor tinerimei neamului nostru!

După cuvêntare se stropiră cei presenţi cu apă sfinţtă încheindus se ceremonia acestei însemnate di.

O calamitate însĕ pe lângă toată splendoarea acestei festivităţi me face ca sĕ nu pot înăduşì în peptul meu o nemulţămire, cari se estinde asupa tuturora, cari cercetează frumoasa sală a institutului nostru la astfel de ocasiuni, calamitatea adeca, că nu se poatea a se suì public şi pe galeria numitei sale sub cuvênt, că ar fi slabă, ca sĕ nu se rupă, astfel în cât sunt siliţi oamenii a se îndesuì în îngustul spaţiu din partere; ceea ce nu poate fi potrivit din nici un punct de vedere. Şi oare nu s'ar afla în lumea aceasta nici o modalitate de a se delătura o astfel de calamitate? *G.*

Rĕşnov, 24 Septembre 1884. Dle Redactor! În dilele acestea este foarte împopulat opidul Rêşnov. Atâta lume dăscălească ca acuma doară nici odată n'a fost concentrată aici, astfel încât chiar poporului, neobicĭnuit cu astfel de într'uniri, i părù lucrul acesta cu totul straniu.

Este timpul adunării generale a „Reuniunei învĕţătoririlor români" din districtul X. al Braşovului. — O petrecere foarte veselă au improvisat cu această ocasiune învĕţătorii pentru Rĕşnoveni şi pentru oaspeţii streini între cari şi reverendis. d. protopresbiter al Braşovului I. Petric, redactorul „Gazetei Trans." şi câţiva profesori dela gimnasiul român din Braşov împreună cu dl director, ca president al Reuniunei învĕţătoresci. Voiu descrie decursul numitei producţiuni arangiate de corporaţiunea învĕţătorească, ce a alergat la acest loc din părţi îndepărtate.

Cât se atinge de mişcarea internă a Reuniunei învĕţătoresci precum şi de ospitalitatea Rĕşnovenilor faţă de învĕţători, cred, că biroul Reuniunei 'şi va face datoria la timpul seu.

Tênĕrul şi zelosul nostru artist în musică dl Iacob Murăşan, profesor la gimnasiul român din Braşov, n'a pregetat a se repede pentru diua de ieri (23 l. c.) până aici de odată cu învĕţătorii din Braşov, pentru de a arangea în pripă producţiunea musicală numită mai sus. Într'adevĕr, cu cât de improvisat a fost arangiamentul acesteia cu atât mai mare impresiune s'a produs în inimile asistenţilor. Programul a fost următoriul: 1. „Sub o culme de cetate," cor bărbătesc, esecutat de învĕţători; 2. „Ciobanul" de G. Dima solo, esecutat de dl înv. Z. Butnar; 3. „Român verde ca stejarul," cântec din opereta lui Porumbescu. „Craiu nou," bariton solo cu cor mut, esecutat de învĕţători; 4. „Dormi copilă," solo, esecutat de Z. Butnar; 5. „Apa trece petrile rĕmân" de Milo, solo, esecutat de Z. Butnar; 6. „O doină," esecutată pe clavir de dl dirigent Iacob Murăşan.

Toate piesele au fost esecutate cu toată precisiunea, încât tot publicul a rĕmas pe deplin mulţămit; cu deosebire piesa „Român verde ca stejarul" a plăcut atât de mult încât, ne încetând aplausele, s'a aflat necesitate, ca sĕ se mai esecute odată.

După terminarea programului a fost masă comună la care s'au ridicat mai multe toaste, dintre cari nu pot lăsa neamintit pe cel întonat de notarul comunal local Franz Reimesch.

Cu mare însufleţire a rostit acesta toastul seu în limba germană cam de cuprinsul următor· „O mare nedreptate a fost împregiurarea, că au fost subjugaţi şi apăsaţi românii, cari sĕ trag din măreaţa ginte romană, — dar şi eu me trag din măreaţa ginte germană" — dice dênsul. „Cultura însĕ aduce lumină şi lumina libertate."

„Prin cultură a ajuns aşa dară şi poporul român la libertatea; propagatorii culturei unui popor sûnt învĕţătorii, sĕ trăiască propagatorii culturei poporului român!" Dintre celelalte toaste pronunţate la această petrecere mai cu foc şi mai pătrundĕtor a fost al dlui Dr. Aurel Murăşan.

După ridicarea mesei s'a jucat cu multă vioiciune până târdiu în noapte, depărtêndu-se toţi participanţii cu cea mai deplină mulţămire.

Venitul curat al acestei producţiuni a fost de 15 fl. 40 cr. care s'a adăugat la averea Reuniunei învĕţătoreşti.

M.

Lupşa, 25 Septembre 1884. Dnule Redactor! Nu odată foile maghiare au cutezanţa de a buciuma în lumea mare, că popoarĕle de sub coroana sântului Stefan se bucură de o libertate ne mai pomenită.

Pe când ei susţin aceasta în teoriă, în pracsă nu lipsesc de a ne jignì în desvoltarea noastră naţională.

Ne sunt cunoscute ordonanţele în virtutea cărora şi dispositiunile legei cari ne erau în cât-va favorabile sau sistat, numai de dragul esclusivismului maghiar. Acestă stare de lucruri trebue sĕ revoalte inima ori cărui român, care mai ţine câtuşi de puţin la naţionalitatea sa.

Ca pretutindenea, astfel şi în părţile noastre fanatismul nu cunoasce margini.

Bine ştiind că între comunele de pe Arieş, comuna noastră are puţine venite, s'au aruncat ca leul asupra pradei sale şi le-au stors sub un pretest şi altul. Se înţelege că la aceasta nu puţin au contribuit şi ignoranţa oamenilor, precum şi semidocţii cei atât de periculoşi ai comunei noastre.

Începênd de câţi va ani domnii dela comitat voind a ridica o scoală reală în Turda, pretind o anumită sumă de bani dela fie care comună. De oare-ce şi aşa comitatul nostru este în maioritate românesc ar urma, ca limba de propunere sĕ fie cea românească. Ne temem însĕ că vom fi lipsiţi chiar şi de o catedră pentru limba română bună-oară cum seau întêmplat celor din Deva, cari pre lângă toate petiţiunile nu au putut ajunge acolo ca sĕ li se sistemiseaze un post pentru catedra română.

Dênşii trag banii dela noi pentru a-şi ridica institute de cultură, eară din bugetul nostru comunal şterg sumele pentru salarisarea învĕţătorilor. Aceasta e dreptatea şi libertatea ungurescă cu carea atâta se fălesc şovenisti? Au nu ştiu dênşii că în lume nimic nu e statornic şi că adi mâne pot sĕ aducă împregiurările cu sine, o schimbare radicală a lucrurilor, şi atunci şi lor li se va mĕsura, cu acea mĕsură cu carea au mĕsurat şi dênşii altora?

Ca sĕ pot fi înţeles de stimatul public voiu aduce un cas concret, din care ne putem convinge de simţemêntul de dreptate de care sunt predominaţi toţi maghiarii.

Comuna noastră, carea cu mari sacrificii a ajuns la o stare bunişoară, aşa încât astădi sub o manipulare bună ar putea sĕ meargă departe, în cele din urmă a adus hotărîre în representanţa comunală, ca sĕ se dee din alodiul comunal o sumă de bani ca ajutoare la salariile învĕţătoresci.

Aceste sume inducêndu-se în bugetul comunal au fost respinse dela comitat nu ştim din ce motive. Dar ce mai şi întrebăm după motive când faţă cu acestea, interesele maghiare sunt mai pre sus de toate.

Noi suntem de credinţă, ca cei dela putere, ca partea cea mai însemnată a muncei lor ar trebuì sĕ

Locul era ca „o gură de rai." Ne-am pus la popos. Am scos merindele şi las că leam vĕdut de rênd.

După ce zăbovisem ca un ½ de ceas, ne-am căutat ear de drum. Tot la deal şi ear la deal, până se ivì în faţa noastră ascunsă între munţi P., o comună mare, bine orgănisată cu 2 biserici, o scoală capitală cu vr'o 3000 de locuitori români.

Întrebênd de locuinţa prietenului nostru student B., un băiat ne conduse la el. În curênd toată tinerimea locală fu avisată de sosirea acestor trei oaspeţi; şi aşa pornirăm cu mare alai sĕ visităm memorabilităţile comunei.

Am cercetat biserica cea veche alcătuită din bărne înegrite de cerneala timpului. O înfăţoşare sinistră, serioase aveau acele odăşdii vechi, potire de lemn şi icoane din vremurile trecute.

Biserica cea nouă e una dintre cele mai frumoase biserici, ce am vĕdut prin comune române şi cu ferestri înalte, peste cari lumina străbate cu, prisosinţă în internul spaţios. Şi ce-mi părea cu deosebire bine: icoanele's lucrate de un penel dextru în spirit modern.

Lucru ciudat! Poporul nostru ţi se 'nchină mai cu drag acelor schimosituri dela Nicula, decât icoanelor făcute cu un gust oare care estetic. Acele's ortodoxe, — aste li-s prea păpiştaşe. Un bĕtrân, ce era cu noi chiar îmi spuse asta despre icoanele bisericii celei noue. Am vrut sĕ l capacitez pe omul meu, dar el clătì numai din cap şi pe urmă nu mai voì sĕ creadă, că's dei noi, dicea că's uniat. L'am lăsat, aducêndu-mi aminte de cuvintele marelui Frideric: *„Jeder werde seelig nach seinem Fason."*

Scoala e după tipul bisericii; o zidire solidă cu 'ncheperi spaţioase de a dragul sĕ şedi în ea.

Am fost deplin mulţămiţi de cele ce vĕdusem.

Era Dumineca Tomii. Va sĕ dică îndoit prasnic: sĕrbătoarea Domnului şi memorabila di când a dis mântuitoriul indoielnicului seu învĕţăcel Toma: „fericit cel ce va crede şi nu va vedea!"

Şi fiind dar aşa un prasnic însemnat, după prând se umplù piaţa de fete şi neveste cari se găteau de joc. Bărbaţi nu prea puteai vedea. Ficiori's pe vremea aceea la munte, de unde numai pe la sftul Petru se 'ntorc. Ţiganii cântau o horă şi româncuţele cu câţi-va ficiori, ce erau pe acasă formară un brêu de cuprindeau jumĕtate din piaţ.

Noi şedeam la o masă lungă, pusă în faţa jucătorilor şi priveam la hora. Vinul curgea, ţiganii cântau: cheful ajunse la culme. Bătrânii satului ne 'ndemnau, (nu era vreme de 'nbiate) —, ne apucarăm si noi la joc şi nu ne mai oprirăm, păn' ce şi-a rupt ţiganul şi ultima strună de mult ce o frecase cu arcuşul încovoiat.

Numai sara ne putù risipì pe la ale noastre. Ne-am culcat cu gândul sĕ ne sculăm de dimineaţă şi s'o luăm îndărăt spre S.

Însĕ *„homo proponit"!....*

Dimineaţa caii ne erau odichniţi, timpul plăcut ca şi eri, ear în zarea nu tocmai îndepărtată se vedea sclipind tinicheaua turnurilor din orăşelul M.

— Ştiţi ce? sĕ nu mergem încă îndărăt; haid dăm o raită prin orăşelul acela, ce se vede acì, ş'apoi făcênd un încunjur pela prietinul nostru Simion din T. sĕ ne întoarcem la S.

Toţi primiră propunerea mea, care se vede că cuprindea în sine dorinţele noastre unanime.

Ne luarăm dela casa unde eram adăpostiţi călări şi pornirăm în sus pe marginea unui rîu ce traversa comuna. Prietinul nostru B. ne petrecea pe jos.

Suindune aşa la deal, într'un loc fiind cărarea foarte strimtă, eram nevoiţi a întra în apă. Un bolovan mare ne închidea calea. Eapa ai cu sluşba împĕrătească trecù cu greu peste el, Cocolina asemenea, Marghioala mea nu mai putù, se împedecă şi cădu în genunchiu, ear eu zup în apă. Me ridicai iute 'n picioare: nu-mi era atât de mine, ca de eapă, căci badea Gheorghe ne spuse că de-i stricăm vitele, 40 de fl. plătim dupa fie-care. Me uitai la ea. Nici că-i păsa; şedea în apă ca o raţă, şi de n'o apucam doi inşi trăgêndu-o unul de cap, altul de coadă, nu ţi s'ar fi mişcat pentru bunul lumii."

(Va urma.)

aibă, îngrigirea de soartea popoarělor de care ei nici nu visează.

De ce oare nu şterg din buget şi suma aceea, carea o cer dela noi pentru scoala proiectătă în Turda? Nu e de ajuns că noi nu cerem dela dênşii nici un ajutoriu, ştiind dela început că zădarnică ar fi încercarea noastră, ei trec chìar şi preste aceasta şi nu ne permit a ne folosì de proprietatea noastră.

Unde e libertatea, carea din occidentul Europei rěsărind se respândì preste toate ţěrile, şi după carea însetară atât de mult toate popoarěle? Au perit, s'au stins de pre aceste locuri, unde s'a vărsat mult sânge pentru redobândirea ei. Ar fi timpul ca odată sě se ridice vělul, care acopere ca o ceaţă situaţiunea statului nostru, şi Europa se vină la cunoscinţa lucrurilor de aici. Suntem siguri că atunci toate visurile maghiarilor ar dispărea, ca umbra dinaintea soarelui, şi fantasia lor nu s'ar aventa în regiuni aşa înalte.

Un bětrân.

Mulţămită publică.

Pentru loteria arangiată din partea „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ au mai incurs următoarele obiecte:

Dna Emilia Tilea n. Raţ, colectantă; dna Emilia Sasu n. Tilea, 6 servete; Anica Vandor, 1 ştergar; Ana Roman, una merindeaţă; dşoara Maria Şerban, 1 covor de pat ţesetură de casă; Anica Şerban, 1 şorţ; dna Aurelia Şerban n. Tilea, una pânzătură; dşoara Cornelia Tilea, materie pentru o sofă, ţesetură de casă; Mariska Kalin, una pânzătură; Sofia Raţ n. Şerban, una cătrinţă; Maria Tiţei, una mărindeaţă; Niţă Tiţei, una merindeaţă; Ana Fetean, 1 ştergar; Nonica Bojan, una merindeaţă; Lina Bojan, una merindeaţă; dna Maria Moldovan n. Bucşa, una pânzătură de cafea şi 6 servete; Ana Mica n. Catona, 2 ştergare; Ioana Moldovan n. Boiu, 1 ştergar; dşoara Eugenia Moldovan, 1 acoperitoriu de lampă; dşoara Cornelia Ciceiu, una mapă de părete, 1 ţiitoriu de orologiu; dna Carolina Muntean, n. Edle von Dessovici, 1 blid pentru fructe, una tasă pentru bilete ambele din majolica; dna Constanţa P. Barcian, una pânzătură peuttu masă; dnul George Popescu, 1 ştergar (věl) pentru cap din borangic cu fir; dna Ana Berinde n. Marina, una traistă din lână, 1 sorţ italian mic, 1 sorţ italian mare, 1 sorţ italian brodat pănură din lână pentru 1 cătrinţă, toate ţesetură proprie; dna Maria Dan. Foica, una corfiţă pentru lucru de mână brodată: dna Zoe N. Dima, colectantă; una plapomâ mică croşetată; dna Elena P. Dima, un chamisol brodat; dna Maria Popea n. Ciurcu, una cămaşe bărbătească brodată din borangic; dşoara Elena Orghidean, una corfă de părete: dna Zoe Damian n. Ciurcu, 6 cuţite din cristal cu ţiitor; dşoara Octavia Rusu, una batistă brodată; dna Ecaterina Puşcariu n. Ciurcu, una corfă de părete din trestie; dna Agnes Duşoiu, 3 filigene; dna Policsena Ilasieviciu, 1 şorţ negru brodat; dnul Ioan Dan preot gr. or. colectente: una mesuţă de fumat; dna Maria Penciu, una corfiţă pentru lucru de mână, 1 ţiitor de ştergare; dna Anastasia Moldovan, colectantă: nna pânzătură cu 6 servete pentru cafea; dşoara Eugenia Grădină, una periniţă pentru ace; dşoara Virgilia Lazar, una periniţă pentru ace; Floarea Stanca, 1 ştergar. Mariuţa Popoviciu, 1 ştergar, ţesetură proprie. Marina Vraciu, una cătrinţă ţesetură proprie. Evuţa Savu, 1 fund de perină. Saveta Savu, 1 ştergar. Ana Radu l. Petruţ 1 ştergar de culme. Sofia Radu, 1 ştergar. Maria Savu, 1 ştergar. Ana Radu lui Crăciun, 1 fund de perină. Raveca Radu lui Todică, 1 ştergar. Susana Radu 1 vas pentru fragi. Raveca Radu lui Crăciun, 1 fund de perină. Marina Nicula lui Dănilă, 1 ştergar de culme. Ana Radu lui Nicolae, 1 ştergar. Salvina Safta măr. Niţă, 1 ştergar. Solomia lui Petru, 1 ştergar. Brânduşa Savu lui Ioan, 1 ştergar; dna Otilia Adamoviciu, colectantă: 1 corfiţă de catifea, 1 taţietă din lână, mânuşi filate; dna Olivia Adamoviciu, 1 garnitură (pânzătură şi 6 servete) pentru cafea, 1 păreche jarsiere; dra Aurelia Adamoviciu, periniţă de catifea; dra Letiţa Adamoviciu, 1 bărbiţă croşetată; dl Valeriu Adamoviciă, 1 şatulă mică cu acoperiş de scoice; dra Maria Roth, 1 perină de orologiu, un stergariu de pene; dra Bertha Kristyori. 1 taţietă din lână; dra Ilona Veres, 1 căiţă de negligeé; dra Lucreţia Lazar, 1 însemnător de cetit; dra Klemsinszky, 1 broşă şi 1 pepten; dra Nina Szekely, 1 periniţă pentru ace; dra Irma Kertzo, 1 corfiţă pentru bilete; dra Francisca Szedik, 1 păreche păpuci brod.; dra Iohanna Srecsi, 3 corfiţe şi 1 periniţă de ace; dna Carolina Comşa, 1 periniţă de ace; dra Tecla Comşa, 1 corfiţă pentru bilete brod.; dna Anica Henţiu, 2 stergare; d. Joya Floarea, 1 stergar; dra Carolina Oncu, 1 ştergar; dra Crisca Floare, 1 ştergar; dra Rosalia Onc, 1 merindeaţă; dra Patrafina Borza, 1 ştergar; dra Gaftia Anc, 1 ştergae; dra Ileana Hareguş, 1 ştergar; dra Reiner Kunigunda. 1 ştergar, merindeaţă; N. N. 1 ştrengar; dra Maria Petruş, 1 merindeaţă; d. Pascu Banciu, 1 ştergar; d. Nicolau Haida, 1 ştergar; d. Iosif Banciu, 1 merindeaţă; d. Iov Leséni, 1 merindeaţă; dna Minerva Lesing, 1 ştergar; dna Maria Dirina, 1 ştergar; dra Olga Poruţiu, 1 săculeţ de părete croşetat şi montat; dle şi dşoare: Istina Bogdan, 1 ştergariu; Maria Moisă, 1 ştergariu; Rusalina Mateş, 1 fund de perină; Lucreţa Băcilă, 1 corfă pentru bilete din simburi 1 tasă pentru lampă; Cata Vlad, 1 ştergar; Victoria Crişan, 1 fund de perină croşetat. Floarea Crişan, 1 fund de perină filat. Věruţa Avram, 1 ştergar de culme. Marica Avram, 1 ştergar de culme. Nuţa Avram 1 stergar. Patrafina Stefan, 1 ştergar. Catrina Toma 1 stergar. Elena Cosma, 1 acoperitor de poame. Veta Iacob, 1 ştergar. Maria Iula, 1 ştergar. Vironica Iula 1 ştergar. Vuţa Lapoş, 1 ştergar. Sofia Păcurariu, 1 covor ţesut, 1 cătrinţă; Eufrosina Perian, 1 ştergar; Stanciu Maria, 1 ştergar; Tina Clesiu, 1 fund de perină; Maria Clesiu, 1 ştergar; Sofia Dregan, 1 ştergar; Anicuţă Stega, 1 fund de perină; Victoria Radu, 1 periniţă pentru ace; dl Silviu Moldovan, 1 colectuire de minerale; dl Demetriu Moldovan, consiliar aulic, 1 colecţiune de minerale, aur, argint, aramă, antimon, plumb. Dna Matilda Popoviciu, 1 taviţă pentru bilete din peluche brodată. Carolina I. Ciurcu, 1 album de pele pentru fotografii, 1 album pentru poesii.

Pentru această bunăvoinţă documentată faţă cu reuniunea noastră comitetul le aduce mulţămită pe calea aceasta.

Varietăţi.

* (Postal). Se deschide concurs pentru postul de magistru postal în Elŏpatak.

Condiţiuni; Contract de oficial şi cauţiune 100 fl.

Emolumentele: afară de darea anuală pe sesonul scaldelor, adecă dela sfêrşitul lui Maiu până la 15 Septemvre pe fiecare lună 15 fl. şi 4 fl. pauşal de cancelarie.

Suplicele se se trimită în termin de trei sěptěmâni la direcţiunea de postă în Sibiiu.

* (Hymen). Dl Avram Pecurariu candidat la preoţie din Lancrâm şi a serbat Dumineca trecută cununia cu domnişoara Eufrosina Măcelariu fica domnului proprietariu din Mercurea Demetriu Măcelariu.

* (Reuniunea femeilor române) pentru înfiinţarea unei scoale de fetiţe române în Abrud, a ţinut a 2-a adunare generală în 20|8 Septembre a. c. cu care ocasiune s'au mai înscris de membre ordinare dnele: Veduva protopopeasă Carolina Gall şi Iulia Jurchescu, dşoarele Laura Ranta, Nina Şuluţ şi Elena Lobonţ, şi dnii Vasilie Ranta Buticescu şi Romul Furduiu.

În aceeaşi adunare, revidându-se raţiociniile, s'a constatat, că în decursul anului espirat, adecă dela 20/8 Septembre 1883 până în 20/8 Septembre 1884, au incurs la cassa reuniunei 1,232 fl. 27 cr. v. a., şi astfel fondul reuniunei până în present a crescut la suma de 4,302 fl. 35 cr. v. a. (patru mii, trei sute doi fl. 35 cr. v. a.)

Progresul acest frumos este a se mulţămì mai ales: institutului de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu, care în adunarea sa generală a votat din cuota de binefaceri 100 fl. v. a., apoi onorabilelor societăţi minare: „Concordia“ „Armonia“ şi „Siuluţiu,“ cari încă au dat la fondul reuniunei venitul după câte un băeş,

Drept aceea subscrisul comitet profită de ocasiune de a-şi esprima de nou în numele reuniunei tuturor dnelor şi dnilor, cari au contribuit pentru reuniune, cea mai călduroasă şi sinceră mulţămită şi recunoscinţă pentru generosul sprigin.

Abrud în 6 Octombre, 1884.

Anna Gall,
preşedintă.

Alesandru Ciura,
secretariu.

* (Sânţire de biserică). La 7/19 Octobre a, c. se va sânţì noua biserică română gr. cath. în Năsěud. La aceasta ocasiune în numita ḑi la oarele 2 după ameaḑi se va ţinea un banchet. Preţul unei cuverte 2 fl.

Sara la oarele 8 se va arangia bal. Preţul de întrare 1 fl. dela familie şi 80 cr. dela persoană.

Cei ce doresc a participa la banchet, sě se însinue până la 3/15 Octobre la comitetu arangiatoriu.

* (De ale economiei). Ni se scrie de pe Arieş: Mersul timpului din acest an care în partea cea mai mare a fost mai mult friguros a avut de resultat întârḑiarea economilor nostri în lucrurile lor.

Părţile noastre şi de altcum sus situate au de a simţì mai tare acest curs nefavorabil al timpului. Fiind-că pre la noi se fac numai sěmănături de primăvară secerişul urmează toamna. In acest an din motivele indicate holdele cu deosebire cele ce se află pre locurile din apropierea munţilor nu s'au copt nici până în ḑilele acestea aşa încât oamenii sùnt siliţi a le tăia verḑi. Deşì nu sě poartă o economie de pămênt aşa întinsă totuşi locuitorii nostri vor fi greu lovìţi în casul acela când se va începe earna curênd. Temerea e mare şi speranţa ni-e pusă numai în bunul Dḑeu care toate le poate.

* (Avis celor avari). Un avar, anume Euclio şia ascuns banii sei sub o peatră. Într'acea un om necruţător a ajuns la sapă de lemn şi în desperaţiunea sa s'a dus sě se spânzure într'un arbore. A voit sě bată în arbore un cuiu, de care apoi sě lege funea. Ca sě poată bate cuiu la o înălţime mai mare, a voit sě se sue pe o peatră ce sě afla în apropiere; când a mişcat peatra dela loc, au věḑut sub ea mulţimea de bani, pe cari i-a şi luat fără întârḑiere şi în locul lor a pus funea, de care era sě se spânzure şi o au acoperit'o cu peatra. Nu mult după aceasta avarul Euclio a venit sě-şi vaḑă averea, dar aceasta era înlocuită cu funia, cu care în desperaţiunea s'a, s'a şi spânzurat.

* Balbina, sfântă vergură curată romană, cu tatăl seu cu tribunul Quirinus şi cu familia întreagă a primit creştinismul dela papa Alesandru I pe la anul 119. Balbina avea o umflătură pe grumaz, de care a curat'o papa Alesandru prin aceea, că i-a pus pe gât, la cererea Balbinei, lanţul pe care l purtase el în temniţă. Mai târḑiu au aflat şi lanţul pe care-l purtase S. Petru în temniţă. Tatăl ei Quiriu a murit ca martir, ea a rěmas vergură în întreaga ei viaţă. În Roma încă din vechime s'au sěrbat ḑiua Sfintei Balbine, astăḑi se sěrbează în 31 Martie. Numirea aceasta, de altcum, o au mai multe sfinte vergure şi martire.

* (Cometă nouă). O cometă nouă, care nu e încă semnalată, a fost de curênd descoperită la Heidelberg de către dl Wolff.

Ea n'a fost semnalată decât după câte-va ḑile la Paris, de unde n'a putut fi věḑută de cât la 24 Septemvre. Această cometă are strălucirea unei stele de mărimea a zecea; ea are un simbure şi o coadă foarte frumoasă şi pronunţată. În acest moment se află la 21° 20 m. de ascensie în dreapta şi 20° de declinaţie nordică. Ea merge cu repeḑiciune spre sud cu iuţeală de jumětate de grad pe ḑi şi creşte încet, în strălucire. Nu sunt încă date suficiente pentru a se afirma dacă această cometă va fi visibilă cu ochiul liber. Lucrul nu poate fi socotit nici teoreticesce nici cu aproximaţie. Elementele necesare calculului orbitei nu sunt suficiente pentru ca sě poată fi fixată cu precisie. Dar soluţia e apropiată.

* (Bibliografic). Nr. 38 anul XX al jurnalului „Familia“ a apărut cu următoriul cuprins: „Progresul nostru cultural“ (discurs presidenţial, la deschiderea adunărei generale a societăţii pentru fondul de teatru român, în Arad la 27 Septemvre n. 1884), de Iosif Vulcan. „Inima“ (poesie) de Ioan N. Roman. „Făclia“ (novelă din popor) de Teochar Alecsi. „Şirele de Şireţel.“ „Doine şi hore din Ardeal“ de I. Dologa. „Salon.“ „Ordalie in evul de mijloc“ (cu o ilustraţiune). „Literatură şi arte“. „Ce e nou“? „Higienă.“ „Logogrif.“ Posta Redacţiunei.

„Amicul Familiei“ nrul 17 anul VIII. a apărut cu următorul cuprins: „Căsătoria“ studiu social de Eufrosina G. Stoenescu. „Unde mergi frumoasa mea“ poesie de G. Sima. „Luculus“ novelă de Lucreţia C. Olariu. „Renascerea limbei româneşti în vorbire şi scriere“ (urmare) de Dr. Gregoriu Silaşi. „Sonet“ de I. N. Macavei. „Diverse“, şi 2 ilustraţiuni.

Nrul 18 cuprinde: „Un amor vechiu şi altul nou“ scenă în versuri (fine) de G. Sima. „Luculus“ (urmare) „Madona sicstinică de Rafael“ (cu o ilustraţiune) „Ei“ „Me întrebi“ poesii. „O lipsă simţită“ de I. Sonea. „Corespondinţă“. „Diverse“.

„Convorbiri literare“ nrul 6 anul XVIII. Sumariu „Valachia în 1848“ de Ubicini (Scrisoarea I). „Don Chişot“ de St. G. Vêrgotici. „Studiu asupra românului realist din ḑilele noastre“ de Al. Gr. Suţu; „Magali“, „Cântece de Harem“ poesii de Oscanio. Notiţă bibliografică.“ „Erată.“

Posta redacţiunei.

Domnului A. P. în Libotin.

Nu Dta vei fi cel de pe urmă păcălit Nouě nu ne este cunoscut ḑiariul „Amicul Familiei“ în Graz, am věḑut însě că şi alţii se plâng prin ḑiare contra firmei Paul Cislar că ea a primit prenumeraţiunea, şi ḑiariul nu l'a trimis.

Mai reclamă încă odată, avênd în vedere principiul evangelic: „Mai fericit lucru este a da, decât a lua.“

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 9 Octomvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta ung. de hârtie	88.80	88.80
Galbin	5.77	5.76
Napoleon	9.68	9 67
London (pe poliţa de trei luni)	121.85	121 80

Nr. 3335. Plen. [876] 4—6

CONCURS

pentru stipendii şi ajutoare din fundaţiunea Andronic.

Din *fundaţiunea Andronic* sûnt de a se conferì pe anul 1885 următoarele stipendii şi ajutoare:

a) **una sută** de stipendii şi ajutoare de câte 30 fl. pentru tineri, cari au intenţiunea de a se aplica ca noviţi la meserie şi industrie, apoi pentru învĕţăcei aplicaţi deja la meserie şi industrie, şi în fine pentru învĕţăcei, cari au devenit sodali (calfe) în anul curent 1884;

b) **unspredece ajutoare** şi anume: **cinci** câte de 100 fl., **patru** câte de 150 fl. şi **două** câte de 200 fl. pentru sodali (calfe), cari sunt în condiţiunile recerute de a se face măestri;

c) **două stipendii** de călătorie, şi anume: **unul** de 200 fl., ear **altul** de 300 fl. pentru sodali (calfe), cari voesc a călătorì afară din patriă, pentru a se perfecţiona în meseria sau industria lor.

Toţi cari voesc a concurge la aceste stipendii şi ajutoare trebue sĕ dovedească:

a) prin atestat dela oficiul parochial concernent, că sunt români greco-orientali din Transilvania;

b) prin atestatul oficiului comunal, starea averei proprie şi a părinţilor;

c) prin atestatul oficiului parochial, la care aparţine concurentul sau familia concurentului, dacă trăesc părinţii, câţi copii minoreni sûnt, câţi din acestia umblă la scoală?

În special **tinerii,** cari au **intenţiunea** de a se aplica ca noviţi la meserii şi concurg la un stipendiu câte de 30 fl., afară de recerinţele generale indicate mai sus trebue sĕ mai întrunească următoarele condiţiuni:

1. Se nu fie mai tineri de cât de 12 ani;
2. Se fie absolvat cu succes bun cel puţin scoala elementară (atestatele scolastice);
3. Se fie încheiat contract cu măestrul conform §-lui 61 al legei industriale (art. leg. XVII: 1884), ceea ce se va dovedì prin aşternerea contractului.

Învĕţăceii aplicaţi deja la măestrie sau industrie, cari concurg la stipendiu câte de 30 fl., afară de recerinţele generali, trebue se mai întrunească următoarele condiţiuni:

1. Se fie angajaţi la vre-un măestru cu contract, care sĕ se alăture la cerere.
2. Sĕ aibă purtare bună dovedită cu atestat dela măestrii, la cari au fost şi sûnt aplicaţi.

Sodalii, cari concurg la ajutoriu anual câte de 30 fl., afară de recerinţele generale trebue sĕ întrunească următoarele condiţiuni:

1. Sĕ fie devenit în anul 1884 sódal (certificatul de sodal).
2. Sĕ aibă atestat dela măestri despre purtarea bună. Se producă şi alte documente recomandătoare; precum d. e. dacă sunt membri ai vre-unei reuniuni de sodali (certificat dela presidentul reuniunei respective).

Sodalii, cari concurg la ajutoriu câte de 100 fl., 150 fl. şi 200 fl., pentru a se putea face măestri, au sĕ întrunească afară de recerinţele generale încă următoarele condiţiuni:

1. Se fie declaraţi în regulă sodali (certificatul de sodal).
2. Sĕ fie lucrat cel puţin 3 ani ca sodali (certificate dela măestri).

În cerere se arete anume: unde voesce a se aşeda ca măestri şi ce fel de mijloace bănesci mai au, asemenea sĕ producă şi alte documente mcomandătoare, pecum d. e. că sunt reembri ai vre-unei reuniuni de sodali (certificat dela presidentul reuniunei respective).

Sodalii, cari concurg la vre un *stipendiu de călătorie* câte de 200 fl. sau 300 fl., afară de recerinţele generale, au se mai întrunească următoarele condiţiuni:

1. Se fie absolvat cel puţin 4 clase gimnasiale sau reale (atestate de scoală).
2. Sĕ fie declaraţi în regulă sodali (certificatul de sodal).
3. Sĕ fie lucrat cel puţin trei ani ca sodal (certificate dela măestri).

Concurenţii la aceste stipendii de călătorie au sĕ arete în cererile lor, în ce limbi sciu vorbì şi scrie, şi care este planul detaiat al călătoriei lor.

Dela toţi concurenţii de ori ce categorie sĕ recere, ca cererile lor sĕ fie scrise şi subscrise cu mâna lor proprie şi adresate consistoriului archidiecesan gr. or. din Sibiiu, şi se între aici cel mult până la **1 Decemvre a. c. stilul vechiu.**

Cererile sosite după terminul defipt şi cele ce nu vor fi instruate precum sĕ recere mai sus, nu se vor lua în considerare.

Dat din şedinţa plenară a consistoriului archidiecesan ţinută în Sibiiu, 14 August, 1884.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Nr. 343. [890] 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III-a Lătureni protopresbiteratul Lupşei, pentru reîntregirea acesteia se escrie concurs *cu termin de 30 dile dela prima apariţiune* în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt:

Dela 125 case, câte o jumĕtate ferdelă de bucate, câte o di de lucru, folosirea cimiterului şi venitele stolari obicinuite.

Doritorii de a competa la acest post au de a-şi aşterne petiţiunile instruite în sensul Statutului organic şi a Regulamentului pentru parochii din 1878 în terminul prefipt la acest oficiu.

Ofenbaia, în 3 Septembre, 1884.

Pentru comitetul parochial:
Ioan Danciu,
protopresbiter.

Nr. 264. [902] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc dela scoala gr. or. „Şinca nouă“ din protopresbiteratul Făgăraşului se escrie concurs cu termin până la 7 Octobre a. c.

Salariul anual împreunat cu acest post este 200 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post vor avea a aşterne petiţiunile lor instruite conform legilor în vigoare până la terminul sus arătat subscrisului oficiu protopresbiteral.

Făgăraş, 20 Septembre 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractului Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Popescu,
protopresb.

Nr. 366. [899] 3—3

CONCURS.

Spre întregirea postului de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Vama-Buzeului, cu care post este împreunat şi cantoratul, peste tot cu salariu de 200 fl., cuatir şi lemne de foc, se escrie concurs cu termin până la 7 Octombre st. v. în care di va fi şi alegerea.

Doritorii de a ocupa acest post vor aşterne suplicele lor instruite în sensul prescriptelor legei până la terminul sus indicat, avênd a documenta că sciu cântările bisericesci, şi a propune şi limba maghiară.

Vama-Buzeului în 16 Septembre 1884.

În conleţegere cu comitetul parochial:
Spiridon Damian,
adm. pprebs.

Nr. 2123. [904] 1—3

Publicaţiune.

Duminecă în 26 Octomvre a. c. se va esarênda dreptul de cârcĭumărit în comuna **Tilişca** pe timp de **trei ani** şi anume: din **1 Ianuarie 1885** până în **31 Decembre 1887,** prin licitaţiune publică în cancelaria comunei Tilişca.

Licitaţiunea se va începe la 2 oare după ameadi.

Preţul strigărei este **1851 fl. 50 cr. pe an.**

Vadiul va fi de **10%**. Oferte corespundĕtoare prescriselor se primesc la primăria comunală în Tilişca numai până în **25 Octomvre seara la 6 oare.**

Condiţiunile detaiate se pot afla la subscrisul precum şi la primăria comunală din Tilişca.

Sĕlişte în 7 Octomvre, 1884.

Pretorele cercuale.

Nr. 4737 civ. 1884. [903] 2—3

Publicaţiune.

Tribunalul din Elisabetopole aduce la cunoscinţa publică, că terminul de pertractare pentru concessibilitatea comassării hotarului comunei **Bernád** s'a statorit pe **diua de 26 Novembre 1884 st. n. dimineaţa la 9 oare** în comuna **Bernád** la locuinţa judelui comunal, la care pertractare prin aceasta se citează toţi posesorii comunei cu aceea, că cei nepresenţi se vor considera ca învoiţi cu comassarea, — şi că esemplariul I. al cererei îl pot privì la numitul tribunal.

Pertractarea o va ţinea judele reg. Nicolau Székely.

Din şedinţa tribunalului reg. al Elibetopolei, ţinută la 29 Septembre 1884.

Nagy Lajos, preşedinte.
Butak, notariu.

Nr. 3169 civ. 1884. [900] 3—3

Publicaţiune.

Pentru a se putea face preparativele în obiectul segregărei şi a limitărei păşunitului în **Chirileu,** şi anume pentru ordinarea representaţiunei, alegerea ingineriului şi facerea preliminariului de spese, se statoresce di de pertractare pe **22 Novembre, 1884,** dimineaţa la 9 oare în comuna **Chirileu.** La aceasta se provoacă a se presenta cei interesaţi, cu observarea, că nepresenţa lor nu va împedeca pertractarea.

Elisabetopole, 30 Septembre, 1884.

În numele tribunalului:
Székely Miklós,
jude esmis.

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încăruntire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal în Transilvania: pentru *Sibiiu:* numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bistriţa:* Fried. D. Herberth, farmacist. *Cluş:* Nicolau Széky, farmacist. *Feldioara:* Wilhelm Schneider, farmacist. *Aiud:* Iosef Oberth, farmacist. *Praid:* A. Weber, farmacist. *Székely-Kercsztur* Fr. Ios. Jaeger, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumseţă din care se nasce **frăgedie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 27

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Neîncungiurat de lipsă la economia de vite.

Pravuri de Transilvania pentru cai şi vite cornute.

Pregătite din cele mai aprobate mijloace de casă, corespundĕtoare relaţiunilor noastre economice şi puseţiunei ţĕrei noastre, cari atât ca mijloc de cură, cât şi ca mijloc preservativ nu ar trebuì sĕ lipsească la nici un econom adevĕrat.

Pentru cai.

Contra ciumei, şoreceilor şi altor boale periculoase, precum: catarhoea organelor de respiraţiune, catarhoea de stomach, nemistuire, colică, tusă, marasma (Abmagerung) preste tot, contra celor mai decidĕtoare boale; mai departe servesc pravurile acestea la cal spre crescerea frumoasă şi-l susţin sănĕtos şi înfocat.

Pentru vite cornute.

Contra deosebitelor aprinderi şi alte boale, precum: flatulentia şi colică, mai departe la vaci, dacă dau lapte puţin şi slab, contra marasmei (Abmagerung) contra apetitului perdut şi cu deosebire la vitele de îngrăşat.

1 pac. à $^1/_4$ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à $^1/_2$ Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru oi.

Un obiect neăpĕrat de lipsă în economia raţională de oi, preparat din cele mai aprobate şi practice mijloace de casă, cel mai bun mijloc de cură şi preservativ contra boalelor epidemice, cari domnesc mai adese ori, precum: Genuriu vermele de plămênă (Lungenwurm), călbează, clorosea (Anaemie Bleichsucht), tusă, diarhoea, bubat (vĕrsat) mai departe restitue apetitul perdut şi vindecă toate boalele de stomach şi a organelor din lăuntru ş. a. m.

1 pac. à $^1/_4$ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à $^1/_2$ Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru rîmători.

Cel mai aprobat mijloc de cură pentru rîmători. Curează diarhoea, colica, branca, precum şi feliurite aprinderi. — E de mare folos şi pentru rîmătorii de îngrăşat, fiind-că face apetit şi tot odată şi îngraşă.

1 pac. à $^1/_4$ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à $^1/_2$ Kilo 60 cr. v. a.

[708] 8—10

Depositul principal de espediţiune la
Albert Wachsmann,
apotecar în Borgo-Brund. (Transilvania).

Mai departe în deposit: în **Sibiiu, Cluş, Alba-Iulia** şi **Sighişoara** la J. B. Misselbacher sen., în **Bistriţa** la A. Kollmann, în **Deva** la Apotecar Josef Fr. Nádasch.

Redactor provisoriu: **Mateiu Voileanu**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 115 Sibiiu, Marți 2/14 Octombre 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 1/13 Octombre, 1884.

Suntem sĕraci, stăm rĕu în toate privințele, și ajutoriu dela nime nu ne vine. Cu un cuvênt suntem avisați la noi inșine.

Chemarea noastră este duplă: Trebue sĕ căutăm căi și mijloace, pre cari și prin cari sĕ înaintăm și noi, sĕ ne consolidăm, avênd în vedere spiritul timpului, care pe ḑi ce merge înaintează, fără respect la puterile noastre. Trebue sĕ căutăm căi și mijloace, pe cari și prin cari sĕ ne apărăm de atacurile din afară, atacuri îndreptate contra esistenței noastre naționale.

Aceasta este după noi chemarea noastră, dela a cărei împlinire este condiționată prosperarea noastră ca națiune egal îndreptățită înaintea legei.

Aflarea de căi și mijloace în dupla noastră chemare dela sine și prin sine este grea. Insutit de grea ni se presentează ea însĕ noue românilor din Ungaria mai ales între fatalele impregiurări actuale.

Spre a o putea face avem trebuință de înțelegere între noi în ambe direcțiunile. Pe scurt vorbind: interesele singuraticilor indiviḑi, sau ale singuratecelor grupuri de indiviḑi trebuiesc subordinate intereselor generali, ce le recere prosperarea neamului nostru.

Ințelegere deci mai presus de toate, inimă deschisă pretutindinea, calcularea impregiurărilor date și confidență în onestitatea oamenilor chemați a lucra mai din adins în direcțiunile semnalate mai sus.

Cum stăm noi astăḑi.

Sĕ luăm scoala.

Confesiunile și au asigurat până acuma dreptul de a susținea scoale din propria lor putere. Ḑicem espress *„până acuma,"* căci mari temeri avem pentru viitoriul scoalelor noastre.

Comunele noastre în partea cea mai mare sunt mestecate, adecă gr. cat. și gr. or. Desbinarea aceasta la tot pasul ne stă în cale ca stavilă neîncungiuraveră, și ne doare inima, că trebue sĕ constatăm realitatea. A susținea fie-care confesiune scoală proprie este preste putință în cele mai multe locuri, căci sĕrăcia pretutindenea e proverbială de mare.

Întrunirea ambelor confesiuni în susținerea unei scoale se arată deci ca necesitate imperativă, și modalitatea pentru asemenea întrunire până acuma este de tot problematică, căci, cu toate că ne cutropesc necazurile venite din afară, la noi totuși și astăḑi se mai dau premii pentru convertirea la *„sânta unire."*

E dureroasă această stare de lucruri, însĕ cruda realitate se manifestează cu multă prisosință, și nu noi o vom putea schimba.

Esistă deci între ambele confesiuni o luptă continuă. Unii se silesc a câștiga din puținul altora, alții se silesc a conserva, ceia ce mai este bun.

În această luptă pe față sĕrmana scoală numai prospera nu poate.

Însĕ sĕ trecem preste această parte întunecoasă a luptei noastre interne.

Se fac scoale mai înalte, bunăoară se ḑicem scoală de fetițe în cutare centru al românismului. Ea e salutată cu salve de bucurie, ca un ce de mult simțit, și foarte dorit.

Deja la prima ei manifestare începe a i se surpa temelia, și a i se săpa groapa. Și pentru ce?

Doamne nu ne lăsa! Pentru ce? Pentru că inițiativa la asemenea scoală s'au facut de un grup de persoane, cu cari eu nu simpatisez, cari mie nu-mi convin, și aceasta pentru toate e de ajuns.

Se deschide scoala română proveḑută cu puteri didactice poate superioare scoalelor streine de acel soiu. Eu demonstrativ îmi trimit fetițele mele la scoala streină. Mai mult: dacă Dumneḑeu m'a pus la loc mai înalt, de unde pot avea și autoritate și influență asupra multora, eu din posiția mea de sus lucru, ca sĕ rețin și pre alții dela frecuentarea scoalei românesci. Lucru deci pe două căi contra progresului instrucțiunei și educațiunei naționale: o împedec eu, și lucru sĕ o împedece și alții.

Și aceasta pentru că nu-mi convin ochii negri s'au căprii ai cutăruia s'au cutăruia.

Bine sĕ ne notăm lucrul. Toate acestea se întâmplă fără reflectare la confessionalism, mai adeseori între mari bărbați de una și accea-și confesiune, mari după posiția lor socială.

Întrebăm acuma; esistă român cu inimă, care la auḑul acestora sĕ mai creadă în prosperarea — ce? prosperarea? — posibilitatea de a prospera causa noastră națională. Dacă noi în aflarea de căi și mijloace pentru desvoltarea noastră națională din passiuni personale suntem în stare a zădărnicì scopul curat național la prima manifestare a unei căi aflate și puse în lucrare după multe ostenele, ce mai așteptăm noi pe alte terene, unde vin la mijloc interesele, căci știut este că interesele de multeori chiar și în socoteala celor mai vii simpathii se urcă în căruțul de foc biblic și sboară spre inălțimi.

Trecem însĕ și peste aceasta parte dureroasă a sĕrăciei noastre naționale.

Despre industrie și comerciu nu vom vorbì, căci puțin am făcut până acuma pe aceste terene.

Câțiva oameni singuratici s'au făcut nemuritori. Inimile curat românești vor păstra cu sfințenie amintirea lor, ear istoria nepărtinitoare le va scrie numele lor în cartea vieței. Dintre acesti puțini cei morți s'au dus de aici mulțumiți cu consciința că au făcut bine, cei vii lucră neincetat, și resplătire se nu caute, — da sĕ nu caute, decât în liniștita lor consciință.

Țĕranii nostri în mesură mare — putem ḑice preste tot — se ocupă cu economia câmpului și cu a animalelor.

Aceasta se aflâ pe treapta unde se afla acuma o sută de ani.

Timpul a înaintat și cu el toate au dat spre perfecțiune. Plugul țĕranului român, furca și grebla, sapa și lopata, coasa și cosorul, vaca, boul, calul, toate acestea au stat locului, și în perfecționare poate stau mai jos ca acuma 100 de ani.

Alte referințe, alte trebuințe acuma, și aceste, cu mijloacele de acuma 100 de ani nu se mai pot suplinì.

Sĕ ne mirăm dară, că sûntem sĕraci, că stăm rĕu. Sĕ mai ḑicem noi cei cu carte că poporul ne inspiră, el ne dă direcția în acțiunile noastre, și că noi sûntem adevĕrații interpreți ai sentimentului public din sinul poporului român?

Suntem noi oare chemați a stăruì pentru perfecționarea poporului, sau doară el este chemat a ne ḑice: puneți la o parte passiunile, interesele particulare, și arătați-mi ce sĕ fac, cum sĕ me port, cum sĕ lucru, cum sĕ adun, cum sĕ cruț, ce am adunat, căci cu ce știu și pot astăḑi me prăpădesc vĕḑênd cu ochii?

Este această cale naturală, folositoare poporului, sau un piedestal, de pre care sĕ strălucim ca tribuni la văpaia focului, în care se consumă ultimele puteri de vieață a le poporului nostru?

Însĕ sĕ nu desperăm. Este în plămădeală o reuniune cu scopul de a ameliora soartea țĕranului econom. Aceasta este în mâna unor oameni probați, oameni cu inimă, și Dumneḑeu i va lumina în lucrările lor.

Revista politică.

Comisiunea esmisă de majoritatea dietei din Budapesta pentru facerea rĕspunsului la mesagiul de tron și-a presentat proiectul de rĕspuns. El este făcut de către Max Falk, redactorul ḑiariului „Pester-Lloyd, și se presentă ca o parafrasă a mesagiului.

Cu privire la politica esternă proiectul de rĕspuns accentuează raportul dintre statul nostru și Germania, raport intim a două state, pe care s'a

FOIȚA.

În feriile Paștilor.

(Amintiri de călĕtorie.)

(Încheere).

La marginea satului ne despărțirăm de cunoscuții nostri și o luarăm la vale spre M.

O tabĕră de corturari asediau marginile drumului. În curênd se luară după noi câțiva brotani cu ne'ncetate văiĕrături de:

— Dămi un crețar coconașule! Dămi un crețar, alduiascăte Dl Christos.

Le-am aruncat câțiva cruceri. Dar sĕ te scapi de ei! Așa! Acum se năpăstuiră toate țigancele cu purdeii lor asupra noastră, socotind c'o dat de un isvor de bogăție.

— Ui! domnișorule cum plâng — strigă o țigancă răgușită, ținênd în brațe doi cioroi de-i mărunți — mâncaiar amarul, dăle și lor un crețar; dăle Domnișorule, ui cum se roagă!...

— Las când o sĕ ne întoarcem!...

— Vai drăguții mei! sĕ ve ferească Dḑeu de tot binele, norocul și sĕnătatea! — (sic!) ḑise vĕḑênd că nu ne îndurăm. Ce sĕ-i faci așai țiganul nu i dai nimic — te bălăcărește în drum, da-i ceva ḑice că nui destul, ba te mai și afurisesce!..

Câteva lovituri și gloabele noastre erau departe de turma, ce făcea o gălăgie ca o baltă de broscoi sara la lună.

Nu trecu mult și neşte nouri la început subțiri și străvezii, apoi tot mai deși și întunecați începură a da têrcoale asupra capetelor noastre, și când trecurăm prin comuna D. o ploaie subțire, apoi tot mai deasă și în fine aproape torențială începu a ne sbiciuì.

Dințâi în trop apoi în galop alergam ca neşte curieri de bătae în speranța că vom ajunge degrabă în oraș la adăpost. Dar de unde sĕ poți; era încă mult până acolo.

La jumătatea drumului dintre comuna D. unde ne apucase ploaia și opidul M. unde voiam sĕ ajungem se aflâ un fel de crișmă. Porțile fiind deschise am întrat oblu în șură cu caii, de unde apoi priviam îngrijați la nourii deși ce vărsau apa ca din ciubăr.

Așa trecu o jumătate de oară într'o așteptare tăcută. Ploaia se potolì și plecarăm.

Ajunși în opidul M. am întrat într'o ospĕtărie, care ne căḑu mai aproape și fiind pela ameaḑi am prânḑit, îngrijindune totodată și de cai, ca sĕ nu flămânḑească, căci aveau sĕ mai facă aḑi o cale bună.

Pela o oară inspiciarăm strada principală și piața opidului curățel. Toți trecĕtorii se opreau privind în urma noastră. Trebue că li se împărea de noi, căci nu era unul, care sĕ nu ḑimbească vĕḑêndune cum ocolim piața într'un *„Gänsemarsch"* regulat cu caii debălăzați și hainele lipite de ploaie.

* * *

Comuna A. ḑace într'o depărtare de 5 oare de opidul M. Noi asta nu o știam.

— Bade i departe A-ul deaici.

— Ba nu i departe. De mergeți pe-aci peste câmpuri puteți sĕ ajungeți într'un ceas și jumĕtate. Vedeți dealul acela cu un pĕr în vêrf?! O împușcătură în dreapta ve duce drumul tocmai în A. —

Dar la apretiarea depărtărilor după vorba românului nu te poți lua. Vorba lui: un deal și o vale și o limbă de pădure și urlì în sat, — și-apoi bietul de tine mergi până-ți ese mai sufletul de osteneală și tot nu veḑi încă nici urma locului ce-l cauți.

Așa o pățirăm și noi.

Am apucat peste câmpuri după ḑisa omului pe care-l întâlnirăm. Când la deal, când la vale, așa că trecură trei ceasuri decând tot mergeam, când ajunserăm la pĕrul din vêrful dealului. Dăm în dreapta, dăm în stânga de unde sĕ găsesci vr'un basat pacea europeană de 6 ani încoace. Provocarea demonstrativ numai la Germania şi punerea pactului pe ascuţitul sabiei — două state adecă Germania şi Austro Uungaria — este făcută la adresa Rusiei spre a tăia calea oposiţiei de a se provoca la pactare cu Rusia. Şi noi ştim că în Ungaria nimica nu poate produce mai mare agitaţiune ca şi provocarea la pactare cu Russia.

Proiectul de rĕspuns trece fără a reflecta la mesagiul regesc în ce privesce mĕsurile esceptionale contra agitaţiunilor dintre rasse, confessiuni şi classe.

Ḑiariul opposiţional „Pesti-Napló" privesce în omiterea acestui passagiu o tactică a majorităţii parlamentare, care nu va vrea sĕ impintene ea pe guvern la acte reacţionarie, cum este şi anunţarea mĕsurilor esceptionale.

Dintre celelalte partide numai antisemiţii şi-au presentat rĕspunsul la mesagiul tronului, şi încă două unul cetit prin Br. Andreansky şi altul de către Ivan Simonyi, făcut în numele seu.

De sine se înţelege că ambele se ocupă în detaiu cu cestiunea ovreilor, accentuând binişor, că principala greşeală a legislaţiunei dela 1867 a fost emanciparea ovreilor, cari au corupt întreagă vieaţa publică şi privată şi desnaţionalisează cu paşi repeḑi Ungaria.

Agitaţiunea contra jidanilor este deci urmare foarte logică, şi vie dovadă, că Ungaria nu şi-a perdut încă caracterul seu naţional.

Celelalte partide nu şi-au presentat încă rĕspunsul la mesagiu. Noi vom urmărì cu mare atenţiune desbaterea asupra rĕspunsului la vorbirea de tron, şi aceasta cu atât mai vêrtos, cu cât sperăm că şi deputaţii români 'şi vor ridica glasul lor.

În parlamentul Croaţiei se face verificarea deputaţilor şi se petrec scene de tot picante. În şedinţa de Sâmbătă la verificarea deputatului Pancovici, notariu public în Brlog lucruri ciudate s'au desvoltat.

Starcevicianii prin Bacarcici propun ca actul sĕ se deie unei comisiuni esaminătoare. Raportorul Popovici a propus verificarea.

Se cetesce protestul ridicat contra lui Pancovici, şi în el între altele se afirmă că înainte cu 20 de ani Pancovici ca major-auditor fu judecat la închisoare de trei luni pentru înşĕlătorie.

Bacarcici: Aţi auḑit acusa. De este ea adevĕrată, atunci niminea dintre voi nu va suferì pre omul acesta aici. Acusa aceasta s'a repeţit de multeori asupra lui Pancovici, şi el nu s'a apĕrat judecătoreşte. Are deci loc presupunerea că faptul s'a împlinit. În confinii fu disputat dreptul de alegĕtoriu unui cărţaş, şi totuşi *voi voiţi sĕ suferiţi în mijlocul vostru un hoţ ordinariu. De nu veţi permite investigaţiunea, puteţi strămuta parlamentul la Lepoglava* (locul judecătoriei criminale.)

Pancovici se provoacă la activitatea sa de notariu public în decurs de 20 de ani şi reputaţiunea în purtarea oficiului. Espune că înainte cu 20 de ani fu suspendat din oficiu pentru o abatere şi pus la trei luni de inchisoare militară. Într'aceia fu denumit de notariu public, şi sub Mazarovici suspendat pentru pedeapsa amintită mai sus. Dênsul a recurs la Maiestate, şi de aici fu declarat de nemaculat şi repus din nou în oficiu.

Pavlovici constată că Pancovici nu neagă faptul afirmat pentru care el fu degradat din armată, deci nu poate avea loc un **hoţ** în dietă.

Erncovici cu provocare la resoluţiunea maiestatică susţine că aici învinuirile nu mai pot avea loc.

Tuscan: Împĕratul din **hoţ** nu poate face om de omenie. **Hoţul e hoţ şi pace.**

În sensul acesta a decurs desbaterea, până ce presidentul se vĕḑu silit a suspenda şedinţa anunţând cea viitoare pe astăḑi.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

Alba-Iulia, 12 Octombre 1884. Dle Redactor! În corespondenţele mele anterioare v'am arătat, în liniamente principale, starea de asuprire şi prigonire, în care se află poporul român în această parte a Transilvaniei. Acum vreau sĕ ve dau unele informaţiuni cu privire la elementul inteligent românesc ce se află în fruntea românimei de pe aici.

Inteligenţa noastră română câtă se află aşeḑată prin oraşele diferite ale Transilvaniei şi mai cu samă în oraşele unguresci, este foarte neînsemnată în asemânare cu inteligenţa streină. Cea mai mare parte dintre inteligenţi se compune din bărbaţi, cari şi-au făcut studiile în timpul dela 1850—1867, adecă sub nemţi. In această periodă s'au format sub auspiciile unei sisteme favoritoare o inteligenţă română relativ destul de numeroasă. A venit apoi dualismul, care puse fundament hegemoniei maghiare. Maghiarii inaugurând politica de desnaţionalisare şi ducêndu-o până la consecuenţele estreme, au aflat că acestă inteligenţă este periculoasă pentru scopurile destructive ce le urmăresc faţă cu naţionalitatea română. Deci mai întâiu ei au eliminat din serviţul statului pre cât au putut o sumă considerabilă de funcţionari români şi cu rară rafinărie s'au îngrigit ca în locul lor sĕ între numai maghiari sau renegaţi, cari s'au arătat vrednici de a representa idea cea nouă de stat. Astfel şirurile foncţionarilor români s'au rărit şi se răresc pe ḑi ce merge.

Posturile de frunte sunt astăḑi mai toate în mânile maghiarilor, numai ici colea mai veḑi câte un funcţionar român mai înalt, dar şi acesti *„rari nantes in gurgite vasto"* vor fi aḑi mâne înghiţiţi de valurile fanatismului naţional maghiar.

Urmele acestei funeste sisteme de stîrpire încep a se vedea pretutindenea — spre cea mai mare mâchnire a românilor.

Sĕ vedem cum stăm cu funcţionarii în comitatul Albei inferioare, unde elementul român representă o maioritate cupleşitoare.

La tribunalul reg. avem un unic jude asesor, vice-notariu şi un practicant, la judecătoria cercuală nu e nici un jude sau sub-jude român.

Mai sunt vre-o câţi-va români la despărţĕmêntul de manipulaţiune şi la serviţul de ordonanţe şi am gătat-o.

În magistratul oraşului sunt vre-o 3—4 funcţionari români, ear în centrul administraţiunei, în Aiud, funcţionarii români sunt mai rari decât penele de corbi albi.

După cum se vede inteligenţa româna are puţin sucurs dela funcţionari. Ba după mac imele de stat, ce se practisează astăḑi în Ungaria, pe funcţionarii statului nici nu ne este iertat a-i mai numĕra între inteligenţa noastră naţională.

Ceealaltă parte a inteligenţii care nu se află sub înriurinţa inmediată a statului, sunt preoţii şi advocaţii. Preoţimea este representată prin doi protopresbiteri, unul de confesiunea gr. or. ear celalalt de confesiunea gr. cat. şi doi preoţi de asemenea categorie. — Advocaţi români sunt şepte.

Acesta este întreg contingentul de inteligenţi români în Alba-Iulia.

În asemenea stare redusă interesul nostru naţional pretinde în mod imperativ, ca fragmentele neînsemnate de inteligenţi români risipite prin oraşele Transilvaniei, sĕ trăiască în cea mai bună armonie şi sĕ fie solidară în luptele publice. Dar durere, pare că este un blăstem al sorţii, că inteligenţa noastră, mai în toate oraşele pe unde se află aşeḑată în numĕr sporadic, în loc de a se unì într'o conlucrare armonică şi solidară, este desbinată, şi toată activitatea ei se consumă în lupte sterpe şi rivalităţi personale, lipsite de ori ce motive plausibile. Această tristă aparenţă o vedem mai pretotindenea şi este o raritate a vedea vre un oraş unde este ceva inteligenţă română, o viaţă şi o conlucrare armonică. De acì provine, ca adevĕrata viaţă publică româna a amorţit mai pretutindenea şi unde se mai ivesce câte o mică iniţiativă, aceasta se zădărniceşte în cele din urmă prin rivalităţi şi patimi personale.

Nici Alba-Iulia nu face escepţiune în aceasta privinţă.

Nici aici nu veḑi armonia între puţinii inteligenţi ce se află aşeḑaţi printre variatele elemente streine — nici macar în viaţa socială. Fiecare trăeşte isolat şi pentru sine, consumându-se de grigile vieţei şi de trebile sale proprii. O simplă convenire socială este o imposibilitate, şi trebue sĕ te miri cum pot trăì acesti oameni într'o stare cu desĕvêrşire isolată. În asemenea condiţiuni nici vorbă nu poate fi de o manifestare puternică a vieţei românesci şi dacă aceasta amorţire va dura şi mai departe, însemnătatea elementului cultural românesc, va fi total redusă şi generaţiunile tinere, copleşite în prima fasă de desvoltare de acest indiferentism primeşdios şi lipsite de conducere şi de impulsiuni naţionale, mâne poimâne, când vor păşì în viaţa practică, nu vor fi de nici un folos causei poporului nostru, din care au eşit.

Este o aparenţă psychologică greu de esplicat aceasta vieaţă disarmonică, ce o vedem la inteligenţa noastră română mai pretutindenea. Disarmonia aceasta aduce stagnaţiune în progresul nostru şi sleindu-ne puterile, ne duce la decadinţă.

Aceasta stare precară a vieţei noastre publice, trebue sĕ o atribuim mai întâiu sistemei vitrege, ce ne stăpâneşte, materialismului şi pesimismului, ce au cuprins societatea, — dar sĕ nu uităm că o parte mare trebue pusă şi în contul nostru propriu.

Pela începutul dualismului nimenea nu credea că entusiasmul naţional din anii 1860—1867 va degenera într'o apatiă naţională şi într'o descuragiare atât de mare, cum o vedem mai pretutindenea printre români şi mai ales la români inteligenţi.

Un popor compact şi cu atâta vitalitate, cum sûnt românii, ar trebuì sĕ dea pretutindenea alte semne de vieaţă. Cu cât mai mare sunt asupririle cu atat mai puternică şi intensivă ar trebuì sĕ fie resistenţa pe toate terenele vieţii. Nu încap aici scusele cu vitregitatea sistemei politice, pentru că bărbaţii şi constanţa celor ce luptă pentru drepturile unei naţiuni, numai prin lupte se pot proba. Aurul prin foc se lămuresce, — astfel şi vitalitatea unui popor prin lupte se afirmă, ear relele de care

---

drum în apropiere. Nimic, cât puteai străbate cu ochiul nimic, nici o comună nu puteai ḑărì. Era pela 5 oare după ameaḑi, şi bătea un vênt aspru şi rece, de ne făcea sĕ sgriburim în hainele noastre umede.

Stam buiguiţi locului, când deodată zărirăm în depărtare neşte vite şi un car. După o fugă de 15 minute, îi ajunsem. Întrebăm pe omul din car de sat.

— E numai acì. Câteva minute, — ne rĕspunse.

Me uitai în toate părţile. Satul nicăiri.

Necazul ne era cu mult mai mare, decât sĕ avem poftă a ne încăera cu cineva, cu toate că nu ne lipsia mult nici de asta. Tăceam numai înghiţênd la noduri.

Caii erau obosiţi de drumul cel lung şi anevoios încât li se 'npleteceau picioarele şi avui norocirea a me mai da de două ori peste cap cu cal cu tot. Abia 'şi mai têrăia bietul dobitoc ciolanele, necum sĕ me mai birue şi pe mine. Celelalte două iepe nu tocmai aşa, — dar Marghioala mea par'că era bătută de Dḑeu. Dela un timp nu mai merge. Me deduiu jos o luai de căpăstru şi o trăgeam după mine prin glodul ce-mi amenința ghetele cu o perire totală. La un birt, ce aflarăm în drum ne-am oprit; nu mai puteam de ploaie şi vênt. Era o adevĕrată rumpere de nori.

Unul era de părerea sĕ remânem acì peste noapte, altul sĕ mergem până în sat.

Birtariul nu avea nimic de 'mbucat pentru noi, nici fên pentru cai; ş'apoi nişte oameni de totul suspecţi vĕḑurăm învêrtindu-se prin casă şi curte.

Nu era de rĕmas. Ne decisem a pleca.

Ce a da Dḑeu!

Era pe la 6 oare când întrasem în A. — Glodul se 'ntrecea în afunḑimile labirintice cu cel din P.; ear caii tremurau de frig şi osteneală. Noi ne rugam lui Dḑeu ştiţi pentru ce. Ca sĕ ne scape din glod, că ajunsem aproape a ne perde şi puţina nădeşde ce o aveam de a mai putea eşì. De se restoarnă caii gândeam, — (şi nu lipsia mult păn'la asta,) am isprăvit-o cu toate: ori că ne 'necăm în mocirla asta, ori că ne sfăşie cânii, cari alarma tot satul!

Însĕ prea bunul ne-a ascultat rugăciunile noastre. Aflarăm şi casa popii şi 'ntrarăm de a dreptul în ogradă. O sluşnică ne 'ntimpină şi ne spusă scurt şi la înţĕles, că nu e nimeni acasă; ce 'nsemna atât, că putem pleca din cotro am venit.

Dar ce ne păsa acum nouă! Bine că eram la adăpost. Am intrat în casă făr'sĕ mai întrebăm pe cineva.

Vĕḑêndu-ne aşa de îndrăsneţi — ca sĕ nu ḑic obraznici — servitoarea gândì că ş'aşa n'are ce ne face, ne aprinse dar o luminare şi băgă caii în graşd.

Ne-am aruncat tus-trei pe câte o laiţă din casă şi nu ştiu la ce ne-a fi umblat gândul, ştiu numai că multă vreme am stat aşa fără sĕ grăiască vr'unul din noi vr'o vorbă barem.

Merindele ni se gătară şi dela 12 oare n'am mâncat nimic; ear acum trecuse de 7 şi drumul ostenicios ne stărnì pofta de a mânca într'un mod de totul cumplit.

Chem pe sluşnica.

— N'aveţi ceva de mâncare tu?

— N'avem nimic. Părintele şi preuteasa 's la têrg cu domnişoru cu tot (acesta era prietinul nostru); ş'or dus toate cheile.

— Hm! Da ean dute la boltă şi ne cumpără ceva!

— Me rog p'acì nu sûnt bolte, ca la oraş.

Îngheţai.... De a ţinea ploaia asta aşa şi mâne, popa nu poate venì..... o sĕ murim încă de foame.

— Auḑi fată! Dar mergi undeva în vecini de ne adă ceva, că sûntem tare flămânḑi.

— Vecinii 's sĕraci toţi. N'au ce mânca. Părintele le dă şi lor din când în când ca sĕ nu moară de foame, — ḑise şi eşì.

suferim nu se pot vindeca prin indiferentism, apatiă şi lamentaţiuni.

Şi dorinţa noastră cea mai ferbinte este, să vedem dispărând dintre inteligenţii nostri acele rivalităţi si personalităţi, care ne-au adus şi ne aduc atâta stricare şi daune şi sĕ vedem pe conducĕtorii nostri în fruntea poporului atât de asuprit şi prigonit — „uniţi în cugete şi simţiri“. Numai pe calea aceasta putem aştepta salvarea elementului român de cutropirea ce-l ameninţă din toate părţile.

Mateiaş, în Septemvre 1884. Din causa conducĕtorilor antecesori ai parochiei Mateiaşi, cari din nevoinţă, ori mai mult din neştiinţă nu şi-au împlinit detorinţa faţă de biserică şi scoală, încât aceea (zidirea bisericei) păna la anul 1870 a fost numai 4 ziduri acoperite, fără de alte lucruri necesari pentru servit şi ornament, ear scoala a fost numai cu numele. Apoi din acestea se poate deduce, ca la ce păşune a fost condusă şi biata turmă de păstoriul ei, care în 29 ani a fost în continuu robul cel mai mare a beţiei vinarsului. La acel an (1870) prin demisiunea aceluia a scăpat şi biata turmă din munţii în cari rătăcise ani mulţi, şi chiemată fiind mai ântâiu de administratorele paroch, apoi de actualul paroch ca sĕ-şi vadă de lucrurile, ce o fac deamnă de numele de creştin şi patriot adevĕrăt; cu toate ca o părticică din turmă nu cunoscu glasul pastoriului, şi acesti indiviḑi nu-şi taie mădulările ce-i smintesc, totuşi se aflară mai mulţi de aceea, cari cunoscură glasul păstoriului şi urmară pe calea cea bună, dovedind aceasta prin fapte, şi adecă la anul 1870 acest popor şi-a făcut o scoală cu trei încăperi provĕḑindu-o cu cele trebuincioase; apoi biserica s'a provĕḑut succesive mai cu toate aparţinătoarele, şi cimiteriul, ce se află în giurul bisericei s'a închis în 1877 cu zid — Acestea s'au făcut din alodiul bisericei şi al comunei; propriu însĕ din al bisericei s'a cumpĕrat agru în preţ de 300 fl. ear din contribuirea secsului femeiesc în pânză, s'a cumpărat un rênd de vestminte bisericei. Apoi unii indiviḑi, luându-şi îndemn din fapta lui Zacheiu, au escelat în marinimositate, aşa d. e. Saíta Leancu a dăruit bisericei un agru în 1877 în preţ de 110 fl. Ana lui Nicolau Leucă unul preţ în de 40 fl. Ioan Brotea a dăruit în bani 48 fl., un Liturghier nou şi un Octoich bogat nou.

Rafira Cărăvan un policandru în preţ de 40 fl. Nicolau Brotea un apostoleriu in preţ de 5 fl. Ioan Lungu din Săcele 10 fl. pentru acoperirea cu blech a crucei celei mari din cimiteriu. Ana lui Ioan Savu îmbrăcăminte pe prestol în preţ de 8 fl. Elena Cărăvan acum rĕposată în Bucureşti, una cruce portativă de metal nobil şi 2 sfeşnice pe prestol în preţ de 14 fl.

Dar apoi în fine la colecta pentru clopotul de 246 punţi, ce sa cumpĕrat acum în turn, cu toate calamităţile ce au venit în anul acesta peste această comună a eşit dela indiviḑi următorii; I. Brotea 20 fl., N. Brotea 20 fl., I. Savu 10 fl., T. Cupeş 5 fi. A. Popa 5 fl., B. Dancea 5 fl., I. Leucă 5 fl. I. Cociş, 5 fl., I. Popescu 5 fl., Z. Mihaeţ 5 fl, I. Leuca 5 fl., N. B. Leucă 2 fl., G. Nicola j. 2 fl., Nic. Cărăvan 2 fl., G. Nicola 2 fl., N. Boţoman 2 fl., I. G. Leancu 2 fl., M. Serb 2 fl., I. Sorea j. 2 fl., Is. şi D. Blaga, 2 fl., I. Sorea 3 fl., D. Leuca 3 fl., P. Dumitru 1 fl. A. Nicolă 1 fl., N. Derebanţ 1 fl., I. Leancu 1 fl., N. Popa 1 fl., Christon 2 fl., Z. Dumitru 1 fl., G. Sorea, 1 fl., M. Popa 1 fl., M. Savu 1 fl., A. Serb 1 fl., E. Leancu 1 fl., S. Cărăvan 1 fl, T. Oncea 1 fl., G. N. Dumitru 1 fl., B. Ios. Leancu 1 fl., I. Cărăvan 5 fl. Acestia toţi din Mateiaş; apoi din Dopca G. Boţoman 5 fl., Ormenis D. Bunica 1 fl., Micăsasa Mar. Sarlogean 1 fl., Sas Sebeş I. Popescu 1 fl.

Acestia sunt, cari ştiu că din ale lui Dḑeu dau lui Dḑeu, cărora pelângă aceea ca la toate serviţiile dḑeesci vor fi pomeniţi între binefăcătorii bisericei noastre, li se esprimă şi pe această cale mulţămită şi recunoscinţa comitetului paroch. rogându-i totodată, că nici în viitoriu sĕ nu înceteze a urma astfeliu, căci prin aceea doar se vor îndemna şi aceia despre cari ḑice script. „că mai lesne este funii prin urechile acului, decât bogatului în împărăţia ceriului“, şi vor înţelege cuvintele. „Binecuvintează doamne pe cei ce iubesc podoaba casei tale“ şi învaţă pe fiul teu ca sĕ te odichnească la ḑile de bătrâneţe.

Departe fiind de cuget de a lăuda pe dreapta înaintea stângei, ci cu cuget curat, pelângă aducerea mulţămitei cuviincioase faţă de aceşti marinimoşi, aducênd acestea la cunoscinţa publica, voesc a-şi lua îndemn şi alţi creştin la atari fapte, căci numai ajutêndu ne noi, ne va ajuta şi Dḑeu. Acestea, rogându-te, Dle Redactor a le publica în „Telegr. Român.“

În numele comitetului parochial
Ioan Brotea,
paroch.

Vad Nalaţ 22 Septembre, 1884. Numai credeam ca şi aceasta mică comună poate cea mai neînsemnată şi miseră din vestitul comitat al Hunedoarei, sĕ mai vină la rênd a ocupa coloanele ḑiarului nostru „Telegraful român.;“ dar când pâharul amărăciunei se umple — noaue beţilor români nu ne remâne alta, decât un ţipet de durere, ne tênguim unii cătră alţii pe calea ḑiuaristicei şi cu atâta se termină totul. Nu avem noi destule necazuri cu admistrarea comitatensă, cu dările publice cari încep a deveni aproape nesuportabile, a trebuit sĕ mai năpăstuiască asupra noastră şi ţiganii cu toate soiurile de lăeţi, lingurari, ciurari, căldărari, cari emigrând de aici până colo, se aşeaḑă afară de comune şi încât se poate în apropierea drumurilor, şi devin spaima lumei, încât călatori şi omeni onesti, nu odată căḑind în mânile astor fel de oameni periculoşi au plătit-o cu averea şi cu viaţa. La noi prin comitatul Hunedoarei foarte puţin se lucră pentru siguranţa publică. De aici provine, că ţiganii corturari trăiesc şi astăḑi liberi, emigrând când într'o cumună când întralta, cercându-şi traiul şi respective subsistinţa vieţii prin înşelăciuni, prin furturi, prin jafuri şi chiar prin omoruri; ear ţiganele lor prin darea cu bobii, prin spunerea de noroc, drin facerea şi desfacerea de ḑragoste şi o mulţime de tot soiul de vrăjitorii, despre cari s'ar potea scrie opuri întregi. De aici provine că casuri, ca cel sulevat de corespondentul DVoastre Domnule redactor din Deva, illustrează în mod drastic justiţia şi administraţiunea în ţeara noastră.

E curios ca în comitatul nostru (al Hunedoarei), chiar oameni cu stare — ce vreau a trece de domni, proprietarii de pământ, iau sub scutul lor pe atari corturari, şi încă nu numai pentru folosul lor propriu, ci pentru ca chiar şi prin aceste fiere sĕlbatice sĕ neliniştească şi sĕ facă rĕu şi stricare pacinicilor români. În comuna Vad-Nalaţ aproape de Haţeg, se află un proprietariu maghiar cu numele de Nalácy Károly — cunoscut poporului sub numele de „Bizgui“ pentru figura s'a cea urîtă. Acest proprietariu ţine pe proprietatea s'a o colonie întreagă de corturari sub scutul şi apĕrarea s'a, arogându-şi asupra lor un drept de „forum dominale“; ear corturarii sub scutul patronului lor — dau năvală, răpesc cu poterea bucatele românilor de pe hotar. Dar sĕ trecem la fapte concrete, şi dintre cele multe voi amintì acì numai trei şi anume: în earna trecută se duc ţiganii lui Nalácy pe locul lui I. Socaciu din Rea, aproape de Vad-Nalaţ, şi taie lemne, proprietariul sare sĕ i-a zelog dela un ţigan — acesta sbiara, îşi striga ortacii sei întru ajutoriu, cari grăbindu-se aci au sărit cu sĕcurile asupra bietului român, încât acesta abia numai cu fuga 'şi putù scăpa viaţa. Cam pe la începutul lunei curente năvălesc corturarii pe pământul lui Armie Puian tot din Rea, se apucă negenaţi a săpa crumpirii (napii) proprietariul, se vaetă şi strigă după ajutoriu, ear corturarii 'l alungă cu petri. În noaptea de 20-lea tot a lunei curente se duc tot ţiganii lui Nalácy pe pământul cu cucuruz alui Alesandru Mureşan, din Rea, om cu stare, căsătorit şi tată la 5 copii. Bietul om pleacă noaptea la cucuruzul seu, spre al păzì — află pe ţiganii lui Nalácy culegând cucuruz, strigă după ajutoriu dar nu-l aude nime, ţiganii se aruncă asupra lui ca fiarele, 'l taie cu sĕcurile şi'l lasă mort pe pământul seu în mijlocul cucuruzului. Togmai alaltăeri petrecurăm la mormênt pe această victimă nenorocită, pe unul dintre fruntaşii comunei, pe carele-l plângea jalnica sa soţie şi cinci copii orfani. Doi dintre corturarii ucigaşi, cari au şi fasionat fapta de omor, — se afla prinşi la judecătoria din Haţeg.

Poporul iritat aşteaptă cu nerebdare sĕ audă sentinţa adusă asupra ucigaşilor, dar cu deosebire aşteaptă sĕ afle, dacă oficiile administrative politice concernite vor mai suferì şi mai departe, ca proprietariul Nalácy sĕ mai ţină şi pe viitoriu pe proprietatea s'a şi sub scutul şi apĕrarea sa pe acesti calĕi spurcaţi şi îndrăciţi.

Varietăţi.

* (Convocare.) Adunarea generală estraordinariă a despărţământului VIII a asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, se convoacă prin aceasta în comuna Şard pe 1 Novembre 1884 st. n. la 10 oare a. m.

Din şedinţa subcomitetului VIII a asociaţiunei transilvane, ţinut în Alba Iulia la 10 Iuliu 1884.

Ioan Pipoş,
director.

* (Hymen). Domnul Constantin **Colbasi**, proprietariu în Spring la 24 Septembre a. c. şi-a încredinţat de soţie pe frumoasa şi mult simpatica domnişoara Valeria **Papiu**, fica domnului Ioan **Papiu**, protopresbiter în Deva.

* (Hymen). Domnul Nicolau **Hanciu**, comerciant în România Duminecă — 7/19 Octobre a. c îşi va sĕrba cununia cu domnişoara Maria **Millea** în Tilişca.

* În adunarea generală ordinară, ce va ţinea representanţa comitatului Sibiiu în 27 a I. c. se va ocupa prin alegere postul de fiscal comitatens.

Competenţii au sĕ şi subştearnă rugările instruite în sensul articulului de lege I. din anul 1883 preşedintelui comisiunei candidătoare.

Condiţiunile, ce le-a statorit representanţa municipiului cu conclusul din 29 Septembre a. c. Nr. 153 pentru postul de fiscal, sunt următoarele:

1. Fiscalul comitatens, care în sensul § lui 8 din statutul organic şi sensul decisiunei ministeriale, nu este îndreptăţit a fi advocat în cause private, îşi are ca oficial comitatens biroul seu în pretoriul comitatens.

2. Afară de leafa sistemisată şi banii de locuinţă i mai cumpet fiscalului comitatens şi toate spesele licuidate de judecătorie şi încassate dela partide pentru lucrul seu din procesele şi esecuţiunile purtate.

3. Pentru aceasta este datoriu fiscalul a-şi acoperì toate spesele, afară de acelea pentru încălḑirea şi luminarea biroului şi pentru ricuisitele de scris la cara însĕ nu se socotesc şi tipăriturile (blanchetele).

4. Fiscalul comitatens este datoriu a se îngrigì de purisarea şi espedarea tuturor actelor procesuale.

Spre scopul acesta i se concede a-şi ţinè personalul necesariu pentru decopiere (mundare) în biroul seu pe spesele şi risicul seu.

5. Acelea spese, care nu se vor putea încassa dela părţile încusate i-se vor rebonifica pe basa licuidaţiei din fondul respectiv, sau de partida, pe care a representat-o.

6. Toate dispoşiţiunile cuprinse în lege, în statute, sau în ordinaţiuni cu privire la drepturile şi datorinţele fiscalului comitatens, nu se abroagă prin regulamentul acesta.

* (Sciri din România). Domnul **Maiorescu** este instituit de nou profesor de universitate acuma la Bucureşti, dândui se catedra pentru filosofie, avută mai înainte la universitatea din Iaşi.

Domnii Laurianu şi Mihailescu sunt denumiţi membri în comitetul permanent pentru instrucţiunea publică.

Fortificarea Bucureştilor, despre care se făcu multă vorba anul trecut când cu afacerea generalului Brialmont, acuma s'a pus în lucrare.

* (Dramă familiară,) s'a întêmplat în 4 l. c. în Lipsca. În ḑiua aceasta mai multe dame de acolo au primit epistolă dela doamna Richter locuitoare pe Auenstrasse prin care le face cunoscut, că ea cu bărbatul seu şi cu cei doi copii mai mici ai sei se va sinucide. Damele respective la moment au trimis la locuinţa doamnei Richter. Uşa antişambrei era încuiată. După ce au străbătut cu mare greutate în interiorul locuinţei, au aflat în uşa dormitoriului femeia şi bărbatul spênzuraţi; un băiat de 13 ani şi altul de 10 ani zăceau morţi în paturile lor. De bună samă părinţii iau adormit cu morfiu şi le-a tăiat vinele tinerelor creaturi. După cum se deduce din epistolele rĕmase sinuciderea acestei familii o au causat'o starea miseră materială, în care se aflau.

* (Dorinţa unui muribund.) Pe muribundul Diogene l'au întrebat amicii cum ar dorì sĕ

Ce dracu! cugetaiu, foamea p'acì — e o boală epidemică, de care sufere satul întreg?!... La asta m'am aşteptat. Nu ştiam ce face.

Într'aceea tovarăşii mei începură a căta pe toate poliţele din casă, credênd că ne-a da Dḑeu şi nouă deşì nu mană ca jidovilor în pustie, dar cel puţin vr'o bucată de prescură.

Am căutat ş'am găsit.

Erau nişte bucăţele de prescură uscate şi uitate de cine ştie când acì şi o cratiţă de varză. Ne-am astâmpărat foamea cu ele. Şi ne-am culcat noi oameni streini în casă streină trăgênd un drăguţ de somn ca acela până dimineaţa.

În ḑiori când venì popa ne găsì încă 'n pat.

— — — — — — — — — — —

Mercuri sosirăm îndĕrăt la S. — Când ne vĕḑù badea Gheorghe (stăpânul cailor), îşi făcu trei cruci şi-şi pipăia caii, sĕ vaḑa de 's întregi încă.

Nu ştiu cum i s'a fi 'mpărut; dar par'că l vĕd ş'acum cum se scărpina după urechi.....

V. O.

fie înmormêntat? Țipați-me afară ne îngropat! rěspunse. Așa dar la paseri și sălbătăciuni? replicară aceia. Nu la acele, ḑise el, căci voi puneți o bâtă lângă mine cu care le pot goni din prejurul meu! Dar cum le poți goni rogute, căci atunci nu mai simțești nimic? Dacă nu simțesc nimic, ce me pot gena pe mine paserile și sălbătăciile.

* (Moarte plătită.) Phocion împreună cu alții, a fost condamnat la moarte, ceialalți au plâns el însě nu. Dela magistrat până la temniță se arăta a fi tot așa de vesel ca și când a fost ales de duce. A fost întrebat: Ce trimite fiului seu? Aceea, respunsă, că pentru moartea mea sě nu-și rěsbune asupra nimerui. Trebuind sě moară de otravă împreună cu ceialalți condamnați, i-a conces unuia dintrě amicii sei ca sě bia înainte de el otrava. El a fost cel din urmă dintre condamnați, și gătându-se otrava sdrobită, calăul pentru sdrobire a ḑis că-i compet 12 drakme, pe cari Phocion i-a și plătit prin un amic al seu, care era de față, ḑicênd: „în Athena nici a muri nu este permis gratuit“.

* (Sentință de moarte) a decis Tribunalul din Pécs ca judecătorie criminală în 7 l. c. după cum cetim în „Nemzet,“ asupra lui Dakos Sándor și Borsos Iózsef, locuitori în Pécsvárad, asupra celui dintâiu pentru omor și furt, asupra acestuia pentru omor și pentru complicitate la furt, care sentință se va esecuta în prima linie asupra lui Borsos Iózsef, și în a doua asupra lui Dakos Sándor și Borsos Iózsef dânduli-se ocasiune spre a duce în îndeplinire planul lor infernal croit mai nainte, fiind prověḑuți cu revolvere au cercetat pivnița lui Kasper Pál și aici au cerut o sticlă de vin. — Kasper Pál n'a voit sě le dea. Întracea unul dintre ei îl trântește la pămênt și celalalt pe dindărěpt l'a pușcat, ear suma de 102 fl. aflată în punga crâșmarului o au împărțit-o frățește. Faptul îndelungat a remas în secret. În timpul acesta unul dintre făptuitori anume Borsos Iózsef, care furase mai înainte a ajuns în temnița fiscalatului din Pécs. Dakos Sándor, care rěmăsese acasă într'una din ḑile se afla în câmp cu fata Rapho Eva. Stîrninduse în el pofta trupească, a voit sě-i facă fetei silă, și în decursul luptei temêndu-se de eventuala pedepsire ce ar urma asupra lui din această causă, i a tăiat fetei grumazul cu cuțităl și o a lăsat în câmp unde a și murit. Dakos, vestmintele sângerate le a ascuns, și după ce s'a aflat trupul fetei omorîte a fugit. Lucru natural, el a fost suspiționat de faptuitor al crimei și a fost curentat și prins de gendarmi la stațiunea călei ferate din Bonyhád. Înaintea judecătoriei cercuale din Pécsvárad și-a mărturisit păcatul și-a spus pe complicele seu precum și omorul sěvêrșit asupra lui Kășper. A condus pe gendarmi in locuri ascunse și le-a predat obiectele furate si vestmintele sângerate. La prima pertractare Dakos a negat totul, Borsos însě a mărturisit tot ce a făcut. S'a orânduit pertractare nouă, cu care ocasiune Dakos a remas constant pe lângă negațiunile sale negânduși chiar și propria subscriere. Borsos a spus totul și de astădată. După ascultarea mai multor martori, cari au fost presenți la ascultarea lui Dakos, precum și cu ocasiunea aflărei și predărei vesmintelor sângeroase și obiectelor furate, dar cu deosebire cu luarea în considerare a acelei observări făcute de medicul tribunalului de Dr. Visy István că Dakos e un om stricat total, tribunalul a dictat asupra lor pedeapsa cea mai aspră. Dacos Sándor e abia de 25 de ani, tare, pe obrazii lui poartă semnele durităței și a selbătăcimei. In contra sentinței apărătorii au insinuat recurse.

* (Szűlli), ministrul francez a ḑis: „Un stat este fericit atunci, când în el domnesc moravuri bune și legi bune. Din nenorocire legătura moravurilor bune și a legilor bune numai atunci se simte necesară, când stricăciunea și în legătură cu aceasta toate abusurile au ajuns la culme. Întru acest mod se întemplă la noi, la oameni, că cel mai mare rěu devine de basa celui mai mare bine“.

Conspectul operațiunilor Institutului de credit și de economii „Albina“ în Sibiiu în luna Septembre 1884.

Intrate.	fl. cr
Numerariul din 31 August 1884	44,480.06
Depuneri	93,488.44
Cambii rescumpěrate	276,524.95
Împrumuturi hipotecare și alte împrumuturi . .	75,308.36
Interese și provisiuni	17,486.48
Fondul de pensiuni	40.50
Monetă vêndută	87,367.77
Conturi curente	66,300.24
Diverse	2342.84
	fl. 663,339.64

Eșite.	fl. cr.
Depuneri	99,590.54
Cambii escomptate	276,448.19
Împrumuturi hipotecare și alte împrumuturi . .	52,349.86
Interese pentru depuneri	478.90
Contribuțiune și competențe	22.21
Salarie și spese	1,960.66
Monetă cumpěrată	89,581.88
Conturi curente	83,501.78
Diverse	679.66
Saldo în numerariu cu 30 Septembre 1884 . .	58,725.96
	fl. 663,339.64

Sibiiu, 30 Septembre 1884.

Visarion Roman, director esecutiv.

Iosif Lissai, comptabil.

Loterie.

Sâmbătă în 11 Octombre n. 1884.

Buda: 50 82 60 90 69

Bursa de Viena și Pesta.

Din 11 Octomvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	123.—	122.70
Renta de aur ung. de 4%	93.55	93 60
Renta ung. de hârtie.	88.90	88.95
Renta de aur austriacă	103.—	103 —
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.70	96.50
Galbin	5.78	5.76
Napoleon	9.69	9 68
London (pe polița de trei luni)	122.10	122.—

Nr. 150. [905] 1—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 32 p. 5. și a instrucțiunei votate de sinodul archidiecean la 13/25 Aprilie 1877 Nr. 191 §. 7., prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în Tractul Târnăvei inferioare.

Fiitoriul protopresbiter ca atare, va fi totodată și paroch în locul central al tractului și anume în comuna Cetatea de baltă.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sunt:

a) Venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutoriul de stat și din tacsele, ce incurg pentru ședulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorțiali și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterali.

b) Venitele ordinari ale parochiei de clasa a III. din comuna Cetatea de baltă.

La postul acesta pot concurge bărbați apți și bine meritați pe terenul bisericesc și scolar, în special aceia cari după o pregătire cel puțin de VIII clase gimnasiali sau reali cu testimoniu de matnritate, au terminat studiile teologice la vreunul din institutele metropoliei noastre și au susținut cu succes bun esamenul rigoros de cualificațiune; sau care după pregătirea indicată mai sus au terminat studiile teologice la vre-un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualicațiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Pot însě concurge și fără testimonii de cualificațiune profesorii de teologie și preoții chirotoniți înainte de introducerea esamenelor de cualificațiune dacă în celelalte au cualificațiunea prescrisă mai sus.

In mod escepțional mai pot concurge și fără prescrisa cualificațiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul și acurateța manifestată în administrarea protopresbiteratului, vor avè dela consistoriul archidiecesan (plenariu) specială îndreptățire la acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post au a-și așterne suplicele concursuali la Venerabilul Consistoriu Archidiecesan în Sibiiu în restimp de 30 ḑile dela prima publicare a acestui concurs în foaia „Telegraful Român,“ alăturând câte o tabelă de cualicațiune, care sě conțină date esacte și speciali în următoarele rubrici; numele caracterul (rangul bisericesc) și locuita concurentului; anii etății (anul luna, și ḑiua nașterei) ștudiile pregătitoare afară de cele teologice (anul locul și categoria acelora); esamenul de maturitate doctorat s. a., studiile pregătitoare teologice (anul și lucul acestora și esamenul de cualificațiune); servițele de până acum pe terenul bisericesc și scolar (timpul locul și categoria acelora); în fine cunoscința limbilor și alte reflecsiuni. Datele din această tabelă sûnt de a se întărì cu documente, care sě se acludă în original, precum: Carte de botez, testimonii stolastice și de maturitate, testimonii teologice și de cualificațiune, atestate de servții bisericesci și eventualminte toate altfeliu de recomandări.

Deag la 25 Iuniu 1884.

Comitetul protopresbiteral al tractului
Târnavei inferioare.

Președinte:
Daniil de Tămaș, adstr. pp.

Iosif B. Crișan, notariu.

Nr. 464. [897] 3—3

CONCURS.

Pe basa Statului organic §. 63 combinat cu §. 23 punct 5 și a instrucțiunei votate de sinodul archidiecesan la 13/25 Aprile 1877 Nr. 191 §. 7 prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Branului.

Fiitoriul protopresbiler ca atare va fi totodată și paroch în locul central al tractului, în comuna Zěrnești ocupând parochia de classa I.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sunt:

a) venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutoriul de stat și din tacsele ce incurg pentru ședulele de cununiă, pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorțiali și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterali.

b) venitele ordinari ale parochiei de classa I din Zěrnești.

La postul acesta pot concurge bărbați apți și bine meritați pe terenul bisericesc și scolar în special aceia: cari după o pregătire cel puțin de 8 clase gimnasiale sau reale cu testimoniu de maturitate, au terminat studiile teologice la vreunul din institutele metropoliei noastre, și au susținut cu succes bun esamenul rigoros de cualificațiune; sau cari după pregătirea indicată mai sus au terminat studiile teologice la vreun institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualificațiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Pot însě concurge și fără testimoniu de cualificațiune profesorii de teologiă și preoții chirotoniți înainte de introducerea esamenelor de cualificațiune dacă în celelalte au cualificațiunea prescrisă mai sus.

În mod escepțional pot concurge și fără prescrisa cualificațiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul și acurateța manifestată în administrarea protopresbiteratului; vor avea dela consistoriul archidiecesan (plenar) speciala îndreptățire la acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post au a-și așterne suplicele lor concursuali la Venerabilul Consistoriu archidiecesan în Sibiiu *în restimp de 30 de ḑile dela prima plublicare* a acestui concurs în foia „Telegratul Român“ alăturând câte o tabelă de cualificațiune, carea sě conțină date esacte și speciali în următoarele rubrici: numele, caracterul, (rangul bisericesc) și locuința concurentelui; anii etății (anul, luna și ḑiua nascerei); studiile pregătitoare afară de cele teologice (anul, locul și categoria acelora); esamenul de maturitate, doctorat și altele, studiile pregătitoare teologice (anul și locul acelora și esamenul de cualificațiune); servițiile de până acum pe terenul bisericesc și scolar, (timpul locul și categoria acelora); în fine cunoscința limbelor și alte reflecsiuni. Datele din această tabelă sunt a se întări cu documente, cari sě se acludă în original, precum carte de botez testimonii scolastice și de maturitate, testimonii teologice și de cualificațiune, atestate de servții bisericești și eventualminte toate altfeliu de recomandări.

Zěrnești în 2 Septembre 1884.

Comitetul protopresbiteral al tractului Branului.

Președinte:
Traian Mețian, adm. protop.

Notariu:
Nicolau Garoiu.

Nr. 2123. [904] 2—3

Publicațiune.

Duminecă în 26 Octomvre a. c. se va esarênda dreptul de cârcĭumărit în comuna **Tilișca** pe timp de **trei ani** și anume: din **1 Ianuarie 1885** până în **31 Decembre 1887**, prin licitațiune publică în cancelaria comunei Tilișca.

Licitațiunea se va începe la 2 oare după ameaḑi.

Prețul strigărei este **1851 fl. 50 cr. pe an.**

Vadiul va fi de **10%**. Oferte corespunḑětoare prescriselor se primesc la primăria comunală în Tilișca numai până în **25 Octomvre seara la 6 oare.**

Condițiunile detaiate se pot afla la subscrisul precum și la primăria comunală din Tilișca.

Sělište în 7 Octomvre, 1884.

Pretorele cercuale.

Nr. 4737 civ. 1884. [903] 3—3

Publicațiune.

Tribunalul din Elisabetopole aduce la cunoscința publică, că terminul de pertractare pentru concessibilitatea comassării hotarului comunei **Bernád** s'a statorit pe **ḑiua de 26 Novembre 1884 st. n. dimineața la 9 oare** în comuna **Bernád** la locuința judelui comunal, la care pertractare prin aceasta se citează toți posesorii comunei cu aceea, că cei nepresenți se vor considera ca învoiți cu comassarea, — și că esemplariul I. al cererei îl pot privì la numitul tribunal.

Pertractarea o va ținea judele reg. Nicolau Székely.

Din ședința tribunalului reg. al Elisabetopolei, ținută la 29 Septembre 1884.

Nagy Lajos, președinte.

Butak, notariu.

Redactor provisoriu Mateiu Voileanu
Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 116 Sibiiu, Joi 4/16 Octombre 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, 3/15 Octombre

Cuvêntarea de tron, prin care s'au deschis dieta Ungariei şi adresa maiorităţii la această cuvêntare preocupă şi acuma pressa europeană. După cum se ştie în mesagiul regesc nu s'a pomenit cu nici un cuvênt intrevederea monarchilor dela Skiernievice. S'a accentuat însĕ demonstrativ bunele relaţiuni cu Germania, apoi cu toate statele europene, punênd cu chipul acesta pe puternica Rusie în o categorie cu statele mici din Europa, bunăoară Serbia şi Grecia.

Rĕspunsul majorităţii din dietă la mesagiul regal în partea privitoare la politica esternă vorbesce despre contract bilateral între Germania şi Austria, cu eschiderea altora. Prin aceasta s'a dat o lovitură Rusiei. Ḑiarele maghiare facênd din această impregiurare capital politic a mai năsprit situaţiunea.

Această tractare nu tocmai delicată a stêrnit resens în Rusia şi ḑiarul „Neue freie Presse“ ne aduce unele estrase din o corespondenţă a ḑiarului bavarez „Allgem. Zeitung,“ despre care se ḑice a fi inspirat' de Russia. Această corespondenţă între altele cuprinde şi acest passagiu: „S'a aşteptat după intrevederea dela Skiernievice, ca la deschiderea sêrbătorească a dietei din Pesta cu ocasiunea amintirei bunelor raporturi dintre Austro-Ungaria şi Germania cel puţin sĕ se fie făcut amintire şi despre Rusia. Este bine cunoscută aici critica posiţie a guvernului comun faţă cu ungurii, cu toate acestea suntem îndreptăţiţi a presupune, că se putea afla o cale potrivită spre a eşì din impas. Între asemenea împregiurări uşor se poate esplica amărăciunea noastră, vĕḑînd că „Nord deutsche allg. Zeitung“ la reproducerea mesagiului regesc, prin care s'a deschis parlamentul Ungariei a lăsat afară passagiul privitoriu la referinţele dintre Austro-Ungaria şi Germania. Dintr'altele pe aici lumea e convinsă că în şedinţele delegaţiunilor se va vorbì şi despre referinţele politice ale monarchiei, şi atunci regimul comun va folosi ocasiunea binevenită de a face amintire în special şi despre bunele referinţe faţă cu Rusia.“

Dieta Croaţiei 'şi continuă activitatea după metoda Starcevicianilor. Majoritatea a primit rĕspunsul la mesagiul regesc, prin care s'a deschis dieta.

Toate neînţelegerile dintre Croaţia şi Ungaria se reduc la necesitatea revisuirei pactului. Rĕspunsul încă accentuează necesitatea de a se esmite o comisie regnicolară pentru revisuirea pactului, care revisuire se va face prelângă stricta observare a drepturilor Croaţiei. Se ştie că ministrul Tisza încă în toamna anului trecut după năbuşirea revoluţiei croate s'a esprimat pentru revisuire.

În starea actuală a lucrului o pacinică complanare a diferinţelor cu greu va fi posibilă.

Europa 'şi aruncă tot mai mult ochii asupra Africei. Cestiunea Egiptului este mai încurcată ca şi înainte de conferenţa din Londra. E pusă în perspectivă o a doua conferenţă, în care se va regula dreptul de posesiune a puterilor europene în Africa.

Apropierea Franciei de Germania în cestiunea africană şi completa isolare a Angliei se dovedeşte foarte eclatant din notele diplomatice presentate tocmai acuma parlamentului din Francia.

Onestitate ḑiaristică.

Trăim într'un timp greu, şi trebue sĕ punem umĕr la umĕr spre a ne putea apăra contra atacurilor îndreptate contra noastră. În asemenea impregiurări e foarte periculos pentru noi toţi, când vedem că sûnt oameni între noi, cari au special interes de a nutrì discordia ce esistă de mult între noi, oameni, cari sistematiceşte strică bunaînţelegere statorită între noi în timpul din urmă.

Nu odată am arătat că rĕu, de tot rĕu stăm ca naţiune, căci prelângă modul maşter de tractare de către stĕpênitorii noştri sûntem desbinaţi noi între noi pentru că unul voeşte sĕ ne tericească pe o cale, altul pe ceialaltă cale. Ne-a durut când am vĕḑut că pentru această ţinută a noastră unii dintre noi au inscenat cruciade de preoţi contra preoţilor, întocmai ca şi în evul mediu; ne-a durut, când am vĕḑut că o soră têněră din ḑiaristica noastră a tras în noroiu persoane onorabile şi-au escomunicat din sinul naţiunei pre toţi câţi n'au avut păreri înprovisate, ca şi ale ei.

Mai mult, durerea noastră se duplică vĕḑênd că în cele bisericeşti încă dăm îndĕrĕt.

Spre a sana rĕul esistent, şi a provenì urmărilor şi mai acute, cari în cele din urmă ne duc inevitabil la prăpastie, am încercat a arăta unele anomalii manifestate în biserica noastră.

Sub titlul **„Uniformitatea în biserică“** am combătut unele rele introduse în timpul mai proaspĕt în sinul bisericei noastre. Am arătat că violenţa şi volnica purificare a limbei bisericeşti ne duce ad absurdum, am arĕtat că cutezanţa s'a atins de cărţile noastre rituale şi simbolice, le-a falsificat în un punct esenţial al simbolului credinţei, şi astfel li-au pus în mâna scolarilor; am raflectat la reuniunile preoţesci, proiectate de domnul protoprebiter Simeon Popescu şi în fine, aducênd în legătură un conclus al sinodului archidiecesan din anul 1882, cu prescriptele Statutului Organic, l'am redus la adeverata lui valoare.

Toate acestea le-am făcut pe cale ḑiuaristică.

Mai mult. Am accentuat din capul locului că departe este dela noi ori ce pretenţii de infalibilitate. Uşor putem greşì, oameni fiind şi noi. Am rugat prin urmare pe toţi cei interesaţi de binele bisericei sĕ se dechiare şi ei cu privire la cele scrise de noi, căci noi credeam posibilă o dispută ḑiaristică, se înţelege, dispută obiectivă şi onestă.

Ce se întêmplă însĕ.

În ḑiariul „Tribuna“ numĕrul 109 apare o corespondenţă subscrisă: „Mai mulţi preoţi din tract.“ Această corespondenţă se loveşte numai de cele scrise de noi în numĕrul 98 al ḑiariului nostru, adecă; proiectatele reuniuni preoţesci. Cu o manieră sĕlbatică tăbăreşte „Tribuna“ asupra noastră cu citata corespondenţă şi ne calumniază în modul cel mai ordinariu, făcênd din noi denuncianţi ai preoţimei noastre, trădători ai intereselor bisericeşti şi mai jidani de cât cei dela „Pester Lloyd.“ Toate aceste denunciaţiuni mârşave se făcură în numele mai multor preoţi şi la adresa preoţimei noastre spre a ne discredita.

Pentru noi nu este secret noianul de uneltiri de tot soiul întreprinse contra esistenţei noastre ca ḑiariu. Ele s'au întreprins îndată după făcuta schimbare în redacţia „Telegrafului Român“ tocmai acuma este anul, s'a urmărit cu multă îndărătnicie de atunci încoace, s'a încercat în sinod sĕ ne frângă gâtul şi îndată după sinod ḑiariul „Tribuna“ în articul de fond ne pune în perspectivă nouĕ încercări la procsimul sinod, care fiind din nou a se compune, oamenii cred că-şi vor forma majoritate în socoteala noastră.

Însinuările din „Tribuna“ numĕrul 109 însĕ nu aveau margini. Ele ni se păreau atât de ordinarie, încât credeam că nu va fi om de omenie, care sĕ nu se îngreţoşeze de atâta mârşăvie.

Spre a aplana lucrul cât se poate mai domol şi în mod onest, am adresat o rugare domnului Ioan Slavici, în calitate de director la ḑiariul „Tribuna.“ I-am spus că am fost calumniaţi în ḑiariul ce stă sub direcţia Dsale, şi l'am rugat sĕ binevoiască a reproduce articolul nostru, de care s'au isbit „Mai mulţi preoţi din tract.“ Cu chipul acesta cetitorii „Tribunei“ după ce au cetit calumniile făcute

---

FOIŢA.

Amintiri din vieaţa dela gimnasiu.

Era pela anul 1869. Sistema dualistică togma se inaugurase şi maghiarii începuseră a face *tabula rasa* cu isprăvile germanilor. La început oamenii noştri surprinş de consecuenţele unor evenimente radicale, credeau că avem de lucru cu o stare de transacţiune. Cei mai chibzuiţi se încercau sĕ facă loc românilor şi în cadrul sistemei celei noue, alţii mai optimisti credeau că trebue sĕ se restitue *status quo* dela 1863. Aceste curente contrarie şi-au aflat o espresiune pregnantă în devisele „pasivitate“ şi „activitate.“

Bărbaţii noştri, cari au avut fericirea sĕ delibereze în dieta Transilvaniei şi în senatul imperial austriac, oftau din adêncul inimei după „oalele cu carne“ din vremea lui Schmerling.

Acest bărbat de stat deduse la eşirea lui din cabinet drept mângăere pentru cei desmoşteniţi parola caracteristică „wir können noch warten“ şi întradevĕr, că de atunci tot aşteaptă mulţi reintoarcerea porumbilor fripţi.

Întraceea faptele arătau în mod învederat că toate aşteptările de feliul acesta sûnt ilusiuni perdute, că dualismul prinde rădăcini şi hegemonia maghiară se îngrădesce tot mai tare cu atributele unui stat maghiar monoglot cu desconsiderarea desevêrşită a naturei poliglote a Ungariei.

În această stare zăpăcită studenţii români, cari până atunci avea aspiraţiuni mari la vieaţa publică încep a fi îngrigiaţi de viitorul lor. Ei presimţiau instinctiv, că în noua ordine de lucruri nu pot sĕ mai conteze la o carieră strălucită în vieaţa statului, că maghiarii le vor închide calea la oficii mai ales, dacă nu vor cunoaşte limba cea nouă de stat.

Gimnasiile germâne ca sĕ tăcem de cele române — erau tare impopulate cu studenţi români şi mulţimea cea mare de studioşi puneau pe gânduri pe bărbaţii noştri cari se aflau la cârma afacerilor naţionale. Puţinii ani de avent creaseră o generaţiune de funcţionari şi acestia trebuiau chivernisiţi, însĕ sistema cea nouă privea cu neincredere la oamenii din sistema vechie.

Ne sûnt în proaspetă memorie cele întêmplate în urma dualismului.

Pe timpul acela me aflam la gimnasiul de stat în Sibiiu. Acest gimnasiu ca institut de stat avea sĕ fie cel dintâiu supus la corectură radicală, adecă transformat în gimnasiu maghiar şi într'adevĕr că reformele n'au întêrḑiat. Profesorii germani şi boemi de renume general, nu se simţiră bine în atmosfera cea nouă şi părăsiră unul câte unul institutul, în care crescuseră o generaţiune solidă şi luminată, profesorii maghiari, până acì puţin cunoscuţi şi respectaţi, le ocupară locul şi începură a prelucra tinera generaţiue în spiritul culturei unguresci, care nu era decât o palidă copie a culturei superioare germâne — o plagiatură. Limba germână ce e drept nu se delătură decât cu încetul şi succesive — perdea însĕ din an în an din valoare până ce mai târḑiu dispăru cu totul.

Tinerii studenţi, cari voiau sĕ-şi croiască un viitoriu, se duseră pe la gimnaşii curat maghiare, ca sĕ poată învĕţa limba maghiară prin contact inmediat cu maghiarii şi sĕ se poată procopsì în sensul cel nou.

Între acesti tineri eram şi eu. — Părinţii mei mau sfătuit sĕ fac această schimbare în studiu ca sĕ învăţ limba maghiară. Când m'au dat la scoală streină nemţască — în anii de mărire şi mândrie naţională română 1861—1863, nici prin vis nu le au trecut că va venì o vreme ungurească, când ori ce ştiinţă afară de cea ungurească nu va avè nici o trecere şi valoare în stat.

Mi-am luat ḑiua bună dela Sibiiu cu gândul da a nu-l mai cerceta ca student. şi cu finea anului scolastic 1869/70 eram hotărît sĕ întru într'un gimnasiu unguresc.

Venind acasă în feriile de vară un amic al casei noastre, un notar onorabil maghiar, începu sĕ me familariseze cu beneficele instrucţiunei maghiare. Pare că-l aud şi astăḑi cât de amar mustra pe părinţii mei pentru că nu m'au dat la scoala noue va cetì şi cele scrise de noi. Astfel apoi publicul român va judeca în cunoscinţă de causă, şi noi cu inima deschisă ne supunem verdictului publicului român.

Me simţiam îndreptăţit a face domnului Slavici această cerere, deoarece n'am avut ansă a crede că dsa mi o va refusa. Credeam că domnul Slavici admite posibilitatea onestităţii în lupta noastră diaristică. Şi citata corespondenţă din „Tribuna“ a cădut în greşeala, pentru care diariul „Tribuna“ în numĕrul 110 a denunţat lumei pressa maghiară întreagă. S'a întêmplat şi cu noi, ceea ce „Tribuna“ insinuă pressei ungurescí: *„S'au luat părţi isolate din articolul nostru, s'au interpretat fals, s'au tras din interpretări false conclusiuni false, şi astfel ne am pomenit schimonosiţi de nu ne am mai cunoscut noi pre noi.“*

În speranţa că „Tribuna“ nu e solidară cu corespondenţa citată, ceream dreptate cu credinţa în onestitatea oamenilor ca diaristi.

Ce vedem însĕ? „Tribuna“ în numĕrul 120 vine şi ne spune, că ea nu poate publica în coloanele sale articolul din „Telegraful Roman“ căci coloanele ei sûnt reservate pentru lucrurile cari lor — celor dela „Tribuna“ — le par mai importante.

Audiţi oameni buni! Pentru „Tribuna“ sûnt mai importante calumniele făcute diariului „Telegraful Roman,“ decât restabilirea adevĕrului. Şi încă asemenea oameni mai au cutezanţa a se plânge de neonestitate la alţii precând ei fără sfieală o spun că ei primesc calumniări cât de impertinente ar fi ele.

Bine sĕ fim înţeleşi. Am dis în numĕrul 108 al diariului nostru că asemenea purtare după părerile noastre este şarlatanie, şi ea între oameni onesti nu se poate admite.

O dicem şi acuma şi lăsăm la judecata publicului român se judece între noi şi ei.

Am tras la indoială că preoţimea din tractul Sibiiului ar avea cunoscinţă de cele publicate în „Tribuna,“ şi după ce domnul prot. Popescu la provocarea noastră, s'a dechiarat că dênsul n'are cunoscinţă despre cele publicate, am dis din cuvênt în cuvênt: *„Preoţimea din tractul Sibiiului are a face din două una: sau tace, şi atunci rĕmâne solidară cu blasfemiile din diariul „Tribuna“, sau dechiară întocmai ca domnul protopop tractual, că ea n'are cunoştinţă de cele ce sau scris sub numele ei, şi atunci rĕmân toate în cârca colegilor dela „Tribuna.“*

Ce s'a întêmplat mai departe. Vine „Tribuna“ şi în numĕrul 135 scrie:

> Sûnt acum câteva sĕptămâni, „Telegraful Român“ a publicat sub titlul „Uniformitatea în biserică“ un şir de articoli, prin care a produs un viu resentiment în cercurile preoţeşti. Mai mulţi dintre abonenţii nostri au stăruit sĕ susţinem causa preoţimei faţă cu aceste articole; eram însĕ de părere, că astădi cel puţin nu are nici o importanţă, dacă „Telegraful Român“ susţine ori combate în vre-o cestiune. Am păstrat dar reserva ce dintru început, ne-am pus faţă cu certurile de tot feliul, şi ne-am mărginit a publica în coloanele „Tribuna“ un articol, pe care mai mulţi preoţi din tractul Sibiiului ni l-au dat drept întimpinare la însinuările făcute de „Telegraful Român“.
>
> Cetind acest articol băeţii dela „Telegraful român“ au avut obrazul de a susţine în public, că el a fost scris în redacţiunea „Tribunei“ fără de scirea preoţimei, deci, că mistificăm publicul şi ne adresăm cu rea credinţă la el.

Audi frate! Moşnegii dela „Tribuna“ se fac şi farisei! Băeţii dela „Telegraful Roman“ în nevinovăţia lor au pretins dreptate şi onestitate dela Moşnegii dela „Tribuna,“ şi acestia au obrazul a susţinea în public că ei sunt cei calumniaţi.

Băeţii dela „Telegraful Roman“ au fost îndreptăţi sĕ creadă despre preoţimea din tractul Sibiiului că ea nu este solidară cu calumniele din „Tribuna,“ şi ei au pus alternativa de mai sus: „dacă nu se dechiară preoţimea, rĕmân toate în cârca colegilor dela „Tribuna,“ dacă se dechiară preoţimea nu rĕmâne nimica în cârca colegilor dela „Tribuna.“

Preoţimea din tractul Sibiiului vine şi dechiară în „Tribuna“ că calumniile la adresa „Telegrafului Roman“ s'au scris din partea mai multora dintre preoţi după însărcinarea primită dela ei.

Naivi trebue sĕ fie moşnegii dela „Tribuna“ dacă cred că cu chipul acesta au ajutat causei. Tocmai prin aceste 27 de subscrieri documentăm noi că am fost calumniaţi în diarul „Tribuna,“ că moşnegii dela „Tribuna“ atât de importantă au ţinut şi ţin această calumnie, încât n'au publicat şi nu publică din cuvênt în cuvênt cele scrise de noi cu privire la reuniunile preoţeşti. Pe basa celor 27 de subscrieri susţinem că „Tribuna“ ne-a calumniat, s'a declarat solidară cu blasfemiile din acel articol, şi astădi cu un cinism ne mai pomenit vine şi se plânge că ea este cea calumniată.

Naivi trebue sĕ mai fie şi oamenii cari au inscenat asemenea escamoterie, ca şi cea cu subscrierile preoţimei. Preoţii din tractul Sibiiului începênd dela Părintele Baca pănă la P. Ţintea din Turnişor nici habar nu au despre cele scrise prin „Tribuna“ la adresa noastră. Şi aceasta pentru cuvêntul că judecata ei nu se ridică pănă la atâta, altcum n'ar subscrie asemenea lucruri. Ca şi tot atâtea automate, preoţii au fost puşi în lucrare, şi acele subscrieri au valoarea unor subscrieri de automate. Maşina s'a pus în lucrare şi colegii dela „Tribuna“ nu se vor supĕra dacă i vom absolva dela responsabilitatea pentru productul eşit din asemenea maşină.

Am fost calumniaţi în coloanele diarului „Tribuna,“ am fost insultaţi în mod mişelesc, şi în cele din urmă „Tribuna“ simţindu-se insultată caută după formula de satisfacţiune.

Sĕ-i o dăm noi. Stăruiţi sĕ se formeze pretutindenea reuniuni preoţesci şi apoi publicaţi subscrieri de automate.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Rêşnov în 25 Septembre 1884. Onorate Domnule Redactor! Dispun de câteva momente libere, me folosesc deci de ele, ca sĕ ve comunic ceva despre mişcămêntul inveţătorimei noastre. Astădi tocmai s'au încheiat lucrările adunării generale a Reuniunii invĕţătorilor români din districtul X (al Braşovului); de sigur, că nu veţi fi indiferent faţă de desbaterile acestei reuniuni. Ve voiu împărtăşi deşi pe scurt aceste desbateri, într'u cât adecă sum în stare a face aceasta, căci cel chemat pentru astfel de raporturi nu poate fi altul decât secretariatul Reuniunei, carele cred, că nu va pregeta a şi face aceasta la timpul seu.

Trei dile au durat pertractarea agendelor reuniunei din cestiune. În aceste trei dile s'au ţinut patru şedinţe, cari — negreşit — că au trebuit sĕ fie lungi precum au şi fost într'adevĕr, căci numai aşa s'a putut percurge tot materialul pus la ordinea dilei. Aceasta a fost statorită în modul următor: şedinţa I-ia — presentarea raporturilor comitetului şi alegerea comisiunei de revisuire, şedinţa II-a şi a III-a — prelegerile teoretice-practice din scriptolegie şi la finea celei din urmă reconstituirea reuniunei; şedinţa a IV-a raportul comisiunei revisuitoare a raporturilor comitetului.

În şedinţa I-a presidentul reuniunei d-l director gimnasial St. Iosif deşchide şedinţa cu o cuvêntare foarte acomodată şi însufleţitoare, apoi se percug lucrările statorite pe aceea şedinţă. — Urmează în diua următoare (24 l. c.) atât înainte cât şi după prând prelegerile numite mai sus, cari — la însărcinarea preavenerabilului consistoriu archidiecesan — au fost ţênute de d-l Georgiu Moian, invĕţător la scoala de fete din Braşov.

Nu me simţ în putere a judeca despre prelegerile D-lui Moian, dar totu-şi ca sĕ nu fie mancă descrierea de faţă voiu schiţa în liniamente generali materialul pertractat de dênsul. D-sa în şedinţa dinainte de prând a espus istoricul metodurilor vechi de slovenire şi silabisare, metodul fonetic la începutul desvoltării sale, perfecţionarea acestui metod precum se practică adi sub numele „scriptolegie,“ carea o desvoltà foarte pe larg, desfăşurând-i toate principiile într'o limbă foarte uşoară. După o mică pausă ţênu domnul prelegĕtor o prelegere practică cu copii începători în faţa adunării despre introducerea la scris. În şedinţa de după prând ţênu d-l prelegător încă o prelegere practică cu copii despre desvoltarea sonului „ì“, după care provocà dl preşedinte pe rênd pe mai mulţi invĕţători, ca sĕ reproducă odată numitele prelegeri practice. Ce succes au avut ostenelele d-lui prelegĕtor, se poate vedea din repeţitele esclamări de „sĕ trăiască!“ eşite din pepturile ascultărilor şi din espresiunea de mulţamită protocolară a adunării generale. Sarcină grea a avut d-l prelegĕtor pe de o parte pentru că toată diua a întreţinut adunarea numai cu prelegerile sale; ear pe de altă parte pentrucă în biserica cea nouă şi mare, în care s'au ţênut şedinţele toate, a trebuit, sĕ vorbiască cu voce înaltă şi rar, căci numai aşa putea fi înţeles din partea auditorilor, de oarece resonanţa acelei biserici este foarte deasă şi mare. După aceea cătră 6 oare seara înainte de ridicarea şedinţei — la cererea unei părţi preponderante a adunării s'a pus la ordinea dilei alegerea funcţionarilor reuniunei. Resultatul acestei alegeri este următorul: President — d-l director gimnas. St. Iosif; v.-pres. d-l director al scoalei normale pin Braşov G. Belisimus; secretar prim d l înv. din Braşov N. Oancea; secretar secund — d-l înv. din Braşov D. Iarca; cassar d-l înv. din Braşov I. Aron; controlor d-l înv. din Braşov G. Moian; bibliotecar d-l înv. din Braşov Z. Butnar; apoi membri în comitet: domnul înv. în Zêrneşti I. Străvoiu, dl înv. în Turcheş Anast. Bârsan şi dl înv. în Satulung I. Dariu şi dl înv. din Bod I. D. Pătraşcu. Presidenţii despărţămintelor s'au ales în diua următoare în persoanele dlor: director la scoala din Satulung I. Dorca pentru despărţ. I; dl director la scoala din Preşmer G. Ludu pentru despărţ II; dl director la scoala din Zĕrneşti B. Bude pentru despărţ. III şi dl capelan şi director la scoala din Breţcu C. Damian pentru despărţ. IV. — În şedinţa din 25 l. c. s'au desbătut raporturile comitetului central al reuniunei, în care s'a sulevat şi premiarea celei mai corĕspundĕtoare gramatici române pentru scolari; premiul însĕ nu s'a oferit încă nimenui pănă la eşirea părţii a II-a din Gramatica dlui V. Mândrean.

---

din Aiud, după cum îi sfătuise dênsul. Părinţii rĕspundeau la aceste mustrări fanatice prin o tăcere, din care vedeai că ei sûnt surprinşi de neaşteptata schimbare în viaţa monarchiei austriace. Tatăl meu a fost căpitan în revoluţiunea ungurească şi au luptat în castrele improvisate româneşti contra violenţii şi supremaţiei maghiare, de aceea nu putea consimţi cu noua sistemă ungurească. Drept vorbind, dênsul n'avea încredere în trăinicia sistemei celei noue, şi ţinea lucrul de o anomalià trecătoare.

Aceasta era de altmintrenea o părere generală la Români.

Dar cu toţi scrupulii sei dânsul s'a hotărît sĕ me dea în gimnasiu unguresc. Mai era o greutate de învins. În ce fel de gimnasiu sĕ me dea: în gimnasiu calvin s'au catolic. El avea o mare aversiune către calvini — ba chiar o ură ce o da pe faţă adeseori. Calvinii sûnt în ochii Românilor nişte oameni antipatici şi chiar urgisiţi. Aceasta ură au rĕmas în inimile românilor transilvăneni prin tradiţiune de pe timpul când proselitismul reformaţilor spriginit de principii transilvăneni, a dat năvala asupra credinţii strămoşeşti a românilor; din vremile lui Rákoczy, care în zelul de proselit ne au trădus cărţi bisericesci în limba română ca sĕ ne facă mai uşor calvini şi apoi maghiari. Şi ura aceasta contra calvinilor a devenit în decursul timpului şi mai intensivă prin faptul, că stêpênii iobagilor au fost calvini de confesiune şi ei asupriau pe români în virtutea dreptului feudal ca pe nişte iobagi legaţi de glie şi în zelul de proseliţi, ca pe nisce oameni încăpătinaţi, cari nu vor sĕ priceapă superioritatea confesiunei reformate şi sĕ primească mântuirea sufletului după fasonul calvinesc. Astfel numirea de calvin, cu care românul şi astădi stigmatisează pe omul rĕu şi blăstămat, au remas ca un concept de rĕutate în memoria fostilor iobagi.

Această slabă reputaţiune de care se bucură calvinii la români făcea pe tatăl meu sĕ şovăiască multă vreme înainte de a se decide sĕ me dea într'un gimnasiu calvin. Se temea, că calvinii, cari mai era corsideraţi şi ca oameni ateisti, îmi vor altera credinţa strămoşească şi vor face din mine un om pierdut atât pentru vieaţa de acum cât şi pentru cea vecinică şi voiu pierde în cele din urmă şi naţionalitatea mea română.

Aceste vederi nu mai sûnt astădi normative. La generaţiunea vechià însĕ momentul confesional identificat cu cel naţional constituia o parte esenţială a vederilor şi era şi o consecuenţă firească a stărei sociale de atunci. Astădi fireşte că aceste două concepte sûnt deosebite unul de altul, însĕ încercările de desnaţionalisare, propagate în trecut sub firma confesională, astădi se proprgă pe faţă la lumina dilei cu visirul deschis.

Dar nu conveniau tatălui meu nici gimnasiile catolice pentrucă şi acestea institute au fost şi sûnt cuiburi de proselitism de şi de altă specie — în fond însĕ tot atât de periculoase pentru religiunea şi naţionalitatea românilor. Nici propagandele jesuitice nu s'au şters din memoria mult agitaţilor români şi nici că se vor şterge vre-o dată, pentru că desbinarea ce a predus-o între români este un monument viu despre uneltirile viclene, cu care duşmanii nostri seculari ne-au prins în cursă. Oamenii din generaţiunea noastră mai vechià cunosc — din esperiinţa proprie relele ce au isvorit din uniunea cu Roma, care este opera propagandei catolice. Această propagandă nu s'a terminat nici astădi, ci se continuă şi astădi sub diverse preteste şi devise ademenitoare. Propaganda jesuitică în Transilvania a mers mână în mână cu propaganda naţională maghiară şi românii s'au săturat de atâte secături de convertiri.

De acì se esplică aversiunea românului cătră istitutele de cultură maghiare.

Aceste consideraţiuni îngreunau hotărîre. În cele din urmă însĕ aspra realitate şi necesitate au trebuit sĕ decidă şi aşa ne-am hotărît pentru gimnasiul reformat din Orĕştie. (Va urma.)

Acestea sûnt în resumat afacerile desbătute în şedinţele reuniunei.

Învetăţorii au arangiat supt înţeleapta conducere a d-lui Iacob Murĕşan o producţiune musicală, la care s'a produs şi dl Murăşan cu o piesă esecutată pe clavir.

Succesul acestei încercări a fost preste aşteptare bun, ceea ce se poate atribuì pe de o parte dlui conducĕtoriu ear pe de alta parte domnilor învetăţori, care ştiu învĕţa cântări în cor şi într'un timp atât de scurt, precum s'a întêmplat în casul de faţă.

În fine îmi mai rĕmâne a amintì ceva şi despre ospitalitatea, de care s'au bucurat învĕţătorii în frumosul opid Rêşnov. Rêşnovul, o comună amestecată din sasi şi români, dispune de o frumoasă inteligenţă atât între acestia, cât şi între aceia, între cari precum am observat esistă o harmonie neştirbită, ceea ce dovedesc multe lucrări efectuite cu cel mai bun succes, precum e bunăoară pompoasa biserică română, carea, pe lângă cele 32 de mii fl., a constat multă trudă şi osteneală a fruntaşilor numitei comune: N. Nan, paroch, G. Proca director scolar şi învĕţătorii I. Cârstolovean, Ilie şi Stănuleţ s. a. Dispositiile luate pentru menagearea învetăţorilor au fost satisfacĕtoare; cu toate acestea o anomalie tot n'a lipsit: se anunţase adecă, că la hotelul principal s'a dispus a se da pentru învĕţĕtori prânḑul cu 40 cr. ear cina cu 26 cr., când a fost la adecă s'a plătit prânḑul cu 1 fl. ear cina cu 40 cr. Se vede, că aici lăcomia birtaşului a fost causa acestuia rĕu tare simţitor pentru bieţii învetăţori, cari dìntre cei ce au fost mai norocoşi — au căpătat diurne foarte subţirele, mulţi însĕ n'au avut nici un cruceriu ca diurn, ba unii, au fost siliţi sĕ vină pe jos la adunare. Cortele au fost bine împărţite, astfel încât nu s'au auḑit plângeri. Toată recunoscinţa merită elita română Răşnoveană pentru buna îngrijire faţă de învetăţori şi în special domnii G. Proca şi păr. Nan, cari sûnt sufletul comunei atât în cele politice cât şi în cele scolare şi bisericesci. Dea Dḑeu multe comune ca aceasta!

La revedere în anul viitor la Breţcu! *B.*

Ibănesci, în 28 Sept. st. v. 1884. M. On. Dle Redactor. Voind a împlinì promisiunea mea din 17/29 Septembre a. c. am sĕ raportez că timpul cât l'a petrecut A. Lor în ţinutul nostru, a fost un timp sĕrbătoresc şi de bucurie. După cum scrisesem în corespondinţa premergĕtoare înalţii oaspeţi au ajuns în Gurghiu Luni în 29 Septembre st. n. între oarele 10—11 a. m., şi fiind că rarii oaspeţi după cum se anunţase şi prin jurnale, venise aici deadreptul dela Sinaia dela regele României Carol n'a venit deodată cu membri din suită căci partea cea mai mare a acestora a sosit aici numai de către seară, totuşi în aceasta ḑi după ameaḑi Al. Sa principele cu cei de faţă a eşit la vânătoare de paseri în grădina cetăţii lui Rákoczy, unde înălţimea sa principele Rudolf, a împuşcat o buhă, la care întêmplare suriḑênd a ḑis, că asta e un semn bun pentru vênătoria de urşi regulată ce se va începe mâne.

Marţi a doua ḑi (30/9 n.) s'au început apoi vênătoarea de urşi regulată pre teritoriul comunelor Adrian şi Iabeniţa, dară fără rĕsultat. În aceasta ḑi archiducesa a făcut o preumblare prin comuna noastră Ibănesci însoţită numai de o damă de onoare contesa Pálfi; A. Sa dispunea sĕ mâne trăsura ce era deschisă trasă de doi cai, încet, pentru ca sĕ poată privì cu deamăruntul ceea ce-i atrăgea atenţiunea. Portul românesc (care pre la noi e încă ne corcit) i atrăgea de deosebit atenţiunea, atât al bărbaţilor cât şi al femeilor. Fiind timpul frumos în aceasta ḑi copii eşisă în uliţă la jocurile lor. Al. Sa dispunênd sĕ steie trăsura în loc privia deaproape la băieţi, a ordinat prin servitori ale împărtì câte 40—60 cr. O deosebită impresiune a făcut asupra A. Sale o nevastă care eşise din casa ei cu un prunc de 6 luni în braţe şi cu o copilă de 3 ani de mână, aici a oprit trăsura în loc privind la băeţi şi muiere şi informânduse despre starea lor le-a împărţit la prunci câte 60 cr. dispunând că în starea aceasta sĕ se fotografeze, ceea ce în ḑiua următoare fotograful curţei venind din Gurghiu ia şi fotografat, remunerândui cu 1 fl. v. a.

Mercuri a 3-a ḑi (1 Oct. n.) s'au făcut vênătoare pre teritoriul comunei Caşva, unde sau vĕḑut vre-o 4 urşi, în vre-o doi sau şi descărcat câteva puşcături, dara a scăpat preseriţi.

Joi a 3-a ḑi (2 Oct. n.) vênătoarea s'au continuat pre teritoriul comunei Hodac, unde Al. Sa a împuşcat un urs. În aceasta ḑi sara fui norocit a lua parte ca privitoriu la conductul de facle, ce s'a făcut în curtea castelului în onoarea archiducelui; tot în această seară în grădina castelului unde era pus ursul împuşcat, am putut vedea ceremonialul ce i s'a făcut animalului, sau după cum ḑice poporul „prohodul ursului,“ adecă în noaptea aceasta cam pre la 9 oare fiind ursul pus pre nesce ramuri de brad în grădina castelului, 40 dintre gonaci toti români cu facle aprinse s'a pus împrejur; aici era deoparte ţiganii cu bucinele şi trimbiţele, de altă parte bandă de musică a lui Solomon din Cluş, cântând pre rênd, când banda, când bucinile, după cum e datina la astfeliu de ocasiuni vênătoresţi. Acì era de faţă A. L.L. cu suita; aici am putut auḑì chiar pre graţioasa pricipeasă, cântând după musică mai multe arii. — Tot în aceasta ḑi archiducesa cam pre la 10 oare a. m. au fost făcut o preumblare prin comunele Adrian, Iabeniţa.

Vineri s'au făcut vênătoare pre teritoriul comunei Caşva, împuşcând A. S. principele al 2-lea urs.

Sâmbătă vênătoare s'a făcut pre teritoriul comunei Hodac unde de unul din suită s'a împuşcat al 3-lea urs; în această ḑi ear am putut vedea pre archiducesa Stefania prin comuna noastră Ibănesci mergênd cu trăsura deschisă către munte până la „Fâncel,“ în capul comunei eşindu-i o muere cu un biid de alune, le a primit şi o a remunerat cu 1 fl.

Duminecă în 5 Octobre n. după ce Alteţele Lor cu suita au asistat la serviţul divin în bisericuţa rom. cath. din castel, după finire şi luarea dejunului, a făcut vênătoare pe teritoriul comunei Caşva, dară fără resultat, căci deşì gonacii din tufişuri au scos vre-o 5 urşi dintre cari câţi-va au fost preseriţi au scăpat totuşi toţi în codru.

Luni s'a facut vênătoare în dos pre teritoriul comunei Orşova, dară fără resultat.

Marţi fiind învitat Al. Sa cu suita la vênat în partea Murĕşului, de baronul Kemény — care încă face parte din suită — pre teritoriul seu în apropierea comunei „Maierău,“ aici ear a puşcat doi urşi.

Mercuri în 8 Octobre st. n. şi cea din urmă vênătoare, s'au făcut în apropierea Caşvei şi Glăjăriei, unde s'a împuşcat ear doi urşi, dintre care unul chiar de vĕrul archiducelui Rudolf, tinĕrul prinţ „Francisc.“

În aceasta ḑi, archiducesa Stefania însoţită de contesa Pálfi, servitoriul de curte şi coceş au făcut preumblare prin comuna Hodac până sub poalele munţilor, chiar pre unde se susţin urşii, suindusă cu trăsura pre un drum lateral neregulat şi rĕu, aici a petrecut dela 11 oare a. m. până către 4 oare sara.

Resultatul vênătoriei deci în anul acesta, putem ḑice că a fost norocos căci în 9 ḑile în care s'a făcut vênatul, s'au împuşcat 7 urşi pre atâţia a fost presĕriţi şi 11 a scăpat sănĕtoşi.

Lăţindu-se vestea că Joi în 9 Octobre st. n. înalţii oaspeţi se vor depărta din ţinutul nostru, des de dimineaţă sa putut vedea din toate părţile din comunele vecine alergând în Gurghiu îmbrăcaţi sĕrbătoreşte ca sĕ fie de faţă la depărtarea înalţilor oaspeţi.

Alteţele Lor a dorit ca în aceasta ḑi sĕ vadă şi jocurile îndatinate la toate naţionalităţile: unguri, secui, sasi şi români; spre scopul acesta judele procesual din Reghin, prin juḑii comunali a dispus ca în aceasta ḑi sĕ fie dela fie-care naţionalitate câte 6 părechi de juni „feciori şi fete,“ dintre români s'au ales acestia 3 părechi din Ibănesci şi 3 din Hodac, care cu muzicanţii lor de ţigani s'au presentat pre 9 oare a. m. la Gurghiu.

Mai întâiu a jucat secuii şi ungurii, apoi sasii şi în urmă românii. Nu ştiu ce impresiune vor fi făcut asupra Al. Lor jocurile sĕcuilor, ungurilor şi sasilor — cari sûnt destul de primitive şi la care la toate a privit cam $^1/_4$ oară, precând la jocul nostru singur a privit o $^1/_2$ oară. Putem ḑice fără a esagera că jocul şi portul românilor, a atras şi acum admiraţiunea A. L. L., dela un june din Ibăneşti a luat şerpariul înţîntat şi un baston impistrit, care cu totul de a plătit 4 fl. la despăgubit însĕ cu 22 fl. v. a.; ear dela 2 fete a luat neşte sgărdane şi mărgele cu cruciţă, pre care ear le-a remunerat cu câte 5 fl. v. .

După ce A. L. L. a luat prânḑul cam pe la 3 oare d. m. pogorêndu sĕ din castel îmbrăcat în vestminte de general, înainte de a se urca în trăsură şi-a luat rĕmas bun mai întâiu dela aristocraţia de faţă, apoi întorcêndu-se către preoţimea rom. cat. şi cea română de ambe conf. strângând mâna protopopului rom. cat. şi a parochului din Gurgiu Nicolau Petru mulţămindule tuturor, apoi s'au întors către badea Simion Lup din Hodac şi badea Bloj Nechită din Orşova, ca unii cari au arangiat vênătoria şi remunerândui cu câte 10 fl., le-a strêns mâna ḑicêndule româneşte cam acestea ve mulţămesc că m'aţi pus la vênat în loc norocos de am putut împuşca doi urşi, se vĕ ţină Dḑeu; ear graţioasa archiducesă suriḑind prin complimente către toţi, urcânduse în trăsură, ear archiducele în limba ungurească mai mulţămind odată tuturor, după strigarea de mai multe ori de éljen şi sĕ trăiască, s'au depărtat, lăsând cele mai bune suveniri în poporul ţinutului. *Ioan Petru.*
capelan.

Mulţămită publică.

Pentru loteria arangiată din partea „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ au mai incurs următoarele obiecte:

Dela doamnele şi domnişoarele: Aurelia de Trapşa, 20 fl. v. a., Victoria C. Iuga n. G. Bariţ, note pentru piano; S'o veḑi mamă n'o mai uiţi, Tupilus prin năgăruş, sêrba din cănuţa, Rhapsandia română. Maria G. Bariţ, una cutie cu Hârtie şi cuverte pentru corespondenţă, Virginia Iuga, Contes Allemands. Aurora Kisbach, colectată: 1 fl. v. a., Maria Macavei, 2 fl. 50 cr. v. a., Eugenia Macaveiu, 2 fl. 50 cr. v. a., Eugenia Jurca, 1 fl. v. a., Eva David 1 fl. v. a., Maria David, 1 fl. v. a., dnul Nicolae David, 1 fl. v. a., Sofia David, 1 fl. v. a., dnul Aleczandru David, 1 fl. v. a., Sofia Macaveiu, 1 fl. v. a., Maria Ionuţiu, 1 fl. v. a., Salvina Macaveiu, 1 fl. v. a., Ana Macaveiu, 1 fl. v. a., Iuliana Ciura, 2 fl. v. a., Maria Sivica, 1 fl. v. a., Ana Adamoviciu, 2 fl. v. a., Eva Rancea, 1 fl. v. a., Paraschiva Jurca 1 fl. v. a., Maria Jurca, 1 fl. v. a., Sofia Cosma 1 fl. v. a., Eva David Drăgan, 1 fl. v. a., Ana Ghib, colectantă; una traistă din lână, 1 ştergar, una păreche cleşte de zăhar, una tavită pentru lampă, dnul Grigorie Ghib paroch, 1 orologiu de busunariu, Elena Avram, una lingură de lemn, una merindeaţă, Elisaveta Avram, 6 verigi de nicol, Maria Catilina, una traistă, 1 servet, Măria Căzan, 1 ştergar, Ioana Hartapetiu, 1 ştergar, dnul Andreiu Bucşa, una cutiă de lemn pentru sare şi una batistă, dnul Nicolau Oancea, învĕţător una lingură de lemn, Henia Oancea, una merindeaţă, Elena Aleman, 1 ştergar, Elena Cernat, 1 servet, Maria Creţiu, 1 servet, Maria Achimescu, una merindeaţă, Marina Bogdan, una traistă de lână, dnul Toma Barb, traficant. una pipă de lemn, Maria Barb, una păreche ciorapi mici, Marina Deloran, una traistă de lână, Maria Chivuţa, una batistă, Ioana Bogdan, 1 servet, Maria Ciuchendea, una merindeaţa, Ana Bogdan, una merindeaţă, Maria Mihăilă, una traistă de lână, Paraschiva Aleman, una traistă de lână, Helena Popoviciu Barcian, una masă de fumat, prin dna Iudita Todescu colectantă: Draja Sofia lui Simion 2 metrii de caschemir colorat, Letiţia Oncu, colectantă: 1 ţiitor de bilete din bronce şi sticlă rosa, Rhea Silvia Ceontea, 1 ţiitor pentru tutut din catifea brodată, Teresia Magdu, una casetă cu recuisite de cusut, 1 servet pentru poame, Francisca Truţa, 1 tacâm de argint, Ana Bonciu, una corfă pentru lucruri de mână, 2 vase pentru viorele, 1 păhar cu capac, Georgina Misici, una periniţă pentru masă de toiletă, 1 ţiitoriu de bonboane una tavă pentru lampă, Câmpean, 2 vase de flori, Constanţa Marcu, 1 album, 2 ţiitoare de juvaere, Elena Hamzea, una corfiţă din peluche roşu, Liuba Popoviciu şi Elena Nicadinovits, 2 vase de flori, 1 vas de confect, 6 farfurii de confect, Antonescu, 1 clopoţel, Dogariu, 4 fl. v. a., Melania Pap, 6 farfurii de confect, vĕd. Emilia Popoviciu, 1 păhar cu tasă din sticlă, 1 rĕḑimătoriu de tacâm, Livia Vuia 1 călimar, una lampă de noapte, una mică tavă chinesească, Malvina, 2 inele pentru servete brodate, Aurelia Beleş, 1 călimar, Aurel Suciu, 1 album pentru fotografii, 1 ţiitoriu de parfum 1 album pentru poesii, Dr. G. Vuia 3 esemplare din opul seu „Higiena poporală“, Dr. Nicolau Oncu, poesiile lui Eminescu.

Pentru bunăvoinţa documentată faţă cu scoala reuniunei comitetul le esprimă mulţămită pe calea aceasta.

Varietăţi.

* (Personal.) Preasânţia Sa Domnul episcop al Caransebeşului Ioan Popasu cu trenul de eri, ear Presânţia Sa Domnul episcop al Aradului Ioan Meţian cu trenul de astăḑi, a sosit aici spre a lua parte la şedinţele consistoriului metropolitan.

* (Reuniunea română de cântări) de aici 'şi începe aḑi probele. Localul şi oarele rĕmân cele statorite anul trecut.

* (Convocare.) Adunarea generală estraordinariă a despărţământului VIII al asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, se convoacă prin aceasta în comuna Şard pe 1 Novembre 1884 st. n. la 10 oare a. m.

Din şedinţa subcomitetului VIII a asociaţiunei transilvane, ţinută în Alba Iulia la 10 Iuliu 1884.

Ioan Pipoş,
director.

* (Scolastic.) Comitetul central al reuniunei generale, a învĕţătorilor din comitatul *„Târnava*

mare,“ şi-a ţinut prima şedinţă a activităţii sale în 1 Octombre a. c. n., în edificiul scoalei maghiare de stat din Sighişoara, locul central al reuniunei.

* (Postal). Cu 21 a lunei curgĕtoare începênd se deschide oficiu postal în comuna Gyergyó-Rékás. Ea va sta în legătură cu oficiul de poștă din Gyergyó-Tőlgyes de 4 ori pe sĕptĕmână.

Mersul:

Pleacă din Gyergyó Rékás Dumineca, Marţa, Joia, şi Sâmbăta la 1 oară d. a.

Ajunge în Gyergyó-Tőlgyes tot atunci la oarele 6.20 minute.

Pleacă din Gyergyó-Tőlgyes Luni, Mercuri, Vineri şi Dumineca la 6 oare dimin.

Ajunge la Gyergyó Rékas tot atunci 11 oare 20 min. dim.

* (Pentru ce are luna lui Februarie şi 28 de ḑile?). Februarie e luna a doua din an, când e an comun are 28, ear când e visesct are 29 de ḑile. La romani şi când era comun avea 29 de ḑile, după ce însĕ luna a opta din an în urma hotărirei senatului s'a numit cu numele impĕratului August, s'a răpit o ḑi din Februarie şi sa adus la ḑilele din August, cari erau 30 la numĕr şi aceasta din causă, ca sĕ nu fie August lună mai scurtă ca luna lui Iulie, care avea 31 de ḑile. Luna lui Februarie şi-a căpătat numirea dela ḑeul Februus, după februali sau lupercalii, cari se sĕrbau în luna aceasta din 18—28, cu ocasiunea aceasta se aduceau jertfe de împacare pentru curăţirea celor vii şi pentru iertarea păcatelor celor morţi.

* (Tunelul dela Arlberg.) Aerul în tunel este foarte sănătos şi temperatura variază între 15 şi 18 grade. Organisarea serviciului interior a acestui tunel oferă toate garanţiile. Necurmat stau în tunel 2 garde, cari se schimbă după 7 oare de serviciu. Aceste garde sunt asemenea însărcinaţi d'a înregistra regulat în carnetele lor observaţiunile privitoare la temperatură, umezeală, curentele atmosferice şi alte fenomene. Ḑece lanterne, aşezate pe păreţii tunelului şi anumite semne chilometrice arată distanţa în chilometri. Apa care ese din tunel se scurge în rîul dela Alfeuz. Întrarea tunelului are o lărgime de 8 metri şi o 'nălţime aproape de şepte metri; ea este de granit cenuşiu şi poartă o placă mare pe care este scris numele împĕratului. La dreapta întrării în tunel se află monumentul inginerului Loth, care a murit: acesta este un obelisc de porfir. În tunel nu este decât o cale, dar mai târḑiu se va mai face una. La metrul 1,190 se află placa pusă ca suvenire a visitei împĕratului făcută la 1881. Punctul cel mai înalt este de 4,106 metri; în urmă începe coborirea, care se face cu o mare iuţeală până la eşirea din tunel, unde se află staţiunea Langen.

* (Calendae.) După călindarul roman prima ḑi din fie-care lună se numia Calendae pe care o sĕrbau de regulă cu jertfe. După ce însĕ în ḑiua aceasta erau constrînşi a plătì sumele împrumutate şi a da după ele interesele, au început a o numi *calendae tristes*, adecă început trist. Din contră sub numirea de calendae greceşti (latinesce: *calendae graecae*) sĕ înţelegeau ḑilele, cari n'au sĕ mai urmeze.

* (Preferinţă). Regele Egypetului Ptolomeu I, pe când era încă în putere, nu numai că a abḑis de coroană regească în favorul fiului seu minoren dar s'a băgat în gardă regală a acestuia, de oare ce e mai de preferit a fi tata unui rege, de cât rege.

* (Încredere.) Un orator roman creḑênd, că prin elocinţa sa va deştepta compătimirea poporului faţă de acusatul, pe care-l apăra, a întrebat pe Catulus: am desteptat eu compătimirea în popor? Acesta ia respuus: Da încă grozav! căci nu-mi pot închipuì nici pre unul aşa de nesimţitori, încât sĕ nu compătimească oratoria ta.

* (Domnitor.) Fiind Pericles ales de duce athenian adese-ori s'a ḑis şieşi cu deosebire însĕ când sĕ îmbracă. Grijeşte Pericles! grijeşte! civi, greci, athenieni sîmt aceia, peste cari domnesci!

* (Poet nenăscut). Regele Dionisiu a făcut poesii şi a adunat pe toţi poeţii la sine şi înaintea acestora ş'a cetit poesiile sale. Toţi, afară de Philoxenus, care nu putè sĕ se faţărnicească, i le-au lăudat; pe Philoxenus din causă că nu au arĕtat complăcere l'au arestat. În ḑiua următoare amicilor poeţi ai lui Philoxenus le-a succes a câştiga agraţiarea amicului lor dela rege, care l'a şi învitat la masa sa împreună cu ceialalţi. Dionisin şi cu această ocasiune ş'a recitat poesiile sale Philoxemus a tăcut. Dar acum cum ţi se împar poesiile mele? îl întrebă Dionisiu. Philoxemus nu i-a respuns nimic, dar întorcêndu se către garda regească a ḑis: duceţi me şi me închideţi! Amicii lui la auḑul acestor vorbe au isbucnit într'un rîs, care a făcut pe rege de şi-a schimbat naturelul de mai nainte şi a simpatisat cu critisătorul poesiilor sale, cu Philoxemus.

* (O bandă de tâlhari compusă din funcţionari comunali.) După cum i se telegrafează din Timişoara jurnalului „Egyetértés,“ gendarmăria a descoperit în comitatul Timiş o mulţime de indiviḑi, cari fac parte din o bandă de hoţi de cai. Centrul îl au în Verşet. Până acuma au fost prinşi vr'o 15 inşi, dintre cari doi scrietori comunali, la cari s'au aflat mai multe sigile false şi pasapoarte pentru cai. Gendarmăria a făcut arătare în contra sergentului dela gendarmii din Verşeţ, pe care'l suspiţionează cu complicitate ear pe antistia comunală din Kustély o acusă că ar fi tata tâlharilor. În urma acestora pretorul din Verşeţ a făcut cercetare în cancelariile oficiului comunal din Kustély. Resultatul acesteia a fost, că a aflat că s'a comis abusurile cele mai mari şi a fost demisionată întreaga antistiă comunală, notariul, judele, cassariu. Gendarmăria acusă pe un preot român gr. or. ca este tată al tâlharilor.

Loterie.

Mercuri în 15 Octombre n. 1884.

Sibiiu:	**70**	**72**	**83**	**69**	**29**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 14 Octomvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	123.05	123.—
Renta de aur ung. de 4%	93.25	93 25
Renta ung. de hârtie.	88.80	88.75
Renta de aur austriacă	103.05	103.—
Sorţi de regularea Tisei	115.40	115.25
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.8
Acţiuni de bancă de credit ung.	283.50	282 25
Galbin	5 80	5.76
Napoleon	9.69½	9 68
London (pe poliţa de trei luni)	122.15	122.10

Nr. 150. [905] 2—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 32 p. 5. şi a instrucţiunei votate de sinodul archidiecean la 13/25 Aprilie 1877 Nr. 191 §. 7., prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în Tractul Târnăvei inferioare.

Fiitoriul protopresbiter ca atare, va fi totodată şi paroch în locul central al tractului şi anume în comuna Cetatea de baltă.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sunt:

a) Venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutoriul de stat şi din tacsele, ce incurg pentru şedulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorţiali şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterali.

b) Venitele ordinari ale parochiei de clasa a III. din comuna Cetatea de baltă.

La postul acesta pot concurge bărbaţi apţi şi bine meritaţi pe terenul bisericesc şi scolar, în special aceia cari după o pregătire cel puţin de VIII clase gimnasiali sau reali cu testimoniu de maturitate, au terminat studiile teologice la vreunul din institutele metropoliei noastre şi au susţinut cu succes bun esamenul rigoros de cualificaţiune; sau care după pregătirea indicată mai sus au terminat studiile teologice la vre-un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualicaţiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Pot însĕ concurge şi fără testimonii de cualificaţiune profesorii de teologie şi preoţii chirotoniţi înainte de introducerea esamenelor de cualificaţiune dacă în celelalte au cualificaţiunea prescrisă mai sus.

In mod escepţional mai pot concurge şi fără prescrisa cualificaţiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul şi acurateţa manifestată în administrarea protopresbiteratului, vor avè dela consistoriul archidiecesan (plenariu) specială îndreptăţire la acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post au a-şi aşterne suplicele concursuali la Venerabilul Consistoriu Archidiecesan în Sibiiu în restimp de 30 ḑile dela prima publicare a acestui concurs în foaia „Telegraful Român,“ alăturând câte o tabelă de cualicaţiune, care sĕ conţină date esacte şi speciali în următoarele rubrici; numele caracterul (rangul bisericesc) şi locuita concurentului; anii etăţii (anul luna, şi ḑiua naşterei) ştudiile pregătitoare afară de cele teologice (anul locul şi categoria acelora); esamenul de maturitate doctorat s. a., studiile pregătitoare teologice (anul şi lucul acestora şi esamenul de cualificaţiune); serviţele de până acum pe terenul bisericesc şi scolar (timpul locul şi categoria acelora); în fine cunoscinţa limbilor şi alte reflecsiuni. Datele din această tabelă sûnt de a se întărì cu documente, care sĕ se acludă în original, precum: Carte de botez, testimonii stolastice şi de maturitate, testimonii teologice şi de cualificaţiune, atestate de serviţii bisericesci şi eventualminte toate altfeliu de recomandări.

Deag la 25 Iuniu 1884.

Comitetul protopresbiteral al tractului
Târnavei inferioare.

Preşedinte:

Daniil de Tămaș, adstr. pp. **Iosif B. Crişan,** notariu.

Nr. 269. [908] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei învĕţătoresci la scoala confesională gr. or. din Cerghidul mare, protopresbiteratul Têrnavei inferioare, se publică concurs până la 14 Octombre a. c. st. v. — Emolumentele sûnt: 150 fl. v. a. plătiţi în 3 rate şi anume:

1. În 1 Decembre 70 metrete a. 16 cupe cucuruz sfărmit calculat 1 fl. v. a. metreta.

2. În 1 Ianuarie în bani 40 fl.

3. În 23 Aprilie în bani 40 fl. — Suma 150 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post avênd a instruì pre elevi şi în cântările liturgice, şi a ţinea şi scoala de repetiţie; au a-şi adresa suplicele instruite în Statutul organic şi a normativului sinodal din 1882 la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul prefipt.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Têrnavei inferioare în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Deag 27 Septembre 1884.

Daniil de Tămaș,
adm. prot.

---

ad Nr. 2323. 1884. [906] 1—3

Licitaţiune minuendo.

Pentru acoperirea lipsei lemnelor de foc la Institutul reg. al alienaţilor pe timpul 1885/86 în mărime de 1222⅔ de metre cubic — se escrie licitaţiunea minuendo adecă:

Intreprinḑĕtorii care au de scop a lifera susnumitele lemne, **au până în 5 Novembre 1884 12 oare la ameaḑeḑi** la cancelaria susnumitului institut în offert cu 50 cr. timbru preveḑut 400 fl. v. a. ca vadium a subşterne, în care offert se respunḑe Intreprinḑetoriu câte cubic metre lemne de stăger, şi câte cubic metre lemne de fag — adecă deosebit şi în ce preţ, în cât stă mărimea adecă grosu şi lungimea a darabului de lemn.

Mai târḑiu ca terminul susnumit trimise offerte, nu se vor lua în consideraţiune.

Sibiiu în 12 Octobre, 1884.

Dela Direcţiunea Institutului reg. al alienaţilor.

Nr. 2123. [904] 3—3

Publicaţiune.

Dumineca în 26 Octomvre a. c. se va esarênda dreptul de cârciumărit în comuna **Tilişca** pe timp de **trei ani** şi anume: din **1 Ianuarie 1885** până în **31 Decembre 1887,** prin licitaţiune publică în cancelaria comunei Tilişca.

Licitaţiunea se va începe la 2 oare după ameaḑi.

Preţul strigărei este **1851 fl. 50 cr. pe an.**

Vadiul va fi de **10%.** Oferte corespunḑĕtoare prescriselor se primesc la primăria comunală în Tilişca numai până în **25 Octomvre seara la 6 oare.**

Condiţiunile detaiate se pot afla la subscrisul precum şi la primăria comunală din Tilişca.

Sĕlişte în 7 Octomvre, 1884.

Pretorele cercuale.

Cele mai eftine cărţi de rugăciuni.

Chiar acum au eşit de sub tipariu şi se pot procura dela **Cancelaria Negrutiu din Gherla (Számos-Ujvár),**

Carticică
de
rugăciuni și cântări
pentru
pruncii scolari
de ambe sexele şi confesiunile.

Cu mai multe icoane frumoase.

Preţul unui esemplariu trimis franco e **10 cr.**; *50 esemplare costă* **3 fl.**; *100 esemplare* **5 fl. v. a.**

Visul
Prea Sântei Vergure Maria
Născătoarei de Dumneḑeu
urmat de mai multe rugăciuni frumoase. [907] 1—3

Cu mai multe icoane frumoase

Preţul unui esemplariu trimis franco e **10 cr.**; *50 esemplare costă* **3 fl.**; *100 esemplare* **5 fl. v. a.**

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 117 Sibiiu, Sâmbătă 6/18 Octombre 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 5/17 Octombre, 1884.

Între luptele de tot soiul, lupte amare şi grele, cu multă satisfacţie repetăm în inimele noastre cuvintele fericitului Bolintinianu:

> „Căci sĕ ştiţi că toţii cu un neam se face
> Mare sau se perde cum femeei place.“

Era adecă aproape terminată zidirea mânăstirei Argeş, şi în lipsa de mijloace domnul face apel la ostaşi. Acestia sfătuesc pre domn sĕ arunce nouĕ biruri asupra ţĕranilor.

Timpuri fericite erau acelea, când domnul cu ai sei se sfătuia cum sĕ termine zidirea de mânăstiri, în cari sĕ-şi afle adăpost cei persecutaţi de soarte. Da, fericite erau ḑilele, când doamna ţĕrei spre a uşura sarcinile publice 'şi da dela sine preţioasele sale. Astfel se îngrigeau odinioară domn şi doamnă de mânăstiri, lăcaşul moralităţii, al iubirei creştineşti şi al virtuţilor naţionale.

Întocmai femeilor din timpurile de glorioasă fericire, femeile române de astăḑi cu o rară insufleţire au adus obolul lor pe altariul mânăstirei, în care se vor creşte fetiţele noastre, 'şi vor forma mintea şi inima sugênd miere din bogatul fagur al trecutului femeei române, eternisat de genii neamului nostru. Asemenea doamnei lui Neagoe voevod, femeile române vin a uşura soartea bărbaţilor, care de maşteră ce este, ne face cărunţi înainte de vreme. Asemenea femeilor din timpurile gloriei străbune, femeia română a voit sĕ arete că are inimă românească, din care ea şi-a format voinţă de fer, şi voinţa de fer o a dus la isbêndă.

Avem înaintea noastră reuniunea femeilor române din Sibiiu, şi scoala de fetiţe înfiinţată de ea.

Bogatul şi măreţul nostru trecut până eri alaltăeri era cunoscut de puţini. Nu vom cerca pentru ce. Causele erau multe şi varii. Între acestea nu va fi fost cea din urmă creşterea noastră.

Până prin anii patruḑeci prea puţini se ocupau cu trecutul nostru chiar şi în România liberă, pe atunci Moldova şi Valachia.

O seamă de tineri crescuţi în Paris şi-au luat nobila misiune de a reforma societatea românească. Dintre acestia puţini sunt cei ce au ajuns sĕ-şi vadă resplătită osteneala. Singur cel mai favorit al Muselor, regele — poet Vasile Alecsandri, şi paremise Rozetti şi Cogălniceanu gustă din această resplătire, şi valurile politice nici pe aceştia nu-i dispensează totdeauna dela amărăciuni dureroase.

La noi împregiurările maştere pas de pas ne-au oprit în sborul spre gloriosul trecut al românilor. Noue nu ne sunt cunoscuţi cronicarii, nu poesiele populare „copii găsiţi ai geniului românesc“ după cum i numeşte neobositul lor culegĕtoriu, nu opurile unui Negruzzi, Alecsandri, Bolintineanu, Alecsandrescu, Heliade-Radulescu, Haşdeu, ca sĕ retac succesele grupei dela societatea „Junimea.“

Şi era naturală sterelitatea la noi, căci ne lipsea scoala naţională pentru femei, şi cu ea tot trecutul nostru istoric şi literariu.

Crescute femeile noastre în institute streine, ce era mai natural, ca ele sĕ aducă cu sine ceea ce de tinere s'a imprimat în sufletul şi inima lor: atragerea către gloriosul trecut al streinilor.

Femeile române din Sibiiu sunt acuma 4 ani s'au întrunit în Reuniune cu scopul de a înfiinţa scoală română pentru creşterea fetiţelor noastre.

Idealul lor era şi este: sĕ facă o mănastire, în care se aşeḑe ce avem mai scump pe lumea aceasta: fetiţele noastre. Religiunea străbună, moralitatea creştinească, bogatul trecut al românilor, vor plana în această mănăstire, şi fetiţele noastre crescute în religia noastră, moralitatea proprie neamului nostru, adăpate la nesecatul isvor al trecutului românilor, la timpul seu vor deveni mame ca Mama lui Stefan cel Mare, doamna lui Neagoe, Rossandra doamna lui Stefan şi alte nenumerate podoabe ale istoriei noastre.

Şi ele s'au apucat de mănăstire înfiinţând scoala română de fetiţe aici în Sibiiu. O am vĕḑut cu ochii noştri la deschiderea sĕrbătorească a ei în Novembre anul trecut. Bĕtrânii nostri vĕrsau lacrimi de bucurie, ear noi tinerii stam uimiţi, şi ne înnecam lacrimele de bucurie.

O am vĕḑut în Iunie la încheierea anului scolastic, şi noi cei tineri am constatat, că elevele nostre multe ştiu mai bine româneşte, ca şi maicele lor. Vorbim purul adevĕr, şi sĕ nu se creadă că facem glume.

Mănăstirea trebue clădită încă, consolidată şi terminată, lipsesc însĕ mijloacele.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu au apelat la femeile române. O sortitură era chiemată a aduce resurse pe seama scoalei de fetiţe, şi ea a întrecut aşteptările iniţiatoarelor ei.

Ḑiarul nostru a publicat obiectele întrate pe seama acestei sortituri. Femeile române, întocmai doamnei lui Neagoe voevod, s'au grăbit a depune mărgăritare scumpe pe altariul acestei mănăstiri, în care se va adăpostì lumina şi ştiinţa, care va lumina şi va împodobì fetiţele noastre.

Cu rară însufleţire au contribuit femeile noastre pentru sortitura reuniunei, şi ele au dat ce au avut mai bun: lucrul mânilor lor.

De peatră sĕ fie inima omului, ea tot trebue sĕ salte, vĕḑênd frumoasele lucruri de mână ale femeei române. Multe face arta, multe poate ea face, însĕ minuni poate produce ea, când este ajutată de darul bunei nature.

La noi femeia ţĕranului rivalisează cu iscusinţa artei. Preste una mie şi doue sute de obiecte au incurs din toate locurile locuite de români. Acestea preste jumĕtate sunt lucrate de femeia tĕrană.

Cine a vĕḑut esposiţia dela 1881 acela a rĕmas uimit de vitalitatea noastră.

Cine priveşte acum obiectele întrate pentru sortitura intreprinsă de Reuniunea femeilor române din Sibiiu, acela crede a se afla în mijlocul esposiţiei naţionale din pavilonul din grădina archidiecesană dela 1881, şi el cu mândrie priveşte la viitoriul scoalei române de fetiţe, căci în femeile noastre sentimentul pentru tot ce e românesc este mai viu ca până acuma, şi insulta ce astă vară ni s'a făcut în Cluş, nu puţin au contribuit la alipirea noastră de datinile străbune.

Din toate părţile prigoniri asupra noastră, din toate părţile neindreptăţiri strigătoare la ceriu. Neindreptăţiri la Caransebeş, neindreptăţiri la Lugoş, neindreptăţiri în comitatul Huneadoarei, persecuţiuni şi neindreptăţiri în comitatul Solnoc-Doboca, Bistriţa Năsĕud, Alba-inferioară, neindreptăţiri şi batjocură ca adaus în Sibiiu, şi toate acestea pentru cuvêntul că suntem români, şi cerem mijloace pentru esistenţa şi cultivarea noastră, cerem o mică părticică din contribuirile noastre.

Pretutindenea ne resping în mod brutal ungurii, şi în Sibiiu, cu mârşav sarcasm ne împroaşcă sasii.

Lăsaţi numai la forţele noastre, entusiasmul muierilor noastre ne insuflă curagiu, ne dă nouă putere.

Femeia noastră a luat în mâna sa instrucţiunea şi educaţiunea fetiţelor noastre, şi noi cu încredere privim la viitoriul nostru, căci femeia română de acum cu nimica nu este inferioară femei române despre care a cântat poetul:

> „Căci sĕ ştiţi cu toţii că un neam se face
> Mare sau se perde cum femeei place.“

Revista politică.

Sibiiu, 5/17 Octombre

În dieta Ungariei curge desbaterea asupra rĕspunsurilor la mesagiul regesc. La locul acesta vom reproduce din cuvêntarea ministrului president partea privitoare la politica esternă.

FOIŢA.

Amintiri din vieaţa dela gimnasiu.

(Urmare.)

Feriile au trecut iute şi în dimineaţa ḑilei de 1 Septembre me aflam în cancelaria direcţiunei gimnasiale din Orĕştie. Directorul Sz. G., un om bĕtrân uscat la faţă şi slab representa un adevĕrat tip maghiar. Fisiognomia avea neşte trăsĕturi marcate, în care se vedea urmele energiei şi bărbăţiei ce caracterisează pe omul devotat cu trup cu suflet studiului. Îmbrăcămintea sa era modestă însĕ după fasonul curat maghiar. Dênsul şedea la o masă simplă, pe care se afla o mulţime de cărţi şi era ocupat cu înmatricularea. Îndată ce me veḑu se sculà de pe scaun şi me întrebà într'un ton categoric în limba maghiară: „Ce vrei?“ *(mit akarsz?)*. Rĕspunsul meu în limba germană îl alteră la moment. Dênsul de bunăsamă nu ş'a aşteptat ca cineva sĕ vină şi sĕ-l agrăiască într'o limbă, care eri alaltăeri era o limbă atât de urgisită şi despreţuită de maghiari. Reflectându-l că nu ştiu ungureşte dînsul se înholbă odată asupra mea şi-mi ḑise în mânie, că dacă nu cunosc limba maghiară n'am ce căuta la gimnasiul unguresc din Orĕştie şi sĕ-mi ved de cale; dar îndată ce-l asigurai, că scopul meu este togma învĕţarea limbei ungureşti, se mai liniştì şi esaminându-mi atestatul după ce am plinit cele prescrise, me înscrise în matriculă ca student de clasa a VI. — Apoi 'mi ţinu o predică morală maghiară, din care n'am înţeles nici o vorbă, dar totuţi presupuneam, după tonul cel didactic serios, că vrea sĕ-mi deă poveţele necesarie. Cu o şedulă mică a mână m'au îndreptat spre colegiu, unde şedea învĕţătoriul de clasa VI.

Directorul era om greu la vorbă. Modul cum m'a primit şi tractat, nu-mi insufla încredere cu privire la corpul profesoral al gimnasiului. Me temeam că nu voiu putea corĕspunde la problema de a înveţa în scurtă vreme limba maghiară şi voiu avè mari dificultăţi. Prelângă aceasta auḑisem că disciplina gimnasiului e foarte strictă şi tractamentul foarte barbar. Un amic îmi spusese, că profesorii nu pot suferì pe români şi mai ales pe acei ce nu ştiu ungureşte. Altul me reflectase la o împregiurare abia de creḑut spunênd-umi, că in gimnasiul acela se aplica bastonada până şi în clasele de sus. — Acestea lucruri îmi păreau neesplicabile şi fabuloase — până ce realitatea m'a convins că adeseori relele reale sunt mai mari decât cele închipuite.

M'am presentat la profesorul de clasă A. B. Aici aflai că dênsul propune toate studiele prescrise pentru clasa a VI. şi că e după titlu numai „învĕţătoriu“ pentru că la reformaţi numai clasele VII şi VIII au profesori. — Aceasta era prima deosebire principală între institutele secundarie reformate şi între celelalte institute confesionale ce-mi venise la cunoştinţă.

Venisem în posiţiunea de a cunoaşte din esperienţă proprie şi înmediată temelia ce o pun maghiarii la instrucţiunea specifică maghiară, cu care îmbată lumea mare. Eram curios a ştì, dacă într'adevĕr maghiarii au drept a vorbì cu atâta dispreţ despre ştiinţa germană, şi dacă ştiu sĕ dea instrucţiunei lor direcţiunea şi avêntul ce le pretindea supremaţia politică, la care ajunseseră prin dualism. Ocasiunea de a cunoaşte calităţile instrucţiunei umanistice ungureşti mi se dede îndată ce am întrat în scoală.

A doua ḑi eram adjustat pe deplin cu manualele necesare şi şedeam în rĕnd cu ceialalţi colegi, între cari spre surprinderea mea plăcută, mai erau doi amici naufragiaţi veniţi togma dela Sibiiu cu acelaşi scop ca şi mine.

Accentele cele dure ale limbei maghiare, tonul cel aspru şi ironic, cu care învĕţătoriul nostru îndrepta rĕspunsurile greşite ale scolarilor, cu un cuvênt metoda de propunere şi tractamentul cu totul deosebit de cel usitat la gimnasiile germane făcea o impresiune puţin favorabilă asupra noastră.

În oara a doua de instrucţiune venì un moment de tot penibil pentru noi cari veniserăm dela Sibiiu. Un scolariu fu osândit sĕ ia pentru un fapt de nesubordinaţiune o pedeapsă de bastonadă. La mo-

În ḑilele trecute deputatul Irányi a interpelat pe ministrul president cum stăm faţă cu Rusia după intrevederea dela Skiernievice, şi făcutu-s'a acolo vre-o stipulaţiune în scris.

Ministrul president a rĕspuns:

Onorată Casă! Raportul nostru actual faţă cu Rusia numai pe basa raportului nostru cu Germania se poate judeca esact.

Esenţa pactului dintre Germania şi Austro-Ungaria este a lega strêns laolaltă pe aceste douĕ state în faţa unui pericol din afară. Esclusiva lui chemare însĕ a fost şi este şi astăḑi susţinerea păcei, şi nu rĕsboiul.

Fiind deci esclusiva lui chemare susţinerea păcei, este lucru naturăl că principala lui chemare era sĕ se lege raporturi amicale cu statele vecine şi în special cu Rusia, care în susţinerea păcei este de mare importanţă, şi prin aceasta sĕ se deie păcei tot mai mare siguranţă. A trebuit ca şi guvernul nostru în unire cu al Germaniei sĕ nisuiască a face acest raport din toate părţile linistitoriu, loial şi intim.

Şi trebue sĕ recunoaştem că atât dumnitoriul, cât şi regimul actual al Rusiei, au primit cu cea mai mare prevenire nisuinţele guvernelor unite. Raportul statorit pe această cale s'a manifestat faptice la întrevederea dela Skiernievice, căci toţi trei monarchii au dat din nou asigurări despre vederile lor pacinice, vederi, cari nici altcum n'au fost conturbate, dovadă convenirea mai de multeori a ministrilor respectivi.

Cred, că ei prin aceasta au făcut bune serviţii popoarĕlor din Europa, dând nouĕ doveḑi, că pe basa pactelor actuale se va suţinea pacea, şi — după cât ştiu eu — ea fu pretutindenea întimpinată cu bucrie. Şi tot cel ce iubeşte pacea trebue sĕ se bucure vĕḑênd, că se unesc principii şi guvernele a trei ţĕri puternice, spre a nu permite sĕ se conturbe pacea.

Tendenţa şi basa morală şi aici este cea dela pactul celor doi impĕraţi, al Germaniei şi Austro-Ungariei. Şi fiindcă nu s'a intenţionat altceva, nici nu s'a simţit trebuinţa de a se face în Skiernievice vre-o stipulaţiune sau protocol, căci — după cum ḑisei — prelângă conlucrarea reciprocă la susţinerea păcei ajunge adevĕrata şi consecuenta determinare a monarchilor şi a guvernelor.

Această determinare mijlocită la Skiernievice va conduce guvernul monarchiei noastre, care, în ce priveşte reciprocitatea — cu încredere priveşte la Rusia.

Aceasta este situaţiunea după intrevedere, astfel fu priceputa ea şi în Germania: întărirea pactutului celor doi împĕraţi — după cum se numeşte el —; întărirea pactului dintre împĕratul german şi monarchia Austro-Ungară cu tendenţa de a susţinea pacea.

Eu cred, Onorată Casă, că aceasta şi la noi va produce nu îngrigire ci liniştire în peptul fiecărui om iubitoriu de pace (aşa este! Adăvĕrat!) Cred mai departe, că nu este amic al Ungariei şi al naţiunei maghiare cel ce lăţesce vestea, că Ungaria şi naţiunea maghiară condusă de ură cătră vre-o naţiune, prin cuvinte sau fapte, conturbă pacea, cea atât de necesară noue inşine, sau dă ansă la aceasta. (Aplause vii).

Sum de părerea că nisuinţele guvernului întru susţinerea păcei vor fi spriginite atât de legislaţiune, cât şi de naţiune.

Atâta ve pot spune cu privire la această cestiune. Aceasta este unica şi adevărata interpretare a passagiului cu privire la politica esternă, şi protestez contra altei interpretări. Recomand proiectul comisiunei spre primire în general.

Rĕspunsul messagiului regêsc.

În cele următoare repreducem întroducerea „Tribunei“ proiectul de rĕspuns la messagiul regesc elaborat de comisiunea aleasă de maioritatea dietei:

Maiestatea Voastră imperială şi apostolică regească! Prea bunule Domn?

Pătrunşi de acele graţioase, cuvinte pe cari Maiestatea Voastră a binevoit a ni le adresa cu ocasiunea deschiderei actualei diete, şi convinşi că o activitate roditoare din partea dietei nu se poate închipuì decât în conţelegere şi cu spriginul regelui încoronat, representanţii dietali ai ţĕrilor sfintei coroane ungare; la începutul activităţei lor, ţin de întâia şi cea mai plăcută datoriă a lor, de a da espresiune inaintea înaltului tron al Maiestăţei Voastre acelui omagiu adênc şi acelei alipiri credincioase, care le nutreşte fie-care cetăţean al acestei patrie ungare pentru Maiestatea Voastră împ. şi apost. reg., pe care n'a putut şi nu va putè sĕ le schimbe nici o divergenţă de opiniuni, nici sĕ le sguduie vre-o luptă politică, ori cât de furtunoasă.

Sentimentul acestei fidelităţi pline de devotament, nu-şi are rădăcina numai în pietatea pentru sfânta coroană, care împodobeşte capul Maiestăţei Voastre, ci şi în acea pornire constituţională, de care Maiestatea Voastră, la ori ce ocasiune, dă doveḑi atât de strălucite, în acel sprigin binevoitor, pe care Maiestatea Voastră îl dă la tot ce este necesar pentru desvoltarea şi consolidarea vieţei constituţionale în Ungaria.

În această privinţă avem înainte de toate noua organisaţie a camerei magnaţilor, care a fost deja primită în programul mai multor diete, dar care până acum a rĕmas o cestiune neresolvată. Declaraţia Maiestăţei Voastre, că soluţiunea acestei cestiuni nu se mai poate amâna găseşte viu ecou în convingerea noastră. De mult s'a simţit necesitatea şi urgenţa acestei reforme şi chiar camera magnaţilor a recunoscut-o aceasta în mai multe rênduri. Maioritatea precumpenitoare a naţiunei nu cere părăsirea fundamentului istoric al acestei camere. Această naţiune este cu mult mai mândră de istoria ei, încât sĕ-şi poată uita de postulatele desvoltărei istorice, de acea pietate, pe care datoreşte şi astăḑi şi o va datorì totdeauna acelor factori, cari în timp de secoli au împodobit paginile istoriei cu atâta splendoare. Dar cu tot sentimentul de pietate, în organisaţia camerei de sus, trebue sĕ între şi postulatele timpului schimbat; pe lângă meritele trecutului trebue sĕ fie representate în această organisaţie şi interesele şi ideile conducĕtoare ale presentului şi dacă guvernul Maiestăţei Voastre propune în acest sens noua organisaţie a camerei de sus, atunci din parte ne va avè tot spriginul.

De asemene în alte direcţiuni ale vieţei publice Maiestatea Voastră ne-a pus în perspectivă importante proiecte din partea guvernului. Dintre acestea sûnt unele, cu cari ar fi trebuit sĕ se ocupe încă dieta trecută. De acestea se ţine regularea procedurei penale şi crearea unui cod civil. Aşteptăm cât mai ingrabă presentarea acestor proiecte de mare importanţă, care dobêndind putere de lege, nu numai că vor contribui în mod esenţial la întărirea sentimentului dreptăţei în popor, dar vor avè totodată o influenţă binefăcĕtoare asupra intereselor materiale ale ţĕrei, care în lipsa unei potrivite legi ocrotitoare nici odată nu vor fi pe deplin asigurate.

Un resultat tot atât de favooabil aşteptăm şi dela regularea lucrărilor publice, dela noua întocmire a dreptului privîtor la ape, a legei pentru poliţia de câmp şi a dreptului montan; ear în tribunalul admistrativ toţi cetăţenii vor găsì destulă garanţă pentru drepturile lor individuale, dacă tribunalul — fără de a micşora prin funcţionarea sa activitctea spornică a administraţiunei sau responsabilitatea organelor administrative, va fi astfel compus, încât pe de o parte prin cunoştinţe speciale temeinice, pe de alta prin imparţialitatea şi independenţa membrilor sei, se poată dobândì şi justifica încrederea generală.

Precum vom spriginì însĕ cu plăcere ori-ce disposiţiune menită a protege pe cetăţenii statului în contra volniciei organelor administrative, tot astfel vom da cu plăcere mână de ajutor, pe cât vor permite împregiurările financiare ale ţĕrei, pentru îmbunătăţirea stărei materiale a funcţionarilor statului şi vom primì cu simpatie ori-ce nisuinţă a guvernului, care tinde de a face pe funcţionarul, care şi-a câştigat merite în serviţiul statului, părtaş de o soartă mai echitabilă, când se va retrage din servit.

Înaltul messagiu al Maiestăţei Voastre mai atinge o cestiune, a cărei importanţă trece dincolo de graniţele patriei noastre, ba chiar şi dincolo de graniţele monarchiei: regularea Dunărei de sus şi înlăturarea obstacurilor ce întimpină navigaţiunea la Porţile de fer. Dacă puternicul nostru fluviu va fi liber de obstacule, atunci această liberare va fi de sigur şi în folosul acelora, care sûnt şi acum concurenţii nostri pe terenul producţiunei brute; sûntem însĕ liniştiţi în conştiinţa noastră, căci numai dela noi atârnă, ca prin o esploatare înţeleaptă noi sĕ ne bucurăm în prima liniă de fructele liberărei navigaţiunei şi a frecuenţei neîmpedecate pe ieftinul drum de apă, şi ca comunicaţiunea streină, care până acum se făcea pe alte cărări, pe viitor sĕzşi iee drumul prin Ungaria.

Suntem gata a recunoşte acele resultate însemnate pe care guvernul Maiestăţi Voastre, prin stăruinţa sa de a restabilì echilibrul în bugetul statului, le a dobândit deja până acum. Avêntul ce a luat creditul ungar în întreaga Europă este pentru noi un câştig atât de preţios, încât menţinerea lui nu se poate din destul recomanda, de altă parte însĕ puterea impositară a ţĕrei este atât de esploatată încât conservarea creditului nostru şi a puterei noastre ne impune cea mai mare economie. Prin aceasta noi nu înţelegem sumele de cheltueli de prea puţină importanţă, ci, evitându-se ori-ce cheltueli de prisos, sĕ se deschidă posibilitatea de a face cheltueli, unde se va vedea că acestea sunt necesare şi folositoare pentru propăşirea spirituală şi materială a ţĕrei.

Nu vom denega nici aceea ce reese ca neîncungiurat de lipsă pentru siguranţa statului. De altă parte aşteptăm totuşi dela guverul Maiestăţii Voastre ca jertfa ce se va aduce în interesul siguranţei statului, sĕ nu treacă nice odată limitele absolut necesarului.

În această privinţă cea mai plăcută liniştire a noastră isvoreşte din speranţa căreia Maiestatatea Voastră I-aţi dat espresiune în înalta cuvêntare de tron, că activitatea noastră pacinică nu va fi conturbată prin complicaţiuni esterne şi această linişte ni se măreşte prin aceea, că suntem în relaţiunile celea mai bune de prietenie cu toate statele, şi cu deosebire că relaţiunile noastre cu Germania sunt cele mai intime posibile, că aşadară această relaţinne, ce posede caracterul unei alianţe de doi — carea aşa precum esistă s'a dovedit ca o garanţă atât de puternică a păcii europene — nu a suferit nici o schimbare nici cu respect la cuprinsul ei estern nice cu respect la natura sa internă.

Precât de indispensabil necesar e pentru activitatea pacinică a parlamentului ungar că pacea sĕ nu fie conturbată din afară, tot pre atât de necesar e şi ca această acti-

---

ment fu chemat păḑitoriul dela poarta colegiului aşa numitul „cursor“ — şi esecută porunca — spre cea mai mare uimire a noastră. Aceasta era o specie de pedeapsă, care în clasele superioare nu se aplică pe airea. La vederea acestor tractamente ni se ridică pĕrul în cap, — ni se revolta sângele la cugetul, că uşor ni se poate aplica şi noue astfel de corectură radicală. Foarte neplăcut ne atingea şi modul de agrăire al profesorului — tot per „tu,“ precând în Sibiiu profesorilor germani li se părea că te vatemă agrăindu-te numai per „Sie.“ — Noi cari veniserăm din Sibiiu nu poteam pricepe cum se pot întêmpla astfel de lucruri în clasa a VI gimnasială, dar ceilalţi colegi ne spuneau, că cele ce am vĕḑut sûnt numai floare la ureche, că vom face esperienţe şi mai drastice. — În oara a treia de instrucţiune altă surprindere. Abia ne-am aşeḑat pe scaune şi eată că întră directorul în clasă. El venise pentru a ţinea o lecţiune scolarilor celor noi. Modul cum făcu dênsul această recomdaţiune, a fost foarte aspru şi şi despreţuitor. Ni se spunea sĕ ne supunem necondiţionat legilor scolarie şi alte lucruri ce se înţeleg de sine, adause însĕ, că va fi rĕu de „noviţii“ dela Sibiiu, dacă se vor încumeta a infecta gimnasiul cu idei străine şi încompatibile cu sistema acestui gimnasiu. Sensul acestor cuvinte fiind cam întunecat nu l-am înţeles la moment, însĕ mai târḑiu ni s'a esplicat prin unele esemple concrete precum vom vedea. Apoi se adresă cătră toţi scolarii cu admoniţiuni serioase şi se depărtă lăsând o tăcere adêncă în urma sa — semn învederat că era mare respectul ce-l avea la tinerimea scolastică. — Tot în aceasta oară mai venì şi un alt învĕţător de o statură uriaşe cu nişte priviri întunecate şi crunte. Acesta informându-se despre noi că nu ştim ungureşte se indignă, ba se înfuriă astfel, încât ḑise că ex principio trebue alungaţi din gimnasiu nişte creaturi cari nu ştiu vorbì unguresce. Stigmatisându-ne cu epitetul de „tufari“ (bokor) eşì mănios şi ameninţând pe uşe, aruncând o privire cruntă asupra noastră.

Aceste scene penibile ce se petrecuseră una după alta lasară o adêncă impresiune în inimile noastre. Figurele cele ameninţătoare ni se înfipseră ca o nălucă de spaimă în fantasie.

Instrucţiunea în institutele secundarie reformate e aşeḑată pe aceleşi temelii ca şi la celelalte scoli confesionale. Ori cât de originali şi inventioşi voiesc a se presenta maghiarii înaintea lumei pedagogice, ei totuşi remân acea ce sûnt: plagiatorii instrucţiunei germane. Vorba e numai dacă dênşii ştiu sĕ interpreteze spiritul şi sensul instrucţiunei germane cum se cuvine şi dacă ştiu sĕ-l conformeze cu spiritul cel pretensiv maghiar.

Manualele sûnt cele garmane, traduse din cuvênt în cuvênt în limba maghiară. Studiile în genere şi în deosebi cele umaniore, limba latină şi grecă, nu se cultivă în gradul acela intensiv ce-l vedem la germani. Irdiferentismul cătră aceste douĕ limbi classice antice se vede din puţinul progres cel făcea elevii în aceste studii şi cu deosebire din valoarea neînsemnată ce se atribue limbei grece, a cărei studiare se începea abia în clasa V, precând la institutele germane se propune începênd cu clasa III. Scolarii maghiari nu-şi prea bat capul cu latina şi cu greca. Ai crede că dacă sûnt neglese studiele umaniore, elevii vor profita cu atât mai mult din ştiinţele esacte, dar progresul în aceste studii încă e inferior. Istoria nu se propune în clasa VI — nici cea universală nici istoria patriei. Se propune însĕ un studiu neîndatinat la alte gimnasii: astronomia. Poate că acest studiu a contribuit la inventarea globului maghiar, care frământă şi încurcă atâtea capete naţionale maghiare. Se propune chemia, după un manual maghiar atât de particular, încât cu greu i vei mai găsì părechie la alte institute streine. Autorul acestui manual a inventat arta, care numai în limba maghiară e posibilă, de a scrie o chemie fără a recurge la terminologia usitată în Europa întreagă. N'am aflat în cartea întreagă un unic termin technic, nici măcar în parantese. Autorul de bună samă a voit sĕ arate că limba maghiară e atât de perfectă şi bogată în vitate sĕ nu fie întreruptă nici în intervale de timp preste mĕsură scurte prin o astfel de mişcare, care sguduie ţeara în toate straturile ei. Din punct de vedere constituţional vioiciunea, cu care iau parte la noi la alegerile generale pentru dietă toate clasele naţiunei, poate fi salutată numai ca o aparenţă îmbucurătoare; dar chiar findcă aceste alegeri preocupă în aşa mĕsură însemnată atenţiunea şi timpul cetăţenilor statului, tocmai de aceea acesti din urmă trebuiesc subtraşi numai de atâte ori dela ocupaţiunea lor regulată, de câte ori e de lipsă aceasta din punct de vedere al înrîurirei reciproce dintre naţiune şi representanţii sei. Îndată ce dar va ajunge în casa deputaţilor o propunere ce are de scop prelungirea periodelor dietei, aceea va afla aprobarea şi spriginul nostru.

(Va urma.)

Călĕtoria MM. LL. Regelui şi Reginei României.

Cetim următoarele în „Monitorul Oficial“ de aḑi:

„Luni, 24 Septemvre, Maiestăţile Lor ajungênd la Orşova, la oarele 6 şi jumĕtate seara, au luat prânḑul în vagonul regal; la prânḑ au luat parte dl prim-ministru Brătianu şi d. colonel Bibesbu, vice-presidenţ al Senatului. După prânḑ d. prim-ministru Brătianu, d. colonel Bibescu, d. G. Cantacuzino, directorul drumurilor de fer, şi d. inginer Paciurea şi-au luat ḑiua bună dela Maiestăţile Lor, urându Le bună călĕtoriă, şi s'au întors în România.

„Marţi, 25 Septemvre, Majestăţile Lor au ajuns la Pesta la 7 oare şi 34 minute dimineaţa fiind întêmpinate la gară de d. Roseti-Solescu, însărcinat de afaceri la Viena, care venise înaintea Maiestăţilor L., de d. Mavrocordat, gerantul consulatului din Pesta, care a oferit un buchet M. S. Reginei, şi de d. cancelar Poruţiu. Erau asemenea presenţ la gară pentru a primì pe Maiestăţile lor, d. Ráth primariul oraşului din Pesta, d. Theiss, preşedintele poliţiei locale, şi d. Hironimi, presidentul dela Staatsbahn, cu cari M. S. Regele a binevoit a convorbì mai mult timp înainte de plecare.

„La oarele 2, Maiestăţile Lor au sosit în Viena fiind întimpinate la gară de d. Nenici, al II-lea secretar al legaţiunei, de d. S. Belio, cari au oferit buchete de flori M. S. Reginei, şi de funcţionarii superiori ai drumului de fer.

„Maiestăţile Lor au luat prânḑul în salonul imperial, bine-voind a invita şi pe d. Rosetti.

„Înainte de plecare, Maiestăţile Lor au binevoit a vorbì cu mai mulţi studenţi români, aflători în Viena pentru studii, cari vinise la gară pentru a presenta omagiile lor. Maiestăţile Lor s'au informat cu viu interes despre studiile şi progresele făcute de fie-care student.

„Călĕtoria dela Viena s'a urmat cu un tren special. D. însărcinat de afaceri a avut onoare de a însoţì pe Maiestăţile Lor până la Münich.

„Maiestăţile Lor au sosit la Münich la oarele 11 şi 15 minute seara. AA. LL. principele şi principesa de Wied, precum şi A. S. principele Frederic de Hohenzollern venise la gară înaintea Maiestăţilor Lor. Se mai aflau faţă la sosirea trenului regal baronul de Pechman, directorul poliţiei precum şi funcţionarii superiori ai drumurilor de fer bavarese.

„Mercuri, 26 Septemvre, a sosit în Münich A. S. Princele Leopold de Hohenzoller, care a venit din Weinburg înaintea Augustului seu frate. Maiestăţile Lor au petrecut ḑilele de Mercuri şi Joi în Munich, visitând diferitele musee şi galerii de tablouri precum şi mai multe magasii de antichităţi.“

Varietăţi.

* Consistoriul metropolitan este întrunit de alaltăeri. Mai toţi membrii ordinari sunt presenţi, demn de o vie interesare pentru cursul afacerilor metropolitane. Afară de preasânţiţii domni episcopi dela Caransebeş şi Arad mai vĕḑurăm cu această ocasiune notabilităţi bună-oară ca dd: Anton Mocioni, Bran de Lemeni, Babeş, Ianculescu ş. a. Se afirmă, că pentru congres s'ar fi designat termin pe 11/23 Novembre, de asemene se vorbesce de o acuisiţiune nouă la consistoriul metropolitan, de carea se leaga celea mai bune speranţe.

* (Cas de moarte). La 2/14 Octobre a rĕposat în Sebeş, **Ioan Oniţ,** proprietariu şi comerciante în etate de 47 de ani.

* (Convocare.) Adunarea generală estraordinariă a despărţământului VIII al asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, se convoacă prin aceasta în comuna Şard pe 1 Novembre 1884 st. n. la 10 oare a. m.

Din şedinţa subcomitetului VIII a asociaţiunei transilvane, ţinută în Alba Iulia la 10 Iuliu 1884.

Ioan Pipoş,
director.

* (De cinci-ori botezat.) „Bufachi Caesare Augusto“ care a fost botezat de cardinalul Alimonda în Turin, în 4. Faur 1883 cu numele fals de „baron Mayer Augustin,“—după cum se scrie în „Gazete Piemontese“ — în ḑilele aceste s'a botezat din nou prin archiepiscopul Rhemsului prmind numele de „Bozachy.“ Acesta e al cincile botez pe care la primit. Dintâiu a fost botezat în Roma la anul 1884, anul naşterei sale; a doa-oară în 1872 în Roma în biserica Baptistanilor; a 3 oara în Lourdes la 22 August 1882; a 4-oară în Turin la 4 Faur 1883 şi a cincia oară acum în Rhems. După cum se susţine după botezul din Lourdes s'ar fi mai botezat odată în Genua. Repeţirea botezului acestui aventurier e de esplicat, căci el decâte-ori se boteza primea daruri bogate.

* (Întunecime egypteană în Viena.) In 12 Octomvrie a. c. s'a vĕrsat o ploaie torenţială viforoasă asupra Vienei. In decursul ploaiei norii aşa s'au fost condensaţi, încât în vr'o câteva minute s'au făcut o întunecime neobicinuită. După aceasta s'a făcut earăş lumină dar ploaia a continuat.

* (Hadzsi Loja), capul insurgenţilor bosnieci în 8 l. c. la 11 oare sara a sosit în Triest; aici a fost aşteptat de soţia şi de copii lui, cari-l vor petrec în Medina la locul lui de esil. El e condus peste Suez în Arabia de un comisar turc.

Spesele călătorie ale insurgentului le poartă ministrul comun de finanţă. Până acum s'a spesat cu călĕtoria lui 800 fl. v. a. El va căpăta şi pensiune.

* (Pentruce e consult sĕ nu te căsătoreşti.) Solon, filosoful athenian, a cercetat în Miletus pe amicul seu pe Thales, pe care îl condamna din causă, că nu voieşte sĕ se căsătorească şi nu doreşte sĕ aibă copii. La toate aceste Thales n'a rĕspuns, ci în secret a pus pe un individ la cale, ca sĕ se prefacă ca şi când ar fi sosit din Athena. Solon întreabă pe acesta: Ce noutăţi în Athena? streinul înstruat de Thales, rĕspunse: Nu este altă noutate, de cât că am vĕḑut înmormêntarea unui tinĕr, pe care îl petrecea întreg oraşul şi precum sĕ ḑicea ar fi fost fiul unui om înţelept şi cu însuşiri nobile. Sĕrmanul tată nefericit! a esclamat Solon. Dar cum chiamă pe tatăl seu? Am auḑit vorbindu-se şi de numele lui, dar am uitat, atâta însĕ ştiu, că e un om foarte înţelept şi drept. Solon perḑêndu-şi tot mai mult din pacienţă îl întreabă: Nu lau chemat Solon? Ba da! rĕspunse streinul. Solon auḑind aceste s'au supĕrat foarte şi a început a fi neliniştit, ce vĕḑênd Thales i-a ḑis: Nu te supĕra Solon, numai am voit sĕ te probez, ba am voit iubite sĕ te fac, că tu prin tine însuţi sĕ te convingi, că eu numai pentru aceea nu voiesc sĕ me căsătoresc, ca sĕ fiu necesitat a suferi durerile de care erai tu cuprins mai nainte.

* (Cholera). În decursul ḑilei 11 Octombre au fost următoarele casuri de coleră: în cercul Alesandriei 7 casuri de îmbolnăvire şi 1 de moarte; în cercul Aquilei 6 de îmbolnăvire şi 2 de moarte, în cercul Bergamo 4 de îmbolnăvire şi 3 de moarte, în cercul Bolognei 4 de îmbolnăvire şi 1 de moarte, în cercul Bresciei 4 de îmbolnăvire şi 3 de moarte, în a Casertei 1 de îmbolnăvire şi 1 de moarte, în a Chietei 2 de îmbolnăvire, în a Cremonei 10 de îmbolnăvire şi 8 de moarte, în a Cuneoi 13 de îmbolnăvire şi 21 de moarte, în Genuei 16 de îmbolnăvire şi 16 de moarte (din acestia în oraşul Genua 8 de îmbolnăvire şi 10 de moarte), în cercul Milanului 1 de îmbolnăvire şi 2 de moarte, în a Modenei 4 de îmbolnăvire şi 3 de moarte, în cercul Neapolei 146 de îmbolnăvire şi 81 de moarte, (din acestia în oraşul Neapole 122 de îmbolnăvire şi 70 de moarte); în cercul Noverei 1 de îmbolnăvire şi 2 de moarte, în cercul Parmei 5 de îmbolnăvire şi 2 de moarte, în al Paviei 19 de îmbolnăvire şi 3 de moarte, în cercul Regio nell imiliei 5 de îmbolnăvire şi 2 de moarte, în al Rovigiei 2 de îmbolnăvire şi 1 de moarte, în cercul Salerno 4 de îmbolnăvire şi în cercul Turinului 5 de îmbolnăvire şi 4 casuri de moarte.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 16 Octomvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	123.05	123.—
Renta de aur ung. de 4%	93.15	93 05
Renta ung. de hârtie.	88.75	88.70
Renta de aur austriacă	103.05	103.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.65	96.50
Il emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	119.15	119.—
Sorţi de regularea Tisei	115 75	115.25
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.8
Acţiuni de bancă de credit ung.	283.50	282.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142.40	142.25
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	103.75	103.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	100.—	100.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.25	100.25
Sorţi unguresci cu premii	114.75	114.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.90	80.75
Acţiuni de bancă austro-ung.	859.—	855.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	59.—	100.25
Datorie de stat austtriacă în argint.	81.95	81.75
Galbin	5.78	5.76
Napoleon	9.69	9.69½
London (pe poliţa de trei luni)	122.15	122 15

---

cât n'are lipsă sĕ împrumute termini technici din sĕrăcia limbelor universale europene.

Trebue sĕ spun adevĕrul că puţin am profitat în aceasta clasă. Nici limba maghiară nu mi-am însuşit-o, pentru că în afară de scoală se vorbea mai mult româneşte chiar şi între maghiari. Era o mulţime de scolari români în acest gimnasiu şi limba română, cu toate că era urgisită ca de regulă pretutindenea la institute maghiare, se impunea de sine tuturor scolarilor. Atât de mare esta forţa şi farmecul imanent a acestei limbe! Este aceasta o dovadă eclatantă că limba majorităţii se impune minorităţilor de sine în mănia tuturor tentativelor de a-i reduce s'au de a-i nimicì valoarea. Era raritate a vedea un student maghiar, care sĕ nu ştie grăì româneşte. Şi totuşi atentatele asupra limbei noastre nu mai au sfêrşit — dar înzadar vor fi toate acestea svêrcoliri şi sforţări, căci odătă tot va venì timpul când valoarea teritorială a limbei române va trebuì sĕ fie identică cu valoarea ei politică în Transilvania.

Aceasta era în genere starea instrucţiunei în clasa a VI în care me aflam. Dar şi în celelalte clase inferioare instrucţiunea sta le acelaşi nivou. Unica esceptiune se făcea cu limba maghiară. Aceasta se cultivă în proporţiune cu bolnăvicioasa predilecţiune ce o au în genere maghiarii către limba lor. A nu şti ungureşte era în acest gimnasiu un pĕcat strigător la ceriu — ca pretutindenea la Maghiari. Asemea valoare avea şi istoria — în clasele VII şi VIII, unde se propunea — însĕ nu cea universală, ci istoria Ungariei, care se propuneă cu toate detaiurile ei minuţioase şi tendenţioase. Este trist a vedea cât de puţină importanţă atribue maghiarii istoriei universale. Aceasta se face cu tendenţa învederată ca scolarii sĕ nu fie copleşiţi de faptele şi meritele altor popoară şi ca dênşii sĕ nu cunoască alta naţiune mai meritată şi mai strălucită decât cea maghiară!

De aci provine unilateralitatea şi preocupaţiunea ce se observă la maghiarii crescuţi în asemeneu idei înguste. Prin aceasta metodă se paralisează folosul ce-l avem din studiul istoriei universale. Istoria înceată e fi magistra vieţii îndată ce este redusă la un singur teritoriu şi la o singură naţiune, ori cât de strălucită ar fi aceasta prin faptele şi gloriile sale trecute. Elevul nu are o chee generală, după care se poată judeca valoarea naţiunei, din care face parte, în raport cu alte naţiuni universale.

Pentru maghiari însê aceasta este un lucru indiferent. Ei sunt mulţămiţi, dacă ştiu, că istoria se începe cu Atila şi se sferseşte cu Kossut Lajos!.

Dar şi isoria patriei este schimosită şi alterată pentru că are drept basă tendenţa de a creşte maghari, ear nu de a spune adevĕrul istoric şi a trage învĕţături sĕnătoase dintrênsa. Studentul român nu poate profita nimic din aceasta istorie tendenţioasă, pentru că ea nu spune nimic despre elementul român şi unde este silită a vorbì de români, ea comunică numai espectoraţiuni de ură şi urgiă asupra Românilor. De esemplu în fasele istorice, când Mihai Eroul vine în Transilvania, sau când românii fac rescoală contra feudalilor sub Horia, istoria maghiară vorbeşte despre români în termini de estremă rĕutate stigmatisândui de teciunari, têlhari, rebeli, ucigaşi etc. aşa încât se indignează şi revolta tinerul român veḑênduşi neamul seu têrĕit prin nomolul infamiilor şi al batjocorilor necurmate — într'un mod atât de perfid şi impertinent.

De altă parte ori ce faptă sevêrşită de maghiari este obiectul celei mai minuţioase atenţiuni şi laude. Se glorifică lucruri, cari la alte naţiuni sunt sbiciuite şi condamnate.

Studiul limbei şi istoriei maghiare este cu un cuvênt principala ocupaţiune în institutele maghiare şi de acì se esplică esclusivismul şi egoismul naţional al maghiarilor — de acì provine, că naţionalităţile din Ungaria nu au cu cine se înţelege, pentru că bărbaţii maghiari eşiţi din asemenea scoală sunt orbiţi de amorul propriu şi n'au simţ şi pricepere pentru adevĕruri istorice — pentru lumea reală, în care trăesc.

(Va urma.)

Nr. 3335. Plen. [876] 5—6

CONCURS

pentru stipendii şi ajutoare din fundaţiunea Andronic.

Din *fundaţiunea Andronic* sûnt de a se conferì pe anul 1885 următoarele stipendii şi ajutoare:

a) **una sută** de stipendii şi ajutoare de câte 30 fl. pentru tineri, cari au intenţiunea de a se aplica ca novìţi la meserie şi industrie, apoi pentru învĕţăcei aplicaţi deja la meserie şi industrie, şi în fine pentru învĕţăcei, cari au devenit sodali (calfe) în anul curent 1884;

b) **unspredeçece ajutoare** şi anume: **cinci** câte de 100 fl., **patru** câte de 150 fl. şi **douĕ** câte de 200 fl. pentru sodali (calfe), cari sunt în condiţiunile recerute de a se face măestri;

c) **douĕ stipendii** de călătorie, şi anume: **unul** de 200 fl., ear **altul** de 300 fl. pentru sodali (calfe), cari voesc a călătorì afară din patriă, pentru a se perfecţiona în meseria sau industria lor.

Toţi cari voesc a concurge la aceste stipendii şi ajutoare trebue sĕ dovedească:

a) prin atestat dela oficiul parochial concernent, că sunt români greco-orientali din Transilvania;

b) prin atestatul oficiului comunal, starea averei proprie şi a părinţilor;

c) prin atestatul oficiului parochial, la care aparţine concurentul sau familia concurentului, dacă trăesc părinţii, câţi copii minoreni sûnt, câţi din acestia umblă la scoală?

În special **tinerii,** cari au **intenţiunea** de a se aplica ca novìţi la meserii şi concurg la un stipendiu câte de 30 fl., afară de recerinţele generale indicate mai sus trebue sĕ mai întrunească următoarele condiţiuni:

1. Se nu fie mai tineri de cât de 12 ani;

2. Se fie absolvat cu succes bun cel puţin scoala elementară (atestatele scolastice);

3. Se fie încheiat contract cu măestrul conform §-lui 61 al legei industriale (art. leg. XVII: 1884), ceea ce se va dovedì prin aşternerea contractului.

Învĕţăceii aplicaţi deja la măestrie sau industrie, cari concurg la stipendiu câte de 30 fl., afară de recerinţele generali, trebue se mai întrunească următoarele condiţiuni:

1. Se fie angajaţi la vre-un măestru cu contract, care sĕ se alăture la cerere.

2. Sĕ aibă purtare bună dovedită cu atestat dela măestrii, la cari au fost şi sûnt aplicaţi.

Sodalii, cari concurg la ajutoriu anual câte de 30 fl., afară de recerinţele generale trebue sĕ întrunească următoarele condiţiuni:

1. Sĕ fie devenit în anul 1884 sodal (certificatul de sodal).

2. Sĕ aibă atestat dela măestri despre purtarea bună. Se producă şi alte documente recomandătoare; precum d. e. dacă sunt membri ai vre-unei reuniuni de sodali (certificat dela presidentul reuniunei respective).

Sodalii, cari concurg la ajutoriu câte de 100 fl., 150 fl. şi 200 fl., pentru a se putea face măestri, au sĕ întrunească afară de recerinţele generale încă următoarele condiţiuni:

1. Se fie declaraţi în regulă sodali (certificatul de sodal).

2. Sĕ fie lucrat cel puţin 3 ani ca sodali (certificate dela măestri).

În cerere se arete anume: unde voesce a se aşeça ca măestri şi ce fel de mijloace bănesci mai au, asemenea sĕ producă şi alte documente recomandătoare, pecum d. e. că sunt membri ai vre-unei reuniuni de sodali (certificat dela presidentul reuniunei respective).

Sodalii, cari concurg la vre un *stipendiu de călătorie* câte de 200 fl. sau 300 fl., afară de recerinţele generale, au se mai întrunească următoarele condiţiuni:

1. Se fie absolvat cel puţin 4 clase gimnasiale sau reale (atestate de scoală).

2. Sĕ fie declaraţi în regulă sodali (certificatul de sodal).

3. Sĕ fie lucrat cel puţin trei ani ca sodal (certificate dela măestri).

Concurenţii la aceste stipendii de călătorie au sĕ arete în cererile lor, în ce limbi sciu vorbì şi scrie, şi care este planul detaiat al călătoriei lor.

Dela toţi concurenţii de ori ce categorie sĕ recere, ca cererile lor sĕ fie scrise şi subscrise cu mâna lor proprie şi adresate consistoriului archidiecesan gr. or. din Sibiiu, şi se între aici cel mult pănă la **1 Decemvre a. c. stilul vechiu.**

Cererile sosite după terminul defipt şi cele ce nu vor fi instruate precum sĕ recere mai sus, nu se vor lua în considerare.

Dat din şedinţa plenară a consistoriului archidiecesan ţinută în Sibiiu, 14 August, 1884.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Nr. 321. [909] 1—3

Neputându-se da în întreprindere zidirea scoalei de fete a asociaţiunei transilvane pe basa licităţii publice escrise cu terminul până la 25 Septembre a. c. se escrie prin aceasta un nou

Concurs

pentru presentarea unui plan de edificiu de scoală de fete pe terenul din curtea casei Nr. 8 Iosefstadt, strada Morei, însoţit de un ofert pentru întreprinderea esecutărei edificiului proiectat. Proiectul dimpreuna cu ofertul, primite fiind de comitetul asociaţiunei, îndreptăţesc şi obligă pe proiectantul oferent a esecuta edificiul proiectat de dênsul.

Planul şi ofertele, nesubscrise, au a fi predate în 30 Noemvre st. n. la posta din Sibiiu pe adresa comitedului asociaţiunei transilvane însoţite de o cuvertă sigilată, care în internul sau va cuprinde numele oferentului, ear în afară va fi proveçută cu un motto, care va fi însemnat şi pe plan şi pe ofert.

Suma pauşală macsimală cerută pentru esecutarea edificiului sĕ nu treacă preste 56,000 fl. v. a.

Condiţiunile mai de aproape se pot primì dela comitetul asociaţiunei dimpreună cu cotele trebuincioase şi oferentul are a declara în ofert, că a cetit toate condiţiunile, le-a înţeles şi le-a acceptat.

Oferenţii, a le căror planuri şi oferte nu se vor fi primit, nu au dreptul a face pretensiune de onorar.

Sibiiu în 10 Octombre, 1884.

Comitetul asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român.

Iacob Bologa, v-preşed. **Dr. D. P. Barcianu,** secretar.

Nr. 150. [905] 3—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 32 p. 5. şi a instrucţiunei votate de sinodul archidiecean la 13/25 Aprilie 1877 Nr. 191 §. 7., prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în Tractul Târnăvei inferioare.

Fiitoriul protopresbiter ca atare, va fi totodată şi paroch în locul central al tractului şi anume în comuna Cetatea de baltă.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiteral sunt:

a) Venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutoriul de stat şi din tacsele, ce incurg pentru şedulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorţiali şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterali.

b) Venitele ordinari ale parochiei de clasa a III. din comuna Cetatea de baltă.

La postul acesta pot concurge bărbaţi apţi şi bine meritaţi pe terenul bisericesc şi scolar, în special aceia cari după o pregătire cel puţin de VIII clase gimnasiali sau reali cu testimoniu de maturitate, au terminat studiile teologice la vreunul din institutele metropoliei noastre şi au susţinut cu succes bun esamenul rigoros de cualificaţiune; sau care după pregătirea indicată mai sus au terminat studiile teologice la vre-un institut ortodocs afară de metropolia noastră, dar apoi au depus esamenul de cualicaţiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Pot însĕ concurge şi fără testimonii de cualificaţiune profesorii de teologie şi preoţii chirotoniţi înainte de introducerea esamenelor de cualificaţiune dacă în celelalte au cualificaţiunea prescrisă mai sus.

In mod escepţional mai pot concurge şi fără prescrisa cualificaţiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul şi acurateţa manifestată în administrarea protopresbiteratului, vor avè dela consistoriul archidiecesan (plenariu) specială îndreptăţire la acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post au a-şi aşterne suplicele concursuali la Venerabilul Consistoriu Archidiecesan în Sibiiu în restimp de 30 çile dela prima publicare a acestui concurs în foaia „Telegraful Român,“ alăturând câte o tabelă de cualicaţiune, care sĕ conţină date esacte şi speciali în următoarele rubrici; numele caracterul (rangul bisericesc) şi locuita concurentului; anii etăţii (anul luna, şi çiua naşterei) studiile pregătitoare afară de cele teologice (anul locul şi categoria acelora); esamenul de maturitate doctorat s. a., studiile pregătitoare teologice (anul şi lucul acestora şi esamenul de cualificaţiune); serviţele de până acum pe terenul bisericesc şi scolar (timpul locul şi categoria acelora); în fine cunoscinţa limbilor şi alte reflecsiuni. Datele din această tabelă sûnt de a se întărì cu documente, care sĕ se acludă în original, precum: Carte de botez, testimonii stolastice şi de maturitate, testimonii teologice şi de cualificaţiune, atestate de serviţii bisericesci şi eventualminte toate altfeliu de recomandări.

Deag la 25 Iuniu 1884.

Comitetul protopresbiteral al tractului Târnavei inferioare.

Preşedinte:

Daniil de Tămaş, adstr. pp. **Iosif B. Crişan,** notariu.

Nr. 269. [908] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei învĕţătoresci la scoala confesională gr. or. din Cerghidul mare, protopresbiteratul Têrnavei inferioare, se publică concurs până la 14 Octombre a. c. st. v. — Emolumentele sûnt: 150 fl. v. a. plătiţi în 3 rate şi anume:

1. În 1 Decembre 70 metrete a. 16 cupe cucuruz sfărmit calculat 1 fl. v. a. metreta.

2. În 1 Ianuarie în bani 40 fl.

3. În 23 Aprilie în bani 40 fl. — Suma 150 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post avênd a instruì pre elevi şi în cântările liturgice, şi a ţinea şi scoală de repetiţie; au a-şi adresa suplicele instruite în Statutul organic şi a normativului sinodal din 1882 la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul prefipt.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Têrnavei inferioare în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Deag 27 Septembre 1884.

Daniil de Tămaş,
adm. prot.

Cele mai eftine cárţi de rugăciuni.

Chiar acum au eşit de sub tipariu şi se pot procura dela **Cancelaria Negrutiu din Gherla (Számos-Ujvár),**

Cărticică
de
rugăciuni şi cântări
pentru
pruncii scolari
de ambe sexele şi confesiunile.

Cu mai multe icoane frumoase.

Preţul unui esemplariu trimis franco e **10 cr.**; *50 esemplare costă* **3 fl.**; *100 esemplare* **5 fl. v. a.**

Visul
Prea Sântei Vergure Maria
Născătoarei de Dumneçeu
urmat de mai multe rugăciuni frumoase. [907] 2—3

Cu mai multe icoane frumoase

Preţul unui esemplariu trimis franco e **10 cr.**; *50 esemplare costă* **3 fl.**; *100 esemplare* **5 fl. v. a.**

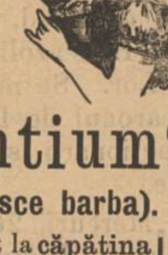

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“
(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încăruntire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal în Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bistriţa:* Fried. D. Herberth, farmacist. *Cluş*: Nicolau Széky, farmacist. *Feldioara:* Wilhelm Schneider, farmacist. *Aiud:* Iosef Oberth, farmacist. *Praid:* A. Weber, farmacist. *Székely-Keresztur* Fr. Ios. Jaeger, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumseţă din care se nasce **frăgeçie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 28

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu **Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 118 Sibiiu, Marți 9/21 Octombre 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 8/20 Octombre, 1884.

Poblema cea mai grea este a te cunoaște pre tine însuți. Dacă este ea grea, apoi nu mai puțin este și importantă. Dela norocoasa ei deslegare atârnă posibilitatea de a pogressa și noi cu pași mai repeḑi. Cunoscêndu-ne pre noi înșine ne vom putea cumpănì puterile și vom înainta cu plan, avênd înaintea ochilor devisa: *Vana sine viribus ira.*

O cunoaștere proprie trebue sĕ urmeze aḑi mâne, și ea va fi mama înțelegerei între noi, stîrpind hîdoasa de discordie, care — blĕstĕm vechiu — ne stăpânește în cele politice, estinḑindu-și domnia și în vieața noastră socială, nu mai puțin și viceversa. Cunoaștem casuri concrete, și la cas de lipsă nu ne vom sfiì a le inșira.

Cutezăm a susținea că în Ungaria nu esistă român, care n'ar dorì schimbarea sorții noastre în bine. Fie el dascăl pe sate, jude s'au notariu comunal, fie diregĕtoriu cu cancelistul începênd până la curie, fie advocat, preot sau gazetariu — rectius politic de professiune, românul în toate impregiurările simte, că rĕu stăm, ticălos de rĕu, și că o schimbare spre bine e *conditio sine qua non* a progressărei statului.

Simțindu-se această necesitate prima urmare logică este, că fie-care român lucră pentru realisarea acestei dorințe generale, ce ni se impune ca necesitate.

Sĕ vorbim și mai clar: Nisuințele noastre sunt îndreptate spre înaintarea noastră, desvoltare în direcțiune națională, căci astăḑi la români înaintare fără desvoltare națională nu se mai poate închipuì. Am ajuns adecă a constata cu toții, că o desvoltare cu desconsiderarea intereselor noastre specifice naționale pentru noi nu este progress, ci regress. O constatăm aceasta toți românii și vrem sĕ știe înaltul guvern și întreagă pressa maghiară, nu mai puțin și cea jidană, că românii din această convingere și-au format cult, și ei vor persista în această convingere a lor până la moarte, și în casul estrem nici de mijloace escepționale nu se vor ferì, încât adecă ei în mod fatal vor fi impinși la asemenea mijloace.

Avem deci toți un scop: înaintarea noastră ca națiune. Scopul acesta este comun, el insuflă pre toți bărbații națiunei noastre, și în această privință dl Babeș este egal domnului Gal, Desseanu din Arad lui Brădiceanu din Lugoș și Diaconovich dela „Viitoriul“ domnului Slavici dela „Tribuna.“

Acesta este punctul unde se întêlnesc estremele, și aceasta atât la bĕtrâni, cât și la cei tineri.

Urmarea naturală ar fi sĕ fie, ceea ce nu este, și ea astăḑi este, ceea ce nu ar trebuì sĕ fie. Scopul e comun la toți, și mijloacele pot sĕ fie diferite. Ḑicem pot sĕ fie, căci până acuma nu putem ḑice ca vechii spartani: sau cu pasivitatea învingĕtori sau pe pasivitate cu gîtul frânt.

Așa a și fost până în anul acesta, și aceasta trebue sĕ constatăm, căci ea servește spre onoarea pressei române.

Dela dualism încoace între români s'au format doue partide. Așa numiții pasivisti au predicat și predică și astăḑi: Sĕ nu luăm parte la viața publică a statului, căci legile sûnt nedrepte, strigĕtoriu la ceriu de nedrepte, și sĕ stăm acasă până ce legile se vor schimba.

Așa numiții activisti, au predicat toți într'un glas până tocmai acuma e anul: Sĕ luăm parte la viața publica a statului, căci legile sûnt nedrepte, srigătoriu la ceriu de nedrepta, din comună începênd până în dietă, sĕ luăm parte la viața publică în stat, sĕ stăruim noi a se schimba legile, căci după socotința omenească, cei ce le-au adus, de dragul nostru nu le vor schimba.

Pe scurt: pasivistii au ḑis: nu mergem la dietă în Budapesta, activistii au ḑis: sĕ mergem la dietă în Budapesta.

Dela 1867 până acuma sunt tocmai 17 ani. În lungul șir de ani 17 românii s'au frecat între sine cu principiul politic „pasivitate“ pe steag, și ei n'au ajuns la nici un resultat. Taberile inamice au stat față în față păstrându-și fie-care statul major și ostășimea.

În anul acesta activistii pășesc mai resolut și în fața alegerilor înființează un ḑiariu la Budapesta, cu scopul de a susținea cu mai mult zel stindardul activității.

Nu mult după aceasta o parte a activiștilor, cari în viața lor poartă pe buze, dar numai pe buze, numele unui providențial bărbat al nostru, o parte a activistilor din activisti învăpăiați se trezesc pasivisti înflăcărați și fondează un nou ḑiariu aici în Sibiiu.

Se fac pregătirile necesarie pentru alegerea de representanți la conferența națională, ce era a se ținea la Sibiiu, unde era residența comitetului ales la 1881, pentru inițiarea organisărei noastre naționale.

Aici în Sibiiu erau de a se alege 4 representanți. Se adună poporul blând și bun, ca sĕ aleagă dintre domni 4 representanți. Lumea credea că lucrul se va termina domol, căci erau toți aderenți ai principiului politic passivitate. Era adecă indiferent, dacă în Sibiiu vor fi aleși corifeii vechilor pasivisti, sau corifeii neofiților, deveniți pasivisti în urma unei ciudate întêmplări.

S'a desvoltat însĕ lucrul de tot altcum. Din un lucru bagatel s'a făcut capital politic, căci era vorba de popularitate în afară, și noi știm că s'a făcut scandal, care a adus ocară asupra întreg neamului românesc.

Acesta a fost prologul comediei. Cine are ochi de vĕḑut a putut prevedea, că noi în cele politice suntem tare înverșunați, și că înverșunarea dela principiu politic a trebuit sĕ treacă în animosități personale.

Sibiiul ca centru a trebuit sĕ ne deie dovadă vie despre elementele cu care avem de lucru în lupta noastră națională, și cu privire la cravalul dela alegerile din Sibiiu, îndrumăm pe cetitorii noștri la ḑiarul „Observatoriul“ care în numĕrul 28 a. c. a făcut unele portrete politice de tot potrivite. Această îndrumare o facem spre a nu ni se face imputare că vorbim noi dela noi, și ca sĕ se poată pricepe cele ce au mai urmat.

După conferența din Budapesta a urmat cea din Sibiiu. În Pesta s'a decis activitate în Sibiiu passivitate.

De aici apoi neplăceri de tot soiul. S'a ḑis că cutare bărbat al națiunei este om de nimica, fiind el pentru principiul activității. S'au tras în tină bărbați onorabili, s'au predicat dispreṭul asupra tuturora, câți nu vor fi pentru pasivitate, și în special neofiții spre a se insinua, loviau fără cruțare chiar în aceia, cărora până eri alaltăeri se închinau plecați până la pămênt.

Scene de tot dureroase s'au întêmplat, și ca durerea sĕ fie și mai mare, creḑênd că vor fi originali, unii au venit cu anatemisarea, isgonind din sinul națiunei pre toți românii cu principii politice opuse celor adoptate de ei.

Ca lucrul sĕ fie și folositoriu, au prostit pre preoții dela sate și i-au pus la cale ca sĕ deie fel de fel de subscrieri. Astfel apoi preoții nostri credeau că fac lucru bun, escomunicând din sinul lor pre frații lor, chemați a servì la un loc și a predica pacea cea adevĕrată, care nici în clin nici în mânecă n'are de a face cu pasivitatea sau activitatea, după cum cred că lucru bun fac astăḑi, subscriind lucruri, cari lovesc fără cruțare în archiereul și biserica noastră.

Animositatea s'a schimbat în vrășmășie și astăḑi oamenii nici în viața socială nu se mai salută.

Suntem deci mai rĕi ca animalele sĕlbatice, căci ele cele de un soiu nu se sfâșie între sine.

FOIȚA.

Amintiri din vieața dela gimnasiu.

(Urmare.)

Maghiarul e dela fire fălos și ambițios. I place a-și afirma la ori ce ocasiune superioritatea sa asupra altora. Ambiționea pronunțată de stĕpân o veḑi la maghiar atât în vieața privată cât și în activitatea publică. Aceasta ambițiune îl face despot când se află în posițiunea de a o afirma. În gimnasiul calvin, de care ne este vorba, corpul didactic era tare stĕpânit de acest despotism personal. Abea se ivea un cas de delict disciplinar — în fond de tot neînsemnat și îndată se punea în aplicare tot aparatul disciplinar, ca sĕ se constate faptul și sĕ se dicteze una dintre numeroasele pedepse provĕḑute în legile scoalei. Cercetarea se făcea cu un zel, care era la loc în prelegeri. Casuri disciplinarie obveniau adeseori, pentru că studenții de regulă erau cam desmățați și apoi si temperamentul cel înflăcărat al magharilor făcea sĕ se repeteze adeseori asemenea casuri. Pedepsele în clasele de jos era bătaia și închisoarea, în clasele de sus mulcte în bani. Sub clasele de sus se înțeleg aicia clasa VII și VIII, așa numitul curs filosofic. Studenții din aceste clase aveau prerogative academice, aveau dreptul de a se folosì de „pipe.“ Maghiarul când e domn se presentă cu atributele indispensabile ale domniei, cu pipa tradițională și cu hĕșcăul. Aceste prerogative ce le aveau „filosofii“ (lucus a non lucendo) trebuiau respectate și de aceea și pedepsele, esceptând casurile disciplinarie mai grave, trebuiau conformate cu rangul.

Dar în clasele de jos pedepsele degenerau uneori în acte de barbarism. Prelângă bastonadă, de care am vorbit mai sus, pedeapsa cea mai de aproape era închisoarea. Voiu povestì un cas concret despre acest fel de închisoare. Studenții români din clasa VI și-au permis odată a merge *sua sponte* la biserică, în ḑiua de botezul dlui. — A doua ḑi, li s'a dictat drept pedeapsă închisoare.

Era o odaie fără feresti lângă podurile colegiului. Togma murise un învĕțătoriu, care din causă că reformații nu țin priveghiu la morți, fu ținut închis în aceasta odae până la ḑiua înmormêntărei. Abia câteva ḑile după înmormêntare ni se dictase pedeapsa și unul câte unul furăm închiși în această odae întunecoasă. Era acest un feliu de „Dunkel arest“ gimnasial. Din norocire osândiții erau studenți mărișori, altfel ușor i-ar fi cuprins o spaimă nălucească în acest carcer. Pagubă că dintre noi nici unul nu era poet, căci i s'ar fi dat ocasiune sĕ conjure umbrele mortului și sĕ între în relațiuni cu infernul. Puțin lipsia ca acest carcer sĕ aibă atributele unui local de chin. Mai trebuia niște instrumente de tortură și odaia ne representa un carcer incuisitoric din evul mediu — în optim a forma.

Va fi de ajuns acest esemplu pentru a caracterisa specia pedepsei cu închisoare.

Din aceste indigitări ori cine 'și poate face o idee despre modul de disciplinare.

Acum voiu spune ceva despre controla asupra internaților din colegiu.

Colegiul se închidea de regulă la oarele 8 sara. Dela aceasta oară înainte toți trebuia sĕ fie în odăile designate și sĕ studieze până la 10 oare. Inspecțiunea în diversele odăi, unde se aflau elevii, o esercita câte un „filosof“ s'au student din clasa VII și VIII. Filosofii trebuiau sĕ locuiască necondiționat în colegiu, precând cei din clasele de jos poteau fi așeḑați și prin oraș. Cine venia după oarele 8, trebuia sĕ tragă clopoțelul dela ușa colegiului, elevul care era la vardă, mergea la inspectorul, care avea cheia porții la sine, (inspector era un învĕțător din clasele inferioare) și apoi slobodia pe cel întârḑiat în colegiu; după ce i constata identitatea, ducea cheia înapoi și spunea inspectorului numele celui ce a întrat. Inspectorul îl lua *ad notam* și a doua ḑi i se dicta pedeapsa disciplinară.

Aşa stăm astăḑi! Şi bietul popor . . . . . însĕ cine mai cugetă la popor, până mai sunt abonamente?!

Revista politică.

În dieta Ungariei curge desbaterea asupra rĕspunsului la messagiul de tron. Până acuma au întrat în foc puterile cele tinere. Onoarea luptei — dacă onoare se poate ea numì — cade asupra antisemiţilor, cari sunt bine representaţi şi au făcut bunicele progresse în scoala starcevicianilor din dieta Croaţiei. Doi preoţi catolici au vorbit până acuma Komlóssy şi Zimándy.

În special cuvêntarea lui Zimándy devenì din ce în ce mai picantă. În polemie cu Berzeviczy şi Busbach, Zimandy arată că acestia nu s'au ocupat cu cestiunea ovreilor, că prin urmare ei n'au cunoştinţă de blăstămăţiile ovreeşti. Începe aici a face catalogul acestor blăstămăţii, apoi ḑice că pacea între classe şi confesiuni o conturbă bărbaţii de stat scurt vĕḑĕtori, patrioţii fără inimă, cari privesc liniştiţi la poporul, care emigrează la America, vin apoi jidanii, şi fracmasonii. Pacea confesională o conturbă şi ministrul Trefort, căci el aplică spre scopuri comune fondurile destinate în mod testamentar pentru scopuri catolice. Mantaua cea umedă, în care ministrul Trefort prin cuvêntarea din Poşon învăleşte pre antisemiţi, acestia o aruncă asupra ministrului.

Purcederea ministrului în afacerea cu convictul din Arad încă este nepatriotică, dovadă eclatantă de socialism şi comunism: această purtare trebue dusă la criminal. Propune deci sĕ se pună ministrul Trefort în acţiune criminală.

Cu privire la partida liberală propune ca ea sĕ primească de cinosură statutele noauei societăţi religioase politice, care trage în tină pre împĕratul şi pre papa, şi înalţă până la ceriu anarchia.

Presidentul: Te rog domnule deputat, aceasta totuşi trece preste glumă.

Zimándy: Vorbesc foarte serios. (Ilaritate).

Presidentul: Te rog sĕ nu uiţi, că te aflì în supremul for deliberativ al Ungariei. Te rog sĕ te porţi, după cum se cuvine unui om trimis aici ca deputat.

Zimándy: Ve întreb: voiţi sĕ subscrieţi acest program? (Ilaritate). Francmasonii din Ungaria l'au Subscris.

Ivánka: Nu e adevĕrat.

Pe coarda aceasta s'a continuat desbaterea până ce în cele din urmă presidentul a suspins şedinţa. Ḑiarele din capitală condamnă ţinuta deputatului antisemit.

Noi înregistrăm faptele şi trecem la alte lucruri de asemenea importanţă. Observăm numai că antişemitismul nu a crescut din ceriu senin, şi că prin mĕsuri esceptionale el nu se va putea delătura. Antisemitismul la noi este resultatul unei economii neraţionale, umbrită de idololatria adusă utopiei cunoscute sub numele maghiarisare. Jidanul din gură poate sĕ fie cel mai încarnat patriot modern, îşi poate schimba numele adoptând pre cel al fericitului Br. Eötvős sau Deak, se poate chiar şi boteza. Cu toate acestea însĕ el rĕmâne ovreu cu toate insuşirile bune şi rele ale ovreului. De aici antisemitismul întocmai ca şi Starcevicianismul nu sûnt lucruri inventate.

România stă din nou în faţa alegerilor. Opoziţia a decis a nu lua parte la alegeri, ca cu chipul acesta se facă impossibilă esistenţa guvernului actual.

Cearta dintre patriarchatul din Constantinopole şi poarta ottomană s'a terminat prin denumirea lui Ioachim al IV de patriarch în Constantinopole.

Alea jacta est!

„Tribuna“ noastră, după multele suciturі, cu cari ne revoacă în memorie fabula cu *lupul* şi *mielul*, în sfêrşit rupe toate referinţele colegiale cu foaea noastră „Telegraful Român“ şi în Nrul seu 140 din Sâmbăta trecută declară resbel — ce e drept — nu noue, de cari nu mai vrea sĕ ştie nimic, ci oblu „*Înalt Preasânţiei Sale Părintelui Metropolit,*“ reservându-şi a începe lupta şi a o purta atunci, când le va plăcea domnilor dela „Tribuna.“ Aşa dar Tribunistii se pun pe picior de resbel. Alea jacta est! — Fireşte că *acum publicul de sigur i va aproba şi nu-i va bănuì de conivenţă.* Aşa ḑic ei. Eară noi, cu toate că după „Tribuna“ suntem nimica *din ḑiua, în care părintele Nicolae Cristea a fost silit a se retrage dela „Telegraful Român,“* ne reservăm rolul de raportori de pe câmpul resbelului. Vom fi cu atenţiune!

Rĕspunsul messagiului regesc.

(Încheere).

În programul de acţiune al dietei actuale mai găsim un întreg grup de cestiuni, a căror soluţiune în prima linie trebuie încercată pe calea unui compromis cu celalt stat al monarchiei. Din nou va trebui stabilată proporţia, în care au sĕ contribuie ambele state ale monarchiei dela 1 Ianuarie 1888 încolo la cheltuielile pentru afacerile comune. Soluţiunea acestor cestiuni pe basa împregiurărilor reale esprimabile prin cifre autentice cu anevoie va întimpina dificultăţi. Ungaria nu cere nici un dar, şi nu poate da un asemenea dar, basându-se însĕ pe art. XII: 1867. este gata sĕ primească acea sarcină, care i se cuvine după dreptate.

Şi cu privire la afacerile vamale şi comreciale avem la disposiţie esperenţe îndelungate, necontestabile, practice şi aşteptăm dela guvernul Maiestăţii Voastre, ca sĕ nu negligeze de a trage consecuenţele cuvenite din aceste esperienţe. Noi vom fi de sigur gata de a lua privire la dorinţele juste ale celuilalt stat al monarchiei, întru cât ele se pot împlinì fără vătămare vreunui interes esenţial al patriei noastre. De altă parte însĕ de asemenea aşteptăm, ca în cas când reînoirea uniunei vamale şi comerciale, pe basa esperenţelor câştigate, s'ar părea folositoare pentru Ungaria, sĕ nu se respingă acele modificări pe care le reclamă interesul ţĕrei noastre. Pentru-că numai în acest cas am putea sĕ corespundem aşteptărei esprimate de Maietatea Voastră: de a se face reînoirea acestei uniuni vamale şi comerciale cu cât se poate mai puţine hesitaţiuni şi perdere de timp.

În fine ca obiect al gândirei mature şi liniştite va fi şi cestiunea, dacă are sĕ rĕmână şi dela 31 Decembre 1887 înainte şi sub ce condiţiuni acea legătură stabilată în art. XXV: 1878 între Ungaria şi banca austro-ungară pe timp de 10 ani.

Acestea sûrt probleme mari şi grele, înălţate împărate şi rege apotolic! Cu toate acestea nu ne îndoim, că ne va succede soluţiunea lor, dacă vom putea conta pe conlucrarea tuturor păturilor naţiunei pline de viaţa. Spre a face posibilă această conlucrare, avem cu un motiv mai mult, ca sĕ dorim de a vedea înlăturat tot ce ar putea periclita pacea internă şi înţelegerea frăţească şi ce ar putea ţinea în loc prin asemenea frecări provocate din neştiinţă sau calcul rĕu-voitor între rase, confesiuni sau classe, fie chiar în mĕsură mică, putera spirituală şi materială a naţiunei, de a cărei desfăşurare avem urgentă trebuinţă, pentru-ca străduinţele noastre, care au în vedere binele cetăţenilor, sĕ fie încoronate de succesul dorit.

Ungaria are de a mulţămì esistenţa sa milenară şi înflorirea sa acelei împregiurări, că totdeauna a progresat sub stindardul acelei libărtăţi, care îmbrăţişează cu iubire egală pe fiecare fiu al acestei patrii, de ori-ce rasă, de ori ce confesiune şi de ori-ce clasă, şi care n'are alt duşman mai periculos, decât desfrênul ce se reslăţeşte sub masca libertăţii şi care nu dă viaţă şi nici roade, ci sfărîmă şi nimiceşte. A apăra libertatea ori când şi în ori-ce directiune şi în acelaşi timp a îndepărta dela ea pericolul degenerărei, aceasta este tedinţa, unde guvernul Maiestăţei Voastre ne va găsì totdeauna de partea sa.

Când noi însĕ promitem a-l sprigini din toate puterile convingerei noastre pentru indepărtarea unei asemenea nemulţămiri provocate în mod măiestrit prin agitaţiuni neîndreptăţite şi stricăcioase, aşteptăm de altă parte, ca el acolo unde esista în adevĕr inconveniente, va ţinea de datoria sa, sĕ înlăture — întru cât aceasta va intra în sfera sa dea acţiune — aceste inconveniente, sau cel puţin sĕ le atereze pe cât va fi posibil.

Prea bunule rege şi domn! Ungaria trece acum printr'o crisă grea. Condiţiunile de esistenţă ale agriculturei noastre, cel mai escelent isvor al bunăstărei noastre materiale, s'au schimbat cu desĕvêrşire, pe când industria noastră abia a trecut linia primului început slab. Producţiunea noastră brută abia mai poate, şi industria noastră nu poate sĕ ţină pept acelei concurenţe colosale pe care o întimpină pretutindenea. Poporul nostru este capabil de vieaţă, inteligent şi silitor; încordêndu-şi toate puterile, el luptă pentru esistenţa sa materială în contra tuturor acelor dificultăţi, care i se pun grămadă în cale. Este destul de sănĕtos la minte, pentru ca sĕ recunoască, că isvorul celor mai multe din aceste dificultăţi, nu este de a se căuta în patria noastră, nici chiar în monarchia noastră, ba nici în Europa, ci în întreaga lume, şi anume în cea transatlantică ale cărei împregiurări se dosvoaltă în un mod ce stêrneşte admiraţiune, care desvoltare însĕ esercează o influenţă ruinătoare asupra stărei economiei poporale şi a intereselor material ale statelor europene. Însĕ deşì simţim şi sûntem convinşi că e preste puterile noastre de a împedeca cu totul influenţa acestor puteri aşa ḑicênd elementare, nu renunciăm însĕ dela speranţa că guvernul care conduce afacerile ţĕrei, considerând datorinţele sale din un punct de vedere mai înalt şi emanênd disposiţiunile sale prudente din acest punct de vedere — prin energia şi perseveranţa cetăţenilor statului va conduce în fine şi această luptă grea la un resultat favorabil patriei noastre şi acest resultat nu numai că 'l va păstra, dar va întărì prin elemente noue cu putere de vieaţa pre acele clase, cari au contribuit atât de mult în decurs de secoli la esistenţa Ungariei şi la împregiurarea că Ungaria a rĕmas maghiară, şi cari clase — avem firma convingere, vor fi în stare a corĕspunde şi pe viitor încă timp îndelungat acestui rol glorios. Sûntem convinşi că guvernul ţĕrei, care posede încrederea maiorităţii naţiunei, va afla, în nisuinţa sa de a ajunge la aceasta ţîntă, un sprigin puternic nu numai în voinţa puternică a naţiunei ci şi în bunăvoinţa Maiestăţii Voastre ca a unui Rege ce poartă părinţeşte grije de binele patriei.

Dḑeu sĕ ţină îndelung şi fericită vieaţa Maiestăţii Voastre consacrată binelui popoarelor Voastre şi sĕ însoţească cu deplina sa binecuvêntare activitaiea Maiestăţii Voastre îndreptată spre fericirea acestor popoare.

Sûntem cu adêncă veneraţiune ai împĕrăteştii şi reg. apostolice Maiestăţii Voastre servitori supuşi

adunaţii representanţi dietali ai Ungariei, Croaţiei şi Slavoniei.

Budapesta, 11 Octombre 1884.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

S. Sebeş, în Octombre 1884. Onorate domnule Redactor; Renumitul ministru de culte al Franciei I. Simon, în anul 1870 precând era Parisul încungiurat de germani a declarat de pre tibrună, că, „acel popor e cel mai ântâiu, carele are cele mai bune scoale şi dacă nu e aḑi va fi de sigur mâne“.

Convinse aḑi toate popoarele de acest adevĕr le veḑi că ele şi-au îndreptat atenţiunea asupra scoalei şi pe întrecute se luptă cari sĕ aibă cele mai bune scoli?

E constatat însĕ de altă parte că: aceea scoală e mai bună care are învĕţători mai harnici.

Va se ḑică: Acel popor va fi cel dintâiu, carele va avea pre cei mai buni învĕţători.

În mâna acestora stă soartea poporului respectiv.

Paḑa de noapte o ţineau elevii din clasa IV, V şi VI pe rênd şi fie-care sta vardă o jumĕtate de noapte.

Adeseori se întêmpla de toţi studenţii din cursul filosofic îşi parmiteau a merge în corpore la câte o petrecere, care ţinea preste oarele prescrise. Inspectorul ordinar, lângă care se afla ataşat totdeauna câte un filosof ca subinspector provisor, cutriera atunci în ruptul capului ospetăriile şi cafenelele ca sĕ surprindă pe domnii filosofi în localul de petrecere. Filosoful ataşat îl purta la asemenea casuri pela icoane pe dl inspector, — îl ducea sub diferite preteste pe la locuri, unde ştia că nu se afla întruniţi colegii sei, ear pe sub mână le trimetea avisul secret spre orientare. Bietul inspector cutriera tot oraşul şi nu putea sĕ afle pe vinovaţi tocmai pentru că ataşatul seu era complicele lor.

Asemenea feste erau cam rari, dar cu atât mai interesantă era a doua ḑi incuisiţiunea disciplinară înaintea forului profesoral.

Dela o asemenea sistemă disciplinară îngrădită cu atâte precautele şi controle s'ar fi aşteptat cu drept cuvênt ca elevii unui asemenea institut sĕ aibă o moralitate şi conduită superioară moralităţi elevilor dela alte institute, unde nu sunt usitate asemenea sisteme.

Şi totuşi nu era aşa. Elevii acestui institut erau inferiori în această privinţă. Se vede, că creşterea în institut trebue sĕ fie ajutată de creşterea în familie, ca se poată forma caracterul elevului înriurinţa vieţii familiare, poveţele şi esemplele părinţilor trebue sĕ pună basa la creşterea tinerei generaţiuni. Cultura inimei se câştigă numai în societatea, în care cultivă inima, internatele, ori cât de bine organisate sĕ fie, nu ne vor da de cât o cultură intelectuală, care fără de cultura inimei în cele mai multe casuri remâne mancă. Colegiul reflecta într'un mod drastic acest grad de cultură al societăţii, din care se recrutau scolarii. Elevii din familii bune se deosebiau foarte tare de cei din familii mai obscure. Me suprindea adeseori contrastul dintre elevii maghiari de religiunea catolică şi dintre cei de religiunea reformată. Cei dintâiu erau mai aşeḑaţi, mai domoli, mai ascultători şi de o conduită bună, ear cei din urmă mai desmăţaţi, mai flusturaţi şi greu de disciplinat. Causa acestei aparenţe e fără îndoială influenţa religiunei respective. Calvinul merge cu liberalismul seu până la prăpastia ateismului şi acest avênt sburdatic îl înstreinează dela preceptele religioase morale şi face dintrênsul un sceptic care nu e de folos societăţii. Scepticismul şi apoi pesimismul surpă basele armoniei în viaţa societăţii.

(Va urma.(

Noi românii nu ne putem fălì cu statul nostru învĕţătoresc, luat in general; în special putem afirmă sus şi tare că avem învĕţători cari pot concura cu cei mai buni învĕţători ai ori căruia popor din lume, — durere numai, că nu sunt mulţi pre aceasta treaptă.

Ear institutele noastre pedagogice, cari aḑi sunt conduse de profesori unul ca unul la locul lor, din ḑi în ḑi ne vor da mai mulţi învĕţători deplin cualificaţi pentru oficiul lor.

Unui învĕţătoriu însĕ nui e de ajuns numai sĕ aibă cunoştinţe multe, adecă teoria ci i trebue şi multă şi încă foarte multă pracsă. Pracsă învaţă un învĕţătoriu şi în pedagogiă, însĕ va vedea fiecarele, când easă în viaţa publică, că cât de puţină pracsă are.

Pentru aceea s'a format conferinţele şi reuniunile învĕţătoreşti, cari cei mai buni cei mai cualificaţi şi mai practici învĕţători, sĕ înpărtăşească vederile celor mai slabi şi fără esperinţe, mai îndrumandui cum sĕ incalece, si pre ce drum sĕ apuce·

Reuniunile si conferinţele sunt atât de folositoare, încât fără ele statul învĕţătoresc, nu poate fi la înălţimea chiemărei sale. Sunt unii intre inteligintii români, cari vorbesc contra acestor instituţiuni — faţă cum sunt ele aḑi la noi, rĕu cercetate etc.

Acelora le a-şi ḑice: nu ştiţi ce vorbiţi! Ori nu sunteţi competenţi în privinţa aceasta.

Adevĕrat e că reuniunile şi conferinţele noastre sunt prea rĕu cercetate încă, însĕ toţi sperăm că din an în an se vor cerceta mai regulat.

Ar fi de dorit ca astfeliu de paşi sĕ se facă de Ven. Cons. Arch. ca fie-care învĕţătoriu gr. or. sĕ cerceteze toate adunările reuniunilor şi conferinţele.

Cu acestea, fiindcă scopul mi e de a da publicului o dare de seamă despre adunarea generală a reuniunei şi conferinţei înv. dele scoalele gr. or. române din districtul S. Sebeşului, ţinută la S. Sebeş în ḑilele dela 25—29 August a. c. insclusive trec ad rem. Şi pentru ca darea de seama sĕ corespundă întru toate, şi sĕ fie o adevĕrată icoană a întreg decursului din acelea, vom publica protocoalele şedinţelor astfeliu precum s'au autenticat. În urmă apoi 'mi voi face unele observări, şi voiu pune în ḑesbatere unele păreri privitoare la înaintarea causei noastre scolare.

Protocolul

adunărei generale a reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din districtul Sebeşului ţinută în Sebeş la 25 August 1884 în urma convocărei făcute prin circulariul Ven. Cons. din 19 Iuliu a. c. nr. 3567 sc.

Şedinţa I.

1. După finirea serviţiului divin, cu chemarea spiritului sânt, în biserica cea nouă;

S'au adunat învetători presenţi în sala scoalei rom. gr. or. destinate pentru şedinţele reuniunei.

2. Sosind On. d. protop. Ioan Droc pres. al reuniunei, în mijlocul învĕţătorilor, ocupă locul presidial şi prin o cuvêntare în care arată în termini respicaţi însemnătatea reuniunilor învĕţătoresci, deschide şedinţa I-a adunărei generală a reuniunei.

3. Amĕsurat § 18 din statute, se pune la ordine programa acestei adunări statorite de comitetul central al reuniunei, care sĕ şi primeşte.

Programa e următoarea:

1. Deschiderea adunărei prin preşedinte.
2. Constatarea membrilor presenţi.
3. Alegerea unui secretariu.
4. Cetirea raportului general.
5. Încăssarea tacselor dela membri.
6. Statorirea bugetului pre anul viitoriu.
7. Cetirea temelor designate, pentru despărţămêntului S. Sebeşului.

4. La ordine se pune p. 2 din programa, constatarea membrilor presenţi.

Notariul A. David ceteşte lista membrilor şi se constată a fi presenţi 31 învĕţători.

Cu aceasta ocasiune se presentează unele cereri de scusă pentru neparticipare.

5. Se alege de notariu N. Soldea.

6. Se ceteşte raportul general a comitetului central, despre activitatea sa,

Şi se primeşte de basă pentru desbatere specială.

7. Sĕ ceteşte p. I din raport, în carele se arată pasii, ce iau făcut comitetul central, faţă cu încassarea tacselor şi înmulţirea bibliotecei; şi rĕsultatul acestor paşi.

La aceasta se constată că cercularíul comitet. central nu a ajuns la cunoştinţa tuturor învĕţătorilor.

Din acest motiv presidlul opinează, că pre viitoriu comitetul central astfeliu de circulare sĕ le astearnă oficielor protopresbiterali, cu rugarea că dênsele sĕ le trimită spre circulare respectivilor învĕţători.

Însĕ fiindcă tot astfel s'a procedat şi până acum şi tot fără rĕsultat adunarea decide:

Sĕ se roge On. D. protopresbiter că pre viitoriu pentru încassarea tacselor dela membri reuniunei, sĕ avizeze dle lor pre epitropii parochiali — ori cassarii comunali — că în prima lună, când îşi vor ridica salariele, sĕ detragă tacsa pentru reuniune şi prin protopresbiter a o administra cassariului reuniunei.

8. Se pune la ordine p. 2 din raportul gen.: Dispoşiţinnile com. central pentru ţinerea adunărilor generali în cele 3 despărţĕminte, şi rĕsultatul acestora.

a) Se ia spre ştinţă ţinerea adunărei gen. din desp. Mercurei; tot odată se dă cetire protocolului adunărei aceleia;

În carea s'a luat la desbatere materialul propus de com. central, anume I. Ce material şi cum ar fi de a se propune din l. română la o scoală porală cu 1, 2 şi 3 învĕţători?

La acest punct presidiul face observarea că în protocol, nu este luat lucrul în togmai precum s'a pertractat în adunarea generală ci multe s'au omis.

Din acest motiv Murĕşan propune; de oare ce amĕsurat circ. Ven. Consistoriu conferinţa are a se ocupa cu propunerea limbei române respective a cetitului şi scrisului, sĕ se treacă de ocamdată preste acest punct la ordinea ḑilei — adunarea primeşte.

9. II. Cari sunt causele cercetărei neregulate a scoalei?

Faţă cu acest punct:

Adunarea gen. ia spre ştiinţă motivele espuse de desp. Mercurei, adauge însĕ că în cas de lipsă trebue a ne ţine strict de legea scolară; totodată se recomêndă învĕţătorilor ca la toate ocasiunile sĕ se încerce a atrage pre părinţi pentru scoală.

10. III. Care e centrul în jurul căruia are a se învêrtì întreg învĕţămêntul?

Aici se făcu observarea, că un învĕţătoriu din desp. Sebeşului e pregătit cu desvoltarea acestei teme; şi astfel se decide a se amâna pertractarea lui până la desvoltarea acestei teme.

Cu acestea şedinţa I. a reuniunei se închee.

Şedinţa II la 25 Aug. 1884 începută la 2 oare p. m.

11. Se ceteşte p. b din rap. gen. despre despărţĕmêntul S. Sebeşului.

Adunarea generală ia act despre paşii făcuţi de comitetul desp. pentru ţinerea adunărei gen. a desp. şi primeşte propunerea comitetului central de a se pedepsì cu câte 1 fl. v. a. acei învĕţători, cari nu au luat parte la adunările despărţămêntului.

12. Se pune la ordine p. II din raportul despărţĕmêntului Albei Iulie.

Adunarea generală după mai multe desbateri — fiindcă nu ştie nimic despre acel despăr. — primeşte propunerea comitetului central de a se arăta V. Cons. Arch. starea esceptională din despăr. A. Iulie cu rugarea, de a lua disposiţiunile necesari pentru îndreptarea rĕului.

13. Se pune la ordine p. III din rapor. gen. anumit, raportul despre casă şi bibliotecă care se ia spre ştinţa şi se dă absolutoriu cassariului şi bibliotecariului. In cât pentru bibliotecă fiind că stă numai din câteva opuri, se îndrumă com. cent. a face toţi paşii de lipsă pentru înmulţirea ei, şi cu deosebire, a se adresa cătră autorii români, prin ḑiuaristică pentru a dona câte 1 esemplar din opurile lor pre seama biblotecei.

14. Academia din Bucureştì donând câteva opuri pentru bibliotecă, asemenea Dr. I. Crişan un sigil, se decide a li se aduce mulţămită publică.

15. Se pune la ordine p. V din raport despre paşii făcuţi de com. central conform circulariului Ven. Cons. Arch. pentru ţinerea de prelecţiuni practice. Comitetul central prin un circulariu a însărcinat pre fiecare învĕţătoriu cu câte o prelecţiune practică. — Serveşte spre ştinţă.

16. La ordine e p. 5 din programă, încassarea tacselor dela membri.

Cu aceasta ocasiune sa constată că numai 4 învĕţători a primit diurne, din 37 câţi erau presenţi, aceasta împregiurare a dat ansă adunărei a decide: sĕ se compună un conspect despre acei învĕţători, cari nu au primit diurne, acesta sĕ se aştearnă Ven. cons. cu rugarea sĕ binevoiască a dispune pre calea sa solvirea diurnelor.

17. Se pune la ordine bugetul despre întratele şi eşitele fondului reuniunei în anul 1884/5, şi se aproabă, ca

Intrate: dela 80 membri á 1 fl. 80 fl. v. a.

Eşite: Spese scripturistice etc. 6 fl. v. a.

18. Urmează la ordine p. 7 din programă; Z. Murĕşan ceteşte tema: pedepsele şi remuneraţiunile în scoala poporală?

După cetire iau parte la discusiune, învĕţătorii Roşu, David, Pĕcurariu s. a.

Tema împreună cu discusiune escată, servind învĕţătorilor întru multe de îndreptări — se ia spre ştiinţă.

Cu acestea fiind timpul inaintat adunarea generală a reuniunei din anul 1884 se încheiă, anunţându-se prima şedinţă conferinţei pre 26 August la 10 oare a. m. (Va urma.)

Făgăraş, 5/17 Octombre 1884. Onorate domnule redactor! Între mijloacele, cari fac sĕ prospereze o societate, fie aceia de ori-ce categorie, se numeră fără îndoială şi starea materială a aceleia, care stare cu cât e mai înfloritoare, cu atât mai uşor îşi poate ajunge corporaţiunea respectivă scopul seu.

Societatea diletanţilor români din Făgăraş „Progresul," ca sĕ-şi poată desvolta cu succes activitatea sa, apropiindu-se cât de cât de scopul pentru care s'a înfiinţat, încă dela începutul seu s'a nisuit a-şi câştiga şi oare care avere, fie aceea în bani, fie în alte obiecte necesare ei.

Cu mult mai mare ar fi astăḑi averea acestei societăţi, dacă ea n'ar fi lucrat până acum mai mult pentru prosperarea altor corporaţiuni, precum: reuniunile femeilor, reuniunea învĕţatorilor cu centrul în Făgăraş, cari încă şi-au scopul lor nobil.

Ca avere proprie a societăţi „Progresul" se pot enumera până acum mai multe obiecte, neapĕrat de lipsă pentru membri ei activi, donate de unii marinimoşi d-ni şi d-ne din loc şi giur, al căror nume se vor publica cu altă ocasiune.

Ca sĕ se facă un început şi la înfiinţarea uni fonduleţ în bani, din care cu timpul sĕ se poată procura şi alte recuisite necesare societăţi, tinerimea română de aici, a arangiat în 25 Septembre a. c st. v. (7 Octombre n.) cu ocasiunea adunărei generale a comitatului, o „petrecere socială de joc" cu venitul în favorul „Progresului."

Petrecerea a fost destul de animată şi venitul — în împregiurările de aici — mulţămitoriu.

Ca totdeauna şi de astădată petrecerea română a fost cercetată de un public ales fără osebire de naţionalitate. Ilustritatea Sa dnul inspector regiu de scoale Schreiber Ferenz, reverendissimul dn vicar foraneu Alesandru Micu, corpul oficerilor, preoţi din giur şi alţi fruntaşi de aici şi giur, au contribuit mult la spendoarea getrecerei.

Costomul naţional românesc şi acum a jocat rolul principial aşa, că dşoarele: Hareti Popescu, Emilia Ghiaja din loc şi Rosalia Hərţum din Perşani, apoi dnele Selegean din Şercaia, Boer din Cincumare şi dnul Cornelie Popoviciu din Haţeg în uniformă de curcan, prin pitoreştele costume naţionale române a fermecat ochii publicului privitoriu.

Venitul total a fost 43 fl. 50 cr. v. a. din care detragênd spesele de 31 fl. 84 cr. v. a. a rĕmas un venit curat de 11 fl. 66 cr. v. a., care sumă s'a depus la cassa de economii „Furnica" spre fructificare.

Cu oferte marinimoase a contribuit următorii p. t. domni: Vincentiu Grama, paroch 1 fl., Gerasim Grama, căpitan în pens. 50 cr., Vasilie Literat, locotenent c. r. 50 cr., Danco, apotecar 50 cr., Ioan Murĕşian, diurnist 50 cr., Schreiber Ferenz, inspector regiu de scoale 50 cr., Ioan Roman, advocat 50 cr., Alesandru Alesandrescu, advocat 50 cr., Alesandru Belle, pretore 1., Moise Dêrlosea, notar cerc. 50 cr., Heltman Friedrich, învĕţătoriu 50 cr., şi Emiliu Pop, notar cercual 50 cr., suma 7 fl. v. a.

Acestor marinimoşi dni li se esprimă mulţămită pentru ofertele dlor de mare însĕmnătate pentru juna societate de diletanţi români.

Nicolau Aron,
secretariul societăţei.

Varietăţi.

* (Personal.) Preasânţia Sa, D. episcop al Caransebeşului Ioan Popasu, şi Preasânţia Sa D. episcop al Aradului Ioan Meţian cu trenul de Sâmbătă seara au plecat la credincioşii lor.

* (Cas de moarte.) La 2/14 Octombre a repausat **Simeon Popoviciu,** paroch gr. or. în Bichiş în etate de 67 de ani.

* (D-şoara Agatha Bârsescu în Viena.) Cetim în ḑiariul „Wiener Theater Chronik" următoarele despre distinsa tragediană d-şoara Agatha Bârsescu, actualmente angagiată la Burgtheater în Viena.

„După o îndelungată intrerupere, s'a representat din nou piesa „Domnişoara Laury," dramă în cinci acte de Conrad. D-şoara Bârsescu a jucat rolul principal şi a avut un succes atât de strălucit încât această piesă, care până acum nu prea era lăudată, a deşteptat cel mai viu interes.

„Nu ne vom înşela prin urmare dacă vom conchide din acest fapt că d-şoara Bârsescu posedă acea interesantă putere de a atrage simpatia publicului; aplausele vii şi repeţite ale numĕrosului auḑitor au întărit pe deplin afirmaţiunea noastră. D şoara Bârsescu a jucat cu multă pricepere rolul seu peste mĕsură greu şi obositor. Organul ei de o rară frumseţe şi sonoritate îl mânua tênĕra şi interesanta damă cu o dibăcie desĕvêrşită şi tonul ce-ţi străbătea până la inimă nu-şi greşea nici odată efectul. Mimica ei arată în mod viu sentimentele ce o inspirau şi distinsa sa figură, nobleţa înăscută a persoanei sale, complectau impresiunea asupra publicului care nu se mai sătura aplaudând-o.

* (Pentru-ce este bine sĕ nu primim darurile ce ni se ofer?) Nevasta lui Socrat nu odată ia făcut imputări, că pentruce nu primeşte darurile ce i le ofer amicii lui; la ce el a rĕspuns: „Dacă am primì toate acele daruri cu cari ne îmbie, n'am avea ce sĕ mai primim, căci nu ne-ar mai oferì nimic.“

* Cel ce-şi simte valoarea sa proprie.) Trimisului ministerial frances din Saxonia, care voì sĕ împace pe Carol al XII, regele svedic cu ţarul Rusiei cu Petru, i s'a reflectat din partea lui Carol: Aici nu voiesc sĕ me împac, me voiu împăca în Moskva! Ţarul i-a ḑis însĕ: Fratele meu mai mic Carol voieşte sĕ dea pe Alesandru cel mare, durere numai că în mine n'a aflat pe Dariu!

* (Încă ceva despre Chrysippus.) Filosoful Chrysippus întrebat, că acui ştiinţă voieşte sĕ o lasă moştenire pentru fiul seu? Pe amea! rĕspunde, căci dacă a-şi şti că esistă om mai învĕţat decât mine, în momentul acesta a-şi pleca la el ca sĕ-i ascult prelegerile! Între altele a avut dreptatea de a sĕ ţine de cel mai înţelept, căci pe timpul acela el era de atare considerat.

* (Nici odată sĕ nu te aştepţi la mult.) Bizarul Timon, deşì nui era obiceiul a merge în adunări, s'a dus odată şi s'a urcat pe tribună, şi când toţi se aşteptau cu gurile căscate sĕ-i audă cuvêntarea, a început: Athenieni! se află în curtea mea un smochin, de care s'au spânzurat până acuma foarte mulţi; a-şi voi sĕ-l taiu afară şi în locul lui sĕ-mi zidesc casă; pentru aceea ve spun, că dacă ar voì careva din voi sĕ se spânzure de el, sĕ se grăbească, ca sĕ nu se întârḑie!

* (Vĕduvă la înalţime.) Ce frumos ar fi, când şi vĕduvele de astăḑi ar sămĕna vĕduvei române Anniei, care îndemnată sĕ se mărite a douaoară a ḑis: Nu me încumet, căci luând un bărbat, care va fi ca cel dintâiu, în veci a-şi fi cu frica în oase că laş perde ca pe cel dintăiu; luând unul rĕu, neajunsul acesta, pe care l-am luat asupra mea nesilită de nimeni, l-aşi suporta cu foarte mare greutate!

* (Lacul lui Pilat.) În Elveţia este lacul lucern, în care dacă se aruncă vr'o peatră, se turbură toată apa, care causaza stricăciuni chiar şi împrejurimei, numele lui: „Lacul lui Pilat.“.

* (Aventurile unei telegrame oficioase şi maghiară.) Sub această titulatură i se scrie din Londra ḑiarul„ Egyetértés“ următoarele: Nu de mult s'a întêmplat, cum cum nu, oficiul telegrafic din Budapesta (: Teréz város:) a trimis o telegramă spre espedare la filiala telegrafică aflătoare în restauraţiunea numită „Oraşul Londra“ tot din Teréz város. Pe plicul (cuverta) oficios a fost cam această adresă: „Oficiului telegrafic filial reg. ung. la oraşul Londra“ Această telegramă a ajuns într'o ladă postală, de unde s'a espedat aici în Londra în capitala Angliei. La oficiul postal de aici lucru natural nimenea nu ştie nici un cuvênt ungureşte; n'au putut descifra cu-i i este adresată epistola. Au vĕḑut însĕ de pe stampilia postală, că vine din Budapesta şi aşa au duso la ambasada austriacă magiară, în aceea speranţă naturală, că de acolo vor primì inviaţiunile necesare. La ambasada noastră deasemenea nu ştie niminea nici un cuvênt unguresc (ne fiind consilieriul Hengelmüller în Londra), şi cu toţii la olaltă n'au putut decât sĕ consilieze pe încreḑutul postei ca sĕ se întoarcă către consulatul austriac-magiar. Aşa s'a şi întêmplat dar la consulat de asemenea nu s'a aflat fiinţă, carea ar şti vre'un cuvênt rĕu unguresc. Ia venit cel puţin consulului primariu în minte, că esistă în Londra şi magiari şi la unul din acestia la dnul D. M. a trimis scrisoarea misterioasă spre descifrare. Întêmplarea a voit, că dnul D. M. sĕ nu fie chiar atunci în Londra şi era pe aci ca sermanul document sĕ ajungă în museul British, ca o minune mai şoadă ca a egyptenilor, când fiul d. D., care e englez şi nu ştie perfect ungureşte, a scăpat'o dela cruda numificare cu ajutoriuriul dicsionariului tatălui seu prin care a desvălit secretul de pe plic. În urma acestora telegramă s'a retrimis la Budapesta. Aventurile ulterioare nu ne interesează. Cum a sosit în genere la noi e destul de estraordinar, dar ca sĕ nu ştie nimenea dela ambasada austriacă-maghiară şi dela consulat ungureşte, unde e respresentată limba bohemă, bosniacă etc. — este destul de scandalos. Omul e chiar curios a şti: ce vor presupune deregătoriile postale engleze despre renumitul nostru dualism? Zĕu mai curênd a contribuit minunea lui Dumneḑeu de căt, guvernul nostru, că streinătatea are conştiinţă despre noi ca mai esistăm pe faţa pămêntului.“

* (Vis). Un medic Cartaginian, care nu admitea nemurirea sufletului, în două nopţi dup'olaltă a vĕḑut un june în vis; şi în a treia noapte i s'a presentat acelaşi june şi la întrebat: Cunoaştel pe el? da! a rĕspuns medicul. Şti tu unde eşti şi ce lucrì? a întrebat junele. Sûnt în pat şi dorm! a replicat medicul. La toate aceste ia ḑis junele: Dacă sufletul teu ştie chiar şi în vis, unde este şi ce face trupul teu; atunci când membrele corpului teu vor dormì somnul de moarte va trebuì sĕ ştie sufletul teu, unde este şi în ce stare se află. Medicul din acest moment a creḑut în nemurirea sufletului.

* Bibliografie.) Noul calendariu de casă pe anul comun 1885. Anul V.

Preţul 30 cr. în România 75 bani. Braşov, tipografiia Alecsi 1884. Octav 8 coale. Afară de partea calendarică mai conţine material plăcut şi de interes.

Loterie.

Sâmbătă în 17 Octombre n. 1884.

Viena:	**60**	**7**	**69**	**30**	**55**
Timişoara:	**35**	**3**	**79**	**63**	**53**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 18 Octomvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	123.—	123.—
Renta de aur ung. de 4%	93.15	93 10
Renta ung. de hârtie.	88.75	88.75
Renta de aur austriacă	102.95	103.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.80	96.50
Il emisiune de obigaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	119.30	103.—
Sorţi de regularea Tisei	115.60	115.75
Sorţi unguresci cu premii	114.75	114 75
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.90	81.90
Acţiuni de bancă austro-ung.	863.—	858.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţirc	95.80	99.25
Datorie de stat austtriacă în argint.	81.95	81.75
Galbin	5.78	5.76
Napoleon	9 69	9 68½
London (pe poliţa de trei luni)	122.—	122 05

Nr. 403. [912] 1—3

CONCURS.

Conform părinteştei ordinaţiuni consistoriale ddto 10 Iuliu a. c. Nr. 2923/B, se escrie concurs pentru postul de capelan la biserica cea nouă cu chramul Sântei adormiri în parochia de clasa a doua din Cernatul Săcelelor, lângă parochul George Urdea, cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele înpreunate cu acest post de capelan sûnt: A treia parte din venitele parochiali, care dau suma de 200 fl. v. a. pre an.

Doritorii de a ocupa acest post, vor avea a-şi aşterne petiţiunile lor instruate în sensul statutului organic şi al regulamentului congresual pentru parochii la oficiul protopresbiteral I al Braşovului până la terminul sus indicat.

La punerea în candidaţiune se vor preferi cei mai cualificaţi.

Braşov 11 Septembre 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric,
protopresbiter ca adm. protop.

Nr. 321. [909] 2—3

Neputându-se da în întreprindere zidirea scoalei de fete a asociaţiunei transilvane pe basa licităţii publice escrise cu terminul până la 25 Septembre a. c. se escrie prin aceasta un nou

Concurs

pentru presentarea unui plan de edificiu de scoală de fete pe terenul din curtea casei Nr. 8 Iosefstadt, strada Morei, însoţit de un ofert pentru întreprinderea esecutărei edificiului proiectat. Proiectul dimpreuna cu ofertul, primite fiind de comitetul asociaţiunei, îndreptăţesc şi obligă pe proiectantul oferent a esecuta edificiul proiectat de dênsul.

Planul şi ofertele, nesubscrise, au a fi predate în 30 Noemvre st. n. la posta din Sibiiu pe adresa comitedului asociaţiunei transilvane însoţite de o cuvertă sigilată, care în internul sau va cuprinde numele oferentului, ear în afară va fi proveḑută cu un motto, care va fi însemnat şi pe plan şi pe ofert.

Suma pauşală macsimală cerută pentru esecutarea edificiului sĕ nu treacă preste 56,000 fl. v. a.

Condiţiunile mai de aproape se pot primì dela comitetul asociaţiunei dimpreună cu cotele trebuincioase şi oferentul are a declara în ofert, că a cetit toate condiţiunile, le-a înţeles şi le-a acceptat.

Oferenţii, a le căror planuri şi oferte nu se vor fi primit, nu au dreptul a face pretensiune de onorar.

Sibiiu în 10 Octombre, 1884.

Comitetul asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura popoporului român.

Iacob Bologa, v-preşed. **Dr. D. P. Barcianu,** secretar.

Nr. 269. [908] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei învĕţătoresci la scoala confesională gr. or. din Cerghidul mare, protopresbiteratul Têrnavei inferioare, se publică concurs până la 14 Octombre a. c. st. v. — Emolumentele sûnt: 150 fl. v. a. plătiţi în 3 rate şi anume:

1. În 1 Decembre 70 metrete a. 16 cupe cucuruz sfărmit calculat 1 fl. v. a. metreta.
2. În 1 Ianuarie în bani 40 fl.
3. În 23 Aprilie în bani 40 fl. —

Suma 150 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post avênd a instruì pre elevi şi în cântările liturgice, şi a ţinea şi scoala de repetiţie; au a-şi adresa suplicele instruite în Statutul organic şi a normativului sinodal din 1882 la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul prefipt.

Oficıul protopresbiteral gr. or. al Têrnavei inferioare în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Deag 27 Septembre 1884.

Daniil de Tămaş,
adm. prot.

Sz. 292—1884. [910] 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a Balásfalvi kir. járásbiróság 828/1882 számu végzése által Nagyszebeni „Albina“ hitelintézet javára Hatiegan Iuon és társai ellen 440 frt — kr. töke, ennek 1882 évi Ianuár hó 22 napjától számitandó 8 % kamatai és eddig összesen 36 frt 60 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás alkalmával biróilag lefoglalt és 460 frt — krra becsült 4 drb fehérszörü ökör és egy paraszt ökör szekérböl álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek az 1271/1884 sz. kiküldést rendelö végzés folytán a helyszinén, vagyis Sorostely községében alperes lakásán leendö eszközlésére 1884-ik évi **October hó 31-ik napjának dél elötti 11 órája** határidöül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX t. cz. 107 §-a értelmében a legtöbbet igérönek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendö ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapitott féltételek szerint lesz kifizetendö.

Kelt Balásfalván 1884-ik évi October hó 14 napján.

Thát György,
kir. birósági végrehajtó.

Sz 293 — 1884. [911] 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldöt végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a érteméban ezennel közhirré teszi, hogy a Balásfalvi kir. járásbiróság 2086/1876 számu végzése által nagyszebeni „Albina“ hitelintézet javára örményszékesi Szalánczy Domokos ellen 200 frt — kr. töke, ennek 1873 évi Ianuár hó 13 napjától számitandó 10 % kamatai és eddigi összes perköltség követelés erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás alkalmával biróilag lefoglalt és 360 frtra becsült három kalandja széna 24 szekérnyi, egy kalandja 12 szekérnyi, egy szürke hátas lóból álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek az 1270/1884 sz. kiküldést rendelö végzés folytán a helyszinén, vagyis Örményszékesen alperes lakásán leendö eszközlésére 1884 ik évi **Oktober hó 28-ik napjának délelöti 11 orája** határidöül kitüzetik éz ahhoz a venni szándékozók ézennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árveresen, az 1881 évi LX t. cz. 107 §-a értelmében a legtöbbet igérönek bacsáron is eladatni fognak.

Az elárverezendö ingoságok vételára az 1881 évi LX t. cz. 108 §-ában megállapitott féltételek szerint lesz kifizetendö.

Kelt Balásfalván 1884-ik évi October hó 15 nápjan.

Thát György,
kir. birósági végrehajtó.

---

ad Nr. 2323. — 1884. [906] 2—3

Licitaţiune minuendo.

Pentru acoperirea trebuinţei de lemne pentru foc la Institutul reg. al alienaţilor pe anul 1885/86 — în mărime de 1222 metre cubice — prin aceasta se escrie licitaţiune minuendo şi anume:

Intreprinḑĕtorii, cari doresc a ofera lemnele susnumite, au a subşterne **până la 5 Novembre 1884 dimineaţa la 12 oare,** la cancelaria susnumitului institut offertul proveḑut cu timbru de 50 cr. şi suma de 400 fl. v. a. ca vadium, în care offert întreprinḑĕtoriul trebue sĕ precisezo câte cubic metre de lemne doreşte a ofera, de stăger? câte de fag? şi în ce mărime şi grosime după darab.

Offertele întrate după terminul indicat nu se vor considera.

Sibiiu în 12 Octobre, 1884.

Dela Direcţiunea Institutului reg. al alienaţilor.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 119 Sibiiu, Joi 11/23 Octombre 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 10/22 Octombre, 1884.

Un sentiment de mândrie națională ne cuprinde de câte ori ni se dă ocasiune de a ne ocupa cu reuniunile noastre culturale. Ele sunt puține la numěr, și modeste în mersul lor spre progress, însě mersul lor este sigur, și cu timpul vom ajunge sě vedem și un avênt mai puternic cu siguranța de astăḑi.

Fala noastă națională nimica nu perde din valoarea ei prin constatarea mersului încet. Causa la această fasă a lucrului poate fi duplă: ea se poate atribuì maşterelor împregiurări actuale, însě se poate reduce și la deplorabila stare de discordie, în care ne aflăm noi românii din Austro-Ungaria.

Ambele însě se vor delătura cu timpul, și ele se vor delătura prin conlucrarea noastră a băiaților chiemați a informa opiniunea publică, se înțelege nu noi dela noi, ci scoțênd din bogăția adunată de bětrânii nostri și împărțind și luminând sub conducerea și inviațiunile bětrânilor nostri. Astfel băiații în mânile bětrânilor conscențioși pot devenì oameni folositori poporului român. Și deocamdată pressa română și-a angagiat oameni tineri în lnptă.

Reuniunile noastre de cultură în timpul din urmă au început a se apropia tot mai mult de scopul intenționat la întemeierea lor. La timpul seu am raportat indetaiu despre activitatea Associațiunei Transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, și am accentuat cu multă satisfacțiune mersul ei sub neobosita conducere a actualului comitet central. Am avut ocasiune a vorbì despre proiectatul institut pentru creșterea fetițelor, și promitem, că vom mai avea ocasiune destul de binevenită de a mai vorbì în această cestiune.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu încă ne-a dat multe momente de mulțămire națională. Am fost multă vreme foarte de aproape inițiați în afacerile acestei reuniuni, și cunoaștem întreagă organisarea ei. Pusă pe basă solidă, înzestrată cu comitet zelos și doritoriu de a atinge cât mai curênd scopul pentru care s'a înființat, reuniunea femeilor române din Sibiiu în scurtul timp de trei ani după înființarea ei, a instituit la anul 1883 scoala română de fetițe în Sibiiu.

Prin propria intuițiune și conlucrare am observat până acuma deopotrivă cu alții cursul acestei scoale și am simțit o bucurie nouă până acuma necunoscută. Am věḑut adecă fetițele noastre desvoltându-se în scoală românească sub conducere conscientioasă și românească, am věḑut ce poate face o scoală bună, scurt ne-am věḑut visul cu ochii.

Spre a câștiga resurse pe seama acestei scoale, reuniunea femeilor române din Sibiiu a întreprins o sortitură.

Cu cinci luni înainte de aceasta, adecă la 10/22 Maiu, reuniunea a emis către publicul român un apel, în care indigitând scopul urmărit, apelează la bunăvoința și patriotismul românilor și la marinimositatea neromânilor.

Intêmplarea poate a adus cu sine ca la apelul dela 10/22 Maiu la 10/22 Octomvre sě urmeze o serie de fapte mărețe.

In sěrăcia noastră proverbială ne va servì spre mare bucurie constatarea, că la sortitura întreprinsă de reuniunea femeilor române din Sibiiu, au incurs obiecte în valoare de preste 3000 fl., și că iscusința țěrancei române rivalisează cu arta insușită de damele noastre.

Ḑiariul nostru a publicat obiectele incurse pentru această sortitură, la locul acesta reproducem următoarele informațiuni autentice, ce ni-au venit dela presidenta reuniunei femeilor române diu Sibiiu.

„În urma apelului din 10/22 Maiu a. c. au incurs mai din toate părțile locuite de români preste 1200 de obiecte alese, cele mai multe lucru de mână țěrănesc de toată frumseța.

„Sunt foarte multe și lucruri de salon, manufacturi ale damelor noastre, apoi obiecte cumpěrate, de aur, argint, sticlă și altfel de metal.

„Din partea Reuniunei s'a cumpěrat drept câștig principal două girandoluri de argint (china) câte cu 7 brațe, în valoare de 200 fl.

„Din toate obiectele s'au compus 1000 de câștiguri dintre cari o mulțime sunt de valoare dela 5—20 fl. sunt și dela 20—40 fl. dar nici unul sub 50 cr.

„Toate obiectele împreună sunt prețuite prin esperți preste 3000 fl.

„Obiectele cari vor cădea pre sorturile nevêndute, apoi cele ce nu se vor ridica în timpul prescris, se vor vinde la licitațiune publică în favorul fondului.

„De și este us ca la loteriile cu scop filantropic sě se emită sorturi în valoare nominală de cel puțin ḑece ori mai mare de cât valoarea premiilor, reuniunea noastră ținênd cont de publicul nostru angajat la dese și tot feliul de contribuiri, va emite pentru 1000 de câștiguri numai 12000 de sorturi a 50 cr. în valoare nominală de 6000 fl., va se ḑică nici de două ori cât e valoarea obiectelor, din cari tot pe 12 numeri cade un câștig.

„Tragerea la sorți va fi la 25 Novembre a. c din întêmplare chiar pe timpul congresului, care precum se afirmă sě va deschide la 23 Novembre.

„Ca publicul sě fie informat despre valoarea și frumseța câștigurilor, la timpul seu se va arangia o esposițiune la un loc potrivit, carea va fi deschisă 8—10 ḑile.

„Pentru evitarea ori cărei bănueli din partea proprietarilor sorturilor, tragerea la sorți se va efeptuì cu toată publicitatea și controla possibilă. Anume:

„Se va compune un catalog despre toate câștigurile cu numeri curenți.

„În acest catalog se va descrie fie-care obiect și se va provedea cu numěrul din catalog.

„Catalogul va servì de basa câștigurilor, și spre acest scop se va legalisa prin notariul public.

„În acest catalog se vor induce obiectele astfeliu, ca pe fiă-care sută se cadă de o potrivă obiecte din toate categoriile.

„În ḑiua premergětoare tragerei la sorți se vor tăia numerii în presența unui notariu public și așeḑat fie-care în câte un mic cilindru de lemn, se vor pune tot câte 1000 într'un săculeț, care se va provedea cu sigilul reuniunei și al notariului public.

„In ḑiua tragerei la sorți se va trage din fiecare mie câte 83 numeri, total 996, ear din toate împreună 4 numeri, preste tot 1000 câștiguri, cari apoi punêndu-se de nou în urnă, se vor trage pe rênd și se vor întroduce în catalog cu începere dela Nr. 1 în ordinea în care se vor trage.

„Numěrul care se va trage întâiu., va câștiga obiectul 1. din catalog și mai departe.

„Tragerea la sorți încă se va efeptuì sub controla unui notariu public.

„Catalogul se va tipărì dinpreună cu numerii trași la sorți și se va distribuì pe la colectanți, ca fie cine sě se poată orienta acasă despre câștigul seu.

„Banii incurși din sorturile vêndute, pecum și sorturile nevândute vor avea sě se espedeze la adresa reuniunei astfel, ca cel mult până la 23 Novembre se ajungă la biroul comitetului.

„Obiectele neredicate în 30 de ḑile dela ḑiua tragerei la sorți remân în favoarea fondului.

Din dieta Ungariei.

În cele următoare reproducem după *„Viitoriul“* proiectele de rěspuns la mesagiul de tron presentate în dieta Ungariei.

Proiectul casei de sus.

Proiectul de adresa al casei de sus, ca rěspuns la mesagiul regesc nu conține ceva special. El este mai mult

---

FOIȚA.

Amintiri din vieața dela gimnasiu.

(Încheere).

O bogată desdaunare pentru secăturile necurmate ce le întimpinam între cei patru păreți ai scoalei dela niște secui necioplți, ni se oferia noue tinerilor români în societatea de lectură română, care-și ținea întrunirile sale în scoala română gr. or., societatea era bine organisată și avea o bibliotecă relativ respectabilă, înzestrată cu multe și folositoare cărți românești. Cine avea interes și zel de cetit — și trebue sě o spun că toți tinerii români din scoalele superioare aveau deosebit interes către lectura română — acela potea sě afle distracțiune suficientă în biblioteca română. Dar tinerimea nu se ocupa numai simplu cu cetirea de cărți, ci mulți dintre tineri se deprindea în eserciţiul limbei române pregătindu-se cu încercări modeste pentru ședințele publice ale societății. Acì se ceteau operatele și se supuneau la critica celorlalți colegi respective membri. Câte odată temperamentele mai aprinse dedeau ansă la câte un conflict de vorbe, care dedea societății o fisiognomiă iritată. Din nerocire însě mânia omului tiněr este ușor de împăcat și așa tinerii earăși 'și dedeau în scurtă vreme mâna de înfrățire. În ședința următoare nici urmă nu mai vedeai din mănia ședinței trecute.

Temele ce se pregăteau pentru ședință erau din cele mai variate, unele poetice, cele mai multe prosaice. A fost o fericire, că potopul cel mare de poesii ce se vărsa ca în ḑilele lui Noe din gimnasiele dela Blaș, Oradea mare și Beinși preste toată țeara, nu a tras în valurile sale și pe studenții români din Orěștie. Făceau și unii studenți din Orěștie poesii, însě acelea nu au věḑut tipariul nici odată și așa respectivii au scăpat de problematică perspectivă ce aștepta pe legionul de poeți transilvăneni și ungureni, de a susținea o probă puțin măgulitoare față cu Barbu lăutariul. Dl Tit Maiorescu a făcut *tabula rasa* cu cele mai multe producte poetice ale tinerimei române transilvănene și ungurene de pe acele vremi.

Lucrările prosaice erau mai acomodate pentru craniul puțin poetic al Românului din Transilvania'și asemenea lucrări erau cele mai dese în ședințele societății.

Nu este nici cu scop nici de folos a cualifica valoarea acestor lucrări. Ele erau simple eserciții de limbă și nici n'avem pretenția de a trece în lume ca lucruri vrednice de munca tiparului. —

Ocupațiunile noastre limbistice erau un spine în ochii profesorilor dela gimnasiu. Acestia nu vedeau bucuros asemenea încercări naționale literare din partea tinerilor români și de câte ori se întêmpla, ca cutare tiněr român sě fie pedepsit pentru vre-o faptă sau negligență, puteau fi încredințați că aspra pedeapsă era dictată și cu privire la pěcatul tinerimei de a avè societate română de lectură. Maghiarilor nu le convin asemenea curente naționale literare, pentru că: se tem, că maghiarisarea se periclitează și apoi unica misiune a lor în Europa e a maghiarisa succesive toate elementele dimpregiurul lor. —

Societatea noastră însě nu se prea temea de amerințările profesorilor maghiari, cari sub diferite preteste se încercau se o spargă.

Ea primea mereu impulse puternice și succurs considerabil dela inteligența română, care arăta un viu interes către tinerime. Pe atunci era și o cunună frumoasă de domnișoare române, care venia cu deosebită plăcere la petrecerile ce le arangia tinerimea din când în când. Intradevěr era o plăcere pe atunci a fi student în Oreștie. In serile de producțiune ale societății de lectură, scoala română abia putea cuprinde mulțimea de oaspeți cari veniau sě vadă sporiul tinerimei. — Mai era pe atunci o bunicică dosă din entusiasmul cel vechiu național și amorțirea și letargia de aḑi nu-și proiectase încă umbrele lor posomorâte. —

Acei ce au fost de atunci studenți se pot felicita că li-au remas frumoase suveniri pentru viață. — Studentul rorân era un oaspe bine věḑut în familiele române din Orěștie și această viață îl făcea un rĕspuns obiectiv la toate punctele cuvêntărei de tron. Vom atinge punctele mai esențiali.

Cu privire la reformarea casei de sus aflăm în proiect următoarele:

„Împreună cu Maiestatea Voastră simțim lipsa și însemnĕtatea potențiată a reformărei casei de sus.“

„La deslegarea acestei cestiuni coapte și în opiniunea publică a țĕrei, — cu care legislațiunea ungară s'a ocupat și mai mult, — vom conlucra cu devoțiune deplină în direcțiunea de repețite ori accentuată în adresele noastre ca pretensiunile îndreptățite ale basei istorice, aducêndu-se în consonanță cu desvoltarea vieței politice a națiunei, acest factor nepreterabil al legislațiunei maghiare, care-și are basa sa în constituțiunea și tradițiunile patriei noastre, autoritatea și efectul acestuia sĕ capete basa solidă în opera de mare importanță a reformărei.“

Atâta ḑice proiectul despre reformarea casei de sus. Nici mai mult, nici mai puțin. Mulți sûnt de părerea, că ar fi așteptat nescai declarațiuni mai positive din partea magnaților în aceasta cestiune.

Proiectul, preste celelalte puncte ale mesagiului, cum sûnt: procedura criminală, codicele privat, pensionarea amploiaților, organisarea lucrărilor publice, regularea Dunărei în partea de sus și la poarta de fier, dreptul de apă, poliția de câmp, judecătoria administrativă, reînoirea articolilor de lege: XIX și XXV din 1878, și prolungirea duratei sesiunei parlamentare, — accentuând lipsa generală, trece preste fie-care în special, fără ceva comentariu deosebit, apoi continuă:

„Este opera înțelepciunei adênci de domnitoriu a Maiestății Voastre, este resultatul îmbucurătoriu al direcțiunei urmate din partea factorilor, cari în conducerea afacerilor esterne esercează influența constituțională, că între monarchie și imperiul german este relațiunea cea mai intimă, și că și cu celelalte state stăm în relațiunile cele mai bune. Dar când legislațiunea în est mod, fără teama complicațiunilor internaționali, poate sĕ se apuce de lucru, care va avè influență asupra soartei generațiunilor, nu punem mai puțin pond pre apărarea păcei dintre rassele, confesiunile și clasele singuratice ale țĕrei, care în trecut a fost factorul desvoltărei spirituali, și materiali a patriei noastre, în venitoriu va remânè condițiune nedispensabilă, ear intențiunile regimului Maiestății Voastre, motivate prin necesitate, cari cu delăturarea defectelor obveniente din abusarea de drepturile de mare preț, ar fi îndreptate spre apărarea și siguranța societății, vor afla spriginul nostru patriotic.“

După aceste proiectul se termină cu câte-va espresiuni omagiali.

*

III.

Proiectul partidei antisemite.

Proiectul acestei partide are o estensiune destul de mare, și lucru natural, că în partea cea mare atinge și se ocupă cu cestiunea jidovească. Reformarea casei de sus n'o ține oportuna, dar se va dimite în discutarea ei. La cestiunea de ecuilibru în budgetul statului accentuă necesitatea unei legi, despre punerea sub dare a chârtiilor de stat, — firește din acel punct de vedere, că acestea în suma cea mai mare se afla în mânile jidovivilor. Acestea — ḑice proiectul, ar fi un isvor bun de venit, care ar corĕspunde și egalei îndreptățiri.

Cu privire la pactul dualist, ḑice cam următoarele: alegĕtorii, așa și deputații țĕrei sûnt împărțiți în două partide mari, una parte mare voiește independența Ungariei pre basa legilor din 1848, voiește oaste separată și oficiu de esterne independent, — cealaltă stă pe basa pactului din 1867; dar ambele partide sûnt de convingerea, că numai una bancă independentă ungară și teritoriul vamal separat poate asecura înflorirea materială a țĕrei.

Ajungênd la cestiunea jidovească, continua:

„Maiestatea Voastră, Doamne și Rege al nostru! Legislațiunea din 1867, în însuflețirea sa pentru restituirea constituțiunei, uitând înțelepciunea tradițiunilor milenare, a făcut un paș desăstruos atunci, când a emancipat pre jidovi necondiționat. Nemulțămirea (háládatlanság) fără capĕt contra națiunei maghiare marinimoase și agitațiunea neanimoasă a rassei jidovești, care prin emancipare s'a întărit tot mai tare, a causat frecările, de cari face amintire prea înaltul mesagiu.“

După aceste accentuă, că proprietățile mici au sĕ se conserveze pentru creștini; poporul, nu trebue sĕ-l lase legislațiunea, ca sĕ ajungă la seapă de lemn, cum a ajuns clasa proprietarilor de mijloc; Ungaria nu trebue lăsată, ca sĕ ajungă soartea Galiției și a Bucovinei.

Trecând preste aceste ḑice:

„Maiestatea Voastră, Doamne și Rege al nostru! Numai acolo sûnt date recerințele de lipsă spre înflorirea țĕrei, unde principiele egalei îndreptațiri esist nu numai pre hârtie, ci și în pracsă. (Așa este. Prea adeverat. Red.) Unde unele clase improductive, ba elemente striene, se sporesc în proporțiuni abnormali, ear celelalte clase se apropia de perire: acolo stările morboase nu pot lipsì, acolo relele interne de stat și sociali nu pot rĕmâne.“

Apoi continuă: jidovimea se înmulțește spre daun'a popoarelor creștine; jidovimea este organisată sub masca religiunei și a confesiunei; consorțiul alianței israelite este respândit preste lumea întreagă; față de acesta poporul nostru creștin, nare nici un mijloc de apărare propriă; jidovimea, precum în întreagă Europa, așa și la noi, a apucat în mână partea cea mai considerabilă a capitalului mobil, și a conducerei acestuia, prin care a creat o stare, care ne face sĕ ne aducem aminte despre dreptul pumnului al poternicilor din evul mediu întunecos; dacă statul nu aduce o lege, care sĕ taie capul defectelor capitalului mobil, atunci împărtășind pre jidovi în favoruri nedrepte, denega de-adreptul de egala îndreptățire; scopul jidovilor nu este altul decât subminarea baselor societăței creștinești, nimicirea materială și morală a popoarelor creștine, resturnarea dinastiilor și a tronurilor creștinești.

După aceste urmează:

Maiestatea Voastră, Doamne și Rege al nostru! Sĕ Ve servim în aceasta privință cu dovеḑi? Acolo este esemplul Franciei, acolo este nihilismul, al cărei contigent până la 55 percente îl dau jidovii, acolo este democrația socială din Germania al cărei element nutritoriu este agitațiunea și banii jidovești. Apostolii cei mai fideli ai anarchismului înspăimântătoriu de astăḑi asemenea sûnt jidovii. Jidovimea dela început a fost un element putreḑitoriu și descompunĕtoriu, aceste role astăḑi, când îș luase catenele de pre corp în situațiunea s'a de fapt privilegiată, o poate juca fără pedecă.“

„Oper'a lor de sobol, subminarea religiunei creștine a familiei și a' moralității, o cunoaștem de mult; dar aglomerarea lor gigantica de bani, in venitoriul mai de aproape i va îmbărbăta spre atac direct.“

În partea finală, proiectul, conține cam următoarele, între cari si espresiuni omagiali; partida promite, că va presenta un proiect de lege în cestiunea Jîdovescă; dinasti'a domnitoare este puntul de cristalisare, pre lângă care se grupează poporul creștin al Uegariei, chiemarea sublima a Maiestatei Sale, ca a regelui apostolic, în locul prim este, aperarea creștinismului și a popoarelor sale creștine; de când a apus poterea semilunei, semitismul este inimicul cel de moarte al creștinismului și al popoarelor creștine; antisemitismului nu este alt ce-va, de cât așisderea în stare de aperare propria a popoarelor creștine fată cu semitismul, cu acest inimic de moarte al lor: în țĕrile imperiului Sântului Stefan, nimic na avu și n'are influința mai bună, pentu consolidarea convietuirei pacinice intre confesiunile, rassele și classele deosebite, de cât chiar antisemitismul.

Protocol

luat în conferența învĕțătorilor dela scoalele române greco-orientale din districtul S. Sebeșului, ținută în 26, 27, 28, și 29 August 1884 v.

(Urmare.)

Ședința I.

la 26 August începută la 10 oare a. m.

1. Murĕșan, vice-președintele rauniunei deschiḑênd ședința, împărtășește conferenței, că ven. consistoriu archidiecesan prin hârtia sa Nr. 3934 ex 1884 Sc. l'a însărcinat pre dênsul cu ținerea de prelegeri din metodica cetirei și a scrierei, conform circulariului Vener. cons. Nr. 3567/1884. — Servește spre știință.

2. Prelectorul Murĕșan, prima sa prelegere o începe, arătând însemnătatea scrierei și a cetirei. Arată; cum omenimea înzestrată cu minte, cu dar de invențiune a inventat unele semne, (când? nu se știe); pentru că cele ce le vorbește sĕ le și scrie.

Egiptenii țin de inventator pre ḑina Isis; Grecii pre zeul Hermes; Fenicienii pre Tauth; precând de altă parte începe a se dovedì, că scrierea sa inventat în India de poporul sanscrit.

Arată că aflarea scrierei de aḑi a atârnat dela observarea: că limba stă din anumite părți diferite, propositiuni, cuvinte, silabe și sunete elementari.

De aici apoi analisarea limbei în sunetele ei elementari, și darea unui semn anumit aceluia.

Semnul visibil, pentru sunetul auḑibdil se numește literă, și completul literilor alfabet.

Ear înfățoșarea limbei cu ajutoriul lor, scriere.

Arată cum la început omenimea a cugetat că sunetele elementari ar fi cuvintele. Și acestora a dat semne deosebite, cari semne și aḑi încă le mai folosesc chinezii. (Ieroglife). Chinezii culți folosesc până la 80,000, ear poporul de rênd până la 500 de semne.

Arată cum odată cu scrisul s'a ivit și cetitul, și nu mai înainte.

Arată ca cetitul e de trei feliuri. *a)* cetitul mehanic, carele stă în cunoașterea literilor și împreunarea lor acurată în silabe, cuvinte și propositiuni; *b)* cetitul logic, carele privesce și la înțelesul cugetelor esprese și *c)* cetitul frumos, când pronunțarea, accentuarea și pausele trebue sĕ corespundă întru toate cugetelor esprese.

Arată că cetitul poate fi pentru distragere, petrecere de timp, ori adunare de cunoștințe folositoare.

Din aceste motive scrisul și cetitul a ocupat, ocupă și va ocupa totdeauna un loc din cele mai de frunte, între obiectele de învĕțământ din scoala poporală.

De aici silința pedagogilor. celor mai renumiți, de a afla modul, cum s'ar putea conduce copii, mai ușor și mai iute la scriere și cetire?

De aici multele metoduri, moduri de instruire, ale cetitului.

Arată metodele, prin cari a trecut cetitul până în ḑiua de astăḑi.

I. Metodul literisărei, a carui material se află depus în „Bucoavnă.“ Procedura în instruire la acest metod. Arată cât de ne natural era, prin carele numai târḑiu și arare ori se ajunge la cetit. (Pedagogii Bernard și Basedov 1787 cu litere din aluat.)

II. Metodul silabisărei, cu autorul seu Friderik Gedike. Procedura acestui metod.

III. Metodul fonetic, adeca a pronunța litera cu sunetul ei adevĕrat, a cărui autor e Stefani. El e cel dintâiu, carele a statorit cum se cuvine diferința între; sunet, literă și numele literei. Și că numele sĕ nu se spună, până când copii nu vor fi învins primele greutăți ale cetitului.

IV. Metodul scriptolegiei.

Adecă modul de a învĕța cetitul scriind. Cum scriptologia vine în combinare cu metodul fonetic.

Arată mai departe ca ordinarea materiei de învĕțământ se poate face în trei forme:

a) procesul analit — dela întreg la părți;
b) procesul sintetic, dela părți la întreg și
c) analitic-sintetic.

Ear forma învĕțământului e de 4 feliuri *a)* Tipică, *b)* acromatică, *c)* erotematică și *d)* euristică; ear cea tipică are două forme *a)* antefăcĕtoare și antepunătoare. Arată când se intrebuințează una și când alta. Și că la începători se întrebuințează mai mult forma antefăcĕtoare.

La aplicarea formei acesteia sunt a se observa următoarele reguli generali: *a)* Tot ce produce înv. sĕ fie cât se poate de perfect și de frumos, pentru ce? *b)* Invĕțămêntul sĕ atragă atențiunea elevilor asupra celor produse. *c)* Sĕ grigească că tot începutul e greu, și că nepăsarea și negrigea cu încetul trec în dedare și *d)* că cele deprinse sĕ nu se deie uitărei.

Arată tonul învĕțătoriului.

Cum sĕ fie fața cu începătorii?

Cum fată cu cei mai mari? Cu cei fricoși? Cu cei renitenți? etc.

Cum fată cu vițiul, cu cele religioase etc.?

Prelegerea servește spre sciință.

Fiind timpul înaintat ședință se încheie la $12\frac{1}{2}$ oare, anunțându-se ședința următoare pre 27 la 8 oare a. m.

Ședința II.

la 27 Aug. începută la 8 oare a. m.

Prelectorul Murĕșan continuând arată, că scriptolegia, vine în combinare cu metodul fonetic, și că aceea pune fundament la două desterități; la scris și cetit.

Apoi cum instruirei proprie în scris și cetit trebue sĕ-i premeargă pregătirile intuitive.

---

indiferent față cu dăscălirile necălite ale propagatorilor de lumină spirituală din colegiu.

Dar aceasta stare favorabilă n'a ținut mult. O sumă de împregiurări au contribuit ca aceasta variată viață sĕ dea loc unei monotonii, de care este cuprinsă Orĕștia și astăḑi. S'au cassat cursul filosofic sau clasele VII și VIII dela gimnasiu — din considerațiuni financiare și tinerii s'au dus în direcțiunile rosei. Maghiarismul a prins tot mai afunde rădăcini, și societatea ce întrunise în sinul seu atâța studenți învăpăiați de zelul de a se cualifica în limba maternă, a încetat — s'a desființat și tot ce a avut — biblioteca cu cărțile cele frumoase au trecut nu știu în ale cărui mâni. După principiul *„Res nullius cedit primo ocupanti“* — vor fi ajuns și acelea în posesiunea celui ce au pus mai întâiu brânca pe ele.

Impreună cu ceilalți colegi mi-am luat și eu ḑiua bună dela Orĕștie și până la festivitățile din vara trecută nu am mai avut fericirea de a o revedea. Eară astă vară mi se dete ocasiunea sĕ vĕd locurile odinioară atât de frecuentate. Dacă nu me aflam în sgomotul festivităților, m'ar fi cuprins o mâhnire adêncă, pentru că aceea ce am căutat n'am aflat. — Vremea a mistuit tot și astăḑi am remas numai cu o amintire prețioasă dintr'un timp trecut și fericit, După cele două desterităţi, pregătirile încă sunt de două feliuri *a)* pregătiri la scris şi *b)* pregătiri la cetit.

Inainte de a trece la pregătiri, arată pre larg primirea elevilor în scoală; purtarea învĕţătoriului în oarele şi ḑilele dintâiu ale anului scolastic.

Apoi începe cu pregătirile pentru scris, cari au două scopuri: principal şi secundar; arată cari snt cele principali şi cari cele secundari?

Observează că fie-care lecţiune sĕ nu dureze mai mult de o jumĕtate de oară... Fiecare elev sĕ aibă tăbliţa sa stilul seu etc.

Ca pregătiri pentru scris:

a) Orientarea în spaciu: în dreapta, în stênga, în mijloc, înainte, îndărĕpt; în sus, în jos; deasupra dedesupt. Toate acestea concepte le desvoaltă, cât se poate mai pre larg şi practice.

Trece apoi la şederea la scris, ţinerea tăbliţei şi a stilului.

La ce învĕţătoriul trebue sĕ fie cu mare atenţiune şi sĕ arete fie-căruia....

Scoaterea tăbliţelor....

Apoi atrage atenţiunea conf. asupra următoarelor observări gen.: că la toată întreprinderea, la tot locul, elevii sûnt a se deda sĕ fie cu luare aminte, sĕ nu grăbeasbă, sĕ stăruiasca asupra lucrului, ce le sta înainte, şi sĕ lucre mai bine puţin şi cu promtitudine, decât mult şi superficial — *non multa sed multum.*

Apoi trece la: punct, lenii drepte, strâmbe, orisontali (drept cumpănitoare), verticale (drept căḑătoare), pieḑise (costişe), paralele; unghiuri, arcuri; cerc şi oval.

Toate acestea le desvoaltă, cât se poate mai pre larg şi în modul cel mai practic.

La $10\frac{1}{2}$ oare şedinţa se ridică pe un pătrariu de oară.

După redeschidere, prelectorele recontinuă, arătând combinările din linii drepte şi strâmbe, ca părţi ale literelor, din care învĕţ. treptat trebue sĕ treacă la literele mai uşoare, şi aşa în mod genetic, are a le face pre toate cu elevii, pănă atunci, pănă când sunt în stare a scrie ori ce literă, fără a întêmpina greutăţi mari.

Trece apoi la pregătirile pentru cetiţ, cari au sĕ se înceapă deodată cu pregătirile pentru scris, mergênd paralel câte $\frac{1}{2}$ oare prelecţiunea.

Arată scopul material şi formal al acestor pregătiri.

Arată că precum omul ântâiu a cugetat apoi a vorbit, ear cele vorbite le a scris şi apoi le-a cetit astfeliu e a se urma şi cu scolariul; ântâiu sĕ-l faci sĕ cugete, apoi sĕ vorbească bine, curat şi precis, şi spre acest scop ne serveşte de mijloc în prima linie, învĕţămêntul intuitiv.

Trece apoi la ḑicere (propoşiţiune). Arată cum e á se aduce copii la facere de ḑiceri. Observează că nu e cu cale a se definì ḑicerea. E de ajuns ca fiecare băiat se ştie face ḑiceri despre obietele cunoscute, şi pănă când nu ştie face fiecare elev ḑiceri, pănă atunci sĕ nu meargă mai departe.

Timpul pentru acestea pregătiri nu se poate determina, se observează că „graba strică treaba.“

Trece apoi la părţile ḑicerei; la cuvinte. Arată cum sunt a se desvolta cuvintele din ḑiceri; de aici cuvintele în silabe şi silabele în sunete.

Acesta din urmă e paşul cel mai greu, dar şi cel mai principal în pregătirile pentru cetit.

Arată procedura treptată şi metodica ca ce serecere aci. De aici apoi sunetele rom. cari sunt vocali şi consonante.....

Observează că nu e de lipsă sĕ se ţină elevii aici, pănă vor scoate toate sonurile, ci e de ajuns sĕ ştie desface cuvintele în sonuri.

Faţă cu timpul cât sĕ dureze preste tot prepătirile pentru scris şi cetit, la tot casul trebue sĕ dureze 6 sĕptĕmâni.

Şi dacă un învĕţ. acest fundament şi l'a zidit bine, atunci în tot lucrul următoriu va simţì atât el cât şi elevii o uşurătate din cele mai mari.

Prelegere, serveşte spre ştiinţă.

Fiind timpul înaintat şedinţa se încheie la 12 jum. oare; anunţându-se şedinţa procsimă la 3 oare p. m. aceiaşi ḑi.

Şedinţa III.

la 27 August 3 oare p. m.

4. Conform circulariului Ven. Cons. Nr. 3567 şi a hârtiei acestuia Nr. 3934 ex 1884, presidentul în urma recomândărei prelectorelui, provoacă pre înv. Ioan Bucur a ţinea o prelegere practică, privitoare la primirea începĕtorilor în scoala.

Prelegerea reuşind binişor, după unele adause rectificări şi observări din partea învĕţătorilor E. Savu, Şoldea designaţi spre aceasta, precum şi a înv. Roşu, David, Georgescu şi a prelectorului, serveşte spre ştinţă.

5. Presidentul provoacă pre învĕţ. Oancea, a desvolta băeţilor conceptele: în dreapta, în stânga şi în mijloc.

Prelegerea, după unele observări a mai multor învĕţori, prelectorul s'a vĕḑut necesitat a o desvolta încă odată: ceea ce a servit spre ştiinţă.

6. Se provoacă învĕţătoriul Vlad a propune leniile: orisontali, perpendiculari şi peḑişe.

Prelegerea nesuccedând, prelectorul se vede necesitat a o propune încă odată; ceea ce a servit spre ştiinţă.

7. Se provoacă învĕţ. Beu a ţinea o prelegere practică din pregătirile pentru cetit, anume; ḑicerea şi părţile ei, adeca cuvintele.

Prelegerea după unele observări, rectificări şi adause din partea înv. Savu, Roşu, David şi a prelectorelui, serveşte spre ştiinţă.

Fiind timpul inaintat şedinţa se încheie la 6 oare p. m., anunţându se procsima pre 28 la 8 oare a. m.

(Va urma.)

Mulţămită publică.

Pentru sortitura arangiată de Renniunea femeilor române din Sibiiu au mai întrat următoarele obiecte:

Dna V. Ignaţ, 10 fl. v. a., dşoara Elena Perşinariu, colectantă; 1 tăviţă de lampă cu aplicaţiune de creton; dşoara Zoe Zănescu, 1 ştergar brodat; dşoara Elena Dimitriu, 2 servete pentru poame; dşoara Melanie Perşinar, 1 sorţ italian brodat; dşoara Eugenia Perşinar, 1 platcă de cămaşe crosetată.

Pentru bunăvoinţa documentată faţă cu scoala reuniunei comitetul le esprimă mulţămită pe calea aceasta.

Varietăţi.

* (Postal.) Se deschide staţiune postală în comuna *Apanagyfalva*, comitatul Solnoc Doboca.

Condiţiuni: contract de oficial şi 100 fl. cauţiune.

Venite anuale: salariu 120 fl., 40 fl. pauşal de cancelarie şi 300 fl. pauşal de transport.

Suplicele sûnt a se adressa în termin de trei sĕptĕmâni la direcţiunea postală din Sibiiu.

— În comuna *Kobátdemeterfalva*, comitatul Odorheiului cu prima Novembre începênd se deschide oficiu postal, care va sta în comunicaţiune de toată ḑiua cu oficiul de postă din Székely-Keresztur.

Va espeda epistole simple şi recomandate, şi asignaţiuni pănă la 200 fl.

Mersul:

Pleacă din Kobátdemeterfalva	8	oare	dimineaţa.
Ajunge la Székely-Keresztur	9	„	35 min.
Pleacă din Székely-Keresztur	1	„	30 min.
Ajunge la Kobátdemeterfalva	3	„	5 min.

* Dl Dr. Brânză, care se întoarce dintr'o escursiune făcută în sudul Franciei cu ocasiunea ivirei acolo a cholerei, se va duce la Turin spre a lua parte ca delegat al României la congresul internaţional filocseric, ce se va deschide în acest oraş la 20 ale curentei.

* (Administrativ.) La adunarea generală ordinară a representanţii comitatului Sibiiu, ce se va ţinè *în 27 Octombre 1884* la 9 oare înainte de ameaḑi în sala dela hotelul „la împĕratul roman,“ se va esecuta următoarea ordine de ḑi:

1. Publicarea de legi.
2. Budgetul comitatului pro 1885. Nr. 9761/1884.
3. Ordinaţiunea ministrului r. u. de interne în causa pensionărei lui Nicolae Papp, fost pretor al scaunului Mercurea. Nr. 8101/1884.
4. Ordinaţiunea ministrului r. u. de interne în causa pensionării comisariului de poliţie din Sebeş Joh. Schemel. Nr. 8636/1884.
5. Nota comitatului Torontal, cu care trimite o representaţie adresată dietei pentru ştergerea sau modificărei articlului de lege X. din anul 1883. Nr. 6898/1884.
6. Nota aceluaşi comitat, cu care trimite o representaţie adresată dietii pentru modificarea legilor despre organisarea comunelor şi comitatelor. Nr. 9194/1884.
7. Propunerea lui Benedek Göndöcs, deputat dietal al oraşului Gyula, pentru eternisarea deamnă a memoriei esistenţei patriei de o mie de ani. Nr. 10952/1884.
8. Alegerea fiscalului comitatens. Nr. 12009/1884.
9. Întregirea comitetului administrativ în sensul §-ului 4 al art. de lege VI din anul 1876. Nr. 12008/1884.
10. Alegerea unui membru în comitatul permanent. Nr. 12007/1884.
11. Alegerea comisiunei verificătoare în sensul §-lui 22 al art. de lege XLII din an. 1870. Nr. 12006/1884.
12. Alegerea preşedintelui comisiunei pentru asentarea cailor. Nr. 12005/1884.
13. Stabilirea tacsei de rescumperare dela concurenţa publică. Nr. 11748/1884.
14. Stabilirea aruncului pentru fondul comitatens de cură pro 1885. Nr. 11712/1884.
15. Propunerea vicecomitelui relativ la modul de plătire a pensiunilor restante ale lui Wilhelm Löw şi Dumitru Măcelariu. Nr. 10850/1884.
16. Propunerea vicecomitelui pentru esarêndarea grădinei a fostului scaun Nochrichiu aflătoare în comuna Fofeldea. Nr. 11726/1884.
17. Propunerea vicecomitelui pentru esarêndarea cambiaturei din Sebeş. Nr. 10831/1884.
18. Propunerea vicecomitelui pentru mărirea salariulu medicului cercual din Avrig. Nr. 11026/1884.
19. Propunerea vicecomitelui pentru ştergerea unei pretensiuni active de 65 fl. a fondului fostului scaun Nochrichiu la Martin Frölich din Nochrichiu. Nr. 11212/1884.
20. Propunerea vicecomitelui pentru remunerarea vicenotariului com. onorar şi practicant Albert Dörr. Nr. 11804/1884.
21. Împăciuirea comunelor Alţina şi Bendorf despre dreptul de păşunat. Nr. 10681/1884.
22. Conclusul comunei Reşinar pentru contragerea unui împrumut. Nr. 10890/1884.
23. Conclusul comunei Avrig pentru dotarea unui al doilea învĕţătoriu gr. or. şi recurs în contra acestuia Nr. 11025/1884.
24. Conclusul comunei Săcel pentru prescrierea unui arunc comunal de $10_0/^0$. Nr. 11751/1884.
25. Conclusul comunei Aciliu relativ la strămutarea drumului de ţeară; Turda-Sibiiu Braşov între cilometre 111 şi 112. Nr. 11500/1884.
26. Statutul comunei Nocrichiu despre primirea streinilor în comună. Nr. 10862/1884.
27. Conclusul comunităţii din Rece în privinţa cumpării unei case şi statorirea unui statut despre modalitatea primirei streinilor în comună. Nr. 12023/1884.
28. Conclusul comunităţii din Dobêrca în privinţa ajutoriului votat scoalei confes. gr. orientale. Nr. 12023/1884.
29. Suplica cassariului pensionat Ferdinand Sander pentru mărirea pensiunei. Nr. 11767/1884.
30. Rugarea lui Thomas Tellmann din Hosman şi George Borză din Chirpĕr pentru abscrierea concurenţei lor publice. Nr. 10760 şi 10761/1884.
31. Recursul lui Nicolae Pinciu şi Ioan Vasilie din Hosman contra conscrierii concurenţii publice pro 1885. N. 11748/1884.
32. Cererea lui Ilariu Muciu, fost pretor al cercului Sĕliştii, pentru rebonificarea unei sume spesate pentru clădirea drumurilor. Nr. 11841/84.
33. Conclusul comunei Fofeldea pentru mărirea sălarielor oficialilor comunali. Nr. 7306/1884.
34. Budgetul întregit al comunei Bendorf. Numărul 11366/1884.
35. Socoatele despre fondurile sĕracilor ale comunelor: Rece, Şina Săcădate, Cărpeniş, Fofeldea, Sibiel, Rod, Sasahuz, Pianul de jos, Vale, Gârbova, Cisnădie, Chirpĕr, Bendorf, Apoldul românesc, Glimboaca, Şura-mare, Luduşul mare Cichindeal şi Amnaş de pe anul 1883.

* (Temperatură.) Aerul în ḑilele de pe urmă a sĕptĕmânei trecute s'a recorit peste măsură ş'un vênt rece de earnă amestecat cu ploaie a sbiciuit stradele Sibiiului. Munţii Făgăraşului sûnt albi de zăpadă, ear sâmbătă sara a nins puţin chiar şi în loc. Vine earna!..

* (Un isvor de petroleu.) Dl inginer Cucu scrie jurnalului „Voninţa Naţională.“ că la 18 Septembre „Pensylvania“ isvor de petroleu din esploatarea dela Drăgăneasa (România) făcu o erupţiune colosală puţul asvêrlea în aer, cu o iuţuală de uragau, o massă de petroleu de 15 centrimetri diametru, înălţându-se pănă la 40 metri dela faţa pămêntului. S'a socotit la 3,000 de vedre pe oară, 72,000 vedre pe ḑi debitul acestei sorgente. O jumătate de milion pe ḑi pentru fericitul stăpân! Cele 720 tone de petroleu ce aruncă pe fie-care ḑi „Pensylvania“ representă a 24-a parte din cantitatea ce toate puţurile de petroleu din ţeară au esportat în întregul an 1883. Vulcanul proiecta în aer petroleu, nesip şi peatră, acoperind pămêntul pănă la 50 metri de jur împrejurul locului. Arbori, borace, maşine, lucrători, tot era muiat în petroleu, ear preţiosul liquid, după-ce umpluse în scurt timp toate reservoarele esploatării, curgea în puternice torente pe faţa pămêntului, spre a se uni cu apele Valealungi.

* (Vênătoarea de microbi.) Un inventator a imaginat că ar putea, în timpul epidemiei de coleră, sĕ omoară microbul de coleră. Iată cum: pulverisează în odăi un liquid compus de phenol şi de accid brogenic, freacă scândurile şi zîdurile şi tavanurile cu valuri de flanelă muiată în liquid microbicid; în fine amestecă acest liquid în cleiul cu care se lipesc tapetele pre păreţi, în colorile ce serv a zugrăvì taranele şi lemnăria. Acest domn crede că astfel e esterminat microbul cholerifer. Toate ar fi bune, rămâne numai a se afla acum dacă „baccilul virgula“ este adevĕrata causă a colerei: dacă este

agentul sau resultatul, de unde vine, unde i este sediul și cum voiajază: eată tot atâtea cestiuni de resolvat.

* (Provocare la prenumerațiune)! Avênd în vedere că în patria noastră legile finanțiale și deosebi legile pentru contribuțiune atât sunt de încurcate, încât contribuentul neci după cercarea îndelungată a legilor referitoare aici, nu se poate îndestul și cu acurateţe a se orienta în privința obligamintelor sale față de stat; mi-am propus a publica un manual îndreptătoriu în privința aceasta din care tot însul cetind se va potea orienta cu acuratate și cu punctualitate, spre folosul propriu. Cartea va apărea sub titlul de: „Îndreptătoriu de folos“ în privința dărilor mediate, inmediate, și refuirea competințelor, manipularea lor și c. l. opul se va întinde cam la 150 pagine, care acum l'am pus sub tipariu.

Pentru cunoşterea și aprețiarea opului acestuia am onoare a însemna cumcă este scris în stilul cel mai popular și mai ușor de preceput, se va ocupa cu toate cele cari nu numai e bine, dar de lipsa neapărată este a şti tuturor contribuenților.

La tot genul de contribuțiune am adnecsat esemple practice și spre facerea aruncului mai ușor pentru cei competenți, — am prăgătit cheia aruncurilor pe basa carei dênșii cu ușorime — 'și pot face destul chemarei, și publicul contribuent pe calea cea mai ușoară va putea a cunoşte greumintele și oblegamintele sale; tot deodată va şti când? și în ce cuantitate are sĕ înplinească oblegamêntul seu.

Pentru ajungerea scopului cu care am dorit sĕ fiu spre folos concetățenilor patriei, cartea această o-am estradat în limbele: Ungureşte, germanește, și românește cu întrebări și rĕspunsuri.

Afară de contribuțiunea dreaptă — accisele, și darea de consum, mi-am îndreptat atențiunea spre manipularea competințelor — am arătat competințele timbrale ce sunt de dat cu ocasiunea pertractarei lăsămintelor, la întăbulări și pe calea proceselor.

Prețul prenumerațiunei de după 1 esemplariu e 1 fl v. a. colectanții după 10 esemplare au sĕ capete 1 esemplariu ca rabat, sau prețul esemplariului corespunḑĕtoriu, care la prenumerațiune poate fi reținut. Librarilor li se garantuesc 20% fără de privire la cuantitatea cărților vêndute.

Peutru crutarea speselor postale esemplarele prenumerate se pot trage de-a dreptul de la mine cu mandat postal, în care cas eseplarele prenumerate vor fi trămise francate la locul destinațiunei.

De oare-ce cuantitatea esemplarelor tipărinde va atêrna dela cuantitatea prenumeranților, spre orientare me voiu ruga ca prenumerațiunile sĕ se efeptuească cât de curênd.

Esemplarele prenumerate vor fi trămise la locurile destinațiunei cu începutul lunei . . . . a. c.

Sum convins că toți cari vor lua la critica modesta mea lucrare, numai folos își vor trage din trênsa.

Deci recomênd o. public spre partinire opul acesta.

Faget în Comitatul Caraș-Severin 1884 luna lui Octombre.

Cu respect cuvenit.

Béla Veress,
controlor la oficiul reg. de contribuțiune.

* (Mamă.) O femeie spartană ştiind că fiul ei a căḑut în rĕsboiu a ḑis: Îngropațil dar, căci îl înlocuesc cu fratele seu!

* (Tată.) Chiar când Xenophon aducea jertfă i s'a spus, că fiul seu a murit; el și-a pus deci jos cu mare întristare coroana ce o purta cu ocasiunea jertfirei. Așă a murit însĕ, că a învins! i-a ḑis trimisul. Auḑind aceste Xenophon și-a pus îndată cu mare bucurie coroana pe cap.

* (Doliu.) Romanii, când erau în doliu sau când patria lor se afla în neajunsuri 'și trăgeau inelele de aur de pe degete și le înlocuiau cu cele de fer.

* (Bibliografie.) Nrul 41 al jurnalului beletristic „Familia“ din Oradea mare au apărut cu următoriul cuprins: „Nucătă“ (poesie) de A. Vlăsniță; — „Nici odată“ (novelă) de Virgil Oniț; — „Negriada“ (Partea II cântul IX.) de Aron Densușan; — „Postă în India rĕsăriteană“ (cu o ilustrațiune); — „Ardeal“ (studiu limbistic celtic) de Dr. At. Marienescu; — „Cugetări“; „Salon“; — „Literatură și arte“, — „Teatru și musică“; — „Ce e nou“?; — Posta Redacțiunei.

* *(Bibliografic).* „Beiu, Voda, Domn,“ roman istoric de Theochar Alexi. Broșura 5—6. Prețul 40 cr. v. a. 1 leu nou. Brașov, 1884. Tipografia Theochar Alexi.

— „Eserciție practice“ pentru învĕțarea limbei maghiare, în usul scoalelor poporale de Negrutiu-Ungureanu. Blaș 1884. Tipografia seminariului gr. catolic.

„Aurora Română.“ Revista lunară, ştientifica-literară. Cernăuți 1884. Anul III. Nrii. 5, 6, 7 și 8 pro: Maiu, Iunie, Iulie și August. Sumariu: Urmare din istoria limbei române: În Bulgaria carpatină năvălesc cătră finea secului al IX-lea maghiarii și cuprind Dacia orientală pănă în Seret. — VIII. Pecenegii aliații Bulgarilor cuprind după anul 971 Atelkuzul sau Dacia orientală părăsită de maghiari, și-și lățesc pe încetul domnia preste toată Dacia Traiană. — IX. Pe la jumĕtatea secolului al XI-lea părăsesc Cumanii resăritul Europei și înaintând spre Carpați în Transilvania și cuprind ei teritoriul dintre Nistru, Dunăre și Carpați unde stĕpânesc apoi pănă cătră anul 1240. — Pecenegii și Cumanii au fost de neam turcesc și au înființat în acest sens limba daco-romană. — X. Pe la finea secolului al XI-le 'și supun Maghiarii Transilvannia și încep a o colonisa mai întâiu cu maghiari și apoi cu Sasi. — De atunci începe și influența limbei lor asupra limbei daco-române. — XI. În decursul secolului XII-le și al XIII-le părăsesc mulți Romani părțile Ungaro-Transilvane și trecênd preste Carpați, descaleca între Nistru, Dunăre și Carpați, unde afla pre cumani stêpânind preste Slavi și Romani. — Daco-Romanii copleșescu și absorb pe Slavii Daciei Traiane în decursul secolilor XI și XII dară adopta dela ei limba oficială și bisericească „slavo-bulgară.“ — „Poesii în prosă“ de Ivan Turgeniev: traduse de dna Letițisa O. — „Morphinomania“ de E. H. — „Bibliografia.“ — „Desbaterile academiei române“ asupra lui „U“ final mut. — Anunțe. — Erata.

— „Scoala practică,“ tom. III. Nr. 4 pro Iulie conține: „Pelargonia.“ Lecțiune practică din învĕțămêntul intuitiv, ținut în clasa I. a scoalei române din Rodna, de Silvestru Mureșan. — „Rapița“ (Brassica napus). Lecțiune practică din istoria naturală, de Stefan Alexa, învĕțător în Banloc. = „Înmulțirea cu numeri decimali.“ Lecțiuni practice ținute preparandilo din Gherla, cursul I, semestru II. de V. G. Borgovanu. — „Înca odată congresul corpului didactic din Romania“ da J. Dariu. — „Publicațiuni.“ „Bibliografie.“

Nr. 5 pro August: „Ceva despre esamenele de vară dela scoalele din Năseud.“ — „Raportul despre esamenele de vară dela unele scoale elementare din districtul Năsăudului.“ — „Un nou institut de creştere.“ — din Romania: „Conferințele cu învețătorii.“ — „*Etmologicum magnum Romaniae.*“ — „Bibliografie.“

— „Întâia carte de aritmetică“ pentru scoalele poporale române. Anul 1 și al 2-lea de scoală. (Numerii dela 1—100) de V. Gr. Borgovanu. Cu aprobarea prea vener. ordinariat diecesan, 15 pagine — Gherla 1884. Tipografia diecesănă.

— „Aritmetica generală și specială.“ Manual didactic elaborat în usul preparandielor (scoalelor normali), scoalelor comerciali și medie, cum și al tuturor privaților. 8° mare pag. 283, de Teodor Ceontea, profesor preparandinl. Prețul nnui esemplariu broșurat 1 fl. 50 cr. v. a. sau 3.75 lei noi. — Dela 10 esemplare unul unul se dă rabat. — Arad, 1884. Tipografia română diecesană gr. or.

— „Compendiu de geografie universală prelucrat în usul scoalelor medie și a preparandielor, cu 18 figuri originali intercalate în tecst, de Teodor Ceontea profesor preparandial. Edițiunea a dona, pag. 253. Prețul unui esemplariu broșurat 1 fl. 50 cr. v. a., sau 3.75 lei noi. Dela 10 esemplare unul se dă rabat. — Arad, 1884. Tipografia română a diecesei Aradului.

Loterie.

Mercuri în 22 Octombre n. 1884.

Brünn: **27 90 9 45 65**

Nr. 321. [909] 3—3

Neputându-se da în întreprindere zidirea scoalei de fete a asociațiunei transilvane pe basa licitării publice escrise cu terminul pănă la 25 Septembre a. c. se escrie prin aceasta un nou

Concurs

pentru presentarea unui plan de edificiu de scoală de fete pe terenul din curtea casei Nr. 8 Iosefstadt, strada Morei, însoțit de un ofert pentru întreprinderea esecutărei edificiului proiectat. Proiectul dimpreuna cu ofertul, primite fiind de comitetul asociațiunei, îndreptățesc și obligă pe proiectantul oferent a esecuta edificiul proiectat de dênsul.

Planul și ofertele, nesubscrise, au a fi predate în 30 Noemvre st. n. la posta din Sibiiu pe adresa comitedului asociațiunei transilvane însoțite de o cuvertă sigilată, care în internul sau va cuprinde numele oferentului, ear în afară va fi proveḑută cu un motto, care va fi însemnat și pe plan și pe ofert.

Suma paușală macsimală cerută pentru esecutarea edificiului sĕ nu treacă preste 56,000 fl. v. a.

Condițiunile mai de aproape se pot primì dela comitetul asociațiunei dimpreună cu cotele trebuincioase și oferentul are a declara în ofert, că a cetit toate condițiunile, le-a înțeles și le-a acceptat.

Oferenții, a le căror planuri și oferte nu se vor fi primit, nu au dreptul a face pretensiune de onorar.

Sibiiu în 10 Octombre, 1884.

Comitetul asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura popoporului român.

Iacob Bologa, v-președ. **Dr. D. P. Barcianu,** secretar.

Nr. 403. [912] 2—3

CONCURS.

Conform părinteștei ordinațiuni consistoriale ddto 10 Iuliu a. c. Nr. 2923/B, se escrie concurs pentru postul de capelan la biserica cea nouă cu chramul Sântei adormiri în parochia de clasa a doua din Cernatul Săcelelor, lângă parochul George Urdea, cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele înpreunate cu acest post de capelan sûnt: A treia parte din venitele parochiali, care dau suma de 200 fl. v. a. pre an.

Doritorii de a ocupa acest post, vor avea a-și aşterne petițiunile lor instruate în sensul statutului organic și al regulamentului congresual pentru parochii la oficiul protopresbiteral I al Brașovului pănă la terminul sus indicat.

La punerea în candidațiune se vor preferi cei mai cualificați.

Brașov 11 Septembre 1884.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric,
protopresbiter ca adm. protop.

---

ad Nr. 2323. — 1884. [906] 3—3

Licitațiune minuendo.

Pentru acoperirea trebuinței de lemne pentru foc la Institutul reg. al alienaților pe anul 1885/86 — în mărime de 1222 metre cubice — prin aceasta se escrie licitațiune minuendo și anume:

Intreprinḑĕtorii, cari doresc a ofera lemnele susnumite, au a subșterne **până la 5 Novembre 1884 dimineața la 12 oare,** la cancelaria susnumitului institut offertul proveḑut cu timbru de 50 cr. și suma de 400 fl. v. a. ca vadium, în care offert întreprinḑĕtoriul trebue sĕ preciseze câte cubic metre de lemne doreşte a ofera, de stăger ? câte de fag? și în ce mărime și grosime după darab.

Offertele întrate după terminul indicat nu se vor considera.

Sibiiu în 12 Octobre, 1884.

Dela Direcțiunea Institutului reg. al alienaților.

Cele mai eftine cárți de rugăciuni.

Chiar acum au eșit de sub tipariu și se pot procura dela **Cancelaria Negrutiu din Gherla (Számos-Ujvár),**

Cărticică
de
rugăciuni și cântări
pentru
pruncii scolari
de ambe sexele și confesiunile.

Cu mai multe icoane frumoase.

Prețul unui esemplariu trimis franco e **10 cr.**; *50 esemplare costă* **3 fl.**; *100 esemplare* **5 fl. v. a.**

Visul
Prea Sântei Vergure Maria
Născătoarei de Dumneḑeu
urmat de mai multe rugăciuni frumoase. [907] 3—3

Cu mai multe icoane frumoase

Prețul unui esemplariu trimis franco e **10 cr.**; *50 esemplare costă* **3 fl.**; *10 esemplare* **5 fl. v. a.**

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 120 Sibiiu, Sâmbătă 13/25 Octombre 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 12/24 Octombre, 1884.

Între instituţiunile seclului nostru cea mai de căpetenie este de bună seamă constituţionalismul şi în cadrele acestuia parlamentarismul. Sub binefăcĕtoarea inriurinţă a constituţionalismului popoarele Europei au înaintat cu paşi gigantici. Era adecă spiritul timpului înpins cu forţă irresistibilă spre liberalism în frunte cu devisa revoluţiei francese: libertate, egalitate, frăţietate.

Avêntul în direcţiune liberală a început a scădea, şi un curent reacţionariu se simte preste întreagă Europa. Parlamentarismul aproape în toate statele europene a ajuns a fi o maşinărie în mâna unora dintre puternicii ḑilei, şi noi începem a da creḑĕmênt celor ce susţin că constituţionalismul de aḑi în aplicare se presenteaza ca minciună.

Nu vom vorbì de modul cum se fac alegerile pentru parlamente, căci atunci ar trebuì sĕ ne mărginim la statul nostru, şi sĕ constatăm în acord cu „Viitoriul“ din Budapesta, că cu actuala lege electorală în Ungaria poate devenì illusoriu dreptul alegĕtorilor chiar şi pentru un defect formal, ear în Transilvania românii sunt puşi la discreţiunea unei minorităţi disparente. Ne vom mărginì a constata că parlamentarismul poate fi dus la absurd, şi vom reflecta la actuala stare de lucruri în dieta Croaţiei.

Radicalismul starcevicianilor nu mai este secret înaintea oamenilor, cari cetesc ḑiare. Ca partidă organisată Starcevicianii au presentat şi ei un proiect de rĕspuns la messagiul regesc, prin care s'a deschis dieta Croaţiei. Proiectul Starcevicianilor a fost aspru faţă cu guvernul, aspru faţă cu anormala legătură între Ungaria şi Croaţia, şi el s'a atins chiar şi de persoana domnitoriului.

În faţa unui limbagiu atât de violent presidentul dietei croate, Mirco Hrvat în şedinţa dela 8/20 Octomvre s'a simţit îndemnat a protesta în numele dietei croate contra proiectului Starcevician, timbrându-l de neloyal, nepatriotic şi antidynastic.

Starcevicianii au primit provocarea presidentului, şi ei dovedesc multă iscusinţă în esecutarea planului lor de a face absurdă instituţiunea parlamentară. Deocamdată ei au pretins ca presidentul sĕ-şi revoace cuvintele prin cari au insultat pre aleşii ţĕrei. De patru ḑile Starcevicianii stăruiesc a pretinde: ca presidentul sĕ-şi revoace cuvintele, şi prin sbierături şi înjurături fac imposibilă ţinerea de şedinţe.

Obscenă scenă ne presentează parlamentul Croaţiei în toate privinţele. Cetind omul rapoartele de prin ḑiare, e aplicat a crede că este vorba de cârcimă, şi nu de parlament.

Conflictul este gata şi oamenii competenţi vor constata că el fu provocat în mod neobicinuit prin presidentul dietei, ducênd apa pe moara elementelor radicale.

S'au încercat complanări, însĕ toate fără resultat. Urmarea a trebuit sĕ fie revisuirea regulamentului. După ştirile cele mai nouĕ comisiunea pentru revisuire a presentat următoriul proiect.

1. Presidentul sĕ aibă absolută putere discreţionariă.

2. Sĕ se poată eschide membri dela 8 până la 30 de şedinţe, în cas de repeţire până la 60 de şedinţe.

3. Clotură după desbatere de trei ḑile, eventual primire en bloc.

Pedeapsă de fl. 500 pentru deputatul, care fiind eschis, ar întra cu forţa în dietă.

Din aceste se poate deduce soartea parlamentului croat.

Paralel cu aceste mĕsuri drastice, se pregătesc şi în justiţie şi administraţie asemenea mĕsuri potrivite. După o telegramă a ḑiariului „Pester Lloyd“ în ḑilele din urmă s'au ţinut conferenţe la banul cu scopul de a schimba legea de pressă, la aceste conferenţe au luat parte dignitari din justiţie, dela ministeriu, procurorul de stat şi presidentul dietei. S'a desbătut proiectul presentat de guvern în sensul căruia ar fi a se suspenda juriul. Decisiunea este: Se va suspenda pe trei ani juriul.

Suntem unde am fost în toamna anului 1883, adecă la suspendarea constituţiunei croate, şi esmiterea unui comisariu militariu.

Constituţionalismul dupa fasonul proiectat mai sus, şi guvernarea cu ministeriu responsabil unde se iau mĕsuri escepţionale. este mai mult decât satiră. Pentru ce sĕ se iae în deşert numele constituţionalismului şi al parlamentului?

Sub Ramberg miliţia a făcut ordine şi lumea a ştiut că constituţiunea e suspendată. Sub Khuen Hederváry numai statariul mai trebue publicat şi atunci toate sunt în ogaşia din toamna anului 1883.

Reacţiunea s'a lăţit preste întreagă Europa, şi Croaţia nu este cea din urmă în scene turbulente. În ḑilele din urmă mai agitat stat ca Belgiul nu era, şi noi ştim că constituţiunea Belgiului este model pentru toate statele constituţionale.

Aşa este spiritul timpului. Francia are petroleişti şi communişti, Germania socialişti, Rusia nihilişti, Italia irridentişti, Anglia foenici, Austria Florisdorfişti, Ungaria antisemiţi. Pentru ce sĕ nu aibă şi Croaţia Starcevicianii sei?

Am ḑis mai de multe ori, şi repeţim. Fiecare reacţiune este provocată. Vindecarea rĕului se poate face numai dacă se va delătura causa, care a provocat reacţiunea. Altcum prin mijloace paliative şi mĕsuri esceptionale nu vom putea sugruma rĕul. Aşa în Croaţia, aşa la noi cu mĕsurile esceptionale.

Revista politică.

Parlamentul Ungariei pertractează proiectul de adressă la messagiul regesc.

Cu privire la reforma casei de sus, ministrul president a şi înaintat dietei proiectul de reformă, pre care „Voinţa Naţională“-l schiţează în următoarele:

În regatul vecin al Ungariei, trebuinţa de a se reforma Camera Magnaţilor era simţită de ani, dar deosebite împregiurări împedecaseră traducerea acestei dorinţe într'o realitate. Telegraful ne-a încunoscinţat în limba sa puţin satisfăcătoare că preşedintele cabinetului din Pesta, d. Tisza, a depus pe biroul adunărei deputaţilor proiectul de lege privitor la această reformă şi ḑiarul „Pester Lloyd“ de astăḑi ne comunică tecstul celor 27 de articole din numitul proiect. Cu aceasta d. Tisza împlineşte una din promisiunile cuprinse în discursul tronului şi rĕspunde într'un mod victorios la încriminările opoziţiunei, care-l acusă că-şi ascunde intenţiunile şi că voeşte sĕ surprindă opiniunea publică cu proiectele sale de legi. Desbaterile asupra rĕspunsului la discursul tronului nu s'au terminat încă şi primul-ministru a şi depus pe biroul Camerei deputaţilor unul, poate cel mai important, din proiectele sale de reformă. Aşa dar, nici publicul nici deputaţii nu sunt surprinşi cu acest proiect, de oare-ce toate părţile sale sunt date din vreme la lumină şi aşteaptă critica tuturor celor ce sunt în stare a o face.

Proiectul dlui Tisza acordă credinţelor şi covingerilor conservatoare un spaţiu destul de întins. Basa actuală, dreptul aristocraţiei de a lua parte la facerea legilor rĕmâne neschimbat, precum şi numĕrul „legiuitorilor născuţi“ rĕmâne neatins; însĕ eserciţiul acestui drept este supus unui cens de 3000 fl. Câţi-va din acei domni cari întrau de a dreptul în Camera magnaţilor pentru simplul cuvênt că bunul Dumneḑeu voise ca ei sĕ se nască din familie aristocrate îl pierd prin noua organisare a d-lui Tisza. Preşedintele cabinetului unguresc a căutat sĕ pună margini acelui scandal de a se vedea pe băncile Senatului indiviḑi, cari legife-

FOIŢA.

Teatrul naţional şi poetul Alexandri.

D. V. Alexandri a adresat dlui Gr. Cantacuzin, directorul general al teatrelor, următorea scrisoare pe care cu o deosebită plăcere o reproducem în coloanele ḑiarului nostru. Eată-o:

Bucureşti, 4 Octombre 1884.

„Domnule director general! Până a nu pleca din Bucureşti, vin a ve aduce mulţămirile mele sincere, pentru artistica îngrijire ce a pus direcţiunea teatrului mare la inscenarea piesei mele: „Fontâna Blanduziei.“ Succesul dobândit de această operă literară atât în anul trecut cât şi la începutul stagiunei actuale, este o probă necontestabilă de desvoltarea talentelor artiştilor noştri şi de progresul ce a făcut Teatrul Naţional în ultimii ani, progres care s'a afirmat încă într'un mod strălucit prin representarea tragediei lui Hamlet. La criticele adresate direcţiunei, aceasta nu ar putea rĕspunde mai bine de cât invitând pe dnii critici sĕ asiste fără părtinire nici prejudecare la interpretarea pieselor menţionate.

Pentru cine cunoaşte ca mine dificultăţile de tot soiul cu cari ori-ce administraţiune are a se lupta pretutindeni unde esistă un teatru, şi mai cu seamă la noi, trebue sĕ mărturisească în cuget curat că nu puţin meritorii sunt abnegarea şi bunăvoinţa acelor oameni cari, fără nici un profit personal, primesc a dirige o maşină atât de complicată cum este teatrul; ear cât pentru acei ce nu voesc a recunoaşte acele merite, cred că ar schimba grabnic modul lor de a vedea lucrurile, dacă li s'ar încredinţa afacerile direcţiunei, şi astfel li s'ar încărca umerii cu toate sarcinele grele şi obositoare ale unei administraţiuni atât de multiple.

Napoleon I ḑicea că mai bucuros ar comanda o armată de una sută de mii de oameni de cât o trupă de 15 artişti! Ce ar fi ḑis el dacă în loc de a ajunje împĕrat, era osândit a devenì director de teatru în Bucureşti?

In adevĕr câte elemente diverse sunt nepărat trebuitoare pentru conducerea şi funcţionarea acelei maşini, dela care se cere ca sĕ producă minuni, sĕ devie o scoală pentru îmbunătăţirea moravurilor, pentru înavuţirea literaturei, pentru înălţarea simţirilor sufleteşti, pentru poleirea calităţilor spiritului şi pentru... şi pentru... *ad libitum!..* Autori dramatici, cumpunĕtori de musică, artisti pentru deosebitile genuri, orchestră, maşinisti, pictori, rechisitori, rigisori şi un personal numĕros de mici împiegaţi, cari, supuşi unei priveghieri aspre, sunt ţinuţi a lucra fără confusiune spre a ferì de ori-ce accident periculos esistenţa teatrului şi a publicului.

Sĕ ne întrebăm însĕ: dispunem noi de toate acele elemente? Avem noi mai ântâiu tradiţiuni vechi de artă dramatică precum Anglia, Francia, Germania, Italia, Spania, care sĕ ne serve de normă în conducerea teatrului? Nu! căci fiind un popor abia eşit la lumină, suntem cu toţii începĕtori întru toate în industrie, în literatură, în musică, în pictură, în sculptură, în viaţa artistică şi chiar în viaţa politică atât de atrăgĕtoare pentru români. Prin urmare nu ar fi drept a se pretinde dela noi mai multe de cât poate rodì gradul nostru de maturitate.

Autori de meserie cari se producă pe fie-care an un numĕr indestulitoriu de piese originale şi bune nu avem încă, (nu se supĕră nimeni de această mărturisire), dar avem câţi-va diletanţi literari, cari scriu din când în când o încercare dramatică mai mult sau mai puţin nemerită, fără a se gândì la vre-un profit altul de cât satisfacerea morală; căci pe când în alte ţĕri un autoriu de talent scoate o avere dintr'o singură piesă, la noi literatura este un obiect de lux, o fântână îndemnătoare de departe dar seacă de aproape. Cine cearcă sĕ bea din ea remâne tot insetat. Ea, din nenorocire, nu posedă calităţile Dâmboviţei.

rau prin dreptul de naştere şi cari aveau nobil întrênşii numai datoriile, pe cari nu le puteau plătì. Aşa dară „nobili scăpătaţi“ nu vor mai putea sě apară în Camera Magnaţilor.

Membri numiţi pe vieaţă de către rege nu vor mai putea sě formeze la cea dintâiu într’unire a Senatului mai mult decât o pătrime din numěrul senatorilor, ear mai târḑiu numěrul lor nu se va putea ridica la mai mult decât o treime din totalitatea membrilor Camerei magnaţilor. Guvernul cu toate acestea ’şi păstrează dreptul de a numì dela sine un numěr oare-care de senatori, pentru ca sě poată corege din când în când votul Camerei superioare, când aceasta se va arăta cu totul ostilă legilor votate de Camera deputaţilor, o měsură care de altmintrelea figurează şi în constituţiunea engleză, dar care se aplică numai în casuri foarte delicate şi cu multă înţelepciune. Temerea că guvernul, prin această měsură, va face din Camera Magnaţilor o Cameră supusă voinţelor sale, este înlăturată prin un capitol al proiectului dlui Tisza, în care se arată că ministerul voeşte sě facă din această instituţiune un organism conservator, însě serios, plin de vitalitate şi capabil de resistenţă.

Sunt admişi între membri Senatului reformat preşedinţii curiei regale şi ai mesei regale din Buda-Pesta, pecând universităţile nu sunt representate nici de cum, lacună pe care cei mai mulţi ar dorì sě o vaḑă înlăturată. Numěrul senatorilor clericali catolici este redus, păstrându-se acest drept numai pentru cardinali, archiepiscopi, episcopi şi mai mulţi abaţi. Representaţiunea ortodoşilor uniţi şi neuniţi rěmâne ca şi în trecut. Noi sunt representanţii laici şi clericali ai bisericilor protestante, ai unitarilor şi ai Israeliţilor.

Acestea sûnt în scurt dispositinnile de căpetenie din proiectul dlui Tisza.

Depunerea sa pe biroul Camerei deputaţilor a făcut o impresie din cele mai plăcute în rêndurile majorităţii.

Anarchia domneşte în toate ţěrile în mod înspăimêntătoriu; nicăiri însě nu s’au luat měsuri mai drastice pentru stirpirea ei ca şi în Rusia. Ştirile ce ne vin în ḑilele acestea, ne însuflă fiori, aducêndu-ne în memorie procedura judecătorească din evul mediu, cu incuisiţiunea catolică. Aşa cetim în ḑiarul „Pester-Lloyd“ de Joia trecută ediţia de seara, că în sěptěmâna trecută în Petropolea **au spânḑurat 8 nihilişti, 6 bărbaţi şi douě femei.** Locul şi ḑiua nu se amintesc mai cu deaměruntul. Bărbaţii sunt toţi militari, cel mai cu autoritate între ei fù, colonelul Aschenberger, fost comandant nu de mult al unui regiment în Rusia de sud. El fu acusat cu introducerea propagandei nihilistice în armată şi cu lăţirea ei. Ca complici fură esecutaţi căpitanul Pecnitonoff dela artilerie, locotenentul Rogateneff şi alţi trei oficieri. Numele muerilor spânḑurate este: Maria Fignefi, fica unui preot, o fetiţă de rară frumseţe şi inteligenţă, care a participat la toate atentatele intreprinse dela anul 1878. Ei i se atribue inscenarea propagandei nihilistice isbucnite în Caucas îndată după omorirea lui Alecsandru al doilea. A doua femeie este Wolkenstein, despre ea s’a ḑis că a ţinut la sine ascuns pe Degaieff asasinul colonelului Sudejkin.

Publicul n’a avut cunoştinţă de esistenţa acestui proces şi esecuţia în ascuns a sentinţei de moarte a produs mare panică în întreagă Russia.

Protocol

luat în conferenţa învěţătorilor dela scoalele române greco-orientale din districtul S. Sebeşului, ţinută în 26, 27, 28, şi 29 August 1884 v.

(Încheere).

Şedinţa IV.

la 28 August începută la 8 oare a. m.

Prelectorele Mureşan, prelege despre deprinderile la scriere şi cetire, partea II. din Abc. cartea I. de I. Popescu (care e unica întrodusă în toate scoalele aparţinětoare acestei reuniuni).

Arată, că întreg învěţământul trebue sě fie basat pre intuiţiune; punênd pre elev sě intueze lucrurile, acăror nume sunt în carte. Toate lucrurile ce se pot aduce, sě se aducă în scoală, ca sě le poată privì elevii cum sunt în natură; ear în legătură cu intuiţiunea, învěţăt. sě converseze cu elevii despre acelea lucruri.

Arată scopul intuiţiunei şi a conversărei. În special arată că la fiecare deprindere e a se observa următoarele:

a) intuire şi conversare;

b) desemnarea obiectului, din partea învěţ. pre tabla cea mare, ear din partea scolarilor pe tăbliţele lor.

c) analisarea numelui obiectului în tonuri.

d) scrierea şi cetirea acelui cuvênt.

Apoi ţine prelegere practică despre ac şi ham (după cartea sus amintită).

După aceasta atrage atentiunea conferenţei asupra următoarelor reguli generali:

a) Limba preste tot sě se folosească fără dialecte; învetătoriul sě se nevoiască, încă dela primul pas, ce-l face elevul în scoală, a rectifica formele defectuoase şi a deprinde formele cele corecte.

b) Repetarea e mama învěţăturei.

c) Când se purcede la o literă noauă, înveţ. desvoaltă mai întâiu sunetul. După ce s’a deprins bine sunetul, învěţ. arată litera, pre carea elevii au sě o imiteze după înveţ. în aer, pre bancă şi apoi pe tăbliţe.

d) Învěţătoriul necontenit trebue sě ajute şi şě îndrepte etc.

e) cuvêntul scris se ceteşte.

f) când învěţ. află vre-un elev, că nu cunoaşte vre-o literă, ori nu o ştie bine face, îndată sě înceapă deprinderile necesari, pentru a învinge dificultatea, ce se arată.

g) Înveţătoriul trebue sě deie de scris elevilor pre a casă.

h) Înveţătoriul sě îngrigească, ca elevii sě lucre bine şi cu promptitudine, fie cât de puţin, decât mult şi superficial; şi sě fie cu toată acurateţa.

După acestea arată prescurt tractarea întreagă a părţei II din *c.* I de P.

Arată tractarea literilor mari scrise şi tipărite. Adauge, că învěţ. trebue sě steie acì, până atunci, până se va fi convins, că elevii cunosc şi ştiu scrie corect fie-care literă.

După aceasta trece la partea a III. a numitei cărţi, şi arată tractarea sonurilor derivate ale l. rom. a diftongilor, triftongilor şi a apostrofului.

Apoi tracterea poesiei „Copilul călăreţ“ şi în urmă accentele şi interpuncţiunile.

Fiind timpul înaintat şedinţa la 10½ oare se suspinde pe ¼ de oară.

După redeschidere prelectorul purcede la tractarea părţei a IV. *c* I. de P., care cuprinde lecţiuni de deosebit cuprins.

După ce arată deosebirea între tractarea părţilor de până acì, faţă cu *p.* IV, arată regulele generali la tractarea fiecărei lecţiuni, anumit:

a) Inveţătoriul trebue, fiecare lecţiune — bucată de cetire — sě o esplice cu cuvintele sale. Incepe dela casuri concrete din viaţă; povesteşte simplu şi cu înţeles; circumscrie conceptele abstracte, sau desvoaltă mai pre larg părţile, cari au lipsă de aceasta.

b) După ce a finit înveţ. pune pre unii din elevii cei mai buni, ca şi ei sě enareze, sě istorisească.

c) Dupăce înveţ. e convins, că fiecare elev, are ideia despre cuprinsul lecţiunei, ceteşte el bucata corect şi frumos, prin ce se dă esemplu, cum sě citească elevii.

d) Apoi cetesc cei mai buni elevi.

e) Esplicare logică; Provoacă pre un scolariu a cetì ḑicerea primă până la punct; Apoi întreabă, despre fiecare membru al ei, şi unde află de lipsă esplică, desvoaltă, chiarifică, îndreaptă, vorbeşte despre timpul, modul, locul şi causa faptului. Vorbeşte despre motive, urmări etc.

Aşa merge cu toate până în fine.

După ce a gătat, de e vorba în bucată despre vre-o persoană; arată caracterul ei; şi în fine învěţătura morală, ce se poate trage din respectiva bucată.

In urmă înveţ. provoacă încă odată pre scolari a istorisì cu cuvintele lor bucata.

Apoi observează, că fiecare învěţătoriu sě nu conceadă elevilor, repetarea de cuvinte d. e. că..că.. că... şi..şi etc. Sě nu ajute îndată, sě-i lase sě cugete, căci preplesitatea deşteaptă puterile, face inventios pre scolariu şi întăreşte presenţa spirituală.

După acestea înveţ. mai ceteşte încă odată bucata şi provoacă şi pre unul doi din elevi a o cetì.

Mai bine sě se cetească o bucată de 10 ori, decât 10 bucăţi odată.

Astfeliu tractânduse o bucată, cetirea mechanică, monotonă şi fără înţelesul materiei cetite a dispărut din scoală.

Asupra acesteia atrage în deosebi atenţiunea înveţătorilor.

Cetirea în cor încă e necesară din când în când.

Bucata cetită se scrie.

Privitoriu le istorioare scurte şi de cuprins moral etc. se învaţă de rost, se recitează frumos, însě fără afecte şi gesticulări teatrali.

Încât pentru bucăţile descriptive, învěţ. trebue sě procure elevilor sei despre obiectul respectiv o intipuire, o ideie, cât se poate de chiară şi compactă.

De se poate sě se arate în natură, de nu în tip, pentrucă astfel se face o impresiune viuă asupra organelor sensuali. . . .

Cu obiectul ori cu tipul in mână, dacă e product natural ori artificial vorbeşte învěţ. scolarilor; despre mărimea, părţile, forma, coloarea obiectului; folosul s’au dauna etc.

Ear deacă conţine tip geografic bucata respectivă, atunci învěţătoriul se foloseşte de mapă, ori schitează însuşi pre tablă terenul, de care e vorbă.

Numai dupăce scolarii cunosc bine obiectul din cestiune, i face învěţătoriul sě deschidă cartea, şi sě caute bucata respectivă.

Actori? avem câţi-va cu talente variate, însě din aceste talente multe sunt încă în mugur şi puţine au ajuns la un grad de înflorire satisfăcětoare. Toţi însě sunt cuprinşi de amorul artei, toţi doritori de a propăşì în cariera ce le promite succesuri adimenitoare, căci numai astfel se poate esplica supunerea lor la munca ḑilnică şi silnică a scenei.

Meargă ori cine sě-i vadă în toate ḑilele, în toate serile învěţând şi repetând piesele puse în studiu, şi va asista la un spectacol din cele mai stranii. Unii într’un colţ conbină interpretarea unei drame, alţii în alt colţ adaptează jocul lor la scenele unei comedii, alţii într’o cameruţă îngustă studiază ariile unei operete pe când orchestul în sală pune în armonie instrumentele sale pentru uverturi etc., pe când pictorii gătesc decorurile indicate în piese; pe când maşiniştii le aşează la locurile cuvenite, pe când o mulţime de croitori coase în grabă costumele necesare, etc. Lăuntrul teatrului în tot cursul ernei este un adevěrat furnicar, un adevěrat turn de Babel din care nu puţin e de mirat cum poate sě iasă o representaţiune bună.

Fie-care din actori are a învěţa de odată trei patru roluri şi ale crea după inchipuirea sa proprie, căci nu avem încă profesori de arta dramatică spre a-i povăţuì. Capul lui devine astfel o magazie de frase diverse ale diverselor piese, unele comice, altele tragice, cari confundêndu-se la un loc, conform un talmeş-balmeş spăimântător... sêrmanul! spre a contribuì la petrecerea unui public nepăsătoriu de ostenelile lui, el e silit sě fie gata a schimba de caracter câte douě trei ori pe sěptămână şi sě se arate când sub masca comică când sub masca tragică.

La noi numěrul persoanelor amătoare de teatru fiind restrins, rare ori o piesă e în stare sě ocupe scena o sěptămână sau douě de-a rêndul. Pe aiurea o operă dramatică nimerită, după un studiu pregătitor de mai multe luni de ḑile, este representată fără intrerupere de 200 şi 300 de ori, în cât artiştii însărcinaţi cu interpretarea rolurilor au posibilitatea de a-şi perfecţiona jocul. Aici bietul artist nu se bucură de acest mare avantagiu, şi Direcţiunea, la rêndul ei nu are în cursul stagiunei timpul necesar pentru a organisa representaţiuni perfecte în toate privirile, când ea se vede obligată a monta un repertoriu întreg de piese nuoi spre a satisface gustul capriţios şi cerinţele publicului.

Piese nuoi originale? unde sě le afle! Autorii nostri produc atât de puţin!... Traduceri? Cele mai multe sunt adese ori scrise într’o limbă fantastică, care le face ne admisibile. Aşa dar lipsă de autori, lipsă de timp pentru studiarea deplină a rolurilor, lipsă une ori de mijloace pecuniare pentru remunerarea indestulitoare a personalului şi pentru montarea de bucăţi cu mare spectacol, lipsă de înlesnire pantru repetiţiuni generale din causa trupelor streine, cari devin în stagiunea de iarnă stăpâni pretenţioşi ai scenei, şi ce e mai trist! lipsă de încuragiare! Iată ce are a întêmpina o direcţiune la cârma monstruoasei maşini ce poartă numirile pompoase de templul artei, de scoala moravurilor, de tesaur literar, etc. etc.

Cu toate acestea ce vedem că ese din acel nămol de lipsuri şi de dificultăţi? Departe de a da semne de periclitare, teatrul naţional dă semne necontestabile de viaţă, care promite mult pentru un viitor apropiat. Sub derecţiunea lui Ioan Ghica şi sub direcţiunea actuală, el s’a obstinat de a trăì şi a trăit, el s’a opintit a merge înainte şi a propăşit; ferindu-se de descuragiare el s’a luptat cu multe miserii necunoscute publicului şi a eşit din ele triumfător.

Talentele actorilor s’au desvoltat dela sine ca prin minune, şi unele chiar au luat un avênt destul de înalt pentru ca sě abordeze roluri reservate numai celebrităţilor artistice din streinătate. Cu o sumeţie care afirmă ḑicerea latină *audaces fortuna juvat,* direcţiunile şi trupa au cercat a pune sub ochii publicului român cap d’opere împrumutate de la cei mai renumiţi au-

Aşa se purcede şi cu poesiile, numai cât ele se învaţă de rost şi avênd melodie se şi cântă.

Aici vorbeşte despre întărirea memoriei..

Tot ce se învaţă de rost, învĕţătoriul trebue sĕ ştie el mai întâiu.

Învĕţătoriul nu are a tracta lecţiunile, după rêndul, în care sunt puse în ABC, (cărţi de cetire) ci după împregiurări se va folosì de una ori de alta lecţiune.

Insĕ regula gen. dela mai uşor la mai greu sĕ se observeze.

Ca model tractează bucata de cetire „cartea.“

Fiind timpul înaintat şedinţa se încheie la 12¾ oare, anunţându-se cea viitoare la 3 oare p. m. aceiaşi ḑi.

Şedinţa V.

la 28 August 3 oare p. m.

9. Se provoaca învĕţătoriul V. Dura a ţinea prelegere practică despre ham (car. I. de P.);

Prelegerea după unele observări a învĕţătorilor Savu, David, Şoldea şi-a prelectorelui serveşte spre ştiinţă.

10. Se provoacă învĕţătoriul Radu a ţinea o prelegere practică despre poesioara „Copilul călăreţ.“

La aceasta lecţiune se încinge o discusiune îndelungată, la care a luat parte, preşedintele, învĕţătorii Roşu, David, Orăstian, Popescu, prelectorele s. a.

În urma acesteia, conferenţa a ajuns la conclusiunea, că trebue a se tracta în tipul arătat de prelector.

11. Se provoacă învĕţ. Oana a ţinea o prelegere practică din bucata de cetire „cartea“ p. I.;

Prelegerea după observările făcute de Savu, David, Şoldea şi prelector, — serveşte spre ştiinţă.

12. Se provoacă învĕţătoriul Dobre a ţinea prel. pract. din partea II, a bucatei „cartea.“

Prelegerea după îndreptările şi adausele înv. Roşu, Savu, David şi-a prelectorului, serveşte spre ştiinţă.

Fiind timpul înaintat, şedinţa se încheie la 6 oare p. m. anunţându-se şedinţa viitoare pre 29 August 10 oare a. m.

Şedinţa VI.

la 29 August 10 oare a. m.

13. Prelectorele face o reasumare a întreg materialului percurs până acì.

După aceea arată că e contra tuturor principielor pedagogice a învĕţa pre bietul băiat deodată douĕ limbi. . . . .

Arată timpul când ar fi a se începe cu limbă streină. . . . .

După aceasta arată procederea învĕţ. la tractarea cartei a II (legendariului) anume: conform indigetărilor din şedinţa a IV. Pronunţiarea, acentuarea si pausele, trebue sĕ corespundă întru toate cugetelor, esprese în scrisoare etc.

Arată procedura învĕţ. faţă cu scrisul în anii din urmă: scrisorile trebue sĕ se coreagă, din când în când însuşi de elevi, pentru a se deda cu cetirea de manuscripte. Din când în când trebue sĕ se coreagă scrisori şi în clasă în auḑul tuturor.

Cu un cuvênt învĕţătoriul are sĕ grigească, ca scrisoarea din ce în ce sĕ fie mai perfectă, şi anume: 1. simplă, 2. ceteaţă, 3. fluentă.

14. După acestea la dorinţa conferenţei se învaţă melodia poesioarei „Copilul călăreţ.“

Cu acestea fiind percurs întreg materialul privitoriu la scriere şi cetire, conferenţa în unanimitate decide:

A se finì conferenţa cu aceasta şedinţă.

15. Preş. Murĕşan vp. pune la ordine alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocoalelor, atât a reuniunei cât şi a conferenţei, nefiind gata până acum, din causă, că e numai un notariu.

Conferenţa alege pre învĕţătorii Savu şi Roşu.

16. Murĕşan înpărţeşte conferenţei respective reuniunei, că a compus un abecedariu, carele i se pare cu mult mai practic, decât cele ce se întrebuinţează aḑi în scoalele noastre, şi cere totodată a se alege o comisiune, pentru a-l censura până la procsima adunare generală când va avea sĕ reporteze asupra lui; ear dênsul M. declară, că la cas de a ajunge a se tipărì, venitul îl va destina fondului acestei reuniuni.

David, crede că e mai nimerit a se trimite deadreptul Ven. Cons.

Conferenţa însĕ decide:

A se alege o comisiune de censurare în persoanele dlor: Savu, Roşu, David, G. Popescu, V. Necşa şi Pecurariu, care va avea sĕ censureze ABC. şi la procsima ad. gen. sĕ refereze asupra lui.

17. Murĕşan vp. adresându-se înv. a-şi împlinì datorinţele şi a-şi vedea de chemarea lor, căci în mânile lor zace viitoriul poporului nostru şi ḑicênd tuturor un „Adio“ şi „la revedere;“

Conferenţa învĕţătorească din districtul S. Sebeşului, ţinută la S. Sebeş în 26—29 August 1884 incl. o deolară de închisă la 1½ oare p. m.

Murĕşan.

Varietăţi.

* (Convocare)*). Despărţĕmêntul III (Sibiiu) al Asociaţiunei Transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, va ţinè în acest an adunarea sa generală în comuna Avrig, Duminecă în *21 Octombre* (2 Noembre.)

Aducênd aceasta la cunoştinţa publică, poftesc totdeodată pre membri asociaţiunei din acest despărţemênt şi în deobşte pre toţi românii de carte, cari se interesează şi voiesc prosperarea poporului nostru în cultură, a participa la aceasta adunare.

Sibiiu, 12/24 Octombre 1884.

Dr. Ilarion Puşcariu m. p., directorul despărţĕmêntului.
Mateiu Voileanu m. p., notariul comitetului.

* (Bĕtrâneţe fericite.) Eri s'au împlinit 100 de ani dela naşterea lui *Moise Montefiore.* O sută de ani şi o ḑi, nù este glumă în ḑiua de astăḑi. Ovreu de naştere, Moise Montefiore în toată viaţa sa a lucrat pentru binele neamului seu. De şepte ori fù la Erusalim, ca pe ruinele bisericei lui Solomon sĕ plângă risipirea neamului seu pe faţa pămêntului, în persecuţiunile contra ovreilor, preste tot locul aflăm pe Montefiore, în Orient şi anume la Damasc, la Constantinopole, apoi la Varşovia, Petropolea, Spania şi Marocco pretutindenea împărţind bani, şi îmbărbătând la răbdare.

Lumina ḑilei o a vĕḑut la 12/24 Octobre 1784 în Londra. De present este foarte sănătos şi puternic ca un june bineconservat din ḑiua de aḑi.

În adevĕr fericite bĕtrâneţe.

* (Dela teatrul din Bucureşti). Cetim că în urma succesului ce a obţinut representaţia piesei Hamlet pe scena teatrului naţional, comitetul teatral s'a decis a face sĕ se joace în cursul actualei stagiuni Remeo şi Iulieta traducere de dnul I. Ghica. D. V. Alexandri a binevoit a se însărcina sĕ revadă această traducere şi sĕ o arangeze pentru scena română; d-sa va termina această lucrare în retragerea sa dela Mirceşti, unde a plecat decurênd.

* (In doliu). Intr'o logiă douĕ dame cornează pe o damă brună, al cărei pĕr negru ca pana corbului este bogat împodobit cu diamante.

— Uită, ma chére, 'mi aduc bine aminte că Doamna X. încă anul trecut au avut pĕrul cărunt, şi acuma....

— Aşa este, ma chére, ai dreptate, dar uiţi că e în doliu; fratele ei cel mai mare a murit luna trecută de oftică.

* (Bias), fiul lui Teutamus, din Priene, din oraşul Joniei, unul din cei şepte filosofi. Se ḑice, că a rĕscumpĕrat fetele messeniene captive, le-a instruat, le-a înzestrat cu daruri scumpe şi le-a trimis părinţilor lor. Nu mult după aceasta pescarii atheniani au scos din mare un vas (cratiţă) de metal cu trei picioare avênd inscripţia: „Filosofului.“ Atunci multora li s'a revocat în memorie faptelele măreţe ale lui Bias, lau proclamat de filosof şi i-au trimis vasul aflat; el însĕ n'a voit sĕ-l primească susţinênd, că numai Apollo e filosof. Când Alyattes, regele Lydiei (615—560 a. Chr.) a asediat oraşul Priene, Bias s'a grăbit cu doi catâri foarte graşi în tabĕra contrară. Vĕḑênd regele cei doi catâri, a dedus că Prieneenii dispun de bucate din greu, dacă şi animalele lor sunt atât de grase. A creḑut deci de mai consult a se retrage din jurul oraşului. — Mai nainte însĕ de a face aceasta a trimis erolḑi în oraş cu scop de afla amĕnunte despre starea orăşenilor. Atunci Bias a acoperit grămeḑile de pămênt cu bucate şi erolḑii le-a creḑut ca fiind numai din bucate. Încunoştinţat în acest înţeles regele a legat pace cu Priene. În adênci bătrêneţe apĕrând causa unui amic al seu înaintea judecăţii şi câştigând-o, s'a pus pe un scaun, şi-a plecat capul pe sînul nepotului seu şi a murit. A scris o poesie în doauĕ mii de strofe despre cum ar putea prospera Ionia. — Odată a călĕtorit pe apă cu neşte oameni necredincioşi; deodată s'a ivit o fortună şi era pe acì sĕ sufere naufragiu. Atunci necredincioşii înfricaţi au apelat la ajutoriul zeilor, Bias le-a strigat: „Tăceţi, nu cumva sĕ ve observe ḑeii.“ Dela el datează şi devisa: în tinereţă 'ţi câştigă înţelepciune ca sĕ-ţi fie ţie de nutrimênt pe drumul bătrêneţelor, căci numai posesiunea aceleia e adevĕrată şi sigură. Toate aceste le-a notat Laërti Diogen (I. cartea 5-a.) Când cu atăcarea Ioniei din partea lui Cyrus, Bias a sfătuit pe locuitori sĕ şi părăsască patria şi sĕ se mute în Sardinia, unde pot duce o viaţă mai fericită. Ei însĕ neascultându-l i s'au opus lui Cyrus, care încurênd i-a subjugat (Herodot I. 170) numai locuitorii din Priene au ascultat de el şi adunându-şi toată averea s'au mutat din oraş. Vĕḑênd ei că Bias nu ia nimica cu sine l'au făcut atent şi l'au sfătuit sĕ-şi i-a şi el scumpeturile lui; el le-a zis: tot ce am e cu mine. (Cicero Paradox I.) De aici şi proverbul latin *„Omnia mca mecum porto.“* Fragmentele poesiilor lui le-a edat Schneiderwin sub titlul: *„Delectus poesis Graecorum elegiacae, jambicae, melicae.“* (Götting 1838—1839).

* Inaugurarea noului palat al universităţii din Viena s'a făcut în 11 Octomvre n. a. c. în pre-

---

*) Celelalte ḑiare române din loc sûnt rugate a da loc acestei convocări în procsimul Numĕr.

---

tori ai Franciei şi ai Engliterei: pe Marion Delorme şi Ruy-Blas a lui Victor Hugo şi chiar pe Hamlet al lui Schakespeare! Hamlet! învĕţat, pus în scenă şi jucat în timp de şease sĕptĕmâni! Lucru nepomenit, îndrăsneală obraznică, presumţiune nebună... fie! însĕ succes şi succes deplin, după însăşi mărturisiri ale persoanelor cunoscĕtoare de arta dramatică. D. Manolescu în rolul lui Hamlet şi dna Aristiţa Manolescu sub figura Opheliei a mişcat publicul şi i-a smuls numĕroase manifestări de mulţumire entusiastă.

Şi dacă după opera magistrală a lui Schakespeare, 'mi este permis a pomenì de Fântâna Blanduziei, o fac numai spre a constata măestria superioară cu care dna A. Manolescu a creat rolul Getei, dna Nottara pe acel a lui Horaţiu, dna Amelia Nottara pe acel al Neerei şi dna Iulian pe acel al pretorului Postum, şi d. Manolescu pe Gallus. Atât acestor artisti de prima ordine cât şi celorlalţi, cari au representat personagie secundare, le presentez omagiele satisfacerei mele depline.

Acum, sfârşind această lungă scrisoare, dle director general, declar cu toată sinceritatea că departe de a împărtăşì temerile pesimistilor în privirea teatrului nostru, 'l vĕd din contră pe acesta înaintând cu paşi siguri şi repeḑi către perfecţionare. Noi românii procedăm prin salturi îndrăsneţe dar fericite în calea noastră spre ţinta la care aspirăm; în reorganisarea ţĕrei nu ne opresc obstacolii dinăuntru şi dinafară şi afirmăm caracterul nostru de gintă latină prin deprinderea ce avem de a critica înşine faptele noastre. Se pare că nu sûntem nici odată mulţămiţi de nimica şi ne place a întimpina cu glume muşcătoare tot ce întreprindem pentru progresul ţĕrei. Progresul însĕ sĕ afirmă necontenit, şi chiar nerăbdarea, nemulţămirea, nedreptatea une-ori, ce le esprimăm prin criticile noastre probează progresul ce-l facem în toate. Astfel se întêmplă şi cu teatrul; dar sĕ nu ne descuragiăm; isbânda dorită nu e departe când vedem avêntul ce a început a se manifesta la noi în regiunea artelor frumoase. Avem talente superioare ca Bârseasca, Leria şi Teodorina, cari în streinătate recomândă cu glorie naţionalitatea lor de românce; avem în ţară artisti conştiincioşi cari sub îndemnul amorului de artă vor atinge, sĕ fim siguri, culmea artei dramatice; autorii nostri samănă a fi cuprinşi de curênd de o emulaţiune ce va da roade de bună calitate; compunĕtorii nostri de musică au prins la inimă de când direcţiunea a descoperit câte-va glasuri armonioase între elevii conservatorului şi s'au pus pe lucru, sĕ sperăm dar că şi noi ne vom delecta cu auḑirea de opere naţionale inspirate de geniul original al melodielor române.

Prin urmare noi toţi cari suntem mai direct legaţi de soartea teatrului: direcţiune, autori şi artişti, plini de încredere în viitoriul lui, sĕ urmăm cu statornicie îndeplinirea misiunei noastre, ḑicênd ca englezul: *All richt,* şi ca francesul: *Jaurai du moins l'honneur de l'avoir entrepris.*

Primiţi, dle director general, pentru dvoastră şi pentru dnii membri ai comitetului teatral, asigurarea simţirilor mele de înaltă şi afectuoasă considerare.“

V. Alexandri.

P. S. — Se pretinde că în post-scriptum este adeseori cuprinsă una dintre cugetările cele mai importante ale unei scrisori. Adaug dar acest post-scriptum pentru ca sĕ adresez o învitare acelei părţi din public care ocupă logii de benuare şi de beletagiu la representările teatrale. Ea consistă în câteva cuvinte:

Bine-voiască societatea, numită *high-life* cu drept cuvênt, sĕ se aboneze la Teatrul Naţional pentru ca sĕ imiteze unul din obiceiurile cele mai patriotice ale nobleţei engleze. Sacrificiul nu este mare dar efectul ar fi salutar pentru susţinerea şi progresarea Teatrului Naţional.

„Voinţa Naţională.“

senţa M. S. Împěratului şi Regelui. Palatul este gata de tot. Prelegeri s'au ţinut în el şi în anul tr. scol. Edificarea s'a început în 14 Iulie st. n. 1873. Actul fundaţional al universităţii vechi, la subsris ducele Rudolf la 12 Martie 1365, care a voit sě constitue rival universităţii din Praga. Pre seama acestui institut în anul 1384, chiar cu 500 de ani înainte de aceasta, s'au cedat 3 case în piata dominicanilor. În un codice vechiu, care se află în biblioteca de curte din Viena este desemnat edificiul vechiu al universităţii, pre care dacă-l asěměnăm cu creaţiunea imposantă de astăḑi a lui Ferstel, care este în Franzensring, ne putem convinge despre progresul făcut în jumětatea de mie de ani decursă. Edificiul ocupă un teritoriu de 21,403 metri □ din cari curtea goală are 3201 metri □. Fruntariul edificiului ne face impresiune imposantă, cum i se cuvine unui palat al ştiinţelor. Deasupra porţiei principali este o logiă frumoasă, împodobită cu o grupă de sculptură în marmoră a lui Trutenheyn representând pre ḑeul Joe (Zeus), Athene şi musele. Sub streşină se află următoarea scripţiune cu litere mari aurite: „*Universitas literarum Vindobonensis.*“ În localităţi sunt aplicate decoraţiuni plastice albe. În camera cea mare de scare (trepte), care este partea cea mai artificială a palatului se află statua imposantă a impěratului-rege decorat cu ordul Toisor. Forma acestei statue a făcut-o profesorul Zumbach. Salele de invěţământ se află în etagiurile edificiului. Incălḑirea se face cu abor din un local suteran. Sala cea mare a bibliotecei ne atrage atenţiunea mai cu seamă. Biblioteca are o împărţală foarte practică după sistemul central dela biblioteca de Sainte-Genevieve. Sala de cetire are o lărgime de 46.5 m. şi lăţime de 17.7 m. Pot încape în ea comod 400 de inşi. Până acuma stau la dispositiune 50,000 de cărţi. Localităţile bibliotecei aşa sunt arangiate încât pot da loc şi la 500,000 de cărţi. Ca material de edificare a fost întrebuinţat; peatra, cărămida şi fierul. Edificiul este unul dintre edificiurile cele mai frumoase de ştiinţă din lume. Depunerea sěrbătorească a petrei ultime de edificare s'a făcut, Sâmbătă în 11 Octomvre st. n a. c. la 2 oare p. m. în presenţa Maiestăţei Sale. Au fost de faţă archiducii: Ludwig Carol, Albrecht, Rainer, Wilhelm, ministri comuni şi austrieci, locuţinětorul, preşedintele dietei provinciale din Austria de jos, primarii, senatorii comunali, capii autorităţilor civile, toţi profesorii de universitate, representanţii a mai multor institute de învěţământ, deputaţi, ect. Rectorul Zschokke a ţinut o cuvêntare mai lungă în care şi-a adus aminte şi de moartea genialului plănuitoriu al edificiului. Maiestatea Sa la cuvintele de felicitare ale rectorului şi-a esprimat bucuria, că poate vedea terminat aşa de frumos edificiul institutului cultural al celui dintâiu din imperiul seu. Cuvintele M. S. au fost primite cu „hoch“-uri entusiastice. Ordinea a fost esemplară susţinută prin înşuşi studenţii. Edificiul a costat cam 8 milioane fl.

„Viitoriul.“

Nr. 3335. Plen. [876] 6—6

CONCURS

pentru stipendii şi ajutoare din fundaţiunea Andronic.

Din *fundaţiunea Andronic* sûnt de a se conferì pe anul 1885 următoarele stipendii şi ajutoare:

a) **una sută** de stipendii şi ajutoare de câte 30 fl. pentru tineri, cari au intenţiunea de a se aplica ca noviţi la meserie şi industrie, apoi pentru învěţăcei aplicaţi deja la meserie şi industrie, şi în fine pentru învěţăcei, cari au devenit sodali (calfe) în anul curent 1884;

b) **unspreḑece ajutoare** şi anume: **cinci** câte de 100 fl., **patru** câte de 150 fl. şi **două** câte de 200 fl. pentru sodali (calfe), cari sunt în condiţiunile recerute de a se face măestri;

c) **două stipendii** de călătorie, şi anume: **unul** de 200 fl., ear **altul** de 300 fl. pentru sodali (calfe), cari voesc a călătorì afară din patriă, pentru a se perfecţiona în meseria sau industria lor.

Toţi cari voesc a concurge la aceste stipendii şi ajutoare trebue sě dovedească:

a) prin atestat dela oficiul parochial concernent, că sunt români greco-orientali din Transilvania;

b) prin atestatul oficiului comunal, starea averei proprie şi a părinţilor;

c) prin atestatul oficiului parochial, la care aparţine concurentul sau familia concurentului, dacă trăesc părinţii, câţi copii minoreni sûnt, câţi din acestia umblă la scoală?

În special **tinerii,** cari au **intenţiunea** de a se aplica ca noviţi la meserii şi concurg la un stipendiu câte de 30 fl., afară de recerinţele generale indicate mai sus trebue sě mai întrunească următoarele condiţiuni:

1. Se nu fie mai tineri de cât de 12 ani;

2. Se fie absolvat cu succes bun cel puţin scoala elementară (atestatele scolastice);

3. Se fie încheiat contract cu măestrul conform §-lui 61 al legei industriale (art. leg. XVII: 1884), ceea ce se va dovedì prin aşternerea contractului.

Învěţăceii aplicaţi deja la măestrie sau industrie, cari concurg la stipendiu câte de 30 fl., afară de recerinţele generali, trebue se mai întrunească următoarele condiţiuni:

1. Se fie angajaţi la vre-un măestru cu contract, care sě se alăture la cerere.

2. Sě aibă purtare bună dovedită cu atestat dela măestrii, la cari au fost şi sûnt aplicaţi.

Sodalii, cari concurg la ajutoriu anual câte de 30 fl., afară de recerinţele generale trebue sě întrunească următoarele condiţiuni:

1. Sě fie devenit în anul 1884 sodal (certificatul de sodal).

2. Sě aibă atestat dela măestri despre purtarea bună. Se producă şi alte documente recomandătoare; precum d. e. dacă sunt membri ai vreunei reuniuni de sodali (certificat dela presidentul reuniunei respective).

Sodalii, cari concurg la ajutoriu câte de 100 fl., 150 fl. şi 200 fl., pentru a se putea face măestri, au sě întrunească afară de recerinţele generale încă următoarele condiţiuni:

1. Sě fie declaraţi în regulă sodali (certificatul de sodal).

2. Sě fie lucrat cel puţin 3 ani ca sodali (certificate dela măestri).

În cerere se arete anume: unde voesce a se aşeḑa ca măestri şi ce fel de mijloace bănesci mai au, asemenea sě producă şi alte documente recomandătoare, precum d. e. că sunt membri ai vre-unei reuniuni de sodali (certificat dela presidentul reuniunei respective).

Sodalii, cari concurg la vre un *stipendiu de călătorie* câte de 200 fl. sau 300 fl., afară de recerinţele generale, au se mai întrunească următoarele condiţiuni:

1. Sě fie absolvat cel puţin 4 clase gimnasiale sau reale (atestate de scoală).

2. Sě fie declaraţi în regulă sodali (certificatul de sodal).

3. Sě fie lucrat cel puţin trei ani ca sodal (certificate dela măestri).

Concurenţii la aceste stipendii de călătorie au sě arete în cererile lor, în ce limbi sciu vorbì şi scrie, şi care este planul detaiat al călătoriei lor.

Dela toţi concurenţii de ori ce categorie sě recere, ca cererile lor sě fie scrise şi subscrise cu mâna lor proprie şi adresate consistoriului archidiecesan gr. or. din Sibiiu, şi se între aici cel mult până la **1 Decemvre a. c. stilul vechiu.**

Cererile sosite după terminul defipt şi cele ce nu vor fi instruate precum sě recere mai sus, nu se vor lua în considerare.

Dat din şedinţa plenară a consistoriului archidiecesan ţinută în Sibiiu, 14 August, 1884.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Nr. 109. [913] 1—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 23 punct 5 şi a instrucţiunei votate de sinodul archidiecesan în 13/25 Aprile 1877 Nr. 191 §. 7., prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Turdei.

Fiitorul protopresbiter ca atare va locuì în locul central al tractului anume în opidul Turda.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutorul de stat şi din tacsele ce încurg pentru şedulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorţiali şi pentru alte speciali funcţiuni protopresbiterale;

b) venitele ordinari ale parochiei de clasa a III din Turda, împreună cu locuinţa în natură, această parochiă fiind ocupată prin paroch stabil o va ocupa numai după devenirea ei în vacanţă.

La postul acesta pot concurge bărbaţi apţi şi binemeritaţi pe terenul bisericesc şi scolar; în special aceia: cari după o pregătire de cel puţin 8 clase gimnasiali sau reali cu testimoniul de maturitate, au terminat studiile teologice la vre unul din institutele metropoliei noastre şi au susţinut cu succes bun esamenul rigoros de cualificaţiune; sau cari după pregătirea indicată mai sus, au terminat studiile teologice la vre-un institut ortodocs afară de metropolia noastră. dar apoi au depus esamenul de cualificaţiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan. Pot însě concurge şi fără testimoniu de cualificaţiune profesorii de teologie, şi preoţii chirotoniţi înainte de introducerea esamenelor de cualificaţiune dacă în celelalte au cualificaţiunea prescrisă mai sus.

În mod escepţional mai pot concurge şi fără prescrisa cualificaţiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul şi acurateţa manifestată în administrarea protopresbiteratului vor ave dela consistoriul archidiecesan plenar specială îndreptăţire la acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post, au a-şi aşterne suplicile concursuali la Venerabilul consistoriu archidiecesan în Sibiiu *în restimp de 30 ḑile dela prima publicare* a acestui concurs în foaia „Telegratul Român,“ alăturând câte o tabelă de cualificaţiune carea se conţină date esacte şi speciali în următoarele rubrici: numele, caracterul (rangul bisericesc) şi locuinţa concurentului; anii etăţii (anul luna şi ḑiua naşterei); studiile pregătitoare afară de cele teologice (anul, locul şi categoria acelora), esamen de maturitate doctorat s. a.; studiile pregătitoare teologice (anul şi locul acelora şi esamenul de cualificaţiune); serviţiile de până acum pe terenul bisericesc şi scolariu (timpul, locul şi categoria acelora); în fine cunostinţa limbilor şi alte reflesiuni. Datele din această tabelă sunt de a se întărì cu documente, cari sě se acludă în original precum: carte de botez, testimonii scolastice şi de maturitate, testimonii teologice şi de cualificaţiune atestate de serviţii bisericeşti şi scolastice şi eventualmite toate altfel de recomândări.

Turda, 23 Iuniu, 1884.

Comitetul protopresbiteral al tractului Turdei.

Preşedinte:
Ioan Reou,
administrator prot.

Notariu;
Ioan Tarca,
paroch.

Nr. 403. [912] 3—3

CONCURS.

Conform părinteştei ordinaţiuni consistoriale ddto 10 Iuliu a. c. Nr. 2923/B, se escrie concurs pentru postul de capelan la biserica cea nouă cu chramul Sântei adormiri în parochia de clasa a doua din Cernatul Săcelelor, lângă parochul George Urdea, cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele înpreunate cu acest post de capelan sûnt: A treia parte din venitele parochiali, care dau suma de 200 fl. v. a. pre an.

Doritorii de a ocupa acest post, vor avea a-şi aşterne petiţiunile lor instruate în sensul statutului organic şi regualamentului congresual pentru parochii la oficiul protopresbiteral I al Braşovului până la terminul sus indicat.

La punerea în candidaţiune se vor preferi cei mai cualificaţi.

Braşov 11 Septembre 1884.
În conţelegere cu comitetul parochial.
Ioan Petric,
protopresbiter ca adm. protop.

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pěrului, formarea petelor** şi la **încăruntire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal în Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bistriţa:* Fried. D. Herberth, farmacist. *Cluş*: Nicolau Széky, farmacist. *Feldioara:* Wilhelm Schneider, farmacist. *Aiud:* Iosef Oberth, farmacist. *Praid:* A. Weber, farmacist. *Székely-Kercsztur* Fr. Ios. Jaeger, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de věrsat. — Preţul 85 cr.

[713] 29

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 121 Sibiiu, Marți 16/28 Octombre 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată 7 cr.**, — **de două ori 12 cr.**, — **de trei or 15 cr.** rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ad Nr. 4200 Plen.

Cerculariu

către onoratele oficii parochiale și onorații membri ordinari și estraordinari, preoți și mireni ai sinodului protopresbiteral electoral din protopresbiteratul Cohalmului.

Prin ordinațiunea Venerabilului consistoriu archidiecesan ddto 17 Septemvre a. c. Nr. 4200 Pl., primind subscrisul onorifica însărcinare de a conduce alegerea de protopresbiter în protopresbiteratul **Cohalmului**, am onoare, acum după ce sûnt deja împlinite cele de lipsă de a premerge actului de alegere, a convoca pe toți onorații membri ordinari și estraordinari, preoți și laici, ai sinodului protopresbiteral, ai numitului protopresbiterat, pe **Joi în 1/13 Noemvre 1884** în comuna **Cohalm.**

Conform §. 52 din statutul organic, servițiul divin, împreunat cu chemarea Sântului Spirit, se va începe la 9 oare înainte de ameaḑi în biserica parochială din Cohalm, la care, de sine se înțelege, sûnt poftiți a participa toți membrii sinodului.

După servițiul divin va urma inmediat actul alegerei, în localitatea ce se va designa din partea subscrisului.

În sensul §. 63 din statutul organic, comitetul protopresbiteral este convocat pe **31 Octomvre** (12 Noemvre) **1884, la oarele 5 seara**, în cancelaria oficiului protopresbiteral din **Cohalm.**

Acest cerculariu împreună cu lista membrilor sinodali, alăturată aici sub ./· conform §. 15 din instrucțiunea Ven. sinod archidiecesan, se comunică tuturor oficielor parochiale din protopresbiteratul Cohalmului spre a se publica în toate bisericile parochiale în Dumineca ori serbătoarea cea mai deaproape și spre a se avisa deputații cercului respectiv pentru ca sĕ se presente și sĕ participe la actul alegerei din cestiune.

Sibiiu, în 15 Octomvre 1884.

Nicolau Cristea m. p.,
comisariu consistorial.

Sibiiu, 15/27 Octombre, 1884.

În ḑiarele din patrie esistă o rubrică permanentă: *„Nenorocire pe drumul de fer.“* Nu este ḑi în care sĕ nu cetim deraliare colo, deraliare colo, așa că noi nici nu ne mai putem închipuì mers regulat la drumul de fer fără deraliare.

Această anomalie în comunicația din statul nostru, se reduce în locul prim la necapacitatea oamenilor chemați a direge mașina rețelei drumurilor de fer, la a cărei capacitate și conștiențiositate este espusă viața a milioane de oameni. Conducerea forței aborului este condiționată dela cunoștința limbei maghiare, și aceasta cu conștiința liniștită se poate classa între invențiunile cele mai proaspete, și totodată și cea mai nostimă.

Este dureros a constata, că la noi șovinismul se lățește tot mai tare, și nu mai aflăm teren nestăpânit de acest curent modern. Și și mai dureroase sunt fructele acestui curent nesănătos.

Pre noi toată lumea ne invinuește că suntem oameni de rea credință. Presa ungurească ne insinuă dacoromanism și irridentism național propriu românesc, cea românească opportunism până la gradul estrem, care pe românește s'a esprimat cu cuvintele „Pester Lloyd.“

Și este și grea posiția noastră, căci noi avem chiemarea a spune adevĕrul în toată ființa lui, și a cere respectarea acestuia.

Este ce e drept copilărie în lumea aceasta a pretinde dela un ḑiariu ca el desbrăcat de interese de partidă, sĕ lupte pentru purul adevĕr, și noi neam angagiat la o asemenea copilărie. Coloanele ḑiarului nostru nu sunt reservate pentru lucruri, cari noue ne par mai importante, fie acelea lucruri după noi importante calumnii chiar; noi nu suprimăm părerile altora, ci le înregistrăm pre lângă ale noastre lăsând publicului cetitoriu deplină judecată în aprețiarea lucrurilor. Această stimă a noastră față cu publicul român încă e classată între copilării, și noi și aceasta o luăm în nume de bine, căci ne este grea posiția, și ea, grea fiind, ne însuflă putere și perseveranță.

Remânem deci la chiemarea noastră și constatăm că miserabilă este starea cumunicației noastre.

Pănă la un punct suntem de acord cu un ḑiariu din Budapesta, care mai lunile trecute s'a plâns amar asupra necapacitățiì oficialilor aplicați la drumul de fer.

Politicii dela „Pester Lloyd“ erau avisați sĕ vorbească astfel, căci era vorba de misticul incident de pe calea ferată când cu călĕtoria regelui Milan la manevrele de toamnă în Austria. Toate semnele vorbiau atunci pentru un atentat cu plan, ear ḑiarele din Budapesta reduceau incidentul la necapacitatea funcționarilor.

Așa este. Curentul destructiv, maghiarisarea cu forța, — a otrăvit toate straturile vieții de stat.

La comunicație încă se face astfeliu. Persecuțiunea și aici s'a urmărit cu plan și s'a dat drumul tuturor bărbaților cualificați, cari în terminul prescris nu și-au însușit limba maghiară. Demisionați odată oamenii cualificați, ei trebuiau înlocuiți prin alții corespunḑĕtori recerințelor moderne. Una dintre condițiile principale era cunoașterea limbei maghiare. La oameni înferbântați ea devenì condițiune de classa primă. Resultatul? Pretutindenea dăm de oameni necualificați, însĕ toți știu ungurește, și a-ți frânge gêtul sub comandă ungurească încă poate fi merit în ḑiua de astăḑi.

Cu „Pester Lloyd“ în frunte recunoaștem și noi că da, domnul Tolnay, directorul general al căilor ferate unguresci poate fi om la locul seu și cu capul și și cu inima, întrebăm însĕ cum stăm cu leghioanele de amploați subalterni, în mâna cărora este pusă vieața a milioane de cetățeni? Cine a luat locul miilor de amploați alungați pentru cuvêntul că nu cunosc limba statului? Oare cunoștința limbei suplinește ea cunoștintele speciale ale celor alungați, și siguranța locuitorilor din patriă, cari nu sunt, nu voiesc sĕ devină maghiari și în veci nu vor fi maghiari, nu va fi cerênd ea atâta considerare, ca și un curent bolnăvicios, care urmărit cu fanatism proverbial, ne împinge la perire?

Nu sûntem dispuși a merge din consecuențe în consecuențe pe terenul signalisat de noi. Ori ce cuvênt liber și patriotic din partea noastră se tacsează de provocare, și noi n'am dorì sĕ provocăm tocmai acuma, când de sus din Budapesta se accentuează cu mare ifos opportunismul. În casul acesta am fi combătuți cu armele noastre de bărbații, cari în irridentismul nostru opportunist, priveau servilism egal cu tradarea intereselor noastre naționale. Nu vom continua derivând consecuențele, căci ni se spune că situația actuală a monarchiei noastre nu ne permite apărarea intereselor noastre naționale.

La ocasiune potrivită însĕ vom pășì mai cu resoluțiune și vom arăta că șovinismul în ambele tabere șovinism rĕmâne și că cel al maghiarilor este cu pericole pentru ei, ear al nostru pentru noi.

Casuri concrete ca cel cu biletul din Copșa, Sebeșul de sus, deraliările permanente, și demisionarea amploiaților pentru capacitatea și specialitatea lor în ale comunicației nu contribuesc la ridicarea nimbului nostru ca stat cultural. Șovinismul se rĕsbună, pĕcat numai că isbânda în cele mai multe casuri se descarcă în capul poporului, care geme sub greutatea sarcinilor publice.

Cu chipul acesta nu se va întărì în noi credința despre statornicia lucrurilor actuale.

FOIȚA.

Vitalitatea românului.

Poporul român strecurat prin numĕroasele pericule, cari amenințau deasupra capului lui ca sabia lui Damocle, nu și-a perdut nici odată cumpĕtul, ci totdeauna cu fața veselă și senină a știut înfrunta ori și ce pericul. Fostau pentru dênsul nenumĕrate ḑile amare și dureroase, dar el tare ca ștejarul nu s'a frânt de nenorocirile ḑilnice. Câte veacuri triste au trecut preste capul lui și el astăḑi rĕsare întinerit cu speranțe dulci în viitoriu. Așeḑat ca colonist pe aceste locuri situate spre nord dela Dunăre, nu și-a părăsit scumpa sa patrie sub nici un cuvênt, căci el o considera de cel mai prețios odor, ce i lau lăsat antecesorii sei. Această convingere basată în șimțemêntul public român nu-i-au putut'o stirpì din inimă încă timpurile cele mai viforoase despre cari ne amintește istoria.

Câte popoare au trecut preste aceste locuri nordice orientale, fără de a lăsa după dênsele decât numele lor înspăimântător, ear poporul român a stat nemișcat ca stînca de granit de cari isbindu-se valurile se retrag fără de nici un resultat. Naia vieții sale de câte ori a fost isbită de valurile furtunoase, și slavă domnului a scăpat nesdruncinată și s'a adăpostit la portul așteptat. Da! în urma numĕroaselor greutăți, cu cari au avut sĕ se lupte l-au slăbit din puteri, și e și lucru natural ca cineva cu atât sĕ slăbească mai mult cu cât și-a pus puterile la probe mai mari, cu cât și le-a încordat mai tare câte odată chiar și peste mĕsură. Nice odată însĕ nu s'a debilitat atâta întru cât el sĕ nu-și poată efeptuì lucrările, ci din contră, debilitarea acea a fost numai pentru un anumit moment și puterile sale de nou s'au oțĕlit.

Au fost și timpuri de acelea, când nu-i era dat sĕ audă nici rugăciunea Dḑeească în limba sa și el totu-și sta alipit cu inimă și suflet de sanctuariul dḑeesc.

Nimic n'a fost în stare sĕ-l abată dela credințele și convingerile sale, căci românul e firm în credință, e blând la fire și crunt la mânie.

Când necazurile ḑilei i amărau viața, doina ciobanului îl veselia, locurile romantice pre unde era așeḑat îl încântau și el trecea preste toate ca și când nu ar esista. Numai așa ne putem închipuì că el a putut sĕ esiste pănă astăḑi câte biată au dat de capul lui. De nu erau unele împregiurări favoritoare el sau se contopia cu totul în alte popoare sau sĕ risipia de pe fața pămêntului. Multe au fost împregiurările cari au contribuit la conservarea românului, una însĕ nu dintre cele din urmă este fără îndoială și puterea lui de viață adecă vitalitatea lui. Nu va putea nimenea contesta că este ceva propriu naturei românului, tăria și puterea de viață.

Ori și când pre un român îl poți foarte ușor deosebi de unul din altă nație numai după esteriorul seu mai espresiv și oare-cum mai verde. Sĕ nu cugetăm oare că aceasta ar fi o continuitate din vița romană, carea nu s'a stins și doară nu se va stînge nici odată din firea românului! Poate că la aceasta contribue și viețuirea sa mult în atmosfera liberă a aerului, unde îl îngână câte-odată concertul cântărețelor.

E plăcută viața românului dela sate de aceea și iubește el atât de mult țeara, câmpul cu verdețele sale. Nu susținem că doară nu ar contribuì la puterea de viață a românului și împregiurările climatice; dar cea ce putem afirma cu multă probabilitate este, că românul între însușirile caracteristice naționale poate numĕra cu fală și vitalitatea sa.

Nu de mult se spunea prin ḑiare, că un preot din România a trăit peste una sută de ani, asemenea în anii trecuți în o comună din munții apuseni unul a ajuns etatea de peste o sută douĕḑeci de ani. Toate aceste nu sunt de cât semne de vitalitate.

Cine voiește sĕ se convingă despre vitalitatea românului nu are decât sĕ-și represinte în memorie

Revista politică.

Delegaţiunile sûnt întrunite în sessiune de astădată la Budapesta spre a desbate afacerile comune în monarchie. Avem sĕ ne asteptăm la lucruri importante cu atât mai vêrtos, cu cât în sessiunea delegaţiunilor vom avea ocasiune a auḑì enunţiaţiuni oficiale din gura ministrului de esterne despre intrevederea dela Skiernievice.

De mare interes este pentru noi astăḑi mersul lucrurilor în parlamentul din Croaţia. Starcevicianii prin gendarmi fură impedecaţi de a întra în parlament. Cu chipul acesta desbaterile au întrat în cursul regulat.

În şedinţa de Sâmbătă după autenticarea protocolului Berutta preot începe a cetì o declaraţiune în care se atacă în mod vechement regimul şi majoritatea dietei. Acestuia i se detrage cuvêntul.

După acest incident presidiul aduce la cunoştinţa parlamentului că partida Starcevicianilor a înaintat o adressă, care însĕ fiind aspră, el nu admite a se cetì.

Mazzura doreşte a se cetì adressa, căci independenţii voesc sĕ se clarifice situaţiunea cu privire la cele întêmplate.

Preste Mazzura se trece la ordinea ḑilei şi nu se ceteşte adressa Starcevicianilor.

La ordinea ḑilei urmează moţiunea lui Lonciarici cu privire la luarea de mĕsuri draconice.

Mazzura şi consoţii fac faţă cu aceasta contrapropunere.

Se dă acuma cuvêntul lui Mazzura spre a vorbi la obiect. Luând el la critică încercarea de a înăsprì dispositiunile în regulamentul casei condamnă ţinuta presidentului şi a majorităţii. Recunoaşte că Starcevicianii au fost în eroare pretinḑind sĕ se cetească dechiaraţiunea de loialitate înainte de autenticarea protocolului, însĕ majoritatea încă potea fi mai indulgentă. Mĕsurile intenţionate după vederile vorbitoriului, nu sunt decât o dintatură a presidentului şi în aceasta zace mare periclu pentru liniştea dietei.

Vorbitoriul nu poate încuviinţa mĕsurile intenţionate şi pentru cuvêntul, că presidiul nu represintă şi minoritatea dietei. Proiectul nu este decât vargă, astăḑi din întêmplare în mâna majorităţii, mâne însĕ poate în a altuia. Banul Soksevici nici odată n'a creḑut sĕ vadă pre presidentul actual la locul unde este, întocmai după cum presidentului Hrvath nu-i trece prin cap a crede, că va vedea vreodată în scaunul presidial pre Dr. David Starcevici. Propune deci trecerea la ordinea ḑilei.

Baronul Zsivcoviciu apără întru toate procedura presidiului.

Frank nu aproabă proiectul, căci el nu va contribuì întru nimica la vindecarea rĕului. Nu trebue luat lucrul atât de superficial. Rĕul are rĕdăcini mai adênci. Starea de aḑi a lucrurilor nu îndestulează pe nime. Trebue deci multe schimbate, ceea ce o recunoaşte şi adresa majorităţii.

Vorbitoriului nu-i sunt necunoscute meritele partidei naţionale, ea însĕ n'a ştiut validita constituţiunea. Rĕul trebueşte stêrpit din rădăcină şi nu trebue făcut ocol, ca pisica în jurul păsatului. Alungarea lui Starcevici cu gendarmi din dietă i-a câştigat trei cercuri. Mĕsurile proiectate i vor mărì autoritatea lui în ţeară. Absolutismul de partidă e mai periculos ca cel autocrat. Adevĕratul parlamentarism se basează pe libertatea tribunei, proiectul face din el maşinărie. Apelează la loialitatea presidiului în aplicarea regulamentului şi nu primeşte proiectul.

După unele vorbiri încă, s'a primit proiectul pentru luarea mĕsurilor draconice.

In Belgiu se făcură ḑilele acestea alegerile comunale.

Liberalii au luptat cu toţii pept la pept şi au eşit învingĕtori. Urmarea fu că ministeriul ultramontan şi-a dat dimisiunea. Până acuma nu este decisă încă soartea ministeriului, se crede însĕ că se va forma un ministeriu transitoriu pentru conducerea alegerilor, fiind a se disolva parlamentul actual. Legea scolară reacţionariă se vede a fi avut scurtă viaţă.

Raportul dintre China şi Francia începe a devenì tot mai acut. Parlamentul a plenipotenţiat pre guvern la luarea de mĕsuri energice. Caracteristic este că chinezi contra dreptului ginţilor, au pus premii pentru oficirii francezi vii sau morţi numai prinşi sĕ fie.

În ḑilele acestea s'au deschis parlamentul Angliei. Ḑiariul „Voinţa Naţională ne schitează mesagiul reginei şi situaţia în Englitera în următoarele:

Parlamentele Europei au început a se deschide unul câte unul. Joi la 11/23 ale curentei s'a deschis sesiunea de toamnă a parlamentului Marei Britanie şi discursul reginei rostit cu această ocasiune afirmă că relaţiunile guvernului ei cu celelalte puteri sunt din cele mai amicale, că generalul Gordon va fi ajutat de trupele engleze din Dongola ca sĕ scape din încurcătura în care el insuşi s'a încurcat, că Egiptul trebue scos cu ori-ce preţ din dificultăţile financiare în cari se află de când cu neisbândă conferinţei din Londra, că cestiunea hotarelor Transwaalului trebue resolvată cu multă luare aminte, în fine că una din ocupaţiunile de căpetenie ale Parlamentului este desbaterea şi deslegarea cestiunei reformelor electorale, propuse de cabinet încă din sesiunea trecută. Ast-fel programa lucrărilor Camerei este pe cât se poate de variată şi plină de cel mai mare interes. Ea pune în vederea representanţilor ţĕrei un şir bogat de întrebări a căror soluţiune nu se va face fără desbateri furtunoase şi promite o sesiune de acelea ce rare ori întâlnim în viaţa parlamentelor.

Discursul Reginei afirmă că relaţiunile guvernului seu cu celelalte puteri sunt din cele mai amicale. Pe cât pare însĕ a resulta din realitatea lucrurilor, aceasta este frasă vagă, de natura acelora ce se strecoară de regulă în mesagiele de deschidere ale parlamentelor. Şi în adevĕr, de vom recapitula faptele sevêrşite în cursul lunilor din urmă vom vedea că raporturile Angliei cu unele din puterile Europei, fără a fi încordate, nu sunt totuşi ceea ce s'ar numì în termini proprii „amicale." Înţelegerea anglo franceză, pe care dl Gladstone conta înainte de întrunirea conferenţei, s'a vĕḑut că este mai mult un desiderat de cât o realitate; ruptura cu Francia, pe care dsa voia sĕ o înlăture cu ori-ce preţ, este mai-mai un fapt; politica sa, care se întemeia pe credinţa că Republica francesă şi imperiul german nu vor găsì nici o dată un tĕrêm de înţelegere comună, a suferit o amară decepţiune, şi ceea-ce este poate mai dureros pentru presedintele cabinetului engles, principele Bismarck convoacă o conferenţă în Berlin, unde Francia şi Germania vor fi de acord. Cancelarul împĕratului Wilhelm sprijinea în Londra drepturile Franciei contra propunerilor englez în cestiunea financelor egiptene; în Berlin el va apăra interesele coloniale ale aceleaşi puteri contra pretensiunilor britanice în afacerea navigaţiunei pe riul Niger şi în delicata cestiune a ocupărei pămêntului pe coastele africane. În cestiunea lichidărei din Egipt putem ḑice că Englitera a avut toată lumea în contră'i până când în fine guvernul lui Nubar-Paşa s'a vĕḑut nevoit a declara că dela 14/26 ale lunei acesteia veniturile drumurilor de fer şi ale telegrafelor nu vor mai întra în visteria statului, ci în cassa datoriei internaţionale. Când o asemenea declaraţiune vine în urma unei mĕsuri care provocase un protest general din partea creditorilor egipteni, şi când aceea mĕsură era o inspiraţiune a cabinetului britanic, se mai poote oare vorbì de „relaţiuni amicale" ale acestui cu celelalte puteri?

Posiţiunea ministeriului Gladstone în faţa parlamentului se agravează prin slăbiciunea sa militara şi mĕsurile neinsemnate ce s'au luat în această privinţă. Pe când marina Franciei se ridică necontenit, Englitera pierde din ce în ce superiotatea ei marină, care o făcea doamna necontestată a elementului nesigur. Situaţiunea în imperiul anglo-indic este mai îngrigitoare de cât ori când. Bilul asupra impositului fonciar în Bengal a produs o nemulţumire destul de viuă şi reducerea trupelor principilor indieni este pusă la ordinea ḑilei. Pentru ca sĕ isbutească în aceasta întreprindere de o natură aşa de delicată, ministeriul britanic trebue sĕ lucreze cu multă luare aminte, ca sĕ nu atingă susceptibilităţile principilor indieni. Administraţiunea lordelui Ripon a dat naştere la tot felul de nemulţămiri, din causa reformelor ce el voia sĕ introducă în nemărginitul imperiu anglo-indian. El fuse rechemat şi înlocuit cu inteligentul lord Dufferin ale cărui abilităţi administrative sunt mai puţin recunoscute de cât cele diplomatice. Putea-va oare noul vice-rege sĕ ducă la un sfêrşit bun sarcina ce şi-a luat'o asupra-i?

Pe lângă aceasta o mulţime de cestiuni internaţionale aşteaptă de la d. Gladstone o soluţiune practică potrivită cu dorinţele şi interesele poporului englez. Mai presus de toate nenorocitul Gordon are trebuinţă de un ajutor energic şi eficace, care sĕ-l apere din mijlocul tribunilor barbare ale Sudamului.

Dar dacă politica esternă a dlui Gladstone lasă mult dorit şi poate da naştere la interpelări justificate în sênul Parlamentului, politica sa internă este plină de înţelepciune şi are cu sine majoritatea imensă a poporului englez. Călĕtoria sa în nordul regatului a fost un adevĕrat triumf, o mulţime nenumĕrată de popor aclama cu entusiasm pe bĕtrânul tribun al libertăţilor britanice, pe când meetingurile provocate de capii oposiţiunei rĕmânea mai-mai deşerte. Această deosebire de succes se esprimă prin faptul că cestiunea cea mare, care agită în acest moment publicul din Regatul Unit, este bilul de reformă electorală, pe care d. Gladstone 'l susţine cu toată puterea esperienţei şi a elocinţei sale, pe care torii 'l combat cu o îndărătnicie inesplicabilă. În această cestiune, bĕtrânul conductor al wigilor are toate simpatiile cu sine, pe când marchisul Salisbury vede numĕrul adepţilor sei din ce în ce scăḑênd. Şi nemulţumirea poporului în contra atitudinei conservatorilor merge până acolo, în cât în multe locuri, în presă ca şi în întruniri publice, se aud strigăte de felul acesta: Jos cu Camera Lorḑilor! Jos cu inamicii poporului! Torii de astăḑi nu arată mai multă înţelepciune de cât cei din 1832, când se puse pentru ântâia oară în Cameră reforma parlamentară. In loc de a ataca pe adversarii lor politici pe tĕrêmul cestiunilor esterne, în cari ei s'a arătat aşa de slabi, ei 'i atacă tocmai în fortăreţa lor cea mai inespugnabilă, adecă în politica internă.

Unele reflecsiuni

la proiectul de regulament pentru afacerile Consistoriului Metropolitan, elaborat de Ioan cav. de Puşcariu deputat congresual an. 1882.

I.

Fie-care ortodox trebue sĕ salute cu bucurie proiectul acesta de regulament elaborat de un bărbat distins, carele dela început a conlucrat la restaurarea Metropoliei noastre şi la toate sinoadele şi congresele a fost unul dintre cei dintâi factori ai promovarei intereselor şi afacerilor noastre bisericeşti. Trebue sĕ se bucure fie-care fiu al bisericei noastre de acest proiect, căci fie-care trebue sĕ dorească din inimă, ca sĕ fim odată organisaţi nu numai pre hârtie ci şi în faptă, şi toate afacerile bisericeşti sĕ-şi meargă regulat cursul canonic, şi sĕ nu mai schiopătăm şi stagnăm că astăḑi în multe privinţe şi mai ales cu causele apelate la consistoriul metropolitan.

Congresul bisericesc la timpul seu 'şi va da verdictul asupra acestui proiect. Eu nefiind deputat al Congresului, ear de altă parte ca un fiu al bisericei interesându-me de

---

timpul aşa numitelor învasiuni de popoare când au năvălit peste aceste locuri ca şi neşte locuste cutropitoare. Ne putem închipuì câţi de ai neamului nostru se vor fi măcelărit în aceea învălmăşală teribilă, şi totuşi astăḑi sûntem de toţi la ḑece milioane.

Ni se va obiecta poate că au scăpat prin codri şi peşteri. Concedem aceasta şi chiar o susţinem cu tărie dar totuşi dacă în Român nu era putere de viaţă nu ar putè sĕ fie ceea ce e astăḑi în privinţa numerică. Pentru că la tot casul ţĕranul român avênd proprietate, casă şi familie trebuia sĕ se îngrigească de esistenţa familiei şi aceasta nu o putea face decât dacă se reintorcia la casa şi masa sa. Nu trecea poate bine pragul şi duşmanul în urma lui pătrundea în casă, i răpia tot ce avea, îl lipsia de viaţă şi apoi 'şi urma calea sa mai departe.

Aceasta se întêmplă cu nenumĕrate familii şi eată numĕrul românilor scade pe ḑi ce merge.

În astfeliu de împregiurări pus românul trebue sĕ ajungem la părerea că numĕrul nostru scăḑuse mult odată aşa încât doară numai aceia cari ştiură sĕ se ascundă mai bine şi sĕ se aprovisionese timp mai îndelungat putură scăpa de pericolul vieţii.

Când de sus din înălţime sĕ dede mandat ca sĕ încete şi aceste barbarii ceriul apărea luminos, soarele trimise cu îmbelşugare raḑele sale spre pămêntul mănos al patriei noastre şi locuitorii părăsindu-şi asilele lor, se retrase la vetrele părinteşti, se puseră pe lucru şi se apucară de veaţa de mai înainte. Atunci erau puţini dar se înmulţiră, căci românul e un popor vital. Chiar şi acum ne putem convinge cu deosebire prin locurile de pre la munţi pre unde n'au ajuns aborii cei rei, despre viviciunea câte unui bĕtrân, care deşì înaintat în etate e voinic, cu peptul rĕsfăţat cu faţa verde şi deschisă.

Când 'ţi răpede câte un cuvênt par'că nu ar vorbì unul de şepte-ḑeci de ani, ci unul de trei ḑeci de ani. Aceste toate ne întăresc în credinţă că în poporul român este vitalitate şi că precum veacurile trecute n'au putut sĕ-l stingă de pe faţa pămêntului cu atâta mai puţin timpurile de acum sau chiar cele viitoare. Una însĕ ce ne lipseşte noaue este lipsa de alipire de iubire reciproacă. Când ne vom stima şi iubì unii pre alţii, atunci darul ceriului s'a revărsat asupra noastră şi atunci sĕ ştim că de s'ar pornì toate hordele contra noastră puţin ne vor putea strica. Căci uniţi în cugete şi în simţiri odată, fără multă greutate vom putea sĕ înfruntăm ori şi ce pericul. Dar ce e mai mult ne vor stima cei din jurul nostru.

S'a ḑis de mult că pentru ca sĕ te stimeze şi preţuească cineva, caută mai întâiu ca tu însu-ţi sĕ te stimezi şi preţuieşti. Acestea păreri desfăşurându-le încheiăm cu credinţa în vitalitatea neperitoare a românului.

Moţul.

afacerile bisericești, im țin de datorință, a face pe calea aceasta unele reflessiuni la acest proiect, de regulament — într'o cestiune pre cât de delicată, pre atât de momentoasă.

În §. 66 pag. 26 din proiect se ḑice: „pedepsele: *a*) admonițiunea, *b*) înfruntarea, *c*) pedepsele în bani prin detragere din salariu, *d*) suspendarea temporană dela oficiu și dela ese ciarea drepturilor bisericești; *e*) dimissiunea totală din oficiu.“ Apoi se statorește tot acolo, că până se va face un regulament special disciplina asupra persoanelor oficioase singulare dela consistoriul metropolitan o eserciază în a treia instanță congresul național bisericesc prin un senat esmis ad hoc stătătoriu din 12 persoane sub presidiul unui episcop. Disciplina asupra întregului consistoriu metropolitan, precum și asupra episcopilor și metropolitului o eserciază în prima și ultima instanță congresul național bisericesc.“

Aceasta după părerea mea nu poate sĕ fie așa, căci ar fi un principiu în contra bisericei orientali, cari sûnt și trebue sĕ fie basa și legea fundamentală la toate decisiunile și regulamentele noastre bisericești; și dela aceasta lege fundamentală nu ne este iertat a ne abate, deacă nu vrem sĕ periclităm și rumpem unitatea cu biserica orientală.

Noi avem ierarchiă bisericească. La noi tagma preoțască este o tagmă ieratică. Cu deosebire dignitatea archierească a fost dela început, este și trebue sĕ fie în sensul așeḑementelor bisericești o dignitate înaltă și ponderoasă, care prelângă datoriințe 'și are și drepturile sale canonice deosebite. Eată ce statoresc canoanele cu privire la disciplina bisericească! În Pravila cap. 68 pag. 53 stă scris: „Nu s'au dat preoților, nici mirenilor se judece pre Archiereu, pentru că el este capul și păstoriul lor.“ (S. Nic dela Ser.) „Dară aceasta s'au dat — se ḑice tot acolo — archiereilor sĕ judece pre preoții și pre oamenii lor. Nici diacon, nici mirean nu poate sĕ judece pre preot.“

Congresul precum știm, este compus în maioritate de mireni și parte din preoți și poate și din diaconi. Aceasta corporațiune nu poate sĕ eserceze dară disciplina asupra archiereului, nici chiar asupra unui preot, căci este în contra canoanelor și instituțiunilor positive ale bisericei, și Sinodul III-lea legiuește în canonul 8-lea; „de va produce cineva o formă nouă împrotiva celor hotărîte acum, s'au socotit de tot sfântul și economicul sinod, sĕ fie fără tărie.“

Nu poate congresul se eserceze disciplina în genere nici din acel punct de vedere, că el nu este o corporațiune judecătorească nici esecutivă, ci o corporațiune legislativă.

Nu poate congresul sĕ eserceze disciplina bisericească nici din aceea considerațiune, că o astfeliu de statorire ar fi în contra statutului organic, carele apriat statorește la artic. II. §. 158 că: „Consistoriul metropolitan este organul suprem administrativ și judecătoresc pentru întreaga provincia metropolitană.“

Este întrebarea, cine dară sĕ judece pre archiereu? sau cine sĕ eserceze disciplina asupra lui? Rĕspunsul nu trebue sĕ ni 'l formăm noi după buna chibzuire, ci 'l aflăm în canoane. Eată ce ḑice în privința aceasta canonul од (74) apostolescu: „episcopul de s'ar prihănì pentru oarece de către oameni vrednici de credință, de lipsă este a se chiema el de către episcopi, măcar de ar întimpina și ar mărturisì, seau se va vădi, otărască să certarea. Eară dacă chiemat fiind, nu va asculta, chiemese și a doua oară, trimițiendu-se la el doi episcopi. Eară deacă și așa nu va asculta, chiemese și a treia oara, earăși doi episcopi trimițându-se către dênsul, și deacă și așa defăimându-ne nu va întimpina, sinodul hotărește asupra lui cele socotite, ca sĕ nu socoteescă, fugind de judecată, că câștiga.“ Acì se ḑice că dacă episcopul și la a treia învitare nu sĕ va presenta, sinodul sĕ hotărască sau decidă asupra lui. Și cumcă numai sinodul episcopilor se înțelege acì, se vede lămurit din esplicarea subînsemnată la acesta canon în Pidalion pag. ѯє. unde stă scris: „. . . . și dacă (episcopul) și a treia oară va defăima și nu va merge, de aceea dar sinodul episcopilor hotărească asupra lui.“

Din acest canon este evidente că nu altă corporațiune fără numai sinodul episcopilor are dreptul sĕ judece pre episcopul și sĕ eserceze disciplina asupra lui.

Eară episcopul judecat și agravat cu sentența sinodului episcopilor poate apela la scaunul concernente patriarchal. Așa dispune canonul al 3-lea al sinodului local din Sardicea. Pre basa acestui și a altor canoane însuși canonistul Șaguna în dreptul canonic pag. 107 §. 145 punct VIII ḑice sub 3. că patriarchul primește apelația episcopului agravat cu sentința adusă în sinodul metropolitan cu pluralitate de voturi (sub sinodul metropolitan se înțelege sinodul episcopilor dintr'o metropolie); ear sub 5. ḑice că patriarchul judecă diferințele escate între episcopii sufragani și metropolitul lor, precum și cele escate între laici și metropolitul lor.

Deci dacă din considerațiuni politice nu vrem sĕ ne estindem astăḑi cu esерciarea disciplinei bisericești până la dreptul patriarchului, apoi la ori ce întêmplare trebue sĕ ne mărginim a statori, ca disciplina asupra episcopilor și metropolitului o eserciaḑă în prima și ultima instanță sinodul episcopesc, dară nici decum congresul național bisericesc după cum se propune în projectul din cestiune.

În provinția noastră metropolitană sunt de presinte numai trei archierei; așa dară când ar veni causa unui archiereu în sinodul episcopesc spre pertractare, ar fi numai doi archierei în sinod, cari ar avea sĕ judece și decidă. Este întrebarea, că oare de ajuns sunt acestia? Și acestia trebue sĕ fie de ajuns, căci ḑice capul cel etern și întemeietoriul bisericei, că unde sunt doi sau trei adunați întru numele meu, acolo sûnt și eu în mijlocul lor.

Dară chiar și în privința aceasta fiind vro nedumerire se poate ajuta prin chiemarea la sinod și a altor archierei ortodocși din eparchiile vecine din monarchia, precum d. e. din Bucovina, căci eată ce dispune în sensul acesta canonul 14 al sinodului din Antiochia; „dacă vr'un episcop pentru oarecare vinovății s'ar judeca, apoi s'ar întêmpla a fi împărechere pentru dênsul între episcopii eparchii, unii adeca hotărêndul nevinovat pe cela ce se judeca, eară alții vinovat, pentru scăparea de toată îndoiala sau socotit de sântul sinod, ca episcopul metropoliei de pe la eparchiele mestiesitei țĕri sĕ chieme pe alții oare-carii, cari sĕ mai judece, și îndoirea sĕ o deslege spre a adeveri împreună cu cei ai eparchiei pricina cea pusă înaintea lor.“

Din acestea precum și din toate canoanele privitoare la acest object se vede lămurit, ca o corporațiune compusă din preoți și mireni sau și numai din preoți — ori cum s'ar numi ea — nu are dreptul sĕ judece pre archiereu nici se esercede disciplina bisericească asupra lui, ci dreptul acesta compete sinodului episcopesc; eară congresul ar putea numai păși d. e. prin o delegațiune ca acusătoriu față cu archiereul.

Cumcă sinodul eparchial sau congresul nu are drept nici a primi sau esamina acuse aduse în contra archiereului necum a esercia disciplina asupra lui, se vede și din canonul 7-lea al sinodului ecumenic al II-lea unde se legiuește:.. „eară dacă oare-carii (neprihaniți) ar ḑice, că au oare-care pâră asupra episcopului, — acesta poruncește sfântul sinod a-și înfățoșa pârile înaintea tuturor episcopilor eparchiali și înaintea acelora sĕ se vădească vinovățiile episcopului celui ce ar fi în oare care pricini, și acestia se decidă.“

(Va urma.)

Convocare.

Pe basa §-fului 13 din „Statute,“ prin aceasta se convoacă adunarea generală a „Reuniunei femeilor române“ din Sibiiu pe **28 Octomvre a. c. st. vechiu (9 Novembre, a. c. st. n.)** în localitățile cassinei române din Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 7 după ameaḑi **la 3 oare.**

Ordinea ḑilei:

1. Raportul comitetului despre sortitura întreprinsă de Reuniune.
2. Statorirea budgetului pentru anul 1885.
3. Întregirea a 3 locuri vacante în comitetul reuniunei.
4. Propuneri eventuale.

Sibiiu, 16/28 Octombre, 1884.

Maria Cosma, m. p., presidentă.
Anast. Toma, m. p., secretar.

Mulțămită publică.

Pentru sortitura arangiată de Reuniunea femeilor române din Sibiiu au mai incurs următoarele: Dl Rudolf Fogarasi: 1 los dela „Crucea roșie“ maghiar, 3 ștergare brodate naționale. Prin doamna Maria Moga colectantă, doamna Carolina V. Pop: 1 cuvertă de masă țĕsătură țĕrănească din lână, 1 ștergar brodat; domnul Moise Moga cordoner, 3 părechi portrete litografate „Regele și Regina României“; doamna Elisaveta Opriș, 2 ștergare țĕsetură proprie; dna Iuliana Văssi, 1 ștergar țĕrănesc, 1 servet țesătură proprie; dșoara Elena Baltă, o corfiță de bilete brodată, 1 însemnător de cetit; dșoara Aurelia Henzel, 1 perinită pentru ace cu mărgele. Prin dna Maria Maier n. Dancăș colectantă; dna Maria Dancăș, 1 păreche desagi și o traistă din lână, 1 merindeață, 1 chingă; dsoara Dora Dancăș, 1 ținĕtor de ștergare cu brodărie.

Pentru bunavoința documentată față cu scoala reuniunei comitetul le esprimă mulțămită pe calea aceasta.

Mulțămită publică.

Dna Dobra Petru Hodrea din Reșinari a binevoit ca și în anul trecut a dăruì pentru scoala de fetițe a Reuniunei femeilor române din Sibiiu 2 stângini de lemne. Pentru acest don marinimos i se aduce mulțămită din partea Comitetului.

Varietăți.

* (Învitătoriu). Despĕrțământul cerc. X. (Clușiu) al „Asociațiunei transilvane pentru literatura rom. și cultura poporului român“ va ține adunarea sa generală de est an la Cluș în 2 Novembre st. n după ameaḑi. Sunt învitați drept aceia p. t. domni membri din acest despărțemênt și alți amici ai literaturei rom. și culturei poporului rom. și cu tot respectul rugați, se nu prejete a se presenta la numita adunare cât mai numeroși.

Cluș, 25 Octobre st. n. 1884.

Comitetul despărțĕmêntului cerc X al „asociațiunei tran.

* (Postal). Cu 1 Noemvre începênd între Tordaszentlászlo și Feneș va comunica posta în toată ḑiua.

Mersul:

Pleacă din Tordaszentlaszló	la	10	oare	30	m.	dim.
Ajunge la Feneș	„	12	„	20	„	„
Pleacă din Feneș	„	2	„	—		—
Ajunge la Tordaszentlászlo	„	3	„	50	„	—

* (Postal) În comuna Boian, comitatul Têrnava mică este de a se ocupa postul de magistru postal.

Condițiuni: Contract de oficial și 100 fl. cauțiune.

Venite: Salariu 120 fl., paușal de cancelarie 40 fl., paușal de transport 400 fl.

Suplicele se se trimită în termin de trei sĕptĕmâni la direcțiunea de postă în Sibiiu.

* (1784 și 1884). De două ḑile la librăria Schmidecke de aici sunt espuse portretele eroilor naționali de acum 100 de ani.

Librariul german de bună samă nu va fi socotit între dacoromanisti, și noi cari în inima noastră avem un colț pentru propagatorii ideilor de libertate începênd dela Horia până la Kossuth și Garibaldi, atragem atențiunea publicului asupra portretelor espuse la vederea lumei.

Pe stradele Sibiiului mulți oameni umblă și nu noi vom cerca procesul ce se desvoaltă în peptul fiecărui singuratic la vederea portretelor lui **Horia, Cloșca, și Crișan.**

* Cetim în „Telegraphul“: Ni se scrie din Basarabia că mai multe sate din județul Soroca, din județul Orheu și Bălti au presintat guvernatorului petițiuni colective, cerêndu-i voie de a emigra în guvernamentul Samara. Țeranii români din aceste județe ale României se plâng că nu mai pot trăì din lipsa pămêntului. Guvernorul general Constantinoviciu a trimis un ordin ispravnicilor respectivi în care le ordonă ca sĕ arate țeranilor planurile pămênturilor disponibile în guvernamentul Samara, ca emigrații sĕ poată singuri alege locurile unde voesc a emigra. În momentul de față pe malul drept al rîului Samara se află deja 7 sate de români. Poporațiunea acestor sate, cari sunt considerate de cele mai avute din guvernament, se ridică la 8,903, locuitori aproape toți emigranți din județul Chișinĕu și Iași.

* (Din notițele unui advocat.) „Libertatea academică“ nu stă întraceia de a umbla cu căciulița și căița împestrițate și numai cât o pletiță de nucă de mari pe cap, nici întraceia de a purta măciuci ferecate în mână și de a boldi pe toți filistri — adecă pe toți cari nu se țîn de clasa „burșilor“ — în coaste cu ele; nici în vêrtutea de a bea câte 20—30 mĕsuri de bere sau vin într'o noapte, nici de a merge în prelegeri numai când voești.... toate aceste sunt profanări numelui celui frumos „„Libertate academică.““ — Dar libertatea academică nu stă nici întru a te sluțì sau chiar omorî unul pre altul în duel pentru câte o Dulcinea de Toboso sau pentru alte sĕcături și mai ridicule......... nu! Aceste dacă nu sunt pentru alții demne, cu atât mai puțin pentru cei academici români.

Păḑește legile eticei, adecă preceptele moralului și a dreptului și vei fi liber; nu le păḑi, și vei fi sclav al patimilor tale!“

* (Statua lui Rousseau.) Sub acest titlu ḑiarul „Adevĕrul“ din România comunică următoarele: „Un comitet s'a constituit definitiv la Paris pentru a ridica monumentul decretat gloriei lui Ioan Iacqes Roussnau de către adunarea națională dela 1789, și mai târḑiu de către convențiune.

Comitetul ales, face demersurile trebuincioase pe lângă consiliul municipal, pentru a se da numele lui Ioan Iacqes Rousseau nouei piețe create lângă strada cu același nume și pentru a obține autorisarea de a așeḑa acolo statua.

Orașul Paris a subscris cu 7000 de lei. Statul a dat bronzul și marmora. Un mare numĕr de consilii comunale și județene au votat fonduri.

Comitetul învită toată presa liberală din lumea întreagă ca sĕ anunțe lucrul și sĕ îndemne pe toți a subscrie la această însemnată operă.“

* (Pentru ce nu scriu unii oameni)? Întrebat Theocritus de oare-cine că pentru-ce nu scrie? Pentru aceea, rĕspunse, pentru-că pe cum a-și voì nu pot și precum pot nu voiesc.

* Delirium tremens, (românește: nebunie din beție, i se mai ḑice și tremurice, nemțește: Sauferwahnsinn, ungurește: iszákos örj), provine din erumperea cronică a ferbințelei spirtului. Morbul acesta se ivește cu deosebire la bețivi și în specie la cei ce beau rachiu, rum etc. în mĕsura mare și vine sau de sine sau apoi împreună cu alt morb. Ca morburi ocasionale sîmt aprinderea de plămâni, vătămăturile dar cu deosebire sfărmarea vr'unui os. Simptoamele prime ale acestui morb sunt: nedurmirea, în decursul mișcărei neașĕḑĕmênt, mâni tremurătoare, privire rătăcită și vorbă multă. Culminațiunea morbului se caraterisează prin amăgiri sensuale și înebunire. Bolnavii de regulă borborosĕsc cuvinte ne'nțelese, vĕd sburând împrejurul lor animale mici, alungă șoareci, cloțani de sub paturile lor se sîmt ca și când s'ar hoița în sus și în jos etc. În nebunia lor mai adese-ori sunt dispuși bine și de multe-ori sunt foarte comici. Altă dată sunt fricoși, turbați, tot sparge ce află în cale și ar voì sĕ tot alerge. Nebunia înceată pe timp mai scurt, dar nedurmirea e continuă, obrajii sunt în pistrițați cu roșață, aprinși, ochii rătăciți, pelea asudată, pulsul numai câte-odată bate mai tare, frigurile nu sunt nici odată presente. Morbul sĕ începe de regulă la oamenii în vêrsta dela 30—50 ani și numai escepționalminte durează mai mult de vr'o câte-va zile, când bolnavii petrecuți 'și redobêndesc somnul. Adese-ori finindu-se cu vindecare, din cas în cas pe lângă aceea că cel ce a suferit slăbește total dar poate sĕ și moară, de altă dată însĕ după parocsism rĕmâne mintea turburată. Ca medecamênt se dă bolnavilor în mĕsură mai mare opiu; dar mai bun se pare a fi cloroformul. Cu succes bun s'a folosit la vindecarea boalei chiar și beuturi spirtoase. Sloboḑirea sângelui e periculoasă și poate causa moarte grabnică. Cu încetarea parocsismului ar fi consult ca suferindu-l sĕ se rețină dela beuturi spirtoase, de oare-ce însĕ unui bețiv pătimaș i este, așa ḑicênd, aceasta preste putință, morbul în timp mai lung sau mai scurt ear sĕ ivește până când cel bețiv într'un mod sau în traltul cade jertfă patimilor sale.

* Interesul cel mare ce-l manifestă regina României pentru desvoltarea culturei tinerelor creațiuni ale neamului nostru de dincolo de carpați, e invederat prin împregiurarea, că înainte de a pleca din București, s'a dus, ḑice „l'Indép. roumaine," la Asilul Elena Doamna și, după ce a visitat institutul, a adunat elevele și le-a ḑis: sĕ n'aibă nici o grijă de viitoriu, căci nu se va schimba nimic din ceea ce a făcut generalul Davila.

„Voiu face tot ce voiu putea pentru Asil, a fost cuvintele M. Sale, și nu voiu cruța nimic pentru propășirea acestui institut — model."

* (Comentariul ḑiarului „Rĕsboiul"). Rĕsboiul în comentarea știrei aduse de „Românul" relativ la ivirea răpciugei printre caii regimentelor de călărași din copul al II-lea de armată, se esprimă astfeliu:

„Răpciugă avem, pesta-bovină avem, filocseră avem, angină avem, criză economică avem, c'un cuvênt stăm bine de tot. Nu ne mai lipsește de cât cholera ca sĕ fim perfecți!"

* (Avis celor interesați). Societatea Armonia din Cernăuți, cetim în foile din România, a hotărît a edita o colecțiune de cuartete vocale. În acest scop s'a întocmit un comitet de redacțiune și s'a adresat către compositorii români cunoscuți un apel învitândui a colabora. Compositiunile trebue sĕ fie cu tecst românesc și scrise de români. Ele vor fi supuse comitetului de redacțiunne, dela aprobarea căruia depinde primirea sau refuzarea lor. În aceleași foi cetim, că cântăreața americană Abbot a stabilit un premiu de 25, 000 lei pentru un compositor, care ar scrie pentru dênsa o operă în genul operei Marta de Flotov.

* (Naufragiu.) În drumul dintre Yocohama și Honkong a suferit naufragiu în 7 ale curentei vaporul Englez „Miramare" și dintre 50 de indiviḑi s'au înecat patruḑeci și opt va se ḑică numai doi au scăpat în viață.

* (Pasiuni.) Socrat nu s'a rușinat de a se juca în rênd cu copii. Agesilaus călăria cu copilul seu pe bâtă de trestie. Împĕratul August acum pescuia cu copii, acum se juca în cubi, se juca în nuci. Împĕratul Domițian își făcea oare în cari pe deascuns omora muște. Cine-mi va ști spune, care din acestia 'și omora timpul mai bine?

* (Caracteristica pictorilor). Matejko, directorul academiei de pictură din Cracovia, după informațiunile primite de „Nemzet," în cuvêntarea de deschidere a anului scolar a ḑis, că lipsa de credință a celor mai renumiți pictori ca Makart, Munkácsy și alții au contribuit la dispositiunea spiritului lor. „Makart totdeuna a fost ca amețit, a lucrat fără plan și fără vr'o ideă; în spiritul lui a dominat chaosul conceptelor, și se oglinda în el lipsa aceea a credinței, de care gemea orașul în care locuia. Munkácsy a depins ce-i drept doauĕ chipuri ale lui Cristos. Dar cine știe dacă nu lau ajuns ne'mpăcabilă Nemesis pentru mustațele sucite și pentru cizmele unguresti, pe cari le-a depins cu mulți ani înainte de aceasta în chipul lui Christos! Nici Dore n'a fost tocmai credincios și adesea căuta însuflețire în viață estravagantă." In esplicarea sa ḑiarul „Nemzet" ne spune, că Munkácsy a depins pe Christos cu mustațe rĕsucite și în cisme unguresti într'o coană, care se află în galeria academiei din Viena și pe care o a făcut încă ca elev și prin urmare nu se poate considera decât ca o apucătură studențească. Incât pentru noi nouĕ ne place a crede, că Munkácsy sau a cugetat că Christos a fost maghiar sau apoi a voit sĕ-l maghiariseze.

* (Bibliografic). Curs de geografie pentru usul învețămêntului secundar întocmit după programele în vigoare. Europa (fără România), fisica politică și economică de G. Th. Buzoianu profesor de istorie și geografie.

A doua edițiune reveḑută.

Craiova tipolitografia națională Ralian-Samitca 1884.

* (Bibliografic.) În 15 Octomvre va eși de sub presă: *„Revoluțiunea lui Horia"* în Transilvania și Ungaria 1784—1785 scrisă pe basa documentelor oficiale de Nic. Densușianu.

Scrierea va forma un volum mare de preste 32 coale în 8⁰ și va conține următoarele capitole:

Caracterul revoluțiunii din 1784. — Literatura revoluțiunii. — Românii în epoca militară. — Feudalitatea ungurească în Transilvania. — Asupririle Românilor în Munții Abrudului. — Tumultul din Câmpeni dela 1782. — Călĕtoriile împĕratului Iosif în Transilvania. 1773 și 1783. — Călătoria lui Horia la Viena în 1783. — Conscripțiunea militară. — Căpitanii revoluțiunii. — Conscripțiunea și scopul revoluțiunei. — Adunarea țĕranilor la Mesteacăn. — Revoluțiunea în comitatul Huniadoarei și al Zarandului. — Crișan proclamă revoluțiunea la biserica din Curechiu. — Ocuparea Zarandului. Revoluțiunea se estinde în comitatul Hunedoarei. — Țĕranii atacă orașul Deva. — Esecutarea prisonerilor Ddin eva. — Ultimatul lui Horia. — Revoluțiunea în comitatul Albei și al Clușului. — Câmpeni, Abrud și Roșia. — Primul căpitan în pericol. — Căpitanii Cloșca și Horia tinĕrul pleacă asupua castelului din Galdai. — Trupa țĕranilor de pe Murĕș atacă Vulperul și Vințul-de-jos. — Revoluțiunea străbate în comitatul Clușului. — Revoluțiunea în cottul. Sibiiului. — Revoluțiunea în comitatul Aradului. — Organisarea mișcării. — Baronul Brukenthal și baronul Preis — Guvernul transilvan și revoluțiunea. — Armistițiul dela Tibru. — Misiunea lui Molnar în Zarand. — Episcopii Nichitici, Petrovici și Popovici. — Schulutz la Câmpeni. — Insurecțiunea nobilimii. — Impĕratul Iosif și revoluțiunea. — Esecutările din Alba. — Acivitatea contelui Iancovits până la prinderea căpitanilor. — Petițunile nobilimii. — Revoluțiunea se începe de nou. — Ordinile lui Horia. — Inceperea ostilităților. — Țeranii resculați resping amnestia. — Convențiunea dela Ofenbaia. — Luptele dela Remeți, Brad Lupșa și Mihăleni. — Horia disoalvă trupa dela Câmpeni. — Impăratul Iosif și cestiunea de naționalitate în Transilvania. — Prinderea căpitanilor. — Interogatoriul lui Horia, Cloșca și Crișan. — Sentințele și esecutarea. — Hora ca „rege" și „împĕrat". — Festivitatea din Slatna. — Alte condemnări. — Imp. Iosif desființează servitutea personală. — Ecspatriarea mai multor țĕrani. — Imp. Iosif suprimă abusurile din munții Abrudului. — Revoluțiunea lui Horia la 1790—91 — Conclusiune.

Prețul unui esemplar: pentru România 10 franci și pentru Austro-Ungaria 4 fl.

Prețul esemplarilor se va putea adresa la autor Calea Victoriei sau la Tipografia „Românul" Carol Goebl. Strada Doamnei 14 București.

Loterie.

Sâmbătă în 25 Octomvre 1884.

Buda: **76 45 59 37 60**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 25 Octomvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	123.10	123.—
Renta de aur ung. de 4%	93.35	93 30
Renta ung. de hârtie	88.80	88.85
Renta de aur austriacă	103.45	103.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	97.40	97.—
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	139.30	119.—
Sorți de regularea Tisei	115.80	115.75
Sorți unguresci cu premii	115.25	115.50
Datorie de stat austriacă in hârtie	80.95	80.85
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	95.80	99.25
Datorie de stat austtriacă în argint	82.95	81.75
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	100.8
Acțiuni de bancă de credit ung.	289.50	288 —
Împrumutul drumurilor de fer ung.	143 —	142.75
Obligațiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	104.10	104.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	100.—	100.25
Obligațiuni urbariale temeșiane de	100.25	100.25
Galbin	5.78	5.76
Napoleon	9.70	9.68½
London (pe polița de trei luni)	122.10	122.—

Nr. 109. [913] 2—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 23 punct 5 și a instrucțiunei votate de sinodul archidiecesan în 13/25 Aprile 1877 Nr. 191 §. 7., prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Turdei.

Fiitorul protopresbiter ca atare va locuì în locul central al tractului anume în opidul Turda.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutorul de stat și din tacsele ce încurg pentru ședulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorțiali și pentru alte speciali funcțiuni protopresbiterale;

b) venitele ordinari ale parochiei de clasa a III din Turda, împreună cu locuința în natură, această parochiă fiind ocupată prin paroch stabil o va ocupa numai după devenirea ei în vacanță.

La postul acesta pot concurge bărbați apți și binemeritați pe terenul bisericesc și scolar; în special aceia: cari după o pregătire de cel puțin 8 clase gimnasiali sau reali cu testimoniul de maturitate, au terminat studiile teologice la vre unul din institutele metropoliei noastre și au susținut cu succes bun esamenul rigoros de cualificațiune; sau cari după pregătirea indicată mai sus, au terminat studiile teologice la vre-un institut ortodocs atară de metropolia noastră. dar apoi au depus esamenul de cualificațiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan. Pot însĕ concurge și fără testimoniu de cualificațiune profesorii de teologie, și preoții chirotoniți înainte de introducerea esamenelor de cualificațiune dacă în celelalte au cualificațiunea prescrisă mai sus.

În mod escepțional mai pot concurge și fără prescrisa cualificațiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul și acurateța manifestată în administrarea protopresbiteratului vor ave dela consistoriul archidiecesan plenar specială îndreptățire la acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post, au a-și așterne suplicile concursuali la Venerabilul consistoriu archidiecesan în Sibiiu *în restimp de 30 ḑile dela prima publicare* a acestui concurs în foaia „Telegraful Român," alăturând câte o tabelă de cualificațiune carea se conțină date esacte și speciali în următoarele rubrici: numele, caracterul (rangul bisericesc) și locuința concurentului; anii etății (anul luna și ḑiua nașterei); studiile pregătitoare afară de cele teologice (anul, locul și categoria acelora), esamen de maturitate doctorat s. a.; studiile pregătitoare teologice (anul și locul acelora și esamenul de cualificațiune); servițiile de până acum pe terenul bisericesc și scolariu (timpul, locul și categoria acelora); în fine cunostința limbilor și alte reflesiuni. Datele din această tabelă sunt de a se întărì cu documente, cari sĕ se acludă în original precum: carte de botez, testimonii scolastice și de maturitate, testimonii teologice și de cualificațiune atestate de servițiĭ bisericești și scolastice și eventualmite toate altfel de recomândări.

Turda, 23 Iuniu, 1884.

Comitetul ppresbiteral al tract. Turdei.

Președinte: **Ioan Reou,** administrator prot.

Notariu; **Ioan Tarca,** paroch.

---

200 altoi

meri și peri

de diferite soiuri nobile, din sĕmânța poamelor pădurețe prĕsiți și în primăvara anului 1881 altoiți (de trei ani) dedați cu neajunsurile unei temperaturi schimbăcioase și prin urmare în ori ce climă reușitori și

800 pădureți

meri și peri

meniți pentru transplântarea în scoala de altoit, prĕsiți din simburi semânați în primăvara anului 1882 (de doi ani), de grosimea degetului până la a mânei, sunt în grădina scoalei elementare ortodosce din Făgăraș, și se vênd de subsemnatul acum în toamna anului curent și în primăvara anului viitoriu.

Altoiul, despre a cărui calitate garantez se vinde cu 30—60 cr. v. a., pădurețul cu 5—10 cr. v. a.

[914] 1—1

Nicolau Aron, învĕțătoriu.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 122 Sibiiu, Joi 18/30 Octombre 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 17/29 Octombre, 1884.

În dieta Croaţiei lucrurile au luat avênt neobicinuit în direcţiune radicală, şi ar fi pěcat sě nu le urmărim cu atenţiune, căci şi acest radicalism îşi are şi el filosofia sa ca multe alte lucruri.

Construirea măestrită a edificiului statului nostru tot mai tare iese la iveală, şi ne dă vie dovadă, că pe basa actuală el nu se va putea susţinea mult timp.

În stare normală statul este asigurat în esistenţa sa prin armonica conlucrare a cetăţenilor. Acestia indestuliţi cu mersul lucrurilor, nejigniţi în desvoltarea lor, îşi continuă activitatea fie-care în ramul seu. Ramurile sunt astfeliu întocmite, că ele acoper trebuinţele multilaterale. Cu chipul acesta normată fiind activitatea fie cărui cetăţean, fiecare se mărgineşte la sfera sa de activitate, nu răpeşte ce e al altuia, şi nu rěmâne înděrět în isprăvirea lucrurilor sale cu acurateţă.

Model în acurateţă, statul normal regulat, ca şi un orologiu bine remontat îşi urmează desvoltarea sa în pace.

Nu aşa însě în staturile anormale, cari se abat dela tradiţiunile istorice cu totala ignorare a realităţii. In asemenea stat elementele constitutive nu se mărginesc la sfera lor de activitate, ci tăbărind unele asupra altora, produc gâlceavă, aparatul cel mare înceată a funcţiona regulat, şi măestrul recurge la mijloace estraordinare, la forţe estreme.

Din nefericire dela dualism încoace statul nostru nu mai ese din gâlceavă, căci el şi-a renegat basa istorică, urmăreşte lucruri închipuite, şi ḑi de ḑi vatămă cele mai vitale interese ale cetăţenilor.

Vom vorbì pe scurt. Am ajuns în era dispoziţiunilor estraordinare. Din stat cu instituţiuni normale începem a devenì stat cu instituţiuni anormale. „*Quod medicina non sanat, ferrum sanat.*"

Toată lumea a ţinut şi ţine încă de leac potrivit, doară cel mai potrivit, perlamentarismul. Pentru aceea el s'a şi întrodus în toate statele de cultură din Europa. Deodată cu aceasta s'a adoptat pretutindenea libertatea cugetărei şi a vorbirei, libertatea de pressă, cu un cuvênt omul a început a se simţì om după cum la lăsat Dumneḑeu şi avantagiele sau desavantagiele legate de prejudeţe de naştere sau classă au dispărut. Omul devenì om egal înaintea legei, şi aceasta era sě fie supremul stimul pentru simţirea demnităţii de om.

În acest stadiu neajunsurile ce se iveau se delăturau pe calea jurisdicţiunilor normale. Erau şi sunt oameni rěi în ori ce stadiu al vieţei de stat. Făcea cineva delicte de pressă, venìa înaintea juriului. Comitea alte călcări de lege, venia sub judecata justiţiei ordinarie, în cele din urmă dacă se simţia trebuinţa de nouě instituţiuni, parlamentul era la îndemână.

Aceasta era maşinăria şi lucrul a mers strună, cât timp elementele constitutive nu s'au simţit chemate a se înghiţì unele pre altele.

Dela 1867 încoace o boală epidemică bântue statul nostru, şi ea începe a învenina toate straturile societăţii. Această boală este maghiarisarea. De sus până jos toţi factorii puterei publice sûnt infectaţi — care mai mult, cari mai puţin — de această epidemie. Indreptată fiind ea contra esistenţei tuturor naţionalităţilor nemaghiare, e lucru de tot natural, că acestea au început a se apăra.

Noue ni s'a părut lucru ciudat toată încercarea cu maghiarisarea. Conştiinţa naţională mai viu accentuată şi manifestată n'a fost de când esistă oameni pe faţa pământului. Şi maghiarii chiar din înfocatul lor amor naţional ar trebuì sě concludă la amorul nostru naţional. Aceasta chiar şi atunci, când nu ar avea alte doveḑi de alipirea noastră către datinile şi limba străbună.

Germanii din Ungaria în veci nu se vor maghiarisa. Dovadă sasii, o mână de oameni, cari trebue sě fie făloşi de falnica tulpină germană. Şi cumcă ei şi sunt, au dovedit sěrbările naţionaie dela 18—25 August a. c.

Dacă e vorba de noi românii, apoi de — se vorbim şi despre noi. Suntem români, şi stăm în legături literarie cu românii di România liberă Se nu ni se iae deci în nume de rěu sinceritatea. Ori cât de asupriţi şi persecutaţi vom fi aici, dacă nu vom putea produce noi lucruri literarie, vor produce fraţii nostri, cărora le este liber a se desvolta româneşte. Se punem casul că starea aceasta anormală de persecuţiune va mai dura, noi totuşi nu vom perì, căci simţemêntul naţional este în noi virginal şi viguroş, apoi legăturile literarie cu fraţii de dincolo ne feresc de moarte intelectuală.

Cum stam cu slavii? Ei slavii, slavii! Eatăne ajunşi la tema noastră, la Croaţi. Mai cu cerbicie din fire şi îngrădiţi cu autonomia ţěrei, croaţii cer sě li se respecteze dreptul lor, şi fac afront şovinismului unguresc. S'a ḑis: dacă medicina nu foloseşte, vom lua cuţitul. Un singur nume a produs un puternic curent popular şi din el a crescut o vijelie, care ameninţă esistenţa Croaţiei pe basa actuală. Acest nume este Starcevici.

În sessiunea trecută el fu scos din parlament cu baionete de gendarmi, şi pentru această faptă fu ales de deputat în trei cercuri. Din unul se făcu o partidă şi ea cu baionete fu oprită la porţile parlamentului.

Telegramele de Marţi ne aduc ştirea că independenţii încă au părăsit parlamentul croaţiei. A rěmas deci partida naţională, care crede că prin acordarea de putere discreţionariă presidentului dietei, prin suspendarea juriului în cestiune de pressă şi prin suprimarea liberei cugetâri, se va putea guverna Croaţia, şi revedea pactul încheiat la 1867.

Croaţia a ajuns cu parlamentarismul la graniţe, şi dacă e vorba de baionete şi tun, apoi la aceasta mai bine se pricepe un general din armata comună ca comisariu împěrătesc.

Revista politică.

Delegaţiunile s'au presentat alaltăeri înaintea Maiestăţii Sale împěratului şi rege. Mai întâi s'a presentat cea austriacă, apoi au urmat cea ungurească. La cuvêntările presidenţilor Maiestatea Sa a dat următoriul rěspuns.

„Asigurarea de credincioasă supunere, ce mi-o-aţi adressat tocmai acuma, mi-au procurat adevěrată satisfacţiune.

Când v'am věḑut pentru ultima oară în jurul meu, puteam da espressiune aşteptărei, că în Europa se vor susţinea binefacerile păcei. Această speranţă s'a împlinit, şi în linişte pot enuncia, că după cât se poate prevedea esistă şi pentru viitoriu speranţa pentru o epocă de pace, activitate neconturbată, şi pentru bunăstarea poporului, bunăstare care din ce în ce creşte. Rapoartele noastre cu toate statele europene în special cu cele vecine sunt foarte bune.

Intrevederea ce nu de mult am avut cu M. M. L. L. împěratul Rusiei şi împěratul Germaniei nu numai mi-au procurat dorita ocasiune de a înnoì bunele mele referinţe şi cu dinastia rusească, ci ea este totodată şi dovadă despre deplinul acord al celor trei monarchi şi al guvernelor lor în nisuinţa de a susţinea şi asigura basele păcei şi ale liniştei atât de necesare binelui popoarělor. Basate ele pe observarea contractelor şi încrederea reciprocă, această unanimitate va forma o impunătoare garanţie a păcei ale cărei urmări binefăcětoare — sunt convins — vor fi nu numai spre binele nostru, ci al tuturor popoarelor.

Cu deplină considerare a stărei financiare din monarchie guvernul meu şi-a dat silinţa a mărginì erogatele pentru armata permanentă încât nu mai i-au permis susţinerea abilităţii şi a promptitudinei aceleia.

FOIŢA.

Ceva despre

Shakespeare şi teatrele engleze în secl. XVI.

(Schiţă literară.)

„*Fabula nota quidem, sed non indigna referri,*" ḑice într'un loc Ovidiu.

Citez această aserţie a poetului latin, căci ea se poate aplica în câtva şi faţă de articolul meu present. Când biografia unui muritor se comentă în decurs de 200 de ani, ori ce nou comentator soseşte cam târḑiu.

N'am desperat cu toate aceste în indulginţa cetitorului, căci sunt sigur, că de voi reuşì sě presint vre-o trăsură nouă privitoare la genialul dramatist, voi fi scusat pentru restul lucrării.

Shakespeare! nume magic, la a cărui singură auḑire ni se umple toată imaginaţiunea.

Ar trebuì, ca cineva sě nu fi iubit, pentru a rămânè nemişcat faţă de dragostea gingaşă a lui Romeo şi a Julietei; faţă de amorul şi gelosia nebună a lui Otelo. Ar trebuì, ca cineva sě nu fi avut un singur moment de suferinţă, de îndoieli, pentru a nu fi cuprins de fiori faţă de scepticismul îngheţător al nenorocitului prinţ de Danimarca.

De sigur, un om care a ştiut sě interpreteze pasiunile, cari fac raiul sau iadul pământesc, trebue că a fost un suflet nobil şi compătimitor; poate că le-a îndurat el însuşi toate plăcerile şi amărăciunile acelor pasiuni. Ori cât de vastă sě ne fie cunoştinţa inimei omeneşti, sě avem spiritul cel mai fin de observare, toate aceste daruri nu ajung pentru a da creaţiunii noastre marca adevěrului.

Vom face cel mult o poesie, în care melodia cuvintelor va naşte poate ilusia simţemintelor adevěrate; vom scrie o dramă, unde interesul momentan al acţiunii va face sě se uite goliciunea invenţiunii, dar, mai nainte sau mai târḑiu, ne vom trezì că tonul pe care am cântat e fals, că falsă e toată melodia, că ea nu mai sună la inimă, fiind că n'a venit din inimă.

„*Si vis me flere, dolendum est primum tibi ipsi, tum tua me infortunia laedent.*" Eată o acsiomă emisă cu claritatea cari caracterisează pe marele satiric latin.

Aceasta acsiomă e atât de dreaptă pentru noi, precum ea a fost în toate timpurile; căci adevěrul nu e legat nici de timp nici de spaţiu.

Dacă Shakespeare ne face sě plângem e că mult a plâns şi el, că a golit cupa nefericirilor până la ultima picătură.

Viaţa lui a remas, în mare parte, un mister pentru noi. Ştim atâta, că s'a născut din părinţi burghesi, sěraci, cari lau trimis în aşa numita „scoală a cavalerilor" o scoală, care cu toată pompositatea titlului ce purta, avea destui de „cavaleri" desculţi şi cu pantaloni spintecaţi.

Acì a înveţat tinerul William latineşte şi primele noţiuni de ştiinţă; tot ce învěţase el din cărţi.

Se relatează mai departe, că bětrânul Shakespeare pierḑêndu-şi şi puţina avere agonistă în truda anilor, poetul nostru a fost silit sě părăsească casa părintească şi se ia lumea în cap.

Pentru un băiat abia de vre-o 14 ani sigur e ceva descuragiator věḑêndu-se de-odată espus în furia valurilor vieţii, singur de toţi părăsit — William nu-şi pierdu însě speranţa în viitor. N'a fost serviciu destul de ostenicios, funcţiune destul de vilă, pe care el sě nu-o fi împlinit cu o rară abnegare şi perseveranţă.

În etate de 20 ani Shakespeare sě însoară, se pare însě că avuse un gust foarte moderat faţă de plăcerile liniştite ale unui trai casnic, căci peste puţin divorţase de nevastă sa.

De astădată îl vedem încă odată cu caosul în inimă şi moarte în suflet.

A vrut sě se resbune de oameni, dela cari el n'avuse mai mult nimic de aşteptat şi se înrolà în

Asigurarea mai cu efect a litoralului pretinde crearea de mijloace moderne de apărare și erogatele trebuincioase pentru anul prim încă de acuma trebue sě steie la dispoșițiunea guvernului meu.

Guvernul meu și-a dat silința a desvolta în Bosnia mare activitate în toate ramurile administrației. Se și arată un îmbucurătoriu progres în desvoltarea acestor țěri.

Creditul trebuincios pentru trupe în urma întêmplatei reduceri s'a redus din nou.

O cuotă pentru esibitele în administrarea acestor țěri din mijloacele comune nu s'a cerut nici de astăḑată.

Am speranță că împlinirea chemărei ce ve așteaptă, va da dovadă de zelul patriotic și cunoscuta DVoastre pătrundere. Increderea mea ve urmărește în activitatea DVoastre și pe lângă călduroasa espressiune a acestei încrederi și a grației mele imperiale Ve salut din inimă. Bine a-ți venit!"

După „Luminătoriul" din Timișoara vine acum și „Observatoriul" din Sibiiu a seduce pre cetitorii sei sě creadă, că congresul nostru bisericesc s'ar fi putut convoca pe terminul normal și după intrevenirea ministerială, pre carea numitele foi o cualifică de o simplă „dorință." Fără îndoială, informațiunile „Luminătoriului," pre cari le adoptă și „Observatoriul" purced mediat ori immediat dela inima oarecărui membru al consistoriului metropolitan, care însě ar trebuì se știe esact cea ce s'a petrecut în presența sa, că adecă consistoriul metropolitan în ședințele plenari din urmă a recunoscut în unanimitate, că în urma unui emis ministerial, de care am amintit și noi la timpul seu, a fost imposibilă convocarea congresului pe terminul normal de 1/13 Octombre. Cei stăpâniți de patimi au prea adeseori trebuință de mistificări, și acestea — precum vedem — află spaciu de ajuns în coloanele foilor numite; noi însě credem: că publicul nepreocupat va intimpina astfel de mistificări, evident malițioase, cu dispreţul cel merită ele.

Unele reflecsiuni

la proiectul de regulament pentru afacerile Consistoriului metropolitan, elaborat de Ioan cav. de Pușcariu deputat congresual an. 1882.

(Încheere).

II.

În proiectul de regulament din cestiune se statorește că disciplina asupra persoanelor oficioase singulare dela consistoriul metropolitan o eserciază în a treia instanță congresul național bisericesc prin un senat esmis ad hoc stătătoriu din 12 persoane sub presidiul unui episcop. Reformații au un for anumit desciplinariu compus cam în modul acesta, în biserica noastră însě acesta ar fi o plantă esotică. Sě presupunem că acestea 12 persoane ar fi alese și dintre membrii mireni ai congresului; atuncia acest senat *eo ipso* nu are drept sě eserceze disciplina asupra asesorilor singulari clericali dela consistoriul metropolitan, căci în Pravilă — precum am arătat la început se legiuește apriat „că nici diacon nici mirean nu poate sě judece pre preot," și ori care alt canon relativ la acest obiect întărește această legiuire.

Însě și când acele 12 persoane ar fi alese tot dintre membrii clericali, ar fi acel senat de o parte superfluu, eară de altă parte în contra statutului organic, neaflându-se nici o basă canonică pentru o atare corporațiune.

În statutul organic este normată afacerea aceasta între dispoșițiunile generali sub punct VI așa: „Jurisdicțiunea bisericească atât în afacerile judiciali cât și administrative, se va esercia prin scaunele protopresbiterale ca instanța întâia, prin consistoriele diecesane respective archidiecesane ca instanța a 2-a și prin consistoriul metropolitan ca instanța a 3-a. Toate singuratecele persoane, afară de archierei, sunt supuse acestor foruri, prin urmare și singuratici membri ai consistoriului metropolitan după competința forului; eară alt for statutul organic nu cunoaște, ci tocmai legiuește contrariul în art. II. §. 158, care sună: „Consistoriul metropolitan este organul suprem administrativ și judiciariu pentru întreaga provincià metropolitană."

Bine trebue notat că forul de prima instanță nu este sinodul sau comitetul protopresbìteral, unde sunt membrii și mireni ci scaunul protopresbiteral, carele este compus numai din preoți cu vot decisiv. Tot așa este de a-se înțelege la al 2-lea for sub consistoriul eparchial senatul bisericesc al consistoriului, eară nu consistoriul plenariu, după cum espres se legiuește în statutul organic, unde în §. 121 sub punctul 9, eserciarea disciplinei asupra preoților și poporului se numěra între agendele senatului strîns bisericesc, carele constă numai din preoți și nu și din mireni. La a 3-a instanță în eserciarea disciplinei asemenea este *per analogiam* a se înțelege sub consistoriul metropolitan senatul bisericesc al acestui consistoriu.

Privitoriu la eserciarea disciplinei și a judecăției asupra preoților trebue considerat și canonul 24 al sinodului din Cartagena, carele legiuește: „că dacă vor pârî presbiteri, atunci episcopul respectiv cu alți șepte episcopi, pre cari i vor cere pârîții, eară dacă se vor pârî diaconi, atunci episcopul respectiv cu alți trei episcopi învecinați, pre cari pârîții i vor alege, sě cerceteze causa; eară causele celorlalți clerici (-cântăreți, cetitori) singur episcopul locului le va cerceta și încheia." Șaguna canonistul ḑice la acest canon în dreptul canonic §. 164, pag. 131, că deșì în timpul de acum este prea greu, a compune o judecătoriă de șepte, și respective de trei episcopi, totuși „dacă părțile prigonite vor cere, ca sě se judece de judecători aleși, atunci episcopul este datoriu, a încuviința astfeliu de cerere în înțelesul susamintitelor canoane.

Dacă pre lângă toate acestea congresul ar vrea sě institue totuși un alt for suprem disciplinariu, acela ca sě nu fie cel puțin în contra sensului canoanelor positive, ar trebuì sě fie compus din metropolitul și toți episcopii sufragani și dintr'un numěr de membrii aleși din cler. În forul acesta fiind vorba de eserciarea disciplinei asupra unui archiereu, numai membrii archierei — metropolitul și episcopii — pot avea vot decisiv, eară membrii ceilalți cliricali numai vot consultativ; eară când s'ar alege în forul acesta și membrii mireni, acestia la eserciarea disciplinei asupra preoților nu pot avea fără numai vot consultativ, și nu decisiv, că scris stă în Pravilă: „că nu s'au dat preoților, nici mirenilor sě judece pre archiereul lor, pentru că le capul și păstoriul lor. Nici diaconul nici mireanul nu poate sě judece pre preot."

Marele apostol Pavel chiar și la aducerea sentinței de moarte asuprăi s'au provocat la dreptul seu legal ḑicênd: „*civis romanus sum*;" și acest protest s'au respectat de jidovi și păgâni. Asemenea și archiereul și preotul de rênd, când vede că se fac porniri streine în biserica noastră, punênd înainte canoanele trebue sě strige „*veto*," și nu știu, cine va putea sě restoarne acelea canoane fără a vătăma unitatea bisericei și legea fundatoriului ei.

Titu V. Gheaja,
deputat clerical sinodal.

Cestiuni de resolvat la Congresul procsim!

Cu cât drepturile unui om în posiția sau activitatea lui publică sunt mai mari și mai însemnate, cu atâta și datoriile și rěspunderea lui sunt mai mari. Deacă aceasta se afirmă despre singuraticii oameni, tot astfeliu se poate ḑice despre forurile noastre administrative bisericești. Acele au drepturi — dar trebue sě aibă și detorințe și și rěsponsabilitate.

Situațiunea oamenilor nostri față de aceste foruri devine din ce în ce mai turbure.

Trăim în un sistem încurcat unde legea se amestecă cu hatârul și libertățile cele mai frumoase și mai candide merg la braț cu autoritatismul cel mai rușinat.

Nu voiu numì de astăḑată nume, căci „*nomina sunt odiosa*" voiu se constat numai, că condus de propriele mele interese și de nevoile ḑilnice ale familiei mele am umblat mai în toate comunele unui tract protopresbiteral, dar credeți-me sě ve creadă Dḑeu, n'am auḑit o singură voce, un singur suflet, care sě fie mulțămit cu starea de lucruri în care ne aflăm. O indignațiune și un murmur general dela o margine a tractului până la ceialaltă, și aceasta din singurul motiv, că poporul e considerat din partea șefului tractual ca o vacă bună de muls și ca o oae de tuns, fără ca acel șef în schimb se presteze pentru acel popor și pentru fericirea lui cel mai mic servițiu. Lumea din acel tract se miră și nu prea de cei scăpětați, de cei ce umblă după favoruri, de cei păcătoși, dar totodată nu se poate mira din destul de oamenii cu capacitate, de oamenii cei cu stare zimbitoare de cei ce prin posițiunea lor ar trebuì sě fie liberi, independenți și cu adevěrata durere de suflet pentru poporul nostru din acel tract, cum de acesti oameni nu strigă un „*veto*" impunětoriu față de multele abusuri, ce se comit de șeful tractului, fără ca sě aibă cineva speranță de o îndreptare spre bine, de oarece el prin conecsiunea sa de rudenie și de partid este protegiatul maiorității din forul superior și așa poate continua în liniște cele mai formidabile abusuri, și cele mai grozave atentate la pungile sěrmanilor sei fii sufletești încredințați păstoririi — pardon mulgerei și tunderei sale.

Ḑic oamenii, nu e lucru curat! Nimenea nu are curagiul sě arate astfeliu de lucruri condamnabile!! Suntem de perit și numai avem unde ne plânge! Sute de fiorini se cere cu tocmeala, ca sě ducă un proces de divorțiu la îndeplinire! Vine

---

ceata acelor indiviḑi eschiși din societatea umană, cari se numiau actori sau comedianți.*)

Vom vedè mai la vale cum, tocmai această cercustare a decis pentru desvoltarea geniului seu dramatic, și a contribuit ca el sě devină cea ce a fost în urmă.

Eată în trăsuri generali viața lui Wiliam Shakespeare; e simplă dar pětrunḑătoare.

El moare în 23 Aprile anul 1616, *an nemilos*, care mai răpește de pe cerul literaturei un luceafěr, pe Miguel de Cervantes-Saavedra, autorul lui „Don Quijote."

„Ei dispar și în urma lor n'a rěmas decât golul și tristul intuneric" ḑice un cronicar în limbagiul pretențios și înflorit al acelui timp. Poate el singur a înțeles pe acesti doi genii neînțeleși de contemporanii lor, el singur a prevěḑut doliul Muzelor părăsite.

Ironia soarții a voit întotdeauna, ca mai toți oamenii mari, cari și-au sacrificat viața pentru folosul, sau desfătarea semenilor lor sě fie, până ce trăiesc, batjocoriți și despreţuiți de ei, ear după moartea lor, când ignoranța sau reavoința au mai perdut din intensitate, sě li se înalțe statue și colonade și sě fie inundați de panegirice.

E ca și când peatra rece, ce apasă căpătâiul lor, ar putea înlocuì iubirea de care au fost lipsiți și vorbele mari ar compensa injuria, ce au înḑurat.

Feriçiți de trei ori feriçiți sûnt aceia, cari ca un Victor Hugo sau ca un Alecsndri, věd încoronate roadele operii lor încă în vieață, prin stima și considerațiunea concetățenilor. Pentru o ovațiune ca cea făcută autorului „Lăcrămioarelor" după victoria lirei române la Montpellier, cred că ori cine bucuros ar da in schimb toate statuele și monumentele posterității.

Shakespeare n'a fost din acesti oameni norocoși, el murì precum a trăit: miserabil, abandonat.

Sunt cu toate aceste scriitori, cari ni-l presintă ca pe unul resfățat de toate favorurile soartei. Într'o novelă a lui Tick, el apare ca favoritul reginei, admis și distins de societățile, unde domineazā profumul și evantaiul, umerii decoltați și surisul etern, aceasta armă teribilă a inimelor ipocrite; amic al junimei aristocrate, stimat de rivalii sei, în fine un adevěrat erou de romanuri.

Aceste toate însě nu sunt decât invențiuni, pure invențiuni.

Dacă afirmările lui Tick ar fi drepte atunci sěrmanul poet n'ar fi fost nevoit sě esclame astfel într'un sonet dedicat contelui Sonthampton, singurului seu amic și mecenate:

„Numele meu trebue sě fie înmormêntat cu mine ca sě nu ne mai fie rușine nici ție nici mie; pe mine me condamnă profesiunea-mi, pe tine te va rușina amiciția noastră."

De acì se vede cu toată claritatea starea socială a actorilor și a poeților de pe acel timp.

O stare, care avea multă asemênare cu a celor esistențe vagabunde din ḑilele noastre, cari în ḑi de târg se produc pe piețe umblând pe fune, mâncând jăratic și înghițind săbii.

Dar se privim ceva mai deaproape teatrele englese de sub domnia Elisabetei pentru a avè oresicare lămuriri în cestia, care ne ocupă.

Astăḑi cu greu și-ar putè forma cineva o ideie justă despre teatrele din secl. al XVI-lea.

În secolul nostru teatrul a devenit o instituțiune culturală, pe acel timp n'a fost decât un loc de petreceri, tare des, licențioase. Dacă mai adaugem că era indecent a se duce la teatru pentru o femee onestă, ținênd la formalități, ba chiar nici bărbați în considerație nu lau putut frecuenta făr a fi compromiși, ușor ne putem face o închipuire despre publicul ordinar.

Acest public se compunea din 4 clase bine distinse.

În prima linie zărim cavalerii eleganți, tinerii aristocrați pentru cari templul Taliei n'avuse altă însemnătate, decât un „*café chantant*" are aḑi pentru noi: teren de sport și de aventure.

(Va urma.)

---

*) La Francesi până în ḑilele noastre nici cei mai de frunte artisti dramatici nu se numesc altfel decât: „comediens."

omul şi spune religiuirea în toată golătatea ei, dar dice, fă bine sĕ nu me spui undeva căci lucrul s'a întêmplat de mi-a cerut între patru ochi.“

Bărbatul X. ca sĕ scape de femeia sa Y. nu are decât sĕ afirme, că femeia sa a comis adulterul cu A... Ce face forul? Chiamă pre A... i pune evangelia în mână şi l jură! A. spune „da“ am comis adulteriu cu femeia lui X. şi în chipul acesta se află basa de a purcede la alte dovedi. Unde şi de unde nu poate scoate şeful, i vine în ajutoriu d-na şi demonstrează partidei, că dênsa a avut o soră şi nu şi-a despărţit'o de bărbat până ce a chieltuit tatăl ei vre-o miie de florini! — Sunt casuri unde partida afirmă că nu are bani! Scriitoriul de cancelarie sare sus şi dice“ „Ce? n'ai vêndut de unădile o vacă? şi aşa alianţa de 3 face şi scoate şi din peatră bani, pentrucă un al patrulea consilieriu i spune „Aici poţi avea vadă numai deacă ai bani deci ia de pre ei, adună bani şi vei fi respectat.“

Am fost şi suntem de credinţă, că oamenii, cari fac parte din tinerimea inteligentă trebue sĕ aibă basa solidă şi în fapte şi în cuvinte. Am credut şi credem că un om poate fi onorat şi stimat şi în casuri când vorba românului „nu e putred de bogat,“ dar are o inimă, care i va dicta sĕ-şi pună toate puterile spre a îndrepta relele şi a-şi îndeplinì cu esactitate şi sinceritate angajamentele luate faţă de popor.“ Forurile noastre au frumoasa chiemare de a conduce pre oameni pre calea adevĕrului, dreptăţii şi vêrtuţii, că aşa poporul nostru sĕ meargă cu paşi siguri pe drumul desvoltărei morale şi materiale. Numai aşa ne putem noi închipuì, că se va putea bucura un om de recunoştinţa iubirea şi lauda poporului, deacă toate privirile sale se vor îndrepta spre fericirea lui, ear nu spre ruinarea lui în cele familiare şi în cele materiale.

Ne aflăm în ajunul convocărei congresului. Apelez la acest suprem for legislativ în constituţiunea noastră, ca sĕ normeze.

1. Care e tacsa pentru fie-care asesor la scaunul protopresbiteral.

2. Au asesorii din loc tacsă egală cu cei din depărtare sau ba?

Ce tacsă se dă defensorului matrimoniale al tractului?

4. Ce compete unui sau la doi preoţi când sunt esmisi ca comisari investigători?

5. Ce competenţă are protopresbiterul în casuri când poartă un proces protocolar?

6. Dacă protopresbiterul e înrudit cu vr'un asesor, poate fi asesorul respectiv referinte din tractul unde e înrudit cu protopresbiterul, căci în acel cas numai poate fi vorba de o schimbare a sentinţei şi atunci „turcul te bate turcul te judecă.“

7. Ce compete protopresbiterului în cas dacă ascultă el martorii — şi poate el, în drept e, sĕ asculte martorii, fără 2 bărbaţi de încredere, cari au a subscrie protocolul de investigaţiune?

8. Mai plăteşte-se şi adi tacsa pentru sentinţe câte 40 şi 50 fl. sub numirea cunoscută de „Deliberat“ şi dacă da în ce fond vin banii aceia, sau se iau ei numai pentru fondul cel fără fund al protopresbiterului.

9. In cas când se urmează procedura edictală, ce compete protopresbiterului afară de tacsa de publicarea „Edictului“ şi tacsa scaunală şi defensorului matrimonial, căci în acele 3 stadii în cari se află un astfeliu de proces, protopresbiterul pentru fie-care stadiu cere 50 fl. şi aşa costă 150 fl. cel mai inocent proces, fără sĕ ştie oamenii unde întră banii?!

10. Ce se întêmplă cu protopresbiterul carele contra acestui normativ ar lua bani dela oameni şi ce în cas când el nu vrea sĕ espedeze un act din cancelarie până nu se dă bani?

Aceste dorim sĕ le vedem regulate de viitoriul congres, ca nişte necesităţi dictate de cele mai vitale interese din metropolia noastră, ca sĕ se evite eventualele conflicte între protopresbiter şi partide.

Un preot ortodocs din archidiecesă.

†

Ioan Codru Drăguşianul.

Înfăţişarea sĕrbătorească a oamenilor adunaţi în jurul locuinţei, păreţii îmbrăcaţi în vĕl negru, preoţii esecutând ceremonialul bisericesc, şi jalnicii orfani rĕmaşi în grija celui de sus, toate acestea fac deprimătoare impressie asupra omului. De fer sĕ fie omul şi el se cutremură până la rărunchi în faţa priviliştei, când cei înrudiţi dau mortului sĕrutarea cea din urmă.

Ca trĕsnit lovì pre publicul din Sibiiu dureroasa ştire că Ioan Codru Drăguşianul nu mai este între cei vii. O vehementă boală de rărunchi i-a scurtat firul vieţei după luptă de 14 dile între viaţă şi moarte. Fiinţă nobilă în adevĕratul înţeles al cuvêntului, Ioan Codru Drăguşianul se bucura de simpatia tuturor românilor, şi nu fără cuvênt. Caracter firm şi inimă putem dice fără sfială mai mult decât bună, Ioan Codru Drăguşanul a lucrat o viaţă întreagă pentru binele neamului seu.

Născut la anul 1817 în comuna Drăguş, comitatul Făgăraşului, Ioan Codru Drăguşianul din treaptă în treaptă s'a înnălţat ocupând posturi onorifice în stat. Paralel cu activitatea lui ca amploiat mergea activitatea lui ca român şi omul bisericei.

De aici stima cea mare de care se bucura el la oameni.

Ca vicecăpitan în districtul Făgăraş, mai târdiu vicecomite în comitatul Făgăraş apoi president la sedria orfanală tot acolo, în urmă după eşirea din oficiul de stat, secretar la comitetul scoalelor grăniţĕreşti în Sibiiu, Ioan Codru Drăguşianul şi-a conservat şi validitat inima sa cea bună şi caracterul nepătat.

Duminecă 14/26 Octobre a. c. la oarele 7 dimineaţa a rĕposat în braţele ficei sale, şi Luni sosì dela Viena şi unicul seu fiu Emiliu, drd. în medicină spre a asista la astrucarea rĕmăşiţelor pământeşti ale iubitului seu tată.

Înmormêntarea s'a făcut alaltăeri la 3 oare. Ca preoţi au funcţionat domnul asesor consistorial Zacharie Boiu, paroch în cetate, apoi domnul Petru Simtion, preot-capelan la biserica din Suburbiul Iosefin domnul George Bobeş paroch în suburbiul de jos şi ierodiaconul Ioan Cândea.

Cântările funebrale le-au esecutat elevii seminariului teologic pedagogic sub conducerea domnului Dumitru Cunţan, profesor de cântări.

Un public numĕros urmà cosciugului până la biserica din suburbiul josefin. După sĕvêrşirea prohodului părintele Boiu a rostit o frumoasă cuvêntare care a stors lacrămi din ochi ascultătorilor.

Cu un suflet nobil este mai puţin şi cu un mormênt mai mult. Se răreşte şirul bĕtrânilor venerabili, cari ne-au creat puţinul ce avem, se răresc stejarii puternici, cari la suflarea vêntului rĕmâneau nemiscaţi, se răresc şi sucrescenţa este atât de debilă încât ea în asemănare cu bĕtrânii dispare.

Sĕ dăm mortului ultimul atribut de recunoştinţă, căci el după o neobosită luptă de jumĕtate de veac a lăsat după sine un lung şir de fapte măreţe şi un nume nepătat, drept moştenire fiilor sei.

Sĕ eternisăm noi acest patrimoniu, căci el în dilele noastre începe a devenì lucru netrebnic, aşa că este pĕcat a mai fi om de omenie.

Mulţămită publică.

Pentru sortitura arangiată de Reuniunea femeilor române din Sibiiu au mai incurs următoarele:

Prin dna Maria Maier n. Dancăş colectantă; Ana Beu, 1 lepedeu, 1 ştergărel. Dna Maria Topărcean, 1 lepedeu, una păreche desagi. D-ra Maria Crăciun, 1 căpătâiu. Dna Maria Crăciun, 1 ştergar. Iustina Iridon, 1 fund de perină. Ioan Iridon 1 vas de pleu. Dumitru Ivan, 1 fl. v. a. Floarea Ioan Aleman, 1 ştergărel. Paraschiva C, Aleman, 1 ştergărel. Ana G. Dumitru Moga, 1 ştergărel ţĕset. de România. Mina Ioan Moga, 1 ştergărel. Maria Vas. Moga 1 ştergărel. Paraschiva Oana, una faţă de measă. Paraschiva Ios. Săcelean, 1 fund de căpătâiu. Maria Dtru Moga, 1 căpătâiu. Saíta Nicolae Iosif 1 ştergariu. Ana Achim Sas, 1 ştergărel. Maria Tarcea Măriuţii, 1 ştergărel. Paraschiva I. Mareş, 1 ştergărel. Maria I. Topârcean, 1 ştergărel. Maria Pavel Candin, 1 ştergărel. Dna Safta Tarcea 1 căpătâiu. Ana Vas. C. Sas, 1 ştergărel. Paraschiva N. D. Tarcea, 1 ştergărel. Maria Dumitru Săcelean 1 ie. Maria Tănase Moga 1 ie, 3 ştergărele. Maria Achim Săcelean, 1 ie. Maria Achim Sas, 1 ştergărel. Rachila Apoldan, 1 ştergărel. Elena Neagoe, 1 ştergărel. Rachila Sbârcea, 1 merindeaţă. Maria I. Sbârcea, 1 merindeaţă. Ana Bungărdan, 1 ştergărel. Elisaveta Cotoară, 1 merindeaţă. Maria N. Sbârcea, una merindeaţă. Antonia Neagoe, 1 ştergărel. Ana Vas. Neagoe, 1 ştergărel. Elena Neagoe, una merindeaţă. Dnul Ioan Iliovicin preot gr. or. 1 fl. Dobra Ilie Popa Tunariu una cruce de ceară. Maria Dtru Ţintea, una traistă mare. Ana Nicolae Roşca, una traistă mare. Dnul Ioan Pulca învĕţător, Istoria literaturei rom. de I. G. Popescu, Dicţionariu rom. germ.

Pentru bunăvoinţa documentată faţă cu scoala reuniunei comitetul le esprimă mulţămită pe calea aceasta.

Mulţămită publică.

In legătură cu cuitarea publică din Telegraful Român Nr. 110 a. c. domnul redactor al acestui diariu Mateiu Voilenu a trimis la adresa subscrisului suma colectată de 16 fl. 85 cr. pre care subscrisul o am împărţit printre cei mai amar loviţi prin focul din 7/19 Aprile a. c. şi cari fără acoperemênt cu fiori reci privesc la earna, ce ameninţă a se apropia înainte de vreme.

In numele acestor nenorociţi vin a mulţămì creştinilor, cari n'au pregetat a întinde mână de ajutor acestor nenorociţi. Cu deosebire primească adênca lor mulţămită părintele protopop Parteniu Trombiţaş de Bethlen, care a indemnat cu cuvêntul şi fapta pre credincioşii noştri la ajutorirea acestor oameni greu cercaţi de soarte.

Şoimuşul românesc 4 Octombre 1884.

Ioanichie Fecheticiu,
paroch gr. or.

Varietăţi.

(Autentic???) Cetim în diariul Pester-Lloyd dela 28 Octobre nou: „Despre primirea episcopului Szász Károly la regele, istoriseşte „Hircs,“ ulterior încă următoarele: Regele a cerut mai multe informaţiuni despre referinţele districtului episcopului Szász — Maiestatea Sa întrebă apoi: „În districtul Dtale toţi credincioşii sunt unguri“? Episcopul rĕspunde că preponderanta majoritate aparţine la naţionalitatea maghiară şi numai în comitatele mărginaşe cu Austria şi Croaţia se află germani şi croaţi, **„Şi se maghiarisează ei“** întrebă regele mai departe. **„Da“**, replică Szász — „şi toţi sunt credincioşi supuşi ai Maiestăţii Voastre.“ *„Cu plăcere o iau aceasta la cunoştinţă“* rĕspunse regele. Autentic!!!

Curios este că şovinismul îndrăsneşte a pune în gura monarchului asemenea cuvinte, voind prin aceasta a submina loialitatea noastră către monarchul şi casa Habsburg, loialitate, pecetluită cu sângele nostru la 1848 şi 1866 în luptă pentru coroană cu cei ce insinuă adi monarchului asemenea cuvinte. Autentic? Autentic!.

* (De ale timpului). De două dile avem toamnă frumoasă. Ceriul s'a înseninat, noaptea brumeadă din abundanţă, şi pompoşii munţi din ţeara Oltului cu falǎ 'şi înalţă creştetul spre ceriu. Este preste putinţă a privì fără uimire frumoasa priveliştea, când se înalţă dimineaţa soarele dintre munţii Făgăraşului, şi salută pre înţelepţii singuratici, cari înspiră aerul curat al dimineţei pe promenada Sibiiului.

* Cetim în „Românul“: O telegramă din Londra, cu data de 23 Octomvrie şi publicată de „Die Presse“ dice, că poliţia din Petersburg a pus mâna în noaptea de 19 Octomvrie pe o tipografie secretă şi descoperì documente despre plănuirea unui atentat contra Ţarului. S'au făcut o mulţime de arestări.“

* Cetim în „Telegraful“ că în 15 Octomvrie vechiu a apărut în Bucureşti o nouă foaie unică în feliul ei sub titlul: „Publicité Roumaine“ cu conţinutul: anunciuri de toate soiurile. Va apărea odată în sĕptĕmână şi se va da gratuit în toată ţara tuturor autorităţilor, comercianţilor cluburilor, otelurilor, cafenelelor etc. ea se mai afişază şi pe zidurile Bucureştilor.

„Telegraful“ i ureşte isbândă.“

* Cetim în foile din România, că suplinirea catedrei de chemie medicală, rĕmasă vacantă la facultatea de medicină din Bucureşti, prin moartea dlui Dr. Davila, se va încrendinţa dlui Dr. în chemie Aureliu Babeş, profesor la gimnasiul nostru din Braşov.

* (Cui nu-i convine tiparul) are sĕ urmeze esemplul unui oficial rus, care — în posiţia sa oficială — a avut multe neplăceri cu tiparul. In una din dile, i sĕ presentează un oficial subaltern şi i dice: „Pentru aceea am venit, că voind a întreprinde o călătorie în streinătate, am sĕ i-au rĕmas bun dela escelenţia voastră. Nare escelenţia voastră sĕ-mi dea inviaţiuni?“ „Nam, dar ce a-şi şi putea sĕ am?... De altcum.... aşa este, vei trece prin Frankfurt? îl întrebă domnul cel mare. „Da, voiu trece!“ „Atunci — rĕspunse escelenţă cercetează statua lui Guttenberg şi fi bun scuipei în locul meu întrĕ ochi!“

* (Prima biserică maghiară în America). Mare trebue sĕ fie numĕrul maghiarilor emigraţi în America, căci numai aşa se poate esplica cum cei mai cu posiţie din trênşii s'au resolvit pentru edificarea unei biserici şi a unei scoli maghiare în Pennsylvania la a cărei băi de cărbuni sûnt aplicaţi o mulţime de maghiari. Pre acest scop diarul american „Amerikai Nemzetőr“ a esmis un apel animat şi a deschis o listă de contribuiri premergênd ea cu esemplul subscriind 30 dolari. Biserica se va edifica cu meniţiunea, ca lucrătorii sĕ se poată pune in contact mai imediat cu cele eterne; scoala însĕ — după a noastră opiniune — va avea de scop cultivarea limbei maghiare şi rĕspândirea

ei printre americani. Apoi mai cuteze cineva a susţinea, că **poporul maghiar nu are menițiune civilisătoare!?**

* (**Dragoste din înrĕutăţire.**) Timon, care invidia nu numai tot ce esistă pe lume dar şi pe sine însuşi, întâlnind pe băiatul Alcibiade, l-a sĕrutat ferbinte şi i-a linguşit cu blândeţe. Întrebat de unii: pentru-ce a făcut acest lucru diferit de obiceiurile lui? a rĕspuns: Mie pentru aceea trebue sĕ-mi fie drag de băiatul acesta, pentru-că el are sĕ causeze athenienilor foarte mari nenorociri!

* Odată între romani s'a escat o ceartă internă, un popor inimic voind a se folosì de ocasiune era sĕ se arunce asupra lor; ducele acestui popor nici la o întêmplare nu le-a conces aceasta şi a voit sĕ-i abată dela planul lor. Ne putênd ajunge însĕ cu ei nici la un resultat, a demândat sĕ i se aducă înainte o păreche de câni învrăşbiţi, cari deşì erau în faţa mulţimei se tot brânţăluiau; când lupta era mai înverşunată a slobodit între ei un lup, pe care vĕdêndul cânii s'au împacat întrĕ sine şi cu puteri unite au început lupta în contra lupului. Atunci a ḑis ducele Scorius către Daci: Voi sunteţi lupul, romanii sûnt cânii; dacă ve aruncaţi asupra lor, ei se împacă între sine şi vai voaue!

Esemplul acesta se potriveşte de minune şi în ḑiua de astăḑi. Decâte-ori oposiţionalii nostri nu se 'nhaţă cu guvernamentalii, şi când e vorba de noi — de nemaghiari, ei sûnt împăcaţi între sine şi încep lupta cu puteri unite spre estirparea a tot ce nu-i maghiar! durere numai, că de şi maghiarii în parte sûnt cam încâniţi — noi nu suntem lupi; şi ce e mai rĕu suntem chiar şi noi între noi învrăşbiţi.

* (**Una curioasă coincidenţă de moravuri publice.**) Seştie că unul din flagele cari bântue populaţiunile noastre rurale este şi hoţia de cai. Bande întregi de miserabili, organisate în mod şistematic, se introduc adese-ori prin sate şi, cu toată supraveghierea administrativă, dau iama prin vitele locuitorilor şi lasă în sĕrăcie familii cari, cu o ḑi mai 'nainte treceau pintre cele mai de frunte ale locului.

Cetitorii nostri 'şi aduc poate aminte că, acum vre o trei sĕptămâni, sătenii din Aldesci, comuna din judeţul Râmnicu-Sărat, esasperaţi de cutezanţă unor hoţi de cai, cari se arătaseră de mai multe ori prin sat, îndată ce au prins mai mulţi dintre bandiţi, au sărit cu ciomoagele asupra lor şi i au bătut aşa de cumplit în cât capul bandei a rĕmas mort, eară ceilalţi au fost duşi la spital într'o stare vrednică de jale.

Această justiţie sumară şi espeditivă, cunoscută sub numele de **legea lui Lynch**, o vedem practicată pe o scară întinsă în America, şi mai cu samă în partea vestică a Statelor-Unite unde represiunea grabnică a crimelor este o cestiue de esistenţă pentru locuitori.

Astfeliu, acuma o ļlună, nişte coloni din comitatul Mac Lean au pus mâna într'o sară pe un oare-care James O'Neil, capul unei bande vestite de hoţi de cai şi l-au spânzurat de un stâlp de telegraf cu laţul chiar de care se servise el spre a prinde caii. După acea colonii s'au luat în goană altor patru hoţi din aceaşi bandă, i-au ajuns aproape de o apă şi au tras focuri în ei. Unul din tâlhari a fost ucis în timpul luptei, eară ceilalţi trei au fost prinşi şi spânzuraţi. Aceste cinci esecuţiuni sumare au umplut populaţiunea de bucurie şi s'a hotărît că, pe viitor, hoţii de cai vor fi urmăriţi ca nişte fiere sĕlbatice şi „arelynchaţi“ fără milă.

Coronerul localităţii ă făcut în urmă o anchetă pe cadavrul lui O'Neil, cel spânzurat de stêlpul de la telegraf. După matură chibzuinţă juraţii au dat un verdict în care se ḑice că „rĕposatul a murit prin sinucidere ducându-şi calul aproape de un stâlp de la telegraf, de care a acăţat capul laţului, eară pe acesta şi l-a pus împregiuru gâtului şi, arucându-se în aer' a lăsat astfel calului libertatea de a fugi de sub el·“

Cum vedem, afară de partea escentrică şi cu totul americană a faptului, esecuţiunea din Aldesci se asamână în multe privinţe cu cea din Mac Lean, atât este de adevĕrat că la situaţiuni disperate trebuesc remedie eroice...

* * *

D. Iancu Missirliu, vechiu concipist la inaltul Divan şi actualmente advocat, a făcut apel în contra unei hotărâri a judecătoriei ocolului V din Bucureşti, care l condamnă la 50 lei amendă şi la 50 lei depăgubiri civile, pentru că a insultat pe confratele seu, venerabilul D. Haralambie Brăiloiu, atât de cunoscut de Baroul şi de magistratura din Bucureşti prin faimoasele sale mustăţi.

Conclusiunea petiţiunei de apel are următoarea cuprindere:

In consecinţa, pentru motivele ce ve voi mai desvolta oral la ḑiua înfăţişărei, ve rog cu stimă sĕ binevoiţi a ordona citarea noastră înaintea Dvoastre şi prin divina Dvoastre sentinţă, sĕ aveţi inalta bunăvoinţă a me aqita, de oare ce culpa nu mi se atribue mie, ci Dsale. Eară Dsa a făcut, cum ḑice proverbul: „În loc sĕ geamă boii, scârţıe carul.“

Devotat: I. D. **Missirliu.**

Causa acestui neaşteptat conflict dintre doi vechi camaraḑi de luptă pe la uşile Tribunalului este destul de originală spre a merita sĕ fie povestită.

Intr'o ḑi, declară apelantul, se afla în conferenţă cu „Rumân“ pe care 'l apărase la curte ş-l aquitase de trei luni de închisoare corecţională. Tocmai în momentul când „Rumânul“ pusese mâna la kimir şi se pregătea sĕ-i dea cei doi napoleoni conveniţi trece D. Haralambie, care, gelos se vede că confratele seu câştigase procesul, face semn din mustată „clientelui“ ḑicând:

— Dăi ḑece franci, că nu'i face mutra mai mult.

— Ia vĕḑi mai bine sĕ nu te umflu de mustăţile alea cari trag tot a oală! i-ar fi rĕspuns năcăjit D. Missirliu, insoţindu-şi ameninţarea de mai multe epitete foarte puţin graţioase.

Se pare chiar că, un moment, mustăţile în cestiune au fost în primeşdie, şi ele n'au scăpat teafer din învălmăşală de cât graţie repeḑiciunei cu care proprietarul lor s'a făcut nevĕḑut. Povestea vorbei: Fuga e ruşinoase, dară e sănătoasă.

Inaintea Tribunalului desbaterile n'au dat naştere nici unui incident nou. Magistraţii au admis în parte apelul şi prin „divina“ lor sentenţă, au redus condemnaţiunea la 20 lei amendă şi 30 lei despăgubiri. „Dreptul“.

* (**Choleră**). După datele oficioase până în 22 Octombre n. în întreagă Italia au fost **morboşi de choleră** 19,000, dintre cari au muritit 9500. Dintre toţi acestia, suma mai mare cade pe **Neapol**, şi anume 12,196 morboşi; dintre cari au murit 6641 de inşi. O telegramă ddto, Roma 25 Octombre ne spune: În 24 ale curentei numĕrul morţilor de choleră a fost de 37 în şepte provincii infectate. În Neapole numĕrul morţilor a fost de 12; o altă telegramă din aceiaşi ḑi, dar din Neapole ne comunică: In timpul celor din urmă 24 de oare s'au constatat 15 casuri de moarte colerică.

Până când va mai suferì omenimea de acest flagel?

* (**Distracţie.**) Pe Amazis, regele Egypetului, amicii lui l-au făcut atent, că în petreceri ar fi prea glumeţ, la ce a rĕspuns: Cei ce se ocupă cu arcul, când e de lipsă 'l întind, căci ţinêndul în continuu încordat, se strică şi devine nefolosiver; aşa şi omul; dacă se ocupă în continuu cu lucruri serioase şi nu-şi concede timp pentru petreceri viale, încetul cu încetul slăbeşte sau în membre sau în sufletul lui.

* (**Şod dar drept.**) Înţelegênd regele August, că Irod a omorît pe toţi fii de jidov, cari erau mai mici de doi ani şi chiar şi pe al lui a esclamat: „Mai bine sĕ fi porcul lui Irod, decât fiul lui!“

* (**Ce însemnează a agracia omorîtorii?**) Cerênd un omorîtoriu agraciare dela regele Ludovic al XII-lea l'a întrebat: al câtelea omor e acesta? Al treilea, rĕspuns ucigătoriul. Nu-i crede rege! grăì un consilier din apropriere — acesta e pĕcatul lui cel dintâiu; căci când l'ai agraciat pentru celelalte doauĕ casuri, pe acelea ţi-le-ai fost aproapriat ţie-ţi!

* (**Icoana învierei lui Christos**). Acum de curênd s'a descoperit în Germania ḑice „Românul“, printre tablourile puse la o parte cu ocasiunea reconstruirei scoalei frumoaselor arte din Berlin, un tablou a lui Leonard de Vinci. Acest tablou a fost făcut în 1480 şi represintă învierea lui Christos.

* (**Bibliografic.**) A eşit de sub tipariu şi se află de vênḑare la Bucureşti tipogafia academiei române (laboratorii români) 26. Strada Academiei *Ludovic XIV. şi Constantin Brancoveanu* studiu asupra politicei franceze în Eurropa rĕsăriteană (153—1688 —1715.) de **Ionescu-Gion.** Preţul cărţei este 7 lei. Formatul octav mare, hârtie şi tipariu foarte bun.

Cetitorilor nostri le este cunoscut domnul Ionescu din Curielele sale literarie, reproduse după ḑiarul Românul.

Recomandăm deci cu toată căldura lucrarea aceasta, ca una ce este chemată a ne da cheia la apreţiarea Istoriei franceze de pe timpul gloriosului rege Ludovic XIV în raport cu ţĕrile româneşti.

În curênd vor apărea de acelaşi autor, după documentele colecţiunilor Academiei române şi după scrierile secolului XVIII. dela biblioteca naţională din Paris şi următoarele studie:

1. Nicolae Mavrocordat şi critica literară a secolului XVIII.
2. Constantin Mavrocordal şi Abatele Gnyot-Desfontaines.
3. Cronicariul Niculcea şi ambasadorul Des Alleurs.
4. D. de Bonneval şi principatele dunărene.
5. D. de Valcroissant şi tronul ţerei româneşti.
6. Ierachită Văcărescu şi ambasudorul de Bretenil.

Loterie.

Mercuri în 29 Octomvre 1884.

Sibiiu: **45 35 48 60 20**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 28 Octomvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	123.15	123.—
Renta de aur ung. de 4%	93.40	93 35
Galbin	5.78	5.77
Napoleon	$9.70\frac{1}{2}$	9.70
London (pe poliţa de trei luni)	122.25	122 25

Nr. 341 [915] 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa III Micănesci cu filia Almăşel, protopresbiteratul Ilia, în urma ordinaţiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan ddto Sibiiu 21 August 1884 Nr. 2505 B., se escrie concurs cu termin *de 30 ḑile dela prima* apariţiune în „Tel. Rom.“

Emolumentele sunt:

Dela 130 case câte una mĕsură mare de cucuruz smicurat (sfărmit), folosirea cimiteriului şi venitele stolari obicinuite, computate toate în bani dau un venit anual de 369 fl. 40 cr.

Doritorii de a competa la acest post au de a-şi aşterne petiţiunile instruite în sensul statutului Organic şi a Regulamentului pentru parochii din 1878 în terminul prefipt la acest oficiu.

Gurasada, 6 Octobre, 1884.

Pentru comitetul parochial.

Alecsiu Olariu,
adm. protopresbiteral.

Nr. 109. [913] 3—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 23 punct 5 şi a instrucţiunei votate de sinodul archidiecesan în 13/25 Aprile 1877 Nr. 191 §. 7., prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Turdei.

Fiitorul protopresbiter ca atare va locuì în locul central al tractului anume în opidul Turda.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutorul de stat şi din tacsele ce încurg pentru şedulele de cununie, pentru visitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorţiali şi pentru alte speciali funcţiuni protopresbiterale;

b) venitele ordinari ale parochiei de clasa a III din Turda, împreună cu locuinţa în natură, această parochiă fiind ocupată prin paroch stabil o va ocupa numai după devenirea ei în vacanţă.

La postul acesta pot concurge bărbaţi apţi şi binemeritaţi pe terenul bisericesc şi scolar; în special aceia: cari după o pregătire de cel puţin 8 clase gimnasiali sau reali cu testimoniul de maturitate, au terminat studiile teologice la vre unul din institutele metropoliei noastre şi au susţinut cu succes bun esamenul rigoros de cualificaţiune; sau cari după pregătirea indicată mai sus, au terminat studiile teologice la vre-un institut ortodocs afară de metropolia noastră. dar apoi au depus esamenul de cualificaţiune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan. Pot însĕ concurge şi fără testimoniu de cualificaţiune profesorii de teologie, şi preoţii chirotoniţi înainte de introducerea esamenelor de cualificaţiune dacă în celelalte au cualificaţiunea prescrisă mai sus.

În mod escepţional mai pot concurge şi fără prescrisa cualificaţiune gimnasială acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zelul şi acurateţa manifestată în administrarea protopresbiteratului vor ave dela consistoriul archidiecesan plenar specială îndreptăţire la acest concurs.

Cei ce voiesc a concurge la acest post, au a-şi aşterne suplicile concursuali la Venerabilul consistoriu archidiecesan în Sibiiu *în restimp de 30 ḑile dela prima publicare* a acestui concurs în foaia „Telegraful Român,“ alăturând câte o tabelă de cualificaţiune carea se conţină date esacte şi speciali în următoarele rubrici: numele, caracterul (rangul bisericesc) şi locuinţa concurentului; anii etăţii (anul luna şi ḑiua naşterei); studiile pregătitoare afară de cele teologice (anul, locul şi categoria acelora), esamen de maturitate doctorat s. a.; studiile pregătitoare teologice (anul şi locul acelora şi esamenul de cualificaţiune); serviţiile de până acum pe terenul bisericesc şi scolariu (timpul, locul şi categoria acelora); în fine cunostinţa limbilor şi alte reflesiuni. Datele din această tabelă sunt de a se întărì cu documente, cari sĕ se acludă în original precum: carte de botez, testimonii scolastice şi de maturitate, testimonii teologice şi de cualificaţiune atestate de serviţii bisericeşti şi scolastice şi ventualmite toate altfel de recomândări.

Turda, 23 Iuniu, 1884.

Comitetul protopresbiteral al tractului Turda.

Preşedinte: **Ioan Reou,** administrator prot.

Notariu; **Ioan Tarca,** paroch.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 123 **Sibiiu, Sâmbătă 20 Octombre (1 Noembre) 1884.** *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Libertatea de pressă și Parlamentul Croației.

Fără comentariu vom schița desbaterile din dieta Croației privitoare la suspendarea juriului pe timp de trei ani. Regularisarea pressei s'a zămislit la noi prin cunoscutele enunciațiuni oficioase și oficiale. Ne-a imitat îndată Croația. Aici cuvêntul trup s'a făcut. Vom avea deci sĕ imităm noi faptele concrete din dieta Croației, și aceasta pentru intimul raport cu privire la paternitatea modernului liberalism.

Purcedînd omul din premise false, este lucru de tot natural ca conclusiunile âncă sĕ fie false.

Am ajuns tare departe. Maghiarisarea naționalităților din fantomă înspăimêntătoare ce era ea, începe a lua forme mai concrete, și nu trebue fantasie de pictor spre a-i potea zugrăvì âncă de acuma portretul.

Noi suntem chiarificați. Am vorbit contra bolnăviciosului curent când serios când glumind. Am invocat momente din istorie, topografia țĕrei noastre, etnografie, limbistică, ba în cele din urmă și motive politice, cari nu stau sub discrețiunea șovinismului spurcat de adi.

Ne-am apărat care cum am știut. Apărarea noastră s'a timbrat de agitațiune, și ni s'a dis: **„Lucrați contra maghiarisărei, deci ve vom sugruma.“**

Departe am ajuns! S'a sdrobit în noi și ultima rază de speranță de a potea oprì curentul bolnăvicios: **„maghiarisarea.“**

N'avem lipsă de suspendarea juriului în Ungaria, căci noi nu vom mai scrie contra **maghiarisărei.** Primim situația internă după cum ni se presentează ea, o primim de bună, căci ea așa ni se presentează, și din adêncul inimei regretăm, că de adi încolo nu vom mai dice că ea nu este bună.

Încă odată: N'avem lipsă de suspendarea juriului, avem noi căi și mijloace pentru conservarea caracterului nostru național. Avem credința, că da, grădinariul poate face după plac cu pomii din grădina sa. Se poate face altoirea în mod volnic. Știm și aceia că altoind omul în pom nobil și puternic pĕr pădureț, natura pomului învinge, el 'și păstrează soiul, și încercarea încercare rĕmâne.

Ne supunem deci intenționatului mod de regenerare națională cu încredere în neisbênda încercărei și trăinicia noastră.

Cu aceasta trecênd preste psychologia procesului pomologic vom zăbovì ceva la Libertatea de pressă și parlamentul Croației.

În ședința de Mercuri dieta Croației a pertractat proiectul de lege privitoriu la suspendarea juriului pe timp de trei ani.

Raportorul **Giurici** aminteşte estravaganțele pressei în timpul din urmă, cari prin juriu rĕmân nepedepsite. Guvernul nu voește sĕ sugrume libertatea de pressă, ci voește sĕ supună la judecata judecătorilor cu carte cele scrise prin diare.

Jivcovici afirmă că juriul este instituțiune slavă. Astfel fiind el, trebue sĕ fie grave motivele pentru cassarea acestei instituțiuni. Vieață constituțională și politică fără libertate de pressă nu se poate închipuì. Admite că Starcevicianii fac abus de puterea pressei pusă în mâna jiuriului, însĕ vorbitoriului i zace la inimă libertatea cuvêntului și a scrierei. Guvernul a dat dechiarațiuni în comisiune că prin intenționata suspindere a juriului vrea sĕ pedsească numai abusurile în pressă, și totuși de o sĕptĕmână încoace diariul „Pozor“ este confiscat în toată diua, deşì el nu lovește în nici o lege. Vorbitoriul spune că el 20 de ani a fost jude, și el ca omul paragrafilor n'a aflat un singur cuvênt în diariul „Pozor,“ pentru care s'ar fi putut confisca. Confiscarea este deci numai șicană.

Pe această cale se face imposibilă o discusie liberă în Croația. Este pentru suspinderea juriului și aceasta o face cu mare mâchnire sufletească. Condamnă dispozițiile cu privire la puterea retroactivă a legei, deoarece după cum arată casurìle concrete aceasta s'ar putea reduce la poftă de rĕsbunare.

Banul Khuen Hédervàry, polemisând cu antevorbitoriul dice că juriul n'a condamnat până acuma nici un cas ce i-a fost supus la judecata sa. Acest abus cu libertatea de pressă a dat naștere proiectului actual. Juriul ca instituțiune de stat fu introdus spre a apăra dreptul singuraticilor și al statului, îndată ce el nu mai apăra dreptul statului, nu mai are îndreptățire la esistență. Asigură parlamentul că dênsul a lucrat numai sub presiunea situațiunei, că va respecta libertatea și că actuala lege va fi numai provisorie.

Pressa a început a colporta neadevĕruri și ea pentru aceasta a rĕmas de juriu nepedepsită; dacă ea nu fu pedepsită pe această cale, guvernul a trebuit sĕ apere dreptatea pe altă cale. În interesul adevĕrului deci s'a simțit necesitatea de a apăra adevĕrul în pressă prin suspinderea juriului, mai mult nu.

Banul a încheiat cu următoarele cuvinte: „Dechiar, întocmai cum am dechiarat și în comisiune, că spre acest scop guvernul va da instrucțiuni speciale organelor sale, după cari acestea vor avea sĕ urmărească delictele de pressă amintite de mine. In aceste casuri respectivul nu se va putea subtrage dela pedeapsa meritată. Cu cât e mai mare puterea pusă în mâna guvernului, cu atât e și responsabilitatea lui mai mare. Responsabilitatea va conduce pe guvern, și va intenta proces de pressă, dacă el în ori ce cas va putea lua responsabilitatea pentru acel proces.

Schramm condamnă dispozițiunile retroactive din proiect, căci scriitoriul articolilor cari lovesc în vre-o lege, precând i-a scris, se credea sprigìnit de juriu.

Frank vorbește contra suspendărei juriului. În polemie cu antevorbitoriul aruncă acestuia în față că nu-i pricepe noțiunile lui despre liberalism și radicalism, pentru aceea unde noțiunile nu sunt clare acolo vin vorbele la ordinea dilei. Neagă că terorismul de adi ar fi urmarea agitațiunilor din pressă. Invoacă ca argument pentru libertatea pressei, marea importanță a ei care tocmai acuma este de lipsă, când se pune în vedere negoțiările cu Ungaria. Se iae croații dela unguri esemplu și dela ținuta pressei unguresti, de câte ori e vorba de negoțiare cu guvernul austriac.

Mai vorbește încă Giurgevici și șeful de secțiune Klein, după care apoi se pune la votare proiectul și se primește de către maioritate.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Țeara Bârsei, în 17 Octomvre 1884. Domnule Redactor! Permiteți-mi a Ve relata și eu ceva scolastic!

Afacerile scolare, atențiunea publicului într'un mod mai deosebit asupra acestora și considerarea meritului învĕțătorilor, cari se disting in cariera lor și în societatea omenească, me îndeamnă, ca prelângă cele ce s'au publicat sub datul Reșnov cu privire la adunarea generală a Reuniunei învĕțătorilor români gr. or. din țeara Bârsei și din Treiscaune, ținută în Rĕșnov din 23—26 Septemvre, sĕ mai adaug următoarele:

Afacerile scolare la Românii din Transilvania sunt încă în fasa desvoltărei lor, de aceea n'au ajuns încă interesarea de ele lă nivelul dorit. Lor trebuesc sĕ li se dea în dilele noastre și în impregiurările actuale o atențiune mai mare, căci știut este că numai dela scoale bune și corespundătoare cerințelor actuale, dela învĕțătorii cei buni, zeloși și binecualificați așteptăm progres real și pipăit pe te-

FOIȚA.

Ceva despre

Shakespeare și teatrele engleze în secl. XVI.

(Schiță literară.)

(Încheere).

Ei se puteau preumbla pe scenă în tot decursul piesei, ridênd de strimbăturile comedienților, pe cari ei îi considerau de șolomonari, de oameni necurați.

Publicul de categoria a 2-a ocupa locul dinaintea scenei și se compunea din poeți, critici, actori fără ocupație și de alți oameni cu pretensii literare.

Acestia au format areopagul inteligenței, dând semne sgomotoase de aprobare sau de desplăcere față de jocul actorilor sau de valoarea piesei.

Vai era de poetul sau actorul, dacă din întêmplare se aflà între ei vre-un rival sau rĕuvoitor al seu, căci el a putut fi sigur de o întimpinare puțin încuragiatoare și acompaniată de strigăte ca: jos cu dobitocul! scoateți-l, înghilditi-l, omorâți-l!..

La spatele oamenilor de litere erau înșirate, în lungi rênduri, mese și scaune, unde sĕ servise spectatorilor, în mare parte lucrători marinari etc. neşte beuturi infecte și mâncări de un miros ametitor.

Urma apoi galeria de rangul prim, eschisiv reservat frumseţelor venale, cari și-au etalat aci grațiile lor, mai mult sau mai puțin iresistibile, sperând vre o întâlnire galantă.

Nunc venio ad fortissimum . . . . înțeleg galeria a 2-a și ultima.

După formă cât și după atmosferă s'ar fi putut numì cu drept cuvênt coteț, unde se îmbuldia într'un amestec desgustător, tot ce Londra ofera în canalie și vagabundi.

Tristă și scandaloasă adunătură, în sinul căreia până când Romeo își declama amorul Julietei, se comiteau foarte des bătăi crâncene și chiar omoruri.

În fața acestor cercustări umilitoare ale teatrului și a esistenței ticăloase a poeților și actorilor vom pricepe, că a trebuit o adevĕrată vocațiune, o inspirare divină pentru a se arunca în lupta acelor prejudețe orbitoare.

Faceți, ca toate aceste miserii: sĕrăcie, boală, disprețuire etc. sĕ le indure un om ordinar și el va fi degradat, corupt; numai spiritele mari se pot înălța asupra distinului lor.

Criticul neamț, Eckermann, o autoritate în specialitatea sa, ne spune verde că Shakespeare n'a scris pentru teatru. „La teatru nici că a cugetat, dice el, spaciul restrins al scenei era ceva prea mărginit spiritului seu creator.“

Este ușor a emite o afirmare, e mai greu însĕ a-o susținea. Eckerman afirmă, dar nu documentează, până atunci sĕ ne fie ertat a nu-i crede și eată pentru ce.

Mai nainte știm, că Shakespeare 'și vindea dramele, încă ca manuscripte teatrului unde el funcționa ca actor, regisor, criticător. Fiind el nevoit sĕ renunțe la publicarea lor în tipar pe toată viața sa, urmeadă, că chiar trebuinta teatrului de piese dramatice a fost stimulul principal pentru lucrările sale.

Mai mult: dacă esaminăm dramele shakesperiane putem vedea în ce grad autorul ținea compt de publicul, care vinea sĕ-l asculte.

Așa spre esemplu el a crezut-o de neapărată trebuință, ca subjectul tragediilor sĕ fie luat din clasa nobilă a societății, fiind că eleganții cavaleri, cari inundaseră pe fie-care seară scena teatrului, nu putură afla interes decât în piesele, cari au reprodus pasiunile cari îi dominară zilnic pe ei înșiși. Pe de altă parte ei au reclamat un limbagiu susținut, ales, versuri armonioase. In nici o dramă a lui renul bisericesc, național chiar și patriotic. Aceste afaceri până acum și-au primit impulsul și inițiativa lor mai numai dela Ven. Consistor. Îndemnul de a se înființa conferințe și reuniuni învĕțătorești tot de sus a venit, apoi tot de acolo s'au trimis teme sau propuneri pentru pertractări serioase în adunările învĕțătorești, cu scop, de a se perfecționa ei în chemarea lor și de aici se constată după aceea folosul și progresul obținut din an în an în instrucțiune și aplicarea metodelor mai raționale și mai practice.

Și în anul acesta a mai dat Ven. Consistoriu tuturor reuniunilor învĕțătoresci din Transilvania tema;„ cetitul și scrisul sau scriptologia în școalele elementare“ spre pertractare în adunările lor generale și a denumit tot deodată câte un învĕțător din sinul fiecărei reuniuni spre a prelucra menționata temă și a ținea prelegere din ea.

În districtul X-lea (al Brașovului) a fost denumit ca prelegĕtor dl George Moian, învĕțător la scoalele poporale superioare din Brașov.

N'a putut afla Ven. Consistoriu o temă mai însemnată pentru aceasta adunare și pentru scoală, decât aceasta și pot constata, că a nimerit persoana, care a putut pertracta și care a avut cunoștință deplină, că s'a interesat a se perfecționa în chemarea sa încă înainte.

Scopul meu de astădată nu este, ca sĕ comunic pertractarea în toată estinderea ei și sĕ-i fac critică detaiată, ci remân pe lângă scriptologiă în ințeles strict. Constat numai în general, că tema a fost cât se poate de bine lucrată și pe larg. Dl prelegĕtor a luat în considerare la prelucrarea temei pre cei mai renumiți și mai moderni pedagogi.

La partea teoretică a amintit și despre desvoltarea simțurilor în elev, apoi despre disciplină, care este o parte foarte momentuoasă în instrucțiune. Partea practică încă a fost pe deplin satisfăcĕtoare. Toate acestea le-am ascultat toți învĕțătorii presenți cu mare atențiune și le-am primit cu plăcere, ear pre mine m'a făcut sĕ-i arăt recunoștința mea particulară.

Prelegerile ținute cu aceasta ocasiune și părerile Dsale la diferite obiecte au dovedit, că posede deplină cunoștință în specialitatea sa. Acestea cunoștințe pedagogice și le-a câștigat atât prin studii continue cât și prin pracsa de mai mulți ani ca învĕțător, prin participarea și prin prelegerile ținute în doi ani la conferințele învĕțătorilor din comitatul Făgărașului, unde a luat singur inițiativa cu prelegeri și propruneri spre perfecționarea învĕțătorilor.

Acestea și alte inițiative din anul 1882 cu ocasiunea cursului supletoric de învĕțarea limbei maghiare ținut în Cristurul săcuesc, m'a îndemnat a-l folosì de obiect la o cestiune generală pentru toți învĕțătorii români.

Distingerea învĕțătorilor, cari au fost cu trup și suflet pentru scoală și au dovedit întradevĕr progres real, la Românii din Transilvania până acum nu s'a considerat, cu atât mai puțin s'a încuragiat. In Banat și în Ungaria se apropie a sĕ considera ceva mai mult. Ar trebuì încuragiată distingerea: prin laudă, premiare și avansament, căci prin acestea s'ar vedea, că se apreciează zelul și osteneala lor și ei s'ar încuragia în chemarea lor. Când o face statul nostru, când o face aceasta alte națiuni culte din și afară din patrie, atunci e necesar, sĕ o facă și românii în interesul lor propriu. Chemați a o face aceasta sunt autoritățile superioare scolare și inspectorii scoalelor confesionale, cari cunosc activitatea și sporul adevĕrat și în mod de aproape. Domnii protopopi, comisiunile esaminătoare și presidenții reuniunilor, învĕțătorii ar trebuì sĕ facă rapoarte și în aceasta privință sinoadelor protopopești și în deosebi Ven. Consistoriu archidiecesan; eară aceste corporațiuni și autorități, basate pe date positive, sĕ distingă, sĕ premieze și sĕ încuragieze pe astfel de învĕțători zeloși și acurați în indeplinirea chemării lor.

Mult așteaptă românii dela scoală și totuși puțin interes se arată pentru perfecționarea și ridicarea ei.

Invĕțĕtori cu merite și rutinați ar fi sĕ se înainteze, sĕ avanseze adecă sĕ fie protegiați a ajunge în posturi de directori și inspectori de scoală. Numai prin avansament d. e. ca la conlocuitorii nostri Sasi se poate la noi remunera vrednicia și silința învĕțătorilor. E o necesitate deci avansarea aceasta în progresul scoalei.

Nu știu cum va dirige un preot o scoală așa, ca sĕ devie ea corespundĕtoare, când el n'a fost învĕțător și n'a mers pas de pas cu progresul scolar. Tot asemenea putem dice și despre atari inspectori de scoală, adecă despre acei dni protopopi, cari nu au fost nici odată învĕțători sau profesori.

In alte părți scoalele 'și au deputații lor la sinoade și congrese, și din învĕțători se ridică referenți scolari, căci ei în adevĕr știu controla și recomanda ceea ce e de lipsă scoalei.

Deci precum e evident, că persoana cu puteri spirituale și distinsă, care cunoaște împregiurările locurilor vre unui cerc, poate ajuta mai ușor pe locuitori la acele împregiurări, așa este evident, că cestiunea cea mai însĕmnată a scoalei o poate ajuta mai ușor și mai mult un bărbat probat al scoalei.

A sosit doară timpul, când trebue sĕ se convingă și Românii, că bărbații scoalelor au fost până acuma cei mai neremunerați, și ar trebuì sĕ se facă ceva spre a se putea remunera și ei; ar fi prudent sĕ proceadă și Românii cum proced alte națiuni culte, cari consideră și disting pre învĕțătorii cei demni și pĕtrunși de sânta și înalta lor chemare.

I. Dobreanu.

Viena, 15 Octomvre, 1884. Dnule Redactor! Succesul necontenitelor lupte purtate de fruntașii națiunei noastre, pentru a ne validita un loc onorific între elementele statului, se va putea mai ușor realisa, când toți fiii națiunei îi vor sprigini lucrând în sfera lor de activitate.

Multe au fost și sunt încă greutățile cu cari avem de a ne lupta, așa încât nu se poate prevedea timpul când vor trebuì sĕ se curme.

Pe basa celor ce sĕ întêmplă dilnic în țara noastră ne-am deprins a crede că starea actuală negreșit va trebuì sĕ se schimbe. În credința aceasta întărindu-ne din ce în ce mersul lucrurilor, nu ne este permis a renunța la activitate, și a aștepta sĕ ne cadă para în gură.

Aceasta cu atât mai vêrtos cu cât e fapt istoric că noue nimic nu ne-a venit de afară, ci ceea ce am dobândit a fost un rĕsultat al muncei noastre neobosite. În special dela noi generațiunea tinĕră se pretinde sĕ ne înarmăm cu armele științei, sĕ ne pregătim de ajuns, pentru ca la timpul seu sĕ fim demni următori ai anteluptătorilor nostri.

Numai astfel urmând vom putea lupta bărbătește sacrificând totul când interesele națiunei noastre vor fi puse în joc. Pentru ca sĕ o putem face aceasta, înainte de toate se recere ca sĕ ne dedăm a fi oameni de caracter, cel mai prețios bun de pre pământ. Odată asigurați din aceasta parte ne va fi ușor a adauge și alte flori în cununa vîrtuților noastre.

Tot odată sĕ ne învĕțăm a fi solidari, singurul mijloc prin care vom putea sĕ impunem și străinilor, avênd de maximă: preponderarea intereselor generale celor particulare.

Trecutul nostru destul de tragic ne arată într'un mod eclatant, bucuria streinilor cât a crescut atunci, când au vĕdut că noi ne certăm și aceasta totdeauna a fost spre dauna noastră. Mai în toate casurile sau adeverit cele dise de Gr. Alecsandresc în cuvintele:

„Cele mai multe rele, nu vin de pe afară
Nu le-aduc streini, ci ni le face, toate
Un pământean de-ai nostri, o rudă sau un frate.“

Conscii de aceste adeveruri triste, sĕ cultivăm încă de pe acum între noì spiritul de alipire și înțelegere reciprocă, ca nu cumva posteritatea sĕ ne condamne pentru vina de carea antecesorii nostri n'au fost crutați. Sĕ fim siguri că în casul acesta națiunea noastră va fi stimată și fii ei respectacți chiar și de către cei mai înverșunați dușmani ai nostri. Va crește și prestigiul națiunei noastre și totodată va trebuì în fața acestora sĕ înceteze ori ce terorisare din afară, recunoscânduni-se drepturile ce ne compet ca națiune.

Avênd dar aceste în privire nu ne remâne alta de făcut decât ca înflăcărați pentru binele națiunei noastre sĕ nu perdem nice un moment ci sĕ ne pregătim într'un mod conscienţios pentru terenul de luptă ce ne așteaptă.

Acum trecênd peste aceste idei, cari a-și dorì sĕ le vĕd întrupate în tinera generațiune voiu vorbì despre o noue societate academică de curând formată.

Este cunoscut onoratului public că la universitatea de aici sunt studenți din diferite țĕri și de diferite naționalități. Sĕ înțelege că între acestia o dosă bună numĕră și fiii lui Israil. Au ajuns astădi acest neam afurisit sĕ strabată toate paturile societății și cine știe dacă viitorul nu ne va arăta minuni sevêrșite de dênsii. De altcum ei încă tot mai visează venirea unui Mesia cu o împărăție Jidovească. Se poate că favorinsându-i norocul sĕ se realiseze acest vis. Lucrurile cam acolo merg după ce astădi mai toate sunt pe mâna lor.

Dar sĕ revin la obiect. Mare ne-a fost surprinderea când am vĕdut că noua societate a tinerilor jidani, civi ai României, are firma „Tinerimea română.“ La început nu credeam ochilor. Cum se poate ca sĕ mai esiste o astfel de societate după ce e știut că tinerii românii au deja una, carea este sufletul junimei.

În cele din urmă vrênd nevrênd au trebit sĕ ne împăcăm cu cele întêmplate și am ajuns la conclusiunea că spiritul jidănesc și cu aceasta voiește sĕ facă speculă.

Ei adecă au adoptat numirea aceasta, una fiind că nu sunt națiune ci o sectă, alta ca pe basa trecutului bun, al „României-June“ sĕ inducă în eroare publicul român așa încât acesta credênd că sunt una aceste douĕ societăți sĕ-o sprijinească la timpul seu.

Aducênd acestea la cunoștința publicului român sperăm că în casul acesta jidovului nu-i va succede a face „Geschäft“ și așteptăm la rêndul seu ca și junimea de aici sĕ și ridice glasul la locurile competente contra acestei usurpări de nume.

De altcum Vederemo *). *Sofocle*

Ocna Sibiiului, 28 Octomvre 1884. Legea și dreptatea maghiarilor dela comitatul Albei-inferioare nici până astădi după sĕptĕmâni și luni n'a aflat încă timp d'a resolvì recursele și protestele poporului român, brutalisat cu prilegiul organisațiunii trecute a magistratului din loc.

Și, pre cum cunoaștem noi mânuirea legilor prin maghiari, nici nu avem multă speranță că se va resolvì curând, cu atât mai puțin, că se va isprăvì astfel precum de comun se resoalvă atari afaceri în staturi de cultură și civilisațiune.

Speranța trebue sĕ o perdem cu desevêrșire, pentru că și de atunci încoace se comit isbiri în românii de aici, cari trebue sĕ pună în uimire și la probă și pre cei mai îngăduitori și mai răbdători dintre noi.

Într'altele, parochul român gr. cath. Ioan Ghișoiu din loc primește în 26 Septemvre 1884 o decisiune a comitetului central electoral al orașului Ocna din 20 Septembre 1884 sub Nr. 22/882, subscrisă de Szőcs Iósef președ. și Pávai Iózsef notar, prin care numitul paroch se încunoștiințiază, că la reclamarea alegĕtoriului Ujvári Iános d'a șterge

---

Shakespeare nu vom afla scene din viața clasei mijlocie, din clasa burgheză, pentru că acest element a lipsit ca totul dintre spectatori.

Dar ce s'a întemplat cu canalia de pe ultima galerie, care involbînd ochii și ascuțind urecile din întunerecul posițiunei sale, a vrut și ea la rêndul ei sĕ aibă parte la plăcerile ce ofere arta? Ce a făcut Shakespeare pentru a câștiga sau cel puțin a nu înstreina teatrului aceste spirite grosolane.

Metodul seu a fost simplu dar genial. A intercalat în structura piesei episoade, de comun în proză, cari n'au fost în nici o legătură strînsă cu acțiunea principală, înzestrându-le cu glume triviale; nește glume, cari au fost chiar potrivite pentru a redeștepta galeria a 2-a din somnulența nepăsĕtoare și misantropică, în care au pus-o tiradele lui Hamlet și ale lui Otello.

Factorul principal pentru desvoltarea geniului lui Shakespeare a fost „societatea actorilor și a poeților.“

Era datină pe acel timp, de a forma pentru mai fiecare ramură a poesiei și a artei, societăți sau scoli.

Aderenții acestor „scoli“ au trebuit sĕ se țină în lucrările lor de un principiu stabilit comun, cela ce n'a împedecat pe poetul a da teren liber individualității sale proprie. Din contră, în loc sĕ-i fi fost impusă imitarea vre-unui model, el a putut pune în acțiune atât fantasia cât și talentele sale speciali.

În mijlocul acestor stări ale lucrurilor, espuse in mod fugitiv pe spațiul restrins, ce ospitalitatea „Telegrafului Român“ mi l'a putut acorda, s'a desvoltat și s'a fortificat genialitatea lui William Shakespeare, înpunânduse peste puțin ca autoritate colegilor și ravalilor sei, cari vrênd-nevrênd au fost siliți sĕ recunoască superioritatea lui.

De atunci au trecut mai bine de doi secoli, dar timpul acest agent al nimicirei și al uitărei n'a putut sĕ micșoreze admirațiunea ce i-o păstrăm.

Poetul cel mai mare al marei Germanie. Göthe, depune și el la rêndul seu, tributul de recunoștință la piedestalul nemuritorului măestru, dicênd într'o strofă, ce merită sĕ fie reprodusă:

„Einer einzigen angehören.
Einen einzigen verehren
Wie vereint es Herz und Sinn.
Lida! Glück der nächsten Nähe,
William! Stern der höchsten Höhe
Euch verdank' ich, was ich bin.“

Sibiiu 22 Octombre 1884. *A. St. S.*

---

*) Te rog procură-ne un esemplariu din statutele acestei societăți, ca sĕ putem fi orientați mai de aproape despre scopurile urmărite de ea. Red.

pre Ioan Ghişoiu din lista alegĕtorilor de pre anul 1885, din motivul că el în curs de doi ani n'a plătit contribuţiune în Ocna, comitetul central electoral, aflând că afirmarea reclamantului Ujvári este întemeiată pre basa tabelei de dare principală, a hotărît ştergerea lui Ghişoiu, înscris în lista alegĕtorilor sub Nrul curent 111.

Această hotărire o trimet în orig. dle Redactor, s'o păstraţi în colecţiunea în care va afla locul cel mai potrivit.

Amintesc încă numai că dl Ghişoiu ca paroch a fost şi până acuma în lista alegătorilor din Ocna.

Însĕ această hotărire a comitetului central elec. nu numai calcă în mod obscen clara dispoşiţiune a legii electorale, ci este şi o piramidală absurditate, pentru că în tenoarea chiar şi a acestei esistente legi electorale curioase în feliul ei, reclamarea făcută în an. 1882 nu se poate sub nici o condiţiune referì la conscripţiunea alegĕtorilor pentru anul 1885.

Dară nici nu se poate altcum, dacă biata lege a apucat pre mâna strângarilor şi a olarilor.

Încă una. Lazar Bănăţan, fost serginte în armata ces. reg. şi astăḑi econom de frunte şi inteligent, cu prilegiul acelei organisaţiuni fu ales cu maioritate de voturi de representante orăşenesc. Însĕ cărpaciul Gáll Iozsef recurge la comisiunea verificătoare din Ocna contra alegerii lui Bănăţan, pre basa unui atestat fals şi mincinos, estradat de Michael Schmidt, notar comunal în Şuramică în care se atestează că Bânăţan este în cercetare pentru furt de lemne. Deci comisiunea verificătoare şterge din acest motiv şi pre L. Bănăţan din şirul membrilor representanţei aleşi.

Bănăţan, vĕḑêndu-se pre această cale miserabilă şters dintre representanţii oraşului, recurge contra hotărîrii comisiunii verificătoare, a cărei preşedinte este vice-comitele însuşi, alăturând recursului hotărîrea originală, prin care pretura centrală din Sibiiu sistează procesul nefundat pornit contra lui L. Bănăţan şi îl declară nevinovat, pentru că cercetarea făcută n'a putut descoperì nici umbră de suspiţiune macar contra lui Bănăţan. Se pricepe nici acest recurs nu este resolvit nici până astăḑi.

Acuma însĕ L. Bănăţan în 29 August 1884, face la judecătoria cercuală reg. din Sibiiu şi arătarea criminală pentru vătĕmare de onoare şi pentru calumniă, contra lui Gáll Iószef şi Michael Schmidt, pentru că recursul dat în contra lui şi adeverinţa, pre basa căreia el fu şters, s'a cetit publice în comisiunea verificătoare şi în presenţa mai multor locuitori ocneni, şi membrii ai representanţei orăşeneşti.

La această arătare Bănăţan a primit resoluţiunea din 27 Septembre 1884 Nr. 2224/1884, prin care acea arĕtare se respinge din motivele că procederea acusaţilor nu este calumniare, şi că acusaţii afirmarea lor au făcut-o în recursul, dat contra alegerii lui Bănăţan.

Aşa este. Însĕ acel recurs, şi acea adeverinţă şi afirmare s'a cetit cu vers sonor, între mai mulţi oameni în public!

Nui mirare dar, dacă în vederea astorfel de întêmplări bietul om, sĕrmanul cive al Ungariei liberale, a perdut toată pofta de a mai recurge la forurile mai înalte, d'a mai spesa înzădar deşì cea mai scumpă parte din el este vătămată şi atăcată.

Şi noi cetim gazetele, şi trebue sĕ constatăm că dacă poporul croat încă se vede silit a face ce face, apoi noi, cărora ni s'au luat toate şi nu ni se mai dă nimica, nici chiar scutul legilor esistente, trebue că stăm rĕu, trebue că suntem cei mai miserabil tractaţi din toată monarchia.

Acestea ne dor şi ne pune răbdarea la estremă probă; ne cade însĕ cu atât mai greu, dacă sunt chiar şi români, cari numesc cestiunea noastră „primăriă flămândă,“ eară pre a altora „cestiune de plapoamă“ etc.

Pre această cale nu vom ajunge departe nu numai, ci şi lupta noastră întreagă va fi zădarnică, pentru că dacă nu vom ajuta şi nu vom întărì părţile singuratice, apoi nici întregul nu va putea fi tare.

Aşteptăm şi hotărîrile comitatului în causa organisaţiunii magistratului nostru, pentru ca sĕ le putem împărtăşì şi acele.

Nu vom înceta, vom lupta cu legea şi cu adevĕrul în mână până în sfêrşit sĕ vedem, sĕ constatăm, că până unde putem ajunge în acest stat cu dreptatea şi cu legalitatea.

Voim sĕ stoarcem cu ori ce preţ sentinţa supremă, că noi românii esistem în lege, ori afară de lege, pentru ca la timpul seu sĕ ne acomodăm acestei sentinţe în toate aspiraţiunile şi mişcările noastre.

Dară şi până atunci crestăm la răvaş şi cele douĕ casuri ilustrate. *Ion Răvăşerul.*

Dealul-Geoagiului (Cristeşti) în 16 Octobre 1884. Stimate Dle Redactor! Nu i-au condeiul în mână pentru a ve descrie nescari lucruri înbucurătoare, ci din contră despre unele calamităţi de cari am fost cercaţi în est an pre aceste locuri muntoase şi înproductive. În vara din acest an prin ploile torenţiale şi povoiuri; afară de aceea prin ghiaţa ce ne-au ajuns hotarul, puţinele sĕmânături de primăvară ce am avut a fost aproape nimicite, şi pămênturile muntoase fiind în mare parte prefăcute în nefolosibile. — Acum de nou o altă calamitate ne-au ajuns; fiind receală preste întreaga vară, sĕmânăturile au întârḑiat cu coptul şi acum ântâiu o brumă şi apoi o zăpadă mai mică şi în urmă una groasă pică aici pre munţii nostri, încât o mare parte din holde şi grâul secerat în clăi aflătoare pre hotarăle comunelor montane Dealul-Geoagiului, Mogoş, Ponor, Întregalde ni le acoperì, încât nu mai e speranţă de a mai potea alege ceva din ele, căci zac şi acum sub vĕlul groasei zăpeḑi; eată dar că spre marea noastră nenorocire s'au realisat temerea esprimată de corespondentul D. Voastre de pe Arieş în Nr. 114 al „Tel. Rom.“ — Recoalta e preste tot slabă faţă cu cea din anul trecut încât abia căpătăm o terţialitate.

În ḑilele trecute un vênt orcanic se iscă de către apus, care devastă tot ce îi sta înainte; ne risipi tot ce aveam încă pe câmp fên, grêu, şi ce a fost adunat, ba chiar şi edificii întregi le derimă; făcĕndu-ne prin aceasta daune grozave.

Dar toate acestea nu ne sunt destule acum când nefericirea ni-e la culme şi iată şi esecutori ne trag făr de seamă pretinḑind întreagă suma de contribuţiune şi aruncuri făr de a fi espirat încă anul.

Têrgurile procsime de prin prejur după cum sum informat a fost slab cercetate faţă cu cele din vară. Vitele nu sĕ plătesc mai de loc, dar nici nu e mirare când cu sĕrac cu bogat e silit a merge cu ele în têrg, unul pentru o lipsă, altul pentru alta; cela pentru a-şi procura bucate pentru susţinerea familiei şi pentru a-şi îndeplinì necasurile ḑilnice, cesta pentru că îi lipseşte nutreţul corespunḑĕtor pentru vite.

Nu numai nutreţul animalelor ci chiar şi al oamenilor ne lipseşte aşa d. e. poame nu am avut, cartofii cari ne erau nutremânt principal prin receala continuă din vară s'au stricat cu desevêrşire alte legumi tot astfel.

Am scris aceste şi Ve rog Dle Redactor a le publica în preţuitul ḑiar ce redactaţi pentru a se informa şi onor. public cetitor despre starea noastră cea miseră în care ne aflăm aici pre aceste locur muntoase. *Ioan Moruşca,*
cler. abs.

Mulţămită publică.

Pentru sortitura arangiată de Reuniunea femeilor române din Sibiiu au mai incurs următoarele:

Prin Dna Otilia Comşa, colectantă: dela următoarele doamne; Ana Hâmbăşan una păreche desagi din lână. Sora B. Săcuiu, 1 brău de lână. Amalia Moldovan n. Ciani, 1 ţiitoriu de unt, şi 1 ţiitor de cenuşe. D-ra Letiţia E. Moldovan, 2 servete pentru poame brod. Ana Mih. Smigelschi colectantă: Pânză pentru 2 feţe de perină. Ana Dtru Secărea, 1 ştergar vĕrgat. Maria Dtru Roman. 1 ştergar vĕrgat. Elena Fântână, 1 ştergar. Ana Ioan Nedelcu, 1 ştergar. Măcinica Mihaiu Budoiu, una merindeaţă. Maria Ioan Oancea, 1 ştergărel. Ana Tomi Opincariu, 1 cot de pânză. Maria Dtru Stroilă, una merindeaţă. Susana Irimie Roman sen., una traistă de lână. Maria Ioan Bârză, una traistă necusută. Maria George Rusu, una traistă necusută. Maria Ioan Pologea, una traistă.

Pentru bunăvoinţa documentată faţă cu scoala reuniunei comitetul le esprimă mulţămită pe calea aceasta.

Varietăţi.

* *(Autentic!)* Episcopul Szász Karoly publică următoarea dechiaraţiune, pe care o reproducem după ḑiarul „Pester Lloyd.“

„Ḑiarele de dimineaţă de astăḑi publică — după cum se dă cu socoteala toate din acelaşi isvor — un comunicat despre audienţa mea la Maiestatea Sa şi despre preagraţioasele cuvinte ale regelui adresate mie cu această ocasiune. Constatând — bestätigend — lucrul principal: preînaltul interes al Maiestăţei Sale faţă cu circumstanţele districtului meu, între altele faţă cu referinţele de limbă şi cu maghiarisarea, trebue sĕ rectific cuvintele însinuate mie, ca se nu apar, ca şi când mi-ar fi cu totul necunoscute referinţele districtului meu. Districtul meu nu se mărgineşte cu Austria, şi bisericele cu limbă germană sunt parte în comitatul Bács, parte în Tolna parte în cel al Pestei. Dintre cele aflătoare în Slavonia numai cea din Tordin este slavă, şi acesta nu este croată, ci serbă. La întrebarea Maiestăţei Sale cu privire la magiarisare am rĕspuns: Maghiarisarea merge încet în urma referinţelor locale însĕ toţi sunt credincioşi fii ai patriei ungureşti şi credincioşi supuşi Maiestăţii Voastre.“

* (Rubrică permanentă.) Cetim în „Neue freie Presse“ de Mercurea trecută: „Ni se scrie din Pesta: Curierul ce era se sosească aḑi din Viena, a sosit aici după întârḑiere de douĕ oare, între Czobb şi Kövesd au deraliat mai multe vagoane de pe trenul de marfe, vagoanele au trebuit delăturate şi linia restaurată, aceasta a causat întârḑierea.

*(*Himen*). Domnul Romul Furduiu, cleric absolut 'şi va sĕrba mâne la 4 oare în biserica din Abrudsat cununia cu domnişoara Ana Gall, fica protopresbiterului Ioan Gall.

* (Postal). Cu înfiinţarea oficiului de posta în Kobátdemeterfalva deodată se schimbă şi mersul postei între Etéd şi Korond; va comunica deci de patru ori pe sĕptĕmână posta în Etéd Kobátdemeterfalva anume: Dumineca, Luni Mercuri şi Vineri.

Mersul:

Pleacă din Etéd la	5	oare	45	min.
Ajunge la Kobátdemeterfalva	7	„	45	„
Pleacă din „ d. m.	3	„	5	„
Ajunge la Etéd „ „	5	„	5	„

Mersul între Kobátdemeterfalva şi Székely-Keresztur se modifică astfeliu:

Pleacă din Kobátdemeterfalva	8	oare dim.		
Ajunge la Székely-Keresztur	9	„	45	min.
Pleacă din „ „ d. a.	1	„	15	„
Ajunge la Kobátdemeterfalva	2	„	50	„

* (De ce e bună universitatea din Cluş.) Basată pe un comunicat al ḑiarului Kolozvári Közlöny, foia „Hermanstädter Zeitung“ de aici ne aduce ştirea că institutul de alienaţi din Sibiiu din respect — *aus Rücksicht* — către universitatea din Cluş va fi mutat la Cluş.

* (135 de ani.) In unul din numerii trecuţi amintirăm de un evreu de 100 de ani, care astăḑi numai e de 100 ci de o sută şi mai bine, dar dubităm, că va ajunge la etatea ce o a avut un meseriaş turc din Constantinopole (suburbiul Skutari), care lunile trecute a rĕposat după ce a trăit 135 de ani. A vĕḑut multe lucruri bune şi frumoase în viaţa sa dintre cari înălţarea pe tron alor 12 sultani. A vĕḑut moartea aproape a tuturor oamenilor sei din familie, a fiilor, ficelor şi nepoţilor sei.

* Cetim în „Românul“ din 17 Octombre vechiu. Încă o perdere din cele mai simţitoare pentru România. Bunul şi nobilul philo-român, Român *A. Ubicini*, a încetat din viaţă eri la 15 Octombre. Dela 1848 el n'a încetat de a iubì ţara şi a lucra pentru dênsa. A vorbit necurmat despre dênsa; şi vocea lui era ascultată. A instituit câţiva tiner român, şii instrucţiunea ce da era temeinică, era morală era şi patriotică. Ani întregi a adunat materilul trebuitor pentru istoria nostră; ani întregi a rĕscolit archivele bibliotecelor Franciei şi ale ministeriului afacerilor streine. El are mai gata o însemnată lucrare istorică, şi dacă n'a fost încă sfêrşită şi publicată este numai lipsa mijloacelor materiale care l'a oprit; căci noi Românii, vai! uităm une-ori pe cei cari lucrează cu iubire pentru noi. Plângênd împreună cu familia sa aceasta perdere dureroasă, i ḑicem: Românii nu vor uita pe Ubicini, şi nu vor putea uita pe mult iubita sa familie.“

* După cum suntem înformaţi din foile din România, Albumul lui Horia a avut sĕ apară negreşit eri de sub tipariu. Acest album va cuprinde portretele martirilor din 1784. Preţul acestui album e numai de doi lei noi.

* (Romanii şi ospitalitatea.) Ospitalitatea la romani era normată prin lege. Iată cuvintele legei: Dacă vr'un călĕtor soseşte după sfinţitul soarelui şi voeşte a se adăpostì la casa cuiva; stăpânul care nu iar oferì adăpostul poartă pedeapsa neospitalităţii, căci atât călĕtorului cât şi zeului ospitalităţii, lui Iupiter, i-a causat superare.

* După cum cetim în un raport adresat ministrului instrucţiunei din România în judeţul Doljiu sunt 154 comune politice, în cari sunt număi 124 scoale, prin urmare 30 comune fără scoale. În unele din comune sunt câte 2 învĕţători şi câte o scoală specială de fete, de aici numĕrul scoalelor de 134 şi al învĕţătorilor de 137. Dintre scolari sunt 117 scoale de băieţi, 11 de fete şi 6 micste. Specificaţia învĕţătorilor e următoarea: 34 de gradul I. şi 77 de gradul II. plătiţi de stat, ear 26 plătiţi de comune. După capacitate: 85 învĕţători normalisti. 5 cu curs liceal, 25 cu curs seminarial, 5 cu curs primar şi 17 învĕţătoare cu curs central.

Numĕrul obligaţilor de a cerceta scoala din aceste 124 comune e 10.278 băieţi şi 5708 fete, pe când a acelor, cari au cercetat scoala e de 5,177 băieţi şi 473 fete; dintre cari 3257 băieţi şi 335 fete au cercetat clasa primă, 968 băieţi şi 66 fete clasa a II-a, 535 băieţi şi 22 fete clas a a IV şi 91 băieţi şi 6 fete clasa a V-a.

În acest raport se constată un scăḑĕmênt de 5 scoale faţă cu anul scolar trecut. căci pe când atunci eram 139 scoale cu 143 învĕţători, anul acesta sunt numai 137 învĕţători. Causa reducerei numĕrului scoalelor se ascrie împrejurărei că scoalele susţinute de comune deşì cu bagatelul de 240 lei au avut de a suferì foarte mult din causa puţinului interes desvoltat de autorităţile politice, şi învĕţătorii au fost necesitaţi a se ocupa cu alte lucruri.

Se accentuează, în fine în raport, ca judeţul abia dispune de 14 localuri anume pentru scoale, ear celelalte sunt case inproprii pentru scoale.

Paremi-se că nici noi nu stăm în punctul acesta mai presus de confraţii din judeţul Doljiu.

* (Ungurul pâcălit prin sine însuşi). Într'o ospĕtărie prânḑia de o parte un român de alta un maghiar. Românul comandă peşte, ear maghiarul carne de porc. Românul ca mai aspru de gură 'şi face în curênd treaba şi fiind-că îl ajunse o sete se adresează cătră birtaş cu cuvintele: „peştele cere vin.“ La poruncă i se împlineşte pofta. In curând şi maghiarul voind a imita pre român strigă birtarului „domnule, porcul cere vin“ Amară pâcală!

* (Un erou din banda lui Rozsa Sándor), anume Danics, după numele lui de ştrengar Csomó Sándor în lunile trecute a scăpat din închisoarea din Illava şi s'a re'ntors acasă în Seghedin, de sine se înţelege, spre marea bucurie a locuitorilor de aici. Csomó a fost unul dintre cei mai de frunte din societatea lui Rozsa Sándor, a fost prins prin influinţa contelui Ráday şi a fost dejudecat de tribunal la o închisoare de 20 de ani, care însĕ s'a redus la 12, cari şi ei au espirat şi el s'a re'ntors în deplină sănĕtate la soţia şi copii sei. În hârtia lui de eliberare sunt numiţi şi complicii lui dintre cari Csonka Bálint, Sulykos Horváth, István şi Ördög Iános cari numai mai târḑiu se vor elibera.

* (Bibliografie.) „Romăria liberă“, suplement literariu de Dumineca 14/26 Octobre are sumarul următor:

Lui Eminescu, poesie de A. V. Despre determinism, de St. C. Mihailescu, Vis, poesie de Matilda Cugler Poni. Copilul netoatei, poveste oltenească de P. Ispirescu. Pe Mormênt, poesie de D. Z. Crocnią, de Fra Dolce.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 30 Octomvre n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	123.15	123.—
Renta de aur ung. de 4%	93.55	93 5
Galbin	5 80	5.78
Napoleon	9.71½	9 70
London (pe po'iţa de trei luni)	122 35	122.35

Nr. 332. [918] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a venită vacantă din comuna Cacova se escrie pe basa ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 21 August 1884 Nr. 2680, ex 1883 concurs *cu termin de 30 ḑile* dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Porţiune canonică 20 jugĕre pădure şi 2 jugĕre arătură.
2. Dela 80 de familii câte douĕ vedre de must şi câte douĕ ḑile de lucru de familiă.
3. Venitele stolari îndatinate şi regulate.

Toate acestea aduc la an aproape 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa supramenţionata parochiă au sĕ-şi substearnă suplicele provĕḑute amĕsurat prescriselor legii din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral până la indicatul termin.

Sebeş în 1 Octombre 1884

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protopresb.

Nr. 190. [916] 1—3

Concurs.

De oare-ce în urma concursului publicat în „Telegraful Roman,“ a treia oară Nr. 20 a. c. la postul de capelan lângă neputinciosul paroch Iacob Tărchilă din Şeica mare, protopresbiteratul Mediaşului, n'au concurat nici un individ cualificat, se escrie de nou concurs pentru acest post *cu termin de 30 ḑile dela datul de faţă.*

Emolumentele sunt:

1. Cuartir cu edificiile necesarii asigurat din partea parochului.
2. Toate venitele stolare, unde va servì capelanul, computate cu 50 fl.
3. Stola ficsă, asigurată din partea parochului Iacob Tărchilă, de 150 fl. pe tot anul.
4. O soarte de lemne din pădurea comunală computată cu 16 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne petiţiunile lor instruite la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Mediaş, 30 Septembre. 1884.

În conţelegere cu comitetul bisericesc respectiv.

Dionisiu Chendi,
adm. ppresbiteral

Neîncungiurat de lipsă la economia de vite.

Pravuri de Transilvania pentru cai şi vite cornute.

Pregătite din cele mai aprobate mijloace de casă, corespunḑĕtoare relaţiunilor noastre economice şi puseţiunei ţĕrei noastre, cari atât ca mijloc de cură, cât şi ca mijloc preservativ nu ar trebuì sĕ lipsească la nici un econom adevĕrat.

Pentru cai.

Contra ciumei, şoreceilor şi altor boale periculoase, precum: catarhoea organelor de respiraţiune, catarhoea de stomach, nemistuire, colică, tusă, marasma (Abmagerung) preste tot, contra celor mai deciḑĕtoare boale; mai departe servesc pravurile acestea la cal spre crescerea frumoasă şi-l susţin sănĕtos şi înfocat.

Pentru vite cornute.

Contra deosebitelor aprinderi şi alte boale, precum: flatulentia şi colică, mai departe la vaci, dacă dau lapte puţin şi slab, contra marasmei (Abmagerung) contra apetitului perdut şi cu deosebire la vitele de îngrăşat.

1 pac. à ¼ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à ½ Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru oi.

Un obiect neăpĕrat de lipsă în economia raţională de oi, preparat din cele mai aprobate şi practice mijloace de casă, cel mai bun mijloc de cură şi preservativ contra boalelor epidemice, cari domnesc mai adese ori, precum: Genuriu vermele de plămênă (Lungenwurm), călbează, clorosea (Anaemie Bleichsucht), tusă, diarhoea, bubat (vĕrsat) mai departe restitue apetitul perdut şi vindecă toate boalele de stomach şi a organelor din lăuntru ş. a. m.

1 pac. à ¼ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à ½ Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru rîmători.

Cel mai aprobat mijloc de cură pentru rîmători. Curează diarhoea, colica, branca, precum şi feliurite aprinderi. — E de mare folos şi pentru rîmătorii de îngrăşat, fiind-că face apetit şi tot odată şi îngraşă.

1 pac. à ¼ Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à ½ Kilo 60 cr. v. a.

[708] 9—10

Depositul principal de espediţiune la
Albert Wachsmann,
apotecar în Borgo-Brund. (Transilvania).

Mai departe în deposit: în Sibiiu, Cluş, Alba-Iulia şi Sighişoara la J. B. Misselbacher sen., în Bistriţa la A. Kollmann, în Deva la Apotecar Josef Fr. Nádasch.

Nr. 268. [971] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în vacanta parochie de clasa a III. în Voivodeni-mari, ppresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

Dela 100 familii câte o ferdelă de oves de familie, precum şi venitele stolari de preste an, staverite în şedinţa comitetului din 8 Septembre a. c., cari toate aceste emolumente la olaltă dau suma de 370 fl. 45 cr.

Doritorii de a competa la aceasta parochie au a-şi aşterne suplicele lor în terminul mai sus arătat, instruite conform Statutului Organic şi regulamentului din a. 1878.

Făgăraş 24 Septembre 1884.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Popescu,
protopresbiter.

Nr. 341 [915] 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa III Micănesci cu filia Almăşel, protopresbiteratul Ilia, în urma ordinaţiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan ddto Sibiiu 21 August 1884 Nr. 2505 B., se escrie concurs cu termin *de 30 ḑile dela prima* apariţiune în „Tel. Rom.“

Emolumentele sunt:

Dela 130 case câte una mĕsură mare de cucuruz smicurat (sfărmit), folosirea cimiteriului şi venitele stolari obicinuite, computate toate în bani dau un venit anual de 369 fl. 40 cr.

Doritorii de a competa la acest post au de a-şi aşterne petiţiunile instruite în sensul statutului Organic şi a Regulamentului pentru parochii din 1878 în terminul prefipt la acest oficiu.

Gurasada, 6 Octobre, 1884.

Pentru comitetul parochial.

Alecsiu Olariu,
adm. protopresbiteral.

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încăruntire.** După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal în Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bistriţa:* Fried. D. Hzerberth, farmacist. *Cluş*: Nicolau Scéky, farmacist. *Feldioara:* Wilhelm Shneider, farmacist. *Aiud:* Iosef Oberth, farmacist. *Praid:* A. Weber, farmacist. *Székely-Kercsztur* Fr. Ios. Jaeger, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 30

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Chihlibariu

prima-imperial.

Preţul din întêmplare scăḑut al materialului brut me pune în posiţia de a scădea preţul **cigaretelor de chihlibariu** până la 50%. Amatorilor li se dă deci ocasiune de a-şi procura cigarete din acest material scump pe preţuri ne mai pomenite.

Cigarete 10 cm. lungi în loc de 10 fl. **numai 4 fl. — cr.**
„ 8 cm. lungi în loc de 5 fl. **numai 2 „ 50 „**
„ 7 cm. lungi în loc de 4 fl. **numai 2 „ — „**

Cilindre după fason oriental 20% mai mult.

Cigarete pentru sugări 10 cm. lung în loc de 12 fl. **numai 6 fl.**
„ „ „ 8 cm. lung în loc de 8 fl. **numai 4 „**
„ „ „ 7 cm. lung în loc de 6 fl: **numai 3 „**

Tóate sûnt aşeḑate în o cutie învĕlită în piele Chagrin.

Espedarea se face pe lângă trimiterea preţului, sau cu rambursă. Comisiuni preste 10 fl. franco. Din considerarea marei fluctuaţiuni a preţului materialului brut sunt rĕspunḑĕtoriu numai pentru obiectele aflătoare gata. Observ că garantez soliditatea şi calitatea mărfurilor, şi ce nu ar convenì, sĕ se retrimită pre spesele mele şi eu voiu reîntorna preţul trimis franco.

[919] 1—6

W. Henn,
Viena, X. Dampfgasse II.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 124 **Sibiiu,** Marți 23 Octombre (4 Noembre) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Diarele din Budapesta s'au ocupat cu rescoala românilor de acuma o sută de ani. In special Pester-Lloyd dela 1 Novembre nou aduce un articol de fond la locul al doilea, în care espune isbucnirea nemulțămirei și aruncă toate în spatele bietelor victime române. Articolul este scris pentru streinătate și el va face efect la mulțime, care nu cunoaște istoria noastră de aici.

Eroii nostri naționali au devenit personagie istorice, și numele Hora, Cloșca și Crișianu sunt proprietatea istoriei imparțiale. Și lucră rĕu cine seamĕnă neadevĕruri, căci neadevĕrurile, când vine la isbêndă, sunt rĕsbunate. Noi știm că pe pămênt nimica nu rĕmâne neresbunat. Crudelitățile de 4 veacuri au fost rĕsbunate la 1784 și 1848. Este un joc al cifrelor, o schimbare caprițioasă a posiției lor, înse aceste cifre vorbesc elocuent. Espunerea neesactă a lucrurilor cu scopul vĕdit de a seduce lumea se continuă de mult la noi.

Astădi lumea sĕrbează aniversaria de 100 de ani a mișcărei revoluționare dela anul 1784. Preste 5 ani se va sĕrba aniversarea de 100 de ani a marei revoluțiuni francese. Și atunci vor fi diare, cari vor scrie lucruri tendențioase făcênd pretensiune la autenticitatea istorică.

Capii revoluțiunei dela 1784 după cum ne spune „Pester-Lloyd făceau din toți ungurii crestini **„neuniți“** după limbagiul de atunci, s'au **„ortodocsi“** după terminologia de adi. Avis bărbaților, cari se ocupă cu istoria bisericească dela unire în coace.

Prin diariul „Pester-Lloyd“ vorbește o ceată de jidani. Insĕ acestia au privilegiul de a fi considerați de cei mai inpiegați unguri. I vom considera deci și noi de ceea ce sunt și le vom spune: Revoluțiunea dela 1784 și are istoria sa. Dacă este se constatăm faptele împlinite, apoi de — s'au comis crudelități de cari omului luminat din secolul nostru i se scoală pĕrul în cap. Insĕ sĕ nu uităm că pe atunci oamenii erau sdrobiți cu roata din îndemnul justiției. Și dacă esecutarea cu roata era casul normal, ne vom mira de cele anormale?

Tendența a doua este a ne presenta pre noi românii ca elemente turbulente. Și va fi avênd și această tendență reserva sa binechipsuită.

Una nu o pricepem cu mintea noastră cea mărginită. Ungurii au o istorie plină de revoluțiuni. Și revoluțiunile lor au fost îndreptate contra dynastiei Habsburgilor.

„Cel mai important resultat al desvoltărei istorice din patria noastră este, că liniștea și progresul sănătos mai bine s'au conservat prin regimul casei habsburgice și forța ideei de stat unguresc.“ Așa scrie diarul „Pester Lloyd“, și noue românilor nu ne dă nici o părticică din credința și alipirea cătră dinastie. Apoi observă că de câte-ori s'au ivit neînțelegeri între aceste douĕ puteri totdeuna s'au ivit timpurile lui Horia.

E bine sĕ o știm și aceasta la anul Domnului 1884. În lupta dintre coroană și antidinasticii unguri noi totdeuna am fost cu coroana. La aceste face Pester Lloyd alusiune și se ascunde la spatele ideei de stat unguresc.

Pre noi lovirea nu ne doare, căci se constată fapte istorice. Pacea și progresul sănătos le-au propagat și conservat coroana și nu ideia de stat unguresc, după cum este ea conceputĕ astădi.

Insinuarea schioapătă. Suntem loiali față cu dinastia, ne supunem legilor, ne iubim patria pentru care vărsăm sânge și avere, nu recunoaștem însĕ ideia de stat unguresc în fasonul de adi: **„maghiarisare.“**

Sibiiu, 22 Octombre, 1884.

Adunarea generală a sub-despărțĕmêntului III al Associațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român în anul acesta s'a ținut alaltăeri în comuna Avrig. Interesarea publicului românesc pentru desvoltarea acestor despărțĕminte poate servì de vie dovadă despre foloasele produse prin ele. În adevĕr din an în an crește numĕrul bărbaților chemați a contribuì pentru realisarea scopurilor intenționate prin instituirea acestor despărțĕminte.

La adunarea din anul acesta din Sibiiu au fost 15 bărbați din inteligență, apoi mai mulți preoți și învĕțători din giurul Avrigului și câțiva fruntași din comuna Boița. Avrigenii au asistat la adunare cu mic și mare.

Dacă din această rêvnă pentru înaintarea literaturei și a culturei poporului român se poate deduce indemnul Avrigenilor spre progres, apoi noi cu speranță privim la viitoriul acestei comune fruntașe, care în multe privințe ar potea sta și mai bine, servind ea de model comunelor noastre mărginașe.

Îndată după sosire în Avrig biroul despărțĕmêntului s'a pus a-și implinì una dintre principalele detorințe ce și-a propus: cercetarea după cărți vechi și manuscrise de interes pentru istoria noastră națională. Ideia de a cerceta după asemenea cărți și manuscripte vechi din comune cu ocasiunea adunărei despărțĕmintelor este fericită. Venind în contact cu poporul ușor potem resfoì printre cărțile aruncate de el când în o ladă, când în pod după ursoaie sau în vre-o cămară umedă. Și nu trebue sĕ uităm că poporul nostru multe astfel de lucruri are aruncate la o parte, neștiind el prețuì adevĕrata lor valoare.

În Avrig mai ales trebuia sĕ se cerce astfel de lucruri căci de Avrig sunt legate frumoase reminiștințe, în Avrig s'a născut și tot acolo a și murit în etate de 44 de ani intemeietoriul scoalei române, George Lazăr. Era deci duplu interesul pentru cercetarea după cărți vechi în Avrig.

Părintele administrator protopresbiteral Vasiliu Macsim are o bibliotecă frumușică, și multe cărți de ale fericitului Lazar. Dintre acestea 15 bucăți s'au dus la Sibiiu, se va cerceta valoarea și cuprinsul lor, și întru cât vor fi cuprindând ele lucruri privitoare la istoria noastră națională se vor preda Asociațiunei transilvane.

Adunarea generală a decurs în bună ordine. Publicăm la alt loc cuvêntarea presidială și raportul general al comitetului, acì schițăm momentele mai principale: S'a luat la cunoștință raportul, s'a aprobat partea privitoare la cassă, s'a ales o comisiune de trei în persoana domnilor Dr. Nicolau Olariu, Petrișor și P. capelan Macsim, cu scopul de a mijlocì înscrierea de membrii noi.

Resultatul material a fost îmbucurătoriu. S'au adunat adecă 78 fl. dintre cari 43 fl. ca tacse dela membrii ordinari, ear 35 fl. dela membrii ajutători.

S'a statorit apoi budgetul pentru anul 1885 și s'a decis, ca adunarea generală la anul viitoriu sĕ se țină în Mohu.

Vom amintì la acest loc că domnul redactor al diariului „Telegraful Roman,“ Mateiu Voilean a ținut o cuvêntare ocasională acomodată firei poporului și în limbagiu poporal, arĕtând binefacerile împreunate cu **„crutarea.“** Ce e drept în Avrig nu se potea tracta mai cu efect alt lucru, căci doamne mare lipsă au Avrigenii de crutare.

După adunare am cercetat biserica și cimiteriul cu mormêntul fericitului Lazar, apoi grădina fostului guvernator Bruckenthal. Și în ruine este măreață această grădină, și mie mi se pare că ruinile mai mult escită puterea de judecată în om, decât splendorea de odinioară. De multeori soarele în momentul de a apune este mai pompos.

FOIȚA.

Despre mișcarea sêrbilor în anii 1848 și 1849.

În analele cele mai recente ale „societății învĕțaților sêrbi din Belgrad aflăm la locul întâiu al broșurei Nr. 65 publicat un tractat istoric din peana lui Dr. Ioan Ristici, cunoscutul fost ministru președinte al Serbiei, din care împărtășim următoarele despre Serbia și mișcarea serbească din Ungaria în anii 1848 și 1849.

La lucrarea interesantului tractat autorul s'a folosit de colecțiunea de manuscripte ale numitei societăți și datele, referitoare la relațiunea bărbaților de stat unguri și sêrbi din acel timp, le-a scos din „archivul de stat secret sêrbesc.“

Bărbatul de stat sêrbesc Ristici, adecă autorul însuși, încâ a participat la evenimentele din anul 1848 și prin aceasta însemnătatea tractatului este preste toată îndoiala.

În istoria renașterii a tinerului stat sêrbesc anul 1848 este timpul, în care Serbia a început a lega relațiuni internaționale; căci generațiunea mai tineră atunci a venit întâiu în atingerea cu soții de o vêrstă din Ungaria. Inteligența jună a Serbiei năvălea în masse preste apa Savei la Carloviț, participa cu foc la întêmplările din 1 și 3 Maiu 1848 st. v. când cu intemeierea „voivodatului sêrbasc,“ pentru ca mai tărdiu sĕ ia asemene parte la luptele de pre hotarele noului voivodat.

Această atingere și întêlnire reciprocă n'a remas fără efect asupra sufletelor tinere și fără de aceea, de ajuns agitate prin evenimentele timpului. Din acest moment resună și în Serbia, stat vasal turcesc, prima alarmă pentru reforme liberale interne, care alarmă însĕ, prin o înțeleaptă declinare a bărbaților de stat sêrbesc, rămase neaudită.

Direcțiunea socială a mișcării occidentului dară n'avu nici un efect în Serbia, însĕ cu atât mai intensivă influință a avut în privința politică asupra junelui stat sêrbesc. Din timpurile lui George Brancovici, despotul dela Semendria; Serbia în anul 1848 pâșește întâiu din granițele sale geografice în lumea mare, pentru a venì ca stat în atingere cu alte staturi streine. Până la anul 1848 Serbia dete semne de viață numai ca parte întreitoare a Turcieii; în anul 1848 însĕ Serbia se presintă întâiu ca suverană în numele ei propriu.

Evenimentele anului 1842 a trântit în Serbia dinastia domnitoare a Obrenovicilor și au redicat pre Alesandru Karageorgevici la tronul princiar. Până când nuoii cârmuitori aveau sĕ se lupte contra părtinitorilor dinastiei trântite, până atunci era tari și uniți; când însĕ au început a apăsa pe contrariul, se începu în Serbia certele personale reciproce, ceea ce negreșit ar fi dus la decădință internă, dacă întêmplările din 1848 n'a fi aiepta în afară materìa primeșdioasă îngrămădită deja și în Serbia.

Revoluțiunea, ce a erupt în anul 1848 în occidentul european, a avut pentru Serbia îndoită însemnătate; revoluțiunea de o parte scoase Serbia din marginile îngusta ale activității sale de până acuma pre un teren mai larg, însĕ cu atât mai periculos, eară în lăuntru avu efect întârdietor, împedecând sau amenând încă pre un timp oare care decădința cârmuirii de atuncia.

Însĕ mișcarea sêrbească din Ungaria inferioară a fost de însemnată și puternică influență asupra afacerilor și interne și esterne ale Serbiei.

„Această mișcare,“ dice Ristici, „a făcut sĕ treacă principatul nostru printr'un șir de fase deosebite: prin speranțe și temeri, la întâlniri și coalițiuni. Participerea sêrbilor din principat lu soartea sêrbilor din Ungaria într'atâta se estinse, în cât fie-care succes și fie-care perdere din țermurile stâng al Savei și al Dunării se simția adênc și în inima Sinmadiei.

La solenul act al alegerii voivodului și a pariarchului sêrbesc, pe noul patriarch sêrbesc îl însoția Matia Nenadovici, consiliarul de stat sêrbesc și juni sêrbi din Sêrbia saluta cu pușcături de pistoale erupțiunea bucuriei generale.

Prin grădinile pompoase de flori de odinioară acuma păştea un viţel din Avrig, în basenurile de marmoră se resfăţau broscoii, şi în frumoasa florărie sta un câne legat, şi cumplit indignat pre călětori pentru cutezanţa cu care conturbă tainica tăcere a acestor ruine, lătra de credeai că tot se risipeşte.

Sic transit gloria mundi.

Intre ruine omul todeauna e pătruns de o uimire tainică şi cugetă la nestatornicia lucrurilor din lume. Aşa sunt ruinile, materia şi-a schimbat forma şi noue nu ne convine această schimbare. Aşa e lumea, şi vai de omul, care uitându-se la ruine în viaţa sa la bětrâneţe încă mai încearcă a ruina.

Adunarea generală s'a ţinut în scoală. Tot acolo s'a dat şi masa comună. E de prisos se mai spun că toastele încă n'au lipsit. Asemenea cântările, cari lă noi românii sûnt parte intregitoare a petrecerii. Apoi mai aveam în mijlocul nostru pe simpaticul nostru cântăreţ Isaia Popa, care prin vocea sa plăcuta şi-a câştigat simpatia tuturor Sibienilor şi un fel de consideraţiune specială.

Domnul director al despărţemânţului Dr Ilarion Puşcariu poate privì resplătite ostenelele sale pentru înflorirea despărţementului prin resultatele de până acuma obţinute în despărţěmênt. Bibliotecile comunale înfiinţate în mai multe comune, însufleţirea, cu care se cercetează adunările generale şi învěţăturile date poporului la asemenea ocasiuni fiecărui om cu inimă: 'i procură adevěrată bucurie. Şi dsa în mod mai plăcut nu-şi putea serba ḑiua onomastică.

Astfel s'a ţinut adunarea generală a acestui despărţemênt în anul acesta.

Cuvêntarea

prin care domnul Dr. Ilarion Puşcariu, directorul despărţěmêntului a deschis adunarea generală în Avrig.

Onorată adunare generală a despărţěmêntului! Stimaţilor Domni şi Iubiţi fraţi!

Un scop sânt, un scop înalt ne face a ne aduna — de astădată în mijlocul DVoastre în frumoasa comună Avrig. Numesc scopul întrunirei noastre de astăḑi sânt şi înalt, căci sunt convins şi cu mine şi DVoastră toţi, că progresul în literatură şi cultură a neamului nostru românesc a devenit pentru poporul românesc o trebuinţă mai arḑětoare ca pânea de toate ḑilele. Fost'a timp îndelungat, în care românul a stat în intunerec şi neştiinţă; din aceasta stare tristă a urmat pentru el numai rěu, din causă că în neştiinţa lui alţii s'au folosit de împregiurări şi l'au strîmtorat şi apesat seculi întregi încât i vine omului a se mira, că poporul român mai numěră între popoarele patriei. Cu toate acestea el esistă şi numěră între popoarele patriei, pentru că vitalitatea lui este mare, şi el va esista şi va numěra între popoarele patriei pentrucă a început de acolo de unde de mult trebuea sě înceapă. El a început a se lumina prin învěţătură şi scoală; gheaţa, care încremenise şi amorţise viaţa românului s'a rupt şi văpaia de căldură şi torenţi de lumină străbat păturile societăţii noastre, căci oamenii nostri deşteptânduse au început a se îngrigì toţi pentru unul şi unul pentru toţi. Nu este cu adevěrat timp îndelungat, de când românul s'a desteptat, cu atât mai vědite şi mai spornice sunt însě resultatele nisuinţei sale. Ca sě tac la aceasta ocasiune de multele succese, ce le a avut în timpul din urmă laborositatea şi stăruinţa unor bărbaţi vrednici, cari a stat în fruntea poporului nostru, me mărginesc de astădată prelêngă aceea instituţiune culturală, care ne dă dreptul şi ne face şi pre noi, ca neşte apostoli a venì în mijlocul DVoastre.

Aceasta instituţiune este asociaţiunea Transilvaniei pentru literatura şi cultura poporului român. Precum arată şi numirea acestei societăţi, ea are un scop sânt şi măreţ, căci tinde a împrăştia lumină între fii poporului român prin spriginirea scoalelor, prin împărţirea de stipendii şi ajutoare pentru învěţăcei şi sodalii de meseriă, prin scrieri şi cărţi folositoare pentru români şi prin cuvêntări şi îndemnări de tot felul spre cultură. Această societate înfiinţată în anul 1862 aşadară mai înainte cu 22 de ani, prosperează din ce în ce şi tot mai mult 'şi revărsă binefacerile sale preste poporul român. O mulţime de tineri, cari astăḑi ca bărbaţi ocupă locuri de frunte în societate ca preoţi, profesori, medici, diregetori, ingineri etc, apoi din păturile mai inferioare ale societăţii, o mulţime de meseriaşi au fost ajutaţi din mijloacele acestei asociaţiuni. Ea prin contribuiri benevole dela membrii ei şi-au creat un fond, prin ale cărui venite se înlesneşte realisarea sublimului ei scop; şi este lucru sigur, că cu cât de mai multe mijloace va dispune ea, cu atât în měsură mai mare 'şi va resolva problema sa.

Asociaţiunea Transilvaniei după statute are membrii sei, pre aceia, cari şi prin mijloace de bani contribue la fondul ei. Acei membrii sunt de mai multe categorii şi adecă:

1. Membri fundatori, cari dau odată pentru totdeuna cel puţin 200 fl.; 2. membrii ordinari pe vieaţă, cari solvesc la fondul ei cel puţin 100 fl. odată pentru totdeauna; 3. membrii ordinari, cari solvesc 5 fl. pe fiecare an şi 4. membrii ajutători, cari solvesc mai puţin. Asociaţiunea ţine în fiecare an o adunare generală şi are 20 despărţěminte în ţeară, cari âncă ţîn adunările lor generale în fiecare an. O atare adunare formăm şi noi, cari ne-am adunat astăḑi aici.

Se naşte întrebarea în ce chip putem şi noi contribuì după puterile noastre la scopul cel sublim al asociaţiunii.

Eu prin programul adunărei noastre, care este a despărţěmêntului III (Sibiiu) al asociaţiunei, voiu respunde la întrebarea pusă precum urmează:

1. Precum se va vedea din raportul comitetului acestui despărţěmênt, ca o lucrare însemnată, ce şi-o a luato despărţěmêntul a o face este înfiinţarea de biblioteci comunale pentru cărturarii români. Astăḑi se predă şi pentru comuna Avrig o mică bibliotecă de opuri alese.

2. Comitetul despărţămêntului adună cărţi vechi şi manuscrise româneşti, dacă s'ar afla în vre-un archiv sau vre-un privat pe bani sau în cinste.

3. Se va cetì o disertaţiune folositoare pentru popor.

4. Va încassa bani dela aceia, cari doresc a se face membrii la asociaţiune.

5. Se va decide asupra locului adunării generale a despărţěmêntului pentru anul viitoriu.

6. Se vor face şi desbate şi alte propuneri, cari cad în sfera de activitate a asociaţiunei.

Prelêngă espunerea acestui program salutându-Vě frăţeşte-am onoare a deschide adunarea.

Raport general.

despre activitatea comitetului despărţěmêntului III. al Asociaţiunei transilvane etc. dela ultima adunare generală.

Onorată adunare generală a despărţěmêntului!

Despărţěmêntul Sibiiu al asociaţiunii Transilvaniei pentru literatura şi cultura poporului român, precum ve este cunoscut şi-a ţinut adunarea sa generală în anul trecut în comuna Poplaca. Acolo s'a constituit adunarea pe un period nou de 3 ani în înţelesul statutului pentru regularea mijloaceler asociaţiunii — alegendu-şi nou comitet. Acest comitet este aştăḑi în plăcuta posiţiune a raporta despre activitatea sa în decursul anului din urmă, adecă dela adunarea generală din urmă, care s'au ţinut la 4 Noembre 1883 până astăḑi.

Considerând mijoacele modeste de care dispune acest despărţemênt, comitetul DVoaste, precum în trecut aşa şi în anul acesta şi-a concentrat activitatea sa la anumite puncte. Aşa în anii mai dinainte între marginile budgetului s'a încercat a da un impuls pentru îmbărbătarea la meserii prin învěţěmênt. Au dat nu fără resultat remuneraţiuni la înveţětorii, cari au contribuit ca din scoala lor sě meargă mai mulţi tineri la meseriă. Comitetul considerênd că ca indemn la meserii sustau astăḑi puternice mijloace, precum ajutoarele ce se împart prin comitetul central al Asociaţiunii Transilvaniei, apoi din fundaţiunea Andronik, şi-a îndreptat activitatea în alte direcţiuni. Comitetul DVoaste încă înainte cu 4 ani a preconceput idea de a înfiinţa şi da impuls la înfiinţarea bibliotecilor comunale. Încă dela adunarea generală a despărţeměntului ţinută în comuna Cacova în anul 1881, a început şi a continuat în trei ani următori a se îngrigì adunările despărţemêntului a lua în budgetul seu o sumă de câte 100 fl. în fiecare an, pentru procurarea de cărţi pentru bibliotecile comunale de pe teritoriul despărţemêntului Sibiiu.

Prin o stăruinţă neobosită a ajuns comitetul despărţěmêntulul în plăcuta posiţiune a putè raporta astăḑi, că din aceste mijloace modeste şi din Contribuiri în cărţi din partea unor autori cu bunăvoinţă faţă de ideea noastră, s'au înfiinţat biblioteci pentru 10 comune, din care 8 au şi ajuns la destinul lor; între aceste 8 comune numeră şi comuna DVoastre Avrig, care primeşte astăḑi nemijlocit biblioteca sa. Comunele cari deja au primit biblioteci sunt: Porceşti, Selişte, Gurariului, Tılişca, Cacova, Săcel, Poplaca, Avrig. Eară la alte douĕ biblioteci disponibile, sunt calculate comunele: Boiţa şi Reşinari. Numěrul cărţilor pentru biblioteci este preste tot 380 piese — cu mică escepţiune bine legate.

Cărţile de biblioteci se predau prelângă o consemnare şi o instrucţiune pentru conservarea, sporirea şi folosirea bibliotecilor.

O altă ideiă, ce preocupă pre comitetul DVoastre este aceea a aduna cărţi şi manuscrise vechi româneşti cari au vre-o însemnătate în istoriă şi în literatură şi a le transpune bibliotecei centrale a asociaţiunei.

Ştiut este, că prin negrige se repun cărţi şi manuscrise vechi, apoi documente familiare, care au însemnătate în istoria poporului. Alte popoare din patriă de mult au început a aduna cărţile, manu-

---

După proclamarea noului voivodat sêrbesc ş'a „comitetului naţional sêrbesc“ în Carloveţ, între a cărei membrii vedem şi pre profesorii din Belgrad, Matici, Brancovici, Nicolici şi Zaharievici.

Comitetul avea de a conduce afacerile naţionale, a precisa confiniele voivodatului sêrbesc şi a proiecta o constituţiune pentru acest voivodat; patriarchului şi comitetului sta fondurile naţionale la disposiţiune. S'au trimes deputaţiuni la împěratul Ferdinand, la dieta croată şi la Praga la congresul slavilor.

„Curentul“, ḑice Ristici, „aşa a fost de puternic, încât nici bětrânii, cari cârmuiau Sêrbia nu sau putut contenì sě nu trimeată representanţii sei la congresul slavilor din Praga, deşì acest congres avea de a face numai cu slavii din Austria.“ Între deputaţii se afla din Sêrbia protopopul M. Nenadovici, consiliarul de stat L. Arsenievici şi profesorul I. Şafarik.

Guvernul ungar se opuse mişcării sêrbeşti. În 31 Maiu st. v. Hrabovsky, comandantul cetăţii Petruvaradin, atacă Carloveţul.

„Sêrbi din Sêrbia au fost mai cu seamă, cari au respins acest atac, deşì se părea, că el este mai mult o admoniţiune, decât un atac serios.“

Acuma se începu lupta pre toată linia.

„Intre aceste împregiurări posiţiunea guvernului sêrbesc era foarte grea. Hotărît a fi în linişte a şi făcut unele disposiţiuni.

Rusia şi Turcia aprobase aceste disposiţiuni şi totodată i „recomândară“ sě mai înăspreascā aceste mijloace. Danilevsky, consulul general rusesc împărtăşì guvernului sêrbesc hotărirea împěratului Nicolae, că nu numai Rusia va rěmânea neutrală ci că sa înţeles şi cu poarta otomană, ca şi acele ţěri din Turcia, cari stau sub protectoratul rusesc au se remână în liniste, şi că în sensul acesta sau şi dispus cele de lipsă pentru a se putea spune cu efect tuturor încercărilor, cari ar voi sě conturbe această linişte. Chiar şi Republica franceză cugeta a lucra în interesul Ungariei admonind prin representantele ei în Belgrad la moderaţiune şi neutralitate.“

„Intraceea sosî ştirea că bětrânul principe Miloş ar fi părăsit Viena şi ar fi sosit în Zagrabia, eară principele Mahaiu Obrenovici ar fi sosit din Petersburg la Neoplanta. Foaia oficială sêrbească i denunţă pre ambi a fi venit la hotarele Sêrbiei pentru a conturba liniştea în principat! ba mai mult; principele Miloş ar avea intenţiunea de a pătrunde în Bosnia, a o rescula, şi de acolo a inrumpe cu spada în mâna în Serbia şi sub protectoratul Ungariei a se proclama de domnitor independent al acestor ţěri.“

„Se pricepe de sine, că guvernul sěrbesc prin astfel de ştiri se neodihnì foarte. Iritaţiunea era mare.“

În 15 Maiu st. v. se ţînù în Belgrad un fel de meeting, înăintea căruia şi representanţii Turciei şi Rusiei şi toţi ministrii declarară solemn: că Serbia va rěmânea liniştită. Principele Karageorgevici luà în persoană comanda supremă asupra armatei întregi sěrbeşti, şi se făcură cele mai riguroase dispuseţiuni contra unei eventuale irumperi a principelui Miloş în Serbia.

Într'acea representantele rusesc şi cel austriac, precum chiar şi comitetul naţional din Carloveţ dede principelul Mihaiu Obrenovici în Neoplanta de priceput, că liniştea Serbiei pretinde ca el sě se depărteze. Principele Mihaiu părăsì Neoplanta, şi principele Miloş Zagrabia.

Ambii principi se duseră la Praga la congresul slavilor, eară guvernul din Belgrad resuflà mai uşor.

Însě cu atât mai multe greutăţi se puseră în lăuntrul ţěrii în calea guvernului.

Tribunul Vucşici se puse pre faţă în oposiţiune guvernului şi acest singur bărbat părtinit foarte de popor, a fost mai puternic de cât guvernul întreg. Această ceartă era sě se complaneze în adunarea de popor, convocată pre 1 Iuniu 1848 în Kragujevat, şi s'a şi cam complanat prin retragerea partisanilor principelui Karageorgevici. Vucşici învinse şi contrarii sei, între cari şi Knicianin, fostul mai târḑiu comandant al cetelor voluntare sêrbeşti în Ungaria-de-jos, au trebuit sě iasă din serviţiul statului.

scrisele şi documentele vechi şi a-şi scrie istoria; La noi abia s'au făcut începutul în această direcţiune. Deci dară cu bărbăţie sĕ fim şi în astă direcţiune.

Separat de raportul comitetului despărţĕmêntului s'ar fi recerut a se aşterne aici şi raţiocinii din partea cassarului despărţĕmêntului. Ne putêndu-se presenta însĕ din partea cassarului despărţĕmêntului un atare raport din causa regretabilului cas de îmbolnăvire a dlui cassariu şi membru al comitetului Radu Balaşi, Ve rugăm a Ve îndestulì de astădată cu cele espuse în următoarele despre realisarea budgetului despărţĕmêntului şi despre raţiociniu.

I. Rest de cassă la 4 Noembre 1883	26 fl. — cr.
Încassaţi la adunarea din Poplaca suma de	173 fl. 50 cr.
Suma.	199 fl. 50 cr.
Acoperirea budgetul . . .	120 fl. — cr.
Restul de	79 fl. 50 cr.

s'au aşternut comitetului central, sub N. 5 din 8 Decembre 1883.

II. Posiţiunea bugetara 120 fl. se împarte în douĕ părţi şi adecă: 100 fl. pentru procurarea de cărţi pentru bibliotecile comunale şi 20 fl. pentru spesele biroului.

Din posiţiunea pentru cărţi de	100 fl. — cr.
S'au acoperit pentru cărţi petrecute în inventariul general suma de	94 fl. 88 cr.
Restul de	5 fl. 12 cr.

se va plătì pentru cărţi procurate prin Dr. Crişan (a se vedè conclusul comit. dela 2/14 Octombre a. c. Nr. 4).

2. din posiţia de 20 fl. s'a solvit:	
a) Servitorului	5 fl. — cr.
b) Un jurnal de cassă . .	1 fl. — cr.
c) Spese de birou	17 fl. 60 cr.
	23 fl. 60 cr.

Deficit 3 fl. 60 cr., ce are a se acoperì din budgetul anului venitoriu.

NB. Spesele de birou a trecut de astădată preste suma preliminată din causa instrucţiunilor pentru biblioteci şi a cuvertărilor cărţilor făcute în multe esemplare şi din causa corespondinţei mai mari ca de altădată.

III. *Proiect de budget pe anul 1885.*

Percepte:	
Tacse dela membrii ajutători	140 fl. — cr.
Spese:	
a) Deficitul anului trecut . .	3 fl. 60 cr.
b) Pentru cărţi de bibliot. . .	100 fl. — cr.
c) Pentru birou	25 fl. — cr.
	128 fl. 60 cr.

Din şedinţa comitetului ţinută în Sibiiu la 19 Octombre, 1884.

Dr. Ilarion Puşcariu,
president.

Mateiu Voileanu,
secretariu.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

De sub Calimani în Octomvre 1884. Prea Onorate Dle Redactor! Poate în întreagă Transilvania nu se află o comună, cum e comuna noastră Topliţa română. În această comună sunt representate mai toate naţiunile şi confesiunile din monarchiă, aici se poartă neguţătoria cea mai mare de lemne, transportându-se pre Murĕş în jos până în Ungaria şi deacolo mai departe în lume. Şi chiar aceasta a dat ansă, de o mulţime de fii a lui Israel şi de cei de alt neam a compleşit această comună şi apoi prin machinaţiunile lor de tot feliul sug pre bietul popor şi încărcându'l cu tot feliul de cămătării, îl aduc la sapă de lemn încât la urmă e silit a-şi perde şi moşia. Şi aceasta eată cum se întêmplă, badea Petru ia dela jupânul Iczik 30 fl. bani, ca în primăvara venitoare sĕ-i deie o plută de 500 urme cubice, şi apoi dă o obligaţiune jupânului, ca la cas când nu va scoate pluta sau nu va fi după contract atunci sĕ-i plătească 100 fl. v. a., — vine primăvara, fireşte jupânului nu-i trebue pluta deşì este făcută după contract; ci băgându-i o vină sau alta, ḑice lui badea Petru sĕ o vêndă, căci lui şi aşa nu-i este mare lipsă de plută, şi amêndoi se vor împăca cum va fi mai bine pre anul venitor, după ce Petru vinde pluta, jupânul îl provoacă ca înţelesul contractului sĕ se înpace, că de nu atunci îl păreşte, şi aşa bietul om spĕriat se împacă pre anul venitoriu pentru suta din contract cu 3 plute din cari apoi se fac trei sute şi apoi din 3 se fac 9 sute etc. încât la urmă bietul român pentru 30 fl. ş'a perdut moşia.

Vine apoi judecătoria, care fiind foarte depărtată — căci pretura (szolgobiroság) şi judecătoria cercuală regească e depărtată 69 kilometre, ear tribunalul de 100 kilometre — prin enormele spese şi comisiuni încă ajuta la desbrăcarea poporului, şi astfeliu pre de o parte cămătării, ear pre de altă parte spesele cele mari judecătoreşti, provenite din causa depărtării, a sĕrăcit bietul popor, căci doară nu se află undeva o comună, unde sĕ fie atâtea procese ca la noi. Afară de aceea la noi acum curge segregarea păşunei şi a pădurilor, care costează preste 30 mii floreni, apoi darea imperială, şi mai vine apoi darea comunală, ce e 48%, un lucru neauḑit şi care doară nu are păreche! auḑi dnule comite suprem: în Topliţa se plăteşte 48% pentru cheltuelile comunale!! Pe lângă acestea preţul lemnului a scăḑut, la noi cereale puţine sunt, încât miseria e generală.

Ba ce e mai mult pre aceasta comună de doi ani o bântue diphteritisul (anghina), aşa încât de 2 ani nu s'a putut ţinea scoală. Pentru aceasta boală s'a trimis medici şi comisiuni pe spatele bietei comune şi toate înzadar; astfel în earna trecută a fost trimis un medic din Mures-Vásárhely sĕ studieze lucrul, acesta a şi şeḑut vre-o 60 ḑile cu diurn de 8 fl. v. a. şi cărăuşiă, pentru care comuna a plătit vre-o 510 fl. v. a. şi tot n'a fost nici o ispravă: — s'a trimis în comisiune fisicul comitatului, s'a făcut spital, s'a instituit comitet pentru epidemică (járvány bizottság) şi tot nimic nu s'a isprăvit, deoarece epidemia şi astăḑi mai esistă; — toţi 'şi da părerea că ce ar fi causa morbului şi până acum toate înzadar. Se pare că numai medicul nostru comunal a nimerit-o ḑicând; „Că aceste sunt urmările legei de ujură de mai nainte,“ „daţi poporului nutremênt destulitoriu şi morbul va înceta de sine, nu căutaţi causa morbului airea, ci acolo unde e.“ Astfel stăm noi aici în munte. Apoi mai vrem a înmulţi în Topliţa şi numĕrul parochilor făcênd din o parochie douĕ; şi nu se uită cei competenţi că şi unul abea e în stare a trăì, căci venitele pot fi pre hârtie, ear în faptă nu. Dealtmintrelea aici totdeauna a fost şi este numai o parochiă, în care din când, în când, îmbătrânind un paroch s'a mai pus câte un preot de ajutoriu, la cererea celui bătrân, spre a potea administra mai cu înlesnire, dar apoi alte era timpurile de mai înainte, poporul sta mai bine, acum pădurile a început a se găta şi astfeliu isvoarele de venit a seca. Acestea am aflat de bine ale enumera spre orientarea celor competenţi. videant. . . . cu altă ocasiune mai multe. . . . *u.*

Conspectul

deputaţilor aleşi la congresul naţional-bisericesc al metropoliei românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania, în periodul de trei ani 1884, 1885 şi 1886, şi anume:

I. Din archidiecesa transilvană.

a) deputaţi din cler:

1. cercul Sibiiu: *Nicolau Popea,* archimandrit în Sibiiu.
2. „ Sebeş: *Zacharia Boiu,* asesor consist. în Sibiiu.
3. „ Orĕştiă: *Romul de Crainic,* protopresb. în Dobra.
4. „ Deva: *Ioan Papiu,* protopresbit. în Deva.
5. „ Abrud: *Ioan Gall,* protopresbit. în Abrud.
6. „ Deş: *Nicanor Frateş,* protosincel în Sibiiu.
7. „ Reghin: *Simeon Popescu,* protop. în Siibiu.
8. „ Mediaş: *Nicolau Cristea,* asesor consist. în Sibiiu.
9. „ Făgăraş: *Dr. Ilarion Puşcariu,* protosincel în Sibiiu.
10. „ Braşov: *Ioan Petric,* protopresb. în Braşov.

b) deputaţi mireneşti:

11. cercul Sibiiu: *Iacob Bologa,* cons. aulic în pens. în Sibiiu.
12. „ Sĕlişte: *Elia Macellariu,* cons. guber. în în pens. în Sibiiu.
13. „ Sebeş: *Visarion Roman,* director la instit. de credit şi economii „Albina“ în Sibiiu.
14. „ Orĕştiă: *Augustin A. Nicora,* doctorand în drepturi în Deva.
15. „ Haţeg: *Ambrosiu Bârsan,* primar orăşenesc în Haţeg.
16. „ Ilia: *Dr. Ioan Pop,* medic cerc. în Dobra.
17. „ Zarand: *Petru Truţa,* advocat, dep. dietal în Baia de criş.
18. „ Geoagiu: *Pompiliu Pipoş,* candidat de advocat în Cluş.
19. „ Alba-Iulia: *Rubin Patiţa,* adv. în Alba-Iulia.
20. „ Abrud: *Dr. Absolon Todea,* adv. în Câmpeni.
21. „ Turda: *Parteniu Cosma,* advocat în Sibiiu.
22. „ Cluş: *Petru Roşca,* cancelist cons. în Sibiiu.
23. „ Solnoc: *Nicolau Cosma,* notariu cercual în Rochia.
24. „ Bistriţa: *Eugen Brote,* ases. cons. în Sibiiu.
25. „ Têrnava: *Anania Trombiţaş,* asesor cons. în Sibiiu.
26. „ Sighişoara: *Stefan Iosif,* director gim. în Braşov.
27. „ Vălcele: *Ioan cav. de Puşcariu,* septemvir în Budapesta.
28. „ Braşov: *Ioan Lenger,* advocat în Braşov.
29. „ Făgăraş: *Ilariu Duvlea,* advocat în Făgăraş.
30. „ Agnita: *Ioan Zachariă,* vice-notariu la jud. cerc. în Sĕlişte.

„Knicianin era liber. El se hotărì negreşit în înţelegere nu numai cu guvernul sêrbesc, a trece preste Dunăre şi a se pune în fruntea miscări sêrbeşti. Aceasta convenì sêrbilor şi de dincolo şi de dincoace de Dunăre, numai maghiarilor nu.“

„Aparinţa lui Obrenovici la graniţele Sêrbiei n'a contribuit puţin la hotărîrea guvernului sêrbesc, d'a lua mai înadins parte la mişcarea sêrbească din Ungaria de sud, se pricepe, cu intenţiunea d'a lua în mâna sa proprie această mişcare şi a o dirège după voinţa sa proprie şi conform trebuinţei sale.

Ministrul Garasanin deja în 17 Maiu a scris din Kragujevaţ lui Stratimirovici, conducĕtorului d'atunci al sêrbilor: „Causa fraţilor nostri sêrbi d'acolo, pre care o conduci aşa de escelent, o considerăm de a noastră şi nu vom cruţa jertfe nici morale, nici materiale pentru a ajuta ajungerea scopului folositor comun.“

Guvernul sêrbesc comunică prin consiliariul de stat sêrbesc S. Marcovici cu comitetul naţional din Carloveţ.

„Se pricepe de sine,“ — ḑice Ristici — „că această participare s'a devoltat cu încetul amĕsurat respectivelor trebuinţe politice şi personale. Mai întâiu se întâmplà poetice această participare prin studenţi şi prin tinerimea, care pretutindenea se însufleteşte mai întâiu, mai târḑiu se manifestă în formă de cete voluntare, şi în fine, prin formală şi oficială spriginare. Spriginirea oficială se întêmplă însĕ numai după ce Austria însăşi cerù prin representantele ei ajutoriul sêrbesc şi după ce Rusia se pronuncie hotărît contra revoluţiunii.“

Austria era atuncia prin subcolonelul Mayerhofer representată în Serbia. Până când Viena făcea concesiuni Ungariei Meyerhofer protesta la guvernul sêrbesc, că acesta de ce concede, ca sêrbi voluntari sĕ treacă Dunărea, şi pretindea ca aceia sĕ fie rechiemaţi. Guvernul sêrbesc esmise un comisar anume, care se urnească acasă pre voluntarii sêrbi. Comisariul lucră conform mandatului seu, însĕ numai la aparinţă, de oare-ce cu comandanţii deosebitelor cete de voluntari s'a statorit de mai nainte înţelesul, ca ei publice se promită retornarea, şi cu toate aceste sĕ lupte mai departe contra ungurilor.

„Meyerhofer călătorea des la Viena şi Innsbruc luând instrucţiuni personale. Rentorcându-se odată d'acolo se străduia a convinge guvernul sêrbesc, că este detorinţa sa a spriginì pre sêrbii în Ungaria, fiind-că aceia lucra cu temeiu legiuit. El îngrămădì guvernul sêrbesc cu propuneri d'a ajuta pre patriarc cu bani şi cu muniţiune, căci Austria va cunoaşte şi va rebonifica toate sacrificiele avute.“

„Bărbaţii de stat sêrbeşti însĕ totuşi erau precauţi. Ei promiseră a nu împedeca trecerea cetelor voluntare preste hotarele ţĕrii, cu toate că acestea din ḑi în ḑi se adunau şi grăbeau sub steagul lui Knicianin, fără ca sĕ fi fost cineva în stare a le impedeca.“

Pre lângă toate contramandantele din 2/14 1848 ale împĕratului Ferdinand, comitetul naţional din Carloveţ totuşi nu se supuse, ci însărcinà pre Knicianin cu comanda supremă asupra tuturor cetelor sale.

„Lupta se începù, împĕratul Austriac reconnocu publice pre luptătorii sêrbi de luptători ai sei şi comisarul unguresc începu negoţiaţiuni cu Knicianin pentru a apropia aceste douĕ popoară înduşmănite unul de altul.“

Ristici ḑice apriat: „E foarte de creḑut, că Knicianin, amĕsurat caracterului seu, ar fi început negiaciaţiuni mai detaiate cu ungurii, dacă patriarcul Rajacici după rentoarcea sa din Innsbruck şi Zagrabia nu s'ar fi înţeles cu banul Jelacici a remânea fideli devisei: „Pentru împĕrat şi naţiune, pentru unitatea monarchiei şi pentru dinastia habsburgilor.“

Ristici descrie apoi atrocităţile luptei reciproce şi accentuă apriat, că generalul Knicianin pricepea se susţină disciplină de fer întrĕ cetele sale.

(Va urma.)

II. Din eparchia Aradului.

a) deputaţi din cler:

(din părţile consistoriului eparchial din Arad.)

31. cercul Arad-Radna *Vasiliu Beleş*, protopresbiter în Totvaradia.
32. „ Giula-Chişineu: *Petru Chirilescu*, protopresbiter în Chitighaz.
33. „ Vilagoş-Jenopolea: *Iosif Goldiş*, protosincel în Arad.
34. „ Buteni-Hălmagi: *Ioan Groza*, protopresbiter în Almaş.
35. „ Birchiş-Chiseteu: *Georgiu Crăciunescu*, protopresbiter în Belinţi.
36. „ Lipova-Vinga: *Iosif Suciu*, paroch în Lipova.
37. „ Temişoara-Banat-Comloş: *Meletiu Dreghiciu*, protopresbiter în Timişoara.

(din parţile consistoriului eparchial din Oradea-mare.)

38. cercul Oradea-mare-Pesteş: *Ieroteiu Beleş*, protosincel vicariu eppesc în Oradea-mare.
39. „ Tinca-Beliu: *Petru Suciu*, ases. cosist. în Orade-mare.
40. „ Beinş-Vaşcou: *Ignatiu Popp*, protodiacon secret. cons. în Arad.

b) deputaţi mireneşti:

(din părţile consistoriului eparchial din Arad.)

41. cercul Arad: *Ioan Popoviciu Deseanu*, advocat în Arad.
42. „ Radna: *Ioan Beleş*, advocat în Arad.
43. „ Giula *Iustin Popoviciu*, proto-notariu orăşenesc în B. Giula.
44. „ Chişineu: *Demetriu Bonciu* not. pub. reg. în Arad.
45. „ Vilagos (Şiria) *Adalbert Mihailoviciu*, advocat în Şiria.
46. „ Jenopolea: *Georgiu Faier*, adv. în Boroşineu.
47. „ Buteni: *Sigismund Popoviciu*, preşedinte la trib. reg. în Karczag.
48. „ Halmagiu: *Teodor Popp*, adv. în Baia de Criş.
49. „ Birchiş *Dr. Eugeniu Mocsonyi*, propriet. mare în Capolnaş.
50. „ Chiseteu: *Dr. Iosif Gall*, deputat dietal în Budapesta.
51. „ Lipova: *Dr. Atanasiu Marienescu*, jude la tabla reg. în Budapesta.
52. „ Vinga: *Vincentiu Babeş*, deputat dietal în Budapesta.
53. „ Timişoara: *Paul Rotariu*, advocat în Timişoara.
54. „ *Petru Opriş*, secretariu la direcţiunea telegrafică în Timişoara.

(*din părţile consistoriului eparchial din Oradea-mare*)

55. cercul Oradea-mare: *Nicolau Zigre*, advocat în Oradea-mare.
56. „ Pesteş: *Ioan Papp*, notariu comit. în Oradea-mare.
57. „ Tinca: *Dionisiu Poynar*, procuror la tribunalul reg. în Dobriţin.
58. cercul Baliu: *Ioan Bica sen.*, notariu comunal în Mareuş.
59. „ Beinş: *Teodor Faşie*, advocat Beinş.
60. „ Vascou: *Paul Faşie*, jude reg. cerc. în Vascou.

III. Din eparchia Caransebeşului.

a) deputaţi din cler:

61. cercul Lugoş: *Filaret Musta*, protosincel în Caransebeş.
62. „ Făget: *Atanasiu Ioanoviciu*, protopresbiter în Făget.
63. „ Buzias; *Alecsandru Ioanoviciu*, protopresbiter în Jebeliu.
64. „ Ghilad: *Paul Miulescu*, protopresbiter în Ciacova.
65. „ Verşeţ: *Ioan Popoviciu*, protopresbiter în Mercina.
66. „ Oraviţa: *Andrei Ghidiu*, protopresbiter în Oraviţa.
67. „ Caransebeş; *Nicolau Andreeviciu*, protopresbiter în Caransebeş.
68. „ Mehadia; *Mihail Popoviciu*, protopresbiter în Orşova.
69. „ Biserica-albă: *Filip Adam*, asesor ref. cons. în Caransebeş.
70. „ Satul-nou; *Aron Bartolomeiu*, adm. protopresbiteral în Dolova.

b) deputaţi mireneşti;

71. cercul Brebul: *Iuliu Petric*, jude regesc cercual în Bocşa montană.
72. „ Lugoş: *Dr. Alecsandru Mocsonyi*, proprietar mare în Capolnaş.
73. „ Făget: *Atanasiu Cimponeriu*, jude la tabla regească în Budapesta.
74. „ Buziaş: *Georgiu Ioanovics*, proprietar mare în Duleo.
75. „ Ghilad; *Antoniu Mocsonyi*, proprietar mare în Verpelet.
76. „ Verseţ: *Vladimir Spătariu*, adv. în Verşeţ.
77. „ Iam; *Vincenţiu Babeş*, deputat dietal în Budapesta.
78. „ Sasca-montană: *Georgiu Szerb*, deputat dietal în Budapesta.
79. „ Oraviţa-montană: *Ioan E. Ţeran*, librariu Oraviţa.
80. „ Bocsa-montană: *Coriolan Bredicean*, advocat în Lugoş.
81. „ Caransebeş: vacant
82. „ Ohababistra: *Iosif Seracin*, vicecolonel c. r. pens. în Caransebeş.
83. „ Teregova: *Elia Curescu*, locotenent c. r. pens. Caransebeş.
84. „ Domaşnea: *Teodor Sêrb*, senator magist. Caransebeş.
85. „ Mehadia: *Leontin Sîmonescu*, proprietar, în Lugoş.
86. „ Prigor, *Stefan Velovan*, profesor diriginte în Caransebeş,
87. cercul Bozoviciu: *Constantin Rodulescu*, advocat în Lugoş.
88. „ Biserica-albă: *Simeon Moldovan*, subjude reg. cerc. în Verşeţ.
89. „ Alibunar: *Petru Tisu*, advocat în Panciova.
90. „ Satul-nou: *Lazar Roşculeţi*, notariu comunal în Satul nou.

Nota: Au întrat proteste în contra alegerilor de sub Nrii cur. 31, 75 şi 84; ear alegeri duple sunt cele de sub Nrii. cur. 52, 77, şi 81

Estradat din Cancelaria metropolitană.

Sibiiu, 20 Octobre 1884.

prin *Petru Petroviciu.*
actuariu.

Varietăţi.

* (Denumire). La institutul corectional din Aiud după cum ni s'a spus, s'a denumit de preot şi învețătoriu domnul Nicclau Ivan, diacon, fost învețătătoriu în Sělişte.

* (Sensul unor neologisme la popor). Cine petrece printre oamenii nostri dela ţeară are ocasiune a se convinge despre sensul ciudat al unor neologisme ce le foloseşte poporul. În părţile Albei-Iulia se aflâ pendente multe procese basate pe titlul iobăgesc. Poporul ḑice de regulă: „De când s'a şters iobăgia, adecă dela 1848. Cei mai svăţoşi folosindu-se de cuvêntul „libertate“ în sensul de mai sus ḑic: „Decând s'a şters libertatea“. — „Domnule“, 'mi ḑise un sas din Berghin „decând a murit Erariul ne umblă foarte rěu“. X.

* (Document vechiu). Cetim în „Rěsboiu“ Aflăm că eri ministeru de instrucţiuni, a cumpěrat de la un domn advocat Valerian, o veche carte găsită de d-sa în munţii apuseni ai Ardealului, satu Lupşa, şi care are ca titlu „Pracsa sau faptele Apostolilor“. De cine e, când a fost tipărită şi unde nu se poate cunoaşte, căci ii lipseşte câte-va foi de la început, dar se bănueşte a fi tradusă de Coressi mai nainte de publicarea psaltirei şi anume pe la începutul secolului 16

Această operă e de mare importanţă pentru dovedirea faselor prin care a trecut limba noastră. Se ḑice, că espresiunile dintr'ênsa sunt foarte frumoase şi cât se poate de româneşti. Caracterele cu care a fost tipărită cartea, sunt de lemn. Preţul cu care a fost cumpěrată e de 1000 lei.

Mai nou.

Contele **Melchior Lónyay**, fostul ministru-preşedinte, fù atacat eri de apoplecsie, în consiliul bisericii reformate, ţinut în Budapesta în reşedenţa episcopului reformat. Cu tot ajutoriul medicilor aplicat la moment, a reposat aseară pe la 6 oare.

Loterie.

Sâmbătă în 1 Noemvre n. 1884.

Timişoara:	**30**	**22**	**39**	**70**	**10**
Viena:	**46**	**28**	**90**	**21**	**17**

Nr. 272. [920] 1—3

Prolungire de concurs.

Concursul pentru vacanta parochie Şilea magiară protopresbiteratul Têrnavei inferioare, publicat în Nrii 86 şi următorii ai „Telegrafului Român,“ se prolungeşte cu 30 ḑile dela datul primei publicări.

Deag 28 Septembre 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial

Daniil de Tamaş,
adm. prot.

Nr. 332. [918] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a venită vacantă din comuna Cacova se escrie pe basa ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 21 August 1884 Nr. 2680, ex 1883 concurs *cu termin de 30 ḑile* dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Porţiune canonică 20 jugěre pădure şi 2 jugěre arătură.

2. Dela 80 de familii câte douě vedre de must şi câte douě ḑile de lucru de familiă.

3. Venitele stolari îndatinate şi regulate.

Toate acestea aduc la an aproape 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa supramenţionata parochiă au sě-şi substearnă suplicele prověḑute aměsurat prescriselor legii din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la indicatul termin.

Sebeş în 1 Octombre 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protopresb.

Nr. 190. [916] 2—3

Concurs.

De oare-ce în urma concursului publicat în „Telegraful Roman,“ a treia oară Nr. 20 a. c. la postul de capelan lângă neputinciosul paroch Iacob Tărchilă din Şeica mare, protopresbiteratul Mediaşului, n'au concurat nici un individ cualificat, se escrie de nou concurs pentru acest post *cu termin de 30 ḑile dela datul de faţă.*

Emolumentele sunt:

1. Cuartir cu edificiile necesarii asigurat din partea parochului.

2. Toate venitele stolare, unde va servì capelanul, computate cu 50 fl.

3. Stola ficsă, asigurată din partea parochului Iacob Tărchilă, de 150 fl. pe tot anul.

4. O soarte de lemne din pădurea comunală computată cu 16 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne petiţiunile lor instruite la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Mediaş, 30 Septembre. 1884.

În conţelegere cu comitetul bisericesc respectiv.

Dionisiu Chendi,
adm. ppresbiteral

Nr. 341 [915] 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa III Micănesci cu filia Almăşel, protopresbiteratul Ilia, în urma ordinaţiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan ddto Sibiiu 21 August 1884 Nr. 2505 B., se escrie concurs cu termin *de 30 ḑile dela prima* apariţiune în „Tel. Rom.“

Emolumentele sunt:

Dela 130 case câte una měsură mare de cucuruz smicurat (sfărmit), folosirea cimiteriului şi venitele stolari obicinuite, computate toate în bani dau un venit anual de 369 fl. 40 cr.

Doritorii de a competa la acest post au de a-şi aşterne petiţiunile instruite în sensul statutului Organic şi a Regulamentului pentru parochii din 1878 în terminul prefipt la acest oficiu.

Gurasada, 6 Octobre, 1884.

Pentru comitetul parochial.

Alecsiu Olariu,
adm. protopresbiteral.

Nr. 268. [971] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în vacanta parochie de clasa a III. în Voivodeni-mari, ppresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

Dela 100 familii câte o ferdelă de oves de familie, precum şi venitele stolari de preste an, staverite în şedinţa comitetului din 8 Septembre a. c., cari toate aceste emolumente la olaltă dau suma de 370 fl. 45 cr.

Doritorii de a competa la aceasta parochie au a-şi aşterne suplicele lor în terminul mai sus arătat, instruite conform Statutului Organic şi regulamentului din a. 1878.

Făgăraş 24 Septembre 1884.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Popescu,
protopresbiter.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 125 Sibiiu, Joi 25 Octombre (6 Noembre) 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 24 Octombre, 1884.

La 2 Novembre bisericile cari au introdus Călindariul Gregorian sĕrbează pomenirea tuturor morţilor. Conform unui vechiu obiceiu oamenii — în preseara acestei ḑile — cu mic cu mare perigrinează la cimiteriu, şi osteneala acestui perigrinagiu se rĕsplăteşte.

La această ocasiune fie-care om după puterile sale illuminează ţĕrina unde sunt astrucate osĕmintele iubiţilor sei. Ceată de ceată perigrinează lumea dela cimiteriu la cimiteriu, şi cei orientaţi varsă lacrămi pentru cei cari au părăsit această vale a plângerei, ear mulţimea împinsă de curiositate, se delectează la licurirea luminelor de toate colorile.

În cimiteriu omul devine vrênd nevrênd dispus spre meditaţiuni. Sufletul seu se pune în raport cu cei adormiţi şi omul face reflesiuni când la referinţele între cari au rupt cei morţi cu viaţa, când la nestatornicia lucrurilor din lume.

Începutul lunei lui Novembre şi este de tot potrivit pentru lucruri de meditaţiune filosofică. Toate sunt întocmite spre a vestì vestejire şi nestatornicie.

Întocmirea sĕrbărei pentru pomenirea morţilor, natura, care despoiată de toată podoaba 'şi înclină creştetul spre somn sub durata ernei viforoase, anul solariu se învêrte prin ceasul al unspreḑecelea, isbucnirea rescoalei româneşti de acum 100 de ani, care la ḑiua morţilor gregoriani a sculat din morţi libertatea îngropată în decursul seclilor viforoşi, toate acestea dispun pre om la meditaţiuni.

Sufletul omului se pune în raport cu cei morţi. La mormêntul unui bun tată de familie omul meditează asupra rolului însemnat, ce are un bun tată de familie în viaţa socială. Nu află omul destule laude pentru faptele lui, purtarea lui se recomandă de model pentru generaţiuni.

La mormêntul omului de litere ne vine în minte toată activitatea dênsului. În legătură cu ea fasele prin cari a trecut juna noastră literatură, întreg şirul de bărbaţi încărunţiţi în serviţiul ei şi persecuţiunile, căreia ea a fost şi este încă espusă.

Vine mormêntul martirului pentru libertatea naţională. În sufletul omului se imbulzesc simţĕmintele cele mai nobile: recunoştinţa pentru sacrificarea vieţei pe altariul patriei, şi amărăciunea pentru neisbêndirea causei. In asemenea momente caracterele mai sanguinice jură rĕsbunare, rĕsbunare contra tiraniei, fie ea sub ori şi ce formă ar fi. Inima omului începe a devenì stăpână, raţiunea cedează, şi omul 'şi zugrăveşte înaintea ochilor inimei sale tabloul suferinţelor amare şi seculare ale neamului seu. Tabloul este îngrozitoriu, omului ise stringe inima şi pe gene străluceşte lacrima curată ca lumina soarelui, căci nu este nimica mai curat ca lacrima la privirea tristului tablou al suferinţelor naţiunei proprie. Ea isvoreşte din inimă; mai mult, ea tălmăceşte ceea ce este în inimă, şi o tălmăceşte astfel că lege pe lume pentru această tălmăcire nu-ţi poate cere samă.

Aceasta este ḑiua pentru amintirea morţilor, şi aşa i se întêmplă omului, dacă se pune în raport cu cei morţi. Inima şi mintea omului se orientează după fie-care mormênt.

E frumoasă această datină, căci ea se sĕrbează la 2 Noemvre al fie-cărui an: şi ḑiua de 2 Noemvre tocmai acuma este de o actualitate foarte pronunciată. E frumoasă această datină, căci ea dă omului ocasiune a depune pe mormêntul celor morţi tributul de recunostinţă, fără a avea cineva dreptul a-i însinua tendenţe politice sau doară chiar anarchice.

Şi românii cari au inimă deschisă pentru cei morţi, pot intra şi ei pe această uşă în marele imperiu al morţilor, unde după ḑisa poetului nu domneşte nedreptate şi ură, şi acolo în faţa perfectei egalităţi sĕ-şi verse tot focul inimei lor intristate şi amărite.

Aşa a făcut junimea studioasă dela universitatea din Budapesta. Cu stindarde în doliu s'au dus cei vii intrând în impărăţia morţilor şi-au depus omagiele de recunoştinţă pre mormêntul celor morţi. La mormêntul oamenilor de litere au făcut amintire despre meritele lor pe terenul literariu, la mormêntul martirilor au făcut politică, la mormêntul bunului părinte de familie au glorificat virtuţile lui pentru familie şi viaţa socială.

În împărăţia morţilor omul nu mai cercetează momentele politice, cari au dat ansă activităţii celor morţi. Fie-care glorifică faptele în lumina propriei istorii naţionale. Acest drept de inmunitate ne va fi garantat şi noue în impĕrăţia celor morţi.

La mormêntul lul Mihaiu viteazul sufletul nostru cu entusiasm priveşte la ḑilele, când unitatea naţională se părea a fi devenit faptă. Judece istoria cum va judeca asupra eroului căḑut sub sĕcurea asasinilor, faptul că noi stam toţi sub un sceptru va fi încălḑit inima lui Mihaiu viteazul şi visul lui de aur ca vis mai poate avea şi astăḑi îndreptăţire. El procură omului momente plăcute, şi este inofensiv, după cum sunt toate visurile de aur ale popoarĕlor dăruite de către buna natură cu ageră închipuire.

Stefan cel mare ni se presentează în momentul când alungat şi sdrobit în bătae, bate în poartă la castel. Umbra maicei sale ni se presentează în toată nobleţa ei:

„Dute la oştire pentru ţară mori
Şi-ţi va fi mormêntu-ncoronat cu flori!“

şi acuma resună în urechile noastre, ca dovadă vie de vitejia străbună, şi inimă de mamă ca a vechelor Spartane, cari trimiteau la luptă pe fii lor cu devisa: „Sau cu scut, sau pe scut.“

O roată plină de sânge ficsată pe un stêlp ne dă mărturie de locul unde eroii libertăţii noastre naţionale au respirat pentru ultima dată. Nu departe de ea se înalţă falnicul stejariu dela Cebea, în a cărui apropiere zac osemintele martirului naţional Iancu. Din sângele ce s'a scurs pe stêlpul cu roata, s'a nutrit stejarul cel falnic, în a cărui umbră se află înţelenit şi plin de polomidă mormêntul eroului dela 1848.

Din patria vulturilor s'au născut ei toţi, o ideiă i-a însufleţit în acţiunea lor, sdrobiţi ei trupeşte şi el sufleteşte, cum se potrivesc ei unii lângă alţii în locaşul odichnei!!

Fericitul Sava Brancovanu cu jale priveşte la epitaful fericitului Atanasie, epitaf ridicat nu de mult în vechia residenţă a metropoliţilor nostri. Rugina veacurilor n'a mistuit mormintele lor, şi noue ne-a fost dat sĕ sciricim cari dintre ei a fost mare, cel dintâi, care a suferit martiriul în felul seu, sau al doilea, care a suferit martiriul tot în felul seu.

Din dealul Reşinariului maiestatica figură a **„Marelui Andreiu“** cu lacrimi priveşte la multele uneltiri îndreptate de oamenii rei asupra bisericei pe care el între multe şi mari necazuri o a ridicat din umilita stare în care o a aflat la venirea sa în Ardeal. Da! la privirea disoluţiunei funeste împinse înainte cu forţe nouĕ şi tot mai nouĕ, Marelo Archiereu se simte, că dênsul este numai spirit, şi în amărăcinnea sa esclamă memorabilele cuvinte: **„flere possem, sed iuvare non“**

Aşa este ḑiua morţilor, şi omul simte deosebită mângăere că cel puţin odată în an poate sacrifica o ḑi memoriei celor morţi, şi poate face amintire de tot soiul de morţi. Junimea dela universitatea din Budapesta a făcut din această ḑi sĕrbare spre a demonstra politiceşte.

Oratori au fost mulţi şi multe mormintele la cari s'au ţinut discursuri. Aruncând vĕlul uitărei preste absolutismul de 10 ani, oratorii din cimiteriul dela Budapesta au plecat dela anul 1860 şi la mormêntul fiecărui martir au spus că patria nu mai zace ferecată în cătuşi, ea este liberă, din sângele

---

FOIŢA.

Despre mişcarea sêrbilor în anii 1848 şi 1849.

(Încheere).

În mijlocul lui Septembre 1848 s'a ales noul voivod sêrbesc, generalul Suplicaţ, carele luând comanda supremă asupra cetelor sêrbeşti, numite acuma „sêrbo-austriace,“ dispunea de 21,084 ostaşi şi 104 tunuri, cărora ungurii li opuseră 40,000 ostaşi cu 102 tunuri.

Impĕratul Ferdinand disolvà dieta Ungariei, declarà pre maghiari de rebelli şi învestì pre banul Ielacici cu toată puterea civilă şi militară.

„Împĕratul“ — ḑice Ristici „declarà resbel parlamentului ungar şi Austria Ungariei. Astfel se tălmăcea atuncia situaţiunea monarchiei. Pre acest têmp maghiarii din nou încercau a câştiga prin concesiuni pre sêrbi pre partea lor, era însĕ deja prea târḑiu, pentru-că Austria le-a prevenit accordând sêrbilor deja toate, pentru ce sĕ ridice sêrbii armele.“

In adunarea naţională sêrbească, ţinută în 25 Septemvre 1848 în Carloveţ patriarchul Rajacici mulţămeşte solemn sêrbilor pentru ajutoriul dat.

In bătălia dela Ozra ungurii sub generalul Rott silind la capitulaţiune o parte a oastei lui Ielacici şi strâmtorind foarte pre sêrbi, patriarchul Rajacici într'o scrisoare a sa din 8/20 Octomvre 1848 conjură pre representantele Rusiei din Belgrad a lucra într'acolo ca Rusia sĕ iae sub scutul ei pre sêrbi.

Rusia ordoneaze Serbiei sĕ-i dee ajutor, că Rusia i va trimite arme — sau cel puţin se esopere dela unguri un armistiţiu pre basa vechelor privilegie.

„Acest paş al patriarcului, de şi fără resultat,“ ḑice Ristici, „totuşi este caracteristic şi istorice însemnat.“

Intr'aceea lupta curgea cu noroc schimbăţios în Bănat şi pre câmpiile Bacichei. O deputaţiune sêrbească încercà la curte, aşeḑată la Kremsier a esopera recunoaşterea voivodului şi a patriarcului sêrbesc, statorirea graniţelor voivodatului sêrbesc şi o constituţiune pre seama acestuia.

În 3 Decemvre 1848 împĕratul Francisc Iosif întăreşte pre Rajacici de patriarch sêrbesc şi pre generalul Suplicaţ de voivod, şi promite totodată a regula voivodatul sêrbesc după ce se va fi făcut eară pace.

„Însĕ acest promis Voivodat a trebuit sĕ fie eluptat mai ântâiu. Voivodul Suplicaţ în persoană rugă personal ajutor dela guvernul sêrbesc şi fiindcă şi Rusia se hotărì a sărì întru ajutor Austriei, guvernul sêrbesc ordonă ca luptătorii conduşi de antistii lor, sĕ treacă graniţa. Cooperarea Serbiei prin aceasta dară a luat un caracter deschis, oficial. Nouĕle trupe auxiliare le conducea consiliariul de stat Petrovici. Din Serbia au sosit totodată la comitetul naţional 20000 de galbeni şi 36000 sfânţi; muniţiunea se trimetea fără d'aceea de mai nainte mereu. Serbia era arsenalul de arme al voivodatului sêrbesc.“

După repedea moarte a voivodului Suplicaţ, ungurii atacară şi mai vehement pre sêrbi, şi comanda oastei sêrbeşti, o primì generalul Todorovici. Patriarchul Rajacici de nou se adresă pentru ajutor la Serbia, şi împreună cu Todorovici publicà proclamaţiuni, în cari conjurà pre sêrbii din Serbia sĕ dee ajutor.

Aceste proclamaţiuni, anume ale patriarchului, aflau rĕsunet puternic în Serbia. Mai din toate districtele Serbiei alergau la luptă cete voluntare.

„Generalul Knicianin,“ ḑice Ristici, „acuma numai sta în fruntea voluntarilor numai. Sub comanda lui se adunară la 12,000 luptători din Serbia, mai cu seamă din districtele Krusevaţ, Ciupria şi Posarevaţ. Afară d'aceea se mai lupta un numĕr însemnat împrăştiat sub alţi conducători sêrbeşti.“

Lupta curgea în toată Ungaria. Mişcarea sêrbilor la început naţională, cu încetul îmbracă calor a isvorît această libertate. Pot deci odichnì în pace, căci peste mormêntul lor adie vêntul, care împrăştie radele de lumină şi căldură preste tot locul, unde numai locuesc unguri.

Junimea uşor se însufleţeşte, şi ei nici escesul de zel nu i se poate lua în nume de rěu. Libertatea ca fecioară curată în toată vremea a fost idolul căreia i s'a închinat junimea. Dovadă demonstraţiunile din Moscva, Kiev, Sânpetersburg, Lipsca Viena şi Bucureşti.

Singură universitatea din Cluş şi pareni-se cea din Pesta înţelege libertatea altcum şi nu ca toată lumea. Precând glorifică memoria junilor poloni, cari la anul 1848 au luptat umĕr la umĕr cu honvedii unguresti pe atunci n'au cuvinte de hulă îndestulitoare la adresa noastră, de câte-ori dăm şi noi semne de viaţă şi sĕrbăm memoria martirilor nostri.

Este escentric lucru, că junimea ungurească chiar şi în noţiunea libertăţii difere de ceialaltă lume.

Revista politică.

Comisiunile delegaţiunilor din Pesta până acuma nu au rĕsfoit lucruri de sensaţiune pentru lumea politică. O telegramă sosită în momentele din urmă ne spune că raportorul comisiunei pentru afacerile esterne din delegaţiunea austriacă, Baronul Hűbner, au adresat ministrului de esterne unele întrebări, la cari ministrul a dat rĕspunsuri de tot importante. Credem că cât mai curând vom fi puşi în plăcuta posiţiune de a vedea în ce stă de tot importantul rĕspuns al ministrului nostru de esterne.

Una se vede a fi mai mult decât sigur. Cestiunea reţelei drumului de fer în Orient va forma obiect de discusiune în delegaţiuni. In special se desvoaltă mare zel pentru clădirea acestei reţele în cercurile ungureşti. Misiunea Ungariei în Orient e mult condiţionată dela legăturile de căi ferate cu Orientul. Incă de pe timpul când actualul ministru comun de finanţe Kállay era ambasador la Belgrad se ventila această cestiune. Conferenţa a quatre basată pe congresul din Berlin, a stipulat lucrul mai de aproape, făcênd planul întregei reţele. Delegaţii Turciei au luat asupră'şi obligămêntul că proiectul va fi pus în lucrare, aşa ca la toamna anului 1886 drumul sĕ fie dat comunicaţiei. De atunci şi până acuma Turcia n'a lucrat nimica.

Greutatea principală se vede a fi şi aici cestiunea unei intreprinderi private. Turcia a făcut anii trecuţi o convenţie cu un anumit Baron Hirsch şi acuma nu vrea sĕ se ţină de această convenţie. Hirsch voeşte sĕ pună intreprinderea sa în spatele guvernului austro-ungar. In acest stadiu al lucrului vor avea a întrevenì delegaţiunile spre a complana lucrul, eventual a propune faţă cu renitenţa Turciei mĕsuri severe spre a se putea duce la îndeplinire disposiţiunile tractatului dela Berlin.

Englesilor le merge de tot rĕu în Egypt. Ca povestile audite în pruncie ni se păreau ştirile despre învingerile Mahdiului asupra trupelor englese. Ştirea cea mai nouă şi cea mai sensaţională este, căderea oraşului Charthum şi a lui Gordon în prinsoare.

Această ştire a venit de tot pe neaşteptate. Guvernul Angliei tocmai acuma a luat mĕsuri mai energice spre a pune odată capet revoluţiunei din Sudan. Cu lunile de dile s'au făcut preparările şi acuma când era sĕ-şi dee mâna lordul Wolseley cu Gordon, vine fatala ştire despre căderea oraşului. Situaţiunea este penibilă şi nu mai puţin penibilă este şi posiţiunea guvernului Gladstone.

Dintraltele ştirea aceasta încă trebue sĕ se adeverească, şi guvernul Angliei o a desminţit de două ori până acuma.

Nu mai puţin ca cea a Angliei este neplăcută posiţiunea Franciei în rĕsboiul cu China, posiţiune pe care diariul „Voinţa naţională“ o schiţează în următoarele“:

Scumpul mai mult păgubeşte şi leneşul mai mult aleargă. Ministrul Ferry s'a convins printr'o dureroasă esperienţă de adevĕrul proverbului românesc. Rĕsboiul cu China se prelungeşte de cinci luni şi mai bine, şi dacă lucrurile vor merge trăgănindu-se ca până acum, nu se ştie nici când, nici cum se va termina. Este adevĕrat că noutăţile din urmă nu sunt cu totul nefavorabile francezilor şi că armata vastului imperiu ceresc, cu toate muniţiunile ei moderne, nu se poate mĕsura cu impetuoşii fii ai Europei; dar pe de altă parte, nu este mai puţin invederat că această prolungire a rĕsboiului în estremul orient dovedeşte, că trupele franceze trimise în contra Chinei nu sunt îndestul de numĕroase, pentru ca sĕ poată câştiga o victorie decisivă asupra vrăşmaşilor lor şi ca sĕ pună un sfêrşit onorabil acestui conflict, în care ciocnesc atâtea interese. Atât corpul generalului Brière de l'Isle cât şi trupele de debarcare ale amiralului Courbet în Formosa sunt nevoite a se mărginì la defensivă şi a evita o încăerare formală, de al cărei resultat nu sunt sigure. Din ştirile parţiale ce am avut până acì, s'a vĕdut că armata franceză, în toate întâlnirile ei cu armata chinezească, a eşit biruitoare, pe când codaţii fii ai orientului se întorceau acasă cu capetele sparte şi cu oasele rupte; dar această înpregiurare nu convinge şi n'a convins încă pe cei din urmă, că trebue cu ori ce preţ sĕ se închine celor dintâiu şi sĕ le primească condiţiunile de pace.

In aceste împregiurări ce-i rĕmâne ministerului Ferry de făcut? Fireşte, sĕ trimită un corp de întărire trupelor actualmente aflătoare în Tonking. Dar această trimitere isbeşte de două greutăţi, am putea dice două imposibilităţi: una de natură politică, alta de natură financiară. Intărindu-se armata de espediţiune, se micşorează numĕrul trupelor din Europa, şi opiniunea publică se teme că nu cumva, în casul unui rĕsboiu pe continentul nostru, Republica sĕ nu rĕmână prea slabă în faţa Germaniei. Cabinetul Ferry nu voeşte sĕ cadă sub bănuială că slăbeşte armata franceză, într'un moment când poate are mui multă nevoe de cât ori când sĕ fie gata la ori ce eventualitate. Ministerul unei republice în deosebi trebue sĕ fie cu luare aminte asupra direcţiunei ce urmeazâ opiniunea publică, de care el se influinţează întocmai ca un barometru de variaţiunile atmosferice. La această consideraţiune se mai adaugă alta de natură financiară, care nu este mai puţin importantă. Trimiterea unui nou corp în Tonking ar necesita cheltueli considerabile, şi aceasta nu vine nici de cum la socoteală ministrului. De doi ani situaţiunea financiară a Franciei nu mai este aşa de înfloritoare ca mai nainte, şi opiniunea publică nu mai voeşte sĕ audă la creşterea deficitului. O sporire a datoriilor statului ar desgusta lumea nu numai de cabinetul dlui Ferry dar chiar de guvernul republicei, şi ar înlesnì monarchiştilor ajungerea scopului lor, pe care acestia-l urmăresc de atâta timp şi cu o tenacitate aşa de îndărătnică. Pe de altă parte, alegerile se apropie cu paşi repedi, alegeri nu numai de deputaţi şi senatori, ci chiar de preşedinte al republicei. Eată pentru ce ministrul actual trebue sĕ se gândească foarte serios asupra modului în care sĕ resoalve conflictul franco-chinez.

Şi cu toate acestea ministerului nu-i rĕmâne alt mijloc de cât mărirea corpului de espediţiune. A lăsa lucrurile baltă, ar fi un non-sens şi o ruşine. A continua rĕsboiul cu armata de până acum ar fi a se espune sĕ prelungească la înfinit o situaţiuna neplăcută din toate punctele de vedere. Singurul mijloc de a pune capĕt acestei situaţiuni ar fi de a dovedì chinezilor printr'o mĕsură energică, că au comis o nebunie luându-se la colţ cu o putere europeană de întâiul rang. Această probă nu se poate da de cât prin sporirea numĕrului trupelor actuale din Tonking.

Diarele francese, sau mai bine unele din ele, nu au întârdiat de a vedea ruşinea la care se espune republică retrăgênduse fără nici o ispravă din acest rĕsboiu sau continuândul cu o armată neîndestulătoare. Aaşa „Republique francaise“ 'şi rîde de cei ce afirmă că Francia şi-ar desorganisa armata sau ar rĕmânea fără apărare în faţa Germaniei, dacă ar mai trimite încă câteva mii de militari în Tooking. La adecă, aceste câteva mii s'ar putea lua din Algeria fără cel mai mic inconvenient pentru siguranţa provinciei. Întru ceea ce priveşte cheltuelile trebuincioase pentra întreţinerea rĕsboiului, ministrul trebue sĕ înţeleagă, că o economie rea este adesea mai păgăbitoare de cât o libertate înţeleaptă. Micele trimiteri de trupă costă în definitiv tot atâta, dacă nu şi mai mult, decât o trimitere îndestulătoare, fără sĕ aibă acelaşi efecte avantagioase, şi banii scoşi cu ţârăita se ridică în cele din urmă la o sumă considerabilă, fără se producă resultate proporţionale cu totalul chieltuit. Cât despre rĕsboiu însuşi, cabinetul Ferry are, în faţa Camerelor şi a naţiunei, scusa că nu l'a născocit el însuşi, şi că l'a moştenit dela predecesorii sei. Al termina cu fericire, a ridica prestigiul şi autoritatea republicei, nu numai în faţa asiaticilor ci şi a Europei, a da lumei o dovadă strălucită de puterea şi tăria sa, iată ce cabinetul actual trebue sĕ facă cât mai în grabă şi cu ori ce preţ.

In Belgiu în locul ministeriului radical ultramontan a venit unul mai moderat însĕ tot ultramontan. Acesta abia instalat a şi întrat cu curia papală în legături diplomatice, denumind ambasador la Vatican.

Câştigul liberalilor din alegerile ultime nu este a se desconsidera. După cum s'a dus guvernul radical ultramontan aşa se va duce şi cel actual, căci motivul agitaţiunei — noua lege de scoală esistă, şi esistând ea, efectul nu va mai potea sta mult timp ascuns.

Varietăţi.

* **Contele Melchior Lonyai** a cărui încetare din vieaţă o am anunciat în numĕrul de Marţa trecută s'a născut în anul 1822 din o familie nobilă protestantă. Ca june încă s'a distins prin mintea sa ageră mai cu seamă în dieta dela 1843, 1844 apoi 1847.

Pe timpul absolutismului a trăit rĕtras la moşiile sale ocupêndu-se cu economia; la 1867 ajunse

---

racterul unui resbel în favorul împĕratului şi în al Austriei. Asupra sêrbilor nu mai dispunea patriarchul Rajacici cu comitetul naţional, ci guvernul din Viena. Patriarchul Rajacici acum fù subordinat noului comandant, generalului Rucavina din Temişoara, deşì remonstra contra acestei subordinări. Din Viena se aprobà provisorice această disposiţiune.

„Până la moartea lui Suplicaţ — „dice Ristici „armata sêrbească se numea naţională, oficerii, naţionali şi comandantul se numea voivod; după moartea repentină a acestuia cu încetul toate se făcură împĕrăteşti: armata, oficerii şi generalii. După această schimbare desastrele şi retragerile urmau unele după altele, astfel încât Banatul şi Bacica nu s'au mai putut ţinea.“

Întrĕ astfel de împregiurări comandantul oastei sêrbeşti, generalul Knicianin nu mai afla teren de activitate pre sama sa. În 16 Februar 1849 el se reintoarse cu ostile sale în Serbia dând sêrbilor din voivodat se priceapă, că colucrarea sa s'a sfêrşit. Dintre 12,000 ostaşi 8000 s'au re'ntors cu el în Serbia., restul remase încă în Ungaria împrăştiat în castre diverse.

„Nici astădi,“ dice Ristici, „nu se ştie causa nemijlocită, care au constrîns pe Knicianin a părăsì câmpul de luptă. Unii dau cu socoteala, că guvernul sêrbesc cedând intervenţiuni consulilor apuseni a citat a casă pe Knicianin. Mai de credut însĕ mi se pare, că curentul reacţionar a dus pe sêrbi acasă, tot una făcutusau iniţiativa din partea Austriei sau a guveruului sêrbesc.“

Ungurii înaintau. Austria începù a cere ajutor dela Rusia, însĕ împĕratul Nicolae aştepta până ce Austria va ajunge la marginea abisului — şi el nici n'avea de a aştepta mult.

„O grea soarte a ajuns Austria, ori învinge ori va fi învinsă. Aceasta a fost opiniunea publică, esprimată de lordul Palmerston în parlamentul anglezesc.

Rusia hotărîtă fiind a începe acţiunea şi a ajuta Austriei, posiţiunea Sêrbiei asemenea s'a schimbat şi s'a uşurat.

„Sêrbia,“ dice Ristici, „era fără îndoială trasă în cercul reacţiunii. Contra voinţii sale Sêrbia trebuì sĕ înnoate cu curentul, de care la început fu cuprinsă. Patriarchul Rajacici din nou ceru ajutoriu dela guvernul sêrbesc.

De şi Knicianin s'a re'ntors deja, guvernul sêrbesc totuşi nu putu sĕ nu împlinească rugarea patriarchului, căci din purtarea consulului rusesc se vedea apriat, că Sêrbia cât mai curênd va face causă comună cu Rusia. Prin aceasta Sêrbia se nisuia a afla o noauă proptă şi o nouă recunoştinţă. De altă parte sêrbii din Ungaria şi imperiul austriac au fost de odată ameninţaţi.

Conducĕtorii Sêrbiei deci nu tăinuiau, că e vor da ajutor sêrbilor din Ungaria numai sub condiţiunea, dacă dinastia şi întregitatea Austriei se va susţinea intactă.

În 26 Martie 1849 Knicianin din nou trecu Dunărea, însĕ acuma numai cu 2000 ostaşi, şi la Titel se aşedà în castre întărite. De aici respinse toate atacurile şi împedecà trecerea preste Tisa şi Dunărea.

Într'aceea armata austriacă ajutată de cea rusească pătrunsă din nou în Ungaria; eară banul croat pornì spre a se împreuna cu armata austriacă şi rusească. În 23 Iuliu 1849 Knicianin respinse ultimul atac — şi 20 dile după aceea Gőrgey capitulà la Világos (Şiria) înaintea Ruşilor.

„Ce au câştigat sêrbii,“ întrebă Ristici prin aceste jertfe în avere şi sânge, prin acesta ţinută a lor pentru restituirea, pentru susţinerea unităţii Austriei? Nimic. Pentru că şi Austria absolută, centralisată, şi Austro-Ungaria constituţională, persistară în tradiţionala lor politică neamică slavilor din Orient.“

Ristici descrie mai departe şi ilustrează relele, câte au urmat apoi asupra Sêrbiei pentru că s'au aliat şi s'a încredut guvernului din Viena: şi că toate încercările contelui Andrásy în numele lui Kossuth de a înfrăţì sêrbii cu maghiarii au rĕmas fără efect şi toate promisiunile şi concesiunile fură respinse. După trântirea mişcărilor liberale în Austria prinministru de finanţe în ministerul lui Andrásy, la 1870 fu numit ministru de finanţe în ministeriul comun, şi în anul următoriu ministru-president până la 2 Decemvre 1872. Dela 1875 a fost membru la casa de sus, dela 1866 până la 1871 vicepresident la academia ungurească de ştiinţe, ear dela 1871 president al acestei academii.

Comitele Lonyai ca ministru-president a încercat o formă de impăciuire între politicii români şi guvernul unguresc, o impregiurare care de câte-ori se aminteşte, totdeauna produce nervositate între politicii noştri.

După cum am amintit contele fu lovit de apoplecsie presidând în o comisiune a bisericei protestante în casa episcopului Szász Károly. Ajutoriul medicilor fu zădarnic, căci el după 5 oare de suferinţe reposă.

* (Postal). Se escrie concurs:

1. Pentru mai mulţi adiuncţi de classa I. la oficiul de postă.

2. Pentru mai mulţi adiuncţi de classa a II.

Condiţiuni. Cauţiune de 200 fl.

Emolumente. La cei pentru classa I. salariu anual 600 fl. şi 100 fl. bani de cuartir.

La cei pentru classa II. Salariu 500 fl. bani de cuartir 100 fl.

Concura pot cei provĕduţi cu documente conform articolului de lege II. din 1873. Suboficieri cualificaţi spre acest post şi magistri postali cu practică de mai mulţi eventual.

Mai sunt şi locuri vacante pentru practicanţi la postă cu remuneraţiune de 300 fl. pe an.

Suplice pentru postul dela classa I. sĕ se aştearnă în 3 sĕptĕmâni, la al doilea în şase septămâni.

* (Postal). Cu 22 Octombre începênd se deschide comunicaţie postală cu trăsură între Bistriţa-Deeş, Apahida.

Mersul:

Pleacă din Apahida	10	oare	45	min.	sara
„ „ Válaszut	12	„	10	„	
„ „ Gherla	2	„	10	„	
Ajunge la Deeş	3	„	35	„	
Pleacă din „	4	„	—	„	
„ „ Csicsó-Keresztur	6	„	5	„	
„ „ Sonkerék	8	„	—	„	
Ajunge la Bistriţa	10	„	30	„	dim.

* (Petrecere). Elevii anului I. dela academia de montanistică şi silvicultura din Selmeczbánya la 3/15 Novembre vor arangia o petrecere cu joc.

Petrecerile inocente a le junimei i procură, acestei momente de distracţiune, şi noi cu plăcere inregistrăm ştirea despre această petrecere, căci între acesti tineri sunt şi juni de ai noştri.

* (O increştinare în ritul ortodocs.*) „Tutova“ spune că Dumineca trecută, în biserica Sf. Ilie din oraşul Bârlad, s'a sĕvêrşit sfîntul botez în legea creştină ortodocsă a d-lui inginer Rudolf Stümer, D. Stümer, de naţionalitate germană şi de religiune romanocatolică, dorind a trece la ritul ortodocs, a primit sfîntul botez cu tot ceremonialul cuvenit, în faţa unui public numĕros. Botezul s'a oficiat de stinţia sa părintele Hr. Buzescu, protoereul judeţului, ear ca naş al botezului, figura d. Teodor Voinescu. „Resb.“

* (Celor lungi în limbă.) Intrebat Zeno de trimişi regelui Ptolomeu: ce sĕ-i spună regelui? Spuneţii, le rĕspunse, că a-ţi întêlnit în Athena un om bătrên, căruia între pocale nu-i umblă gura şi ştie sĕ tacă!

* (Pentru ce balsamau perşii şi egyptenii morţii lor)? La perşi şi egypteni arderea morţilor a fost oprită, pentrucă perşii credeau, că focul este Dḑeu; pentru aceea credeau de nedrept a da pe cei morţi lui Dḑeu. Egyptenii credênd că focul este un animal sĕlbatic, care arde şi consumă tot ce se naşte, şi după ce s'a săturat şi pe şineşi sĕ nimiceşte: pentru aceea ei pre cei morţi nici nu-i ardeau, nici nu-i ţipau la fiarăle sălbatice, ci i balsamau, ca nici vermii sĕ nu-i poată mânca.

* (Recept pentru cei desperaţi.) Vedênd Luther pe un desperat, care voia sĕ-şi peardă viaţa i-a ḑis. Da tu afară de aceasta n'a-i despre ce sĕ te cugeţi? ḑi credeul şi cautăi înţelesul, căci acesta va stîrnì în tine pofta de a mai trăì.

* (O decisiune dela Schiernevici.) Unele ştiri de proveninţă italiană afirmă, că cei trei împĕraţi sau ministrii lor ar fi hotărît, ca sĕ se stabilească în statele lor un sistem de supraveghere a revoluţionarilor, ca astfel comploturile urzite pe teritoriul unui stat în potriva celuilalt sĕ poată fi cunoscute la timp.

* (Producte germane.) După o statiscă din Berlin în Prusia se află 1635 ḑiare germane cu 5,000,000 abonaţi; în Bavaria, Würtemberg şi în ducatul Baden sunt 552 ḑiare cu un milion cinci sute mii abonaţi, în micele state germane sunt 360 ḑiare cu 480,000 abonaţi; în Alsacia-Lorena 52 cu 120,770 abonaţi.

In Austro-Ungaria se publică aḑi 518 ḑiare politice, din cari 297 în limba germană şi 221 în alte limbi.

In 1882 în Germania s'a publicat 331 enciclopedii, dicţionare şi biografii, 1307 cărţi de teologie, 1507 opere legislative, 839 cărţi de medicină, 779 cărţi de ştiinţele naturale, 165 de filosofie, 1851 cărţi de scoală şi 401 cărţi pentru copii.

* După datele dintr'o statistică militară în 1878 dintre tinerii înrolaţi în armata comună au fost 50,182, cari au ştiut scrie, aşa dară 557%, pe când în 1877 numai 524% şi în 1876 518%. Numĕrul necunoscĕtorilor de scisoare scade din ḑi în ḑi. Pe teritoriul fiecărei comande numĕrul celor ce ştiu scrie si ceti din 1000 înrolaţi sĕ poate vedea din cele următoare: pe teritoriul comandei principale din Praga din 1000 ştiu scrie 947, celei din Viena 930, celei din Innsbruck 928, celei din Brünn 676, celei din Gratz 657, celei din Budapesta 513, celei din Triest 344, celei din Zagrab 281, celei din Sibiiu 263, celei din Krakau 251, celei din Lemberg 141, celei din Zara din 1000 ştiu scrie 91. După regate şi state din 1000 înrolaţi ştiu ceti şi scrie: în Salzburg 984, în Silezia 961, în Boemia 947, în Austria de jos 935, în Tirol 928, în Austria de sus 914, în Stiria 731, în Karinthia 724, în Moravia 593, în Krajna 537, în Ungaria 483, în Fiume 412, în regiunele litorale 341, în Croaţia 280, în Galiţia 178, în Bucovina 137, în Dalmaţia 92. Dintre înrolaţi au fost 20,227 industireşi, cei mai mulţi în Boemia (dintr'o mie 415) mai puţini în Croaţia (dintr'o mie 102). În 1878 din 1000 supuşi cercetărei medicale au fost apţi pentru serviciul militar pe teritoriul comandei din Triest 252, celei din Zagrab 240, celei din Innsbruck 194, din Viena 193, din Zara 192, din Budapesta 191, din Praga 169, din Gratz 162, din Brünn 157, din Sibiiu 139, din Lemberg şi Cracau 138. Din causa debilitărei corporale au fost respinşi 69 respective 80% şi anume în Sibiiu 835, în Brünn 826, în Gratz 826. în Lemberg şi Krakau 824, în Praga 819, Zara 797, Innsbruck 795, în Viena 791, în Budapesta 775, în Zagrab 740, în Triest 735 din 1000 inşi.

* (Cel mai vechiu ḑiar din lume.) Eată câte-va amĕnunte asupra celui mai vechiu ḑiar din lume, care a fost acum în urmă transformat.

„Gazetta din Pekin“, a carei fundaţiune datează din anul 911 al erei noastre, dar care nu apare regulat de cât din 1351, s'a transformat acum în urmă într'un mod complet. Această foaie apare de câteva sĕptĕmâni în trei ediţiuni: cea dântâiu, „King-Pau“ (ḑiar al capitatei) imprimat pe hârtie galbenă, constituie ḑiarul oficial al imperiului Chinei; a doua, „Hsing-Pau“ (toaia comercială), imprimată tot pe hârtie galbenă, conţine ştiri interesante pentru comercianţi; a treia, „Titani-Pau“ (foaia provinciilor), imprimată pe hârţie roşie, conţine estrase din cele dântâiu două ediţiuni.

Câte-şi treile au cinci spre ḑece mii abonaţi; redacţiunea este încredinţată la şease membri ai academiei din Han-Lin.

In „Hsing-Pau“ se cetea, ecum câte-va sĕptĕmâni, o învitare adresată guvernorului oraşului Houam pentru a vĕrsa 2,000 taeli (16,000 franci) ce deatoreşte âncă listei civile a Fiului Cerului, avênd în vedere, ḑice acest document, că caseta imperială este în acest moment aproape secată. Causa ar fi, după limbile rele din Pekin, risipele împĕrătesei Hu-au.

* (Cholera.) O telegramă din Roma de ddto 1. Novembre comunică 3 casuri de înbolnăvire de choleră şi 3 de moarte în 31 Octombre în Caserta, în Chreti unul de înbolnăvire, în Cuneo cinci de înbolnăvire şi 5 de moarte, în Modena 4 de înbolnăvire şi două de moarte, în Neapole 3 de înbolnăvire şi patru de moarte, în Salerno 3 de înbolnăvire. După o telegramă din Paris: din 15 Octombre până în 1 Novembre în Nantes au murit 15 de choleră. În 2 Novembre în Roma nu s'a raportat nimic despre choleră. Tot atunci în Neapole n'au fost nici un cas de înbolnăvire. În 2 Novembre în Nantes au murit de choleră 3 indiviḑi.

* Invĕţaţii adunaţi în Washington pentru a adopta un meridian unic au adus decisiunea ca:

Ḑiua sĕ înceapă la miezul nopţii şi ceasurile sĕ se numere dela 0. la 24.

Ḑiarul „Adevĕrul“ în comentarea acestei decisiuni ḑice: „Niminea nu poate sĕ-şi facă idee despre revoluţiunea ce o asemenea idee trebue sĕ aducă în obiceiurile şi mai ales în vorbirea noastră.

Astfeliu, pentru a se conforma cu hotărîrea înveţătorilor noştri, romancierierii n'au sĕ mai scrie: „„Miezul nopţii, ciasul crimei! ““Ci „„Douăḑeci şi patru de ciasuri, sau zero ciasuri — ciasul crimei!““

Pe afişele teatrului nu se va mai ceti că piesa va începe la oara 9 sara, ci la oara 21, şi tot astfel în toate.“

* (Japonia şi libertatea conştiinţei.) In Japonia budismul nu mai e religiune de stat. Guvernul japonez nu va mai subvenţiona nici un cult şi este permis fie-căruia a profesa cultul care-i convine.

* (Juriul de frumuşeţe.) Cetim în „Telegraful.“ Zilele trecute împĕratul Germaniei cu soţia sa sosea la Colonia, 80 de fete trebuia sĕ-i întimpine, dar aceste 80 de fete trebuia sĕ fie cele mai frumoase din oraş.

Nu era lucru uşor de a alege pe aceste fete, dar în fine se făcu.

Una din ele trebuia sĕ dea un buchet împeratului şi, cum se cădea, trebuia sĕ se aleagă cea mai frumoasă din cele 80. Un juriu se constitui dar, după ce deliberă multă vreme, nu alese nimic; misiunea sa era cu adevĕr foarte grea şi... periculoase: Femeile nu sunt blânde când e vorba de frumuseţea cumpĕrată în borcane, cu cutia şi cu foiţe dară-mite când e vorba de frumuseţea lor proprie!

Eligibilele propuseră sĕ devină alegătoare, adecă sĕ voteze fie-care în secret pentru alegerea celei mai frumoase. Juriul de frumseţe primi cu bucurie, dar după deşchiderea voturilor alegerea ar fi putut începe pentru că fie-care era cea mai frumoase: fie-care votase pentu sine, ḑic gurile rele.

Sorţii au fost siliţi sĕ intervină şi, din întêmplare avură mai mult curagiu de cât arbitrii, mai multă dreptate de cât frumoasele, căci numele celei mai gingaşe fetiţe ieşi din urnă.

* (O plăcută istorioară a unui ventriloc.) Cronicarul ḑiarului „Le Telegraphe“ povesteşte o plăcută istorioară a unui ventriloc al cărui erou fu Comte, fondatorul teatrului Bouffes-Pariens.

El se afla în vecinătăţile de la Valençay la epoca lui Napoleon I, care spera a pune mâna pe coroana Spaniei internând în acest castel pe infanţi, pe cari îi atrăsese la fruntarie. Era foarte greu ca cine-va sĕ s'apropie de Valençays, căci era mare teamă d'un atac. Dar Comte, care nu era cunoscut, se prinse că are sĕ între în oraş. Deci, se duse într'una din ḑile la têrg îmbrăcat în ţĕran, şi întră la tocmeală pentru a cumpĕra un porc. Comte ḑise că porcul este bolnav şi rîios. Vênḑătoarea fu foarte indignată.

— Cum? porcul meu bolnav! riios! dar este cel mai frumos porc din têrg. Atunci, Comte apucă pe porc de urechiă şi-i ḑise:

— Spunemi drept, fără a te teme de stăpâna ta eşti bolnav şi rîios?

O voce, care sĕmănă cu guţăitul porcilor, rĕspunse:

— Stăpâna mea este o mincinoasă.... sunt bolnav şi rîios.

Vênḑĕtoarea rĕmase uimită, apoi infurindu-se ḑise;

— Un vrăgitor.

In urmă, sosì gardul câmpenesc care arestă tremurând pre vrăjitor şi pe porc, care dete represetantelui autorităţii epitetul de guguman. Sgomotul despre aventura sa ajunse până la castel. Ducele de Agsberg, comandante militar, nauḑise nici odată vorbindu-se despre porcul vorbitor; el voì sĕ

---

cipele A. Karageorgevici se apropia de guvernul vienes şi începu a se înţelege cu acesta asupra opoşiţiunii din ţeara sa propriă.

„Cea dintâiă relaţiunile intimă“ ḑice Risticici, „încheată cu monarchia vecină puse pre principele Karageorgevici sub un fel de protecţiune austriacă, aceasta însĕ aşa era de suspectă încât mai târḑiu aceea protecţiune devenì în mâna contrarilor principelui o armă omorâtoare, fără ca aceasta protecţiune sĕ fie putut schimba sau imbunătăţì soartea lui. De altă parte relaţiunile ce ministrii principelui au încheiat cu emigranţii ungari au rĕmas fără folos pentru ei. Generulul Knicianin, deşì deosebit distins de împĕratul austriac, totuşi a fost prevenitor emigranţilor ungari astfel încât în casa sa din Belgrad a oferit refugiu muierii dictatorului Kossuth, când ea era pre fugă către Constantinopol. Însĕ Knicianin murì în 1855 fără a putea manifesta deplin simpatiile sale pentru unguri.

Garaşanin încă încheià relatiţiuni mai întâiu cu representanţii revoluţiunii ungureşti şi mai târḑiu cu emigranţii poloni, împrăştiaţi în toată lumea. Deşì aceste impreteniri rĕmaseră fără resultate, Garaşanin totuşi remase în toată vieaţa sa suspiţionat de toate cabinetele conservative.

În fine Ristici pre basa celor întêmplate arată, că contra puterii faptelor, contra logicei istoriei nu poate nime lupta şi nici nu este nime, cine sĕ le poată impedeca.

Ion Răvăşerul.

---

*) Noi o reproducem ca curiositate, căci botezul nu se repeteşte.
Red. „T. R.“

vadă acest fenomen. Dar porcul nu mai vorbia. Fără îndoială că dobitocul avea spiritul de contraḑicere sau poate că nu vorbia decât numai în faţa vrăjitoriului.

Ducele se oprì la aceasta esplicare din urmă, şi din ordinul seu, se aduse prisonierul legat în lanţuri din castelul unde se prinsese că are sĕ între.

Când Comte se aflâ în faţa dobitocului, ḑise:

„— Domnule porc! — Dobitocul nu rĕspunse — Domnule porc, te rog aibi milă de mine şi vorbeşte. Monseniorele este nerĕbdător.“

Porcul scoase un guiţat surd 'şi întinse botul şi păru dispus a rĕspunde la aceasta dorinţă. „Domnule porc, urmă Comte cu o voce sfăşietoare, voieşti sĕ me perḑi! te rog, un cuvênt, un singur cuvênt!“

— Şi de când nişte oameni de nimic ca tine vorbesc cu capul acoperit naintea unui om de calitatea mea? rĕspunse cu mândrie dobitocul.

Mirarea fu generală. Comte observă celor de faţă că fiind cu mânile legate nu poate sĕ-şi scoată pălăria. In urmă acestei observări, fu deslegat, şi ţinênd între genunchi corpul dobitocului, începu sĕ vorbească cu el:

— Seniore purcel, ai bunătatea a-mi spune în faţa căror personage am onoarea de a me afla?

Te afli înaintea AA. LL. RR. infanţii Spaniei, rĕspunse dobitocul.

— Şi cum se numeşte vrăjitorul? întrebă repede unul dintre tinerii principi.

— D. L. Comte, ventriloc şi fisic ordinar al Alteţelor Lor Regale, dacă ele binevoiesc ai da acest titlul.

„Românul.“

* *(Erratâ.)* In corespondenţă din ţara Bârsei publicată în numĕrul 123 al ḑiarului nostru, la rêndul al treilea din coloana a doua în loc de: „şi preşedinţii reuniunilor, învĕţătorii ar trebuì“ este a se ḑice: „şi preşedinţii reunilor învĕţătorilor ar trebuì“ etc.

Loterie.

Mercuri în 5 Noemvre n. 1884.

Brünn:	62	81	34	89	69

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 4 Noemvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.60	122 50
Renta de aur ung. de 4%	93.65	93 95
Renta ung. de hârtie.	89.50	89.50
Renta de aur austriacă	103.50	103.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	97.80	97.50
Il emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	139.50	119.—
Sorţi de regularea Tisei	115 80	116.—
Sorţi ungurescì cu premii	116.—	116.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	81.30	81.80
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţirc	99.60	99.—
Datorie de stat austtriacă în argint.	82.45	82.25
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.8
Acţiuni de bancă de credit ung.	292.60	292.80
Împrumutul drumurilor de fer ung.	143.—	142.50
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	105.50	105.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	100.50	09.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.—	100.—
Galbin	5.78	5.77
Napoleon	9.67½	9 68
London (pe poliţa de trei luni)	121.90	121.95

Nr. 118. [927] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea unui post profesoral la gemnasiul gr. or. român din Brad, protopresbiteratul Zarandului şi anume pentru: Istoria naturală şi Geografia, ca studiu principal şi una din limbile vii ca studiu aucsiliar, prin aceasta se escrie concurs *cu termin de 15 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Român“ în cari ḑi se va efeptuì şi alegerea.

Salariul anual impreunat cu acest post e 600 fl. şi decenale de câte 100 fl.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor subscrisului preşedinte al comitetului gimnasial, instruite cu următoarele documente:

a) Că sunt români de religiunea gr. or.

b) Că au cualificaţiunea prescrisă de art. XXX. din anul 1883 §. 30 în conbinare cu §. 61.

Din şedinţa comitetului representanţei gimnasiului gr. or. român din Brad.

Brad, în 11 Octombre 1884.

Vasiliu Damian,
protopp. şi preşed. comitetului.

Nr. 195 [925] 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de classa III-a din comuna Fênaţe în protopresbiteratul Cetăţii de peatră, pentru reîntregirea acesteia se escrie concurs *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sunt:

a) Dela 160 familii câte o mĕsură mare de cucuruz sfermit.

b) Usufructul anual a 3 cimiterii.

c) Stolele dela anumitele funcţiuni preoţeşti statorite pe basa decesiunei sinodului protopresbiteral din a. 1872.

Toate aceste computate la olaltă dau un venit anual de 400 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie au a-şi aşterne cererile instruite în sensul prescriselor Stat. Org. şi a Regulamentului pentru parochii din 1878 până la terminul susamintit la subscrisul oficiu ppresbiteral per K.-Monostor.

Cărpiniş la 27 Septembre 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Şovrea,
protopresbiter.

Nr. 25. [921] 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. din Cara, protopresbiteratul Cluşului, se escrie concurs cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sunt;

a) Casă, grădină şi sesiunea parochială în preţ de 212 fl. 50 cr.

b) Dela 90 familii câteună merţă cucuruz sfêrmit şi câte o ḑi de lucru, ear dela 24 familii neorustice câte 2 ḑile lucru în preţ de 64 fl.

c) Stola computată în 58 fl. 90 cr. Suma 435. fl. 40. cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor din vigoare, în terminul mai sus arătat Oficiului protopresbiteral gr. or. din Cluş.

Cluş, 28 Septembre, 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

V. Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 361. [922] 1—3

Prolungire de concurs.

Neconcurând nici un individ pe deplin cualificat la postul de paroch din Costeni cu venit anual de 250 fl. v. a., pentru care s'au escris al doilea concurs în „Telegraful Roman“ Nr. 23 a. c., deci terminul de concurs acuma a treia oară, se prolungeşte *cu 15 ḑile dela prima publicare,* pre basa ordinului consistorial din 28 August Nr. 2892 B. a. c.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cupşeni, în 1 Octobre 1884.

S. Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 426. [923] 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. din Zizin de clasa III din protopresbiteratul I. al Braşovului, se deschide prin aceasta Concurs *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Roman.“

Emolumentele sûnt:

1. Dela 37 familii întregi à 1 fl. 50 cr.	fl.	55.50
2. Dela 17 familii vĕduve à 75 cr.	fl.	11.25
3. Dela 13 neorustici 1 fl.	„	13.—
4. Casa parochială	„	40.—
5. 1½ locuri de arătură cu venit	„	20.—
6. 5 locuri de fênaţ cu venit	„	25.—
7. Cimiteriu cu folos de	„	2.—
8. Venitele stolari în genere	„	35.—
Suma totală	fl.	221.75

Doritorii de a competa la aceasta parochiă au a-şi aşterne suplicele lor în terminul sus arătat instruite conform statutului organic şi regulamentului din 1878.

Braşov, în 27 Octobre 1884.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric,
protpr. ca adm. ppresb.

Nr. 203. [924] 1—2

CONCURS.

Pentru vacanta parochiă gr. or. de a III-a clasă din comuna Bertan protopresbiteratul Mediaşului, se deschide concurs *cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare* a acestui concurs, cu care sunt împreunate următoarele emolumente:

1. Folosirea unei porţiuni canonice de 18 jugĕre arătoare şi fênaţ.
2. Tacsele stolari obicînuite.
3. Dela 80 familii câte 33 cr.
4. Dela neorustici câte o ḑi de lucru.
5. 6 stângini de lemne din pădurea comunală.

Toate acestea computate aduc un venit anual de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform prescriselor din Statutul org. şi ale Regulamentului pentru parochii până la ḑiua sus fipsată subscrisului în Mediaş.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Mediaş, 30 Septembre 1884.

Dionisiu Chendi,
adm. protopopesc.

Nr. 332. [918] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a venită vacantă din comuna Cacova se escrie pe basa ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 21 August 1884 Nr. 2680, ex 1883 concurs *cu termin de 30 ḑile* dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Porţiune canonică 20 jugĕre pădure şi 2 jugĕre arătură.
2. Dela 80 de familii câte douĕ vedre de must şi câte douĕ ḑile de lucru de familiă.
3. Venitele stolari îndatinate şi regulate.

Toate acestea aduc la an aproape 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa supramenţionata parochiă au sĕ-şi substearnă suplicele provĕḑute amĕsurat prescriselor legii din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral până la indicatul termin.

Sebeş în 1 Octombre 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protopresb.

Nr. 190. [916] 3—3

Concurs.

De oare-ce în urma concursului publicat în „Telegraful Roman,“ a treia oară Nr. 20 a. c. la postul de capelan lângă neputinciosul paroch Iacob Tărchilă din Şeica mare, protopresbiteratul Mediaşului, n'au concurat nici un individ cualificat, se escrie de nou concurs pentru acest post *cu termin de 30 ḑile dela datul de faţă.*

Emolumentele sunt:

1. Cuartir cu edificiile necesarii asigurat din partea parochului.
2. Toate venitele stolare, unde va servì capelanul, computate cu 50 fl.
3. Stola ficsă, asigurată din partea parochului Iacob Tărchilă, de 150 fl. pe tot anul.
4. O soarte de lemne din pădurea comunală computată cu 16 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne petiţiunile lor instruite la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Mediaş, 30 Septembre. 1884.

În conţelegere cu comitetul bisericesc respectiv.

Dionisiu Chendi,
adm. ppresbiteral

Nr. 268. [971] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în vacanta parochie de clasa a III. în Voivodeni-mari, ppresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

Dela 100 familii câte o ferdelă de oves de familie, precum şi venitele stolari de preste an, staverite în şedinţa comitetului din 8 Septembre a. c., cari toate aceste emolumente la olaltă dau suma de 370 fl. 45 cr.

Doritorii de a competa la aceasta parochie au a-şi aşterne suplicele lor în terminul mai sus arătat, instruite conform Statutului Organic şi regulamentului din a. 1878.

Făgăraş 24 Septembre 1884.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Popescu,
protopresbiter.

Nr. 272. [920] 2—3

Prolungire de concurs.

Concursul pentru vacanta parochie Şilea magiară protopresbiteratul Têrnavei inferioare, publicat în Nrii 86 şi următorii ai „Telegrafului Român,“ se prolungeşte cu 30 ḑile dela datul primei publicări.

Deag 28 Septembre 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial

Daniil de Tamaş,
adm. prot.

Nr. 345. [926] 1—1

Publicaţiune.

Nicolae Androne din comuna Pianul de jos, protopresbiteratul Sebeşului fiind despărţit de pribegita lui soţie Ana născută Herlea tot de acì, prin sentinţa preaveneratului consistoriu archidiecesan din 17 Iuliu 1884 Nr. 731 B. aceasta se aduce la cunoştinţa publică conform conţinutului §. 124 din procedura matrimonială.

Sebeş în 23 Octobre 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

I. Tipeiu,
prot. gr. or.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 126 **Sibiiu, Sâmbătă 27 Octombre (8 Noembre) 1884.** *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 26 Octombre, 1884.

În raportul despre activitatea subdespărțământului III. al Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, publicat în numěrul ḑiarului nostru de Marța trecută, între altele am vĕḑut, că comitetul a decis a se ocupa serios cu cercetarea după cărți sau manuscripte vechi de interes pentru istoria noastră națională.

Comitetul după cum suntem informați a privit lucrul astfeliu: E posibil sĕ se afle încă o mulțime de cărți vechi sau manuscrise prin comunele noastre, cari cu timpul se perd spre marea daună a istoriei noastre naționale. Și ele se perd, căci stêpânul lor nici ideie n'are despre valoarea cărților de acest soiu. Neștiința bietului țĕran aduce cu sine, că asemenea cărți se află aruncate, care în pod, care în vre-o cămară pe grindă, sau doară în vre-o ladă uitată în podul bisericilor, căci la noi multe dintre biserici mai sunt încă magazin pentru anticități.

Probabilitatea aceasta se illustrează prin știrea comunicată și de noi, că în comuna Lupșa nu de mult s'a aflat o carte veche, despre care se crede a fi scrisă pe la începutul seclului al 16-lea și este magazin de bogăție pentru literatura noastră.

Neștiința țĕranului se poate ușor suplinì prin oameni iscusiți, și slavă Domnului acuma avem și de acestia. Ocasiunea cea mai binevenită este dată prin formarea de subdespărțĕminte la asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român. Aceste subdespărțĕminte în tot anul țin câte o adunare generală în comunele din cercul lor. Nisuința este: ca comunele sĕ se perondeze, ca în decurs de câți-va ani adunările despărțementului sĕ se țină în toate comunele.

După cum știm la aceste adunări se duc oameni cu carte, oameni de pe la orașe, oameni cu oficii în stat și biserică. Acesti oameni au cea mai nimerită ocasiune de a venì în raport nemijlocit cu poporul, și sciricind după cărți vechi sau manuscripte, ușor pot da de ele și le pot conserva pentru literatura și istoria noastră.

Avem, dacă nu me înșel, 20 de asemenea despărțeminte la asociațiunea transilvană. Prin urmare în fiecare an cel puțin 40 de oameni luminați potcerca în 20 de comune numai din acest incident după asemenea mărgăritare pentru literatura noastră. Ḑicem 40 de bărbați luminați, căci la fie-care adunare de acest soiu trebuie sĕ fie present cel puțin directorul despărțĕmêntului și un notariu.

După părerea noastră ideia este salutară și de tot ușor practicabilă. Scopul urmărit de ea este pur cultural și din aceste considerațiuni tractăm cestiunea la locul acesta.

Noue nu ne este permis sĕ perdem din vedere escepționala stare în care ne aflăm noi. Literatura noastră poate înainta numai cu încetul, cultura poporului și mai cu încetul. Nu ne este permis sĕ perdem din vedere, că noi suntem lăsați numai la forțele noastre, din vistieria statului puțin se întrebuințează pentru scopurile noastre culturale, așa că omului i vine a crede, că statului nu-i convine cultura noastră în direcțiune națională.

Putem ḑice și mai mult. Am ajuns acolo, încât nici cu puterile noastre nu putem înainta în mod firesc după cum o a statorit aceasta știința în timpul luminat al nostru, ci în unele casuri trebue sĕ ne luptăm cu greutăți nefirești, streine scopului culturei și instrucțiunei, în cele mai multe casuri însĕ suntem necesitați a constata, că nici cu forțele noastre nu putem zidì locașuri pentru cultură și progres.

Este deci o anormală stare de lucruri, cea de aḑi a noastră, și trebue sĕ ne tragem bine seamă, căci îndreptarea ei spre bine nu atârnă dela noi. Ea este susținută în mod meșteșugit, și este susținută ca necesitate organică în lupta de rassă decretată de dogmă politică în statul nostru.

În stare normală lucrurile ar merge și la noi, ca'n toată lumea. S'ar designa an de an persoane vrednice, s'ar provedea bogat cu cele trebuincioase, și li s'ar arăta porțile țĕrei. În escursiunile pentru cercetarea după lucruri archeologice astfeliu de oameni s'ar putea abate și prin munții apuseni, spre a cerceta după anticuități.

La noi stă lucrul altcum. Sunt un soiu de literați privilegiați, al căror principal merit este a nu ști limbile patriei, după cum adecă nu le știu cei chemați cu aplicarea justiției și administrațiunei. Documentele vechi românești în ochii acestor oameni nu pot avea preț, mai întâiu pentru că ei nu le pricep, a doua când le-ar pricepe, n'ar avea chemarea a le păstra și scoate la lumina ḑilei.

Trăim adecă în ḑilele noastre, și trebue sĕ ne îngrigim noi de toate cele trebuincioase.

Preste aceasta suntem oameni sĕraci, avisați la muncă grea, tot momentul ne este computat. Prin urmare trebue căutată o cale pe care ușor — înțeleg fără mare jertfă materială și de timp — sĕ putem pune puterile noastre în servițul causei naționale.

Așa resonăm noi, și credem că suntem fideli interpretori ai sentimentului public din poporul nostru.

Felicităm ideia, o felicităm din inimă, căci ea este salutară, și atragem asupra ei atențiunea publicului.

În ḑilele de earnă preoții, invĕțătorii și cărturarii nostri dela sate dispun de mai mult timp pentru indeletnicire în cetit și scris. Se vor face nemuritori dacă ne vor da mână de ajutoriu spre a realisa scopul indicat de noi pe calea intreprinsă.

Ḑiaristica română stă la disposiția fie-căruia. Prin informațiuni esacte mult putem folosì causei comune.

Cu chipul acesta vom zidì templul culturei noastre și tot românul va putea ḑice cu satisfacție: și eu am contribuit la clădirea acestui edificiu măreț.

Revista politică.

Delegațiunile în comisiuni pertractează obiectele încreḑute competenței lor. In numĕrul trecut am făcut amintire despre enunciațiunile ministrului de esterne contele Kálnoky în comisiunea delegațiunilor austriace pentru afacerile esterne. In cele următoare vom schița enuciațiunile ministrului.

La începutul vorbirei s'a rugat ministrul sĕ i se privească vorbirea de confidențială. Nisuințele monarchiei austro-ungare au fost îndreptate spre susținerea păcei. Noua ordine de lucruri creată în Orient prin tractatul dela Berlin a fost suprema îngrigire a statelor europene, fiind condiționată dela aceasta pacea europeană. S'au luat deci mĕsuri ca popoarele din aceste state sĕ se desvoalte, și pacea sĕ nu fie conturbată de nimenea. Rivalitatea statelor mari în special cea dintre 'Austro-Uugaria și Rusia s'a delăturat, și s'au restrins fiecare la ceea ce este posibil și pentru una și pentru alta. Ajunse odată la convingerea că basa actuală este de ajuns pentru desvoltarea statelor balcanice, care nu jignește interesele altora, Austro-Ungaria și Rusia cu interesele sale deodată promovează și interesele acestor state.

Referințele noastre cu Germania sunt de tot intime, întocmai după cum au fost ele și până acuma. Aceste referințe pacinice garantează pacinica desvoltare, dela care depinde bunăstarea materială și intelectuală a locuitorilor patriei.

Din incidentul călĕtoriei țarului la granițele împĕrăției sale, el și-a esprimat dorința, că ar voì sĕ se întêlnească cu monarchul nostru. Asemenea do-

---

FOIȚA.

Câteva obiceiuri și credințe de ale romanilor antici, păstrate în poporul nostru.

Poporul român peste capul căruia au trecut atâte viscole și fortune în cursul veacurilor, ca sĕ-și arate pietatea și recunostința sa față de străbunii sei, au păstrat ca niște scumpe tesaure între altele și multe din datinile și moravurile acestora.

Mai mulți bărbați de renume, călĕtorind prin tĕrile române au aflat consonanță admirabilă între porturile și datinile româncei dela Carpați cu a femeiei italiene de pe lângă poalele Apeninilor. Ba dênșii în fața Europei civilisate, în fața tuturor inimicilor națiunii noastre au susținut-o ca pe una din doveḑile cele mai eclatante a înrudirei noastre cu celelalte popoară din vița latină.

Românul credincios datinilor sale și aderă cu inimă și suflet la dênsele.

Acest adevĕr e atât de evident, încât nu mai are lipsă de nici o dovadă.

Ori și cine care a avut fericirea sĕ petreacă în mijlocul acestui blând popor, nu odată a esperiat cât e de anevoioasă ba chiar imposibilă încercarea de a estirpa unele datini și moravuri.

Cele mai multe din datinile poporului nostru sunt foarte atrăgătoare și de o insemnĕtate tradițională.

Atât sunt de frapătoare încât au atras chiar și admirațiunea strĕinilor.

Nu ne este însĕ scopul acì de a constata întrucât ele valorează ceva sau viceversă, aceasta întrebare au fost desbătută și deslegată de oameni poate mai competenți.

Scopul nostru e de a pune sub ochii cetitoriului câteva datini cari odinioară împodobiau viața cetețănească a patriei lor și plebeilor romani, dar cari astăḑi servesc de podoabă colibei țĕranului român.

Fiindcă e vorba de obiceiurile bune, e de observat ca acestea nu numai nu trebuesc stirpite ci din contră încuragiate și alimentate.

E un adevĕr recunoscut de toți, că datinile bune au fost cari au nutrit moralitatea în sinul poporului nostru, cari prin urmare au contribuit mult la formarea caracterului blând.

Aceste datini, cărora le atribuim o importanță atât de mare și nu fără cuvênt, în multe privințe sunt tot aceleași a le strămoșilor nostri dela cari am moștenit aceea patrie scăldată de nenumerate ori în sânge românesc.

Nu va fi, credem, fără de interes sĕ vedem cam ce fel de datini și credințe antice romane, sau păstrat de colonistul lui Traian în orientul Europei.

Tradițiunea ne spune că pe timpul când și-a pus pe cap cununa de rege primul dintre regii Romei, această cetate care se aventà la o putere admirabilă nu avea cetățeni. Deci prima îngrigire a lui Romul a fost de a suplinì acest gol adênc simțit

El și făcu iute și în grabă planul cum ar putea sĕ impopuleze Roma pe ori și ce căi.

Planul reușì de minune căci era bine precalculat.

Făcu deci din Roma un asil liber pentru toți și în curând se adunară din toate părțile cu mulțimea căci după ḑicala românească: „numai lac sĕ fie, broaștele se adună.“ Așa fu și acì.

Mulțime de oameni de toate categoriile năvăliră în cetatea liberă, carea primind-o cu brațele deschise i încălḑia la sinul seu făcênd dintrênșii tot atâți giganți de cari începură a se înfrica popoarele din giur.

Romul însĕ ca sĕ-și vadă asigurată esistența stătulețului seu avea lipsă și de secsul femeesc.

Pentru a-și vede și aceasta dorință realisată recurse la înșelăciune, învită deci pre Sabini și Latini dimpreună cu fetele și nevestele lor la sĕrbarea consualiilor.

Când spiritele erau mai agitate; când petrecerea era mai animată la signalul dat de Romul, unul fiecare ia câte o femeie și fuge cu dênsa în Roma, rinţă a avut şi împěratul Germaniei de a se întêlni cu ţarul Russiei. Resultatul acestor dorinţe a fost întrevederea dela Skiernievice. Prin această întrevedere s'a dat cea mai mare dovadă despre nisuinţele pacinice, de care sunt conduşi acesti trei monarchi şi guvernele lor.

Nu mai puţin intime sûnt referinţele noastre cu Italia.

Enunciaţiunile ministrului de esterne au fost primite cu multă satisfacţiune. Asemenea şi cele privitoare la intenţiunea guvernului de a păşì în raport comercial cu Grecia închieiând o convenţie comercială.

Privitor la reţeua drumurilor de fer ministrul a adus la cunoştinţa delegaţiunilor, că Turcia nu a corěspuns până acuma stipulaţiunilor decretate in conferenţa de patru pe basa congresului dela Berlin. Promite însě că guvernul 'şi va da toată silinţa spre a îndupleca pe poartă la împlinirea detorinţelor sale. În numěrul trecut noi am vorbit mai în special despre întreprinderile private cu baronul Hirsch care au dat ansă la neînţelegeri între poarta otomană şi întreprinḑětori. Cestiunea este deci pusă la ordinea ḑilei, şi delegaţiunile vor avea a o deslega, după cum se va crede că este mai ecuitabil pentru ambele părţi.

Mai însemnate au fost enunciaţiunile ministrului de esterne privitoare la întrebările puse de Dr. Rieger. Dr. Rieger a întrebat dacă se poate spera că va avea viaţă pacea basată pe raportul nostru cu Germania, la ce ministrul a rěspuns, că raportul nostru cu Germania are basă solidă, el este faptă, despre care, nu mai încape îndoială, şi că pe el se basează toate referinţele noastre cu statele europene.

Luându-se esposeul ministrului în desbatere specială s'a primit în toate punctele. Cu privire la punctul despre academia orientală, conducětoriul cechilor Dr. Rieger a propus ca la această academie sě se institue o catedră şi pentru limba românească. Ministrul a rěspuns că instituirea de asemenea catedră nu întimpină greutăţi, cu atât mai vêrtos nu, cu cât şi acuma sunt acolo elevi, cari de acasă cunosc limba românească.

Ḑiariul din Bucureşti România schiţează în următoarele un articol al ḑiariului „Allgemeine Zeitung“ dela 2 Novembre a. c. privitoriu la alegerile pentru parlamentul Germaniei.

Cu toate că raporturile de partid încă nu se poate precisa cu siguranţă ce fel vor fi în parlamentul german, totuşi se poate afirma încă de pe acum că întreaga alcătuire a Reichstagului nu va diferì prea mult de ceea a situaţiunii din sesonul parlamentar trecut. Conservativii şi liberalii naţionali au câştigat dela aşa numiţii independenţi un numěr destul de însemnat de cercuri, pe când centrul reapare pe avrena parlamentară în numěrul de mai nainte. Perderi adevěrat simţitoare au de înregistrat sus numiţii independenţi şi partida ḑisă a poporului din Germania de miaḑăḑi. (Suddeutshe Volkspartei.) Dar nu mult insemnează faptul, că aceste fracţiuni politice dispun cu 30 de voturi mai puţin, voturi ce se reportează acum pe conservativi, liberali naţionali şi democraţi — sociali, căci situaţiunea parlamentară în general a rěmas tot aceeaşi.

Ceea ce trebue sě se remarcese bine însě de pe acum este viitoarea tactică a partidelor. Partida cea mai numěroasă din Reichstag, Centrul, va pune multe beţe în roata guvernului, şi e probabil că această partidă, ce până acum a spriginit mult guvernul pe těrâmul politicii economice, de aici înainte o sě facă o schimbare de front. O altă împregiurare, care asemenea nu trebue scăpată din vedere este că Centrul de multe ori 'şi va vedea rêndurile întărite cu guelfii şi representanţii poloni.

Acest articol semnificativ termină astfel:

Încontestabil că cel mai important resultat al alegerilor petrecute este marele succes al partidei democratice-sociale. Isbânda aceasta însě n'a putut surprinde pe nimenea mai ales pe acela, care a urmărit cu pricepere mişcarea partidelor în capitala ţerii. Înmulţirea populaţiunii în oraşele cele mari esplică de ajuns fenomenul creşterei elementului socialist. Credem însě că nu sunt intemeiate fiorile cei cuprinde pe unii de isbânda partidei democratice-sociale, căci şi aceasta trebue recunoscut de toţi, democraţii sociali au sě-şi mulţumească biruinţa lor moderaţiunii şi bunei cuviinţe ce a manifestat în tot timpul alegerilor. E de dorit ca tactica acestei partide sě fie şi sě remână conformă atitudinei observate în alegeri.

Când partida poporului (Suddeutsche Volkspartei) eşise invingătoare din alegerile trecute, principele Bismarck o botezase, o stea ce resare, dar nu fără oare care ironie căci în urmă a abusat de puterea ei. Numirea de stea ce resare e va putea potrivi acum mai bine partidei democratice-sociale, dacă va şti sě se folosească moderat de puterea ei.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Budapesta, 3 Novembre 1884. Domnule Redactor! La nedumeririle părintelui Titu Gheaja descoperite în „Telegraful Roman“ Nri 121 şi 122 cu privire la §. 66 din proiectul de regulament pentru afacerile consistoriului metropolitan, elaborat de mine la provocarea oficioasă a acestui consistoriu, fie-mi permis a-i observa, că eu în §. 66 n'am regulat competinţa nici procedura disciplinară, ci am constatat numai necesitatea elaborării unui regulament disciplinar pentru toate persoanele oficioase din întreaga metropolie, — eară până se va întêmpla aceasta ce se ţine de disciplina asupra singuratecelor persoane dela consistoriul metropolitan, sau chiar asupra întregului consistoriu ca atare, am constatat necesitatea de a se susţinè pracsa observată până acum. — Noi aşa ştim, că şi până acum disciplina asupra singuratecelor persoane dela consistoriul metropolitan a eserciat-o în prima linie metropolitul; el poate dojenì, suspenda, şi respective, încât denumirea atârnă numai dela el, — chiar şi dimisiona pre fiscalii şi pre servitorii dela consistoriul metropolitan. Noi ştim mai departe, că şi consistoriul metropolitan a eserciat, unde a fost de lipsă, atare disciplină. Apoi chiar şi între conclusele congresului vom afla mai multe casuri, unde el a eserciat asupra consistoriului metropolitan şi asupra episcopilor un fel dè disciplină admoniindu-i la împlinirea datorinţelor lor.

Nici nu se poate altcum, pentrucă persoanele dela consistoriul metropolitan nu se pot trage sub disciplina mai întâi a scaunului protopresbiteral, apoi a celui diecesan şi numai în a treia instanţă a celui metropolitan. Pentru persoanele oficiale ale consistoriului metropolitan trebue preveḑută o competinţă disciplinară, care începe numai din cercul acestui consistoriu în sus. Inţelegem acì numai cât se atinge de faptele punibile comise în calitatea lor de oficiali ai consistoriului metropolitan.

Nu stă ce ḑice părintele Geaja, că nici alte corpuri legislative nu eserciează disciplină. Ba eserciează Ḑeu! Căci ce e provocarea preşedinţilor dietali la ordine şi eschiderea escedenţilor din şedinţe, alta decât disciplină? Şi conciliele ecumenice n'au eserciat disciplina sa chiar şi asupra patriarchilor? Avutau ele de lipsă se înceapă disciplina cu ei mai întâi dela scaunele protopresbiterale însus?

Domnul Gheaja e bun canonist — caute prin cărţile sânţilor Părinţi şi va afla destule casuri de disciplină chiar şi în adunările legislative ale bisericei ecumenice.

Părintele Gheaja ştie sě spună de mai multe canoane bisericeşti, după cari pe preoţii nu-i poate alt cineva judeca, decât archiereii, eară pre archiereii numai sinodul archieresc şi dacă nu ar fi sinod archieresc, — apoi episcopii vecini şi respective patriarchii. Are drept părintele Gheaja, — dară numai încât se atinge de delicte curat dogmatice şi spirituali. În acestea mirenii nici nu se amestecă şi daca n'ar fi sinod archieresc sau dacă acesta n'ar vrea sě facă întrebuinţare de puterea sa disciplinară, apoi nici nu e de lipsă, nici consult, ca archiereii nostri sě fie traşi sub judecata archiereilor şi patriarchilor vecini, — că avem un Dumneḑeu, care le ştie toate şi e archiereul cel mai mare al bisericii şi i va pedepsì cel mai înalt for disciplinar al seu, după cum va afla de lipsă în prea'nalta Sa înţelepciune. Însě preotul ca şi archiereul prelângă spiritual mai este şi funcţionariu bisericesc şi şi cetăţean al statului şi ca atari stau sub deosebite jurisdicţiuni disciplinare. Ean sě cerce părintele Gheaja cu canoanele înaintea procurorului de stat sě apere pre vreun preot tras în cercetare de crimă, ḑicênd, că nu recunoaşte legile statului, ci numai canoanele după cari pre preot are sê-l judece numai archieul seu; că procurorul ţi-l pune la umbră şi pre preot şi pre aperătoriul.

Tocmai aşa stă treaba şi cu archiereul în afacerile esterne bisericeşti, scolari şi fundaţionali, nici canoanele spirituali cu acestea n'au de a face nici jurisdicţiunea civilă.

Preotul ca şi archiereul în trebile esterne administrative bisericeşti, scolari şi fundaţionalì este un funcţionariu ca tot funcţionariul bisericesc fie acesta cleric sau mirean — tot una. Dacă el nu va asculta şi nu-şi va împlinì datorinţele funcţiunii sale administrative, atunci va avè bunătate a se supune la legile disciplinare, ce le va aduce congresul, dacă mai vrea sě tragă plata ca atare funcţionariu şi dacă nu vrea ca instituţiunile bisericii noastre sě cadă în disoluţiune totală.

Eată numai aceste le-a avut în vedere §. 66 al proiectului de regulamĕnt pentru Consistoriul metropolitan.

Acest regulament conţine numai delineamentele principali, între cari dacă congresul le va primì, precum le-a primit şi sinodul archidiecesan de astă primăvară, congresul va face în el modificările, ce le va afla de lipsă şi de folos.

Qui bene distinguit, bene docet.

De altmintrelea părintele Gheaja merită recunoştinţa noastră, că şi-a luat osteneala de a face studiu din amintitul proiect de regulament.

I. cav. de Puşcariu.

Cred că mai fie-căruia i s'a dat ocasiune de a vedè la poporul nostru câte un cas care în esenţă aduce cu acesta. Este ştiut că amorul curat dacă vrei sě-l cauţi 'l găseşti cu prisosinţă la tinerii de sat.

Stabilindu-se între un fecior şi o fată de ţěran neşte relaţiuni intime, ori-ce încercare de a le frânge rěmâne zădarnică. Înţelegem atunci când aceste sunt stabilite pe neşte base adeverate.

Iubirea aceasta devine atât de pronunţată, încât chiar contra voinţei părinţilor dênşii 'şi croesc diferite planuri pentru modul cum ar putè sě ajungă la o viaţă comună, în carea le va suride norocul şi vor putea sě guste cu plăcere din fructele ostenelelor lor.

Intêmplându-se ca planului lor sě se opună voinţa părinţilor şi resistenţa acestora crescênd din ce în ce, ultimul refugiu este decisiunea tinerului de a răpì cu forţă fata dela părinţi. Aceasta decisiune se şi esecută cu vre-o ocasiune. Se înţelege că rari sunt casurile acestea dar totu-şi destule ca sě confirme cele ḑise.

După ce diferitele încercări a părinţilor de a-şi redobêndì fata nu duc la resultat, apoi în urmă *„volens nolens“* se învoesc şi ei, ear tinerii duc o viaţă plină de focul iubirii, de încredere reciprocă şi de sinceritate, cari daruri nu le prea veḑi strălucind prin salone.

Eată dar datina care a sburat pe aripile timpului până în ḑilele noastre deşi nu tocmai în forma sa de tot pură dar totuşi mult puţin apropiată de aceea.

Cercetând mai deaproape datinile dela nuntă, ne convingem tot mai mult de provenienţa română a acestora.

Deşì datinile dela nuntă diferesc după ţinuturi, totuşi sunt unele oare cum generale, pe cari le aflăm la aproape toţi românii.

După cât am cunoştinţă parte prin esperienţa propriă parte prin informaţiunile câştigate, după ce se fac toate preparările de nuntă, mireasa gătită ca o floare, înainte de venirea nuntaşilor se închide în o chiliă cu o femeie, bună amică sau cunoscută. Unul dintre nuntaşi merge la uşa chiliei şi schimbând câteva cuvinte cu cele din lăuntru; împinge uşa cu forţă, răpeşte mireasa din braţele amicei sale, o duce la ceilalţi consoţi ai sei şi de acì pornesc cu toţii cu mare pompă la altariul sânt unde conform ritului nostru se face ceremonia usitată.

Originea acestei datini încă nu o putem căuta airea decât la romani, de oarece şi aceasta e un fel de răpire ce aduce în câtva cu cea practicată la impopularea Romei.

După ce odată Roma s'a impopulat şi după ce esistenţa ei se asigurase, ear puterea ei creştea mereu, ne spune Iustinian că Romanilor nu le era permis a se căsătorì cu streine decât cu romane. Cel ce cuteza a nu respecta această lege era tras la dare de seamă şi se supunea unei aspre pedepse. Stând lucrul astfel ei nici nu se căsătoriau decât cu femei din naţiunea lor.

Această datină se află pretutindenea la poporul nostru. Toţi ştim din propria-ne esperinţă, că ţěranul nostru ţine la aceasta ca la o datină sfântă. Şi dacă se mai observă câte o abatere, apoi aceasta provine numai dela clasa inteligentă unde conlucră fireşte într'un mod puternic şi amorul orb dimpreună cu alte împregiurări. Mai mult poporul nostru ţine şi la aceea ca fata sě fie nu numai de aceeaşi naţiune dar chiar şi din acel sat. Această fireşte 'şi are raţiunea sa.

La întrebarea ce li-o adresezi că pentruce ţin ei atât da mult la aceasta, mai totdeauna primeşti rěspunsul, pre cei din satul nostru i cunoaştem din toate punctele de vedere sau după limbagiul lor, le cunoaştem „viţa şi sămînţa.“

Mai multe sunt causele pentru cari nu se abat ei dela această credinţă şi convincţiune.

De altcum streinul nu prea are trecere înaintea poporului nostru. Lipsa de iubire faţă de strein o poţi judeca uşor şi din numirea cea de tot caracteristică de venitici, cu carea se îndatinează a boteza nu numai pre cei de altă naţiune dar chiar şi pre cei cu locul natal de airea.

(Va urma.)

Varietăţi.

* (Postal). Se scrie concurs pentru ocuparea postului de magistru postal în comuna Herman (comitatul Braşovului). Condiţiuni: Contract oficial şi 100 fl. cauţiune.

Emolumente: Salariu 150 fl. pauşal de cancelarie 40 fl.

Suplicele au sĕ se aştearnă la direcţiunea postală din Sibiiu, în trei sĕptămâni.

* (Postal). Comunicaţia între posta centrală din Szepsi Szt. György şi postele ce stau în legătură cu aceasta din 11 a curentei va fi următoarea:

Mersul:

Pleacă din Szepsi Szt. György	1	oară	30	min.	sara
Ajunge la Málnás	3	„	45	„	„
Pleacă din Málnás	3	„	50	„	„
Ajunge la Bikszád	5	„	20	„	„
Pleacă din Bikszád	5	„	—	„	dim.
Ajunge la Málnás	6	„	30	„	„
Pleacă din Málnás	6	„	35	„	„
Ajunge la Szepsi szt. György	8	„	50	„	„

* (Principesa Elena Cusa.) Cetim în foile din România că fosta doamnă a României bine voind a oferì în fiecare an sume de bani, pentru a se cumpĕra cărţi şi alte obiecte de studii copiilor, sĕraci din şcoala comunnei Ruginoasă din judeţul Suceava, ministrul esprimă principesei mulţumiri pentru interesul ce portă junimei studioase din scoalele rurale.

Bine ar fi când astfel de esemple n'ar rĕmânea neimitate.

* (Ḑiar de toată ḑiua.) Desvoltarea treptată ce a dobândit-o jurnalul „Poporul“ în curs de 14 ani dela a lui fundare, îi permite astăḑi de a reapare în toate ḑilele. El revine astfel la acelaşi nivel cu acele jurnale, cari pot înforma pe lectori într'un mod repede şi satisfăcĕtor, păstrându-şi neclintit fondul de credinţe prin care a înspirat totdeauna interes bărbaţilor de elită şi de onest caracter.

Totuşi, de acum înainte direcţiunea personală a d-lui N. Bassarabescu urmează a înceta, de oare-ce domnia sa însuşi a bine-voit a o ceda unui Comitet, compus din elemente tari ca şi dênsul în oposiţiune, cari primesc de o potrivă respunderea pe viitor.

Astfel renforţat „Poporul“ se recomandă atenţiunei publicului luminat şi patriot.

El va eşì în toate ḑilele, la amiaḑi, cu un serviciu de informaţiuni speciali, cu ştiri comerciale şi judecătoreşti şi cu depeşele ce se transmit din streinătate prin Agentia-Havas, la care se află abonat. În deosebi va sprinjinì comerciul român contra concurenţei fabricatelor streine, cari se ofere prin cataloage şi altele.

Primul numĕr quotidian incepe duminecă 21 octobre curent.

* (Miseriile Braşovului). Sub datul 22 Oct. ni se scrie din Braşov:

Prăpastie periculoasă în partea cea mai cercetată a Braşovului, conturbări de odichă a oamenilor liniştiţi pe la meḑul nopţii din partea vagabunḑilor şi alte însuşiri de felul acestora caracterisează oraşul nostru.

Aḑi (22 l. c.) pela 11 oare din ḑi o cabrioletă elagantă trasă de doi cai sprinteni ca fulgerul şi mânaţi de un bărbat al cărui esterior dovedea a fi viţă nobilitară şi la spatele căruia şedeau doi servitori, — eşì din lăuntrul cetăţii Braşovului pe poarta têrgul cailor apucând calea spre gimnasiul român în suburbiul de sus numit Scheiu.

La trecerea canalului celui mare, care vine de „după vale“ spre „după ziduri“ către hotelul Nr. 1 caii 'şi făcură vênt de un băţ, ce îl întorce un băiat în mână şi cârniră puţin din drum astfel încât se lovì cabrioleta de grilegiul (rĕslogii) podului. In acest moment, cabrioleta, cai, stăpân, servitori dispărură ca printr'o, minune din vederea pământenilor, numai în fundul părĕului adênc ca de 5 metri sĕ mai putè presupune, că sĕ vor fi aflând, acolo şi erau. Grilagiul era putred total, astfel încât e mirare, că nu l-a doborât vêntul până în aceste momente nefaste. Din fericire atât stăpânul cât şi servitorii precum şi caii au scăpat numai cu unele contusiuni nu tocmai periculoase, dar după ce scăpară cu viaţă şi eşiră cum putură din prăpastia neapărată ce sĕ veḑi? Iată un poliţist, care provoacă pe stăpânul cabrioletei a-l însoţì până la poliţie ca sĕ plătească grilagiul rupt. Este oare aceasta curtoasie săsească ori maghiarească? Spre chiarificare însemn, că poliţistul era sas ear nefericitul maghiar.

Abstragênd dela soliditatea rĕslogilor podului din cestiune, sĕ aruncăm privirea către alt pod, care se află pe acelaşi canal în distinţa ca la 80—100 de paşi. Ţĕrmurul acestui canal e de o înălţime cam de 5 metri cum spusei mai sus, şi cu toate acestea nu este apărat cu rĕslogi sau grilagiu, deşì acel loc e foarte cercetat. La câmp afară unde nu sunt locurile aşa cercetate şi nici ţĕrmurii aşa de înalţi, se pun astfel de apĕrătoare de primeşdii, în centrul oraşului însĕ nu se face aceasta şi unde se face, e pacostea, că lemnul e putred. Ce atestat de bună administraţie pe aici pe la noi??

Am pomenit la început ceva despre vagabunḑi! Nu ştiu cine vor fi, dar n'aş voi sĕ-i vatăm. Destul atâta, că nopţile menite pentru odihnă, ca la toată lumea, seamănă mai mult cu nişte scene de luptă sfăşietoare între fiară sĕlbatice. Toate — întêmplări, cari ne fac sĕ ne îndoim, dacă mai trăieşte vre-o poliţie pe aici sau a trecut la cele eterne? ori că trăieşte doară numai numele Dumniaei?

* Intr'o scoală în oara de religiune înveţătoriul: Unde sunt adunate înveţăturile noastre creştineşti? Elevul resolut: în Sibiiu!

* (Moltke de 84 de ani). La 25 Octombre nou mareşalul de Moltke a sĕrbătorit la proprietatea sa Kreisau a optḑeci şi patra aniversare a naşterii sale.

Mareşalul sufere mult de o oftalmie şi de o veche rană la picior.

* (Kleberg şi Marlin). Pertractarea finală asupra acestor ucigători se va ţinea în 24 Novembre n. la tribunalul din Sibiiu. Bĕtrênul Marlin, advocatul, despre care se susţine că ar fi urzitorul intelectual al crimei este transportat în institutul alienaţilor.

* (Bajocură.) O damă romană susţinea că ar fi numai de 30 de ani, Cicero a ḑis: E drept căci de 30 de ani tot aceasta aud că o afirmi.

* (Regele macedonian Filip), născêndu-i femeia un fiu, anume Alesandru cel mare, nu s'a putut răbda sĕ nu i scrie lui Aristotele, celui mai celebru învĕţătoriu, următoarele cuvinte: Ai sĕ ştii că s'a născut fiu. Sûnt dator ceriurilor cu recunoştinţă nu pentrucă s'a născut, dar cu deosebire pentru aceea, pentrucă a avut fericirea de a se naşte pe timpul teu. Sperez, că instruat şi educat de tine, va fi demn de a-mi urma!

* Ḑiarele din România, în specie „Telegraful“ află cu plăcere că un român din Transilvania d. Mircescu stabileşte în apropiere de abatoriul din capitală o fabrică, în care sĕ va utilisa sângele ce se perde acum fără nici un folos pentru producerea văpselii cunoscute sub nume de Albumin.

* (Etruria) e nnmele celui mare vapor, care numai luna trecută s'a pus pe apă la Glaskow. El a fost construit pentru compania Cunard:

Dimensiunea lui în lungime e de 160 m. 75 cm. în lăţime de 17 m. 40 cm.; spaţiul din lăuntru e de 12 m. 20 cm.; cuprinde în sine 8,000 tone şi maşinile sunt de 14,000 cai.

Pot călĕtorì pe el 720 persoane de clasa I, se susţine că ar fi cel dântiu dintre vepoarele cari merg mai repede pre oceanul atlantic.

* (Condory Vilmos.) poate Kondory, neguţătoriu de vin a fost scos după cum i se scrie ḑiarului „Egyetértés“ — din Berlin şi de pe întreg teritoriul prusian. Corespondentul lui „Eygetértés“ ḑice că Kondory ar fi ungur născut în Bonyhád, de profesiune neguţătoriu de vin. Se spune mai departe că bucuria bravilor maghiari din Berlin e mare, că au scăpat de Kondory şi cu el din inpasul de a mai fi espuşi ruşinei causate de conaţionalul lor scandalos, căci acesta s'a purtat cât se poate de miseleşce.

Va se ḑică nu toţi unguri sunt culţi, ba precum vedem din acest cas nici chiar aceia, cari pleacă în esperinţe prin ţeri streine. Unde esti civilisaţie?

* (Societatea Camorra) De secli esistă în Neapole şi impregiurime această societatea, care la început era de natură politică, în timpul din urmă însĕ s'a degradat la rolul de bandit. Legătura între membrii ei e atât de puternică, încât poliţia nici odată n'a fost în stare sĕ-i nimicească total. În timpul mai recent au dispărut, dovadă însĕ că nu s'a nimicit total este timpul catastrofei dela Ischia şi cholera de acum din Neapole. Camorristii ambe aceste impregiurări le-au folosit pentru a despoia poporaţiunea. După catastrofa dela Ischia s'a respândit vestea prin Neapole, că în decursul nopţii are sĕ urmeze o tempestate groaznică, şi până când alergau oamenii ca nebuni de pe o uliţă pe alta, camorristi au jefuit casele lăsate de proprietari.

Despre organisaţiunea camorristilor serveşte cu date foarte interesante „Piccolo“ din Neapole Între altele descrie judecătoriile şi legile acestei societăţi. Nu de mult i-a succes poliţiei din Neapole a pune mâna pe unii dintre cei mei de frunte această societate şi încă pe timpul când chiar ţineau judecată asupra unuì „giovanoto onorato“ (strengărel de omenie) din causă că a avut obrăsnicia a lovì în faţă pe unul, căruia i era subaltern pe „piccinotto“. Când i-a succes poliţiei a străbate în localul, în care se pertracta causa, fiscalul societăţii chiar cetea încusa, prin urmare a fost norocoasă a pune mâna pe toţi membrii, cari compuneau judecătoria. Judecătoriile societăţii se împart în mici şi în mari. Trei mari sûnt în Neapole sub numirea „Gran mamma“; fie-care 'şi are cercul de activitate. Judecătoriile 'şi ţin adunările de doauĕ-ori pe sĕptĕmână: vinerea, ca sĕ aducă sentinţă asupra celor acusaţi, sâmbăta, ca sĕ împartă „bank“-l sau resultatul sĕptĕmânii trecute. Agendele fiscalului de regulă le conduce femeie sub numirea de „spagnia.“ Piccinottoului i stă în drept a fi dejudecat de unul cu care e pe aceia-şi treaptă. Preşedintele în şedinţe ocupă loc pe o bute mare, ear juḑii pe buţi mai mici. Numele servitorului tribunalului e „sorece“ (şoarec), a păḑitorilor, cari pândesc după poliţiani, e „appostacane“ (câni păḑitori de case). Membrii ordinari ai Camorrei se compun din cei apăsaţi prin contribuţiuni şi pleava poporului din Neapole. Judecătoria aduce sentinţele pe basa unei legi scrise, pe care o a compus la 1647 Sarecordo călugăr carmelit. In anul acesta s'a înfiinţat şi camorra. In aceste legi este normat câtă contribuţiune au sĕ plătească nemembrii societăţii şi că ce fel de uniformă au sĕ poarte diferitele clase ale Camorrei. Societatea împarte şi semne decorative. „Inelul de fer“ („l'aniello e fierro“) e menit pentru cei cu posiţinne mai înaltă, şi la o atare posiţie ajunge numai acela, care a servit societatea cu fidelitate în timp de 30 ani, şi cari au omorît cel puţin 10 agenţi poliţieneşti sau apoi aceia, cari s'au distins prin tălhării şi în starea în drumul oamenilor. „Cartea sfântă“ enumĕră şi soiul pedepselor, este vorba în ea şi de amendă în bani. Dacă atât acusătoriul cât şi acusatul este bărbat au se puşte într'un timp şi loc anumit unul asupra altuia cu ochii legaţi şi înaintea martorilor; dacă e în ceartă un bărbat cu o femee sau doauĕ femei atunci duelează cu bastoane. Dacă se naşte vr'o diferinţă între judecătoria superioară şi cea inferioară causa sĕ aplanează cu arme dar cu deosebire cu revolvere. Toţi juḑii societăţii cunosc suteranele Neapolei şi fie-care piccinotto ştie de pe mapa, care o are la sine, că în cătrău are s'o ia spre a esì la lumina ḑilei.

* (Provedinţa cerească.) Ori în cătrău te vei întoarce Dḑeu este înaintea ta; toate productele sale şi le-a umplut cu sineşi. Cuvintele lui Seneca.

Provedinţa cerească conduce lumea, aceea îngrijeşte de afacerile publice şi private ale oamenilor. Cuvintele lui Cicero.

* (Însurăţeilor.) Un tinĕr întrebà pe Pittacus, că pe care din doauĕ virgine ar fi mai consult se o i-a de socie, pe cea asemenea lui sau pe cea de rang mai înalt? Pittacus l'a îndrumat la locul, unde se jucau copii, nnde va căpĕta rĕspuns la întrebarea pusă. S'a dus tinĕrul acolo şi a şi auḑit cum copii ḑiceau între sine: Alegeţi una asemenea ţie.

* (Calităţile.) La romanii cei vechi era în us ca mireasa în momentul când păşa pragul mirelui, amintea pe femea lui Tarquinius Priscus pe Caja Caecilia, care ca regină a fost cea mai chivernisitoare femeie, esemplul tuturor femeilor. Dup'acea duceau înaintea ei caierul şi fusul, ca emblemele hărniciei femeeşti.

* Mania oamenilor, de a redacta foi creşte din ḑi în ḑi Tudor Vladimirescu e titula ḑiarului apărut decurând în Severin.

* (Prostii.) Sunt trei soiuri de prostii a ḑis Duclos: a nu şti nimic, a şti rĕu ceea ce ştie, şi a şti alt ceva de cât aceea ce trebue sĕ ştie.

* Numai unde este iubire reciprocă între bărbat şi femeie poate esista armonia ca în casa lui Themistocle, care cu blândeţă rară asculta de sfaturile femeei sale Archippa şi vice-versa. Dela ei datează şi gluma următoare: Archippa ascultă de fiul seu de Cleophantus, Themistocle de Archippa, Athena de Themistocle, întreaga Grecie de Athena, Europa de Grecia, lumea întreagă de Europa.

* (Păcălitură.) Uu înşelătoriu în loc de a vinde unei femei romane mărgele adevĕrate, i-a vêndut de celea de sticlă; femeia indignată l-a pârît lui Caesar. Caesar a dispus prinderea şi aruncarea lui înaintea unui leu. Când au deschis colivia, în care era sĕ fie pretinsul leu, în loc de leu a sărit înaintea înşĕlătoriului o pisică. Poporului, care admira acest lucru miraculos i-a strigat Caesar: De oare-ce a înşelat, merită şi el de a fi înşelat!

* (Medicină.) Cercetând Diogenes pe bolnavul Anthistenes, acesta în durerile sale a esclamat: Cine me scapă pe mine de durerile aceste? Diogenes i arată o suliţă şi-i zice: Aceasta! La ce i-a replicat Anthitenes: N'am vorbit despre viaţa, ci numai despre durerile mele!

* T. Manlius a fost ales de consul, el însĕ n'a voit sĕ primească din causă că suferea de durere de ochi şi ḑicea, că nu e cuviincios ca unul care sĕ uită cu ochi strĕini, sĕ dispună preste capetele altora.

* (Biblografic). „România libera,“ suplement literar de Duminecă 21 curent, are următoriul sumar: *Bazm Iaponez*, poesie de Dim. C. Olănescu. *Despre determinism*, de Stef C. Mihăilescu. *In ideal*, poesie de D. Z. *Strofe*, poesie de C. Mille. *Lecţiune*, după d. T. Maiorescu. *O suferinţă*, poesie de ***) *Ochi*, poesie de Gheorghe din Moldova. *Musica chineză*, de Mat. *Din Bucegi*, poesie de V. P. *Rolul Dramei* de V. P. Corespondenţă.

— „Convorbiri literare,“ apare la 1 a fiecărei luni sub redacţiunea d. Iacob Negruzzi, numĕrul 7 din 1 Octombre v. a. c. a apărut cu următoriul cuprins: *Dragoş şi Bogdan*, fundatorii principatului moldovenesc, studiu de D. Onciul; *Valachia în 1848*, amintiri şi întêmplări de căletorie de Ubicini, (Scris. II), trad. de S.; *Istoria a doi cai*, de N. Valenti; *Costache Negre* (un document pentru istoria noastră contimporană) de Al. Papadopol-Calimach; *Don Chişot dela Manşa*, trad. din span. de St. G. Vêrgolici (urmare); *Din trecut*, poesie de N. Gane; *Bosforul*, poesie de Ascanio; *Ḑilele Babei*, poesie de B. P. Hasdĕu; Fum; *Când me gândesc în urmă...* poesie de D. Zamfirescu; *Ţiganul*, trad. în versuri de V. Pogor; *De ce?* poesie de X; Bibliografie.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 6 Noemvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.90	122.50
Renta de aur ung. de 4%	93.75	93 75
Renta ung. de hârtie.	89.55	89.55
Renta de aur austriacă	103.80	103.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	98.30	97.75
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	119.—	119.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.—	100.—
Galbin	5.77	5.76
Napoleon	9.69	9 67
London (pe poliţa de trei luni)	122.25	121.95

Nr. 118. [927] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea unui post profesoral la gemnasiul gr. or. român din **Brad**, protopresbiteratul Zarandului şi anume pentru: Istoria naturală şi Geografia, ca studiu principal şi una din limbile vii ca studiu aucsiliar, prin aceasta se escrie concurs *cu termin de 15 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Român“ în cari ḑi se va efeptuì şi alegerea.

Salariul anual impreunat cu acest post e 600 fl. şi decenale de câte 100 fl.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor subscrisului preşedinte al comitetului gimnasial, instruite cu următoarele documente:

a) Că sunt români de religiunea gr. or.

b) Că au cualificaţiunea prescrisă de art. XXX. din anul 1883 §. 30 în conbinare cu §. 61.

Din şedinţa comitetului representanţei gimnasiului gr. or. român din Brad.

Brad, în 11 Octombre 1884.

Vasiliu Damian,
protopp. şi preşed. comitetului.

Nr. 195 [925] 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de classa III-a din comuna Fênaţe în protopresbiteratul Cetăţii de peatră, pentru reîntregirea acesteia se escrie concurs *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sunt:

a) Dela 160 familii câte o mĕsură mare de cucuruz sfermit.

b) Usufructul anual a 3 cimiterii.

c) Stolele dela anumitele funcţiuni preoţeşti statorite pe basa decesiunei sinodului protopresbiteral din a. 1872.

Toate aceste computate la olaltă dau un venit anual de 400 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie au a-şi aşterne cererile instruite în sensul prescriselor Stat. Org. şi a Regulamentului pentru parochii din 1878 până la terminul susamintit la subscrisul oficiu ppresbiteral per K.-Monostor.

Cărpiniş la 27 Septembre 1884.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Şovrea,
protopresbiter.

Nr. 25. [921] 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. din Cara, protopresbiteratul Cluşului, se escrie concurs cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sunt;

a) Casă, grădină şi sesiunea parochială în preţ de 212 fl. 50 cr.

b) Dela 90 familii câteună merţă cucuruz sfêrmit şi câte o ḑi de lucru, ear dela 24 familii neorustice câte 2 ḑile lucru în preţ de 64 fl.

c) Stola computată în 58 fl. 90 cr. Suma 435. fl. 40. cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-şi aşterne suplicele lor nstruite conform legilor din vigoare, în terminul mai sus arătat Oficiului protopresbiteral gr. or. din Cluş.

Cluş, 28 Septembre, 1884.
În conţelegere cu comitetul parochial.

V. Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 361. [922] 2—3

Prolungire de concurs.

Neconcurând nici un individ pe deplin cualificat la postul de paroch din **Costeni** cu venit anual de 250 fl. v. a., pentru care s'au escris al doilea concurs în „Telegraful Roman“ Nr. 23 a. c., deci terminul de concurs acuma a treia oară, se prolungeşte *cu 15 ḑile dela prima publicare*, pre basa ordinului consistorial din 28 August Nr. 2892 B. a. c.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului.
În conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cupşeni, în 1 Octobre 1884.

S. Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 426. [923] 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. din **Zizin** de clasa III din protopresbiteratul I. al Braşovului, se deschide prin aceasta Concurs *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Roman.“

Emolumentele sûnt:

1. Dela 37 familii întregi à 1 fl. 50 cr.	fl.	55.50
2. Dela 17 familii vĕduve à 75 cr.	fl.	11.25
3. Dela 13 neorustici 1 fl.	„	13.—
4. Casa parochială	„	40.—
5. 1½ locuri de arătură cu venit	„	20.—
6. 5 locuri de fênaţ cu venit	„	25.—
7. Cimiteriu cu folos de	„	2.—
8. Venitele stolari în genere	„	35.—
Suma totală	fl.	221.75

Doritorii de a competa la aceasta parochiă au a-şi aşterne suplicele lor în terminul sus arătat instruite conform statutului organic şi regulamentului din 1878.

Braşov, în 27 Octobre 1884.
Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric,
protpr. ca adm. ppresb.

Nr. 203. [924] 2—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochiă gr. or. de a III-a clasă din comuna **Bertan** protopresbiteratul Mediaşului, se deschide concurs *cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare* a acestui concurs, cu care sunt impreunate următoarele emolumente:

1. Folosirea unei porţiuni canonice de 18 jugĕre arătoare şi fênaţ.
2. Tacsele stolari obicĭnuite.
3. Dela 80 familii câte 33 cr.
4. Dela neorustici câte o ḑi de lucru.
5. 6 stângini de lemne din pădurea comunală.

Toate acestea computate aduc un venit anual de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform prescriselor din Statutul org. şi ale Regulamentului pentru parochii până la ḑiua sus fipsată subscrisului în Mediaş.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Mediaş, 30 Septembre 1884.

Dionisiu Chendi,
adm. protopopesc.

Nr. 272. [920] 3—3

Prolungire de concurs.

Concursul pentru vacanta parochie Şilea magiară protopresbiteratul Têrnavei inferioare, publicat în Nrii 86 şi următorii ai „Telegrafului Român,“ se prolungeşte cu 30 ḑile dela datul primei publicări.

Deag 28 Septembre 1884.
În conţelegere cu comitetul parochial

Daniil de Tamaş,
adm. prot.

Zambach şi Gavora.

Fabrica de vestminte şi recuisite bisericeşti
de rit catolic şi grec. [928] 1—30

în Budapesta, strada Vaţului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, şi pentru societăţi industriale (şi pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelniţe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărţi de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor convenì, se vor schimba cu altele.

Chihlibariu
prima-imperial.

Preţul din întêmplare scăḑut al materialului brut me pune în posiţia de a scădea preţul **cigaretelor de chihlibariu** până la 50%. Amatorilor li se dă deci ocasiune de a-şi procura cigarete din acest material scump pe preţuri ne mai pomenite.

Cigarete 10 cm. lungi în loc de 10 fl. **numai 4 fl. — cr.**
„ 8 cm. lungi în loc de 5 fl. **numai 2 „ 50 „**
„ 7 cm. lungi în loc de 4 fl. **numai 2 „ — „**

Cilindre după fason oriental 20% mai mult.

Cigarete pentru sugări 10 cm. lung în loc de 12 fl. **numai 6 fl.**
„ „ „ 8 cm. lung în loc de 8 fl. **numai 4 „**
„ „ „ 7 cm. lung în loc de 6 fl: **numai 3 „**

Tóate sûnt aşeḑate în o cutie învĕlită în piele Chagrin.

Espedarea se face pe lângă trimiterea preţului, sau cu rambursă. Comisiuni preste 10 fl. franco. Din considerarea marei fluctuaţiuni a preţului materialului brut sunt rĕspunḑĕtoriu numai pentru obiectele aflătoare gata. Observ că garantez soliditatea şi calitatea mărfurilor, şi ce nu ar convenì, sĕ se retrimită pre spesele mele şi eu voiu reîntorna preţul trimis franco.

[919] 2—6

W. Henn,
Viena, X. Dampfgasse II.

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încărunţire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal în Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bistriţa:* Fried. D. Hzerberth, farmacist. *Cluş*: Nicolau Scéky, farmacist. *Feldioara:* Wilhelm Shneider, farmacist. *Aiud:* Iosef Oberth, farmacist. *Praid:* A. Weber, farmacist. *Székely-Kercsztur* Fr. Ios. Jaeger, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 31

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 127 **Sibiiu, Marți 30 Octombre (21 Noembre) 1884.** **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 29 Octombre, 1884.

Hi pueri pueri, pueri puerilia tractant. Am mai spus cetitorilor că dicerea de mai sus pe românește s'ar traduce mai bine astfel: Copii sunt copii, și ei, copii fiind, fac prostii.

Așa sunt copii. Intreagă activatea lor în frageda pruncie se reduce la imitare, maimuțare. Vede că face cineva ceva, trebue sĕ mai maimuțăscă și el.

Junimea ungurească dela universitatea din Budapesta a imitat pre cea dela Cluș. Făcut-a prostii cei din Cluș, trebue sĕ facă și cei din Pesta și aceasta după logica maimuțărei.

Sĕ constatăm faptul.

Junimea română dela universitatea din Budapesta a voit sĕ se întrunească în seara Sântului Dumitru la cină comună. Scopul a fost duplu: Sĕ cineze la olaltă și sĕ facă cunoștință.

Deja Vineri dimineața diarele din capitală aduc știrea, că românii voiesc sĕ sĕrbeze aniversarea lui Horia și Cloșca. Se mobilisează întreaga junime ungurească din Budapesta și se pregătește la demonstrațiuni.

Copie a demonstrațiunilor dela Cluș.

La 3/15 Maiu diarele din Cluș alarmează lumea că societatea „Iulia“ face politică. S'a sistat activitatea acestei societăți, s'a sistat prelegerile la universitate din literatura română, și profesorului Silași i s'a dat drumul deocamdată pentru durata unui semestru.

Lucrurile au mers în ordine și s'a făcut treabă. Diarele maghiare din Cluș și capitală au secundat. Studenții au aprins și ars publice în piața Clușului diarele române, au cântat ode unguresți frivole la adresa națiunei române, au spart poarta și ferestrile la locuința societății „Iulia.“

Astfel sa manifestat resmerița studenților din Cluș de astăvară și ea la ministeriul de culte încă a produs ecou plăcut — a vallás és közoktatásügyi miniszteriumnál is szêp viszhangra talált — după cum ni-o spune feciorul episcopul reformat Szász Károly, care pe atunci era consilier de secțiune în ministeriul de culte. Iunele Szász — fecior al tatului seu, ca sĕ nu vorbească în vênt mai și argumentează, susține adecă, că s'a sistat din acel moment activitatea societății „Iulia.“

De bună seamă în maimuțarea cravalurilor de studenți dela Cluș s'a calculat la un asemenea plăcut ecou, căci și în Pesta s'a tras în combinațiune societatea junimei române „Petru Maior.“ S'a dis că această socetate vrea sĕ serbătoraască amintirea revoluției dela 1784.

Societatea „Petru Maior“ vĕdênd cursa ce i se întinde a publicat o dechiarațiune în diarele din capitală, în care cu provocare la statutele sale, dechiară că ea nici nu poate atinge lucruri politice, și nici s'a ocupat cu de acelea. Prin urmare vuietele despre sĕrbarea revoluției de acuma 100 de ani sunt numai insinuațiuni tendențioase.

Au mai dat și doi iuristi români în ortografie ungurească un fel de dechiarațiune, drept dovadă a fragedei lor tinerețe.

Ce fac acuma frățiorii maghiari? Țin adunare sgomotoasă și protestează și contra cugetului tinerimei române de a-și aduce aminte de martirii de acuma 100 de ani. Intonează marșul lui Kossuth, pornesc cântând pre strade, se adună în cafenele și țin discursuri patriotice, ies pe strade cântând tot de ale lui Kossuth, se adună la restaurațiunea unde erau românii adunați la cină, aici din nou cântând de ale lui Kossuth, urlă ce le iese pe gură. Abzug Hora Cloșca! Abzug dacoromânii!

Este caracteristica timpului aceasta, și este bine sĕ se limpedească situațiunea. Junimea română ca din ceriu senin fu provocată și terorisată cu tendența vĕdită de a putea închide sub motive politice societatea „Petru Maior,“ unica oasă unde junimea română din Budapesta află puțină umbră și isvor limpede și rece în călĕtoria sa prin pustia de științe moderne.

Este bine sĕ o știm aceasta, ca sĕ ne putem orienta.

Nu știm ce ecou frumos va fi produs această demonstrațiune la locurile mai înalte. Nu ne vom ocupa cu aceasta, căci ea nu cade în competența noastră. Ne vom măginì numai la pressa maghiarojidană, ca sĕ ne clarificăm.

Este veche datină ca pressa noastră — înțeleg pressa maghiară sĕ împingă șovinismul tot înainte. Ne aducem aminte că astăvară pressa din Cluș provoacă țara întreagă sĕ apuce la mână ciomagul și sĕ urmeze esemplului junimei din Cluș. Mai mult s'a provocat guvernul ca el sĕ se pună în fruntea mișcărei.

Vĕdind noi cum se desvoaltă lucrurile, am luat posiție, și am dis, că la eventualitatea probabilă noi vom urla în jos la vale cu moții.

Demonstrațiunea de acuma a studenților dă materie de Osanale diarelor. Unisono este înălțat până la slava ceriului patriotismul junimei maghiare manifestat acuma în Budapesta.

Masca la o parte!

De mai multe ori s'a cântat de demonstrantii unguri cântarea lui Kossuth. Ea fu dechiarată de petriotică, demonstrațiunea glorificată în articlii lungi și sforăitori.

„Kossuth — nóta“ are următoriul cuprins:

„Kossuth Lajos azt izente.
Elfogyott a regementje.
Ha még egyszer azt izeni.
Mindnyájunknak el kell menni.

(Pe românește: Ne-a trimis veste Kossut Lajos, că i s'a sfêrșit regimentul, dacă ne va mai venì vestea aceasta, trebue sĕ mergem cu toții la el.)

Regimentul lui Kossut s'a sfêrșit prin capitularea dela Világos — (Șiria). Armele victorioase ale Russiei au pus capĕt revoluției, prin care a fost detronată casa Habsburg.

De atunci și până acuma Kossuth trăiește fără armată și casa Habsburg domnește preste Austro-Ungaria.

Junimea maghiară — viitoriul națiunei maghiare, glorificată de diare, ne spune în gura mare că la un semn dat ea va alerga sub steagul lui Kossuth spre a detrona casa Habsburg. În fața acestor porniri, identice cu entusiasmul maghiar dela 48—49, nu ne vom mira, dacă junimea română prigonită de cea maghiară, va rĕspunde la nota lui Kossuth cu hora românească:

„Astădi cu bucurie românilor veniți
Pre Iancul în bătălie cu toți sĕ-l însoțiți.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiiu, 29 Octombre 1884. Domnule Redactor. Mi-a fost dat ca la a opta di sĕ ve scriu ear despre lucruri naționale, cari departe de a avea caracter politic, pe teren literariu promovează interesele noastre naționale. Pentru mine lucru mai îmbucurătoriu nu esistă. Devotat chiemărei mele și credincios ei, di și noapte me îngrigesc de soartea scoalei, care este încredințată capacității sau mai bine liberei mele voințe. Tot ce taie în sfera culturală me interesează, și nu ve va prinde mirarea dacă după adunarea generală a despărțĕmêntului III al Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la Avrig, ve scriu astădi despre adunarea generală a Reuniunei femeilor române din Sibiiu, ținută eri aici în Sibiiu.

Este vorba de lucrare națională, în interes literariu național, și Domniavoastră până acuma — dic esprĕs până acuma — n'ați octroat separatismul în lucrările literarie de interes național. De aceea de și nu sunteți naționalist cu patentă modernă și

---

FOIȚA.

Câteva obiceiuri și credințe de ale romanilor antici, păstrate în poporul nostru.

(Încheere).

Continuând cu datinile dela nuntă, aflăm mai departe că la romani era datina ca mireasa sĕ-și înfrumsețeze „têmplele capului“ cu o cunună compusă din cele mai frumoase flori.

Toți ne-am putut și ne putem convinge de esistența acestei datini deșì poate nu pretutindea, dar la tot casul în maioritatea ținuturilor locuite de români.

Ba după cum știm, cât nu-și dau și adi silința succesoarele matronelor romane ca în măestria aceasta sĕ se întreacă una pe alta.

Caia Cecilia una din florile cele mai alese a Romei și-a pregătit pentru cununie nește vestminte anume, pre cari și le-a păstrat ca o amintire din acest timp.

Între aceastea era și o tunică lucrată cu multă artă și mult gust astfel încât a atras admirațiunea tuturor.

Surîdêndu-i norocul la acest scump pas din viața omului adeseori în tomna vieții sale privea cu multă satisfacțiă la vestmintele de cununie, cari i mai reaminteau timpul fericit de odinioară.

Curând după aceea aceasta devenì o datină mai la toate romanele, numĕrul celor cari se încercară a o imita creștea repede, până ce devenì o condiție *sine qua non...* la cununie.

Nu trecu mult și acestei datini îi urmă alta, după care fața mireselor se acoperia cu o pânză numită „flameum.“

Româncele noastre nici în această privință nu și-au uitat a urma întru toate pe străbunele lor.

E o regulă generală putem dice pentru toate miresele noastre, ca la cununie sĕ se presințe cât se poate mai bine, în cele mai frumoase vestminte și chiar anume pregătite spre acest scop. Aceste vestminte și le conservă ele cu toată îngrigirea până la cele mai adênci betrânețe.

Nu arare-ori audi câte o bĕtrână gârbovită de sarcina anilor povestindu-ți despre timpul cununiei sale.

În decursul acestei povestiri când de pe fața ei poți cetì îndestulire deplină și bucuria de care e cuprinsă, între altele te trezești numai vorbindu-ți de vestmintele cu cari a fost atunci îmbrăcată și la dorințați eprimată și le și arată.

Ne putem închipuì ce bucurie poate simțì omul în tomna vieții sale când numai revocarea în memorie a timpurilor de aur îl mai nutrește.

În cele mai multe părți s'a conservat și datina de a acoperì fața cu un fel de pânzătură. Aceasta se poate vedea cu deosebire pre Târnave și Mureș.

Romanii în timpul nuntei, se îndatinau a promite mirilor și chiar a le da câte ceva ca un fel de present. Aceasta o făceau mai vêrtos nașii și consângenii a căror presente representau câte odată lucruri foarte prețioase. Această datină frumoasă a trecut până la noi.

În timpurile noastre după cum știm această datină a luat o dimensiune mai mare. Astădi nu numai consângenii și nașii iau parte la ajutoarea junei păreche, ci toți câți asista la ospĕț se întrec a adauge câte o petricică la fundamentul casei cei nouă. Darurile ce se fac cu astfel de ocasiuni sunt varii după cum sunt și locurile unde se fac. În unele părți constau din bani în altele din deosebite obiecte. Destul că daruri se fac.

Mai era la romani datina, ca atunci când mireasa pășea pentru primadată în casa mirelui se împedeca de prag astfel trebuia ridicată. Până în diua de adi în unele părți se observă această datină și ca nu cumva mireasa sĕ se impedece este trecută de socrul seu.

Pre lângă aceste datini, cari după cum am vĕdut privesc mai mult cele ce s'au făcut și se fac la nunte, mai sunt încă și alte datini și credințe a căror origine o aflăm la romani.

Este știut că precum Grecii așa și Romanii din monoteism au cădut în politeism, formându-și o mulțime de dei după fantasia lor.

sfară mare, eu ţin mult la loialitatea cu care tractaţi lucrurile, şi cu plăcere ve urmăresc. Este apoi afacerea convingerei mele încât 'mi convin sau nu lucrurile, ce tractaţi.

Deja la trei oare după ameaḑi sala dela casina română era îndesuită de lume. Ve mărturisesc că eu adunare generală mai cercetată de mult nu am vĕḑut la „Reuniunea femeilor române din Sibiiu,“ şi marea mulţime m'a aruncat cu trei ani înapoi, revocându-mi în memorie entusiasmul documentat la întemeierea ei.

Adunarea s'a deschis prin doamna vice-presidentă Iohanna **Bădilă** după toate formele parlamentarismului. Când am auḑit sunând clopoţelul, mi-am adus aminte de viaţa parlamentară şi mai târḑiu ve voi spune, ce impressie mi-a făcut acest parlament de muieri.

Doamna presidentă Bădilă după ce salută pre membrii presenţi anunciă dureroasa ştire despre trecerea din viaţă a membrului onorariu al acestei reuniuni, general Davila. Adunarea generală 'şi manifestă condolenţa prin sculare.

Earăşi cas de moarte. Şi Doamne — la casuri de moarte omul totdeuna simte câte un gol în inima sa. Ce frumos este, când omul lasă după sine atâtea doveḑi de admiraţiune şi condolenţă ca şi generalul Davila.

Doamna Anastasia **Toma** a cetit raportul comitetului despre activitatea comitetului dela ultima adunare generală. Reproducem raportul la alt loc în toată estensiunea lui.

Cetitorii nostri-l vor şti apreţuì după adevĕrata lui valoare, întocmai după cum l'au preţuit adunarea generală. Din partea noastră aducem complimente secretariului Reuniunei, care nu este persoană necunoscută pe terenul literaturei noastre, şi tare sperăm că ne vom mai întâlnì cât mai curênd ca luptaci pe terenul cultural.

Raportul s'a luat cu plăcere la cunoştinţă şi la propunerea domnului Visarion **Roman**, director al institutului „Albina,“ comitetului i s'a esprimat mulţămită la protocol pentru activitatea desvoltată în interesul reuniunei.

Este vorba de apreciarea unei activităţi obositoare şi comitetul reuniunei din August începênd în adevĕr s'au supus unei activităţi obositoare. De trei luni de ḑile doamnele din comitetul Reuniunei în toată ḑiua 'şi au oarele lor de oficiu, de multe ori câte 8—10 pe ḑi. Sortitura intreprinsă le-a dat şi încă le va mai da de lucru. Două saloane mari ale doamnei presidente Maria **Cosma** s'au prefăcut în salon de espoşiţiune. Aici lucră comitetul de dimineaţa pănă seara, necruţând spese, osteneală şi de multe ori avênd a se espune susceptibilităţii nemotivate a Onoratului Public.

Eu am admirat activitatea comitetului. Dumneḑeu a fost bun şi celor mai debile încă le-a conservat sănătatea spre a putea lucra ele cu mai mare încordare şi estensiune în interesul Reuniunei. Am admirat şi pacienţa Doamnelor, când li s'au făcut imputări şi pentru greşelele de tipariu ale ḑiarelor noastre, pentru cari nici sêrmanii corectori şi redactori nu pot fi luaţi la huiduială.

S'a statorit apoi budgetul pe anul 1885 cu 2608 fl. venite şi 1926 fl. cheltueli.

Fiind a se intregì două locuri în comitet, devenite vacante prin retragerea domnişoarelor Sabina **Brote** şi N. **Dunca**, se alege o comisiune de candidare în persoanele doamnelor presidentă Iohanna **Bădilă**, N. **Ghibu** şi a domnişoarei Iustina **Roman**. După redeschiderea adunărei se aleg de membri în comitet doamnele E. **Bugarsky** şi Otilia **Comşa**.

Cu acestea s'a terminat obiectele de pertractat şi adunarea generală s'a dechiarat de încheiată.

Desbaterile au decurs în ordine esemplară şi în o linişte proverbială. Lucru paradocs acesta în viaţa parlamentară, şi aceasta cu atâta mai vêrtos, cu cât noi ne-am dedat cu sgomotoasele scene din Anglia, Ungaria, Francia şi Croaţia, încât noţiunea noastră despre parlamentarismul actual prin parlamentarismul delicat de eri ni se dă de minciună.

Avis Starcevicianilor!

Reuniunea femeilor române din Sibiiu progresează cu paşi repeḑi. Şi ea are un mare avantagiu. Scoala română de fetiţe înfiinţată şi susţinută de ea, face frumoase progrese. De aici se poate esplica însufleţitoriul zel al comitetului şi entusiasmul publicului pentru această reuniune. Omul când vede după lucrul seu roade, se însufleţeşte şi continuă. Esistă un stimul permanent spre activitate, şi acest stimul nu mai este fantasie.

Progresând pe această cale, aḑi mâne nu vom mai avea fetiţe române, care pe fetiţele dela scoala română sĕ le salute cu drăgălaşele cuvinte:

„Ihr gehet in die walachische Schule.“

Slovă.

Raportul

comitetului „Reuniunei femeilor române din Sibiiu,“ cetit în adunarea generală dela 28 Octobre a. c. st. v.

Onorată adunare generală! Comitetul căruia onor. ad. gen. din 26 Februarie i-a încredinţat soartea Reuniunei femeilor române din Sibiiu, şi cu ea soartea scoalei noastre de fetiţe, vine a raporta despre activitatea sa în intervalul acelor 8 luni de ḑile.

Acest comitet dela ultima adunare gen. a ţinut 8 şedinţe.

În şedinţa dela 29 Aprilie v. şi-a reales de presidentă pre doamna Maria Cosma, de vice-presidentă pre doamna Iohana Bădilă, de cassariu pre dl Dr. Aurel Brote, director al băncei Transilvania şi de secretariu pre dl Matei Voilean redactor al „Telegrafului Român.“

În şedinţa sa din 9/21 Maiu comitetul a hotărît a recerca corpul profesoral pentru edarea unui plan spre înfiinţarea clasei a VI pentru anul scolar 1884/5, la care corpul profesoral aduce la cunoştinţa comitetului că înfiinţarea clasei a VI. este necesitate absolută, şi recearcă comitetul a închiria pentru scoale o localitate mai mare cu cel puţin patru odăi; totdeodată se ofere a reprovedea invĕţămêntul şi pre anul scolar 1884/85.

Spre acest scop comitetul, negăsind alta localitate mai acomodată a închiriat casa consistoriului archidiecesan Nr. 37 din strada Măcelarilor etagiu I., unde se află patru odăi pentru scoală, şi una care se foloseşte ca locuinţă privată a Domnişoarei directoare Eleonora **Tănăsescu**, pre care odaie comitetul a provĕḑut-o şi cu mobile nesesarie.

Ḑiua de 16/28 Iunie a fost o ḑi de sĕrbătoare pentru reuniunea noastră, ḑiua primelor esamene la tinĕrul nostru institut de fetiţe din Sibiiu.

Nu ne-am îndoit nici când despre resultatele favoritoare, ştiind pusă soartea gingaşelor noastre odrasle în mâni atât de demne precum este stimatul nostru corp profesoral, dar fructele culese după un timp de ostenele abia de opt luni a fost atât de multe şi frumoase încât tot publicul a rĕmas încântat de cele ce au vĕḑut şi auḑit. Ochii nevinovatelor copile prin strălucirea lor, vesteau plăcerea de a respunde în dulcea limbă maternă, şi ochii umeḑi ai părinţilor mulţămirea şi satisfacţiunea de a fi putut ajunge o ḑi atât de mult aşteptată atât de măreaţă.

Cu multă plăcere amintim că zelosul şi demnul nostru membru onorariu Dna Adelina **Oltean** din Craiova, a trimis pentru premiarea elevelor 100 esemplare cărţi, pentru care comitetul i-a esprimat pe cale ḑiaristică mulţămirea sa.

Cu plăcere aducem la cunoştinţa on. ad. gen. că între puterile didactice din anul trecut numerăm şi pre domnul Ioan **Slavici** directorul foaiei „Tribuna.“

Ear numĕrul elevelor s'a sporit din anul trecut cu 5 şi acum cercetează scoala 22 eleve dintre care 13 cu domiciliu din Sibiiu, ear 9 din provincie.

Ne împlinim o prea plăcută datorinţă anunţând că domnul Iosif Sterca **Şuluţ** jude reg. în pensiune, a destinat venitul curat după Memoriul seu partea V-a în folosul soalei reuniunei noastre, şi a depus la dna presidentă 50 de esemplare din aceasta broşură, din care s'au şi vêndut câteva; totdeodată dl Şuluţ a dat Reuniunei 3 fl. v. a. bani incurşi pentru susnumita carte dela dl profesor Mihăilescu din Craiova.

Comitetul a esprimat dlui Şuluţ pentru acest dar mulţămita sa pre calea publicităţii.

Cu plăcere aducem la cunoştinţa on. adun. gen că la 28 Martie anul curent ţinêndu-se adunarea acţionarilor institutului de credit şi de economii „Albina“ din cuota de binefaceri resultată din bilanţul anului 1883, a votat pentru reuniunea noastră suma de 221 fl. 17 cr. — pentru care comitetul a adus institutului „Albina“ mulţămita sa.

Aducem la plăcuta cunoştinţă a on. ad. gen. că dela dl Antoniu Mocioni de Foen membru onorariu al reuniunei noastre am primit suma de 50 fl.

Prin dna Adelina Oltean: dela dna Elena Angelescu 20 fl., dela dnul loc. col. Alesandru Tell 50 fl. v., şi dna Hermina V. Ignat din Beiuş asemenea a trimis reuniunei noastre 10 fl. v., pentru care sume comitetul a dat mulţămită pe calea publicităţii.

Între generosii donatori inregistrăm şi pre locuitoarea din Reşinari Dobra Hodrea, care ca şi în anul trecut a binevoit a dona scoalei noastre 2 stângeni de lemne — primind mulţămită publică prin ḑiare.

In şedinţa de dto 9/21 Maiu comitetul a decis în sensul §-lui 21 arangiarea unei loterii de efecte în folosul scoalei de fetiţe; spre a-şi ajunge acest scop comitetul a tipărit apeluri călduroase, trimiţêndu-le în toate părţile locuite de români, în urma cărora a respuns cu sutele surorile din apropiere şi depărtare, şi astăḑi privim cu fală la frumoasele roduri ale mânilor silitoare atât dela oraşe cât şi dela satele noastre. Suntem în drept a ḑice că speranţele noastre au fost mulţămite preste aşteptare. Femeia română a arătat ce poate când voieşte, şi noi prin zelul ei am ajuns astăḑi în posiţiunea de a arangia o loterie cu o mie de câştiguri; foarte multe din tr'ênsele întrec preţul de 30 fl cele mai multe dela 5—20, fl., ear nici unul sub valoarea de 51 cr. Veḑênd comitetul îmbucurătoriul resultat al acestei întreprinderi hotărî a cumpĕra şi din partea reuniunei un premiu, ca câştig principal pentru lo-

---

Lăsând pre Greci de o parte cu chipul lor unde resida Joe olimpiul, amintim numai pre unii din aceia cărora se închinau Romanii. Astfel era Iupiter, Neptun, Saturn Bach şi alţii. Sunt semnificătoare saturnaliile şi Bachanaliile ce le ţinea în favorul respectivilor ḑei.

Bach ḑeul beuturilor nu era nici odată trecut cu vederea.

Inainte de a bè din ori şi ce vas trebuiau sĕ verse puţin pre pămênt. Aceasta o priviau ca un fel de jertfă adusă „ḑeului beuturii.“ Vărsarea apei din vas înainte de a bè se numea „libaţiune“ dela verbul **libo**-are. Nimenea nu va putè contesta că această datină nu se observă cu punctualitate din partea ţĕranilor nostri. Mai nici când nu vei putè sĕ veḑi pre un ţĕran bênd din un vas cu apă înainte de a fi vĕrsat puţin. Intrebându-l pentru ce face aşa 'ţi rĕspunde că aşa a vĕḑut că fac şi alţii şi aşa e bine. El nu ştie sĕ-şi dee seamă despre însemnătatea şi originea acestei datini şi dacă cauţi eată unde-i aflì oaiginea şi care este raţiunea pentru care se face.

Cu privire la timp, romanii se orientau după cântatul cocoşilor (gallus) precum şi altor galiţe. De acì trecerea ce o aveau galiţele înaintea romanilor. Ne aducem aminte din istoria romanilor de ce pericul au mântuit Roma gâştele lui Manliu. Aceste au scăpat capitoliul de furia Gallilor, cari prădară ţara ca neşte lăcuste.

În timpurile noastre ţĕranii dele sate tot după cântatul cocoşilor se orientează. Astfel deosebesc cântatul cocoşului întâia oară, adoua oară etc. După aceste ştie săteanul în ce timp se află şi sculându-se merge spre a-şi îndeplinì munca sa ḑilnică precum şi alte afaceri necesare.

Mult bine au adus aceste paseri oamenilor încă din timpurile vechi şi continuă a aduce încă şi astăḑi.

De câte ori se iveşte pe firmament vre un comet ţĕranii nostri prevestesc câte şi mai câte în viitoriu. Mai cu seamă cred că are sĕ urmeze vre un resbel sau altă calamitate; de aceea în tot timpul aparinţei acelui fenomen circulează printre dênşii nenumerate faime. Augurii la romani încă profeţau din posiţiunea stelelor. Se înţelege că preḑicerei acestora li se atribuia o mai mare însemnătate şi mai totdeauna când mergeau la vre-un resbel întâiu consultau oraculele augurilor.

Întêmplându-se ca la naşterea unui copil sĕ se arate vre un semn sĕ fie de esemplu fortunos sau altceva, românii ḑiceau despre atare că va fi un flusturat, hăbăuc etc.

La noi cu deosebire femeile prevestesc diferite lucruri despre noul născut în viitoriu.

In fine mai e de însĕmnat o datină carea sa practica faţă cu cei morţi. De câte ori muria cineva totdeauna înainte de a-l îngropa i se punea un ban în gură. Aceasta o făceau romanii conform credinţei lor păgâne după carea sufletul mortului avea sĕ treacă peste riurile Styx şi Lethe. Şi fiindcă acì era un vămaş cu numele Caro nimenea nu putea trece înainte de a fi plătit vamă.

Aceasta datină a rĕmas şi se practică de poporul nostru, fireşte el o face fiindcă aşa s'a treḑit din bĕtrâni fără de a-şi şti da samă. Omenimea luminată de principiile religiunei creştine are altă idee despre viaţa viitoare, de cum era a păgânilor.

Aceea credinţă păgână s'a sters dinaintea luminei creştineşti remânênd numai datina goală fără de nici o importanţă reală.

Aceste sunt câteva datini pe cari le aflăm la poporul nostru şi cari 'şi-au originea la vechii români dela cari ne deducem şi originea.

Ear noi în semn de reverinţă către străbunii tostri, sĕ ne aducem aminte ḑiua şi noaptea de vulturele Romei a cărui aripi se estindeau mai preste tot rotogolul.

Insufleţiţi de curagiul şi eroismul acestora sĕ înfruntăm ori şi ce pericul care s'ar opune mersului desvoltărei noastre naţionale; numai făcênd astfeliu ne vom putea validita un loc onorific în concertul popoarĕlor europene.

„Moţul.“

erie. Acest premiu sunt 2 girandole în preţ aprope de 200 fl.

Mai departe comitetul a decis a se esmite 12000 losuri în preţ de câte 50 cr. Ear ca publicul român şi strein sĕ se poata delecta în frumseţa obiectelor, comitetul va arangia o esposiţiune, care nu va fi împreunată cu spese de oarece se va face în 2 odăi, pre care dna preşedintă avu bunătatea a le oferì comitetului spre acest scop, şi preţul întrărei la esposiţie va fi modesta sumă de 10 cr.

Ce se atinge de membrii comitetului avem regretabilă datorinţă a anunţa că a demisionat domnişoara Nina de Dunca din cause familiare, şi d-ra Sabina Brote din causa depărtărei sale pre mai lung timp din Sibiiu; — comitetul primeşte cu părere de reu aceste demisiuni şi a decis a propune la timpul seu on. adun. gen. alegerea altor membrii în comitet. In şedinţa din 23 August secretariul comitetului dl Mateiu Voilean asemenea demisionează din causa multelor sale ocupaţiuni de secretariu şi s'a ales dna Anast. Toma.

Aducem la plăcuta cunoştinţă on ad. gen. că între membrii pe viaţă s'a inscris dna Elisabeta Bugarski cu suma de 25 fl., între membrii ord. cu tacsa de 2 fl. Dna Iosefina Răcuciu, şi ca membru ajutător cu tacsa odată pentru totdeauna de 25 fl., dl Nicolau Fekete Negruţiu. Red. în Gherla.

In fine ne ţinem de datorinţă a anunţa că numĕrul membrilor reuniunei noastre este următorul: fundatori 2 ordinari pe viaţă 22, ordinari cu tacsa anuală 112, ajutători cu tacsa pe viaţă 26, ajutători cu tacsa anuală 50.

Ear averea Reuniunei se urcă la suma de 4100 fl.

Acì este on. adun. gen. descrisă în liniamente scurte activitatea comitetului dela 26 Faur încoace; şi acest comitet priveşte cu ochi senini în faţa on. ad. gen. nutrind firma speranţă că şi-a împlinit cu conştienţiositate datorinţa sa.

Sibiiu, din şedinţa comitetului dela 26 Octobre (7 Novembre) 1884.

Maria Cosma, pres. *Anastasia Toma,* secr.

Resunet din Transilvania

(la discursul dlui C. Radulescu.)

Împregiurările vechi, în cari a trăit poporul român din Transilvania s'au schimbat cu totul. Societatea nu mai trăieşte în condiţiunile cele vechi, nici în atmosfera ideilor şi deprinderilor ante de 1848. Toate instituţiunile noastre comunale şi culturale reclama reforme, cari toate sunt împreunate cu spese mult constisitoare şi cari toate trebuesc acoperite din sudoarea ţĕranului român. Noae statul nu ne vine în ajutor nici cu o pară frântă, de unde urmează în mod prea firesc, că încordările noastre spre a ne acoperì toate lipsele, trebue sĕ fie inḑecite şi insutite, ca ale celorlalte popoare conlocuitoare, cari parte din vistieria statului, parte din fundaţiuni adunate tot dela noi, susţin scoli, preoţi, învĕţători şi în genere pre toţi factorii chemaţi a face serviţii pentru naţiunea din care fac parte.

Capitalul e o putere, prin care o parte a omenimei stăpâneşte pre ceialaltă. La noi aceasta arterie de vieaţă lipseşte aproape cu desĕvêrşire şi aşa poporul nostru în loc de a usa de o muncă collectivă, e redus la munca individuală cu mânile, care nu poate ţinè lupta cu cea dintâiu, ci mai curând sau mai târḑiu va trebuì sĕ sucumbe după o luptă desperată, la care e osêndit chiar şi acuma. Producţiunea a început a rĕmânea în decreştere faţă cu trebuinţele, de unde resulta necesitatea unui import din alte ţĕri, care import ne scoate tot capitalul din ţară afară şi aşa productele noastre devin reduse la preţuri de nimica.

Grânele, cucuruzele şi în genere tot ce produce pământul nostru, sunt atât de eftine, încât din superplusul necesariului de casă, abea se pot acoperì dările cele enorme şi alte cheltueli, cari se înmulţesc, făr ca economul sĕ aibă de unde le acoperì sĕ nu atingă capitalul fundamental: moşioara strămoşască.

Un ram de economie, adecă cel al vitelor, ar fi unicul şi cel mai rentabil pentru noi. Deacă umblă omul din o parte a ţĕrei păn' la ceialaltă, observă nu fără un resimţiu, că în Transilvania numĕrul vitelor atâta a scăḑut, încât e temere, că aḑi mâne vom fi necessitaţi sĕ importăm chiar şi vite din alte ţĕri. Din curţi de ale ţĕranilor nostri, de unde mai nainte eşau câte 4 şi 6 boi şi câte 2 pluguri, aḑi, spre cea mai mare daună abia vedem un plugşor tras de douĕ văcuţe sau de doi bouleni. Fiind lucrul astfeliu e o urmare naturală, că ţĕranii nu mai au gunoiu destul, cu care sĕ amelioreze pământul esploatat, şi aşa şi producţiunea pământului devine din ce în ce mai slabă, aşa că în multe casuri economii nostri abia 'şi scot sĕmênţa. Nimica mai natural decât îngrijirile serioase ce preocupa pre toţi bărbaţii nostri a căror inimă mai bate româneşte. Spre scopul acesta prima atenţiune trebue sĕ ne fie îndreptată asupra prăsirei, nobilitărei şi înmulţirei vitelor. Acest ram de economie pre lângă aceea că aduce venite frumoase şi preţiuri din cari economul 'şi poate acoperì trebuinţele sale, mai are avantagiul, că ne dă un cuant şi un gunoiu, care promovează celalt ram al economiei adecă agronomia. O agronomie, din care se poată economii nostri trăì, aḑi nu ne o mai potem închipuì, fără a căuta căi şi mijloace pentru înmulţirea animalelor de casă şi în special pentru nobilitarea şi prasirea animalelor cornute şi a cailor.

Economia de oi, care aducea mai anii trecuţi frumoase venite oierilor din Transilvania, e în o decădinţă totală. Productele oilor: lâna şi brânza nu se mai pot aduce nici când cu siguritate din România şi din Dobrogia, de oarece ministrului nu poate şti omul când 'i plesneşte prin cap a închide vămile sub diferite preteste şi aşa oamenii sătui de şicane, sunt siliţi a înceta de a purta o economie împreunată cu cele mai mari necasuri şi torturi ce şi le poate omul închipuì. Aici în Transilvania partea cea mai mare a câmpiilor sunt semenate cu plante de sapă şi cu plante de nutreţ precum e lucerna, trifoiul, mazerichea, şi aşa păşunatul e redus la locuri inguste, unde turmele oierilor numai pot afla nutrimêntul necesariu în decursul verei, si aşa sunt siliţi a-şi lua refugiul la păşunatul de munte. Cine cunoaşte munţii Transilvaniei, de pre cari abia în lunile Iuliu-August încetează neaua, 'şi poate închipuì multele calamităţi la cari sunt espuşi oierii. Pre lângă aceste mai vine şi o altă calamitate, adecă bântuelile din partea animalelor. Viitoriul oierilor dar e pus în joc şi nu avem de a perde mult timp cu cugetări în dreapta şi în stênga, dacă nu voim, că oameni, eri alaltăeri cu posiţiune frumoasă, aḑi mâne sĕ-i vedem reduşi la sapa de lemn prin vecsitudinele economice ale timpului în care trăim.

Ce sĕ ḑicem despre vierii şi vieritul din Transilvania? Vieritul păn pre la anul 1872 a fost un ram de economie din cele mai rentabile.

Prin concurinţa ce a făcut berea în timpul din urma vinurilor, ramul acesta de economie a perdut foarte mult din însemnătatea sa. Până bine de curând, berea era o beutură mai cu samă cunoscută pre la cetăţi şi oraşe mai mari. Cred că nu va surprinde pre nimenea comunicatul, că în un singur orăşel de lângă Sibiiu în anul acesta s'a consumat la 12 mii de butoae mari şi mici, cari în calcul mediu fac circa 750 hectolitre de bere! Comunicatul acesta e suficient spre a constata tot mai marea dimensiune ce o ia consumul de bere în contul vinului produs de vierii nostri. Dar chiar şi când vinului nu i s'ar face o concurinţă aşa de mare, economia de vii începe a fi împreunată cu spese mai mari. Se abstragem dela lucru, care şi acum e tot ca în ḑeceniile trecute, şi sĕ asemănăm numai preţul lucrătorilor şi al parilor. Un lucrătoriu pre la anii 1860 era mulţămit cu 20—30 cr. v. a. la ḑi, precând aḑi sub 60—70 cr. nu capeţi nici un lucrătoriu, plus mâncarea şi beutura. Diferinţa de atunci şi acum e formidabilă, pre când valoarea vinurilor în loc de a se urca, scade; şi e tare de temut, că anul aceste pre cum bucatele sunt reduse în preţiuri, aşa şi vinul va fi o veadră transilvăneană de 8 cupe — 11 litre cu 60—80 cr. v. a. Cifrele aceste atestă din destul în ce proporţiune pot sta venitele vieriului cu cheltuelile sale şi prin urmare în ce mod se mai rentează de a mai cultiva aḑi viţa de viie, care în anii pre la 1860 aducea economilor foloase mari şi vierii erau clasa cea mai de invidiat dintre economii din Transilvania. Mai vin acum a se mai adauge la lucrul cel mult al viilor şi parii.

Poporul nostru conservat cum e, nu lasă nimica din datinele şi obiceiurile ereḑite dela moşii şi strămoşii sei.

În casul de faţă încă i place a fi conservativ chiar şi spre dauna sa vedită.

In anii trecuţi era lesne a păruì viţele de viie cu pari de brad. Munţii cei seculari, de cari e îngrădită ţeara întreagă, oferiau parii în abundanţa. Locuitorii de pre la satele mărginaşe nu aveau alta osteneală, decât sĕ se sue vro 100 de paşi din sat afară şi deja erau în regiunea braḑilor celor frumoşi, de unde păn' seara aducea cu înlesnire vro 2—3 sute de pari şi i potea şi vinde suta cu cel mult doi fl. de oare-ce romanul era mulţămit a potea câştiga 4—6 fl. cu vitele sale la ḑi, şi încă ce câştig uşor pre acolo.

Aḑi bietul locuitor de pre sub munţi trebue sĕ meargă 3 ḑile până ajunge la braḑi pentru pari. Diferinţa de atunci şi de acum e mare şi prin urmare i e preste putinţă de a vinde suta sub 8—10 fl. v. a. Va se ḑică un singur par costa 8—10 cr. v. a. Un astfeliu de par tot la 3 ani cel mult trebue înlocuit prin altul, de unde urmează ca un econom miḑlociu are lipsă în fiecare an de circa 500 pari cu 40 fl. până la 50 fl. Sunt însĕ ani în cari tot produsul viilor sale nu l desdaunează nici cu suma data pre pari, şi aşa via, care de regulă produce cam la aì 3 lea an ceva maì cu îmbelşugare, în loc de a fi un isvor de câştigat pentru ţĕranul român a devenit o adeverată plagă şi un isvor de sĕrăcie constatată.

Este deci datoria inteligenţei române, care trăieşte din sudoarea poporului român, ca sĕ arete modul cum s'ar pute imputina cheltuelile barem în punctul acesta. Spre scopul acesta credem a nu greşì dacă vom recomânda vierilor nostri un alt mijloc de a înlocuì parii de brad. Este cunoscut că acaţul este o plantă, care creşte şi ajunge o desvoltare normală foarte iute. Seminţa de acaţi e foarte eftină. În trei ani avem pre un loc de $^1/_4$ de jugĕr cel puţin o mie de acaţi, cari tăiaţi ne dau parii cei mai buni şi sunt cu mult mai tari, ca parii de brad. In chipul acesta vierul nostru scapă de o cheltuilă, care formează o rubrică însemnată în economia viilor. A recomanda economilor sĕ înlocuească parii cu fire de drot, nu aflăm de consult de oare ce deoparte drotul rugineşte şi e scump şi el, ear de altă parte dă mult lucru şi la întindere şi după culesul viilor, când viile trebue îngropate. Una este clima în Francia şi Italia alta e la noi în Transilvania.

Sunt vederi, că teritoriul pre care aḑi se cultivă viţa de vie ar trebuì înlocuit cu cultivarea hămeilui. Nu împărtăşim vederea aceasta întru toate, deşì e constatat, că hămeiul e aḑi o plantă din cele mai căutate. Archiducele Albrecht înca cultivă pre moşiile sale un teritoriu de 90 jugăre catastrale numai cu hămeiu. Şi cum nu? La hămeiu se foloseşte tot ce are: din coaja lui se fac funii şi pânză ca din cânepă, din frunse se fac vapsele pentru coloritul lânei şi a ţesĕturilor de lână: din bucăţile cele crude nutreţiu pentru oi, vaci etc. ear din fructe o făină aromatică plină de oleiu, care se întrebuinţează la facerea berei. Vedem deci, că avantagiele cele multe şi mari ce ne oferă cultivarea hămeiului, ne îndrumă ca sĕ cultivăm o parte din moşiile noastre cu hămeiu, fără însĕ ca prin aceasta, se abondonăm viţa de vie cultivată încă de timpul Romanilor cu bun succes. E vorba numai sĕ căutăm mijloacele, cari ne vor face posibilă cultivarea ei în mod mai lesnicios şi cu mai mai puţin cheltueli. Am esmis propunerea în privinţa parilor şi înlocuirea lor cu pari de acaţi, pre cari şi-i poate creşte fiecare econom, fără ca sĕ fie silit a da un cruceriu din punga sa.

Ne ar remânea sĕ mai vorbim despre cultura pomilor. Importanţa acestui ram de economia e descrisă în opuri voluminoase din destul. Aici e necesariu sĕ constatăm, că noi transilvănenii şi în acest ram de economia am rĕmas înapoia altor popoară. Vina la aceasta parte mare o poartă însăşi institutele noastre de cultură, preparandiile şi seminariele noastre, din ale căror programe acest ram de ştiinţă până bine de curând a lipsit cu totul; aşa preoţii nostri au eşit din acele neproviantaţi cu materialul necesariu de a fi în toate direcţiunile folositori poporului. În timpii mai noi s'au făcut, ce e drept începuturi frumoase, resultatele după cari trebue sĕ judecăm avêntul ce-l ia aceasta cultură, lasă încă foarte mult de dorit. Abstragênd dela folosul material, şi dela bogăţia ce eferă ţĕranului roman poamele pomii sunt în stare a preface din locuri uricioase şi deşerte un adevĕrat raiu pământesc. Ce e mai natural, ca romanul nepăstuit de toate părţile şi prin toţi veneticii sĕ caute căi şi mijloace de a preface multele locuri deşerte şi pleşuge în tot atâtea grădini, cari pre lângă dobânda materială vor fi în stare ai preface gustul estetic, a-i nobilita inima şi chiar şi sănătatea i-o va întărì spre binele seu şi spre al familiei sale. Avantagiile aceste ce ni le oferă cu tura pomilor, până acuma parte mare le am neglES şi nu e de perdut timp, ca în curênd sĕ ne îndreptăm privirile cu toată seriositatea asupra acestui ram de economie. La noi statul nici în direcţiunea aceasta nu ne vine în ajutoriu. Institutele susţinute de el se par a servì numai curat pentru scopuri cu tendenţe „patriotice". La scoalele de agronomia şi pomologia din Cluş, încât mi este mie cunoscut, nu-i nici un unic frequentant roman!

Causa de sigur nu sunt românii ci modul în care ei sunt tractaţi.

Nu ne rĕmâne decât, ca pre lângă institutele noastre de cultură sĕ se facă mai mult ca până acuma. Spre scopul acesta ar fi necesariu, ca aceste institute se împartă în fie-care an cu preţuri modeste oltoiu din cei mai buni pre la scoalele noastre, ear învĕţătorii din pădureţii lor semenaţi în scoala de pomni sĕ nobiliteze cât de mulţi şi sĕ împarţă la diferiţii locuitori din comună, ear cu preţuri scăḑute sau chiar şi fără bani. Dispoziţiunea aceasta ar fi trebuit sĕ devină obligatorică pentru institutele preparandiale şi de acì în mod firesc şi pentru comitetele parochiale din comune. In chipul aceste în timpul cel mai scurt, mult 4—5 ani am avea un ram de economie, care ar contribuì mult la ameliorarea stării materiale a ţĕranului nostru. A aştepta dela alţii sĕ ne vină în ajutoriu, e un adevĕrat indiferentism, şi indiferenţi nu trebue sĕ mai fim unde şi când e vorba de a sărì ţĕranului nostru întru ajutoriu.

Am atins în câteva linii generale starea economică a ţĕranilor nostri din Transilvania, pentru că ea diferă încâtva de a fraţilor bănăţeni*) şi e bine ca sĕ ne cunoaştem unii pre alţii pe toate terenele publice. „Luminătoriul.“

Multămită publică.

Pentru sortitura arangiată de Reuniunea femeilor române din Sibiiu au mai incurs următoarele:

Dşoara Alesandra Moga, 1 calindariu de părete brodat pe canevas arginţiu; dşoara Lucia Cosma, 1 săculeţ de noapte brodat şi montat; dşoara Sofia Bria, 1 corfiţă de hârtie montată cu mĕtasă albastră; dna Maria A Cosma n. Dragoş, 1 covor brodat cu lână şi tivit cu catifea neagră; dna Maria Bănuţ n. Comşa, 1 corfă cristalisată şi douĕ vase de porcelean.

Pentru bunăvoinţa documentată faţă cu scoala reuniunii comitetul le esprimă multămită pe calea aceasta.

---

*) Ba mai întru nimic. Tot acele calamităţi esistă şi pe la noi. Red.

Varietăţi.

* (Himen). Domnul Nicolau Aron, cleric absolut la 13 Novembre a. c. îşi va sĕrba cununia cu d-şoara Victoria Frateş în biserica noastră din Preşmer.

* (Himen). Domnul Ioan Buzura, cleric absolut îşi va sĕrba în biserica din Ciocotiş cununia, cu d-şoara Carolina Barbos, fiica preotului Euthimiu Bărbos, în 4/16 Novembre a. c.

* (Foc.) Sâmbăta trecută la 11 şi ½ oare a. m. a isbucnit foc în graşdul dela hotelul „Habermann“ Focul a fost localisat. Paguba causată se dă cu socoteala sĕ fie vr'o 150—200 fl.

* (Prima orchestră română şi chor vocal în România.) Cetim următoarele în „Adevĕrul“: Printr'o energie ne mai pomenită — provenită din adevĕrata dorinţă pentru progresul musicei în ţara noastră, maiorul Lămotescu a putut ajunge sĕ pue basă primei formări a unei orchestre române şi a unui cor vocal.

Inima fie-cărui român trebue sĕ tresalte de bucurie la auḑirea acestui fapt, căci am ajuns sĕ avem şi noi ceea-ce streinii, în ţeara noastră, au avut foarte de mult prin concursul nostru.

Prin multele sacrificii materiale şi prin devotamentul ce-l caracterisă dl Lămotescu a ajuns a garanta siguranţă societăţii musicale române *Filantropia.*

Direcţiunea orchestrei s'a dat d-lui Demetrescu profesor la conservator; ear direcţiunea chorului, după rugăciunea şi insistenţa tuturor, s'a conferit de drept dlui Stefănescu, care ar fi de dorit sĕ o primească şi sĕ sacrifice câteva din oarele sale pentru progresarea lui.

În curênd se va organisa un concert.

(Îndreptare.) În numĕrul 126 al ḑiarului nostru, pagina 2 în corespondenţa din Budapesta alinia 1, rêndul 21, în loc de „fiscalii“ e a se cetì „oficialii.“

Conspectul operaţiunilor Institutului de credit şi de economii „Albina“ în Sibiiu în luna lui Octombre 1884.

Intrate.	fl. cr
Starea cassei din 30 Septembre 1884	58,725.96
Depuneri	96,405.23
Cambii rescumpĕrate	268,011.57
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	53,890.40
Interese şi provisiuni	17,519.24
Fondul de pensiuni	330.75
Monetă vêndută	62,722.94
Effecte	13,020.25
Conturi curente	37,720.40
Diverse	519.90
	fl. 608,866.64

Eşite.	fl. cr.
Depuneri	77,551.67
Cambii escomptate	295,068.05
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	51,745.20
Interese la depuneri	314.79
Contribuţiuni şi competenţe	241.43
Salarie şi spese	2,380.81
Monetă cumpĕrată	89,973.29
Conturi curente	40,704.54
Diverse	241.65
Interese de scris fonciare	21,495.—
Starea cassei cu 31 Octombre 1884	29,150.21
	fl. 608,866.64

Sibiiu, 31 Octombre 1884.

Visarion Roman, director esecutiv.
Iosif Lissai, comptabil.

Loterie.

Sâmbătă în 8 Noemvre n. 1884.

Buda: **86 85 16 31 11**

Nr. 2249. [929] 1—3

CONCURS.

Pentru administrarea corespunḑătoare a podurilor comunali şi bisericeşti, cari se află pre teritoriul comunelor, Sĕlişte, Galeş, Tilişca, Vale, Sibiel, Cacova, Orlat, Gurariului, Aciliu, Mag şi Săcel aparţinătoare de cercul Seliştei, comitatul Sibiiului precum şi pentru facerea planurilor de esploatare silvanale, cari vor mai fi de lipsă, prin aceasta se deschide concurs pentru împlinire unui post de silvicultor cercuale.

Reşedinţa oficioasă: Sĕlişte.

Venitele împreunate cu acest post: salariu, bani de cuartir, pauşal de cancellariă şi călătoriă, fac la olaltă 1265 fl. anuali.

Pentru facerea planurilor de esploatare afară de aceasta va venì o remuneraţiune corespunḑĕtoare.

Competenţii, cari afară de recerinţele prescrise în §. 36 art. de lege XXXI ex 1879 şi cunosciinţa limbei oficioase maghiare posed şi limba română şi germână şi totdeodată sunt vĕrsaţi şi în afaceri de administraţiune silvanale, sunt provocaţi a-şi înainta cererile înzestrate cu documente în termin de şese septĕmâni la subscrisul pretor.

Sĕlişte în 5 Novembre 1884.

Pretorele cercuale.

Nr. 364 1884. [930] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. în comuna Vărmaga ţinătoare de protopresbiteratul Geoagiului II, se escrie concurs până la 26 Novembre a. c. st. v.

Salariul anual regulat este 200 fl. v. a. cuartir şi lemne de încălḑit.

Doritorii de a ocupa acest post vor aşterne suplicile lor la subscrisul oficiu protopresbiteral instruite cu documentele prescrise până la terminul susindicat, se face cunoscut încă şi aceea, că deşi numai cu I-a Decembre a. c. cel ales va începe învĕţământul, totuşi salariul de 200 fl. i se va esolvì fără scădere.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geoagiului II în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sĕcărâmb, 24 Octombre 1884.

Sabin Piso,
propresb.

Nr. 195 [925] 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de classa III-a din comuna Fênaţe în protopresbiteratul Cetăţii de peatră, pentru reîntregirea acesteia se escrie concurs *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sunt:

a) Dela 160 familii câte o mĕsură mare de cucuruz sfermit.

b) Usufructul anual a 3 cimiterii.

c) Stolele dela anumitele funcţiuni preoţeşti statorite pe basa decesiunei sinodului protopresbiteral din a. 1872.

Toate aceste computate la olaltă dau un venit anual de 400 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie au a-şi aşterne cererile instruite în sensul prescriselor Stat. Org. şi a Regulamentului pentru parochii din 1878 până la terminul susamintit la subscrisul oficiu ppresbiteral per K.-Monostor.

Cărpiniş la 27 Septembre 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Şovrea,
protopresbiter.

Nr. 118. [927] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea unui post profesoral la gemnasiul gr. or. român din Brad, protopresbiteratul Zarandului şi anume pentru: Istoria naturală şi Geografia, ca studiu principal şi una din limbile vii ca studiu aucsiliar, prin aceasta se escrie concurs *cu termin de 15 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Român“ în cari ḑi se va efeptuì şi alegerea.

Salariul anual impreunat cu acest post e 600 fl. şi decenale de câte 100 fl.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor subscrisului preşedinte al comitetului gimnasial, instruite cu următoarele documente:

a) Că sunt români de religiunea gr. or.

b) Că au cualificaţiunea prescrisă de art. XXX. din anul 1883 §. 30 în conbinare cu §. 61.

Din şedinţa comitetului representanţei gimnasiului gr. or. român din Brad.

Brad, în 11 Octombre 1884.

Vasiliu Damian,
protopp. şi preşed. comitetului.

Nr. 25. [921] 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. din Cara, protopresbiteratul Cluşului, se escrie concurs cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumentele sunt;

a) Casă, grădină şi sesiunea parochială în preţ de 212 fl. 50 cr.

b) Dela 90 familii câte ună merţă cucuruz sfêrmit şi câte o ḑi de lucru, ear dela 24 familii neorustice câte 2 ḑile lucru în preţ de 64 fl.

c) Stola computată în 58 fl. 90 cr. Suma 435. fl. 40 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor din vigoare, în terminul mai sus arătat Oficiului protopresbiteral gr. or. din Cluş.

Cluş, 28 Septembre, 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

V. Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 361. [922] 3—3

Prolungire de concurs.

Neconcurând nici un individ pe deplin cualificat la postul de paroch din Costeni cu venit anual de 250 fl. v. a., pentru care s'au escris al doilea concurs în „Telegraful Roman“ Nr. 23 a. c., deci terminul de concurs acuma a treia oară, se prolungeşte *cu 15 ḑile dela prima publicare,* pre basa ordinului consistorial din 28 August Nr. 2892 B. a. c.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cupşeni, în 1 Octobre 1884.

S. Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 203. [924] 3—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochiă gr. or. de a III-a clasă din comuna Bertan protopresbiteratul Mediaşului, se deschide concurs *cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare* a acestui concurs, cu care sunt impreunate următoarele emolumente:

1. Folosirea unei porţiuni canonice de 18 jugĕre arătoare şi fênaţ.
2. Tacsele stolari obicînuite.
3. Dela 80 familii câte 33 cr.
4. Dela neorustici câte o ḑi de lucru.
5. 6 stângini de lemne din pădurea comunală.

Toate acestea computate aduc un venit anual de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform prescriselor din Statutul org. şi ale Regulamentului pentru parochii până la ḑiua sus fipsată subscrisului în Mediaş.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Mediaş, 30 Septembre 1884.

Dionisiu Chendi,
adm. protopopesc.

Nr. 426. [923] 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. din Zizin de clasa III din protopresbiteratul I. al Braşovului, se deschide prin aceasta Concurs *cu termin de 30 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Roman.“

Emolumentele sûnt:

1. Dela 37 familii întregi à 1 fl. 50 cr.	fl.	55.50
2. Dela 17 familii vĕduve à 75 cr.	fl.	11.25
3. Dela 13 neorustici 1 fl.	„	13.—
4. Casa parochială	„	40.—
5. 1½ locuri de arătură cu venit	„	20.—
6. 5 locuri de fênaţ cu venit	„	25.—
7. Cimiteriu cu folos de	„	2.—
8. Venitele stolari în genere	„	35.—
Suma totală	fl.	221.75

Doritorii de a competa la aceasta parochiă au a-şi aşterne suplicele lor în terminul sus arătat instruite conform statutului organic şi regulamentului din 1878.

Braşov, în 27 Octobre 1884.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric,
protpr. ca adm. ppresb

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 128 Sibiiu, Joi 1/13 Novembre 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 31 Octombre, 1884.

E dureros când trebue sĕ constate omul regres în viaţa unui stat, şi este şi mai dureros că regresul se presentează ca fructul direcţiunei urmărite încă şi acuma cu un fanatism demn de o causă mai bună. Şi dacă e dureroasă aceasta stare de lucruri, de sute de ori e dureros a constata, că curentul bolnăvicios, după care sunt croite astăḑi lucrurilă, nu uşor va fi delăturat. Am pornit pe cale alunecoasă cu noţiunile problematice de astăḑi şi cădem pe nesimţite, şi tare ne temem, că voind în cele din urmă a ne întoarce, nu vom mai putea urca stênca pe care am alunecat.

Noi românii cu dreptul facem pretensiunea de a fi consideraţi de adevĕraţii fii ai acestei patrii, căci noi avem merite duple la acest titlu. Noi ne împlinim datorinţa de cetăţeni ca nime altul şi iubim până la fanatism această ţeară cu toate instituţiunile ei, şi în schimb în casul cel mai bun ni se permite a trăì şi noi şi a suporta greutăţile. Atâta face statul pentru noi. Preste aceasta un special merit al nostru este neobosinţa, cu care lucrăm spre a chiarifica pe cei competenţi, că rĕu stăm, pe căi strĕmbe umblăm, şi că în direcţiunea apucată numai perire aducem asupra statului. Şi noi stăruim cu neobosinţă a repeta acestea ḑi şi noapte, deşì această intimă credinţă a noastră provoacă ura — şi sĕ-o spunem franc, — aproape totdeuna năpăstuirea opiniunei publice ungureşti asupra noastră.

Fideli programei noastre şi deastădată trebue sĕ zăbovim la struna cea veche: e rĕu drumul apucat şi el ne duce la perire.

Sĕ constatăm faptul.

Sub datul 6 Novembre, 1884. ministrul de culte şi instrucţiune publică a trimis la diregĕtoriile scolare din ţeară următoriul cerculariu:

„Mi-a venit la cunostinţă, că elevii din gimnasiele ungureşti, cari întră în academia orientală din Viena la primirea şi progresul lor în acel institut intimpină greutăţi, şi de multe-ori se fac imposibili chiar din motivul, căci nu cunosc din destul limba germană în vorbă şi scris, deşì această limbă nu este numai limbă de propunere la cele mai importante obiecte de învĕţămênt, ci încă mai târḑiu, după întrarea elevilor în serviciu, ea este primită ca limbă în cele mai multe afaceri diplomatice ale monarchiei. Această greutate esistă şi la primirile în institutele ces. reg. militare. După ce amintitele greutăţi nu s'ar putea ivì, dacă s'ar îndeplinì în toată estensiunea cele prescrise în planul pentru scoalele noastre medii cu privire la limba germană, şi trebue sĕ presupunem, că între elevii, cari se însinuă spre primire în amintitele institute, de multe-ori sunt şi de aceia, a căror cunoştinţă din limba germână este pe un nivel cu mult mai în inferior, de cât mĕsura statorită de scopul înveţămêntului, de aceia spre evitarea acestora, me vĕd silit a te provoca pe tit. Dta ca în cercul Dtale de competinţă, sĕ mijloceşti, ca pe deoparte în gimnasiele noastre, special în clasele mai înalte sĕ se promoveze după putinţă pretinsul progres al limbei germâne — chiar şi din respect cătră distinsele ei foloase practice; pe de altă parte directorii acelor scoale sĕ facă atenţi pre elevii care vreau sĕ între în academia orientală, în institutele militare, sau mai târḑiu în oficiu politic, comercial de esterne, respective serviţiu în armata comună, că ei, în propriul lor interes, sĕ-şi ţină de datorinţă a pune deosebit pond pe studiul limbei germâne.“

Faptul este constatat.

S'a atacat basa instrucţiunei publice îndată după întrarea erei dualistice. Ideia de stat unguresc şi maghiarisarea erau problemele, ce era datoare scoala a le deslega.

Propaganda s'a pus în mişcare. S'au făcut legi preste legi toate după calapodul signalat. S'au sculat în parlament bărbaţi competenţi, oameni cu minte şi inimă, s'au provocat la istorie, la esperienţa vieţei, la pedagogie — n'ar mai fi pomană de pedagogie — la ştiinţa din statele civilisate, au apelat la logică, la psychologia popoarĕlor, şi au conjurat pre cei competenţi sĕ nu facă din scoală schidoală.

Toate au fost în zadar. Curentul sdobitoriu era pus în mişcare, şi nime nu se gêndia la potolirea lui. Legile s'au adus, au trecut prin ambele foruri legislative, au obţinut sancţiunea monarchului şi glasul nostru a amuţit, şi el a amuţit la iscălitura împĕratului, care sfinţeşte legea, şi-i dă respect în ochii românului.

Fructele acestor încercări tendenţioase nu puteau fi altele, de cât celea ce sunt. Ştiinţa şi cultura au devenit lucruri secundare, şi principalul s'a redus la patriotismul modern şi maghiarisare. Aşa în scoalele populare, aşa în cele medii, aşa în cele superioare.

Din întêmplare scoalele medii au atras asupra lor atenţiunea lumei, şi din întêmplare limba germână ne a dat de astădată de gol.

Cerculariul ministrului de culte şi instrucţiune publică este compus în termini cât se poate de aleşi. Cu toată diplomaţia lui însĕ tosuşi douĕ lucruri nu s'au putut tăinuì. Academia orientală pentru scoala diplomaţiei şi scoalele militare au spus lumei, că elevii eşiţi din scoalele noastre medii nu cunosc limba germână. Din acest motiv ei nu pot fi primiţi nici la cariera politică, nici la cea militară.

Eată puţină controlă privitoriu la progresul în scoalele noastre! Eată un for superior, care ne dă de gol în faţa lumei.

Ce ar venì la iveală, când am avea un for superior, care sĕ controleze întreagă instrucţiunea din statul nostru? Ce s'ar ḑice oare despre scoalele poporale, în cari sĕrmanul băiat este torturat cu învĕţarea limbei maghiare în socoteala desvoltărei sale omnilaterale, ce ar eşì la lumină în scoalele medii abstracţiune făcênd dela limba germână, ce s'ar desvăli la cele superioare, cari după cum arată casul cel mai proaspĕt sunt atât de grozav copleşite de fanatismul modern?

Avem grea rĕspundere pentru viitoriul patriei noastre şi ea este întrecută numai de serioasele îngrigiri, cu cari-l privim. De aceea ḑicem şi acuma după cum am mai ḑis; rĕu mergem pe calea apucată.

E curioasă situaţiunea în ţara noastră. Toate straturile sunt infiltrate de curentul domnitoriu: maghiarisarea. Băieţii se chinuesc la filologia maghiară, studenţii prin gimnasii umblă cu pipa'n gură, la universitate face cravaluri şi cântă nota lui Kossuth, justiţia este a limbei maghiare, administraţiunea vai de ea, şi cu toate acestea noi suntem cei cu gura mare.

Éretlen gombák és éretlen gyümölcsök. Aşa este: bureţi putreḑi şi mere pădureţe. Astăḑi vine academia orientală şi scoalele militare şi ne dă bobârnac pe sub nas. Dumneḑeu ştie cine va mai venì mâne şi ne va ḑice: lăsaţi scoala poporală între marginile staverite de ştiinţă şi nu faceţi din ea caricatură.

Se poate ivì casul — căci în lume toate sunt cu putinţă — se poate ivì şi casul că oarecineva, îngulerat ca odinioară, se aplice nuiaua la cei cu Kossuth — nota — şi printre zidurile universităţei se resune cunoscutul. *„Gott erhalte . . . .“* şi aceasta de bună seamă nu de dragul limbei germâne.

Din şedinţele delegaţiunilor.

Subcomisiunea de resbel a delegaţiunei maghiare în şedinţa ţinută în 6 Nov. n. sub presidiul lui Josif Szlávy, a finit desbaterea asupra *debitului estraordinariu al armatei comune permanente.*

FOIŢA.

O ambasadă de amor.

(episod din lumea bucureşteană.)

Pendula arĕtă oarele 11$^{3}/_{4}$ şi Ion Mărinianu dormia încă somnul nevinovaţilor sub baldachinul de metasă albastră, ce-i procura un fel de recoare lascivă şi plăcută.

Fiind-că nu toată lumea e obligată a şti, că cine-i Ion Mărinianu, voiu spune cele ce ştiu despre el.

În societăţile înalte ale Bucureştilor e cunoscut pretutindenea sub numele de „don Juan“; erou şi galantom în toate cercustările: pe „turf,“ cum şi la bacara.

Observ în treacăt, că pentru a juca rolul de don Juan Marinianu avea toate titlurile. Spiritul şi elocinţa graiului seu erau apreciate chiar şi de inimicii sei, pe lângă aceste posedea o avere colosală şi d'abia numĕra încă 24—36 ani, va se ḑică era tocmai în cea mai frumoasă etate de bărbat.

Ei bine, precum ḑis-am deja, Ion Mărinianu dormia la acest moment, când deodată uşa se deschisă cu sgomot şi întră un june cu un aer distrus şi îngrijat. Mărinianu trăḑit din somnul dulce voia deja sĕ pronunţe nişte înjurături, recunoscù însĕ pe Lascar Orănescu, amicul seu intim.

— Draci şi diavoli! ciudate maniere ţi-ai luat, iubite Lascare, de vii şi trăzeşti pe creştini în ḑiori de dimineaţă.

Tinĕrul om se trântì pe un fotoliu apoi ḑise cu solemnitate:

— Mi-ai fost promis d'a fi totdeauna în ajutor la afacerile mele de onoare, eată causa pentru care am venit; de altmintrelea soarele e la zeritul carierii sale, cea ce vrea sĕ ḑică, că e aproape de ameaḑi.

— Vorbeşte, te rog, vorbeşte; poate vre-un duel?

— Da, un duel pe viaţă şi moarte: me însor, şi de astădată serios...

Ion Mărinianu isbucnì într'un hohot:

— Şi pentru ce această glumă rea, nenorocitule? Dacă nu me înşĕl nu sunt 14 ḑile decând ai fost dechiarat, că căsătoria nu e decât un armistiţiu, şi că pentru a avea odihnă omul trebue sĕ fi luptat....

— Am ḑis, precum ḑic toţi aceia, cari n'au iubit încă cu adevĕr; dar acum, ah! acum iubesc nebuneşte un amor....

— Fatal, epocal, radical.... ei bine, lăsăm epitetoanele, căci când e vorbă de ele cu amorezi nu-o gaţi niciodată. Spune-mi cel puţin e avută aleasa inimei tale?

— Are o rentă anuală de 20 mii lei.

Mărinianu făcù un gest involuntar, apoi ḑise cu seriositate forţată:

Ei bine scumpe amice, eată-me la dispositiunea ta; spune ordonează ce voieşti sĕ fac....

— Ceea ce voieşti e foarte simplu. O întêmplare a făcut sĕ cunoşti relaţiunea mea cu dna Leonescu. Poate acum 'mi-va fi ertat sĕ-ţi spun cum am iubit-o, şi că poate o iubesc încă... sĕrmana Letiţia.... Păn' acum am reuşit sĕ-i ascund planul meu de căsătorie, dar peste puţin toate trebue sĕ-i vină la cunoştinţă. Dacă numai ḑiare n'ar mai fi pe lume, vestea fidanţĕrii mele e respândită prin toată capitala... dênsa e o femeie pasionată, de un temperament resbunător, me tem de un scandal....

— Înţeleg. Voieşti sĕ me duc la ea, sĕ o conving despre necesitatea paşului, care-l faci; sĕ i spui, că cu toate acestea n'ai încetat ai păstra amorul, ce nu-ţi va răpì nime din inimă.

— Da, aceste sĕ i le spui, şi încă ceva: că o iubeşti, că de mult priveşti cu gelosie fericirea noastră; o fericire ce n'am meritat niciodată.

— Pretinḑi cam mult deodată...

— Nici decât. Prin spiritul teu şi făr' sĕ te linguşesc, prin avantagele corporale, cari le ai faţă de mine cred, că nu te va costa osteneală a pleda cu succes în causa mea. Dar acum te părăsesc scumpe don Juan, căci sunt grăbit. Duhul sânt sĕ-ţi lumineze minţile, şi sĕ te conducă cu pace

Toate titlurile s'au primit fără nici o modificare. Mai mare discută numai la titlul 11 s'a escat, unde pentru edificarea fortăreţei *Przemysl* ca a treia rată este preliminat 1,200,000 fl., ear pentru acoperirea speselor estraordinarie pentru fortăreaţa din Cracovia 1 milion fl. v. a. însě şi acest titlu s'a primit nemodificat.

Şedinţa procsimă s'a ţinut Luni, la 10 Nov. n. în care s'a autenticat reportul subcomisiunei.

⁂

Subcomisiunea budgetarie a delegaţiunei austriace în şedinţa din 6 Nov. a desbătut creditul ocupaţional.

Referintele dr. Mattus, înainte de toate descrie pe scurt budgetul administraţiunei civile a teritoriului ocupat şi adresează către ministrul comun de finance următoarele întrebări:

1. In ce stare e edificarea calei ferate Mostar-Metcovitz?

2. Cere desluciri despre eventuala durată a instituţiunei coloniei de deliquenţi.

3. Cere desluciri despre faptele hoţilor, amintite astăvară prin jurnale.

Ministrul comun de financie, Beniamin Kállay rĕspunde, că de şi astfeliu de hoţi s'au ivit şi în acest an, totuşi acestia s'au putut prinde mai de timpuriu, şi nici nu au putut face atâtea delicte ca în anii trecuţi. Faţă de cestiunea calei ferate Mostar-Metkovitz accentuează, că intreprinḑĕtoriul a primit zidirea acestei căli cu datorinţa de a o găta pe 15 Iuniu 1885.

La desbatere au luat parte: principele Windischgrätz, Beer, Dumba, br. Hippoliti, br. Bezecny şl ministrul comun de finance Kállay. Creditul ocupaţional s'a votat, asemenea s'a primit budgetul ministrului comun de finance şi preliminariul curtei comune supreme de contabilitate.

⁂

Subcomissiunea budgetariă a delegaţiunei austriace în şedinţa din 6 Nov. n. a aprobat raportul cetit prin referintele br. Hübner asupra budgetului ministeriului de esterne, a luat la desbatere spesele ordinarie ale armatei comune.

Referintele contele Falkenhayn a adresat către ministrul de resbel mai multe întrebări la cari ministrul de resbel, contele Bylandt-Rheidt de loc a şi rĕspuns, cu ce şedinţa s'a ridicat, ear desbaterea se va continua în 7 Novembre.

In şedinţa din 7 Novembre a subcomisiunei de esterne a delegaţiunei maghiare, ministrul de esterne, contele Kálnoky a respuns la întrebările ce i s'au făcut. Rĕspunsul a fost mai tot acela, care l'a dat delegaţiunei austriace. Ludovic Csernatony a întrebat, că oare adevĕrat este, că guvernul german şi rusesc ar fi făcut intrebare despre esplicarea adresei maghiare, la ce ministrul de esterne a rĕspuns că nu e adevărat. Contele Iuliu Andrássy la întrebarea lui Szilágyi, că este oare adevĕrat, că în 1879 s'a propus împrotocolarea alianţiei germane din partea guvernului german, şi că aceasta a refusat-o guvernul nostru, dechiăra, că în aceasta privinţă propunere formală nu s'a făcut. Contele Apponyi nu voieşte a lega convenţiunea cu societatea Lloyd. Kálnoky ḑice, că trebue sĕ se lege din nou convenţiune cu aceasta societate, de oare-ce ar fi foarte greu a înfiinta o societate mare.

⁂

Subcomissiunea financiară a delegaţiunei maghiare in şedinţa din 7 Nov. n. a verificat reportul referitoriu la budgetul de pe anul 1885 a ministrului de esterne şi a curtei supreme comune de contablitate. Raportul se va presenta înaintea delegaţiunei în şedinţa publică de Marţi.

⁂

Subcomissiunea budgettarie a delegaţiunei austriace în 7 a l. c. a continuat desbaterea budgetului de resbel ordinariu. Budgetul s'a primit în general. La desbaterea specială posiţiune 1—6 s'au primit fără observare. La posiţiunea 7 Hausner a întrebat, de ce s'a desfiinţat scoala de cadeţi din Lemberg, la ce ministrul de resbel, contele Bylanut-Rheidt a rĕspuns, că este destul o scoală de cadeţi. După aceste şi aseasta posiţiune s'a primit. După ce s'au primit încă posiţiunile 8—15, şedinţa s'a ridicat.

Delegaţiunea maghiară va ţine Marţi, în 11 l. c. a doua şedinţă publică. Gătându se până atunci raporturile subcomisiunilor, acele se vor presenta în această şedinţă şi apoi dându se câte va ḑile pentru studiarea lor, se va începe desbaterea meritorie în şedinţe publice, aşa ca eventual în sĕptĕmână următoare delegaţiunea 'şi va gata agendele.

„Viitorul“.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Budapesta, 28 Octombre 1884. Dle Redactor! Pre la noi prin Budapesta tocmai acuma sunt întrunite delegaţiunile în sesiune ordinariă. Până acuma s'au lucrat numai în comisiuni, şi atâtea asigurări s'au făcut despre pace, încât mult rischează omul, care ar fi cutezat a afirma, că preste noapte ne vom trezì cu rĕsboiul în spate.

Sĕ le luaţi toate în serios dle Redactor, căci a trecut timpul glumelor. Am auḑit din gura monarchului că pacea este asigurată, ne-a repeţit-o aceasta ministrul Kálnoky în delegaţiunile austriace, oa poftorit o în delegaţiunile ungureşti, aşa că noi creḑênd în durabilitatea păcei, ne credeam asiguraţi în pacinica noastră indeletnicire cu ştiinţa şi cele ale ştiinţei.

Insě ce sě veḑi. Alianţa austro-ungară poate sĕ fie cât va vrea ea basa acţiunilor noastre interne şi esterne, ea dispare în faţa rigoroasei junime de aici, care ca din ceriu senin dechiară rĕsboiu societĕţii „Petru Maior“ şi junimei române de aici.

Şi este mare zăpăceala în cercurile politice mai înalte ale junimei studioase de aici. Românii dela universitatea din Budapesta fac revoluţie, căci ei vreau sĕ sĕrbătorească amintirea revoluţiei dela 1784.

Periculum in mora. Cu mic cu mare întreagă ceata băieţilor s'a pus în mişcare, şi a făcut mare gălăgie.

Şi cum sĕ nu facă ea gălăgie, căci se simţea trebuinţa de a se cânta Kossuth-dal. Era a se pune coroanei în evidenţă că în Ungaria elementele turbulente sunt tocmai viitoarea elită a ei — junimea sumuţată de întreagă pressa maghiară.

Se simţia trebuinţa de a arăta casei Habsburg, că la o provocare a lui Kossuth, toată suflarea ungurească va ridica arma spre a rĕsbuna Világos-ul.

Spre a putea face asemenea demonstraţiune trebuia pretest, şi el s'a aflat.

Junimea română dela universitatea din Budapesta entusiasmată de spiritul de asociaţiune ca toate popoarĕle ce tind spre cultură, a decis ca pe viitoriu barem în toată luna odată, se ţină o cină comună, ca astfeliu sĕ poată convenì mai de aproape românul bănăţan cu cel marămurăşan, ardelean etc.

Spre acest scop salutar s'a ales o comisiune din sinul junimei, căreia i-se încredinţase aceasta afacere.

Comisiunei o singură restricţiune i-s'a pus şi anume: seara de convenire sĕ se ficseze într'una din primele 10 ḑile a lunei, cu un cuvênt cât se poate aproape de prima.

Şi aceasta din motivul ca nu cumva junimea — îndepărtându se de prima — se înceapă a suferì de boala pungei şi astfeliu sĕ fie zădărnicită de sine toată încercarea.

Comisiunea ţinênd cont de această împregiurare, a defipt cât pentru luna aceasta ḑiua de 7 Novembre n. luând în considerare şi împregiurarea, că această ḑi coincidea cu onomastica multor confraţi de ai nostri şi astfeliu sĕrbătoarea va fi duplă.

Pregătirile şi invitarea — înainte cu 2—3 sĕptămâni — a decurs în cea mai esemplară ordine şi linişte, precum e data românului, fără ca sĕ-i fi plesnit vre-unuia prin minte ca barem în idee sĕ îmbine de convenirea aceasta colegială, sĕrbarea aniversării centenariului lui Horia.

Maghiarul însĕ, din firea sa esaltat, mai pe româneşte ḑis: din firea sa sburdalnic, 'şi caută însuşi scandalul de compromitere. Şi pus odată în mişcare, feritulau Dumneḑeu de raţiune. De acì mulţimea scandalurilor şi cu ele compromisiunile.

Un pĕcătos dintre noi din nesocoteala şi hăbăucia sa, îl pune amarul seu de comunică unor amici încreḑuţi de ai sei dintre maghiari — printre cari era cu toată afabilitatea primit până acì — proiectata noastră convenire colegială. El însĕ în nemernicia sa i dă caracterul de convenire politică cu scop de a sĕrba centenariul Martirilor Horia, Cloşca şi Crişan. De unde a supt-o el aceasta, singur nu ştie*).

Atâta a trebuit; a mai pune numai uleu pe foc. Scandalul a fost gata.

Ca cu iuţimea fulgerului s'a strecurat aceasta greşită informaţiune printre junimea universitară maghiară.

Mai vine apoi pressa şi pune coroană mistificărei prin insinuaţiunea, că societatea „Petru Maior“ arangiază proiectata sĕrbare.

Se înţelege conducĕtorii acestei societăţi — ceea ce le serveşte spre onoare — cu precauţiunea cuvenită numai decât au rectificat causa.

Şi pressa maghiară, ne mai putênd simula maliţia, au publicat cu viuă satisfacţiune pe lângă observarea sa copilărească: *„hiszen mi arról már előre meg voltunk győződve,“* adecă pe româneşte: noi din capul locului am fost convinşi despre aceea, se înţelege despre netemeinicia însinuaţiunei. Au fost convinşi despre netemeinicia ei, şi în iubirea lor de pace, şi adevĕr totuşi au publicat'o. Frumoasă chemare are atunci pressa maghiară. (Cine voeşte o poate imita!)

Cu atâta focul nu s'a potolit. Junimea maghiară a continuat cu lăţirea faimei mincinoase. Şi cu 2 oare înainte de convenirea noastră s'a întrunit în

---

*) Va fi fost de sigur o glumă nesocotită din partea lui, precum se întîmplă adese între colegi, numai din petulanţă; denunciaţiune maliţioasă nu presupunem dela un june român. Red.

— Amin! ḑise Mărinianu, întinḑêndu-şi mâna amicului seu. Uitasem însĕ sĕ te întreb de locuinţa fostei adorate.

— Calea Victoriei Nr..., şti alaltăeri când mi-ai cerut foc era tocmai înaintea casei sale. . . Adio.

Ion Mărinianu rĕmas singur, se adêncì în reflesiuni.

— Eată în fine un incident destul de supĕrător, 'şi ḑise el; tocmai astăḑi voiam sĕ-mi călăresc fugarul nou pe soşea, se mĕ pregătesc la o disertaţiune asupra necesităţii unui sistem de potcovit, ce voi rostì de seară la „Jokei-Club“..... De altmintrelea lucrul nu e aşa de nerentabil precum se pare, căci dacă bine mi aduc aminte dna Leonescu e o blondină adorabilă.....

Şi Ion Mărinianu, ca un advocat, care ţine la reputaţiunea sa, se cugeta deja la pledoariul, ce avè sĕ ţină înaintea frumoasei necunoscute.

El era dintre acei „desoauvrés“ ai capitalelor civilisate, cari pentru facerea toaletei întrebuinţează douĕ oare pe ḑi. Nu e de lipsă sĕ o mai spunem că de astădată el stătu ceva şi mai mult înaintea oglinḑii.

Apoi fiind chitit după toate recerinţele artei îmbrăcării mai aruncă o privire plină de satisfacţiune, aprinse o ţigară şi se coborì la stradă cu paşi mĕsuraţi.

Edificiul indicat de amicul seu era de o architectură complicată dar elegantă. Mărinianu întră fără esitare....

— Doamna Leonescu? întrebă el portarul, la a cărui rĕspuns afirmativ el se urcă pe scări

După „aerul“ distins, şi toată înfăţoşarea locuinţei el vĕḑu îndată, că se află într'o bună casă. In anticameră un servitor îl întrebă de numele lui apoi revenind pe loc îl rugă sĕ între.

Don Juanul nostru era puţintel surprins de a afla în salon douĕ femei în loc de una.

— Doamna mea, ḑise el închinindu-se profund, recunosc că visita mea e neîndreptăţită, neavênd onorul de a ve fi fost presentat, un eveniment care ve priveşte şi a cărei povestire ar fi o istorie întreagă, m'a silit sĕ fac aceasta.

Doamna streină înţelesă, că aceasta istorie nu se va spune înaintea ei, după nişte reflesiuni profunde asupra timpului şi a ploii se recomândă fără sĕ se fi făcut mari forţări de a o reţinea.

— Ei bine, domnule, ḑise juna femee după ce au rĕmas singuri, ve ascult. Aveţi şansu de a nu fi conturbat în istorisire, căci adevĕraţii visitatori nu vin decât la 4 oare după reintoarcea dela şosea.

— Incep doamna mea, ḑise Mărinianu cu gravitate. De sigur ve plac romanurile sau piesele de teatru? Ei bine închipuiţi-ve la moment, că sunteţi eroina unui roman, în care un june bărbat iubeşte o fată şi a iubit o femeie.

— Recunosc, domnule, că nu prea înţeleg necsul...

— Me veţi înţelege, dar me rog de puţină răbdare.

Marinianu continuă:

— Eroul romanului meu n'a încetat a păstra junei femei o sacră recunoştinţă, poate chiar şi amor cu toate aceste ia pe fata în căsătorie...

Doamna casei îngălbinì, dar Mărinianu era neîndurător.

— Sosind timpul pentru a spune femeie adorate ultimul rĕmas-bun, junele bărbat s'a temut a venì în persoană ca nu cumva amintirea fericirilor trecute sĕ i răpească forţa pentru decisiunea sa.

La aceste din urmă cuvinte juna femee nu şi mai putu domina sentimentele şi sculându-se de pe fotoliu eschiamă cu indignare:

— Ah! înţeleg, el se însoară, ar fi trebuit sĕ ghicesc aceasta de mult nenorocita ce sunt. . . . .
Şi ca fulgerată căḑu pe fotoliu.

Din fericire Mărinianu află pe un consol un flacon cu „apă de Colonia“ din care o făcu sĕ respire. Ea 'şi deschisă ochii. Era atât de palidă, inima-i bătea cu atâta vehemenţă încât Mărinianu se simţì cuprins de o adeverată compasiune.

— Ingratul, ingratul, murmura ea cu o voce debilă, a uitat deci sacrificiile, cari le-am adus. Ah! şi eu sĕrmana de mine, care am creḑut în onestitatea lui, în sinceritatea inimei sale.... (Va urma).

ședință, în localul universității cu scop de a se pregătì pentru contra-demonstrațiuni.

Dar aceasta ședință ne avênd nici un scop, nu și-a ajuns nici un scop, cărei — spre mulțămirea noastră — comisariul dlui Ministru lămurind cestiunea știnsă și junimea asupra chemării sale a suspendat'o ai disolvat înainte de a se aduce ceva concluse demonstrative.

Și mai frumos a atras atențiunea junimei asupra chiemării sala dl Rector al universității interdicêndu-le strict ori ce demonstrațiuni politice, prin un afiș espus tot în aceiași di pe tabela publicațiunilor oficioase, cam de următoriul cuprins:

Chemarea junimei universitare este a-și câștiga cunoștințe științifice, nu însĕ a face demonstrațiuni politice.

Grea va fi deci responsabilitatea fie-cărui cive universitar, care-și va permite a trece marginile acestei disposițiuni. Și nesmintit se va pune sub cea mai strictă cercetare disciplinară unul ca acela.

Cu toate aceste ca la 2—300 universitari maghiari în frunte cu Szász Károly jun. cu a cărui nume de renume pocit, suntem cunoscuți dela scandalul din Cluș, — între mii de „*Abzug*"-uri intonând imnul lui Kossuth, pe la 7 oare seara a venit și s'a postat înaintea hotelului „Commer" pe marginea Dunării, unde se adunase junimea română.

Acì intonând de repețite ori imnul lui Kossuth și *Hazádnak rendületlenül*" etc., ce i privește espres pe ei, s'a rugat sĕ li se comunice de nou scopul întrunirei noastre. La aceste, unul din membrii comisiunei arangiatoare, spre a încungiura ori și ce scandal din parte-ne, și-a ținut de datorință a le spune verde de nou scopul întrunirei, fiind acesta un scop demn de toată lauda, ce va face totdeauna onoare junimei române*).

Cu aceste s'a pus capet demonstrațiunilor nesocotite. Și junimea maghiară s'a depărtat la ale sale, urmărită fiind până departe de marșul galițelor. Căci uitasem sĕ spun că toată scena se întêmplase pe piața galițelor. Și în Pesta au obiceiul de galițele ce sunt de vêndare — venind din depărtări mari vêndĕtorii le țin și peste noapte în piață, prin cotețe anumit pregătite din nuelușe. Din acest incident pe piața Pestei totdeuna sunt galițe cu miile. Așa s'a întêmplat, că sbierăturilor infuriate ale junimei maghiare, se da refrenul cel mai potrivit prin țipetele spăriate ale galițelor de tot soiul.

Se amestecaseră glasurile, de pe nesimțite te închipuiai într'o adevĕrată menagerie.

Dunărea, în a cărei suprafață se reflecta radele a mii de lampe luminoase i privea pe acesti impiegați cu oare care dispreț; spre norocul nostru însĕ ea nu și-a schimbat cursul seu da mânia lor, ci curgea ca și mai nainte lin și dulce, îndemnându-ne de asemenea la liniște.

Ear' noi, pelângă toate aceste, ne-am petrecut până târdiu, în dragul voiei bune așa precum românul și petrece cu inima deschisă între mulțime de hore și doine frumoase.

În decursul petrecerei am fost cercetați și de un consiliar de poliție, care însĕ fără a conturba petrecerea noastră s'a informat pe calea sa onestă despre întrunirea noastră.

Și după informațiunea dată, cerêndu-și scusele sale, s'a depărtat dela noi cu cea mai viuă mulțămire.

Dintraltele asupra acestora, în interesul causei cred că voiu mai revenì dle Redactor, deșì — încât știu până acuma — sunt toate aplanate în favorul nostru*.) *Bogoslovul.*

Gușteriță, 10 Noembre 1884**). Domnule Redactor! În librăria din palatul lui Bruckenthal dela inceputul lunei acesteia sunt espuse portretele capilor martirilor poporului român din 1784.

Portretele sunt lucrate în oleu după originalele din Viena. Lucrarea însăș este foarte scrupuloasă și pictorul a priceput sĕ redee cu minuțioasă fidelitate tipurile lui Horia, Cloșca și Crișan.

Espresiunea fețelor este nimerită: O seriositate antică. Toți trei au pĕr lung pre cap și puțină mustață. Crișan are și o mică barbă neagră.

Guri proporționate, nas de vultur și o privire care tradează estrema resoluțiune, este propriă la toți trei.

Horia este făcut și cu cojocul îmbăierat preste umeri.

Cu un cuvênt aceste portrete sunt dintre cele mai nimerite.

Fereastra unde sunt aședate aceste trei capete, sunt des ocupate de o mulțime de oameni, privitori mai ales țĕreni din apropiere și de departe, mai ales în cele două dile de têrgul sĕptĕmânii.

Ce cugete și simțiri va fi străbătând capetele și inimile privitorilor în aceste dile grele, trebue sĕ se întrebe fie cine, care observă mulțimea de popor contemplătoare.

Portretele capitanilor espuse în palatul strămoșului investigătoriului lor. *Un admirător.*

Cincumare, în 26 Octombre 1884. Domnule Redactor! Trista veste despre moartea Dlui Ioan Codru Drăgușan au sosit la noi Cincanii numai după ce am primit stimatul DVoastre diar Nr. 122 cum că nu mai este între cei vii.

Ca un trĕsnit lovì inimile nunumai a românilor ci și a altor de altă naționalitate vĕdênd că națiunea și românii au perdut pe al II-lea Marele Andreiu, care Ioan Codru Drăgușan au funcționat mai mulți ani în Cincumare pe timpul absolutismului, care timp pentru români nu pot dice: decât cel mai bun. Cel mai bun timp au fost, că bravul Ioan Codru Drăgușan preregrinând după cum se poate vedea din Opul „Peregrinul-Transilvan" funcționând în sfera sa de activitate morală dar mai mult bisericească au mijlocit, ca în toate comunele cercului de atuncia sĕ se ridice și sĕ se facă scoli și lefe învețătorești corĕspundetoare luând de basă cuvêntul Marelui Andreiu; „Divisa Voastră sĕ fie înainte," ceea ce s'au și făcut spre lauda lui Codru Drăgușan

Ca sĕ nu fie Ioan Codru Drăgușan peste măsură lăudat, am numai atâta a spune publicului, cum că cu ajutorul și mijlocirea dênsului s'au ridicat și scoala măreață din Cincumare, dar nu numai scoala, ci și leafa învețătorească plătită nesimțită, deși pe bietul învĕțător fost atunci, căruia iau încredințat inspecțiunea a purta atât datoriile active cât și pasive vĕdênd neprecepătorii: că comuna bisericească au rĕmas 900 fl. datoare fiind scoala totalminte gata, eșind din biserică poporul și ca învĕțătorul sĕ nu devină în ceartă cu neprecepătorii întrând în mărețul edificiu scolar și stând în fereastră, Ivan Baștea fost curator bisericesc au strigat în gura mare: „Hai, Hai, sĕ-l aruncăm din fereastră!!!

Bietul învĕțator voind a se pădì de moarte s'au ascuns sub catedra făcută de dênsul — firește nu pe banii lui — și jăluindu-se dlui Ioan Codru Drăgușan acel domn prin isteția sa înăscută, cu bietul dascăl în conțelegere au mijlocit știe Dumnedeu de unde fără ei vor ști (Asta e adevĕr) cumcă dator a pasivă de 900 fl. nouĕ sute floreni sau plătit făr a simțì poporul.

Ioan Codru Drăgușan după cum știm după peregrinarea sa i-au plăcut scoala, pentrucă aceasta este inima națiunei știind că după disa lui și a Marelui Andreiu. „În viață națiunea fără de scoală e moartă."

Ioan Codru Drăgușan după peregrinarea din Drăguș peregrinând în lume după cum bine e cunoscut, soartea cea dintâiu sau ales a fi dascăl sau mai bine dis: Profesor la scoala din Ploești în România.

Fininduși anul de servițiu în Ploești ca profesor au întrat în anul mântuirii românilor în servițiul de stat, dar apoi îmbrăcând tot posturi onorifice — până când au devenit eară oficial de scoală.

Ioan Codru Drăgușan n'au fost născut cred că dela Ddeu nici ursit a trăì pentru sine și ași câștiga avere, ci pentru scoale. Nu sum capace a enumera meritele lui Ioan Codru Drăgușan pentru națiune, scoale și biserici fără deosebire de confesiune și numai Te rog Domnule Redactor pe lângă publicarea acestor puține șiruri, a binevoì a publica în Stimatul Dumnea Voastră diar cumcă Duminecă în 21 Octombre după servițiul divin sau celebrat părăstas spre odichna sufletului lui Ioan Codru Drăgușan în biserica greco-orientală din Cincumare, participând poporul întreg. In decursul serviciului Ddeesc pentru părăstas au rĕsunat jalnic clopotele bisericei gr. or. în timp de o oară și după ce p. Ignațiu Mandocea ținênd o cuvêntare bine nimerită despre sunetul clopotelor și meritele neuitatului Codru, lăcrămând mic și mare bărbați și mueri, între lacrămi sĕ escheamă: Dumnedeu sĕ-l ierte și fiei țĕrâna ușoară și memoria eternă a bravului bărbat pentru scoale.

Se vede deci ca nu numai neamurile de sânge i-au făcut și i vor face părăstase ci și neamuri mai departe interesați de scoală, care sunt deocamdată Cincanii în frunte cu preotul lor Ignațiu Mandocea și așa dară fiindu-mi rĕposatul naș din botez, deplâng pe lângă Cincani pe iubiții mei frați de și nu de sânge Dl Emiliu și Eugenia Codru Drăgușan, cari rĕmași orfani de tată și instructor spre îngrigirea celui de sus și le poftesc mângăere sufletească. *Emiliu Mandocea.*
învĕțător gr. or.

Varietăți.

* (Publicațiune.) Comisiunea, chiemată în sensul §. 22 din art. de lege XLII. al anului 1870 de a verifica listele contribuabililor celor mai mari sau ale virilistilor, 'și-va ținea ședințele în localitățile oficiului comitatens din Sibiiu dela *21 până incl. 24 Novembre 1884* st. n. Aceasta se aduce la cunoștința publică cu acel adaos, că sub timpul sus atins vor fi listele menționate espuse intuițiunei fie-căruia în cancelaria protonotariului comitatens, unde se vor și primì eventuale reclamări pentru inducerea celor îndreptățiti în acelea liste.

In ințelesul §. 24 din citatul art. de lege se provoacă tot odată, toți acei domni, cari voesc a profita de favoarea §. 23 al legei menționate, ca sub durata amintitelor ședințe sĕ se însinue la subscrisa comisiune verificătoare verbalmente sau înscris, și cu atâta mai vêrtos sĕ-și documenteze îndreptățirea, căci la din contră vor rĕmânea pentru astădată lipsiți de favoarea §. 23, de a li se socotì contribuțiunea duplă.

Sibiiu, în 11 Noemvre 1884.

Comisiunea verificătoare.

* (Archiducesa Margareta, fica archiducelui Iosif în costum românesc.) Principesa Clotilda, consoarta archiducelui Iosif a învitat la cules în Alcsut o societate, cu care ocasiune a improvisat o petrecere țĕrănească. Se servirĕ bucate țĕrănești și oaspeții se îmbrăcară în costume poporale. Archiducesa Margaretta, fica archiducelui, purta costum de fată română de pe la Chișînĕu din comitatul Aradului, moșia archiducelui. Costumul acesta consta din o cătrință țĕsută cu fire de argint, peptărel roșu, cămașe cu mâneci largi chindișită cu flori de argint, cisme roșii în coloare de carmoisin.

* (Poporațiunea lucrătoare în Francia.) Diarul „Românul" publică sub acest titlu după o statistică ministeriului de comerciu numĕrul usinelor celor mai însemnate și clasele în care se împarte poporațiunea lucrătoare indrustrială în Francia în modul următoriu: 342 mine de cărbuni, 106,515 lucrători; 1035 esploatațiuni de turbă, 27,977 lucrători; 355 mine de fer, 8468 lucrători; 60 alte mine metalifere, 4422 lucrători; 359 mine de fer 57,000 lucrători; 412 fabrici de porțelan și faianțe 18,708 lucrători; 162 fabrici de sticlă și cristal 23,421 lucrători; 536 fabrici de hârtie și carton 32,655 lucrători; 619 usine de gaz 10,575 lucrători; 157 fabrici de luminări 8603 lucrători; 512 fabrici de zahar 63,526 lucrători; 5024 industrii tecstile, 353,383 lucrători.

* Diarul „Adevĕrul" comunică după un anunț din „Times" că doi delegați ai coloniei germane din Dobrogea au sosit la Athena, pentru a pregăti strămutarea coloniei pe teritoriul elen, sub cuvênt că în Dobrogea pămêntul este cam sterp, că lucrurile sunt prea mari și că serviciul militar este prea greu.

Trimișii au fost primiți de către dl Tricupis, președintele consiliului, care le-a declarat că guvernul grec nu are pămênturi disponibile, dar că în Tesalia sunt pămênturi particulare, puțin lucrate și unde colonii se pot stabilì. D. Tricupis le-a promis, că se va ocupa de afacere și a dat trimișilor scrisori de recomandațiune pentru autoritățile din Tesalia.

* (Regimente noauă.) În camera franceză s'a distribuit tecstul unei disposițiuni adiționale la proiectul de lege pentru deschiderea creditelor trebuincioase spre a se urma resbelul în Tonkin.

In puterea acestei disposițiuni ministerul de resbel va fi autorisat a crea un al doilea regiment strein și un al patrulea regiment de tiraliori algeriani.

Un credit suplimentar de 1,875,774 franci, a fost cerut pentru budgetul resbelului.

* (O ciocnire de tren în Serbia.) Diarului „Neue freie Presse" i se telegrafează din Belgrad cu data de 29 Octombre, că în noaptea din 27 Octombre s'a întêmplat o ciocnire în Niș, între trenul de Belgrad și mai multe vagoane, cari împinse de vênt au apucat pe linia, pe care venea trenul dela Belgrad. Locomotiva și tenderul au suferit stricăciuni mari, nici o persoană n'a fost rănită.

Un vagon ocupat de pasageri, fu luat de furtună din gara Semlin și fu împins până pe podul dela Belgrad. Acì el fu însĕ ajuns, din norocire, de o locomotivă, și pasagerii se aleseră numai cu spaima.

* (Cholera.) Cea mai sensațională știre este cea venită dela Paris, că a erupt cholera încă dela 18 Octombre nou. In cele din urmă 24 ceasuri sa semnalat 27 casuri.

---

*) Ne vei deobliga foarte mult, și vei face servițiu bun causei societății DVoastre. Red.

**) Notița aceasta o am primit dela un bărbat din provincie, care venind la Sibiiu s'a mirat de mulțimea, ce privea portretele. Noi însĕ am luat notiță despre cele espuse mai sus în numĕrul 121 al diariului nostru. Red.

* (O noauă comună bisericească gr. or). Cetim în „Luminătoriul“ următoarele: Un amic al nostru din Triest ne încunoştinţează despre următoarele. Onor. dn Alesandru Muntean presbiter militariu gr. or. a cerut şi esoperat autorisarea, ca în fiiecare lună odată sě treacă la Gratz capitală frumoasă şi renmită a Stiriei, şi sě celebreze liturgia fiind că acolo se află multe familii de legea gr. or. cari nu au ocasiune a se împărtăşì de mângăierea sufleţască religunariă. Urmarea acestei intreprinderi a fost încoronată de un succes neprevěḑut. Adecă în numitul oraş aflându-se preste 100 de familii de legea greco-orientală, cu stare bună — nu ni se spune espres: sunt ele numai române de naţionalitate ori ba, dar se crede — au luat un conclus ca sě intemeeze acolo o comună biericească resp. o parochiă, şi au şi făcut paşii necesari pentru realisarea acestui conclus. Ca fundament au colectat şi contribuit creştinii intre dênşii 150 fl. v. a. — în parte şi cei din Triest, -— au cumpěrat ornamente bisericeşti, eară laudatul preot militar continuă a veni în fiecare lună odată la Gratz şi a celebra sânta liturgiă în limba română, şi după ritul gr. or. Felicitam atât pe respectivii coreligionari creştini cât şi pre zeloşul preot Al. Muntean de aceasta bună ideie şi pioasă intreprindere şi dorim din inimă că realisându-se pe deplin înfiinţarea comunei resp. parochiei bisericeşti, aceasta sě crească şi înflorească în timpul cel mai scurt.

* Alesandru cel mare a dăruit unui om o cetate. Omul mulţumind i-a ḑis: De atâta nu sunt vrednic! Alesandru i-a replicat: Nu me uit la aceea, că ce ţi-se cuvine ţie sě iei, ci la aceeia, că ce mi se cuvine mie sě-ţi dau!

* (Apucăturile sgârciţilor.) Un filosof (cynic) mai sěrac a cerut dela regele Antigonus un talant. Atâta e prea mult pentru un filosof! i-a ḑis regele. Te rog dar pentru un ban; atâta e cu mult prea puţin decât s'ar cuveni ca sě-ţi dea un rege! i-a replicat Antigonus.

* (Ubicini), marele filoromân — spun foile din România — a lăsat prin testament bibliotecei din Bucureşti colecţia sa de cărţi relative la Orient.

* (Inocenţă.) Un om iubit al lui Socrat celui condamnat la moarte i-a ḑis: Me doare, că eşti condamnat pe nedrept! Ai voì amice, i-a replicat Socrat, ca sě fiu condamnat pe drept?

* (Idololătria.) Odinioară troglodyţii se inchinau broaştelor ţestoase; sirienii porumbilor; romanii gâştelor, căci prin strigătele lor au scăpat capitoliul de un asediu de noapte din partea inimicilor; Ambracienii se închinau leoacei, căci aceasta a fost omorît pe un tiran al lor; delphisienii lupilor, cari au scăpat din pămênt lucrurile sfinţite, cari au fost furate; samosienii se închinau oaei, căci şi aceasta a dat preste aurul furat din biserică; argosienii şerpelui; tenedosienii vacii de a fata, careia după ce a fatat i făceau serviciu de jertfă. In Egypet un soldat roman a omorît o mâţă; acolo însě mâţei i-se închinau ca unui Dḑeu; din causa aceasta poporul s'a revoltat şi n'a fost în stare sě-l mulcomească nici deregětoriile locale, nici potestatea romană, deşi soldatul n'a omorît mâţa cu intenţiune. Egyptenii nu se închinau însě numai animalelor ce erau în viaţă, dar şi celor moarte; d. e. ichneumonului, cânelui, ibisului, lupului, crocodilului etc. Când vr'unul din aceste a murit 'şi băteau pepturile, strigau se văietau, ear corpul animalului 'l sărau, 'l ungeau cu alifii binemirositoare, toate aceste ca corpul sě nu treacă în grabnică descompunere. Dacă s'ar fi încumetat cineva sě omoară vr'unul din aceste animale şi el ar fi fost omorît de mulţime.

* (Generalisarea měsurilor metrice.) Měsurile metrice, de când sunt primite şi de Englitera, ar fi introdu-se în întreagă Europa afară de Rusia, unde şi astăḑi e în practică sasenul de trei arsini (: funie :). Practisarea acestei měsuri încă nu se va putea bucura de o durabilitate oare-care, căci sasenul corespunde întru toate la 7 urme engleze, şi e de sperat că inginerii şi techinicii englezi cari sunt în numěr considerabil în Rusia vor nèsuì pentru înlocuirea acestei měsuri cu metrul. Archivarul societăţii geografice din Paris a compus o listă din care este evident fiecare stat care a întrodus deja měsurile metrice. Numěrul acestor state e 23, — dintre cari în America 9, — cu 242 miloane locuitori, la cari se mai adauge acum şi Anglia 35 milioane. În Turcia pe lângă metru se mai foloseşte şi pik-ul, un rif = 6. 68 m. în Persia zer — sau gers-ul = 1.12m. în Fgypt picul = 1 m. în Argentin vara = 3 urme engleze, în Svedia famm-ul = 1.78 m. Sasenul rusesc care e egal cu 7 urme engleze adese-ori aduce confusiune, căci adese-ori se confundă cu firu (funea) engleze care e de 6 urme engleze.

* (Frate.) Condamnând Darius la moarte pe un om de frunte, pe copii şi pe o soră a muerii acestuia, femea nenorocitului plângênd şi rugându-se s'a dus la uşa regelui, căreia regele i-a promis, că la dorinţa ei va agracia pe unul din cei condamnaţi. Femeia după o cugetare îndelungată, s'a rugat pentru agraciarea fratelui seu, ce surprinḑênd pe rege a întrebat'o: Pentru ce ceri agraciarea fratelui şi nu a soţului sau a unuia dintre copii tei? Femeia i-a rěspuns: Dacă vei esecuta sentinţa de moarte asupra soţului şi a copiilor mei, o rege! voiu putea se am alt bărbat şi dela acela încă alţi copii, căci sunt tineră, dar alt frate nici odată, căci părinţii mei au reposat deja! Regele a agraciat deci pe fratele femeei, dar pe ceialalţi condamnaţi i-a omorît.

* (Rěmasul unui general rus.) In 8-a lunei lui Octombre a. c. s'au împlinit 50 de ani dela moartea generalulni rusesc Arakcsejer Andrejevics Alexjej. Generalul a murit în anul 1834. Inainte de moartea lui cu un an a depus 50 mii ruble în argint la banca de stat cu scop, ca atât capitalul cât şi interesele conveninde sě fie neatingibile 93 de ani, adecă până la anul 1921, când computându-se cu 4 percente dă suma de 1.918,960 ruble. Din suma aceasta trei din patru părţi, adecă 1.439,220 ruble o va căpăta acel scrietor în 1925, adecă la universarea de o sută de ani a morţii ţarului Alexandru I., care va scrie în limba rusească cea mai bună istorie a ţarulu Alexandru al II-lea. A patra parte rěmasă, adecă 479,740 ruble împreună cu interesele sě se întrebuinţeze la tipărirea în 10 mii esemplare a acestui op. Sigur aceasta e remuneraţiunea cea mai mare, cu care a fost vr'o dată remunerat vr'un autor.

* Mama, tatăl şi copilul de vr'o 4—5 ani se duc în cârcimă. Aici tatăl cere 2 pocale de bere. Li-se aduce berea, tata şi mama bea, dar copilul rěmas din combinaţiune uitându-se la ei cu înduioşare, esclamă: „Mamă mie nu-mi place berea“!

* (O căsătorie strălucită,) e titula romanulu sudez, compus de scrietoarea suedeză Emilia Carlen şi tradus în româneşte de dna Pulcheria A. Radu, Acest op după cum ne spune „Românul“ se vinde în scopul de a se ajuta înfiinţarea unei scoale de fete în Transilvania.

„Talentul scrietoarei şi moralul scierei, ḑice numitul ḑiar, sunt o îndestulătoare recomandare pentu familii.

Pentru românii cei buni, scopul pentru care se pune în vânḑare aceasta carte e şi mai mare şi mai preţioase recomandare.

Speram deci că el va găsì mulţi cumpěrători.

Se află de vânḑare la librării, la dna traducatoare în Galaţi şi la administraţiunea Românului.

Preţul e 60 de bani.

Atragem şi noi la rêrdul nostru atenţiunea on. nostri cetitori, sprigiuitori ai literaturei noastre şi a acelora, la cari le zace la inimă infiinţarea scoalei de fetiţe din Transilvania — asupra acestui op.

* (*„Scoala Practică“*). Magazin de lecţiuni şi materii pentru instrucţiunea primară de *Vasilie Petri,* tomul III, numerele 6 şi 7 pro Septembre şi Octobre a. c. au apărut şi conţin: După esamenele de vară: VII. Disciplinarea scolarilor. — Raport despre esamenele de vară dela unele scoale elementare din districtul Năsěudului (Încheiare). — Servitorul neîndurat. Lecţiune practică din istoria biblică pentru scoalele elementare, despărţěmêntul superior. — Predarea lui „a“ scris. Lecţiune practică pentru clasa elementară. — Substantivul. Lecţiune practică din gramatica română, de V. Mândrean. — Etymologicum magnum Romaniae. (Încheiare). — Învěţământul rural din Elveţia. — Nouă lege scolară din Belgia. — Varietăţi. — Bibliografie. — Abonamente se mai primesc cu toate numerele dela început, la redacţiune în Năsěud, (Naszod, Transilvania).

Loterie.

Mercuri în 12 Noemvre n. 1884.

Sibiiu: **71 59 7 12 37**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 11 Noemvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	122.10	122 75
Renta de aur ung. de 4%	93.60	93 75
Datorie de stat austriacă în argint	82.45	82.30
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.8
Galbin	5.78	5.76
Napoleon	9.71½	9 70
London (pe poliţa de trei luni)	122 65	122.65

Ad. Nr. 95. [934] 1—1

Anunciu.

Căsătoria între Ileana Ranga şi pribegitul ei bărbat Georghiu Chialdă, ambii din Avrig, s'a desfiinţat prin sentinţa consistorială din 2 Octobre a. c. Nr. 2351. B. Ceace în sensul §-fului 124 din procedura matrimonială se pubică prin aceasta.

Avrig, 31 Octobre, 1884.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Vasiliu Macsim,
adm. prot.

Nr. 352. [932] 1—3

CONCURS.

Se escrie de nou concurs pentru întregirea postului de învěţătoriu în Certejul de jos din protopresbiteratul Iliei cu termin de *20 ḑile dela publicarea concursului.*

Emolumentele impreunate cu acest post sunt: 200 fl. v. a., cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de foc de ajuns.

Doritorii au a-şi inainta concursurile instruite în regulă până la terminul amintit la adresa subsemnatului, documentând şi aceea dacă posed esamen din limba maghiară.

Gurasada 29 Octobre 1884.

Oficiul ppresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Alesiu Olariu,
adstr. ppteral.

Nr. 72. [931] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parochiei vacante a treia din' opidul Reşinari, protopresbiteratul Sibiiului declarată prin ordinul Veneratului Consistoriu archidiecesan Nro 4802/1884 de clasa a II-a, se deschide prin aceasta concurs cu termin *de o lună de ḑile dela prima publicare.*

Doritorii de a ocupa această parochiă au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform statutului organic şi regulamentului congresual din 1878 pentru parochii, la oficiul protopresbiteral în Sibiiu până la terminul mai sus numit.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. ţinută la Reşinari în 27 Octobre 1884.

Ioan Droc, notariu. *Coman Hămbaşan,* preşedinte.

La Nr. 1068. In conţelegere cu oficiul protopresbiteral al tractului Sibiiului.

Sibiiu 29 Octobre 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. 364 1884. [930] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învěţătoriu la scoala confesională gr. or. în comuna Vărmaga ţinătoare de protopresbiteratul Geoagiului II, se escrie concurs până la 26 Novembre a. c. st. v.

Salariul anual regulat este 200 fl. v. a. cuartir şi lemne de încălḑit.

Doritorii de a ocupa acest post vor aşterne suplicile lor la subscrisul oficiu protopresbiteral instruite cu documentele prescrise până la terminul susindicat, se face cunoscut încă şi aceea, că deşì numai cu I-a Decembre a. c. cel ales va începe învěţământul, totuşi salariul de 200 fl. i se va esolvì fără scădere.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geoagiului II în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sěcărâmb, 24 Octombre 1884.

Sabin Piso,
propresb.

Nr. 2249. [929] 2—3

CONCURS.

Pentru administrarea corespunḑătoare a pădurilor comunali şi bisericeşti, cari se află pre teritoriul comunelor, Sělişte, Galeş, Tilişca, Vale, Sibiel, Cacova, Orlat, Gurariului, Aciliu, Mag şi Săcel aparţinătoare de cercul Seliştei, comitatul Sibiiului precum şi pentru facerea planurilor de esploatare silvanale, cari vor mai fi de lipsă, prin aceasta se deschide concurs pentru împlinire unui post de silvicultor cercuale.

Reşedinţa oficioasă: Sělişte.

Venitele impreunate cu acest post: salariu, bani de cuartir, pauşal de cancellariă şi călătoriă, fac la olaltă 1265 fl. anuali.

Pentru facerea planurilor de esploatare afară de aceasta va venì o remuneraţiune corespunḑětoare.

Competenţii, cari afară de recerinţele prescrise în §. 36 art. de lege XXXI ex 1879 şi cunosciinţa limbei oficioase maghiare posed şi limba română şi germână şi totdeodată sunt věrsaţi şi în afaceri de administraţiune silvanale, sunt provocaţi a-şi înainta cererile înzestrate cu documente în termin de şese septěmâni la subscrisul pretor.

Sělişte în 5 Novembre 1884.

Pretorele cercuale.

Nr. 356. [933] 1—3

Edict.

Stoica Muntean legiuit bărbat al Anei Ganea amêndoi de religiunea gr. or. din Şulumberg protopresbiteratul Agnitei, care şi a părăsit soţia sa cu necredinţă de 12 ani fără a se şti locul petrecerei lui: se citează prin aceasta ca în termin *de 3 luni dela prima publicare* a acestui edict sě se presenteze înaintea subsemnatului for matrimoniale, căci la din contră procesul divorţial intentat asupră-i, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Dela oficiul protopresbiterale gr. or. al tractului Agnitei ca for matrimonial de I instanţă.

Nocrichiu în 8 Octobre 1884.

Grigoriu Maier,
adm. ppresbit.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 129 Sibiiu, Sâmbătă 3/15 Novembre 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei** or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Noblesse oblige.

Este obiceiu vechiu observat de statele civilisate, ca capii încoronați, când trec prin țĕri vecine, și sunt invitați de domnitoriu spre a fi oaspele lui, sĕ fie întimpinați de pressă în mod simpatic. Acest vechiu obiceiu se impune ca detorință față cu capul unui stat vecin, cu care după spusa monarchului sûntem în bune relațiuni ca vecini.

Salutând la asemenea ocasiuni cu simpatie pe suveranul vecin, împlinim un act de loialitate față cu monarchul nostru, care nu voiește ca oaspele seu invitat la palatul regal sĕ fie luat peste picior.

Ḑiarul guvernamental „Nemzet“ numĕrul dela 11 Noemvre a. c. st. n. edițiunea de seara întêmpină pre regele României Carol și regina Elisabeta cu următoriul articol simpatic publicat la locul prim:

Budapesta, 11 Noemvre.

„Afară cu streinii! In această devisă a transformat șovinismul românesc vechia devisă: afară cu jidanii! Acesta e sensul ordinațiunei, despre care se ḑice că s'a introdus sau se va introduce cu privire la acuirarea dreptului de proprietate. Știrile mai proaspete desmint esistența acestei dispositiuni desmint chiar și plănuirea ei. S'a indigetat însĕ astfel de fapte concrete, încât se recer desmințiri mai temeinice și mai de credință.

Nu este aici vorba numai de jidani, nu de eluderea tractatului dela Berlin ci despre mari principii internaționale. Este vorba despre solidaritatea popoarĕlor europene. Este de necreḑut a și cugeta că România va cuteza sĕ facă așa ceva, deşì spre susținerea acesteia se citează fapte împlinite, casuri concrete. Aceasta ar însemna atentatul micei Românii nu numai contra tractatului din Berlin, prin urmare contra Europei, ci și contra ordinei de stat din lumea modernă.

Esistă o veche lege engleză, în sensul căreia numai supuși engleză pot avea dreptul de proprietate la pământ englesesc. In sensul acestei legi coroana este îndreptățită a lipsì de acest drept pe ori și ce strein, fie ajuns el la acest drept prin ereditate sau cumpĕrare, și aceasta pe basa dreptului patrimonial.

Legea aceasta fu îndreptată contra favoriților streini ai domnitorilor normani și hanoveri, ca sĕ nu poată ajunge toate donațiunile în mânile acestora. Ar fi obrăznicie și din partea Angliei chiar a rennoì această veche și mașteră lege, abstragênd dela aceea, că este imposibilitate a și presupune astfeliu de casuri.

De două ori, de o sută de ori ar fi obrăznicie aducerea unei asemenea legi din partea României. Aceasta ar însemna a pune preste capul jidanilor afară de lege pre toți streinii. Aceasta ar fi atac la solidaritatea națiunilor, ar fi revoluție contra dreptului ginților în interesul reacțiunei spre evul mediu.

Privitoriu la jidani eschiderea lor dela dreptul de proprietate este interḑisă nu numai prin spiritul timpului, ci, încât privește România, și prin Europa. In Berlin în această privință guvernul României a luat asupră-și obligamênt.

Nu mai sufere îndoiealǎ că în România este mare numĕrul jidanilor. Din cinci și jumĕtate milioane de locuitori, aproape jumĕtate milion sunt jidani, in proporția locuitorilor cei mai mulți jidani sunt în România. În proporție mai mulți ca în Russia. Această împregiurare ar trebuì sĕ îndemne pre guvernul și legislațiunea României la purcedere contrariă. Mulțimea de jidovime mai bine ar trebuì contopită, decât prin respingere a o face inimic politic și social al României. Mai bine s'ar lucra când s'ar delătura păreții cei din mijloc, și nu s'ar ridica alții noi, neinvingibili. Antisemitismul, devenit principiu politic, politicește foarte mari pagube poate face României precând antisemitismul social provoacă numai neajunsuri sociale.

Aici însĕ e vorba de lucru mai mare ca și antisemitismul. Dacă este adevĕrat, că România cu scop de a elude tractatul din Berlin, a eschis în general, s'au va eschide pre toți streinii dela dreptul de proprietate, în acest cas România nemijlocit atacă toate statele europene. Ea atacă nu numai pe cei cari au iscălit tractatul din Berlin, și pe acestia personal, ci ea atacă pe toate țĕrile, cari au supuși în România.

În România sunt adecă fără jidani 200 de mii de streini, cu jidani cu tot deci aproape 700,000. Intre acestia înainte de schimbul teritorial din Dobrugea au fost 85,000 de slavi, 39,000 germani, 30,000 unguri (secui, ciangăi) 8,000 armeni, 5000 greci, 2000 francezi, 1000 anglezi, 500 italieni, 2700 turci, poloni, tătari etc. Dacă deci România eschide pe streini dela proprietatea de pământ, eschide dela acuirarea de avere mai multe mii de cetățeni ai tuturor statelor, și pre cei de acasă ai acestora dela dreptul de ereditate. *Regele român s'ar denumì pre sine* erede general al tuturor supușilor streini dacă confiscarea nu ar face superfluă întemeierea dreptului de caducitate al coroanei române, *(ha a confiscatio nem tenné fölöslegessé a román korona háromlási jogának megállapitását.)*

În special pre noi maghiarii, și și mai în special însĕ pre secuime o ar ataca nemijlocit această dispositiune română. Ea ar fi egală cu *despoiarea secuilor și a ciangăilor* nostri emigrați în România *de drepturile lor.* Ea ar fi egală cu stêrpirea din rădăcină a emigrărei secuilor în România. Și fiindcă după slavi și germani dintre streinii din România maghiarii sunt cei mai numĕroși, noi, guvernul nostru ar trebuì sĕ protesteze.

Ce triste resultate ar urma și în privința economică din eschiderea streinilor dela dreptul de proprietate, abia mai încape vorbă. Dacă în România 200,000 de streini și 400,000 jidani (unde a rĕmas 100,000? R. T. R.) nu vor putea cumpĕra pământ, prețul proprietății de pământ de odată cade la $^1/_3$. In cele mai multe casuri nu s'ar putea vinde absolut proprietatea de pământ. Și astfel agricultura română ar fi lovită de mare nenorocire. (??)

Insĕ ea nu poate fi lovită. Căci ceea ce nu ni se pare probabil — dacă în România în adevĕr s'ar plănuì sau eschiderea jidovilor, sau a streinilor dela proprietatea de pământ, sau — ceea ce este și mai neprobabil, dacă aceasta s'ar fi intêmplat, atunci diplomația europeană ar face o așa **pressiune cu forță** în București (oly kényszerítő nyomás) încât *șovinismul românesc* ar fi silit sĕ recunoască, că nici **mititelul regat român** nu poate vătăma *spiritul* timpului solidaritatea popoarelor europene, și fundamentalele capitule ale dreptului internațional fără a fi pedepsit.

Și aceasta este marea norocire a României, căci altcum șovinismul boeresc ar aduce în mare primeșdii economice și politice *mititelul* stat român.“

Pănă acì articolul din „Nemzet.“

Ne putem esplica și aparițiuni anormale în vieața publică a unui stat. Ne esplicăm ușor insulta făcută regelui Alfonzo, de către pleava din stradele Parisului. Am fi trecut cu vederea și aceea dacă studenții dela universitate demonstrau pe strade la sosirea regelui României. Nu ne putem însĕ esplica această aparițiune unică în felul ei la pressa guvernamentală, mai ales după elogiurile făcute de ministrul Kálnoky regelui României.

Prin asemenea limbagiu după a noastră părere este insultat în persoana oaspelui domnul de casă.

Disciplina în biserică.

Gherla în 11 Novembre st. n.1884.

Domnule Redactor! Me simt îndatorat, a face la corespondența Ilustrissimului domn Ioan cav. de

---

FOIȚA.

O ambasadă de amor.

(episod din lumea bucureșteană.)

(Încheere).

— Ve înșelați doamnă, ḑisă Mărinianu cu convicțiune; amicul meu ve iubește păn' la nebunie și dacă se însoară, causa trebue sĕ ve fie foarte bine știută. Uitați poate că dênsul e un om ruinat în financele sale, și pentru a evită un scandal, o nenorocire....

— Cause financiare, da! aceasta e scusa stereotipă a tuturor bărbaților, cari voesc a se desface de un vechiu amor.

— Scusă frecuentă dar, durere, foarte îndreptățită.

Juna femee surisă cu amărăciune.

— Ei bine, domnule, dacă indiscrețiunea d-voastre a mers păn' a ve însărcina de rolul periculos de advocat, ve rog sĕ fiți și advocatul meu; sĕ spuneți amicului, care va trimis, că doresc sĕ vină în persoană pentru a-i grăì...

— Da, numai că el nu va voì sĕ ve asculte, știind prea bine că vorbiți de minune și că la fine veți avè încă drept.

— Atunci cred, domnul meu, că am sfêrșit-o..

Ion Mărinianu se convinsă, că e mai rĕu advocat precum s'ar fi creḑut, se înclină și voia sĕ iasă. Când era deja în ușă, juna femeie i mai ḑise:

— Spuneți lui Barbu, că-l uresc precum l-am iubit!..

— Lui Barbu? strigă Mărinianu uimit, cugetând că dênsa va avè poate doi amanți; dar, doamna mea, nu sunt trimis din partea lui Barbu, ci me trimite Lascar....

— Care Lascar?

— Lascar Orănescu.

Doamna căsii isbucnì într'un hohot nervos.

— Domnule Mărinianu a-ți greșit poarta. Adresați-ve în vecinătate. Ah, dar aceea se va consola...

— Așa dar nu sunteți doamna Leonescu?

— Nu, sunt Negrilescu.

Și rîsul începù din nou, la care de astădată luà parte și Mărinianu din toată inima.

— Doamna Leonescu era femeea, care a fost acì când a ți venit.

— Înțeleg acum, ḑise Mărinianu depunêndu-și din nou pălăria, pentru-ce mi-a ḑis portarul sĕ viu sus, când am întrebat de doamna Leonescu.

La moment Mărinianu și doamna Negrilescu deveniră cei mai buni prietini pe lume. Dênsa era atât de fericită aflând că nu și-a perdut amantul, că într'o espansiune de bucurie era p'acì sĕ se arunce în brațele ambasadorului.

Dar, deodată ca și când i-ar fi venit o idee serioasă, o tristeță profundă se respândì pe obrazul ei.

— Nu, acum numai pot fi fericită, ḑisă ea cu melancolie, și brațele-i căḑură inerte în poalele ei. — Farmecul omorului e distrus pentru totdeauna când acela e știut și de un al treilea...

Mărinianu o privì cu suprindere. Era ceva iresistibil în atitudinea ei de Magdalena căitoare. Se apropie de dênsa și o luà de mâna cu fragezime.

— Cum, doamna mea, pentrucă un galanton a aflat că ve consolați prin amorul, veți face scrupule de conștiință? A trecut timpul ervinelor plângătoare; sunteți prea frumoasă pentru a plânge.

Doamna Negrilescu 'și ridică capul.

— Da, aveți drept. O femee nu se poate condamna cu totul, când ea a ascultat boldul inimei sale.

— O femee nu se condamnă nici când doamna mea, avênd figura voastră adorabilă. „Belle figure, belle âme“ a ḑis Lamartine.

— Sunt dar frumoasă, ḑise ea între lacremi; nici n'ași fi gândit-o.

Așa dar sunteți fericită prin Barbul d-voastre?

— Ah! fericită! foarte fericită!

Puşcariu, publicată în Nr. 126 al „Telegr. Român,“ vr'o câte-va modeste observări, cari Te rog, sĕ binevoeşti, ale publica în acelaşi preţuit ḑiariu!

Pasagiul din corespondenţă despre aceea, că înaintea procurorului de stat nu-l poţi mântuì pre preot cu canoanele — îl trec cu vederea, neţinêndu-se de obiect; căci eu am vorbit de biserică, de judecată disciplinară în cele bisericeşti, precum ori cine poate sĕ vadă, şi am susţinut pre basa canoanelor positive principiul, că nici judecata nici disciplina în cele bisericeşti, nu o pot esercia asupra archiereului şi asupra preotului mirenii, respective foruri sau corporaţiuni compuse din mireni, — şi m'am provocat chiar şi la Statutul organic, unde eserciarea disciplinei este anume statorită între agendele senatului strict bisericesc (§. 121, p. 9).

În loc sĕ se combată principiul acesta basat pre canoane eară prin canoanele bisericei noastre, în amintita corespondenţă se face provocare la dieta ţărei şi la drepturile preşedinţelui aceleia.

Sĕ me ierte însĕ ori şi cine, că prin această provocare nu se combat şi nu se pot combate canoanele positive ale bisericei orientali! Eară dacă este sĕ se facă reforme radicali în eserciarea disciplinei, în tot casul mai potrivită ar fi provocarea la o altă corporaţiune bisericească d. e. la rom. catolici, sau — fiind vorba de liberalism în constituţiune, — la reformaţi. Dela dieta ţĕrei sau dela reformaţi luându-ne esemplu şi argumente, — apoi da! atunci se pot face şi în biserica noastră ori ce reforme; numai cât canoanele şi unitatea cu biserica orientală unde remân?

Ilustr. domn I. cav. de Puşcariu se provoacă mai încolo la conciliile ecumenice, cari încă au eserciat disciplină chiar şi asupra patriarchilor.

Aşa este! Însĕ acì se potriveşte, sĕ distingem bine lucrurile! Poftească ori cine a căuta, „în cărţile sânţilor părinţi“ şi a-mi spune, din cine a fost compuse acelea concilii?

Va afla, că acelea concilii au fost compuse numai din archierei cu sutele şi din representanţii sau plenipotenţiaţii lor tot din cler, dar nici decum nu şi din mireni. O astfeliu de corporaţiune — conciliul ecomenic — în sensul canoanelor — cari acelea corporaţiuni le au făcut — au avut dară drept, sĕ esercede şi disciplina chiar şi asupra archiereilor, au avut dreptul a judeca şi în lucruri dogmatice etc. Doară nu va pretinde congresul şi aceste drepturi pentru sine.

Aşa dară sinodul ecumenic nu se poate asemena nici decum cu congresul nostru bisericesc — compus în parte mare de mireni, — şi provocarea la sinodul ecumenic este un argument tocmai pentru principiul susţinut de mine pre basa canoanelor, eserciarea disciplinei asupra archiereilor şi preoţilor.

Cu privire la forurile normate în Statutul organic eu nu am ḑis, ca persoanele singulare dela Consistoriu sĕ se tragă sub disciplina mai întâiu a scaunului protopresbiteral, ci enumĕrând aceste foruri, apriat aşa am ḑis, că şi persoanele singuratice ale consistoriului sunt supuse acestor foruri după competinţa forului, ceea ce cred, că aşa trebue sĕ o înţeleagă ori cine, că d. e. pentru un membru al Consistoriului este competent consistoriul respectiv diecesan sau metropolitan — căruia aparţine, — a forma forul de prima instanţă. Nici nu este neapărat de lipsă, ca d. e. pentru membrii consistoriului metropolitan sĕ fie trei foruri, căci precum în proiect se statoreşte pentru archierei numai un for în prima şi ultima instanţă, aşa pentru acei membrii consistoriali pot fi şi numai douĕ foruri, şi adecă al doilea şi ultimul sinodul episcopesc, sau un alt for suprem, dară pentru membrii clericali compus în sensul canoanelor numai din preoţi.

În corespondenţă se recunoaşte potestatea judecătorească şi disciplinară a archiereului. Aceasta nici nu o poate trage nime la îndoială. Archiereul îşi are în sensul canoanelor şi în cele disciplinari drepturile sale archiereşti şi drepturile sale ca preşedinte al consistoriului. Întrebarea este numai că în sensul canoanelor oare archiereul este un for subordinat consistoriului seu, sau cum? — Dacă în project se statoreşte, că în cele disciplinarii archiereul — metropolit este 1-a instanţă, şi consistoriul metropolitan este a 2-a instanţă, atuncia urmează, că consistoriul stă preste archiereul seu.

Aceasta în sensul canoanelor cred, că nu poate sĕ fie aşa, căci archiereul şi consistoriul seu una sunt; acela este preşedintele conducĕtoriu, este capul acestuia.

Aceasta o arată şi întăreşte şi canonistul Şaguna în dreptul canonic §. 164. pag. 130, când ḑice „archiereul eserciază potestatea sa judecătorească cu consiliul (sinedrion, consistoriu) presviterilor sei eparchiali, spre ce scop trebue sĕ aibă un corp judicial constătătoriu din cei mai inteligenţi şi esemplari membrii ai clerului.“ Prin urmare nici în cele disciplinarii nu poate fi consistoriul for preste archiereul, carele este capul, ci este de lipsă o corporaţiune mai înaltă.

Eu dară stând pre basa canoanelor positive ale bisericei orientali susţin, că nici în cele disciplinari „nu sau dat preoţilor (de rênd), nici mirenilor, sĕ judece pre archiereu, nici mirenilor sĕ judece pre preot“ nici chiar în calitate de funcţiunariu bisericesc.

Dacă cineva se va pune pre basa canoanelor şi cu canoanele bisericei noastre me va putea combate şi convinge despre contrariul, voiu ḑice „peccavi“; până atunci însĕ din partemi *dixi et salvavi animam meam*, eară de altă parte *videant consules* — — — căci *„est modus in rebus, sunt certique denique fines quos ultra citraque nequit consistere rectum.“*

Titu V. Gheaja.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

De sub Căţinaş, în Octomvre 1884. Domnule Redactor! Nu odată s'a accentuat în coloanele „Tel. Rom.“ că menirea funcţionarilor administrativi, în deosebi a pretorilor, nu este a se ocupa esclusiv numai de incassarea dărilor; ci că au şi alte probleme destul de importante de împlinit, precum: îngrigirea de moralitatea publică, de bunăstarea scoalelor, de facerea şi conservarea drumurilor de comunicatiune şi altele.

Cu durere însĕ trebue sĕ mărturisim, că în acest timp de grea ispită pentru popor, prea puţini bărbaţi de inimă întâlnim, cari autoritatea lor oficială sĕ o folosască spre binele obştesc.

Luăm de esemplu cercul romantic şi curat românesc al Sĕliştei.

Ce n'ar putè isprăvì aici un pretor zelos, dacă şi-ar şti îndrepta atenţiunea asupra lucrurilor folositoare şi de interes public fiindcă, atât comunele, cât şi locuitorii preste tot, se bucură relativ de o stare bună materială!

Actualul pretor însĕ pare a fi mai mult omul biuroului, decât al administraţiunei, se fereşte a venì în contact cu poporul, dela care ar putè afla în mod genuin păsurile şi trebuinţele lui. Toate informaţiunile despre starea cercului seu le trage prin intermediul primarilor, şi mai ales a notarilor, cari nu toţi, şi nu totdeauna pot ori voiesc sĕ raporteze adevĕrul, avênd şi dênşii multe cusururi.

Stând lucrul astfel, aproape tot ce avem bun în acest cerc, edificii pompoase de scoală, lefi sistemisate din alodiele comunale pentru înveţători, drumuri de comunicaţiune şi alte îmbunătăţiri, dateaḑă de pe timpul, când acest cerc îl conduce senatorul Fleischer, sas de origine, ca inspector; ear în fruntea tractului stetè Hannia, cari ambii mergeau mână în mână în afacerile mai însemnate administrative şi de cultură.

De aceea impuneau poporului în mod atât de binefăcĕtor.

Acest timp nu-l va ajunge cercul, nici resultatele acelea nu se vor repeta în veci sub „Triarchia“ de aḑi: Bran-Michel-Benigni; căci în adevĕr, din cesti 3 nu ştim care duce rolul în cancelaria preturei din Sĕlişte.

Apoi influinţa protopresbiterului pare a se fi terminat de odată cu votarea dênsului asupra actului pretor. Aceasta reese din comparaţiunea, ce lăsăm sĕ urmeze.

Pe timpul lui Hania-Fleischer, se încăpăţinase judele din o comună, şi nu voia sĕ elibereze învĕţătoriului rata curentă din salariu. La intrevenirea protopresbiterului făcu inspectorul cercului energica dispoziţiune, în cât învĕţătoriul 'şi primi rata în termin de 24 de oare.

Astăḑi în aceeaşi comană, se încăpăţinează notariul, şi inveţătorii nu-şi pot scoate salariele nici de pe anul scolastic trecut!

Pe la anii 1868—9 se ridică în o comună din acest cerc un edificiu de scoală pompos cu întocmiri de sale pentru învĕţământ, cum şi de odăi pentru locuinţa inveţătorilor.

În anii 1883—4 ocupase acest edificiu notariul comunal drept cuarţir de locuiţă pentru sine, şi pentru familia sa constătătoare din membrii cuvêntători şi — necuvêntărori, şi numai cu greu i succese inspectorului districtual de scoale sĕ capaciteze pe şeful cerculului, că aşa ceva nu se cuvine.

Scriitoriul pretorului, care încă face parte din „triarchie,“ a rĕmas însĕ până aḑi necapacitat.

Din altă comună se înaintează la pretură arătări preste arătări, că diregătoria nu manipulează corect şi conştienţioşi cu averea comunală, că face spese nejustificate, apoi că alodiul e în periclu se peardă o pretensiune de preste 2000 fl. şi altele.

Pretorul apucă urgie pre denuncianţi, pândeşte prilejul cum sĕ le moaie cerbicia prin pedepse. Apoi punctele mai mărunte din arătări, le consideră de bagateluri şi le respinge; ear pentru asigurarea pretensiunei pune primăriei ţermin de trei luni de ḑile. Deregătoria doarme, lunile trec. Se interpelează pretorul din nou. Întraceea cel cu pricina, fiind şi el membru în deregătorie, 'şi vede de treabă, se dă bancrot; ear comuna are sĕ . . . . . . sufle în păsat.

Deşì din incidentul descris primariul şi cu notariul sunt amenintiaţi din partea Vicecomitelui cu cercetare discipinară pentru negligenţa în oficii: totuşi pretorul află cu cale a-i da aceluiaş notariu laudatoriu măgulitoriu, numindul model de notariu. Sĕ-i fie de bine.

Locuitorii din comună îl cunosc cu mult mai bine, decât şefel seu, cât plăteşte; fiind-că anevoe se va găsì acì suflet de om, bărbat ori femeie, sĕ fi scăpat neînfruntat, nebatjocorit, nepălmuit sau barăm nesuduit de el, fie în cârcimă, fie în cancelarie.

Apoi chiar şi copii se tem de el de când a puşcat din curtea scoalei paseri de pe crucea turnului, fiind preotul în biserică la spovedanie în sĕptĕmâna patimilor! Model de cărturariu şi amploiat comunal!

Pretorul le ştie bine acestea şi, pentru ca sĕ facă şi dênsul ceva, porneşte goană asupra acelora, cari i-au aşternut astfel de arătări dejudecându-i sub diferite pretecste — legile de aḑi sunt tare bogate în paragrafi — la amende în bani. Şi pentru ca nu cumva sĕ scape victimele, le estrada sentinţele în limba statului, pe care nu o înţeleg şi le scurtează cât se poate terminul de recurs. Vai de hoţul de păgubaş!

Toate acestea se fac însĕ cu calcul şi după un plan bine chipsuit, ca oposiţionalii, chiar şi de pe sate, între cari figurează mai ales preoţii şi inveţătorii, sĕ se iee în de bine cu micii tirani dela cârmă, ori dacă nu, barăm sĕ tacă; fiindcă aşa este croit sistemul actual de guvernare de sus până jos.

Nu cercetez asupra scopului, dar mijloacele sunt cât de rĕu alese; că de vom tăcè noi, vor striga pietrile.

Stan Păţitul.

Şi ca şi când ar voì sĕ dee mai multă espresiune afirmărei sale, busale ei roşie se mişcau cupidios.

— Ei bine doamna mea, de oare ce sunteţi atât de fericită trebue sĕ ve îmbrăţosez, aceea-mi va aduce noroc.

Doamna Negrilescu se apăra, dar Măriniauu o strinsă cu forţă la piet.

— Numai o sĕrutare frăţească, nu e drept? ḑise ea aruncâudu-şi capol înapoi.

— Da una frţească, rĕspunse Măriniauu sĕrutênd-o drept pe buze.

Doamna Negrilescu era una din cele mai lucsuriante fiinţe, pe cari le-a născut ţeara Moldovei, şi se ştie, că Moldova trimite Bucureştilor cele mai frumoase doice. Ca fata unui arendar de moşii foarte avut, ea nu s'a măritat după bărbatul ei, decât pentru rangul lui de colonel şi senator român. Din întêmplare domnul senator era unul dintre acei oameni, cari trăesc pentru a trăì, fiindcă ḑeiţa „Pasiune“ nu li-a suris la leagănul lor.

Măriniauu ţinea încă tinera femee rĕzâmată la pept. Sunt magnetisme despotice, cari încatenează şi subjugă femeile: Mĕriniauu pare a fi avut acest magnetism.

In acest moment timbrul portarului resună odată, anunţând o visită femeiască.

Juna femee se eliberă şi refugì în cabinetul ei detoaletă. Măriniauu nu era omul; de a remâne în jumĕtate cale: el urmărì doamnaNegrilescu care 'şi reajustă pĕrul.

— Pentru ce încuaţi uşa? ḑise ea vĕḑênd că Măriniauu a tras zăvorul înainte.

— Pentru că am venit şi eu sĕ-mi fac frisura.

Ea voia sĕ easă dar el o reţinu cu forţă.

— Voiţi sĕ strig, sĕ chiem ajutor, esclamă doamna Negrilescu cu indignare; e o tiranie ce faceţi o...

Voia sĕ mai grăească dar gura-i i s'a astupat prin un sĕrut.

Întraceea musafira sosită, căreia i s'a urit de a sta singură în salon, se pusă la pian şi atacă valsul „Roselor.“

— O tură de vals, ḑise Măriniauu apucând pe juna femee de brâu.

Apoi când a resunat şi ultimul suspin al valsului. — Vai dumneḑeule! ḑise deodată dna Negrilescu, dar musafira mea. . . .

— Dar ambasada mea... adauge don Juan de Măriniauu.

Sibiiu, 1-a Noemvre 1884.

Masca-de-Fier.

†

Alesandru Gavra,

director în pensiune al preparandiei române greco or. din Arad, cavaler al ordinului Francisc-iosefin etc.

În urma unui morb îndelungat trecu la cele eterne Marţa trecută dimineaţa la 8 oare. Astfel se depărtă din mijlocul nostru unul din acei venerabili bětrâni, care în timpuri grele lucrà din resputeri la înaintarea neamului românesc

Ştirea despre trecerea lui din viaţă nu surprinse mult pre nimenea în vederea faptului, că dênsul de opt ani acum, dupăce obosit de o muncă grea şi îndelungată sub sarcina greutăţii anilor trecuse în meritatul stat de pensiune — încetase dela ori ce activitate. Cu toate acestea în momentul despărţirei mare a fost durerea tuturor românilor bine simţitori, pentru că mare este tributul de recunoştinţă cu carele i detoreşte biserica şi naţiunea reposatului.

Spre a putè apreţuì vieaţa şi activitatea reposatului în Domnul, trebue sě ne revocăm în memorie timpul şi timpurile, în care a trăit, şi a lucrat dênsul pre terenul cel mai greu, cel mai obositoriu şi doară cel mai nemulţămitoriu: pre terenul educaţiunei neamului românesc. Spre a putea face aceasta, trebue sě ne uităm în cartea cea mare, în istoriă culturii românilor din Ungaria şi Bănat.

Nu avem pănă acuma aceasta carte, de aceea ne vom încerca a da o schiţă scurtă din aceasta istorie, încât ne-am putut câştiga unele date.

Era pre la finea secolului trecut, cănd la noi în ţeară se formase un curent favorabil scoalei şi instrucţiunei.

Se începuse a se ridica scoale prin comunele mai mari sub inspecţiunea unor inspectori districtuali, denumiţi de guvern. Lipsea însĕ cu totul personalul, din carele sě se denumească învěţători cu pregatirile trebuincioase.

Drept aceea spre a putè venì în ajutoriu scoalelor greco-orientale din Ungaria şi Banat, pre la începutul seclului present Imperatului şi Regele de piă memoria Francisc Întâiul, încredinţà unui bărbat de autoritate de religiunea noastră, carele locuia în Viena cu numele Nestor Ianoviciu, ca sě-i facă un plan, cum s'ar putè ridica aceste scoale.

La sfatul numitului Nestor Ioanoviciu, Imperatul-Rege Francisc Întâiu decretà infienţiarea a trei preparandie pentru tinerimea gr. or. şi anume: una în St. Andreiu cu limba de propunere sêrbească, una în Pesta cu limba de propunere grecească; ear a treia în Arad cu limba de propunere română, şi pentru susţinerea acestor scoale se întroduse tot prin graţia numitului monarch aucta scolară, eiectată pre poporaţiunea gr. or. Tot spre acest scop se întroduse în biserici tasul al treilea. Venitele din auctă şi din tasul al treilea se trimeteau la Pesta, unde se administrau prin epitropia fondurilor bisericeşti şi scolare comune.

În urma acestei dispoşiţiuni maiestatice se deschise în 3 Noemvre anul 1812 preparandia română din Arad — denumindu-se de profesori Ioan Mihuţ, Demetriu Cichindeal, Dr. Iosif Iorgoviciu şi Constantin Loga Diaconoviciu.

Multă vreme avu sě lupte aceasta scoală cu mari greutăţi. Nu avea localul seu propriu, ci prelegerile se ţineau în locale închiriate, ear în cler, mai cu seamă în clerul înalt, carele precum se ştie pre atunci era parte mare de altă naţionalitate, se formase un curent cu totul contrariu acestui tinĕr institut de cultură.

Zelul profesorilor însĕ, activitatea lor, condusă de inime adevĕrat româneşti, delătură încât se putù aceste greutăţi, şi făcu ca scoala sě-şi urmeze cursul ei, crescênd acì în fiecare an mulţime de tineri preparaţi pentru cariera inveţătorească.

La anul 1821 murind profesorul Dr. Iosif Iorgoviciu, devenì vacanta catedra de matematică şi de pedadogie; şi în locul dênsului fu denumit de profesor têrerul Alecsandru Gavra.

Dênsul a fost născut la anul 1798 în Oradea-mare din părinţi cu dare de mană. Studiele gimnasiale şi juridice le-a făcut în Oradea-mare într'un timp cu fericitul Emanuil Gojdu. După absolvare întrà în serviciu ca cancelist salarisat la comitatul Biharei.

In acest post têrerul Gavra nu se simţia bine, şi de aceea schimbà cariera, şi trecu în postul de profesor la preparandia din Arad, şi alăturea cu colegii sei lucra ḑi ţi noapte pentru ridicarea acestui institut.

Mnncă grea şi obositoare era aceasta în neşte timpuri, când profesorul nu avea sě lupte numai cu greutăţile, ce le întimpină educatoriul în genere, ci avea tot deodată a suporta şi necasurile, ce proveneau din desele flutuaţiuni şi schimbări, prin care a trecut patria noastră.

Ori cum a fost timpurile, şi ori cum a lucrat reposatul şi colegii sei, faptul este, ca dênşii la reîntrarea în vieaţa constituţională neau predat aceasta scoală, ca o scumpă ereditate, şi cănd am putut sě lucrăm, şi sě ne mişcăm mai liberi pe terenul instrucţiunei, am aflat un fundament, pe carele sě putem clădì mai departe edificiul instrucţiunei noastre elementari. In aceasta are fără îndoială mare merit reposatul Gavra.

El ca profesor şi dela anul 1864 după moartea fericitului Ioan Popoviciu ca director se distingea prin punctualitate, răbdare şi iubire faţă de elevi. Prin aceste însuşiri, precum şi prin un serviciu îndelungat de 55 de ani şi-a făcut loc în istoria culturii poporului român, şi nimenea nu va potea scrie istoria desvoltării poporului nostru din aceste părţi — fără sě emintească şi numele lui

La puţini oameni le este data sě ajungă în oficiu unu timp de 55 de ani de serviţiu cu onoare. Puţini oameni pot ḑice despre sine cuvintele cari le rostì reposatul cu ocasiunea trecerei sale în pensiune, când la solenitatea ce se ţinu la institutul pedagogico teologic la începutul anului scolariu 1876/7 la despărţirea dênsului de aceasta scoală — cu ochii plini de lacrămi rostì cuvintele:

„Adio institut cinstit,
Remâni dulce fericit
Cinciḑeci de ani ţi-am servit
Şi cu cinci te-am dăruit
Fie-n lume lăudat
Tot cât eu am semănat·“

Astfeliu repausatul eşì din aceasta lume ducând cu sine convingerea, că în vieaţă şi-au împlinit detorinţa.

El a trecut în altă lume, după ce a věḑut aici pre pământ, că scoala, careia a servit a făcut în timpul din urmă progres, precum dênsul în tot timpul serviţiului seu îndelungat n'ar fi putut sperà şi aştepta după împregiurările, în cari a trăit şi a servit; şi astfeliu a dus cu sine acea mulţămire, că următorii lui în serviţiu se găsesc în condiţiuni mai favorabile, şi scoala aceasta va înainta, şi va devenì un puternic focularìu de cultură pentru poporul român din aceste părţi.

* * *

Inmormêntarea repausatului se întĕmplà Joi după ameaḑi. La serviţiul funebru, oficiat de parintele protopresbiter tit. Ioan Rusu, ieromonachii Augustin Hamsea şi Vasiliu Mangra preotul Gavriil Bodea şi protodiaconul Ignatiu Pap — era de faţă Prea Sânţia S'a părintele Episcop Ioan Meţianu membrii consistoriului eparchial, corpul profesoral al institutului pedagogic-teologic dimpreună cu elevii acestui institut, o mulţime de inteligenţi români şi streini, între cari era şi inspectorul regiu de scoale Petru Kerner, şi inspectorul scoalelor oraşului Arad Stefan Simay.

Cu aceasta ocasiune ieromonachul Augustin Hamsea ţinu un discurs, în carele schiţa pre scurt vieaţa repausatului, şi dete espresiune tributului de recunoştinţă, cu carele i detoreşte bisericu şi naţiunea.

Fiei ţĕrîna uşoară şi memoria binecuvêntată!

„Biserica şi scoala.“

Avis.

Amicilor şi cunoscuţilor, pre cari n'am avut fericirea a-i întâlnì în persoană, le ḑic rĕmas bun pe calea aceasta.

Sibiiu, 1/13 Noemvre 1884.

Nicolau Ivan,
preot catechet la institutul corecţional în Aiud.

Telegramă.

Telegramă originală a „Tel. Rom.“

Bereczk, 1/13 Novembre. Lyka Dőme, candidatul oposiţiunei moderate, în urma atitudinei active deciḑětoare a unei părţi a românilor, rĕmas fără contra-candidat, astăḑi la noua alegere fu aclamat de deputat dietal. Speranţe ilusorii!

Varietăţi.

* (Sosirea M. M. L. L. la Viena.) Cetim în „Monitorul oficial.“

„Dumінecă dimineaţa, la 28 Octobre, MM. LL. Regele şi Regina a sosit în deplină sănătate în Viena, venind de la Nuremberg, unde stătuse o ḑi pentru a visita frumoasele musee ale acelui oraş.

„Cu toate că Majestăţile Lor dorea sě ţie cel mai strict incongnito în timpul şederei în Viena, AA. LL. II. şi RR. Archiducele Rudolf şi Archiducesa Stefania s'a aflat la gara calei ferate pentru a-i întêmpina şi a-i conduce în trăsuri de curte la hotelul Munsch, unde Majestăţile Lor hotărîse sě-şi ia apartamentele.

„Majestăţile Lor fură primite la gară de legaţiunea regală şi de colonia română.

„Un mare prânḑ fu dat de AA. LL. II. şi RR. Archiducele şi Archiducesa în onoarea Regelui şi Reginei României în castelul imperial. La acest prânḑ a asistat Esc. Sa comitele de Kalnoky, ministru afacerilor streine, care a sosit înadins din Pesta pentru a complimenta pe Majestăţile Lor, precum şi ministru legaţiunei române, ataşatul militar român şi mai mulţi oficeri de cavalerie ai armatei noastre.

„Seara Majestăţile Lor, însoţiţi de AA. LL. II. RR. Archiducele Archiducesa, a mers la Operă.

„Astăḑi, Luni, va fi un prânḑ la Laxemburg şi mâne, Marţi, Mĕjestăţile Lor, vor pornì cu trenul de dimineaţa spre Pesta pentru a visita pe M. S. Impĕratul Austriei şi rege al Ungariei.

„Seara Majestăţile Lor vor lua trenul accelerat spre Vêrciorova, unde vor sosì Mercuri dimineaţă.

„De acolo un tren regal va aduce pe Majestăţile Lor în capitală.“

* (Regele şi Regina României) au sosit din Viena cu trenul accelerat în 30 Octobre la 1 oară şi 44 minute în Buda-Pesta. Au avut o primire splendidă, la care a luat parte şi Măestatea Sa regele şi împĕratul nostru Francisc Iosif în persoană. Deja la 1 oară gara va avea un aspect pitoresc. Pe peronul în podobit cu diferite covoare ocupau loc pe lângă notabilităţile militare, dignitarii îmbrăcaţi în costum naţional maghiar. Pentru primire a fost postată la gară o companie de gală din regimentul (86) Stubenrauch; soldaţii aveau chiverele împănate cu ramure de brad. Intre cei adunaţi spre bineventarea părechei regeşti au fost: Coloman Tisza, ministrul preşedinte cu pieptul decorat cu ordul stelei României, contele Edelsheim Gyula, comandant suprem, contele Stefan Szapáry, comitele suprem al comitatului Pest-Pilis-Şolt, Carol Gerloczy, viçe-primar, Carol Hieronymi, directorul căilor ferate ces. reg., Littmann, şef de gară, Gabrianyi, general, personalul consulatului româniei etc. etc. Ceva după jumĕtate la doauĕ au sosit M. S. regele Franciso Iosif la gară, regele purta costum de general de cavalerie pe piept cu ordul stelei României. A ţinut o mică revistă preste compania de gală.

La $^3/_4$ la 2 s'a dat signalul sosirei trenului accelerat. Musica militară a întonat imnul românesc. După oprirea trenului şi dupăce s'au coborît de pe tren oaspeţii, regele nostru s'a apropiat de tren, a sĕrutat mâna reginei României Elisabeta, carea cea dintâiu a părăsit vagonul. Imbrăcămintea ei consta din un costum negru de călătorie şi dintr'o bundişoară. Francisc Iosif i-a întins braţul a condus-o în restauraţiune, după aceea s'a re'ntors spre a primì pe Carol, căruia í-a strîns mâna. Regele României purta costumul de colonel al regimentului austriac al cărui proprietar este. Maiestatea sa regele nostru, după felicitările reciproce, a presentat regelui Carol pe Coloman Tisza şi pe ceilalţi dignitari, cu cari regele Carol a conversat cu multă bunăvoinţă. În fine au părăsit gara şi s'au suit în calesele curţii. În prima caleasă ocupau loc ambii regi, în a doaua regina României cu domnişoara Natalia Romalo, dama ei de curte. In a treia caleasă şedea contele Mondel lângă maiorul Casmir, care purta costum francez. Afară de ei au mai sosit în capitală generalul Crecean şi Rosetti. Calesele au fost întimpinate pe strade de mulţime cu strigăte de „se trăească„. Părechea regală au fost aşeḑată în apartamentele menite pentru ei ale palatului regal. După puţină restaurare regina a binevoit a primi pe archiducesa Maria Valeria şi pe archiducesa Bavariei pe Amalia. Oficios au asistat la prânḑul dat în onoarea regelui şi a reginei baronesa Branka, contesa Kornis, dama de curte Romalo, Coloman Tisza, ministrul preşedinte cu soţia, ministrul de esterne contele Kálnoky, contele Bylandt, ministrul comun de resbel, ministrul br. Orczy, contele Andrássy, br. Edelsheim Gyulai, ducele Lichtenstein Rudolf, baronul Mondel adjutant, baronul Popp, baronul Nopcşa, contele Christalnigg, baronul Fliessen, Casimir, Rosetti, Pápay, consilier de curte, dr. Mayer, spiritualul de curte şi oficerii garde regale. După prânḑ regele s'a dus cu înalţii sei oaspeţi în operă. Aici la dorinţa espresă a regelui nu li s'a făcut nici o primire oficioasă. Regele încă de timpuriu i-a făcut cunoscut contelui Podmániczky Frigyes, că ar dorì sě cerceteze opera şi chiar pentru aceia nu-şi însinuă participarea. De atunci logia streinilor tot deauna sta la disposiţiune. De astădată s'au luat mĕsuri estraordinare din partea intendaturei operei ca înalţii oaspeţi sě fie pe deplin satisfăcuţi. Regina României a fost cu foarte mare atenţinne până la cele mai mici amenunte petrecute în operă. Inalţii oaspeţi au fost presenţi până aproape la finea actului al 3 lea, la care — din causă că nu era mult până la timpul plecărei — nu au putut lua parte. La 10 oare au luat înalţii oaspeţi rĕmas bun dela archiducesa Maria Valeria şi dela ducesa Amalia şi au părăsit împreună cu M. S. logia. La 10 oare 10 minute au sosit la gară. La 10 oare 13 minute au eşit pe peron şi au luat rĕmas bun dela regele nostru. După 2 m. trenul au plecat. Mulţime de oameni au fost la gară, care a felicitat pe Înalţii oaspeţi cu strigăte entusiaste de „sĕ trăească" esprimate de românii din capitală.

Paralel cu această strălucită primire este de tot drastică ţinuta pressei guvernamentale.

Avisăm pre cetitori la articolul reprodus la locul prim în ḑiariul nostru.

* (Statua lui Rousseau.) In unul din numerii trecuţi ai ḑiarului nostru am fost comunicat după „Adevĕrul", că s'a constituit un comitet la Paris pentru a ridica monumentul decretat gloriei lui Rousseau de cătră adunarea naţională din 1789.

Acelaşi ḑiar într'un numĕr mai proaspĕt ne face împărtăşirea, că apelul făcut cătră presa universală de comitetul parisian pentru ridicarea unei statue lui Rousseau, a fost auḑit.

In Italia, Elveţia, Honduras, s'au format comitete pentru facerea de subscripţii.

La Belgrad, ḑice numitul ḑiar, societatea sêrbă de ştiinţe s'a constuit sub preşedinţa dlui O. Vasilievici, consiler de stat şi fost ministru de instrucţiune publică, un comitet central de subscripţii. Acest comitet a şi publicat prin organul oficial un prea călduros apel, pe care l'a reprodus toate ḑiarele sêrbeşti.

Comitetul din Paris aminteşte publicului, că subscripţiunea este deschisă în localul seu pe bulevardul Haussmann Nr. 153.

* (Naştere.) Macrobius scrie, că în vechime pe copii îndată după naştere îi culcau pe pământ şi implorau dela ceriuri asupra lor darurile pământeşti.

Romanii cei vechi şi grecii îi culcau pe scut (pavăză). Lacedemonienii însĕ nu numai că o practicau aceasta faţă cu cei vii, dar şi pe cei morţi îi duceau la groapă pe scut.

Tracii îl încungiurau pe noul născut, îl deplângeau şi i spuneau, câte va avea sĕ sufere în lume; pe cei morţi îi îngropau cu veselie, spunêndu-le de câte rele au scăpat.

Brachmanii, ţineau consiliu asupra copiilor născuţi, şi visitându-i membrele decideau, că de ce fel de disposiţiune spirituală are sĕ fie, şi dacă îl aflau de o disposiţie bună îl dedeau la învĕţătură, ear la din contră îl omoreau.

* (Cholera în Paris) ia din ce în ce dimensiuni tot mai mari, drept aceea ministrul de resbel al României a comunicat tuturor oficierilor români, cari se află acolo la studiu, că le pune la disposiţiune suma necesară pentru reîntoarcerea lor în ţară.

Precauţiunea ministrului sĕ nu ne surprindă de loc, căci numai în 11 Noemvrie au fost 152 de casuri clorice din cari 56 urmate de moarte afară de spitale.

* Foile din Româniă anunţă, că mai mulţi licenţiaţi în drept ar fi luat iniţiativa pentru formarea unei societăţi juridice. In această societate se vor tracta cestiuni economice şi juridice, eschidĕndu-se ori-ce alte discuţiuni. S'a ales deocamdtă un birou provisoric.

* (Încă o foaie.) In Craiova a apărut un nou ḑiar sub titula : „Alegătorul român". Această focie a apărut însĕ numai pentru câteva ḑile. El va „apare pe tot timpul cât vor dura alegerile" şi se împarte gratis.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 13 Noemvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	123.15	123.—
Renta de aur ung. de 4%	93.65	93 70
Renta ung. de hârtie.	89.35	89.25
Renta de aur austriacă	103.75	103.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	98.30	97.75
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	119.—	119.—
Datorie de stat austtriacă în argint.	82.45	82.30
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"	—.—	100.8
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.—	100.—
Galbin	5.78	5.76
Napoleon	9.72½	9 71
London (pe poliţa de trei luni)	122 80	122.90

Nr. 352. [932] 2—3

CONCURS.

Se escrie de nou concurs pentru întregirea postului de învĕţătoriu în Certejul de jos din protopresbiteratul Iliei cu termin de *20 ḑile dela publicarea concursului.*

Emolumentele impreunate cu acest post sunt: 200 fl. v. a., cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de foc de ajuns.

Doritorii au a-şi inainta concursurile instruite în regulă până la terminul amintit la adresa subsemnatului, documentând şi aceea dacă posed esamen din limba maghiară.

Gurasada 29 Octobre 1884.

Oficiul ppresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Alesiu Olariu,
adstr. ppteral.

Nr. 72. [931] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parochiei vacante a treia din opidul Reşinari, protopresbiteratul Sibiiului declarată prin ordinul Veneratului Consistoriu archidiecesan Nro 4802/1884 de clasa a II a, se deschide prin aceasta concurs cu termin *de o lună de ḑile dela prima publicare.*

Doritorii de a ocupa această parochiă au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform statutului organic şi regulamentului congresual din 1878 pentru parochii, la oficiul protopresbiteral în Sibiiu până la terminul mai sus numit.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. ţinută la Reşinari în 27 Octobre 1884.

Ioan Droc, notariu. *Coman Hămbaşan,* preşedinte.

La Nr. 1068. In conţelegere cu oficiul protopresbiteral al tractului Sibiiului.

Sibiiu 29 Octobre 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. 364 1884. [930] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. în comuna Vărmaga ţinătoare de protopresbiteratul Geoagiului II, se escrie concurs până la 26 Novembre a. c. st. v.

Salariul anual regulat este 200 fl. v. a. cuartir şi lemne de încălḑit.

Doritorii de a ocupa acest post vor aşterne suplicile lor la subscrisul oficiu protopresbiteral instruite cu documentele prescrise până la terminul susindicat, se face cunoscut încă şi aceea, că deşi numai cu I-a Decembre a. c. cel ales va începe învĕţămêntul, totuşi salariul de 200 fl. i se va esolvì fără scădere.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geoagiului II în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sĕcărâmb, 24 Octombre 1884.

Sabin Piso,
propresb.

Nr. 2249. [929] 3—3

CONCURS.

Pentru administrarea corespunḑătoare a pădurilor comunali şi bisericeşti, cari se află pre teritoriul comunelor, Sĕlişte, Galeş, Tilişca, Vale, Sibiel, Cacova, Orlat, Gurariului, Aciliu, Mag şi Săcel aparţinătoare de cercul Seliştei, comitatul Sibiiului precum şi pentru facerea planurilor de esploatare silvanale, cari vor mai fi de lipsă, prin aceasta se deschide concurs pentru împlinire unui post de silvicultor cercuale.

Reşedinţa oficioasă: Sĕlişte.

Venitele împreunate cu acest post: salariu, bani de cuartir, pauşal de cancellariă şi călătoriă, fac la olaltă 1265 fl. anuali.

Pentru facerea planurilor de esploatare afară de aceasta va venì o remuneraţiune corespunḑĕtoare.

Competenţii, cari afară de recerinţele prescrise în §. 36 art. de lege XXXI ex 1879 şi cunosciinţa limbei oficioase maghiare posed şi limba română şi germână şi totdeodată sunt vĕrsaţi şi în afaceri de administraţiune silvanale, sunt provocaţi a-şi înainta cererile înzestrate cu documente în termin de şese septĕmâni la subscrisul pretor.

Sĕlişte în 5 Novembre 1884.

Pretorele cercuale.

Nr. 356. [933] 2—3

Edict.

Stoica Muntean legiuit bărbat al Anei Ganea amêndoi de religiunea gr. or. din Şulumberg protopresbiteratul Agnitei, care şi a părăsit soţia sa cu necredinţă de 12 ani fără a se şti locul petrecerei lui: se citează prin aceasta ca în termin *de 3 luni dela prima publicare* a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimoniale, căci la din contră procesul divorţial intentat asupră-i, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Dela oficiul protopresbiterale gr. or. al tractului Agnitei ca for matrimonial de I instanţă.

Nocrichiu în 8 Octobre 1884.

Grigoriu Maier,
adm. ppresbit.

Zambach şi Gavora.

Fabrica de vestminte şi recuisite bisericeşti
de rit catolic şi grec. [928] 2—30

în Budapesta, strada Vaţului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, şi pentru societăţi industriale (şi pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelniţe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărţi de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor convenì, se vor schimba cu altele.

Chihlibariu

prima-imperial.

Preţul din întêmplare scăḑut al materialului brut me pune în posiţia de a scădea preţul **cigaretelor de chihlibariu** până la 50%. Amatorilor li se dă deci ocasiune de a-şi procura cigarete din acest material scump pe preţuri ne mai pomenite.

Cigarete 10 cm. lungi în loc de 10 fl. **numai 4 fl. — cr.**
„ 8 cm. lungi în loc de 5 fl. **numai 2 „ 50 „**
„ 7 cm. lungi în loc de 4 fl. **numai 2 „ — „**

Cilindre după fason oriental 20% mai mult.

Cigarete pentru sugări 10 cm. lung în loc de 12 fl. **numai 6 fl.**
„ „ „ 8 cm. lung în loc de 8 fl. **numai 4 „**
„ „ „ 7 cm. lung în loc de 6 fl: **numai 3 „**

Tóate sûnt aşeḑate în o cutie învĕlită în piele Chagrin.

Espedarea se face pe lângă trimiterea preţului, sau cu rambursă. Comisiuni preste 10 fl. franco. Din considerarea marei fluctuaţiuni a preţului materialului brut sunt rĕspunḑĕtoriu numai pentru obiectele aflătoare gata. Observ că garantez soliditatea şi calitatea mărfurilor, şi ce nu ar convenì, sĕ se retrimită pre spesele mele şi eu voiu reîntorna preţul trimis franco.

[919] 3—6

W. Henn,
Viena, X. Dampfgasse II.

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium"

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încăruntire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium" s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal în Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bistriţa:* Fried. D. Hzerberth, farmacist. *Cluş*: Nicolau Scéky, farmacist. *Feldioara:* Wilhelm Shneider, farmacist. *Aiud:* Iosef Oberth, farmacist. *Praid:* A. Weber, farmacist. *Székely-Keresztur* Fr. Ios. Jaeger, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé", alifie orientale pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 32

„Bouquet du Serail de Grolich."

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 130 Sibiiu, Marți 6/18 Novembre 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondențele sânt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru **odată 7 cr.**, — **de două ori 12 cr.**, — **de trei or 15 cr.** rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 5 Novembre, 1884.

Suntem cercați oameni noi cei chemați a inregistra lucrurile, ce se întêmplă în lume. Și dacă une-ori suntem necesitați a face și coniecturi problematice și neproblematice asupra desvoltărei lucrurilor în viitoriu, cercarea cu duplă greutate se aruncă asupra noastră.

Se întêmplă că înregistrăm aḑi un lucru doi în două feliurite chipuri, ambii basați pe unul și acelaşi *„species facti,"* mai de multe-ori însĕ se ivește casul, că se inregistrează lucrurile de tot manc, partea nefavorabilă se retace cu intențiune, ca lucrul, în colori frumoase presentat, se promoveze tendențe și scopuri separatistice.

Preste aceste se mai adauge o grea dosă a cercărei noastre în posiția noastră față cu publicul cetitoriu. Este vechiă ḑicerea: *Quot capita, tot sensus.* Și nime altul ca ḑiaristul a făcut cunoștință cu ḑicerea veche. Este greu a scrie totdeauna după gustul publicului, și și mai greu lucru este a potrivì lucrurile după gustul publicului.

Lucrul ușor se esplică. Noi suntem chemați a înregistra lucrurile genuin, și prin aceasta de foarte multe-ori spunem lucruri contrarie gustului cetitorilor.

Ni se întêmplă că de multe-ori unul și același lucru se repețește prea de multe ori, așa că în cele din urmă el nu mai face efect.

Trebue sĕ o mărturisim că noi încă nu repetăm cu plăcere lucrurile; mai ales însĕ nu acelea, cari produc amărăciune în poporul nostru. Ne-am urît a mai scrie asupra nebunaticei încercări cu maghiarisarea, și în cele din urmă totuși ne supunem sorții, și scriem asupra maghiarisărei, căci suntem siliți a înregistra ceea ce se întêmplă în lume.

Magistratul din Budapesta a creḑut că învêrte osia pământului prin aducerea unui conclus, care ghîdile urechile curentului șovinistic de acuma. El a decis, ca în capitală sĕ nu se mai primească chelneri, cari nu știu ungurește.

Conclusul magistratului fu cassat de representanța orașului.

A venit apoi opinia publică — pressa — și a sberat în gura mare pe coarda cunoscută.

Se chipsuim și noi puțin, căci este vorba de chelneri în legătură cu limba ungurească.

Omul cu mintea sănĕtoasă începe a nu mai pricepe fanatismul pus în mișcare în interesul maghiarisărei, respective a însușirei limbei unguresti. Și este cu neputință a mai urmărì lucrurile cu seriositate, îndată ce ele devin ridicole.

Istoria ne arată cum s'au desvoltat procesul limbistic în statele europene. Mai spicial, rĕmânom la statul nostru, și constatăm, că limba maghiară până la anul 1867 și-a percurs calea sa normală. Nu știm ce cuceriri a făcut ea pe teren științific, și nici nu voim sĕ cercăm adevĕrata stare a lucrului.

Procesul natural a fost următoriul: Cine a avut lipsă de limba maghiară, acela și o a însușit.

Omul de litere mânat spre scrutarea isvoarĕlor păstrate în limba maghiară, și o a însușit, și a făcut studii cu conscienţiositatea, ce caracterisează pe omul de litere. Așa a urmat comerciantul, așa amploiatul dela justiție și administrație, și întocmai a urmat și chelnerul.

Avem casuri și pentru contrariul. O sumedenie de unguri cunosc limba germană, și ei o cunosc de bună samă nu de dragul nemților, ci din motivul că au simțit trebuința sĕ o învețe. Asemenea stă lucrul și cu limba românească. Fără nici o forță au învĕțat ungurii limba românească, și ei o au învĕțat, căci i-au simțit trebuința. Și noi nu comitem pĕcatul lingușirei proprie, susținênd că în Transilvania, Ungaria și Bănat, limba română este limbă diplomatică între unguri, sasi și sêrbi, abstracție făcênd dela armenii cu două fețe de pre la noi și airea.

Cine este curios a afla motivul acestei împregiurări, va cerceta, și el va ajunge la resultate interesante pentru îndreptățirea cursului natural al desvoltărei unei limbi.

Noi constatăm starea lucrului, și trecem la chelneri. Este lucru știut că chelnerii sunt pentru oaspeți și nu oaspeți pentru chelneri. Cu respect la limba maghiară nu va schiopăta asemênarea dacă vom ḑice, că în viața unui stat amploiatul este pentru popor și nu poporul pentru amploiat.

După cunoștințele noastre din chimia organică cunoștința limbei unguresti nu stă în nici o legătură organinică cu mâncarea și beutura.

Premisă aceasta sĕ nu uităm că aici în adevĕr se poate validita procesul natural contra șovinismului, fie acest șovinism ridicat la potența cea mai mare posibilă. Și el se și validitează, căci putem decreta lucruri cât de absurde și sforăitoare, ceea ce esistă și se susține în puterea necessității sale organice, aceea nu se poate modifica după caprițiele frivole ale oamenilor esaltați.

Ḑiariul „Egyetértés" dela 14 Novembre a. c. Nr. 314 a luat practica lucrului, și noi dăm drept fraților dela „Egyetértés."

Fără a sărì în gâtul chelnerilor, ḑiarul estremist propune spre deslegare următoarele pobleme: Sĕ se maghiariseze dynasthia Habsburg, sĕ se maghiariseze curtea dimpreună cu toți amploiații și dignitarii, sĕ se maghiariseze magnații, armata comună cu oficerii, tehnicii jidanii, în urmă și chelnerii.

Toate acestea sunt de lipsă spre scopul sublim: maghiarisarea chelnerilor.

Noi credem că lucrul nici cu atâta nu-și atinge scopul. Va trebuì sĕ se maghiariseze toți germanii, francezii, englezii, italienii, românii, spaniolii etc. de dragul chelneriler unguresti.

„Difficile est satiram non scribere."

Revista politică.

Paralel cu comisiunile din delegațiuni lucră și comisiunile dietei. Ḑiarele ne aduc amĕnunte despre ședințele comisiei financiare în care s'a pertractat budgetul ministrului de culte și instrucțiune publică.

Curioase de tot curioase sunt acestea rapoarte și totodată și foarte instructive. Gimnasiul de model din Budapesta pentru a cărui susținere se spesează sume enorme, progressează rĕu. La plângerile mai multor membrii din comisie ministrul de culte și instrucțiune publică a promis, că va face tot posibilul pentru delăturarea rĕului.

Trecem preste universitatea din Cluș, care după cuvintele lui Hegedüs are frumoasă chemare și din punct de vedere al *naționalităților*; trecem și preste scoala medie din Vaag-Neustadt, care după spusa ministrului trebue susținută *din considerarea importanței ei pentru slovacii din apropiere*; trecem și preste preparandii, căci după spusa lui Stefan Rakovszky învĕțătorii dela scoalele populare pot lucra mai cu efect *contra agitațiunilor naționalităților*, trecem preste aceste și ne oprim la scoalele pentru copii mici.

La întrebarea lui Iosif Madarász cu privire la *progresul scoalelor poporale în limba ungurească,* ministrul Trefort respunde; **„În maghiarisare sunt a se constata mari progresse."**

În puține cuvinte am dat scheletul principielor pe care se basează la noi instrucțiunea publică.

Puterile europene s'au întrunit de nou în conferență, spre a regula marginile Africei spre marea mediterană.

Conferența aceasta este cunoscută sub numele conferență pentru afacerile din Congo. Ea s'a întrunit Sâmbătă după ameaḑi la 2 oare. Convocată de principele Bismark, ea fu deschisă prin el. După

FOIȚA.

Desvoltarea și însemnătatea monachismului primitiv.

(Tractat istorico-teologic de **G. J.**)

> Motto: *Manus suas in Orientem Occidentemque porrexit, ut iam nullus esset terrarum angulus tam remotus, quo non religio dei penetrasset, nulla denique natio tam feris moribus vivens ut non suscepto Dei cultu ad iustitiae opera mitesceret.*
>
> *Lactantiu, de morte pers. Lieb. I. C. X. 3.*

Ideia despre ḑeitate au fost adoptată și esplicată încă dela începutul omenimei de către popoarăle cele mai primitive într'un chip sau într'altul. Vicisitudinile obvenite în viața popoarĕlor preistorice, necesitățile reclamate în lupta lor pentru esistență, temerea de o putere omnipotență. *Dii me tuentur. Hor. Carm. I. 17, timor fecit deos)* toate aceastea au avut o deosebită influință asupra facultăților spirituale ale omenimei făcêndu-o accesibilă spre admiterea esistenței unei puteri supranaturale.

Omenimea pĕtrunsă de acest adevĕr nedisputaver, se nisuia a da espresiune simțemintelor de reverință internă către acel Necunoscut, despre care și făceau cele mai eronate imaginațiuni.

Simțemintele acestea de adorațiune sunt efluxsul pietății, inherente naturei omenești. „Pietatea este partea intuitivă pentru conceptele religiunei și ca o formă hotărîtă a vieții spirituale constitue aceea ce numim ființa psichologică a religiunei *)."

Popoarĕle anticreștine și manifestau simțemintele de pietate în deosebite forme amĕsurat imaginațiunilor cu respect la conceptul ḑeității. Unele mergeau așa departe, încât atacau demnitatea și destinațiunea omenească, altele earăși erau conduse de principii mai puțin esagerate, toate însĕ au degenerat într'o ascesă și contemplațiune mistică, cari au fost basa sistemului întreg al instituțiunilor divine: al jertfirei, curăției și espiarei.

Susceptibilitatea spre o ascesă mai mult sau mai puțin esaltată este caracteristica religiunilor naturale la popoarĕle politeistice. Indienii personificând natura în concepțiunea Brachmanică — principiul lumei și al totului — serveau de tot atâtea membre ale lui Brachma, cu care ținteau a se identifica. Sistemul evoluțiunei odată statorit, sinuciderea nu era crutată, din contră, în ea privea fie care indian mijlocul cel mai sigur spre scopul ce-l urmărea. În Budhaism ascesa degeneră în suportarea de chinuri și torturi voluntare înspăimântătoare; iregularitățile comise aveau de urmare — drept satisfacțiune — tîmpirea posibilă a calităților spirituale, analoge cu ale principiului lumei. Misticiul Budhaist cerca sĕ nimicească esistința Eului, la care putea ajunge prin un fel de sinucidere spirituală și prin abstracțiunea dela tot conținutul conștiinței hotărîte. Numai acela se face părtaș de o mântuire completă, care arunca toate legăturile vieții acestia și ducea o viață contemplativă în sĕrăcie și castitate.

Aruncând o privire generală preste religiunile monoteistice, care prin caracterul lor scientific și cultural divergează de pantheism, vom observa că la acestea înclinarea spre contemplațiune religioase este o emanațiune a religiunei respective, servind totdeodată de mijloc puternic pentru conservarea și generalisarea aceleia. La iudei, după ce acestia s'au emancipat de aberațiunile esaltate din Orient, ascesa devenì mai suportabilă și se mărginea pre lângă aducerea jertfelor prescrise, precum și pre lângă abținerea dela ocupațiune în numite timpuri, și dela unele mâncari nepriincioase din causa climei ferbinte. Dealtmintrea circumcesiunea și alte formalisme goale treceau înaintea lor de legi sfinte și mijloace unice spre a face pe om bun și bineplăcut lui Dzeu.

---

*) O. Pfleiderer, „das Wesen der Religion II pag. 200 Leipzig."

cum ni se spune conferenţa s'a constituit astfel: La propunerea delegatului italian principele Bismark fu ales de president. In secretariat fu ales secretariul de ambasadă al Franciei Raindre, contele Wilhelm Bismarck şi viceconsulul Schmid. Prima şedinţă după întêmplata constituire va fi astădi.

Conferenţa s'a deschis în palatul de gală al cancelarului Bismarck şi representanţii puterilor s'au postat după rêndul alfabetic al ţêrilor lor, servind de cinesură numirea francesă. Între doi *colossi-Allemagne* Germania şi Russie — Russia stă strâmtorată Europa întreagă.

Ca doi şerpi gigantici string în inele aceste două state diplomaţia europeană. Şi lumea a adoptat numirea francesă a ţerilor ca sĕ ajungă Germania cu Rusia la margini.

După ştirile mai nouĕ ambasadorul Italiei din Viena a comunicat ministrului de esterne Kálnoky satisfacţia guvernului italian cu declaraţiunile ministrului nostru de esterne în delegaţiunile austriace.

Austria şî Orientul *)

Austro-Ungaria 'şi face fără sgomot pacinică ei consistă a peninsului balcanice şi susţinută prin mâna vêrtoasă a principelui de Bismarck, ea se lasă sĕ alunece dulcişor spre Salonic si marea Egea. Aceste sunt fapte sigure positive, ce este tot atât de prisos de a le nega pe cât şi de a le ascunde. Este mult mai bine, din contră, de a privì lucrurile în faţă, de a le desvălì cu curăţenie: căci dacă evenimentele vor urma cursul lor natural, monarchia dualistă va devenì pănă a nu se sfêrşì acest secol împeriul orientului şi acest fapt merită sĕ se ocupe lumea de dênsul.

Avênd întrarea pe două mări, Adriatică şi Archipelul imperiul Orientului guvernat de Habsburgi, va face contra greutate imperiului occidentului, guvernat de Hohenzollern, precum confederaţiunea statelor Germaniei sudului gravitează în giurul împeriului Occidentului.

O! Aceasta nu este un plan închipuit, întemeiat pe presupuneri şi zămislit de creeri bolnavi. Este destul se vadă cineva faptele pentru a se convinge că acest plan este în deplina cale de esecutare.

Toţi au audit vorbindu-se de podul măreţ făcut pe Sava între Semlin şi Belgrad. La ce ar servì el, de nu ca trasura de unire între Austro-Ungaria şiOrientul?

S'a inaugurat de curênd linia căii ferate dela Belgrad la Nisch. De ce elemente s'a compus maioritatea asistenţelor? De invitaţi veniţi, în mare numĕr, din Viena şi Pesta.

In sĕrbările din acele dile, stradele şi casele din Belgrad fură împodobite cu drapeluri austro-ungare şi sêrbe în mănuchi, semne de o strênsă unire între ambele ţĕri.

Aceste mănuchiuri au semnificarea lor pentru cei care bagă de seamă, şi învederat este că nu s'a făptuit o linie de 244 de chilometre cu singurul scop de a înlesnì transitul a câtor-va mii de boi şi oi şi a câtor-va sute de kintale de grâu. Deschiderea liniei dela Belgrad la Nisch are cu totul o altă însemnătate. Ea afirmă luarea în posesiune a Serbiei de către Austro-Ungaria, şi se va da învoire acestei din urmă puteri de a îndeplinì în indeletele lucrarea de asimilare, cu ştiinţă urmărită de la tractatul dela Berlin. Da, negreşit se va face un schimb mai activ al produselor pămêntului şi ale industriei, dar fie-care ştie că transacţiunile comerciale sunt cel mai bun mijloc — totdeauna întrebuinţat în lipsa giulelelor de tun — pentru a face sĕ pătrundă la cei slabi ideile şi înriurirea politică a unui vecin tare şi ambiţios.

Aceste vor fi, de sigur, pentru poporaţiunile sêrbe efectele imediate ale deschiderii liniei dela Belgrad la Nisch.

Nu voim altă dovadă decât mărturisirea ce a scăpat, între păhare unuia din asistenţii la banchetul inaugurării. „Calea ferată dela Belgrad la Nisch strigă dênsul, nu va avea drept singur resultat de a desvolta relaţiunile comerciale între Serbia şi Austro-Ungaria. Ea va întărì încă şi amiciţia ambelor ţĕri şi va deveni temelia nemişcătoare a mutualilor prosperităţii."

Este fără îndoială o mare reservă aceste cuvinte dar pentrucel care ştie cetì şi înţelege, dechiararea este pe cât se poate mai limpede.

Cu aceasta diarul din Paris „le Soleil" esmite următoarele cugetări:

„Propăşirea materială," eată ce făgădueşte Austria mândrelor poporaţiuni ale Sêrbiei, coboritorilor, cutezătorilor tovarĕş al lui Stefan Duşan.

Nu li se vorbeşte de libertate, de glorie, de mărire naţională. Nu i mai numeşte Piemontezii Balcanilor. Conceperea marei Sêrbiei, a marelui imperiu al slavilor sudului, nu mai este decât un vis stins, o vedenie ce a perit. Adio visuri ambiţioase. Singură ambiţiune a Sêrbilor, deveniţi umilii vasali ai Habsburgilor, trebue sĕ fie de a-şi vinde boii şi grânele pe têrgurile Vienei şi a le Pestei; Pentru aceasta sunt ajutaţi a-şi face o cale ferate. Cele trebue mai mult? Se poate considera că de acum înainte Serbia este, ca şi Bosnia, o anecsă a monarchiei Austro-Ungare."

Aceste toate însĕ nu sunt încă decât prima staţiune, scopul este anecsarea Salonicului, punt minunat, aşedat pentru a devenì marele întreposit al comerciului Europei centrale cu Orientul. Deci Austria speră sĕ ajungă aici în doi ani, în virtutea tratatului dela 1883, încheiat între dênsa, Serbia şi Turcia, şi care prescrie că la 15 Octombre 1886 sĕ fie sfêrşită juncţiunea liniei Belgrad-Nisch şi Salonic ce se face acum. Sunt numai 70 de chilometri de făcut pe teritoriul otoman, doi ani sunt de ajuns pentru aceasta lucrare, şi când trunchiul care are sĕ unească Nişa şi Vranja cu Salonicul se va pune în sploatare, austriacii vor avea toată înlesnirea de a străpunge Macedonia precum au strĕpuns Sêrbia. Austro-Ungaria va fi atunci foarte apropiată de împlinirea visurilor sale. Ambele ei capitale Viena şi Buda-Pesta, vor fi simburele marelui central austro-german, care, avênd aceste două punte estreme ale sale la Hamburg şi la Salonic, va unì comerciul nordului cu acela al Mediteranei orientale.

Atunci Habsburgii vor deplinì opera politică, constituind sub a lor igemonia confederaţiunea Balcanică, atragênd în sfera de acţiune a monarchiei Austro-Ungare, Bulgaria, Rumelia Orientală, Muntenegru, fără a uita pe România, ţeară de sânge latin, pe care Austria a lucrat'o deja în vedere de a-şi stabilì predomnirea *)

Nu s'a vorbit deja de proiectul ce-ar avea împĕratul Francisc Iosif de a visita Bosnia în primăvara viitoare, şi a primì la Seraievici pe regii României şi Serbiei şi pe principii Bulgariei şi Muntenegru? Ne îndoim foarte ca atunci pacea Europei va părea tot atât de asigurată pe cât se pare acum a fi; căci, pe cum dice d. Kérohan „când un suveran puternic, care are ţintiri ambiţioase, alianţe tari şi o mare armată, 'şi face un parter de regi, popoarele n'au de ce sĕ fie liniştite. Florile cari cresc în acele parteruri au coloarea sângelui şi mirosal prafului de puşcă."

Cu toată întâlnirea dela Skiernievici, suntem în ajunul unei lichidări; este greu ca o operaţiune atât de complicată, atingênd atâtea interese contrarii sĕ se poată face cu bună învoire. Şi apoi, toţi ştiu că in politică lichidările se tractează prin ceea ce cardinalul Richilieu numea *l'ultimio ratio regum.*

„Romanul."

---

*) De d. Gaston de Fresnes. Dimineţele Spaniole Nro. 8 şi 9. 23 Oct. (1 Nov.) 1884.

*) La 1856, când fu silită sĕ-şi retragă ostirile din principate organele ei acreditate diseră: — „Ce nu puturăm câştiga pe calea diplomatică vom lua pe calea economică".

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

Viena, 11 Novembre 1884. Dle Redactor! Între feliuritele distracţii ce ţi se oferesc prin cetăţile mari, eşti surprins într'un mod plăcut, când ţi se dă ocasiune de a putè vedea câte ceva şi de prin ţara ta. Aceasta e şi ceva propriu naturei omului şi în special noue românilor în cari dorul de ţara propriă, formează una din insuşirile noastre caracteristice. Astfel de ocasiune plăcută ne-a procurat domnul I. C. Lugoşian, un cunoscut artist de preste Carpaţi, de care se şi făcu puţină vorbă în dilele trecute prin diarele noastre. Acesta în trecerea sa spre Paris unde merge spre a-şi completa studiile urmate în conservatoriul din Bucureşti, s'a decis a da o representaţiune românească pentru românii din Viena. Ca în totdeauna şi de astădată germanii s'au arătat că sunt cu mult mai superiori în cultură maghiarilor pe la cari trebuesc multe pocloane, până ce 'ţi încuviinţează o producţiune atât de nevinovată precum a fost şi cea de faţă. De altcum maghiarii prin purcederea lor ne arată că sunt cuprinşi de frică încep a vedè năluci, şi se sparià chiar şi numai de umbre. De sigur au avut motive ascunse pentru cari nu i-au permis domnului Lugoşian ca sĕ dee representaţiune prin Bănat. Nu cumva se vor fi temut că astfel de producţiune va însufleţì pre români spre a sĕrba centenariul lui Horia? Se poate şi aceasta. Dacă va fi aşa sĕ le fie de bine. De altcum sĕ revenim la representaţiunea dată în Viena. — Timpul hotărît pentru producţiune a fost Joi seara în 6 lunei curente.

Dênsul ne-a delectat, esecutând, moţul din Ardeal, „Cocoana Chiriţa" neşte cuplete, jidovul şi o declamare. Intru cât a succes sau ba nu ne ţinem competenţi a judeca. Ceea ce însĕ putem sĕ o dicem cu inimă liniştită este că domnul Lugoşian prin representaţiunea sa ne a causat o plăcere şi pentru aceasta nu putem decât sĕ-i fim mulţămitori. Talentul cu care este înzestrat pre lângă o scoală bună va putè face din trênsul un artist de frunte. La acestă producţiune au luat parte junimea română din Viena precum şi unele familii române şi germane.

Cu bucurie venim a constata că printre cei presenţi am putut numĕra şi vre-o câţiva studenţi italieni. Au sosit timpul când fraţii de un sânge încep a se cunoaşte: când fiul Romei de prin

---

Creştinismul, adevĕrata religiune mântuitoare, nu putè se rĕmână nealterat în direcţiunea contemplaţiunei religioase, ascesa se lăţì cu o iuţime sfăşietoare preste tot orientul, de unde apoi luând o formă mai perfectă se transplântă şi la popoarele occidentale.

Cred că nu va fi de prisos a cerceta acum după causele şi împregiurările pe cari se basează înclinarea spre o viaţă contemplativă în creştinism.

Este ştiut, că gradul de cultură precum şi predispoziţia spirituală a unui popor atârnă în mare parte şi dela posiţia lui geografică şi climatică. Naţiunile sudice preste tot sunt mai accesibile spre întreprinderi ideala, ca popoarăle apusene; idea odată generalisată, ea prinde rădăcini foarte adênci în inima orientalului şi el supus fiind zonei ferbinte cearcă a o realisa, dar de multe ori cade în estrem. Orientul au îmbrăţoşat creştinismul în toată valoarea lui dar neputând pĕtrunde deodată în esenţa principiilor aceluia, cădu în contemplaţiuni mistice. Clima cea ferbinte, puternica lumină a soarelui resĕritean precum şi alţi agenţi cosmci şi telurici au influinţat într'un mod împreunător asupra popoarĕlor orientale făcândule dispuse spre meditaţiuni şi contemplări ideale.

Pe lângă aceasta principiile religiunei păgâne erau în contradicere cu adevĕrul propagat de marele înveţător-profet şi rege. Deja Tacitus caracterisează creştinismul de o superstitutiune periculoasă. Puterea statului privea în religiunea creştină o instituţiune îndreptată contra principiilor filosofice. Lupta reacţionară între păgânismul putred şi creştinism era aşadar inevitabilă. Se însceneadă de catră guvernatorii păgâni maltractările şi persecuţiunile cele mai crâcene în contra creştinilor. Această împregiurare funestă au dat crestinilor ansă de a-şi alege drept asil de scăpare pustietăţile, munţii şi alte locuri isolate unde apoi scutiţi de presiunea puterei statului păgân ducea o viaţă contemplativă.

Causa principală o aflăm în zelul şi devotametul cel deosebit către învĕţăturile mêntuitoare ale lui Chs. El însuşi a îndemnat pe creştini spre o vieţuire simplă şì religioasă.*) Îndemnările acestea le propagă chiar şi Apostolii în misiunea lor de pescari de oameni, cari prin faptele lor măreţe şi prin vieţuirea lor simplă au fost însişi modeluri de abnegaţiune. Această ferbere internă, acest pietism mai mult sau mai puţin asagerat se recomândă chiar şi de către ss. părinţi (Iustin Martirul). Tradiţiunea bisericească ne păstrează foarte multe urme eclatante despre esemple de abnegaţiune şi alte virtuţi creştineşti. Marele Andrei, nemuritoriul metropolit Şaguna vorbind despre începutul vieţii monachale astfel ne dilucidea starea lucrului: „Era atunci o luptă mare a inimei după cultivarea în cele sufleteşti şi un dor nesaţios după adevĕrul Evangeliei lui Chs. Spiritul religios era aşa de înfocat şi de vioiu, omenirea aşa de tare deşteptată prin strămutările produse de crestinism, încât acele iviri în vieaţa crestinească erau de toate dilele;" *) ear Chateaubriand accentuâd oportunitatea acestei năvălii vehemente dice într'alte următoarele: „Chiar şi escesul întâielor asprimi ale Crestinismului era necesar; trebuia sĕ esiste martiri ai castităţii, când erau prostituţiuni publice; trebuia se fie penitenţi acoperiţi în cenuşă şi sac, când legea autorisà cele mai mari crime în contra moravurilor; trebuia se fie eroi ai carităţii când esistau monstrii ai barbariei, şi în fine pentru a depărta un popor corupt dela înjositoarele lupte ale circului şi dela arenă, trebuia ca religiune sĕ aibă aşa dicênd atleţii şi priveliştele sale în deşerturile Tebaidei" **)

(Va urma).

---

*) „De vrei sĕ fi perfect, mergi, vindeţi averea, ia-ţi crucea şi urmează mie . . . . şi vei avea comoară în ceriu." Mat. XVI. 24.

*) Şaguna, dreptul canonic, pag. 148

**) Biserica Română, Nr. 23 a. 1883.

văile Carpaţilor şi de pe ţĕrmurii bĕtrânei Dunăre întinde mâna frăţească aceluiaşi fiu din senina ţara Italia, nu însĕ la vetrele lor părinteşti, ci într'o ţară streină unde ambii au alergat pentru a se adăpa din bogăţia ştiinţei în acest centru de cultură european. De pre feţe puteai cetì ce se petrecea în interiorul lor, când domnul Lugoşian apăru în costum românesc la „moţul din Ardeal.“ În adevĕr te şi frapează frumseţa aceluia cu deosebire prin unele părţi locuite de români. De dorit ar fi însĕ când şi mai des am convenì cu fraţii italieni, cari par atât de amicabili încât 'ţi pare se tot trăeşti cu ei după ḑisa românului.

Ca de încheiare constatăm că a servit şi aceasta ca un moment bine venit, pentru de a ne aduna într'un numĕr frumos, şi a ne petrece româneşte.

Corespondentul.

Sosirea MM. LL. Regele şi Regina în capitală.

Despre sosirea părechei regale în Bucureşti cetim în „Voinţa Naţională.“ — Aseară la 7 oare şi 10 min. Maiestăţile Lor sosiră cu un tren special în gara de Nord.

Pe peronul gărei se afla înşirată o companie din regimentul I. de linie cu drapel şi musică.

Întrarea trenului regal în gară fu salutată prin presentarea armei şi întonarea imnului regal.

La scoborîrea din vagonul regal, Maiestăţile lor fură întîmpinate de dnele Pia Brătianu, I. Câmpineanu, Sturdza, dra S. I. C. Brătianu şi altele, de dnii ministri D. Sturdza, I. Câmpineanu, G. Chiţu, N. Voinov şi G. Lecca, de principele D. Gr. Ghica, de dl general Cernat, de comandantul corpului II. de armată, de dl general Creţeanu, şeful casei militare a Maiestăţei Sale Regelui, însoţit de toţi dnii adjutanţi regali precum şi de un numĕros stat-major de oficeri superiori printre cari am observat pe dnii colonel-adjutant Candiano-Popescu, comandantul regimentului 3 de călăraşi, colonelii Budişteanu, comandantul pieţei, S. Băicoianu, directorul general al ministerului de resbel, Poenar, I. Lahovari, Horbaski, Maca, Holban, Chiriţescu, etc., de dl general Radu Mihai, prefectul poliţiei Capitalei, dl colonel Pastia, directorul general al poştelor şi telegrafelor şi alţii.

Din trenul regal se scoborâră şi dnii I. C. Brătianu, preşedintele Consiliului, general-adjutant Fălcoianu, ministru de resbel, şi G. Cantacuzin, directorul general al căilor ferate, cari întâmpinară pe Augustii Suverani la Vêrciorova, precum şi dl Em. Culoglu, prefectul judeţului Ilfov, care eşise la Titu spre a saluta de bună sosire pe Majestăţile Lor în numele judeţului.

După ce persoanele presente salutară de bună venire pe Maiestâţile Lor, M. S. Regina, avĕnd în mână mai multe buchete de flori, precedată de dl general Radu Mihai şi însoţită de principele D. Gr. Ghica şi de doamnele mai sus citate pătrunse, prin mulţimea care se afla pe peron şi aclama cu entusiasm pe graţioasa noastră Regină, în saloanele regale ale gărei.

M. S. Regele, după ce se întreţinu câteva momente cu dnii ministri şi oficerii superiori, pătrunse de asemenea, în mijlocul celor mai călduroase aclamaţiuni, în saloanele regale de aşteptare.

Acì Maiestăţile Lor Regele şi Regina fură întîmpinate de I. P. S. S. Mitropolitul Primat, de P. S. S. Episcopul de Roman şi de un foarte mare numĕr de doamne şi domni din înalta societate Bucureşteană.

Dintre doamne, cari veniseră în mare numĕr sĕ salute sosirea Maiestăţilor Lor, am observat, afară de soţiele dlor ministrii Brătianu, Sturdza, Fălcoianu, Câmpineanu, pe dnele general Radu Mihai, general Cernat, general Arion, colonel Candiano Popescu, colonel Mărculescu, Coralia Săvescu ,Eug. Costinescu, D. Ionescu, de Hertz, maior Vlădoian şi altele.

Dintre bătbaţi am observat pe dnii Filitis, procuror general la înalta Curte de Casaţiune, T. Văcărescu, ministrul ţerei la Bruxel, Em. Grădiştean, preşedinţele înaltei curţi, Săvescu, procuror pre lângă aceeaşi curte, Al. Orĕscu, Ciru Econom, procuror general la Curtea de apel, Populean, procuror la aceeaşi Curte, D. Ionescu, advocat, C. C. Arion, C. Fleva, primariul capitalei C. F. Robescu, C. R. Manolescu, secretarul general al ministerului domenielor, Gr. Cantacuzin, directorul general al teatrelor, şi alţii.

Comerciul capitalei s'a grăbit de asemenea a saluta sosirea Măiestăţilor Lor Regelui şi Reginei printr'o delegaţiune compusă din dnii Stefan Ionide, Stancu Bechianu, Gr. Cupşa, D. Tănăsescu, V. Socec.

După ce Maiestăţile Lor Se întreţinură mai bine de o jumĕtate de oară cu mai toate persoanele presentate, Augustii Suverani luară loc într'o trăsură închisă, în care abia puteau sĕ încapă numeroasele buchete de flori şi coroane primite atât în gară cât şi pe drum, şi se îndreptară spre palatul regal din capitală.

Trăsura regală era escortată de douĕ plutoane de gendarmi călări, comandate de dl căpitan Fănuţă, şi precedată de dl general Radu Mihai, prefectul capitalei.

Curtea gărei era plină de lume, care întimpină cu strigăte de ura eşirea Maiestăţilor Lor din salonul regal.

Calea Griviţei şi calea Victoriei până la palat era îndesată asemenea de lume, care cu entusiasm aclamau pe Suverani.

Aḑi un însemnat numĕr de cetăţeni şi de doamne, cari n'au putut asista la gară, s'au grăbit a se înscrie la palatul din capitală, salutând reîntoarcerea Maiestăţilor Lor în deplină sănĕtate.

Varietăţi.

* (Promovare.) Sâmbătă la 2/15 Novembre fură promovaţi la rangul de Dr. în drept domnii Ioan Meţian, Octavian Rusu şi Duma Florian la universitatea din Budapesta.

* (Hymen.) Dumineca la 4/16 Novembre a. c. şi-a sĕrbat cununia în biserica noastră din Mihalţ domnul Ioan Puntean, ales paroch în Vingard, cu domnişoara Ludovica Patachy.

Le dorim vieaţă fericită şi îndelungată.

* (Hymen.) Domnul Nicolau Adamoviciu, cleric absolut, la 8/20. Novembre a. c. la oarele 12 'şi va sĕrba cununia în biserica noastră din Bucium Poieni cu domnişoara Eva Iancu născută Jurca.

Din partea noastră le dorim fericire şi viaţă îndelungată.

* (Postal. Cu 16 a lunei curente începênd se deschide oficiu postal în comuna Cristian, comitatul Braşovului, şi va sta în legătură de toată ḑiua cu oficiul de poştă dintre Rêşnov şi Braşov.

Va espeda epistole simple şi recomandate şi asignaţiuni postale în preţ până la 200 fl.

Mersul:

Pleacă din Bran	la oarele	6	30	min. dimineaţa.
Ajunge la Rêşnov	„ „	8	—	„ „
Pleacă din Rêşnov	„ „	8	30	„ „
Ajunge la Cristian	„ „	8	55	„ „
Pleacă din Cristian	„ „	9	—	„ „
Ajunge la Braşov	„ „	10	20	„ „
Pleacă din Braşov	„ „	12	30	după ameaḑi.
Ajunge la Cristian	„ „	1	50	„ „
Pleacă din Cristian	„ „	1	55	„ „
Ajunge la Rêşnov	„ „	2	20	„ „
Pleacă din Rêşnov	„ „	2	35	„ „
Ajunge la Bran	„ „	4	5	„ „

— În legătură cu aceasta se schimbă mersul postei între Rêşnov — Zerneşti.

Pleacă din Zerneşti	la oarele	6	30	minute dimin.
Ajunge la Rêşnov	„ „	8	—	„ „
Pleacă din Rêşnov	„ „	2	35	după ameaḑi.
Ajunge la Zerneşti	„ „	4	5	„ „

* (Musică). În Bucureşti s'a înfiinţat sub numirea „*Buciumul*“ o societate cu scopul de a cultiva musica. În fruntea ei este dl Tit Maiorescu.

Domnul Maiorescu în fruntea acestei societăţi! Eată pentru ce luăm notiţă despre înfiinţarea ei. Numele domnului Maiorescu ne dă garanţia că „Buciumul“ va bucium cu demnitate, ridicându-se preste frivolitatea, cu care a început a se tracta musica în unele foi intitulate Musicale.

* (Aniversarea a XXI) a societăţii literare Junimea, fundată în Iaşi, de dnii Maiorescu, Alecsandri, Iacob Negruzzi, Nicu Gane, Carp, şi alţi literaţi, au fost sĕrbată prin un banchet dat în hotelul Traian. La acest banchet mai toţi membrii societăţii, în frunte cu dni Alecsandri şi Maiorescu, au luat parte.

* (Arderea cadavrelor.) Numĕrul cremaţiunilor din Coburg întrece cifra de 200. Dela 1878, atunci s'a creat aici aparatul crematoriu, numĕrul cremaţiunilor (cadravelor arse) s'a mărit din ce în ce. Din 200 morţi supuşi arderei se numĕră 62 din Gotha şi 138 streini, din acestia 126 bărbaţi, 69 femei şi 5 copii.

* (Studente române.) Cetim în „Adevĕrul:“ Ḑiarele din Paris anunţă, că la concursul pentru esternat în spitalele Parisului s'au presentat 347 candidaţi, dintre cari 6 femei: 4 de naţionalitate rusă, 1 română şi 1 turcă.

* (Cât scade ḑiua în Novembre)? In 1-ma Novembre soarele a rĕsărit la 6 oare 46 minute şi a apus la 4 oare 41 minute, aşadară lungimea ḑilei a fost 9 oare 55 minute; în 30 soarele va rĕsărì la 7 oare 28 minute, aşadar lungimea ḑilei va fi 8 oare 42 minute. — Conform acestora ḑiua în luna lui Noemvre va scădea cu 1 oară 13 minute, în aceiaşi mĕsură noaptea — care în 1-ma Novembre a fost de 13 oare 5 minute — tot cu atâta va creşte sau în 30 Novembre va fi de 14 oare şi 15 minute.

* (Din viaţa Mariei Terezia) se aminteşte, că în 1796 împărăteasa ar fi demandat ca decanatul din Braşov şi Sibiiu, care până acì aparţinea la diecesa Strigoniului, de acì înainte are sĕ facă parte din diecesa transilvană. In contra acestui emis capitulul din Strigoniu a protestat, ear împĕrăteasa a scris cu mâna sa proprie pre protestul capitulului: „Eu sunt episcopul!“ *)

* (Mireasa precautâ.) Întrunul din concertele cele mai cercetate, fiul unui advocat a făcut cunoştinţă cu o artistă. Relaţiunile de cunoştinţă în curênd s'au prefăcut în relaţiuni de amor şi tinĕrul nostru — fără consimţĕmêntul părinţilor sei — şi-a fidanţat coconiţa de soţie. Fidanţaţii duceau o lume fericită, când odată mireasa pretinde dela mirele ei, care era rom. cath., ca înainte de ḑiua cununiei sĕ păşască la religiunea protestantă. Tot odată i-a împărtăşit că şi ea — cu toate că până aci a fost o catolică evlavioasă — va trece la protestanţi. Mirele nu putea înţelege de loc capriţiile miresei sale; într'o sară însĕ aceasta, îndecursul unei conversări confidente, i espune causele sale. Veḑi iubitul meu — i-a ḑis mireasa petulantă — la catolici căsătoria e taină şi prin urmare indisolvabilă. În decursul vieţii conjugale însĕ nu odată vine omul în neplăcuta posiţiune, pentru un lucru sau altul care nu-i convine, sĕ ceară divorţul. Este mai bine deci ca în astfeliu de casuri căsătoriţii sĕ fie protestanţi. Pe mirele idealist la surprins într'un mod neplăcut aceastâ împărtăşire, dar cu toate aceste şi-a călcat pe inimă şi nu i-a rĕspuns nimic. În ḑiua următoare artista se trezeşte cu o epistolă de următorul cuprins: „Domnişoară, Dta eşti precautâ. Permite-mi ca eu sĕ fiu şi mai precaut — aşa i se şede bărbatului. Dta nu creḑi că relaţiunile noastre vor avea o durabilitate eternă, prin urmare eu le dau o viaţă şi mai scurtă. Prin aceasta te desleg de legătura făcută, căci dacă suntem necesitaţi a ne despărţì, cred e lucru mai înţelepţesc a ne despărţi înainte, decât după cununie.“

Ca în cetitorii nostri sĕ nu se nască dubietate despre autenticitatea acestei întêmplări amintim, că ea s'a petrecut în capitala Ungariei, între fiul unui advocat cu o artistă magiară. Cel puţin astfel ni o spun foile magiare.

* (Meschinării). Sub această titulă, ḑiarul „Românul“ comunică următoarele: „Redactorele şef al unui ḑiar din Londra oferă cetitorilor sei un premiu de 2 livre 2 şterlingi, pentru cea mai bună definiţiune sau cel mai bun esemplu pentru cea mai mare meschinărie.

Eată câteva specimene din cele trimise deja:

A împrumuta una mie livre şterlinge dela cel mai bun amic spre a acoperì cheltuelile trebuincioase pentru ai fura nevasta.

A lua inelul de logodnă al nevestei sale şi al vinde spre a se duce se petreacă cu o altă femeie.

A lua de soţie o femeie pentru banii ei şi a-i imputa apoi că face cheltueli de toaletă.

În fine, de a profita de o ploaie torenţială spre a se adăpostì sub întrarea unui umbrelar.“

* (Despre cholera din est an.) Periclul indian a ajuns în capitala Franciei. Epidemia mai întâiu a erupt în Iulie în părţile de miaḑă-ḑi ale Franciei în Toulon. Nu încape îndoială, că aici a provenit din regiunile infectate ale canalului Suez. În Toulon a prins rădăcini şi nutrită atât prin împrejurările sanitare rele cât si prin căldura de vară, a adus perirea multora, dar a causat şi pagube materiale enorme. Din Toulon s'a transplântat epidemia în Marseille, unde ca şi în Toulon a avut acelaşi resultat. Cu aceasta, se vede, că a încetat în Francia. S'a rĕspândit încă în vr'o câteva departamente din miaḑă-ḑi, s'a aşeḑat în vro câteva cetăţi mai mari, ca în Arles, dar i-a scăḑut mult din putere după ce s'a retras cu totul spre miaḑă-ḑi, în Italia, unde a cercetat cetatea Neapole mai târḑiu Genua. Spre miaḑănoapte toţi au cugetat că i este închis drumul.

Dar ce sĕ veḑi în a trea sĕptĕmână a lunei lui Octomvrie s'a rĕspândit ştirea, că întrun port mic francez despre miaḑă-noapte în Yport s'ar fi ivit casuri de choleră. De această însĕ nimenea n'a ţinut cont, căci considerând, că timpul dă din ce în ce în spre earnă, epidemia nu va lua dimensiuni mai mari. Oaspele necruţător însĕ câteva ḑile mai târḑiu se află în Nantes; acest oraş care are 130,000 locuitor în partea cea mai mare industrieşi şi negustori, care e ce e drept de 50 kilometri depărtare de oceanul Atlantic dar stă în legătură cu acesta prin portul Loire, şi se poate privì de un oraş litoral. Avênd în vedere numĕrul considerabil al locuitorilor din acest oraş perderile n'au fost tocmai considerabile, dar cu toate aceste de aici s'a transplântat şi în Paris.

În Paris deja prin Iulie şi August au ocurat ici coalea câte un cas de choleră, şi cuprindea cu deosebire pe indiviḑii refugiaţi aici din părţile de miaḑă-ḑi, din Toulon sau Marseile. Boala nu a fost privită de periculoasă şi spiritele au început a fi mai puţin agitate cu atât mai vĕrtos cu cât guvernul şi oraşul ca atare a făcut toate cele putincioase pentru a delătura tot din ce ar putea proveni o rĕspândire a cholerei. Luna lui Septemvrie de asemenea a adus vr'o câte-va casuri, dar aceste au rĕmas sporadice. Tot aşa a durat aceasta până în 18. Octomvrie. În ḑiua aceasta au fost un cas de choleră, care şi el s'a privit sporadic şi ca neavênd o putere epidemică. Numai dupăce au început a murì mai mulţi în Nantes i-a cuprins şi pe Pariseni cugete mai serioase despre acest periclu şi cu drept cuvênt, căci din 1-ma Noemvrie îmbolnăvirile au fost tot mai dese. Noembrie 5 şi 6 au fost dilele în cari cholera au luat coloare epidemică în Paris. După ştirile primite, ea a erupt în diferite părţi ale oraşului. In 7 Novembre dela miedul nopţii până la 4 oare dimineaţa s'au bolnăvit 4 inşi. Cas de moărte însĕ n'a fost. E mai respândită în părţile, unde popuraţiunea e prea îndesuită şi unde împrejurările sanitare sunt rele.

---

*) Aceasta notiţe după ḑiarele germane au figurat în toate ḑiarele ungureşti. O reproducem şi noi cu observarea, că Maria Theresia a trebuit sĕ subscrie acest protest la 16 ani după moartea sa întêmplată la 1780. Red.

După opiniunea medicului Broărdel cholera are sĕ se respândească preste întreaga Europa.

Dr. Strausz a secţat corpul unui bărbat în vêrstă de 27 ani şi a constatat că a fost lovit de cholera asiatică.

* (Spânzurat pentru furt de 2 fl. 60 cr. + 20 fl. şi tabac de 4 cr.) Statariul militar din Serajevo a fost adunat în Marţa trecută la 9 oare a. m. în casarma Filippovics, ca sĕ aducă sentinţă asupra locuitoriului din Nanovero Tersics Spasoje, acusat pentru tâlhării. In contra acusatului abia de 25 ani au mărturisit trei martori, că în 18 Octobre a. c. ar fi oprit în drumul dela Vagoszkagrabljovamyiva doi ţĕrani şi amenindţându-i cu arma au răpit dela unul 2 fl. 60 cr., dela celalalt 20 fl. şi tăbac în valoare de 4 cr. Cu toate negaţiunile lui, judecătoria la declarat de vinovat şi la condamnat la ştreang. După publicarea sentinţei, ascultate de condamnat cu sânge rece, a fost condus la locul de perdare în depărtare de o oară de oraş unde îl aştepta calăul. Au fost presenţi tatăl şi o soră a condamnatului, la cererea cărora li s'a conces a schimba vr'o câteva cuvinte cu nefericitul condamnat. Ei însĕ înecaţi de plâns n'au putut scoate un cuvênt din gura lor, pe condamnat până şi acest spectacol l'a lăsat neatins. După recetirea sentinţei, deliquentul susţinea că este nevinovat, dar tot odată s'a rugat de ertare dela cei presenţi. La 11 oare a fost predat calăului şi în 7 minute a fost pe cealaltă lume. Până şi în furci ar fi voit sĕ mai povestească, dar streangul îi strângea gâtul. După esecutare, preotul militar gr. or. a ţinut o cuvêntare, în care a amintit şi despre „misiunea salutară“ ce o are armata austriacă în Bosnia. — La esecutare afară de tatăl şi sora condamnatului şi afară de mulţime de popor a asistat o mulţime de dame austriace.

* (Esposiţie de jurnale.) Cu finea lunei Decembre se va deschide o esposiţie de jurnale în Nizza, care va fi internaţională şi directorul esposiţiei Dr. Czarnovszki recearcă toate redacţiunile diarelor, ca sĕ trimită sub adresa: „Exposition des journaux. Nizza, poste restante,“ câte un esemplar din jurnalul lor.

* (Gâsca lui Martin). Delegaţiunea esmisă din sinul israeliţilor ortodocsi ai Presburg lui în audienţa din Joia trecută, au predat M. Sale regelui, după usul vechiu, gâsca lui Martin. Delegaţiunea Miercuri se afla în Budapesta şi aştepta tot pe aceeaşi di sosirea gâşcei din Presburg pe care o ciupelă, o curăţă frumos, o înpodobesc cu prime naţionale, cu flori şi punênd-o pe o taţă de argint o presentează M. Sale regelui şi împăratului nostru. Odinioară fii lui Iuda presentau gâsca lui Martin pe o taţă de argint ce era proprietatea lor şi de-oarece acea taţă de regulă ajungea între scumpeturile curţii, de ani delegaţiunea compusă din cei mai rafinaţi speculanţi, împrumuta taţa din cugna regală, carea după finirea audienţei se transpune în cugnă împreună cu gâsca, carea cade jertfă servitorilor curţii. Rabinul ca preşedintele delegaţiunei predă gâsca regelui pre lângă rostirea unui discurs scurt, după aceea cere concesiune spre ai fi permis a-şi pune împreună cu consoţii sei pălăria pe cap, şi după ce i se satisface din partea regelui cererei, rabinul cu capul acoperit prin o rugăciune hebraică imploară de sus darurile lui Ddeu şi se rugă ferbinte pentru bună starea împăratului; cu aceste delegaţiunea şi cu ea audienţa 'şi ajunge sfêrşitul. Tot astfel s'a întêmplat aceasta încă din timpurile cele mai îndepărtate. Că de unde provine acest privilegiu pentru iudeii ortodocsi din Presburg nu se stie cu positivitate. Date positive despre provenienţa acestui us nu se află, căci archivul comunei bisericeşti iudeice din Presburg a ars în 1809; apoi datele tradiţionale sunt foarte divergente. După notiţele lui Reiner, istoria predărei gâşcei lui Martin se reduce până la regii casei Arpadiane. După poveştile tradiţionale pe timpul, când ţara era cuprinsă de invasiunile tătarilor, iar fi suces delegaţiunei a străbate printre şirurile vrăşmaşe până la regele refugiat şi ai preda gâsca lui Martin, cu care ocasiune s'ar fi intênplat minuni asemenea celor efeptuite de Moise în Egypet. Alţii reduc această datină la timpul pe când domnea Carol al III-lea. Întrun an regele a sĕrbat diua lui Martin în Presburg şi, pre cum se dice, oamenii curţii nu odată au desperat, că nu puteau ajunge în posesiune unei gâşce. Aceasta a venit la cunoştinţă iudeilor din Presburg şi ei fără întârdiere au presentat la masa regală 6 gâşce grase, cari atât au fost de bine primite de domnitor, încât acesta pe lângă alte privilegi le-a conces iudeilor, ca pe viitor la diua lui Martin sĕ-i presenteze gâsca acum numită a lui Martin. Sub Maria Terezia această datină eşisă din us. Unii susţin, că această datină ar fi de o provenienţă abia de vr-o câteva deceni. În 1805 Francisc al II-lea a fost refugiat de frica lui Naponleon în Presburg. Ne fiind cunnoscut de nimenea se plimbă prin Presburg. S'a întêmplat de a trecut pe dinaintea unei cârcime evreeşti, în fereastra căreia erau espuse cele mai frumoase cărnuri de gâscă. Domuitorului i s'a făcut poftă de mâncare, s'a băgat şi a cerut sĕ-i se aducă carne de gâscă. Că i-a tignit foarte friptura de gâscă, se vede şi de acolo că în diua următoere primarul comunei jidoveşti primeşte mandatul, ca pe viitoriu sĕ nu întârdie a aduce la curte gâsca lui Martin. Merită de a se amintì, că cu ocasiunea disolvărei iudeilor din Presburg în neologi şi ortodocsi, dreptul de a preda gâsca lui Martin — deşi neologii sustineau că le-ar compete lor — prin decisiune mai înaltă li s'a acordat iudeilor ortodocsi.

* Când poporul athenian era adunat pentru a aduce decisiune în privinţa esilărei lui Aristides, un cive roagă pe Aristides care şi el era present, sĕ-i scrie pe o hârtie că şi el consimte cu esilarea lui Aristides. Ţa greşit ceva Aristides? la întrebat pe cive. Nu, căci nici nu-l cunosc, dar el nu-mi convine, i rĕspunse. Aristides şi-a scris numele seu pe o tăbliţă cu consimţĕmêntul pentru esilare şi o a predat civelui.

* (Vênătorilor). Ludovic al XI-lea regele Franciei — dispunênd de timp, i plăcea a merge la vênat; după ce au început ai slăbì puterile şi nu mai putea merge la vênat, vêna şoareci prin capăii şi prindea fluturi cu şoimii sei.

* Doi făcători de rele se împrocesuau, la finea procesului regele Filip din Macedonia a adus următoarea sentinţă: „Unul se părăsească Macedonia, ear al doilea sĕ-i urmeze celui dintâiu!“ adecă a dispus trimiterea ambilor în esil.

* (Agatoclus), care la început a fost olariu de regulă avea pe masa sa între pocalele de aur şi câte o ulcicuţă de pământ şi nu odată le spunea comesenilor sei, că el odinioară a fost pregătitor de astfel de pocale.

* Sultanul turc Bajazeth, i făcea imputări principelui tatarilor lui Tamerlan, că este de origine de păstori, acesta i dise: Nu ştii, că din lâna oilor se pregătesc vesmintele regilor?

* Aristides a fost esilat din Athena, Camillus din Roma, dar nu amêndoi au prmit cu aceeaşi dispositinne sufletească decisiunea pentru a merge în esil; căci Aristides a cerut dela ceriuri ca patria lui nici odată sĕ nu vie în posiţie de a avè lipsă de el; Camillus însĕ a cerut, că dacă ceriul îl va afla de nevinovat, Roma cea ingrată cât mai curênd sĕ fie avisată la spriginul lui.

* (Vine earna.) Vine earna, vine earna... De Sâmbătă seara ninge necontenit, şi suflă un vênt rece, încât omului i vine a crede, că suntem prin postul crăciunului. Zăpada e groasă, şi se ţine voiniceşte.

Cam de vreme ni s'a pus în spate.

* (Bibliografic). Au eşit de sub tipariu şi se află de vêndare la librăria Secec et Comp. următoarele publicaţiuni ale Academiei Române.

1. Cultul păgân şi creştin de Dr. A. T. Marienescu. Tomul I. Sĕrbătorile şi datinele romane vechi în 8°, 447 pagine. — Preţul 5 lei.

2. Documente privitoare la istoria Românilor culese de Eudociu de Hurmuzachi. — Volumul IV, Partea II, 1600—1605. Cu portretul lui Vasile Vodă-Lupu. vol în 4° de 686 pagine. Cu indice pentru mêndouĕ părţile acestui volum. — Preţul 40 lei.

Loterie.

Sâmbătă în 14 Noemvre n. 1884.

Timişoara:	**18**	**48**	**21**	**29**	**63**
Viena:	**40**	**7**	**83**	**64**	**9**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 15 Noemvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	123.15	123.—
Renta de aur ung. de 4%	93.65	93 90
Galbin	5.78	5.76
Napoleon	9.72½	9 72
London (pe poliţa de trei luni)	122 80	122.90

Nr. 239 [936] 1—3

CONCURS.

Se publică din nou în înţelesul laudatei ordinăciuni consistoriale din 23 Octobre a. c. Nr. 5185 pentru staţiunea de capelan lângă bătrênul şi de tot neputinciosul paroch Ioan Brânduşe din Erdőszentgyörgy, parochie de a treia clasă, protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiului, cu termin de *30 dile dela prima publicare* în „Telegraful Român“.

Emolumentele:

a) Casă de locuit, graşd, şură şi grădină de legumi.

b) Venitele stolari jumĕtate, care computate în bani fac 200 fl.

c) 4 jugăre de pământ cumperate acum de curênd din suma de 300 fl. asignată din partea preavenerabilului consistoriu archidiecesan prin ordinaţiunea de sub Nr. 4104 a. c.

d) Se pofteşte ca fiitorul capelan până va fi în vieaţă parochul bĕtrân, sĕ poarte şi oficiul de învĕţătoriu pe lângă plata de una sută florini dacă acel oficiu nu se va reintregì până atunci.

e) se pofteşte ca concurintele sĕ aibă cunoştinţa limbei maghiare.

f) se pofteşte că concurintele inainte de a se face alegerea, sĕ meargă în vre-o Duminecă sau Sĕrbătoare la biserică spre a-şi arăta desteritatea.

Concurintele instruindu-şi concursul în înţelesul legei, va avea înainte de espirarea timpului hoterit a-l aşterne oficiului protopresbiteral gr. or. în Murĕş-Oşorcheiu.

Murĕş-Oşorheiu, 3 Noembre 1884.

Cu impreună înţelesul comitetului parochial.

Parteniu Trombiţaş de Bethlen,
protopresbiter gr. or.

Nr. 386 [935] 1—3

Repeţire de concurs.

După-ce în urma concursului publicat sub Nr. 11 „Tel. Rom.“ din 1883. nu s'a aflat concurent pentru vacanta parochie Rogoşel: acum pe basa graţioasei ordinaţiuni consistoriale dto. 2. Octobre, a. c. Nr. 4813. B., se repeţeşte publicarea concursului pentru menţionata paroahie vacantă pre lângă acelaşi venit, cu terminul însĕ de 15 dile dela prima publicare.

Cluş, 1 Novembre, 1884.

V. Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 72. [931] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parochiei vacante a treia din opidul Reşinari, protopresbiteratul Sibiiului declarată prin ordinul Veneratului Consistoriu archidiecesan Nro 4802/1884 de clasa a II a, se deschide prin aceasta concurs cu termin *de o lună de dile dela prima publicare.*

Doritorii de a ocupa această parochiă au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform statutului organic şi regulamentului congresual din 1878 pentru parochii, la oficiul protopresbiteral în Sibiiu până la terminul mai sus numit.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. ţinută la Reşinari în 27 Octobre 1884.

Ioan Droc, notariu. *Coman Hămbaşan,* preşedinte.

La Nr. 1068. In conţelegere cu oficiul protopresbiteral al tractului Sibiiului.

Sibiiu 29 Octobre 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. 352. [932] 3—3

CONCURS.

Se escrie de nou concurs pentru întregirea postului de învĕţătoriu în Certejul de jos din protopresbiteratul Iliei cu termin de *20 dile dela publicarea concursului.*

Emolumentele impreunate cu acest post sunt: 200 fl. v. a., cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de foc de ajuns.

Doritorii au a-şi inainta concursurile instruite în regulă până la terminul amintit la adresa subsemnatului, documentând şi aceea dacă posed esamen din limba maghiară.

Gurasada 29 Octobre 1884.

Oficiul ppresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Alesiu Olariu,
adstr. ppteral.

Nr. 356. [933] 3—3

Edict.

Stoica Muntean legiuit bărbat al Anei Ganea amêndoi de religiunea gr. or. din Şulumberg protopresbiteratul Agnitei, care şi a părăsit soţia sa cu necredinţă de 12 ani fără a se şti locul petrecerei lui: se citează prin aceasta ca în termin *de 3 luni dela prima publicare* a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimoniale, căci la din contră procesul divorţial intentat asupră i, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Dela oficiul protopresbiterale gr. or. al tractului Agnitei ca for matrimonial de I instanţă.

Nocrichiu în 8 Octobre 1884.

Grigoriu Maier,
adm. ppresbit.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 131 Sibiiu, Joi 8/20 Novembre 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 7 Novembre, 1884.

Statul nostru este cel mai poliglot pe acest continent. Naţiunea politică maghiară este compusă din o sumă de naţionalităţi, cari aproape nimica nu au comun cu naţionalitatea genetică maghiară, ale cărei tendenţe vĕdite se concentrează în dogma politică: maghiarisarea întregei vieţi publice din stat.

Poliglotismul statului nostru aduce cu sine, că la noi politica esternă are mare inriurinţă asupra celei interne, ba în cele mai multe casuri cea din urmă se orientează celeilalte, politica internă, celei esterne.

Aceasta mai tare s'a pronunciat şi se pronunciă în Ungaria, şi aici în special încât ne priveşte pre noi românii, politica esternă era oare-cum pretecstul de a ne apăsa pre noi românii.

Consolidarea statului român n'a fost privită cu ochi buni de către puternicii ḑilei dela noi. Mai mult, au fost timpuri când vigurosul stat român era privit adevĕrat cuib de revoluţionari, cari pândesc momentul spre a se repeḑì asupra Transilvaniei, şi cucerindu-o sĕ întemeieze mult visata Daco-Românie.

Pe acelea timpuri actualul guvern al României, în frunte cu actualul conducĕtoriu era presentat ca incarnaţiunea Daco-Romanismului, şi din această causă mult, foarte mult am avut sĕ suferim noi pacinicii români de sub coroana Sântului Stefan.

În timpurile din urmă cercurile normative din Viena au început a privì prin alte sticle consolidarea României. După tractatul dela Berlin România s'a ridicat la regat, a trecut norocoasă deocamdată prin mult agitata cestiune a Dunărei, şi astăḑi lumea crede că şi ea a intrat în alianţa puterilor din centrul Europei.

Nime nu se bucură din inimă mai curată de această nouă fasă a lucrurilor ca şi noi românii din Ungaria şi Transilvania. Bucuria noastră este îndoită, ne bucurăm de progresele României, şi de binefacerile, ce se revarsă din ea asupra noastră.

Sĕ nu fim rĕu înţeleşi. Noi suntem cei mai credincioşi supuşi ai casei Habsburgice, prin urmare cei mai supuşi cetăţeni ai statului ungar; bucuria noastră se esplică deci astfeliu: prin bunele noastre relaţiuni cu România s'a tăiat calea stĕpânilor de a călarì pe noi de frică pentru consolidarea vigorosului stat vecin.

În ḑilele din urmă s'au întêmplat lucruri cari ne întăresc în credinţa, despre bunele relaţiuni dintre noi şi România. Prin discursul la adresele presidenţilor delegaţiunilor Maiestatea Sa prea bunul nostru monarch ne-a asigurat că stăm în bune relaţiuni cu statele vecine, şi România încă este stat vecin cu noi.

În delegaţiunile ungureşti ministrul de esterne, comitele Kálnoky, a vorbit în special şi despre România, şi ne-a spus că relaţiunile noastre cu acest stat din încordate ce erau au devenit amicabile, şi că ele nu vor fi conturbate prin încercările unei mici cete de oameni trecuţi dela noi, încercări îndreptate spre conturbarea acestor bune relaţiuni, încercări, cari noue nu ne fac onoare, fac însĕ multe neplăceri guvernului din România.

Re'ntorşi dela o sĕrbare familiară în casa părinţilor lor, suveranii României în Viena fură bine primiţi de fiitoriul nostru împĕrat şi soţia lui, şi întimpinat simpatic din partea pressei de acolo.

Pressa din Viena, deşi jidănită până la măduvă, are atâta tact şi bun simţ, de stimează pre oaspeţii casei domnitoare, şi dacă şi are nedumeriri politice, acelea sau le reservă pentru altă ocasiune, sau dacă nu, le înbracă în haina cuviincioasă, şi le presentează publicului ca dorinţe sau gravamine îndreptăţite.

La espresa dorinţă a Maiestăţii Sale împĕratului, suveranii Românii s'au abătut pela Budapesta, şi ei fuseră primiţi foarte simpatic de către domnitoriu şi casa sa.

Nu tot aşa a urmat pressa maghiară. Fără mult comentariu am reprodus în numĕrul de Sêmbătă al ḑiarului nostru un articol publicat la locul prim în guvernamentalul „Nemzet.“ Precând în gara dela Budapesta Maiestăţile făceau onorurile oaspeţilor suverani, pre atunci prin capitală se împărţa ḑiariul „Nemzet,“ cu articolul de intimpinare provocat de noi.

Un confrate al nostru accentuând marea importanţă a acestei întêlniri de monarchi în capitala Ungariei, leagă mari speranţe pentru pacea dintre aceste două state, şi prin ea consolidarea internă a bunei înţelegeri între noi şi elementul maghiar.

Darear Dumneḑeu tot oameni optimisti între români. Atunci am fi cruţaţi de momente neplăcute vĕḑênd cum se manifestează opinia publică maghiară chiar şi la ocasiuni solemne.

Cu opinia publică maghiară suntem în curat. Cât timp pressa va fi în mâna jidanilor şi nu se vor putea impune adevĕratele caractere în publicistica Ungariei, despre o înţelegere între noi nu poate fi vorba, şi precând un ḑiariu va înjura pre capul statului vecin chiar atunci, când monarchul nostru îl va îmbrăţişa, celalalt va cere sĕ se maghiariseze întreg contingentul de dragul unui capriţiu, ear junimea maghiară, viitoriul natiunei maghiare la fâlfâirea steagului „*Schwarzgelb*“ — va cânta cântări revoluţionare la adresa coroanei, a dinastiei şi a armatei comune.

Aşa este signatura timpului, şi ministrul de esterne Kálnoky a ştiut ce vorbeşte, când în faţa lumei a spus un mare adevĕr. Elementele turbulente din România nu ne fac onoare.

Aşa aste. Onoare ne-ar face, când, prin o înţeleaptă politică le-am fi dat posibilitatea sĕ se validiteze aici acasă, şi nu i-am fi silit sĕ iae lumea în cap.

Şi dacă bĕtrânul Kossuth nu încetează a-şi manifesta ideile sale, şi voeşte sĕ moară în credinţa sa politică, dacă junimea maghiară ne spune că la un semn dat, ea va merge sub steagul lui Kossuth contra casei Habsburg, dacă acestea sunt posibile şi permise de ce sĕ nu fie permise manifestările din Bucureşti, Iaşi, Craiova, Galaţi etc.

Şi cât timp esistă acestea ca efecte ale unei cause ce se susţine prin realitatea lucrurilor, noi ca simplii muritori nu ne legănăm în visuri deşerte pentru simpatii ale opiniei publice maghiare.

Actuala ordine de lucruri este opera magică a oracului din Berlin. Şi părerea noastră este, că ea se basează pre interese binecalculate. Incât acelea interese varsă raze binefăcătoare şi asupra noastră, cari suntem bun material în mâna măestrului, actuala ordine de lucruri din Austro-Ungaria va avea durabilitate.

Revista politică.

Delegaţiunile şi-au terminat agendele în comisiuni. Se vor ţinea deci puţine şedinţe plenarie, şi apoi 'şi vor termina activitatea, remâind parlamentelor respective sancţionarea budgetelor aprobate de delegaţiuni.

Conferenţa pentru Congo preocupă întreagă pressa europeană. Un corespondente dela „Pol. Cor.“ despre care ni se afirmă că este bine informat despre scopurile conferenţei, avênd o întrevorbire cu un membru din conferenţă comunică următoarele:

„Conferenţa din Berlin are mare problemă civilisatorică înaintea sa. Meritul convocărei acestei conferenţe cade asupra cancelarului Germaniei. Această conferenţă cu privire la importanţa ei pentru dreptul internaţional este asemenea congreselor dela 1815 şi 1856. Francia tocmai din considerarea importanţei civilisatorice a acestui congres a primit învitarea Germaniei, căci Francia totdeauna este condusă de interesul pentru progres. Cu privire la chemarea congresului nu numai publicul laic, ci

FOIŢA.

Desvoltarea şi însemnătatea monachismului primitiv.

(Tractat istorico-teologic de **G. J.**)

(Urmare.)

Stând lucrul astfel, era o necesitate reclamată de curentul pus în miscare în cei dintâi trei seculi ai creştinismului, ca creştinii primitivi supuşi infiuinţelor naturei şi persecutaţi până la estrem în zelul lor cel înfocat către învĕţăturile propagate de Chs, sĕ despreţuiască speranţele pămêntului acestuia şi se ducă o vieaţă isolată şi consacrată teoriei rugăciunei şi meditaţiunilor religoase alegêndu-şi ceriul de patrie comună. Pietatea massei creştine către Dḑeu era aşa de mare, încât o parte considerabilă depunea toată averea disponibilă comunităţii locale sau o împărţa celor miseri, ear dênşii vieţuiau în cea mai mare simplitate şi abnegaţiune prin deşerturile şi pădurile gigantice ale Egiptului. Sentimentul de consanguinitate nu se mai considera ca cea mai sfântă legătură în familie: părinţii 'şi abandonau fii sei şi viceversa, ear amicul rupea toate legăturile de pretinie, în cari au stat cu alţii. D. c. Viaţa aceasta ascetică o începe fără îndoeală Pavel din Teba în secl. al III, ear adevĕratul întemeiător al vieţii monachale este Antonie născut în Coma din Egipt, care 'şi câştigă o mulţime de imitători, al căror vieţuire esemplară avu de urmare convertirea foarte multor păgâni la creştinism. Învĕţăcelul lui Antonie, Pahomie, unì pe anahoreţi în odăi comune dândule unele prescripţiuni, pe basa cărora cu drept cuvênt se poate privì de primul organisator al monachismului. Acesta înfiinţă pe insula Tabene o mânăstire pe lângă care se adăposteau la moartea lui (348) aproape 50,000 de anahoreţi.

Maioritatea anahoreţilor o forma oameni dintr'o posiţie mai inferioară, cari cu scop de a trăì mai comod, de a fi dispensaţi de imposite, de serviţiul militar şi de alte datorinţe civile sub cuvênt de religiositate întrau în mănăstiri. Dar nu numai atât, oamenii cei mai corupţi şi mai despravaţi, culpabilii cei mai mari pentru ca sĕ se scape de pedeapsa meritată 'şi luau refugiul în asiluri monachale, unde sub velul sânţeniei causau coruperea celorlalţi membrii din mânăstire. Din causa aceasta Valens împĕratul bisantin prevĕḑênd periculul ameninţător, decretà sĕ se alunge cu forţa toţi proletarii şi alţi traşi împinşi din mănăstiri*.)

În urma acestor împregiurări deplorabile era neapĕrat de lipsă sĕ se stabilească unele norme în privinţa vieţii monachale şi sĕ se ficseze condiţiunile ce trebuie sĕ le întrunească toţi aceia, cari aveau aplicare spre monachism. În privinţa acesta Vasile cel Mare ocupă un loc foarte onorific între organisătorii statului monachal, căci el statorind unele reguli pentru mănăstirea din Neocesarea, a dat totdeodată nu numai pentru mănăstirile de atunci, dar chiar şi pentru cele de mai târḑiu o disciplină foarte rigoroasă. Cu drept cuvênt i-a dat biserica epitetul: „patriarchul monachilor.“

In Occident idea monachismului era pentru popoarele barbare un ce cu totul necunoscut; selbatica natură a acelora nu se putù împăca cu practicarea vieţii solitare. Cu toate acestea pe lângă multe greutăţi îi succede lui Atanasie cel mare pe timpul esilului seu în Galia, a familiarisa idea monachismului şi la aceste naţiuni. In scurt timp Occidentul era plin de congregaţiuni monachale, în cari întrau chiar şi femei avênd esemple premergătoare cu privire la o vieaţă plină de demnitate pe Antusa, Macrina şi altele.

Emigraţiunea popoarĕlor a dat o lovitură distrugătoare monachismului, care trase la îndoeală esistenţa religiunei creştine nouă si streină pentru emigratorii barbari şi încă nepetrunsă pe deplin de către indigenii copleşiţi în chaosul întunerecului, şi unii membri din diplomaţie sunt seduşi a crede, că el are sĕ decidă asupra drepturilor suverane discutate de puterile coloniale în Africa. Prin aceasta s'ar zădărnicì toate lucrările şi comitele Bismarck a îngrigit, ca această cestiune nici în programă sĕ nu fie admisă.

---

*) F. Guericke, Kirchengeschichte, pag. 270.

Cine va decide asupra drepturilor controversate aceea nu ni-o spune nici bărbatul politic din conferenţă, nici informatoriul dela „Pol. Cor.“ Destul că conferenţa actuală nu se va ocupa cu această cestiune, rĕmăind la chipzueala diplomaţiei a căuta alte căi şi mijloace.

Conclusele conferenţei vor avea putere obligătoare pentru toate statele. Cine va lucra contra acestor dispoşiţiuni şi principii ale dreptului internaţional, acela nu va avea pentru sine aprobarea conferenţei.

Navigaţiunea pe riul Niger va fi liberă şi conferenţa va statorì esecutarea disposiţiunilor.

Până aici „Pol Cor.“ Lucru principal este sancţiunea esecutărei în congresele europene, şi cât timp Europa nu va regula această întrebare, posibilitatea de a devenì ilusorii conclusele conferenţei, totdeauna este dată.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sĕlişte, 5/17 Novembre 1884. Onorată Redacţiune! Din considerare către publicul cetitoriu constatez cumcă corespondetul din numĕrul de Sâmbătă 129 al „Telegrafului Român“ sub numirea „De sub Caţinaş“ subscris „Stan Păţitul,“ nu este şi nu poate fi altul de cât părintele Ioachim Muntean din Gurariului, carele într'adevĕr a fost pedepsit în două rênduri pe basa legei sanitari; odată pentru că a făcut îmmormêntarea unei femei înaintea terminului de 48 oare dela moarte prescris de lege, de oarece respectiva femeie murind într'o Mercuri şi părintele voind sĕ meargă Vineri la têrg în Sibiiu, a riscat mai bine a o îngropa de Joi — poate de viuă, — de cât a lăsa têrgul Sibiiului, — căci cunoscută este raţiunea dispusĕciunei legali, care opreşte îngroparea înainte de 48 oare.

A doua pedeapsă a păţit'o Stan pentru că a dat concesiune, earăşi în contra legei sanitare şi încă când cu toţii ne temeam de erumperea cholerei, — de s'a desgropat o femeiă moartă acum vre-o câţi-va ani, ascultând de bigotteria unei biete femei pentru a scoate dela dênsa o taxă binevenită de 6 fl.

Hinc illae lacrimae!

Un singur punct al rĕutăcioasei denunciaţiuni ar merita consideraţiune şi ar cădea greu în respunderea subscrisului, dacă ar fi basat, anume pretensiunea de 1700 fl. c. s. c. a comunei Gurariului.

Dară această pretensiune datează de mai mulţi ani, pre când încă nu am avut ocasiune a displăcea lui Stan cel Păţit, şi tocmai subscrisul a luat mĕsurile posibile pentru asigurarea deşi cam târḑiă a acestei pretensiuni şi cred că nu fără succes.

Adevĕrat că dreptatea cere a recunoaşte cumcă mĕsurile luate s'au făcut la arătarea numitului Stan, care cu respectivul datoraş trăeşte în inimiciţiă intimă.

De acì se vede că iau bucuros informaţiuni şi dela preoţi, dacă acelea merită consideraţiune şi când acelea nu sunt denunciaţiuni chiar goale.

Fie atâta destul, căci celelalte înşirate nu sunt de cât nişte espectorări subiective, cari nu documentează alta de cât un caracter — debil şi prea mult supus pasiunilor, cari nu sunt nici preoţeşti, nici nobile în genere, passiuni, cari între altele au fost principala causă a esecuţiunei militare, care a bântuit în iearna trecută comuna Gurariului, ai căreia locuitori prea mult au ascultat de agitaţiunile lui Stan, care atuncia încă n'o păţise.

Activitatea mea oficioasă şi afară de oficiu o vor judeca bărbaţi mai chemaţi şi numai respectul meu către opiniunea publică mi-a dictat aceste şiruri, căci o polemică cu Stan Păţitul prea puţin correspunde simţului meu de curăţeniă.

Liviu de Lemeni,
pretor cercuale şi deputat sinodal.

Cohalm, 1 Noembre 1884. Onorată Redacţiune! În 1853, an fatal pentru protopopiatul nostru, a devenit vacant postul de protopresbiter. Protopopiatul în acest interval, nu mai puţin decât de 31 ani, aproape un veac de om a fost condus de doi administratori.

Deşì acestia, în aceasta calitate, vor fi fost cât de silitori totuşi protopopiatul a suferit în toate privinţele. Starea morală, starea socială, biserica şi scoala se află în un stadiu dacă nu de regres dar cel puţin de stagnaţiune.

Aḑi, în fine, vĕduvitul protopresbiterat şi-a ales capul seu. Aḑi s'a îndeplinit actul menit de a se reda acestui protopopiat valoarea ce merită, sau mai bine ḑis ce ar trebuì sĕ aibă în cestiunile bisericeşti şi naţionale-culturale, după cum el ca cerc politic le are în cestiunile politice. Ajunge va însĕ el în cele bisericeşti şi cele naţional-culturale la nivoul stărei lui în afaceri politice? Putea-va el spera la un viitor mai bun în urma alegerei de aḑi?? Nelipsind bună-voinţa a noului protopresbiter ce mĕsuri trebuesc luate pentru ajungerea acestui scop?

Înainte de a me esprima la aceste întrebări voiu descrie, pre scurt, dar pre scurt, decursul alegerei. Am întonat pe scurt, de oare ce actorii fiind aleşi pe sprinceană, nu după merit, representanţiunea este scurtă.

În 31 Octomvrie, 2 oare d. a. soseşte la gara Homorod d. comisar consistorial N. Cristea. În gară 'l întimpină socrul alesului protopresbiter, preotul din Draos, cu un discurs la început cam greoiu dar apoi din ce în ce mai alunecător. În această vorbire susnumitul scusă pe capul protopopiatului, pentru absenţa sa la primire şi recomândă dlui comisar cea mai mare severitate la scrutiniu!

Dl comisar respunde că dsa nu-şi va îndeplinì decât datoria după prescripţiunile legei şi însărcinărei sale.

Urmeaḑă apoi recomândarea celor de faţă şi în prima linie capelanul I. Bercan, din Cohalm, bine dispus, preotul din Caţa I. Mircea, preotul din Lovnik G. Mircea etc. cam toţi din familie.

Ajungênd în Cohalm încuartirează pe dl comisar într'o ascunḑătoare, care, vĕ mărturisesc, dle Redactor, ca un Cohălmean, *eget beget*, nu o putea afla ca părintele din Caţa.

Pre la 5 oare se întrunesc *unii* din membri sinodului protopresbiteral şi prin un protocol se ficsează programul alegerei, protocolul ce paremi-se purta data de 30 Octomvrie, în loc de 31.

A doua ḑi 1 Noemvre după sĕvêrşirea sf. liturgii, de domnul comisar împreună cu patru preoţi între cari suspendatul capelan I. Bercan(?) domnul comisar arată printr'o asemânare între o vegetaţiune acoperită de gheaţă polară şi constituţia noastră bisericească scopul întrunirei şi importanţa actului de sĕvêrşit.

După ce se deschide şedinţa presentându-se ca notar al sinodului protopresbiteral capelanul I. Bercan, dl. comisar cere numirea unui al doilea notar, ca lucrul sĕ meargă bine (!) ceea ce se şi face în persoana înv. Ioan Popescu. Se ceteşte adresa venerabilului consistoriu prin care însărcinează pe dl asesor consistorial N. Cristea sĕ conducă aceasta alegere. Se ceteşte apoi de d. notar I. Bercan lista alegĕtorilor şi doamne apără, la prima pagină se facă bucluc. Ce a cugetat, ce a voit sĕ facă, dênsul ştie, noi stim că a ridicat frumos călimarul destul de mare şi a acoperit pe alegĕtori cu o haină neagră, asemenea erupţiunei de păcură a Pensilvaniei dlui Cantacuzino. Un rîs cu hohot isbucnì între cei de faţă şi zăpăcitul se zăpì şi mai rĕu în a lui zăpăceală.

Se verifică lista alegĕtorilor ad hoc şi apoi nefiind decât un candidat se purcede la vot. Erau 42 alegĕtori presenţi, sau dat 37 voturi dlui administrator N. Mircea, ear 5 voturi s'au nulificat, pentru că nişte *tineri înveţaţi* pre lângă numele d. Mircea scriseră pe dos şi pe acela a votantului, susţiind apoi că ştiu(?) ce este votizaţie secretă!

Întraceea apare noul d. protopresbiter şi prin un cuvênt bine ales mulţumeşte dlui comisar pentru modul cum a condus alegerea şi alegĕtorilor pentru încrederea ce i-a dovedit, apoi promite că cu un îndoit zel şi silinţă va lucra pentru prosperarea protopresbiteratului de aici înainte.

Un „Sĕ trăească“ rĕsună din toate pepturile şi apoi după autenticarea protocolului, alegĕtorii sunt invitaţi la d. protopresbiter la un banchet.

Cu aceasta actul alegerei este gata şi me întorc acuma la scopul acestor rênduri.

Nu voiu sĕ fiu pesimist şi din incidentul Bercan sĕ deduc o pează rea ci din contră voiu ḑice că noul ales, pentru a ridica protopresbiteratul seu pe treapta care i se cuvine va avea necesitate de multă negreală. Dar necesitate de negreală fluidă şi nici decum solidă şi însufleţită. Ajunge ce a suferit acest tract în 31 ani, este sătul de oamenii întunerecului conduşi de interese particulare, materiale şi de familie. Trebue sĕ o rupem cu trecutul ca sĕ putem spera în un viitor mai dulce mai bun pentru poporul acestui tract. Spre a putea ajunge la acest scop noul protopresbiter înainte de toate trebue sĕ se folosească de cerneală, arătând venerab. consistoriu relele ce bântue acest tract propunênd mijloacele de îndreptare şi cerênd sfat şi ajutor. Trebue apoi sĕ depărteze şi sĕ se lapede ca de satana de lipitorile ce-l încungiură, sĕ părăsească principiul greşit că prin oameni linguşitori şi servili va putea domnì. Trebue la organisarea sinodului şi comitetului protopresbiteral sĕ se încungiure de bărbaţi apţi şi luminaţi, eschiḑênd pe oamenii întunerecului. Spre a putea ajunge la aceasta ţintă trebue însĕ mai întâiu sĕ-şi însuşească ḑisa: *„Nichts über die Pflicht“* şi deşì îi va cădea poate cu greu la început căci „tot începutul e greu“ cu încetul însĕ se va familiariza cu acest princip.

Afacerile scolare din acest tract încă sunt într'o stare deplorabilă. Semne triste pentru viitoriul scoalei noastre.

Satele în zadar escriu concurs căci nu se însinuă nici un concurent şi numai în primele ḑile ale

---

Când periclul 'şi ajunse culmea, provedinţa trimise în persoana lui Benedict de Nursia (480—543) un apĕrător înfocat al creştinismului, care a făcut epocă salvând monachismul, şi cu el biserica de perirea ameninţătoare. Acesta înfiinţà pe muntele Casino în Campania o congregaţiune monachală proveḑută cu anumite reguli normative pentru toate mănăstirile din Occident. Educaţiunea tinerimei era încredinţată monachilor ordului Benedictin, care se lăţise în curênd preste toată Europa şi până în sec. XIII au fost singur domnitoriu, căci a îngrigit foarte mult pentru înflorirea ştiinţelor şi artelor. După modelul Ordului benedictin se înfiinţaseră cu deosebire în Galia, Italia şi Spania o mulţime de mănăstiri, ale căror membrii s'au distins parte prin o vieaţă religioasă-morală parte prin o activitate culturală şi scientifică *.)

Am arătat după modestele mele puteri isvorul, începutul şi fasele prin cari au trecut tagma monachală, fie-mi permis a pune întrebarea: oare fostau monachismul primitiv de vreo însemnătate sau nu?

Intr'adevĕr asupra întrebării acesteia oamenii competenţii şi-au frămêntat destul capul, şi cu toate acestea cestiunea încă nu e resolvită. Sunt unii scriitori bisericeşti cari nu dau nici o însemnătate practică monachismului primitiv, din contră susţin, că instituţiunea aceasta au avut urmări mai mult rele, decât bune; sunt earăşi alţii, ale căror păreri sunt îndreptate în favorul monachismului, considerând instituţiunea aceasta de oportună, şi indispensaveră pentru conservarea stării genuine a bisericei. Nu sunt eu chemat, ba nici că sum în plăcuta posiţie de a putea complana diverginţa de păreri între istoriografiii bisericei, fie-care parte 'şi are motive destul de puternice pentru validitarea părerilor sale; scopul meu este a constata — între merginile posibilităţii, — că monachii primitivi — atât cei orientali, cât şi apusenii — abstrăgênd dela desele conflicte, ce se manifestau între ei, chiar când biserica avè sĕ se lupte cu inimici ei interni, cum a fost bunăoară Arienii, monachii repet — a fost totodată buni apĕrători ai bisericei, propagatori ai culturei şi respânditorii artelor.

Biserica ortodocsă ca şi cea rom-catolică au pus şi pun aḑi un deosebit pond pe instituţiunea aceasta, şi aceasta o fac basându-se pe serviciile multifarii prestate de monachism precum şi pe împregiurarea, că dintre ei 'şi recrutează ca dignitarii şi antestătătorii sei.

Cercetând istoria, aflăm că evul mediu au fost un vandalism distrugător de popoare, timpul superstiţiunei şi al barbariei, un chaos de lupte necontenite, prin care spiritul popoarĕlor, cari erau tot cu arma în mână nu putea sĕ devină altmintrea decât mai selbatic. Dar se arată pe orisonul cel întunecat al omenimei o stea de bună speranţă şi omenimea se vede redeşteptată din somnul letargiei, o priveşte şi nu se poate sătura de mulţimea raḑelor binefăcătoare ale aceleia.

Eată puternica influinţă a creştinismului asupra omenimei, care — după înverşunatele lupte interne şi esterne esecută o rupere totală cu trecutul, începe o luptă nouă dar pacinică, pentru a scoate popoarĕle din barbarie şi a le deda la o vieaţă religioasă şi morală conform demnităţii omului.

Dacă a contribuit vre o instituţiune omenească la renaşterea omenimei într'o direcţiune oare-care, atunci despre monachism putem ḑice cu tot dreptul, că el a fost unul dintre mijloacele cele mai radicali pentru propagarea religiosităţii şi moralităţii la popoarĕle barbare. Monachii constituiau un regiment defensiv în contra abusurilor arbitrare comise de păgânismul putred. Cu armele adevĕrului ţinteau a plânta flamura creştinismului în inima fiecărui popor, ce zăcea infectat de veninul idololatriei şi a-l scoate din letargia întunerecului revărsând „lumină spre luminarea păgânilor.“

(Va urma).

---

*) F. Guericke Kirchengeschichte, pag. .202 et seqq.

anului scolar se însgiabă de abia câte un învĕțător necualificat. Ce poate fi causa Dumnedeu știe.

Dar nu numai la sate, ci chiar aici în reședința protopresbiterului abia în Octomvrie s'a putut tocmì un învĕțător tot necualificat. Aceasta este culmea rĕului. De ani ochiul veghietor al inspectorului r. ung. de scoală este îndreptat asupra Cohalmului, și caută cu luminarea nodul în papură pentru a putea ridica aici o scoală de stat. Aceasta însĕ nu o au simțit până acum inspectorul nostru scolar, cu toate că reușind fundarea scoalei de stat, scoala confesională dispare pentru a nu mai apărea nici odată. Cu scoala se periclitează și biserica noastră, care până adi e numai de scânduri. Poporul îngreunat cu 10% asupra dărilor sale, până acum destul de grele căci se scot cu ecsecutorul, poporul îngreunat dic cu 10% procente pentru scoala de stat, 'și va trimite mai bine acolo copilul gratis decât sĕ plătească învĕțătorului încă 1 fl. v. a. pe an.

Apoi cum va fi cu biserica? Cu mare greutate s'a făcut aceasta de scânduri; de vre o 10—12 ani poporul gr. or. n'a putut aduna nici atât sĕ facă o reparație. Aruncând acum încă 10% nu va putea nici cât până acum.

Dar fiind vorba de biserică sunt nevoit a arunca o scurtă privire asupra timpului dela ridicarea bisericei actuale până în present. După ce oamenii cu chin cu vai, unul dăruind scânduri, altul lemne, altul material de învĕlit, altul icoane etc. ridicară biserica, hotărîră a aduna material în fie care an, până ce vor avea destul pentru ridicarea unei biserici de zid. Poporul începu a aduce peatră și se adunară câți-va stêngini. Dic câți va, căci în loc de a se interesa cei în drept și de a grigì ce s'a adus, a început unul și altul a lua împrumut din peatra adunată pentru a și face treburile particulare, așa că peatra se împuțină și poporul nu mai voì sĕ aducă. Vre o 7—8 ani nu s'a făcut apoi nimic. In anul trecut s'a hotărît de nou ca sĕ se adune material și tot odată fiecare proprietar în loc de cuotisație în bani sĕ dea în fiecare an câte o ferdelă de bucate, pentru a se face un fond pentru zidirea bisericei.

S'a adus câtă-va peatră, s'au adunat câteva Hectolitre de bucate dela popor, în fine purtarea incorectă a capelanului protopresbiteral, iritează poporul și atât adunarea materialului cât și a bucatelor rĕmase baltă.

Un mare rĕu bêntue comuna noastră bisericească acuma de mulți ani și el pe di ce merge ia tot mai mari dimensiuni. Acest rĕu este lipsa de înțelegere între autoritățile bisericei locale și poporeni.

Pe di ce merge mergem tot spre mai rĕu, și bun e Dumnedeu dar eu me tem de crise în biserica noastră.

Causa ne este cunoscută la locurile competente și noi cu dor așteptăm vindecarea rĕului.

Primiți dle Redactor încredințarea deosebitei mele stime și considerațiuni. *Lungu.*

Mulțămită publică.

Pentru sortitura arangiată de Reuniunea femeilor române din Sibiiu au întrat următoarele obiecte:

Dna Zoe Manolescu n. Petraș: 1 pelotă lucrată cu filet gupur. Dna Carolina Orbonaș: stropelniță de tinichea colorată și 1 pungulită de lucru împletite din ață ne'nălbită. Dșoara Maria Mihaly de Apșa: 20 dekagrami Diamante de Marmația.

Pentru bunăvoința arătată față cu această Reuniune comitetul le esprimă mulțămită pe calea aceasta.

Rugare.

O vĕduvă sĕracă din parochia cetății de aici, rĕmasă cu 6 copii necrescuți în cea mai mare miserie, s'a adresat de multe ori către subscrisul pentru ajutoriu, care după putință i s'a și dat din puținele mijloace disponibile din când în când. Dar arătându-se acele mijloace de tot nesuficiente față cu mulțimea trebuințelor: nutrimênt, îmbrăcăminte, chiria casei, (de mai multe luni neplătită), lemne etc. cu deosebire acum în gura iernei, subrisul își ține de datorință, a face pe calea aceasta apel către toți iubitorii de omenire, ca cu iubire creștinească sĕ binevoiască a venì în ajutoriu sêrmanei familii cu ce le va da mâna: numerariu, victuale, vesminte (dela oameni sănĕtoși), lemne, cărți și recuisite de scoală etc. căci fiind lipsă de toate, toate vor fi bine primite.

Ofertele se vor transpune din partea mea neamânat la locul destinațiunei lor și se vor cuita în public; ear lacrămile de bucurie ale celor împărtășiți vor implora asupra celor îndurători binecuvêntarea cerească.

Sibiiu, 3/15 Noemvre 1884.

Zahariă Boiu,
paroch greco-orient. cet.

Varietăți.

* (Hymen.) Dl Isaia Henteș, cleric absolut, 'și va sĕrba Duminecă în 11/23 Novembre a. c. cununia sa cu dșoara Victoria Laslo fiica parochului din Cetea.

Le dorim viață fericită.

* (Facultatea de teologie în București.) Despre deschiderea solemnă a facultății teologice în București cetim în „Voința Națională“:

Cu ocasiunea deschiderei facultății de teologie I. P. S. S. Mitropolitul Primat a rostit următoarea alocuțiune în localul Universității, în sala destinată pentru ținerea cursurilor acestei facultăți:

„N'am îndestule cuvinte pentru a-mi arăta marea mulțămire de care sufletul meu este pătruns, cu redeschiderea solemnă a facultăței de teologie.

„Am fost adênc mișcat de marea trebuință a unui asemenea învĕțămênt atât de folositor, mai cu seamă pentru un popor care cu grăbire merge spre progres.

„Dela venirea mea la această Sf. Mitropolie cu necontenire și cu cel mai măre zel, am lucrat spre împlinirea acestei mari dorințe a sufletului meu.

„Dând uitărei toate greutățile cu cari am avut a me lupta până la împlinirea acestei dorințe, me simt fericit a esprima cu această ocasiune mulțămirea și adênca mea recunoștință M. S. Regelui pentru puternicul Seu sprijin cât și bunei voințe a guvernului Maiestății Sale.

„Din tot sufletul meu cu umilință chem binecuvêntarea celui atotputernic asupra tuturor celor ce mi-au ajutat spre sĕvêrșirea acestei mari opere.

„Dumnedeu sĕ binecuvinteze pe profesorii și pe viitorii elevi ai facultății de teologie.

„Trăiască MM. LL. Regele și Regina.

„Trăiască și prospereze România și biserica română.

Regretând că nu putem da chiar adi discursul de deschidere rostit în numele dlui ministru al cultelor de dl Gr. Tocilescu, ne grăbim a da un resumat din acest discurs.

Dsa a arătat care este rolul unei facultăți teologice, raporturile sale cu celelalte facultăți. A precisat libertatea învĕțămêntului academic, rolul Universității în Stat, și dreptul natural al Statului de a lua mĕsurile necesarii în organisarea instituțiunilor de cultură pentru a se dobêndì și garanta interesele mediate sau imediate ale Statului. A conchis la esistența a doi factori, cari lucrează asupra organismului Universității: scopul scientific și scopul public, cari departe de a se esclude între ele, se cuprind unul întraltul și nu pot unul fără altul.

Aplicând aceste considerațiuni la facultatea noastră de teologie, d-lui a terminat printr'un apel călduros la profesori, pentru că cu deosebire la Universitate valoarea învĕțămêntului superior atârnă dela valoarea și aptitudinea profesorilor. Ei dau mĕsura, ei alcătuesc sufletul însuși al Universității.

După aceea, Preasânția Sa părintele Archiereu Genadie Enăceanu, decanul facultăței de teologie, a rĕspuns arătând raporturile facultăței teologice, cu Statul, cu știința, cu istoria și literatura românească.

* (Ger mare.) De Luni a încetat de a mai ninge. In locul ninsoarei s'a lăsat un ger puternic de cugetă omul că suntem pe la Bobotează. De va merge progresând, atunci nici în privința frigului nu ne vom deosebì tare de Siberia.

* (Industria națională.) Sub acest titlu, diarul „Adevĕrul“ din România, comunică următoarele: In ziarul Daily Telegraph se află următorul anunț:

Mare esposițiune de lucru nativ român. Broderii, țĕsături, chilimuri, velințe, costume etc.

După comanda espresă și sub patronagiul special al M. S. Reginei României.

Dnii Howel și Iames sunt onorați prin comanda reginei României sĕ facă o esposițiune de lucru român, în scop de a aduce aceste interesante probe ale industiei române la favorabila cunoștință a publicului englez.

O mare colecțiune representativă a acestor producțiuni native române s'a primit din București și se vor întocmì în esposițiune și spre vêndare în spațioasele Art Galeries 5, 7 și 9 Regent-Street.

* (Colera în Bruxelles.) Diarul belgian „Le Reforme“ spune după cum cetim în „Telegraful“ — că o spaimă grozavă domnește în poporațiunea Belgiei din causa a doauĕ casuri de moarte de coleră ce s'a ivit în Bruxelles la spitalul din St. Piere. Mĕsuri energice se iau, serviciuri speciale s'au creat prin spitale. Un cas ivit în scoala Dachsbeck, a făcut ca această scoală sĕ fie închisă. Serviciuri de fumegațiune s'au instalat în toate institutele și locurile unde sunt aglomerațiuni de oameni.

* (Unde sunt mai mulți criminaliști)? Din raportul anual al directorului general de închisori italiane, apărut de curênd în diarele din Italia, resultă, că în Italia numĕrul crimelor este mai mare de cât în toate celelalte țĕri. In Italia sunt 325 de închisori, cari cuprind aproape 40 mii acusați și 32 de mii osândiți.

* (Poligamie.) Cu câteva sĕptĕmâni înainte de aceasta Paul Olczynszki a luat'o la sănĕtoasa din Varșovia din causă, că i era teamă de pedeapsa ce ar urma asupra lui din motivul poligamiei. El este supus austriac. De 10 ani este aședat în Varșovia, și-a luat de soție pe servitoarea Maria Knowiak. Doi ani după căsătorie a părăsit Varșovia și și pe soție, carea 3 ani de dile n'a audit nimic despre ubicațiunea lui. În fine s'a re'ntors și s'a mutat cu soția și fiul seu în Lublin. Cei 3 ani i-a petrecut în Rusia; în Smolenk și-a luat de soție o vĕduvă bogată. Dupăce a păpat toată averea vĕduvei o a părăsit și s'a re'ntors la soția sa primă. Soția s'a a doaua descoperind ubicațiunea lui l'a silit sĕ călătorească cu ea în Varșovia. In decursul călătoriei a dispărut. Ambe soțiile lui întêlnindu-se l'a început n'au voit sĕ intenteze proces în contra lui, dar dupăce au înțeles că înainte de aceasta cu 5 ani a părăsit pe a 3 soție a sa — au făcut arĕtarea criminală în contra lui.

* (Consiliul principal din Belgrad) a trămis o delegațiune, care sĕ visiteze principalele capitale din Europa și sĕ studieze instituțiunile publice, în scopul de ale introduce în Serbia.

* (Nihilismul în Rusia.) Din Moscva se scrie diarelor engleze, că studentul Roieff, care a denunțat poliției pe mai mulți din camaradii sei nihiliști, a fost atins de o boală mortală, presentând simptomele otrăvirii, puțin timp după visita ce-i făcu un necunoscut. Lavruchin, un alt student, a trebuit sĕ fugă din Moscva unde viața sa era în pericol.

Doispredece profesori dela universitățile din Krakoff și Kiev au fost destituiți pentrucă prelegerile lor erau prea liberale. La Kostoff s'au arestat 80 persone, din cari mai multe doamne, bănuite a fi atinse de nihilism.

* (Ce face omul la 30 și ce la 60 ani)? La treideci de ani omul numĕră anii, ear la șasedeci numĕră dilele.

* (Liac pentru cei gângavi.) Cetim în „Românul“ următorul estras dintr'un roman a căruia acțiune se petrece în Polynesia:

„Luo avea dela soția sa *Kaikilanimaipano* doi fii, *Keawechnamikavalon* și *Kaikikapumahana*. Cel dintâiu se căsători cu *Akahiilikapu* fiica lui *Kahakumakalinei.*“

Recomandăm acest leac fiitorilor dascăli, cari pătimesc de gângăvie.

* După computarea lui Plinius, omul din causa nopților perde jumĕtate din viața sa. Pentru aceea a și recomandat ca o parte din noapte sĕ se întrebuințeze spre sevĕrșirea lucrurilor folositoare.

* Impĕratul Iulian a împărțit noaptea în 3 părți: spre odihnă, spre sĕvêrșirea lucrurilor de interes comun și spre cetirea opurilor știentifice.

* Intrebat Agesilaus de unii: Pentru ce 'și cultivă oamenii pĕrul? Pentru aceea, le respunse, pentrucă pĕrul e cel mai eftin între ornamente!

* Vĕdênd Diogen un tinĕr îmbrăcat foarte pompos, dar care nu arată nici pic de bărbăție, i-a dis: Nu ți rușine a te pune mai pe jos de cum a voit natura? — ai fi bărbat, dar ești îmbrăcat femeiește!

* (Resonamentul țĕranului.) Țĕranul Niculae prinde calul la tileaga cu doauĕ roate și pleacă la moară. Intêmplarea a adus cu sine sĕ înopteze între hotară. El aci nici una nici alta, desprinde calul dela tileagă și-l înpoivănează cu un streang legat de roata tilegei, și el se dă somnului. Dimineața când se trezește din somn, sĕ trezește și fără cal — l'au fost furat hoții. — Ca sĕ fie mângăiat n'a avut de cât sĕ esclame: „Doamne, Doamne, oare eu sunt Niculae, căci dacă eu sunt Niculae mi s'a furat calul, dacă nu sunt eu Niculae, am aflat o tileagă.

* La români era obiceiu de se dăruiau sclavii eliberați cu inele preparate din cătușile pe cari le purtau ca sclavi și aceasta ca sĕ-și revoace în memorie starea lor de ordinioară. Mai târdiu lucsul a schimbat ferul cu aurul. S'a purtat aceea ce mai nainte a fost cătușă și s'au prefăcut în ornamente ce mai nainte a fost instrument de tortură.

* (Ministrul de finanţă austriac şi cel maghiar) au decis, ca sĕ se pună în circulaţiune bani noi de aramă în valoare de 2 milioane florini. Astfel au credut ministrii de finanţe că va dispărea lipsa simţită a banilor de aramă.

* Cato a dis: Pentru trei lucruri toteeauna va trebuì sĕ me căiesc: dacă am descoperit vreunei femei secretele mele; dacă am călĕtorit pe mare, pe când puteam călĕtorì pe uscat; dacă am petrecut o diuă în lenevire.

* Cristina, regina Svediei, a abdis de trei lucruri, şi adecă: de coroană, ca sĕ poată avea timp mai mult pentru conversări scientifice; de patrie, ca sĕ poată locuì în regiunile frumoase ale Italiei şi Franciei; de religiunea protestantă, ca sĕ nu fie streină la curţile din Roma şi Paris. Mai târdiu însĕ deşteptêndu-se în ea dorul de patrie — s'a căit pentru toate trei. Ne succedêndui a mai redobândì coroana Svediei a desperat; a rĕmas departe de sinul patriei sale şi şi-a consumat viaţa în Roma.

* Voind amicii lui Ephialtes sĕ-i dăruiască 200 talanţi, n'a voit sĕ-i primească, dicênd: Sunt sĕrac, dar nui primesc: căci dacă a-şi voì sĕ fiu recunoscător pentru ei ar trebui sĕ me demit la nedreptăţi; ear dacă n'aşi fi recunoscătoriu voi m'aţi polecrì de atare! Atât a fost el de negenat în sĕrăcia sa încât batjocorindul un om i-a reflectat: Pentruce nu-mi arunci în faţă şi aceea că cinstesc dreptatea.?

* (Mâhnire.) Vedênd Solon, că un amic al seu este supĕrat preste mĕsură, l'a dus în partea de sus a cetăţii din Athena şi i-a dis: Priveşte de aici la toate casele pe cari le vedi, câtă supĕrare, câtă întristare a fost, este şi va fi sub acoperemintele lor! tu necazurile tale le credi mai mari de cât a tuturora, dar numai pentru aceea pentrucă tu pe a altora sau nu le cunoşti sau nu le simţeşti.

Tot el a dis: Dacă s'ar aduna la un loc toate gândurile şi necazurile oamenilor, fie-care s'ar re'ntoarce acasă mai bucuros cu ale sale de cât cu ale altuia.

* Privind Themistocle la aurul şi argintul cel mult rĕmas pe câmpul de bătălie dela perşii bătuţi, el nu s'a atins de nimic, ci i-a dis servitorului seu: Tu, fiindcă nu eşti Themistocle, adună aceste de pe jos!

* (Bibliografie.) A apărut de curênd Călindarul lui Păcala pe anul 1885, compus de frateseu de cruce Tândala. Anul VIII. Preţul 40 cr. Se află de vêndare la administraţiunea „Familiei“ în Oradea mare. Acest Călindariu este ilustrat.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Educaţiunea şi instrucţiunea femeii

(operat cetit în 5 August 1884 în adunarea înveţ. din ppresbiteratul Zarand).

Onorată Adunare! Una dintre cele mai însemnate cestiuni ale timpului presinte este: educaţiunea şi instrucţiunea femeii în general. Este un lucru cunoscut că bunaoră germanii, sasii şi alte popoarĕ înaintate în cultură, se interesează de ridicarea femei, la nivoul, pe carele stă şi bărbatul. Parte prin articlii în diare, broşuri, opuri voluminoase, parte prin ridicarea de scoale speciale, parte prin reuniuni, se lucra din resputeri pentru promovarea educaţiunei şi instrucţiunei, în cerc cât mai estins. Mult se lucră pentru femeile dela cetăţi, mai puţin pentru femeia dela sate, deşì tocmai aici e lipsa mai mare.

La noi românii, cestiunea educaţiunei a început a progresa cu deosebire dela anul 1850 — sub absolutism când s'a înfiinţat prima reuniune de femei în Braşov.

În timpul mai dincoace se înfiinţară şi alte reuniuni de aceasta categorie: reuniunea femeilor române din Abrud şi cea din Sibiiu etc. Avem şi scoale de fetiţe cu învĕţătorese române destul de apte. Bărbaţii nostri competenţi, cari stau în fruntea naţiunei lucră serios pentru promovarea culturei la femeia română.

Semn destul de invederat este: ridicarea unui instiţut mai înalt de creştere pentru fetiţe în Sibiiu, carele sĕ poată rivalisa cu alte institute streine.

Cumcă femeia română încă merită atenţiune în ce priveşte educaţiunea şi instrucţiunea ei, este deja un lucru constat.

In general vorbind, educaţiunea şi instrucţiunea femeii dela satele române este puţin îngrigită până acum. Abia se face un mic început.

Numai în cetăţi şi în comunele mai mari, unde funcţionează câte 3—6 inveţători, se pune pond şi pre 'educaţiune şi instrucţiunea femei. In comunele cu un învĕţătoriu, fetiţele sunt partea neglesă, pentru că, sau cerceteză foarte puţin abia 10% perţente, sau apoi nu cerceteză de loc scoala.

Familia dela sate română în ce priveşte instrucţiunea puţin se intereseză de fetiţe. Părinţii cu stare 'şi duc fetiţele pre la cetăţi, unde până în presente căpĕtau o instrucţiune cu totul streină, de multe-ori spre detrimentul naţionalităţei noastre; eară ţĕranul pĕnă astădi încă tot se mai luptă cu proverbul: „nu o sĕ-mi fac fata preuteasă, pentru ce sĕ inveţe.?“

Ce priveşte partea morală şi socială, fetiţa română dela sate urmează întru toate mamei sale. „Cum e mama aşa e fata.“ De o educaţiune adevĕrată în sinul familielor dela sate nu poate fi vorbă.

Ceea ce nu poate face familia ar trebuì sĕ facă scoala de pe sate; dar aici încă stăm rĕu, precum vĕdurăm mai sus. Încât priveşte Zarandul, aici ştim cu toţii cum stăm. Din fetiţele dela sate, abia afli 6% cari sĕ ştie cetì, şi scrie corect. Căutaţi în scoala poporală din Brad, şi nu veţi afla o singură fată, mergeţi în Blăşeni, în Dopapeatra, Grohot, Bulzeşti şi alte comune mari, şi nu veţi afla una dic una fată, carea sĕ ştie scrie o epistolă — deoarece nu frecuentează scoala; apoi dacă frecuentează neregulat, nu se vede nici un sporiu.

Din preste 300 cununii, ce se contrag, pe fiecare an în Zarand abia 6% vor şti sĕ şi scrie numele. Un adevĕr destul de dureros.

Simţul religios şi moral decade pe fiecare an în popor. In popor abia afli o parte din 3 părţi, cari sĕ-ţi ştie ceva şi rugăciuni — când sunt adulţi. — Moralul familiei decade. Mântuire de unde sĕ vină dacă nu dela scoală? Aceasta însĕ e negleasa.

Urmările triste, ale negligenţei noastre, în ce priveşte educaţiunea şi instrucţiunea femeii le vedem. Streinismul a început a influinţa prea mult asupra noastră. A început a ne corcì vieața şi traiul nostru românesc. Veniţi în Brad, Baia de Criş, Crişciori, Băiţa etc. şi veţi vedè cum portul românesc se perde şi corceşte, datinele române dispar, şi limbagiul român este amestecat cu streinism, cât te îngreţoşedi. Toate acestea s'ar putea îndrepta numai purtânduse un interes mai mare din partea celor competenţi de vinitoriul femeii ţĕrane. Nu mai vorbesc apoi de femeile inteligente din Zarand, căci aceste avênd o creştere streină puţin au înaintat până acum viitoriul femeii dela sate.

Dar destul va fi cu atâta. Ar trebuì sĕ vorbesc despre mijloacele cum s'ar pute îndrepta rĕul?

Numai prin o energie din partea femeilor bisericeşti şi scolari, cari vin în contact cu poporul. Căci până când poporul va fi numai oae de tuns şi de muls, până atunci sĕ nu cugetăm la progres.

Corpul profesoral dela gimnasiul din Brad — încă ar putè sĕ se pună în frunte — şi mult s'ar puţè face în Zarand. Dar sĕ sperăm în o eră nouă, ce are sĕ se înaugureze.

(Va urma)

Loterie.

Mercuri în 19 Noemvre n. 1884.

Brünn:	77	17	2	76	61

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 18 Noemvre n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	123.40	123 35
Renta de aur ung. de 4%	94 30	94.15
Renta ung. de hârtie.	89.50	89.45
Renta de aur austriacă	104.50	103.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	98.—	97.75
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	119.—	119.—
Datorie de stat austtriacă în argint.	82.65	92.40
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.8
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.—	100.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	296.75	295.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	143.80	144.—
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	105.75	105.25
Sorţi de regularea Tisei	115 90	116.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	100.50	99.50
Sorţi unguresci cu premii	116 25	116.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	81.30	81.20
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţirc	99.50	99.50
Galbin	5.78	5.76
Napoleon	9.74	9 74
London (pe poliţa de trei luni)	123 —	123.10

Nr. 239 [936] 2—3

CONCURS.

Se publică din nou în înţelesul laudatei ordinăciuni consistoriale din 23 Octobre a. c. Nr. 5185 pentru staţiunea de capelan lângă bătrênul şi de tot neputinciosul paroch Ioan Brănduşe din Erdőszentgyörgy, parochie de a treia clasă, protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiului, cu termin de *30 dile dela prima publicare* în „Telegraful Român“.

Emolumentele:

a) Casă de locuit, grașd, şură şi grădină de legumi.

b) Venitele stolari jumĕtate, care computate în bani fac 200 fl.

c) 4 jugăre de pământ cumperate acum de curênd din suma de 300 fl. asignată din partea preavenerabilului consistoriu archidiecesan prin ordinaţiunea de sub Nr. 4104 a. c.

d) Se pofteşte ca fiitorul capelan până va fi în vieaţă parochul bĕtrân, sĕ poarte şi oficiul de învĕţătoriu pe lângă plata de una sută florini dacă acel oficiu nu se va reintregì până atunci.

e) se pofteşte ca concurintele sĕ aibă cunoştinţa limbei maghiare.

f) se pofteşte că concurintele inainte de a se face alegerea, sĕ meargă în vre o Duminecă sau Sĕrbătoare la biserică spre a-şi arăta desteritatea.

Concurintele înstruindu-şi concursul în înţelesul legei, va avea înainte de espirarea timpului hoterit a-l aşterne oficiului protopresbiteral gr. or. în Murĕş-Oşorcheiu.

Murĕş-Oşorheiu, 3 Noembre 1884.

Cu împreună înţelesul comitetului parochial.

Parteniu Trombiţaş de Bethlen,
protopresbiter gr. or.

Nr. 386 [935] 2—3

Repeţire de concurs.

După-ce în urma concursului publicat sub Nr. 11 „Tel. Rom.“ din 1883. nu s'a aflat concurent pentru vacanta parochie Rogoşel: acum pe basa graţioasei ordinaţiuni consistoriale dto. 2. Octobre, a. c. Nr. 4813. B., se repeţeşte publicarea concursului pentru menţionata paroahie vacantă pre lângă acelaşi venit, cu terminul însĕ de 15 dile dela prima publicare.

Cluş, 1 Novembre, 1884.

V. Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 213. [937] 1—1

Publicaţiune.

În conformitate cu §. 124 din regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniali, se aduce prin aceasta la cunoştinţa publică, că Venerabilul Consistoriu diecesan al Caransebeşului ca for de II-a instanţă în afaceri matrimoniali, în şedinţa din 21 Iulie 1884 Nr. 432 B. a aprobat în întreg cuprinsul ei sentinţa scaunului protopresbiteral al Oraviţei adusă la 12 Aprilie 1884, cu desfiinţarea totală a căsătoriei încheiate în 26 Octombre 1875 între Pentru Stîngu şi Florica născută Poamă ambii din Gherlişte, comitatul Caraş Severin; din motivul pribegirei mai bine de 5 ani a inctului Petru Stîngu. După espirarea terminului de 45 dile dela prima publicare a acestei sentinţe incta poate păşì la altă căsetorie.

Oraviţa în 3/15 Novembre 1884.

Pentru scaunul protopresbiteral
Andreiu Ghidiu,
protopresbiter.

Vêndare totală.

Prăvălia de sticlă şi porcellan din piaţa mică, Nr. 24, rĕmasă după rĕposatul **Ludwig Eggert** se va închide.

Toate marfele ce se află acuma în ea, precum **sticlă, porcellan, obiecte de lucs,** şi alte mărunţişuri nearticulate se vor vinde cu preţuri scădute.

Se aduce la cunoştinţă publică şi împregiurarea că vêndarea trebue sĕ se isprăvească până la **sfêrşitul lui Ianuarie,** se roagă deci On. Public a-şi acoperì trebuinţele de timpuriu, până când se mai poate alege printre obiecte.

Oarĕle pentru vêndare 9—12 înainte de ameadi şi 3—6 după ameadi.

Sibiiu, 12 Novembre 1884.

[938] 1—3 **Administraţiunea lăsămêntului.**

Redactor provisoriu: **Mateiu Voileanu**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 132 Sibiiu, Sâmbătă 10/22 Novembre 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Spre orientare.

Suntem asigurați de pace. Monarchul ne-a asigurat, ministrul de esterne asemenea, delegațiunile asemenea. Cu un cuvênt pentru timpuri îndelungate este asigurată pacea.

Sĕ ne orientăm! Ni s'a spus și ni se spune, că binecuvêntările păcei, — dacă binecuvêntări se pot numì ele — ni s'a spus că binecuvêntările păcei se vor întrebuința pentru interna consolidare a statului.

Pressa este adevĕrata espresiune a opiniunei publice din stat, și la noi în Ungaria pressa ungurească esprimă curentul, care ne va fericì sub durata păcei asigurate pe timp neprevĕḑut.

Esistă o agitațiune în pressa ungurească din statul nostru, care numai cu pacinicul period, ce ni se pune în vedere, se poate justifica. Agitațiunea culminează în: *maghiarisare.*

Între astfeliu de împregiurări fatali nu mai putem suprima articlii ca și cel următoriu, scris ca epilog la cravalurile junimei studioase din Budapesta.

Trăim în credința că facem mare servițiu statului, publicând în traducere fulminanții de articoli ai ḑiarelor unguresți, și aceasta spre orientarea publicului nostru.

Fără comentariu reproducem articolul publicat la locul prim de ḑiarul „Egyetértés“ Nr. 315 dela 3/15 Novembre a. c.

Eată ce scrie numitul ḑiariu:

„Devisa lui Trefort.“

„În comisia financiară de aḑi a parlamentului, ministrul nostru de culte și instrucțiune publică în modul seu spornic a ḑis, că politica sa o caracterisează aceste 2 cuvinte, „avere și inteligență.“

Nu este tocmai rea această politică. Este de ajuns și atâta dela un singur ministru. Cabinetul este compus din 9 membrii, și dacă și ceialalți astfel cuprind lucrul și totodată și lucră în direcțiunea aceasta, așa după cum vorbesc, noi suntem mulțămiți. Dacă politica contelui Szapáry s'ar caracteriza cu cuvintele: ecuilibru și scăderea dărei; dacă ministrul Pauler ar fi în curat cu înțelesul cuvintelor: „procese puține și bună justiție“; dacă Koloman Tisza ar avea în vedere ceea ce a predicat de mult, și care se esprimă în cuvintele: „independența statului și libertate politică“; dacă baronul Fejérváry și-ar pune în programă: „armată maghiară și sistemul de honveḑi“ și în fine dacă fiecare membru din cabinet ar avea în vedere că statul acesta este *stat maghiar,* și fiind că el numai așa poate esista și poate fi puternic, dacă va rĕmânea tot *stat maghiar* ergo *fie el cu totul maghiar*; și încă în ce privește simțemintele necondiționat, *și în limbă tot mai mult*: cu un cuvênt dacă ministrul n'ar tândălì lucrul de pe o ḑi pe alta, ci ar urma o politică adevĕrat națională, noi ne-am mulțămì cu politica ministrului de culte, esprimată în cele două cuvinte, ne-am arunca armele opoziționale, și ne-am pune la rudă, pretinḑênd partea noastră în munca cea mare, grea însĕ totodată și binecuvêntată.

În împregiurările de astăḑi însĕ nu ne mulțămește politica cea de două cuvinte a ministrului de culte.

Dela el și prin el așteptăm, că pre lângă îmbogățire și inteligență, sĕ se pună devisă și *maghiarisarea, și încă ea sĕ fie pusă la locul prim.*

Nici prin minte nu ne trece sĕ stricăm legea pentru naționalități și mai ales libertatea privitoare la instrucțiunea în scoalele poporale. Departe dela noi și intențiunea *de a forța instrucțiunea limbei noastre.* Pe acest teren nu voim sĕ emulăm nici cu muscalul, nici cu neamțul, nici cu românul, nici cu croatul, căci aceasta ar fi afront caracterului istoric al rassei noastre și libertăților noastre constituționale. La una totuși trebue sĕ facem atent pe ministrul de culte, și preste tot întreg cabinetul.

Statul maghiar, abstracție făcênd dela puterea lui legislativă, administrativă și cea a guvernului, mai are încă o urieșă putere la dispoziţiune ca patron, ca domn de pămênt, proprietar de fabrice și întreprinḑĕtor.

Ca patron el împarte episcopiele, oficiele de canonic, abate și pleban, și cu toate acestea el dela anul 1867 încoace foarte puțin s'a îngrigit, ca la împărțirea acestor beneficii enorme sĕ promoveze așa cu încetul cum s'ar ḑice, și **maghiarisarea.** Abia se poate ca omul sĕ nu se folosească de acest drept, și cumcă el este drept real, despre aceasta nime nu se mai îndoește. Acest drept esistă în realitate la orașele și proprietarii de pămênt în calitate de patroni, pentru ce nu ar esista el și pentru stat acolo, unde el este patron?

Statul însĕ este și proprietar de pămênt. Avere nemesurată are el în comitatul Lipto-Maramurĕș, în șesurile din Arad și Timiș, la Dunărea de jos și în munții Carpaților. Limba populațiunei de pre-aceste teritorii este streină: slovacă, rusniacă, sêrbă și românească (oláh).

Că așa a fost până la 1867, este natural. În averile erariale maghiare poruncia Viena, și ea bucuroasă momea, colonisa și fortifica pe popoarĕle de alte limbi, numai pe maghiari nu. Pentru ce este însĕ așa după 1867; *pentru ce statul* ca stat, ca domn de pămênt, ca patron nu știe și nu *voește* sĕ facă maghiară această proprietate și maghiari pe locuitorii de aici, aceasta nu o putem noi cuprinde cu mintea noastră de oameni de rênd.

Ca fabricant are statul colonii urieșe; băile de tot feliul, cărbuni, fer, sare etc. mașinele. Locuitorii de aici sunt germani, slovaci, valachi (oláh) dela unul până la altul. Dacă statul în calitate de fabricant, antepreneor ar fi luat sub înțeleapta sa grigiă *numai orfanii de tată si mamă din aceste colonii, și ar fi îngrigit numai de maghiarisarea* acestora, în cei 18 ani constituționali ar fi câștigat multe mii de tineri pentru maghiarisare. Și apoi dacă fabricanții privați o fac aceasta cu colonistii lor, pentru care reson sĕ nu o facă chiar statul?

Și mai mult încă ar putea face.

Ar putea face, ca pentru copii acelor colonisti, cărora le dă de lucru, sĕ facă institută, sĕ procure pentru aceste institute *îngrigitori maghiari,* sĕ arangeze jucării și sĕ scrie povesti. Dacă toate acestea ar fi a se procura pe bani gata, nici atunci nu ne-ar costa mult, însĕ ele se pot face din rĕmășițele pădurilor, averilor, băilor și colonielor erariale, și un bărbat de stat înțelept ușor ar potea înființa asemenea institute de caritate.

Dacă la cârmă am avea bărbați de stat a cărora inimă ar bate numai pentru adevĕratele interese ale patriei și națiunei, **sub durata păcei** de 10—20 de ani *ce minuni s'ar putea face pentru întărirea rassei noastre*!

Noi însĕ nu avem de acestia! Nici Trefort nu este asemenea bărbat, deșì el e tot adevĕrată bunăvoință. I lipsește genialitatea în alegerea mijloacelor celor mai bune, și a oamenilor celor mai apți.

Dênsul trăiește încă tot în vechia și nestrămutata credință, că scoala elementară și cea medie este în stare a cucerì pentru maghiarism elementele de lipsă.

Credința deșeartă, ilusiune goală.

Nu aceea este adevĕrata limbă, pre care o însușește în scoală individul, care știe vorbì, ci adevĕrata limbă este aceea, pe care băiatul de țiță și-o însușește la sinul maicei sau al scoalei pentru băieți. Limba din scoală o scoate din memorie vieața de toate ḑilele, miliția, negutĕtoria și multe altele, limba mamei și a scoalei pentru copii rĕmâne, și ea și formează sieși limba de toate ḑilele.

Devisa lui Trefort nu mulțămește politica națională. Ea ar mulțămì pe Germania, Italia s'au Francia, pe noi însĕ nu. **La noi pre lângă bogăție și inteligență se mai recere și maghiarisare.** Lângă

FOIȚA.

Desvoltarea și însemnătatea monachismului primitiv.

(Tractat istorico-teologic de **G. J.**)

(Încheere).

Precum mai târḑiu cu ocasiunea descoperirei Americei, cuceritorii trimiși de regina Spaniei, Isabela, fundau cetăți pe locurile descoperite, așa și monachii edificau mănăstiri pompoase în ori și ce parte de lume necultivată. Dela acestea localități străbăteau treptat în cele mai selbatice regiuni, prin pustiuri isolate și prin păduri seculari și gigante. Vieața lor liniștită, moderată și simplă, blândeța și toleranța nu putè sĕ nu însufle acelor națiuni selbatice a dispoziție favorabilă spre îmbrățoșarea creștinismului.

O deosebită importanță în direcțiunea aceasta au avut monachismul la popoarĕle idololatre din Occident. Multe provincii datoresc o iustă recunoștință congregațiunilor monachale, deoarece monachii propagau învĕțăturile blânde dar impunătoare în demonstrarea adevĕrului etern. Astfel mănăstirile Lerina și Corvia în Galia, Via în Irlandia, Vangora în Vales (Uels) de nord, St. Gallen și Fulda în Germania și altele contribuirà într'o mesură foarte mare la respândirea creștinismului. Din acestea stațiuni de localisare monachii peregrinau prin toate provinciile barbare, unde prin sunetul trimbiței adunau mulțime de popor și o convingea despre unitatea divinității în întreita ei chiemare*.)

Dar nu numai în direcțiunea aceasta a obținut monachismul resultate îmbucurătoare. El a fost și motorul principal al progresului în cultură și civilisațiune.

Scoala au fost și este o emanațiune naturală din biserică. Ambele se ajutau reciproc. Pe când biserica nu eschidea posibilitatea educațiunei la popoarĕle necivilisate, pe atunci scoala da bisericei și statului membrii folositori, cari conduceau afacerile eclesiastice și politice ale unei națiuni. Instrucțiunea era o necesitate neapĕrată, și fiindcă scopul ei cel mai deaproape era conservarea învĕțăturei creștine, instrucțiunea a fost strêns eclesiastică.

Scoalele catechumenilor erau nesuficiente pentru promovarea desvoltării spirituale și morale la creștinii primitivi și cu atât mai puțin pentru tinerimea adultă; din cele filosofice nenolplatonice remâneau ascultătorii nemulțămiți, căḑând într'un scepticism înfricoșat. Singur scoalele catedrale, dar cu deosebire scoalele de pe lângă mănăstiri au fost în stare a se lupta contra elementelor de cultură păgână dând astfel popoarĕlor impuls spre cultură și civilisațiunei.

Tinerimea era încredințată monachilor, dela cari pe basa dsiciplinei recerute se adăpau din isvorul cel nesĕcat al sf. scripturi și se esercitau în artele libere. Mănăstirile erau tot atâtea institute de creștere, cercetate nu numai de tinerimea ambelor secse din clasa poporului inferior, dar chiar și din partea familiilor aristocrate. In scurt timp mănăstirile s'au umplut într'un mod considerabil, așa încât Basiliu cel mare, primul pedagog al creștinismului, a fost necesitat a stabilì unele principii pedagogice pe cari și astăḑi le admiră lumea.

Acestea facultăți teologice ale bisericei orientale a dat creștinismului un șir strălucit de bărbați eminenți, apĕrători și anteluptători ai ortodocsismului, cari atât prin viața lor esemplară, cât și prin scrierile lor clasice, au pus creștinismul pe o basă mai solidă, carea s'a conservat în parte până în present. Cine nu va fi pĕtruns de admirațiune la cetirea opurilor epocale ale celor trei Capadochieni, ale lui Ioan Crisostom — adevĕrații doctori în teologie — și ale altora, cari toate constituesc floarea literaturei bisericești? — Pe cine nu-l va aceste două cuvinte sĕ iae cabinetul şi al treilea; *sĕ caute mijloacele 'cele mai bune* şi sĕ le folosească cu mâni curate: *legislaţiunea nu se va căî pentru jertfa, ce o va aduce.*"

---

*) F. Guericke, Kirchengeschichte, pag. 220.

După demonstraţiunile din Pesta.

Poporul care nu cinsteşte martirii sei, nu este vrednic de esistenţa sa.

Din incidentul, că acuma se împlinesc o sută de ani, de când poporul românesc, în frunte cu Horia, Closca şi Crişan, impilat şi persecutat cu barbariă fără asemĕnare, s'a ridicat pentru a protesta în faţa lumii contra apăsării nesuportabile; pentru a scutura jugul tirăniei; pentru a-şi croì o soarte deamnă de om, de popor, ḑiarul „Observatorul“ într'un ciclu de mai mulţi articuli, a publicat din peana neobositului seu redactor un tractat interesant despre motivele, decursul şi sfêrşitul mişcării poporului român din 1784.

Voluminoasele scrieri istorice cu pretensiune de seriositate ale cunoscuţilor istoriografi maghiari, Szilágyi şi Teleky, au fost punctul de pornire al acestui tractat.

Suntem de un acord cu scriitorul preţiosului tractat, că aḑi ori mâne, însĕ mai bine cât mai curênd, sĕ se escrie despre această materiă un studiu critic şi comparativ cât se poate de esauriat.

Însĕ şi aşa precum este acest tractat este vrednic sĕ devină bun comun fie-cărui român.

Adevĕrul istoric cu timp trebue sĕ-şi spargă drumul seu, fie pedecile cât de formidabile, tocmai precum i-a succes şi adevĕrului, că românii sunt şi se ţin de gintea latină, gintea divină.

Din scrierea celor doi istorici maghiari, fie ei cât de parţiali sau preocupaţi, de şi ca istoriografi serioşi nu le este iertat sĕ fie, se adevereşte pre deplin, că scopul lui Horia şi a soţilor sei n'a fost de a răpì şi de a ucide ci pur şi simplu sau luptat cum au putut şi cu ce au ştiut, pentru a uşura şi a îmbunătăţì soartea poporului român, carea era mai rea ca a ori şi cărei fiinţe.

Călĕtoriile cele dese în toate părţile lumii până chiar şi la curtea împĕrătească şi la împĕratul Iosif II; jalbele cele nenumĕrate, încă dovedesc că scopul n'a fost răpire şi ucidere; ci arată mai cu seamă că poporul român aşa negles şi tiranisat precum a fost, a încercat până la estremitate a-şi ajunge scopul pre cale pacînică, cu binele, cu respectarea legilor şi a forurilor.

Numai neisbutind pre această cale s'a trezit în peptul seu sfăşiat demnitatea de om, şi detorinţa susţinerii proprie, pentru-că şi a omului răbdare are marginile sale.

Dacă totuşi scriitorii maghiari şi astăḑi susţin, că scopul ridicării poporului român de acum o sută ani a fost numai jăfuirea şi devastarea, apoi ei şi astăḑi sunt preocupaţi şi întunecaţi de ideele maghiarilor din 1784; şi este foarte stricăcios intereselor patriei, dacă nici astăḑi, după o sută de ani. când maioritatea patriei se făleşte a fi liberală, ideele nu s'au clarificat şi scriitorii nu s'au luminat încă.

Maghiarii n'au ereḑit iobagi pre români aici în noua lor patriă, ci i-a aflat liberi şi stăpâni, sinceri şi ospitali.

Insĕ în cursul timpurilor românii a păţit'o cu credulitatea lor.

„Fă bine şi aşteaptă rĕu,“ a fost în fine resultatul pretiniei.

Maghiarii dară cu nedrept iau în nume de rĕu, dacă românii s'au nisuit şi se luptă sĕ fie liberi şi stăpâni în averea şi în viaţa lor.

„Pester Lloyd,“ cel mai oficios ḑiar, în numĕrul seu din 2 Noemvre dedică primul seu articul acelei mişcări a românilor, şi recunoaşte însuşi, că „basa de drept a revoltării românilor cu Horia a fost apăsarea.“

Insĕ jidanul eară o suceşte şi continuă, că românii acum o sută de ani n'au voit numai „dreptatea,“ ei au voit şi mai mult, ei au vrut sĕ se rĕsbune.

Mai departe învinovăţeşte dea dreptul pre împĕratul Iosif II, care spre înfrênarea şi pedepsirea boerilor renitenţi, cu cari nici el nu mai resbea, nu ar fi avut intenţiune serioasă de a înăduşì numai decât aceea resculare, ceea ce se deduce evident din ordinaţiunile sale şi din ţinuta şi purtarea comandanţilor militari din Ardeal.

În fine se vede că jidanul a scris jidoveşte şi cu tendenţe făcênd alusiune şi la împregiurările politice actuale din Ungaria şi constatând prin aceea alusiune, că bărbaţii maghiarilor, fără a calcula la consecinţă, cu ştiinţă şi fără ştiinţă, din ḑi în ḑi împing statul însuşi în o posiţiune, în stare de bătălie cu locuitorii şi susţinătorii nemaghiari ai statului însuşi.

Ḑiarele din Cluş publică în traducere o cronică latină despre devastările şi prădările românilor lui Horia din comitatul Uniădoarei, în care cronicarul spune, că românii numai fer căutau, numai fer le trebuia — csak vas! Chiar şi podelele le desfăceau numai ca sĕ poată scoate cuiele de fer.

Aşa dară numai fer!

Nici nui mirare. Dacă nici legi, nici humanitate nici dumneḑeire nu te apĕră şi nu te scuteşte, urmează apelaţiunea la ultima ratio: la fer.

Suntem pe deplin acord cu scriitoriul tractatului amintit, ca întru amintirea martirilor libertăţii şi ai drepturilor poporului român din anul 1784 sĕ se sĕrbeze un părăstas în toate bisericile româneşti în ḑiua de 28 Faur, în care ḑi sentinţa de moarte, deamnă de acel secul barbar, s'a esecutat asupra părţilor materiale ale acelor martiri pre gurguleul din viile actuale de lângă cetatea Alba-Iulia.

Dacă în aceea ḑi sute de români din patru comitate la poruncă au trebuit sĕ asiste la esecutarea acelei sentinţe, fie ertat acum după o sută de ani poporului român a face fără poruncă rugăciuni pentru rĕpausul sufletelor acelor luptători, pentru redobêndirea libertăţii omeneşti răpite a le naţiunii române.

Toate denaturările, rĕstălmăcirile, insinuările; toate mandatele şi violenţele, vină dela ori ce om muritoriu, sunt zădarnice.

Conştiinţa, că Horia şi socii sei deja acum o sută de ani au luptat şi au murit pentru desrobirea, pentru eliberarea românului din sclavagiul cel mai bestial, va trăì în sinul poporului până când va bate o inimă română; şi va remânea neştearsă până când va esista istoria omenimei.

Cu cât ne vom depărta de aceste evenimente memorabile şi neperitoare, patimele şi preocupaţiunile se vor potolì, eară nisuinţa martirilor nostri serbătoriţi şi în coliba cea mai modestă, va elucì mai tare şi în splendoare mai limpede, mai convingătoare.

Atuncia tendenţa lui Horia va trebuì sĕ se înşire în istoria desvoltării naţiunilor la faptele cele măreţe, admirate şi preamărite de toate popoarele iubitoare şi respectătoare de adeverata înaintare şi desvoltare a omenimei, a naţiunilor.

Ştim, că aceasta conştinţă înrădăcinată nu place oamenilor, cari s'au trezit cu conducerea eschisivă a destinelor acestui stat.

Insĕ ne doare, că această conştiinţă nedevastabila a noastră, nu place chiar acelora, cari la tot momentul sunt cu libertatea în gură; pentrucă ce este drept unuia, trebue sĕ fie cu cuviinţă şi altuia.

Şi ce ne doare şi mai mult este faptul, că la universitatea din capitala Ungariei în timpul din urmă s'au ivit porniri atât de stricăcioase, porniri cari ne revoacă în memorie ḑilele dela 1848, porniri, vrăşmaşe ordinei de lucruri în stat, îndreptate contra dynastiei şi a monarchului.

Ne vom mira oare dacă în faţa pornirei antidinastice a ungurilor, junimea română va lua ţinută dinastică pentru coroană?

Apoi contra tendinţei de a ne considera şi de a ne tracta numai de unelte; de a monopolisa statul fără ştirea şi contribuirea cuvenită şi a noastră, protestăm şi astăḑi după o sută de ani.

O spunem şi astăḑi, înaintea lumei întregi, o spunem împĕratorului nostru, că acest stat cu binele şi cu rĕul seu aşa cum la lăsat Dumneḑĕu, nu este numai al maghiarilor, ci este al nostru al tuturora, cari de seculi l'am iubit şi apĕrat, şi susţinut în bine şi rĕu cu braţele şi cu sângele nostru.

Aşa vrem sĕ fie şi pe viitor.

Maghiarii şi în sensul legilor esistente şi sancţionate, nu numai n'au dreptul, ci nici nu le este ertat se sĕ considere de eschisivi stĕpâni şi dispunĕtori ai acestui stat şi ai sorţii naţiunilor, ce constitue şi susţin acest stat, fără ca ei sĕ calce legile fundamentale ale unui stat poliglot, precum este şi după mărturisirea fostului ministru de justiţiă Horváth şi statul nostru, fără ca prin această usurpare sĕ nu provoace chiar ei cele mai profunde şi mai delicate simţeminte ale celorlalte naţiuni ale patriei.

În această Ungarie poliglotă nu este ertat maghiarilor prin forţă şi violenţă a se desvolta şi înainta pe contul şi ruinarea celorlalte naţiuni nemaghiare.

Fie care paş, făcut în această direcţiune este călcare de drept şi lege, este provocare.

Procederea oamenilor maghiarilor în această direcţiune şi în scurtul timp de 18 ani încoace, a adus deja la sapă de lemn statul nostru faţă de alte staturi europene, şi a provocat bolnavul curent, manifestat în turburările copiilor dela universitatea din Pesta.

Renunciarea la această direcţiune numai ar mai putea repara din cele multe greşite şi stricate şi această renunciare nici când nu poate fi desastruoasă patriei, pentru că nici când n'am urît patria, nici când n'am tradat'o, nici n'am dat-o nici când pre mâna streinului şi a duşmanului.

Cu sentinela română patria a fost sigură!

La promisiunile subcolonelului Schulz din Cricău, Cloşca a reflectat şi a admonit sĕ nu fie înşelaţi, că apoi se vor rescula a doua oară, şi aceea rĕscoală a doua va fi mai îngrozitoare.

Astăḑi dară după o sută de ani dorim din inimă şi cu toată sinceritatea limpeḑirea ideelor şi adeverata apropriere şi înţelegere a naţiunilor spre înaintarea lor şi spre înflorirea patriei comune.

---

frapa ţinuta cea impunĕtoare a lui Atanasie cel Mare în lupta cea violentă contra Arianismului?

Benedictinii au înfiinţat în occident o mulţime de scoli, cari astăḑi le vedem străformate în tot atâtea institute publice de renume european. În Italia, Monte-Cassino, Mecca popoarĕlor occidentale au fost focularul ştiinţei şi al culturei. Cu un zel deosebit se îmbulzesc tineri de toată posiţia în institutele renumite din Lyon, Tours, Fulda, St. Gallen, Trier şi altele, cari toate au ţinut locul academiilor de astăḑi*.)

Pe lângă acestea multe alte serviţii a prestat monachismul bisericei şi statelor, cari — dacă le-aşi espune pe toate — ar constituì un op destul de voluminos. Rĕmâne dar sĕ mai ating încă momente mai principali din trecutul monachismului.

Monachii prin fundarea mănăstirilor au pus basă cetăţilor capitale din diferite staturi, contribuind în modul acesta la împopularea localităţilor, unde se aşeḑau. Cetăţile Rochelle, Lucon, Alet, Vabres Foulle şi alte reşedinţe episcopale 'şi au sorgintea numai în mănăstiri. Tot numai monachilor pot mulţămì cu drept cuvênt multe popoarĕ primitiva lor cunoştinţă de agricultură şi meserii**.)

Mănăstirile au fost depositarele operelor antice şi ale ss. părinţii, cari interpretate şi decopiate de monachi sunt de un folos nedisputaver pentru present şi viitor. Ele au păstrat în timpurile furtunoase şi grele ale evului mediu tesaurele spirituale ale trecutului în bibliotecele lor, în lipsa cărora astăḑi ştiinţa şi cultura ar fi cel puţin cu trei seculi îndărĕpt. Multe documente istorice relative la istoria popoarĕlor singuratice s'au conservat numai în bibliotecile monachale. Cronicile monachilor servesc încă şi astăḑi de adminiculi foarte preţioşi cu privire la cunoaşterea faselor şi evenimentelor, preste cari a trecut omenimea.

Am vĕḑut însemnătatea şi importanţa practică a monachismului primitiv, idea e frumoasă şi sublimă, scopul măreţ şi plin de demnitate, resultatele earăşi îmbucurătoare. Şi dacă această instituţiune binefăcătoare ar fi ţinut genuin la principiile salutare, pe cari s'a pus la început, şi nu s'ar fi depărtat dela scopul sublim, pe care trebue sĕ-l aibă în vedere ori care individ, ea ar fi şi astăḑi singurul mijloc spre ajungerea perfecţiunei ideale.

Dar durere monachismul s'a abătut dela înalta lui misiune. Monachii propagând cuvêntul lui Dḑeu au început se facă speculaţiuni după interese materiale. Averile enorme, preste cari în timpul cruciatelor au devenit proprietari formali, au transformat mânăstirile în cetăţui pline de monstruosităţi, în cari domnea fanatismul cel mai barbar şi superstiţiunile cele mai absurde. Modestia şi simplitatea, cei caracterisau, s'au prefăcut în mândrie şi îngânfare. Din oameni culţi şi elastici în toate întreprinderile lor, cum erau, mai târḑiu ni se presentă ca cei mai brutali în cugetare şi conduită. Poporul, care considera pe monach drept representante a lui Chs, mai târḑiu ne pomenim că despreţueşte întreaga instituţiune, şi nu fără cuvênt.

In faţa acestei stări deplorabile pâşesc regenţii apuseni cu cea mai mare resoluţiune: secuestrează sute şi chiar mii de mănăstiri şi folosesc bunurile enorme parte pentru afaceri politice, parte pentru întemeiarea şi susţinerea institutelor publice. Revoluţiunea francesă dă monachismului ultima lovitură de moarte: bunurile mănăstirilor se declară de bunuri naţionale. Înzadar se încearcă împĕraţii bisantini şi după acestia domnitorii Munteniei şi ai Moldovei, aşa d. e. familia Basarabeştilor se protege statul monachal, înzadar întrevin papii cu cea mai mare energie sĕ mai susţină mănăstirile lor, ele înseşi se dau de gol înaintea lumei civilisate ca institute, ce şi-au perdut vaza şi gloria primitivă.

Starea monachismului de aḑi lasă multe de dorit. O destrăbălare de sus până jos este caracteristica instituţiunei monachale de aḑi. In fond,

---

*) Drittes, Pedagogium pag. 604—5.

**) Staatsfrage etc. pag. 109.

Atunci apoi piroanele de fer vor rĕmânea în podelele cronicarului şi admoniţiunea lui Cloşca neîmplinită; ceea ce dorim cu atât mai vêrtos, că cele douĕ crestături crunte din 1784 şi 1848 sunt destul de instructive şi destul de admonitoare.

Ioan Răvăşerul.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu.

Cetitorii ḑiarului „Telegraful Român“ ştiu deja, că pentru sortitura arangiată de Reuniunea femeilor române din Sibiiu în folosul scoalei române de fetiţe, susţinute de ea, au incurs preste 1200 obiecte, parte mare lucru de mână.

Obiectele sunt espuse în douĕ saloane la presidenta Reuniunei, doamna Maria Cosma. În curênd se va da publicului ocasiunea de a potea vedea obiectele intrate pentru sortitură, şi noi nu ştim ce va fi mai de admirat: frumseţea obiectelor intrate, sau gustul şi simetria damelor din comitet în arangiarea acestor diferite obiecte.

De o sĕptĕmână în toată ḑiua am cercetat această frumoasă esposiţiune, în care lucrul de mână al ţĕrancei noastre rivalisează cu cel al damelor de salon. Aceasta o am făcut cu intenţiunea sĕ scriu ceva despre esposiţiune, şi după o sĕptĕmână am ajuns la resultatul, că nu pot scrie nimica. Sĕ nu ve miraţi Domnule Redactor de sinceritatea mea. A vorbi aş potea în special despre fiecare obiect, încât s'ar face o corespondenţa în ḑiarul „Telegraful Român.“ 1251 de obecite mi-ar da material de corespondenţe în 9 ani pentru ḑiariul DVoastre. Sĕ vorbesc numai despre unele nu me iartă simţul de dreptate, căci e greu a te decide pentru unele dintre cele multe.

Jur împregiur pe lângă păreţi sunt aşeḑate mese lungi, de asupra lor se ridică niste piramide mari, şi acestea sunt impodobite cu lucruri de ţĕrance: feţe de perine, ştergare chindesite frumos, aşa că ele fură ochii. Omul crede că este în casa ţĕranului, cu fată mare în casă, în ajunul unei sĕrbători, care deschide carnevalul, cu vieaţa în petreceri. Omul se transpune la ţară, şi cana de pâmênt ce stă aninată pe cuiu între obiectele de lucs ale ţĕranului, 'ţi aminteşte ḑilele bune dela ţară, unde se bea vinul cu cana, apoi nunta din Canna Galileei etc.

Pe mese sunt înşirate obiecte varii. Lângă delicatele producte ale damelor de oraş strălucesc cele a le ţerancei, formând toate acestea un mosaic unic în feliul seu.

Pe mine m'a mişcat lucrul de mână al ţĕrancei, şi gustul damelor în arangiare. Intre frumosul costum de ţerancă din Selişte, admirat de toţi, câţi au vĕḑut Săliştene, şi cel de bărbat, se află espusă o dusină de năfrămi chindesite şi înciucurate.

Admirabilă simbolică a unui proces psiychologic! Noi ştim ce fermec are pentru un flăcău năframa chindesită a iubitei sale. Cu câtă fală o pune el după şerpar, cu câtă dragoste 'şi desmeardă cu ea faţa acoperită de sudori în mijlocul jocului.

După ḑisa poporului dragostele se fac din degete cu inele, şi darea de năframă. Ne aducem aminte de admirabila balladă poporală „Năframa şi inelul.“

Nu ştim aceasta o au avut în minte damele noastre la arangiarea obiectelor, sau au lucrat conduse de simetria lucrurilor. La tot casul un poet însetat după frumseţele din poesiele poporale la privirea acestei arangiări n'ar remânea nemişcat.

Fără a reflecta la vreo remuneraţiune, femeile române au prestat foarte mult pentru scopul urmărit prin scoala română de fetiţe. Vin acuma bărbaţii la rênd spre a documenta, că în privinţa entusiasmului nu stau mai jos ca femeile. Aceasta cu atât mai vêrtos, cu cât bărbaţii prin cumpĕrarea de losuri au prospectul a câştiga înḑecit mai mult, de cât e preţul a 10 losuri chiar.

Cred că nu-mi veţi lua în nume de rĕu, Domnule Redactor, dacă spre orientarea puclicului voi comunica unele date, câştigate dela comitetul Reuniunei femeilor române din Sibiiu.

După cum s'a fost anunţat prin ḑiare, losurile erau sĕ se sorteze la 13/25 Noembre a. c. Comitetul încă din 10 Octombre a cerut spre aceasta concesiune dela ministeriu, şi concesia a sosit abia Mercuri la 19 Noembre.

Se va face deci sortarea losurilor în ajunul anului nou la români, ca astfel pe anul nou sĕ se facă frumoasă surprindere publicului român.

Sortarea se va face conform ordinaţiunei ministeriale în presenţa unui amploiat administrativ. Va fi deci de caracter public şi oficial.

Celelalte disposiţiuni rĕmân în valoare după cum fură ele publicate la timpul seu.

Losurile tocmai acum se tipăresc, şi în septĕmâna viitoare se vor pune în circulaţiune. Ele sunt în trei limbi, ungureşte, româneşte şi nemţeşte.

Reuniunea a trecut preste esclusivismul proverbial al numeroşilor noştri vecini şi au adoptat trei limbi, dovedind că ea nu eschide pre nimeni dela participarea la această sortitură.

După cum mi s'a spus, esposiţiunea se va deschide ḑilele acestea şi pentru bagatelul preţ de 10 cr. fiecine va putea vedea ce a produs entusiasmul femeei române, şi ce poate ea produce, când este vorba sĕ se ajute şi promoveze scopul general naţional.

Şi sum convins în inima mea că la eşirea din esposiţiune, fie-care om cu inimă va ḑice în inima sa: realitatea întunecă toate vorbele lui „Slovă“ din „Telegraful Român.“

Atunci eu cu fală voiu putea ḑice: Sunt feliurite căile, pe cari putem promova interesele noastre culturale, şi nu este om, care avênd bunăvoinţă, sĕ nu se poată face folositoriu.

Slova.

Varietăţi.

* (Postal.) La 13/25 Novembre a. c. dimineaţa la 9 oare se va licita o mare cuantitate de hârtie veche, dărabe de fer şi mai mulţi saci sparţi la oficiul de postă din Sibiiu.

* (Graniţa dela Predeal închisă.) Din causa unei boale *episootice* ce bântue în judeţul Prahova, în România, graniţa dela Predeal se află închisă. Esportul rîmătorilor a încetat. Zăpada fiind foarte mare pe la Predeal, descărcarea vagoanelor cu animale devine foarte anevoioasă.

* Romanii earna purtau inele cu petri albe, primăvara în coloarea vişinei, vara galbine, toamna roşii; unii în toată luna 'şi schimbau inelele, Heliogabalus în toate ḑilele purta alt inel. Unde nu duce fudulia pe om?

* (Curiosităţi) Francezul H. Bandre în ḑilele acestea înaintat o petiţiune la direcţiunea esposiţiunei, ca sĕ i-se conceadă a depune într'un despărţĕmênt petrile musicale(?) şi musica praehistorică descoperită de el şi sĕ poată da privitorilor şi esplicările necesare. Colecţiunea de petrii musicale — după cum aminteşte în cerere — constă din 26 dĕrabe bolovani de cremene, a căror ton întrece chiar şi tonul alor 200 dame. Prin aceste voeşte sĕ presenteze şi musica praehistorică. Petrile musicale de present sunt puse în esposiţiunea sanitară din Londra, unde — conform mărturisirei dlui Bandre — sunt admirate de toţi. Direcţiunea va preda cererea spre opinare înfiinţândei comisiuni de giubil.

* Conform ordinaţiunei ministrului de finanţe din Serbia ddto 21 Septembre a. c. Nr. 3116, ploştele cu beuturi transportate în Serbia nu vor fi supuse vămei nici chiar după subtragerea balotei.

* (Ucigaşii familiei Fridenwanger.) In causa criminală din ierna trecută sĕvêrşită de Kleberg şi Marlin pertractarea finală va fi Luni, Marţi şi Mercuri sĕptĕmâna viitoare.

* Socrat voind sĕ-şi edifice o casă a pus temelia pentru o casă foarte mică, din care causă i s'a reflectat: Pentruce edifici o casă atât de mică când tu eşti un om atât de renumit? E destul de mare, ḑise, barem aceasta de a-şi putea-o umplea cu amici adevĕraţi.

* (Încă o foaie.) „Alegetorul independinte“ este titlul unei foi efemere, — ḑice „Telegraful“ — care va apare pe timpul alegerilor în Craiova. El este redactat de dl Aug. Pesiacoff.

* (Avis vierilor avari.) După cum comunică „Secolo“ un prefect dintr'un oraş al Italiei, proprietar bogat puse culegĕtorilor la culesul viilor botinţe de fer, pentru ca sĕ-i opriască de a mâna struguri.

* (Ce va se ḑică sĕ nu ştii latineşte.) Avram Iţic avea un proces la judecătoria ocolului... din capitală şi propusese martori spre descărcare.

La ḑiua înfăţişărei, strigându-i-se causa, Iţic rĕspunde trăgênd după dênsul pe Şloim Blumenfeld.

— Ei! ţi-ai adus martori? întreabă ajutorul judecătoriei, un tênĕr licenţiat în drept de curênd numit în post.

— Da, sa traiţi, Tomnili judichitor, rĕspunde Iţic arĕtând pe Şloim.

— Ce fel, numai cu un martor ai venit?

— Numai cu unu, finchi pintrichi numai el ai viḑut cum s'a petrecut.

— Apoi nu ştii adagiu latinesc: *Unus testis, nullus testis?* îl interpelă magistratul triumfător.

Şi, fiind că bietul Iţic se uita cu nehotărâre când la public, când la judecător.

— Aide, dute a casă, îi ḑise acesta; şi la înfăţişarea următoare sĕ vii cu mai mulţi martori.

— Dar pintruce sĕ vii mai mulţi martori; finchi pintrichi numai unu ai viḑut? sĕ încercà sĕ întrebe Iţic.

N'am ce-ţi face: *Testis unus, testis nullus,* îi rĕspunse implacabilul licenţiat.

„Dreptul.“

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Educaţiunea şi instrucţiunea femeii

(operat cetit în 5 August 1884 în adunarea înveţ. din ppresbiteratul Zarand).

(Urmare.)

Cu aceste trec la deosebitele păreri ale bărbaţilor de scoală — faţă de instrucţiunea femei, pentru-că cunoscênd deosebitele principie ne vom şti acomoda şi noi în scoala populară, şi preste tot în educaţiunea şi instrucţiunea femei.

Unii susţin că educaţiunea şi instrucţiunea femei are sĕ fie cu totul deosebită, de cea a pruncilor şi anume: instrucţiunea elevelor, planul de învĕţământ, are sĕ fie cu totul separaţ. O tractare cu totul individuală. Alţii susţin contratiul şi ḑic: una şi aceeaşi are sĕ fie instrucţiunea pruncilor şi pruncelor, nu admit nici chiar separarea sexelor în localul de scoală — d. e. cum fac Americanii.

Sunt, cari urmează maximei: „*medio tutus eris.*“ Acestia ḑic; natura bărbătească este deosebită de cea femeiască, în unele privinţe. Deosebitele inclinaţiuni deosebită este chiemarea bărbatului, de ceea a femeii. Nu tot aceleaşi ocupaţiuni le are o femeie, cari le are un bărbat, Aceste trebue luate în considerare, de altă parte nu trebue sĕ uităm că bărbatul şi fĕmeia sunt avisaţi a trăì împreună, şi cumcă pentru desvoltarea facultăţilor spirituali, se dau şi mijloace comune. Tot astfel şi separarea pruncilor de prunce se poate face la o anumită etate. Planul de înveţământ, numai în unele puncte are sĕ difereze şi numai încât prin aceste puncte se are în vedere viaţa de toate ḑilele a femei. Pentru-că nu trebue perdut din vedere că scoala are sĕ pregătească şi pre femeie, pentru viaţa practică, şi nu pentru raiu numai.

Cei ce pretind totală separare a pruncilor, şi un plan deosebit pentru înveţământ, sunt în rătacire şi nu ţin cont de realitate. Pruncii cresc împreună în familie. Tot după acela şi metodi putem învĕţa cetitul şi scrisul s. a. Tot prin acelea mijloace i putem inspira de simţeminte religioase şi morali. Când ajung la maturitate, bărbatul şi femeia sunt avisaţi unul la altul.

Nu mai puţin sunt în retăcire, cei ce pretind, că una şi aceeaşi are sĕ fie educaţiunea şi instrucţiunea pruncilor de ambeie sexe. Se aduc numai o imprejurare înainte. A constringe pre eleve, a face aceleaşi deprinderi gimnastice ca şi bărbaţii ar fi cu totul greşit, pentru că nu e chiemarea femei a devenì atletă, a purta sarcini mari, sau a le pregătì pentru strapaţii milităreşti. Trebue sĕ ţinem cont de constituţia fisică a femeii. Vom avè în vedere mai mult desvoltarea estetică a puterilor ei fisice, şi nu a face oameni de lupte în circuri. Posiţiunea femeii în societate, ca mamă, soţie, soră, jună, face ca în ce priveşte cultura inimei şi cultura socială, sĕ fie tractată cu deosebită considerare.

Având aceste în vedere, teoria educaţiunei şi face unele deosebiri între educaţiunea şi instrucţiunea femei şi cea a pruncilor.

Deosebirea se reduce la următoarele: la cantitatea şi calitatea materiei de înveţământ, la metodă şi tonul înveţământului şi la procedura disciplinară. De aceste trebue sĕ se ţină cont atât în scoalele elementari dela sate, unde sunt pruncii împreună, cât

---

ca şi în formă, în organisaţie ca şi în administraţie se pot observa goluri foarte simţite şi acesta cu deosebire în Orient. Statul monachal din România reclamă o reformă radicală şi aceasta o vor putea face numai autorităţi celebre bisericeşti, oameni cu destulă cultură şi tact, cu destul zel şi moderaţiune, cari aḑi — durere — ne lipsesc cu desĕvêrşire. Numai veacuri întregi pot da omenimei astfel de reformatori, cari, — pe lângă aceea că organisează, — sĕ nu vateme întru nimic basele creştinismului.

Astăḑi, când spiritul timpului e contrar perfecţiunei ideale, astăḑi, când „oamenii utilitarismului“ s'au abătut de pe terenul moral mergênd spre direcţiunea realismului nimicitor, idea monachismului se consideră ca un ce vătămător în progresul culturei şi — al civilisaţiunei.

Nu idea, ci indolenţa neescusabilă a monachilor ignoranţi trebue condamnată. Dacă şi nu corespunde astăḑi tagma monachală opiniunei publice, totuşi biserica, dar nici decum statul, e datoare sĕ aducă o reformă radicală în monachism punêndu-l pe base mai solide conform scopului ideal, ce l urmăreşte.

şi acolo, unde sunt separat; precum şi în scoalele superioare. Spre a putè resolvì aceste întrebări, aflu necesariu a discuta două întrebări cardinali că primise şi anume:

1. Sĕ se separeze în scoală sexele, ori nu, şi când sĕ se separeḑe?. (Aici nu se vorbeşte de scoalele superioare de fete — unde separarea trebue sĕ se facă).

2. Sĕ se aplice numai înveţători sau şi înveţătorese, sau ambii.

La punctul prim sĕ poate respunde: trebue sĕ separăm pruncii de prunce. Separarea poate fi parţială — aşa trebue sĕ fie în scoala poporală — când elevii se instrueaḑă în acelaşi local, dar elevele şed în bănci separate. A amesteca pruncii cu pruncele înseamnă a se espune în continuu la neplăceri. Nu este oară, în care sĕ nu aibă ceartă pruncii cu pruncele.

Separarea totală: când elevele se instruează în local deosebit. Unde sunt deajuns puteri didactice acolo separarea totală are loc la primul an de scoală până la ultimul. Separarea însĕ nu are sĕ meargă până la interḑicerea de a convenì pruncii cu pruncele.

Un raport social trebue sĕ esiste între aceste două elemente. Este foarte salutariă convenirea, atât pentru elev cât şi pentru elevă, altmintrea fiecare secs va creşte cu defectele sale. Acest raport social trebue sĕ fie priveghiat şi de capii de familie; peutru-că nu e mai odios, că răceala, ce se poate vedea între un elev şi o elevă, cari nu au avut ocasiune a convenì unii cu alţii. Oarele de cânt, jocurile copilăreşti este consult, ca sĕ se ţină împreună, chiar şi acolo, unde sunt puteri didactice deajuns. Tot astfel şi petrecerile arangiate anume pentru prunci d. e. maialul.

Separarea parţială — şi în scoala populară unde numai se poate are sĕ înceteze cu anul al 10-lea şi sĕ se prefacă în separare totală. Instruirea împreună până la 15 an este o anomaliă, carea trebue sĕ o delăturăm.

De altmintea ori este separarea parţială ori totală, planul de înveţămênt pentru fetiţe trebue sĕ difereze în cât-va de cel al băeţilor. Anume la ce studii sĕ difereze mai mult se va vedea mai în jos.

La a doua întrebare că: numai înveţători sau numai înveţatorese pot sĕ instrueze pe fetiţe sau ambii împraună? S'art putè rĕspunde.

Deoarece un educatoriu de profesiune are sĕ fie model întru toate pentru elevul seu; de aceea instruirea fetiţelor numai de către înveţătoriu e defectuasă; tot astfel rĕmâne defectuoasă educaţiunea şi instrucţiunea când e predată numai de înveţetoreasă. Numai bărbatul şi femeia ne dau pre omul perfect, tot astfel numai activitatea lor concentrată va fi în stare a da o adevĕrată educaţiune şi instrucţiune fetiţelor.

Din acest motiv institutele de renume cum este la români d. e. Asilul Elenn Doamna, posed înveţători şi înveţătorese. Institutele de călugăriţe, de cari sunt o mulţime în patria noastră dau o eduţiune defectuoasă.

Junele duc cu sine în sinul familiei, prea multa gingăşie, prea puţin curagiu, prea mult fariseism, şi prea puţină pregătire pentru viaţa de toate ḑilele. Rar vei vedè eşind din institutele de călugăriţe mame virtuoase, econoame bune, cari sĕ ştie înfrunta cu resignaţiune furtunele vieţii.

În clasele superioare de fetiţe are sĕ preponდereze numĕrul înveţătoreselor. (Va urma)

Posta redacţiunei.

Mai multora în Streza-Cărţişoara. Reflecsiunile DVoastre sunt prea personale. Prelângă toată bunăvoinţa nu le putem publica în stilisarea trimisă, şi noi n'avem timp sĕ le prelucrăm. Ve rugăm dacă aveţi ceva de scris, scrieţi obiectiv, şi puneţi la o parte partea personală, de care publicul n'are nici un folos.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 20 Noemvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	123.55	123.25
Renta de aur ung. de 4%	94 45	94.60
Renta ung. de hârtie.	89.65	89.65
Renta de aur austriacă	103.90	103.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	98.—	97.75
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	119.—	119.—
Datorie de stat austriacă în argint.	82.60	82.40
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.8
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.—	100.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	296.75	298.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	143.75	144.—
Obligaţ'uni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	105.75	105.25
Sorţi de regularea Tisei	115 80	116.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	100.50	99.50
Sorţi ungurescì cu premii	116 75	116.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	81.30	81.20
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	99.50	99.50
Galbin	5.78	5.76
Napoleon	9.72½	9 72
London (pe poliţa de trei luni)	122 85	123.10

Nr. 616. [940] 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă staţiunea de paroch în a doaua parochie de classa a II-a din Topliţa română, se publică prin aceasta concurs cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare în foaia* „Telegraful Roman.“

Emolumentele sunt:

1. Dela 268 familii à una felderă (16 cupe) cucuruz sfârmit preţuită feldera în un floren face 268 fl.
2. Dela 268 familii câte o ḑi de lucru cu palma à 35 cr. 93 fl.
3. Dela botez, cununii şi înmormêntări după calculul mediu de 5 ani 151 fl.
4. Din porţiunea canonică 40 jugere folosibilă tot numai în al doilea an cu venit de 20 fl.
5. Alte prestaţiuni 94. fl. —

Suma 626 fl.

Petenţii vor avè a subşterne suplicele lor concursuali instruite în sensul legilor vigente bisericeşti la subscrisul (p. u. Maros Vécs.)

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Reghinului.

Idicel la 6 Novembre 1884.

În conţelegere cu comitecul parochial.

Galaction Şagău,
protopresbiter.

Nr. 239 [936] 3—3

CONCURS.

Se publică din nou în înţelesul laudatei ordinăciuni consistoriale din 23 Octobre a. c. Nr. 5185 pentru staţiunea de capelan lângă bătrênul şi de tot neputinciosul paroch Ioan Brânduşe din Erdőszentgyörgy, parochie de a treia classă, protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiului, cu termin de *30 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Român“.

Emolumentele:

a) Casă de locuit, graşd, şură şi grădină de legumi.

b) Venitele stolari jumĕtate, care computate în bani fac 200 fl.

c) 4 jugăre de pământ cumperate acum de curênd din suma de 300 fl. asignată din partea preavenerabilului consistoriu archidiecesan prin ordinaţiunea de sub Nr. 4104 a. c.

d) Se pofteşte ca fiitorul capelan până va fi în vieaţă parochul bĕtrân, sĕ poarte şi oficiul de învĕţătoriu pe lângă plata de una sută florini dacă acel oficiu nu se va reintregì până atunci.

e) se pofteşte ca concurintele sĕ aibă cunoştinţa limbei maghiare.

f) se pofteşte că concurintele inainte de a se face alegerea, sĕ meargă în vre o Dumineсă sau Sĕrbătoare la biserică spre a-şi arăta desteritatea.

Concurintele înstruindu-şi concursul în înţelesul legei, va avea înainte de espirarea timpului hoterit a-l aşterne oficiului protopresbiteral gr. or. în Murĕş-Oşorcheiu.

Murĕş-Oşorheiu, 3 Noembre 1884.

Cu împreună înţelesul comitetului parochial.

Parteniu Trombiţaş de Bethlen,
protopresbiter gr. or.

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încărunţire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal în Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bistriţa:* Fried. D. Hzerberth, farmacist. *Cluş*: Nicolau Scéky, farmacist. *Feldioara:* Wilhelm Shneider, farmacist. *Aiud:* Iosef Oberth, farmacist. *Praid:* A. Weber, farmacist. *Székely-Kereszlur* Fr. Ios. Jaeger, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 33

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Nr. 386 [935] 3—3

Repeţire de concurs.

După-ce în urma concursului publicat sub Nr. 11 „Tel. Rom.“ din 1883. nu s'a aflat concurent pentru vacanta parochie Rogoşel: acum pe basa graţioasei ordinaţiuni consistoriale dto. 2. Octobre, a. c. Nr. 4813. B., se repeţeşte publicarea concursului pentru menţionata paroahie vacantă pre lângă acelaşi venit, cu terminul însĕ de 15 ḑile dela prima publicare.

Cluş, 1 Novembre, 1884.

V. Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 520. [939] 1—1

Publicaţiune.

Susana Vlad Pitiş, din Purcăreni, protopresbiteratul I al Braşovului fiind despărţită de pribegitul ei bărbat Dumitru Rusu, tot de acolo, prin sentinţa Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan din 23 Octobre 1884 Nr. 429 B., aceasta se aduce la cunoştinţă publică în sensul § 124 din procedura matrimonială.

Braşov în 2 Novembre 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. I al Braşovului

Ioan Petric,
protopop ca adm.

Chihlibariu

prima-imperial.

Preţul din întêmplare scăḑut al materialului brut me pune în posiţia de a scădea preţul **cigaretelor de chihlibariu** până la 50%. Amatorilor li se dă deci ocasiune de a-şi procura cigarete din acest material scump pe preţuri ne mai pomenite.

Cigarete 10 cm. lungi în loc de 10 fl. **numai 4 fl. — cr.**
„ 8 cm. lungi în loc de 5 fl. **numai 2** „ **50** „
„ 7 cm. lungi în loc de 4 fl. **numai 2** „ — „

Cilindre după fason oriental 20% mai mult.

Cigarete pentru sugări 10 cm. lung în loc de 12 fl. **numai 6 fl.**
„ „ „ 8 cm. lung în loc de 8 fl. **numai 4** „
„ „ „ 7 cm. lung în loc de 6 fl: **numai 3** „

Tóate sûnt aşeḑate în o cutie învĕlită în piele Chagrin.

Espedarea se face pe lângă trimiterea preţului, sau cu rambursă. Comisiuni preste 10 fl. franco. Din considerarea marei fluctuaţiuni a preţului materialului brut sunt rĕspunḑĕtoriu numai pentru obiectele aflătoare gata. Observ că garantez soliditatea şi calitatea mărfurilor, şi ce nu ar convenì, sĕ se retrimită pre spesele mele şi eu voiu reîntorna preţul trimis franco.

[919] 4—6

W. Henn,
Viena, X. Dampfgasse II.

Zambach şi Gavora.

Fabrica de vestminte şi recuisite bisericeşti

de rit catolic şi grec. [928] 3—30

în Budapesta, strada Vaţului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, şi pentru societăţi industriale (şi pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelniţe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărţi de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor convenì, se vor schimba cu altele.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 133 Sibiiu, Marți 13/25 Novembre 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondențele sünt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 12/24 Novembre, 1884.

Cu începutul seclului al 19, lumea a început a se deștepta din amuțirea în care ea veacuri întregi a trăit, și luminată de razele științei, încetul cu încetul din Francia îndepărtată aerul cald al libertății a străbătut și prin părțile noastre, și astăḑi putem constata, că conștiința de libertate a străbătut toate straturile omenești chiar și prin orient, a cărui domnitori din mărirea de odinioară au rĕmas numai cu reminiștințele, din impĕrăție tare și mare au remas cu ruinele.

Este netăgăduit că la luminarea de astăḑi a poporului mult au contribuit diferitele reuniuni înființate pretutindenea spre binele obștesc al patriei.

Ar fi obositoriu lucru a cerceta după acest adevĕr recunoscut, și ar fi și lucru zadarnic.

Suntem în Europa și prin urmare dispensați dela demonstrarea lucrurilor cari pentru întreagă Europa sunt fapte împlinite, pretutindenea într'un chip pricepute, și tot astfel și esecutate.

Ḑiarelor maghiare le-a fost reservat onorul de a demonstra contrariul. Ḑiarele maghiare au ajuns a afirma, că chemarea reuniunilor este a detrunchia o tulpină de stejariu, puternică și făloasă, foarte făloasă în feliul ei, și în locul ei a planta o buruiană esotică, căreia i lipsesc toate condițiunile climatice, și care în veci nici rădăcini nu va prinde în solul unde stejarul seculariu și-a înfipt rădăcinile până în mĕduva pămêntului.

Intreagă Europa se fălește cu reuniuni umanitare, științifice, literare, reuniuni pentru desvoltarea forței trupești și sufletesti, lățirea religiosității și a moralității, a desvoltărei simțului colegial, a conservărei demnității naționale și industriale, Ungaria, singură Ungaria, și-a înființat reuniuni spre a-și înmulți neamul pe cale nenaturală.

Mai mult. Ḑiarele maghiare cu o impertinentă obrăsnicie sumuță la necruțare în agitarea spiritelor și cumperarea de suflete spre a fi sacrificate pe altariul maghiarisărei.

Cu deosebire colegii dela ḑiarele din Cluș ne spun că vênatul se face la matca naționalitații noastre, la talpa casei noastre, la popor.

Curioase vremi am mai ajuns.

Sunt aproape 16 ani decând o seamă de oameni esaltați și-au pus în cap sĕ maghiariseze pacinicii locuitori din Ungaria și Transilvania.

Devisa de atunci și până acuma s'a schimbat de două ori. La început era **magyarosodás** — adecă maghiarisare.

Sub *magyarosodás* se înțelegea întocmirea lucrurilor astfeliu ca maghiarisarea sĕ urmeze dela sine. Era îndreptată prin urmare atențiunea opiniunei publice unguresti asupra inteligenței. S'a ḑis se maghiarisează inteligența, atunci cu massa crudă a poporului ușor vom putea lucra.

Ḑeci de ani s'a urmărit cu multă conștiențiositate maghiarisarea pe acest teren, și spre îndignarea glorificatei maghiarisări, lumea a trebuit sĕ constate, că lucrul nu merge după croiala închipuită.

„*Audaces fortuna iuvat*“, sau pe ungurește: „*Ki mer, nyer.*“ Dacă cu „*magyarosodás*“ nu merge, vom începe cu „„**magyarositás.**“

Sĕ vorbim românește, căci pe ungurește puțini ne pricep. Dacă prin mijloacele date popoarĕle nu se maghiarisează de bună voie, atunci le vom maghiarisa noi cu puterea, sau mai pe scurt: dacă nu se maghiarisează ele le vom maghiarisa noi.

Luminați în această direcțiune vom înțelege introducerea limbei unguresti în scoalele poporale, vom înțelege noua lege pentru scoalele medii, și vom înțelege și operațiunile propuse de pressa ungurească.

În numĕrul de Sâmbăta trecută am arătat operațiunea după mintea celor dela „Egyetértés.“ O vom reasuma în puține cuvinte: Sĕ se facă forță din partea statului ca legislațiune, administrațiune, patron, proprietariu de pămênt etc. etc. și încă în modul uman ca nici cei rĕposați sĕ nu aibă odichnă în mormêntul lor.

Sĕ maghiarisăm copii începênd cu cei orfani. Analogia de consanguinitate nĕ face sĕ credem că se va adopta sistemul practicat cu ianicerii pe timpul când imperiul ottoman era mai în putere ca Ungaria în timpul de față.

Nu se cugetă nimenea la consecuențele acestor încercări nebunatice. Sêrmanul părinte! Nu ajung chinurile morții, nu durerea că lasă o casă plină cu copii, cari la el priveau ḑiua noaptea, ca sĕ le deie pâne de mâncare, preste acestea va trebuì sĕ se lupte și cu conștiința că din băieții lui se vor face ceea ce n'au fost moșii și strămoșii lor: ianiceri în feliul lor, bine sĕ fim înțeleși, în feliul lor.

Așa „Egyetértéș.“

In numĕrul de Sâmbătă ḑiarul „Magyar Polgár“ din Cluș sub devisa **„A magyarositás kérdéséhez“** aruncă foc și spulbere asupra domnului Barițiu pentru cuvêntul, că domnul Barițiu a condamnat în „Observatoriul“ Reuniunile pentru maghiarisare. Constată cu multă satisfacție că reuniunile pentru maghiarisare numai acuma au aflat calea cea adevĕrată.

Și știți pentru ce? Pentru că ele s'au pogorît în jos la poporul românesc. Da la sêrmanul popor care din motivul, că agitatorii fără de inimă, ḑiariștii români nu au permis poporului român ca el sĕ meargă la reuniunile pentru maghiarisare.

Aceste reuniuni s'au dus la coliba țĕranului, i-au vorbit țĕranului român la ureche, el apoi au priceput fericirea ce i se pregătește, și s'a dat pre partea maghiarilor.

Intre împregiurări normale bărbații dela atari ḑiare ar fi puși spre observare în institute humanitare, cari la poporul nostru sunt cunoscute sub numirea: casă de nebuni. La noi în stat însĕ asemenea oameni trec de bărbați de stat, bărbați politici, cărora le sunt încredințate destinele milioanelor de locuitori.

Este anormală situațiunea în statul nostru și mare furia, cu care sistematicește se urmăresc tendențe separatistice, cari aḑi mâne luând formă mai concretă, ne vor duce la perire.

Trecutul monarchiei habsburgice ca carte deschisă ne zace înaintea ochilor nostri. Cu cât studiăm mai mult acest trecut, cu atât ni se par mai bizare lucrurile ce se întêmplă la noi. Și noi pretindem sĕ fim socotiți între puținii, cari mai țin la tradițiunile acestei monarchii. Voim sĕ ne orientăm pentru viitoriu din trecutul acestei monarchii.

Am mai ḑis, și repetăm. După cum o a accentuat și ministrul nostru de esterne: Ungaria este o mașină, și spiritus rector este bĕtrênul Bismarck.

Prin mĕsuri drastice în Ungaria la moment se va satisface unei tactice a Germaniei glorioase, se pot promova chiar interesele esterne ale ei, Ungaria însĕ nu se va consolida în veci.

In politică după cum ḑi de ḑi vedem și cetim, interesul joacă rola principală. Ce interes va fi avênd Germania cu actuala stare de lucruri, ea va fi știind. Insĕ cumcă la noi cu forță irresistibilă se împing lucrurile spre crisă, aceasta o constată ḑiarele noastre fără osebire de coloare radicală sau neradicală.

S'a percurs scara pe toate cuiele. Inteligența și poporul sunt date pradă unei furii nebunatice, maghiarisarea. Aceasta este alfa și omega în politica internă. Cine se mai îndoește, întrebe pre episcopul cel mai proaspĕt al reformaților din Ungaria.

Clara pacta. . . . .

Dacă nu s'a ajuns la inteligentă cu maghiarisarea la popor mai puțin se va face. Sapa, lopata coasa, îmblăcii toate acestea și surdo-mutul le poate

---

FOIȚA.

Sora cerșitorului.

(Episod din lumea bucureșteana.)

Nu cunosc loc de o înfoțosare mai tristă decât șosea Bucureștilor în timp de toamnă.

Aleurile și cărările sunt moarte și părăsite. Cel mult dacă ici-colea zărești vre-un pedestru meditativ, sub a cărui picioare zurăesc frunḑele uscate, sau vre-un lacheu, care își preumblă caii.

Dacă cine-va s'ar fi aflat la șosea între oarele 4—5, într'una din primele ḑile ale lui Novembre, s'ar fi putut deci mira, și cu drept cuvênt, vĕḑênd o femee elegantă scoborîndu-se dintr'o căleasă și îndreptându-și pașii spre o cărare laterală.

Obrazul i era acoperit cu un vĕl gros, dar atitudinea-i mlandioasă, umbletul ei de gazetă trădau, că dênsa n'a ajuns încă la acel moment psichologic, când femeia începe a-și nega etatea.

Ce căuta acì și în aceasta oară coconița elegantă, care, judecând după ținuta distinsă a servitorilor precum și după cei doi telegari „pur-sânge“ înhămați înaintea trăsurei, aparținea negreșit societății innalte.

Avuse ea vre o lacrimă de ascuns, vre-o taină de șoptit singurătății discrete, sau poate fugea dinaintea unei conștiințe rĕsbunătoare?.....

Nu afirm nici una, nici alta, căci ar trebuì sĕ am pretensiunile romancierului pentru a cunoaște toate capriciile unei inimi femeești. În casul din urmă însĕ o a-și compătimì sêrmana, căci singurătatea are glasuri neîndurătoare, pe cari nu le auḑi totdeauna, dar cari 'ți pun desperarea în suflet când le auḑi.

Ajunse la o cotitură, deodată, ca și când cine-va ar fi și chiemat-o pe nume, juna femee se întoarsă brusc..... Dar nime, nici un suflet de om nu se arătà în împregiurime, afară de un băiat zdrențos de vre-o 16—18 ani, care stând în mijlocul drumului aștepta de sigur vre-o pomană. Revenind din prima suprindere ea voia deja sĕ meargă mai departe, când vĕḑù că cerșitorul o ajunse și se puse drept în cale-i.

„Fă-ți pomană coconiță! se roagă el întinḑîndu-și pălăria, aibi milă de un biet orfan...“

Tinera necunoscută, luà din bursă un leu și-i aruncà în pălărie fără al privì.

Băiatul scoase un țipet, o esclamațiune de amărăciune. Apoi luând banul îl aruncă cu dispreț.

Atunci se petrecù, între damă și cerșitor și o scenă unică în felul seu, o scenă deamnă de o melodramă:

„Hah! ticăloasă, ființă lăpĕdată!.. ḑise acest din urmă cu o voce înăbușită, dar nu me cunoști? cu toate aceste era un timp, când nici trupul teu n'au fost acoperit cu metasă și catifea, când erai zdrênțoasă și părăsită. . . Acel timp însĕ e departe, de atuncia a-și fi putut murì de o sută de ori sub vre-un gard, sau în fundul unei temnițe, nu-i drept?... Dar precum veḑi sunt slobod și trăiesc încă, trăiesc pentru a te urmărì...“

O lividitate înspăimêntătoare acoperì fața femeiei.

„Iorgule! nenorocitule“ îngână ea, dar nu ițam spus sĕ nu te mai arăți înaintea ochilor mei? mi-ai cerut 400 de lei, ți am dat, ai ḑis că te faci om de omenie... spune, vorbește ce mai voești?

„Om de omenie! ha, ha, ha... ca și când banii te-ar putea face om de omenie, mi-ai dat 500 lei: prețul cinstei tale vêndute; dar acei bani erau afurisiți și s'au dus precum au venit. Acuma eată-me desculț și flămând, până când tu, cocoană elegantă, umblì ḑiua în trăsuri, ear noaptea te'ncălzești în patul boerilor...

—„Un cuvênt încă și-mi voi chiema servitorii. . .

întrebuinţa. Şi poporul nostru deocamdată cu aceste şi prin acestea se fericeşte.

Revista politică.

In România sunt la ordinea ḑilei alegerile pentru corpurile legiuitoare pe basa constituţiunei revěḑute în anul acesta. Alegerile aproape în unanimitate sunt pentru candidaţii partidei actuale. Opoşiţiunea este puţin representată. Preste puţine ḑile deci vom vedea întrunite şi corpurile legiuitoare ale României în sessiune ordinariă.

In camera francesă desbaterea curge asupra resboiului din Tonking. Ministrul president Ferry are a susţinea lupte foarte înflăcărate. Mai importante sunt dechiaraţiunile ministrului francez cu privire la politica esternă. Scopul espediţiunei francese — după espusele ministrului — este ocuparea insulei Formosa. Chinezii nu vor putè fi indiferenţi în ce priveşte ocupaţiunea dela Ke-Lung. In Tonking situaţiunea e normală, şi asigurată faţă cu ori ce eventualitate, din punct de vedere general diplomatic vorbind ministrul Ferry spune că în Europa domneşte pace, şi după întrevederea dela Skiernievice ea este asigurată pentru timpuri îndelungate. Două cestiuni sunt mai arḑětoare: Egiptul şi Tonking. In Egipt Francia merge mână în mână cu Europa — şi anume cu Germania, Austro-Ungaria si Rusia. Privitoriu la Tonking nu s'au schimbat cu puterile europene, ci lucrul s'a mărginit la înţelegeri frăţeşti confidenţiale. Mediaţiunea Germaniei n'a fost nici cerută, nici îmbiată. Anglia încă n'a fost rugată cu nici un cuvênt.

Mai multe nu poate spune ministrul. Deputatul Maze întreabă, în ce chip se va putea face presiune asupra Chinei, la care ministrul rěspunde că se va ocupa insula Formosa, şi se vor face acolo fortificări. China n'a suferit pe Iapanezi pre aceasta insulă, cu atât mai puţin va suferi ea pe francezi. Cu privire la despăgubiri se va statorì un ecuivalent potrivit.

Descoperirile ministrului francez în privinţa păcei europene sunt identice cu cele a le ministrului nostru de esterne şi ele toate se reduc la Germania.

Precum odinioară lumea cu spaimă privea spre Paris, de unde se dicta pacea sau rěsboiul european, aşa priveşte ea la Berlin, unde oraculul Bismark decide soartea popoarělor europene. E schimbăcios norocul în lumea aceasta, şi el este în stare sě sdrobească consecuenţele politice urmărite sute de ani.

In ḑilele acestea s'a dechis şi parlamentul Germaniei. La deschidere a fost de faţă în persoană venerabilul octogenariu, împěratul Wilhelm. In cuvêntarea de deschidere privitoriu la politica esternă se face amintire de întêlnirea dela Skiernievice, prin care s'a asigurat pacea europeană.

Privitoriu la parlamentul Germaniei ḑiarele vieneze ne dau următoarea schiţă:

Reichstagul german s'a deschis. Insě el nu mai are fisionomia cu care se obicinuise lumea de un deceniu şi jumětate de când s'a înfiinţat şi în care timp din trei în trei ani suferia mici schimbări, după cum campania electorală eşia în favorul liberarilor sau al conservatorilor; el ne oferă în noua periodă legislativă un alt tablou. Fracţiunea social-democraţilor numěră două-ḑeci şi patru de membrii; până acum micul grup al apěrătorilor claselor de muncitori rěmăsese nebăgată în samă într'un colţ şi aproape se perduse între cei trei sute nouě-ḑeci şi şepte de representanţi ai poporului: de aḑi înainte însě Reichstagul se poate aştepta la multe propuneri independente, la multe cereri amânate din causă că nu avea cine sě le susţină, pe care el va fi nevoit sě le discute. In sesiunile trecute, liberalii sau conservatorii maì spriginiseră din când în când, din complesenţă, căte o propunere a social-democraţilor; căci după regulament numai o propunere care va fi subscrisă de cinci-spre ḑece inşi se poate pune la ordinea ḑilei. Dar acum grupul social democraţilor nu va fi mai silit sě recurgă la complesenţa unora sau a altora şi acest singur fapt îl cualifică de fracţiunne în Reichstag.

In faţa acestei metamorfose, care caracterisează mai mult de cât toate celelalte schimbări efectul politicei urmate de principele Bismarck, este aproape indiferent cât au câştigat ori au perdut celelalte partide. Nici una nu a câştigat atâta putere în cât se poată avea de sine singură un rol dominant, fiecare din ele este destul de puternică, pentru ca la ocasiune sě poată decide prin votul ei.

Dintre toate partidele numai centrul a eşit neatins din lupta electorală; el întră din nou în parlament cu cei o sută de aderenţi ai sei şi cu vechi sei conducětori în frunte şi va fi şi pe viitor, precum au fost în trecut, partidul dominant, sâmburele ori cărei majorităţi, fie că aceasta se va pronunţa pentru fie în contra guvernului.

Industria română în Anglia.

Cu o vie plăcere reproducem următoarele rênduri apărute în ḑiariul engles „The Queen“ din 15 Novembre curent asupra ţěsěturilor şi produselor industriei noastre naţionale aflate espuse la Londra în momentul de faţă.

„Esposiţiunea de lucrări moderne române la dnii Howell şi James este interesantă sub mai multe puncte de vedere. Lăsând la o parte scopul filantropic urmărit de graţioasa Regină a României şi de societatea formată sub patronagiul ei, de a încuragia industria populaţiunei rurale a acelei ţěri rěu cunoscute, aceste lucrări posedă mult din farmecul care caracterisă desenul şi colorile lucrărilor mai bine cunoscute provenite din Algeria, pe când modul cum sunt esecutate aceste desenuri este admirabil şi poate servì de lecţiune folositoare cusătoreselor noastre englese. Stofele indigene ţěsute cu mâna sunt minunate: atât sunt ele de mlădioase, de gingaşe şi de fine, şi nu perd câtuşi de puţin din frumseţea lor când sunt colorate. Unele din ele sunt brodate cu multă artă după nişte mici desenuri convenţionale lucrate cu mătase gălbuie; altele din ele au borduri de fir tras cu cusături de mătase. Costumurile naţionale pe cari le cunoaştem din gravuri, dacă nu şi în natură, produc un efect din cele mai frumoase şi vor fi de sigur foarte populare pentru toilete de fantasie sau baluri costumate; pe de altă parte costumurile copiilor nu au nevoe de cât de o mică modificare la mânici şi de un brâu mai potrivit pentru a face din ele îmbrăcămintea cea mai frumoasă pentru fete ajunse la acea vârstă ingrată la care nimic nu şede bine de cât o rochie şi o pestelcă în care mişcările pot fi cu totul libere.

Lucrarea şi esecutarea cusăturilor este minunată şi varietatea împunsěturilor mare. E de observat însě că predomină cusătura încrucişată în toate formele ei şi ceea ce face meritul principal al lucrărilor este fericita combinaţiune a colorilor şi a desemnelor. Unele din broduri, lucrate cu fir de aur şi de argint pe un fond încrucişat negru, ar putea cu mare succes servì de garnitură la o rochie şi credem că dorinţa caritabilă a reginei române, de a obţine pentru ţěrancele sale comande din Englitera, va fi satisfăcută de oare ce e foarte probabil că asemenea garnituri vor găsì multă căutare. Fustele, cum sunt ele, fac draperii minunate pentru dosuri de clavir sau de bibliotecă, pe când din unele bucăţi pătrate se poate cu avantagiu face perine. Scoarţele indigene cari ar figura cu avantagiu într'un cabinet de studiu sau o cameră de fumat au culori vii şi par a fi nedestructibile.

O colectiune frumoasă de feţe de masă şi perdele aparţinênd reginei României, care le a împrumutat esposiţiunei, dovedesc cât de bogată poate fi cusătura aceasta naţională când nu se uită cine va la preţ.

Într'un cuvênt, această esposiţiune, deşì mică, produce un efect general foarte interesant atât sub punctul de vedere al noutăţei, cât si sub acela a meritului artistic al obiectelor ce conţine. Este de regretat însě, că unele din aceste obiecte, lucrate spre a corespunde cu ceea ce se crede a fi gustul englez, sunt colorate cu anilină care de cât-va timp începe a fi întrebuinţată în văpsirea lânelor; însě aceste esemple sunt rare şi acolo unde isvodurile naţionale cele vechi au fost păstrate şi colorile traditionale menţinute efectul este, precum am ḑis'o, minunat.

„V. N.“

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Gurarîului, 9/21 Novembre 1884. Dle Redactor! Adunându şi dl Liviu de Lemeny toate titlurile, ce le posede, se năpusteşte în Nr. 131 al „Tel. Rom.“ din est an asupra subscrisului şi, în presupunerea că a-şi fi „Stan Păţitul“ me ia formal la goană.

Permiteţi-mi sě me folosesc ca „părintele Ioachim Muntean din Gurariului“ de dreptul de apărare.

Înainte de toate amintesc dlui „pretor cercuale şi deputat sinodal“ că, de şi ar fi adus în minte proverbul din limba germană, pe care d-sa bine o vorbeşte, că *„Reden ist Silber, Schweigen ist Gold;“* atunci de sigur nu se incurca în demonstraţiuni, ce samână a *„Wasch mir den Pelz mach mir ihn aber nicht nass.“*

Dar fiindcă lucrul pare a nu fi de glumă sě-l iau şi eu în serios, apěrând punctele susţinute de „Stan Păţitul,“ cu care me identifică, şi pe cari dl cu titlurile se încearcă a le combate, remânênd cele neatinse în rěspuns a se privì apriori de adevěrate.

Vina cea dintâiu, pe care mi-o impută dnia-sa este, că naş fi lăsat pe o femee, care murise Marţi spre Mercuri, şi Joi era poate încă vie, sě rěmână până Sâmbătă neîngropată, ca sě se implinească cele 48 de ciasuri prescrise.

Cei cari se ocupă cu studiarea legilor sanitari ştiu, că în anumite casuri terminul de 36 oare e suficient. Altcum subscrisul m'am rezimat pe biletul inspectorului de morţi, care face parte din o instituţiune, pe care şi pretorul trebue sě o respecteze.

De altmintrea vîlva dlui pretor Liviu de Lemeny de a dicta pedeapsă şi a o esecuta înainte de timpul prescris în lege, s'a nimicit chiar în obiectul din cestiune prin resoluţiunea dlui vice-comite al comitatului Sibiiu sub datul 16 Octombre a. c. Nr. 212 şi causa e transpusă Inaltului Ministeriu spre decidere finală.

Obiectul „pedepsei a 2 a“ îl descrie dl „pretor cercuale şi deputat sinodal“ după lecsiconul vorbăreţ al notariului seu „de model“ şi acea descriere o aş putè declara încă acum în termini domoli de „schimosită;“ dar aştept resultatul final, prin care i voiu putè dovedì dlui judecătoriu, că în judecata sa „s'a grăbit cu urda 'n Turda.“

Un funcţionariu, care vrea sě treacă de om drept, trebue sě ţină cont cel puţin de principiul juridic: *audiatur et altera pars,* nu sě preconceapă idei, pe cari dnia-sa le aplică apoi după „primele informaţiuni“ câştigate.

Aşa d. e. urmând şi eu procedura dênsului aş putè susţinè, şi poate cu mai mult temeiu, că dl preotor Liviu de Lemeny, care 'şi are reşedinţa în Sělişte, îngrijat, ca nu cumva din desgroparea unui cadavru, ce zăcuse în cintirimul din Gurariului 11, ḑi unspreḑece ani, sě se lăţască cholera preste întreaga Europă, nu a věḑut în nemijlocita sa apropiere, în Sělişte, cum în 21 Octombre st. n. a. c. s'a desgropat un cadavru proaspět, cam de un an, din cintirimul numit „Gruiu“ şi, după ce ştie bunul Dḑeu unde a sălăşluit preste noapte, în ḑiua următoare s'a îngropat din nou cu pompă cuviincioasă în cintirimul cel mare de lângă biserică în centrul oraşului!? Dar ce sě pretind eu ca sě se informeze d-sa despre peregrinarea „morţilor,“ când nu ştie sě dee samă nici despre întêmplarea, că tot în apropierea dênsului cu vr'o câteva ḑile mai nainte un călăreţ, până acum nedescoperit, sdrobise în amurgul serei pe o biată femee care a 2-a ḑi şi murise!

În fine sě viu şi eu *„ad fortissimum.“*

Datoraşul cu cei 1700 fl. capital, plus interessele per 6 resp. 8%, din anul 1877 neplătite trăieşte, după afirmaţiunea corespondentului, în „inimiciţie intimă“ cu mine.

Eu la rêndul meu susţin, că dl „pretor cercuale etc.“ în oposiţie cu datorinţa sa de şef al juraţilor de prin comune, trăieşte din contră în prea mare „amiciţie intimă“ cu datoraşul. Eată pentru ce o susţin aceasta.

Incă de prin luna lui Martie a. c. am atras verbal atenţiunea d-sale asupra acestui punct delicat; dar nefiind eu om din oamenii recomandaţi de unii şi alţii, vorbele mele nu s'au luat în samă.

In 3 April a. c. s'a convins d-sa la faţa locului, că în adevěr aşa stă treaba, cum i-o am descris.

Pentru ce a pus apoi deregătoriei comunale termin de trei luni pentru asigurare pretensiunei?

— „Strigă, chiamă-i, puţin îmi pasă de servitorii tei, le voi spune, că doamna lor e doamnă lăpădată, fata unui băcău din măhala... Ah! frumoasa mea Smarandiţă! bucuria şi fericirea părinţilor, cari au avut toate îngrijirile pentru tine, ţi-au cumpěrat păpuşe şi haine frumoase, te-au trimis la scoli.... ear eu lipsit de toate, neştiutor de carte 'mi tânguiam viaţa pe uliţe. Ah! dar suntem demni unul pentru altul: eu ştrengar bun de spânzurătoare, şi tu ţiitoare neruşinată!...“

În acest moment un sergent de oraş se apropia de ei.

Tinera femee luà o atitudine poruncitoare.

— „Domnule sergent, ḑisă ea cu o îndignare bine prefăcută, eată un cerşitor, care mi cere pomană şi me insultă, ve rog arătaţi-l.“

Sergentul apucà băiatul de braţă; sêrmanul nu se apără de loc, buzele lui nu pronunţau un singur cuvênt, un singur suspin.

Preste puţin o caleasă trecù pe lângă ei în goana cailor, mergěnd spre oraş. Înlăuntru răzěmată pe perinele de mětasă, şedea o femee şi suridea:

Era sora cerşitorului.

Sibiiu, Novembre, 1884.

Masca-de-Fier.

Pentru ce nu a grăbit lucrul batăr în urma solicitărei mele din 11 Iulie; ci a lăsat timp debitoriului sĕ transcrie în 28 Iulie întreagă averea sa pe numele femeei sale?...

Dar sĕ aşteptăm cu răbdare punerea în lucrare a ordinaţiunei dlui Vice-comite dto 10. Octombre a. c. Nr. 591 cu întroducerea cercetărei disciplinare asupra subalternilor dlui „pretor cercuale şi deputat sinodal“, pe cari dsa i apără cu „pasiune.“

In fine, dacă ar fi sĕ trag vre-un folos din sfaturile ce mi le dă indirect dl intimpinător, ar trebuì ca pe venitoriu sĕ renunţ dela plăcerea de a me mai face apărătoriul intereselor comunei şi a poporului, căruia servesc, pentru ca sĕ nu mai viu în conflict cu sateliţii dlui pretor Liviu de Lemeny, nici cu dsa însuşi.

Această unică împregiurare încă e de ajuns sĕ constate faptul, că tare departe se află cercul nostru sub „triarchia“ de astăḑi faţă de timpul inspectorului Fleischer. Ce deosebire între Hannia Fleischer şi Lemeny Maier.!*)

Dacă i convine sau nu dlui Liviu de Lemény sĕ stea de vorbă cu mine, puţin impoartă.

Eu ştiu, că greşeli se fac nu numai în lipsa curăţeniei inimei,“ ci şi din — nepricepere.

In cât despre dl cu titlurile aş putè susţinea tesa: din cele vechi n'a uitat, şi de nou n'a învețat.

Ioachim Muntean,
preot român.

Date statistice.

Credem că facem o deosebită plăcere cetirilor nostri, schiţând în liniămente generale *„Mişcarea populaţiunei în România pe anul 1881,“* pe basa statisticei edate la 1883.

Statistica aceasta se împarte în 5 grupe mari. Grupa primă cuprinde în sine căsătoriile; grupa a doua naşterile; grupa a treia casurile de moarte; grupa a patra pe cei născuţi morţi şi a cincea mişcarea populaţiunei în Bucureşti. Aceste 5 grupe mari sûnt împărţite în 48 tabele — tabela primă este afară de cele 5 grupe şi cuprinde în sine datele privitoare la „Prescurtare din mişcarea populaţiunei.“ — Fie-care din aceste tabele este împărţită în 32 rubrici, amĕsurat împărţirei României în 32 judeţe (districte.) Spaţiul şi timpul nu ne permite a arăta aici în detail toate datele statistice din aceste 32 judeţe după cum ele se află în aceste 32 rubrici, pentru aceea ne vom mărginì a reproduce numai sumele totale — privitoare la întreaga ţară — după cum sunt înduse la finea fie-cărei tabelă:

Tabela Nr. 1, arată, că în 1881 au fost: în înreagă ţara, populaţiune urbană: 5.627 căsătorii, 31.180 naşteri, 25.097 morţi, s'au născut deci mai mulţi decât au murit cu 6.083. Populaţiune rurală: 36.440 căsătorii, 160.824 naşteri, 98.293 morţi, escedentul naşterilor e de 62.531, sau populaţiune urbană şi rurală unite: 42.067 căsătorii; 192.004 naşteri; 123.390. morţi; 68.614. escedentul morţilor. Născuţi morţi: populaţiune urbană: 848; rurală 1082; urbană şi rurală la olaltă 1.930. Acesta este cuprinsul sumariter al tabelei Nr. 1.

Grupa I. **Căsătorii.** Tabella Nr. 2 Căsătorii. Ţeara întreagă. În Ianuarie 10.618.; în Februarie 12.870.; în Martie 224.; în Aprilie 564; în Maiu 1.172; în Iunie 819; în Iulie 835; în August 685; în Septembre 1.039; în Octombre 2.970; în Novembre 6.578; în Decembre 3.693, în total 42.067.

Tabela Nr. 3. Căsătorii. Populaţiune urbană: În Ianuarie 1.212; în Februarie 1.058; în Martie 137; în Aprile 143; în Maiu 300; în Iunie 306; în Iulie 356; în August 289; în Septembre 313; în Octombre 451; în Noembre 654; în Decembre 408; în total 5.627.

Tabela Nr. 4. Căsătorii. Populaţiune rurală: In Ianuarie 9.406; în Februarie 11.812; în Martie 87; în Aprile 421; în Maiu 872; în Iunie 513; în Iulie 479; în August 396; în Septembre 726; în Octombre 2.519; în Novembre 5.924; în Decembre 3.285; în total 36.440.

Tabela Nr. 5. Căsătorii după starea civilă. Ţara întreagă. Flăcăi cu fete: în Ianuarie 9.605; în Februarie 10.310; în Martie 196; în Aprile 421; în Maiu 839; în Iunie 586; în Iulie 596: în August 531; în Septembre 828; în Octombre 2.582; în Noembre 5.805; în Decembre 3.308; în total 35.607. Flăcăi cu vĕduve. În Ianuarie 175; în Februarie 423; în Martie 6; în Apriilie 16; în Maiu 46; în Iunie 32; în Iulie 47; în August 29; în Septembre 34; în Octombre 73; în Novembre 159; în Decembre 80; în total 1.120.

Tabela Nr. 6. Căsătorii după starea civilă. Populaţiune urbană. Flăcăi cu fete. În Ianuarie 1.065 în Februarie 872; în Martie 120; în Aprile 108; în Maiu 240; în Iunie 259; în Iulie 285; în August 239; în Sepembre 252; în Octombre 383; în Novembre 558; în Decembre 360; în total 4.741. Flăcăi cu vĕduve. În Ianuarie 39; în Februarie 50; în Martie 6; în Aprile 5; în Maiu 14; în Iunie 10; în Iulie 24; în August 15; în Septembre 18; în Octombre 13; în Novembre 24; în Decembre 14; în total 232.

Tabela Nr. 7. Căsătorii după starea civilă. Populaţiune rurală. Flăcăi cu fete. În Ianuarie 8.540; în Februarie 9.438; în Martie 76; în Aprilie 313; în Maiu 599; în Iunie 327; In Iulie 311; în August 292; în Septembre 576; în Octombre 2.199; în Novembre 5.247; în Decembre 2.948; în total 30.866. Flăcăi cu vĕduve. In Ianuarie 136; în Februarie 373; în Martie 0; în Aprilie 11; în Maiu 32; în Iunie 22; în Iulie 23; în August 14; în Septembrie 16; în Octombre 60; în Novembre 135; în Decembre 66; în total 888.

Tabela Nr. 8. Căsătorii după starea civilă. Ţara întreagă. Vĕduvi cu fete. In Ianuarie 469; în Februarie 923; în Martie 12; în Aprilie 64; în Maiu 132; în Iunie 91; în Iulie 97; în August 67; în Septembrie 101; în Octombre 182; în Novembre 319; în Decembre 156; în total 2.613. Vĕduvi cu vĕduve. In Ianuarie 369; în Februarie 1.214; în Martie 10; în Aprilie 63; în Maiu 155; în Iunie 110; în Iulie 95; în August 58; în Septembre 76; în Octombre 133; în Novembre 295; în Decembre 139; în total 2.727.

Tabela Nr. 9. Căsătorii după starea civilă. Populaţiune urbană. Vĕduvi cu fete. In Ianuarie 68; în Februarie 61; în Martie 7; în Aprilie 21; în Maiu 21; în Inniu 19; în Iulie 30; în August 18; în Septembre 24; în Octombre 35; în Novembre 38; în Decembre 22; în total 364. Vĕduvi cu vĕduve. In Ianuarie 40; în Febrnarie 75; în Martie 4; în Aprile 9; în Maiu 25; în Iunie 18; în Inlie 17; în August 17; în Septembre 19; în Octombre 20; în Novembre 34; în Decembre 12; în total 290.

Tabela Nr. 10. Căsătorii după starea civilă. Populaţiune rurală. Vĕduvi cu fete. In Ianuarie 401; în Februarie 862; în Martie 5; în Aprilie 43; în Maiu 111; în Iunie 72; în Iulie 67; în August 49; în Septembre 77; în Octombre 147; în Novembre 281; în Decembre 134; în total 2.249. Vĕduvi cu vĕduve. In Ianuarie 329; în Februarie 1.139; în Martie 6; în Aprilie 54; în Maiu 130; In Iunie 92; în Iulie 78; în August 41; în Septembre 57; in Octombre 113; in Novembre 261; in Decembre 137; in total 2.437.

(Va urma).

Procesul Kleeberg-Marlin.

Sângeroasa scenă dela 9/21 Faur se represintă acuma la tribunalul din Sibiiu.

Doi băeţi de abia 21 de ani au omorît la ḑiua numită 4 persoane în modul cel mai crunt.

Pertractarea finală s'a început eri la 9 oare. President e domnul Székáts, judecători votanţi Zweier şi Hatfaludy, procuror Szabó, notariu Dr. Haupt, apĕrători profesorii dela academia de drept de aici Sentz şi Fölkl.

Doi băeţi în cruda etate de ani 21 pe faţa cărora abia se inciripesc semnele bărbăţiei şed pe banca acusaţilor. Fiori reci trec prin inima omului la privirea acestor oameni, cari încă n'au întrat în anii bărbăţiei, şi la cugetul că ei au luat viaţa la 4 persoane. Legea a provĕḑut moartea prin ştreang pentru omoruri îndată ce trece omul preste 20 de ani.

E cruntă resbunarea aceasta a crimei comise, şi ea ni se presentează ca remăşiţă a vederilor din seclul trecut, când diferite teorii se perondau spre a justifica esecutarea sentinţei de moarte.

Vom arăta cetitorilor nostri toate stadiele acestui proces sensaţional.

Anunţ.

Obiectele care vor servì de câştiguri la loteria arangiată de Reuniunea femeilor române din Sibiiu sunt espuse în 2 localităţi casa „Albina“ Strada Baier Nr. 1 etagiul I şi se vor potea vedea **din 15/27 Novembre** încolo în toate ḑilele de la oarele 10—3 cu preţ de întrare de 10 cr.

Comitetul.

Varietăţi.

* O societate s'a constituit în Bucureşti — după cum cetim în foile din România — cu scop de a edita scrieri bune originale şi traducţii îngrigite din limba franceză. Aceste scrieri vor alcătuì: Biblioteca omului de gust.

Un prospect tipărit în foi volante arată între altele şi condiţiunile de abonament la numita bibliotecă.

* (Armata Austriacă.) Efectivul de 800,253 oameni al armatei austrisce ungare e împărţit între naţionalităţile monarchiei în 1878, dupăcum urmează. 226.257 Germâni; 148,559 Maghiari; 153,344 Cehi şi Slovaci; 61,902 Polonezi; ¦67.830 Ruteni; 28.186 Sloveni, ¦35.447 Croaţi, 23.915 Sêrbi, 267 Bulgari, 48,922. Români şi 5,64 Italieni.

* (Europa în anul 2000.) Şeful biroului statistic din Berna a calculat, că dacă creşterea poporaţiunei continua în aceleaşi proporţiuni ca şi până acum, la anul Domnului 2000 Germania va avea 164 milioane locuitori, Englitera 142, Austro-Ungaria 70, Franţa 64 şi Italia 56 milioane locuitori.

* După un ḑiar berlinez regele Bavariei are 11,050 marce venit pe ḑi; regele Sacsoniei 5560; cel din Würtenberga 5271; marele duce Hessen-Darmstadt 2964; marele duce de Sas- Weimar 2301 şi cel din Oldenburg 1385 marce; mai puţin venit are pe ḑi ducele Reuss, care capată numai 294 marce.

* Reputaţiunea de escentricitate a moravurilor judiciare americane e stabilită de mult. Eată un nou fapt care vine sĕ o confirme.

Un oare-care Carol Schmelz, „debitant de beuturi spirtoase,“ — ca sĕ ne servim de perifrasa iubită cu care dd. cârcimari dela noi 'şi denumesc profesiunea, — a compărut de curênd înaintea unei Curţi de poliţie sub prevenţiunea că ţine un stabiliment *disorderly*. In urma ascultărei martorilor, a requisitoriului procurorului, a pledoarei apărărei şi resumatul judecătorului Fitzgerald, juraţii s'au retras în camera de chibsuire şi după neşte desbateri, cari au durat o noapte întreagă, au trimis vorbă Curţei că le este cu neputinţă sĕ cadă de acord. Curtea le-a rĕspuns că până nu 'şi vor da verdictul nu vor putea eşì de-acolo.

Toată ḑiua s'a perdut înzadar. Spre seară judecătorul a dat ordine sĕ se aşeḑe câte un policeman la fie care din uşile camerei de chibzuire, ca sĕ fie mai sigur că juraţii nu vor avè nici o comunicaţiune cu lumea de afară.

Unul din acei policemani a povestit mai târḑiu ceea ce se petrecuse în cameră.

Un spre-ḑece juraţi erau pentru condemnaţiune şi numai unul pentru aquitare. Acest din urmă, scund, îndesat şi ţanţoş la vorbă, nu vrea cu nici un preţ sĕ cedeze observaţiunilor colegilor sei, declarând că prefere mai bine sĕ crape cu toţii, nemâncaţi şi nebeuţi, în odae, decât sĕ-şi schimbe părerea. Către mieḑul nopţei însĕ el propuse următorul compromis: „Fiind că trebue sĕ sfêrşim odată cu acest proces, — ḑise el colegilor sei arătândule un dolar, — eacă, sĕ jucăm acest dolar, pajere ori scris; de va cădè cu pajerea în sus, ne pronunţăm în cotra prevenitului; de va cădè cu scrisul, îl proclamăm inocent.“

Juraţii primiră propunerea, şi sorţii fură favorabili prevenitului. A doua ḑi Curtea primì din parte-le un plic pecetluit conţinênd un verdict de neculpabilitate.

Judecătorul Fitzgerald fu surprins foarte mult de acest resultat; însemând însĕ mijlocul cu care fusese obţinut, el ordonă eliberarea imediată a lui Schmelz.

* Intr'o partidă de cărţi, când jocul e pe bani, de ordinar lucrurile se petrec în linişte, adecă câştigătorul, cu faţa veselă, si cu aerul triumfător, îşi strânge câştigul şi îl bagă în buzunar, eară perḑĕtorul, tăcut şi posomorît, se consolează cu idea că altă dată norocul 'i va fi mai priincios.

Când însĕ partida are de obiect o femeie, situaţiunea devine deficilă, şi perḑĕtoriului îi vine cu greu sĕ abandone fericitului câştigător misa în cestiune.

Din causa unei asemenea ciudate prinsori, un oare-care Dambez a fost dat în judecată sub prevenţiunea că a aplicat cu voinţa o lovitură de cuţit camaredului seu Dambez, în împregiurările următoare.

Reclamantul: Imi petrec adese-ori ḑilele şi, câte odată sările într'o cafenea din strada Saint-Martin, unde servesc numai femei. Printre aceste femei e una anume Amelia Vanereu, ce-i ḑice şi Angela, care are de amant pe un individ anume Baptist...

Preşedintele: Căruia i-ai propus, mi se pare sĕ-ţi abandone amanta?

Reclamantul: Adecă, sĕ vedeţi cum au ajuns lucrurile acì. Baptist a venit în stabiliment pe la ameaḑi: a mâncat şi a beut toată ḑiua. Când s'a gândit sĕ plece, n'avea cu ce sĕ-şi plătească consumaţiunile. Atunci i-am propus sĕ-şi joace amanta în schimbul notei ce datora birtaşului.

Preşedintele: Şi a primit?

Relamantul: Mai încape vorbă! Prinsoarea era aşa: dacă perdeam, sĕ-i plătesc consumaţiunile fără sĕ-i iau amanta; dacă, din contră, câştigam, luam toţul pe socoteala mea, şi consumaţiuni şi amanta...

---

*) Te rog nu te atinge de persoane bisericeşti Hannia Maier, căci 'mi ajunge cu câte s'au grămădit asupra capului meu în socoteala P. Protopop Maier. Red.

Preşedintele: Şi ai câştigat?

Reclamantul: Am jucat piquet, ca neşte oameni de treabă; toată cafeneaua era strênsă împregiurul nostru, şi Amelia însemna punctele. Am câştigat şi am ḑis Ameliei: „Fiind că nu me refusi, o sĕ te iau cu mine după închiderea stabilimentului.“

Preşedintele: Atunci ai fost lovit cu cuţitul?

Reclamantul: Da, sub coasta dreaptă. Aprins de beutură, Baptist a căutat mai întâiu ceartă la toată lumea; apoi, punênd mâna pe un cuţit ce se afla pe masă unde mâncase s'a repeḑit asupră-mi şi m'a lovit, ḑicândumi: „Fie, că nu o sĕ petreceţi noaptea împreună!“

Preşedintele (către prevenit): Aşa s'au petrecut lucrurile?

Prevenitul: Recunosc esactitatea faptelor, însĕ ve rog sĕ me scusaţi, fiind că eram foarte necăjit.

Preşedintele: Ori cât de ciudat ar fi acordul intervenit între Dta şi reclamant relativ la amanta Dtale trebuia cu toate acestea sĕ te aştepţi la ceea ce s'a întêmplat?

Prevenitul: O recunosc; când trăeşti însĕ de aproape şese luni cu o femee, e greu sĕ te desparţi aşa de dênsa, fară oare care ciudă.

Preşedintele: Se poate; dară aceasta nu te autorisà sĕ dai cu cuţitul în oameni.

Prevenitul: N'am avut intenţiunea sĕ fac nici un rĕu Dlui Dambez, însĕ mâna a lucrat mai iute decât voinţa.

Baptist, condemnat la cinci-spre-ḑece ḑile de inchisoare, va avè destul timp sĕ se consoleze de perderea amantei sale.

* Un ciudat proces se află pendent de mai mult timp înaintea Curţei de apel din Bucureşti secţiunea III.

Advocatul însărcinat cu apărarea intereselor statului, reclamant în causă, 'şi a dat demisiunea de o lună, — ca sĕ-şi poate pune candidatura la deputaţie.

Adversarul statului a încetat din vieaţă de mai bine de un an.

În fine, otrovul, care formează obiectul letigiului, a fost luat de ape sunt aproape duoi ani, şi astăḑi nu se mai ştie de urma lui!

* Ḑilele trecute, pendula Curţei de casaţiune se oprise la oarele $12^1/_2$.

— Câte ceasuri sunt? întrebă un advocat pe un confrate al seu.

— Trei rĕspunse acesta după ce-şi consultă remontuarul.

Ceasornicul Casaţiei arată numai $12^1/_2$ observă cel dintâiu.

— Se vede că a devenit şi el inamovibil, rĕspunse suriḑênd intrevorbitorul seu.

* (Socialismul câştigă teren.) In 15 ale curentei s'a făcutu cercetare într'o căsarmă din Olmütz, de oarece s'a simţit între soldaţi înfluinţa ce o a produs unele scrieri volante socialiste distribuite printre ei. De cine? Asta nu se stie. Resultatul cercetărei a fost surprinḑĕtoriu; s'au aflat adecă preste 4000 esemplare din jurnalul socialist „Zukunft“ nu numai la soldaţii de rênd, dar chiar şi la sergenţi. In causa aceasta sûnt compromişi vr'o 48 oameni. Se crede, că aceste scrieri ar fi aduse în căsarmă de recruţi. Mai mulţi dintre soldaţi sûnt prinşi şi se fac cercetări severe în contra lor. Se susţine că s'ar fi strecurat astfel de scrieri şi în celelalte casarme.

* (Persecutarea creştinilor în China). In jurnalul oficios al Propagandei, în *Missions Catholiques* se află doauĕ epistole trimise acelei foi de misionarii din China. Prima e dtto 10 Septembre din *Hongkong* şi e de următorul cuprins: Abia am plecat din Kanton şi cei doi subregi din Kuang a făcut o proclamaţiune sĕlbatică, prin care a ficsat câte un premiu pentru acel chinez, care i va duce capul vre unui oficer sau soldat francez. Atât a fost destul, pentru massa sĕlbatică aţâţată şi aşa de resboiul din Kelung, Fu-cseu, Tonking. De oarece problema celor aspiranţi la premii a fost una din cele mai grele, au voit sĕ-şi rĕsbune mânia asupra acelor chinez, pe cari i suspiţionau înainte de rĕsboiu că ar vinde pe o rogojină cu „dracii streini“ In vr'o cateva ḑile districtul Kanton a fost o flacară; n'au cruţat nici o comună. În Kanton n'au rĕmas pui de catolic. În mijlocul pustietăţii mai stă încă biserica noastră (catolică) încuiată, sigilată şi pândită de soldaţi. Orfanotrofiul nostru de fetiţe, pe care numai o stradă îl despărţia de locuinţa noastră, a fost atăcat şi jefuit. Casele noastre sunt prefăcute în cenuşă. In a doua epistolă se află următoarele: In 5 August ne-a cuprins o spaimă groaznică, şi autorităţile publice au rĕspins cu indignaţiunie pe creştinii cari apelau pentru ajutoriu. In ḑiua următoare massă mare de popor s'a aruncat asupra oraşului şi au ocupat cele 4 porţi. Poporul a fost condus de oficianţii prefecturei într'o pagoda, unde s'au adunat apoi şi aliaţii lor. Adunaţi toţi la un loc au decis unanim ca sĕ nimicească oratoriul şi sĕ ucidă catechetul, care a convertit mai multe mii de păgâni la religiunea creştină. Oficiali sub alterni în fruntea gloatei au atăcat oratoriul şi casele vecine. Cel puţin 4000 oameni au străbătut în biserică, n'au cruţat nimic. Casa vecină dela catechet a fost şi ea espusă furiei lor; bietul catechet a căpătat mai mult de 100 împunsĕturi.

* (Cholera.) După o telegramă din Paris dtto 16 Novembre s'au semnalat 2 casuri de moarte provenite din choleră în împrejurimea Parisului. Eri dela meḑul nopţii până d. a. la 6 oare au murit de choleră 45 inşi, dintre cari 18 în oraş şi 27 în spitale. În Oran au murit 6; în Tonlon 1.

După o a doaua telegramă de acelaşi dat conform raportului prefecturei în Paris au murit eri 72, astăḑi până la ameaḑi 12 inşi. In Neantes eri au fost 2 casuri de moarte.

După o treia telegramă de acelaşi dat. Dela meḑul nopţii până astăḑi la 6 óare p. m. au murit de choleră 21 inşi şi după o a patra telegramă de acelaşi dat, conform ştirei aduse de „Temps“ alaltăeri s'ar fi semnalat în *Londra* 87 casuri cholerice. In decursul ḑilei din 17 Novembre au muritu 36 şi dela meḑul nopţii până în 18 la 12 óre a. m. 20 indiviḑi. In 18 Novembre au murit în Paris 30 inşi. Tot în 18 Novembre ar fi erupt cholera şi în *Montevideo.* In 20 a curentei în Paris au fost 31 decese cholerice; în 21 numĕrul deceselor cunoscute e 23. La Oran 14. Dacă a străbătut într'adevĕr necruţătorul răpitor de vieţi chiar şi în Anglia ni tare teamă, sĕ nu străbată până la noi cu toate că frigul nu ne mai cruţă cu dragostea.

* (Primul dentist român) pe cât ştie „Rĕsboiul“ din România ar fi Constantin Bartolomeiu care a fost aplicat de elev în atelierul măiestrului dentist G. Slama, Bucureşti, şi care plecă în streinătate pentru a se perfecţiona în arta sa.

* (Bibliografic.) Nrul 8 din 1 Novembre al „Convorbirilor Literare“ a apărut cu următoriul cuprins: *Corespondenţă cu dl V. Alecsandri; Dragoş şi Bogdan,* fundatorii Principatului moldovenesc, studiu de D. Onciul (sfîrşit); *Introducţiune la Metafisică,* studiu de C. Leonardescu; *Valachia în 1848,* amintiri şi întêmplări de călĕtorie de Ubicini (scris III), trad. de *S. Elegie,* poesie de A. Naum; *Aforisme*; Bibliografie; Corespondenţă. Erata.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Educaţiunea şi instrucţiunea femeii

(operat cetit în 5 August 1884 în adunarea înveţ. din ppresbiteratul Zarand).

(Urmare.)

Relativ la disciplinele scolari, la materialul de învĕţămênt, atât după cuantitate cât şi după cualitate, trebue sĕ facem deosebire când se compune planul de învĕţămênt, mai vêrtos în scoale populare trebue sĕ fim cu deosebită luare aminte la aceste obiecte.

1. Limba maternă. Aceasta trebue tractată cu multă băgare de seamă. Aici tot ce e prescris pentru prunci, are valoare şi pentru fetiţe; pentru-că tot aşa de mare lipsă are o femeie ca şi un bărbat a-şi cunoaşte limba în toate amĕnuntele; spre a-i putè gusta dulceţile ei. Învĕţarea unei limbe streine — la fetiţe — în scoala populară este un mare periclu. Şi eată pentru ce: Fetiţele la cas de a li-se propune o limbă streină perfect nu o pot învĕţa, şi astfel se vor treḑì numai că duc în sinul familiei o mulţime de cuvinte streine. Despre aceasta se poate convinge ori-cine vorbind cu o fată ce a învĕţat la institut strein, unde nu i s'a propus şi limba maternă. Nici nu se simte nici o lipsă la ţĕranele noastre, a poşede o altă limbă streină. Românii sunt destul de compacţi, ca femeiie sĕ nu aibă lipsă de altă limbă. Conservarea noastră naţională avem a o mulţămì şi împregiurărei că femeia română, a avut de limbă a conversărei numai cea romană, şi n'a cunoscut alta. În Macedonia limba română a conservat'o femeia. Ea n'a învĕţat altă limbă.

Cu totul stă altmintrea lucrul în scoala superioară de fete, unde învĕţarea unei limbi streine d. e. cea francesă este necesariă, pentru a putea prin trênsa a-şi cunoaşte o fetiţă limba sa maternă.

2. Cantul. În poesiele naţionali, în aria lor gustăm mai mult dulceaţa limbei noastre. Femeia română a cântat şi cântă trecutul poporului nostru. Ar fi neapărat de lipsă deci ca sĕ se pună mai mare pond în scoala populară, pre cant. Mai multe oare sĕ fie pentru fetiţe. Nu ar trebuì neglese nici cântările bisericiceşti.

3. Computul. Din acest obiect materialul ar trebuì sĕ se restringă numai la atât, încât părăsind o elevĕ scoala, sĕ poată purta socoatele în economia de casă. Computului mental sĕ-i se dè prefeferinţa celui scripsal. Calcularea intereselor etc, nu ar trebuì sĕ se propună la fetiţe în scoala populară.

4. Istoria naturală. Aci trebue sĕ se dè preferinţă botanicei. Partea zoologică şi mineralică nu sunt de interes aşa mare pentru fetiţe. Legumăria, grădinăritul, aceste sĕ se predea fetiţelor mai pre larg ca pruncilor. Aceasta o cere viaţa practică. Numai urmând astfel va creşte scoala econoame bune.

5. Fisica. Materialul din acest obiect, sĕ se restringă la absolutul necesariu d. e. tractarea rouei, ploaiei, grindinei, trăsnitului, etc.

6. Desemnul. Aici trebue sĕ se ia în vedere mai mult lucrurile de mână ale femeii noastre precum ar fi: copiarea de modele, şi alte lucruri practice.

7. Industria de casă. Femeia română dela sate ştie deosebite cusături şi ţesĕturi sĕ-şi producă cari te pun în uimire, prin simetria şi gustul lor estetic, de aceste, unde numai se poate sĕ se ţină cont. Cu deosebire, în scoalele superioare de fete lucrurile de mână trebueşte sĕ fie tractate cu atenţiune. Sĕ nu se neglige însĕ celelalte obiecte d. e. istoria naţională etc, deoerece scoala elementară şi chiar scoalele superioare de fetiţe, nu sunt scoale de specialitate. Şi apoi puţin importa dacă o femeie coasă frumos cu mărgele pre când din contră impoartă foarte mult, ca sĕ aibă cultura inimei. Tot aşa de puţin impoartă dacă o femeie poate sĕ vorbească limba francesă; din contră impoartă foarte mult dacă ea fie în scoala poporală, fie în scoala superioară şi-a câştigat atâte cunnştinţe igienice, încât ştie că corsagiul, vesmintele strimte şi nebuniele modei, strică foarte mult sănĕtăţei pruncilor.

8. Istoria naţională. Tractarea biografiilor femilor renumite române, italiane şi grece, încă merită a se tracta în un mod special.

Acestea ar contribuì mult la formarea caracterului femeii române. (Va urma)

Loterie.

Sâmbătă în 22 Novembre 1884.

Buda: 88 55 63 38 6

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 22 Noemvre n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6°/o	123.40	123.25
Renta de aur ung. de 4°/o	94 90	94 75
Renta ung. de hârtie.	90.10	90.05
Renta de aur austriacă	104.05	103.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	97.90	90.05
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	119.—	119.—
Datorie de stat austriacă în argint.	82.70	82.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.8
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.—	100.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	299.50	299.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	144 20	144.—
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	105.60	105.25
Sorţi de regularea Tisei	115 85	116.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	100.25	99.50
Sorţi ungurescí cu premii	119.90	117.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	81.55	81.30
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	99.50	99.—
Galbin	5.78	5.76
Napoleon	9.72	9 70
London (pe poliţa de trei luni)	122 70	122.75

Nr. 637. [941] 1—1

Publicaţiune.

Conform cu §. 124 din regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniali, se aduce prin aceasta la cunoştinţa publică, că Venerabilul Consistoriu archidiecesan în şedinţa din 30 Octombre 1884 Nr. 4291 a aprobat sentinţa scaunului protopresbiteral din 21 August a. c. cu desfiinţarea totală a căsătoriei încheiate între Zacharia G. Rădoiu şi Paraschiva G. Oancea ambii gr. or. din Hĕlchiu, din motivul pribegirei inctului Zacharia G. Rădoiu, dând voia actorei sĕ poată păşi la altă căsătorie.

Braşov în 11 Novembre 1884.

Pentru scaunul protopresbiteral.

Ioan Petric,
protop. ca adminis.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 134 Sibiiu, Joi 15/27 Novembre 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Croaţii au vorbit în Pesta şi ḑiarele unisono glorifică sĕrbarea înfrăţirei dintre maghiari şi croaţi. Şi cum sĕ nu se sĕrbeze măreţul act al înfrăţirei, când deputaţii croaţi esmişi în dieta din Budapesta s'au presentat în corpore la ministrul president Tisza, şi s'au însinuat în toată forma.

Noi vom nota bine lucrurile întêmplate. În Croaţia elementele radicale au păşit cu mare forţă şi ştim pe ce cale li s'a tăiat voia de a mai continua cu radicalismul. Cu toate acestea vorbitoriul deputaţilor croaţi aruncă grea învinuire asupra contrarilor sei politici, când ḑice că acestia la alegerile trecute s'au nisuit a resturna actuala ordine în stat.

Partida dela putere în stat constituţional are a lucra spre domolirea spiritelor iritate. In Croaţia elementele turbulente prin insinuarea partidei naţionale întru nimica nu vor perde din influinţa lor, şi partida naţională încă nu va câştiga mare valoare nici în faţa ministrului president unguresc, nici în faţa opiniunei publice în Croaţia.

Corpurile legiuitoare în România s'au deschis astăḑi. Alegerile în cameră şi senat sunt guvernamentale. De tot desmembrată şi impotentă se arată a fi opoşiţiunea în România. O parte în frunte cu ḑiariul născut din norocoasa combinaţie a ḑiarelor de odinioară „Timpul" şi „Binele Public" s'a pus în passivitate, alta cu organul „Adevĕrul" în frunte, a fost pentru activitate în faţa alegerilor. In fine pelângă Catargiu-Vernescu-Dumitru Brătianu şi Cogălniceanu o umbră de opposiţie se pare a fi cea a domnului C. A. Rozetti.

Precând cele trei grupuri amintite fac oposiţie, junii conservatori cu ḑiariul „România Liberă" în frunte s'au apropiat de guvern. Se vorbeşte de intrarea domnului Maiorescu, Carp şi Th. Rosetti în guvern. Dăm această versiune sub toată reserva. Ḑiaristica dela noi se ocupă foarte puţin şi de multe ori de tot superficial cu afacerile interne din România. Lucru este uşor de esplicat. Fără de a trăì în Bucureşti şi fără de a studia trecutul politic al bărbaţilor români de stat şi caracterul lor nepătat, este greu a te dechiara în o parte sau alta. Şi aceasta cu atât mai vêrtos cu cât ḑiaristica dela noi în această privinţă a urmat politică sentimentală. Una iubea pe liberali şi condamna pre conservativi, ceialaltă glorifică pe conservativi în înjura pre liberali.

Noi generaţiunea tênără crescuţi în această scoală, trebue sĕ observăm foarte multe şi foarte bine spre a potea vorbì obiectiv si în cunoştinţă de causă.

Parlamentul Bulgariei este întrunit şi tocmai desbate budgetul pentru anul 1885. De interes pentru noi este sĕ ştim, că ministrul bulgar de rĕsboiu a cerut un credit soplementariu spre scopuri militare, totodată a înaintat dietei şi un proiect, în puterea căruia servіţiul activ militar dela 2 ani va fi a se statori cu 3 ani.

Totodată se publică şi o nouă organisare a armatei bulgare. Vor remânea neschimbate cele 24 de druzine, cu 8 regimente din câte trei druzine. In urma acestei organisări s'a înmulţit numĕrul oficirilor cu 24, şi anume cu 8 comandanţi de regimente, 8 oficiri la administraţiune şi 8 comandanţi de companii. Bugetul militariu în urma acestei organisări s'a urcat cu 109, 878 franci pe an. La posturile de comandanţi în regimente sunt aplicaţi oficiri ruşi, şi în locul lor la posturile de comandanţi în companii se aplică oficiri Bulgari.

Procesul Kleeberg-Marlin.

În numĕrul trecut am anunţat începerea pertractărei finale în acest proces sensaţional.

Înainte de a trece la lucrurile proprii procesului, vom amintì că locurile pentru public erau toate ocupate cu public distins, mai cu seamă honoraţiori dela administraţiune şi advocaţi.

După ce judecătorii şi au ocupat locul fură conduşi în sală delicuenţii. Escortat de un sergent dela tribunal şi doi gendarmi cu baioneta la puşcă întră în sală mai întâi Anton Kleeberg. De un esterior plăcut, îmbrăcat după modă, cu obrazii roşi, Kleeberg face impresiune foarte bună asupra omului. Nici un semn de agitaţiune în faţă şi mişcări, purtare naturală, aşa că acest băiat se pare a se fi împăcat cu soartea. Deadreapta lângă el şede servitoriul dela ţella în care este el închis.

Tot sub asemenea escortă întră în sală şi Marlin Robert. Privirea lui întunecată şi schimonosită, stêngăcia în salutare şi ţinuta trupului face penibilă impressiune asupra omului.

Deadreapta lui ocupă locul servitoriul dela chilia dênsului Astfel ordinea în care şed e următoarea: Un servitoriu de chilie, Kleeberg, ear servitoriu de chilie, Marlin. La spatele lor un gendarm cu baioneta la armă, la uşe salei sergentul temniţei.

In faţa acusaţilor 12 locuri sunt ocupate de raportorii dela ḑiare; în 2 bănci şed persoanele păgubite de acesti doi acusaţi.

După indatinatele provocări la cei păgubiţi ca în fassiuni sĕ fie cu băgare de seamă la sfinţenia jurămêntului, şi la apĕrători, ca sĕ fie conduşi în apĕrare numai de purul adevĕr, se ceteşte decisiunea tribunalului, prin care Anton Kleeberg şi Robert Marlin se pun sub acusă, apoi decisiunea tribunalului, în sensul căreia, al treilea complice, advocatul Rudolf Marlin, pe basa opiniunei medicilor Dr. König şi Dr. Fülöp despre starea mintală a advocatului Marlin, care e transportat în casa nebunilor, nu se va presenta la această pertractare. Causa încât priveşte pre advocatul Marlin rĕmâne în suspens până la o eventuală însănătoşare a lui.

La Provocarea presidentului acusatul Kleeberg 'şi spune naţionalul. El este născut în Ocna, este de 22 de ani, romano-catolic, necăsătorit, fără ocupaţiune, sodal de curelariu, fără avere, ştie cetì şi scrie, pedepsit n'a fost, dela miliţie e liber, de present locueşte în Sibiiu.

Toate acestea acusatul le fasionează în limba maghiară, pe care o vorbeşte fluent.

La un semn al presidentului Kleeberg 'şi reocupă locul pe banca acusaţilor şi la provocare se postează înaintea mesei Marlin. El e născut în Sibiiu, unde şi locueşte, de religiune romano-catolică necăsătorit, fără ocupaţiune, servind în cancelaria tatălui seu din când în când ca scriitoriu, fară avere, ştie cetì şi scrie, nepedepsit, şi rese. vist în regimentul 12 de artilerie.

Ce ironie a sorţei! Amêndoi asasinii sunt născuţi în pat nelegiuit, după cum vom vedea la locul competent.

Marlin vorbeşte nemţeşte, şi în ton foarte sfiicios. Nu ştie de câţi ani este, până ce nu i se ceteşte cartea de botez, din care se vede că e de 22 de ani. Asemenea nu ştie sĕ fie învĕţat vre-o religiune, căci la scoală nime nu s'a interesat de ştiinţa lui în acest obiect.

Presidentul provoacă pre acusaţi sĕ fie cu atenţiune la cetirea acusei, şi la observarea lui Marlin că dênsul nu ştie ungureşte, îi promite că ceea ce va fi de lipsă i se va esplica în limba germană.

Se dă cuvêntul procurorului Szabó, care după unele observări de întroducţiune ceteşte acusa.

La locul prim aminteşte omorul sĕvêrşit la 21 Faur 1884, asupra familiei Friedenwanger şi a servitoarei, apoi nimicirea actelor publice aflătoare la Friedenwanger, răpirea de preţioase şi aprinderea casei.

La locul seu vom revenì asupra acestor lucruri, când vom schiţa fassiunile acusaţilor.

FOIŢA.

Clara sau Tapiseria.

De Féval.

(Traducere de D. P.)

În anul 1781, doamna Marquisa de Jaucourt locuia cu mătuşa sa, domnişoara Olivia d'Audetot, în castelul Rauville la câte-va leghe departe de Cacu. Dl de Jaucourt, colonel-general al celor patru regimente Artesiane era la graniţă. Marquisa avea două-ḑeci de ani, era încântătoare; bărbatul seu, cu mult mai în etate de cât dênsa, o iubea cu pasiune. La patru-ḑeci de ani, omul e gelos, acesta e lucru constatat; dl de Jaucourt, poate că era şi el, dar gelosia sa nu luà acele forme aspre ale soţilor din timpul vechiu: el raspecta pe femeia sa şi se purta faţă de ea cu blândeţe. Dar, şi dênsa, avuse o purtare esemplară; dacă căsătoria îi adusesə sau nu o fericire deplină, aceasta era secretul seu; nimenui nu câştigase dreptul de a-i cere cont de urîtul seu tristeţa ei.

Domnişoara Olivia d'Audetot era o lungă şi gălbejită tanti — Aurora, împlinind, spre marea sa părere de rĕu, al optulea lustru;*) Olivia avea două mari pasiuni pe lume: Parisul şi căsătoria.

Remăsese tot fată şi trăia la ţară.

Acest îndoit nenoroc fácea arţăgos şi invidios caracterul seu ce din fire nu era de neînţeles: cea dintâiu ocupaţiune a sa pe acest pămênt era de a nu da pace nepoatei sale care i suferea cu o răbdare angerească.

Rauville, casa vechiă, jumĕtate ruinată, avea o înfăţişare ursuḑă: acoperişul tuguiat îşi ascundea plăeile de ardesiă sub un gros muschiu mucigăios. D. de Jaucourt mai avea şi alte pămênturi, dar Rauville îi plăcea cu deosebire. La plecare, 'şi mărturisise dorinţa de a vedea pe femeia sa locuind acì în timpul lipsei sale. Domnişoara Olivia strigase cât putuse; comitesa totdeaunea dispusă a se supune ordinelor soţului seu, părăsì Parisul fără a murmura.

Într'această parte a Normandiei de jos, vechia clădire se bucura de un fantastic şi tăinic renume. D. de Jaucourt pusese sĕ se repare pentru sine numai aripa dreaptă şi mai tot centrul caselor.

Despre această parte nu se vorbea nimic; dar aripa stînga da pricină la o mulţime de povesti. Era în astă aripă o cameră ai cărei cei patru periţi şi tavanul remaseseră neatinsi în mijlocul derăpănărei generale; o numeau: „camera tapiseriei." Nimeni din partea locului nu dormise vre-odată în vechiul pat ce forma el singur, toată mobila acestei odăi părăsite; dar superstiţiunea înlocueşte mărturia simţurilor: toţi ştiau, cu siguranţă, că se petreceau acolo lucruri înfiorătoare îndată ce meḑul nopţei suna.

Era pe la mijlocul ernei; D. de Jaucourt lipsia de şese luni. Într'o seară, după obiceiul ḑilnic, Marquisa petrecuse lungi şi plicticoase ḑile în compania mătuşei sale; conversaţiunea, de multe ori căḑută, reîncepea din când în când prin vr'un subiect banal. D şoara Olivia d'Audetot vorbia foarte bucuros despre mode; ba şi mai bucuros, vorbia rĕu de prietinii sei; un singur lucru îi plăcea cu deosebire: conversaţiunea sentimentală şi păstorească. Marquisa se prefăcea că ascultă cu o binevoitoare băgare de seamă, dar rĕspundea după întêmplare; gândul nu-i era la ceea ce se vorbia.

— Nu ai primit încă nici o ştire dela D. de Jaucourt? întrebă d-şoara Olivia, ce tocmai 'şi arătase toată admiraţiunea ce-i pricinuia Bliomberis al lui Florian.

Comitesa păru că se deşteaptă la această întrebare.

— Da, am priimit, rĕspunse ea.

— Ce ţi mai spune acest iubit comite? reluà d-şoara d'Audetot.

---

*) Un lustru, cinci ani.

Urmează apoi raptul sĕvêrşit la 22 Octobre 1883 la vĕduva Elisa Göckel şi maltratarea acesteia.

Aminteşte mai departe cele 10 casuri de foc întêmplate în toamna anului 1883 despre care earăşi la locul lor.

Vin apoi 8 casuri de furt, şi unul de înşelătorie sĕvêrşit asupra lui Nicolau Barac din Alămor, căruia Marlin i-a înşelat 2 note de câte 50 fl., în fine mai multe falsificări de documente.

După acest registru de crime, furturi şi trangressiuni procurorul propune facerea pertractărei finale.

Fassiunea lui Kleeberg.

Marlin fu escortat afară. Fassiunea se face asupra factelor în ordinea lor din acusa procurorului.

La provocarea presidentului Kleeberg începe mărturisirea despre omorul dela Friedenwanger, mai întâi în limba maghiară, apoi îndată în cea germană pe care o vorbeşte cu mai mare înlesnire.

Kleeberg istoriseşte circumstanţial că el şi Marlin tênĕrul au hotărît sĕ despoaie pre Dr. Friedenwanger de avere. Spre acest scop, la sfătuirea şi îmbărbătarea advocatului Marlin, ei s'au pregătit cu instrumentele necessarie.

Au luat la sine nişte picioare de fer dela un cuptoriu vechiu aflătoriu la Kleeberg în curte, fiecare câte un asemenea picior, preste acestea Kleeberg a mai luat un cuţit ascuţit, pre care tot ei l'au fost furat din o ospĕtărie, un stilet mic şi astfeliu înarmaţi au încercat sĕ între în casă la Friedenwanger.

Prima încercare nu li-a succes. Kleeberg istoriseşte că la prima încercare înarmaţi după cum am amintit, el şi tinĕrul Marlin au intrat în casa medicului Friedenwanger, ear Marlin advocatul sta strajă la poartă. Notăm că tinĕrul Marlin era amic de casă la Friedenwanger. Au cerut sĕ li se estradeie un orologiu de aur, pe care l'a fost amanetat Marlin. Muerea lui Friedenwanger deschide cassa werthemiană şi scoate orologiul.

Pre când Friedenwanger şi soţia sa priveau orologiul Marlin face semn cu capul lui Kleeberg sĕ loviască, acesta însĕ a dat semn negativ.

In aceasta Kleeberg întreabă că cu cât este amanetat orologiul, şi la rĕspunsul primit că sunt a se solvì 5 fl., el făcù afront lui Marlin pentru cuvêntul că acesta i-a spus că este a se solvì numai 4 fl. şi sub pretecstul că le lipseşte un floren, au eşit din casă.

Eşiţi afară advocatul Marlin i-a ocărât pentru necuragiul lor, şi li-a spus că la procsima ocasiune sĕ beie vin spre a căpăta curagiu.

La 21 Faur 1884 au beut băeţii curagiu, şi-au luat picioarele de sobă, Kleeberg cuţitul şi la oarele 8 s'au dus la Friedenwanger. Familia era acasă. Bărbatul şi muerea şedeau la masă şi jucau şac, servitoarea şedea pe un scaun lângă fereastră, băiatul de 4 ani, micuţul Hermann lêngă maicăsa pe canapea.

Sub pretecstul că voiesc sĕ elibereze un medailon amanetat de Marlin, se cere acest medailon. Se scoală muerea de pe canapea, deschide cassa vertheimiană, scoate o cutie cu preţioase şi o pune pe masă. Cu bărbatul împreună se pleacă spre a căuta între obiecte medailonul. Atunci la un semn dat de Marlin ambii scot picioarele de sobă ascunse în mânecă la palton, şi Kleeberg toacă în cap pe Friedenwanger, Marlin pe femeia acestuia, cari la moment cad amorţiţi. Încă vre-o doue lovituri, şi Kleeberg scoate cuţitul şi taie gâtul victimei sale.

Pe când era el gata cu aceasta operaţiune, Marlin a fost tocat în cap şi pe băiat şi pe servitoare, Kleeberg s'a pus apoi şi le-a tăiat şi acestor trei victime berigata.

Pănă când el era ocupat cu tăiatul de gât Marlin a deşerţat cassa vertheimiană, a luat toate documentele lui Kleeberg, care le-a aruncat în sobă şi le-a dat foc. Luând Marlin la sine toate preţioasele din cassă, a intrat în cancelaria lui Friedenwanger, i-a deschis masa de scris, ia scos toate documentele, şi le-a dat foc în mijlocul casei, asemenea a ars cărţile despre afacerile lui Fridenwanger. Eşind afară strigà lui Kleeberg: „Vină că deja arde,“ Acesta avênd tocmai în mână lampa cu petroleu, o arumcă în un pat. Es apoi afară, şi după sine încuie uşa la casă. Asemenea încuie şi uşa la poartă, aruncând cheia în grădina vecină.

Obiectele de cari s'au folosit la acest cumplit măcel le-au învĕluit în un ştergar, şi leau pitulat sub pod lângă spitalul civil, apoi liniştiţi s'au dus acasă. Ajuns acasă aude signalul de foc, şi fuge de stânge focul la casa lui Friedenwanger, aprinsă de el însuşi.

Kleberg istoriseşte că acest omor s'a fácut la îndemnul advocatului Marlin, şi cu consensul acestuia.

Spaţiul nu ne iartă sĕ ne întindem la detaiuri, vom trece deci la fassiunea lui Marlin.

Fassiunea lui Marlin.

Cele fassionate de Kleeberg sunt în stare se sdruncine pănă în temelie chiar şi inima cea mai impetrită. Cele ce urmează însĕ, fassiunea lui Marlin, întrece ori ce închipuire o vom schiţa amintind momentele principale.

Marlin începe prin dechiaraţiunea, că el nici nu ştie ce trebue sĕ spună asupra acestui omor. Lucrul stă astfeliu. Apoi ne spune că tatăl seu, advocatul Marlin a stat pe picior rĕu cu Dr. Friedenwanger. Ca advocat al acestui usurariu, căci în adevĕr mare usurariu a fost nenorocitul de Friedenwanger, ca advocat, al acestui usurariu, Marlin după spusa acusatului a avut cu el multe daravere. Dênsul nu le cunoaşte mai de aproape, destul că Marlin era mănios foc pe Friedenwanger, şi la amenințat că-l va împuşca pe stradă.

Auḑind apoi advocatul Marlin pre acusaţi vorbind despre răpirea făcută la Göckel i-a lăudat, şi a ḑis: astfeliu de oameni 'mi plac mie, căci cu ei a-şi putè funda o republică, şi la o eventuală revoluţie aş fi un al doilea Robespierre. Ia impintenat apoi sĕ omoare pe acest usurariu, căci nu e pagubă de el, s'a dus cu ei la 20 Ianuariu — fassiunea lui Kleeberg — în strada unde şedea Friedenwanger, a stat strajă la poartă, i-a înfruntat pentru necutezanţă, numindui muierotcă, le-a dat sfatul sĕ beie curagiu, le-a dat spre acest scop 2 fl. sĕ-şi cumpere vin. Şi-au cumpĕrat apoi vin, au beut în casă la Kleeberg, s'au dus la Friedenwanger, şi după cele spuse de colegul seu, au omorit familia întreagă.

Spusele lui Marlin în ce priveşte uciderea persoanelor difer de ale lui Kleeberg. Marlin recunoaşte că el a ucis pe femeie, nu poate afirma însĕ cu positivitate, că tot el a ucis şi băiatul şi servitoarea.

După ucidere Marlin istoriseşte că el a mere în cancelaria usurarului, a luat toate contractele acestuia, între cari o sumă de pretensiuni ale tatălui seu, le-a rupt în douĕ, apoi le-a dat foc; repeţeşte cele spuse de Kleeberg privitoriu la ascunderea instrumentelor, cu cari s'au folosit la aceste crunte acte selbatice.

In fine spune că a raportat tatălui seu despre cele întêmplate, despre nimicirea documentelor, şi acesta i-a ḑis că este bine.

Vom mai amintì din fassiunile lui Marlin următoarele. Advocatul Marlin a instruat pe acesti oameni tineri, ca ei sĕ taie gâtul victimelor. Cu chipul acesta lumea va crede, că fapta fu sevêrşită de jidani pentru cuvêntul, că femeia a trecut dela legea mosaică la legea creştină. Mai departe advocatul Marlin i-a instruat, ca la casul de vor fi traşi în cercetare sĕ nege cu încăpăţinare, dênsul apoi le va fi advocat, şi i va elibera.

Şedinţa de după ameaḑi.

După cum am amintit între fasiunile acusaţilor esistă diferinţă cu privire la uciderea servitoarei şi a băiatului. Kleeberg afirmă cu positivitate, că el a ucis numai pe Dr. Friedenwanger, şi n'a lovit cu piciorul de sobă nici în muere nici în copil şi servitoare, precând Marlin concede că a dat şi în băiat şi servitoare, positiv însĕ nu poate afirma.

Din oculata făcută de medici asupra cadavrelor resultă, că atât muerea, băiatul, cât şi servitoarea au avut mai multe răni la cap, de unde se deduce, că ei au fost loviţi mai de multe ori. Kleeberg remâne pelângă fassiunea sa, chiar şi când i se spune, că pe piciorul de sobă cu care a lovit el se află lipit păr de pe capul nevestei lui Friedenwanger, esplicând această împregiurare cu possibilitatea, că pĕrul s'a putut lipì de pe piciorul, cu care a lovit Marlin, fiind ambele puse în ştergariu, şi aruncate sub pod lăngă spitalul civil.

Se ceteşte apoi protocolul despre aflarea obiectelor cu cari s'au servit la omor. Interesant este că aceste obiecte fură aflate tocmai la înmormêntarea victimelor din spitalul civil. Presidentul arată obiectele şi acusaţii istorisesc, care cu care obiect s'a folosit la esecutarea măcelului,

Se ascultă fiul Drului Friedenwanger, cadet în armata comună. El nu ştie nimica mai detaiat despre starea financiară a tatălui seu.

Se ascultă tutorul fiului lui Friedenwanger, Burger, căpitan în pensiune. La rĕspunsul acestuia că starea averei încă nu este staverită definitiv de către scaunul orfanal, sĕ trece preste acest obiect.

Socrul lui Friedenwanger, jidanul Berger, întrebat la cât 'şi preţueşte paguba prin acest omor spune vre-o 1300—1400 fl.

Se provoacă tatăl fetei omorite George Müller din Cristian, şi el 'şi preţueşte paguba cu 80 fl.

Se ceteşte protocolul luat cu agentul dela „Riunione Adriatica“ despre paguba de 500 fl. causată acestei societăţi de asigurare prin focul dela Friedenwanger.

In fine vom mai amintì fassiunile advocatului de aici Parteniu Cosma, care prin o sumă de epistole ale advocatului Marlin arată animosităţile acestuia faţă cu usurariul ucis, şi demonstră marea inimiciţie ce a esistat între acesti doi, inimiciţie amintită de tênĕrul Marlin, şi care a dat naştere acestui crunt omor.

— 'Mi vesteşte apropiata sa reîntoarcere.

Olivia 'şi împreună mânile acoperite deja de numĕroase sbîreituri, în zadar combătute.

— Ce fericire! strigà ea cu un transport aproape copilăresc, vom părăsì dar această grosnică mânăstire! vom revedea Parisul, altarul graciilor, frumuseţei, plăcerei..... Era şi timpul, Claro: muriam de urît!

Tînĕra femeiă recăḑu-se în visarea ei. Olivia o privì cu curiositate, apoi un zimbet uşor i se arată pe buze.

— Dar ceialaltă? întrebà ea apropiindu-se cu un aer confidenţial.

Cealaltă? repetà Clara, a ridica asupra mătuşii sale o privire întrebătoare.

— Da scrisoarea ceialaltă.

Comitesa nu se putù apĕra de o repede mişcare de spaimă; o roşaţă repede-i trecù pe obraz; ea plecà ochii.

— Ceialaltă..... ḑise ea neîndrăsnind; ceialaltă e dela o vechiă prietină..... o prietină din mănăstire.

— Ah! făcù d-şoara d'Audetot, al cărui zimbet devenì batjocoritor; cunosc eu pe aceea amică, Claro?

— Nu cred.

— Cum se numeşte?

— Lucia de Volunrange, rĕspunse comitesa, încercându-se a-şi stăpânì vocea.

Olivia făcú un gest de îndoială şi-şi aprinse luminarea.

— Acest nume nu-mi este atât de necunoscut pe cât poţi crede, ḑise ea; l-am cetit în mai multe romane..... Claro; bună seara, scumpa mea nepoată. Numele e foarte nimerit!

Ḑicênd acestea, după ce aruncà asupra tinerei femei o privire neîndurată, se retrase cu un pas măreţ.

O espresiune de nemulţămire întunecà graţiosul chip al Clarei.

— Poate că n'ar fi trebuit sĕ tăinuesc această nebunie, gândì ea. Şi cu toate acestea mătuşa mea e nesocotită, bărbatul meu cam lesne creḑător..... Da mai bine voesc sĕ ştiu singură.....

Se intrerupse. Fără de voie, mâna ei merse sĕ caute sub corsagiul seu un microscopie bilet de o hârtie ce gâdila ca o îndoitură de mătasă albă.

Îl apropiă de cămin şi-l ţinu o secundă deasupra flacărilor; apoi schimbându-şi gândul, îl deschise în loc de a-l arde.

Era unul din acele bilete nebuneşti, ce mulţi dintre oamenii cei mai cu minte au scris la douĕḑeci de ani; o scrisoare plină de speranţe estravagante, de respecte preste mĕsură, de mişcări idolatre. Clara 'l cetì cu toate acestea dela început până la finit; gura ei lăsa sĕ-i scape mici esclamaţiuni de ciudă, dar ochiul seu urma cetirea, nu fără un oare care interes. Scrisoarea era semnată „Raymond d'Auditot.“

— Copil ce este murmurà ea, pe când drăguţele-i degete mototoliau hârtia; me ameninţă cu venirea lui!

Ea deschise o altă scrisoare pe care o cetì repede cu o privire distrasă: aceasta era dela D. de Jaucourt. Înainte de a fi terminat prima pagină, comitesa 'şi plecà capul pe mână, şi mintea i se cufundà într'aceea somnolentă visare chiemată de osteneala morală, singurătate şi tăcere.

Raymond era şi el nepoţel domnişoarei Olivia... Clara şi el fusese crescuţi împreună în castelul d'Audetot, până la vêrsta de patru-spre-ḑece ani. La aceasta epocă, Raymond plecà la Paris pentru a-şi termina educaţiunea militară. Ḑiua plecărei fuse tristă: cei doi copii se iubeau; Raymond rugà pe Clara sĕ-i păstreze inima ei, cea ce dênsa promise plângênd. Când, preste doi ani, marquisul de Jaucourt îi ceru mâna, fata opuse promisiunea făcută Reymond. Dar marquisul era bogat, de o mare fafamilie şi ţine un mare loc la curte: O asemenea alianţă îndestula toate ambiţiunile familei d'Audetot; obiecţiunea Clarei fu luată drept o copilărie, şi ceremonia se îndeplinì în scurt timp. (Va urma.)

Cu acestea s'a terminat ḑiua primă a acestei pertractări. A doua ḑi la oarele 9 se va continua pertractarea în ordinea lucrurilor cuprinse în acţiune.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Topliţa română, 5 Novembre 1884. Domnule Redactor! În preţuitele coloane ale „Telegrafului român“ Nr. 124 a apărut o corespondenţă „De sub Călimani,“ în carea dl corespondent şi-a luat ostăneala a descrie starea în carea sar afla comuna noastră Topliţa română. — Poate că nu ar fi avut nimenea nimic de a reflecta la aceea, dacă puţinul adevĕr, ce-l conţine în introducerea sa, nu s'ar fi schimbat către fine în lucruri de cuprins neadevĕrat, şi dacă nu s'ar fi ivit din acea corespondenţă intenţiunea şi scopul egoistic, ce voeşte a urmări dl „u“ cu corespondenţa sa.

Fie mi permis pentru înţelegerea celor următoare a constata, cumcă comuna Topliţa română se află situată la poalele munţilor Călimani, împrăştiată pe o întindere de preste 15 chilometre lungime, şi încungiurată de toate părţile cu munţi şi locuri cu păduri, printre cari se află câmpuri de fênaţe şi locuri arătoare, avênd un hotar de preste 27 mii jugere □, şi aproape 3 mii locuitori greco-orientali; apoi un numĕr însemnat de români greco-catolici, magiari rom. catolici, israeliţi, precum şi din alte naţionalităţi mai puţin. — Dela înfiinţarea ei această comună, până aproape în timpurile mai recente, a fost locuită — cu foarte puţine escepţiuni — numai de români, dar fiindcă dela un timp încoace s'a purtat şi se poartă o negutĕtorie în mare de plute (lemne de brad), au început a o copleşi strĕini de deosebite naţionalităţi; şi cu deosebire de un timp încoace au început a se încuiba aici jidănime multă, de curentul cărei-a pe altă cale nici dl „u“ — pe lângă tot curagiul seu — nu va fi în stare a o apăra.

E trist dar adevĕrat, că poporul ales alui Israil e protegiat în statul nostru. Esemple avem chiar în comuna noastră, când jidanii, pe cari comitetul comunal nu a voit ai primì ca membrii ai comunei — din unele motive legale — şi-au căpătat concesiune de domiciliu în comună din partea celor dela putere.

Altul e modul dar prin carele am putea ajuta în astă privinţă poporului nostru dle „U“, şi nu ce-l început de dta, şi anume: când noi ca fii credincioşi ai bisericei am auḑì în Dumineci şi sĕrbători predici, învĕţături despre modul cum ar trĕbuì sĕ ne ferim de relele ce ne bântue; dar noi nici că mai ştim ne cum sĕ auḑim de acelea rostindu-se de pe amvon, ci numai grija plutelor ne a complesit pe toţi întru atâta încât toate celelalte lucruri a le sufletului sunt numai laterale pe lângă plute. — Nu e dar de ajuns a arăta lumei relele, ce ne bântue, ci cei chiemaţi a apĕra poporul de astfel de pericule trebue sĕ-şi facă dĕtorinţa ostenind şi luptând necontenit, pentru de a paralisa cel puţin rĕul dacă nu vor fi în stare al delătura cu totul.

Ca om dela sate — nefiind eu cărturariu dela oraş — mi se dă mai puţină ocasiune de a putea cetì jurnale multe; ear poporului necărturariu numai prin comunicarea altora cu graiu viu i-se dă ocasiune a auḑì multe bune, ce se publică în acelea; aşadar ar fi datorinţa celor însărcinaţi cu conducerea turmei a vorbì la deosebite ocasiuni lucruri cari 'l interesează pe popor şi din păţania altora s'ar îndrepta.

Dorere însĕ că la noi cei chiemaţi a sĕvêrşi aceste lucruri 'şi petrec puţinul timp liber în casina — din loc între cei din alte naţionalităţi şi confesiuni, bietul popor necărturiu când vede esemplele le urmează, căci poporul necult e asemenea copilului, carele imitează faptele mai marilor sei.

Astfel stăm la noi, deci nu e mirare că nu ne mai ajungem cu venitele.

Sĕ nu creadă însĕ cineva că în o comună binecuvêntată, cum e şi a noastră, ar domnì „miseriă generală“ precum sĕ esprimă dl „u“, nu, căci cereale se produc pe miile de jugere de pămênt, ce poşed locuitorii acestei comune; ear unde nu se produc cereale lemnul de brad suplineşte lipsa, primindu-se cele mai frumoase sume ca preţ al acelui a. — Au doară maşina de vapor pentru îmblătirea cerealelor, carea sĕ foloseşte în comuna Topliţa română, îmblăţeşte vênt — şi nu cerealele produse prin munca şi osteneala noastră pe otarul nostru?*)

Suntem ce e drept îngreuiaţi cu multe dări, dar aceasta e soartea tuturor fiilor acestei patrii de un timp încoace, şi noi poporul nu putem decât a ne tângui; conducătorii nostri sunt chemaţi a lucra pentru uşorarea sarcinelor, şi noi le vom urma, dacă-şi vor lăsa nĕravul avut până acum totdeauna de a ne părăsì pe noi şi a trece în castrele streine, preferind micele interese private causelor comune.

Acestea premersă vin acum la adevĕrata intenţiune şi scopul ce a voit dl „u“ a urmărì cu corespondenţa sa. — Numĕrul parochilor nu i convine dsale, şi aceea a dat ansă de s'a ostenit a scrie corespondenţa din cestiune. — Apoi ştiu şi sum convins că dsale nu i convine înmulţirea numĕrului parochilor la noi, căci până acum noi eram totul în Topliţă, dar apoi venind şi alte persoane la ocârmuire pe lângă noi, atunci ḑeu nu vom putea lucra după placul şi voinţa noastră tot numai pentru interesul pungei noastre, ci va trebui sĕ separăm încâtva pungele. — Aceasta ne supără pe noi şi ne face a păşì chiar şi în publicitate, doară vom putea rĕmânea şi în venitor tot în stadiul cel vechiu.

Nu mai încape nici o îndoeală mai departe, că la noi sunt doauĕ parochii, şi numai dl „u“ poate afirma un lucru ca acela, că în Topliţa română a fost numai un paroch; ear alt individ sar gena a spune un astfel de neadevĕr. — Nu e lucru de discutat ceea ce e faptă complinită. — Topliţa română a constat din doauĕ parochii âncă din timpurile cele mai vechi, şi astăḑi sĕ află pe calea întregirei una, carea aproape de 6 ani se afla vacantă. Apoi cine va crede că dl „u“ e atât de scurt în memoria sa cât sĕ nu-şi mai aducă aminte de aceea, că repausatul preot T. P. a fost paroch în Topliţă? Şi că actualul paroch şi antecesorii dsale precum rĕpausatul preot St. şi antecesorii sei alţi doi sau trei preoţi au fost toţi parochi dar nu capelani? Şi că comuna Topliţa e împărţită âncă de pe timpul primilor sei parochi în doauĕ parochii separate una de alta, purtând numirile de: Topliţa I şi Topliţa a II parochie? Dovadă sunt şi cercularielele oficioase, cari după cunoştinţa mea, şi a tuturor cari ştim puţină carte, ni s'au împărţit totdeauna în câte doauĕ esemplare şi adecă pentru doauĕ parochii. — Deci dacă ar fi esistat în Topliţa română numai o parochie, atunci pentru ce ni sau trimis din partea superiorilor nostri cercularielele oficiose pentru doauĕ parochii? De sigur pentru aceea, că superiorii nostri nu au perdut din evidenţă parochia a II-a, precum voeşte a face dl „u“, ci au ordinat de mai multe ori întregirea acelei parochii. — Ḑic că s'au ordinat mai de multe ori întregirea parochiei a II-a basat pe acte, cari ni s'au comunicat în mai multe rênduri prin oficiul protopresbiteral.

Când ne-au îndatorat organele noastre superioare bisericeşti a escrie concursul, acelea au ştiut poate mai bine ca noi înşine necesitatea întregirei parochiei a II-a. — O ştim şi vedem ba chiar simţim şi noi necesitatea, când suntem martori la mai multe neajunse, ce ne întimpină din causă că un singur paroch nu e în stare a ne împlinì toate lipsele sufleteşti.

Tac despre alte lucruri, cum sunt de esemplu trecerile la religiunea gr. catolică a le specifica mai pe larg, precum şi despre numĕrul însĕmnat al pruncilor nostri botezaţi la gr. catolici. — Voesc a ḑice numai atât, că la noi a lipsit zelul către biserică şi scoală a celor încredinţaţi cu conducerea lor, căci astăḑi am putea avea scoala şi biserica gata. — Me vei întreba poate dle „u“, că cum? Eată cum: Dacă se îndatora fiecare parochian a aduce câte cu un jug un lemn de plută în folosul scoalei, ceea ce aici la noi ne custează pe fie carele foarte puţin şi o ostăneală de tot neînsemnată, atunci în o earnă — fiind numĕrul jugurilor foarte mare la noi — s'ar fi căpătat sute de lemne, încât din acelea s'ar fi putut edifica scoala şi din prisosul lemnului s'ar fi putut plăti şi măestrii. — Dacă s'ar fi aflat indiviḑi, cari sĕ se opună, pentru aceia este mijloc şi cale de ai putea constringe.

Lucrul ce-mi zace mai mult la inimă este biserica nefinită — începută mi se pare la anul 1866 — ai cărei muri goli la fiecare privire 'mi stîrnesc în inimă un sîmţ de compătimire faţă de bietul popor, carele şi-a făcut datorinţa faţă de biserică, prestând cât ia stat în putinţă, fără de a putea vedea gata biserica, speranţa aşteptărilor sale.

Şi aici alipsit conducerea bună, căci atunci şi aceea ar fi gata cu cât s'a prestat din partea poporului. — Se cere deci zel şi activitate şi cu deosebire atragere către chiemarea sa dela cei chiemaţi a îndeplinì aceste lucruri. — Aşadară dle „u“ sĕ nu ne mai nisuim a ţinè şi în venitor misera stare de lucruri, în carea ne aflăm în Topliţa română, ci împreună cu toţii sĕ punem numĕrul la lucru doară vom putè ajunge la limanul dorit.

Acestea am voit a i-le pune la inimă dlui „u,“ ca sĕ înţeleagă pasul sĕu rĕtăcit, carele lau făcut cu corespondenţa sa. — Am ḑis în general fără de a atăca personalităţi, şi cred că dl u„,“ venind la convingere dreaptă, în venitor nu mi va mai da ocasiune a ne mai întâlnì pe astă cale.*)

Date statistice.

(Urmare.)

Tabela Nr. 11. Căsătorii după instrucţiune. Populaţiune urbană. Bărbaţi însuraţi: 3301, cari au iscălit numele lor; 2.326, cari au declarat că nu pot iscălì Femei măritate: 1.959, cari au iscălit numele lor; 3668, cari au declarat că nu pot iscălì numele lor. Populaţiunea rurală. Bărbaţi însuraţi: 5.179, cari au iscălit numele lor; 31,261, cari au declarat că nu pot iscălì numele lor. Femei măritate: 1.187, căci au iscălit numele lor; 35.253, cari au declarat că nu pot iscălì numele lor. Populaţiune urbană şi rurală unite. Bărbaţi însuraţi: 8.480, cari au iscălit numele lor; 33.587, cari au declarat că nu pot iscălì numele lor. Femei măritate: 3.146, cari au iscălit numele lor; 38.921 cari au declarat că nu pot iscălì numele lor.

Tabela Nr. 12. Căsătorii după etate. Populaţiune urbană. **Bărbaţi:** O. mai tineri de 18 ani; 1.759 între 18 şi 25 ani; 2848 între 25 şi 35 ani; 760 între 35 şi 45 ani; 237 între 45 şi 60 ani; 23 mai bĕtrâni de 60 ani: În total 5.627. **Femei:** 4 mai tinere de 15 ani prin dispense; 1.222 între 15 şi 18 ani; 3.323 între 18 şi 25 ani; 833 între 25 şi 35 ani; 220 între 35 şi 45 ani; 25 între 45 şi 60 ani; mai bĕtrâne de 60 ani. In total 5.627. Populaţiune rurală. **Bărbaţi:** 79 mai tineri de 18 ani; 21.323 între 18 şi 25 ani; 11.202 între 25 şi 35 ani 2.744 între 35 şi 45 ani; 1.026 între 45 şi 60 ani; 66 mai bĕtrâni de 60 ani. In total 36.440. **Femei:** 45 mai tinere de 15 ani prin dispense; 4801 între 35 şi 18 ani; 25.411 între 18 şi 25 ani; 4.974 între 25 şi 35 ani; 1.325 între 35 şi 45 ani; 285 între 45 şi 60 ani; 9 mai bĕtrâne de 60 ani. In total 36.440. Populaţiune urbană şi rurală unite. **Bărbaţi:** 79 mai tineri de 18 ani; 23.082 între 18 şi 25 ani; 14.050 între 25 şi 35 ani; 3.504 între 35 şi 45 ani; 1.263 între 45 şi 60 ani; 89 mai bĕtrâni de 60 ani. In total 42.067. Femei: 39 mai tinere de 15 ani; 6.123 între 15 şi 18 ani; 28.734 între 18 şi 25 ani; 5.307 între 25 şi 35 ani; 1.545 între 35 şi 45 ani; 310 între 45 şi 60 ani; 9 mai bĕtrâne de 60 ani. In total 42.067.

Tabela Nr. 13. Căsătorii **după religiune.** Populaţiune urbană: 8.719 ortodocsi; 353 catolici; 106 protestanţi; 100 armeni; 21 lipoveni; 136 mahomedani; 1.819 israeliţi. In total 11.254. Populaţiune rurală: 70.191 ortodocsi; 1.304 catolici; 34 protestanţi; 16 armeni; 42 lipoveni; 470 mahomedani; 823 israeliţi. In total 72.880. Populaţiune urbană şi rurală unite: 78.910 ortodocsi; 1.657 catolici; 140 protestanţi; 116 armeni; 63 lipoveni; 606 mahomedani; 2.642 israeliţi. In total 84.134.

Tabela Nr. 14. Amĕnunte deosebite în privinţa căsătorielor*). Populaţiune urbană. Bărbaţi însuraţi 4.973 pentru prima oară; 621 pentru a 2 oară; 33 pentru a treia oară. Femei măritate; 5.105 pentru prima oară; 514 pentru a doua oară; 8 pentru a treia oară. Populaţiune rurală. Bărbaţi însuraţi. 31.754 pentru prima oară; 4.450 pentru a doua oară; 236 pentru a trei oară; Femei măritate; 33.115 pentru prima oară; 3.229 pentru a doua oară; 96 pentru a treia oară. Populaţiune urbană şi rurală unite. Bărbaţi însuraţi; 36.727 pentru prima oară7; 5.01 a dona oară; 269 pentru a treia oară. Femei măritate: 38.220 pentru prima oară; 3.743 pentru a doua oară; 104 pentru a treia ţoară.

Grupa II. Naşteri. Tabela Nr. 15. Naşteri după secs în ţara întreagă. În Ianuarie 6.071 băeţi, 5.242 fete; în Februarie 8.168 băeţi 7.463 fete; în Martie 8.662 băeţi, 7.956 fete; în Aprilie 9.090 băeţi, 8.194 fete; în Maiu 9.541 băeţi, 8.917 fete; în Iunie 8.342 băeţi, 7.766 fete; în Iulie 8.789 băeţi, 8.093 fete; în August 8.792 băeţi, 8019 fete; în Septembre 7.990 băeţi, 7271 fete: în Octombre 10.772 băeţi, 9.665 fete; în Novembre 8.774 băeţi, 8.325 fete; în Decembre 5.373 băeţi, 4.729 fete. În total 100.364 băeţi; 91.640 fete. Total general 192.004.

Tabela Nr. 16. Naştere după secs. Populaţiune urbană. In Ianuarie 1.372 băeţi, 1.277 fete; în Februarie 1.463 băeţi, 1.356 fete; în Martie 1.470 băeţi, 1.362 fete; în Aprilie 1386 băeţi, 1.235 fete; în Maiu 1.314 băeţi, 1.188 fete; în Iunie 1.197 băeţi, 1.165 fete; în Iulie 1.278 băeţi, 1.239 fete; în August 1.434 băeţi, 1.325 fete; în Septembre 1.221 băeţi, 1.190 fete; în Octombre 1.414 băeţi, 1.322 fete; în Novembre 1.388 băeţi, 1.277 fete; în Decembre 1.219 băeţi, 1.088 fete. În total: 16.156 băeţi, 15.024 fete. Total general 31.180.

Tabela Nr. 17. Naşteri după secs. Populaţiune rurală. In Ianuarie 4.699 băeţi, 3.965 fete; în Februarie 6.705 băeţi, 6.107 fete; în Martie 7.192 băeţi, 6.594 fete; în Aprilie 7.704 băeţi, 6.959 fete; în Maiu 8.227 baeţi, 7.729 fete; în Iunie 7.145 băeţi, 6.601 fete; în Iuiie

---

*) Am voi se ştim în ce proporţie este împărţită averea, ca se putem judeca generala bogăţie din Topliţa. Red.

*) Este de tot curioasă nervositatea din această corespondenţă chiar şi în stilisarea de acuma. Domnul „U“ a scris despre lucruri de interes general, pentru cari noi suntem recunoscĕtori.

Rĕspunsul se învêrte tot pe lângă întregirea parochiei, care pe noi ca ḑiaristi nu ne împoartă, fiind ea afacere internă bisericească.

*) Divorţiul este admis în România şi de legea religioasă şi de legea civilă. După legea religioasă divorţiţii se pot căsătorì până în 3 ori. După legea civilă această margine nu esistă.

7.511 băeţi, 6.854 fete; în August 7.358 băeţi, 6.694 fete; în Septembre 6.769 băeţi, 6.081 fete; în Octombre 9.358 băeţi, 8.343 fete; în Novembre 7.386 băeţi, 7.048 fete; în Decembre 4.154 băeţi, 3.641 fete; în total 84.208 băeţi, 76.616 fete. Total general 160.824.

Tabela Nr. 18. Naşteri după secs şi după starea civila. Copii legitimi în ţeara întreagă. In Ianuarie 5.700 băeţi, 4.890 fete; în Februarie 7.752 băeţi, 7.069 fete; în Martie 8.212 băeţi, 7.515 fete; în Aprilie 8.653 băeţi, 7.770 fete; în Maiu 9.145 băeţi, 8.522 fete; în Iunie 7 968 băeţi, 7.925 fete; în Iulie 8.393 băeţi, 7.703 fete; în Augutt 8.367 băeţi, 7.591 fete; în Septembre 7.606 băeţi, 6.909 fete; în Octombre 10 295 băeţi, 9.203 fete; în Novembre 8.403 băeţi, 7.959 fete; în Decembre 5.055 băeţi, 4.460 fete; în total 95.549 băeţi, 86.567 fete. Total general 182.506. (Va urma)

Pentru văduva săracă

şi cei 6 orfani, pentru cari s'a cerut ajutoriu în Nr. 131 al „Tel. Rom.“ au întrat:

Dela dl P de D., Sibiiu . . . . . fl. 2.—
Dela dna I. de P., „ 16 bucăţi de vestminte.
Dela un anonim din Braşov . . . . fl. 10.—
Dela alt „ „ „ . . . . . „ 2.—
Dela dl I. B., din Solnocu, ... „ 1.—
Dela dna Aneta Demetriu, din Bucureşti 4 bucăţi vestminte şi . . . . „ 3.—
Dela dna N. N. din Sibiiu, diferite victualii.

Sibiiu 13/25 Novembre 1884.

Zacharia Boiu,
par. greco-orient. cet.

Anunţ.

Obiectele care vor servì de câştiguri la loteria arangiată de Reuniunea femeilor române din Sibiiu sunt espuse în 2 localităţi casa „Albina“ Strada Baier Nr. 1 etagiul I, şi se vor putea vedea **din 15/27 Novembre** încolo în toate ḑilele dela oarele 10—3 cu preţ de intrare de 10 cr. *Comitetul.*

Multămită publică.

Pentru sortitura arangiată de Reuniunea femeilor române din Sibiiu au intratu următoarele obiecte:

Dna Viora Cheţan: 1 colecţiune de minerale. Dnul Georgiu Urdea, paroch gr. or. 1 ramă sculpată de Cristian Preşmerian, elev al clasei a II-a a scoalei de sculptură din Săcele.

Pentru bunăvoinţa arătată faţă cu această Reuniune comitetul le esprimă mulţămită pe calea aceasta.

Varietăţi.

* (Henrik Stanley) în ḑilele trecute a ţinut în Berlin o prelegere interesantă despre călĕtoriile sale din 1876 şi 1877 in Africa. Porniţi din Nyangve ḑice el şi înaintând pe lângă apa, care pe atunci încă nu se numia Kongo, luptând cu neajunsuri şi greutăţi abia după aproape 100 mile, am ajuns la vĕrsătura acelei ape. A avut sĕ sufere foarte mult dela indigeni. Soldaţii lui nu odată şi-au perdut curagiul. O! căci totul e atât de întunecos, atât de periculos! Inainte! În lumina cea eternă sau în întunerecul etern! Înainte în numele lui Dḑeu! Numai după ce am promis indigenilor 2600 dolari s'au învoit sĕ-mi petreacă luntrea, ca sĕ împedece desertarea concălutorilor mei. Aşa apoi am mers pe apă în jos înaintea noastră fiind pururea ceaţă. Când, ajunşi la locul prefipt, ne am despărţit de călăuzii noştri, inimile noastre au fost cuprinse de o temere nu tocmai de toate ḑilele, Ce e drept atât coragiu am mai păstrat în noi, cât băiatul acela, care cu frica în oase, dar cu mănie pe buze strigă contrarului seu: Apropiete dacă ai curagiu! Dar dacă s'ar fi aflat cineva în momentul acela şi ne-ar fi promis 5 marce, nu, dar 5 groşiţe ca sĕ ne rentoarcem, toţi ne-am fi rentors bucurându-ne că am aflat un pretecst. Nu s'a aflat însĕ nimenea, care sĕ ne facă ofertul şi aşa am tot înaintat spre meaḑă-noapte.

După ḑile de chin şi pline de osteneli am apucat spre ţinta noastră spre apus. În fine puturăm vedea oceanul Atlantic! Şi ce am ajuns prin aceasta? Binevoiţi a privì (Arătând pe mapă;) Una a şasa parte din Africa, care a fost necunoscută englezilor şi tuturor popoarĕlor civilisate. Am dat preste un teritoriu, care prin productivitatea şi frumseţa lui ne a revocat în memorie părţile de meaḑă ḑi din Francia. Mi-am propus, ca sĕ escit interes şi compătimire pentru această regiune coperită în velul întunericului. Un ce din interiorul meu mi-a dictat sĕ spun lumei ce am vĕḑut, ce am simţit. M'am reintors. In Marseille m'au cercetat trimişii regelui Belgiei. Prin mijlocirea lor m'a recercat sĕ me mai duc odată în Africa. Cum, acum în Africa? Pentru lumea asta nu. Sunt esploatat, obosit. Dar după ce am mâncat un befsteak gustos, după ce am beut un pocal de champagnie şi după ce am fost în teatru — după ce am simţit, că sunt regenerat, le-am ḑis: Me voiu mai cugeta asupra lucrului. Am cutrierat Europa şi la 50 oraşe engleze le am propagat evangelia teritoriului necunoscut. Englezii au fost înmărmuriţi la auḑul prelegerilor mele; dar spre descoperiri ulterioare nu mi-au oferit parale. După aceasta mi-am compus cărţile mele. In 1879 am primit propunerea regelui Belgiei şi me-am reintors în părţile Kongului. Anii dela 1879—1884 au fost anii unei munci nesuportabile. Sub durata timpului acestuia am cutrierat 11,000 mile, am pus basă la 45 staţiuni şi pe un teritoriu cam cât e Germania, am întrudus elementele cele mai primitive ale culturei. Se înţelege de sine, că cel ce va fi aruncat de soarte în aceste regiuni, nu va da preste teatre, Hotel Royalra, jurnale, dar de ori-ce naţionalitate va fi, va fi bine primit. Dacă DVoastră me întrebaţi, că ce voim, Ve rĕspund, că noi în Africa cea liberă dăm mâna cu toţi aceia, cari vor sĕ ia parte la opera civilisătoare, cu ori-cine dar cu deosebire cu germanii. Regiunile acelea ne dau cele mai bune chance pentru cultura pământului, pentru comerciu. Îl privim de un teritoriu comercial comun, în care ori cine poate lucra pentru sine şi pentru cei ce-l încungiură, fără de a mai da bacşisuri oficialilor pentru a căpăta licenţie. Noi avem trebuinţă de comercianţi din toate naţionalităţile. Dar ce ar ḑice acestia, când aflândune înaintea porţii am pretinde 60% vamă? Nu avem. Ar ḑice: „Voi nu ne puteţi da, decât parocsism şi soare ferbinte, acolo nu sunt decât oameni negri, bărbaţi şi femei, cari miroasă nu tocmai plăcut! Numai aşa vom merge, dacă întrarea va fi liberă. Portugalia însĕ n'o voişte aceasta „N'aţi numĕrat cu noi — ḑic portugeḑii, — o recunoştem, că în interesul Kongului n'am făcut alta decât, că cu 400 ani înainte l'a vĕḑut un oficial de al nostru şi prin urmare întreg riul e al nostru“. Asta nu va fi aşa ḑice conferenţiarul — căci atunci este zădărnicit tot planul nostru pentru civilisarea pământului Kongo. S'a ventilat, că clima Americei ar fi rea, nesănătoasă. Ve voi spune cum stă treaba? Avem noi 160 oameni albi acolo, pe cari acum cu mult mai puţin i genează atmosfera, decât în anul prim al aşeḑărei lor. Cel ce abusează de beuturi spirtuoase acela uşor va pătimì de ficat; dar cel ce bea din când în când câte un pocal de vin sau de bere acela uşor poate suporta clima Africei.“ A enumerat productele mai de frunte din regiunile Kongului. Cei presenţi l-au aplaudat pe Odiseul modern, pe care mai întâiu redactorul ḑiariului „New-york Herald“ l-au trimis în Africa spre a cerceta Livingstone. I sau adus mulţămite ferbinţi pentru prelegerea plină de viaţă.

* (Despre fumul de tutun.) In un jurnal medical din Varşovia 'şi espune Drul Zulinski părerile sale despre influinţa fumului de tutun asupra oamenilor şi a animalelor. El a documentat că fumul de tutun e unul din cele mai puternice otrăvi folosit chiar şi în mĕsură mai mică. Influinţă asupra omului nu prea are dacă numai nu se înspiră în mĕsură mai mare, deci dar nu e consult a se trage — după cum sĕ ḑice, — în piept. După opinia Drului Zulinski natura otrăvitoare a tutunului nu e urmarea numai a nicotinului. Fumul de tutun chiar şi în casul când se curăţă de nicotin este otrăvicios. Sĕ află în el Colodine (un alcoloid) carbonoxid şi hydrocyan. Influinţele produse din escesele în fumat atârna dela natura tutunului şi dela modul fumărei. Cel ce fumează sugări ia în sine cu mult mai multă otravă de cât celce fumează sugarete şi acesta mai multă decât celce fumează din pipă; mai puţină otravă ia acela, care fumează din hargile — pipă turcească, — căci trecênd fumul prin apă, se spală şi îşi depune părticelele stricăcioase în aceasta. După cum în genere este cunoscut între fumători: din ce e mai închis tutunul cu atâta e mai tare, şi pentru aceea mulţi se feresc de tutunul închis Spre a satisface fabricanţii poftei fumătorilor nu odată falsifică tutunul şi foilor închise le dau o coloare mai deschisă. Coloare deschisă de regulă i-o dau prin nişte materii chemice, cari în sine sunt otrăvicioase. Fumul din un astfel de tutun de regulă piţigă şi causasă adeseori inflamaţiunea limbei. In Engletira cel mai întrebuinţat tutun este cel în pestriţat cu picuri deschise. Fumul acestui tutun dă ansă la beşicarea limbei. Cu deosebire oamenii bătrêni sĕ se ferească de astfel de tutun şi sĕ se folosască de tutun mai închis, care şi el e stricăcios, dar cel puţin nu e atât de periculos.

Mai nou.

În procesul Kleeberg-Marlin s'a publicat astăḑi la 9 oare sentenţa. Ambii asasini sunt condamnaţi la moarte prin ştreang. Sentinţa se va esecuta mai întâiu asupra lui Marlin apoi asupra lui Kleeberg.

Decursul pertractărei finale la alt loc.

Loterie.

Mercuri în 26 Novembre 1884.

Sibiiu: **81 34 43 66 75**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 25 Noemvre n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	123.60	123.25
Renta de aur ung. de 4%	95 45	95 25
Renta ung. de hârtie	81.60	81.50
Galbin	5.78	5.76
Napoleon	9.75½	9 73
London (pe poliţa de trei luni)	123 —	123.05

Nr. 794. [942] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de a III-a clasă Roadeş, protopresbiteratul Sighişoarei, se escrie concurs cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt:

1! Casa parochială cu două încăperi, cu edificatele necesarie economice de peatră în stare foarte bună, grădină de pomi şi de legumi;

2. dela 32 familie române câte una ferdelă de grâu s'au cucuruz sfârmat şi câte una ferdelă de ovĕs, după mĕsura veche.

3. dela 18 familii neorustice câte una ferdelă de cucuruz sfârmit, mĕsura veche;

4. până la eruarea unei porţiuni canonice despre care sunt bune prospecte, — folosirea a două lunci cu product de 6 cară de fên;

5. un loc de arătură cu productul de un car de cucuruz;

6. dela 25 familii câte o ḑi de lucru cu carul şi dela 25 familii câte o ḑi de lucru cu palmele;

7. lemnele de foc necesarie:

8. venitele stolari, — cari toate la olaltă dau suma de 255 fl. v. a.

Cei ce voesc a competa la aceasta parochi, sunt poftiţi a-şi aşterne suplicele lor, instruite în sensul prescriselor Statutului organic şi al regulamentului pentru parochii cu documentele necesarie la oficiul protopre-biteral subscris, sub durata terminului prememorat.

Sighişoara, 10 Novembre, 1884.

In conţelegere cu concernintele comitet parochial.

Oficiul protopresbiteral român ortodocs oriental al tractului Sighişoarei.

Demetriu Moldovan,
adm. protopresb.

Nr. 616. [940] 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă staţiunea de paroch în a doaua parochie de classa a II-a din Topliţa română, se publică prin aceasta concurs cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare în foaia* „Telegraful Roman.“

Emolumentele sunt:

1. Dela 268 familii à una felderă (16 cupe) cucuruz sfârmit preţuită feldera în un floren face 268 fl.
2. Dela 268 familii câte o ḑi de lucru cu palma à 35 cr. 93 fl.
3. Dela botez, cununii şi înmormêntări după calculul mediu de 5 ani 151 fl.
4. Din porţiunea canonică 40 jugere folosibilă tot numai în al doilea an cu venit de 20 fl.
5. Alte prestaţiuni 94. fl. —

Suma 626 fl.

Petenţii vor avè a subşterne suplicele lor concursuali instruite în sensul legilor vigente bisericeşti la subscrisul (p. u. Maros Vécs.)

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Reghinului.

Idicel la 6 Novembre 1884.

În conţelegere cu comitecul parochial.

Galaction Şagău,
protopresbiter.

Nr. 563. [943] 1—1

Publicaţiune.

Prin sentinţa Venerabilului Consistoriu ddto 3 Aprilie 1884 Nr. 1197 B. s'a desfiinţat căsătoria dintre Maria Ioan Todor gr. or. din Sohodul ca actoră şi Iosif Răduţoiu gr. or. din Moeciul inferior. Aceasta se aduce la cunoştinţă cu acel adaus, că neivindu-se inctul în *termin de 45 ḑile dela publicare,* conform § 124 din procedura matrimonială, actorei i se dă voie a păşì la altă căsătoriă.

Zerneşti, 13 Octombre 1884.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Branului.

Traian Meţian,
adm. ppresb.

Redactor provisoriu: **Mateiu Voileanu**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 135 Sibiiu, Sâmbătă 17/29 Novembre 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Procesul Kleeberg-Marlin.

Zelul publicului documentat la pertractarea de luni a scăḑut în mod insemnat. La pertractarea de Marți nu a fost public atât de numĕros. Lucrul se poate esplica ușor. În ḑiua primă s'a superat obiectul principal, uciderea familiei Friedenwanger, de care era legată partea cea mai însemnată a pertractărei și interesul viu al publicului. În ḑiua a doua erau la ordinea ḑilei furturile și incendiile.

Interesul a scăḑut cu totul în ḑiua a treia de pertractare, când era la ordinea ḑilei acusa și apărările. Lucru e și mai ușor de esplicat. Toate acestea trebuiau sĕ percurgă în limba statului, și puținii câți din passiune sau intêmplare o cunosc, și-au împlinit detorința de ascultători cu paciență.

A doua ḑi de pertractare.

La 9 oare înainte de ameaḑi se deschide ședința. President tot domnul Székáts, votanți domni Zweier și Hatfaludy, notariu Dr. Haupt. Apĕrători pentru Kleeberg Dr. Sentz, pentru Marlin Dr. Fölkl.

Sub escorta descrisă deja se presentează asasinul Kleeberg.

La provocarea presidiului, Kleeberg istorisește răpirea comisă la Elisa Gőckel.

La spusele lui Marlin că este aici o femeie bĕtrână, care locuiește numai singură, și are parale, ne-am decis sĕ o scuturăm de avere. Apoi urmează espunerea în detaiu. La 22 Octobre 1883, sara la 8 oare Kleeberg și Marlin se duc la casa unde locuia Elisa Gőckel. Marlin ajută lui Kleeberg a se urca pe zidul, care conducea în grădină. Urcat pe zid, Kleeberg observă că în casă sunt două femei. Se dă jos de pe zid, mai fac o preumblare, și preste o jumĕtate de oară se rentorc. Urcat pe zid, Kleeberg vede că este numai bĕtrâna singură. Se dă jos de pe zid, întră la bĕtrâna în casă, și fiind că ea era adâncită în cetirea unei gazete, se repede asupra ei, și cu un pumn o așterne la pămênt. Bĕtrâna a căḑut în leșin. O lasă la pămênt și el deschide scrinul și-l golește de prețioasele aflătoare în el. În acestea bĕtrâna 'și vine la simțiri, și începe a striga. Atunci Kleeberg se repede asupra ei, și cu un fer potrivit în un mănunchiu de lemn i mĕsură câteva lovituri preste cap.

Intr'acestea căḑu de pe scrin lampa cu petroleul, și aprinḑindu-se, începură a arde hainele bĕtrânei. Atunci Kleeberg a stins cu căciula sa proprie focul și vestmintele bĕtrânei, și pe locul unde a întrat a și eșit, obiectele furate le-a împărțit cu Marlin.

La întrebările presidentului acusatul înșiră obiectele furate.

Se conduce apoi în sală Marlin, și la provocarea presidentului, rĕspunde următoarele.

Eram în lipsă de bani în familie. Trebuia sĕ plătim chiria locuinței și sĕ ne mutăm. Urmează apoi lunga istorisire, din care notăm, că tênĕrul Marlin căutând locuințe a venit și la bĕtrâna Göckel de mai multe ori. Aici și-a notat bine situațiunea locului, s'a dus apoi la Kleeberg, i-a spus cum stă treaba, s'au decis sĕ o fure și la 23 Octombre 1883 și-au și esecutat planul.

Marlin istorisește cum au ajutat el lui Kleeberg sĕ se urce pe zid, de acolo sĕ se deie jos, apoi cum a împărțit lucrurile furate.

Trecem peste amenunte și ne oprim la focurile escate în toamna anului 1883.

La provocarea presidiului Marlin fu escortat și rĕmâne Kleeberg.

Focurile.

Kleeberg mărturisește că la 31 August 1883 au pus el foc în un magasin al lui Karl Roth sub treptele din têrgul porcilor.

Și-au procurat iască, în ea a pus lemnușe, o a învĕlit apoi în chârtie. Marlin umbla și se informa unde sunt grașdiuri cu fên și paie, apoi conducea acolo pe Kleeberg, acesta la sugaretă aprindea iasca, și o arunca în fên, apoi se ducea de acolo. Easca ardea până ce ajungea la lemnușe, acestea se aprindeau și dau flacără, de aici se aprindea și focul era gata.

1. Cu chipul acesta a aprins magasinul la Roth.

2. Focul al doilea a fost la otelul Orașul Viena în strada Morei la 4 Septemb, 1883.

3. Pe când ardea aici mai bine Kleeberg și Marlin se duce și dá foc în o șură din suburbiul josefin în Groapă, unde au ars trei case cu edificiile aparținĕtoare.

4. La 2 Novembre aprind tot în modul usitat o claie de fên în strada cea lungă, suburbiul Poarta turnului.

5. La 5 Novembre 1883 în grădina archidiecesană aprind o claie de fên a Escelenției Sale D. archiepiscop și metropolit.

6. La 9 Novembre dau foc în grașdul advocatului Ioan de Preda.

7. La 5 Septembre 1883 pun foc la Împĕratul Romanilor.

8. La 6 Septembre 1883 în Entengasse (Strada Rațelor.)

9. La 8 Novembre la advocatul Bruckner.

10. In August pun foc la casa orașului, după cum spuse Marlin spre a face onoruri cuviincioase comandantelui de pompieri.

Vom nota că în cele 4 casuri din urmă focul fu observat și stins, așa că n'a isbucnit spre a produce pagube.

In toate 10 casurile Kleeberg a aruncat fitilul, ear Marlin păzia sĕ nu fie observați.

Intrebat după motivul, care i-a îndemnat la aceste incendii, Kleeberg nu spune nici un motiv afirmând, că ei au aprins numai din petulantă.

Precând vorbia ungurește ḑicea: *pajkosságból*“ ear când istorisea nemțește ḑice aus „*Mutwillen* și „*Uebermut.*“

După ce în general a istorisit Kleeberg toate casurile de foc, fu condus Marlin. La întrebarea presidiului că ce știe despre incendii, Marlin rĕpunde că nu știo nimica, de oarece el n'a fost de față, când a dat Kleeberg foc.

Presidentul: N'ai fost de loc.

Marlin: De loc n'am fost.

Pres. Negarea Dtale e semn invederat că Dta nu arăți nici un semn de căință. E impertinență din partea Dtale a nega acuma, ceea ce însuți Dta ai recunoscut în decursul investigațiunei. Sub decursul investigațiunei incendiile le-a negat Kleeberg; Dta ai fassionat mai întâi în privința aceasta, le-ai repetat în fața lui Kleeberg, în urma cărei împregiurări el numai după trei ḑile s'a însinuat și a fasionat.

După unele observări ale lui Marlin, că pe timpul când cânta musica militară în piața cea mare au voit sĕ arunce în aer statua lui Nepomuc prin o rachetă, despre carea ei credeau că este dynamit, presidentul cetește fasiunea lui Marlin din protocolul de investigațiune:

„Când am venit dela miliție din Bosnia mi-a istorisit Kleeberg între altele, că pe timpul cât am fost dus, dênsul a făcut pe aici minuni. Mi-a istorisit adecă că în societatea unui anumit Daniel Draser au voit sĕ pună foc în strada Rațelor, ceea ce însĕ nu le-a succes. Le-a succes însĕ a aprinde o casă în Kempelgasse, care a și ars. Mi-a mai istorisit că la casuri de foc, cine anunță la poliție erumperea focului înainte de a se da signalul cu clopotul din turn primește un premiu de 5 fl. Mi-a dat apoi statul, ca sĕ ne îngrigim a câștiga câte ceva și pe calea aceasta. Eu l-am ascultat și așa am și făcut. Eu încă iam spus minuni. Intr'aceasta m'a trimis după iască. Eu am cumpĕrat iască de 3 cr. și-i o am dat lui. El a rupt iasca în mai multe bucă-

---

FOIȚA.

Clara sau Tapiseria.

De Féval.

(Traducere de D. P.)

(Urmare.)

D. de Jaucourt era un om de o perfectă distincțiune, deștept, dar tăcut și reservat până a fi rece. Ori ce cuvênt, fie cât de blând lua în gura lui o înfățoșare aspră. Apucăturile lui erau serioase și totdeauna supuse regulelor celei mai perfecte curtoasii. Ca oficier general dase, aducênd la ascultare burgesimea Genevei, probe de inteligența și intrepiditate.

Chiar dela început, încungiură pe tinera sa femeiă cu o drăgoste neobosită; gelosia sa, de era gelos, nu se arăta în afară; era mai mult o neîncredere nemăsurată în sine însuși de cât bănuială; trebuia toată priceperea femeiască pentru a ghìci acest sentiment sub luciul sub care D. de Jaucourt știa sĕ-l ascundă. Cu o inimă nobilă și dedat cu apucăturile din lumea mare, el arăta Clarei în ori-ce întêmplare, o încredere nemărginită. Aceasta nu-l iubea din amor; dar atinsă de îngrijirile lui, mândră de a îmmladia acest caracter neîncovoiat, prinse pentru dênsul cu timpul o afecțiune adevĕrată și devotată.

Familia d'Audetot culese toate avantagiele ce-și promisese dintr'această înrudire. Marquisul avea credit; fericita-i influență se întinse până asupra lui Răymond, care eșì dintre pagi și primì brevetul de căpitan, în calitate de ajutor de câmp al D. de Jaucourt. Trecuse doi ani de când Raymond ocupa acest post; entusiast de profesiunea sa, legat de șeful seu prin recunoștință și amiciție, ducea o viață nepăsătoare și veselă. Abia dacă-și mai amintea câte odată prima lui dragoste și atunci un zimbet disprețuitor se ivea pe buză-i de discipol a lui Don Juan. Dar proverbul vodevilisat de un academician destul de ilustru, nu putea sĕ mință până întru atât, mult timp: ori ce am face, ne reîntoarcem totdeauna . . . . . etc. Clara și Raymond despărțiți până atunci de împregiurări, se revĕḑură, pentru întâia și dată, șese luni înaintea epocei — în care începe istoria noastră. Raymond fù lovit ca de, tresnit; o violentă pasiune îl cuprinse. Clara, sperà Când D. de Jaucourt părăsì Parisul, Raymond nu-l însoțì.

În timp de șese luni, marquisul scrise mai la fie-care cinci-spre-ḑece ḑile, Raymond îndoia dosa: în fie ce septĕmână trimitea câte o scrisoare. Era frumos și un foarte strălucit caval: Clara nu-l revĕḑu se fără emoțiune; dar incapabilă de a-și trăda datoriile lăsa scrisorile vĕrului seu fără rĕspuns. Raymond trăia cu chimerica sa speranță; ultima lui scrisoare, după cum am spus-o, era o amenințare.

Clarei îi fù milă de amenințare, și nu voì sĕ creaḑă într'ênsa.

Salonul în care se găsea ea în seara aceea, era în primul cat: era friguros și umed; focul aproape stins nu mai lupta contra vêntului, ci isbea cu puteare în închieturile înaltelor ferestre. Aproape adormită și ne mai dându și socoteală de starea în care se află, Clara urma cu oboseală visul seu: i se părea că D. de Jaucourt se întorcea gelos și supĕrat. Printr'un concurs neprevĕḑut de împregiurări, gelosia lui se găsa, în aparență, cu totul îndreptățită: tinĕra femeiă gemea și se văeta sub greutatea acestui urit vis.

De odată se deșteptà spăriată; vêntul lovea în ferestre și scutura, afară, copacii desfoiați. Clara ascultà, cuprinsă de spimă. Era sĕ șadă din nou, când trei lovituri fură date în geamuri cu precauțiune.

Clara pălì; întinsă mâna pentru apuca panglica clopoțelului. O lovitură se auḑì din nou.

— Dacă ar fi el! murmură ea.

Aceste cuvinte arătau o îndoială pe care ea nu o mai avea; ea știa din instinct că Raymond era acolo. Zăpăcită, nefiind în stare a cugeta; simțea țele, a învělit cu ele apoi un lemnuş cu pucioasă, care şi în apă arde. Acestea apoi le-a legat cu sêrmă, sau şi cu spargă, aprindea apoi iasca cu sugareta şi o arunna unde voia. În acest chip a preparat materialul şi un astfel de fitil a aruncat la Roth în fên fiind eu de față, apoi a fugit la poliție şi a voit sě capete 5 fl. Intr'aceea însě fu dat signalul. Focul dela hotelul Oraşul Viena la pus Kleeberg în presența mea. După ce a erupt focul ne-am dus mai departe. In grădina metropolitului tot Kleeberg a aprins fênul, eu am stat afară. Motivul acestui incenediu a fost sě împrăştie o petrecere cu joc.

„La „Imperatul Roman" încă a încercat a apride, aruncând pe fereastra graşdiului un fitil aprins. In casa oraşului a pus foc de douě-ori, căci acolo locuia comandantul pompierilor. Tot el a pus foc şi la Preda şi Dr. Bruckner. Tot Kleeberg a pus foc şi la un magasin din strada rațelor, aici însě n'a isbutit focul fiind observat etc. etc.

După acestea presidentul ceteşte fasiunea lui Marlin făcută în presența lui Kleeberg. „Eu, Robert Marlin, ți-o spun ție Anton Kleeberg în față, că cele mai multe focuri escate în Sibiiu sunt lucrul nostru comun. Nu-ți aduci tu aminte de cele istorisite mie la întoarcerea mea din Bosnia despre focul din strada Rațelor, la care eu ți-am istorisit, că în Bosnia am aruncat în aer un turn, ceea ce nu e adevěrat, eu însă m'am fălit cu aceasta.

După această reproducere a celor fassionate Marlin rěmâne prelângă mărturisirea de acuma, că el nu ştie nimica despre focuri.

Urmează pertractarea singuraticelor casuri de foc, şi la al treilea deja mărturiseşte şi Marlin despre el, în urmă recunoaşte că la toate 6 şi el a fost de față.

Vom vedea la urmă din corespondența dintre acusați pe timpul investigațiunei pentru ce a negat Marlin cu atâta intețire. S'a descoperit adecă corespondența lor secretă, în care 'şi făceau planuri de scăpare. Insě despre aceasta mai târḑiu.

Furturile.

1. Cuțitul cu care s'a folosit Kleeberg la măcelul asupra familiei Friedenwanger a fost proprietatea unui ospětariu de aici cu numele Frohn. Acesta l'a luat Marlin deodată cu un fes turcesc. Acusatul recunoaşte faptul. Îndrăsneala lor fu aşa de mare, că Kleeberg la petreceri de joc umbla cu fesul pe cap şi la orologiu cu un medailon de aur furat dela bětrâna Gőckel.

2. Cu ocasiunea unei petreceri s'a furat paltonul lui Kovács Károly. Paltonul l'a furat Kleeberg în seara când a aprins fênul în grădina archidiecesană, l'a predat apoi lui Marlin, acesta i a luat căptuşeala, o a vêndut pentru 5 fl. şi lui Kleeberg nu i-a făcut nici o părticică.

Ambii recunosc faptul.

3. La un concert impreunat cu joc s'a furat o citeră din sala dela Imperatul Roman. Tot atunci s'au furat douě paltoane de earnă.

Citera nu s'a putut vinde, însě Marlin ca mai practic i-a vêndut strunele, asemenea şi paltoanele. Kleeberg şi din această osteneală a rěmas fără părticică.

Citera a fost a lui Späck Friedrich, paltoanele a le lui Schuster şi Presslick.

4. Un anumit Ascher Moritz s'a păgubit furându-i-se o bracelettă. Kleeberg recunoaşte că el o a furat, şi o a dat lui Marlin. Acesta a voit sě o amaneteze la un oarecine.

Pres. Cine este acest oarecine?

Marlin: Markovinovici.

Se istoriseşte apoi că usurariul Marcovinovici n'a voit sě deie pentru ea nimica.

5. Anul nou s'a început rěu pentru un anumit Respaleț. S'a dus omul sě beie un păhar cu bere la împěratul roman, şi i s'a furat portomoneul cu trei fotografii şi un flor. bani. Kleeberg recunoaşte furtul; Marlin încă recunoaşte că el a primit obiectul furat şi la vêndut pentru 1 fl.

6. In fine comerciantul Zickeli recunoaşte că picioarele de sobă au fost rupte dela o sobă a sa, prin aceasta însě lui nu i s'a făcut nici o pagubă, căci soba fu vechiă şi aruncată la o parte.

Şedința de după ameaḑi.

Şedința de după ameaḑi fu interesantă mai ales din causa, că corespondența dintre acusați descoperită în timpul deținerei lor în prinsoare varsă drastică lumină asupra disposiției lor sufleteşti.

Vom schița deci în general lucrurile mai principale.

Presidentul aduce la cunoştința lui Kleeberg că dela o rudenie a sa a moştenit o avere de 1287 fl. 44 cr., care s'a secuestrat de către tribunal, spre a se acoperì în părți proporționale pagubele comise prin purtarea lui de până acuma.

Se provoacă a se presenta Nicolau Barac din Alămor. El istoriseşte în graiul seu, că la începutul lui Septembre 1883 a venit la Sibiiu cu intențiunea sě-şi cumpere boi. Avênd la sine 2 note de câte 50 fl. şi neştiind unde se le schimbe s'a rugat de un domn, se facă bine sě i le schimbe; domnul a luat la sine notele, a condus pe Baracu la o poartă în tîrgul cel mare, i-a ḑis sě aştepte, că dênsul întră în casă sě schimbe banii. Baracu a tot aşteptat, însě domnul cu banii n'a mai venit. Provocat de presidentul sě se uite bine la cei acusați, şi sě spună nu este vre-unul dintre ei domnul, care şi-a věḑut de drum cu note cu tot, Barac susține că Kleeberg la înşelat.

Kleeberg neagă faptul,

Presidentul (către Marlin) Ai înțeles ce a istorisit acest om?

Marlin: Eu i-am mai spus cum stă lucrul, el însě în prostia sa nu ştie ce vorbeşte.

Presidentul: Te rog nu folosì astfel de espresiuni. Istoriseşte deci cum stă lucrul.

Marlin istoriseşte în limba românească cum s'a întêmplat lucrul. Spune lui nenea Barac unde s'a întâlnit cu el, cum i-a luat banii sě-i schimbe, cum apoi i-a ḑis sě aştepte la o poartă, şi el a eşit pe poarta contrară.

Baracu însě nu se lasă a fi capacitat, ci se leagă de Kleeberg. Se poate Domnule sě fie cum ḑici Dta eu însě me leg de Domnia lui, căci el mi-a luat banii, şi mie-mi trebuie bani că sunt om sěrac.

Ilaritatea fu mare, şi încăpățînarea lui nenea Niculae Barac şi mai mare.

Se trece preste acest obiect şi se provoacă Marlin a spune cum a falsificat actul privitoriu la orologiul amanetat la usurarul Marcovinovici.

Marlin istoriseşte că între obiectele furate dela bětrâna Gőckel se afla şi un orologiu de aur. S'a dus deci sě l amaneteze la Marcovinovici sub cuvêntul că orologiul este al maicei sale. Marcovinovici pretinde sě-i dea madame Marlin în scris adeverință, că orologiul este al ei; la acestea Marlin făureşte o astfel de adeverință şi subscrie pre Maică-sa. Cu chipul acesta au scos bani, şi i a împărțit cu Kleeberg.

Věduva Aloisia Pascu cu paguba ei încheie registrul pěcatelor comise de acesti doi băeți chemați de soarte a lăsa urme atât de triste în chronica criminală a Sibiiului. In fața ei este imprimată urma lungilor suferințe, preste cari a trebuit sě treacă această věduvă.

În fața ei s'a schimbat întreagă fisionomia de până acuma a tribunalului, dignitatea severă şi ținuta maiestatică a presidentului s'a schimbat în gingăşie, care contrasta cu cursul de până acuma al lucrurilor.

Advocatul Marlin era omul încreḑut al věduvei Pascu. Incredințat de aceasta a elibera unele efecte dela un aurariu, Marlin le a eliberat, apoi le-a amanetat el însuşi, şi beata věduvă a rěmas şi cu paguba şi cu ruşinea de a sta douě ḑile în fața tribunalului.

Têněrul Marlin recunoaşte faptul afirmat, şi spune că la comanda tatălui seu el a amanetat mai multe dintre aceste efecte.

Věduva Pascu 'şi prețueşte paguba cu fl. 195.

După acestea se ceteşte estrasul matrimonial al lui Kleeberg. El e născut la 21 Maiu 1862, botezat la 12 Iulie.

Minunată coincidență. Născut primăvara în frumoasa lună Maiu, când toate dau spre vieață, băiatul Kleeberg în primăvara vêrstei sale trebue sě părăsească această lume prin moarte cu strangul!

„*Per subsequens matrimonium*" fu el legitimat şi astfel trecut între copii legiuiți.

Marlin e născut la 25 Septembre, 1862. Naşterea lui este mister până acuma.

Cum 'şi bate soartea joc cu omul muritoriu! Intre fărădelegi zămislit, între fărădelegi născut, între fărădelegi crescut, şi în urma fărădelegilor comise de el judecat la moarte prin ştrang!

Este greu, foarte greu a nu crede în fatalitate. La acesti tineri va trebuì sě admitem, că aşa le-a fost ursita.

Marlin este botezat şi confirmat la romano-catolici. Problematicul seu tată, care i-a dat numele este de confesiunea evang. lut. Maica acusatului în privința identității numelui sěu este un mister până acuma.

In un document ea este indusă cu numele Orsinsky, acusatul Marlin ne spune, că lui i a spus că se numeşte Korcinsky, în fine la botezul acusatului, unde el e indus ca copil nelegiuit mama lui se numeşte Osten.

Pre noi ne pune în mirare pressa germână de aici, care în acest misticism Marlinian este bine inițiată, şi cu toate acestea ea păstrează o tăcere de tot elocuentă.

Se cetesc apoi unele documente cu privire la conduita acusaților, pedepsele lui Marlin pe timpul cât a fost la miliție, pe urmă apoi la cererea procurorului unele dintre corespondențele dintre acusați pre timpul, cât ei au stat la închisoare.

Pres. (arătând lui Marlin epistolele trimise de Kleeberg.) Cum ai venit Dta la aceste şedule?

Marlin: Le-am primit dela Kleeberg.

Pres. Pe ce cale?

Marlin: Am avut un companion în prinsoare. Acesta a vorbit cu Kleeberg, şi i-a spus că la umblătoare sunt neşte hârtiuțe. Kleeberg apoi l-ea luat la sine.

Pres. Cum v'ați procurat recuisitele de scris?

---

cu toate acestea ce crude bănueli presința tiněrului seu věr putea arunca asupra ei. Acesta şi îndoia semnalele şi lovia mai tare cu cât nerăbdarea îl cuprindea.

Mărimea pericolului redete marquisei prasința sa de spirit. Douě mijloace se înfățoşau: a deschide sau a se retrage. Clara cumpără dintr'o aruncătură de ochiu neajunsurile lor. Afară Raymond putea fi descoperit. Tuşa Olivia ghîcise speranțele lui, poate chiar avea cunoştință de aceea corespondență atât de nebuneşta furişată; ea era îndiscretă: acì era adevěratul pericol.

Marquisa se îndreptà spre fereastră cu un pas hotărît; ea deschise. Raymond, cu pěrul albit de pobiu, cu vestmintele ude, sărì balconul şi căḑù în genunchi. Nu avù timpul sě vorbească.

— Scumpul meu věr, ḑise comitesa cu un eimbet rece, nu ți-am inchis nici odată uşa.

Ea închise fereastra şi se îndreptà în linişte spre sobă.

Raymond se sculà, desconcertat.

— Şeḑi te rog şi ascultă-me, reluà marquisa al cărui ton devenì sever. Am primit scrisorile d-tale: nu le am arătat bărbatului meu; îmi plăcea sě păstrez pentru d-ta, care ai fost tovarăşul copilăriei mele, puțină stimă; me amăgiam, de oare ce eată venit.

Trebuia sě mor departe de d-ta suspinà Raymond.

— Iubesc pe bărbatul meu, reluà Clara ce-şi redobândise tot sângele rece; cea mai mare nenorocire ce m'ar putea lovì pe astă lume, ar fi perderea încrederei lui; me espui la astă nenorocire, věrul meu; abusând de nesocotita mea răbdare față cu d-ta, te presinți la mine, nu cum rudă are dreptul ḑiua în ameaḑa mare şi înaintea valeților mei, ci noaptea, pe furiş, cu apucăturile unui amant favorisat ..... De nu mi-ar fi milă de svênturata d-tale tinerețe, věrul meu, te aşi desprețuì!

— Oh! Claro, Claro! vrei sě me sdrobeşti! strigà Raymond cu o voce desperată.

Îngenunchiasă din nou; lacremile îi umpleau ochii. Marquisa fù mişcată, şi făcu peutru a-şi ascunde turburarea o sforțare nu scăpa tiněrului căpitan. Patru ani de despărțire nu-i făcuse sě şi uite acel mut şi intim limbagiu ce-şi vorbesc inimile copilăreşti. Clara cetì în ochii lui Raymond, după cum Raymond cetise în inima Clarei: ea věḑu că emoțiunea ei trădată, distrusese efectul asprimei sale.

— Vere, ḑise ea, reîndoind răceala, 'mi încerc a privì toate acestea ca o nebuniă trecătoare. . . .

— Trecătoare! vrù sě întrerupă Reymond.

— D. de Jaucourt e binefăcětoriul d-tale, reluà Clara; vreau sě cred că n'ai uitat aceasta de tot; ori cum, e timp de ați-o amintì..... Şi acum, vere, astă întrevedere a fost prea lungă; mătuşa mea nu poate surprinde; venirea unui servitoriu m'ar perde fără scăpare ....

Raymond se sculà, într'adevěr înspăimêntat.

— Sunt un nebun, ḑise el, un miserabil nebun! nu me gândisem la nimic din toate acestea! voiam numai sě te revěd; atâta fericire!....

În depărtare, pe câmp, se auḑì un sgomot neînțeles de cai şi roate; părea că o trăsură trecea pe drumul cel mare la marginea aleiului. Cânii, legați în curte, începură a mârăì, Clara asculta.

— Sufeream atât! continuà Raymond, încuragiat de tăcerea verei sale; dacă ai şti ce traiu amar duc de când te-am věḑut măritată, despărțită de mine pentru totdeauna, ai pune capăt acestei reci priimiri, Claro; m'ai plânge poate.....

Trăsura apucase pe aleiu: sgomotul se apropia cu repeḑiciune; se auḑia distinct şi grăbit, paşul cailor. Marquisa asculta, abia suflând, Raymond nu băga de seamă.

— Me iubiai odinioară, ḑicea el. Oh! de câte ori am věrsat lacrimi la amintirea fericirei trecute! de ce nu mi-ai păstrat inima d-tale, Claro?....

— El este! îngânà tiněra femeie cu o voce sdrobită: sunt perdută!

Ra„mond o privì încremenit; ea întinse în tăcere mâna în spre aleiu, şi căḑù, pe jumětate înghețată, pe un fotoliu.

(Va urma.)

Marlin: Prin un prinsonier am trimis lui Kleeberg un creion ce avusem eu.

Pres. (arătând la niște hârtii.) Kleeberg, Dta ai scris aceste ședule.

Kleeberg. Da.

Notariul Haupt cetește scrisorile.

Kleeberg scrie lui Marlin: „Te vei insinua în ḑilele acestea la investigațiune, și vei ḑice: am făcut din ură nedreptate lui Kleeberg căci pre tatăl meu....... Ți-am ḑis eu odată, voi dispune sĕ fiu șters dintre pompieri. Va trebuì sĕ aprindem mai întâi o grămadă de gunoiu, spre a pune puțin pre pompieri în mișcare. Am mers apoi într'o ḑi, și eu am aruncat fitilul pe un gunoiu. Acesta umed fiind, s'a stins. A doua ḑi a-i venit tu la mine, și pentru nesucces mai rîs, ḑicând că tu aibi scule mai bune. Seara am ajuns în strada lângă casa lui Friedenwanger. Era întunerec, tu mai condus la șopronul cel mic, și mi-ai arătat unde sĕ arunc eu fitilul, eu însĕ pe întunerec n'am nimerit, și focul căḑênd pe loc umed, s'a stins. (Era ploaie.) De aici am mers la Fronius, de aici am mers vis à vis la Zek, aici erau husari, apoi ne-am dus direct la Dr König. Aici încă n'am îndrăsnit, și am abḑis de plan. Vei mai ḑice: odată fiind eu chemat la poliție, vĕḑui fitilul pe o masă.

Pretutindinea am voit sĕ dăm foc gunoiului. Dacă te vor întreba, de unde ști spune lucrurile cu atâta esactitate, vei spune, că le-ai auḑit din ḑiare și dacă întreabă că unde, vei spune că la Misselbacher și în Schmidgasse, apoi la procurorul de stat, de-a stânga sub poartă, tu însĕ nu ai avut intențiuni, și pe mine mai ținut de nebun. Toate le vei spune în sinceritate, după cum ți le scriu eu aici, altcum fasiunile nu ne consună.

Presidentul (către Kleeberg). Va se ḑică dta a-i instruat pre Marlin se nege incendiile.

O altă scrisoare a lui Kleeberg către Marlin. „Te rog nu-ți spune visurile tale, se vede că tu ești de o părere cu mine. De creion voiu îngrigi eu, și dacă se va întrerupe corespondența. Scurtează cuvintele, ca și mine. Am fumat numai de douĕ-ori. Sciricește dacă *Spanga* și consorții în Pesta au plecat spre . . . . Eu cred că pre noi nu ne vor trimite așa cu mâna goală. Dela cine mai auḑi tu ceva nou, Robert. Ferește-te de n . . . (nesdravenii) cu căciule roșii. (păzitori de temniță).

O altă epistolă a lui Kleeberg: La pertractarea finală trebue sĕ ne arătăm sfântoci, și tot la al doilea cuvênt sĕ vorbim de Dumneḑeu. Ne va părea rĕu de toate, și nu am fi sĕvêrșit lucrurile, dacă n'am fi fost beți.

Aceste epistole au produs mare sensațiune în public. Și mai mare au produs însĕ scrisoarea cifrată cu un cuiu de fer pe vasele de tinichea în carea li se servea mâncarea.

Se aduc trei asemenea vase.

Presidentul (către Marlin arătând la aceste vase.) Ce stă pe acestea.

Marlin: nu este nimica.

Presidentul: Le va cetì deci foarte esact domnul notar.

Notarul Haupt cetește; Revoacăți incendiile apoi ḑì, că sunt minciuni și le-ai fasionat în desperare. Ca motiv va trebuì sĕ spui resbunare.

Pres. (către Marlin) Ce ḑici acuma? Nu sunt bine descifrate?

Marlin: Da.

Se cetește apoi scrisoarea cifrată de pre vasul al treilea: Deveniți odată liberi, *vom tot ucide și răpi.* Mărturisesc, acela nu este tatăl teu?

Aceste puține cuvinte au produs în public adeverată panică.

Cu acestea s'a încheiat pertractarea. A treia ḑi s'a făcut acusa și apĕrările.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Voila, Novembre 1884.

„Țara Oltului,
Para focului,
Țară de ocară,
Pita de sĕcara.!“

(Ḑicală din popor.)

Dle Redactor! Me aflu pe drumul principal al țĕrii Oltului. Tocmai am ajuns în satul, al cărui nume se află în frunte. Timpul poposirei mele de aici îl folosesc pentru ficsarea pe hârtie a impresiunilor mele din mult cercata și de Dḑeu uitata țară a Oltului.

De mult nu ne-am mai vĕḑut în acest mod dle Redactor, și anume chiar dela datul, sub care a apărut Nrul 57 al ḑiarului dvoastre. De atunci mi s'au aglomerat încă foarte multe esperianțe, ce-mi înădușesc peptul; vreau deci sĕ me scutur și de această povară grea.

In acel Nr. am scris aceea, ce am scris, și m'am ușurat, ba într'o privință m'am și bucurat, că adecă se mai află câte cineva, carele sĕ recunoască și sĕ susțină adevĕrata dar dura stare a țĕrii noastre; unul ca acela a fost dl învĕțător din Făgăraș N. Aron, carele în Nr. 74 al acestei foi, prin publicarea desbaterilor unei adunări a Reunlunei dd-lor, ca un fel de lucrare de recepțiune, după ce recunoaște temeiniciea asertiunilor mele, voiește a valora activitatea dd-lor învĕțători. Tocmai acele desbateri vorbesc foarte elocent pentru întărirea tuturor asertiunilor mele.

Dar las acestea, ca sĕ ve scriu ceva local, fiindcă me aflu tocmai la un punct mai însemnat din vechiul pământ al lui Radu-Negru.

Cu un oftat adênc încep șirul istoriei, ce voiu a o descrie, căci, vai, de tristă memorie mai este!

La sfêrșitul anului trecut o schimbare neînsemnată s'a petrecut la scoala grănițerească de aici. Un învĕțător dela această scoală și anume învĕțătorul dirigent Daniil Gabor a căḑut jertfă uneltirilor sale proprii*). A fost ridicat din funcțiunea sa, ba — pardon — a fost consiliat sĕ-și dea demisiunea de bunăvoie, căci la din contră se va introduce asupra lui a treia cercetare disciplinară și atunci... — Dênsul a fost atât de gentilom de s'a retras singur. S'a retras, și nu mai departe ca la începutul scoalei de față a ajuns în funcțiunea de învĕțător anului scol. de stat din Făgăraș. Lucrul e ușor de cuprins. Scoalele grănițărești sunt ghimpi în ochii subalternilor dlui ministru. Dḑeu știe din ce cause, un lucru însĕ e recunoscut, că aceste scoale sunt bine organisate, avênd și o disciplină severă. În urmarea aceasta, tot ce se delătură din servițiul acestor scoale, se primește la acelea. Casul din cestiune nu e cel din tăi aici în comitatul Făgărașului.

Practica aceasta este plănuită cu toată înțelepciunea în butul conducĕtorilor scoalelor grănițerești spre scopuri mai înalte de stat maghiar. Resonul nu e greu de gâcit. Cei nemulțămiți în neamul seu — dintr'un fel de îndemn de rĕsbunare, vor aduce servițiile cele mai bogate în interesul maghiarismului și în detrimentul națiunei lor mame; lucru natural, că renegații sunt cei mai folositori membrii ai neamului, la care s'au alipit și cei mai periculoși dușmani ai neamului, dela care s'au rupt. Sistemul patronării unor astfel de indiviḑi este foarte nimerit, căci prind curagiu și plăcere de a înclina spre un atare asil și alții slabi de înger, cari, obvenindu-le ceva cam neplăcut din partea superiorilor funcțiunei lor, de loc întorc spatele și-și ḑic: până când sĕ fiu tot „trudit“ și „nĕcăjit“? me voiu duce eu acolo, unde sum tractat mai frumos și plătit mai bine! Ear acolo, unde se duce, de bună seamă, că nu va lucra el pentru înaintarea bunei stări a neamului seu ci a acelui neam al cărui fiu s'a făcut. Așa stau lucrurile în general — și în casul nostru de față încă nu ne îndreptățește nimica a crede contrariul.

Cu toate acestea, pe cât cunosc eu simțemintele dlui D. Gabor — dacă au fost ne prefăcute asigurările lui date mie și altora la diferite ocasiuni — nu-mi vine a crede, că dênsul sĕ se numere întrĕ fii rătăciți și dușmani ai neamului, din al cărui servițiu a eșit. Dar eară sĕ ḑici: dr... nu doarine! când își face coada colac și te unge cu miere pe la buze, pasămi-te de mai vorbește cuvinte de hulă asupră-i ori te mai împretinește cu oamenii lui Dḑeu, că ți-ai găsit beleaua!

Inainte de a continua firul istorioarei subversante voiu premite unele deslușiri, cari vor contribuì la lămurirea lucrului.

De câțiva ani „părintescul“ nostru guvern al țĕrii, a ridicat în Făgăraș o scoală civilă, cu 6 clase, cari sunt deja completate, Toți învĕțători acestei scoli au fost aduși din fundul maghiarismului celui mai neaoș fără leac de cunoștință a limbei poporului din giur, carele a îmbrățișat cu toată căldura aceea scoală maghiarisătoare, parte din îndemn propriu parte la indemn strein.

Instrucțiunea din această scoală nu o pricepeau copii români, de aceia se întorceau acasă mai confuși, de cum erau mai nainte. Urmarea a fost, că numĕrul scolarilor se împuțineau mereu și repede, căci oamenii au ajuns prin esperiență proprie la cunoștința adevĕrată a lucrului.

Un mijloc s'a născocit pentru de a atrage din nou pe copilașii români către numita scoală, — mijlocul de a înființa o clasă pregătitoare cu un învĕțător român, prin care sĕ se amăgiască vederile românilor și sĕ-i câștige earăși pentru „mântuitoarea“ scoală maghiară. In clasa pregătitoare are sĕ între toți nou veniții, ear de promovat se va promova elita. Această clasă pregătitoare s'a înființat în toamna aceasta pentru că tocmai acum s'a aflat omul pentru el. Cel chemat a fost sĕ fieși este dl Daniil Gabor.

Prin îmbrățișarea acestui post a primit dl Gabor o misiune foarte grea — misiunea de apostol, ca adecă, sĕ recruteze pe ori ce căi copii pentru de a avea contingent corĕspunḑetoriu.

Dl apostol a urmat cu fidelitate îndatoririlor puse, căci în ḑile de tîrg îl vedeai în toate cârcĭmele și în toate cotunele debutând în arta oratorică ca sĕ facă propagandă scolastică, ba a început a face visite preoților și altor indiviḑi de prin satele vecine îndemnându-i a mijlocì pela oamenii, cari au copii de scoală, ca sĕ-i ducă la dênsul în Făgăraș, căci acolo îi învață ungurește(!); pe unde n'a putut ajunge singur a substituit pe tatăl seu, numai sĕ se facă vrednic de protecțiunea celor de sus. Ca în taină adaug la acest loc, că în comunele din prejurul Voilei nu a prea îndrăsnit dênsul a-și încerca puterile de propagandă, căci pe aici îl cam cunoșteau oamenii cu deosebire din anul ultim, în care a fost așa de norocos, încât din numĕrul cel considerabil de copii streini a mai rĕmas către finea anului scol. cu vr o 2—3. Succesul apostoliei n'a lipsit, că în scrurtă vreme în clasa pregătitoare numĕra la vr'o 60 de elevi care numĕr, dacă nu me înșel, este mai mare decât în toate celelalte 6 clase. Cumcă au fost atrași copii și prin alte favoruri și promisiuni, aceasta e în deobște cunoscut, că adecă tacsa de înscriere este de 20—50 cr., de care pot fi și scutiți; afară de aceea li se mai promiteau și cărți etc. numai ca sĕ vină mai mulți. Cât pentru țênuta dlui Gabor în noul seu post amintesc aici o intuițiune proprie. Într'o ḑi frumoasă din toamna espirată făcu dênsul o escursiune cu scolarii sei; eram într'o depărtare potrivită; trag cu urechia în tăcere la conversația, ce o țênea el cu copii, — dar sĕ fi vĕḑut cum o rupea în limba maghiară! Vorbe românești n'am auḑit. Așa e, că-și împlinește datoria cu toată conștiențiositatea?

Acestea sunt toate lucruri din partea cea mai împopulată cu români din întreaga Transilvanie, și tocmai de aceea grigește înalta stĕpânire atât de bine de scoala din acest loc. Findcă suntem în Făgăraș și vorbim în cestiune scolară, sĕ aruncăm o ochire de perspectiv asupra scoalelor de aici. Esistă în Făgăraș mai multe scoale poporale cu câte 3—5 învĕțători. Israliții au întemeiat o scoală vrednică de toată admirațiunea atât în formă cât și în fond, numai beții româna și gr. or și gr cat dorm somnul dulce al indiferentismului, căci numai dumnialor sĕ mulțămesc cu câte o scoliță de aḑi-buche, condusă numai de câte un singur învĕțător. Femeile din Făgăraș și giur s'au constituit în Reuniune pentru adunarea de mijloace cu scop de a întemeia o scoală primară după toate recerințele, iar bărbații, cari tocmai ar avea această chemare,..... Doamne, ce stare de lucruri! Se află în Fagăraș un vicariu — pe cât știu eu și cred, că nu me înșel cu numele Micu, care însĕ în realitate este destul de mare, se mai află încă și alți bărbați, dela cari se așteaptă toate îmbunătățirile neamului nostru; acum e curênd a mai venit în mijlocul nostru un administrator în persoana dlui Iuliu Dan pentru administrarea tractului nostru protopopesc; dela Dumnialor se așteaptă toate directivele, noi cestialalți, cari formăn massa crudă a poporului, nu putem face mai mult, decât sĕ le urmăm conudcerii dumnialor. Pe acestă basă tot sperăm la schimbări mai fericite pentru vitalitatea culturală a noastră, a Românilor, speranțele însĕ se vede, că ne rĕmân tot numai speranțe seci. Quousque tandem....?

— Am purces din Voila și am ajuns în Făgăraș Permiteți-mi, dle Redactor, — fiindcă scriu tocmai din Voila — a ve arăta în scurte cuvinte și starea de aḑi a scoalei noastre grănițărești de aici. Astăḑi funcționează aici unii dintre cei mai bravi învĕțători și anume: dl G. Dobrin, ca diriginte, dl Ioan Muntean, ca secundar, — la băieți și dșoara Susana Gilla la copile. Cu acesti zeloși învĕțători scoala va înflorì vĕḑênd cu ochii. Sum pe deplin convins, că scoala nu va deplânge schimbarea întêmplată în anul trecut în sînul corpului învĕțătoresc.

Acestea sunt, dle Redactor, poverile sufletului meu legate de locul, de unde ve scriu; și cu cât umblu mai mult prin Paradisul țĕrii Oltului, cu atât me mișcă mai multe impresiuni. Dintre acestea sunt rari — foarte rari — ba aș putea ḑice, că nu esistă de acelea ce-mi storc lacrămi de bucurie, de aceea fug, pe cât pot, de astfel de momente revoltătoare.

Olteanul.

Mulțămită publică.

Pentru sortitura arangiată de Reuniunea femeilor române din Sibiiu au intrat următoarele obiecte:

Dna Veturia Neagoe-Roman, colectantă: 1 service tea pentru douĕ persoane; dna ved. Maria Kovács, 1 calimar; dnul Iosif Roman, 1 țiuĕtoare de tutun, şi 1 ţinĕtoare de sugări; dl Dr. Ioan Neagoe: 1 service de fumat; dna Maria Mircea colectantă: 1 Iie cu altiţe; dşoara Victoria Mircea, 1 şorţ italian; dşoara eugenia Mircea, 1 şorţ italian ţĕsut. proprie: econoama Maria Teodor, 1 cătrinţă; econoama Elisaveta Urs, 1 vălitoare de cap; scolăriţa Cornelia Urs, 1 merindeaţă; econoama Elisaveta Bucur, 1 şorţ italian mic; econoama Anghelina Mircea, 1 ştergarel ţĕrănesc; econoama Anghelina Comşa, 1 ştergar ţĕrănesc; econoama Asinefta Gavrilă, 1 ştergarel ţĕrănesc; econoama Maria Pălăşan, 1 ştergări; econoama Ana Urs, 3 coţi de pânză de bumbac ţesutură proprie; econoama Ana Boer, 1 merendeaţă; econoama Ana Cabaş, 1 merindeaţă; econoama Ana Pălăşan, 1 bucată de pânză de bumbac; econoama Maria Boer, 1 ştergar pentru vĕlitoare.

---

*) A sĕ vedea corespondința. „Nu din țara Oltului“ publicată în Nr. 32 al „Gazetei Transilv.“ din anul curent.

Pentru bunăvoinţa arătată faţă cu această Reuniune comitetul le esprimă mulţămită pe calea aceasta.

Varietăţi.

* **(Espoziţiune de efecte.)** La espoziţiunea obiectelor întrate pentru sortitura Reuniunei femeilor române din Sibiiu curge lumea cu mare vioiciune. După ameaḑi espoziţia este deschisă până la 4 oare.

Arangiarea cu gust a stors şi admiraţiunea strĕinilor, lucrul de mână ai ţĕrancei au pus din nou în uimire pre toţi, câţi se interesează de ce e frumos şi plăcut.

* (In contra cholerei.) Ministrul de interne a dat următoriul ordin:

S'a constatat pe cât a ţinut cholera în anul acesta în Francia de meaḑăḑi, Spania şi Italiu, că oamenii cu deosebire acolo cad jertfa acestui morb, unde germenele morbului află strat potrivit pentru desvoltare.

Ca strat potrivit se poate considera necurăţenia grămădită, zdranţe mângite grămădite, oase grămădite; grămăḑile de gunoiu, bălţile, apele stătătoaree; locuinţe îndesuite şi de acele cari nu se pot aerisì din destul; ape rele etc. cu un cuvênt, tot ce poate contribuì la infectarea aerului.

E fapt că din ce ajunge germenele morbului într'un strat mai curat şi mai sănĕtos, sau din ce se află locul respectiv în împrejurări sanitare mai bune, cu atât mai puţin poate ajunge morbul la o desvoltare şi cu atât mai puţin va putè causa stricăciuni şi îmbolnăviri.

E neîncungiurat de lipsă dar, ca toată strădanea, cea mai mare energie sĕ tindă întracolo, ca aceea ce ar contribuì la îmbunătăţirea împregiurilor sanitare a localităţilor sĕ se efectuească cu strictă punctiositate şi conştienţiositate.

Indatoresc dar strict autorităţile publice ca cele cuprinse în ordinaţiunea mea din a. c. N. 37061 cu privire la susţinerea curăţeniei; în ordinaţiunea N. 40182 cu privire la îmbunătăţirea apei de beut; în ordinaţiunea N. 42389 cu privire la desinfecţionare precum şi cele cuprinse în ordinaţiunea mea din a. c. Nr. 44.382 cu privire la instrucţiunea despre acest morb — sĕ se efeptuească cu cea mai mare punctiositate cu atât mai vêrtos, căci spre a câştiga cunoştinţă despre efeptuire se vor esmite de aici comisari în cercul respectiv etc.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 27 Noemvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	123.75	123.25
Renta de aur ung. de 4%	95 30	95.25
Renta ung. de hârtie.	90.15	81.50
Renta de aur austriacă	104.05	103.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	98.20	90.05
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer oriental ung.	119.25	119.—
Datorie de stat austtriacă în argint.	82.75	82.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.8
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.—	100.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	299.50	299.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	144 50	144.—
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	105.50	105.25
Sorţi de regularea Tisei	116.40	116.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	99.50	99.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	100.—	99.50
Galbin	5.78	5.76
Napoleon	9.76½	9 73
London (pe poliţa de trei luni)	123 20	123.05

Nr. 794. [942] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de a III-a clasă Roadeş, protopresbiteratul Sighişoarei, se escrie concurs cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt:

1! Casa parochială cu două încăperi, cu edificatele necesarie economice de peatră în stare foarte bună, grădină de pomi şi de legumi;

2. dela 32 familie române câte una ferdelă de grâu s'au cucuruz sfârmat şi câte una ferdelă de ovĕs, după mĕsura veche.

3. dela 18 familii neorustice câte una ferdelă de cucuruz sfârmit, mĕsura veche;

4. până la eruarea unei porţiuni canonice despre care sunt bune prospecte, — folosirea a două lunci cu product de 6 cară de fên;

5. un loc de arătură cu productul de un car de cucuruz;

6. dela 25 familii câte o ḑi de lucru cu carul şi dela 25 familii câte o ḑi de lucru cu palmele;

7. lemnele de foc necesarie:

8. venitele stolari, — cari toate la olaltă dau suma de 255 fl. v. a.

Cei ce voesc a competa la aceasta parochi, sunt poftiţi a-şi aşterne suplicele lor, instruite în sensul prescriselor Statutului organic şi al regulamentului pentru parochii cu documentele necesarie la oficiul protopresbiteral subscris, sub durata terminului prememorat.

Sighişoara, 10 Novembre, 1884.

In conţelegere cu concernintele comitet parochial.

Oficiul protopresbiteral român ortodocs oriental al tractului Sighişoarei.

Demetriu Moldovan,
adm. protopresb.

Nr. 616. [940] 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă staţiunea de paroch în a doaua parochie de classa a II-a din Topliţa română, se publică prin aceasta concurs cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare în foaia* „Telegraful Roman.“

Emolumentele sunt:

1. Dela 268 familii à una felderă (16 cupe) cucuruz sfârmit preţuită feldera în un floren face 268 fl.

2. Dela 268 familii câte o ḑi de lucru cu palma à 35 cr. 93 fl.

3. Dela botez, cununii şi înmormêntări după calculul mediu de 5 ani 151 fl.

4. Din porţiunea canonică 40 jugere folosibilă tot numai în al doilea an cu venit de 20 fl.

5. Alte prestaţiuni 94. fl. —
Suma 626 fl.

Petenţii vor avè a subşterne suplicele lor concursuali instruite în sensul legilor vigente bisericeşti la subscrisul (p. u. Maros Vécs.)

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Reghinului.

Idicel la 6 Novembre 1884.

În conţelegere cu comitecul parochial.

Galaction Şagău,
protopresbiter.

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încărunţire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal în Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bistriţa:* Fried. D. Hzerberth, farmacist. *Cluş*: Nicolau Scéky, farmacist. *Feldioara:* Wilhelm Schneider, farmacist. *Aiud:* Iosef Oberth, farmacist. *Praid:* A. Weber, farmacist. *Székely-Kercsztur* Fr. Ios. Jaeger, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 34

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Vênḑare totală.

Prăvălia de sticlă şi porcellan din piaţa mică, Nr. 24, rĕmasă după rĕposatul **Ludwig Eggert** se va închide.

Toate marfele ce se află acuma în ea, precum **sticlă, porcellan, obiecte de lucs,** şi alte mărunţişuri nearticulate se vor vinde cu preţuri scăḑute.

Se aduce la cunoştinţă publică şi împregiurarea că vênḑarea trebue sĕ se isprăvească până la **sfêrşitul lui Ianuarie,** se roagă deci On. Public a-şi acoperì trebuinţele de timpuriu, până când se mai poate alege printre obiecte.

Oarĕle pentru vênḑare 9—12 înainte de ameaḑi şi 3—6 după ameaḑi.

Sibiiu, 12 Novembre 1884.

[938] 2—3 **Administraţiunea lăsămêntului.**

Chihlibariu

prima-imperial.

Preţul din întêmplare scăḑut al materialului brut me pune în posiţia de a scădea preţul **cigaretelor de chihlibariu** până la 50%. Amatorilor li se dă deci ocasiune de a-şi procura cigarete din acest material scump pe preţuri ne mai pomenite.

Cigarete 10 cm. lungi în loc de 10 fl. **numai 4 fl. — cr.**
„ 8 cm. lungi în loc de 5 fl. **numai 2 „ 50 „**
„ 7 cm. lungi în loc de 4 fl. **numai 2 „ — „**

Cilindre după fason oriental 20% mai mult.

Cigarete pentru sugări 10 cm. lung în loc de 12 fl. **numai 6 fl.**
„ „ „ 8 cm. lung în loc de 8 fl. **numai 4 „**
„ „ „ 7 cm. lung în loc de 6 fl: **numai 3 „**

Tóate sûnt aşeḑate în o cutie învĕlită în piele Chagrin.

Espedarea se face pe lângă trimiterea preţului, sau cu rambursă. Comisiuni preste 10 fl. franco. Din considerarea marei fluctuaţiuni a preţului materialului brut sunt rĕspunḑĕtoriu numai pentru obiectele aflătoare gata. Observ că garantez soliditatea şi calitatea mărfurilor, şi ce nu ar convenì, sĕ se retrimită pre spesele mele şi eu voiu reîntorna preţul trimis franco.

[919] 5—6

W. Henn,
Viena, X. Dampfgasse II.

Zambach şi Gavora.

Fabrica de vestminte şi recuisite bisericeşti
de rit catolic şi grec. [928] 4—30

în Budapesta, strada Vaţului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, şi pentru societăţi industriale (şi pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelniţe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărţi de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor convenì, se vor schimba cu altele.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 136 Sibiiu, Marţi 20 Novembre (2 Decembre) 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Episcopul romano-catolic din Szatmár, Laurenţiu Schlauch în reuniunea „Sântului Ladislau“ Vinerea trecută a ţinut o cuvêntare, care a pus în mişcare cercurile politice. Purcedênd dela pretinsele drepturi ale bisericei romano-catolice derivate dela Dumnedeu, episcopul pretinde ca biserica catolică sĕ formeze stat în stat.

Mai cutezată este tesa susţinută de domnul episcop, că biserica romano-catolică dela guvern va apela la monarch, ca patron al bisericei catolice, şi independent de ingerinţa guvernului, afacerile fundaţionale ale catolicilor, dacă ministrul nu va fi catolic, le va administra o comisie din catolici, sub supra-inspecţia patronului.

Enunciaţiunile episcopului din Szatmár nu sunt numai vederile lui individuale. Se dice, că el înainte de pronunciarea cuvêntărei, o-a comunicat colegiului episcopal, şi mai multor aristrocaţi ultramontani, cu cari clerul catolic a nimicit în vara trecută în casa magnaţilor proiectul guvernului pentru căsătoria între creştini şi ovrei.

Lumea e dispusă a atribuì o deosebită importanţă acestei căvêntări, şi în general catolicismului, care începe a-şi ridica pretutindenea capul.

Oposiţionalul „Pesti Napló“ ocupându-se cu cuvêntarea din cestiune, predice viforoase desbateri în prvinţa reformărei casei magnaţilor, dacă guvernul nu va face concesiuni catolicismului. Făcênd el concesiuni în sensul vederilor episcopului Schlauch provoacă starea de drept de pre timpul concordatului în detrimentul celorlalte biserici din patrie. Şi aceasta ar fi lucru cam nefiresc dela un ministeriu, în fruntea căruia stă papa dela Dobriţin, calvinul Tisza.

Ne aducem aminte de cuvintele omului de fer, rostite tocmai acuma în parlamentul din Berlin, că evenimentele regulează şi conduc politica, ear nu aceasta evenimentele. De aceea noi cu mare atenţiune vom urmărì cursul lucrurilor la noi, cu atât mai vêrtos, cu cât pelângă neamicii din afară ai bisericei noastre la noi o mare parte a fiilor ei şi-au pus în cap resturnarea ei, când pe căi pedişe, când cu oarbă îndrăsneală în faţa lumei scuturânduşi hainele ca cel din biblie.

Parlamentele Europei sunt în deplină activitate şi fiindcă trăim în epocă de pace, toată lumea lucră la consolidarea internă. Ungaria tocmai acuma discută asupra esposeului ministrului Trefort privitoriu la culte şi instrucţiune. Este lucru cunoscut că la noi statistica se face după cum convine mai bine stĕpânirei. Chiar şi în asemenea împregiurări este tristă situaţia în care se află înveţămêntul în patria noastră.

In România Joia trecută s'au deschis corpurile legiuitoare. Publicăm la alt loc în toată estensiunea mesagiul regesc. Publicul cetitoriu cu plăcere va lua la cunoştinţă programa lucrărilor parlamentului României în noul period. Era timpul suprem ca statul român, ca stat pur naţional, sĕ nu mai fie maşter cu biserica natională din România. Inceputul este făcut, şi noi din inimă dorim cât mai multe îmbunătăţiri clerului român. Biserica ortodocsă a fost zidul de apĕrare contra năvălirilor ultramontane, cari s'au repeţit de multeori cu inverşunare. Eliberată de sub clerul grecesc biserica română este chemată a-şi reocupa locul cuviincios în vieaţa publică a României.

Circulă vestea că ministeriul domnului Brătianu se va re'noì cu puteri nouĕ. Este vorba de mergerea domnului Sturdza la Viena ca ambasador şi întrarea domnului Carp în ministeriu ca ministru de esterne. Se mai dice că domnul Maiorescu încă va întra în ministeriu la despărţĕmêntul cultelor. Ştirile sunt date sub reservă, şi tot aşa le dăm şi noi.

Parlamentul Germaniei a decis a se da deputaţilor diete. Contra dietelor a fost principele Bismarc, şi el a vorbit în o şedinţă de trei ori. Cu toate acestea cu 180 contra 99 de voturi, parlamentul a decis a da membrilor diurne. Caracteristică este sinceritatea cu care a vorbit cancelarul de fer representanţilor naţiunei germane. Li-a spus că el nu este încă obosit, şi că uşor nu se va obosì. Nu va fi prin urmare alterat întru nimica în lucrarea sa prin voturile parlamentului. Dênsul lucră în interesul împĕratului şi al imperiului şi cei ce sunt contra lui, sunt contra împĕratului.

Monarchia, în care guvernul este pus la disposiţia maiorităţii parlamentare nu mai este monarchie, ci republică, aşa a dis Bismarck. Deşi teoria nu va suferì o astfel de definiţie, Bismarck o susţine pe basa practicei sale în viaţa de stat.

Cele întêmplate în Germania ne dau dovadă că şi în stat constituţional esistă şi pot esista dictatori, cari pot conduce, şi se simt necesitaţi, a duce constituţionalismul ad absurdum.

Norocul este, că în Germania se pot face corecturile fără lovitură de stat, prin câte un „quos ego“ al principelui Bismark.

Procesul Kleeberg-Marlin.

Diua a treia.

După cum am mai observat, interesul publicului a scădut în diua a treia. Şi ea era sĕ fie foarte interesantă mai ales din causa pledoarelor. Cine a priceput limba ungurească, s'a presentat spre a audì cu graiu viu momente nu justificătoare, căci a justifica uciderea a patru persoane cine va cuteza, ci momente, cari considerate pot muia inimele de peatră a judecătorului.

După deschiderea şedinţei se ceteşte opiniunea medicilor despre starea intelectuală a acusaţilor. Medicii, presenţi fiind, îşi susţin întru toate părerile: că acusaţii sunt la mintea întreagă şi acuma.

Se dă cuvêntul procurorului de stat Szabó!

Domnul procuror vorbeşte limba birocratică. Ca ungur din naştere şi creştere dênsul 'şi cunoaşte limba, nu are însĕ darul de a mişca pe om prin limbagiul seu, şi aceasta nu i-a succes nici chiar în introducerea vorbirei sale, care n'a fost sĕ fie aşa de seacă, ca enararea faptelor seci *(a száraz tények felsorolása)*. Folosirea formelor passive cu o sumedenie de grămădiri şi duplicări de consonante prelângă aceea, că îngreunează limba ungurească dela sine şi prin sine destul de greoaie, în cele mai multe casuri o face neplăcută şi de tot cacofonică.

Aceste observări, puţin vor interesa pre publicul nostru laic în cunoaşterea limbei ungureşti, de aceia trecem la partea essenţială a chiemărei noastre.

„Tabloul faptelor împlinite ne stă înaintea ochilor, dice domnul procuror — şi el este foarte destructor. Destrăbălată a trebuit sĕ fie starea sufletească a acusaţilor şi decursul pertractărei a documentat din destul această aserţiune.

„La 21 Faur 1884. cronica criminală a Sibiiului s'a înmulţit cu un fapt, care este unic în viaţa Sibienilor. Vorbind despre omor, răpire şi incendiul dela Dr. Friedenwanger, trece la celelalte crime şi cu provocare la codicele criminal propune pedeapsă comulativă, adecă moarte prin ştrang, care are a se esecuta mai întâi asupra lui Marlin, apoi asupra lui Kleeberg.

Acusaţii au ascultat acusa fără nici un semn de agitaţiune. Lucrul se esplică uşor. Marlin nu pricepe nimica ungureşte. Prin urmare dênsul în filosofia sa va fi făcut potrivita observare, că tot este straşnic lucru, a se pertracta despre viaţa ta, şi aceasta sĕ se facă într'o limbă ţie necunoscută. Trebuie sĕ presupunem că Marlin mai are încă inimă pentru sine cel puţin, şi în recunoaşterea vino-

---

FOIŢA.

Clara sau Tapiseria.

De Féval.

(Traducere de D. P.)

(Urmare.)

Sgomotul încetase; dar câte-va secunde în urmă, lovituri sgomotoase rĕsunară la poarta dinafară.

Raymond ghicì şi se cutremurà.

— Adio, Claro! dise el.

Aceasta se sculà tremurândă, zăpăcită. Raymond era deja pe balcon.

— Opreşte! strigà ea. Nu cum-va vrei sĕ fi cel dintâiu a ura buna-venire dlui de Jaucourt, bărbatul meu?

Sala da, în adevĕr, în curte, şi valeţii se duceau sĕ deschidă.

— Ce e de făcut? întrebà Raymond, în culmea agitaţiunei. Spune-mi ce trebue sĕ fac? De ar trebuì sĕ mor chiar, voiu face-o!

Clara clătinà capul cu descuragiare.

— Nu mai e timp! murmurà ea.

Raymond alerga prin toate unghiurile ca un smintit, blăstemând întêmplarea şi pe el însuşi; groasele zăvoare ale porţilor scârţiirà în broaştele cele ruginite. De odată Marqisa apucă un sfeşnic.

— Vino! disă ea luând braţul lui Raymond.

Aceasta se lăsà a fi dus. Comitesa trecù repede prin mai multe odăi, târând pe vĕrul seu pe urma ei.

Ajungênd la marginea caselor, deschise o ultimă uşă şi împinse pe Raymond într'o cameră plină de praf, fără mobile, afară de un pat mare de o formă antediluviană.

— Grădina e colea, dise dênsa arătând fereastra; când totul va dormì în castel, vei lua fuga.... Dumnedeu sĕ te erte! Apoi, lăsând luminarea, se întoarse cu grabă îndĕrĕt. Pe când ea întra în salon pe o uşă, ceealaltă se deschidea pentru a lăsa sĕ treacă D. de Jaucourt. Acesta salută pe femeia sa cu obicînuita-i cuviinţă; totuşi, astă primă întrevedere fu scurtă şi încurcată din ambele părţi. Clara puse, cu destulă nesfială, în socoteala bucuriei sale, emoţiunea ce păstra trăsurile sale zăpăcite, dar tot nu putù face ca D. de Jaucourt sĕ nu lase a i scăpa oare care surprindere. După o întreţinere foarte scurtă, cei doi soţi se despărţiră; sosise timpul culcărei.

Cât ţinù noaptea, Clara stete deşteaptă, în picioare lângă fereastra ei ce dedea în câmpie. Abia spre diuă, se culcà; vĕdu-se o formă nehotărîtă sărind zidurile grădinei, şi inima ei se uşurase de o mare grijă.

Raymond, rĕmas singur, în camera părăsită, încercase mai întâiu de a pune în şir ideile sale: călĕtoria sa la Rauville nu era, în fond, de cât o încercare nebunatică; dar aventura părea că se întoarce spre tragedie: reputaţiunea şi fericirea Clarei erau de acum înainte în joc prin greşala lui. El se plimbà mult timp, scuturat de nişte adevĕrate friguri, ne îndrăsnind sĕ fugă încă, şi domolindu-şi rĕu, bine, nerăbdarea. Pe când se plimba, cugeta; îşi amintea cu ruşine şi necas, recele dispreţ al Clarei; câte-va cuvinte mai cu seamă îi veniau în gând, cuvinte ce făcea sĕ i se urce roşaţa pe frunte.

— D. de Jaucourt e binefăcĕtoriul d-tale! disese tinĕra femeiă.

Aceasta era dreptul adevĕr. Raymond îşi mărturisea cu ciudă că rolul seu de faţă era mai mult scârbos decât prost, amorul sĕu, fantasiă neaşteptată, pasionată, dar trecĕtoare, făcea loc pe nesimţite acelei bune şi loiale afecţiuni ce avusese odinioară pentru vară-sa; se căia în sinceritate, şi, ceea ce e mai mult, se jura că nu va mai fi prins altă-dată.

Vrênd sĕ depărteze aceste neplăcute cugetări, luà sfeşnicul şi visità camera. Trei din cei patru păreţi erau goli; al patrulea, cel din faţa patului, dispărea sub o vechiă tapiseriă*), puţin cam motovăţiei sale va fi recunoscênd că este tirănie a te juca cu viaţa unui om, şi el sĕ nu ştie ce se vorbeşte. Aşa Marlin. Noi însĕ nu ḑicem nimica, căci legea este legea, şi noi cautĕ sĕ ne plecăm ei, căci ea e întărită de împăratul.

---

*) Covor de părete cusut de mână.

După procuror a vorbit apĕrătoriul lui Kleeberg, Dr. Sentz, director la academia de drepturi de aici.

Domnul Sentz merită multă recunoştinţă din partea fiecărui om cu inimă. Nu este lucru uşor a te espune resensului opiniei publice, care de mult a pronunţat sentinţa de moarte asupra ucigaşilor. Acesta o a mărturisit însuşi domnul apĕrător.

Nu este lucru uşor a lua asupră-ţi o sluşbă grea, cum este şi o asemenea apĕrare, unde se cere mare osteneală, şi nici o remuneraţie. Este riscat lucru în fine şi chiar o cutesanţă a te espune criticei generale prin vorbire la astfeliu de ocasiuni într'o limbă, pentru care natura şi etatea, apoi chiar şi studiul şi esercitiul alt cum laudibil, ţi-a denegat desteritatea recerută.

Domnul Dr. Sentz însĕ a avut curagiul de a se espune, şi noi suntem datori ai recunoaşte zelul. În apĕrarea s'a domnul Dr. Sentz s'a nisuit a arăta, că la acest crunt omor Kleeberg poartă vina numai într'atâta, încât el a fost instrumentul la esecutare. Creşterea lui negleasă, plăcerile lumeşti gustate preste mĕsură de junimea din Sibiiu în general, societatea rea, în care a ajuns Kleeberg, spiritul timpului născut din filosofia lui Schoppenhauer, după care fapte ca ale lui Kleeberg numai fisice sunt rele, moraliceşte însĕ ele sunt bune.

Filosofia au făcut din acest juni nihilişti, şi ei n'au putut resista spiritului timpului importat aici din ţĕrile vecine.

Se roagă deci de tribunal sĕ aibă în vedere cele înşirate şi la mĕsurarea pedepsei sĕ fie cu considerare.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Breţcu, în Novembre. (O privire asupra alegerei de deputat dietal.) Mult Onorate Dle Redactor! Din telegrama din Breţcu, ce aţi publicat şi d-voastre în Nr. 129 al „Tel. Rom.“ a-ţi veḑut resultatul alegerei noue de deputat dietal în opidul Breţcu. O adevĕrată piesă teatrală aceasta, al cărei încă prim act, la alegerile din Iunie, dădu destulă materie a se ocupa de ea în multe chipuri, după cum aveau şi vederile politice, proprie partidei la care aparţin.

Intêmplarea aceasta, despre care atunci n'a avut nici o informaţiune directă ḑiaristică română, merită a fi cunoscută chiar şi într'a doua şi cea din urmă fasă a ei, cu atăt mai vêrtos, că alegĕtorii români au fost aceia, prin e căror ţinută s'a decis soartea alegerei între partidele învrăşbite maghiare. În speranţă că nu voiu abusa de ospitalitatea On. redacţiuni şi întărit de credinţa că o acţiune naţională de felul acesta, fiind numai făţişă, poate fi sinceră şi corectă, — 'mi permit a descrie acì în câteva liniamente şi cât se poate de obiectiv alegerea de deputat din cestiune în ambele douĕ acte.

La restauraţiunea comitatensă din Decembre anul trecut, fiind ales de pretor d. Gábor Péter, care în trei perioade representase opidul Breţcu ca deputat dietal şi devenind cercul seu vacant prin abḑicerea dela mandat, — s'a ales prin aclamaţiune guvernamentalul conte Ludovic Horváth-Toldy pe timpul restand al sessiunei. Acum se părea a fi sosit timpul matadorilor kossuthiani din oraşul vecin K. Vásárhely, unde s'a stabilit Ugron Ákos, fratele faimusului Gábor, — de a peţì pe seama oposiţiunei opidul Breţcu pentru noul period de alegere ce se apropia. O seamă de advocaţi, zeloşi cultivători ai ideiei de stat maghiare, în a cărei lăţire — spre a se face mai populari — întrec pe guvernamentali, se angajează a desvolta şi hrănì spiritul oposiţional în micul şi sĕracul de inteliginţă opid. Ura tradiţională între douĕ familii mai principale maghiare, aceea a primarului Gábor, tatăl fostului deputat şi a antecesorului seu emeritat, se presintă de bun mijloc pentru producerea separatismului motivat şi cu aceia că acuma fie-care are mână liberă a trece la partida oposiţională, mai mult promiţătoare, ne mai fiind vorba de candidat din loc. Şi fiindcă dintre toate cercurile electorale din comitat, doară numai Breţcu a fost unde dela 1875 s'a făcut alegerea tot prin aclamaţiune şi prin urmare fără jertfe în bani — ca sĕ escite aviditatea alegĕtorilor şi în câtva sĕ gîdile şi ambiţiunea naţională recte confesională a românilor, — au aflat pe micul dar valerosul D. Lyka ca contra candidat cu programul oposiţiunei moderate.

Vestea de mare avut şi deschiderea mai multor locale încă cu sĕptĕmâni înainte pe seama alegetorilor, câştigă uşor inimele credule, accesibile, pentru idei şi promisiuni goale de îmbunătăţiri, ce le făcea, corteşii destoinici streini, chiar ai partidei independente în socoteala unui candidat al partidei feudale — clericale; — apoi arvunile în numerar şi tractarea luculică a alegĕtorilor, cari se dedasere acum a cere în toată ḑiua *„panem et circenses;“* — făcu în scurt timp un om serbătorit din d. Lyka şi chiar săcuencile cu copii cu tot se întreceau pe strade în intonarea ariei curteşeşti, anume făcute şi împărţite în sute de bucăţi tipărite: *„Ha oly igaz honfi lenne mindenki mint Lyka Dőme etc.“*

Într'aceea ḑiua alegerei de 21 Iuniu st. n. se apropie şi partida guvernamentală a magistratului — până a se fi prenunţat categoric deputatul conte Horváth-Toldy, — spre a reţinea cel puţin disoluţiunea totală a partidei, proclama de candidat pe notariul suprem magistratual, un om de spirit deplin cualificat, însĕ încă prea tênĕr şi foarte neegal cu mijloacele rivalului seu în liberalitate. A fost dară prea bucuros a repăşì în favorul contelui Horváth-Toldy, când acesta abia cu 5 ḑile înainte de alegere s'a declarat pentru primirea de nou a candidaţiunei, venind şi el în faţa locului.

Lucru prea firesc acuma ca ambii candidaţi atât Lyka cât şi Horváth-Toldy ca rivali mai potriviţi, au trebuit sĕ-şi mĕsoare armele. Alegătorii ambelor partida duceau viaţa lui „Pop Iános“ sau „pe conta erarului“ cum sĕ ḑice în unele părţi. Douĕ compănii de soldaţi veniţi din Braşov schimbaseră din vreme faţa de altcum monotonă a micului opid mărginaş şi „patrioţii sburători“ *(repülő hazafiak)* — foarte nimerit numiţi de un ḑiar sĕcuesc — matadorii partidei independente din toate unghiurile se aflară la ḑiua alegerei în Breţcu cel liniştit spre a întărì în credinţă pe oamenii lor. Însĕ lucru ciudat şi neaşteptat!.. Preşedintele alegerei Gàbor Péter, fost deputat dietal şi acuma pretor, după constituirea biroului de alegere, la observarea unor alegĕtori provoacă pe bărbaţii de încredere ai dluì Lyka sĕ presente legitimarea de alegători, după înţelesul §-lui 13 din legea electorală: „alegibil este acela care e alegător.“ O înmărmurire totală şi indignaţiune revoltătoare se observà în feţele celor interesaţi, careia respunde preşedintele alegerei eschiḑênd pe d. Lyka din candidaţiune şi preclamând de deputat pe contele Horváth-Toldy Lajos *).

Cu aceasta toate deodată s'au sfârşit şi miliţia postată, care ţinea departe pe alegĕtorii celor douĕ partide a făcut bune serviţii pentru susţinerea liniştei ce prea uşor ar fi conturbat-o spiritele iritate. Dl Lyka însoţit pe lângă alţi partisani esterni şi de vre-o trei deputaţi deja aleşi oposiţionali şi de un mare public bărbaţi şi femei, părăseşte curênd opidul în capĕtul căruia se face despărţire de tot animată de către alegĕtori în speranţa altei revederi mai îmbucurătoare, după anularea alegerei. *Sic fata tulerunt*! Acesta a fost actul prim din drama alegerei de deputat din Breţcu.

O inferbintare interesantă se observă acuma în mai multe foi maghiare de diferite colori şi chiar bărbaţi scriitori de reputaţiune ca şi Beksics Gustav acum deputatul S. Sângiorsului, se angagează în discutarea şi lămurirea cestiunei din punct de vedere de principiu de drept. Resultatul, ca sĕ nu me estind mai departe fu, că protestul înaintat la dietă — dupăce d. Lyka a trimis din Bpesta chiar advocat la Breţcu şi a mai convenit cu alegĕtorii sei şi cu conducĕtoriul partidei românilor — a fost respins pentru defectele sale, alegerea însĕ s'a anulat şi ordinat alta nouă pentru necompetenţa preşedintelui de alegere în treaba verificărei.

Urmează acum actul al doilea. Comitetul central ficsează ḑiua alegerei noue pe 13 Novembre st. n. Partida Lykaiană miscă cu puteri înainte şi ţine în evidenţă curată pe alegĕtorii maghiari şi români mai înainte acuiraţi. Acestora deosebit de 1000 fl. promişi fondului scolar cum mai căpătase la 1872 comitetul par. tot atâta sumă (rĕmaşi însĕ în urmă numai 500 fl.) li se garantează de fie-care votant un frumos nou honorar, fără ce primiseră la întâia alegere şi astfel mergea tot bine pelângă zelul corteşilor şi mai bine honoraţi, cari nu ştiu numai de sute cu păreche. Contele Horváth-Toldy de altă parte, care tocmai îngropase pe unicul seu tiner fiu practicant la ambasada, renunţă a-şi susţinea candidatura licitando şi partida guvernamentală învită pe un Eles Henrik. Acesta vine la Breţcu, îmbiă şi el, dar în zadar preşedintelui comitetului par. român suma de 1000 fl. pentru fondul scolar şi vĕḑênd în atitudinea românilor deja angagiaţi, despre care ştia că vor decide alegerea în partea la care se vor alătura, — repăseşte fără a se fi candidat. Astfel d. Lyka rĕmas fără contracandidat, câştigă biruinţa alegerei, carea după cum spun gurile rele şi chiar „Székely Nemzet“ ar fi costat numai 85 fl. de un alegĕtor socotindu-se toate cheltuelile întêmpinate. In acest chip se încheiară ambele acte ale memorabilei piese de alegere din opidul Breţcu.

Nu voiu sĕ me pronunţ asupra procedurei de alegere destul de comentate şi decise în fine la locul seu competent, rĕmâne acuma numai sĕ cunoaştem, sub ce prospecte şi cu ce resultate au influinţat românii alegerea? Dacă în impregiurările locale a le Breţcanilor putem admite că alegĕtorii români n'au putut remânea pasivi sau neutrali, ci au trebuit sĕ meargă după oare-care curent mai puternic ca dênşii, suntem necesitaţi a admite şi aceea, că omul dintre douĕ rele trebuie sĕ aleagă pre cel mai

---

*) Abus condamnat de pressa întreagă fără osebire de partide. Red.

---

tolită, dar al cărui desemn de o putere şi o curăţenie admirabilă atrăgeau privirea şi ţintuiau băgarea de seamă. Raymond cu toată preocupaţiunea sa, fu prins de curiositate pentru acele personagii, ce păreau că trăesc pe caneva*); scena ce se petrecea acolo zugrăvită, înaintea ochilor sei, avea de altmintrene un ciudat raport cu mica dramă domestică în care nebunia lui îi dase un rol.

Erau doi amorezaţi: o tinĕră castelană şi un pagiu, surprinşi de sosirea neaşteptată a unui cavaler ce părea mai dureros surprins din câte-şi trei.....

Când Raymond stinse în fine luminarea, cele mai mici amănunturi ale scenei erau săpate în mintea sa. Sunase a unspreḑecea oară; sdrobit de osteneală, şi creḑênd că nu era încă timpul de a fugì, se aruncà pe pat şi adormì cu toată hotărîrea ce-şi luase de a veghea.

Somnul nu-i fu lung: pe la meḑul nopţei fù deşteptat de sunetul spart al vechiului orologiu. Luna, a cărei lumină era şi mai strălucitoare din causa zăpeḑii ce acoperea pământul, lumina camera ca şi ḑiua. Raymond ridicà machinaliceşte ochii. Ceea ce el vĕḑù în locul unde mai nainte fusese tapiseria îl făcù sĕ sară din pat şi sĕ-şi tragă spada. Apoi rĕmase cu corpul pe spate, brăţele întinse, ochiul jumĕtate eşit din orbita lui.

Creḑù mai întâiu că visează, atât de preste fire era obiectul ce-i ţintuia privirea; dar, ori cât îşi frecà ochii, necredinţa luì trebuì sĕ se încovoae. Simţurile nu-l înşelau; era martorul unui fapt ce trecea preste marginile priceperei omeneşti.

Luna se ascunse după un nor, totul reîntrà în întunerec. Raymond în faţa vrăşmaşului, era brav preste mĕsură; afară de aceasta, îndopat cu doctrinele epocei, abia credea în Dumneḑeu, şi-şi bătea joc de tot ceea ce nu era materialmente esplicabil. Totu-şi petrecù mai multe oare cu spada în mână, reţinêndu-şi suflarea, lipit nemişcat de pat, pentru a fi cât se poate mai departe de fantastica apariţiune.

După acest timp, deschise fereastra, şi, sărind în grădină resuflà cu putere ca un om descărcat de o sarcină sdrobitoare.

— Nu ştiu ḑeu ce o fi, dar mai, că n'ar strica o sfeştanie! murmurà el sărind preste zid. Nu e lucru curat acolo!

La hanul satului vecin, regăsì de D. de Vaunois, un amic de garnisoană pe care-l luase cu dênsul spre a ţinea caii. Amêndoi apucară spre Cacu. Raymond era palid şi obosit.

— Ce, nu ţi-a eşit bine? întrebà D. de Vaunois.

Raymoud, isbit încă de ceea ce vĕḑu-se, povestì deşteptarea sa şi oara de spaimă ce petrecuse, totul cu un ton foarte convins.

— Înainte de a adormì, ḑise el terminând, observasem mult timp şi cu băgare de seamă tapiseria.

La acest cuvênt, tovarăşul seu îl întrerupse printr'un lung hohot.

Eată misteriul esplicat! strigà el; oamenii dela han nu mi-au putut da nepreţuitele amănunturi ce conţine povestirea ta, dar mi-au vorbit de o sală unde nu e bine sĕ se culce cineva.... Tu ai dormit în camera tapiseriei, amicul meu, şi mult me mir cum de mai trăeşti. De obiceiu tapiseria îşi gâtueşte lumia cât se poate de frumos!

D. de Vaunois se puse din nou pe rîs, Raymond îşi dete zadarnice silinţe spre a împărtăşì astă veselie. Jurà pe amicul seu de a păstra asupra întêmplărilor nopţii cea mai mare tăcere; Vaunois făgăduì.

A doua ḑi, cea dintâiu grijă a marquisei fu de a merge ea însăşi sĕ pue toate la locul lor în camera unde se ascunsese Raymond. Ea nu uità nimic; nimeni n'ar fi putut băga de seamă că acea odae sĕ fi fost un moment locuită; Clara o credea, cel puţin. Cu toate acestea, după dejun, d. de Jancourt o luă de o parte, şi o întrebà cine dormise în lipsa sa în camera tapiseriei. (Va urma.)

---

*) Riţeaua pe care se lucrează acest fel de lucru.

mic. Massa poporului, la început ușor seducĕtoare, negreșit că nu știe sĕ-și facă aceasta dare de seamă, dar conducĕtorii lui chemați ar trebuì sĕ o înțeleagă. La prospecte numai mai rele dară nu mai bune se pot astepta românii din săcuime și dela partidele oposiționale, cari ele forțează și propun guvernului maghiarisarea pe toate terenele, căci așa pretinde idea lor de stat maghiară. Și dacă oare care ministru a fost așa de ingenios că le-a gâcit gândul în aplicarea mĕsurilor prohibitoare desvoltărei naționalităților, tot oposițiunea este care 'și esprimă mai întâiu satisfacțiunea și cântă Osana! succesului maghiarisărei. Preste aceasta poporul orbit de venalitate caută a-și satisface lacomiei și îndreptându-și judecata în această direcțiune, — apoi ai gătat cu el.

Resultatul final al alegerei de deputat în Brețcu eșțe că circa 230 alegĕtori, între cari vre o 60 români, și-au luat satisfacțiunea, ear ajutorul promis scoalei române s'a dovedit, cum se vede, vorbă goală sau titlu simulant. A rĕmas insĕ de moștenire înpărăchiarea între cetățeni, a le cărei fructe tot românii neorientați le vor gusta, căci secuii nostri de acasa fără deosebire de partidă sunt tot sĕcui față de români chiar în butul atitudinei lor separatistice, cari însĕ dupăce și-au luat plata nu mai pot cârtì.

Înțeleptul învață din pățaniile altora. Noi românii ar fi bine dacă am învĕța cel puțin din ale noastre.

Vom vedea preste 3 ani întru cât ne-am făcut mai ințelepți*).

Mesagiul coroanei pentru deschiderea sesiunei ordinare a corpurilor legiuitoare.

Domnilor senatori! Domnilor deputați! Am simțit totdeauna cea mai vie bucurie aflându-Me în mijlocul representanților națiunei. Astăḑi însĕ sunt cu atât mai fericit că salut în dvoastră pe trimișii țĕrei, aleși în urma reviḑuirei Constituțiunei., care a așeḑat legea electorală pe base mai largi și a garantat încă mai mult liberul esercițiu al votului.

Pentru a ajunge la acest scop, națiunea a trebuit negreșit sĕ treacă prin multe și grele încercări. Această reformă, în adevĕr, atingea de pe o parte interese esistente, ear de pe alta ea nu se satisfăcea pe deplin unor aspirațiuni mai înaintate. Ne putem însĕ felicita că resultatul lungilor desbateri ce au urmat a dat în sfêrșit o lege menită a pune capĕt multor neajunsuri.

Cu toate aceste dificultăți, constat, dlor senatori și dlor deputați, și constat cu mândrie, că în tot timpul acestei crise însemnate liniștea cea mai perfectă și respectul legei nu au încetat nici un singur moment a domnì în toată țeară. Națiunea a fost și de astădată însuflațită de aceeași maturitate politică de care a dat doveḑi netăgăduite în toate ocasiuuile cele grele prin cari țeara a strĕbătut.

Pășind astfel înainte în desvoltarea unui progres treptat și sigur, fără a părăsì un singur moment ordinea și liniștea, încrederea în România nu a putut decât sĕ crească și sĕ se întărească.

Sunt fericit a ve putea asigura că raporturile noastre cu toate Puterile, și mai ales cu acele vecine, sunt din cele mai bune și mai cordiale. In mijlocul unei ere de pace, ele nu pot de cât sĕ contribue la desvoltarea și întărirea noastră și țeară 'și va putea îndrepta toate silințele sale în crearea de noui mijloace de prosperitate morală si materială.

Cu cât o națiune este mai matură și are o inteligență mai desvoltată cu atât ea simte nevoie de a-și perfecționa condițiunile sale de esistență. O societate, care a dat doveḑi de un spirit politic, de un simțemint de solidaritate mai pronunțat, trebue neapărat sĕ asigure fie căruia o libertate de acțiune mai întinsă, ajutând și stimulând la o activitate puternică.

Pe calea urmărită de mai multe generațiuni, am ajuns astăḑi la o linie de demarcațiune, care va face epocă în viața noastră ca stat și ca popor. Lucrarea pentru constituirea statului român este îndeplinită. O altă misiune, de nu mai măreață, de sigur mult mai grea și mai laborioasă, ni se impune de acum înainte. Trebue sĕ stabilim societatea noastră în condițiunile de vieață modernă a celorlalte societăți, spre a rĕspunde legitimilor aspirațiuni ale întregului popor și spre a pregătì și a asigura României un viitor plin de prosperitate.

Domnilor senatori! Domnilor deputați! Sunteți chemați a conlucra împreună cu guvernul Meu la îmbunătățirea întregului sistem administrativ, punĕndu-l la înălțimea progreselor realisate și a cerințelor unei bunei și solide organisațiuni interne; a da justiției garanții puternice, magistraturei mai multă siguranță, și justițiabililor încredere și înlesnire.

Cu toate că resursele noastre sunt încă mărginite, sau făcut sacrificii simțitoare pentru instrucțiunea publică. Sunt sigur că, cu inima voioasă, veți face sacrificii și mai mari. Inainte de toate însĕ sĕ căutăm a da învĕțământului public o direcțiune practică și sănĕtoasă, menită a ridica nivelul instrucțiunei și educațiunei naționale, pentru a dobêndì resultatele pe cari țeara este în drept a le aștepta.

Biserica, care în toate împregiurările a împărtășit aceeași soartă cu națiunea, și care totdeauna a fost strîns legată cu dênsa, va fi de sigur obiectul preocupațiunilor dvoastre celor mai neadormite. Sper că îmbunătătirea stărei preoților de mir și o mai bună direcțiune a învĕțământului eclesiastic vor putea fi realisate chiar în cursul întâiei dvoastre sesiuni.

Armată care a luat un avênt atât de puternic și a devenit astăḑi instituțiunea cea mai națională și cea mai iubită, face în fiecare an progrese simțitoare și ve pot asignra că ea va fi pururea mândria țĕrei și scutul tĕriei și independinței scumpei noastre patrii.

In dorință de a da noui înlesniri de comunicațiuni și de transport, Camerele trecute au pus la disposițiunea guvernului resurse estraordinare. Ele nu sunt încă pe deplin întrebuințate și vi se vor da toate lămuririle de cari veți avea nevoe spre a cunoaște situațiunea lucrărilor cari urmeaḑă cu activitate. Rĕspunḑênd dorințelor esprese de representanții țĕrei în sesiunea trecută, guvernul a putut da mai multora din liniele votate, lărgimea normală, fără a trece preste creditele alocate. In anul viitor sperăm că cele mai multe din aceste linii vor fi date în circulațiune.

Grija însĕ cea mai principală a guvernului Meu, cestiunea care trebue sĕ atragă mai serios atențiunea dvoastre, este crisa economică și mai cu seamă crisa agricolă, care bântue Europa întreagă și care la noi este și mai mult simțită. Această crisă a provocat o strîmtoare monetară, care se traduce prin o ridicare escepțională a prețului aurului. Guvernul și Banca Națională fac și vor face tot ce e cu putință spre a micșora efectele acestei situațiuni anormale. Din norocire însĕ această crisă ne a găsit cu finanțele în condițiuni bine regulate, încât vom putea sĕ o străbatem fără ca interesele noastre sĕ fie sguduite.

Această crisa trebue însĕ sĕ fie prin gravitatea ei chiar, o causă de deșteptare și de impulsiune pentru a cugeta cu toții la remediu și la îndreptare. Ea ne va silì a îmbunătățì sistemul nostru de agricultură pentru a oferì pe piețele europene producte și mai bune și mai eftine și a lupta cu succes în contra concurenței. Pentru a ajunge la acest rĕsultat, va trebuì sĕ desvoltăm creditele agricole punênd la disposițiunea lor capitaluri mai însemnate, trebue sĕ reducem tarifele căilor ferate și mai jos de cum au fost scăḑute în timpurile din urmă. In cea mai strênsă legătură cu aceste mĕsuri stau însĕ crearea și încuragiarea industriei în România cu ajutorul căreia numai vom putea ajunge a îndrepta în viitor starea noastră economică și a împuțina efectele criselor ca cea actuală.

Domnilor senatori! Domnilor deputați!

Se deschide dar înainte-ve un câmp întins și frumos, demn de activitatea dvoastre.

Sunt deplin convins că, însuflețiți de dorințele și aspirațiunile țĕrei, nu veți cruța nici o ostencală și veți lucra cu toată inima spre a înzestra scumpa noastră patrie cu toate instituțiunile reclamate de timp și de progres.

Ear Eu rog pe a Tot Puternicul sĕ binecuvinteze lucrările dvoastră.

Sesiunea ordinară a Corpurilor legiuitoare este deschisă.
Carol.

Președiutele consiliului ministrilor și ministru de interne, I. C. Brătianu.

Ministrul cultelor și instrucțiunei publice, G. Chițu.

Ministrul afacerilor streine și ad-interim la lucrările publice, D. Sturdza.

Ministrul finanțelor, G. Lecca.

Ministrul agriculturei, industriei, comerciului și domenielor, I. Câmpineanu.

Ministrul justiției, N. Voinov.

Ministrul resbelului, general adjutant St. Fălcoian.

Nr. 2747. București 15 Novembre 1884.

Date statistice.

(Urmare din Nr. 134.)

Tabela Nr. 19. Nașteri după secs și starea civilă. Copii legitimi. Populațiune urbană. În Ianuarie 1.209 băeți, 1.110 fete; în Februarie 1296 băeți, 1.195 fete; în Martie 1.301 băeți, 1.219 fete; în Aprilie 1.221 băeți, 1.079 fete; în Maiu 1.184 băeți, 1047 fete; în Iunie 1071 băeți, 1028 fete; în Iulie 1.126 băeți, 1.095 fete; în August 1.259 băeți, 1.139 fete; în Septembre 1.072 băeți, 1.024 fete; în Octombre 1.259 băeți, 1.168 fete; în Novembre 1.229 băeți, 1.225 fete; în Decembre 1.069 băeți, 941 fete; în total 14.296 băeți, 13.170 fete. Total general 27.466.

Tabela Nr. 20. Nașteri după secs și după starea civilă. Populațiune rurală. Copii legitimi. In Ianuarie 4.491 băeți, 3.780 fete; în Febr. 6.456 băeți, 5.874 fete; în Martie 6.911 băeți, 6.296 fete; în Aprilie 7.432 băeți, 6691 fete; în Maiu 7 961 băeți, 7.475 fete; în Iunie 6.897 băeți, 6 338 fete; in Iulie 7 267 băeți, 6.608 fete; în August 7.108 băeți, 6.452 fete; în Septembre 6.534 băeți, 5.885 fete; în Octombre 9.036 băeți, 8.035 fete; în Novembre 7.174 băeți, 6.834 fete; în Decembre 3.986 băeți, 3.519 fete; în total 81.253 băeți, 73.787 fete. Total general 155.040.

Tabela Nr. 21. Nașteri după secs și după starea civilă. Copii naturali în țara întreagă. În Ianuarie 346 băeți, 326 fete; în Februarie 400 băeți, 374 fete: în Martie 421 băeți, 419 fete; în Aprilie 403 băeți, 403 fete; în Maiu 375 băeți, 372 fete; în Iunie 356 băeți, 383 fete; în Iulie 371 băeți, 373 fete; în August 389 băieți, 396 fete; în Septembre 361 băeți, 340 fete; în Octombre 461 băeți, 441 fete; în Novembre 350 băeți, 351 fete; în Decembre 296 băeți, 239 fete; în total 4.529 băeți, 4.417 ete. Total general 8.946.

Tabela Nr 22. Nașteri după secs și după starea civilă. Copii naturali. Populațiune urbană. În Ianuarie 140 băeți, 143 fete; în Februarie 153 băeți, 141 fete; în Martie 142 băeți, 122 fete; în Aprile 132 băeți, 136 fete; în Maiu 114 băeți, 120 fete; în Iunie 109 băeți, 123 fete; în Iulie 129 băeți, 147 fete; în August 145 băeți, 156 fete; în Septembre 126 băeți, 1u7 fete; în Octombre 140 băeți, 134 fete; în Novembre 139 băeți, 137 fete; în Decembre 129 băeți. 120 fete; în total 1.598 băeți 1.606 fete. Total general 3.204.

Tabela Nr. 23. Nașteri după secs și după starea civilă. Copii naturali. Populațiune rurală in Ianuarie 106 băeți, 183 fete; în Februarie 247 băeți, 233 fete; în Martie 279 băeți, 297 fete; în Aprilie 271 băeți, 267 fete; în Maiu 261 băeți, 252 fete; în Iunie 247 băeți, 260 fete; în Iulie 242 băeți, 246 fete; în August 244 băeți, 240 fete; în Septembre 235 băeți, 193 fete; în Octombre 321 băeți, 307 fete; în Novembre 211 băeți, 214 fete; în Decembre 167 băeți, 119 fete; în total 2.931 băeți, 2811 fete. Total general 5.742.

Tabela Nr. 24. Nașteri după secs și starea civilă. Copii găsiți. Populațiune urbană: 262 băeți, 248 fete; total 510. Populațiune rurală: 24 băeți, 18 fete; total 42. Populațiune urbană și rurală unite; 286 băeți, 266 fete; total 552.

Tabela Nr. 25. Nașteri gemene. Populațiune urbană. Nașteri îndoite. Numĕrul nașterilor 440; băeți 429; fete 451. Nașteri întreite. Numĕrul nașterilor 5; băeți 10; fete 6. Totalul nașterilor 445; totalul băeților 439 totalul fetelor 457. Totalul gemenilor 896. Populațiune rurală. Nașteri indoite. Numĕrul nașterilor 1.503, băeți 1.594; fete 1.412. Nașteri întreite. Numĕrul nașterilor 28; băeți. 44; fete 40. Totalul nașterilor 1.531; totalul băeților 1.638; totalul fetelor 1.452; totalul gemenilor 3.090. Populațiune urbană și rurală unitei. Nașteri îndoite. Numĕrul nașterilor 1.943; băeți 2.023; fete 1.863. Nașteri întreite. Numĕrul nașterilor 33; băeți 54; fete 46. Totalul nașterilor 1.976; totalul băeților 2.077; totalul fetelor 1.909; totalul gemenilor 3.986.

Tabela Nr. 26. Nașteri după religiune. Populațiune urbana. 22.490 ortodocsi; 1.261 catolici; 326 protestanți; 125 armeni; 76 lipoveni; 244 mohamedani; 6,664 israeliți; total 31.180. Populațiune rurală: 153.999 ortodocsi; 2.567 catolici; 175 protestanți; 42 armeni; 131 lipoveni; 1.486 mahomedani; 2.514 israeliți; total 160.824 Populațiune urbană și rurală unite; 176.479 ortodocsi; 3.828 catolici; 495 protestanți; 167 armeni; 207 lipoveni; 1.650 mohamedani; 9.178 israeliți: total 192.004.

Varietăți.

* (Denumiri.) Domnul Perczel Béla, al doilea president dela curie prin decret regal este denumit de primul president la curie.

In locul domnului Perczel este dennmit de al doilea president la curie presidentul de pănă acuma dela tabla regească, Szabó Miklós, ear de president la tablă, fostul vicepresident dela curie Nicolau Mihailoviciu.

* (Cas de moarte). Sâmbătă a reposat în Linz episcopul **Franz Iosef Rudigier.** Partida ultramontană a perdut prin el pre cel mai aprig apĕrătoriu a vechilor privilegii catolice.

În oposiție cu legile actuale, episcopul Rudigier predica nesupunere față cu guvernul, legea și capul statului. In 1869 pentru agitațiunile sale el fu pus pe banca acusaților. Juriul și-a dat verdictul „vinovat“ și numai grația împĕrătească la mêntuit de închisoare. Din vieața lui vom amintì datele mai însemnate. S'a născut la 1811 și la 1852 fu numit episcop la Linz.

* (Sosirea părechei regale în Roma.) La 23 Novembre nou dimineața a sosit regele și regina pe la 12 fără un sfert în capitala Roma, Primirea ce i s'a făcut a fost imposantă. Mai multe de 100 de reuniuni cu stindardele lor, au eșit în întêmpinarea simpaticei familii regale. Dela gară până la castelul regal erau înșirate corporațiunile, între care se observau cu deosebire studenții universitari, veteranii militari și reuniunile pentru dare la semn. Când trăsura regală se puse în mișcare lumea entusiastă o însoțì ici și colo aproape aridi-

---

*) Domnul Corespondent — cum se vede — nu e mulțămit cu alegerea dlui Lyka, dar nu ne spune, ce l'ar fi mulțămit pre dsa, și ce ar fi fost de dorit cu privire la interesele românilor. Corupția remâne corupție, fie ea din partea guvernului, fie din oposiție; ear a-i nostri ar face bine, dacă nu s'ar angagia prin corupție nici într'o parte, nici într'alta.
Red.

când'o pe sus până la palat, unde aştepta aproape 100,000 de oameni sosirea familiei regale. Regina era palidă de emoţiune. Aproape de palat o femeie sĕracă dete o peteţiune şi apoi căḑu leşinată, regina sărì şi dete ordin d'a o ajuta pe sêrmana femee, ceea ce se şi esecută imediat.

Regele şi regina s'au arătat de douĕori pe balcon. Mulţimea a rĕmas înaintea palatului mai bine de o oară. Pentru seară s'a aranjat un conduct cu facle grandios.

* (Uvrierii din Paris.) În ḑilele trecute s'au întrunit vr'o 5000 de uvrieri fără de lucru în sala Levis dela Batignolles. Învitarea ce li s'a adresat termină astfel: Nu putem murì de foame pe câtă vreme grânarele stau pline; nu putem zăcea pe drumuri pe când cele mai bune locuinţe stau goale; nu putem degera învĕliţi în sdrenţe, pe cand magazinurile stau pline cu haine. Sĕ căutăm deci un mijloc de scăpare din situaţiunea noastră înfiorătoare.

Ca de obiceiu, s'au ţinut mai multe discursuri socialiste, revoluţionare şi anarchiste. In fine s'a luat resoluţiunea de a trîntì Republica burgezilor.

Intr'aceea se vede că poliţia va fi fost avisată despre faptul că s'au strîns uvrierii, căci localul unde se ţinea întrunirea fu ca şi încunjurat.

După ce se sparse adunarea şi uvrierii inundară stradele în grupe, poliţia încercă sĕ i împrăştie, dar uvrierii, indignaţi cum erau, se impotriviră. In bătaia ce se escă mai mult a avut sĕ sufere poliţia. Un comisar a fost aproape omorît pe loc. Mai târḑiu lucrătorii au fost siliţi sĕ se retragă din causă că se vĕḑuseră atacaţi d'un detaşament din garda republicană călăreaţă.

După ce s'au făcut vr'o 100 de arestări, ordinea fu restabilită. Spre seară stradele aveau aspectul lor comun numai că poliţia era mai deasă.

* (Cum poate progresa un tipograf). Din Londra „The Printers Register," dă următoarele reguli după cari ar trebuì sĕ urmeze un tipograf: Concurinţa ce predomină astăḑi cere un cap limpede. Rachiurile sau berea prea mult tulbură creeri. În a doua linie e necesar sĕ cunoască toate amĕnuntele profesiunei sale. Maculatura sĕ nu fie tolerată. Unui tipograf espert nu-i este ertat a scăpa nimic din vedere, nici chiar lucrul cel mai neînsemnat. El trebue sĕ cunoască tot atât de bine personalul seu precum cunoaşte caracterele, maşinile şi întregul material cu care lucrează. Lucrătorul slab aruncă într'o sĕptĕmână mai multe litere jos şi strică cu ciocanul şi cu sula mai mult decât ar strica un lucrător bun într'o lună. Precând un lucrător neîndemânatic e nevoit a face o lucrare de acsidenţă de douĕ sau de mai mute ori, care la urma urmelor rĕmâne tot o cârpăcerie, lucrătorul bine esercitat în arta sa o face deodată astfel, ca ea sĕ corespundă esiginţelor artei şi scopului pentru care este menită. Tipograful care voieşte a lucra cu succes este ţinut sĕ fie deprins şi cu meseriile atingĕtoare de arta sa, şi mai în special cu producţiunile fonderei, invenţiunile şi îmbunătăţirile cele mai noui în ce priveşte maşinăria, cu un cuvênt sĕ fie în cuvintele progresului ḑilnic. La comanda literelor se cere o cunoştinţă deplină în alegerea caracterelor cu cari s'ar putea câştiga satisfacţiunea clienţilor. La facerea preţului sĕ se mulţămească cu un câştig moderat. Mulţi sunt de părere, că perderea unui lucru care se oferă pre un preţ atât de minim încât sĕ nu acopere nici chieltuelile, ar fi o pagabă. Acest calcul este cu totul greşit; la un lucru la care nu este nici un câştig nu poate fi nici o pagubă. Un tipograf espert trebue sĕ ştie sĕ dea stabilimentului seu întreg, şi la tot ce stă în strînse legături cu el, un aspect ast-fel încât sĕ impună clieţilor sei siguranţa, că el efectuează ori ce lucru în condiţiuni cât se pot de bune. Relativ la aceasta s'ar putea învoca, şi cu mult cuvênt proverbul pre care, zilnic, industriaşii şi comercianţii nu-l pot aprecia destul de bine: Cine voieşte sĕ fie stêpân pre afacerile sale, caută sĕ fie şi sclavul lor.

* (Încă o foaie în România.) Cetim în „Carpaţii": „Aflăm că în curênd va apare în Bucureşti un mare ḑiar politic al juniştilor sub direcţiunea politică a dlui Petre Carp."

I dorim ḑile îndelungate!

* Am anunţat în ḑiarul nostru, că ministrul de resbel din România a pus la disposiţiunea tinerilor aflători în Paris spesele de călătorie ca sĕ se poată re'ntoarce în patrie. Cu privire tot la acest obiect ministru afacerilor streine aduce la cunoştiinţă următoarea telegramă ce a primit dela legaţiunea ţerii din Paris:

„Pentru liniştirea familielor cari au copii în Paris, me grăbesc a ve informa, că toate sgomotele rĕspândite în ḑiarele româneşti în privinţa cholerei sunt cel puţin esagerate. Situaţiunea actuală nu presintă nici un periclu serios; dacă s'ar agrava 'mi voiu face o datorie de a înştiinţa guvernul."

De acì putem deduce dar, că cholera numai e în floare în Paris şi în curênd i se va putea cântă „În veci pomenirea."

* (Portretul generalului Davila.) Portretul bine reuşit al regretatului general Dr. Davila — cetim în „Resboiul" — sĕ se ceară de către doritorii colegi şi elevi ai rĕposatului, la d. Lt-colonel D. Papasoglu, trimiţênd preţul 2 lei esemplarul, în mărci postale sau timbre, cu scrisori francate şi adresele descifrabile, şi vor primì portretul fără altă plată de transport.

Autorul merită felicitări, ḑice numitul ḑiar — pentru frumoasa idee ce a avut d'a publica portretul regretatului nostru bun cetăţan.

* (Ovreii din România.) Cetim în foile din România, că comercianţii ovrei au început sĕ strîngă cu toată tenacitatea, argintul român. Pentru piesele de 5 lei se plăteşte de jidani 5 şi 10 bani. Stocul argintuluì se concentrează în mai multe mâni. Această manoperă are de scop a crea agio la argint.

* (Esposiţia din Paris dela anul 1878.) Socotelile acestei esposiţiuni s'au sfêrşit. Cu toate că mai rĕmân câteva mici afaceri de resolvit, totuşi următoarele cifre pot fi privite de esacte:

Cheltuelile totale, cari au fost eveluate la început la 35.313,000 lei s'au urcat la 55.343,474 lei. Cea din urmă plată s'a făut la 30 Septembre a. c.

Venitele totale au fost socotite la 25.235, 000 lei, însĕ nu au trecut de 23.685,197 lei.

Astfel plusul cheltuelilor, care la început s'a socotit a fi de 10.078,000 lei, a ajuns la cifra de 31.658,277 lei.

Un credit de 10 milioane fiind deschis deja asupra eserciţiului anului 1878, au mai remas de acoperit încă 21 milioane 658.277 lei.

Un proiect de lege va autorisa guvernul sĕ găsească fondurile trebuincioase.

* (Esposiţii preste esposiţii.) Sistemul esposiţiunilor a obţinut de sigur mult succes. La Londra a fost o esposiţiune de frumseţi. Parisul a avut o esposiţiune de copii. Tot în acest oraş s'a deschis o esposiţiune de halaturi, haine pentru casă, blane uşoare etc. La această esposiţiune care s'a deschis ḑilele trecute se vor vedea lucrări în adevĕr de artă.

* (Otrăviri în Viena.) Aproape 50 persoane din clasa sĕracă, au fost otrăvite. Bolnavii au fost transportaţi în spitale, mulţi se află într'o stare foarte gravă. Causa otrăvirei se ascrie negustorului Morser, care a vêndut făină amestecată cu otravă pentru şoareci. Poliţia a închis prăvălia şi cercetarea s'a început.

* (Banditul Dragoş.) Acest bandit evadat ne spune „Tutova" se plimbă nesupărat de nimeni prin Tecuci.

Jurnalul Bărlădean poveteşte următoarele anecdote de acest bandit:

Într'una din ḑilele trecute, Dragoş eşì înaintea unui bulgar grădinar, pe când el se întorcea acasă după ce desfăcuse toate zarzavaturile sale, din care câştigase vre-o 500 franci. De o dată banditul îi întinse revolverul, cerêndui 20 franci, bietul bulgar, la început, se jura că n'are nici un ban, dar aceasta nu era destul, fiind-că Dragoş avea nevoie de 20 franci în cât grădinarul nostru fu silit sĕ-si deslege chimirul, pe care îl oferì banditului. Onestul hoţ însĕ, nu voì sĕ ia mai mult de 20 franci şi se mulţumi a spune bulgarului, că se numeşte Dragoş. Într'o altă ḑi Dragoş, întâlnì un popă călare pe un cal, a cărui şea era mai frumoasă de cât a calului seu; el pretinse preotului sĕ facă schimb cu şelele, ear popa vĕḑênd pe condrumeţul seu înarmat până la dinţi, primì sĕ preface acest schimb, cu condiţiunea sĕ-i spună cine este? Banditul satisfăcu pe popă, care rĕmase uimit şi se mulţumi numai cu atâta. Se ḑice că Dragoş are un cal foarte bun, pe care ştie sĕ-l conducă, de oare ce a fost sergent la călăraşi, de unde a desertat.

* După mărturisirile proprii ale lui Antipater, în Athena a avut numai doi amici: pe Phocion şi Demades; cel dintâiu nici odată n'a voit sĕ-i primească nimic, pe al doilea nici cu comorile lumei acesteia nu l'ar fi putut mulţumi.

* Împĕratul Adrian a ḑis: Amiciţia are sĕ fie nemuritoare, inimiciţia muritoare!, ce de altcum a şi practicat el.

* Năcăjindu se odată Plato pe servitorul seu i-a ḑis lui Xenocrates, care din întâmplare era present: Tragei în locul meu vr'o câteva biciuri, căci eu sunt supĕrat.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Educaţiunea şi instrucţiunea femeii

(operat cetit în 5 August 1884 în adunarea înveţ. din ppresbiteratul Zarand).

(Urmare şi fine din Nr. 133.)

Relativ la cualitatea materialului de înveţămênt pentru fetiţe, acesta difereşte numai în scoalele superioare, şi în pedagogie. Aici d. e. sunt a se propune ca studie separate: elementele economiei de casă, chemia culinară dietetica, pedagogia, psichologia etc. etc.

În general trebue sĕ observ că elevele înaintate în etate de 13 ani — 18, sĕ nu aibă prea multe oare. Invĕţarea de rost sĕ se predea numai în oarele de dimineaţa, eară după ameaḑi sĕ fie timp de recreare prin deprinderi gimnastice, prin umblarea în aer liber etc.

Metodul în înveţămênt încă difere la fetiţe. Este deja un lucru, ce se poate constata că facultăţile spirituali la fetiţe se desvoaltă mai repede. Sistemul nervilor este mai simţitor. Chiar formarea judecăţii este mai de timpuriu ca la bărbaţi; de aceea şi procedura în instruire trebue sĕ fie diferită.

Inveţatoriul în propunere trebue sĕ fie cu destul tact pedagogic, ca sĕ aplice totdeauna metoda recerută, şi respective forma de înveţămênt convenabilă. Naturele flegmatice sunt cu totul neacomodate pentru secsele de fetiţe. Dacă înveţătoriul nu va ştì ţinea adeveratul tempo în propunere, curênd se va convinge, că ostenelele i sunt îndeşert.

Mulţi înveţători şi respective învăţătorese, cred a fi aflat peatra înţelepciunei, dacă pot sĕ facă instrucţiunea interesantă, prin câte şi mai câte incidente atrăgĕtoare. Aceasta e un ce fals, şi însemna atâta, ca şi a versa pre un copil mic apă rece, şi aceasta operaţiune a-o tot schimba.

Materialul bine ales, tractat acomodat, amintind toate împregiurările ce aparţin obiectului, aceste sunt momentele de căpetenie ca sĕ faci instruirea interesantă.

Personalitatea înveţĕtorului sau a înveţătoresei încă contribue mult. Un esterior simpatic, cunoştinţe vaste pedagogice, maniere plăcute vor avea mare influinţă asupra simţemintelor elevelor.

Ce sĕ ţine de susţinerea disciplinei la fetiţe trebue sĕ ne alegem bine mijloacele. Natura pruncilor e mai dură, şi mijloacele disciplinari pot sĕ fie mai aspre. Fetiţele sunt mai delicate, tractarea lor încă trebue sĕ fie mai fină.

La cea mai mică mustrare o fetiţă-ţi plânge. Cerbicoşia rar o intimpini în scoală. Pedepsele fisice, închiderea în carcer etc. sĕ nu se aplice nici odată la fetiţe. Ne ajunge cuvêntul aspru şi alte mijloace de natură mai domoală.

Trebue sĕ ne ferim de indulginţa prea mare. Nimic nu e mai periculos ca a fi indulgent faţă de greşelele fetiţelor. Indulginţa aduce cu sine baterea de joc din partea elevelor. Tot astfel este şi incosecinţa. Sunt casuri, unde rigorea disciplinei trebue sĕ o aducem la deplina valoare.

Aceasta se cere la elevele desmerdate în familie. De aici şi este foarte greu a se susţinè disciplina în scoala de fetiţe, dacă e aplicată numai înveţătoreasă; pentru-că consecinţa e virtute rară la femei.

Sĕ nu-şi permită un înveţătoriu ori învĕţătoresă a face ceva, ce opreşte elevelor sale, d. e. a nu fi lucsuosă elevele, şi ea umblă tot în mătase, a nu se pudra, şi ea este tot plină pe faţă, a nu vorbì de rĕu, şi ea critică pe toată lumea, a nu înſura etc.

Înainte de încheiere încă trebue sĕ mai amintesc că la instruirea fetiţelor, pre cât e posibil — în scoalele superioare directorii ori directoresele sĕ fie: caractere foarte firme, devotate carierei lor — morali — cu cunoştinţe vaste ştientifice, pedagogi teoretici şi practici, şi înainte de toate ginecologi în adevĕratul sens al cuvêntului. *Germanicus.*

Loterie.

Sâmbătă în 29 Novembre 1884.

Timişoara:	**33**	**42**	**89**	**27**	**14**
Viena:	**80**	**31**	**35**	**34**	**86**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 29 Noemvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%, ...	123.90	113.40
Galbin	5.78	5.77
Napoleon	9.76	9.75
London (pe polița de trei luni)	123 15	123.25

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 137 Sibiiu, Joi 22 Novembre (4 Decembre) 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl

Pentru abonamente şi insertiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr. — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Procesul Kleeberg-Marlin.

Diua a treia.

După vorbirea domnului Dr. Sentz s'a dat cuvêntul domnului Fölkl, profesor la academia de drepturi de aici.

Domnul Fölkl vorbeşte bine limba ungurească şi are marele avantagiu că pe lângă eleganţă în limbagiu are voce simpatică, aşa că provoacă sentimentalism în ascultători. Consciu de această forţă a individualităţii sale domnul Fölkl, s'a rugat încă la începutul vorbirei, sĕ nu i se considere ca sentimentalism emoţiunea sa, căci nici odată n'a simţit atâta greutate în calitate de apĕrătoriu ca şi în casul concret, unde opinia publică şi-a dat deja verdictul asupra sermanului client.

Domnul Fölkl distinge bine între faptă şi făptuitoriu. Fapta este deja cunoscută, detorinţa dênsului este sĕ facă cunoscut pe făptuitoriu, căci nu fapta, ci făptuitoriul vine pedepsit. Trece apoi la viaţa lui Marlin şi o caracterisează astfeliu:

„Impregiurările dela naşterea lui încă nu sunt clarificate. Steaua nefericirei a început a lucì încă deasupra leagănului lui; n'a avut tată iubitoriu, care cu iubire şi bucurie sĕ-l ridice în braţele sale, şi sĕ-l ferească de nefavorabilele referinţe, cari au premers naşterii lui. Nici mama nu s'a bucurat de naşterea lui, şi când au dus pe băiat la biserică, spre a fi indus între membri societăţii creştine, s'a comis o faptă, care de şi nu cade sub sancţiunea codicelui criminal, totuşi nu este admisibilă, s'a indus adecă băietul în matricula botezaţilor sub nume fals (Osten) Astfel încă de atunci s'a ruşinat mama de copilul seu. Părinţii lui pe atunci nu trăiau în căsătorie legiuită, ci — scusaţi-mi espresia*) în concubinat va se dică în neşte referinţe, cari după disa unui învĕţat, sunt leagănul tuturor blăstemăţiilor.

După ce cu chin şi vai a făcut patru classe elementare, fu trimis în prima classă gimnasială, creşterea lui însĕ fu de tot nesuficientă, căci am audit din gura lui proprie, că el nu s'a învrednicit de instrucţia în religiune, n'a învĕţat sfintele principii ale religiunei, şi numai după nume era membru al comunităţii bisericeşti.

Cu drept cuvênt ne putem deci întreba, oare cele dise nu formează ele circumstanţe atenuante pentru nefericitul meu client, a cărui creştere fu neglesă în mod atât de punibil, aşa că semênţa pĕcatelor şi a fărădelegilor moştenită prin creşterea rea fu condusă încâ de pre atunci, pe calea aceasta, dicem pre atunci, când era vorba de luptă pentru esistenţă.

După absolvarea classei gimnasiale a trăit viaţă de vagabund, şi dela al 11 până la al 16 an al vieţei sale a crescut trupeşte, de educaţiunea lui nime nu s'a îngrigit. Părinţii nu l au trimis la scoală, spre a se împărtăşì de binefacerile educaţiunei. Cu chipul acesta a trebuit sĕ crească bĕtând cânii prin sat.

Implinind el 16 ani tatăl seu în fine încearcă a-i căuta ocupaţiune ordinariă, şi a voit sĕ-l deie la cadeţi. Sunt însĕ casuri, ale căror motive înzădar le vei încerca, căci ele trebuie privite ca fapte; sunt oameni nefericiţi, preste cari atêrnă steaua nefericită a întêmplării; el fu respins dela scoala de cadeţi.

Cu 20 de ani a intrat la miliţie — dice vorbitoriul — şi aici s'a început a se arăta urmarea cea rea a creşterei lui. Aici vorbitoriul înşiră mai multe transgresiuni de a le acusatului pe timpul cât a fost la miliţie, revine la crimele constatate, şi susţine că din o asemenea creştere nu putea eşì alt om.

Cu deosebită atenţiune fu ascultată apărarea domnului Fölkl, şi mărturisim, că a mişcat inimele oamenilor. Momentele înşirate în adevĕr sunt în stare sĕ demonstreze, că un om zămislit în fărădelegi, înfăşat şi legânat, crescut în fărădelegi, pe urmă se dedă a crede, că sortea lui este a murì în furci.

Pe urmă vorbitoriul apelează la judecători sĕ aibă în vedere gloriosul trecut al justiţiei ungureşti pe al cărei steag a stat scris totdeauna umanitatea şi a cărei devisă a fost totdeauna: *„fiat justitia, ne pereat homo.“*

Pe omul cu judecată l alterează foarte tare entusiasmul în direcţiune şovinistică, chiar şi când contêmplă grozava privelişte: doi oameni tineri sub furci.

Atâtea furci — atâtea **„akasztófa“** ca şi în Ungaria nicăiri în Europa n'au fost. De aici s'a format la unguri epitetonul *„akasztófára való,“* pre care românul se sileşte a l esprima prin „ştrengariu.“

Esecutarea prin ştrang este instituţiune proprie ungurească, proprie într'atâta, încât din proiectul codicelui penal, esecutarea cu ghilotina propusă de ministrul Pauler, trebuie sĕ cadă la argumentele lui Madarász, că prin aceasta s'ar face abatere dela tradiţionalul — akasztófa.

Sub aceste priviri provocarea la trecutul istoric al esecutărilor în Ungaria este sinonimă cu nevoluntarul „akasztófa nekiek!“

Cu provocare la cele dise oratorul încheie cu cuvintele: Milă şi ertare!

Din toată vorbirea domnului Fölkl acusatul Marlin n'a înţeles nici un cuvênt. Cu toate acestea sub durata vorbirei el nu şi-a luat ochii de pre domnul Fölkl şi după terminare, făcênd un compliment frumos, a mulţămit apĕrătorului. Şi cu drept cuvênt. Domnul Fölkl prin călduroasa apĕrare şi-a câştigat un nou titlu la stima şi recunoştinţa oamenilor.

Presidentul a provocat în urmă pre acusaţi sĕ se dechiare dacă mai au ceva de dis spre apĕrare şi ei au decherat, că nu mai au nimica.

Cu acestea s'a terminat pertractarea şi publicarea sentinţei s'a statorit pe Joi la 9 oare.

Publicarea sentenţei.

Mercuri înainte de prând terminându-se pertractarea finală cu pledoarele apĕrătorilor, presidentul tribunalului anunţă publicarea sentenţei pe Joi în 27 Novembre n. a. c. la 9 oare ante meridiane.

In urma acesteia Joi dimineaţa dela $^3/_4$ la 9 oare se putea observa o mişcare neobicinuită prin curtea tribunalului, şi încă înainte de 9 oare sala se umplu de public distins în aşa mĕsură, încât nu numai ca n'a rĕmas vre un loc neocupat, ci o parte mare trebuiau sĕ stea în picioare pe la spatele bancelor.

Feţele celor presenţi trada impaciinţa pentru a audì verdictul justiţiei asupra delicuenţilor şi se părea foarte lung fiecare minut pentru aşteptare.

La 9 oare şi 10 minute se deschide uşa chiliei de consultare şi presidentul tribunalului împreună cu numiţii doi judi, procurorul de stat şi notariul tribunalui, în esterior sĕrbătoresc, intra în sală şi-şi ocupă locurile.

La signalul presidentului dat sergentului dela temniţă, în moment fu adus Kleeberg în sală de păditoriul ţellei sale.

Precum am amintit în decursul descrierei pertractarei, acest băiat cu o rară flecsibilitate şi isteţime în ţinuta sa, se presintă înaintea presidentului şi după închinare se posteză cu ţinută militară vis-avis de president, lângă dênsul de-a stênga păditoriul care ţintea ochii asupra feţei delicuentului.

Tot asemenea în timp foarte scurt fu condus în sală Robert Marlin şi se postează şi el în faţa tribunalului cu ţellariul seu de a stênga.

Publicul ţintea ochii asupra delicuenţilor, a căror feţe oglindau încâtva neliniştea unei nopţi, dar nici decum o frângere a inimei, când presidentul în

---

*) În ungureşte concubinatul se esprimă cu: „vad házasság“ căsătorie sĕlbatică — de aici scusele. Red.

FOIŢA.

Clara sau Tapiseria.

De Féval.

(Traducere de D. P.)

(Urmare.)

— Nimeni, rĕspunde tinera femeie roşind.

D. de Jaucourt aruncă asupră i o privire tristă şi cercetătoare.

— Claro, dise el încet, îţi datored o mărturisire. Sunt oameni destul de mişei pentru a dărîma, cu ajutoriul bîrfirei, fericirea a duoi soţi. Primiiu, acum cât-va timp, o scrisoare ce cuprinde nedemne acusaţiuni contra d-tale; am aruncat-o cu dispreţ, cum am cetit primele rênduri; dar .... pentru numele lui Dumnedeu! Claro, rĕspunde: spune mi cine s'a culcat în aceea odae pe când lipseam eu?

— Nimeni! rĕspunse Marquisa, neputêndu-se hotărî a pune faţă în faţă pe vĕrul şi soţul seu.

D. de Jaucourt păstră tăcerea; o dureroasă emoţiunea se cetea în ochii sei.

— Me voi silì sĕ cred că m'am înşelat, doamnă, murmură el depărţindu-se.

Eată la ce D. de Jaucourt făcea alusiune:

Dimineaţa, făcuse, fără vre un anume scop, o plimbare în giurul castelului; trecênd apoi prin odăi un semn cu totul particular, un semn neîndoios şi a cărui natură vom avea mai târdiu ocasiunea de a esplica cetitoriului, îi descoperise proaspĕta presinţă a unui oaspe în cameră de atâtea ori numită.

Această împregiurare îl preocupase puţin la început, dar îşi aduse aminte că vĕduse, în seara trecută, în momentul sosirei sale, o lumină ce alerga din cameră în cameră, din salon spre partea nelocuită a castelului; îşi amintì mai cu samă de încurcătura Clarei la întrarea lui ..... o depărtată bănuială se născù într'ênsul şi cerù esplicaţiunea ce audirăm.

Respunsul Clarei fù pentru dênsul o lovitură de trăsnit: Clara se cobora la minciună; deci, ea avea un interes destul de puternic spre a tăinuì trecerea unui strein pe la Rauville. Dar ce interes?

D. de Jaucourt se intoarse în odaia nelocuită şi privì din nou toate lucrările din aceea odaiă. Toate erau la locul lor, afară de tapiseriă, mut, dar elocinte martor, care-l încredinţa, într'un mod mai positiv de cum ar fi făcut o jurămêntul unui om demn de credinţă, că camera fusese locuită noaptea.

Sigur de nenorocirea lui, 'şi închise mâchnirea în el însuşi, dise sĕ-i pună din nou caii la trăsură, şi plecà, după ce şi luà, cu cea mai mare cuviinţă, rĕmas bun dela ambele femei.

Astfel fù înşelată speranţa domnişoarei Olivia d'Audetot.

Rĕmase pustiă în aceea groasnică temniţă, unde se vesteja coapta sa vêrstă; nu revĕdù Parisul, lăcaşul graţiilor, şi se credù condamnată la un vecnic celibat. Pe lângă toate acestea, singurătatea îi devenea mai aspră.

Clara şedea acum toată diua închisă în apartamentul seu.

Spre culmea nenorocirei, tainicile solii ale domnişoarei Lucia de Volmerange, ce, singure hrăniau cât-va curiositatea Oliviei, încetară deodată. D. de Jaucourt însuşi abia mai scria.

II.

Pe timpurile acelea nu erau încă reporteri sau cel puţin nu erau încă numiţi astfel; dar sĕ nu ve apucaţi a crede că Francia avea lipsă de palavragii: soiul acesta va fi vecinic.

D. cávaler de Langel-Coudras era un personagiu cât se poate de plăcut. Făcea mici versuri tot aşa de răpitoare, ca micile versuri ale lui Dorat; tăia în hârtie, profiluri ca rĕposatul D. baron de Luat, de încântătoare memorie, şi povestea legende mai bine ca ori cine pe lume.

Istoriile cu strigoii făceau atunci foruri la Paris: Florian ne-a lăsat un model de felul acesta câte-va cuvinte spune că conform enunciărei din ḑiua premergĕtoare, li se va publica sentinţa.

Presidentul şi tribunalul sculându-se este urmat de publicul întreg.

După aceasta presidentul începe a ceti sentinţa în limba maghiară. Introducerea obicinuită şi cualificarea deosebitelor crime la a căror auḑire omului cu simţ i se revoaltă internul, cu deosebire când vede pe făptuitorii acelora, nişte juni abia întraţi în vêrsta bărbăţiei, a durat peste o jumătate oară.

Ear după finirea acestora presidiul, între atenţiunea încordată a publicului, enunciă sentinţa, publicată deja de noi în Nr. 134 al ḑiarului nostru, prin care ambii delicuenţi se judecă la moarte prin ştrang ca pedeapsă comulativă, ce este a se esecuta întâiu asupra lui Marlin, apoi asupra lui Kleeberg.

La pronunciarea cuvintelor „moarte prin ştrang“ Kleeberg, care cunoaşte limba maghiară, perde coloarea feţei sale, începe ai tremura buza inferioară şi a respira cu oare-care greutate, dar nu se tradează prin nimic o sdruncinare a inimei. Marlin, care nu pricepe limba maghiară, după-ce i se publică sentinţa în limba germană, isbucnì în plâns şi între lacrămi dechiară că nu voieşte a se folosì de remediul de drept faţă cu sentinţa adusă; acesta se vedea a fi frânt sub gravitatea sentinţei.

Kleeberg la întrebarea preşidiului, că doreşte a apela, cere timp de cugetare.

În fine presidentul se adresează către apĕrătorii Dr. Sentz şi Főlkl, dacă dênşii voiesc a apela în favorul clienţilor lor, la ce Dr. Sentz declară ca el insinuă apelată, ear Főlkl cere 24 oare de cugetare.

După ce presidiul aduce la cunoştinţa delicuenţilor ca actele se vor aşterne la Maiestatea Sa pentru eventuala agraţiare, mulţemeşte apĕrătorilor pentru osteneala întru aperarea clienţilor şi dechiară pertractarea finală de închisă.

In acest mod se finiră apoi înainte de 10 oare pertractarea finală a crudelităţii severşite la 21 Februariu a. c. în pacinicul nostru oraş Sibiiu, şi publicul se depărtă îndestulit cu verdictul tribunalului.

Românii și Universitatea fundului regiu.

Interesantele ședințe ale adunării generale ordinare a Universității fundului regiu în est an escepționalminte s'au ținut în luna lui Septembre.

Ședințele s'au început în 15/9 și s'au sfêrșit în 8 Octombre a. c. sub presidiul ordinar al dlui Dr. Moritz de Brennerberg, comite suprem al comitatului Sibiiului și comite al națiunei săsești.

Însĕ înainte de a împărtăşì momentele mai însemnate din această adunare generală ordinară, vom încerca, prin reflecsiuni și prin împărteșiri de acte și documente de valoare istorică nedisputată din ședințele adunărilor generale din anii dela 1848 încoace, pre cari dl dep. Dr. Stefan Păcurariu a avut bunătate a le da spre publicare drept răport al seu, și prin aceste a procura o cunoștință cât se poate de clară și esactă despre importanția, ce această Universitate și averea administrată de ea, are mai cu samă nu numai pentru acei aproape un pătrar de milion de români proprietari ai aceslei averi de pre teritoriul fostului fund regesc, ci mijlocit și pentru întreaga națiune română din mare-principatul Transilvania.

Universitatea așa numită săsască, un demn fêt al negrei conjurațiuni cunoscute din seclul al 15-lea, în cursul veacurilor până la anul 1848, a ajuns a fi o instituțiune puternică și cu înriurință hotărîtoare chiar și asupra celor mai mici mișcări îndividuale.

Ea era înzestrată cu toate drepturile judiciare, administrative și cu dreptul legiferării statutare; adecă cu drepturi de stat, lipsindui chiar numai drepturile maiestatice.

Se înțelege de sine, că susținerea despărțemintelor deosebite ale acestui for concentrat era împreunată cu spese, cari se coperea prin fel de fel de competințe și solviri, aruncate asupra diferitelor afaceri ale locuitorilor de pre teritoriul fostului fund regesc.

Feliurimea aruncurilor, pre cum și modalitățile încassării și a administrării lor este cu privire la noi românii foarte instructivă și de însemnătate istorică, pentru că prin acest studiu ni se desvălește calea și proporțiunea în care s'au adunat averea Universității, care astăḑi represintă un capital de preste două și jumĕtate milioane.

Din aceste negreșit și fără nici o îndoială s'ar putea vedea, că românii au contribuit partea cea mai mare la aceea avere.

Tocmai pre cum tot din acte s'ar putea arăta, că zidurile ce încungiură și zidirile publice vechii, beserici, și altele, ce înfrumsețează și astăḑi încă orașele locuite de sasi, s'au ridicat cu puterile, cu sudorile și cu averea românilor din acele ținuturi.

Pre acele timpuri românii de și nu erau după lege jobagi, însĕ erau aproape jobăgiți, căci judele regesc (Königsrichter) sau inspectorul, erau puternici, erau înfricoșați. Cine vrea sĕ ştie amenunte cetească numai protocoalele de atunci, și scruteze archivele și i se va face pêrul mâciucă.

Competințele și aruncurile incurse nu se puteau consuma, și astfel după an. 1848 a rĕmas la universitate o avere însemnată spre administrare în folosul acelora, cari au contribuit la acea avere adecă în folosul locuitorilor fostului fund regesc; fiind-că memorabilele evenimente din an. 1848 a trebuit sĕ desbrace cu încetul și Universitatea de potestatea și de facultățile avute, astfel încât astăḑi ea este un simplu comitet sau eforie ce administră averea rĕmasă și crescută astăḑi preste $2^1/_2$ milioane de floreni v. a.

Cum se administră această avere, respective venitele ei, vom vedea în cursul acestor reflecsiuni.

Este adevĕr, că în acești ḑece anî din urmă o parte mică a proprietarilor români, prin unii representanți ai sei încă a participat la administrarea acestei averi, însĕ românii așa puțin cunosc trebile acestei universități și desvoltarea lor, de și chiar aici în Sibiiu, în reședința Universității și a adunărilor generale anuale, era o frumoasă cunună de inteligenți români, ba chiar și ḑiare românești, în cât credem că nu facem rĕu sau superflu servit, dacă cronologice vom publica unele documente, acte și pertractări mai remarcabile, referitoare la această universitate, cari vor ajuta foarte lămurirea scopului nostru, și cari ar trebuì sĕ devină bun comun al tuturor românilor, mai ales al proprietarilor legali ai averei Universității.

În anii 1850 Universitatea s'a trezit cu o avere care arunca la an preste 50,000 fl. m. c. venite.

Ce s'a făcut cu acele vĕnite? Respunsul ni-l dă documentul ce urmează. (Va urma)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Brașov, 12 Novembre v. 1884. Dle Redactor! Un pas încă — şi ne aflăm în ḑilele de espiare ale postului Crăciunului. De oarece în decursul postului — după preceptele religiunei noastre — trebue omul sĕ renunţe dela multe bunătăţi, s'a făcut obiceiu a se împărtăşì de acestea încă înainte de încheierea dulcelui. Una dintre aceste bunătăţi pământeşti este şi dansul. O petrecere cu dans s'a arangeat aici înainte de lăsatul sĕcului de Crăciun.

A doua convenire colegială a Reuniunei române de gimnastică şi de cântări, arangiată în anul de faţă, a avut loc a seară (11/23. în l. c.) sala hotelului Nr. 1. Inainte de a vorbì despre producţiunea aceasta, nu va fi superfluu a da unele deluşiri pentru înţelegerea „convenirei“ aşa precum este. Reuniunea numită are membri fundatori, ajutători şi activi. Acestia se ocupă parte cu eserciţii gimnastice parte cu cântări. Secţiunea de cântări are a arangea pe an cel puţin 3 producţiuni musicale, la cari iau parte toţi membri Reuniunei fără altă contribuire preste tacsa de membru, carea pentru membri ajutători şi fundatori este cu mult mai mare decât a celor activi, cari au îndatorirea de a se produce cu cântări pentru distracţia acelora. Alţi indiviḑi, cari nu fac parte din sinul Reuniunei nu pot lua parte la producţiuni sub nici un titlu decât numai după ce s'ar face membri. Producţiunilor musicale, după cari urmează totdeauna dans, li s'a dat numele de „conveniri colegiale.“ Numele însuşi esprimă aşadară aceea ce sunt ele.

Trec acuma la producţiunea de a seară. Programul esecutat a fost următorul:

1. *I. Dürner* „*Florile codrului,*“ cântec naţional scoţian, chor de dame şi bărbaţi.
2. ⁂ *a)* „*Cântec naţional din Ardeal,*“ arangeat de I. Murăşanu.

Steleanŭ b) „*Apa trece petrile rĕman,*“ Solo bariton, esecutat de dl Zosim Butnar.

3. *R. Schumann* „*Vieaţa ţigănească,*“ chor de dame şi bărbaţi.
4. *I. Mureşanu* „*În grădina....*“ de I. Neniţescu, chor de dame.
5. *I. Raff* „*Polca dela Reine,*“ Solo pian, esecutat de dşoara Octavia Rusu.
6. *T. Schumann* „*Romanţă spaniolă,* „Quartet Solo cu chor; solo de Doamnele: Carolina Lenger şi Mărginean şi dnii Pandelie Dima şi V. Voina.
7. *B. Mendelsohn* „*Ilie*“ Nr. 1. chor de dame şi bărbaţi.

In general a fost esecutat programul cu suces deplin. Atât corurile cât şi solurile s'au cântat cu toată siguranţa; ceea ce poate servì de merit în parte cântăreţilor în parte conducĕtoriului şi încă cu atât mai mult, căci s'au făcut pregătiri numai în cele din urmă două sĕptĕmâni. Mult a plăcut publicului ascultător solurile dlui baritonist Zosim Butnar, carele cu vocea sa sonoră şi melodioasă înveseleşte şi inimile cele mai posomorâte. Mult a contribuit la efectul cântărilor esecutate de dsa şi spiritul naţional al acestora. „Viaţa ţigănească“ prin variaţiunile sale plăcute cu cor şi solo încă a avut un succes bun. Cu deosebire suava voce a dnei Mărginean s'a auḑit într'un mod de tot plăcut, nu mai puţin basul esecutat de dl P. Dima, apoi sopranul de dra E. Perşenar şi tenorul de V. Voina.

într'o novelă întitulată „Valeria,“ dar Florian ne-a arătat fantasme de ciobani, şi ciobanii, vii sau morţi, sunt de feliul lor, puţin recreativi. Cavalerul de Langel-Coudras nu şi cauta printre acestia eroii sei: strigoii sei locuiau în întunecoase castele gotice; se auḑa în povestirile sale, sunând secularul orologiu: armăturile de fer se întreloveau cu un sgomot funebru; raḑele lunei treceau, pentru a lumina această scenă, prin fantastice geamuri. De aceea D. de Langel era foarte căutat. Cu toate că era de o nobleţe cam micuţă şi de o şi mai mică avere, avea a face cu mulţi din lumea mare.

Celebritatea lui data din 1773. Fiind presentat la curte către această epocă, tăià pe furiş, cu nişte foarfeci damaschinate, într'o foaie de velină, regalul profil al doamnei. Acestui lucru datorà el o mică pensiune şi un mare renume. Şi adevĕrul vorbind, suntem convinşi, că numai revoluţiunea şi urmările ei au împedecat numele acestui bărbat plăcut de a ajunge la auḑul celei mai departe posterităţi.

În seara aceea, D. cavaler de Langel-Coudras trebuia sĕ facă a petrece aospeţii D. prinţul de Leon, cadet de Rohan; îmbrăcase prin urmare costumul seu cel mai aşeḑat, şi adunase într'un mănunchiu toate mijloacele sale de a fi nepreţuit. Florian era singurul, mobil al cavalerului: lipsea fericirei sale un element urmărit cu multă răbdare de mulţi ani, o doamnă de Langel-Coudras a cărei dotă sĕ-l poată ridica în stima creditorilor sei, cari începeau a perde răbdarea. Acest fericit fenice era încă de găsit, dar întêmplarea este un ḑeu puternic; prin prudenţă, bunul cavaler nu lăsa nici odată acasă vre-unul din avantagiile sale. El sosì, cu foarfecile damasquinate în posunar, memoria îmbuibată cu madrigali şi rondele şi cu povesti lugubre fabricate cu multă osteneală.

După ce a tăiat profilele a unei părţi din adunare, şi şi-a psalmodiat micile versuri spre satisfacţiunea generală, şeḑù un moment pe gânduri şi luà o înfăţoşare funestă. Asistenţii se strinseră îndată în cerc; acesta era anunciul mut şi convenit a celei de a treia şi ultime părţi din eserciţiile D. cavaler de Langel-Coudras.

— Istoria ce voiu avea onoare a povestì, ḑise el cu voce surdă şi destul de înspăimêntătoare, este adevĕrată; o ştiu chiar dela acela care a jucat principalul rol într'această aventură estraordinară.

La o epocă ce voesc sĕ tac prin discreţiune, un tinĕr oficier, al cărui nume, tot acest motiv, me opresc a spune, părăsì Parisul pentru a se duce într'o provincie pe care asemenea nu o voi numì, damele vor aproba reserva mea. Acest tinĕr oficier era înamorat de o frumoasă singuratică înfundată într'un îngrozitor castel aproape ruinat, situat departe de ori ce oraş. Era iubit, cu toate acestea dama avea o virtute neatacabilă. Soţul lipsea, suspinătorul.... “

Cavalerul se oprì acì şi-şi mototolì gulerul cu un aer încurcat.

— Pentru înlesnirea povestirei cât şi pentru interes, reluà el după o scurtă tăcere, 'mi va trebuì, vĕd, sĕ găsesc nume pentru personagiile mele.

Deci, dacă doamnele voesc a-mi da voie, suspinătorul se va chiema Dorimon, tinĕra solitară Estella şi bărbatul Geronte....

„Dorimon, ḑicem dar, era un cavaler cu o înfăţişare galantă, ţinênd tot aşa de bine condeiul ca şi spada, şi făcut spre a fi bine primit de cele mai crude. Ne putênd însĕ sĕ îmmoaie asprimea neumanei Estella, se introduse pe furiş într'o seară în castelul lui Geronte, şi căḑênd la genunchii frumoasei, 'şi scoase spada cu scopul de a se omorî sub ochii ei. Estella dete pe dată ţipete mari şi-i oprì braţul, ceea ce aduse lacrămi de recunoştinţă în ochii acestui neferici şi perfect amant.

Nu ve voi spune scena ce urmà după aceasta; ḑeul amoros are minunate secrete pentru a grăbì cursul oarelor: noaptea era deja destul de înaintată şi Dorimon cu Estella nu-şi spusese încă jumĕtatea martiriul lor.

(Va urma.)

Composiţia dlui conducĕtor al corului — Iacob Murĕşan „In grădină…“ a stors aplause prelungite dela ascultători atât pentru frumseţa melodiei cât şi pentru nimerita esecutare. Pianista d-ra Octavia Rusu merită toată considerarea pentru desteritatea sa în manuarea la piano-forte. Aplausele publicului numai încetau nici după a doua arătare a dsale. In esecutarea „Romanţei spaniolă au escelat doamnele soliste: Carolina Lenger şi Mărginean, cari cu vocile dd-lor sonore au dat cântării un colorit foarte plăcut şi atragător; de asemenea au escelat şi dd. P. Dima ca basist şi V. Voina ca tenorist. In fine partea cea mai însemnată din meritul reuşitei producţiunei din cestiune, ceea ce compete adecă dlui conducĕtor al corului I. Murĕşan încă nu o pot trece cu vederea fără de a mi se imputa parţialitate. Dl Mureşan promite încă mult prin zelul dsale.

Cu toate că resultatul producţiunii musicale a fost satisfacĕtor precum s'a arătat mai sus, n'au lipsit şi observările critice ale membrilor ascultători. Aceste observări au fost făcute în general şi drept vorbind — n'au fost neîntemeiate.

Se impută, că se ignorează aproape cu totul cântările noastre naţionale. Dacă sunt acestea considerate de streini, pentru ce oare sĕ fie abandonate de noi? Artiştii maghiari fac composiţii din frumoasele melodii româneşti şi le dau nume maghiare, pe când noi românii alergăm tot după clasicităţi! Aici 'mi vine în memorie o păţanie a unui june maghiar, care în călĕtoria sa cu scop, de a cunoaşte memorabilităţile lumii, ajunsese la Paris. Acì într'o dispută cu un frances i puse acesta întrebarea, că ar voì sĕ ştie, ce inscripţie memorabilă se află pe poarta cetăţii Cluşului, de oarece şi-o uitase? Junele rĕspunse, că nu ştie; la ceea ce i se reflectă: Apoi întoarcete şi învaţă mai întâi memorabilităţile ţĕrii tale şi vino după aceea, sĕ cunoşti cele streine!

Bogaţi suntem noi în cântări populare ba — aş putè ḑice că această bogăţie întrece pe toate celelalte, de cari dispunem. Pentruce oare sĕ nu esploatăm noi această bogăţie proprie? Nu se poate nega, că precum întralte direcţiuni aşa şi în arta musicală s'au perfecţionat bărbaţi români deşì nu în numĕr tocmai aşa mare; cu toate acesteea — atâţi câţi sunt — pe lângă puţin devotamênt ar putea face mult pe terenul musicei naţionale.

Dacă este românul atât de iubitor al clasicităţilor, atunci dece sĕ nu-şi ridice proprietăţile sale la rangul de clasicitate şi sĕ şi le adoreze cel puţin într'atâta, întru cât se arată a adora pe cele streine? Eu cred, că aceasta nu e ceva imposibil — se înţelege pe lângă oare care jertfă. Orĕştienii, Oltenii, Bărgăuanii, cu un cuvênt toţi românii, unde sunt mai compacţi, te înalţă cu cântările lor — precum s'a dovedit în producţiunea de eri prin cele două melodii naţionale, esecutate de dl Butnar. Acum, dacă ar mai fi acele cântece — pe lângă frumseţea lor primitivă — şi cultivate prin măiestria unui artist, nu li s'ar putè da oare cu drept cuvênt epitetul de clasice? Sĕ dea Dḑeu sĕ ajungem odată la mândria, ce ni-'ar putè oferì astfel de clasicitate!!*) *G.*

Sighişoara, 19 Novembre v. 1884. Domnule Redactor! Machnit până la inimă ve rog a da publicităţii prin preţuitul ḑiariu ce redige ţi tristă întêmplare din oraşul nostru.

În 16/28 Novembre vineri, la oarele 9 şi $^1/_2$ noaptea a erupt un foc grozav în edificiul scoalei rom. gr. or. din cetate şi în scurt timp făcu pagube însemnate. Focul isbucni în clasa a III situată în catul I. al edificiului scolar.

Isvorul din care s'a început focul, nu se ştie cu posivitate, atât e pe deplin constatat, că din soba ce încălzeşte clasa, nu s'a aprins. E constat că focul a început din scrinul cu biblioteca scolară, cum şi din ce? nu se ştie până acum. Destul că, în câteva momente arse tot materialul de lemn din clasa a III-ia şi platonul ambitului. Dauna după calcularea unui architect din loc, e de 800 fl. v. a.

Din toată dauna, mai tare ne răneşte inima, perderea archivului şi bibliotecei scolare aflătoare în scrinul amintit; cu deosebire arderea cronicei, cu datele cele mai vechi scolare.

Focul apucă pe o uşă şi în clasa a II în odaia unui învĕţătoriu şi în podul scoalei. În momentul acela însĕ — sosind — bravii pompieri sasi, în timpul cel mai scurt prin o bărbăţie nedescriptibilă preveniră focului, de a lua dimensiuni mai mari.

In un moment mobiliariul celorlalte doauĕ clase şi a locuinţelor învĕţătorilor fură scoase afară fără a se vătăma sau a se perde ceva cât de puţin.

Primească deci onoraţii domni pompieri şi cetăţeani sincera noastră mulţămită pentru ajutoriul dat cu aceasta ocasiune.

Instrucţiunea nu pătimeşte, căci forurile competente scolare au şi luat mĕsurile necesari, şi învĕţămêntul va decurge nesmintit. *N. Luculeţ.*

Apel!

„Armonia,“ societate pentru cultivarea şi respândirea musicei naţionale în Bucovina, va eda cu 1 Ianuarie 1885 broşure de cuartete pentru voci bărbăteşti (esceptional şi pentru cor mixt) atât în partiture cât şi în voci singuratice.

Pentru ajungerea acestui scop încă necunoscut la români — fiind prima încercare pe terenul musical — apelăm la publicul român, care are simţ pentru musică, de a ne da concursul necesar.

Nu credem consult de a face vre o reclamă sgomotoasă spre realisarea ideei propuse, de oare-ce faptele presente ne arată, cumcă realisarea ideei asestei ar fi salutare musicei noastre naţionale.

Promiţindu-ne cei mai distinşi compositori români concursul lor la opera numită, ne adresăm către onoratul public român sê ne sprigineascâ după putinţă, căci numai de la aceasta depinde apariţiunea broşurilor. De nu se vor întrunì cel puţin o sută de abonenţi, realisarea ideei va rĕmânea unu *pium desiderium.*

Broşurile vor apărea lunar câte de o coală tipariu în partitură şi cu câte patru esemplare la voce.

Un esemplar (partitură cu 16 voci) va costa 1 fl. 80 cr. sau 4 fr. 50 b.

Nevoind sĕ facem vre o întreprindere lucrativă în bani, vom îmbunătăţi atât remunerarea compositorilor cât şi mărimea broşurilor, dacă se vor anunţa mai mult de o sută de abonenţi.

Rugăm pre onoratul public de a ne trimite abonamentul pentru întâia broşură înainte şi anume până cel mult la 15 Decembre 1884 la adresa: Societatea „Armonia“ (la mânile presidentului Leon cavaler de Goian) în Cernăuţi, Bucovina.

În necs cu acest apel publicăm şi normativele statorite de societatea „Armonia“ cu privire la domnii compositori.

1. Composiţiunile sĕ fie compuse în prima linià pentru patru voci bărbăteşti (Tenore I şi II, Basso I şi II); nu sunt escluse şi composiţiunile pentru coru mixt (Soprano, Alto, Tenore şi Basso)

2. Cuartetele sĕ aibă un caracter lumesc, se vor primi însĕ numai esceptional şi cuartete cu caracteru bisericesc.

3. Pentru censurarea cuartetelor incurse va funcţiona un comitet redacţional, care va decide numai despre primirea sau neprimirea lor, fără ca sĕ facă vre o corectură.

4. Compositorul este obligat a scrie composiţiunea sa corect cu textul trebuincios atât în partiture cât şi pentru vocile separate.

5. Manuscriptele — şi anume cu un motto — sĕ se adreseze cătra: Societatea „Armonia“ (la mânele dlui preşedinte Leon cavaler de Goian) în Cernăuţi, Bucovina, alăturând un plic închis — cu acela-şi motto — care ţrebue sĕ conţină atât numele compositorului cât şi cel al autorului.

Pe de altă parte se obligă societatea la următoarele:

1. Fiă-care compositor activ primeşte de la redacţiune un esemplar de la fiă-care broşură, adecă partitură.

2. Composiţiunile se vor remunera din partea redacţiunii.. afară de va abḑice cine-va la premiul seu.

3. Remunerarea va fi de cel puţin 1 fl. — sau 2.25 franci pentru o faţă a unei file din partitură, octav mare.

4. Remunerarea se va elibera 30 de ḑile după apariţiunea broşurei, în care sĕ va afla una din composiţiunile respectivului compositor.

5. Ori şi ce composiţiune neadmisă de către redacţiune va sta la disposiţia autorului.

6. Redacţiunii i se va putea intenţa un proces de presă, dacă va da cui-va o composiţiune spre declamare în public 'nainte de publicarea acesteia.

7. Ori-ce alte condiţiuni se vor ficsa mai de aproape privatim între compositorul respetiv şi redacţiune.

Presidentul societăţii:
Leon cavaler de Goian.

Lotteria pentru scoala română de fetiţe.

Comitetul Reuniunei femeilor române din Sibiiu a trimis spre distribuire prin provincià losuri din lotteria arangiată de ea în favorul scoalei de fetiţe din Sìbiiu înfiinţate şi susţinute de ea.

Pentru orientarea On. Public repruducem aici epistola adresată de comitet persoanelor încredinţate cu vinderea losurilor.

Apelul nostru dela 10/22 Maiu a. c. a fost întimpinat cu căldură mai în toate părţile locuite de români.

Ne-a surprins peste aşteptare zelul şi generositatea, cu care a concurs publicul român la înaintarea scopului acestei reuniuni.

Au încurs pentru loteria arangiată în favorul fondului scoalei noastre de fete preste 1200 de obiecte alese, din cari am compus 1000 de câştiguri, cari — fără nici un preţ de afecţiune — numai vr'o trei sute sunt de o valoare dela 50 cr. până 1 fl., ear celelalte toate dela 1—40 fl.

Pe lângă lucrurile de salon ale damelor noastre, o mulţime de lucruri de mână ale ţĕrancei române sunt de toată frumseţa.

Puţine loterii arangiate spre scpuri filantropice se pot lauda cu premii atât de valoroase ca loteria noastră.

Premiile noastre sunt preţuite prin esperţi preste 3000 fl.

Este us, că la astfel de întreprinderi se emit sorţuri în valoare nominală de ḑece ori mai mare decât valoarea premiilor: noi însĕ, ţinênd cont de publicul nostru, în continuu angajat la tot feliul de contribuiri, am emis pentru 1000 de câştiguri numai 12,000 de sorţuri a 50 cr. în valoare nominală de 6000 fl., va se ḑică nici duplul valoarei premiilor, şi numai de 12 ori mai multe decât câştigurile.

Femeia română ne-a obligat mult prin generositatea sa, acum apelăm mai cu seamă la dărnicia bărbaţilor şi cu deosebire a bravei noastre inteliginţe, rugându-o ca prin cumperarea sorţurilor sĕ ne înlesnească desfacerea lotteriei.

Zelul cunoscut al Dvoastre pentru toate întreprinderile naţionali, patriotice şi filantropice, ne încuragiază a Ve ruga cu toată încrederea, sĕ binevoiţi a primì şi a vinde sorţurile alăturate acì în numĕr de…

Dacă din capul locului veţi aflà, că în cercul Dvoastră nu se vor putea vinde toate sorţurile primite, ve rugăm ca cele superflue sĕ ni le retrămiteţi fără întârḑiare, ca sĕ le petrecem pe altă cale.

Tragerea la sorţi se va efeptuì la **12 Ianuarie 1885** în presenţa şi sub controla unui comisariu al autorităţilor politice, conform ordinaţiunei înaltului ministeriu reg. de finanţe ddto 13 Novembre 1884, Nr. 70,166; până atunci deci au sĕ fie toate sorţurile vêndute, ear cele nevêndute returnate.

Ve rugăm deci, ca banii încurşi şi eventual sorţurile nevêndute sĕ ni se espedese astfel ca cel mult până la **5 Ianuari 1885** sĕ sosească aici, căci la din contră se vor considera de vêndute toate sorţurile primite de Dvoastre.

Un catalog tipărit, în care în numĕr curent vor fi descrise toate câştigurile, Vi se va trimite la timpul seu, dimpreună cu toţi numerii traşi la soarte, ca proprietarii sorţurilor trase sĕ se poată orienta şi trămită sorţurile la timp, ca astfel sĕ se evite ori ce neplăcere, ce ar putea provenì din împregiurarea, că obiectele cêştigate nu s'au ridicat la timpul prescris.

În fine se observă că premiile cari vor cădea pe sorţurile nevêndute sau cari nu se vor ridica în restimp de 30 ḑile dela tragerea de sorţi, se vor vinde la licitaţiune publică tot în favorul fondului.

Primiţi asigurarea deosebitei noastre consideraţiuni.

Sibiiu, la 25 Novembre 1884.

Maria Cosma,
presidenta reuniunei.

Anastasia Toma,
secret. reuniunei.

Voci streine.

Ḑiarele streine au salutat cu simpatie esposiţiunea făcută din obiectele întrate pentru sortitura întreprinsă de Reuniunea femeilor române din Sibiu.

„Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt“ de aici în numĕrul dela 28 Novembre a. c. scrie următoarele:

(Esposiţie). De eri sunt espuse în edificiul bancei „Albina“ (Strada Baier Nr. 1 etagiul I.) câştigurile incurse pentru loteria de efecte înscenată de către Reuniunea femeilor române din Sibiiu în favorul scoalei române de fetiţe. Arangearea acestei mici esposiţii dovedeşte gust estetic delicat şi obiectele sunt atât de drăgălaşe, încât losurile vor avea mare trecere. Prelângă mulţimea obiectelor de lucs şi frumoasele lucruri de mână femeiască, productele cele multe ale industriei române de casă, atrag mai cu seamă privirea cercetătoriului, şi ele dau esposiţiei un colorit propriu interesant. Covoare şi cătrinţe, straiuri şi mai ales un covor lucrat în fantasticele colori orientale, lucrat în Şmig dovedesc ce poate produce la sate industria tecstilă. Diferitele obiecte nu sunt provĕdute cu ţidulă, un neajuns care nu se simte de loc, pentru că doamnele din comitet cu rară amabilitate dau desluşiri.

---

*) Este vrednic de toată lauda entusiasmul Domnului corespondente pentru cântările noastre naţionale. Nu stăm tocmai la atâta desperare, după cum Dsa presentează lucrul. Ştim că reuniunea română de cântări din Sibiiu s'a produs de multe-ori şi cu mare efect cu cântări naţionale arangiate de artistul nostru, domnul George Dima.

Ştim că Domnul Dima după motive din cântările poporale a compus mai multe opere, cari au stors admiraţiunea strĕinilor pricepĕtori de musică.

Influenţa cântărilor classice asupra desvoltărei gustului estetic la noi românii o vor judeca de bună seamă conducĕtorii nostri de cântări, ca competenţi, şi noi ca elevi sirguitori, nu vom arunca cu piatra asupra dascălului, care ştie ce ne trebueşte, şi mĕsura în care sĕ ne deie cele trebuincioase. Red.

„Hermannstädter Zeitung vereinigt mit dem Siebenbürger Boten,“ în numĕrul din 1 Decembre a. c. scrie(Esposiţie filantropică.) In douĕ saloane ale presidentei Reuniunei femeilor române de aici (edificiul Albinei) sunt espuse de câteva ḑile obiectele de câştig pentru lotteria arangiată în folosul scoalei române de fetiţe, loteriă concesionată de cătră ministrul reg. ung. Preţul întrărei 10 cr. Abstrăgênd dela nobilul şi frumosul scop, promovat dela sine prin cercetarea acestei esposiţii arangiate cu un escelent gust, şi prin participare în ori ce privinţă la această lotterie filantropică, privirea numĕroaselor obiecte, mai ales multele producte frumoase ale industriei femeeşti dela sate şi obiectele de salon lucrate de delicatele mâni ale femei dela oraşe, presentează ochiului o drăgălaşă priveliste, şi ea este cu atât mai încântătoare, cu cât doamnele din comitet în frunte cu doamna presidentă Maria Cosma, fac onororile cu amabilitate de te aduce în confusie. Amintita esposiţie n'are lipsă de nici o laudă, despre ce se poate uşor convinge cercetătorul însuşi. Intre asemenea împregiurări uşor se poate esplica pentru ce recomandăm par escellence cercetarea acestei esposiţii filantropice cu toată căldura.

Alaltăeri a cercetat esposiţia şi Escelenţia Sa domnul comandante de corp Bar. Schönfeld.

Esposiţia e deschisă în fiecare ḑi dala 10 oare înainte de ameaḑi, până la 4 după ameaḑi.

Date statistice.

(Urmare.)

Tabela Nr. 27. Naşteri după protecţiune. Populaţiune urbană. Copii născuţi din părinţi de protecţiune: română 26.227; italiană 50; francesă 50; austro-ungară 2.364; germană 392; rusă 962; turcă 248; grecă 716; sêrbă 29; alte ţĕri 142; total 31.180. Populaţiune rurală. Copii născuţi din părinţi de protecţiune: română 159.884; italiană 70; francesă 6; austro-ungară 553; germană 42; rusă 32; turcă 31; grecă 67; sêrbă 4; alte ţĕri 135; total 160.824. Populaţiune urbană şi rurală unite. Copii născuţi din părinţi de protecţiune: română 186.111; italiană 120; francesă 56; austro-ungară 2.917; germană 434; rusă 994; turcă 279; grecă 783; sêrbă 33; alte ţĕri 277; total 192.000.

Grupa III. Morţi. Tabela Nr. 28. Morţi după secs în ţeara întreagă. Ianuarie 7.128 secs bărbătesc; 6.007 secs femeesc; Februarie 6.625 secs bărbătesc; 5.795 secs femeesc; Martie 7.158 secs bărbătesc; 6.186 secs femeesc; Aprilie 6.291 secs bărbătesc; 5.492 secs femeesc; Maiu 4.919 secs bărbătesc; 4.223 secs femeesc: Iunie 4.069 secs bărbătesc: 3 633 secs femeesc; Iulie 4 249 secs bărbătesc; 3.622 secs femeesc; August 4.892 secs bărbătesc; 4.310 secs femeesc: Septembre 4.722 secs bărbătesc; 4.213 secs femeesc: Octombre 4.934 secs bărbătesc; 4.335 secs femeesc: Novembre 5.133 secs bărbătesc; 4.417 secs femeesc: Decembre 5.987 secs bărbătesc; 5,050 secs femeesc; total 66,107 secs bărbătesc: 57.283 secs femeesc; total general 123.390.

Tabela Nr. 29. Morţi după secs. Populaţiune urbană. Ianuarie 1.382 secs bărbătesc; 1.026 secs femeesc; Februarie 1.268 secs bărbătesc; 1.027 secs femeesc; Martie 1.410 secs bărbătesc; 1.102 secs femeesc; Aprilie 1.168 secs bărbătesc; 942 secs femeesc; Maiu 984 secs bărbătesc; 744 secs femeesc; Iunie 883 secs bărbătesc; 678 secs femeesc; Iulie 1.053 secs bărbătesc; 832 secs femeesc; August 1.123 secs bărbătesc; 954 secs femeesc; Septembre 1.057 secs bărbătesc; 873 secs femeesc; Octobre 1.148 secs bărbătesc; 894 secs femeesc; Novembre 1.238 secs bărbătesc; 913 secs femeesc; Decembre 1.376 secs bărbătesc; 1.022 femeesc; total 14.090 secs bărbătesc; 11.07 secs femeesc; total general 25.097.

Tabela Nr 30. Morţi după secs. Populaţiune rurală. Ianuarie 5.746 secs bărbătesc; 4 981 secs femeesc; Februarie 5.357 secs bărbătesc; 4.768 secs femeesc; Martie 5.748 secs bărbătesc; 5.084 secs femeesc; Aprilie 5.123 secs bărbătesc; 4.550 secs femeesc; Maiu 3.935 secs bărbătesc; 3.479 secs femeesc; Iunie 3.186 secs bărbătesc; 2.955 secs femeesc; Iulie 3.196 secs bărbătesc; 2790 secs femeesc; August 3.769 secs bărbătesc; 3.356 secs femeesc; Septembre 3.665 secs bărbătesc; 3.340 secs femeesc; Octobre 3.768 secs bărbătesc; 3.441 secs femeesc; Novembre 3.895 secs bărbătesc; 3.504 secs femeesc; Decembre 4.611 secs bărbătesc 4.028 secs femeesc; total 52.017 secs bărbătesc; 46.276 secs femeesc; total general 98.293.

Tabela Nr. 31. Morţi după secs şi după starea civilă. Morţi necununaţi în ţara întreagă. Ianuarie 4.589 secs bărbătesc; 3.827 secs femeesc; Februarie 4.306 secs bărbătesc; 3.565 secs femeesc; Martie 4.642 secs bărbătesc; 5.789 secs femeesc; Aprilie 4.051 secs bărbătesc; 3.367 secs femeesc; Maiu 3.268 secs bărbătesc; 2.727 secs femeesc; Iunie 2.698 secs bărbătesc; 2.254 secs femeesc; Iulie 2.819 secs bărbătesc; 2.279 secs femeesc; August 3.376 secs bărbătesc; 2.845 secs femeesc; Septembre 3.184 secs bărbătesc; 2.719 secs femeesc; Octombre 3.186 secs femeesc; 2.611 secs bărbătesc; Novembre 3.145 secs bărbătesc; 2.553 secs femeesc; Decembre 3.387 secs bărbătesc; 2.737 secs femeesc; total 42.642 secs bărbătesc; 35.277 secs femeesc; total general 77.919.

Tabela Nr. 32. Morţi după secs şi după starea civilă. Morţi necununaţi. Populaţiune urbană. Ianuarie 855 secs bărbătesc; 630 secs femeesc; Februarie 828 secs bărbătesc; 613 secs femeesc; Martie 906 secs bărbătesc; 692 secs femeesc; Aprilie 757 secs bărbătesc; 578 secs femeesc; Maiu 651 secs bărbătesc; 460 secs femeesc; Iunie 582 secs bărbătesc; 402 secs femeesc; Iulie 722 secs bărbătesc; 590 secs femeesc; August 810 secs bărbătesc; 681 secs femeesc: Septembre 778 secs bărbătesc; 615 secs femeesc; Octobre 799 secs bărbătesc; 566 secs femeesc; Novembre 858 secs bărbătesc; 578 secs femeesc; Decembre 893 secs bărbătesc; 585 secs femeesc; total 9.439 secs bărbătesc; 6.990 secs femeesc; total general 16.429.

Pentru vĕduva sĕracă

şi cei 6 orfani, pentru cari s'a cerut ajutoriu în Nr. 131 al „Telegrafului Român“ au mai întrat:

Dela dl Coriolan Bredicianu, Lugoş . .	fl. 5.—
Dela dl Constantin Stezariu, Sibiiu . .	„ 2.—
Dela di Nicanor Frateşiu, Sibiiu . . .	„ 1.—
Dela dnii fraţii Tordăşeni, Sibiiu . .	„ 1.—
Dela dl Mateiu Voileanu, Sibiiu . . .	„ 1.—
Dela dl Ceteţul, Sibiiu	„ .30
Dela dl Ioan, Sibiiu	„ .20
Dela dl R. Sibiiu	„ .20

Sibiiu, 18/30 Novembre 1884. *Z. Boiu.*
par. gr. or. cet.

Varietăţi.

* (Postal). Se escrie concurs pentru ocuparea postului de magistru postal din Magyar-Lapád (comitatul Albei inferioare).

Conditiuni: Contract oficial, 100 fl. cauţiune.

Emolumente: salariu 120 fl., pauşal de cancelarie 40 fl. şi de transport 300 fl.

Cererile concursuale sunt a se înainta în trei sĕptĕmâni la direcţiunea postală în Sibiiu.

— Se escrie concurs pentru ocuparea postului de magistru postal în „Osdola“ (comitatul Treiscaunelor).

Condiţiuni: Contract oficial şi 100 fl. cauţiune.

Emolumente: Salariu 120 fl., 40 fl. pauşal de cancelarie şi pauşal de transport 400 fl.

Suplicele sunt de a se înainta în trei sĕptĕmâni la direcţiunea postală în Sibiiu.

— Se escrie concurs pentru ocuparea postului de magistru postal din

I. Bolkács (comitatul Târnava mică).

Condiţiuni: Contract oficial şi 100 fl. cauţiune.

Emolumente: 120 fl. salariu anual, 40 fl. pauşal de cancelarie şi 800 fl. pauşal de transport.

II. Szépmező (com. Têrnava mică).

Condiţiuni: Contract oficial şi 100 fl. cauţiune.

Emolumente: 150 fl. salariu şi 40 fl. pauşal de cancelarie.

Rugările au sĕ se aştearnă în trei sĕptĕmâni la direcţiunea postală din Sibiiu.

— Oficiul postal din Sighişoara, Elisabetopole, Mediaş, Copşa mică, Sibiiu cetate, Blaş, Aiud, Vinţul de sus, Cucerdea, Oşorheiu şi din Turda, în conformitate cu un ordin al direcţiunei postale din 1 Decembre a. c. transporteeză epistolele şi ḑiarele şi cu trenul omnibus Nr. 219 pe linia călii ferate Apahida-Deş-Bistriţa.

* (Postal). In 1 Decembre a. c. s'a deschis oficiu postal în Csik-szent-Simon (comitatul Csik) care stă în legătură cu oficiul postal din Csik-szent Marton.

Cercul de intimare îl formează comunele Csikszent Simon, Cs. Csatószeg şi Cs. Szt. Imre.

Acest oficiu este autorisat a transporta epistole, pachete, ramburse postale până la 200 fl. şi mandate postale.

Mersul:

Pleacă din Cs. szt. Simon	10 oare		a. m.
Ajunge în Cs. szt. Márton	11 „	45 m.	„ „
Pleacă din Cs. szt. Márton	1 „		d. a.
Ajunge în Cs. szt. Simon	1 „	45 „	„ „

* (Datoria flotantă) a Austriei la 30 Septembre espirat era de 411,997,902 florini din care 68,244,092 în titluri hipotecare şi 343,753 în bilete de bancă.

* (Un atentat cu vitriol). Un tênĕr din o bună familie din Paris d. P... făcuse cunoştinţă acuma doui ani, după cum scriu ḑiarele frances, cu o tênără cusĕtoreasă, de care se amoreză atât de mult, în cât hotărî sĕ trăiască cu dênsa. De douĕ luni însĕ, tênĕrul începu sĕ bănuiască pe iubita sa şi ceru oare care lămuriri în privinţa ei la o agenţie din Paris.

Peste câtev-a ḑile avênd depline informaţiuni, se hotărî a'şi rĕsbuna pe frumoasa necredincioasă. Intr'una din ḑile, într'adevĕr, dênsul spuse că nu va venì acasă sĕ mănânce ca după obiceiu, ear amanta sa profitând de aceasta, merse acole unde se ducea de obiceiu.

Pe la ceasurile nouă seara dênsa eşì, şi în momentul când era sĕ tragă clopotul acasă la dênsa pentru a întra, amantul ei tinĕrul P... îi eşì înainte, îi făcu cele mai aspre mustrări şi o ameninţă cu moartea. Fata voì sĕ fuga, dar în acelaşi timp P... îi aruncă în obraz conţinutul unei sticle cu vitriol şi tênăra căḑu jos strigând într'un chip spăimântător.

Dênsa fu transportată într'ospiţerie unde un medic îi dete întâile îngrigiri, ear d. P. a fost arestat.

Fata se află într'o stare din cele mai periculoasă.

(Inventariul Bibliotecei naţionale din Paris) s'a făcut anul acesta. Volumele posedule sunt în numĕr de 2 milioane şi jumĕtate.

Cabinetul manuscriselor conţine 92,000 volume legate s'au învelite cu carton şi 144,000 de medalii din toate epocele, francese şi streine.

Colecţiunile de stampe conţin 2 milioane de bucăţi conservate în 14,500 volume şi 4000 portofolii. Galeria de reservă cuprinde cele mai preţioase volume în numĕr de 80 de mii.

Printre aceste scrieri vr'o 30 mii ar fi cu neputinţă de găsit încă.

In 1868 numĕrul lectorilor era de 24 mii, anul trecut acest numĕr s'a urcat la 70 mii.

* (Bibliotecile Universităţilor din Rusia.) Biblioteca Universităţei din Odesa are 92,454 volume; Cea din Casan, are 103,070 volume; cea din Charcov 103,704 volume; cea din Kiev are 145,032 volume; cea din Moscva are 190,440 volume; cea din Donpant are 218,883 volume; cea din Varsovia are 363,250 vol.

* Isocrates până la etatea de 82 ani n'a fost tras în judecată, atunci însĕ da, şi în cuvêntarea s'a de apĕrare a pus pondul principal pe cuvintele: Până acum aşa am trăit încât n'am fost acusat de nimenea, afacerile mele cu alţii nici odată n'au ajuns înaintea juḑilor, căci nici odată n'am vătămat pe nimenea; pentru ofensele ce le-am suferit eu n'am cerut satisfacţiune dela tribunale, ci aplanarea causei o încredinţam prietenilor contrarilor mei.

* 2 soldaţi romani într'o afacere, unul s'a rentors fără tovarĕşul seu; comandantele din presupunerea, că cel re'ntors a omorît pe ortacul seu l-au condamnat la moarte. Când era sĕ se esecute sentinţa de moarte sĕ presentează şi al doilea soldat. Locotenentul a interḑis esecutarea sentinţei şi a raportat casul comandantelui, lui Cnejus Piso. Piso în mânia lui nu pe 2, ci pe 3 i a condamnat la moarte, şi adeca pe cel ce era sĕ fie omorît, fiindcă fusese condamnat; pe tovarăşul seu fiind că prin nepresenţa lui a causat condamnarea la moarte aceluialalt şi pe locotenent pentru că n'a esecutat sentinţa publicată.

* (Telegramă grabnică.) Una din depeşele speciale trimise din Paris ḑiarului „l' Independence belge“ din Bruxelles a sosit în opt minute.

E maximul de iuţală din transmisiune ce a dobindit până acum telegrafia electrică d'între Bruxeles şi Paris.

* (Boi curagioşi.) Trenul accelerat pornit din Hatvan spre Budapesta în 17 Novembre 'şi urma drumul seu, când deodată pasagerii sunt sguduiţi preste mĕsură. Nu mult după aceasta trenul se opreşte şi se constată că sguduitura a fost causată prin o mulţime de boi, ce s'au fost staţionat pe calea ferată, dintre cari vr'o şase au fost sdrobiţi de tren. Mai bine de o oară s'a petrecut până când s'au curăţit roatele vagoanelor de carnea rĕmasă printre ele. Lucru natural trenul a sosit în Budapestra cu întârḑiere de o oară.

Loterie.

Mercuri în 3 Decembre 1884.

Brünn: **38 33 28 79 41**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 29 Noemvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	123.90	113.40
Renta de aur ung. de 4%	95 30	95 25
Galbin	5.78	5.77
Napoleon	9.76	9.75
London (pe poliţa de trei luni)	123 15	123.25

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 138 Sibiiu. Sâmbătă 24 Novembre (6 Decembre) 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor** 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, 23 Novembre.

În casa ablegaților din Budapesta decurge tocma desbaterea generală asupra proiectului de budget pe anul 1885. Între numĕroșii vorbitori amintim acì pre contele Stefan Keglevich, a cărui vorbire e obiectul principal al foilor din capitală. Oratorul între altele reflectând la vorbirea lui Grünwald ținută Marți, ḑice: regimul trebue sĕ facă în țară politică de stat, și nici de cum politică națională, căci politica națională s'ar numì politică de naționalități, o astfel de politică, carea cu alte cuvinte s'ar numì maghiarisare, nu ar trebuì sĕ fie problema statului. Numai prin supremația culturei noastre sĕ căutăm a înfluința asupra naționalităților. — Vorbirea a făcut, după cum ne spun foile din capitală, impresiune asupra deputaților.

Interesante lucruri se întêmplă în dieta — Reichstagul — din Germania.

Cancelarul Bismarck, s'a desfăcut de toate fracțiunile parlamentului, despărțindule în două părți: elemente nenaționale și elemente republicane. Danesii, Alsacianii, Polonii, Centrul, sunt elemente streine, prin urmare dușmane împĕratului și imperiului. Progresiștii, liberalii, socialiștii, sunt elemente republicane deci dușmane și împĕratului și imperiului. Teoria constituțională a dlui de Bismarck este: Toți dușmanii vederilor d-sale sunt dușmanii imperiului, prin urmare nu pot esista relațiuni între guvern și parlament. Cu alte cuvinte, Bismarck nu vrea sĕ știe de nici o maioritate, și când aceasta ar esista în parlament, dênsul nu-i dă alt rol, decât acela de a se supune lui. Cancelarul deci e hotărît, sĕ guverneze fără parlament. —

Despre situațiunea în România de Temps din Paris scrie următoarele:

Depeși succesive au anunțat triumful candidaților ministeriali în alegerile pentru parlamentul român. Oposițiunea, pe viitor, nu va fi decât o infirmă minoritate. Președintele consiliului, dl I. Brătianu, câștigă pe toată linia. Un asemenea lucru n'ar putea sĕ pună în mirare decât pe aceia, cari n'au urmărit evenimentele din timpii din urmă în România, care nu știu că descuragiarea a cuprins pe mai mulți capi ai partidului liberal, mai cu seamă pe dl C. A. Rosetti, și că abținerea li s'a părut ca un refugiu suprem al amorului lor propriu isbit. Nu numai că au declarat că nu primesc vre-un mandat, dar încă au angajat pe alegĕtorii din partidul lor sĕ nu ia parte la vot. In aceste condițiuni nu mai era nici o îndoială de isbânda candidaților ministeriali; și presiunea administrativă, care lucrează de obicinut cu așa de mare desinvoltură în alegerile române, nu poate revindeca de cât slaba parte în resultatul final.

Renunțarea partidului liberal și posibilitatea dictaturii dlui I. Brătianu sunt consecințele situațiuni turburate ce și a creat Românii după rĕsboiul rusoturc. Pe neașteptate țara a fost chiemată sĕ se bucure de autonomie, și în același timp i s'a impus obligațiunea sĕ aibă o politică esterioară. A se orienta în afară a fost până acum principală preocupare a guvernului seu, și cestiunile de politică și de administrațiune interioară erau lăsate în al doilea plan. Oposițiunea, neputênd lupta contra acestui curent irezistibil, s'a retras. D. I. Brătianu rĕmâne stĕpân absolut; sarcina îi este cu atâta mai grea și rĕspunderea sa cu atât mai mare. El a credut că face bine — și poate că n'a voit, lucrând astfel. de cât sĕ placă Regelui, care este un prinț de Hohenzollern — aruncăndn-se în brațele Austriei, făcênd adecă pe România sĕ graviteze împregiurul acelei alianțe austro-germane care a sedus deja pe atâța ministri. *Nu trebue însĕ sĕ ignoreze, că țara este amenințată de o ruină finanțiară și economică apropiată, dacă nu va adopta o politcă care sĕ permită desvoltarea intereselor materiale.*

Românii și Universitatea fundului regiu.

(Urmare)

Universitatea, la care erau numai deputați sasi, la care a fost numai poporul săsesc representat, adecă numai minoritatea, eară maioritatea proprietarilor de loc nu, nici prin un singur deputat, în ședința ei din 22 August 1850 a hotărît următoriul:

Document de dotațiune.

Noi representanții celor unspreḑece cercuri săsești, Sibiiu, Sighișoara, Brașov, Mediaș, Bistrița, Sebeș, Cincu-mare, Cohalm, Mercurea, Nocrich și Orĕștie, ca legalminte întrunită Universitate-națională sub presidiul constituțional al comitetului națiunii săsești Francisc de Salmen, basați pre aceea, că averea, și așadară și averea națiunii în sensul §. 29 al constituțiunii țĕrii, și administrarea independentă a averii se ține de drepturile fundamentale garantate a fiecărei comune, precum și basați pre aceea, că în sensul legii comunale provisorie și în tenoarea constituțiunilor publicate ale altor țĕri ale monarchiei, națiunea fără îndoială are dreptul de a face arunc de cerc ori de țară pentru a ajunge un scop de asemene interes pentru dênsa și pentru stat, am adus, spre a întemeia o dotațiune corespunḑĕtoare pre sama institutelor gimnasiale evangelice-săsești, următoriul conclus unanim:

Considerând, că institutele scolare în genere sunt columnele principale ale esistenței și ale înfloririi fie-cărei societăți civice, că dară despre averea națională nu se poate mai cu scop și mai cu folos dispune, ca dacă aceea se întrebuințează spre ridicarea astorfel de institute; considerând că în înțelesul planului de organisațiune pentru gimnasiele și scoalele reale austriace, precum și în sensul principielor, publicate în archivul de legi al țĕrii despre organisațiunea afacerii scolare în Transilvania, în viitoriu gimnasiele numai atunci pot esista ca publice, dacă regulamentul lor intern este conform planului de organisațiune, ceea ce însĕ pretinde mijloace pecuniare însemnate; considerând că influința binefăcĕtoare a gimnasielor esistente până acuma pre teritoriele națiunei săsești asupra nobilitării moravurilor și cultivării poporului este de mult probată, și dacă numai unul din acelea s'ar șterge, sau s'ar negliga atunci aceasta ar sta în directă contraḑicere cu adevĕratele principii enunciate mai sus; considerând mai departe, că afară de aceste cinci gimnasii în unele capitale ale cercurilor au esistat până acuma și așa numite clase gramaticale, prin ale căror cassare, poftită de consistoriu, spesele de studii s'ar sporì foarte în sarcina respectivilor din acele locuri; considerând în fine, că afară de gimnasii trebue sĕ esiste și seminarie, a căror întreținere asemenea este de a se considera de o causă a națiunii, și ca o condițiune principală până acuma prea puțin prețuită a conservării rassei noastre și a întregei culture sunt scoalele poporale, facem și destinăm spre scopuri scolare următoarele dotațiuni consitoriului de confesiunea augsburgică (eforia superioară bisericească).

I. Spre ajutorirea de o potrivă a gimnasielor evangelice săsești publice esistente din Sibiiu, Sighișoara, Brașov, Mediaș și Bistrița, — a căror profesori, directori și consiliul scolar, concredut cu nemijlocita supraveghere și conducere au sĕ fie de confessiunea augsburgică, și ale căror regulament intern trebue sĕ consune cu regulamentul gimnasielor din archiducatul Austria de sub Enus, — se dau în fie-care an din averea națională săsască 25,000 floreni mon. convent. consistoriului evangelic, sau consiliului scolar superior evangelic cu scopul că fie-care din numitele cinci gimnasie publice capătă 5000 fl, monet. convent.

Spre ajutorirea tinerilor din următoarele cercuri consistoriale sau locuri, cari doresc a absolvì toate studiele gimnasiali se dedică stipendii de câte 150 fl. m. c. și anume:

a)	pentru	Orĕștie patru stipendii cu	600 fl.
b)	„	Sas-Sebeș opt stipendii cu	1200 „
c)	„	Mercurea patru stipendii cu	600 „
d)	„	Nocrich trei stipendii cu	450 „
e)	„	Ciucul-mare opt sipendii cu	1200 „
f)	„	Cohalm șase stipendii cu	900 „
laolaltă treiḑeci și trei stipendii cu . . .			4950 fl. m. conv

---

FOIȚA.

Clara sau Tapiseria.

De Féval.

(Traducere de D. P.)

(Urmare.)

„Deodată, auḑiră un mare sgomot, cineva lovea cu putere la poarta din afară. Estella recunoscù mâna stĕpânului și fù aproape de a leșina, atât îi fù spaima de mare; Dorimon îi propuse sĕ se așeḑe la pragul ușei și sĕ străpungă pe ori cine ar încerca sĕ între, dar Estella nu putea sĕ aprobe un asemenea proiect; lacrămile îi curgeau în abundenția și nu știa la ce sĕ se hotărască. In timpul acesta, servitorii alergaseră sĕ deschidă.

„Era în castelul lui Geronte o cameră singuratică, de groază căreia fugea toată lumea, era se ḑice visitată de spirite. O idee deodată lovì pe Estella care tărì pe Dorimon afară din salon.

Când întră senorul Geronte, femea lui sta cu picioarele la foc; îi intinse incitinel mâna spre a-i o sĕruta spre semn de bunăvenire; apoi, Geronte fiind obosit de călĕtorie, cei doi soți se duseră sĕ se culce.

„Dorimon fusese condus de Estella tocmai în camera teribilă; blĕstema în sufletul seu soartea care rupsese întrun chip așa de brusc un între patru ochi plin de farmec. Ca sĕ-și omoare timpul, voì sĕ visiteze mai cu deamĕnuntul această cameră de culcare ce i dedea o crudă întêmplare. Cea ce-i isbì vederile merită o descripțiune deosebită."

D. de Langel se oprì puțin acì spre a rĕsufla și-și aruncă privirile asupra publicului seu. Grosul auḑitorilor era destul de ascultător; doi personagii însĕ, cu capul plecat înainte, ochiul țintat pe cel cu povestea ca și cum ar fi voit a-i devora cuvêntul cum îl și ḑicea, făceau mai cu seamă onoare povestirei.

Unul era un tiner căpitan, celalalt de o oarecare vêrstă, cu înfățișarea grava și cât se poate de melancolică, purta uniforma regimentelor Artesiane cu însemnele locotonentilor-generali.

Amêndoi se sculaseră fără de voie și stau în picioare în mijlocul auditoriului așeḑat. Cavalerul răpit de un asemenea succes le făcu o gracioasă salutare și urmă adresânduse lor de preferință.

„Dorimon observă mai cu seamă o oare care tapiseriă minunat lucrată. Ea representă un salon gothic împodobit cu toate curioasele splendori obicinuite în timpii barbariei; în fund un foc mare de trunchiurî de arbori ardea în inmensul cămin, lângă gura căminului, un tinĕr pagiu și o castellană de o frumsețe deosebită se țineau, una în picioare în atitudinea spaimei, celalalt în genunchi și pronunciând fără sfială cuvinte de iubire. La ceealaltă estremitate a salonului, pe pragul unei uși între-deschise, apărea un cavaler de o taliă înaltă, purtând armătura completă; trăsurile sale aspre și neînduplicate erau și mai înrĕutațite prin mănie; privirea lui cădea neclintită asupra femei pe care o împetria. Pagiul nu vede nimic.

„Toate acestea erau înfățișate cu atâta artă, în cât Dorimon era uimit, așteptându-se aproape sĕ vaḑă spada cavalerului eșind din teacă-i de fer, capul tăiat al pagiului căḑênd pe covor, ear dama aceea târindu-se în genunchi și cerênd ertare în mijlocul plânsetelor. Poate că eroul nostru fu lovit de asemĕnarea ce înfățișă situațiunea pagiului cu a sa proprie. . . . ."

Fie întêmplare, fie mulțumire adresată atențiunei celui mai stăruitor dintre auḑitorii sei, D. de Langel, făcu cu ochiul la aceste din urmă cuvinte și trimise un ușor zimbet tênĕrului căpitan. Acesta devenise gânditor. Locotenentul-general, rece, nemișcat, acoperea pe povestitor cu o privire mai aspră.

„Orì care ar fi frumusețea unei tapiserii, reluă cavalerul, vederea ei nu odichnește de ostenelile unei ḑile. Peste o jumĕtate de oară, Dorimon se culcă îmbrăcat cum era. Era cufundat în primul seu somn, când un sgomot straniu îl deșteptă

Aceste stipendii le imparte respectivul consistoriu domestical, suplicele sunt de a se provedea cu o adeverinţă de inmatriculare a gimnasiului superior, tineri sĕraci de asemene cualificaţiune şi de asemenea diliginţă sunt de a se preferì. — Consistoriul domestical înaintează consistoriului superior un conspect special şi apoi se dispune solvirea din cassa naţională.

Dacă nu se insinuă concurenţi deajuns atuncia consistoriul dispune despre suma restantă în folosul studenţilor seminaristi din respectivele cercuri sau localităţi, şi, dacă nici de acestia nu sunt, în folosul seminarielor.

III. Spre ajutorirea de o potrivă a seminariilor instituinde în localităţile cu gimnasii se solvesc consiliului superior bisericesc 7000 fl. m. conv. anual din averea naţională.

IV. Spre ajutorirea seminaristilor şi anume în proporţiune egală la toate seminariele se sistemisează 40 stipendii, de câte 50 fl. m. conv. a căror sumă totală anuală cu 2000 fl. m. c. se dau din averea naţională consiliului superior spre a-i administra acelor consistorii domesticali, unde se află seminarii, şi prin cari au de a se conferì stipendiele de seminaristi.

V. Spre ajutorirea scoalelor poporale capitale din Orĕştie, Sebeş, Mercuria, Nocrich, Cincul-mare şi Cohalm se dau, cu susţinerea dreptului respectivelor consistorie domesticale de a statorì regulamentul acestor scoale între marginile planului ministerial, următoarele sume anuali sistemisate din averea naţională cosistoriului superior bisericesc, şi anume: 1, pentru Oreştie 1500 fl. 2, pentru Sas-Sebeş 2000 fl. 3, pentru Mercurea 750 fl. 4, pentru Nocrich 750 fl. 5, pentru Cincul-mare 1500 fl. 6, pentru Cohalm 1500 fl. la olaltă 8000 fl. m. conv.

VI. În fine spre ajutorirea astorfel de scoale poporale germâne misere, pre cari comunele nu le pot susţinea din propriele lor mijloace se solvesc anual 3050 fl. m. c. din averea naţională consiliului scolar superior spre întrebuinţare după plac.

VII. La toate institutele scolare amintite, dacă cer trebue sĕ fie admişi toţi elevii fără considerare la confesiunea şi naţiunea lor.

VIII. Cosistoriul bisericesc-scolar are sĕ redacteze în fie-care an un raport scolar detaiat, pre cum şi raţiociniul şi sĕ le împărţască consistoarielor domesticale.

IX. Sumele de dotaţiune specificate mai sus sunt de a se solvì spre scopurile indegetate din momentul, în care ambele casse naţionale vor înceta de a coperì spesele administaţiunii şi de a plătì aşa numitele continente, şi anume când se va începe noua organisaţiune a administraţiunnii politice şi justiţiale a ţĕrii; fiind că sumele acele, cari rĕmân apoi în cassele naţionale, le-am destinat numitelor scopuri scolare. — Şi este voinţa noastră firmă, ca toate dispuseţiunile de mai sus sĕ între în vigoare acurat astfel şi sĕ se susţină şi sĕ se observe totdeauna astfel, pre cum le-am statorit mai sus, la din contră sĕ se nulifice tot.

Dacă însĕ în viitor timpul şi impregiurările totuşi ar face de dorit ori de lipsă o parţială schimbare, atunci aceste suhimbări este ertat sĕ se facă numai prin consiliul bisericesc superior în înţelegere sau cu Universitatea naţiunii, ca organ legal al naţiunii întregi, sau eventual cu representanţii poporului săsesc de pre aceea vreme, ca succesori ai nostri, ceea ce însĕ se poate întêmpla şi hotărî sub espresa condiţiune, că sumele stătorite în acest document să se întrebuinţeze în mod corespundĕtor spiritului acestei dotaţiuni dară numai spre scopuri de scoală.

Acest document s'a redactat în douĕ esemplare, din cari după întêmplata aprobare prea înaltă, unul are sĕ se păstreze în archivul naţional, eară celelalt sĕ se intimeze spre păstrare onorab. consistoriu superior de confessiunea augsburgică.

Dat în Sibiiu din şedinţa noastră ţinută în 22 August 1850.

Universitatea naţională săsască transilvană.

Salmen m. p.,
(L. S.) comite naţion.
M. Fr. Arz m. p.,
notar.

La ordinul preaînalt al Maiestăţii Sale ces. reg. acest document de dotaţiune se prevede cu aprobarea principelui ţĕrii.

Viena în 16 August 1851.

Conte Leo Thun m. p.,
ministrul pentru culte şi instrucţiune al Maiestăţii
Sale ces. reg. apostolice.

Nu chiar un an după aceea, când toată monarchia era în stare de asediu, guvernul nemţesc absolut din Viena aproabă acest act de dotaţiune, acest act de flagrantă violare şi temerară usurpare a dreptului de proprietate a maiorităţii locuitorilor nesasi din fundul regesc.

Vocile, dorinţele, umilitele petiţiuni ale românilor Universitatea le-a nesocotit cu totul. Astfel sasii singuri şi nici controlaţi au făcut cu venitele averii comune ce le-a plăcut.

În anul 1867 Ungaria ajungĕnd eară la constituţiunea proprià, universitatea încă a trebuit sĕ treacă prin un nou stadiu de organisaţiune. A trebuit din nou sĕ cojască pelea.

Începutul s'a făcut prin regulamentul s'au statutul provisoric Wenkhaimian din 1869 al minitrului de interne, statorind că fie-care locuitor din oraşele fundului regiu, care posede avere în preţ de 300 fl. v. a., are dreptul d'a vota la alegerea deputatului la universitate.

Această statorire a fost una din acele disposiţiuni, cari se apropia la formarea adevĕratei base, pre care se poate după adevĕr şi dreptate întemeia representarea fidelă a tuturor locuitorilor proprietari la Universitatea fundului regiu.

Chiar şi pre această basă necorĕspundetoare încă, vedem deja oraşele şi scaunele Orĕştiei, Sebeşului şi al Mercurei în adevĕr representate la universitate prin deputaţi vrednici şi devotaţi causei.

În anul 1874 s'a făcut cunoscuta şi curioasa lege electorală dietală. Eară guvernul din Pesta, fie din uşorinţă orientală, fie din calculaţiune, însĕ la toată întêmplarea greşit şi cu nedrept a designat această lege de basă pentru viitoarele alegeri şi a deputaţilor la Universitate.

În anul 1876 s'a sancţionat art. de lege XII; prin care s'a spart vechia unitate a fundului regiu, eară Universitatea remânĕnd pre viitor o simplă eforià administratoare a averii; şi pre basa §. 9 al acestei legi guvernul provoacă Universitatea a lucra operatul despre împărţirea şi arondarea cercurilor electorale, şi despre modalitatea alegerii deputaţilor la Universitate.

În 23 Octomvre 1876 s'au deschis şedinţele Universităţii convocate spre acest scop de comitele Friedrich Wächter încă tot pre basa statutului provisoric din 1869.

Pre această basă aflăm că românii au putut fi acolo representaţi prin Iacob Bologa şi Dr. Stefan Păcurar din oraşul şi Ioan Rus şi Visarion Roman din scaunul Sebeşului; Eliă Măcellar şi Ioan Hannia din scaunul Mercurei; Dr. Avram Tincu din oraşul şi Iosif Orbonaş din scaunul Orĕştiei, şi Dr. Nicolau Popu din oraşul Braşov.

Pentru lucrarea acelui operat s'a ales o comisiune de 11 membri, între cari români: Bologa Dr. Tincu şi Hannia.

În şedinţa din 6 Novembre 1876 o parte a operatului acestei comisiuni, comitele săsesc Wächter nu o admise la pertractare, pentrucă, enuncià Wächter, comisiunea a trecut hotarele chiemării sale, pentru că partea primă a operatului representaţiunii adresânde ministrului, conţine recriminaţiuni contra guvernului şi a legislaţiunii, şi pentru că supune unei critice urîcioase modul legifererii al art. de lege XII sancţionat; şi astfel a trecut preste competinţa legală a acestei Universităţi.

Minoritatea română a comisiunii a presentat propunerea s'a separată.

La pertractarea celorlalte douĕ părţi admise ale operatului, deput. Dr. Păcurar, combate acel operat, pentru că escluderea dela alegerea deputaţilor la Universitate a comunelor dominielor Sĕlişte Tălmaciu şi Bran este nedreaptă; şi propune:

Onorab. Universitate sĕ binevoiască pre basa §. 9 art. de lege XII din 1876 a conclude:

Înaltul ministeriu reg. ung. sĕ binevoiească a face pre cale legislatorià paşii de lipsă pentru schimbarea §-lui 8, litera d, care stătoreşte dreptul d'alegere dietal drept condiţiune pentru dobândirea dreptului electoral activ, şi pentruca că condiţiunile de alegere de odinioară sĕ între în vigoare de lege.

Se pricepe, că nici această propunere, nici votul minorităţii, nici modificările propuse de români la desbaterea specială nu s'au primit. (Va urma,)

Varietăţi.

* (Cas de moarte). Eri ne-a sosit dureroasa ştire că advocatul **Georgiu Secula,** bărbat bine meritat pe toate terenele vieţei nostre publice a rĕposat în Deva.

* (Advocaţi noi.) D-ni Dr. Pompiliu Isac din Sebeş în 1. şi Dr. Vasiliu Preda din Sibiiu în 2 Novembre a. a. a depus în M. Oşorheiu censura pentru advocatură. Le dorim succes pe această carieră.

* (Societatea junilor universitari din Cluş *„Iulia“*) după o telegramă a diarului „Gaz. Trans.“ fu disolvata eri pe calea oficioasă. Averea ei toată se va administra de casina romană. Machinaţiunele contră acestui asil pentru cultivarea în limba şi literatura maternă a tinerilor nostri universitari din Cluş, se vede că au învins şi noi cu adêncă măchnire luăm notiţă despre acest fapt, cu care se înmulţeşte numĕrul cel de altmintrenea destul de mare a persecuţiunilor ce indurăm pe toate terenele.

* (Convocare). P. T. D-ni membri ai comitetului central al „Reuniunei învĕţătorilor dela scoalele române din districtul Sighişoarei,“ anume: Preşedinţii despărţĕmintelor tractuali din protopresbiteratele: Sighişoara, Mediaşi, Têrnava superioară şi Têrnava inferioară: Învĕţătorii Ioan Rondolean învĕţător primar în Daneş, Nicolau Muntean inv. în Saschiz, Ioan Oprea inv. în Laslea mare, Emanuil Florea inv. în Criş, Nicolae Bucşa inv. în Zoltan, Nicolae Serb învĕţător în Seleuşul mare, Teodor Ventilă inv. în Suplac şi George Fleşteu inv. în Deag, se invită prin aceasta a se presenta la şedinţa ordinară ce se va ţi-

---

cam spĕriat: s'ar fi dis un sgomot de lanţuri; se ridică pe jumĕtate şi întinse urechia: nu se mai audia nimic, nimic decât ultimele lovituri ale medului noaptei sunĕnd vechiul orologiu din turn. Dorimon percurse camera cu o privire neliniştită. Luminarea se stinsese, dar lumina lunei, pătrundĕnd prin douĕ largi ferestre, cădea pe tapiserie. Eroul nostru dede un ţipĕt de surprindere şi spaimă.

„Luna îi arăta, în adevĕr, un spectacol supranatural, neaudit! personagiele brodate pe tapiserie schimbaserĕ locul; drama mersese înainte, ameninţarea se împlinise. Castellana îmbrăcişa genunchii cavalerului, pe când acesta, respingĕnd cu o mână pe femeea sa, împlânta cu cea alaltă lunga sa spadă în sînul pagelui triutit; valuri de sânge ţîsnind din rană, curgeau pe pământ.......“

Locotenentul-general scoase o esclamaţiune înăbuşită.

Căpitanul, care l ţinea din ochi de câteva minute, aşedat astfel ca sĕ nu fie vĕdut de dênsul, încruntà sprânceana şi privì pe D. de Langel într'un chip ameninţător. D. de Langel, cu gândul la povestirea sa, nu băgà de seamă această privire.

„Eată, ce vĕdu Dorimon, urmă el, dând vorbei sale toată îngânfarea putincioasă, 'mi voiu aduce totdeauna aminte că pĕrul i se sburlia în cap, când îmi spunea aceste întêmplări. Vedenia fu reală; Dorimon nu era om a lăsa sĕ fie stêpânit de o zadarnică teamă. Ce era îndĕrĕtul acestor aparinţe? Ce erau acele personagii noi? Tapiseria era oare dină? Sau Dorimon visase aceasta schimbare fusesse produsă prin vre-un joc mecanic sau trebue sĕ credem în magic“?

„Ve spun istoria aşa cum am cumpĕrat'o. Dorimon, silit a se departa înainte de a se face diuă, pentru a nu compromite pe Estella, nu se mai întoarse vre-o dată la castelul lui Geronte.“

— Ei bine! dar desnodămêntul? diserĕ toţi.

— Ce s'a isprăvit?

Acela nu era un suces, din contră.

— Nu ne vei spune cel puţin numele personagiilor? întrebară doi duci şi trei comitese.

D. de Langel îşi ascunse ciuda şi chemà pe buza sa un zimbet. Tocmai deschidea gura spre a se scuza sau a rĕspunde, când se simţì strêns de ambele braţe de o dată: la dreapta era tinĕrul căpitan; la stânga locotenentul general.

— Nici un cuvênt, te opresc! dise acest din urmă cu o voce înceată.

— Dacă-mi vei pronuncia numele, murmură celalalt, îţi vĕrs crerii!

Figura cavalerului arăta în momentul acesta cea mai mare încurcătură.

— Domnilor, gângănì el n'am onoarea de a înţălege.....

— Voi fi la dta mâne la noauă oare, reluă căpitanul care se perdu îndată prin mulţime.

Generalul întoarse călcâiele aruncând aceste cuvinte.

— Mâne la opt oare.

— Haide, cavalere, dicea adunarea în cor, vom fi discreţi; spune-ne numai adevĕratele nume ale lui Geronte,..... Estella..... şi Dorimon!

— Ertaţi-me, aceasta e o datorie de delicateţă...... Nu pot, rĕspunse D. de Langel zăpăcit.

— Apoi, ai început sĕ scadi prea scumpule! strigară; istoria dtale n'are nici o noimă, şi ceea ce e mai mult e nesărată făr de cap, făr de picioare!

— Adevĕrul e că cavalerul ne povestea ceva mai frumos altă dată, conchise căscând, însuşi gasda.

Nefericitul Langel se plecà sub această suprema sentinţă: ea era înmormêntarea renumelui seu de narator. Cât mai ţinu seara, şedù de o parte, trist; când fu se plece, percurse cu privirea diferitele grupe; misteriosii sei înterlocuitori periserĕ.

— Ce dracu au cu mine oamenii acestia? se întrebă el înturnêndu-se la modesta-i locuinţă. Tot inventând nu cumva voi fi dat peste adevĕr, din întêmplare? Aşi fi prea nenorocos!

(Va urma.)

nea Joi în 6 Decembre a. c. v. la 10 oare a. m. în edificiul scoalei române din Sighişoara.

Obiectele de pertractare vor fi:

1. Rectificarea listei generale a membrilor ordinari ai Reuniunei.
2. Cestiunea încassărei tacselor de membri.
3. Cestiunea despărţemintelor din cari se compune districtul.
4. Staverirea materialului şi a temelor ce sunt de a se pertracta în despărţĕminte.
5. Curenţii.

Sighişoara în 22 Novembre st. v. 1884.

Ioan Munteanu,
vice preş. reuniunei.

* (Postal.) Cu prima Decembre a. c. s'a deschis oficiu postal în comuna Ghimbav (comitatul Braşovului), care stă în legătură cu oficiul postal din Sibiiu — Făgăraş — Braşov.

Acest oficiu postal este autorisat a transporta epistole, pachete, ramburse postale până la 200 fl. şi mandate postale.

Mersul.

Pleacă din Sibiiu	7 oare	30	m. a. m.
Soseşte în Brad	9 „	45	„ „ „
Pleacă din Brad	9 „	55	„ „ „
În Avrig stă 5 minute.			
Soseşte în Porumbacul inf.	11 oare	15	m. a. m.
Pleacă din Porumbacul inf.	11 „	25	„ „ „
În Arpaşul inferior stă 5 minute.			
Soseşte în Ucia inferioară	1 oară	10	m. d. a.
Pleacă din Ucia inferioară	1 „	30	„ „ „
În Sâmbăta stă 5 minute.			
Soseşte în Făgăraş	4 oare	5	minute după ameaḑi.
Pleacă din Făgăraş	6 „		seara.
Soseşte în Şercai	7 „	30	minute seara.
Pleacă din Şercaia	7 „	40	„ „
Soseşte în Vlădeni	10 „	40	„ noaptea.
Pleacă din Vlădeni	10 „	50	„ „
În Codlea stă 5 minute. În Ghimbav stă 5 minute.			
Soseşte în Braşov la	2 oare	25	minute dimineaţa
Pleacă din Braşov la	4 „	30	„ d. am.
În Ghimbav stă 5 minute. În Codlea stă 5 minute.			
Soseşte în Vlădeni	8 oare	5	minute seara.
Pleacă din Vlădeni	8 „	15	„ „
Soseşte în Şercaia	11 „	15	„ noaptea.
Pleacă din Şercaia	11 „	25	„ „
Soseşte în Făgăraş	12 „	55	„ „
Pleacă din Făgăraş	1 „	35	„ „
În Sâmbăta stă 5 minute.			
Soseşte în Ucia inferioară	4 oare	10	minute dim.
Pleacă din Ucia inferioară	4 „	20	„ „
În Arpaşul inferior stă 5 minute.			
Soseşte în Porumbacul inf.	4 oare	5	minute dim.
Pleacă din Porumbacal inf.	4 „	15	„ „
În Avrig stă 5 minute.			
Soseşte în Bradu	7 oare	35	minute dimineaţa.
Pleacă din Bradu	7 „	45	„ „
Soseşte în Sibiiu	10 „	10	„ „

* (Dra Agatha Bârsescu). Cetim în „Telegraful.“ Tênĕra artistă română urmează a secera admiraţiunea streinilor; avem dinainte-ne un numĕr de ḑiare germane, care vorbesc cu entusiasm de eminenta artistă astfel, eată ce cetim în unul din ele: „Un talent eminent, o voce minunată, silinţa şi studiul serios sunt de sigur frumoase atribute pentru o preoteasă a Melpomenei. Din nefericire, nu avem astăḑi multe artiste, care sĕ se bucure de toate aceste calităţi şi, între cele puţine cea mai bine înzestrată e fără îndoeală d-ra Agatha Bârsescu. In timpul nostru de realism e o adevĕrată minune când mai întêlnim o artistă, care sĕ ne dea cuvintele autorului aşa cum el le a înţeles. D-ra Bârsescu are un frumos viitor şi sperăm că artista română va şti sĕ câştige inimile şi spiritul tuturor germanilor.“

Asemenea omagii ne încălḑeşte inima şi ne fac o datorie din plăcerea de a le comunica cetitorilor noştri.

* (Armata Portugesă.) Cetim în „Adevĕrul“ Portugalia 'şi dă în aceste momente toate silinţele pentru a-şi mări armata, până la 120.000 oameni.

Numĕrul regimentelor de infanterie va fi urcat până la 36, dintre cari 12 de vênători, cu un efectiv de 99.504 oameni. Regimentele sunt de câte 3 batalioane avênd fie-care câte 2 companii. Vor fi ḑece regimente de cavalerie, cu un efectiv total de 6.779 oameni şi cu 5800 cai.

Efectivul artileriei va fi de 10.175 oameni, 264 tunuri de câmp repărţite ast fel: 3 regimente de artilerie cu cai, 1 regiment de artilerie de munte, 2 regimente de cetate. Trupele de geniu formează un regiment cu 2052 oameni.

Armata colonială nu este coprinsă acì.

Aceasta armată ar fi într'adevĕr însemnată; sĕ nu uităm însĕ că Portugezii sunt foarte dispuşi se mărească lucrurile.

Ast fel, când vorbesc de o revistă la care au figurat o mie de cai, ei ḑic:

— Am asistat la defilarea unei cavalerii formidabile, erau patru mii de picioare de cai.

* (Espulsiuni din Francia.) „L. Intrasigeant“ anunţă că espulsiunea streinilor vinovaţi de a fi republicani urmează sub un regim ḑis republican.

Din ordinul D lui Waldeck Rouseau, prefectul poliţiei a espulsat din Francia pe doi streini fiind că făceau „propagandă sediţioasă“

O espulsiune se va face de asemenea în departamentul Saône-et-Loire, unde unul din acesti streini îşi permite sĕ agite o populaţiune de 625,000 locuitori.

* (Incendiu.) — Se anunţă din Smirna că un incendiu a distrus marele teatru din acest oraş, precum şi magasinele de îmbrăcăminte ale actorilor conţinênd costume de tot felul şi nenumĕrate decoruri.

Perderile sunt foarte mari.

* (Un incendiu mare la Galaţi.) Cetim în „V. N“. Astă noapte pe la oarele 4, în strada Traian, a isbucnit un foc îngrozitor, care împrăştiase spaima în sufletul tuturor celor cari locuiau prin vecinătate. Focul a început de la nişte spirt ce-l avea d. Braunstein, şi a prefăcut în cenuşă douĕ pĕrechi de case, şi o fabrică de făină cu trei etage a dlui Hristoforato. Groaza era mare, de oare-ce un vênt nemilostiv reicia flăcările în susul cerului, ear de acolo plecau bucăţi de scântei şi bulgari aprinşi, cari se împrăştiau prin tote păţile şi se depuneau pe acoperemintele caselor de prin prejur. Era patru oare dimineaţă când toată lumea dormea, şi lipsa de braţe de ajutor a făcut ca focul la început sĕ ia proprorţiuni mari, şi sĕ nu cruţe nimic din tot ce se afla în preajma lui. Câmpul de acţinne a acestui element înfricoşat se întinse aşa de tare în cât toată lumea începuse sĕ-şi scoată bagajele pe afară. Şi am vĕḑut oameni bĕtrâni şi tineri, femei şi copii cuprinşi de vârtejul spaimei, cum alergau desculţi plângênd şi văitându-se.

Dacă ploaia de pe seară n'ar fi mai udat acoperemintele caselor, apoi toată strada Traian s'ar fi consumat. Am vĕḑut asemenea în ogradă un morman de mangal care din fericire n'a luat foc. E de condamnat din toate punctele de vedere a ţine în mijlocul oraşului atâta cantitate de cărbuni de pămênt, căci de se aprindeau, apoi nici apa nu'i mai stingea.

„Pompierii şi soldaţii, chemaţi în ajutor, s'au purtat ca nişte voinici. Numai acestor flăcăi plini de curagiu şi de inimă se datoreşte localisarea focului, şi trebue sĕ spunem că iam vĕḑut aruncându-se acolo unde era focul mai mare fără a da îndĕrĕt un singur moment.

„Perderile sunt simţitoare. Ele se resfrâng mai cu seamă asupra dlui Braunstein şi fraţii Hristoforato. Nu cunoaştem esact la ce cifră se ridică pagubele suferite, dar putem spune că fabrica fraţilor Hristoforato a fost asigurată la societatea Dacia România pentru suma rotundă de 300,000 franci.“

* (O nouă foiţă) de doi decimetri a apărut în capitala României: „Imparţialul.“

* (Un efect ciudat al trăsnetului). La Almshouse în comitatul Eriè, în Statele-Unite, se află o doamnă anume Maria Seleye, al cărui cas este o enigmă pentru ştiinţă.

Intr'una din ḑilele din vara trecută în timpul unei furtuni această doamnă se afla pe pragul uşei locuinţei sale, la Sardinia, când de odată fu trântită la pămênt de trăsnet. Ea rĕmase leşinată o oară. După câte-va ḑile, se plânse că are dureri înţepătoare la braţul stêng. Se chemă un medic, care strângênd braţul cu putere în partea dureroasă, simţì supt epidermă un corp metalic. Făcênd o tăetură, scoase un ac de împletit. A doua ḑi, doamna Seleye simţì, o asemenea durere şi la braţul drept, din care medicul scoase un ac de cap. Dela această epocă patruḑeci şi şeapte ace de cusut sau ace cu gămălie fură scoase din braţe sau din alte părţi ale corpului bolnavei. Ceea ce este mai estraordinar este, că dna Seleye n'a avut nici odată mania pe care o au oare care persoane din secsul ei d'a înghiţì ace s'au alte mici obiecte metalice. Medicii ḑic că această cantitate de obiecte ascuţite n'au putut se treacă din organele digestive în carne fără a produce lesiuni grave.

Pare deci sigur că trăsnetul i-a băgat în corp aceste diferite obiecte. Nu este fluid mai subtil şi mai capricios ca electricitatea.

* (Poliţia Franceză.) Francia are actualmente 20.533 gendarmi şi 12.984 comisari şi agenţi de poliţie.

După cifrele oficiale, în timpul anului care a trecut ei au prins 188.330 făcĕtori de rele. Afară de acestia ei n'au putut prinde un numĕr de 56.333.

* (O nouă esposiţiune.) Societatea internaţională de electricitate a hotărît sĕ deschidă o esposiţiune de electricitate în cursul lunei Ianuarie 1885.

Această esposiţiune are de scop, nu numai de a presenta aparatele cari presintă un caracter de novaţiune şi de a aduna descoperirile şi perfecţionările dobândite până în present, dar încă de a resuma progresele realisate prin mijlocul conferinţelor ce se vor face de către învĕţaţii cei mai ilustri şi electricianii cei mai de frunte.

Această esposiţinne, care va ţine puţine ḑile va fi stabilită la observatorul din Paris.

* (*Bibliografie.*) Au apărut şi se află de vênḑare în „Tipografia archidiecesană, Sibiiu“ **Calindariul archidiecesei pe anul comun 1885.** Anul al treiḑeci şi patrulea, cu următoriul cuprins: Cronologie. Calendariul (julian şi gregorian cu însemnarea esactă a Evangelielor şi glasurilor de peste an). Pătrarele luniilor. Genealogia casei domnitoare. Regenţii europeni. Serviţiul postal şi telegrafic. Tacsa de timbru pentru poliţe şi documente. Mĕsurile nouĕ şi vechi. *Şematismul bisericei ortodocse-orientale române* din Ungaria şi Transilvania. Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria. — *Partea literară.* — Odată şi aḑi (contraste). Baba (poveste). Notiţa pentru preoţi. Poesii. Cuvinte bĕtrineşti. — Conspectul sĕptĕmânilor. Însemnarea têrgurilor. Catalogul cărţilor tipografiei archidiecesane.

— „*Călendariul Aurorei*“ pre anul ord. 1885, urmat de Almanachul Aurorei cuprinde:

Calendariul. — Date Cronologice pe anul 1885. Cronologia. Calendariul iul.-greg. Meteorologie; Fasele lunei. Schimbările timpului. Semne de timp etc. Têrgurile (după datele oficioase cele mai din urmă.) Indreptariu financiar. Serviţul postal. Serviţul telegrafic.

„Almanachul Aurorei.“ „Fata din Sĕlişte, illustraţiune). Puiu (legendă) de Carmen Sylva. — Crişanul. Amintire din bĕtrâni. de George Sima. — Vulturul, Simbol al Romei vechi (illustr.) — Zoe. Novelă originală de V. R. Buticescu. — Capela (Poesie) de Iason Biano. — Logodnica lui Petre. — Viorele d. Gh. Teutu din drama istorică Berchea. — Cântecul din jocul „Hora“. — „Partea umoristică.“ Ruşinea în cismă (cu illustr.) — Discursul unui orator. — Cam târḑiu (cu illustr.) — Care e sexul debil? — Lene motivată cu (illustr.) — Un muschetariu gascon. — Lecţiuni de dans. — Medicina sigură (cu illustr.) — Scurt şi cuprinḑĕtoriu. — Despre femei. — Revedere (cu illustr.) — Un pacient recunoscĕtoriu. — De ce nu se mărită. — Servitoarea nescârboasă. — „Publicaţiuni.“

Preţul cu porto francat e *30 cr.* v. a.

* *Calendariul Pedagogic* pre an. ord 1885 urmat de Almanachul reuniunei Mariane cuprinde: toate că în „Calendarul Aurorei.“ — mai departe:

„Almanachul Reuniunei Mariane.“ — Însemnătatea desvoltărei sêmţului estetic în educaţiune şi mijloacele referitoare spre ajungerea acestui scop, de Clement Grivase înveţător. — Reuniunia Mariană. Comitetul Reun. Mariane. — Basiliu Nascu (biografia şi portretul). — Poesii: — Stelele (d. Staub.) Copilul şi fringila, (d, Herman Lohse). Ciocârlia (d. Adolf. Klauwel). Pisica şi rondunica (d. Robert Reinich). Odichna de Dumineca (d. Fr. Bucker). de Ioan Macaveiu. — Ghicituri de G. Cosbuc. — Ce poate face scoala poporală pentru lăţirea culturei pămêntului în acest ţinut? Disertaţiune de Mihai Domide înveţătoriu. — Industria domestică, însemnătatea ei, — ce? şi cum ar fi a se propune din aceasta în scoalele noastre poporale? de Iuliu Popu înveţătoriu — În cât poate înveţătoriul şi afară de scoală contribuì la înaintarea culturală şi materială a poporului. Tractat de Ieremie Şorobetea învĕţătoriu.

„Varietăţi.“ Cum se remunerează disciplina rigorosă? — Tee eftină. — Datină curioasă. — Cea mai mare carte din lume. — Cea de întâiă pĕrucă. — O minciună domnească pedepsită domneşte. — sinceritatea rară. — Desvoltarea conceptului „nedreptate.“ — Cum se cunosc temperamentele? — Friederic Wilhelm IV. regele Prusiei şi înveţătoriul sătesc. — „Publicaţiuni.“

Preţul cu porto francat e *40* cr. v. a.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 29 Noemvre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	123.90	113.40
Renta de aur ung. de 4%	95.30	95.25
Renta ung. de hârtie	90.15	81.50
Renta de aur austriacă	104.05	103.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	98.20	90.05
Galbin	5.78	5.77
Napoleon	9.76	9.75
London (pe poliţa de trei luni)	123.15	123.25

Nr. 162. [943] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învětătoreşti la scoalele confesionale gr. or. în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Turdei, se escrie concurs cu termin pănă la *20 Decembre a. c. st. v.*

1. Sânt-Michaiu, cu salariu anual de 150 fl. v. a., ear pentru servițiul de cantor 50 fl.

2. Agriş, cu salariul anual de 120 fl. v. a.

Suplicile de concurs instruite în sensul legilor în vigoare, sunt a se subşterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în Turda pănă la terminul de mai sus.

Turda, 20 Novembre, 1884.

În conţelegere cu comitetele parochiali.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Turdei. **Ioan Reou,**
adm. ppresb.

Nr. 794. [942] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de a III-a clasă Roadeş, protopresbiteratul Sighişoarei, se escrie concurs cu termin *de 30 ḑile dela prima publicare* în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt:

1. Casa parochială cu două încăperi, cu edificatele necesarie economice de peatră în stare foarte bună, grădină de pomi şi de legumi;

2. dela 32 familie române câte una ferdelă de grâu s'au cucuruz sfârmat şi câte una ferdelă de ovĕs, după mĕsura veche.

3. dela 18 familii neorustice câte una ferdelă de cucuruz sfârmit, mĕsura veche;

4. pănă la eruarea unei porţiuni canonice despre care sunt bune prospecte, — folosirea a două lunci cu product de 6 cară de fên;

5. un loc de arătură cu productul de un car de cucuruz;

6. dela 25 familii câte o ḑi de lucru cu carul şi dela 25 familii câte o ḑi de lucru cu palmele;

7. lemnele de foc necesarie;

8. venitele stolari, — cari toate la olaltă dau suma de 255 fl. v. a.

Cei ce voesc a competa la această parochi, sunt poftiţi a-şi aşterne suplicele lor, instruite în sensul prescriselor Statutului organic şi al regulamentului pentru parochii cu documentele necesarie la oficiul protopresbiteral subscris, sub durata terminului prememorat.

Sighişoara, 10 Novembre, 1884.

In conţelegere cu concernintele comitet parochial.

Oficiul protopresbiteral român ortodocs oriental al tractului Sighişoarei.

Demetriu Moldovan,
adm. protopresb.

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încărunţire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal în Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bistrița:* Fried. D. Hzerberth, farmacist. *Cluş*: Nicolau Scéky, farmacist. *Feldioara:* Wilhelm Schneider, farmacist. *Aiud:* Iosef Oberth, farmacist. *Praid:* A. Weber, farmacist. *Székely-Kercsztur* Fr. Ios. Jaeger, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale pentru frumseță din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 35

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuința şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Vênḑare totală.

Prăvălia de sticlă şi porcellan din piața mică, Nr. 24, rĕmasă după rĕposatul **Ludwig Eggert** se va închide.

Toate marfele ce se află acuma în ea, precum **sticlă, porcellan, obiecte de lucs,** şi alte mărunţişuri nearticulate se vor vinde cu prețuri scăḑute.

Se aduce la cunoştinţă publică şi împregiurarea că vênḑarea trebue sĕ se isprăvească pănă la **sfêrşitul lui Ianuarie,** se roagă deci On. Public a-şi acoperì trebuinţele de timpuriu, pănă când se mai poate alege printre obiecte.

Oarĕle pentru vênḑare 9—12 înainte de ameaḑi şi 3—6 după ameaḑi.

Sibiiu, 12 Novembre 1884.

Administrațiunea lăsământului.

[938] 3—3

Zambach şi Gavora.

Fabrica de vestminte şi recuisite bisericeşti

de rit catolic şi grec. [928] 5—30

în Budapesta, strada Vaţului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, şi pentru societăţi industriale (şi pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelniţe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărţi de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor convenì, se vor schimba cu altele.

Ofert.

1000 dărabe cârpe pentru dame, în cele mai frumoase colori, şi adecă, roşu, alb, lila, sur, negru, vênăt, turcesc, din lână de Berlin de calitatea cei mai fină pe lângă garanţie, se vor vinde din causa părăsirei intreprinderei pentru preţuri ne mai pomenite de eftine, şi anume o bucată

cu 1 fl. 20 cr.

Cine voeşte sĕ aibă o cârpă frumoasă şi bună fină şi mare, şi totodată eftină, acela sĕ se grăbească a-şi comanda, **căci lâna brută în sine de două ori este mai mult vrednică, ca cârpa lucrată.**

Se mai află 850 de bucăţi.

Plaiduri de călĕtorie

teribil de mari şi groase, ţĕsute din cea mai bună materie, model englesesc elegant, şi adecă: brunet, sur cu franse groase colorit mestecate. Fiind ele teribil de lungi şi late, pot servì ca haine de îmbrăcăminte, cuverte de pat, şal de dame şi după folosire de 20 de ani, poate face omul din ele două rênduri de haine elegante, astfel cruţa omul palton, mantea de ploaie sau roc. I. calitate pe bucată numai **fl. 5.50.** II. calitate **fl. 4.50.**

Mai departe 370 de dărabe.

Materie de haine pentru domni Cheviot-Diagonal.

pentru sesonul de toamnă şi earnă, din lână fină ţesută, din cele mai nouă colori, netedă şi îndesată, calitatea cea mai bună, sur, negru, vênĕt, verde-oliviu şi negru, palton, nădragi şi gilet pentru ori şi cine numai **fl. 6.50.**

Model de stofă nu se trimite nimĕrui.

Pentru valoarea calităţii fie cărui dărab singuratic primesc eu rĕspunderea, şi cui nu-i place, 'şi primeşte îndată banii. În provincie se vor face espedările prin rambursă.

Adressa: **Rabinovics,** agentură de mărfuri din lână de oaie,
Viena, II., Schiffamtsgasse 20. [944] 1—4

Neîncungiurat de lipsă la economia de vite.

Pravuri de Transilvania pentru cai şi vite cornute.

Pregătite din cele mai aprobate mijloace de casă, corespunḑĕtoare relaţiunilor noastre economice şi puseţiunei ţĕrei noastre, cari atât ca mijloc de cură, cât şi ca mijloc preservativ nu ar trebuì sĕ lipsească la nici un econom adevĕrat.

Pentru cai.

Contra ciumei, şoreceilor şi altor boale periculoase, precum: catarhoea organelor de respiraţiune, catarhoea de stomach, nemistuire, colică, tusă, marasma (Abmagerung) preste tot, contra celor mai decidĕtoare boale; mai departe servesc pravurile acestea la cal spre crescerea frumoasă şi l susţin sănĕtos şi înfocat.

Pentru vite cornute.

Contra deosebitelor aprinderi şi alte boale, precum: flatulentia şi colică, mai departe la vaci, dacă dau lapte puţin şi slab, contra marasmei (Abmagerung) contra apetitului perdut şi cu deosebire la vitele de îngrăşat.

1 pac. à 1/4 Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à 1/2 Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru oi.

Un obiect neapĕrat de lipsă în economia raţională de oi, preparat din cele mai aprobate şi practice mijloace de casă, cel mai bun mijloc de cură şi preservativ contra boalelor epidemice, cari domnesc mai adese ori, precum: Genuriu vermele de plămênă (Lungenwurm), călbează, clorosea (Anaemie Bleichsucht), tusă, diarhoea, bubat (vĕrsat) mai departe restitue apetitul perdut şi vindecă toate boalele de stomach şi a organelor din lăuntru ş. a. m.

1 pac. à 1/4 Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à 1/2 Kilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvania pentru rîmători.

Cel mai aprobat mijloc de cură pentru rîmători. Curează diarhoea, colica, branca, precum şi feliurite aprinderi. — E de mare folos şi pentru rîmătorii de îngrăşat, fiind-că face apetit şi tot odată şi îngraşă.

1 pac. à 1/4 Kilo 30 cr. v. a.
1 pac. à 1/2 Kilo 60 cr. v. a.

[708] 10—10

Depositul principal de espediţiune la
Albert Wachsmann,
apotecar în Borgo-Brund. (Transilvania).

Mai departe în deposit: în **Sibiiu, Cluş, Alba-Iulia** şi **Sighişoara** la J. B. Misselbacher sen., în **Bistriţa** la A. Kollmann, în **Deva** la Apotecar Josef Fr. de Nádasch.

Chihlibariu

prima-imperial.

Preţul din întêmplare scăḑut al materialului brut me pune în posiţia de a scădea preţul **cigaretelor de chihlibariu** pănă la 50 %. Amatorilor li se dă deci ocasiune de a-şi procura cigarete din acest material scump pe preţuri ne mai pomenite.

Cigarete 10 cm. lungi în loc de 10 fl. **numai 4 fl. — cr.**
„ 8 cm. lungi în loc de 5 fl. **numai 2 „ 50 „**
„ 7 cm. lungi în loc de 4 fl. **numai 2 „ — „**

Cilindre după fason oriental 20% mai mult.

Cigarete pentru sugări 10 cm. lung în loc de 12 fl. **numai 6 fl.**
„ „ „ 8 cm. lung în loc de 8 fl. **numai 4 „**
„ „ „ 7 cm. lung în loc de 6 fl: **numai 3 „**

Tóate sûnt aşeḑate în o cutie învĕlită în piele Chagrin.

Espedarea se face pe lângă trimiterea preţului, sau cu rambursă. Comisiuni preste 10 fl. franco. Din considerarea marei fluctuaţiuni a preţului materialului brut sunt rĕspunḑĕtoriu numai pentru obiectele aflătoare gata. Observ că garantez soliditatea şi calitatea mărfurilor, şi ce nu ar convenì, sĕ se retrimită pre spesele mele şi eu voiu reîntorna preţul trimis franco.

[919] 6—6

W. Henn,
Viena, X. Dampfgasse II.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 139 Sibiiu, Marți 27 Novembre (9 Decembre) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Românii și Universitatea fundului regiu.

(Urmare.)

În contra concluselor din ședințele acestei adunări generale, toți membri români în unanimitate au înaintat următorul vot separat, pre care-l reproducem aici în original.

Onorab. Universitate! În contra coucluselor Universității din 6 Novembre 1876 Nr. 813/876 predăm din motivele espuse următorul

Vot separat.

Articulul de lege XII din a. c. dispune în §. 3 și 4, ca averea celor 11 cercuri ale fundului regiu, cât și a șeptelor județe este esclusiv menită numai spre scopul de cultură și numai spre acest unic scop este Universitatea ca „eforiă culturală,“ îndreptățită de a întrebuința această avere.

Asemene dispune tot acest articlu de lege în §. 5, că proprietatea averii remâne prin această lege neatinsă.

Din aceste două momente legali adecă: scopul averii și proprietatea averii urmează cu necesitate logică, că elaboratul adus la conclus de către majoritatea Universității în ședințele din 6 Novembre a. c. este un act:

Întâiu necorespundĕtor scopului.

Al doile necorespundĕtor dreptății.

Necorespundĕtor scopului este acest act din causa că, la resolvirea cestiunii de cultură a poporului din teritoriu fundului regiu, eschide în privința teritorială fără nici un motiv și în mod neresponsabil o sumă însemnată de comune din teritoriul fundului regiu, cari au aparținut de secoli și aparțin și în present la acest teritoriu, pre cum d. e. toate comunele așa numite ale scaunului Seliște, Tălmaciu și ale Branului.

Aceste comune, cari stau toate lângă sau în jurul celor două cetăți principale ale fundului regiu Sibiiu și Brașov, se pot cu atât mai puțin amputa, cu cât nu se poate un corp dismembra de organele sale, ce i susțin viața. Referințele între aceste cetăți și comunele lor sunt atât de strênse în cât se condiționează una prin alta: din productele săteanului se înavuțește cetățeanul și înaintează ambii!

În a doua privință este acel operat totodată și nedrept, căci precum în privința teritorială, asemenea eschide și din acele comune primite în acelea 11 cercuri electorali statorite în conclusul maiorității, pre cea mai mare parte a proprietarilor în privința averei cu totul dela proprietatea lor luându-lise dreptul de alegere ce l'a avut până acum.

Dar mai mult, căci conclusul maiorității merge în §. 2 alinea 3. al operatului maiorității mai departe, și eschide în fiecare cerc toate comunele până la numĕrul de șepte, cari produc cei mai mulți alegĕtori dela alegerea comitetului electoral.

Pre când le detrage maioritatea în est mod drepturile proprietarilor din comunele rurali, vine pre de altă parte tot aceeași maioritate în §. 10 alinea 3, al operatului și dă fiecărui alegĕtor din cetățile Sibiiu și Brașov, dreptul de a alege doi (2) deputați.

Pre cum în privința aceasta asemenea se șterg apoi în §. 3 al elaboratului toate limitele dreptului, statorind facultatea, ca: în comitetul electoral sĕ se poată alege ori cine din fondul regiu fără privire că este respectivul din acel cerc electoral sau nu.

Avênd în vedere scopul mai sus amintit de cultură pre de o parte și pe de altă parte acest operat măiestrit de maioritatea Universității în toate privințele, se pare nu intentată realisarea cestiunei de cultură ci mai mult numai o ironie la întrebuințarea averii spre scopul culturei poporului.

Un astfel de statut pre cum îl conține operatul maiorității ne fiind în folosul culturei, asemenea nu poate fi nici în interesul administrațiunii, al legislațiunii, al statului, și în fine al omenimei, al dreptății și umanității.

Din acest punct de vedere avênd §. 9 art. de lege XII. din 1876 la mână, ar fi fost onorab. Universitate mai mult chiemată de a-și pune următoarea întrebare: că în ce legătură sĕ stea legea electorală dietală cu averea privată a șeptelor județe și a celor unsprăḑece cercuri ale fundului regiu?

Rĕspunsul l'ar fi aflat prea ușor, că nu poate sta în nici o legătură cugetabilă, pre cum nu stă cu averea privată a individului singuratic sau a unei societăți acționare, cari nu în vêrtutea legii electorale, ci în vêrtutea și sanctitatea dreptului de proprietate, care este chiar și la noi prin constituțiunea țĕrii din anul 1848 garantată, si proprietariul folosește avĕrea sa și dispune asupra ei.

Asemenea sunt garantate tot prin constituțiunea țĕrii și celelalte drepturi usuale și bine câștigate ale cetățenilor statului, și acestea se pot cu atât mai puțin detrage prin dispusițiuninile nouă locuitoritoril din fundul regiu prin legea electorală dietală asupra averii lor din cestiune, lipsind în teritoriul fundului regiu atât clasa de oamni privilegiată cu drepturi nobilitari, cât și acelea posesiuni mari din comitate prin cari sĕ se poată rectifica censul enorm, stătorit prin legea amintită.

Afară de aceasta o astfel de scurtare și despoiare a proprietarilor de drepturile avute, stă chiar cu întregul princip al constituțiunii Ungariei în contraḑicere, după care desvoltarea constituțională în Ungari'a stă în lățirea și în învestirea cetățenilor de stat cu drepturi, eară nu în cassarea drepturilor și celor avute, precum s'a făcut în casul de față.

Propunerea adusă pre basa §. 9 alinea 3 din art. de lege XII din 1876 este din motivele acestea pre deplin justificată, precum și de altă parte conclusul maiorității din ședințele din 6 Noemvre 1876 în punctele arătate pre deplin nepoliți cu și nedrept dovedit, căci comunele și locuitorii eschiși pre viitor dela proprietatea averii a șeptelor județe și a celor 11 cercuri din fundul regiu, s'au folosit și au esercitat acestea drepturi până și în Universitatea de față, alegênd și trimițând deputații lor prin adunările scaunale.

Prin urmare față cu împărțirea teritoriâlă a țĕrii a fost chiemarea numai de a statorì forma și modalitatea de alegere la Universitate pe basa condițiunilor de alegere de până acum de către fostii alegĕtori, ear nu de a scurta pe acesti din urmă dela dreptul avut de alegere, și aceasta cu atât mai vêrtos cu cât conform §. 5 tesa din urmă art. de lege XII din 1876, resolvirea întrebărilor de proprietatea averii nu se ține de competința Universitățiii — și nici nu se pot resolvì prin operatul așternut de maioritate — ci toate aceste întrebări stau sub competința tribunalelor, din care motiv nici nu poate Universitatea eschide pre nimene dela dreptul avut de până acum și nici nu poate fi Universitatea judecător în causa proprie, pre cum s'a intentat prin operatul maiorității. Așa dară numai pre calea judecatorească le compete tuturor părților a-și aduce documentele și argumentele lor la valoare, eară nu de a detrage unul altuia dreptul avut de alegere și eserciat prin adunările scaunali de până acum, pre cum se străduește maioritatea Universității prin operatul de față.

În fine adaugăm că acest vot separat sĕ se acludă la protocol și sĕ se aștearnă înaltului ministeriu regiu de interne, ca din motivele aduse înalt acelaș sĕ binevoiască a întărì conclusele maiorității numai cu modificările aduse prin minoritate.

Sibiiu în 10 Novembre 1876.

E. Măcellariu m. p. — *Dr. Tincu* m. p. — *Dr. Pop* m. p. — *V. Roman* m. p. — *Dr. Stefan Păcurar* m. p. — *Iacob Bologa* m. p. — *I. Hania* m. p. — *Orbonaș* m. p.

O parte a acestui vot separat a avut efectul seu, însĕ mai cu samă prin solidară și bărbăteasca procedere a deputaților români.

La adunarea generală din anul următoriu convocată pre 19 Martie deja pre basa legei electorale dietale, aflăm că românii, maioritatea precumpenitoare proprietarilor averii Universității sunt, de și capaci, însĕ numai prin doi deputați representați; prin adv. Dr. Stefan Păcurar din orașul Sebeș și prin adv. Dr. Avram Tincu din scaunul Orĕștia.

În ședințele din anul acesta, cari s'au estins aproape preste anul întreg, s'a încins mai cu seamă o luptă cerbicoasă de o parte între guvern și maioritatea săsască, de altă parte între minoritatea română pentru unele disposițiuni remarcabile din statutul de organisațiune al Universității.

Această luptă nu numai, că nu s'a isprăvit nici până în ḑiua de față, ci acum a devenit și mai acută, mai complicată.

Aproape toate ședințele din an în an sunt umplute numai cu desbaterile asupra acestor statute de organisațiune, și asupra bugetului respectivului an.

FOIȚA.

Clara sau Tapiseria.

De Féval.

(Traducere de D. P.)

(Urmare.)

A doua ḑi la opt oare fics, o trăsură se oprì sub ferestrele D. de Langel Coudras. Cavalerul nu era un fricos, dar o lovitură de spadă putea sĕ-i ridice întrebuințarea mânei drepte, și atuncia ce ar fi ajuns glorioasele foarfeci cari tăiaseră profilul unei regine? Se grăbì de a deschide îndoinduse între teamă și curiositate. Locotenentul-general întrà; la lumină, fața-i părea mai palidă și mai aspră încă. D. de Langel, ori cât ar fi fost de familiarisat cu figurele spectrelor, simțì un fior trecênd prin trupu-i.

— Domnule, ḑise noul venit sunt marquisul de Jaucourt; asta va se ḑică a-ți spune dint'run cuvênt motivul visitei mele.

— Numele domnului locotenent-general 'mi e foarte bine cunoscut, rĕspunse Langel închinându-se până la pâmênt; cine n'a auḑit vorbindu-se de învingătorul Genevei? Dar acest nume nu-mi esplică.....

— Ce nu-ți mai aduci aminte de ceea ce s'a întêmplat aseară?

— Ba 'mi aduc. Am povestit o istorioară ce n'a avut tot succesul ce merita. Anecdotele au soarta lor ca și bătăliele....

— Ia ascultă! domnule, întrerupse D. de Jaucourt, care de astădată nu se mai putù ține; nu cum va pretinḑi sĕ continui asta glumă urită?

— Sĕ nu-mi ajute Dḑeu dacă am voit sĕ-mi riḑ vre odată sau acum de D. locotenent-general! strigă Langel. Fără nici o îndoeală, e o neînțelegere.

Desevêrșita nevinovăție ce se cetea pe figura cavalerului puse la îndoeală pe D. de Jaucourt.

— Vreu sĕ cred că nu ai avut nici o intențiune urîtă, reluă el; dar aceea istorie...

— E o curată invențiune, te asigur, sĕ grăbì a adaoga Langel.

Marquisul încruntă sprinceana; aceasta aserțiune atât de mincinoasă îl indignà. Nu-i plăcù sĕ mai discute, el urmà fară a ține seama de întreruperi.

— Sau că ești eroul aventurei, sau o știi dela un al treilea. În primul cas, te voiu pedepsì chiar cu mâna mea; în celalalt, îmi vei spune numele insolentului....

— Dar nu-l știu! întrerupse din nou Langel. Acesta este o fatalitate neînțeleasă, pre legea mea anecdota e fructul imaginațiuni mele.

— Făgăduirile dtale nu me vor putea încredința ḑise marquisul cu severitate: ele 'mi probează numai că nu ești demn de a fi tratat cu omenie. Sunt G ronte; te las până mâne la oara asta pentru a-mi spune numele lui Dorimon. Hotărește-te sau de nu slugile mele vor face cele de cuviință.

D. de Jaucourt întoarse spatele și descinse scara cu gravitate.

— Domnule!.... domnule marquis! strigă Langel: istoria e falsă! e un nimic născocit de gust, ...așa; o fabulă, o poveste sĕ te adoarmă de a în picioarele.... Fatală imaginațiune! Me voiu silì a-ți mărturisì că am găsit acesta într'o vechie colecțiune de anas......

Dar d. de Jaucourt se și urcase în trăsura sa ce pornise în goana cailor spre otelul seu.

— Bre! ce bătăușul dracului! strigă cavalerul stergêndu-și sudoarea după frunte. Un om ca dênsul sĕ provoace pe un biet ticălos ca mine! Bine! me voiu bate dacă este de trebuință, dar de ar trebuì sĕ scormonesc cer și pămênt, el, eu, lumea întreagă, vom afla numele celuialalt!...

— Domnule, sluga d-tale! ḑise căpitanul din seara trecută, care găsind ușa deschisă, întrase fără sĕ se anunțe. După cum veḑi sunt esact.

— Cu ce pot servì? întrebà cu bruschiețâ cavalerul, căruia această nouă visită îi măria supĕrarea.

Contrapropunerile şi voturile separate ale deputaţilor români, mai cu seamă ale deputatului Dr. Stefan Pacurar, reoglindează cât de fidel toate acele şedinţe, luptele din ele şi natura lor.

În §. 13 al statutului maioritatea săsască proiecta-se statorirea, că deputaţii, cari nu sunt îndestuliţi cu vr'un conclus, au dreptul de a însinua contra lui vot separat, care vot însĕ simplăminte se alătură protocolului şedinţei, fără ca sĕ aibe alte consecinţe valide.

Maioritatea adecă nisuia aşi vindeca infalibilitate şi neatacabilitate pentru conclusele ei; nisuia a esclude cu desevêrşire ori ce ingerinţă şi influinţă minorităţii şi a guvernului asupra averii fundului regiu şi a administrării ei.

Se pricepe, că nici minoritatea, nici guvernul n'au putut şi nu pot consemţì cu această tendinţă illegală.

(Va urma,)

Discursul

deputatului Vincenţiu Babeş ţinut în 22 Novembre (4 Decembre) în casa ablegaţilor la desbaterea generală asupra budgetului pentru anul 1885.

Onorabilă Casă representativă! Am petrecut cu atenţiune lungă desbatere generală asupra budgetului. Mărturisesc că mi s'a făcut prin această lumină în multe privinţe — atât din partea ministeriului, cât şi a Oratorilor opoziţionali; totuşi multe punturi mi se par încă nelămurite şi între acestea chiar direcţiunea politică principală, şi d'aceea am luat cuvêntul, pentru de a Ve recomânda atenţiunei vederile mele, scrupulii mei, în acele nelămurite privinţe.

Intrebarea cea mare e: Cum ni se înfăţişază situaţiunea materială şi spirituală a ţĕrii, bună sau rea? — In progres s'au în regres? Căci, deşì nime nu este între noi, carele n'ar cunoaşte, că sarcina dărilor publice mare şi grea este, deşì ea afară de aceasta vală, ba nici chiar aici pe nime n'am auḑit afirmând, că poporaţiunile ţĕrii, publicul cel mare, n'ar simţì aceasta grea sarcină şi că n'ar esiste nemulţămire pentru dênsa; totuşi când este vorba de bugetul ţĕrii, când pe acesta ne punem a-l esamina şi analisa, ca prima şi principala cestiune ni se impune, relaţiunea şi proporţiunea lui către cele premergĕtoare lui, de când le cunoaştem.

Cifrele bugetului la cheltuele pot sĕ fie foarte mari, totuşi dacă se va dovedì, că ele s'au desvoltat succesiv prin necesitate, şi în proporţiune cu desvoltarea venitelor, cu bunăstarea ţĕrii, bugetul nu se va putè ḑice ruinătoriu.

Eu 'mi îndrept privirea îndĕrĕpt, până la 1860, când pentru prima oară absolutismul austriac a supus bugetul Monarchiei la apreţuirea estraordinariului Consiliu imperial şi a opiniunei publice, şi când — nu căderea dela Solferino, ci tocmai criticile făcute acelui buget, au fost cari au nimicit sistema guvernamentului lui Bach.

După statoririle acelui Consiliu imperial, atunci bugetul cheltuelilor imperiului întreg era: 340—345 milioane fl. adecă cam tocmai atâta cât astăḑi este al Ungariei singure. Şi atunci s'a calculat cumcă, adaugênd dările comunali, districtuali, pentru scoale, comunicaţiuni s. a. cădeau câte 10 fl. pe fie-care suflet, şi toţi din toate părţile, mai vêrtos membri maghiari ai Consiliului imperial, cari conduceau discusiunea, în gura mare strigau, că sarcinile ruinătoare şi ne mai suportabile sunt! Astăḑi după budgetul nostru, din sarcinile publice cade asupra unui suflet mai mult ca 10 fl.

Esportul şi importul Monarchiei atunci s'a calculat cu 275 resp. 300 milioane; prin urmare passiv. Astăḑi în această privinţă n'avem date positive, dar nici causa de a presupune o situaţiune mai favorabilă.

Datoria publică făcută de guvernul absolutistic în 10 ani, în cari reorganisase Monarchia din temeiu şi susţinuse un resbel mare, era 1300 milioane. Va se ḑică earăşi tocma câtă este astăḑi a Ungariei, cea contractată dela 1868 încoace prin ministeriul constituţional maghiar.

Şi aceste sarcine şi datorii nu numai atunci, ci şi mai încoace, atât la dieta din 1861, cât şi prin tot timpul provisoriului, noi cu toţii le-am proclamat de enorme şi ruinătoare pentru noi şi ţara noastră. Şi fiindcă deficitul ce atunci se constatase cu 40—45 millioane pe an, adecă earăşi întocmai ca şi al nostru de un şir de ani încoace, prin însuşi ministeriul imperial s'a dechiarat — deocamdată nedelăturabil, absolutismul a trebuit sĕ dispară, urmându-i constituţionalismul, resp. parlamentarismul, ca sĕ îndrepte cele încurcate de absolutism.

De atunci 24 şi resp. 17 ani trecură; prin acest lung timp vĕḑurăm, cum budgetul patriei noastre, care noi l'am primit cu sarcine de 140—150 millioane la an pentru ţara noastră, dechiarate în aceasta mărime de nemai suportabil, cum el s'a urcat departe preste 300 millioane, mai mult decât îndoindu-se! Dările directe singure au ajuns cifra de 95 millioane, o cifră mai mare ca atunci a Monarchiei întrege. Drept că On. d. ministru dela finanţe, deunăḑi dede esplicarea, cumcă în acele 95 mill. se cuprinde şi suma necesariă pentru cametele şi amortisaţiunile obligaţiunilor rurale, ceva preste 19 millioane; totuşi şi restul de 75 mill. fl. în proporţiune cu cifra din trecut şi chiar cu corespondenta cifră din cealaltă parte, mult mai bogată a Monarchiei, apare foarte mare.

In privinţa acestor sarcine, precum şi acelor indirecte, numai puţin grele, guvernul şi cu ai sei pretinde, eă — n'ar fi prea greie, n'ar fi ruinătoare; din cealaltă parte oposiţiunea le dechiara şi încerca a dovedì de enormi şi nemai suportabili. Intrebarea deci e: care parte spune adevĕrul? Datele de cari se serveşte oposiţiunea, conving; dar esplicaţiunile ce în repeţite rênduri dede m. on. domn Min. dela finanţe, încă ar fi liniştitoare, dacă numai întru câtva încă ne-ar putea lumina. Dacă dl ministru de finanţe ne-ar putè dovedì, că bunăstarea ţĕrii, înavuţirea poporului, în asemenea mĕsură a crescut, atunci eu a-şi recunoaşte, că n'are temeiu nemulţămirea publică. (Strigări din dreapta „Nici nu are!“) Dacă dl ministru ne-ar putè arăta, că sub sistema lui Bach, esecuţiunile pentru dări, în părţile noastre, au fost mai multe sau cel puţin tot atâtea, — acele esecuţiuni, cari prin toată Europa sunt astăḑi caracterisate ca unice, cum nu mai esistă în lume, ḑic, dacă ni-ar putea arăta aceasta, atunci a-şi ḑice şi eu că ţara nu se stoarce, capitalul nu se atăca, cel puţin nu mai mult ca prin absolutism. Dacă în fine ni s'ar dovedì, că esportul ţĕrii noastre întrece cu mult importul şi prin urmare, că nu e de a ne teme de sĕcarea totală a puterilor noastre, temerile noastre, pessimismul, ar trebuì sĕ încete. Insĕ în aceasta direcţiune n'am auḑit date şi argumente positive. Ceea ce ni se impune atenţiunei e, că nu numai datoriă publică, ci şi cea privată este foarte mare, că precând pela 1860 datoriă publică a Monarchiei întregi a fost 1300 mill. astăḑi a Ungariei singure, cea contractată de guvernul ei parlamentar, este 1300 mill. către cari de vom adauge cele 600 mill. ce corespund cametelor ce plătim Austriei anual, şi vom mai adauge detoriile flotante, acĕror cifră nici nu se ştie positiv aşa cred, că datoria noastră publică se urcă peste 2000 de mill; luând acu că datoria privată a poporaţiunii, cea ipotecră — după proba de constatare ce s'a făcut, ajunge la 1000 de mill; ear cea personală sigur nu este mai mică, eacă că ni se înfăţişază passivele ţĕrii, parte mai mare către streini, în colosala cifră de trei patru milliarde de florini! Cum deci sĕ nu fie indreptăţita temerea, că mergem spre ruina? s'au — cum sĕ putem consimţì cu guvernul, cand ne presentă în coloare veselă situaţiunea ţĕrei! Apoi când ne întrebăm, că după aceste grele sarcine şi sacrificii, cari sunt bunătăţile, foloasele ce are poporul? — Rĕspuns nu ne putem da altul de cât cari ni-l dede dl coleg, deputatul Wolf. (Wolf a rĕspuns la aceastăşi întrebare, că avem: „administraţiune maşteră justiţie scumpă şi birocraţie egoistă şi făr de inimă; că — corupţiunea este în floare! — Report). Prin urmare trebue sĕ ne întrebăm: pentruce este aceasta aşa?

Asemenea sarcini şi sacrificie, după mine, numai atunci sunt îndreptăţite, când ele sunt necesari şi corespund su primelor scopuri ale ţĕrii. Eu din parte mi aşa ştiu aşa am învĕţat, aşa pricep, că cel mai înalt şi raţional scop al statului nu este nu poate fi altul, decât — bunăstarea şi fericirea poporului. Chiar din preaînaltul rost al Maiestăţei Sale pururea aceasta am auḑit, pururia la ocasiuni solene ni s'a spus, că — prosperitatea şi fericirea popoarelor sale este supremul scop. Ei bine simte-se, vede-se undeva prin popor această bunăstare şi fericire? Eu cutez a afirma, câ însuşi On. guvern este convins, cumcă — nu. Şi dacă nu aceasta, apoi cari alte scopuri urmăreşte on. guvern? Pentru cari altele cere atâtea sacrifice poporului? Recunoscute acelea de adevĕrate scopuri ale statului?? Acilea — după mine, se va arăta ascunsul rĕu'ui. Guvern şi parlament a perdut din vedere adevĕratul scop al statului. Nu-l mai căuta în bunăstarea şi fericirea poporului ci în realisarea a doaue idei greşite, de o parte înafară afectând rolul de mare putere, ceea-ce costa enorme, sume de bani, şi nici că se poate ajunge decât numai în coada altor, adevĕrate, dar noaue streine mari puteri: dealtă parte în întru sforţându-se, pentru realisarea ideiei de stat magiar, pe care mai vêrtos astfel o esplcă, că trebue maghiarisate toate popoarele nemaghiare, o tendinţă ce de asemenea costa foarte mult. Dar eu pentru aceste scopuri şi direcţiuni nici nu atac pe on. guvern; căci găsesc, cumcă el nu face de cât ceea-ce-i cere opiniunea publică la maghiari. Sum convins, că dacă opiniunea publică maghiară ar recunoaşte această greşită direcţiune şi ar protesta contra urmării ulterioare a ei, on. guvern n'ar mai continua-o, mai vêrtos căci însuşi m. on. d. prim-ministru mai alaltaeri recunoscù, cumcă a trecut timpul de a mai putè maghiarisa sau germanisa prin legi sau cu forţa. Petrundă deci aceasta recunoaştere prin opiniunea publică maghiară în parlament, şi guvernul va trebuì sĕ ţină seama de ea, şi — atunci, dar numai atunci va putea sĕ fie vorba de adevĕrata îmbunătăţire, adevĕrat progres moral şi material în ţară, de reducerea bugetului, de scaderea sarcinelor pubblice. Până atunci — toate îndeşert! Căci când căutăm, unde merg, unde se chieltuesc banii cei mulţi — ne convingem că — în streinătate, în punga acelora, cari ne susţin şi ne desmeardă ca putere mare; parte mai mică remâne în ţară, carea abea ajunge a satisface în mica mêsură lipsele şi pretensiunile elementului maghiar; dar pentru desvoltarea şi cultura cumună generală, nu rĕmâne nimic!

On. guvern de bună seamă pricepe aceasta. El ştie că puterea lui este astăḑi condiţionată de atinsele două scopuri; ştie că în momentul când va recunoaşte, cumcă nu le mai poate corespunde, a încetat a fi, cum am atins mai nainte, că guvernul absolutismului autocrat, în acel moment a trebuit sĕ abḑică, când a recunoscut, că nu poate face faţă trebuinţelor pentru scopul seu. Şi la noi, precum ne aducem aminte, a fost atunci un asemenea moment pe la 1872—1875, şi chiar în urmarea celor atunci petrecute, a ajuns la guvern on. d. ministru-preşedinte de astăḑi, şi tocma de aceea, eu sum convins, că acest guvern şi cu sistema sa până atunci va sta la putere, până când va fi în stare, a scoate dela ţară mijloacele necesari pentru acele greşite

---

Căpitanul îşi desfăcù mantaua, şi arătă două spade minunate.

— Vom regula împreună, pretineşte, mica noastră afacere, ḑise el aruncându-se pe un fotoliu.

— Incă un duel! murmurà cavalerul ce şi încrucişà braţele pe pept, spre semn de resemnaţiune.

— Nu cum-va va fi venit deja? întrebà musquitarul.

— Cine sĕ vie?

— Generalul Geronte.

— Ia ascultă! mi se pare că v'aţi înţeles! strigà Langel furios.

Toate acestea sunt o mistificaţiune!

— Pst! întrerupse oficerul: ce ţi-a ḑis?

— Da, ştiu eu? prostii. A venit sĕ-mi ceară numele amantului.

— Şi i a-i rĕspuns?.....

— Hei! nimic.

Oficerul se sculà şi luà mânile cavalerului pe cari le strênse într'ale sele cu putere.

— Eşti un om prea cum se cade, domnule Langel, ḑise el. La dracu săbiile astea! 'ţi ofer amiciţia mea..... Dar, ştii că n'ai făcut bine sĕ spui anecdota aceasta în faţa actorilor?...

— Actorii! repetà Langel, întinḑênd urechia.

— Ce, nu vei avea de gând sĕ faci pe discretul cu mine? Strigà căpitanul, rîḑênd cu hohote. Smintitul ăla de Vaunois îţi va fi povestit aventura, am ghicit eu asta, îndată. De altminteri, te ai arătat foarte îndemânatic; numai, acel nume de Dorimon, cu care m'ai împomponat, prea seamână cu al meu de botez.

— Bine cuvêntat fie cerul! gândì cavalerul; eată negreşit suspinătoral Estelei! nu me voiu bate cu namila aceea de general. Dar, ia sĕ aflu numele întreg al acestuia, pentru a-l trimite îndată soţului gelos.....

— Dar nu tocmai, nu tocmai, în adevĕr, reluà el cu voce tare.

— Ce are a face! Dorimon, Raymond..... rima!

— Aşa e, rima, nu me gândisem la asta,... Dar numele de familiă... înşeală.

— Un altul, poate; al meu, e alt ceva: câteva mici întîlniri destul de nenorocite au făcut cunoscut mai mult de cât trebuia numele lui Raymond d'Audetot.

Cavalerul luase cu iuţală un creion şi o foiţă pentru de a nota această nepreţuită încunoştinţiare ce întîmplarea i trimitea; dar se oprì de odată şi 'şi puse foiţa în posunar: cu toată tinereţa lui, Raymond d'Audetot avea reputaţiunea de a fi cel mai periculos duelist al curtei.

— Tot mai bine sĕ am a face cu Geronte! gângănì cu tristeţă cavalerul, care începu a se plimba prin camera cu un aer îngrigiat.

— Ori şi ce ar fi putut ḑice adunarea, reluà Raymond, istoria era bună. Cu toate acestea dacă o vei mai repeta-o, te sfătuesc sĕ îndreptezi câteva amĕnunturi. Spre pildă, spui că cea mai bună înţelegere domnia între pretinsa Estella şi mine; asta nu s'a întêmplat nici odată, trebue sĕ o spun, doamna de Jaucourt este un model de virtute şi puritate. Eu singur eram vinovat, mai vinovat cu atât cu cât marquisul a fost în totdeauna pentru mine cât se poate de bun... De aceea m'am şi vindecat acum de nebuna mea pasiune, şi ca sĕ-ţi spun adevĕrat, aḑi dimineaţă eram hotărît sĕ-ţi vêr spada mea prin trup pentru a linistì de odată afacerea. Biata mea vară destul a suferit până acum din pricina mea! Acel care ar schimba în siguranţă îndoelile bărbatului seu, va murì de mâna mea.

(Va urma.)

scopuri ale statului, de cari am amintit. Ve rog, sĕ ţineţi bine aminte acestea! A juca putere mare înafară — o naţiune mică — este a se face unealtă, tributară streinilor puternici, a face sĕ se scurgă averea ţĕrii, crunta muncă a popoarĕlor — în punga şi folosul streinului. Şi precât timp presentul nostru ministeriu cu vigurosul conducĕtoriu al seu, on. d. Colоman Tisza, lucrà în această direcţiune, spriginit va fi dinafară şi spriginit este înăuntru şi — nime nu-l va putè resturna, până când el însuşi nu va ajunge a se convinge şi a declara, că pe aceasta cale mai departe nu poate merge, atunci ar face loc altuia, că acela sĕ-şi încerce norocul.

Pentru aceasta convingere a mea, am păţit-o odată cu on. d ministru-preşedinte. —

(Încheierea, mai mult personală şi naţională — va urma.)

Deschiderea sf. sinod în România.

Discursul pronunţat de I. P. S. S. Metropolitul Primat cu ocasiunea deschiderei sesiunei de toamnă a sântului Sinod.

Prea sânţiţi şi iubiţi fraţi în domnul!

Sunt fericit a ve adresa şi astădată frăţeştile mele salutări de bună venire în capitală spre a lua parte la lucrările Sântului Sinod.

Prea sânţiţi, mai nainte de toate cred că datoria noastră este a esprima profundele noastre sentimente de mulţumire şi de recunoştinţă către Maestatea sa, prea iubitul nostru Rege, şi guvernul Seu întâiu pentru înfiinţarea facultăţii de teologie, aşa dorită de noi de toţi, apoi pentru buna vestire din Mesagiul Majestăţei Sale, care a umplut de bucurie nu numai pe noi şi tot clerul român, dar de sigur şi pe tot poporul bine credincios al României în privinţa îmbunătăţirea posiţiunei preoţilor şi a instrucţiunei clericale, şi, in fine, pentru mai mălte alte dovedi de buna voinţă a Maiestăţei sale şi a guvernului Seu către Biserică.

Toate acestea, prea sânţiţilor, ne încuragiază şi ne îndeamnă şi mai mult a lucra pentru tot ce poate contribuì la înălţarea Bisericei noastre naţionale, cu care este strêns legată fericirea poporului român.

Nu pot termina, prea sânţiţi, mai înainte de a împlinì datoria mea de a amintì trecerea către Domnul a P. S. S. Episcopului Neofit Scriban, bărbat distins al Bisericei şi al patriei noastre, pentru ca cu toţi împreună sĕ-i dorim bună odihnă în Domnul.

In privinţa lucrărilor cu cari are sĕ se ocupe Sântul Sinod în această sesiune, ele sunt cele rĕmase din sesiunile trecute şi cele alte ce se vor ivì în decursul sesiunei; mai cu deosebire însĕ preocupaţiunea noastră trebue sĕ fie reorganisarea învĕţămêntului seminarial.

Trăiască Majestatea Sa Regele României Carol I.

† Archiepiscop Mitropolit Primat al României, *Calinic.*

Date statistice.

(Urmare din Nr. 137.)

Tabcla Nr. 33. Morţi după sesc şi după starea civilă. Morţi necununaţi. Populaţiune rurală. Ianuarie 3.734 secs bărbătesc; 3.197 sesc femeesc; Februarie 3.478 sesc bărbătesc; 9.252 secs femeesc; Martie 3.736 sesc bărbătesc; 3.097 secs femeesc; Aprile 3.294 sesc bărbătesc; 2.798 secs femeesc; Maiu 2.617 secs bărbătesc; 2.267 secs femeesc; Iunie 2.116 secs bărbătesc; 1.852 secs femeesc; Iulie 2.097 secs bărbătesc; 1.689 secs femeesc; August 2.557 secs bărbătesc; 2.164 secs femeesc; Septembre 2.406 secs bărbătesc; 2.104 secs femeesc; Octobre 2.387 secs bărbătesc; 2.045 secs femeesc; Novembre 2.287 secs bărbătesc; 1.975 secs femeesc; Decembre 2.494 secs bărbătesc; 2.147 secs femeesc; total 33.203 secs bărbătesc; 28.287 secs femeesc total general 61.490.

Tabela Nr. 34. Morţi după secs şi după starea civilă. Morţi cununaţi în ţeara întreagă Ianuarie: 1.904 secs bărbătesc; 1.332 secs femeesc; Februarie 1.736 secs bărbătesc; 1.304 secs femeesc; Martie 1.917 secs bărbătesc; 1.466 secs femeesc; Aprilie 1.734 secs bărbătesc; 1.320 secs femeesc; Maiu 1.292 secs bărbătesc; 957 secs femeesc; Iunie 1.078 secs bărbătesc; 898 secs femeesc; Iulie 1.113 secs bărbătesc; 901 secs femeesc; August 1.179 secs bărbătesc; 957 secs femeesc; Septembre 1.161 secs bărbătesc; 975 secs femeesc; Octombre 1.343 secs bărbătesc; 1.085 secs femeesc; Novembre 1.473 secs bărbătesc; 1.110 secs femeesc; Decembre 1.902 secs bărbătesc; 1.329 secs femeesc. Total 17.832 secs bărbătesc; 13.634 secs femeesc; total general 31.466.

Tabela Nr. 35. Morţi după secs şi după starea ciivilă. Morţi cununaţi. Populaţiune urbană. Ianuarie 377 secs bărbătesc; 199 secs femeesc; Februarie 286 secs bărbătesc; 193 secs femeesc; Martie 375 secs bărbătesc; 204 secs femeesc; Aprilie 500 secs bărbătesc; 171 secs femeesc; Maiu 257 secs bărbătesc; 146 secs femeesc; Iunie 231 secs bărbătesc; 151 secs femeesc; Iulie 238 secs bărbătesc; 136 secs femeesc; August 231 secs bărbătesc; 125 secs femeesc; Septembre 196 secs bărbătesc; 128 secs femeesc; Octombre 262 secs bărbătesc; 160 secs femeesc; Novembre 270 secs bărbătesc; 158 secs femeesc; Decembre 327 secs bărbătesc; 195 secs femeesc; total 3 350 secs bărbătesc; 1.966 secs femeesc; total general 5.316.

Tabela Nr. 36 Morţi după secs şi după starea civilă. Morţi cununaţi. Populaţiunea rurală. Ianuarie 1.527 secs bărbătesc 1.133 secs femeesc; Februarie 1 450 secs bărbătesc; 1.111 secs femeesc; Martie 1.542 secs bărbătes; 1.262 secs femeesc; Aprilie 1.434 secs bărbătesc; 1.149 secs femeesc; Maiu 1.035 secs bărbătesc; 811 secs femeesc; Iunie 847 secs bărcătesc; 747 secs femeesc; Iulie 875 secs bărbătesc; 765 secs femeesc; August 948 secs bărbătesc; 832 secs femeesc; Septembre 965 secs bărbătesc; 847 secs femeesc; Octbombre; 1.081 secs bărbăbătesc; 925 secs femeesc; Novembre 1.203 secs bărbătesc; 952 secs femeesc; Decembre 1.575 secs bărbătesc; 1.134 secs femeesc; total 14.482 secs bărbătesc; 11.668 secs femeesc; total general 26.150.

Tabela Nr. 37. Morţi după secs şi după starea civilă. Morţi vĕduvi în ţara întreagă. Ianunuarie 635 secs bărbătesc; 848 secs femeesc; Februcrie 583 secs bărbătesc; 926 secs femeesc; Martie 599 secs bărbătesc; 931 secs femeesc; Aprile 506 secs bărbătesc; 796 secs femeesc; Maiu 359 secs bărbătesc; 539 secs femeesc; Iunie 293 secs bărbătesc; 481 secs femeesc; Iulie 317 secs bărbătesc; 442 secs femeesc; August 346 secs bărbătesc; 508 secs femeesc; Septembre 377 secs bărbătesc; 519 secs femeesc; Octobre 405 secs bărbătesc; 639 secs femeesc; Novembre 515 secs bărbătesc; 754 secs femeesc; Decembre 698 secs bărbătesc; 989 secs femeesc; total 5.633 secs barbătesc; 8 372 secs femeesc; total general 14.005.

Tabela Nr. 38. Morţi după secs şi după starea civilă. Morţi vĕduvi. Popolaţiuuea urbană. Ianuarie 150 secs bărbătesc; 197 secs femeesc; Februarie 154 secs bărbătesc; 221 secs femeesc; Martie 129 secs bărbătesc; 206 secs femeesc; Aprilie 111 secs bărbătesc; 193 secs femeesc; Maiu 76 secs bărbătesc; 138 secs femeesc; Iunie 70 secs bărbătesc; 125 secs femeesc; Iulie 93 secs bărbătesc; 106 secs femeesc; August 82 secs bărbătesc; 148 secs femeesc; Septembre 83 secs bărbătesc; 130 secs femeesc; Octombre 87 secs bărbătesc; 168 secs femeesc; Novembre 110 secs bărbătesc; 177 secs femeesc; Decembre 156 secs bărbătesc; 242 secs femeesc; total 1.301 secs bărbătesc; 2.051 secs femeesc; total general 3.351.

Mulţămită publică.

Pentru sortitura arangiată de reuniunea femeilor române din Sibiiu au mai incurs dela:

Dnul Gustav Iechim comerciant: 1 ştergar cu brodură roşie, 1 servet pentru tavă ovală, 3 servete pentru poame.

Pentru bunăvoinţa documentată faţă cu scoala reuniunei comitetul îi esprimă mulţămită pe calea aceasta.

Spre orientare!

Reuniunea femeilor române din Sibiiu ne-a încunostiinţat, ca obiectele încurse pentru sortitura ce se va arangia în favorul scoalei române de fetiţe din Sibiiu, vor fi espuse privirei Onoratului Public numai până **în 10 Decembre nou a. c.** Ne împlinim o plăcută datorinţă, când invităm prin aceasta pe P. T. Public a se folosì de acest timp spre a cerceta această frumoasă esposiţie cu atât mai vĕrtos, căci rar ni se va oferì ocasiune a putea vedea atâtea lucruri frumoase, admirate chiar de streini, din mâna femeilor române ca la această frumoasă esposiţie.

Varietăţi.

* (Denumire.) Dl Br. *Paul Senyey* unul dintre cei mai erudiţi bărbaţi ai Ungariei este denumit de „*iudex curiae*“ şi preşedinte al casei magnaţilor.

* (Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“) va ţinea *Joi 29 Novembre st. v.* „şedinţă publică“ în memoria Marelui Archipăstor Andreiu, în sala cea mare a „seminariului Andreian.“ Cu următoarea:

Programă.

1. „*Cuvênt ocasional,*“ rostit de Virgil Oniţ, cleric cursul III.
2. „*Cântec de unire,*“ cor de W. A. Mozart, esecutat de corul societăţii.
3. „*Sumeţia şoarecelui,*“ naraţiune de A Panu, declamată de Titu Strîmbu, cl. curs, III.
4. „*Ceea ce conţine adevĕrata demnitate a unui popor, este cultura lui intelectuală şi religioasă morală,*“ disertaţiune de Romul Mircea cl. curs. III.
5. „*Furtuna,*“ cor de I. Dürrner, esecutat de corul societăţii.
6. „*Scena temniţei,*“ din legenda dramatică: „*Despot Vodă*“ de V. Alecsandri, declamată de Virgil Oniţ, cl. curs. III, şi Nicolau Terhetea, cl. curs. II.
7. *Eată ḑiua triumfală,*“ cor de V. Humpel, esecutat de corul societăţei.

Începutul la 7 oare sara.

Oferte marinimoase se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică.

* (Invitare) la convenirea „Reuniunei sodalilor români“ din Sibiiu cu a cărei ocasiune membri Reuniunei se vor produce cu cântări şi declamaţiuni, fiind spriginiţi de concursul musicei capelei militare al regim. c. r. de infant. Nr. 82 bar. de Schönfeld.

Convenirea va avea loc în sala Reuniunei de înfrumseţare *(Gesellschaftshaus)* Sâmbătă seara în 1/13 Decembre 1884. Inceputul la 7½ oare seara.

Sibiiu, în 4 Decembre (22 Novembre) 1884.

Comitetul Reuniunei.

Intrarea de persoană 1 fl., de familie 1 fl. v. a. — Damele şi garde de damele sunt scutite de tacsa întrărei.

Bilete se pot căpăta de Joi în 29 Novembre (11 Decembre) a. c. încolo în institutul tipografic şi seara în 1/13 Decembre a. c. la cassă.

Programe se capătă la cassă.

* Sâmbătă 24 Nevembre M. S. Regina României a visitat asilul „Elena Doamna“ inspectând cu cea mai mare atenţiune atât sălile de studiu cât şi dormitoarele.

Graţioasa Suverană a asistat la prelegerile din toate clasele şi a rĕmas pe deplin satisfăcută, atât de curăţenia în care este ţinut institutul cât şi de bună ordine şi disciplină ce domnesc în el.

M. S. Regina a fost întêmpinată la sosire de d. Gr. G. Tocilescu, secretarul general al ministerului instrucţiunei, de doamna directore a asilului şi de d. director al studielor.

* În curênd dd. profesori universitari Sp. Huret, Gr. G. Tocilescu şi David Emanuel vor începe a preda cursuri suplimentare pentru absolventele scoalei normale din asilul „Elene Doamna.“

D. Sp. Haret va preda „Cosmografia; d. Gr. G. Tocilescu „Istoria Artei“ şi d. D. Emanoel „Geometria discriptivă.“

* (Cas de moarte.) **Georgiu Ribariu,** oficial reg. de telegrafiă în Budapesta a rĕposat în etate de 39 ani. Înmormêntarea s'a sevêrşit la 3 Decembre n. a. c.

* Clubul profesoral din Craiova a decis a se înfiinţa în acest oraş un Ateneu sau societate literară şi ştientifică, care sĕ contribue, prin conferinţe publice, pre cât se va putea, la întinderea culturei. S'a însărcinat o comisiune constătătoare din 7 persoane cu elaborarea statutelor.

* (Ḑiare şi ear ḑiare.) „Pitesci“ este titlul unui nou ḑiar, ce apare odată pe sĕptĕmână şi anume Joia, în oraşul Pitesci. El susţine partidul naţional-liberal.

I dorim viaţă îndelungată!

* Se scrie din Petersburg, că au isbucnit turburări printre Tătarii cari locuesc în districtul Bugulina din guvernamentul Kasan, se ḑice că aceste turburări au fost provocate de sgomotul cumcă guvernul rus ar avea intenţiunea de a convertì cu forţa pe toţi supuşii sei musulmani la religiunea creştină.

* Aflăm din foile din România că în cursul lui Decembre dd. Vasile Alecsandri, Sturza, Titu Maiorescu şi D. Olănescu vor ţinea câte o conferinţă la Ateneu în folosul societăţii de bine-facere patronată de regina României.

* (Operile mai noauă ale reginei României) vor apărea în curând în limba maghiară.

D na Luisa Harmath face traducerea.

Tomul, constând din 15 coale, va apărea în ediţiunea lui Ludovic Aigner.

Felicităm pe d-na Harmath şi-i dorim suces la această întreprindere.

* (*„Acusatul e un bătăuş, om beţiv şi pe lângă acesta tatăl seu este finanţ“*) se ḑice între altele într'un „atestat de moralitate“ estradat de antistia comunală a unui sat sĕcuesc din Cic la recercarea judecătoriei criminale.

* (Moneda în Statele-Unite.) După date oficiale, în anul ce s'a finit la 30 Iunie, s'au bătut şi pus în circulaţie în Statele-Unite monedă de aur pentru 27.932,824 dolari şi de argint pentru 28.973,387.

Moneda metalică şi fiduciară a Statelor-Unite la 1 Octombre s'a ridicat la 1.800,000,000 din care 52 milioane dolari sunt în tesaur şi restul în bănci şi în circulaţie.

(Datoria publică a Portugaliei) la începutul anului curent era de 2.881,122,652, din care 1.390,969,452, datorie internă şi 1.490,152,200 datorie esternă. Dela 1876 până la 1884, această datorie presintă un spor de 875.833,252 lei.

* (Cholera.) O telegramă ddto Paris 1 Decembre anunţă, că ministrul francez Ferry a dat o circulară către toţi ambasadorii, ca sĕ încunoştiinţeze statele, că cholera s'a stins cu totul în Francia.

* (Inotarea în Svedia.) În această ţeară se liberează diplome, promoţiuni de înotat. Pentru a fi doctor în înotare, „cu puntul“ cel mai mare aspirantul trebue sĕ înoate 2.672 metri în modul ordinar, 1.356 îmbrăcat, 1.425 metri pe spate, 445 metri în picioare în apă, 26 metri sub apă şi 450 metri plutind; afară de aceasta trebuie sĕ se desbrace în apă de un costum de earnă complet etc.

Conspectul operaţiunilor Institului de credit şi de economii „Albina“ în Sibiiu în luna lui Novembre 1884.

Intrate.	fl. cr
Numerariu din 31 Octombre 1884	29,150.21
Depuneri	119,357.70
Cambii rescumpĕrate	227,102.84
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	51,463.64
Interese şi provisiuni	15,943.77
La fondul de pensiuni	24.75
Monetă vêndută	45,272 20
Effecte	6,897.98
Conturi curente	51,075.11
Diverse	770.99
	fl. 547,059.19

Eşite.	fl. cr.
Depuneri	112,568.73
Cambii escomptate	236,309.29
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	79,442.—
Interese pentru depuneri	1,276.64
Contribuţiuni şi competenţe	2,480.27
Salarie şi spese	1,485.53
Monetă cumpĕrată	30,517.35
Conturi curente	59,207.31
Diverse	644 57
Starea cassei cu 30 Novembre 1884	23,127.50
	fl. 547,059.19

Sibiiu, 30 Novembre 1884.

Visarion Roman, director esecutiv. *Iosif Lissai*, comptabil.

PARTEA LITERARĂ şi SCIENTIFICĂ.

CURIERUL LITERAR.

Sumar: Înainte şi acum; d. I. Tanovician; Interveţiunea din punt. de ved. al Drept. Internaţ; d. B. A. Vineş: Tratatele internaţionale; d. E. Gruber: Studiu asupra genului element. latin. in limba română etc. etc.; „dela Vrancea“: Fanta-Cella.

Au fost vremuri, şi nu sunt aşa de departe de noi, când, pentru Apus, tot ce era privitor le români, la istoria şi cestiunile române, nu numai că se presenta ca lucru cu desevêrşire necunoscut dar mai era şi condamnat a nu aţîţa curiositatea, a nu avea pentru învĕţaţii şi pentru oamenii da stat ai Europei nici umbră de interes.

Părinţii nostri, representanţii generaţiunii trecute, 'şi aduc aminte de această cumplită nepăsare şi de chinurile ce dênsa le pricinuia când rătăceau pe ţĕrmuri streine, şi când un singur cuvênt binevoitor pentru ţara lor le ar fi rĕcorit inima cu adêncă mulţămire. N'aveam nimic, nu însemnam nimic, sau, ceea ce era şi mai sugrumător, însemnam tocmai contrariul, eram ceea ce nu am fost nici odată.

Le-a trebuit neînduplecată vîrtute bĕtrânilor nostri pentru ca, în faţa acestei omorîtoare nepăsări, sĕ nu-şi piardă şi nădeşdea, şi ardoare la muncă, şi credinţa în viitorul şi dreptatea causei pentru triumful căreia băteau la toate uşile.

Aḑi însĕ, această neînduplecată vîrtute care nu-şi minţì măcar odată firea, e cu prisos rĕsplătită. Adevĕrurile ce ei spuneau pe atunci şi la auḑul cărora mai marii Europei se uitau cu ochi de sticlă ca la nişte nedeslegabile enigme, sunt aḑi recunoscute şi pe deplin înţelese. Mulţămirea, fericita bucuriă fac aḑi de scânteia ochii şi mintea bĕtrânilor români cari mai merg prin capitalele Europei apusene şi aud în institutele de pe acolo discutându se cestiunile române întocmai ca şi celelalte cestiuni. Invĕţaţii consacră ţĕrei noastre, istoriei şi legilor sale, oarele lor de cercetări şi, în urmă, dela tribună sau de pe catedră, în public sau în argumentaţiunile universitare, ei spun roadele folositoarelor lor cercetări.

La acestea, la starea de demult şi la lucrurile de acum, ne gândeam cetind două tese ce au fost susţinute în capitala Franciei, pentru obtenţiunea gradului de doctor în drept, de domnii I. Tenoviceanu şi B. A. Vineş.

D. Tanoviceanu a consacrat „Intervenţiunei din punctul de vedere al dreptului internaţional“ lucrarea sa, ear, dl Vineş, în tesă mai generală, a studiat „Tratatele internaţionale (conclusiune, forţă obligătoariă, esecuţiune.) Ambii însĕ nu au uitat a trata în lucrările lor şi cestiunile române legate cu principiile a căror demonstraţiune urmăreau. Din acest punct de vedere, tesele nuoilor doctori vor interesa nu numai pe cei cari se indeletnicesc a descifra ḑilnic arcanele Dreptului, ci şi pe profanii cari sunt curioşi sĕ vadă dacă legile acestui Drept sunt cu drept ori fără drept aplicate şi la ţara lor, dacă cele ce găsesc învĕţaţii în linştea cabinetului se potriveşte cu cele ce lucrează diplomaţii şi poruncesc suveranii în lumea intereselor de toată ḑiua şi de tot feliul.

Nu e acì locul a urmărì pas cu pas pe ambii autori în demonstraţiunile lor juridico-istorice, de altmintreni atât de interesante; de a spune dlui Tanoviceanu, cu aceeaşi tristeţă care spuntă în unele din paginile scrierii d-sale, că non-intervenţiunea absolută atât de adecuată cu naltele principii, e atât de sfăşiată de ḑilnecele împregiurări; de a ḑice cu dl Vineş cuvintele ce străluceau în manifestul Prusiei îngenunchiate în 1806: „d'asupra tuturor tratatelor stau drepturile Naţiunilor,“ dar, în acelaşi timp, de a constata cu istoria în mână că împregiurările, şi poftele celor puternici, şi ciocnirea intereselor contrarie chinuesc adese-ori atât de cumplit acele „drepturi ale Naţiunilor,“ încât acestea ajung de le blastemă credênd că, neavêndu-le, poate că n'ar fi suferit atât.

Ne mărginim deci a constata că bunul şi folositorul obiceiu luat de compatrioţii nostri de vre-o câţi-va ani încoace, acela de a vorbì şi cerne naintea facultăţilor streine şi cestiunile române, fie juridice. fie istorice, fie diplomatice, fie economice, n'a fost uitat de noi doctori, ci din contră, şi mai cu deamĕnuntul observat.

De altmintreni, învĕţaţii strĕini au început sĕ se convingă de advĕrul pe care de mult, cu mijloacele ce li sunt la îndemână, Românii n'au contenit un minut măcar de a li-l spune şi lămurì.

Puţină atenţiune se acorda limbei române până acum 5—6 ani în eruditele cercetări ale romanistilor apuseni. După ce spuneau în câte-va cuvinte ca şi dênsa, ca şi francesa, ca şi italiana, ca şi spaniola, e limbă neo latină, filologii credeau că au sfêrşit cu dênsa şi treceau înainte, nebănuind de loc că lasă în urmă-le un tesaur în care stă ascunse cheile a o mulţime de fenomene puţin sau rĕu pricepute ale limbei latine rustice, şi ale formaţiunii limbelor ramanice moderne.

Studiul dlui Gaster (Stratificarea elementului latin în limba română), studiele de mai înainte ale filologilor nostri, conştienţioasa lucrarea a dlui Eduard Gruber. (Studiu asupra genului elementelor latine în româneşte) ce avem înainte-ne, ne întăresc şi mai mult în convingerea ce ḑilnic ne formam la Paris, în continuu comerciu cu autorii clasici şi cu bĕtrâna latină rustică atât de despreţuită de învĕţaţii din trecut. Nu pentru mai adênca şi mai deplina pricepere a lui Cicerone şi a lui Virgiliu, limba română va fi de ajutor învĕţatului apusean; nici pentru a cunoaşte cum şi când cutare cuvênt clasic al latinei a trecut în limbele neolatine, va putea filologul sĕ rĕspundă întemeindu-se pe datele ce va culege din studiul limbei române, ci pentru acele probleme ce i se presintă astăḑi cu sutele de când cu inscripţiunile de tot felul ce s'au găsit şi se găsesc mereu; de când cu însemnătatea capitală ce se recunoaşte de toţi limbei rustice latine; de când nemuritoriul Plaut e studiat şi înţeles altfel de cât până acum, ear rosturile civilisaţiunei române dinainte de Scipione, despicate în toate feliurile de învĕţaţii actuali.

In această radicală reformă a studiului latinităţii alţi factori au fost recunoscuţi ca necesari; de alte mijloace vor trebuì sĕ se servească învĕţaţii pentru a-şi sfêrşì cu bine lucrările. Noi credem cu conscientă tăriă că, printre aceşti nuoi factori necesari, studiul limbei române nu va fi cel din urmă şi cel mai puţin însemnat. D'acum chiar, în Francia şi în Germania, numĕrul învĕţaţilor care-şi consacră veghile lor testelor române şi firei limbei noastre, nu e mic; şi aḑi pe nicăiri, la Sorbonna ca şi aiurea, nu se va mai putea susţinea unui auditor de învĕţaţii de ântâia mână, că limba română descinde direct din greaca modernă, sau alte năsdrăvănii şi alte eresii unele mai hazlii de cât altele.

De altă parte, dacă datoria filologilor apuseni e de a cunoaşte limba română, ear a filologilor nostri aceia de a le înlesnì studiul ei cu cercetări de felul acelora ce citarăm mai sus, apoi rĕmâne scriitorilor români de aḑi şi viitori sarcina de a ţine teafere şi nevĕtămate frumseţile străvechi ale limbei şi ai da altele noi după cerinţele timpului, după câştigurile ştiinţei şi artelor române. Astfel se va adeverì în parte dacă nu în tot afirmarea scriitorului frances Grenier care scria o dată că, din toate limbile neolatine, limba română e cea mai frumoasă.

Nu fac apalogia limbei mele, nu ḑic ca Grenier că ea întrece în frumuseţe pe surorile-i cele mari dar când me gândesc la condiţiunile pe cari le puneau romanii, poporul elocinte prin escelenţa, unei limbi pentru a fi oratorică şi mladioasă, şi dulce fără a fi dulceagă, şi sonoră mulţămită varietăţi de intonaţiune şi accentuaţiune şi bogată când cel care o mănueşte e un magistru; — şi când pe urmă cetesc sau aud (mai rar) limba românească me întreb dacă şi cu dênsa oratorii Romei republicane n'ar fi săltat şi îndumneḑeit poporul care sorbia cuvintele ce sburau după buzele lor. Ce oare? frasa română condusă de orator (*orator* nu *causidicus*), nu se înalţă şi nu descinde cu aceeaşi falnică măreţie ca frasa ciceroniană? Adusă şi desfăşurată cu artă în bogata-i evoluţiune: deschiḑênduşi sinul pentru a primì podoaba ideiei, — acele propositiuni incidentale care alcătuesc farmecul şi atracţiunile cugetării, — stĕpână pe cuvinte resunătoare cari, în anumite momente, la fine sfêrseşte cu fală argumentul, sau la mijloc învieaza acţiunea oratorelui şi sgudue pe auditor; cu astfel de minunate şi mândre însuşiri, frasa română, frasa oratorică română nu e menită oare a-ţi aduce totdeauna aminte de o parte frasa română de alta frumseţea limbei noastre?

Pe urmă, în descripţiuni, când artistul ştie sĕ se folosească de toate colorile paletei române. O! ce de combinări, ce de neaşteptate, pitoreşti şi poetice înfrăţiri de cuvinte cari fac tabel, se află în comorile abia întredeschise ale limbei noastre.

Când, pe îndelete, neluat în fugă nebună a producţiunilor pe cari le gonesc Tatarii după urmă, scriitorul român se uită nu odată ci de ḑece ori la frasa ce a scris, şi o îndreptă, şi o reaşează, şi-o mângăie cu artistică iubire, înviorând-o ici, luminându-o colea, întunecându o dincoaci, — fiţi siguri că de această frasă nu veţi putea ḑice, cum nu puteţi ḑice nici de o cupă a lui Benvenuto Celini, că nu e lucrată chiar în cele mai înfime a le ei amĕnunte cu incomparabila măestrie, cu înfiinit amor. Veţi esclama ca şi noi: e superbă!! şi veţi recetì de două şi de nouĕ ori un astel de giuvaer.

Cunosc printre tinerii scriitori români din ḑiua de aḑi unul care-şi sculptează frasa cu acelaşi amor cu care Benvenuto Cellini sculpta lampadari-le şi evangelie lui Francisc I la Fontaineblau. Cá nu e totdeauna fericit ca Benvenuto, asta-i altă cestiune. Faptul e că „de la Vrancea“ în vre-o câte-va novele, legende şi balade publicate în ḑiarele capitalei, la lungi intervale, ne-a arătat noaue cestora cari poate nu credeam o-dată în perfecţiune, în *le fini* al limbei române, că ne înşelam foarte.

Bunioară, în ultima sa baladă, (proşă), Fanta-Cella. „de la Vrancea“ a rĕuşit mulţămită limbei române pe care o posedă cum nu prea mulţi aḑi ar avea dreprul sĕ susţină c'o posedă, a rĕuşit ḑic a da frasei române neaşteptate şi necunoscute însuşiri. Nu povestesc aci pe Fanta-Cella, căci n'aţi câştiga nimic. Cetiţi-a, recitiţi a, şi vă veţi mira ca şi noi de ceea ce poate limba română, mănuită cu artă de unul ce-i cunoaşte afund toate tainele.

Când o ast-fel de putere şi de dibăcie în mănuirea limbei se uneşte şi se completă cu energia inspiraţiuni cum e în „Fanta-Cella,“ chiar dacă aici şi colea zăreşti inegalităţi, pete puse acolo poate pentru a face sĕ reiasă şi mai mult frumseţea dealături, lucrarea e de mâna întâi, scriitoriul e artist.

Ceteascâ „de la Vrancea“ nemuritoarele modele ale literaturelor clasice, câştige ştiinţa nuanţelor şi acea infinită delicateţă ce admirăm în ele, lase îngăimările realiste ale ḑilei, bune pentru plevuşca scriitorilor fotografi, şi eu sunt sigur că nu peste mult, cei mai severi la gusturi vor cetì cu plăcere scierile lui şi se vor convinge — supremă onoare pentru scriitor! — că limba română merge în toate cu fruntea sus şi pe aceiaşi linie cu celelalte ale ei surori.

După „Romanul.“ *Gion.*

Loterie.

Sâmbătă în 6 Decembre 1884.

Buda: **72 51 54 46 25**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 6 Decembre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	123.70	123.60
Renta de aur ung. de 4%	96.75	96.55
Renta ung. de hârtie.	91.65	91.10
Renta de aur austriacă	104.50	104.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	98.30	98.—
Datorie de stat austtriacă în argint.	83.25	82.75
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.8
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.50	100.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	315.—	314.—
Galbin	5.77	5.76
Napoleon	9.75	9.74
London (pe poliţa de trei luni)	123 20	122.30

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

La numerul acesta se adauge un suplement.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 140 Sibiiu, Joi 29 Novembre (11 Decembre) 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERTIUNILE
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 28 Novembre.

Este mare bucurie în Israil. Şi ea este mare, căci un patriotic act s'a sĕvêrşit în ḑilele acestea, act patriotic, care pune în vibraţiune coardele delicate ale inimilor străbătute de patriotismul modern şi produc acordul plăcut al ḑiaristicei ungureşti.

Când ne-am pune pe terenul biblic, am face o propunere pressei ungureşti tot în sens biblic, şi i-am pune în gură cuvintele: tăiaţi viţelul cel gras, puneţ inel în degetul fĕtului modern al patriotismului pressei ungureşti — *„magyarositás“* — ului, căci el periclitat era, şi fu mêntuit, perdut era prin biblioteca îndesuită cu cărţi antipatriotice, şi acuma fu scos la iveală. Sunaţi deci din timpine şi cimpoaie, căci e mare bucuria în Israil.

Şi ea e bucurie familiară isvorită din afecţiune de rassă. În lupta pentru esistenţa de rassă, cea maghiară stă faţă în faţă cu cea românească — şi astăḑi se ḑice a fi învins rassa maghiară. Urmarea e manifestarea ce nu se mai poate înnăduşì; cu alte cuvinte, bucurie în castrele ungureşti, şi plângere şi tênguire în cele româneşti.

Aşa ne presentează ḑiarele din Cluş şituaţiunea. Prin ordin ministerial s'a disolvat societatea „Julia.“ Ḑiarele din Cluş fac capital politic din acest act al ministrului de interne, şi se miră de cele româneşti, că ele n'au făcut ciorobor din această întêmplare. Cu ḑiarele ungureşti pe limba lor vorbind: *A román sajtó nem csap akkora lármát az egylet feloszlatásából, mint a mekkorát várni lehetett.*“

Pe româneşte: pressa română putea face causă celebră din disolvarea acestei societăţi de cultură a junimei române din Cluş, ea însĕ spre desamăgirea pressei ungureşti s'a mărginit la constatarea faptului comentat dela sine şi prin sine.

Lucrul se esplică uşor. Românii ştiu că astăḑi în Ungaria multe sunt posibile. Au fost posibilă cercarea mărei cu degetul, pentru ce sĕ nu fie permisă încă o floare în pălărie. Dacă s'a întrodus *ex lege* limba maghiară în scoalele poporale, nu este oare urmare logică împedecarea înaintărei în cultură şi la institutele superioare.

Sincer vorbind pre noi nu ne-a surprins suspendarea profesorului Dr. Szilasy şi sistarea pe un timp oare-care a catedrei pentru limba şi literatura română la universitatea din Cluş, nu ne surprinde de loc disolvarea societăţii Julia, precum nu ne va mai surprinde de loc sistarea activităţii societăţii *„Petru Maior“* din Budapesta.

Lucrurile se fac după răvaş. Crestătură de crestătură rĕvaşul se apropie către sfêrşit şi oamenii în beţie nu prea cumpănesc lucrurile.

Spre dovadă servească următoarele.

Avem înaintea noastră ḑiarele din Cluş. „Magyar Polgár“ este cel mai de trecere între ele, căci numai eri am cetit un placat de trei metri cadraţi pe care sta scris, că acest ḑiar este cel mai mare în părţile ardelene. Mai are apoi şi avantagiul că este guvernamental. Acest ḑiariu în numĕrul de aḑi ne presentează detaliat registrul pĕcatelor comise de societatea Julia.

1. „Înainte de toate ea (Julia), s'a aşeḑat la loc sigur, ca sĕ poată lucra în libertate, fără a fi genată.

2. „Şi-a dat silinţa sĕ adune pre lângă sine întreagă românimea de încredere din cetatea Cluşului, a făcut membrii ordinari pre elevii dela industrii, şi sodali, şi s'a silit sĕ formeze lume românească în Cluş. A fost deci greşeală aceasta, și ea a fost greşeală pentru că adunênd la sine pre industrieşii românii, nu voiau sĕ primească în sinul lor pre junii maghiari dela universitate, cari se insinuau a fi primiţi de membri.

Şi-au ales oficiali cu păreri şi convingeri politice, din cari nu au isvorìt spiritul de pace frăţesc.

4. Activitatea ei? Visuri naţionale şi earăşi visuri naţionale.

Este justificată pre deplin indignaţiunea ḑiarelor din Cluş.

Este justificată această indignaţiune caci este adeverată impertinenţă dela românii din Cluş nisuinţa lor de a se desvolta în direcţiune naţională, de a desvolta şi susţinea simţul naţional în meserieşii din Cluş, cultivându-se în limba şi literatura română.

Impertinenţa celor dela Julia 'şi ajunge culmea când ei prin separatismul lor naţional românesc închid calea tinerilor unguri de a se desvolta şi ei în direcţiune naţională română. Acesti tineri ard de dorul de a studia limba şi literatura română, sau însinuat de membri la societatea *„Julia“* şi românii în şovinismul lor orb au închis calea spre perfecţiune fiilor seminţiei lui Arpad. Şi guvernul în iubirea sa de adevĕr a făcut faptă creştinească, când a disolvat această instituţiune periculoasă intereselor naţiunei române.

Resposabilitatea nu cade cu vehementă asupra tinerilor. Ei ca oameni tineri au putut greşì, şi sunt de scusat. Nu se poate scusa însĕ ţinuta profesorului Szilasy. El a fost trimis la Cluş ca agent al guverenului în această direcţiune — *„e tárgyban bizalmi férfia volt.“*

A fost impertinenţă din partea profesorului Szilasy a crede, că chemarea sa este ştiinţa şi cultura. El ca agent avea altă chemare, şi dacă este suspendat acuma, aceea are sĕ-o insuşiască credinţei sale, că era chemat a se ocupa cu ştiinţa şi cultura.

Sub aceste priviri indignaţiunea pressei maghiare este justificatâ.

Nu este însĕ justificată ţinuta pressei române care n'a făcut destulă larmă din această causă, nu este justificată credinţa românilor din Cluş, că ei trebue sĕ se perfecţioneze ca români şi nu se va erta în vecii vecilor cutezanţa românilor dela pressă, cari dau la iveală marinimositatea ḑiarelor ungureşti paralel cu punibilul şovinism al academistilor români din Cluş.

Revista politică.

In parlamentul Ungariei s'a terminat desbaterea generală asupra budgetului, şi s'a pus la ordinea ḑilei desbaterea specială.

Am publicat în numĕrul trecut cuvêntarea domnului Babeş şi publicul cetitoriu s'a putut convinge despre moderaţiunea observată de domnul Babeş, moderaţiune fenomenală între agitatele împregiurări de astăḑi.

Am fost surprinşi vĕḑênd că spre a combate — nu pre dl Babeş, ci — adevĕrul, şi-a redicat cuvêntul — nu şeful guvernului deprins bine în polemică, ci — un român copt, fostul vice-comite al Timişului, dl Atanasie Rácz.

Sacul spart şi-a aflat petecul. Acum spărtura e cârpită. Dl Babeş şi cu el întreagă suflarea românească sĕ nu mai cuteze a ḑice, că românii ar fi tractaţi rĕu în patria noastră şi că ar fi espuşi vecselor de maghiarisare.

Se cade dar sĕ tăcem şi noi faţă de rectificările dlui Rácz, şi din pură deferentă către dsa se cade sĕ ignorăm în acest moment adevĕrul: că în patria noastră se lucră la maghiarisare nu numaì cu zel, ci şi cu oare care resultat bună oară cum este acela, pre care ni-l presentă chiar stimabila individualitate a dsale.

În România s'a estemporisat o crisă ministerială. După constituirea biroului în corpurile legiuitoare domnul Brătianu a depus dimisia guvernului în mânile regelui. Acesta consultând pre presidenţii corpurilor legiuitoare n'a primit dimisia. Cu aceasta s'a terminat întreagă afacerea.

FOIŢA.

Clara sau Tapiseria.

De Féval.

(Traducere de D: P.)

(Urmare.)

— Acì e rĕul! suspinà Langel.

— Dar sunt liniştit: Vaunois e la corp; mătuşa noastră Olivia, care ar vorbì dacă ar şti, nu ştie nimic, şi cât pentru dta....

— E pe la mijloc o tuşă, Olivia? ḑise cavalerul care puse de odată capĕt plimbărei sale.

— Dta urmà Raymond, îmi vei da cuvêntul dtale de gentilom...

— Măritată e? întrebà D. de Langel,

— Ce, nu m'ai auḑit? e vorba de doamna de Jaucourt.

— Vorbesc de tuşa Olivia.

— Nu, e nemăritată.

— Tênĕră?

— Patru-ḑeci de ani, sau aşa ceva.

— Bogată?

— Vre-o ḑece mii livre venit.

— Locueşte castelul lui Geronte?.... vreu sĕ ḑic casa doamnei de Jaucourt.

— Eată destule întrebări de pomană! ḑise Raymond cu un început de nerăbdare.

— Scumpul meu domn, ḑise cavalerul luând un scaun pe care-l apropia de tot de acela al tênĕrului, te voiu face sĕ ceteşti în inima mea. Ori şi ce ai crede, istoria de eri era o curată închipuire.

Raymond făcù un semn de neîncredere.

— Vorbesc foarte serios: n'am vĕḑut de când sûnt pe D. de Vaunois. O infernală întêmplare a putut numai sĕ-mi facă a da peste adevĕr. Acum me găsesc între dta, care me ameninţi de a me omorî.... eşti foarte capabil de a o face, o ştiu.... şi între D. de Jaucourt, ale cărui intenţiuni au cu ale dtale o deplorabilă analogie. Ce e de făcut?

— Sunt două mijloace a părăsì Parisul, seu de nu.....

Raymond întinse mâna spre săbii.

— Scumpul meu domn, reluà cavalerul, astea nu se chiamă mijloace. Cea ce caut, e tocmai mijlocul de a evita aceste două estremităţi tot atât de deplorabile. Dacă vrei sĕ-mi dai ajutorul dtale, lucrul poate că nu este cu totul cu neputinţă.

— De ce e vorba? întrebà Raymond.

Cavalerul îşi apropie de nou scaunul, luà un aer mysterios, şi vorbì câte-va minute încetinel. Tênĕrul căpitan primì conclusiunea lui cu un hohot de rîs nestêpânit. D. de Langel rĕmase zăpăcit.

— Aşa dar, nu voieşti a-mi da ajutor? ḑise el.

— Din potrivă! strigà Raymond, primesc din toată inima. Sunt gata sĕ te conduc până la locuinţa generalului. Me mai ofer încă sĕ-ţi servesc de ambasador pe lăngă iubita dtale, de a fi martor la căsătorie, tot ce vei voì!

Şi rîsul tênĕrului oficer ajunse la culme.

O jumĕtate oară în urmă, cavalerul se anuncie la D. de Jaucourt.

Nu vom povestì amănuntele scenei ce avù loc între cei doi adversari. Cavalerul se umilì; poate că n'ar fi făcut aceasta cu scopul de a evita o întîlnire de onoare, dar un mare plan rodia în creerii sei.

— Domnule Marquis, ḑise el când fù sĕ plece, acest myster se va esplica, sper, spre comuna noastră satisfacţiune. Iţi cer un termin de cinci-spreḑece ḑile; de nu voiu reuşì, va fi timp sĕ me tacseḑi de nebun sau laşiu. Cel puţin, în nici un cas, nu me vei putè acusa de a nu-ţi fi dat tot respectul ce ţi se datoreşte.

In sara aceea, Raymond cu D. de Langel plecară cu posta spre Normandia.

După ce părăsise, în sara trecută, saloanele prinţului de Leon, D. de Jaucourt scrisese soţiei sale o lungă scrisoare. Dreapta mânie de care era cuprins nu-l putù face a trece preste marginile obicinuitei sale curtoasii; dar în fine se esplicà. După ce a dat sama de afrontul recent şi public care, Întrarea domnului Maiorescu și Carp în ministeriu de astădată a rĕmas numai faimă, și noi tot ca faimă io nregistrăm pănă la primirea altor știri mai positive.

Românii și Universitatea fundului regiu.

(Urmare.)

Maioritatea săsască în fie-care an încerca împlinirea nisuinței sale.

Astfel ea și în ședința din 17 Ian. 1882 a conclus înaintarea unei representațiuni spre acest scop la ministrul de interne.

Contra acestui conclus minoritatea deputaților români au insinuat următorul vot separat:

Onorab. Universitate! Contra conclusului maiorității, adus în ședința din 17 Ianuarie a. c. asupra raportului deputațiunii, înaintez următorul

Vot separat:

În ședința din 7 Decembre 1881 Univertatea a hotărît esmiterea unei deputațiuni la Pesta și a ales din sînul seu de membri ai acestei deputațiuni pre dnii Budaker și Arz, ambii deputați la Universitate, și în ședinta de atunci a adunării generale s'a hotărît și statorit și textul representațiunii, pre care numiții deputați au sĕ o predee în Pesta exelenției sale dlui ministru.

Din reportul, ce se află înaintea noastră însĕ se vede, că ambii deputați esmiși în loc sĕ fi predat representațiunea de mai sus, hotărîtă de Universitate și imanuată lor spre a o înainta dlui ministru, au predat Exelenției Sale dlui ministru un alt memorand, de tot necunoscut și nehotărît de Universitate.

Din rĕspunsul primit de membrul deputațiunii la întrebarea ce am adresat-o dlor deputați în ședința din 16 Ianuariu 1882 se vede, că memorandul din cestiue a fost deja atunci conceput în Sibiiu, Cu toate că acest memorand s'a retăcut Universității, acela totuși s'a submis în locul representațiunii hotărîte de Universitate și fu predat dlui ministru din partea ambilor deputați.

Această procedură apare de iloială și memorandul de contrar legii și statutelor de oare-ce nu s'a propus, nu s'a pertractat, nici nu s'a hotărât de Universitate.

Prin aceasta însĕ ni s'a detras ocasiunea și dreptul, ce ne compete după lege, de a ne pronuncia asupra cuprinsului acelui memorand apocrif și a informa pre dl ministru despre adevărata stare a lucrului pre cum și a arăta, că acest memorand conțîne neadevĕruri și întortocări spre paguga proprietarilor acestei averi.

Această cale furișă, preferită tractării și regulamentului legal este foarte supĕrător, pentrucă prin aceasta s'a dus în eroare atât Universitatea, cât mai cu samă și dl ministru de culte — ceea ce se vede din enunciațiunea sa — spre marea daună a locuitorimei îndreptățite la proprietate.

Căci, dacă guvernul statului chiar n'ar avea nici un interes la dreptul de recurs, garantat legalminte, și la decisiunile ei proprii asupra nedreptelor concluse ale maiorității, totuși acest drept de recurs nui iertat sĕ se jertfească pentru scutirea dreptului de proprietate a trei sute de mii de cetățeni, îndreptățiți la proprietate și încă în favorul unui membru mijlociu între popor și guvern, a oficiolatului de administrațiune numit Universitatea săsască.

Apoi și pentru că din memorandul indigitat din nou se ivesc primeşdioasele tendențe, de a brutalisa pre proprietari, de a eschide trei pătrare dela proprietatea lor și a usurpa și a transmuta pre adunarea Universității dreptul de proprietate a locuitorimei fostului fund regesc.

Din aceste motive dară raportul acestei deputațiuni nu se poate lua la cunoștință cu mulțămită ci numai cu durere.

Sibiiu în 26 Ianuarie 1882.

Dr. Păcurar m. p., deput. orașului Sebeș, *Laurian Barcian* m. p., deput. Universit. al scaunului Oreștia. *Ioan Piso* m. p., deput. scannului Sebeș.

La noua pertractare a acelui statut în ședința din 24 Ianuariu 1882, deputatul Dr. Stefan Păcurariu a insinuat contra hotăririlor majorității următoriul vot separat.

On. Universitate! Contra hotăririi maiorităţi, referitoare la §. 13 al statului de organisațiune am însinuat și presentez următorul:

Vot separat.

Fiind că în discursul meu am arătat deja cât de contrare legii și scopului, și cât de stricăcioase sûnt nisuințele maiorității adunării generale, și fiind că am espus în scris și motivele pentru susținerea testului de pănă acum al §. 13 precum și necesara lui întregire prin o alinea a treia, acuma provocându-me la aceste motive me voiu restrênge numai la espunerea următoarei stări de drept și obiective a lucrului:

Această stare obiectivă și de drept se cuprinde pre scurt în următoarele duoĕ întrebări:

1. Ce este Universitatea săsască?
2. Cine estre proprietariul acestei averi a fostului fund regiu? și
3. Ce fel de avere este aceasta și ce posițiune, ocupă ea în desvoltarea istorică și în fața dispositiunilor art. de lege XII din 1876?

În sensul legilor transilvane Universitatea săsască și înainte și după anul 1848 a fost un „oficiolat“. (Bechőrde).

Acest oficiolat dela sustarea sa și pănă astăḑi în toate perioadele istorice n'a perdut calitatea sa de oficiolat, și nici n'a putut-o perde fără a înceta cu totul.

Deosebirea între Universitatea săsească înainte de anul epocal 1848 și între Universitatea după acest an, precum și înainte de art. de lege XII din 1876 și acum după acest art. de lege, consiste numai întrun cerc de activitate mai larg sau maí restrêns al acestui oficiolat.

În têmpurile trecute acest oficiolat a fost învestit cu atributele legiferării statutare, ale puterii judiciale și cu ale administrațiunii.

Înplinirea acestor detorințe era împreunată cu spese, cari in deosebite têmpuri se scoteau în deosebite moduri dela locuitorii fundului regesc și mai cu samă dela nesasi, la cari spese se mai adăugau și venitele bunurilor așa numite dominali.

Schimbările ce s'au întêmplat mai cu samă dela anul 1848 încoace în administrațiune și în constituțiunea țĕrei, a trebuit sĕ atingă și sfera de activitate mai sus amintită a a Universității, carea pre rênd a trebuit sĕ cedeze statului drepturile ei de stat (Hoheitsrechte).

Întâiu a trebuit Universitatea sĕ resigne la legiferarea statutară, apoi a urmat puterea judicială și în fine, după disolvarea fundului regiu, administrațiunea politică.

Încetând aceste funcțiuni ale Universității a încetat și lipsa de spese pentru acelea și averea amintită din acel timp încoace, deșì în fie-care an se dedeau 80—90,0000 fl, pre sama institutelor de scoale săsesci evangelice, totuș a crescut la aproape duoĕ milioane.

Istoria patriei noastre demustră în mod neresturnat și cuprinsul clar al legii positive, §. 6 art. de lege XII din 1876 spune apriat, că proprietariul aeestei averi nu este Universitatea săsască, ci că locuitorii fostului fond regesc sunt proprietarii acestei averi.

Această faptă legală a trebuit, deșì indirect, sĕ-l admită chiar și raportul majorității.

Cu toate acestea majoritatea se nisuește acuma a detrage locuitorilor dreptul de proprietate și a învestì cu el adunarea generală a Universității.

Este o clară falsificare a stării de drept, a ḑice, că Universitatea este proprietara averii și că prin urmare nici locuitorii îndreptățiți la proprietate, nici representanții lor, cari se află în minoritate, n'ar avea dreptul de a recurge contra concluselor nedrepte și chiar contrare legilor a partidei, carea din întêmplare formează maioritatea în adunarea generală a Universității, și că nici guvernului statului nu i-ar compete dreptul de a decide asupra acestor recurse.

Însĕ pre cum am arătat deja nu numai desvoltarea istoriei este contra acestei ficțiuni periculoase a maiorității, că adecă Universitatea și nu locuicorimea ar fi proprietara acestei averi, ci și toate conceptele de drept se restoarnă cu capul la vale prin astfel de teorie neauḑită.

Pre cum se știe subiectele averii pot fi numai persoane și anume: persoane fisice sau juridice, adecă numai persoane pot avea capacitatea de a avea și de a posede proprietate.

Așa numita Universitate săsască însĕ nu este nici un fel de persoană, nici fisică, nici juridică, ci ea este un „oficiolat,“ și după clarul sunet al § 3 art. de lege XII din 1876, ea este de present „un oficiolat esclusiv cultural“.

„Oficiolate“ însĕ nu sunt persoane și nici subiecte de avere. Prin urmare așa numita Universitate săsască nu poate fi proprietara acestei averi.

Din conceptul „oficiolat“ însĕ urmează încă, că Universitatea săsască nu este parlament, deci nici nui compet drepturile parlamentare.

Universitatea săsască nu este dară nimic alte cele, decât faptica espresiune a administrațiunii constituționale a averii fostului fund regesc; adecă oficiul administrativ, ce stă ca membru mijlocitor între popor și între guvernul țĕrii este așa numita Universitate săsască, carea ca atare nu este nici persoană, nici parlament, deci nici nui compet nici drepturi de persoane, nici de parlament, ci poate avea numai acelea drepturi, ce în genere compet „oficiolatelor.“

Contra concluselor și resoluțiunilor oficiolatelor pot re curge nu numai părțile, ci ele pretutindinea au și un curs mai lung sau mai scurt de instanțe.

Nu înțeleg de ce sĕ se facă dară chiar aici escepțiune după ce amintitul drept de recurs §. 13 și dreptul de decidere a guvernului statului nu se arată nicăiri așa de lipsă ca chiar în acest cas; căci prin aplicarea legii electorale dietale la alegerea deputaților la adunarea generală aproape doue terțialități a comproprietarilor averii sunt eschiși dela cuvenita influință asupra administrațiunii și a dispositiunii averii lor.

Rassa genetică săsască de confesiunea augsburgică, carea formează numai o terțialitate a comproprietarilor, este din 21 de voturi ai adunării generale de present representată prin 17—18 deputați.

Această posițiune de putere nenaturală seduce majoritatea săsască a usurpa averea a 300,000 de comproprietari și cetățeni, a inădușì minoritatea cei representă în adunarea generală și a detrage gnvernului țĕrii toată influința, și a zădărnici puterea statului atât în cât și asupra Universității însași, când ea vrea sĕ întrevină spre scutirea comproprietarilor și cetățenilor brătalisați.

Din aceste motive, precum și considerând, că maioritatea în representațiunea ei din 21 Octombre 1877 a ḑis însași, că „chiestiunile principale, despre care este vorba la lucrarea proiectelor, este dreptul de proprietate și esigentele sale naturale și de drept, este dreptul de a dispune asupra dreptului de proprietate și al administra,“ me rog cu toată cuviința:

---

lovindu-l la inimă, îi desfăcuse din nou rana, el revenia asupra trecutului. Este de trebuință a pune sub ochii cetitorului finitul scrisorei lui.

„Nu aveam trebuință, ḑicea el, vorbind de istoria cavalerului de Lange-Coudras, nu aveam trebuință de aceasta insultătoare confirmațiune. Părăsind Rauville, știam că un strein dormise într'nsul; me asigurasem despre acesta chiar cu ochii mei, me vei înțelege:

„Unul din strămoșii mei, sûnt acum douĕ secole, pus din nefericirea lui într'o posițiune întocmai ca a mea, soțul unei femei tinere și frumoase, gelos ca ori-ce om ce se simte într'o vêrstă când nu mai poate place, avù bănuieli, și i dete prin gând, pentru a se lumina, un curios espedient. Sub patul femeei sale, puse sĕ se construiască din scênduri o uscioară mobilă, comunicând cu niște scripete ascunse în grosimea zidului; pe aceste scripete se înfășurau niste fringhii ce susțineau un covor cusut suspendat în podul casei, deasupra unei crăpături practicate în tavan. Era de ajuns ca o greutate oare care sĕ apese pe pat pentru a se rumpe equilibrul; tapiseria din pod deschindea atunci fără sgomot și înlocuia pe cea obicnuită a apartamentului.

„In timp de luni și poate și de ani, moșul meu putu crede că se nelinisti-se în zadar, dar într'o dimineață tapiseria căḑută îi descoperì nenorocirea; el fu omorît în luptă singulară de omul care-l ultragiasse.

Eu me întorceam cu teama numai, dar fără bănuială, căci încrederea mea în domniata era mare, Doamnă.

Tapiseria căḑută nu-mi descoperì decât șederea unui strein într'o cameră ce nu era a dtale; tăgăduelile dtale 'mi deterĕ certitudinea nenorocirei mele!

„Îmi remănea a cunoaște numele acestui om, întêmplarea m'a pus pe urma lui; mâne me voiu bate. Dea Dḑeu ca sĕ am soartea moșului meu!“

Se poate ghicì mâhnirea în care cetirea acestei scrisori lăsà pe doamna de Jaucourt. Repedea plecare a soțului seu după o atât de lungă lipsă, scrisorile lui rare și reci îi dase oare cari temeri, dar tot se mai îndoia.

Acum ori ce speranță peria, cele mai mari temeri ale sale erau întrecute. Plânse toată ḑiua în tăcere și refusà de a rĕspunde la întrebările domnișoarei d'Audetot, a cărei arḑĕtoare curiositate se încercă în zadar a surprinde secretul lacrimilor ei.

Vĕḑênd că nu isbutește, spre seară, Olivia se retrase; Clara, rĕmasă singură, căḑu într'un fel de abatere dureroasă: noaptea o găsì jumĕtate culcată pe un fotoliu, într'același salon în care am vĕḑut-o la începutul acestei istorii. Sfêrșită de oboseală, nu mai cugeta. Dacă câte-va lacrămi mai veniau din când în când între pleupele sale, acesta era printr'un fel de simțemint vag, instinctul unei mari suferințe ce dormitează.

Cătră nouĕ oare, ușa salonului se deschise încet fără ca ea sĕ bage de seamă: Raymond părú pe prag.

Aceste trei luni petrecute în îndoeli continue schimbaserĕ foarte mult pe tênĕra femee; obrazii sei erau trași, strĕlucirea feței sale făcuse loc unei palidități mare și bolnăvicioase.

Raymond o contemplà cât va timp în tăcere, trăsurile sale arătau căința cea mai sinceră și cea mai profundă.

— Claro! murmură el în fine.

Marquisa la aceasta voce, ridică ochii și dete un țipet.

Intr'același moment, un sgomot de pași se auḑì în anticameră.

— Știu totul, ḑise Raymond cu repeḑiciune! Ți-am făcut mult rĕu, Claro! Marquisul te crede culpabilă, de va voì Dḑeu, îl vom desinșela.

— Nenorocitule! strigă Clara, a cărei îndignațiune înăbușa vocea, nu mi-ai făcut pană acum destul rĕu!

Raymond puse un deget pe buze.

(Va urma.)

Înaltul ministeriu binevoiască a respinge schimbările în statutul de organisaţiune presentate şi a dispune susceperea aliniei a treia propusă de mine la §. 13.

Sibiiu în 29 Ianuariu 1882.

Dr Stefan Păcurar m. p.,
deputatul oraşului Sebeş.

Pentru caracterisarea concluselor majorităţii publicăm urmatoriul vot separat.

On. Universitate! În şedinţa din 27 Ianuarie 1882, în care s'a hotărât a dona presbiteriului evangelic realităţile din comuna Tălmaciu, cari formează averea celor şepte judeţe, am insinuat vot separat contra acestui conclus al maiorităţii, şi îl motivez astfel:

Vot separat.

Maioritatea a hotărît a dona aceste realităţi numitului presbiteriu pre sama scoalei săseşti-evangelice fără a fi eruat măcar preţul acestor realltăţi.

Maioritatea dară în şedinţa ei de mai sus a dispus despre un obiect, a cărui preţ şi valoare nici n'a cunoscut-o.

Un astfel de conclus însĕ este de tot greşit şi nemotivat, pentru că averea şeptelor judeţe nu se poate chiar aşa prăda, fără măcar a şti că ce sumă de preţ s'a detras acestei averi şi s'a dat presbiteriului evangelic.

Dacă prin acest conclus s'a detras şeptelor judeţe o avere de 60000 fl. sau 20000 fl. sau chiar şi mai mare? Aceasta nu o ştie nime, nici adunarea generală a Universităţii, nici înaltul ministru.

Această procedere a maiorităţii apare cu atât mai suspectă, cu cât toate celelalte cereri pentru ajutoare ale scoalelor nesăseşti evangelice s'au respins pentru lipsa de mijloace şi pentru că puterea averilor este neajunsă.

Însĕ abstragênd dela aceste, considerând scopul însuşi, conclusul nu este corect, pentru că realităţile amintite de loc nu sunt potrivite pentru o scoală sătească a unei comune mici.

Din contră aceste zidiri foarte mari, curtea imensă şi grădina, se potrivesc mai mult pentru dislocarea unui escadron de cavalerie sau a unui parte de artilerie, însĕ nu pentru o scoală sătească.

Me rog deci:

Înaltul ministeriu binevoiască a nu aproba conclusul maiorităţii de mai sus.

Sibiiu în 30 Ianuarie 1882.

Dr. Stefan Păcurar m. p.
deputatul oraşului Sebeş.

Prin decisiunea din 10 Iulie 1882 Nr. 37,822 din 1882 ministrul de interne Tisza a aceptat votul separat şi n'a aprobat acel conclus al maiorităţii, între altele, şi din motivul următoriu:

„Conclusul însĕ, prin care s'a enunciat, ca zidirea curială din Tălmaciu dimpreună cu curtea şi grădina ţĕnetoare de ea, şi care formează o parte constituitoare a averilor şeptelor judeţe, sĕ se cedeze grătuit în posesiunea comunei bisericesci evangelice de acolo, în conţelegere cu dl ministru de culte şi instrucţiune, observ spre ştire şi acomodare, că abstrăgând dela aceea, că nici în princip nu aflu corect ca corporaţiuni cu caracter public, cari administră avere comună, sĕ facă din aceea fundaţiuni sau sĕ doneze spre scopuri confesionale; însĕ conclusul subversant, pre care prin aceasta 'l nimicesc nu-l pot aproba mai cu samă pentru că donându-se comunii bisericeşti evangelice din Tălmaciu casa şi grădina, cari după raportul comitelui săsesc representă un preţ de cel puţin 20,000 fl. nu numai capitalul fundamental sufere o ştirbire însemnată, ci s'ar comite o nedreptate şi faţă de alţii de altă confesiune.“ (Va urma,)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Breţcu, 25 Novembre 1884. Prea Onorate Domnule Redactor! Dl corespondent promite în corespondenţa sa din Nr. 136 a fi obiectiv în descrierea, cum a decurs alegerea de deputat dietal în Breţcu, totuşi cuprinde şi subiectivităţi, cari trebuesc rectificate cu atât mai vêrtos, căci se estinde şi asupra unor fapte împlinite cu mult mai nainte şi se intenţionează suspiţionarea de persoane prin descrierea neesactă a faptelor atât din trecut cât şi din present — de aceea Ve rog Prea Onorate Dle Redactor sĕ binevoiţi a da loc în coloanele preţuitului jurnal „Telegr. Rom.“ următoarei rectificări.

Dl. corespondent ascrie nereuşita candidatului guvernamental ḑelului unor advocaţi din Kezdi-Vásàrhely şi urei dintre familiile Gábor şi Fejér, ceea ce nu e aşa; ci causa adevĕrată este: incorectităţile cele multe locale, binecunoscute şi dlui corespondinte, ale unei clice din carea face parte şi dsa au aruncat pe alegĕtori în braţele oposiţiei în speranţă de scăpare.

Dl corespondent însĕ prin descrierea alegerei voeşte numai a-şi masca dorul seu de a întreţese şi suspiţiona persoane, cari nu-i vin dênsului la socoteală pentrucă şi acestia conduc poporul, şi aci este buba. Ar voì mai departe sĕ ascrie altora greşelele ce le comite dênsul dela 1873 încoace, căci dênsul voind a umbla cu doi bani în trei pungi s'a cam deochiat.

Dară fiind că aduce înainte alegerea din 1872 cu 1000 de fl „rĕmaşi în urmă numai 500 fl.“ prin care afirmare se lasă loc la prepus că celelalte 500 fl. s'au instreinat dela destinaţiune suspiţionându-se tatăl meu şi comitetul parochial de atunci de spre manipulare neconştienţioasă — cu învoirea tatălui meu voiu enara lucrul cum s'a întêmplat.

Atunci se făcuse între maghiari douĕ partide egale şi românii fiind solidari, (căci dsa încă nu era între dênşii,) decideau învingerea. Alegĕtorii guvernamentali unguri după ce 'şi da votul primeau banii promişi, eară românilor li s'a dat cumulativ 1000 de fl. şi a fost numai un tact din partea conducĕtoriului de atunci de nu s'a împărţit miia întreagă după cum s'a urmat la unguri ci s'au pus 500 fl. la fondul scolar.

Aşa s'a întêmplat atunci! DTale însĕ Dle corespondent 'ţi place a mistifica toate lucrurile, a înegrì pe toţi, ear de lucrat nu-ţi place de loc a lucra pentru alţii, ci numai pentru sineţi; Dacă nu creḑi aceste, ce le spun eu, ştii dta bine şi ai aflat dela alegĕtorii de atunci, cari sunt şi astăḑi în viaţă cum s'au urmat lucrurile atunci, deşì ai forţat destul diferite persoane spre a mărturisì cineva ori cât de mică necorectitate în administrarea acestor bani spre a face capital asupra parochului primar, ai aflat însĕ spre ruşinea dtale, că tatăl meu nici acei 30 fl. ce i-a căpătat espres pentru sine nu i a luat, ci i-a cedat tot fondului scolar lângă cei 500 fl. — dară... nu vrei sĕ înţelegi.

Provoacă indignaţiune afirmareaţi când susţii că Henric Éles a îmbiat o mie de fl. preşedintelui comitetului parochial român dară înzadar. Imbiere a fost dară trebuia sĕ adaugi că sub ce condiţiune. Henric Éles a pretins nici mai mult nici mai puţin, decât că le dă românilor miia de fl. dacă vor fi toţi până la unul pe partea sa — o pretensiune impossibilă aceasta când şi dta ştii că românii au fost împărţiţi în trei partide şi adecă: guvernamentali, oposiţionali şi pasivisti. — Eară corteşii guvernamentali ni-a spus că spre scopuri de binefacere nici un crucer nu dau.

E trist că a fost aşa de divisat poporul, dară fiind duchul neînţelegerei în noi, este demn de scusă, căci fie-care s'a dus unde a simţit uşurarea sa, sau unde a fost aşa ḑicênd tras împins.

A fost şi solidar când a avut un conducĕtoriu, ear acum a păţit ca cel cu moaşe multe. Au fost siliţi sĕ se dea la oare care curent şi aceasta nu i o imput de loc, când am vĕḑut că chiar d-ta, ca unul ce eşti superior în cultură faţă cu poporul, nu ai fost în stare a resista curentului şi a-ţi apĕra principiul passivităţii primit în conferenţa din Sibiiu din Maiu a. c., apoi poporul sĕ o poată face aceasta?! Gurile rele, după cum ḑici d-ta spun, că de aceia ţi-ai fi schimbat principiul politic căci ţi-a îndigitat vacanţa tractatului şi promisiunea de a se întrepune la Prea Veneratul Consistoriu spre câştigarea acelui post şi ţi-ar fi trimis şi un *igaz hon fiui bizonyitvány.*

Ce priveşte suspiţionările de persoane cu cari eşti în inimiciţie continuă — treacă ducăse, — dară insinuarea că poporul român a fost prin a cărui ţinută s'a decis soartea alegerei între partidele învrăşbite maghiare e prea mult din partea unui om ce voeşte a trece de conducĕtorul lui, de apĕrătorul lui. Ştii bine de câte partide au fost românii, spre a te convinge ceteşte Székely Nemzet Nr. 117 din Sângeorgiu, şi chiar de ar fi fost toţi pe partea guvernului, tot nu ar fi format maioritatea, de oarece maioritatea o formau maghiarii.

Aceasta nu mi-o pot esplica altfeliu de cât o denunţiare, căci tare-ţi place a denunţa pe toţi, deşì poporul a închis ochii la molte fapte ale d-tale.

Deci dacă e posibilă o astfel de insinuare asupra poporului din partea dtale, la ce fel sĕ ne aşteptăm dela streini.

Pare că eşti mulţămit că vre-o 60 români au fost şterşi din lista electorală, dară adauge şi aceea că lista electorală nu s'a mai renoit dela 1874 şi de atunci mulţi au rĕposat şi emigrat.

Ce priveşte ajutorul promis de dl deputat dietal Lyka după cum aud îl va da mai târḑiu.

Cătră finea corespondenţei ai voì sĕ enumeri pe rĕuvoitorii noştri. Şi eu sunt învoit cu această enumerare, dară te-aşi ruga ca la locul prim sĕ te pui pe dta, de oare ce dacă ai fi voit în adevĕr a sbicuì spiritul de partidă, pe care tot dta 'l nutreşti în el — apoi o puteai face aceasta cu mult mai uşor şi mai cu efect din amvon decât pe calea aceasta, de oare ce între popor mai nu sunt, cari sĕ cetească şi sĕ vadă ce ai scris dta prin ḑiare, de aceea ḑi ceva, ce e mai bun ca tăcerea, căci deşi toate sunt slobode dar nu toate folosesc, şi este slab generalul care 'şi descopere planul seu. Eară dorinţa aceea ca sĕ învĕţăm din păţăniile noastre, dacă în adevĕr se referește la cei din Breţcu, apoi 'ţi puteai satisface demult, căci invitări de a ne înţelege n'au lipsit. *Constantin Dimian.*

Mulţămită publică.

Pentru sortitura arangiată de reuniunea femeilor române din Sibiiu au mai încurs următoarele obiecte:

Dela dna Luisa Iechim; 6 farfurii de sticlă, 1 spărgĕtoriu de alune sculptat. Dnul Eugeniu Crişan 4 sticle de silvoriu. Dna Ana Lemény născ. Costa; 8 ştergare pentru păhare, ţesetură de casă.

Pentru bunăvoinţa documentată faţă cu scoala reuniunei comitetul le esprimă mulţămită pe calea aceasta.

Convocare.

Conform conclusului comitetului luat în şedinţa sa ţinută la 18 Novembre a. c. Domnii învĕţători dela scoalele gr. or. confesionali din protopresbiteratul Agnita, se convoacă prin aceasta la adunarea generală estraordinară a despărţemêntului Reuniunei învĕţătoreşti din tractul Agnita, ce se va ţinea în 27 Decemvre a. c. în localităţile scoalei din Agnita.

Programa:

1. Participarea în corpore la serviţiul divin.
2. Deschiderea adunărei generale prin presidiu.
3. Raportul comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare generală până în present.
4. Raportul cassariului despre starea cassei.
5. Raportul bibliotecariului.
6. Alegerea comisiunei pentru censurarea rapoartelor.
7. Alegerea unui membru în comitet în locul dimisionatului Vicenţiu Popoviciu.
8. Raportul comisiunei esmise.
9. Douĕ prelegeri şi anume: „Desvoltarea substantivului din bucata de cetire „Cartea“ cuprinsă în întâia carte de cetire de dl Ioan Popescu cu elevii din despărţĕmêntul al II-lea. 2. Întroducerea elevului în elementele fisicei din bucata de cetire „Peatra de var“ din a 3 carte de cetire de dl Ioan Popescu cu elevii din despărţemêntul al IV-lea
10. Aflarea mijloacelor pentru încassarea tacselor şi a pedepselor.
11. Propuneri.

Vĕrd în 22 Novembre 1884.

Nicolau Moldovan, preşedinte.
Ioan Bonea, notariu.

Varietăţi.

* (Cas de moarte.) La 5 Decembre a. c. a reposat în Arad advocatul **Terenţiu Raţiu,** în etate de 34 ani.

* (Aniversare naţională.) Cetim în ḑiarele din Bucureşti:

Mercuri, 28 curent, se va sĕrba a 7-a aniversare a căderei Plevnei.

În dimineaţa acestei ḑile se vor cânta câte un *Te-Deum* în bisericile Spirea şi sf. George, Malmeson, la cari va asista M. S. Regele.

La oara 6 va fi un prânḑ de gală la palat, la care vor fi invitaţi toţi generalii, oficierii superiori, precum şi şefii de corpuri din garnisoana Bucureşti.

La acest banchet vor fi învitaţi şi mai mulţi membri ai corpurilor legiuitoare.

Seara se va da la „Clubul militar “ un bal, la care vor asista MM. LL. Regele şi Regina.

Comitetul acestui club, în frunte cu preşedintele seu dl colonel Budişteanu, a luat mĕsuri pentru decorarea salonului clubului cu braḑi, arme etc.

M. S. Regina va fi intimpinată la intrare de comitetul clubului şi dl colonel Budişteanu va oferì graţioasei noastre Suverane un banchet.

În salonul cel mare al clubului se va aşeḑa un tablou mare, care va fi luminat într'un mod splendid.

Acest tablou represintă pe M. S. Regina dând medicamente unui soldat rănit.

* (Donaţiune.) Cetim în „Carpaţii.“ Legaţiunea noastră din Paris a comunicat ministerului afacerilor streine că regretatul H. Ubicini, cetăţan român şi autorul atâtor scrieri interesante şi folositoare asupra patriei noastre, a esprimat în ultimele sale momente soţiei sale, dnei Clémence Ubicini, şi fiului seu André Ubicini, sub locotenent în armata

francesă, voinţa sa ca toată partea din biblioteca sa relativă la Orient, sě fie oferită statului român.

---

*) Publicăm şi aceasta corespondenţă, aşa cum este ea, ca se rĕmână posterităţii ca un „testis temporium“. Red.

Ministrul afacerilor streine a comunicat aceasta ministrului instrucţiunii publice, care va trimite familiei decedatului Ubicini o adresă de mulţumire.

* (Postal.) Se escrie concurs pentru un post de magistru postal în comuna *Budac*, comitatul Bistriţa-Năsěud.

Condiţiuni: Contract de oficial şi 100 fl. canţiune.

Emolumente: Salariu anual 150 fl. pauşal de cancelarie 40 fl.

Suplicile sunt a se aşterne în termin de trei sěptěmâni la direcţiunea postei în Sibiiu.

* (Postal.) Cu 16 Decembre a. c. începênd oficiul de postă între Bandul de Câmpie şi Maros-Vásárhely va avea comunicaţie de toate ḑilele.

* (Veniturile funcţiunarilor germani). Cancelarul principele Bismarck primeşte de la stat 18,000 marci cheltueli de representaţiune, locuinţă şi leafă de 54,000 mărci; ministru de esterne comite Hatzfeldt, 14,000 mărci cheltueli de representaţie, locuinţă şi 50,000 mărci leafă: ministru Rötticher are 36,000 mărci şi locuinţă; ministru de justiţie Scheeling are 24,000 mărci şi locuinţă; ministru de finanţe are 20,000 mărci şi locuinţă; ministru Stephan are 24,000 şi locuinţa. Ministrul de rěsboiu Brousart Schellendorf are 36,000, locuinţă şi opt furajuri. Şeful admiralităţii Caprivi are 36,000 şi locuinţă. Şeful statului major comitele Moltke are 12,000 mărci leafă, 18,000 diurnă, locuinţă, mobile şi serviciu şi 6 raţiuni de furaj. Şi cei 14 generali comandanţi au câte 12,000 mărci leafă şi 18,000 diurne.

* În seclul al XVII-lea deschiḑěndu-se ochii popoarělor eurăpene şi a guvernelor, potestatea şi influinţa papei prin aceasta a început a se micşora; clerul catolic spre restabilirea autorităţii sale de mai nainte au inventat titulaturile oficioase cu nimb orbitor. Atunci au cerut cardinalii dela papa Urban al VIII-lea schimbarea titlului de „illustrissimus“ în „eminentissimus“ şi au pretins ca afară de regi şi împěraţi, toţi sě-i intituleze astfel şi sě le fie permis toate hîrtiile oficioase altcum intitulate a nu le primì şi ca de acest titlu sě nu se poată folosì nimenea pe lângă urmarea perderei beneficiului afară de ei. Tot atunci s'au intitulat şi episcopii cu illustritate mai târḑiu cu escelenţă, cari până atunci se intitulau cu reverend, reverendisim. În fine titlul de reverend, reverendisim s'au susţinut pentru călugări.

* Împăratul Constantin cel mare a introdus mai întâi titlurile. Până pe timpul lui şi titlurile împěraţilor romani numai de împěraţii de mai târḑiu a început a se întrebuinţa cu „Dominus.“ El însě pe funcţionari îi titula cu: Nobilis, Generosus, Egregius, Spectabilis, Magnificus, Ilustris.

* Domnitorii Europeni numai la începutul seclului XVIII-lea au început a se folosì mai des de titlul „Maiestas“; până acì astfel se intitula numai împěratul german şi regele francez, dar ei încă numai de pe la finea seclului al XVIII-lea. Până acì titlul regilor a fost „serenissimus“ nemţeşte „Durchlaucht“; ear principii se intitulau „Magnificus.“ Mai târḑiu şi până în ḑiua de astăḑi pofta după ranguri şi titulături atât în cercuri oficiale cât şi private a tot crescut şi rěspândit.

* Rangul de conte, baron, e fětul seclului al XVII şi XVIII-lea; titlul de cavaler (Ritter, Ritterorden, lovag) datează mai dinainte. Aici e potrivit de a accentua, că nimic nu e mai seducător pentru oameni, ca rangurile, titulaturile, a căror idee a câştigat, a călărit din destul opiniunea publică. De titulaturi de regulă stă strîns legat un fel de nimb, ambiţie, lustru, închipuire; şi apoi lucsul, spesele, galanteria, neecomonisarea referitoare la cele de sus a nimicit cele mai multe familii.

Mulţămită lui Dḑeu, că naţia română până acum nu prea abundează în titulaturi orbitoare.

* (Comerciul de bambu în China.) — Se poate ḑice că Chinezii trăesc numai din bambu (un fel de trestie). El se lucrează în toate modurile.

Mantalele de foi de bambu se vinde la Canton cu 35 centime; păturile, tot de bambu, se vênd cu 1 fl. 50 până la 3 fl. 80; pălăriile, cu 20 până 40 la centime; hârtia, 80 centime chilogramul; lăstarele tinere cari se mănâncă, 20 până la 20 centime chilogramul; părţile uscate cari se întrebuinţează pentru, foc 2 fr. 100 kilograme; bastoanele 20 până la 30 centime, etc.

Tot de bambu sunt făcute şi měsurile de lungime şi chiar de capacitate, precum şi găleţile cu care se scoate apă, etc.

In fine, patul, saltelele, masa chinezului, pipa, o parte din hrana sa, beţişoarele cu cari mănâncă, lemnăria caselor, mânerele lăncilor, vergelile pentru bătaie, băţul pedagogului, bagheta musicantului, etc., toate sunt de bambu. El este copacul naţional, avuţia chinezului.

* (Cholera este ea contagioasă?) Cetim în „Voinţa Naţională“ următoarele: Această cestiune, ne arată „Le Temps,“ mai dă încă loc la discuţiuni în sinul academiei din Paris.

Cestiunea caracterului de contagiune a cholerei mai întâiu a fost desaprobat, apoi aprobat ca un ce sigur, şi în timpii din urmă ea dă loc earăşi la discuţiuni la cari cine-va nu s'ar fi adăstat.

Dar ori-cari ar fi acele discuţiuni, eată esperienţa recentă şi bine cunoscută care a avut loc în laboratorul d-lui Vulpian, sub ochii sei, şi ale cărei principale detalii le-a comunicat Academiei.

Doctorul Bochefontaine, şeful laboratorului, a luat o oare-care dejecţiune dela o femeie de 35 ani bolnavă de choleră, încă trăind. El se asigură că ea conţine tot felul de filamente, bacteri şi bacili în virgule. După ce a tăvălit în pudră de licopode amestecată cu gumă 5 centimetre cubice de această dejecţiune o ingeră. Trecând 24 oare ingerarea fu urmată de o indispoziţiune generală, tot de odată puţiun acută; temperatura se ridică la 64, pulsul la 100; astfel avu o mişcare febrilă. Dar nu avu nici o sintomă care sě aibă asemĕnare cu fenomenele cholerice. Apoi în dimineaţa ḑilei următoare toate urmele unei dispusăţiuni dispăruseră.'

D. Bochenfontaine, adaogă d. Vulpian, a conchis despre curagioasa sa esperienţă, că ingestiunea stomachală a dejecţiunilor cholerice nu este necesar toxică.

Injecţiuni hipodermice de aceleaşi substanţe cari au fost ingerate de sperimentator s'au făcut şi asupra iepurilor de casă şi porcilor de india, dar au murit.

D. Vulpian arată apoi observaţiunile d-lui Pouchet, care studiând sângele bolnavilor de choleră în inimă şi în vase mari a descoperit accisi biliari în mare cantitate. Se crede deci că aceste substanţe sunt în stare de prefacere în sânge şi că cholera are ca efect, suspendând deodată funcţiunile ficatului de ale părăsi în sênul torentulului circulator.

O altă constatare a domnului Pouchet, numai puţin interesantă, este şi aceasta: In perioada reacţiunei, urina cholericilor conţine o masă de accişi biliari. În fine în această urină se găseşte materi uleioase cu o mare putere tonică şi producênd la animalele omorîte de ea prin injecţiune hipodemică o regiditate estremă.

D. Hervé Maugou presintă o notă a dlui Muntz relativ la substanţele carbonate rěspândite mai mult sau mai puţin întêmplator în admosferă. D. Muntz este condus a conchide că marile fenomene electrice, arḑênd aceste substanţe şi substituindu-le cu accid carbonic sunt îndată absorbite de plante, au ca resultat purificarea aerului.

Se ştie că descoperirile mai recente par a stabilì între lipsa osonului (oxigenul purificat) din aer şi constituirea epidemică în oare-care raport încă reu determinat.

* A apărut *„Primul călindar ardelean de horticultură“* pe anul 1885 în Zam. Editura proprie a domeniului. Toate drepturile reservate. El este compus în limba maghiară şi germană. Tractele din el privitoare la cultura pomilor pot fi foarte folositoere pentru cultivătorii de pomi, dar pentru a te putea folosì de ele e o condiţiune imperativă cunoaşterea limbei maghiare şi germane.

Loterie.

Mercuri în 10 Decembre 1884.

Sibiiu: **53** **29** **67** **84** **78**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 9 Decembre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	123.95	123.60
Renta de aur ung. de 4%	96 20	96.10
Renta ung. de hârtie.	91.30	91.10
Renta de aur austriacă	104.40	104.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	98.20	98.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	144 40	144.25
Obligaţiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	100.—	105.75
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.8
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.50	100.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	309 25	309.75
Galbin	5.77	5.76
Napoleon	9.75½	9.74
London (pe poliţa de trei luni)	123 40	122.30

Nr. 162. [943] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoreşti la scoalele confesionale gr. or. în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Turdei, se escrie concurs cu termin până la *20 Decembre a. c. st. v.*

1. Sânt-Michaiu, cu salariu anual de 150 fl. v. a., ear pentru servitiul de cantor 50 fl.
2. Agriş, cu salariul anual de 120 fl. v. a.

Suplicile de concurs instruite în sensul legilor în vigoare, sunt a se subşterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în Turda până la terminul de mai sus.

Turda, 20 Novembre, 1884.

În conţelegere cu comitetele parochiali.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Turdei.

Ioan Reou,
adm. ppresb.

Nr. 303. [146] 1—3

Edict.

Ecatarina Ioan Dimitriu (Dimitrescu) din Braşov, protopresbiteratul Braşovului I., care a părăsit pre legiuitul ei bărbat Vasiliu Vlădicean de şepte ani, fără a se şti locul abicaţiunei ei prin aceasta se citează, ca *în termin de 3 luni de ḑile dela datul primei publicări e acestui edict*, sě se presenteze înaintea subsemnatului, căci la din contră procesul divorţial incaminat de bărbatul ei, se va decide în absenţa ei.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Braşovului I.

Braşov, 27 Novembre, 1884.

Ioan Petric,
protopresb. ca adm. ppresb.

Nr. 474 [947] 1—3

Edict.

Vasiliu Marin din Crisbav, protopresbiteratul Braşovului II, care de 7 ani a părăsit cu necredinţă pe legiuita lui soţie Maria Achim Taban din Feldioara şi nu se ştie ubicaţiunea lui, se citează ca în *termin de trei luni de ḑile dela prima pualicare* a acestui edict, sě se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră se va aduce sentinţă şi în absenţa lui.

Braşov, 27 Novembre 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractului Braşovului II.

Ioan Petric,
protopresb.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eşit de sub presă: [945] 1

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1885.

Anul al treiḑeci şi patrulea.

Preţul unui esemplar legat **30 cr.,** pentru vênḑětori nelegat **23 cr.** v. a. şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Calendariul (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenţii europeni.** — **Serviţiul postal şi telegrafic.** — **Tacsa de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.** — **Měsurile nouě şi vechi.**

Şematismul

bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria şi Transilvania cuprinḑênd şi **protopresbiterii, administratorii protopresbiterali, parochii şi învěţătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Odată şi aḑi, (contraste). — **Baba,** (poveste). — **Notiţe pentru preoţi.** — **Poesii.** — **Cuvinte bětrâneşti,** — de *G. Sima* a lui *Ion.*

Conspectul sěptěmânilor. — **Însemnarea têrgurilor.**

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 141 Sibiiu, Sâmbătă 1/13 Decembre 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 47**
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — **Articulii nepublicați nu se înapoiază.**

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr. — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rândul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr. pentru de-care publicare.**

Sibiiu, diua Sântului Andreiu.

Un singur nume — Andreiu, — un singur nume ne presentează înaintea ochilor minței și a-i inimei noastre trecut, present și viitoriu. Ce a fost, ce este, și la ce ne putem aștepta în viitoriu.

Un singur nume ca tablou fidel ne presentează cu colori vii icoana bisericei noastre, întreg mechanismul în organismul ei și productele acestui organism.

Putere magică are acest nume, și ea se manifestă aproape la toate lucrările noastre. O nouă vieață în biserica noastră este legată de acest nume, în jurul lui se grupează toate părțile ei constitutive ca planete cu curs regulat în jurul soarelui, care le dă lumină, le dă căldură, le dă vieață.

Este magică puterea cu care ne atrage acest nume, și noi cei mai mulți începem a nu ne mai da seamă de feliul și forma de manifestare a acestei forțe.

Zace în natura omului de a primì lucrurile bune în tot cuprinsul lor fără a mai reflecta la proveniența lor. Ne-am dedat a primì binele ca bine provenit dela o persoană puternică prin posiția sa, puternică prin individualitatea sa, puternică prin coincidența de împregiurări, cari cu istețime esploatate promovau în mod admirabil interesele representate de persoana admirată acuma și de către neamicii ei chiar.

Un pătrariu de veac a trăit Șaguna în mijlocul nostru. Vieața lui este carte deschisă pentru el și pentru noi. Admirăm activitatea lui, admirăm resultatele la care a ajuns în activitatea sa ca om al bisericei și națiunei, și ne încercăm a merge pe calea bătută de el.

Eată dupla însemnătate a acestei vieți bogate pentru Marele Șaguna ca om, și bogate pentru noi cari ne-am născut și trăim în biserica ocrotită de el un pătrariu de veac.

Un nume ca toate numele acesta, și dacă întêmplarea nu ar fi pus pe Șaguna în fruntea bisericei noastre, dacă el n'ar fi fost ceea ce a fost, dacă tot din întêmplare nu i s'ar fi dat numele Andreiu, pentru noi acest nume ar fi avut însemnătate calendarică încât privește diua de 30 Novembre.

Astădi însĕ acest nume a devenit popular pentru românii ortodocsi din Ungaria și Transilvania, și în special pentru junime el este farul luminător în îngrozitoarea vijelie de adi în sinul bisericei noastre.

Era senin odinioară ceriul bisericei noastre, și el era senin, căci elementele organismului ei nu cunoșteau necunoscutele plăceri legate de rătăcirile deduse din greșita aplicare a vieței constituționale. Archiereul era centrul, el da directiva și celelalte organisme în biserică plutiau în jurul lui. El era mare și ca centru încăldia și lumina. Ceialalți erau mari, căci mare era disciplina eserciată de archiereu, mare căldura și lumina ce revĕrsa el asupra lor, încât ea copleșea defectele ce doară ar fi fost a se da și ele la iveală.

Era o unitate bine mărginită și cu sfințenie păstrată în biserica noastră, se știa că archiereul e capul bisericei și senin odată ceriul bisericei în cele interne, vênturile esterne nu puteau întuneca.

Erau fericite acele timpuri și voim se fim bine înțeleși. La numele Andreiu ne stă înaintea ochilor trecutul, presentul și viitoriul.

Cât a trăit Șaguna forma esternă a guvernărei bisericei era cea absolutistică. Dicem esternă și absolutistică, fāra a afirma sensul absolutismului cu: *„Sic volo sic iubeo,“* fără a face elogiuri erei glorioase nici în socoteala formei de guvernare, nici a nomenclaturei stabilite de oameni, fără a face paralelă între atunci și acuma în formă și esență, fără a face din trecut și present conclusiuni pentru viitor.

Erau fericite acele timpuri și e bine se-o constatăm aceasta. Prin această constatare ne simțim dispensați de a cerceta pentru ce erau ele fericite și în ce chip s'ar putea ele reimprospeta. Nici aceea nu vom cerca a constata, dacă atêrnă dela noi sau dela alții reimprospetarea timpurilor de odinioară în toate consecuențele lor. Aceasta nu o facem noì. O vor face de bună seamă alți bărbați încărunțiți în lupte, bogați în esperiențe și orientați în situațiune.

Noi cesti tineri constatăm ce se manifestează, și ne punem în frêu văpaia tinerețelor, care și până acum multe neplăceri ne-a causat.

Trei milioane de români se transpun astădi în timpuri mai fericite. Puterea magică a numelui Andreiu pune în vibrare coardele inimelor, și românii vrênd nevrênd fac paralelă între trecut și present.

Fericiți oameni am putea fi noi românii cel puțin în biserica noastră. Și ar trebuì sĕ fim fericiți căci alții sunt fericiți în ale lor, fericiți de și nime nu-și frânge capul cu teoriile despre aplicabilitatea constituționalismului.

Noi suntem organisați pe base liberale, așa că mare e deosebirea în aceasta privință între acuma și odinioară.

Odinioară eram și noi fericiți întocmai ca și alte biserici actuale, cari sunt organisate după cum am fost noi odinioară. Va cuteza cineva se afirme că forma este de vină? Va atribuì oare lumea bunaînțelegere formei de guvernare și va sacrifica oare forma pe altarul binelui comun bisericesc?

Binele bisericei pretinde sĕ aflăm căi și mijloace spre a progresa și noi. Binele bisericei este *„lex suprema,“* binele bisericei apelează la umbra Marelui Archiereu, spre a ne povățuì pe cărările drepte în căutarea mijloacelor potrivite, prin cari se se reimproaspete nu în formă ci în essență fericitele timpuri de odinioară.

Umbra Marelui Archiereu ne va conduce, căci ea ni a salutat la nașterea ei cu ultimile cuvinte ale lui Andreiu cel Mare: *„Fiți pe pace, nu vĕ sfădiți!“*

Umbra lui ne va povățuì, căci el ne-a cunoscut mai bine, și momentele din urmă le-a sacrificat pentru noi, și noi trebue se credem cu tărie în veghērea lui asupra nostră, căci el a murit cu cuvintele pe buze: fiți pe pace nu vĕ sfădiți.

Ne închinăm umbrei Marelui Andreiu, ne închinăm ei, căci el și-a cunoscut oamenii până în inimă și rărunchi.

Sibiiu, 30 Novembre. Dnule Redactor! Elevii din seminariul nostru archidiecesan au serbat aseară în mod festiv amintirea marelui nostru archiereu, fericitul **Andreiu Baron de Șaguna.** Această serbare ni se pare că este legată de societatea de lectură a acestor elevi nu numai prin numele societății, ci prin o detorință fiească comună nouă tuturora, câți ne adăpostim prin locurile, unde activitatea marelui bărbat a lăsat după sine teren de luptă neobosită și foarte pentru mulți și comodități simțite cu îmbelșugare.

Vĕ voi descrie pe scurt decursul sĕrbărei de eri spre a vedea publicul cetitoriu în ce mod se pàstrează amintirea bărbaților mari.

La 7 oare s'a deschis ședința publică prin conducĕtoriul societății, dl Dr. Ioan Crișanu. Conform programului cunoscut sau percurs toate punctele.

Dl Oniț în cuvinte frumoase a schițat viața bărbatului sĕrbătorit după moarte, și în mod demn ne-a presentat pre junimea studioasă din acest institut, care pe lângă știință trebue sĕ și facă totodată și scoala caracterului seu de fiitoriu preot și învĕțătoriu.

A declamat bine și la multe locuri cu oare-care efect domnul Strêmbu poesia *„Sumeția șoarecelui“*

FOIȚA.

Clara sau Tapiseria.

De Féval.

(Traducere de D. P.)

(Încheere.)

Domnișoara Olivia 'și arăta antica figură în ușa între deschisă.

— Doamna reluà cu multă ceremonie tinĕrul, care se grăbì a-și preface trăsurile, credeam sĕ găsesc acì pe mătușa mea domnișoara d'Audetot. Te rog sĕ-mi primești scusele.

— Nepoate, strigà Olivia intrând, nu mai cunoști pe Olivia vara d tale?

Raymond se prefăcù că esaminează cu mai multă atențiune pe sirmana femeiă, care, la vederea Oliviei, pusese capul între mâni.

— Doamna Marquisa, dise el, este, în adevĕr, foarte schimbată, dar nu e vorba de aceasta. Scumpa mea mătușă, 'ți cer un moment de întrevorbire particulară.

— O întreținere particulară! reputà Olivia cu spaimă. Nepoate, nu mai ești acum un copil; o fată... singură. . . . .

Raymond pusese cu solemnitate mâna pe inimă.

— Tușo, dise el, pe credința mea de gentilom.

— Bine, întrerupse domnișoara Olivia d' Audetot; urmeadă-me!

Raymond venea sĕ joace la castelul Rauvile o comediă destul de glumeață; vederea Clarei 'l scosese de odată din rolul sĕu; dar 'și aduse aminte îndată că, ori cât de ridicul era espedientul, scopul era important și serios. Pe seama sa, avea se repareze o nebunie ale cărei consecințe le putea mĕsura acum. Dând dar de o parte, după multă silință imagina întristătoare a verei sale, făcu apel la toată presența sa de spirit. După ce intrà în apartamentul sĕu, Olivia îi arătă cu degetul un scaun, Raymond rĕmase în picioare.

— Păstredi ținuta unui ambasador însĕrcinat cu cuvinte rugătoare, dise el. Cunoști pe cavalerul de Langel-Coudras, scumpa mea mătușă?

— Pentru ce astă întrebare, rogu-te?

— Te rog cu umilință sĕ-mi respundi.

— Negreșit, îl cunosc, dise domnișoara Olivia cu un ton înțepat. Anul trecut la Paris la D. de duce Harcourt, își permise a'mi tăia profilul: e un obrasnic.

— Dară..... vru se dică Raymond.

— Profilul era foarte urît, nepoate.

Tênĕrul abia își ținu un zimbet.

— Aceasta nu mĕ miră, dise el cu gravitate.

— Cum, domnule!....

— Bine voești a mĕ asculta scumpa mea mătușă. Artistul cel mai ingenios nu este, în cele din urmă, decât un om. Mânia, temerea, amorul face se-i trămure mâna, amorul mai cu seamă!.... Frumoasă mătușă, nu înțelegi?

Olivia 'și apucă evantaliul și 'și oprì respirațiunea pentru ca se roșiască.

— Me înțelegi! strigà Raymond, care puse un genunchiu pe pămênt. Misiunea mea este îndeplinită demnul meu amic, d. cavaler de Langel-Coudras, mi-a făcut onoarea de a mĕ alege de mijlocitor: după chiar dorința sa, pun mâna, numele și averea sa la picioarele dtale.

Domnișoara Olivia de Audetot era în prada unei agitațiuni peste putință de descris. Vrênd sĕ se poarte după cum trebue, 'și dedea nespuse silințe spre a oprì un consimțĕmênt ce 'i scăpa, ca să dicem așa, prin toți porii de o dată.

— Nu știu.... Nu pot.... Mi e teamă.... gângănea ea.

— Voești ca nefericitul meu amic sĕ moară sub ochii dtale! strigà Raymond cu o voce pathetică.

— Dar aceasta repede consimțire.... un bărbat pe care abia 'l cunosc, care nu 'și a făcut nici o dată curtea.

de A. Panu. Asemenea a făcut bună impresiune dnul Mircea cu disertațiunea sa.

Punctul 6 din program merită oare-cari reflecsiuni binevoitoare. Ni s'a representat scena temniței din legenda dramatică *„Despot Vodă“* de Alecsandri. Dnul Oniț, cleric în cursul al III. a representat pe „Despot-Vodă“ ear dnul Nicolau Terhetea, cleric în cursul II. pre Ciubĕr-Vodă, și ni le-au presentat cu gesturi și mimică.

E deamnă de laudă activitatea și zelul domnilor diletanți dovedită în studiarea rolelor și nĕsuința de a le interpreta cât se poate mai fidel. Era înse cu mult mai consult dacă se lăsa întreagă inscenăria la o parte, și se cetea frumos frumoșel frumoasa partie din legenda dramatică a laureatului nostru poet.

Spre a produce efect dramatic trebue mai nainte de toate scoală. In această scoală se învață mai întâi a declama, a te înfățoșa în rola ce voiești se representi, a ști face gesturi unde trebue și cum trebue. Apoi pășești pe bină, unde aibi temnița, are Ciubĕr vodă ornamentul sĕu și când se schimbă îmbrăcămintea nu produce ilaritate nici hlamida, nici coroana închipuită, mai puțin comica îmbrățișare.

La astfel de ședințe literarie se cetesc piesele alese și ele dacă sunt bine cetite, produc efectul dorit. Așa se face pretutindenea, și zeloșii nostri elevi nu ne vor lua în nume de rĕu sfatul binevoitoriu ca pe viitoriu și dânșii se facă ca toată lumea.

Cântările s'au esecutat de corul societății sub dirigința profesorului George Dima.

Publicul a rĕmas încântat și prin vii aplause și a esprimat recunoștința pentru plăcutele momente, ce i le-a procurat societatea „Andreiu Șaguna“.

După încheiere Domnul Archimandrit și vicariu archiepiscopesc Nicolau Popea prin cuvinte părintești a îndemnat pre elevi la continuarea pe calea apucată, care conduce la lucruri bune și folositoare.

La această producțiune literariă au luat parte inteligența din Sibiiu, între cari și mulți strĕini.

Sala seminariului este mică și publicul numĕros era foarte indesuit și cât a încăput în sala. O parte însemnată a publicului era strimtorată între uși și prin localitățile laterale. Între asemenea condițiuni omul cu toată dispoziția bună nu poate simțì plăcerea ce ar produce serata la alt loc potrivit și comod.

Serbarea de a seară a fost serată literariă și ea duplu ar câștiga în demnitate și valoare, dacă s'ar fi dat bună-oară în sala dela „Musikverein“, unde merge toată lumea cu astfel de producțiuni. Despre avantagiul material cu această sală nici nu mai trebue se amintesc. *Slová.*

Discursul

deputatului Vincențiu Babeș ținut în 22 Novembre (4 Decembre) în casa ablegaților la desbaterea generală asupra budgetului pentru anul 1885.

(Urmare și încheere)

Mai nainte cu 9 sau 10 ani, am publicat un articol, prin care arĕtam, că esistă țĕri și popoară, ce trăiesc și muncesc pentru alții, pentru strĕini, și între acele țĕri și popoară la primul loc Turcia și Ungaria; dovedind aceasta prin cifre. Dl ministru de interne al Ungariei, Colom. Tisza, mi-a făcut proces de pressă pentru acel articol — înaintea scaunului cu jurații de aici din capitală, va sĕ ḑică înaintea unui for — nu românesc, căci atare nu esistă în țară, ci unguresc, și acusatoriul și-a dat toată truda, a face din causă agitațiune națională; dar juriul unguresc m'a achitat. Și pentru ce motiv oare? Pentru că jurații au simțit adevĕrul arĕtărilor mele.

Repet deci, că simțul greutății sarcinilor esistă și sĕ manifestă, însuși on. ministeriu îl recunoaște prin aceea, că promite, deocamdată a nu mai mărì contribuțiunile. Până când însĕ țara va puté se supoarte cele de astăḑi, și cât timp guvernul nu va fi silit a le urca?! Eu sum convins că aceasta nici nu depinde dela dênsul, ci că dacă urcarea ca mâne i se va cere, va trebuì sĕ-o esecute, că dacă nu, tocmai așa va fi dat la o parte, precum s'a delăturat dela putere — dincolo de dietă partida constituțională (Verfassungs-Partei,) în dată ce a esitat a mai urca budgetul. (Ilaritate în partea dreptei).

On. d. ministru de finanțe oare sĕ dovedească bunăstarea economiei țĕrii cu creditul cel mare de care se bucure țara în strĕinătate și la burse. Dar apariținunea aceasta trebue considerată din temeiu mai adênc, și atunci vom înțelege, că adeseori ni se ofere creditul din partea acelora, cari vreau sĕ ne ruineze. Cine propriaminte ne face astăḑi creditul? Eu așa cred, că — Rottschild și cu consorțul sĕu. Și — ce fel este acest credit? Este de natură, că dacă se bolnăvește un diplomat, dacă o recoltă este slabă, dacă America ne face prețuri scăḑute în grâne, creditul ni se leagănă, cursurile la moment cad! Asta este soliditatea creditului nostru!

Dar ean sĕ mai cugetăm, că ar avè și Rottschild o idee a sa bunăoară analogă cu ideea de stat a dlui ministru președinte, sigur că Rottschild atunci ne-ar da credit până sĕ ne înecăm în el! Eu țin de o nenorocire a țĕrii, că creditul nostru atêrnă dela Rottschild, și tocmai de acì trebue sĕ ne esplicăm o mulțime de aparițiuni triste în economia noastră publică și privată. Nu voiu uita nici odată, cum înainte cu vr'o 10 ani, un matador finanțial din strĕinătate mi s'a respicat, că — ori cât sĕ le coste, nu vor lăsa sĕ cadă Ungaria finanțialminte înainte de timp!

Eu me interesez de soartea, de viitoriul națiunei maghiare; n'o simulez aceasta, căci îmi iubesc propria națiune și știu, că în momentul când națiunea maghiară va fi dispărut, a bătut oara ultimă și pentru a mea. N'am preocupațiunea celor dela putere, carea sĕ me orbească sĕ nu vĕd sĕ nu simț, că mergem în direcțiune rătăcită; și dacă în tinerețele mele adeseori cu vehemență m'am opus acestei greșite direcțiuni a fost prea natural, căci nu puteam pricepe cu mintea mea, cum o clasă maghiară, devenită la putere până 'ntru atâta sĕ fie de orbită prin putere, încât sĕ nu vadă că merge spre prĕpaste și sĕ nu priceapă, că — căderea ei este arderea țĕrii, ruina națiunei maghiare!

Dl ministru președinte este mare meșter, în modul sĕu; (ilaritate) dênsul se va nisuì a me combate; dar eu i fac o rugare, aceea, că în asemenea casuri grave, odată sĕ se desfacă de resonul politic și sĕ pășească în calitatea neîntinatei sale onestități particulare, atunci sigur va recunoaște, că nu sunt fără temeiu acelea la cari l-am reflectat. Se nu Ve mirați de această rugare a mea; căci este caracterul epocei noastre, că politica se consideră de o măiestrie d'a minți și amăgì. Onoarea individului trece de un lucru particular. D'acì provin apoi multele calamități publice, de acì contrastele în vederi, precum le observasem chiar aici în decursul ḑilelor trecute.

Prea on. d. ministru președinte ḑilele trecute binevoì a și aduce aminte și de causa naționalităților nemaghiare. Reflectând adecă la unele atacuri ce i-a făcut dl condeputat Wolff, opuse acestuia obiecțiunile contrarie, ce dl deputat Grünwald i rostì imediat. Dl deputat Dr. Wolff a atăcat pe ministru, pentrucă apasă, maltratează, impedecă în desvoltarea lor pre naționalități; din contră dl Grünwald l'a atăcat, căci nu face din destul datoriei sale, întru cât încă n'au maghiarisat această țară.

Grünwald Béla strigă: „N'am ḑis aceasta!“

V. Babeșiu: Recunosc că — nu cu aceste cuvinte, dar in acest sens.

Destul că, on. d. ministru președinte crede, cumcă aceste douĕ contrarie imputațiuni se paralisează una pre alta și dênsul rĕmâne curat. Dar se înșeală. Ambii atăcători pot sĕ aibă, și fie care din al sĕu punct de vedere are dreptate. Dl condeputat Wolff știe din esperiență, ca națiunea sa este persecutată și maltratată și impedecată în desvoltarea ei naturală. In aceasta privință are drept a se plânge.

Dl Grünwald earăși știe că țeara continuă a fi poliglotă, că prin urmare puternicul d. ministru președinte încă n'a maghiarisat-o, încă n'a esecutat pe deplin ideea de stat maghiar; în aceasta privință cu drept face imputare dlui prim ministru. M. on. d. ministru însuși i dă drept când recunoaște, că este de datoria a ori-cărui guvern al țĕrii, a lucra întru lățirea și realisarea ideei de stat maghiar și când apoi adauge că — a trecut timpul de a mai maghiarisa sau germanisa prin legi și cu forța. Eu știu că dl min. președinte spune adevĕrul, știu că-și pune multă silință întru a propaga ideea de stat maghiar; aceasta onorabilul d. ministru nici n'o neagă; ear noi nemaghiarii o simțim amar din presiunea ce se face asupra-ne. A și putè înșira casuri speciale, dar nu-mi este intențiunea astădată. (Strigări: „S'auḑim!“) Dacă sum provocat, cu permisiunea dlui ministru președinte, voiu spune câte-va.

Casurile ce voiu sĕ le amintesc, ar privì mai direct pre m. on. d. ministru al instrucțiunei publice, dacă eu n'ași știì că autoritatea deciḑĕtoare în ele a fost chiar on. d. prim ministru.

Caransebeșenii din averea lor doresc a-și înființa un gimnasiu; dl ministru președinte i impedecă de trei ani, ba nici rĕspuns nu le dă. — Un fond, ce în biserica și prin biserica română gr.or. s'a adunat pentru scoala română, încă în al 3-lea deceniu din acest secol, dl min. președinte l-a luat cu forța în administrațiunea politică, cu pretestul că ar fi pentru scoala comunală neconfesională, măcar că bine știe, cum p'acel timp nici ideea de scoala comunală confesională n'a esistat, nici n'ar fi fost tolerată o astfel de scoală. Dl ministru președinte recunoaște că acel fond este numai pentru scoala română, dar nu vrea a recunoaște că precum este numai pentru scoala română, tot asemenea este și pentru scoala numai confesională, și — nu recunoaște aceasta, pentru ca sĕ nu-l ceadă în administrațiunea legală a autonomiei noastre bisericești, conform cu esemplul ce ni l'a dat fericitul întru domnul br. Eötvös, carele regulat toate fundațiunile de natura confesională le-a transpus în administrațiunea autonomiei noastre bisericești. Dar cu scoala tractuală din Bozoviciu cum a proces dl prim ministru Col. Tisza? Se pune poporațiunea doritoare de cultură a acelui tract, și subscrie o sumă suficientă din banii destinați culturei și dați administrațiunei lor comunale, cumpără o casă, instalează o scoală cu maì multe clase și o supun aceasta direcțiunei diecesane. Insĕ — ce sĕ veḑi! Administrațiunea politică sĕ opune și dl ministru-președinte închide cu forță acea scoală — pentru că este confesională! În fine incă pendentă este cestiunea ocupării pe nedrept prin guvern, a celor 99 de scoale „române gr. or. naționale“ din fosta granița militară, sub acel pretest, că ar fi fost când-va comunale, în sensul legii dela 1868, care lege nici n'a esistat, și că doară ar fi fost fără caracter confesional, cum nici-nu s'a tolerat doară nainte de 1869. Avem lege, ce e drept pentru scoalele naționale confesionali; cu toate însĕ aceste scoale sunt numai tolerate, ear parola guvernului e: „numai scoale comu-

---

— Opreștete, scumpa mea mătușă, nu vorbi de reu! Nu știi nimic din cele ce acest sirman cavaler a făcut pentru amorul dtale! Dacă 'ți ași spune că în lunile cele mai aspre ale ernei, acest model al amanților de acolo, ḑiua și noaptea, castelului, odihnindu-te Dḑeu știe unde, hrănindu-se cu gândul dtale....

— Sĕ fie oare adevĕrat? suspinà Olivia cu langoare.

— Dacă 'ți ași mai spune, urmà Raymond, folosindu-se de enthusiasmul sĕu, că s'a întrodus chiar în casă... Nu te speria, tușică, respectul sĕu egaleaḑă amorul sĕu.... Dacă 'ți ași spune în fine, că a petrecut o noapte întreagă în camera mysterioasă....

— În camera tapiseriei! întrerupse domnișoara d'Audetot, a carei curiositate sta deșteaptă în privința acestui subiect, de aproape patru ḑeci ani: Ce a vĕḑut?

— Iți va spune el însuși, și va fi proba a tot ce-ți vorbește în numele sĕu.

— Cel puțin îmi va fi permis a mĕ gândi puțin la aceasta propunere?

— Vai! tușo, pe când o frumoasă stă pe gânduri, un nenorocit se stinge în lacrimi!

Olivia zîmbì, era învinsă. Cavalerul care aștepta la cârciuma din sat, fù presintat. La vederea domnișoarei d'Audetot, simțì ca o mișcare de teroare Olivia, din parte 'i, fù pe jumĕtate desîncântată: aceasta se petrecù într'un minut.

— E bine, își ḑise domnișoara d'Audetot, ca femea sĕ fie mai bine ca bărbatul: aceasta e o siguranță.

— E o garanție, cugetà cavalerul, o voi domina cu toată superioritatea mea physică.

Cu ajutorul acest mutual raționament interior, se plăcură peste măsură. Raymond îi urcà într'o trăsură de postă: aduse vorba de căsătorie secretă. Aceasta romantică ideă înnebunì de tot pe domnișoara d'Audetot, care, în zăpăceala încântărei, uità ĕ veștească pe Clara de plecarea sa.

Cinci spre ḑece ḑile în urmă, la castelul Rauville era o mare reuniune: doamna de Langel-Coudras, născută d'Audetot, făcia cunoscută căsătoria sa contractată în secret. Aceasta taină nefolositoare și înfățișarea celor doi soți înveselia foarte mult adunarea. Într'un colț al salonului, o grupă se ținea de o parte, vorbind încet. Era compusă de D. și doamna de Langel și marquisul de Iancourt. Acest din urmă singur avea fruntea întunecată, și arunca pe furiș câte o privire spre soția sa, care, așeḑată lângă camin, făcia onorurile cu distracțiune.

Raymond în picioare ceva mai departe, urmărea cu un ochiu neliniștit mișcările generalui.

— Îți cerusemi cici-spre-ḑece ḑile, domnule Marquis, ḑicea Langel, terminul s'a împlinit: sper că esplicațiunea te-a mulțămit?

— Așa dară, d-ta erai? ḑise marquisul, a cărui voce trada o rĕmășiță de indoială.

— Era el! se grăbì a ḑice doamna de Langel era bărbatul meu! rĕpetă ea cu o legitimă mândrie o jur!

— Dar atunci, reluă D. de Jaucourt, de ce toate aceste furișări. Nu'mi puteai spune dela început adevĕrul?

— Nu aveam încă consimĕțmentul Doamnei, respunse cavalerul. Mi era oare permis a mărturisi presența mea, noaptea, în casa unei femei ce nu era a mea?

— Dară aceea istorie ce ai povestit..... obiectă comitele.

— Nu trebuia oare se dau aventuirei mele aparența unei fabule?

— Aceasta'mi pare positiv, susținu Olivia.

Raimond începea a se teme ca espedientul seu nu va rĕuși de cât pe jumĕtate. Marquisul, în adevĕr păstrându și aerul îngrijat, se retrase într'un colț și se afundă în cugetările sale.

— Dacă ar fi el, gândea el, Clara a putut se nu știe de presența lui; ea nu a mințit: îi datoresc o reparațiune, dar... el era.

nale“, adecă fără caracter confesional; independente de biserică autonomă, ci dependente dela administrațiunea politică întru interesul maghiarisării. Ḑic întru interesul maghiarisării, căci nu găsim o scoală comunală sau de stat, în carea copilașii nostri sĕ nu se maltrateze 5—10 oare în sĕptĕmână cu limba maghiară, fără a fi învĕțat măcar a cetì și a scrie în propria lor limbă. (O voce din stânga: „nu e adevĕrat!“ Dacă este, sau nu adevĕrat, binevoiți a întreba pe cei interesați. Dar sĕ vedem care e diferența în fond între scoala noastră confesională și între cea comunală a guvernului? On. guvern se pare că nu și a dat bine seamă de această, n'a cuprins bine importanța lucrului. Scoala confesională, de când esistă, și-a ținut de chemare, a sĕdì în inima copilașilor, dela cea mai fragedă etate, toate virtuțile cetățenești, pe temeiul credinței în Dḑeu. La făcut bun patriot, credincios monarchului, supus legilor, prin toată viață sa ca cetățean, pe basa credinței în Dḑeu. Ce face scoala neconfesională? Substitue interesul în locul credinței, perḑênd din vedere că încă departe suntem de a ști distinge între adevĕratul, între raționalul interes al omului cult al bunului cetățan și între egoismul particular. Deci tocma acestei impregiurări trebue se atribuim multele rele ce astăḑi întimpinăm la tot pasul, prin toate părțile, în viața publică. Și tocmai de aceea rog pe on. guvern, sĕ încete de a continua resboiu în contra scoalelor confesionale, și — sĕ încete de a pune tot temeiul și de a da spriginul numai scoalelor comunale sau ale statului! prin care procedură perḑênd cu totul din vedere fericirea poporului, cearcă desvoltarea patriei singur numai în realisarea ideei de stat maghiar. Aceasta idee se va propaga ea însași de sine, dacă va fi naturală, dacă cei ce astăḑi o forțează vor pricepe a dovedì mai întâiu de toate prin fapte, că ea conduce la bunăstare și fericire întreg poporul, astăḑi însĕ priviți ori în cotro, în trebați poporul, fie pe cel maghiar, sau pe cel român, sêrbesc, slovac ori pe cel sas, nu veți găsì nicăiri nici urmă de bunăstare și fericire, după aceea idee, și în deșerte vor fi ori ce fel de mesuri arbitrare, căci prin ele inima și încrederea popoarelor nu o veți câștiga; și on. domn Ministru-președinte socotească-se bine, nu cumva prin puterea discreționară ce dorește a i se vota, sĕ ajungă tot acolo, unde odinioară Bach a ajuns cu asemenea putere.

A dechiarat on. d. Ministru-președinte, că — poporul este cât se poate de bun, dar agitătorii îl amăgesc. Admit că esistă agitatori, însĕ — știți cine sunt aceeia? Sunt esecutorii de dare, este administrațiunea cea rea a guvernului. Căci de ar fi alții, cari lucră în contra legii, on. guvern care dispune chiar după lege, de toate mijloacele de a-i descoperì și pedepsi, ne-ar pute arăta după nume: deci eu întreb: unde sunt? câți agitatori ați prins și judecat? — firește, prin legea voastră, prin tribunalele voastre, căci — ear repet, românii, naționalitățile — n'au judecățile lor proprie în țeară. Cu toate acestea știu eu că tot esistă, creațiuni ale politicei, atari agitatori, ca prin fictivul pericol al acelora, on. guvern sĕ poată face presiune asupra poporului maghiar sĕ aducă ori-ce sacrificiu statului, pe care l presêntă amenințat de panslavism, de dacoromanism, etc. În faptă însĕ, acestei fictiuni politice nimic nu corespunde real; nu esiste de nici o parte națională nici o amenințare a patriei. Nu neg însĕ un lucru, acela, că dincolo în România esistă un numĕr de oameni nelinișțiți, dacoromaniști, cum le ḑice dl Ministru; sunt acei 3—4000 de inteligenți emigrați dincolo dela noi, emigrați din causă, că politica maghiară, ocupând numai pentru sine această patrie nu li-au lăsat putință de a trăi. Facă-le însĕ on. guvern loc aicia, dee le aplicare, (ilaritate în dreapta) și agitațiunea lor sĕ va curma. (Strigări din dreapta: Nu credem!) Eu sunt convins, că politica presentă greșită este și prin aceea, că se crede și afirmă, cum că patria comună și naționalitatea maghiară, au contrari și inamici aici în întru. Aceasta credință sprigineşte nedreptatea celor dela putere. Dar fie ei drepți; împartă ei cu naționalitățile ca și sarcinele, tot asemenea și beneficiele publice, și înstreinarea va înceta! Dar on. guvern — mereu nu află calificați pentru aplicare în funcțiuni. Urmează adecă și întru aceasta esemplu lui Bach, carele nu găsia pe timpul seu, maghiri calificați. Ce însĕ vĕḑurăm? Abia căḑu Bach și sistema lui, și îndată preste 50,000 de maghiari se găsiră cualificați pentru oficii publice! Chiar însĕ dacă între noi Românii ar lipsì trebuinciosul numĕr de bine-calificați, oare nu este a statului datorință a se îngrigì ca sĕ-l producă acel numĕr? M. on. d. ministru dela instrucțiunea publică sigur este în posițiunea de a ne spune, cum sĕ cresc capacitățile, când vrem sĕ le crescem. N'avem de cât sĕ vrem. Și vom vrea, îndată ce ne vom emancipa de greșita idee a statului maghiar, și vom înceta a lucra la prefacerea iute, repede, a acestei țĕri poliglote, în țeara maghiară. Numai petrunși de convicțiunea, că fericirea popoarelor este adevĕratul scop, adevĕratul bine al patriei, numai astfel vom progresa și ne vom salva viitoriul.

După toate aceste, eu cu politica domnitoare nu pot sĕ fiu mulțămit. Totuși bugetul în generalitate îl primesc din motivul desvoltat prin d. deputat Beöti A. trebuind adecă a me acomoda formelor parlamentari.

Românii și Universitatea fundului regiu.

(Urmare.)

Asemenea publicăm contra propunerea și votul separat făcute în ședința din 15 Decembre 1883.

Contrapropunere.

După ce proiectul bugetului propus de comisiunea financiară-econonică pre anul 1884 contraḑice direct §. 6 din art. de lege XII din 1876, care dispune apriat, că venitele averii trebue sĕ se întrebuințeze conform §. 4 în folosul întregii populațiuni proprietare acest proiect de buget al comisiunii fiind illegal se reiaptă și se retrimite ca material comisiunii financiare economice, cu aceea espressă însărcinare, ca comisiunea se elaboreze proiectul bugetului pe anul 1884 conform dispozițiunilor legii citate astfel, ca venitele averii se nu se distribue mai numai esclusiv spre ajutorarea scolilor săsesci luterane, precum s'a făcut în proiectul bugetar de față, ci distribuirea venitelor sĕ se efeptuiască conform proporțiunii naționalităților și confesiunilor conlocuitoare în teritoriile fostului fund regiu în atare mod, în cât se nu se prefereze nici o naționalitate sau confesiune față de ceealaltă fiind întreaga populațiune din fostele 11 municipii la averea cassei naționale, și cea din cele opt municipii al șeptelor județe pre lângă aceasta și la averea șeptelor județe, în asemenea mesură conproprietară la aceste însemnate averi.

Dr. *Păcurar* m. p.,

Onorab. Universitate! După ce am însinuat deja în ședința din 15 Decembre 1883 în contra conclusului maiorității, prin care s'au primit sub Nru 887 din 1883 în general bugetul pre anul 1884,

Votul separat

astern acum pre lângă motivarea făcută de mine în acea ședință atât în contra-propunerea mea cât și în cuvêntarea ținută, încă și următoarele motive:

Art. de lege XII din 1876 prescrie în §. 6 în mod preceptiv ca venitele averilor universității „trebue sĕ se întrebuințeze în folosul întregei populațiuni din teritoriile fostului fund regiu, fără deosebire de religiune și naționalitate.“

Prin urmare, conform dispozițiunilor legii, trebue universitatea sĕ se țină la facerea bugetului de cifrele și proporțiunea confesiunilor și naționalităților din aceste teritorii astfel, ca sĕ nu fie nici una preferită față de ceealaltă în participarea la venitele averilor universității, la cari sunt și de altmintre toate confesiunile și naționalitățile în asemenea mĕsură conproprietare.

Acum de și legea positivă prescríe apriat că cum au sĕ se împartă venitele averilor, de și dreptatea impune această împărțire a ajutoarelor fără de nici o îndoială, totuși maioritatea săsască luterană din Universitate, care este representată din 20 deputați cu 18, la cari mai aparțin apoi și secretariul, precum și președintele comes, ignorează cu totul legea positivă și dreptatea, decretând și întrebuințând venitele averilor universității esclusiv mai numai pentru scopuri săsești luterane.

Bugetul făcut pe anul 1884 de către această maioritate a universității, arată cu cifrele din erogațiuni tit. III. 88,560 fl. v. a. și din estraordinar tit. XVI. 2. 3, o miiă floreni și 500 fl. v. a. prin urmare o sumă de 90,060 fl. v. a. care se pune la dispozițiunea institutelor săsești luterane, și din care se dă spre ajutorarea scoalelor românești gr. ort. cu totul numai 7000 fl. v. a. eară pentru cele gr. cath. chiar nimic de și românii de ambele confesiuni fac din populațiunea întreagă a fostului fund regiu de circa 400,000 suflete preste jumĕtate, adecă 203,905.

După bugetul de față capĕtă acești 203,905 români comproprietari pre anul 1884 suma de 7000 fl. și cei 120,000 sași luterani trag pre an 78,560 fl. v. a. din averea comună. Pre când conform legilor positive și dreptului de proprietate ar trebuî sĕ capete românii din suma luată în buget cu 90,060 fl. v. a. cel puțin 45,000 fl. v. a. pre anul 1884.

În această materie zace însemnătatea cea mare a §. 13 din statute, adecă a remediului de recurs, de a putea prin aceasta recurge la ajutoriul autorității superioare de a micșora nedreptatea cea mare, ce se face românilor și proprietarilor din partea sasilor luterani.

Și dacă s'ar mai afla cineva, care se aibă îndoială în aceasta direcțiune, apoi mĕ provoc la ședința universității din 22 August 1850, în care nu a fost nici un român, și sasii luterani sub Nrul 1280 din 1850 au dăruit toate venitele de atunci în sumă de 50,000 fl. monetă convent. Scoalele și seminariile săsești luterane fără de a lua în nici o privire, că și românii sunt ca și sasii comproprietarii acestor averi; și de atunci încoace se pune suma aceasta din averea noastră în fie-care an la dispozițiunea consistoriului săsesc luteran din Sibiiu, și de și am dovedit de 10 ani încoace necurmat că aceea universitate din 22 August 1850 a fost illegală, că banii nu se întrebuințeaḑă conform acelui instrument de dotațiune, pentru care cas însuși instrumentul hotărește nimicirea dotațiunii, și că aici se comite cea mai mare nedreptate, că se detrag românilor venitele din proprietatea lor și se dau sasilor luterani, cu toate aceste pănă acuma nu s'au adus practica urmată de universitate în consonanță cu starea legală, adecă cu starea prescrisă de legile țĕrii.

Mĕ rog dar ca înaltul ministeriu se nu aproabe bugetul maiorității, și se demânde compunerea bugetului conform propunerii mele din ședința din 15 Decembre a. c.

Sibiiu, 24 Decemvre 1883.

Dr. Stefan Păcurariu.

Tot pentru caracterisare publicăm încă următoarele două voturi separate.

Onorab. Universitate! Contra cononclusului majorității din 17 Decemvre 1879 am însinuat și acum înaintez

Votul separat:

motivândul precum urmează:

Este contra clarei dispozițiuni a legii, art. XXXIV din 1874 dacă advocatul universității, dl Vilhelm Bruckner, se absoalvă de detorința despăgubirii pentru dauna, ce a causat averii Universității.

Cuprinsul representațiunii ce maioritatea a hotărît a adresa exelenței sale dlui ministru de interne, contraḑice adeveratei stări a lucrului, de oare-ce:

1. Nui adevĕrat, că realitatea n'ar fi avut nici un preț. Contrariul se dovedesce prin aceea, *a*) că nu numai prețuirea judecătorească esiste, și *b)* că universitatea nici când n'a dat împrumuturi pre realități fără preț.

2. Dl advocat Bruckner în loc seși recuire un substitut din Orĕștie; unde sunt trei sau patru advocați și deabia o jumetate de oară depărtați dela Vaidei, a pus de substitut al sĕu pre advocatul Roth din Alba-Iulia, adecă pre un advocat care se află în mijlocul drumului întrĕ Sibiiu și Vaidei.

3. Universitatea a plătit dlui advocat Bruckner nu numai toate spesele și competințele sale, ci ia solvit și un honorar de 1200 fl. acuma 800 fl. și 300 fl. paușal de cancelariă; deci el a fost cu atât mai detor a feri Universitatea de pagubă.

Sibiiu, în 21 Decemvre 1879.

Dr. *Păcurariu* m. p.,
dep. orașului Sebeș.

Vot separat.

Votarea ulterioară a sumei anuale de 52,500 fl. v. a. și administrarea lor pre seama consistoriului evang. de confes. augsburg. este un atentat:

1. contra proprietarilor,
2. contra societății civile, și
3. contra statului nostru însuși.

Teritoriele fostului fund regiu sunt locuite cam de 400,000 oameni, din cari deabia a patra parte sunt sasi de confesiunea augsburgică. Este dară vătămarea dreptului de proprietate a lor trei părți din totalitatea locuitorilor îndreptățiți la proprietate, dacă dotațiunile se restrîng la rassa săsască de confesiunea augsburgică.

Invitații se retraseră pe rênd; D. și doamna de Jaucourt remaseră singuri. Marquisul se apropia de cămin.

— Doamnă, ḑise el, te rog se uiți acea scrisoare ce'ți am scris într'un moment destul de dureros; fusesem înșelat.

Tinĕra jună păstră tăcerea; ochii sĕi se umplură de lacrămi.

— Astă sară, tocmai, reluă comitele, mi s'a esplicat...

Astă sară, teau înșelat, domnule, întrerupse Clara.

Marquisul o privì cu mirare. Clara povestì, fără a uita nimic, tot ce se întêmplase în sara sosirei lui. D. de Jaucourt o ascultă în tăcere; fruntea i se însenina din ce în ce.

— Aceasta e adevĕrul, ḑise tinĕra jună; cei cari'ți au spus alt-ceva, au făcut'o cu o intențiune generoasă, dar nu voesc se datoreḑ încrederea dtale, minciunei.

— Claro, ḑise D. de Jaucourt a cărui față, rece mai nainte, esprimă tot de o dată induioșarea cea mai profundă, te cred și'ți mulțămesc. Din adêncul sufletului meu, de astă dată, îți cer ertare.

Tinera femee întinse mâna, pe care bărbatul sĕu o sărută cu efusiune.

In loc de a se depărta, Raymod, nelinistitde succesul vicleniei sale matrimoniale, șĕdea în curte și privia aceasta scenă printre geamuri. Iși frecă mânile cu o nespusă veselie și strigă în gând:

— Haide! nu speram atât! eacă ce va se ḑică a repara cu spirit o prostie!

D. de Jaucourt avea în toate lucrurile o delicatețǎ peste măsură: grație stăruitoarei sale protecțiuni, Raymond obținù o repede înaintare și avù o carieră strălucitoare. Tocmai după moartea Marquisului, întêmplată în 89, Raymond, atunci colonel, află că soțul Clarei nu fusese înșelat de dênsul.

Cât pentru D. și doamna de Langel — Condras trăiră fericiți: cavalerul își urmă succesele sale artistice și literari; Olivia se putu crede o femee ilustră. Nu știm că făimoasa tapiserie se fi conturburat vre o dată buna înțĕlegere a acestor doi soți, atât de bine potriviți.

Această restringere conține nu numai negarea dreptului de proprietate a lor trei părți din locuitori, ci este în contradîcere chiar și cu clara dispusețiune a legii, §. 6 art. de lege XII din an. 1876. Tocmai în institutele săsești de confesiunea augsburgică, în ale căror favor s'a făcut această hotărîre, din copilăriă începênd se imprimă tinerimei dușmănia și ura contra maghiarilor și românilor pre cum și contra celorlalte naționalități, care (ură) apoi în vêrsta bărbăției înveninează în toți ramii vieții toată orginea socială și de stat.

Nimic nui dară mai trist, ca dacă statul pune astfel de indivizi spre esemplu de judecători asupra averii și sângelui cetățenilor.

Pre când statul se nisuește a redica scolile înalte din țară și a atrage tinerimea la acelea, chiar învĕțătorii acestor institute săsești de confesiunea augsburgică, sunt în sensul dispusețiunilor lor bisericești, constrânși a fi petrecut atâți și atâți ani în țĕrile esterne la așa numitele universități germâne. Însĕ și documentul de dotațiune, pre a cărui base se votează acești 52,500 fl. v. a. anuali, conține verbalminte, că nu numai profesorii, directorul și consiliul scolar, concredut cu supravegherea și conducerea acestor institute scolare, se fie de confesiunea augbărgică, ci și regulamentul intern al acestor institute scolare trebue sĕ consune cu al celor din archiducatul Austria de sub Enns.

Dacă dară instituțiunile din archiducatul Austria de sub Enns, ba chiar și cele din țĕrile esterne, ale așa numitelor Universități, se declară de princip în contra legilor de instrucțiune al statului nostru atunci aceasta fără îndoială se vede a fi tăgăduirea statului propriu și a legislațiunii sale.

În sensul §. 4 al art. de lege XII din an. 1876 această avere este permis sĕ se întrebuințeze numai spre scopuri de cultură, însĕ întrebuințarea aceleia spre ajutorirea seminarielor și a seminariștilor nu prea este scop de cultură, ci mai mult de culte.

Biserica săsască de confesiunea augsburgică fără de aceea are dela stat un ajutor anual de 95,000 fl. v. a. eară spre a arăta că în ce stare se află la noi parochii de naționalitate săsască și de confesiunea augsburgică voiu amintì drept dovadă esemplul, că parochul săsesc din Sas-Sebeș primește un venit anual nu mai puțin ca de 4800 fl. v. a. pentru care sumă negreșit l'ar putea invidia câte un episcop al unei alte confesiuni.

Nisuința de a ascunde din punct de vedere al dreptului nevaliditatea acestei dotațiuni din 22 August 1850 în dosui clausulei de aprobare a domnitorului este zădarnică, căci nu se poate disputa faptul, că acest conclus s'a adus între impregiurările estra-ordinare și lipsite de constituțiune de atuncia, adecă când așa dicênd armatele rusești nici n'au trecut bine hotarele.

Acest document din 22 August 1850 este pătruns de același spirit de germanisare, care cu puțin mai înainte a sedus pre românii, de s'au cedicat contra maghiarilor și contra statului unguresc.

Documentul din 22 August 1850 este nevalid din punct de vedere al dreptului, pentru că aceia cari au fost presenți în aceea ședință din 22 August 1850 n'au fost legalii representanți ai cercurilor și orașelor, fiind că aceia nici nu s'au ales în mod legal de deputați ai lor.

Cu atât mai puțin au căpetat ei dela muncipiele instrucțiunea, de carea atunci deputații erau legați de a dona consistoriului evang. de confes. augsb. această avere, care este a tuturor locuitorilor din fostul fund regiu.

Aprobarea acestui conclus prin domnitoriul din 22 August 1850 doară nu va avea mai multă putere de drept, de cât sentințele de moarte, aduse în același timp în Pesta și Arad, contra cărora Exelenția Sa dl conte Iuliu Andrasy este esemplul cel mai viu.

Apoi această dotațiune din 22 Agust 1850 nu este nicăiuri înarticulat ca lege.

Dacă dară statul nu voiesce se permită ca propria sa îndreptățire de esistență se sufere și credința acelora se nu dispară, cari și-au pus speranțele în acest stat, atuncia este serioasa detorință a statului a câstiga în această importantă causă valoarea cuvenită autorității sale și a da mână deajutoriu ca și cele trei părți a locuitorilor nesasi și neaugsburgici se ajungă la dreptul lor.

Sibiiu în 22 Decembre 1879.

Dr. *Păcurariu* m. p.,
deputatul orașului Sebeș.

(Va urma.)

Prelegeri publice.

În favorul fondului proiectatei scoale centrale gr.-or. române din Sibiiu, se va ținea o serie de prelegeri publice în localitățile casinei române de aici (strada Cisnădiei Nr 7).

Seria aceasta de prelegeri sĕ-va începe deocamdată Dumineca în 2/14 Decembre și se va continua în toate Dumineciile următoare, până la 30 Decembre a. c. inclusive (11 Ianuarie 1885).

Începutul fie-cărei prelegeri sĕ ficsează pe 5 oare după ameadi. Dumineca la 2/14 Decembre va prelege Dl I. Slavici despre „cuvênt“.

Bilete de intrare pentru întreaga seriă à 80 cr. ear pentru prelegerile singuratice á 20 cr. (pentru studenți á 10 cr.) sĕ află de vêndare de adi înainte la libraria Archidiecesană, la administrațiunea „Tribunei“ și în diua prelegerei dela 4—5 oare la cassă.

Sibiiu în 29 Novembre (11 Decembre) 1884.

Comitetul arangĕtor.

Varietăți.

* (Părăstas.) Eri la 10 oare s'a celebrat în biserica de aici cu mare solemnitate părăstas pentru odihna repausatului Archiepiscop și metropolit Andreiu.

* (Programa producțiunei) arangiate de „Reuniunea sodalilor români“ din Sibiiu Sâmbătă în 1/13 Dec. 1884 în sala „Reuniunei de înfrumsețare.“

1. „*Marșul național*“ esecutat de capela militară.
2. „*Dimineața iubirei,*“ de Flechtenmacher, esecutat de chorul sodalilor.
3. „*Doi ochi,*“ de Ventură, esecutat de capela militară.
4. „*Romànca la Plevna,*“ declamată de d-ra I. M.
5. „*Dumineca dimineața,*“ de Mendelssohn, quartet.
6. „*Julia quadrille;*“ de Anosek, esecutat de capela militară.
7. „*Visul,*“ de Văcărescu, esecutat de chorul sodalilor.
8. „*Despărțirea,*“ de Savativa, esecutat de capela militară.
9. „*Lenaș dragă,*“ de Tache Poppescu pentru o voce Sk. de Stf. Vlad.
10. „*Peneș curcanul,*“ de V. Alexandri, declamat de dl E. Vintilă.
11. „*Cântec ostășesc,*“ de Flechtenmacher, esecutat de chorul sodalilor.
12. „ *Souvenir de Mehadia,*“ de Klein, esecutat de capela militară.

După producțiune la cerere urmează și joc.
Începutul la 7 ½ oare seara.

Comitetul Reuniunei.

* (Proces de presă.) Lunia viitoare se va pertracta la tribunalul de aici procesul de presă intentat redactorelui dela diariul Observatoriul.

Avem firmă speranță că juriul nu va înpărtăși vederile procurorului de stat.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 11 Decembre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6°/₀	123.95	123.75
Galbin	5.77	5.76
Napoleon	9.75	9.75
London (pe polița de trei luni)	123 30	122.40

Nr. 162. [943] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătorești la scoalele confesionale gr. or. în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Turdei, se escrie concurs cu termin până la *20 Decembre a. c. st. v.*

1. Sânt-Michaiu, cu salariu anual de 150 fl. v. a., ear pentru servițiul de cantor 50 fl.
2. Agriș, cu salariul anual de 120 fl. v. a.

Suplicile de concurs instruite în sensul legilor în vigoare, sunt a se subșterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în Turda până la terminul de mai sus.

Turda, 20 Novembre, 1884.

În conțelegere cu comitetele parochiali.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Turdei.

Ioan Reou,
adm. ppresb.

Pentru prăvălia sa de manufacturi subscrisul caută **un învĕțăcel** — cu 4 clase normale, se scie limba germână și deacă se poate, și cea maghiară

Adresa: [948] 1—2

Geoge Baciu,
comerciant de manufacturi în Oreștie.

Ofert.

1000 dărabe cârpe pentru dame, în cele mai frumoase colori, și adecă, roșu, alb, lila, sur, negru, vênăt, turcesc, din lână de Berlin de calitatea cei mai fină pe lângă garanție, se vor vinde din causa părăsirei intreprinderei pentru prețuri ne mai pomenite de eftine, și anume o bucată

cu 1 fl. 20 cr.

Cine voește sĕ aibă o cârpă frumoasă și bună fină și mare, și totodată eftină, acela sĕ se grăbească a-și comanda, **căci lâna brută în sine de două ori este mai mult vrednică, ca cârpa lucrată.**

Se mai află 850 de bucăți.

Plaiduri de călĕtorie

teribil de mari și groase, țĕsute din cea mai bună materie, model englesesc elegant, și adecă: brunet, sur cu franse groase colorit mestecate. Fiind ele teribil de lungi și late, pot servì ca haine de îmbrăcăminte, cuverte de pat, șal de dame și după folosire de 20 de ani, poate face omul din ele două rênduri de haine elegante, astfel cruța omul palton, mantea de ploaie sau roc. I. calitate pe bucată numai **fl. 5.50.** II. calitate **fl. 4.50.**

Mai departe 370 de dărabe.

Materie de haine pentru domni Cheviot-Diagonal.

pentru sesonul de toamnă și earnă, din lână fină țesută, din cele mai nouă colori, netedă și îndesată, calitatea cea mai bună, sur, negru, vênĕt, verde-oliviu și negru, palton, nădragì și gilet pentru ori și cine numai **fl. 6.50.**

Model de stofă nu se trimite nimĕrui.

Pentru valoarea calității fie-cărui dărab singuratic primesc eu rĕspunderea, și cui nu-i place, 'și primește îndată banii. În provincie se vor face espedările prin rambursă.

Adressa: **Rabinovics,** agentură de mărfuri din lână de oaie,
Viena, II., Schiffamtsgasse 20. [944] 2—4

Calendare pre anul 1885.

„Calendariul Aurorei“ urmat de **„Almanachul Aurorei“** cuprinde:

„Calendariul.“ — Date Cronologice pe anul 1885. Cronologia. Calendariul iul.-greg. Meteorologie. Fasele lunei. Schimbările timpului. Semne de timp etc. Têrgurile (după datele oficioase cele mai din urmă.) Îndreptariu financiariu. Servițul postal. Servițul telegrafic — **„Almanachul Aurorei.“** Fata din Sĕliște (illustrațiune.) Puiu (legendă) de Carmen Sylva. — Crișanul. Amintire din bĕtrâni de George Simu. — Vulturul, Simbol al Romei vechi (illustr.) — Zoe. Novelă originală de *V.* R. Buticescu — Capela (Poesie) de Iazan Biano. — Logodnica lui Petre, — Viorele d. Gh. Teutu. — Cântecul din jocul „Hora.“ — **„Partea umoristică.“** Rușinea în cismă (cu illustr.) — Discursul unui orator. — Cam târdiu (cu illustr.) — Care e sexul debil? — Lene motivată (cu illustr.) — Un muschetariu gascon. — Lecțiuni de dans. — Medicina sigură (cu illustr.) — Scurt și cuprindĕtoriu. — Despre femei. — Revedere (cu iliustr.) — Un pacient recunoscătoriu — De ce nu se mărită. — Servitoarea nescârboasă. — **„Publicațiuni.“** — Prețul cu porto francat e **30 cr. v. a.** Tot al 5-lea exemplariu se dă gratis.

„Calendariul Pedagogic“ urmat de Almanachul reuniunei Mariane cuprinde în partea calendaristică toate ca în **„Calendarul Aurorei.“** — Mai departe: **„Almanachul Reuniunei Mariane.“** Însemnătatea desvoltărei simțului estetic în educațiune și mijloacele referitoare spre ajungerea acestui scop. — Reuniunea Mariană. — Comitetul reuniunei Mariane — Bas liu Nascu (biografia și portretul.) — **Poesii:** — Stelele. — Copilul și fringila. — Ciocârlia — Pisica și rondunica. — Odichna de Dumineca. — Ghîcituri în viersuri. — Ce poate face scoala poporală pentru lățirea culturei pămêntului? — Industria domestică, însemnătatea ei, — ce? și cum ar fi a se propune din aceasta în scoalele noastre poporale? — În cât poate învĕțătoriul și afară de scoală contribui la înaintarea culturală și materială a poporului. — **„Varietăți.“** Cum se remunerează disciplina rigoroasă? — Tee eftină. — Datină curioasă. — Cea mai mare carte din lume. — Cea de întâia pĕrucă. — O minciună domnească pedepsită domnește. — Sinceritate rară. — Desvoltarea conceptului **„nedreptate.“** — Cum se cunosc temperamentele? — Friederic Wilhelm IV. regele Prusiei și învĕțătoriul sătesc. — **„Publicațiuni.“** — Prețul cu porto francat 40 cr. v. a. [94·] 1—3

Zambach și Gavora.

Fabrica de vestminte și recuisite bisericești
de rit catolic și grec. [928] 6—30
în Budapesta, strada Vațului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, și pentru societăți industriale (și pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelnițe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărți de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor conveni, se vor schimba cu altele.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 142 Sibiiu, Marţi 4/16 Decembre 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE
Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 3/15 Decembre 1884.

Din generaţiune în generaţiune se susţine o credinţă vechiă, contra căreia ştiinţa modernă a ridicat arma, şi o a tacsat de poveste.

Această poveste, căci pentru binele obstesc şi iubirea de pace poveste o vom numì şi noi — această poveste susţine că lebeda înainte de moarte cântă.

Tradiţiunea vorbeşte cu religioasă sfieală despre această cântare a lebedei, şi ea trebue se fie frumoasă, formând ea aşa ḑicênd ultima fasă din vieaţa acestui animal pompos şi măreţ în ţinuta sa.

Un act de interes general s'a petrecut astăḑi la tribunalul regesc de aici, care ne revoacă în memorie credinţa despre destinaţiunea reservată lebedei pentru ultimele momente din vieaţa sa.

Lebeda curată ca zăpada şi neatinsă de macula fluctuaţiunilor politice — juriul de aici, a sĕvêrşit astăḑi ultimul act legal din vieaţa sa. Graţia celor de sus a voit ca lebeda se încete de a mai trăì prin o cântare în onoarea pressei române, şi graţia celui de sus s'a manifestat prin acest cântec, spre a dovedì oamenilor pĕcătoşi că dreptatea dreptate rĕmâne şi adevĕrul adevĕr decâteori voinţei omeneşti nu i se aplică lanţuri şi cătuşi.

Nu vom cerca dacă este vorbă s'au realitate credinţa despre cântarea lebedei, constatăm însĕ că verdictul juriului din Sibiiu ca un ce legendic ne face se privim cu înduioşare la trecut şi groază în viitoriu, mai ales noi cei chemaţi a face opinia publică românească.

Cu înduioşare la trecut, căci aveam consciența că interpretăm fidel suferinţele poporului. Şi interpretarea noastră bună rea cum era, dacă era sĕ fie calificată, venia sub judecata cetăţenilor, ale căror nĕcaḑuri le interpretăm, şi cu inima deschisă aşteptam verdictul lor.

În critica situaţie politică de aḑi nouĕ românilor ni s'a creat rolă foarte nemulţămitoare. Suntem năpăstuiţi, neindreptăţiţi, de multe ori maltrataţi chiar, şi ca capac la toate acestea mai trebue sĕ suferim şi sarcasmul ce ni se aplică cu un cinism ne mai pomenit, trebue se ni se mai spună de cătra pretinşi români, că noi trăim în raiul fericirilor pămênteşti,

Soarte şi mai tristă este reservată presei româneşti. Nimica mai neplăcut ca vecinica tênguire. Şi pressa română dacă voeşte se facă pretensiuni la onestitate, este silită se lamenteze ḑi şi noapte.

Când plânge omul nu este în stare sufletească veselă. Durerea normează tonul văerărei, şi el creşte în mĕsura, cu carea durerea se face mai simţită. In fiecare animal se naşte instinctul de conservare şi un verme chiar voind a-l călca 'şi ridică capul amenințătoriu. Cu atâta mai mult va lua posiţie de apărare un om, căruia i-a dat Dumneḑeu voinţă liberă, şi căruia legea lui Christos i vorbeşte de egalitate aici pe pămênt, şi colo sus în ceriu.

Lovirile le simţim cu toţii, şi strigăm prin pressă. Văerările noastre cresc în mĕsura urcărei biciului cu care ni se aplică lovirile. Şi pentru noi nu este mirare, dacă pressa din când în când în durerea sa tălmăceşte efectul lovirilor în ton aspru şi poate şi necruţătoriu.

Batjocura nu s'a mărginit la loviri. Se iau mĕsuri, ca noi se nu mai putem sbiera, Ni se va înfunda doară gura, sau ni se va pune pumnul în gură? Nu! Se va urma altă procedură! Vom fi puşi la umbră ca de acolo ţipetul nostru de durere sĕ nu se mai audă, şi aceasta se va urma, pănă când nu va mai suna glas de durere în public.

Cestiunea e pusă cu multă măestrie. Ţipetul de durere nu se va îneca în peptul cetăţianului. Cu cât vor lamenta mai puţin în public, cu atât va fi mai mare numĕrul celor din închisoare, şi când nu va mai plânge nime în public, atunci se va şti, că toţi câţi au cutezat a se plânge despre necăḑurile poporului, aceia o pot face aceasta la închisoare, prin urmare este salvată libertatea vorbirei în temniţa din Naseud, Vátz, şi câte se vor mai face âncă.

E minunat modul de judecată al oamenilor în ḑiua de aḑi. Neîndreptăţirea se aplică ḑi de ḑi cu plan, şi celor neindreptăţiţi li se impută de crimă văierarea sub sarcina neîndreptăţirilor.

Politica 'şi urmează calea apucată, şi noi trebue se fim reali întêmple-se ce se va întêmpla.

Ḑilele juriului sunt numĕrate. Cel din Sibiiu şi a dat verdictul în conştiinţă, şi aceasta este satisfacţia noastră cea mai mare.

Sub decursul pertractărei de eri representantul puterei publice a pronunţat gravele cuvinte: „*Videant consules* . . . . ."

Juriul poate n'a pătruns înţelesul adevĕrat al acestor cuvinte, el însĕ ca trăsnet a străbătut amăritele inimi ale publicului ascultătoriu şi representanţii pressei au schimbat priviri sfiicioase. Nu a fost lucru nou pentru noi această binevoitoare apostrofare, a fost însĕ neobicinuit la masa tribunalului ca mijloc de demonstrare în procesul din cestiune.

Lebeda şi a cântat ultima sa cântare. Noi luăm notiţă. Cine ştie când vom mai vedea juriu în Sibiiu, după ce se va suspenda activitatea celui de acuma, cine ştie când vom mai avea lebedă curată, care cu trufie se străbată printre viforoasele valori politice ale vieţei noastre de stat, fără frică de ameninţarea valurilor, fără idei politice preconcepute, ci condusă numai de vocea internă a inimei, care nu cunoaşte nici teorii de drept, nici interese de rasă, mai puţin ideiă de stat zămislită în creeri turburaţi.

Se primim cu demnitate ultima cântare a lebedei.

Revista politică.

In şedinţa de Marţi a casei magnaţilor se va cetì rescriptul preaînalt prin care este denumit Baronul Sennyei de president la acest corp legiuitor. Cu această ocasiune presidentul de pănă acuma Szögényi şi va lua ḑiua bună. După cum se vorbeşte în şedinţa de Mercurea viitore 'şi va ocupa scaunul presidial noul president, cu care ocasiune va ţinea şi o cuvêntare politică, în care şi va spune condiţiunile, sub cari a întrat în oficiu de stat şi viaţa publică fiind dl Tisza la putere.

Ḑiarele din Viena sunt busola, după care trebue se ne orientăm, de câte ori se face vre-o schimbare în politica noastră internă. Inregistrăm deci scirile aduse de acestea ḑiare, şi de astădată le înregistrăm cu oare-care reservă.

Se ḑice adecă că partida liberală începe a se descompune. Prima dovadă este întrarea Baronului Sennyei în viaţa publică. Br. Sennyei este conservativ recunoscut, bărbat cu renume, care tocmai acuma la bĕtrâneţe nu este dispus a-şi denega tot trecutul.

Partida liberală atêrnă dela voinţa domnului Tisza, şi nu el dela voinţa ei. Este tocmai contrariul dela ceea ce ar trebuì se fie. De aici se esplică pactarea cu Sennyei, şi reforma casei magnaţilor.

Dacă vom mai reflecta şi la cuvêntarea episcopului de Szatmár Schlauch în reuniunea Sântului Ladislau, care ne pune în vedere oposiţia clerului catolic în reforma casei magnaţilor după proiectul ministerial, uşor putem da creḑĕmênt faimelor lăţite de pressa din Viena.

Congresul bisericei gr. or. sârbeşti din Ungaria începe a preocupa opinia publică. Deputaţii sêrbi şi croaţi din dieta Ungariei s'au presentat Vinerea trecută la ministrul de culte Trefort şi l'au rugat se conceadă ţinerea congresului. Ḑiarele ne aduc vestea că sêrbii sunt frânţi, şi că stau întru toate la disposiţia organelor chemate a regula afacerea bisericei sêrbeşti. „Referinţele cu totul schimbate şi disposiţia din popor dau garanţii, că congresul 'şi

FOIŢA.

„Pentru o floare."

Cei, cari au călĕtorit în stagiunea băilor prin Stiria, n'au intrelăsat de sigur a petrece vre-o ḑi două la băile din Z.

Orăşelul Z. situat într'o cale pictorească încungiurată de păduri, a devenit, în timp foarte, scurt, un loc balnear din cele mai cercetate.

Mai ales stagiunea trecută a avut o afluinţă neobicinuită; părea că oameni din toate ţĕrile şi naţiunile şi-au dat „*rendes vous*" pentru a-şi petrece câte-va sĕptămâni plăcute în acest gură de rai.

Între oaspeţii băilor o jună femee îmi atrasĕ atenţiunea asupra-şi chiar dela început. Dênsa părea foarte suferindă, căci nu eşea la preumblare, decât într'o caretă pentru bolnavi, ce era împinsă de un servitor, şi fiind asociată de un bărbat blond, cam în etatea ei, care i urma tăcut şi melancolic.

La prima vedere ar fi fost greu a decide, că oare tinĕrul era fratele seă bărbatul femeei. Dar când din întêmplare privirile ei suferinde sĕ opreau asupra tovarĕşului tăcut, părea ca ochii ei i se iluminau de o rasă de fericire, de o dragotte nespusă ca şi când toate suferinţe i ar fi trecut ca prin minune.

În fine eram curios de a afla amenunte mai de aproape despre această tinĕră pĕreche, a cărei purtare mi se păru o enigmă,

Chiar acum trecù pe lângă mine un om mic şi burtos. Îl oprii.

— „Pardon! domnule, veţi avea bunătate de a-mi spune cine-i doamna acea în caretă şi tinĕrul blond în societatea ei?

Omul meu mĕ privì drept în ochi ca şi când întrebarea mea ar fi fost ce-va banală, apoi îmi ḑise cu un ton sfătos:

— „E cântăreţul F. dela opera imperială, ear femeia fără picioare e soţia lui.

— „Cum? esclamai involuntar, fără picioare?...

— „Da, i lipsesc din trunchiu amêndouĕ picioare . . . . Oh domnul meu, e o dramă întreagă istoria acestei părechi nenorocite; dacă nu s'ar fi întêmplat omul ar trebuì se crează că e o ficţiune de romanuri."

Înţelesei că interlocutorul meu nu era dintre oameni scumpi la vorbă, însistai deci sé mi enareze această istorie.

Apoi mergênd împreună pe aleul ce conduce la lăptărie, eată cele ce putui afla dela el:

„Bancherul N., retras la moment dela afaceri, trăia singur în oraşul P. cu frumoasa Andrea, fata sa unică. Frumseţa, spiritul şi înainte de toate: banii tinerii fete atraseră o mulţime de adorătorii în jurul ei, între cari s'a vorbit într'un timp foarte mult despre un conte maghiar, care ar fi obţinul şi învoirea părintelui ei.

Sĕ vede însĕ, că nici unul n'a reuşit a captiva inima tinĕrii fete. Ceea ce n'a suprins nici decât pe aceia cari au cunoscut-o mai de aproape, căci dênsa trecea de o fată esaltată şl capriţioasă, căreia i plăcea sĕ bată joc de tinerii, care se îndrăsneau a-i face curte.

Aşa spre esemplu se întêmplà odată că unul din aceşti adoratori, un june cu pretensii de poet, sĕ-i facă o serenadă. Andrea, care în momentele sale de „dolce far'niente" compunea însaşi poesii de o invenţiune surgrinḑĕtoare, publică în ḑiua următoare o romanţă, iscălită cu numele ei, ce a apărut într'o foaie beletristică a oraşului. Poesioara umbla din gură 'n gură şi pe timpul acela avuse mare efect.

Dacă nu me înşală memoria ea sună cam astfel:

„Pe a nopţii magică feerie
„Veghiază luna suavă lin
„Îţi pare lumea o armonie
„De dulce freamĕt şi suspin.
„Răpit de dor, beat de iubire
„Şi-acoardă lira un bard pletos,
„Şi sub balconul în umbrire
„Prelude trist, armonios.

va împlinì misiunea în interesul patriei şi spre mulţămirea credincioşilor din biserica sêrbească,“ aşa au ḑis conducătoriul deputaţiunei.

Aşa dară referinţele actuale schimbate şi curentul din popor dau garanţie. Mare minune, şi ea este şi mai mare, dacă numai acestea si în acest mod au putut împăca interesele statului cu mulţămirea credincioşilor din biserica sêrbească.

Ministrul a primit deputaţiunea în mod afabil şi şi-a esprimat convingerea că congresul cât mai curênd ’şi va împlinì missiunea în modul cel mai favorabil.

Parlamentul pertractează cu repeḑiciune budgetul. Feriile parlamentare se vor începe la 19 Decembre şi vor ţinea până la 9 Ianuarie anul viitoriu.

Proces de presă.

Am anunţat în numĕrul trecut procesul de presă atentat domnului George Bariţiu, redactor al ḑiarilui „Observatorul“.

Procesul s’a pertractat eri la tribunalul de aici.

President a fost domnul Székáts, juḑi domnii: Petru Roşca şi Iahn, notariu Dr. Haupt, ca procuror a funcţionat vice-procurorul de aici domnul Tribus.

Acusat domnul George Bariţiu, apĕrătoriu advocatul Frühbeck.

Pertractarea a durat până la 2 oare după ameaḑi, începutul dimineaţa la 9 oare.

Cu unanimitate de voturi a dechiarat juriul că articolul incriminat nu cuprinde în sine agitaţiune contra statului, a natiunei maghiare şi a guvernului. În urma acestui verdict tribunalul a dechiarat pre domnul Bariţ de liber de sub acusă.

Erariul va purta spesele în sumă de 15 fl.

In numĕrul viitoriu vom revenì în detaiu.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Orĕştie în 11 Decembre 1884. Dle Redactor! E cam de mult de când nu v’am scris din aceste părţi ale nefericitei Transilvaniei. Tăcerea îndelungată dă ansă la presupunerea că Românimea de pe aici s’ar afla într’un Eldorado. Cu toate că fostul scaun al Orĕştiei se află materialiceşte în condiţiuni mai bune, prin urmare sufere mai puţin, decât alte părţi mai serace, de calamitatea sarcinelor publice, totuşi simţim şi noi greutatea acestor sarcini ce le suportăm pentru gloria maghiarilor. Antistiele comunale lucră din resputeri pentru încassarea esactă a contribuţiunei, ca nu cum-va vistieria statului sĕ se sleiască în dauna maghiarisării — unicul scop ce mai putè sĕ reînvieze entusiasmul naţiunei maghiare, despre a cărei apatie sĕ plânseră representanţii ţĕrei în dietă cu ocasiunea desbaterei generale asupra budgetului.

Simţim şi noi destul de viu greutatea mĕsurilor draconice ce le ia guvernul unguresc contra românilor când într’o formă când întralta şi în deosebi ne-au amărît foarte tare procesele ce s’au urzit şi se urzesc contra pressei române. Un resens a produs şi interdictul ce l-a dictat organele vamale dela Predeal asupra opului istoric literar al dlui N. Densuşan „Revoluţiunea lui Horia.“ Tendenţa acestor mĕsuri este învederată. Stăpânirea voieşte a tăia până şi legăturile literarie ale noastre cu fraţii nostri din regatul vecin şi a ne isola cu totul de lumea mare, care abia a început a ne cunoaşte.

Dealtmintrenea nu trebue se caut după esemple de prigonire prin alte părţi, avem şi noi destule casuri pe aici în comitatul nostru cel vast. In prima liniă este cunoscutul proces politic pendent contra advocatului Dr. Tincu. Instanţele judecătoreşti superioare au primit decisiunea de acusare a procurorului de stat din Deva şi aşa în curênd (nu se ştie ḑiua) tribunalul din Deva ne va desfăşura priveliştea unui proces politic pentru agitaţiune contra statului. Aceasta va fi o satisfacţiune tristă pentru micii tirani din Deva, cari vor sĕ ne înfunde gurile ca sĕ numai spunem lumei durerile şi nĕcasurile ce ne apasă. Argaţii stăpânirei caută cu lampa lui Diogene după victime politice. Vom vedea unde vom ajunge prin necurmatele prigoniri trase ca de pĕr. De bine ne-a ferit Dḑeu.

Incât pentru trebile secundarie administrative — aceste întru cât nu stau în necs cu politica de rassă înaintează aşa precum pot sĕ înainteze între marginile legilor în vigoare.

Un cas administrativ întêmplat ḑilele trecute a făcut mult sânge rĕu în cercul nostru pretorial. Pretorul nostru a suspendat pe judele român Pamfilie din Romoşel din motive cu totul neînsemnate. Acest venerabil jude bătrên, care a servit cu rar devotament comunei sal mai patru deceniuri — sub toate guvernele — e cu drept cuvênt consternat de modul cel pripit cum a fost suspendat. Nu voim a preocupa opiniunea factorilor competenţi cari sunt chiemaţi a îndeplinì actul de rehabilitare a demnului jude, nu putem însĕ a nu da espresiune dorinţii generale, ca dl pretor sĕ fie mai obiectiv şi mai cu precauţiune în asemenea acte de justiţiă disciplinară, mai ales când e vorba de un funcţionar încărunţit în serviţiul comunei, care se bucură de stima generală şi a dat probe necontestate de onestitate şi conştienţiositate în serviţiu.

In curênd se va face alegerea fiscalului comunităţii orăşeneşti. Concursul s’a escris deja. Concurenţi abia cred că se vor însinua din alte părţi fiindcă oraşul nostru are patru advocaţi dintre cari se poate alege fiscalul. Cineva fi ales fiscal? La aceasta întrebare va rĕspunde încă în decursul acestei luni votul comunităţii.

Scoala progresează — corpul învĕţătoresc s’a completat la timp şi funcţionează cu zel.

In fine nu pot sĕ nu ve amintesc adânca durere ce a produs şi în oraşul nostru neaşteptata moarte a advocatului din Deva G. Secula. Decedatul a fost o persoană binecunoscută şi s’a bucurat de numeroase simpatii şi în Orĕştie. Ḑiua de înmormêntare a fost o ḑi vijelioasă şi de têrg de ţară aşa încât numeroşii amici ai defunctului nu au putut asista la înmormêntare. X.

De pe malul Murĕşului, 10 Decembre n. 1884. Onorate Domnule Redactor! Cu durere, cu neplăcere, şi mâhnit mărturisesc, pun mâna pe peană la scrierea următoarelor:

Precum ordinea bună şi curăţenia în casă, decorează casa, şi serveşte de onoare şi de lauda muerei econoamă; aşa serveşte de onoare şi de vaḑă şi unui popor, unei naţiuni moralitatea, — care însĕ la massa poporului nostru este atacată, este infectată în partea cea mai gingaşă. Eată:

La conveniri avute şi în anul acesta cu domni preoţi, şi cu ţerani economi de ai nostri, şi cesti din urmă oameni demni de tot respectul, şi cu vaḑă în comune: am auḑit din gurale jalbi, că s’au înmulţit concubinatul demoralisătoriu, aducătoriu de stricăciuni spiritualminte mari, şi înfigătoriu de răni afunde în religiunea noastră. Şi ce se veḑi! concubinatul au luat dimensiuni nu neînsemnate şi la inteligenţa noastră, căci în un singur oraş din apropiere, nu de mult şi au luat de soţie, un individ aparţinĕtoriu inteligenţei noastre, una persoană rescumpĕrată din loc public, funcţionari de rang mai înalt ’şi au concubine la casă între copii şi între acestia petrec în desmirdări, — asemenea particulari cu stare materială bună trăiesc în concubinat cu persoane depravate şi încă toate neromâne, cari ştiu pune din averea lor bine, pentru ele trăgênd chiar şi din gura copiilor, *uti figura docet*: apoi atari bărbaţi mai devin şi isolaţi în vieaţa socială, deoarece chiar şi cunoscuţi şi amici ai lor ii caută la case numai ca înpinşi. — Dame române şi ne române nu le calcă pragul.

Un alt bărbat de ai nostri din alt oraş, se nu me estind mai departe, asemenea trecut prin toate scoalele, cu pretensiune justificată de om cult avênd oareşi cari neînţelegeri cu soţia sa legiută, pe aceasta au părăsit-o, ba sau demis până la atâta cât o au şi prostituat în foile noastre publice, necugetând, că cu modul acesta neusitat nici în ḑiarele noastre, în ḑiare de alte limbi neacceptabili, poate vătĕma ambiţiunea şi sîmţul secsului femeesc al nostru; deoarece neînţelegeri între căsătoriţi se deslege pe altă cale*) şi au negat unicul copil avut cu soţia legiuită, poate din avariţie, poate ca se facă plăcere flioanderei cu care vieţuieşte în concubinat.

Nu este mirare dară că aude omul dame române ca mame, şi chiar şi taţi pronunţêndu-se: pentru ce dăm noi dară fetelor noastre creştere cu cheltueli mari, dacă domnii nostri în loc de a-şi lua de soţii române persoane cinstite, ’şi iau şi din..., de concubine?

Sêrmana naţiune! tu, care înainte de asta cu 30—40 ani aveai inteligenţă foarte mărginită, dar până atunci numĕrul fiilor şi ficelor tale era spornic, astăḑi sporiul nu mai este ca atunci, căci concubinele nu sunt nici fructifere, — astăḑi religiunea noastră nu mai este clenodiul lucid de odinioară nici cercetarea bisericei noastre nu mai este cea de odinioară.

Apelăm dar la inteligenţa noastră, ca se fie precautắ, se nu blameze naţiunea, se nu premeargă poporului cu esemple rele, căci el, bietul! din puţinul seu a sprijinit tineri lipsiţi, li a făcut posibilă frecuentarea şi absolvarea studiilor în speranţă, că acestia înzestraţi odată cu ştiinţe şi învĕţătura necesariă, ’l va recompenza vĕrsêndu-i lumina, împărtĕşindu-l cu sfaturi salutari, şi că ’l va apĕra în contra nedreptăţilor şi asupririlor indurênde dela strĕini. X.

Luarea Plevnei.

Eată darea de samă oficială a sĕrbărei aniversare a luărei Plevnei:

Ḑiua de 28 Novembre, a 7-a aniversare a căderei Plevnei, a fost anunţată Capitalei prin salve de tunuri.

La oarele 10 şi jum. dimineaţa, M. S. Regele, însoţit de adjutantul de serviciu, a mers la biserica din dealul Spirei, unde a asistat la serviciul divin ce s’a oficiat de P. S. S archiereul Inocentie, vicarul sf. Mitropolii.

La sosire, Regele fu întimpinat de d. ministru de resbel, de d-nii generali Cernat şi Radovici, precum şi de un numĕros corp oficeresc.

După terminarea serviciului divin, Mai. Sa primi defilarea trupelor, comandate de d. general Radovici, care s’a efectuat în ordinea următoare:

Batalionul 2 vênători, un pluton din al 3-lea de vênători cu drapel, regimentul 1 linie, regimentul 4 linie, un pluton din regimentul 21 dorobanţi cu drapel, un pluton de gendarmi pedestri, un pluton din regimentul 3 călăraşi cu drapel şi escadronul de gendarmi.

Apoi Regele, însoţit de d-nii generali, mearsă la biserica dela Malmaison, unde fu primit de d. general Budiştean, împreună cu toţi oficerii ce nu aveau trupe în front.

Maiestatea Sa asistă aci la serviciul divin ce s’a oficiat de către P. S. S. archiereul Silivestru, după care primi defilarea trupelor comandate de domnul colonel Berendeiu, şi care s’a urmat în ordinea următoare:

„Accentele-i resună ’n aer,
„Se undulă pierdeaua ’ncet. . . .
„Dar vai! în loc de blândul ânger
„Primeşte-o duşă pe poet.

Era imposibil ca tinĕrul om, care singur purta plete lungi în tot oraşul, se nu se ofenseze în demnitatea sa. De atuncia sub balconul Andreii nici că se mai auḑiau serenade.

Este însĕ un proverb oriental, care ḑice că: femeea rîde bucuros când nu iubeşte. Aceasta zicală s’a înăduşit şi faţă de ea. Dênsa rîdea, fiind că acela pentru care avea sĕ plângă, încă nu s’a ivit în calea destinului ei.

Pe timpul acesta s’a întêmplat catastrofa îngrozitoare a teatrului „Ring“ din Viena, cu care ocasiune s’au arangiat, prin toată ţara, representaţiuni şi alte petreceri cu scopuri de caritate.

Oraşul P. nu voia sĕ rĕmână înapoia celorlalţi şi dete, la rêndul sĕu, un bal splendid, împrunat cu concert, la care angajase cele mai renumite artiste şi artişti. Între aceşti din urmă un june tenor, laureat al conservatorului vienez, avea se cânte prima dată în publicitate.

Sĕ înţelege de sine, că tot interesul seratei era concentrat asupra tinĕrului debutant. Aparenţa-i elegantă de o rară frumseţă bărbătească, şi cântul seu de o dulceaţă pĕtrunḑĕtoare produsĕ o impresiune generală. Entusiasmul publicului era la culme, când cântăreţul ajunsă la a doua sa piesă: „*Le vallon*“ de Aleardi. Poate nici odată aceasta admirabilă elegie a compunĕtorului italian n’a fost interpretată cu o inteligenţă şi cu sentiment mai adevĕrat.

Eu unul care am asista la acea producţiune, vĕ pot afirma domnule, că între auḑitoriu n’a fost unul fără lacrimi în ochi.

Sermana Andrea, dacă ar fi ştiut că lacrima, ce-i lucea atunci în ochi era pentru dênsa începutul unei lungi suferinţe . . . .

După concert, precum v’am spus-o deja, urmà dênsul, Tinĕrul cântăreţ fu presentat banchierului, ca unuia din fruntaşii oraşului.

Se vede că frumseţa altieră a Andreei n’a ocolit atenţiunea cântăreţului, căci o învitase la o tură de dans, apoi la a doua, apoi la a treia.

Unele matroane venerabile începură deja a şoptì, că cântăreţul F. sĕ întreţine cu fata bancherului cam multişor pentru o primă vedere.

Apoi se întêmplă şi cu ocasiunea aceasta, istoria vechie dar pururea nouă a amorezilor, care totdeauna sĕ începe cu cuvintele: S’au vĕḑut şi s’au îndrăgostit.... Amorul lor preste puţin avea sĕ devină secret public, căci douĕ sĕptĕmâni după aceasta primă întâlnire Andrea purta deja pe deget simbolul indissolibil a logodirei ce o unì pentru totdeauna cu junele tenor. (Va urma,)

---

*) Sunt şi rugate on. Redacţiuni a refusa astfeliu de publicaţiuni, căci ele nu sunt de natură de a delecta ci numai de a supĕra pre lectori. Autorul.

Scoala militară, regimentul de geniu, un pluton din regimentul 6 dorobanţi cu drapel, regimentul 2 artilerie, regimetul 6 artilerie, regimentul 3 roşiori şi escadronul tren.

La oarele 12, M. S. Regele s'a întors la palat. Toate casele erau frumos pavoasate, ear mulţimea adunată prin strade saluta cu iubire trecerea Augustului Suveran.

Sara, la oarele 7 şi jum., avu loc la palat un prânḑ de gală, dat în amintirea acestei memorabile ḑile, la care au luat parte toţi d-nii generali aflaţi în Capitală precum si toţi d-nii oficeri superiori, şefi de corpuri şi de serviciuri, peste tot 70 persoane.

În timpul prânḑului, Suveranul, ridicându-se, a purtat următoriul toast:

„Faptele mari şi glorioase se serbează tot deauna cu vii mulţumiri de popoare şi de armate; se „păstrăm şi noi această frumoasă datină, cu atât „mai mult că România poate fi mândră de trecutul „seu.

„Bătăliile dela Griviţa, Rahova, Plevna şi Smârdan sunt şi vor rĕmânea de a pururea fala şi podoaba generaţiunei actuale, fiindcă din sângele care „a udat aceste locuri neatêrnarea ţĕrei a rĕsărit. Astfel Plevna, acest mormênt al numĕroşilor „nostri viteji, a devenit o lucitoare rază de lumină „care a încălḑit simţĕmêntul patriotic, a reînviat „virtuţile resboinice, a întărit şi înălţat pe poporul „român.

„Serbăm dar astăḑi cu veselie a 7 aniversare „a acestei biruinţe, care a găsit atunci un resunet „mare în toată lumea şi a întemeiat renumele nostru militar; şi gândim cu dragoste şi recunoştinţă „la aceia cari au lucrat şi luptat spre a făurì coroana de oţel a României.

„Ridic acest păhar în onorul şi sănĕtatea armatei!“

Aceste cuvinte au fost aclamate de întreaga asistenţă cu urale nesfârşite, ear musica intonă imnul naţional.

Apoi dl general de divisie Cernat, ridicându-se, adresă Maiestăţilor Lor următoarea cuvêntare:

Maiestăţile Voastre!

Astăḑi serbăm a şeptea aniversare a căderei Plevnei; ḑi mare şi fericită pentru noi; ea ne-a câştigat stima şi admiraţiunea naţiunilor din Europa.

Prin curagiul şi înaltul patriotism al Maiestăţei Voastre ne aţi dat gloria şi independinţa.

Armata recunoscĕtoare urează Maiestăţei Voastre şi Maiestăţei Sale, scumpei noastre Regine, Mumei rănitilor, ani mulţi şi fericiţi pe Tronul României.

Sĕ trăiţi Maiestăţile Voastre!

La oarele 9, MM. LL. Regele şi Regina au binevoit a merge la Cercul militar spre a onora cu presenţa Lor serata ce a avut loc cu această ocasiune şi unde se aflau adunaţi toţi dnii oficeri ai garnisoanei cu doamnele domnielor lor.

La sosire, Suveranii au fost întâmpinaţi de dnii generali Cernat, Fălcoian, Radovici, Budiştean, comitetul Clubului si de doamnele Cernat, Fălcoian şi Budiştean, cari au oferit M. S. Reginei frumoase buchete de flori.

Saloanele Clubului erau decorate cu mult gust ear intrarea cea mare, împodobită cu arme şi trofee strĕlucia de lumina inscripţiunilor ce aminteau diferitele biruinţe ale armatei pe câmpiele Bulgariei.

M. S. Regina, precum şi toate doamnele, purta costumul naţional care, prin varietatea colorilor şi lucirea ornamentelor, oferea privirea cea mai înveselitoare.

Danţurile au fost foarte animate.

Augustii Suverani, cari în tot timpul s'au întreţinut cu multă afabilitate cu toate doamnele şi cu dnii oficeri de toate gradele s'au retras pe la oarele 11 jum., ear serata a urmat cu multă veselie până la oarele 2 din noapte.

— Un mare numĕr de persoane s'au înscris în acea ḑi în registrele dela Palat, şi o mulţime de depeşi de felicitări au fost adresate din toată ţara şi din strĕinătate Maiestăţilor Lor.

Esposiţiunea Reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Continuăm cu reproducerea pĕrerilor despre esposiţiunea obiectelor întrate pentru loteria arangiată de Reuniunea femeilor române din Sibiiu, în favorul scoalei de fetiţe de aici.

Voci Streine.

„*Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt*“ în numĕrul dela 3 Decembre a. c.

(Esposiţiunea.) Esposiţiunea Reuniunei femeilor române va fi câteva ḑile încă deschisă, şi noi recomandăm cetitorilor nostri cercetarea ei. Lucrul propriu al acestei esposiţiuni, ceea ce este poetica splendoare a ei, este împregiurarea, că aici se validitează nu numai industria de casă, ci conform devisei: „*Lucrul este podoaba femeei*“, este apreţiată după merit şi lucrarea simplă, de multeori neartificială a femeei române dela sate, lucrare făcută în coliba ei cea sĕrăcuţă; vedem apoi productul damei dela oraş făcut cu artă, care, ca şi când ar fi eşit din mână de ḑine, luceşte lângă catrinţa colorată a ţĕrancei. Dacă luăm în consideraţie că aceasta aici este prima esposiţie industrială a femeilor române, trebue se recunoaştem cu plăcere şi mulţămire, că ea a succes cu desĕvêrşire. In ḑilele din urmă ea a fost cercetată bine, şi frecuenţa ar creşte, dacă prin placate s'ar face atent publicul la esposiţie şi loteria legată de ea*).

„Magyar Polgár“ din Cluş în numĕrul dela 10 Decembre.

Voi amintì cu această ocasiune despre esposiţiunea Reuniunei femeilor române din loc, a cărei venit este destinat în folosul unei scoale române, de fetiţe, ce e a se înfiinţa în Sibiiu**). In folosul fondului acestei scoale române de fetiţe se vor sorta în ajunul anului nou acele obiecte, cari de cari mai frumoase, ce se pot privì arangiate în edificiul înfrumseţat al institutului „Albina“. Esposiţiunea constă mai ales din lucruri de mână femeeşti. Cuverte de pat, pĕnzĕturi, tapete, sucne ţĕsute cu aur şi argint, ştergare, cătrinţe, apoi albături în mare mĕsură se pot privì. Privitorii esposiţiei sunt primiţi cu multă curtenire de damele din comitet şi despre obiectele espuse li se dau deslușiri în limba maghiară, germână şi română. Obiectele sunt în mare parte din părţile ardelene, o mare parte a cătrinţelor chindesite cu aur şi argint sunt din părţile comitatelor Timiş, Torontal-Krassó.

Ḑiarele noastre.

„*Observatoriul*“ în numĕrul 93 a. c. scrie:

Esposiţia obiectelor care vor servì de câştiguri la loteria arangiată de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu,“ precum am fost anunţat şi noi, sunt espuse dela 15/27 Novembre a. c. în doauĕ localităţi din casa „Albinei“ strada Baier Nr. 1 etagiul prim dela 10 — 4 oare, cu preţ de întrare de 10 cr.

Această mică dar interesantă esposiţiune de efecte a fost deja până acuma visitată de un numĕr destul de respectabil din publicul mai distins din loc şi frecuenţa visitatorilor merge crescând. Un semn acesta, că intreprinderea „Reuniunei femeilor române“ a reuşit pe deplin şi în aceasta privinţă. Şi într'adevĕr acest basar merită a fi vĕḑut.

În prima linie merită toată recunostinţa acele stimab. doamne ale comitetului, care au ştiut arangea cu un gust deosebit ce captiveaḑă din primul moment privirile, acele obiecte variate şi multicolore, într'un mod, care cu puţine esceptiuni permite a'şi face efectul nu numai obiectelor celor strĕlucitoare şi orbitoare prin splendoarea şi valoarea lor, dară şi celor mai modeste şi de o valoare mai mică.

Abstragênd dela obiectele de lux şi galanterie, ce în partea lor precumpenitoare sunt obiecte de artă şi inbustriă internaţională, pe noi ne au frapat şi de astă dată acele obiecte de toată frumseţa şi admirabile din toate punctele de vedere, ale industriei de casă a femeei române. Intre acelea se află câteva giaevure veritabile, atât ca model cât şi ca composiţiune de colori, de care trebue se fim mândrì că le avem şi pentru care ne invidiaḑă cu drept cuvênt ori-ce strĕin, care se vede silit se le admire ori-cât ar fi el de preocupat de alt cum din punct de vedere naţional sau politic.

După noi acele obiecte sunt forţa şi partea cea mai atragĕtoare şi interesantă a acestei mici esposiţiuni, ce merită a fi văḑută şi studiată acolo pe loc şi pe îndelete.

O recomăndăm deci cu toată căldura deosebitei atenţiuni a publicului din loc şi giur.

„*Gazeta Transilvaniei*“ în numĕrul 223 a. c. scrie:

Loteria arangiată în Sibiiu de „Reuniunea femelor“ de acolo, în folosul scoalei române de fetiţe susţinute de ea, promite a avea un strălucit succes. Doauĕ saloane ale doamnei Cosma, preşedinta reuniunei, în care sunt aranjate cu deosebit gust peste 1250 de obiecte, lucrate parte în căscioară ţĕrănească parte în salonul orăşenesc, ne aduc aminte de saloanele, fermecătoare prin podoabele lor, ale vechilor orientali, descrise în „O mie şi una de nopţi“ arabe. „Ele sunt o incontestabilă dovadă despre desteritatea şi gustul estestic al Românului. Ar comite cel mai mai mare pĕcat ori-ce Român, care n'ar voi, ca ajunul anului nou sĕ'i facă o frumoasă surprindere printr'unul din acele obiecte fermecătoare. Losurile deja s'au împărţit în toată ţara, aşa că publicul 'şi poate cumpĕra de p'acum.

Apel!

După cum sa anunţat în „Telegraful Român“ Nr. 137 scoala noastră română din Sighişoara, carea era bine organisată, înzestrată cu recuisitele necesare de învĕţământ, şi provĕḑută cu 3 clase şi 3 învĕţători, a fost atacată în 16 Novembre a. c. v. de incendiu, carele erupse în clasa a III-a, unde se afla scriniul cu biblioteca scolară, archiva şi mai multe recuisite de învĕţământ, modele şi aparate fisicale; şi în câteva minute prefăcù în cenuşă toate obiectele aflătoare în aceaia clasă; a căror daună, afară de cea causată edificiului şi mobilariului scoalei, se computā la 200 fl. v. a. şi astfeliu scoala noastră pre lângă aceia că a suferit edificiul, mobilariul şi mai multe recuisite de inveţămênt, de presinte sĕ află în deplorabila stare a nu posede nice băremi un simplu opşor.

De aceia subscrisul în numele scoalei române din Sighişoara îş permite a apela la marinimositatea P. T. Domni, autori, societăţi literale şi alţi bărbaţi inteligenţi, rugându-i a tinde mână de ajutoriu, care cu vre un opşor, care cu ceva în numĕrariu pentru restituirea bibliotecei scolare şi a recuisitelor de învĕţământ perdute prin incendiu; cari fapte generoase la timpul sĕu se vor cuita pe cale jurnalistică.

Sighişoara în 28 Novembre 1884.

Ioan Muntean,
director scolar.

Românii şi Universitatea fundului regiu.

Onorab. Universitate! În şedinţa din 22 Decembre 1880 am insinuat contra conclusului maiorităţii de sub Nr. prot. 60 următorul

Vot separat.

Comisiunea financiară-economică a propus şi în est an a reiepta nu numai cele vechi, ci şi cererile de ajutoare pentru scoli, cari au incurs în est an.

Faţă de această propunere necualificabilă m'am vĕḑut constrâns a face următoarea contrapropunere: „toate aceste cereri pentru ajutoare se remit comisiunii, pentru ca comisiunea sĕ fie faţă de aceste cereri cu considerarea amĕsurată venitelor anuali disponibile fără privire la religiune şi limbă conform dispositiunilor art. de lege XII din 1876 §. 6.“

Şi dacă nu se va conclude această contrapropunere a mea, apoi m'am văḑut silit a înainta următoarea propunere eventual: Partea ce rĕmâne după subtragerea speselor de administraţiune şi carea se cuvine oraşului şi scaunului Sebeş ca conproprietari la averea cassei universităţii, se dă în fiecare an acestui oraş şi scaun spre ajutorirea intereselor lor culturale.“

Ambele acestea contrapropuneri sunt de o parte consecinţa logică a dreptului de proprietate al comproprietarilor acestei averi, representaţi prin mine, şi de altă parte sunt intemeiate strict în lege, atât în art. de lege XII din 1876, cât şi în codicile civil.

Din acest temeiu şi din acest punct de vedere mânecând ce proiectul de buget pentru anul 1881 am făcut contrapropunerea: „Acest proiect se retoarnă comisiunii financiare-economice cu îndrumarea de a presenta un proiect de buget conform dispositiunilor art. de lege XII din 1876; în care sĕ se considere scolile a întregei locuitorimi îndreptăţite la proprietate fără preferirea vreunei religiuni sau limbe, ci în proporţiune egală cu numĕrul sufletelor lor.

Argumentele şi legile însĕ nu folosesc nimica faţă de majoritatea adunării generale; toate propunerile se reieptară şi propunerea comisiunii de a respinge cererile scolarilor fu ridicat la valoare de conclus.

Şi totuşi tocmai aceşti oameni ai maiorităţii vreau sĕ deslege problema civilisaţiunii nu numai la noi, ci încă în orient.

Prin aceasta s'a făcut cea mai mare nedreptate comproprietarilor la averea universităţii şi în faptă comproprietarii nesasi-evangelici ai averii universităţii se desbracă în mod brutal de dreptul lor de comproprietate.

Spre „scutirea dreptului de propríetate“ trebue sĕ se câştige valoarea şi vaḑa cuvenită a legii şi a proprietăţii, şi la maioritatea adunării generale.

Totalitatea locuitorilor fostului fund regiu constă după numerarea din urmă a poporului din 382,628 suflete. Dintre acestia evangelici de confes. augsburgică 157246; romano-catolici 21379; greco-catolici 30351 şi greco-orientali 164554 suflete.

După naţionalităţi poporaţiunea se împarte în 160656 sasi şi germani; 193305 români şi 25555 maghiari.

Asemenând aceste cifre ale poporaţiunii cu sumele singuratice din buget, se vede că sasilor de confesiunea evangelică se vin anualiter 80,000 fl. v. a. românilor 7000 fl. şi maghiarilor 4000 fl.

Şi acum socotinduse în procente, maghiarii se tractează de opt ori şi românii de 28 ori mai rĕu ca poporaţiunea săsască de confesiunea augsburgică.

Şi totuşi chiar ceşti din urmă alarmează prin gazetele germane opiniunea publică a Europei, că sunt apăsaţi, brutalisați și că-i despoaie de dreptul lor de proprietate; precând chiar și deneagă și brutalisează dreptul de proprietate a celorlalte douĕ terțialități din locuitorimea fostului fund regiu.

---

*) Pe atunci erau deja afişate placatele. Red. „T. R.“

**) Scoala esistă deja de doi ani. Red. „T R.“

Sasii ardeleni sunt încă și în altă privință, prin deosebitele legi electorale esistente pentru orașele lor, foarte preferiți chiar și maghiarilor, astfel în cât la ei pre circa 9000 de suflete vine un deputat, pre când la ceilalți numai pre circa 30000 suflete vine un deputat.

Dacă este vorba despre ajutorarea cu 200—300 fl. a unei scoli nesăsești-evangelice, totdeuna se prestează lipsa de bani; pre când în acelaș timp maioritatea prădează cu sutele banii universității d. e: pentru publicarea rațiociniilor de vecinătăți pre cum d. e. și în est an hotăresce a plăti advocatului ei Wilhelm Bruckner pentru afacerile de încassare rĕu purtate nu mai puțin ca 1893 fl. 32 cr. și 547 fl. din ambele casse ale averii universității sub titlul de spese neîncasabile.

Contra asteifel de risipe trebue sĕ se protesteze.

Sibiiu în 24 Decembre 1880.

Dr. Păcurar m. p.
deputatul orașului Sebeș.

Onorab. Universitate! Referitor la voturile separate și însinuate de mine în contra concluselor anumite în ședințele Universității din sesiunea de present, predau următoarele

Motive:

În §. 4 Art. de lege XII din anul 1876 se dispune apriat ca averea, ca averea fundului regiu are de a se întrebuința numai esclusivă pentru scopuri de cultură. Prin urmare, conclusul majorității de a da servitoriului Hemper dela institutul de zelogire o pensiune anuală de 94 fl. 50 cr. este în contra legii, și în principiu astfel de concluse contrare legii nu se pot admite și aproba.

Pre lângă aceasta, în casul de față, numitul Hemper nici nu se află în servițiul Universității și dènsul stă în servițiul cassei de păstrare sibiane încă din 1 Septembre 1869 până și în ḑiua de față. Acest Hemper nici uu au fost oarecând amploiatul Universității, căci dênsul nu fost din 23 Septembre 1852 până în 1 Septembre 1869 numai servitorul, care au îngrigit de zeloagele institutului. Din această causă norma de pensionare statorită la anul 1877 pentru amploiații Universității cu atâta mai puțin s'ar putea aplica la dênsul, nefiind amploiat. Dară și afară de aceasta o atare normă nu are putere retroactivă asupra unui servitor, care de aproape 10 ani nu au mai fost în serviciul Universității.

Sub atari împregiurări, acești 94 fl. 50 cr. v. a. pe fiecare an dați și aruncați lui Hemper trebue în sensul legii sĕ se întrebuințeze pentru ajutarea unei scoli petiționante.

Și în sesiunea de față s'au respins de către majoritate toate petițiunile venite dela stolile nesăsești, și anume din motivul fingat că nu ar fi mijloace și bani la dispositiune, pre când pentru atari pensionări cât și pentru scoalele săsești sau aflat bani, și maioritatea Universității au decretat, atât pentru scoala agronomică din Bistrița cât și pentru cea din Mediaș 5000 fl. v. a. în adevĕr bani aruncați și prădați căci aceasta așa numită scoală din Bistrița nu a avut nici măcar un elev, precând cea din Mediaș au mai avut câte doi sau trei discipuli. O astfel de procedură din partea maiorității nu este în sensul §. 4 Art. de lege XII din anul 1876, ci mai mult numai o ironie a scopului de cultură provĕḑut în această lege.

Precând majoritatea aruncă cu o mână astfel banii fundului regiu, respinge cu cealaltă mână totodată și toate petițiunile pentru ajutarea scolilor nesăsești sub pretestul, că nu sunt mijloace și bani. Astfel au respins și în anul acesta:

1, de a ajutora scoala comunei Lancrăm cu o subvențiune anuală de . . . . fl. 500.—

2, pre cea gr. cath. din Sibiiu cu o subvențiune de . . . . fl. 400.—

3, pre cea din Boița cu o subvențiune de fl. 2000.—

4, pre cea din Sighișoara cu subvențiune de fl. 1000.—

5, pre cea din Vinerea cu subvențiune de fl. 1000.—

Aceste concluse ale majorității stau în directă contraḑicere cu §. 6 Art. de lege XII din 1876, care dispune apriat „că venitele averii au sĕ se întrebuințeze în favoarea întregii întregii populațiuni a fundului regiu fără deosebire de religiune și limbă.“ Prin urmare, aceste concluse ale majorității nu se pot admite și aproba, și cu atât mai vêrtos, cu cât din bugetul anual al universității se vede, că pentru scoalele săsești luterane, se dă pre tot anul din această avere preste 80,000 fl. v. a. de și sasii din fostul fundului regiu sunt mai numai a patra parte din populațiune, pre când românii, cari fac jumĕtate din această populațiune capătă preste tot numai 7000 fl. v. a.

Pre cum se vede, starea faptică este aici cu totul contrară celei prescrisă de lege și detorința guvernului țĕrii este, de a aduce această stare faptică acolo ca se corespunḑă dispositiunilor legii.

Violența aceasta din partea majorității esistă mai departe, pre cum față de naționalitățile și confesiunile conlocuitoare, asemenea chiar și față de guvernul țerii, precum dovedesc pre deplin conclusele majorității privitoare la statutele universității, la subvențiunea de 500 fl. v. a. a gimnasiului rom. cat. din Brașeu, la donațiunea curiei din Tălmaciu presbiterului luteran de acolo, la onorariul de funcțiune a comitelui etc. etc.

Toate aceste anomalii sunt numai urmările erorii, ce s'au vîrît în §. 8 lit. d. Art. de lege XII din 1876, legând fără de nici un motiv representațiunea Universității de lista alegătorilor dietali din fie-care al treilea an, pre când și chiar conform §. 6 Art. de lege XII din 1876 proprietatea averii, este a tuturor conlocuitorilor din fostul fund regiu fără deosebire, și nu numai a alegătorilor dietali. Cine este odată proprietar la o avere, acela rĕmâne proprietar și dacă chiar din întêmplare sau din oare-care alt motiv nu vine în anul respectiv în lista alegătorilor dietali.

Până ce din partea inițiativei în legislațiune nu se vor lua măsuri de a se modifica această erare de imensă daună pentru prosperarea scoalelor, din §. 8 lit. d. Art. de lege XII din 1876 și a o înlocuì în representațiunea tuturor proprietarilor sau cel puțin cu a comunelor și cetăților fostului fund regiu, până atunci starea de drept și curmarea violenților din partea elementului săsesc luteran, atât față de naționalitățile și confessiunile conlocuitoare, cât și față de guvernul țĕrii, nu se va putea recâștiga în agendele și în sfera de activitate a Universității

Sibiiu în 20 Decembre 1882.

Dr. Păcurar m. p..
deputatul cetății Sebeș.

(Va urma.)

Convocare.

P. T. DD. membri ai comitetului central al reuniunei învĕțătorilor gr. or. români din districtul S. Sebeșului, se convoacă prin acesta la ședința, ce se va ținea Joi în 13 Decembre 1884 st. v. la 11 oare a. m. în localul scoalei române din S. Sebeș.

Obiectele sunt:

a) Statorirea materialului, a temelor și cestiunilor, cari sunt a se pertracta în despărțĕminte;

b) Esecutarea unor concluse ale adunărei gen. a reuniunei din a. c.;

c) Curenții.

S. Sebeș în 29 Novembre 1884 v.

Z. Murĕșan,
v-pres.

Loterie.

Sâmbătă în 13 Decembre 1884.

Viena:	**28**	**18**	**2**	**38**	**77**
Timișoara:	**18**	**28**	**69**	**26**	**77**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 13 Decembre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	124.—	123.75
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	100.8
Obligațiuni urbariale temeșiane de	100.50	100.50
Acțiuni de bancă de credit ung.	30) 25	309.75
Sorți de regularea Tisei	116 80	117.—
Sorți unguresci cu premii	117.75	117 50
Datorie de stat austriacă în hârtie	81.95	81.90
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire . . .	100.25	100.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire.	100.50	100.50
Datorie de stat austriacă în argint.	83.—	82.80
Galbin	5.78	5.76
Napoleon	9 76	9 75
London (pe polița de trei luni)	123 35	123.40

CONCURS.

In urma concluselor aduse de către adunarea generală a despărțĕmêntului IV (Sebeș) a Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român ținută la 9 Septembre 1883 în Ludoșul mare și la 3 August 1884 în Pianul superior se escrie prin aceasta concurs pentru 4 ajutoare pe seama alor 4 elevi din acest despărțĕmênt aplicați la vre-o meserie, și anume: *douĕ ajutoare câte de 20 fl.* pentru doi elevi cari se află în stadiul de a fi dechiarați de calfe și *douĕ ajutoare de câte 10 fl.* pentru alți doi elevi.

Doritorii de a se împărtăși din acestea ajutoare au a și trimite cererile la subsemnata direcțiune a despărțĕmêntului *cel mult până în 3 Ianuarie 1885 st. nou.*

Cererile au se fie instruate:

1. Cu atestat de botez din care se se vaḑă că concurintele este român.
2. Cu atestat scolastic.
3. Cu atestat oficios de paupertate.
4. Cu atestat dela măestru, din care sĕ se vaḑă că concurentele la ce ram și la cine este aplicat și că ce purtare are.

Sebeș în 10 Decembre 1884.

Direcțiunea despărț. IV.

[950] 1—3 **Ioan Piso.**

Nr. 172. [951] 1—3

CONCURS.

Fiindcă în urma concursului pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Teuțiu publicat în „Telegraful Român“ Nrii 99 101 și 103 a. c. nu s'au însinuat nici un concurinte cualificat: de aceea pentru întregirea acestei parochii conform ordinațiunei consistoriale din 23 Octobre a. c. Nr. 4987 B. se publică de nou concurs cu *terminul de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumente sunt tot cele cuprinse în concursul prim.

Alba-Iulia, 27 Novembre 1884.

In conțelegere cu comitetul parochial

Alesandru Tordășian,
protopresbiter.

Pentru prăvălia sa de manufacturi subscrisul caută **un învĕțăcel** — cu 4 clase normale, se scie limba germână și deacă se poate, și cea maghiară

Adresa: [948] 2—2

George Baciu,
comerciant de manufacturi în Oreștie.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eșit de sub presă: [945] 2

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos
1885.

Anul al treiḑeci și patrulea.

Prețul unui esemplar legat **30 cr.**, pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a. și legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Calendariul (julian și gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenții europeni.** — **Servițiul postal și telegrafic.** — **Tacsa de timbru** pentru polițe și documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.** — **Mĕsurile nouĕ și vechi.**

Șematismul

bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria și Transilvania cuprinḑênd și **protopresbiterii, administratorii protopresbiterali, parochii** și **învĕțătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Odată și aḑi, (contraste). — **Baba,** (poveste). — **Notițe pentru preoți.** — **Poesii.** — **Cuvinte bĕtrânești,** — de *G. Sima* a lui *Ion.*

Conspectul sĕptĕmânilor. — **Însemnarea têrgurilor.**

Administrațiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Infallibil.

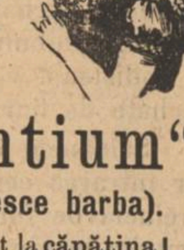

Retrimitem banii primiți tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu același efect la **căpățina goală** (pleșugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** și la **încăruntire.**

După întrebuințare mai deasă garantăm succesul. Espediția în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** și la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal în Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bistrița:* Fried. D. Hzerberth, farmacist. *Cluș*: Nicolau Scéky, farmacist. *Feldioara:* Wilhelm Schneider, farmacist. *Aiud:* Iosef Oberth, farmacist. *Praid:* A. Weber, farmacist. *Székely-Kercsztur* Fr. Ios. Jaeger, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale pentru frumsețǎ din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase și albe la trup,** depărtează petele de piele și de vĕrsat. — Prețul 85 cr. [713] 36

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuința și ca presente. Prețul fl. 1.50.

Nu este înșelătorie.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu **Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 143 Sibiiu, Joi 6/18 Decembre 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru de-care publicare.

Sibiiu, 5/18 Decembre 1884.

Dintre toate ştiinţele din lume teologia şi psychologia este cea mai avantagioasă. În vieaţa politică o mare seamă de oameni vreau sĕ baseze ştiinţa pe teologie, de aici instituirea unei universităţi teologice după fasonul ultramontan, unde după sarcasticele observări ale ḑiariului „Pester Lloyd" se va învăţa chimie catolică, geografie catolică, istorie naturală catolică, şi în tot casul şi astronomie catolică ḑicem noi, spre a demonstra: *tamen usque movet.*

O asemenea universitate se plănuieşte de mult. Ea va fi generală pentru toţi germanii catolici şi după cele mai nouĕ ştiri locul ei e destinat a fi în Tirol sau Voralberg, după ce în propria Germanie situaţiunea politică nu pare potrivită scopurilor ultramontane.

De astădată nu vom vorbì despre influenţa teologiei asupra cursului politic prin ţĕrile germane, ci ne vom mărginì a admira marea şi însemnata dovadă a influenţei studiului psychologiei în vieaţa unui popor. Riscăm a susţinea încă că ḑiaristica ungurească este espresiunea stărei sufleteşti a bărbaţilor unguri chemaţi a da directiva în statul nostru.

Vom espune mai întâi faptele în toată simplitatea lor, apoi vom recurge la psychologie spre a ni le putea esplica.

Ḑiarele din capitală ne au adus ştirea că junimea universitară din Budapesta s'a pus pe demonstraţiuni politice. Se nu credeţi că este vorba de „abzug Hora" ca şi la inceputul lui Novembre trecut, sau doară de vre-o revoluţiune a studenţilor maghiari şi maghiarisaţi contra impertinenţei cu care atentează bătrênul Wenzel la resultatele ştiinţei de până acuma. Doamne fereşte. După modul de cugetare şi disposiţia sufletească a pressei din capitală asemenea fapte sunt cuintessenţa patriotismului modern, care viează în inima fie-cărui adevĕrat patriot modern, şi va via cât timp ameţeala de aḑi va fi sprijinită de sus, cu intenţiune sau fără intenţiune — nu ne este permis sĕ cercetăm.

Alte demonstraţiuni politice au eşit la iveală printre şirurile junimei studioase, demonstraţiuni, cari sunt în stare a pune în cumpănă esistenţa Ungariei.

Pentru numele lui Dumneḑeu! Complotul se lăţeşte cu puterea fulgerului, şi biroul de corespondenţe se vede îndreptăţit a espeda telegrame în toate părţile lumei! S'a întêmplat ceva ne mai pomenit, lumea e în ferbere, manifestul nihiliştilor e subscris, sigilat între pàhare şi adressa este: Zsivio Miletici, Trăiască Babeş!

Alea iacta est.

Mare minune s'a întêmplat: La universitatea din Budapesta fie-care naţionalitate din patrie trimite o seamă de tineri doritori de a studia, şi însetaţi după ştiinţă.

Ca ironie a sorţei junimea din Budapesta face afront curentului domnitoriu de aḑi, şi românii documentează, că ei sunt români, sêrbii sêrbi, şi slovacii slovaci.

Mai mult. Spre a susţinea spiritul de naţionalitate sêrbii, slovacii şi românii dela universitatea din Budapesta au făcut un pas spre solidaritate. La întrunirile colegiale şi literarie tinerii români convin cu cei sêrbi şi slovaci, şi reciproc se mângăie în necaḑurile, cari ḑi de ḑi se presentează în forma raţiunei de stat.

O asemenea întêmplare ne mai pomenită este în stare sĕ scoată din fire ḑiaristica ungurească. Minunea s'a întêmplat, şi iată cum:

Ḑiarul „Neue freie Presse" ediţia de seară de Luni 3/15 Decembre a. c. între telegramele biroului de corespondenţe la locul prim aduce următoarea telegramă din Pesta: „Vre o 70 de studenţi sêrbi, slovaci şi români dela Universitate au arangiat eri o masă comună (banchet) in o restauraţiune de aici, de president s'a ales unanim Alecsandru Petrovici, care a ţinut primul toast în limba germană pentru ideia de naţionalitate, „a cărei realisare este cea mai ferbinte dorinţă a tuturor celor presenţi". Toastul fu primit cu entusiasm. După un lung şir de toaste presidiul a vorbit în sănĕtatea *„fraţilor români"* cari prin suferinţele comune au devenit cei mai sinceri amici ai slavilor. N'au lipsit vorbiri nici în sănĕtatea eroilor fraţi sêrbi, a slovacìlor din Ungaria superioară etc. Cu deosebire a fost caracteristic toastul din urmă ţinut de către president în limba ungurească, şi care fú de cuprinsul următoriu: *„Pentru prima dată în vieaţa mea vorbesc ungureşte. Până acuma am beut în sănĕtatea acelora pe cari i iubim Da, junimea ştie iubì din inimă ea însĕ poate şi urî din adêncul inimei sale. Esprim un pereat pentru vrăşmaşul nostru comun, pe care toţi trebue sĕ l urîm, acesta este şovinismul. Pereat! Veţi şti deci pentru ce am toastat prima dată în viaţa mea în limba ungurească."* Cuvintele fură primite cu mare entusiasm. După ce a mai sĕrbătorit un tiner român pe president, s'au disolvat societatea între strigăte de: trăiască Miletici şi Babeş."

Până aici telegrama biroului de corespondenţe.

Mare crimă au comis tinerii naţionalişti dela universitatea din Budapesta. In Mecca Ungariei junimea care ḑi şi noapte este feartă în casanul cel monstru de amalgamisare, spre batjocura tuturor amploiaţilor dela maşina de amalgamisare îndrăsnesc a face afront amalgamisărei, se întruneşte românul cu sêrbul şi slovacul spre a se apăra contra pericolului comun şi spre batjocura limbei statului în aceasta se spune crâncenul blăstĕm asupra şovinismului.

Ce batjocură. Diferitele elemente, din care de mult se frămêntă aluat, care dospind ar fi sĕ deie mâncare genetică ungurească, se separează în cele mai critice momente din mâna vrăjitoriului de măestru, şi fac complot contra acestuia.

Mare batjocură. Un popor despreţuit — mamaliga nép — pe limba statului —, unul neam de purcari, căci şi regele fraţilor lor vecini este socotit între „Schweinhirten"; altul pribeag cu sêrma în spate legând la oale sparte, şi a cărui menire ar fi sĕ lege şi capete desmăţate, aceste popoare nu se ruşinează a spune că ţin la neamul lor, vor combate şovinismul pe teren legal şi în limba statului.

Mare minune. Aceşti tineri loviţi cu lopata nu au ajuns încă la apreţiarea pintenilor, a mustetei rĕsucite, şi a pălăriei de burete. Ei în prostia lor învaţă la unguri legi, filosofie şi tot odată şi impertinenţa spre a se putea apăra cu armele prescrise de *salus rei publicae* contra inimicului comun, şovinismul.

Pĕcat de banii perduţi pentru maşina de amalgamisare din Budapesta, pĕcat de banii cheltuiţi pentru maşinist cu întreg personalul, şi pĕcat de timpul scump perdut cu asemenea esperimentări.

Asemenea oameni trebuesc internaţi la institute, unde tuşurile cu apă rece joacă o însemnată rolă binefăcĕtoare.

Procesul de pressă al „Observatoriului."

Am anunţat deja resultatul acestui proces de pressă pertractat la 3/15 Decembre a. c. înaintea juriului de aici.

Deja la 9 oare un public numĕros se afla în sala de şedinţe a tribunalului. Cu mare greutate s'a întregit numĕrul de 36 prescris de lege pentru juriu. A trebuit sĕ se întregească 5 locuri, trei s'au luat din publicul present, între aceştia şi domnul Visarion Roman, director la institutul „Albina,"

FOIŢA.

„Pentru o floare."

(Încheere.)

Cam până acì ajunsă relaţiunea între dênşii, când într'o ḑi Andrea propuse logodnicului sĕu o mică preumblare pe jos. Ei işi luară drumul către păduriştea de alungul riului, ce se aflà într'o depărtare oare-care de oraş.

Andrea iubea foarte mult florile de câmp. Şi de astădată dênsa culesĕ deja un buchet întreg arangiat după colori cu o adevĕrată măestrie. Pentru a produce efectul dorit i lipsea o floare, căci dênsa căuta cu mare zel giur împregiur.

Deodată esclamà cu bucurìe arătând cu degetul o brebină admirabilă, ce se afla într'o crepătură de stâncă pe ţĕrmul rîului.

Este de însemnat, ripa în acest loc e foarte accidentată, încât ori-ce încercare a se asarda pe ea, părea o nebunie.

Fie însĕ din capriţiu sau neprecumpănire, juna fată insista pe lângă amantul seu pentru a-i aduce acea floare. El cugeta că va fi poate numai o glumă; dar dênsa îşi repeta rugarea.

Era deci espus alternativei de a fi considerat de laş sau de negalant.

Tinĕrul om se puse deci pe foale, şi cu o desteritate ce făcea onoare ori-cărui gimnastic de profesiune, sĕ slobozì pe stâncă, luà floarea, apoi urcându-se pe calea-i primeşdioasă, o presentă fetei fără cuvênt.

Andrea suprinsă de atâta devotament i mulţămì cu efusiune. Dacă ar fi fost mai atentă, poate observa, că cămaşa logodnicului seu era plină de sânge, ceea ce el se nizuia a o acoperì prin pardesiu.

Cu toate aceste o mare schimbare sĕ petrecu în purtarea junelui bărbat; el care era pururea vesel şi glumeţ de nesăcat, devenì de odată tăcut.

Pe toată calea spre casă nu pronunţa un singur cuvênt.

În fine juna fată părea enervată de această purtare neobicinuită a logodnicului seu şi-i ḑise cu oareşi care amărăciune.

— „Ah! credeţi, domnule, că e ce-va plăcut a se preumbla la olaltă o oară întreagă fără vorbă ca neşte muţi?...

— „Plăcut sau ne plăcut, în tot casul fie-care are libertatea de a crede ceea ce voeşte, replicà el ce va brusc.

— „Numai că nime nu poate sĕ voiască a fi nedrept faţă de o logodnică iubitoare.

— „Iubitoare .... oh da, v'aţi dat deja frumoasa dovadă despre iubire. Ah vorbiţi-mi de capriţ, de fantasie, de curiositate, despre toate în fine, dar ve rog nu-mi vorbiţi de iubire, căci la acea nu ve pricepeţi ..."

Sunt momente fatale în viaţa omului, când ştii prea bine că pentru tot cuvêntul ce pronunţi te vei càì o viaţă întreagă, şi cu toate aceste nu te poţi reţinea se nu vorbeşti.

Amêndoi fiind de un temperament susceptibil şi irităcios, tinĕra părechie sĕ alunecà fără voie pe coborişul pasiunei orbitoare.

Într'aceea ajunseră la casa părintească.

Junele bărbat petrecuse pe Andrea până la odaiă, sĕ inchinà şi se depărtă fără sĕ fie reţinut.

Când se scoborise la stradă o mulţime de oameni baricadau trotoarul, cari păreau a se aduna în jurul unui obiect.

Cântăreţul se apropia pentru a vedea mai bine. Vre o 3—4 oameni erau chiar ocupaţi cu ridicarea unei femei scăldate în sânge.

F. căḑù leşinat căci, în femee el recunoscù logodna sa . . . .
. . . . , ... ,

Narătorul sĕ oprì.

În acest moment sĕ apropia de noi careta nevestei fără picioare, lângă ea păşea bărbatul trist şi meditativ.

Mulţămii omului mic pentru bunătate şi me depărtai. Dar nu me putui reţinea sĕ nu privesc încă odată după caretă, neîmpăcat cu cugetul de a vedea două vieţi distruse *pentru o singură floare.*

Sibiiu, Decembre 1884. *Masca de Fier.*

doi au fost supliniţi prin cetăţenii învecinaţi cu tribunalul, acestia au fost Krafft, librariu şi Quandt, birtaş.

Astfel întregit numĕrul de 36 s'a făcut sortarea de 12 şi soartea a căḑut pre F. Scheerer, F. Quandt, S. Borger, advocat, I. Schuschnig, Iahn, S. Reinhardt, Ios. Albrecht, F. Kreisler, Iohan Sattler, F. Lauterbach, Ios. Rubicek, Franz Zimmermann. Suplenţi A. Friedsmann, advocat şi K. Tartler.

De dreptul de respingere s'a folosit procurorul substitut, între ei au obiecţionat contra domnilor, Dr. Ioan Moga şi Ioan Bechnitz.

S'a luat apoi jurămêntul juraţilor, şi fiindcă între toţi numai Lauterbach vorbeşte ungureşte, jurămêntul s'a depus în limba germană, pe care o cunoaşte şi domnul Lauterbach.

Vom amintì la acest loc că jurnalistica era bine representată. Biroul corespondenţelor era representat ca de comun prin domnul Békesy, colaborator intern la „Hermannstädter Zeitung,“ totodată şi pentru acest ḑiariu, apoi „Neue freie Presse,“ „Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt,“ „Observatoriul“ prin domnul Bariţ junior, „Tribuna“ prin directorul ei politic dl Ioan Slavici, jurnalistica din Gherla prin dl N. F. Negruţiu, „Telegraful Român“ prin redactorul seu.

Procurorul a ridicat acusă contra redactorului dela „Observatoriul“ pentru un articol publicat în numĕrul 83 al acestui ḑiariu. Articolul este intitulat: *„Frica guvernului unguresc de umbrele a trei morţi vii.“* În acest articol autorul cu provocare la o notiţă din Luminătoriul susţine că congresul nostru naţional bisericesc nu s'a întrunit la terminul legal 1/13 Octombre din incidentul unui ordin ministerial.

Satirisează apoi pe guvern pentru frica ce acesta are de eroii nostri naţionali, şi ḑice că românii ca oameni ai ordinei se ştiu acomoda împregiurărilor.

Mare pond a pus procurorul pe următoriul pasagiu: Ea (naţiunea română) ştie şi simte prea bine, că nu acuma este timpul ca sĕ sĕrbătorească şi sĕ ridice un monument visibil în memoria triumvirilor martiri Horia, Cloşca şi Crişan, ci atunci, când după Plevna ungurească va recâştiga drepturile sale nealienabile şi libertea, ce i s'a răpit pe nedrept prin pactul dualistic.

Procurorul a ridicat acusă pentru întreg cuprinsul articolului sub cuvêntul de agitaţiune contra statului unguresc, contra guvernului, contra naţiunei maghiare şi contra instituţiunilor din patrie.

Domnul Bariţ s'a apărat în un discurs lung preste o oară. Purceḑênd dela timpurile nefaste, când biserica noastră ortodocsă orientală era numai tolerată, şi noi: *„az oláh vagy görögök sectáján levők pro tempore“* eram toleraţi, arată necasurile, cu cari aveam a da piept. Fără a amintì cu un singur cuvênt de fatala unire dela 1700 domnul Bariţ trece la timpurile următoare, la punctele de restricţiune puse episcopului Moga, apoi la luptele fericitului Şaguna până la moartea acestuia.

Atâtea drepturi recâştigate au trebuit sĕ înalţe inima românilor ortodocşi. Însĕ această bucurie n'a ţinut mult.

Atacurile încep a se ivì. Ajutoriul de stat, scoalele în urmă comisariu guvernial spre a inspecţiona fundaţiunile.

Toate aceste sunt în stare a pune pe gânduri pre ori ce ortodocs. Şi mai ales autonomia atacată provoacă amărăciunea, şi o asemene amărăciune provenită din durerea pentru autonomia bisericei ortodocse a condus pre scriitoriul articolului incriminat.

După aceasta domnul Bariţ a trecut la revoluţiunea lui Horia, Cloşca şi Crişanu, şi a făcut un scurt reasumat pe basa documentelor culese de istoriografi unguri cum este Contele Teleky Domokos şi profesorul şi inspector de scoale Szilágy Ferencz. Astfel ilustrată mişcarea dela 1784, ea este urmare logică a împregiurărilor de atuncia, întocmai ca şi cea dela 1789, şi 1848.

După domnul Bariţ a vorbit domnul Frühbeck. Domnia Sa a scărmănat cu multă vêrvă acusa şi a dovedit că ea este de tot mancă, şi nu corespunde prescriptelor procedurei.

In meritul lucrului domnul Frűbeck a dovedit că autorul articolului a făcut ceea ce ḑi de ḑi fac ḑiarele ungureşti din oposiţie, a preḑis căderea sistemei actuale, care despoaie naţionalităţile de toate drepturile lor.

Astfel s'a încheiat apoi pertractarea şi juriul în conştiinţă a mărturisit că domnul Bariţ nu s'a făcut vinovat de cele ce i s'au imputat de către procuror.

Din tot procesul am rĕmas cu impresia că puterea publică cu lampa lui Diogene caută nod în papură spre a perde cât mai multe procese de pressă spre a putea striga în parlament după cum a mai strigat oare-cine: *În Ungaria omul de omenie nu va mai apela la juriu.*

Sĕ nu ne desamăgim. Ḑiariul german din loc *„Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt“* a publicat din literă în literă întreg procesul după note stenografice. Aceasta de bună seamă nu din dragostea către domnul Bariţ sau doară alt om cu iniţiala B, ci din motivul ca la timpul seu sĕ se poată provoca la lumea largă, care a cetit acest proces.

Dacă s'a intenţionat câştigarea opiniei publice neungureşti pentru cassarea juriului prin intentarea acestui proces, apoi tocmai la contrariul au ajuns cei interesaţi.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Din cercul tinerimei universitare, vieneze.

Viena, 16 Decembre 1884.

Evenemintele ce se succed unul după altul, printre păturile societăţii, atât culte cât şi mai puţin culte, din cetăţile mari, sunt atât de multe şi atât de variate, încât ḑiarele de altcum destul de numĕroase, pe fie care ḑi au material din abundanţă, pentru rubrica aşa numită varietăţi, noutăţi, cronică şi mai ştie sfântul cum o poreclesc.

Destul atâta că aceasta face parte însemnată a ori cărui jurnal şi ochiul cetitoriului aceleia îi dă întâietate, fire-ar alta ori cât de ponderoasă aşa încât nu arare-ori 'ţi vine sĕ ḑici: precum seclul acesta se numeşte al luminei, al progresului etc. tot cu acest drept l-am putea numì şi seclul „curioşilor.“

E lucru dar constatat că o rolă însemnată joacă în foile periodice rubrica noutăţilor, şi noi nu vom greşi când vom susţine că importanţa ei creşte cu atât mai tare, cu cât faptele aduse la lumina publicităţii sunt de natură de a atrage atenţiunea lumei mai mult asupra lor.

De un timp încoace ne este dat a cetì unele şi altele jurnale despre întimplări din viaţa tinerimei universitare una mai surprinḑĕtoare decât cealaltă. Aşa se spune şi chiar şi noi ştim, că cu ocasiunea unei alegeri de funcţionari la societatea pentru ajutorarea studenţilor de medicină sĕraci se întêmplă scandale, care numai spre falā nu pot fi unor tineri cu aspiraţiuni înalte, precum şi trebue sĕ fie neşte tineri însuflaţi pentru tot ce e scump, nobil şi frumos.

Altă dată foile ne aduc ştirea că un scriitor e bătut pe strade; că un student italian este însultat din partea altor patru studenţi, bătut numai din simplul motiv că acela nu putù sĕ le spună câte oare sunt în cutare timp neavênd orologiu.

Toate aceste sunt fapte cari vorbesc destul de eclatant despre esistenţa unui morb veninos în sinul universitarilor; de ce natură poate fi acest morb? cari vor mai fi urmările ce le va trage după sine? veniva un măestru destru pentru a-l sana sau doară ne va fi dat sĕ auḑim şi alte minuni? Toate acestea sunt întrebări la care viitorul ne va putea da rĕspunsul cel mai nimerit.

Destul va fi sĕ amintim cu asta ocasiune, că din partea autorităţilor superioare s'au luat paşii de lipsă, pentru a pune capĕt unor astfel de scene tragice.

Deocamdată s'a interḑis ţinerea aşa numitului „Bummel“ în sala dela poarta universităţii celei noue. Va fi bine sĕ notăm acì că sub numirea aceasta se înţelege convenirea în toată Sâmbăta a membrilor din aşa numitele „Burchenschafturi“ pentru a se urma conform usului şi a se păstra astfel între dênşii spiritul de solidaritate.

Această mĕsură de restricţiune a produs o rea impresiune asupra demnilor succesiori ai cavalerismului din evul mediu, cari cu tot cavalarismul au fost necesitaţi a se supune ordinelor mai înalte.

Mâhniţi atât pentru aceasta cât şi mai vêrtos pentru diferitele faime ce se respânḑise prin unele ḑiare, în care adecă se făceau dênşii responsabili despre scandalele întêmplate atât în internul Universităţii cât şi afară de Universitate, unele corporaţiuni trămiseră deputaţiuni cu o dechiariţiune în scris la rectoratul Universităţii, în care pre lângă aceea că-şi desfăşurară stindardul în giurul căruia s'au grupat, declinară dela sine ori şi ce învinuire.

Rectoratoratul, se înţelege, îi primì cu căldură, pronunţându-le că se va face tot ce va fi de lipsă pentru de a da de urmele acelora, cari au pătat buna reputaţiune a universitarilor.

Cum se va desvolta lucrul până în fine, nu se poate şti de oarece într'un oraş precum e şi Viena e greu de a pune mâna pe acei ce au scăpat sănĕtoşi de sub ochii poliţiei, în momentul când au comis fapta.

Aceasta se poate ḑice faţă de faptele sĕvêrşite afară de Universitate; nu tot astfel stă lucrul cu cele ce se întêmplă în internul Universităţii cum au fost de esemplu scandalul dela reuniunea de ajutorare a mediciniştilor.

Aici se pare a se descoperì, cu mult mai uşor buba carea odată ştiută uşor i-se va afla leacul.

Este de însemnat că de un timp încoace multă gălăgie au adus jidovimea în lume; nu este nici un colţ al scumpei noastre patrie unde sĕ nu fi virit nasul fiul lui Israil, şi mai cu samă acolo se îndeasă, unde ştie că va putè sĕ facă mai bună treabă.

Conduşi de acest simţĕmênt, cei cari le succede a termina gimnasiul se aruncă cu grămada la medicină după carea sperează a-şi sătura mai bine pofta şi carea doară este şi mai rentabilă în împregiurările noastre.

Acestei împregiurări este de a se atribuì mulţimea tinerilor jidani, cari se află la facultatea de medicină.

Sunt curioşi în feliul lor, cei din Ungaria vorbesc ungureşte se gerează ca unguri, cei din România vorbesc româneşte se recomândă ca români, când e vorba de un interes propriu jidovesc atât cei de peste carpaţi cât şi cei dincoace 'şi întind mâna frăţească, pun umĕr la umĕr, braţ la braţ pentru ca sĕ triumfeze causa lor.

De acì se poate esplica că în toate reunile unde se află jidani esistă două partide una creştină şi alta jidană.

Jidanii, unde nu mai pot caută sĕ ajungă la putere ca astfel sĕ şi poată mai bine ajuta intereselor lor.

Mai în septĕmânile trecute era mare sfară în ţară, cu ocasiunea alegeri de membri, în comitetul „Reuniunei pentru studenţi morboşi,“ când jidovii dela facultatea de medicină 'şi pusese candidaţi de ai lor în comitet, şi umblau în ruptul capului după voturi.

Resultatul primei alegeri a fost în favorul lor, nu a fost însĕ durabil triumful de oare ce nimicindu-se alegerea la a doua alegere abia le-a succes a scoate un numĕr oare care de membri.

Atât aceasta cât şi alte antecedenţe ne arată destul de învederat că amar se înşală toţi aceia cari şi numai sperează a-i amalgamisa, a-i contopì în propria lor naţiune.

Da! aceasta o pot face însĕ numai la aparinţă, căci jidanul îşi întoarce sumanul din cătro bate vêntul remânênd cu toate acestea neschimbat şi demn următoriu a lui Moise.

Nu putem trece, fără de a nu ne esprima dorinţa ca cât mai curênd cercurile înalte maghiare sĕ înceapă a cunoaşte cine e jidovul şi sĕ nu se mai nutrească de ideile ce se publică prin presa jidanomaghiară, carea numai bine nu poate sĕ aducă patriei noastre.

Lăsându-le acestea la apreţiarea acelora pe care îi priveşte sĕ mai amintim, că faptele întêmplate pre la Universitate dederă ocasiune binevenită jurnalului ceh a dlui Dr. Rieger „Politik“ ca sĕ arunce neşte afronturi naţiunei germâne.

Noi putem ḑice că pentru blăstămăţiile unuia şi altuia nu se poate face o mulţime responsabili, adaugem şi aceea că s'a putut întêmpla ca nescari indiviḑi blăstămaţi sĕ fie comis cele întêmplate sub firma de studenţi.

Cetitorul va fi poate curios sĕ ştie ceva şi despre tinerimea română din Viena, de oare ce aceasta 'l interesează mai de aproape.

Notăm acì că tinerii români trăesc cu totul liberi de sgomotele amintite, nu sunt membri ai aşa numitelor „burschenschafturi,“ nu se amestecă cu unii şi cu alţii, ci se petrec la olaltă, concentrându-se adeseori la „România-Jună“ societatea care este sufletul junimei române vieneze.

Aici se duc pentru de a-şi petrece câteva oare cu cetirea jurnalelor române şi pentru de a-şi comunica unul altuia ideile.

E bine chiar şi de dorit ca junimea încă de pe acuma sĕ se dedea a cultiva în sinul seu spiritul de solidaritate, de iubire reciprocă, de care odinioară mult va ave trebuinţă.

Toate acestea şi alte calităţi nu mai aşa se vor putea desvolta în inima fie-cărui tiner, când se va deda de pe acuma a trăì în societate, a cunoaşte diferitele caractere, naturi, aplicări, ca astfel, odinioară interesele naţiuni 'l vor chema, sĕ le apere cu demnitatea şi bărbăţia cuvenită unui fiu al gintei latine.

Studentul.

Românii şi Universitatea fundului regiu.

Inclită Universitate! Cu ocasiunea desbaterilor asupra petiţiunilor mai multor comune confesionale pentru de a fi subvenţionate scoalele acelor cu ajutoare din venitele averii Universităţii, între altele multe s'au reieptat şi cea a confesiunii greco-catolice române din Sibiiu, în şedinţa ţinută la 19 Decemvre 1882 prin maioritatea adunării generale, şi de oare-ce contra acestui conclus subscrisul în conformitate cu §. 13 al statului de organisare am insinuat

Votul meu separat

şi prin aceasta me şi grăbesc al aşterne în scris.

1. Este asupritor şi înăduşitor conclusul maiorităţii adunării generale a Universităţii fiind că — delăturând recunoaşterea de drept al acestei confesiune şi chiar şi bunul simţ de egalitate încungiurândul — de şi această confesiune respective adoratorii sei participă conform sensului art. de lege XII din an. 1876 cu drept de proprietate la această avere, — totuşi, fără nici un motiv esenţial, simplamente se reiaptă cu cererea sa cea mai modestă din câte s'au aşternut la acest loc.

Acest conclus unilateral învoalvă în sine o desconsiderare a credincioşilor confesiunii greco-catolice române aparţinětori de fundul regiu şi aceasta sě simte cu atât mai dureros, cu cât confesiunea aceasta dela esistenţa sa începênd a fost una dintre cele recepte decretată de către stat.

3. Este mai departe cu durere simţit acest conclus pentru că, precând confesiunea ev. luth. cu circa 100,000 suflete se bucură de o subvenţiune pentru scopuri culturali de 80—85,000 fl. v. a. cea gr. orientală cu circa 135,000 suflete abia de 7,000 fl. cea ev. reformată cu circa 15,000 suflete de 4000 fl. în fine cea romano-catolică preste tot cu o subvenţiune de 500 fl. (cărei din urmă prin majoritatea adunării generale, chiar şi contra comisului ministeriale pentru viitor s'au denegat) această cofesiune, care numěră aproape 55,000 suflete n'au primit nice când nice un fel de ajutor din această avere comună, de şi subvenţiunea cerută pentru scoala greco-catolică română din Sibiiu de abia face bagatelul de 400 fl. v. a. care ajutor neînsemnat venitele ambelor casse cu circa 246 fl. v. a. fără nici o stirbire ar putea-o suporta cn atât mai vêrtos, pentru că după preliminatoriul ambelor funduri acoperinduse toate erogatele totuşi mai resultă un cassarest de preste 5000 fl. v. a.

4. Conclusul referitor la petiţiunea credincioşilo greco-catolici români din Sibiiu este şi din acel punct de vedere vătěmător, pentru că motivul reieptării se ḑice a fi neajunsurile banali ceea ce este cu totul în contraḑicere cu posiţiunea XIV a erogatelor lit. B. pro 1883 fiind că aci sě preliminează pentru scoala de agronomie din Mediaş 2500 fl. fireşte! ca acesta la majoritata esceptiune. De oare-ce am ajuns a amintì această înstituţiune culturală — pentru a atrage atenţiunea celor competenţi — îmi permit a face aci unele comparaţiuoi de progres a scoalelor de agronomie din Mediaş Bistriţa şi Feldioara (Marienburg) şi anume: *α*. Scoala de agronomie din Mediaş este dotată cu 6000 fl. se împart stipendii 960 fl. are 17 discipuli. *β*. Scoala de agronomie din Bistriţa se dotează cu 2000 fl. trage stipendii 250 fl. nu are nici un discipul. *γ*, scoala de agronomie din Feldioara este subvenţionată cu 2000 fl. şi trage titulo stipendii 250 fl. are 7 discipuli. *δ*. Pentru curatoriul scoalei de agronomiă din Mediaş titulo spese de voiagiu sunt preliminaţi 250 fl. astfel pentru 24 discipuli în supranumitele scoale de agronomiă sě spesează preste tot 11710 fl. v. a. şi totuşi de mai votează spre acest scop pro 1883 încă 2500 fl. eară justei pretensiuni a confesiunii greco-catolice din Sibiiu nu i se satisface sub pretestul cel mai acceptabil însě ne verosimil, că nu sunt bani.

Pre basa acestor premise, pentru a căror constatare me provoc de o parte la statistica ţěrii, ear de altă parte pre lângă bugetele anului 1883 la însuşi referatele comisiunilor îmi permit a suşterne umilita mea rugaıe:

Înaltul ministeriu sě se îndure — pre lângă recunoscutai părintească îngrigire — luând în deosebită considerare acest al meu vot separat, se binevoiască a ordona receperea subvenţiunii de 400 fl. v. a. pentru scoala gr. cathol. română din Sibiiu în preliminariul cassei universităţii săseşti pro 1883 pre cum şi de aci încolo pe viitoriu, reieptănd şi aci ca aparţinător acestei confesiuni până acum nu au tras nici un folos din acestea fundaţiuni menite spre scopuri culturali pentru toţi locuitorii din fundul regiu.

Sibiiu, la 22 Decembre 1882.

Laurian Barcianu m. p.,
deput. cercului provincial al Orăştiei.

Premiţênd aceste trecem la şedinţele adunării generale a universităţii şi a şeptelor judeţe din anul curent 1884.

Budgetul şi statutul de organisaţiune a universităţii sunt şi în estan obiectele principale ale şedinţelor.

Vom împărtěşì dară mai pre larg momentele mai însemnate şi desbaterile întêmplate asupra lor.

Dotaţiuni din venitele averii fundului regiu au cerut:

1. Comitetul reuniunii pentru cunoaşterea ţěrii transilvane o sumă corespunḑětoare spre tipărirea tomului al doilea despre isvoarele istoriei Transilvaniei.

2. Presbiterul evang. de confes. augsb. cere ca dotaţiunea anuală de 3000 fl. cu începerea anului 1885 sě se ridice la 5000 fl. pentru scoala reală superioară evangel. din Sibiiu, din motivul, că această scoală are o deosebită importanţă pentru toţi locuitorii fundului regiu.

3. Comitetul scoalei gr. cath. din Sibiiu cere modesta sumă de 500 fl.

4. Comitetul bisericesc şi politic al comunităţii Sělişte cere o subvenţiune anuală pentru întemeiarea unei scoale civice în Sělişte.

5. Comunitatea bisericească rom. cath. din Braşov cere, că ajutoriul de până acum de 500 fl. sě se modifice într'o dotaţiune anuală de 5000 fl.

6. Comunităţile bisericeşti gr. or. din Sibiiu cer o subvenţiune anuală de 3000 fl. pentru scoala principală centrală română gr. or. din Sibiiu.

7. Consistoriul archidiecesan gr. or. din Sibiiu cere pentru institutul pedagogic-teologic şi pentru seminarul „Andreian“ din Sibiiu 5000 fl. anuali; pentru scoalele poporali din Mediaş, Şegişoara, Cohalm, Cincu-mare şi Nocrich, laolaltă 1500 fl. anual; pentru scoala poporală din opidul Mercuria 400 fl. anual; pentru cele trei scoli gr. or. ale parochielor din Sibiiu 600 fl. anual; pentru stipendii preparandiştilor, din seminarul „Andreian“ 3000 fl. anual; la olaltă dară pre an suma de 10,500 fl. v. a.

În şedinţa din 3 Octombre comisiunea financiară economică prin referentul Zay propune respingerea acestor petiţiuni pentru că budgetul arată un deficit de 13,668 fl. 56½ cr. v. a. ceea ce sě se împărtěşască şi petenţilor drept resoluţiune.

Preşedintele Brennerberg observă, că în propunerea comis. finan. econ. şi în motivarea ei se vorbeşte positiv de un deficit pentru anii 1884 şi 1885. Însě înainte de a se statorì budgetul aceasta nu se poate face.

Zay susţine propunerea comisiunii.

Deputatul Dr. St. Păcurar declară, că înainte de a putea întra în pertractarea meritorică asupra petiţiunilor de dotaţiune dela 1—7 este de lipsă se cunoască cu deosebire, că în ce limbă este făcută suplica de sub 6, care cere ajutor pentru scoalele gr. or. din Sibiiu, căci dl referent a ţinut refereta sa în limba germană şi el — Dr. Păcurar dubitează, că citatul despre „instinctul robust al unei părţi însemnate a poporaţiunii“, că acest citat luat din petiţiunea amintită s'ar afla şi în petiţiunea originală în limba germană; sau dacă dl referent produce numai o traducţiune din acea petiţiune, ar voì se ştie, dacă traducţiunea este esact făcută, adecă dacă este aceea, ce se ḑice în referată în cuvinte germane identic cu acele, ce se află în petiţiunea respectivă. După ce se va da aceste esplicaţiuni din partea referentului apoi îşi reservă dreptul de a se folosì de cuvênt şi la pertractarea meritorică.

Refer. Zay respunde, că petiţiunea sub 6, se află în limba română şi afirmă, că traducţiunea făcută în limba germână, aşa precum se află citatul în propunerea comisiunii financ. este esactă şi cuprinsul identic cu cel din petiţiunea origin.

Dr. Păcurar reflectă, că el nu este convins despre această afirmaţiune a refer. Zay, căci precum dênsul ştie şi cunoaşte pre dl Zay acesta nu dispune în atâta měsură de limba română ca sě facă o astfel de traducţiune, precum se recere în un atare cas, şi aşa pretinde ca sě se citească petiţiunea orig. sau dacă comissiunea, adecă ceialalţi membri din aceasta comisiune îl pot asigura aici în şedinţă publică, atunci dênsul pentru scurtirea lucrului va putea desista dela cetirea pretinsă.

Zay replică; că nu este detor a cetì aceasta suplică, dar nici nu este de lipsă, căci traducerea ar fi bună.

(Ceilalţi membri din comisiune afirmă dlui Păcurar, că traducerea este esactă).

La acestea Dr. Păcurar obiecţionează, că dl Zay ca om nou în Universitate şi, poate nu deprins în destul cu formele şi rutina parlamentară, crede a nu fi detor ca referent al unei comisiuni a cetì actele, pre basa cărora se aduc conclusele în universitate. După ce comis. a dat asigurarea, că traducţiunea este esactă, el — Dr. Pacurar renunciă la cetirea suplicei, însě trebue se ebserve faţă de dl referent Zay pentru viitor, că fieşte care referent în universitate, ori e referinte particular, ori al unei comisiuni, în tot casul e detor a cetì actele în şedinţă dacă sě cere din partea ver unui membru, pre basa cărora se aduc apoi conclusele, căci numai astfel se poate convinge fie-care dintre domnii deputaţi imediat despre starea lucrului de a-şi putè da apoi în îndeplină conştiinţă votul sěu.

Şi de oarece i se pare acest pasagiu din petiţiunea amintită cam heterogen, aşa întreabă sě i se spună, că cine sunt subscrişì în acea petiţiune, şi că vine aceea dela persoane private ori este dată din oare care şedinţă.

Referintele Zay rěspunde, că petiţiunea este în numele comitetului parochial gr. or. din Sibiiu făcută şi e subscrisă de dnii Iacob Bologa, Eliă Macellariu şi S. Bobeş şi că nu este nici o îndoială despre originea ei.

Dr. Păcurar intrând în desbaterea generală observă, că nu poate părtinì propunerea comissiunii atât în partea formală, precum şi în partea meritorică, şi propune din punct de vedere formal ştergerea pasagiului din propunerea comissiunii, care conţine curat numai estrasul din petiţiune, şi aceasta cu atât mai vêrtos, căci noi ştim cu toţii, că împregiurările din cetatea Sibiiului nu sunt aşa de ameninţătoare încât sě ne temem de a ne trezì într'o dimineaţă şi cu Sibiiul şters de pre faţa pământului; ci că acel pasagiu conţine mai mult numai o espresiune nefericită şi că Universitatea în realitate nu este întimidată prin o atare ameninţare. Din acest motiv susţinerea acestui pasagiu în resoluţiunea, ce are se o capete fieşte-care şi dintre ceilalţi petenţi ar produce mai mult numai o amărăciune, carea nu este nici în interesul Universităţii şi susţine, prin urmare în formali ştergerea acelui pasagiu.

În general însě consîmte cu propunerea comisiunii faţă de suplicele de sub Nrii 1 şi 2; însě nu şi cu motivele aduse din partea comissiunii. Referitor la petiţiunea sub 1, observă că aceasta nu intenţionează o dotaţiune pentru ajutorirea unei scoli şi astfel, deşì „Landeskundeverein“ ar urmărì scop de cultură, totuşi nu se reduce la un scop cultural imediat precum scolile. Eară referitor la suplica de sub 2, consimte cu propunerea de respingere a comisiunii din acel motiv, că deşì scoala reală este un institut de cultură, totuşi nu poate părtinì de astădată de a se mai da tot la scolile săseşti evangel. nouě dotaţiuni, fiind că mai toate venitele averii Univesităţii el consumă esclusiv mai numai scolile săseşti evangel. lutherane, căci din 90,000 fl. ce se dau în sumă rotundă pre fie-care an pentru scoli aproape 80,000 fl. se folosesc pentru scolile săseşti evangel. luther., pre când scolile româneşti din fundul regiu capětă numai 7000 fl. v. a. în dotaţiuni anuali, deşì comproprietarii români în fundul regesc fac mai mult decât jumětatea întregii poporaţiuni.

Din aceste motive face următoarea

Contrapropunere:

Onorabila Universitate conclude: Petiţiunile de sub Nrii 3, 4, 5, 6, şi 7 se predau comissiunii financiare economice cu îndrumarea, că comisiunea se caute căli şi mijloace, ca sě se poată satisface acestor petiţiuni.

Această propunere o recomândă adunării cu atât mai vêrtos, că pre lângă starea de drept nici motivul, cel aduce comisiunea, nu stă, că adecă averile s'ar afla în deficit şi, prin urmare, că pentru lipsa pe mijloace nu s'ar putea satisface petiţiunilor amintite. Un deficit în adevěr nu esistă, precum a declarat şì dl comes chiar şi în cuvêntul de deschidere.

(Va urma,)

Esposiţiunea Reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Ḑiarele noastre.

„Tribuna“ în numěrul 185 aduce următoarele:

> Eri s'a închis esposiţiunea obiectelor adunate de reuniunea femeilor române din Sibiiu spre a fi puse la loterie în folosul scoalei române de fete.
>
> Intreprinderea, la început neînsemnată, a devenit încetul cu încetul un eveniment în viaţa noastră naţională. Nimeni dintre cei ce au visitat esposiţiunea fie Român, fie strein, n'a putut se treacă prin ea, fără-ca sě se fi produs în el un fel de duioşie omenească.
>
> Doamnele din societatea sibiană, voind a-şi creşte copilele româneşte, se unesc între dênsele şi înfiinţază o scoală de fete, la care învită şi pe alte connaţionale ale lor sě-'şi trimiiă copilele, pentru-ca astfel sě se creeze, ceea ce lipsia mai nainte, un centru românesc pentru cultura femeească.
>
> Se înfiinţază scoala, dar lipsesc mijloacele pentru susţinerea ei.
>
> Se întreprinde o lotorie pentru crearea mijloacelor, şi femeile din Sibiiu fac apel la surorile lor, ca sě trimită obiecte pentru această loterie.
>
> Esposiţiunea ne înfăţişează rěspunsul primit la acest apel.
>
> Au înţeles femeile române de ce este vorba, a înţeles Românimea toată, că este un interes naţional la mijloc.
>
> Acesta e simţěmêntul ce se deşteaptă în noi din clipa când trecem pragul, ca sě întrăm în saloanele d-nei Maria Cosma, presidenta reuniunii, unde stau espuse aproape douě mii de obiecte adunate pentru loterie din toate unghiurile ţerii, din Maramurěş până la Oradia-mare şi până în fundul Bănatului.
>
> Este un curent general, care străbate întreaga Românime o înţelegere, acum stabilită pentru realisarea unui şir de dorinţe comune, care străbat prin toate clasele societăţii române: aceasta e prima impresiune ce ni se produce.
>
> La apelul damelor române din Sibiiu au rěspuns mai presus de toate ţerancele române. Şi e peste putinţă sě nu te înduioşezi, lăcrěma ţi se iveşte în ochi, când constaţi, că peste douě treimi din obiectele adunate, sunt dăruite de ţerancele noastre drept tot atâte doveḑi de iubire pentru noi, societatea cultă, care adese ori uităm parcă isvorul, din care am eşit. Romănca şi-a dat cătrinţa ţesută de mâna a ei, şi-

dat culmea, și-a dat ștergarul, fața de masă, cămașa de sĕrbătoare, pentru-ca domnișoarele române sĕ fie crescute românește și sĕ nu se înstreineze de neamul lor. „Rĕmâneți, — ni se ḑice prin fie-ște-care din aceste daruri, — nu ne părăsiți, nu ve înstrăinați de noi, lucrați pentru binele și înflorirea noastră, căci nicăiri nu veți găsì iubirea, pe care vi-o dăm noi, nicăiri spriginul, pe care -l găsiți la noi, care ve știm carne din carnea noastră, sânge din sângele nostru și suflet din sufletul nostru".

Meritul de a fi creat o ocasiune pentru manifestarea acestei strînse legături între deosebitele clase ale poporului român, Reuniunea femeilor poate sĕ-l pună între cele mai de căpetenie ale sale titluri la stima publică.

Ni se desvĕlue totodată într'o mică colecțiune tot ceea-ce femeea română poate sĕ producă și ce ea și produce în oarele ei de tignă.

Abia o parte cu desĕvêrșire neînsemnată din obiectele adunate sunt lucruri cumpĕrate de-a gata, restul sunt lucruri făcute cu acul, cu suveica mai ales anume pentru această ocasiune, astfel, că ele ne dau mĕsura desvoltării, la care a ajuns destoinicia și gustul femeii române. Doamnele și domnișoarele române au dat pentru esposițiune un mare contingent de fel de fel de cusĕturi, împletituri ori broderìi, dintre care foarte multe adevĕrate producte de artă.

Insĕ mai presus de toate sunt țĕsăturile țĕrănești. Acestea nu sunt producte individuale, ci tipuri atât în ceea ce privește gustul în forme și amestec de colori, cât și ca ecsecutare Vedem aici cum se lucrează în Maramurĕș, cum în Banat, în Munții apuseni, înspre Beius, la Năsĕud, pe Târnava, în Hațeg și în Margine pe la Sĕliște și Rĕșinari. Ne aflăm în fața unei bogate varietăți și uimirea ne cuprinde, când vedem unitatea de gust, ce străbate cu toate aceste lungul șir de producte variate. Este un popor, care le a produs, unul și același, care pretutindenea are aceleași tradiții, același gust, aceleași predisposițiuni.

Primul loc între aceste producte li se cuvine poate celor doauĕ fețe de mese, ce împodobeau cele doauĕ culmi lăturașe, la dreapta și la stânga salonului, amândoauĕ producte dinspre Sĕliște.

De aceeași valoare, ba după părerea multora chiar superioare, erau doauĕ covoare, unul din Maramurĕș, ear altul dinspre Sighișoara. Mult admirat a fost atât ca amestec de colori, cât și mai ales ca țĕsătură un al treilea covor, de pe Câmpie, pare ni se din Frata.

O nesfârșită varietate de forme și de colori ne presentă între cătrințele adunate din toate părțile, unele producte mai vechi, chiar înainte de 1848, ceea-ce le dă un interes deosebit. Esemplare admirabile s'au primit mai ales din Munții apuseni, de pe la Abrud și Buciumi, dela Pian și cel mai admirabil poate dela Apahida, lângă Cluș.

Cea mai mare bogăție, în sfêrșit, o dau culmile și ștergarele de tot feliul. Intre aceste se disting cele din Hunnedoara, de pe la Sighisoara și de pe Târnave mai ales dinspre Criș. Aceste, mai ales pânză nenălbită, impun prin severitatea și simplicitatea formelor, ear celelalte prin varietatea lor atât în forme, cât și în colori.

Nu putem încheia această scurtă dare de samă, fără ca sĕ facem o deosebită amintire despre distinsul gust, cu care a fost făcută espunerea obiectelor pe cât de numĕroasă pe atât de variate, astfel ca se nu-i scape privitorului nimici din cele ce merită a fi vĕḑute, și cu toate aceste toate se compună un întreg armonios.

I Slavici.

Programa

conferențelor publice pe anul 1884—1885.

Dumineca 2 Decembre, 2 oare p. m.

D. G. Esarcu: Discursul de deschidere.

D. B. P. Hașdeu: Raportul între limba și inteligența poporului român.

Dumineca la 9 Decembre, 2 oare p. m.

D. V. A. Urechiă: Cultura română în seculul al XVII și XVIII.

Dumineca 16 Decembre, 2 oare p. m.

D. Gr. Tocilescu: Dacia sub Romani.

Joi 20 Decembre, $8^{1}/_{2}$ oare seara.

D. Gr. Ventura: Shakespeare.

Joi 3 Ianuarie, $8^{1}/_{2}$ oare seara.

D. N. At. Popovici: Crisa monetară.

Joi 10 Ianuarie, $8^{1}/_{2}$ oare seara.

D. Vitzu: Microbii.

Dumineca 13 Ianuarie, 2 oare p. m.

D. Nicolae Ionescu: Învĕțăminte din istoria patriei; Epoca lui Mihaiu Viteazu.

Joi 17 Ianuarie, $8^{1}/_{2}$ oare seara.

D. B. Stefanescu: Raporturile între agricultură și industrie.

Dumineca 20 Ianuarie, 2 oare seara.

D. Dr. Felix: Progresele igienei în ultimii ani.

Joi 24 Ianuarie, $8^{1}/_{2}$ oare seara.

D. Duiliu Zamfirescu: Scene și portrete din Dobrogea.

Dumineca 27 Ianuarie 2 oare p. m.

D. C. C. Arion: Despre prejudiții.

Joi 31 Ianuarie, $8^{1}/_{2}$ oare seara.

D. Dr. Buigliu: Isterie și ipnotism.

Dumineca 3 Februarie, 2 oare p. m.

D. Gaster: Originile alfabetului și ortografia română.

Joi 7 Februarie, $8^{1}/_{2}$ oare seara.

D. D. Budișteanu: Reforma penitenciară.

Dumineca 10 Februarie 2 oare p. m

D. Stefan Velescu: Arta de a tăcea.

Joi 14 Februarie, $8^{1}/_{2}$ oare seara.

D. C. D. Demetrescu: Progres și evoluțiune.

Dumineca 17 Februarie, 2 oare. p. m.

D. Ionescu-Gion: Elementul pitoresc în cronicele române.

Joi 21 Februarie, $8^{1}/_{2}$ oare seara.

D. G. Marian: Carmen Silva.

Dumineca 24 Februarie, 2 oare p. m.

D. Ionescu Tache: Doctrina lui Auguste Comte în Englitera.

Joi 28 Februarie, $8^{1}/_{2}$ oare seara.

D. D. C. Olanescu: Moravurile orientale și influința lor asupra moravurilor române.

Dumineca 3 Martie 2 oare p. m.

D. Disescu: Opiniunea publică.

Joi 7 Martie, $7^{1}/_{2}$ oare seara.

D. Angel Dumitrescu: Barbu Catargiu.

Dumineca 10 Martie, 2 oare p. m.

D. G. Pallade: Pericole Naționale.

Joi 14 Martie, $8^{1}/_{2}$ oara seara.

D. Xenopol: Regele Hatâr.

Dumineca 17 Martie 2 oare p. m.

D. G. D. Teodorescu: Pricolici și Vêrcolaci.

Joi 21 Martie, $8^{1}/_{2}$ oare seara.

D. Mihaescu Porumbaru: Noile teorii politice.

Joi 28 Martie, $8^{1}/_{2}$ oare seara.

D. Mihaiu Șutzu: Originile monetare.

Dumìnecă 31 Martie 2 oare p. m.

D. St. Mihailescu: Energia în lumea fisică și morală.

Joi 4 Aprilie, $8^{1}/_{2}$ oare seara.

D. Dr. Petrini-Galatz: Durerea fisică și morală.

Dumineca 7 Aprilie, 2 oare p. m.

D. A. Eustatiu: Dunărea sub punctul de vedere etnografic, comercial și internațional.

Joi 11 Aprilie, $8^{1}/_{2}$ oare seara.

D. Mincu: Starea artelor în raport cu starea țerei noastre.

Duminеca 14 Aprilie, 2 oare p. m.

D. P. I. Cernatescu: Istoria democrației în Europa.

Joi 18 Aprilie, $8^{1}/_{2}$ oare seara.

D. Gr. Vulturescu: Mania de a imita.

Dumineca 21 Aprilie, 2 oare p. m.

D. F. Stancescu: Figura umană în artele plastice.

Joi 25 Aprilie, $8^{1}/_{2}$ oare seara p. m.

D. C. C. Dobrescu: O pagină din istoria Olteniei.

Dumineca 22 Aprilie, 2 oare p. m.

D. Tr. George Diuvara: Superstiții populare la Români și la diferite popoare.

Joi 26 Aprilie, $8^{1}/_{2}$ oare seara.

Dr. Clement: Medicina în educațiune.

Dumineca 29 Aprilie, 2 oare p. m.

D. Stef. St. Sihelean: Despre Ilusii.

Joi 3 Maiu, $8^{1}/_{2}$ oare seara.

D. A. Lupu Antonescu: Despre mișcarea literară în România în acesti din urmă ḑece ani.

Președinte: C. Esarcu. Secretar: Gr. N. Mano.

Varietăți.

* (Prelegeri publice). Dumineca în 9/21 Decembre se va prelege P. assesor consistorial Z. Boiu despre elementele în educațiune. Localul cesina română; cu începutul la 5 oare seara. Bilete à 80 de cr. pentru seria întreagă și 20 cr. pentru una prelegere (studenții pe jumĕtate) sĕ află: la librăria Archidiecesană, la administrațiunea „Tribunei," și seara la cassă. Venitul acestor prelegeri, precum sĕ știe e destinat pentru fondul proiectatei scoale centrale gr. or.

* (Serbare ocasională). Reuniunea învĕțătorilor români din tractul protopresbiteral gr. or. al Mediașului are onoare a ve invita la serbarea onomasticei ḑi a ilustrului bărbat archimandrit și vicariu archiepiscopesc Nicolau Popea, care va fi în 5 Decembre st. v. a. c. precis la 7 oare seara în scoala gr. or. din Mediaș cu următoarea;

Programă.

1. Cuvêntare ocasională de președintele reuniunei.
2. „Pe câmpia Turḑii" poesie de Bolentinianu cântată de corul reuniunei.
3. „Pescerea hoților" poesie de Alecsandri, declamată de Dumitru Stuchirean învĕțătoriu în Bertan.
4. „Romanul" poesie de Negruți cântată de Filon Necșa învĕțătoriu în Mediaș.
5. „Prelegere scurtă despre formalitățile cele noauĕ ale testamentului și timbre" de Dionisiu Roman membru onorariu a reuniunei.
6. „Zorile frumoase" poesie de Alecsandri cântată de corul reuniunei.
7. „Noua călugăriță" poesie de Alecsandri cântată solo de Dumitru Stuchirean.
8. „Fii ai României" poesie de Alecsandri cântată de corul reuniunei.
9. Cuvêntare de închidere de președintele reuniunei

Mediaș, 30/11 1884. Comitetul.

* (Hymen). Dl Pompiliu Pipoș candidat de advocat și-a fidanțat în 4/16 a l. c. de fiitoarea sa soție pe amabila dșoara Aurelia Roșescu fica dl protopresbiter Vasiliu Roșescu din Cluș. Le dorim deplină fericire.

(„Scoala Practică") tonul III, Nr 8 pero Novembre a. c. a apărut și conține: Tractarea Legendarului: Floarea prețioasă. — Creta, lecțiune din învĕțământul intuitiv. — Intâea carte de aritmetică de V. Gr. Borgovan, dare de samă. — Monete, mĕsuri și ponduri vechi și noauĕ și alte date de interes pentru învĕțători. — Starea învĕțământului in România (1882-3). — † Alecsandru Gavra, necrolog. — Informațiuni. Protocolul adunării generale a „Reuniunei Mariane". — Bibliografie. Foaia costă pe an 3 fl. Esemplare complete sunt a se adresa la redacțiune în Năsĕud (Nászod, Transilvania).

Loterie.

Mercuri în 15 Decembre 1884.

Brünn: **21 79 23 61 39**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 14 Decembre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	124.—	123.75
Galbin	5.78	5.76
Napoleon	9.76	9 75
London (pe polița de trei luni)	123 35	123.40

Nr. 474 [947] 2—3

Edict.

Vasiliu Marin din Crisbav, protopresbiteratul Brașovului II, care de 7 ani a părăsit cu necredință pe legiuita lui soție Maria Achim Taban din Feldioara și nu se știe ubicațiunea lui, se citează ca în *termin de trei luni de ḑile dela prima publicare* a acestui edict, sĕ se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră se va aduce sentință și în absența lui.

Brașov, 27 Novembre 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractului Brașovului II. **Ioan Petric,** protopresb.

Spre știre publică.

Localitatea din edificiul scoalei din loc, constătătoare din **2 odăi,** (parter) menită pentru **o prăvăliă** (boldă), provĕḑută cu aparatele recerute spre acest scop, dela **1 Ianuarie 1885**, se va esarênda pe 1 eventuel **3—6 ani.** Reflectanții 'și pot trage informațiunile și condițiunile mai deaproape dela subsemnatul. [952] 1—3

Sadu, 1 Decembre 1884.

Ioan Popoviciu.
paroch, președ. interim. al comit. parochial.

Sz. 180.207.298 1884. bir. végreh. [953] 1—1

Árvéresi hirdetés.

Alulirt birósági végrehajtó ezennel köz hirré tesszi, hogy a Szeredahelyi tekintetes kir. járásbiróság 1884 évi 2655 sz. a kelt végzése folytán Aleman Nicolau és társai ellen „Albina" hitelintézet részére 512 frt. követelés behajtása végett elrendelt kielégitési végrehajtás folytán biróilag lefoglalt és 884 frtra becsült ökrök, tehenek, buza, széna stb. ingoságok nyilvános árverés utján eladandók, minek a helyszinén vagyis Toporcsán leendő eszközlésére határidőül 1884 ik évi **December hó 26-ik** napjának délellőtt 10-ik órája kitüzetett, melyhez a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel meghivatnak, hogy az érdeklett ingóságok emez árverésen a polg. ik. rdtt. 107 §-sa szerint, szükség esetében becsáron alul is eladatni fognak.

Kelt Szeredahelytt 1884-ik évi December hó 14 ik napján.

Maniu Visantiu,
br. végrehajtó.

Calendare pre anul 1885.

„Calendariul Aurorei" urmat de **„Almanachul Aurorei"** cuprinde:

„Calendariul." — Date Cronologice pe anul 1885. Cronologia. Calendariul iul.-greg. Meteorologie. Fasele lunei. Schimbările timpului. Semne de timp etc. Têrgurile (după datele oficioase cele mai din urmă.) Îndreptariu financiariu. Servițul postal. Servițul telegrafic. — **„Almanachul Aurorei."** Fata din Sĕliște (illustrațiune.) Puiu (legendă) de Carmen Sylva. — Crișanul. Amintire din bĕtrâni de George Simu. — Vulturul, Simbol al Romei vechi (illustr.) — Zoe. Novelă originală de *V*. R. Buticescu. — Capela (Poesie) de Iazan Biano. — Logodnica lui Petre, — Viorele d. Gh. Teutu. — Cântecul din jocul „Hora." — **„Partea umoristică."** Rușinea în cismă (cu illustr.) — Discursul unui orator. — Cam târḑiu (cu illustr.) — Care e sexul debil? — Lene motivată (cu illustr.) — Un muschetariu gascon. — Lecțiuni de dans. — Medicina sigură (cu illustr.) — Scurt și cuprinḑĕtoriu. — Despre femei. — Revedere (cu iliustr.) — Un pacient recunoscătoriu — De ce nu se mărită. — Servitoarea nescârboasă. — **„Publicațiuni."** — Prețul cu porto francat e **30 cr. v. a.** Tot al 5-lea exemplariu se dă gratis.

„Calendariul Pedagogic" urmat de Almanachul reuniunei Mariane cuprinde în partea calcudaristică toate ca în **„Calendarul Aurorei."** — Mai departe: **„Almanachul Reuniunei Mariane."** Însemnătatea desvoltărei simțului estetic în educațiune și mijloacele referitoare spre ajungerea acestui scop. — Reuniunea Mariană. — Comitetul reuniunei Mariane — Basiliu Nascu (biografia și portretul.) — **Poesii:** — Stelele. — Copilul și fringila. — Ciocârlia — Pisica și rondunica. — Odichna de Dumineca. — Ghîcituri în viersuri. — Ce poate face scoala poporală pentru lățirea culturei pămêntului? — Industria domestică, însemnătatea ei, — ce? și cum ar fi a se propune din aceasta în scoalele noastre poporale? — În cât poate învĕțătoriul și afară de scoală contribuì la înaintarea culturală și materială a poporului. — **„Varietăți."** Cum se remunerează disciplina rigoroasă? — Tee eftină. — Datină curioasă. -- Cea mai mare carte din lume. — Cea de întâia pĕrucă. — O minciună domnească pedepsită domnește. — Sinceritate rară. — Desvoltarea conceptului **„nedreptate."** — Cum se cunosc temperamentele? — Frideric Wilhelm IV. regele Prusiei și învĕțătoriul sătesc. — **„Publicațiuni."** — Prețul cu porto francat **40 cr. v. a.** [949] 2—3

Se află la Librăria „Aurora" în Gherla — Szamos-ujvár.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 144 Sibiiu, Sâmbătă 8/20 Decembre 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 5733 Sc.

Cerculariu

către toate oficiile protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

O parte intregitoare a instrucțiunei tinerimei studente în religiune și moral este fără îndoială participarea ei la cultul dumnedeesc în Dumineci și sărbători; în aceasta privință însĕ s'a esperiat: că studenții de religiunea noastră, cari frecuentează scoale medii de alte confesiuni sau de stat, la unele institute pretind prea multe dile de sĕrbători în dauna instrucțiunei scolare; la altele din contră nu sunt de fel luați sub acea considerațiune, ca în sĕrbătorile noastre sĕ se treacă de justificate absențiele lor dela scoală.

Cu scop de a se regula precât se poate în uniformitate usul diferit, ce esistă în partea aceasta, conform conclusului consistorial din 22 Novembre a. c. aflu de bine pentru studenții nostri greco-orientali, cari frecuentează scoale medii de alte confesiuni sau de stat — abstragênd dela Dumineci, cari și altcum sunt ferii scolastice ordinari — a designa următoarele sĕrbători mai mari, ca unele, în cari acei studenți pot cere și chiar trebue sĕ ceară pentru sine ferii față de prelegerile scolare, anume:

1. Nașterea Domnului două dile;
2. Botezul Domnului;
3. Lunea Paștilor;
4. Inălțarea Domnului;
5. Lunea Rusaliilor.

Carea normare se aduce pe calea aceasta la cunoștință publică cu acea specială îndrumare a catecheților însărcinați cu instrucțiunea religioasă a studenților nostri dela institutele de alte confesiuni sau de stat: ca ei sĕ privegheze asupra sĕrbării cuviincioase a acestor dile de sĕrbători reduse în un numĕr cât se poate mai mic, și la clasificarea din studiul religiunei și al moralului sĕ censureze rigoros diligința respectivilor studenți în esercițiile religioase.

Sibiiu, 6 Decembre, 1884.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Sibiiu, 7 Decembre 1884.

Fie-care om judecă după dispozițiunea sa internă. Astfeliu lucrurile apar în lumina individualității omului, și preocupațiunea numai omul neinteresat o știe observa și apreția.

Sĕ cercetăm inima diarelor unguresti și sĕ clarificăm momentul psychologic la știrea banchetului de înfrățire despre care am făcut amintire în numĕrul trecut.

Diaristica maghiară de 17 ani lucră fără intrerumpere la popularisarea unui curent general pentru toată țeara, pentru toți locuitorii din această nefericită patrie. Acest curent este maghiarisarea cu atributele ei închipuite.

Cu o diligință vrednică de toată lauda s'a urmărit fantastica ideie a unei Ungarie curat maghiare și în proporție cu nesuccesele strădaniei creștea fanatismul în aplicarea mijloacelor celor mai drastice.

Legislațiunea, administrațiunea, justiția mult puțin au fost influințate de acest curent periculos pentru unguri și avantagios pentru naționalități. Resultatul la aparență se credea suficient, în realitate însĕ el era nullă.

Legislațiune, administrațiune, justiție s'au dovedit în cele din urmă nesuficiente, și s'a luat refugiul la comunicațiune. S'au destituit toți amploații dela căile ferate pentru crima că nu vorbesc ungureste, și s'au înlocuit cu indivizi perfecți în vorbirea acestei limbe. Resultatul: cu limba ungurească în fie-care di se întêmplă câte o nenorocire pe drumul de fer, căci mașina cu întreg mechanismul ei la apostrofarea în limba ungurească remânea rece, și apoi pentru drumari era rară fericire a și frânge gâtul pentru limba statului.

Omului i se revoaltă sângele când cugetă la câtă absurditate duce pre om nebunia.

Destul că deraliările formau rubrică permanentă în pressă și spre a salva renumele fostilor amploiați în fața Europei culte, guvernamentalul „Pester Lloyd" și-a ridicat cuvêntul întrebând unde zace rĕul.

Causa cu maghiarisarea stagna.

S'a purces și mai departe. S'a pretins dela chelneri, ca ei sĕ vorbească numai în limba statului. Diaristica a făcut mare svon din această afacere. Se credea că s'a aflat piatra înțelepciunei. Era espuși francezii, englezii, germanii, românii cu un cuvênt întreagă Europa era pusă în alternativa sau sĕ învețe ungurește îndată ce trece granița Ungariei și a Transilvaniei, sau sĕ peară de foame din grația unei utopii, susținute cu învĕrșunare de pressa ungurească.

Erau chemați chelnerii sĕ salveze esistența Ungariei. Cine se poate stĕpâni, acela stăpânească-se și nu bufnească în rîs.

Intreagă societatea s'a pus în servițiul maghiarismului. Lipsia junimea, ea, floarea națiunei.

Prin luna lui Maiu trecut și această odraslă a nobilului pom a produs fructe. S'a revoltat contra junimei studioase din Cluș și a spart ferești și uși la reuniunea junilor români. Preste aceasta au scris ode la adressa națiunei române.

Terorisarea junimei române nu mai avea margini. Prin Cluș mai ales bieții tineri erau espuși pericolului a face cunoștință cu civilisațiunea junilor următori ai fericitului Deák și Eötvős, și care sta din petrii și bastoane — ciomag.

S'a disolvat în cele din urmă societatea Julia, și frații dela „Viitoriul" din Budapesta mai caută încă după motive binecuvêntate!

Din Cluș până la Budapesta este numai o săritură. Speranța națiunei unguresti prin Novembre și-a dat în petec și la universitatea din capitala Ungariei. La 6 Novembre a năvălit asupra românilor, cari tocmai erau deciși sĕ mănânce ceva de cină, și li-au strigat în urechi; Horia! Cloșca.

Vre-o doi slăbănogi din neamul nostru au credut că fac servițiu causei comune, spunênd cu ce scop au venit românii la cină.

Terorisare în Cluș, terorisare în Budapesta.

Intreagă societatea ungurească s'a pus deci în mișcare. Omului serios i se pare șolomonărie, vrăjitorie întreg procesul acestei maghiarisări în stil modern. Și este urmare foarte logică cina comună a sêrbilor, slavilor și românilor dela universitatea din Budapesta. Ei s'au întrunit la cină, spre a demonstra că cu tot terorismul, vrăjitoria nu este a se lua serios, căci un toast între pâhare este în stare a turbura mințile măestrilor chemați a face amalgamisarea în Ungaria.

Dacă în Ungaria toate straturile sociale lucră pentru purificare, dacă pressa maghiară-jidană nu mai încetă cu calumniarea, dacă națiunea română este opincă putoroasă, martirii nostri naționali înfierați de hoți și tâlhari, dacă se sistează activitatea reuniuniilor chemate a promova limba și literatura noastră, dacă în mod fatal suntem împinși la desperare, nu este oare satiră amară respunsul dat de junimea sêrbă, slovacă și română din Budapesta?

Și s'a beut un „Pereat pentru șovinism!"

Opinia publică maghiară prin acest „Pereat" este plesnită fără crutare. Și nu fără cuvênt. După cursul ideilor infiltrate de ideia de stat unguresc actuală și patriotismul modern șovinismul este suprema dogmă politică, căreia toți se închină.

De aici se poate esplica psychologia lucrurilor și noi punem față în față modul de judecare al opiniei publice unguresti cu „Pereat ul aruncat în fața șovisnismului.

Două curente puternice vreau sĕ deie direcțiunea în propășirea maghiarisărei. Grünwald și Beksics se espun mai bătătoriu la ochi în serviţiul acestor direcțiuni. Grünwald pune sarcina pe umerii statului. El este chemat a forța maghiarisarea: Devisa sĕ fie *„Si ferrum non... ignis."*

Contemplați privilistea.

Beksics pune societatea în frunte: Statul se sancționeze resultatele produse de societate.

La aparențe aceste curente stau față în față. In realitate însĕ ele sunt combinate cu multă măestrie, și ele merg mână în mână una cu alta.

Pe aceste 'și basează diariul *„Magyar Polgár"* politica națională unică în felul ei.

In numĕrul venitoriu vom vedea ce înțelege Magyar Polgár sub *„nemzeti politika."*

Revista politică.

Trăim în timpuri foarte grele și la necazurile cu sutele, cari ni le gratifică streinii mai adaug și *„unii de ai nostri"* denunciațiuni mârșave, apte a seduce opinia publică.

Diariul „Pester Lloyd" în numĕrul de Domineca trecută cu titulul „Rumaenisches" aduce o corespondență datată din Cluș, în care stă o lungă serie de denunciațiuni.

Animositatea fraților dela „Luminătoriul" de multe-ori merge așa de departe, încât în lucruri bisericești rar suntem de o părere. De astădată ne unim în multe cu părerea fraților dela Luminătoriul. Și noue ni se pare, că denunciantul este *„un păsĕroiu gras la foale"* de aici din Sibiiu, care după cum însuși mărturisește mai scrisese asemene infame denunciațiuni la 1881 în „Pester Lloyd," și care și acuma voiește sĕ și facă meseria. Este trist că asemenea oameni fără caracter sunt puși în posiția a crede că știu ceva, și apoi acest ceva l buciumă prin diarele streine în dauna bisericei și cu falsificarea adevĕrului.

Politica internă se apropie de ținta doririlor. Am vorbit adevĕrul noi, aducêndu-ne aminte de povestea cu lebeda. Diariul „Magyar Polgár" din Cluș în numĕrul de eri la locul prim sub titlul **Barițiu** aduce un articol de fond, în care din incidentul procesului de pressă al „Observatoriului" se plânge amar asupra juriului. Juriul ar fi sĕ fie scutul statului unguresc și diarul din Cluș afirmă, că el este pus în mâna inimicului.

„Sperăm că casul din Sibiiu va fi cel din urmă, unde în abateri naționale a judecat for național."

Va se dică vorba cu lebeda. In acest sens scrie și diariul guvernamental „Nemzet." Regretăm mult că glasul nostru cu lebeda a aflat viu resunet la diarele maghiare. Va trebuì sĕ avem pe inima noastră soartea juriului, căci după cuvintele lui „Magyar Polgár" el e păditoriul onoarei naționale, și acest păditoriu nu mai merită încrederea națiunei.

„Cela ce are urechi de audit, sĕ audă."

In ședința de Mercuri a casei magnaților noul ei president și-a ținut cuvêntarea de instalare. Baronul Sennyei a spus că el a primit oficiul de president conservêndu-și vederile sale politice. Nime n'a pretins dela el sĕ-și abandoneze vederile și convingerile sale politice, precum nici el n'a pretins dela guvern, ca el sĕ se acomodeze vederilor lui. Independent deci în cele politice, noul president al casei magnaților intră din nou în activitate.

Vorbirea lui Senneyi este comentată de toate diarele din capitală.

Românii și Universitatea fundului regiu.

Deputatul Gull se simte obligat a constata, că cererii de a se cetì actele, pre a căror basă s'a adus conclusele, trebue sĕ i se satisfacă.

Zay reflectează deputatului Dr. Păcurar, că îl cam surprinde, când el ca contrapropunĕtor se provoacă la dreptate și în unul și același moment face deosebire între petenți, între d'aceia cari îl interesează, și cari nu. Altcum este ușor de priceput de ce se interesează el așa mult de comunitățile române gr. or., gr. cath. și rom. cath.

Comisiunea n'a putut întra în meritul lucrului pentru că știa că nici pentru cele mai îndreptățite cereri actualminte nu sunt mijloace.

Antevorbitorul, ce e drept, a afirmat că în budgetul anilor 1884 și 1885 nu esistă deficit. La aceasta trebue sĕ se reflecteze, că cine poate cetì se cetească, că budgetul aprobat de Escelența Sa dl ministru conține un deficit neascuns de 13668 fl. 56½ cr. El nu știa, că ce lucru nou a convins pre contrapropunĕtorul, că acest deficit s'a putut suplinì, s'a putut face bine și sa putut schimba într'un plus. Oficiul central, care nui interesat, totuși a preliminat un deficit pre anul 1885. La petractarea budgetului vom vedea că oficiul central a avut illusiuni prea optimistice. El nu cunoaște pre nime, care ar avea curagiul d'a afirma că budgetul se poate încheia cu un superplus. Dacă dară nu sunt mijloace disponibile, nici chiar sumulița cea mai mică, pentru a îndestulì cererile în sumă rotundă de 25,000 fl. v. a. anuali, nesocotind suplicele, cari nu cer sume anumite, atunci apoi comisiunei nu se poate face imputare că n'a putut lua în considerațiune suplicele cele noue pentru ajutoare, fie ele cât de bine motivate.

În sensul §. 6 și 7 din art. de lege XII din 1876, Universitatea are sĕ facă dotațiuni spre scopuri de cultură numai din eventuale superplusuri ai venitelor. Dotațiunile esistente și averea nu este permis sĕ se atingă. Propunătorul n'a cumpenit aceasta ḑicênd, că sasii primesc 90000 fl., românii însĕ numai 7000 fl. din venitele averii. Încât este sau nu este întemeiată această afirmare, se vede și din aceea, că dela 1850 încoace pentru evangelicii de confes. augsb. nu s'a făcut nici o dotațiune. Însĕ gimnasiului romànesc din Brașov s'au votat 5000 fl. v. a. adecă atâta cât capetă un gimnasiu săsesc; gimnasiului din Orĕștie, deși nu este complet, 3000 fl. Apoi s'au mai făcut dotațiuni pentru alte scoli românești d. e. în Sebeș, precând scoli săsești n'a căpĕtat nici una nimica.

Nou dotatele scoli industriare și agronomice nu sunt institute cu timbru specific național s'au confessional, ele sunt menite pentru toți fără esccepțiune.

Nu știe dară cum se poate chiar contrapropunĕtorul plânge, că Universității i zace mai mult la inimă oare care grupă singuratică. Dacă se poate cineva, apoi chiar grupa evangelică se poate plânge, că dela crearea legii noue din anul 1876 încoace nu s'a făcut nimica pentru interesele sale culturale.

Scoala reală, contrapropunĕtorul vrea sĕ fie neconsiderată, servește evident intcrese nu pur săsești. Maioritatea elevilor este de alte naționalități.

În timpul din urmă dintre 54 elevi numai 12 au fost sasi. Această scoală este o binefacere pentru toți locuitorii. Chiar și față de astfel de institut contrapropunĕtorul nu s'a simțit îndemnat a cere „aflarea de mijloace și căli,“ ci trece cu tăcere preste respectiva suplică. Elegica plângere, cu care de ani suntem dedați la el, că Universitatea nu arată datorința serioasă, și este prea puțin interesată de scoalele, cari îl interesează pre el, această plângere dară este neîntemeiată. Contrapropunerea este basată nu numai pre astfel de considerațiuni, ci și pre presupunerea, că totuși ar fi mijloace. Însĕ referentul fiind convins, că nu sunt prospecte d'a afla și d'a constata astfel de mijloace, astfel dară nu poate accepta contrapropunerea și roagă a primí propunerea comissiunii.

Deputatul Gull observă, că dacă contrapropunĕtorul nu află încă timpul sosit d'a putea în adevĕr constata un deficit, pentru că budgetul n'ar fi încă gata, atunci trebue sĕ se obiecționeze, că budgetul nu se poate încă găta, până când nu se resoalve cestiunea suplicelor de dotațiuni. Nici atunci nu se poate ajuta lucrului dacă această posițiune ar rĕmânea neumplută; pentru că se știe precis, că venitele curente nu pot coperì deja necesarele spese sistemisate curente, dacă n'ar fi crutări din ani auteriori, adecă că trebue sĕ se atace deja capitalul. Dacă vom merge și mai departe apoi ajungem la periclul de cu încetul se consumă capitalul și prin aceea comitem o ilegalitate.

Contrapropunerea nu o poate accepta și din motivul, pentru că ea cere numai sĕ se afle mijloace și căli, însĕ nu spune, că pentru present ori pentru viitor. Aceasta însĕ este lucru esențial.

El este dară pentru propunerea comisiunii și o acceptă de basă la desbaterea specială.

Deputatul Dr. Păcurar reflectează a fi precisat destul de chiar din ce motive face deosebirea între petițiunile de sub Nrii 1 și 2 și între celelalte dela 3—7 și observă, că chiar cu privire la partea formală dênsul n'a luat în contrapropunerea sa cifre anumite pentru fieștecare petițiune din motivul, că acestea până la facerea budgetului nici nu se pot statorì, fiindcă nu se cunoaște prisosul, care va resulta cu 7, 10 sau 20000 fl. etc. în care apoi ar venì de a împărți după necesitățile concrete petițiunile pentru dotațiunile cerute.

Însĕ chiar și de altă parte însași petițiunile nu conțin toate cifre hotărîte, așa de esemplu petițiunea comunii Sĕliște cere numai un ajutor pentru înființarea unei scoli civice fără a spune anumit suma pre care o pretinde. Cu privire la aceasta stare de lucruri chiar corespunde și în formali contrapropunerea făcută de dênsul, pre care încă odată o recomêndă onorab. Universități spre acceptare, și accentuază, că numai voință dacă este în Universitate se pot împlinì și pretensiunile juste ale românilor. Însĕ tocma lipsa voinței se arată prin aceea căci în loc de motive adevĕrate, cari nu esistă, se ridică în fața petițiunilor românilor numai nește preteste precum este deficitul simulat.

Cum poate fi vorba de un deficit, precând dl comes afirmă positiv, că deficit în realltate nu esistă și precând budgetul pre anul 1885 încă nu este făcut, și că o mare parte din acele institute, cari sunt cu dotațiuni mari înzestrate din partea Universității nu corespund scopului și banii sunt mai numai înzadar aruncați. Așa d. e. se varsă sume mari de bani pentru scoalele de meserii și pentru scolile de agricultură din Mediaș, Bistrița și în alte părți, cari, pr cum vedem din repoartele lor, în repețiți ani nu au decât câte 3—4 elevi și totuși se varsă ḑeci de mii de floreni pentru susținerea lor.

Aici cred eu că ar fi Universitatea chiemată ca cu conștiință deplină sĕ censureze productivitatea investițiunilor făcute cu banii Universității, căci numai acele istitute, cari în adevĕr corespund scopului au și dreptul de esistență; eară toate celelalte sunt numai bani aruncați și prădați, precând pre de altă parte scoalele poporali sbiară pentru lipsele impuse de referințele presentelui.

Dacă s'ar censura cu conștiință curată și fără preocupațiune care din acele institute nu corespund scopului, vom afla că ni se eliberează o mare sumă de dotațiuni, așa încât am putea împlinì și justele pretensiuni ale românilor. (Va urma,)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Făgăraș, Decembre 1884. Onorate Dle redactor! Timpul cel mai potrivit pentru conveniri (cu scop literar fie pe ori-ce teren), e fără îndoială acesta — timpul de earnă — când sĕrile sunt lungi și ḑilele, pe cari fiecare consumândule mai mult sau mai puțin întru câștigarea pânei, sunt scurte.

Societatea diletanților români de aici „Progresul“ folosește cu succes acest timp precum ne-a convins, căci în favorul ambelor reuniuni de femei din Făgăraș a dat earăși o representațiune teatrală la 6 Decembre, n., care și de astădată a reușit preste așteptare, deși nu ne prea așteptam la prea multe, avênd în vedere considerabilul numĕr de membri noi, pășiți acum primadată pe scenă și prin urmare neesperți.

Piesele au fost „Nobila Cerșitoare“ comedie întrun act și „Rusaliile“ vodevil cu cântece întrun act, ambele de Vasile Alecsandri; cea dintâi piesă de salon, ear a doua piesă națională (țĕrănească).

Nobila Cerșitoare a representat-o Domnișoara Rea Silvia Cip destul de perfect după împregiurări, și a prinso de minune. Naturelui blând și gesturile aproape deplin potrivite, deși cu oarecare sfială ne deșteaptă speranța că în curênd vom avea în D-sa o diletantă perfectă în rolul de atare caracter. In Nobila Cerșitoare s'a mai distins și Dl Michail Cioban representând pe Safir Bălaur. Aplausele din partea publicului aproape la fiecare mișcare a sa îi poate servì de încuragiare, spre a devenì oarecând un comic cu chemare, deși — fiind un începĕtor, mai are multe de îndreptat. Aplaudat a fost și dl Nicolau Ludu, deși au avut un rol secundar, rol de servitor; pe dênsul îl prinde bine orice, posede un talent deosebit, aceasta o a dovedit de câte ori a pășit pe scenă până acum. Dl Stefan Necșa în rolul de Stefan Dalbu, erou rănit în rĕsboiul frances și dl Alesandru Cepeș, încă au fost la înălțimea chemărei lor; nu mai puțin dl Ioan Mureșan, vĕrul Cerșitoarei Nobile.

In Rusaliile, cari la dorința publicului de astă dată au fost repetate, rolul principal la purtat Domnișoara Hareti Popescu. Susana, nevasta lui Teodor Buimăcilă, vornic de sat, îmbrăcată în pitorescul dar naturalul costum țĕrănesc, torcând pe prispă și cântând: toarce leleo toarce, toarce etc. mai natural representată ca prin dșoara Popescu nu se putea. Vocea mlădioasă, curată și tot odată dulce și atrăgătoare, apoi mișcările bine calculate și pe deplin nimerite la toate și cu deosebire la torsul fuiorului atins cu busele, și la chematul cloșcei cu puii sei; pui mami pui, pui, pui, cu cari dênsa e înzestrată și pe cari și le-au însușit prin deprindere, a făcut sĕ isbucnească de repețite ori aplausele repentine ale publicului. Vornicul satului la predat dl Nicolae Ludu, recunoscut deja de dester în ori ce rol, ear pe Galuscus, profesorul satului Dl Augustin Cepeș, care ca și contrariul seu în principii Resvrătescu subprefect, representat de dl Stefan Necsa, au știut satisface rolurilor lor întru deplina mulțămire a publicului. Complet naturali au fost și dnii Ioan Dej nar, și Ioan Muntean, Ioan Mureșan și Virgil Cip în rolul de țĕrani, și cu deosebire cei doi dintâi în rolul de Vasile Veveriță și George al Saftei fruntași. D-șoarele Maria Raț în rolul de Catrina, Emilia Ghiaja, Rea Silvia Cip și Elena Raț ca țĕrance național îmbrăcate, cu cofițe feliurite în mână, cu mersul și întorsul Dlor la și dela puțul din sat, în jurul căruia ca nește priveghitori intonau cântarea: la fântâna dintre flori, fetele se duc în ḑori, sĕ și umple cofițele, sĕ și spele gurițele etc. formau o adevĕrată cunună de rose din luna lui Maiu.

Venitul a fost satisfăcĕtor, deși de astădată afară de români și câți-va sași, alții n'a luat parte; cu deosebire dintre domnii maghiari n'am vĕḑut nici unul, deși la representațiunea dată de diletanții D-lor nu mai cu trei ḑile înainte de a noastră, la 2 Decembre a. c. noi românii am participat cu toții*).

Două societăți de diletanți așa dară în Făgăraș, una magiară, alta română. Ambele până acum dau semne de vieață, apropiindu-se de scopul lor între marginile și pe basa statutelor, numai cât statutele celei maghiare sunt aprobate, ale celei române până acum nu. Societatea diletanților magiari 'și are șcena sa și alte recuisite trebuincioase, apoi aceasta dispune și de o sumă oare-care în bani; cea română preste tot dispune până acum de puțin așa că dacă nu s'ar mișca sub scutul binevoitor al conducĕtorului ei dl advocat Ioan Roman pre lângă care mai conlucră și alți capi familiari cu simț de aici societatea „Progresul“ ar regresa. Îi lipsește dar partea materială acestei societăți, la care ușor poate ajunge, numai sĕ i se aproabe statutele, cari cred că în curênd se vor reașterne locurilor competente. Moralminte e spriginită preste așteptare aceasta societate, căci tinerimea de ambe secse nu numai de aicia, ci și din jur aleargă și se face membrii activi ai ei.

Așteptăm așadar reașternerea și aprobarea statutelor din partea D-lui ministru și atunci de succes nu ne îndoim. *N.*

Date statistice.

(Urmare din Nr. 137.)

Tabela Nr. 39. Morți după sesc și după starea civilă. Morți vĕduvi. Populațiune rurală-Ianuarie 485 secs bărbătesc; 651 sesc femeesc; Februarie 429 sesc bărbătesc; 705 secs femeesc; Martie 470 sesc bărbătesc; 725 secs femeesc; Aprilie 395 sesc bărbătesc; 603 secs femeesc; Maiu 283 secs bărbătesc; 401 secs femeecs; Iunie 223 secs bărbătesc; 356 secs femeesc; Iulie 224 secs bărbătesc; 336 secs femeesc; August 264 secs bărbătesc; 360 secs femeesc; Septembre 294 secs bărbătesc; 389 secs femeesc; Octombre 318 secs bărbătesc; 471 secs femeesc; Novembre 405 secs bărbătesc; 577 secs femeesc; Decembre 542 secs bărbătesc; 747 secs femeesc; total 4.332 secs bărbătesc; 6.321 secs femeesc; total general 10.653.

Tabela Nr. 40. Morți după secs și după etate în țeara întreagă. Dela naștere — 3 luni în întreg anul 11.627 secs bărbătesc; 8.752 secs femeesc; la olaltă 20.379; dela 3—6 luni în întreg anul 3.103 secs bărbătesc; 2.618 secs femeesc; la olaltă 5.721; dela 6 luni — 1 an, în întreg anul 4.092 secs bărbătesc; 3.852 secs femeesc; la olaltă 7.944; dela 1 an — 5 ani, în întreg anul 11.966 secs bărbătesc; 11.353 secs femeesc; la olaltă 23.319; dela 5 ani — 10 ani, în întreg anul 4.828 secs bărbătesc; 4.673 secs femeesc; la olaltă 9.501; dela 10—20 ani, în întreg anul 3.325 secs bărbătesc; 3.233 secs femeesc; la olaltă 6.558; dela 20—30 ani, în întreg anul 3.925 secs bărbătesc; 3.777 secs femeesc; la olaltă 7.702; dela 30—40 ani, în întreg anul 4.034 secs bărbătesc; 3.879 secs femeesc; la olaltă 7.913; dela 40—50 ani, în întreg anul 4.913 secs bărbătesc; 3.514 secs femeesc; la olaltă 8.427; dela 50—60 ani, în întreg anul 4.776 secs bărbătesc; 3.846 secs femeesc; la olaltă 8.622; dela 60—70 ani, în întreg anul 4.501 secs bărbătesc; 3.911 secs femeesc; la olaltă 8.412; dela 70—80 ani, în întreg anul 3.212 secs bărbătesc; 2.515 secs femeesc; la olaltă 5.727; dela 80—90 ani, în întreg anul 1.271 secs bărbătesc; 980 secs femeesc; la olaltă 2.251; dela 90—100 ani, în întreg anul 444 secs bărbătesc; 309 secs femeesc; la olaltă 753; mai bătrêni de 100 ani, în întreg anul 90 secs bărbătesc; 71 secs femeesc; la olaltă 161. Total 66.107 secs bărbătesc; 57.283 secs femeesc; total general 123.390.

Tabela Nr. 41. Morți după secs și după etate. Populațiune urbană. Dela naștere — 3 luni, în întreg anul 2.364 secs bărbătesc; 1.852 secs femeesc; la olaltă 4.216; dela 3—6 luni, în întreg anul 740 secs bărbătesc; 583 secs femeesc; la olaltă 1.323; dela 6 luni — 1 an, în întreg anul 871 secs bărbătesc; 812 secs femeesc; la olaltă 1.683; dela 1—5 ani, în întreg anul 2.135 secs bărbătesc; 2.066 secs femeesc; la olaltă 4.201; dela 5—10 ani, în întreg anul 667 secs bărbătesc; 641 secs femeesc; la olaltă 1.308; dela 10—20 ani, în întreg anul 553 secs bărbătesc; 571 secs femeesc; la olaltă 1.124; dela 20—30 ani, în întreg anul 1.177 secs bărbătesc; 807 secs femeesc; la olaltă 1.984; dela 30—40 ani, în întreg anul 1.199 secs bărbătesc; 757 secs femeesc; la olaltă 1.956; dela 40—50 ani, în întreg anul 1.353 secs bărbătesc; 660 secs femeesc; la olaltă 2.013; dela 50—60 ani, în întreg anul 1.129 secs bărbătesc; 676 secs femeesc; la olaltă 1.805; dela 60—70 ani, în întreg anul 944 secs bărbătesc; 724 secs femeesc; la olaltă 1.668; dela 70—80 ani, în întreg anul 629 secs bărbătesc; 503 secs femeesc; la olaltă 1.132; dela 80—90 ani, în întreg anul 230 secs bărbătesc; 255 secs femeesc; la olaltă 485; dela 90—100 ani, în întreg anul 80 secs bărbătesc; 79 secs femeesc; la olaltă 159; mai bătrêni de 100 ani, în întreg anul 19 secs bărbătesc; 21 secs femeesc; la olaltă 40; total 14.090 secs bărbătesc; 11.007 secs femeesc; total general 25.097. (Va urma.)

---

*) Prin absentarea maghiarilor n'ați perdut nimica. R.

Mulţămită publică.

Comitetul reuniunei femeilor române din Sibiiu aduce şi pe calea aceasta Doamnei Maria Ilieşiu n. Şandor din Rece-Cristur adênca sa mulţămită pentru suma de 100 fl. v. a. donată fondului reuniunei.

Sibiiu în 6/18 Dec. 1884.

Maria Cosma, preşedintă.

A. Toma, secret.

Pentru vĕduva sĕracă

cu 6 orfani, pentru cari s'a cerut ajutoriu în Nr. 131 a. c. al „Telegrafului Român,“ au mai întrat la subscrisul prin bunătatea on. P. Ioan Todescu, paroch în Bucium-Cerb:

Dela Domnia Sa 1 fl., Alesandru Danciu, crisnic 20 cr., Iosif Nicolau Jurca 20 cr., Ioan Ioan Danciu 16 cr., Nicolau Candit Crişan 10 cr., Georgiu Candit Crişan 10 cr., Georgiu Nicolau Tomuş 10 cr., Simion Ioan Crişan 20 cr„ Georgiu Crişan 8 cr., Moise Ioan Danciu 10 cr. Moise Maria Galdeu 10 cr., Iudita Todescu 40 cr., Minerva Todescu 26 cr. — cu totul. . . . . fl. 3.—

Dela logia Francmasonă din Sibiiu . „ 5.—

Dela P. Avram Pecurariu, Hunedoară . „ 2.—

Sibiiu 2/14 Decembre 1884.

Z. Boiu, par. gr. or. cet.

Varietăţi.

* (Prelegeri publice). Duminecă în 9/21 Decembre va prelege P. assesor consistorial Z. Boiu despre elementul naţional în educaţiune. Localul casina română; cu începutul la 5 oare seara. Bilete à 80 de cr. pentru seria întreagă şi 20 cr. pentru una prelegere (studenţii pe jumĕtate) se află: la librăria Archidiecesană, la administraţiunea „Tribunei,“ şi seara la cassă. Venitul acestor prelegeri, precum sĕ ştie e destinat pentru fondul proiectatei scoale centrale gr. or.

* (Denumiri în armată.) Maiestatea Sa Împĕratul a denumit de locotenenţi în reservă pe voluntarii: Ioan Gedeon, Isidor Simonoviciu, George Popp, Ioan Predovici, Petru Fercaş a lui Simion Safti, Ioan Suciu, George Bârsanu, Aureliu Popa, Ioan Fărcaş, la infanterie;

Aurel cav. de Onciul, Constantin cav. de Popoviciu, Alecsandru Lazar, la cavalerie;

Ioan Regulă, Virgil Bogdan şi Ioan Popp, la artilerie.

* (Poporaţiunea din comitatul Făgăraşului are minte sănătoasă). Diariul „Pester Lloyd“ în numĕrul de eri n'are destule cuvinte de laudă pentru cuminţia românilor din comitatul Făgăraşului.

Şi ştiţi pentru ce sunt ei cu minte? Pentru că 'şi trimit copii la scoala ungurească din Făgăraş.

Noi întrebăm cine sunt acuma cei proşti?

* (Maşina de făcut cărţi). Un ḑiar american anunţă că un inginer a descoperit o maşină rotativă, care tipăreşte într'un ceas şeasă mii de coale, le îndoeşte, le adună pentru a face un volum le coase şi le leagă cu o învelitoare.

Un glumeţ a vestit apoi că un australian a perfecţionat sistemul inventând o altă maşină în care trece cartea, care o traduce în toate limbele şi chiar pune savante adnotaţiuni.

* (Vrăşmaşii tutunului). Societatea înfiinţată în Francia în contra fumatului tutunului împarte o mulţime de broşuri în care arată că tutunul pricinueşte rărimea şi stârpiciunea căsătoriilor, slăbiciunea din naştere, mortalitatea copiilor, mulţimea crimelor, sinuciderea, nebunia etc. etc. mai semnalează apoi încă un efect al acestei buruiene. Ea desvoaltă la copii mici jocurile de cuvinte.

Eată o anecdotă în spriginul acestei păreri.

Un esaminător întreabă pe un elev şi-l pune sĕ conjuge trecutul verbului a fi.

Copilul, ale cărei studii gramaticale erau foarte înaintate rĕspunse fără a şovăi: Fui, fuşi, fu, fumăm, fumaţi, fumă.

— Cum! fumă?... Cine? întreabă esaminătorul nedomirit.

— Toţi tovarăşi mei, când pedagogul nu este în clasă.

* (10,000 franci pe seară), Renumitul tenor frances, domnul Lassalle, a fost angagiat pentru a merge la America.

Angagamentul începe dela 1 Maiu 1886 şi ţine până la 1 Octombre 1887.

Lassalle va primì câte 10,000 franci pe seară şi pentru cele şease luni i s'au garantat 500,000 lei.

În angagament se spune că Lassalle va putea cânta în limba francesă rolurile din repertoriul frances, ear replica i se va da în limba italiană.

* (Un ministru cum nu sunt mulţi.) Corespondentul ḑiarului „L'Independance Belge“ din Londra povesteşte următoarea faptă a lui Gladstone.

Miercuri seara D Gladstone trecea pe strada Picadilly, o stradă mare pe care circulaţiunea este foarte anevoiasă atât pentru pietoni cât şi pentru trăsuri. De o dată un bĕtrân schiop se apropie de primul ministru pe care de sigur nu-l cunoştea, şi-i ceru sĕ l ajute ca sĕ treacă uliţa. D. Gladstone, care este în totdeauna bine-voitor, nu stete pe gânduri. Dênsul oferì braţul bĕtrânului şi începu sĕ treacă strada în mijlocul trăsurilor cari se încrucişau. Dar ploua şi fiind supărat de umbrela sa, Gladstone mergea cu greutate printre trăsuri. In mijlocul stradei, o caretă era aproape sĕ-l restoarne dacă strigătele speriate ale trecĕtorilor nu ar fi deşteptat pe vizitiu tocmai la vreme.

* Cetim în foile din România, că regele Carol a dăruit 100 costume, 60 pentru fete şi 40 pentru băeţii de pe moşia domenială Şegarcea cu trupurile ei. In aceleaşi foi cetim mai departe, că regele a promis şi reparaţiunea bisericelor şi alte îmbunătăţiri. Fapte demne de imitat!

* (Fapte frumoase.) Ḑiarele din România fac plăcuta împărtăşire că 4 mandatari în parlament ai judeţului Suceava au oferit suma de 600 lei, din care sĕ se cumpere lemne şi sĕ se împarţă sĕracilor din Fălticeni.

Asemenea fapte generoase, n'ar strica, când şi la noi ar găsì imitatori.

* (Scoală de cerşitorie.) In Liverpool se află de mai mulţi ani un institut, în care se dau lecţiuni de cerşitorit. Directorele şi întemeetoriul acestui institut învaţă pe elevii sei sĕ găsească pieţe bine situate, sĕ simuleze răni şi schilodiri cari sĕ atragă mila trecĕtorilor, sĕ şi facă haine cât se poate de rupte şi de murdare etc.

Elevii nu plătesc nimic pentru timpul cât stau la învĕţătură, sunt obligaţi însĕ la eşire sĕ aducă directorului o parte din ceea ce câştigă.

* (Divorţurile în Francia.) Ḑiarele franceze anunţă că întâia şi a patra secţiune a tribunalului civil nu pot face faţă cererilor de divorţ.

De aproape douĕ-ḑeci de zile, s'au primit *douĕ sute* cereri de divorţ simplu şi *cinci sute şase ḑeci* cereri de schimbare a sentinţelor pentru separare de corp în divorţ.

* (Socialiştii din Elveţia.) Joia trecută cinci sute persoane aproape, bărbaţi şi femei au sĕrbătorit la Zürich victoria electorală a Socialiştilor Germani. Intre asistenţi erau o mare mulţime de Germani şi de nihişti ruşi.

Sala era gătită cu un enorm steag roşu şi cu douĕ transparente, pe care era scris cu litere mari: *600 mii glasuri socialişte*! *Sĕ trăiască democraţia socială*! Pe ziduri erau afişate versuri prin cari se învitau la unire toate popoarele.

Sĕrbarea a început prin urale la adresa proletariatului, după acea s'a cântat „Marsilieza“ s'au ţinut discursuri şi sĕrbătoarea s'a sfirşit printr'un tabloă vivant representând triumful proletariatului.

* (Cum lucrează americanii)? La întrebarea aceasta a rĕspuns a dăunăḑi francesul Lourdelet într'o prelegere a sa, din care reproducem următoarele: In Europa şi în specie în Francia până şi corespondenţa comercială geme de espresiuni de prisos, şi aceasta nu s'a schimbat nici chiar în urma inventărei cărţilor de corespondenţe (deschise). Nu tot aşa sĕ întêmplă în America. Yanke-ul îşi desface epistolele dimineaţa înaintea stenografului seu, căruia imediat i dictează şi rĕspunsul. Până şi comersanţii mai mici s'au convins, că procedênd astfel câştigă din timp şi şi din bani. Stenograful la depunerea rĕspunsului, ce il dictează stĕpânul seu, pe hârtie nu se foloseşte de peană şi cerneală, ci de maşina de scris. In timpul acesta proprietarul şede înaintea mesei de scris conversază prin mijlocirea telefonului cu personalul seu. Telefonul stă nemijlocit de asupra mesei de scris, ca astfel comersantul sĕ nu fie necesitat a se ostĕnì până în vr'o odaie vecină. Conferenţarul a cercetat pe un agent ce locuia în catul al noauălea. Cercetarea aceasta nu l'a costat timp îndelungat, căci i a stat într'ajutor maşina de ridicat. Agentul nu stă în legături prin mijlocirea telefonului numai cu New York-ul, ci cu toată lumea, căci depeşele sale tot prin telefon le trimite la oficiul telegrafic.

* Împĕratul Frideric odată au chemat consilierii sei la sine şi le-a ḑis: Bine ar fi când consilierii mei ar lăsa făţărnicia şi prefacerea afară în galeria palatului meu.

* Perillus pentru a-şi putea mărita fata a cerut ajutoriu bănesc dela Alesandru cel mare. Acesta a dispus sĕ i-se dea 50 talanţi, ce părîndu-i-se prea mult lui Perillus a ḑis: Me mulţumesc şi cu 10! Spre acoperirea trebuinţelor tale, i-a ḑis Alesandru, cred, câţi vor fi de ajuns, dar demnitatea mea nu-mi concede sĕ-ţi dau numai atât!

* Murind Servilius, un roman de frunte, mai mulţi au sfătuit pe vĕduva lui, pe Valeria sĕ se mărite a doaua-oară dar ea a ḑis: Încât pentru alţii bărbatul meu e drept că a murit, dar pentru mine încă trăeşte!

* Vĕḑênd Theocritus, că un învĕţător până şi esprimarea cuvintelor o propune rĕu învĕţăceilor sei i-a ḑis: Pentru ce nu le propui acestora şi despre mĕsuraria pământului? Pentrucă aceia n'o ştiu! rĕspunse acela. Veḑi, i replică Theocritus, nici cetì nu ştii şi totusi o propui!

* Intrebat Aristoteles: Ce este mai greu în viaţă? A retăcea cele încă nespuse! — rĕspunse.

* (Bibliografic), *Zur Geschitchstforschung über die Romaenen, historisch-critische und etnologische Studien von V. Maniu, Secretair der historischen Section der Academie der Wissenschaften zu Bucurest etc. Deutsch von P. Brosteanu Reschitza, Buchdruckerei Simeon Pocreanu, 1884.*

Recomândăm această carte bărbaţilor interesaţi de adevĕrurile istoriei noastre, falsificate pas de pas prin pretinşii literaţi streini.

* (Bibliografic). A apărut în Arad în editura tipografiei române diecesană: „Călindariul“ pe anul dela Christos 1885. Anul al VI. Prţeul 50 cr. v. a. Cuprinde Cronologia pe anul 1885, Păscălia sau semnele cronologice pe anul 1885, sĕrbătorile şi alte ḑile schimbătoare, anotimpuri. Intunecimi, Regentele anului, călindarul solar, Pătrarele lunilor şi umblarea timpului în 1885. Genealogia casei domnitoare austriace. Şematismul metropoliei ortodocse orientale române din Ungaria, Transilvania şi al diecesei Aradului. Consemnarea têrgurilor din Ungaria. Consemnarea têrgurilor din Ardeal. Tacse de timbru pentru poliţe. Tacse de timbru pentru documente. Tacsele de postă în Ungaria. In partea literară următoarele tractate: „An nou viaţă nouă“. „Cum poate cineva orbì?“ (O inveţătură pentru cei păţiţi şi pentru cei ce nu vor sĕ păţească). „Omul pătimaş.“ Poesia întitulată: „Revedere“. „Freamăt de codru.“ „La mijlocul de codru verde“ de Eminescu. „M'am gândit.“ de Veronica Micle. „Ai plecat.“ „Sĕ pot intinde“. In partea economică: „Ce avem de a face spre a avea vaci bune de lapte.“ „Păstrarea cărnei prospete.“ „Şuncile afumate.“ „Păstrarea oauĕlor.“ Dintre glume: „Ţiganul cărturariu.“ „Unui om.“ „Nu'l pot suferì.“ „In vin este adevĕrul.“ „Butoiu în ḑiua de Paşti.“ „Dar nici sĕ nu le mulţumesc“? „Pelea ursului.“ „Nici cu aceasta nu mi-ai stricat.“

Incheiarea o face următoarea poesioară:

Când ajungi acì, dragă cetitoriu,
Gândeşte la tine, că eşti muritoriu.
Zilele-s puţine, pĕcatele multe,
Nu îţi perde timpul, ci mergi înainte
Pre calea cea lungă către fericire
Omorând pĕcatul ce e -'n a ta fire.

— A apărut Raportul al XV-lea despre Gimnasiul superior gr. cat. românesc din Năsĕud dinpreună cu unele date despre celelalte scoale susţinute cu gimnasiul din fondul scolastic central grăniţeresc din Năsĕud şi anume: despre scoala normală gr. cat. românească de băeţi şi de fetiţe din Năsĕud, despre cea normală greco-catolică românească de băeţi din Monor, despre cea normală gr. orientală de băeţi din Borgo-Prund şi despre cele triviale greco-catolice de băeţi din Sângeorgiu, Telciu şi Zagra *pe anul scolastic 1883/4.* Gherla Imprimăria „Aurora“ p. A. Todoran 1884.

Mulțămită publică.

Comitetul central al reuniunei invĕțătorilor gr. or. români din districtul Deeșului 'și esprimă pe calea aceasta mulțămita sa călduroasă Preaonorabilului comitet central al asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, care a binevoit a dona bibliotecei susnumitei reuniuni următoarele opuri: 1 esemplariu din disertațiunea „Despre necesitatea promovărei și protecționarea meserielor între români“ de B. Baiulescu, — „Studii constituționali“ fasciclul V. VI. VII. și VIII. de G. Meitani, — ear în scopul de a fi distribuite între scolari diligenți: 4 esemplare din „Familia creștină“ de I, M. Riurean. — Tot asemenea și dlui Teodor Herman, preot gr. or. român în Deeș, pentru donarea următoarelor opuri în favorul amentitei reuniuni: „Geografia Monarchiei Austriace“ de Visarion Roman, „Ifigenia în Aulida“ tragedie în 5 acte după Euripide, tradusă de Petru Dulf, „Corneliu Nepote“ tradus și esplicat în limba română de Andreiu Liviu.

Comitetul central.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 18 Decembre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	124.10	123 75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	97.70	97.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire.	100.50	100.75
Datorie de stat austriacă în argint.	83.05	82.80
Renta de aur ung. de 4%	95.75	95.80
Renta ung. de hârtie.	81.95	91.80
Renta de aur austriacă	103.80	104.—
Galbin	5.78	5.76
Napoleon	9.76½	9 75
London (pe polița de trei luni)	123 35	123.40

CONCURS.

In urma concluselor aduse de către adunarea generală a despărțĕmêntului IV (Sebeș) a Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român ținută la 9 Septembre 1883 în Ludoșul mare și la 3 August 1884 în Pianul superior se escrie prin aceasta concurs pentru 4 ajutoare pe seama alor 4 elevi din acest despărțĕmênt aplicați la vre-o meserie, și anume: *douĕ ajutoare câte de 20 fl.* pentru doi elevi cari se află în stadiul de a fi dechiarați de calfe și *douĕ ajutoare de câte 10 fl.* pentru alți doi elevi.

Doritorii de a se împărtăși din acestea ajutoare au a și trimite cererile la subsemnata direcțiune a despărțĕmêntului *cel mult până în 3 Ianuarie 1885 st. nou.*

Cererile au se fie instruate:

1. Cu atestat de botez din care se se vaḑă că concurintele este român.
2. Cu atestat scolastic.
3. Cu atestat oficios de paupertate.
4. Cu atestat dela măestru, din care sĕ se vaḑă că concurentele la ce ram și la cine este aplicat și că ce purtare are.

Sebeș în 10 Decembre 1884.

Direcțiunea despărț. IV.

[950] 2—3 **Ioan Piso.**

Nr. 172. [951] 2—3

CONCURS.

Fiindcă în urma concursului pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Teuțiu publicat în „Telegraful Român“ Nrii 99 101 și 103 a. c. nu s'au însinuat nici un concurinte cualificat: de aceea pentru întregirea acestei parochii conform ordinațiunei consistoriale din 23 Octobre a. c. Nr. 4987 B. se publică de nou concurs cu *terminul de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumente sunt tot cele cuprinse în concursul prim.

Alba-Iulia, 27 Novembre 1884.

In conțelegere cu comitetul parochial

Alesandru Tordășian,
protopresbiter.

Nr. 1108. [954] 1—3

Edict.

Oprea Istinca gr. or. din Reșinari carele de 10 ani a părăsit pe femeea sa Stana n. Vidrighin fără a i se ști ubicațiunea, prin aceasta se citează a se înfățișa înaintea subsemnatului în termin *de 6 luni dela datul de față,* căci la din contră cererea de divorțiu a femeei sale se va pertracta și în absența lui.

Scaunul ppresbiteral gr. or. al Sibiiului.

Sibiiu, 6 Decembre, 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. 303. [946] 2—3

Edict.

Ecatarina Ioan Dimitriu (Dimitrescu) din Brașov, protopresbiteratul Brașovului I., care a părăsit pre legiuitul ei bărbat Vasiliu Vlădicean de șepte ani, fără a se ști locul ubicațiunei ei prin aceasta se citează, ca *în termin de 3 luni de ḑile dela datul primei publicări e acestui edict,* sĕ se presenteze înaintea subsemnatului, căci a din contră procesul divorțial încaminat de bărbatul ei, se va decide în absența ei.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Brașovului I.

Brașov, 27 Novembre, 1884.

Ioan Petric,
protopresb. ca adm. ppresb.

Nr. 474 [947] 3—3

Edict.

Vasiliu Marin din Crisbav, proto presbiteratul Brașovului II, care de 7 ani a părăsit cu necredință pe legiuita lui soție Maria Achim Taban din Feldioara și nu se știe ubicațiunea lui, se citează ca în *termin de trei luni de ḑile dela prima publicare* a acestui edict, sĕ se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră se va aduce sentință și în absența lui.

Brașov, 27 Novembre 1884.

Oficiul protopresbiteral al tractului Brașovului II. **Ioan Petric,**
protopresb.

Spre știre publică.

Localitatea din edificiul scoalei din loc, constătătoare din **2 odăi,** (parter) menită pentru **o prăvăliă** (boldă), provĕḑută cu aparatele recerute spre acest scop, dela **1 Ianuarie 1885**, se va esarênda pe 1 eventuel **3—6 ani.** Reflectanții 'și pot trage informațiunile și condițiunile mai deaproape dela subsemnatul. [952] 2—3

Sadu, 1 Decembre 1884.

Ioan Popoviciu,
paroch, președ. interim. al comit. parochial.

Infallibil.

Retrimitem banii primiți tuturor acelora, cari nu va avè efect

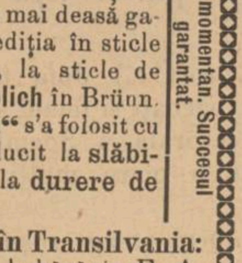

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu același efect la **căpățina goală** (pleșugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** și la **încăruntire.**

După întrebuințare mai deasă garantăm succesul. Espediția în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** și la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal în Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bistrița:* Fried. D. Hzerberth, farmacist. *Cluș*: Nicolau Scéky, farmacist. *Feldioara:* Wilhelm Schneider, farmacist. *Aiud:* Iosef Oberth, farmacist. *Praid:* A. Weber, farmacist. *Székely-Keresztur* Fr. Ios. Jaeger, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale pentru frumsețà din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase și albe la trup,** depărtează petele de piele și de vĕrsat. — Prețul 85 cr. [713] 37

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmauă pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuința și ca presente. Prețul fl. 1.50.

Nu este înșelătorie.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eșit de sub presă: [945] 3

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos

1885.

Anul al treiḑeci și patrulea.

Prețul unui esemplar legat **30 cr.,** pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a. și legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Calendariul (julian și gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenții europeni.** — **Servițiul postal** și **telegrafic.** — **Tacsa de timbru** pentru polițe și documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.** — **Mĕsurile nouĕ și vechi.**

Șematismul

bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria și Transilvania cuprinḑênd **și protopresbiterii, administratorii protopresbiterali, parochii și învĕțătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Odată și aḑi, (contraste). — **Baba,** (poveste). — **Notițe pentru preoți.** — **Poesii.** — **Cuvinte bĕtrânești,** — de *G. Sima* a lui *Ion.*

Conspectul sĕptĕmânilor. — Însemnarea têrgurilor.

Administrațiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Ofert.

1000 dărabe cârpe pentru dame, în cele mai frumoase colori, și adecă, roșu, alb, lila, sur, negru, vênăt, turcesc, din lână de Berlin de calitatea cei mai fină pe lângă garanție, se vor vinde din causa părăsirei intreprinderei pentru prețuri ne mai pomenite de eftine, și anume o bucată

cu 1 fl. 20 cr.

Cine voește sĕ aibă o cârpă frumoasă și bună fină și mare, și totodată eftină, acela sĕ se grăbească a-și comanda, **căci lâna brută în sine de douĕ ori este mai mult vrednică, ca cârpa lucrată.**

Se mai află 850 de bucăți.

Plaiduri de călĕtorie

teribil de mari și groase, țĕsute din cea mai bună materie, model englesesc elegant, și adecă: brunet, sur cu franse groase colorit mestecate. Fiind ele teribil de lungi și late, pot servì ca haine de îmbrăcăminte, cuverte de pat, șal de dame și după folosire de 20 de ani, poate face omul din ele douĕ rênduri de haine elegante, astfel cruța omul palton, mantea de ploaie sau roc. I. calitate pe bucată numai **fl. 5.50.** II. calitate **fl. 4.50.**

Mai departe 370 de dărabe.

Materie de haine pentru domni Cheviot-Diagonal.

pentru sesonul de toamnă și earnă, din lână fină țesută, din cele mai nouă colori, netedă și îndesată, calitatea cea mai bună, sur, negru, vênĕt, verde-oliviu și negru, palton, nădragi și gilet pentru ori și cine numai **fl. 6.50.**

Model de stofă nu se trimite nimĕrui.

Pentru valoarea calității fie-cărui dărab singuratic primesc eu rĕspunderea, și cui nu-i place, 'și primește îndată banii. În provincie se vor face espedările prin rambursă.

Adressa: **Rabinovics,** agentură de mărfuri din lână de oaie,
Viena, II., Schiffamtsgasse 20. [944] 3—4

Zambach și Gavora.

Fabrica de vestminte și recuisite bisericești

de rit catolic și grec. [928] 7—30

în Budapesta, strada Vațului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, și pentru societăți industriale (și pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelnițe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărți de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor conveni, se vor schimba cu altele.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 145 Sibiiu, Marţi 11/23 Decembre 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ad Nr. 4875. Plen.

Cerculariu

către onoratele oficii parochiale şi onoraţii membri ordinari şi estraordinari, preoţi şi mireni ai sinodului protopresbiteral electoral din protopresbiteratul Treiscaunelor.

Prin ordinaţiunea Venerabilului consistoriu archidiecesan ddto 5 Noemvre a. c. Nr. 4875 Plen., primind subscrisul onorifica însărcinare de a conduce alegerea de protopresbiter în protopresbiteratul **Treiscaunelor,** am onoare, acum după ce sunt deja împlinite cele de lipsă de a premerge actului de alegere, a convoca pe toţi onoraţii membri ordinari şi estraordinari, preoţi şi laici, ai sinodului protopresbiteral, din numitul protopresbiterat, pe **Vineri în 28 Decemvre 1884** în comuna **S. Snt Giorz (Sepsi Szt. György).**

Conform §. 52 din statut. org, servitul divin, împreunat cu chemarca sântului spirit, se va începe la 9 oare înainte de ameaḑi în biserica parochială din Snt Giorz, la care sunt poftiţi a participa toţi membrii sinodului.

După serviţiul divin va urma imediat actul alegerei, în localitatea ce se va designa din partea subscrisului.

În sensul §. 63 din statutul organic, comitetul protopresbiteral este convocat pe **27 Decemvre 1884, la oarele 5 seara,** în cancelaria oficiului parochial din **S. Giorz.**

Acest cerculariu împreună cu lista membrilor sinodali, alăturată aici sub ./·, conform §. 15 din instrucţiunea Ven. sinod archidiecesan, se comunică tuturor oficielor parochiale din protopresbiteratul Treiscaunelor spre a se publica în toate bisericile parochiale în Dumineca ori sěrbătoarea cea mai deaproape şi spre a se avisa deputaţii cercului respectiv, pentruca sě se poată presenta şi participa la actul alegerei din cestiune.

Sibiiu, în 8 Decemvre 1884.

Nicolae Cristea m. p.,
comisariu consistorial.

Ad Nr. 5273. Plen.

Cerculariu

către onoratele oficii parochiale şi onoraţii membri ordinari şi estraordinari, preoţi şi mireni, ai sinodului protopresbiteral electoral din protopresbiteratul Branului.

Prin ordinaţiunea Venerabilului consistoriu archidiecesan ddto 5 Noemre a. c. Nr. 5273 Pl., primind subscrisul onorifica însărcinare de a conduce alegerea de protopresbiter în protopresbiteratul **Branului,** am onoare, acum după ce sunt deja împlinite cele de lipsă de a premerge actului de alegere, a convoca pe toţi onoraţii membri ordinari şi estraordinari, preoţi şi laici, ai sinodului protopresbiteral, din numitul protopresbiterat, pe **Luni 31 Decemvre 1884,** în comuna **Zerneşti,**

Conform §. 52 din statut. org., serviţiul divin împreunat cu chemarea sântului spirit, se va începe la 9 oare înainte de ameaḑi în biserica parochială din Zerneşti, la care sunt poftiţi a participa toţi membrii sinodului.

După servitul divin va urma îndată actul alegerei, în localitatea ce se va designa din partea subscrisului.

În sensul §. 63 din statutul organic, comitetul protopresbiteral este convocat pe **30 Decemvre 1884, la oarele 5 seara** în cancelaria oficiului protopresbiteral din **Zerneşti.**

Acest cerculariu împreună cu lista membrilor sinodali, alăturată aici sub ./·, conform §. 15 din instrucţiunea Ven. sinod archidiecesan, se comunică tuturor oficielor parochiale din protopresbiteratul Branului spre a se publica în toale bisericile parochiale în Dumineca ori sěrbătoarea cea mai deaproape şi spre a se avisa deputaţii cercului respectiv pentruca sě se presente şi se participe la actul alegerei din cestiune.

Sibiiu, în 10 Decemvre 1884.

Nicolae Cristea m. p.,
comisariu consistorial.

Sibiiu, 11 Decembre.

Înţelegerea nici odată nu este rea, şi ea nici odată nu vine prea tărḑiu. Dacă ne vom potea capacita, bine, vom merge în unire, înaintând binele nostru singuratic în mod ecuitabil, care este şi binele obştesc al patriei. Dacă nu ne vom potea înţelege, atunci vom rěmânea pe picior de rěsboiu, şi vom ajunge — poate unde va voì soartea.

Ḑiarul guvernamental din părţile ardelene „Magyar Polgár“ în numěrul de Joia trecută ne spune care este essenţa politicei naţionale ungureşti.

„*Dechiarăm, că sub politică naţională nu înţelegem asuprirea sau doară strêmtorirea naţionalităţilor din patria noastră. Sub ea înţelegem numai aceea, ca sě căştigăm naţionalităţile dintre noi cu totul pentru naţiunea politică ungurească. Desvoalte-şi fiecare cultura sa, însě aceasta spre binele şi în interesul patriei. Vorbiască fiecine după plac, însě sě simţă ungureşte.*“

Aceasta este cuintessenţa politicei naţionale maghiare.

Sě ne chiarificăm.

Frasa cu naţiunea politică ungurească, căreia românii nu aparţin, ci trebue câştigaţi, este armă vechiă şi foarte ruginită.

Românii au acceptat basa de drept în stat, şi pe aceasta au încercat a se organisa şi a susţinea cu bărbăţie causa naţională cu vehemenţă atacată din toate părţile.

Este uşor de esplicat ţinuta bărbaţilor nostri ardeleni, cari pretind autonomia Transilvaniei, căci noue ni se pare că articulul din „Magyar Polgár“ aici ţinteşte. Cât timp va esista escepţionala stare de lucruri pentru noi ardelenii, autonomia Transilvaniei va forma rubrică permanentă în programele politice a le românilor.

Este de dorit ca sě înceteze odată starea escepţională dela noi, sě li se deie bărbaţilor nostri ocasiune a uita ranele din trecut, şi atunci poate că pentru binele păcei pe un timp oare care s'ar şterge din programă din consideraţiune către fraţii din Ungaria acest postulat propriu al românilor ardeleni.

Ḑicem că poate, şi nu cutezăm a întra în esaminarea mai de aproape a acestei posibilităţi.

Politica naţională ungurească ne permite desvoltarea noastră culturală însě condiţionat: această desvoltare a noastră sě se facă spre binele şi în interesul acestei patrii.

Această patrie a noastră cu tendenţele ei de astăḑi ar cere sě ne sinucidem, dacă ea şi-ar identifica pretensiunile sale, cu cele ale politicei naţionale ungureşti ale ḑiarului din Cluş. Şi noi suntem siliţi a ne chiarifica posiţiunea.

Interesul acestei patrie şi binele obştesc sunt cuprinse în cuvêntul „**maghiarisare.**“ Această ideie ficsă predominează întreagă viaţa publică din Ungaria. Este deci lucru natural că stăruinţele noastre culturale sě nu convină curentului domnitoriu de aḑi. Stăruinţele noastre culturali pas de pas isbesc în fantasmul, căruia se închină şovinismul spurcat din Ungaria.

Noi voim sě fim ceea ce suntem, şi suntem ceea ce am fost. Sute de ani am fost cetăţeni credincioşi ai acestei ţeri, însě am fost români cu limba noastră, cu datinile noastre, religiunea noastră, şi cu simţemintele noastre.

Şi astăḑi suntem cetăţenii cei mai credincioşi. Suportăm toate greutăţile şi sarcinile publice fără a murmura. Mai mult: ḑi de ḑi suferim cu rară abnegaţiune insultele cele mai necruţătoare, şi în special dela ḑiarul „Magyar Polgár“ suferim

---

FOIŢA.

Oraţii Dogmatice şi Morale.

În sara de Crăciun la bdenie!

Aceasta noapte strălucită, face lumea fericită
Precum ostile îngereşti cântă în Vithleem cetate săntă.
„Întru cei de sus lui Dumneḑeu mărire, pre pământ pace întrе oameni bună 'nvoire“ *)
Că fiul Dumneḑeului celui sfânt, se naşte astăḑi pre pământ
Dintr'o fecioară Sfiinţită, dulce Mariă numită.
Acum Steaua se iveşte, minunea Maghilor vesteşte
Naştirea cerescului Împěrat, care în Vithleem s'au arătat
Acestia nici nu zăbovesc, ci de călătorie se pregătesc,
Iau daruri scumpe cu sine., şi pornesc cu dumneḑească minune
După Steaua ce li se iveşte, carea spre Vithleem povăţuieşte.

Dar păstorii ce vorbesc? Tot această minune vestesc!
Ca într'aceasta noapte 'nsemnată aud cântarea cea minunată,
Carea pe ei iau spăimântat, de turmă şi de flueri şi-au uitat,
Auḑind cântarea îngerească, mai pre sus de firea omenească.
O fericiţilor pastori! Dar şi voi Maghilor călători
Că voi mai întâi ve învredniciţi de naşterea Mântuitoriului ştiţi,
Şi el măcar că nui lipseşte dar dela voi daruri primeşte,
A voastră dumneḑeiască slujire, va fi spre vecinica cinstire.

Deci şi noi fraţilor iubiţi
Care acestea le auḑiţi

Sě i gătim daruri curate, din inimi nevinovate,
Precum Maghii cei înţelepţi cari n'au venit deşerţi,
Şi după obiceul lor persesc scumpe daruri îi cinstesc
Dintr'alor visterii scot aur temâie si mirodii.

Sě-i dăm şi noi credinţă curată,
Iubire sfântă adevěrată.

Lui Christos celui ce la noi vine, sě ne ducà la cerescul bine.
Aceasta Dumneḑeiască prasnuire, va fi la toţi de mântuire,
Cari cu credinţă se gătesc, cu fapte bune prăsnuesc

Mergeţi spre odichnă cu tăcere!
Petrecând noaptea cu Dumneḑească plăcere,

Veniţi mâne de dimineaţă, la sluşba cea cu dulceaţă
Ca sevêrşind Dumneḑeasca prăsnuire sě aveţi cerească dăruire,
Sě nu ve cum-va leneviţi sau la mâncări sě lăcomiţi,
Ci mai întâiu aicea ve adunaţi, sufletului cereasca chrană sě-i daţi.
Aşa sěrbând veţi avea folos, de sfânta naştere a lui Christos,
Carea ca sě o prăsnuiţi cu tot cuprinsul fericiţi.
Intru mulţi ani cu sănătate, îl rugăm sě aveţi toţi parte,
Căci aceluia ce la noi vine, cinstea şi měrirea se cuvine
Cu tatăl şi cu duchul sfânt, dela noi cei de pre pământ

Ţineţi în minte ce auḑiţi,
De Christos binecuvêntaţi sě fiţi.
Amin!

Compusă şi ḑisă de P. Z, B. 1837.

Dimineaţa în ḑiua prasnicului 25 Decembre.

Iubiţilor creştini şi fraţi, staţi puţin încă şi ascultaţi!
Nu ve grăbiţi aşa de tare, spre a cârnurilor mâncare,
Că trebuie mai întâiu sufletul chrănit
Cu dumneḑeiască chrană îndestulit;
Că prasnicul cel luminat naşterea cerescului Imparat
Dumneḑeescul ospeţiu ne hărăzeşte, din care sufletul se veseleşte,
Cântarea cea îngerească, aceea sě ve veselească
Carea vesteşte voie bună, la toată lumea împreună
„In ceriu sus lui Dḑeu mărire, între oameni pe pământ jos bună învoire“
Nui lucru mic nici pământesc, a venì la noi Domnitorul cel ceresc,
Ci e lucru mărit şi înfricoşat, de cetele îngereşti prea lăudat,
Mare milă se cunoaşte, din taina ce se prăsnueşte,
Că noi zidirea sfintei sale mână, ce suntem din prav şi din ţěrână
Dar cu sufletul nemuritor, înfiinţaţi de înţeleptul ziditor,
Eram în robia iadului căḑuţi, pentru pěcatul neascultării osendiţi,

---

*) Aceasta corul o cántă.

insulta ce ni-o face cu douĕ rênduri sub essenţa politicei naţionale, şi o suferim fără a-i arunca în faţă meritatul de epiteton: denunciante impertinent. Şi aceasta o suferim căci „Magyar Polgár“ nu pentru întâia oară ne ḑice că gravităm în afară, şi sperăm că nu pentru ultima oară.

Străduinţele noastre sunt îndreptate spre susţinerea continuităţii în limba noastră, datinile noastre, religiunea noastră şi simţemintele noastre. Toate acestea plesnesc fără cruţare în idolul, căruia se închină toată suflarea ungurească.

Deja dela sine şi prin sine desvoltarea noastră culturală stă în oppoşiţiune cu binele şi interesele patriei, după cum adecă ni le presentează pre ele bolnăviciosul curent politic de aḑi. Nu este deci mirare, că desvoltărei noastre i se pune pedeci pretutindenea.

In oare-care privinţă este îndreptăţită şi imputarea cu gravitarea în afară. Sĕ fim numai drepţi şi sĕ nu ascundem adevĕrul. Noi românii gravităm mai mult în afară, şi cu deosebire gravităm spre Bucureşti. Şi aceasta o facem în toate disciplinele ştiinţelor. O facem aceasta siliţi fiind tocmai de către pretinşii noştri literaţi maghiari, căci am vĕḑut că în Ungaria este falsificată ştiinţa, se falsifică ex cathedra de magistrii, în vorbele cărora junimea studioasă în mod fatal e condamnată sĕ jure, e falsificată prin scrieri periodice, cari au pretensiunea de a informa lumea cea mare, e falsificată în cele din urmă în scoalele medii şi poporale.

Gravităm spre Bucureşti în ce priveşte nisuinţele noastre în cultura naţională, şi stăm în legături literarie cu fraţii de preste Carpaţi prin pressă şi toate publicaţiunile literarie.

Ca oameni conştienţioşi ţinem în evidenţă productele literarie ale fraţilor maghiari, le punem în cumpăna criticei obiective, şi compătimim întreagă droaia de oameni tineri, cari în necunoştinţa limbilor europene sunt osêndiţi a primì de bani buni ceea ce li se dă sub numele ştiinţei de către savanţii de meserie.

Şi sĕ nu uităm că în Ungaria şarlatanăriile în ştiinţă sunt titluri la oficii publice şi renume.

Este deci evident că între curentul de aḑi cu maghiarisarea şi desvoltarea noastră culturală este deosebire principală, şi cine predică contrariul, acela cu intenţiune voeşte sĕ seducă.

Ni se mai pune o cautelă. Putem vorbì şi turceşte, dacă tocmai ne face plăcere a vorbì, de simţit însĕ trebue sĕ simţim ungureşte.

Sĕ vorbim româneşte. Ne este permis sĕ glorificăm maghiarisarea în limba românească, tot în limba noastră sĕ propagăm amalgamisarea declarată de dogmă politică, sĕ hulim în limba românească tot ce este scump inimilor româneşti, sĕ ne batem joc de limba noastră, de datinile noastre, de legea noastră, cu un cuvênt sĕ ne sinucidem noi cu armele date dela buna natură spre apărarea noastră.

Este marinimos fratele din Cluş!

Sĕ nu ne amăgim. Pressa românească este chemată a glorifica situaţiunea şi ea deocamdată şi clarifică pe unde numai poate străbate. Clarificarea este tacsată de agitaţiune. Este bine sĕ o ştim. In Ungaria agitează omul care spune adevĕrul.

Se va suprima juriul, şi pressa nu va mai potea vorbì.

Intrebăm cine va vorbì, când nu va mai vorbì pressa.

In Russia nihilismul creşte în proporţie cu mĕsurile drastice aplicate spre sugrumarea lui. Omul în desperare la multe este espus.

Va fi oare consult a întărì şi în Ungaria credinţa, că spre susţinearea ordinei în stat nu mai ajung instituţiunile aplicate în Europa cultă?

Aplicate odată mĕsuri escepţionale se vor potea oprima violenţele, cari sunt urmarea naturală a stărei escepţionale?

Atanasie Rácz escomunicat din partida „Viitoriului.“

Gratulăm din inimă, că „Viitoriul,“ foaia cea mai moderată în pretensiunile naţionali, şi a încheiat socotelile cu domnul Atanasie Rácz. „Viitoriul“ declară adecă în numĕrul seu de Sâmbătă, că cuvêntarea domnului Rácz prin care el a făcut în dieta ţĕrei afront dlui Babeş, şi de care şi noi am făcut amintire în numĕrul 140 al ḑiarului nostru, este de a se privì de o *enunciaţiune individuală*, dar nici de cum de o *enunciaţiune a partidei „Viitoriului.“*

Până în moment eram în mare nelumerire, credênd că vorbirea dlui Rácz este espresiunea vederilor partidei „Viitoriului“, la carea înclinăm şi noi. Aceasta o credeam cu atât mai vêrtos, pentru că în dietă nime din deputaţii români recunoscuţi de moderaţi, nu şi-a redicat voacea, pentru a rectifica declaraţiunile dlui Rácz, şi pentru că ḑiarul „Nemzet“ mai de curênd pusese pre dl deputat Gall, sufletul „Viitoriului“, pe un piedestal cu dl Rácz.

Acum însĕ putem ḑice, că domnul Rácz, acest om al tuturor sistemelor, acest om al intereselor sale personali, nu mai numĕră între români. Aşa e bine, şi respectul nostru pentru „Viitoriul,“ în urma declaraţiunei ce o schiţarăm, devine potenţiat. Acum, după escomunicarea dlui Rácz, ar fi perdere de timp a-l mai pune sub vederea publicului nostru în aerul seu de astăḑi şi în trecutul seu de pre timpul, când dsa era unul dintre argaţii cei mai zeloşi ai sistemului absolutistic de sub Bach; tot ce mai avem a ḑice, este: că susţinem şi noi cu „Viitoriul,“ că românilor nu le vine în minte a glorifica absolutismul, şi mai ales nu le vine în minte a glorifica absolutismul *„mai nou,“* care este cu mult mai condamnat de toată suflarea românească, de cât absolutismul *„vechiu,“* care ori şi cum era condus de principii cu mult mai sublime pentru umanitate, decât cum sunt acelea, la cari aderează „astăḑi“ dl Rácz.

Românii și Universitatea fundului regiu.

Față de obiecţiunile dlui refer. Zay observă numai atâta, că chiar și în formă legile noastre scolare cunosc numai trei categorii de scoale, adecă: scoale de stat, confesionale și de ale întrunirilor (Vereinschulen) și aceste din urmă, cari sunt ajutorate din partea Universității, razĕmă mai toate în scolile confesionale săsești. Așa stă lucrul și cu scoala reală superioară din Sibiiu, care razĕmă în gimnasiul lutheran din loc și stă cu totul sub jurisdicţiunea eforielor săsești lutherane augsburgice. Cum dară poate afirma dl referent că această scoală reală nu este confesională? Apoi observarea dsale, că la această scoală studiază nu numai sasi ci și români, observ și eu tot cu aceași îndreptăţire, că şi la scoalele româneşti se primesc copii celorlalte confesiuni și naţiuni, dacă vor sĕ vină.

Provocarea dlui refer. la §§. 3. 5 și 6 produce un efect tocmai contrar, căci în acesti paragrafi nu este ḑis, că dotaţiunea cutare s'au cutare trebue sĕ esiste în vecii vecilor, de a putea crede că este o dogmă a dotaţiunilor dinainte de anul 1876, căci precum am arătat mai sus, aceste au numai atâta sĕ esiste până când institutele respective corĕspund scopului.

În momentul acela, în care vedem, că scolile agronomice s'au de agricultură nu aduc nici un folos pentru înaintarea economiei rurale la clasele lucrătorilor de pămênt în fundul regiu, și am vedea d. e. că înfiinţând neşte grădini s'au economii de model, ar îndemna mai mult pre ţĕrenul nostru vĕḑênd cu ochii cum are sĕ se lucre și sĕ se esploateze puterile naturale din pămênt spre a înainta în agricultura rurală; ajungându-se pre această cale scopul, ar trebuì ca dotaţiunile, ce le vĕrsăm pre tot anul pentru atari scoli, sĕ le întrebuinţăm în interesul bine înţeles spre înfiinţarea acestor economii de model.

Așa dară §. 5. din art. de lege XII. din 1876 nu ne stă în cale la aceasta, ci din contră legea pretinde ca venitele Universităţii sĕ se întrebuinţeze nu pentru alte, ci pentru scopuri de cultură, și fiindcă aceste scopuri nu se pot ajunge în period de un an, în care trebue sĕ facem budgetul Universităţii, astfel dispune și legea, că budgetul anual se face cu consideraţiunea dotaţiunilor esistente.

Așa dară nici §. 6 din art. de lege XII din 1876 nu conţine aceea ce afirmă dl refer. Zay, ca când dotaţiunile ar fi în sine un scop; ci din contră scopul este promovarea intereselor de cultură, și pentru aceste se fac dotaţiunile drept ajutoare; prin urmare intereselor de cultură trebue sĕ acomodăm dotaţiunile la facerea budgetului, şi nu, precum înţelege dl refer. Zay, că adecă facem budgetul numai ca sĕ avem dotaţiuni fără privire la scopul lor real.

Dacă înţelege dl Zay tocmai contrariul dela aceea ce trebue sĕ înţeleagă în §. 6, aplicat la referinţele practice de cultură, apoi eu îl înţeleg pre dlui numai după scoala și trecutul dsale, căci fiecare jurist va şti atâta, că o lege s'au un alt act atât oficial, cât și privat trebue astfel sĕ fie interpretat încât sĕ nu vină cu sine însuşi s'au cu alte părţi ale sale în contraḑicere.

Dacă Universitatea dela anul 1850 precum și de atunci încoace a întrebuinţat averea Universităţii numai pentru ajutorarea scoalelor săsești, apoi cum susţine dl refer. Zay, că la aceste dotaţiuni nu se poate schimba nimica, și totuşi sĕ se întrebuinţeze venitele averii Universităţii în egală mĕsură fără de preferinţă de confesiune și naţiune precum dispune art. de lege XII din 1876, și totuşi sĕ tragă numai scolile săsești luther. augsb. foloasele averii Universităţii precum cutează a afirma dl Zay că ar dispune legea.

Aceste sunt interesele, cari produc diferinţele între noi, și asupra cărora trebue sĕ ne înţelegem. Aceasta înţelegere din partea noastră a românilor este foarte înlesnită, căci noi nu pretindem altceva dela Dvoastră decât numai sĕ fiţi drepţi.

Aceste neînţelegeri sunt podul, preste care totdeuna au trecut aceia, cari ne asupresc pre noi astăḑi de o potrivă de am ajuns cu toţii în situaţiunea aceasta grea, care s'a putut nutrì și din neînţelegerile dintre noi.

Ci oh, săltaţi acum cu bucurie! Prăsnuiţi toţi cu veselie,
Că astăḑi isbăvirea străluceşte, cel ce în peşteră se odihneşte,

Acesta va sĕ ne mântuească, din robia idolească,
Sĕ ne facă a înţelege, sfânta şi Dumneḑeiasca lege,
Carea pentru aceea ni o au dat, sĕ scăpăm din osênda de pĕcat

El din mila Dumneḑească, primì fiinţa omenească.

Ci oh! noi ticăloasă zidire de nu ne vom venì în fire
Sĕ cunoaştem pre Mântuitoriul, al nost de binefăcĕtoriul
Cel ce vine la noi întrupat, ca sĕ ne scoaţă din pĕcăt
De nu vom fi ascultători, ca cei înţelepţi mulţămitori,
Ne facem vrednici de pedepsire, de a iadului muncire,
De care ca sĕ ne mântuiască, au luat pre sine firea omenească.

Trebue dar cu mulţămire, sĕ cinstim Sfânta prăsnuire
Că ḑiua naşterei lui Christos este, precum păstori ne dedură veste.

El întru a le sale au venit, şi dintr'a-i sei unii nu l au primit
Cari sunt şi părăsiţi, pentru necredinţă osêndiţi,
Ear cari cu credinţă l-au primit, vecinica fericire au dobândit.

Dintre care suntem şi noi, într'a lui turmă cuvêntatoare oi,
Cari paştem chrana cerească din livadia cea evangelicească
In staulul cel ceresc, din sinul bisericesc.

De unde luăm chrana sufletească, spre împărăţia cea cerească,
Carea de ne vom nevoì, lesne vom şi dobêndì.
Deci noi suntem cu bucurie
Pentru a voastră cucernicie
Când vĕ vedem cu sirguinţe, spre bunele fapte cu silinţe,
Feriţi de rele şi miloşi, că asa's oamenii cei credincioşi
Atunci suntem cu îndreznire, la al sfântului altariu jertfire
Unde suntem slugitori, cătră domnul rogători
Pentru toţi ceia ce sunt, creştini în faptă şi în cuvênt
Că cu darul seu sĕ-i spriginească, de relele ispite sĕ-i ferească
Şi în bunele năravuri sĕ se ţie, moştenitori fericirii sĕ fie;
Ear pe cei rĕi sĕ-i întoarcă, din calea perirei cea largă,
Sĕ-i aducă la mântuire, că toţi suntem a lui zidire.
Şi aşa serbând cu pace, precum lui Dumneḑeu i place
Sĕ avem toţi parte şi folos, de S. naştere a lui Christos,
Cei de boale superaţi, şi de alte întristări împresuraţi
Fie numai cu credinţă, Christos le dă ajutorinţă.
Cei ce sunteţi mai avuţi înduraţive spre cei lipsiţi,
Ca toţi sĕ fie mângăiaţi, că nu veţi perde cele ce daţi,
Ci veţi afla însutit, precum Christos ne-au făgăduit,
De Maica Biserică nu uitaţi, la carea sunteţi chemăţi
Acì luaţi bine aminte, la Dumneḑeeştile cuvinte,
Şi cele ce le auḑiţi, arătaţi cu fapte că le păziţi,
Bătrênilor cu blândeţe şi înţelepciune, a se purta li se cuvine
Acestea tineri urmând, spre a se face bătrêni înţelepţi curând
Şi toţi aceea cale se păḑească, care învaţă legea creştinească,
După cele ḑise sĕ sĕrbaţi, de Christos Domnul binecuvêntaţi. Amin.
Din anul 1837.

În ḑiua anului nou, 1 Ianuarie, din an. 1840.

An nou şi viaţă nouă, aceasta sĕ ve fie voue!
An nou şi ḑi mare, o aleasă sĕrbătoare,
Este aceasta ce se prăsnueşte, de ortodocsi astăḑi se preamăreşte.
Aceasta şi noi cu bucurie, o am aşteptat ca sĕ ne vie
Acum pre Domnul lăudăm, că am ajuns de ne vedem
Din anul cel vechiu eşiţi, în cel nou de aḑi păşiţi.
Dar nu ştim cu începutul, ajungevom şi sfêrşitul,
Fiind că suntem muritori, şi către sfêrşit mergĕtori
Trupu i slab şi stricăcios, din pământul cel de jos
În care, eară'n sfêrşit se'ntoarce, ca şi floarea ce se trece.
Când pruncul se naşte pe pămênt, şi creşte până la cuvênt
Atunci ca floarea de primăvară, ce rĕsare din pămênt afară
Aşa născutul prunc ce creşte, ca floarea din mugur se desvăleşte,
Creşte cu desfătare, până când vine la stare.
După ce au crescut de sĕvêrşit, puterile i sau întĕrit.
Atunci în vêrsta cea mai bună, rodurile ostenelelor adună
Ca şi în timpul cel de vară, roadele din câmp deafară
Strânge adună şi grijeşte, că pe iarnă trăbueşte.
Trece vara toamna vine, atunci adună şi mai bine
Trece şi toamna îndestulată, vine earna spulberată
Care răpeşte de pe câmp toate, aduce vremi grele şi schimbate

Prin urmare acesta e momentul și ebiectul de a pune capĕt certelor noastre și a ne ușura starea față de asupritorii nostri.

Deci nu numai pentru interesul nostru, dară chiar și pentru al dvoastre ve recomând cu toată căldura înc'odată apreciarea și acceptarea contrapropunerii mele.

Refer. Zay, obiecționează la aceste, între altele, că dacă o scoală confesională încetă de a esista, atunci asupra averii ei dispune respectivul oficiu confesional competent. Dacă d. e. s'ar afla, că gimnasiul român nu corespunde scopului seu, atunci referitor la dotațiunea s'a de 5000 fl. nu se poate simplu ḑice: scopul numai esistă, deci retragem dotațiunea. Ci respectivul oficiu confesional cu consimțĕmêntul patronului va dispune spre alt scop asupra venitului seu, și dl contrapropunĕtor încă va consimțî cu aceasta. Însĕ ca om drept va fi de aceași părere și față de celelalte confesiuni.

Președintele observă, că nu poate admite ca sĕ se tragă consecințe din acest rĕspuns al referentului.

Cu toate aceste încheiându-se desbaterea, maioritatea săsască acceptă propunerea comisiunii, prin care se resping toate petițiunile.

După aceasta s'au ținut adunarea generală a șeptelor județe, în care s'au censurat unele socotele din cei doi ani trecuți.

În ședința Universității din 5 Octombre a. c. la cererea vĕduvei Lotti Simonis după casirul Universității Franz Simonis, rĕposat în ḑilele trecute, s'a hotărît a-i da o pensiune anuală de 366 fl. 66²/₃ cr. și pentru creșterea orfanei minorene 110 fl. anual; apoi la acestea, în considerarea unor impregiurări, încă un adjut de 150 fl. v. a. odată pentru totdeuna.

Contra acestui conclus deputatul Dr. Păcurar a însinuat vot separat.

În ședința șeptelor județe din 6 Octombre a. c. deputatul Dr. W. Bruckner referează raportul comissiunii despre proiectul de budget pro 1885, observând, că budgetul cassei șeptelor județe se poate numì budget normal. Spesele de administrațiune sistemisate, contribuirile spre coperirea acestor spese la cassa centrală s'au pus ca și mai nainte în budget. Venitele coper spesele și rĕmâne chiar și un mic prisos. La acest budget normal al cassei centrale comisiunea propune numai unica modificațiune, anume ca din prisosul de 3770 fl. suma de 3000 fl. sĕ se transpună la dotațiunile cassei principale a Universității, din motivele, că budgetul cassei Universității arată un deficit și este prea impovărată, ceea ce nu poate suporta, de oare ce trebue apelat și la cassa șeptelor județe, fiind-că în sensul dotațiunii din 1850, ambele casse trebue sĕ presteze dotațiunea de 50000 fl. respective de 52,000 fl. care sumă însĕ până acuma s'a prestat din casa centrală.

Deputatul Dr. Păcurar constată pre basa proiectului de budget a șeptelor județe pro 1885, că în cassa șeptelor județe esistă după coperirea tuturor erogațiunilor un superplus anual de 3000 fl. și combate trecerea acestor 3000 fl. din cassa șeptelor județe în cassa principală a Universității. Prin o asemenea trecere în mod artificios se șterge acest superplus de 3000 fl. anuali în dauna șeptelor județe, prin ce în asemenea mod artificios se opune apoi față de petițiunile pentru dotațiuni lipsa de mijloace pentru dotațiuni nouĕ.

Trecerea acestui prisos de 3000 fl. anuali din cassa șeptelor județe în cassa principală a Universității conține o călcare a dreptului privat, precum și a legii positive.

În averile Universității avem douĕ categorii de conproprietari deosebite, anume averea șeptelor județe, care este conproprietatea locuitorilor din cele foste 7—8 județe, la care nu participă locuitorii din fostele municipii Brașov, Bistrița și Mediaș; și averea cassei principale a Universității, care este conproprietatea comună a locuitorilor din cele 7—8 județe dimpreună cu locuitorii din municipiele Brașov, Bistrița și Mediaș.

Diferința între aceste douĕ averi nu s'au putut contesta din nici o parte; și cât este de precisă deosebirea în aceste douĕ proprietăți ne dovedesc chiar și ședințele noastre generale ale Universității, căci când se tractează de averea șeptelor județe iau parte la desbaterea și concluderea asupra cestiunilor referitoare la averea șeptelor județe numai representanții conproprietarilor din cele 7—8 județe, adecă din Sibiiu, Mercuria, Sebeș, Orĕștie, Șegișoara, Nocrich, Cohalm și Cincu-mare; numai acestea hotăresc și dispun asupra administrării și întrebuințării venitelor averii șeptelor județe. Eară unde se tractează despre averea cassei principale a Universității, adecă a conproprietății locuitorilor din toate 11 municipii ale fostului fund regesc, acolo participă la ședințele generali pre lângă acele opt municipii ale șeptelor județe amintite mai sus ca comproprietari, încă și representanții fostelor municipii Brașov, Bistrița și Mediaș.

Prin urmare numai venitele averii, cari sunt ale tuturor 11 municipii, adecă ale cassei principale se pot întrebuința în folosul acestora, eară nu și venitele averii șeptelor județe, căci aceste au sĕ se întrebuințeze numai în folosul comproprietarilor, cari aparțin la cele șepte județe. Apoi art. de lege XII din 1876 dispune în mod preceptiv, că venitele averilor Universității au sĕ se întrebuințeze numai în favorul comproprietarilor pentru scopuri culturali.

Nefiind dară locuitorii din fostele municipii Brașov, Bistrița și Mediaș comproprietari la averea șeptelor județe, nu pot lua nici parte din foloasele averii șeptelor județe.

Prin urmare prisosul arătat mai sus în sumă anuală de 3000 fl. nu se poate trece în cassa principală fără călcarea legii positive și al dreptului privat al comproprietarilor șeptelor județe. Astfel dară acest prisos ca atare trebue sĕ se inducă în bugetul cassei șeptelor județe, și din aceasta sĕ se acoarde datoțiunile cerute din partea locuitorilor de pre teritoriul din fostele șepte județe.

Din aeeste motive sum pentru ca sĕ se primească propunerea comisiunii de a se lua bugetul șeptelor județe la desbaterea specială, însĕ numai cu adausul, ca acestea 3000 fl. ce prisosesc în fiecare an din bugetul șeptelor județe sĕ se întrebuințeze pentru dotarea scoalelor de pre teritoriul celor 7—8 județe.

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Fișcalism.

Orĕștie, în 18 Decembre 1884.

Vecsațiunile pentru contribuțiune și alte tacse a ajuns deja la gradul suprem. Oamenii abia pot suporta dările cele enorme — directe și indirecte. Esecuțiunile sunt la ordinea ḑilei, prelângă toate sforțările oamenii nu pot rĕspunde darea, pentru-că char după mărturisirea organelor competente stagnează ori ce viață economică.

Dar pe aici mai este și altă calamitate. În Orĕștie a fost un notariu public — *Nagy Lipot* — care în decurs de mai mulți ani au frustrat statul s'au mai bine ḑis nenumĕrate partide cu timbre. Acest funcționar de stat a încassat bani pentru timbre dela partide și în cele din urmă i-au defraudat. Actele notariale au rĕmas netimbrate și acum partidele — după repertele organelor fiinanciale — au se plătească omisiunile cele grase ale numitului notariu public.

Este drept că *Nagy Lipot* este suspendat, însĕ suspendarea a urmat atât de târḑiu, încât erariul a fost frustrat într'un mod foarte simțit cu competințele de timbre. După teoriă fișcalică practisată astăḑi în Ungaria, erariul nu poate remânea de pagubă și așa frustrațiunile s'au aruncat asupra partidelor, care au avut nefericirea sĕ realiseze transacțiuni juridice la acest funcționar depravat. Dar ce e mai mult! Se cere dela partide a doua-oară nu numai competința simplă, ci se încăssează dela dênsele și *pedeapsa* pentru omisiunile unui organ de stat. Cine a avut nenorocirea sĕ cadă în ghiarĕle notariului public suspendat — acela trebue sĕ plătească încă odată tacsa de timbru și prelângă aceasta și o pedeapsă îndoită, din motivul, că statul a fost fără noroc la instituirea de notariu public a unei persoane nedemne. Oamenii nu pot pricepe acest resonament al organelor fiscalice. Cum vine partida sĕ plătească pedepse pentru omisiunile organelor de stat? Această logică nu încape în craniul cel simplu al țĕrenilor frustrați. Tacsa simplă — aceasta ar mai merge, dar a mai plăti pedeapsa și încă îndoită pentru un funcționar defraudant — aceasta este o mĕsură revoltătoare..... neesplicabilă. Indignațiunea e mare, pagubele enorme și nu este remediu a scăpa.... Oamenii sunt consolați cu îndrumarea la escontentare din cauțiunea notariului public, însĕ aceasta cauțiune dispare prelângă enormele defraudări de timbre comise într'un șir de ani de către acest om fără conștiință.

De mult se știa că *Nagy Lipot* frustrează erariul cu timbre, dar cu toate arătările și solicitările celor interesați suspendarea a urmat foarte târḑiu și așa s'au făcut partidelor daune ireparabile. Dacă acest om era român, de mult i-ar fi putreḑit oasele în temniță.... dar *Nagy Lipot* se preumblă liber prin Aiud.

Nu ne este de ajuns că dările sunt grele, abia suportabile, tacsele erariale enorme, așa încât oamenilor le este groază de ori-ce transacțiune tacsabilă, — a trebuit sĕ mai vină și frustrările acestui om fatal sĕ ne sporească perplesitățile financiale publice. Până când vom trebui sĕ suferim atâtea nedreptăți și sarcini?

Și drept mângăere pentru aceste greutăți suntem silliți a vedea ḑi de ḑi cum ne insultă pressa maghiară, cum ne trage la îndoială loialitatea, cum ni se suspiționează simțemintele patriotice și cum ni se tĕrêe bărbații nostri înaintea tribunalelor, pentrucă se încumetă a da câte un țipet de dorere în fața nenumĕratelor suferințe. *Quousque tandem.*

X.

Din public.

Cu posta de Sâmbătă primim următoarele:

„Prin decisiunea ministrului lucrărilor publice și de comunicație dtto 4 Decembre 1884 Nr. 45201, sum transferat la postul de director postal în Zagrab, și în timpul cel mai scurt 'mi voiu ocupa noul post.

Cedând acestei onorifice chemări, înainte de a me depărta dela postul directoral de poștă din Sibiiu, unde am funcționat preste 10 ani, nu pot sĕ nu-mi esprim mulțămita mea pentru patrioticul sucurs cu care a binevoit Onorata Direcțiune a me onora în împlinirea chemărei mele oficioase.

Aduc totodată Onoratei Redacțiune mulțumirile mele pentru prompta comunicare a publicațiunilor de poștă în mod gratuit.

Incredințând pre Onorata Redacțiune despre stima mea, sum cu salutare patriotică.

Sibiiu, 16 Decembre 1884.

Follert Ferentz,
director de poștă.

Mulțămită publică.

Pentru sortitura arangiată de reuniunea femeilor române din Sibiiu au mai incurs următoarele obiecte:

Dna Ana Pop: 1 față de perină învĕrgată țĕsătură proprie. Dșoara Mărioara Cornea colectantă: 1 căciulă

Acum cel ce au ostenit, în timpurile verei ce au trecut
Și cele de lipsă și au adunat, se folosește acum bucurat
Eară cel ce nu s'au îngrijit, acum se vede că-i lipsit
A mai strênge de pe câmp nu poate, că iarna le-au sfêrșit pe toate.

Așa fraților iubiți
dintr'aceste sĕ gândiți.

Că precum anul curge și trece, așa viația se petrece
Trece viața ca vara și toamna, vine sfêrșitul ca iarna
În timpurile vieții de vom aduna, putem sfêrșitul aștepta
Că ne vine cu 'nbunare, desfătare
Unde ne vom învrednicii, când ne-om duce de ací
Atunci întrăm la moștenirea, unde neam făcut gătirea
Unde comoara ni o am adunat, prin bunele fapte ce am lucrat.

De aici de pre pămênt, după cuvêntul lui Christos cel sfânt
Așa dar te gândește la anul trecut ce se sfârșește,
Petrecutul-ai în fapte bune? care în ceriu comoara sĕ-ți adune

Și de le-ai petrecut acelea creștinește, asemea în cel nou de aḑi pășește.

Atunci Dumneḑen va fi cu tine, și-ți vor fi toate spre bine
Dela care noi cu umilință, cerem sĕ ne dea la toți putință
La al nost umilit popor, sĕ dea mână de ajutoriu.
Ca și el cu cei înainitați, sĕ poată da mână de frați
Cu care într'o patrie viețuim, creștinește sĕ ne iubim
Atunci cerem cu îndrăsnire, dela cea de sus părintească iubire.
Ca spre toți fii sei sĕ se milostivească, anul cel nou sĕ-l blagoslovească
Cu vremi bune și curate, care rodesc pe câmpuri bucate
Dobitoacelor pășuni de hrană, oamenilor grăunțe și mană.
Pace, liniște și senătate, cu darurile cele bogate
Sĕ verse din ceriul seu cel sfânt, preste noi cei de pre pămênt
Ca sĕ putem viețuì bine, precum creștinilor li se cuvine.
Biserica sĕ nu fie uitată, dândune după lumea cea deșartă.
Și așa anul non care-l începem, cu fapte bune sĕ-l petrecem
Spre a lui Dumneḑeu laudă și mărire, ear a noastră a tuturor vecinică fericire.
Și încă și o altă sĕrbare, pomenirea sfântului Vasile cel mare,
Pre care biserica ortodocsă-l cinstește în ḑiua de aḑi ce sĕ prăsnuește.
Care pentru toți va fi rugătoriu cerênd dela Dumneḑeu ajutoriu
Și binecuvêntarea anului curgătoriu, amin.

1840 P. Z. Boiu.

comodă de catifea neagră brod. cu mătasă și 1 cofiță de bilete. Dna Elisa Cornea: 1 ștergar și 1 cătrință țerănească. Dna Maria Zopota n. Cornea 1 mĕsăriță mică țĕs. proprie. Maria Zopota 1 ștergar țĕrănesc. Marișcuța Crișan: 1 ștergar de pocale. Eudochia Hălmăgian: 1 ștergar de pocale. Măriuța Hălmăgian: 1 ștergar de pocale. Măriuța Petroman: 1 ștergar de pocale. Anisia Chiș: 1 ștergar de pânză. Ana Chiș; 1 ștergar de pocale. Marișca Ardelean: 6 ștergare de pocale, Măriuța Ardelean: 1 ștergar de pocale.

Pentru bunăvoința documentată față cu scoala reuniunei comitetul le esprimă mulțămită pe calea aceasta.

Convocare.

Onorații membri, cari compun comitetul central al „reuniunei învĕțătorilor greco orientali români din districtul Făgărașului,“ anume: Ioan Capĕtă din Veneția inferioară, Petru Marhao din Galați, Ioan Roșca din Ungra, Ioan Bonea din Cincu mare, Iacob Oana din Părău, Lazar Comșa din Mândra, Toma Știrbeț din Șulumberg și Ioan Popescu din Mateiaș, cum și președinții „despărțemintelor tractuali“ domnii: Nicolau D. Mircea, protopresbiter în Cohalm și Nicolau Moldovan, preot gr. or. în Vĕrd ca membrii naturali ai acestui comitet, în sensul §-lui 18 din statute, sunt prin aceasta convocați la prima ședință anuală a lor, carea se va ținea în 21 Decembre a. c. st. v. la 10 oare dimineața în edificiul scoalei elementare ortodocse din Făgăraș.

Obiectele de pertractat vor fi:

Resolvarea concluselor aduse în adunarea generală districtuală ținută în Făgăraș dela 25—30 August a. c.

Făgăraș, 7 Decembre 1884.

Vincentiu Grama, președinte. *Nicolau Aron*, secretariu.

Varietăți.

(Cea mai nouă bravoră a baionetelor.) Telegramele din capitală ne aduc știrea: (Citĕm în traducere fidelă). *Lugoș.* Biblioteca ce s'a fost înființat la societatea de lectură română din sinul gimnasiului de aici a fost transportată din cancelaria comunităţii bisericei gr. or. de aici prin o comisiune în persoana pretorelui Marsovszky, a directorelui gimnasial Billmann și a profesorelui Dengl. (Toți unguri neaoși. R. T. R.) Presidentul comitetului parochial Brediceanu a dechiarat în adunarea comitatensă, că el numai forței se va supune, de aceea comisiunea a fost însoțită de doi gendarm cu baionetele scoase, ajunse în cancelarie, o a aflat încuiată (két szuronyos rendőrrel jelent meg a hitközség irodájában, de azt zárva találta). Brediceanu a fost înștiințat despre procedura oficioasă. Comisiunea prin lăcătariu a deschis ușa, și conform inventariului a transferat biblioteca. O mare mulțime era de față.

Pănă aici telegrama din Pesti-Napló.

Nouă și admirabilă bravură, totodată și misterioasă. Ne vine a cânta: „Fiind ușile încuiate.......“

* (Reuniune pentru maghiarisare.) Primarul din Cluș, Dr. Haller a convocat pre 27 Decembre la consultare pre toți, cei ce voesc sĕ fie membri la Reuniunea ardeleană pentru maghiarisare.

Cea din Pesta și-a ținut prima adunare generală eri, și ea încă sub auspiciele primariului capitalei.

„Judecă-i pre dênșii Dumneḑeule.....!“

* (Cea mai nouă înțelepciune politică.) Cetim în „Egyetértés“ de Sâmbătâ trecută. Afacerea tinerilor academiști de buze (?!) românești, serbești și slovace s'a deslegat în mod final. Astăḑi înainte de prânḑ rectorul Dr. Desideriu Bitta a citat la sine pre Alecsandru Petrovici și Amos Frâncu și le a publicat decisiunea întregului senat universitar, în sensul căreia *s'a sistat cercetarea disciplinară*, din causă, că conform declarațiunei lui Petroviciu, cina comună n'a avut caractar politic. Considerând însĕ, că cina totuși a avut un oare-care colorit politic, rectorul a făcut atenți pre tinerii români că ei conform instrucțiunilor senatului universitar, afișate pe tabla cea neagră încă la începuult anului, sĕ se ferească chiar și de cele mai innocente demonstrațiuni politice.

Petroviciu apoi mulțămì rectorului pentru procedura imparțială.

Pănă aicia „Egyetértés.“

Auḑi frate. Tot hoțul de păgubaș e cel cu pricina. Numai românii sĕ se ferească de demonstrațiuni.

Nesdravăni mai sunt românii, ei în găoace âncă, și stêrnesc nervositatea autorităților.

Ne vine în minte Berzsenyi:

„Csak sast nemzenek a sasok,
S nem szül gyáva nyulat Nubia párducza.“

* (Asilul Elena Doamna.) Cetim în foile din România — a primit donațiunea de 13.000 lei făcută de către părintele archiereu Calist Stratonichias Bacaoanul.

* (Cea mai scumpă biserică) din cele mai mari ale lumii, care însĕ totodată s'a zidit în timpul cel mai scurt, este St Sofia din Constantinopol. Ea a costat 360.000.000 lei, pecând pentru biserica St. Petru din Roma s'a cheltuit numai 300.000.000; ear pe când pentru cea din urmă au trebuit 120 ani ca sĕ se zidească, St. Sofia s'a zidit numai în 5 ani.

* (Mărgăritarul margăritarelor), a fost găsit în Australia. A fost evaluat la 4.000 lei st. adecă 100,000 de franci.

* (Anticități.) In satul Messaria de pe insula Creta, aproape de Agios Decas un călĕtor german, Ernest Fabricius a găsit o inscripțiune pe un zid în lungime de 7 metri, în scrisoare serpentină. Pe petrile ce compun acest zid sunt scrise 17 mii litere din veacul al cincilea sau al șaselea înainte de Christos.. Câteva din aceste litere sunt despărțite în doauĕ fiind scrise pe împreunarea petrilor.

In Athena dărămându-se un zid al Acropolei s'a descoperit un alt zid, mai vechiu decât acela care se vedea. Intre petri, cari sunt tăiate într'un chip grosolan, s'au găsit alte petri sculptate. Ele au o mare valoare archeologică din causa viociunei colorilor, cari după atâtea veacuri nu s'au sters încă.

(Anunț.) Direcțiunea postelor din Sibiiu sub datul 19 Decembre a. c. Nr. 6123 face cunoscut, că despărțĕmêntul postal de pachete, cu începere din 20 pănă în 27 a curentei inclusiv in causa multor pachete sosite aici pentru sĕrbătorile Crăciunnului, va fi deschis pentru public *dela 8 oare – 12 oare a. m. și dela 2 oare p. m. pănă la 8½ oare seara.*

Loterie.

Sâmbătă în 20 Decembre 1884.

Buda: **34 45 42 48 7**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 20 Decembre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	124.05	123.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.90	97.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	100.25	100.—
Renta de aur austriacă	103.95	104.—
Galbin	5.79	5.76
Napoleon	9.75½	9.75
London (pe polița de trei luni)	123.30	124.—

CONCURS.

In urma concluselor aduse de către adunarea generală a despărțĕmêntului IV (Sebeș) a Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român ținută la 9 Septembre 1883 în Ludoșul mare și la 3 August 1884 în Pianul superior se escrie prin aceasta concurs pentru 4 ajutoare pe seama alor 4 elevi din acest despărțĕmêut aplicați la vre-o meserie, și anume: *douĕ ajutoare câte de 20 fl.* pentru doi elevi cari se află în stadiul de a fi dechiarați de calfe și *douĕ ajutoare de câte 10 fl.* pentru alți doi elevi.

Doritorii de a se împărtășì din acestea ajutoare au a și trimite cererile la subsemnata direcțiune a despărțĕmêntului *cel mult pănă în 3 Ianuarie 1885 st. nou.*

Cererile au se fie instruate:

1. Cu atestat de botez din care se se vaḑă că concurintele este român.
2. Cu atestat scolastic.
3. Cu atestat oficios de panpertate.
4. Cu atestat dela măestru, din care sĕ se vaḑă că concurentele la ce ram și la cine este aplicat și că ce purtare are.

Sebeș în 10 Decembre 1884.

Direcțiunea despărț. IV.

[950] 3—3 **Ioan Piso.**

Nr. 172. [951] 3—3

CONCURS.

Fiindcă în urma concursului pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Teuțiu publicat în „Telegraful Român“ Nrii 99 101 și 103 a. c. nu s'au insinuat nici un concurinte cualificat: de aceea pentru întregirea acestei parochii conform ordinațiunei consistoriale din 23 Octobre a. c. Nr. 4987 B. se publică de nou concurs cu *terminul de 30 ḑile dela prima publicare.*

Emolumente sunt tot cele cuprinse în concursul prim.

Alba-Iulia, 27 Novembre 1884.

In conțelegere cu comitetul parochial

Alesandru Tordășian,
protopresbiter.

Nr. 1108. [954] 2—3

Edict.

Oprea Istinca gr. or. din Reșinari carele de 10 ani a părăsit pe femeea sa Stana n. Vidrighin fără a i se ști ubicațiunea, prin aceasta se citează a se înfățișa înaintea subsemnatului în termin *de 6 luni dela datul de față,* căci la din contră cererea de divorțiu a femeei sale se va pertracta și în absența lui.

Scaunul ppresbiteral gr. or. al Sibiiului.

Sibiiu, 6 Decembre, 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. 303. [946] 3—3

Edict.

Ecatarina Ioan Dimitriu (Dimitrescu) din Brașov, protopresbiteratul Brașovului I., care a părăsit pre legiuitul ei bărbat Vasiliu Vlădicean de șepte ani, fără a se ști locul ubicațiunei ei prin aceasta se citează, ca *în termin de 3 luni de ḑile dela datul primei publicări e acestui edict,* sĕ se presenteze înaintea subsemnatului, căci a din contră procesul divorțial încaminat de bărbatul ei, se va decide în absența ei.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Brașovului I.

Brașov, 27 Novembre, 1884.

Ioan Petric,
protopresb. ca adm. ppresb.

Spre știre publică.

Localitatea din edificiul scoalei din loc, constătătoare din **2 odăi,** (parter) menită pentru **o prăvăliă** (boldă), provĕḑută cu aparatele recerute spre acest scop, dela **1 Ianuarie 1885**, se va esarênda pe 1 eventuel **3—6 ani.** Reflectanții 'și pot trage informațiunile și condițiunile mai deaproape dela subsemnatul. [952] 3—3

Sadu, 1 Decembre 1884.

Ioan Popoviciu.
paroch, președ. interim. al comit. parochial.

Nr. 141 [955] 1—1

Publicațiune.

Conform cu §. 124 din regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale, se aduce prin aceasta la cunoștință publică, ca Venerabilul Consistoriu archidiecesan în ședința din 17 Iuliu 1884. Nr. 826 B. au aprobat sentința scaunului protopopesc al trastului Mediașului din 22 Septembre 1883, cu desființarea totală a căsătorii încheiate între Stefan Belașcu din Hașag și Maria Belașcu născută Nechifor din Cinadie, ambii de religia gr. or. din motivul pribegirei inctului Stefan Belașcu, dând voiă actorei susnumite sĕ poată păși la altă căsătorie după espirarea terminului de 45 de ḑile a acestei publicări.

Mediaș, 14 Novembre 1884.

Dionisiu Chendi,
adm. protopopesc.

Calendare pre anul 1885.

„Calendariul Aurorei“ urmat de **„Almanachul Aurorei“** cuprinde:

„Calendariul.“ — Date Cronologice pe anul 1885. Cronologia. Calendariul iul.-greg. Meteorologie. Fasele lunei. Schimbările timpului. Semne de timp etc. Têrgurile (după datele oficioase cele mai din urmă.) Îndreptariu financiariu. Servițul postal. Servițul telegrafic. — **„Almanachul Aurorei.“** Fata din Sĕliște (illustrațiune.) Puiu (legendă) de Carmen Sylva. — Crișanul. Amintire din bĕtrâni de George Simu. — Vulturul, Simbol al Romei vechi (illustr.) — Zoe. Novelă originală de *V.* R. Buticescu. — Capela (Poesie) de Iazan Biano. — Logodnica lui Petre, — Viorele d. Gh. Teutu. — Cântecul din jocul „Hora.“ — **„Partea umoristică.“** Rușinea în cismă (cu illustr.) — Discursul unui orator. — Cam târḑiu (cu illustr.) — Care e sexul debil? — Lene motivată (cu illustr.) — Un muschetariu gascon. — Lecțiuni de dans. — Medicina sigură (cu illustr.) — Scurt și cuprinḑĕtoriu. — Despre femei. — Revedere (cu ilustr.) — Un pacient recunoscătoriu — De ce nu se mărită. — Servitoarea nescârboasă. — **„Publicațiuni.“** — Prețul cu porto francat e **30 cr. v. a.** Tot al 5-lea exemplariu se dă gratis.

„Calendariul Pedagogic“ urmat de Almanachul reuniunei Mariane cuprinde în partea calcudaristică toate ca în **„Calendarul Aurorei.“** — Mai departe: **„Almanachul Reuniunei Mariane.“** Însemnătatea desvoltărei simțului estetic în educațiune și mijloacele referitoare spre ajungerea acestui scop. — Reuniunea Mariană. — Comitetul reuniunei Mariane — Basiliu Nascu (biografia și portretul.) — **Poesii:** — Stelele. — Copilul și fringila. — Ciocârlia — Pisica și rondunica. — Odichna de Dumineca. — Guîcituri în viersuri. — Ce poate face scoala poporală pentru lățirea culturei pământului? — Industria domestică, însemnătatea ei, — ce? și cum ar fi a se propune din aceasta în scoalele noastre poporale? — În cât poate învĕțătoriul și afară de scoală contribui la înaintarea culturală și materială a poporului. — **„Varietăți.“** Cum se remunerează disciplina rigoroasă? — Tee eftină. — Datină curioasă. — Cea mai mare carte din lume. — Cea de întâia pĕrucă. — O minciună domnească pedepsită domnește. — Sinceritate rară. — Desvoltarea conceptului **„nedreptate.“** — Cum se cunosc temperamentele? — Friederic Wilhelm IV. regele Prusiei și învĕțătoriul sătesc. — **„Publicațiuni.“** — Prețul cu porto francat 40 cr. v. a. [949] 3—3

Se află la Librăria „Aurora“ în Gherla — Szamos-ujvár.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 146 Sibiiu, Joi 13/25 Decembre 1884. **Anul XXXII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

12/24 Decembre 1864.

Vĕl asupra presentului căci avem ḑi de sĕrbătoare!

Sĕ uităm pentru câte-va momente strania privelişte, ce ni s'a pregătit astăḑi, sĕ inecăm durerea în pept, sĕ lăsăm tristul present, şi şi mai tristul prospect pentru viitoriu, şi sĕ sărim preste cesti din urmă 20 de ani.

Era la 12/24 Decembre 1864. Bisericile din Ungaria şi Transilvania aveau sĕrbătoare impĕrătească. Sĕ dăm întâietate bisericelor neortodocse.

Era sĕrbare pretutindenea, era ajunul naşterei Domnului.

Prin pĕcatul lui Adam întreg neamul omenesc căḑu-se sub blăstemul strămoşesc. Neamul omenesc trebuia rĕscumperat, şi aceasta a tot creatorul era chemat a o face.

Dumneḑeu om s'a făcut spre a putea fi supus morţii ca sĕ rĕscumpere neamul omenesc.

Bisericile neortodocse sĕrbau naşterea fiiului lui Dumneḑeu, naştere prin care după credinţa creştinească s'a şters blestemul cel de demult şi s'a deschis raiul.

Prin naşterea fiului lui Dumneḑeu a rĕsărit lumei lumina cunoştinţei.

Era în haine de sĕrbătoare şi biserica noastră ortodocsă. Şi ea sĕrba serbătoare împĕrătească, da sĕrbătoare împĕrătească în sensul propriu al cuvêntului, sĕrbare procurată ei de augustul monarch, prea bunul nostru împĕrat.

Era mare sĕrbarea bisericei ortodocse. Prin înşelăciune ca şi cea a strămoşului Adam a căḑut archiereul nostru la 1700 şi cu el ni s'a răpit metropolia noastră.

A trebuit sĕ espiăm pĕcatele protopărinţilor nostri. A trebuit sĕ vină Mesia al nostru şi sĕ ne rĕscumpere metropolia, deschiḑêndu-ne calea spre lumina cunoştinţei.

Activitatea încordată a bunului păstoriu şi unanima conlucrare a turmei cuvêntătoare n'au lăsat, n'au putut lăsa nemişcată inima monarchului. Şi împĕratul pre atunci cu prisos vărsa faptele dragostei sale asupra noastră.

La 12/24 Decembre 1864 Maiestatea Sa emite următoriul Autograf.

„Iubite Baron de Şaguna!

Ascultând cererile românilor gr. orientali din Transilvania şi Ungaria, în consonanţă cu intenţiunea manifestată prin resoluţiunile mele din 27 Septembre 1860 şi din 25 Iulie 1863., am încuviinţat ca pentru dênşii sĕ se înfiinţeze o metropolie independentă, coordinată cu cea sêrbească, şi ca biserica episcopească din Transilvania sĕ se înalţe la demnitate metropolitană.

Totodată aflu a te denumì pre domnia Ta de archiepiscop si *metropolit al românilor greco orientali din Transilvania şi Ungaria Viena, 24 Decembre, 1884.*

Francisc Iosif m. p.

Am pus autograful sub ochii cetitorilor nostri. El ne reaminteşte timpurile bune, când interesul monarchiei nu era îmbrăcat în hainele de aḑi înguste, cari plesnesc pe trup, ci sub mantaua purpurie, simbolul imperăţiei, toţi aveam locul potrivit, ne reaminteşte timpurile, când graţiosul monarch cu mâna deschisă împărţia darurile meritate, şi el le împărţia cu prisosinţă.

Am reprodus autograful maiestatic pentru publicul cetitoriu. La cetirea lui se vor reimprospeta timpurile de acuma 20 de ani, şi dacă amintirea gloriei de odinioară poate reamintì şi revoca şi sentimentul public de atunci, toată suflarea ortodocsă va vărsa două lacrime de bucurie şi recunoştinţă, şi dintre acestea două lacrimi cea dintâi va fi primită cu satisfacţie de către Monarchul, a doua o va primì umbra Marelui Archiereu, ale cărui părţi pămênteşti rĕpausează în mausoleul din Reşinariu.

Dacă însĕ gloria din trecut, în loc de a alina durerile actuale, le potenţiează încă, ortodocşii vor vărsa două lacrime amare, dintre cari una va presenta răbdarea, alta speranţa la ḑile mai bune. Astfeliu apoi lacrămile de durere indirect vor fi puse ca omagiu în faţa tronului, în a cărui simţ de dreptate totdeuna am creḑut, credem şi vom persista a crede, şi dela care am sperat redarea metropoliei răpite, şi ea ni s'a dat, sperăm ḑile mai bune, şi ele nu vor întârḑia a sosì, căci mare este graţia Monarchului.

Sĕ nu perdem din vedere ḑiua de 12 Decembre 1864. Ea era ḑi de bucurie generală. Noi cesti tineri n'am fost părtaşi bucuriei neamului nostru. Sunt însĕ în vieaţă mulţi cari acuma 20 de ani au varsat cu prisos lacrime de bucurie, şi cari asemenea cu noi acuma vor vĕrsa lacrimi de bucurie, căci dacă sărim cesti 20 de ani din urmă dăm de altă climă.

Atunci ceriul era senin. Soarele civilisaţiunei vărsa raze de lumină şi căldură de o potrivă tuturor popoarĕlor.

Eram toţi o familie mare şi respectată Masa era plină şi părintele nu făcea deosebire între fii şi fii. Pre atunci eram toţi fii dulci, pe atunci nu erau şi maşteri, şi eram dedaţi a auḑì cuvinte măgulitoare: poftiţi iubiţilor.

Am pus sub ochii cetitorilor autograful prea înalt, căci el este în stare a pune pe om la grea cercare, l-am pus sub ochii cetitorilor căci el este în stare a ne duce în ispită.

Este ḑi de sĕrbătoare ḑiua de astăḑi şi nu vom cuteză a face paralelă între acuma şi acuma sunt 20 de ani. Nu vom face paralela, căci presentul este acoperit cu vĕlul uitărei, şi el este acoperit, căci sĕrbarea este prea mare şi ar fi pĕcat sĕ o profanăm cu lucruri politice din neagra eră a noastră.

Avem puţine ḑile de sĕrbătoare, însĕ când sĕrbăm, sĕrbăm cu inima deschisă.

Româuilor ortodocsi! Salutaţi cu respect ḑiua de 12/24 Decembre. Salutaţi-o cu respectul pentru actul public dela 12/24 Decembre 1864, salutaţi-o pentru autograful comunicat mai sus, salutaţi-o cu loialitate pentru numele de sub autograf, căci el este al monarchului, salutaţi-o cu pietate pentru umbra Marelui Archiereu, care a trecut de atunci la cele vecinice, salutaţi o cu credinţă în timpuri mai bune şi puneţi umĕr la umĕr, ca pe căi legale sĕ forţăm renaşterea timpurilor, în cari ni se dau testimonii de conduită ca şi cel din autograful citat.

Fraţi de un sânge şi o lege! Sĕ stăm bine, sĕ stăm cu frică, sĕ luăm aminte, şi sĕ ţinem în minte binefacerile şi insultele, căci suntem următorii protopărinţilor nostri.

Revista politică.

Parlamentul Ungariei şi-a început feriile pentru sĕrbători. Deodată cu sistarea activităţii parlamentului s'a început activitatea classei sociale conform programului representat în pressă prin dl B ksics.

Societatea din capitală pentru maghiarisare este classa socială chemată acuma a fericì patria. Sub presidenţa viceprimariului şi-a ţinut ac sta societate Domineca trecută adunarea sa generală.

Domnul Gerlócy a schiţat programul acestei reuniuni. A spus că maghiarisarea se va începe dela copii cei mici, şi apoi va merge treptat tot spre perfecţionare. Cu chipul acesta în o generaţiune se va ajunge ceea ce se intenţionează, amalgamisarea popoarĕlor din Ungaria.

Ḑiariul „Egyetértés“ în numĕrul de Marţi la locul prim tractează cestiunea, şi el o tractează în toate amĕnuntele ei, şi încă cum?

Luând rolul fariseului se laudă în gura mare. Ungaria nu face ceea ce face Germania, Rusia, România şi Serbia, nu face forţă, nu-şi impune cu brachiu limba sa. Societatea pentru maghiarisare are un scop cu mult mai sublim cu mult mai uman. Tendenţa ei este a lăţì cunoaşterea limbei maghiare, ca oamenii prin aceasta sĕ fie mai culţi şi mai harnici — *„ezzel tanultabbak és életrevalóbbak legyenek“*.

Din acest principiu sublim purceḑênd se vor face pretutindenea orfanotrofii, institute pentru copii mici, se vor premia învĕţătorii, se vor impintena nisuinţele sincere; se vor procura cărţi de scoală, se vor împărţì vestminte la copii sĕraci, şi aceasta peste întreagă ţeara, *az állam nyelvének megismerése és elsajátitása végett.*

Se vor eserţia deci faptele milei trupeşti şi sufleteşti — de 2 ori câte şepte la numĕr, şi ele se vor eserţia pentru un anumit scop. Flămândului i se va da de mâncare, însĕ numai sub o condiţiune, dacă va face ceea ce cere reuniunea: maghiarisare; sĕtosului i se va da apă, streinului adăpost, celui gol i se va da vestmênt, însĕ numai sub condiţia pusă. In fine cei morţi sĕraci vor fi îmmormêntaţi dacă . . . .

Aşa „Egyetértés în partea morală.

In partea materială vor fi provocaţi toţi prelaţii, magnaţii, oraşele, institutele de bani, ca după o cuantitate anumită fie-care se vină cu obolul seu.

Esecutorii de dare vor fi încredinţaţi cu esecutarea planului genial — aşa credem noi.

In cele din urmă academia ungurească va face Abcdariu, ca după dorinţa celor dela „Egyetértés,“ acela sĕ nu fie aşa de miserabil, ca cărţile ungureşti actuale din scoalele poporale.

Are ungurul un proverb potrivit aici: *„Hi bele Balázs, lovat ad az Isten,“* cu acesta vom trece şi noi la alte lucruri.

Va fi în prospetă memorie încă crisa prin care mai anii trecuţi a trecut biserica ortodocsă din Serbia. Metropolitul Michail fu suspendat de guvern, şi ceialalţi doi episcopi daţi la o parte, pentru renitenţa lor faţă cu ordinul guvernului de a sancţiona ei alungarea metropolitului. Guvernul a denumit apoi noi prelaţi şi metropolitul sêrbilor dela noi a sevêrşit chirotonirea în biserica din Carloviţ.

Această procedură arbitrară a făcut mare sensaţiune în bisericile ortodocse.

Guvernul Serbiei avea cunoştinţă despre impresiunea produsă prin asemenea volnicie şi voia sĕ legaliseze noua normă canonică de instituirea de episcopi prin patriarcul ecumenic dela Constantinopole. Patriarchul de atunci Ioachim al III. a denegat sancţiunea canonului guvernului sêrb.

Actualul patriarch însĕ Ioachim IV a aprobat instituirea metropolitului sêrbesc. Este deci mare sfară în lume şi ţară pentru această isbêndă politică a guvernului sêrbesc.

Noi nu ne mirăm de loc. Posiţia patriarchului dela Constantinopole este forte curioasă, şi cât timp se vor juca cu ea ca cu o bilă, sancţionarea de acte anticanonice va servì de *„testis temporum.“*

Românii şi Universitatea fundului regiu.

Trecênd la desbaterea specială partea referitoare la venite se acceptă.

La punctul II al erogaţiunilor ordinare: „Dotaţiuni pentru scoale şi institute de învĕţământ drept contribuire la cassa Universităţii: 18,280 fl.“ deputat. Dr. Păcurar propune: manţinerea sumei de 15,280 fl., eară din prisosul până la suma de 18,280 fl. sĕ se doteze scoalele din cele 7—8 judeţe, ale căror petiţiuni au fost respinse în şedinţa Universităţii din 3 Octombre a. c. din motivul lipsei de mijloace.

La votare însĕ maioritatea săsască primeşte propunerea comissiunii, contra cărui conclus deput. Dr. Păcurar asemenea însinuă vot separat.

În şedinţa Universităţii din 6 Octombre a. c. deput. Dr. W. Bruckner refeează proiectul de budget pre anul 1885.

La desbaterea generală a proiectului deputat. Dr. Păcurar declară, că nu poate primì propunerea făcută de comisiunea financiră-economică.

Precum se vede din acest budget din averile Universităţii se dau pre fie-care an preste 90,000 fl. ca dotaţiuni. Din acesti 90,000 fl. numai 7000 fl. se dau pentru ajutorarea scoalelor româneşti şi aproape 80,000 fl. se folosesc esclusiv pentru scoalele săseşti evangel. augsb. de şi aproape două terţialităţi din conproprietarii averilor sunt români, şi prin urmare li s'ar compete pre fie-care an 45,000 fl. — 50,000 fl. şi de oare-ce nu numai dreptul privat, ci şi articl. de lege XII din 1876 dispune apriat, că foloasele averilor au sĕ se întrebuinţeze în folosul tuturor conproprietarilor fără preferinţă de naţiune şi confesiune; aşa dară un atare proiect de budget precum îl propune comisiunea, care vatămă atât legea positivă, cât şi principiul de egală îndreptăţire a conproprietarilor, cu consţiinţă curată nu poate fi primit; mai ales când se vede, că din 9 părţi ale venitelor anuali 8 părţi se întrebuinţează în folosul poporăţiunii săseşti, care formează numai a treia parte din conproprietarii averii:

Din aceste motive face următoarea:

Contrapropunere.

„Deoare-ce proiectul de budget, aşternut de comisiunea finanţiară-economică stă în contraḑicere cu §§. 3, 4 şi 6 ai art. de lege XII din 1876 precum şi în contraḑicere cu egala îndreptăţire a conproprietarilor, aşa se remite acest proiect de budget la comisiunea finanţiară-economică cu însărcinarea, de a elabora un proiect nou de budget conform legii citate şi principiului de egală îndreptăţire a tuturor conproprietarilor.“

Această contrapropunere asemenea neacceptându-se, s'a început desbaterea asupra posiţiunilor venitelor. La punctul XIII. „Deosebite venite estraordinare neîmpărţite: 14,213 fl. v. a.“

Comisiunea financiară propune a nu pune suma aceasta, care are sĕ servească spre coperirea deficitului, în rubrica venitelor, ci la sfêrşitul budgetului sĕ se facă evident drept sumă de coperire.

Karl Schneider, secretariul Universităţii, însĕ propune a pune între venite suma de 14,213 fl. v. a.

Deputatul Dr. Karl Wolff se declară contra acestei propuneri, şi pentru cea a comisiunii. Asemenea şi deput. Albert Arz. În fine Schneider, care s'a trezit că nefiind consacrat în tainele clubului, a vorbit prea iute şi prea mult, a retras propunerea sa. Însĕ deput. Dr. Păcurar numai decât a făcut-o din partea s'a, declarând, că de nu ar fi făcut-o dl secretar Schneider aceasta propunere, atunci totuşi ar fi făcut-o el insuşi. Dacă, ḑice el, nu voim a face o desbatere numai de cuvinte, atunci acest lucru se înfăţioşază şi se reasumează scurt în următoarea formulaţiune: Dacă voieşte Universitatea cu tot preţul un deficit apoi atunci va şterge suma aceasta de 14,213 fl. dintre venite şi se înduce, precum ḑice dl referent, numai în recapitulaţiune; eară dacă Universitatea nu voieşte sĕ arate deficit apoi atuncia suma aceasta trebue sĕ fie indusă aici sub titlul XIII.“ Observă apoi mai departe dlui referent Dr. Bruckner, că neînducându-se această sumă în venite, adecă în premise, este absolut cu neputinţă a se induce în recapitulaţiune, adecă în conclusiune.

Însĕ undeva trebue sĕ stea această sumă fiind că esistă în realitate; şi dacă nu poate sta în recapitulaţiune, necesarminte trebue sĕ stea indusă în venitele cassei şi adecă numai aici sub titl. XIII i este locul, căci din actele presentate se vede, precum a afirmat şi dl secretar Schneider, că în această sumă nu este nici macar un crucer capital, ci întreaga sumă constă numai din venite.

Eară deputatului Zay îi reflectează, că criteriul, că ce este capital şi ce este venit zace în inventură, căci în inventură poate fi luat atât ceva din venite precum s'a şi întêmplat, cât s'ar putea lăsa ceva chiar şi din capital afară din inventură.

Prin urmare ce este capital trebue îndus în inventar, eară ce este venit trebue scos din inventar. Deci lucrul se află pur şi simplu astfel, că capitalisat-am noi cândva suma aceasta de 14,213 fl. s'au nu. Aici trebue sĕ constat, că un atare conclus nu s'au adus din partea Universităţii şi nu se află.

Prin urmare suma venitelor de 14,213 fl. nu sunt capitalisate şi astfel nici nu se pot afirma, că sunt capital.

Universitatea a adus în anii trecuţi concluse referitoare la capitalisarea de 15% din venitele anuali, ceea ce s'au şi întêmplat şi capitalisat; şi aşa pre lângă acele nu se mai pot capitalisa şi venitele aceste de 14,213 fl.

Însĕ voind comisiunea cu tot preţul sĕ arate în faţa lumii un deficit, nu s'a sfiit a şterge suma aceasta din venitele cassei.

Susţinêndu-mi propunerea mea rĕspund dlui Dr. Wolff la gluma, făcută secretariului Schneider, că acesta sĕ-şi patenteze părerile, eară numai cu o glumă, că afirmând dl Dr. Wolff o neproducţiune a capitalului, eu declar că o neproducţiune, după toate legile naţional-economice nu poate esista; deci dl Dr. Wolff ar fi mai curênd chiemat a-şi patenta părerile sale despre neproducţiunea capitalului.

Cu toate aceste, în fine, maioritatea săsască primeşte propunerea comisiunii.

În şedinţa Universităţii din 7 Octombre a. c. a venit la discusiune adausul de funcţiune de 2000 fl. anuali al comitetului săsesc.

Comisiunea n'a pus în budget această sumă. Comitele-preşedinte însĕ observă, că aceea sumă trebue sĕ fie în budget pentru că încă este sistemisată şi basată pre un statut aprobat.

Deputatul Dr. Păcurar, luând cuvêntul, constată, că începênd dela anul 1877 până şi în ḑiua de aḑi Universitatea prin conclusul maiorităţii a decis obiectul acesta într'un fel, eară dl ministru a adus lucrul acolo de în faptă în toţi anii s'a întêmplat altceva, ca ce a hotărît maioritatea Universităţii. În călile lor diferite constanţi au fost şi unul şi altul, adecă şi ministrul şi maioritatea; şi numai în anul trecut maioritatea s'a abătut dela ţinuta ei consecuentă de până aici, şi a accordat adausul acesta de funcţiune cu 2000 fl. însĕ cu espresa condiţiune dacă dênsul va esopera dela ministeriu ştergerea dreptului de recurs al minorităţii în contra concluselor Universităţii, şi schimbarea §. 13 din statute, astfel ca voturile separate sĕ nu aibă altă putere decât a elibera pre deputatul respectiv de responsabilitatea conclusului adus de maioritate. Adecă cu alte cuvinte maioritatea adunării generale în acest mod s'a străduit a-şi cumpĕra cu acesti 2000 fl. anuali, pre cari sĕ-i dee comesului, adecă representantelui guvernului, puterea de a tracta cu minoritatea conproprietarilor fără ca acestia sĕ aibe macar dreptul şi posibilitatea de a recurge la guvernul ţĕrii în contra asupririlor şi nedreptăţilor, ce se comit din partea maiorităţii în Universitate.

Spre norocirea conproprietarilor avênd dl ministru acele 2000 fl. pentru comitele deja în statut, aceasta nu s'a întêmplat şi dl ministru n'a dat dreptul din mână de a decide asupra acelor concluse, în contra cărora sunt sulevate voturi separate, şi n-a primit preţul de têrg, oferit de maioritate în credinţă că acel preţ îl are deja asigurat în statut; şi astfel n'a conces maiorităţii mână liberă în averea Universităţii şi predarea minorităţii din Universitate cu mânile legate în puterea şi bineplacul maiorităţii.

Neîntrând dară dl ministru în acest têrg oferit de maioritatea Universităţii, comisiunea financiară-economică propune acum eară reîntoarcerea Universităţii la ţinuta, observată până la anul 1883 şi sĕ întoarce, prin urmare, dela calea jumătate din anul trecut eară la punctul de plecare al seu, pre care dela anul 1877 îl observase până acì.

Eu nu ştiu dacă maioritatea face prin aceasta un progres sau un regres, dară atâta stă şi trebue sĕ constat, că de şi nodul acesta contraḑicĕtor între maioritate şi guvern, care până acuma nu la-ţi resolvit şi s'ar părea iresolvabil, eu sper că totuşi s'ar afla o modalitate de a resolvì acest nod, însĕ fără de a jertfì minoritatea şi fără de a schimba sau şterge §. 13 din statut, adecă de a esclude cu totul dreptul de recurs al minorităţii.

În aceasta privinţă mi-a venit dl comes încă la începutul şedinţei de aḑi întru ajutoriu.

Dsa a declarat, că este cel dintâiu, unde este vorbă de cruţare în averea Universităţii, adecă de a cruţa şi a recomênda cruţarea şi adunării generale, şi este totdeuna gata a merge în cruţare aşa departe până unde e numai posibil fără stagnarea oficiului.

Aceste sunt cuvintele proprii ale dlui comes şi eu n'am motiv de a dubita în sinceritatea lor, ştiind eu că dl comes de şi în formă representantele guvernului, totuşi e patriot bun săsesc, şi vĕd, că nutreşte din toate puterile relaţiunile bune cu domnii sei compatrioţi din maioritate.

Sub astfel de împregiurări nu încape îndoeală că cu bucurie va prinde ocasiunea binevenită de aḑi spre a da patriotismului seu espressiune şi în faptă prin renunciarea proprie la acest adaus de funcţiune de 2000 fl. v. a. Dl comite va face aceasta cu atât mai vêrtos, căci precum sum eu înformat domnialui nici nu are lipsă de acesti 2000 fl. v. a. pre an.

Renunţând dl comes la această dotaţiune de funcţiune, din libera sa voie, dispare nu numai obiectul de ceartă între maioritate şi ministeriu, ci dl comes îş întăreşte şi relaţiunile bune cu compatrioţii sei; şi va primì recunoştinţă şi laudă chiar şi din partea guvernului, căci prin această renunciare de liberă voiă nu se alterează nici statutul. Nu alterează din motivul, că de şi această dotaţiune a comesului este hotărîtă în §. 7 al statutului, totuşi statutul nu e făcut pre un period numai de un an, precum se face budgetul Universităţii ci statutul este făcut pre atâta tîmp determinat, care poate ţinea chiar şi mai multe generaţiuni, sau până când factorii competenţi nu-l vor schimba.

Pre lângă aceasta statutul nici nu acoardă această dotaţiune unei persoane anume, prin urmare cu atât mai lesne poate dl comes renuncia la această sumă, de a nu se înduce în budgetul anului 1885; şi fiind că pre viitor, avênd vr'o trebuinţă de a se întoarce la această dotaţiune de 2000 fl. v. a. totdeuna i stă calea deschisă ca sĕ reclame în puterea statutului această dotaţiune şi eu sper că ca unui patriot bun domnii sei connaţionali, vĕḑênd că are lipsă de ea în viitor, nu-i va denega a o induce earăş în budgetul respectiv.

De astădată înse pre lângă aceste merite nemai face încă şi un serviţ mare, că scapă pre maioritatea de cei mai mari doi duşmani ai sei; anume la deal de cearta cu ministeriul şi la vale de deficitul ficsionat în averea Universităţii.

Eu părtinesc dară propunerea comisiunii. Deputatul Zay încă ia parte la discusiunea asupra acestui adaus de funcţiune comiţial de 2000 fl. face, între altele, alusiune şi la statutul de organisaţiune elaborat de minoritatea română şi aprobat de ministeriu, şi afirmă că acelui statut adherează o peată (Mackel.)

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Făgăraş, 11 Decembre, 1884. Domnule Redactor. De un timp încoace lucruri îmbucurătoare se întêmplă pre la noi prin Făgăraş. Tineretul nostru s'a pus pe lucru, şi ne procură multe ḑile plăcute prin representările de piese naţionale.

Se va părea poate lucru strein bucuria noastră. Şi nu fără cuvênt. În Făgăraş cu locuitorii curat români şi ţinutul cu boierii lui de toate categoriile, sĕ fie mare mirare manifestarea vieţei naţionale româneşti?

Aşa ar fi sĕ fie când lumea ar avea curs normal, şi nu s'ar face toate pe dos de înalta oblăduire, chemată a schimba ḑicala poporului: „Ţara Oltului, para focului.“

De astădată ve voiu comunica Dle Redactor un cas dureros, provocat de către oameni, a le căror conecsiuni fireşti silesc pre om sĕ caute isvorul afară de Făgăraş.

Este lucru vechiu disordinea ce domnia până acuma în protopopiatul nostru. S'a ḑis că causa este a se căuta în neputinţa şefului tractului, şi ea apoi se reduce la bĕtrâneţele protopopului, cari nici pre cei vestiţi de cuminte nu-i ocoleşte.

Bĕtrânul protopop venind la convingerea că nu mai poate fi în fruntea tractului a demisionat. Consistoriul recunoscĕtor pentru serviciul făcut de bĕtrânul protopop se îngrigeşte de soartea dênsului, dispune cele de lipsă pentru întregire şi trimite administrator interimal pre domnul Iuliu Dan, actuariu la consistoriul metropolitan.

Trimiterea domnului Dan spre a conduce afacerile protopopiatului până la întregirea definitivă nu convine mai multora. Era adecă ţinută de ani în evidenţă vĕduvia scaunului de protopop în Făgăraş, şi lumea crede că prin trimiterea acestui administrator se va decide şi cu protopopiatul.

Nĕcazul este mare, şi prima manifestaţiune s'a întêmplat în biserică în ḑiua Sântului Nicolae.

Nu ştim pentru ce şi-au ales turburătorii tocmai ḑiua de sântul Nicolae spre a face scandal în biserică, când ei din respect către bisericanii nostri cu acest nume, ar fi chemaţi a o sĕrba în cea mai mare sfinţenie.

Eu sum om bisericos. Ca totdeauna, aşa şi în ḑiua de S. Nicolae cu evlavie am întrat la noi în biserică, şi mi s'a înălţat inima vĕḑênd biserica ca nu altădată plină de oameni. Serviţiul dumneḑeesc se sĕvêrşia cu mare pietate de noul administrator protopresbiteral şi parochial Iuliu Dan. Poporul cu atenţiune încordată a ascultat întreg serviţiul, aşa încât ceteai din faţa lor cum voiau sĕ soarbă rugăciunile dumneḑeeşti. Îmi sălta inima de bucurie când vedeam poporul nostru aşa credincios şi cu frica lui Dumneḑieu. Dar precât mi-a fost bucuria de mare pre atâta m'a întristat şi mâchnit mai pre urmă când înainte de a se sĕvêrşì sluşba dumneḑeească, eată că-şi ridică vocea curatorul dela biserică, Ciora, frate cu cancelistul dela consistoriul archidiecesan şi cu o cale şi asesor consistorial, Petru Ciora, despre care se vorbeşte pre aici prin popor că ar da instrucţiune numitului curator-frate a nu se supune la nici o ordinaţiune ce ar emana dela măritul consistoriu faţă de parochia din Făgăraş*) şi ca o furiă de şi este mic de statură dar făcea o gură de credeai că ridică biserica în nori, a insultat şi conturbat pre adm. paroch Iuliu Dan dela serviţiul dumneḑeesc. Lângă el s'a mai alăturat şi cumnatul seu Etveşiu, turbat ca şi leul cel flămând aţiţa poporul ḑicând că el nu voeşte sě cunoască pre noul administrator de administrator parochial, nu cunoaşte nici consistoriu nici autorităţi bisericeşti.

---

*) Este dureros că legătura de rudenie între oamenii cu cravalul dă ansă gurilor rele sĕ meargă cu suspiţionările pană la oameni, cari din respect la conduita lor de până acuma şi oficiul lor ar trebui sĕ fie cruţaţi de astfel de suspiţiuni. Red.

La toate aceste dl administrator parochial a încercat toate mijloacele cu duchul păcii şi al blândeţelor sě restabilească pacea şi buna înţelegere în popor, dar înzadar.

După cum sum informat domnul adm. prot. şi parochial a făcut paşii de lipsă la autorităţile superioare bisericeşti, şi totodată a făcut şi arătare criminală la judecătoria din loc contra corifeilor sus amintiţi pentru conturbarea serviţiului dumneḑeesc.

Pe urmă pentru a încungiura scandalul mai mare din partea turburătorilor, s'a vĕḑut silit a eşi din biserică, când apoi şi poporul a părăsit biserica, dar faimoşii cu puterea a tirit după sine vre-o câţi-va din popor şi între strigăte de sě trăiească domnul protopop Popescu în corpore s'a dus la dênsul, care a ştiut mai înainte că are sě se întimple pe ḑiua de S. Nicolae ceva scandal în biserică şi n'a voit nici sě vină la biserică în ḑiua aceasta. Este lucru interesant că tocmai acesti corifei, înainte de ce s'a denumit domnul Iuliu Dan de adm. prot. şi paroch. au fost cei mai mari contrari ai protopopului Petru Popescu dar acum se vede că însuşi protopopul lucră mână în mână cu dênsii.

Aştept regularea afacerei scandaloase, şi la timpul seu ve voi raporta. *Motti.*

Alba-Iulia, 21 Decembre n. 1884. Secţiunea technică-administrativă militară din Viena a publicat în timpul din urmă datele statistice militare pro anii 1877 şi 1878 în un op voluminos numit *„Militär statistisches Jahrbuch.“*

Opul este foarte instructiv cu deosebire din punct de vedere românesc şi merită atenţiunea oricărui cetăţan.

Mai înainte de toate se constatată în numitul op, că de şi prin mĕsurile cele nouĕ metrice s'a redus mĕsura, care era reclamată mai înainte prin lege — totuşi contingentul militar se acopere cu mare greutate, din motiv că din 1000 feciori cari vin sub mĕsură, abia pot fi asentaţi 145 de inşi, cifrele aceste constata în mod eclatant starea cea tristă în care a decăḑut poporaţiunea din monarchia noastră în cele corporali.

Nici că e mirare! Poporul dela sate luptă cu sĕrăcia în mare parte.

Isvoarele de caştig pentru ţĕran au devenit aşa de rari, încât nici că te cuprinde mare mirare, dacă auḑi ici colea un tată de familiă, că din causa sĕrăciei şi-a luat refugiu la mijloace neeertate, ca sĕ-şi susţină familia sa şi pre sine! „Pester Loyd“ în numĕrul seu din 19 Decembre însĕ atribue decăderea popolaţiunei în mare parte locuinţelor celor scunde şi întunecoase, nutrimentului celui rĕu şi în fine necurăţeniei. Ca esemplu aduce satele româneşti şi galiţiane în cari fântâna e lângă grămada cu gunoiul şi că oameni şi animale trăiesc din unul şi acelaşi isvor, şi ca urmare a acestei aparienţe triste, enumeră o mulţime de boale. Se înţelege, vina, că aceste fântâni nu se aşează la alt loc o atribue numitul ḑiar preoţilor, cari nu luminează şi nu dau din destul învĕţături poporului! Fără se voiesc a consimţì întru toate cu enunciaţiunea numitului ḑiar, în adevĕr, că trebue sĕ constatăm, că noi preoţii, cari avem ocasiune de a convenì ḑilnic cu ţĕranul român nu ne dăm destulă trudă spre a lumina pe por asupra urmărilor celor triste ce provin din necurăţeniă, din locuinţele scunde şi întunecoase şi în fine din aşezarea fântânilor în apropierea de locuri cum e grămada cu gunoiul etc. Dovadă, că locuinţele rele şi întunecoase contribue şi la lăţirea morburilor epidemice ne poate servì următoriul cas: În comuna Poiana (Nyirmező) de lângă Aiud sunt 719 locuitori. La conscrierea copiilor obligaţi de a cerceta scoala s'a constatat numĕrul de 115.Aceasta la 10 Septembre 1884. În 23 Novembre se constată ca din cei 115 copii sub 10 ani rĕmân numai 24 şi 91 au căḑut victima morbului epidemic diftiritis! Cine nu crede pofteească a se convinge din comunicatul oficios al ḑiarului „Köz érdek“ din Aiud dela 23 Novembre.

Aici e superfluă ori-ce altă argumentaţiune, că locuinţele rele, nutrimentul necorĕspunḑĕtoriu au făcut tot ajutoriul medical care s'a dat ilusoriu, şi aşa un numĕr însemnat de oameni, fiitori cetăţeni ai statului sunt pentru totdeauna perduţi. Sĕ se fie întêmplat sĕ treacă vre un unit la neuniţi sau vice-verse, cine ştie ce larmă s'ar fi făcut dar pentru 91 de copii perduţi, nu vedem pre nimenea tânguindu-se nici în un ḑiar!

A pune deci vina tot pre organele statutui nu e nici consult sub toate împregiurările şi nici raţional.

Popoare, cari aşteaptă mântuirea lor tot dela alţii sunt mai curênd sau mai târḑiu espuse perirei!

Am făcut aceasta escursiune cu abatere dela obiect, pentru ca sĕ se facă evidentă din ce în ce lipsa şi neştiinţa oamenilor chiemaţi a da direcţiune şi în cele ale cureţeniei şi în cele ale locuinţelor! Ştiu eu că preste tot locul şi sub toate împregiurerile nu e posibil a ajunge la cine ştie ce resultate, dar totuşi ici colea îmbunătăţiri se pot face, ca cu têmpul dela casuri speciale sĕ putem generalisa o regulă în privinţa aşeḑărei caselor, clădirilor economice şi a fântânilor“...

Al doilea punct care ne atinge foarte dureros în cartea edată e rêndul în care sunt numerisaţi cei asentaţi cu privire la corpulenţa lor după naţionalităţi. Rêndul e următoriul: Cei mai robuşti sunt dintre cei asentaţi, 1. maghiarii, 2. croaţii, 3. slovacii, 4. nemţii, 5. boemii, 6. polonii şi în urmă românii!! Sĕraci următorii lui Traian! Între feciorii cari au se apere ţeara şi tronul ei sunt numerisaţi în rêndul din urmă! Nu avem nici un motiv de a ne îndoì în autenticitatea datelor statistice, dar la tot casul trebue sĕ ne îndoim cu privire la rêndul în care sunt enumeraţi în „Pester Lloyd.“ nu ne vine a crede că eroii dela *Custozza — Solferino et. cic* că feciorii nostri cei vênjoşi şi frumoşi sĕ fie cualificaţi la rêndul din urmă, căci aceasta în adevĕr ar fi pentru ori ce român o lovitură în ambiţiunea şi mândria sa naţională.

Aşteptăm în privinţa aceasta, ca cartea sĕ fie espusă în librăriile noastre sĕ putem face din ea studii comparative.

Mai rĕmâne o a treia classificare a băieţilor dacă e permis sĕ-i numesc aşa! Classificuţiunea aceasta priveşte gradul lor de cultură! Şi aici feciorilor din Transilvenia li e reservat locul din urmă. Cei mai mulţi din cei asentaţi cari ştiu cetì şi scrie sunt în Boemia — şi cei mai puţini aici la noi! Dar se vorbească şi aici cifrele. Din 1000 feciori asentaţi din Boemia scriu şi cetesc 947, din Austria 930, din Ungaria 514, Croaţia 281, Transilvania 263.

A mai face comentări aici înseamnă a înfige cuţitul în rană şi a ajunge păn la carne vie, ca sĕ nu ḑicem până la os! Obligămêntul de a cerceta scoală a devenit la 1868 lege generală. Cei assentaţi în 1878 au fost toţi în etate de 9—10 şi 12 ani, va se ḑică toţi obligaţi a cerceta scoala!

Eacă la ce rĕsultate triste ajungem dacă nu ne dăm sama de a aplica înveţători harnici, a crea pentru ei solare de domni, ear nu de păḑitori de vite şi în genere a crea un stat învĕţătoresc. Începuturi frumoase s'au făcut! Sĕ credem ce e bun — şi sĕ nu ne îndoim în energia şi binevoinţa organelor noastre, dar la tot casul banii ce i-am spesa cu ţinerea unui congres în sumă de 12 mii, mai bine i am putè întrebuinţa pentru ridicarea de scoale şi plătirea şi acuirarea de înveţători. Eu aş merge şi mai departe şi aş da şi protopresbiterilor salarii ficse numai şi numai sĕ vadă de scoli şi de înveţători, ear nu tot de procese divorţiali — ruina şi destrăbălarea societaţei. *„Preotul ortodocs.“*

Sadu, în presara de sf. Andreiu 1884, 29 Noembre. Ḑiua de 30 Noembre st. v. este o ḑi de îndoită însemnătate. Intâiu căci biserica gr. or. sĕrbează în aceastâ ḑi pre Apostolul Andreiu, carele între ceilalţi apostoli fu cel dintâiu chiemat de către marele Archiereu Christos spre lăţirea Evangeliei sale. — Al doilea, de însemnătate şi mai mare este această ḑi, căci numele acestui Apostol l-a purtat şi prea mult regretatul archiereu Andreiu, odinioară Baron de Şaguna, carele prin măreţele şi rarele lui fapte a lăsat posterităţii îndemn de a nu uita în veci de amintirea şi veneraţiunea lui prin manifestări puclice. O atare manifestare a fost şi producţiunea de Joi seara, 29 Novembre, ce a avut loc în edificiul scoalei noastre din Sadu, întru aducerea aminte de acel rar bărbat.

Punct 6 oare sara una dintre spaţioase sale, ale scoalei era deja îndesuită de poporul din sat, în fruntea căreia se afiă representanţele locali atât cea bisericească cât şi cea politică. Decoraţiunea salei cu feliurite girlande şi cu inscripţiuni, apoi duplul transporent întocmit cu rar gust şi aşeḑat în fereastra din frotispiciul edificiului şi frumos împodobitul portret al marelul Macenat cu inscripţiunea „In veci pomenirea lui 1873,“ toate acestea sunt de a se atribuì zelului On. D. înveţător Ioan Banciu, carele în privinţa aceasta posede o deosebită desteritate.

In general am sĕ observ că programa s'a esecutat preste aşteptare bine. Conform acesteia, începutul s'a făcut cu cântarea „Românime mult cercaţă,“ carea de şi unisono esecutată de tinerîmea scolară mişcà adênc inimile asistentului popor, ce a ascultat-o stând în picioare. Imediat după aceasta se urcă O. par. I. Popoviciu pe catedra înprovisată şi ţinu o cuvêntare ocasională. O tăcere adêncă se observà în sala întreagă. Cutez a afirma On. D-le redactor, că nu esagerez cânḑ obiectez, că o atare cuvêntare nu s'a auḑit şi nu se va auḑì din rostul oricărui predicator sătesc. On. D. părinte atât prin cuvêntarea sa aceasta, încheiată cu cuvintele „în veci pomenirea lui“ şi repetată de trei ori în cor de tinerimea scoalei împreună cu poporul întreg, — cât şi prin cea dela încheierea producţiunei, umpluseră inimile tuturor auḑitorilor de mângăere. Aceastâ aserţiune a mea o confirmă ridicarea şi păşirea înainte din publicul auḑitoriu a O. D. Constantin Popoviciu notar în loc, carele prin cunoscutui talent de vorbire adresă în numele seu şi al poporului întreg către On. Părinte între altele şi acestea: „Cred On. Părinte că mulţămindu ve nu intenţionez alta, decât a fi interpretorele întregului popor sădean, căruia pot sĕ ḑic, astăḑi pentru prima dată i sa dat ocasiune pentru rara cuvêntare şi splendida producţiune a cunoaşte cât mai de aproape pre persona sĕrbătorită, şi de aici a-şi lua îndemn de a şti venera mai mult pre bărbaţii cei rari. Poporul sădean are mare speranţă că sub înţeleaptaţi conducere scoala noastră din Sadu va da în viitoriu probe şi mai multe de înaintare.“

Aceste observări ale vorbitorului fură însoţite de ne contenite „se trăiască D. Părinte.“ În urma acestor resplică on. Părinte Popoviciu, că dênsul crede a-şi împlinì numai o datorinţă a chiemărei sale ca atare, şi sfătue pre poporul sădean a imita pre alte popoară strĕine, care sĕrile cele lungi de earnă le folosesc prin intruini literare, şi că astfel şi dênsul e gata a-l întreţine în lungile sĕri din această earnă prin cetiri de locruri foarte folositoare, care sfat întreg poporul la primit şi cred că se va şi realisa, căci Părintele Popoviciu] mai mult face de cât ḑice.

Astfel se finì O. Dle Redactor festivitatea din preseara de Andreiu în comuna noastră Sadu, ducêndu-se fie-care creştin cu inima deplin mângăiată la ale sale.

Dee Dumneḑeu ca atari producţiuni sĕ nu lipsească în nici o comună, căci aşa se dovedeşte că un popor ştia păstra memoria bărbaţilor sei mari.

Mulţămindu-ve pentru aspitalitate, cu permisiunea Domniei Voastre voiu mai raporta şi cu altă ocasiune despre cele ce se mai întêmplă pre la noi prin provincie. *Un participant.*

Breţcu, în 4 Decembre 1884. O aparenţă de tot nesĕnătoasă în viaţa noastră naţională-bisericească este aceea, că ivindu se ici-colea momente de interes general şi puse fiind ele în vederea publicului inteligent, aceia, a căror activitate a influinţat în direcţiune stângace în loc de a se lăsa în discutarea obiectivă a cestiunei trec deodată — în lipsă de argumente valabile — la subiectivităţi odioase sperând că în acest chip vor putea abate atenţiunea publicului în pătrunderea adevĕrului şi astfel tot li-ar fi rĕmas nimbul de pretinşi apĕrători şi conducători ai poporului.

Acesta a fost scopul din care s'a făurit corespondenţa din Breţcu apărută în Nr. 140 al „Telegrafului Român“ ca rĕspuns la istoricul alegerei de deputat dietal din Breţcu ce am comunicat eu On. Redacţiune a şi binevoit a i da loc în Nr. 136 al preţuitului seu ḑiar. Nu aş fi simţit de loc trebuinţă a reflecta la rectificări schimonosite „întărite“ de subsemnatură numelui „ponderos“ Constantin [Dimian, căci inseşi contraḑicerile sale nimicesc aserţiunile ce şi le-a plăsmuit şi vedesc pe deplin patima din care a scris. Dară pentru că tocmai un Const. Dimian de altcum „cu învoirea tatălui dsale — precum ḑice — apĕrător destul de chemat (fără a-i se cere plenipotenţă) face un „va banque“ năvălind cu toată lipsa de moderaţiune asupra mea cu mistificări cutezate, nu destul cualificabile numai ca sĕ apară acusător în loc de acusat — fie-mi permis din partea On. Redacţiune a-mi face contra reflecţiunile mele spre restabilirea adevĕrului schimonosit.

Dice dl Constantin Dimian că „încorectităţile cele multe locale ale unei clici din care fac şi eu parte au aruncat pe alegĕtori în braţele oposiţiei în speranţă de scăpare“. Are mania de a păşì în publicitate numai ca mistificant Dl C. D. creḑênd că lumea mare toate le crede şi dă dovadă că nici nu cunoaşte adevĕrata însemnătate a cuvintelor. Dara unde a fost possibilă o clică când până la alegerea de deputat din anul acesta n'a fost nici un separatism în treburile comunale din Breţcu dovadă că şi alegerile de deputat de 12 ani s'au făcut tot prin aclamaţiune, şi toţi ca şi d-voastră procedau tot solidari cu magistratul, în faţa căruia nici astăḑi nu cărtiţi una? Cum a putut dară sĕ se fi format până aici o clică care sĕ fi avut şi facultatea o comite încorectităţi din a căror causă s'au aruncat alegĕtorii pentru scăpare în braţele oposiţiei? Eu înţeleg ca clicaşi sunt aceia cari sĕ desfac dela un corp la care au aparţinut şi sunt în minoritate şi au rol pasiv în ale conducerei*) Domnul C. Dimian vorbeşte însĕ ca sĕ fie vorbit numai sĕ poată nega şi acusa cel puţin şi pentru moment.

Susţine că „a fost numai un tact din partea conducĕtoriului de atunci că nu s'a împărţit miia întreagă de flor. donată la anul 1872 de contele Kálnoky Pál şi cel puţin 500 fl. s'au pus la fondul scolar.“

Minunat tact! Faţă de acest mare neadevĕr însĕ prin care se încearcă a se acoperì incoractitatea conducĕtoriului de atunci şi acuma urmată în înstreinarea dela scop a unei sume considerabile, — sĕ urmeze ·/. alăturat actul p imariului opidan ddto 28 Maiu 1873 în copia maghiară, legalisată de notariul public din care se vede că tocmai d. primar Gábor Imre a inmanuat miia de florini dlui paroch de atunci Spiridion Dimian spre scopul scoalei, de fipt de dl conte ales deputat fără contra-candidat.

Mai numeşte şi acuma tact sau merit ceea ce este eclatantă illegalitate dl Constantin Dimian, şi mai persistă în aserţiunea că „mie-mi place a lucra numai pentru mine.“? Sunt d-lor destul de circumspecţi a pune toate în spatele comitetului par. cu care de regulă se acoperă. Dar fosta oare îndreptaţit tatăl d-sale, care luase banii a supune deliberărei comitetului parochial (format şi atunci ca şi acuma mai esclusiv din rudenille dlor) înjumătăţirea unei sume considerabile ce-şi avea meniţiunea sa inalienabilă, la care nici sinodul parochial mult mai puţin comitetul a fost competent, fără încuviinţarea autorităţii superioare bisericeşti-scolare? Nu este ascunsă aici intenţiunea de geşeftăriă ce se vedeşte şi prin aceea că din cei 500 fl. înstreinaţi dela destinaţiunea lor au rĕmas partea cea mai mare în punga „conducĕtorului,“ reţinânduşi dela alegĕtori restanţele cât de vechi din competinţa de lemne. Dacă şi acesta e zel şi merit, după conçeptul „apărĕtorului“ d. Constantin Dimian, fiele de bine, numai sĕ judece şi alţi aşa! Cred însĕ că mia de florini cu care s'a pactat chiar în casa tatălui dsele în faţa şi a altor oameni la alegerea de acuma dacă s'a dat ori se va da, nu va păţi soartea celei dela anul 1872 tocmai pentru că — după cum ḑice dênsul — acuma sunt şi eu între români şi am „spart“ solidaritatea, mai bine ḑis s'a cam deochiat geşeftăriă. Eată dle C. D. cine ar trebuì sĕ fie ruşinat şi că ţi se înfundă cu dĕsteritatea în arta de a nega şi mistifica cu cutezanţa-ţi propriă în de acestea! Poate sĕ-ţi vină acuma aminte proverbul prea comun românesc: „Cu minciuna prânḑeşti dară nu cinezi.“

O nu mai puţin cutezată imputare tendenţioasă este că: „n'am apĕrat principiul pasivităţii, primit în conferinţă sibiiană, mi-am schimbat principiul politic, îndigitândumi-se vacanţa ppiatului, pentru care mi s'ar fi trimis la Prea Veneaaratul consistoriu.“

Aici este buba, ppiatul sunt strugurii cari încă nu se par destul de coapţi pentru vulpea şireată. Pentru aceea a făcut atâtea mistificări d. C. D. în corespondonţa sa şi me acusă pe mine pentru încorectităţile d-lor. Dar sĕ vedem cum stăm puţin şi cu passivitatea ca sĕ i se înfunde şi acì falsului pasivist. Îţi aduci aminte cum te-ai furişat la conferinţa din Sibiiu, dta care declaraseşi că nu mergi şi ai fost plecat cu 4 ḑile înainte mi-aţi trimis ori ai fost luat cu dta credenţionalul meu fără a-mi fi spus ceva dta sau tatăl dtale, ca preşedinte al clubului alegĕtorilor şi când în ḑiua conferinţii tot sosiu şi eu la Sibiiu, de şi eram de rênd şi a doua ḑi aveam sĕrbătoare — dta 'mi împrumutaseşi credenţionalul? N'ai putut roşì cel puţin înaintea domnului respectabil pre care l-aţi sedus în atare chip oferindu-i a fi delegat substitut? Sau a-ţi cugetat că prin aceasta manevră rĕu calculată me veţi acusa în Sibiiu, creḑând că eu voiu rĕmânea acasă, de maghiaron guvernamental precum me acusaţi înaintea oposiţiunei d-voastră de mare român şi a-ţi dat Nr 136 al „Tel. Român“ cu corespondenţa mea sĕ-l aducă un corteşi spre cetire şi eventuală traducere la cei din K. Vásárhely în ḑiua de 28 Novembre când şi tatăl d-tale a fost acolo.

Ne-am fost înţeles, bine ştiţi sĕ conchemăm alegĕtorii nostri spre a le propune abţinerea dela alegere spre a se decide aceasta între ungurii divisaţi şi sĕ nu ni se imputá că românii au decis-o. Dară spriginitu'maţi vre unul cu vre un cuvênt? Ba se vede că au fost avisaţi corteşii oposiţiunei maghiare de au venit mai toţi în scoală şi erau sĕ sară asupra mea că le stric treaba — şi în fine n'am isprăvit nimic. Nu se vede şi de acì ca şi din promisiunile de bani pentru fondul scolar că românii au decis alegerea şi unde au fost dênşii împărţiti în guvernamentali oposiţionali, şi pasivisti dacă nu cumva toate aceste colori sau concentrat în dtă dle Constantin Dimian? Deci ceea ce eu nu ştiu — că mi s'ar fi trimis la Consistoriu un „igaz honfiui bizonitvány“ dară dta mai bine ai merita dela oricare partidă un „Chameleon magatartási bizontvány.“ Că cum a-ţi practicat passivitatea se vede şi de acolo, că a-ţi luat ambii parte la alegere şi încă tatăl d-tale ca preşedinte substitut.

Imi mai impută dl C. D. că „pare că mi-ar părea bine că vre-o 60 alegători români s'au şters din listă“ şi tot dlui adaogă escusându-me că „lista electorală nu s'a mai reînoit dela 1874 şi de atunci mulţi au reposat şi emigrat.“ Poftim logica şi semn de bună intenţiune din care a scris cu atâtea contraḑiceri. E drept că s'au şters vre-o 30 alegĕtori şi aceasta eu o ştiu mai bine ca membru al comitetului central, dară unguri s'au şters preste 100.

Din provocarea ca sĕ cetesc Nr. 117 din „Székely Nemzet“ prefăcênduse a me convinge că românii nu decideau alegerea şi dacă se alăturau toţi la o parte sau altă — se vede că dl C. D. nu prenumără nici o foaie română cu mult mai puţin ceteşte cele maghiare. Căci ori cine ar lua a mână acel numĕr al pomenitului ḑiar încă din 29 Iulie, va vedea că acolo este un articol de fond despre sĕrbarea lui Horia din Bucureşti şi nicăiri nu-i vre o amintire despre alegerea din Breţcu.

Preste tot se vede lipsa de basă şi patima din care a scris dl corespundent Const. Dimian cu atâta nervositate şi schimonosire a corespondenţii mele — atribuindu-mi mie ceea-ce dênsului trebuie sĕ i se impute. Incheiu cu aceasta şi declar că cu dl Constrntin Domian nu mai stau de vorbă pe acest teren.

„D. Coltofean.“

---

*) Curioasa definiţiune, când ar ajunge minoritatea la conducere care ar fi a se numì atunci clică? Red.

Topliţa, la 26 Novembre 1884. Stimate Domnule Redactor! In numĕrul 134 a stimatului ḑiariu ce redigeţ, a apărut o corespondinţă din Topliţa română, în carea indirecte me atacă pre mine subscrisul ca paroch al acestei comunităţi E trist şi foarte dureros când chiar fii de ai nostri se redică şi apĕră neadevĕrurile, au nu avem noi a suferì câte neajunsuri, dela alţii, dar când vin ai nostri şi pentru un os de ros, după cum se ḑice, servesc de instrumente oarbe ale streinilor, atunci trebue sĕ esclam şi nevrênd *o tempora o mores*!! — In amintita corespondenţa vorbeşte despre bogăţia comunei noastre, batăr de ar fi aşa, făcênd alusiune la maşina de îmblătit; dar dle corespondente a cui e maşina şi cui cu deosebire îmblăteşte acesta ai uitat-o? Asemenea a cui e locul cel mai bun şi productiv şi aceasta se pare că încă ai uitat o, priveşte numai şi veḑi nu judeca ca unealta oarbă, ci cum se cuvine unui om onest. Ce se ţine că nu auḑi predici în Dumineci şi sĕrbători, eu nu pot ţinea predicele decât în biserică, prin urmare cine voeşte a auḑì predici în Topliţa, acela trebue sĕ vină la biserică. Mai departe în corespondinţa amintită se ḑice, că puţinele oare le petrec la casină intre cei de alte naţionalităţi şi confesiuni, e adevĕr că din când în când, însĕ arare-ori foarte, am mers şi la casină spre a cetì vre'o foaie unde fiecare, ce e membru al aceleia poate merge fără deosebire de naţionalitate şi confesiune, aceasta încât judecă fiecare om cu minte sĕnătoase nu e crimă; 'Mi vine a ḑice cu sânta scriptură: Mulţămescuţi Doamne, că nu sum ca altu. Şi aceasta fără a cădea în greşala fariseului. Ar fi bine, când domnul corespondinte ar lua rola vameşului, căci atunci ar fi pace la noi.

Ce se ţine de reintregirea parochiei, despre ce în adevĕr îl doare pre dlu corespondinte, numai atâta amintesc că lucrul se espune erorat din partea corspondentelui: îndată după moartea tatălui meu Venerabilul Consistor a dispus prin Prea onoratul Oficiu protopresbiteral, ca în înţelegere cu Comitetul parochial sĕ se escrie concurs pentru postul II lea de paroch şi paremi-sĕ chiar dl corespondinte dirpreună cu ai sei s'a opus, au nu eu am propus întregirea acelui post, au n'am dat eu vot separat în contra decisului comitetului parochial şi am nizuit din toate puterile întregirea postului de paroch devenit vacant, au nu în urmă dl corespondinte cu partida s'a la repeţitele provocări pentru întregire din partea Venerabilului Consistoriu, a spus verde înaintea Prea Onorat. Dn protopresbiter că până nu va absolva N. teologia nu voim alege preot, fiind mulţămiţi numai cu subscrisul, ḑicând că ni e destul şi ne împlineşte toate trebuinţele, dovadă despre aceasta protocoalele comitetului, în care e subscris şi dl corespondinte şi la îndemnul şi nezuinţa dênsului s'a luat astfeliu; — acum îndată cei absolvează clientul se scoală şi face gura mare, eară pre mine se sileşte a me negrì, acum îndată umbla din casă în casă pre la oameni, compune suplică şi o subscrie cu parochienii de şi cei mai mulţi parochieni nu ştiu despre cuprinsul aceleia. — Ce se ţine de biserica în adevĕr e foarte dureros că nu se poate finì, însĕ se pare că dl corespondinte e atât de scurt de memoria, când eu acum 2 ani am rogat comitetul fostilor iobagi ca sĕ ne deie o pădure pentru biserica, acel comitet s'a şi învoit sub condiţiunea a se da din preţul acelei păduri la tustrelele confessiuni, însĕ aşa ca noue se ni se dea jumătate preţul, pre aceasta pădure proiectă deja se promitea 40 mii fl. din care 20 mii ar fi fost a noastre, din care atât biserica cât şi scoala s'ar fi făcut, au nu dl corespondinte atât indirect cât şi direct a mijlocit a nu se da aceea pădure, şi apoi fireşte cu scop, căci aceasta pădure în urmă vre-o cât va aşa *mir nichts dir nichts* a tăiat-o şi banii i-a pus în punga propriă? De asemenea şi pentru scoala eu am propus a se aduce câte un lemn din o parte sĕ se edifice scoala, ear din celelalte vînḑêndu-se sĕ se procure bani pentru edificări; şi aici la lucrarea indirectă a domnului corespordinte a stagnat lucrul. În urmă me mir dle corespondinte, cum de eşti atât de scurt de memoriă, despre toate acestea ai uitat aşa curênd, ba ce e mai mult în urmă toate celea săvêrşite de d-ta cu o cutuzanţă ce numai un om ca d-ta poate sĕ o aibă, voeşti ale pune în spatele mele. — În urmă declar că cu oamenii de calibrul d-sale, cari despre lucruri în loc de a scrie obiectiv se acaţă de personalităţi, ear lucrurile comise de d-sa şi prin îndemnul d-sale voeşte ale atribuì altora, nici demnitatea nici simţul de om onest nu me iartă şi totodată declar pe calea publicităţii ori-ce polemiă cu d-sa de încheeată şi numai respectul meu către opiniunea publică mi-a dictat acestea şiruri, căci o polemică cu dl corespondinte prea puţin corespode simţului meu de curĕţănie.*)

Georgiu Popescu,
paroch gr. or. în Topliţa.

---

*) Şi din partea noastră dachiarăm încheiată controversa, care în lipsă de substrat real, a degenerat în personalităţi. Redacţiunea.

Varietăţi.

* (Armata grecească.) După statistica publicată de ministerul de resbel al Greciei, armata grecească numĕră 27,309 luptători, împărţiţi în 1556 oficiari, 173 adjutanţi şi şefi de musică, 3649 suptoficiari, 686 musicanţi şi 21,254 soldaţi. Din acest total 12,895 aparţin infanteriei, 4388 Evzonilor, 2441 artileriei, 432 sunt ataşaţi la ambulanţe, 3533 la gendarmerie, 1227 la cavalerie şi 1714 la geniu.

* (O rară aniversară.) La Meckenhem, în Prusia Rhenană, :. Mathias Prion, ferar, şi soţia sa Catharina au celebrat Dumineca trecută a şease-ḑeci şi cincea aniversară a căsătoriei lor.

Bărbatul e în vêrstă de 93 ani şi soţia sea de 97. Amêndoi sunt foarte sănĕtoşi. Familia lor se compune acum din 6 fiice, 20 nepoţi şi 14 strănepoţi.

* (Leac pentru cei învrăşbiţi.) Lelea Safta lui Haralampie Covrigariu are o gură ca de foc. Sêrmanul badea Haralampie nu mai are parte de linişte în casă, şi trebue sĕ iae lumea în cap.

Se duce la părintele Onufrie, şi acesta ceteşte întreg molitvelnicul nelăsând afară nici blăstămurile Marelui Vasilie. Toate înzadar. Lelea Safta devenì şi mai pêrjol.

Rĕu diavol a intrat în nevastă — se gândeşte bărbatul, şi se duce la Păr. protopop Caiafa.

Se înfăţoşază fericita păreche la protopopul, şi vai de pielea bietului om, lelea Safta vorbia ca o meliţă, făcênd toacă din urechile lui Haralampie.

Mare ispită. Dacă popa şi protopopul nu află leac pentru muere, doară va afla apotecariul.

Se duce omul cu pricina şi şi spune jalba la jupênul apotecariu, în urmă cere leac contra deavolului de muere.

Apotecariul se uită la badea Haralampie cam pe sub gene, şi i şterge două palme împerăteşti, încât badea Haralampie se creḑu pe altă lume.

Face omul din umeri, şi se duce cu leacul acasă. In uşă-l aşepta muerea năpăstueşte asupra lui.

Badea Haralampie i dă jumĕtate din leacul primit dela apotecariu, şi-i l'a dat din toată inima. La astfel de leac nu s'a cugetat Lelea Safta, şi s'a făcut blêndă ca mielul.

Badea Haralampie om recunoscĕtoriu ca toţi românii, în acea clipită porneşte la drum şi nu se opreşte până la apotecariu.

„Jupâne“, leacul s'a prins. Jumĕtate a fost de ajuns, şi jumĕtate ţi-l dau înderĕpt — cu acestea nenea Haralampie şterge o sfântă de palmă la apotecariu.

Avis celor cu procese divorţiale.

Posta redacţiunei.

Domnului B. în Zarand. Observările Dtale prelângă toată bunăvoinţa nu se p t publica. Stăm rĕu noi românii preste tot, decădinţa însĕ se pa e mai mare n Zarand. Aceasta e lucru cunoscut. Noi ve invidiem optimismul .Cu alte lucruri bucuroşi te vedem între colaboratorii nostri.

Loterie.

Mercuri în 24 Decembre 1884.

Sibiiu: **84 62 69 23 74**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 23 Decembre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	124.05	123.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	97.60	97.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	100.—	100.—
Renta de aur austriacă	104.25	104 —
Galbin	5 79	5.76
Napoleon	9.76	9 75
London (pe poliţa de trei luni)	123 35	123.40

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 147 Sibiiu, Sâmbătă 15/27 Decembre 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr.. — de două ori 12 cr.. — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru de-care publicare.

Contraste.

In ajunul naşterei Domnului creştinii aparţinĕtori religiei creştine cu ritul neortodocs sĕrbează în cerc restrins sĕrbare familiară.

Fie-care tată de familie 'şi procură un brad — fie-care după puterea sa, acest brad-îl împodobeşte cu fel de fel de lucruri, mai pun şi luminiţe de ceară de deosebit colorit, şi acestea apoi le aprind.

Coloarea vie a bradului în amestec cu flacăra luminelor şi reflecsul radelor de pe obiectele strălucitoare dau arborelui o infăţişare fantastică.

E mare bucuria copiilor la vederea pomului de crăciun, şi mare bucuria părinţilor la contemplarea nevinovăţiei esprimate în bucuria copiilor.

Paralel cu bucuria familiară merge bucuria naţiunei întregi, şi ea se manifestează în pressă.

De sine se înţelege că această manifestare esprimă activitatea unui an, făcênd totodată prospectul anului viitoriu.

Sĕ vedem ce contrast compun aceste manifestări ale vieţei publice de stat la noi.

1. „**Pester Lloyd**" de Joia trecută la locul prim analisează pomul naţiunei maghiare, şi apoi trece la cel al naţiunei politice ungureşti.

Cel al naţiunei maghiare presentează un ce armonic. Se observă adecă în toate rămurelele — o unitate admirabilă, ceea ce garantează strălucit viitoriu naţiunei maghiare.

Cu privire la naţiunea ungurească politică acest ḑiariu scrie:

„Representându-ne sĕrbarea ḑilei de aḑi, şi avênd în vedere ageră familiile din apropierea noastră, putem oare sĕ nu cugetăm la chipul şi modul cum sĕrbează această ḑi *familia popoarĕlor din Ungaria?* Ne va folosì ceva acoperirea adevĕrului neîmbucurătoriu, că în numĕroasele familii din acest cerc nu domneşte unitatea, care este atât de necesară pentru înflorirea întregului, şi că unii membri, cari se ţin de fii vitregi ai statului unguresc, supĕraţi şi posomoriţi se dau la o parte, decâte-ori este vorba de sĕrbarea familiară a întregei naţiuni ungureşti? Li se întêmplă şi lor ca şi copiilor maşteri din vieaţa de toate ḑilele *cărora bunele lor rudenii afară de casă* atâta le vorbesc despre sĕrăcia lor, până când în cele din urmă şi ei cred, că în adevĕr aşa este, şi apoi în amărăciunea lor toate lucrurile mumei maştere le consideră de vrăşmăşie şi neîndreptăţire. Şi cumcă curentul neîndestulirei la unele naţionalităţi din patria noastră *se basează pe agitaţiunîle şi şoptirile ce vin din afară, şi nu pe tractarea, cu care ei sunt întêmpinaţi, aceasta mai eclatant o dovedeşte împregiurarea. că acolo unde pe un timp oare care încetă aceste şoptiri isvorîte din motive de caracter internaţional, agitaţiunea naţionalităţilor presentează un curent mai pacinic, bunăoară cum se observă astăḑi la connaţionalii nostri sêrbi.* Sunt însĕ unii cari nu voesc sĕ fie părtaşi la bucuria şi durerea comună, şi noi mai mare lipsă avem de această concordiă, decât de unitatea absolută basată pe formalităţi esterne. Se poate că această concordiă s'ar câştiga mai uşor şi mai degrabă, dacă dorinţele pentru unitate nu s'ar estinde peste scopul inevitabil de lipsă statului, *dorinţe cari vor* **trebuì încă sĕ rĕmână tot utopii** ceea ce a trebuit sĕ o recunoască şi intemeietorul statului european unguresc, când el în testamentul seu a vorbit despre *„regnum unius lingue"* dorinţe, *care cu greu se vor putea împlinì,* mai ales în timpurile de faţă când se intonează mai puternic şi se marchiază sentimentele *de individualitate; dorinţe, a căror implinire din punctul de vedere al unui stat unguresc puternic şi prin sine forte doară nici nu este de lipsă.*

Dacă ar fi sĕ ridicăm vocea pentru o asimilare internă, atunci am pretinde asimilarea în sentimente şi convingeri. În grădina limbistică a naţiunei unguresti pot înflorì diferite flori, etnografii pot clasifica şi rubrica poporul nostru după plac, antropologul poate constata diferite formaţiuni de craniu: acestea nu vor strica statului unguresc, cât timp locuitorii Ungariei fie ei în ori ce punt vor fi, şi vorbească în ori şi ce limbă vor vorbì, recunosc religiunea politică a ideei de stat unguresc. Acesta este scopul, ce se poate ajunge şi pe cari încă şi noi îl putem ajunge, şi astfel în sufletul nostru ne putem bucura la privirea familiei ungureşti de popoară unite, întrunite în jurul luminosului pom de crăciun, care aduce tuturora daruri binecuvêntate, daruri, cari vor binecuvênta pre cel ce dă, şi vor face fericit pre cel ce primeşte."

Până aici „Pester Lloyd," şi el cu acestea încheie.

Cu totul altcum judecă şi resonează guvernamentalii dela „**Nemzet**." Tot în numerul de Joi la locul prim scrie „**Nemzet**:"

„Faţă cu puterea, naţiunea maghiară nu poate rĕmânea pe terenul negaţiunei. Se va acomoda şi se şi acomodează comandei. Ceea ce la o generaţune a fost ideie conducĕtoare la ceialaltă se preface în prejudiţiu. Ceea ce fu odinioară vîrtute, astăḑi poate devenì defect. Naţiunea maghiară încă trebue sĕ rumpă cu trecutul, trebue sĕ se arunce în braţele presentului, ca cu atàt mai sigur sĕ se pună mâna pe viitoriu."

Aşa „Nemzet" şi treptat el ajunge la asimilare în sensul vederilor lui Beksics în frunte cu devisa: *„Si ferrum non, ignis."*

Trecem fără comentariu.

„Pesti Napló" de Joi, suplementul la locul al treilea tractează causa învĕţămêntului. *Közöktatásügy.*

Critică activitatea lui Trefort, care nimica nu face pentru maghiarisare. Esposeul ministrului e foarte manc:

Însĕ sĕ citãm:

„Cu privire la *maghiarisare* încă nu ne dă destule îndreptări esposeul ministrului. Încă în anul trecut a bătut la ochi împregiurarea, că de şi numai 1721 de învĕţători se aflau în Ungaria, cari nu puteau propune limba ungurească, totuşi s'au aflat 5553 de scoale, în cari limba ungurească nu s'a învĕţat ca limbă de propunere. De astădată raportul ministrului ḑice: În anul 1883, s'au aflat 5553 de scoale, în cari limba maghiară sau nu sau propus de loc, sau numai ca studiu obligat. Invĕţătorii popolari cari propun cu succes limba maghiară ca studiu obligat, corĕspund articlului 28 din 1879, de aceea ar trebuì înşirate nominal scoalele în cari se propune, şi în cari nu, limba maghiară, 1376 dintre învĕţătorii aplicaţi astăḑi nu ştiu ungureşte, se înţelege că ei nici nu propun limba ungurească, pot însĕ fi şi de aceia, cari ştiu ungureşte, şi totuşi nu o propun la elevi. Cei mai aleşi bărbaţi ai societăţii tocmai aceste locuri le-ar alege, şi acolo ar îmbrăţişa causa maghiarisărei."

Aşa oposiţionalul „Pesti Napló."

Noi deocamdată ne mărginim supunênd apreţiărei publicului nostru aceste.

Un corb alb.

Sibiiu 14/26 Decembre.

In ce priveşte neînfrênata ură de rassă, blasfemiile, batjocurile, suspicionările, denunciaţiunile şi tot ce e rĕu pe lume, de cari bâjbăie foile maghiare din Cluş faţă de români, organul kossuthianilor „Ellenzék" de sigur că nu e nici cu un fir de pĕr mai bun, decât organele partidei guvernamentale. Nici odată toate acestea foi nu şi-a vărsat veninul lor asupra noastră în aşa mĕsură, şi nicì odată nu şi au arătat arama atât de clar, ca cu ocasiunea ultimului proces de presă contra „Observatorinlui." Refrenul greţoaselor espectorări a tuturor foilor cluşene a fost unul şi acelaşi: Jos cu libertatea de

FOIŢA.

Tractarea metodicei speciale a cetirei şi scrierei!*)

de

I. Muntean,

învĕţătoriu greco-oriental român în Sighişoara.

Este în deobşte cunoscut precum că dintre toate fiinţele organice, pre cari înţeleptul creator şi pre bunul nostru părinte ceresc, încă dela întemeierea lumei le-a creat pe rotogolul acestui pămênt, cea mai perfectă este omul; pentru că omul după cum ne spune chiar şi „S. Scriptură este zidit după chipul şi asemânarea lui Dumneḑeu, prin ce se arată destul de invederat că Dumneḑeu a iubit pre om mai pre sus de toate celelalte fiinţe, ba numai din iubire l-a şi creat.

Şi oare ce însuşiri particulare are omul prin cari el se înalţă preste celelalte creaturi? Este el dotat doară cu vre o potere fisică supremă celorlalte fiinţe? Nu! Din contră, dacă vom privì pre om din primul grad al desvoltărei sale fisice, aflăm că el (omul) este poate cea mai debilă şi mai neajutorată fiinţă de pe pămênt.

Spre a ne putea convinge despre acest adevĕr, nu avem decât sĕ privim un copil dela primul moment al respiraţiunei sale, adecă dela naştere, şi ne vom convinge că el, (omul în stadiul copilăriei) întru adevĕr după cum am amintit mai sus, este fiinţa cea mai debilă şi mai neajutorată. El nu e în stare sĕ se mişte dintr'un loc într'altul; nu e in stare a alerge după mama sa spre a-şi afla nutremêntul fisic, precum se întêmplă aceasta la fiinţe cu mult mai neînsemnate şi cari mai că nici nu se pot aduce în asemênare cu omul; el nu poate şi nu ştie alt ceva de cât sĕ plângă; pre el trebue sĕ-l nutrească mama dându i nutremêntul în gură, precum se întêmplă cu puii paserilor cântătoare. Dar apoi aici eară-şi este o mare deosebire, căci pre când puii de pasere au neapĕrată lipsă de îngrigirea părinţilor lor, numai câte va ḑile sau câte-va sĕptĕmâni, unui copil îi trebueşte o atare îngrigire părintească în decurs de câţi va ani de ḑile.

Şi totuşi ce este aceea ce înalţă pre om preste toate celelalte creaturi? Acelea sunt calităţile interne cu cari este dotat numai omul, precum: minte, înţelepciune, darul vorbirei, sau puterea spirituală, prin care omul înaintează pe calea perfecţiunei, desevêrşindu-se din ce în ce mai mult, în direcţiune spre idealul a toată perfecţiunea, spre Dumneḑeu, după al cărui şi asemânare este creat.

Prin puterea spirituală omul a învĕţat a cunoaşte puterile naturei şi ale constringe sĕ asculte de el, a învĕţat a şi supune sie şi apa şi aerul şi ale face servitorii sei; prin puterea spirituală omul a inventat multe lucruri cari la început erau privite de o minune a timpului nou, precum: maşina de vapori, telegraful etc. Dară dintre toate invenţiunile cunoscute până acuma, cea mai ponderoasă este fără îndoială arta cetirei şi scrierei, de şi în ḑiua de aatăḑi cetirea şi scrierea sunt privite de un ce bagatele şi neînsemnat, fiindcă în timpul de astăḑi cei mai mulţi oameni ştiu cetì şi scrie; ba vedem cum copii de 6—7 ani cari au cercetat scoala 8—10 luni, ştiu cetì şi scrie; o artă, o meserie de tot lesne de învĕţat, care o poate învĕţa un copil în 10 luni de ḑile, respective în decursul unui an scolastic; pre când pentru învĕţarea ori cărei alte meserii, se recere un şir de mai mulţi ani.

Am ḑis mai sus că arta cetirei şi scrierei e una din invenţiunile cele mai însemnate ale minţei omeneşti, şi întru adevĕr aşa este; pentru că cetirea şi scrierea este un mijloc prin care omul îşi poate cultiva şi lumina mintea sa cu acele conostinţe, care i sunt de lipsă pentru viaţă şi pentru asigurarea viitoriului seu; mai vêrtos unui om carele pressă pentru români, ear inteliginţei române ştrang şi furci, cătuşe (békó) şi temniţă.

---

*) Publicăm acest elaborat cu aceea rugare către bărbaţii nostri de specialitate: sĕ binevoiască a-şi publica eventualele observări critice. Red.

Omului cu mintea la loc şi iubitoriu de pace desigur îi cade bine, dacă între astfeliu de sbierături sĕlbatice mai aude şi vocea minţii sĕnătoase, dacă în droia de şovinisti orbiţi de nefericitul fanatism, se mai află şi câte unul de aceia, căruia i-a căḑut solḑii de pe ochi. E un veritabil corb alb o apariţiune de acest fel, şi merită sĕ luăm şi noi notiţă de el.

Memorabila vorbire a contelui Keglevich în dietă despre maghiarisarea cu forţa şi terorismul; dechiaraţiunea dlui ministru-preşedinte Tisza, că a trecut timpul unde maghiarisarea cu forţă ar fi fost posibilă şi că astăḑi nu mai este posibil sĕ se folosească puterea statului spre maghiarisare; aceste frupte ale atitudinei bărbăteşti a Croaţilor se par a fi pricepute şi de voinicii cei mai mici de prin provincia. Incep şi ei a cunoaşte că ce s'a făcut nu s'a făcut bine şi că toate înmensele gertfe de puteri, timp şi bani aduse idolului de maghiarisare, au fost nebunie.

S'a statorit alt princip, s'a dat signal pentru luarea de altă direcţiune. Cu o lingură de miere mai multe muşte poţi prinde, decât cu o bute de oţet. Dacă nu putem înfrânge pe români cu forţa şi cu terorismul, sĕ ne folosim de prostia lui, sĕ-l seducem, sĕ-l înşelăm. Nimicită inteliginţa superioară, „agitatorii daco-românişti,“ delăturată şi inteligenţa inferioară din sinul poporului, turma remâne pe mâna noastră şi o mânăm unde ne place. Aceasta e filosofia mai nouă a fraţilor nostri maghiari.

„Ellenzék“ în nrii sei 298 şi 299 dela 22 şi 23 Decembre n., sub titlul: Miseriile învĕţătorilor dela scoalele poporale din Transilvania („*Erdélyi néptanitói mizeriák*“) aduce un tractat în aceasta materie, care din două puncte de vedere e interesant pentru noi. Odată pentru că constată şi recunoaşte că „*magyarositás*“-ul (maghiarisarea cu forţa) prin învĕţemêntul poporal, aşa cum s'a practisat până acum nu va duce la limanul dorit; apoi fiind că propun o metodă nouă pentru „*magyarosodás,*“ desnaţionalisarea spontană a nemaghiarilor din Transilvania.

Indicatul articol constată mai nainte de toate că pentru sĕcuii din Ardeal, „cari dacă nu ar esista, celelalte naţionalităţi demult ar fi copleşit elementul maghiar,“ atâta s'a făcut deja pe tereuul culturei poporale, încât la ei demult se arată prisos de puteri didactice. Preparandia de stat din Cristurul sĕcuesc şi cea romano-catolică din Csiksomlyó au pus material atât de abundant la dispoziţiune, încât în ţinuturile sĕcueşti, unde nu mai încap scoale de stat şi comunale, acest material nu mai poate afla aplicare; ear considerând că în Ardeal se mai află alte două preparandii maghiare de stat şi mai multe confesionale (maghiare), din toate aceste ese în fie-care au un numĕr aşa de însemnat de învĕţători şi învĕţătorese, încât pre lângă atât de rĕu riuşita înmulţire a scoalelor comunali cu limba de propunere maghiară, foarte mulţi dintre acei învĕţători ne mai putênd aştepta după aplicarea scolară trec la altă branjă pentru de a-şi câştiga pânea de toate ḑilele.

Acesta, ḑice articolul mai departe, e un rĕu iminent pentru maghiari şi pentru maghiarisare; pentru-că cu toate aceste în celelalte părţi ale Transilvaniei, locuite de nemaghiari, nu sunt nici pe jumĕtate scoale de ajuns şi nici pe a patra parte învĕţători cualificaţi de ajuns. Nu sunt pentru aceea, fiind că în preparandiile de stat elevii învaţă esclusiv numai limba maghiară, şi nu pot fi aplicaţi la scoale cu altă limbă de propunere.

Astfeliu pe lângă toate însemnatele gertfe ce se aduc, maghiarisării nu i se face nici un serviţiu. „În aceasta privinţă responsabilitatea e în mai mare mĕsură a noastră, a maghiarilor, cari ca naţiune constituitoare de stat avem trebuinţă şi suntem chiemaţi: ca idea de stat maghiar sĕ o înplântăm celorlalte naţionalităţi prin limba lor proprie.“ Aceasta se va putea numai dacă învĕţătorii maghiari vor învĕţa limbele lor, cea nemţească şi cea românească, ca astfeliu la punctele mai gingaşe în privinţa mestecărei naţionalităţilor sĕ putem aplica indiviḑi de încredere ai nostri.

Pentru ca sĕ se câştige pâne preparandistilor sĕcui eşiţi din institutele maghiare, şi pentru ca „*magyiarositás*-ul“ sĕ se prefacă în „*magyarosodás,*“ articolul pretinde dela guvern sĕ înfiinţeze preparandii de stat la atari puncte ale ţĕrei, unde elevii din graiu viu pot învĕţa limbele naţionalităţilor.

Aici trebue sĕ ţintim, ḑice articolul, „*pentru-că în fine tot trebue sĕ se rumpă şi se va rumpe şovinismul, cu care apăsăm asupra treazului (jozan) popor român şi sas.*“ Sĕ prevenim noi în această privinţă; sĕ iniciăm noi modul şi lucrarea pentru delăturarea apăsarei şovinistice. Ear modul nu poate fi altul decât ca sĕ creştem în numĕr de ajuns învĕţători cunoscĕtori de limba lor, şi pe acestia sĕ-i aplicăm acolo, unde pretind interesele statului maghiar, la scoale comunali sau chiar şi la cele confesionali („*vagy épen a felekezeti iskolákhoz is*“).

Astfeliu resonează articolul din „Ellenzèk“ şi după ce ne mai spune, că între preparandistii eşiţi din institutele maghiare se află foarte multă pleavă, „studenţi ţipaţi din scoale“ (*kicsapott deákok*) şi oameni „a căror princip suprem cât ajung la funcţiune nu e învĕţământul, ci câştigarea de avere, arată că acestia între sĕcuii cei dêrşi şi sĕraci numai pot trăi. Sunt uriţi şi eschişi din societate şi publicul se fereşte de ei ca de o lepră veninoasă. „Prevalenta maioritate a preparandiştilor esiţi din preparandia dela Cristurul sĕcuesc — ḑice articolul nu se strădueşte de a ridica lumina spirituală a comunei, unde ajung; ci umblă după aceea, ca sĕ le remână timp liber cât se poate de mult, pentru a-şi câştiga avere pe căi colaterale.“

Va sĕ ḑică se formează aici o clasă periculoasă de oameni, cari cu tîmpul pot causa o crisă socială în nobilul popor al sĕcuimei. Nu mai este loc pentru de a înfiinţa mai multe scoale de stat în părţile sĕcueşti — aşa ḑice articolul, — sunt multe unde numĕrul scolarilor e 14—18. Pe alte locuri scoalele de stat urlă de golăciune *(az állami iskola — az üres ségtől kong)*, pentru-că învĕţătorii nu ştiu o boabă din altă alimbă, decât ungureşte.

Acestui material de puteri didactice — educătoare trebue sĕ i se facă loc; trebue trântit în cârca românilor, ca sĕ le insufle idea de stat maghiar. Dar ca sĕ se poată aceasta, mai întâiu trebue ca preparandistii sĕcui sĕ înveţa limba românească.

În merit credem că aici nu e de lipsă nice un comentar. Am signalisat planul, ce se pregăteşte, şi cu aceasta noi la locul acesta ni am împlinit datorinţa.

E rêndul la organele noastre competente: sĕ priceapă semnele têmpului. Un corb alb s'a ivit şi ni-a cântat — poate preste voia lui — adevĕrul. Sĕ înveţe şi maghiari româneşte, dar numai pentru de a ne putè ataca şi nimicì mai uşor. Se încete apăsarea şovinismului „*magyarasitás*“-ul, dar numai spre a face loc desnaţionalisărei pe dea furişul.

Corbul corb rĕmâne şi dacă e alb la pene.

Cu toate aceste trebue sĕ privim enunciaţiunile din „Ellenzék“ de un semn al desmeţirei. Sêmburele e, că fanaticii încep a-şi deschide ochii; şi când vor devenì capabili şi de un pic de sinceritate şi bunăvoinţă, se vor putè încungiura multe amărăciuni, ce ameninţă frumoasa noastră Transilvanie.

X.

Românii și Universitatea fundului regiu.

La această insultă burșicoasă aruncată în fața românilor, deputatul Dr: Păcurar a reflectat următoarele: Dacă dlui Zay, i este cunoscută vr'o peată a statutelor, apoi nu numai loialitatea, ci și cestiunea de onoare îl îndatorează pre dl Zay sĕ arate și sĕ constate dsa aici publice peata afirmată a statutelor. El — Dr. Păcurar — însĕ constată de altă parte, că este adevĕrat, că aceste statute nu s'au făcut din partea maiorităţii, ci din partea minorităţii dimpreună cu celalalt factor, adecă cu ministeriul, și dênsului, la facerea statutului, la care a fost chiar dênsul referintele, nu-i este cunoscut nici un lucru condemnabil, decât acela că nu a consimţit în părerile sale cu maioritatea din Universitate. Apoi crede dl Zay, că toate lucrurile, cari nu sunt de acord cu consêmţĕmêntul maiorităţii, sunt lucruri petate? S'au tot ce nu place maiorităţii este peată, delict s'au crimă?

Eu provoc pre dl Zay se arate vre-un lucru neiertat la facerea statutelor, și, până ce se susţine dl Zay de om de onoare, trebue în urma provocării mele, sau sĕ le arate, sau apoi sĕ-și rumege mai bine cuvintele, cari le pronunciă aici în ședinţă publică! — Eară în ceea ce privește pre dl comes, lucrul este foarte ușor de resolvit, căci numai dela dênsul atêrnă, ca sĕ renunciă din iubire de pace patriotică la dotaţiunea s'a anuală de 2000 fl. și toată cearta în Universitate despre acest obiect este terminată.

Însĕ la toate aceste deput. Zay a tăcut.

Tot în această ședinţă deput. Dr. Wolff, raportorul comisiunii de cinci, cetește proiectul de representaţiune, adresândă ministrului de interne în afacerea statutelor de organisaţiune. La pertractarea acestui proiect deput. Dr. Păcurar accentuază, că de când este dênsul în Universitatea din nou organisată pre basa art. de lege XII din 1876 până astăḑi, nu a fost nici odată un lucru de așa mare însemnătate, un obiect de atâta importanţă la ordinea ḑilei, cum este obiectul de faţă, adecă esmisul ministerial din 27 Faur 1884 Nr. 12,169/1884 B. III cu cuprinsul seu, prin care ministrul voiește sĕ-și câștige dreptul a decide și asupra acelor concluse, în contra cărora nu sunt sulevate voturi separate, și a înlocuì atari concluse, cari sunt aduse chiar și cu unanimitatea voturilor, cu consimţĕmêntul tuturor conproprietarilor, — prin decisiunile sale.

El invită pre domnii deputaţi la cea mai mare atenţiune faţă de acest obiect de cea mai mare importanţă atât pentru Universitate, cât și pentru dreptul privat al conproprietarilor.

Constată mai departe, că maioritatea Universităţii, începênd dela anul 1877 continuu a tot sguduit la statutele Universităţii, până când acuma a

---

voeşte şi a cărui chemare este a vieţuì în mijlocul unei societăţi de oameni luminaţi (cultivaţi).

Când şi cine a inventat arta cetirei şi scrierei, despre aceasta nu avem date sigure (cel puţin mie nu mi este cunoscut); istoria ne spune: *a)* că chinezii s'ar fi folosit de un fel de semne, (*Ἱιεϱογλιφε*), un semn înfăţişa un cuvênt, câte cuvinte atâtea semne; aşa încât cine-va în toată vieţa lui nu putea cunoaşte toate semnele; va se ḑică în toată viaţa lui a învĕţat, şi totuşi n'au ştiut bine cetì şi scrie, ceia ce astăḑi se întêmplă după ostenealâ de 3—4 ani; *b)* că fenicienii ar fi inventat literile, eară grecii s'au ocupat tare cu desvoltarea şi perfecţionarea acestei arte. Ştim mai departe că profetului Moise pe muntele „Sinai,“ i a dat Dumneḑeu cele 10 porunci scrise pe două table (lespeḑi) de piatră, dovadă că el ştia cetì, căci altcum nu le putea esplica poporul evreesc, carele călĕtorea prin pustie.

Pe tîmpul lui Chistos această artă sĕ fie luat desvoltare tot mai estensivă. Ştim că apostolul Pavel a trimis mai multe epistolii cătră diferite popoară. Despre persoana lui ne spune istoria bisericească că a fost evreu din naemul lui Veniamin din comuna „Tars în Sicilia,“ după partida religionară fariseu, eară după meserie amĕsurat obiceiului evreesc făcĕtoriu de corturi.

În tinereţele sale se vede a fi studiat scoalele cele vestite judaice şi eleneşti din patria sa, apoi se duse la Ierusalim spre a se perfecţiona mai departe în studiile teologice, unde se făcu cel mai zelos apĕrătoriu al legei lui Moise aşa, încât când rĕsărì creştinismul el se arătà ca unul dintre cei mai înverşunaţi contrari ai creştinilor şi lucra pentru stîrpirea lor totală pe drumul Damascului, până ce prin putere supra naturală, a fost induplecăt a primì crestinismul; de unde se vede că cetirea şi scrierea era tare lăţită pe timpul lui Christos; ba se aflau şi scoale organisate; însĕ de sigur că metoda cetirei şi scrierei va fi fost cu mult mai puţin perfectă şi mai greu de înţeles, faţă de cea de astăḑi. Spre a ne putea convinge despre aceea nu avem de cât sĕ aruncăm o privire, nu aşa departe, ci numai înainte de aceasta cu 25—30 de ani şi apoi nu ne va venì cu mirare, pentru ce foarte puţini dintre ţĕrani nostri ştiau cetì şi scrie. Cred că pentru convingere va fi de ajuns a aduce numai câte-va esemple şi sĕ cercăm ale literisa şi silabisa după metodul nominal (cu litere cirilice) aşa, precum se făcea atunci; d, e. pentru cuvêntul ban care astăḑi se compune din semnele sonurilor b-a-n, se folosea: buche-az-naş, şi copilul sĕ ştie scoate din acele sunete fără înţeles cuvêntul ban; caco aḑ-râţă terduest-aḑ, şi copilul sĕ ştie scoate din confusiunea aceea babilonică cuvêntul: cartea, ceea ce după metoda de astăḑi se compune din semnele sonurilor: c-a-r-t-e-a cartea.

Cugetând la metodul acela greoi şi fără înţeles, atuncia de sigur că nu ne va isbucnì rîsul auḑind încă şi astăḑi pe câte un moş bĕtrân tânguindu-se că el încă a umblat la scoală în tinereţele sale 3—4 ani, dară n'au putut învĕţa carte, fiind că n'au avut cap.

Întru adevĕr că a trebuit sĕ aibă cap, adecă minte ageră acela, carele după espresiunea aceea neînţeleasă a literilor vechi a putut învĕţa a cetì şi a scrie; şi pentru cari n'au putut înveţa, nu va fi fost de vină atâta capul, ci mai mult metodul şi espresiunea cea fără înţeles a semnelor (literilor).

Espresiunea aceea fără înţeles a literilor cirilice, s'a delăturat înainte de aceaste cu vr'o 24 ani pre când au inceput a se folosì de alfabetul latin, când apoi în anul cel dintâiu se învaţă literile pe rênd de pe tabelă, apoi învaţă ale şi scrie, a cumpune silabe şi cuvinte, şi numai apoi după al 2 lea sau al 3 lea an, după cum adecă avea cap, i se da cartea în mână.

Această greutate încă s'a delăturat mai târḑiu prin întroducerea metodului sonetar (*analitic-sentetic*) după care copii învaţă a cetì şi a scrie în câte-va sĕptĕmâni şi fără de vre-o greutate mare, numai se pomenesc că ei ştiu cetì şi scrie. (Va urma.)

venit lucrul acolo de ministrul intenţionează arogarea dreptului de dispositiune necondiţionată asupra averilor Universităţii sau, precum ḑice esmisul minist. citat, de a decide şi a înlocuì conclusele Universităţii din oficiu, cu decisiunile sale, fără de a mai fi legat la esistenţa ver unui vot separat.

Acesta este un lucru ne mai auḑit şi ne mai pomenit, şi astădată prima-oară bate ministeriul în casele Universităţii spre a-şi câştiga şi acest drept, şi spre acest scop cere învoirea noastră.

Dela anul 1877 începĕnd pănă şi în ḑiua de aḑi am avut de a apĕra dreptul de proprietate al conproprietarilor, numai faţă de maioritatea din şedinţele generale ale Universităţii, carea fără obosală pretindea şi pretinde, ca conclusele ei asupra averii şi asupra foloaselor anuali sĕ fie definitive şi inappelabile; şi faţă de aceste concluse sĕ nu aibe minoritatea nici un drept şi nici un remediu legal spre a putea stabilì neîndreptăţirile şi asupririle, ce i se causează din partea maiorităţii prin un judecător mai înalt, adecă prin guvernul ţĕrii.

Am luptat şi eu din plină conştiinţă fără obosealā şi din toate puterile în contra acelei tendenţă cu totul escentrică faţă de egală îndreptăţire a tuturor conproprietarilor, dintre cari şi cei ce se află în minoritatea casuală trebue sĕ li se recunoască totuşi in asemenea mĕsură dreptul de conproprietate. Şi în adevĕr resultatul acestor lupte este §. 13 din statute, care conţine remediul legal de apĕrare al minorităţii faţă de abusurile maiorităţii.

Acest paragraf dispune ca fie-care membru al adunării, care nu este mulţĕmit cu conclusul maiorităţii poate în termin de trei ḑile suleva votul seu separat, asupra căruia ministrul are apoi dreptul şi îndatorirea de a hotărì asupra acelui conclus recurat şi a decide finalminte între maioritate şi minoritate. Aceasta procedură am aflat-o şi o aflu pretutindenea, unde starea lucrurilor este regulată, căci naturalminte urmează din organisarea societăţii civile şi din întreg organismul dreptului, că acolo unde doi s'au trei etc. nu se pot înţelege despre averea şi drepturile lor, un al treilea sĕ decidă, ce este drept între dênşii.

Această stare de lucruri se află pretutindenea unde sunt împregiurările normale şi trebue sĕ esiste în fie-care stat, căci altmintrea s'ar deschide numai uşa la o luptă a tuturora în contra tuturora.

Prin urmare eu am susţînut şi voiu susţînea, cât voiu fi aici, sus şi tare dreptul de recurs al minorităţii la al treilea judecător între noi, adecă în casul concret, la guvernul ţĕrii.

Sub egida acestui §. 13. s'au efeptuit dotaţiunile scoalelor gr. or. din Sas-Sebeş şi Orĕştiă; sub egida acestuî §. 13 s'au indus dotaţiunea gimnasiului gr. or. din Braşov din estraordinar în ordinar; şi din toate acestea cu consimţĕmêntul dvoastre din maioritate, ceea ce dovedeşte, că noi avem destule interese reciproce spre a ne putea înţelege între noi aşa încât maioritatea face concesiuni minorităţii, eară minoritatea maiorităţii. Prin urmare §. 13 nu este aşa de periculos nici pentru maioritate, precum s'ar crede la aparinţă. Ştim cu toţii, că pre lângă concurenţa scolii săseşti evangelice reale din Sibiiu pentru dotaţiune de 5000 fl. scolile gr. or. din Sebeş şi Orĕştie fără acest §. 13 cu câte 1000 fl. nu ar fi avut loc, şi ştim, mai departe cu toţii, că la anul 1878 ne-am înţeles sub esistenţa §. 13 asupra dotaţiunilor de a mulţămì pre toate trei scolile fără de a mai provoca ingerinţa ministeriului.

Eu sum pre deplin convins, că dacă §. 13 nu ar fi esistat, dotaţiunea scolii săseşti reale din Sibiiu ar fi aḑi în loc de 3000 fl. 5000 fl. şi scolile gr. or. din Sebeş şi Orĕştiă, de unde erau cei doi deputaţi români, nu ar fi căpătat nimica, şi certele între noi ar fi luat dimensiuni mai mari, chiar şi în detrimentul maiorităţii.

E dară destulă dovadă, că esistenţa §. 13 este în faptă un motor pentru ţinuta maiorităţii de a considera şi minoritatea din Universitate, precum s'a şi întêmplat în casul acesta, care la din contră ar fi fost cu totul ignorat.

Cu ce însĕ nu pot consimţì este arogarea dreptului din partea ministrului de a decide şi asupra acelor concluse, în contra cărora nu sunt sulevate voturi separate, şi a înlocuì chiar şi acele concluse, cari sunt cu unanimitatea voturilor noastre aduse, prin decisiunile ministeriali.

Cu aceasta nu consêmt şi nu voiu putea consimţì nici odată, că acolo unde suntem noi cu toţii între noi înţeleşi sĕ se vêre un al treilea nechemat şi se dispună în contra voinţei şi în contra intereselor noastre numai după bineplacul seu.

Am ḑis, că pănă acuma am avut de a me lupta numai faţă de esagerarea sau mai bine ḑis de arogarea dreptului esclusiv din partea maiorităţii din Universitate, ear acum ivindu-se primadată şi din partea ministeriului o asemenea esageraţiune, numai într'altă direcţiune, voiu avea de a me lupta şi în contra acestui adversariu nou al averilor Universităţii şi declar, că precum am apĕrat conproprietatea averii faţă de maioritate în asemenea chip voiu apĕra-o şi faţă de ministeriu.

Aceasta 'mi va fi posibil, căci precum dovedeşte chiar şi esmisul ministerial de faţă, pănă acuma ministrul n'a avut dreptul de a decide asupra acelor concluse în contra cărora nu sunt sulevate voturi separate şi n'a avut dreptul de a înlocuì aceste concluse, cari sunt aduse din partea noastră cu unanimitate de votnri prin resoluţiunile şi decisiunile sale.

Ministrul acum voieşte sĕ-şi câştige acest drept, şi spre a-l putea câştiga cere dela noi consimţĕmêntul nostru prin esmisul amintit.

Ce însemnează aceasta?

Aceasta nu înseamnă altceva, decât ca ministrul recunoaşte însuşi nu numai că acest drept nu l'a avut, dară nici nu-l poate câştiga fără a avea consimţĕmêntul nostru. Prin urmare denegând noi firm şi hotărît acest consimţĕmênt, ministrul nu va putea întra în casele Universităţii şi a dispune de averile noastre Însĕ şi după ce fel de principiu de drept s'ar putea mesteca ministrul, sub cuvêntul de a face pace, unde toţi conproprietarii sunt de un consimţĕmênt, de o voinţă, de o resoluţiune, nefiind nici macar idee de diferinţă între conproprietari? Ştim cu toţii, că acolo unde nu este actor nu poate fi nici judecător.

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

Casul disciplinar al judelui Pamfilie din Romoşel.

Orĕştie în 13 Decembre 1884

Într'o corespondinţă anterioară v'am scris că pretorul cercului Orĕştia a suspendat pe judele comunei Romoşel Pamfilie din motive cu totul neinsemnate. Ca publicul nostru sĕ cunoască aceste motive, îmi iau voia a espune pe scurt *species facti.* În sĕptĕmânile trecute un delincuent din Romoşel a fugit din arestul preventiv al judecătoriei cercuale reg. din Orĕştie. Gendarmeria l'a prins şi aducêndu-l la casa judelui din Romoşel, Pamfilie, acesta a pus patru vigili comunali şi a reflectat gendarmeria sĕ fie cu atenţiune ca delincuentul sĕ nu fugă. Cu un cuvênt judele şi-a făcut datoria în toată forma. Din negrigea gendarmilor însĕ, cari au întrelăsat a lega pe delincuent, după cum i sfătui-se judele, delincuentul a fugit de cătră ḑiuă şi gendarmeria a făcut arătare la pretură contra judelui Pamfilie aruncând vina asupra acestuia. Pretorul Bagya Zsigmond, fără de a mai face vre o cercetare prealabilă a suspendat la moment din oficiu pe judele Pamfilie la arătarea nemotivată a gendarmeriei. Acesta a fost un pas pripit şi nu se poate esplica altcum decât prin împregiurarea, că pretorul a trebuit sĕ aibă ceva nĕcaz pe judele suspendat. Causa s'a transpus la judecătorie spre cercetare şi eri s'a şi constatat judecătoreşte prin dovoḑi suficiente, că gendarmeria poartă vina esclusivă, ear judele Pamfilie este cu totul nevinovat.

De aici se vede, că a fost pripită suspendarea, că dl pretor Bagya s'a lăsat răpit de o animositate nemotivată. Dl pretor este un funţionar conscienţios şi zelos şi tocma pentru aceasta ne a surprins acest act de justiţie disciplinară precipitat. Judele Pamfilie este un funcţionar vechiu al comunei Romoşel, a servit sub toate guvernele câte s'au perondat dela anul revoluţiunei şi în tot decursul serviţiului seu s'a purtat corect şi spre deplina mulţămire a comunei şi a organelor administrative superioare. Aceasta împregiurare trebuia sĕ o aibă înaintea ochilor sei dl pretor şi sĕ nu se grăbească cu suspendarea.

Din doveḑile de pănă acum se vede nevinovăţia judelui Pamfilie, prin urmare rehabilitarea dênsului nu pote fi decât o cestiune de timp scurt. Aceasta ne serveşte spre satisfacţiune deosebită şi ne vom bucura foarte, dacă în cel mai apropiat timp vom vedea pe venerabilul jude bêtrân earăşi în fruntea afacerilor comunei Romoşel, care a stimat întrênsul pe adevĕratul seu povĕţuitor şi cărmuitor.

Dl pretor Bagya este un funcţionar administrativ corect şi de şi are şi dênsul simţeminte mai mult maghiare decât ungureşti totuşi arareori 'şi dă pe faţă idea predilectă de maghiarisare. În casul disciplinar însĕ, de care ne este vorba, s'a lăsat stĕpânit de animositatea naţională, pentru că altfel nu ne putem esplica mĕsura pripită, cu care a delăturat *stante pede* pe un veteran funcţionar comunal.

Indată ce rehabilitarea va fi îndeplinită — nu voiu întârḑia a ve o notifica.

In fine trebue sĕ observ, că suspendările în cercul Orestiei sunt cam dese, mai ales decând e dl Bagya în fruntea preturei.

Dintre notarii şi juḑii suspendaţi în decurs de vre-o 7 ani foarte puţini s'au putut rehabilita. Poate că aceasta esperienţă a îndemnat pe dl Bagya sĕ purceadă cu o rigoare antecipată şi contra judelui Pamfilie. Cu atât mai mare va fi şi satisfacţiunea, judelui când se va vedea rehabilitat.

X.

Rĕspunsurile la Mesagiul Tronului.

Duminecă, 9 Decembre, la oarele 11½ dimineaţa, M S. Regele, în presenţa d-lor ministri, încungiurat de Casa Sa, a primit în sala Tronului, cu solemnitatea obicinuită, biuroul şi comisiunea senatului însărcinată a presinta M. S. Regelui adresa de rĕspuns la mesagiul Tronului.

D. Dimitrie Ghika, preşedintele Senatului, a dat cetire următoarei adrese:

Sire,

Primul senat ales în vîrtutea nouei legi electorale este fericit a aduce astăḑi Majestăţilor Voastre omagiul simţemintelor de iubire şi devotament ce ţeara întreagă are pentru suveranul ei.

Dela o margine la alta, Sire, ţeara a primit cu mulţămire reforma electorală; căci ea a asigurat libertatea votului şi inviolabilitatea conştiinţei alegĕtorului.

În vîrtutea acestei reforme înţelepte, alegerile s'au putut face sub egida legei, în deplina linişte şi libertate, astfel în cât Corpurile leginitoare sĕ fie aceea ce trebue: adevĕrata espresiune a voinţei alegĕtorilor.

Senatul a auḑit, Sire, cu o adevĕrată bucurie asigurările date de Majestatea Voastră că raporturile noastre cu toate puterile, şi mai ales cu cele vecine, sunt din cele mai bune şi mai cordiale. Noi nu putem fece de cât sincere urări pentru ca această stare de lucruri sĕ se consolideze din ce în ce mai mult, pentru ca sĕ putem întoarce cu toţii, guvern şi naţiune, toată activitatea noastră către organisarea internă a Statului.

In noua eră de pace ce se deschide, senatul va fi fericit, Sire, sĕ dea guvernului Majestăţei Voastre tot concursul seu pentru îndeplinirea bunătăţilor a căror lipsă se simte în diferite ramuri de administraţiune publică, şi pentru a ajunge astfel treptat sĕ punem societatea română în condiţiunile de desvoltare a celorlalte societăţi moderne.

A îmbunătăţì întreg sistemul nostru administrativ;

A pune justiţia în condiţiunile de independenţă necesarii pentru o mai bună garantare a intereselor ce-i sunt încredinţate.

A acorda bisericei şi scoalei mijloace de cari au nevoe ca sĕ rĕspunḑă din ce în ce mai mult la misiunea lor;

A pregătì sistemul nostru de apĕrare şi a da armatei tot ce i lipseşte încă pentru ca sĕ devie şi mai mult un adevĕrat scut al independinţei naţionale.

Eată, Sire, atâtea lucrări cari vor face obiectul preocupărllor noastre celor mai vii şi la cari senatul se va grăbì sĕ consacre toată activitatea sa împreună cu guvernul Maiestăţei Voastre.

Ceea-ce trebue însĕ sĕ atragă imediata preocupare şi solicitudine a tuturor corpurilor statului este, precum o ḑice foarte bine mesagiul Majestăţei Voastre, crisa agricolă şi monetară prin care trece ţeara. Osebit de causele generale cari au adus această crisă şi în celelalte părţi ale Europei, cause cari sunt înafară de sfera noastră de acţiunc, această situaţiune se mai găseşte îngreuiată la noi şi prin oare-cari împregiurări particulare, asupra cărora caută sĕ se îndrepteze cu stăruinţă atenţiunea noastră a tuturor.

Imbunătăţirea continuă a sistemului nostru de cultură, o mai mare înlesnire de tarife acordată comerciului şi producĕtorilor nostri pentru aducerea producţiunilor lor la punctele de esport, crearea treptată şi încuragiarea industriei naţionale, construirea intrepositelor aşteptate de toţi cu o legitimă nerăbdare, complectarea sistemului nostru de căi ferate îm modul cel mai economicos posibil şi imputinarea pedicelor ce întimpină unele din producţiunile noastre agricole la eşirea lor din ţeară, sunt, credem, Sire, atâtea mĕsuri de natură a împuţina rĕul în present şi a l prevenì în viitor.

Pentru realisarea şi esecutarea la timp a acestor mĕsuri, senatul va fi fericit sĕ conlucreze împreună cu guvernul Majestăţei Voastre pentru a uşura efectele crisei şi a venì aştfel în ajutorul producĕtorilor. Sperăm, Sire, că graţie stărei finenciare generele a statului, stingerei apropiate a unei părţi din datoria publică şi limitărei ei în viitor, graţie înlesnirilor de credit ce s'au creat pentru particulari, şi mai presus de toate graţie spiritului de ordine şi de economie ce a început sĕ pătrundă în toate clasele societăţei, vom ajunge a străbate strâmtorările actuale fără ca statul şi particularii sĕ aibă a suferì sguduiri de acelea cari împedecă mersul normal şi regulat al afacerilor.

Strêns uniţi împregiurul Majestăţei Voastre şi şi ajutaţi de încrederea naţiunei, guvern şi Corpuri legiuitoare, vom lucra necontenit pentru întărirea şi prosperitatea statului român, şi, împreună cu ţeara întreagă, nu vom avea decât un gând: binele patriei, decât un strigăt:

Sĕ trăiască Majestăţile Voastre şi Augusta Lor familie!

Sĕ trăiască România!

Preşedinte *Dimitrie Ghica.* Vice-preşedinte, *Cernat.*
Secretar, *V. Liteanu, Gr. Capeleanu. Ap. Mănescu.*
Cestori, *N. Manolescu, A. Siaicariu.* (L. S. S.)

Regele a respuns:

Înalt Prea Sânte! Domnule preşedinte! Domnilor senatori!

„Simţemintele de iubire şi devotament ce 'Mi „esprimă înaltul Corp al Senatului sunt prea scumpe „inimei Mele.

„Ve mulţămesc şi, împreună cu d voastră, pri„vim cu încredere viitoriul; căci armonia care dom„neşte între guvern şi parlament asigură desvolta„rea şi consolidarea Statului român.

„Din parte-mi pătruns de înalta misiune ce „'Mi este încredinţată nu voiu cruţa nici o osteneală „pentru a face ca iubita noastră patrie sĕ fie îna„inte mergătoare civilisaţiunei în orientul Europei.

„Ve mulţămesc, d-lor senatori, cu aceeaşi căl„dură cu care adresaţi urările domnielor-voastre „Mie, Reginei şi familiei Mele.“ (Va urma.)

Dechiaraţiune.

Dle Redactor! Corespondenţa cu datul Făgăraş 11 Decembre 1884 publicată în „Tel. Rom. Nr. 146 despre casul dureros, ce se ḑice că s'ar fi întêmplat în ḑiua de sf. Niculae în biserica din Făgăraş cu noul administrator Iuliu Dan, întru cât în aceea se susţine că eu aş da instrucţiuni fratelui meu a nu se supune la nici o ordinaţiune, ce ar emana dela măritul consistoriu faţă de parochia din Făgăraş, o declar de calumniă; ear pe corespondentul mascat, care cu uşurătate copilărească publică neadevĕruri prin ḑiare, până atunci până când nu va dovedì că eu dau cuiva instrucţiuni de nesupunere şi până când el stă ascuns, îl declar de calumniator şi om fără onoare.

Petru Ciora.

Varietăţi.

* (Prelegere publică.) În folosul înfiinţându dei scoale centrale gr. or. de băeţi din Sibiiu Duminecă în 16/28 Decembre a. c. va prelege în casina română profesorul Demetriu Comşa despre *„cultura florilor în odaie.“*

Inceputul la 5 oare, bilete de întrare se află cu preţurile deja ştiute la administraţiunea „Tribunei“ şi la tipografia archidiecesană, ear în ḑiua de prelegere dela 4—5 oare la cassă.

Comitetul arangiator.

*(Arangerul seratei tinerilor sêrbi, români şi slovaci), Alesandru Petrovici în urma raportului făcut de preşedintele societăţii de lectură — cetim în „Egyetértés“ — a fost citat înaintea rectorului universităţii din Pesta Dr. Bita Dezső *ad audiendum verbum*, a fost întrebat circumstanţial despre scopul şi direcţiunea urmărită de ei. Printre tinerii universitari e mare ferbere, ei sunt decişi, la casul când consiliul universitar nu ar păşì cu destulă severitate în contra matadorilor principali, sĕ purceadă pe altă cale, ca sĕ facă imoposibilă remânerea la universitate a elementelor antimaghiare. Nu sunt cumva decişi sĕ le croiască şi o poesie ala *„Büdös bocskor“* ?

* (O descoperire archeologică în Germania). Cetim în „Gazeta de Francfort“:

Ḑilele acestea s'a făcut în portul dela Deutz o interesantă descoperire din punctul de vedere al istoriei naturale. O maşină de grapat a scos la lumina ḑilei un dinte colosal, care cântăreşte 4 chilograme; este dintele unui dobitoc antidiluvian. Se poate foarte lesne vedea rădăcina şi coroana dintelui. Are forma unui mare petroi şi mĕsoară 57 centimetri în lungime, 17 în înălţime şi 7 în grosime. E compus din două substanţe diferite, adecă din 20 de straturi de materie solidă, eară straturele sunt unite între ele printr'o proşghiţă intermediară mai moale pe care sgârăind'o cu unghia poţi s'o ridici. Fie-care strat isolat al masei dure se compune din părţi reunite şi are forma unui petroi lungureţ.

* (Un peşte necunoscut până acum.) Cetim în Românul. Ḑiarul „Le Petit Var“ din Tulon spune că un peşte foarte mare, pe care bĕtrânii marinari au dechiarat că nu-l cunosc şi că presupun că el locueşte în general în Ocean, a fost omorît în golful Cavalaire de trei oameni dela vamă, pe când se aflau într'un vas făcênd observaţie dealungul coastei.

Structura acestui monstru de mare este cu totul particulară. El n'are dinţi, dar falca deasupra este armată de un fel de perie, întocmai ca coama calului: această perie împodobeşte gura în toată lungimea ei.

Limba are o grosime de aproape 15 centrimetri şi trebue sĕ cântărească foarte mult. Gura are o lărgime de 90 centrimetri: un om de statură mică poate prea bine sĕ între în ea.

Acest peşte gigantic are trei înnotătoare, din cari două seamĕnă cu urechile de bou; cea de a treia se află lângă coadă. Dobitocul n'are bronchii; dar în mijlocul capului, deasupra fălcii superioare, se află trei deschiḑĕturi de formă triunghiulară cari servesc de nări. În fine ochii sunt negri cu reflecte de foc.

O coadă orizontală care are forma unei căsci de giandarm, completează aspectul acestui dobitoc ciudat.

Coloarea pântecului este albă; dea lungul pântecului se află nişte dungi de o adâncime de un centrimetru.

* (Broasca şi sobolul) Se scrie din Soultz ḑiarului „L'Express“ din Mulhouse, cu data dela 3 Decembre:

Un martor ocular ne asigură că a fost faţă, ḑilele acestea, la o luptă care merită de a fi semnalată. O broască eşise din apă probabil pentru a respira aer curat, când întâlnì în calei un sobol. Fără a face nici o dechiarare de resbel, sobolul atacă broasca. Aceasta făcu tot ce putu pentru a scăpa de adversarul ei, dar cu cât lupta cu atât sobolul devenea mai ameninţător.

Vĕḑênd ca are sĕ fie învinsă, biata broască începu sĕ dea ţipete, dar sobolul de loc nu se descuragià. După câte-va minute de o resistenţă eroică broasca 'şi perdu toate puterile şi sobolul o apucă şi nu o mai lăsà. Atunci sobolul făcênd repede o groapă în pământ, întră în întru cu broasca şi dispărură împreună.

Incidintele acesta este cu atât mai însemnat, cu cât până aci se susţinea că hrana sobolului se compune din vermi şi insecte. După ceea ce s'a întêmplat, vedem că sobolului îi place şi carnea broaştei. Ce vor ḑice despre aceasta domnii naturalişti?

„Românul.“

* (O Vrăjitoare.) Cetim în „Rĕsboiul“: Ḑilele estea murì în strada Sf. Ştefan o femee cunoscută sub numele de „Baba Mariuţa“ sau din causa unor calităţi particulare poroclită de cocoanele mahalagioaice cu atrăgĕtorul nume de *Ivra.*

Ivra, aşa-i vom ḑice şi noi, era una din babele a căror urmă a început sĕ se peardă aḑi şi de care nu ne mai aducem aminte, de cât baladele populare sau vre unul din marii noştri poeţi. Era un tip perfect, ca de fel legendei „Mihnea şi Baba“ a lui Bolintineanu. Stimabilele pentagenare cum ar ḑice domnul Trahanache spun cu oare-şi care sfială si regrete cum dênsa făcea „de urît,“ „de dragoste,“ „punea cuţitul,“ „vrăja stelele,“ „chema pe ucigă l toaca pe coş“ ; şi în ajun vre'una din multele procese ce le a avut cu vecinì, umbla călare pe trestie de trei ori împrejurul casei *„numero deus impare gaudet“* ! — şi ducêndu-se la trei puţuri din trei respântii, asvîrlea unt-delemn şi petre înlăuntru borborosind: aşa sĕ stea ḑisele mele ca unt-de-lemn d'asupra apei şi aşa sĕ s'afunde ḑisele vrăşmasului ca peatra în puţ“ ; şi adaogă pudibundele naratoare în simplitatea lor caracteristică şi în respect „a tot ce-i nevĕḑut“ — ea câştiga tot-deauna.

Nu atât rîvna de a face epitaf acestei druidese, ne-a înpins sĕ scriem, aceste rînduri, ci un fapt care presintă oare-şi care gravitate. Moştenitoarele moartei căutând prin nişte lăḑi, a dat de un sac în care se aflau o mulţime de oase de om, cu craniuri cu tot; aceea ce face sĕ se colporteze versiunea că s'a dat de urmele vre-unei crime. Fu crimă sau că oasele erau numai un instrument al profesiunei ei, sau alt-ceva, e de datoria autorităţilor sĕ cerceteze despre aceasta şi mai cu samă pe o vecină F. P... care de şi cam ecsaltată totuşi trăind în strênse legături cu dênsa ar putea da oareşi care informaţiuni. Sunt mai multe ḑile şi nimic nu s'a făcut; cu toate acestea secţia nu e de cât la câţi va paşi distanţă. Toată lumea ştie; numai autorităţile nu. E tocmai „Ce ştie satu nu ştie bărbatu“ !

Un culegător de litere român se aplică la moment cu condiţie stabilă la [956] 1—1
Tipografia „AURORA“ în Gherla Sz.-ujvár.

Nr. 1108. [954] 3—3

Edict.

Oprea Istinca gr. or. din Reşinari carele de 10 ani a părăsit pe femeea sa Stana n. Vidrighin fără a i se şti ubicaţiunea, prin aceasta se citează a se înfăţişa înaintea subsemnatului în termin *de 6 luni dela datul de faţă,* căci la din contră cererea de divorţiu a femeei sale se va pertracta şi în absenţa lui.

Scaunul ppresbiteral gr. or. al Sibiiului.

Sibiiu, 6 Decembre, 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Zambach şi Gavora.
Fabrica de vestminte şi recuisite bisericeşti
de rit catolic şi grec. [928] 8—30
în Budapesta, strada Vaţului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, şi pentru societăţi industriale (şi pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelniţe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărţi de Evangelie etc.
Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor convenì, se vor schimba cu altele.

Ofert.

1000 dărabe cârpe pentru dame, în cele mai frumoase colori, şi adecă, roşu, alb, lila, sur, negru, vênăt, turcesc, din lână de Berlin de calitatea cei mai fină pe lângă garanţie, se vor vinde din causa părăsirei intreprinderei pentru preţuri ne mai pomenite de eftine, şi anume o bucată

☛ **cu 1 fl. 20 cr.** ☚

Cine voeşte sĕ aibă o cârpă frumoasă şi bună fină şi mare, şi totodată eftină, acela sĕ se grăbească a-şi comanda, **căci lâna brută în sine de două ori este mai mult vrednică, ca cârpa lucrată.**

Se mai află 850 de bucăţi.

Plaiduri de călĕtorie

teribil de mari şi groase, ţĕsute din cea mai bună materie, model englesesc elegant, şi adecă: brunet, sur cu franse groase colorit mestecate. Fiind ele teribil de lungi şi late, pot servì ca haine de îmbrăcăminte, cuverte de pat, şal de dame şi după folosire de 20 de ani, poate face omul din ele două rênduri de haine elegante, astfel cruţa omul palton, mantea de ploaie sau roc. I. calitate pe bucată numai **fl. 5.50.** II. calitate **fl. 4.50.**

Mai departe 370 de dărabe.

Materie de haine pentru domni Cheviot-Diagonal.

pentru sesonul de toamnă şi earnă, din lână fină ţesută, din cele mai nouă colori, netedă şi îndesată, calitatea cea mai bună, sur, negru, vênĕt, verde-oliviu şi negru, palton, nădragi şi gilet pentru ori şi cine numai **fl. 6.50.**

Model de stofă nu se trimite nimĕrui.

Pentru valoarea calităţii fie-cărui dărab singuratic primesc eu rĕspunderea, şi cui nu-i place, 'şi primeşte îndată banii. În provincie se vor face espedările prin rambursă.

Adressa: **Rabinovics,** agentură de mărfuri din lână de oaie,
Viena, II., Schiffamtsgasse 20. [944] 4—4

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 148 Sibiiu, Marți 18/30 Decembre 1884. *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr.. — **de două ori** 12 cr.. — **de trei** ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. consist. 5631 Plen. 1884.

Cercularìu

către onorații membri clericali și mirenești ai sinodului protopresbiteral ordinariu-electoral al tractului greco-oriental Târnava inferioară.

După ce din partea Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan s'au făcut în sensul legilor noastre bisericești pregătirile de lipsă pentru întregirea definitivă a postului de protopresbiter al tractului **Târnavei inferioare,** și prin ven. hotărire consistorială dto 15 Novembre a. c. Nr. 5631 plen. mi s'a dat onorifica însărcinare, a convoca și a conduce sinodul protopresbiteral al acestui tract; am onoare a convoca prin aceasta, în sensul instrucțiunei respective, pre on. membri ai sinodului protopresbiteral al Târnavei inferioare, ordinari și estraordinari, preoti și mireni, la sinodul electoral, ce se va ținea **Vineri 28 Decembre 1884 (9 Ianuarie 1885) la 11 oare a. m.** în biserica noastră provisorie din Cetatea de Baltă, pentru alegerea de protopresbiter al tractului Târnavei inferioare, ear pre onorații membri ai comitetului protopresbiteral, preoți și mireni, la ședința de preconsultare, prescrisă în lege, pe **Joi 27 Decembre 1884 (8 Ianuariu 1885) la 4 oare d. a.** în localul destinat tot acolo.

Sinodul electoral se va începe în ḑiua însemnată mai sus la 9 oare dimineața cu cultul dumneḑeesc, și după terminarea acestuia va urma neamânat pertractarea obiectului pus la ordinea ḑilei.

Sibiiu, în 12/24 Decembre 1884.

Zachariă Boiu jun. m. p.,
comisariu consistorial.

Sibiiu, 17 Decembre.

Sunt momente în viața omului, când mintea sănătoasă se emancipează de sub presiunea preocupațiunilor, și astfel ea judecă lucrurile în toată realitatea lor.

Sunt rari asemenea momente, în deosebi ele sunt rari la noi în Ungaria, unde preocupațiunea începe a cucerì tot terenul, și mintea sănătoasă de tot rar își poate impune resonul seu ponderos.

În ajunul crăciunului un ḑiariu din capitala Ungariei, și tot odată cel mai cu influință în afară a simțit necesitatea de a se emancipa.

Suntem curioși cum va fi primită această emancipare momentană de pressa din Ungaria, noi ne facem detorința la locul acesta espunênd vederile noastre în fața resonului ḑiarului emancipat cel puțin pentru un moment.

Am fi pessimisti creḑênd că de odată cu nașterea Domnului se va naște o nouă eră în politica internă a statului nostru. Și am fi pessimisti, când din incidentul resonărei unui ḑiariu am deduce resonare la întreagă pressa ungurească, chemată a face opinia publică.

Mai mult. Tare ne-am înșela dacă am trăì în ilusiuni, că cel puțin ḑiariul cu resonul sănătos va rĕmânea consecuent în această resonare, și va conlucra mână în mână cu noi spre a întimpina curentul periculos de astăḑi din pressa ungurească.

Intr'un moment de slăbiciune s'a vorbit un mare adevĕr, și noi vom fi satisfăcuți dacă asemenea momente se vor repeta cel puțin odată în fie care an.

Cetitorii nostri 'și vor aduce încă aminte, că noi nu pentru primadată suntem de părerea, că pressa din Ungaria în curênd nu-și va schimba ținuta ostilă față cu naționalitățile. Pentru aceea cu încredere în temeinicia părerei noastre vom reflecta la cele scrise de ḑiariul „Pester Lloyd“ în numĕrul de Joia trecută.

Este caracteristică sinceritatea, cu care acest ḑiariu plesnește în față încercările de maghiarisare, și le plesnește tocmai acuma, când ele au început a lua o formă tot mai concisă.

În numĕrul trecut la locul prim în „Contraste“ am publicat în traducere resoanele ḑiarului „Pester Lloyd,“ astăḑi vom reflecta numai la o parte din aceste resoane, și anume la caracterisarea situațiunei, după cum se află ea în realitate.

Unitatea basată pe formalități esterne nu se va ajunge în veci în Ungaria, așa ḑice „Pester Lloyd“ și așa a ḑis și pressa naționalităților. Este utopie a mai crede în o amalgamisare a globului unguresc, este utopie a crede că se vor maghiarisa naționalitățile tocmai acuma, în secolul nostru, când toate nisuințele oamenilor purced din principiul naționalității, așa că ele compun adevĕrata lui individualitate. Așa ḑice „Pester Lloyd,“ și așa ḑicem noi în cor cu întreagă pressa naționalităților din Ungaria.

Primul rege al Ungariei n'a fost om tocmai prost, ḑice ḑiariul din Budapesta, și el în testamentul seu politic la locul prim a pus tesa; *„regnum unius linguae.“* Așa credem și noi, și în deplin acord cu „Pester Lloyd“ pretindem asimilare în inimi și cugete. Uniți odată în cugete, uniți în simțiri, presentăm o admirabilă fortăreață, de care se vor infrênge toate uneltirile pornite asupra statului nostru, fie ele pe față vrășmășește, sau pe ascuns în formă de adimeniri.

Noi mergem mai departe, și riscăm a susținea că această unitate esistă încă. Cei dela „Pester Lloyd“ ne vor erta sinceritatea. Poporul nostru este impilat, încât numai pelea o mai are. Cu toate aceste el ține morțiș la țeara sa, și el ține la ea morțiș, căci până acuma a putut resista tuturor încercărilor spurcate de a smulge din sinul lui loyalitatea ce-o are către împĕratul, căci poporul nostru nu recunoaște pe regele Ungariei, ci numai pe împĕratul.

Biserica este care ține pre popor în loyalitate fătă cu împĕratul și politica de aḑi care lucră consecuent și cu plan spre a scoate pre împĕratul din inima românului. Și cum că așa este o vom dovedì cu procsima ocasiune, precum și aceea, pentru ce poporul nu cunoaște alte titluri, decât numai „împĕrat.“

Este pompoasă grădina națiunei unguerești și sunt frumoase florile representate în ea. Și frații dela Budapesta dau doveḑi de gust desvoltat în direcțiune estetică când enunciă acest adevĕr. Ar fi pĕcat a stirpì din grădină aceste flori frumoase și este greșită ideа representată aḑi de toată suflarea ungurească, ideiă cuprinsă în un cuvênt, maghiarisare.

Fiind că „Pester Lloyd“ ne-a asemănat cu flori, apoi sĕ rĕmânem la flori. Diferitele naționalități din Ungaria compun frumoasa grădină, și curentul politic voește sĕ stêrpească toate florile, și sĕ rĕmână numai una. Modul de stêrpire ni lau pus în vedere la 3/15 Maiu a. c. ḑiarele din Cluș. Toate celelalte se vor stirpì prin bitófa-virága — pe românește: ștrang.

Deocamdată atâta, și vom vedea, ce va urma.

Revista politică.

Sâmbăta trecută s'a ținut în Cluș adunarea de constituire a reuniunei pentru maghiarisare. S'a ales o comisie care va avea a face pregătirile necesarie și va lățì activitatea în direcțiunea maghiarisărei preste întreg Ardealul. Signalisăm această mișcare, și vom revenì asupra ei.

FOIȚA.

Tractarea metodicei speciale a cetirei și scrierei!

de

I. Muntean,

învĕțătoriu greco-oriental român în Sighișoara.

(Urmare.)

Dară și acuma după atâta ușurință față de timpul trecut, depinde foarte mult dela învĕțătoriu, adecă dela metodul după care învĕțătoriul va purcede la învĕțarea scrierei și cetirei.

Unui învĕțătoriu îi va succede a învĕța pre noviți a scrie și a cetì în timp mai scurt decât altuia, de și espresiunea sonurilor se va întêmpla într'o formă; aceia depinde dela desteritate învĕțătoriul, adecă dela metodă.

Dacă ne vom întreba acuma care metod este mai bun? vom rĕspunde că acela care duce mai curênd la scop, adecă după care vom putea învĕța pre copii noviți mai ușor și în timp mai scurt scrierea și cetirea.

După cum ne învață pedagogii specialiști și încât am observat aceasta în decurs de 5 ani de ḑile de când lucrez pe spinoasa carieră de învĕțătoriu, după cum adecă am propus și eu și am observat din esperința-mi proprie, pe basa cunoștințelor câștigate dela superiorii mei, cel mai bun metod cunoscut până acum este metodul așa numit *analitic-sintetic*, carele cuprinde toate metodele practice.

După metodul amintit învĕțătoriul va începe cu elevii dela părți la întreg, dela ce e mai ușor la ce e mai complicat, dela concret la abstract. Mai întâiu va încerca a desemna cu elevii noviți diferitele părți din cari se compun semnele sonurilor (literile), apoi va încerca a compune semnele sonurilor, adecă literile; din litere va compune silabe; din silabe cuvinte și din cuvinte ḑiceri.

Pentru de a-și putea face fie-care o ideie mai chiară despre metodul amintit, voiu arăta pe scurt cum este de a se purcede, pentru ca fie-care din cei presenți cari s'au ocupat și se ocupă cu causa educațiunei, cugetând la modalitatea după cum a purces însuși, ce va afla bun în acest operat sĕ adoapte, eară la ce va afla necorĕspunḑĕtor, sĕ-mi poată face refiecsiunile necesare.

Fiind însĕ că pentru de a putea aplica învĕțătoriul metodul, trebuie sĕ aibă mai întâiu factorii respectivi cu cari sĕ-l aplice, și acestia fără îndoială sunt copii aceia, cari pentru prima dată cercetează scoala; de aceea va fi de lipsă a-i cunoaște mai întâiu pre aceia. Pedagogia ne spune, că precum natura dacă o cunoaștem și tractăm conform legilor ei naturale, ascultă de noi și ne servește, tocmai așa și copilul, numai dacă-l vom cunoaște și tracta amĕsurat naturelului seu, așa numai vom ajunge scopul ce-l urmărim. Este știut că mulți copii încă din casa părintească aduc cu sine oare-cari opiniuni false și temeri de scoală și de învĕțători, prin amenințările din partea unor părinți nepricepuți cu cuvintele: „lasă că te voiu duce eu la scoală, da-ți va da ție învĕțătoriul,“ din cari cuvinte copilul are temere de scoală și de învĕțătoriu, închipuindu-și scoală un loc de tortură, eară pe învĕțătoriul de un torturatoriu; de aceea învĕțătoriul mai nainte de toate va trebuì sĕ caute a câștiga pre elevii noi pentru sine și pentru învĕțământ; ceea-ce va succede dacă învĕțătoriul la prima întrare a elevilor în scoală îi va tracta cât se poate de afabil și cu cuvinte domoale, căutând numai decât a întra cu ei în conversare amicabilă.

Oara cea dintâiu ar fi de a se petrece cam în modul următoriu: Copii mei! mai fostați voi vreodată la scoală? rĕspunsul va fi, n'am fost! s'au am mai fost odată cu N. C. (se poate ca copilul sĕ mai fi fost cu un frate sau soră mai mare sau cu alt elev). Dară știți voi pentru ce a-ți venit la scoală. Ca sĕ învĕțăm, va fi rĕspunsul dorit! (și neurmând acela va spune învĕțătoriul). Așa dară voi a ți venit la scoală ca sĕ învĕțati. Place-ve voue la scoală? Place! Vreți voi sĕ învĕțați? Vrem! Vedeți dară copii pentru aceea vin la scoală ca sĕ învețe! Cunoașteți voi vre-un copil mai mare ca voi care au umblat la scoală? Cunoaștem pe N. și M.! Vedeți N. și M. au mai umblat la scoală, ei au fost copii buni, au ascul-

In ḑilele acestea se va întrunì pentru vre-o câte-va ḑile dieta Croaţiei spre a vota budgetul pentru anul 1885, şi cu aceasta se va amâna activitatea ei până la ḑile mai bune. In această scurtă sesiune se va esmite şi deputaţiunea regnicolară, care va avea a complana neînţelegerea dintre Croaţia şi Ungaria, neînţelegere, care dela afacerea cu pajurile este permanentă, şi a degenerat în scene sgomotoase în şi afară de parlament.

Ḑilele trecute s'a lăţit vestea că cancelarul Germaniei va merge la Paris spre a cerceta pre ministrul Iules Ferry. S'a făcut deci sfară mare, şi în cele din urmă s'a constatat, că faima a fost numai faimă, chemată a face sensaţiune în lumea politică, şi a da ḑiarelor materie de scris, şi încă materie picantă.

In urma acestei faime a eşit la iveală şi una a doua. Se ḑice acuma, că principele Bismarck de mers nu va merge la Paris, va merge însĕ la Roma. Faima s'a ivit spre a putea fi desminţită.

In ajunul crăciunului colegiul cardinalilor felicită pe Archiepiscopul din Roma, papa Leo 13.

Cu această ocasiune papa ţine o cuvêntare politică, în care în mod necruţătoriu atacă instituţiunile statelor moderne.

Alocuţiunea Papei este comentată de ḑiare.

Caracteristică este indignaţiunea Sânţiei Sale faţă cu liberalismul statului italian, care a proclamat libertatea cultelor. În urma libertăţei de culte în Roma esistă şi biserică protestantă, auḑiţi, biserică protestantă, în Roma, leagănul catolicismului.

Caracteristică este şi opinia Papei despre legea care permite desfiinţarea căsătoriei. După părerile prelatului din Roma prin aceasta se propagă immoralitatea, se sguduesc basele familiei şi se atacă taina căsătoriei înfiinţată de Christos.

De bună seamă parlamentul Franciei, la adresa căruia se ḑic asemenea graţiosităţi, va fi ajuns la convingerea, că nici fanatismul religios al Romei nu mai poate face proces spiritului timpului, fără a stêrpì compătimirea muritorilor.

In România se agitează mult cestiunea reformeì Sântului sinod. Nu suntem chiemaţi a ne amesteca în afacerile interne ale bisericei din România, de aceea nici nu vom face obiect de discusie starea bisericei de acolo. Una însĕ nu o putem trece cu vederea. In România se face foarte puţin pentru luminarea clerului, şi spre nenorocirea ţērei, mai sunt încă şi astăḑi oameni cari cred că fac servitii statului ţinênd statul preoţesc în negura neştiinţei.

Ḑilele acestea s'au petrecut în senatul României scene dureroase, şi coroana lor a fost dejosirea unora dintre prelaţi până le folosirea de cuvinte cari şi în gura proletarilor de pe stradă dovedesc lipsă de creştere.

Aşa este spiritul timpului, şi el ne serveşte de vie dovadă despre spiritul oriental dominant încă la unii dintre prelaţii ortodocşi de preste munţi.

Românii și Universitatea fundului regiu.

Dacă am primì noi formulaţiunea §. 13 din statute aşa precum ni-o propune dl ministru în esmisul seu de faţă, aceasta nu ar însemna altceva decât resignaţiunea noastră la dreptul privat al acestor averi.

Prin aceasta s'ar preface, precis ḑis, din averea Universităţii și din conproprietatea privată a locuitorilor din fundul regiu, un fond de dispoziţiune pentru dl ministru; eară noue ne-ar rĕmânea numai petrecerea de a face referate, propuneri și concluse, adecă ouvertura pentru opera cea mare, ce ar produce-o dl ministru în Pesta cu dispoziţiunea și împărţirea averilor noastre. Această încercare din partea ministeriului nu este numai singuratică faţă de Universitate; ci eu cunosc un sistem întreg, care se urmărește din partea ministeriului unguresc de a centralisa în Pesta tot ce esistă, de a desbrăca ţeara de drepturile avute și de avere; căci tot astfel analog s'au întêmplat mai în anul trecut și cu dotaţiunea bisericei gr. or. din archidiecesa Transilvaniei.

Este dară d'ajunsă dovadă, că numai unde se dă ocasiunea, acolo se încearcă și se efeptuesc atari tendenţe. Învoindu-ne noi la aceste, înseamnă nici mai mult nici mai puţin decât lângă usurpaţiunea dreptului de stat în Transilvania am mai adauge și usurpaţiunea dreptului privat al conproprietarilor din fundul regiu.

Eu dară ve recomând sĕ ţinem firm ceea ce avem, sĕ nu mai sguduim atâta la statutele Universităţii ce esistă, căci nu cunosc și atribui un atare drept ministrului precum îl cere acum în esmisul de faţă ca sĕ decidă din oficiu asupra concluselor noastre fără privire, că este sau nu un vot separat sulevat.

Vedeţi dară, că din ce sguduiţi mai mult la aceste statute, tot numai spre rĕul nostru merg lucrurile și mergênd maioritatea pre calea aceasta putem prea ușor perde și aceea ce avem.

Din aceste motive fac și ve recomênd spre primire următoarea contrapropunere:

On. Universitate sĕ binevoească a conclude: de oare-ce esmisul ministerial de faţă intenţionează arogarea dreptului de decisiune și de a înlocuì și acele concluse ale adunării generale, în contra cărora nu sunt sulevate voturi separate din partea conproprietarilor, în care cas s'ar nimicì dreptul de proprietate al conproprietarilor, Universitatea declară în mod hotărîtor a nu se abate dela statutele actuali și a nu putea face guvernului concesiuni în dispoziţiunea averilor conproprietarilor, cari trec preste conclusele adunării generale și preste voturile separate s'au recursele conproprietarilor.

Deputatul Adolf Zay constată cu satisfacţiune, că nici contrapropunĕtorul Dr. Păcurar în faptă n'a argumentat contrapropunerii comisiunii. Atât obicĭnuita maioritate, cât și obicĭnuita minoritate a acestei adunări sunt de acord cu motivele propunerii. În privinţa convingerii de drept ambele părţi stau în momentul acesta cam la acelaș punct de vedere. Contrapropunĕtorul asemenea perhorescează ingerinţa ministrului în cestiunile dreptului de avere. Însĕ în considerarea trecutului seu aceasta el, se pricepe, numai în parte o poate face; statuênd casuri escepţionale, în cari nu numai admite astfel de ingerinţă, ci chiar o cere, o învoacă. Dr. Păcurar constată, că aḑi ministrul pretinde deja cu mult mai mult ca până acuma. Contra ulterioarei arogări a influenţei nelegale precum și contra ulteriorului amestec în dreptul de dispoziţiune al Universităţii el protestează. Însĕ făcênd aceasta el trebue sĕ vaḑă, că și modul de amestec, și acea parte a ingerinţei, la care și el a învitat pre ministrul este contra legii și a dreptului. Este și rĕmâne atacarea dreptului de dispoziţiune al Universităţii, fără considerare la împregiurarea dacă esistă un conclus, adus cu unanimitate, s'au dacă un singur membru nu este îndestulit cu conclusul și se adresează ministrului cu vot separat. Referitor la încercarea din anul trecut de a crea o stare legală, Universitatea a dovedit prin cea mai estremă restringere admisă, că ea voiește a ajunge din partea ei cu toată sinceritatea la o înţelegere. Mai nainte Universitatea avea dreptul d'a organisa autonomiă oficiul ei central, a alege comitete permanente etc. Ea a resignat la aceste și s'a retras pre terenul cel mai strêmt. Numai și numai: libera dispoziţiune asupra averii vrea sĕ-și reserve pre sama s'a ceea ce și legea de repeţite-ori i-a dat, și ce actualul cap al guvernului a declarat de inatacabil chiar și în raportul motivelor la art. de lege XII. din 1876. Acest din urmă bastion nu se poate da cu nici un preţ pradă. Numai guvernul avea sĕ mai arate dacă are voinţă serioasă și sinceră spre restabilirea unei împăciuri pacinice și legale. Acţiunea din unul trecut a făcut lumină și în această privinţă sa ajuns scopul.

Înaltul emis din cestiune o spune apriat, că aplanarea obiectului de certă din partea guvernului nu se poftește serios. Guvernul o spune cu o neîndatinată francheţă că el pretinde și drepturile Universităţii, Universitatea însăși însĕ sĕ se declare d'o aparinţă fără fiinţă.

Însĕ chiar aceasta nu se poate cere dela bărbaţi serioși, cari mai posed o schintea a conștiinţei de drept, a stimei proprie și a sêmţului de detorinţă. Representaţiunea vrea sĕ esplice aceasta și nimic altceva înc'odată ministrului.

Deputatul Dr. **Păcurar** rĕspunde deput. Zay, că aici nu poate fi intenţiunea de a face dispută de cuvinte, ceea ce nu este în interesul Universităţii, ci din contră el crede, că fie-care deputat trebue sĕ nisuiască într'acolo ca sĕ se înţeleagă și priceapă mai bine unul pre altul. Dl condeputat Zay deci nu lucră în interesul causei și în al Universităţii, când suceste cuvintele și voiește a impune părerile și ţinuta într'o direcţiune cu totul streină, la care nici n'am cugetat macar.

Este pur și simplu un neadevĕr când după acele destul declare motive, aduse pentru contrapropunerea mea, dl Zay totuși afirmă o schimbare a părerii mele. Eu în obiectul acesta nu mi-am schimbat părerea de până acuma, ci din contră mi-am afirmat-o astădată încă mai tare, ceea ce dovedește chiar și contrapropunerea făcută de mine pentru susţinerea statutelor actuali, și respingerea ingerinţei ministeriului în acele concluse, în contra cărora nu se află sulevate voturi sparate. Dl Zay face pretensiunea de a fi și jurist și ca atare va trebuì sĕ înţeleagă, că dreptul de ingerinţă al ministrului nu este un drept de natură absolută, s'au dreptul de ingerinţă al ministrului nu derive din motive interne prin urmare acela nu poate ingera în tot casul, ci numai în casurile date de un alt drept absolut. Acest drept absolut este dreptul de proprietate al conproprietarilor; și numai în acele casuri, în care dl ministru este provocat din partea conproprietarilor numai în aceste poate dl ministru ingera și decide asupra concluselor Universităţii. Cu alte cuvinte numai unde se află un vot separat în contra vre unui conclus, numai asupra acestui conclus se mărginește și ingerinţa ministrului.

---

tat şi au învĕţat şi acuma cum ştiu ei cetì de frumus în carte şi cum ştiu de frumos scrie! Voiţi sĕ ve purtaţ şi voi ca N. şi M.? Voim! Dacă veţi venì la scoală totdeauna veţi asculta şi ve veţi purta ca N. şi M. apoi nu va trece mult şi voi încă·ţi şti cetì şi scrie ca ei. Veţi veni voi la scoală totdeauna? Venim! Dară spune mi tu, cum te chiamă pe tine? Pe mine me chiamă G.! Dară pe tine cum te chiamă? Pe mine me chiamă Z.! Rĕspunsurile sunt da a se da în ḑiceri întregi; învĕţătoriul va îngrigì ca copii sĕ nu rĕspundă pronunţând numai numele de dotez G. sau Z. Invĕţătoriul adresându-se către un copil întrebă. G! mai cunoşti tu vre un copil de aicia din scoală? cunosc pe I. (arătând cu degetul). Dară şti tu cum îi mai ḑic lui I. copii? Odată când ne-am jucat, copii i-au ḑis S. Veḑi dară I. are 2 nume I. şi S. toţi oamenii şi toţi copii au douĕ nume, şi tu ai 2 nume, pe tine te chiamă G. numele G. ţi l'a dat părintele când te-a botezat, ştiţi că când sunt copii mici îi duce naşa la părintele de-i botează şi le dă nume; pe tine când te-a botezat părintele ţ'a dat numele G. acesta e numele teu de botez, dară numi ai şti tu spune cum ţi numele celalalt? Nu! (Invĕţătoriul va cerca dacă va putea sĕ afle la copii numele de familie). Dară pe tatăl teu cum îl chiamă? Pe tata încă-l cheamă G! Dară alţi oammeni cum îi mai ḑic lui? îi mai ḑic R! Aşa dară G. R. veḑi tatăl teu încă are 2 nume G. şi R. G. e numele de botez şi R. numele de familie. Pe tine încă te chiamă ca pe tatăl teu G. R. G. e numele teu de botez eară R. e numele teu de familie. Care e numele teu de botez? G! Dar de familie? R! bine. Acuma ţine minte când te va întreba cineva cum te chiamă? sĕ rĕspunḑi aşa: Pe mine me chiamă G. R! Dară pe tine cum te chiamă? Pe mine me chiamă P. M! ect. în modul acesta învĕţătoriul va face cunoscut fiecărui elev numele şi conumele adevĕrat; la cas sĕ se pronunţe vre un nume de botez sau de familie schimonosit, învĕţătoriul va îndrepta eroarea.

(Acuma eu ştiu cum ve chiamă pe toţi, dară.).

Sĕ ştiţi dară copii mei că eu când ve strig pe voi, ve ḑic pe numele de familie şi voi încă aşa sĕ ve ḑiceţi unul la alt.

Acuma eu ştiu pe toţi cum ve chiamă, dară voi ştiţi cum me chiamă pe mine? Jupânu dascăl! dascăl îmi ḑic de aceea căci ve învĕţ pe voi, jupâne se ḑice numai la sasi, eu nu-s sas, eu încă's român ca voi; de aci înainte sĕ nu-mi mai ḑiceţi jupâne dascăl! ci Dle învĕţător! pentru că eu ve învĕţ pe voi.

Dară eu încă am 2 nume ca şi voi; pe mine me chiamă A. B. numele meu de familie e B. dacă ve întreabă cineva că cine ve învaţă pe voi? sĕ rĕspundeţi. Dl B!

Acuma dară ne cunoaştem bine, sĕ vedem însĕ cum trebue sĕ ve purtaţi în sccală? încă ceva sĕ ve mai spui: voi băieţii cari umblaţi la scoală ve numiţi scolari, eară copilele scolăriţe. Fie-care scolar şi fiecare scolăriţă, are sĕ şadă frumos, sĕ fie cu luare aminte când vorbesc eu cu voi şi ve învĕţ ceva; sĕ nu supere pe vecinul seu, seu vecina sa; dar nici sĕ nu vorbească cu nime pe când eu vorbesc şi ve învĕţ; fie care sĕ vină la scoală de timpuriu, aşa sĕ se poarte fie care ca sĕ poată ḑice că e un brav scolar, sau o bravă scolăriţă. Voiţi voi sĕ fiti scolari bravi? Voim! etc. — Cam acesta ar fi în linaminte generale modul de primire şi tractare a elevilor noviţi.

După ce vor fi premers cele amintite mai sus, urmează introducerea elevilor în învĕţămênt cam în modul următor: învĕţătoriul le arată cum sĕ se ţină la scris. Corpul trebue sĕ-l ţină drept, capul puţin plecat spre materialui de scris, eară peptul îndepărtare de pult sau de masă de 2—3 degete. Tăbliţa şi mai târḑiu libelul are sĕ se aşeḑe pe pult seu masă dealungul, cu partea din sus ceva plecat spre mâna stêngă. Instrumentul de scris (stilul pentru a scrie pe tăbliţă şi condeiul pentru a scrie pe hârtie) se prinde în mâna dreaptă, ţinêndu-se între degetul cel gros de o parte şi cel arătător şi cel lung de altă parte; vêrful degetului lung sĕ fie depărtat de vêrful instrumentului de scris, cam de o grosime de 1—2 degete şi fiind toate degetile amintite întinse pe un instrument (ear nu cu degetul arătetoriu curbat, căci atunci mâna osteneşte şi devine tremurare), ear degetile celelaltă 2 au sĕ serve de raḑîm pentru mână, carea însĕ nu trebue sĕ se apase tare pe ele d. e. aşa. (Va urma.)

Dreptul de ingerință al ministrului nu este absolut, precum am amintit mai sus, ci este numai relativ, adecă ministrul numai acolo poate întrevenì unde este provocat prin un vot separat. Numai prin votul separat capătă ministeriul îndreptăţire de a putea întrevenì și decide asupra concluselor. Unde nu este vot separat acolo n'are nici ministrul drept de ingerinţă şi nu poate fi îndreptăţit a înlocuì conclusele unanime ale conproprietarilor cu dispoşiţiunile sale proprie. Această stare de drept își are espresiunea şi în statutul actual al Universităţii, faţă de care voieşte dl ministru a ne aduce cu esmisul de faţă într'o stare cu mult mai rea; adecă: de a-şi preface acel drept relativ de până acuma într'un drept absolut de a putea decide şi dispune asupra averilor Universităţii fără privire la conclusele unanime ale Universităţii, şi fără privire la aceea dacă esist ori nu esist voturi separate.

Credênd, că am făcut îndestul de chiar acest lucru și domnului Zay, îi recomând şi dsale contrapropunerea făcută mai sus.

După încheiarea discusiunii, la care participă încă deputaţii Dr. Wolff, Gull, Budacker, Arz, se pune la vot contrapropunerea dep. Dr. Păcurar, carea însĕ rĕmâne în minoritate, şi se acceptă propunerea comisiunii.

În şedinţa din 8 Octomvre a. c. momentul mai important sunt douĕ esmise ale ministrului de culte şi instrucţiune.

Deputatul Dr. C. Wolff refereazӑ raportul comisiunii asupra duor esmise ale ministrului reg. ung. de culte şi instrucţiune, în cari comitele suprem se provoacă a nisuì într'acolo, ca pentru scoalele romano-catolice din protopopiatul Sibiiului sĕ se stipuleze din averea Universităţii o dotaţiune anuală de laolaltă 4000 fl. v. a. Comisiunea propune o representaţiune către dl ministru, în care a mână cu budgetul sĕ se arate imposibilitatea stabilirii unei dotaţiuni.

Deputatul Dr. Păcurar, luând cuvêntul, trage atenţiunea adunării generale la actele cetite din partea dlui refer. Wolff şi anume la pasagiul din esmisul ministerial cetit mai întâiu, în care dl ministru provoacă pre dl comes, ca acesta sĕ lucre cu toată influinţa lui ca sĕ se dee dotaţiunea de 4000 fl. v. a. scoalelor rom. cath. din cercul Sibiiului.

Din emisul acesta ministerial se vede lămurit, că dl ministru are interes numai pentru scoalele rom. cath. pentru cari provocă pre comesul, adecă pre representantele seu ca sĕ-şi pună la mijloc toată iufluinţa sa, ca aceste scoli rom. cath. sĕ capete dotaţiunea cerută.

Ce influinţă este aceasta a dlui comes, pre care are sĕ o pună dênsul la mijloc aici în adunarea generală, ca sĕ concludem noi dotaţinnile numai pentru scoalele rom. cath? Eu ştiu, că §. 12 din statut dă dlui comes în adunarea generală numai dreptul de a dirima cu votul seu în cas de paritate de voturi; adecă când se împart voturile deputaţilor în părţi egale, atunci poate dl comes ca preşedinte sau pentru una sau pentru cealaltă parte dirima.

Eu altă influenţă legală a dlui comes aici în în adunarea generală nu cunosc, şi aş voì, că dacă mai are dlui şi o altă influinţă în adunarea noastră decât cea amintită, apoi sĕ ni-o spună; eu nu ştiu şi nu cunosc altă infiuinţă decât cea amintită.

Art. de lege XII din 1876, pre cum şi statutele actuali ale Uniuersităţii spun apriat, că cum au sĕ se aducă conclusele Universităţii şi este datorinţa noastră, ca noi în modnl prescris de lege sĕ esercităm drepturile şi datorinîele noastre ca ablegaţi ai conproprietarilor, neinfluinţaţi neconturbaţi, şi nesiliţi de nimeni după buna noastră ştiinţă şi conştiinţă, pre cum le cer necesităţile intereselor scoalelor noastre, ca bărbaţi independenţi şi maturi.

Această ţinută cu drept cuvênt o aşteaptă şi alegĕtorii nostri dela noi!

Cum vine dară dl ministru de provoacă pre dl comes ca sĕ se influinţeze aducerea conclusor noastre, când el n'are altceva de făcut, după lege de cât în cas de paritate de voturi sĕ dirîme cu votul seu! În ce alta sĕ constee dară acea influinţă afară din lege? (Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Viena, 15 Decembre 1884. Domnule Redactor! Încântat de cele petrecute cu ocasiunea adunării generale a „României-June“ carea a avut loc eri, îmi împlinesc o datorinţă plăcută comunicând publicului român unele şi altele momente mai însemnate din aceea seară, carea a lăsat suveniri plăcute în inima fie-cărui din cei ce au fost de faţă.

Provedinţa a voit ca acest act însemnat, sĕ întrunească un frumos numĕr de tineri, adunaţi din aproape toate ţĕrile locuite de români, într'un singur loc.

Ceea ce a ridicat mai mult valoarea şi demnitatea acestei sĕrbători, după cum am putea-o numì, a fost că de astădată am fost fericiţi a saluta în mijlocul nostru pre renumitul nostru bărbat şi mecenate Diamandi Manole, pre consulul general al României Vilhelm de Lindheim, pre prea stimatul domn B. G. Popovici furnisorul curţii române bunul părinte al României June, pre cum şi pre prea venerabilul domn protopresbiter Sava Popovici, care se intereseazӑ într'un mod deosebit de sortea societăţii noastre.

O privelişte însufleţitoare ţi se deschidea înaintea ochilor la vederea acestei cununi frumoase de tineri şi bărbaţi destinşi ai naţiunei noastre.

Părea că ceteşti din feţele tuturora o adevĕrată linişte sufletească; părea că vedi ca un bun psicholog ceea ce se petrecea în internul lor.

Ba ce e mai mult în aceste momente de cugetare adêncă 'ţi venia sĕ ajungi la convingere, că poporul din sînul căruia rĕsar atari fii însufleţiţi pentru tot ce e adeverat bun şi frumos, este demn de o sorte mai blândă.

Când te legănai mai dulce prin lumea illusiunilor şi a speranţelor o puternică sguduire simţai, în faţa tristei realităţi.

Dar sĕ încetăm de a mai continua cu desamăgiri de aceste, cari nu pot de cât sĕ ne amărească inima ci sĕ sperăm, căci sus este Ddeu.

De astădată uitând tot trecutul tragic şi presentele puţin favorabil, sĕ vedem ce se face şi lucră în cercurile junimei noastre, carea adi mâne păşind în viaţa publică, va avea sĕ lupte cu greutăţile dilnice, ce se pun în calea desvoaltărei noastre naţionale.

Cu bucuriă trebue sĕ constatăm că junimea pătrunsă de înnalta ei misiune, nu pregetă a-şi câştiga condiţiunile necesari pentru a putea la timpul seu representa cu demnitate interesele scumpei sale naţiuni.

Înfiinţând pretutindenea unde sĕ află la studiu societăţi pentru cultivarea naţională literară, nu sĕ lasă a remânea îndĕreptul altor naţiuni.

Durere însĕ ca şi acestui zel laudabil pentru progres, fraţii maghiari încercă a-i rupe gâtul cum a fost de esemplu casul cu societatea „Iulia“ dela Cluş.

Ne-a mâhnit adênc această veste, cu atât mai vêrtos cu cât fraţilor din Cluş li s'a nimicit unicul punct central unde conveneau şi se perfecţionau în direcţiune naţională-literară.

Noi cari trăim depărtaţi de aceea atmosferă infectată, le recomandăm fraţilor nostri din Cluş paciinţă, căci în urma urmelor causa sântă şi dreaptă ce-o apĕră toţi românii va trebui sĕ triumfeze.

După aceste premerse sĕ amintim ceva despre modul cum a decurs „adunarea generală“ în carea s'a petrecut unele acte demne de a ajunge la cunoştinţa publică.

Deschiderea acestei adunări s'a făcut prin o cuvêntare foarte protrivită din partea preşedintelui societăţii Drd. Em. Codru Drăguşianul în carea s'a accentuat că basa „României June“ este unirea. Ea s'a născut din unirea a doue societăţi.

Din aceste cuvinte puteai cetì printre rênduri intenţiunea domnului preşedinte, de a recomanda adecă concordia, carea mult puţin se părea a se fi slăbit în urma unor incidente.

Am înţeles şi sperăm că viitoriul va face sĕ înceteze ori şi ce bănueală în privinţa aceasta.

Începutul sa făcut deci înainte cu Ddeu căci *„concordia res parvae crescunt, discordia maximaeque dilabuntur.“*

După aceasta a urmat cetirea raportului, din care se vede că societatea a făcut progrese în toate direcţiunile.

Averea societăţii s'a ridicat prin spriginul, binevoitor al onoratului public la o sumă considerabilă de 11,788 fl. 85 cr., aşa încât peste scurt timp esistinţa societăţii va fi pre deplin asigurată.

Afară de balul din anul acesta care a adus un venit de 2242 fl. 29 cr., mulţămită iniţiativei tinerilor respectiv, societatea a mai primit din partea ilustrităţii sale Ioan Popasu episcop suma de 50 fl; ear din partea mecenatelui român domnul Diamandi Manole suma de 100 fl. v. a. devenind membri fundatori ai societăţii.

A urmat apoi raportul comisiunei revedĕtore; denumirea de membri onorari şi darea absolutoriului la fostul comitet.

Cu acestea s'a terminat agendele adunării generale şi s'a început petrecerea.

In decursul petrecerii ne-a delectat domnul Victor Roşca acompaniat de domnul Papanicol Ioan cu câte va arii musicale, s'au ţinut mai multe toaste între cari merită amintire a domnului Diamandi Manole pentru sfaturile binevoitoare ce le-a dat tuturor tinerilor.

Dênsul cu o înţelepciune rară recomândă tuturor ca nici atuncia când vor ajunge la o treaptă înnaltă sĕ nu-şi uite de opinca din carea cu toţii ne tragem.

In special recomândă tinerilor acelora pre cari soartea a adus cu sine ca sĕ fie născuţi în neşte împrejurări mai bune sĕ nu se uite peste umĕr la cei de o posiţiă mai inferioară.

Adause că acesta e un reu a tuturor românilor. Românul dacă se ridică la o posiţiă mai înaltă apoi nici nu mai caută spre locul de unde a eşit. Esprimă neşte cuvinte pre cari doară nici când nu le voiu perde din memoriă „în opincă este nobleţa poporului român.“

Acest toast a fost primit cu salve de bucuriă şi adese întrerupt prin aplause îndelungate.

Şi astfel ne-am petrecut între cântări şi vorbiri până aproape doauĕ oare.

A fost aceasta o raritate în vieaţa noastră şi a lăsat suveniri adênci în inima fie-căruia din noi.

Ne-am depărtat cu dorul de a ne vedea cât mai des la astfel de ocasiuni ducênd cu noi speranţe în viitoriul naţiunei române.

Cu aceasta s'a mai adaus o floare în cununa vieţii noastre, întărindu-ne din ce în ce mai tare în simţĕmîntul nostru patriotic naţional.

Corespondentul.

„Romănia Junӑ.“

Am primit în dilele acestea raportul societăţei academice „Romănia Junӑ“ din Viena despre al XIV an administrativ — 1 Octombre 1883. 30 Septembre 1884.

Presidentul ei domnul Emil Codru Drăguşanul în partea generală schiţează activitatea acestei societăţi în decursul unui an, şi noi ne simţim fericiţi, putênd constata, că „Romănia Junӑ“ progresează, şi este asilul junilor români din Viena, adunaţi din toate unghiurile locuite de români, spre a se perfecţiona în ştiinţă, ca re'ntorşi acasă sĕ poată fi folositori neamului lor.

Pe terenul social societatea „Romănia Junӑ“ face îmbucurătoare progrese. Dovadă vie balul român, care în tot anul întruneşte aristocraţia din Viena, şi preste această garantează societăţii mii de florini.

Şi societatea „Romănia Junӑ“ va trebuì sĕ recunoască că pre acest teren dl Dr. Sterio N. Ciurcu este sufletul junimei române din Viena.

Societatea „Romănia Junӑ“ în anul espirat a avut 45 de membrii onorari, 20 fundatori, 34 emeritaţi, 50 ordinari, şi 3 estraordinari.

Şedinţe a ţinut societatea 13. Diare a primit 51 gratuit, biblioteca constă din 1307 opuri în 877 volume şi 682 broşure. Averea totală 11,788 fl. 85 cr.

Spre mai mare lămurire reproducem introducerea raportului:

A. Partea generală.

Ear a sosit timpul când societatea academică „România Junӑ“ este datoare a aduce la cunoştinţa onoratului public starea şi activitatea sa din decursul unui an administrativ. De astădată venim a raporta onoratului public despre starea şi activitatea societăţii „România Iuna“ în decursul anului trecut 1883/84, care este al patrusprĕdecelea an administrativ.

Spre a caracterisa în general anul administrativ al patrusprĕdecelea putem dice, fără preget, ca a fost unul dintre cei mai fĕcundi pentru societatea noastră, căci atât fondul disponibil, cât şi, mai ales cel neatacabil a crescut în decursul acestui an administrativ la o cifră considerabilă. Pe când în anul trecut era la fondul disponibil suma de 1959 fl. 86 cr. şi la cel neatacabil suma de 7149 fl. 95 cr. astădi este la fondul disponibil suma de 2117 fl. 79 cr. şi la cel neatacabil suma de 7831 fl. 6 cr. ba ce e mai îmbucurătoriu am putut crea un nou fund de 500 fl., aşa numitul fond de reservă pentru diverse intreprinderi, cum este s. e. balul român din Viena. Avem un plus aşadară de 2339 fl. 04 cr.! Aceasta avem a o mulţămì generosităţii on. public, carele în considerarea frumosului scop şi bunului renume al societăţei noastre ne-a spriginit la toate ocasiunile.

Incă pe la începutul anului trecut ne-a donat ilustritatea sa, episcopul gr. or. al diecesei Caransebeşului, Ioan Popasu suma de 50 fl.; ear acum de curând, cunoscutul mecenate român, domnul Diamandi Manole, cu o munificenţa rară ne-a donat 100 fl. Ne ţinem de datorinţa a le aduce şi la acest loc mulţămita noastră şi a-i trece totodată în şirul membrilor fundatori ai societăţii „România-Junӑ.“

Pe cât sunt de rari aceste ajutoare singuratice, pe atât sunt ele de numĕroase şi însemnate la o ocasiune anumită, vrem sĕ dicem cu ocasiunea balului român din Viena — şi acestuia mai ales avem a mulţămì creşterea fondurilor noastre.

După o pausă de un an, anul 1883, balul român ear s'a arătat între balurile de elită ale carnevalului vienez, s'a arătat mai bogat în succese decât în anii trecuţi. Balul român din 1884 a adus societății „România-Jună, mamei studenților români sěraci, pentru cari s'a dat, un venit curat de 2242 fl. 29 cr. și a contribuit prin inaltul protectorat și prin binevoituriul concurs al aristocrației române, mai mult ca mai înainte la 'nălțarea și respândirea numelui de „român."

Pentru prima oară de când se dă bal român în Viena a primit și representat în persoană protectoratul balului român un membru al dinastiei domnitoare. Acesta a fost; Alteța sa imperială archiducele Rainer. Ne simtim fericiți putênd publica aceasta și a aduce totodată Alteței sale imperiale omagiile noastre de mulțămită și recunoștință.

Pe cât s'a înălțat și nimbul balului român prin înaltui pretectorat al Alteței sale imperială archiducelui Rainer, pe atât s'a asigurat suecesul moral și material al balului prin binevoitorul și onorificul concurs al doamnelor patronese și al onoratului comitet de onoare de sub presidiul ilustrității sale Domnului Alesandru baron Vasilco. Estraordinarul succes moral și material al balului român îl datorim cu deosebire onoratelor doamne patronese, onoratului comitet de onoare și în special ilustrității sale Domnului Alesandru baron Vasilco și neobositului „părinte" al societății „România Jună", domnului B. C. Popovici, furniorul curții române, carele la toate ocasiunile ne-a ajutat și ne ajută. Le aducem la acest loc în numele societăței academice „România Jună" cea mai sinceră mulțămită și suntem siguri că și în viitor, ca și în trecut, nu ne vor lipsì de puternicul D-lor sprigin, mai ales acum când societatea numai un pas mai are de făcut spre a-i fi esistența asigurată pentru totdeauna.

De câte-ori s'a dat bal român în Viena, totdeauna am putut înregistra înaltul ajutor al majestății sale împěratului Francisc Iosif I. Și de astădată ne simțim fericiți a raporta că maiestatea sa imperatul Francisc Iosif I. a donat suma de 100 fl. v. a., maiestatea sa regele României Carol I. suma de 100 fl. v. a., alteța sa principele G. Bibescu suma de 200 franci.

Sub astfel de auspicii și cu astfel de succes s'a dat balul român din Viena în anul 1884, mulțămită inițiativei tinerilor români din Viena și în special Dlui Dr. Sterio N. Ciurcu, membrul emeritat al societății „România Jună."

Aruncând o privire generală asupra celorlalte posiții din acest raport, putem constata cu bucuriă, că nu numai la cassă dar și la secretariat și bibliotecă vedem un progres, o stare îmbucurătoare. Vedem că, ce se atinge de punctul prim, secretariatul, numěrul tuturor membrilor a crescut în anul acesta.

In adunarea generală din 1883, societatea a denumit de membrii onorari pe Ilustritatea Sa Dl episcop Ioan Popasu, și pe părintele jurnalisticei române, pe venerabilul Domn Georgiu Bariț; ear de membri emeritați pe Dl C. V. Pop, pretore și pe Dl Bărsean, profesor, pentru meritele câștigate pentru societate. Membrii ordinari s'au înmulțit ajungênd la numěrul de 50, numěr peste care dela anii șeptedeci încoace n'am putut trece.

Ce privește punctul al doilea, biblioteca, vedem că numěrul opurilor s'au urcat la 1307, ear al diarelor la 50. Dintre cărțile întrate un frumos numěr l-am primit grătuit; ear diarele le-am primit gratuit fără escepțiune. Ne ținem de datorință a aduce onoraților domni donatori și redactori și la acest loc mulțămita societății.

Activitatea societății „România Jună", se reduce în prima liniă la întrebuințarea mijloacelor pentru realisarea scopului. Scopul național-literar, social și filantropic oferă membrilor un vast teren de activitate. Scopul național-literar mai ales dă societății „România Jună" caracterul unei adevěrate scoale a limbei și literaturei române. Câți români n'au a mulțěmì astădi societății „România Jună", că cunosc limba românească! Tineri români, cari au studiat la scoli streine venind în Viena învață românește. Și astădi presintă societatea „România Jună" așa dicênd un caracter aproape poliglot. Poliglot întratâta, în cât la ședințe de multe ori se observă vorbind și scriind într'un stil și cu o accentuare când maghiară când germană, numai românească nu. De multe ori am audit întrebându-se că român e vorbitorul s'au autorul cutărui și cutărui operat cetit în ședință. Sub astfel de împregiurări „România Jună" și în anul trecut ca și mai înainte și-a făcut datorința cu succesul cel mai bun. Ea a fost și este scoală română pentru cei crescuți între streini și pentru toți scoală a literaturei, sau, în general vorbind, a culturei române; căci „România Jună" este singurul institut din Viena unde se vorbește, se scrie, se discută românește și se ține cont de diferitele direcțiuni și progrese ale literaturei și culturei române. Operatele și criticile, scrise și verbale; opurile bibliotecei; jurnalele române au fost și sunt la disposiția membrilor; dela frecuentarea cabinetului de lectură și a ședințelor, dela cetirea opurilor bibliotecei etc. atârnă în prima liniă folosul și influința societății în aceasta direcțiune. Ce se ține de activitatea literară s'a scris și s'a discutat în anul acesta mai multe teme juridice și filosofice în cele 15 ședințe ale societății.

Spiritul social se desvoaltă în societatea „România Jună" în fiecare ședință după încheerea părții oficioase, prin producțiuni musicali și sěrbări diferite cum este spre e. sěrbarea ajunului anului nou și balul român în Viena.

Ce privește ajutorarea membrilor lipsiți de mijloace, societatea au oferit și în anul acesta locuință grătuită la doi membri, a dat imprumuturi (acuitate deja) și un stipendiu de 55 fl. v. a. ca tacsă de rigoros unui membru lipsit de mijloace.

Aceasta este starea și aceasta a fost activitatea societății „România Jună" in decursul anului administrativ 1883/4. Fondată prin inițiativa și conlucrarea tinerilor români din Viena într'un moment fericit, spriginită de onoratul public la diferite ocasiuni societatea „România Jună" a progresat și s'a întărit din an în an astfel în cât astădi se poate vede între cele dintâiu și mai vechi societăți de felul ei; scopul ei național-literar social și filantropic a fost și va fi totdeauna un puternic impuls pentru activitatea membrilor sei, și împreunat cu bunul seu renume, o garanția pentru atențiunea și spriginul on. public român. Mulțămim on. public pentru spriginul adus și ne rugam a ne considera și în viitor cu aceași atențiune și bunăvoință ca întrecut,

Viena, 12 Decembre, 1884.

Drd. Em. Codru Drăgușanul,
president.

Mulțămită publică.

Pentru sortitura arangiată de reuniunea femeilor române din Sibiiu au mai încurs următoarele obiecte:

Dna Elisaveta Ganea colectantă, 2 ștergare. D. Maria Ganea colectantă, 4 m. pânză bumb. Asinetta Lopa, 2.03 m. pânză. Sofia Hulpoi, 1 stergar věrgat. Ana Suciu, o merindeață. Nazarica Baciu, 1 merindeață. Floarea Cioanta, 1 cot pânză. Ana Bărdaș juna, 5 cr. v. a. Toma Onu june, 5 cr. v. a Sofia Demian, 1 merindeață. Ioana Maier, 1 cot pânză. Maria P. Rujoi, 1 merindeață. Ioana Micu 2 coți pânză. Maria Drăguș, 1 merindeață. Maria G. Pintea 1 merindeață. Maria Z. Rujoi 1.9 m. pânză. Florea Z. Rujoi jună 10 cr. v. a. Maria P. Lopa jună, 10 cr. Floarea Varvara, 1 ștergar. Maria Drăghiciu 1.1 m. pânză. Sofia Lupea, 1 ștergar. Elena Lupea, 1 sorț věrgat. Věduva Elisafta Suciu, 1 ștergar. Maria P. Pintea, 1.35 m. pânză. Floarea I. Neag 1. m. jolgiu. Verona Neag, 1 merindeață. Ana A. Neag, 1 merindeață. Ana E Tintea, 1 merindeață. Ioana I. Pintea, 1 merindeață. Maria Morariu, 1 ștergar (jolgiu) Ioana Cândea, 1 m. pânza.

Pentru bunăvoința documentată față cu scoala reuniunei comitetul le esprimă mulțămită pe calea aceasta.

Varietăți.

* (Diar nou) „Unitatea națională" este titlul unui diar nou, care apare de două ori pe sěptěmână în București,

I dorim isbândă.

(Un legat ciudat în feliul seu.) In dilele acestea murì în Reveredo fabricantul de hârtie Iacob Filippo, și a testat 100 fl. celei mai bune bucătărese din Reveredo. Conform testamantului guardianul franciscanilor din Reveredo este chemat a da testimoniu celei mai bune bucătărese despre iscusința ei în ferbere.

Minunat om trebue sě fie Părintele guardian.

* (Diaristic) „*Luminătoriul*" cu prima Ianuariu 1885 începênd va eșì de trei ori pe sěptěmână și va costa în țeară pe un an întreg 10 fl. pe ½ de an 5 fl., pe ¼ de an 2 fl. 50 cr., pe o lună 90 cr.; în streinătate pe un an 14 fl., pe ½ an 7 fl., pe ¼ an 3 fl 50 cr.

Felicităm din inimă pre frații din Timișoara pentru acest succes moral și le dorim pacienţă de fer în luptă pentru esistența națională.

* (*Bibliografic.*) A eșit de sub pressă și se află de vêndare în edițiunea metropoliei: **Protocolul congresului național-bisericesc ordinariu** al metropoliei românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania, întrunit în Sibiiu la 1/13 Octombre, 1881. Sibiiu, Tipariul tipografiei archidiecesane, 1882. Prețul **80 cr.**

Credem că facem servițiu Onoratului public reproducênd aici indicile acestui protocol.

A. Convocarea congresului. — B. Cuvênt presidial de deschidere. — C. Raportul general al consistoriului metropolitan din ședința plenară. — D. Acte referitoare la proiectul de lege pentru întroducerea limbei maghiare ca studiu obligat în scoalele poporale. — E. Representațiune pentru revindicarea rangului ce compete bisericii ortodocse în rênd cu celelalte confesiuni din patriă. — F. Raportul general al consistoriului metropolitan, ca senat strîns bisericesc. — G. Raportul general al consistoriului metropolitan, ca senat scolar. — H. Raportul consistoriului archidiecesan din Sibiiu, în cestiunea arondării protopresbiteratelor. — I. Conspectul protopresbiteratelor nou-arondate în toate trei eparchiile provinciei metropolitane. — K. Raportul general al consistoriului metropolitan, ca senat epitropesc. — L. Raportul comisiunei speciale în afacerile fundațiunei lui Gozsdu. — M. Regulament pentru fundațiunea lui Gavriil Faur de Teiuș.

Concluse normative:

Nr. 129. Protopresbiterii nou-aleși locuința lor. — Nr. 167. Fond congresual. — Nr. 186. Votarea la alegerea protopresbiterilor. — Nr. 191. Competințele asesorilor consistoriali. — Nr. 193. Fundațiunea Faur, regulament.

In necs cu aceasta observăm că la metropolia gr. or. română din Sibiiu se află depuse spre vêndare următoarele cărți și broșure:

Protocolul congresului național-bisericesc din 1873, broșurat. 40 cr. — Protocolul congreșului național-bisericesc ordinariu și al celui estra ordinariu din 1874, ambele broșurate 60 cr. — Protocolul congresului național-bisericesc din 1878, broșurat 1 fl. — Protocolul congresului național-bisericesc din 1881, broșurat 80 cr. — Regulamentul pentru parochii 10 cr. — Regulamentul afacerilor interne ale consistoriului metropolitan 20 cr. — Regulamentul afacerilor interne congresuali 20 cr. — Regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniali 20 cr. — Regulamentul pentru organisarea învěțământului 10 cr. — Statutul organic, broșurat 25 cr.

Din protocoalele congreselor din 1868, prețul 1 fl. 50 cr., și 1870, prețul 1 fl., se mai află de vêndut câteva esemplare la administrațiunea numitei tipografii.

Loterie.

Sâmbăta în 27 Decembre 1884.

Timișoara:	**59**	**90**	**8**	**11**	**87**
Viena:	**37**	**32**	**30**	**55**	**86**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 27 Decembre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Galbin	5.78	5.76
Napoleon	9.74	9 74
London (pe polița de trei luni)	123.15	123.25

Nr. 745. [959] 1—3

CONCURS.

La institutul economic din Mediaș în Transilvania, este de a se ocupa un al treilea post de învěțătoriu pentru specialitatea economică, avênd a se considera mai ales vieritul și grădinăritul, apoi cultivarea albinelor și a vermilor de mětasă.

Cu acest post este împreunat un salariu anual de 1000 fl., apoi dreptul de pensiune după dispozițiunile conclusului Universității din 27 Novembre 1874. Nr. 845/874. Ar fi a se propune peste sěptěmâni 20 de oare teoretic, apoi se vor conduce lucrările grădinăritului și a vieritului în grădină și în pivniță.

Instituirea se va face deocamdată numai pe un an în mod provisoriu, și după prestare îndestulitoare, instituirea provisoriă la sfêrșitul anului de probă devine definitivă, la cas că nu se întêmplă aceasta, respectivului i se restitue spesele de călětorie tour și retour.

Cererile la acest post sunt a se adresa până la 1 Marte, 1885 la oficiul central al Universității săsești în Sibiiu. Va trebuì produs testimoniu despre absolvarea de cel puțin 6 classe gimnasiale sau reale, absolutoriu dela academie agronomică, documentare de practică corespundětoare în vierit și legumărit.

Limba de propunere este cea germână, *ceteris paribus* vor fi preferiți cei ce cunosc limbile patriei (germână, maghiară, română.)

Sibiiu, 17 Decembre, 1884.

Oficiul Central al Universităței săsești.

Nr. 417. [957] 1—3

Edict.

In urma încuviințărei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan dto 17 Iuliu a. c. Nr. 1884 B. se provoacă Ioan Stirecin Morariu gr. or. din Sěliște, care de 7 ani și-au părăsit cu necredință pre legiuita sa soție Paraschiva Stirecin n. Ioaneș Milea tot din Sěliște, fără a se ști ubicațiunea lui, a se presenta în termin de 3 luni de dile dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul intentat de soția sa se va pertracta și în absența lui.

Sěliște, 11 Decembre, 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sěliștei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Nr. 642. [958] 1—3

Edict.

George G. Badea din Brașov din tractul protopresbiteral al Brașovului I., care cu necredință părăsì pre legiuita sa soție Mărina I. Giuvelca tot din Brașov și neștiindu-se ubicațiunea lui, prin aceasta se citează că în termin de trei luni de dile sě se presenteze înaintea subscrisului oficiu protopresbiteral, căci la din contră se va aduce sentință cu total divorțiu și în absența lui.

Brașov, în 28 Novembre, 1884.

Oficiul protopresbiteral al Brașovului I, ca for matrimonial.

Ioan Petric,
ppresbiter ca adm. ppresb.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 149 Sibiiu, Joi 20 Decembre (1 Ianuarie) 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei** ori 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român"

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1885, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşeşte cu ultima Decembre 1884, a-şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 19 Decembre.

„Sentiment patriotic fără limbă comună în patrie nu poate esista, trebue deci sĕ ne silim a face o asemenea limbă."

Acesta este temeiul pe care s'a pus societatea pentru maghiarisare, despre care am făcut amintire în numĕrul trecut.

Va se ḑică patrioţii din Cluş condiţionează patriotismul dela cunoaşterea limbei maghiare, căci unde nu este de faţă cunoştinţa limbei maghiare, acolo nu este patriotism — se înţelege — patriotism modern-unguresc.

Pe această basă uşor putem escomunica din sinul patriei naţionalităţile, şi şi mai uşor putem ridica monumente bărbaţilor asupra cărora ḑiaristica ungurească a aruncat de mult macula nepatriotismului. Şi la locul prim ajungem a fi înşiraţi între patrioţii cu patentă noi, cei huiduiţi, căci cei dela pressă ştim perfect ungureşte, avênd ocasiune a învĕţa în timpul fragedei noaste tinereţe, în care după ḑisa domnului Gerlóczy, se intipăresc în om impresiunile, de cari în viaţă nu se mai poate despărţì.

Cu breveta de patrioţi adevĕraţi — „*valódi hazafi*" — sĕ vorbim noi cesti dela „Telegraful Român."

Reuniunea din Cluş cu drapelul maghiarisare în Ardeal, căci Ardealul este mai ameninţat, este o utopie, şi pĕcat de timpul şi banii perduţi pentru asemenea scopuri nerealisabile.

Nu permitem identificarea noţiunilor: „limba maghiară" şi „cultură." Europa este cultă, foarte cultă şi fără cunoaşterea limbei maghiare, şi în Ungaria sunt mulţi foarte mulţi, cari cunosc limba maghiară, despre cultură însĕ nici nu visează.

Odată clarificaţi în această privinţă, sĕ cercetăm după valoarea etică a încercărilor nebunatice de maghiarisare.

Vom avea în vedere numai poporul nostru din Ardeal, căci reuniunea din Cluş numai pre noi ne-a luat la ţintă.

Este imposibilitate absolută a face ca poporul român din Transilvania sĕ înveţe vre-odată ungureşte, şi este imposibilitate a face ca neromânii sĕ nu înveţe româneşte.

Şi pentru ce.

Mai întâi poporul român în cea mai mare parte a Ardealului trăeşte compact ferit de amestec cu poporaţiune ungurească! Cine nu crede, întrebe pe etnografii din Cluş, cari tremură ca varga, ştiindu-se împregiuraţi de moţii lui Horia, cari la vreme de gâlceavă nu vreau sĕ ştie de glumă.

Pe locurile unde românii trăiesc resfiraţi printre populaţiunea compactă ungurească, ei vorbesc destul de bine ungureşte. Procesul este foarte uşor de esplicat, şi foarte logic.

S'a simţit trebuinţa de a convenì oamenii între sine, şi spre a se înţelege unii pre alţii, ei s'au folosit de o limbă, care mai uşor le-a venit la socoteală. Fără pact partidele s'au supus împregiurărilor reale, şi era natural o asemenea acomodare.

S'a vorbit deci în Ardeal de sute de ani ungureşte şi româneşte după împregiurări. În sĕcuime s'a vorbit ungureşte, afară de sĕcuime pretutindenea româneşte.

Aşa s'a făcut între români şi unguri.

Dacă era vorba sĕ se înţeleagă un român cu un sas, ei vorbiau limba diplomatică a Ardealului, adecă cea românească. Aşa a fost, aşa este, şi cât timp Ardealul va fi Ardeal, aşa va remânea.

A venit era după 1867, cu confusia în capete, şi s'a pus la ordinea ḑilei maghiarisarea cu forţa. S'a introdus pretutindenea limba maghiară ca studiu obligat în scoalele poporale.

Un lucru de prisos această învălmăşeală în capete. Pentru ţinuturile, în cari nici de leac nu găseşti picior de ungur tot cu acelaşi reson pedagogic se potea decreta introducerea limbei chineze, s'au cea a zuluşilor. Cât timp şede băiatul în scoală, aude cuvinte ungureşti, eşind din scoală, lasă în pragul uşei tot ce a auḑit. In familie, vieaţa socială, comerciu, industrie nu auḑi un cuvênt din cele ce spre batjocură ţi-le spune dascălul. Judece acuma mintea sănătoasă.

Pentru ţinuturile, în cari românii fac disparenta minoritate, ei vorbesc limba ungurească, şi noi avem biserici ortodocse româneşti, în cari preotul predică în limba maghiară românilor evlavioşi.

Aceasta este situaţia, şi ea aşa va rĕmânea. Şi în această situaţie poporul a dovedit cea mai adêncă loyalitate către patrie şi tron. Patriotismul românului e legat cu dinastia, şi el nu vrea şi nu va voì sĕ înveţe astăḑi un special patriosism unguresc.

Sĕ vorbim adevĕruri amare. De când cu dualismul poporul a sĕrăcit până la meduvă. Nu vom cerceta după cause. In timp de 18 ani cu limba ungurească poporul numai la esecuţiuni a făcut cunoştinţă, şi cu acestea în toată ḑiua se indeletnicia. S'a format deci o credinţă în poporul nostru, că tot rĕul vine dela unguri, toate asupririle vin dela ei, şi despre acestea împĕratul nimic nu ştie.

Nime nu se îngrigeşte de soartea poporului, esecuţiunile curg cu iuţeala fulgerului. Pofteşte acuma şi vêră maghiarisarea în omul sĕrac lipit pĕmântului, care nu te întreabă de limbă şi de patriotism făurit în Cluş, ci ḑi de ḑi întreabă, cât va mai răbda împĕratul atâtea asupriri.

Cu esecutori de dare, notari cari nu ştiu o boambă din limba poporului, cu belitori preste belitori de pelea poporului nu faci propagandă pentru limba maghiară.

La popor deci nici vorbă nu poate fi de promovarea culturei prin limba maghiară.

Vine vorba la inteligenţă.

Sentimentul naţional a străbătut la români până în rărunchi. În privinţa sentimentului toţi suntem dacoromanisti dela unul până la altul. Dacă însĕ sunt şi între noi oameni renegaţi, cari afectează atragere către limba maghiară, şi actualul patriotism aceia o fac din necesitate. Le trebue pâne pentru sine şi ai sei, şi aceasta i face sĕ strige éljen pentru actualul patrtotism.

Atâta şi mai mult nu. Toţi cei cu patriotismul de aḑi, dacă va venì mâne un absolutism à la Bach vor fi Schwarz gelb, poimâne sub muscalul vor fi panslavisti.

Atâta am voit sĕ reflectăm celor din Cluş cu încercarea de a maghiarisa. Mai departe nu vom lua în serios încercările lor, căci este pĕcat strigătoriu la ceriu a mai sta la vorbă cu cei ce şi-au perdut firea.

FOIŢA.

Tractarea metodicei speciale a cetirei şi scrierei!

de

I. Muntean,

învĕţătoriu greco oriental român în Sighişoara.

(Urmare.)

Mâna dreaptă carea poartă instrumentul, are sĕ fie aşeḑată pe pult sau masă până la cot, cea stêngă asemenea (dacă eartă spaţul), apăsând cu degetele materialul de scris ca sĕ nu se mişţe. Corpul sĕ nu se lase pe mâni cu greutate şi mai ales pe mâna cea dreaptă, carea are sĕ facă atâtea mişcări la scriere. Toate acestea învĕţătoriul le arată scolarilor în mod intuitiv, nu prin cuvênt numai, ci şi prin faptă prin esemplu. Aşa d. e. — Elevii se pregătesc pentru scriere prin deprinderea mânei şi a vederei, eară pentru cetire prin deprinderea organelor vorbirei şi a auḑului.

Va se ḑică pentru scriere se pregătesc elevii, deprinḑêndu-se a desemna cu mâna feliurite linii şi a mĕsura cu ochii mărimea şi distanţa lor; eară pentru cetire se pregătesc, deprinḑêndu-se a rostì bine cu gura ḑiceri simple, a distinge cu auḑul cuvintele din cari se compun acele ḑiceri a distinge silabele din cari se compun cuvintele şi în urmă a distinge sunetele (sonurile) din cari se compun silabele. Din cele premerse se poate uşor înţelege că pentru a pregătì pe elevi pentru scriere, avem sĕ-i punem ca sĕ desemneze feliurite linii, şi pentru ai pregătì pentru cetire avem sĕ-i punem sĕ rostească unele ḑiceri (propositiunii) şi sĕ le analiseze în cuvinte, cuvintele în silabe şi silabele în sonuri, d. e. „Eu am un ac." Din câte cuvinte e compusă ḑicerea aceasta? din 4 cuvinte! care e cuvêntul dintâi? Eu! al 2-lea am, al 3-lea un şi al 4-lea ac etc..

Deprinderile de desemnare şi cele de analisare au sĕ se facă pe rênd una după alta şi în legătură una cu alta.

Amêndouĕ aceste operaţiuni sunt de cea mai mare însĕmnătate pentru o scriere şi cetire regulată, pentru că prin desemnarea liniilor elevii 'şi vor câştiga, precum am amintit mai sus, desteritatea în purtarea mânei şi în mĕsurarea distanţelor cu ochii; eară prin analisarea ḑicerilor în cuvinte, a cuvintelor în silabe, şi a silabelor în sonuri, se învaţă a distinge elementele limbei şi a le pronunţa corect precum sunt de a se şi scrie, dară nu schimonosite precum le pronunţă poporul necult pe unele locuri, sau precum se dedeau a le pronunţa în casa părintească; sĕ înţelege aceea se poate întêmpla numai într'o familie necultă şi lipsită de scoală.

Pentru scrierea şi pronunţarea corectă a cuvintelor, ortografia fonetică este o inlesnire foarte mare pentru incepĕtori.

Fiindcă principiul acestui metod este a învăţa pre elevi scriind — cetirea, pentru aceea învĕţătoriul va cerca a pregătì pre elevi mai întâiu pentru scris; şi fiind că toată scrierea constă din câte-va liniuţe, învĕţătoriul va deprinde pre elev la desemnarea şi cunoşterea acelor liniuţe. După ce învĕţătoriul va fi deprins pre elevi a cunoaşte care este dreapta, stênga, în sus în jos, înainte îndĕrĕpt, spre dreapta, spre stêngă, va începe cam în modul urmĕtoriu:

Prindeţi stilul în mâna dreaptă. Ridicaţ-il în sus Lăsaţi acum mâna în jos. Ridicaţi acum degetul arătător de pe stil. Aşeḑaţi l eară dealungul pe ştil. Ridicaţi acum mâna stângă în sus. N. cine şade de a dreapta ta?. . cine de a stênga? M. care e părетele scoalei despre dreapta ta?.. care e cel despre stênga. . . . cel din faţă. . . cel din dosul teu? etc. Aşeḑaţi tăbliţele bine pe pulturi. N. arată care e partea din sus a tăbliţei?. . . care e cea din jos. . . care e cea de-a dreapta. de-a stânga? etc. Prin întrebările acestea se orientează elevii a face deosebire în spaţ; adecă se dedau a

Românii şi Universitatea fundului regiu.

Maiestatea Sa, avênd încredere în ministrii sei, i-a însărcinat cu esecutarea legii, ceea ce se vede şi în casul de faţă din clausula finală a articl. de lege XII. din 1876; eară dl comes este representantele ministeriului, care are sĕ observe şi sĕ manţină legea.

Cum provoacă dară ministrul pre representantele seu sĕ înfluinţeze în adunarea generală conclusele noastre în contra legii?

Eu cred, că un atare lucru într'un stat cu pretensiune de a fi civilisat nu s'ar putea întêmpla. Sau dacă mai sunt şi alte influinţe, şi alţi factori afară de esecutorii voinţii proprietarilor, sĕ binevoiască dl comes a ni-i face cunoscuţi, căci altmintrea remâne această provocare din esmisul ministerial întunecată şi de noi neînţeleasă. Pănă când nu vom cunoaşte că ce alte înfluinţe mai pot esiste asupra averii noastre, pănă atunci trebue sĕ refusăm ori şi ce alte influinţe necunoscute, cari ar putea lucra prin întunerec asupra disposiţiunei averilor noastre.

În al doilea esmis ministerial asemenea se observă un pasagiu întunecat şi nedumeritor, prin care provoacă dl ministru pre representantele seu, pre dl comes, ca acesta cu preferinţă sĕ-i raporteze numai decât după aducerea conclusului resultatul în privinţa dotării scoalelor rom. cath. O atare procedură este faţă de art. de lege XII din 1876 şi faţă cu statutele actuale cu totul ilegală, căci acestea dispun apriat cum şi când sĕ se aştearnă deodată toate conclusele Universităţii la ministeriu, şi dacă nu vine rĕspuns în termin de 40 ḑile, acele se privesc ca ajunse la valoare de lege.

Ce dară voieşte dl ministru în casul de faţă şi cum crede dl comes a împăca o atare procedură contrară legii faţă cu legea. O atare preferinţă a scoalelor rom. cath. este eschisă şi interḑisă de lege; dară abstragênd chiar dela formă, în merit lucrul încă devine o abnormitate cumplită; căci un conclus se poate numai în legătură cu toate celelalte judeca şi mĕsura importanţa lui, fiind-că după natura lucrului o cerere de dotaţiune, face, precum am vĕḑut, concurenţă celorlalte, căci nici odată nu dispune Universitatea de atâtea mijloace de a potea da la toţi atâta, cât cere fieşte-care, ci totdeauna suma disponibilă este mai mică ca suma, ce se cere prin petiţiunile întrate în decursul anului.

Prin urmare numai luând atât suma disponibilă cât şi toate cererile întrate dela diferitele scoli în apreciare şi censurare se poate hotărì, care şi cu cât se poate dota.

Aici în casul de faţă purcede dl ministru tocmai din contră şi face preferinţă cu scolile rom. cath. fără de a lua în cea mai mică considerare, ba nici macar în băgare de samă cererile, întrate dela scolile celorlalte confesiuni. Ba, observ mai departe, că în hârtia dlui archidecan György István se dă espresiune, că ar căpăta din averea Universităţii „chiar şi scolile gr. or.“ dotaţiuni.

Din toate aceste transpiră un aer ca când ne-am afla încă în timpurile înainte de 1848, în cari esistau în Transilvania confesiuni recepte şi confesiuni numai talerate, între cari din urmă s'ar afla şi aḑi religiunea gr. or. din ţeară.

Întunecate sunt prin urmare aceste lucruri, dară aceste se luminează prin aceea, că scolile gr. or. cari capĕtă suma de dotaţiuni în total cu 7000, nu le capată din titlul toleranţei s'au a milei, ci le capată în vêrtutea dreptului de conproprietate al conproprietarilor gr. or. din fundul regiu, cari fac singuri aproape jumatate din întreaga poporaţiune. Din aceste motive fac următoarea

Contrapropunere:

Onorab. Universitate binevoiască a conclude: Arătând dl ministru prin esmisele de faţă interes numai pentru scoalele rom. cath., pentru cari pretinde o preferinţă esepţională, ceea ce nu numai prin artic. de lege XII din 1876 şi prin statutele organice ale Universităţii este interḑisă, dară vatămă chiar şi principiul de egală îndreptăţire, — Universitatea declară a nu putea face preferinţă cu scoalele rom. cath. prin care ar comite o illegalitate, şi a rĕmâna strêns în sfera legală, prescrisă prin art. de lege citat mai sus şi prin statutele actuali.

La votare însĕ asupra acestei contrapropuneri ea nu se primeşte, ci se acceptă cu maioritate propunerea comisiunii.

În şedinţa din 5 Novembre a. c. apoi s'a ales un casir nou în locul celui rĕposat.

Contra unor hotărîri ale Universităţii din anul acesta, deput. Dr. Stefan Păcurar a dat în fine următorul:

Vot separat:

On. Universitate! După ce am insinuat deja la enunciarea concluselor respective voturile mele separate, aştern acuma la acelea următoarele

Motive:

În şedinţa din 3 Octombre 1884 s'au respins petiţiunile pentru ajutorarea scoalelor, între cari se află sub Nr. 3, 4, 5, 6 şi 7 cererile deosebitelor confesiuni şi nationalităţi, din motiv, că nu ar fi mijloace în cassele Universitătii, cari ar arăta un dificit de preste 8000 fl. v. a.

Acest motiv de respingere nu corĕspunde stării adevĕrului fiind-că în realitate nu esistă nici un deficit, ci din contră un supererogat în venitele averilor. Acest deficit pus de pretext la mijloc pentru respingerea cererilor de dotaţiune este cu drept cuvênt numai simulat, pentru că: *a)* în bugetul anului 1885 la venitele estraordinare titlul XIII nu s'au indus suma de 14,023 fl. v. a. de şi, pre cum arată proposiţiunea oficiului central şi actele oficioase ale Universităţii, în această sumă nu se află nici măcar un cruceriu capital, ci întreaga sumă constă numai din venite şi prisosuri din anii trecuţi, în cari ani asemene s'au susţinut din partea maiorităţii, că cassele Universităţii se află în deficit.

Prin urmare dacă voia maioritatea ca sĕ nu esiste deficitul pretins, atunci ar fi trebuit sĕ inducă această sumă de 14023 fl. v. a. care conţine numai venite, în mod esact şi în venitele bugetului; fiind însĕ că maioritatea voieşte cu tot preţul, ca sĕ arate măcar la aparinţă un dificit pentru a câştiga motive spre respingerea petiţiunilor de dotaţiuni, maioritatea în contra tuturor regulelor şi contră natura lucrurilor, a şters suma venitelor de 14213 fl. din venite, cari apoi naturalminte a trebuit sĕ scaḑă cu această sumă: *b)* asemene dovedeşte bugetul cassei şeptelor judeţe, că pre anul 1885 această avere arată un prisos de preste 3000 fl. v. a. şi ca sĕ se poată ascunde acest prisos, în titlu de erogaţiuni ordinare II, a urcat suma dela 15,280 fl. v. a. la suma de 18,280 fl. v. a. *c)* dovada cumcă nici maioritatea n'a luat în mod serios afirmaţiunea de dificit, zace şi în alte concluse ale Universităţii din sesiunea presentă, cari dovedesc, că maioritatea face de nu pradă chiar, şi lux cu venitele averilor Universităţii. Aşa de esemplu: *α)* dupa ce au hotarît vĕduvei Lotti Simonis în şedinţa din 5 Octombre a. c. după un serviciu de-abia 13 ani a barbatului ei Franz Simonis, o pensiune anuală de 366 fl. $66^{2}/_{3}$ cr. şi 110 fl. v. a. anuali, ajutor de creştere, maioritatea n'a avut nici un scrupul de ai mai cinstì preste aceste încă şi o sumă de 150 fl. v. a. în contra dispositiunilor statutare şi în contra art. de lege XII din 1876, care dispune, că banii Universităţii se pot întrebuinţa numai pentru scopuri culturali, eară nu spre a face donuri la alte persoane; *β)* asemene au conclus maioritatea fel de fel de diurne pentru visitaţiuni cu totul de prisos, şi altele mai multe; *δ)* asemene au constatat dl Comes în şedinţa din 3 Octombre a. c. şi au pretins, ca declaraţiunea d-sale sĕ se inducă în protocol, prin care constată că în faptă deficit nu esistă.

Asemene tot dl Comes a declarat în şedinţa din 7 Oct. c. că unde e vorba de cruţare, acolo dsa este cel întâiu, a. care voieşte cruţarea, dară fiind bani destui el este pentru susţinerea posiţiunilor, propuse de oficiul central pentru bugetul anului 1885.

Dacă în adevĕr ar fi deficit în faptă pre cum nu este, dl Comes, ca sĕ resolve cearta între înaltul ministeriu şi maioritatea Universităţii, ar fi renunciat la provocarea mea la salariul seu de 2000 fl. v. a.; căci dl comes nu voieşte sĕ turbure relaţiunile dsale cele bune cu maioritatea Universităţii şi fiind patriot bun cu plăcere ar fi folosit ocasiunea de a da espresiune la acest simţemênt şi în faptă, fiind că pre cum ştim noi dsa n'are trebuiuţă de aceste 2000 fl. v. a. şi nici statutul nu s'ar fi alterat prin aceasta, căci de şi e prevĕḑută aeeastă sumă în §. 7 al statutului, statutul este pe timp nehotărît statorit până ce va fi modificat prin factorii competenţi, bugetul însĕ se face special pre un period numai de un an, şi astfel renunciând numai pre period de an în an, principiul din statut nu se alterează, aşa în cât totdeauna când ar fi cerut în viitor trebuinţa, i-ar fi fost posibil de a reclama dreptul seu din §. 7.

Find însĕ că deficit nu esistă, aşa nici dl Comes n'a declarat, că renunciă la înducerea sumei de 2000 fl. în bugetul pre anul 1885.

Această transmitere de avere din cassa şeptelor judeţe în cassa Universităţii este cu totul ilegală, căci conform art. de lege XII din 1876 averea şeptelor judeţe are sĕ se întrebuinţeze pentru scopuri culturali numai în favorul conproprietarilor, şi fiind-că la această avere sunt conproprietari numai locuitorii din fostele cele 7—8 judeţe, eară nu şi locuiterii din fostele municipii Braşov, Bistriţa, şi Mediaş, cari sunt conproprietari numai la averea cassei principale de o potrivă cu locuitorii fostelor 7—8 judeţe.

Această diferinţă este espresionată şi în forma representaţiunii în Universitate conform art. de lege XII din 1876 astfel în cât asupra averii şeptelor judeţe iau parte la şedinţele generali numai representanţii a şeptelor judeţe, cari şi aduc conclusele adunării genelale fără de participarea representanţilor din celelalte foste municipii.

Pre cum şi-au dat pănă acuma maioritatea toată silinţa de a eschide dreptul de decisiune a înaltului ministeriu asupra acelor concluse, în contra cărora conform §. 13 s'au sulevat voturi separate, care ingerinţă din partea guvernului fiind cerută de cătră minoritatea comproprietarilor, asuprită prin maioritate, este pre deplin legală, aşa din contră spre uimirea noastră ne-au suprins esmisul ministerial din 27 Feb. 1884 Nr. 12169/1884 prin care intenţionează înaltul ministeriu de a-şi câştiga dreptul de a decide şi a înlocuì chiar şi acele concluse ale Universităţii, în contra căror nu s'au sulevat voturi separate.

Când această încercare s'ar realisa atuncia în adevĕr dreptul conproprietarilor ar fi prin aceasta cu totul nimicit căci în atare cas, când toţi conproprietarii sunt întruniţi în conclusul lor, şi totuşi nu conclusul lor ci disposiţiunea înaltului ministeriu sĕ hotărască asupra averii, atuncia în adevĕr nu mai dispun conproprietarii asupra averii lor private, însə comună, ci în faptă dispune înaltul ministeriu.

---

cunoaşte feliuritele direcţiuni. După ce învĕţătoriul va fi orientat astfeliu pre elevi în spaţiu, le vorbeşte: Copii mei! uitaţi-ve la mine, eată eu fac ceva aicea pe tablă (apăsând cu creta); aceea ce am făcut eu pe tablă se chiamă un punct. Ce am făcut eu pe tablă N? Dta ai făcut un punct. Faceţi şi voi pe tăbliţele voastre un punct, . încă unu . şi încă unu . Uitaţive la mine cum trag eu pe tablă cu creta în jos din puntul acesta, pănă la acesta —, aceea ce am tras eu pe tablă se chiamà o linie. S! Cum se chiamă semnul acela care l-am tras eu pe tablă? semnul acela se chiamă o linie! Dară uitaţi-ve eu mai pot trage o linie şi fără puncte |, încă una şi încă una |||, acestea se chiamă linii drept căḑĕtoare (verticale). Cum se chiamă liniile acestea B? Liniile acelea se chiamă drept căḑĕtoare! Ḑiceţi cu toţii, liniile acelea se chiamă drept căḑĕtoare!

Trageţi şi voi acuma pe tàbliţele voastre o linie drept căḑĕtoare, încă una şi încă una ||| (în egală depărtare una de alta). Arată N. tăbliţa sĕ vedem cum ai desemnat tu liniile. Trageţi tot aşa liniuţe dară de din jos în sus ||||, băgaţi bine de samă liniuţele care le tragem din jos în sus sunt foarte subţiri; eară care le tragem de din sus in jos sunt ceva mai groase, eacă aşa ||||| de aceea se şi cheamă cele cari se trag in sus linii subţiri, ear cari se trag în jos linii groase. Acum trageţi eacă aşa dela stênga spre dreapta şi dela dreapta spre stânga eacă aşa-≡, acelea se cheamă linii oable (orizontale. Cum se chiamă liniile acelea D? Liniile acelea se chiamă aoble! Ḑiceţi cu toţii liniile acelea se chiamă oable.

Trageţi şi voi pe tabliţele voastre o linie oablă, încă una şi încă una ≡. Utaţive la mine! acuma voi trage o linie subţire în sus şi din aceea una groasă în jos —; acuma trag una groasă în jos, şi din aceea una subţire în sus — trageţi şi voi astfel de linii.

Ştiţi voi cum se chiamă liniile acestea? Se chiamă lìnii rotunde (ovale) ḑiceţi cu toţii! Acelea se chiamă rotunde sau ovale, etc. ect. . . . — Pre când învĕţătoriul va deprinde pre elevi cu desemnarea liniilor arătate totodată îi va deprinde şi la analisarea unor ḑiceri scurte şi cuvinte simple şi concrete d. e. Un mĕr copt e bun. N. Ḑi şi tu ce am ḑis eu. Ḑiceţi cu toţii. Dar mi-ai şti tu spune D. din câte cuvinte constă ḑicerea aceasta? La tot cuvêntul bate cu mâna pe pult (sau masă) de câte-ori ai bătut? de 5 ori! Ḑicerea aceasta constă aşadară din 5 cuvinte.

Care e cuvêntul dela început . . . Care e cel din urmă. . . . Care e al doilea. . . al treilea etc. etc.? A. „Eu am un mĕr“, din câte cuvinte e compusă ḑicerea aceasta? Ḑicerea aceasta e compusă din 4 cuvinte. Care e cuvêntul prim. . . al doilea ect.

Astfel învĕţătoriul alege mai multe ḑiceri pentru analisare dar în cari cuvintele sĕ fie de o silabă.

După cum am amintit mai sus, analisarea de ḑiceri se va întêmpla deodată cu desemnarea liniilor, schimbându-se una cu alta cel mult la o jumătate de oară. Dacă elevii s'au deprins încât-va cu desemnărea liniilor, învĕţătoriul îi poate lăsa şi singuri ca sĕ se eserciteze mai departe, sau sub supravegherea unui „monitor“ (scolar mai deprins) în care timp învĕţătoriul se va putea ocupa de alt despărţĕmênt dară analisarea cuvintelor, silabelor şi sonurilor, totdeauna o va conduce învĕţătoriul.

După ce elevii cu ocasiunea desemnărei liniilor amintite se vor fi dedat bine a analisa cuvintele din ḑiceri, şi anume cuvinte de o silabă, învĕţătoriul va încerca operaţiunea cu cuvinte de 2 silabe si mai multe silabe, pentru esemplu: car-te, N. rosteşte cuvêntul carte! De câte ori trebue sĕ-ţi deschiḑi gura pentru ca sĕ-l rosteşti întreg? de 2 ori! Acest cuvênt dară constă din două părţi: car-şi-te, părţile acestea se numesc silabe. N. spunemi care e silabă dintâi din cuvêntul car-te?. . . care e cea din urmă etc. Varaţiunea se va continua după cum am arătat mai sus.

(Va urma.)

În atare cas dreptul privat al conproprietarilor averii din fundul regiu s'ar preface într'un fond de dispoșițiune al înaltului ministeriu, ceea ce conproprietarii nu se pot învoì nici odată fără de a resigna la averea lor.

O atare procedură mi se pare cu atât mai periculoasă pre cum arată chiar și cheștiunea petițiunilor de dotațiune din sesiunea presenta.

În ședința din 3 Octombre 1884 eu am părtinit toate petițiunile așternute pentru dotațiuni afară de cea sub Nr. 2, care privește o scoală săsască evangelică-luterană, cari capătă din dotațiunile anuali 8 din 9 părți, ce se dau pre fiecare an; am părtinit și petițiunea de sub Nr. 5. privitoare la gimnasiul rom. cat. din Brașov deopotrivă cu celelalte petițiuni stând pre basa §§. lor 3, 4 și 6 art. de lege XII din 1876 și pre basa statutelor actuali, cari dispun apriat, că venitele averii Universității au sĕ se întrebuințeze pentru ajutorarea scoalelor fără deosebire de limbă și confesiune, și acum, în contra la această stare legală, ne surprinde emisul ministerial asupra petițiunii preotului rom. cat. din Sibiiu ca sĕ facem o preferință cu scoalele rom. catolice.

O astfel de preferință însemnează o nedreptate față de celelalte confesiuni și naționalități, care este chiar și prin art. de lege XII din 1876 interḑisă și prin statutele întărite de înaltul ministeriu din 23 Octombre 1877, eschisă.

Atât din punctul acesta de vedere al legii positive cât și a principiului de egală îndreptățire a conproprietarilor, noi nu ne putem învoì la o atare preferință, și insistăm, ca conform votului separat, anunciat în ședința din 3 Octombre 1884, de a se decide și asupra petițiunilor rom. catolice de o potrivă și fără nici o preferință cu petițiunile celorlalte confesiuni și naționalități.

Sibiiu în 8 Octombre 1884.

Dr. Stefan Păcurar m. p.,
deputatul scaunului Oreștie.

Rĕspunsurile la Mesagiul Tronului.

(Urmare din Nr. 147 și fine.)

În aceeași ḑi, la oara 1½ după ameaḑi M. S. Regele a primit cu aceeași solemnitate, în preseța d-lor miniștri, adunarea deputaților, avênd în cap pe d. general Lecca, președintele adunărei, care dete cetire următoarei adrese.

Sire,

Adunarea deputaților 'și îndeplinește cu fericire misiunea ce are de a esprima Majestății Voastre simțemintele de adânc respect și de devotament nemărginit al țĕrei pentru iubitul ei suveran.

Națiunea a primit cu bucurie îmbunătățirlle cari în cursul legislaturei trecute au fost introduse în constituțiune și în legea electorală cu scopul de a asigura o representațiune și mai esactă a intereselor țĕrei în adunările legislative.

Liniștea care a încungiurat punerea în aplicare a legei celei noui a dovedit spiritul politic al cetățenilor și în același timp neîndoioasa lor încredere în securitatea ordinei întemeiată pe respectul legei.

Am primit cu fericire asigurarea că relațiunile noastre cu toate puterile și în special cu vecinii noștri imediați sunt din cele mai bune; amiciția lor a tuturor ne este prețioasă pentru ca sĕ urmăm în liniște lucrarea consolidărei și a desvoltărei societăței noastre.

Interesele interne ale țĕrei sunt astăḑi obiectul preocupărei tuturor cetățenilor. Nu vom lipsì de a rĕspunde apelului Majestății Voastre și de a ne consacra toată atențiunea și munca la opera delicată ce avem de îndeplinit. Vom căuta, împreună cu guvernul Majestăței Voastre, mijloacele practice de a da satisfacțiune aspirațiunilor legitime ale națiunei și de a asigura prin mĕsuri efective progresele reale cari sĕ întemeieze prosperitatea iubitei noastre Românii.

Cunoaștem cât este de întins câmpul îmbunătățirilor cari sunt în studiu și cari privesc administrațiunea, justiția, biserica și învĕțămêntul public. Nu vom cruța nici o osteneală pentru a-l străbate, silindu-ne de a corespunde dreptelor cerințe ale tuturor.

Armata, pe care țeara o vede cu mândrie întărindu-se și prosperênd, grație mai cu osebire Înaltei solicitudine ḑilnice a Maiestăței Voastre, ne va găsì gata sĕ facem toate sacrificiele ori de câte-ori va trebuì sĕ îndestulăm o necesitate a ei sau sĕ-i înlesnim realisarea unui nou progres.

Preocupați de necesitatea de a avea căile noastre de comunicațiune completate cât mai curênd, am primit cu bucurie știrea că lărgimea normală s'a putut adopta pentru unele din liniele în construcțiune, conform dorinței camerelor trecute, fără a se trece preste cheltuiala prevĕḑută. Vom da guvernului Maiestăței Voastre tot concursul nostru pentru completarea rețelei căilor noastre ferate.

Mai cu seamă, Sire, ne vom preocupa sĕ găsim mijloace de a ușura în presinte și de a prevenì în viitor suferințele aduse tĕrei de crisa economică care o bântue.

Căutăm cu toții ridicarea agriculturei, înlăturarea crisei monetare actuale, desvoltarea comerciului, crearea, întinderea și protegiarea industriei noastre. Ca sĕ ajungem la rĕsultatul dorit vom lucra cu cea mai serioasă cugetare, gata ca sĕ dăm tot concursul tuturor mĕsurilor menite de a înlesnì această reală întărire e țĕrei.

În îndeplinirea acestei misiuni, imperios impusă de împregiurările în care ne aflăm, nu vom uita un moment că națiunea întreagă 'și concentrează privirile și așteptarea asupra soluțiunilor ce se vor da acestor grave cestiuni.

Suntem fericiți că și pe acest tĕrêm al desvoltărei noastre pacinice, românul cel mai doritor al progresului iubitei noastre patrii sunteți Majestatea Vonastră.

Facem urările cele mai călduroase pentru fericirea și sănătatea Maiestăței Voastre, a Majestăței Sale Reginei, a Alteței Sale prințului Regal și a întregei Augustei Voastre familii.

Trăiască România!
Trăiască Regele!
Trăiască Regina!

Președintele adunărei, *D. Lecca.* Vice-președinte *A. Stolojan.* Secretari, *C. I. Zamfirescu, P. Străjescu. I. A. Ghica, V. Bossy A. Marghiloman.*

Cestori, E. Cantemir, A. Vizanti, St. Belu.

Mulțămită publică.

Pentru sortitura arangiată de reuniunea femeilor române din Sibiiu au mai încurs următoarele obiecte:

Prin Dna Elisaveta Ganea colectantă: Fetițele Victoria si Elisa Ganea 2 opuri; 1 datorie de conștiință către patria și familia mea, și cartea psalmilor. Pruncul Ioan Ganea 2 opuri; Carte de gimnastică de G. Mocian Studiul pastoral Z. G. 96 cr. Ioan Maria 4 cr.

Pentru bunăvoința documentată față cu scoala reuniunei comitetul le esprimă mulțămită pe calea aceasta.

Concert.

„Reuniunea română de cântări din Sibiiu,“ 'și va ținea al II lea concert ordinar **Sâmbătă la 22 Decembre 1884 (3 Ianuarie 1885)** în sala dela **„Musikverein.“**

Estradarea biletelor va avea loc **Sâmbătă** (în ḑiua concertului la **22 Decembre 1884 (3 Ianuarie 1885)** după ameaḑi dela **3—5 oare** în localul „societății de lectură,“ **strada Cisnădiei Nr. 7.**

Varietăți.

* (Convocare.) Comitetul central al reuniunei învĕțătorilor dela scoalele române gr. or. din districtul Devei, este prin aceasta convocat la ședința ordinară pe Miercuri în 2/14 Ianuarie 1885 după ameaḑi la 3 oare în cancelaria oficiului protopresbiteral al tractului Devei. P. t. Domni membri ai comitetului, și președinții despărțĕmintolor aparținĕtoare reuniunei districtuale, sunt poftiți a se presenta în localul designat, precis la oara ficsată.

Obiectele pertractânde sunt:

1. Esecutarea concluselor luate în adunarea generală ordinară dela 25 — 29 August a. c.
2. Raportul comisiunei esmise pentru elaborarea unui regulament, pentru înavuțirea și folosirea bibliotecei.
3. Raportul comisiunei esmise spre elaborarea unui regulament pentru înmulțirea și administrarea fondului reuniunei.
4. Luarea mĕsurilor de lipsă pentru incassarea tacselor restante.
5. Curenții,
6. Propuneri.

Deva la 14 Decembre, 1884.

Ioan Papiu
pres. reun.

* (Postal.) Mersul postelor dintre Gyergyoalfalu și Gyergyoszentmiklós cu 1 Ianuarie, nou se modifică întracolo că;

Pleacă din Gyergyoalfalu	6	oare	30	m.	dim.
Sosește în Gyergyoszentmiklós	7	„	30	„	„
Pleacă din Gyergyoszentmiklós	8	„	—	„	„
Sosește în Gyergyoalfalu	9	„	—	„	„

* (Balul român în Viena.) Comitetul balului român, s'a constituit alegîndu-se de președinte domnul Dr. med. St. Ciurcu; de vice-președinți domnii stud. med. M. Vișnevschi și d. Goilav; de casier domnul stud. med. Gr. Țeran; de secretari domnii stud. med. I. Papanicolu, stud. jur. I. Călinescu și stud. med. Ch. Teohari; de controlor domnul stud. ur. I. Mavrocordatu.

Protectoratul balului, a binevoit și de astădată, a-l accepta A. S. C. R. Archiducele Rainer.

Balul va avea loc în luna lui Februarie; ear venitul seu este destinat, ea de obiceiu, sprijinului studenților români de aici lipsiți de mijloace.

* (Cas de moarte.) La 3 a lunei curgĕtoare a rĕposat **Ioan Grec,** pedagog anul II din institutul Andreian la casa părințească.

Inmormêntarea s'a făcut prin 9 preoți cu domnul pretopop Ioan Raț în frunte.

(Advocat nou) Domnul Dr. Vasile Preda și-a deschis cancelaria advocațială aici în Sibiiu. Atragem atențiunea publicului asupra junelui și talentatului nostru advocat. Domnul Dr. Preda se recomândă prin cunoștințele sale temeinice, o practică conștiențoasă la cei mai renumiți advocați de sas de aici, și mai ales prin un caracter firm, recerința de primul rang la un advocat, căruia clienții i încredințează fericirea lor și a familiei lor.

Avisul se poate privì între inserate.

* (Alegere de fiscal.) În 29 Decembre n. s'a ținut la Magistratul din Orĕștie alegerea de fiscal al orașului. Concurenți au fost: Cei patru advocați din loc, Dr. Tincu, Dr. Mihu, Popp și Sztáncsay — apoi Chr. Roth advocat în Alba Iulia și Dr. Klein din Sibiiu. Pe acest din urmă la numĕrat organul partidei naționale săsești „S. d. Tbaltt“ între advocații domiciliați în Orĕștie, încă înainte de a se ști, că va venì aici, scriind cu vre-o câte-va ḑile înainte de alegere că „Dr. Klein se poate considera ca domiciliat în Orĕștie, de vreme ce dênsul se va așeḑa la 3 Ianuarie 1885 în Orĕștie fără privire (?) la resultatul alegerei de fiscal din 29 Decembre.“ In urma acestei recomandațiuni în directe se știa positiv că Dr. Klein va fi ales fiscal, pentru-că maioritatea comunității urbane este mai numai săsască — și într'adevĕr că Dr. Klein a și fost ales cu aclamațiune de fiscal. — Românii sunt într'o minoritate neînsemnată, așa încât pot fi considerați ca privitori pasivi s'au ca aclamanți de silă pentru-că ei nu au putut pune la cale nici numĕrul de 10 membri ca sĕ poată candida, ear Ungurii de asemenea sunt puțini — și de o înțelegere comună între Români și Maghiari nici vorbă nu s'a făcut. A fost deci o amară ironie, când primariul învită pe Români sĕ-și pună și dênșii un candidat, observând, că pot sĕ-și mai recuire vre un membru sau doi ca sĕ poată candida. Membrii români însĕ s'au mulțămit de acest svat generos și au stat pasivi. In urma acesteea Dr. Klein, nefiind contra-candidat, s'a proclamat de fiscal ales cu aclamațiune.

Nu alegerea este acea ce ne supĕră — ci împregiurarea dureroasă, că Românii din Orĕștie de mai mulți ani, nu și-au mai afirmat influența lor cu destulă tăriă în representanța orașului. Indiferentism și rivalități locale i-au impedecat în această chiemare salutară. Sasii nu-i mai bagă în samă și aḑi mâne — dacă Românii nu se vor reculege — elementul român va fi cu totul eliminat din posițiunea ce o are ca factor orașenesc. La Magistrat nu se mai primesc români ca oficiali și mâne poimâne după ce vor trece din viață oficialii români ce mai sunt, se va ocupa și locul acestora cu amploiați săsești. Vom fi de batjocură sasilor.

Sperăm însĕ, că după semnele ce se vĕd deja, românii 'și vor concentra de acì înainte toate puterile ca sĕ-și validiteze drepturile ce li se cuvin ca factor social orășenesc. Pentru anul viitor au întrat ca virilisti în comunitate toți advocații români din loc (Dr. Tincu a fost și până acum) și așa se deschide posibilitatea, ca membri români sĕ aibă mai multă trecere și influență în trebile publice ale orașului. Poate că cu timpul și maghiarii se vor alia earăși cu românii, ca împreună sĕ restabilească un oare care ecuilibriu, pentru că, disproporțiunea de aḑi e strigătoare la ceriu. — Doară vor învĕța odată și românii — după atâtea pierderi și umiliri — sĕ-și mai uite de netrebnicile rivalități locale, cari în fața atâtor contrari ne paralisează și puterile cele mici de care dispunem!

* (Mulțămita publică). Societatea de lectură „Andreiu Șaguna“ 'și ține de sântă datorință a aduce mulțămită prin aceasta tuturor acelora, cari cu ocasiunea ședinței publice din preseara de 30 Novembre a. c. au binevoit a contribuì prin „oferte marinimoase“ la sporirea averei sale.

I. Seara la casă au încurs oferte în bani dela următorii:

Esc. Sa P. Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul 10 fl., Ilustr. Sa P. Archimandrit și vicariu Archiepiscopesc Nicolau Popea 5 fl.

Dnii: M. Voilean redactor. 1 f., V. Roman, director de bancă, 3 fl., D-na Stana N. Joandrea, 40 cr., T. Jenciu adj. catastr. 1 fi., I. Bach, căpitan. în pens. 1 fl., E T, 1 fl., D. Cunțan, prof. sem. 1 fl., M. Georgeviciu, învĕțătoreasă 1 fi., N. Cristea, ases. cons. 2 fl., I. Slăvescu, presb. 2 fl., D. Lĕpădat, înv. 1 fl., E. Besa, înv. 1 fl., Esc. Sa Baroneasa E. Pop. 1 fl., D. Comșa, prof. sem. 2 fl., A. Lebu, propriet. 2 fl., Dr. I. Pușcariu, ases. cons. 2 fl., N. Frateșiu, secret. cons. 2 fl., N. Gămulea, ampl. de bancă. 1 fl., A. Jechim, comerc. 2 fl., Dr. I. Crișan, prof. sem. 2 fl., I. Popescu, prof. sem. 2 fl., S. Popescu, protopresb. 5 fl., Z. Boiu, ases. cons. 1 fl., Dna A. Matei, 1 fl., Dna M. Roșca, 2 fl., Dna I. Răcuciu, 1 fl., N. N. 1 fl., Dr. A. Brote, direct. de bancă, 1 fl., P. Dregiciu, interpr. la Trib. 1 fl., I. Popa, înv. 1 fl., Ana Oprișor, 50 cr., E. Muntean, 1 fl., Dr. I. Moga, medic. 3 fl., I. Henteș, presb. 2 fl., Frații Tordoșan, 1 fl., I. Neagoe, presb. 2 fl., I. Hannia, direct. sem. 2 fl., Pavel, 50 cr., Anonim, 3 fl., P. Cosma, adv. 2 fl., I. Keil, 5 fl., G. Muntean, 1 fl., N. Pop, secret. la direcț. financială 1 fl., I. Rusan, propriet. 2 fl., P. Ciora, 1 fl., Dr. I. Pop de Galaț, adv. 1 fl., G. Dima, prof. sem. 1 fl., I. Bologa, cons. în pens. 1 fl., I. Ghibu, prof. sem. 1 fl., I. Slavici, direct. la „Tribuna“ 2 fl., Maria Sêrbu, 50 cr., N. 3 N. 2 fl., A. I. 1 fl., Negrilă, înv. 50 cr., N. N. 50 cr., P. Roșca, jude reg. 2 fl., Dr. Preda, adv. 2 fl., Gr. Matei, comerc. 3 fl., Dna Cândea 1 fl., Dr. D. P. Barcian, prof. sem. 2 fl

2. Din streinătate au incurs dela următorii:

Ilustr. Sa P. vic. eppesc Ieroteu Beleș. 2 fl., I. Petric, protopresb. 2 fl., I. Danciu, protopresb. 2 fl., A. Olariu, adm. prpresb. 2 fl., I. Moldovan, înv. 1 fl. 4 cr., A. Păcurariu, presb. 2 fl., M. Gomboș, propriet. 1 fl., Anetta de Stoica, 1 fl., N. Popoviciu, presb. 1 fl.

Sibiiu, 17 Decembre 1884.

Pentru comitetul arangiatoriu:

I. Popovici jun., președinte.
S. Medean, secretariu.
P. Roșca, casariu.

* (Foc.) Sâmbătă seara s'a escat în grașdurile și șura poliției din Oreștie un foc, care era pe acì se facă o daună enormă. Inmediat lângă edificiul aprins se afla camera cu recuisitele pompierilor. Interventiunei grabnice și energice a comandantului pompierilor, a dlui adv. Popp avem de a mulțămì că s'au scăpat recuisitele de periculul focului. Aceste s'au scos cu graba afară și după aceasta pompierii sosind la locul incendiului au localisat focul așa încât afară de grașduri și de cuantitatea de fênu dintrênsele nu a mai ars nimic.

* (Ovrei revoltați.) „Liberalul“ din Iași află că o sumă mare de evrei, ce erau înscriși la sorți prindênd în mijlocul lor pe un subcomisar, un epistat și mai mulți jandarmi, i-au bătut și maltratat în un mod foarte grav. Alaltăeri Marți, aducêndu-se mai mulți din cei prinși la parchet spre a se instruì afacerea, un numĕr de peste trei mii de evrei au năvălit în palatul administrativ și prin impregiurimi, umplând toată piața curții și o parte din strada mare, și căutênd a provoca scandaluri. Mai mulți din aceștia s'au aruncat din nou asupra jandarmilor spre a elibera pe arestați. Cu mare greutate o parte din culpabili prinși au putut fi espediați la arestul preventiv, câte doi, sub paza unui mare numĕr de jandarmi. Nu se știe dacă afacerea se va putea termina în liniște, de oare-ce agresiunea ovreilor devine din ce în ce mai mare.

(Angina difterică) bântue, după cum află România, c'o furie nepomenită populațiunea, mai în toate comunile rurale din județul Ilfov. S'a înregistrat un mare numĕr de morți. Cu toate acestea, nu se vede luându-se mĕsuri eficace pentru combaterea flagelului.

Ce face medicul primar al județului, ce fac medicii de plăși, ce fac autoritățile administrative și comunale, ce face dl prefect al județului, ce face în sfârșit consiliul sanitar?

Până când atâta nepăsare?

* (O rețetă). Cetim în „Românul“ — Brillat Savarin a dis:

„Un prânz fără brânză este ca o femeie frumoasă fără un ochiu.“

Acesta este un mare adevĕr, și eacă de ce se recomândă ca la sfêrșitul mesei sĕ se mănânce puțină brânză.

După cum dice o dicătoare, brânza are doauĕ avantage: face sĕ digereze cel ce a mâncat bine, și face sĕ prânzească cel ce a mâncat rĕu.

* (Ocupațiunile femeei.) Iată, după un filosof modern, — cetim în „Adevĕrul“ — cari sunt principalele preocupări ale femeei în viața sa:

La patru ani ea se gândește la bomboane; la șepte ani, singură grige este păpușă; la treisprezece ani, ea se gândește di și noapte la verișorul seu; la optsprezece visază măritișul; la 25 ea și mângâie copilul; la 35 ea e preocupată de primul sau pĕr alb; la patrudeci de ani sosește prima sbêrcitură și necasurile la care ea dă naștere: la cincideci, ea se gândește la trecut; în sfêrșit la șeideci de ani femeea nu se mai gândește de cât la X, duhovnicul seu.

Lăsăm filosofului în cestiune responsabilitatea observațiunilor sale.

(Biblia cea mai scumpă.) La licitațiunea bibliotecei, ținută în dilele aceste în Siston-Park (Anglia) s'a vêndut între alte cărți prețioase și un esemplar al unei biblii cu prețul de 3900 punți șterlingi s'au vr'o 43.000 fl. Aceasta biblie este prima carte, care s'a tipărit cu litere de metal. Ea s'a tipărit în anul 1450 și poartă inscripțiunea numelui lui Mazarin, pentru-că ea s'a aflat mai întâiu în biblioteca cunoscutului cardinal Mazarin.

* (Cina hoților). Un banchet foarte ciudat s'a dat într'o sară la Londra, în Little-Wild street. Este vorba de o cină pe care o societate filantropică — *St.-Giles-Mission* — dă în fie-care an criminalilor liberați pe care îi ia la eșirea lor din închisoare și caută a-i căpătuì pentru a-i face sĕ devină oameni de treabă. Peste 200 din acesti criminali liberați, de diferite etăți, luară parte la acest banchet, presidat de lordul primar, d. Notage.

Acì se aflau hoți cari furaseră cu sau fără spargere, borfași, falsificători etc. Totul s'a petrecut în modul cel mai respectabil. Criminalii cari erau față au mâncat foarte mult, au beut ceaiu — și nimic de cât ceaiu — cât au voit și au aplaudat alocuțiunile ce li s'au adresat.

Lordul primar au spus că a întâlnit chiar în aceea di pe lordul Salisbury, care a arătat mult interes pentru opera societății St.-Giles-Mission și criminalii au manifestat via plăcere ce le a pricinuit această știre, mâncând cu mai mult nesațiu. Un alt membru al societății filantropice le-a recitat nește versuri.

Un altul le-a vorbit pentru cea mai bună beutură, observându-le că consumația alcoolurilor este mama tuturor delictelor. In fine, s'a presintat unuia din stâlpii acestei societăți, d. Wheatley, un ceasornic de aur, care se dice că a fost produsul unei subscripțiuni făcută chiar de către criminali. D. Wheatley a părut foarte mișcat de această dovadă de intrarea criminalilor pe calea virtuții. A doua di însĕ a circulat sgomotul că d. Wheatley, intrând acasă, n'a mai găsit ceasornicul în buzunar! Este greu de a putè susținea cu siguranță dacă acest sgomot au fost sau nu întemeiat.

* (Bucurie mare în israil,) și cum sĕ nu când „Egyetértés“ ne spune, că ovreii din Ujvidék cu ocasiue augurărei noauei scoale în 14 c. au ținut discursuri patriotice și încă în limba maghiară. Asta a fost în edificiul scoalei. De aci s'au dus mulțimea în sinagogă. Aici rabinerul Dr. Süss Ignácz a ținut o predică foarte frumoasă.

* (Protecțiunea copiilor la Londra.) La Londra, s'a constituit o societate pentru a oprì crudimile ce se fac copiilor. Această societate vine în ajutoriul copiilor părăsiți și urmărește pe miserabilii cari îi fac sĕ sufere.

Dela fondarea ei, care este de curênd, societatea a putut deja sĕ deschidă un asil care a fost inaugurat de lordul primar; ea a avut pe lângă aceasta a se ocupa de 36 inaniție, din cari 10 au fost urmate de moarte; 50 părăsiri i-au fost semnalate; în fine, ea a trebuit sĕ scape 65 din protegiați de crudimile ce nu se pot descrie.

* (Rectificare), În foița Nr. 145 p. 581 șirul 10 sĕ se cetească: Că ne vine cu'nbunare, spre cerească desfĕtare ș. c. l.

Loterie.

Mercuri în 31 Decembre 1884.

Sibiiu: **70 18 81 13 54**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 30 Decembre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	124.–	124 –
Renta de aur ung. de 4%	95.75	95.70
Renta de aur austriacă	103.90	103 50
Renta ung. de hârtie.	81.90	81.80
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	97.—	96.50
Obligațiuni urbariale temeșiane de	100.75	100.50
Acțiuni de bancă de credit ung	300 25	300 50
Sorți de regularea Tisei	116.70	116.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire.	100.—	100.—
Srisuri fonciari ale institutului „Albina“	—.—	—.—
Sorți ungurescí cu premii	115.—	115.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	81.90	81.80
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	100.—	100.—
Imprumutul drumurilor de fer ung.	145.25	145.25
Obligațiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer		
Galbin	5.79	5.76
Napoleon	9.75	9 75
London (pe polița de trei luni)	123.15	123.20

Nr. 406. [960] 1—3

CONCURS.

Devenind parochia de clasa a III-a din comuna Căpâlna protopresbiteratul Sebeșului vacantă, se escrie amesurat ordinului preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 18 Septembre 1884 Nr 3586. B. pentru întregirea acesteia, concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

a) dela 130 familii câte o ferdelă de cucuruz în grăunță de familie, câte o veadră — ferie — de must și câte o di de lucru — clacă — și

b) venitele stolari usitate și regulate; venitele aici înșirate dau suma de 400 v. a.

Cei ce doresc a ocupa supranumită parochie au se și înainteze suplicile instruate conform prescriselor statutului organic și Regulamentului pentru parochii — oficiului protopresbiteral gr. or. în Sebeș până la arătatul termin; concurenților le stă în voie a se presenta în acest termin în vre-o duminecă poporului.

Sebeș, în 26 Novembre, 1884.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protopr.

Nr. 745. [959] 1—3

CONCURS.

La institutul economic din Mediaș în Transilvania, este de a se ocupa un al treilea post de învĕțătoriu pentru specialitatea economică, avênd a se considera mai ales vieritul și grădinăritul, apoi cultivarea albinelor și a vermilor de mĕtasă.

Cu acest post este împreunat un salariu anual de 1000 fl., apoi dreptul de pensiune după dispozițiunile conclusului Universității din 27 Novembre 1874. Nr. 845/874. Ar fi a se propune peste sĕptĕmâni 20 de oare teoretic, apoi se vor conduce lucrările grădinăritului și a vieritului în grădină și în pivniță.

Instituirea se va face deocamdată numai pe un an în mod provisoriu, și după prestare îndestulitoare, instituirea provisoriă la sfêrșitul anului de probă devine definitivă, la cas că nu se întêmplă aceasta, respectivului i se restitue spesele de călĕtorie tour și retour.

Cererile la acest post sunt a se adresa până la 1 Marte, 1885 la oficiul central al Universității săsești în Sibiiu. Va trebuì produs testimoniu despre absolvarea de cel puțin 6 classe gimnasiale sau reale, absolutoriu dela academie agronomică, documentare de practică corespundĕtoare în vierit și legumărit.

Limba de propunere este cea germână, *ceteris paribus* vor fi preferiți cei ce cunosc limbile patriei (germână, maghiară, română.)

Sibiiu, 17 Decembre, 1884.

Oficiul Central al Universitățeí săsești.

Nr. 417. [957] 1—3

Edict.

In urma încuviințărei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan dto 17 Iuliu a. c. Nr. 1884 B. se provoacă Ioan Stirecin Morariu gr. or. din Sĕliște, care de 7 ani și au părăsit cu necredință pre legiuita sa soție Paraschiva Stirecin n. Ioaneș Milea tot din Sĕliște, fără a se ști ubicațiunea lui, a se presenta în termin de 3 luni de dile dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul intentat de soția sa se va pertracta și în absența lui.

Sĕliște, 11 Decembre, 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliștei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Nr. 642. [958] 1—3

Edict.

George G. Badea din Brașov din tractul protopresbiteral al Brașovului I., care cu necredință părăsì pre legiuita sa soție Mărina I. Giuvelca tot din Brașov și neștiindu-se ubicațiunea lui, prin aceasta se citează că în termin de trei luni de dile sĕ se presenteze înaintea subscrisului oficiu protopresbiteral, căci la din contră se va aduce sentință cu total divorțiu și în absența lui.

Brașov, în 28 Novembre, 1884.

Oficiul protopresbiteral al Brașovului I, ca for matrimonial.

Ioan Petric,
ppresbiter ca adm. ppresb

Aduc la cunoștința Onoratului Public, precumcă mi am deschis

Cancelaria de advocat

în **Sibiiu „piața mare Nr. 19,“**

primesc spre îngrigire cause civile, cambiale, comerciale, criminale, administrative și financiare.

Dr. Basiliu Preda,
advocat.

[961] 1—3

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 150 **Sibiiu, Sâmbătă 23 Decembre (2 Ianuarie) 1884.** *Anul XXXII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei** or 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1885, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşeşte cu ultima Decembre 1884, a-şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Din causa S. sĕrbători Nrul cel mai de aproape va apărè Joi în 27 Decembre.

„Şi pe pământ pace între oameni bunăvoire.“

Acestea sunt cuvintele, cu care ne intimpină maica noastră biserică. Pace pe pămênt, şi bunăvoire între oameni, pace între oameni ca cetăţeni ai statului, pace între oameni ca fii ai bisericei, pace între toate impregiurările, căci dela ea este condiţionată bunavieţuire pe pămênt.

Cuvinte de maică iubită, cuvinte cereşti, şi ele ne vin tocmai acuma în momentele cele mai critice, şi ne vin scrise cu litere de aur în inima credincioşilor dedaţi a se ridica şi preste slăbiciunile minţei omeneşti.

Cuvinte cereşti ele, ce ni se cântă de corul ângerilor, în faţa unei alte tabere vrăşmaşe, care cu oarbă cutezanţă a scris pre steagul seu gâlceavă între oameni şi sfâşiere între cetăţeni.

Adevĕrurile evangeliei stau faţă în faţă cu deşertăciunea oamenilor chemaţi de soarte la sĕvêrşirea de lucruri fără căpătâiu.

Straşnic tablou ne înfăţişază aceste tabere.

Pre deoparte se presentează românului ortodocs ceata ângerilor impregiurul peşterei din cetatea Vifleemului, ce se chiamă Nazaret.

Între condiţiuni modeste s'a născut în aceea peşteră un prunc tinĕr. Magii dela rĕsărit conduşi de o stea luminoasă au alergat şi s'au inchinat noului născut, i-au dat apoi daruri: aur, tămâie şi smirnă.

În modesta peşteră se petrece scena cu maghii, în jurul scenei corul ângerilor intonează cântarea cerească: *„pace între oameni pre pămênt.“*

Sublimă privelişte! Intre cântări ângereşti cu divisa: pace pre pămênt, se naşte un prunc, şi el devine regeneratorul întregei vieţi pămênteşti, deschide porţile ceriului, şi se face mijlocitoriu între Dumneḑeu şi om.

Sĕ trecem la alte locuri, şi sĕ vedem altă priveliştе.

Pre când bisericile cu ritul neortodocs sĕrbau naşterea fiului lui Dumneḑeu, pe atunci în centrul romanismului din Transilvania, în oraşul Cluş o seamă de oameni şĕvĕrşiau un act de caracter familiar.

Era botez, actul cel mai important din vieaţa noului născut.

Sub impresiunea scenelor biblice impreunate cu naşterea Domnului, Cluşenii asistau la naşterea unui fĕt de mult dorit de şovinismul unguresc.

Cerem ertare dela Dumneḑeu şi dela oameni pentru cutezanţa cu care facem pararelă între Mesia creştinismului şi Mesia patrioţilor moderni, între cultul lui Isus Christos şi cel făcut maghiarisărei.

Este în decadinţă neamul unguresc întocmai ca neamul omenesc de odinioară. Trebue făcută o regenerare, — şi mai ales în Ardeal e de lipsă regenerarea, căci altcum pere falnica tulpină a seminţiei ungureşti.

Se naşte deci un al doilea Mesia: maghiarisare. In palat pompos, la aplausele unui public domnit de idei utopice noul regenerator vede mai întâi lumina lumei.

Pe steagul lui este scris: Luaţi oamenilor ce este al lor propriu, şi infiltraţi în ei ce este al vostru. Nimiciţi toate acelea ce formează adevĕrata fiinţă a lor, şi formaţi oameni după chipul şi asemĕnarea voastră, cu limba, credinţa, datinile şi tendinţele voastre. Astfeliu apoi ei vor fi oameni buni, vor fi cetăţeni adevĕraţi ai statului, şi buzele lor în tonuri armonioase vor rapsodia laude patriotismului.

Mesia creştinilor în iesle de dobitoace, Mesia patriotismului modern în palat pompos, şi între dobitoace, *după tendenţe judecând.*

Colo magii dela rĕsărit conduşi de stea pe ceriu fac omagii noului născut şi-i dau daruri, ici nişte fanatici tot dela rĕsărit după rassă sĕ închină şi aduc bogate daruri noului născut, conduşi şi ei de o altă stea apusă în noeanul veciniciei de când a rĕsunat din peptul a 40.000 de oameni: „Suntem naţiune română.“

Colo cântare ângerească cu devisa pace, ici cântări unisono după tecstul: „Kerek ez a zsemle.“

Straşnică priveliştе şi în straşnicie o întrece numai contrastul ce este între timpul când ele fuseseră arangiate.

Creştinii ortodocsi din Ardeal vor sĕrba în inima lor naşterea lui Christos intocmai după cum învaţă sânta Evangelie. Se vor ruga la Mesia cel adeverat pentru sine şi ai sei apoi se vor ruga de Mesia Christos sĕ verse darul seu şi asupra celor cu Mesia — maghiarisare, ca luminaţi în veacul luminei şi al culturei, se-şi vină în ori şi se preamărească actul de confusie limbistică cu care se începe impĕrăţia lui Mesia prin apostolii cei trimişi.

Cu aceste încheiăm.

Sĕrbători fericite! Multe încercări s'au făcut în lume, şi încă multe se vor face. Nu noi românii vom aduce la reson pe cei cu vifleemul din Cluş. Dênşii se cred fericiţi, inscenând lucruri estravagante, noi vom fi fericiţi, când va fi pace între noi ca români. şi această pace se condiţionează dela bunăvoinţă.

Sĕrbători fericite! Sĕ ne punem încrederea în nesuccesul lui Messia din Cluş şi în restabilirea buneivoinţe între noi care va lăţi pretutindenea pacea cea adevĕrată.

Românii şi Universitatea fundului regiu.

Cu acestea s'a încheiat adunarea generală ordinară a Universităţii din anul curent 1884.

În fine împărtăşind încă următorul discurs semnificativ pronunţat de deput. Dr. Stefan Păcurar în adunarea Universităţii cu 11 ani mai înainte.

Estras din discursul pronunţat de deput. Dr. Stefan Păcurar, în şedinţa din 19 Decembre 1873, cu ocasiunea pertractării proiectului de representaţiune, referitor la legea municipală.

„Domnii mei! În faţa marei importanţe a acestui obiect şi în faţa voluminoaselor trei operate deosebite presentate la acest obiect, mi e în adevĕr greu a grupa cele deopotrivă, şi a escinde cele deosebite, şi a le compara şi a le esamena în ambele direcţiuni cu o organisaţiune a administraţiunii fundului regiu, corespuḑĕtoare timpului nostru.

FOIŢA.

Sĕrbători fericite!

Sĕrbătoarea sântă, religioasă a naşterii Domnului fie-care, sute de milioane de oameni, de creştini o sĕrbează cu atâta sânţenia şi pietate, deşteaptă în inimile noastre principiele salutarie şi valoroase ale predicatorului dela Nazaret, cari încă şi astăḑi, după aproape două mii de ani au rĕmas vii în memoria noastră, şi cari au pus în fruntea civilisaţiunei şi a progresului pe acele popoare care le-au îmbrăţişat.

Şi ori-ce om, fie creştin ori păgân — cu ori cât de puţină chibzuială trebue sĕ recunoască că fiul templarului dela Nazaret a plantat lumina culturei şi-a umanităţii în inimele tuturor popoarĕlor creştine, ear steaua dela Vifleem care lumina în noaptea sântă a naşterii lui cu lumina ei magică, frumoasă şi admirabilă, aceea a fost însuşi Christos a cărui raḑe călduroase au pătruns în toate bisericile creştine, el era steaua în mijlocul paradisului, în mijlocul bisericei, — în mijlocul lumei întregi!

Ear biserica care mai întâiu a ridicat ḑiua aceasta a naşterii lui Isus, — a unui om şi Dumneḑeu — la una din cele mai remarcabile sĕrbători, a fost biserica apusană. De şi ḑiua adevĕrată a naşterii lui a trecut cu totul în uitare şi nu se află notată la nici un scritor, numai singur dela evangelistul Luca se ştie, că Isus s'a născut noaptea. Şi din secolul al patrulea încoace noaptea de 24 spre 25 Decembre, în cari cei vechi serbau *„nox sacer“* din care apoi s'a făcut noaptea sântă a creştinilor, o sĕrbează toate bisericile creştine.

Şi nici un popor nu află în însăşi natura s'a mai multă caldură şi sfinţenia în aceasta sĕrbătoare ca poporul român. Câte vijelii de natură politică s'au religioasă au sbiciuit asupra lui, cât de strivit în vederile şi înclinările lui, despoiat de toate drepturile ce a avut ca moştean al acestui pămênt el a rĕmas lipit, înfipt lângă remăşiţele gloriei străbune, cu tipul, cu limba, cu religia, cu costumul, cu datinile şi obiceiurile lui, cu dorul de libertate, de mândria naţională — care nu se va stinge nici odată în inima lui.

Şi această credinţă această tărie e eternă e tradiţională, e moştenită dela strămoşii noştri; ear Tatăl ceresc, care a sădit o în pepturile noastre a îngrigit din înălţimea lui sĕ o ţină deşteaptă când vedea că e amerinţată, a i da potere când o vedea amorţită, ea era în veci viie, arḑêndă şi pânditoare, — şi acela care ar cuteza sĕ ne răpească acest dar ceresc, ar perì împreună cu noi. Credinţa în tipul sânt care luminează printre negurile groase ale urei şi fanatismului, gloria dumneḑească a învĕţătorului dela Nazaret, ea ne-a mântuit demulte ori de valurile ce inundau asupra noastră, ne-a dobêndit la Griviţa şi Plevna independinţa, fala, gloria şi mândria naţională.

Atât de puternică e credinţa în Dumneḑeu. Mai puternică şi decât dinamita, pre cum de repeţite ori ni s'a dovedit. Nici odată însĕ nu am avut mai multă lipsă de aceasta credinţă ca acum. Loviturile ce am îndurat de atâtea sute de ani, astăḑi năvălesc asupra noastră cu puterea unui organ sguduitor — precum la Caransebeş, la Lugoş, la Oradea mare, la Satmar, la Blaş, la Cluş, şi la Sibiiu, — lovituri, cari pătrund în drepturile noastre, în constituţiunea noastră bisericească în instituţiunile noastre, — ear firea răbdătoare a Românului le-a îndurat pe toate, tare în credinţă, că nici un popor cu nădeşdea în Dumneḑeu, n'a putut perì din lume.

Dar sĕ lăsăm la o parte aceste triste icoane. Sĕ îndreptăm şi noi laudă ceriului pentru-că ne-a trimis pe pământ pe mântuitoriul lumii, pe fundatoriul creştinismului, sĕ îndreptăm privirea noastră cu pietate spre acel loc, pe care Isus l'a udat cu sângele seu.

Vifleemul, locul unde s'a născut Christos e o jumĕtate de oară îndepărtare de Ierusalim. Locuitorii Vifleemului sunt partea cea mai mare mohamedani, Aceasta mi se pare cu atât mai greu, cu cât proiectul maiorităţii comisiunii de şepte, ce e drept, cu vre-o câteva ḑile mai nainte s'a tipărit şi s'a distribuit între noi deputaţii, însĕ operatul dlui de Baussnern mi-a venit la cunoştinţă numai în momentul present.

Dl Wittstock, deputatul şi referentul comisiunii de şepte, declară cu privire la elaboratul comisiunii, că este satisfăcut, vĕḑênd, că actuala Universitate a pornit din aceleaşi puncte de vedere şi este de aceeaşi părere, ca şi Universitatea din anul trecut.

Eu însĕ, dlor. din contră trebue sĕ declar, că tocmai în aceea, în ce dl Wittstock crede a afla mulţămire, eu nu aflu progresul Univerităţii.

În progres şi nu în stagaţiune, în părăsirea vederilor din evul mediu şi în apropierea cătră spiritul secolului nostru am fi aflat mulţămire, eu şi toate popoarĕle, ce locuesc fundul regesc.

Această stagnaţiune, dovedeşte numai, că faptele şi evenimentele anului espirat au trecut fără urmă pre dinaintea onorab. Universităţi.

Desvoltarea istorică din aşa numitul proiect de protest dl dlui Baussnern me provoacă a arunca o privire asupra istoriei noastre. Cei şese sau şepte seculi, de când trăim la olaltă ne-au dovedit de ajuns şi ne-au învĕţat, că interosele noastre reciproce, ba chiar şi esistenţa noastră naţională sunt condiţiouate unele de altele; că desvoltarea unei rasse se poate înainta numai prin spriginirea celeilalte, că au trecut timpurile în care se credea, că propria bunăstare s'ar putea întemeia numai pre ruinele celeilalte. Istoria ne învaţă, că ruinarea unei classe sau a unei rasse înseamnă ruinarea propriă şi ruinarea ţĕrei întregi.

Eu nu ştiu, dlor, ce ve poate lănţuì aşa tare de acele timpuri?

A-ţi întemeiat oraşe a-ţi ridicat ziduri şi întărituri. Însĕ când primele raze de lumină ale civilisaţiunei au început a pătrunde în acele, toate aceste ziduri şi întărituri au căḑut fără nici un sgomot şi oraşele noastre au pornit spre decădinţă.

Provocându-ve la îngrămăditele hârtii istorice şi la pergamente nu veţi oprì aceasta decadinţă, la naţiunile ce locuesc în fondul regiu nu veţi da de resunet, şi la cei ce dispun de potestatea şi cârma statului nu veţi afla ascultare.

Una şi cea mai importantă întăritură a libertăţii noastre şi a estenţei noastre naţionale, anume: de a câştiga iubirea şi inima naţiunilor conlocuitoare din fundul regesc, aceasta a-ţi perdut-o din vedere. Dela aceasta atârnă tot viitorul nostru şi soartea fundului regesc.

Deslegarea acestei întrebări va enunçia verdictul asupra vitalitalităţii naţionale şi a dvoastre şi a noastră.

De loc nu pot dară pricepe, de ce ţineţi încă cu atâta tărie de acele 12 puncte din proiectul de representaţiune din anul trecut, cari, pre cum am dovedit şi în anul trecut, nu cuprind altecele, de cât întroducerea stărilor din evul meḑ într'o formă nouă.

Aceste 12 puncte sunt cele 12 table; însĕ 12 table nu ale dreptăţii, ci 12 table ale esclusivităţii historice-egoistice şi a punerii afară din lege în cele administrative a locuitoririlor din fundul regiu, cari nu se ţin de rassa săsască

Ideea egalităţii tocmai aşa necondiţionat domneşte în înclinările şi moravurile poporului român că în legile gintei latine şi în inima şi simţemintele lui ideea libertăţii tocmai aşa de puternic este înrădăcinată ca şi în gintea germână.

Nu me întrebaţi, domnii mei, că totuş cum s'a putut, de tot noi am fost cei neîneredtăţiţi şi cei neegal tractaţi, pentru că influinţa întêmplărilor de ale evului meḑ este imĕsurabilă pre la noi.

Îmi veţi reflecta, că în aceste 12 punte nu este amintit nici cu un cuvênt, că deosebitele popoare genetice sĕ fie deosebit tractate. E adevĕrat, că un astfel de cuvênt nu se află însĕ această deosebire se cuprinde cu atât mai mult în acel proiect al legii municipale. O singură privire asupra statisticei poporaţiunii fundului regiu dovedeşte aceasta.

Fundul regiu are cam 400,000 locuitori; dintrĕ acestia 170,000 se ţin de poporul săsesc; din aceşti din urmă cam 83,000 locuesc în cele 7 oraşe şi patru opide ale celor 11 cercuri ale fundului regiu. Din acest motiv vreţi, domnii mei, sĕ transpuneţi autonomia comunelor pre cercurile, cea a cercurilor pre oraşe şi cea a oraşelor pre Universitatea săsască, pentru că în acest mod tot dreptul de administraţiune ajunge în mâna sasilor, eară cealaltă parte a poporaţiunii rĕmâne lista de drepturi.

Din toate aceste trei proiecte pot aştepta numai urgearea creării unei legi municipale. Însĕ cu acesta numai nu neam împlinit încă chiemarea, pentru că nu este vorba numai de a crea o lege municipală şi a o adauge la grămada cea mare a ordinaţiunilor şi legilor esistente, cari n'au pătruns nici când în carnea şi sângele poporului, şi pre cari nu le cunosc încă nici funcţionarii nostri administrativi. Nu v'aţi întrebat nici când că de ce se schimbă aşa des în puţini ani una după alta chiar şi constituţiuni şi legi fundamentale.

Motivul este acela, că la crearea acestor legi foarte puţin sau de loc nu s'au considerat interesele poporului şi trebuinţele, ci totdeauna partida, carea din întêmplare avea cârma statului în mână 'şi croia legile după calapodul seu. Căḑênd partida, sĕ pricepe, trebuia sĕ caḑă şi legea şi sĕ facă loc alteia.

Vedeţi dară, că nimic nu se hotăreşte şi nu se asigură, până când legea nu se înrădăcinează permanent în dreptul şi în viaţa comunelor.

Nu v'aţi întrebat nici când, că cum vine, de pre lângă toate principiele liberale, esprese în constituţiunea noastră, totuşi noi suntem cei mai neliberali poate-că din toată Europa?

Noi suntem cei mai neliberi din simplul motiv, pentru că n'am priceput-o sĕ dăm viaţă constituţiunii abstracte în administraţiunea concretă.

Pre cum are legea noastră cristiană trei forme, pre cum timpul are trei perioade, astfel are şi societatea trei forme: destinaţiunea proprie, voinţa sau legea, fapta sau administraţiunea. Numai prin asecurarea drepturilor individuale libertatea devine faptă. Numai dacă din locuitorii fundului regiu facem bărbaţi liberi, din comunităţi o reuniune de cetăţeni liberi şi din municipiele noastre o întrunire de comunităţi libere, numai atunci putem ḑice, că ne-am împlinit datorinţa şi că am deslegat norocos problema, în carea constă tot viitorul.

Paragraful 10 al art. de lege 43 din anul 1868 este mai mult al nostru, de cât al dvoastre domnii mei!

„Drepturile basate pre contracte şi legii“ se referesc mai numai la posiţiunea fundului reg. în afară faţă de puterea centrală şi nu la organisaţiunea internă a aceluia. Pentru această organisaţiune dispune legea, statorind „ca egala îndreptăţire a tuturor cetăţenilor de fie-ce naţionalitate locuitori pe acest teritoriu trebue sĕ se considere cuviincios şi sĕ se aducă în consonanţă.“ Despre o posiţiune deosebită privilegiată a naţiuni săseşti în cadrul fundului regiu nu se află în lege neci o urmă.

Numai acesta este sensul legal şi logic al legei de uniune; şi chiar dacă ar voì omul, n'ar potea înterpreta alt înţeles fără a aduce §. 10 al acestui articul de lege cu sine însuşi într'o contraḑicere neresolvibilă.

Recunosc adevĕrul; cuprins în lamenţiunea acestor proiecte de representaţiune „că toată rênduiala municipală a acestui teritoriu este fàra mântuire espus unei disolvări totale.“

Şi sunt triste, triste ḑile, în cari pertractăm aceste proiecte; vedem deja dispărênd ultimele rămăşiţe ale activităţii administrative din cele douĕ decenii trecute.

Chiar şi mijloacele noastre de comunicaţiune au decăḑut într'o stare, încât deabia le mai putem folosì, şi cele nouĕ s'au aşeḑat astfel, în cât nu le putem întrebuinţa aproape de loc.

Pre când milioanele de bani, încurşi din contribuţiunile statului se spesează pentru înfrumseţarea unui oraş, carele pentru incassarea contribuţiunilor şi pentru vênḑări se tîrăe în tină pre drumurile şi stradele noastre.

Pre când administaţiunea este esaurită şi poporul, pre care-l representăm, stă cu mânile ridicate rugându-se pentru implinirea dreptelor sale pretensiuni, noi, dlor, stăm aici încăieraţi.

Atât în interesul dvoastre, cât şi în al nostru, în interesul statului este imperativă necesitate de a ne înţelege între noi despre o administraţiune şi organisaţiune corespunḑĕtoare cerinţelor timpului nostru.

Accept dară cu bucurie propunerea comisiunii de şepte de a elabora în această privinţă un memorand, şi propun, ca acest proiect de representaţiune sĕ se retoarne comisiunii, spre a o aduce în consonanţă cu memorandul elaborând şi apoi spre a le pertracta dimpreună amêndouĕ.

Însĕ maioritatea săsască a ignorat şi această învitare astfel în cât deputaţii nesasi au trebuit sĕ dee contra punctului referitor la cestiunea teritorială din proiectul de representaţiune vot separat, pre care l-au subscris apoi toţi deputaţii nesasi: *Eliă Măcelariu, Ioan Hannia, Iacob Bologa, Dr. Stefan Păcurar, Ioan Deac, Iosif de Orbonaş, Dr. Avram, Tincu, Dr. Demetriu Răcuciu, Emeric de Nagy.* (Va urma.)

Adunarea consorţiului esposiţiunei naţionale dela 1881.

Sibiiu, 2 Ianuarie st. n. 1885.

Lucrul este vechiu. Pentru ca sĕ pricepem cele petrecute eri în localul societăţii de lectură române din loc, va fi bine sĕ-l mai împrospetăm în memoriă.

Este ştiut că Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român hotărise în adunarea sa generală din 1880, ca comitetul ei sĕ arangeze la 1881, în Sibiiu **o esposiţiune industrială şi agricolă.**

Comitetul asociaţiunei a făcut toate pregătirile ca sĕ esecute hotărîrea adunărei generale, ba în hiperzelul seu, în presupunerea că şi noi vieţuim între referinţe normali într'un stat constituţional, l'a pus pĕcatele de a cerut dela guvern, ca sĕ-i dee un ajutoriu pentru premii, din fondul menit spre acest scop.

Guvernul însĕ, în loc de a-i da ajutoriul cerut, sub cuvênt că statutele Asociaţiunei nu conţin şi facultatea de a arangia esposiţiuni, i a interḑis arangiarea esposiţiunei.

Asociaţiunea a trebuit sĕ se supună şi s'a retras.

Dar publicul român era deja însufleţit pentru esposiţiune, — deci ca sĕ nu se nască o esacerbare şi mai mare în popor, inteligenţa română din Sibiiu a avut patrioticul tact a-şi călca pe inimă, a sărì într'ajutoriul guvernului, şi a corege colosala greşală a aceluia.

Domnul Parteniu Cosma a convocat o conferenţă a inteligenţei române din Sibiiu pe 5 Iulie 1881, ca sĕ se consulteze împreună ce ar fi de făcut faţă cu ucazul guvernului?

La acel apel s'au într'unit 23 de membri ai inteligenţei române din loc, cari în unanimitate au decis continuarea firului întrerupt prin disposiţiunea guvernului, şi arangiarea esposiţiunei cu ori-ce preţ, chiar cu risicul lor moral şi material. Angajamentul s'a luat la protocol, şi s'a ales un comitet esecutiv.

Comitetul instituit prin acel consorţiu apoi s'a pus la lucru şi a arangiat esposiţiunea, carea între împregiurările noastre a reieşit peste toată aşteptarea.

Membrii acestui consorţiu au fost convocaţi pe aḑi la 4 oare d. m. în localul societăţii române de lectură la adunare, pentru a delibera asupra raţiociniului comitetului referitoriu la esposiţiunea din 1881.

A fost invitată şi pressa română din loc.

Decursul adunărei a fost următoriul:

Dnul P. Cosma în cuvêntul seu de deschidere arată că în calitatea sa de preşedinte al comitetului esposiţiunei, în urma unui conclus al aceluia a convocat pe mandatarii comitetului, ca pe sêngurul corp îndreptăţit a-i cere socoteala, ca sĕ delibereze asupra raţiocinîilor referitoare la esposiţiune, roagă deci pe cei presenţi ca pentru actul acesta sĕ se constitue, alegêndu-şi un preşedinte şi un notariu dintre acei domni cari nu sunt membrii comitetului.

Adunarea aclamează de preşedinte pe dl consiliar aulic în pensiune Jacob Bologa, ear de notariu pe dl advocat Dr. Nicolau Olariu.

Ocupându-şi biroul locul, dl Eugen Brote secretariul comit. esp. raportează verbal, că comitetul esposiţiunei abia în anul acesta şi a încheiat afacerile referitoare la esposiţiune. Posiţiunea ultimă a întratelor datează din Novembre 1884.

---

ear ceilalti sunt creştini. Pe locul unde s'a născut Isus e o biserică zidită de mama Împĕratului Iustinian. Şi o mulţime de protestanţi, catolici şi ortodocşi se duc la acel loc, unii din curiositate, ear alţii din adevĕrata evlaviă, şi toţi aduc de acolo iconiţe şi cruci — pe care locuitorii Vifleemului le au adus la o mare dibăciă — drept suvenir al acelui loc sânt, memorabil.

Crăciunul a fost totdeauna o sĕrbătoare de bucuriă.

La Germani e un obiceiu frumos în seara de crăciun. Ei fac arborele crăciunului 'l încarcă cu tot felul de daruri pentru copii, fac vifleeme împodobite cu icoana naşterii lui Christos, fac stele cu maghii dela rĕsărit, şi dau astfel acestei sĕrbători un caracter familiar, — o bucurie dulce şi intimă pentru tinĕr şi bĕtrân, mai mult însĕ acelora despre care Isus a ḑis „lăsaţi-i sĕ vină la mine.“

Şi ce sunt toate aceste obiceiuri? Un simbol al religiunei, un simbol al creştinătăţii, ear arborele crăcinului e simbolul primăverei, e simbolul bisericei creştine şi al intemeietorelui ei, e un simbol al marelui popor preoţesc venit deodată cu naşterea lui Mesia.

Şi acesta e timpul cel mai admirabil de primărară al lumei întregi.

Ear inimile tuturor creştinilor vibrează sub impresiunea unei bucurii nemărginite şi pe buzele lor rĕsună în liniştea sântă a nopţii:

„Lăudaţi pre domnul, pre domnul dreptăţii.“

Şi mic şi mare, avut şi sĕrac se bucură de aceasta sĕrbătoare veselă, chiar şi în căsuţa sermanei vĕduve nenorocite, luminată de o lampă lânceḑită, lucesc din ochii copilului douĕ steluţe în o bucurie dulce, şi veselă. Şi câte picioruşe goale, câte suflete apăsate gem sub jugul greu al lipsei, — ear astăḑi ochiul lor e vesel, buza lui e zimbitoare, lui îi suride o raḑă de bucurie — e bucurie a ḑilei în care s'a născut Christos!

Dar bucuria lor e scurtă, ea ţine numai pană când sunt copii. Lărgindu-se cercul lor de vederi în lume, şi ajungênd mari li se răpeşte şi lor toată mulţumirea, toată fericirea ce a gustat în acest timp de aur, al copilăriei lor.

Isus ajungênd bărbat, au murit pe cruce pentru că a predicat domneḑeeştile sale învĕţături, Socrate au beut venin pentru lăţirea vîrtuţii şi moralei, — ideile lor însĕ sunt nemuritoare şi încă nu s'a aflat acel tiran care sĕ poată îngropa o idee mare şi generoasă.

Lumina, morala şi iubirea au triumfat şi triumful lor îl sĕrbăm noi astăḑi. *C. A. Silvian.*

Comitetul a întimpinat foarte multe greutăţi până la desfacerea esposiţiunei, pentrucă publicul nostru esponent n'are pracsă în afaceri de acestea şi a trebuit sĕ împlinească tot comitetul şi lucruri de acelea cari la alte esposiţiuni cad în sarcina esponenţilor.

Încă la începutul anului 1883 a hotărît comitetul ca pentru a nu se perde pentru posteritate resultatele acestei esposiţiuni, sĕ edee o dare de seamă carea sĕ conţină istoricul, partea technică, cu catalogul obiectelor după grupe, critica streinilor, şi în fine resultatele culturali ale esposiţiunei.

Această lucrare are sĕ devină o carte voluminoasă. S'au angajat la dênsa patru inşi, cari însĕ fiind foarte ocupaţi şi cu alte afaceri n'au putut termina încă, dar se speră că în primăvara viitoare va fi gata şi această carte.

Independente de această afacere sunt socoţile referitoare la însaşi esposiţiune.

Cassariul dl Romul Petric şi a compus raţiociniile, şi adjustate cu toate documentele necesarie le-a subşternut comitetului, care a esmis din sinul seu o comisiune, stătătoare din dd. N. Cristea, Ios. St. Şuluţ şi Visarion Roman ca sĕ le censureze şi sĕ-şi dee opiniunea asupra lor. Comisiunea le-a censurat şi aflându-le în regulă a propus încuviinţarea lor şi darea absolutorului pentru cassariu.

Comitetul primind propunerea comisiunei sale a dat absolutoriul pentru cassariu, — vine deci acum naintea mandatarilor sei, şi substernându-le socotelile cu toate documentele referitoare la dênsele îi roagă sĕ le censureze şi din partea dênsilor şi dacă le vor afla în regulă sĕ dee absolitoriu pentru comitet.

După acestea dându se cetire raţiociniilor din cari resultă, că percepţiunile esposiţiunei au fost 9249 fl. 95, cr. ear erogaţiunile 9233 fl. 03 prin urmare, un rest de cassă de 16 fl. 92 cr. adunarea le aprobă, dă absolutoriu comitetului şi dispune publicarea lor prin ḑiarele române şi trimiterea câte un esemplariu la institutele cari au sprigenit întreprinderea cu ajutoare considerabile.

În fine s'a mai luat un conclus, prin care: adunarea luând cu plăcere spre ştire promisiunea comitetului de a eda o carte despre istoricul şi resultatele esposiţiunei, pentru ostenelele şi zelul desvoltat întru arangiarea acelei întreprinderi naţionali îi esprimă mulţămita sa.

Cu acestea după ce s'au mai luat mĕsuri pentru autenticarea protocolului, adunarea s'a încheiat.

La timpul seu vom publica şi noi raţiociniul.

Slovă.

O epistolă a ministrului reg. ung. de culte şi instrucţiune publică.

Ministrul reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, Aug. Trefort a adresat episcopului gr. cat. din Oradea-mare, Mihail Pavel din ocasiunea că a făcut o fundaţiune de stipendiu pentru un elev al scoalei pentru măiestri de pictură următoarea epistolă:

„Ilustrisime Domnule Episcoape! Primind în sĕptĕmâna premergetoare Crăciunului epistola Ilustrităţii Tale provĕḑută cu 6000 fl., aceea o privesc de o adevĕrată donaţiune de crăciun şi în asemenea mod me bucur.

Ilustritatea Ta doreşti în acea epistolă, ca acestea 6000 fl. sĕ se întrebuinţeze în folosul scoalei pentru măiestri de pictură astfeliu, ca din cametele acestei sume sĕ fie împărtăşit un elev sirguincios şi talentat al scoalei pentru măiestri de pictură într'un stipendiu anual de 300 fl., sau încât aş dorì a dispune în alt mod despre întrebuinţarea acestei sume te învoeşti şi la aceea.

Cuprinsul preţutei epistole a Ilustrităţii tale m'a adus în acea tentaţiune, că oare n'ar fi consult a întrebuinţa jumĕtate din suma oferită pentru alte scopuri, şi în deosebi pentru industria de arie. Ştiind însĕ, că dacă voim, că scoala pentru măestri de pictura sĕ înflorească, — din causa relaţiunilor noastre curioase sau mai bine ḑis, din causa acelei aplecări a noastre, că ne place a intona interesele noastre culturali, dar facem foarte puţin pentru ele — aceea trebue înainte de toate proveḑută cu stipendie; şi de oare-ce nici decât nu sum preten împărţirei puterilor — n'am detras nimic din aceasta fundaţiune pe conta picturei; — încredinţându-me în aceeea, că asociaţiunea de industrie de arte, care deja stă aproape, ca sĕ se înfiinţeze, va afla sprigin càlduros atât din partea cercurilor bisericeşti, cât şi din partea magnaţilor nostri.

Este un lucru logice interesant, încât de puţin privim de serioasa crisă economică şi cu ce modalităţi copilăreşti voim aceea a o sana. Pentru aceasta este numai o modalitate.

Aceea, că trebue sĕ creăm industria, cu atât mai vêrtos, ca sĕ creăm consumenţi în patrie pentru materiele noastre crude, pentru-că numai din desvoltarea industriei se poate înmulţì numĕrul acelora cari nu numai simţesc lipsele vieţii, ci le pot acele şi îndestulì prin remunerarea muncei lor — cari mâncă pâne de grâu şi beu vin şi bere.

Aceste nu sunt illusiuni, ci realităţi. Americanii sunt cu ceva oameni mai practici decât onoraţii nostri judeţi de tablă, dar prin folosirea tuturor mijloacelor şi între atari împregiurări cari au fost mai puţin favoritoare pentru desvoltarea industriei decât ale noastre, au ştiut sĕ creeze industria.

Rusii, despre cari nu se poate ḑice că sunt ideologi, au creat industria între împregiurări şi mai puţin favoritoare dacăt ale americanilor. În această lume modernă fără industrie, recunoscênd şi părţile umbroase a aceleia, nu ne putem fericì.

Nu-mi este măestria de a profetì, dar nu pot sĕ nu-mi esprim aceea îngrigire, ca dacă nu vom şti abḑice de acele datine şi prejudeţe rele cu cari ne purtăm faţă de lucrurile gătite în patrie, preste câţi-va ani ne vom simţì foarte incomoţi, căci nu vom avea cu ce sĕ acoperim socotele mesarilor din Viena, ale croitorilor din Londra şi ale francesilor marchande de modes.

„Viitoriul.“ *Trefort* m. p.

Programa

pentru concertul ordinar al reuniunei române de cântări din Sibiiu,

ce se va arangia Sâmbătă la 22 Decembre 1884 în sala dela „Musikverein.“ Inceputul la 7 oare sara.

1. „Cor“ din Oratoriul Anotimpurile de I. Haydn.
2. „Fantasie,“ sur des motifs, del'opera „La Straniera de Bellini pour le Piano par S. Talberg.
3. „Irmosul Rosaliilor,“ pentru cor micst şi cuartet solo de G. Dima.
4. „Douĕ cântări“ pentru o voce de bas cu acompaniare de piano:
   a) „Nor de vijelie“ de W. Humpel.
   b) „Cu pace sĕ fiţi voi“ de F. Schubert.
5. „Terzet“ (2 Soprane şi Alt) şi cor din Oratoriul „Elias“ de F. Mendelssohn-Bartohldy.
6. „Rugăciune“ pentru soli, cor micst şi acompaniare de piano de F. Schubert.

Varietăţi.

* (Prelegere publică). *Dumineca în 23 Decembre a. c. (4 Ianuarie 1885) la 5 oare seara* va prelege în localul casinei române de aici P. Protopresbiter Simeon Popescu despre „propagarea Evangeliei prin Apostoli.“

Bilete de intrare à 20 cr. (pentru studenţi jumĕtate) se află la administraţiunea „Tel. Rom.“ a „Observatoriului“ şi a „Tribunei“ precum seara la cassă.

* Convocatoriu. Învĕţătorii din protopresbiteratul gr. or: al Bistriţei se convoacă pe 3/15 Ianuarie 1885 şi ḑiua următoare, începênd la 8 oare dimineaţa la o conferinţă, loco scoala normală gr. or. din Borgo-Prund cu următoarea:

Programă:

1. Constituirea învĕţătorilor în sub reuniune;

3. Uniformarea învĕţămêntului în toate scoalele elementare din protopresbiteratul Bistriţei, relativ la planul de învĕţămênt şi la manuale;

3. Înfiinţarea unui stipendiu pentru susţinerea unui pedagog în institutul „Andreian“ din Sibiiu;

4. Prelegeri practice, şi anume:

a) din religiune: „cunoştinţa despre Dḑeu“ tractată de dl Pavel Beşa, catechect şi învĕţătoriu la scoala normală gr. or. din Borgo-Prund;

b) din învĕţămêntul intuitiv; „cartea“ tractată de dl Ilarion Bosga, învĕţătoriu la scoala normală din Borgo-Prund;

c) din scriptologie: desvoltarea şi tractarea sunetului „*i*,“ tractat de dlu Stefan Vrăşmaşiu, învĕţătoriu la scoala elementară din Borgo-Prund;

d) din comput: numĕrul 1 şi 2 tractat de dl George Ghiţa, învĕţătoriu în Borgo-Mijloceni;

e) din Geografie: orizontul, orientarea în spaţiu scoala şi comuna, tractată de dl Iacob Onea învĕţătoriu şi director la scoala normală gr. or. din Borgo-Prund;

f) din Istoria naturală „boul şi vaca (vita) tractată de Eliseu I. Dan, învĕţătoriu la scoala normală din Borgo-Prund;

g) din fisică; despre „acru“ tractat de dl Simeon Pabone, învĕţătoriu substitut în Borgo-Dioseni.

h) prelegere despre purtarea „condicelor scolare“ după instrucţiunea Prea Ven. consistoriu din 9 August 1883 Nr. 3215 scol. de dl Ion Orban cleric abs. din Borgo-Suseni:

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţei.

Borgo-Bistriţa în 17/29 Decembre 1884.

Simeon Monda
protopresbiter.

* (Postal.) Din partea direcţiunei postale din Sibiiu se escrie concurs pentru ocuparea postului de magistru postal în Nagykapus (comitatul Cluşului) cu terminul de trei sĕptĕmâni sub următoarele condiţiuni:

Contract oficial, 100 fl. cauţiune. Venitele: 120 fl. salariu, 40 fl. pauşal de cancelarie şi 240 fl. pauşal de transport.

* (Mulţamită publică), Eforia scoalei centrale grăniţerească de reuniune din opidul Haţeg vine a esprima cea mai adêncă mulţămită eruditului şi marelui bàrbat al naţiunei române dlui Georgiu Bariţ, care cu ocasiunea visitărei scoaleì noastre a binevoit a dona pentru biblioteca noastră scolară a fostilor grăniţeri a compag. II-a din regimentul român I de graniţă: „Raportul lui Avram Jancu şi douĕ raporturi a lui S. Balint şi Acsente Sever.

Asemenea şi dlui învĕţător P. Oltean care înca ne-a donat;

„Scoala română de B. Petri din anul 1877. Gramatica limbei maghiare de O. Bariţ. *Lesebuch zum Lehrbuch der Kammer-stenografie von Leopold Conn. Lehrbuch der deutschen Kammerstenografie von L. Conn.*

Marinimoasele donuri vor servì de peatra la edificarea fântinei nesecavera din care sĕ se adape ori care român.

Din şedinţa eforiei scolare.

Haţeg la 23 Decembre 1884.

Georgiu Ciuciu, preşedinte. *Nicolae Sênzuian*, secret. eforial.

* Bal român împreunat cu o representaţiune teatrală se va arangia cu scop filantropic, Mercuri în 7 Ianuarie st. n. 1885 în sala „Otelului roşu“ din Mercurea.

Începutul la 1/2 7 oare seara.

Preţurile întrării: de persoană 1 fl.; de familie de 3 membri 2 fl.; ear preste 3 membri de fiecare câte 1 fl.

Oferte benevole se primesc cu mulţămită şi se vor quita pe cale ḑiuaristică.

* Producţiune literarie se va arangia Joi în 8 Ianuariu st. n. 1885, adecă a treia ḑi de Crăciun, în localitatea scoalei centrale granitţăresti din Voila. Preţul întrărei de persoană 50, de familie 1 fl. 20 cr. v. a. Venitul e destinat în favorul elevilor miseri. Oferte marinimoase se primesc cu mare mulţămită, şi se vor cuita pre cale ḑiaristică. Începutul la 6 1/2 oare sara.

Program:

1. „Cuvênt ocasional,“ rostit de învĕţatoriul diriginte Georgiu Dobrin.
2. „Ḑorile frumoase,“ poesie esecutată de corul elevilor.
3. „Deşteptarea Românìei,“ poesie de D. Bolintinean, declamată prin dşoara Sofia Gila.
4. „Idila,“ duet esecutat de învĕţătorii Nicolau Ludu şi Ioane Muntean.
4. „Despre femeia română,“ disertaţiune de dl Nicolau S. Şerban.
6. „Sentinela română,“ poesiă declamată de Gavrile Pop, învĕţătoriu diriginte.
7. „Dialog,“ esecutat prin elevi.
8. „Tablou ţĕrănesc.“
9. „Cuvênt de închidere.“

II.

Cu aceasta ocasiune se va representa şi piesa teatrale.

„Arvinte şi Pepelea.“

vodevil într'un cor de Vasilie Alesandri.

Persoanele:

1. Arvinte, de 50 ani dl I. Muntean. 2. Pepelea, de 25 ani dl Nicolau Ludu. 3. Mandica nepoata lui Arvinte.

⁂

După representaţiune va urma petrecere sociale cu dans.

* (Unde se sĕrbează mai întâiu anul nou?). Anul nou 1885 începênd în Berlin Marţi 1. Ianuarie, la 12 oare noaptea, Filadelfia abia socoteşte în acel mement 31 Decembre 1884 seara la 6 oare, San-Fraucisco aceeaşi ḑi 3 oare d. a. Mergênd spre orient se constată că în acelaş timp şi moment Calcutta comptează 5 oare în dimineaţa de 1 Ianuarie 1885, Sidney, în Australia, 9 oare a. m. şi Zelanda-Noauă 11 oare în ḑiua anului nou. În acelaşi moment în care la capul de Ost din Zelanda-Noauă se înregistrează ḑiua de Marţi, 1. Ianuarie 1385, dimineaţa la 2 oare, localitatea Manilia comptează Dumineca 30 Decembre 1884., sara 10 oare, 15 minute. Anul nou se anunţă pentru toţi mai întâi în Zelanda-Noauă.

* (Un atentat contra Ţarului.) Se telegrafiază din Eidtkuhnen (fruntăria rusească) cu data de 20 Decembre:

Se scrie, din Petersburg, că cu ocasiunea recentei sêrbări a cavalerilor ordinului Stul George, un atentat fusese organisat contra Ţarului.

Conspiratorii desşurupaseră şinele de pe linia de la Gacina la St Petersburg cu scopul de a face se deraieze trenul imperial.

In locul ales pentru esecutarea acestui proiect, s'a găsit o santinelă ucisă. In apropierea corpului neînsufleţit al acestui soldat, s'a găsit o chee de şurupuri. Acest instrument a fost recunoscut ca aparţinênd unui cantonier care a dispărut din ḑiua atentatului.

Depeşa care dă aceste amênunte nu spune căror împrejurări se datoreşte avortarea acestui nou atentat.

In acelaşi timp se scrie din Moscva că poliţia a descoperit, pe calea ferată, aproape de terenul ocupat de esposiţiunea industrială, cadavrul mutilat al unui necunoscut. Se crede în genere cà acest cadavru este al unui nihilist esecutat de tovarăşii sei pentru crimă de trădare.

* (Agitaţunea irredentistă în Italia.) Cu data de 20 Decembre, seara, se scrie din Roma:

„Noaptea trecută poliţia a rupt afişuri purtând inscripţiunea „Lui Oberdank.“

„Astăḑi emigraţii trentini şi istrieni au depus o coroană în onoarea lui Oberdank, submigdalul istoric din villa Glori. Poliţia a luat o.“

Cu aceeaşi dată se comunică din Milan:

„Eri seara, s'a arătat un tinĕr aparţinênd cercului Tinerimei republlcane, care căuta a arunca o bombă în apropierea palatului poliţiei.

„Astăḑi, un sergent de oraş a descoperit o bombă lângă Palatul Justiţiei.

„Aseară au fost arestaţi opt tineri asupra cărora s'au găsit manifeste ale unui cerc numit Garibaldi şi Triest.“

* (Ex-preşedinte Grant condamnat.) Se ştie că genralul Grant, trei ḑile înainte de falimentul sgomotos al casei Grant şi Ward, împrumutase de la d. William Vanderblitt o sumă de 150,000 dolari, rambursabili la cerere. In aceste din urmă timpuri împrumutătorul ceru în zadar restituirea. banilor. In ḑiua de 4 Decembre el acţionă pe debitorul seu dinaiutea curtei supreme şi afacerea s'a terminat prin o sentinţă care condamnă pe fostul preşedinte al Statelor-Unite a plătì d-lui Vanderblitt 155,417 dolari, representând suma împrumutată împreună cu dobênda dela 3 Maiu şi cheltuelile de judecată.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 30 Decembre n. 1884.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	124.–	124 —
Renta de aur ung. de 4%	95.75	95.70
Renta de aur austriacă	103.90	103 50
Renta ung. de hârtie.	81.90	81.80
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	97.—	96.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane de	100.75	100.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	300 25	300 50
Sorţi de regularea Tisei	116.70	116.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire.	100.—	100.—
Galbin	5.79	5.76
Napoleon	9.75	9 75
London (pe poliţa de trei luni)	123 15	123.20

Nr. 406. [960] 2—3

CONCURS.

Devenind parochia de clasa a III a din comuna Căpâlna protopresbiteratul Sebeşului vacantă, se escrie amesurat ordinului preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 18 Septembre 1884 Nr 3586. B. pentru întregirea acesteia, concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

a) dela 130 familii câte o ferdelă de cucuruz în grăunţă de familie, câte o veadră — ferie — de must şi câte o ḑi de lucru — clacă — şi

b) venitele stolari usitate şi regulate; venitele aici înşirate dau suma de 400 v. a.

Cei ce doresc a ocupa supranumită parochie au se şi înainteze suplicile instruate conform prescriselor statutului organic şi Regulamentului pentru parochii — oficiului protopresbiteral gr. or. în Sebeş până la arătatul termin; concurenţilor le stă în voie a se presenta în acest termin în vre-o duminecă poporului.

Sebeş, în 26 Novembre, 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protopr.

Nr. 745. [959] 2—3

CONCURS.

La institutul economic din Mediaş în Transilvania, este de a se ocupa un al treilea post de învĕţătoriu pentru specialitatea economică, avênd a se considera mai ales vieritul şi grădinăritul, apoi cultivarea albinelor şi a vermilor de mĕtasă.

Cu acest post este împreunat un salariu anual de 1000 fl., apoi dreptul de pensiune după disposiţiunile conclusului Universităţii din 27 Novembre 1874. Nr. 845/874. Ar fi a se propune peste sĕptĕmâni 20 de oare teoretic, apoi se vor conduce lucrările grădinăritului şi a vieritului în grădină şi în pivniţă.

Instituirea se va face deocamdată numai pe un an în mod provisoriu, şi după prestare îndestulitoare, instituirea provisoriă la sfêrşitul anului de probă devine definitivă, la cas că nu se întêmplă aceasta, respectivului i se restitue spesele de călĕtorie tour şi retour.

Cererile la acest post sunt a se adresa până la 1 Martie, 1885 la oficiul central al Universităţii săseşti în Sibiiu. Va trebuì produs testimoniu despre absolvarea de cel puţin 6 classe gimnasiale sau reale, absolutoriu dela academie agronomică, documentare de practică corespunḑĕtoare în vierit şi legumărit.

Limba de propunere este cea germână, *ceteris paribus* vor fi preferiţi cei ce cunosc limbile patriei (germână, maghiară, română.)

Sibiiu, 17 Decembre, 1884.

Oficiul Central al Universităţei săseşti.

Nr. 642. [958] 2—3

Edict.

George G. Badea din Braşov din tractul protopresbiteral al Braşovului I., care cu necredinţă părăsì pre legiuita sa soţie Mărina I. Giuvelca tot din Braşov şi neştiindu-se ubicaţiunea lui, prin aceasta se citează că în termin de trei luni de ḑile sĕ se presenteze înaintea subscrisului oficiu protopresbiteral, căci la din contră se va aduce sentinţă cu total divorţiu şi în absenţa lui.

Braşov, în 28 Novembre, 1884.

Oficiul protopresbiteral al Braşovului I, ca for matrimonial.

Ioan Petric,
ppresbiter ca adm. ppresb

Nr. 417. [957] 2—3

Edict.

In urma încuviinţărei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan dto 17 Iuliu a. c. Nr. 1884 B. se provoacă Ioan Stirecin Morariu gr. or. din Sĕlişte, care de 7 ani şi au părăsit cu necredinţă pre legiuita sa soţie Paraschiva Stirecin n. Ioaneş Milea tot din Sĕlişte, fără a se şti ubicaţiunea lui, a se presenta în termin de 3 luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul intentat de soţia sa se va pertracta şi în absenţa lui.

Sĕlişte, 11 Decembre, 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sĕliştei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eşit de sub presă: [945] 4

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1885.

Anul al treiḑeci şi patrulea.

Preţul unui esemplar legat **30 cr.**, pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a. şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Calendariul (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenţii europeni.** — **Serviţiul postal şi telegrafic.** — **Tacsa de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.** — **Mĕsurile nouĕ şi vechi.**

Şematismul

bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria şi Transilvania cuprinḑĕnd şi **protopresbiterii, administratorii protopresbiterali, parochii** şi **învĕţătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Odată şi aḑi, (contraste). — **Baba,** (poveste). — **Notiţe pentru preoţi.** — **Poesii.** — **Cuvinte bĕtrâneşti,** — de *G. Sima* a lui *Ion.*

Conspectul sĕptĕmânilor. — **Însemnarea têrgurilor.**

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Zambach şi Gavora.

Fabrica de vestminte şi recuisite bisericeşti
de rit catolic şi grec. [928] 9—30

în Budapesta, strada Vaţului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odâjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, şi pentru societăţi industriale (şi pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelniţe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărţi de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor convenì, se vor schimba cu altele.

Pentru serbători.

Ornamente de tot feliul pentru **pomul crăciunului, Rum, Thee,** şi cele necesarie la Thee, **liquer** de diferite sorturi, **peşti marinaţi, sardine ruseşti, sardine** în unt de lemn, **heringi. icre, patlagele** sticla à 26 şi 16 cr., **făină** şi alţi **articlii de specerie** cu preţurile cele mai moderate se află la [961] 1—1

Ludwig Fuchs,
(Strada-Pintenului şi a Măcellarilor.)

Aduc la cunoştinţa Onoratului Public, precumcă mi am deschis

Cancelaria de advocat

în **Sibiiu „piaţa mare Nr. 19,“** primesc spre îngrigire cause civile, cambiale, comerciale, criminale, administrative şi financiare.

Dr. Basiliu Preda,
[961] 2—3 *advocat.*

Infallibil.

Retrimitem banii primiţi tuturor acelora, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu acelaşi efect la **căpăţina goală** (pleşugie) la **căderea pĕrului, formarea petelor** şi la **încărunţire.**

După întrebuinţare mai deasă garantăm succesul. Espediţia în sticle orginale cu **fl. 1.50,** la sticle de probă **fl. 1** prin **J. Grolich** în Brünn.

„Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la **slăbiciunea memoriei** şi la **durere de cap.**

Efect momentan. Succesul garantat.

Deposit principal în Transilvania: pentru *Sibiiu*: numai la băcănia F. A. Reissenberger. *Bistriţa:* Fried. D. Hzerberth, farmacist. *Cluş*: Nicolau Scéky, farmacist. *Feldioara:* Wilhelm Schneider, farmacist. *Aiud:* Iosef Oberth, farmacist. *Praid:* A. Weber, farmacist. *Székely-Kercsztur* Fr. Ios. Jaeger, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“, alifie orientale, pentru frumseţă din care se nasce **frăgeḑie, forme frumoase şi albe la trup,** depărtează petele de piele şi de vĕrsat. — Preţul 85 cr. [713] 38

„Bouquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmaua pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuinţa şi ca presente. Preţul fl. 1.50.

Nu este înşelătorie.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 151 Sibiiu, Joi 27 Decembre (8 Ianuarie) 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr.; — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1885, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşeşte cu ultima Decembre 1884, a-şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Nr. 6524 Ep.

Cerculariu

către toate oficiile protopresbiterali şi parochiali din archidiecesa ortodocsă română a Transilvaniei.

Cu provocare la dispositiunea din statutul congresual votat prin conclusul congresual din 20 Octombre (1 Novembre) 1878 Nr. prot. 238, după care la sĕrbătoarea **„Botezul“** sau **„Arătarea Domnului,“** adecă în **6 Ianuariu,** a fie-cărui an e de a se purta în toate bisericile provinciei noastre metropolitane **„discul metropoliei“** destinat pentru sporirea fondului general metropolitan, se ordinează prin aceasta, ca la **6 Ianuariu 1885** ḑiua de **„Botez a Domnului“** în toate bisericile din archidiecesa noastră sĕ se poarte discul metropolitan separat; eară sumele de bani incurse sĕ se transpună aici prin oficiile protopresbiterale concernente cel mult până la **31 Ianuariu 1885** împreună cu rapoartele speciale ale oficielor parochiale şi cu conspectele sumarii ale protopresbiterilor tractuali.

Totdeodată, fiind-că s'a observat în anii trecuţi, că unele oficii parochiale în loc de a dispune sĕ se poarte în biserică un disc separat pentru fondul metropolitan, se servesc de espedientul neiertat a lua anumite sume din averea respectivelor biserici parochiale şi acelea ale aşterne aici sub titlul de **„disc metropolitan,“** de aceea se opreşte odată pentru totdeauna astfel de abus şi se îndrumă oficiile parochiale a se ingrigì, ca în tot casul sĕ se poarte tasul metropoliei separat, şi la acesta sĕ se facă atent poporul înainte.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan ţinută în Sibiiu în 22 Decembre 1884.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Revista politică.

Sibiiu, 26 Decembre.

Allocuţiunile anului nou ale lui Napoleon al III. puneau în mişcare intreagă lumea politică. „*Si paret magnis comparare minores*“ vom face amintire la acest loc de allocuţiunea dela anul nou a ministrului nostru president Coloman Tisza, care de patru ḑile acuma ţine în fierbere opinia publică din Ungaria.

Cu ocasiunea anului nou partida liberală s'a presentat în corpore la domnul ministru president Tisza şi l'a felicitat. Ministrul a rĕspuns ca totdeuna cu iubire pretenească către pretenii sei şi nu vom greşì afirmând că liberalismului i s'a făcut adevĕrată apotheosă.

Pentru publicul nostru nu are mult farmec vorbirea dlui ministru nici deosebit interes. Vom reflecta la o singură parte a ei. Chemarea partidei liberale este a susţinea stindardul liberalismului acomodându-se împregiurărilor date.

Pentru prima dată auḑim pre ministru president al Ungariei provocându se la oportonism şi la respectarea impregiurărilor date. De 10 ani ţine domnul Tisza în mâni frênele guvernului, în 10 ani principiul dênsului fù: *„ha nem törik szakad“* şi acuma după 10 ani vine şi enunciă principiul: trebue sĕ respectăm împregiurările date.

Sĕ nu se creadă însĕ că domnul Tisza are în vedere teoriile desvoltate de Pester Lloyd în ajunul crăciunului. Domnul Tisza ţine şi astăḑi la unitatea în limbă, unitatea esternă, formală, care unitate după „Pester Lloyd“ este utopie. Reforma casei magnaţilor o are în vedere acuma ministrul nostru president, şi oposiţia ce i se pregateşte. Se vorbeşte adecă că o puternică fracţiune a partidei liberale sub conducerea fostului ministru de esterne Iulius Andrássy va opugna în casa de sus proiectul guvernului pentru reformarea acestui corp legislativ. La aceasta este a se reduce oportonismul ministrului president.

Vom purta evidenţă esactă, şi vom vedea ce se va întêmpla.

În sĕptĕmâna trecută s'a redeschis dieta Croaţiei. In şedinţa de Sâmbăta trecută li s'a permis şi Starcevicianilor întrarea în dietă. Indată după reîntrare Starcevicianii au protestat contra eshiderei lor din parlament, şi contra legilor votate în absenţa lor.

La ordinea ḑilei era proiectul pentru indemnitate. După datele ce le avem la disposiţiune şedinţa a fost sgomotoasă. Noi după o telegramă din „Egyetértés“ schiţăm cuvêntarea deputatului David Starcevici.

Starcevici pretinde dela un stat regulat ca el sĕ asigure averea şi viaţa cetăţenilor sei. In Croaţia însĕ lucrurile stau altcum. Oamenii cei sinceri sunt denunciaţi la monarch, singuraticii nu mai sunt asiguraţi în avere şi viaţă.

Ca ilustraţiuni Starcevici aduce de esemplu comuna Fasca. La sĕrbătorile Crăciunului numai femeile au mers la sânta biserică din această comună, căci bărbaţii trebuiau sĕ rĕmână acasă şi sĕ se ferească de foc. În Dranicica s'a prădat prăvălia unui neguţătoriu şi poliţia sau gendarmeria nici habar n'are de cele ce se întêmplă.

Dacă s'ar fi cântat pe strade vre-o cântare naţională croată, îndată ar fi sărit gendarmeria, averea şi viaţa cetăţenilor însĕ sunt numai lucruri bagatele. Am voit sĕ vorbim cu monarchul, şi guvernul ne-a denunciat, aşa că monarchul ne-a plesnit în faţă fără cruţare. Aceasta nu o făcea dacă era bine informat.

Cu asemenea ilustraţiuni drastice 'şi presează Starcevici vorbirea, până ce în urmă presidentul îi detrage cuvêntul.

Cu ocasiunea anului nou împĕratul Germaniei în rĕspunsul la felicitările corpului de armată a accentuat pacea, carea este asigurată, şi dela care atârnă prosperarea ţĕrei.

Fericit om este regele din Belgiu. În ţeara sa el se bucură de cea mai sinceră iubire, în afară este stimat de toţi.

În anii trecuţi sub auspiciele lui s'a format o societate chemată a regula afacerile politice şi sociale a le sĕlbaticilor din Africa. Societatea africană este numele acestei societăţi şi ea în scurtă vreme a ajuns la mare vaḑă, aşa că astăḑi statele europene au făcut pacturi formale cu ea.

FOIŢA.

Tractarea metodicei speciale a cetirei şi scrierei!

de

I. Muntean,

învĕţătoriu greco oriental român în Sighişoara.

(Încheere).

După ce vor fi elevii bine deprinşi a face deosebire între ḑiceri, cuvinte şi silabe, se va încerca analisarea sonurilor, carea este operaţiunea cea mai grea, fiind că pe aceasta este basată cetirea şi scrierea corectă; de aceea pentru ajungerea scopului, învĕţătoriul va încerca mai întâiu numai cu cuvinte simple bine cunoscute şi numai de o singură silabă precum: ac, ban, fus, etc... pe cari învĕţătoriul le va avea în natură spre a le putea arăta în mod intuitiv. — Copii mei! ştiţi voi ce ţin eu în mână? Dumneata ţi-i în mână un ac! a-ţi mai vĕḑut voi ac? vĕḑut! De unde se cumpĕră acul? din boltă! Scump este acul? mama a cumpĕrat 2 de un cruceriu! Aşa dară acul e foarte eftin.

Ştiţi voi ce fac oamenii cu acul?.. cos! Dară privitaţi voi bine acul? eată: acul e lungureţ, la un cap e ascuţit, la celalalt e găurit, ascuţitul lui se numeşte vêrf, gaura se numeşte ureche, prin aceasta se trage un fir de aţă, acul e din fer sau oţĕl, — cu acul se coase, cu el sĕ cos dară toate vestmintele oamenilor, el e dar o unealtă foarte folositoare, — a-ţi vĕḑut voi pe cineva cosînd cu acul? şi ce cosea? acul se cumpĕră din boltă, dela neguţători, — ce mic e acul, ce eftin e el şi totuşi ce folos mare face el fiind purtat de o mână harnică, — sunt oameni cari trăiesc numai cu acul, cei cari fac vestmintele, aceia se chiamă croitori; uitaţive la mine eu voi desemna acul şi pe tablă eată aşa —, acuma desemnaţi şi voi acul pe tăbliţele voastre. Ian sĕ vedem N. cum lai desemnat tu! Ah! tu lai desemnat foarte bine. Dară sĕ vedem care-l poate desemna şi mai bine! Tăbliţele la o parte! Acuma spunemi tu S. de câte ori trebue sĕ deschidem gura până pronunţăm cuvêntul ac? o dată! aşa dară cuvêntul ac e compus din o silabă. Acuma sĕ vedem care dintre voi 'mi poate ḑice cuvêntul ac, prelungit? mai pre lung.. şi mai pre lung! Ascultaţi eu îl voi ḑice şi mai pre lung: a—c. Spunemi acuma M! ce se aude la începutul cuvêntului acestuia?..... a! dar la sfêrşit ce se aude? c! cuvêntul ac, se compune aşa dară din două sonuri din *a* şi *c*,. Spunemi tu B. care e sonul cel din urmă dela cuvêntul *„ac?“* ... care e cel dela început?... Acuma sĕ-mi spună D. care din aceste 2 sonuri *a* şi *c*, se pot rostì mai lung şi mai bine?.. *a*! aşa este! dară cuvêntul - *ban*, carel poate rostì prelungit!.. Ascultaţi eu îl voi rosti şi mai prelungit - *b—a—n*; când rostesc cuvêntul *b—a—n*, ce son se aude la început?... la sfârşit?... la mijloc? etc.. cuvêntul *ban.* se compune dară din 3 sonuri, - *ban*,. Şti mi-ai tu spune S. din câte cuvinte e compusă ḑicerea, *un „ban-reu.“* Ḑicerea ect.. e compusă din 3 cuvinte; care e cuvêntul cel din tâi? *un*! din câte silabe e compus cuvêntul *un*? Cuvêntul etc... dintro silabă... şi din câte sonuri constă silabă? Silaba un constă din 2 sonuri! Care e sonul cel dintâiu? *u*! al 2-lea? *n* etc; şi dacă copii vor şti da rĕspunsurile acestea impedimentele cetirei sunt învinse.

Tot asemenea va continua apoi cu cuvinte de 2, 3 silabe etc.

După cum am amintit şi mai nainte, paralel cu pregătirile pentru cetire, se fac pregătirile pentru scris, adecă desemnarea liniilor; şi după ce elevii le vor şti desemna bine, învĕţătoriul va încerca cu ei la compunerea literilor, respective semnele sonurilor.

După principiile metodice va purcede dela ce e mai uşor la ce e mai greu, şi anume va începe cu litera - *i*. - Acuma sĕ vedem copii mei care poate face pe tăbliţă semnul cel voi face eu cu creta pe tabla cea mare eată aşa: — trageţi mai întâi o linie subţire dela dreapta spre stênga în sus, dintr'aceia una groasă în jos şi apoi sfêrşiţi cu una ovală spre

Între succesele acestei societăţii la locul prim se poate pune regularea teritoritoriului Kongo, in privinţa căruia conferenţa din Berlin este încă în curgere.

Românii şi Universitatea fundului regiu.

(Încheere.)

Acest puţin material de raport al dlui deputat Dr. Stefan Păcurar încă revarsă deajunsă lumină asupra însemnătăţii acestei Universităţi pentru românii conproprietari din fundul regiu, asupra luptei ce românii au trebuit şi trebue sĕ poarte pentru ca sĕ-şi poată deplin validita dreptul lor ca comproprietari egal îndreptăţiţi la acea avere frumoasă, astfel în cât mai că nu mai are trebuinţă de un comentar ulterior.

Cu toate aceste nu este superflu a reasuma în liniamente generali lucrurile mai de căpetenie, ce ni s'au imprimat din acest material conglomerat.

Până la anul 1850 românii din fundul regiu erau buni numai de a contribuì la susţinerea Universităţii, adecă la înmulţirea averii, mai mult nimic. Eară sasii esclusiv acupau toate oficiele şi funcţiunile Universităţii, administrau averea şi folosau venitele ei.

În anul 1850 sasii au dispus de venitele acestei averi comune cum le-a plăcut şi cum au voit pentru că românii atuncia n'au avut pre nime cine sĕ apere şi sĕ susţină şi interesele lor.

Tot astfel după placul lor au croit sasii şi organisaţiunea Universităţii.

Strecurându-se şi deputaţi români în Universitate, sasii, ce e drept n'au încetat a ignora justele pretensiuni ale comproprietarilor nesasi din fundul regiu, însĕ totuşi n'au mai putut face chiar numai după pofta lor şi necontrolaţi cu averea comună.

Sasii conduşi de falsa idee, că averea Universităţii este eschisiv adunată numai dela ei, şi pentru ei, n'au dat şi nu vreau sĕ dee de voie bună pentru scopurlle culturale ale comproprietarilor nesasi nici cât e grăuntele de muştar.

Pucinul ce s'a dotat în cesti 15 ani din urmă şi pentru scoalele nesăseşti din fundul regiu s'a esoperat numai la întrepida şi neostenita intrepunere a celor vre-o doi deputaţi români, spriginiţi în câtva cu calcul de guvernul din Budapesta.

Mai departe însĕ vedem, că artic. de legea XII din 1876 dispunĕnd organisaţiunea din nou a Universităţii, sasii dela an. 1876 încoace din nou se nisuesc din toate puterile a dobândì un statut aprobat, prin care sĕ eschidă de tot în §. 13 participarea conproprietarilor nesasi dela administrarea averii şi folosinţa venitelor ei, pre cum şi ingerinţa guvernului.

Astădatădată însĕ nu le succese ca în an. 1850, pentru că la croirea şi pertractarea acelui statut de organisaţiune românii au fost representaţi, de şi numai prin duoi, însĕ prin deputaţi conscii de datorinţa şi chemarea lor, prin dnii Dr. Stefan Păcurar şi Dr. Avram Tincu.

Cu toate că statutul a devenit în vigoare, sasii totuşi au încercat şi încearcă în fiecare an a-şi ajung scopul nedrept şi illegal.

Dintr'un incident, în fine, guvernul în est an s'a arătat aplecat, a plinì dorinţa sasilor cu privire la §. 13, respective a jertfì pre români, maioritatea comproprietarilor, însĕ cerĕnd în schimb sĕ i se dee lui putere discreţionară asupra concluselor şi asupra averii Universităţii. Se pricepe, că sasii cu aceeasta asemene nu se pot învoì. Însĕ chiar românii prin unicul lor deputat Dr. Stefan Părurar s'au vĕdut acuma siliţi a face front şi pornirilor agresive şi ale guvernulni, apărând statutul aprobat deja şi prin aceasta averea locuitorilor din fundul regesc.

Este o stare aceasta ca care deabia se mai poate afla în vre-o ţeară pre faţa pămĕntului.

Guvernul deabia se va mulţămì cu încercarea numai. Luptă în această direcţiune negreşit va devenì cu timp mai acută: şi dacă în faţa acestui pericul iminent şi comun sasii nu-şi vor trage seama, şi vor, continna ca şi până acuma şi în contra românilor, atunci apoi sleinduse puterea de apărare, uşor se poate prevedea, că care dintre luptători va suferì paguba cea mai mare şi cea mai simţită, sasii sau românii.

Trebue sĕ recunoaştem, că ţinuta deputaţilor români în Universitate faţă de împregiurările esistente a fost corectă; fidela espresiune a maiorităţii comproprietarilor, a românilor n'a putut fi alta. Şi până când sustau tot aceste împregiurări nici nu poate fi alta.

Asemene trebue sĕ recunoaştem, că tenacitatea şi resoluţiunea în ţinuta celui mai vechiu deputat român, a dlui advoc. Dr. Stefan Păcurar, merită toată recunoştinţa şi admiraţiunea, cu atât mai vêrtos, că deabia esistă un român sĕ cunoască ca el din temeiu şi de amĕnuntul toată causa a Universităţiii fundului reg.

Această tendenţă a deputaţilor romàni a fost aprobată şi din partea alegĕtorilor români.

Astfel comitetul parochial din Orăştie prin scrisoarea sa din 20 Aprile 1879, adresată, în numele scoalei deputatului Dr. Păcurar, declară între altele că „de şi lupta a fost aşa de neegală, totuşi resultatul a întrecut departe aşteptările noastre, şi aceasta avem de a mulţămì singur şi numai agerimii, zelului neobosit şi resoluţiunii aceleia neclătite, ce a-ţi desvoltat pre arena de luptă alăturea cu colegul DVoastre dl Dr. Tincu.

Pĕtrunşi de simţul de admiraţiune venim a Ve esprima . . . . pre cum şi dorinţa noastră ferbinte de a Ve vedea încă mulţi ani în şirul luptătorilor nostri“ etc.

Asemenea se esprimă comitetul parochial din S. Sebeş în numele scoalei, prin scripta din 17 Martiu 1879 „pentru resultatul de mare însemnătate pentru românii din loc“ etc.

În adunarea alegĕtorilor români din S. Sebeş, ţinută sub presidiul chiar al dlui Ioan Piso s'a primit cu însufleţită unanimitate propunerea chiar a dlui Daniil David: Punctul protoc. 5. Avênd cuvêntul dl Danil David, dirigintele scoalei române, felicită pre dl Dr. Păcurar pre deoparte pentru că este cel întâiu deputat român la Universitate, care şi-a ţinut de datorinţă a se presenta în mijlocul alegĕtorilor sei pentru a da, conform usului constituţional, samă de activitatea sa; pre de altă parte 'şi esprimă toată recunoştinţa pentru resoluta ţinută a dlui deputat faţă de o aşa mare maioritate şi mai ales de pernicioasele intenţiuni ale acesteia cu privire la interesele vitali ale românilor şi a celorlalţi civi nesasi din fundul regiu.

Din aceste motive propune, ca presenta adunare a alegĕtorilor sĕ esprime îndestulirea şi recunoştinţa sa deputatului oraşului Sebeş la Universitatea fundului regesc, dlui Dr. Stefan Păcurar şi aprobândui toţi paşii făcuţi în aceasta calitate a sa, sĕ-l învite a nu se abate din aceasta cale dândui şi cu acest prilegiu unanimul vot de încredere! . . . etc.

Durere că la ultima alegere de deputat la Universitate în scaunul Sebeşului, tot acelaş dl Piso desertând din castrele românilor, lăpădându-se din nou de solidaritate, a zădărnicit mica maioritate română şi condus de o vanitate şi patimă oarbă şi însoţit de vro doi români rătăciţi şi amăgiţi, s'a împreunat cu sasii, cari lau ales apoi pre el de deputat, declarând ei, că bucuros aleg pre ori cine, numai Dr. Păcurar sĕ nu încapă în Universitate.

În faţa acestei perversităţi neaşteptate apoi Dr. Păcurar fu aclamat de deputat în cercul Orĕştiei, al cărei alegrtori se vede că sunt mai destoinici şi pricep mai bine a distinge între afaceri personale şi afaceri comune, între interese individuale şi interese generale.

Sperăm însĕ că în viitor, deşteptaţi fiind vom spăla şi aceasta peată de pre scaunul Sebeşului.

Românii dară şi în viitor au de a lupta încă mult şi cu toată puterea lor pentru ca sĕ se apropie de asigurarea drepturilor lor la administrarea averii Universităţii şi la întrebuinţarea venitelor spre scopurile prescrise de lege, scopuri acceptate şi aprobate de conproprietarii, scopuri de cultură şi educaţiune.

Această asigurare în toate privinţele dreaptă şi egală însĕ se poate ajunge mai cu samă numai şi numai prin statorirea legală a unei base drepte pentru alegerea deputaţilor la Universitate, pentru că basa actuală, legea electorală dietală, nu este de loc motivată; ba este chiar şi stricăcioasă celei mai preponderante părţi a conproprietarilor, ceea ce absolut nu poate fi intenţiunea unei legi adevĕrate într'un stat civilisat.

Însĕ toate aceste, fie mult, fie puţin; fie în termin mai scurt, fie în mai îndelungat, se pot elupta numai prin acţiune consciă şi neostenită, prin solidaritate sinceră, prin conlucrare fără reservă şi desbrăcată de ori ce ură şi invidiă. Sîngurul şi unicul scop fiind: asigurarea drepturilor nedisputate ale românilor la averea comună şi folosirea venitelor ei, prin bărbaţii cei mai capaci şi mai destoinici ai naţiunii.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sĕlişte, în 14/26 Decembre 1884. (Sĕlişte după sĕrbarea sântului Andreiu.) Domnule Redactor! În vălmăşagul in care ne vedem de nou aruncaţi de impregiurările actuali, pare că ne vine de multe ori a desnĕdăşduì în un viitor mai ferice. Reamintindu-ne însĕ trecutul poporului nostru în mijlocul multor neajunsuri, în loc de desnĕdăşduire ne vedem de nou însufleţiţi, ne vedem ca de un miracul îndemnisaţi spre o muncă mai consolidată întru tot ce e bun şi folositoriu neamului a cărui fii suntem şi voim a rĕmâne.

Ne punem deci întrebarea oare pentru poporul român din Ungaria, pentru acel popor după cum se ḑice neindreprăţit politiceşte — au mai rĕmas oare vre un teren deschis unde şi el sĕ-şi poată arăta puterile sale intelectuali batĕr unde sĕ poată muncì fără de a fi mereu invinovăţit cu cunoscutele epitete de: nesupus, revoltant etc.

Cu toţi trebue a mărturisì, vĕḑêndu-ne de ocamdată imposibili în cele de ale politicei — că pen-

---

dreapta; sĕ nu luaţi stilul până va fi semnul gata; când voi numĕra unu, trageţi linia cea subţire, când voi ḑice doi cea groasă, şi când voi ḑice trei, cea ovală eată aşa 1, 2, 3, - *i*. Tăbliţele la mână: 1, 2, 3, - *i*. Acuma voi numĕra 4 şi când voi ḑice 4 voi pune un punt la semnul acela, eată aşa - 1, 2, 3, 4, - *i*, faceţi şi voi aşa - 1, 2, 3, 4, · *i* încă odată... şi încă odată etc.

Cumpunerea literilor prin numĕrare 1, 2, 3, etc. are acea influinţă, că copii se dedau a-şi termina toţi deodată lucrarea, ceea ce e o înlesnire mare pentru învĕţătoriu la percurgerea materialului de scris. După *i* va compune pe *u*, *o*, *a*, *e*, apoi va continua cu consoanele cele mai uşore şi numai după ce le va şti desemna şi compune pe toate, le va spune numele semnelor, — aşa ne învaţă pedagogia. Eu însĕ am practisat almintrea: după ce au putut elevii compune bine un semn (literă) pe basa pregătirilor premerse, numai decât le-am spus şi numele, şi astfeliu până au ştiut compune toate semnele (literile) au ştiut şi numele lor; de altcum în privinţa aceasta nu esistă o normă ficsă; şi astfel fie care învĕţătoriu, va purcede pe calea ce-i va părea că duce mai curând la scop.

După ce elevii pe basa desemnului premers vor şti compune toate semnele sonurilor, învĕţătoriul le va spune şi numele semnelor şi totodată le va arăta semnul şi în carte şi apoi va purcede la compunerea sonurilor în silabe şi a silabelor în cuvinte ect. ceea-ce i-ar succede foarte uşor, dispunênd de literile mobile; de altmintrea pregătirile, (cu descompunereaa la cetire a ḑicerilor în cuvinte, a silabelor în sonuri), au premers; învĕţătoriul va avea ale compune tot aceleaşi, şi astfel nu va întimpina greutăţi. Ajungênd la compunerea silabelor în cuvinte, lecţiunile ce vor urma în abecedar, se vor desfăşură (esplica) elevilor prin intuiţiune şi conversare, după modul arătat la desfăşurarea cuvêntului a c, cu ocasiunea pregătirilor pentru cetire.

Un învĕţătoriu carele după formele arătate va fi pregătit pe elevi până în stadiul de faţă, chiar şi dacă el în primele sale tinereţe nu va fi avut norocirea a se adăpa în vre-un institut pedagogic sau pe altă cale privată, de cunostinţele pedagogice teoretice; totuşi cred că va fi în stare chiar şi numai după esperinţa-i proprie a se conduce mai departe pe calea apucată; de aceea voi înceta cu descrierea acestui metod; nu voiesc prin aceasta sĕ susţin că am ḑis tot, despre metodul cetirei şi al scrierei s'ar putea vorbì foarte mult; atâta numai vreau sĕ ḑic, că prin cele amintite până aici am arătat în cât-va liniamintele generale ale metodicei speciale pentru deprinderea noviţilor în cetire şi scriere.

Până a nu încheia voiesc sĕ amintesc că o purcedere foarte greşită au acei învĕţători, cari literile ce le scriu pe tabla cea neagră ca sĕ-l imiteze noviţii, le fac ca pe nişte caricaturi şi aşteapta ca noviţii sĕ le facă mai bine şi mai frumos decât învĕţătoriul, din elevi instruaţi astfeliu la scriere, nu vei vedea caligrafi.

De aceea literile ce se scriu de model din partea învĕţătoriului, sĕ se scrie cât se putea mai bine şi mai curat.

Greşită purcedere este şi a prelege în una şi aceeaşi oară din 2 obiecte sau chiar 2 limbi diferite (fireşte acia nu poate fi vorba de noviţi ci de elevi mai mărişori), prin aceea mintea respective inteligenţa lor este atrasă în 2 direcţiune, ideeile formate în spirit despre un obiet respective limbă, va întuneca ideile primite despre celălalt obiect, şi în fine nice unul nu l va înţelege bine.

Dară şi mai deunoasă decât aceasta este cetirea mechanică de care se folosesc mulţi învĕţători chiar şi în doctrina religiunei, nu doară că n'ar fi în stare a le esplica la elevi, căci a esplica o lecţiune cred că va fi în stare fie-care învĕţător, ci mai mult din comoditate aşa d. e. Copii! până în oara procsimă sĕ învĕţaţi de aci—aci (dela mĕr până la pĕr) sau sĕ învĕţaţi lecţiunea cutare; prin aceea memorie elevilor se timpeşte, învaţă fără a înţelege ce învaţă şi capătă antipatie faţă de învĕţământ. De aceea învĕţătoriul totdeauna va cetì mai întâiu lecţiunea pentru oara procsimă cu voce înaltă şi va intona bine cuvintele cari cugetă că elevii nu le tru poporul român din Ungaria alt teren mai rentabil nu esistă, decât cel de a ne cultiva.

Deci toate puterile de cari biet mai dispunem spre a nu le zădărnicì sĕ le îndreptăm în această direcţiune. Constatând, trebue a şi recunoaşte că pentru poporul de care e vorba, singurile scuturi ce i au mai rĕmas, se înţelege încele de ale culturei e biserica şi scoala.

Căci cutez a ḑice, că numai dela aceste vechi paznice ale neamului nostru, vom pute aştepta o croiere a vre unei posiţii mai favorabile în statul din care facem parte. Sĕ revin la obiect!

Era ḑiua de sântul Andreiu ḑi de sĕrbătoare pentru poporul român din Ungaria şi că în totdeauna, în fiecare an dela încetarea din viaţă a marelui metropolit Andreiu, poporul sĕlişteăn ţinênduşi de cea mai sacră datorinţă dimpreună cu preoţii în frunte cu dl protopop au celebrat şi de astădată părăstasul obicinuit, întru pia momorie a marelui metropolit care şi pentru acest popor în specie s'au făcut nemuritoriu.

Nu-mi este intenţia deastădată a vorbì despre faptele metropolitului Andreiu Şaguna, lăsându o celor competenţi. Voiu a consta numai o împregiurare indeplinită cu ocasiunea sĕrbătorei pomenite. Consecenţi frumosului obiceiu de a sĕrbători pe sf. Andreiu, învĕţătorii dela scoala din Sĕlişte dimpreună cu tinerimea scolară, în haine sĕrbătoreşti în mod escepţional, a luat parte la serviţiul divin. Sfêrsindu-se sânta liturgie şi în urmă şi părăstasul, poporul participant la biserică dedat a asculta cu plăcere de a li se spune ceva despre Metropolitul Andreiu — după cum se esprimă ei, — referitoriu la măreţele-i fapte în biserică şi scoală.

Deastadată, ca şi altădată corpul învĕţătoresc au şi delegat pre un învĕţătoriu, ca sĕ rostească o vorbire ocasională aceasta se şi făcu. Spre mai marea consternare a ascultătorilor, învĕţătoriul disertant espunênd biografia metrop. Andreiu tot pe scurt făcu o reprivire asupra împregiurărilor acelui timp când sosì Andreiu Şaguna în Ardeal numai ca administrator al eparchiei. In urmă 'şi alese de subiect al cuvêntărei grandiosul op a lui Şaguna: Statutul organic, pe care în cuvinte populare şi-au dat silinţă a-l esplica poporului în mod practic, făcênd o asemênare nimerită între legiuitorul poporului Israiltean Moisi şi între al poporului român Şaguna.

Spre a lamurì în cât s'a putut pe poporul ascultător, referitor la drepturile ce i sau dat prin aceea lege în biserică şi în urmă ce folos practic poate urma din buna interpretare a acelei legi — şi din contră.

Cumcă întreaga cuvêntare a fost ascultată cu plăcere s'au putut constata din atenţiunea cea încordată cu care au fost ascultată şi prin aceea, că nimenea nu au eşit din biserică până la terminare. Dar ce sĕ veḑi, după terminare protopopul nostru, acela care de jure era chemat a o face aceasta în loc de a-şi esprima părerea de bine, incepu a dojenì pe învĕţătoriul respectiv ameninţândul: „Că atunci va mai fi când se va mai suì pe amvonul bisericei din Sĕlişte.“ Cuvinte necălite ḑise înaintea poporului, care deja începuse a-i mulţămì învĕţătorului pentru ostăneala ce şi-au dat, descoperindu-le multe lucruri frumoase şi folositoare, pe cari dênşii până aici nu le au cunoscut.

Rogându-l, îmi eau voie a întreba pe dl protopop. Ce lucruri necuviinţioase s'au ḑis în acel cuvênt ocasional, cari sĕ fi putut indemna pe onorat d-lui a înfrunta în modul acela pe dl învĕţătoriu, în faţa poporului? Oare dacă au aflat totuşi ceva ce nu i au plăcut din vre un punct de vedere, nu ar fi avut ocasiune a o face aceasta pe altă cale în alt chip şi mod? E trist însĕ, când bărbaţi ex offo chemaţi a îndemnisa pe tinerii nostri învĕţători, cari unii sunt şi teologi şi vor a se cualifica şi pe acest teren al oratoriei, care bine ştim cu toţi e cel mai negligat în biserica noastră, acela în loc de încurăgiare îi înfruntă în faţa publicului — spre ai descurăgia pe acei tineri pentru totdeauna. Aceasta faptă în direcţiunea aceasta, nu e cea dintâiu efectuită de actualul protopresbiter în biserica din Sĕlişte. Dorim din inimă, avênd în vedere numai binele si înaintarea tinerilor nostri întru cele de ale bisericei şi scoalei noastre, că aceasta purcedere a dlui protopop sĕ se schimbe în o purcedere îndreptătoare condusă de chipul blândeţelor.

Nefiindu-mi intenţia de a declara aceasta faptă de rĕutăcioasă. Voiu deastădată numai, a constata necesitatea de a li se da ocasiune tinerilor nostri, adecă fiitorilor învĕţători şi preoţi spre a se cualifica spriginindui în cât se poate şi în direcţiunea aceasta; pentru-că ḑisam numai aceste uşi ale bisericei, scoalei ne mai stau deschise dându ne ocaune de a ne cultiva şi îndigitându-ne cum avem a trăì „în frica Domnului care e inceputul înţelepciunei.“

Închiḑênduni se şi aceste, atunci dovedim, că nu suntem vrednici de o soarte mai favorabilă în statul din care facem parte — şi acaasta nu din vina altora, ci din vina noastră. Deci bine „sĕ luăm aminte.“ *Un sĕlişţean.*

Gălaţi, lângă Olt, Decembre 1884. Onorate Domnule Redactor! Sunt momente, când şi noi cei dela satele mai mici scuturându-ne din plăpânda letargie, în carea suntem dedaţi a zăcea indiferenţi de toate câte se întêmplă intr'ale noastre, fie acelea rele, fie bune, ne reasumăm trecutul în faţa presentului, şi reculeşi, punêndu-ne înainte divisa: de acum la lucru, esclamăm: dă Doamne mai bine în în viitoriu.

Momentul, care ne dă ansă la reculegere este acela în care vedem înaintea noastră pre nou alesul păstoriu sufletesc Nicolau Aron, care astăḑi instalându-ni se în biserică ne vorbeşte cuvinte de mângăere şi speranţă. „Fiiule! mergi aḑi de lucră în viea mea“ sunt cuvintele cu cari şi-a început dênsul cuvêntarea sa însemnată, rostită cu simţement şi potrivită ocasiunei. Noi cari suntem viea cu inimile deschise ascultăm pre vrednicul lucrătoriu şi cu lacrămile în ochi plini de bucurie intonăm în cugetele noastre: Dumneḑeu sĕ-l ţie, ca sădind, şi curăţind viţele sĕ aducă roadă, bucurându se în urma ostenelelor sale.

Sĕ ne esplicăm.

Galaţi, o comună situată pre malul drept al Oltului lângă Făgăraş şi în comitatul Făgăraşului are locuitori aproape o mie, toţi români de religia gr. or. Deşi în apropierea oraşului, ba am putea ḑice una cu oraşul, căci numei Oltul ne desparte unde poporenii nu e ḑi în care sĕ nu meargă pentru trebuinţele necesari vieţei şi unde fii lor ar putea învĕţa multe, scoală, meserii etc., totuşi trecutul ne arată dintre ei prea puţini cărturari şi nici un meseriaş, de unde urmările triste: întunerecul, sĕrăcia. —

Nu vreau sĕ încep chronologia cărturarilor comunei noastre din timpul, când în satul Galaţi ar fi fost reşedinţă episcopească (veḑi vechia metropolie de N. Popea), nici din timpul privilegiaţilor nobili, câţiva la numĕr şi in satul nostru, cari desconsiderau pre ceialalţi în numĕr considerabil, porecliţi jobagi, ci me mărginesc a amintì numai bărbaţii mai de ceva pre cari i-am cunoscut, de când pricep şi eu ceva, şi îi cunosc şi astăḑi conducĕtori ai comunei noastre bisericeti şi politice.

În fruntea afacerilor comunei bisericeşti pre cât ştiu eu stă preotul, învĕţătoriul şi ceilalţi, cari toţi constitue comitetul parochial, ear în fruntea afacerilor comunei politice stă primariul, notariul şi ceialalţi cari constitue comitetul comunal. Dela gestiunea bună au rea a acestor două organisme atârnă prosperarea au regresarea corpului întreg a comunei. Ori-ce organ însĕ este bun şi poate lucra numai dacă părţile, cari îl compun încă sunt bune şi sănĕtoase.

Părţile esenţiale din organismul, care învêrte trebile bisericeşti şi scolare ale comunei noastre sunt: preotul, învĕţătoriul şi representanţii aleşi. Cum stăm cu cel dintâiu? Cum stăm cu al doilea? Cum cu representanţii?

Respectabilul nostru preot bêtrân, care astăḑi trăeşte, ca atare serveşte biserica de 32 ani, ear ca cantor o a servit 16. Ca scoală de pregătire la această chemare însemnată şi grea i-a fost cei 16 ani în cari a cantorit şi cursul clerical de 6 sĕptĕmâni sub care înţeleg timpul petrecerei sale în Sibiiu până când a fost chirotonit. Urmarea, că afară de servirea în biserică şi iscălitura numelui pe documentele făcute de alţii, cari i s'a cerut, mai mult n'a făcut, şi nu face căci nu poate; eară acum de doi ani a încetat şi cu servirea în biserică în urma neputinţelor causate prin bĕtrâneţe.

Cu învĕţătoriul puţin stăm mai bine, dar totuşi mai bine, căci cel puţin îşi are forma. E cualificat înainte de votarea „Statutului organic“ şi prin urmare fericit că nu mai e supus disposiţiunilor severe al aceluia; îşi împlineşte chiemarea şi astăḑi, de şi paralel cu un alt oficiu, fiind şi cassariul comunal. Despre resultatul hărniciei sale în ale instrucţiunei ne vorbeşte destul de lămurit esamenele sale anuali cu cel mai neînsemnat succes.

Despre representanţii comunei noastre bisericeşti n'am de ḑis mult, căci împlinirea agendelor lor atârnă în mare parte dela preşedinte, alesul lor conducĕtoriu. Dacă preşedintele în curs de trei ani de când au fost aleşi nu i-au chemat la nici o şedinţă, — afară de cele două, convocate şi acelea prin protopopul în causa alegerei de capelan, — ei nu sunt de vină. De statutul organic nu visează nici unul din representanţi şi preşedintele nu-l cunoaşte, poftim dar prosperare în trebile bisericeşti şi scolare.

Puţin mai bine stăm cu conducĕtorii comunei noastre politice pre cari dnul subprefect (szolgabiró), ungur renegat îi schimbă după — cum îi vine lui la socoteală.

Pre alesul nostru primariu, om harnic, care ne conducea afacerile cu conştiinţă, — în urma unor pâri neînsemnate făcute la dnul pretore de un aderent al acestuia, fost şi el primariu, colector şi toate în curs de mai mulţi ani, în care timp a pus mâna pe un bun donat bisericei, făcênd-o pe aceasta ca astăḑi sĕ nu aibă curte şi casă parochială, caşunând şi alte multe rele comunei noastre, — l'a destituit, punêndu-ne primariu provsoric, care fiind şi colector numai figurează ca atare, şi aceasta aproape de un an.

Notariu avem numai substitut, şi aceasta ear numai la arbitrul pretorelui, care destituind pre notariul fost ni-au denumit pre nepotul lui, fost vice-notariu câte-va luni lângă cel destituit, un copil fără pic de pracsă, care şi astfel cum e, ne vine numai când vrea în comună, fiind notariu pre cinci comune şi fără nici un ajutoriu. Nu ştiu dacă se mai află unde-va un cerc notarial de cinci comune cu un notariu substìtut, băiat fără pracsă şi singur fără ajutoriu!? Poate că unchiul scuteşte pre nepot de lucruri grele în detrimentul a cinci comune cari sufere.

Aceasta e on. dle Redactor situaţia comunei noastre bisericeşti şi politice cu privire la conducĕtorii ei, astăḑi când în mijlocul nostru primim pre alesul şi acum de curând prin Preasfinţitul nostru Archiereu chirotonit, noul nostru păstoriu sufletesc Nicolau Aron, care prin administratorul protopresbiteral Prea On. Domn Iulie Dan, ni se întroduce în biserică, unde inspirat de acest moment însemnat m'am recules, scriindu-ve aceste şire.

Tocmai la timp ni-au sosit noul nostru păstoriu si conducĕtoriu, când toate sunt în amorţeală. Are mult de lucru, o ştiu, dar cunoscêndu-i zelul, perseveranţa şi abnegaţiunea, cari l-au caracterisat şi până acum în toate afacerile sale, nu me îndoesc că şi în venitoriul va purcede aşa.

Preot la înălţimea chiemărei sale avem, cu învĕţătoriul tot o mai încurcăm, primariu şi notariu la înălţimea chiemărei lor neimpuşi de nimenea ne mai trebue, şi despre o normală gestiune în organismul comunei noastre bisericeşti şi politice nu ne îndoim.

Un Gălăţean.

Avis.

Tragerea la sorţi a loteriei Reuniunei femeilor române din Sibiiu se va efeptuì **la 31 Decembre 1884 (12 Ianuarie 1885)** 9 oare a. m. în localul societăţii de lectură române **Strada Cisnădiei Nr. 7.**

Sorţuri de vênḑare se mai află la presidenta reuniunei, la Albina, la librăria Schmiedicke şi firma Winkler.

Varietăţi.

* (Învitare.) *„Societatea de lectură din loc“* (Casina rom.) va da în seara de ajunul anului nou (12 Ianuariu st. n. a. c.) o petrecere cu joc în localităţile din etagiul prim dela restaurantul *„Novara“* (*„Tunyogy.“*)

---

pricep le va esplica cu alte cuvinte, şi dacă permite timpul va provoca pre un elev mai isteţ ca sĕ reasumeze fără de carte cele esplicate de el; dacă însĕ timpul nu permite negreşit o va face aceasta în oara procsimă de cetire: adecă va pune dacă nu pe toţi căci aceea nu va permite timpul, dară cel puţin pe câţi-va dintre elevi ca sĕ reasumeze cele cetite fără de carte, unde învĕţătoriul va fi cu atenţiune ca elevii sĕ nu se dedeie a recita de rost precum stă în carte ci în cât se poate cu alte cuvinte. Aceasta procedere o va conduce în oara următoare cu alţi elevi până ce în modul acesta va deprinde pre toţi elevii de a putea istorisì fără de carte ceea ce au cetit; astfeliu elevii vor înţelege toate lecţiunile şi înţelegându-le vor invĕţa fără greutate, inteligenţa lor se va lumina şi se vor formula întrênsa tot mai multe idei şi noţiuni; vor învĕţa cu plăcere lecţiunile; vor căpăta simpatie către scoală şi către învĕţămênt şi intrênşi se va desvolta râvna de a învĕţa.

Această prelecţiune în urma laudabilului ordin al preavenerabilul Consistoriu archidiecesan ca senat scolastic ddto 10 August a. c. Nr. 3934, s'a compus şi preles de susamintitul în adunarea generală a reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din districtul Sighişoarei ţinută în Sighişoara din 25—30 Septembre 1884.

La aceasta petrecere familiară sunt invitaţi cu tot onorul p. t. membrii *„Societăţii de lectură,* ai *„Reuniunei rom. de cântări“* cum şi ai *„Reuniunei femeilor rom.“* din loc împreună cu stim. dlor familii.

Inceputul e la 8 oare seara.

Preţul de intrare ce este a se plătì sara la casă este 50 cr. de persoană. Invitări speciale nu se fac.

Comitetul.

* (Convocare). Onoratele membre ale reuniunei femeilor române din Zĕrneşti şi jur — conform statutelor—sunt rogate a lua parte la adunarea generală, ce se va ţinea în 1/13 Ianuarie 1885 la 2 oare p. m. în localul edificiului scolar din Zĕrneşti.

Zĕrneşti în 20 Decembre 1884.

Maria Garoiu,
preşedintă.

(Invitare.) „Reuniunea femeilor române“ din Arad şi provincie ve învită cu onoare la balul ce-l va aranja Joi în 5. Februariu nou 1885 în sala hotelului „Crucea albă.“ Venitul balului e menit pentru fondul Reuniunei, în scop de a înfiinţa un institut pentru educaţiunea fetelor române. În numele comitetului interimal al Reuniunei:

Hermina P. Desseanu, presidentă.
Letiţia Oncu, casieră.

Începutul la 8 oare seara. Bilete de intrare: Pentru familie 5 fl.; pentru persoană 2 fl. Galeria: rêndul I cu 3 fl.; al II cu 2 fl.; al III cu 1 fl.

NB. 1. Ofertele generoase a se trimite casierei, strada Petőfi Nr. 1.

NB. 2. Onoratele dame sunt rugate a se presenta, pe cât e posibil, în costum naţional.

* (Concert). Concertul arangiat Sâmbăta trecută de Reuniunea română de cântări din Sibiiu a reeşit foarte bine. Vom revenì făcênd paralelă între apreţiarea pressei streine şi cea a noastră.

* (Un baron în frigare). Cronica spune că într'una din ḑile regele Engliterei Carol II, intrând de la vênătoere, fu încântat de a vedea servindu se în sala sa de mâncare un sfert de bou fript, trase spada şi conferì acestei mari bucăţi de carne, după toate regulele etichetei, titlul de baron.

De atunci este în obiceiurile curţii englese de a frige pentru sĕrbătorile Crăciunului un „baron of beef“ foarte mare destinat a apare pe masa regală, şi ḑiarele engleze ne spun că *baronul* care a fost fript în bucătăriile de la Windsor şi trimis la castelul de Obsborne, căntărea 300 livre. Boul era din graşdurile reginei, privite ca cele mai renumite din Regatul-Unit.

După obiceiu, acest *roast beef* regal era pus între un „paté“ de becaţă şi un cap de porc mistreţ, cărora toată curtea le-a făcut cea mai mare onoare.

* (Anunţ.) Cele mai frumoase şi mai nobile dintre simţemintele ce trebue sĕ se cultive încă de timpuriu în tinerimea noastră, sunt fără îndoială simţemintele naţionale religioasă şi morale.

Cultura acestor simţeminte este şi rĕmâne problema cea mai importantă a educaţiunii în familie şi în scoală.

Mijloacele cele mai de frunte prin care se pot cultiva mai cu succes aceste simţeminte sunt între altele mai cu samă: Cântarea, rugăciunea şi lectura de cărţi religioase şi morale alese.

Dacă este adevĕrat aceasta, atunci scopul ce urmăresc de a pune în mânile tinerimei noastre o colecţiune bine precugetată şi aleasă din cântările noastre naţionale şi bisericeşti precum şi din rugăciunile cele mai potrivite pentru ea, este prin aceasta pe deplin justificat.

Colecţiunea din cestiune pre care am onoare a o anunţa on public iubitoriu de astfel de lucruri, deocamdată are următoriul cuprins:

1. *„Micul rugătoriu,“* sau cărticică de rugăciuni potrivite pentru tinerime în scoală şi acasă, în mărime de trei coale format mic, preţul unui esemplar 10 cr.

2. *„Micul cântăreţ“* în biserică, sau rĕspunsurile dela St. Liturgie cu troparele şi condacele învierii şi ale sĕrbătorilor de preste an, precum şi irmoasele prasnicelor, în mărime de 3 coale format mic, preţul unui esemplariu 10 cr.

3. *„Arion,“* sau culegere de cânturi naţionale de stea şi colinde.

Această culegere va apărè în curênd în a doua ediţiune şi va cuprinde preste 200 cânturi împreună cu mai multe portrete şi ilustraţiuni frumoase în tecst.

Această culegere va fi cea mai completă din puţinele câte esistă până acuma la noi şi totdeodată singura, care este acomodată încât s'a putut cerinţelor pedagogice.

Din toate aceste cărticele se pot face comande cât de mari la librăria H. Zeidner, în Braşov, care se vor efeptuì prompt pre lângă rabatele cuviincioase.

Comptând pre spriginul şi încuragierea on. public român, me subscriu.

Satulung, 16 Decembre 1884.

Cu toată stima

I. Dariu,
invĕţătoriu la scoalele primare normale din Satulung.

* (*Greşele de tipariu*). În nrul trecut în corespondenţa din Sibiiu „Adunarea consorţului esposiţiunei etc.“ în loc de cuvêntul „mandatari“ sĕ se cetească *„mandanţi“*.

Red.

* (Bibliografic.) Nr. 9 din 1 Decembre al „Convorbirilor literare“ au apărut cu următoriul cuprins:

Amintiri despre Cartea Domnească din Iaşi, de Alexandru Papadopul-Calimach; *O idilă,* de N. Volenti, *Sahăr-Mahăr,* revistă în 4 tablouri de D. R. Rosetti şi N. Ureche; *Lui Ascanio*; *Ad Amicitiae Laudem,* poesii de Th. Şerbanescu; Bibliografie, Corespondenţă.

Loterie.

Sâmbată în 3 Ianuarie 1885.

Buda:	**37**	**55**	**53**	**11**	**10**

Mercuri în 7 Ianuarie 1885.

Sibiiu:	**88**	**51**	**67**	**78**	**71**

Nr. 439. [962] 1—3

CONCURS

Devenind vacantă parochia gr. or. din Ribicioara de jos de claşsa III. protopresbiteratul Zarandului, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt:

Dela 94 familii câte o jumătate ferdelă (10 cupe) cucuruz sfêrmit precum şi venitele stolare paroahiale staverite în sinodul parochial din 7 Ianuariu 1880, cari emolumente dau suma anuală de 260 fl. v. a.

Doritorii de a competa la această parochie au de a şi aşterne subscrisului suplicile lor în terminul mai sus arătat instruite conform statului organic şi regulumentului pentru parochii din 1878.

Brad în 28 Octombre 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian,
ppresb.

Nr. 745. [959] 3—3

CONCURS.

La institutul economic din Mediaş în Transilvania, este de a se ocupa un al treilea post de invĕţătoriu pentru specialitatea economică, avênd a se considera mai ales vieritul şi grădinăritul, apoi cultivarea albinelor şi a vermilor de mĕtasă.

Cu acest post este împreunat un salariu anual de 1000 fl., apoi dreptul de pensiune după dispoşiţiunile conclusului Universităţii din 27 Novembre 1874. Nr. 845/874. Ar fi a se propune peste sĕptĕmâni 20 de oare teoretic, apoi se vor conduce lucrările grădinăritului şi a vieritului în grădină şi în pivniţă.

Instituirea se va face deocamdată numai pe un an în mod provisoriu, şi după prestare îndestulitoare, instituirea provisoriă la sfêrşitul anului de probă devine definitivă, la cas că nu se întêmplă aceasta, respectivului i se restitue spesele de călĕtorie tour şi retour.

Cererile la acest post sunt a se adresa până la 1 Marte, 1885 la oficiul central al Universităţii săseşti în Sibiiu. Va trebuì produs testimoniu despre absolvarea de cel puţin 6 classe gimnasiale sau reale, absolutoriu dela academie agronomică, documentare de practică corespunḑĕtoare în vierit şi legumărit.

Limba de propunere este cea germână, *ceteris paribus* vor fi preferiţi cei ce cunosc limbile patriei (germână, maghiară, română.)

Sibiiu, 17 Decembre, 1884.

Oficiul Central al Universităţei săseşti

Nr. 406. [960] 3—3

CONCURS.

Devenind parochia de clasa a III a din comuna Căpâlna protopresbiteratul Sebeşului vacantă, se escrie amesurat ordinului preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 18 Septembre 1884 Nr 3586. B. pentru întregirea acesteia, concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

a) dela 130 familii câte o ferdelă de cucuruz în grăunţă de familie, câte o veadră — ferie — de must şi câte o ḑi de lucru — clacă — şi

b) venitele stolari usitate şi regulate; venitele aici înşirate dau suma de 400 v. a.

Cei ce doresc a ocupa supranumită parochie au se şi înainteze suplicile instruate conform prescriselor statutului organic şi Regulamentului pentru parochii — oficiului protopresbiteral gr. or. în Sebeş până la arătatul termin; concurenţilor le stă în voie a se presenta în acest termin în vre-o duminecă poporului.

Sebeş, în 26 Novembre, 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protopr.

Aduc la cunoştinţa Onoratului Public precumcă mi am deschis

Cancelaria de advocat

în **Sibiiu „piaţa mare Nr. 19,“**

primesc spre îngrigire cause civile, cambiale, comerciale, criminale, administrative şi financiare.

Dr. Basiliu Preda,
advocat.

[961] 3—3

Nr. 642. [958] 3—3

Edict.

George G. Badea din Braşov din tractul protopresbiteral al Braşovului I., care cu necredinţă părăsì pre legiuita sa soţie Mărina I. Giuvelca tot din Braşov şi neştiindu-se ubicaţiunea lui, prin aceasta se citează că în termin de trei luni de ḑile sĕ se presenteze înaintea subscrisului oficiu protopresbiteral, căci la din contră se va aduce sentinţă cu total divorţiu şi în absenţa lui.

Braşov, în 28 Novembre, 1884.

Oficiul protopresbiteral al Braşovului I, ca for matrimonial.

Ioan Petric,
ppresbiter ca adm. ppresb

Sz. 275. 1884. bir. végreh. [963] 1—1

Árvéresi hirdetés.

Alulirt birósági végrehajtó ezennel közhirré teszi, hogy a Szeredahelyi tekintetes kir. járásbiróság 1884 évi 2803 sz. a. kelt végzése folytán Mutiu Ioan és társai ellen „Albina“ hitelintézet részére 135 frt. követelés behajtása végett elrendelt kielégitési végrehajtás folytán biróilag lefoglalt és 529 frtra becsült ökrök, tehenek, stb. ből álló ingoságok nyilvános árverés utján eladandók, minek a helyszinén vagyis Nagyludoson leendő eszközlésére határidőül 1885-ik évi **Ianuar hó 14-ik** napjának délellőtt 9-ik órája kitüzetett, melyhez a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel meghivatnak, hogy az érdeklett ingóságok emez árverésen a polg. tk. rdtt. 167 §-sa szerint, szükség esetében becsáron alul is eladatni fognak.

Kelt Szeredahelytt 1885-ik évi Ianuar hó 1 napján.

Maniu Visantiu,
b'r. végrehajtó.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eşit de sub presă:

[945] 5

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos 1885.

Anul al treiḑeci şi patrulea.

Preţul unui esemplar legat **30 cr.,** pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a. şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Calendariul (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenţii europeni.** — **Serviţiul postal şi telegrafic.** — **Tacsa de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.** — **Mĕsurile nouĕ şi vechi.**

Şematismul

bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria şi Transilvania cuprinḑênd şi protopresbiterii, administratorii protopresbiterali, parochii şi învĕţătorii cu comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.

Ierarchii metropolielor invecinate din Austro-Ungaria.

Odată şi aḑi, (contraste). — **Baba,** (poveste). — **Notiţe pentru preoţi.** — **Poesii.** — **Cuvinte bĕtrâneşti,** — de *G. Sima* a lui *Ion.*

Conspectul sĕptĕmânilor. — **Însemnarea têrgurilor.**

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 152 Sibiiu, Sâmbătă 29 Decembre (10 Ianuarie) 1884. Anul XXXII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rândul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr. pentru** fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1885, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfĕrșește cu ultima Decembre 1884, a-și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Din causa S. sĕrbători „Tăerea împregiur și S. Vasilie“ Nrul cel mai de aproape va apărè Joi în 3 Ianuarie 1885.

Nr. 6261 Plen.

Cerculariu

către toate oficiele protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

Cu începutul anului viitoriu 1885 espiră periodul de trei ani, pe care la anul 1882 s'au constituit comitetele și epitropiile parochiale, de asemenea sinoadele, comitetele și epitropiile protopresbiterale în archidiecesa noastră transilvană; deci pentru reconstituirea acelorași corporațiuni și organe pe un period nou de trei ani, conform dispozițiunilor statutului organic și a regulamentelor ce sunt în vigoare, decretăm și respective înprospătăm următoarele norme de procedură:

I. Pela finea anului curent 1884 fie-care comitet parochial în conțelegere cu oficiul parochial, avênd în vedere §. 5 al regulamentului congresual din anul 1878 pentru parochii, va compune consemnarea tuturor acelor parochiani, cari după §. 6 din statutul organic sunt cualificați de a fi membri ai sinodului parochial. Aceasta consemnare oficiul parochial o va publica în biserică cel puțin cu opt ḑile înainte de ce se va ținea sinodul parochial ordinar în luna lui Ianuariu 1885. Consemnarea aceasta, după ce va fi aprobată în sinodul procsim ordinar, se va păstra bine în archivul parochial, provĕḑută cu subscrierea președintelui și a notariului sinodal eventualminte și cu a membrilor comitetului parochial, cari a concurs la compunerea ei. Numai acei parochiani pot participa la sinoadele parochiale, cari sunt cuprinși în consemnarea aprobată de sinodul parochial.

II. În decursul lunei lui Ianuariu 1885, la un termin anumit, care se va publica în biserică cel puțin cu opt ḑile mai înainte, în fie-care comună bisericească se va întrunì sinodul ordinariu parochial pentru agendele ordinarie indicate în statutul organic, între cari pentru astădată se numĕră în special alegerea comitetului și a epitropiei parochiale. La ficsarea terminului pentru acest sinod oficiul parochial va fi cu băgare de seamă la §. 9 din statutul organic, și eventualminte la îndrumările speciale, ce le va avea dela oficiul protopresbiteral cu scop de a putea participa și însuși protopresbiterul la sinodul parochial.

III. Comitetele și epitropiile parochiale alese pentru periodul de trei ani, ce espiră, vor continua funcțiunile lor până la alegerea comitetelor și epitropiilor noue în sinodul parochial procsim. Într'acea comitetele și epitropiile de până acum vor esecuta disposițiunile statutului organic, din §§. 21, 23 și 27 privitoare la socotelele anuali, la bugetul pentru anul nou și preste tot la averea comunei bisericești.

IV. Sinodul parochial ordinariu, ce se va ținea în Ianuarie 1885 după pertractarea altor obiecte curente indicate în statutul organic, precum sunt revisiunea rațiociniilor din anul precedent, statorirea bugetului pentru anul nou, s. a. va alege pre membrii comitetului și ai epitropiei parochiale, cari vor avea sĕ se constitue numai decât și sĕ-și înceapă funcțiunea; ear lista celor aleși o va subșterne protopresbiterului tractual cu scop de a se promova la consistoriul archidiecesan.

V. Fiindcă comitele parochiale, conform conclusului congresual din anul 1878 Nr. 196 formează scaunele scolari recerute prin legea țĕrii (Art. XXVIII. §. 9. din 1876): la alegerea membrilor comitetelor sĕ se aibă deosebită privire asupra acelora, cari după recerințele legii știu cetì și scrie. Aceasta se recere, precât se poate, și dela membri epitropiei parochiale.

VI. Comitetele parochiale a le acelor comune bisericești, cari susțin împreună una sau mai multe scoale, vor alege din sinul lor câte trei membri, cari întruniți vor forma comitetul comun scolar pe șease ani; de asemenea vor alege o epitropia comună scolară, preste tot din patru membri, pe durata de trei ani, conform §-lui 28 din statutul organic.

VII. Pentru restaurarea sinoadelor protopresbiterale pe un period nou de trei ani se vor alege atât membrii din cler, câ și cei mireni în proporțiunea și numĕrul statorit în §. 38 din statutul organic. Alegerile membrilor sinodului protopresbiteral după normele precisate mai jos se va efectuì cât se poate mai curênd așa, ca sinoadele protopresbiterale, cari sunt de a se întrunì în prima sau în a doua Duminecă a lunei lui Februarie sĕ fie sinoade constituante, și oficiele protopresbiterale sĕ le poată convoca acelea pe una din anumitele Dumineci, cu 14 ḑile mai înainte.

VIII. Alegerea membrilor din cler pentru sinoadele protopresbiterale, conform §-lui 40 din statutului organic, se va efeptuì așa: că fiecare oficiu protopresbiteral va defige un termin, și va numì un loc acomodat la care și unde va conchiema pre întreaga preoțime din protopresbiteratul respectiv; ear la terminul defipt, sub președința protopresbiterului sau a administratorul protopresbiteral, preoțimea adunată va alege prin aclamare sau prin votare trebuinciosul numĕr de membri preoțești ai sinodului protopresbiteral; despre actul alegerei se va face protocol, care va avea valoare de credențional, și acela se va preda oficiului protopresbiteral.

IX. Pentru alegerea membrilor mireni ai sinoadelor protopresbiterale, în puterea autorisării, ce o au consistoriele în §§. 40 și 140 ai statutului organic, se prescrie: ca aceste alegeri analog cu alegerea deputaților pentru sinodul eparchial. sĕ se efectuească în sinoadele parochiali, după modul următoriu:

1. Fiecare tract protopresbiteral după numĕrul sufletelor indicat în §. 38 din statutul organic, se va împărțì în 16, respective în 24 de cercuri electorale, și în fiecare cerc se va alege câte un membru mirean pentru sinodul protopresbiteral. Împărțirea aceasta o va face numai decât oficiul protopresbiteral și o va subșterne consistoriului archidiecesan spre aprobare prealabilă **cel mult până în 6 Ianuarie 1885.** La formarea cercurilor electorale se va lua în considerare numĕrul poporațiunei din osebitele comune așa, că în ce privește numĕrul sufletelor, cercurile sĕ fie pe cât se poate de o potrivă; prin urmare în conspectul cercurilor, ce se va așterne la consistoriu, sĕ se cuprindă într'o rubrică separată numĕrul esact al sufletelor la fie-care comună sau filie. Se înțelege de sine, că comunele mari pot forma de sine unul sau mai multe cercuri electorale, ear celea mici se pot lua câte două sau și mai multe, ca la olaltă sĕ formeze un cerc electoral. Împărțirea cercurilor aprobată de consistoriu, oficiul protopresbiteral o va publica singuraticelor comune spre acomodare la alegerea membrilor mireni ai sinodului protopresbiteral.

2. Se lasă și astădată la voia sinoadelor parochiale, ca atunci, când va vení la ordinea ḑilei alegerea membrilor mireni pentru sinodul protopresbiteral, ele sĕ remână sub presidiul lor natural, sau sĕ-și aleagâ singur numai pentru actul acesta un președinte ad hoc, cu abatere dela §. 10 și analog §. 91 lit. e, din statutul organic; dar în tot casul sinoadele parochiali au sĕ-și aleagă și câte doi bărbați de încredere pentru controlarea votisării, precum și un notariu pentru cele scripturistice, conform statutului orgauic §. 7. p. 6, combinat cu §§. 40 și 140.

3. Unde după împărțirea făcută după punctul 1 o comună bisericească singură de sine formează un cerc electoral: acolo sinodul parochial prin aclamare sau, prin votisare nominală alege definitiv un membru mirean la sinodul protopresbiteral; despre alegere se face protocol special subscris de președinte, de bârbații de încredere și de notariu; apoi un esemplariu al protocolului se trimite deloc la oficiul protopresbiteral și acela se privește ca credențional, ear alesul se înștiințează despre alegere prin presidiul sinodului parochial.

4. Unde o comună bisericească singură de sine formează două sau mai multe cercuri electorale: acolo sinodul parochial după modalitatea din punctul precedinte alege pentru sinodul protopresbiteral atâția membri mireni câte cercuri formează aceeași comună; trebuind și în acest cas a se trimite la oficiul protopresbiteral resultatul alegerii și a se înștiința cei aleși, precum s'a spus mai naite sub punctul 3.

5. Unde un cerc electoral se compune din doue sau mai multe comune bisericești: acolo pentru alegerea unui membru mirean la sinodul protopresbiteral, respectivele sinoade parochiale au a pășì în următoriul mod:

a) În sinodul parochial constituit după punctul 2 de mai sus, se face votisare nominală câte pe un individ, adecă: fieşte-care alegĕtoriu dă votul seu aceluia, pe care-l află bun pentru a fi membru sinodului protopresbiteral. Deci la alegerea aceasta aclamarea nu are loc.

b) Voturile singuuraticilor alegĕtori trebue sĕ se însemne după nume la protocol, precum se face și la alegerea deputaților sinodali și congresuali: ear dacă votisarea va fi fost secretă, adecă prin ședule: toate ședulele trebuie sĕ se pună sub copertă, apoi sĕ se sigileze și așa sigilate sĕ se alăture la protocolul special despre actul alegerii.

c) După terminarea votisării protocolul special se închee, se subscrie de președinte, de bărbații de încredere și de notariu; apoi dimpreună cu ședulele de votisare, dacă votisarea va fi fost secretă, se pune sub sigilul parochial, sau al președintelui, sau al vre-unuia dintre bărbații de încredere, și așa sigilat se dă în mâna unui bărbat de încredere, ca la timpul și locul anumit sĕ-l ducă în persoană la protopresbiter, respective la administratorul protopresbiteral, și acolo sĕ participe la actul scrutinării.

d) Oficiul protopresbiteral deodată cu publicarea cercurilor electorali prescrise în punctul 1, va da de știre comunelor și respective sinoadelor: în carea ḑi și unde au a se aduna bărbații lor de încredere cu protocoalele de votisare.

a) La terminul ce-l va fi defipt oficiul protopresbiteral, bărbații de încredere din comunele care la olaltă formează un cerc, se vor aduna la locul anumit, aducênd cu sine protocoalele de votisare sigilate; apoi protopresbiterul sau locotenintele lui în ființa de față a bărbaților de încredere va deschide pe rênd toate protocoalele de votisare, le va cetì cu ton înalt, va scrutina specialele votisări pentru întregul cerc, și va face cunoscut resultatul: apoi pre acela, care din cercul întreg va fi întrunit celea mai multe voturi, îl va dechiara de membru ales al sinodului protopresbiteral; ear decumva doi sau mai mulţi ar avea în asemenea numĕr voturile cele mai multe, va face, ca între aceia sĕ decidă soartea; în fine despre resultatul unui astfel de scrutiniu pentru fieşte-care cerc va lua protocol separat subscris prin toţi cei de faţă, şi astfel de protocol va ave valoare de credenţional pentru cel ales. Se înţelege de sine: că scrutinarea cumulativă pentru mai multe cercuri într'un singur protocol nu poate avea loc.

X. După ce alegerea membrilor sinodului protopresbiteral va fi pusă pretutindenea în lucrare, — oficiul protopresbiteral va emite un cerculariu cătră clerul şi poporul din protopresbiteratul respectiv, prin care va convoca la un loc acomodat sinodul protopresbiteral. Convocarea aceasta trebue sĕ premeargă cel puţin cu 14 ḑile, şi în convocare trebue sĕ se espună obiectele de pertractare, între cari afară de agendele ordinarie, ca obiect principal e de a se anumì noua constituire a sinodului, comitetului şi epitropiei protopresbiterale pe un period nou de 3 ani, eventualminte şi a scaunului protopresbiteral.

Astfel de cerculariu convocătoriu e de a se speda timpuriu şi la singuraticii membri preoţeşti şi mireni aleşi pentru sinodul protopresbiteral, mai ales dacă ar putea avea loc îngrigirea, că dênşii nu vor fi pe altă cale înştiinţaţi despre terminul sinodului şi despre aceea ca sunt aleşi de membri sinodali.

XI. Adunându-se membrii sinodului protopresbiteral, se va face mai întâiu verificarea lor; apoi constituindu-se sinodul pe 3 ani sub preşedinţa protopresbiterului respective administratorului protopresbiteral, cu un notariu pentru agendele scripturistice, se va apuca numai decât între celelalte agende ordinarie de alegerea comitetului şi a epitropiei protopresbiterale, ambele pe un period de trei ani; totodată va provedea eventualminte şi cele prescrise pentru un comitet central în trebile scolastice comune cu alt, sau cu alte protopresbiterate.

XII. Scaunele protopresbiterale de pănă acum, ca foruri judecătoreşti de I. instanţă, rĕmân şi mai departe în funcţiune şi numai locurile vacante se vor îndeplinì prin alegere în sinodul protopretbiteral; ear astfel de alegeri se vor subşterne consistoriului archidiecesan pentru îndeplinirea formelor canonice.

XIII. La toate alegerile atinse mai sus e de însemnat: că membrii, cari pănă acum au fost aleşi în vreuna din respectivele corporaţiuni pot fi aleşi de nou, dacă au cualificarea prescrisă în statutul organic §§. 6, 18, 25, 26, 40, 41, 57.

XIV. Pentru casul de vre-o întârḑiare în publicarea şi efeptuirea cerculariului present, oficiile parochiale şi cele protopresbiterale sunt autorisate a convoca de astădată în mod esceptional sinoadele parochial şi protopresbiterale şi preste terminele în §§. 12 şi 45 din statutul organic.

XV. Instrucţiunile cuprinse în acest cerculariu sunt destinate a face uşorătate oficiilor subalterne întru aplicarea şi esecutarea statutului organic al provinciei noastre metropolitane; se recere însĕ din capul locului: ca fiecare oficiu parochial sĕ aibă la mână şi sĕ cunoască pe deplin acest statutul organic de aceea se îndatorează oficiile parochiale, ca dacă încă nu ar avea ediţiunea mai noauă şi corectă a statutului organic, sĕ şi-o procure neamânat, ear oficiile protopresbiterale sûnt poftite a controla pre oficiile subalterne parochiale şi în cea ce privesce aceasta specială datorinţă.

XVI. Oficiile protopresbiterale vor comunica fără întârḑiere acest cerculariu fieşte-cărui oficiu parochial, şi vor controla în modul, care-l vor afla mai corĕspunḑĕtoriu, corectitatea procedurei sinoadelor parochiale la reconstituirea organismului parochial, recomândându-se în deosebi protopresbiterilor şi administratorilor protopresbiterali: a conduce ei în persoană sinoadele de reconstituire în acelea comune bisericeşti, în cari din ori-ce causă nu află destulă garanţă pentru o procedură corectă la actul reconstituirei; în fine oficiile protopresbiterale vor aşterne raport la consistoriul archidiecesan despre îndeplinirea reconstituirilor normate mai sus, aşternând totodată cel mult pănă la finea lui Februariu 1885:

a) consemnarea membrilor comitetelor şi epitropiilor parochiale din toate comunele tractului protopresbiterale.

b) consemnarea membrilor sinodului, comitetului şi epitropiei protopresbiterale;

c) consemnarea membrilor scaunului protopresbiteral, în carea sĕ fie evident datul alegerii pentru fie-care din ei.

Din şedinţa plenară a consistoriului archidiecesan, ţinută în Sibiiu, la 3 Decembre, 1884.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop

Sibiiu, 28 Decembre.

Suntem la sfêrşitul anului şi voim sĕ ne dăm seamă despre lucrarea noastră în decurs de un an de ḑile. Aceasta o facem spre a fi în curat cu noi înşine, şi spre a ne răfuì şi faţă cu cetitorii noştri.

Situaţiunea în patria noastră este de tot încurcată. Această încurcare aduce cu sine că nu putem aştepta rode bogate nici pentru noi, nici pentru cârmuitorii noştri.

Aşa s'a întêmplat în anul trecut.

Se urmăreşte cu multă şi mare sforţare un lucru care după socoteala omenească în o sută de ani abia se va putea ajunge, şi aceasta încă în casul cel mai bun. Se urmăreşte un oare ce închipuit, dela care se condiţionează bunăstarea şi întărirea acestui stat. Acest oare ce este unificarea limbistică în statul nostru, amalgamisarea tuturor elementelor de aici şi scoaterea la iveală a unui element omogen, care în prima linie se va manifesta prin unitatea în limbă.

Este vorbă de maghiarisare.

Anul trecut a fost destinat de soarte sĕ vadă luând forme mai concrete încercarea cu maghiarisarea. În capitala Ungariei s'a constituit o reuniune chemată a promova sântul scop: maghiarisarea. În sĕrbătorile crăciunului în centrul românilor celor mai resoluţi, — când e vorbă de resoluţie — în Cluş s'au constituit oamenii în o asemenea reuniune. Chemarea ei este maghiarisarea în Ardeal şi încă maghiarisare cât se poate mai îngrabă, căci Ardealul este mai ameninţat.

De sus şi de jos maghiarisarea este pusă în lucrare, şi anul trecut de bună seamă va fi înregistrat între cei mai bogaţi ani ai încercărilor zadarnice, încercări puse în mişcare de o seamă de oameni, pre cari esperienţa vieţei îi inregistrează între cei atinşi la sistemul celebrar.

Cu astfel de încercări ne-a binecuvêntat anul trecut pre noi pacinicii cetăţeni ai Ungariei, şi nu se va mira lumea, dacă vom spune că încercările nu ne-au adus nici un folos.

În faţa acestora românii şi-au păstrat firea lor sănătoasă şi şi-au continuat activitatea spre binele patriei şi al lor propriu.

Conduşi de cea mai curată intenţiune şi cu inima în dinţi mai mulţi corifei ai naţiunei noastre au înfiinţat un ḑiariu în capitala Ungariei şi cu mare moderaţiune, care de multe-ori trecea în abnegaţiune formală, au încercat a delătura abisul dintre noi şi curentul şovinistic de astăḑi, şi a prepara terenul pentru o conţelegere frăţească. La 3/15 Martie acesti bărbaţi au convocat o conferenţă la Budapesta şi şi-au statorit programa lor naţională.

In cadrul programei lor bărbaţii acestia lucră neobosit şi sunt decişi a şi continua lucrarea pe calea apucată, care în ori ce eventualitate numai foloase aduce naţiunei române.

Faţă cu activistii, maioritatea românilor persistă a rĕmânea în passivitatea decretată dela introducerea dualismului încoace. In primele ḑile ale lui Juniu anul trecut s'a ţinut o conferenţă aici la Sibiiu, şi s'a decis a mai persista încă în passivitate pentru periodul dietal actual.

La timpul seu am vorbit detaiat asupra programelor diferitelor partide româneşti. Am spus că noi suntem după cum am fost în decurs de 33 de ani, suntem pentru activitate, şi credinţa noastră este că între condiţiunile date numai o înţelepciune bine cumpenită ne poate salva.

Cătră unul şi acelaşi scop românii aleargă pre două căi. Dureros este ca animosităţile au sedus pre unii a crede că tot cine nu este cu ei, este contra naţiunei române, şi odată alunecaţi oamenii pe această clină periculoasă s'au amărît foarte, şi şi-au aruncat reciproc invective, cari n'au folosit nici în dreapta nici în stênga.

Este uşor de esplicat că între asemenea împregiurări chemarea pressei române nu a fost tocmai uşoară. Uniţi am combătut nebunaticele încercări de maghiarisare, căci nu este suflare românească, care sĕ nu se revoalte vĕḑênd impertinenţa cu care se monopolisează patriotismul şi simţemintele cele mai nobile de loialitate şi supunere faţă cu legile patriei, şi se încarcă în corfă roşie a cunoaşterei limbei ungureşti.

Pre cât ne sta de frumos uniţi în combaterea atentatului îndreptat contra esistenţei noastre naţionale, pre atât era de dureros a vedea sfăşierea între noi pentru credinţele noastre politice. Şi cu desgust înregistrăm că în anul trecut oameni noi, cu credinţe politice adoptate din speculă *„pro nunc,“* au introdus ce-va nou, ne mai pomenit în pressa noastră, escomunicarea pe hârtie din sinul naţiunei a tuturora cari nu ţin la principiul: lucrez unde sum mai bine plătit, şi voi fi totdeauna cu mulţimea.

Pusă odată lupta pe acest teren alunecos, spiritele s'au amărît şi am trecut prin o lungă serie de desgust pănă a trebuit sĕ venim la convingerea, că va trebuì sĕ se dedeie publicul nostru şi cu astfel de scene dureroase, căci el este răbdătoriu, şi condus de credinţa, că ce era sĕ se întêmple, s'a întêmplat.

Vom continua pe calea de pănă acuma tari în credinţa, că precum suntem una în combaterea pornirilor îndreptate contra esistenţei noastre naţionale, tot una vom fi şi în tractarea cestiunilor agitate între noi, şi atunci din puternici ce suntem faţă cu pericolul din afară, şi mai puternici vom fi.

Aşa sĕ ne ajute Dumneḑeu!

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Agnita, în Decembre 1884.

> Precum au întrecut Saul pre poporul Evreilor cu mărimea corpului; aşa sĕ întreacă preotul pre ceialalţi cu vêrtutea sufletului; şi precât este de mare deosebirea între fĕpturi lipsite de raţiune, şi între oameni raţionali, atât se fie de mare şi deosebirea între pastoriu şi turmă (Scrier. s. Ioan Chrisostom despre preoţiă).

Nu e lucru uşor a fi cineva păstoriu adevĕrat turmei cuvêntătoare; căci precând păstoriul turmei necuvĕntătoare este rĕspunḑătoriu numai înaintea oamenilor pentru ori-ce pagubă din turma sa, şi aceea o poate plătì cel mult cu bani; pre atunci pĕstoriul turmei cuvêntătoare, preotul este rĕspunḑătoriu înaintea lui Dḑeu pentru ori ce pierdere din turma sa — la ḑiua judecăţii. Cu adevĕrat mare responsabilitate! Aceasta sarcină grea a preoţiei cunoscêndu-o marele învĕţătoriu de a toată lumea Ioan Cristostum de şi el se numeră între celebrităţile secl. al IV. creştinesc, la indemnul amicilor sei de a se preoţì se apăra cu cuvintele de mai sus.

În scrierile s. Ap. Pavel de asemenea sunt enumerate însuşirile preotului, din cari trebue sĕ conchidem că preotul trebuie sĕ fie de un caracter firm moral, sĕ poşeadă un capital de ştiinţe şi conştinţe teologice şi sĕ privegheze cu ochiu neadormit asupra turmei sale.

Precând se pretind acestea dela ori care preot fie el într'o parochie cât de mică, cu atât putem şi suntem în drept a pretinde dela un protopresbiter, care este şeful unui tract protopopesc, el trebuie sĕ fie acela dela care preoţimea sĕ poată lua însaşi sfaturi şi poveţe bune în casuri de dubietate, el trebue sĕ premeargă atât preoţimei cât şi poporului din tractul seu cu esemple bune ca e sĕ fie în stare a zidì pre toţi.

Durere însĕ! rêvna după domnie sau prefăcut la mulţi în pasiune, şi fără ca sĕ se esameneze pre sine cu oare-care scrupuli că oare poşed acel capital de cunoştinţe, poftesc orbeşte sĕ domnească preste alţii, sĕ fie îngâmfaţi, sĕ-şi adune averi, sĕ-şi fericească familiile; apoi prăpădească-se toată lumea numai ei sĕ fie multămiţi.

Acestea premiţându-le cu scop de a abate pre un moment pre cei care-i privesc cele ce voiu scrie, dela visurile lor deşerte, la cugetări serioase, voiu descrie unele întâmplări mai recente din protopopiatul nostru al Agnitei:

Cu ajutoriul lui Dḑeu şi părinţeasca purtare de grijă a Eselenţiei Sale Înalt Prea Sânţitului nostru Arch. şi Metropolit şi a Prea Ven. Consistoriu archidiecesan, s'au pus la cale şi întregirea tractului nostru protopopesc cu protopresbiter definitiv. Aceasta la mulţi prea plăcută ştire s'au adus la cunoştinţa preoţimei şi poporului tractual prin un circulariu protopopesc, conchiemânduse preoţimea pre ḑiua de 1 Novembre în opidul Agnita pentru alegerea membrilor receruţi în numĕr de 8 pentru sinodul înmulţit; eară sinoadele parochiali s'au publicat pre ḑiua de 4 Novembre ḑiua s. Archangheli sĕ fie pentru scrutinul mirenilor aleşi în cercurile electorali.

Acestei convocări au corĕspuns mai întâiu preoţimea presentându-se la ḑiua fipsată în numĕr de 2/3 în sala destinată a otelului Agnita. Parintele administrator protopopesc ca preşedintele conducĕtoriu al preoţimei încă au fost de timpuriu sosit, şi se aştepta numai cuvêntul de deschidere acomodat scopului întrunirei.

În locul acestuia însĕ s'au cetit din partea domniei sale o biografie completă a dênsului, scrisă cu timp acasă cam pre vre-o 5 coale de hârtie. Biografia s'au început dela anul chirotonirei sale de preot, şi aceasta carta magna conţinea în estras cam următoarele:

Actualului administrator protopopesc sau încredinţat tractul Nocrichiului spre administrare ca de 30 de ani, după 5 ani de administraţie s'au lipsit de el prin rĕposatul în Domnul arch. şi metropolit Andreiu pentru o vină nu prea mare a sa. După ce cu multă paciinţă în alţi 5 ani au dat probe de vrednicie, s'au reactivat eară în postul preavut combinat cu protopopiatul Cincului mare, cari apoi le au condus până în ḑiua de astăḑi precum ştie preoţimea spre mulţămirea tuturor.

Acum în periodul al II-lea de administraţie s'au ridicat asupra capului sĕu o mulţime de inimici, l'au încurcat înt'run proces civil care s'au estins până la curia r. din B.-Pesta din care însĕ au eşit învingătoriu. Tot inimici a dênsului iviţi mai târḑiu au lucrat ca alegerea dênsului de protopresbiter sĕvêrşită în anii 1870 şi 1875 nu s'au aprobat din partea Prea Ven. Consistoriu.

Ştiind acuma aceea că se apropie alegerea de protopresbiter în acest tract au publicat o corespondenţă rĕutăcioasă în Nr. 38 al „Tel. Român“ din a. c. vrênd prin aceea a-i strica tot venitoriul în acest tract; apoi cetind corespondenţa din cuvênt în cuvênt au provocat pre preoţime prin unele întrebări asupra punctelor esenţiale ca sĕ se dechiare asupra ei dacà consimte cu ea sau nu? preoţimea sĕ aleagă o comisiune din sinul ei care sĕ combată numita corespondenţă silind pre redacţiunea „Tel. Rom.“ a publica un rĕspuns ce-l vor trimite cu atât mai vêrtos că rĕspunsurile particularilor adresate redacţiunei la timpul seu n'au voit ale publica.

Punênd acum fie-care mâna pe inimă şi judecând drept oare n'ar merita domnia sa care au condus acest tract protopopesc cu atâta înţelepciune, ca sĕ aibă şi niştie bĕtrâneţe mângăiate? sĕ rĕmână deci tot dênsul şi protopop definitiv, fiind deja ales de două ori mai 'nainte. S'au doară nu s'au îngrigit dênsul şi despre un următoriu al dsale, care are pregătirea pentru un fiitoriu protopop? (înţelegênd pre ginerile seu p. N Moldovan din Vĕrd) şi care ar putea sĕ-i urmeze fără sĕ fim siliţi a alege persoane streine.

În sfêrşit roagă pre preoţime a se abate dela Ord. Escelenţiei Sale a nu alege membri pentru sinodul electoral, a sista şi sinoadele parochiale, şi a face o representaţiune către Escelenţia Sa şi Prea Ven. Consistoriu spre a se întărì alegerea din 1875. Spre scopul consultărei sĕ se suspinde şedinţa pre $^{5}/_{4}$ de oară şi apoi constituindu-se sub un preşedinte *ad hoc* sĕ se pronunţa asupra cestiunei sulevate de dênsul. Sau apoi dacă aceasta n'ar convenì preoţimei, atunci o conjură ca sĕ stăruiască din toate puterile, ca în sinoadele parochiale sĕ se aleagă numai indiviḑi din tract cu cari ne putem înţelege, că ştim cu toţii câte neplăceri şi încurcături ne-au causat streinii în sinoadele protopopeşti trecute.

Poate-se oare cineva mai bine reccmândă pre sine şi pre următoriul seu de fiitoriu protopresbiter în acest tract ca domnul administrator al nostru protopopesc? cari singuri se cred providenţiali meniţi spre a fi domni ai acestui popor blând, şi fără a reasuma cele pronunciate în carta magna, ori-cine poate cunoaşte pasiunile fără părechie ale dênşilor.

Şedinţa se deschide după intervalul de $^{3}/_{4}$ de oară şi preoţimea se constitue de nou alegênduşi un preşedinte ad hoc, vin pre tapet două propuneri: una a părintelui N. Moldovan, ca sĕ nu se aleagă membri pentru sinodul electoral şi sĕ se sisteze sinoadele parochiale şi sĕ se facă representaţiunea; altă propunere a unui dintre preoţi: ca sĕ se facă alegerile fiind că suntem deja adunaţi, dară sĕ se facă şi representaţiunea. În urmă părintele Moldovan îşi retrage propunerea, şi conform propunerii a doua s'a purces aproape către seară la alegerea membrilor dintre preoţi pentru sinodul electoral. Oamenii gescheftului însĕ ştiu sĕ tragă foloase din ori-ce împregiurare, sub decursul pausei au câştigat timp pentru de a-şi informa oamenii lor pentru alegere, unul dintre preoţi au mers aşa departe cu obrăsnicia, încât au sters de pre şedula unui încreḑut al seu numele părintelui Iacob Bologa din Marpod, scriind al unui increḑut ~~al~~ lor. Resultatul scrutiniului au probat de ajuns că ei au folosit timpul pre cari alţii l'a pierdut desbătênd asupra unei cestiuni seci aduse poate cu intenţiune de a profita de timp.

Aşa merg de departe acesti oameni închipuiţi încât se ţin aproape infalibili, nu vor sĕ audă sau respecteze convingerile altora cari diferesc de ale lor, şi vor a estermina pre toţi cari ar îndrăsnì a li se opune. Au şi ajuns prin uneltiri încât au pus pre toţi la spatele lor pre cari îi cred contrari în convingeri, şi numai acela se bucură de vre-un favor care le aproabă tot.

Toată lumea ştie că suntem bătuţi de Dumneḑeu şi de toţi sfinţii. Preste slăbănogie in timpurile din urmă s'au mai ivit şi nepotismul.

După cum stau lucrurile oficiul de protopresbiter se desbracă de toate atributele sale, şi se degradează la isvor de venit.

Departe am ajuns cu sfinţenia bisericei.

Ar fi timpul suprem de a se pune odată capĕt acestei stări de lucruri nefericite din tractul acesta binecuvêntat de Dḑeu prin buna stare materială a poporului, condamnat şi ţinut în întunerec de conducĕtoriul lui 30 de ani.

Cugete bine cei chemaţi la urna alegerii fiitoriului protopresbiter al acestui tract, ca sĕ nu şi atragă blestemul generaţiunei viitoare, şi că o greşală mică sĕvêrşită cu nepregutare într'un moment, nu se poate repara cu un secol viitoriu, şi sĕ ne ferească Dḑeu de a sĕ putea aplica la noi macsima s. scripturi: „perirea ta din tine israile“ *videant consules.*

i.

Revoluţia lui Horia.

Am fost anunţat şi noi la timpul seu lucrarea cea mai proaspetă a domnului Nicolau Densusianu, „Revoluţia lui Horia.“

Cartea aceasta a fost confiscată la gara din Predeal şi nu i-a fost permisă intrarea la noi. Contra acestui atentat făcut ştiinţei în general domnul Densusianu a protestat la guvernul nostru.

În urma acestui protest dl Densusianu a primit în ḑilele aceste următoarea scrisoare dela Legaţiunea austro-ungară din Bucureşti:

Legaţiunea imp. si reg. a Austro Ungariei în Bucureşti.

Bucureşti 3 Ianuarie 1885.

Domnule!

Me grăbesc a ve informa, că după ce s'a esaminat opera D-Voastre „Revoluţiunea lui Horia în Transilvania şi Ungaria,“ interdicţiunea de care a fost lovită importarea acestei opere în Ungaria s'a ridicat.

Primiţi, Domnule asigurarea perfectei mele consideraţiuni. *Br. Mayr.*

Înregistrăm cu plăcere noua fasă în care a întrat aceastá afacere şi ne pare bine că s'a deschis din nou graniţa pentru opurile istorice din România.

Concertul Reuniunei române de cântări din Sibiiu.

Am anunţat în numĕrul trecut resultatul concertului arangiat de reuniunea română de cântări din Sibiiu la 22 a lunei curente în sala dela Musikverein.

Nu va fi de prisos sĕ amintim la acest loc că reuniunea română de cântări din Sibiiu începe a atrage tot mai mult asupra ei atenţiunea concetăţenilor nostri, şi nu fără cuvênt. Musica este universală şi oameni iubitori de cultură se bucură de de progresul fiecăruia dintre concetăţenii acestui stat.

Cu durere am vĕḑut că din corul reuniunei au lipsit de astădată mai multe mărgăritare, reţinute parte prin absenţă, parte prin boală. În legătură cu aceasta cu plăcere am observat că corul a câştigat în vocile femeieşti mai multe puteri nouă, care ne îndreptĕţesc la mari pretensiuni. Şi pretensiunile noastre se vor împlinì, căci noele puteri desvoaltă un zel laudabil în interesul reuniunei, care ne ridică vaḑa in ochii streinilor, şi ne procură adevărate momente de fericire cu producţiunle ei.

Concertul a reeşit foarte bine şi noi felicităm din inimă pre domnul Dima şi bravul cor pentru momentele plăcute, ce ni-au procurat şi cu această ocasiune.

În special dăm cuvêntul altora.

„*Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt*“ în numĕrul dela 5 Ianuariu 1885 scrie:

> „(Concertul reuniunei române de cântări din Sibiiu.)“
>
> Această reuniune, care esistă de abia vre-o câţi-va ani este o foarte considerabilă instituţiune culturală între concetăţenii nostri români. Basată pe temelie naţională, reuniunea nisueşte cu seriositate şi succes spre ţinta frumoasă sub o conducere pricepĕtoare, cultivând cea mai bună musică classică, nobilisând astfel simţĕmênt şi gust. Două lucruri se cer spre a putea ajunge la resultat: inteligenţă iubitoare de cultură pe lângă o silinţă serioasă şi conducere conscie de sine. Reuniunea dispune de ambele aceste cerinţe, dovadă strălucită (rühmliches Zeugniss) concertul arangiat Sâmbătă seara în sala dela Musikverein.
>
> Punctul principal zace în frumoasele prestaţiuni ale corului disciplinat cu multă pacienţă. Corul micst a cântat din Anotimpurile de Haydn: Vin mai curênd o primăvară; terţetul îngerilor, (dna Moga, dna Agnes Brote şi dna Crişianu), corul: Domnul veghiază în Israil din oratoriul de Mendelssohn „Ilie“, două cântări religioase de Schubert cu acompaniare de piano (Doamna George Dima). De oarece corul dispune de voci frumoase şi mai cu seamă în Sopran şi Bass, şi în esecutare pricepe a esprima cu precisiune variatele disposiţiuni şi sentimente, omul a putut gusta neturburată plăcere musicală, cu atât mai vêrtos, cu cât şi puterile solo erau la înălţimea misiunei lor. Afară de fantasia pe pianoforte de Thalberg după motive din opera lui Bellini „La straniera“ esecutată cu desteritate şi succes a păşit încă separat ca solist un tinĕr basist (învĕţătoriul Popa), care în melodioasa cântare „Nor de vijelie“ de Humpel a desvoltat o voce simpatică cultivabilă şi melodioasă.
>
> Cu farmecul unui colorit espres original — şi prin aceasta cu deosebire interesant — s'a esecutat în mod escellent à capella „Irmosul Rosaliilor“ compus pentru cor micst şi cuartet solo de dirigentul reuniunei, domnul George Dima luând de basă un motiv („musikalischer Gedanken“) după ritul greco-oriental a format prin lucrarea ritmică, melodică şi armonioasă de tot nimerită o composiţiune bisericească pentru 4 voci, plină de adevĕrată inspiraţiune, care, bine esecutată, trebue sĕ facă deosebit efect. „Irmosul Rosaliilor“ se alătură cu demnitate la composiţiile anterioare de caracter naţional ale domnului Dima, şi este fără îndoială un mărgăritar al cântărilor bisericei gr. or.
>
> Felicităm din inimă pre talentatul compositor şi brava lui reuniune.

Ḑiariul din loc „Tribuna“ în numĕrul dela 25 Decembre a. c. scrie:

> Intr'un timp când publicul din Sibiiu geme sub abundanţa producţiunilor musicale, reuniunea română de cântări şi-a anunţat al doilea concert ordinar pentru acest an. Poate şi din această causă sala dela „Musikverein,“ unde se ţin concertele reuniunii, numai cu anevoie s'a umplut alaltăseară. Publicul român din Sibiiu nu este numĕros, publicul român musical este chiar mic, cu toate aceste sala dela „Musikverein“ ar putè fi la concertele reuniunii îndesuită de public, dacă o seamă de oameni n'ar preferì a escela prin absenţa lor, nu numai aici, ci aproape la toate întreprinderile naţionale. Musica nobilitează pe om; aşa dară chiar şi din punct de vedere egoistic cercetarea concertelor din partea acelei seamă de oameni ar fi recomandabilă.
>
> Programul concertului din 22 l. c. a avut un timbru hotărît religios: irmos, rugăciune şi oratorii. Irmosul Rosaliilor, o composiţiune nouă a artistului Dima, este de o frumseţă rară, după părerea noastră, cel mai reuşit op al compositorului pe terenul musicei bisericeşti. Esecutarea n'a adus la deplina sa valoare frumseţele composiţiunii. Corurile s'au ţinut binişor, ba în unele părţi au cântat foarte bine, dar solurile (sopran dna Moga, alt d-şoara Drexler, tenor dl I. Popescu, bas dl I. Popa) cu deosebire cele bărbăteşti nu erau totdeuna în conglăsuire cu sine şi corul; partiile de altcum nu sunt lipsite de greutăţi pentru diletanţi. Terzetul şi corul din oratorul „Ilie“ de Medelssohn, trebue sĕ-l declarăm de punctul cel mai reuşit al programei; terzetul (d-na Crişan primul sopran, d-na Moga al doilea sopran şi d-na Agnes Brote alt), cântat á capella, a fost de o admirabilă frumseţă: curat în intonaţiune, precis, esact şi cu mult simţămênt; damele soliste a dat o eclatantă dovadă despre perseveranţa în intonaţiunea curată, căci acordul clavirului, prin care se întroduce corul, ce urmează după terzet, n'a diferit nici un fir de păr de acordul final terzetului. Corul, care până acì ni se pĕrè mai timid decât de altă dată, a păşit şi el cu toată energia, îmbărbătat poate prin succesul splendid al terzetului, şi avem o adevĕrată mulţămire sufletească recunoscênd corul nostru în hărnicia sa deslăudată. In rugăciunea lui Schubert atât solurile (sopran dna Moga, alt dna Agnes Brote şi bas I. Popa), cât şi corul au rĕmas pe calea apucată şi au reuşit cu onoare. Corul drăgălaş (corul ţĕranilor şi al nevestelor) din oratorul lui Haydn „Anotimpurile“ reuniunea de cântări îl mai produsese în unele din concertele ei prime, dar nu ne demitem la asemenări căci reuniunea de atunci nu permite asemănarea cu reuniunea de acum. Corul a fost bine esecutat deşì în unele pasage timiditatea a causat la sopranele prime şi la tenori unele tonuri aspre.
>
> Pentru partea acompagnării a acestor patru puncte din program a îngrigit de astădată dna Dima. Domnia-Sa este cunoscută publicului român ca bună pianistă, şi acum acest public a avut ocasiune a o cunoaşte şi în resortul, destul de greu, al acompagnării şi suntem sigur că o parte bună a aplauselor meritate a fost la adresa dnei Dima. De aici încolo avênd de soţ pe cel mai escelent music al Românilor vom trebui sĕ mĕsurăm prestaţiunilor musicale ale dnei Dima cu altă mĕsură.
>
> Dşoara Claudia Oltean din Craiova ne-a delectat cu producerea pe piano a unor părţi din o fantasiei (Thalberg) despre motive din opera lui Bellini „la straniera.“ Piesa, ca toate fantasiile de acest soiu, este un conglomerat de greutăţi technice: scadenţe, trilere, arpagii, scale cromatice etc., — un artificiu brilant! Dşoara Oltean a învins cu uşurătate greutăţile, a dovedit o desteritate în degete, neobicnuită la diletanţi, un ton frumos, şi daca toate acest se vor împreuna cu o scoală bună, dşoara Oltean este pe calea cea mai bună a devenì artistă.
>
> Basistul Isaia Popa a cântat cu vocea sa plăcută două cântece; cunoscutul nor de vijelie dela Humpel şi „pax vobiscum“ dela Schubert.
>
> Norul de vijelie, care l-am auḑit cântat cu altă ocasiune şi de dl G. Dima, pe noi nici când nu ne-a încălḑit, ear frumosul cântec al lui Schubert dl Popa l-a esecutat bine, cu voce plină şi curată, dar noue ni s'a părut, că nu cu destul simţemênt.

Publicul mulţămitoriu a aplaudat toate piesele: în urma aplauselor prelungite după irmos, dl Dima a trebuit sě pună la o parte modestia sa cu totul nejustificată, şi se apară înaintea publicului. Fie şi aceasta o parte din mulţămirile cu care publicul român datoreşte neosebitului dirigent al reuniunii şi excelentului compositor. x.

Mulţămită publică.

Domnul Sabin Piso jun. a binevoit a dona pentru scoala română de fetiţe din Sibiiu o colecţiune de minerale foarte frumoasă şi preţioasă.

Pentru acest frumos dar comitetul Reuniunei femeilor române din Sibiiu îi esprimă mulţămită pe calea aceasta.

Sibiiu 28 Decembre, 1884.

Maria Cosma, presidentă. *Anastasia Toma*, secretariu.

Mulţămită publică.

Domnul Lukas Paica, oficial militar de cassă în Mostar a binevoit a cumpěra 8 losuri dela loteria arangiată de Reuniunea femeilor române din Sibiiu, şi ale dona tot acestei reuniuni.

Pentru acest dar comitetul Reuniunei îi esprimă mulţămită pe calea aceasta.

Sibiiu, 28 Decembre, 1884.

Maria Cosma, presidentă. *Anastasia Toma*, secretariu.

Varietăţi.

* (Sěrbare scolară.) Elevele dela scoala română de fetiţe din Sibiiu au dat a doua ḑi de crăciun o mică representare în edificiul scoalei.

Un public numěros aproape întreagă inteligenţa din Sibiiu a luat parte la sěrbarea aceasta a fetiţelor.

S'au declamat frumos mai multe poesii şi s'a reprodus cu multă inteligenţă piesa domnului V. A. Ureche *„Copii cu minţi.“*

Publicul a fost surprins de progresele elevelor dela aceasta scoală, şi Escelenţia Sa Domnul Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul a dat espresie adevěratelor sentimente ale publicului felicitând pre Domnişoara Eleonora Tănăsescu şi micele eleve pentru progresul uimitoriu dovedit în timp atât de scurt.

* (Societatea academică „România-Jună“) în şedinţa sa din 2 Ianuarie a. c. s'a constituit pe anul administrativ 1885 în modul următoriu:

Preşedinte: stud. med. Mihail Vişnevschi; vicepreşedinte: stud. jur. Stefan Petroviciu; secretari: stud. philos. Petru Span, stud. jur. Ioan Mavrocordat; cassar: stud med. Gavriil Dobrean; controlor: stud. med. Iuliu Grecu; bibliotecar stud. med. Aureliu Grigorovici.

In comisia literară s'au ales următorii: stud. med. Iuliu I. Mera, stud. phil. Ilie Gherghel, stud. philos. George Coman, stud. techn. Aurel Diacon, stud. med. Alesandru Pop; ear în comisia revěḑětoare următorii: stud. med. Iosif Turcu, stud. med. Ioan Negrean, stud. med. Chiriac Teochari.

* (Prelegere publică.) Duminecă în 30 Decembre (11 Ian. 1885.) va prelege la 5 oare după ameaḑi în localităţile casinei române profesorul Dr. Ioan Crişan despre tema: „Ce sě mai aşteaptă dela femeia română inteligentă pe lângă împlinirea ch marei speciale?“

Bilete de întrare cu preţul de 20 cr. de persoană, şi pentru studenţi pe jumătate, sě vor căpăta în ḑiua de prelegere seara la casă.

Comitetul arangiator.

* (Cremaţiunea în Austria.) Un proiect de lege asupra cremaţiunei (arderea cadavrelor) s'a depus la parlamentul austriac. Principalele disposiţii ale acestei legi sunt următoarele: Cremaţiunea nu poate avea loc de cât după autorisarea specială a autorităţilor, şi dacă persoana care a murit a lăsat vorbă prin scris, sau dacă, în faţa altora a arătat această dorinţa. În lipsa unei asemenea declaraţii, cremaţiunea mai poate avea loc şi dacă persoanele însărcinate de a esecuta ultimele voinţe ale repausatului, o cer anume. Cremaţiunea nu e autorisată de cât dacă nu esistă nici o bănuială asupra causelor morţii persoanei care a murit. Ea nu se poate face de cât după 48 de oare dela moarte, afară de casul când autoritatea cr de că e bine astfel sau când e epidemie. Cremaţiunea nu poate în nici un cas, sě modifice sau sě împedece esercitarea riturilor. Trupul poate fi ars cu sicriul sau fără dênsul, dacă autoritatea sanitară nu cede vre un inconvenient. În acest cas din urmă, sicriul trebue sě fie ars pe rmă, cenuşa adunată în urne se dă rudelor repausatului sau păstrate în sale anume pregătite pentru aceasta pe lângă cimitere. Urnele vor avea inscripţia numelui şi pronumelui celui mort. Urnele vor fi distruse după două-ḑeci de anì şi cenuşa îngropată în cimitir, numai de nu o ar reclama rudele.

— D. Sevinarponi, fost duhovnic al lui Victor Emanuel, a poruncit în testamentul seu ca trupul sě i fie ars. Aceasta e a 44-a cremaţiune care va avea loc la Roma. *Rododendron.*

Mai nou.

La alegerea de protopresbiter în tractul Târnavei mici Nicolau Todoranu, paroch în Cerghidul mare a întrunit 36 de voturi, Iosif Goga, paroch în Reşinari 6. Beniamin Almăşianu 4 voturi.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 8 Ianuarie n. 1885

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	123.20	122 75
Renta de aur ung. de 4%	96.15	96.05
Renta de aur austriacă	104.75	104 25
Renta ung. de hârtie.	81.90	81.80
Galbin	5 80	5.76
Napoleon	9 77½	9.76
London (pe poliţa de trei luni)	123 70	123.50

Nr. 439. [962] 2—3

CONCURS

Devenind vacantă parochia gr. or. din Ribicioara de jos de classa III. protopresbiteratul Zarandului, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt:

Dela 94 familii câte o jumătate ferdelă (10 cupe) cucuruz sfêrmit precum şi venitele stolare paroahiale staverite în sinodul parochial din 7 Ianuariu 1880, cari emolumente dau suma anuală de 260 fl. v. a.

Doritorii de a competa la această parochie au de a-şi aşterne subscrisului suplicile lor în terminul mai sus arătat instruite conform statului organic şi regulumentului pentru parochii din 1878.

Brad în 28 Octombre 1884.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian,
ppresb.

Nr. 643. [966] 1—3

Edict.

Stana Trufăşilă din Măgură, protopresbiteratul Branului, carea părăsit pe bărbatul seu Bucur Coca de 8 ani fără a i-se şti ubicaţiunea, se citează prin aceasta a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin *de 3 luni* dela prima publicare a acestui edict; căci la din contră procesul divorţial încaminat se va decide şi în absenţa ei.

Zěrneşti, 19 Decembre, 1884.

Oficiul ppresbiteral al tractului Branului.

Traian Meţian,
adm. ppresb.

Nr. 643. [965] 1—3

Edict.

Ioan N. Prahovean din Tohanul nou, protopresbiteratul Branului, carele de 7 ani a părăsit pe soţia sa Floarea N. Drăgănel fără a i-se şti ubicaţiunea lui, se citează prin aceasta a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin *de 3 luni* dela prima publicare a acestui edict; căci la din contră procesul încaminat de soţia sa, se va decide şi în absenţa lui.

Zěrneşti, 20 Decembre, 1884.

Oficiul ppresbiteral al tractului Branului.

Traian Meţian,
adm. ppresb.

Nr. 417. [957] 3—3

Edict.

In urma încuviinţărei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan dto 17 Iuliu a. c. Nr. 1884 B. se provoacă Ioan Stirecin Morariu gr. or. din Sělişte, care de 7 ani şi au părăsit cu necredinţă pre legiuita sa soţie Paraschiva Stirecin n. Ioaneş Milea tot din Sělişte, fără a se şti ubicaţiunea lui, a se presenta în termin de 3 luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul intentat de soţia sa se va pertracta şi în absenţa lui.

Sěliştе, 11 Decembre, 1884.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sěliştei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Nr. 514 [964] 1—1

Publicaţiune.

Ioan Sêrbu din Trapold, protopresbiteratul Sighişoarei, fiind despărţit de pribegita lui muiere Ana Fleşiariu din Cloasterf, protopresbiteratul Cohalmului, prin sentinţa Ven. Consistoriu archid. din 13 Novembre a. c. Nr. 4025 B., aceasta se aduce la cunoştinţa publică în sensul §. 124. din procedura matrimonială.

Cohalm în 13 Decembre 1884.

Oficiul ppresb. gr. or. al Cohalmului.

Nicolau Mircea,
adm. prot.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eşit de sub presă: [945] 6

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1885.

Anul al treiḑeci şi patrulea.

Preţul unui esemplar legat **30 cr.**, pentru vênḑětori nelegat **23 cr.** v. a. şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Calendariul (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenţii europeni.** — **Serviţiul postal şi telegrafic.** — **Tacsa de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.** — **Měsurile nouě şi vechi.**

Şematismul

bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria şi Transilvania cuprinḑênd şi protopresbiterii, administratorii protopresbiterali, parochii şi învěţătorii cu comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Odată şi adi, (contraste). — **Baba,** (poveste). — **Notiţe pentru preoţi.** — **Poesii.** — **Cuvinte bětrâneşti,** — de *G. Sima* a lui *Ion.*

Conspectul sěptěmânilor. — Însemnarea têrgurilor.

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Zambach şi Gavora.

Fabrica de vestminte şi recuisite bisericeşti
de rit catolic şi grec. [928] 10—30
în Budapesta, strada Vaţului, Váczi utcza Nr. 17.

Felon sau Odăjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliurile de steaguri, şi pentru societăţi industriale (şi pentru pompieri) covor pe altariu, potiruri, pietohlebnica, cădelniţe, pacifical, candele de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărţi de Evangelie etc.

Comande se efectuesc promt. — Obiectele, cari nu vor conveni, se vor schimba cu altele.

Redactor provisoriu: **Mateiu Voileanu**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU